

BIBLE

PAVLÍKŮV STUDIJNÍ PŘEKLAD

Bible, Pavlíkův studijní překlad
Vydala: KVARTUS MEDIA, k. s. 2014
Některá práva vyhrazena.

ISBN 978-80-88039-00-6

OBSAH

Předmluva nakladatele	IX
Předmluva překladatele k Novému zákonu	XIII
Předmluva překladatele ke Starému zákonu	XXIII

Starý Zákon

1. kniha Mojžíšova – Genesis (Gen.)	1
2. kniha Mojžíšova – Exodus (Exod.)	71
3. kniha Mojžíšova – Leviticus (Lev.)	131
4. kniha Mojžíšova – Numeri (Num.)	176
5. kniha Mojžíšova – Deuteronomium (Deut.)	233
Jóšua (Jóš.)	286
Soudcové (Soud.)	318
Rúth (Rúth)	355
1. kniha Samuéllova (1 Sam.)	362
2. kniha Samuéllova (2 Sam.)	407
1. kniha Králů (1 Král.)	447
2. kniha Králů (2 Král.)	491
1. kniha Paralipomenón (1 Par.)	532
2. kniha Paralipomenón (2 Par.)	569
Ezrá (Ezr.)	616
Nechemjá (Nech.)	632
Estér (Est.)	654
Jób (Jób)	666
Žalmy (Žalm/Ž.)	725
Přísl. (Přísl.)	841
Kazatel (Kaz.)	884
Píseň písní (Pís.)	899
Isajá (Is.)	909
Jeremjá (Jer.)	997
Pláč Jeremjův (Pl.)	1083
Ezekiél (Ezek.)	1096
Dániijél (Dán.)	1181
Hóšea (Hóš.)	1211
Jóél (Jóél)	1228
Ámós (Ám.)	1235
Óbadjá (Ób.)	1247
Jóna (Jón.)	1250
Míchá (Mích.)	1254
Nachúm (Nach.)	1264
Habakkúk (Hab.)	1270
Sofonjá (Sof.)	1277
Haggaj (Hag.)	1284
Zecharjá (Zech.)	1288
Maleáchí (Mal.)	1305

Nový Zákon

Evangelium podle Matouše (Mat.)	1313
Evangelium podle Marka (Marek)	1359
Evangelium podle Lukáše (Luk.)	1386
Evangelium podle Jana (Jan)	1436
Skutky apoštolů (Skut.)	1472
List Římanům (Řím.)	1523
1. list Korintánům (1 Kor.)	1547
2. list Korintánům (2 Kor.)	1568
List Galatům (Gal.)	1584
List Efesanům (Ef.)	1593
List Filippanům (Fil.)	1601
List Kolossanům (Kol.)	1607
1. list Thessaloničanům (1 Thess.)	1613
2. list Thessaloničanům (2 Thess.)	1618
1. list Timotheovi (1 Tim.)	1622
2. list Timotheovi (2 Tim.)	1629
List Titovi (Tit.)	1635
List Filémonovi (Filém.)	1639
List Hebreům (Hebr.)	1641
List Jakubův (Jak.)	1660
1. list Petrův (1 Petr)	1666
2. list Petrův (2 Petr)	1674
1. list Janův (1 Jan)	1680
2. list Janův (2 Jan)	1685
3. list Janův (3 Jan)	1686
List Júdův (Júd.)	1687
Kniha Zjevení (Zjev.)	1689
Stručný životopis Miloše Pavlíka	1711

PŘEDMLUVA NAKLADATELE

Vzácní čtenáři,

s radostí vám předkládáme první vydání kompletní Bible ve studijním překladu Miloše Pavlíka. Po několika letech nesnadného hledání té správné formy, příprav a pilné práce našich spolupracovníků se díky veliké Boží milosti a přízní konečně dostáváme k vydání knihy, která byla jedním z hlavních důvodů vzniku nakladatelství Kvartus Media.

V roce 2010 jsem byl osobně hluboce osloven, když jsem poprvé slyšel od Rostislava Pavlíka příběh jeho otce Miloše, dosud nepříliš známého Božího muže, a příběh překladu, který tvořil 26 let v tichosti, ve skrytu a bez jakékoli materiální podpory ve slovenském Dolním Kubíně. Od té doby jsem vnímal jako svůj úkol pomoci s jeho knižním vydáním tak, jak si to jeho autor přál.

Čtenářům a především *studentům* Písma se tak dostává do rukou vydání Bible, které jim umožní nahlédnout do dějů a poselství této knihy jinak a hlouběji, než to dosud bylo možné. Přesvědčení o Božím vdechnutí Písem vedlo Miloše Pavlíka ke snaze překládat tak doslovně, jak jen to bylo možné. Jeho snahou bylo vytvořit co nejpřesnější „otisk“ původních biblických jazyků do češtiny. Netradičním přístupem zachovává i v přeloženém textu důrazu a tajemství originálu, které se jiným překladatelům ve snaze o literární krásu někdy ztratily.

Překlad je doplněn mimořádně rozsáhlým poznámkovým aparátem, který obohatí laiky i zkušené odborníky. Nezabývá se teologií, ale upřesňuje význam jednotlivých slov i frází v kontextu celého Písma.

Za touto předmlouvou nakladatele následují předmluvy překladatele nejprve k Novému Zákonu a až potom ke Starému Zákonu. Důvodem je, že každou z nich napsal Miloš Pavlík samostatně vždy po dokončení té části Bible. Proto předmluva ke Starému Zákonu určitým způsobem navazuje na slova k Novému Zákonu. Dovolujeme si vám vřele doporučit, abyste si je přečetli. Obsahují totiž vysvětlení překladatelova přístupu k práci, jeho koncepcie i důvodů, které ho vedly k vytvoření celého díla. Dá se také říct, že jsou zároveň i návodem, jak tento překlad studovat a jak mu rozumět.

Považujeme také za důležité upozornit na to, že původní text Miloše Pavlíka zde vydáváme s některými drobnými korekturami a úpravami, které však žádným způsobem nezměnily záměry a dílo překladatele. Dovolili jsme si opravit některé jednoznačné překlepy nebo archaické výrazy, kdy jsme si byli jisti, že nemohlo dojít ke změně překladatelova záměru. Např. u všech infinitivů jsme odstranili *i* na konci, tedy místo *dělati* zůstalo *dělat* atd., dále *musit* bylo upraveno na dnešní *muset*, *oblec* na *obleč*, *zavrou* na *zavřou*, *bratří* na *bratry*, *ssutiny* na *sutiny*, *skalou* na *skálou*, *hlina* na *hlína*, předložky *k* a *s* byly změněny na *ke* a *se* tam, kde je to dnes vhodné, případně *s* bylo změněno na *z* podle současných pravidel u některých předpon i předložek. Podobně byly provedeny i další změny.

Naopak jsme si nedovolili nic měnit na místech, kde Miloš Pavlík překládal sice v rozporu s dnešními pravidly českého jazyka, ale se záměrem vyjádřit i na úkor češtiny skrytý význam originálního biblického jazyka. Kde jsme si nebyli jisti, také jsme si nedovolili změny provést. Proto v překladu zůstaly přechodníky, staročeské výrazy jako *učilt*, *šelt*, *bylt*, kdy *t* na konci vyjadřuje mimo jiné souvislost s předchozími událostmi. V překladu zůstaly různé zápisy stejných jmen tak, jak jsou i různě uvedeny v originále – v průběhu celého biblického textu se tedy táž osoba píše např. jako *David*, *Dávid* a *Dávíd*, nebo *Nevúchadneccar* a *Nevúchadreccar*, či *Jónáthán* a *Jehónáthán*, atd.

Zajímavostí je také zdánlivé porušení shody podmětu s přísudkem, kdy překladatel nejednou vyjadřuje změnu podmětu uprostřed hebrejské věty způsobem, který je pro český jazyk na první pohled nepřipustný jako např. v Exodu 12:28 zřejmě z *děti na lid*: „Isráélovy děti se odebraly, i učinili podle *toho*, co Hospodin rozkázal...“

UVĚDOMUJEME SI, ŽE V TEXTU I PŘES NAŠÍ SNAHU MOHLY ZŮSTAT NEODHALENY PŘEKLEPY A CHYBIČKY, Z NICHŽ NĚKTERÉ BYLY DO SAZBY PŘENESENY Z PŮVODNÍCH PŘEKLADATELOVÝCH „STROJOPISŮ“, NĚKTERÉ VZNIKLY PŘI PŘEVÁDĚNÍ TEXTŮ Z JEDNOHO FORMÁTU DO DRUHÉHO, JINÉ MOHLY VZNIKOUT PŘI SAMOTNÉ SAZBĚ. ZA TO SE PŘEDEM OMLOUVÁME.

Další vysvětlení zasluhuje méně obvyklé označení poznámek čísly a jejich umístění vždy za každou jednotlivou knihu Bible. Vedly nás k tomu dva důvody: Prvním je skutečnost, že právě tento způsob zvolil Miloš Pavlík ve Starém Zákoně, kdy pro každou jednotlivou knihu čísloval poznámky vždy znovu od čísla 1. Druhým důvodem je, že v delších knihách se poznámky se stejným číslem opakují mnohokrát a jejich opakované uvádění na každou stranu by nejen učinilo sazbu Bible mimořádně složitou, ale také by toto vydání Bible prodloužilo ještě o další stovky stránek. Věříme, že zvolená forma je dostatečně přehledná i přijatelná. Nachází-li se u jednoho slova více poznámek, jsou pro přehlednost i úsporu místa odděleny mezerou, proto jsou i čtyřmístná čísla poznámek psána dohromady bez mezerky za číslicí označující tisíce.

Na tomto místě bychom chtěli poděkovat všem, kteří svými modlitbami, radami a jakoukoli další pomocí pomohli k vydání tohoto mimořádného díla.

Na prvním místě patří poděkování překladateli Miloši Pavlíkovi za to, že přijal posláním tímto jedinečným způsobem přeložit Bibli a své dílo dovedl až do konce. Hned po tom patří díky jeho rodině, manželce Vlastě Pavlíkové a jeho dětem, které umožnily našemu nakladatelství toto dílo vydat, zejména pak synu Rostislavovi, který vydání inicioval, podporoval a trpělivě věřil, že se nám ho podaří důstojně uskutečnit. Zvláštní dík patří vnučce Miloše, Evě Pavlíkové, která navrhla obálku této Bible, když za podklad zvolila originální „kopíraky“, které Miloš používal na začátku osmdesátých let při práci na Novém Zákoně. (Tehdy překládal na psacím stroji a vždy vytvářel za pomoci těchto kopíráků několik kopií, které schovával doma na různých místech, aby ochránil své dílo před častými kontrolami, které v jeho domě tou dobou prováděla StB.)

Děkujeme také Luboši Kendrovi za stovky hodin práce při převádění a přípravě textů a na sazbě celé Bible, Jendovi Balcarovi za rozsáhlou nezištnou pomoc s úpravami textů, díky patří mé manželce Martině Talafantové, Janu Škraňkovi, Jiřímu Hedáňkovi, Karolíně Koňářkové a mnoha dalším, kteří umožnili, aby toto dílo vyšlo.

Milí čtenáři, přeji vám, podobně jako o několik stran dále sám překladatel, aby se Boží slovo, které se vám dostává do rukou, nenavrátilo k Tomu, kdo ho posílá, bez účinku, ale aby vykonalo to, co se Jemu líbí, a zdárně provedlo to, k čemu je posílá.

V Kroměříži 17. září 2014

Jan Talafant

PŘEDMLUVA PŘEKLADATELE K NOVÉMU ZÁKONU

Podávám zde svůj vlastní zcela samostatný překlad z řeckého originálu, při práci na něm jsem však přihlížel k anglickému překladu J. N. Darbyho (příležitostně i k jeho překladu francouzskému a německému). Při mé práci mi často tanula na mysli jeho slova z předmluvy k anglickému překladu Nového Zákona. Tato slova vyjadřují i moji tužbu vytvořit tímž duchem se nosoucí překlad český. Proto si dovoluji se s nimi pro svůj překlad ztotožnit:

„Nebylo nikterak mým úmyslem vytvořit učené dílo; ježto však jsem měl přístup ke knihám a různým pramenům poučení, k nimž většina čtenářů, jimž je Boží slovo stejně drahé, ovšem přístup nemá, toužil jsem poskytnout jim, pokud jsem toho byl schopen, ovoce svého vlastního studia a všeho, co jsem z oněch pramenů mohl vytěžit, aby se jim dostalo Božího slova v jejich mateřštině a to v podání tak dokonalém v tomto jazyce, jak jen možno.“

Mám za to, že bude vhodné na tomto místě především stručně pojednat o řeckém textu Nového Zákona, jenž byl předlohou i tohoto mého překladu do češtiny. Mnohé starší překlady Nového Zákona měly za svou předlohu tzv. „všemi přijatý text“, jenž byl vydán v Leydenu v Holandsku r. 1633 a jehož základem byly texty uveřejněné v 16. století Erasmem z Rotterdamu v Basileji a Robertem Stephanem a Theodorem Bezou v Paříži; některý z těchto textů byl i předlohou prvního českého překladu Nového Zákona z řečtiny, jenž je dílem Jana Blahoslava (1564) a jenž byl posléze pojat do známé a mnoha milovníkům Božího slova drahé Kralické Bible. Tyto texty byly výsledkem studia a porovnávání velmi malého počtu tehdy známých – značně pozdních – rukopisů řeckého Nového Zákona; knihu Zjevení měl Erasmus z Rotterdamu v rukopise jediném a to chatrném a neúplném (pomohl si tak, že si chybějící část sám do řečtiny přeložil z latinského překladu, jež měl po ruce). V následujících staletích však bylo postupně objeveno několik set dalších řeckých rukopisů Nového Zákona nebo jeho částí, z nichž některé jsou velmi staré, i překladů, např. do syrštiny, jež jsou namnoze ještě starší; všechny tyto rukopisy byly pečlivě zkoumány a porovnávány, takže bylo možno text očistit od chyb, jež se do něho během staletí vloudily nedbalostí nebo opovázlivostí lidí. Tak byla v nové době pořízena řada vydání řeckého textu Nového Zákona, sestavených podle toho, jak který z učenců, kteří všechen svůj čas a veškeré své schopnosti věnovali tomuto nesmírně namáhavému zkoumání, nalezenej rukopisy hodnotil. Nepochybně i v tomto, jako ve všem, co je svěřeno člověku, zanechala své stopy lidská slabost, Boží prozřetelnost však bděla nad Jeho slovem, takže, ačkoli každý z učenců, kteří se revizi textu věnovali, postupoval podle svých vlastních zásad, jsou výsledky, k nimž dospěli, téměř stejné – výjimkou několika málo míst jsou různá vydání řeckého Nového Zákona téměř ve všem navzájem souhlasná a rozdíly mezi nimi, poměrně nečetné a převážnou většinou druhotného rázu, jsou zhusta takové povahy, že v překladu je sotva lze vyjádřit.

Výsledků pilné a úmorné práce učenců, o níž bylo stručně promluveno v předchozím odstavci, ovšem nebylo možno nedbat a proto se proti dřívějším překladatelům Nového Zákona podobně jako další novodobí překladatelé zřikám „přijátého textu“ jako předlohy pro překlad svůj, neboť ona zkoumání ukázala, že je to text v nejednom místě nepřesný a nespolehlivý. Na druhé straně však nikterak nedsílím názory těch moderních vydavatelů, kteří „přijatý text“ příliš podcenili a veskrze zamítli. Mnozí totiž sestavili své texty jen na základě rukopisů nejstarších, majíce za to, že čím je rukopis starší, tím je spolehlivější a tím méně obsahuje chyb opisovačů a pozdějších dodatků a jiných úprav; J. N. Darby však právem poukázal na to, že jednostranné uplatnění této zásady vede k nesprávným závěrům, neboť, ač ovšem je pravda, že stáří samo o sobě každému rukopisu jistě závažnosti dodává, je také nutno uvážit,

že nějaký poměrně pozdní rukopis může někdy být přesnějším opisem mnohem starobylejší a hodnotnější předlohy než ne jeden rukopis starší. K nejhorším porušením textu Nového Zákona totiž došlo již v prvních sto letech od jeho vzniku a mnozí tzv. církevní otcové a jiní učenci 3. a 4. století měli po ruce mnohem porušenější a méně spolehlivé rukopisy než sestavovatelé „přijátého textu“ o 130 letů později. K sestavení textu co nejčistšího tedy nutno pečlivě zvážít všechny rukopisné doklady, jež jsou dostupné; žádný jednotlivý rukopis nemůže sám o sobě poskytnout naprosto spolehlivý text, mnozí moderní vydavatelé však neprávem podcenili ne jeden hodnotný a závažný rukopis jen proto, že byl mladšího data než jimi jednostranně přeceňované rukopisy staré.

Jak již shora poznamenáno, byl řecký text, jež podle právě vyložených zásad za svou předlohu zvolil J. N. Darby, základem i tohoto mého překladu do češtiny; čtenáři Písma, kteří jsou zvyklí používat překladů starších, zejména českého překladu kralického nebo slovenského překladu prof. Roháčka, jež jsou vypracovány v podstatě podle „přijátého textu“, tedy shledají, že text tohoto překladu je v nejednom místě od těchto starších překladů odlišný nejen co do pojetí a způsobu tlumočení řeckého originálu, nýbrž i co do volby samé textové předlohy. Ve shodě s dalšími novějšími vydavateli jsem rovněž upustil od odkazů na „přijátý text“ a ostatní rukopisné odchylky uvádím ve výběru přibližně odpovídajícím tomu, jež podávají tato novější vydání, tu i tam poněkud rozšířeném. Slova a věty nebo části slov a vět, jež v některých významných rukopisech chybějí, ze závažných důvodů však byly do textu přijaty, byly dány do hranatých závorek ([...]).

Plné přesvědčení o Božím vdechnutí Písem vedlo k snaze překládat tak doslovně, jak jen bylo možno; bylo-li někde, ať v zájmu srozumitelnosti či pro vyhnutí přílišným jazykovým tvrdostem, záhodno podat překlad volnější – leckdy lze volnějším překladem vystihnout smysl originálu lépe než překladem formálně doslovným – je doslovný překlad zpravidla uveden v poznámce pod čarou se značkou „D.“ („doslovně“). Kde povaha českého jazyka nebo zájem zřetelnosti vyžadoval doplnění textu slovem nebo slovy, jež v řeckém textu nejsou, byla tato slova dána „*do kurzívy*“. Mnoho výrazů a úsloví lze do češtiny přeložit dvěma nebo několika způsoby, z nichž každý je sám o sobě správný; na tyto možné obměny překladu je pod čarou upozorněno poznámkami se značkou „N.“ („nebo“). V poznámkách jsou na některých místech, někdy v obyčejných závorkách, někdy bez nich, připojeny různé opisy těch míst, jichž se poznámky týkají; tyto opisy dlužno chápat jako pokusy o plnější vystižení nebo dokreslení smyslu dotčených míst, nezřídka v znění, jež z různých příčin nebylo vhodné začlenit do textu.

Mám za to, že se zásadou překladu pokud možno doslovného nikterak není v rozporu, že jsem se na mnoha místech více než je snad v jiných překladech obvyklé odchýlil od slovosledu původního textu. To zejména proto, že slovosledem se zhusta vyjadřuje důraz na některé části věty, a to se v řečtině Nového Zákona namnoze děje jinak než v češtině. Vyjma jednoho byli všichni pisatelé Nového Zákona Židé a je tudíž pochopitelné, že jejich řečtina v různé míře projevuje známky vlivu hebrejštiny (hebraismy); jelikož pak v hebrejštině se slovo nebo skupina slov, na níž spočívá důraz, zpravidla klade na první místo ve větě, je tomu tak velmi často i v řečtině Nového Zákona. Někdy se tak ovšem děje i v češtině, mnohem častěji však čeština klade zdůrazněné slovo na konec věty a proto jsem na mnoha místech, kde je zřejmé, na čem důraz ve větě spočívá, slovosled v tomto smyslu upravil. Uvedu příklad: u Jana 6:35 praví Pán Ježíš (v slovosledu původního textu): „*Já jsem tím chlebem života*“; důraz však zde zřejmě spočívá na slůvku „*já*“, neboť tento výrok osvětluje význam obrazu „*chleba*“, jehož je shora použito; i soudím, že slovosledem „*tím chlebem života jsem já*“ je smysl výroku vystižen mnohem věrněji než kdyby byl formálně ponechán slovosled původního textu. Při násobných podmínkách ovšem pravidla o mluvnické

shodě přísudku s podmínkem leckdy vyžadují, je-li slovosled změněn, jiného čísla a případně jiného mluvnického rodu než je v původním textu; na to je někde upozorněno v poznámkách. V delších a složitějších větách však jsou takovéto úpravy slovosledu obtížné a nejednou nedosti dobře možné, neboť vedly k příliš rozsáhlému přemísťování slov a tím by často docházelo k přetržení větné souvislosti, neboť na slovo, jež je v původním textu na konci věty, nezřídka přímo navazuje začátek věty další; ve větách takovéto povahy tedy bylo často od úprav tohoto druhu upuštěno, byť byly odůvodněny, a ponechán slovosled původní.

Důslednému uplatnění zásady doslovného překladu je do dosti veliké míry překážkou skutečnost, že řečtina se co do svých výrazových prostředků po nejedné stránce značně liší od češtiny. Tak např. mají řecká podstatná jména člen, podobně jako je tomu v němčině a mnoha jiných jazycích, čeština pak člen nemá a významové odstíny, jež v řečtině přítomnost nebo nepřítomnost členu zhusta vyjadřuje, v češtině tudíž zpravidla vystihnout nelze. Někdy bylo možno člen nahradit ukazovacím zájmenem „*ten*“, „*ta*“, „*to*“, v pátém pádu pak zájmenem osobním („*ty*“, „*vy*“), nepřítomnost členu jsem pak někde vyjádřil přidáním číslovky „*jeden*“ nebo zájmena „*nějaký*“ nebo „*jakýsi*“ (v *kurzívě*), to však nebylo vhodné vždy a všude a tedy jsem se jinak většinou omezil na to, že tam, kde jsou v původním textu členem nebo jeho nepřítomností vyjádřeny významové odstíny zvláště závažné, jsem to uvedl v poznámce. V textu jsem však všude vyznačil přítomnost členu u slova „*Kristus*“, a to KAPITÁLKAMI, takže označení „*KRISTUS*“ znamená, že tento výraz má v dotčeném místě člen, kde pak je „*Kristus*“ běžným písmem, je v pův. textu bez členu. Toto slovo je překladem hebrejského výrazu „*Mašiach*“ („*Messias*“) a značí „*Pomazaný*“; s členem je zpravidla vyjádřením ne jména, nýbrž titulu, postavení, bez členu pak je obvykle výrazem toho, že tento titul nabyl povahy vlastního jména Pána Ježíše. V souvislosti s tím ještě na tomto místě uvedu, že jiným Jeho titulem je často „*Pán*“; tento výraz vyjadřuje, že On je jako Člověk Pánem všech věcí („*toho Ježíše*“, praví Petr, „*jehož vy jste ukřižovali, Bůh učinil i Pánem i Kristem*“, Skut. 2:36). Týž výraz však nezřídka, zpravidla bez členu a zejména v citátech ze Starého Zákona, znamená tolik co starozákonní „*Hospodin*“; kde je tomu tak, je užito vyznačení KAPITÁLKAMI, „*PÁN*“, v méně jasných případech s přidáním znaku „*“, „*Pán“.

Snaha o přesný a doslovný překlad se leckdy setkává s neshodami i v oblasti výrazů slovesných. Řecké slovesné časy, jež obvykle vyjadřují plynulé trvání nějakého stavu nebo děje nebo činnosti nebo opakování děje nebo činnosti, to jest čas přítomný (přesens) a nedokonavý čas minulý (imperfektum), lze nejčastěji prostě překládat nedokonavým slovesem (prostým trvacím, opětovacím nebo opakovacím); někdy se však těmito časy vyjadřuje i úmysl, snaha, schopnost nebo možnost něco učinit nebo vykonat, přítomným časem pak i děj nebo událost, jež v blízké budoucnosti má nastat nebo se očekává, a tu bylo namnoze záhodno použít různých opisů a doslovný překlad pak zpravidla uveden v poznámkách. Dokonavý minulý čas (perfektum) vyjadřuje děj v minulosti skončený, jehož důsledky trvají do přítomnosti, a má nejednou i význam zdůrazňovací nebo zesilovací; překládá se zpravidla dokonavým slovesem v minulém čase, dosah do přítomnosti je někdy vhodné vyjádřit překladem v čase přítomném, občas různými opisy, na něž rovněž zpravidla upozorněno v poznámkách. Obdobně čas předminulý (plusquamperfektum). Nesnadno zhusta je vhodné překládat slovesa v čase neurčitém (aoristu); tímto časem se vyjadřuje prostá událost, nastává nebo nastávající nebo očekávaná, tj. minulá, současná nebo budoucí, ač nejčastěji se snad tohoto času používá jako vypravovacího s významem minulým. Slovesa, jež jsou v řečtině v tomto čase, se vzhledem k jeho povaze do češtiny obvykle překládají slovesy dokonavými, to však přes veliké bohatství výrazových prostředků, jimiž čeština v oboru slovesných tvarů díky rozmanitosti českého slovesného vidu vládne, nebylo možné nebo vhodné vždy a všude a tudíž bylo leckdy k přesnějšímu vyjádření

významu slovesného tvaru času neurčitého v dané souvislosti opět nutno použít různých opisů; pokud bylo k těmto opisům možno upotřebit sloves významově málo výrazných, byly bez poznámky pojaty do textu, pakli však byl výrazlo třeba užít sloves významově výraznějších, nebo jestliže bylo možno slovesný výraz v neurčitém čase chápat několika způsoby, byl v textu zpravidla přeložen slovesem nedokonavým a jeho smysl podrobněji vysvětlen v poznámkách. Zejména obtížné často je doslovně překládat přechodníky a příčestí neurčitého času, neboť tyto tvary mohou znamenat nejen událost předcházející ději vyjádřenému ve větě slovesné, nýbrž i událost s ním současnou nebo po něm následující, toto však česká dokonavá slovesa nejsou schopna přechodníkem vyjádřit, neboť vlastně nemají přítomný čas a tudíž ani přítomný přechodník, a přechodníkem minulým i budoucím se vyjadřují jen události, jež ději ve větě slovesné vyjádřenému předcházejí. Pokud tedy přechodník neurčitého času v řečtině vyjadřuje událost s dějem slovesné věty současnou nebo po něm následující, bylo v překladu někdy použito přechodníku slovesa nedokonavého, nebo, a to mnohem častěji, opisu, buď rozvinutím ve vedlejší větu nebo užitím podstatného jména slovesného nebo jiného vhodného výrazu. To zpravidla bez poznámky; vůbec bylo užití přechodníku, v řečtině velmi hojné, bez poznámek – kromě případů hodných zvláštního zřetele – omezeno na míru v nové češtině obvyklou. Přiměřených opisů bylo leckdy vhodné použít i k vyjádření smyslu řeckého tzv. středního slovesného rodu (media), jenž je jakýmsi přechodem mezi rodem činným a trpným a do češtiny se obvykle překládá zvrtným slovesem, nezřídka však vyjadřuje pozoruhodné významové odstíny. V použití trpného rodu dokonavých sloves v češtině je někde upozorněno na dějový nebo stavový smysl dotčených tvarů; tyto dva smysly totiž ne vždy lze v češtině vhodně rozlišit, v řečtině pak zpravidla trpný rod času neurčitého třeba chápat ve smyslu dějovém, trpný rod dokonavého minulého času ve smyslu stavovém; někde jsem se pokusil k rozlišení těchto dvou smyslů použít dvojího různého tvaru (jmenného a složeného) trpných příčestí („*dveře byly ... zamknuty*“, Skut. 21:30, neurčitý čas, smysl dějový [„někdo je zamkl“]; „*byly ... dveře zamknuté*“, Jan 20:19, dokonavý minulý čas, smysl stavový, srov. v. 26), ani to však nebylo vhodné vždy a často tedy opět nezbylo než v závažnějších případech připojit přiměřenou poznámku.

O použití vztažných zájmen lze říci totéž co o použití přechodníku shora: řečtina jich používá velmi hojně, v tomto českém překladu však jejich užití bylo omezeno na míru v nové češtině obvyklou a jejich smysl tudíž zhusta vyjadřován různými opisy, kromě případů zvláštního zřetele hodných zpravidla bez poznámek.

Spojky „*aby*“ jsem užil zásadně jen k překladu řecké spojky „*hina*“ nebo jiných spojek („*hopós*“, „*mépote*“, „*mépós*“ aj.), jež zpravidla uvádějí ryze účelové věty; k opisným překládům vazeb krácených neurčitým způsobem a podobně jsem zpravidla použil méně výrazně účelové částice „*by*“. Pokud je tomu jinak, je na to obyčejně upozorněno v poznámkách.

Nyní stručně proberu některé výrazy v původním textu, jichž překlad vyžaduje bližšího vysvětlení, pokud takové vysvětlení není podáno v poznámkách k místům, kde se ony výrazy vyskytují. Některé výrazy jsou v poznámkách vysvětleny jednou provždy a při jejich dalších výskytech se na tato vysvětlení neodkazuje, např. „*velekněz*“, „*pismař*“ (Mat. 2:4); „*pustína*“, „*kát se*“, „*pokání*“ (kap. 3:1, 2); „*učedník*“ (kap. 5:1); „*mocné činy*“ (kap. 7:22); „*pravomoc*“, „*apoštol*“ (kap. 10:1, 2); „*Židé*“ v Janově evangeliu (Jan 1:19). Ač zajisté není možno týž řecký výraz vždy překládat týž slovem českým, hleděl jsem tak nicméně činit, pokud to možné a vhodné bylo, zejména pak jsem dbal o to, aby, pokud se v blízké souvislosti v původním textu vyskytují tytéž nebo příbuzné výrazy, byly v téže souvislosti týmiž nebo příbuznými výrazy přeloženy i do češtiny, a aby v blízké souvislosti nebylo v českém textu užito stejných nebo příbuzných výrazů tam, kde jsou v řečtině výrazy různé; pokud jde o souběžná místa v evangeliích, hleděl jsem použít týž výrazů tam, kde jsou v různých evangeliích

výrazy tytéž, a různých tam, kde se v nich příslušná souběžná místa liší. Někde ovšem ani tyto zásady nebylo možné plně dodržet, pak však je na to zpravidla opět poukázáno v poznámkách.

Některé pojmy, jež mají závažný význam pro náležité pochopení poselství a učení Nového Zákona, nabyly vlivem nesprávných tradičních církevních nauk v průběhu staletí v myslích většiny lidí smyslu, jaký v Novém Zákoně nemají, a jsou-li nevhodně přeloženy, vzbuzuje se tím dojem, jako by Božím slovem byly odůvodněny mnohé pojmy, zřízení a zvyklosti, jež byly svévolně zavedeny v náboženském světě podle myšlenek lidí a nikoli podle myšlenek Božích a jež ovšem v Novém Zákoně ve skutečnosti nemají pražádného podkladu. Bylo proto mou snahou překládat tak, aby byl jakýkoli takový dojem vyloučen, a vyhnout se všem výrazům, jež by vzbuzovaly nesprávné představy.

Tak si mnozí pod pojmem „*církev*“ dnes představují nějakou náboženskou společnost; slovo „*ekklésia*“, jež se tak obvykle překládává, však znamená „*shromáždění*“, původně zejména shromáždění občanů řeckých obcí k projednávání veřejných záležitostí. Proto jsem tento výraz všude, kde se v Novém Zákoně vyskytuje, přeložil slovem „*shromáždění*“, ač znamená shromáždění jakékoli – shromáždění Israele v pustině (Skut. 7:38), „*řádné shromáždění*“ efeské obce nebo shluk davu (kap. 19:38, 41), všeobecné shromáždění Kristovců (viz níže) v nebesích (Hebr. 12:23) nebo shromáždění věřících v nějakém místě (1 Thess. 1:1) nebo v soukromém domě (Řím.16:5). Písmo tohoto slova použilo k označení Božího shromáždění, Svatým Duchem vytvořeného duchovního útvaru nebo těla, složeného ze všech skutečných věřících a spojeného s Kristem jako oslavenou Hlavou v nebesích.

Výraz „*Christianos*“, jenž se v Novém Zákoně vyskytuje třikrát (Skut. 11:26; 26:28; 1 Petr 4:16), znamená „*přivržence* nebo *následovníka Kristova*“; tento význam je plně vystižen názvem „*Kristovec*“, jehož jsem k překladu tohoto výrazu na všech třech místech použil. Obvyklé „*křesťan*“ vzniklo tak, že slovo „*Christianos*“ bylo ve své původní hláskové podobě ve velmi staré době přejato do češtiny, v ní zdomácnělo a hláskoslovnými změnami, jež od té doby v češtině nastaly, nabylo podoby dnešní, v níž se však souvislost se slovem „*Christos*“ („*Kristus*“) již nepociťuje; spíše působí nežádoucím, protože nepravdivým, dojmem odvozenosti od slova „*křest*.“ Na to ostatně upozorňovali již M. J. Hus a J. A. Komenský.

Slovo „*episkopos*“ znamená „*dohlížitel*“ a tak jsem je všude přeložil. „*Dohlížitelů*“ bývalo v každém místním shromáždění několik (Skut. 20:28; Fil. 1:1) a byli to starší bratři, požívající pro svůj příkladný život všeobecné vážnosti, důvěry a mravní autority, kteří byli od apoštolů nebo jejich přímých zmocněnců ustanoveni k výkonu služby dohledu nad zachováváním Božího pořádku v místních shromážděních. Toto slovo bylo rovněž v dávné době přejato do češtiny a v ní nabylo podoby „*biskup*“; tento výraz ovšem dnes značí vysokého církevního hodnostáře, představeného víceméně rozsáhlé oblasti církevní správy, a to je zřejmě opět smysl velmi vzdálený původnímu významu tohoto slova v Novém Zákoně. V každém místním shromáždění také bylo několik „*pečovatelů*“ (řec. „*diakonoi*“); o zřízení této služby se dovidáme v 6. kapitole Skutků a byla to služba týkající se hmotných potřeb věřících. Výraz „*jáhan*“, opět odvozený z hláskové podoby slova „*diakonos*“, taktéž budí představy nesouhlasící s jeho původním významem. V této souvislosti ještě poznamenám, že Nový Zákon naprosto nezná pojmu „*kněží*“ nebo „*kněžstva*“ jako zvláštní od ostatních odlišené třídy Kristovců; pokud se v něm vyskytují tyto výrazy, pak buď značí kněží ve smyslu Starého Zákona (kněží židovské), ojedinele i kněží nepravých božstev národů, anebo se týkají toho, že kněžím ve smyslu novozákonním jsou co do svého postavení všichni skuteční Kristovci. Pojem „*kněze*“ totiž především značí někoho, kdo přináší oběti, a v novozákonní době jde toliko o takové oběti, jaké všichni skuteční Kristovci mohou a mají přinášet (Řím. 12:1; Hebr. 13:15, 16; 1 Petr 2:5). Ve zvláštním a jedinečném

smyslu je ovšem Knězem Pán Ježíš sám. Pojem „*duchovních*“ (Gal. 6:1) pak, proti představám většiny lidí v dnešní době, neznamená osoby lidmi za „*duchovní*“ ustanovené, nýbrž osoby Svatým Duchem ovládané a duchovně smýšlející, v protikladu k „*přirozeným*“, vlastně „*duševním*“, podle 1 Kor. 2:14, 15.

„*Velikonoce*“ a „*letnice*“ jsou názvy náboženských svátků, jež byly bez jakéhokoli podkladu v Novém Zákoně lidmi zavedeny v „*křesťanstvu*“; jestliže se, jak se v překladech Nového Zákona namnoze děje, těmito názvy označují starozákonní svátky „*Minutí*“ (Mat. 26:2) a „*Padesátka*“ (1 Kor. 16:8), vede to k nesprávnému dojmu, jako by tyto svátky „*křesťanského*“ náboženského světa byly zdůvodněny Božím slovem. V tomto překladu se tudíž pro ony svátky starozákonní důsledně užívá názvů „*Minutí*“ (srov. „*Jití*“ v původním kralickém překladu Exod. 12:11, „*pominutí*“ v Karafiátově revizi) a „*Padesátka*“ nebo „*den Padesátky*“, jež souhlasí s významem názvů v původním textu a neuvádějí v omyl.

„*Evangelium*“ je přepis řeckého „*euangelion*“, jež prostě znamená „dobrou n. šťastnou n. blahou zvěst n. zprávu“; v tomto překladu se pro dotčený pojem všude užívá názvu „*blahá zvěst*“; odvozené sloveso „*euangelizó*“ nebo „*euangelizomai*“ se pak překládá „*přináším blahou zvěst*“, „*hlásám blahou zvěst*“ nebo jiným podobným výrazem, „*euangelisté*“ pak „*hlasatel blahé zvěsti*“. Výrazu „*evangelium*“ bylo užito jedině v nadpisech knih Nového Zákona, jež jsou pod tímto jménem všeobecně známy.

Z různých příčin však byly některé vžitě výrazy, pokud nebudí nesprávných představ, ponechány; tak překládám „*potérion*“ vžitým výrazem „*kalich*“, pokud je tohoto slova užito ve smyslu přeneseném („*kalich hněvu*“ apod.) a o „*kalichu*“ při Večeři Páně; jinak je překládám „*pohár*“. Sloveso „*baptizó*“, jež vlastně znamená „*ponořuji*“ nebo „*namáčím*“, nicméně překládám obvyklým výrazem „*křtím*“, pokud, jak tomu zpravidla je, má takový význam; obdobně příbuzné výrazy „*baptisma*“ („*křest*“) a „*baptisté*“ („*křtítel*“). K překladu řeckého slovesa „*kéryssó*“, jež vlastně znamená „*hlásám*“, „*prohlašuji*“, jsem na mnoha místech, kde se to jevílo vhodným, použil vžitěho výrazu „*káží*“; vyhýbal jsem se však výrazu „*kazatel*“ jako překladu řeckého „*kéryx*“, jež v souhlase s jeho významem zpravidla překládám „*hlasatel*“. Pod označením „*kazatel*“ se totiž dnes často rozumí lidmi ustanovený placený činovník náboženské společnosti, a to je opět pojem Novému Zákonu naprosto cizí.

Jerúsalémský chrám zaujímal v novozákonní době rozsáhlou oblast, v níž kromě vlastní chrámové budovy (svatyně) byla soustava nádvoří, různých přilehlých budov, sloupových síní, hradeb a bran; celý tento soubor se v řeckém textu označuje slovem „*hieron*“, vlastní chrámová budova pak slovem „*naos*“. Oba tyto výrazy vlastně značí „*chrám*“; v českém textu jsem k jejich rozlišení opět použil KAPITÁLKY, takže „*CHRÁM*“ je překlad slova „*hieron*“, „*chrám*“ běžným písem pak znamená „*naos*“. Podobně tomu bylo i s chrámy pohanských božstev a tudíž je při příležitostných zmínkách o nich použito týchž výrazů a v českém textu téhož rozlišení.

Pro pojem „*služebník*“ a příbuzné pojmy „*služba*“, „*sloužit*“ je v původním textu několik výrazů, jež se vzájemně liší svými významovými odstíny. Pojednám nyní o některých z nich ve stručném přehledu.

„*Dúlos*“ značí „*otrok*“, obdobně výrazy od tohoto slova odvozené; vzhledem k tomu však, že tyto výrazy nejsou v nynější době prosty jisté hanlivé příchuti, použil jsem v překladu většinou raději mírnějšího výrazu „*nevolník*“ a slov od něho odvozených, slova „*otrok*“ a jeho odvozenin jsem pak užil jen tam, kde ona hanlivá příchut' není na závađu.

„*Diakonos*“ a výrazy odvozené se od předchozího liší tím, že „*dúlos*“ vyjadřuje spíše vztah k pánu, „*diakonos*“ vztah k službě nebo práci. Toto slovo a jeho odvozeniny překládám zpravidla výrazy vyjadřujícími pojem „*obsluhy*“, „*posluhování*“; pokud slovo „*diakonos*“ značí osobu vykonávající jisté služby v místním shromáždění, je zpravidla přeloženo „*pečovatel*“, jak již shora uvedeno; podobně je k překladu výrazu „*diakonia*“

(„služba“) často užito slova „*péče*“, zejména jde-li o službu týkající se hmotných potřeb věřících.

„*Pais*“ a ženská zdobnělina „*paidiské*“ tohoto slova značí vlastně osoby mladého věku, potom mladistvé osoby služebné a služebné osoby vůbec. Pro překlad výrazu „*paidiské*“ jsem zvolil v češtině mu plně odpovídající slovo „*děvečka*“, v Gal. 4 „*služka*“, mužskému tvaru by odpovídalo české „*pacholek*“ (odvozeno od „*pachole*“, „*pacholík*“, tj. „*hoch*“), jež však je nevhodné, neboť v dnešní češtině nabylo významu snad ještě hanlivějšího než „*otrok*“; pokud je tedy slova „*pais*“ použito v tomto smyslu, překládám je „*sluha*“.

Výraz „*oiketés*“ značí „*domácího služebníka*“; překládám jej slovem „*čeledín*“, výraz „*oiketēia*“, „*domácí služebnictvo*“, slovem „*čeled*“.

„*Latreia*“ a k tomuto podstatnému jménu příslušné sloveso „*latreuó*“ značí vždy službu Bohu – nebo, v pohanském světě, i službu modlám – ve smyslu uctívání, přinášení pocty, klanění; tyto výrazy zpravidla, pokud jde o službu pravému Bohu, překládám slovy „*svatá služba*“, „*konám svatou službu*“.

Někdy jsem k překladu těchto a ještě některých jiných slov, od jejichž výkladu zde upouštím, neboť jsou vysvětlena v poznámkách k příslušným místům, použil všeobecných výrazů „*služebník*“, „*služba*“, „*sloužit*“, pak jsem však vždy připojil poznámku vysvětlující význam dotčených výrazů v původním textu, anebo odkaz na jiné místo, kde takovou poznámku lze najít.

„*Dávkoví výběřčí*“, řecky „*telónai*“, byli lidé, které římská vrchnost pověřila vybíráním cel, mýt a jiných veřejných dávek a poplatků. Byli předmětem všeobecné nenávisti a pohrdání, protože se většinou, nejsouce v podstatě nijak kontrolováni a majíce tedy příležitost k beztržnému nezřízenému vydírání, na účet poplatníků „*nenáležítě*“ obohacovali, a v Judsku a v Galilei také proto, že jakožto Židé sloužící nenáviděným Římanům byli považováni za zrádce.

„*Daimonion*“ a ojedinele (Mat. 8:31) se vyskytující v podstatě souznačný výraz „*daimón*“ značí „*zlého ducha*“. Stran překladu těchto výrazů jsem myslel na slovo „*běs*“, jehož užívali k označení zlých duchů nebo božstev staří pohanští Slované, posléze jsem se však rozhodl pro přepis „*démon*“ těchto výrazů, jenž v češtině zdůmačnil stejně jako v jiných moderních evropských jazycích. Tento pojem (někdy se jím označují i božstva pohanů) je třeba rozlišovat od pojmu *dábla* čili Satana; *dábel* je jeden, *démonů* je mnoho.

Slovem „*dítě*“, v množném čísle „*děti*“, překládám řecké „*teknon*“, jež souvisí se slovesem „*tiktó*“, „*rodím*“, a značí tedy „*dítě*“ ve vztahu k rodičům; pro zdobnělinu „*teknia*“ množného čísla tohoto slova, láskyplný výraz vyjadřující něžné otcovské city, jsem vyhradil slovo „*dětičky*“. Naproti tomu značí „*pais*“ „*dítě*“ jako nedospělou osobu; protože může být mužského nebo ženského rodu, překládám je „*hoch*“ nebo „*děve*“, pokud, jak shora uvedeno, neznamená „*sluhu*“; obdobně množné číslo („*hoši*“, Mat. 2:16, „*dítky*“, kap. 21:15). Zdobnělinu „*paidion*“ tohoto slova překládám „*děťátko*“, případně „*hošík*“, „*holčička*“, v množném čísle („*paidia*“) „*děťátka*“ nebo „*malé dítky*“. Rozdíl ve významu slov „*teknia*“ a „*paidia*“ ukazuje zvláště názorně oddíl v 1. listu Janově, kap. 2:12–28: oslovení „*dětičky*“ („*teknia*“) ve vv. 12 a 28 se týká všech věřících, neboť apoštol vůči nim všem má vztah milujícího otce, a zahrnuje tedy všechny, o nichž je řeč v oddíle mezi těmito dvěma verši, tj. „*otce*“, „*mladíky*“ i „*děťátka*“; naproti tomu značí výraz „*děťátka*“ ve vv. 13 a 18 nejnižší stupeň duchovního růstu věřících, proti pokročilejším „*mladíkům*“ a duchovně plně vyspělým „*otcům*“. Jednou (Jan 6:9) se vyskytuje jiná zdobnělina „*paidarion*“, již jsem přeložil „*hošíček*“. Pokud je českých výrazů, uvedených v tomto odstavci, užito k překladu jiných řeckých slov, je na to poukázáno v poznámkách.

Pojem „*života*“ se v řečtině Nového Zákona vyjadřuje nejčastěji třemi výrazy, jež jsem se pokusil v překladu rozlišit takto:

Slovem „život“ (ne však ve spojení „způsob života“, „občanský život“ apod.) zpravidla překládám řecké slovo „z $\acute{o}$ e“, jež značí život jako princip, život v absolutním smyslu, život, jak jej má Bůh a Jeho Syn, život, ježž Syn zjevil na tomto světě. Člověk se tohoto života stává účastným mocí Svatého Ducha na základě víry v Pána Ježíše Krista. Někdy však je tohoto výrazu užito o přirozeném životě lidí a jiných tvorů a o pobytu člověka na zemi vzhledem k jeho trvání.

Slovem „žítí“ (někdy „duše“) zpravidla překládám řecké „psyché“, výraz, ježž značí přirozený život člověka a jiných tvorů, a ovšem i „duši“, hmotnou a neviditelnou složku lidské bytosti.

„Živobyti“ je nejčastějším překladem slova „bios“, ježž znamená život nebo způsob života člověka na zemi a také hmotné prostředky k uchování tohoto života.

Pojem „vzkříšení“ nebo „procitnutí“ mrtvých, ježž patří k ústředním předmětům učení Nového Zákona, se v původním textu vyjadřuje zejména dvěma slovesy, „anist $\acute{e}$ mi“ a „egeir $\acute{o}$ “, a výrazy od nich odvozenými. První z těchto sloves má původní význam „pozvedám“, „dávám vstát“, v některých tvarech v podmětném smyslu „vstávám“, „zvedám se“, potom také „budím“, „křísím“, případně „procitám“, „jsem kříšen“, předpona „ana-“ tohoto slovesa značí směr vzhůru, také však má význam „opět“, takže sloveso lze chápat i ve smyslu „opět pozvedám“ atd. Druhé sloveso má naopak prvotní význam „probouzím“ a také „křísím“, potom však i „pozvedám“, „vztyčuji“, „dávám vstát“, v podmětném významu a ve středním a trpném rodu „procitám“, „jsem kříšen“, případně „vstávám“. Obou těchto sloves se ovšem užívá nejen o mrtvých; v jiných spojeních nejsou v tomto překladu vždy přísně rozlišována, ledaže se obě vyskytují v textu v blízké vzájemné souvislosti a pak je každé přeloženo jiným slovesem českým. Pokud se jich však užívá o mrtvých a zejména o vzkříšení Pána Ježíše, snažil jsem se dbát o jejich rozlišení, a to tak, že jsem přihlížel k jejich prvotním významům a také k tomu, že sloveso „anist $\acute{e}$ mi“ se v Novém Zákoně v tomto spojení častěji vyskytuje ve smyslu podmětném (nepřechodném), „egeir $\acute{o}$ “ pak častěji ve smyslu předmětném (přechodném); v těchto spojeních tedy zpravidla překládám „anist $\acute{e}$ mi“ výrazy odvozenými od slovesa „vstát“ nebo „vstávat“, „egeir $\acute{o}$ “ pak tvary slovesa „(vz)křísit.“ V souladu s tímto rozlišením jsem obdobně překládal i příslušná podstatná jména slovesná: „anastasis“, odvozené od „anist $\acute{e}$ mi“, výrazem „(opětovně) vstání“, „egersis“ od „egeir $\acute{o}$ “ pak „vzkříšení“ (jen u Mat. 27:53).

V souvislosti s tímto předmětem sluší ještě učinit poznámku o častém spojení „egeir $\acute{o}$ resp. anist $\acute{e}$ mi n. anistamai ek (tón) nekrón“, ježž se překládává „křísím resp. dávám vstát n. vstávám z mrtvých“. Řecká předložková vazba „ek (tón) nekrón“ však v tomto spojení znamená, že někdo byl mezi mrtvými, tj. byl mrtev jako ostatní mrtví, počítal se mezi mrtvé, a z tohoto prostředí n. postavení je vzkříšen n. povstává, takže potom již mezi mrtvými není, ostatní mrtví pak v smrti zůstávají. Domnívám se, že obvyklým překladem „z mrtvých“ není tento smysl dost jasně a důrazně vyjádřen a že většině čtenářů tato vazba neříká nic více než že někdo byl mrtev a ožil. Bylo vytvořeno i podstatné jméno „zmrtychvstání“, ježž, mám za to, se běžně považuje prostě za souznačné s výrazem „vzkříšení“. V tomto spojení jsem tudíž předložku „z“ nahradil, pro nedostatek výrazu vhodnějšího, snad poněkud neobvyklou předložkou „zprostřed“ (té jsem ostatně někde užil i v jiných obdobných spojeních), takže tuto vazbu překládám „zprostřed mrtvých“; tím snad je uvedený smysl vyjádřen dostatečně zřetelně. Důležité je pak rozlišení pojmů nebo vazeb „anastasis (hé) ek nekrón“, ježž překládám „opětovně vstání (, vstání) zprostřed mrtvých“ (Luk. 20:35; Skut. 4:2; 1 Petr 1:3), se smyslem shora vyloženým, a „anastasis (tón) nekrón“, ježž překládám „(opětovně) vstání mrtvých“; tento výraz značí prostě, že vstávají nebo vstanou mrtví, ať již všichni nebo jen někteří. Oba tyto výrazy se překládávají tímžž slovem „zmrtychvstání“ a tím se ovšem tento závažný rozdíl stírá.

Velmi důležitý je rozdíl mezi dvěma pojmy, jež se v řečtině Nového Zákona označují výrazy „*sarx*“ a „*sóma*“, a je velkým nedostatkem mnohých českých překladů, že oba tyto výrazy tlumočí jedním a týmž českým slovem „tělo“. Je ovšem pravda, že na některých místech Nového Zákona se tyto dva výrazy svými významy navzájem velmi blíží, ba někde lze téměř říci, že znamenají totéž, jinde však, a to většinou, jsou vyjádřením dvou velmi různých pojmů, jež dlužno pečlivě rozlišovat. „*Sarx*“ vlastně znamená „maso“ a v Novém Zákoně označuje hmotnou podstatu těla, lidského i zvířecího, a v přeneseném smyslu „lidství“, i svatě lidství Pána Ježíše, v souhrnu všeho, co je pro lidství podstatné, zejména pak vše, co je hmotné podstaty v lidském životě a jeho zevních okolnostech. Nezřídka však má i velmi výrazný přízvuk mravní, neboť také označuje stav neobráceného člověka a tudíž i sídlo hříchu v člověku a onu stránku lidské bytosti, jež svými tužbami směřuje proti Duchu. „*Sóma*“ naproti tom, značí „tělo“ jako ústrojný celek, nástroj života, a v duchovním smyslu znamená i „tělo Kristovo“, to jest shromáždění. Abych tyto dva pojmy v překladu důsledně rozlišil, přeložil jsem „*sarx*“ všude – s výjimkou Hebr. 10:20 – slovem „*maso*“, přes „tvrdou nezvyklost“ tohoto výrazu, jak se již před mnoha lety vyjádřil jiný, a přestože není pochyby o tom, že slovo „*maso*“ zní v mnoha spojeních nepřilíš libozvučně; slovo „*tělo*“ pak jsem vyhradil pro překlad výrazu „*sóma*“. Rozdíl mezi těmito dvěma pojmy je velmi názorně osvětlen např. v Kol. 2:23, kde „*nešetření těla, ne v jakési cti*“, nevede k podrobení a umrtvení „*masa*“, nýbrž naopak k jeho uspokojení a zvýšení, neboť živí jeho náboženskou pýchu. Naše „*tělo*“ může být nástrojem oslavení Boha (1 Kor. 6:20), naše „*maso*“ však nikdy; naše „*tělo*“ může být služebníkem Ducha, nikoli však naše „*maso*“, neboť jeho „*smýšlení*“ je zásadně „*nepřátelství vůči Bohu*“ (Řím. 8:7). Pro pojem „*masa*“ má řečtina ještě slovo „*kreas*“, jež značí „maso“ jako pokrm a v Novém Zákoně se vyskytuje dvakrát (Řím. 14:21; 1 Kor. 8:11) a to v množném čísle; přeložil jsem je „*masité pokrmy*“.

Dbal jsem také o důsledné rozlišení pojmů vyjádřených slovy „*allos*“ a „*heteros*“; oba tyto výrazy mají význam „jiný“, rozdíl mezi nimi je ten, že „*allos*“ zpravidla značí „jiný“ ve smyslu „nikoli týž“, „*heteros*“ pak znamená „jinaký“, „odlišný“, „jiných vlastností“, „jiného druhu“. Výraz „*jiný*“ jsem vyhradil pro překlad slova „*heteros*“, „*allos*“ pak překládám „*druhý*“ nebo „*další*“; pokud je tomu jinak, je bližší vysvětlení zpravidla podáno v poznámkách. Slovo „*druhý*“ ovšem také znamená řadovou číslovku („*druhý v pořadí*“) a někdy je tedy překladem řecké řadové číslovky „*deuteros*“; kde je tomu tak, je to rovněž uvedeno v poznámce, pokud to není patrné z textové souvislosti.

V řečtině častý výraz „*ta*“ (množné číslo zpodstatněného ukazovacího zájmena „*to*“ středního rodu) zpravidla překládám „*věci*“ nebo „*ty věci*“, obdobně zesílené ukazovací zájmeno „*tauta*“ („*tyto věci*“, někdy prostě „*toto*“) „*panta*“ („*všechny věci*“, někdy prostě „*vše*“) a podobně.

Slovo „*amén*“ je hebrejské a značí „vpravdě“, „zajisté“. Ve výrociích Pána Ježíše v evangeliích, uváděných tímto výrazem, jsem jej v období s některými anglickými překlady (angl. „*verily*“) překládal slovem „*věru*“ (to ovšem nevylučuje použití tohoto výrazu k překladu i některých jiných řeckých slov); jinde jsem jej ponechal nepřeložený.

Pojem „*narození*“, „*zplození*“ vyjadřuje řečtina Nového Zákona nejčastěji dvěma slovesy, „*gennaó*“ a „*tiktó*“. První znamená prostě „dát vznik“, „přivést na svět“ a v daném spojení se ho používá o otci i o matce; překládám je zpravidla tvary sloves „*zplodit*“ nebo „*zrodit*“. Slovesa „*tiktó*“ se užívá jen o matce, neboť vyjadřuje pojem porodu; překládám je tvary slovesa „*(po)rodit*“, v středním a trpném rodu „*narodit se*“. Ojedinele (Jak. 1:15, 18) se vyskytuje sloveso „*apokyeó*“, jež překládám tvary slovesa „*(z)plodit*“.

K osvětlení významu některých řeckých slov jsou někdy v poznámkách odkazy na jejich použití v řeckém překladu Starého Zákona, jenž byl pořízen v 3. století před

narozením Pána Ježíše a je znám pod jménem „Septuaginta“ (lat. „sedmdesát“, podle domnělého počtu překladatelů). Tento překlad, podle něhož je v Novém Zákoně uváděna většina starozákonních citátů, je zvykem označovat symbolem „LXX“ (římská číslice 70), jehož jsem v poznámkách rovněž použil.

Některým čtenářům se snad bude zdát nezvyklé, že text tohoto překladu není graficky uspořádán tak jako v některých překladech jiných, např. v Kralické Bibli nebo v slovenském překladu prof. Roháčka, kde každý verš textu tvoří samostatný odstavec. Tu sluší připomenout, že rozdělení textu Písma na kapitoly a verše je – s výjimkou některých částí Starého Zákonu – umělé a původu značně pozdního a bylo zavedeno nejen pro snazší nalezení hledaných míst v textu, nýbrž i z důvodů liturgických, tj. k rozdělení textu na oddíly, jichž předčítání v kostelích bylo církevně předepsáno na jisté dni v roce. Způsob, jakým je text uspořádán v Kralické Bibli a v některých jiných překladech, budí dojem, jako by každý jednotlivý verš byl jakýmsi samostatným celkem, a nezřídka znesnadňuje pochopení myšlenkové souvislosti textu; leckdy totiž začíná nový verš, ba někdy i nová kapitola, uprostřed věty, takže souvislost textu je jakoby přerývána, a to je někde, jako např. v Kralické Bibli, ještě zdůrazněno užitím velikého náslovního písmene na počátku každého verše, ať jde či nejde zároveň i o počátek věty. Novější překlady podávají text v souvislém celku, takže se v nich porozumění přirozené souvislosti myšlenek nekladou překážky. Proto jsem text svého překladu rovněž uspořádal tímto způsobem. Čísla kapitol jsou vysázena iniciálou a verše jsou číslovány přímo v textu číslicemi v obyčejných závorkách. Co do rozdělení na odstavce jsem se řídil podle smyslu textu.

V odkazech na různá místa Starého Zákonu v poznámkách je číslování veršů tu i tam poněkud odchylné od číslování v Kralické Bibli i v některých překladech jiných. To se týká zejména odkazů na některé žalmy mající nadpisy, jež se proti pojetí např. Kralických nepočítají za verše. Tak tomu je i v úvodu, jež následuje po této předmluvě; tam jsou odkazy na text francouzský, v němž je číslování totéž jako v anglickém. Poznámky, jež tento překlad doprovázejí, jsou zčásti mé vlastní, zčásti převzaté z poznámek Darbyho k jeho anglickému překladu Nového Zákonu (někde ovšem s úpravami přiměřenými českému překladu), nebo pořízené podle podkladů vybraných i z jiných pramenů, jež mi byly dostupné. I tato předmluva byla sestavena s použitím různých pramenů.

A nyní tuto skromnou práci poroučím Bohu, jenž řekl:

„Jako déšť a sníh sestupuje z nebes a nevrací se tam, nýbrž zavlažuje zemi a působí, že ona rodí a dává vzrůst, i poskytuje símě tomu, jenž seje, a chléb tomu, jenž jí, tak tomu bude s mým slovem, jež vychází z mých úst: nevrátí se ke mně bez účinku, nýbrž vykoná to, co se mi líbí, a zdárně provede to, k čemu je posílám“ (Isaiáš 55:10, 11).

Překladatel Miloš Pavlík (V Dolním Kubíně v červenci 1994)

PŘEDMLUVA PŘEKLADATELE KE STARÉMU ZÁKONU

Príznivé přijetí mého českého a slovenského překladu Nového Zákona mezi čtenáři a milovníky Svatého Písma, jakož i přání vyslovené některými z nich, abych se pokusil i o překlad Starého Zákona, mě posléze přimělo odhodlat se k uskutečnění i této úlohy, již se mi nyní, po deseti letech práce, s Boží milostivou pomocí podařilo dokončit.

Předlohou tohoto překladu mi byl týž hebrejský (v některých knihách zčásti amorejský) tzv. „masóretský“ text, podle něhož je vypracována valná většina známých mi jiných překladů novější doby, text sestavený židovskými učenci z dochovaných rukopisů v 9. století našeho letopočtu; a jelikož v hebrejském písmu není zvláštních znaků pro samohlásky (jen souhláska „j“ [zvaná v abecedě „jód“] někde značí i dlouhé „í“, a souhlásku „v“ [„váu“] někde lze číst jako „ú“ [n. v dvojhláscce „u“, jako např. právě ve „váu“ zde shora] n. „ó“), a hebrejščina od babylonského zajetí přestala být živou řečí (srov. Nech. 8:8, pozn. 355), zajistili správnou výslovnost vypracováním značek pro samohlásky (tečky n. dvojtečky a trojtečky a malé čárky n. jiné drobné značky pod a nad znaky souhlásek). Také zavedli přízvučná znaménka, jichž význam odpovídá významu rozdělovacích znamének (tj. teček, čárek, dvojteček, středníků atd.) v našem nynějším písmě ve větách, kde udávají vzájemně vztahy jednotlivých jejich částí.

Kde pak měli tito učenci (zvaní též „masórety“¹) podezření, že některé psané slovo je zatíženo chybou zaviněnou opisovačem, takže by na jeho místě mělo být uvedeno jiné, nedovolili si souhláskovou skladbu dotčeného výrazu měnit, nýbrž zavedli v něm samohlásky výrazu, o němž předpokládali, že by na onom místě měl stát, ježž pak v poznámce pod čarou uvedli. Výraz podle jejich soudu chybný pak označili aramejským slovem „kethív“, tj. „psané“, výraz pod čarou pak nazvali „keré“, ježž v témž jazyce značí „čtené“. V překladu jsem v poznámkách použil výrazů „psaný text“ a „čtený text“; pokud „psaný text“ dával jasný smysl, dal jsem mu v překladu přednost, „čtený text“ pak jsem v textu překladu uvedl tam, kde „psaný text“ v dané souvislosti smyslu nedával anebo kde jeho skutečné znění nebylo možno odhadnout, protože se samohlásky „čteného textu“ k němu nikterak nehodily.

V této souvislosti je záhodno povšimnout si jednoho výrazu, jenž se všude v SZ vyskytuje ve tvaru „psaného textu“, aniž je tak označován (to se nazývá „keré perpetuum“, tj. „trvalé [n. „stálé“, „ustavičné“] keré“). Jde o Boží Jméno, vzhledem k němuž masoreté vytvořili jakousi „ohradu okolo zákona“, tj., jelikož zákon zakazuje pronášet Boží Jméno pro daremnost², nechť se nesmí vyslovovat vůbec, a proto při čtení n. citování těch míst Písma, kde je uvedeno, budiž místo něho vyslovováno něco jiného, totiž „Adónáj“ tj. „Pán“, je-li však takovýto název Boha uveden před tímto Jménem, nechť se místo něho vyslovuje „Elóhím“, tj. „Bůh“. Ono Jméno pak je tvarem slovesa „hávah“, tj. „být“, ježž se kromě něho vyskytuje jen na několika málo místech SZ (Nech. 6:6, pozn. 56, Jób 37:6 [„Bud“], Kaz. 2:22 a 11:3, pozn. 96, a Is. 16:4 [„bud“]) a zde snad značí „Jsoucí“ n. „Stávající se“ (srov. Exod. 3:14, pozn. 110, kde však je použito poněkud odlišného, ale podobného a mnohem častěji se v SZ vyskytujícího slovesa „hájah“) a jeho souhlásková skladba je „Jhvħ“, takže tam, kde se mělo vyslovovat „Adónáj“, nabývá podoby „Jehóvah“ (první samohláska je pozměněna v důsledku jistých hláskoslovných pravidel hebrejské mluvnice), kde je pak (poněkud řídkěji, např. v Gen. 15:2) měl zastupovat název „Elóhím“, má v „psaném textu“ tvar „Jehóvih“ (poslední samohláska „i“ je krátká, neboť jinak by bylo nutno

1) Hebr. „massóráh“ n. „massóreth“ značí „odkaz“ n. „podání“, „tradici“.

2) Viz Exod. 20:7.

vložit souhlásku „j“, jež značí dlouhé „i“ ve slovu „Elóhím“, v tomto slovu však jí není). Jaké bylo skutečné znění tohoto Jména, je nesnadno zjistit, zejména vzhledem k řídkému výskytu tvarů dotčeného slovesa v SZ, někteří navrhují tvar „Jahveh“, sotva však lze s určitostí říci, že právem; velmi mnozí překladatelé si pak pomáhají tak, že místo skutečného znění používají tvaru „psaného textu“, „Jehóváh“, třebaže tento tvar vlastně nedává smyslu. Zamlouvá se však výraz „l'Éternel“, tj. „Věčný“, ve francouzském překladu J. N. Darbyho, ale ti, kdo tento překlad převedli do angličtiny, použili shora uvedeného výrazu „Jehóváh“; za zmínku stojí i německý překlad židovských autorů M. Buber a F. Rosenzweiga, v němž se toto Jméno uvádí v podobě osobního zájmena „On“, vypsaného velkými písmeny („ON“, něm. „ER“). V Septuagintě, řeckém překladu SZ, pořízeném ve 3. století před naším letopočtem v Egyptě, jehož název znamená latinsky 70 podle domnělého počtu učenců, kteří jej vypracovali, a pro nějž se používá zkratka LXX, tj. římská číslice 70, je toto Jméno uvedeno výrazem „Kyrios“, tj. „Pán“, a tak je podáno i všude v Novém Zákoně, a obdobně („Dominus“) i ve Vulgátě, latinském překladu Písma, sestaveném koncem 4. a začátkem 5. století našeho letopočtu Hieronymem, učencem ilyrského původu. Jelikož se tento překlad podává v knihách Nového Zákona, vypracovaných pod vedením Svatého Ducha, počínám si ve svém překladu podobně, přičemž využívám skutečnosti, že v češtině i ve slovenštině existuje výraz značící „pána“, vl. původně „hospodáře“, „hlavu domu“, jehož se však v nynější podobě těchto jazyků nepoužívá v jiném smyslu než jako pojmenování Boha, totiž „Hospodin“ (proti některým jiným jazykům slovanským, v nichž je obdoba „gospodin“ tohoto výrazu běžným zdvořilostním označením mužských osob stejně jako české „pán“ n. „pan“ a slovenské „pán“), jež jsem tedy vyhradil pro překlad dotčeného Jména všude, kde se vyskytuje (k odlišení od slova „Pán“, jímž překládám jiný výraz, totiž „Adónáj“). Nejsem v tom ovšem sám, k témuž závěru zřejmě došli i Kraličti i prof. Roháček ve svém slovenském překladu i mnozí jiní. Kde pak v poznámkách pod čarou podávám doslovné znění míst, kde se toto Jméno vyskytuje a jež jsou v textu podána ve volnějším překladu, uvádím jen jeho souhláskovou skladbu („Jhvh“). Vyskytuje se i zkratka „Jáh“ tohoto Jména, viz Exod. 15:2, pozn. 494, již ponechávám nepřełożeno.

Pokud pak jde o jiné názvy Boží Bytosti, je slovo „Elóhím“, jež překládám prostě „Bůh“ bez jakýchkoli označení, ve skutečnosti množné číslo (tzv. majestátní, tj. vyjadřující vznešenost n. veličenství) slova „Éloah“ majícího též význam, ale bez významového odstínu, jehož dodává množné číslo; kde se vyskytuje tento tvar, překládám jej stejně, ale se znaménkem „+“ („+Bůh“, viz např. Deut. 32:15). Tohoto výrazu v obou uvedených tvarech se ovšem používá i o bozích pohanských národů, pak však množné číslo má nejčastěji doslovný význam („bohové“), někdy však se ho používá i v obdobném smyslu jako o pravém Bohu, viz např. Exod. 32:1, 4, pozn. 1122. Dalším pojmenováním Boha je „Él“, vl. „Silný“, „Mocný“; překládám je rovněž stejně, ale je vyznačováno KAPITÁLKAMI, tedy „BŮH“, a opět podobně i o pohanských bozích („BŮH“), viz např. Is. 45:20nn., i množné číslo („élím“, tj. „BOHOVÉ“, viz např. Exod. 15:11).

Slovo „Adónáj“ pak vlastně znamená „moji Pánové“, zde je tedy v majestátním množném čísle slovo „Adón“, tj. „Pán“, při němž koncovka „-áj“ značí množné číslo s příponou vyjadřující zájmeno „můj“; tato přípona však zde jaksi ztrácí svůj význam, neboť tohoto tvaru se používá prostě ve smyslu „Pán“, a nahrazuje se, kde to smysl vyžaduje, příponami vyjadřujícími přivlastňovací zájmena jiných mluvnických osob, jež pak svůj význam neztrácejí, jako např. „tvůj Pán“ u Is. 51:22, nebo odpadá, kde je tento výraz součástí Božího výroku, viz Mal. 1:6, kde slovo „Pánem“ je v množném čísle bez jiné přípony („Adóním“); kde je pak slovo „Adón“ v jednotném čísle, je v tomto překladu vyznačováno KAPITÁLKAMI, ať již s jakoukoli zájmenou příponou nebo bez ní („PÁN“, „můj PÁN“ apod.). A obdobně jako výraz, jehož se týká předchozí

odstavec, má i toto slovo také jiný význam než název Boží Bytosti, jak je tomu ostatně i v češtině; znamená i „pána“ nevolníků (např. Gen. 24:12); je zdvořilým oslovením krále (např. 1 Sam. 24:8; Jer. 22:18) n. vysoko postavené osoby (např. Gen. 24:10), někde značí i „manžela“, viz např. Ám. 4:1, pozn. 153, n. „majitele“ něčeho (1 Král. 16:24, pozn. 822) apod. Množné číslo tohoto podstatného jména pak zpravidla překládám doslovně, má-li význam tohoto druhu (tj., je-li uvedeno s malým začátečním písmenem, což se ovšem týká pouze překladu, neboť v hebrejském písmu není malých a velkých liter v tomto smyslu), takže pak nejsou nutná žádná rozlišovací znaménka; v případě potřeby bližšího vysvětlení stačí odkaz na poznámku pod čarou.

Zájmenné přípony, o nichž jsem se zmínil shora, jinak zvané přívěsná zájmena, zastupují, jsou-li připojena (jako shora) k podstatným jménům, samostatná zájmena přivlastňovací, jsou-li pak připojena k slovesným tvarům, zastupují předmět dotčeného slovesa, pokud na něm není zvláštní důraz; jinak se připojují k předložce vyjadřující pád n. smysl, o jaký v tom či onom spojení jde.

Stran slovesných tvarů třeba uvést, že v hebrejštině, podobně jako v jiných semitských jazycích, není slovesných časů v tom smyslu, v jakém jsou v češtině a v jiných jazycích indoevropských. Místo toho se rozlišují slovesné tvary dokonavé a nedokonavé, přičemž se ze souvislosti musí rozpoznat (ne vždy ovšem jednoznačně), zda děj n. stav, vyjadřovaný dotčeným slovesným tvarem, nastal nebo nastával v minulosti, či nastává v přítomnosti a či nastane n. bude nastávat v budoucnosti, ač sice dokonavé tvary nejčastěji vyjadřují minulost, nedokonavé pak budoucnost n. přítomnost, takže se dokonavé tvary někdy označují jako „preteritum“, tj. „minulý čas“, nedokonavé pak „futurum“, tj. „budoucí čas“; ale „nejčastěji“ nikterak neznámá „vždy“, takže přesnější je označení „perfektum“ a „imperfektum“, názvy, jakých se sice obvykle používá ve smyslu „minulého času“, jejich vlastní význam však je „dokonané“ a „nedokonané“. V překladu pak má čeština značnou výhodu vůči mnohým jiným jazykům v tom, že dokáže dokonavost n. nedokonavost velké většiny sloves přesně vyjádřit, což se o mnoha jiných jazycích nedá říci; a není-li to snad někdy z různých příčin dost dobře možno, lze použít opisů; pro nedokonavost pomocí způsobových sloves („chtít“, „moci“, „smět“, „muset“, atd., viz např. Gen. 2:16 a dále, pozn. 74), pro dokonavost pomocí slovesa „jmot se“, viz např. Gen. 15:11, pozn. 155.

„Měsíc“ jako část roku se v SZ převážnou většinou nazývá „chódeš“, na několika místech se však v tomto smyslu používá výrazu „jérach“, příbuzného názvu „měsíce“ jako nebeského tělesa („járéach“); kde je tomu tak, je v překladu opět vyznačováno kapitálkami, tedy „Měsíc“.

Vlastní jména osob, měst, zemí apod. ponechávám většinou v tom znění, v jakém jsou uvedena v původním textu, jen některá jména všeobecně známá podávám v jejich vžitě počeštěné („Eva“, „Isák“, „Mojžíš“, „Jerusalém“ atd.) nebo jiné vžitě (např. „Egypt“ a odvozená slova) podobě, přičemž při jejich prvním výskytu zpravidla uvádím v poznámkách pod čarou znění původního textu. To platí i o jménech, jež jsou uváděna v nadpisech jednotlivých knih, většinou jako jména jejich autorů, jež upravuji tak, abych čtenářům usnadnil orientaci, ale vyhýbám se přítom, jakož i všude v textu v tomto překladu SZ, vžitě koncovce „-áš“ mužských jmen (pokud ovšem tato koncovka není součástí takových jmen v jejich znění v původním textu, jako např. jméno krále Jóáše, 2 Král. 11:2, a j.), jež je zřejmě počeštěním koncovky „-as“ pořečtených tvarů dotčených jmen, uvedených v LXX, převzaté pravděpodobně prostřednictvím latiny.

Poznámky pod čarou jsou zde, proti způsobu obvyklému ve většině jiných známých mi překladů, i v mých vlastních překladech Nového Zákona, označovány nikoli písmeny abecedy tak, že se na každé stránce znovu začíná písmenem „a“, nýbrž číslicemi, počínaje od začátku každé knihy znova, takže při opětovném výskytu slova, předmětu atd., jenž byl označen poznámkou v téže knize, se uvede znova totéž číslo

poznámky. Jestliže se pak v poznámkách pod čarou odkazuje na jiné poznámky v téže knize, jsou čísla těchto poznámek podána tímž způsobem jako v textu, tj. drobnějšími číslicemi shora, kdežto čísla poznámek v jiných knihách, na něž se odkazuje, jsou v témž postavení a formátu jako písmena v textu poznámky. Pokud jde o poznámky v následujícím Úvodu, jsou to většinou poznámky mé jako překladatele, jichž v původním textu tohoto Úvodu není, podobně jako v překladu Písma; kde jsou tam vlastní poznámky autorovy, jsou jako takové označeny; k jedné takové poznámce (9) jsem připojil malé doplnění (k poznámce 57 tři taková doplnění), jež je tam označeno podle toho („pozn. překl.“); doplnění poněkud obsírnější jsem obdobně připojil k tamní poznámce 43.

K objasnění významu některých slov a výroků v textu Písma se v poznámkách na některých místech odvolávám na některé jiné překlady, novější i staré; ze starých překladů uvádím znění LXX a Vulgaty podle vlastního pohledu do nich, stran ostatních starých překladů mohu podat jen údaje o nich v literatuře, neboť nemám možnosti je posoudit přímo.

Stejně jako ve většině jiných známých mi překladů jsou i v tomto slova n. části slov, jichž v původním textu Písma není, ale jimiž bylo záhodno doplnit text v zájmu patřičného vyjádření významu dotčených slov n. výroků, vypsána ležatým písmem (kurzívou). Toto se ovšem týká jen textu Písma, v následujícím Úvodu je kurzívy použito, jako je jinde obvyklé, k zdůraznění dotčených slov.

Kéž se velebenému nebeskému Bohu v Jeho neskonalé milosti zalíbí použít si i tohoto skromného díla k užítku a požehnání Jeho draze vykoupeného lidu pro radost Jeho srdce a slávu Jeho Jména!

V Dolním Kubíně v listopadu 2008.

Překladatel.

PŘEHLED POUŽITÝCH ZNAČEK A ZKRATEK

Slova vyznačená *kurzívou* nejsou v řeckém a hebrejském textu, text překladu však jimi byl doplněn vzhledem k povaze českého jazyka nebo pro zřetelnost.

Slova v hranatých závorkách ([...]) chybějí v některých významných rukopisech, ze závažných příčin však byla pojata do textu.

Vyznačení textu KAPITÁLKAMI znamená:

1. u slova „MĚSÍC“ ve SZ, kdy je pro část roku (většinou nazývanou „chódeš“) na několika místech v tomto smyslu použito výrazu „jérach“, příbuzného názvu „měsíce“ jako nebeského tělesa („járéach“).
2. u slova „BŮH“ ve SZ, kdy pojmenováním Boha je „Él“, vl. „Silný“, „Mocný“.
3. u slova „BŮH“ ve SZ, jde podobně i o pohanského boha, viz např. Is. 45:20nn., i množné číslo („élím“, tj. „BOHOVÉ“, viz např. Exod. 15:11).
4. u slova „PÁN“, „můj PÁN“ apod., ve SZ, kde je slovo „Adón“ v jednotném čísle, ať již s jakoukoli zájmennou příponou nebo bez ní.
5. u slova „KRISTUS“ v NZ použití členu, viz str. XV předmluvy;
6. u slova „PÁN“ v NZ, že tento výraz v dotčeném místě značí tolik jako starozákonní jméno „Hospodin“; kde to není zcela zřejmé, je použito označení „*Pán“;
7. u slova „CHRÁM“, kde jde o překlad řeckého „hieron“, viz str. XVIII předmluvy.

„D.“ znamená „doslovně“, „VI.“, „vl.“ „vlastně“, „N.“, „n.“ „nebo“, ale při odkazech na kapitoly a verše Písma značí „n.“ za číslem verše „a následující verš“, „nn.“ za číslem verše „a následující verše“; „V.“, „v.“ znamená „verš“, „Vv.“, „vv.“ „verše.“

„LXX“ je označení tzv. Septuaginty, starověkého řeckého překladu Starého Zákona, viz str. XXII předmluvy.

„JND“ je zkratka jména Johna Nelsona Darbyho.

STARÝ ZÁKON

PRVNÍ KNIHA MOJŽÍŠOVA (GENESIS)

Na počátku stvořil Bůh nebes a zem. (2)I stala se¹ země pustotou² a prázdnotou³ a nad tvář⁴ hlubiny⁵ *nastala* tma, a nad tvář⁴ vod se vznášející⁶ Boží Duch²⁶. (3)A Bůh řekl: Necht⁷ nastává¹⁴⁰ světlo; i nastalo¹ světlo (4) a Bůh to světlo uviděl, že je dobré, i učinil Bůh rozlišení⁷ mezi světlem a mezi tmou. (5)A světlu dal Bůh název den⁸ a tmě dal název noc⁸; i nastal¹ večer a nastalo¹ jitro, den první⁹.

(6)A Bůh řekl: Necht⁷ vprostřed vod vzniká¹⁴⁰ klenba¹⁰ a necht⁷ je¹⁴⁰ rozhraním⁷¹ mezi vodami a vodami. (7)A Bůh tu klenbu¹⁰ zřídil¹² a učinil rozhraní⁷ mezi vodami, jež *jsou* vůči klenbě¹⁰ zespod, a mezi vodami, jež *jsou* vůči klenbě¹⁰ shora; a tak se stalo¹. (8)A té klenbě¹⁰ dal Bůh název nebesa⁸; i nastal¹ večer a nastalo¹ jitro, den druhý.

(9)A Bůh řekl: Necht⁷ se vody zpod nebes shrnují¹⁴⁰ na jedno místo¹³ a necht⁷ se ukazuje^{14 40} souš; a tak se stalo¹. (10)A Bůh dal souši název země⁸ a souhrnu vod dal název moře^{8 15}; a Bůh uviděl, že *to je* dobré. (11)A Bůh řekl: Necht⁷ země dává⁴⁰ vyrůst¹⁶ mladému porostu¹⁷, bylinstvu¹⁸ vysemeňujícímu se semenem¹⁶, ovocnému¹⁹ stromoví¹⁸ rodícímu¹² na zemi ovoce¹⁹ podle svého²⁰ druhu, v němž *bude* jeho símě; a tak se stalo¹ (12) a země vydala mladý porost¹⁷, bylinstvo¹⁸ vysemeňující se semenem¹⁶ podle svého²¹ druhu²², a stromoví¹⁸ rodící¹² ovoce¹⁹, v němž *bylo* jeho símě, podle svého²⁰ druhu²². A Bůh uviděl, že *to je* dobré, (13) i nastal¹ večer a nastalo¹ jitro, den třetí.

(14)A Bůh řekl: Necht⁷ na klenbě¹⁰ nebes vznikají⁴⁰ zdroje světla²³ k rozlišení⁷ mezi dnem a mezi nocí; i budou za znamení²⁴ a²⁵ na určená období a na dni a léta²⁶ (15) a budou na klenbě¹⁰ nebes za zdroje světla^{23 24} k osvětlování na zemi; a tak se stalo¹ (16) a Bůh zřídil¹² dva veliké zdroje světla²³, větší²⁷ zdroj světla²³ k ovládní¹¹² dne a menší²⁷ zdroj světla²³ k ovládní¹¹² noci, a hvězdy; (17) a Bůh je dal na klenbu¹⁰ nebes k osvětlování na zemi

(18) a k vládě¹¹² ve dne i v noci a k rozlišování⁷ mezi světlem a mezi tmou. A Bůh uviděl, že *to je* dobré, (19) i nastal¹ večer a nastalo¹ jitro, den čtvrtý.

(20)A Bůh řekl: Necht⁷ se vody rozhemžují⁴⁰ hemžením^{16 28} živých bytostí^{29 30} a nad zemí na tvář⁴ klenby¹⁰ nebes necht⁷ se rozlétá⁴⁰ letounstvo^{18 28 31}. (21)A Bůh stvořil veliká vodní zvířata³² a všechny pohyblivé se³³ živé bytosti^{29 30}, jimiž se zahemžily³⁴ vody, podle jejich druhů, i všechno okřídlené letounstvo^{18 31} podle jeho druhu; a Bůh uviděl, že *to je* dobré. (22)A Bůh jim poželhal výrokem: Plodte³⁵ a množte se a naplňujte³⁶ vody v mořích¹⁵, a letounstvo^{18 31} necht⁷ se množ³⁶ na zemi. (23)I nastal¹ večer a nastalo¹ jitro, den pátý.

(24)A Bůh řekl: Necht⁷ země vydává⁴⁰ živé bytosti^{29 30} podle jejich³⁷ druhu, dobytěk^{18 38} a plazivě³³ tvorstvo³¹ a živočišstvo země podle jeho druhu; a tak se stalo¹ (25) a Bůh zhotovil¹² živočišstvo země podle jeho druhu a dobytek^{18 38} podle jeho druhu a všechno plazivě³³ tvorstvo³¹ půdy³⁹ podle jeho druhu; a Bůh uviděl, že *to je* dobré.

(26)A Bůh řekl: Zhotovujme^{12 40} člověka⁴¹ v náš obraz, podle naší podoby, a necht⁷ mají⁴⁰ moc⁴² nad rybami²⁹ moře⁴³ a nad letounstvem^{18 31} nebes a nad dobytkem^{18 38} a nad celou zemí a nade vším plazivým³³ tvorstvem³¹, plazícím se³³ po zemi. (27)I stvořil Bůh člověka⁴¹ v svůj obraz, stvořil ho v obraz Boha, stvořil je mužským pohlavím a ženským pohlavím.

(28)A Bůh jim poželhal a řekl jim Bůh: Plodte³⁵ a množte se a naplňujte³⁶ zem a podmaňujte³⁶ ji a mějte moc⁴² nad rybami²⁹ moře⁴³ a nad letounstvem^{18 31} nebes a nade vším živočišstvem pohyblivým se³³ po zemi. (29)A Bůh řekl: Hle, dal jsem vám všechno bylinstvo¹⁸ vysemeňující¹⁶ se semenem, jež *je* na tvář⁴ celé země, a všechno stromoví¹⁸, na němž *je* ovoce¹⁹ stromoví¹⁸, vysemeňující¹⁶ se semenem; *to* vám bude potravou. (30)A všemu

živočišstvu země a všemu letounstvu^{18 31} nebes a všemu pohybuujícímu se³³ po zemi, v čem je duše života⁴⁴, jsem dal za potravu všechnu zeleň bylinstva¹⁸; a tak se stalo¹.

(31)A Bůh uviděl vše, co byl učinil¹², a hle, bylo to velmi dobré. I nastal¹ večer a nastalo¹ jitro, den šestý.

2 I byla nebesa a země, i všechno jejich osazenstvo⁴⁵, dohotovena⁴⁶ (2) a v den sedmý měl Bůh dohotoveno^{46 47} své dílo⁹⁰², jež byl konal^{12 48}, a od všeho svého díla⁹⁰², jež byl konal^{12 48}, v den sedmý přestal⁴⁹. (3)A Bůh den sedmý poželhal a posvětil jej, neboť v něm přestal⁴⁹ od všeho svého díla⁹⁰², jež Bůh svou činností^{12 50} stvořil.

(4)Toto⁵¹ jsou dějiny vzniku⁵² nebes a země při jejich vzniku stvořením⁵³ v den zřízení^{12 54} nebes a země od Hospodina, Boha, (5)dokud¹³² na zemi ještě nebylo žádného polního křoví⁵⁵ a nevzrůstalo ještě žádné polní bylinstvo^{18 55}, neboť Hospodin, Bůh, na zem nedřtil⁴⁸ a nebylo člověka k obdělávání⁷⁴⁹ půdy³⁹, (6)ale ze země vystupovaly výpary a všechnu tvář půdy³⁹ svažovaly. (7)A Hospodin, Bůh, v člověka ztvárnil⁵⁶ prach⁵⁷ z půdy³⁹ a v jeho chrájpě vdechl vanutí⁵⁸ života⁵⁹, i stal se¹ člověk živou duší^{60 89}.

(8)A Hospodin, Bůh, v Ědenu⁶¹, na východě³²⁹, vysadil zahradu a člověka, jehož vytvaroval⁵⁶, tam postavil³⁸⁴. (9)A z půdy³⁹ dal Hospodin, Bůh, vzrůst veškerému stromovi¹⁸, žádoucímu vzezřením⁶² a dobrému k poskytování potravy⁶³, i stromu^{18 64} života⁵⁹ vprostřed zahrady, i stromu^{18 64} poznání dobra a zla⁶⁵.

(10)A ke svažování zahrady vycházela z Ědenu řeka a odtamtud se dělila a stala se¹ čtyřmi hlavními proudy^{66 89}; (11)jméno prvního^{9 66}: Pířon, on, jenž⁶⁶ obtéká⁶⁷ celou zem Chavilá, kde je zlato, (12) a zlato oné země je dobré; tam je bdelion⁶⁸ a kámen onyx⁶⁹. (13)A jméno řeky druhé: Gichón, on, jenž obtéká⁶⁷ celou zemi Kúš. (14)A jméno řeky třetí: Hiddekel⁷⁰, on, jenž teče⁷¹ na východ od Aššúru^{72 318}. A řeka čtvrtá je on, Peráth⁷³.

(15)A Hospodin, Bůh, vzal člověka a usadil¹⁷⁸ ho v zahradě Ědenu k obdělávání⁷⁴⁹ jí a ke hlídání¹⁴⁴⁹ jí. (16)A Hospodin,

Bůh, člověku rozkázal výrokem: Ze všeho stromovi¹⁸ zahrady smíš⁷⁴ libovolně⁷⁵ jíst, (17)ale ze stromu^{18 64} poznání dobra a zla⁶⁵, z něho jíst nebudeš⁷⁴, neboť v den svého pojetí z něho jistotně⁷⁵ budeš muset⁷⁴ umřít⁹³.

(18)A Hospodin, Bůh, řekl: Nemí dobré člověku být o samotě⁷⁶; musím⁷⁴ mu zřídít¹² pomoc, jakoby jeho protějšek⁷⁷. (19)A Hospodin, Bůh, byl z půdy³⁹ vytvaroval⁵⁶ všechno polní živočišstvo⁷⁸ a všechno letounstvo^{18 31} nebes a přivedl je k člověku ke zjištění⁷⁹, co mu bude dávat za názvy^{80 81}, a vše, co mu člověk bude dávat za názvy^{80 81}, živým bytostem^{29 30 81}, ono že bude jeho⁸¹ jméno. (20)A člověk nazval všechnen dobytek^{18 38 80} a letounstvo^{18 31 80} nebes a všechno polní živočišstvo^{78 80} jmény⁸², ale pomoc, jakoby jeho protějšek⁷⁷, se Ádámovi⁸³ nenašla⁸⁴.

(21)A Hospodin, Bůh, uvrhl na člověka tvrdý spánek, i usnul; a vzal jedno z jeho žeber a na jeho místo vsadil maso⁸⁵, (22) a to žebro, jež z člověka vzal, vybudoval Hospodin, Bůh, v ženu a přivedl ji k člověku; (23) a člověk řekl: Tato je tentokrát kost z mé kosti a maso z mého masa, této se bude dostávat názvu⁸⁰ mužice⁸⁶, neboť ona⁸⁷ byla vzata z muže. (24)Proto bude muž opouštět svého otce a svou matku a ulpí na⁸⁸ své ženě, i budou¹⁴⁸ jedním masem⁸⁹. (25)A oni oba, člověk i jeho žena, byli¹⁴⁸ nazí a nestyděli se.

3 A ze všeho polního živočišstva⁷⁸, jež Hospodin, Bůh, zhotovil¹², nejchytřejším se projevil¹ had; i řekl k ženě: Je tomu vskutku tak, že Bůh řekl: Nebudete⁷⁴ jíst ze všeho stromovi¹⁸ zahrady? (2)A žena k hadovi řekla: Z ovoce¹⁹ stromovi¹⁸ zahrady jídáme⁹⁰, (3)ale z ovoce^{19 91} stromu^{18 64}, jenž je vprostřed zahrady, Bůh řekl: Z něho nebudete⁷⁴ jíst ani na ně sahat⁹², abyste nemuseli⁷⁴ umřít⁹³. (4)A had k ženě řekl: Vůbec⁷⁵ nemusíte⁷⁴ umřít⁹³, (5)protože Bůh ví, že v den vašeho pojetí z něho – tu¹³² budou vaše oči otevřeny, i budete¹ jako Bůh⁹⁴, znajíce dobro a zlo⁶⁵. (6)A žena shledala⁷⁹, že ten strom^{18 64} je dobrý k poskytování potravy⁶³ a že on je tužbou⁹⁵ očím, a že ten strom je žádoucí k dodání chápavosti⁹⁶, i vzala z jeho ovoce¹⁹ a pojedla a dala spolu⁹⁷

i svému muži, i pojedl, (7) a oči jich obou byly otevřeny, i poznali, že jsou oni nahí, i sešili⁹⁸ listí fíkovníku a udělali si zástěry. (8) A uslyšeli hlas⁹⁹ Hospodina, Boha, procházejícího se při ochlazení¹⁰⁰ dne¹⁰¹ v zahradě; a člověk a jeho žena se před tváří¹⁰² Hospodina, Boha, ukryli vpro střed stromoví¹⁸ zahrady. (9) A Hospodin, Bůh, na člověka¹³⁴ zavolal a řekl mu: Kde jsi ty? (10) I řekl: Uslyšel jsem v zahradě tvůj hlas⁹⁹ a ulekl jsem se, neboť jsem já nahý, a ukryl jsem se. (11) A řekl: Kdo ti oznámil¹⁰³, že jsi ty nahý? Zda jsi pojedl z toho stromu, jež jsem ti zakázal, abys z něho nejedl¹⁰⁴? (12) A člověk řekl: Žena, již jsi mi dal, aby byla se mnou, ona mi z toho stromu^{18 64} dala, i pojedl jsem. (13) A Hospodin, Bůh, řekl ženě: Cos to¹⁰⁵ učinila? A žena řekla: Oklamal mě had, i pojedla jsem. (14) A Hospodin, Bůh, řekl k hadovi: Protože jsi učinil toto, jsi⁴⁰ ty prokletý nad všechen dobytek^{18 38} a nad všechno polní živočišstvo⁷⁸; po všechny dni svého života⁵⁹ budeš chodit po svém břiše a žrát prach⁵⁷. (15) A mezi tebe a mezi ženu zavádím¹⁰⁶ nepřátelství, i mezi símě tvé a símě její; ono ti musí⁷⁴ potřít¹⁰⁷ hlavu a ty mu budeš potírat patu¹⁰⁸. (16) K ženě řekl: Velmi budu množit¹⁰⁹ tvé utrpení¹¹⁰ v tvém těhotenství¹¹¹, děti⁶⁵⁶ budeš rodit v trápení¹¹⁰, i bude tvá touha po tvém muži a on bude nad tebou vládnout^{112 113}. (17) A Ádámovi⁸³ řekl: Protože jsi uposlechl hlasu své ženy a pojedl ze stromu^{18 64}, jež jsem ti zakázal¹⁰⁴ výrokem: Nebudeš⁷⁴ z něho jíst, bude⁴⁰ půda³⁹ tvou vinou prokletá, po všechny dni svého života⁵⁹ z ní budeš jít v utrpení¹¹⁰, (18) i bude ti vynášet¹¹⁴ trní¹⁸ a bodláč¹⁸, a budeš jíst polní bylinstvo^{18 55}. (19) Chléb budeš v potu svého obličje⁴⁸⁷ jít až po svůj návrat do půdy³⁹, neboť z ní jsi byl vzat, neboť jsi ty prach⁵⁷ a do prachu⁵⁷ se musíš⁷⁴ navrátit.

(20) A člověk nazval jméno své ženy Eva¹⁵, neboť ona byla¹ matkou všeho živého.

(21) A Hospodin, Bůh, Ádámovi⁸³ a jeho ženě udělal oděvy z kůže a oblékl je.

(22) A Hospodin, Bůh, řekl: Hle, člověk se stal¹ poznáním¹¹⁶ dobra a zla⁶⁵ jakoby jedním z nás¹¹⁷; a nyní aby se

nestalo, že by vztáhl¹¹⁸ svou ruku a vzal i ze stromu^{18 64} života⁵⁹ a pojedl a žil⁴⁸ navždy¹¹⁹! (23) A Hospodin, Bůh, ho ze zahrady Édenu vypudil^{118 120} obdělávat⁷⁴⁹ půdu³⁹, odkud byl vzat. (24) Tak¹³² člověka vyhnal¹²¹ a od východu k zahradě Édenu k hlídání⁴⁴⁹ cesty ke stromu^{18 64} života⁵⁹ postavil keruby s plamenem¹²² kmitajícího¹²³ meče.

4 A člověk Evu, svou ženu, poznal¹²⁴, i otěhotněla a porodila Kajina¹²⁵, i řekla: S Hospodinem¹²⁶ jsem nabyla¹²⁵ muže. (2) A dále porodila¹²⁷ jeho bratra, Abela¹²⁸; a Abel se stal¹ pastýřem drobného dobytka¹²⁹ a Kajin se stal¹ obdělavačem⁷⁴⁹ půdy^{39 130}.

(3) A po uplynutí¹³¹ kolikasi dní se stalo¹, že¹³² Kajin z úrody¹³ půdy přinesl Hospodinu dar¹³³; (4) a Abel, i on, přinesl z prvotin¹³⁴ svého drobného dobytka a z jejich tuku¹³⁵. A Hospodin pohleděl¹³⁶ na Abela a na jeho dar^{133 137}, (5) ale na Kajina a na jeho dar¹³³ nepohleděl^{136 137}. A Kajin se velmi rozhněval¹³⁸ a jeho tvář sklesla; (6) a Hospodin ke Kajinovi řekl: Proč ses rozhněval¹³⁸ a proč sklesla tvá tvář? (7) Zda se nepovznese¹³⁹, budeš-li jednat správně? Ale nebudeš-li správně jednat, lež¹³⁵ hřích¹⁴⁰ u vchodu²²⁰, i bude jeho dychtivost po tobě, ale vládnout¹¹² budeš ty nad ním¹¹³.

(8) A Kajin k Abelovi, svému bratru, promluvil; a při jejich pobytu¹⁰⁴⁸ v poli se stalo¹, že¹³² se Kajin proti Abelovi, svému bratru, pozvedl a zabil ho. (9) A Hospodin ke Kajinovi řekl: Kde je Abel, tvůj bratr? I řekl: Nevím; zda jsem já hlídačem svého bratra? (10) A řekl: Cos učinil? Slyš – z půdy ke mně křičí krev¹⁴¹ tvého bratra¹⁴²; (11) a ty nyní budeš⁴⁰ prokletý od¹⁴³ půdy, jež otevřela svá ústa k přijetí krve¹⁴¹ tvého bratra z tvé ruky. (12) Když budeš půdu obdělávat⁷⁴⁹, nebude ti nadále dávat¹²⁷ svého bohatství¹⁴⁴; budeš na zemi poběhlíkem a běžencem¹⁴⁵. (13) A Kajin k Hospodinu řekl: Můj trest za vinu¹⁴⁶ je těžší¹⁴⁷ než lze unést¹⁴⁸; (14) hle, dnes jsi mě odehnal¹²¹ z povrchu tváře^{4 149} půdy³⁹ a před tváří tvou¹⁰² se budu skrývat a stanu se¹ na zemi poběhlíkem a běžencem¹⁴⁵; i stane se¹, že kdokoli mě zastihne^{150 151}, mě bude chtít⁷⁴ zabít.

(15)A Hospodin mu řekl: Proto, kdokoli Kajina zabije¹⁵⁰, musí⁷⁴ se to sedmkrát mstít. A Hospodin položil¹⁸⁴ na Kajina znamení, aby ho neskolil¹⁰⁴¹⁵², kdokoli ho zastihne¹⁵⁰¹⁵¹. (16)A Kajin z přítomnosti tváře¹⁵³ Hospodinovy odešel¹²⁷ a usídlil se v zemi Nód¹⁵⁴ na východ od Ědenu.

(17)A Kajin poznal¹²⁴ svou ženu, i otěhotněla a porodila Chanócha, i jal se budovat město¹⁵⁵ a jméno toho města nazval podle jména svého syna Chanóch. (18)A Chanóchovi se narodil Írád a Írád zplodil Mechújáela a Mechújáel zplodil Methúšáela a Methúšáel zplodil Lemecha. (19)A Lemech si vzal dvě ženy; jméno jedné – Ádá, a jméno druhé – Cíllá. (20)A Ádá porodila Jávála; on se stal¹ otcem obyvatel¹⁵⁶ stanu a *chovatelů* dobytka¹⁵⁷. (21)A jméno jeho bratra – Juvál; on se stal¹ otcem všech chápacích se lyry¹⁵⁸ a flétny¹⁵⁹. (22)A Cíllá – i ona porodila, Tuvál-Kajina, kováře¹⁶⁰ všech nástrojů z mosazi¹⁶¹ a železa¹⁶²; a Tuvál-Kajinova sestra byla Naamá¹⁶³.

(23)A Lemech svým ženám řekl:

Ádo a Cílló, slyšte¹⁶⁴ můj hlas, ženy Lemechovy, vpusťte v uši¹⁶⁵ můj výrok¹⁶⁶, že¹⁶⁷ jsem za svou pohmožděninu¹⁶⁸ zabil muže a za svou modřinu¹⁶⁹ hochu¹⁷⁰;

(24)bude-li¹⁶⁷ Kajin pomstěn sedmkrát, Lemech zato¹⁷¹ sedmdesátdevětkrát.

(25)A Ádám svou ženu opět poznal, i porodila syna a jeho jméno nazvala Šéth¹⁷²... Protože mi Bůh připravil¹⁰⁶ jiné¹⁷³ símě místo Abela, protože ho Kajin zabil. (26)A Šéthovi – i jemu se narodil syn a jeho jméno nazval Enóš¹⁷⁴; tehdy se začalo s vzýváním jména¹⁷⁵ Hospodinova.

5 Toto je kniha rodokmenů⁵² Ádámových. V den Božího stvoření⁵⁴ Ádáma¹⁷⁶ – zhotovil¹² ho v podobu Boha, (2)stvořil je mužským pohlavím a ženským pohlavím a požehnal jim a v den jejich vzniku stvořením⁵³ nazval jejich jméno Ádám⁴¹⁸³.

(3)A Ádám prožil třicet a sto let a zplodil ve svou podobu, podle svého obrazu syna a jeho jméno nazval Šéth. (4)A dní Ádáma po jeho zplazení Šéthá bylo¹ osm set let, i plodil⁴⁸ syny a dcery. (5)A všech dní Ádáma, jež prožil, bylo¹ devět set let a třicet let, i umřel.

(6)A Šéth prožil pět let a sto let a zplodil Enóše. (7)A po svém zplazení Enóše prožil Šéth sedm let a osm set let, i plodil⁴⁸ syny a dcery. (8)A všech dní Šéthá bylo¹ dvanáct let a devět set let, i umřel.

(9)A Enóš prožil devadesát let a zplodil Kénána. (10)A po svém zplazení Kénána prožil Enóš patnáct let a osm set let, i plodil⁴⁸ syny a dcery. (11)A všech dní Enóše bylo¹ pět let a devět set let, i umřel.

(12)A Kénán prožil sedmdesát let a zplodil Mahalaleéla. (13)A po svém zplazení Mahalaleéla prožil Kénán čtyřicet let a osm set let, i plodil⁴⁸ syny a dcery. (14)A všech dní Kénána bylo¹ deset let a devět set let, i umřel.

(15)A Mahalaleel prožil pět let a šedesát let a zplodil Járeda. (16)A po svém zplazení Járeda prožil Mahalaleel třicet let a osm set let, i plodil⁴⁸ syny a dcery. (17)A všech dní Mahalaleéla bylo¹ pětadevadesát let a osm set let, i umřel.

(18)A Járed prožil dvašedesát let a sto let a zplodil Chanócha. (19)A po svém zplazení Chanócha prožil Járed osm set let, i plodil⁴⁸ syny a dcery. (20)A všech dní Járeda bylo¹ dvašedesát let a devět set let, i umřel.

(21)A Chanóch prožil pětadesát let a zplodil Methúšelacha. (22)A po svém zplazení Methúšelacha chodil⁴⁸¹⁷⁷ Chanóch tři sta let s Bohem, i plodil⁴⁸ syny a dcery. (23)A všech dní Chanócha bylo¹ pětadesát let a tři sta let; (24)a Chanóch chodil⁴⁸¹⁷⁷ s Bohem, a nebylo ho, neboť ho Bůh vzal.

(25)A Methúšelach prožil sedmaosmdesát let a sto let a zplodil Lemecha. (26)A po svém zplazení Lemecha prožil Methúšelach dvaosmdesát let a sedm set let, i plodil⁴⁸ syny a dcery. (27)A všech dní Methúšelacha bylo¹ devětašedesát let a devět set let, i umřel.

(28)A Lemech prožil dvaosmdesát let a sto let a zplodil syna (29)a jeho jméno nazval Nóe¹⁷⁸ výrokem: Tento nás bude moci⁷⁴ potěšit¹⁷⁹ stran⁹¹ našich prací a stran⁹¹ námahy¹⁰ našich rukou z příčiny⁹¹ půdy, již Hospodin proklel. (30)A po svém zplazení Nóeho prožil Lemech pětadevadesát let a pět set let, i plodil⁴⁸ syny a dcery. (31)A všech dní Lemecha

bylo¹ sedmasedmdesát let a sedm set let, i umřel. (32)A když Nóe dosáhl věku¹⁸⁰ pěti set let, zplodil⁴³⁸ Nóe Šéma¹⁸¹, Cháma¹⁸² a Jáfetha¹⁸³.

6 A když se lidstvo⁴¹ na tváři⁴ půdy začalo množit¹⁸⁴ a narodily se jim dcery, stalo se¹, (2)že¹³² dcery lidí⁴¹ viděli⁴⁸ Boží synové, že ony jsou¹⁸⁵ hezké⁴³¹, i brali⁴⁸ si ze všech, jež si vyvolovali^{48 186}, za ženy. (3)A Hospodin řekl: Můj Duch²²⁶ se s lidstvem^{41 187} nebude navždy¹¹⁹ přit¹⁸⁸, vždyt¹⁸⁹ i ono přece¹⁹⁰ je maso; i bude jeho dní sto a dvacet let. (4)V oněch dnech byli⁴⁸ na zemi obrové, a tak i potom, co Boží synové vcházel¹ k dcerám¹²⁴ lidí⁴¹ a ony jim rodily. Toto¹⁹¹ jsou siláci¹⁹², kteří odvždy¹⁹³ byli věhlasní mužové¹⁹⁴. (5)A Hospodin pozoroval^{48 79}, že se zloba lidstva⁴¹ na zemi rozmnožila a že každá představa²⁷⁸ myšlenek jeho srdce každý den¹⁹⁵ byla veskrze¹⁹⁶ zlá; (6)i bylo⁴⁸ Hospodinu líto, že lidstvo⁴¹ na zemi zřídil¹², a rmoutil se^{48 197} ve svém srdci¹⁹⁸. (7)A Hospodin řekl: Lidstvo⁴¹, jež jsem stvořil, musím⁷⁴ z povrchu tváře^{4 149} půdy³⁹ vyhladit¹⁹⁹, od lidí po dobytek^{18 38}, po plazivé³³ tvorstvo³¹ a po letounstvo^{18 31} nebes, neboť je mi líto, že jsem je zhotovil¹². (8)Ale Nóe našel v Hospodinových očích přízeň²⁰⁰.

(9)Toto⁵¹ jsou příběhy⁵² Nóeho. Nóe, spravedlivý muž, byl¹ mezi svými současníky²⁰¹ dokonalý²⁰²; Nóe chodil^{48 177} s Bohem. (10)A Nóe zplodil tři syny: Šéma, Cháma a Jáfetha. (11)A země byla před Boží tváří^{203 204} zkažena²⁰⁵, neboť¹³² byla země naplněna násilnictvím²⁰⁶. (12)A Bůh na zem pohleděl, a⁴⁶⁵ hle, byla zkažena²⁰⁵, protože všechno maso zkažilo^{205 207} svou cestu²⁰⁸ na zemi.

(13)A Nóemu Bůh řekl: Před mou tváří²⁰³ přišel²⁰⁹ konec všeho masa, protože se země od⁷⁰ nich naplnila násilnictvím²⁰⁶, a hle, já^{569 1294} – chystám se je zničit^{205 207 225} i se zemí. (14)Udělej si schránu²¹⁰ z góferového²¹¹ dřeva²¹²; v té schráně^{210 213} musíš⁷⁴ nadělat komůrek²¹⁴ a zevnitř i zevně²¹⁵ ji vysmolit smolou²¹⁶. (15)A toto bude způsob, kterým ji budeš⁷⁴ dělat: délka schrány²¹⁰ bude tři sta loket²¹⁷, její šířka padesát loket²¹⁷ a její výška třicet loket²¹⁷. (16)Té schráně²¹⁰ musíš⁷⁴ udělat světlík²¹⁸ a shora ji doho-

tovat⁴⁶ na loket^{217 219}, a dveře^{220 221} schrány vsadit³⁸⁴ v jejím boku; musíš⁷⁴ jí²²² udělat dolní, druhá a třetí podlaží²²³. (17)A²²⁴ já, hle, já^{569 1294} – uvádím²²⁵ na zem potopu vod k vymýcení²⁰⁵ všeho masa, v němž je duch²²⁶ života⁵⁹, zpod nebes; vše, co je na zemi, musí⁷⁴ zahynout. (18)Ale s tebou chci⁷⁴ ustanovit²²⁷ svou smlouvu, i vejdeš do schrány²¹⁰ ty a s tebou tvoji synové i tvá žena a ženy tvých synů. (19)A ze všeho živého, ze všeho masa, do schrány²¹⁰ budou⁷⁴ vcházet dvojice z každého k jich zachování naživu s tebou; budou to samec a samice²²⁸; (20)z letounstva^{18 31} podle jeho druhu²² a z dobytka^{18 38} podle jeho druhu²²⁹, ze všeho plazivého³³ tvorstva³¹ půdy³⁹ podle jeho druhu²², z každého k tobě budou⁷⁴ vcházet dvojice k jich zachování naživu. (21)A ty si vezmi ode všeho jedlého, co se jí, a nadělej pro sebe zásob²³⁰, a to bude k jídlu²³¹ tobě i jim²³². (22)A Nóe tak učinil; podle všeho, co mu Bůh rozkázal, tak učinil.

7 A Hospodin Nóemu řekl: Vejdí ty i všechen tvůj dům do schrány²¹⁰, neboť tebe jsem shledal⁷⁹ v tomto pokolení²⁰¹ před svou tváří²⁰³ spravedlivým. (2)Ze všeho čistého dobytka^{18 38} si musíš⁷⁴ vzít sedm a sedm, samce²³³ a jeho samici²³⁴, a z dobytka^{18 38}, jenž není čistý, dvojice, samce²³³ a jeho samici²³⁴; (3)z letounstva^{18 31} nebes také sedm a sedm, samce a samici²²⁸, k zachování semene na tváři⁴ vši země naživu, (4)neboť ještě sedm dní a²³⁵ já sesílám²²⁵ na zem déšť²³⁶, čtyřicet dní a čtyřicet nocí, a vše, co⁵⁴⁸ bude bytí^{227 237}, co jsem zhotovil¹², z povrchu tváře¹⁴⁹ půdy vyhladím¹⁹⁹. (5)A Nóe tak učinil podle všeho, co mu Hospodin rozkázal.

(6)A Nóe byl ve věku¹⁸⁰ šesti set let, když¹³² ta potopa vod na zemi nastala; (7)i vešel Nóe a s ním jeho synové i jeho žena a ženy jeho synů před vodami^{102 730} potopy do schrány²¹⁰. (8)Z čistého dobytka^{18 38} a z dobytka^{18 38}, jenž není čistý, a z letounstva^{18 31} a ze všeho, co se po půdě plazí³³, (9)vešlo dvě a dvě k Nóemu do schrány²¹⁰, samec a samice²²⁸, podle toho, co Nóemu rozkázal Bůh. (10)A za sedm dní se stalo¹, že¹³² se vody potopy dostaly¹ na zem.

(11) V roce šesti set let života^{59 238} Nóeho, v druhém měsíci, v sedmnáctý den měsíce²³⁸, v tento den byla protržena všechna zřídla rozsáhlé²³⁹ hlubiny⁵ a byla otevřena stavidla²⁴⁰ nebes, (12) i byl¹ na zemi po²⁴¹ čtyřicet dní a čtyřicet nocí přívál. (13) Právě v tento den²⁴² vešel Nóe a Šém a Chám a Jáfeth, synové Nóeho, a s nimi žena Nóeho a tři ženy jeho synů do schráný²¹⁰, (14) oni i všechno živočišstvo podle svého druhu²²⁹ a všechen dobytek^{18 38} podle svého druhu²²⁹ a všechno plazivé³³ tvorstvo³¹, jež⁵⁴⁸ se plazí³³ po zemi, podle svého druhu²², a všechno letounstvo^{18 31} podle svého druhu²², všechno ptactvo²⁴³, vše okřídlené, (15) i vešli k Nóemu do schráný²¹⁰, dvě a dvě ze všeho masa, v němž byl duch²²⁶ života⁵⁹. (16) A ti všedší, samec a samice²²⁸ ze všeho masa, vešli podle toho, co mu Bůh rozkázal, a Hospodin za ním zavřel.

(17) A potopa byla¹ na zemi po²⁴¹ čtyřicet dní, i rozmnožily se vody a vznesly¹³⁹ schránu²¹⁰, i vystoupila³⁶⁸ z povrchu země¹⁴⁹. (18) A vody se na zemi vzmohly²⁴⁴ a velmi rozmnožily, takže¹³² schráná²¹⁰ plavala^{48 245} na tváři⁴ vod. (19) A vody se na zemi vzmohly²⁴⁴ velmi, velmi, takže¹³² všechny vysoké hory, jež jsou pod všemi nebesy, byly zaplaveny²⁴⁶; (20) na patnáct loket²¹⁷ nad jejich výši²⁴⁷ se vody vzmohly²⁴⁴, takže¹³² byly hory zaplaveny²⁴⁶. (21) I zahynulo všechno maso, jež⁵⁴⁸ se pohybuje³³ na zemi, z²⁴⁸ letounstva^{18 31 249} a z²⁴⁸ dobytka^{18 38 249} a ze²⁴⁸ všeho živočišstva²⁴⁹ a ze²⁴⁸ všeho hemživého tvorstva^{30 249}, jež⁵⁴⁸ se hemží na zemi, a všechno lidstvo⁴¹; (22) vše, co mělo ve svých chřípích vanutí⁵⁸ ducha²²⁶ života⁵⁹, ze²⁵⁰ všeho, co bylo na suchu, pomřelo. (23) Tak¹³² bylo vyhlazeno¹⁹⁹ vše, co⁵⁴⁸ mělo své bytí²³⁷, co bylo na tváři⁴ půdy, od lidí⁴¹ po dobytek^{18 38}, po plazivé³³ tvorstvo³¹ a po letounstvo^{18 31} nebes; ano, byli se země vyhlazeni¹⁹⁹ a zůstal jen Nóe a kteří s ním byli ve schráně²¹⁰. (24) A vody na zemi ve své mohutnosti trvaly^{48 244} po²⁴¹ padesát a sto dní.

8 A Bůh si připomněl Nóeho a všechno živočišstvo a všechen dobytek^{18 38}, jenž s ním byl ve schráně²¹⁰, i dal Bůh po zemi přejít větru²²⁶ a vody klesly,

(2) a byla ucpána zřídla hlubiny⁵ a stavidla²⁴⁰ nebes a přívál z nebes byl zastaven. (3) A vody z povrchu země¹⁴⁹ postupně²⁵¹ ustupovaly⁴⁸ zpět²⁵² a po uplynutí¹³¹ padesáti a sta dní byly opadlé⁴⁸. (4) A schráná²¹⁰ v sedmém měsíci, v sedmnáctý den měsíce²³⁸, spočinula¹⁷⁸ na horách Ararátu; (5) a vody postupně opadávaly²⁵³ do desátého měsíce, a v desátém měsíci, v první⁹ den měsíce²³⁸, bylo vidět^{48 254} temena²⁵⁵ hor.

(6) A po uplynutí¹³¹ čtyřiceti dní se stalo, že¹³² Nóe otevřel okno²⁵⁶ schráný²¹⁰, jež²⁵⁷ byl udělal, (7) a vypustil¹²⁰ krkavce, i vyletoval stále a vracel se²⁵⁸, až do vysušení¹²⁶⁹ vod z povrchu země¹⁴⁹. (8) I vypustil¹²⁰ ze své blízkosti²⁵⁹ holubici ke zjištění⁷⁹, zda vod z povrchu tváře¹⁴⁹ půdy ubylo²⁶⁰. (9) A holubice nenašla chodidlu¹⁰⁷⁰ své nohy odpočívadlo²⁶¹, i vrátila se k němu do schráný²¹⁰, protože na tváři⁴ vsí země byly vody; i vztáhl¹¹⁸ svou ruku a vzal ji a vnesl ji k sobě do schráný²¹⁰. (10) A počkal²⁶² ještě sedm dalších¹⁷³ dní a opět holubici ze schráný²¹⁰ vypustil^{120 127}, (11) a holubice k němu vletěla²⁰⁹ v čas večera, a hle, v jejím zobáku²⁶³ utržený²⁶⁴ list²⁶⁵ olivy, i seznal Nóe, že vod z povrchu země¹⁴⁹ ubylo²⁶⁰. (12) Vydržel tedy²⁶⁶ ještě sedm dalších¹⁷³ dní a vypustil¹²⁰ holubici, ale již se k němu více nevrátila¹²⁷.

(13) A v roce prvním⁹ a šestistém, v prvním²⁶⁷ měsíci, v první⁹ den měsíce²³⁸, se stalo, že vody z povrchu země¹⁴⁹ byly obeschlé^{48 268}, a Nóe odstranil¹³⁰⁷ kryt schráný²¹⁰, i pohleděl, a⁴⁶⁵ hle, tvář půdy byla obeschlá^{48 268}. (14) A v druhém měsíci, v sedm a dvacátý den měsíce²³⁸, byla země suchá^{48 269}.

(15) A Bůh k Nóemu promluvil výrokem: (16) Vyjdi ze schráný²¹⁰ ty a s tebou tvá žena i tvoji synové a ženy tvých synů; (17) vyveď s sebou všechno živočišstvo, jež je s tebou, ze²⁵⁰ všeho masa, z²⁴⁸ letounstva^{18 31 249} a z²⁴⁸ dobytka^{18 38 249} a ze²⁴⁸ všeho plazivého³³ tvorstva^{31 249}, jež⁵⁴⁸ se plazí³³ po zemi, ať se na zemi hemží a plodí³⁵ a množí se^{36 270} po zemi. (18) A Nóe vyšel a s ním jeho synové i jeho žena a ženy jeho synů; (19) ze schráný²¹⁰ vyšlo podle svých rodů²⁷¹ všechno živočišstvo, všechno plazivé³³ tvorstvo³¹ a všechno

letounstvo¹⁸³¹, vše pohybuji se³³ po zemi. (20)A Nóe Hospodinu zbudoval oltář a vzal ze všeho čistého dobytka¹⁸³⁸ a ze všeho čistého ptactva¹⁸³¹²⁷² a na tom oltáři vznesl vzestupné oběti²⁷³. (21)A Hospodinu zvoněla libezná²⁷⁴ vůně²⁷⁵, i řekl Hospodin ve svém srdci¹⁹⁸²⁷⁶: Nebudu již více pudit zlořečit¹²⁷²⁷⁷ vinou člověka⁴¹, za to, že smýšlení²⁷⁸ srdce člověka je od jeho mládí zlé, aniž ještě budu bít¹²⁷¹⁵² vše živé tak, jak²⁷⁹ jsem učinil. (22)Po všechny dni země nebude přestávat⁴⁹²⁸⁰ setba a žeň, a chlad a horko, a léto a zima²⁸¹, a den a noc.

9 A Bůh Nóemu a jeho synům poželhal a řekl jim: Plodte³⁵ a množte se a naplňte³⁶ zem, (2)a necht' na všechno živočišstvo země a na všechno letounstvo¹⁸³¹ nebes přichází⁴⁰²⁸² strach z vás a bázeň z vás; stran²⁴⁸ všeho²⁴⁹, čím se hýbe³³ půda, a stran²⁴⁸ všech ryb²⁴⁹ moře⁴³, ty jsou⁴⁸ dány do vaší ruky. (3)Všechno pohyblivé³³ tvorstvo³¹, ono, jež je živé, vám bude za potravu, jako zelené bylinstvo¹⁸ jsem vám vše dal; (4)jen nebudete⁷⁴ maso jíst s jeho žitím²⁸³, jeho krví, (5)ale jen vaši krev budu vzhledem k vašim žitím²⁸³ požadovat²⁸⁴; budu ji požadovat²⁸⁴ z ruky každého živočicha i z ruky člověka, žiti²⁸³ člověka budu požadovat²⁸⁴ z ruky každého²⁸⁵ jeho bratra. (6)Prolivší krev člověka – jeho krev bude⁴⁰ člověkem prolévána, neboť člověk byl zhotoven¹²²⁸⁶ v Boží obraz. (7)A vy plodte³⁵ a množte se, rojte²⁸⁷ se na zemi a množte se³⁶ na ní.

(8)A Bůh k Nóemu a k jeho synům s ním pronesl výrok: (9)A já, hle, já⁵⁶⁹¹²⁹⁴ – ustanovuji²²⁵²²⁷ svou smlouvu s vámi a s vašim semenem po vás (10)a se všemi živými bytostmi²⁹³⁰, jež jsou²⁸⁸ s vámi, z²⁴⁸ letounstva¹⁸³¹²⁴⁹, z²⁴⁸ dobytka¹⁸³⁸²⁴⁹ a ze²⁴⁸ všeho živočišstva²⁴⁹ země s vámi, ze²⁵⁰ všeho, co opouští schránu²¹⁰²⁸⁹, co do všeho živočišstva²⁹⁰ země. (11)Ustanovuji²²⁷ tedy⁹¹ s vámi svou smlouvu, i nebude již všechno maso hubeno⁴³⁵ vodami potopy, aniž ještě bude potopa ke zpusťování²⁰⁵ země. (12)A Bůh řekl: Toto je znamení smlouvy, již já zavádím²⁹² mezi mnou a mezi vámi a mezi všemi živými bytostmi²⁹³⁰, jež jsou²⁸⁸ s vámi, do nedohledných pokolení²⁹³; (13)v oblačnosti²⁹³

jsem umístil²⁹²²⁹⁵ svou duhu, i bude za znamení smlouvy mezi mnou a mezi zemí, (14)a když nad zemí způsobím hustou oblačnost²⁹⁴²⁹⁶, bude se dít¹⁴⁸, že¹³² se v oblačnosti²⁹⁴ bude ukazovat⁴⁸²⁵⁴ duha, (15)i budu si připomínat²⁹⁷ svou smlouvu, jež je mezi mnou a mezi vámi a mezi všemi živými bytostmi²⁹³⁰²⁸⁸ ze²⁴⁸ všeho masa²⁴⁹, i nebudou již vody potopu⁸⁹ k vymýcení²⁰⁵ všeho masa. (16)A ta duha bude⁴⁸ v oblačnosti²⁹⁴, i budu na ni hledět k připomenutí smlouvy trvalé²⁹³ mezi Bohem a mezi všemi živými bytostmi²⁹³⁰²⁸⁸ ze²⁴⁸ všeho masa²⁴⁹, jež je²⁸⁸ na zemi. (17)A Bůh k Nóemu řekl: Toto je znamení smlouvy, již jsem ustanovil²²⁷ mezi mnou a mezi vším masem, jež je na zemi.

(18)A synové Nóeho, ti, kteří⁵⁴⁸ vyšli ze schrány²¹⁰, byli⁴⁸ Šém a Chám a Jáfeth; a Chám, on byl otcem Kenána. (19)Tito tři byli synové Nóeho a od těchto se rozptýlila celá země²⁹⁹. (20)A Nóe začal být zemědělcem³⁰⁰ a vysadil vinici, (21)i napil se vína³⁰¹ a opojil se a v prostřed svého stanu se obnažil. (22)A Chám, otec Kenána, nahotu svého otce uviděl a pověděl¹⁰³ svým dvěma bratrům venku³⁰². (23)A Šém a Jáfeth vzali šat a položili si jej oni oba každý na své rameno, i šli⁴⁸ pozpátku a zakryli nahotu svého otce, se svými tvářemi nazpět³⁰³, a nahotu svého otce neuviděli. (24)A Nóe se po svém víně³⁰¹ probral a dověděl se, co mu jeho mladší³⁰⁴ syn provedl¹²; (25)i řekl: *Budiž* proklet Kenán, budiž⁴⁰ nevolníkem nevolníků svým bratrům. (26)A řekl:

Budiž veleben⁴⁰⁹ Hospodin, Bůh

Šémův,

a Kenán mu³⁰⁵ budiž⁴⁰ nevolníkem;

(27)necht' Bůh dává⁴⁰ rozšíření

Jáfethovi¹⁸³³⁰⁶ a necht' pobývá⁴⁰³⁰⁷

v stanech Šémových,

a Kenán mu³⁰⁵ budiž⁴⁰ nevolníkem.

(28)A Nóe žil⁴⁸ po potopě tři sta let a padesát let. (29)A všech dní Nóeho bylo⁴⁸ devět set let a padesát let, i umřel.

10 A toto⁵¹ jsou rodokmeny⁵² synů Nóeho, Šéma, Cháma a Jáfetha, neboť¹³² se jim po potopě narodili synové: (2)Synové Jáfetha: Gómer a Mágóg a Mádaj³⁰⁸ a Jáván a Tuvál a Mešech

a Tírás. (3)A synové Gómera: Aškenaz a Rífat a Tógarmá. (4)A synové Jávána: Elíšá a Taršíš, Kittím a Dódáním. (5)Od těchto se odloučily³⁰⁹ ostrovy³¹⁰ národů v jejich zemích, každý²⁸⁵ podle svého jazyka, podle jejich čeledí²⁷¹³¹¹ v jejich národech.

(6)A synové Cháma: Kúš a Micrajim a Pút³¹² a Kenáan. (7)A synové Kúše: Ševá a Chavílá a Savtá a Raemá a Savtechá. A synové Raemy: Ševá a Dedán. (8)A Kúš zplodil Nimród³¹³; on začal být na zemi mocným¹⁹². (9)On se stal¹ před tváří²⁰³²⁰⁴ Hospodinovou mocným¹⁹² lovcem³¹⁴; proto se říká: Jako Nimród mocný¹⁹² lovec³¹⁴ před tváří²⁰³²⁰⁴ Hospodinovou. (10)A počátkem³¹⁵ jeho³¹⁶ království byl¹ Bável³¹⁷ a Erech a Akkad a Kalné v zemi Šineáru. (11)Z oné země vyšel Aššúr³¹⁸ a zbudoval Nínivé a Rechóvóth-Ír a Kálach (12)a Resen mezi Nínivé a mezi Kálachem – to³¹⁹ je to veliké město. (13)A Micrajim zplodil Lúdím a Anámím a Lehávím a Naftuchím (14)a Pathrusím a Kasluchím, odkud pocházejí³²⁰¹²⁶² Pelišтім, a Kaftórim³²¹. (15)A Kenáan zplodil Cídóna, svého prvorozeného, a Chéthá (16)a Jevúsiho a Emóriho a Girgášiho (17)a Chivvího a Arkiho a Síního (18)a Arvádího a Cemáriho a Chamáthího³²². A potom se čeledi³¹¹ Kenáaniho³²² rozptýlily. (19)A pomezí Kenáaniho³²² bylo od Cídónu, na tvém vstupu do Geráru, po Gazu; na tvém vstupu do Sodomy a do Gomory a do Admy a Cevójim, po Lášu. (20)Toto³²³ jsou synové Cháma podle jejich čeledí³¹¹, podle jejich jazyků, v jejich zemích, v jejich národech.

(21)Narodilo se jich i Šémovi, ano, jemu, otcí všech synů Évera, staršímu³²⁴ bratru Jáfetha. (22)Synové Šéma: Élam a Aššúr a Arpachšád a Lúd a Arám³²⁵. (23)A synové Aráma: Úc a Chúl a Gether a Maš. (24)A Arpachšád zplodil Šálacha a Šálach zplodil Évera, (25)a Éverovi se narodilo dvě synů: jméno jednoho Peleg³²⁶, neboť v jeho dnech byla rozdělena³²⁶ země²⁹⁹, ajméno jeho bratra Joktán. (26)A Joktán zplodil Almódáda a Šálefa a Chacarmávetha a Járacha (27)a Hadórama a Úzála a Diklu (28)a Óvála a Avímáela a Ševu (29)a Ófira a Chavílu

a Jáváva; všichni ti jsou synové Joktána. (30)A jejich sídliště bylo u Měše, na tvém vstupu k Sefáru, hoře východu. (31)Toto³²³ jsou synové Šéma podle jejich čeledí³¹¹, podle jejich jazyků, v jejich zemích, podle jejich národů.

(32)Toto³¹ jsou čeledi³¹¹ synů Ného podle jejich rodokmenů⁵², v jejich národech, a od těchto se po potopě odloučily³⁰⁹ národy na zemi.

11 A celá země byla¹ jedna řeč³²⁷ a jedna slova; (2)a při nástupu jejich cesty³²⁸ na východ³²⁹ se stalo¹, že¹³² v zemi Šineáru našli rovinu³³⁰ a usídlili se tam. (3)A řekli jeden k druhému³³¹: Hola³³², dělejme⁴⁰³³³ cihly a vypalujme⁴⁰ je ohněm³³⁴. I stala se¹ jim cihla³³⁵ kamenem⁸⁹³³⁵ a zemská smůla³³⁶ se jim stala¹ maltou⁸⁹. (4)A řekli: Hola³³², budujme⁴⁰ si město a věž, jejíž³³⁷ vrchol²⁵⁵ bude v nebesích³³⁸, a čihneme⁴⁰ si jméno¹⁸¹, abychom nebyli⁴⁸ rozptýleni po tváři⁴ vsí země. (5)A Hospodin sestoupil shlédnout to město a tu věž, již synové lidí⁴¹ budovali⁴⁸; (6)a Hospodin řekl: Hle, jeden lid, a oni všichni³⁷⁴ mají⁵⁰³ jednu řeč³²⁷, a toto je jejich započetí s činností, a nyní si nebudou chtít⁷⁴ dát zabránit v ničem³³⁹, co zamýšlejí učinit. (7)Hola³³², sestupujme⁴⁰ a matme⁴⁰³¹⁷ tam jejich řeč³²⁷, takže³⁴⁰ jeden nebude rozumět³⁴¹ řeči³²⁷ druhého³³¹. (8)A Hospodin je odtamtud rozptýlil po tváři⁴ celé země, i nechali budování města. (9)Podle toho nazvali³⁴² jeho jméno Bável³¹⁷, neboť tam Hospodin zmát¹³⁷ řeč³²⁷ celé země a odtamtud je Hospodin po tváři⁴ celé země rozptýlil.

(10)Toto³¹ jsou rodokmeny⁵² Šéma. Šém byl ve věku¹⁸⁰ sta let, i zplodil Arpachšáda, dvě léta po potopě. (11)A po svém zplodění Arpachšáda prožil Šém pět set let, i plodil⁴⁸ syny a dcery. (12)A Arpachšád prožil pět a třicet let a zplodil Šálacha. (13)A po svém zplodění Šálacha prožil Arpachšád tři léta a čtyři sta let, i plodil⁴⁸ syny a dcery. (14)A Šálach prožil třicet let a zplodil Évera. (15)A po svém zplodění Évera prožil Šálach tři léta a čtyři sta let, i plodil⁴⁸ syny a dcery. (16)A Éver prožil čtyři a třicet let a zplodil Pelega. (17)A po svém zplodění Pelega prožil Éver třicet let a čtyři sta let, i plodil⁴⁸ syny a dcery.

(18)A Peleg prožil třicet let a zplodil Reúa. (19)A po svém zplození Reúa prožil Peleg devět let a dvě stě let, i plodil⁴⁸ syny a dcery. (20)A Reú prožil dva a třicet let a zplodil Serúga. (21)A po svém zplození Serúga žil⁴⁸ Reú sedm let a dvě stě let, i plodil⁴⁸ syny a dcery. (22)A Serúg prožil třicet let a zplodil Náchóra. (23)A po svém zplození Náchóra prožil Serúg dvě stě let, i plodil⁴⁸ syny a dcery. (24)A Náchór prožil devět a dvacet let a zplodil Teracha. (25)A po svém zplození Teracha prožil Náchór devatenáct let a sto let, i plodil⁴⁸ syny a dcery. (26)A Terach prožil sedmdesát let a zplodil Abráma⁴³, Náchóra a Hárána.

(27)A toto⁵¹ jsou rodokmeny⁵² Teracha. Terach zplodil Abráma, Náchóra a Hárána a Hárán zplodil Lóta³⁴⁴. (28)A Hárán umřel před tvář⁴ Teracha, svého otce³⁷⁵, v zemi svého narození⁶⁰⁷ v Úru Kasdím³²¹³⁴⁵. (29)A Abrám a Náchór si vzali ženy; jméno ženy Abrámovy – Sárj³⁴⁶, a jméno ženy Náchórovy – Milká, dcera Hárána, otce Milky a otce Jisky. (30)A Sárj byla neschopna rodit, neměla³⁴⁷ plodu⁷⁸⁷. (31)A Terach vzal Abráma, svého syna, a Lóta, syna Hárána, syna svého syna, a Sárj, svou snachu, ženu Abráma, svého syna, a vyšli spolu³⁴⁸ z Úru Kasdím³²¹³⁴⁵ odebrat se do země Kenáanu. A přišli až po Chárán a tam se usídlili. (32)A dní Teracha bylo¹⁴⁸ pět let a dvě stě let, a v Chárán Terach umřel.

12 A Hospodin byl k Abrámovi řekl: Odeber se ty³⁴⁹ ze své země a ze svého příbuzenstva⁶⁰⁷ a z domu svého otce do země, kterou ti chci⁷⁴ ukázat, (2)a chci⁷⁴ tě učinit velikým národem⁸⁹ a požehnat ti a tvé jméno učinit velikým, abys byl požehnaným; (3)a zehnat zehnanjícím tobě a zlořečícího tobě proklínat, i budou v tobě požehnaný⁷⁵ všechny čeledi³¹¹ země³⁹. (4)A Abrám se odebral podle toho, co k němu Hospodin promluvil, a Lót se odebral s ním, a Abrám byl při svém vyjití z Cháránu ve věku¹⁸⁰ pěti let a sedmdesáti let. (5)A Abrám vzal Sárj, svou ženu, a Lóta, syna svého bratra, a všechno jejich jmění³⁵⁰, jehož nabyli³⁵¹, i duše³⁵², jež si v Cháránu opatřili¹², a vyšli odebrat se do země Kenáanu.

I přišli do země Kenáanu (6)a Abrám tou zemí³⁵³ prošel až po kraj³ Šechema, až po strom³⁵⁴ Móra. A tehdy byl v zemi Kenaan³²². (7)A Abrámovi se ukázal Hospodin a řekl: Tuto zemi chci⁷⁴ dát tvému semeni. A tam Hospodinu, jenž⁵⁴⁸ se mu ukázal, zbudoval oltář. (8)A odtamtud se odstěhoval k hoře na východní straně³⁵⁵ Bét-Élu²³⁸³⁵⁶ a rozložil své stany²⁹, maje od západu³⁵⁷ Bét-Él a od východu Aj, a tam Hospodinu zbudoval oltář a jal se vzývat jméno⁷⁵ Hospodinovo.

(9)A Abrám dále cestoval⁴⁸³²⁸, stále postupuje³⁵⁸ k jihu³⁵⁹. (10)A v zemi nastal hlad a Abrám sestoupil do Egypta pobýt tam jako cizinec⁴⁹⁸⁵²⁵, neboť ten hlad v zemi byl tíživý. (11)A jak se přiblížil k příchodu do Egypta, stalo se¹, že¹³² řekl k Sárj, své ženě: Nuže, hle³⁶⁰, vím⁴⁸, že ty jsi žena vzezřením krásná, (12)a když tě budou vidět Egypťané, stane se¹, že¹³²³⁶¹ řeknou: Toto⁸⁷ je jeho žena, i zabijí mě a tebe budou nechávat naživu. (13)Říkej³⁶², prosím³⁶⁰, že jsi ty má sestra, aby se mnou tvou příčinou bylo dobře, i bude⁴⁰⁴⁸ má duše pro tebe³⁶³ žít³⁶⁴.

(14)A za³⁶⁵ Abráмова příchodu do Egypta se stalo¹, že¹³² Egypťané ženu uviděli, že ona je¹⁸⁵ velmi krásná; (15)a uviděla ji faraonova knížata⁵⁵⁹, i vychválili ji vůči faraonovi a žena byla vzata v dům faraonův. (16)A on její příčinou Abrámovi učinil dobře, i dostalo se mu drobného dobytka a skotu a oslů a nevolníků a služek a oslic a velbloudů. (17)Ale Hospodin faraona pro Sárj, ženu³⁶⁶ Abrámovu, zraňoval⁴⁸ velikými ranami, i jeho dům; (18)a farao Abráma povolal³⁶⁷ a řekl: Cos mi toto provedl¹²? Proč jsi mi neoznámil¹⁰³, že ona je tvá žena? (19)Proč jsi řekl: Ona je má sestra, takže¹³² jsem si ji vzal za ženu? A nyní, hle, tvá žena, vezmi a odeber se. (20)A farao o něm dal rozkaz svým mužům, i poslali ho pryč¹²⁰, i jeho ženu a vše, co měl⁵⁰³.

13 A Abrám vystoupil³⁶⁸ z Egypta, on a jeho žena a vše, co měl⁵⁰³, a Lót s ním, k jihu³⁵⁹. (2)A Abrám byl velmi bohat na dobytek¹⁵⁷ a na stříbro a na zlato; (3)i odebral se na svých cestách³⁶⁹ od jihu³⁵⁹ až po Bét-Él, až po to místo³, kde byl⁴⁸ na počátku jeho stan, mezi

Béth-Ělem a mezi Ají, (4) k místu¹³ oltáře, jež tam zprvu zřídil¹². A tam se Abrám jal vyzvat jméno¹⁷⁵ Hospodinovo.

(5) A i Lótovi, jež se ubíral s Abrámem, patřil^{148 347} drobný dobytek a skot a stany. (6) A země jim nepostačila³⁷⁰ k bydlení spolu, neboť jejich jmění³⁵⁰ bylo mnohé a nemohli⁴⁸ spolu bydlet. (7) A mezi pastýři dobytka¹⁵⁷ Abráмова a mezi pastýři dobytka¹⁵⁷ Lótova nastala váda; a tehdy v zemi bydlel Kenaaní a Perizí³²². (8) A Abrám k Lótovi řekl: Necht, prosím³⁶⁰, není⁴⁰ rozvadašenosti mezi mnou a mezi tebou a mezi mými pastýři a mezi tvými pastýři, my *jsme* přece bratři³⁷¹. (9) Zda není celá země před tvou tváří^{203?} Odluč³⁰⁹ se, prosím³⁶⁰, zpřed mne³⁷²; jestliže nalevo, pak¹³² půjdu doprava, a jestliže napravo, pak¹³² se budu obracet doleva. (10) A Lót pozvedl¹³⁹ své oči a uviděl celou oblast³⁷³ Jordánu⁸⁵⁸, že *byla* celá³⁷⁴, před Hospodinovým zpusťšením^{205 375} Sodomy³⁷⁶ a Gomory³⁷⁷, zavlažovaným územím, jako zahrada Hospodinova, jako země Egypta, na tvém vstupu do Cóaru³⁷⁸. (11) I vyvolil¹⁸⁶ si Lót celou oblast³⁷³ Jordánu⁸⁵⁸, takže¹³² se Lót vydal³²⁸ na východ³²⁹ a odloučili se³⁰⁹ každý²⁸⁵ zpřed³⁷² svého bratra: (12) Abrám se usídlil v zemi Kenáanu a Lót se usídlil ve městech³⁷⁹ on³⁸⁰ oblastí³⁷³ a jal se stanovovat³⁸¹ až po Sodomu. (13) A muži Sodomy *byli* zlí a velmi hříšní vůči Hospodinu.

(14) A Hospodin k Abrámovi po odloučení³⁰⁹ Lóta z jeho blízkosti³⁸² řekl: Nuže, pozvedni^{139 360} své oči a pohleď od místa¹³, kde ty *jsi*, k severu a k jihu³⁵⁹ a k východu a k západu³⁵⁷, (15) neboť celou tu zemi, již ty vidíš, navždy³⁸³ chci⁷⁴ dát tobě a tvému semeni (16) a způsobit³⁸⁴, že tvé símě *bude* jako prach⁵⁷ země, takže, bude-li kdo⁸⁴⁸ moci spočítat prach⁵⁷ země, bude umět⁷⁴ spočítat i tvé símě. (17) Vstaň, projdi³⁸⁵ tou zemí³⁵³ na její délku i na její šířku, neboť ji chci⁷⁴ dát tobě. (18) A Abrám se jal stanovovat³⁸¹ a přišel a usídlil se mezi stromy^{354 386} Mamréa³⁸⁷, jež je v Chevrónu, a tam Hospodinu zbudoval oltář.

14 A ve dnech Amrafela, krále Šineáru, Arjócha, krále Ellasáru, Kedorlaómera, krále Élámu, a Tideále,

krále národů³⁸⁸, se stalo¹, (2) *že oni* začali¹² válku s Bérou, králem Sodomy, a s Biršou, králem Gomory, Šineávem, králem Admy, a Šemeéverem, králem Cevójima, a králem Bely, to³¹⁹ je Cóar. (3) Všichni tito podnikli společnou výpravu³⁸⁹ do údolí³⁹⁰ Siddím, to³⁹¹ je³⁹² moře Soli³⁹³. (4) Dvanáct let Kedorlaómera obsluhovali^{48 749} a třináctého roku se vzbouřili, (5) a v čtrnáctém roce přišel Kedorlaómer a ti králové, kteří *byli* s ním, a pobili¹⁵² Refáim³²¹ v Ašteróth-karnajím a Zúzím v Hamu a Ěmím v Šáve³⁹⁴-Kirjatájím³²¹ (6) a Chóriho³²² na jejich hoře Sérir až po Ěl³⁵⁴-Páran, jež je u pustiny. (7) A vrátili se a přišli k Ěn-mišpátu, to³¹⁹ je Kádés, a pobili¹⁵² celé území³⁹⁵ Amalékího³²² a i Emóriho³²², bydlícího v Chacacon-Támáru. (8) I vyšel král Sodomy a král Gomory a král Admy a král Cevójima a král Bely – to³¹⁹ je Cóar – a v údolí³⁹⁰ Siddím se seřadili k boji³⁹⁶ s nimi, (9) s Kedorlaómerem, králem Élámu, a Tideálem, králem národů³⁸⁸, a Amrafelem, králem Šineáru, a Arjóchem, králem Ellasáru, čtyři králové z pěti. (10) A údolí³⁹⁰ Siddím – jámy³⁹⁷ a jámy³⁹⁷ zemské smůly³³⁶, a král Sodomy a král Gomory prchali⁴⁸ a zapadli⁸⁵⁹ tam, a zbývající uprchli do hor³⁹⁸. (11) A všechno jmění³⁵⁰ Sodomy a Gomory a všechnu jejich potravu pobrali a odešli, (12) a sebrali Lóta a jeho jmění³⁵⁰ – syna bratra Abráмова – a odešli; neboť¹³² on v Sodomě bydlel.

(13) A přišel jistý utečenec a podal zprávu⁴⁰³ Abrámovi, Hebreoví³⁹⁹, zatímco¹³² on pobýval³⁰⁷ mezi stromovím^{18 354 386} Mamréa³⁸⁷, Emóriho³²², bratra Eškólova a bratra Anérova; a oni *byli* účastníky⁴⁰⁰ smlouvy s Abrámem⁴⁰¹. (14) A když Abrám uslyšel, že jeho bratr byl zajat, vypravil⁴³⁸ své vycvičence⁴⁰², zrozence svého domu⁴⁰³, osmnáct a tři sta, a pronásledoval⁴⁸ je až po Dán. (15) A v noci se proti nim rozdělil⁴⁰⁴, on a jeho nevolníci, a porazil¹⁵² je a pronásledoval⁴⁸ je až po Chóvu, jež je zleva vůči Damašku; (16) a vrátil všechno jmění³⁵⁰ a i Lóta, svého bratra, s jeho jměním^{350 405} přivedl zpět⁴⁰⁶, a i ženy a lid. (17) A po jeho návratu od porážky¹⁵² Kedorlaómera a těch králů, kteří *byli* s ním, mu do údolí³⁹⁰ Šáve³⁹⁴, to³⁹¹ je údolí³⁹⁰ krále,

vyšel vstříc král Sodomy. (18)A Malkí-cedek⁴⁰⁷, král Šalému, vynesl chléb a víno; a on *byl* Bohu, Nejvyššímu⁴⁰⁸, knězem; (19)i požehnal mu a řekl: *Budíž* Abrám požehnan Bohem, Nejvyšším⁴⁰⁸, vlastníkem¹²⁵ nebes i země, (20)a *budíž* veleben⁴⁰⁹ Bůh, Nejvyšší⁴⁰⁸, jenž vydal tvé protivníky v tvou ruku. I dal mu z všeho desátek⁴¹⁰. (21)A král Sodomy k Abrámovi řekl: Dej mi duše³⁵² a jmění³⁵⁰ si vezmi. (22)A Abrám řekl ke králi Sodomy: Pozvedl jsem svou ruku k Hospodinu, Bohu, Nejvyššímu⁴⁰⁸, vlastníku¹²⁵ nebes i země, (23)jestliže od nitky až po řemínek opánku, ano, vezmu-li⁴¹¹ ode všeho, co *patří* tobě, ať neříkáš: Já jsem Abráma učinil boháčem – (24)bezé mne⁴¹², leda co mladíci⁴⁷¹ snědli a podíl mužů, kteří šli se mnou, Anéra, Eškóla a Mamréa³⁸⁷, oni svůj podíl mohou⁷⁴ vzít.

15 Po těchto věcech se k Abrámovi ve vidění dostalo¹ slovo Hospodinovo, výrok: Nemusíš⁷⁴ se bát, Abráme, štítím ti, tvou odměnou⁷⁹ velmi mnohou *jsem* já. (2)A Abrám řekl: Pane⁴¹³, Hospodine, co mi chceš⁷⁴ dát? Vždyť¹³² já odcházím bezdětek a majitelem⁴¹⁴ mého domu *bude*⁴¹⁵ on, Damaštan Eliezer⁴¹⁶. (3)A Abrám řekl: Hle, nedal jsi mi semene, a hle, dědicím po mně *bude* syn mého domu⁴⁰³. (4)A hle, slovo Hospodinovo k němu, výrok: Tento tvým dědicem⁴¹⁷ nebude, nýbrž *ten*, jenž bude vycházet z tvých útrob, on bude tvým dědicem⁴¹⁷. (5)A vyvedl ho ven³⁰² a řekl: Nuže, zahleď se³⁶⁰ do nebes a sečti⁴¹⁸ hvězdy, budeš-li je moci sečíst⁴¹⁸. A řekl mu: Takové bude tvé símě. (6)I uvěřil Hospodinu⁴¹⁹; a přiznal mu²⁸⁶⁴²⁰ spravedlnost (7)a řekl k němu: Já *jsem* Hospodin, jenž *jsem* tě vyvedl z Úru Kasdím³²¹³⁴⁵ dát ti tuto zemi k zaujetí jí za vlastnictví⁴¹⁷. (8)I řekl: Pane⁴¹³, Hospodine, po čem mám⁷⁴ poznat, že ji za vlastnictví mám⁷⁴ dostat⁴¹⁷? (9)A řekl k němu: Vezmi⁷⁰⁰ mi tříletou jalovici a tříletou kozu a tříletého berana a hrdličku a holoubě⁴²¹. (10)I vzal⁷⁰⁰ mu vše toto⁴²² a rozpůlil každé z nich⁴²³ vprostřed a dal od každého²⁸⁵ jeho polovici naproti jejímu protějšku⁴²⁴, *ale* ptactvo²⁴³ nerozpůlil. (11)A na ty mrtvolky se snesli supové⁴²⁵ a Abrám se jal je zahánět⁴²⁶. (12)A slunce

bylo⁴⁸ na zajítí, když¹³² na Abráma padl tvrdý spánek, a hle, padající na něho hrůza, hluboká⁴²⁷ temnota. (13)A řekl k Abrámovi: Necht¹ jistotně⁴²⁸ víš⁴⁰, že tvé símě bude cizincem⁴⁴⁸ v zemi *nepatřící* jim a budou jim otročit⁷⁴⁹, a utiskovat⁴²⁹ je budou čtyři sta let; (14)*ale* já právě ten národ, jemuž budou otročit⁷⁴⁹, *budu* soudit⁴³⁰, a tak potom budou vycházet z velikým jměním³⁵⁰. (15)A ty k svým otcům budeš vcházet v pokoji, budeš pohřbíván v pěkných⁴³¹ šedinách⁴²⁵; (16)a sem se bude⁴³² vracet čtvrté pokolení, neboť nepravost¹⁴⁶ Emorího³²² dosud není⁴⁸ naplněna⁴³³. (17)I stalo se¹, – slunce zašlo a nastala¹ hustá tma, – že¹³² hle, kouřící pec a ohnivá pochodeň⁴³⁴, jež prošla mezi těmi kusy. (18)V onen den uzavřel⁴³⁵ Hospodin s Abrámem smlouvu výrokem: Tuto zemi, od řeky Egypta po tu velikou řeku, řeku Peráth⁷³, *jsem* dal tvému semeni, (19)Kéniho³²² a Kenizzího³²² a Kadmóního³²² (20)a Chittiho³²² a Perizziho³²² a Refáim³²¹ (21)a Emorího³²² a Kenaního³²² a Gírgášího³²² a Jerúsího³²².

16 A Sáráj, žena Abráмова, mu neročila; a měla⁵⁰³ služku, Egyptanku, její jméno Hágár. (2)A Sáráj k Abrámovi řekla: Nuže, hle³⁶⁰, Hospodin mě uzavřel, abych nerodila⁴³⁶; nuže, vejdi³⁶⁰ k mé služce, snad budu budována⁴³⁷ z ní. A Abrám hlasu Sáráje uposlechl (3)a Sáráj, žena Abráмова, vzala Hágár, Egyptanku, svou služku, po uplynutí¹³¹ deseti let Abráмова bydlení²³⁸ v zemi Kenáanu, a dala ji Abrámovi, svému muži, jemu za ženu. (4)A vešel k Hágáře, i otěhotněla; a když shledala⁷⁹, že otěhotněla, ztratila její velitelka⁴³⁸ v jejích očích vážnost. (5)A Sáráj k Abrámovi řekla: Mé příkoří na tebe! Já *jsem* dala svou služku v tvou náruč, a když shledala⁷⁹, že otěhotněla, ztratila *jsem*⁴³⁸ v jejích očích vážnost. Necht¹ mezi mnou a mezi tebou rozsuzuje⁴⁰ Hospodin! (6)A Abrám k Sáráji řekl: Hle, tvá služka je v tvé ruce, učiní jí, co je⁵⁴⁸ v tvých očích dobré. A Sáráj se jí jala týrat⁴²⁹, i utekla od její tváře¹⁰².

(7)A u pramene vod v pustině, u toho pramene na cestě do Šuru, ji zastihl¹⁵¹ Anděl⁴³⁹ Hospodinův (8)a řekl: Hágár, služko Sárájina, odkudpak jsi přišla

a kam jdeš? I řekla: Já utíkám od tváře¹⁰² Sárage, své velitelky. (9) A Anděl⁴³⁹ Hospodinův jí řekl: Vrať se k své velitelce a poddej se⁴²⁹ pod její ruce. (10) A Anděl⁴³⁹ Hospodinův jí řekl: Velmi budu množit¹⁰⁹ tvé símě, takže¹³² z příčiny množství nebude moci⁷⁴ být sčítáno⁴¹⁸. (11) A Anděl⁴³⁹ Hospodinův jí řekl: Hle tě – jsi těhotná, i dochází k tomu, že porodíš²²⁵ syna a jeho jméno nazveš Jišmáel⁴⁴⁰, neboť Hospodin uslyšel o tvém týráni^{429 762}; (12) a on bude člověk jako divoký osel⁴⁴¹, jeho ruka proti všem a ruka všech proti němu, i bude pobývat³⁰⁷ před tvář¹⁴ všech svých bratrů. (13) I nazvala jméno Hospodina mluvícího k ní: Ty jsi BŮH vidění⁴⁴², neboť řekla: Zda jsem zde po jeho uvidění mne také neviděla⁴⁴²? (14) Proto té studni dali název⁸ Beér-lachaj-ró⁴⁴³, hle, mezi Kádésim a mezi Báredem.

(15) A Hágár porodila Abrámovi syna a Abrám jméno svého syna, jehož Hágár porodila, nazval Jišmáel. (16) A při Hágárině porození Jišmáela Abrámovi byl Abrám ve věku¹⁸⁰ osmdesáti let a šesti let.

17 A když byl¹⁴⁸ Abrám ve věku¹⁸⁰ devadesáti let a devíti let, ukázal se⁴³⁸ Abrámovi Hospodin a řekl k němu: Já jsem BŮH, Všemocný⁴⁴⁴; chod¹⁷⁷ před mou tvář a buď dokonalý, (2) i chci⁷⁴ mezi mnou a mezi tebou zavést²⁹² svou smlouvu a rozmnožit tě v hojnost hojnosti. (3) A Abrám padl na svou tvář a Bůh s ním promluvil výrokem: (4) Já⁴⁴⁵ – hle, má smlouva s tebou, i staneš se¹ otcem⁸⁹ spousty národů; (5) aniž se tvé jméno ještě bude nazývat Abrám³⁴³, nýbrž¹³² bude tvé jméno Abrahám⁴⁴⁶, neboť jsem tě učinil²⁹² otcem⁴⁴⁷ spousty národů. (6) A chci⁷⁴ tě rozplodit v hojnost hojnosti a učinit²⁹² tě národy^{89 447}; budou z tebe vycházet i králové. (7) A chci⁷⁴ mezi mnou a mezi tebou a mezi tvým semenem po tobě do jejich pokolení⁶⁴² ustanovit²²⁷ svou smlouvu za smlouvu trvalou²⁹³, abych byl¹⁰⁴⁸ Bohem⁸⁹ tobě a tvému semeni po tobě. (8) A tobě a tvému semeni po tobě chci⁷⁴ dát zem tvého poutnictví⁴⁴⁸, celou zem Kenáan, do trvalé držby²⁹³, i stanu se¹ jim Bohem⁸⁹. (9) A Bůh k Abrahámovi řekl: A ty budeš⁴⁰ zachovávat⁴⁴⁹ mou smlouvu, ty a tvé símě po tobě, do jejich

pokolení⁶⁴². (10) Toto⁸⁷ je má smlouva, již budete⁴⁰ zachovávat⁴⁴⁹, mezi mnou a mezi vámi a mezi tvým semenem po tobě: Každý mužského pohlaví u vás⁴⁵⁰ nechť je⁴⁰ obřezán⁴⁵¹, (11) i budete⁴⁰ obřezávání⁴⁵¹ na mase⁴⁶³ své předkožky, to¹³² se stane¹ znamením⁸⁹ smlouvy mezi mnou a mezi vámi. (12) A každý mužského pohlaví u vás⁴⁵⁰, ve vašich pokoleních⁴⁵⁰, bude⁴⁰ obřezáván⁴⁵¹ ve věku¹⁸⁰ osmi dní, zrozenec⁴⁵² domu⁴⁰³ i koupení^{125 452} za peníze⁴⁵³, stran každého⁴⁵⁴ syna ciziny⁴⁵⁵, jenž není z tvého semene. (13) Musí⁷⁴ být⁴⁵⁶ obřezán⁴⁵¹ zrozenec⁴⁵² tvého domu⁴⁰³ i koupení^{125 452} za tvé peníze⁴⁵³, i stane se¹ má smlouva na vašem mase⁴⁶³ smlouvou trvalou^{89 293}; (14) a neobřezanec⁴⁵⁷ mužského pohlaví, jehož maso⁴⁶³ předkožky nebude obřezáváno⁴⁵¹, ano, ona duše bude⁴⁰ vyřazena¹¹⁸ ze svého lidu⁶⁴⁹ – porušil mou smlouvu.

(15) A Bůh k Abrahámovi řekl: Sárage, tvá žena – její jméno nebudeš nazývat Sárage³⁴⁶, neboť⁴⁹⁰ její jméno bude Sárage⁴⁵⁸, (16) a jí budu žehnat, a také ti dám z ní syna, ano, budu jí žehnat, i bude se stávat¹ národy⁸⁹; budou z ní povstávat¹ králové národností⁴⁵⁹. (17) A Abrahám padl na svou tvář a zasmál se a řekl ve svém srdci: Zda se stoletému⁴⁶⁰ bude co rodit? A bude-li⁴¹ rodit Sárage devadesátiletá⁴⁶⁰? (18) A k Bohu Abrahám řekl: Kéž před tvou tvář²⁰³ žije⁴⁰ Jišmáel! (19) A Bůh řekl: Zajisté dochází k tomu, že ti Sárage, tvá žena, porodí²²⁵ syna, a jeho jméno nazveš Isák⁴⁶¹, a chci⁷⁴ s ním ustanovit²²⁷ svou smlouvu za smlouvu trvalou²⁹³ jeho semeni po něm. (20) Vyslyšel jsem tě i stran Jišmáela, hle, požehnal jsem mu a chci⁷⁴ ho rozplodit a rozmnožit ho v hojnost hojnosti; bude moci⁷⁴ zplodit dvanáct náčelníků⁴⁶² a chci⁷⁴ ho učinit velikým národem^{89 447}, (21) ale svou smlouvu chci⁷⁴ ustanovit²²⁷ s Isákem, jehož ti má⁷⁴ porodit Sárage k tomuto určenému času v příštím¹⁷³ roce. (22) I dokončil⁴⁶ Bůh řeč s ním a zpřed Abraháma³⁷² vystoupil³⁶⁸.

(23) A Abrahám vzal Jišmáela, svého syna, a všechny zrozence svého domu⁴⁰³ a všechno koupení^{125 452} za jeho peníze⁴⁵³ – každého mužského pohlaví mezi lidmi⁸⁴⁸

domu Abraháma – a právě v týž⁷¹ den²⁴², jak s ním Bůh promluvil, obřezal maso⁴⁶³ jejich předkožek. (24)A při obřezání masa⁴⁶³ své předkožky byl Abrahám ve věku¹⁸⁰ devadesáti devíti let (25)a Jišmáél, jeho syn, byl při obřezání masa⁴⁶³ své předkožky ve věku¹⁸⁰ třinácti let. (26)Právě v týž⁷¹ den²⁴² byl obřezán Abrahám a Jišmáél, jeho syn, (27)a s ním byli obřezáni všichni muži jeho domu, zrozenectvo⁴⁵² domu⁴⁰³ i koupení^{125 452} za peníze⁴⁵³ z blízkosti²⁵⁹ synů ciziny^{455 464}.

18 A Hospodin se mu ukázal mezi stromy^{354 386} Mamré³⁸⁷, když¹³² on za horka dne seděl u vchodu²²⁰ stanu. (2)I pozvedl¹³⁹ své oči a pohleděl, a⁴⁶⁵ hle, tři muži stanuvší před ním; a když je uviděl, rozběhl se⁴³⁸ jim od vchodu²²⁰ stanu vstříc a poklonil se k zemi (3)a řekl: Pane⁴¹³, našel-li jsem, prosím³⁶⁰, v tvých očích přízeň²⁰⁰, kéž, prosím³⁶⁰, nepřecházíš⁴⁰ zpřed^{372 466} svého nevolníka. (4)Nuže³⁶⁰, necht' se může⁷⁴ přinést⁷⁰⁰ trocha vody⁴⁶⁷, i umyjte své nohy a pohovte si⁴⁶⁸ pod stromem, (5)a chci⁷⁴ přinést⁷⁰⁰ kousek⁴⁶⁹ chleba⁸⁵¹, i posilíte své srdce; potom půjdete⁴⁰ dále, vždyť jste proto přešli mimo vašeho nevolníka. I řekli: Tak můžeš⁷⁴ učinit, podle toho, co jsi promluvil.

(6)A Abrahám pospíšil do stanu k Sáře a řekl: Pospěš, zamis tři sey⁴⁷⁰ hrubé a jemné mouky a nadělej¹² chlebových placek. (7)A Abrahám se rozběhl ke skotu a vzal tele, útlé a pěkné⁴³¹, a dal je sluhovi⁴⁷¹ a ten pospíšil je připravit¹². (8)A vzal smetanu⁴⁷² a mléko⁴⁷² a tele, jež připravil¹², a dal před jejich tvář, a on před nimi pod stromem stál, když¹³² jedli⁴⁸.

(9)A řekli k němu: Kde je Sára, tvá žena? I řekl: Hle, ve stanu. (10)A řekl: Jistě⁴⁷³ se k tobě podle doby života⁴⁷⁴ chci⁷⁴ vrátit, a hle, Sára, tvá žena, bude mít⁵⁰³ syna. A Sára u vchodu²²⁰ stanu – a ten byl⁶⁷⁰ za ním – naslouchala. (11)A Abrahám a Sára byli staří, pokročilého věku⁴⁷⁵; Sáře bylo přestalo se dít¹ způsobem⁴⁷⁶, jaký mají ženy. (12)A Sára se ve svém nitru zasmála s výrokem: Nastane¹ mi po mém zchátrání⁴⁷⁷ rozkoš⁶¹⁷? I můj pán je stár. (13)A Hospodin k Abrahámovi řekl: Proč toto, že se Sára zasmála s výrokem:

Zda ještě vpravdě budu rodit, když¹³² jsem já zestárla? (14)Zda bude jaká věc pro⁹¹ Hospodina příliš divná⁴⁷⁸? K určenému času se k tobě podle doby života⁴⁷⁴ chci⁷⁴ vrátit a Sára bude mít⁵⁰³ syna. (15)A Sára zapřela výrokem: Nesmála⁴⁸ jsem se; neboť se bála⁴⁸. I řekl: Ne, nýbrž⁴⁹⁰ ses zasmála.

(16)A ti muži odtamtud vstali a pohleděli dolů směrem k Sodomě⁴⁷⁹, a Abrahám šel s nimi vyprovodit¹²⁰ je. (17)A Hospodin si řekl⁵³⁷: Zda já před Abrahámem¹⁰² mám tajit²²⁵, co já činím? (18)Vždyť¹³² Abrahám se jistě⁴⁷³ musí⁷⁴ stát¹ velkým a mocným⁴⁸⁰ národem⁸⁹ a všechny národy země v něm budou požehnány⁷³⁵, (19)neboť ho znám⁴⁸, že bude rozkazovat⁴⁸¹ svým dětem⁶⁵⁶ a svému domu po sobě, takže¹³² budou zachovávat⁴⁴⁹ cestu Hospodinovu k uskutečňování¹² spravedlnosti a práva⁴⁸², za účelem Hospodinova uvedení toho na Abraháma, co o něm promluvil. (20)A Hospodin řekl: Ježto řev Sodomy a Gomory je mnohý a ježto jejich hřích je⁴⁸ velmi těžký, (21)nuže³⁶⁰, musím⁷⁴ sestoupit a podívat se, zda si počínali^{12 48} zcela podle jejich⁴⁸³ křiku, jenž⁵⁴⁸ ke mně dospěl; a ne-li, musím⁷⁴ zvědět.

(22)A ti muži se odtamtud obrátili a šli⁴⁸ k Sodomě, a Abrahám ještě vždy stál před tváří²⁰³ Hospodinovou. (23)A Abrahám se přiblížil a řekl: Zda snad chceš⁷⁴ smést⁵⁰⁷ spravedlivého se zlovolným? (24)Možná je vprostřed toho města padesát spravedlivých; zda snad chceš⁷⁴ smést⁵⁰⁷ a nebudeš odpouštět¹³⁹ tomu místu¹³ pro těch padesát spravedlivých, kteří jsou uvnitř něho? (25)Daleko ti od počínání¹² podle této věci, usmrtit spravedlivého se zlovolným a že by se stalo¹ – jak spravedlivý, tak i⁴⁸⁴ zlovolný; daleko ti od toho! Zda soudce vši země nebude vykonávat soud⁴⁸²? (26)A Hospodin řekl: Budu-li v Sodomě moci⁷⁴ najít padesát spravedlivých vprostřed města, pak¹³² celému tomu místu¹³ jejich přičiněnou odpustím¹³⁹. (27)A Abrahám odpověděl a řekl: Hle, prosím³⁶⁰, odhodlal jsem se mluvit k Pánu⁴¹³, ač jsem já prach⁵⁷ a popel⁴⁸⁵. (28)Možná bude pět z těch padesáti spravedlivých chybět – zda pro

pět budeš ničit^{205 207} celé město? I řekl: Nebudu ničit^{205 207}, budu-li tam moci⁷⁴ najít čtyřicet a pět. (29)A ještě k němu dále promluvil²⁷ a řekl: Možná se tam bude moci⁷⁴ najít čtyřicet? I řekl: Nebudu tak činit příčinou čtyřiceti. (30)A řekl: Necht se, prosím³⁶⁰, Pán⁴¹³ nehněvá^{40 138}, že¹³² promluví: Možná se tam bude moci⁷⁴ najít třicet? I řekl: Nebudu tak činit, budu-li tam moci⁷⁴ najít třicet. (31)A řekl: Hle, prosím³⁶⁰, odhodlal jsem se mluvit k Pánu⁴¹³, Možná se tam bude moci⁷⁴ najít dvacet? I řekl: Nebudu ničit^{205 207} příčinou dvaceti. (32)A řekl: Necht se, prosím³⁶⁰, Pán⁴¹³ nehněvá^{40 138}, že¹³² promluví jen ještě tentokrát: Možná se tam bude moci⁷⁴ najít deset? I řekl: Nebudu ničit^{205 207} příčinou deseti. (33)A jak Hospodin skončil⁴⁶ s řečí k Abrahámovi, odešel a Abrahám se vrátil k svému místu¹³.

19 A navečer přišli do Sodomy dva andělé⁴³⁹ a v bráně⁴⁸⁶ Sodomy seděl Lót; a Lót je uviděl, i vzal jim vstříc a poklonil se, obličej⁴⁸⁷ k zemi, (2)a řekl: Hle, prosím³⁶⁰, moji pánové^{413 488}, uchylte se¹³⁰⁷, prosím³⁶⁰, do⁴⁸⁹ domu vašeho nevolníka a přenocujte a umyjte své nohy, a můžete⁷⁴ časné vstát a jít svou cestou. I řekli: Ne, nýbrž⁴⁹⁰ budeme přenocovat na prostranství⁴⁹¹. (3)Ale naléhal⁴⁸ na ně velmi, i uchýlili se¹³⁰⁷ k⁴⁸⁹ němu a vešli do jeho domu, i uspořádal¹² jim hostinu⁷⁵⁷ a napekl nekvašených chlebě, i pojedli. (4)Dříve než uléhali, tu¹³² se vůkol proti domu postavili muži toho města, muži Sodomy, od mladíka⁴⁷¹ až po starce, všechny lid ze všech stran⁴⁹², (5)i volali⁴⁸ na Lóta¹³¹⁴ a říkali⁴⁸ mu: Kde jsou ti muži, kteří k tobě vešli této noci? Vyveď je k nám, ať je můžeme⁷⁴ poznat^{124 493}! (6)A Lót k nim vyšel ke vchodu a zavřel dveře za sebou (7)a řekl: Nesmíte⁷⁴ přece³⁶⁰, moji bratři, činit zlo! (8)Nuže³⁶⁰, hle, mám⁵⁰³ dvě dcery, jež nepoznaly muže, nuže³⁶⁰, mohu⁷⁴ je k vám vyvést a učíte jim, jak je dobré ve vašich očích, jen těmto mužům nic⁴⁹⁴ nesmíte⁷⁴ činit, vždyť přece vešli v stín⁴⁹⁵ mého trámoví. (9)I řekli: Jdi pryč⁴⁹⁶! A řekli: Tento jeden sem⁴⁹⁷ přišel bydlet jako cizinec⁴⁹⁸ a bude dělat velkého soudce⁴⁹⁹! Nyní ti budeme

činit⁵⁰⁰ hůře než jim⁷⁵⁵! A velmi dotírali⁴⁸ na toho muže, na Lóta, a přiblížili se vylomit dveře. (10)A ti muži vztáhli¹¹⁸ svou ruku a uvedli Lóta k sobě do domu a dveře zavřeli, (11)a ty muže, kteří byli u vchodu²²⁰ domu, ranili¹⁵² slepotou⁵⁰¹, od malého až po velikého, takže¹³² až do únavy marně hledali⁵⁰² vchod²²⁰.

(12)A k Lótovi ti muži řekli: Koho tu ještě máš⁵⁰³? Zetě⁵⁰⁴ anebo své syny anebo své dcery anebo každého, koho máš⁵⁰³ ve městě, z tohoto místa¹³ vyveď, (13)neboť se my chystáme toto místo¹³ zničit^{205 207 225}, protože jejich křik v tvář Hospodinu je veliký a Hospodin nás vyslal¹²⁰ zničit^{205 207} je. (14)A Lót vyšel a promluvil k ženichům svých dcer⁵⁰⁵, chystajícím se jeho dcery pojmout²²⁵, a řekl: Vstaňte, vyjděte z tohoto místa¹³, neboť Hospodin se chystá toto město zničit^{205 207 225}. Ale v očích ženichů jeho dcer⁵⁰⁵ se zdál⁴⁸ jakoby žertujícím⁵⁵⁰.

(15)A jakmile vzešel úsvit⁸⁷³, tu¹³² se ti andělé⁴³⁹ na Lóta jali naléhat výrokem: Vstaň, vezmi svou ženu a své dvě dcery zde přítomné⁵⁰⁶, abys nemusel⁷⁴ být smeten⁵⁰⁷ s nepravostí^{146 148 508} tohoto města. (16)Ale on váhal⁴⁸, i zmocnili se ti muži jeho ruky a ruky jeho ženy a ruky jeho dvou dcer v Hospodinově slitování nad ním a vyvedli ho a nechali ho zvenč³⁰² vůči městu; (17)a za vyvádění jich ven³⁰² se stalo, že¹³² řekli: Ujdi pro své žití²⁸³, nesmíš⁷⁴ se ohlížet za sebou ani se zastavovat nikde na⁵⁰⁹ rovině³⁷³, ujdi do hor³⁹⁸, abys nemusel⁷⁴ být smeten⁵⁰⁷. (18)A Lót k nim řekl: Ne, prosím³⁶⁰, Pane^{413 510}, (19)hle, prosím³⁶⁰, tvůj nevolník našel v tvých očích přízeň²⁰⁰ a velikým jsi učinil své milosrdenství⁵¹¹, jež jsi při mně⁵³⁵ uskutečnil¹² k zachování mé duše²⁸³ naživu, ale já nemohu utéci do hor³⁹⁸, aby se mne nedrželo^{88 512} zlo, takže¹³² bych umřel. (20)Hle, prosím³⁶⁰, toto město je blízké k uprchnutí tam, a ono je nepatrné⁵¹³, necht, prosím³⁶⁰, smím^{40 74} ujít tam – zda ono není nepatrné⁵¹³? – a má duše²⁸³ bude žít. (21)I řekl k němu: Hle, povolil jsem tvé tváři⁵¹⁴ i co do této věci, nepodvracet⁵¹⁵ město, jak jsi promluvil; (22)pospěš, ujdi tam, neboť až do tvého dojití tam nebudu moci nic⁴⁹⁴ učinit.

Proto nazvali jméno toho města Cóar⁵¹³. (23) Když Lót došel do Cóaru, vyšlo⁴³⁸ nad zem slunce; (24) a Hospodin se na Sodomu a na Gomoru jal dštít z blízkosti²⁵⁹ Hospodina z nebes sírou a ohněm (25) a podvrátil⁵¹⁵ tato města a všechnu tu rovínu³⁷³ a zahubil všechny obyvatele těch měst a rostlinstvo půdy³⁹. (26) A jeho žena se zpoza něho ohlédla, i stala se sloupem soli.

(27) A Abrahám se za jitra časně odebral k místu¹³, kde byl stál před tváří Hospodinovou, (28) a pohleděl dolů směrem k Sodomě a Gomofe⁴⁷⁹ a směrem k celé zemi⁴⁷⁹ té roviny³⁷³, a uviděl, že⁴⁶⁵ hle, ze země stoupal⁴⁸ dým jako dým tavicí pece. (29) A při Božím ničení^{205 207} měst té roviny³⁷³ se stalo¹, že¹³² si Bůh připomněl Abraháma a vypustil^{120 516} Lóta zprostřed podvrácení⁵¹⁵, při podvrácení⁵¹⁵ měst, v nichž³⁷⁹ Lót bydlel⁴⁸.

(30) A Lót z Cóaru vystoupil³⁶⁸ a usídlil se v horách³⁹⁸, a dvě jeho dcery s ním, neboť se bál⁴⁸ bydlit v Cóaru; i usídlil se v jeskyni, on a dvě jeho dcery. (31) I řekla prvorozená k mladší⁵¹⁷: Náš otec je stár a v zemi není muže k vejítí k nám¹²⁴ podle způsobu⁵¹⁸ celé země. (32) Pojď, můžeme⁷⁴ našeho otce napojit vínem a ulehnout s ním a zachovat našivu símě od našeho otce. (33) I napojily v onu noc svého otce vínem a prvorozená vešla a ulehla se svým otcem, i nevědě⁴⁸ o⁵¹⁹ jejím ulehnutí ani o⁵¹⁹ jejím vstání. (34) A nazítrí⁵²⁰ se stalo¹, že¹³² prvorozená k mladší⁵¹⁷ řekla: Hle, včera jsem ulehla se svým otcem; můžeme⁷⁴ ho napojit vínem i této noci, a vejdi, ulehni s ním, ať můžeme⁷⁴ zachovat našivu símě od našeho otce. (35) I napojily svého otce vínem i v tuto⁵²¹ noc, a mladší⁵¹⁷ vstala a ulehla s ním, i nevědě⁴⁸ o⁵¹⁹ jejím ulehnutí ani o⁵¹⁹ jejím vstání. (36) A obě Lótovy dcery od svého otce otěhotněly (37) a prvorozená porodila syna a jeho jméno nazvala Móáv⁵²²; on je podnes otcem Móáva⁵²³. (38) A mladší⁵¹⁷, i ona porodila syna a jeho jméno nazvala Ben-ammí⁵²⁴; on je podnes otcem děti⁶⁵⁶ Ammóna.

20 A Abrahám odtamtud nastoupil cestu³²⁸ do země jihu³⁵⁹ a usídlil se mezi Káděšem a mezi Šúrem, i bydlel⁴⁸

jako cizinec^{498 525} v Geráru. (2) A o Sáře, své ženě, Abrahám říkal⁴⁸: Ona je má sestra; a Avímelech, král Geráru, poslal a dal Sáru přivést^{526 564}. (3) Ale ve snu noci přišel k Avímelechovi Bůh a řekl mu: Hle tě, – jsi mrtev⁵²⁷, pro⁵²⁸ ženu, již jsi přivedl⁵⁶⁴, neboť¹³² ona je manželkou⁵²⁹ manžela⁴⁰⁰. (4) Ale Avímelech se k ní nebyl přiblížil, i řekl: Pane⁴¹³, zda chceš⁷⁴ pozabíjet národ⁵³⁰ i⁵³¹ spravedlivý? (5) Zda mi on neřekl: Ona je má sestra? A ona – i ona řekla: On je můj bratr. Toto jsem učinil v upřímnosti⁵³² svého srdce a v čistotě⁵³³ svých dlaní¹⁰⁷⁰. (6) A Bůh k němu ve snu řekl: Já také vím⁴⁸, že jsi to učinil v upřímnosti⁵³² svého srdce, a já jsem tě také zdržel od zhrěšení vůči mně; proto jsem ti na ni nedal sáhnout. (7) A nyní ženu toho muže vrať, neboť on je prorok a bude se za tebe modlit, i budeš žít. Ale nejsi-li ochoten vrátit⁵³⁴ jí, věz, že jistotně⁷⁵ musíš⁷⁴ umřít ty i všichni, jež máš⁵⁰³. (8) A za jitra Avímelech časně vstal a povolal¹³⁶⁷ všechny své nevolníky a všechna tato slova proslvil v jejich uši, a ti muži se velmi ulekli⁷³⁷. (9) A Avímelech povolal Abraháma³⁶⁷ a řekl mu: Co jsi nám to provedl¹² a čím jsem vůči tobě zhrěšil, že jsi na mne a na mé království uvedl veliký hřích? Učinil¹² jsi při mně⁵³⁵ činy, jaké se nemají činit^{12 536}. (10) A Avímelech k Abrahámovi řekl: Co jsi měl⁴⁸ na zřeteli⁷⁹, že jsi učinil tuto věc? (11) A Abrahám řekl: Protože jsem si řekl⁵³⁷: Na tomto místě¹³ jistě není Boží bázň⁷³⁷, i zabijí mě pro mou ženu³⁶⁶. (12) A také opravdu má sestra, dcera mého otce, ona je, jen ne dcera mé matky; i stala se¹ mi ženou⁸⁹; (13) a když měl Bůh z domu mého otce vyvedl na toulky⁵³⁸, stalo se¹, že¹³² jsem jí řekl: Toto bude tvá laskavost⁵¹¹, již při mně⁵³⁵ budeš⁷⁴ činit: Na každém místě¹³, kam budeme přicházet, o mně říkej: On je můj bratr. (14) A Avímelech přivedl⁵⁶⁴ drobný dobytek a skot a nevolníky a služky a dal Abrahámovi, a Sáru, jeho ženu, mu vrátil; (15) a Avímelech řekl: Hle, má země je před tvou tváří, usídlil se, kdekoli to bude v tvých očích dobré⁵³⁹. (16) A Sáře řekl: Hle, dal jsem tvému bratru tisíc peněz^{453 540}; hle, to⁵⁴¹ ti bude zastřením⁵⁴²

očí pro všechny, kdo jsou s tebou, a přede všemi⁵⁴³. I bylo jí⁵⁴⁴ učiněno zadost⁵⁴⁵. (17)A Abrahám se zmlou k Bohu a Bůh Avímelecha a jeho ženu a jeho služebnice uzdravil, i rodily⁴⁸; (18)neboť Hospodin byl pro Sáru, ženu³⁶⁶ Abrahámovu, kolkolem každou dělohu domu Avímelechova²³⁸ pevně⁵⁴⁶ uzavřel.

21 A Hospodin se podle toho, co byl řekl, o Sáru postaral¹⁰⁴¹¹³⁹⁸; ano, Hospodin Sáře učinil podle toho, co byl promluvil; (2)i otěhotněla a Abrahámovi syna, jeho stáří⁵⁹⁵⁴⁹, porodila Sára v určený čas, o němž s ním byl promluvil Bůh. (3)A Abrahám jméno svého syna, jenž⁵⁴⁸ se mu narodil, jehož mu porodila Sára, nazval Isák⁴⁶¹; (4)a Abrahám Isáka, svého syna, ve věku¹⁸⁰ osmi dní obřezal podle toho, co mu byl Bůh rozkázal. (5)A Abrahám byl, když se mu narodil Isák, jeho syn⁵⁴⁷, ve věku¹⁸⁰ sta let. (6)A Sára řekla: Bůh mi způsobil¹² smích; každý, kdo⁵⁴⁸ o tom bude slyšet, bude se smát⁴⁶¹ se mnou⁵⁴⁹. (7)A řekla: Kdo by byl Abrahámovi pověděl: Sára bude kojit děti⁶⁵⁶! Ano, porodila jsem syna jeho stáří⁵⁹²³⁸⁵⁴⁹! (8)A dítko⁷⁸⁷ rostlo⁴⁸ a bylo odstaveno, a Abrahám v den odstavení Isáka uspořádal¹² velikou hostinu⁷⁵⁷. (9)A Sára uviděla syna Hágáry, Egyptanky, jehož porodila Abrahámovi, posmívajícího se⁵⁵⁰; (10)i řekla Abrahámovi: Vyžeň¹²¹ tuto služebnice i jejího syna, nebude přece syn této služebnice dědit se synem mým, s Isákem. (11)A tato řeč byla⁴⁸ v očích Abrahámových pro⁵⁵¹ jeho syna velmi nemilá⁵⁵², (12)ale Bůh k Abrahámovi řekl: Nechtě to v tvých očích stran hoča⁴⁷¹ ani stran tvé služebnice není⁴⁰ nemilé⁵⁵²; vše, co k tobě Sára řekla – uposlechni na⁷⁶⁹ její hlas, neboť símě ti bude nazýváno v Isákoví. (13)Ale i syna služebnice – chci⁷⁴ ho ustanovit³⁸⁴ národem⁸⁹, protože on je tvé símě. (14)A Abrahám za jitra časně vstal a vzal chléb a měch vody a dal Hágáře, – položil³⁸⁴ na její rameno, – i dítko⁷⁸⁷, a propustil¹²⁰ ji, i odešla a jala se bloudit v pustině Beér-ševy. (15)A když byla voda z měchu spotřebována⁵⁵³, pohodila⁴³⁸ dítko⁷⁸⁷ pod jeden z keřů, (16)a odešla a usedla sama⁵⁵⁴ naproti⁵⁵⁵, ve vzdálenosti asi na dostřel⁵⁵⁶ luku, neboť si řekla⁵³⁷:

Nechť nehledím⁴⁰ v smrt dítka⁷⁸⁷. Usedla tedy²⁹¹ naproti⁵⁵⁵, i pozvedla svůj hlas a zaplakala⁵⁵⁷. (17)A hlas hoča⁴⁷¹ uslyšel Bůh a z nebes na Hágár¹³¹⁴ zavolal Boží Anděl⁴³⁹ a řekl jí: Co je ti, Hágár? Nemusíš⁷⁴ se bát⁷³⁷, neboť Bůh uslyšel hlas hoča⁴⁷¹ tam, kde on je. (18)Vstaň, zvedni hoča⁴⁷¹ a uchop⁵⁵⁸ ho svou rukou, neboť ho chci⁷⁴ ustanovit³⁸⁴ velikým národem⁸⁹. (19)A Bůh otevřel její oči, i uviděla studnu vody, i odebrala se a naplnila vodou měch a napojila hoča⁴⁷¹. (20)A s hočem⁴⁷¹ byl Bůh, i vyrostl a usídlil se v pustině a stal se střelcem z luku. (21)I usídlil se v pustině Páranu a jeho matka mu vzala ženu ze země Egypta.

(22)A v oné době se stalo, že¹³² k Abrahámovi pronesl Avímelech a Píchól, velitel⁵⁵⁹ jeho vojska⁴⁵, výrok: Ve všem, co ty činíš, je s tebou Bůh; (23)i přísahaj mi nyní zde při Bohu: Budeš-li⁴¹¹ se dopouštět klamu vůči mně anebo vůči mému zplozenstvu⁵⁶⁰ anebo vůči mému potomstvu⁵⁶⁰! Podle laskavosti⁵¹¹, v níž jsem naložil¹²⁵⁶¹ s tebou⁵³⁵, budeš⁴⁰ nakládat¹²⁵⁶¹ s mnou a se zemí⁵³⁵, v níž ses jako cizinec usídlil⁴⁹⁸⁵²⁵. (24)A Abrahám řekl: Já budu⁴⁰ přísahat. (25)A Abrahám se s Avímelechem přel⁴⁸⁵⁶² o studnu vody, již nevlnící Avímelecha odňali⁵⁶³. (26)A Avímelech řekl: Nevím⁴⁸, kdo tuto věc učinil, a ani ty jsi mi neoznámil¹⁰³, aniž jsem já o tom uslyšel, leč teprve dnes. (27)A Abrahám přihnál⁵⁶⁴ drobný dobytek a skot a dal Avímelechovi a oni dva uzavřeli smlouvu⁴³⁵. (28)A obzvláště⁷⁶ postavil⁹⁴⁹ Abrahám sedm mladých ovcí ze stáda¹²⁹; (29)a Avímelech k Abrahámovi řekl: Co oněch sedm mladých ovcí – tyto, jež jsi postavil⁹⁴⁹ obzvláště⁷⁶? (30)I řekl: Že můžeš⁷⁴ přijmout⁵⁶⁴ sedm mladých ovcí z mé ruky, aby mi to bylo svědectvím, že jsem tuto studnu vykopal. (31)Proto onomu místu¹³ dali název⁸ Beér-ševa⁵⁶⁵, že tam oni dva přísahli (32)a v Beér-ševě uzavřeli smlouvu⁴³⁵. A Avímelech vstal, i Píchól, velitel⁵⁵⁹ jeho vojska⁴⁵, a vrátili se do země Pelištim³²¹. (33)A Abrahám v Beér-ševě⁵⁶⁶ zasadil tamaryšek⁵⁶⁷ a jal se tam zvývat jméno⁷⁵ Hospodina, věčného BOHA²⁹³⁵⁶⁸, (34)a⁵⁶⁶ v zemi Pelištim³²¹ bydlel⁴⁸ jako cizinec⁴⁹⁸⁵²⁵ mnoho dní.

22 A po těchto věcech se stalo¹, že¹³² Bůh Abraháma vyzkoušel; i řekl k němu: Abraháme! A řekl: Hle, já⁵⁶⁹. (2) I řekl: Nuže, vezmi³⁶⁰ svého syna, svého jediného, jehož miluješ⁴⁸, Isáka, a odeber se ty³⁴⁹ do země Móriijáh⁵⁷⁰ a tam ho na jedné z hor, o níž k tobě chci⁷⁴ říci, vynes za vzestupnou obět²⁷³. (3) A Abrahám za jitra časné vstal a osedlal svého osla, i vzal s sebou dva své sluhy⁴⁷¹ a Isáka, svého syna, a naštipal dříví⁵⁷¹ k vzestupné oběti²⁷³ a vstal a odebral se k místu¹³, o němž mu Bůh řekl.

(4) V třetí den – tu¹³² pozvedl¹³⁹ Abrahám své oči a uviděl z daleka to místo¹³ (5) a k svým sluhům⁴⁷¹ Abrahám řekl: Vy zůstaňte⁵⁷² zde s oslem a já a hoch⁴⁷¹ půjdeme tamto, kde¹³² se chceme⁷⁴ poklonit a vrátit se⁵⁷³ k vám. (6) A Abrahám vzal dříví⁵⁷¹ k vzestupné oběti²⁷³ a naložil³⁸⁴ na Isáka, svého syna, a ve svou ruku vzal oheň a nůž; a šli⁴⁸ oni dva spolu. (7) A Isák k Abrahámovi, svému otci, promluvil a řekl: Můj otče! I řekl: Hle, já⁵⁶⁹, můj synu. A řekl: Hle, oheň a dříví⁵⁷¹, a kde dobytce⁵⁷⁴ k vzestupné oběti²⁷³? (8) A Abrahám řekl: Bůh si dobytce⁵⁷⁴ k vzestupné oběti²⁷³ bude umět⁷⁴ opatřit⁵⁷⁵, můj synu. A šli⁴⁸ oni dva spolu. (9) A když přišli na to místo¹³, o němž mu byl Bůh řekl, zbudoval⁴³⁸ tam Abrahám oltář a narovnal dříví⁵⁷¹, i svázal Isáka, svého syna, a položil³⁸⁴ ho na oltář shora na dříví⁵⁷¹; (10) a Abrahám vztáhl¹¹⁸ svou ruku a vzal nůž k utracení⁵⁷⁶ svého syna. (11) Tu¹³² na něho¹³⁴ z nebes zavolal Anděl⁴³⁹ Hospodinův a řekl: Abraháme, Abraháme! I řekl: Hle, já⁵⁶⁹. (12) A řekl: Nemusíš⁵⁷⁴ vztahovat¹¹⁸ svou ruku na hoch⁴⁷¹ a nemusíš⁷⁴ mu učinit nic⁵⁷⁷, neboť nyní vím⁴⁸, že jsi ty ctitel⁵⁷⁷ Boha, když¹³² jsi mi⁵⁷⁸ neodpřel⁵⁷⁹ svého syna, svého jediného. (13) A Abrahám pozvedl¹³⁹ své oči a pohleděl, a⁴⁶⁵ hle, vzađu⁵⁸⁰ v houšti⁵⁸¹ za své rohy uváznuvší⁵⁸² beran; a Abrahám *tam* zašel a toho berana vzal a vnesl za vzestupnou obět²⁷³ místo svého syna. (14) A Abrahám nazval jméno toho místa¹³ Hospodin umí⁷⁴ opatřit⁵⁷⁵ 583, jakož se³⁴² dnes říká: Na hoře Hospodinově se bude opatrovat⁵⁷⁵.

(15) A Anděl⁴³⁹ Hospodinův na Abraháma¹³⁴ zavolal z nebes *podruhé* (16) a řekl:

Sám při sobě jsem přísáhl, – prohlášeno⁵⁸⁴ Hospodinem, – že, protože jsi učinil tuto věc a neušetřil⁵⁷⁹ jsi svého syna, svého jediného, (17) že ti budu bohatě⁵⁸⁵ žehnat a tvé símě velmi množit¹⁰⁹, jako hvězdy nebes a jako písek, jenž je na břehu³²⁷ moře, a tvé símě se bude zmocňovat⁴⁷⁷ brány⁴⁸⁶ svých nepřátel⁵⁸⁶; (18) i budou ve tvém semeni žehnány⁵⁸⁷ všechny národy země, protože jsi uposlechl na⁷⁶⁹ můj hlas. (19) A Abrahám se vrátil k svým sluhům⁴⁷¹, i vstali a odešli spolu do Beér-ševy. A Abrahám v Beér-ševě bydlel⁴⁸.

(20) A po těchto věcech se stalo, že¹³² byla Abrahámovi podána zpráva¹⁰³ výrokem: Hle, Milká, i ona porodila Náchórovi, tvému bratru, syny: (21) Úce, jeho prvorozeného, a Búze, jeho bratra, a Kemúéla, otce Aráma, (22) a Keseda a Chazóa a Pildáše a Jidláfa a Bethúéla; (23) a Bethúél zplodil Rebeku⁵⁸⁸. Těchto osm porodila Náchórovi, bratru Abrahámovu, Milká; (24) a jeho souložnice, jejíž⁵⁸⁹ jméno *bylo* Reúmá, také¹³² porodila, i ona, Tevacha a Gachama a Tachaše a Maachu.

23 A života⁵⁹ Sáry bylo¹⁴⁸ sto let a dvacet let a sedm let – léta života⁵⁹ Sáry. (2) A Sára umřela v Kirjath-Arbě, to³¹⁹ je Chevrón v zemi Kenáanu. A Abrahám přišel truchlit⁵⁹⁰ pro Sárú a oplakávat ji.

(3) A Abrahám vstal zpřed tváře³⁷² své mrtvé⁵⁹¹ a k synům Chéthovým promluvil výrokem: (4) Já *jsem* u vás cizincem⁴⁴⁸ a podruhem⁵⁹²; dejte mi u vás držbu hrobu, ať svou mrtvou⁵⁹¹ od své tváře¹⁵³ mohu⁷⁴ pohřbít. (5) A synové Chéthovi Abrahámovi odpověděli výrokem k němu: (6) Poslyš nás, můj pane: Ty jsi vprostřed nás Boží šlechtic⁴⁶² 593; pohřbi svou mrtvou⁵⁹¹ v nejvzácnějším⁵⁹⁴ z našich hrobů, nikdo²⁸⁵ z nás ti⁵⁷⁸ svůj hrob k pohřbení⁵⁹⁵ tvé mrtvé⁵⁹¹ nebude odpírat⁵⁹⁶. (7) A Abrahám vstal a lidu země, synům Chéthovým, se poklonil (8) a promluvil s nimi výrokem: Je-li vaše mysl⁵⁹⁷ pro pohřbení mé mrtvé⁵⁹¹ od mé tváře¹⁵³, poslyšte mě a přimlouve se za mne u Efróna, syna Cócharova, (9) *aby* mi byl ochoten přenechat⁵³⁴ 598 jeskyni Machpély, jež mu patří, jež je na konci jeho pole; nechť je⁴⁰

ochoten mi ji za peníze⁴⁵³ v plné hodnotě⁵⁹⁹ přenechat^{534 598} v držbu hrobu vprostřed vás. (10)A Efrón seděl vprostřed synů Chéthových; i odpověděl Efrón, Chitti³²², Abrahámovi v uši synů Chéthových, přede všemi přicházejícími v bránu⁴⁸⁶ jeho města, výrokem: (11)Ne, můj pane, poslyš mě: To pole ti dám, i tu jeskyni, jež je na něm, dám ti ji; před očima synů mého lidu ti ji dám, pohřbi svou mrtvou⁵⁹¹. (12)A Abrahám se před tváří lidu země poklonil (13)a k Efrónovi v uši lidu země promluvil výrokem: Ale, jsi-li to ty, poslyš mě! Dám peníze⁴⁵³, cenu toho pole, vezmi ode mne, ať tam svou mrtvou⁵⁹¹ mohu⁷⁴ pohřbit. (14)A Efrón Abrahámovi odpověděl výrokem k němu: (15)Můj pane, poslyš mě: Země za čtyři sta šeklů⁶⁰⁰ stříbra⁴⁵³ mezi mnou a mezi tebou – co to⁶⁰¹ je? Jen¹³² svou mrtvou⁵⁹¹ pohřbi. (16)A Abrahám na Efróna⁷⁸⁰ uposlechl, i odvážil Abrahám Efrónovi stříbro⁴⁵³, jak byl promluvil v uši synů Chéthových, čtyři sta šeklů⁶⁰⁰ stříbra⁴⁵³, běžných obchodníku⁶⁰².

(17)Tak¹³² bylo pole Efrónovo, jež *bylo* v Machpéle, jež *bylo* před Mamréem^{375 387}, pole i jeskyně, jež je na něm, i všechno stromoví¹⁸, jež *bylo* na tom poli, jež *bylo* na celém jeho pozemku⁶⁰³ vůkol, zajištěno²²⁷ (18)před očima synů Chéthových za vlastnictví^{157 604} Abrahámovi mezi všemi přicházejícími v bránu⁴⁸⁶ jeho města. (19)A potom tedy Abrahám do jeskyně pole Machpély, před Mamréem^{375 387} – to⁶⁰¹ je Chevrón v zemi Kenáanu – Sáru, svou ženu, pohřbil. (20)A to pole i ta jeskyně, jež je na něm, bylo Abrahámovi zprostřed²⁵⁹ synů Chéthových zajištěno²²⁷ v držbu hrobu.

24 A Abrahám byl stár, pokročilého věku⁴⁷⁵, a Hospodin Abrahámovi ve všem poželhal. (2)I řekl Abrahám k svému nevolníku, staršímu jeho domu, vládnoucímu vším, co měl⁵⁰³: Polož³⁸⁴, prosím³⁶⁰, svou ruku pod mé stehno⁶⁰⁵, (3)neboť¹³² tě chci⁷⁴ zavázat přísahou při Hospodinu, Bohu nebes a Bohu země, že mému synu nebudeš přivádět⁵⁶⁴ ženu z dcer Kenaáního³²², v jehož středu⁶⁰⁶ já bydlím, (4)nýbrž⁴⁹⁰ půjdeš do mé země a do mého příbuzenstva⁶⁰⁷, ať mému synu,

Isákovi, můžeš⁷⁴ přivést⁵⁶⁴ ženu. (5)A ten nevolník k němu řekl: Snad nebude ta žena ochotna jít za mnou do této země; zda musím⁷⁴ tvého syna, nechť bude jakkoli, zavést zpět^{406 608} do země, odkud jsi vyšel? (6)A Abrahám k němu řekl: Chraň se, abys tam mého syna zpět nezaváděl⁴⁰⁶; (7)Hospodin, Bůh nebes, jenž mě vzal z domu mého otce a ze země mého příbuzenstva⁶⁰⁷, jenž ke mně promluvil a jenž mi přísáhl výrokem: Tuto zemi chci⁷⁴ dát tvému semeni – on před tvou tváří⁶⁰³ bude posílat svého anděla⁴³⁹, i budeš moci⁷⁴ přivést⁵⁶⁴ mému synu ženu odtamtud. (8)A nebude-li ta žena ochotna jít za tebou, pak¹³² budeš od této mé přísahy osvobozen, jen tam mého syna nesmíš⁷⁴ zpět zavádět⁴⁰⁶. (9)I položil ten nevolník svou ruku pod stehno⁶⁰⁵ Abraháma, svého pána, a přísáhl mu stran této věci.

(10)A ten nevolník vzal deset velbloudů z velbloudů svého pána a odešel; a všechno bohatství⁶⁰⁹ jeho pána *bylo* v jeho ruce⁶¹⁰. Vstal tedy²⁹¹ a odešel do Aram-naharajim⁶¹¹, do města Náchórova, (11)a zvenčí³⁰² vůči městu dal velbloudům poklekat k studni vody, v čas večera, v čas vycházení žen čerpajících vodu. (12)A řekl: Hospodine, Bože mého pána Abraháma, dej, prosím³⁶⁰, by se mi⁶¹² dnes zdařilo⁶¹³, a uskutečni¹² laskavost⁵¹¹ při mém pánu Abrahámovi^{535 561}. (13)Hle, já jsem se postavil u pramene vody a dcery mužů města vycházejí vodu čerpat; (14)nuže¹³², nechť se stane, že ta dívka⁴⁷¹, k níž budu říkat: Nakloň⁶¹⁴, prosím³⁶⁰, svůj džbán, ať se mohu⁷⁴ napít, a jež řekne: Pij, a chci⁷⁴ napojit i tvé velbloudy, – ji jsi přisoudil svému nevolníku, Isákovi; a tak⁶¹⁵ budu moci⁷⁴ poznat, že jsi při mém pánu⁵³⁵ laskavost⁵¹¹ uskutečnil^{12 561}.

(15)A ještě než on skončil⁴⁶ s řečí⁶¹⁸ se stalo¹, že¹³² hle, vycházela Rebeká, jež se narodila Bethúelovi, synu Milky, ženy Náchóra, bratra Abraháмова, a na jejím rameni její džbán; (16)a ta dívka⁴⁷¹ *byla* vzhledem velmi hezká⁴³¹, panna, *ano*, nebyl ji poznal muž; i sestoupila k prameni a naplnila svůj džbán a vystoupila³⁶⁸. (17)A ten nevolník se jí rozběhl vstříc a řekl: Dej mi, prosím³⁶⁰, usrknout⁶¹⁶ trochu vody z tvého džbánu. (18)I řekla: Pij,

můj pane. A spěšně⁶¹⁷ sňala svůj džbán na svou ruku a napojila ho; (19)a když ho dosti napojila⁶¹⁸, řekla⁴³⁸: I tvým velbloudům budu čerpat dotud, než se dosti napijí⁶¹⁸. (20)A pospíšila a vyprázdnila svůj džbán do napajedla a zase se rozběhla ke studni čerpat, i načerpala všem jeho velbloudům. (21)A ten muž, hledě na ni s úžasem⁶¹⁹, mlčel, *chtěje* zvědět⁶²⁰, zda Hospodin jeho cestu učinil úspěšnou čili nic.

(22)A když se velbloudi dost napili⁶¹⁸, stalo se¹, že¹³² ten muž přinesl⁵⁶⁴ kroužek⁶²¹ ze zlata, jeho váha beka⁶⁰⁰, a dva náramky na její ruce, jejich váha deset šeklů⁶⁰⁰ zlata, (23)a řekl: *Či jsi ty dcera?* Oznam¹⁰³ mi, prosím³⁶⁰. Zda⁶²² je v domě tvého otce místo¹³⁶²³ pro nás⁸⁴² k přenocování? (24)I řekla k němu: Já jsem dcera Bethúéla, syna Milky, jehož porodila Náchórovi. (25)A řekla k němu: I slámy i krmiva je u nás mnoho, i místo¹³ k přenocování.

(26)A ten muž schýlil hlavu⁶²⁴ a poklonil se Hospodinu (27)a řekl: *Budiž velen*⁴⁰⁹ Hospodin, Bůh mého pána Abraháma, jenž neodňal⁶²⁵ svou laskavost⁵¹¹ a svou věrnost⁶²⁶ z blízkosti³⁸² mého pána. Já jsem byl na cestě a Hospodin mě zavedl v dům bratrů mého pána. (28)A ta dívka⁴⁷¹ se rozběhla a podala domu své matky o těchto věcech zprávu¹⁰³; (29)i měla⁵⁰³ Rebeká bratra, jehož⁵⁸⁹ jméno bylo Láván, i rozběhl se Láván k tomu muži ven³⁰² ku prameni, (30)a při³⁶⁵ uvidění toho kroužku⁶²¹ a těch náramků na rukou své sestry, a jak uslyšel slova¹⁰⁵² Rebečky, své sestry, výrokem: Tak ke mně ten muž promluvil, stalo se¹, že¹³² přišel k tomu muži, a hle, *on* stál u velbloudů u pramene. (31)I řekl: *Vejdí, požehnaný Hospodinův*, nač budeš stát venku³⁰²? *Vždyt*¹³² já jsem připravil⁶²⁷ dům a místo¹³ velbloudům.

(32)I vešel ten muž do domu a odstrojil⁶²⁸ velbloudy a dal velbloudům slámu a krmivo, a vodu k umytí jeho nohou a nohou mužů, kteří byli s ním. (33)I bylo mu⁶¹² předloženo³⁸⁴ jídlo⁶²⁹, *ale on* řekl: Nebudu dotud jíst, než promluví, co mám promluvit⁶³⁰. I řekl: *Mluv*. (34)A řekl: Já jsem nevolník Abrahámu; (35)a mému pánu velmi poželhal

Hospodin, takže¹³² se stal velikým, a dal mu drobný dobytek a skot a stříbro a zlato a nevolníky a služky a velbloudy a osly, (36)a Sára, žena mého pána, po svém zestárnutí porodila mému pánu syna, i dal mu vše, co má⁵⁰³. (37)A můj pán mě zavázal přísahou s výrokem: *Nesmíš*⁷⁴ mému synu přivést⁵⁶⁴ ženu z dcer Kenaaniho³²², v jehož zemi já bydlím; (38)*nepůjdeš-li*⁴¹¹ do domu mého otce a do mé rodiny²⁷¹³¹¹, *abys*¹³² mému synu mohl⁷⁴ přivést⁵⁶⁴ ženu! (39)I řekl jsem k svému pánu: Snad ta žena za mnou nepůjde? (40)A řekl ke mně: Hospodin, před jehož tvář²⁰³ jsem chodil⁴⁸¹⁷⁷, s tebou bude posílat svého anděla⁴³⁷ a učiní tvou cestu úspěšnou, *abys* mému synu mohl⁷⁴ přivést⁵⁶⁴ ženu z mé rodiny²⁷¹³¹¹ a z domu mého otce. (41)Od mé přísahy⁶³¹ budeš svoboděn potom, když budeš moci⁷⁴ přijít k mé rodině²⁷¹³¹¹ a nebudou-li ti chtít⁷⁴ dát; pak¹³² se staneš¹ od mé přísahy⁶³¹ svobodným. (42)I přišel jsem dnes k tomu prameni a řekl jsem: Hospodine, Bože mého pána Abraháma, chceš-li, prosím³⁶⁰, učinit⁶³² úspěšnou mou cestu, po níž já jdu – (43)hle, já stojím u pramene vody; nuž¹³² nechť se stane¹⁴⁰, že mladice⁶³³ ta, jež⁵⁴⁸ bude vycházet čerpat, k níž⁵⁸⁹ budu říkat: *Napoj mě, prosím*³⁶⁰, z trochy vody ze svého džbánu, (44)a řekne ke mně: *Pij i ty a chci*⁷⁴ načerpat i tvým velbloudům, ona bude tou ženou, již Hospodin přisoudil synu mého pána. (45)Ještě než jsem já mohl⁷⁴ dokončit⁴⁶ řeč ve svém srdci¹⁹⁸²⁷⁶, tu¹³², hle, vycházela Rebeká, a na jejím rameni její džbán, i sestoupila k prameni a načerpala; i řekl jsem k ní: *Napoj mě, prosím*³⁶⁰, (46)I sňala spěšně⁶¹⁷ svůj džbán ze sebe⁶³⁴ a řekla: *Pij, a chci*⁷⁴ napojit i tvé velbloudy. A napil jsem se, a i velbloudy napojila. (47)A otázal jsem se jí a řekl jsem: *Či jsi ty dcera?* A řekla: *Dcera Bethúéla, syna Náchórova, jehož mu porodila Milká. I nasadil*³⁸⁴ jsem na její nos kroužek⁶²¹ a na její ruce náramky (48)a schýlil jsem hlavu⁶²⁴ a poklonil jsem se Hospodinu a jal jsem se velebit⁴⁰⁹ Hospodina, Boha mého pána Abraháma, jenž mě vedl⁴⁸ po cestě pravdy⁶²⁶⁶³⁵ opatřit⁵⁶⁴⁶³⁶ dceru bratra mého pána jeho synu. (49)A nyní, chcete-li při mém pánu⁵³⁵

uskutečnit^{12,561,632} laskavost⁵¹¹ a věrnost⁶²⁶, oznamte¹⁰³ mi, a ne-li, oznamte¹⁰³ mi, ať se mohu⁷⁴ obrátit napravo nebo nalevo.

(50)I odpověděl Láván a Bethúél a řekli: Tato věc vyšla od Hospodina, nemůžeme k tobě promluvit zlého ani dobrého⁶⁵. (51)Hle, Rebeká je před tvou tváří, vezmi a jdi, a nechť je⁴⁰ ženou synu tvého pána podle *toho*, co promluvil Hospodin. (52)A jak nevolník Abrahámův jejich slova uslyšel, stalo se¹, že¹³² se Hospodinu poklonil k zemi; (53)a vyňal ten nevolník náčiní⁶³⁷ ze stříbra a náčiní⁶³⁷ ze zlata a roucha a dal Rebece; i jejímu bratru a její matce dal drahocenné věci.

(54)I jedli⁴⁸ a pili⁴⁸, on i muži, kteří byli s ním, a přenocovali⁴⁸; a když za jitra vstali, řekl⁴³⁸: Propusťte¹²⁰ mě k mému pánu. (55)I řekl její bratr a její matka: Nechť s námi dívka⁴⁷¹ může⁷⁴ pobýt *několik* dní, snad⁶³⁸ deset, potom půjde^{40,639}. (56)I řekl k nim: Neměli byste⁷⁴ mě zdržovat⁶⁴⁰, neboť¹³² Hospodin učinil mou cestu úspěšnou; propusťte¹²⁰ mě, ať mohu⁷⁴ odejít k svému pánu. (57)A řekli: Povolejme^{40,367} dívku⁴⁷¹ a otažme⁴⁰ se jejich úst. (58)I povolali³⁶⁷ Rebeku a řekli k ní: Zda půjdeš s tímto mužem? A řekla: Půjdu. (59)I propustili¹²⁰ Rebeku, svou sestru, a její chůvu⁶⁴¹ a Abrahámova nevolníka a jeho muže⁶⁴²; (60)a požehnali Rebece a řekli jí: Ty *jsi* naše sestra – staň se¹ tisící⁸⁹ desetitísiců a nechť se tvé símě zmocňuje^{40,417} brány⁴⁸⁶ nenávidících je⁵⁸⁶.

(61)A Rebeká vstala, i její dívky⁴⁷¹, i nasedly na velbloudy a odebraly se za tím mužem; a nevolník Rebeku vzal a odebral se. (62)A Isák byl přišel z cesty⁶⁴³ k Beér-lachaj-rói⁴⁴³, neboť¹³² on bydlél v zemi jihu³⁵⁹; (63)i byl Isák vyšel za nastávání večera rozjímat⁶⁴⁴ na poli. A pozvedl své oči a uviděl, že⁴⁶⁵ hle, přicházejí velbloudi. (64)A Rebeká pozvedla své oči a uviděla Isáka, i sesedla z velblouda⁶³⁴ (65)a řekla k nevolníku: Kdo je ten muž, jenž⁵⁴⁸ tamto jde na poli nám vstříc? A nevolník řekl: On⁶⁴⁵, můj pán. I vzala závoj a zastřela se. (66)A nevolník Isákovi vyrozprávěl⁴¹⁸ všechny věci, jež vykonal¹². (67)A Isák ji uvedl do stanu Sáry, své matky, i vzal Rebeku a stala se mu ženou⁸⁹ a miloval⁴⁸

ji. I dostalo se Isákovi po jeho matce⁶⁴⁶ útěchy¹⁷⁹.

25 A Abrahám pojal ještě další¹²⁷ ženu, jejíž⁵⁸⁹ jméno bylo Ketúrá; (2)i porodila mu Zimrána a Jokšána a Medána a Midjána a Jišbáka a Šúacha. (3)A Jokšán zplodil Ševu a Dedána; a synové Dedána byli¹ Aššúrim a Letúšim a Leummím³²¹. (4)A synové Midjána: Éfa a Éfer a Chanóch a Avídá a Eldáa; všichni tito *byli* synové Ketúry. (5)A Abrahám dal vše, co měl⁵⁰³, Isákovi, (6)a synům souložnic, jež Abrahám měl⁵⁰³, dal Abrahám dary a odeslal¹²⁰ je, ve svém ještě *živobyti*, zpřed Isáka³⁷², svého syna, na východ, do země východu.

(7)A toto^{51,647} jsou dni let života⁵⁹ Abrahámova, jež prožil: sto let a sedmdesát let a pět let; (8)i skonal a umřel Abrahám v pěkných⁴³¹ šedinách⁴²⁵, *jsa* star a syť⁶⁴⁸, a byl připojen²³⁰ k svému lidu⁶⁴⁹; (9)a Isák a Jišmáel, jeho synové, ho pohřbili do jeskyně Machpély na pole Efróna, syna Cócharova, Chittího³²², jež *bylo* před Mamrém^{375,387} – (10)pole, jež byl Abrahám od²⁵⁹ synů Chéthových koupil. Tam byl pohřben Abrahám a Sára, jeho žena. (11)A po Abrahámově smrti se stalo, že¹³² Bůh poželnal Isákovi, jeho synu; a Isák bydlél⁴⁸ u Beér-lachaj-rói⁴⁴³.

(12)A toto⁵¹ jsou rodokmeny⁵² Jišmáéla, syna Abrahámova, jehož Abrahámovi porodila Hágár, Egyptanka, služka Sářina, (13)a toto⁵¹ jsou jména synů Jišmáéla v jejich pojmenováních⁶⁵⁰ podle jejich rodokmenů⁵²: prvorozený Jišmáéla Nevájóth a Kédár a Adbeél a Mivsám (14)a Mišmá a Dúmá a Massá, (15)Chadad a Témá, Jetúr, Náfís a Kedmá. (16)Toto³²³ jsou oni, synové Jišmáéla, a tato jsou jejich jména v jejich vsích⁶⁵¹ a v jejich tábořištích⁶⁵² – dvanáct náčelníků⁴⁶² jejich rodů. (17)A toto^{51,647} jsou léta života⁵⁹ Jišmáélova: sto let a třicet let a sedm let, i skonal a umřel a byl připojen²³⁰ k svému lidu⁶⁴⁹. (18)A pobývali^{48,307} od Chavily po Šúr, jenž je naproti Egyptu³⁷⁵, na tvém vstupu do Aššúru; usadil se⁶⁵³ před tváří⁴⁴ všech svých bratrů.

(19)A toto⁵¹ jsou rodokmeny⁵² Isáka, syna Abrahámova. Abrahám zplodil Isáka (20)a Isák byl¹ při svém pojmutí Rebeky,

dcery Bethúéla, Arammího^{322 654} z Paddan-Arámu, sestry Lávána, Arammího^{322 654}, za ženu ve věku¹⁸⁰ čtyřiceti let. (21)A Isák se jal k Hospodinu úpět⁶⁵⁵ za svou ženu, neboť ona *byla* neschopna rodit, a Hospodin se mu dal uprosit⁶⁵⁵ a Rebeká, jeho žena, otěhotněla. (22)A děti⁶⁵⁶ v jejím nitru spolu zapsaly^{48 657}, i řekla: Je-li tak, nač já toto⁶⁵⁸...? A odebrala se dotázat²⁸⁴ Hospodina⁶⁵⁹ (23)a Hospodin jí řekl:

V tvém lůně⁶⁶⁰ jsou dva národy
a z tvých útrob se budou
odlučovāt³⁰⁹ dva kmeny⁶⁶¹;
i bude kmen⁶⁶¹ nad kmen^{661 755} silnější
a starší⁶⁶² bude obsluhovat⁷⁴⁹
mladšího⁵¹⁷.

(24)A když se naplnily její dni rození, hle⁴³⁸, v jejím lůně⁶⁶⁰ dvojčata; (25)i vyšel první, červený⁶⁶³, celý³⁷⁴ jako plášt ze srsti, i nazvali jeho jméno Ésáv⁶⁶⁴. (26)A potom vyšel jeho bratr a jeho ruka se držela za patu Ésávu; i nazvali jeho jméno Jákób⁶⁶⁵; a při jejich narození byl Isák ve věku¹⁸⁰ šedesáti let. (27)A když hoši vyrostli, stal se^{1 438} Ésáv mužem znalým lovu, mužem pole, a Jákób mužem tichým⁶⁶⁶, obyvatel stanů. (28)A Isák si zamiloval Ésáva, protože zvěřina⁶⁶⁷ mu *byla* po chuti⁶⁶⁸, a Rebeká milovala Jákóba.

(29)A Jákób naváhl pokrmu⁶⁶⁹ a Ésáv přišel z pole, jsa⁶⁷⁰ vyčerpán⁶⁷¹. (30)A Ésáv k Jákóbovi řekl: Dej mi, prosím³⁶⁰, zhltnout z toho červeného⁶⁶³, tohoto červeného⁶⁶³, neboť já *jsem* vyčerpán⁶⁷¹. Proto jeho jméno nazvali Edóm⁶⁶³. (31)A Jákób řekl: Nejprve⁶⁷² mi prodej své prvorozenství. (32)A Ésáv řekl: Hle, já odcházím k smrti, nač mi tedy²⁹¹ toto – prvorozenství! (33)A Jákób řekl: Nejprve⁶⁷² mi přísáhní. I přísáhl mu a prodal své prvorozenství Jákóbovi, (34) a Jákób Ésávu dal chléb a pokrm⁶⁶⁹ z čočky, i pojedl a napil se a vstal a odešel. Tak¹³² si Ésáv prvorozenství znevážil.

26 I nastal¹ v zemi hlad, mimo ten první hlad, jenž nastal¹ v dnech Abrahámových; a Isák odešel k Avímelechovi, králi Pelištím³²¹, do Geráru. (2)A Hospodin se mu ukázal a řekl: Nesmíš⁷⁴ sestoupit do Egypta; pobyvej³⁰⁷ v zemi, o níž ti říkám; (3)bydli jako cizinec^{498 525} v této zemi, i budu s tebou

a požehnám ti, neboť všechny tyto země chci⁷⁴ dát tobě a tvému semeni a dodržet²²⁷ přísahu, již *jsem* přísáhl Abrahámovi, tvému otci. (4)A tvé símě budu množit jako hvězdy nebes a chci⁷⁴ tvému semeni dát všechny tyto země, a všechny národy budou v tvém semeni žehnány⁵⁸⁷, (5)protože Abrahám uposlechl na⁷⁶⁹ můj hlas a zachoval⁴⁴⁹ má nařízení⁶⁷³, mé rozkazy, má ustanovení a má poučení⁶⁷⁴. (6)A Isák bydlel⁴⁸ v Geráru.

(7)A muži toho místa¹³ se tázali⁴⁸ na jeho ženu, i řekl: Ona je má sestra; neboť se bál⁴⁸ říci: Má žena (aby mě muži toho místa pro Rebeku nechtěli⁷⁴ zabít, neboť ona je vzhledem hezká⁴³¹). (8)A když tam pobyl delší čas⁶⁷⁵, stalo se, že¹³² Avímelech, král Pelištím³²¹, pohlédl oknem dolů a uviděl, že⁴⁶⁵ hle, Isák s Rebekou, svou ženou, laškují⁶⁷⁶. (9)A Avímelech Isáka povolal³⁶⁷ a řekl: Hle, ona je zajisté tvá žena – a jak *to*, že jsi řekl: Ona je má sestra? A Isák k němu řekl: Protože *jsem si* řekl⁵³⁷: Abych pro ni nemusel⁷⁴ umřít. (10)A Avímelech řekl: Co jsi nám toto provedl¹²? Málem by byl někdo⁶⁷⁷ z lidu s tvou ženou⁹⁰⁸ ulehl, i mohl¹⁷⁴ jsi na nás uvést vinu. (11)A Avímelech všemu lidu rozkázal výrokem: Kdo⁵⁴⁸ na tohoto muže *anebo* na jeho ženu sáhne⁶⁷⁸, bude jistotně⁷⁵ muset⁷⁴ umřít.

(12)A Isák v oné zemi se¹⁴⁸ a v onom roce dosáhl⁶⁷⁹ stonásobku, neboť¹³² mu Hospodin požehnal. (13)I stal se *tento* muž velikým a stával⁴⁸ se stále a stále větším⁶⁸⁰, až se stal velmi velikým, (14) a dostalo¹ se mu bohatství^{157 681} drobného dobytka a bohatství^{157 681} skotu a početného nevolnictva, takže¹³² se mu Pelištím³²¹ jali závidět; (15) a všechny studny, jež vykopali nevolníci jeho otce v dnech Abraháma, jeho otce – Pelištím³²¹ je zasyпали⁶⁸² a naplnili je hlínou⁵⁷. (16)A Avímelech k Isákovi řekl: Odejdi z naší blízkosti³⁸², neboť jsi mnohem mocnější⁴⁸⁰ než my⁷⁵⁵. (17)A Isák odtamtud odešel a utábořil se⁶⁸³ v údolí⁶⁸⁴ Geráru, i bydlel⁴⁸ tam. (18)A Isák zase⁶⁸⁵ vykopal studny vody, jež vykopali v dnech Abraháma, jeho otce, a Pelištím³²¹ je po smrti jeho otce zasyпали⁶⁸², a nazval je jmény⁸² podle jmen, jimiž je nazval⁸² jeho otec. (19)A Isákovi nevolníci se v údolí⁶⁸⁴

jali kopat a našli tam studnu živé⁶⁸⁶ vody. (20) Ale pastýři Geráru se s pastýři Isákovými povadili výrokem: Ta voda patří nám; i nazval jméno té studny Ések⁶⁸⁷, protože se s ním přeli⁴⁸. (21) I vykopali další¹⁷³ studnu, ale povadili se i o ni; i nazval její jméno Sitná⁶⁸⁸. (22) I odstěhoval se odtamtud a vykopal další¹⁷³ studnu, o níž⁵⁸⁹ se nepovadili; i nazval její jméno Rechóvóth⁶⁸⁹ a řekl: Protože nám Hospodin nyní uvolnil místo, i rozplodíme se v zemi.

(23) A odtamtud vystoupil¹³⁶⁸ do Beér-ševy; (24) a oné noci se mu ukázal Hospodin a řekl: Já jsem Bůh Abraháma, tvého otce; nemusíš⁷⁴ se bát⁷³⁷, neboť jsem s tebou já, i budu ti žehnat a tvé símě množit, pro Abraháma, mého nevolníka. (25) I zbudoval tam oltář a jal se vzývat jméno¹⁷⁵ Hospodinovo a rozložil tam svůj stan; a Isákoví nevolníci tam vyhloubili studnu. (26) A z Geráru se k němu odebral Avímelech a Achuzzath, jeho přítel, a Pichól, velitel¹⁵⁵⁹ jeho vojska⁴⁵; (27) a Isák k nim řekl: Proč jste ke mně přišli, když¹³² mě vy nenávidíte⁴⁸ a zapudili¹²⁰ jste mě ze své blízkosti^{382?} (28) I řekli: Zřejmě⁶⁹⁰ jsme shledali⁷⁹, že je⁴⁸ s tebou Hospodin, i řekli jsme: Nuže, nechť je^{40 360} mezi námi⁶⁹¹ přísaha⁶³¹ – mezi námi a mezi tebou, i chceme⁷⁴ s tebou uzavřít smlouvu^{435 692} – (29) budeš-li s námi⁵³⁵ nakládat^{12 411} zle⁶⁹³, jako jsme se my tebe nedotkli a jako jsme s tebou naložili¹² jen dobře⁶⁹³ a propustili¹²⁰ jsme tě v pokoji; ty jsi nyní požehnaný Hospodinův. (30) I uspořádal¹² jim hostinu⁷⁵⁷, i popjeli a popili, (31) a za jitra časně vstali a přísáhli si navzájem⁶⁹⁴ a Isák je propustil¹²⁰, i odešli v pokoji z jeho blízkosti²⁵⁹. (32) A v onen den se stalo, že¹³² přišli Isákoví nevolníci a podali mu zprávu¹⁰³ stran studny, již vykopali; i řekl mu: Našli jsme vodu. (33) I nazval ji Šivea⁶⁹⁵; proto je až po tento den jméno toho města Beér-ševa⁵⁶⁵.

(34) A když byl Éšáv ve věku¹⁸⁰ čtyřiceti let, pojal za ženu Jehúdíth, dceru Beérího, Chitího³²², a Bámstath, dceru Élóna, Chitího³²²; (35) a ty se staly¹ Isákoví a Rebece hořkostí ducha.

27 A když Isák zestárl a jeho oči vyhasly, takže neviděl⁶⁹⁶, stalo se, že¹³² zavolal Éšáva, svého staršího³²⁴ syna,

a řekl k němu: Můj synu! I řekl k němu: Hle, já⁵⁶⁹. (2) A řekl: Nuže, hle³⁶⁰, zestárl jsem, neznám⁴⁸ den své smrti; (3) nyní tedy²⁹¹, prosím³⁶⁰, seber¹³⁹ svou výstroj⁶³⁷ – svůj toulec a svůj luk – a vyjdi do pole a ulov mi úlovek^{667 697}, (4) i připrav¹² mi lahůdku⁶⁹⁸ podle toho, jak já rád⁷⁰¹, a dones mi, ať mohu⁷⁴ pojíst, aby ti má duše mohla⁷⁴ požehnat, dříve než budu umírat. (5) A Rebeká při Isákově řeči k Éšávovi, svému synu, naslouchala⁴⁸; a Éšáv odešel do pole ulovit úlovek⁶⁶⁷, by jej donesl¹⁶⁹⁹.

(6) A Rebeká pronesla k Jákobovi, svému synu, výrok: Hle, uslyšela jsem tvého otce mluvícího k Éšávovi, tvému bratru, výrokem: (7) Dones mi zvěřinu⁶⁶⁷ a připrav¹² mi lahůdku⁶⁹⁸, ať mohu⁷⁴ pojíst, a požehnáti ti před tváří²⁰³ Hospodinovou před svou smrtí³⁷⁵. (8) A nyní, můj synu, uposlechni na⁷⁶⁹ můj hlas podle toho, co ti já prikazuji: (9) Jdi, prosím³⁶⁰, k drobnému dobytku a vezmi⁷⁰⁰ mi odtamtud dvě pěkná⁴³¹ kůzla, ať je mohu⁷⁴ upravit¹² tvému otci na lahůdku⁶⁹⁸ podle toho, jak on rád⁷⁰¹, (10) tu¹³² můžeš⁷⁴ donést svému otci, ať pojí, aby ti před svou smrtí³⁷⁵ mohl⁷⁴ požehnat. (11) A Jákob k Rebece, své matce, řekl: Hle, Éšáv, můj bratr, je muž srstnatý a já muž hladký⁷⁰²; (12) snad mě můj otec bude ohmatávat, i stanu se¹⁷⁰³ v jeho očích jakoby podvodníkem⁷⁰⁴ a budu na sebe uvádět zlořečení a ne požehnaní. (13) A jeho matka mu řekla: Tvé zlořečení na mne, můj synu, jen uposlechni na⁷⁶⁹ můj hlas a jdi, přines⁷⁰⁰ mi. (14) I odešel a vzal a donesl své matce, a jeho matka připravila lahůdku⁶⁹⁸ podle toho, jak jeho otec rád⁷⁰¹. (15) A Rebeká vzala roucha Éšáva, svého staršího³²⁴ syna, cenná⁷⁰⁵, jež⁷⁰⁶ byla u ní v domě, a Jákóba, svého mladšího³⁰⁴ syna, oblékla, (16) a na jeho ruce a na hladkou⁷⁰² část⁷⁰⁷ jeho krku navlékla⁷⁰⁸ kůže kůzlat; (17) a lahůdku⁶⁹⁸ a chléb – to, co připravila¹², – dala v ruku Jákóba, svého syna.

(18) I přišel k svému otci a řekl: Můj otče! I řekl: Hle, já⁵⁶⁹; kdo jsi ty, můj synu? (19) A Jákob k svému otci řekl: Já jsem Éšáv, tvůj prvorozený; učinil¹² jsem podle toho, co jsi ke mně promluvil.

Vstaň, prosím³⁶⁰, usedni a pojez z mého úlovku⁶⁶⁷, aby mi tvá duše mohla⁷⁴ požehnat. (20) A Isák k svému synu řekl: Co toto, že se ti tak rychle povedlo⁷⁰⁹, můj synu? I řekl: Protože Hospodin, tvůj Bůh, mi⁶¹² nadehnal⁷¹⁰. (21) A Isák k Jákobovi řekl: Nuže, přiblíž se³⁶⁰, ať tě mohu⁷⁴ ohmatat, můj synu, zda jsi ty vskutku⁷¹¹ můj syn Ésáv čili nic. (22) A Jákób se k Isákovi, svému otci, přiblížil, i ohmatal ho a řekl: Hlas je hlas Jákóbův, ale ruce jsou ruce Ésávovy. (23) A nerozpoznal ho, protože jeho ruce byly¹ jako ruce Ésáva, jeho bratra, srstnaté, a požehnal mu. (24) I řekl: Jsi ty vskutku⁷¹¹ můj syn Ésáv? A řekl: Jsem⁷¹². (25) I řekl: Podej mi to blíže, ať mohu⁷⁴ pojist z úlovku⁶⁶⁷ svého syna, aby ti má duše mohla⁷⁴ požehnat. A podal mu to blíže, i pojedl, a donesl mu víno, i napil se. (26) A Isák, jeho otec, k němu řekl: Nuže, přiblíž se³⁶⁰ a polib mě, můj synu. (27) I přiblížil se a políbil ho, i zavoněla mu vůně²⁷⁵ jeho rouch, i požehnal mu a řekl:

Viz, vůně mého syna jako vůně pole, jemuž Hospodin požehnal.

(28) A nechť ti Bůh dává⁴⁰ z rosy nebes a z úrodnosti⁷¹³ země,

i hojnost obilí a moštu;

(29) nechť jsou⁴⁰ ti národnosti⁴⁵⁹

nevolníky a kmeny⁶⁶¹ nechť se ti klanějí⁴⁰;

bud'1 pánem⁷⁴ svým bratrům a nechť se ti klanějí⁴⁰ synové tvé matky;

proklínající tě *budtež* prokleti

a žehnající ti požehnání.

(30) I stalo se, jak Isák skončil⁴⁶ s žehnaním Jákobovi, – tu¹³² se stalo, právě jen co Jákób⁷¹⁵ vyšel z blízkosti³⁸² tváře Isáka, svého otce, že¹³² Ésáv, jeho bratr, přišel ze svého lovu. (31) I připravil¹² i on lahůdku⁶⁹⁸ a donesl svému otci, i řekl svému otci: Nechť můj otec ráčí⁴⁰⁷⁴ vstát a pojist z úlovku⁶⁶⁷ svého syna, aby mi tvá duše mohla⁷⁴ požehnat. (32) A Isák, jeho otec, mu řekl: Kdo jsi ty? I řekl: Já jsem tvůj syn, tvůj prvorozený, Ésáv. (33) A Isák se ulekl nesmírně velikým úlekem⁷¹⁶ a řekl: Kdo to tedy ulovil⁷¹⁷ úlovek⁶⁶⁷ a donesl mi? I pojedl jsem ze všeho dříve než jsi přicházel a požehnal jsem mu; také požehnaným bude. (34) Jak uslyšel

Esáv slova svého otce, tu¹³² vzkřikl velikým křikem a nesmírnou hořkostí⁷¹⁸ a řekl svému otci: Požehnej mi, i mně⁷¹², můj otče! (35) I řekl: Přišel s podvodem tvůj bratr a tvé požehnání vzal. (36) A řekl: Zda je tomu tak, protože nazvali jeho jméno Jákób⁶⁶⁵? Vždyt¹³² mě již⁷¹⁹ dvakrát obelstil⁶⁶⁵: mé prvorozenství vzal, a hle, nyní vzal mě požehnání. A řekl: Zda jsi nevyhradil požehnání mně? (37) A Isák odpověděl a řekl Ésávovi: Hle, ustanovil³⁸⁴ jsem ti ho pánem⁷¹⁴ a všechny jeho bratry jsem mu dal za nevolníky a opatřil⁷²⁰ jsem ho obilím a moštěm – copak tedy mám⁷⁴ učinit tobě, můj synu? (38) A Ésáv k svému otci řekl: Zda máš⁵⁰³ jen ono jedno požehnání, můj otče? Požehnej mi, i mně⁷¹², můj otče! A Ésáv pozvedl¹³⁹ svůj hlas a rozplakal se⁵⁵⁷. (39) A Isák, jeho otec, odpověděl a řekl k němu:

Hle, tvé sídlo bude mimo úrodnost⁷¹³ země a mimo rosu⁷²¹ nebes shora,

(40) i budeš žít na svém meči⁷²²

a budeš obsluhovat⁷⁴⁹ svého bratra;

ale až se budeš sem tam potulovat⁷²³,

stane se¹, že¹³² jeho jho budeš moci⁷⁴ strhnout⁷²⁴ ze svého krku⁶³⁴.

(41) A Ésáv Jákoba pro požehnání, jímž mu jeho otec požehnal, pojal v nenávisť⁷²⁵, i řekl si⁵³⁷ Ésáv ve svém srdci: Blíží se dni oplakávání⁷²⁶ mého otce, pak¹³² budu moci⁷⁴ Jákoba, svého bratra, zabít.

(42) A Rebece byla slova Ésáva, jejího staršího³²⁴ syna, oznámena¹⁰³; i poslala a dala povolát^{367 526} Jákoba, svého mladšího³⁰⁴ syna, a řekla k němu: Hle, Ésáv, tvůj bratr, se vůči tobě utěšuje^{179 727} tím, že tě zabije⁷²⁸. (43) Nyní tedy²⁹¹, můj synu, uposlechni na⁷⁶⁹ můj hlas, i vstaň, a uteč si³⁴⁹ k Lávánovi, mému bratru, do Cháránu (44) a zůstaň u něho nějaký čas⁷²⁹ dotud, než se vzték tvého bratra bude moci⁷⁴ odvrátit – (45) do odvrácení hněvu tvého bratra od tebe, než¹³² zapomene, co jsi mu provedl¹²; potom¹³² budu moci⁷⁴ poslat a dát tě odtamtud přivést^{526 564}. Nač mám⁷⁴ hned o vás oba být připravena jednoho dne?

(46) A k Isákovi Rebeká řekla: Z⁷³⁰ dcer Chéthových se mi v mém životě⁵⁹ zhnusilo; bude-li Jákób pojímat ženu z dcer Chéthových, jako tyto, z dcer této země,

28 k čemu mi život⁵⁹? (1)A Isák na Jákóba¹³⁴ zavolal a požehnal mu a přikázal mu a řekl mu: Nesmíš⁷⁴ pojmut ženu z dcer Kenána; (2)vstaň, jdi do Paddan-Arámu, do domu Bethúéla, otce tvé matky, a odtamtud si vezmi ženu z dcer Lávána, bratra tvé matky. (3)A Bůh, Všemocný, nechť ti žehná⁴⁰ a dává⁴⁰ ti rozplodit se a rozmnožuje⁴⁰ tě, i staneš se¹⁴⁰ množstvím⁸⁹731 lidu⁶⁴⁹; (4)a nechť ti dává⁴⁰ požehnání Abrahámovo, tobě i tvému semeni s tebou, k zaujetí země tvého poutnictví⁴⁴⁸, již Bůh dal Abrahámovi, a tvé vlastnictví⁴⁷. (5)A Isák Jákóba odeslal, i odešel do Paddan-Arámu k Lávánovi, synu Bethúéla, Arammího³²²654, bratru Rebeky, matky Jákóbovy a Éšávovy.

(6)A Éšáv si uvědomil⁷⁹, že Isák Jákóbovi požehnal a vyslal¹²⁰732 ho do Paddan-Arámu vzít si odtamtud ženu, že¹³² mu při svém žehnání jemu přikázal výrokem: Nesmíš⁷⁴ pojmut ženu z dcer Kenána, (7)a že Jákób na⁷⁸⁰ svého otce a na⁷⁸⁰ svou matku uposlechl a do Paddan-Arámu odešel, (8)a uvědomil si⁷⁹ Éšáv, že dcery Kenána jsou v očích Isáka, jeho otce, zlé; (9)i odešel Éšáv k Jišmáelovi a kromě svých žen si za ženu vzal Machalath, dceru Jišmáéla, syna Abrahámovu, sestru Nevajóthovu.

(10)A Jákób vyšel z Beér-ševy a odebral se k Cháránu; (11)i dospěl na jakési místo¹³ a přenocoval tam, neboť slunce zašlo. A z kamenů na tom místě¹³733 jeden vzal a položil³⁸⁴ v místech svého záhlaví a na onom místě¹³ ulehl. (12)I dostal sen⁹⁷⁷, že¹³² hle, na zem postavený žebřík, a jeho vrchol²⁵⁵ zasahující do nebes, a hle, po něm vystupující³⁶⁸ a sestupující Boží anděl⁴³⁹. (13)A hle, stanul na něm Hospodin a řekl: Já jsem Hospodin, Bůh Abraháma, tvého otce, a Bůh Isákův. Zemi, na níž ty ležíš, chci⁷⁴ dát tobě a tvému semeni; (14)a tvé símě bude jako prach⁵⁷ země, i budeš se rozmáhat⁷³⁴ k západu³⁵⁷ a k východu a k severu a k jihu³⁵⁹ a budou v tobě požehnány⁷³⁵ všechny čeledi²⁷¹311 země³⁹, i v tvém semeni. (15)A hle, já jsem s tebou a všude⁷³⁶, kam půjdeš, tě budu chránit⁴⁴⁹ a chci⁷⁴ tě přivést zpět⁴⁰⁶ na tuto půdu³⁹, neboť tě nebudu opouštět

dotud, než vykonám, o čem jsem k tobě promluvil. (16)A Jákób ze svého spánku procitl a řekl: Vpravdě je na tomto místě¹³ Hospodin a já jsem nevěděl⁴⁸! (17)I zhrozil⁷³⁷ se a řekl: Co za hrozn⁶⁷⁷ místo¹³ je toto! Toto není než Boží dům, a toto je brána nebes! (18)A Jákób za jitra časně vstal a vzal ten kámen, ježž si byl položil³⁸⁴ v hlavách, a postavil³⁸⁴738 jej za pamětní sloup, a na jeho vrchol²⁵⁵ namesl⁹⁵² oleje; (19)a jméno onoho místa¹³ nazval Bét-Él³⁵⁶, kdežto však²⁹¹ prve bylo jméno toho města Lúz. (20)A Jákób slíbil⁷³⁹ slib, výrokem: Jestliže Hospodin, Bůh, bude se mnou a bude mě na této cestě, již se já ubírám, chránit⁴⁴⁹, a dá mi chléb k jídlu a roucho k oblečení, (21)a budu-li se moci⁷⁴ v pokoji navrátit do domu svého otce, pak¹³² mi bude Hospodin Bohem⁸⁹ (22)a tento kámen, ježž jsem postavil³⁸⁴ za pamětní sloup, bude Božím domem a ze všeho, co mi budeš dávat, ti spolehlivě⁷⁴⁰ budu odvádět desátek⁴¹⁰741.

29 A Jákób vykročil⁷⁴² a přišel do země dětí⁶⁵⁶ východu. (2)I pohledl, a⁴⁶⁵ hle, studna v poli, a tam, hle, tři stáda drobného dobytka u ní ležící¹³³⁵, neboť z oné studny stáda napájeli, a kámen na otvoru²⁶³ té studny byl veliký⁷⁴³; (3)a když se tam všechna stáda shromáždila, odvalovali⁴⁸438 ten kámen z otvoru²⁶³634 té studny a napájeli⁴⁸ drobný dobytek a ten kámen dávali⁴⁸ zpět⁴⁰⁶ na otvor²⁶³ té studny na jeho místo¹³. (4)A Jákób jim řekl: Moji bratři, odkud jste vy? I řekli: My jsme z Cháránu. (5)A řekl jim: Zda znáte⁴⁸ Lávána, syna Náchórova? I řekli: Známe⁴⁸. (6)A řekl jim: Zda se mu dobře vede⁷⁴⁴? I řekli: Dobře⁷⁴⁴; a hle, Ráchél, jeho dcera, přichází s drobným dobytkem. (7)A řekl: Hle, ještě je bílý den⁷⁴⁵, není čas shromáždování skotu¹⁵⁷; napojte drobný dobytek a jděte, paste. (8)I řekli: Nemůžeme dotud, než budou moci⁷⁴ být shromážděna všechna stáda; pak¹³² oni z otvoru²⁶³634 studny kámen odvalí, i napojíme drobný dobytek. (9)Zatímco on ještě s nimi mluvil, tu¹³² přišla Ráchél s drobným dobytkem, jenž patřil jejímu otci, neboť ona byla pastýřkou. (10)A jak Jákób uviděl Ráchél, dceru Lávána, bratra jeho matky, a drobný dobytek Lávána,

bratra jeho matky, stalo se¹, že¹³² se Jákób přiblížil a ten kámen z otvoru^{263 634} studny odvalil a drobný dobytek Lávána, bratra jeho matky, napojil. (11)A Jákób Ráchél políbil, i pozvedl¹⁹⁹ svůj hlas a rozplakal se⁵⁵⁷. (12)A Jákób Ráchél oznámil¹⁰³, že on je bratr jejího otce a že on je syn Rebekey, i rozběhla se a podala zprávu¹⁰³ svému otci. (13)A za Lávánova slyšení zvěsti⁷⁴⁶ o Jákobovi, synu jeho sestry, se stalo¹, že¹³² se mu rozběhl vstříc a objal ho a políbil ho a uvedl ho do svého domu, i vyrozprávěl⁴¹⁸ Lávánovi všechny tyto věci. (14)A Láván mu řekl: Zajisté⁷⁴⁷ jsi ty má kosta a mé maso. A zůstal u něho po dobu jednoho měsíce⁷⁴⁸.

(15)A Láván Jákobovi řekl: Zda mi budeš, že jsi ty můj bratr, proto¹³² sloužit⁷⁴⁹ zdarma? Oznam¹⁰³ mi, co má být tvou odměnou. (16)A Láván měl⁵⁰³ dvě dcery; jméno starší³²⁴ – Léá⁷⁵⁰, a jméno mladší³⁰⁴ – Ráchél⁷⁵¹; (17) a Léiny oči byly bezvýrazné⁷⁵², kdežto¹³² Ráchél byla¹ krásná zjevem⁷⁵³ a krásná vzezřením⁷⁵⁴. (18)A Jákób si byl zamiloval Ráchél, i řekl: Budu ti sloužit⁷⁴⁹ sedm let za Ráchél, tvou mladší³⁰⁴ dceru. (19)A Láván řekl: Lépe mi bude dát ti tobě než by mi bylo dát jí⁷⁵⁵ jinému¹⁷³ muži; zůstaň u mne. (20)I odsloužil⁷⁴⁹ Jákób za Ráchél sedm let, jež¹³² při jeho lásce k ní byly v jeho očích jako jednotlivé⁷⁵⁶ dni.

(21)A Jákób Lávánovi řekl: Sem³³² mou ženu, neboť mé dni se vyplnily; ať k ní mohu⁷⁴ vejít. (22)A Láván shromáždil²³⁰ všechny muže toho místa³ a uspořádal¹² hostinu⁷⁵⁷; (23) a navečer se stalo¹, že¹³² vzal Léu, svou dceru, a uvedl ji k němu; i vešel k ní. (24)A Láván jí dal Zilpu, svou služku, Léi, své dceři, za služku. (25)A za jitra se stalo¹⁷⁰³, že¹³² hle – ona, Léá. I řekl k Lávánovi: Co jsi mi toto provedl¹²? Zda jsem u tebe neodslovenil⁷⁴⁹ za Ráchél? I proč jsi mě ošidil? (26)A Láván řekl: V našem místě³ se tak nejedná¹² – vdávat mladší⁵¹⁷ před prvorozenou^{375 758}. (27) Vyplň týden s touto⁷⁵⁹, ať ti můžeme⁷⁴ dát i tuto – za službu⁷⁴⁹, již u mne budeš sloužit⁷⁴⁹ ještě dalších¹⁷³ sedm let. (28)A Jákób tak učinil a vyplnil týden s touto⁷⁵⁹, i dal mu Ráchél, svou dceru, jemu za ženu. (29)A Láván dal Ráchél, své dceři, Bilhu,

za služku, za služku jí. (30)I vešel i k Ráchél, a Ráchél i miloval⁴⁸ více než Léu⁷⁵⁵. A odsloužil⁷⁴⁹ u něho ještě dalších¹⁷³ sedm let.

(31)A když Hospodin zpozoroval⁷⁹, že Léá je odstrkovaná⁷⁶⁰, otevřel⁴³⁸ její dělohu, kdežto¹³² Ráchél byla neschopna rodit. (32)A Léá otěhotněla a zrodila syna, a jeho jméno nazvala Reúvén⁷⁶¹, neboť řekla: Protože Hospodin pohleděl v mou bídu^{429 762}, neboť nyní mě bude můj muž milovat. (33)A ještě otěhotněla a porodila syna a řekla: Že Hospodin uslyšel, že jsem já odstrkovaná⁷⁶⁰, proto¹³² mi dal i tohoto; i nazvala jeho jméno Šimeón⁷⁶³. (34)A ještě otěhotněla a porodila syna a řekla: Nyní, tentokrát, se ke mně můj muž bude chtít⁷⁴ připojit⁷⁶⁴, neboť jsem mu porodila tři syny; proto jeho jméno nazvali Léví⁷⁶⁴. (35)A ještě otěhotněla a porodila syna a řekla: Tentokrát budu chválit Hospodina; proto jeho jméno nazvala Júdá⁷⁶⁵. I přestala s rozením⁷⁶⁶.

30 A když Ráchél pozorovala^{48 79}, že Jákobovi nerodila⁴⁸, jala⁴³⁸ se Ráchél na svou sestru žárlit⁷⁶⁷ a řekla k Jákobovi: Sem³³² děti⁶⁵⁶ mně, a ne-li, já umřu. (2)I vzplál¹³⁸ na Ráchél Jákobův hněv, i řekl: Zda jsem já na místě Boha, jenž plod lůna⁶⁶⁰ před tebou¹⁰² zadržel? (3)I řekla: Hle, má služebnice Bilhá; vejdi k ní, ať rodí na má kolena, i budu z ní budována i já⁴³⁷. (4)I dala mu Bilhu, svou služku, za ženu, a Jákób k ní vešel, (5) a Bilhá otěhotněla a porodila Jákobovi syna. (6)A Ráchél řekla: Bůh mi zjednal spravedlnost⁷⁶⁸ a také vyslyšel⁷⁶⁹ můj hlas a dal mi syna; proto jeho jméno nazvala Dán⁷⁷⁰. (7)A Bilhá, Ráchélina služka, opět otěhotněla a porodila Jákobovi druhého syna. (8)A Ráchél řekla: Zápasil jsem⁴⁸ se svou sestrou Božími⁷⁷¹ zápsy; také jsem přemohla. A nazvala jeho jméno Naftáli⁷⁷².

(9)A když Léá pozorovala^{48 79}, že přestala s rozením⁷⁶⁶, vzala⁴³⁸ Zilpu, svou služku, a dala jí Jákobovi za ženu. (10)A Zilpá, Léina služka, porodila Jákobovi syna; (11) a Léá řekla: Na štěstí⁷⁷³! A nazvala jeho jméno Gád⁷⁷⁴. (12)A Zilpá, Léina služka, porodila Jákobovi druhého syna; (13) a Léá řekla: Na mou blaženost,

neboť mě dcery nazvou blaženou. A nazvala jeho jméno Ášér⁷⁵.

(14)A v dnech žně pšenice se Reúvén odebral a v poli našel bobule⁷⁶, i donesl je k Léi, své matce. A Ráchél k Léi řekla: Dej mi, prosím³⁶⁰, z bobulí⁷⁷⁶ tvého syna. (15)I řekla jí: Zda je to málo, že jsi mi vzala⁷⁷⁷ muže, takže¹³² *bys* vzala i bobule⁷⁷⁶ mého syna? A Ráchél řekla: Nechť tedy za cenu⁷⁷⁸ bobulí⁷⁷⁶ tvého syna leží⁴⁰ této noci s tebou. (16)A když Jákób navečer přišel z pole, vyšla⁴³⁸ mu Léa vstříc a řekla: Musíš⁷⁴ vejít ke mně, neboť jsem si tě vskutku⁷⁷⁹ najala⁷⁷⁹ za bobule⁷⁷⁶ svého syna. I ulehl oně noci s ní (17) a Bůh obrátil sluch k Léi⁷⁸⁰, i otěhotněla a porodila Jákóbovi pátého syna. (18)A Léa řekla: Bůh *mi* dal mou mzdu⁷⁷⁹, že jsem svému muži dala svou služku; i nazvala jeho jméno Jissáschár⁷⁷⁹781. (19)A Léa opět otěhotněla a porodila Jákóbovi šestého syna. (20)A Léa řekla: Bůh mi věnoval dobré věno *pro* mne⁷⁸²; tentokrát bude můj muž bydlet *při* mně, neboť jsem mu porodila šest synů. A nazvala jeho jméno Zevulún⁷⁸³. (21)A potom porodila dceru a její jméno nazvala Díná⁷⁸⁴.

(22)A Bůh si připomněl Ráchél, i obrátil Bůh k ní sluch⁷⁸⁰ a otevřel její dělohu, (23) i otěhotněla a porodila syna, i řekla: Bůh odňal²³⁰ mou pohanu; (24) a nazvala jeho jméno Josef⁷⁸⁵ výrokem: Hospodin mi přidává¹²⁷785 786 dalšího⁷³ syna.

(25)A jak Ráchél porodila Josefa, stalo se¹, že¹³² Jákób k Lávánovi řekl: Propusť¹²⁰ mě, ať mohu⁷⁴ odejít do svého místa¹³ a k své zemi; (26) *dej mi* mé ženy a mé dívky⁷⁸⁷, za něž jsem tě obsluhoval⁴⁸749, ať mohu⁷⁴ odejít, neboť ty znáš⁴⁸ mou službu⁷⁴⁹, již jsem ti odsloužil⁷⁴⁹. (27)A Láván k němu řekl: Našel-li jsem, prosím³⁶⁰, přízeň²⁰⁰ v tvých očích – zjistil⁷⁸⁸ jsem, že¹³² mi Hospodin pro tebe³⁶³ požehnal. (28)A řekl: Urči mi svou mzdu⁷⁷⁹ a budu ti *ji* dávat. (29)I řekl k němu: Ty víš⁴⁸, jak jsem ti sloužil¹⁴⁸749 a čím se při mně stal¹ tvůj dobytek¹⁵⁷; (30) *vždyť bylo* málo *toho*, co ti patřilo⁴⁸347 přede mnou³⁷⁵789, a rozmohlo se⁷³⁴ v množství, a Hospodin ti za mou nohou⁷⁹⁰ žehnal⁴⁸. A nyní – kdy i já budu moci⁷⁴ *co* učinit pro svou domácnost⁷⁹¹842? (31)I řekl: Co

ti mám⁷⁴ dát? A Jákób řekl: Nemusíš⁷⁴ mi dávat nic⁵⁷⁷; chceš⁷⁴-li mi učinit tuto věc, chci⁷⁴ obrátit²⁵²792, budu pást tvůj drobný dobytek, budu *jej* hlídat: (32) *Všim* tvým drobným dobytkem budu dnes procházet *k* vyčlenění odtamtud každého skvrnitého a strakatého dobytčete⁵⁷⁴ a každého černého⁷⁹³ dobytčete⁵⁷⁴ mezi jehňaty a strakatého a skvrnitého mezi kozami, a *to* bude má mzda⁷⁷⁹. (33)A v příští⁷⁹⁴ den za mne bude odpovídat má spravedlnost, až budeš přicházet stran mé mzdy⁷⁷⁹795, před tvou tváří⁷⁹⁶. Vše, co nebude⁷⁹⁷ skvrnitě a strakatě mezi kozami a černě⁷⁹³ mezi jehňaty, to⁷⁹⁸ *bude* u mne za ukradené. (34)A Láván řekl: Hle, kéž se děje¹ podle tvého slova. (35)A v onen den vyčlenil pruhované a strakaté kozly⁷⁹⁹ a všechny skvrnitě a strakaté kozy, vše, na čem *bylo něco* bílého, a vše černé⁷⁹³ mezi jehňaty, a dal v ruku svých synů; (36) a mezi sebou a mezi Jákóbem určil³⁸⁴ vzdálenost⁸⁰⁰ tří dní; a Jákób pásł ostatní⁸⁰¹ Lávánovy ovce a kozy¹²⁹802.

(37)A Jákób si nabral čerstvého proutí¹⁸ bílého topolu a mandloně a platanu a loupaním na nich vytvořil⁸⁰³ bílá oloupaná místa obnažováním bělosti, jež *byla* na prutech, (38) a nakladl⁸⁰⁴ těch prutů, jež oloupal, v žlaby, v napajedla na vodu, před drobný dobytek, kam⁸⁰⁵ ovce a kozy¹²⁹802 přicházely pít, a při svém přicházení pít se běhaly⁴⁸806. (39)A berani a kozlové¹²⁹802 se pářili⁴⁸806 naproti těm prutům a ovce a kozy¹²⁹802 rodily⁴⁸ pruhované, skvrnitě⁸⁰⁷ a strakaté. (40)A Jákób odloučil³⁰⁹ jehňata a obrátil⁸⁰⁸ drobný dobytek tváří k pruhovanému a *ke* všemu černému⁷⁹³ mezi drobným dobytkem Lávánovým a sobě postavil¹⁰⁶ stáda obzvláště³⁷⁶ a nepostavil¹⁰⁶ je k drobnému dobytku Lávánovu. (41)A bylo⁴⁸ *tak*, že¹³² při každém běhání⁸⁰⁶ silně vyvinutých ovcí a koz¹²⁹802 Jákób pruty před oči ovcí a koz¹²⁹802 v žlaby kladl⁴⁸384, aby se pářily⁸⁰⁶809 při těchto prutech, (42) *ale* při zeslábnutí drobného dobytka *jich* nekladl³⁸⁴, takže¹³² se zesláblých *kusů* dostávalo¹⁴⁸ Lávánovi a silných⁸¹⁰ Jákóbovi. (43)I rozmohl se⁷³⁴ ten muž velmi, velmi a dostalo se¹ mu mnoha ovcí a koz¹²⁹802 a služek a nevolníků¹ a velbloudů a oslů⁸¹⁰.

31 I uslyšel slova Lávánových synů ve výroku: Jákob pobral vše, co měl⁵⁰³ náš otec, a z toho, co náš otec měl⁵⁰³, si zřídil¹² všechnu tuto slávu¹²⁴¹. (2) A Jákob si všiml⁷⁹ Lávánovy tváře, že¹³² hle, on vůči němu⁵³⁵ není jako předtím⁸¹¹. (3) A Hospodin k Jákobovi řekl: Vrať se do země svých otců a k svému příbuzenstvu⁶⁰⁷ a budu s tebou. (4) A Jákob poslal a dal povolal^{367 526} Ráchél a Léu na pole k svému drobnému dobytku (5) a řekl jim: Já si všímám⁷⁹ tváře vašeho otce, že on ke mně není jako předtím⁸¹¹; ale Bůh mého otce byl¹⁴⁸ se mnou (6) a vy víte, že jsem se vašeho otce naobsluhoval⁷⁴⁹ vší svou silou⁸¹², (7) ale váš otec si ze¹⁰⁵⁴ mne natropil bláznů a mou odměnu desetkrát změnil, ale Bůh mu nedal naložit se mnou zle⁸¹³. (8) Řekl-li takto: Tvou mzdu⁷⁷⁹ budou skvrnitě kusy, tu¹³² se všechen drobný dobytek jal rodit⁸¹⁴ skvrnitě, a řekl-li takto: Tvou mzdu⁷⁷⁹ budou pruhované, tu¹³² se všechen drobný dobytek jal rodit⁸¹⁴ pruhované. (9) Tak¹³² Bůh dobytek¹⁵⁷ vašeho otce odňal a dal mně. (10) A v čas běhání⁸⁰⁶ drobného dobytka se stalo, že¹³² jsem pozvedl své oči a ve snu jsem uviděl, že⁴⁶⁵ hle, kozlové⁸¹⁵ vyskakují na kozy¹²⁹ byly pruhované, skvrnití⁸⁰⁷ a kropenatí. (11) A Boží Anděl⁴³⁹ ke mně ve snu řekl: Jákobe! A řekl jsem: Hle, já⁵⁶⁹. (12) A řekl: Nuže, pozvedni³⁶⁰ své oči a viz: Všichni kozlové⁸¹⁵ vyskakující na kozy¹²⁹ jsou pruhované, skvrnití⁸⁰⁷ a kropenatí, neboť jsem si všiml⁷⁹ všeho, co ti Láván provádí¹². (13) Já jsem Bůh Běth-Élu³⁵⁶, kde jsi pomazal pamětní sloup, kde jsi mi slíbil⁷³⁹ slib. Nyní vstaň, vyjdi z této země a vrať se do země svého příbuzenstva⁶⁰⁷. (14) A Ráchél a Léa odpověděly a řekly mu: Zda ještě máme⁵⁰³ v domě našeho otce podíl anebo dědictví? (15) Zda jím nejsme považovány za cizozemky⁴⁵⁵? Vždyť nás prodal⁸¹⁶ a dokonale strávil⁸¹⁷ i naše peníze⁴⁵³. (16) Ano, všechno bohatství, jež Bůh odňal od našeho otce, ono patří nám a našim dětem⁶⁵⁶. Nyní tedy²⁹¹ učin' vše, co k tobě Bůh řekl.

(17) A Jákob vstal a vysadil^{139 368} své děti⁶⁵⁶ a své ženy na velbloudy (18) a sehnal všechen svůj dobytek¹⁵⁷ a všechno své jmění³⁵⁰, jehož nabyli³⁵¹,

dobytek¹⁵⁷ jím dobytý^{125 818}, jehož nabyli³⁵¹ v Paddan-Arámu, aby přišel⁸¹⁹ k Isákovi, svému otci, do země Kenánu. (19) A když Láván odešel stříhat své ovce¹²⁹, ukradla Ráchél domácí bůžky⁸²⁰, kteří patřili jejímu otci, (20) a Jákob přelstil⁸²¹ Lávána, Arammího^{322 654}, tím, že mu neoznámil¹⁰³, že on utíká. (21) I utekl on i vše, co měl⁵⁰³, ano, vstal a přelšel ruku⁸²² a upřel^{384 823} svou tvář na pohoří³⁹⁸ Gileád.

(22) A v třetí den bylo Lávánovi oznámeno¹⁰³, že Jákob utekl. (23) I vzal s sebou své bratry a vyrázil⁸²⁴ za ním cestou sedmi dní a v pohoří³⁹⁸ Gileádu ho dohonal^{88 512}. (24) Ale ve snu noci k Lávánovi, Arammímu^{322 654}, přišel Bůh a řekl mu: Chraň se, abys s Jákobem nemluvil od dobrého po zlé⁶⁵. (25) Láván tedy²⁹¹ Jákoba dostihl, a Jákob byl v pohoří³⁹⁸ postavil⁸²⁵ svůj stan; i Láván se svými bratry v pohoří³⁹⁸ Gileádu svůj stan postavil⁸²⁵. (26) A Láván Jákobovi řekl: Co jsi to učinil, že¹³² jsi mě přelstil⁸²¹ a mé dcery jsi odvedl jako válečnické zajatky⁸²⁶? (27) Proč ses utajil s útekem a přelstil⁸²¹ jsi mě a neoznámil¹⁰³ jsi mi? A byl bych tě vyprovodil¹²⁰ s veselím a při písničkách, při tamburíně⁸²⁷ a při lyře¹⁵⁸. (28) Ani jsi mi nedovolil políbit své syny a své dcery; to¹²³⁶ jsi svým činem provedl pošestilo. (29) Je v moci mé ruky naložit¹² s vámi zle⁸¹³, ale minulé noci ke mně pronesl Bůh vašeho otce výrok: Chraň se od mluvení s Jákobem od dobrého po zlé⁶⁵. (30) Ale nyní, nechť sis již odešel⁸²⁸, protože ses velmi roztoužil⁸²⁹ po domě svého otce, proč jsi však ukradl mé bohy? (31) A Jákob odpověděl a řekl Lávánovi: Protože⁸³⁰ jsem se bál¹⁴⁸, neboť jsem si řekl⁵³⁷: Abys nechťel⁷⁴ své dcery vyrvat z mé blízkosti¹³⁸². (32) U koho své bohy budeš moci⁷⁴ najít, nebude⁷⁴ žít; před našimi bratry si prohlédni⁸³¹, co je u mne, a vezmi si. Ale Jákob nevěděl, že je ukradla Ráchél. (33) A Láván vstoupil v stan Jákobův a v stan Léin a v stan obou služebnic a nenašel; i vyšel ze stanu Léina a vstoupil v stan Ráchélin. (34) A Ráchél byla domácí bůžky⁸²⁰ vzala a vložila³⁸⁴ v sedlo velblouda a usedla na ně⁸³². A Láván prohrabal⁸³³ celý stan a nenašel; (35) i řekla k svému otci: Nechť v očích mého pána neplane¹³⁸, že nemohu před

tebou⁸³⁴ vstát, neboť mi je podle způsobu⁸³⁵ žen. A prohledal vše a domácích būžků⁸²⁰ nenašel. (36)A Jákób se rozhněval¹³⁸ a s Lávánem se povadil; i odpověděl Jákób a Lávánovi řekl: Co je mým přestoupením⁸³⁶, co je mým hříchem, že ses za mnou tak žhavě přihnal⁸³⁷? (37)Prohrabal⁸³³ jsi přece všechny mé věci⁸³⁷ – co jsi našel ze všech věcí⁶³⁷ svého domu? Předlož³⁸⁴ to zde před mé bratry a své bratry, ať mezi námi dvěma mohou⁷⁴ rozhodnout⁵⁶². (38)Já jsem byl u tebe těchto dvacet let; tvé ovce a tvé kozy nezmetaly a beranů tvého drobného dobytka jsem nejídal⁴⁸; (39) roztrhaného jsem nepřinesl k tobě, jeho ztrátu jsem snášel já – z mé ruky jsi je požadoval¹¹⁸⁴, ukradené ve dne i ukradené v noci. (40)Bývalo¹⁴⁸ se mnou⁸³⁸ tak, že mě ve dne sžíralo⁴⁸ horko a v noci mráz a můj spánek ubíhal⁴⁸ od mých očí. (41)Toto bylo mých⁸³⁹ dvacet let v tvém domě; odsloužil⁷⁴⁹ jsem ti čtrnáct let za tvé dvě dcery a šest let za tvůj drobný dobytek, a mou odměnu jsi desetkrát změnil. (42)Kdyby při mně nebyl býval¹⁴⁸ Bůh mého otce, Bůh Abrahámův a bázeň⁸⁴⁰ Isákova, byl bys mě nyní jistě propustil¹²⁰ s prázdnou. Bůh mou bídu^{429 762} a lopotu mých dlaní¹⁰⁷⁰ uviděl a minulé noci posoudil^{562 841}. (43)A Láván odpověděl a řekl k Jákóbovi: Dcery jsou mé dcery a synové jsou moji synové a drobný dobytek je můj drobný dobytek, a vše, co ty vidíš, ono patří mně, ale pro mé dcery⁸⁴², co pro ně⁸⁴² dnes mohou⁷⁴ učinit, nebo pro jejich syny⁸⁴², jež porodily? (44)Nyní tedy²⁹¹ pojď, můžeme⁷⁴ uzavřít smlouvu⁴³⁵, já a ty, ať je na svědectví mezi mnou a mezi tebou.

(45)A Jákób vzal kámen a vyzdvihl jej za pamětní sloup; (46) a Jákób řekl svým bratrům: Nasbírejte kamenů. I nabrali⁸⁴³ kamenů a udělali hromadu, a tam, na té hromadě, pojedli. (47)A Láván jí dal název⁸ Jegar-sáhádúthá⁸⁴⁴, a Jákób jí dal název⁸ Gáleéd⁸⁴⁴. (48)A Láván řekl: Tato hromada je dnes svědectvím mezi mnou a mezi tebou. Proto její jméno nazvali Gáleéd (49) a Micpá⁸⁴⁵, protože řekl: Necht' na mne a na tebe dohlíží^{40 846} Hospodin, když budeme jeden před druhým^{102 331} ukryti⁸⁴⁷; (50) budeš-li mé dcery

utiskovat⁴²⁹ anebo budeš-li pojímat ženy kromě mých dcer... není při nás člověka⁸⁴⁸, viz, svědkem mezi mnou a mezi tebou je Bůh. (51)A Láván Jákóbovi řekl: Hle, tato hromada, a hle, pamětní sloup, jež jsem mezi mnou a mezi tebou zasadil⁸⁴⁹ – (52) tato hromada je svědkem a pamětní sloup je svědkyní⁸⁵⁰, že já nebudu překračovat tuto hromadu k tobě ani ty že nebudeš překračovat tuto hromadu ke mně, ani tento pamětní sloup, ke zlému. (53) Necht' mezi námi rozsuzuje⁴⁰ Bůh Abrahámův a Bůh Náchórův, Bůh jejich otce! A Jákób přísáhl při bázi⁸⁴⁰ svého otce Isáka. (54)A Jákób v pohoří³⁹⁸ obětoval obět' a pozval³⁶⁷ své bratry jíst chléb⁸⁵¹, i pojedli chleba⁸⁵¹ a v pohoří³⁹⁸ přenocovali.

(55)⁸⁵²A Láván za jitra časně vstal a políbil své syny a své dcery a požehnal jim; i odešel Láván a vrátil se k svému místu¹³.

32 A Jákób se odebral svou cestou a namanuli se naproti němu Boží andělé⁴³⁹; (2) a jak je Jákób uviděl, řekl: Toto je Boží tábor⁸⁵³; i nazval jméno onoho místa¹³ Machanájim⁸⁵³.

(3)AJákób před svoutváří vyslal posly⁴³⁹ k Éšávovi, svému bratru, do země Séfru, na území^{1395 854} Edómu (4) a přikázal jim výrokem: Takto musíte⁷⁴ říci mému pánu, Éšávovi: Takto řekl tvůj nevolník Jákób: Pobýval jsem⁴⁸ jako cizinec^{498 525} u Lávána a zdržel jsem se⁶⁴⁰ doposud (5) a dostalo se¹ mi skotu⁸⁵⁵ a oslů¹⁵⁶, drobného dobytka a nevolníků¹⁵⁶ a služek^{156 810}, i poslal jsem podat svému pánu zprávu¹⁰³ k nalezení přízně²⁰⁰ v tvých očích. (6)A poslové⁴³⁹ se k Jákóbovi vrátili s výrokem: Přišli jsme k tvému bratru, k Éšávovi, a jde ti také vstříc, a s ním čtyři sta mužů. (7)Tu¹³² se Jákób velmi ulekl¹³⁷ a přišlo mu úzko; i rozdělil lid, jenž byl s ním, i drobný dobytek a skot a velbloudy, na dva houfy⁸⁵³, (8) neboť¹³² si řekl⁵³⁷: Jestliže bude Éšáv přicházet k jednomu houfu⁸⁵³ a pobije¹⁵² jej, pak¹³² houf⁸⁵³, jenž⁵⁴⁸ bude zbývat, snad unikne⁸⁵⁶. (9)A Jákób řekl: Bože mého otce Abraháma a Bože mého otce Isáka, Hospodine, jenž⁵⁴⁸ jsi ke mně řekl: Vrať se k své zemi a k svému příbuzenstvu⁶⁰⁷ a budu s tebou nakládat dobře,

(10)jsem⁴⁸ příliš malý na všechny tvé laskavosti⁵¹ a na všechnu tvou věrnost^{626 857}, již jsi uskutečnil¹² se svým nevolníkem, neboť jsem tento Jordán⁸⁵⁸ přešel o své holi a nyní jsem se stal¹ dvěma^{89 859} houfy⁸⁵³. (11)Vyproš⁷ mě, prosím³⁶⁰, z ruky mého bratra, z ruky Éšáva, neboť já se ho bojím⁷³⁷, aby nepřicházel a nepobil¹⁵² mě⁸⁵⁹, matku i s dětmi⁶⁵⁶. (12)Ano, ty jsi řekl: Jistě⁸⁶⁰ s tebou budu nakládat dobře a chci⁷⁴ způsobit³⁸⁴, že tvé símě bude jako písek moře, jenž z příčiny množství nemůže být⁸⁶¹ sčítán⁴¹⁸.

(13)A v onu noc tam přenocoval; i vzal z toho, co⁵⁴⁸ mu přišlo v⁸⁶² ruku, dar¹³³ Éšávovi, svému bratru: (14)dvě stě koz a dvacet kozlů, dvě stě ovcí a dvacet beranů, (15)třicet kojících velbludic a jejich mláďata, čtyřicet krav a deset býků, dvacet oslic a deset mladých oslů, (16)a dal v ruku svých nevolníků, každé⁸⁶³ stádo obzvláště⁷⁶, a k svým nevolníkům řekl: Postupujte⁸⁶⁴ přede mnou³⁷⁵ a mezi stádem a mezi stádem nechejte³⁸⁴ mezeru; (17)a prvnímu přikázal výrokem: Až tě bude potkávat Éšáv, můj bratr, a bude se tě tázat výrokem: Komu ty patříš a kam jdeš, a komu patří toto⁸⁶⁵ před tebou³⁷⁵, (18)pak¹³² musíš⁷⁴ říci: tvému nevolníku, Jákobovi; je to^{601 866} dar¹³³ poslaný mému pánu, Éšávovi, a hle, i on jde za námi. (19)A i druhému i třetímu i všem jdoucím za stády přikázal výrokem: K Éšávovi musíte⁷⁴ promluvit, až ho zastihnete^{151 867}, podle tohoto slova; (20)a také musíte⁷⁴ říci: Hle, tvůj nevolník Jákob jde za námi. Řekl si⁵³⁷ totiž: Musím⁷⁴ ho udobřit⁸⁶⁸ darem¹³³, jenž⁵⁴⁸ půjde přede mnou³⁷⁵, a potom budu moci⁷⁴ uvidět jeho tvář; snad mě bude chtít⁷⁴ přijmout⁸⁶⁹. (21)A dar¹³³ byl přepraven⁸⁶⁴ před ním³⁷⁵ a on v tu noc přenocoval v táboře⁸⁵³.

(22)A v noci on⁸⁷⁰ vstal a vzal své dvě ženy a své dvě služky a jedenáct svých synů⁷⁸⁷ a přešel brod⁸⁷¹ Jabbók – (23)vzal je tedy²⁹¹ a přepravil⁸⁶⁴ je přes potok⁶⁸⁴, a přepravil⁸⁶⁴, co měl⁵⁰³. (24)A Jákob byl ponechán⁸⁷² o samotě⁷⁶; a do vzcházení úsvitu⁸⁷³ s ním kdosi⁸⁴⁸ zápolil⁴⁸; (25)a když shledal⁷⁹, že vůči němu nic nemůže⁷⁴ zmoci, udeřil^{438 874} v jeho kyčelní kloub⁸⁷⁵; a Jákobův kyčelní kloub⁸⁷⁵ se při

jeho zápolení s ním vymkl. (26)A řekl: Pust¹²⁰ mě, neboť vzešel úsvit⁸⁷³. I řekl: Nebudu tě pouštět¹²⁰, ledaže mi požehnáš. (27)A řekl k němu: Jaké⁸⁷⁶ je tvé jméno? I řekl: Jákob. (28)A řekl: Ne již Jákob se bude nazývat⁸⁷⁷ tvé jméno, nýbrž Isráel⁸⁷⁸, neboť jsi bojoval^{48 879} s Bohem a s lidmi⁸⁸⁰ a přemohl jsi⁸⁸¹. (29)A Jákob se otázal a řekl: Oznam¹⁰³ mi, prosím³⁶⁰, své jméno. I řekl: Proč toto, že se⁸⁸² tážeš na mé jméno? A požehnal mu tam. (30)A Jákob nazval jméno toho místa¹³ Pení-Él⁸⁸³ – neboť jsem tvář do tváře uviděl Boha a mé žití²⁸³ bylo zachráněno⁸⁸⁴. (31)A když prošel Penú-Élem⁸⁸³, vyšlo⁸⁸⁵ mu slunce; a on kulhal na svou kyčel. (32)Proto děti⁶⁵⁶ Isráele po tento den tu napínající šlachou⁸⁸⁶, jež je na kyčelním kloubu⁸⁷⁵, nejídadí, neboť v kyčelní kloub⁸⁷⁵ Jákobův udeřil⁸⁷⁴, v tu napínající šlachou⁸⁸⁶.

33 A Jákob pozvedl¹³⁹ své oči a uviděl, že⁴⁶⁵ hle, přichází Éšáv a s ním čtyři sta mužů; i rozdělil dítky⁷⁸⁷ na Léu a na Ráchél a na obě služby⁸⁸⁷ (2)a postavil³⁸⁴ dopředu⁸⁸⁸ služky a jejich dítky⁷⁸⁷ a jako následující⁸⁸⁹ Léu a její dítky⁷⁸⁷ a jako poslední⁸⁸⁹ Ráchél a Josefa, (3)a on postoupil⁸⁶⁴ před ně³⁷⁵ a až do svého přiblížení až k svému bratru se sedmkrát poklonil k zemi. (4)A Éšáv se mu rozběhl vstříc a objal ho a padl na jeho krk a políbil ho, i rozplakali se. (5)A pozvedl⁹⁹ své oči a uviděl ženy a dítky⁷⁸⁷, i řekl: Kým ti jsou tito? A řekl: Dítěkami⁷⁸⁷, jimiž tvého nevolníka obdařil⁸⁹⁰ Bůh. (6)I přiblížily se služky, ony a jejich dítky⁷⁸⁷, a poklonily se, (7)a přiblížila se i Léa a její dítky⁷⁸⁷ a poklonili se, a potom¹⁷³ se přiblížil Josef a Ráchél a poklonili se. (8)A řekl: Nač⁸⁹¹ ti je celý tento houf⁸⁵³, jež jsem potkal? I řekl: K nalezení přízně²⁰⁰ v očích mého pána. (9)A Éšáv řekl: Mám⁸⁹² mnoho, můj bratře; co máš⁵⁰³, nechť zůstává tobě. (10)A Jákob řekl: Ne, prosím³⁶⁰; našel-li jsem, prosím³⁶⁰, v tvých očích přízeň²⁰⁰, pak¹³² kéž chceš⁷⁴ vzít⁸⁹³ můj dar¹³³ z mé ruky, vždyť přece jsem uviděl tvou tvář, jako bych byl viděl tvář⁸⁹⁴ Boží, a přijal jsi mě blahovolně⁸⁹⁵. (11)Vezmi⁸⁹³, prosím³⁶⁰, mé požehnání, jež ti bylo přivedeno, neboť mi Bůh byl⁴⁸ přízniv⁸⁹⁰, a protože

mám⁸⁹² vše. A naléhal⁴⁸ na něho, i vzal⁸⁹³; (12) a řekl: Necht' se vydáváme⁴⁰ na cestu³²⁸ a jdeme⁴⁰, i půjdu před tebou⁸⁹⁶. (13) I řekl k němu: Můj pán ví, že dítky⁷⁸⁷ jsou útlé, a na mně je péče o březí⁸⁹⁷ ovce a kozy^{129 802} a krávy⁸⁹⁸, a uženou-li je⁸⁹⁹ jeden den, uhynie⁴³⁸ všechen drobný dobytek. (14) Necht', prosím³⁶⁰, můj pán postupuje^{40 864} před svým nevolníkem³⁷⁵ a já si dále poženu podle své pohodlnosti⁹⁰⁰, podle kroku⁹⁰¹ dobytka⁹⁰², jenž je přede mnou³⁷⁵, a podle kroku⁹⁰¹ dítek⁷⁸⁷, než budu moci⁷⁴ dojít k svému pánu do Séuru. (15) A Ésáv řekl: Nuže³⁶⁰ necht' u tebe mohu^{40 74} ponechat⁸⁰⁴ některé z lidu, jenž je se mnou. I řekl: Nač toto^{882?} Necht' nacházím⁴⁰ v očích svého pána přízeň²⁰⁰¹! (16) A Ésáv se v onen den vrátil svou cestou do Séuru.

(17) A Jákób se vydal na cestu³²⁸ do Sukkóth; a zbudoval si dům a svému dobytku¹⁵⁷ zřídil¹² ohrady⁹⁰³; proto jméno toho místa nazval Sukkóth. (18) A Jákób při svém příchodu z Paddan-Arámu přišel pokojně⁹⁰⁴ směrem na město Šechem, jež je v zemi Kenáanu, a před městem³⁷⁵ se utábořil⁶⁸³. (19) A kus⁹⁰⁵ pole, kde rozložil svůj stan, koupil¹²⁵ z ruky synů Chamóra, otce Šechemova, za sto kesít⁹⁰⁶. (20) I postavil⁹⁴⁹ tam oltář a dal mu název⁸ Él-Elóhé-Jisráel⁹⁰⁷.

34 A Díná, dcera Léy, již ona porodila Jákóbovi, se vyšla podívat na dcery té země; (2) i uviděl ji Šechem, syn Chamóra, Chivvího³²², náčelníka⁴⁶² té země, i vzal ji a ulehl s ní⁹⁰⁸ a ponížil^{429 909} ji. (3) A na Díně, dceři Jákobově, ulpěla⁸⁸ jeho duše, i zamiloval si tu dívku⁴⁷¹ a mluvil⁴⁸ k srdci té dívky⁴⁷¹. (4) I pronesl Šechem k Chamórovi, svému otci, výrok: Vezmi mi tuto holčičku^{787 910} za ženu. (5) A Jákób uslyšel, že Dínu, jeho dceru, poskvrnil⁹¹¹; ale jeho synové byli⁴⁸ s jeho dobytken¹⁵⁷ v poli a Jákób do jejich příchodu pomlčel. (6) A Chamór, otec Šechemův, vyšel k Jákóbovi promluvit s ním; (7) a Jákóbovi synové přišli z pole, jak o tom uslyšeli⁹¹², i zarmoutili se ti muži a velmi se rozhněvali¹³⁸, protože v Isráelovi¹²⁹¹ spáchal^{12 911} bezbožnost⁹¹³ – ulehnout s dcerou⁹⁰⁸ Jákobovou, a tak se nemá činit⁵³⁶. (8) A Chamór s nimi

promluvil výrokem: Šechem, můj syn – jeho duše se přivinula k⁹¹⁴ vaší dceři; dejte mu ji, prosím³⁶⁰, za ženu (9) a sešvagrujte⁹¹⁵ se s námi, můžete⁷⁴ nám dávat své dcery a naše dcery si můžete⁷⁴ brát, (10) a můžete⁷⁴ bydlet s námi a země bude před vaší tváří – osídlete a obcházíte⁹¹⁶ ji a nabudte v ní držby⁹¹⁷. (11) A Šechem k jejímu otci a k jejím bratrům řekl: Necht' ve vašich očích nacházím⁴⁰ přízeň²⁰⁰, a co ke mně budete říkat, chci⁷⁴ dát, (12) uložte mi velmi vysoké⁹¹⁸ věno anebo dar, a chci⁷⁴ dát podle toho, co ke mně budete říkat, jen¹³² mi tu dívku⁴⁷¹ dejte za ženu. (13) A synové Jákóbovi oslovili Šechema a Chamóra, jeho otce, se lstí; i promluvili – protože Dínu, jejich sestru, poskvrnil – (14) a řekli k nim: Tuto věc nemůžeme učinit – dát svou sestru muži, jenž má⁵⁰³ předkožku, neboť ona⁹¹⁹ nám je hanbou. (15) Můžeme⁷⁴ vám dát souhlas jen tehdy⁹²⁰, budete-li jako my, aby každý mužského pohlaví u vás⁴⁵⁰ byl obřezán⁹²¹. (16) Pak¹³² vám budeme dávat⁴⁸ své dcery a budeme si brát vaše dcery a budeme s vámi bydlet a staneme se jedním lidem⁸⁹. (17) Ale nebudete-li chtít⁷⁴ uposlechnout na⁷⁸⁰ nás, abyste byli obřezáni⁹²¹, pak¹³² naši dceru vezmeme a odejeme.

(18) I byla⁴⁸ jejich slova Chamórovi i Šechemovi, synu Chamórovu, vhod⁹²² (19) a ten mladík⁴⁷¹ nezameškal^{640 923} tu věc učinit, protože měl⁴⁸ v dceři Jákobově potěšení⁹²⁴, a on byl⁴⁸ nejváženější⁹²⁵ z celého domu svého otce. (20) I vešel Chamór a Šechem, jeho syn, do brány⁴⁸⁶ jejich města a promluvili k mužům jejich města výrokem: (21) Tito muži, oni jsou vůči nám pokojní⁹²⁶, necht' tedy²⁹¹ v zemi bydlí⁴⁰ a ji obcházíte⁹¹⁶, vzdýt¹³² země je, hle, na obě strany⁹²⁷ rozsáhlá před jejich tvář²⁰³. Můžeme⁷⁴ si brát za ženy jejich dcery a naše dcery můžeme⁷⁴ dávat jim; (22) jen tehdy⁹²⁰ nám ti muži chtějí⁷⁴ dát souhlas bydlet s námi, stát se¹ jedním lidem⁸⁹, bude-li každý mužského pohlaví u nás⁴⁵⁰ obřezán⁹²¹, jako jsou obřezáni oni. (23) Jejich stáda¹⁵⁷ a jejich majetek⁹²⁸ a všechen jejich dobytek³⁸ – zda ony věci nebudou naše^{503?} Jen jim máme⁷⁴ dát souhlas a budou bydlet⁴³⁸ s námi.

(24)I uposlechli na⁷⁸⁰ Chamóra a na⁷⁸⁰ Šechema, jeho syna, všichni vycházející branou^{486 929} jeho města, a dali se obřezat⁴⁵¹, každý mužského pohlaví, všichni vycházející branou^{486 929} jeho města.

(25)A v třetí den, v jejich stavu¹⁰⁴⁸ trpících bolest, se stalo, že¹³² dva Jákobovi synové, Šimeón a Lévi, bratři Dínini, vzali každý²⁸⁵ svůj meč a směle⁹³⁰ napadli⁹³¹ město⁹³² a všechny mužského pohlaví zabili, (26) i Chamóra a Šechema, jeho syna, zabili ostřím²⁶³ meče, i vzali Dínu z Šechemova domu a vyšli. (27)Na smrtelně raněné přišli Jákobovi synové a vyplnili město, protože poskvrnili jejich sestru, (28)pobrali jejich drobný dobytek a jejich skot a co *bylo* ve městě a co v poli (29) a všechno jejich bohatství, a všechnu jejich drobotinu a jejich ženy zajali, a vše, co *bylo* v domech⁹³³, také¹³² ukořistili⁹³⁴. (30)A Jákob k Šimeónovi a k Lévímu řekl: Zarmoutili jste mě zošklivením mně⁹³⁵ mezi obyvatelstvem¹⁵⁶ země – mezi Kenaaním³²² a mezi Perizím³²²; a já – mužů⁹³⁶ nemnoho⁹³⁷, i mohou⁷⁴ se na mne^{859 938} shrnout²³⁰ a pobít^{152 939} mě^{859 938} a mohu⁷⁴ být zničen já i můj dům. (31)I řekli: Zda měl^{74 911} naši sestru mít⁹¹¹ za nevěstku⁹⁴⁰?

35 A Bůh k Jákobovi řekl: Vstaň, vystup³⁶⁸ do Bétĥ-Ělu a usídlí se tam a zříd¹² tam oltář BOHU, jenž⁵⁴⁸ se ti ukázal při tvém útěku od tváře Ěsáva, tvého bratra. (2)A Jákob řekl k svému domu a ke všem, kdo *byli* s ním: Odstraňte cizí⁴⁵⁵ bohy⁹⁴¹, kteří *jsou* vprostřed vás, a očistěte se a změňte svá ošacení, (3) ať můžeme⁷⁴ vstát a vystoupit³⁶⁸ do Bétĥ-Ělu, neboť¹³² tam chci⁷⁴ zřídít¹² oltář BOHU, jenž⁵⁴⁸ mi odpověděl v den mé tísně⁹⁴², a *on* byl se mnou na cestě, již jsem šel⁴⁸. (4)I dali Jákobovi všechny cizí⁴⁵⁵ bohy⁹⁴¹, kteří *byli* v jejich ruce, i náušnice^{621 943}, jež *byly* v jejich uších, a Jákob je ukryl⁹⁴⁴ pod strom³⁵⁴, jenž *byl* blízko Šechemu. (5)I vydali se na cestu³²⁸ a na městech, jež *byla* kolkolem nich, byla¹⁴⁸ Boží hrůza a za syny Jákobovými se nehnali^{48 824 945}.

(6)A Jákob přišel do Lúzu, jenž je v zemi Kenáanu, – to³¹⁹ je Bétĥ-Ěl, – on i všechen lid, jenž *byl* s ním. (7)A zbudoval tam oltář a dal tomu místu¹³ název⁸

Ěl-Bétĥ-Ěl⁹⁴⁶, neboť tam se mu Bůh objevil při jeho útěku od tváře svého bratra. (8)A Devóra, chůva⁶⁴¹ Rebeky, umřela, i byla pohřbena pod Bétĥ-Ělem, pod dubem³⁵⁴, i nazval jeho jméno Allón-bachúth⁹⁴⁷.

(9)A Jákobovi se při jeho příchodu z Paddan-Arámu opět ukázal Bůh a požehnal mu; (10) a Bůh mu řekl: Tvé jméno Jákob – již se tvé jméno nebude nazývat Jákob, nýbrž tvé jméno bude Isráél. A⁹⁴⁸ nazval jeho jméno Isráél. (11)A Bůh mu řekl: Já *jsem* BůH, Všemocný; plod³⁵ a množ se³⁶ – bude z tebe národ, ano, množstvím⁷³¹ národa⁶⁴⁹; i králové budou vycházet z tvých beder⁶⁰⁵. (12)A zem, již jsem dal Abrahámovi a Isákovi – chci⁷⁴ jí dát tobě, a tvému semeni po tobě chci⁷⁴ dát tu zem. (13)A Bůh na tom místě¹³, kde s ním promluvil, zpřed něho³⁷² vystoupil³⁶⁸. (14)A Jákob na tom místě¹³, kde s ním promluvil, vztyčil⁹⁴⁹ pamětní sloup, pamětní sloup z kamene, i nalil na něj úlitbu^{949 950} a⁹⁵¹ nanesl⁹⁵² na něj oleje; (15) a Jákob jméno toho místa¹³, kde s ním Bůh promluvil, nazval Bétĥ-Ěl.

(16)I vydali se z Bétĥ-Ělu na cestu³²⁸, a byl¹⁴⁸ ještě kus⁹⁵³ cesty⁹⁵⁴ k příchodu do Efráthy, když¹³² Ráchel porodila, a měla⁴⁸ při svém porodu veliké těžkosti¹³³²; (17) a v jejich velikých těžkostech¹³³² při jejím porodu se stalo¹, že¹³² jí porodní bába řekla: Nemusíš⁷⁴ se bát, neboť i tento ti *bude* synem. (18)A při vycházení její duše, neboť umřela, se stalo¹, že¹³² nazvala jeho jméno Ben-óni⁹⁵⁵, ale jeho otec mu dal název⁸ Benjámin⁹⁵⁶. (19)A Ráchel umřela a byla pohřbena na cestě do Efráthy, to³¹⁹ je Bétĥ-léchem⁹⁵⁷, (20) a Jákob na jejím hrobě vztyčil⁹⁴⁹ pamětní sloup; to^{601 958} je pamětní sloup Ráchelina hrobu podnes.

(21)A Isráél se vydal na cestu³²⁸ a rozložil svůj stan z druhé strany Migdal-éderu^{238 959}. (22)A při Isráelově pobývání³⁰⁷ v oné zemi se stalo, že¹³² se Reúvén odebral a uleh¹ s Bilhou⁹⁰⁸, souložníci svého otce; to¹³² Isráél uslyšel.

A synů Jákoba bylo¹⁴⁸ dvanáct: (23) Synové Léy: Jákobův prvorozený Reúvén, a Šimeón a Lévi a Júdá a Jissaschár a Zevulún. (24) Synové Ráchel: Josef

a Benjámin. (25)Synové Bilhy, služky Ráchélyny: Dán a Naftálí. (26)A synové Zilpy, služky Léiny: Gád a Aššér. Toto³²³ jsou synové Jákoba, kteří jím byli zplodeni⁹⁶⁰ v Paddan-Arámu.

(27)A Jákob přišel k Isákovi, svému otci, do Mamréa³⁸⁷, Kirjath-Arbá, to³¹⁹ je Chevrón, kde jako cizinec bydlel^{48 498 525} Abrahám i Isák. (28)A Isákových dní bylo¹⁴⁸ sto let a osmdesát let; (29)i skonal Isák a umřel a byl připojen²³⁰ k svému lidu⁶⁴⁹, jsa stár a nasycen⁶⁴⁸ dny, a pohřbili ho Ésáv a Jákob, jeho synové.

36 A toto⁵¹ jsou rodokmeny⁵² Ésáva; on je Edóm.

(2)Ésáv své ženy pojal z dcer Kenáana: Ádu, dceru Élóna, Chittiho³²², a Oholívámu, dceru Anovu, dceru⁹⁶¹ Civeóna, Chivvího³²², (3)a Básmath, dceru Jišmáela, sestru Nevajótha. (4)A Ádá Ésávovi porodila Elifáza a Básmath porodila Reúéla (5)a Oholívámá porodila Jéúše a Jaeláma a Kóracha; toto⁵¹ jsou synové Ésáva, kteří se mu narodili⁹⁶⁰ v zemi Kenáanu. (6)A Ésáv vzal své ženy a své syny a své dcery a všechny duše svého domu a svůj hovězí dobytek¹⁵⁷ a všechno své zvířectvo³⁸ a všechen svůj majetek⁹²⁸, jehož v zemi Kenáanu naby¹³⁵¹, a odešel od tváře Jákoba, svého bratra, do jiné země, (7)neboť jejich jmění^{350 962} bylo¹⁴⁸ příliš mnoho na⁹⁶³ bydlení spolu a země jejich poutnictví⁴⁴⁸ je z příčiny⁷³⁰ jejich bohatství^{157 964} nemohla⁴⁸ unést³⁷⁰. (8)I usídlil se Ésáv v pohoří³⁹⁸ Séiru; Ésáv, on je Edóm.

(9)A toto⁵¹ jsou rodokmeny⁵² Ésáva, otce Edóma⁹⁶⁵, v pohoří³⁹⁸ Séiru. (10)Toto⁵¹ jsou jména synů Ésáva: Elifáz, syn Ády, ženy Ésávovy, Reúél, syn Básmath, ženy Ésávovy. (11)A synové Elifáza byli¹⁴⁸: Témán, Ómár, Cefó a Gaetám a Kenaz. (12)A Elifázovi, synu Ésáva, byla¹⁴⁸ souseznicí Timna, jež¹³² Elifázovi porodila Amaléka. Toto⁵¹ jsou synové Ády, ženy Ésávovy. (13)A toto⁵¹ jsou synové Reúéla: Nachath a Zerach, Šammá a Mizzá. Toto⁵¹ byli¹⁴⁸ synové Básmath, ženy Ésávovy. (14)A toto⁵¹ byli¹⁴⁸ synové Oholívámy, dcery Anovy, dcery⁹⁶¹ Civeóna, ženy Ésávovy, i porodila Ésávovi Jéúše a Jaeláma a Kóracha.

(15)Toto⁵¹ jsou šejkové⁹⁶⁶ synů Ésáva: Synové Elifáza, prvorozeného Ésávova: šejk⁹⁶⁶ Témán, šejk⁹⁶⁶ Ómár, šejk⁹⁶⁶ Cefó, šejk⁹⁶⁶ Kenaz, (16)šejk⁹⁶⁶ Kórach, šejk⁹⁶⁶ Gaetám, šejk⁹⁶⁶ Amalék. Toto⁵¹ jsou šejkové⁹⁶⁶ Elifáza v zemi Edóma⁹⁶⁵; toto⁵¹ jsou synové Ády.

(17)A toto⁵¹ jsou synové Reúéla, syna Ésáva: šejk⁹⁶⁶ Nachath, šejk⁹⁶⁶ Zerach, šejk⁹⁶⁶ Šammá, šejk⁹⁶⁶ Mizzá. Toto⁵¹ jsou šejkové⁹⁶⁶ Reúéla v zemi Edóma⁹⁶⁵; toto⁵¹ jsou synové Básmath, ženy Ésávovy.

– (18)A toto⁵¹ jsou synové Oholívámy, ženy Ésávovy: šejk⁹⁶⁶ Jéúš, šejk⁹⁶⁶ Jaelám, šejk⁹⁶⁶ Kórach. Toto⁵¹ jsou šejkové⁹⁶⁶ Oholívámy, dcery Anovy⁹⁶¹, ženy Ésávovy. (19)Toto⁵¹ jsou synové Ésáva a toto⁵¹ jejich šejkové⁹⁶⁶; on je Edóm.

(20)Toto⁵¹ jsou synové Séira, Chóriho³²², obyvatele té země: Lótán a Šóvál a Civeón a Aná (21)a Dišón a Écer a Dišán. Toto⁵¹ jsou šejkové⁹⁶⁶ Chóriho³²², synové Séira v zemi Edóma⁹⁶⁵. (22)A synové Lótána byli¹⁴⁸: Chóri³²² a Hémám; a sestra Lótánova byla Timná. (23)A toto⁵¹ jsou synové Šóvála: Alván a Mánachath a Évál, Šefó a Ónám. (24)A toto⁵¹ jsou synové Civeóna: i Ajjá i Aná; on je Aná, jenž v pustině při pasení oslů Civeónovi, svému otci, našel teplé prameny⁹⁶⁷. (25)A toto⁵¹ jsou děti⁶⁵⁶ Anovy: Dišón; a Oholívámá, dcera Anova. (26)A toto⁵¹ jsou synové Dišána: Chemdán a Ešbán a Jithrán a Kerán. (27)Toto⁵¹ jsou synové Écera: Bilhán a Zaaván a Akán. (28)Toto⁵¹ jsou synové Dišána: Úc a Arán.

(29)Toto⁵¹ jsou šejkové⁹⁶⁶ Chóriho³²²: šejk⁹⁶⁶ Lótán, šejk⁹⁶⁶ Šóvál, šejk⁹⁶⁶ Civeón, šejk⁹⁶⁶ Aná, (30)šejk⁹⁶⁶ Dišón, šejk⁹⁶⁶ Écer, šejk⁹⁶⁶ Dišán. Toto⁵¹ jsou šejkové⁹⁶⁶ Chóriho³²², podle jejich šejků^{966 968} v zemi Séiru.

(31)A toto⁵¹ jsou králové, kteří v zemi Edóma⁹⁶⁵ kralovali⁴⁸ před kralováním³⁷⁵ krále synům Izráelovým. (32)Kraloval⁴⁸ tedy²⁹¹ v Edómu⁹⁶⁵ Bela, syn Beóruv, a jméno jeho města Dinhavá. (33)A Bela umřel a místo něho se ujal kralování Jóváv, syn Zeracha z Bocy. (34)A Jóváv umřel a místo něho se ujal kralování Chušám ze země Temániho³²². (35)A Chušám umřel a místo něho se ujal kralování Hadad,

syn Bedadův, pobivší¹⁵² Midjána⁹⁶⁵ na poli Móáva⁹⁶⁵, a jméno jeho města Avíth. (36)A Hadad umřel a místo něho se ujal kralování Samlá z Masréky. (37)A Samlá umřel a místo něho se ujal kralování Šáúl z Rechóvóth u řeky. (38)A Šáúl umřel a místo něho se ujal kralování Baal-chanán, syn Achbóřův. (39)A Baal-chanán, syn Achbóřův, umřel a místo něho se ujal kralování Hadar, a jméno jeho města Páú a jméno jeho ženy Mehetaveél, dcera Matrédova, dcera Mé-Záhávova.⁹⁶¹

(40)A toto⁵¹ jsou jména šejků⁹⁶⁶ Éšávoých podle jejich čeledí³¹¹, podle jejich území¹³⁹⁶⁹, v jejich pojmenováních⁶⁵⁰: šejk⁹⁶⁶ Timná, šejk⁹⁶⁶ Alvá, šejk⁹⁶⁶ Jethéth, (41)šejk⁹⁶⁶ Oholívámá, šejk⁹⁶⁶ Élá, šejk⁹⁶⁶ Pínón, (42)šejk⁹⁶⁶ Kenaz, šejk⁹⁶⁶ Témán, šejk⁹⁶⁶ Mivcár, (43)šejk⁹⁶⁶ Magdiél, šejk⁹⁶⁶ Íram. Toto⁵¹ jsou šejkové⁹⁶⁶ Edóma⁹⁶⁵ podle jejich bydlišť v zemi jejich držby. Otec Edóma⁹⁶⁵ byl on, Éšáv.

37 A Jákób bydlel⁴⁸ v zemi poutnictví⁴⁴⁸ svého otce, v zemi Kenáanu.

(2)Toto⁵¹ jsou příběhy⁵² Jákóba. Josef byl¹⁴⁸ ve věku¹⁸⁰ sedmnácti let se svými bratry pastýřem při drobném dobytku⁹⁷⁰ a on sloužil⁹⁷¹ se syny Bilhy a se syny Zilpy, žen svého otce, a Josef k jejich otci o nich přinášel⁴⁸ špatné zprávy¹⁵⁶⁹⁷².

(3)A Isráél Josefa miloval⁴⁸ více než všechny své syny⁷⁵⁵, neboť on mu byl synem stáří⁵⁹, a zhotovil¹² mu tuniku⁹⁷³ s dlouhými rukávy⁹⁷⁴. (4)A jeho bratři si všimali⁴⁸⁷⁹, že jeho otec ho miluje⁴⁸ více než všechny jeho bratry⁷⁵⁵, i nenáviděli⁴⁸ ho a neuměli⁴⁸ k němu pokojně⁹⁰⁴⁹⁷⁵ promluvit⁹⁷⁶. (5)A Josef dostal⁹⁷⁷ sen a oznámil¹⁰³ jej svým bratrům, i jali se ho nenávidět ještě více⁹⁷⁸, (6)neboť¹³² k nim řekl: Poslyšte, prosím³⁶⁰, tento sen, jež jsem dostal⁹⁷⁷, (7)že¹³² jsme my, hle, vprostřed pole svazovali snopy⁹⁷⁹; a hle, můj snop⁹⁷⁹ povstal a také zůstal vztyčen⁹⁴⁹, a hle, vaše snopy⁹⁷⁹ byly okolo⁹⁸⁰ a mému snopu⁹⁷⁹ se jaly klanět. (8)A jeho bratři mu řekli: Zda budeš jako král⁹⁸¹ nad námi kralovat? Což budeš⁹⁸² jako vládce⁹⁸¹ mezi námi vládnout? A pro jeho sny a pro jeho slova se ho jali ještě více nenávidět⁹⁷⁸. (9)A dostal⁹⁷⁷ ještě další¹⁷³ sen a vyrozprávil⁴¹⁸ jej svým

bratrům, i řekl: Hle, ještě jsem dostal⁹⁷⁷ sen, a hle, klaněly se mi: slunce a měsíc a jedenáct hvězd. (10)A vyrozprávil⁴¹⁸ to svému otci a svým bratrům, a jeho otec se na něho osopil⁹⁸³ a řekl mu: Co tento sen, jež jsi dostal⁹⁷⁷? Zda vskutku⁹⁸¹ máme⁷⁴ přijít, já a tvá matka a tvoji bratři, klanět se ti k zemi? (11)A jeho bratři na něho žárlili⁴⁸⁷⁷⁶, ale jeho otec si tu věc⁹⁸⁴ zapamatoval⁴⁴⁹⁹⁸⁵.

(12)A jeho bratři odešli pást drobný dobytek svého otce v Šechemu; (13)A Isráél řekl k Josefovi: Zda tvoji bratři nepasou v Šechemu? Pojd', neboť¹³² tě k nim chci⁷⁴ poslat. I řekl mu: Hle, já⁶⁶⁹. (14)A řekl mu: Nuže, jdi³⁶⁰, podívej se⁷⁹, zda se dobře vede tvým bratrům a zda se dobře vede drobnému dobytku⁹⁸⁶, a přines mi zpět⁴⁰⁶ zprávu⁹⁸⁴. I poslal ho z údolí³⁹⁰ Chevrónu; a přišel do Šechemu, (15)j zastihl¹⁵¹ ho jakýsi muž, když¹³² hle, bloudil⁹⁸⁷ v poli; i otázal se ho ten muž výrokem: Co hledáš? (16)I řekl: Já hledám své bratry, oznam¹⁰³ mi, prosím³⁶⁰, kde oni pasou. (17)A ten muž řekl: Vzdálili se³²⁸ odtud, neboť jsem je uslyšel pravit⁹⁸⁸: Pojdme⁴⁰ do Dóthajnu. Josef tedy²⁹¹ odešel za svými bratry a v Dóthajnu je našel. (18)I uviděli ho z daleka a dříve než se k nim mohli⁷⁴ přiblížit, a zosnovali na něho úklad k jeho usmrcení. (19)A řekli si navzájem⁶⁹⁴: Hle, přichází tento⁹⁸⁹ odborník na sny⁹⁹⁰; (20)nuže¹³² nyní pojdte a můžeme⁷⁴ ho zabít a hodit ho v jednu z cisteren⁹⁹¹ a řekneme: Sežrala ho zlá zvěř³⁰, i budeme vidět, čím budou⁷⁰³ jeho sny. (21)Ale uslyšel to Reúvén a vyprostil ho z jejich ruky, neboť¹³² řekl: Neubíjejme⁴⁰¹⁵² žití²⁸³¹ (22)A Reúvén k nim řekl (za účelem jeho vyproštění z jejich ruky k jeho přivedení zpět⁴⁰⁶ k svému otci): Nesmíte⁷⁴ prolévat kve; hodte ho do této cisterny⁹⁹¹, jež je v pustině, ale ruku na něho nesmíte⁷⁴ vztáhnout¹¹⁸. (23)A jak Josef k svým bratrům přišel, stalo se¹, že¹³² Josefa svlékli z té tuniky⁹⁷³, z té tuniky⁹⁷³ s dlouhými rukávy⁹⁷⁴, jež byla na něm, (24) a vzali ho a hodili ho do té cisterny⁹⁹¹; a ta cisterna⁹⁹¹ byla prázdná, vody v ní nebylo.

(25)A usedli k pojetí chleba⁸⁵¹; i pozvedli¹³⁹ svoje oči a uviděli, že⁴⁶⁵ hle, z Gileádu přichází karavana Jišmáélim³²¹¹⁰⁰⁴

a jejich velbloudi nesoucí¹³⁹ vonná koření a balzám a ladanum⁹⁹², ubírajíce se dopravit to dolů⁹⁹³ do Egypta. (26)A Júdá k svým bratrům řekl: Co za užitek, když svého bratra budeme zabíjet a zatajíme jeho krev? (27)Pojďte a můžeme⁷⁴ ho prodat Jišmáelím³²¹¹⁰⁰⁴ a necht' na něm není⁴⁰ naše ruka, vždyť on je náš bratr, naše maso. A jeho bratři uposlechli. (28)A mimo se brali⁴⁸ Midjáním³²¹³⁷¹¹⁰⁰⁴, obchodníci^{602 994}, i vytáhli a vyzvedli Josefa z té cisterny⁹⁹¹ a prodali Josefa Jišmáelím³²¹¹⁰⁰⁴ za dvacet šeklů⁶⁰⁰ stříbra, i zavedli⁹⁹⁵ Josefa do Egypta. (29)A Réuvén se vrátil k té cisterně⁹⁹¹, a hle, Josefa v cisterně⁹⁹¹ nebylo; i roztrhl svá roucha (30)a vrátil se k svým bratrům a řekl: Ten malý^{787 996} – není ho, a já – kam já půjdu?

(31)I vzali Josefovou tuniku⁹⁷³ a porazili⁵⁷⁶ chlupatce^{504 997} z koz a namočili tu tuniku⁹⁷³ v krvi, (32)i odeslali¹²⁰ a dali zanést⁵²⁶ tu tuniku⁹⁷³ s dlouhými rukávy⁹⁷⁴ k svému otci se vzkazem⁹⁹⁸: Tuto jsme našli, zjistí⁸³¹, prosím³⁶⁰, zda to⁶⁰¹ je tunika⁹⁷³ tvého syna čili nic. (33)I prohlédl⁸³¹ ji a řekl: Tunika⁹⁷³ mého syna! Sežrala ho zlá zvěř³⁰ – nepochybně⁹⁹⁹ byl Josef na kusy¹⁰⁰⁰ rozerván! (34)A Jákob roztrhl své šatstvo a na svá bedra¹⁰⁰¹ vzal¹³⁸⁴ pytlou a projevoval⁴⁸ zármutek nad svým synem mnoho dní. (35)I povstali všichni jeho synové a všechny jeho dcery k jeho utěšování¹⁷⁹, ale odmítal⁴⁸ dát se potěšit¹⁷⁹ a říkal⁴⁸: Neboť⁴⁹⁰¹⁰⁰² k svému synu truchliv budu sestupovat do šeólu¹⁰⁰³. Tak¹³² ho jeho otec oplakával⁴⁸.

(36)A ti Midjáním³²¹¹⁰⁰⁴ ho do Egypta prodali Pótifarovi, dvořanu faraonovu, veliteli⁵⁵⁹ osobní strážce¹⁰⁰⁵.

38 A v oné době se stalo¹, že¹³² Júdá sestoupil z blízkosti²⁵⁹ svých bratrů a odbočil k muži, Adullámimu³²², jehož⁵⁸⁹ jméno bylo Chirá; (2)a tam Júdá uviděl dceru muže, Kenaaního³²², jehož⁵⁸⁹ jméno bylo Šúa, i pojal ji a vešel k ní, (3)i otěhotněla a porodila syna, i nazval jeho jméno Éř. (4)A ještě otěhotněla a porodila syna, i nazvala jeho jméno Ónán. (5)A ještě dále¹⁰⁰⁶ porodila syna, i nazvala jeho jméno Šelá; a když ho porodila,¹⁰⁰⁷ byl¹⁴⁸ v Chezívu. (6)A Júdá vzal Éřovi, svému prvorozenému, ženu,

jejíž⁵⁸⁹ jméno bylo Támár. (7)Ale Éř, Júdův prvorozený, se stal¹ v očích Hospodinových zlý a Hospodin ho usmrtil. (8)A Júdá řekl Ónánovi: Vejdi k ženě svého bratra a splň jí švagrovskou povinnost¹⁰⁰⁸ a vzbud²²⁷¹⁰⁰⁹ símě svému bratru. (9)Ale Ónán věděl⁴⁸, že to símě nebude patřit jemu, i stávalo se¹⁴⁸, kdykoli¹⁰¹⁰ vešel k ženě svého bratra, že¹³² je zmařil²⁰⁵¹⁰¹¹ vypuštěním k zemi, aby nedal¹⁰⁴ semene svému bratru. (10)A co činil⁴⁸, bylo⁴⁸ v očích Hospodinových zlé, i usmrtil i jeho. (11)A Júdá Támáře, své snaše, řekl: Obývej jako vdova dům¹⁰¹² svého otce, dokud Šelá, můj syn, bude dorůstat; neboť si řekl¹⁵⁷: Aby nemusel¹⁷⁴ umřít i on, jako jeho bratři. A Támár odešla a jala se obývat dům¹⁰¹² svého otce.

(12)A dni přibývaly⁴⁸¹⁰¹³ a dcera Šúova, žena Júdova, umřela; a když Júdá nabyt útěchy¹⁷⁹, vystoupil¹³⁶⁸⁴³⁸ k střihačům svých ovcí¹²⁹ do Timny, on a jeho přítel Chirá, Adullámí³²². (13)A Támáře byla podána zpráva¹⁰³ výrokem: Hle, tvůj tchán vystupuje³⁶⁸ do Timny stříhat své ovce¹²⁹. (14)I složila¹³⁰⁷ ze sebe⁶³⁴ roucha svého vdovství a zastřela se závojem a přestrojila¹⁰¹⁴ se, i usedla u vchodu²²⁰¹⁰¹⁵ do Éňajim, jež¹⁰¹⁶ je na cestě do Timny; byla totiž shledala⁷⁹, že Šelá dorostl a ona mu nebyla dána za ženu. (15)A Júdá ji uviděl a považoval⁴⁸ ji za nevěstku, neboť byla zastřela svou tvář; (16)i odbočil k ní na cestu a řekl: Nuže³³², prosím³⁶⁰, necht' k tobě mohu⁴⁰⁷⁴ vjít; nepoznal totiž, že ona je jeho snacha. A řekla: Co mi chceš⁷⁴ dát, když ke mně chceš⁷⁴ vejít? (17)I řekl: Já chci⁷⁴ poslat¹²⁰¹⁰¹⁷ kůzle ze stáda¹²⁹. A řekla: Zdali chceš⁷⁴ dát zálohu, než je pošleš¹⁰¹⁸ (18)I řekl: Co má být zálohou, již ti mám⁷⁴ dát? A řekla: Tvůj pečetní prsten a tvůj řetěz¹⁰¹⁹ a tvá hůl, jež je v tvé ruce. I dal jí a vešel k ní a otěhotněla od něho¹⁰²⁰; (19)a vstala a odešla a složila¹³⁰⁷ ze sebe⁶³⁴ závoj a oblékla se v roucha svého vdovství. (20)A Júdá v ruce svého přítele, Adullámího³²², poslal kůzle k vyzvednutí zálohy z ruky té ženy, ale nenašel ji; (21)i jal se dotazovat mužů jejího místa¹³ výrokem: Kde je ona chrámová smilnice¹⁰²¹, jež byla v Éňajim na cestě? A řekli: Zde se chrámová

smilnice¹⁰²¹ nevyskytla'. (22)I vrátil se k Júdovi a řekl: Nenašel jsem ji, a i muži toho místa¹⁹ řekli: Chrámová smilnice¹⁰²¹ se nevyskytla'. (23)A Júdá řekl: Může⁷⁴ si to nechat¹⁰²², abychom nebyli k hanbě¹⁰²³; hle, poslal jsem toto kůzle, ale tys ji nenašel. (24)A asi za tři měsíce se stalo¹, že byla Júdovi podána zpráva¹⁰³ výrokem: Támár, tvá snacha, se dopustila smilstva, a hle, je ze smilstev^{1020 1024} i těhotná. A Júdá řekl: Vyvedte ji, neboť¹³² musí⁷⁴ být upálena¹⁰²⁵. (25)Když ona byla vyváděna, poslala⁴³⁸ ona k svému tchánu s výrokem: Já jsem těhotná od muže¹⁰²⁰, jemuž patří tyto věci. A vzkázala¹⁰²⁶: Zjistí⁸³¹, prosím³⁶⁰, komu patří tyto věci: to pečetičko a ten řetízek^{1019 1027} a ta hůl. (26)A Júdá se podíval⁸³¹ a řekl: Je¹⁰²⁸ spravedlivější než já⁷⁵, vždyť přece¹⁰²⁹ jsem ji nedal Šelovi, svému synu, za ženu. A dále ji již nepoznával^{148 124 127}. (27)A v čas jejího porodu se stalo¹⁷⁰³, že¹³² hle, v jejím lůně⁶⁶⁰ dvojčata; (28)a při jejím porodu se stalo¹, že¹³² jeden vystrčil¹⁸⁰⁸ ruku a porodní bába vzala¹⁰³⁰ a na jeho ruku uvázala šarlatovou nit¹⁰³¹ s výrokem: Tento vyjde první. (29)A jak svou ruku vtahoval zpět⁴⁰⁶, stalo se¹, že vyšel jeho bratr; i řekla: Jak¹⁰³² jsi prorazil^{1033 91034} Proražení¹⁰³³ na tebe¹⁰³⁵! A nazvali jeho jméno Perc¹⁰³³. (30)Potom vyšel jeho bratr, na jehož ruce byla ta šarlatová nit¹⁰³¹, a jeho jméno nazvali Zarách¹⁰³⁶.

39 A Josef byl dopraven dolů^{899 1037} do Egypta a z ruky Jišmáelím^{321 1004}, kteří ho tam dolů dopravili^{993 1037}, ho koupil Pótifar, dvořan faraonův, velitel¹⁵⁵⁹ osobní stráže¹⁰⁰⁵, Egyptán¹⁰³⁸. (2)A s Josefem byl¹⁴⁸ Hospodin, i stal se¹⁷⁰³ mužem působícím prospěch^{1038 1039}, a byl¹⁴⁸ v domě svého pána, Egyptána¹⁰⁴⁰. (3)A jeho pán shledal⁷⁹, že s ním je Hospodin, a vše, co on konal, činil Hospodin prospěšným¹⁰³⁹ v jeho ruce. (4)A Josef našel v jeho očích přízeň²⁰⁰ a obsluhoval⁴⁸ ho, i ustanovil ho¹⁰⁴¹ nad svým domem a vše, co měl⁸⁹², svěřil⁸⁰⁸ v jeho ruku. (5)A od té doby, co ho ustanovil¹⁰⁴¹ ve svém domě a nade vším, co měl⁸⁹², bylo¹⁴⁸ tak, že¹³² Hospodin domu toho Egyptána pro Josefa³⁶³ požeňnal, i bylo¹⁴⁸ Hospodinovo požeňnání ve všem, co měl⁸⁹², v domě i v poli.

(6)A ponechal vše, co mu patřilo, v ruce Josefově a o nic⁵⁷⁷ se při něm¹⁰⁴² nestaral^{48 1043}, leda o chléb⁸⁵¹, ježž on jídal.

A Josef byl¹⁴⁸ krásný zjevem⁷⁵³ a krásný vzhledem⁷⁵⁴; (7)a po těchto věcech se stalo¹, že¹³² k Josefovi se žena jeho pána jala pozouvat¹³⁹ své oči a říkat: Ulehni se mnou. (8)I odmítal⁴⁸ a k ženě svého pána říkal⁴⁸: Hle, můj pán při mně¹⁰⁴² neví^{48 1043}, co je v jeho domě, a vše, co má⁸⁹², svěřil¹⁸⁰⁸ v mou ruku; (9)v tomto domě není většího než já⁷⁵⁵ a z mé pravomoci⁵⁷⁸ nevynál⁵⁷⁹ nic^{577 1044} kromě tebe, protože ty jsi jeho žena; i jak bych mohl spáchat^{12 861} toto veliké zlo, takže¹³² bych zhřešil vůči Bohu! (10)A za³⁶⁵ jejího mluvení k Josefovi¹⁰⁴⁵ den po dni¹⁰⁴⁶ bylo¹⁴⁸ tak, že¹³² na⁷⁸⁰ ni neuposlechl stran ulehnutí vedle¹⁰⁴⁷ ní, stran setrvání¹⁰⁴⁸ s ní. (11)A za jednoho takového¹⁰⁴⁹ dne¹⁰⁵⁰ se stalo¹, že¹³² vešel do domu vykonat svou povinnost⁹⁰², a nikoho⁸⁴⁸ z mužů domu¹⁰⁵¹ tam, v domě, nebylo; (12)i chytila ho za jeho roucho s výrokem: Ulehni se mnou. I nechal své roucho v její ruce a prchl a vyšel ven³⁰². (13)A jak uviděla¹⁰⁵², že své roucho nechal v její ruce a prchl ven³⁰², stalo se¹, (14)že¹³² povolala³⁶⁷ muže⁶⁴² svého domu¹⁰⁵¹ a pronesla k nim výrok: Vizte, přivedl nám jakéhosi Hebreá^{399 1038 1053} na posměch⁵⁵⁰ z¹⁰⁵⁴ nás – přišel ke mně ulehnout se mnou, i vzkřikla¹⁰⁵⁵ jsem silným hlasem, (15)a jak uslyšel¹⁰⁵², že jsem zvýšila svůj hlas a vzkřikla¹⁰⁵⁵, stalo se¹, že¹³² nechal své roucho vedle¹⁰⁴⁷ mne a prchl a vyšel ven³⁰². (16)A uložila jeho roucho, do příchodu jeho pána do svého domu, vedle¹⁰⁴⁷ sebe (17)a promluvila k němu podle těchto slov výrokem: Ten hebrejský^{399 1053} nevolník, jehož jsi nám přivedl, ke mně přišel na posměch⁵⁵⁰ ze¹⁰⁵⁴ mne¹⁰⁵⁶, (18)ale za³⁶⁵ mého zvýšení mého hlasu, neboť¹³² jsem vzkřikla¹⁰⁵⁵, se stalo, že¹³² nechal své roucho vedle mne a prchl ven³⁰². (19)A jak uslyšel jeho pán slova¹⁰⁵² své ženy, jež k němu promluvila výrokem: Podle těchto slov mi učinil tvůj nevolník, se stalo, že¹³² vzplanul¹³⁸ jeho hněv; (20)a Josefovův pán ho vzal a vsadil¹⁸⁰⁸ ho do věže¹⁰⁵⁷, místa, kde byli vězňeni¹¹⁵⁵ vězňové krále, i byl¹⁴⁸ tam, ve věži¹⁰⁵⁷. (21)Ale s Josefem byl¹⁴⁸ Hospodin

a obrátil¹⁰⁵⁸ k němu milosrdenství⁵¹¹, i vložil⁸⁰⁸ svou přízeň^{200 1059} v oči velitele⁵⁵⁹ věže¹⁰⁵⁷ (22) a velitel⁵⁵⁹ věže¹⁰⁵⁷ v ruku Josefovou svěřil⁸⁰⁸ všechny vězně, kteří ve věži¹⁰⁵⁷ byli, a vykonavatelem¹² všeho, co tam vykonávali¹², se stal¹ on. (23) A velitel⁵⁵⁹ věže¹⁰⁵⁷ nehleděl¹⁰⁶⁰ vůbec na nic¹⁰⁶¹ v jeho ruce, neboť s ním byl Hospodin a vše, co on vykonával¹², činil Hospodin prospěšným¹⁰³⁹.

40 A po těchto věcech se stalo¹, že číšník krále Egypta a jeho pekař se provinili¹⁰⁶² vůči svému pánu, vůči králi Egypta; (2) a farao se na své dva dvořany, na představeného⁵⁵⁹ číšníků a na představeného⁵⁵⁹ pekařů, rozzlobil (3) a dal je pod dozor¹⁰⁶³ domu velitele⁵⁵⁹ osobní strážě¹⁰⁰⁵ do věže¹⁰⁵⁷, místa¹³, kde byl vězněn¹¹⁵⁵ Josef. (4) A velitel⁵⁵⁹ osobní strážě¹⁰⁰⁵ k nim¹⁰⁶⁴ Josefa přidělil¹⁰⁴¹, aby je obsluhoval¹⁴⁸, i byli¹⁴⁸ pod dozorem¹⁰⁶³ řadu dní.

(5) A oni oba dostali⁹⁷⁷ sen, každý²⁸⁵ svůj sen, v jedné noci, každý²⁸⁵ podle výkladu svého snu, číšník i pekař, kteří patřili králi Egypta, kteří byli věznění¹¹⁵⁵ ve věži¹⁰⁵⁷. (6) A Josef k nim za jitra přišel a uviděl je, a hle je¹⁰⁶⁵ – mračili se¹⁰⁶⁶. (7) I otázal se faraonových dvořanů, kteří s ním byli pod dozorem¹⁰⁶³ domu jeho pána, výrokem: Proč jsou dnes vaše tváře mrzuté¹⁰⁶⁷? (8) A řekli k němu: Dostali⁹⁷⁷ jsme sen a není schopného vyložit¹⁰⁹⁴ jej. A Josef k nim řekl: Zda nepřisluší výklady Bohu? Nuže, vyrozprávějte^{360 418} mi.

(9) I vyrozprávěl⁴¹⁸ Josefovi svůj sen představený⁵⁵⁹ číšníků a řekl mu: V mém snu bylo, že¹³² hle, před mou tváří vinná réva (10) a na té vinné révě tři výhonky, a ona jakoby pučela, její květ vzešel, její trsy vytvořily zralé¹⁰⁶⁸ hrozny¹⁰⁶⁹. (11) A v mé ruce byla faraonova číše, i vzal jsem ty hrozny¹⁰⁶⁹ a vytlačil jsem je do faraonovy číše a tu číši jsem dal na faraonovu dlaň¹⁰⁷⁰. (12) A Josef mu řekl: Toto je jeho výklad: Ty tři výhonky – ony jsou tři dni; (13) ještě tři dni a¹⁰⁷¹ farao bude pozvedat^{139 1072} tvou hlavu a uvede tě zpět⁴⁰⁶ na tvé místo¹⁰⁷³ a budeš podávat faraonovu číši v jeho ruku podle dřívějšího¹⁰⁷⁴ pořádku^{482 1075}, když jsi byl¹⁴⁸ jeho číšníkem. (14) Jen kdybys mě podržel

ve své paměti¹⁰⁷⁶, až se ti dobře povede, a uskutečnil¹², prosím³⁶⁰, při mně⁵³⁵ laskavost^{511 561} a chtěl⁷⁴ mě připomenout¹⁰⁷⁶ faraonovi a¹⁰⁷⁷ pomoci mi ven¹⁰⁷⁸ z tohoto domu, (15) neboť jsem ze země Hebreů^{399 525 1053} byl doslova¹⁰⁷⁹ ukraden a ani zde jsem nic⁵⁷⁷ neprovedl¹², proč by mě byli měli⁷⁴ strčit³⁸⁴ v díru^{991 1080}.

(16) A když představený⁵⁵⁹ pekařů shledal⁷⁹, že dobře vyložil, řekl⁴³⁸ k Josefovi: I já ve svém snu – nuže¹³², hle, na mé hlavě tři koše bílého chleba¹⁰⁸¹ (17) a ve vrchním koši – ode všeho pokrmu faraonova, výrobky¹⁵⁶ pekaře, a z toho koše z mé hlavy⁶³⁴ je žralo ptačtvo^{18 31 272}. (18) A Josef odpověděl a řekl: Toto je jeho výklad: Ty tři koše – ony jsou tři dni; (19) ještě tři dni a¹⁰⁷¹ farao bude pozvedat^{139 1072} tvou hlavu z tebe⁶³⁴ a pověsí tě na dřevo, i bude ptačtvo^{18 31 272} z tebe⁶³⁴ žrát tvé maso.

(20) A v třetí den, den faraonova narození, se stalo¹, že¹³² uspořádal¹² všem svým služebníkům hostinu⁷⁵⁷ a vprostřed svých služebníků pozvedl^{139 1072} hlavu představeného⁵⁵⁹ číšníků a hlavu představeného⁵⁵⁹ pekařů; (21) i uvedl představeného⁵⁵⁹ číšníků zpět⁴⁰⁶ k jeho číšnictví, aby dával⁴⁸ číši na faraonovu dlaň¹⁰⁷⁰, (22) a představeného⁵⁵⁹ pekařů pověsil, podle toho, jak jim Josef podal výklad¹⁰⁸². (23) Ale představený⁵⁵⁹ číšníků si Josefa nepřipamatoval¹⁰⁷⁶, nýbrž¹³² na něho zapomněl.

41 A po uplynutí¹³¹ celých dvou let¹⁰⁸³ se stalo¹, že¹³² měl sen^{977 1084} farao; a hle, stál nad řekou¹⁰⁸⁵, (2) a hle, z té řeky¹⁰⁸⁵ vzházelo sedm krav, krásných vzhledem a tučného masa¹⁰⁸⁶, i pásly se⁴⁸ v rákosí¹⁰⁸⁷. (3) A hle, za nimi z té řeky¹⁰⁸⁵ vzházelo dalších¹⁷³ sedm krav, ošklivých¹⁰⁶⁷ vzhledem a hubeného¹⁰⁸⁸ masa¹⁰⁸⁶, i stanuly vedle těch krav na břehu³²⁷ řeky¹⁰⁸⁵; (4) a ty krávy ošklivé¹⁰⁶⁷ vzhledem a hubeného¹⁰⁸⁸ masa¹⁰⁸⁶ sežraly těch sedm krav krásných vzhledem a tučných. A farao procitl; (5) a usnul a dostal sen⁹⁷⁷ podruhé, a hle, na jednom stéble vzházelo sedm klasů, tučných a pěkných⁴³¹; (6) a hle, za nimi vyrůstalo sedm klasů tenkých¹⁰⁸⁸ a vysušených východním větrem, (7) a ty tenké¹⁰⁸⁸ klasy pohltily¹⁰⁸⁹ těch sedm klasů tučných a plných. A farao procitl – a hle, sen.

(8)A za jitra se stalo¹, že¹³² jeho duch²²⁶ byl rozrušen¹⁰⁹⁰, i poslal a dal zavolat⁵²⁶ všechny písaře¹⁰⁹¹ Egypta a všechny jeho¹⁰⁹² mudrce a vyrozprávě⁴¹⁸ jim farao své sny^{156 1093}, i nebylo schopného vyložit¹⁰⁹⁴ je faraonovi. (9)Tu¹³² faraona oslovil představený⁵⁵⁹ číšníků výrokem: Já dnes musím připomenout^{1076 1095} svá provinění¹⁰⁹⁶. (10)Farao se rozzlobil na své nevolníky a dal mě pod dozor¹⁰⁶³ domu velitele⁵⁵⁹ osobní stráže¹⁰⁰⁵, mne a představeného⁵⁵⁹ pekařů; (11)a v jedné noci jsme dostali⁹⁷⁷ sen, já i on, každ²⁸⁵ podle výkladu svého snu jsme jej dostali⁹⁷⁷. (12)A byl tam s námi hebrejský^{399 525 1053} mladík⁴⁷¹, nevolník *patřící* veliteli⁵⁵⁹ osobní stráže¹⁰⁰⁵, jemuž⁵⁸⁹ jsme je vyrozprávě⁴¹⁸, i vyložil nám naše sny, každému²⁸⁵ podal výklad¹⁰⁸² podle jeho snu; (13)a stalo se podle toho, jak nám výklad podal¹⁰⁸², tak se stalo: mne uvedli zpět⁴⁰⁶ na mé místo¹⁰⁷³ a jeho pověsili.

(14)Tu¹³² farao poslal a dal Josefa zavolat⁵²⁶, a vyvedli ho chvatně z díry^{991 1080}, i oholil se a vyměnil své šatstvo a vešel k faraonovi; (15)a farao k Josefovi řekl: Dostal⁹⁷⁷ jsem sen a není schopného vyložit¹⁰⁹⁴ jej, ale o tobě jsem já uslyšel výrok, že umíš sen vyslechnout^{341 861} k jeho vyložení. (16)A Josef faraonovi odpověděl výrokem: Daleko *ode* mne^{412 1097} – pokojem¹⁰⁹⁸ bude faraonovi odpovídat Bůh. (17)A farao k Josefovi promluvil: Ve svém snu jsem, hle, já stál na břehu³²⁷ řeky¹⁰⁸⁵, (18)a hle, z té řeky¹⁰⁸⁵ vzházelo sedm krav tučného masa¹⁰⁸⁶ a krásných zjevem⁷⁵³, i pásly se⁴⁸ v rákosí¹⁰⁸⁷. (19)A hle, za nimi vzházelo dalších⁷³ sedm krav, ubohých¹⁰⁹⁹ a zjevem⁷⁵³ velmi ošklivých¹⁰⁶⁷ a bídného¹¹⁰⁰ masa¹⁰⁸⁶ – v celé zemi Egypta jsem tak ošklivých¹¹⁰¹ neviděl. (20)A ty bídné¹¹⁰⁰ a ošklivé¹⁰⁶⁷ krávy sežraly těch sedm prvních, tučných; (21)i vešly do jejich nitra, ale nepoznalo se, že do jejich nitra vešly, neboť¹³² jejich vzhled byl ošklivý¹⁰⁶⁷ jako na počátku; i procitl jsem. (22)A ve svém snu jsem viděl, že⁴⁶⁵ hle, na jednom stéble vzházelo sedm klasů, plných a pěkných⁴³¹; (23)a hle, za nimi vyrůstalo sedm klasů scvrklých¹¹⁰², tenkých¹⁰⁸⁸, vysušených východním větrem; (24)a ty tenké¹⁰⁸⁸ klasy pohltily¹⁰⁸⁹ těch

sedm pěkných⁴³¹ klasů. A promluvil jsem k písařům¹⁰⁹¹, ale nebylo¹¹⁰³, kdo by mi podal vysvětlení^{103 1104}.

(25)A Josef k faraonovi řekl: Faraonův sen – on je jeden: Bůh faraonovi oznámil¹⁰³, co se chystá činit²²⁵. (26)Sedm pěkných⁴³¹ krav – ony jsou sedm let, a sedm pěkných⁴³¹ klasů – ony jsou sedm let; on je to jeden sen; (27)a těch sedm krav bídných¹¹⁰⁰ a ošklivých¹⁰⁶⁷, vzházějících za nimi – ony jsou sedm let, a těch sedm klasů bídných¹¹⁰⁰, východním větrem vysušených, bude sedm let hladu. (28)To⁷⁹⁸ je slovo, jež jsem k faraonovi promluvil¹¹⁰⁵: Bůh faraonovi ukázal, co se chystá činit²²⁵. (29)Hle, přichází sedm let veliké hojnosti v celé zemi Egypta; (30)a po nich povstane sedm let hladu a veškerá ta hojnost bude v zemi Egypta zapomenuta a zemi zhubí^{46 1106} hlad; (31)i nebude se z příčiny⁷³⁰ onoho hladu potom o té hojnosti vědět¹¹⁰⁷, neboť on bude velmi tíživý. (32)A stran opakování toho snu faraonovi dvakrát – protože¹¹⁰⁸ ta věc je od³⁸² Boha pevně určena¹¹⁰⁹ a Bůh její uskutečnění¹² urychluje¹¹¹⁰. (33)A nyní nechť farao vyhlédá^{40 575} rozumného¹¹¹¹ a moudrého muže a ustanovuje^{40 106 1112} ho nad zemí Egypta – (34)nechť farao zařizuje^{12 40}, ať poveruje^{1041 1112} pověřence^{642 1113} nad zemí a v sedmi letech hojnosti vyhradí⁵⁰⁴ pětinu země¹¹¹⁴ Egypta, (35)a nechť shromážďují⁴⁰ všechen pokrm z těchto přicházějících příznivých¹¹¹⁵ let a kupí^{40 642 1116} zrní pod ruku faraonovu za pokrm ve městech a uchovávej^{40 449} je (36)a ten pokrm se stane¹ zásobou¹¹¹⁷ zemi na sedm let hladu, jež v zemi Egypta budou nastávat¹, i nebude země hladem ničena¹¹¹⁸.

(37)I byla⁴⁸ ta řeč faraonovi i všem jeho služebníkům vhod⁹²² (38)a farao k svým služebníkům řekl: Zda budeme umět⁷⁴ najít muže¹¹¹⁹ jako tento¹¹²⁰, v němž je Boží Duch¹¹²¹? (39)A k Josefovi farao řekl: Jelikož¹¹²² ti Bůh dal^{1121 1123} vědět všechno toto, není rozumného¹¹¹¹ a moudrého jako ty¹¹²⁴. (40)Ty budeš nad mým domem a na tvůj rozkaz²⁶³ se bude chystat¹¹²⁵ všechen můj lid; jen o trůn budu větší než ty⁷⁵⁵. (41)A farao k Josefovi řekl: Viz, postavil⁸⁰⁸ jsem tě nad celou

zemí Egypta. (42)A faraó ze své ruky⁶³⁴ stáhl¹³⁰⁷ svůj prsten a dal jej na ruku Josefovu a oblékl ho v roucha z kmentu¹²⁶ a na jeho šíji vložil³⁸⁴ řetěz¹²⁷ ze zlata; (43)a dal ho vozit¹²⁸ v druhém voze¹²⁹, jenž mu patřil, a před jeho tváří volali: Abréčh¹³⁰. I postavil⁸⁰⁸ ho nad celou zemí Egypta. (44)A faraó k Josefovi řekl: Já jsem faraó a nikdo⁸⁴⁸ v celé zemi Egypta nebude moci⁷⁴ pozvednout svou ruku ani svou nohu bez tebe^{412 1097}. (45)A faraó nazval Josefovo jméno Cofnath-Paéneach¹³¹ a dal mu za ženu Asnath, dceru Pótífery, kněze v Ónu¹³². I vyšel Josef na zem¹³³ Egypta.

(46)A při svém stanutí před tváří faraóna, krále Egypta, byl Josef ve věku¹⁸⁰ třiceti let. I vyšel Josef zpřed tváře¹⁵³ faraónovy a prošel celou zemí Egypta.

(47)A v sedmi letech hojnosti vynášela^{12 48} země po hrstech¹³⁴, (48)i shromážďovali^{48 1135} všechen pokrm ze sedmi let, jež v zemi Egypta nastala, a snášeli^{48 808 1135} pokrm v města; pokrm z polí¹⁵⁶ města, jež byla kolkolem něho, snášeli^{48 808 1135} doprostřed něho. (49)I nakupil¹¹⁶ Josef zrní jako písku moře, velmi mnoho, až¹³⁶ přestali¹¹⁵ sčítat⁴¹⁸, neboť mu počtu¹³⁷ nebylo.

(50)A Josefovi se narodilo, dříve než přišel rok hladu, dvě synů, jež mu porodila Asnath, dcera Pótífery, kněze v Ónu; (51)a jméno prvorozeného nazval Josef Menaššé¹³⁸... Protože mi Bůh dal zapomenout na všechnu mou námahu¹³⁹ a na všechnen dům mého otce. (52)A jméno druhého nazval Efrájim¹⁴⁰... Protože mě Bůh v zemi mé bídý^{429 762} učinil plodným.

(53)A skončilo⁴⁶ sedm let hojnosti, jež v zemi Egypta nastala, (54)a začalo¹⁴¹ podle toho, co řekl Josef, přicházet¹⁸⁴ sedm let hladu. I byl⁴⁸ ve všech zemích hlad, ale v celé zemi Egypta byl^{1 48} chléb, (55)a když celá země Egypta vyhladověla a lid se jal křičet na faraóna³⁷⁴ o chléb, řekl⁴³⁸ faraó všem Egyptanům¹⁴²: Jděte k Josefovi; co vám řekne, učinite. (56)A na celé tváři⁴ země byl¹ hlad; i otevřel Josef vše, v čem¹⁴³ co bylo a jal se prodávat Egyptanům¹⁴² obilí¹⁴⁴. A hlad se v zemi Egypta rozmohl¹⁴⁵; (57)a celá země přicházela^{48 1143} do Egypta k Josefovi obilí

nakupovat¹⁴⁴, neboť hlad se rozmohl¹⁴⁵ na celé¹⁴⁶ zemi.

42 A Jákób se dověděl⁷⁹, že v Egyptě je obilí, i řekl Jákób svým synům: Nač na sebe vzájemně hledíte? (2)A řekl: Hle, uslyšel jsem, že v Egyptě je obilí; sestupte tam a nakupte nám obilí¹⁴⁴ odtamtud, ať zůstáváme naživu¹⁴⁷ a neumíráme. (3)I sestoupilo deset Josefových bratrů nakoupit¹²⁸⁰ zrní z Egypta; (4)ale Benjámina, Josefova bratra, Jákób s jeho bratry nepustil¹¹⁸, neboť si řekl⁵³⁷: Aby ho nepotkávala nehoda. (5)I přišli Isráelovi synové nakoupit obilí¹⁴⁴ prostřed přicházejících, neboť v zemi Kenáanu byl¹⁴⁸ hlad.

(6)A Josef – on byl vladařem nad zemí, on, jenž⁵⁴⁸ prodával¹⁴⁸ obilí¹⁴⁴ všemu lidu země. Josefovi bratři tedy²⁹¹ přišli a poklonili se mu, obličej⁴⁸⁷ k zemi; (7)a když Josef své bratry uviděl, poznal⁴³⁸ je, ale neznal se^{48 1149} k nim, i mluvil⁴⁸ s nimi tvrdě¹⁵⁰ a řekl k nim: Odkud jste přišli? I řekli: Ze země Kenáanu, nakoupit¹²⁸⁰ pokrmu. (8)I poznal Josef své bratry, ale oni ho nepoznali.

(9)A Josef si připomněl sny, jež o nich dostal⁹⁷⁷, i řekl k nim: Vy jste vyzvědači, přišli jste se podívat na nahotu¹⁵¹ země. (10)I řekl k němu: Ne, můj pane, nýbrž¹³² tvoji nevolníci přišli nakoupit¹²⁸⁰ pokrmu. (11)My všichni³⁷⁴ jsme synové jednoho muže, my... poctivci jsme my, tvoji nevolníci nejsou! vyzvědači. (12)I řekl k nim: Ne, nýbrž⁴⁹⁰ jste se přišli podívat na nahotu¹⁵¹ země. (13)A řekl: Tvých nevolníků bylo dvanáct bratrů; my jsme synové jednoho muže v zemi Kenáanu, a hle, nejmladší³⁰⁴ je dnes s otcem, a jeden – není ho. (14)A Josef k nim řekl: To je ono, co jsem k vám promluvil výrokem: Vy jste vyzvědači. (15)Tímto^{920 1152} musíte⁷⁴ být podrobeni zkoušce: při životě faraóna¹¹⁵³, budete-li⁴¹¹ moci⁷⁴ odtud vyjít, leč při příchodu¹¹⁵⁴ vašeho nejmladšího³⁰⁴ bratra sem! (16)Pošlete jednoho z vás, ať vašeho bratra může⁷⁴ přivést⁵⁶⁴, a vy budete uvězněni¹¹⁵⁵, i budou vaše slova podrobována zkoušce, zda je při vás pravda⁶²⁶, a ne-li, při životě faraóna¹¹⁵³, že jste vy vyzvědači. (17)I dal je všechny spolu¹¹⁵⁶ na tři dni pod dozor¹⁰⁶³.

(18)A v třetí den k nim Josef řekl: Učiňte toto a zůstaňte nazívu¹¹⁴⁷; já se bojím Boha. (19)Jste-li vy poctivci, bude⁴⁰ jeden váš bratr spoutaný¹¹⁵⁵ v domě vašeho dozoru¹⁰⁶³ a vy jděte, dopravte obilí *vzhledem ke hladovění vašich domů*, (20)a vašeho nejmladšího³⁰⁴ bratra musíte⁷⁴ dopravit ke mně, i budou vaše slova ověřená¹¹⁵⁷ a nebudete muset⁷⁴ umřít. A učinili tak; (21)a říkali⁴⁸ si navzájem⁶⁹⁴: Zajisté *jsme* my vinni vůči našemu bratru¹¹⁵⁸, jehož duše úzkost^{942 1159} jsme zpozorovali⁷⁹ při jeho volání k nám o smilování, *ale* neuposlechli jsme; proto tato úzkost^{942 1159 1160} přišla na nás. (22)A Reúvén jim odpověděl výrokem: Zda jsem k vám nepronesl výrok: Nesmíte⁷⁴ hrěšit proti *tomu* malému^{787 996?} Ale neuposlechli jste – a věru¹¹⁶¹ se jeho krev, hle, požaduje^{48 284}. (23)A oni nevěděli⁴⁸, že Josef rozumí³⁴¹, neboť mezi nimi byl tlumočník, (24)i odvrátil se¹¹⁶² zpřed nich³⁷² a zaplakal¹¹⁶³. A když k nim přišel zpět²⁵², promluvil⁴³⁸ k nim; a vzal z jejich blízkosti²⁵⁹ Šimeóna a před jejich očima ho spoutal¹¹⁵⁵.

(25)A Josef rozkázal, *aby* jejich nádoby⁶³⁷ naplnili zrním, a vrátit jim jejich peníze^{453 1164}, každému²⁸⁵ do jeho pytle¹¹⁶⁵, a dát jim stravu na cestu; i učinili jim tak. (26)I naložili¹¹⁶⁶ své obilí na své osly a odebrali se odtamtud. (27)A když jeden v hostinci svůj pytel¹¹⁶⁵ otevřel k dání obroku svému oslu, uviděl⁴³⁸ své peníze⁴⁵³, a⁴⁶⁵ hle, ony byly¹¹⁶⁷ v otvoru²⁶³ jeho vaku¹¹⁶⁸. (28)I řekl k svým bratrům: Mé peníze⁴⁵³ byly vráceny¹¹⁶⁷, a věru¹¹⁶¹, hle, jsou¹¹⁶⁷ v mém vaku¹¹⁶⁸. I zastavilo se¹¹⁶⁹ jejich srdce¹¹⁷⁰ a se strachem¹¹⁷¹ se obraceli^{48 1172} k sobě navzájem⁶⁹⁴ s výrokem: Co nám toto Bůh učinil?

(29)I přišli k Jákobovi, svému otci, do země Kenáanu a oznámili¹⁰³ mu všechny své příhody¹¹⁷³ výrokem: (30)Ten muž, pán té země, s námi mluvil⁴⁸ tvrdě¹¹⁵⁰ a pokládal^{48 808 1174} nás za vyzvědače¹¹⁷⁵ v té zemi¹¹⁷⁶; (31)i říkli jsme k němu: My *jsme* poctivci, nejsme vyzvědači, (32)*bylo* nás dvanáct bratrů, synů našeho otce; jeden – není ho, a nejmladší³⁰⁴ je dnes s naším otcem v zemi Kenáanu. (33)A ten muž, pán té země, k nám řekl: Tímto^{920 1152}

budu moci⁷⁴ poznat, že vy *jsste* poctivci: jednoho z vašich bratrů nechejte u mne a *vzhledem ke* hladovění vašich domů *si* naberte a jděte, (34)*ale* svého nejmladšího³⁰⁴ bratra ke mně dopravte, i budu moci⁷⁴ poznat, že vy *nejste* vyzvědači, že *jsste* vy poctivci. Budu vám moci⁷⁴ odevzdat vašeho bratra a budete smět⁷⁴ obcházet⁹¹⁶ zem.

(35)A *když* oni vyprazdňovali své pytle¹¹⁶⁵, stalo se¹⁷⁰³, že¹³² hle, každý²⁸⁵ měl ve svém pytlí¹¹⁶⁵ uzlík svých peněz⁴⁵³, i uviděli uzlíky svých peněz^{453 1164}, oni i jejich otec, a ulekli se. (36)A Jákob, jejich otec, k nim řekl: Mne jste připravili o děti; Josef – není ho, a Šimeón – není ho, a Benjámina chcete vzít¹¹⁷¹! Všechny tyto věci³⁷⁴ jsou proti mně¹¹⁷⁸! (37)A Reúvén k svému otci pronesl výrok: Můžeš⁷⁴ usmrtit dva mé syny, nebudou-li ho moci⁷⁴ dopravit ho k tobě; svěť⁸⁰⁸ ho na mou ruku a já ho k tobě musím⁷⁴ přivést zpět⁴⁰⁶. (38)I řekl: Můj syn s vámi nebude sestupovat; vždýť jeho bratr je⁴⁸ mrtev a zbyl on sám⁷⁶, a potká-li ho na cestě, kterou půjdete, nehoda, sešlete^{438 993 1179} mé šediny⁴²⁵ do šeołu¹⁰⁰³ v zármutku¹¹⁸⁰.

43 Ale hlad v zemi byl tíživý, (2) a jak dojedli obilí⁶¹⁸, jež dopravili z Egypta, stalo se¹, že¹³² k nim jejich otec řekl: Jděte zase²⁵², nakupte¹²⁸⁰ nám trochu pokrmu. (3)A Júdá k němu pronesl výrok: Ten muž k nám velmi¹¹⁸¹ důrazně prohlásil výrokem: Nebudete vidět mou tvář, leč s vámi *bude* váš bratr. (4)Jsi-li ochoten propustit^{120 1182} našeho bratra s námi, chceme⁷⁴ sestoupit a pokrmu ti nakoupit¹²⁸⁰, (5)avšak nejsi-li ochoten *ho* propustit^{120 1182}, nebudeme sestupovat, protože ten muž k nám řekl: nebudete vidět mou tvář, leč s vámi *bude* váš bratr. (6)A Isráel řekl: Proč jste mi učinili zle prozrazením¹⁰³ tomu muži, že¹¹⁸³ ještě máte⁵⁰³ bratra? (7)I říkli: Ten muž se na nás a na naši rodinu⁶⁰⁷ podrobně¹¹⁸¹ dotazoval⁴⁸ výrokem: Zda je ještě živ váš otec? zda máte⁸⁹² bratra? I podali jsme mu zprávu¹⁰³ podle smyslu²⁶³ těchto slov. Zda jsme vůbec¹¹⁸¹ mohli vědět⁸⁶¹, že bude říkat: Dopravte svého bratra dolů^{993 1037}? (8)A Júdá k Isráelovi, svému otci, řekl: Pošli toho hochu⁴⁷¹ se mnou, i budeme

moci⁷⁴ vstát a jít, ať zůstáváme⁴⁰ i my i ty i naše drobotina naživu¹¹⁴⁷ a neumíráme⁴⁰. (9) Já budu za něho ručit, budeš ho moci⁷⁴ požadovat¹¹⁸⁴ z mé ruky; jestliže ho k tobě nedopravím, abych ho mohl⁷⁴ před tvou tvář postavit⁸⁰⁴; pak¹³² budu vůči tobě *po* všechny dni vinen hříchem. (10) Vždyť kdybychom nebyli otáleli⁴⁸, věru bychom se nyní již dvakrát¹¹⁸⁵ byli vrátili. (11) A Izráel, jejich otec, k nim řekl: *Je-li tedy tomu tak, učíte toto: naberte ve své nádoby⁶³⁷ z nejlepšího výnosu¹¹⁸⁶ země a tomu muži dolů zaneste⁹⁹³ dar^{133 1187}: trochu balzámu a trochu medu, vonného koření a ladana⁹⁹², pistaciových ořechů¹¹⁸⁸ a mandlí. (12) A vezměte ve svou ruku dvoje peníze⁴⁵³, a ty peníze vrácené v otvoru²⁶³ vašich vaků¹¹⁶⁸ ve své ruce¹¹⁸⁹ vraťte, snad to⁷⁹⁸ byl omyl. (13) A svého bratra vezměte a vstaňte, jděte zase²⁵² k tomu muži; (14) a BŮH, Všemocný, kéž vám dává⁴⁰ slitování¹¹⁹⁰ před tváří²⁰³ toho muže, ať vám propustí¹²⁰ vašeho druhého¹⁷³ bratra i Benjámina. A já, když budu¹¹⁹¹ o děti připraven, budu¹¹⁹¹ o děti připraven. (15) I vzali ti muži onen¹¹⁹² dar¹³³ a dvoje peníze⁴⁵³ vzali v svou ruku, i Benjámina, a vstali a sestoupili *do* Egypta a stanuli před tváří²⁰³ Josefovou.*

(16) A Josef Benjámina s nimi uviděl, i řekl tomu, jenž *byl* nad jeho domem: Uved' ty muže do domu a zabij zabíjačku¹¹⁹³ a připrav, neboť ti muži budou o polednách jíst se mnou. (17) A ten muž učinil podle *toho*, co Josef řekl, i uvedl ten muž ty muže do Josefova domu. (18) A ti muži se ulekli, že byli uvedeni v Josefův dům, a řekli si⁵³⁷: My jsme *sem* uváděni pro ty peníze^{366 453} vrátivší se prve¹¹⁹⁴ v naše vaky¹¹⁶⁸, *aby se mohli* na nás sesypat a na nás se vrhnout a vzít nás za nevolníky i s našimi¹¹⁹⁵ osly. (19) I přiblížili se k tomu muži, jenž *byl* nad Josefovým domem, a u vchodu²²⁰ *do* domu k němu promluvili (20) a řekli: Prosím¹¹⁹⁶, můj pane, dovolili jsme si prve¹¹⁹⁴ sestoupit^{993 1197} k nakoupení¹²⁸⁰ pokrmu, (21) a když jsme přišli do hostince, stalo se, že¹³² jsme otevřeli své vaky¹¹⁶⁸, a¹¹⁹⁸ hle, peníze⁴⁵³ každého²⁸⁵ v otvoru²⁶³ jeho vaku¹¹⁶⁸, naše peníze⁴⁵³ ve své váze¹¹⁹⁹; i přinesli jsme je¹¹⁶⁷ ve své ruce zpět⁴⁰⁶ (22) a donesli jsme dolů⁹⁹³ ve

své ruce další¹⁷³ peníze k nakoupení¹²⁸⁰ pokrmu. Kdo naše peníze⁴⁵³ v naše vaky¹¹⁶⁸ vložil³⁸⁴, nevíme. (23) I řekl: Pokoj vám, nemusíte⁷⁴ se bát; váš Bůh a Bůh vašeho otce dal poklad ve vaše vaky¹¹⁶⁸. Vaše peníze⁴⁵³ ke mně došly¹¹⁶⁷. A vyvedl k nim Šimeóna; (24) a ten muž uvedl ty muže do Josefova domu a dal *jim* vodu, i umylí své nohy, a jejich oslům dal obrok.

(25) A do Josefova příchodu o polednách¹²⁰⁰ připravili ten dar¹³³, neboť uslyšeli, že tam budou jíst chléb⁸⁵¹. (26) A když Josef přišel do domu, přinesli⁴³⁸ mu do domu dar¹³³, jenž *byl* v jejich ruce, i poklonili se mu k zemi. (27) I otázal se, zda se mají dobře¹²⁰¹, a řekl: Zda se má dobře váš otec¹²⁰¹, stařec, o němž jste promluvili? Zda on ještě žije? (28) A řekli: Tvému nevolníku, našemu otci, se vede dobře¹²⁰¹; on ještě žije. A schýlili hlavy⁶²⁴ a poklonili se. (29) I pozvedl¹⁹⁹ své oči a uviděl Benjámina, svého bratra, syna své matky, a řekl: Zda je toto²⁰² váš nejmladší³⁰⁴ bratr, o němž jste ke mně promluvili? A řekl: Nechť je⁴⁰ ti Bůh přízniv¹²⁰³, můj synu. (30) A Josef se spěšně⁶⁷⁷ – neboť se nad jeho bratrem vznítily jeho niterné city¹¹⁹⁰ – jal hledat, *kde by si mohl* poplakat, i vešel do pokoje¹²⁰⁴ a poplakal si tam; (31) a umyl svou tvář a vyšel, i ovládl se a řekl: Předkládejte³⁸⁴ chléb⁸⁵¹! (32) I jali se předkládat³⁸⁴ jemu zvláště⁷⁶ a jim zvláště⁷⁶ a Egyptanům jedoucím s ním zvláště⁷⁶, neboť Egyptané nemohou¹²⁰⁵ jíst chléb⁸⁵¹ s Hebrei^{399 1053}, neboť ona věc je Egyptanům ošklivostí¹²⁷³. (33) A seděli⁴⁸ před jeho tváří, prvorozený podle svého prvorozenství a mladší⁵¹⁷ podle svého mládí¹²⁰⁶, i hleděli⁴⁸ ti muži udiveně jeden na druhého^{331 1172}. (34) A nosili⁴⁸ k nim porce¹²⁰⁷ z blízkosti jeho¹²⁰⁸ tváře²⁵⁹ a Benjáminova porce¹²⁰⁷ byla⁴⁸ pětkrát hojnější než porce¹²⁰⁷ jich všech³⁷⁴. I pili^{48 1209} a opojili se s ním.

44 A tomu, jenž *byl* nad jeho domem, rozkázal výrokem: Naplně vaky¹¹⁶⁸ těch mužů pokrmem podle *toho*, co mohou unést¹³⁹, a peníze⁴⁵³ každého²⁸⁵ vlož³⁸⁴ v otvor²⁶³ jeho vaku¹¹⁶⁸, (2) a v otvor vaku¹¹⁶⁸ nejmladšího³⁰⁴ musíš⁷⁴ vložit³⁸⁴ můj pohár, ten pohár ze stříbra, a peníze⁴⁵³ za jeho obilí. I učinil podle Josefových slov,

jež vyslovil. (3) Když se ráno rozsvětlo, byli⁴³⁸ ti muži propuštěni¹²⁰, oni i jejich oslove; (4) když oni opustili město^{289 1210}, – nedošli daleko, – řekl⁴³⁸ Josef tomu, jenž byl nad jeho domem: Vstaň, vyraz⁸²⁴ za těmi muži, a až je dostihneš, musíš^{74 438} k nim říci: Proč jste za dobro zaplatili zlem? (5) Zda toto není to, z čeho¹²¹¹ můj pán pije? A on z něho¹²¹¹ přece¹²¹² věští⁷⁸⁸! Tím, co jste učinili, jste se zachovali zle! (6) I dostihl je a vyslovil k nim tato slova; (7) i řekl k němu: Proč můj pán mluví podle těchto slov¹²¹³? Daleko je tvým nevolníkům od jednání¹² podle tohoto slova¹²¹³! (8) Hle, peníze⁴⁵³, jež jsme našli v otvoru²⁶³ svých vaků¹¹⁶⁸, jsme k tobě ze země Kenáanu přinesli zpět⁴⁰⁶, i jak bychom zradli z domu tvého pána stříbro nebo zlato? (9) U koho z tvých nevolníků se bude moci⁷⁴ najít, ať umře, a i my budeme nevolníky⁸⁹ tvému pánu. (10) I řekl: Také to⁷⁹⁸ nyní tak bude, podle vašich slov: U koho se bude moci⁷⁴ najít, bude mi nevolníkem¹²¹⁴, a vy budete^{1 703} nevinní^{1214 1215}. (11) I složili^{993 1179} spěšně⁶¹⁷ každý²⁸⁵ svůj vak¹¹⁶⁸ na zem a otevřeli každý²⁸⁵ svůj vak¹¹⁶⁸, (12) i jal se prohlédávat – začal u nejstaršího³²⁴ a dokončil⁴⁶ u nejmladšího³⁰⁴, a pohár se našel ve vaku¹¹⁶⁸ Benjámínově. (13) I roztrhli své šatstvo a každý²⁸⁵ naložil na svého osla a vrátili se do města.

(14) I vešel Júdá a jeho bratři do Josefova domu, a on tam ještě byl. A padli před jeho tvář k zemi (15) a Josef jim řekl: Co je toto za čin, ježž jste učinili? Zda jste nevěděli⁴⁸, že muž, jenž je jako já¹¹²⁴, přece¹²¹² umí věstit^{788 861}? (16) A Júdá řekl: Co máme⁷⁴ říci mému pánu? Co máme⁷⁴ promluvit a čím se máme⁷⁴ ospravedlnit? Bůh našel vinu¹⁴⁶ tvých nevolníků; hle, my¹²¹⁶ – nevolníci našemu pánu, i my i ten, v jehož ruce se ten pohár našel. (17) I řekl: Daleko mi je od takového jednání¹². Ten muž, v jehož ruce se ten pohár našel, on mi bude nevolníkem¹²¹⁴ a vy v pokoji vystupte³⁶⁸ k svému otci.

(18) I přiblížil se k němu Júdá a řekl: Prosím¹¹⁹⁶, můj pane, dovol³⁶⁰, nechť tvůj nevolník smí^{40 74} vyslovit slovo v uši mého pána a nechť na tvého nevolníka neplane^{40 138} tvůj hněv, vždyť kdo je

podoběn tobě¹¹²⁴, je jako faraó. (19) Můj pán se svých nevolníků otázal výrokem: Zda máte otce nebo bratra⁸⁹²? (20) I řekl jsem k mému pánu: Máme otce, starce⁸⁹², a dítka⁷⁸⁷ jeho stáří⁵⁹, nejmladšího³⁰⁴, jehož⁵⁸⁹ bratr umřel, a on zůstal sám⁷⁶ po své matce a jeho otec ho miluje⁴⁸. (21) I řekl jsi k svým nevolníkům: Dopravte ho dolů^{993 1037} ke mně, ať na něho mohu⁷⁴ upřít³⁸⁴ své oko. (22) I řekl jsem k mému pánu: Ten hoch⁴⁷¹ nemůže svého otce opustit, a opustí-li svého otce, on umře⁴³⁸. (23) A řekl jsi k svým nevolníkům: Jestliže váš nejmladší³⁰⁴ bratr s vámi nebude sestupovat^{993 1037}, nebudete více¹²⁷ vidět mou tvář. (24) A když jsme vystoupili³⁶⁸ k tvému nevolníku, mému otci, stalo se, že¹³² jsme mu slova mého pána oznámili¹⁰³. (25) A když náš otec řekl: Jděte zase²⁵², nakupte¹²⁸⁰ nám trochu pokrmu, (26) řekli jsme⁴³⁸: Nemůžeme sestoupit⁹⁹³, bude-li s námi náš nejmladší³⁰⁴ bratr, pak¹³² sestoupíme⁹⁹³, protože nemůžeme uvidět tvář toho muže, jestliže¹³² jeho, našeho nejmladšího³⁰⁴ bratra, s námi nebude. (27) A tvůj nevolník, můj otec, k nám řekl: Vy víte⁴⁸, že mi má žena porodila dva, (28) a jeden z mé blízkosti²⁵⁹ odešel¹²⁷, i řekl jsem: ano, nepochybně⁹⁹⁹ byl na kusy¹⁰⁰⁰ rozerván, a doposud jsem ho neuviděl, (29) a vezmete-li z blízkosti mé tváře³⁸² i tohoto a potká¹¹⁷³ ho nehoda, sešlete^{438 993 1179} mé šediny⁴²⁵ do šéolu¹⁰⁰³ v neštěstí^{1180 1218}. (30) A nyní: za³⁶⁵ mého příchodu k tvému nevolníku, mému otci, jestliže¹³² ten hoch⁴⁷¹ – nebude ho s námi, a jeho žití²⁸³ je spjato s jeho žitím^{283 1219}, (31) a když uvidí¹²²⁰, že toho hoch⁴⁷¹ není, stane se^{1 438}, že¹³² umře, a tvoji nevolníci sešlou^{993 1179} šediny⁴²⁵ tvého nevolníka, našeho otce, do šéolu¹⁰⁰³ v zármoutku¹¹⁸⁰, (32) neboť tvůj nevolník se za toho hoch⁴⁷¹ před mým otcem^{382 1221} zaručil výrokem: Nebudu-li moci⁷⁴ dopravit ho k tobě, pak¹³² budu⁴⁸ vůči svému otci po všechny dni vinen hříchem. (33) Nyní tedy²⁹¹ nechť, prosím³⁶⁰, smí^{40 74} zůstat tvůj nevolník místo toho hoch⁴⁷¹ nevolníkem mému pánu a ten hoch⁴⁷¹ nechť smí^{40 74} vystoupit³⁶⁸ se svými bratry. (34) Vždyť jak bych mohl vystoupit^{386 861} k svému otci a ten hoch⁴⁷¹ – nebylo by ho se mnou?

Abych nemusel⁷⁴ hledět¹²²² na neštěstí¹²¹⁸, jež by mého otce postihovalo¹⁵¹

45 Tu¹⁹² se Josef nedokázal vůči všem před ním stojícím ovládnout, i zvolal: Vyvedte všechny lidi¹²²³ zpřed mne³⁷²! A když se Josef dával¹²²⁴ svým bratrům poznat, nezůstalo¹²²⁵ s ním nikoho⁸⁴⁸. (2)I dal se do hlasitého pláče¹²²⁶, a uslyšeli to¹²²⁷ Egypťané a uslyšel to¹²²⁷ faraonův dům. (3)A Josef k svým bratrům řekl: Já jsem Josef – zda ještě je živ můj otec? A jeho bratři mu nedokázali odpovědět, neboť jim¹²²⁸ byli ohromeni¹²²⁹. (4)A Josef k svým bratrům řekl: Nuže, přibližte³⁶⁰ se ke mně. I přiblížili se, a řekl: Já jsem Josef, váš bratr, já, jehož jste prodali do Egypta. (5)A nyní se nemusíte⁷⁴ rmoutit¹²³⁰ a ve vašich očích nemusí⁷⁴ plnout^{138 1231}, že jste mě sem prodali, neboť mě Bůh před vámi^{375 1232} poslal k záchraně života. (6)Teď¹²³³ totiž je po dvě léta uvnitř země hlad a ještě bude pět let, co nebude orby ani žně, (7)a Bůh mě před vámi^{375 1232} poslal opatřit^{384 1234} vám na zemi zbytek a zachovat vám život velikým vysvobozením¹²³⁵. (8)Nuže tedy¹²³⁶ ne vy jste mě sem poslali, nýbrž¹²³⁷ Bůh, a určil³⁸⁴ mě faraonovi za otce a celému jeho domu za pána a vládce v celé zemi Egypta. (9)Pospěšte a vystupte³⁶⁸ k mému otci a řekněte k němu: Takto řekl tvůj syn Josef: Bůh mě určil³⁸⁴ za pána celému Egyptu, sestup⁹⁹³ ke mně, necht' nemeškás^{40 1225}, (10)j budeš bydlet¹²³⁸ v zemi Góšen a budeš mi nablízku¹²³⁹, ty i tvé děti⁶⁵⁶ a děti⁶⁵⁶ tvých dětí⁶⁵⁶ i tvůj drobný dobytek a tvůj skot a vše, co ti patří, (11)a budu tě tam živit, – neboť ještě bude pět let hladu, – abys nemusel⁷⁴ zchudnout ty a tvůj dům a vše, co ti patří. (12)A hle, vaše oči vidí, i oči mého bratra Benjámina, že jsou to má ústa, jež k vám mluví; (13)i musíte⁷⁴ vylíčit^{103 1240} mému otci všechny mou slávu¹²⁴¹ v Egyptě a vše, co jste uviděli, a pospíšit a dopravit mého otce sem dolů^{993 1037}. (14)I padl na krk Benjámina, svého bratra, a rozplakal se; i Benjámín se rozplakal na jeho krku. (15)A zlíbal všechny své bratry a plakal⁴⁸ nad nimi; a potom se s ním jeho bratři jali hovořit.

(16)A zprávu o tom¹²⁴² bylo⁴⁸ slyšet v domě¹²⁴³ faraonově výrokem: Přišli

Josefovi bratři; i byla⁴⁸ faraonovi i jeho služebníkům vítána⁹²². (17)A farao k Josefovi řekl: Řekni svým bratrům: Učiňte toto: Naložte na¹²⁴⁴ své zvířectvo a jděte, vstupte do země Kenáanu, (18)a vezměte svého otce a své domácnost⁷⁹¹ a přijďte ke mně, i chci⁷⁴ vám dát bohatství¹²⁴⁵ země Egypta, i jezte tuk¹²⁴⁶ země. (19)A ty jsi⁴⁸ pověřen rozkazem¹²⁴⁷: Učiňte toto: Vezměte si ze země Egypta vozy pro vaši drobotinu⁸⁴² a pro vaše ženy⁸⁴², a vysadte^{139 368 1248} svého otce a přijďte. (20)A necht' vaše oko nemá⁴⁰ lítosti nad vašimi věcmi^{637 1249 1250}, vřďte bohatství¹²⁴⁵ celé země Egypta – ono *připadne*⁸¹⁰ vám.

(21)A synové Isráelovi tak učinili a Josef jim dal podle slova²⁶³ faraonova vozy a dal jim výživu na cestu. (22)A jim všem³⁷⁴, každému²⁸⁵, dal šatstvo na střídání¹²⁵¹, ale Benjámínovi dal tři sta šeklů⁶⁰⁰ stříbra a patero šatstvo na střídání¹²⁵¹. (23)A svému otci poslal toto¹²⁵²: deset oslů s nákladem¹²⁵⁰ z bohatství^{1245 1253} Egypta a deset oslic nesoucích zrní a chléb⁸⁵¹, a¹²⁵⁴ stravu jeho otci na cestu. (24)I propustil¹²⁰ své bratry, i odešli; a řekl k nim: Nesmíte⁷⁴ se na cestě hněvat¹²⁵⁵.

(25)I vystoupili³⁶⁸ z Egypta a přišli v zem Kenáanu k Jákobovi, svému otci, (26)a podali mu zprávu¹⁰³ výrokem: Josef ještě žije, a že on je vládcem v celé zemi Egypta. A jeho srdce ochablo¹²⁵⁶, neboť jim neuvěřil, (27)i vyslovili k němu všechna Josefova slova, jež vyslovil k nim. Ale když uviděl vozy, jež Josef poslal k jeho přivezení^{199 1257}, ožil⁴³⁸ duch Jákoba, jejich otce; (28)i řekl Isráel: Dosti – Josef, můj syn, ještě žije; půjdu a budu ho vidět dříve než budu umírat.

46 I vydal se na cestu³²⁸ Isráel a vše, co mu *patřilo*, a přibyl do Beér-ševy, i obětoval Bohu svého otce Isáka oběti. (2)A Bůh promluvil¹²⁵⁸ k Jákobovi ve viděních noci a řekl: Jákóbe, Jákóbe! I řekl: Hle, já⁵⁶⁹. (3)A řekl: Já jsem Bůh, Bůh tvého otce; nemusíš⁷⁴ mít strach ze sestupení^{993 1250} do Egypta, protože tam tě chci⁷⁴ ustanovit³⁸⁴ velikým národem⁸⁹. (4)Já do Egypta budu sestupovat⁹⁹³ s tebou a já tě jistě¹²⁵⁹ budu i *vyvádět*³⁶⁸, a Josef bude klást¹⁰⁶ svou ruku na tvé oči. (5)A Jákob z Beér-ševy vstal a synové

Isráelovi vysadili^{139 368} Jákóba, svého otce, i svou drobotinu a své ženy, do vozů¹²⁴⁸, jež farao poslal k jeho přivezení^{139 1257}. (6)I vzali svá stáda¹⁵⁷ a své jmění³⁵⁰, jehož v zemi Kenáanu nabyli³⁵¹, a přibyli do Egypta, Jákób a všechno jeho símě s ním, (7)jeho synové a synové jeho synů s ním, jeho dcery a dcery jeho synů – ano, všechno své símě přivedl s sebou do Egypta.

(8)A toto⁵¹ jsou jména synů Isráelových přicházejících¹²⁶⁰ do Egypta: Jákób a jeho synové: prvorozený Jákóba Reúvén; (9) a synové Reúvéná: Chanóch a Pallú a Checrón a Karmí. (10)A synové Šimeóna: Jemúél a Jámín a Óhad a Jáchín a Cóchar a Šaúl, syn Kenáananky. (11)A synové Lévího: Geršón, Keháth a Merári. (12)A synové Júdy: Ér a Ónán a Šelá a Perec a Zarách, ale Ér a Ónán v zemi Kenáanu umřeli. A synové Perece byli: Checrón a Chámúl. (13)A synové Jissáschára: Tóla a Puvvá a Jów a Šimrón. (14)A synové Zevulúna: Sered a Élón a Jachleél. (15)Toto³²³ jsou synové Léy, jež Jákóbovi porodila v Paddan-Arámu; i Dínu, jeho dceru. Všech duší jeho synů a jeho dcer bylo třicet a tři.

(16)A synové Gáda: Cifjón a Chaggi, Šuní a Ecbón, Éri a Aródi a Are-éli. (17)A synové Ášera: Jimná a Jišvá a Jišví a Bería a Serách, jejich sestra. A synové Berie: Chever a Malkiél. (18)Toto³²³ jsou synové Zilpy, již dal Láván Léé, své dceři, i porodila tyto Jákóbovi, šestnáct duší.

(19)Synové Ráchél, ženy Jákóbovy: Josef a Benjámín. (20)A Josefovi se v zemi Egypta narodilo, co mu porodila Asnath, dcera Pótifery, kněze v Ónu, Menaššea a Efrájima. (21)A synové Benjámína: Belá a Becher a Ašbél, Géra a Naamán, Échí a Rós, Muppim a Chuppim a Árd. (22)Toto³²³ jsou synové Ráchél, jež porodila Jákóbovi, všech duší čtrnáct.

(23)A synové Dána: Chuším. (24)A synové Naftáliho: Jachceél a Gúni a Jécer a Šillém. (25)Toto³²³ jsou synové Bilhy, již dal Láván Ráchél, své dceři, i porodila tyto Jákóbovi, všech duší sedm.

(26)Všech duší přicházejících¹²⁶⁰ Jákóbovi¹²⁶¹ do Egypta, pocházejících¹²⁶² z jeho bedra⁶⁰⁵, kromě žen Jákóbových synů,

všech duší bylo šedesát a šest, (27) a synové Josefovi, již se mu narodili v Egyptě, duše dvě; všech duší domu Jákóbova²³⁸, přicházejících¹²⁶⁰ do Egypta, bylo sedmdesát¹²⁶³.

(28)I poslal před sebou³⁷⁵ k Josefovi Júdu k zavedení¹²⁶⁴ do Góšenu před ním³⁷⁵, i přibyli do země Góšenu. (29)A Josef zapřáhl v^{1155 1265} svůj kočár¹¹²⁹ a vystoupil³⁶⁸ vstříc Isráelovi, svému otci, do Góšenu, a když se mu ukázal, padl⁴³⁸ na jeho krk a dlouho¹²⁶⁶ na jeho krku plakal⁴⁸. (30)A Isráel k Josefovi řekl: Teď již¹²⁶⁷ mohu umřít¹²⁶⁸, po svém uvidění tvé tváře, že¹²⁶⁹ ty jsi ještě naživu.

(31)A Josef svým bratrům a domu svého otce řekl: Musím⁷⁴ vystoupit³⁶⁸ a podat zprávu¹⁰³ faraonovi a říci k němu: Moji bratři a dům mého otce, kteří byli v zemi Kenáanu, přibyli ke mně, (32) a ti muži jsou pastýři drobného dobytka¹³⁰, neboť se zabývají stádem^{157 1270}, a přihnali svůj drobný dobytek a svůj skot a vše, co mají⁵⁰³. (33)A když se stane, že vás farao bude povolávat³⁶⁷ a řekne: Co je vašim zaměstnáním¹²⁷¹, (34)musíte⁷⁴ říci⁴³⁸: Tvoji nevolníci se od našeho mládí^{59 1271} až do nynějška zabývají stádem^{157 1270}, i my i naši otcové, – abyste se mohli⁷⁴ usídlit^{861 1272} v zemi Góšenu, neboť Egyptanům je každý pastýř drobného dobytka¹³⁰ předmětem ošklivosti¹²⁷³.

47 A Josef přišel a podal zprávu¹⁰³ faraonovi, i řekl: Můj otec a moji bratři a jejich drobný dobytek a jejich skot a vše, co mají⁵⁰³, přibyli ze země Kenáanu, a hle, oni jsou v zemi Góšenu. (2)A vzal z celého počtu⁴⁹² svých bratrů pět mužů a představil⁸⁰⁴ je tváři faraonově; (3) a farao k jeho bratrům řekl: Co je vašim zaměstnáním¹²⁷¹? I řekli k faraonovi: Tvoji nevolníci jsou pastýři drobného dobytka¹³⁰, i my i naši otcové. (4)A řekli k faraonovi: Přišli jsme jako cizinci bydlet^{498 525} v této zemi, neboť drobný dobytek, jež mají⁵⁰³ tvoji nevolníci, nemá⁸⁹² pasivy, neboť v zemi Kenáanu je hlad tíživý. Necht' se tedy²⁹¹ nyní, prosíme³⁶⁰, směřj¹⁷⁴ tvoji nevolníci usídlit¹²⁷² v zemi Góšenu. (5)A farao k Josefovi pronesl výrok: Tvůj otec a tvoji bratři přibyli k tobě; (6) země Egypta – ona je před tvou tváří, usad

svého otce a své bratry v nejlepší části země, necht' bydlí⁴⁰ v zemi Góšenu. A víš⁴⁸ -li, že¹³² mezi nimi jsou i muži schopní¹²⁷⁴, pak¹³² je ustanoví⁴⁰384 správci⁵⁵⁹ stáda¹⁵⁷ nad tím, co je mě²³⁸.

(7)A Josef přivedl Jákoba, svého otce, a postavil¹²⁷⁵ ho před tvář faraonovu, a Jákob faraonovi poželnal. (8)A farao k Jákobovi řekl: Kolik¹²⁷⁶ je dní let tvého života⁵⁹? (9)A Jákob k faraonovi řekl: Dní let mého poutnictví⁴⁴⁸ je třicet a sto let; dni let mého života⁵⁹ byly¹⁴⁸ nemnohé a zlé a nedosáhly dní¹²⁷⁷ let života⁵⁹ mých otců v dnech jejich poutnictví⁴⁴⁸. (10)A Jákob faraonovi poželnal a vyšel zpřed tváře¹⁵³ faraonovy.

(11)A Josef svého otce a své bratry usadil a dal jim držbu v zemi Egypta, v nejlepší části země, v zemi Raemsés, podle toho, co farao rozkázal. (12)A Josef svého otce a své bratry a celý dům svého otce živil⁴⁸ chlebem⁸⁵¹ podle počtu¹²⁷⁸ jejich drobotiny.

(13)A na celé zemi nebylo chleba, neboť hlad byl velmi tíživý, a země Egypta i země Kenáan v příčiny⁷³⁰ toho hladu umdlela¹²⁷⁹. (14)A Josef sesbíral všechny peníze⁴⁵³, jež⁵⁴⁸ se našly¹¹⁶⁷ v zemi Egypta a v zemi Kenáanu, za obilí, jež oni nakupovali¹²⁸⁰, a ty peníze⁴⁵³ Josef vnesl v dům faraonův. (15)A ze země Egypta a ze země Kenáanu peníze⁴⁵³ vymizely¹¹⁶⁷1281; a všichni Egyptané přicházeli⁴⁸ k Josefovi s výrokem: Dej³³² nám chléb – ano, proč máme⁷⁴ v tvé přítomnosti¹²⁸² mřít, jelikož¹²⁸³ peníze⁴⁵³ jsou¹¹⁶⁷ pryč¹²⁸¹? (16)A Josef řekl: Dejte³³² svá stáda¹⁵⁷, i budu vám dávat¹²⁸⁴ za vaše stáda¹⁵⁷, jestliže jsou¹¹⁶⁷ peníze pryč¹²⁸¹. (17)I přihnali svá stáda¹⁵⁷ k Josefovi a Josef jim dal chléb za koně a za bohatství¹⁵⁷503 1285 drobného dobytka a za bohatství¹⁵⁷503 1285 skotu a za osly, a v onom roce je za všechna jejich stáda¹⁵⁷ opatroval⁴⁸ chlebem.

(18)A když onen rok skončil¹²⁸¹, přišli⁴³⁸ k němu v druhém roce a řekli mu: Nebudeme před mým pánem¹⁰² tajit, že, jelikož¹²⁸³ peníze⁴⁵³ vymizely¹¹⁶⁷1281 a bohatství¹⁵⁷1285 dobytka³⁸ přešlo k mému pánu, nezbylo před tváří²⁰³ mého pána nic, ledaže naše těla a naše půda³⁹. (19)Proč máme⁷⁴ před tvýma očima²⁰³ i my i naše

půda³⁹ hynout¹²⁸⁶? Kup nás a naši půdu³⁹ za chléb a budeme my a naše půda³⁹ nevolníky faraonovi, a dej¹²⁸⁴ símě, ať zůstáváme naživu¹¹⁴⁷ a neměme a půda³⁹ nepustne. (20)A Josef koupil všechnu půdu³⁹ Egypta faraonovi, neboť Egyptané prodali každý²⁸⁵ své pole, neboť na ně tvrdě doléhal⁴⁸1145 hlad, a země se dostalo faraonovi. (21)A lid – převedl jej k městům, od konce území⁶⁰³ Egypta až po jeho konec. (22)Jen půdu³⁹ kněží nekoupil, neboť kněží měli⁵⁰³ od faraona²⁵⁹ vyhrazený podíl¹²⁸⁹, i jídali⁴⁸ svůj vyhrazený podíl¹²⁸⁹, jež jim dal farao, takže svou půdu³⁹ neprodali. (23)A Josef k lidu řekl: Hle, dnes jsem koupil vás i vaši půdu³⁹ faraonovi; hle¹²⁸⁷, símě pro vás⁸⁴², i budete⁷⁴ osévat půdu³⁹ (24) a s úrodami bude¹⁴⁸ tak, že¹³² pětinu budete dávat faraonovi a čtyři části¹²⁸⁸ budou pro vás⁸⁴² k osévání pole a k pokrmu vám a těm, kdo jsou ve vašich domech, a k pokrmu vaší drobotině. (25)I řekli: Zachoval jsi nás naživu, necht' nacházíme přízeň²⁰⁰ v očích mého pána, i budeme¹⁴⁸ nevolníky faraonovi. (26)A Josef to uložil³⁸⁴ za ustanovení¹²⁸⁹ na půdě³⁹ Egypta¹²⁹⁰ po tento den: pětina faraonovi; jen půdy³⁹ samých⁷⁶ kněží se faraonovi nedostalo¹.

(27)A Izráel¹²⁹¹ bydlel⁴⁸ v zemi Egypta, v zemi Góšenu, i nabývali⁴⁸ v ní držby a naplodili³⁵ a rozmnožili se³⁶ velmi.

(28)A Jákob v zemi Egypta prožil sedmnáct let, a dní Jákoba, let jeho života⁵⁹, bylo¹ sedm let a čtyřicet a sto let. (29)A když se dni Izraele přibližily k smrti, povolal³⁶⁷438 svého syna, Josefa, a řekl mu: Našel-li jsem, prosím³⁶⁰, v tvých očích přízeň²⁰⁰, polož³⁸⁴, prosím³⁶⁰, svou ruku pod mé stehno⁶⁰⁵, že¹³² při mně⁵³⁵ uskutečníš¹² laskavost⁵¹¹ a věrnost⁵⁶¹626: Nebudeš⁴⁰ mě, prosím³⁶⁰, pohřbívat v Egyptě, (30)nýbrž¹³², až budu muset⁷⁴ ulehnout se svými otci, mě vynášet¹³⁹438 z Egypta a pohřbívat mě na jejich pohřebišti. I řekl: Já budu činit podle tvého slova. (31)A řekl: Přisáhní mi. I přísáhl mu a Izráel se na záhlaví²⁵⁵ svého lože¹²⁹² poklonil.

48 A po těchto věcech se stalo¹, že¹³² Josefovi řekli: Hle, tvůj otec stůně. I vzal s sebou oba své syny,

Menašše a Efrájima; (2) a Jákobovi podali zprávu¹⁰³ a řekli: Hle, přišel k tobě tvůj syn Josef. A Izráel sebral své síly¹²⁹³ a posadil se na loži; (3) a Jákob k Josefovi řekl: V zemi Kenáanu, v Lúzu, se mi ukázal Bůh, Všemocný, a poželhal mi (4) a řekl ke mně: Hle, já^{569 1294}, dávající ti rozplodit se, i chci⁷⁴ tě rozmnožit a učinit²⁹² tě množstvím^{89 447 731} lidu⁶⁴⁹; a tuto zem chci⁷⁴ dát tvému semeni po tobě za trvalou držbu²⁹³. (5) A nyní: tvoji dva synové, narození tobě v zemi Egypta, do mého příchodu k tobě¹²⁰⁰ do Egypta, oni *patří* mně, Efrájim a Menašše mi budou jako Reúvén a Šimeón. (6) Ale tvá rodina⁶⁰⁷, již zplodíš¹²⁹⁵ po nich, ti budou *patřit* tobě; budou nazýváni podle jména svých bratrů v jejich¹²⁹⁶ dědictví. (7) A já – při mém příchodu z Paddanu přede mnou v zemi Kenáanu umřela Ráchel na cestě, když ještě *byl* kus⁹⁵³ cesty⁹⁵⁴ k příchodu do Efráthy, i pohřbil jsem ji tam na cestě do Efráthy – to³¹⁹ je Běth-léchem.

(8) A Izráel uviděl Josefovy syny a řekl: Kdo jsou tito? (9) A Josef k svému otci řekl: Oni jsou moji synové, jež mi zde Bůh dal. I řekl: Přived¹⁵⁶⁴ je, prosím³⁶⁰, ke mně, ať jim požeňm. (10) A Izráelovy oči byly stářím⁷⁵⁵ oslabeny¹²⁹⁷, nebyl schopen rozpoznávat⁷⁹; i postrčil je blíže k němu, i jal se je líbat je a objímat je. (11) A k Josefovi Izráel řekl: Nepředpokládal^{48 1298} jsem uvidění tvé tváře, a hle, Bůh mi dal uvidět¹²⁹⁹ i tvé simě. (12) A Josef je vyvedl z blízkosti jeho kolenou^{382 1300} a poklonil se svým obličejem⁴⁸⁷ k zemi, (13) a Josef je oba vzal, – Efrájima *od* sebe vpravo, zleva *od* Izráele, a Menašše *od* sebe vlevo, zprava *od* Izráele, – a postrčil blíže k němu. (14) Ale Izráel svou pravici vztáhl¹¹⁸ a položil¹⁰⁶ na hlavu Efrájimovu, ač on *byl* mladší³¹⁷, a svou levici na hlavu Menaššeovu; překřížil¹³⁰¹ své ruce, neboť Menašše *byl* prvorozený. (15) I poželhal Josefovi a řekl: Bůh, před jehož tváří²⁰³ chodili^{48 177} moji otcové Abrahám a Isák, Bůh, jenž mě pase¹³⁰² od počátku mého bytí¹³⁰³ po tento den, (16) Anděl⁴³⁹, jenž⁵⁴⁸ mě vysvobozuje¹³⁰² ode všeho zlého, nechť žehná⁴⁰ těmto hochům⁴⁷¹ a nechť se v nich ozývá^{40 1304} jméno mé a jméno mých otců Abraháma a Isáka, a nechť se

uvnitř země¹³⁰⁵ rozplemeňují^{40 1306} v množství!

(17) A Josef si všiml⁷⁹, že jeho oteckladl¹⁰⁶ svou pravou ruku na hlavu Efrájimovu, i bylo¹⁴⁸ to v jeho očích nesprávné¹⁰⁶⁷, uchopil tedy²⁹¹ ruku svého otce k odtažení¹³⁰⁷ jí z hlavy⁶³⁴ Efrájimovy na hlavu Menaššeovu; (18) a Josef k svému otci řekl: Ne tak, můj otče, neboť prvorozený je tento – polož³⁸⁴ svou pravici na jeho hlavu. (19) Ale jeho otec odepřel a řekl: Vím⁴⁸, můj synu, vím⁴⁸; i on bude lidem⁸⁹ a i on bude veliký, jeho mladší³⁰⁴ bratr však přece bude větší než on⁷⁵⁵ a jeho simě bude hojností^{1214 1308} národů. (20) A v onen den jim poželhal výrokem: V tobě¹³⁰⁹ bude Izráel¹²⁹¹ žehnat výrokem: NSecht tě Bůh ustanovuje^{40 384} *takovým* jako Efrájima a jako Menašše. A postavil³⁸⁴ Efrájima před Menašše^{375 758 1310}. (21) A Izráel k Josefovi řekl: Hle, já se chystám umřít²²⁵, ale Bůh bude¹⁴⁸ s vámi a uvede vás zpět⁴⁰⁶ do země vašich otců; (22) a já jsem dal tobě o jeden pruh země¹³¹¹ více než tvým bratrům¹³¹², jež jsem svým mečem a svým lukem vzal¹³¹³ z ruky Emórího³²².

49 A Jákob zavolal na své syny¹³¹⁴ a řekl: Shromážděte se²³⁰, ať vám mohu⁷⁴ oznámit¹⁰³, co vás v posledku dní bude potkávat.

(2) Sejděte se a naslouchejte¹³¹⁵, synové Jákobovi, ano, obraťte sluch¹³¹⁵ k Izráelovi⁷⁸⁰, svému otci.

(3) Reúvéne, ty jsi můj prvorozený, má síla a prvotina¹³¹⁶ mé mužnosti¹³¹⁷, výbornost¹³¹⁸ důstojnosti¹³¹⁹ a výbornost¹³¹⁸ moci¹³²⁰.

(4) Vzkypní¹³²¹ – jako voda¹³²²! Nebudeš moci⁷⁴ vyniknout¹³¹⁸, neboť jsi vystoupil¹³⁶⁸ na lůžko svého otce; tehdy ses dopustil znesvěcení¹³²³.

Vystoupil¹³⁶⁸ na mou postel!

(5) Šimeón a Lévi, bratři – jejich meče¹³²⁴ jsou nástroje⁶³⁷ násilí¹³²⁵.

(6) Necht¹³²⁶ má duše nevchází⁴⁰ v jejich radu¹³²⁶, nechť se má čest¹³²⁷ nesjednocuje⁴⁰ s jejich sejítím^{731 1328}, neboť ve svém hněvu pobili mužstvo¹³²⁹ a ve své svévoli¹³³⁰ ochromili skot^{1329 1331}.

- (7) *Budiž* proklet jejich hněv, neboť je krutý¹³²⁰, a jejich vztek, neboť byl⁴⁸ tvrdý¹³³².
- Chci⁷⁴ je rozdělit v Jákóbovi¹²⁹¹, ano, rozptýlit je v Isráělovi¹²⁹¹.
- (8) Júdo – ty! Tvoji bratři tě budou⁴⁰ chválit⁷⁶⁵,
tvá ruka bude⁴⁰ v týle tvých nepřátel,
dětí⁶⁵⁶ tvého otce se ti budou⁴⁰ klanět.
- (9) Júdá je mládě¹³³³ lva; vystoupil³⁶⁸ jsi od kořisti, můj synu!
Sehnul se¹³³⁴, roztáhl se¹³³⁵ jako lev a jako lvice¹³³⁶ – kdo ho bude budit¹³³⁷?
- (10) Od Júdy se nebude odvracet^{1307 1338} žezlo *ani* zprostřed jeho nohou¹³³⁹ hůl¹³⁴⁰ zákonodárce¹³⁴¹,
až než bude přicházet Sílo¹³⁴²,
– a jemu poslušnost národnosti^{459 1343}, –
- (11) přivazující¹¹⁵⁵ svého osla¹³⁴⁴ k vinnému kmeni a hřbě⁶⁵⁶ své oslice k ušlechtilé révě;
vypral¹³⁴⁵ své oblečení ve víně a svůj plášť¹³⁴⁶ v krvi hroznu¹⁰⁶⁹,
- (12) oči jiskřící¹³⁴⁷ od vína a zuby bílé od mléka.
- (13) Zevulún bude pobývat³⁰⁷ při pobřeží moří,
i bude on při pobřeží lodí a jeho pomezí¹³⁴⁸ naproti Cidónu.
- (14) Jissáschár – kostnatý osel, roztahující se¹³³⁵ mezi dvěma ohradami¹³⁴⁹;
- (15) i poznal⁷⁹ pohodlí¹³⁵⁰, že je dobré, a zem, že je příjemná¹⁶³,
a shýbl své rámě¹³⁵¹ k nošení a dostal se¹ k robotě nevolníka.
- (16) Dán bude svůj lid soudit⁷⁶⁸ jako jeden z kmenů¹³⁵² Isráělových¹²⁹¹.
- (17) Dán bude hadem na cestě, rohatá¹³⁵³ zmije na stezce¹³⁵⁴,
štipající v zadní nohy¹³⁵⁵ koně, takže¹³² jeho jezdec padne nazpět¹³⁵⁶.
- (18) Čekám^{48 1357} na tvou záchranu¹³⁵⁸, Hospodine!
- (19) Gád – vojensky ho bude přepadat^{1359 1360} vojsko^{1360 1361},
ale on bude vojensky přepadat^{1359 1360} zadní voj^{1355 1362}.
- (20) Stran¹³⁶³ Ášera – jeho chléb bude tučný a on bude dodávat^{808 1364} lahůdky královy.
- (21) Naftáli – vypuštěná¹¹⁸ laň, podávající^{808 1364 1365} krásné výroky.
- (22) Josef – plodný výhonek¹³⁶⁶, plodný výhonek¹³⁶⁶ nad pramenem; větve¹³⁶⁷ vycházejí^{48 1357} nad zeď.
- (23) Ač ho lučištníci¹³⁶⁸ naplnili hořkostí¹³⁶⁹ a jali se střítet, a pojali ho v nenávisť⁷²⁵,
- (24) ale jeho luk¹³⁷⁰ zůstal pevný¹³⁷¹ a paže jeho rukou nabyly hbitosti¹³⁷² od rukou Mocného Jákóbova, – odtamtud je pastýř, kámen Isráělvův, –
- (25) od BOHA tvého otce, i bude ti pomáhat, a skrze Všemocného¹²⁶, i bude ti žehnat požehnáními nebes shora,
požehnáními hlubiny⁵ rozkládající se¹³³⁵ dole, požehnáními prsů a dělohy.
- (26) Požehnání⁶⁴² tvého otce vynikla²⁴⁴ nad¹³⁷³ požehnání⁶⁴² mých předků¹³⁷⁴ až po vytoužené věci^{156 1375} věčných pahrbků²⁹³;
- budou se dostávat¹ hlavě Josefově a temeni¹³⁷⁶ zasvěceného¹³⁷⁷ zprostřed svých bratrů.
- (27) Benjámin bude rvát jako vlk, za jitra bude jíst kořist a k večeru bude rozdílet lup.
- (28) Všichni tyto jsou kmeny¹³⁵² Isráělovy¹²⁹¹, dvanáct, a toto je, co k nim promluvil jejich otec a požehnal jim, jimž požehnal každému²⁸⁵ podle jeho požehnání. (29) A přikázal jim a řekl k nim: Já již budu připojen^{230 1378} k svému lidu; pohrběte mě k mým otcům do jeskyně, jež je na poli Efróna, Chittího³²²,
- (30) v jeskyni, jež je na poli Machpély, jež je před Mamréem^{375 387} v zemi Kenáanu, již Abrahám od²⁵⁹ Efróna⁴⁶⁴, Chittího³²², koupil s tím polem v držbu hrobu.
- (31) Tam pohřbili Abraháma a Sáru, jeho ženu, tam pohřbili Isáka a Rebeku, jeho ženu, a tam jsem pohřbil Léu. (32) Koupě toho pole a jeskyně, jež je na něm, byla skutečněna od²⁵⁹ synů⁴⁶⁴ Chéthových.
- (33) A když Jákob dokončil⁴⁶ prikazování svým synům, přitáhl^{438 1379} své nohy k loži a skonal a byl připojen²³⁰ k svému lidu⁶⁴⁹.

50 A Josef padl na tvář svého otce a rozplakal se nad ním a políbil ho; (2) i přikázal Josef svým

služebníkům, lékařům, jeho otce nabalzamovat, a lékaři Izráele nabalzamovali, (3) a vyplnilo se mu¹³⁸⁰ čtyřicet dní, neboť tak se vyplňují¹³⁸⁰ dni balzamovaných, a Egyptané ho sedmdesát dní oplakávali⁴⁸. (4)A když dni jeho oplakávání minuly, promluvil⁴³⁸ Josef k domu faronovu výrokem: Našel-li jsem, prosím³⁶⁰, ve vašich očích přízeň²⁰⁰, promluvte, prosím³⁶⁰, v uši faronovy výrokem: (5)Můj otec mě přísahou zavázal výrokem: Hle, já již umřu¹³⁷⁸; v mém hrobě, jež jsem si vyhloubil v zemi Kenáanu, tam mě budeš⁷⁴ pohřbívat. A nyní necht, prosím³⁶⁰, smím⁷⁴ vystoupit³⁶⁸ a pohřbít svého otce a vrátit se. (6)A farao řekl: Vystup³⁶⁸ a pohřbi svého otce, podle *toho*, jak tě přísahou zavázal. (7)I vystoupil³⁶⁸ Josef k pohřbení svého otce a s ním vystoupili³⁶⁸ všichni služebníci faronovi, starší jeho domu, a všichni starší země Egypta (8)a všecken Josefův dům a jeho bratři a dům jeho otce; jen svou drobotinu a svůj drobný¹³⁸¹ dobytek a svůj skot nechali v zemi Góšenu. (9)I vyjely³⁶⁸ s ním i kočáry,^{156 1382} i jezdcí na koních¹³⁸³, i byl¹⁴⁸ ten průvod⁸⁵³ velmi slavný¹³⁸⁴. (10)I přišli po mlat Átád, jenž je za Jordánem⁸⁵⁸, a tam se jali naříkat⁵⁹⁰ velmi velikým a¹³⁸⁵ bolestným¹³⁸⁴ nářkem⁵⁹⁰, i držel^{12 48} za svého¹³⁸⁶ otce smutek¹³⁸⁷ po sedm dní. (11)A když obyvatelstvo¹⁵⁶ té země, Kenaaní³²², upozorovalo⁷⁹ ten smutek¹³⁸⁷ na mlatu Átád, řekli⁴³⁸: Toto mají⁵⁰³ Egyptané těžký¹³⁸⁴ smutek. Proto jeho jméno nazvali Ável-Micrájim¹³⁸⁸, jenž je za Jordánem⁸⁵⁸. (12)A jeho synové mu učinili tak, podle *toho*, co jim přikázal, (13)i vynesli³⁶⁸ ho jeho synové do země Kenáanu a pohřbili ho v jeskyni pole Machpély, již Abrahám s polem koupil v držbu hrobu od²⁵⁹ Efróna⁴⁶⁴, Chittího³²², před Mamréem^{375 387}.

(14)A po pohřbení svého otce se Josef vrátil do Egypta, on i jeho bratři a všichni, kteří⁵⁴⁸ s ním vystoupili³⁶⁸ pohřbít jeho otce.

(15)A když si Josefovi bratři uvědomili⁷⁹, že jejich otec je mrtev, řekli⁴³⁸ si⁵³⁷: Což kdyby se Josef k nám chtěl⁷⁴ zachovat nepřátelsky^{725 1389} a s úroky¹³⁹⁰ nám oplatit⁴⁰⁶ všechno zlo, jež jsme mu natropili? (16)I poslali k Josefovi vzkaz¹³⁹¹: Tvůj otec před svou smrtí³⁷⁵ přikázal výrokem: (17)Takto musíte⁷⁴ říci Josefovi: Ach, odpusť^{139 1392}, prosím³⁶⁰, přestoupení¹³⁸⁶ svých bratrů a jejich hřích, neboť¹³⁹³ ti natropili zla. Nyní tedy²⁹¹, prosíme³⁶⁰, odpusť¹³⁹ stran přestoupení¹³⁸⁶ nevolníků Boha tvého otce! A při jejich řeči k němu se Josef rozplakal, (18)a jeho bratři také přišli a padli před jeho tváří a řekli: Hle, my¹²¹⁶ – za nevolníky tobě! (19)A Josef k nim řekl: Necht se nebojíte⁴⁰ – což¹³⁹⁴ jsem já na místě Boha? (20)Ač jste si vy proti mně umínili zlo, Bůh to míní⁴⁸ k dobru, za účelem působení¹² jako v tento den – zachování mnohého lidu naživu; (21)necht se tedy²⁹¹ již¹³⁹⁵ nebojíte⁴⁰, já budu vás i vaši drobotinu živit. A potěšil¹⁷⁹ je a promluvil k jejich srdci.

(22)A Josef bydlel⁴⁸ v Egyptě, on i dům jeho otce. A Josef prožil sto a deset let (23)a Efrájimovi Josef uviděl děti^{656 1396} třetího pokolení; i děti⁶⁵⁶ Máchíra, syna Menaššéova, se narodily na Josefova kolena. (24)A Josef k svým bratrům řekl: Já již umřu¹³⁷⁸, ale o vás se Bůh jistě¹³⁹⁷ bude starat^{1041 1398} a vyvede³⁶⁸ vás z této země do země, již Abrahámovi a Isákovi a Jákobovi přísahou slíbil¹³⁹⁹. (25)A Josef Izráelovy syny přísahou zavázal výrokem: Bůh se o vás jistě¹³⁹⁷ bude starat^{1041 1398}, i musíte⁷⁴ odtud vynést³⁶⁸ mé kosti. (26)A Josef umřel ve věku¹⁸⁰ sta a deseti let, i nabalzamovali ho a uložili³⁸⁴ v Egyptě v rakev¹⁴⁰⁰.

GENESIS

poznámky překladatele a odkazy

- 1 Dále většinou ve smyslu „byla“, tj.⁴⁸ „stala se a byla“ a obdobně; také „projevila se“, jako v kap. 3:1, srov. 1 Sam. 4:9 a dále, pozn. 460, viz však Is. 45:18 (v. 2); „je“, „vzniká“, jako ve v. 6 (v. 3), dále obdobně.
- 2 N. „beztvárnost“. Viz Is. 34:1; 45:18.
- 3 N. „pustota (n. „beztvárnou“) a prázdnou“.
- 4 Tj. „povrchem“, dále v takovychto a podobných spojeních obdobně; tento výraz je vždy v množném čísle. Předložková vazba, již je zde použito, značí i „před tvář“, jako v kap. 11:28 a dále.
- 5 N. „oceánu“, „vodstva“ (nesouvisí s „vod“ zde a dále), „propast“.
- 6 N. „poletující“, „třepetající se“, jako pták nad mláďaty, snad i „rozkřídlující se“, jako pták sedící na vejcích n. kryjící mláďata, tvar vyskytující se jen zde a v Deut. 32:11, viz tam pozn. 1134, sloveso v jiném tvaru a významu ještě u Jer. 23:9, pozn. 1187. „Duch“ je zde, jako v SZ často (ne však vždy), ženského rodu.
- 7 N. „rozdělení“, „hranici“, „rozhraní“, jako ve v. 7; tam a ve v. 4 vl. „rozlišil (n. „rozdělil“) Bůh“, v textu opis vzhledem k následující předložkové vazbě. Vv. 14 a 18 obdobně.
- 8 Vl. „světlo Bůh nazval dnem“, dále obdobně; opis v textu zachovává v překladu vazbu s 3 pádem, jaká je v hebrejštině („světlu Bůh řekl n. jal se říkat den“).
- 9 D. „jeden“ („číslo jeden“), dále obdobně.
- 10 Vl. „rozloha“, „prostor“, tj. „něco rozprostřeno“, dále obdobně.
- 11 Vl. „rozlišující“, „rozdělující“, dále obdobně.
- 12 Vl. „učinil“, ne však jako zde níže a ve v. 4. Ve vv. 11n. totéž sloveso; dále obdobně.
- 13 N. „stanoviště“, „území“.
- 14 Vl. „vidí“, dále obdobně.
- 15 Množné číslo, zde ve smyslu „veliké moře“, „oceán“, ne však jako ve v. 2⁵; lze tak chápat i množné číslo ve v. 22. Význam výrazu zahrnuje i veliké řeky.
- 16 Vl. „vypučet“, „vyžene“, n. „poskytující(mu) (n. „nesoucí[mu]“) símě“, znění v textu na obou místech ve v. 11 a stran druhého i ve v. 12 zachovává příbuznost výrazů, jaká je v hebrejštině a jež snad, jak je tomu v hebrejštině často, dovoluje chápat obě úsloví i v zesíleném smyslu („vypučet bujné trávě“, „oplývající[mu] hojností semene“). V. 20 obdobně.
- 17 N. „mladé trávě“, „osení“, v. 12 obdobně.
- 18 N. „bylině“, „strom(ů)“, zde v hromadném smyslu jako v textu; dále obdobně.
- 19 N. „plodnému“, „plod“; značí i „úrodu“. Dále obdobně.
- 20 Tj. „stromovi“; n. „jeho“, tj. „ovoce“.
- 21 Zde se jednoznačně vztahuje na „bylinstvo“.
- 22 Zde (nikoli ve v. 11) tvar mající podle některých smysl „podle svých („jeho“) druhů“.
- 23 N. „nositel světla“, „světelná tělesa“, „svítilny“, n. prostě „světla“, dále obdobně, ne však přesně též výraz jako „světlo“ ve vv. 3nn., ač příbuzný.
- 24 Množné číslo; n. „stanou se znameními⁸⁹“, v. 15 obdobně.
- 25 N. „to jest“.
- 26 Tj. „k rozeznávání určených období a dní a let“.
- 27 D. „veliký“, jako shora, „malý“, smysl jako v textu.
- 28 Zde jsem se pokusil zesílit smysl vyjádřit použitím předpony „roz“.
- 29 Výraz je v jednotném čísle v hromadném smyslu, viz v. 11¹⁸.
- 30 N. snad „živého tvorstva“, nesouvisí však se „stvořit“ ve v. 21. Jinak „dechu (n. „duše“) živočišstva“ (n. „život“); také „rozhemžují hemživým tvorstvem živého dechu“ (n. „živé duše“). Vv. 21 a 24 obdobně.
- 31 N. „ptactvo“, dále obdobně (ve v. 21 D. „letounstvo křídle²⁹“), výraz však značí i jiné létající živočichy, „vše, co létá“, viz Lev. 11:19n. Obdobně je ve vv. 24n. miněno „vše, co se plazí“, nejen „plazí“ v obvyklém smyslu.
- 32 N. „veliké krokodýly“, „velryby“, také „hady“, ne však jako v kap. 3:1 a dále; viz Exod. 7:9, pozn. 215.
- 33 N. „lezoucí“, „plazící se“, ve v. 21 i „rojící se“, „vířící“. Týž výraz je i ve vv. 24nn. a 30.
- 34 N. „hemžít“.
- 35 Tj. „potomstvo“, „buďte plodní“.
- 36 N. „naploďte a rozmnožte se a naplňte“, dále obdobně.
- 37 V původním textu „jejího²⁹“.
- 38 N. vůbec „veliké savce“, „zvěř“.
- 39 N. „hlíny“, „země“, ne však jako ve v. 1 a jinde; hebr. „adámáh“, souvisí s „člověk“ („á-dám“).
- 40 N. „necht zhotovujeme“, vl. „budeme zhotovovat“ (n. „chceme [n. snad „chtějme“]⁷⁴ zhotovit“), v. 3 a dále obdobně.
- 41 Hebr. „á-dám“, zde v hromadném smyslu („lidstvo“, „lidi“, „lidské pokolení“, „lidský rod“).
- 42 N. „vládu“, „necht se jim dostává moci“ (n. „vlády“), „necht panují“, v. 28 obdobně. Jiné sloveso než ve v. 18 a kap. 3:16¹², zde však v podstatě téhož významu.
- 43 Zde snad, podobně jako ve v. 10¹⁵ (zde však, proti onomu místu, jednotné číslo), i vůbec „vodstva“.
- 44 N. „dech života“, „živá duše“, „živý dech“. Viz v. 20n.³⁰
- 45 Vl. „vojsko“, „zástup“, „dav“, zde ve smyslu „vše, co v nich je“. Dále obdobně.
- 46 N. „dokončena“, „dokonána“, vl. „ucelena“, dále obdobně. Nesouvisí se „zhotovujeme“ v kap. 1:26.
- 47 Vl. „sedmý byl Bůh dohotovil“, smysl jako v textu.
- 48 Vl. „vykonal“, zde snad ve smyslu „jal se konat a dále konal“. Dále obdobně.
- 49 N. „odpočinul“. Viz Exod. 16:23, pozn. 574.
- 50 N. „k vykonání“ (n. „uskutečnění“).
- 51 D. „tyto“, tj. „takovéto“; dále obdobně, příp. „tato“, „takováto“, následuje-li množné číslo podstatného jména středního rodu.
- 52 N. „dějiny původu“ (vl. „zrození“), vlastní význam je „potomstvo“, „zplozenstvo“, pak i „rodokmen“, „rodo-

- kmeny", tj. „dějiny rodu n. rodů"; zde a dále smysl jako v textu.
- 53 Vl. „při jejich stvoření", překlad v textu vyjadřuje smysl trpného rodu zde použitého slovesného tvaru.
- 54 Zde tvar činného rodu.
- 55 D. „všeho křoví („všechno bylinstvo") pole", dále obdobně.
- 56 N. „zhnětl", „zformoval" (v. 7), „uhnětl" (vv. 8, 19), nesouvisí se „stvořil" v kap. 1:1 a jinde.
- 57 N. „hlínu", „zemín", nesouvisí však se „zemí" v kap. 1:1 ani s „půdy" zde níže.
- 58 N. „závan", „dech"; značí i „duši" n. „ducha" (Přísl. 20:27), nesouvisí však s „vdechl" shora ani s „duši" níže.
- 59 V hebrejštině množné číslo, vyjadřující souhrn všech dní a jiných období i událostí a jiných projevů života; v téměř smyslu se týká dále i jiných podobných výrazů.
- 60 N. „bytosti", jako v kap. 1:30; „osobou" n. „osobností", srov. Lev. 21:11, pozn. 694.
- 61 Značí „radost", „slast", „rozkoš", „blaho", „líbeznost".
- 62 N. „na pohled", „lahodícímu pohledu".
- 63 D. „k jídlu".
- 64 Zde smysl jako v textu.
- 65 N. snad „poznání toho i onoho", tj. „všech věcí", ve smyslu „vyššího, téměř jakoby Božskému podobného vědění", dále obdobně; rčení „dobro a zlo" („dobré a zlé") se totiž někdy používá asi ve smyslu „to i ono", záporně „ani to ani ono", „tak ani onak", viz kap. 24:50; 31:24, 29; srov. i Mat. 22:10.
- 66 N. „řekami", D. „čtyřmi hlavami" (v. 10); n. „první", „ona, jež" (v. 11); „řeka" je v hebrejštině mužského rodu.
- 67 N. „obcházi", „obklíčuje".
- 68 Hebr. „bedóláh", podle většiny vykladačů vonná pryskyřice kteréhosi stromu, již se používalo k vykuřování; podle některých jde o „křišťál" nebo „perly".
- 69 Hebr. „šóham", drahokam n. snad polodrahokam, jenž se sotva dá spolehlivě určit.
- 70 Tj. „Tigris".
- 71 D. „jde", „ubírá se", „směřuje".
- 72 Někteří podle LXX překládají „teče naproti n. směrem k Aššúru".
- 73 Tj. „Eufkrat".
- 74 D. „budeš", dále obdobně, v překladu podle souvislosti i jiná způsobová slovesa.
- 75 N. „hojně", „bohatě", „bez omezení", D. „jedením" (v. 16), „smrtí" (v. 17 a dále).
- 76 Vl. „jemu osamocenu", „jemu obzvláště (n. „stranou") stojícímu", dále obdobně.
- 77 N. „pomoc jemu odpovídající" (n. „příměřenou"), „pomoc asi (tj. „přibližně") jako on".
- 78 D. „živočišstvo pole", dále obdobně.
- 79 Vl. „uvidění", „pohledění" (kap. 2:19), „(u)viděla" (kap. 3:6), smysl jako v textu, n. „poznala", „všimla si", dále obdobně.
- 80 Vl. „čím je bude nazývat" (v. 19), „tato bude nazývána" (v. 25). Viz kap. 1:38; 3. pád je v hebrejštině i ve v. 20.
- 81 N. „název", tj. „každému jednotlivému tvorů"; obdobně i „každé živé bytosti" a „její" zdola.
- 82 Vl. „nazval všemu dobytku... jména", dále obdobně.
- 83 Jako „člověk" shora, zde však bez členu v platnosti vlastního jména.
- 84 Vl. „protějšek, Ádámovi nikdo nenašel".
- 85 Vl. „a jeho místo uzavřel masem".
- 86 Tj. „žena", jako ve v. 22 a všude dále, nebo hebrejský výraz značící „ženu" („iššáh") je odvozen od „iš", „muž".
- 87 D. „tato".
- 88 N. „přílne k", znění v textu však lépe v překladu uchovává význam předložkové vazby v textu původním. Dále obdobně.
- 89 D. „budou (n. „stanou se") v jedno maso". V. 7 a dále obdobně.
- 90 N. „smíme jíst" (n. „jídat").
- 91 N. „o ovoci", „stran ovoce", dále obdobně. Táž předložková vazba je i v kap. 18:14 se smyslem jako v textu tam.
- 92 Viz Lev. 5:2, pozn. 137.
- 93 N. „umírat", tj. „stát se smrtelnými", kap. 2:17 a dále obdobně.
- 94 N. „bohové".
- 95 Tj. „předměttem tužby", „žádoucí", ne však jako níže.
- 96 N. „prozíravosti", „opatrnosti", „rozumové zdatnosti", „inteligence", „aby člověka (u) činil chápavým" atd.
- 97 D. „s ní".
- 98 N. „spleti", „pospojovali".
- 99 N. „zvuk", tj. „šešest kroků".
- 100 N. „větru", „vánku", smysl jako v textu.
- 101 Tj. „k večeru".
- 102 D. „od tváře", dále obdobně. Nikoli jako v kap. 11:28 a dále⁴.
- 103 N. „vyjevil", „prozradil", „ohlásil".
- 104 D. „rozkázal z něho nejist", dále obdobně. Viz Exod. 8:22, pozn. 260.
- 105 D. „co je toto, cos".
- 106 N. „uvádím", „ustanovuji", vl. „kladu", „zakládám". Viz kap. 4:25¹⁷².
- 107 Zde i „rozdrtit", „rozšlapat".
- 108 Zde i „chňapat po patě", „čihat na patu", „strojit úklady patě", „zraňovat patu". Srov. Žalm 89:51, pozn. 2078.
- 109 N. „Množit a množit budu", D. „množením budu množit".
- 110 N. „bolest", „žarmutek", „námahu", dále obdobně, ale ve v. 16 níže výraz poněkud odlišný, ale příbuzný a téhož významu.
- 111 N. snad „tvé utrpení a strast tvého těhotenství", D. „tvé utrpení a tvé těhotenství".
- 112 N. „panovat", „mít vládu", kap. 1:18 obdobně. „Ovládnání" v kap. 1:16 je příbuzný výraz.
- 113 Slovo „touha" shora (jiný výraz než „tužbou" ve v. 6) značí nejen touhu muže po ženě nebo ženy po muži ve smyslu pohlavní žádostivosti, nýbrž i dychtivost šelmy po kořisti, v kterémžto významu je – ovšem v přeneseném nebo obrazném smyslu – nejpravděpodobněji lze

chápat v kap. 4:7, ale tento význam není zcela vyloučen ani na tomto místě; potom by toto slovo značilo snahu ženy o ovládnutí muže n. panování nad ním a závěr věty by potom bylo třeba přeložit „ale vládnout bude on nad tebou“, obdobně jako v kap. 4:7 (tam i „ovládnout můžeš ty jeji“, nebo ve smyslu výzvy – „ovládní n. přemůže ty jeji“). Kromě těchto dvou míst se tento výraz vyskytuje jen ještě v Pis 7:10.

114 Vl. „působit, že vzroste“.

115 Hebr. „Chaváh“, tj. „život“, „živá“, „životodárná“.

116 N. „znalost“, „vědomost“.

117 N. „se stal *takovým*... z nás, aby poznal dobro a zlo“. Srov. kap. 2:3⁵⁰.

118 Vl. „poslal“, dále obdobně.

119 D. „do věčnosti“.

120 Zde i „vypustil“, „propustil“, zeslený tvar téhož slova; dále obdobně, v kap. 18:16 týž tvar se smyslem jako v textu tam.

121 N. „vyhodil“, jiné sloveso než ve v. 23.

122 D. „keruby a plamen“, podle jiných „čepel“.

123 N. „mihotajícího se“, „kroužícího“, „měňavého“, „blýskotajícího se“.

124 Tohoto výrazu se zde i dále v takovýchto a podobných spojeních používá jako zjemňujícího označení pohlavního styku; týž význam má jiné úsloví, jehož je použito v kap. 6:4 a jinde dále.

125 Značí „nabytí“, „zisk“, „koupí“, obdobně „nabyta“ níže; toto sloveso značí i „stvořit“, „vlastníkem“ v kap. 14:19 lze překládat i „stvořitelem“, v. 22 tamže a dále obdobně.

126 Tj. „s Hospodinovu pomocí“, „skrze Hospodina“, dále obdobně.

127 D. „přidala⁷⁸⁵ k rození“, „pokračovala⁴⁸ v rození“, dále obdobně.

128 Hebr. „Hevel“, tj. „dech“, „vánek“ (Jób 7:16) n. „mar-nost“, „nicota“ (Žalm 144:4).

129 Tj. „ovcí a koz“, tak i všude dále; výraz se někde překládá „stádo“. V kap. 31:19 a 38:12n. smysl jako v textu tam.

130 N. „Abel se jal pást drobný dobytek a Kajin se jal obdělávat půdu“.

131 D. „na konci“, vl. „od konce“.

132 Vl. „a“, „“.

133 N. „obět“, „dar jako projev pocty“ (jako v kap. 32:13, 18 a jinde), viz Lev. 2:1, pozn. 47.

134 D. „z prvorozených“, tj. „zvířat“.

135 Vl. „tuků“, tj. „tučných částí jejich těl“, n. snad i ve smyslu „tuku každého z nich“.

136 N. „se zadíval“, tj. „se zálibou n. uspokojením“, v. 5 obdobně.

137 N. „přihlédl“ (n. „obrátil zřetel k“ [n. „věnoval pozornost Abelovi a jeho daru“ – n. „oběti“]), v. 5 obdobně.

138 D. „Kajinovi velmi vzplálo“, dále obdobně; výrazu se používá jedině v přeneseném smyslu, o vzplanutí hněvu, jako zde, n. hlubokého zármutku (1 Sam. 15:11, pozn. 625).

139 Vl. „nezvedne“, dále obdobně, viz Jób 11:15; zde D. „zda *nebude* zvednut“ (n. „povznesení“), výraz

odvozený od slovesa „násá“, „povznést“, „zvednout“, jež však má velmi rozsáhlou stupnici významů a značí i vůbec „nést“, „vzít“, a také „odpustit“, viz v. 13¹⁴⁸. Zde někteří překládají „zda nebudeš přijat“ (n. „příjemný“).

140 Značí i „oběť za hřích“ (potom by „leží“ poukazovalo na obětní zvíře, ležící na zemi; v jiném smyslu „čihá“, jako selma na kořist¹¹³) n. „trest“, viz Zech. 14:19.

141 Vl. „krve“, množné číslo zde má zesilující n. zdůrazňující smysl („vraždou prolitá krev“), dále obdobně.

142 D. „Hlas krví tvého bratra křičících ke mně z půdy“.

143 Tj. „prokletím zbaven veškerého užitku z“, n. „stran“, jako v kap. 3:3⁹¹. Předložka jako „z“ ve v. 10.

144 N. „sily“, „moci“, „schopnosti“, tj. „nebude ti nadále sloužit svou silou“ atd.

145 Vl. „tulákem a uprchlíkem“, znění v textu uchovává v překladu vzájemnou podobnost výrazů, jaká je v hebrejštině. Viz 1 Král. 14:15, pozn. 779.

146 N. „nepravost“, „zvrácenost“.

147 Vl. „větší“.

148 D. „větší od unesení“, n. „má vina je větší (n. „těžší“) než lze odpustit“ (D. „od odpuštění“), viz v. 7¹³⁹; ale výraz pro „vinu“ („áwón“) značí i „trest za vinu“ a následující text se zdá svědčit spíše pro správnost znění v textu.

149 D. „z *postavení* na tváři“, dále obdobně.

150 D. „každý zastihnuvší¹⁵¹ mě“, v. 15 obdobně.

151 N. „vypátrá“, „objeví“, „dopadne“, vl. „najde“.

152 Vl. „neudeřil“, tj. „smrteľným úderem“, jiný výraz než „zabil“ ve v. 8 a níže. Dále obdobně.

153 D. „z *postavení* vůči tváři“, ne přesně táž, ale touž součást složeného předložky obsahující a smyslem podobná vazba jako ve v. 14¹⁰².

154 Souvisí s „běžencem“ ve vv. 12 a 14 a značí „útěk“, „toulání“, „potloukání“.

155 D. „stal se budovatelem města“ (n. „budujícím město“).

156 V orig. jednotné číslo v hromadném smyslu.

157 N. „stáda“, jiný výraz než v kap. 1:24n.³⁸; vl. „bohatství“, „majetku“, souvisí se jménem Kajin¹²⁵, tohoto výrazu se však často používá ve smyslu jako v textu, přičemž se mívá zejména (nikoli výhradně) hovězí dobytek. Srov. české „dobytek“, vl. „něco, čeho bylo dobyto“.

158 N. „harfy“, „citory“.

159 N. „přiřály“, „šalmaje“, jinak „zacházejících s (n. „zabývajících se“) lyrou a flétnou“, tj. „hrájících na lyru a flétnu“.

160 Vl. „ostříče“, „brusiče“.

161 N. „mědi“, „bronzu“, tak i všude dále.

162 N. „cvičítele (vl. „třibitele“) všech zpracovávajících mosaz a železo“.

163 Hebr. „Naamáh“, tj. „půvabná“; lze snad chápat i ve smyslu „Túvál-Kajinova sestra *byla* půvabná“. V kap. 49:15 tvar odvozeného slovesa.

164 N. „ženám, Ád a Cille, řek: Slyšte“.

165 Sloveso odvozené od slova „ucho“.

166 N. „propůjčte (n. „nastavte“) uši mému výroku“.

167 N. „neboť“ (v. 23), „když“ (n. „že“) bude“ (v. 24).

- 168 N. „ránu“, „podlitinu“, „zranění“, „způsobení podlitiny“.
- 169 N. „bouli“, „úder“.
- 170 Viz kap. 30:26⁷⁸⁷; zde značí „mladíka“, „jinocha“.
- 171 D. „a Lemech“.
- 172 Tj. „připravený“, „určený“, „ustanovený“, odvozeno od dotčeného slovesa¹⁰⁶.
- 173 N. „druhé“, „další“, „nové“, „následující“, vl. „potomní“, dále obdobně.
- 174 Tj. „slabý“, „chatrný“, „smrtný“, „chabý“, výraz značící všeobecně člověka jako smrtelníka (Žalm 8:4; 103:15).
- 175 N. „dovoláním jména“, „odvoláváním na jméno“, D. „ve jméno“, „ve jménu“, také „s nazýváním se jménem“, viz však kap. 12:8; 13:4; 21:33; 26:25.
- 176 N. „den stvoření Ádáma Bohem“ (n. „od Boha“).
- 177 N. „putoval“, „pohyboval se“, význam výrazu zahrnuje celý způsob života.
- 178 Hebr. „Nóach“, tj. „oddech“, „odpočinek“, tvar slovesa přeloženého „usadil“ v kap. 2:15, „spočínala“ v kap. 8:4 a podobně jinde.
- 179 Jiné sloveso než shora¹⁷⁸, zdá se však, že je odvozeno od příbuzného n. snad téhož kmene, takže na tomto místě jeho význam zahrnuje i pojem „odpočinku“, „úlevy“, srov. kap. 27:4²⁷⁷.
- 180 D. „se stal synem“, dále obdobně.
- 181 Tj. „jméno“, jako v kap. 11:4, „věhlas“.
- 182 Tj. „černý“, podle jiných „horký“.
- 183 Tj. „rozšíření“, „rozpětí“.
- 184 N. „když lidstvo... začalo s množním“, předložková vazba jako v kap. 4:26. Dále obdobně.
- 185 N. „dcer lidí si všimli (n. „na dcery lidí hleděli“), neboť ony byly“. Dále obdobně.
- 186 N. „oblíbovali“, dále obdobně.
- 187 D. „v lidstvu“, tj. „ve věci lidstva“, „stran lidstva“, n. „mezi lidstvem“.
- 188 Vl. „vést při“, tj. jakoby „do nekonečna protahovat soudní spor, nýbrž jej rázně ukončí výkonem rozsudku“. Jinak se podle některých dá chápat i ve smyslu „se... ponižovat n. zahazovat“.
- 189 D. „v tom, že“, tj. „protože“.
- 190 N. „přít v jejich blouděních; ono“, n. „přít; ono v jejich blouděních“.
- 191 D. „oni“.
- 192 N. „hrdinové“, „bojovníci“, „bohatíři“.
- 193 D. „od věku“ (n. „věčnosti“).
- 194 D. „mužové jména“, srov. kap. 5:32¹⁸¹.
- 195 N. „celý den“, „ustavičně“, „stále“.
- 196 Vl. „jediné“, „výhradně“, „ne jiná než“.
- 197 N. „měl bolest“ (n. „žal“).
- 198 D. „k svému srdci“, snad ve smyslu „zármutek pronikal k jeho srdci“.
- 199 Vl. „vytříť“, „vymazat“.
- 200 N. „milost“, „blahovůli“, n. „Nómu se dostalo (n. „Nóe dosáhl“) přízně“ atd.
- 201 D. „v svých pokoleních“, tj. „za své doby“, týká se prostředí, v jakém Nóe žil. Kap. 7:1 obdobně, tam však jednotné číslo.
- 202 N. „bezzvadný“, „upřímný“, „poctivý“, vl. „celý“, „úplný“.
- 203 Vl. „vzhledem k (n. „vůči“) Boží tváří“, „stran Boží tváře“, dále obdobně. Nikoli jako v kap. 11:28 a dále⁴.
- 204 Zde snad i „do Boží tváře“, tj. „Bohu do tváře“ ve smyslu jakoby vyžívavého postoje.
- 205 N. „porušena“, „zvrhlá“, „země se zkazila“ [n. „porušila“ n. „zvrhla“], v. 12 obdobně („porušilo“, „učinilo zkaženou“ [n. „zvrhlou“]). Ve v. 17 a kap. 9:11, 15 zesílený tvar téhož slovesa („k úplné n. dokonalé zkáze“), obdobně i v kap. 13:10.
- 206 N. „násilím“, „křivdou“, „útlakem“.
- 207 Zde jiný tvar téhož slovesa se smyslem jako v textu („způsobilo zkázu“, v. 13 a dále obdobně).
- 208 Tj. „svůj způsob života“, „svou životní dráhu“.
- 209 N. „vstoupil“, „vešel“, tj. „před mou tváří nastal“. V kap. 8:11 totéž sloveso.
- 210 Vl. „skříň“, „bednu“, dále obdobně, viz Exod. 2:3, pozn. 46.
- 211 N. „pryskyřičnatého“, „smolného“, snad „borového“ n. „cedrového“.
- 212 Množné číslo („prken“, „trámů“).
- 213 Vl. „u té schránky“, „s tou schránou“, tj. „jako její součást“.
- 214 N. „kabin“, „cel“, vl. „hnízd“, dále obdobně.
- 215 D. „z domu i z ulice“, smysl jako v textu, dále obdobně.
- 216 Vl. „potáhnout potahem“, „pokryt příkrovem“, tj. „smůly“; výraz poněkud souvisí s „gófer“ shora. Vazbu lze chápat i ve smyslu „důkladně ji vysmolit“.
- 217 Hebr. „ammáh“, asi půl metru.
- 218 Tj. „světelný otvor“, „okno“, „vikýř“.
- 219 Tj. snad „uzavřel ji střechou n. krytem zvýší jednoho lokte“.
- 220 Tj. „dveřní otvor“, „vchod“, jako v kap. 4:7.
- 221 Zde snad význam tohoto výrazu zahrnuje i vlastní „dveře“, načež se zdá poukazovat následující „vsadit“.
- 222 D. „jí“, tj. „udělat ji tak, že v ní budou“.
- 223 Tj. „udělat ji trojpodlažní“.
- 224 N. „neboť“.
- 225 Tj. „chystám se uvést“, vl. „já, uvádějící“, v. 13 a dále obdobně.
- 226 N. „dýchání“, „dech“, dále obdobně. Týž výraz značí „Ducha“ v kap. 1:2 a dále.
- 227 N. „uzavřít“, vl. „postavit“, tj. „způsobit, aby (pevně) stála“, „vztyčit“, „potvrdit“, dále obdobně. Tvar téhož slovesa je i v kap. 7:4²³⁷.
- 228 Jako „mužským pohlavím a ženským pohlavím“ v kap. 1:27 a 5:2.
- 229 Tohoto místa se předchozí²² poznámka netýká.
- 230 D. „nahromáď (n. „nasbírej“) k sobě“ (n. „pro sebe“), sloveso vyjadřující všeobecně pojem „hromadění“, „shromažďování“, „připojování“ něčeho k něčemu n. někomu k někomu. Značí však i „odnit“ (kap. 30:23, srov. české „sebrat“ [někomu něco]).
- 231 N. „za potravu“, jako v kap. 1:29n.
- 232 N. snad „a budeš mít ty i oni co jíst“.

- 233** Jako „muže“ v kap. 1:23.
234 Jako „ženu“ v kap. 1:22.
235 D. „neboť ještě za sedm dní“.
236 N. „já na zem dštím“ (n. „chystám se dštít“), sloveso jako v kap. 2:5.
237 D. „vše, co stojí“, tj. „trvá“, dále obdobně.
238 Viz Num. 2:3, pozn. 65.
239 N. „hluboké“, nesouvisí však s „hlubiny“ níže; vl. „veliké“, „mnohé“.
240 Vl. „mříže“, potom „zamřížované otvory“, „padací dveře“, „okna“.
241 N. „nastal... na“ (v. 12, v. 17 obdobně), „se byly vzmohly (jako ve vv. 18nn.) na“ (v. 24).
242 N. „V týž den“, D. „v kost tohoto dne“, kap. 17:23 obdobně.
243 N. „každý pták“, jiný výraz než „letounstvo“ shora.
244 Souvisí s výrazem v kap. 6:4¹⁹².
245 N. „se pohybovala“, vl. „chodila“.
246 Vl. „přikryty“, „pokryty“, zesílený tvar.
247 Vl. „shora“, nesouvisí s „hory“ níže a ve v. 19.
248 N. „stran“.
249 Vl. „v letounstvu“, „mezi letounstvem“, dále obdobně.
250 Těto předložky se netýkají předchozí^{248 249} poznámky.
251 D. „chozením a ustupováním zpět“ (n. „navracením“).
252 N. „se vracely“, dále obdobně.
253 D. „vody byly chození a opadávání“.
254 N. „se ukázala“ (n. „objevila“).
255 N. „vrcholy“, D. „hlavy“, dále obdobně.
256 Tohoto výrazu se netýkají předchozí^{218 240} poznámky.
257 Tj. „okno“, n. „již“, tj. „schránu“.
258 N. „vyletěl a poletoval sem tam“, D. „vyletěl vyletováním (vl. „vyšel vycházením“) a vracením“.
259 D. „z postavení se sebou“ (n. „při sobě“), dále obdobně.
260 Vl. „zda se vody... zlehčily“ (n. „snížily“), tj. „změlčily“, dále obdobně.
261 Tj. „místo k oddechu n. odpočinku“, souvisí s jménem Nóe, viz kap. 5:29¹⁷⁸, viz i Soud. 13:2, pozn. 671.
262 Sloveso značí i „být pln úzkosti“, „bát se“ (Deut. 2:25, pozn. 151), zde snad tedy „úzkostlivě vyčkal“; význam slovesa je i „pracovat k porodu“ (např. Is. 54:1) a snad i toto dodává výroku jakéhosi zabarvení vzhledem k očekávání Nóeho. Podle některých však zde jde o tvar příbuzného slovesa, jehož je použito ve v. 12²⁶⁶ a jež takovouto stupnicí významů nemá.
263 Vl. „ústech“, dále obdobně.
264 N. „jednotlivý“, tj. „utržený z listnaté větve“, n. snad „čerstvý“, „čerstvě utržený“.
265 Výraz zpravidla značí „listí“, tedy snad i „utržená listnatá větévka“.
266 Vl. „a (n. „i“) vydržel“; zde prot v. 10²⁶² trpný rod, jež s některými chápu ve smyslu „zdržel se“, tj. „ovládl se ještě“, „dal se ovládnout trpělivostí“, takže byla potlačena jeho nedočkavost, aby již-jíž mohl ze schrány vyjít. Trpný rod tohoto slovesa se v SZ vyskytuje ještě jen u Ezek. 19:5, pozn. 879.
267 Tohoto místa se netýká předchozí⁹ poznámka.
268 Vl. „byly obeschly“, smysl jako v textu, dále obdobně.
269 N. „vysušena“, „vyschlá“, vl. „byla... vyschla“, je to však tvar jiného slovesa než ve v. 13, též jako ve v. 7 a souvisí(s) se „sous“ v kap. 1:9n.
270 N. „a (n. „i“ n. „takže“) se budou na zemi hemžit a plodit a množit se“, n. v. dokonavém smyslu³⁶.
271 N. „rodin“, „čeledí“, „druhů“, ne však jako v kap. 1:11 a jinde. Dále obdobně.
272 Zde v tomto zúženém smyslu.
273 Tj. „učinil, aby se vnesly n. vzhůru vystoupily vznášející se n. vzhůru vystupující oběti“, D. „vzestupy“, dále obdobně. Viz Lev. 1:3, pozn. 7, a srov. Hebr. 7:27; 13:15; Jak. 2:21; 1 Petr 2:5.
274 N. „u(s)pokojující“.
275 Vl. „Hospodin přivoněl k (n. „zavoněl“) vůni líbeznoti“ (n. „u[s]pokojení“), překlad v textu pro zřetelnost. Vazbu snad lze chápat i v zesíleném smyslu („se slastí n. zálibou přivoněl n. zavoněl“). Dále obdobně.
276 Zde nikoli ve smyslu naznačeném v předchozí¹⁹⁸ poznámce.
277 Nejspíše ve smyslu „půdu považovat za n. nazývat zlořečenou“.
278 N. „záměr“, „sklon“; jako „představa“ v kap. 6:5.
279 D. „podle toho, co“.
280 Zde ve smyslu „zanikat“.
281 N. „podzim“, pojem zahrnuje celou chladnou část roku.
282 N. „padá“, vl. „se dostává“ n. „na všem... je“ (n. „bude“).
283 N. „duši“, dále obdobně; ve v. 4 vl. „v jeho žití, jeho krvi“, tj. „v takovém stavu“.
284 N. „vyhlédávat“, tj. „vyvozovat důsledky z odpovědnosti za ni. Značí i „dotazovat se“, jako v kap. 25:22. Viz Deut. 4:29, pozn. 255; 12:30, pozn. 514.
285 D. „muže“, „člověka“, ne však jako výše, smysl jako v textu, dále obdobně.
286 D. „neboť člověka zhotovil“, podmět není vyjádřen, zde je jím ovšem „Bůh“, takže smysl je „on (tj. „Bůh“) člověka zhotovil“, dále obdobně, viz i kap. 11:9³⁴².
287 N. „(za)hemžete“, jako v kap. 1:20nn., tj. „hojně se (roz)množte“.
288 N. „s každou živou bytostí, jež je“, vv. 15n. obdobně.
289 N. „vychází ze schrány“, jako v kap. 8:16, zde však vazba bez předložky. Dále obdobně.
290 N. „ode všeho, co... po všechno živočišstvo“.
291 D. „i (n. „a“) ustanovují“, dále obdobně.
292 Vl. „dávám“, dále obdobně.
293 D. „do pokolení věku“ (n. „věčnosti“), dále obdobně. V kap. 49:26 jiný výraz v podstatě téhož významu.
294 Značí „oblaky“ v hromadném smyslu.
295 N. „umísťuji“⁴⁸.
296 D. „při mém zaoblačnění oblačností nad zemí“, zesílený význam ve smyslu znění v textu podtrhuje i zesilující tvar použitého slovesa.

- 297** N. „oblačnost a když se v oblačnosti ukáže duha, bude se dít, (15)že si budu připomínat“.
- 298** Tj. „maso“, n. „jsou“, tj. „bytosti“.
- 299** Tj. „obyvatelstvo (celé) země“.
- 300** D. „mužem půdy“.
- 301** D. „z vína“ (v. 21), „ze svého vína“, tj. „ze své opilosti z vína“ (v. 24).
- 302** D. „na ulici“, „ven“ v kap. 15:5 a dále je D. „do ulice“.
- 303** D. „otce, a jejich tváře nazpět“, týž výraz jako „pozpátku“ shora.
- 304** N. „nejmladší“, D. „malý“.
- 305** N. „jím“, tj. „Šémovi a jeho potomstvu“ (v. 26), „Šémovi a Jáfethovi a jejich potomstvu“ (v. 27).
- 306** Vl. „nechť Bůh rozšiřuje Jáfetha“, srov. kap. 1:5⁸.
- 307** Viz Exod. 24:16 a dále, pozn. 866.
- 308** Tj. „Médové“, „Médie“.
- 309** N. „oddělily“, „rozešly“, „rozptýlily“, ne však jako v kap. 9:19. Dále obdobně.
- 310** N. „pobřeží“, tj. „pobřežní země Středomoří s přílehlými ostrovy“. Výraz zde značí obyvatele těchto zemí, viz kap. 9:19²⁹⁹.
- 311** Zde značí „kmeny“, „klany“.
- 312** Těmito názvy byly později nazvány země: Ethiope, Egypt a Libye.
- 313** Značí „vzbuouřence“, vl. „budeme se bouřit“, „chtějme“⁴⁰⁷⁴ se vzbuouřit“, odvozeno od slovesa na konci v. 4 v kap. 14.
- 314** D. „silákem (n. „hrdinou“) lovů“, dále obdobně.
- 315** Nesouvisí se „začal“ ve v. 8.
- 316** D. „od (n. „z“) jeho“.
- 317** Tj. „Babylón“, viz 2 Král. 17:24; značí „zmatek“, viz kap. 11:7.
- 318** N. „vyšel do Aššúru“, tj. „Assyrie“.
- 319** D. „on (n. „ono“), vl. „ona“, neboť „město“ a názvy měst jsou v hebrejštině ženského rodu. Dále obdobně, netýká se však druhého „to“ zde níže.
- 320** D. „vyšli“, jako ve v. 11.
- 321** Všechna tato jména s koncovkou „-ím“, značící množné číslo, jsou jména kmenů n. národů („potomci Micrajima jsou Lúdané“ atd.).
- 322** N. „Jevúsana a Emórana... a Chamáthana“ n. „Jevúsovce a Emórovce... a Chamáthovce“; i toto jsou jména kmenů n. národů n. smad jejich praotců. Taktéž značí „Kenáaniho“ ve v. 18n. národ Kenáaanů a obdobně i jiná takováto jména s koncovkou „-i“ dále. Srov. kap. 32:10⁸⁵⁹.
- 323** D. „tito“.
- 324** D. „velkému“.
- 325** Tj. „Sýrie“.
- 326** Tj. „rozdělení“, „rozštěpení“, od slovesa téhož významu níže.
- 327** Vl. „jeden ret“, dále obdobně. Týž výraz je i v kap. 22:17 a dále v takovém významu jako tam.
- 328** N. „při jejich odchodu“, vl. „vytahování“, „uvolňování“, tj. „stanových kolíků“. Dále obdobně.
- 329** N. (vl.) „od východu“, kap. 2:8 a dále obdobně.
- 330** Výraz značí vl. „rozsedlinu“, „proláklinu“, ale v SZ se ho používá zejména o širokých rovinatých údolích velikých řek.
- 331** D. „feklí muž k svému příteli“ (n. „druhu“), dále obdobně.
- 332** Značí vl. „dej“, zde použito jako citoslovce se smyslem jako v textu; srov. ruské „davaj!“
- 333** Souvisí s „cihly“ níže.
- 334** Souvisí s „vypalujeme“ shora, smysl tedy asi je „chceme n. chtějme nadělat množství cihel a důkladně je vypálit“.
- 335** V hromadném smyslu („cihly kamením“).
- 336** Tj. „přírodní dehet“, „asfalt“.
- 337** D. „věž, a její“.
- 338** N. „v nebesa“, tj. „bude sahat do nebes“.
- 339** D. „a nyní od nich nebude odvráceno (vl. „odřezáváno“) vše“.
- 340** D. „kterou“, „co“.
- 341** Vl. „slyšet“; n. „ať jeden nerozumí“.
- 342** N. snad „nazval *Hospodin*“, viz kap. 9:6²⁸⁶; n. v obdobném smyslu jako v Exod. 25:37, pozn. 895. Dále obdobně.
- 343** Jméno (hebr. „Avráám“) značí „vysoký n. vyvýšený otec“ n. „otec je vyvýšen“.
- 344** Značí „zastření“, „zahalení“.
- 345** Tj. „obyvatel Babylóna“, používá se i jako označení země („v kasdejském Úru“).
- 346** Tj. „má kněžna“, podle jiných „bojovná“, „svárlivá“.
- 347** D. „nebylo“⁸⁹² jí“ (3. pád); v kap. 13:5 vl. „byl“, tvar slovesa „být“ ve smyslu „i Lót měl“, dále obdobně.
- 348** D. „s nimi“.
- 349** D. „tobě“, tj. „sám sobě“, „co se tebe týče“, „jdi si“, zdůrazňuje snad osobní povolání Abráma.
- 350** Souvisí s následujícím „nabylí“, snad tedy „bohatství“; často znamená „stáda“, „dobytek“ (kap. 13:6; 36:7; Num. 35:33), podobně jako jiný výraz v kap. 4:20¹⁵⁷.
- 351** N. „všechn jejich zisk, jež získali“.
- 352** Tj. „nevolníky“, výraz je v jednotném čísle v hromadném smyslu („nevolnictvo“).
- 353** D. „v té zemi“.
- 354** N. „dub“ n. „terebinť“ n. jiný druh stromu; lze snad chápat i v hromadném smyslu („doubavu“ atd.). V kap. 35:4 a 8 jsou příbuzné výrazy obdobného významu.
- 355** D. „k hoře na východě co do“ (n. „vzhledem k“).
- 356** Jméno místa značíci „Boží dům“.
- 357** D. „moře“, tj. Středomoří.
- 358** D. „Abrám cestoval chozením a cestováním“.
- 359** Hebr. „Negev“, vl. „suchost“, „vyprahlost“, jméno oblasti v jižní části Kenáanu, jež hraničí s pouští; nejde vždy přesně o pohyb jižním směrem ve smyslu světové strany.
- 360** N. „Hle, prosím“ (v. 11), „Nuže, říkej“ (v. 13), dále obdobně.
- 361** N. „krásná, (12)i stane se, že tě budou vidět Egypťané a“.
- 362** N. „řekni“.
- 363** V příčinném smyslu.

- 364** N. „zůstane nazívu“, jako ve v. 12; snad ve smyslu „aby se mnou nebylo tvou příčinou zle a abych pro tebe neuměl“.
- 365** D. „podle“, smysl jako v textu.
- 366** D. „stran věci Sáraje, ženy“; dále v podobných spojeních obdobně.
- 367** Vl. „Abrámovi zavolať“, tj. „vzkázal n. přikázal mu dostavit se“; dále obdobně. Táž předložková vazba je v kap. 31:54 s významem jako tam v textu.
- 368** Tj. směrem vzhůru.
- 369** Výraz souvisí s oním v kap. 11:23²⁸ a obdobného významu.
- 370** D.¹³⁹ „jich neunesla“ (n. „nesnesla“).
- 371** D. „přeče muži, bratři“, tj. „muži, kteří jsou bratři“, dále obdobně.
- 372** Tj. „z postavení přede mnou“, dále obdobně.
- 373** Vl. „kruh“, „okruh“, výraz značící zpravidla rovinu na dolním toku – při nynějším ústí – Jordánu, později z větší části zaplavenou Mrtvým mořem.
- 374** D. „že její celek byl“, kap. 11:6 a dále obdobně.
- 375** D. „před tváří Hospodinova zpusošení“, dále v takovýchto spojeních obdobně, snad i v kap. 11:28, ve smyslu časovém i místním.
- 376** Hebr. „Sedóm“, značí „pálení“, „hoření“, podle jiných „spoutaná“.
- 377** Hebr. „Amórá“, značí „potopení“, podle jiných „nevolnictví“, „otroctví“.
- 378** Město v Egyptě, jiné než v kap. 14:2, 8 a 19:22n. a 30.
- 379** N. snad „mezi městy“, dále obdobně.
- 380** D. „té“, člen, následující výraz se chápe snad téměř jako vlastní jméno.
- 381** Tj. „ve stanech bydlít“, „tábořit“, ve v. 12 i „utábořil se“, „se stany dospěl“, ve v. 18 „se stany se jal putovat dále“.
- 382** D. „z postavení s ním“, jiná však, ač obdobného významu, předložka než v kap. 8:8²⁵⁹.
- 383** D. „po věčnost“.
- 384** N. „zařídít“, „ustanovit“, neobvyklejší význam tohoto slovesa je „položít“, „klást“, „založit“, jako např. v kap. 28:11 a jinde.
- 385** N. „poprocházej se“.
- 386** N. „v doubravě“ (n. „terebintovém háji“).
- 387** Viz kap. 14:13; toto jméno bylo i dalším pojmenováním Chevrónu (kap. 23:17, 19; 25:9; 35:27; 49:30; 50:13).
- 388** N. „Gójíma“.
- 389** D. „se spojili“ n. „sjednotili“, smysl jako v textu.
- 390** N. „nížiny“, dále obdobně.
- 391** D. „ono“, vl. „on“, neboť „údolí“ je v hebrejštině mužského rodu.
- 392** Tj. „nyni“, po zničení Sodomy a Gomory, srov. kap. 13:10.
- 393** Tj. Mrtvé moře.
- 394** N. „nížine“ n. „údolí“ (ne jako ve v. 3) n. „na rovině“ n. „pláni“.
- 395** Vl. „pole“.
- 396** N. „válce“, jako ve v. 2.
- 397** N. „tůň“, vl. „studny“, „prameny“.
- 398** V hebrejštině jednotné číslo, značící „horstvo“, „horský hřeben“.
- 399** Hebr. „lvri“, vykládá se zpravidla ve smyslu „přesedší“, totiž „z druhé strany“, tj. Eufratu, ale může souviset i se jménem Évera, viz kap. 10:21 a 11:14nn.
- 400** D. „pány“, smysl jako v textu. Tohoto výrazu se všeobecně používá k označení osoby mající vztah (např. majitele n. účastníka) k jakémukoli předmětu n. osobě n. něčím významčené. Značí i „manžela“ (kap. 20:3).
- 401** D. „smlouvy Abrámovy“, tj. „byli Abrámovými společníci“.
- 402** N. „osvědčené“ (n. „vyzkoušené“) muž“.
- 403** Tj. „jejichž rodiče sloužili v jeho domácnosti jako nevolníci“.
- 404** Tj. „rozdělil své mužstvo na několik skupin, aby na ně udeřili z několika stran“.
- 405** D. „bratra a jeho jmění“.
- 406** Jako „vrátil“ shora.
- 407** Značí „Kráľ spravedlnosti“.
- 408** Hebr. „Él Eljón“, „Él“ značí „Mocný“, „Eljón“ se zpravidla překládá jako „Nejvyšší“.
- 409** Jako „požehnan“ shora.
- 410** Tj. „desetinu“.
- 411** Tj. „že za žádnou cenu nevezmu“, „to se nikdy nestane“, dále obdobně.
- 412** N. „mimo mne“, zde ve smyslu „s tím nechci mít nic společného“.
- 413** Hebr. „Adónaj“, množné číslo od „Adóni“, „můj PÁN;“ tohoto tvaru se zpravidla používá ve smyslu jako v textu.
- 414** N. „dědicem“, ne však jako ve v. 3 a nesouvisí se slovesem „dědit“ ve v. 4; D. „synem majetku“.
- 415** N. „správcem (n. „synem přisvojeným, tj. „přisvojeným synem“) mého domu je“.
- 416** Značí „BŮH je má pomoc“.
- 417** Vl. „po tobě dědit“, znění v textu zachovává v překladu význam zájmené přípony 2. osoby při slovese (snad „ti dědit“) proti v. 3, kde je co do smyslu přeložená vazba se 4. pádem (D. „dědicím mne“, v. 4); n. „k zdědění jí“ (v. 7, dále obdobně). Tétož slovesa je použito v kap. 22:17 a dále ve smyslu jako tam v textu.
- 418** Vl. „sepiš“, dále obdobně, jiný výraz než „spočítat“ a „spočítá“ v kap. 13:16. Značí i „vy(roz)právět“, jako v kap. 24:66 a dále.
- 419** Vl. „uvěřil v (n. „spolehl na“) Hospodina“.
- 420** Viz Řím. 4:3; n. „započítal mu“, viz Lev. 7:18, pozn. 230; jiné sloveso než „sečíst“⁴¹⁸.
- 421** Značí „ptáče“, tj. „ptačí mládě“ vůbec; srov. Deut. 32:11, kde v množném čísle značí „orličata“.
- 422** D. „všechna tato“, tj. „zvířata“.
- 423** D. „rozpůlil je“, smysl jako v textu.
- 424** D. „vstříc (jako v kap. 14:17) jejím druhu“ (n. „přítelem“), vzhledem k „muži“²⁸⁵ shora; smysl jako v textu; srov. kap. 11:33¹.
- 425** V hebrejštině jednotné číslo v hromadném smyslu; ve v. 11 i „dravé ptactvo“ vůbec.
- 426** Vl. „odvívat“, „odmetat“, viz Žalm 147:18, pozn. 2760.

- 427 Vl. „veliká“.
- 428 D. „věděním“.
- 429 N. „týrat“, „trápit“, „ponižovat“, dále obdobně; v kap. 16:9 zratný tvar téhož slova („dej se utiskovat“ atd.), tamže ve v. 11 a dále odvozené podstatné jméno.
- 430 D. „soudící“, „soudce“ („budu soudcem *vzhledem na ten národ*“).
- 431 Vl. „dobrých“, kap. 6:2 a dále obdobně.
- 432 V hebrejštině množné číslo („tvoji potomci ve čtvrtém pokolení“).
- 433 D. „plná“, „celá“, „uspokojena“, „nasyčena“. Viz kap. 29:6⁷⁴⁴.
- 434 D. „pochodeň ohně“.
- 435 Tvar slova vyjadřujícího pojem „rozřezat“, „rozsekat“, podle zvyklosti potvrzovat smlouvy procházením mezi kusy rozsekaných těl obětních zvířat, srov. vv. 10 a 17. Ono slovo je i v kap. 9:11 v jiné souvislosti s ustanovením smlouvy.
- 436 Vl. „uzavřel (nikoli jako v kap. 15:18) od rození“, tj. „před rozením“ (ve smyslu „zavřít dveře před někým“) n. „stran rození“.
- 437 Tj. „bude se mi dostávat potomstva“, dále obdobně.
- 438 D. „a shledala, že otěhotněla, a její velitelka ztratila“; kap. 5:32 a dále v podobných spojeních obdobně.
- 439 Vl. „Posel“, „Jednatel“, „Pověřenec“ (kap. 33:14⁹⁰²; Mal. 3:1, pozn. 1). Dále obdobně.
- 440 Tj. „Bůh bude slyšet“.
- 441 Tj. „nezkrotný“, D. „divoký osel člověka“.
- 442 N. „zjevení“ (n. „zjevování“), n. „Ty, Bože, mě vidíš n. *na mne hledíš*; n. „Zda zde také nevidím potom, co se mi zjevil“, n. „Zda jsem zde také neviděla po tom (n. „nepohleděla za tím“), jenž mě vidí“ (n. „na mne hledí“).
- 443 Tj. „studna Živého hledícího *na n. vidoucího mne*“, „studna Živého, jenž je n. byl viděn n. se zjevuje n. zjevil“, „studna Živého, *jenž je Bůh* vidění n. zjevování“.
- 444 Hebr. „Šaddaj“, „Všemocný“ je vždy překladem tohoto výrazu.
- 445 Tj. „jsem to n. zde jsem já“, n. „co se mne týče“.
- 446 Hebr. „Avrahám“, tj. „otec poustvy“.
- 447 D. „dal za otce“ (v. 5), „dát tě v (n. „za“) národy“ (nikoli jako „dát“ ve v. 6), smysl jako v textu (v. 6, dále obdobně).
- 448 N. „návtěvnictví“, „cizinctví“, v hebrejštině množné číslo („tvých cest n. putování“ jako kočovníka). Výraz souvisí se slovem přeloženým „cizinec“ v kap. 15:13 a 23:4, o němž viz Exod. 2:22, pozn. 82.
- 449 Vl. „střežit“, „hlídat“, jako v kap. 2:15; 3:24, dále obdobně.
- 450 Vl. „stran vás“, „k vám *patřící*“, ve v. 12 níže táž předložková vazba; dále obdobně.
- 451 V dějovém smyslu, n. „nechtě se dá obřezat“, dále obdobně; ve v. 10. D. „být obřezánu (n. „dát se obřezat“) každý (n. snad „obřezání každého“)… stran vás“.
- 452 Lze chápat i v hromadném smyslu, „zrozenectvo“, jako ve v. 27; „koupení“ níže je překlad podstatného jména značícího souhrn všeho koupeneho, zde tedy všech koupencůh nevolníků. Dále obdobně.
- 453 N. „stříbro“.
- 454 Tj. „týče se každého“, n. snad „za peníze od kterého-koli“, ale předložková vazba zde není přesněně táž jako ve v. 27, kde je smysl vyjádřen jednoznačně.
- 455 Nesouvisí s „poutnictví“ ve v. 8⁴⁴⁸. Viz Exod. 2:22, pozn. 83.
- 456 D. „obřízkou (tj. „bezpodmínečně“) bude“ (n. „budíž“).
- 457 Vl. „s předložkou“, nesouvisí se slovesem „obřezat“ v tomto oddíle.
- 458 Hebr. „Sáráh“, tj. „kněžna“, ženská podoba výrazu v kap. 12:15 a dále⁵⁵⁹.
- 459 Hebr. „ammím“, množné číslo výrazu zpravidla překládaného „lid“, používaného nejčastěji k označení Božího lidu, Izraele; v množném čísle zpravidla značí národy uvedené do jistého vztahu k Bohu, proti „gójím“, výrazu překládanému „národy“, např. zde shora, a značícímu „národy“ ve všeobecném smyslu, často – ne vždy – v nepřátelském postoji vůči Bohu, „pohany“. Znění „národnosti“ v textu je pokusem o řešení nesnáze vyplývající z toho, že slovo „lid“ nemá v češtině významově odpovídající množné číslo.
- 460 D. „synu sta let“, „dcera devadesáti let“.
- 461 Hebr. „Jicchák“, tj. „bude se smát“, týž tvar jako „zasmál se“ ve v. 17.
- 462 N. „šejků“, „knížat“, nesouvisí však se jménem Sára⁴⁵⁸.
- 463 Viz Lev. 6:10 a dále, pozn. 493.
- 464 Zde ve smyslu „z postavení, v němž byli u cizozemců jako jejich nevolníci“. Dále obdobně.
- 465 N. „a uviděl, že“, kap. 6:12 a dále obdobně.
- 466 Zde ve smyslu „neobcházíš“, „nepomíjíš“.
- 467 Zde i všude jinde je tento výraz vždy v množném čísle.
- 468 N. „uvelebite se“, „udělejte si pohodlí“, vl. „opřete se“.
- 469 Vl. „úlomek“, „drobet“.
- 470 Hebr. „seáh“, asi 8 litrů.
- 471 Vl. „mladíku“, „hochu“, jako např. v kap. 14:24 a jinde, dále obdobně. Podobně je použito slova „dívky“ v kap. 24:61, téhož jako tamže ve v. 14 a dále.
- 472 Oba tyto výrazy značí i „tvoroh“ n. „sýr“.
- 473 D. „návratem“ (v. 10), „staním se“, „bytím“ (v. 18).
- 474 Tj. „za rok o tomto čase“.
- 475 D. „pokročili v dnech“, dále obdobně.
- 476 Vl. „cestou“, „drahou“, „chodem n. během věcí“ („jak to chodí“).
- 477 N. „uvadnutí“, „odkvetení“, vl. „vyčerpání“, „opotřebování“, „zvetšení“.
- 478 N. „pro Hospodina podivuhodná“, „úžasná“, „neobyčejná“, „nepochopitelná“, D. „od Hospodina divnější“ atd., zde ve smyslu „nesnadná“, „nemožná“.
- 479 D. „dolů na tvář Sodomy“, dále obdobně.
- 480 N. „početným“, také „bytelným“, „jadrným“, „důkladným“, „mohutným“, „pevným“. V kap. 26:16 tvar slovesa od tohoto výrazu odvozeného.

- 481 Vl. „neboť jsem ho poznal, aby rozkazoval“.
- 482 Vl. „soudu“, jako ve v. 25 (n. „neuskuteční právo“, ale souvisí se „soudce“ tam), tj. „spravedlivého soudu n. úsudku n. rozhodování“ („rozhodnutí“).
- 483 D. „jejího“, tj. „Sodomý“ n. „Gomory“.
- 484 D. „jak spravedlivý, jak“.
- 485 Slovo „popel“ v hebrejštině („éfer“) zní podobně jako „prach“ („áfar“).
- 486 Tj. v prostoru v baště brány, kde se konávala zasedání městské rady, místních soudů apod.; lze snad chápat i ve smyslu „v městské radě“, „mezi městskými n. místními hodnostáři“.
- 487 Vl. „chřipě“.
- 488 Zde vyžaduje textová souvislost překlad v tomto doslovném smyslu.
- 489 Vl. „odbočte, prosím, k“, dále obdobně.
- 490 Vl. „neboť“, „protože“.
- 491 Tj. „v prostoru u samé brány venku ve městě“.
- 492 D. „od konce“, se smyslem „od jednoho konce ke druhému“, srov. kap. 47:2, 21.
- 493 Zde ovšem v homosexuálním smyslu.
- 494 D. „žádnou věc“.
- 495 Tj. „pod ochranu“, viz Num. 14:9, pozn. 523.
- 496 N. „Zpátky“, „Zmiz“, vl. „Ustup dále“.
- 497 N. „Sám“, tj. „samoten“.
- 498 Slova „bydlet jako cizinec“ jsou překladem jediného slova, jež souvisí s výrazem v kap. 17:8⁴⁴⁸, a jehož je zde použito v hanlivém smyslu („přivandrovaec“).
- 499 N. „bude ustavičně soudit“, D. „bude souzením soudit“.
- 500 N. „a nyní bude... soudce! Budeme ti činit“.
- 501 D. „slepotami“, ve smyslu buď „úplnou slepotou“ n. „slepotou každého z nich“.
- 502 D. „i navil se najít“, tj. „aby se jim podařilo najít“, smysl jako v textu.
- 503 D. „kdo ti tu ještě patří“, tak i ve v. 8; kap. 11:6 a dále v takovýchto a podobných spojeních obdobně.
- 504 Jednotné číslo.
- 505 Vl. „k svým zetřím“, jako ve v. 12, zde „nastávající“.
- Dále obdobně.
- 506 D. „zde se nacházející“.
- 507 N. „zachvácen“, kap. 18:23n. obdobně.
- 508 D. „v nepravosti“, tj. „zahrnut“, n. „v trestvu“, viz Zech. 14:19.
- 509 D. „zastavovat na celé“.
- 510 I zde snad lze chápat jako ve v. 2⁴⁸⁸.
- 511 Viz 2 Par. 6:42.
- 512 N. „nepřichytávalo“, „se za mnou netáhlo“, tvar téhož slovesa je v kap. 31:23 („se ho chytil“).
- 513 Vl. „nepatrnosti“, „maličkosti“, „bezvýznamnosti“, hebr. „miceár“, srov. Žalm 42:6, pozn. 1153; obdobný význam má i jméno města ve v. 22 a dále.
- 514 N. „přijal jsem tvou tvář“. Viz kap. 4:7¹³⁹.
- 515 Vl. „nepřeklopit“, jako nádobu dnem vzhůru, n. snad „neobrátit naruby“, smysl jako v textu, dále obdobně.
- 516 Zde snad ve smyslu „vysvobodil“, „vymanil“.
- 517 Vl. „mladé“, „malé“, „nepatrné“, souvisí se jménem Cóar⁵¹³, také „bezvýznamné“, „nízké“, „pohrdané“ („nižší“, „pohrdanější“). Dále obdobně.
- 518 D. „cesty“, smysl obdobný jako v kap. 18:11⁴⁷⁶, kde však je jiný výraz.
- 519 Vl. „m“ („ve věci“, tj. „co do“), n. „při“ („byl bezvědomý n. nevěděl nic při“), dále obdobně.
- 520 Viz Exod. 9:6, pozn. 274.
- 521 Vl. „onu“, jako ve v. 33, zde však se zdůrazňujícím členem.
- 522 Tj. „od otce“.
- 523 Tj. „národa Móavců“, srov. kap. 10:15n.³²²
- 524 Tj. „syn mého lidu“.
- 525 Zde ovšem nikoli v hanlivém smyslu.
- 526 Vl. „a Sárů přivedl“, dále obdobně.
- 527 Ve smyslu „jsi synem smrti“, tj. „umřeš“, dále obdobně.
- 528 V příčinném smyslu.
- 529 D. „vdána za“, souvisí však s následujícím „manžela“, snad ve smyslu „řádně n. právoplatně vdána“, „vždyť ona je přece vdána“.
- 530 Tj. „mne s celým mým domem“, tak i „ty“ ve v. 3, srov. konec v. 7.
- 531 Tj. „i když je“.
- 532 N. „poctivosti“, vl. „celosti“, „úplnosti“.
- 533 N. „nevinnosti“.
- 534 D. „není-li tě vracejícho“, smysl jako v textu. Netýká se kap. 24:5, 8 a dále.
- 535 Tj. „mně“, „co se mne týče“, D. „se mnou“, kap. 19:19 a dále obdobně, v kap. 24:49 jiná předložka v této souvislosti téhož významu.
- 536 D. „nebudou činit“, „nečiní“ smysl jako v textu („to se nedělá“), srovnej kap. 2:16⁷⁴.
- 537 Zde i „pomyšlil“, kap. 18:17 a dále obdobně.
- 538 „Vyvedl na toulky“, n. snad „mi... dal vést toulavý (n. „kočovní“) život“ je v hebrejštině jedině slovo.
- 539 D. „usdíli se v dobrém v tvých očích“, smysl jako v textu.
- 540 Vl. „tisíc kusů (tj. „mincí ze“) stříbra“, tj. „tisíc stříbrňáků“.
- 541 D. „ono“, n. také „on“, tj. Abrahám.
- 542 N. „závojem“.
- 543 N. „u všech“, „se všemi“, táž předložková vazba jako „s tebou“ shora; také „co se týče všech“.
- 544 N. „je ti“, „budíš ti“, „bude ti“.
- 545 N. „byla (n. „jsi“ atd.⁵⁴⁴) pokárána“ (n. „usvědčena“ n. „napravena“), „i byla věc napravena“ (n. „dána do pořádku“).
- 546 N. „naprosto“, D. „uzavřením“.
- 547 D. „při narození Isáka, jeho syna, jemu“.
- 548 Viz Deut. 4:25, pozn. 246.
- 549 N. „vzhledem ke mně“ n. prostě „mně“, „mi“, nikoli však ve smyslu posměchu, nýbrž radosti, „pro mne“ v příčinném smyslu. 3. pád je i ve vv. 2 a 7, tam však spíše ve smyslu cílovém (snad „k potěše jeho stáří“), ne-li prostě ve smyslu „syna jeho stáří“²³⁸.
- 550 Souvisí rovněž se jménem Isák⁴⁶¹; n. „shledala, že syn... Abrahámovi, je posměvač“. Tvarem tohoto slovesa je i „žertující“ v kap. 19:14.

- 551** V příčinném smyslu, n. „stran“, „co se týkalo“.
- 552** N. „zarmucující“, vl. „zlá“, dále obdobně.
- 553** Sloveso jako v kap. 2:146 („došla“, „bylo, hotovo“, tj. „zcela vyčerpána“, „konec“).
- 554** N. „usedla si“.
- 555** N. „opodál“, viz 2 Sam. 18:13, pozn. 737.
- 556** D. „vzdálenost jako střelci z (vl. „napínači“, ne jako ve v. 20) luku“, tj. snad „jak daleko by dostřelili střelci“.
- 557** N. „rozplakala se“.
- 558** N. „podepří“, „posilní“, sloveso a předložková vazba jako „chytit za“ v Exod. 4:4.
- 559** N. „kníže“, „náčelník“, „vůdce“, kap. 12:15 a dále obdobně.
- 560** Tyto dva výrazy, v podstatě téhož významu, se vyskytují vždy spolu.
- 561** N. „naložil“, vl. „již jsem uskutečnil“ (n. „vykonal“), dále obdobně.
- 562** N. „Avimelecha napomenul“ (n. „pokáral“), „Avimelechovi vyčetl“. V poněkud jiném smyslu je toto sloveso v kap. 31:37, 42.
- 563** N. „uchvátili“, „násilím obsadili“.
- 564** N. „vzal“, totéž sloveso je ve v. 30. Kap. 20:2 a dále obdobně.
- 565** Tj. „studna přísahy“, n. „studna sedmi“.
- 566** D. „A v Beér-ševé“ (v. 33), „a Abrahám“ (v. 34).
- 567** N. „vysadil háj“.
- 568** Viz Is. 40:28; Dán. 12:7; Mích. 5:2.
- 569** Vl. „Hle mě“, tj. „hle, zde jsem“. Dále obdobně.
- 570** Tj. „vyhlédnutá (n. „spatřená“) od Jáha“, n. „můj učitel je Jáh“, viz Exod. 15:2.
- 571** Vl. „dřeva“, množné číslo; dále obdobně.
- 572** Vl. „Zůstaňte si“, srov. v. 2³⁴⁹.
- 573** Viz Hebr. 11:19.
- 574** Vl. „jedno („jeden“ n. „jedna“) ze stáda“, tj. „kus drobného dobytka“, nesouvisí však s výrazem v kap. 4:21²⁹.
- 575** Vl. „vyhlédnout“, „uvidět“, dále obdobně⁵⁷⁰.
- 576** N. „zabití“, snad „podřezání“, „poražení“, výraz, jehož se používá obzvláště o zabíjení obětých nebo jatečných zvířat.
- 577** D. „cokoli“.
- 578** D. „ode mne“, dále obdobně.
- 579** N. „pro mne neusetřil“, obdobně jako ve v. 16, vl. „ode mne nezadržel“. Srov. Řím. 8:32, kde „neusetřil“ je v původním textu totéž sloveso jako zde a ve v. 16 v LXX.
- 580** Tj. „za ním“.
- 581** Vl. „spleti“, tj. „větví“.
- 582** N. „chycený“.
- 583** Hebr. „Jhvh-jireh“, viz předmluvu.
- 584** Výraz uvádějící prorocké výroky n. věštby, srov. Num. 24:3, 4, 15, 16; Jer. 23:31.
- 585** D. „žehnáním“.
- 586** Tj. „vlády nad nimi“.
- 587** N. „i budou se projevat v tvém semeni požehnanými“, „i budou si v tvém semeni vzájemně žehnat“.
- 588** Hebr. „Rivkáh“, tj. „poutavá“, „přitažlivá“, „podmanivá“.
- 589** D. „a její“, dále obdobně.
- 590** N. „nařikat“, „bědovat“.
- 591** D. „svého mrtvého“, dále obdobně; vl. „své mrtvé osoby“, „mrtvého člověka“, „mrtvoly“, výraz je v hebrejštině mluvnicky mužského rodu.
- 592** Vl. „obyvatele“, „osadníkem“, zde ve smyslu „obyvatelem přechodným n. dočasným a proto bezprávným“.
- 593** Zde v takovémto smyslu; výraz značí vl. „vznešeného“, „vvyššeného“.
- 594** N. „nejskvělejší“, vl. „výběru“, „výkvětu“.
- 595** D. „od pohřbení“, tj. „takže bys nemohl pohřbit“, n. ve smyslu „stran pohřbení“.
- 596** N. „před tebou... uzavírat“, jiný výraz než v kap. 22:12⁵⁷⁹.
- 597** N. „duše“, jako v kap. 2:7⁶⁰.
- 598** Zde D. „mi dával“, dále obdobně, sloveso jako „dám“ ve vv. 11 a 13.
- 599** D. „za plné peníze“.
- 600** Šekl, jednotka váhy, se rovnal přibližně 15, podle jiných přibližně 10 gramů; souvisí s „odvážil“ ve v. 16. Pro půl šeklu se užívalo názvu „beka“ (kap. 24:22).
- 601** D. „ona“, tj. „země“ (v. 15), „jeskyně“ n. „Machpéla“ (v. 19). Dále obdobně.
- 602** Vl. „cestujícímu“, tj. „za účelem obchodu“, n. snad v hromadném smyslu („obchodnictvu“).
- 603** N. „uvnitř všeho jeho ohraničení“, výraz, zde přeložený „pozemek“, jinde (kap. 47:21 a dále) často „území“, značí i „hranici“, „pomezí“.
- 604** Zde vl. „koupi“, „zisk“, „koupené n. získané vlastnictví“.
- 605** Výraz (hebr. „járech“) značí zde a v kap. 47:29 část stehna při pohlavním údu, při němž, jako poukazujícím na plodící sílu, a tedy vlastně při všem potomstvu, se zde i tam měla vykonat slavnostní přísaha. Jinde tento výraz značí „kyčel“, v množném čísle „bedra“, ale i tam se často uvádí v souvislost s mužskou plodící schopností; kde je tomu tak, překládám i v jednotném čísle výrazem „bedro“. Tak však někde překládám i některé jiné hebrejské výrazy, jako v kap. 35:11 (také vl. „kyčle“) a kap. 37:34¹⁰⁰¹.
- 606** Vl. „nitru“.
- 607** N. „rodiště“ (v. 4), „narození“ (v. 7), kap. 11:28 a dále obdobně.
- 608** D. „zda tvého syna vracením budu vracet“.
- 609** N. „majetek“, „poklad“, „hodnota“, D. „dobro“, tj. „vše dobré n. hodnotné“.
- 610** Tj. „pod jeho správou“, viz v. 2.
- 611** Jméno značí „Sýrie dvou řek“, tj. „Mezopotámie“.
- 612** D. „mé tváří“, dále obdobně.
- 613** Vl. „dej... mé tváři dnes potkat *zdar*“, dále obdobně.
- 614** N. „nachyl“, „sníž“, „spust“.
- 615** D. „v té“, tj. „tou“.
- 616** N. „polknout“.
- 617** D. „A pospíšila a“, jako ve v. 20. Dále obdobně.
- 618** D. „A skončila s jeho napájením a“, „než skončí s pitím“, vazba jako ve v. 15⁴⁶, viz Exod. 2:4 a dále, pozn. 588. Dále obdobně.

- 619 N. „s překvapením“, „ve zmatku“, „jsa jí udiven“ (n. „překvapen“), „žasna nad ní“.
- 620 Tj. „mlčky rozmýšlel“.
- 621 Tj. „kroužek k zavěšení do nosu“, také „náušníci“.
- 622 N. „prosim, zda“.
- 623 D. „je dům... místem“, n. snad ve smyslu „má n. obsahuje dům... místo“.
- 624 Vl. „se sklonil“, nesouvisí však s „poklonil se“ níže. Dále obdobně.
- 625 Vl. „nezanechal“, „neopustil“, „nepřestal“, překlad v textu je zvolen vzhledem k následující předložkové vazbě.
- 626 N. „pravdu“, „pevnost“, „spolehlivost“, „správnost“, „pravost“.
- 627 Vl. „uprázdnil“, „uvolnil“, „vyklidil“, sloveso jako v Exod. 7:23, pozn. 229, zde jiný tvar se smyslem jako v textu.
- 628 N. „odvázal“, „odpásal“, „odsedlal“.
- 629 D. „jíst“, „něco k jídlu“ (n. „jeden“).
- 630 D. „vyslovím svá slova“, „vyřknu své řeči“ (n. „výrok“), také „své věci“ (n. „záležitosti“). Znění v textu je v zájmu zachování příbuznosti výrazů (i co do následujícího „mluv“) v překladu.
- 631 Vl. „přísahy se zaklínáním“, jiný výraz než ve v. 3 a dále.
- 632 D. „jsi-li... činící“, tj. „ochoten učinit“. Dále obdobně.
- 633 N. „panna“, ne však jako ve v. 16.
- 634 D. „z polohy na sobě“, dále obdobně, táž předložka jako v kap. 4:14⁴⁹.
- 635 Zde ve smyslu „po správné n. pravé n. spolehlivé cestě“.
- 636 N. „přivést“, jako ve v. 3 a dále, nesouvisí však s „vedl“ shora.
- 637 Množné číslo; „nádoby“, „předměty“, „věci“; zde i „skvosty“, „klenoty“, srov. Přísl. 20:15; 25:4, pozn. 1082; Is. 61:10, pozn. 636.
- 638 D. „nebo“, smysl jako v textu, n. „dejme tomu“, „řekněme“, „například“.
- 639 N. „půjdeš“.
- 640 Vl. „opozďovat“. Dále obdobně.
- 641 Vl. „kojnou“.
- 642 Množné číslo.
- 643 D. „přišel od příchodu“.
- 644 N. „podle některých“, „procházet se“; výraz nejistého významu, vyskytující se jen zde.
- 645 N. „To je“, v textu doslovný překlad.
- 646 Tj. „po smrti jeho matky“, n. „v zámutku po jeho matce“.
- 647 Zde ovšem ve smyslu „tolik jich“, „tak mnohé“, dále obdobně.
- 648 N. „nasyacen“, „uspokojen“, „pln“, tj. „splniv smysl svého života a jsa tím plně uspokojen“, jiný výraz než v kap. 15:16⁴³.
- 649 V hebrejštině množné číslo, jako v kap. 17:16⁴⁵, zde snad ve smyslu „k zástupům svého lidu“. Kap. 17:14 a dále obdobně, v témž smyslu i „národa“ v kap. 35:11.
- 650 D. „jménech“, jako shora; smysl je „jména, jimiž byli pojmenováni“.
- 651 N. „osadách“, „ohradách“, „dvorech“, „městech“, ne však jako např. v kap. 4:17.
- 652 N. „palácích“, „hradech“, spíše však jde o tábořiště beduinů.
- 653 D. „padl“, tj. „položil se“, „snesl se“, směrem dolů, jako „sesedla“ v kap. 24:64, viz i Is. 9:8 („padlo“), podle některých ve smyslu „umřel“, viz však kap. 16:12.
- 654 Tj. „Syřana“.
- 655 N. „se jal u Hospodina přimlouvat“, „vyhověl jeho úpění“ (n. „přimlouvě“).
- 656 N. „synové“, kap. 3:16 a dále obdobně; v kap. 32:11 předložková vazba jako v Lev. 2:2, pozn. 54.
- 657 N. „na sebe narážely“ (n. „se tlačily“), „se potýkaly“ (n. „utiskovaly“).
- 658 N. „tako“.
- 659 N. „poradit s Hospodinem“, „zkoumat u Hospodina“.
- 660 Vl. „břichu“, „břišní dutině“, dále obdobně.
- 661 N. „národy“, ne však jako shora, „plemena“, hebr. „leummim“, viz v. 3. Dále obdobně.
- 662 Vl. „početný“ (tj. „co do let“), „veliký“, „význačný“, „přední“, n. „početnější“ atd.
- 663 N. „ryšavý“. Ve v. 30 výraz příbuzný a v podstatě téhož významu, ne však přesně týž, stejný jako tam uvedená přezdívká Éšávova.
- 664 Tj. „chlupatý“.
- 665 Hebr. „Jaakóv“, tj. „chytač za patu“, „lstivec“, souvisí i s „obelstil“ v kap. 27:36.
- 666 N. „prostým“, „krotkým“, „domácím“, vl. „upřímým“, „poctivým“, viz příslušné podstatné jméno v kap. 20:5⁵².
- 667 Jako „lovu“ ve v. 27.
- 668 D. „zvěřina byla“ (v tj. „pro“) jeho ústa“, smysl jako v textu.
- 669 Vl. „vařeného“, dále obdobně, poněkud zesílený smysl ve v. 29 jsem se pokusil vyjádřit tvarem „naváří“ předchozího slovesa.
- 670 D. „a on byl“.
- 671 Tj. „hladem, žízni a únavou“.
- 672 N. „nyní“, „hned“, D. „podle dne“.
- 673 Souvisí s předchozím „zachoval“ („co je třeba zachovat“); v hebrejštině jednotné číslo v hromadném smyslu („souhrn všech mých nařízení“; netýká se podstatných jmen v tomto verši následujících).
- 674 N. „pokyny“, „zákony“.
- 675 D. „když se mu tam dni protáhly“.
- 676 N. „se laska“ (n. „mazlí“), souvisí rovněž (viz kap. 21:9⁵⁰) se jménem Isák, zde ve smyslu „milostné hry“.
- 677 D. „jeden“.
- 678 N. „bude sahat“. Viz Lev. 5:2, pozn. 137.
- 679 N. „shledal“, „zjistil“, ne však jako např. ve v. 28; vl. „našel“.
- 680 D. „a pokračoval pokračováním (vl. „šel jítím“) a stával se velikým“.
- 681 N. „zisků ze“, tj. snad „zbohatl ze“.
- 682 Vl. „ucpali“.
- 683 N. „usadil se“, vl. „položil se“, směrem dolů, „spočínul“. Dále obdobně.

- 684** Značí často i „řeku“, „potok“, „bystřinu“, zde i jiné však i údolí, jímž potok protéká, ovšem často jen v době dešťů.
- 685** D. „A Isák se vrátil a“, smysl jako v textu, dále obdobně.
- 686** Tj. „tryskající“, „pramenité“, „tekoucí“, „čerstvé“.
- 687** Tj. „spor“, „hádká“.
- 688** Hebr. „Sitnáh“, tj. „odpor“, „protivenství“.
- 689** Tj. „prostory“, „prostranství“, „volná místa“, množné číslo snad v zesilujícím smyslu („rozsáhlý prostor“).
- 690** D. „shledáním“, „uviděním“.
- 691** Zde se tvar této předložkové vazby liší od druhého „mezi námi“ níže; tento rozdíl, jenž se sotva dá vhodně vysvětlit v češtině, vyjadřuje to, že první „mezi námi“ značí vl. „mezi oběma našimi smluvními stranami“, kdežto druhé „námi“ se týče Avimelecha a jeho lidí vůči Isákovi. Smysl celého úsloví je tedy „mezi námi, to jest mezi naší stranou a mezi tebou“.
- 692** N. „i bude (n. „necht je“) s tebou uzavřena smlouva“.
- 693** N. „budeš-li nám činit (n. „prokazovat“) zlo“, „jsme ti učinili (n. „prokázali“) jen dobro“, znění v textu zachovává v překladu předložkovou vazbu, jaká je v hebrejštině.
- 694** D. „přisáhlí muž svému bratru“, srov. kap. 9:5. Dále obdobně.
- 695** Hebr. „Šiveáh“, tj. „přísaha“, ne však jako např. ve v. 28.
- 696** D. „zesláblý od (n. „stran“) vidění“, srov. kap. 16:24³⁶.
- 697** Zde snad opět v zesíleném smyslu („pěkný kus zvěřiny“, „vynasaz se ulovit“).
- 698** Výraz je vždy v množném čísle, snad také v zesíleném smyslu („něco obzvláštního“).
- 699** D. „úlovek donést jej“, obdobně jako „ulovit“ shora.
- 700** N.⁵⁶⁴ „přines“, dále obdobně, jako např. ve v. 13 a v kap. 18:4n., ne však jako „dones“ zde ve v. 4n. a dále, ani jako „seber“ ve v. 3. Kap. 15:9 a dále obdobně.
- 701** D. „jak má⁴⁸ rád“, „miluje⁴⁸“, v. 4 a dále obdobně.
- 702** N. „holý“, „lysý“, dále obdobně.
- 703** Zde snad i ve smyslu „vyjdu najevo“, „projevím se“, „ukáži se“, dále obdobně.
- 704** N. „posměvác“, ne však jako v kap. 21:9, „šibal“.
- 705** N. „žádoucí“, „krásná“, „elegantní“, „parádní“.
- 706** Snad ve smyslu „nejcennější, jaká“.
- 707** D. „hladkost“, „holost“, „lylost“.
- 708** Sloveso jako „oblékla“ ve v. 15, ale spojené s jinou předložkou.
- 709** Vl. „že jsi tak rychle našel n. dosáhl“ (srov. kap. 26:12⁶⁷⁹), D. „pospíšil najít“.
- 710** N. „přivedl do cesty“, D. „dal, aby mě potkalo“, srov. kap. 24:12⁶¹³.
- 711** D. „tento“, zde ve smyslu „právě ten“.
- 712** D. „já“, ve vv. 34 a 38 snad ve smyslu „jsem tu přece i já“.
- 713** Vl. „tučnosti“, tj. „hojnosti“ (ne jako níže), „blahobytu“, výraz je v množném čísle, jež zde vyjadřuje mnohostranost tohoto pojmu.
- 714** N. „velitelem“, ale jiný výraz než v kap. 21:22⁵⁵⁹; značí vl. „pána otroků“ (jeho ženská podoba je např. „velitelka“ v kap. 16:4) a souvisí s výrazem v kap. 6:4¹⁹².
- 715** D. „se stalo, jen Jákob vyjitím“ (n. „vycházením“).
- 716** N. „se rozechvěl... rozechvěním“, „se zděsil... zděšením“.
- 717** D. „Kdo tedy byl on, ten⁵⁴⁸ ulovivší“.
- 718** N. „velikým a nesmírně hořkým (n. „nesmírně velikým a hořkým“) křikem“.
- 719** D. „toto“, „ted“, ne však jako „nyní“ níže.
- 720** Vl. „podepřel“, „posílil“.
- 721** D. „od (ve smyslu „daleko od“) úrodnosti... a od (v též smyslu) rosy“; mnozí překládají „z úrodnosti země a z rosy“ n. „v úrodnosti země a v rose“, textové souvislosti však, domnívám se, lépe odpovídá znění v textu.
- 722** Tj. „spoléhaje (n. „jsa odkázán“) na svůj meč“.
- 723** Tj. „povedeš kočovný život“; podle jiných „až budeš panovat“, n. „až budeš naríkat“.
- 724** Vl. „odlomit“, tj. „zložením odstranit“.
- 725** N. „jal se pronásledovat“, „Ésáv se Jákobovi... jal činit úklady“. Dále obdobně.
- 726** N. „nářku pro“, tj. „smrti“.
- 727** Zde i „upokojuje“, „ulevuje si“, tj. „chystá se pomstít se ti“; viz i Is. 1:24, pozn. 97.
- 728** D. „zabitím tebe“.
- 729** D. „další (n. „následující“, „potomní“) dni“.
- 730** D. „z (n. „od“) tváře“, kap. 6:13 a dále obdobně; netýká se slov „z dcer“ níže v tomto verši a dále.
- 731** Vl. „sejítím“, „shromážděním“, viz Exod. 12:6, pozn. 375.
- 732** Zde má zesílený tvar slovesa snad ten význam, že vyslání Jákoba do Paddan-Arámu bylo projevem obzvláštní přízně („a že ho dokonce vyslal“).
- 733** D. „z kamení toho místa“.
- 734** N. „rozšiřovat“, „rozprostírat“, „rozlévat“, „rozsyávat“, také „prorážet“, „propukávat“, „pronikat“ (kap. 38:29¹⁰³³). Dále obdobně.
- 735** Poznámka ke kap. 22:18 a dále⁵⁸⁷ se tohoto místa netýká.
- 736** Vl. „na každém místě“ n. „ve všech místech“.
- 737** N. „bál“, „ulekl“, „bázeň (kap. 20:11, n. „hrůzu“ n. „posvátanou úctu“) budící“. V kap. 22:12 přídavné (v překladu zpodstatnělé) jméno („bojícím se“, „majícím v úctě“), odvozené od tohoto slovesa.
- 738** Srovnej kap. 35:14⁹⁴⁹.
- 739** Tj. snad „učinil slavnostní“.
- 740** N. „poctivé“, „spravedlivé“, D. „deseti“, „desítkou“.
- 741** D. „a vše, co... ti deseti (n. „desítkou“) budu oddešátkovávati“. Netýká se kap. 14:20, kde je překlad doslovný.
- 742** D. „pozvedl své nohy“.
- 743** N. „na otvoru té studny byl veliký kámen“.
- 744** N. „Zda je mu pokoj“, „Pokoj“. Tento výraz vyjadřuje pojem „neporušenosti“, „celistvosti“, „úplnosti“, „uspokojení“, „blahobytu“, a pak i „pokoj“, „míru“. Viz příbuzné sloveso v kap. 15:16⁴³³.

- 745** D. „den je ještě veliký“, tj. „ještě je daleko do večera“.
- 746** Souvisí s předchozím „slyšení“, dále obdobně.
- 747** N. „jen“, tj. „nic jinak než to, že“, n. „nechtě je jakkoli“.
- 748** D. „u něho měsíc dní“.
- 749** Vl. „otročit“, dále obdobně. V kap. 2:5 a dále smysl jako tam v textu; jinak v jednoznačném spojení se 4. pádem někde překládám „obsluhovat“ (netýká se kap. 39:4 a 40:4).
- 750** Hebr. „Léáh“, tj. „únava“, „chabost“.
- 751** Tj. „ovce“.
- 752** N. „slabě“, „choulostivě“, „kalně“.
- 753** N. „zevnějškem“, n. snad „postavou“ a potom
- 754** (jako např. v kap. 12:11) zde snad „obličejem“, „tvář“. Jinak snad lze chápat použití těchto v podstatě souznačných výrazů ve smyslu zdůraznění Rácheliny krásy („krásná po všech stránkách“).
- 755** D. „lepší mé dání jí tobě od mého dání jí“. V kap. 19:9 a obdobně dále táž předložková vazba; v kap. 48:8 je jí použito v příčinném smyslu (D. „od stáří“).
- 756** D. „jedny“.
- 757** Viz Soud. 14:10, pozn. 711.
- 758** Zde snad lze chápat i v doslovném smyslu; viz i kap. 6:11²⁰⁴.
- 759** D. „týden této“, tj. „vyčkej po dobu sedmi dní sva-tební slavnosti“. V. 28 obdobně.
- 760** N. „odstrčená“, „v pohrdání“, „zneuznaná“, „nemilovaná“, „podceňovaná“, v stavovém smyslu, n. „Léa je odstrkována“ atd., v dějovém smyslu, vl. „nenáviděná“, „nenáviděna“, zde však je smysl jako v textu n. zde shora. Dále obdobně.
- 761** Tj. „pohleďte, syn“.
- 762** Zde a v kap. 16:11 a dále i v takovémto smyslu („strast“, „nouzi“, „tíseň“).
- 763** Tj. „slyšení“.
- 764** N. „přilnout“; zdola „připojení“, „přilnutí“, nesouvisí však s výrazem v kap. 2:24⁸⁸.
- 765** Hebr. „Jehúdáh“, tj. „bude n. nechť je chválen“.
- 766** Vl. „zastavila se od rození“.
- 767** N. „své sestře závidět“, znění v textu uchovává v překladu předložkovou vazbu jako v textu původním.
- 768** N. „mě obhájil“, „pro mne rozhodl“, vl. „mě rozsoudil“.
- 769** D. „uslyšel na vl.“, vl. „v“. Kap. 21:12 a dále obdobně.
- 770** Tj. „soudce“.
- 771** N. snad „úpornými“, „houzevnatými“, „těžkými“.
- 772** Tj. „můj zápas“.
- 773** Podle čteného textu „přišlo štěstí“; jiní překládají „přišla četa n. zástup“ (tj. „vojska“).
- 774** Tj. „štěstí“, podle jiných „četa“, „vojenský zástup“, viz kap. 49:19¹³⁶⁰.
- 775** Tj. „blažený“.
- 776** Hebr. „dúdám“, plody rostliny zvané mandragora, známé též pod jménem „jablčka lásky“, neboť se mělo za to, snad právem, že podporují pohlavní žádostivost a plodnost.
- 777** D. „Zda je málo tvé vzetí mého“.
- 778** Vl. „na místě“, jako ve v. 2.
- 779** N. snad „drazé“, D. „najmutím“, „za mzdu“; týž výraz je ve v. 18 a v kap. 15:1 a dále a souvisí s ním i sloveso „najala“ ve v. 16; ve v. 18 je obsažen i ve jménu Jissáschár.
- 780** N. „vyslyšel Léu“, znění v textu zachovává v překladu smysl hebrejské předložkové vazby, jiné než ve v. 6; v. 22 obdobně; táž předložková vazba je i v kap. 23:16 a dále.
- 781** Tj. „je mzda“, „on bude dávat mzdu“.
- 782** N. „mě obdaroval dobrým darem (souvisí poněkud s následujícím „bydlet“) – mne“.
- 783** Tj. „bydlení“.
- 784** Hebr. „Dínáh“, tj. „soudní rozhodnutí“, „rozsudek“.
- 785** Hebr. „Joséf“, tj. „on přidává“, jako níže; tam tento tvar lze chápat i ve smyslu⁴⁰ „kéž mi přidává“ (n. „chce⁷⁴ přidat“).
- 786** Souvisí i s „odňal“ („ásaf“) ve v. 23²³⁰.
- 787** Vl. „zrozece“, „zplozece“, označuje zde a často i jinde děti útlého věku; jiný výraz než ve v. 16⁵⁶.
- 788** N. „uhodl“, „předvídal“, výraz vl. značí „věštění“ (ne jako v kap. 22:16⁵⁸⁴).
- 789** Tj. „před mým příchodem“.
- 790** Tj. „kamkoli jsem vkročil“, podle jiných „od mého příchodu“ n. „mým chozením“ (n. „kráčením“, tj. „působením“).
- 791** D. „svůj dům“, smysl jako v textu, dále obdobně.
- 792** Tj. „odvrátit se od n. vzdát se svého úmyslu odejít“, „vrátit se k rozhodnutí zůstat u tebe“.
- 793** N. vůbec „tmavého“.
- 794** D. „zítřejší“.
- 795** N. snad „až půjde o mou mzdu“.
- 796** N. „spravedlnost, neboť ona stran mé mzdy bude přicházet před tvou tvář“.
- 797** D. „všechna dobytčata, jež nebudou“.
- 798** D. „ono“.
- 799** Výraz značí i „berany“, zde však zřejmě nikoli.
- 800** D. „cestu“.
- 801** Vl. „zbývající“.
- 802** Zde vyžaduje mluvnický tvar (množné číslo) přívlastku ve v. 36 a slovesných přičestí ve v. 38 a dále překlad v tomto znění.
- 803** D. „oloupal na nich“, smysl jako v textu.
- 804** N. „vystavil“, zde snad ve smyslu „nastrojil“, „nastražil“, „nalíčil“; nesouvisí s „(ne)kladl“ ve vv. 41n. a jinde. Totéž sloveso je v kap. 33:15 („ponechám jako n. určitým za doprovod“), 43:9 a 47:2.
- 805** N. „když“.
- 806** N. „pářily“, jako ve vv. 39 a 41, „břežly“ (tj. „stávaly se březími“), dále obdobně; ve v. 38 podle některých „aby se při... pítí pářily n. březly“.
- 807** „Pruhované“ („akuddím“) a „skvrnitě“ („nekuddím“) jsou výrazy znející podobně, srov. české „strakamakaté“.
- 808** N. „postavil“, ne však jako níže, „usměrnil“, vl. „dal“, „umístil“, dále obdobně.
- 809** D. „k jejich páření“.

- 810** N. „takže zesláblé kusy patřily Lávánovi a silné“. Viz kap. 13:3³⁴⁷. Dále obdobně.
- 811** D. „jako včera a především“, vl. „včera a před třemi dny“.
- 812** N. „moci“, „schopnosti“.
- 813** N. „uškodit (n. „ublížit“) mi“, dále obdobně; znění v textu zachovává v překladu smysl předložkové vazby, jaká je v hebrejštině, jako v kap. 26:29⁶⁹³, kde je slovo ne přesně totéž, ale téhož významu.
- 814** N. „plodit“, v původním textu tvar množného čísla, zde společný pro oba mluvnické rody.
- 815** Ne jako v kap. 30:35.
- 816** N. „vdal za cenu“, „zavil se nás“, „vdal nás na pospas“.
- 817** D. „strávením strávil“, vl. „snědením snědl“.
- 818** D. „dobytek jeho dobyt“, „zisk jeho získání“, ne však jako „jmění“ a „nabyl“ výše a níže. Lze snad chápat i ve smyslu „jehož množství si dobyl“, „o nějž se nalopotil“.
- 819** D. „k příchodu“, tj. „za účelem příchodu n. přijít“.
- 820** Hebr. „teráfím“, figurky domácích būžků.
- 821** D. „ukradl srdce“, zde ve smyslu „rozum“, „vědomí“, „chápání“, tj. „odňal mu možnost předem se dovědět o jeho úmyslu odejít“. V. 26 obdobně, ve v. 27 D. jen „okradl“ v též smyslu.
- 822** N. snad „Řeku“, tj. „Eufrat“.
- 823** N. „usměrnil“, „nastavil“, „obrátil“, ne však jako v kap. 30:40⁸⁰⁸.
- 824** Jako „pronásledoval“, v kap. 14:14, znění v textu zachovává v překladu smysl hebrejské předložkové vazby. Dále obdobně.
- 825** N. „upevnil“, vl. „zarazil“, „vbil“ (vyvolává představu zatloukání stanových koliků).
- 826** D. „jako zajatkyň (vl. „zajaté“) meče“.
- 827** Viz Exod. 15:20, pozn. 536.
- 828** D. „nyní, odchodem (n. „odejitím“) jsi odešel“, tj. „odešel jsi, nic naplat“, n. „musel jsi odejít“.
- 829** D. „protože jsi tužbou zatoužil“.
- 830** Tj. „odešel jsem tajně, protože“.
- 831** Vl. „rozpoznej“, dále obdobně.
- 832** Tj. „bůžky“.
- 833** Vl. „prohmatal“.
- 834** D. „od tvé tváře“.
- 835** D. „neboť mi je cesta“, srov. kap. 18:11⁴⁷⁶.
- 836** N. „proviněním“, „pochybením“, „pokleskem“. Viz i 1 Král. 12:19, pozn. 716.
- 837** Vl. „za mnou rozpálil“ (n. „rozohnil“).
- 838** D. „Býval jsem“.
- 839** D. „Toto mi“.
- 840** N. „strach“, tj. „Ten, jenž bázeň (n. „strach“) vzbuzuje“, n. „jehož se třeba bát“, „postrach“.
- 841** Zde nejspíše ve smyslu „projevil svou nelibost stran toho, jak se se mnou nakládalo“, n. snad „pokáral n. usvědčil tě“.
- 842** Vl. „ale mým dcerám“, „co těmto“, „nebo jejich synům“, kap. 24:23 a dále obdobně; zde také „stran mých dcer“ atd.
- 843** Jako „vzal“ ve v. 45; nesouvisí s „nasbírejte“ zde shora.
- 844** Tj. „hromada svědectví“, první výraz v aramejštině, druhý v hebrejštině.
- 845** Hebr. „Micpáh“, tj. „hlídka“, „stráž“, „dohled“, „strážní n. vyhlídková věž“, „rozhledna“.
- 846** D. „nechtějí mnou a mezi tebou dohlíží“ n. „nechtějí bdít (n. „hlídá“ n. „je strážcem“) mezi mnou a mezi tebou“.
- 847** V stavovém smyslu, n. „ztraceni z dohledu“ (nesouvisí s „dohlíží“ shora).
- 848** Vl. „muže“, n. snad „nikoho“ (kap. 31:50); kap. 32:24 obdobně, srov. kap. 9:5²⁸⁵. Obdobně i kap. 13:16 a dále.
- 849** Vl. „vbil“, „vrazil“, „vmetl“, „vstřelil“, jiné sloveso než ve v. 25⁸²⁵.
- 850** V hebrejštině je totiž „hromada“ mužského a „pamětní sloup“ ženského rodu.
- 851** Značí často i „pokrm“, „jídlu“ vůbec, zejména ve spojení s pojmem společného stolování.
- 852** Zde v hebrejském textu začíná kapitola 32.
- 853** Tj. „vojenský tábor“, „ležení“, „vojsko“, „pluk“, „četa“, „vojenský oddíl“, hebr. „machanéh“, jméno „Machanajím“ níže značí „dva tábory“ atd. Tých výraz je ve v. 7 a dále.
- 854** Nesouvisí se „země“ shora.
- 855** Jiný výraz než v kap. 29:7 i než ve v. 7 zde.
- 856** D. „zbývat, se dostane“ k úniku“.
- 857** D. „jsem menší od všech tvých laskavostí a od všé tvé věrnosti“.
- 858** Hebr. „Jardén“, tj. „stékající“, „splývající“, „sestupující“.
- 859** Tj. „vše, co mám, se rozrostlo na dva“, dále obdobně. Srov. kap. 14:10, kde ovšem do „jam zemské smůly“ zapadli nikoli králové osobně, nýbrž jejich vojska.
- 860** D. „dobrým nakládáním“.
- 861** D. „nebude“.
- 862** D. „z toho přišedšího v jeho“.
- 863** D. „stádo a“.
- 864** N. „přejděte“, „přecházejte“, jako ve v. 10; dále obdobně; jiný tvar téhož slovesa je ve vv. 21 a 23.
- 865** D. „tato“, tj. „dobyččata“. Dále obdobně.
- 866** „Dar“ je totiž v hebrejštině rovněž ženského rodu.
- 867** D. „při vašem zastihnutí ho“.
- 868** Vl. „Musím přikrýt jeho tvář“, sloveso jako v kap. 6:14²¹⁶ („zalepit mu oči“).
- 869** D. „mou tvář povznést“. Viz kap. 4:7¹³⁹.
- 870** Podle tzv. samaritánského textu „A v onu noc“.
- 871** Souvisí s předchozím „přešel“, vl. tedy „přechod“.
- 872** N. „zůstal“.
- 873** N. „jitra“, kap. 19:15 a dále obdobně.
- 874** Vl. „sáhl“, dále obdobně, smysl jako v textu.
- 875** D. „dutinou“, „důlek“, „prohloubeninu“ (jako „dlaň“ v kap. 40:11¹⁰⁷⁰) jeho kyčle“, tj. „pánvici jeho kyčelního kloubu“ (důlek n. jamku n. prohlubeň, v níž se pohybuje kloubní hlavice); dále obdobně.
- 876** D. „Co“.
- 877** D. „řikat“.

- 878** Hebr. „Jisrá-Él“, tj. „Boží bojovník“ („zápasník“, „kníže“). Srov. kap. 11:29³⁴⁶; 17:15⁴⁵⁸; 21:22⁵⁵⁹.
- 879** N. „zápasil“, ne však jako v kap. 30:8 ani jako „zápolit“ zde ve v. 24.
- 880** Vl. „muži“, dále obdobně.
- 881** N. „neboť ses knížecky choval k Bohu a k lidem (vl. „jsi knížecky zacházel s Bohem i s lidmi“) a dokázal (n. „zvládl“) jsi to“.
- 882** N. „proč se takto“, „pročpak se“, dále obdobně.
- 883** Tj. „Boží tvář“, tvar „Penú-Él“ ve v. 31 je téhož významu.
- 884** N. „vyproštěno“, jako ve v. 11, „uniklo“, tj. „záhube“.
- 885** N. „objevilo se“, také „vzešlo“, ale jiné sloveso než ve vv. 24 a 26.
- 886** Podle jiných „šlachu, jež se sesmekla“.
- 887** Asi ve smyslu „dítky na Léiny a Ráchéliny a obou služek“.
- 888** D. „nejprve“.
- 889** N. „potomní“, poněkud jiný tvar než v kap. 4:25¹⁷³.
- 890** N. „milostivě obdaroval“, souvisí s „přížeň“ ve v. 8 a 10; totéž sloveso je ve v. 11 („byl milostiv“, „prokázal milost n. přížeň“).
- 891** D. „kdo“, „kým“.
- 892** Vazba jako v kap. 19:12, a dále⁵⁰³, jenže zde je slovo „patřít“ (D. „je“, ne však jako v kap. 13:5³⁴⁷, zde vl. „jestuje“, „existuje“) v textu. Dále obdobně, někde i v záporném smyslu, kde je v hebrejském textu výraz značící „není“; tak v kap. 11:30³⁴⁷ a dále.
- 893** N. „přijmout“, dále obdobně, ne však jako „přijal“ na konci v. 10.
- 894** D. „jakoby viděním tváře“.
- 895** Viz Lev. 1:4, pozn. 11.
- 896** Jiná předložková vazba než ve v. 14; také „vedle tebe“.
- 897** N. „kojící“, ne však jako v kap. 32:15.
- 898** Vl. „hovězí dobytek“, srov. kap. 30:36⁸⁰².
- 899** N. „poženou“⁴⁸-li je příliš rychle“, také „budou“⁴⁸-li je bít“, tj. „bitím pohanět“.
- 900** Vl. „mírnosti“, „klidu“, tj. „tak pohodlně (atd.), jak mi to vyhovuje n. jak mi třeba“.
- 901** D. „nohy“.
- 902** D. „majetku“, výraz značí vl. „práci“, „dílo“ (kap. 2:2n.), pak „výsledek práce“, „výtvor“, a prací nabytý „majetek“; značí i „úkol“, „poslání“ (souvisí s výrazem v kap. 16:7; 32:3 [tam nesouvisí s předchozím „vyslal“] a jinde⁴³⁹), „povinnost“ (kap. 39:11).
- 903** N. „boudy“, „kůlny“, tj. „chlěvy“, „stáje“, hebr. „suk-kóth“.
- 904** N. „šťastně“, „bezpečně“, „ve zdraví“, „bez úhony“ (n. „nehody“); viz kap. 29:6⁷⁴⁴; podle jiných „přišel do Šalému“.
- 905** Vl. „díl“, „podíl“, „příděl“.
- 906** Jednotka váhy, sloužící k označení peněžní jednotky, jejíž hodnota není známa; někteří mají za to, že odpovídala čtyřem šeklům (kap. 23:15n.⁶⁰⁰).
- 907** Tj. „Bůh, Bůh Izráelův“.
- 908** V hebrejštině vazba s 4. pádem („zmrhal n. zprzil n. zneužil jí“); tak lze chápat i obdobné vazby v kap. 26:10 a 35:22, tam však, i zde ve v. 7, nikoli jednoznačně.
- 909** Zde značí i „znásilnil“.
- 910** N. „dcerušku“, ženský tvar dotčeného výrazu⁷⁸⁷.
- 911** Tj. „Šechem“, n. vůbec „kdosi“, tj. „že Díná... byla poskvrněna“ (v. 5), „v Izráelovi byla spáchána“ (v. 7), „měla naše sestra být považována“ (v. 31). Viz Exod. 25:37, pozn. 895.
- 912** D. „podle (tj. „v důsledku“, n. „za“) svého uslyšení“.
- 913** Vl. „pošetilost“, „bláznovství“, ale v hebrejštině má tento výraz a výrazy příbuzné velmi často, ne-li vždy, přízvuk morální jako v textu. Viz Zech. 11:15, pozn. 486.
- 914** N. „táhne (n. „se připojila“ n. „ulpěla“ [n. „lpí“]) na“ (ne však jako ve v. 3), „se roztoužila po“.
- 915** N. „sešvagrujte“.
- 916** N. „procestovávajíte“, tj. „za účelem obchodování“, tedy „obchodujte v ní“; srovnej kap. 23:16⁶⁰²; vlastně i české „obchod“ má původní význam „obcházení“ v též smyslu. Dále obdobně.
- 917** Nejspíše ve smyslu „usadte se v ní jako majitelé půdy n. pozemků“, „jako plnoprávní občané“.
- 918** D. „velmi na mne vystupňujte“, vl. „rozmnožte“, „zvětšete“ („nahromadte“, „navalte“, „zatěžte mě“), smysl jako v textu.
- 919** Tj. „předkožka“.
- 920** D. „v tomto“, tj. „v tomto případě“, „za této podmínky“, ve v. 22 snad ve smyslu „jen v tomto je třeba jim vyhověti“.
- 921** D. „jako my stran ořezanosti každého, kdo je mužského pohlaví u vás“⁴⁵⁰ (v. 15); „na nás, dát se ořezat (n. „stran ořezanosti“, v. 17); „jen v tomto... v ořezanosti každého, kdo je mužského pohlaví u nás“⁴⁵⁰ (v. 22).
- 922** D. „slova v očích Chamóra i v očích Šechema, jeho syna, dobrá“. Dále obdobně.
- 923** Zde i „nezaváhal“, zesílený tvar tohoto slovesa.
- 924** N. „byl dceři Jákobově nakloněn“, znění v textu uchovává v překladu předložkovou vazbu, jaká je v textu původním.
- 925** N. „nejvíce znamenal“, „za nejdůstojnějšího platil“.
- 926** N. „mírumilovní“, „neškodní“, srov. kap. 33:18⁸⁰⁴.
- 927** D. „ruce“, tj. „dost“, „velmi“, „tak či onak“.
- 928** N. „zisk“, jako „dobyť“ („ziskání“)⁸¹⁸ souvisí se „stáda“ shora, viz kap. 4:12⁵.
- 929** N. snad „z brány“.
- 930** N. „bez obav“, „bezstarostně“, „neohroženě“ (ve smyslu „nejsouce ničím ohrožení“, „v bezpečí“).
- 931** N. „přišli na“, jako ve v. 27.
- 932** N. „napadli bezstarostně (n. „důvěřující“ n. „nic zlého netušící“) město“.
- 933** D. „v domě“, snad „v každém domě“, n. v hromadném smyslu.
- 934** Jako „vyplnili“ ve v. 27.
- 935** Vl. „učiněním mne smrdutým“.
- 936** Vl. „dospělých“, Viz Deut. 2:34, pozn. 162.
- 937** D. „muži počtu“, tj. „lze je snadno spočítat“.
- 938** Lze chápat i v doslovném smyslu, jako v závěru verše.

- 939 N. „skolit“, jako v kap. 4:15, míní-li se⁹³⁸ Jákob osobně.
- 940 N. „činit jakoby nevěstkou“, „s naší sestrou zacházet jako s nevěstkou“.
- 941 D. „bohy ciziny“.
- 942 N. „úzkosti“, „protivenství“.
- 943 Nošené jako amulety.
- 944 N. „zakopal“.
- 945 Zde i „neslídili“.
- 946 Tj. „Bůh Božinho domu“.
- 947 Tj. „dub³⁵⁴ pláče“.
- 948 N. snad „Isráel, neboť byl“.
- 949 N. „postavil“, jako v kap. 21:28n.; 33:20, ne však jako v kap. 28:18 ani jako „vyzdvihl“ v kap. 31:45. Sloveso, jehož je použito zde, souvisí s následujícím výrazem „pamětní sloup“ (vl. „něco vztýčeného“ [n. „postaveného“]), jemuž dodává, n. jenž jemu dodává, zdůrazňujícího významu, snad v tom smyslu, že toto „vztyčení pamětního sloupu“ bylo důsledkem a vědomým projevem Jákobovy životní zkušenosti s Bohem, proti jeho vnitřnímu stavu, v jakém byl při obdobném postavení pamětního sloupu v kap. 28; tehdy bylo „postavení“ kamene, na němž byl ležel, za „pamětní sloup“ jaksi druhotně n. druhořadě, téměř jakoby bezděčně n. mimočodem vykonané, kdežto nyní to byl cílevýhodný čin ústředního významu – „pamětní sloup, pamětní sloup (zde podruhé a ve v. 20 i poněkud jiný tvar než tam) z kamene“. Tak i ve v. 20. Podobně lze chápat obdobnou vazbu „nalil... úlitbu“ níže, vyjadřující další myšlenku, jež v kap. 28 chybí.
- 950 Tj. „litou („mokrou“) oběť“.
- 951 N. snad „takže“, „totiž“, „to jest“, znění v textu však odlišuje „nanesení oleje“ od „úlitby“, neboť „úlitba“ zpravidla spočívala v nalévání vína, nikoli oleje (Exod. 29:40; Lev. 23:13; Num. 15:5, 7; 28:7, 14; Deut. 32:38 atd.); zde to ovšem výslovně řečeno není.
- 952 N. „nalil“, ne však jako „nalil“ shora.
- 953 Hebr. „kibráh“, délková míra neznámé hodnoty.
- 954 D. „země“, nesouvisí s „cestu“ shora.
- 955 Tj. „syn mého zármutku“ (n. „nešťestí“).
- 956 Hebr. „Binjámín“, tj. „syn pravice“.
- 957 Tj. „dům chleba“.
- 958 I „pamětní sloup“ je v hebrejštině ženského rodu.
- 959 Jméno značí „věž stáda“, viz Mích. 4:8.
- 960 N. „kteří se mu narodili“, jako často jinde, to by se však netýkalo Benjámína. Stejně možno chápat obdobný výrok v kap. 36:5.
- 961 N. snad „Any, dcery“, dále obdobně, viz však vv. 20, 24n. a 29 (v. 2); n. snad „dcera Matrédy, dcery Mé-Záhavovy“ (v. 39).
- 962 Zde souvisí s „nabyl“ ve v. 6.
- 963 D. „bylo více od“, tj. „takže jim znemožňovalo“.
- 964 Množné číslo („množství jejich stád“).
- 965 Tj. „národa Edómců“, dále obdobně, srov. kap. 10:15nn.³²².
- 966 Tj. „náčelníci n. hlavy rodin n. kmenů“, jiný výraz než v kap. 17:20⁴⁶².
- 967 Podle některých „mezky“.
- 968 N. „co se týče jejich šejků“, „mezi jejich šejky“, n. snad „podle jejich šejkovství“, tj. „kmenů n. rodin“, okruhů jejich náčelnické pravomoci.
- 969 Množné číslo.
- 970 N. „Josef se ve věku... bratry spřátelil (n. „sružil“) mezi drobným dobytkem“.
- 971 N. „byl jako mladík“, viz kap. 18:7⁴⁷¹.
- 972 N. „otci přinášel jejich zlé (n. „ošklivé“) kletění“ (n. „pomlouvání“), tj. „zprávy o něm“.
- 973 N. „oděv“, jako v kap. 3:21, zde značí spodní šat, jakousi košili, všeobecně různé délky.
- 974 N. „sahající po kotníky“, výraz značící vl. „dlaně“ n. „chodidla“ (ne však jako v kap. 40:11¹⁰⁷⁰), tedy „tuniku sahající po dlaně n. chodidla n. po obě“, podle jiných „tuniku mnoha barev“ n. „sešitou z mnoha částí“. Jde o část oděvu, jakou nosívali vznešení n. vážení lidé a již byli jako tací vyznačeni. Viz 2 Sam. 13:18n.
- 975 Zde ve smyslu „vládně“, „klidně“, „laskavě“, „k pokojí“, viz kap. 29:6⁷⁴⁴.
- 976 N. „ho pozdravit“ („řiči mu, pokoj“⁹⁷⁵).
- 977 D. „vysnil“, dále obdobně.
- 978 D. „přidali (souvisí se jménem Josef, viz kap. 30:24⁷⁸⁵) ještě nenávidění ho“.
- 979 Vl. „svazky“, dále obdobně, souvisí se „svazovali“ shora.
- 980 N. „se obracely okolo“, „jej obklopovaly“.
- 981 D. „kralování“, „vládnutím“, tj. „neomezeně“, „naprosto“, n. snad „dokonce“, „což je vůbec možno, abys“, podobně jako ve v. 10, kde je obdobná vazba (D. „příchodem“).
- 982 Vl. „Budeš-li“, srov. kap. 14:23⁴¹¹.
- 983 N. „ho pokáral“, znění v textu uchovává v překladu předložkovou vazbu, jež předchází (v původním textu následuje).
- 984 N. „řeč“, „slovo“.
- 985 N. „uchoval v paměti“, „té věci věnoval pozornost“ (n. „si všímal“), nikoli jako ve v. 4.
- 986 D. „podívej se na (n. „zjistí“) pokoj (n. „blahobyť“) svých bratrů a (na) pokoj (n. „blahobyť“) drobného dobytka“. Srovnej kap. 29:6⁷⁴⁴; 33:18⁹⁰⁴.
- 987 N. „potuloval (n. „potloukal“) se“.
- 988 D. „jsem uslyšel pravici“.
- 989 N. „tamto přichází“.
- 990 D. „pán (viz kap. 14:13⁴⁰⁰) snů“.
- 991 N. „jam“, „prohází“, dále obdobně, viz příbuzný a v podstatě téhož významu výraz v kap. 14:10³⁹⁷.
- 992 Druh vonné pryskyřice; podle některých „myrhu“.
- 993 N. „snést to“, tj. směrem dolů; dále i jiné tvary, smysl jako v textu.
- 994 Zde ovšem množné číslo.
- 995 N. „dopravili“, ne však jako ve v. 25.
- 996 Zde použito ve smyslu jako v textu, laskavě n. blahosklonně označení mnohem mladšího sourozence nejstarším.
- 997 Viz Lev. 4:23, pozn. 128.
- 998 D. „a řekli“.
- 999 D. „rozerváním“.

- 1000** Vyjadřuje význam zesíleného tvaru slovesa; jinak snad „Josef byl rozerván – rozerván na kusy!“
- 1001** Jiný výraz než v kap. 24:2 a dále⁶⁰⁵; jako „boky“ v Exod. 12:11; 28:42.
- 1002** N. „jistě“.
- 1003** Viz Zalm 6:5. Tento výraz označuje stav zemřelých; je odvozen od kmene, jenž znamená „otázku“ n. „žádost“, vyjadřuje tedy záhadnost, neznámo stavu odesedších duší, anebo zrazení, nenasytnost smrti. Jiní jej odvozují od kmene značícího „hlubinu“, „dutinou“.
- 1004** Viz Soud. 8:24, pozn. 520.
- 1005** V hebrejštině množné číslo („vojáků osobní stráž“, „osobních strážných“).
- 1006** D.¹²⁷ „ještě přidala (n. „pokračovala“⁴⁸) a“.
- 1007** D. „při jejím porození ho“.
- 1008** Viz Deut. 25:5, pozn. 902.
- 1009** N. „vyvolej“, „vyved“ směrem vzhůru, „vyzvedni“, vl. „způsob, by postavalo“.
- 1010** N. „jestliže“.
- 1011** Zesílený tvar jako v kap. 6:17 a 9:11, 15.
- 1012** Vl. „usad se... v dům“, „zůstávej... v domě“, znění v textu zachovává v překladu vazbu s prostým 4. pádem, jaká je v hebrejštině. Na konci verše obdobně.
- 1013** Tj. „čas plynul“.
- 1014** Vl. „zahalila“, smysl však je jako v textu („zakuklila“, „zamaskovala“, tj. snad „zastřela se závojem a tak se přestrojila“), srov. v. 19.
- 1015** Zde snad ve smyslu „u cesty, kudy se vchází“, n. snad „u brány“.
- 1016** Tj. „Ěnajím“, n. „jenž“, tj. „vchod“.
- 1017** Zesílený tvar slovesa zde snad má význam „jistě chi poslat“. Netýká se ostatních výskytů tvarů slovesa „poslat“ v tomto odděle.
- 1018** D. „až do tvého posílání“; jinak. „Chceš-li dát (tj. „ano, chceš-li dát“)… pošleš“.
- 1019** Tj. řetízek n. šňůrka na krk, na němž n. na níž se nosil zavěšený pečetní prsten.
- 1020** Vl. „jím“ („skrže něho“), „mu“, dále obdobně.
- 1021** D. „ona svatá“, tj. „zasvěcená“ pohanské modle Aš-tóreth, k jejímuž uctívání patřila i chrámová prostitutka; dále obdobně.
- 1022** D. „vzít“.
- 1023** Vl. „pohrdání“, „posměchu“.
- 1024** N. „ze smilstva“, je-li množné číslo v zesilujícím smyslu („hanebného smilstva“).
- 1025** N. „ji, ať je upalována“.
- 1026** D. „řekla“.
- 1027** Zde proti v. 18 množné číslo, poukazující snad na jednotlivé články řetízku.
- 1028** Vl. „stala se“, ve smyslu kap. 27:12⁷⁰³.
- 1029** N. „neboť tak učinila, protože“.
- 1030** N. „bába ji uchopila“.
- 1031** Vl. „šarlat“ n. „červen“, tj. vůbec „cosí šarlatového n. červeného“.
- 1032** N. „co“, tj. „proč“ n. „co to, že“.
- 1033** N. „protrhl“, „protržení“, „trhlina“; to je i význam jména „Perec“ níže.
- 1034** N. „Co? Prorazil jsi?“
- 1035** N. „Co za trhlínu jsi při sobě (n. „skrže sebe“) protrl“.
- 1036** Tj. „vzcházení“ (Is. 60:3); „úsvit“.
- 1037** Zde i „zaveden dolů“, dále obdobně.
- 1038** Vl. „egyptský muž“, srov. kap. 13:8³⁷¹; dále obdobně. Netýká se tvarů slova „Egyptan“ bez tohoto označení. Stran v. 14 srov. Exod. 2:19, pozn. 77.
- 1039** N. „zdar“, „působcem prospěchu“ (n. „zdaru“) (v. 2), „zdráním“ (v. 3).
- 1040** N. „svého egyptského pána“.
- 1041** N. „pověřil (nesouvisí se „svěřil“ níže) ho dozorem“ (ne jako v kap. 40:3 a dále¹⁰⁶³).
- 1042** Tj. „když jej měl u sebe k službě“, dále obdobně.
- 1043** Vl. „nic (tj. „o nicem“) nevěděl“, jako obdobně ve v. 8, tj. „nepotřeboval vědět“, „nic si nezjišťoval“ (n. „neověřoval“), „ničeho si nevyšiml“.
- 1044** N. „a neomezil mě v nicem“.
- 1045** N. snad „přes její přemlouvání Josefa“, „jakkoli k Josefovi mluvila“ (n. „Josefa přemlouvala“).
- 1046** N. „každý den“, D. „den-den“.
- 1047** N. „blízko“.
- 1048** D. „byť“, tj. „aby byl“. Kap. 4:8 a dále obdobně; zde ve smyslu „aby s ní něco měl“.
- 1049** D. „A podle tohoto“.
- 1050** N. „a okolo této doby“.
- 1051** N. „z domácích lidí“, dále obdobně.
- 1052** D. „a za (vl. „podle“) jejího uvidění“ (v. 13), „a za („podle“) jeho uslyšení“ (v. 15), „a za („podle“) uslyšení jeho páнем slova“ (v. 19). Kap. 24:30 a dále obdobně.
- 1053** Tohoto výrazu později používaly, víceméně v pohrdlivém n. hanlivém smyslu (srov. kap. 19:8⁴⁹⁸), o Isráelovcích okolní národy; zdá se, že je ho v podobném významovém odstínu použito i zde („jakéhoš přivandrovalce“, „kohosi, koho k dovídkde sebral“).
- 1054** D. „v“, tj. „aby v nás měl předmět výsměchu“ (v. 17 a kap. 31:7 obdobně).
- 1055** N. „zvolala“, sloveso jako „povolala“ shora.
- 1056** Zde snad i ve smyslu „aby si se mnou zalaškoval n. pohrál“, „aby se pobavil n. povyrazil na můj účet“, viz kap. 26:8⁶⁷⁶.
- 1057** Vl. „do okrouhlého domu“ (n. „budovy“), dále obdobně.
- 1058** N. „naklonil“.
- 1059** N. „vložil přízeň k němu“ (D. „jeho [tj. „jeho se týkající“] přízeň“), n. „jeho půvab“, tj. „jeho milou n. laskavou n. příjemnou povahu“.
- 1060** N. „nedohlížet“.
- 1061** D. „nehleděť na vše, cokoli bylo“, smysl jako v textu.
- 1062** Vl. „zhrěšili“.
- 1063** Vl. „hlídku“, „stráž“, doslovněji „v hlídání“ (n. „střežení“), tj. „dal je hlídat n. střežit“, tedy „vsadil je do žaláře“, dále obdobně. Nesouvisí se „stráže“ níže.
- 1064** Vl. „s nimi“.
- 1065** 4. pád zájmena „oni“, jako shora.
- 1066** N. „byli zachmuřeni“ (n. „mrzuti“ [ne jako ve v. 7]), „smutni“, „ve špatné náladě“, také „dopálení“, „dohřátí“, „podráždění“.

- 1067** N. „zasmušilý“, vl. „zlý“, dále obdobně.
- 1068** Vl. „k zralosti (n. „dozrávání“) přivedly“.
- 1069** N. „její hrozny vytvořily zralá vinná zrna“ (n. „bobule“, v. 10), „ta vinná zrna“ (n. „ty bobule“, v. 11).
- 1070** N. „ruku“, ne však jako ve v. 13; výraz značí i „chodidlo“ nohy (kap. 8:9), jeho původní význam však je „vřduť“, „prohlubeň“, „důlek“, takže může značit cokoli, co má takovou podobu, zde tedy „dlaň“, viz však i kap. 32:25⁸⁷⁵ a Num. 7:14 a dále, pozn. 214.
- 1071** D. „v ještě třech dnech“.
- 1072** Ve v. 13 ve smyslu „bude vyvyšovat“, ve v. 19 „bude odnímat“, ve v. 20 zahrnuje smysl slovesa obojí význam.
- 1073** N. „úřad“, „postavení“, „hodnost“.
- 1074** D. „prvního“.
- 1075** Tj. „podle toho, jak bylo první n. původně rozhodnuto n. usouzeno“.
- 1076** D. „zapamatoval si (n. „vzpomněl u sebe na) mne“ (v. 14, „připomenout“ níže a obdobně v kap. 41:9 je totéž sloveso), „nevzpomněl“ (v. 23, nesouvisí se „zapomněl“ níže).
- 1077** N. „faraonovi, abys mohl“.
- 1078** D. „vyvést mě“, smysl jako v textu.
- 1079** N. „vpravdě“, n. „hanebně“, „podle“, „násilně“, D. „ukradením“.
- 1080** Tento výraz totiž značí i „vězení“.
- 1081** Podle jiných „tři proutěné koše“ n. „tři koše Chóřího“ (viz např. kap. 14:6) (n. „chóříjské“).
- 1082** N. „vyložil“, jako ve v. 16.
- 1083** D. „na konci dvou let dní“.
- 1084** D. „snil“, zde je snad vzhledem k tvaru dotčeného slovesa, jehož je na tomto místě použito, vhodnější překlad nedokonavým slovesem.
- 1085** Výraz, jehož se používalo zejména pro řeku Nil i pro umělé zavodňovací kanály, zásobované vodou z Nilu.
- 1086** D. „tučných masem“, dále obdobně.
- 1087** N. „trávě“, „síti“, egyptské slovo.
- 1088** Vl. „tenkého“, jako ve vv. 6n.
- 1089** N. „zničily“, „strávily“.
- 1090** N. „znepokojen“, „pohnut“, viz Soud. 13:25, pozn. 700.
- 1091** N. „učence“, muže vynajícící se v egyptském posvátném písmu (hieroglyfech).
- 1092** Tj. „Egypta“.
- 1093** Tj. „vše, co se mu minulé noci zdálo“.
- 1094** D. „vykládajícího“, „vykladače“.
- 1095** D. „připomínám“.
- 1096** Vl. „prohřešení“.
- 1097** Ve v. 16 ve smyslu „kdepak já, nýbrž Bůh“, ve v. 44 „bez tvého vědomí n. dovolení n. souhlasu“.
- 1098** N. „k pokojí“, jinak „dobrem“, „blahem“, srov. kap. 37:14⁹⁸⁶.
- 1099** N. „slabých“, „chabých“.
- 1100** N. „hubeného“, „tenkého“, ne však jako ve vv. 4 a 6n. Dále obdobně.
- 1101** D. „jsem jako tyto co do ošklosti (vl. „špatnosti“).
- 1102** N. „zvadlý“, „vyprahlých“.
- 1103** N. „není“.
- 1104** D. „nebylo (n. „není“) oznamujícího mi“.
- 1105** N. „všec, o níž jsem... promluvil“.
- 1106** Tj. „dorazí“, „dokonale n. do krajnosti zhubí“, „dohotoví n. dodělá její zhoubu“, „učíní jí konec“, „skoncuje s ní“ („země bude „hotová“, tj. „v koncích“).
- 1107** N. „i nebude z příčiny... potom ta hojnost v zemi známa“, tj. „nikdo na ni nevzpomene“.
- 1108** N. „to znamená, že“.
- 1109** N. „rozhodnuta“.
- 1110** N. „s jejím uskutečněním spěchá“.
- 1111** N. „obezřelého“, „prozíravého“, „chápavého“.
- 1112** N. snad „dává ustanovit“ (v. 33), „dává pověřit“ (v. 34).
- 1113** N. „pověřuje správu (n. „dozorem“, „úřadem“) správce“ (n. „dozorce“, „úředníky“).
- 1114** Tj. „pětinu úrody země“, D. „odpětinuje zem“, srov. kap. 28:22⁷⁴¹.
- 1115** D. „dobrých“.
- 1116** N. „hromadí“, „sypou na hromadu“, nesouvisí se „shromažďují“ shora, dále obdobně.
- 1117** Souvisí se slovesem „pověřuje“ ve v. 34 („něčím, co je určeno n. ustanoveno n. vyhrazeno [ne jako „vyhradí“ ve v. 34] k jistému účelu“).
- 1118** Sloveso jako „uzavřel“ v kap. 15:18⁴³⁵, tedy vl. „zře-závána“, „rozřezávána“, „rozsekávána“, „rozřínána“, „vytínána“. Kap. 17:14 a dále obdobně.
- 1119** N. snad „zda se bude moci najít muž“.
- 1120** N. „najít takového jako tento, muž“.
- 1121** Zde snad i „duch bohů“, v. 39 a dále obdobně.
- 1122** Vl. „potom, co“, tj. „podle toho, že“, zdůvodňuje úsudek vyjádřený v hlavní větě.
- 1123** D. „po Božím (tj. „podle Božího“) dáni tobě“.
- 1124** Viz Exod. 8:10, pozn. 242.
- 1125** N. „připravovat“, „strojit“, nikoli jako ve v. 28; také „vyzbrojovat“, zde asi ve smyslu „činit přípravy na n. opatření pro činnost“ navrhnout Josefe ve vv. 34n. Překlady „podle tvého rozkazu se bude řídit“ a „tvá ústa bude líbat“ neodpovídají předložkové vazbě, již je zde použito.
- 1126** Tkanina z jemné egyptské bavlny n. lnu, viz Exod. 25:4 a 39:28.
- 1127** N. „náhrdelník“.
- 1128** N. „mu jezdit“, souvisí však s následujícím „v... voze“.
- 1129** Tj. ve voze (n. „kočáře“, jako v kap. 46:29, ne jako „vozy“ v kap. 45:19 a dále), jenž příslušel druhé nejvyšší osobnosti v zemi, hned po králi.
- 1130** Podle některých egyptské slovo s významem „sklánejte hlavu n. kolena“, jíní tento výraz považují za hebrejský s významem „klekat“.
- 1131** Většinou se považuje za egyptské jméno (v LXX se uvádí ve tvaru Psonthompanéch) anebo snad spíše titul, jenž se co do svého významu vykládá různě; podle některých „Bůh mluví a on žije“, podle jiných „Poklad slavného odpočinku“ n. „Zachránce světa n. věku“ n. „Udržovatel života“. Jíní tento výraz odvozují z hebrejštiny s významem „Zjevovatel tajemství“.

- 1132** Město v Egyptě, později známé pod řeckým jménem Heliopolis, tj. „město slunce“, nedaleko nynější Káhiry. Srov. Jer. 43:13, pozn. 1656.
- 1133** Tj. „ujal se své vlády nad zemí“.
- 1134** Tj. „bohatě“, „hojně“ („plnými hrstmi“).
- 1135** N. snad „shromáždil Josef“, dále obdobně.
- 1136** N. „takže“.
- 1137** Souvisí se „sčítat“ shora.
- 1138** Hebr. „Menaššéh“, tj. „působící zapomenutí“.
- 1139** N. „lopotu“, „trýzeň“, „straš“, „bídu“, ne však jako ve v. 52.
- 1140** Tj. „dvojitý plod n. úroda“.
- 1141** Slova „a skončilo“ a „a začalo“ znějí v hebrejštině navzájem podobně („vattikkilénáh“, „vattchillénáh“).
- 1142** N. „(celému) Egyptu“, dále obdobně.
- 1143** Množné číslo; ve v. 56 vl. „všechna místa n. skladiště n. všechny sýpky, v nichž“, ve v. 57 „všechny země přicházejí“, jednotné číslo slova „země“ lze chápat v hromadném smyslu („celý svět“) n. ve smyslu „každá země“; v takovýchto spojeních bývá sloveso v množném čísle.
- 1144** „Prodávat obilí“ a „(na)kupovat obilí“ je v hebrejštině jedno slovo, sloveso odvozené od výrazu překládaného „obilí“ („prodávat obilí“ je tvar tohoto slovesa značící vl. „dávát kupovat n. umožňovat koupi obilí“).
- 1145** Vl. „hlad (v...) byl“¹⁴⁸ silný“ (n. „krušný“, „tvrdý“, „těžký“).
- 1146** N. „v každé“.
- 1147** N. „žijeme“, dále obdobně.
- 1148** D. „on, ten prodávající“, tj. „prodejce“, „prodávatel“.
- 1149** Vl. „ale přetvařoval se“ (n. „tvářil se cize“, „choval se cize“), je to však tvar téhož slovesa jako „poznal“ shora, znění v textu je pokusem o co nejužší přiblížení k původnímu textu co do gramatického tvaru i příbuznosti výrazů. Viz Exod. 2:22, pozn. 83.
- 1150** N. „přísně“, „drsně“, „stroze“, vl. „tvrdě“ atd. věci n. řeči“. Viz kap. 49:7¹³³².
- 1151** Tj. „zjistit neopovněná místa“.
- 1152** Zde ve smyslu jako v textu („takto“, „tímto způsobem“).
- 1153** N. „jako že farao žije“.
- 1154** Tj. „až přijde“, n. „pod podmínkou příchodu“.
- 1155** N. „spoutání“, jako ve v. 19, kde se toto znění lépe zamlouvá vzhledem k v. 24. Kap. 39:20 a dále obdobně; totéž sloveso je i v kap. 46:29 a 49:11.
- 1156** Vl. „shromáždil je“.
- 1157** V stavovém smyslu, n. „budou se ukazovat pravdivými“, souvisí s „pravda“ ve v. 16.
- 1158** N. „pykáme pro svého bratra“.
- 1159** N. „trýzeň“.
- 1160** Zde i „nehoda“ (ne jako ve v. 4), „mrzutost“, „nepříjemnost“.
- 1161** N. „a také“.
- 1162** Tj. „odešel na chvíli“, nesouvisí s „přišel zpět“ níže.
- 1163** N. „rozplakal se“.
- 1164** Zde je „stříbro“ v množném čísle, snad ve smyslu „každému jeho stříbro“, n. „stříbrné mince“. Netýká se ostatních výskytů slova „peníze“ v tomto oddíle bez tohoto označení.
- 1165** Vl. „pytlovinu“, jako v kap. 37:34; dále obdobně.
- 1166** Vl. „vzvedli“, netýká se kap. 44:13.
- 1167** D. „ono bylo“, tj. „stříbro“, dále obdobně.
- 1168** Jiný výraz než „pytel“ ve v. 25 a dále.
- 1169** Vl. „vyšlo“, tj. „vyčerpalo (n. „vypráznilo“) se“, „skončilo“, „bylo v koncích“.
- 1170** N. „vyšla (tj. „odešla od nich“, „opustila je“) jejich odvaha“ (n. „dobrá nálada“, n. také „rozum“, „chápavost“).
- 1171** N. „bázní“, „chvěním“.
- 1172** N. „projevovali strach n. bázeň“, D. „báli (n. „chvěli“) se“, smysl jako v textu. Kap. 43:33 obdobně („projevovali údiv [D. „divili se“] jeden k druhému“).
- 1173** D. „všechny věci přihodivši se jim“ (n. „potkavší je“). Dále obdobně.
- 1174** Tj. „vydával“.
- 1175** N. „činil nás jakoby vyzvědači“, „jednal s námi jako s vyzvědači“.
- 1176** D. „vyzvědače (tj. „prohlížeče“, „prozkoumávače“) té země“.
- 1177** Vl. „budete brát“, smysl jako v textu.
- 1178** N. „přišli (vl. „dostaly se“, „nastaly“) na mne“.
- 1179** Zde ve smyslu „spustíte“, „způsobíte sestoupení“, „dostanete dolů“, dále obdobně.
- 1180** N. „se zármutkem“, n. snad i „zármutkem“ v příčinném smyslu; dále obdobně.
- 1181** D. „důrazným prohlášením“ (v. 3), „dotazováním“, „vědění“ (v. 7).
- 1182** D. „propouštějící(ho)“, smysl jako v textu, dále obdobně.
- 1183** Vl. „zda“, jako ve v. 7.
- 1184** Jiné sloveso než v kap. 9:5 a dále²⁸⁴, ale v takovéto souvislosti obdobného významu.
- 1185** N. „podruhé“, D. „bychom se toto dvakrát“ (n. „podruhé“).
- 1186** Vl. „z oslavné písně n. chvalozpěvu“, tj. „co je slávou“, „výkvetu“; podle jiných „ze žně“, vl. „ze sežatého“ n. „z úřadného“ jako plodonosná větev. Srov. příbuzný výraz v Num. 13:23, pozn. 497.
- 1187** N. „toto: ve své nádobě naberte a tomu muži darem dolů zaneste z nejlepšího výnosu země“.
- 1188** Někteří mají za to, že jde o vlašské n. jiného druhu ořechy.
- 1189** Zde i „svou rukou“.
- 1190** V hebrejštině množné číslo, neboť tento výraz vl. značí „niterné city“, jako ve v. 30 (ještě doslovněji „vnitřnosti“), zároveň zde má množné číslo význam zesilovací („veliké n. srdečné slitování“). Jiný výraz než v kap. 19:16.
- 1191** N. „jsem“, „byl jsem“.
- 1192** D. „tento“.
- 1193** Vl. „dobyčte“, ale výraz souvisí s předchozím „zabij“, značí tedy „dobyčte určené k zabiti“. Znění v textu je pokusem zachovat v překladu příbuznost výrazů, jež snad i zde má zesilující význam („zabij pěkný kus dobytka“).

- 1194** D. „na počátku“.
- 1195** N. „i naše“.
- 1196** Výraz uctivé prosby, jiný než v kap. 12:11 a jinde³⁶⁰. Vyskytuje se vždy ve spojení s oslovením „můj pane“ („Pane“).
- 1197** D. „sestoupením jsme na počátku sestoupili“.
- 1198** N. „hostince a otevřeli své vaky, stalo se (n. „ukázalo se“, „vyšlo najevo“), že“.
- 1199** N. „podle své váhy“, tj. „v jejich plné hodnotě“, „do posledního haléře“.
- 1200** Tj. „než Josef o polednách přišel“, dále obdobně.
- 1201** D. „otázal se na ně, na pokoj“ (n. „blahobyť“), „zda má pokoj (n. „blahobyť“) váš otec“ (v. 27), „otci, pokoj“ (n. „blahobyť“, v. 28), srovnej. kap. 37:14⁹⁸⁶.
- 1202** N. „tento“.
- 1203** N. „milostiv“, „nakloněn“, srov. kap. 6:8²⁰⁰.
- 1204** Vl. „vnitřního (tj. „soukromého“, nesouvisí s „niterné city“ shora) pokoje“.
- 1205** N. „nesmějí“, „Egyptanům není dovoleno“.
- 1206** Odvozeno od „mladší“ shora⁵¹⁷ („nižšího postavení“, „malosti“).
- 1207** N. „dary“, „příspěvky“, souvisí s „nosil“ na počátku verše („přínosy“), tam tedy snad „hojně n. vybrané porce“.
- 1208** N. snad „nosil (pak asi spíše „dal nosit“) k nim *Josef* z blízkosti své“.
- 1209** N. „hodovali“.
- 1210** Zde snad i „vyšli za město“.
- 1211** D. „v čem“ („v čem *bývá to, co*“, srov. kap. 39:14, 17¹⁰⁵⁴) n. „čím“ („čeho používá k pití“), „z něho“, níže obdobně.
- 1212** D. „věštění“.
- 1213** N. „vyslovuje slova (n. „věci“) jako tato“ (n. „tyto“), „konání (n. „páchání“) věci jako tato“.
- 1214** Těchto míst se předchozí⁸⁹ poznámka netýká.
- 1215** N. „svobodní“, „prosti obvinění“.
- 1216** Tj. „hle, tu jsme“, srov. kap. 22:1 a dále⁵⁶⁹.
- 1217** Vl. „vyšel“.
- 1218** Vl. „zlu“, v. 34 obdobně.
- 1219** D. „v jeho žití“ („vpleteno v jeho žití“). Viz 1 Sam. 18:1, pozn. 724.
- 1220** D. „a za jeho uvidění“, viz v. 30³⁶⁵.
- 1221** Tj. „dostal povolení vzít ho s sebou z blízkosti svého otce pod podmínkou, že“.
- 1222** D. „Abych nehleděl“.
- 1223** Vl. „každého muže“, dále obdobně.
- 1224** D. „A při Josefově dávání se“.
- 1225** D. „nestanulo“, jako v kap. 28:13, tj. „nezůstalo stát“, nesouvisí však se „stojícím shora. V. 9 obdobně („nezůstáváš“, tj. „tam, kde jsi“, vl. „nestojíš“).
- 1226** D. „vydal svůj hlas v pláč“.
- 1227** N. „naslouchal(i)“⁴⁸.
- 1228** Tj. „jeho výrokem“, vl. „z něho“, obdobně jako v kap. 27:46⁷³⁰, tedy D. „od (n. „z“) jeho tváře“, takže snad i „náhlou změnou výrazu jeho tváře“.
- 1229** Vyjadřuje úžas i zděšení.
- 1230** N. „trápit“, souvisí s výrazem v kap. 3:16¹⁰⁰.
- 1231** Zde značí i „nevoli“, „rozhořčení“, vše ve smyslu „proti sobě samým n. navzájem“.
- 1232** Zde snad i ve smyslu „před vašima očima“, „očividně“, „abyste to jasné viděli“; srov. kap. 6:8²⁰³.
- 1233** D. „toto“, tj. „tohoto času“.
- 1234** Zde i „zachovat“, „uchovat“ (nesouvisí se „zachovat“ níže), „ponechat“.
- 1235** N. „úníkem“⁸⁵⁶, „k velikému vysvobození n. úníku“.
- 1236** D. „A nyní“, smysl jako v textu. Kap. 31:28 obdobně.
- 1237** N. „neboť to by“.
- 1238** N. „můžeš⁷⁴ se usídlit“.
- 1239** N. „budeš mít blízko ke mně“.
- 1240** Zde i „prohlásit“, „ohlásit“.
- 1241** Viz Exod. 16:7, pozn. 556.
- 1242** D. „A ten hlas“.
- 1243** V původním textu prostý 1. n. 4. pád, jež lze chápat ve smyslu „co se týče domu“, n. snad i „zprávu o tom si vyslechl dům“.
- 1244** Vl. „zatěžte“, jiný výraz než v kap. 42:25 i než v kap. 44:13.
- 1245** N. „užitek“, „radost“, „krásu“, „zdar“, „výkvět“, vl. „dobro“, „dobrotu“, dále obdobně.
- 1246** Výraz značící v přeneseném smyslu to, co je v čemkoli nejlepšího, zde tedy „nejlepší plodiny“.
- 1247** D. „tobě se rozkázalo“, smysl však je spíše jako v textu („jsi pověřen rozkázat jim“); v takovém smyslu překládají i LXX.
- 1248** Tj. „na vůz“, n. „přivezte“, v kap. 46:5 „odvezli... ve vozech“. Viz v. 27 a kap. 46:5¹²⁵⁷.
- 1249** Tj. „domácím zařízením, jež v Kenáanu zanecháte“.
- 1250** Vl. „nelituje vašich věcí“ (v. 20), „nesoucích“, jako níže (v. 23), „se bát sestoupit“ (kap. 46:3), opisy v textu jsou v zájmu uchování předložkových vazeb, následujících v původním textu po slovesech, v překladu.
- 1251** D. „dal výměny (n. „střídání“) šatstva“, smysl jako v textu, dále obdobně.
- 1252** D. „podle tohoto“, tj. „souple“, „jak následuje“.
- 1253** Snad ve smyslu „nejlepších věcí z bohatství“.
- 1254** N. snad „totiž“, „to jest“.
- 1255** Vl. „třást“, „chvát“, buď hněvem n. rozčilením anebo z jiné příčiny (strachem, nepokojem). Srov. v. 5¹²³¹.
- 1256** Vl. „ztluhlo“, „ztrnulo“, „zneticlivělo“.
- 1257** Zde a dále v takovémto smyslu.
- 1258** Jako „rekl“ níže.
- 1259** D. „vyvedením“.
- 1260** N. „přišedších“, „přibyvších“.
- 1261** Tj. „duší k Jákobovi patřících a s ním jako s hlavou rodiny přicházejících“, „Jákobových lidí přicházejících“.
- 1262** Vl. „vycházejících“, „vyšedších“.
- 1263** LXX, a podle nich i Štěpán ve Skut. 7:14, uvádějí počet „sedmdesát dva“.
- 1264** Vl. „poučení“, „ukázání“, tj. „cesty“.
- 1265** Zde i „přístroj“.
- 1266** D. „ještě“, „opět“, tj. „znova a znova“.
- 1267** Vl. „Tentokrát“.
- 1268** N. „necht umíráť“.
- 1269** N. „neboť“, „protože“.
- 1270** D. „neboť jsou muži stáda“, v. 34 obdobně.

- 1271** N. „činností“, vl. „vašimi činy“ n. snad „vašimi činnostmi“, tj. „činností každého z vás“. Obdobně i „naše-ho mládí“ ve v. 34.
- 1272** N. „abyste mohli bydlet“, kap. 47:4 obdobně.
- 1273** N. „ošklivostí“, „ohavností“, vl. „neboť každě... do-bytka je předmětem ošklivosti Egyptanů“.
- 1274** N. „zdatní“, „stateční“, D. „muži schopnosti“ atd. Viz Exod. 18:21, pozn. 627.
- 1275** Jiné sloveso než „představil“ ve v. 2.
- 1276** D. „jako co“.
- 1277** Tj. „počtu dní“, jinak snad „nevyrovnal se dnům“.
- 1278** N. „míry“, „potřeby“, D. „úst“, tj. „potřeby úst podle jejich počtu“.
- 1279** N. „byla vyčerpána“ (n. „unavena“).
- 1280** Sloveso jako „obilí nakupovat“ v kap. 41:57 a dále¹⁴⁴.
- 1281** N. „byly spotřebovány“ (n. „utraceny“, „vyčerpány“ [ne jako ve v. 13¹²⁷⁹]), „skončily“, jako na počátku v. 18.
- 1282** N. „naproti tobě“, „před tebou“, ne však jako ve vv. 18n.
- 1283** Vl. „jestliže“, jako ve v. 16.
- 1284** Těchto míst se předchozí³³² poznámka netýká.
- 1285** N. „stádo“, pak však v hromadném smyslu („sou-hrn všech stád, o něž šlo“).
- 1286** N. „mřít“, jako ve v. 15, zde jsem zvolil tento výraz vzhledem k předchozímu „půda“.
- 1287** Jiný výraz než shora; vyskytuje se v SZ jen zde a u Eze. 16:43.
- 1288** D. „ruce“, smysl jako v textu.
- 1289** Jako „vyhrazený podíl“ ve v. 22.
- 1290** N. „na půdu Egypta“, tj. jakoby „uložil to půdě Egypta za povinnost“.
- 1291** Zde zřejmě ve smyslu „Isráel a jeho rodina“, vlastně již počátek Isráele jako národa. Obdobně „v Isráelovi“ již i v kap. 34:7 a dále, v kap. 49:7 i „v Jákobovi“. Srov. kap. 32:10⁸⁵⁹.
- 1292** Hebr. 11:21 cituje podle LXX, kteří místo „mittáh“ („lože“) četli „matteh“ („hůl“, „berla“, „žezlo“); pak jim „záhlavi“ shora znamenalo „vrchol“, „vrchní konec hole“.
- 1293** D. „posilnil se“.
- 1294** Zde ovšem spíše ve smyslu „hle, jsem to já“. Srov. kap. 17:4⁴⁴⁵.
- 1295** N. „jsi zplodil“.
- 1296** N. „svém“.
- 1297** N. „otupeny“, vl. „ztěžkly“.
- 1298** N. „nečekal“, „nemyslí“, vl. „nesoudil“ („neusozo-val“).
- 1299** N. „ukázal“.
- 1300** Zde snad ve smyslu „zprostřed jeho kolenou“, tj. „z postavení mezi jeho koleny“.
- 1301** N. „propletl“, „přeložil“, nesouvisí však s „položil“ shora; jinak, podle jiného významu slovesného kme-ne, jeho je zde použito „zavedl (n. „položil“) moudře“ (n. „uváženě“, „chápavě“).
- 1302** N. „pásl“ (v. 15), „vysvobozoval“ (vl. „vykupuje“, „vykupoval“, v. 16).
- 1303** Vl. „trvání“.
- 1304** N. „nazývá“, „jmenuje“, nesouvisí však s následujícím „jméno“.
- 1305** Značí buď „zem Kenáanu“ n. „zem“ ve smyslu celého světa, viz Mat. 5:5.
- 1306** Souvisí v hebrejštině se slovem „ryba“ a vyvolává tudíž představu nesmírného množství rybího potěru.
- 1307** N. „odsunutí“, „odvrácení“, „odstavení“, „přemístění“, „přenesení“, „přeložení“, nesouvisí však s „položil“ ani s „překřížil“ ve v. 14 ani s „polož“ ve v. 18. Tvary téhož slova jsou v kap. 8:13 a dále.
- 1308** Vl. „plností“, tj. „plným počtem“. Srov. Řím. 11:25.
- 1309** N. „Tebou“.
- 1310** Zde ve smyslu „dal Efrájimovi přednost před Me-naššéem“.
- 1311** Vl. „jedno rámě“, tj. „hřbet hory“, hebr. „šechem“, zároveň poukazuje na město Šechem, viz kap. 33:18.
- 1312** D. „rámě nad tvé bratry“.
- 1313** Tj. „vybojoval“.
- 1314** N. „k svým synům“, kap. 3:9 a dále obdobně.
- 1315** N. „slyšte“, „poslyšte“, na obou místech totéž sloveso.
- 1316** Vl. „počátek“.
- 1317** N. „životní (tj. „mužné plodivé“) síly“ (ne jako „síla shora“).
- 1318** N. „výtečnost“, „vynikání“, „skvělost“ (vl. „nadbytek“, „přebytek“), sloveso ve v. 4 obdobně („dojít výbornosti n. přednosti“). Nesouvisí s „vynikla“ ve v. 26.
- 1319** N. „vyvyšenosti“, „povznešení“¹³⁹, „vznešenosti“⁵⁹³.
- 1320** N. „odvahy“, „smélosti“, „síly“, ne však jako „síla“ ani jako „mužnosti“ shora. Tých výraz je ve v. 7 v odlišném smyslu („bezohledný“, „násliný“, ne však jako ve v. 5¹³²⁵).
- 1321** N. „bublání“, „klokotání“, „vrnění“, tj. „bouřlivost“, „prudkost“, „dravost“, „bujnost“, poukazuje na nezkratnost vášně n. tělesné žádostivosti; n. také „zpupnost“, „nadutost“, „svévole“, „rozpustilost“.
- 1322** Tj. „vrucí vodu“.
- 1323** N. „poskvrnění“, „znečištění“, „porušení (n. „přestoupení“) příkazu n. zásady svatosti“; vl. „tehdy jsi je (tj. „lůžko“) znesvětil“, v textu opis vzhledem k tomu, že předmět slovesa není uveden.
- 1324** N. „zbraně“; význam tohoto slova, jež se v SZ vyskytuje jedině zde, je nejasný, podle některých „úkklady“, „nástrahy“.
- 1325** N. „křivdy“, „ukrutnosti“.
- 1326** N. „tajnost“, „tajnou radu“.
- 1327** N. „sláva“, viz Žalm 7:5.
- 1328** Vl. „v jejich sejití“, tj. „s nimi v jejich sejití“.
- 1329** D. „muže“ (jednotné číslo), „býka“, zde v hromadném smyslu jako v textu.
- 1330** N. „zálibě“; ne jako ve v. 4¹³²¹.
- 1331** Někteří překládají „zbořili zed“.
- 1332** N. „přísňný“, „strohý“. Tvar téhož slovesa („být tvrdý“ atd.) je i v kap. 35:16n.
- 1333** Vl. „kotě“, „štěně“.
- 1334** N. „ulehl“, „položil se“, „ležl“, dále obdobně; jiný výraz než níže, ale v podstatě téhož významu.
- 1335** N. „ležl roztažen“, kap. 4:7 a dále obdobně.

- 1336** N. „lev“, ne však jako výše; také „jako lev, ano, jako lev“.
- 1337** Vl. „stavět *na nohy*“, „moci přimět, aby vstal“.
- 1338** Zde ve smyslu „nebude odstraněno n. odňato“, „nemůže pomítnout“.
- 1339** Vl. „z *polohy* mezi jeho nohama“, tj. snad „z jeho klína“. Dále obdobně.
- 1340** N. „berla“.
- 1341** N. „panovníka“, „vládce“, vl. „nohou *to, co je ustanoveno*“, n. snad „*ten, jenž je ustanoven*“, tj. „zákonodárce“, „panovník“, „vládce“; souvisí s výrazem v kap. 47:26¹²⁸⁹. Zde je smysl nejspíše jako v textu; viz Num. 21:18, pozn. 812 a 813.
- 1342** Hebr. „Šilóh“, výraz nejistého významu; vykládá se zpravidla ve smyslu „nositel pokoje n. odpočinku n. blahobytu“, staré překlady však jsou zřejmě vypracovány podle znění „Šelló(h)“, tj. „ten, komu *ona* (tj. „*hůl n. berla*“) *patří*“, srov. Ezek. 21:27. Jiní chápou tento výraz jako jméno místa, kde později byl umístěn stan svědectví.
- 1343** Tj. „jeho budou poslušný (n., podle jiných, „k němu se připojí n. shromáždí“) národnosti“.
- 1344** N. „mladého osla“, jako v kap. 32:15; jiný výraz než ve v. 14.
- 1345** N. „vypere“; jinak „Šiló, a jemu... národnosti; přívaz svoje... vypral“, n. „příváze (přechodník) svoje... vypere“.
- 1346** N. „závoj“, „pláštěnku“.
- 1347** Výraz nejistého významu, vyskytující se v SZ jen zde; překládá se různě („červené“, „kalné“, „veselé“, „jasné“, „radostné“, „osvěžené“, „divoké“).
- 1348** N. „nejzazší končina“, vl. „strana“. Srov. Exod. 26:22 a dále, pozn. 920.
- 1349** N. „ovčinci“, význam tohoto výrazu, jenž se v SZ vyskytuje jen zde a v Soud. 5:16, je však ne zcela jasný, podle některých jde o „břemena“ n. „sedlové tašky“ (srov. „nošení“ ve v. 15), podle jiných o „ohniště“ n. „hromady popela“.
- 1350** Vl. „odpočinek“, výraz příbuzný slovu v kap. 8:9²⁶¹, a všeobecně v podstatě téhož významu, zde smysl jako v textu („klidný n. pohodlný život“).
- 1351** N. snad „uhnul (jako „odbočil“ v kap. 38:1) svým ramenem“.
- 1352** Jiný výraz než v kap. 25:23 a dále⁶⁶¹, odvozený od kmene značícího „rozvětlovat se“, vyjadřuje tedy pojem „větve“; značí i „hůl“, „berlu“, jako „žezlo“ ve v. 10.
- 1353** N. snad „skvrnitá“.
- 1354** N. „silnici“.
- 1355** Vl. „paty“ (v. 17), „patu“ (v. 19, nesouvisí se jménem „Gád“).
- 1356** N. „pozpátku“, jako v kap. 9:23.
- 1357** N. „dychtivě čekám“.
- 1358** N. „vysvobození“.
- 1359** N. „přemáhat“.
- 1360** Oba tyto výrazy („vojensky [...] bude přepadat“ je v hebrejštině jediné slovo) souvisí v původním textu se jménem Gád, viz kap. 30:11^{773 774}.
- 1361** N. „četa vojska“, n. „banda záškodníků“, takže i „záškodnický ho bude přepadat banda záškodníků“.
- 1362** N. „ale nakonec bude vojensky vítězit (n. „je vojensky přepadat“) on“.
- 1363** Vl. „Od“, „Z“, ale větné souvislosti, mám za to, nejlépe vyhovuje znění v textu. Srov. kap. 3:3⁹¹.
- 1364** N. „podávat“, „vydávat“, „přinášet“ (v. 20), „vydávající“, „vynášejíci“ (v. 21).
- 1365** Vl.⁵⁴⁸ „ten, *jenž podává*“ – vztahuje se k „Naftálímu“, nikoli k „lani“.
- 1366** D. „syn plodného *stromu*“, n. „plodný syn“.
- 1367** D. „dcery“.
- 1368** D. „páni⁴⁰⁰ šípů“.
- 1369** N. „jali se zacházet s ním nepřátelsky“.
- 1370** Nesouvisí s „lučičtíci“ ve v. 23.
- 1371** Vl. „v pevnosti“, tj. „v odolnosti n. stálosti“.
- 1372** N. „obratnosti“, „pružnosti“, „ohebnosti“, n. „jsou hbité“ atd.
- 1373** N. „převýšila“, znění v textu uchovává v překladu význam hebrejské předložkové vazby (snad téměř „zvítězila nad“, „přemohla“).
- 1374** N. „rodičů“, „roditelů“, „ploditelů“.
- 1375** N. „tužby“, „žádoucí věci“, jako „tužbou“ např. v kap. 3:6; podle jiných „po hranice“.
- 1376** Jiný výraz než v kap. 8:5²⁵⁵; n. „budou *patřit* hlavě... a temeni“, „budou pro (n. „budou se *dostávat* na“) hlavu... a téměř“.
- 1377** N. „odděleného“, také „korunovaného“, viz Exod. 29:6, pozn. 1026.
- 1378** Vl. „Já jsem připojován“ (kap. 49:29), *já jsem mrtev*“ (kap. 50:5, 24, srov. kap. 20:3⁵²⁷), tj. „dochází k tomu“. Dále obdobně.
- 1379** Sloveso jako „připojen“ níže.
- 1380** Tj. „vyčkali s jeho pohřbem“, dále obdobně, srov. kap. 29:27⁷⁵⁹.
- 1381** Nesouvisí s „drobotinu“ shora.
- 1382** Výraz poněkud jiný než v kap. 46:29, ale přibuzný a téhož významu; jednotné číslo zde značí „houf n. průvod kočárů“, následující „jezdci na koních“ je však v množném čísle.
- 1383** „Jezdci na koních“ je v hebrejštině jedno slovo, mající, pokud jde o pojem „jezdce“, jednoznačně tento význam, proti výrazu „jezdce“ v kap. 49:17, jenž sice rovněž může značit, a tam asi i značí, „jezdce na koni“, ale souvisí s výrazem „kočár“ zde výše a zahrnuje svým významem i pojem „jezdce na voze“.
- 1384** N., ve v. 9, „velkolepý“, „mohutný“, „velkolepým n. mohutným dojemem působící“, vl. „těžký“, snad i ve smyslu „vážený“, „úctu budící“. Týž výraz je ve vv. 10n. ve smyslu jako v textu.
- 1385** N. „naříkat velikým a velmi“.
- 1386** Tj. „Josef“, n. „držel za jeho“.
- 1387** N. „uspořádal(i)... smuteční obřad“, dále obdobně.
- 1388** Tj. „smutek Egyptanů“.
- 1389** Zde snad v takovémto smyslu.
- 1390** N. „vrchovat“, D. „oplacením“ (n. „vrácením“).
- 1391** D. „vzkázali (sloveso jako „přikázal“ níže, zde s takovýmto významem) k Josefovi výrokem“.
- 1392** N. „Josefovi: odpusť přece“, výraz uctivé prosby, jiný než následující „prosím(e)“ i než v kap. 43:20¹⁹⁶.

1393 N. „že“.

1394 D. „neboť“, „vždyť“.

1395 D. „nyní“.

1396 Tj. „uviděl Efrájimovi patřící děti“.

1397 D. „staráním“^{1041 1398}.

1398 Zde v takovémto smyslu, viz Exod. 3:16, pozn. 116.

1399 D. „již (tj. „o níž“, „stran níž“)… přísáhl“.

1400 N. „skříň“, „truhlici“, jiný však výraz než v kap. 6:14 a dále²¹⁰.

DRUHÁ KNIHA MOJŽÍŠOVA (EXODUS)

A toto¹ jsou jména synů Izráelových, kteří¹⁹⁶ přišli do Egypta s Jákóbem; každý přišel se svým domem²: (2) Reúvén, Šimeón, Lévi a Júdá, (3) Jissáschár, Zevulún a Benjámin, (4) Dán a Naftáli, Gád a Ášér. (5) A všech duší pocházejících³ z bedra⁴ Jákóbova bylo^{13 162} sedmdesát duší; a Josef byl^{13 162} v Egyptě.

(6) I umřel Josef a všichni jeho bratři a celé ono pokolení.

(7) A synové Izráelovi se rozplodili⁵ a rozrojili⁶ a rozmnožili a zmohutněli⁷ v hojnost hojnosti, a země jich byla plna¹⁶².

(8) I povstal nad Egyptem nový král, jenž Josefa neznal¹⁶²; (9) i řekl k svému lidu: Hle, lid Izráelových dětí⁸⁵ je mnohý⁸ a mocnější⁷ než my⁹; (10) hola¹⁰, počínějme si^{11 36} vůči němu chytře¹², aby se nemnožil, takže¹⁴ by se stalo¹³, když budou nadcházet války^{27 445}, že¹⁴ by se i on přidal k nenávidícím nás a války se zúčastnil¹⁵ proti nám a vystoupil¹⁶ ze země. (11) I ustanovili¹⁷ nad ním vedoucí¹⁸ robot za účelem jeho utiskování¹⁹ jejich nucenými pracemi²⁰; i vybudoval faraonovi města skladišť, Pithóm a Raamsés. (12) Ale podle toho, jak jej utlačovali¹⁹, tak se množil a tak se rozmáhal²¹, i pocitovali¹⁶² z²² Izráelových dětí⁸⁵ hrůzu²³, (13) a Egypťané Izráelovy děti⁸⁵ nemilosrdně²⁴ nutili¹⁶² k nevolnické práci²⁵ (14) a ztrpčovali¹⁶² jejich život²⁶ těžkou²⁷ nevolnickou prací²⁸ v hlíně²⁹ a při³⁰ cihlách a všemožnými³¹ nevolnickými pracemi²⁸ v poli; veškeré jejich nevolnické práce²⁸, v nichž nevolnický pracovali^{25 162}, byly vyžadovány nemilosrdně²⁴. (15) A král Egypta řekl k porodním babám, Hebrejkám³², z nichž jedné jméno bylo Šifrá a jméno druhé Púá, (16) ano, řekl: Při vašem pomáhání k porodu Hebrejkám³², když¹⁴ budete hledět na stolicí³³ – bude-li to³⁴ syn, pak¹⁴ ho musíte⁹³ usmrtit, a bude-li to³⁵ dcera, pak¹⁴ nechť žije^{11 162}. (17) Ale ty porodní báby se bály^{162 514} Boha a nejednaly^{36 162} podle toho, co k nim král Egypta promluvil, a nechávaly¹⁶² děti³⁷

naživu; (18) a král Egypta ty porodní báby povolal³⁸ a řekl jim: Proč jste učinily³⁶ tuto věc, že¹⁴ jste dítky³⁷ nechávaly¹⁶² naživu? (19) A porodní báby k faraonovi řekly: Neboť Hebrejky³² nejsou jako egyptské ženy, neboť ony jsou zdatné³⁹ – dříve než k nim porodní bába může⁹³ přijít, i samy porodí. (20) A Bůh těm porodním babám učinil dobře; a lid se rozmnožil, i zmohutněli⁷ velmi; (21) a protože se ty porodní báby bály^{162 514} Boha, stalo se¹³, že¹⁴ jim zřídil³⁶ domy. (22) A faraó všemu svému lidu rozkázal výrokem: Každého narozeného syna – budete¹¹ ho házet do řeky⁴⁰, a každou dceru budete¹¹ nechávat naživu.

2 I odebral se muž⁷⁷ z domu Lévího a pojal dceru Lévího (2) a ta žena otěhotněla a porodila syna a shledala⁴¹ na něm, že on je hezký⁴², i ukrývala¹⁶² ho po⁴³ tři měsíce; (3) a když ho dále ukrývat nedokázala, vzala⁴⁴ pro něho⁴⁵ schránku⁴⁶ ze sítí⁴⁷ a vymazala ji mazem⁴⁸ a dehtem⁴⁹ a položila¹⁷ v ni dítko³⁷, a položila¹⁷ v rákosí⁵⁰ na pokraji²²¹ řeky⁴⁰, (4) a opodál⁵¹ se postavila jeho sestra, chtějíc zvědět, co se s ním⁵⁸⁸ bude činit. (5) I sestoupila k řece⁴⁰ dcera faraonova mýt⁵² se, a podél⁵³ řeky chodily její dívky⁵⁴; i uviděla vprostřed rákosí⁵⁰ tu schránku⁴⁶ a poslala svou služebnici, aby ji přinesla⁵⁵, (6) a otevřela, i uviděla je, to dítko³⁷, a hle, hoch plakal, i slitovala se nad ním a řekla: Toto je z dítek³⁷ Hebreů³². (7) A jeho sestra k dceři faraonově řekla: Zda mám⁹³ jít, ať ti zavolám kočící ženu z Hebrejek³², aby ti to dítko³⁷ kojila? (8) A faraonova dcera jí řekla: Jdi. A holčička⁵⁶ odešla a zavolala matku toho dítky³⁷ (9) a faraonova dcera jí řekla: Odes toto dítko³⁷ a odkoj mi je a já ti budu dávat⁵⁷ mzdu. A ta žena dítko³⁷ vzala a odkojila je; (10) a když dítko³⁷ vyrostlo, zavedla⁴⁴ ho k faraonově dceři a stal se¹³ jí synem⁵⁸, a jeho jméno nazvala Mojžíš⁵⁹ a řekla: Neboť jsem ho vytáhla z vod.

(11) A v oněch dnech, když¹⁴ Mojžíš byl vyrostl, se stalo^{13 44}, že¹⁴ vyšel k svým

bratřům, i pohledl⁶⁰ na jejich nucené práce²⁰; a uviděl Egyptana⁶¹, že Hebreu^{32 61}, jednoho z jeho bratrů, bije^{62 63}. (12)I ohlédl²²⁹ se sem i tam⁶⁴, a když uviděl, že nikoho⁶⁵ není, skolil^{44 62} toho Egyptana⁶¹ a zahrabal⁶⁶ ho v písku. (13)A v druhý den vyšel, a hle, dva hebrejští³² muži⁶¹ rvoucí se⁷²; i řekl viníkovi⁶⁷: Proč svého druhu⁶⁸ biješ⁶²? (14)I řekl: Kdo tě nad námi ustanovil¹⁷ velitelem^{18 58 61} a soudcem⁵⁴³? Zda mě ty zamýšlíš⁶⁹ zabít, jako jsi zabil toho Egyptana? I ulekl se Mojžíš a řekl si⁶⁹: Ta věc je jistě známa¹⁶². (15)A tuto věc⁷⁰ uslyšel farao a chtěl^{71 162} Mojžíše zabít, ale Mojžíš před tváří⁷² faranonovou utekl a usídlil se v zemi Midjána; i usedl⁷³ u studny. (16)A kněz Midjána měl⁷⁴ sedm dcer; i přišly a nabraly vody a naplnily žlaby k napojení drobného dobytka svého otce. (17)I přišli pastýři a odehnali je, ale Mojžíš vstal a pomohl jim⁷⁵ a jejich drobný dobytek napojil. (18)A když přišly k Reúelovi, svému otci, řekl⁴⁴: Co to, že jste dnes tak brzy⁷⁶ přišly? (19)I řekl: Jakýsi Egyptan⁷⁷ nás vyprostil z ruky pastýřů a také nám ochotně nabral⁷⁸ vody a napojil drobný dobytek. (20)A řekl svým dcerám: A kde je on? Proč toto, že jste toho muže opustily? Povolte^{38 79} ho, ať může⁹³ pojit chleba⁸⁰! (21)A Mojžíš přivolil s tím mužem zůstat; i dal Mojžíšovi Cippóru, svou dceru, (22)a porodila syna, i nazval jeho jméno Géršóm⁸¹, neboť řekl: Stal jsem se¹³ návštěvníkem⁸² v cizí⁸³ zemi.

(23)A za oněch mnohých dní⁸⁴ se stalo, že¹⁴ král Egypta umřel a Isráelovy děti⁸⁵ se z příčiny nevolnické práce²⁸ jaly vzdychat a úpět, a jejich volání o pomoc vystoupilo¹⁶ z⁸⁶ nevolnické práce²⁸ k Bohu, (24)a Bůh jejich sténání uslyšel, i připomněl si Bůh svou smlouvu s Abrahámem, s Isákem a s Jákóbem; (25)a pohledl Bůh na Isráelovy děti⁸⁵ – a Bůh je vzal na vědomí⁸⁷.

3 A Mojžíš pás¹⁶² drobný dobytek Jithróa, svého tchána, kněze Midjána; i zahnal drobný dobytek za pustinu a přišel k Boží hoře Chórévu. (2)I ukázal se mu v plameni ohně zprostřed keře⁸⁸ Anděl⁸⁹ Hospodinův; i pohledl, a⁹⁰ hle, keř⁸⁸ hořící⁷³⁸ ohněm, ale ten keř⁸⁸ nebyl

stráven⁷⁴². (3)A Mojžíš si řekl⁶⁹: Nuže, musím⁹³ zabořit^{91 92}, ať vidím toto velké vidění, proč ten keř⁸⁸ nehoře⁹³ shořet⁷³⁸. (4)A Hospodin uviděl, že zabořil⁹² pohledě⁶⁰, i zavolal Bůh na něho⁹⁴ zprostřed keře⁸⁸ a řekl: Mojžíši, Mojžíši! I řekl: Hle, já⁹⁵. (5)A řekl: Necht se sem nepřibližuješ^{11 743}; zuj své sandály ze⁹⁶ svých nohou, neboť místo⁹⁷, na němž ty stojíš, – ono je svatou půdou^{98 129}. (6)A řekl: Já jsem Bůh tvého otce, Bůh Abrahámův, Bůh Isákův a Bůh Jákobův. A Mojžíš skryl svou tvář, neboť dostal strach před patřením^{72 99} na Boha⁹⁴. (7)A Hospodin řekl: Věřu¹⁰⁰ jsem uviděl bídu¹⁰¹ mého lidu, jenž je v Egyptě, a uslyšel jsem jejich křik z příčiny²² jeho pohaněčů¹⁰², neboť znám¹⁶² jeho bolesti¹⁰³, (8)i sestoupil jsem vyprostít jej z ruky Egyptanů a dát mu vystopit¹⁶ z oné země do země dobré a prostranné, do země přetékající¹¹⁵⁶ mlékem a medem, do místa⁹⁷ Kenáaního a Chittího a Emóriho a Perizího a Chivvího a Jevúsího¹⁰⁴. (9)A nyní, hle, dospěl křik Isráelových dětí⁸⁵ ke mně, a také jsem uviděl útlak¹⁰⁵, jímž je Egyptané utlačují¹⁰⁵; (10)nyní tedy¹⁰⁶ pojď, ať tě mohu⁹³ poslat k faraonovi, a vyved²⁵² můj lid, děti⁸⁵ Isráelovy, z Egypta. (11)A Mojžíš k Bohu řekl: Kdo jsem já, že mám⁹³ jít k faraonovi a že mám⁹³ vyvést²⁵² Isráelovy děti⁸⁵ z Egypta? (12)I řekl: Vždyť budu s tebou, a toto ti bude znamením, že jsem tě poslal já: Až vyvedeš²⁵² lid¹⁰⁷ z Egypta, budete na této hoře obsluhovat^{108 662} Boha. (13)A Mojžíš k Bohu řekl: Hle, když já přijdu k Isráelovým dětem⁸⁵ a budu jim říkat: Poslal mě k vám Bůh vašich otců, řeknou⁴⁴ mi: Co je jeho jménem¹⁰⁹? co k nim mám⁹³ říci¹¹⁰? (14)A Bůh k Mojžíšovi řekl: Jsem¹¹⁰, kým¹¹¹ Jsem¹¹⁰; a řekl: Takto musíš⁹³ říci Isráelovým dětem⁸⁵: Poslal mě k vám Jsem¹¹⁰. (15)A ještě Bůh k Mojžíšovi řekl: Takto musíš⁹³ říci k Isráelovým dětem⁸⁵: Poslal mě k vám Hospodin, Bůh vašich otců, Bůh Abrahámův, Bůh Isákův a Bůh Jákobův; toto je navždy¹¹² mé jméno a toto je připomínka mne¹¹³ všem pokolením¹¹⁴. (16)Jdi a shromáždí⁸⁰² Isráelovy starší a řekni k nim: Ukázal se mi Hospodin, Bůh vašich otců, Bůh Abrahámův, Isákův a Jákobův, s výrokem: Bedlivě¹¹⁵ jsem

se jal sledovat¹¹⁶ vás i co se vám činí¹³⁶¹¹⁷ v Egyptě (17) a řekl jsem: Povedu vás vzhůru z bídy¹⁰¹ Egypta do země Kenáanů a Chittího a Emórího a Perizzího a Chivvího a Jevúsího¹⁰⁴, do země přetéka-jící¹⁵⁶ mlékem a medem. (18) I uposlechnou tvého hlasu, i musíš⁹³ ty a Isráělovi starší vjít ke králi Egypta a musíte⁹³ k němu říci: Setkal se s námi Hospodin, Bůh Hebreů³²; a nyní, prosím⁹¹, nechť smíme¹¹⁹³ odejít cestou tří dní v pustinu a Hospodin, našemu Bohu, obětovat. (19) Ale já vím¹⁶², že vás král Egypta nebude chtít⁹³ nechat⁶³² odejít, ani¹⁷⁸ skrze silnou ruku¹⁹⁹; (20) i budu vztahovat¹²⁰ svou ruku a bít⁶²¹²¹ Egypt všemožnými³¹ svými divuplnými činy, jež v jeho středu¹²² budu uskutečňovat³⁶, a potom vás bude muset⁹³ propustit¹²³. (21) A tomuto lidu chci⁹³ dát přízeň¹²⁴ v očích Egyptanů, a když budete odcházet, stane se¹³, že nebudete odcházet s prázdnou, (22) neboť¹⁴ každá žena¹²⁵ bude¹¹ vyžadovat⁷⁵⁸ od své spoluobyvatelky⁸⁶⁶ a od návštěvnice¹²⁶ svého domu náčini¹²⁷ ze stříbra a náčini¹²⁷ ze zlata a ošacení¹²⁸, i budete je moci⁹³ navléci¹⁷ na své syny a na své dcery; a tak Egyptany¹²⁹ oloupit.

4 A Mojžíš odpověděl a řekl: A jestliže mi nebudou věřit a nebudou chtít⁹³ uposlechnout na³⁰ můj hlas, neboť⁵⁵⁹ budou říkat: Neukázal se ti Hospodin...? (2) A Hospodin k němu řekl: Co je toto v tvé ruce? I řekl: Hůl. (3) A řekl: Hoď ji na zem. I hodil ji na zem a stala se¹³ hadem⁵⁸, a Mojžíš se před ním²²⁷² jal prchat. (4) A Hospodin k Mojžíšovi řekl: Vztáhni¹²⁰ svou ruku a uchvať ho za¹³¹ ocas. I vztáhl svou ruku a chytil za něj, a v jeho dlani¹³² se stal¹³ holí⁵⁸. (5)...Aby věřili, že se ti ukázal Hospodin, Bůh jejich otců, Bůh Abrahámův, Bůh Isákův a Bůh Jákobův. (6) A ještě mu Hospodin řekl: Nuže⁹¹, vstřč svou ruku ve své záňadří; i vstřčil svou ruku ve své záňadří a vytáhl ji, a hle, jeho ruka byla postižena malomocenstvím¹³³, jako sněh. (7) A řekl: Dej svou ruku zpět¹³⁴ do svého záňadří. I dal svou ruku zpět¹³⁴ do svého záňadří a vytáhl ji ze svého záňadří, a hle, byla zase¹³⁵ jako ostatní jeho maso. ... (8) Jestliže ti tedy¹⁰⁶ nebudou věřit a nebudou chtít⁹³

uposlechnout hlasu prvního znamení, stane se¹³, že¹⁴ uvěří hlasu znamení následujícího¹³⁶; (9) a jestliže nebudou věřit ani druhému z těchto znamení a nebudou chtít⁹³ uposlechnout tvého hlasu, nechť se stane¹¹³, že¹⁴ budeš nabírat z vod řeky⁴⁰ a vylévat na suchou zem¹³⁷, i stane se¹³ ta voda, již budeš nabírat z řeky⁴⁰, ano, na suché zemi¹³⁷ se stane¹³ krví⁵⁸.

(10) A Mojžíš k Hospodinovi řekl: Prosím¹³⁸, Pane⁵³², já nejsem výmluvný¹³⁹, ani od dřívějšíka⁴⁰ ani od tvého promluvení k tvému nevolníku, neboť já jsem těžkopádný ústy a těžkopádný jazykem. (11) A Hospodin k němu řekl: Kdo dal¹⁷ člověku ústa? Nebo kdo mu dává být¹⁷ němý nebo hluchý nebo vidoucí nebo slepý? Zda ne já, Hospodin? (12) A nyní jdi, a já budu s tvými ústy a budu tě poučovat, co máš⁹³ mluvit. (13) I řekl: Prosím¹³⁸, Pane⁵³², rač posláni uskutečnit⁹¹ skrze¹⁴¹ někoho, jehož budeš posílat. (14) I vzplál¹⁴² proti Mojžíšovi Hospodinův hněv, i řekl: Zda není Áron¹⁴³, Léviovec, tvůj bratr? Vím¹⁶², že on umí⁹³ dobře mluvit¹⁴⁴, a on ti také, hle, bude vycházet vstříc, a když tě bude vidět, bude⁴⁴ se radovat ve svém srdci, (15) i bude¹¹ k němu mluvit a vkládat¹⁷ slova v jeho ústa, a já budu s tvými ústy a s jeho ústy a budu vás poučovat, co máte⁹³ činit; (16) a k lidu za tebe¹⁴⁵ promluví on, i stane se¹³, že on ti bude jakoby ústy a ty mu budeš jakoby Bohem¹⁴⁶. (17) A v svou ruku musíš¹¹ vzít tuto hůl, již budeš konat znamení¹²⁸.

(18) A Mojžíš odešel a vrátil se k Jethrovi, svému tchánovi, a řekl mu: Nechť, prosím⁹¹, smím¹¹⁹³ jít a vrátit se¹¹ k svým bratrům, kteří jsou v Egyptě, ať vidím, zda oni ještě jsou živi. A Jethró Mojžíšovi řekl: Jdi v pokoji.

(19) A Hospodin k Mojžíšovi v Midjánu řekl: Jdi, vrať se do Egypta, neboť všichni muži, kteří¹⁹⁶ usilovali⁷¹ o tvé žití¹⁴⁷ pomřeli. (20) A Mojžíš vzal svou ženu a své syny a usadil je k jízdě¹⁴⁸ na osla a vrátil se do země Egypta; a v svou ruku vzal Mojžíš Boží hůl.

(21) A Hospodin k Mojžíšovi řekl: Při svém odchodu k návratu do Egypta hleď na všechny zázraky, jež jsem vložil¹⁷ v tvou ruku, a vykonej je před tváří

faraonovou, ale já budu zesilovat¹⁴⁹ jeho srdce, takže¹⁴ nebude chtít⁹³ propustit¹²³ lid; (22) a řečník k faraonovi: Takto řekl Hospodin: Izráel je můj syn, můj prvorozený, (23) i pravím k tobě: Propust¹²³ mého syna, ať mi slouží^{108 662}; a odmítneš²³²-li ho propustit¹²³, hle, já se chystám syna tvého, prvorozeného tvého, zabít²²⁰.

(24) A na cestě v hostinci se stalo¹³, že¹⁴ ho Hospodin potkal a chtěl^{71 162} ho usmrtit; (25) a Cippórá vzala ostrý kámen a odřezala¹⁵⁰ předkožku svého syna a hodila¹⁵¹ ji k jeho nohám¹⁵² a řekla: Zajistě¹⁵³ jsi mi ty ženich krve¹⁵⁴! (26) I upustil od něho. Ženich krve¹⁵⁴ – to tehdy řekla stran obřízky¹⁵⁴.

(27) A k Árónovi Hospodin řekl: Jdi vstříc Mojžíšovi do pustiny. I odešel a potkal ho na Boží hoře a políbil ho; (28) a Mojžíš Árónovi oznámil¹⁵⁵ všechna slova Hospodina, jenž¹⁵⁶ ho poslal, a všechna znamení, jež mu přikázal. (29) I odešel Mojžíš a Árón a shromáždili všechny starší Izráelových dětí⁸⁵ (30) a Árón promluvil všechna slova, jež Hospodin promluvil k Mojžíšovi, a před očima lidu vykonal znamení¹²⁸. (31) A lid uvěřil, když¹⁴ uslyšeli, že se Hospodin Izráelových dětí⁸⁵ ujal¹¹⁶ a že si všiml⁴¹ jejich bdy¹⁰¹; i schýlili hlavy¹⁵⁷ a poklonili se.

5 A potom Mojžíš a Árón vešli a řekli k faraonovi: Takto řekl Hospodin, Bůh Izráelův: Propust¹²³ můj lid, ať mi v pustině mohou⁹³ uspořádat slavnost¹⁵⁸. (2) A farao řekl: Kdo je Hospodin, na¹³⁰ jehož hlas mám⁹³ uposlechnout¹⁵⁹ stran propuštění¹²³ Izráele? Hospodina neznám¹⁶² a ani Izráele propouštět¹²³ nebudu. (3) I řekli: Setkal se s námi Bůh Hebreů³²; nechť, prosím⁹¹, smíme^{11 93} jít cestou tří dní v pustinu a Hospodinu, našemu Bohu, obětovat, aby nás nechť⁹³ přepadnout¹⁶⁰ morem²⁷² nebo mečem. (4) A král Egypta k nim řekl: Nač, Mojžíši a Áróne, odtrhujete¹⁶¹ lid od jeho prací? Jděte k svým povinnostem²⁰¹! (5) A farao řekl: Hle, lid země je nyní mnohý, i navádíte¹⁶² je upouštět¹⁶³ od jejich povinností²⁰.

(6) A v onen den rozkázal farao pohaněcům¹⁰² mezi lidem a jeho předákům¹⁶⁴ výrokem: (7) Nebudete⁹³ lidu nadále dávat¹⁶⁵ k děláni¹⁶⁶ cihel slámy jako doposud¹⁶⁷;

necht⁹³ jdou¹¹ oni a slámy si napaběrkují^{11 168}, (8) ale určený počet¹⁶⁹ cihel, jež oni zhotovují³⁶ doposud¹⁶⁷, na ně budete⁹³ ukládat¹⁷, nebudete⁹³ z něho slevovat¹⁷⁰, neboť oni jsou líní; proto oni křičí s výrokem: Pojdme¹¹, obětujme¹¹ našemu Bohu. (9) Necht⁹³ lopota²⁸ na ty lidi¹⁷¹ tíže doléhá¹¹, ať v ní pracují³⁶ a nehledí na živě řeči⁷⁹⁸. (10) A pohaněči¹⁰² lidu a jeho předáci¹⁶⁴ vyšli a pronesli k lidu výrok: Takto řekl farao: Nemíním vám dávat²²⁰ slámy – (11) jděte vy, sežeňte¹⁷² si slámu, kde¹⁷³ budete moci⁹³ najít; ale⁵⁵⁹ z vaší práce²⁸ nebude nic¹⁷⁴ sleveno¹⁷⁰.

(12) A po celé zemi Egypta se lid pro slámu rozešel paběrkovat¹⁶⁸ paběrky¹⁷⁵ (13) a pohaněči¹⁰² pobádali výrokem: Plňte¹⁷⁶ své pracovní úkoly¹⁷⁷, úlohu¹⁷⁸ dne v její den, jako když sláma byla¹⁷⁹. (14) A předáci¹⁶⁴ Izráelových dětí⁸⁵, jež nad nimi faraonovi pohaněči¹⁰² ustanovili¹⁷, byli bití^{62 162} s výrokem: Proč jste nesplnili¹⁷⁶ svůj předepsaný podíl¹⁸⁰ výroby cihel¹⁶⁶ jako doposud¹⁶⁷, ani včera ani dnes? (15) I vešli předáci¹⁶⁴ Izráelových dětí⁸⁵ a jali se k faraonovi křičet s výrokem: Proč takto činíš svým nevolníkům? (16) Slámy dávané tvým nevolníkům není, ale cihly, říkájí nám, zhotovujte³⁶; a hle, tvoji nevolníci jsou bití⁶², ale chybil¹⁸¹ tvůj lid. (17) I řekl: Líní jste vy, líní, proto vy říkáte: Pojdme¹¹, obětujme¹¹ Hospodinu. (18) A nyní jděte, dělejte²⁵ a slámy se vám dávat nebude, ale určený počet¹⁶⁹ cihel budete⁹³ odevzdávat.

(19) A při výroku: Nebudete⁹³ odnímat¹⁷⁰ od vašich cihel, od úlohy¹⁷⁸ dne v její den, shledali⁴¹ předáci¹⁶⁴ Izráelových dětí, že je s nimi zle¹⁸², (20) i potkali Mojžíše a Áróna, stojící jim vstříc¹⁸³ při jejich vycházení z blízkosti¹⁸⁴ faraona, (21) a řekli k nim: Necht⁹³ na vás Hospodin hledí¹¹ a soudí¹¹, neboť¹⁸⁵ jste zošklivili¹⁸⁶ naši vůni v očích faraonových a v očích jeho služebníků dáním meče v jejich ruku k zabiti nás! (22) A Mojžíš se vrátil k Hospodinu a řekl: Pane⁵³², nač jsi tomuto lidu učinil zle? Nač toto, že jsi mě poslal? (23) Ano, od té chvíle¹⁸⁷, co jsem vešel k faraonovi promluvit v tvém jménu, činí¹⁶² on tomuto lidu zle, a ty jsi svůj lid stále ještě¹⁸⁸ nevyprostil!

6 A Hospodin k Mojžíšovi řekl: Nyní budeš vidět, co faraonovi budu činit, takže je skrze silnou ruku¹¹⁹ bude muset⁹³ propustit¹²³ a skrze silnou ruku¹¹⁹ je ze své země bude vyhánět¹⁸⁹.

(2)A Bůh k Mojžíšovi promluvil a řekl k němu: Já *jsem* Hospodin; (3)*ano*, ukázal jsem se Abrahámovi, Isákovi a Jákobovi BOHEM, Všemocným¹⁹⁰, ale mé jméno Hospodin – *tak* jsem se jim poznat nedal¹⁹¹. (4)A také jsem s nimi ustanovil¹⁹² svou smlouvu – dát jim zemi Kenáanu, zemi jejich poutnictví¹⁹³, v níž bydleli jako cizinci¹⁹⁴; (5) a já jsem také uslyšel sténání Izráelových dětí⁸⁵, jež Egyptané nutí k nevolnické práci²⁵, a připomněl jsem si svou smlouvu. (6)Proto Izráelovým dětem⁸⁵ řekni: Já *jsem* Hospodin a chci⁹³ vás vyvést²⁵² zpod břemen²⁰ Egyptanů¹²⁹ a vyprostít vás z jejich nevolnictví²⁸ a vykoupit vás napřaženou paží a velikými soudy⁵⁴³, (7) a vzít vás za svůj¹⁹⁵ lid a stanu se³ vám Bohem⁵⁸, i budete moci⁹³ poznat, že vašim Bohem *jsem* já, Hospodin⁶⁵⁸, jenž¹⁹⁶ vás vyvádí²⁵² zpod břemen²⁰ Egyptanů¹²⁹. (8)A chci⁹³ vás uvést do země, již jsem zvednutím své ruky slíbil¹⁹⁷ dát Abrahámovi, Isákovi a Jákobovi, a chci⁹³ ji dát za vlastnictví¹⁹⁸ vám; já³⁸² Hospodin.

(9)A Mojžíš k Izráelovým dětem⁸⁵ takto promluvil, ale z *příčiny* úzkosti ducha a z *příčiny* tvrdě²⁷ nevolnické práce²⁸ k Mojžíšovi neobrátili sluch¹⁹⁹.

(10)A Hospodin k Mojžíšovi promluvil výrokem: (11)Vejdi, mluv k faraonovi, králi Egypta, že¹⁴ má⁹³ Izráelovy děti⁸⁵ ze své země propustit¹²³. (12)A Mojžíš před tváří²⁰⁰ Hospodinovou promluvil výrokem: Hle, neobrátily ke mně sluch¹⁹⁹ Izráelovy děti⁸⁵, i jak mě bude poslouchat farao? A já *jsem* na rtech²⁰¹ neobřezán²⁰²! (13)I promluvil Hospodin k Mojžíšovi a k Árónovi a dal jim rozkaz pro Izráelovy děti⁸⁵ a pro faraona, krále Egypta, o vyvedení²⁵² Izráelových dětí⁸⁵ ze země Egypta.

(14)Toto¹ jsou hlavy domu jejich otců: Synové Reúvéna, prvorozeného Izráele: Chanóch a Pallú, Checrón a Karmí; toto¹ jsou čeledi²⁰³ Reúvéna. (15)A synové Šimeóna: Jemúél a Jámín a Óhad a Jáchín

a Cóchar a Šáúl, syn Kenáaňanky; toto¹ jsou čeledi²⁰³ Šimeóna.

(16)A toto¹ jsou jména synů Léviho po jejich rodokmenech²⁰⁴: Géršón a Keháth a Merárí. A léta života²⁶ Léviho: sedmatřicet a sto let. (17)A synové Géršóna: Livní a Šimeí, po jejich čeledích²⁰³. (18)A synové Kehátha: Amrám a Jicchár a Chevrón a Uzziél. A léta života²⁶ Kehátha: třiatřicet a sto let. (19)A synové Merárího: Machlí a Múší. Toto¹ jsou čeledi²⁰³ Léviho po jejich rodokmenech²⁰⁴. (20)A Amrám si vzal za ženu Jócheved, svou tetu, i porodila mu Árona a Mojžíše. A léta života²⁶ Amráma: sedmatřicet a sto let. (21)A synové Jicchára: Kórach a Nefeg a Zichrí. (22)A synové Uzziéla: Mišáel a Elcáfán a Sithrí. (23)A Áron si vzal za ženu Eliševu, dceru Ammínadáva, sestru Nachšóna, i porodila mu Nádáva a Avíhúa a Eleázára a Ithámára. (24)A synové Kórach: Assír a Elkáná a Avíasáf; toto¹ jsou čeledi²⁰³ Korchiho^{104 205}. (25)A Eleázár, syn Árona, si vzal za ženu sobě *jednu* z dcer Pútiéle, i porodila mu Pinchása. Toto¹ jsou hlavy otců Léviůvců²⁰⁶ po jejich čeledích²⁰³; (26)onen Áron a Mojžíš, k nimž Hospodin řekl: Vyvedte²⁵² Izráelovy děti⁸⁵ podle jejich oddílů²⁰⁷ ze země Egypta; (27)oni, kteří¹⁹⁶ o vyvedení²⁵² Izráelových dětí⁸⁵ z Egypta mluvili k faraonovi, králi Egypta; onen Mojžíš a Áron.

(28)A v den Hospodinova mluvení k Mojžíšovi v zemi Egypta se stalo³, (29)že¹⁴ Hospodin k Mojžíšovi promluvil výrokem: Já *jsem* Hospodin; mluv k faraonovi, králi Egypta, vše, co já mluvím k tobě. (30)A Mojžíš před tváří²⁰⁰ Hospodinovou řekl: Hle, já *jsem* na rtech²⁰¹ neobřezán²⁰², i jak ke mně farao bude obracet sluch¹⁹⁹?

7 A Hospodin k Mojžíšovi řekl: Viz, dal jsem tě faraonovi *místo* Boha a Áron, tvůj bratr, bude tvým prorokem²⁰⁸; (2)ty budeš⁹³ mluvit vše, co ti budu rozkazovat, a Áron, tvůj bratr, bude mluvit k faraonovi, ať Izráelovy děti⁸⁵ ze své země propustí¹²³. (3)A já srdce faraonovo budu zatvrzovat^{27 209} a v zemi Egypta svá znamení a své zázraky rozmnožovat; (4) a farao k vám nebude obracet sluch¹⁹⁹, i budu v zem Egypta vkládat⁶³² svou ruku²¹⁰

a své zástupy²⁰⁷, svůj lid, Izráelovy děti⁸⁵, ze země Egypta velikými soudy⁵⁴³ vyvádět²⁵²; (5) a při mém napražení²¹¹ mé ruky na Egypt poznají Egyptané, že já jsem Hospodin, když¹⁴ Izráelovy děti⁸⁵ zprostřed ních budu vyvádět²⁵². (6) A Mojžíš a Áróň se jali činit podle *toho*, co jim Hospodin rozkázal; tak se jali činit. (7) A při jejich mluvení k faraonovi *byl* Mojžíš ve věku²¹² osmdesáti let a Áróň ve věku²¹² třiaosmdesáti let.

(8) A Hospodin k Mojžíšovi a k Áróňovi pronesl výrok: (9) Když k vám farao bude mluvit výrokem: Dejte si²³ záznak, pak¹⁴ musíš⁹³ říci Áróňovi: Vezmi svou hůl a hoď ji před tvář^{200 214} faraonovu; bude se stávat¹³ plazem^{58 215}. (10) A Mojžíš a Áróň vešli k faraonovi a učinili tak, podle *toho*, co Hospodin rozkázal, i hodil Áróň svou hůl před tvář^{200 214} faraonovu a před tvář^{200 214} jeho služebníků, a stala se plazem^{58 215}. (11) Ale i farao povolal mudrce³⁸ a kouzelníky³⁸ a učinili tak i oni, písmaři²¹⁶ Egypta, svými čáry, (12) neboť¹⁴ hodili každý² svou hůl, i staly se plazy^{58 215}; ale Áróňova hůl jejich hole pohltila. (13) I zesílilo^{149 217} srdce faraonovo a neobrátil k nim sluch¹⁹⁹, podle *toho*, jak promluvil Hospodin.

(14) A Hospodin k Mojžíšovi řekl: Srdce faraonovo otupělo²¹⁸, odmítá^{162 219 232} propustit¹²³ lid. (15) Jdi k faraonovi za jitra – hle, chystá se vyjít²²⁰ k vodě, i musíš⁹³ mu stanout vstříc¹⁸³ na břehu²²¹ řeky⁴⁰ a v svou ruku vzít tu hůl, jež se obrátila v hada, (16) a říci k němu: Poslal mě k tobě Hospodin, Bůh Hebreů³², s výrokem: Propust¹²³ můj lid, ať mi slouží^{108 128 662} v pustině; a hle, dosud jsi neuposlechl. (17) Takto řekl Hospodin: Tímto²²² budeš moci⁹³ poznat, že já jsem Hospodin – hle, já se chystám udeřit^{62 220} holi, jež je v mé ruce, na vody, jež jsou v řece⁴⁰, i obrátí se v krev (18) a ryby²²³, jež jsou v řece⁴⁰, budou hynout a řeka⁴⁰ zasmrádne a Egyptanům se znechutí²²⁴ vodu z řeky⁴⁰ pít. (19) A Hospodin řekl k Mojžíšovi: Řekni k Áróňovi: Vezmi svou hůl a napráhni svou ruku na vody Egyptanů¹²⁹ – na jejich toky²²⁵, na jejich řeky⁴⁰ a na jejich louže²²⁶ i na všechna nahromaděná²²⁷ jejich vod, ať se stávají¹³ krví, i vznikne¹³ v celé zemi

Egypta krev i v dřevě^{228 541} i v kameni²²⁸. (20) A Mojžíš a Áróň tak učinili, podle *toho*, co Hospodin rozkázal, i mávl holi do výše a před očima faraonovými a před očima jeho služebníků udeřil⁶² vody, jež byly v řece⁴⁰, i obrátily se všechny vody, jež byly v řece⁴⁰, v krev; (21) a ryby²²³, jež byly v řece⁴⁰, pohynuly a řeka⁴⁰ zasmrádla a Egyptané vodu z řeky⁴⁰ nemohli¹⁶² pít, a v celé zemi Egypta vznikla¹³ krev. (22) I písmaři²¹⁶ Egypta tak učinili svými čáry a srdce faraonovo zesílilo^{149 217}, i neobrátil k nim sluch¹⁹⁹, podle *toho*, co promluvil Hospodin. (23) A farao se otočil²²⁹ a vešel do svého domu a nepřiložil²³⁰ své srdce ani k tomuto. (24) A všichni Egyptané okolo řeky⁴⁰ se jali kopáním hledat²³¹ vodu k pití, neboť vodu řeky⁴⁰ pít nemohli¹⁶². (25) A po Hospodinově udeření⁶² řeky⁴⁰ se naplnilo sedm dní.

8 A Hospodin k Mojžíšovi řekl: Vejdi k faraonovi a řekni k němu: Takto řekl Hospodin: Propust¹²³ můj lid, ať mi slouží^{108 128 662}; (2) ale jsi-li ty odmítavý²³² k propuštění, hle, já si se chystám celé tvé území²³³ postihnout^{220 234} žabami, (3) i zahemží se žabami řeka⁴⁰, i vylezou¹⁶ a vniknou v tvůj dům a v tvou ložnici²³⁵ a na tvé lože a v dům tvých služebníků a mezi tvůj lid a v tvé pece a v tvé díže; (4) ano, na tebe a na tvůj lid a na všechny tvé služebníky budou vylézat¹⁶ žáby. (5) ²³⁶ A Hospodin k Mojžíšovi řekl: Řekni k Áróňovi: Napráhni svou ruku se svou holi³²⁵ na toky²²⁵, na řeky⁴⁰ a na louže²²⁶ a vyved¹⁶ na zem Egypta žáby. (6) A Áróň napráhl svou ruku na vody Egypta a vyvedl¹⁶ žáby²⁷⁷, i pokryly zem Egypta. (7) I písmaři²¹⁶ tak učinili svými čáry a vyvedli¹⁶ na zem Egypta žáby.

(8) A farao Mojžíše a Áróna povolal³⁸ a řekl: Úpějte²³⁷ k Hospodinu, ať ty žáby ode mne a od mého lidu ráčí⁹³ odnítí⁹², pak¹⁴ chci⁹³ lid propustit¹²³, ať Hospodinu obětují. (9) A Mojžíš faraonovi řekl: Dopřeji ti tě cti³⁸ – nakdy²³⁸ mám⁹³ za tebe a za tvé služebníky a za tvůj lid prosit²³⁷ za vymýcení¹⁵⁰ žab od tebe a z²⁴⁰ tvého domu, nechť zbývají¹¹ jen v řece⁴⁰? (10) I řekl: Na zítřek. A řekl: Podle²⁴¹ tvého slova, abys věděl, že není *takového* jako Hospodin, náš Bůh²⁴²; (11) i budou

žáby od tebe a z²⁴⁰ tvého domu a od tvých služebníků a od tvého lidu odňaty; zbývat budou jen v řece⁴⁰. (12)I vyšel Mojžíš a Áróň z blízkosti²⁴³ faraona; a Mojžíš se jal volat²⁴⁴ k Hospodinu stran²⁴⁵ žab, jež na faraona přivedl^{17 246}, (13)a Hospodin učinil podle Mojžíšova slova a žáby z domů, z dvorů²⁴⁷ a z polí vyhynuly; (14)i shrnuli je – hromady a hromady – a země zasmrádla. (15)Ale když farao uviděl, že nastala úleva²⁴⁸, otupil^{44 218} své srdce a neobrátil k nim sluch¹⁹⁹ – podle toho, co Hospodin promluvil.

(16)A Hospodin řekl k Mojžíšovi: Řekni k Áróňovi: Napráhni svou hůl a udeř⁶² prach země, i stane se¹³ v celé zemi Egypta komáři^{58 249}. (17)I učinili tak a Áróň napráhl svou ruku se svou holí a udeřil⁶² prach země, i vznikli¹³ komáři^{249 277} na lidech²⁵⁰ i na dobytku²⁵¹, všechen prach země se v celé zemi Egypta stal¹³ komáři²⁴⁹. (18)I písmaři²¹⁶ se jali tak činit svými čáry k vyvolání²⁵² komárů²⁴⁹, ale nemohli¹⁶². I byli¹³ na lidech²⁵⁰ i na dobytku²⁵¹ komáři^{249 277} (19)a písmaři²¹⁶ k faraonovi řekli: Toto²⁵³ je Boží prst²⁵⁴! Ale faraonovo srdce zesílilo^{149 217}, i neobrátil k nim sluch¹⁹⁹, podle toho, co Hospodin promluvil.

(20)A Hospodin řekl k Mojžíšovi: Za jitra časné vstaň a postav se před tvář²⁰⁰ faraonovu – hle, chystá se vyjít²²⁰ k vodě, i musíš⁹³ k němu říci: Takto řekl Hospodin: Propust¹²³ můj lid, ať mi slouží^{108 128 662}, (21)neboť, nejsi-li ochoten můj lid propustit^{123 255}, hle, já^{95 256} – chystám se na tebe a na tvé služebníky a na tvůj lid a na tvé domy poslat²²⁰ střečky²⁵⁷, i budou domy Egyptanů¹²⁹ plny¹⁶² střečků²⁵⁷, a i půda⁹⁸, na níž ony jsou. (22)A v onen den chci⁹³ vyznačit²⁵⁸ zem Góšen, v níž prodlévá²⁵⁹ můj lid, ať tam není¹⁶⁰ střečků²⁵⁷, abys věděl, že uvnitř země jsem já, Hospodin; (23)chci⁹³ tedy¹⁰⁶ zavést¹⁷ rozlišení²⁶¹ mezi mým lidem a mezi tvým lidem; toto znamení bude nastávat¹³ zítra. (24)A Hospodin tak učinil, i vnikli sužující²⁶² střečkové²⁵⁷ v dům faraonův a dům jeho služebníků a v celé zemi Egypta byla země od²² střečků²⁵⁷ nakažena²⁶³.

(25)A farao zavolal na Mojžíše⁹⁴ a Áróna²⁶⁴ a řekl: Jděte, obětujte svému Bohu v zemi²⁶⁵. (26)A Mojžíš řekl:

Nesluší se²⁶⁶ takto činit, neboť bychom Hospodinu, našemu Bohu, obětovali ošklivost Egyptanů^{129 267}. Hle, budete-li obětovat ošklivost Egyptanů^{129 267} před jejich očima, nebudou⁴⁴ nás kamenovat? (27)Půjdeme¹¹ v pustinu cestou tří dní a jmeme se Hospodinu, našemu Bohu, obětovat podle toho, co k nám bude říkat. (28)A farao řekl: Já vás chci⁹³ propustit¹²³, ať obětujete Hospodinu, vašemu Bohu, v pustině, jen nechtě se, až odejdete¹⁰⁷, příliš²⁶⁸ nevzdalujete¹¹. Přimlouvajte se²³⁷ za mne. (29)A Mojžíš řekl: Hle, já vycházím²²⁰ z tvé blízkosti²⁴³ a budu úpět²³⁷ k Hospodinu, ať jsou střečkové²⁵⁷ od faraona, od jeho služebníků a od jeho lidu zítra odňati⁹², jen nechtě farao nadále neklame^{11 165}, nechtěje lid propustit^{123 260} k obětování Hospodinu. (30)A Mojžíš z blízkosti²⁴³ faraona vyšel a jal se úpět²³⁷ k Hospodinu (31)a Hospodin učinil podle slova Mojžíšova a odňal⁹² střečky²⁵⁷ od faraona, od jeho služebníků a od jeho lidu – nezbyl ani jeden. (32)Ale farao své srdce i tentokrát otupil²¹⁸ a nepropustil¹²³ lid.

9 A Hospodin řekl k Mojžíšovi: Vejdí k faraonovi a promluv k němu: Takto řekl Hospodin, Bůh Hebreů³²: Propust¹²³ můj lid, ať mi slouží^{108 128 662}, (2)neboť jestliže jsi odmítavý²³² k propuštění¹²³ a ještě stále na nich pevně trváš²⁶⁹, (3)hle, ruka Hospodinova je²²⁰ na tvém²⁷⁰ dobytku²⁷¹, jenž je v poli, na koních²⁷⁰, na oslech²⁷⁰, na velbloudech²⁷⁰, na skotu²⁷⁰ a na drobném dobytku²⁷⁰ – velmi těžká rána²⁷². (4)A Hospodin učiní rozdí¹²⁵⁸ mezi dobyt看²⁷¹ Izráelovým a mezi dobyt看²⁷¹ Egyptanů, takže¹⁴ z ničeho²⁷³, co patří Izráelovým dětem⁸⁵, nebude hynout nic¹⁷⁴. (5)A Hospodin uložil¹⁷ určený čas výrokem: Tuto věc bude činit Hospodin v zemi zítra. (6)A nazítří²⁷⁴ Hospodin tuto věc učinil, takže¹⁴ všechen dobytek²⁷¹ Egyptanů uhynul, ale z dobytka²⁷¹ Izráelových dětí⁸⁶ neuhynulo ani jedno; (7)a farao si poslem zjistil, že²⁷⁵ hle, z dobytka²⁷¹ Izráelova ani⁴⁸⁶ jedno neuhynulo. Ale srdce faraonovo bylo otupělo²¹⁸, i nepropustil¹²³ lid.

(8)A Hospodin řekl k Mojžíšovi a k Áróňovi: Vezměte si plné své hrsti²⁷⁶

sazí²⁷⁷ z tavicí pece a Mojžíš nechť je před očima faraonovými rozpráší¹¹ k nebesům, (9) i stanov se¹³ na celé zemi Egypta jemným práškem⁵⁸ a *ten* se na lidech²⁵⁰ i na dobytku²⁵¹ v celé zemi Egypta stane¹³ vředovitostí^{58 278}, propukající puchýří. (10) I vzali saze²⁷⁷ z tavicí pece a stoupli si před tvář²⁰⁰ faraonovu a Mojžíš je rozpráší k nebesům, i nastala u lidí²⁵⁰ i u dobytka^{251 279} puchýří propukající vředovitostí²⁷⁸; (11) a z příčiny²² vředovitosti²⁷⁸ nemohli písaři²¹⁶ před tvář²⁰⁰ Mojžíšovou stát, neboť vředovitostí²⁷⁸ nastala¹³ u písařů²¹⁶ i u všech Egyptanů²⁷⁹. (12) Ale Hospodin zesílil¹⁴⁹ faraonovo srdce, i neobrátil k nim sluch¹⁹⁹, podle *toho*, co Hospodin k Mojžíšovi promluvil.

(13) A Hospodin řekl k Mojžíšovi: Za jitra časně vstaň a postav se před faraonovu tvář²⁰⁰ a řekni k němu: Takto řekl Hospodin, Bůh Hebreů³²: Propust¹²³ můj lid, ať mi slouží^{108 128 662}, (14) neboť tentokrát se já chystám na tvé srdce²⁸⁰ poslat²²⁰ všechny své pohromy²⁸¹, i mezi²⁸² tvé služebníky a mezi²⁸² tvůj lid²⁸³, abys věděl, že v celé zemi není takového jako já²⁴², (15) neboť jsem nyní vztáhl¹²⁰ svou ruku a mohu⁹³ ranit^{62 121 284} tebe a tvůj lid morem²⁷², i musel bys^{93 284} být ze země odstraněn; (16) ale přesto jsem tě ponechal stát²⁸⁵ pro tuto příčinu, pro příčinu ukázání ti²⁸⁶ své moci a za účelem rozhlášení³¹⁴ mého jména v celé zemi. (17) Ještě se vyvyšuješ proti mému lidu, nechť je jej propustit¹²³? (18) Hle, já^{95 256} – chystám se zítra okolo²⁸⁷ této doby dštít²²⁰ velmi těžkým²⁶² krupobitím, jemuž podobně²⁴² nenastalo¹³ v Egyptě ode dne jeho založení až dosud. (19) A nyní pošli, dej zabezpečit^{288 289} svůj dobytek²⁷¹ a vše, co máš⁷⁴ v poli; každý člověk a zvíře^{251 290}, jež se bude mocí⁹³ najít²⁹¹ v poli a nebude se mocí⁹³ utéci²⁹² do domu – tu¹⁴ na ně spadne krupobití a pomřou. (20) Ten, *kdo*¹⁹⁶ se z služebníků faraonových bál²⁹³ slova Hospodinova, zahnal²⁹⁴ své nevolníky a svůj dobytek²⁷¹ do domů, (21) ale kdo své srdce nepřiložil¹⁷ k slovu Hospodinovu, ten¹⁴ nechal své nevolníky a svůj dobytek²⁷¹ v poli. (22) A Hospodin řekl k Mojžíšovi: Napřáhni svou ruku naproti nebesům, ať se v celé zemi Egypta na lidi²⁵⁰ i na

dobytek²⁵¹ i na všechno polní bylinstvo^{295 296} dostane¹³ krupobití. (23) A Mojžíš napřáhl svou hůl naproti nebesům a Hospodin dal hřmění²⁹⁷ a krupobití a na zem přišel oheň, a Hospodin se na zem Egypta jal dštít krupobitím. (24) I nastalo¹³ krupobití – a mezi krupobitím²⁹⁸ vmíšený²⁹⁹ oheň – velmi těžké²⁶², jemuž podobně²⁴² v zemi Egypta nenastalo¹³, odkdy se stal¹³ národem^{58 518}. (25) A krupobití v celé zemi Egypta potlouklo⁶² vše, co *bylo* v poli, od lidí²⁵⁰ až po dobytek²⁵¹, i všechno polní bylinstvo^{295 296} potlouklo⁶² krupobití, a polámalo všechno polní stromoví^{295 296}. (26) Jen v zemi Góšen, kde *byly* Isráělovy děti⁸⁶, krupobití nenastalo¹³.

(27) A faraon poslal a dal povolát²⁸⁹ Mojžíše³⁸ a Áróna³⁸ a řekl k nim: Tentokrát jsem zhřešil; ten, *jenž*¹⁹⁶ spravedlivý, je Hospodin, a ti, *kdo jsou*¹⁹⁶ hanební³⁰⁰, *jsem* já a můj lid. (28) Úpějte²³⁷ k Hospodinu, ať je dosti trvání³⁰¹ Božího hřmění²⁹⁷ a krupobití, a chci⁹³ vás propustit¹²³ a nebudete nadále zůstat^{165 302}. (29) A Mojžíš k němu řekl: Za³⁰³ svého opuštění³⁰⁴ města³⁰⁵ budu rozprostírat¹²⁵⁷ své dlaně¹³² k Hospodinu – hřmění²⁹⁷ bude končit³⁰⁶, aniž ještě bude krupobití, abys věděl, že země *patří* Hospodinu. (30) *Ale* ty a tvoji služebníci – vím¹⁶², že se ještě nebudete bát tváře⁷² Hospodina, Boha. (31) I byl potlučen len a ječmen, neboť ječmen *měl* klas a len květ³⁰⁷, (32) *ale* pšenice a špalda³⁰⁸ nebyly potlučeny, neboť ony *byly* pozdní. (33) A Mojžíš z blízkosti²⁴³ faraona vyšel za město³⁰⁵ a rozprostřel¹²⁵⁷ své dlaně¹³² k Hospodinu, i skončilo³⁰⁶ hřmění²⁹⁷ a krupobití, a déšť se přestal na zem vylévat³⁰⁹. (34) *Ale* když faraon uviděl, že skončil³⁰⁶ déšť a krupobití a hřmění²⁹⁷, jal se⁴⁴ dále hřešit¹⁶⁵ a otupil²¹⁸ své srdce, on i jeho služebníci, (35) i zesílilo^{149 217} srdce faraonovo a nepropustil¹²³ Isráělovy děti⁸⁵, podle *toho*, co Hospodin skrze Mojžíše³¹⁰ promluvil.

10 A Hospodin řekl k Mojžíšovi: Vejdi k faraonovi, neboť já jsem otupil²¹⁸ jeho srdce a srdce jeho služebníků za účelem představení^{230 311} těchto svých znamení v jeho³¹² středu¹²² (2) a abys v uši³¹³ svého syna a syna svého syna mohl rozprávět^{314 315}, jak³¹⁶ jsem se vypořádal³¹⁷

s Egyptany³¹⁸, a má znamení, jež jsem mezi nimi³¹⁹ uskutečnil⁷, i budete vědět, že já jsem Hospodin. (3) I vešel Mojžíš a Árónek faraonovi a řekli k němu: Takto řekl Hospodin, Bůh Hebreů³²: Dokdy odmítáš^{162 219 232} pokorit se před mou tváří⁷²? Propust¹²³ můj lid, ať mi slouží^{108 128 662}, (4) neboť *jsi-li* ty odmítavý²³² k propuštění¹²³ mého lidu, hle, já^{95 256} – chystám se zítra v tvé území²³³ uvést²²⁰ kobylky²⁷⁷, (5) i zahalí vzhled³²⁰ země, takže¹⁴ *nikdo* nebude schopen zemi vidět, i sežerou zůstatek ušetřeného³²¹, jež¹⁹⁶ vám zbývá od krupobití, a ožerou všechno stromové²⁹⁵, jež¹⁹⁶ vám vyrostlo z pole, (6) a naplní tvůj dům a domy všech tvých služebníků a domy všech Egyptanů¹²⁹, což neviděli tvoji otcové ani otcové tvých otců ode dne jejich octnutí^{13 322} na půdě⁹⁸ až po den tento. A otočil se²²⁹ a vyšel z blízkosti²⁴³ faraona.

(7) A služebníci faraona k němu řekli: Dokdy nám tento bude léčkou^{58 833}? Propust¹²³ ty lidi³²³, ať obsluhují^{108 662} Hospodina, svého Boha; zda ještě nevíš, že Egypt je zhuben? (8) I byl přiveden Mojžíš a Árónek zpět¹³⁴ k faraonovi, i řekl k nim: Jděte, obsluhujte^{108 662} Hospodina, vašeho Boha; kteří³²⁴ jsou ti, *kdo*¹⁹⁶ mají⁹³ jít? (9) A Mojžíš řekl: Půjdem s našimi mladými³²⁵ i s našimi starými³²⁵, s našimi syny³²⁵ i s našimi dcerami³²⁵, s naším drobným dobyt看em³²⁵ i s naším skotem³²⁵ půjdem, neboť máme⁷⁴ slavnost Hospodinovu. (10) I řekl k nim: Nechť je¹¹ Hospodin s vámi tak, jako³²⁶ já budu propouštět¹²³ vás i vaši drobotinu. Dejte si pozor³²⁷, neboť před vaší tváří je³²⁸ pohroma³²⁹. (11) Ne tak – jděte si^{91 330} vy^{196 331} muži³³² a obsluhujte^{108 662} Hospodina, neboť vy to³⁴ žádáte⁷¹. I vyhnali¹⁸⁹ je z blízkosti tváře¹⁸⁴ faraonovy.

(12) A Hospodin k Mojžíšovi řekl: Napráhni svou ruku na zem Egypta pro kobylky^{277 333}, ať na zem Egypta vystupují¹⁶ a požirají všechno bylinstvo²⁹⁵ země, vše, co krupobití nechalo zbývat. (13) A Mojžíš na zem Egypta napráhl svou hůl a Hospodin celý onen den a celou noc v zem uváděl^{162 334} východní vítr⁵⁰⁷; když nastalo¹³ jitro, přinesl^{44 335 336} východní vítr⁵⁰⁷ kobylky²⁷⁷; (14) i vystoupily¹⁶ kobylky²⁷⁷ na

celou zem Egypta a spočinuly³³⁷ v celém území²³³ Egypta – velmi sužující^{262 338}; před nimi³³⁹ se takové kobylky²⁷⁷ jako ony²⁴² nevyšly¹³ ani po nich takových nebude. (15) I přikryly vzhled³²⁰ celé země, takže¹⁴ byla země zatemněna, a sežraly všechno bylinstvo²⁹⁵ země a všechno ovoce stromové²⁹⁵, jež krupobití pozůstavilo, i nebylo v celé zemi Egypta pozůstaveno nic zeleného³⁴⁰ na stromové²⁹⁵ ani na polním bylinstvu^{295 296}.

(16) A farao pospíšil povolat Mojžíše³⁸ a Áróna³⁸ a řekl: Zhřešil jsem vůči Hospodinu, vašemu Bohu; i vůči vám; (17) nyní tedy¹⁰⁶ odpust³³⁵, prosím⁹¹, můj hřích, pouze tentokrát, a úpějte²³⁷ k Hospodinu, vašemu Bohu, ať jen ze mne⁹⁶ ráčí⁹³ sejmut⁹² tuto zhoubu³⁴¹. (18) I vyšel z blízkosti²⁴³ faraona a jal se úpět²³⁷ k Hospodinu, (19) a Hospodin obrátil vítr⁵⁰⁷ od západu³⁴², velmi silný, jenž¹⁴ kobylky²⁷⁷ odnesl^{335 336} a vrazil je do moře Rákosi^{50 343}; v celém území²³³ Egypta nezbyla jedna kobylka. (20) Ale Hospodin zesílil¹⁴⁹ faraonovo srdce, i nepropustil¹²³ Izráelovy děti⁸⁵.

(21) A Hospodin řekl k Mojžíšovi: Napráhni svou ruku naproti nebesům, ať na zemi Egypta nastává¹³ tma, i bude se *pro* tmu³⁴⁴ tápat. (22) A Mojžíš svou ruku napráhl naproti nebesům, i nastala¹³ v celé zemi Egypta tma, hluboká tma³⁴⁵, na tři dni; (23) neviděli¹⁶² se navzájem³⁴⁶ a po tři dni nikdo⁶⁵ nevstal ze svého místa³⁴⁷, ale všechny děti⁸⁵ Izráelovy měly^{162 348} v svých příbytcích světlo. (24) A farao povolal³⁸ Mojžíše a řekl: Jděte, obsluhujte^{108 662} Hospodina, jen váš drobný dobytek a váš skot nechť se zadržuje¹¹; i vaše drobotina nechť jde¹¹ s vámi. (25) A Mojžíš řekl: Ty také musíš⁹³ dát v naše ruce oběti a vzestupné oběti³⁴⁹, jež¹⁴ připravíme³⁶ Hospodinu, našemu Bohu. (26) A půjde s námi i náš dobytek²⁷¹, nebude zbývat ani kopyto, neboť z něho budeme brát k obsluhování^{108 662} Hospodina, našeho Boha, a my nevěme, až do našeho příchodu tam, čím máme⁹³ Hospodina obsluhovat^{108 662}. (27) Ale Hospodin zesílil¹⁴⁹ faraonovo srdce, i znechtělo se mu je propustit¹²³; (28) i řekl mu farao: Odejdi zpřed mne³⁵⁰, chraň se, *nechť* více

nevidíš¹⁶⁵ mou tvář, neboť v den tvého uvidění mé tváře budeš muset⁹³ umřít. (29)A Mojžíš řekl: Správně jsi promluvil: Nebudu více vidět¹⁶⁵ tvou tvář.

11 (A Hospodin byl k Mojžíšovi řekl: Ještě jednu ránu chci⁹³ uvést na faraona a na Egypt¹²⁹; potom vás odtud bude chtít⁹³ propustit¹²³; dokonce³⁵¹ vás, za³⁰³ jeho propouštění vás cele, odtud bude vyhánět¹⁸⁹. (2)Nuže, promluv⁹¹ v uši³¹³ lidu, ať žádají, každý muž¹²⁵ od¹⁸⁴ svého přítele⁶⁸ a každá žena¹²⁵ od¹⁸⁴ své přítelkyně³⁵², náčiní¹²⁷ ze stříbra a náčiní¹²⁷ ze zlata. (3)A Hospodin dal lidu v očích Egyptanů přízeň¹²⁴; také byl ten muž, Mojžíš, velmi veliký v zemi Egypta, v očích faraonových služebníků i v očích lidu.) (4)A Mojžíš řekl: Takto řekl Hospodin: Já okolo půlnoci budu vycházet v střed Egypta (5)a vše prvorozené v zemi Egypta pomře, od prvorozeného faraona, sedícího na svém³⁵³ trůnu, po prvorozeného³⁵⁴ služky, jež je za žernovy, a vše prvorozené dobytka²⁵¹, (6)i nastane¹³ v celé zemi Egypta veliký křik, jemuž podobný²⁴² nebyl vyvolán³⁵⁵, a jemu podobného²⁴² více nebude¹⁶⁵, (7)ale proti žádnému z dětí⁸⁵ 273 Izráelových ani pes nebude ostřit svůj jazyk³⁵⁶, proti žádnému od člověka³⁷⁰ až po dobytek²⁵¹, abyste věděli, jaký³⁵⁷ rozdíl bude činit²⁵⁸ Hospodin mezi Egypťany a mezi Izráelem. (8)A všichni tito tvoji služebníci sestoupí ke mně a budou se mi klanět s výrokem: Vyjdi ty i všechen lid, jenž tě následuje³⁵⁸. A potom budu moci⁹³ vyjít. A vyšel z blízkosti²⁴³ faraona ve vzplanutí¹⁴² hněvu. (9)A Hospodin byl k Mojžíšovi řekl: Farao k vám nebude obracet sluch¹⁹⁹ – za účelem rozmnožení mých zázraků v zemi Egypta; (10)a Mojžíš a Áron všechny tyto zázraky před tváří²⁰⁰ faraonovou učinili³⁶, ale Hospodin byl zesílil¹⁴⁹ faraonovo srdce, takže¹⁴ nepropustil¹²³ děti⁸⁵ Izráelovy ze své země.)

12 A Hospodin v zemi Egypta promluvil k Mojžíšovi a k Áronovi výrok: (2)Tento měsíc vám bude počátkem³⁵⁹ měsíců; on vám bude prvním z měsíců³⁹⁹ roku. (3)Promluďte k celému shromáždění³⁶⁰ Izráele výrokem: V desátý den tohoto měsíce³⁹⁹ – tu¹⁴ si budou¹¹

brát každý² dobytče³⁶¹ pro dům³⁶² otců – dobytče³⁶¹ pro dům³⁶²; (4)a bude-li dům příliš malý³⁶³ na dobytče³⁶¹364, pak¹⁴ si je vezme¹¹ on a jeho spoluobyvatel⁸⁶⁶, jenž bude¹⁹⁶ blízky jeho domu, podle počtu duší; každého² budete¹¹ na dobytče³⁶¹365 počítat podle míry³⁶⁶ jeho jedení³⁶⁷. (5)Vaše dobytče³⁶¹368 bude¹¹ bezvadné⁶³⁶⁹, roční³⁷⁰ samec³⁷¹; budete¹¹ je brát z ovčí anebo z koz (6)a budete¹¹ je chovat³⁷² do čtrnáctého dne tohoto měsíce³⁹⁹ a mezi dvěma večery³⁷³ je porazí¹¹ 128 374, celé sejítí³⁷⁵ shromáždění³⁶⁰ Izráelova, (7)a vezmou¹¹ z krve a dají¹¹ na obě veřeje a na vrchní trám dveří na domě, v němž je budou jíst. (8)A v tuto noc budou¹¹ jíst maso pečené ohněm a nekvašené chleby, budou¹¹ je jíst s hořkými bylinami³⁷⁶. (9)Nechť z něho nejíte¹¹ syrového ani vařeného, uvařeného ve vodě, nýbrž jen pečené ohněm, jeho hlavu s jeho holenými³⁷⁶ a s jeho vnitřnostmi²⁷⁷ 376; (10)a nesmíte⁹³ z něho pozůstatit nic do jitra, anebo do jitra z něho pozůstateně budete¹¹ spalovat ohněm¹⁰³⁶. (11)A budete¹¹ je jíst takto: své boky opásány, své sandály na svých nohou a svou hůl ve své ruce, a budete¹¹ je jíst ve chvatu – to³⁴ je minutí³⁷⁷ Hospodinovo³⁷⁸. (12)I budu v tuto noc procházet³⁷⁹ zemi³⁸⁰ Egypta a bít⁶² v zemi Egypta vše prvorozené, od lidí²⁵⁰ až po dobytek²⁵¹, a proti všem bohům Egypta vykonávat soud³⁸¹, já³⁸² Hospodin. (13)Ale vám bude¹³ 162 ta krev za znamení na domech, kde vy jste, a když krev budu vidět, budu⁴⁴ vás mjet³⁸³, i nebude na vás³⁸⁴ při mém bití⁶² v zemi Egypta neštěstí¹⁰⁸⁸ ke zkáze. (14)A tento den se vám stane¹¹ 13 památkou⁵⁸ a budete¹¹ jej slavit¹⁵⁸ jako slavnost³⁸⁵ Hospodinovu³⁷⁸, po svých pokoleních¹⁰⁷⁰ jej budete¹¹ slavit¹⁵⁸ trvalým ustanovením³⁸⁶ 397. (15)Sedm dní budete¹¹ jíst nekvašené chleby; hned v první den budete¹¹ odstraňovat¹⁶³ 387 ze svých domů kvas³⁸⁸, neboť každý jedoucí kynuté – ano, ona duše bude¹¹ z Izráele vytata¹⁵⁰, od prvního dne po den sedmý. (16)I budete¹¹ mít³⁴⁸ 389 v první den svaté svolání³⁹⁰ 1219 a v sedmý den svaté svolání³⁹⁰ 1219; žádná²⁷³ práce⁶⁶⁸ se nesmí⁹³ v nich³⁹¹ konat, leda to, co je kterékoli duši k jídlu³⁹², to³⁴ jedině³⁹³ smíte konat³⁹⁴. (17)Budete¹¹ tedy¹⁰⁶ dbát³⁹⁵

nekvašených chlebu³⁹⁶, že jsem právě v tento den⁸⁴² vyvedl²⁵² vaše vojska²⁰⁷ ze země Egypta, takže¹⁴ tohoto dne budete dbát³⁹⁵ po svých pokoleních¹⁰⁷⁰ – trvalé ustanovení^{386 397}. (18) Nekvašené chleby budete¹¹ jíst v první měsíc od čtrnáctého dne³⁹⁸ toho měsíce³⁹⁹ navečer po den jedenadvacátý toho měsíce³⁹⁹ navečer; (19) po sedm dní se ve vašich domech nesmí⁹³ najít kvas³⁸⁸, neboť každý jedoucí z kynutého – ano, ona duše bude¹¹ ze shromáždění³⁶⁰ Izráele vytčata¹⁵⁰, z⁴⁰⁰ cizinců^{8, 822 77 400 401} i z⁴⁰⁰ domácích^{277 400 402} země. (20) Nic kynutého²⁷³ nesmíte⁹³ jíst; ve všech svých příbytcích budete¹¹ jíst nekvašené chleby.

(21) A Mojžíš povolal³⁸ všechny starší Izráele a řekl k nim: Vyberte⁴⁰³ a vezměte si po svých čeledích^{203 404} dobytčata⁴⁰⁵ a porazte³⁷⁵ Minutí³⁷⁷; (22) a vezměte svazek yzopu⁴⁰⁶, ten¹⁴ namočte v krvi, jež bude v míse, a naneste na vrchní trám dveří a na⁴⁰⁷ obě veřeje z krve, jež bude v míse; a vy až do jitra nesmíte⁹³ vycházet²⁵², nikdo⁶⁵ z dveří⁴⁰⁸ svého domu, (23) neboť¹⁴ Hospodin projde³⁷⁹ k zraňování²³⁴ Egyptanů¹²⁹, a když uvidí krev na vrchním trámu dveří a na obou veřejích, mine⁴⁴ Hospodin ty dveře^{383 408} a nebude dovolovat⁶³² ničiteli vejít k zraňování²³⁴ do vašich domů. (24) A toto slovo⁴⁰⁹ budete¹¹ navždy⁴¹⁰ zachovávat³⁹⁵ za ustanovení¹⁸⁰ tobě i tvým dětem⁸⁵; (25) a až budete vcházet do země, již vám Hospodin bude dávat podle toho, co promluvil, stane se^{11 13}, že¹⁴ budete zachovávat³⁹⁵ tuto službu^{108 662}; (26) a až k vám vaše děti⁸⁵ budou říkat: Čím vám je tato⁴¹¹ služba¹⁰⁸? stane se^{11 13}, (27) že¹⁴ budete říkat: Ona je oběť Minutí³⁷⁷ Hospodinu³⁷⁸, jenž v Egyptě při svém zraňování²³⁴ Egyptanů minul domy³⁸³ Izráelových dětí⁸⁵, takže¹⁴ naše domy ušetřil⁴¹². A lid schýlil hlavy¹⁵⁷ a poklonili se; (28) a Izráelovy děti⁸⁵ se odebraly, i učinili podle toho, co Hospodin rozkázal Mojžíšovi a Áronovi; tak učinili.

(29) A v půlnoci se stalo¹³, že¹⁴ Hospodin pobil⁶² vše prvorozené v zemi Egypta, od prvorozeného faraona, sedícího na svém³⁵³ trůnu, po prvorozeného vězně⁴¹³, jenž byl v žaláři⁴¹⁴, a vše prvorozené

zvířectva²⁵¹. (30) A farao oné noci vstal, on i všichni jeho služebníci a všichni Egyptané (a v Egyptě nastal¹³ veliký křik, neboť nebylo domu, kde by nebylo mrtvého), (31) i povolal v noci Mojžíše³⁸ a Árona³⁸ a řekl: Vstaňte, vyjděte zprostřed mého lidu, i vy i Izráelovy děti⁸⁵, a jděte a obsluhujte^{109 662} Hospodina podle vašeho slova. (32) Vezměte i svůj drobný dobytek i svůj skot podle toho, co jste promluvili, a jděte, a požehnejte i mně. (33) A Egyptané se na lid jali vyvíjet nátlak, chtějíce jej spěšně⁷⁶ vypudit¹²³ ze země, neboť pravili¹⁶²: My všichni⁴¹⁵ jsme mrtvi⁴¹⁶. (34) A lid vyvedl³³⁶ své těsto, dříve než mohlo⁹³ vykynout, své díže zavázané v svých ošaceních, na svá ramena; (35) a Izráelovy děti⁸⁵ učinily podle Mojžíšova slova, i vyžádali od Egyptanů náčiní¹²⁷ ze stříbra a náčiní¹²⁷ ze zlata a ošacení¹²⁸, (36) a Hospodin lidu dal v očích Egyptanů přízeň¹²⁴, i vyhověli jim; a tak Egyptany¹²⁹ oloupili.

(37) A Izráelovy děti⁸⁵ se daly na cestu⁴¹⁷ z Raemsého do Sukkóth, asi šest set tisíc pěších⁴¹⁸ – mužů³³², kromě drobotiny, (38) a vystoupilo¹⁶ s nimi i mnoho přimíšených²⁷⁷ a drobného dobytka a skotu, velmi četné⁴¹⁹ stádo^{271 420}. (39) A těsto, jež vynesli²⁵² z Egypta, upekli na nekvašené chlebové placky, neboť nevykynulo, protože byli z Egypta vyhnáni¹⁸⁹ a nemohli¹⁶² prodlévat, a ani si nepřipravili³⁶ stravu⁴²¹ (40) A bydlení Izráelových dětí⁸⁵, co bydleli¹⁶² v Egyptě, trvalo třicet let a čtyři sta let, (41) a po uplynutí⁴²² třiceti let a čtyř set let se stalo, ano, právě v tento den⁸⁴² se stalo, že všechna vojska²⁰⁷ Hospodinova ze země Egypta vyšla²⁵². (42) To³⁴ je noc bdění⁴²³ Hospodinu, stran vyvedení²⁵² jich ze země Egypta; to³⁴ je tato noc Hospodinova³⁹⁹, bdění⁴²³ pro všechny Izráelovy děti^{45 85 424} po jejich pokoleních¹⁰⁷⁰.

(43) A Hospodin řekl k Mojžíšovi a Áronovi: Toto je ustanovení³⁸⁶ Minutí³⁷⁷: Nesmí⁹³ z něho⁴²⁵ jíst žádný²⁷³ syn ciziny⁸³, (44) ale každý nevolník kohokoli⁶⁵, koupě za peníze⁴²⁶, když¹⁴ ho obřežeš, tehdy z něho⁴²⁵ bude¹¹ jíst; (45) podobně⁴²⁷ ani námezdník⁴²⁸ z něho⁴²⁵ jíst nesmí⁹³. (46) Bude¹¹ se jíst v jednom domě, nic z jeho masa nesmí⁹³ vynést z domu ven⁴²⁹, a kosti²⁷⁷ v něm nesmíte⁹³ lámat⁸²¹.

(47) Bude¹¹ je dodržovat³⁶ celé shromáždění³⁶⁰ Izráele, (48) a kdykoli s tebou bude pobývat¹⁹⁴ cizinec⁸² a zachce⁹³ se mu držet³⁶ Minuti³⁷⁷ Hospodinu³⁷⁸, musí u něho⁴³⁰ každý mužského pohlaví být obřezán^{431 432}, a tehdy nechť se přibližuje¹¹⁷⁴³ dodržet³⁶ je, i stane se¹³ jakoby domácím⁴⁰² země; ale žádny²⁷³ neobřezanec⁴³³ z něho⁴²⁵ jíst nesmi⁹³; (49) pro domácího^{45 402} i pro cizince⁸² pobývajících^{45 194} vprostřed vás bude jeden zákon⁴³⁴. (50) A všechny Izráelovy děti⁸⁵ učinily podle toho, co Hospodin rozkázal Mojžíšovi a Áronovi; tak učinili.

(51) A právě v tento den⁸⁴² se stalo, že Hospodin Izráelovy děti⁸⁵ podle jejich oddílů²⁰⁷ vyvedl²⁵² ze země Egypta.

13 A Hospodin k Mojžíšovi promluvil výrokem: (2) Posvět¹¹ mi vše prvorozené, protrhující každou dělohu⁴³⁵ mezi Izráelovými dětmi⁸⁵, mezi lidmi²⁵⁰ i mezi dobytkem²⁵¹; ono patří mně. (3) A Mojžíš řekl k lidu: *Třeba si pamatovat tento den, v němž jste vyšli²⁵² z Egypta, z domu nevolníků, neboť vás odtud silou své ruky vyvedl²⁵² Hospodin, i nebudete¹¹ se jíst kynuté.* (4) Vy vycházíte²⁵² dnes, v měsíci Ávivu⁴³⁶, (5) a až tě Hospodin bude uvádět do země Kenáaního a Chitího a Emóriho a Chivvího a Jevúšího¹⁰⁴, již tvým otcům přísáhl dát tobě, zem přetékající¹¹⁵⁶ mlékem a medem, stane se^{11 13}, že¹⁴ v tomto měsíci budeš odsluhovat¹⁰⁸ tuto službu^{108 437 662}. (6) Sedm dní budeš¹¹ jíst nekvašené chleby a v sedmý den budeš slavnost Hospodinu; (7) nekvašené chleby se budou¹¹ jíst po těch sedm dní a nebude¹¹ se u tebe⁴³⁰ vidět⁴³⁸ kynuté, aniž se u tebe⁴³⁰, v celém tvém území²³³, bude¹¹ vidět⁴³⁸ kvas³⁸⁸. (8) A v onen den budeš¹¹ svému synu podávat zprávu¹⁵⁵ výrokem: *To je, protože toto mi učinil Hospodin při mém vyjití²⁵² z Egypta;* (9) i bude¹¹ ti to na znamení na tvé ruce a na památku mezi tvými očima, aby byl zákon⁴³⁴ Hospodinův v týchž ústech, neboť tě Hospodin silnou rukou⁷⁹ vyvedl²⁵² z Egypta. (10) I budeš¹¹ toto ustanovení³⁸⁶ zachovávat³⁹⁵ v jeho určený čas od roku do roku⁴³⁹. (11) A až tě Hospodin bude uvádět do země Kenáaního¹⁰⁴ podle toho, co přísáhl tobě a tvým otcům, a dá ti ji, stane

se^{11 13}, (12) že¹⁴ vše protrhující dělohu⁴³⁵ budeš věnovat⁴⁴⁰ Hospodinu a každé prvé mládě⁴⁴¹ z potomstva dobytka²⁵¹, co se ti bude dostávat¹³, samce^{128 371}, – Hospodinu; (13) a každé prvé mládě⁴⁴¹ osla budeš vykupovat¹¹ kusem drobného dobytka³⁶¹, a nebudeš-li vykupovat, pak¹⁴ mu musíš⁹³ zlomit vaz; i vše prvorozené lidí²⁵⁰ mezi svými dětmi⁸⁵ budeš¹¹ vykupovat. (14) A až se tě tvůj syn v budoucnosti⁴⁴² bude tázat výrokem: *Co je toto?* stane se^{11 13}, že¹⁴ k němu budeš říkat: *Hospodin nás silou své ruky vyvedl²⁵² z Egypta, z domu nevolníků, (15) a když farao zatvrzele²⁰⁹ odmítal^{162 443} nás propustit¹²³, stalo se¹³, že¹⁴ Hospodin pozabíjel vše prvorozené v zemi Egypta, od prvorozeného lidí²⁵⁰ až po prvorozené dobytka²⁵¹; proto já vše protrhující dělohu⁴³⁵, samce^{128 371}, obětují Hospodinu, a vše prvorozené ze svých dětí⁸⁵ vykupuji.* (16) To¹⁴ bude¹¹ za znamení na tvé ruce a za členky mezi tvými očima, neboť nás Hospodin silou své ruky vyvedl²⁵² z Egypta.

(17) A když byl lid faraonem propuštěn^{107 123}, stalo se¹³, že¹⁴ je Bůh nevedl¹⁶² cestou země Pelištím³²¹, ač⁴⁴⁴ ona byla blízká, neboť Bůh řekl: *Aby lid nelitoval, kdyby spatřil⁴¹ boj^{445 446}, takže¹⁴ by se vrátili⁴⁴⁷ do Egypta;* (18) nýbrž¹⁴ Bůh lid obrátil cestou pustiny, moře Rákosi^{50 343}; a Izráelovy děti⁸⁵ vystoupily¹⁶ ze země Egypta sešikovány⁴⁴⁸. (19) A Mojžíš s sebou vzal kosti Josefovy, neboť on Izráelovy syny slavnostní přísahou zavázal⁴⁴⁹ výrokem: *Bůh se o vás jistě⁴⁵⁰ bude starat¹⁶, i budete¹¹ odtud s sebou vynášet¹⁶ mé kosti.* (20) I dali se na cestu⁴¹⁷ ze Sukkóth a uložili se⁴⁵¹ v Étamu na pokraj⁴⁵² pustiny; (21) a před jejich tváří šel Hospodin, ve dne v sloupu oblaku k jich vedení cestou a v noci v sloupu ohně k svícení jim, k pochodu⁴⁵³ ve dne i v noci; (22) sloup oblaku ve dne ani sloup ohně v noci před tváří lidu neodstupoval.

14 A Hospodin k Mojžíšovi promluvil výrokem: (2) Promluvk Izráelovým dětem⁸⁵, ať se obracejí¹³⁵ a táboří⁴⁵¹ před³³⁹ Pí-hachíróth mezi Migdólem a mezi mořem; před³³⁹ Baal-Cefónem, naproti němu, budete¹¹ tábořit⁴⁵¹ u moře. (3) A farao si o Izráelových dětech⁸⁵

řekne^{69 454}: Oni jsou v zemi zbloudili⁴⁵⁵, zavřela se nad nimi pustina; (4) i chci⁹³ zesílit¹⁴⁹ faraonovo srdce, ať za nimi vyrazí⁴⁵⁶, a budu moci⁹³ být ve faraonovi a ve vši jeho vojenské moci⁴⁵⁷ oslaven⁴⁵⁸, i budou Egyptané vědět, že já jsem Hospodin. A učinili tak. (5) A králi Egypta bylo oznámeno¹⁵⁵, že lid utekl, i převrátilo se srdce faraona z jeho služebníků proti lidu, i řekli: Co jsme toto učinili, že jsme Isráěle propustili¹²³ ze své služby¹⁰⁸! (6) I zapráhl v⁴⁵⁹ svůj vůz⁴⁶⁰ a vzal s sebou svůj lid, (7) a vzal šest set vybraných vozů⁴⁶⁰ a na nich všech⁴¹⁵ štitonoše⁴⁶¹, (8) a Hospodin zesílil¹⁴⁹ srdce faraona, krále Egypta, takže¹⁴ vyrazil⁴⁵⁶ za Isráélovými dětmi⁸⁵; a Isráélovy děti⁸⁵ vycházely se zdviženou rukou^{119 462}. (9) Egyptané tedy¹⁰⁶ za nimi vyrazili⁴⁵⁶ a dostihli je, utábořivší se⁴⁵¹ u moře, – všichni koně vozů⁴⁶⁰ faraonových, jeho jezdci⁴⁶³ a jeho vojenská moc⁴⁵⁷, – u Pí-hachíróth, před³³⁹ Baal-Cefónem.

(10) A farao se přiblížil⁷⁴³, i pozvedly³³⁵ Isráélovy děti⁸⁵ své oči, a hle, za nimi vytáhší⁴¹⁷ Egyptané, a Isráélovy děti⁸⁵ se velmi ulekly, i jali se křičet k Hospodinu (11) a k Mojžíšovi řekli: Zda z příčiny nedostatku hrobů, že jich v Egyptě není, jsi nás odvedl⁴⁶⁴ umřít v pustině? Co jsi nám toto učinil – vyvést²⁵² nás z Egypta? (12) Zda toto není to⁴⁶⁵, co jsme k tobě v Egyptě mluvili¹⁶² výrokem: Nechej⁴⁶⁶ nás, ať obsluhujeme¹⁰⁸ Egyptany? Ano⁴⁶⁷, bylo by pro nás lépe obsluhovat¹⁰⁸ Egyptany než naše umírání⁹ v pustině! (13) A Mojžíš k lidu řekl: Nechtě se nebojíte¹¹, postavte se a vizte záchranu Hospodinovu, již pro vás⁴⁵ dnes bude uskutečňovat³⁶, neboť Egyptany, jež vidíte dnes, již nikdy¹¹² více nebudete vidět¹⁶⁵. (14) Bude za vás⁴⁵ bojovat⁴⁴⁵ Hospodin a vy budete mlčet⁴⁶⁸.

(15) A Hospodin k Mojžíšovi řekl: Co ke mně křičíš?⁴⁶⁹ Mluv k Isráélovým dětem⁸⁵, ať se berou vpřed⁴¹⁷, (16) a ty zvedni svou hůl a napráhni svou ruku na moře a rozpoltí je, ať Isráélovy děti vcházejí v střed moře po suchu¹³⁷; (17) a já, hle, já^{95 256} – chystám se zesílit^{149 220} srdce Egyptanů, ať vcházejí za nimi, i budu moci⁹³ být ve faraonovi a ve vši jeho vojenské moci⁴⁵⁷, v jeho vozech⁴⁶⁰ a v jeho

jezdcích⁴⁶³ oslaven⁴⁵⁸, (18) a v mém nabytí slávy^{458 470} ve faraonovi, v jeho vozech⁴⁶⁰ a v jeho jezdcích⁴⁶³ Egyptané poznají, že já jsem Hospodin. (19) A Boží Anděl⁸⁹, jdoucí před³³⁹ táborem⁴⁷¹ Isráélovým, se odebral⁴¹⁷ a zašel jim zezadu⁴⁷² a sloup oblaku se odebral⁴¹⁷ zpřed nich⁴⁷³ a stanul jim zezadu⁴⁷² (20) a vešel mezi tábor⁴⁷¹ Egyptanů a mezi tábor⁴⁷¹ Isráéluv, i stal se¹³ oblakem a tmou⁴⁷⁴ a osvětloval noc⁴⁷⁵, a celou noc se jeden k druhému⁴⁷⁶ nepřiblížil⁷⁴³. (21) A Mojžíš napráhl svou ruku na moře a Hospodin silným⁴⁷⁷ východním větrem za celou noc moře zahnal⁴⁷⁸ a učinil¹⁷ moře suchem^{58 479}, i rozpoltily se vody (22) a Isráélovy děti⁸⁵ vešly v střed moře po suchu¹³⁷ a vody jim zprava od nich a zleva od nich byly zdí. (23) A v patách se rozehnali⁴⁵⁶ Egyptané, i vešli za nimi, všichni faraonovi koně a jeho vozy⁴⁶⁰ a jeho jezdci⁴⁶³, doprostřed moře; (24) a za jitřní hlídky se stalo¹³, že¹⁴ Hospodin v sloupu ohně a oblaku pohleděl na tábor⁴⁷¹ Egyptanů dolů, i zmátl¹⁴⁸⁰ tábor⁴⁷¹ Egyptanů (25) a porouchal⁴⁸¹ kola²⁷⁷ jeho vozidel, takže¹⁴ je s obtíží³²⁵ poháněli¹⁶². A Egyptané řekli: Prchejme¹¹ před Isráélem^{22 72}, neboť za ně⁴⁵ proti Egyptanům bojuje⁴⁴⁵ Hospodin!

(26) A Hospodin řekl k Mojžíšovi: Napráhni svou ruku na moře, ať vody padají zpět¹³⁵ na Egypt, na jeho vozy⁴⁶⁰ a na jeho jezdce^{128 463}. (27) A Mojžíš svou ruku na moře napráhl a moře se za nastávání²²⁹ jitra vrátilo k svému stálému pohybu, a Egyptané při setkání s ním⁴⁸² prchali, ale Hospodin Egyptany setřásl v střed moře. (28) A když vody padly zpět¹³⁵, zaplavily^{44 483} vozy⁴⁶⁰ a jezdce⁴⁶³ vši vojenské moci^{457 484} faraonovy, všedší za nimi v moře; nezástalo z nich⁴⁸⁵ ani⁴⁸⁶ jednoho; (29) ale Isráélovy děti⁸⁵ byly prošly středem moře po suchu¹³⁷ a vody jim zprava od nich a zleva od nich byly zdí. (30) Tak¹⁴ Hospodin v onen den Isráěle zachránil před rukou^{72 487} Egyptanů, a Isráěl uviděl Egyptany na břehu²²¹ moře mrtvé, (31) i poznal⁴¹ Isráěl mocnou⁴⁸⁸ ruku⁴⁸⁹ Hospodinovu, již Hospodin zapůsobil³⁶ proti Egyptanům; i báli se^{162 514}, lid, Hospodina a věřili¹⁶² v Hospodina a v Mojžíše, jeho nevolníka.

15 Tehdy zpíval Mojžíš a Isráelovy děti Hospodinu tuto píseň, i pro-
nesli výrok:

Budu¹¹ Hospodinu zpívat, neboť je¹⁶²
slavně^{490 491} vyvýšen,

koně⁴⁹² a jeho jezdce^{492 493} hodil v moře.

(2) Mou silou a zpěvem je Jáh⁴⁹⁴, i stal
se¹³ mi záchranou^{58 495};

on⁴⁹⁶ je můj BŮH, i budu¹¹ ho
oslavovat^{491 497},

Bůh mého otce, i budu¹¹ ho velebit⁴⁹⁸.

(3) Hospodin je muž boje⁴⁴⁵, Hospodin
je jeho jméno;

(4) vozidla faraonova a jeho vojenskou
moc⁴⁵⁷ vrhl v moře a výkvět⁴⁹⁹ jeho
důstojníků⁴⁶¹,

ti se utopili v moři Rákosi^{50 343};

(5) zaplavují⁴⁸³ je vodstva⁵⁰⁰, klesli
v hloubky⁵⁰¹ tak jako kámen^{242 492}.

(6) Tvá pravice, Hospodine, je
vznešená⁵⁰² v moci,

tvá pravice, Hospodine, drtí⁵⁰³
nepřítele⁴⁹²

(7) a ve velikosti⁵⁰⁴ své vyvýšenosti
sražíš⁸¹⁸ povstalice¹²⁸ proti tobě⁵⁰⁵;
vypouštíš¹²³ projev svého hněvu⁵⁰⁶ –
stravuje⁷⁴² je jako strniště¹⁷⁵.

(8) A dechem⁵⁰⁷ tvých chřípí se
nahrnuly⁵⁰⁸ vody,

přivaly⁵⁰⁹ se postavily tak jako
mandel²⁴², vodstva⁵⁰⁰ v srdci moře
ztuhla.

(9) Nepřítel řekl: Budu pronásledovat,
budu dostihovat, dělit kořist,
má duše se jimi bude sytit⁵¹⁰; budu
zasit svůj meč, má ruka se jich bude
zmocňovat⁵¹¹.

(10) Zadul jsi svým dechem⁵⁰⁷ –
zaplavilo⁴⁸³ je moře, propadli se
v mohutné⁵¹² vody jako olovo.

(11) Kdo je mezi bohy takový jako ty²⁴²,
Hospodine?

Kdo takový jako ty²⁴², skvělící se^{502 513} ve
svatosti,

bázeň budící⁵¹⁴ v chvalozpěvech, činící
divy²⁷⁷?

(12) Napřáhl jsi svou pravici – pohlcuje
je země!

(13) Ve svém smilování⁵¹⁵ dovedeš
tento lid, *ježž* jsi vykoupil,
doprovodíš⁵¹⁶ ve své síle k příbytku⁵¹⁷
tvé svatosti.

(14) Doslechnou se národnosti⁵¹⁸,
budou se třást⁵¹⁹,
obyvatele¹²⁸ Pelešeth⁵²⁰ zachvátí
úzkost⁵²¹;

(15) tehdy budou rozrušeni⁵²² šejkové⁵²³
Edóma⁵²⁴, vůdcové⁵²⁵ Móáva⁵²⁴ –
bude je zachvacovat chvění, všichni
obyvatelé Kenáanu se rozplynou.

(16) Bude na ně padat děs a hrůza,
moci⁴⁸⁸ tvé paže⁴⁸⁹ budou muset⁹³
ztichnout jako kámen,
než bude moci⁹³ přejít tvůj lid,
Hospodine, než bude moci⁹³ přejít
lid, jehož jsi nabyl⁵²⁶.

(17) Budeš je uvádět a zasazovat⁵²⁷ je
na hoře tvého dědictví⁵²⁸,
na místě⁵²⁹, jež jsi připravil⁵³⁰ k svému
bydlení, Hospodine, v svatyni⁵³¹,
Pane⁵³², již zřídí⁵³³ tvé ruce.

(18) Hospodin bude kralovat navždy¹¹²
a věčně⁵³⁴!

(19) Ano, faraonovi koně²⁷⁷ s jeho
vozy^{325 460} a s jeho jezdci^{325 463} vešli
v moře

a Hospodin na ně vody moře vrhl
zpět¹³⁴, ale Isráelovy děti⁸⁵ byly
prošly středem moře po suchu¹³⁷.

(20) A Marie⁵³⁵, prorokyně,
Árónova sestra, vzala v svou
ruku tamburínu⁵³⁶ a za ní vyšly
s tamburínami⁵³⁶ a s tanci⁵³⁷
všechny ženy; (21) a Marie jim⁵³⁸
odpovídala¹⁶²:

Zpívejte Hospodinu, neboť je
slavně^{490 491} vyvýšen,
koně⁴⁹² a jeho jezdce^{492 493} hodil
v moře.

(22) A Mojžíš Isráele pohnul k odcho-
du⁴¹⁷ od moře Rákosi^{50 343}, i vyšli do pus-
tiny Šúru a ušli v pustině tři dni a nenašli
vody. (23) A přišli do Máry⁵³⁹, ale vodu
z Máry nemohl¹⁶² pít, neboť ona *byla*
hořká; proto její⁵⁴⁰ jméno nazvali Mára,
(24) a jali se, lid, na Mojžíše reptat
výrokem: Co budeme pít? (25) I jal se
křičet k Hospodinu a Hospodin mu uká-
zal¹²²⁴ dřevo, jež^{14 541} do vody hodil^{189 542}
a voda zesládlá. Tam mu uložil¹⁷ ustanov-
ení^{180 492} a práva^{492 543} a tam jej přezkou-
šel⁵⁸⁶ (26) a řekl: Budeš-li vpravdě⁵⁴⁴
poslouchat hlasu Hospodina, tvého
Boha, a konat to, *co je*¹⁹⁶ správné⁵⁴⁵ v jeho

očíh, a poddávat¹⁶² uši³¹³546 jeho rozkazům a dbát¹⁶²395 všech jeho ustanovení¹⁸⁰, nebudu na tebe dopouštět¹⁷ žádnou²⁷³ nemoc, již jsem dopustil¹⁷ na Egypťany¹²⁹, neboť já *jsem* Hospodin, uzdravující tě. (27)I přišli do Élím a tam *bylo* dvanáct pramenů vody a sedmdesát palem, i utábořili se⁴⁵¹ tam u vody.

16 A když se dali na cestu⁴⁷⁷ z Élím, přišli⁴⁴, celé shromáždění³⁶⁰ Isráélových dětí⁸⁵, v patnáctý den druhého měsíce³⁹⁹ po⁵⁴⁷ jejich vyjití ze země Egypta do pustiny Sín, jež je mezi Élím a mezi Sínajem, (2) a v pustině se jali, celé shromáždění³⁶⁰ Isráélových dětí⁸⁵, na Mojžíše a na Áróna reptat; (3) a Isráélové děti⁸⁵ k nim řekly: Kéž bychom byli umřeli⁵⁴⁸ rukou Hospodinovou¹¹⁹ v zemi Egypta za⁵⁴⁹ našeho sedění u kotlů²⁷⁷550 masa, za⁵⁴⁹ našeho jedení chleba do sytosti! Ano, vyvedli jste nás do této pustiny k usmrcení celého tohoto zástupu³⁷⁵ hladem! (4) A Hospodin řekl k Mojžíšovi: Hle, já⁹⁵256 - chystám se dšít²²⁰ pro vás⁴⁵ chlebem z nebes; a lid vyjde¹¹, i nasbírají¹¹ dávku¹⁷⁸ dne v její den, abych jej mohl⁹³ přezkoušet⁵⁸⁶, zda bude chodit⁵⁵¹ v mém zákoně⁴³⁴552 čili nic. (5) A v šestý den se stane¹¹13, že¹⁴ připraví¹²⁸533, co si budou přinášet⁵⁵³, i bude¹¹13 to dvojnásobek toho⁵⁵⁴, co každý den⁵⁵⁵ budou sbírat. (6) I řekl Mojžíš a Árón ke všem Isráélovým dětem⁸⁵: Večer - tu¹⁴ poznáte, že vás ze země Egypta vyvedl Hospodin, (7) a ráno, tu¹⁴ uvidíte Hospodinovu slávu⁵⁵⁶, protože on uslyšel vaše⁵⁵⁷ reptání¹²⁸ na Hospodina - vždyt¹⁴ co *jme* my, že reptáte na nás? (8) A Mojžíš řekl: V tom⁵⁵⁸, že vám Hospodin dá⁵⁵⁷ za večera k jídlu maso a za jitra chleba dosyta, protože Hospodin uslyšel vaše⁵⁵⁷ reptání¹²⁸, jimiž¹⁴ vy na něho reptáte; vždyt¹⁴ co *jme* my? Ne na nás *jsou* vaše reptání¹²⁸, nýbrž⁵⁵⁹ na Hospodina. (9) A k Árónovi Mojžíš řekl: Řekni k celému shromáždění³⁶⁰ Isráélových dětí⁸⁵: Přiblížte se⁷⁴³ k tváři Hospodinově, neboť on uslyšel vaše reptání¹²⁸. (10) A při Árónově mluvení k celému shromáždění³⁶⁰ Isráélových dětí⁸⁵ se stalo¹³, že¹⁴ se otočili²²⁹ k pustině, a hle, v oblaku se ukázala sláva⁵⁵⁶ Hospodinova, (11) a Hospodin k Mojžíšovi promluvil výrokem:

(12) Uslyšel jsem reptání¹²⁸ Isráélových dětí⁸⁵; promluvil k nim výrokem: Mezi dvěma večery³⁷³ budete jíst maso a za jitra budete syceni chlebem, i budete vědět, že vaším Bohem *jsem* já, Hospodin⁶⁵⁸.

(13) A za večera se stalo, že¹⁴ se zvedly křepelky²⁷⁷ a pokryly tábor⁴⁷¹, a za rána vznikla¹³ okolo tábora⁴⁷¹ vrstva⁵⁶⁰ rosy; (14) a když se vrstva⁵⁶⁰ rosy zvedla, hle⁴⁴, na tváři¹¹⁴⁶ pustiny *cosi* drobného⁵⁶¹, šupinkovitého⁵⁶², drobného⁵⁶¹ jako jíní na zemi; (15) to¹⁴ Isráélové děti⁸⁵ uviděly, i říkali¹⁶² si navzájem³⁴⁶: Co⁵⁶³ je to³⁴⁷564? Nepoznají totiž, co to je; a Mojžíš k nim řekl: To³⁴ je chléb, jež vám Hospodin dal za pokrm. (16) Toto je věc¹⁷⁸, již Hospodin rozkázal: Nasbírejte si z něho každý² podle míry³⁶⁶ svého jedení³⁶⁷, ómer⁵⁶⁵ na hlavu⁵⁶⁶; na počet vašich duší⁵⁶⁷ budete¹¹ brát každý² pro ty⁴⁵, kdo *jsou* v jeho stanu. (17) A Isráélové děti⁸⁵ tak učinily, i nasbírali někdo¹⁹⁶ mnoho a někdo¹⁹⁶ málo⁵⁶⁸, (18) *ale* když měřili ómerem⁵⁶⁵, nemě¹⁴462 ten, *kdo*¹⁹⁶ mnoho nasbíral⁵⁶⁸, přebytku a *kdo*¹⁹⁶ málo nasbíral⁵⁶⁸, nemě¹⁴62 nedostatku; každý² nasbíral podle míry³⁶⁶ svého jedení³⁶⁷. (19) A Mojžíš k nim řekl: Nikdo² necht z toho⁵⁶⁹ *nic* nepozůstavuje¹¹ do jitra. (20) *Ale* neobrátili k Mojžíšovi sluch¹⁹⁹ a někteří⁵⁷⁰ z toho⁵⁶⁹ do jitra zůstavili, i vzdulo se *to* červy⁸⁵² a zasmrdlo, a Mojžíš se na ně rozzlobil. (21) I sbírali¹⁶² to⁵⁶⁹ za každého jitra⁵⁷¹, každý² podle míry³⁶⁶ svého jedení³⁶⁷, a když se slunce rozpálo, rozplyvalo se⁴⁴162572 *to*. (22) A v šestý den se stalo¹³, že nasbírali dvojnásobek chleba, dva ómery⁵⁶⁵ na jednoho; a všichni náčelníci⁵⁷³ shromáždění³⁶⁰ přišli a podali zprávu¹⁵⁵ Mojžíšovi, (23) i řekl k nim: To³⁴ je, co promluvil Hospodin: Zítva *bude* odpočívání svaté soboty⁵⁷⁴1219 Hospodinou. Co chcete⁹³ péci, pečte, a co chcete⁹³ vařit, vařte, a všechen přbytek si uložte k uchování³⁷² do jitra. (24) I uložili si jej do jitra podle *toho*, co Mojžíš rozkázal, a nezasmrdl *ani* se v něm nevykytli¹³ červy²⁷⁷. (25) A Mojžíš řekl: Dnes jej jezte, neboť dnes je sobota⁵⁷⁴ Hospodinou, dnes toho³⁴ venku⁵⁷⁵ nebudete nacházet. (26) Budete⁹³ to³⁴ sbírat šest dní, *ale* v sedmý den je sobota⁵⁷⁴, tehdy⁵⁷⁶ *toho* nebudete. (27) *Ale* v sedmý

den se stalo¹³, že někteří z lidu vyšli sbírat, ale nenašli; (28) a Hospodin k Mojžíšovi řekl: Dokdy budete odmítat²³² zachovávaní³⁹⁵ mých rozkazů a mých zákonů⁴³⁴? (29) Vizte, že⁵⁷⁷ vám Hospodin dal odpočinek⁵⁷⁴, proto vám on dává v šestý den chleba na dva dni⁵⁷⁸; sed' každý² na svém⁵⁷⁹, nikdo² nechť v sedmý den nevychází¹¹ ze svého místa⁹⁷. (30) Odpočinuli¹⁶³ tedy¹⁰⁶, lid, v sedmý den. (31) A jeho⁵⁶⁹ jméno nazvali, Isráélův dům, mana⁵⁶³, a on byl jako símě koriandru, bílý, a jeho chuť jako chuť oplatky s medem.

(32) A Mojžíš řekl: Toto je věc¹⁷⁸, již Hospodin rozkázal: Naplňte tím⁵⁶⁹ ómer⁵⁶⁵ k uchování³⁷² vašim pokolením, aby viděla chléb, jímž jsem vás v pustině krmil¹⁶², když jsem vás vyvedl¹⁰⁷ ze země Egypta. (33) A k Árónovi Mojžíš řekl: Vezmi jeden džbán a dej tam plný ómer⁵⁶⁵ 580 many⁵⁶³ a ulož jej před tvář Hospodinovu k uchování³⁷² vašim pokolením. (34) Podle toho, co Hospodin rozkázal Mojžíšovi, tak¹⁴ jej Árón uložil před svědectví³³⁹ k uchování³⁷², (35) a Isráélové děti⁸⁵ jidaly¹⁶² manu čtyřicet let, až po svůj příchod do obydlené země⁵⁸¹; manu jídali¹⁶² až po svůj příchod na okraj⁴⁵² země Kenáanu. (36) A ómer⁵⁶⁵, to³⁴ je desatina éfy⁵⁸².

17 A celé shromáždění³⁶⁰ Isráélových dětí⁸⁵ nastoupilo cestu⁴¹⁷ z pustiny Sín k svým cestováním⁵⁸³ podle příkazů⁵⁸⁴ Hospodinových, i utábořili se⁴⁵¹ v Refídím; a k pití pro lid⁵⁸⁵ nebylo vody; (2) lid se tedy¹⁰⁶ s Mojžíšem jal vadit, i řekl: Dejte nám vodu, ať můžeme⁹³ pít! A Mojžíš jim řekl: Co se vadíte se mnou⁴⁶⁹? Co pokoušíte⁵⁸⁶ Hospodina⁴⁶⁹? (3) Ale lid tam žíznil¹⁶² po vodě, i reptal¹⁶² lid na Mojžíše a říkal¹⁶²: Nač toto? Vyvedl¹⁶ jsi nás z Egypta k usmrcení mne⁵⁸⁷ a mých⁵⁸⁷ dětí⁸⁵ a mého⁵⁸⁷ dobytka²⁷¹ žízni? (4) A Mojžíš se jal k Hospodinu křičet výrokem: Co mám⁹³ s tímto lidem⁵⁸⁸ učinit⁵⁸⁹? Ještě trochu a ukamenují mě. (5) A Hospodin k Mojžíšovi řekl: Přejdi před tváří lidu a vezmi s sebou některé ze starších Isráélových, a v svou ruku vezmi hůl, jíž jsi udeřil¹⁶² řeku⁴⁰, a odejdi; (6) hle, já⁹⁵ 256, budu stát tam na skále v Chórěvu před tvou tváří, i udeříš¹¹⁶² v skálu a vyjdou z ní vody a lid se napije. A Mojžíš tak před očima

Isráélových starších učinil, (7) a jméno toho místa⁹⁷ nazval Massá⁵⁹⁰ a Merivá⁵⁹¹, podle vády Isráélových dětí⁸⁵ a podle jejich pokoušení⁵⁸⁶ Hospodina výrokem: Zda je či není Hospodin v našem středu¹²²?

(8) I přišel Amálék⁵²⁴ a dal se s Isráélem v Refídím do boje⁴⁴⁵; (9) a Mojžíš řekl k Jósuovi⁵⁹²: Vyber⁵⁹³ nám muže¹²⁸ a vyjdi, dej se do boje⁴⁴⁵ proti Amálékovi; já se míním zítra postavit²²⁰ na téměř⁵⁹⁴ pahrbku a v mé ruce bude Boží hůl. (10) A Jóša učinil podle toho, co mu Mojžíš řekl, dát se proti Amálékovi⁵²⁴ do boje⁴⁴⁵, a Mojžíš a Árón a Chúr vystoupili¹⁶ na téměř⁵⁹⁴ pahrbku; (11) a jak Mojžíš měl svou ruku vztyčenu, dělo se¹³ 162, že¹⁴ přemáhal¹⁶² 595 Isráél, jak však¹⁰⁶ svou rukou polevoval³³⁷ 596, tu¹⁴ přemáhal¹⁶² 595 Amálék⁵²⁴. (12) A když Mojžíšovu ruce byly těžké, vzali⁴⁴ kámen, ten¹⁴ pod něho položili¹⁷ a usedl na něj a Árón a Chúr podepřeli¹³¹ 597 jeho ruce, jeden odtud a jeden odtud, a jeho ruce vytrvaly¹³ ve stálosti⁵⁹⁸ až do zajetí slunce, (13) a Jóša Amáléka⁵²⁴ a jeho lid zneškodnil⁵⁹⁹ ostrím⁵⁸⁴ meče. (14) A Hospodin řekl k Mojžíšovi: Toto zapiš na památku v knihu a vlož¹⁷ v uši³¹³ Jósuovy, že připomínku Amáléka⁵²⁴ chci⁹³ veskrze⁶⁰⁰ vyhladit⁶⁰¹ zpod nebes. (15) A Mojžíš zbudoval oltář a nazval jeho jméno: Hospodin, můj prapor⁶⁰², (16) i řekl: Protože je ruka na trůně Jáhově⁴⁹⁴ 603 – Hospodinův³⁷⁸ boj⁴⁴⁵ proti Amálékovi⁵²⁴ od pokolení do pokolení.

18 Když Jithró, kněz Midjána, Mojžíšův tchán, uslyšel o všem¹¹³⁸, co Bůh učinil Mojžíšovi⁵⁸⁸ a Isráélové, svému lidu⁵⁸⁸, že Hospodin Isráéle vyvedl²⁵² z Egypta, (2) vzal⁴⁴ Jithró, Mojžíšův tchán, Cippóru, ženu Mojžíšovu, po odeslání¹²³ jí, (3) a dva její syny, z nichž jednoho jméno bylo Géršóm⁸¹, neboť řekl: Stal jsem se¹³ návštěvníkem⁸² v cizí⁸³ zemi, (4) a jméno jednoho Eliezer⁶⁰⁴, neboť Bůh mého otce mi byl pomocí a vyprostil mě od meče faraónova. (5) I přišel Jithró, tchán Mojžíšův, a jeho synové a jeho žena k Mojžíšovi do pustiny, kde on u Boží hory tábořil⁴⁵¹ 605, (6) a vzkázal⁶⁰⁶ Mojžíšovi: Přišel jsem k tobě já, tvůj tchán Jithró, a tvá žena a s ní dva tvoji

synové. (7)A Mojžíš svému tchánu vyšel vstříc a poklonil se a políbil ho, i položili jeden druhému⁶⁰⁷ otázku⁶⁰⁸, zda se jim dobře vede⁶⁰⁹, a vešli do stanu (8)a Mojžíš svému tchánu vyrozprávěl³¹⁴ vše, co v prospěch Izraele⁶¹⁰ učinil Hospodin faraonovi⁵⁸⁸ a Egyptánům⁵⁸⁸, všechny útrapy²⁷⁷, jež je na cestě postihly²⁹¹, a Hospodin je vyprostil. (9)A Jithró se zaradoval nade vším dobrem, jež Hospodin prokázal³⁶ Izráelovi, že jej⁶¹¹ vyprostil z ruky Egyptanů, (10)a Jithró řekl: *Budíž* veleben⁶¹² Hospodin, jenž vás vyprostil z ruky Egyptanů a z ruky faraonovy, jenž vyprostil lid zpod ruky Egyptanů. (11)Nyní vím¹⁶², že Hospodin je větší než všichni bohové⁹, neboť ve věci, již se nadmulí⁶¹³, je on nad nimi. (12)A Jithró, Mojžíšův tchán, vzal pro Boha^{45 614} vzestupnou *oběť*³⁴⁹ a jiné oběti; a přišel Áron a všichni starší Izráelovi jíst s Mojžíšovým tchámem před Boží tváří chléb⁸⁰.

(13)A nazítrí²⁷⁴ se stalo¹³, že¹⁴ Mojžíš usedl k rozsuzování⁵⁴³ lidu, a lid před Mojžíšem stál¹⁶² od jitra až do večera; (14)a když Mojžíšův tchán pozoroval^{41 162} vše, co on lidu⁵⁸⁸ činil, řekl¹⁴⁴: *Co je toto za věc, již ty lidu⁵⁸⁸ činíš? Proč ty sedíš sám³⁹³ a všechen lid před tebou od jitra do večera musí stát⁶¹⁵?* (15)A Mojžíš svému tchánu řekl: Protože lid ke mně přichází dotazovat se⁶¹⁶ Boha. (16)Když mají *nějakou*⁶¹⁷ záležitost¹⁷⁸, přijde to ke mně, i rozsuzuji mezi jedním a mezi druhým⁶⁰⁷ a dávám na vědomí⁶¹⁸ Boží ustanovení^{128 180} a jeho zákony⁴³⁴. (17)A Mojžíšův tchán ke němu řekl: Ta věc, již ty činíš, není dobrá; (18)docela⁶¹⁹ se můžeš⁵⁹³ umořit⁶²⁰ i ty i tento lid, jenž je s tebou, neboť ta věc je¹⁶² pro tebe příliš těžká⁹, nemůžeš ji konat sám³⁹³. (19)Poslechni nyní na¹³⁰ můj hlas, chci⁹³ ti poradit a kéž je¹¹ Bůh s tebou: buď ty lidu zástupcem vůči⁶²¹ Bohu a ty přednášej⁶²² Bohu záležitosti¹⁷⁸ (20)a vysvětluj jim⁶²³ ustanovení^{128 181} a zákony^{434 624} a dávej jim na vědomí cestu, již mají⁹⁹ chodit^{551 625}, a činnost, již mají⁹³ činit⁶²⁶; (21)a ty nechť si ze všeho lidu vyhlédáš¹¹ zdatné muže⁶²⁷, mající Boha v úctě⁵¹⁴, muže pravdy⁶²⁸, nenávidící nespravedlivý zisk, a nechť je nad nimi ustanovuješ¹¹⁷ za představené¹⁸ tisíců,

představené¹⁸ set, představené¹⁸ padesátek a představené¹⁸ desítek, (22)at' lid v každé době rozsuzují⁵⁴³; at' se děje¹³, že každou větší⁶²⁹ záležitost¹⁷⁸ budou přednášet⁶²² tobě, ale každou menší⁶²⁹ záležitost¹⁷⁸ budou rozsuzovat⁵⁴³ oni. Tak¹⁴ ze sebe⁹⁶ část břemene slož⁶³⁰, at' se toho oni ujmou^{335 336} s tebou. (23)Učiníš-li tu věc, jestliže¹⁴ ti tak rozkáže Bůh, pak¹⁴ budeš moci obstát⁶³¹ a i všechen tento lid bude v pokoji vcházet na své místo⁹⁷. (24)A Mojžíš uposlechl hlasu svého tchána a učinil vše, co řekl; (25)i vybral⁵⁹³ Mojžíš ze všeho Izraele zdatné muže⁶²⁷ a určil⁶³² je za hlavy nad lidem, představené¹⁸ tisíců, představené¹⁸ set, představené¹⁸ padesátek a představené¹⁸ desítek, (26)i jali se rozsuzovat⁵⁴³ lid v každé době – nesnadně²⁷ záležitosti^{178 277} přednášeli⁶²² Mojžíšovi a každou menší⁶²⁹ záležitost¹⁷⁸ rozsuzovali⁵⁴³ oni. (27)A Mojžíš svého tchána propustil¹²³ a on odešel⁶³³ do své země.

19 V třetím měsíci po⁵⁴⁷ vyjití Izráelových dětí⁸⁵ ze země Egypta, v tento den přišli v pustinu Sínaj, (2)neboť¹⁴ byli nastoupili cestu⁴¹⁷ z Refidím a přišli v pustinu Sínaj a v pustině se utábořili⁴⁵¹ – ano, tam se Izráel utábořil⁴⁵¹ naproti hoře. (3)A Mojžíš vystoupil¹⁶ k Bohu a Hospodin na něho⁹⁴ z té hoře zavolal výrokem: Takto musíš⁹³ říci domu Jákobovu a oznámit¹⁵⁵ dětem⁸⁵ Izráelovým: (4)Vy jste viděli¹⁶², co jsem učinil Egyptánům, i nesl^{162 335 336} jsem vás na křídlech orlů a přivedl jsem vás k sobě; (5)a nyní, budete-li vpravdě⁵⁴⁴ poslouchat na můj hlas¹³⁰ a zachovávat³⁹⁵ mou smlouvu, pak¹⁴ se mi stanete¹³ zvláštním pokladem⁶³⁴ nade všechny národnosti^{518 635}, neboť⁶³⁶ celá⁶³⁷ země patří¹⁷ mně, (6)ale vy mi budete královstvím kněží a svatým národem⁵¹⁸. Toto⁶³⁸ jsou slova, jež budeš¹¹ vyslovovat k Izráelovým dětem⁸⁵.

(7)A Mojžíš přišel a povolal starší³⁸ lidu a předložil¹⁷ jim³³⁹ všechny tyto věci¹⁷⁸, jež mu Hospodin rozkázal, (8)a všechen lid spolu odpověděl, i řekli: Vše, co Hospodin promluvil, budeme činit. A Mojžíš slova lidu přinesl k Hospodinu zpět¹³⁴ (9)a Hospodin k Mojžíšovi řekl: Hle, já se chystám k tobě přijít²²⁰ v hustotě

mraku, aby při mém mluvení s tebou lid slyšel, a také *aby* v tebe navždy¹¹² důvěřovali. A Mojžíš Hospodinu oznámil¹⁵⁵ slova lidu (10) a Hospodin k Mojžíšovi řekl: Jdi k lidu a posvět je dnes a zítra a necht' vyperou¹¹ svá ošacení, (11) a na třetí den necht' jsou¹¹⁶² připraveni⁵³³, neboť v třetí den bude Hospodin před očima všeho lidu sestupovat na horu Sínaj. (12) A lidu vůkol musíš⁹³ uložit omezení⁶³⁹ výrokem: Chraňte se³⁹⁵ vystupovat¹⁶ na horu *anebo* sahat na její okraj⁴⁵²; každý, kdo⁹⁶ sáhne na horu, musí⁹³ jistotně⁶⁴⁰ být usmrcen. (13) Nesmíš⁹³ na něho sahat rukou, nýbrž⁵⁵⁹ musíš⁹³ být k smrti⁶⁴¹ ukamenován nebo naskrze⁶⁴¹ prostřelen; ať⁶⁴² zvíře²⁵¹, ať⁶⁴² člověk³²³, nesmíš⁹³ zůstávat naživu¹¹⁸⁵; při prodlouženém zvuku⁶⁴³ polnice⁶⁴⁴ budou¹¹ oni vystupovat¹⁶ na horu. (14) A Mojžíš z hory sestoupil k lidu a posvětil lid, i vyprali svá ošacení; (15) a řekl k lidu: Buďte připraveni⁵³³ na třetí z dní; necht' se nepřibližujete¹¹⁶⁸³ k ženě.

(16) A v třetí den se při nastávání¹³ jitra stalo¹³, že¹⁴ nastalo¹³ hřmění²⁹⁷ a blesky a na hoře mohutný⁶⁴⁶ oblak a velmi silný zvuk trouby⁶⁴⁷; i rozchvěl⁶⁴⁸ se všechen lid, jenž *byl* v táboře⁴⁷¹. (17) A Mojžíš lid z tábora⁴⁷¹ vyvedl²⁵² vstříc Bohu, i postavili se na úpatí⁶⁴⁹ hory; (18) a hora Sínaj se celá⁴¹⁵ rozdýmala⁶⁵⁰, protože⁶⁵¹ na ni v ohni sestoupil Hospodin, a její dým vystupoval¹⁶ jako dým tavicí pece, a celá hora se velmi roztrásla⁶⁴⁸. (19) A stále zazníval⁶⁵² zvuk trouby⁶⁴⁷, a velmi silný⁶⁵³; Mojžíš promlouval a Bůh mu hlasem⁶⁵⁴ odpovídal. (20) A Hospodin sestoupil na horu Sínaj, na téměř⁵⁹⁴ hory, i povolal Hospodin na téměř⁵⁹⁴ hory Mojžíše³⁶ a Mojžíš vystoupil¹⁶. (21) A Hospodin k Mojžíšovi řekl: Sestup, prones proti lidu napomenutí⁶⁵⁵, aby se nepokoušeli proniknout⁶⁵⁶ k Hospodinu k podívání, neboť¹⁴ by mnoho z nich padlo; (22) a i kněží, kteří¹⁹⁶ se přibližují k Hospodinu, necht' se posvěcují¹¹, aby Hospodin nevyrážel proti nim⁶⁵⁷. (23) A Mojžíš k Hospodinu řekl: Lid nebude mocí vystoupit¹⁶ k hoře Sínaji, neboť ty jsi proti nám pronesl napomenutí⁶⁵⁵ výrokem: Opatří horu omezením⁶³⁹ a posvět ji. (24) A Hospodin k němu řekl: Jdi, sestup, a vystoupíš¹¹⁶

ty a s tebou Áron, ale kněží a lid necht' se nepokoušejí¹¹ proniknutím vystoupit¹⁶ k Hospodinu, aby nevyrážel proti nim⁶⁵⁷. (25) A Mojžíš k lidu sestoupil a promluvil k nim.

20 A Bůh vyslovil všechna tato slova výrokem:

(2) Tvým Bohem *jsem* já, Hospodin⁶⁵⁸, jenž jsem tě vyvedl²⁵² ze země Egypta, z domu nevolníků; (3) nesmíš⁹³ mít³⁸⁹ přede mnou³³⁹ dalších⁸⁰⁴ bohů.

(4) Nesmíš⁹³ si zhotovit³⁶ sochu⁶⁶⁰ ani žádně²⁷³ zobrazení⁶⁶¹ *toho*, co je v nebesích shora, ani co je na zemi zespad, ani co je ve vodách zespad vůči zemi; (5) nesmíš⁹³ se jim klanět a nesmíš⁹³ jim sloužit¹⁰⁸, neboť já, Hospodin, tvůj Bůh, *jsem* Bůh žárlivý, navštěvující¹¹⁶ nepravost⁶⁶⁴ otců na dětech⁸⁵, a třetím a na čtvrtém *pokolení* mezi nenávidícími⁴³⁰ mě (6) a prokazující³⁶ laskavost⁵¹⁵ tisícům mezi milujícími⁴³⁰ mě a mezi zachovávajícími³⁹⁵ mé rozkazy.

(7) Jméno Hospodina, svého Boha, nesmíš⁹³ pronést³³⁵ pro daremnost⁶⁶⁶, neboť Hospodin *toho*, kdo jeho jméno bude pro daremnost⁶⁶⁶ pronášet³³⁵, nebude nechávat bez trestu⁶⁶⁷.

(8) Pamatuj *na* den soboty⁵⁷⁴ k jeho svěcení. (9) Šest dní budeš¹¹ pracovat¹⁰⁸ a vykonáš¹¹ všechno své zaměstnání⁶⁶⁸, (10) *ale* sedmý den je sobota⁵⁷⁴ Hospodinu, tvému Bohu; žádně²⁷³ zaměstnání⁶⁶⁸ vykonávat nesmíš⁹³, ty ani tvůj syn ani tvá dcera, tvůj nevolník ani tvá služebnice ani tvůj dobytek²⁵¹ ani cizinec⁸² u tebe⁵⁰⁵, jenž je v tvých branách, (11) neboť šest dní vytvářel³⁶ Hospodin nebesa a zem, moře a vše, co v nich je, a v sedmý den spočinul³³⁷ – proto Hospodin sedmý den požeňal a posvětil jej.

(12) Važ⁴⁵⁸ si svého otce a své matky, aby se na půdě⁹⁸, již se ti Hospodin, tvůj Bůh, chystá dát²⁰⁰, mohly⁹³ prodloužit tvé dni.

(13) Nesmíš⁹³ vraždit.

(14) Nesmíš⁹³ cizoložit.

(15) Nesmíš⁹³ krást.

(16) Proti svému bližnímu⁶⁸ nesmíš⁹³ vypovídat⁷⁸⁵ lživým svědectvím⁷⁹⁸.

(17) Nesmíš⁹³ být chtivý domu svého bližního⁶⁸, nesmíš⁹³ být chtivý ženy

svého bližního^{68 669} ani jeho nevolníka ani jeho služebnice ani jeho hovězího dobytčete ani jeho osla ani čehokoli²⁷³, co tvému bližnímu^{68 669} patří.

(18)A všechen lid, ti pozorovali⁴¹ hřmění⁶⁴⁵ a blesky a zvuk trouby⁶⁴⁷ a dýmající horu; to¹⁴ když lid zpozoroval⁴¹, zapotáceli se⁴⁴ a stanuli z daleka (19) a řekli k Mojžíšovi: Mluv s námi ty, však¹⁴ budeme slyšet⁶⁷⁰, ale necht' s námi nemluví Bůh, abychom nemuseli⁹³ umřít. (20)A Mojžíš k lidu řekl: Nemusíte⁹³ se bát⁶⁷¹, neboť Bůh přišel za účelem přezkoušení⁵⁸⁶ vás a proto, aby byla jeho bázeň⁶⁷² před vaší tvář^{339 659}, abyste nehrěšili. (21)I stanul lid z daleka a Mojžíš se přiblížil⁶⁸³ k mračnu⁶⁷³, kde byl Bůh.

(22)A Hospodin k Mojžíšovi řekl: Takto musíš⁹³ říci k Izráelovým dětem⁸⁶: Vy jste sledali⁴¹, že jsem s vámi promluvil z nebes; (23)nesmíte⁹³ vedle mne⁶⁷⁴ hotovit³⁶ bohů ze stříbra, ani bohů ze zlata si nesmíte⁹³ hotovit³⁶. (24)Budeš¹¹ mi hotovit³⁶ oltář ze zeminy⁹⁸ a na něm obětovat⁶⁷⁵ své vzestupné oběti³⁴⁹ a své oběti pokojných hodů⁶⁷⁶, svůj drobný dobytek a svůj skot; na každém místě⁹⁷, kde budu dávat připomínat své jméno, budu k tobě přicházet a žehnat ti. (25)A budeš-li mi chtít⁹³ zhotovit³⁶ oltář z kamenů, nesmíš⁹³ jimi budovat s otesáváním, neboť mávneš¹⁰⁵⁰-li nad ním svým dlátem, znesvětiš^{44 116} jej; (26)ani k mému oltáři nesmíš⁹³ vystupovat¹⁶ po stupních, aby nad ním nebyla odkrývána tvá nahota.

21 A toto⁶³⁸ jsou práva⁵⁴³, jež jim³³⁹ budeš¹¹ předkládat¹⁷: (2)Kdykoli budeš kupovat⁵²⁶ nevolníka, Hebrej³², budeš¹¹ sloužit¹⁰⁸ šest let a v sedmém budeš¹¹ zdarma⁶⁷⁷ odcházet⁶⁷⁸ jako svobodný; (3)přicházeli sám⁶⁷⁹, budeš¹¹ odcházet⁶⁷⁸ sám⁶⁷⁹, byl-li on manželem⁶⁸⁰ ženy, budeš¹¹ s ním odcházet⁶⁷⁸ i jeho žena, (4)bude-li mu dávat ženu jeho pán a ona mu porodí syny nebo dcery, budeš¹¹ zůstávat¹³ ta žena a její děti³⁷ svému⁶⁸¹ pánu a on budeš¹¹ odcházet⁶⁷⁸ sám⁶⁷⁹. (5)A řekne-li ten nevolník výslovně⁶⁸²: Miluji¹⁶² svého pána, svou ženu a své děti⁸⁵, nebudu¹¹ odcházet⁶⁷⁸ svobodem, (6)pak¹⁴ ho jeho pán přivede¹¹ blíže⁶⁸³ k Bohu⁶⁸⁴ a přivede¹¹

ho blíže⁶⁸³ ke dveřím nebo k zárubni, i probodne¹¹ jeho pán jeho ucho bodcem a bude^{11 162} mu sloužit¹⁰⁸ navždy¹¹².

(7)A kdykoli bude někdo⁶⁵ za služebnici prodávat svou dceru, nebude ona moci⁹³ odejít⁶⁷⁸ způsobem⁶⁸⁵ odcházení⁶⁷⁸ nevolníku; (8)znelíbí-li se svému pánu⁶⁸⁶ (jestliže⁶⁸⁷ ji určil sobě), pak¹⁴ ji dovoli¹¹ vykoupit; pro svou proradnost⁶⁸⁸ vůči ní nebude mít pravomoc⁶⁸⁹ prodat ji cizímu⁸³ lidu. (9)A bude-li ji chtít⁹³ určit svému synu, bude¹¹ s ní jednat podle práva⁵⁴³ dcer; (10)bude-li pro něho^{45 690} chtít⁹³ vzít další⁸⁰⁴, nesmí⁹³ ubrat⁶⁹¹ její⁶⁹² obživu⁶⁹³, jejího⁶⁹² přidělení⁶⁹⁴ a spoluzítí s ní⁶⁹⁵; (11)a nebude-li jí poskytovat³⁶ tohoto trojího⁶⁹⁶, pak¹⁴ ona bude moci⁹³ odejít⁶⁷⁸ zdarma⁶⁷⁷, bez peněz⁴²⁶.

(12)Kdo člověka⁶⁵ udeří^{62 697}, takže¹⁴ on umře, bude muset⁹³ být jistotně⁶⁴⁰ usmrčen, (13)ale kdo nenastrojil⁶⁹⁸ úklad⁶⁹⁹ a Bůh v jeho ruku dopustil⁷⁰⁰, pak¹⁴ ti chci⁹³ určit¹⁷ místo⁹⁷, kam bude moci⁹³ uprchnout; (14)ale kdykoli se někdo⁶⁵ bude opovážovat⁶¹³ na svého bližního^{68 669} k jeho zabití lsti⁷⁰¹, z blízkosti²⁴³ mého oltáře ho musíš⁹³ vzít k smrti, (15)a kdo udeří^{62 697} svého otce anebo svou matku, bude muset⁹³ být jistotně⁶⁴⁰ usmrčen, (16)a kdo člověka⁶⁵ ukradne⁶⁹⁷ a prodá⁶⁹⁸ ho, anebo bude nalezen v jeho ruce, bude muset⁹³ být jistotně⁶⁴⁰ usmrčen, (17)a kdo bude svému otci anebo své matce zlořečit⁶⁹⁷, bude muset⁹³ být jistotně⁶⁴⁰ usmrčen. (18)A kdykoli se budou muži vadit⁷⁰² a jeden druhého⁶⁰⁷ udeří⁶² kamenem nebo pěstí, ale nebude mřít, nýbrž¹⁴ ulehne⁷⁰³ na lůžko - (19)jestliže bude moci⁹³ vstát a bude venku⁴²⁹ o své berle⁷⁰⁴ popocházet⁷⁰⁵, pak¹⁴ bude¹¹ ten, jenž¹⁹⁶ ho udeřil^{62 697}, uznán za nevinného⁶⁶⁷, bude jen muset⁹³ nahradit⁶³² jeho nečinnost⁷⁰⁶ a dát ho zplna vyléčit⁷⁰⁷. (20)A kdykoli někdo⁶⁵ svého nevolníka nebo svou služebnici bude bít⁶² kyjem⁷⁰⁸, takže¹⁴ pod jeho rukou umře, bude muset⁹³ být jistotně⁷⁰⁹ potrestán⁷¹⁰, (21)avšak⁷¹¹ bude-li moci⁹³ vydržet⁶³¹ den nebo dva dni, nebude⁹³ trestán⁷¹⁰, neboť on, to jsou jeho peníze⁴²⁶. (22)A kdykoli se budou muži rvát⁷¹² a strčí^{128 713} do těhotné ženy⁷¹⁴, takže¹⁴ její dítky³⁷ budou vycházet²⁵², ale nebude

nastávat¹³ úraz, bude¹¹⁷¹⁵ jistotně pokutován⁷¹⁶ podle toho, co na něho bude chtít⁹³ uvalit²³⁰⁷¹⁷ manžel⁶⁸⁰ té ženy, i zaplatí¹¹⁶³² podle rozhodčích⁷¹⁸. (23)A bude-li úraz nastávat¹³, pak¹⁴ budeš muset⁹³ dát žití¹⁴⁷ za žití¹⁴⁷, (24)oko za oko, zub za zub, ruku za ruku, nohu za nohu, (25)spáleninu za spáleninu, pohmožděninu⁷¹⁹ za pohmožděninu⁷¹⁹, modřinu⁷²⁰ za modřinu⁷²⁰. (26)A kdykoli někdo⁶⁵ bude bít⁶² v oko svého nevolníka nebo v oko své služebnice, takže¹⁴ je zničit⁷²¹, pak¹⁴ ho za jeho oko bude muset⁹³ propustit¹²³ jako svobodného; (27) a bude-li vyřádit⁷⁰³ zub svého nevolníka nebo zub své služebnice, bude ho muset⁹³ propustit¹²³ jako svobodného za jeho zub.

(28)A kdykoli muže nebo ženu bude trkat býk, takže umře, bude ten býk muset⁹³ být k smrti⁶⁴¹ ukamenován a jeho maso se nebude⁹³ jíst, ale majitel⁶⁸⁰ býka bude nevinen. (29)A jestliže býk – on byl od dřívějška¹⁴⁰ trkavý a bylo to u jeho majitele⁶⁸⁰ dosvědčeno⁶⁵⁵⁷²², a nedával na něho pozor³⁹⁵, takže¹⁴ usmrtil svoje nebo ženu, bude ten býk muset⁹³ být ukamenován a i jeho majitel⁶⁸⁰ bude muset⁹³ být usmrčen; (30) bude-li na něho uvalováno²³⁰⁷¹⁷ zadostučinění⁷²³, pak¹⁴ zaplatí¹¹⁶³² výkupné⁶⁷²⁴ svého žití¹⁴⁷ podle všeho, co na něho bude uvalováno²³⁰⁷¹⁷, (31) buď že trkal syna, buď že trkal dceru, bude¹¹ se mu činit podle tohoto soudu⁵⁴³. (32) Bude-li býk trkat nevolníka nebo služebnici, bude⁷²⁵ muset⁹³ dát jeho pánu třicet šeklů⁷²⁶ stříbra a býk bude muset⁹³ být ukamenován. – (33)A kdykoli někdo⁶⁵ bude otvírat jámu⁷²⁷ nebo kdykoli někdo⁶⁵ bude vyhlubovat jámu⁷²⁷ a nebude ji přikrývat a padne tam býk nebo osel, (34) bude muset⁹³ škodu nahradit⁷²⁸⁷²⁹ majitel⁶⁸⁰ té jámy – vyplatit¹³⁴ peníze⁴²⁶ jeho majitel⁶⁸⁰ a usmrcen se bude¹¹ dostávat¹³ jemu. – (35)A kdykoli bude trkat něčí⁶⁵ býk býka jeho bližního⁶⁸⁶⁶⁹, takže¹⁴ uhynie, pak¹⁴ živého býka prodají¹¹ a peníze⁴²⁶ za něj⁷³⁰ rozdělí¹¹, a budou¹¹ dělit i usmrceného; (36) nebo, vědělo¹⁶² li se, že býk – on byl od dřívějška¹⁴⁰ trkavý a jeho majitel⁶⁸⁰ na něho nedával pozor³⁹⁵, bezpodmínečně⁷³¹ bude muset⁹³ škodu nahradit⁷²⁸⁷²⁹ býkem za býka a usmrceného se bude¹¹ dostávat¹³ jemu.

22 Kdykoli někdo⁶⁵ bude krást býka nebo drobné dobytče³⁶¹ a zabije je nebo je prodá, bude muset⁹³ škodu nahradit⁷²⁸⁷²⁹ pěti kusy skotu za býka *anebo* čtyřmi kusy drobného dobytka za drobné dobytče³⁶¹ (2)⁷³² (jestliže bude zloděj moci⁹³ být dopaden²⁹¹ při vloupání a bude udeřen⁶², takže¹⁴ umře, nebude za něho⁴⁵ viny krve⁷³³, (3) vzjede⁷³⁴ li nad ním slunce, vina krve⁷³³ za něho⁴⁵ bude); škodu bude muset⁹³ nahradit⁷²⁸⁷²⁹ bezpodmínečně⁶⁷³¹, nebude-li mít⁷³⁵ čím, pak¹⁴ bude¹¹ za své zlodějství prodán. (4) Najde-li se krádež⁷³⁶ prokazatelně⁷³⁷ v jeho ruce živá, od býka až po osla, až po drobné dobytče³⁶¹, bude muset⁹³ škodu nahradit⁷²⁸⁷²⁹ dvojnásobně.

(5) Kdykoli někdo⁶⁵ bude dávat spát⁷³⁸ pole nebo vinici, totiž¹⁴ vyžene¹²³ své zvířectvo⁷³⁸, ať se napase⁷³⁸⁷³⁹ v poli jiného⁸⁰⁴, bude muset⁹³ škodu nahradit⁷²⁸⁷²⁹ z nejlepšího ze svého pole a z nejlepšího ze své vinnice. – (6) Kdykoli bude vznikat⁷⁴⁰ oheň a zachvátí²⁹¹ trní⁷⁴¹, takže¹⁴ jám bude stráven⁷⁴² stoh nebo stojaté obilí nebo pole, škodu bezpodmínečně⁷³¹ bude muset⁹³ nahradit¹¹⁷²⁸⁷²⁹ ten, kdo¹⁹⁶ požár⁷³⁸ založil⁶⁹⁷⁷³⁸. – (7) Kdykoli někdo⁶⁵ bude dávat k svému bližnímu⁶⁸⁶⁶⁹ opatrovat³⁹⁵ peníze⁴²⁶ nebo věci¹²⁷ a bude to z domu toho muže ukradeno – bude-li zloděj moci⁹³ být dopaden²⁹¹, bude muset⁹³ škodu nahradit⁷²⁸⁷²⁹ dvojnásobně, (8) nebude-li zloděj moci⁹³ být dopaden²⁹¹, pak¹⁴ bude¹¹ majitel⁶⁸⁰ toho domu přiveden bliže⁷⁴³ k Bohu⁶⁸⁴, zda⁷⁴⁴ nevztáhl¹²⁰ svou ruku na majetek⁶⁶⁸ svého bližního⁶⁸⁶⁶⁹. (9) Stran každého druhu⁷⁷⁸ přestoupení⁷⁴⁵, stran býka⁷⁴⁶, stran osla⁷⁴⁶, stran drobného dobytčete³⁶¹⁷⁴⁶, stran pláště, stran všeho ztraceného, o čem se bude říkat, že je to³⁴ toto⁷⁴⁷ – záležitost⁷⁷⁸ jich obou bude¹¹ přicházet před Boha⁶⁸⁴; koho Bůh⁶⁸⁴ bude prohlašovat za zlovolného⁷⁴⁸, bude muset⁹³ svému bližnímu⁶⁸⁶⁶⁹ dvojnásobně nahradit škodu⁷²⁸⁷²⁹. (10) Kdykoli někdo⁶⁵ bude dávat k svému bližnímu⁶⁸⁶⁶⁹ opatrovat³⁹⁵ osla nebo býka nebo drobné dobytče³⁶¹ *anebo* jakýkoli²⁷³ kus dobytka²⁵¹, a uhynie nebo bude zmrzačeno nebo zajato, aniž kdo viděl⁷⁴⁹, (11) bude¹¹ mezi nimi oběma nastávat¹³ přísaha Hospodi-

nova⁷⁵⁰, zda nevztáhl¹²⁰ svou ruku na majetek⁶⁶⁸ svého bližního^{68 669}, a jeho majitel⁶⁸⁰ to uzna¹⁷⁵¹, i nebude muset^{93 752} škodu nahrazovat^{728 729}, (12) *ale* bylo-li prokazatelně⁷³⁷ krazeno z jeho blízkosti²⁴³, bude muset⁹³ jeho majiteli⁶⁸⁰ škodu nahradit^{728 729}. (13) Bylo-li na kusy⁷³⁷ rozerváno, bude muset⁹³ přinést⁷⁵³ důkaz⁷⁵⁴; rozervané nebude muset⁹³ nahrazovat⁷⁵⁵. – (14) A kdykoli si je⁷⁵⁶ někdo⁶⁵ z blízkosti^{243 757} svého bližního^{68 669} bude vypíjčovat⁷⁵⁸ a bude zmrzačeno nebo uhyne, aniž bude při něm⁷⁵⁹ jeho majitel^{680 749}, bezpodmínečně⁷³¹ bude muset⁹³ škodu nahradit^{728 729}, (15) *byl-li* jeho majitel⁶⁸⁰ při něm⁷⁵⁹, nebude muset⁹³ škodu nahrazovat^{728 729}; bylo-li najaté, je¹⁶² *to*⁷⁶⁰ započteno⁷⁶¹ v nájemném za ně.

(16) A kdykoli muž bude svádět⁷⁶² panu, jež není zasnoubena, a ulehne s ní, bezpodmínečně⁷⁶³ si ji bude muset⁹³ koupit⁷⁶⁴ za ženu; (17) *pakli* její otec bude rozhodně⁷⁶⁵ odmítat²³² dát mu ji, bude muset⁹³ odvážit stříbro⁴²⁶ podle věna⁷⁶⁶ panen. – (18) Čarodějníci nesmí⁹³ nechat žít. – (19) Každý ulehší⁷⁶⁷ se zvířetem²⁵¹ musí⁹³ být jistotně⁶⁴⁰ usmrčen. – (20) Kdo obětuje⁶⁹⁷ bohům, ne samotnému³⁹³ Hospodinu, musí⁹³ být odevzdán⁷⁶⁸.

(21) A cizinci⁸² nesmí⁹³ ubližovat, aniž ho smíš⁹³ utlačovat¹⁰⁵, neboť jste byli¹⁶² cizinci⁸² v zemi Egypta. (22) Žádou²⁷³ vdovu *ani* sirotka nesmíš⁹³ týrat¹⁹; (23) budeš-li ho jakkoli⁷⁶⁹ týrat¹⁹, pak, bude-li ke mně úpěnlivě⁷⁶⁹ křičet, jistotně⁷⁶⁹ jeho křik budu slyšet⁷⁷⁰, (24) *i* vzplane¹⁴² můj hněv a budu vás zabíjet mečem a stanou se vaše ženy vdovami a vaše děti⁸⁶ sirotky. (25) Budeš-li mému lidu⁷⁷¹, chudému⁷⁷² u tebe, půjčovat peníze⁴²⁶, nesmíš⁹³ vůči němu být jako lichvář, nesmíš⁹³ na něho uvalit^{17 777} lichvu. – (26) Budeš-li vůbec⁷⁷³ v zástavu brát plášť svého bližního^{68 669}, do zajetí slunce mu jej musíš⁹³ vrátit, (27) neboť on je jeho jediným³⁹³ přikrytím, on je ošacením jeho kůži – nač bude ulehát? I stane se³, když bude ke mně křičet, že¹⁴ budu slyšet⁷⁷⁰, neboť já *jsem* milostivý¹²⁴.

(28) Nesmíš⁹³ zlořečit Bohu⁶⁸⁴, aniž smíš⁹³ proklínat náčelníka⁵⁷³ svého lidu. (29) Nesmíš⁹³ zdržovat⁷⁷⁴ svou plnou⁷⁷⁵

úrodu⁷⁷⁶ *ani* svou štávu⁷⁷⁷. Prvorozeného ze svých synů budeš⁹³ dávat mně; (30) *tak* budeš⁹³ činit se svým skotem^{588 778}, se svým drobným dobytkem⁵⁸⁸; sedm dní bude¹¹ při své matce, v osmý den jej budeš⁹³ dávat mně. (31) Budete¹¹ mi svatými lidmi^{323 1219} – nesmíte⁹³ jíst maso v poli rozervaného; budeš⁹³ je házet psovi.

23 Nesmíš⁹³ pronášet^{335 779} nepravdivou⁷⁸⁰ zprávu; nechť se zlovolným nepřikládáš^{11 230} svou ruku k tomu, abys byl^{13 781} křivdícím svědkem⁷⁸². (2) Nesmíš⁹³ se dát¹³ za mnohými⁷⁸³ ke zlu⁷⁸⁴, aniž smíš⁹³ při sporu vypovídat⁷⁸⁵ převracením⁷⁸⁶ se za mnohými⁷⁸³ k převracením⁷⁸⁶ jiných⁷⁸⁷, (3) aniž smíš⁹³ nuznému⁷⁸⁸ v jeho sporu nadřezovat⁷⁸⁹. – (4) Kdykoli budeš přicházet *na*⁷⁹⁰ býka tvého nepřitele nebo *na* jeho osla bloudícího, bezpečně⁷⁹¹ mu ho musíš⁹³ přivést zpět¹⁹⁴. (5) Kdykoli budeš vidět osla *toho*, kdo tě nenávidí⁶⁹⁷, ležet^{792 793} pod svým břemenem a chtěl¹⁶² bys upustit^{466 794} od ulehčení mu, bez váhání^{791 795} *mu* musíš⁹³ ulehčit s ním⁷⁹⁶. (6) Nesmíš⁹³ převracet⁷⁸⁶ právo⁵⁴³ svého nemajetného⁷⁹⁷ v jeho sporu; (7) od podvodné záležitosti^{178 798} budeš¹¹ zachovávat odstup⁷⁹⁹ a nevinného a spravedlivého nebudeš⁹³ zabíjet, neboť zlovolného nebudu ospravedlňovat⁷⁴⁸. (8) A nesmíš⁹³ brát úplatek, neboť úplatek oslepuje prozíravé⁸⁰⁰ a překrucuje slova spravedlivých. (9) A cizince⁸² nesmíš⁹³ utlačovat¹⁰⁵ – vždyť¹⁴ vy znáte¹⁶² duši⁸⁰¹ cizince⁸², neboť jste cizinci⁸² byli¹⁶² v zemi Egypta.

(10) A svou zem budeš¹¹ šest let osévat a její úrodu sklízet⁸⁰², (11) *ale* sedmého roku jí budeš¹¹ ulevovat a nechávat ji ležet, *ať* se najedí nemajetní⁷⁹⁷ tvého lidu, a zůstatek *po* nich může⁹³ sežrat polní živočišstvo²⁹⁶. Tak budeš¹¹ činit se svou vinicí⁵⁸⁸, se svou olivnicí⁵⁸⁸. (12) Šest dní budeš¹¹ dělat svá díla⁶²⁶, *ale* v den sedmý budeš¹¹ přestávat^{163 574}, aby si mohl⁹³ odpočinout³³⁷ tvůj býk⁷⁴⁶ i tvůj osel⁷⁴⁶ a oddechnout⁸⁰³ syn tvé služebnice i cizinec⁸². (13) A ve všem, co jsem k vám řekl, se budete¹¹ mít na pozor³⁹⁵ a jméno jiných⁸⁰⁴ bohů nesmíte⁹³ připomínat – nesmí⁹³ se uslyšet v tvých ústech.

(14) Třikrát⁸⁰⁵ v roce mi budeš¹¹ pořádat slavnost¹⁵⁸. (15) Budeš¹¹ zachovávat³⁹⁵

slavnost nekvašených *chlebů* – sedm dní budeš¹¹ jíst nekvašené *chleby* podle *toho*, co jsem ti rozkázal, k určenému času měsíce Ávívu⁴³⁶, neboť v něm jsi vyšel z Egypta, a necht' se před tvou tváří neukazují¹¹ prázdní; (16) a slavnost žně, prvotin⁸⁰⁶ tvých prací³⁶, *toho*, co jsi v poli zaséval; a slavnost sklizně⁸⁰² při vyjití⁸⁰⁷ roku, při sklizení⁸⁰² tvých prací³⁶ z pole. (17) Tříkrát v roce budeš¹¹ každý tvůj mužský⁸⁰⁸ přicházet ukázat se před tváří⁸⁰⁹ Pána, Hospodina. (18) Krev mé oběti nesmíš⁹³ obětovat s kynutým¹²⁰⁴ a tuk mých slavností²⁷⁷ nesmíš⁹³ zůstat přes noc⁸¹⁰ do jitra. (19) Nejlepší z¹²⁰⁵ prvotin⁸⁰⁶ své půdy budeš¹¹ vnášet v dům Hospodina, tvého Boha. Kůzle nesmíš⁹³ vařit v mléce jeho matky.

(20) Hle, já před tvou tváří³³⁹ posílám svého Anděla⁸⁹ k tvé ochraně³⁹⁵ na cestě a k tvému vedení na místo^{97 811}, jež jsem určil⁵³³. (21) Měj se před jeho tváří⁷² na pozoru³⁹⁵ a poslouvej na¹³⁰ jeho hlas; necht' v něm nevzbuzuješ¹¹ rozhořčení⁸¹², neboť nebude odpouštět^{395 813} stran vašich přestoupení^{277 745}, neboť v něm⁸¹⁴ je mé jméno; (22) ano, budeš-li vpravdě⁵⁴⁴ poslouchat na¹³⁰ jeho hlas a činit vše, co budu mluvit, budu nepřitelem tvých nepřátel⁸¹⁵ a protivníkem tvých protivníků⁸¹⁵, (23) neboť můj Anděl⁸⁹ půjde před tvou tváří a uvede tě k Emórimu a Chittímu a Perizzímu a Kenaanímu, Chivvímu a Jevúsímu¹⁰⁴, jež vyhubím⁸¹⁶. (24) Nesmíš⁹³ se klanět jejich bohům a nesmíš⁹³ jim sloužit^{108 662} a nesmíš⁹³ činit podle jejich činů, nýbrž⁵⁵⁹ je musíš⁹³ veskrze⁸¹⁷ vymýtit⁸¹⁸ a jejich sloupy⁸¹⁹ na padrt⁸²⁰ roztržit⁸²¹. (25) I budete¹¹ obsluhovat^{108 662} Hospodina, svého Boha, a on požehná tvůj chléb a tvou vodu; a z tvého středu^{122 822} budu odnímat⁹² nemoc, (26) v tvé zemi nebude potrativší⁸²³ ani neplodné⁸²³, i budu naplňovat počet tvých let. (27) Budu před tvou tváří³³⁹ vypouštět¹²³ svou hrůzu a v zmatek uvádět⁸²⁴ všechny lid, ty, mezi něž budeš přicházet, a všechny tvé nepřátele k tobě budu obracet⁶³² šíjí⁸²⁵, (28) a před tvou tváří budu posílat sršně²⁷⁷, kteří¹⁴ Chivvího, Kenaaního a Chittího¹⁰⁴ zpřed tvé tváře⁸²⁶ vyženou¹⁸⁹. (29) Nebudu

jej⁸¹⁶ před tvou tváří⁷² vyháňet¹⁸⁹ v jednom roce, aby se země nestávala¹³ poustou, takže¹⁴ by se proti tobě rozmnožilo polní živočišstvo²⁹⁶; (30) budu jej⁸¹⁶ před tvou tváří⁷² vyháňet¹⁸⁹ po málu⁸²⁷, než se budeš moci⁹³ rozplodit a zaujmout⁵²⁸ zem. (31) A tvé pomezí²³³ jsem určil²³⁰ od moře Rákosi^{150 343} až po moře Pelištím^{321 828} a od pustiny po Řeku⁸²⁹, neboť obyvatele¹²⁸ té země chci⁹³ dát ve vaši ruku, i vyženěš¹⁸⁹ je před svou tváří⁷². (32) Nesmíš⁹³ *vzhledem* k nim ani k jejich bohům uzavřít smlouvu⁸³⁰; (33) necht' nebydlí¹¹ v tvé zemi, aby tě nesváděli k hřešení vůči mně, neboť⁸³¹ bys obsluhoval^{108 662} jejich bohy, neboť^{831 832} to by ti bylo léčkou^{58 833}.

24 A k Mojžíšovi řekl⁸³⁴: Vystup¹⁶ k Hospodinu, ty a Árón, Nádáv a Avíhů a sedmdesát z Izráelových starších, a z daleka se pokloňte; (2) a Mojžíš necht' se k Hospodinu přiblížit^{11 683} sám³⁹³, ale oni necht' se nepřiblížují^{11 683}, a lid, ti necht' s ním nevystupují^{11 6}. (3) I přišel Mojžíš a všechna slova Hospodina a všechna práva⁵⁴³ vyrozprávil³¹⁴ lidu; a všechnen lid jedním hlasem odpověděl, i řekli: Všechna slova, jež Hospodin vyslovil, budeme vykonávat. (4) A Mojžíš všechna slova Hospodina zapsal a za jitra časné vstal a pod horou zbudoval oltář a dvanáct sloupů⁸¹⁹ podle dvanácti kmenů⁷⁰⁸ Izráelových, (5) a poslal mladíky¹¹⁶⁸ Izráelových dětí⁸⁵, ať vynesou vzestupné oběti³⁴⁹ a ať obětují⁶⁷⁵ oběti pokojných hodů⁶⁷⁶ Hospodinu, býky. (6) A polovinu krve Mojžíš vzal a dal¹⁷ v mísy⁸³⁵ a polovinu krve vykropil na oltář, (7) a vzal knihu smlouvy a jal se číst⁸³⁶ v uši³¹³ lidu, i řekli: Vše, co Hospodin vyslovil, budeme konat a budeme poslouchat. (8) A Mojžíš vzal krev a vykropil na lid a řekl: Hle, krev smlouvy, již s vámi uzavřel⁸³⁰ Hospodin stran⁸³⁷ všech těchto slov^{178 838}. (9) I vystoupil¹⁶ Mojžíš a Árón, Nádáv a Avíhů a sedmdesát z Izráelových starších (10) a uviděl Izráelova Boha, a pod jeho nohama jakoby práce⁸³⁹ z průsvitného⁸⁴⁰ safíru⁹⁸⁹ a co do lesku⁸⁴¹ jako sama nebesa⁸⁴²; (11) a na významné⁸⁴³ Izráelových dětí⁸⁵ nevztáhl^{120 834} svou ruku, i spatřili Boha a jedli¹⁶² a pili¹⁶².

(12)A Hospodin k Mojžíšovi řekl: Vystup¹⁶ ke mně na horu a buď tam, ať ti mohu⁹³ dát desky z kamene a zákon⁴³⁴ a rozkazy²⁷⁷, jež jsem napsal k jejich poučování⁸⁴⁴. (13)I vstal Mojžíš, i Jósua, jeho pobočník¹⁰¹¹, a Mojžíš vystoupil¹⁶ na Boží horu, (14)a k starším řekl: Počkejte⁸⁴⁵ zde na nás, než se k vám budeme moci⁹³ vrátit; a hle, jsou s vámi Áron a Chúr – kdo bude mít nějaké záležitosti^{178 846}, může⁹³ se přiblížit⁶⁸³ k nim. (15)A Mojžíš vystoupil¹⁶ na horu a horu přikryl oblak, (16)i usadila se⁸⁶⁶ Hospodinova sláva⁵⁵⁶ na hoře Sinaji a oblak jí příkrýval¹⁶² po⁸⁴⁷ šest dní, a v sedmý den zavolal⁸³⁴ zprostřed oblaku na Mojžíše⁹⁴, (17)a vzhled Hospodinovy slávy⁵⁵⁶ na temeni⁵⁹⁴ hory byl před očima Isráelových dětí⁸⁵ jako stravující⁷⁴² oheň. (18)A Mojžíš vešel v střed oblaku a vystoupil¹⁶ k Hospodinu, i zůstal¹³ Mojžíš na té hoře čtyřicet dní a čtyřicet nocí.

25 A Hospodin k Mojžíšovi promluvil výrokem: (2)Promluv k Isráelovým dětem⁸⁵, ať mi přinášeji⁵⁵ oběť věnování¹⁰⁵³; necht' mou oběť věnování¹⁰⁵³ berou¹¹⁸⁴⁸ od¹⁸⁴ každého člověka⁶⁵, jehož srdce ho⁸⁴⁹ bude pobízet¹²¹⁸. (3)A toto bude má oběť věnování¹⁰⁵³, již od¹⁸⁴ nich budete¹¹ brát⁸⁴⁸: zlato a stříbro a mosaz⁸⁵⁰ (4)a modrý purpur⁸⁵¹ a červený purpur⁸⁵¹ a červcový⁸⁵² šarlat⁸⁵¹ a kment⁸⁵³ a kozí srst⁸⁵⁴ (5)a načerveneně⁸⁵⁵ kůže beranů a kůže jezevců⁸⁵⁶ a dříví^{541 857} akácií⁸⁵⁸, (6)olej k svícení⁸⁵⁹, vonné látky do oleje k pomazávání⁸⁶⁰ a do kouřidla¹⁰⁷⁴ z vonných koření⁸⁶¹, (7)a onyxové⁸⁶² kameny⁸⁶³ a kameny ke vsazování^{128 860 982} do přeho-^{864 865}zu a do náprsníku⁸⁶⁵; (8)a zhotoví^{11 36 128} mi svatyni⁵³¹, ať se mohu⁹³ usídlit⁸⁶⁶ vprostřed nich. (9)Podle všeho, co já se ti chystám ukázat²²⁰, vzor⁸⁶⁷ obydlí⁸⁶⁶ a vzor⁸⁶⁷ všech jeho zařízení¹²⁷, právě¹⁴ tak je budete¹¹ hotovit³⁶.

(10)Zhotoví^{11 36 128} tedy¹⁰⁶ z dříví^{541 857} akácií⁸⁵⁸ skříňku⁸⁶⁸, její délka dva lokte⁸⁶⁹ a půl a její šířka loket⁸⁶⁹ a půl a její výška loket⁸⁶⁹ a půl, (11)a budeš¹¹ ji potahovat ryzím zlatem – budeš¹¹ ji potahovat zevnitř i zevně⁸⁷⁰ – a zhotovíš^{11 36} na ni dokola obrubu ze zlata (12)a ulijš¹¹ k ní čtyři kruhy ze zlata, jež¹⁴ dáš¹¹ nad její čtyři podstavce⁸⁷¹, totiž¹⁴ dva kruhy na její jednu stranu¹⁰⁷⁶ a dva kruhy

na její druhou stranu¹⁰⁷⁶, (13)a zhotovíš^{11 36} z dříví^{541 857} akácií⁸⁵⁸ tyče a budeš¹¹ je potahovat zlatem, (14)a ty tyče musíš⁹³ vsunout v ty kruhy po stranách¹⁰⁷⁶ skříňky⁸⁶⁸ k nošení^{1335 336} skříňky⁸⁶⁸ na nich; (15)v kruhích skříňky⁸⁶⁸ ty tyče budou¹¹ zůstávat¹³, nesmějí⁹³ se od ní odpojit⁹². (16)A do té skříňky⁸⁶⁸ musíš⁹³ dát svědectví, jež chci⁹³ tobě dát. (17)A z ryzího zlata zhotovíš^{11 36} slitovnici⁸⁷², její délka dva lokte⁸⁶⁹ a půl a její šířka loket⁸⁶⁹ a půl, (18)a ze zlata zhotovíš^{11 36} dva kerúby – budeš¹¹ je hotovit³⁶ jako tepanou⁸⁷³ práci z obou konců⁸⁷⁴ slitovnice⁸⁷²; (19)zhotov³⁶ tedy¹⁰⁶ jednoho kerúba z tohoto konce^{874 875} a jednoho kerúba z tohoto konce^{874 875}, ze slitovnice^{872 874} ty kerúby budete¹¹ hotovit³⁶ na obou jejích koncích. (20)A ti kerúbové budou¹¹ křídla rozpínat¹²⁵⁷ vzhůru, zastírajíce svými křídly slitovnici^{872 938}, a jejich tváře k sobě navzájem³⁴⁶; tváře kerúbů necht' směřují^{11 876} k slitovnici⁸⁷²; (21)a tu slitovnici⁸⁷² musíš⁹³ dát shora na skříňku⁸⁶⁸ a do té skříňky⁸⁶⁸ musíš⁹³ dát svědectví, jež chci⁹³ tobě dát, (22)i budu se tam s tebou¹⁰⁷¹ setkávat⁹⁵⁶ a ze slitovnice^{96 872}, zprostřed dvou kerúbů, kteří budou nad skříňkou⁸⁶⁸ svědectví, s tebou budu mluvit o všem, co ti pro Isráelovy děti⁸⁵ budu rozkazovat.

(23)A zhotovíš^{11 36} z dříví^{541 857} akácií⁸⁵⁸ stůl, jeho délka dva lokte⁸⁶⁹ a jeho šířka loket⁸⁶⁹ a jeho výška loket⁸⁶⁹ a půl, (24)a budeš¹¹ jej potahovat ryzím zlatem a zhotovíš^{11 36} k němu dokola obrubu ze zlata, (25)a zhotovíš^{11 36} k němu dokola trnož⁸⁷⁷ na šířku dlaně a k tomu jeho trnoží⁸⁷⁷ dokola zhotovíš^{11 36} obrubu ze zlata. (26)A zhotovíš^{11 36} k němu čtyři kruhy ze zlata a ty kruhy musíš⁹³ dát na čtyři úhly, jež budou u jeho čtyř noh; (27)ty kruhy budou¹¹ při samém trnoží⁸⁷⁷ ložisky^{58 878} pro tyče k nošení^{1335 336} stolu. (28)A zhotovíš^{11 36} z dříví^{541 857} akácií⁸⁵⁸ tyče a budeš¹¹ je potahovat zlatem, i bude¹¹ se na nich stůl nosit^{162 335 336}. (29)A zhotovíš^{11 36} k němu⁸⁷⁹ podnosy^{880 881} a pánve^{881 882} k němu⁸⁷⁹ a konvice⁸⁸³ k němu⁸⁷⁹ a číše^{881 884} k němu⁸⁷⁹, jimiž se bude vylévat⁸⁸⁵; zhotovíš^{11 36} je z ryzího zlata. (30)A na ten stůl budeš¹¹ ustavičně před mou tvář²⁰⁰ dávat předkladné chleby^{277 886}.

(31)A zhotovíš¹¹³⁶ z ryziho zlata svícen⁸⁸⁷ – ten svícen⁸⁸⁷ bude¹¹ zhotovován³⁶ jako tepaná⁸⁷³ práce; bude¹¹ z něho⁸⁷⁴ jeho patice⁸⁸⁸ a jeho větve^{277 889}, jeho kalichy⁸⁹⁰, jeho hlavice^{128 891} a jeho květy, (32)a to šest větví^{128 889} vycházejících z jeho stran, tři větve^{128 889} svícnu⁸⁸⁷ z jedné strany a tři větve^{128 889} svícnu⁸⁸⁷ z druhé strany, (33)tři mandloňovité⁸⁹² kalichy⁸⁹⁰ na jedné větvi⁸⁸⁹, hlavice^{891 893} a květ, a tři mandloňovité⁸⁹² kalichy⁸⁹⁰ na jedné větvi⁸⁸⁹, hlavice^{891 893} a květ; tak při šesti větvích^{128 889} vycházejících ze svícnu⁸⁸⁷, (34)a na svícnu^{887 894} čtyři mandloňovité⁸⁹² kalichy⁸⁹⁰, jeho hlavice^{128 891} a jeho květy, (35)totiž¹⁴ hlavice^{891 893} pod dvěma větvemi^{128 889} z něho a hlavice^{891 893} pod dvěma větvemi^{128 889} z něho a hlavice^{891 893} pod dvěma větvemi^{128 889} z něho, stran šesti větví^{128 889} vycházejících ze svícnu⁸⁸⁷, (36)jejich hlavice^{128 893} a jejich větve^{128 889} budou¹¹ z něho⁸⁷⁴, celý⁴¹⁵ bude jedinou tepanou⁸⁷³ prací z ryziho zlata. (37)A zhotovíš¹¹³⁶ k němu⁸⁷⁹ sedm lamp (a jeho lampy se budou^{11 895} rozžehat^{162 896} a bude se^{11 895} svítit¹⁶² na jemu⁹⁹⁹ protilehlou stranu) (38)a kratiknoty k němu⁸⁷⁹ a zhášená⁸⁹⁷ k němu⁸⁷⁹ z ryziho zlata. (39)Bude se^{11 895} hotovit³⁶ se všemi těmito náčinými¹²⁷ z kikkáru⁸⁹⁸ ryziho zlata; (40)viz tedy¹⁰⁶ a zhotov³⁶ je podle jejich vzoru⁸⁶⁷, jež jsi ty uschopňován⁸⁹⁹ vidět na hoře.

26 A obydlí⁸⁶⁶ budeš¹¹ hotovit³⁶ z deseti koberců z tkaného kmentu⁸⁵³ a modrého purpuru⁸⁵¹ a červeného purpuru⁸⁵¹ a červcového⁸⁵² šarlatu⁸⁵¹; ty⁹⁰⁰ budeš¹¹ hotovit³⁶ s kerúby umělecké práce⁹⁰¹. (2)Délka jednoho koberce osmdvacet loket^{869 902} a šířka jednoho koberce čtyři lokte^{869 902}, pro všechny koberce jedna míra. (3)Pět koberců bude¹¹ připojovaných k sobě navzájem⁹⁰³ a pět koberců připojovaných k sobě navzájem⁹⁰³, (4)a z modrého purpuru⁸⁵¹ zhotovíš¹¹³⁶ očka na okraji²²¹ jednoho koberce od konce ve spoji⁹⁰⁴, a tak budeš¹¹ činit u okraje²²¹ koncového koberce na druhé straně spoje⁹⁰⁵. (5)Padesát oček budeš¹¹ hotovit³⁶ na jednom koberci a padesát oček budeš¹¹ hotovit³⁶ na konci koberce, jež bude na druhé straně spoje⁹⁰⁵; očka budou¹¹ protilehlá vůči sobě navzájem⁹⁰³.

(6)A zhotovíš¹¹³⁶ ze zlata padesát sponek a těmi sponkami koberce k sobě navzájem⁹⁰³ budeš¹¹ připojovat, ať je obydlí⁸⁶⁶ sjednoceno⁹⁰⁶.

(7)A z kozí srstí⁸⁵⁴ zhotovíš¹¹³⁶ koberce na stan nad obydlím^{866 907}; těch⁹⁰⁰ koberců budeš¹¹ hotovit³⁶ jedenáct⁹⁰⁸. (8)Délka jednoho koberce třicet loket^{869 902} a šířka jednoho koberce čtyři lokte^{869 902}; pro jedenáct koberců⁴⁵ jedna míra, (9)a budeš¹¹ spojovat pět koberců zvláště³⁹³ a šest koberců zvláště³⁹³, a šestý koberce na průčelní straně⁹⁰⁹ stanu budeš¹¹ zdvojit⁹¹⁰. (10)A zhotovíš¹¹³⁶ padesát oček na okraji²²¹ jednoho koncového koberce ve spoji⁹⁰⁴ a padesát oček na okraji²²¹ druhého koberce spoje^{904 911}, (11)a zhotovíš¹¹³⁶ padesát sponek z mosazi⁸⁵⁰ a budeš¹¹ ty sponky navlékat v očka a tak spojovat stan, ať je sjednocen⁹⁰⁶. (12)A přesahující⁹¹² převis koberců⁹¹³ stanu, přesahující⁹¹² polovina koberce, bude¹¹ převislý na zadní straně⁹¹⁴ obydlí⁸⁶⁶, (13)a co přesahuje^{912 915} na délce koberců stanu, loket⁸⁶⁹ odtud a loket⁸⁶⁹ odtud, bude¹¹ převěšováno po stranách obydlí, odtud a odtud, k jeho pokrytí.

(14)A zhotovíš¹¹³⁶ k stanu příkrov z načervenených⁸⁵⁵ kozí beranů a shora příkrov z kozí jezevců⁸⁵⁶.

(15)Az dříví^{541 857} akácií⁸⁵⁸ k obydlí⁸⁶⁶ zhotovíš¹¹³⁶ stojatá prkna; (16)délka prkna deset loket⁸⁶⁹ a šířka jednoho prkna loket⁸⁶⁹ a půl, (17)k jednomu prknu dva čepy⁹¹⁶ navzájem⁹⁰³ spjaté; tak budeš¹¹ činit se všemi prkny⁵⁸⁸ obydlí⁸⁶⁶. (18)Zhotovíš¹¹³⁶ tedy¹⁰⁶ k obydlí⁸⁶⁶ prkna, dvacet prken k jižnímu⁹¹⁷ směru, na jih⁹¹⁸, (19)a pod těch dvacet prken budeš¹¹ hotovit³⁶ čtyřicet podstavců⁹¹⁹ ze stříbra, dva podstavce⁹¹⁹ pod jedno prkno k jeho dvěma čepům⁹¹⁶ a dva podstavce⁹¹⁹ pod jedno prkno k jeho dvěma čepům⁹¹⁶; (20)a dvacet prken na druhou stranu¹⁰⁷⁶ obydlí⁸⁶⁶, k směru na sever, (21)a jejich čtyřicet podstavců⁹¹⁹ ze stříbra, dva podstavce⁹¹⁹ pod jedno prkno a dva podstavce⁹¹⁹ pod jedno prkno, (22)a na zadní stěnu⁹²⁰ obydlí⁸⁶⁶, k západu³⁴², budeš¹¹ hotovit³⁶ šest prken, (23)a dvě prkna budeš¹¹ hotovit³⁶ do koutů⁹²¹ obydlí⁸⁶⁶ na zadní stěně⁹²⁰, (24)a budou¹¹ zespod dvojita⁹²² a budou¹¹, každé na svém vrcholu⁵⁹⁴,

dokonale sjednocena⁹²³ do jednoho kruhu⁹²⁴; tak bude¹¹ s nimi oběma⁸⁸⁸, budou¹¹ do obou koutů⁹²¹. (25)Bude¹¹ tedy¹⁰⁶ osm prken a k nim⁸⁷⁹ šestnáct podstavců⁹¹⁹ ze stříbra, dva podstavce⁹¹⁹ pod jedno prkno a dva podstavce⁹¹⁹ pod jedno prkno.

(26)A z dříví⁵⁴¹⁸⁵⁷ akácií⁸⁵⁸ zhotovíš¹¹³⁶ svlaky⁹²⁵, pět k prknům jedné strany¹⁰⁷⁶ obydlí⁸⁶⁶ (27)a pět svlaků⁹²⁵ k prknům druhé strany¹⁰⁷⁶ obydlí⁸⁶⁶ a pět svlaků⁹²⁵ k prknům strany¹⁰⁷⁶ obydlí⁸⁶⁶ na zadní stěně⁹²⁰⁹²⁶ k západu³⁴², (28)a prostřední svlak⁹²⁵ vprostřed prken⁹²⁷ se provleče¹¹⁸⁹⁵⁹²⁸ od konce ke konci. (29)A prkna budeš¹¹ potahovat zlatem a budeš¹¹ k nim⁸⁷⁹ hotovit³⁶ ze zlata kruhy, ložiska⁸⁷⁸ pro svlaky⁹²⁵, a svlaky⁹²⁵ budeš¹¹ potahovat zlatem. (30)Tak¹⁴ budeš¹¹ stavět¹⁹² obydlí⁸⁶⁶ podle jeho právoplatného plánu⁵⁴³⁹²⁹, jež jsi byl uschopněn⁸⁹⁹ vidět na hoře.

(31)A z modrého purpuru⁸⁵¹ a červeného purpuru⁸⁵¹ a červcového⁸⁵² šarlatu⁸⁵¹ a tkaného kmentu⁸⁵³ zhotovíš¹¹³⁶ oponu; ta⁹⁰⁰ se bude¹¹⁸⁹⁵ hotovit³⁶ uměleckou prací⁹⁰¹⁹³⁰ s kerúby (32)a musíš⁹³ jí dát na čtyři sloupy z akácií⁸⁵⁸, potažené zlatem (věšáky⁹³¹ na nich⁸⁷⁹ ze zlata), na čtyřech podstavcích⁹¹⁹ ze stříbra. (33)A tu oponu musíš⁹³ dát pod sponky⁹³² a vnést tam, zevnitř⁹³³ vůči oponě⁹³⁴, skříňku⁸⁶⁸ svědectví, i bude vám ta opona hranicí⁹³⁵ mezi svatyní⁹³⁶ a mezi nejsvětější svatyní⁹³⁷. (34)A na skříňku⁸⁶⁸ svědectví v nejsvětější svatyni⁹³⁷ musíš⁹³ dát slitovnici⁸⁷².

(35)A zevně⁹³³ vůči oponě⁹³⁴ musíš⁹³ umístit¹⁷ stůl a naproti stolu na stranu¹⁰⁷⁶ obydlí⁸⁶⁶ k jihu⁹¹⁸ svícen⁸⁸⁷, a stůl musíš⁹³ dát na stranu severu. (36)A ke vchodu⁴⁰⁸ stanu zhotovíš¹¹³⁶ z modrého purpuru⁸⁵¹ a červeného purpuru⁸⁵¹ a červcového⁸⁵² šarlatu⁸⁵¹ a tkaného kmentu⁸⁵³ záclonu⁹³⁸ prací⁹³⁰ vyšíváče⁹³⁹, (37)a k té zácloně⁹³⁸ zhotovíš¹¹³⁶ pět sloupů z akácií⁸⁵⁸ a budeš¹¹ je potahovat zlatem, věšáky⁹³¹ na ně⁸⁷⁹ ze zlata, a budeš¹¹ k nim slévat pět podstavců⁹¹⁹ z mosazi⁸⁵⁰.

27 A z dříví⁵⁴¹⁸⁵⁷ akácií⁸⁵⁸ zhotovíš¹¹³⁶ oltář pěti loket⁸⁶⁹ délky a pěti loket⁸⁶⁹ šířky – ten oltář bude¹¹ čtvercový⁹⁴⁰ – a jeho výška tři lokte⁸⁶⁹, (2)a na jeho čtyřech úhlech zhotovíš¹¹³⁶ rohy; jeho

rohy budou¹¹ z něho, a budeš¹¹ jej potahovat mosazí⁸⁵⁰. (3)A zhotovíš¹¹³⁶ k němu⁸⁷⁹ nádoby⁵⁵⁰ k vybírání popela z něho⁸⁷⁹ a lopatky k němu⁸⁷⁹ a okřiny k němu⁸⁷⁹ a vidlice k němu⁸⁷⁹ a nádoby k němu⁸⁷⁹ na oheň⁸⁹⁷; a všechna náčiní¹²⁷ k němu⁸⁷⁹ budeš¹¹ používat³⁶ mosazí⁸⁵⁰. (4)A zhotovíš¹¹³⁶ k němu rost, zhotovením³⁶⁸³⁹⁹⁴¹ mříže z mosazi⁸⁵⁰, a na tu mříž zhotovíš¹¹³⁶ z mosazi⁸⁵⁰ čtyři kruhy k jeho⁹⁴² čtyřem koncům (5)a musíš⁹³ jí dát pod římsu⁹⁴³ oltáře zespod, i bude¹¹¹⁶² ta mříž v samém středu⁹⁴⁴ oltáře. (6)A k oltáři zhotovíš¹¹³⁶ tyče, tyče z dříví⁵⁴¹⁸⁵⁷ akácií⁸⁵⁶, a budeš¹¹ je potahovat mosazí⁸⁵⁰, (7)a tyče k němu⁸⁷⁹ budou¹¹ vsunuty v kruhy, ať jsou⁶² ty tyče na obou stranách¹⁰⁷⁶ oltáře při jeho nošení³³⁵³³⁶. (8)Budeš¹¹ jej hotovit³⁶ dutý⁹⁴⁵, z desek; podle toho, jak se ti ukázalo⁸⁹⁵⁹⁴⁶ na hoře, tak budou¹¹ činit.

(9)A zřídíš¹¹³⁶ ohradu⁹⁴⁷ obydlí⁸⁶⁶, k jižnímu⁹¹⁷ směru, na jih⁹¹⁸, závěsy k ohradě⁹⁴⁷ z tkaného kmentu⁸⁵³, délky sto loket⁸⁶⁹⁹⁰² k jedné straně⁹⁴⁸, (10)a jejich sloupů dvacet a jejich dvacet podstavců⁹¹⁹ z mosazi⁸⁵⁰, věšáky⁹³¹ na sloupech⁸⁷⁹ a jejich spojovací tyče ze stříbra, (11)a tak na délku ke směru na sever, závěsy délky sto loket a jejich sloupů dvacet, a jejich dvacet podstavců⁹¹⁹ z mosazi⁸⁵⁰, věšáky⁹³¹ na sloupech⁸⁷⁹ a jejich spojovací tyče ze stříbra. (12)A šířka ohrady⁹⁴⁷ ke směru na západ³⁴²: závěsy padesáti loket⁸⁶⁹, sloupů k nim⁸⁷⁹ deset a jejich podstavců⁹¹⁹ deset; (13)a šířka ohrady⁹⁴⁷ ke směru na východ, ke vzházení⁹⁴⁹: padesát loket⁸⁶⁹, (14)závěsů na jedno křídlo⁹⁵⁰ patnáct loket⁸⁶⁹, sloupy k nim⁸⁷⁹ tři a jejich podstavce⁹¹⁹ tři, (15)a na druhé křídlo⁹⁵⁰ patnáct loket závěsů, sloupy k nim⁸⁷⁹ tři a jejich podstavce⁹¹⁹ tři, (16)a na bránu ohrady⁹⁴⁷ záclona⁹³⁸ dvaceti loket⁸⁶⁹ z modrého purpuru⁸⁵¹ a červeného purpuru⁸⁵¹ a červcového⁸⁵² šarlatu⁸⁵¹ a tkaného kmentu⁸⁵³, práce vyšíváče⁹³⁹, sloupy k nim⁸⁷⁹⁹⁵¹ čtyři a jejich podstavce⁹¹⁹ čtyři. (17)Všechny sloupy ohrady⁹⁴⁷ vůkol budou spojeny stříbrem¹²⁴², věšáky⁹³¹ na nich⁸⁷⁹ ze stříbra a jejich podstavce⁹¹⁹ z mosazi⁸⁵⁰; (18)délka ohrady⁹⁴⁷ sto loket⁸⁶⁹ a šířka padesát na padesát⁹⁵² a výška pět loket⁸⁶⁹ tkaného kmentu⁸⁵³,

a jejich⁹⁵¹ podstavce⁹¹⁹ z mosazi⁸⁵⁰; (19) na všechna náčíní¹²⁷ obydli⁸⁶⁶ ke vsí službě¹⁰⁸ v něm⁸⁷⁹ a na všechny kolíky⁹⁵³ k němu⁸⁷⁹ a na všechny kolíky⁹⁵³ k ohradě^{879 947} se použije mosazi⁸⁵⁰.

(20) A ty Isráelovým dětem⁸⁵ musíš⁹³ rozkázat, ať k tobě přinášejí⁵⁵ čistý olej olivy, z rozdrčení⁹⁵⁴, k svícení⁸⁵⁹, k rozžetí⁸⁹⁶ ustavičného světla^{955 1069}; (21) ve stanu setkávání⁹⁵⁶, zevně⁹³³ vůči oponě⁹³⁴, jež bude nad⁹⁵⁷ svědectvím, je bude spravovat⁹⁵⁸ Áron a jeho synové od večera do jitra před tváří Hospodinovou – trvalé ustanovení^{386 397} jejich pokolením ze strany^{184 959} Isráelových dětí⁸⁵.

28 A ty do své blízkosti zprostřed Isráelových dětí⁸⁵ povolej⁹⁶⁰ Árona, svého bratra, a s ním jeho syny, k jeho zastávání kněžství⁹⁶¹ mně – Árona, Nádava a Avihúa, Eleázara a Ithamára, syny Áronovy; (2) a zhotovíš^{11 36} Áronovi, svému bratru, svatá roucha¹²¹⁹ k slávě⁵⁵⁶ a ke kráse⁹⁶²; (3) ty tedy¹⁰⁶ budeš¹¹ mluvit ke všem, kdo jsou¹⁹⁶ moudří srdcem⁸⁶⁰, jež jsem naplnil duchem⁵⁰⁷ moudrosti, ať hotoví^{36 128} Áronovi⁹⁶³ roucha k jeho posvěcení k jeho zastávání kněžství⁹⁶¹ mně. (4) A toto⁶³⁸ budou roucha, jež budou¹¹ hotovit³⁶: náprsník a přehoz⁸⁶⁴ a plášť a tunika⁹⁶⁴ ze stávkové tkaniny⁹⁶⁵, turban a opasek⁹⁶⁶ – zhotoví^{11 36 128} tedy¹⁰⁶ Áronovi, tvému bratru, a jeho synům svatá roucha¹²¹⁹ k jeho zastávání kněžství⁹⁶¹ mně.

(5) Oni tedy¹⁰⁶ musejí⁹³ vzít zlato a modrý purpur⁸⁵¹ a červený purpur⁸⁵¹ a červený⁸⁵² šarlat⁸⁵¹ a kment⁸⁵³ (6) a ze zlata, modrého purpuru⁸⁵¹ a červeného purpuru⁸⁵¹, červeného⁸⁵² šarlatu⁸⁵¹ a tkaného kmentu⁸⁵³ hotovit³⁶ uměleckou práci^{901 930} přehoz⁸⁶⁴; (7) na obou jeho koncích na něm bude^{11 967} dvojice spojujících⁹⁶⁸ nárameníků⁹⁵⁰, takže¹⁴ bude spojen⁹⁶⁹ v jedno⁹⁷⁰. (8) A šerpa⁹⁷¹ jeho přehozu^{864 865}, jež bude na něm, bude podle svého⁹⁷² vypracování³⁶ z téhož⁹⁷³ – ze zlata, modrého purpuru⁸⁵¹ a červeného purpuru⁸⁵¹ a červeného⁸⁵² šarlatu⁸⁵¹ a tkaného kmentu⁸⁵³. (9) A musíš⁹³ vzít dva onyxové⁸⁶² kameny⁸⁶³ a vyryt na nich jména Isráelových synů, (10) šest z jejich jmen na jednom kameni a jména šesti

ostatních na druhém kameni, podle jejich narození¹²⁸, (11) práci vyřezávače⁹⁷⁴ do kamene, jako vyřváváním pečtidla budeš¹¹ vyrývat na ty dva kameny jména⁹⁷⁵ Isráelových synů; budeš¹¹ je upravovat³⁶ tak, aby byly obloženy⁹⁷⁶ rámcí⁹⁷⁷ ze zlata, (12) a ty dva kameny musíš⁹³ nasadit¹⁷ na nárameníky⁹⁵⁰ přehozu⁸⁶⁴ za kameny připomínky Isráelovým dětem^{85 978}, i bude Áron nosit^{162 335} jejich jména ku připomínce před tvář Hospodinovu na obou svých ramenou⁹⁵⁰. (13) Zhotovíš^{11 36} tedy ze zlata rámce⁹⁷⁷ (14) a dva řetízky z ryzího zlata; budeš¹¹ je hotovit³⁶ zkroucené⁹⁷⁹, zpracováním³⁶ jako provázku, a ty řetízky, jež budou jako provázky⁹⁸⁰, musíš⁹³ dát na ty rámce⁹⁷⁷.

(15) A zhotovíš^{11 36} uměleckou práci^{901 930} náprsník soudu⁵⁴³; budeš¹¹ jej hotovit³⁶ podle vypracování³⁶ přehozu^{864 972}, ze zlata, modrého purpuru⁸⁵¹ a červeného purpuru⁸⁵¹ a červeného⁸⁵² šarlatu⁸⁵¹ a tkaného kmentu⁸⁵³ jež budeš¹¹ hotovit³⁶. (16) Bude¹¹ čtvercový⁹⁴⁰, jsa zdvojen^{910 981}, jeho délka na píd' a jeho šířka na píd', (17) a musíš⁹³ na něj nasázet sady⁹⁸² kamenů²⁷⁷, čtyři řady kamenů^{277 983}: první⁹⁸⁴ řada bude řada sardu⁹⁸⁵, topasu⁹⁸⁶ a smaragdu⁹⁸⁷, (18) a druhá řada karbunkul⁹⁸⁸, safír⁹⁸⁹ a démant⁹⁹⁰, (19) a třetí řada ligr⁹⁹¹, achát⁹⁹² a ametyst⁹⁹³, (20) a čtvrtá řada chrysolit⁹⁹⁴, onyx⁸⁶² a jaspis⁹⁹⁵. Budou¹¹ v svých sadách^{982 996} zapuštěné⁹⁹⁷ do zlata. (21) A těch kamenů bude¹¹ podle jmen Isráelových synů dvanáct, podle jejich jmen, s vyřváváním jako pečtidlo, budou¹¹ každý² podle svého jména⁹⁹⁸, pro dvanáct kmenů^{45 708}, (22) a na náprsník zhotovíš^{11 36} kroucením⁹⁷⁹ řetízky, zpracováním³⁶ jako provázku⁹⁸⁰, z ryzího zlata, (23) a zhotovíš^{11 36} na náprsník dva kruhy ze zlata a ty dva kruhy musíš⁹³ dát na dva konce náprsníku (24) a na ty dva kruhy, na konce náprsníku, musíš⁹³ dát ty dva provázky⁹⁸⁰ ze zlata, (25) a dva konce těchto dvou provázků⁹⁸⁰ musíš⁹³ dát na ty dva rámce⁹⁷⁷ a musíš⁹³ je dát na nárameníky⁹⁵⁰ přehozu⁸⁶⁴ na jeho přední stranu⁹⁹⁹. (26) A zhotovíš^{11 36} ze zlata dva kruhy a musíš⁹³ je nasadit¹⁷ na dva konce náprsníku, na jeho okraj²²¹, jež bude naproti přehozu⁸⁶⁴ dovnitř¹⁰⁰⁰, (27) a musíš⁹⁶ zho-

tovit³⁶ ze zlata dva kruhy a dát je na dvě strany⁹⁵⁰ přehožu⁸⁶⁴ odzdola z jeho přední strany⁹⁹⁹, do blízkosti místa¹⁰⁰¹ jeho spojení⁹⁰⁵, shora k šerpě⁹⁷¹ přehožu⁸⁶⁴, (28) a náprsník musejí⁹³ přivázat za jeho kruhy ke kruhům přehožu⁸⁶⁴ tkanic¹⁰⁰² z modrého purpuru⁸⁵¹, aby byl⁷⁸¹ nad šerpou⁹⁷¹ přehožu⁸⁶⁴ a aby se náprsník od přehožu⁹⁶ neodchyloval. (29) A Áróň bude¹¹ jména Isráelových synů nosit^{162 335} na¹⁰⁰³ náprsníku soudu⁵⁴³ na svém srdci při svém vstupování do svatyně⁹³⁶ ustavičně k připomínce před tváří Hospodinovu¹⁰⁰⁴. (30) A do náprsníku soudu⁵⁴³ musíš⁹³ dát Urím¹⁰⁰⁵ a Tummím¹⁰⁰⁶, ať jsou¹⁶² na Áróňově srdci při jeho vstupování před tvář Hospodinovu, i bude¹¹ Áróň ustavičně nosit^{162 335} soud⁵⁴³ Isráelových dětí⁸⁵ před tvář Hospodinovu na svém srdci.

(31) A zhotovíš^{11 36} plášť přehožu^{864 1007}, celý z modrého purpuru⁸⁵¹, (32) a vprostřed něho bude^{11 162} otvor¹⁰⁰⁸ pro jeho hlavu¹⁰⁰⁹, u jeho otvoru¹⁰⁰⁸ dokola bude^{11 967} lem²²¹, práce tkalce¹⁰¹⁰; bude¹¹ u něho⁹⁶⁷ jako otvor¹⁰⁰⁸ drátěné košile – nesmíš⁹³ se roztrhnout. (33) A na jeho podolku zhotovíš^{11 36} granátová jablíčka z modrého purpuru⁸⁵¹ a červeného purpuru⁸⁵¹ a červcového⁸⁵² šarlatu⁸⁵¹, na jeho podolku dokola, a mezi nimi²⁹⁸ dokola zvonečky ze zlata – (34) zvoneček ze zlata a granátové jablíčko, zvoneček ze zlata a granátové jablíčko na podolku pláště dokola; (35) to¹⁴ bude^{11 162} na Áróňovi k službě¹⁰¹¹, i bude^{11 162} slyšet jeho zvuk při jeho vstupování do svatyně⁹³⁶ před tvář Hospodinovu a při jeho vycházení, ať nemusíš⁹³ umřít. (36) A zhotovíš^{11 36} z ryzího zlata lesklý štítek a na něj jako vyrýváními pečetidla musíš⁹³ vyrýt: Svatost¹⁰¹² Hospodinu; (37) a musíš⁹³ jej připevnit¹⁷ na tkanici¹⁰⁰² z modrého purpuru⁸⁵¹, ať je¹⁶² na turbanu – na přední straně⁹⁹⁹ turbanu bude¹¹, (38) takže¹⁴ bude^{11 162} na Áróňově čele a Áróň ponese³³⁵ nepravost⁶⁶⁴ stran svatých věcí, jež budou Isráelových dětí⁸⁵ posvěcovat, stran všech darů z jejich svatých věcí; bude^{11 162} tedy¹⁰⁶ ustavičně na jeho čele, aby jim byly k blahovlnnému přijetí¹⁰¹³ před tváří Hospodinovou.

(39) A z kmentu⁸⁵³ budeš¹¹ tkát¹⁰¹⁴ tuniku⁹⁶⁴ a zhotovíš^{11 36} z kmentu⁸⁵³ turban,

a práci⁹³⁰ vyšívače⁹³⁹ budeš¹¹ hotovit³⁶ opasek⁹⁶⁶.

(40) A Áróňovým synům budeš¹¹ hotovit³⁶ tuniky⁹⁶⁴ a zhotovíš^{11 36} jim opasky⁹⁶⁶, a vysoké turbany¹⁰¹⁵ jim budeš¹¹ hotovit³⁶ k slávě⁵⁵⁶ a ke krásě⁹⁶², (41) a Áróň, svého bratra, a s ním jeho syny v ně musíš⁹³ obléci a pomazat je a naplnit jejich ruku¹⁰¹⁶ a posvětit je, ať mi vykonávají¹⁶² kněžství⁹⁶¹. (42) A zhotov³⁶ jim spodky z plátna k zakrytí masa¹⁰¹⁷ nahoty; nechť jsou¹¹ od boků až po stehna^{4 1018} (43) a nechť jsou^{11 162} na Áróňovi a na jeho synech při jejich vstupování do stanu setkávání⁹⁵⁶ nebo při jejich přibližování k oltáři k službě¹⁰¹¹ ve svatyni⁹³⁶, ať nenesou³³⁵ nepravost⁶⁶⁴ a neumřou – trvalé ustanovení^{386 397} jemu a jeho semeni po něm.

29 A toto⁶³⁸ je věc, již s nimi⁵⁸⁸ budeš¹¹ činit k posvěcení jich k zastávání kněžství⁹⁶¹ mně: vezmi jednoho mladého býka¹⁰¹⁹ a dva bezvadné⁶³⁶⁹ berany (2) a chléb z nekvašených věcí a nekvašené preclíky¹⁰²⁰ zadělané¹⁰²¹ olejem a nekvašené lívance¹⁰²² pomazané olejem; budeš¹¹ je dělat³⁶ z jemné mouky z pšenice (3) a musíš⁹³ je dát na jednu ošatku¹⁰²³ a v té ošatce¹⁰²³ je přinést blíže⁷⁴³ a přivést i toho býka a oba berany. (4) A Áróň a jeho syny musíš⁹³ přivést blíže⁷⁴³ ke vchodu⁴⁰⁸ stanu setkávání⁹⁵⁶ a umýt je vodou¹⁰²⁴, (5) a musíš⁹³ vzít ta roucha a obléci Áróň a v tuniku⁹⁶⁴ a plášť přehožu^{864 1007} a přehož⁸⁶⁴ a náprsník a opasat¹⁰²⁵ ho šerpou⁹⁷¹ přehožu⁸⁶⁴, (6) a na jeho hlavu nasadit¹⁷ turban a na turban dát svatou korunu^{1026 1219}, (7) a vzít olej k pomazávání⁸⁶⁰ a nalít na jeho hlavu a pomazat ho.

(8) A musíš⁹³ blíže přivést⁷⁴³ jeho syny a obléci je v tuniky⁹⁶⁴ (9) a navinout¹⁰²⁷ na ně na každého opasek⁹⁶⁶, na Áróň a jeho syny, a uvázat jim vysoké¹⁰²⁸ turbany¹⁰¹⁵; i dostane se¹³ jim trvalým ustanovením^{386 397 1029} kněžství¹⁰³⁰. A musíš⁹³ naplnit ruku¹⁰¹⁶ Áróň a ruku¹⁰¹⁶ jeho synů; (10) musíš⁹³ tedy¹⁰⁶ k průčelí¹⁰³¹ stanu¹⁰²² setkávání⁹⁵⁶ blíže přivést⁷⁴³ býka a na hlavu toho býka položit^{11 1033} Áróň a jeho synové své ruce (11) a před tváří Hospodinovou, u vchodu⁴⁰⁸ stanu setkávání⁹⁵⁶, býka musíš⁹³ porazit³⁷⁵ (12) a z krve býka

vzít a nanést⁶³² svým prstem na rohy oltáře, a všechnu krev vylít k základu oltáře. (13)A musíš⁹³ vzít všechn tuk, pokrývající vnitřnosti²⁷⁷, a veliký lalok¹⁰³⁴ na játrech a obě ledviny a tuk, jenž je na nich, a dát je na oltář obrátit¹⁰⁴⁰ v kouř¹⁰³⁵; (14)a maso býka a jeho kůže a jeho lejna²⁷⁷ budeš¹¹ spalovat ohněm¹⁰³⁶ zevně⁹³³ vůči táboru⁴⁷¹934 – je to³⁴ oběť za hřích¹⁰³⁷. (15)A musíš⁹³ vzít jednoho berana a Áron a jeho synové položí¹¹ na¹⁰³³ hlavu toho berana své ruce, (16)i toho berana musíš⁹³ porazit³⁷⁵ a jeho krev vzít a vykropit na¹⁰³⁸ oltář dokola, (17)a rozdělit toho berana na jeho díly¹⁰³⁹ a jeho vnitřnosti²⁷⁷ a jeho holeně umýt a dát na ty díly¹⁰³⁹ a na jeho hlavu (18)a celého berana dát na oltář obrátit¹⁰⁴⁰ v kouř¹⁰³⁵ – je to³⁴ vzestupná oběť³⁴⁹ Hospodinu, líbezná¹⁰⁴¹ vůně¹⁰⁴²; je to³⁴ ohnivá oběť Hospodinu.

(19)A musíš⁹³ vzít druhého berana a Áron a jeho synové položí¹¹ na¹⁰³³ hlavu toho berana své ruce, (20)a musíš⁹³ toho berana porazit³⁷⁵ a vzít z jeho krve a dát na koneček¹⁰⁴³ ucha Áronova a na koneček¹⁰⁴³ pravého ucha jeho synů a na palec jejich pravé ruky a na palec jejich pravé nohy, a vykropit krev na¹⁰³⁸ oltář dokola, (21)a vzít z krve, jež bude na oltáři, i z oleje k pomazávání⁸⁶⁰, a nastříkat na Árona a na jeho roucha a na jeho syny a na roucha jeho synů s ním, i bude posvěcen on i jeho roucha a jeho synové i roucha jeho synů s ním. (22)A z toho berana musíš⁹³ vzít tuk a ocas¹⁰⁴⁴ a tuk pokrývající vnitřnosti²⁷⁷ a veliký lalok¹⁰³⁴ jater a obě ledviny a tuk, jenž je na nich, a pravé plece¹⁰⁴⁵, neboť je to³⁴ beran zasvěcení¹⁰⁴⁶, (23)a jeden bochník¹⁰⁴⁷ chleba a jeden přecílek¹⁰²⁰ pečiva¹⁰⁴⁸ s olejem, a jeden lívanec¹⁰²² z ošatky¹⁰²³ nekvašených věcí, jež bude před tváří Hospodinovou, (24)a položit¹⁷ to vše na dlaně¹³² Áronovy a na dlaně¹³² jeho synů a budeš¹¹ to¹⁰⁴⁹ před tváří Hospodinovou obracet¹⁰⁵⁰ jako oběť obracení¹⁰⁵⁰ (25)a musíš⁹³ to¹⁰⁴⁹ vzít z jejich ruky a dát na oltář, na vzestupnou oběť³⁴⁹, obrátit¹⁰⁴⁰ v kouř¹⁰³⁵ k líbezně¹⁰⁴¹ vůni před tváří Hospodinovou; je to³⁴ ohnivá oběť Hospodinu. (26)A musíš⁹³ vzít hruď z berana zasvěcení¹⁰⁴⁶, jenž¹⁰⁵¹ je pro Árona¹⁰⁵², a budeš¹¹

ji před tváří Hospodinovou obracet¹⁰⁵⁰ jako oběť obracení¹⁰⁵⁰, a dostane¹³ se jí za podíl tobě; (27)a musíš⁹³ posvětit hruď oběti obracení¹⁰⁵⁰ a plece¹⁰⁴⁵ oběti věnování¹⁰⁵³, jež byla zobracena¹⁰⁵⁰ a jež byla věnována¹⁰⁵⁴, z berana zasvěcení¹⁰⁴⁶, z toho, co patří Áronovi¹⁰⁵² a z toho, co patří jeho synům¹⁰⁵²; (28)a Áronova a jeho synům se toho dostane¹¹13, podle trvalého ustanovení¹⁸⁰397, ze strany¹⁸⁴ Isráelových dětí⁸⁵, neboť je to³⁴ oběť věnování¹⁰⁵³, a oběti věnování¹⁰⁵³ se strany¹⁸⁴ Isráelových dětí⁸⁵ bude¹¹ z obětí jejich pokojivých hodů⁶⁷⁶ – jejich oběť věnování¹⁰⁵³ Hospodinu.

(29)A svatá roucha¹²¹⁹, jež patří Áronovi¹⁰⁵², budou¹¹ po něm patřit jeho synům¹⁰⁵² k pomazávání v nich a k naplňování jejich ruky¹⁰¹⁶ v nich. (30)Kněz, jež bude na jeho místě, z jeho synů, je bude¹¹ oblékat sedm dní, když bude vstupovat do stanu setkávání⁹⁵⁶ k službě¹⁰¹¹ ve svatyni⁹³⁶.

(31)A berana zasvěcení¹⁰⁴⁶ musíš⁹³ vzít a jeho maso na svatém místě⁹⁷ uvařit, (32)i pojí¹¹ Áron a jeho synové u vchodu⁴⁰⁸ stanu setkávání⁹⁵⁶ masa toho berana a chleba, jež bude v ošatce¹⁰³²; (33)pojedí¹¹ tedy¹⁰⁶ těch věcí¹⁰⁵⁵, jimiž bylo učiněno zadost¹⁰⁵⁶ k naplnění jejich ruky¹⁰¹⁶, k jich posvěcení, ale cizák¹⁰⁵⁷ jich jíst nesmí⁹³, neboť ony jsou svaté¹²¹⁹. (34)A bude-li co z masa zasvěcení¹⁰⁴⁶ anebo z chleba pozůstatá až do jitra, pak¹⁴ budeš¹¹ pozůstávající spalovat ohněm¹⁰³⁶; nesmí⁹³ se jíst, neboť ono je svaté¹²¹⁹. (35)Takto tedy¹⁰⁶ budeš¹¹ činit s Áronem⁵⁸⁸ a s jeho syny⁵⁸⁸, podle všeho, co jsem ti rozkázal; sedm dní budeš¹¹ naplňovat jejich ruku¹⁰¹⁶.

(36)A denně¹⁰⁵⁸ budeš¹¹ obětovat³⁶1059 býka oběti za hřích¹⁰³⁷ jako zadostučinění¹²⁸1060 a vykonávat¹¹ očištění na oltáři¹⁰⁶¹ svým učiněním zadost¹⁰⁵⁶ na něm¹⁰⁶², a musíš⁹³ jej pomazat k jeho posvěcení. (37)Sedm dní budeš¹¹ na oltáři¹⁰⁶² činit zadost¹⁰⁵⁶ a posvěcovat jej, a oltář bude nanejvýš svatý⁹³⁷; vše, co¹⁹⁶ o oltář zavadi¹⁰⁶³, bude posvěcováno.

(38)A toto je, co budeš¹¹ obětovat³⁶1059 na oltáři: dva roční³⁷⁰ beránky¹⁰⁶⁴ za den, ustavičně; (39)jednoho beránka¹⁰⁶⁴ budeš¹¹ obětovat³⁶1059 za jitra a druhého

beránka¹⁰⁶⁴ budeš¹¹ obětovat^{36 1059} mezi dvěma večery³⁷³, (40) a k jednomu beránku¹⁰⁶⁴ desetinu⁵⁸² jemné mouky, zadělané¹⁰²¹ čtvrtinou hínu¹⁰⁶⁵ oleje z rozdrčení⁹⁵⁴, a úlitbu¹⁰⁶⁶, čtvrtinu hínu¹⁰⁶⁵ vína, (41) a druhého beránka¹⁰⁶⁴ budeš¹¹ obětovat^{36 1059} mezi dvěma večery³⁷³; podle *oběti* daru¹⁰⁶⁷ z jitra a podle její úlitby¹⁰⁶⁶ budeš¹¹ činit s touto^{588 1068} k líbezne¹⁰⁴¹ vůni ohnivé *oběti* Hospodinu – (42)ustavičná vzeštná *oběť*^{349 1069} po vašich pokoleních¹⁰⁷⁰ u vchodu⁴⁰⁸ stanu setkávání⁹⁵⁶ před tváří Hospodinovou, kam budu přicházet k setkání^{956 1078} s vámi¹⁰⁷¹ k promlouvání tam k tobě; (43) a budu tam přicházet k setkání^{956 1078} s Izráelovými dětmi^{85 1071} – to¹⁴ bude posvěceno mou slávou⁵⁵⁶, (44) i chci⁹³ posvětit stan setkávání⁹⁵⁶ a oltář, i Árona a jeho syny chci⁹³ posvětit k zastávání kněžství⁹⁶¹ mně. (45) I chci⁹³ se usadit⁸⁶⁶ vprostřed Izráelových dětí⁸⁵ a stanu se^{13 1072} jim Bohem⁵⁸, (46) i poznají, že já *jsem* Hospodin, jejich Bůh, jenž jsem je vyvedl²⁵² ze země Egypta, abych se usadil^{866 1073} vprostřed nich, já, Hospodin, jejich Bůh.

30 A zhotovíš^{11 36} oltář k zakuřování^{860 1074} kouřidlem¹⁰⁷⁴. Budeš¹¹ jej hotovit³⁶ z dříví^{541 857} akácií⁸⁵⁸, (2) loket⁸⁶⁹ jeho délka a loket⁸⁶⁹ jeho šířka – bude¹¹ čtvercový⁹⁴⁰ – a dva lokte⁸⁶⁹ jeho výška; jeho rohy *budou* z něho (3) a budeš¹¹ jej potahovat ryzím zlatem, jeho svršek i jeho stěny¹⁰⁷⁵ dokola i jeho rohy, a zhotovíš^{11 36} k němu dokola obrubu ze zlata (4) a dva kruhy ze zlata k němu budeš¹¹ hotovit³⁶, zdola vůči jeho obrubě⁹³⁴; budeš¹¹ je hotovit³⁶ na jeho dva úhly¹⁰⁷⁶ na obou jeho stranách; to¹⁴ bude^{11 162} za ložiska⁸⁷⁸ pro tyče⁴⁵ k jeho nošení^{335 336} na nich, (5) a ty tyče zhotovíš^{11 36} z dříví^{541 857} akácií⁸⁵⁸ a budeš¹¹ je potahovat zlatem. (6) A musíš⁹³ jej dát před oponu^{1031 1032}, jež *bude* naproti skřínce^{868 1077} svědectví, před slitovnicí^{872 1031 1032}, jež *bude* nad svědectvím, kam budu přicházet k setkání^{956 1078} s tebou¹⁰⁷¹. (7) A Áron na něm za každého jitra¹⁰⁷⁹ v kouř obrátí^{11 1035} kouřidlo^{1074 1080} z vonných koření⁸⁶¹; bude¹¹ je v kouř obracet^{1035 1080} při svém upravování lamp, (8) i při svém rozžehání⁸⁹⁶ lamp mezi dvěma večery³⁷³ je bude¹¹ Áron¹⁰⁸¹

v kouř obracet^{1035 1080} – ustavičně zakuřování^{1069 1074 1082} před tváří Hospodinovou po vašich pokoleních¹⁰⁷⁰. (9) Nesmíte⁹³ na něm obětovat⁸⁹⁶ nepatřičně¹⁰⁵⁷ kouřidlo¹⁰⁷⁴ ani vzestupnou *oběť*³⁴⁹ ani *oběť* daru¹⁰⁶⁷ ani na něj nesmíte⁹³ lít úlitbu¹⁰⁶⁶, (10) *ale* jednou v roce učiní¹¹ Áron zadost¹⁰⁵⁶ na jeho rozích¹⁰⁶² krví¹⁰⁸³ *oběti* za hřích¹⁰³⁷, *krví* k zadostučiněním^{860 1060}, jednou v roce na něm¹⁰⁶² bude^{11 1084} činit zadost¹⁰⁵⁶ po vašich pokoleních¹⁰⁷⁰; on¹⁰⁸⁵ je nanejvyšší svatý⁹³⁷ Hospodinu.

(11) A Hospodin k Mojžíšovi promluvil výrokem: (12) Kdykoli budeš zjišťovat^{335 336} úhrn¹⁰⁸⁶ Izráelových synů stran jejich prohlížených^{116 1087}, pak¹⁴ dají¹¹ každý² při jejich prohlížení^{116 1087} výkupné⁷²³ své duše¹⁴⁷ Hospodinu, ať mezi nimi³⁸⁴ při jejich prohlížení^{116 1087} nenastává¹³ neštěstí¹⁰⁸⁸. (13) Toto budou¹¹ dávat – každý, kdo¹⁹⁶ přechází k prohlíženým^{116 1087}, půl šeklu⁷²⁶, podle šeklu^{726 902} svatyně⁹³⁶ (šekl⁷²⁶ je dvacet gér); půl šeklu⁷²⁶ jako *oběť* věnování¹⁰⁵³ Hospodinu. (14) Každý, kdo¹⁹⁶ přechází k prohlíženým^{116 1087}, od dvacítiletého³⁷⁰ a výše¹⁰⁸⁹, bude¹¹ dávat Hospodinovu *oběť* věnování¹⁰⁵³, (15) bohatý nebude¹¹ přidávat¹⁰⁹⁰ a nuzný⁷⁸⁸ nebude¹¹ ubírat¹⁰⁹¹ od půl šeklu⁷²⁶ k dání Hospodinovy *oběti* věnování¹⁰⁵³ k učinění zadost¹⁰⁵⁶ za vaše duše^{147 1062}. (16) Budeš¹¹ tedy¹⁰⁶ od¹⁸⁴ Izráelových synů brát peníze⁴²⁶ k zadostučiněním^{860 1060} a dávat je¹⁰⁹² k službě¹⁰⁸ stanu setkávání⁹⁵⁶, ať jsou^{162 1092} Izráelovým synům k připomínce před tváří Hospodinovou k učinění zadost¹⁰⁵⁶ za vaše duše^{147 1062}.

(17) A Hospodin k Mojžíšovi promluvil výrokem: (18) A zhotovíš^{11 36} umyvadlo¹⁰¹² z mosazi⁸⁵⁰ a jeho základnu z mosazi⁸⁵⁰, k mýti, a musíš⁹³ je dát mezi stan setkávání⁹⁵⁶ a mezi oltář a dát tam vodu, (19) a Áron a jeho synové z ní budou¹¹ mýt své ruce a své nohy. (20) Budou¹¹ se mýt při svém vstupování do stanu setkávání⁹⁵⁶, ať nemusejí⁹³ mřít, nebo při svém přibližování⁶⁸³ k oltáři ke službě¹⁰¹¹ k obrácení ohnivé *oběti* Hospodinu v kouř¹⁰³⁵. (21) Budou¹¹ tedy¹⁰⁶ mýt své ruce a své nohy, ať nemusejí⁹³ mřít, a *to* se jim stane^{11 13} trvalým ustanovením^{386 397}, jemu a jeho semeni po jejich pokoleních¹⁰⁷⁰.

(22)A Hospodin k Mojžíšovi promluvil výrokem: (23)A ty si vezmi vonné látky, nejlepší¹⁰⁸⁶ – tekuté myrhy pět set šeklů a vonné skořice polovici toho¹⁰⁹³, padesát a dvě stě, a vonné třtiny padesát a dvě stě (24) a kassie pět set, podle šeklu^{726 902} svatyně⁹³⁶, a hín¹⁰⁶⁵ oleje olivy, (25) a zpracuješ¹¹³⁶ to¹⁰⁹³ na olej k svatému pomazávání^{860 1219}, voňavku¹⁰⁹⁴, vonnou směs¹⁰⁹⁵, práci⁹³⁰ voňavkáře¹⁰⁹⁶; bude¹¹ to olej k svatému pomazávání^{860 1219}, (26) a budeš¹¹ jím pomazávat stan setkávání⁹⁵⁶ a skříňku⁸⁶⁸ svědectví (27) a stůl a všechna náčiní¹²⁷ k němu⁸⁷⁹ a svícen⁸⁸⁷ a náčiní¹²⁷ k němu⁸⁷⁹ a oltář k zakuřování^{860 1082} (28) a oltář vzestupných obětí^{277 349} a všechna náčiní¹²⁷ k němu⁸⁷⁹ a umyvadlo¹¹² a jeho základnu (29) a budeš¹¹ posvěcovat tyto věci¹⁰⁴⁹, ať se stanou¹³ nanejvýš svatými⁹³⁷; vše, co¹⁹⁶ o ně zavadí¹⁰⁶³ bude posvěcováno. (30) A Árona a jeho syny musíš⁹³ pomazat a posvětit je k zastávání kněžství⁹⁶¹ mně; (31) a k Izráelovým dětem⁸⁵ budeš¹¹ mluvit výrokem: Toto mi bude olejem k svatému pomazávání^{860 1219} po vašich pokoleních¹⁰⁷⁰; (32) nesmi⁹³ se⁸⁹⁵ lít na maso člověka a nesmíte⁹³ připravovat³⁶ jemu podobného²⁴² v jeho složení^{169 1097}; on je svatý¹²¹⁹ – svatým¹²¹⁹ vám bude¹¹. (33) Každý², kdo bude míchat¹⁰⁹⁶ jemu podobný²⁴² a kdo z něho bude nanášet⁶³² na cizáka¹⁰⁵⁷, ten¹⁴ bude ze svého lidu¹⁰⁹⁸ vyťat¹⁵⁰.

(34) A Hospodin k Mojžíšovi řekl: Vezmi si vonná koření⁸⁶¹ – stakté¹⁰⁹⁹ a onychu¹¹⁰⁰ a galbanum¹¹⁰¹, vonná koření⁸⁶¹, a čisté kadidlo¹¹⁰²; nechť je¹¹ všeho stejně¹¹⁰³, (35) a zpracuješ¹¹³⁶ tyto věci¹⁰⁴⁹ na kouřidlo¹⁰⁷⁴, vonnou věc¹⁰⁹⁴, práci⁹³⁰ voňavkáře¹⁰⁹⁶, osolené, ryzí, svaté¹²¹⁹. (36) A z něho musíš⁹³ roztlouci na prach¹¹⁰⁴ a dát z něho před²¹⁴ svědectví ve stanu setkávání⁹⁵⁶, kam budu přicházet^{956 1078} k setkání⁹⁵⁶ s tebou¹⁰⁷¹. Bude¹¹ vám nanejvýš svaté⁹³⁷; (37) kouřidlo¹⁰⁷⁴, jež budeš připravovat³⁶ v jeho složení^{169 1097}, nesmíte⁹³ připravovat³⁶ sobě; bude¹¹ ti svaté¹²¹⁹ Hospodinu. (38) Každý², kdo bude připravovat³⁶ jemu podobné²⁴² ku přivoňování k němu¹¹⁰⁵, ten¹⁴ bude¹¹ ze svého lidu¹⁰⁹⁸ vyťat¹⁵⁰.

31 A Hospodin k Mojžíšovi promluvil výrokem: (2) Viz, jménem jsem povolal Becaleéla, syna Úrího, syna Chúra,

patřícího k větví¹¹⁰⁶ Júdově, (3) a naplnil jsem ho Božím Duchem²²⁶ v moudrosti a v chápavosti a ve vědomosti¹¹⁰⁷ a ve vši schopnosti^{668 1108} (4) vymýšlet důmyslné věci¹¹⁰⁹, pracovat³⁶ ve zlatě a ve stříbře a v mosazi⁸⁵⁰ (5) a ve vyřezávání⁹⁷⁴ kamenů²⁷⁷ ke vsazování⁹⁸² a ve vyřezávání⁹⁷⁴ dřeva⁵⁴¹ – pracovat³⁶ na veškerém díle⁶⁶⁸. (6) A s ním jsem já, hle, dal Oholiáva, syna Achisámácha, patřícího k větví¹¹⁰⁶ Dánově, a v srdce každého moudrého srdcem⁸⁶⁰ jsem dal moudrost, ať zhotoví^{36 128} vše, co jsem rozkázal tobě: (7) stan setkávání⁹⁵⁶ a skříňku⁸⁶⁸ pro svědectví⁴⁵ a slitovnici⁸⁷², jež bude na ní, a všechna zařízení¹²⁷ stanu, (8) a¹¹¹⁰ stůl a náčiní¹²⁷ k němu⁸⁷⁹ a ryzí¹¹¹¹ svícen⁸⁸⁷ a všechna náčiní¹²⁷ k němu⁸⁷⁹ a oltář k zakuřování^{860 1082} (9) a oltář vzestupných obětí^{277 349} a všechna náčiní¹²⁷ k němu⁸⁷⁹ a umyvadlo¹¹² a jeho základnu (10) a barevná¹¹¹³ roucha, totiž¹⁴ svatá roucha¹²¹⁹ Áronovi, knězi, a roucha jeho synů k zastávání kněžství⁹⁶¹, (11) a olej k pomazávání⁸⁶⁰ a kouřidlo¹⁰⁷⁴ z vonných koření⁸⁶¹ do svatyně⁹³⁶ podle všeho, co jsem ti rozkázal, že mají⁹³ hotovit³⁶.

(12) A Hospodin k Mojžíšovi promluvil výrokem: (13) A ty promluv k Izráelovým dětem⁸⁵ výrokem: Zejména budete¹¹ zachovávat³⁹⁵ mé soboty⁵⁷⁴, neboť to³⁴ je znamením mezi mnou a mezi vámi po vašich pokoleních¹⁰⁷⁰ na vědomí¹¹¹⁴, že vás posvěcují já, Hospodin¹¹¹⁵. (14) Budete¹¹ tedy¹⁰⁶ sobotu⁵⁷⁴ zachovávat³⁹⁵, neboť ona vám bude svatou¹²¹⁹; znesvěčující¹¹¹⁶ ji bude muset⁹³ být jistotně⁶⁴⁰ usmrcen, neboť každý, kdo¹⁹⁶ v ní bude vykonávat zaměstnání⁶⁶⁸, ano, ta duše bude¹¹ zprostřed¹¹¹⁷ svého lidu¹⁰⁹⁸ vyťata¹⁵⁰. (15) Zaměstnání⁶⁶⁸ se bude¹¹ vykonávat šest dní, ale v sedmý den – sobota⁵⁷⁴ odpočívání¹¹¹⁸, svatá¹²¹⁹ Hospodinu; každý, kdo¹⁹⁶ bude vykonávat zaměstnání⁶⁶⁸ v den soboty⁵⁷⁴ bude muset⁹³ jistotně⁶⁴⁰ být usmrcen. (16) Izráelovy děti⁸⁵ tedy¹⁰⁶ budou¹¹ sobotu⁵⁷⁴ zachovávat k uskutečňování³⁶ odpočinku⁵⁷⁴ po svých pokoleních¹⁰⁷⁰ – trvalá smlouva³⁹⁷. (17) To³⁴ je navždy¹¹² mezi mnou a mezi Izráelovými dětmi⁸⁵ znamením, neboť šest dní vytvářel^{36 162} Hospodin nebesa i zem a v sedmý den přestal^{163 574} a oddechl si⁸⁰³.

(18)A dal Mojžíšovi za²⁸⁷ svého dokončení^{107 176} mluvení s ním na hoře Sínaji dvě desky svědectví, desky z kamene, popsané Božím prstem.

32 A když lid pozoroval^{41 162}, že Mojžíš sestoupil z hory odkládá^{162 119}, sešel se^{44 1120} lid u Áróna¹¹²¹ a řekli k němu: Vstaň, zhotov³⁶ nám bohy, kteří půjdou¹¹²² před námi³³⁹, neboť tento Mojžíš, muž, jenž nás vyvedl¹⁶ ze země Egypta – nevíme¹⁶², co se s ním⁵⁸⁸ stalo. (2)A Árón k nim řekl: Strhejte¹¹²³ kroužky¹¹²⁴ ze zlata, jež jsou v uších vašich žen, vašich synů a vašich dcer, a přinešte¹¹²⁵ je ke mně. (3)A strhali si¹¹²³, všechni lid, kroužky¹¹²⁴, jež byly v jejich uších, a přinesli¹¹²⁵ k Árónovi; (4)ty¹⁴ vzal z jejich ruky a vtěsna¹¹²⁶ to¹⁰⁹³ v kadlub¹¹²⁷ a zpracoval¹³⁶ to¹⁰⁹³ v tele¹¹²⁸ – slitinu; i řekli: Toto⁶³⁸ jsou tvoji bohové, Izráéli, kteří tě vyvedli^{16 1122} ze země Egypta. (5)To¹⁴ Árón zpozoroval⁴¹ a zbudoval před tím^{339 1093} oltář, i zvolal Árón a řekl: Zítra bude slavnost Hospodina^{378 1129}; (6)a nazítří²⁷⁴ časné vstali a obětovali vzestupné oběti³⁴⁹ a přinesli⁶⁸³ oběti pokojných hodů⁶⁷⁶, i usedl lid k jídlu a pití, a povstali k dovádění¹¹³⁰.

(7)A Hospodin k Mojžíšovi promluvil: Jdi, sestup, neboť lid, jež jsi vyvedl¹⁶ ze země Egypta, se zvrhl^{721 1131}. (8)Rychle¹¹³² se odvrátí⁹² od cesty, již jsem jim přikázal; zhotovili³⁶ si tele¹¹²⁸ – slitinu, a jali se mu klanět a obětovat⁶⁷⁵ mu a řekli: Toto⁶³⁸ jsou tvoji bohové, Izráéli, kteří tě vyvedli^{16 1122} ze země Egypta. (9)A Hospodin k Mojžíšovi řekl: Vidím^{41 1133} tento lid, že⁹⁰ hle, je to³⁴ lid tvrdé šíje; (10)nyň mě¹¹³⁴ tedy¹⁰⁶ nechej, ať proti nim může⁹³ vzplát¹⁴² můj hněv, ať s nimi mohu⁹³ skoncovat^{176 1135} a tebe učinit velikým národem^{58 518}.

(11)A Mojžíš se Hospodina, svého Boha, jal uprošovat¹¹³⁶, i řekl: Nač, Hospodine, má⁹³ plát¹⁴² tvůj hněv proti tvému lidu, jež jsi velikou mocí a silnou rukou vyvedl²⁵² ze země Egypta? (12)Nač mají⁹³ Egypťané pronášet výrok: Vyvedl²⁵² je v zlo, k jich zabití v horách a k jich zhubení^{176 1135} z povrchu tváře^{1137 1146} půdy? Odvrát se od planutí⁵⁰⁶ svého hněvu a dej se pohnout k lítosti pro zlo vůči tvému lidu! (13)Vzpomeň na Abraháma, na Isáka a na Izráele, tvé nevolníky,

jimž jsi sám při sobě přísáhl a k nimž jsi promluvil: Budu vaše símě množít jako hvězdy nebes a celou tuto zem, jak¹¹³⁸ jsem řekl, chci⁹³ vašemu semeni dát, ať ji navždy¹¹² zdědí^{128 528}! (14)A Hospodin se dal pohnout k lítosti pro zlo, jež, jak promluvil, chtěl svému lidu učinit.

(15)A Mojžíš se otočil²²⁹ a sestoupil z hory, a v jeho ruce byly dvě desky svědectví, desky popsané z obou svých stran, odtud i odtud byly ony popsané; (16)a ty desky – ony byly Boží dílo, a psaní¹¹³⁹ – ono bylo Boží psaní¹¹³⁹, na ty desky vyryté. (17)A Jósua uslyšel hlas lidu při jeho pokřikování a řekl k Mojžíšovi: V táboře⁴⁷¹ je hluk¹¹⁴⁰ boje⁴⁴⁵. (18)I řekl: Není to hlas ozývajících se¹¹⁴¹ hrdinstvím¹¹⁴² a není to hlas ozývajících se¹¹⁴¹ porážkou¹¹⁴³; já slyším hlas ozývajících se¹¹⁴¹ zpěvem. (19)A když se přiblížil¹⁴³ k táboru⁴⁷¹, stalo se, že¹⁴ uviděl tele¹¹²⁸ a tance, i vzplanul¹⁴² Mojžíšův hněv, takže¹⁴ deskami mrštil ze svých rukou a pod horou je roztrástil⁸²¹; (20)a to tele¹¹²⁸, jež zhotovili³⁶, vzal a ohněm spalil¹⁰³⁶ a rozdrtil do rozmělnění¹¹⁴⁴ a rozsypal¹¹⁴⁵ na hladinu¹¹⁴⁶ vody a Izráelovy děti⁸⁵ tím napojil. (21)A k Árónovi Mojžíš řekl: Co ti tento lid provedl³⁶, že jsi na něj uvedl ten veliký hřích? (22)A Árón řekl: Nechtě neplane¹⁴² mého pána hněv; ty znáš¹⁶² tento lid, že on je v zlu¹¹⁴⁷, (23)i řekli mi: Zhotov³⁶ nám bohy, kteří půjdou¹¹²² před námi³³⁹, neboť tento Mojžíš, muž, jenž nás vyvedl¹⁶ ze země Egypta – nevíme¹⁶², co se s ním⁵⁸⁸ stalo. (24)I řekl jsem jim: Kdo má⁷⁴ zlato, nechtě je strhávat^{11 1123}, i dali mi je a hodil jsem je v oheň a vyšlo²⁵² toto tele¹¹²⁸. (25)A Mojžíš si všiml⁴¹ lidu, že on je neukázněný¹¹⁴⁸, neboť jej Árón, k výsměchu¹¹⁴⁹ mezi povstávajícími proti nim⁵⁰⁵, zbavil kázně¹¹⁴⁸; (26)i stanul Mojžíš v bráně tábora⁴⁷¹ a řekl: Kdo je pro Hospodina¹¹⁵⁰, ke mně! A shromáždili se⁸⁰² k němu všichni synové Lévího; (27)i řekl jim: Takto řekl Hospodin, Izráelův Bůh: Přiložte¹⁷ každý² svůj meč na své stehno^{4 1018}, projděte táborem⁴⁷¹ tam i zpět¹¹⁵¹ od brány k bráně a zabijte každý² svého bratra a každý² svého druhá⁶⁸ a každý² svého blízkého⁷⁴³. (28)A synové Lévího učinili podle Mojžíšova slova,

i padly z lidu v onen den asi tři tisíce mužů. (29)A¹¹⁵² Mojžíš řekl: Naplňte dnes svou ruku¹⁰¹⁶ pro Hospodina, ano, každý² svým synem a svým bratrem¹¹⁵³, a to k uvedení⁶³² pozhnání na vás dnes.

(30)A nazítrí²⁷⁴ se stalo, že¹⁴ Mojžíš k lidu řekl: Vy jste zhřešili velikým hříchem, ale chci⁹³ nyní vystoupit¹⁶ k Hospodinu, snad budu moci za váš hřích učinit³¹⁵ zadost¹⁰⁵⁶. (31)I vrátil se Mojžíš k Hospodinu a řekl: Ach¹¹⁵⁴, tento lid zhřešil velikým hříchem, že¹⁴ si zhotovili³⁶ bohy¹¹²² ze zlata! (32)Ale nyní, chceš⁹⁶-li jejich hřích odpustit³³⁵... a ne-li, vymaž⁶⁰¹ mě, prosím⁹¹, ze své knihy, již jsi sepsal. (33)A Hospodin k Mojžíšovi řekl: Ze své knihy budu vymazávat⁶⁰¹ toho, kdo je ten, jenž vůči mně zhřešil. (34)A nyní jdi, veď lid, kam jsem ti pověděl; hle, půjde před tebou³³⁹ můj Anděl⁸⁹; ale v den mého zúčtování^{116 663} – pak¹⁴ s nimi pro jejich hřích budu účtovat^{116 663 1155}. (35)A Hospodin lid zraňoval^{162 234}, protože zhotovili³⁶ tele¹¹²⁸, jež zhotovil³⁶ Áron.

33 A k Mojžíšovi Hospodin promluvil: Jdi, vystup¹⁶ odtud, ty i lid, jež jsi vyvedl¹⁶ ze země Egypta, do země, o níž¹³⁸ jsem Abrahámovi, Isákovi a Jákobovi přísáhl výrokem: Chci⁹³ ji dát tvému semeni (2)(a budu před tebou³³⁹ posílat Anděla⁸⁹ a vyhánět¹⁸⁹ Kenaaního, Emóriho a Chittího a Perizzího, Chivvího a Jevúsího¹⁰⁴), (3)do země přetékaající¹¹⁵⁶ mlékem a medem; neboť nebudu vystupovat¹⁶ v tvém středu¹²², neboť ty jsi lid tvrdě šíje, abych s tebou na cestě nemusel⁹³ skoncovat^{176 1135}. (4)A když lid uslyšel toto nepřívznivé¹¹⁵⁷ slovo, zesmutněli^{44 1158} a nevzali²³⁰, nikdo⁶⁵ na sebe své, ozdoby, (5)neboť¹⁴ Hospodin k Mojžíšovi řekl: Řekni k Izráelovým dětem⁸⁵: Vy jste lid tvrdě šíje, mohu jedné chvíle vystoupit^{16 315} v tvém středu^{122 1159} a skoncovat^{176 1135} s tebou; nyní tedy¹⁰⁶ ze sebe⁹⁶ sejmí své ozdoby, ať vím, co s tebou⁵⁸⁸ mám⁹³ učinit⁵⁸⁹. (6)Od¹⁶⁰ hory Chórévu měly¹⁶² tedy¹⁰⁶ Izráelové děti⁸⁵ své ozdoby ze sebe¹¹⁶¹ staženy¹¹⁶².

(7)A Mojžíš bral a zevně⁹³³ vůči táboru^{471 934} si rozložil stan, daleko¹¹⁶³ od tábora⁴⁷¹, a dal mu název¹¹⁶⁴ stan setkávání⁹⁵⁶; i bylo¹⁶² tak, že každý hledající

Hospodina vycházel ke stanu setkávání⁹⁵⁶, jenž byl zevně⁹³³ vůči táboru^{471 934}. (8)A za²⁸⁷ Mojžíšova vycházení¹¹⁶⁵ stanu setkávání⁹⁵⁶ bylo¹⁶² tak, že vstávali, všechen lid, a postavili se každý² u vchodu⁴⁰⁸ svého stanu a za Mojžíšem pohlíželi¹⁶² než vstoupil¹⁶⁶ do stanu. (9)A za²⁸⁷ Mojžíšova vstupování do stanu bylo¹⁶² tak, že sestupoval sloup oblaku a stanul¹¹⁶⁷ u vchodu⁴⁰⁸ stanu a s Mojžíšem mluvil¹⁶², (10)a všechen lid vídal¹⁶² ten sloup oblaku, u vchodu⁴⁰⁸ stanu stojící¹¹⁶⁷, i vstával¹⁶² všechen lid a kaněli se¹⁶², každý² u vchodu⁴⁰⁸ svého stanu; (11)a Hospodin mluvil¹⁶² k Mojžíšovi tváří do tváře, jako mluví muž k svému druhu⁶⁸. A vrátil se¹⁶² do tábora⁴⁷¹, ale jeho pobočník¹⁰¹¹ Jósua, syn Núnův, mladík¹¹⁶⁸, se nevzdaloval zprostředkovaně stanu.

(12)A Mojžíš řekl k Hospodinu: Viz, ty ke mně pravíš: Vyved¹⁶ tento lid, ale ty jsi mi nedal na vědomí⁶¹⁸, koho se mnou chceš⁹³ poslat – a ty jsi řekl: Zná¹⁶² tě jménem, a také jsi v mých očích našel přízeň¹²⁴; (13)Nyní tedy¹⁰⁶, našel-li jsem, prosím⁹¹, přízeň¹²⁴ v tvých očích, mi dej, prosím⁹¹, poznat⁶¹⁸ tvou cestu, ať mohu⁹³ poznat tebe, takže v tvých očích přízeň¹²⁴ budu moci⁹³ najít¹¹⁶⁹; a považ⁴¹, že tento národ⁵¹⁸ je tvým lidem.(14)I řekl: Má přítomnost¹¹⁷⁰ také půjde, i dám ti odpočinout si³³⁷. (15)A řekl k němu: Nepůjde-li i tvá přítomnost^{1170 1171}, nemáš proč⁹³ nás odtud vyvádět¹⁶; (16)ano, podle čeho¹¹⁷² se bude moci⁹³ poznat, že jsem našel v tvých očích přízeň¹²⁴ já i tvůj lid? Zda ne podle toho¹¹⁷², že půjdeš¹¹⁷³ s námi, ať jsme odlišeni¹¹⁷⁴, já i tvůj lid, od každého lidu¹¹⁷⁵, jenž je¹¹⁷⁶ na tváři¹¹⁴⁶ země⁹⁸?

(17)A Hospodin k Mojžíšovi řekl: Chci⁹³ učinit i tuto věc, o níž¹¹³⁸ jsi promluvil¹¹⁷⁷, neboť jsi našel přízeň¹²⁴ v mých očích a znám¹⁶² tě jménem. (18)I řekl: Ukaž mi, prosím, svou slávu⁵⁵⁶. (19)A řekl: Já budu nechávat všechnu svou dobrotu¹¹⁷⁸ přejít¹¹⁷⁹ mimo tvou tvář a ozvu se¹¹⁸⁰ před tvou tvář jménem Hospodina; a budu dařit přízní¹²⁴, koho¹¹⁸¹ chci⁹³ přízní¹²⁴ obdarit¹¹⁸¹, a litovat, koho^{1182 1183} chci⁹³ politovat^{1182 1183}. (20)A řekl: Mou tvář nebudeš moci uvidět, neboť nelze člověku uvidět

mě a zůstat¹¹⁸⁴ naživu¹¹⁸⁵. (21)A Hospodin řekl: Hle, místo⁹⁷ u mne, i budeš¹¹ stát na skále (22) a při přecházení¹¹⁷⁹ mé slávy⁵⁵⁶ se stane, že¹⁴ tě budu nechávat vstřčeného¹⁷ v puklině¹¹⁸⁶ skály a činit nad tebou clonu⁹³⁸ 1254 svou dlaní¹³² až po mé přejití¹¹⁷⁹, (23) a když svou dlaň¹³² budu odtahovat⁹², uvidíš⁴⁴ má záda, ale má tvář se nebude ukazovat¹¹⁸⁷.

34 A Hospodin k Mojžíšovi řekl: Vytesej si dvě desky z kamenů, jako ty první, a na ty desky chci⁹³ napsat slova, jež byla¹⁶² na těch prvních deskách, jež jsi roztrástil⁸²¹; (2) a k jitru buď připraven, ať za jitra vystoupíš¹⁶ na horu Sínaj a budeš mi tam stát na temeni⁵⁹⁴ hory; (3) a necht' nikdo⁶⁵ nevystupuje¹¹¹⁶ s tebou a necht' se ani na celé hoře nikdo⁶⁵ neukazuje¹¹¹¹⁸⁷, ani drobný dobytek ani skot necht' se naproti oné hoře nepase¹¹. (4) I vytesal Mojžíš z kamenů dvě desky, jako ty první, a za jitra časné vstal a vystoupil¹⁶ na horu Sínaj podle toho, co mu Hospodin rozkázal, a ty dvě desky z kamenů vzal v svou rukou.

(5) A Hospodin sestoupil v oblaku a postavil se tam s ním a ozval se¹¹⁸⁰ jménem Hospodin; (6) ano, Hospodin přešel¹¹⁷⁹ mimo jeho tvář a zvolal¹¹⁸⁰: Hospodin, Hospodin, BŮH soucitný¹¹⁸³ a milostivý¹²⁴, zdoluhavý¹¹⁸⁸ k hněvu¹¹⁸⁹ a oplývající¹¹⁹⁰ laskavostí⁵¹⁵ a věrností⁶²⁸, (7) zachovávající¹¹⁹¹ laskavost⁵¹⁵ vůči tisícům, odpouštějící³³⁵ nepravost⁶⁶⁴ a přestoupení⁷⁴⁵ 893 a hřích, ale zcela¹¹⁹² bez trestu nenechávající⁶⁶⁷, navštěvující¹¹⁶ 663 nepravost⁶⁶⁴ otců na dětech⁸⁵ až po děti⁸⁵ dětí⁸⁵ do třetího a čtvrtého pokolení. (8) A Mojžíš spěšně⁷⁶ schýlil hlavu¹⁵⁷ k zemi a poklonil se (9) a řekl: Našel-li jsem, prosím⁹¹, přízeň¹²⁴ v tvých očích, Pane, necht' Pán jde, prosím⁹¹, v našem středu¹²², ač⁴⁴⁴ je to³⁴ lid tvrdé šíje, a kéž odpouštíš¹¹ stran naší nepravosti⁶⁶⁴ a stran našeho hříchu a kéž si nás chceš¹¹ 93 přivlastnit¹¹⁹³. (10) I řekl: Hle, já uzavírám smlouvu⁸³⁰. Předě všim tvým lidem budu činit divy, jaké nebyly uskutečnĚny¹¹⁹⁴ na celé¹¹⁹⁵ zemi a ve všech národech⁵¹⁸ 1195, a všechen lid, v jehož středu¹²² jsi ty, uvidí dílo Hospodinovo, neboť to³⁴, co já se chystám učinit²²⁰ s tebou, bude budit bázeň⁵¹⁴.

(11) Hled si³⁹⁵ 1196 toho, co já ti dnes přikazuji – hle, já⁹⁵, chystám se od tvé tváře vyhnat¹⁸⁹ 220 Emóřiho a Kenaaního a Chitítho a Perizítho a Chivvího a Jevúsího¹⁰⁴; (12) dej si na sebe pozor³⁹⁵ 1196, abys vzhledem k obyvatelům²⁷⁷ té země, k níž přicházíš, neuzavíral smlouvu⁸³⁰, aby se v tvém středu¹²² nestávali¹³ léčkou⁵⁸ 833, (13) nýbrž⁵⁵⁹ budete¹¹ bořit jejich oltáře a tříštít⁸²¹ jejich sloupy⁸¹⁹ a kácet¹⁵⁰ jejich ašéry¹¹⁹⁷, (14) neboť se nesmíš⁹³ klanĚt jinému⁸⁰⁴ bohu, neboť Hospodin, – jeho jméno je Žárlivý, – on je žárlivý BŮH; (15) aby se nestalo, že bys uzavíral smlouvu⁸³⁰ vzhledem k obyvatelům²⁷⁷ té země, a když vyjdou¹¹⁹⁸ smilnit za svými bohy a budou svým bohům obětovat, že by tě pozvali³⁸ 44 a že by ses jal jít z jejich¹¹⁹⁹ obĚti, (16) a z jejich¹¹⁹⁹ dcer by ses jal brát svým synům a jejich¹¹⁹⁹ dcery by vyšly¹¹⁹⁸ smilnit za svými bohy a k chození smilnit¹¹⁹⁸ za jejich¹²⁰⁰ bohy by svedly tvé syny. – (17) Nesmíš⁹³ si zhotovit³⁶ boha – slitinu. – (18) Budeš¹¹ zachovávat³⁹⁵ slavnost nekvašených chlebů; sedm dní budeš¹¹ jítat nekvašené chleby, jež jsem ti přikázal, v určený čas měsíce Ávívu⁴³⁶, neboť v měsíci Ávívu⁴³⁶ jsi vyšel z Egypta. – (19) Vše protrhující dělohu⁴³⁵ patří mnĚ, i všechen tvůj dobytek²⁷¹, jenž se bude rodit jako samec³⁷¹, prvé mládĚ⁴⁴¹, býk i kus drobného dobytka³⁶¹; (20) a prvé mládĚ⁴⁴¹ osla budeš¹¹ vykupovat kusem drobného dobytka³⁶¹, a nebudeš-li vykupovat, pak¹⁴ mu musíš⁹³ zlomit vaz. Každého prvorozeného ze svých synů budeš¹¹ vykupovat a nikdo se před mou tváří nesmí⁹³ 1201 ukázat s prázdnou. – (21) Šest dní budeš¹¹ pracovat¹⁰⁸ 336 a v sedmý den budeš¹¹ odpočívát¹⁶³ – budeš¹¹ odpočívát¹⁶³ v době orby i ve žni. – (22) A budeš¹¹ mi pořádat³⁶ slavnost týdnů, prvotin⁸⁰⁶ žně pšenice, a slavnost sklizně⁸⁰² při skončení roku. (23) Tříkrát v roce se každý tvůj mužský⁸⁰⁸ bude¹¹ ukazovat v přítomnosti¹¹⁷⁰ PÁNA, Hospodina, Isráelova Boha, (24) neboť národy⁵¹⁸ budu před tvou tváří⁷² vypuzovat a tvé území²³³ rozšiřovat a nikdo⁶⁵ při tvém vystoupení¹⁶ k ukázání se v přítomnosti¹¹⁷⁰ Hospodina, tvého Boha tříkrát v roce, nebude žádostiv tvé země. (25) Mou krvavou obĚť¹²⁰² nesmíš⁹³

porážet^{375 1203} s kynutým¹²⁰⁴ a obětí slavnosti Minuti³⁷⁷ nesmí⁹³ zůstat přes noc⁸¹⁰ do jitra. (26) Nejlépeš¹²⁰⁵ prvotin⁸⁰⁶ své půdy⁹⁸ budeš¹¹ vnášet v dům Hospodina, tvého Boha. Kůzle nesmíš⁹³ vařit v mléce jeho matky.

(27) A Hospodin řekl k Mojžíšovi: Tato slova si zapiš, neboť podle smyslu¹⁰⁰⁸ těchto slov jsem s tebou a s Izráelem uzavřel smlouvu⁸³⁰. – (28) A pobyl tam s Hospodinem čtyřicet dní a čtyřicet nocí a nepojedl chleba a nenapil se vody; a slova smlouvy, deset slov, napsal¹²⁰⁶ na desky.

(29) A při Mojžíšově sestupování z hory Sínaje, – a dvě desky svědectví byly při jeho sestupování z té hory v Mojžíšově ruce, – se stalo¹³, že¹⁴ Mojžíš nevěděl¹⁶², že při mluvení¹²⁰⁷ s ním se pleť jeho tváře rozzářila¹²⁰⁸, (30) ale uviděl Árón a všechny Izráelovy děti⁸⁵ Mojžíše, že⁹⁰ hle, pleť jeho tváře zářila^{162 1208}, i ucouvli strachem¹²⁰⁹ od přiblížení^{683 1210} k němu, (31) ale Mojžíš na ně⁹⁴ zavolal a Árón a všichni náčelníci⁵⁷³ ve shromáždění³⁶⁰ se k němu vrátili a Mojžíš k nim promluvil; (32) a potom se přiblížily⁶⁸³ všechny Izráelovy děti⁸⁵, i dal jim rozkazy stran všeho, o čem¹²¹¹ s ním promluvil Hospodin na hoře Sínaji. (33) A Mojžíš s nimi přestal¹⁷⁶ mluvit¹²¹²; a byl na svou tvář dal závoj, (34) ale při svém vstupu před tvář Hospodinovu k mluvení s ním Mojžíš¹²¹³ až do svého vyjití závoj měl odložený⁹², i vycházel¹⁶² a mluvil¹⁶² k Izráelovým dětem⁸⁵ o tom¹²¹¹, co mu bylo rozkazováno, (35) a Izráelovy děti⁸⁵ viděly¹⁶², že pleť Mojžíšovy tváře zářila^{162 1208}, a Mojžíš až do svého vstupu k mluvení s ním opět na své tváři měl^{134 162} závoj.

35 A Mojžíš svolal¹¹²⁰ všechno shromáždění³⁶⁰ Izráelových dětí⁸⁵ a řekl k nim: Toto⁶³⁸ jsou věci¹⁷⁸, jež Hospodin rozkázal činit: (2) Šest dní se bude¹¹ vykonávat zaměstnání⁶⁶⁸, ale v sedmý den budete¹¹ mít⁷⁴ svátek¹²¹⁴, sobotu⁵⁷⁴ odpočívání¹¹¹⁸ Hospodinu; každý vykonávající v něm zaměstnání⁶⁶⁸ musí⁹³ být usmrcen, (3) v žádném²⁷³ z vašich příbytků v den soboty⁵⁷⁴ nesmíte⁹³ zažehnout oheň.

(4) A Mojžíš ke všemu shromáždění³⁶⁰ Izráelových dětí⁸⁵ pronesl výrok: Toto⁶³⁸

je věc¹⁷⁸, již Hospodin rozkázal výrokem: (5) Vyberte zprostřed¹⁸⁴ sebe obětí věnování¹⁰⁵³ Hospodinu; každý ochotný¹²¹⁵ svým srdcem⁸⁶⁰ nechť jí přináší¹¹, obětí věnování¹⁰⁵³ Hospodinu – zlato a stříbro a mosaz⁸⁵⁰ (6) a modrý purpur⁸⁵¹ a červený purpur⁸⁵¹ a červcový⁸⁵² šarlat⁸⁵¹ a kment⁸⁵³ a koží srst⁸⁵⁴ (7) a načerveneč⁸⁵⁵ kůže beranů a kůže jezevců⁸⁵⁶ a dříví^{541 857} akácií⁸⁵⁸ (8) a olej k svícení⁸⁵⁹ a vonné látky do oleje k pomazávání⁸⁶⁰ a do kouřidla¹⁰⁷⁴ z vonných koření⁸⁶¹ (9) a onyxů⁸⁶² kameny⁸⁶³ a kamenykevsazování^{860 982} do přehožu⁸⁶⁴ a do náprsníku. (10) A všichni moudří srdcem⁸⁶⁰ mezi vámi nechť přicházejí¹¹ a hotoví¹¹³⁶ vše, co Hospodin rozkázal: (11) obydlí⁸⁶⁶, stan k němu⁸⁷⁹ a příkrov k němu⁸⁷⁹, sponky k němu⁸⁷⁹ a prkna k němu⁸⁷⁹, svlaky⁹²⁵ k němu⁸⁷⁹, sloupy k němu⁸⁷⁹ a podstavce⁹¹⁹ k němu⁸⁷⁹, (12) skříňku⁸⁶⁸ a tyče k ní⁸⁷⁹, slitovnici⁸⁷² a oponu k zastření^{860 938}, (13) stůl a tyče k němu⁸⁷⁹ a všechna náčiní¹²⁷ k němu⁸⁷⁹ a předkladné chleby^{277 886} (14) a svícen⁸⁸⁷ k svícení^{859 860} a náčiní¹²⁷ k němu⁸⁷⁹ a lampy k němu⁸⁷⁹ a olej k svícení^{859 860} (15) a oltář k zakuřování^{860 1082} a tyče k němu⁸⁷⁹ a olej k pomazávání⁸⁶⁰ a kouřidlo¹⁰⁷⁴ z vonných koření⁸⁶¹ a záclonu⁹³⁸ vchodu⁴⁰⁸ na vchod⁴⁰⁸ obydlí⁸⁶⁶ (16) a oltář vzestupných obětí^{277 349} a rošt z mosazí⁸⁵⁰, jenž k němu patří, a tyče k němu⁸⁷⁹ a všechna náčiní¹²⁷ k němu⁸⁷⁹ a umyvadlo¹¹¹² a jeho základnu, (17) závěsy ohrady⁹⁴⁷, její sloupy a podstavce⁹¹⁹ k ní⁸⁷⁹ a záclonu⁹³⁸ brány ohrady⁹⁴⁷, (18) kolíky⁹⁵³ k obydlí^{860 866 879} a kolíky⁹⁵³ k ohradě^{860 879 947} a provazy k nim⁸⁷⁹ (19) a barevná¹¹¹³ roucha k službě¹⁰¹¹ i ve svatyni⁹³⁶, svatá roucha¹²¹⁹ Árónovi, knězi, a roucha jeho synů k zastávání kněžství⁹⁶¹.

(20) A rozešli se¹²¹⁶, všechno shromáždění³⁶⁰ Izráelových dětí⁸⁵, zpřed tváře⁸²⁶ Mojžíšovy, (21) a přišli, každý¹²¹⁷, koho povzbudilo^{335 336} jeho srdce, a každý, koho pobídl¹²¹⁸ jeho duch⁵⁰⁷; přinášeli¹⁶² obětí věnování¹⁰⁵³ Hospodinu k dílu⁶⁶⁸ na stan⁸⁶⁰ setkávání⁹⁵⁶ a ke vši službě¹⁰⁸ v něm⁸⁷⁹ a na svatá roucha¹²¹⁹. (22) I přicházeli¹⁶², muži s ženami³⁷⁶, každý, kdo byl ochotný¹²¹⁵ srdcem⁸⁶⁰; přinášeli¹⁶² náramky^{277 1220} a kroužky^{277 1124} a prsteny²⁷⁷ a náhrdelníky²⁷⁷, veškeré věci^{127 1221} ze

zlata, totiž¹⁴ každý¹²¹⁷, kdo¹⁹⁶ odevzdal¹⁰⁵⁰ oběť odevzdání¹⁰⁵⁰ zlata Hospodinu. (23) A každý¹²¹⁷, u koho se našel modrý purpur⁸⁵¹ a červený purpur⁸⁵¹ a červcový⁸⁵² šarlat⁸⁵¹ a kment⁸⁵³ a kozí srst⁸⁵⁴ a načerveněné⁸⁵⁵ kůže beranů a kůže jezevců⁸⁵⁶ – přinesli je. (24) Všichni věnující¹⁰⁵⁴ oběť věnování¹⁰⁵³ stříbra a mosazi⁸⁵⁰ přinesli oběť věnování¹⁰⁵³ Hospodinu a každý, u koho se našlo dříví^{541 857} akácie⁸⁵⁸ ke všemu dílu⁶⁶⁸ služby¹⁰⁸ – přinesli je; (25) a každá žena moudrá srdcem⁸⁶⁰ se jala příst svýma rukama a přinesla¹²²² přízi, modrý purpur⁸⁵¹ a červený purpur⁸⁵¹ a červcový⁸⁵² šarlat⁸⁵¹ a kment⁸⁵³, (26) a všechny ženy, jež povzbudilo^{335 336} jejich srdce v moudrosti, se jaly příst kozí srst⁸⁵⁴ (27) a náčelníci⁵⁷³ přinesli onyxové⁸⁶² kameny⁸⁶³ a kameny ke vsazování^{860 982} do přehožu⁸⁶⁴ a do náprsníku, (28) vonné látky²⁷⁷ a olej k svícení⁸⁵⁹, a do¹²²³ oleje k pomazávání⁸⁶⁰ a do kourídla¹⁰⁷⁴ z vonných koření⁸⁶¹. (29) Každý muž a žena, jejichž srdce je⁸⁴⁹ pobídlo¹²¹⁸ přinést něco ke všemu dílu⁶⁶⁸, jež Hospodin rozkázal vykonat skrze³¹⁰ Mojžíše, přinesli, Izráelovy děti⁸⁵, dobrovolnou oběť¹²¹⁵ Hospodinu.

(30) A Mojžíš k Izráelovým dětem⁸⁵ řekl: Vizte, Hospodin jménem povolal Becaleela, syna Úrího, syna Chúra, *patřícího* k větví¹⁰⁶ Júdově, (31) a naplnil ho Božím duchem⁵⁰⁷ v moudrosti a v chápavosti a ve vědomosti¹¹⁰⁷ a ve vši schopnosti^{668 1108} (32) a k vymýšlení důmyslných věcí¹¹⁰⁹, k práci³⁶ ve zlatě a ve stříbre a v mosazi⁸⁵⁰ (33) a ve vyřezávání⁹⁷⁴ kamenů²⁷⁷ ke vsazování⁹⁸² a ve vyřezávání⁹⁷⁴ dřeva⁵⁴¹ – k práci³⁶ na veškerém důmyslném¹¹⁰⁹ díle⁶⁶⁸; (34) a dal v jeho srdce, *aby uměl* poučovat¹²²⁴, on i Oholív, syn Achísámachův, *patřící* k větví¹⁰⁶ Dánově; (35) naplnil je moudrostí srdce k vykonávání všeho díla⁶⁶⁸ vyřezávače⁹⁷⁴ a umělce^{901 1225} a vyšívače⁹³⁹ modrým purpurem⁸⁵¹ a červeným purpurem⁸⁵¹, červcovým⁸⁵² šarlatem⁸⁵¹ a kmentem^{853 1226}, a tkalce¹⁰¹⁰, konajících všechno dílo⁶⁶⁸ a vymýšlejících důmyslné věci¹¹⁰⁹.

36 I dal se Becaleel a Oholív a každý muž moudrý srdcem⁸⁶⁰, v nějž¹²²² Hospodin dal moudrost a chápavost k znalosti^{1107 1227} vykonávání všeho

díla^{668 1228} k službě^{108 860} svatyně⁹³⁶, do práce³⁶ podle¹²²⁹ všeho, co Hospodin rozkázal.

(2) A Mojžíš zavolal na Becaleela⁹⁴ a na Oholíava⁹⁴ a na každého muže⁹⁴ moudrého srdcem⁸⁶⁰, v jehož¹²²² srdce Hospodin dal moudrost, každého, jehož srdce ho⁸⁴⁹ povzbudilo^{335 336} přistoupení⁷⁴³ k dílu⁶⁶⁸ k jeho vykonání; (3) i převzali zpřed tváře⁸²⁶ Mojžíšovy veškerou oběť věnování¹⁰⁵³, již na dílo⁶⁶⁸ k službě^{108 860} svatyně⁹³⁶, k jeho vykonání, přinesly Izráelovy děti⁸⁵; a ony k němu stále¹²³⁰ za každého jitra⁵⁷¹ přinášely¹⁶² dobrovolnou oběť¹²¹⁵, (4) takže¹⁴ všichni moudří, ti, *kteří*¹⁹⁶ vykonávali dílo⁶⁶⁸ svatyně⁹³⁶, muž za mužem¹²³¹ přišli od svého díla⁶⁶⁸, jež oni vykonávali, (5) a pronesli k Mojžíšovi výrok: Přinášejí, lid, mnoho, ¹²³² nad potřebu⁹ toho¹²³³, co má sloužit¹²³⁴ dílu⁶⁶⁸, jež vykonat Hospodin rozkázal. (6) Mojžíš tedy¹⁰⁶ rozkázal, ať v táboře^{471 1235} prohlásí¹²⁸ výrok¹²³⁶: *Žádný muž ani žena necht' již nevyvíjí*^{11 36} činnost⁶⁶⁸ pro oběť věnování^{45 1053} na svatyni^{860 936}! I bylo lidu zabráněno dále přinášet¹²³⁷, (7) neboť¹⁴ se dostalo¹³ materiálu⁶⁶⁸ dosti jim ke všemu dílu⁶⁶⁸, k jeho vykonání, ba nadbytek.

(8) I jali se hotovit^{36 1229}, každý moudrý srdcem⁸⁶⁰ mezi vykonávajícími dílo⁶⁶⁸ na obydlí^{860 866}, deset koberců z tkaného kmentu⁸⁵³ a modrého purpuru⁸⁵¹ a červeného purpuru⁸⁵¹ a červcového⁸⁵² šarlatu⁸⁵¹; zhotovili³⁶ je s keruby umělecké práce⁹⁰¹. (9) Délka jednoho koberce osmadvacet loket^{869 902} a šířka jednoho koberce čtyři lokte^{869 902}; pro všechny koberce jedna míra; (10) a pět koberců připojili jeden k jednomu a pět koberců připojili jeden k jednomu, (11) a z modrého purpuru⁸⁵¹ zhotovili³⁶ očka na okraji²²¹ jednoho koberce od konce v místě spojení⁹⁰⁵; tak učinili u okraje²²¹ koncového koberce na druhé straně spoje⁹⁰⁵. (12) Padesát oček zhotovili³⁶ na jednom koberci a padesát oček zhotovili³⁶ na konci koberce, jenž *byl* na druhé straně spoje⁹⁰⁵; očka *byla* protilehlá jedno k jednomu. (13) A zhotovili³⁶ ze zlata padesát sponek a těmi sponkami koberce připojili jeden k jednomu, i bylo obydlí⁸⁶⁶ sjednoceno⁹⁰⁶.

(14)A z koží srstí⁸⁵⁴ zhotovili³⁶ koberce na stan nad obydlím^{866 907}; těch⁹⁰⁰ koberečů zhotovili³⁶ jedenáct⁹⁰⁸. (15)Délka jednoho koberce třicet loket^{869 902} a čtyři lokte⁸⁶⁹ šířka jednoho koberce; pro jedenáct koberečů jedna míra, (16)a spojili pět koberečů zvláště³⁹³ a šest koberečů zvláště³⁹³. (17)A zhotovili³⁶ padesát oček na okrají²²¹ jednoho koncového koberce v místě spojení⁹⁰⁵ a padesát oček na okrají²²¹ druhého koberce spoje^{904 911}, (18)a zhotovili³⁶ padesát sponek z mosazi⁸⁵⁰ k spojení stanu, k sjednocení⁹⁰⁶.

(19)A zhotovili³⁶ k stanu příkrov z načervenalých⁸⁵⁵ koží beranů a shora příkrov z koží jezevců⁸⁵⁶.

(20)A z dříví^{541 857} akácií⁸⁵⁸ k obydlí⁸⁶⁶ zhotovili³⁶ stojatá prkna; (21)délka prkna deset loket⁸⁶⁹ a půl, (22)k jednomu prknu dva čepy⁹¹⁶ jeden k jednomu připjaté; tak učinili se všemi prkny⁵⁸⁸ obydlí⁸⁶⁶. (23)Zhotovili³⁶ tedy¹⁰⁶ k obydlí⁸⁶⁶ prkna, dvacet prken k jižnímu⁹¹⁷ směru, na jih⁹¹⁸, (24)a pod těch dvacet prken zhotovili³⁶ čtyřicet podstavců⁹¹⁹ ze stříbra, dva podstavce⁹¹⁹ pod jedno prkno k jeho dvěma čepům⁹¹⁶ a dva podstavce⁹¹⁹ pod jedno prkno k jeho dvěma čepům⁹¹⁶; (25)a dvacet prken na druhou stranu¹⁰⁷⁶ obydlí⁸⁶⁶, k směru na sever, (26)a k nim⁸⁷⁹ čtyřicet podstavců⁹¹⁹ ze stříbra, dva podstavce⁹¹⁹ pod jedno prkno a dva podstavce⁹¹⁹ pod jedno prkno, (27)a na zadní stěnu⁹²⁰ obydlí⁸⁶⁶, k západu³⁴², zhotovili³⁶ šest prken, (28)a dvě prkna zhotovili³⁶ do koutů⁹²¹ obydlí⁸⁶⁶ na zadní stěně⁹²⁰, (29)a byla¹⁶² zespod dvojí⁹²² a byla¹⁶², každé na svém vrcholu⁵⁹⁴, dokonale sjednocena⁹²³ do jednoho kruhu⁹²⁴; tak učinili s nimi oběma⁵⁸⁸, s oběma kouty^{588 921}. (30)Bylo¹⁶² tedy¹⁰⁶ osm prken a jejich šestnáct podstavců⁹¹⁹ ze stříbra, dva podstavce⁹¹⁹ a dva podstavce⁹¹⁹ pod jedno prkno. – (31)A zhotovili³⁶ svlaky⁹²⁵ z dříví^{541 857} akácií⁸⁵⁸, pět k prknům jedné strany¹⁰⁷⁶ obydlí⁸⁶⁶ (32)a pět svlaků⁹²⁵ k prknům druhé strany¹⁰⁷⁶ obydlí⁸⁶⁶ a pět svlaků⁹²⁵ k prknům obydlí⁸⁶⁶ na zadní stěně^{920 926} k západu³⁴², (33)a zhotovili³⁶ prostřední svlak⁹²⁵ vprostřed prken⁹²⁷ k proplečení⁹²⁸ od konce ke konci.

(34)A prkna potáhli zlatem a zhotovili³⁶ k nim⁸⁷⁹ ze zlata kruhy, ložiska⁸⁷⁸ pro svlaky⁹²⁵, a svlaky⁹²⁵ potáhli zlatem.

(35)A z modrého purpuru⁸⁵¹ a červeného purpuru⁸⁵¹ a červcového⁸⁵² šarlatu⁸⁵¹ a tkaného kmentu⁸⁵³ zhotovili³⁶ oponu; zhotovili³⁶ ji uměleckou prací^{901 930} s keruby (36) a k ní zhotovili³⁶ čtyři sloupky z akácií⁸⁵⁸, potažené zlatem (věšáky⁹³¹ na nich⁸⁷⁹ ze zlata), a ulili k nim čtyři podstavce⁹¹⁹ ze stříbra.

(37)A ke vchodu⁴⁰⁸ stanu zhotovili³⁶ z modrého purpuru⁸⁵¹ a červeného purpuru⁸⁵¹ a červcového⁸⁵² šarlatu⁸⁵¹ a tkaného kmentu⁸⁵³ záclonu⁹³⁸ prací⁹³⁰ vyšívачe⁹³⁹, (38)a k ní⁸⁷⁹ pět sloupů a věšáky⁹³¹ na ně⁸⁷⁹ a potáhli jejich hlavice¹²³⁸ a jejich spojovací tyče zlatem; a jejich pět podstavců⁹¹⁹ bylo z mosazi⁸⁵⁰.

37 Akácie⁸⁵⁸ skříňku⁸⁶⁸, její délka dva lokte⁸⁶⁹ a půl a její šířka loket⁸⁶⁹ a půl a její výška loket⁸⁶⁹ a půl, (2)a potáhl ji zevnitř i zevně⁸⁷⁰ ryzím zlatem a zhotovili³⁶ k ní dokola obrubu ze zlata (3) a ulil k ní čtyři kruhy ze zlata nad její čtyři podstavce⁸⁷¹, totiž¹⁴ dva kruhy na její jednu stranu¹⁰⁷⁶ a dva kruhy na její druhou stranu¹⁰⁷⁶, (4)a zhotovili³⁶ z dříví^{541 857} akácií⁸⁵⁸ tyče a potáhl je zlatem, (5) a ty tyče vsunul v kruhy po stranách¹⁰⁷⁶ skříňky⁸⁶⁸ k nošení^{335 336} skříňky⁸⁶⁸. (6)A z ryzího zlata zhotovili³⁶ slitovnici⁸⁷², její délka dva lokte⁸⁶⁹ a půl a její šířka loket⁸⁶⁹ a půl, (7)a ze zlata zhotovili³⁶ dva keruby – zhotovili³⁶ je jako tepanou⁸⁷³ práci z obou konců⁸⁷⁴ slitovnice⁸⁷²; (8)jednoho keruba z tohoto konce^{874 875} a jednoho keruba z tohoto konce^{874 875}; ze slitovnice^{872 874} ty keruby zhotovili³⁶, z obou jejich konců⁸⁷⁴. (9)A ti kerubové rozpínali^{162 1257} křídla vzhůru, zastírajíce svými křídly slitovnici^{872 938}, a jejich tváře k sobě navzájem³⁴⁶; tváře kerubů směřovaly^{162 876} k slitovnici⁸⁷².

(10)A zhotovili³⁶ z dříví^{541 857} akácií⁸⁵⁸ stůl, jeho délka dva lokte⁸⁶⁹ a jeho šířka loket⁸⁶⁹ a jeho výška loket⁸⁶⁹ a půl, (11)a potáhl jej ryzím zlatem a zhotovili³⁶ k němu dokola obrubu ze zlata, (12)a zhotovili³⁶ k němu dokola trnož⁸⁷⁷ na šířku ruky a k tomu jeho trnoží⁸⁷⁷ dokola zhotovili³⁶ obrubu ze zlata (13)a ulil k němu čtyři

kruhy ze zlata a dal ty kruhy na čtyři úhly, jež byly u jeho čtyř noh; (14) ty kruhy byly¹⁶² při samém trnoži⁸⁷⁷ jako ložiska⁸⁷⁸ pro tyče k nošení^{335 336} stolu. (15) A tyče k nošení^{335 336} stolu zhotovil³⁶ z dříví^{541 857} akácií⁸⁵⁸ a potáhl je zlatem. (16) A zhotovil³⁶ nádoby¹²⁷, jež patřily na stůl¹²³⁹; podnosy^{880 881} k němu⁸⁷⁹ a pánve^{881 882} k němu⁸⁷⁹ a číše^{881 884} k němu⁸⁷⁹ a konvice⁸⁸³ k němu⁸⁷⁹, jimiž se mělo⁹³ vylévat⁸⁸⁵, z ryzího zlata.

(17) A zhotovil³⁶ z ryzího zlata svícen⁸⁸⁷ – ten svícen⁸⁸⁷ zhotovil³⁶ jako tepanou⁸⁷³ práci; z něho⁸⁷⁴ byla jeho patice⁸⁸⁸ a jeho větve^{277 889}, jeho kalichy⁸⁹⁰, jeho hlavice^{128 891} a jeho květy, (18) a to šest větví^{128 889} vycházejících z jeho stran, tři větve^{128 889} svícnu⁸⁸⁷ z jedné strany a tři větve^{128 889} svícnu⁸⁸⁷ z druhé strany, (19) tři mandloňovité⁸⁹² kalichy⁸⁹⁰ na jedné větvi⁸⁸⁹, hlavice^{891 893} a květ, a tři mandloňovité⁸⁹² kalichy⁸⁹⁰ na druhé větvi⁸⁸⁹, hlavice^{891 893} a květ; tak při šesti větvích^{128 889} vycházejících ze svícnu⁸⁸⁷, (20) a na svícnu^{887 894} čtyři mandloňovité⁸⁹² kalichy⁸⁹⁰, jeho hlavice^{128 891} a jeho květy, (21) totiž¹⁴ hlavice^{891 893} pod dvěma větvemi^{128 889} z něho a hlavice^{891 893} pod dvěma větvemi^{128 889} z něho a hlavice^{891 893} pod dvěma větvemi^{128 889} z něho, stran šesti větví^{128 889} vycházejících ze svícnu⁸⁸⁷; (22) jejich hlavice^{128 893} a jejich větve^{128 889} byly¹⁶² z něho⁸⁷⁴, celý⁴¹⁵ byl jedinou tepanou⁸⁷³ prací z ryzího zlata. (23) A zhotovil³⁶ k němu⁸⁷⁹ sedm lamp a kratiknoty k němu⁸⁷⁹ a zhášedla⁸⁹⁷ k němu⁸⁷⁹ z ryzího zlata. (24) Zhotovil³⁶ jej se všemi náčiními¹²⁷ k němu⁸⁷⁹ z kikkáru⁸⁹⁸ ryzího zlata.

(25) A zhotovil³⁶ z dříví^{541 857} akácií⁸⁵⁸ oltář k zakuřování^{860 1082}; loket⁸⁶⁹ jeho délka a loket⁸⁶⁹ jeho šířka, čtvercový⁹⁴⁰, a dva lokte⁸⁶⁹ jeho výška; jeho rohy byly z něho (26) a potáhl jej ryzím zlatem, jeho svršek i jeho stěny¹⁰⁷⁵ dokola i jeho rohy, a zhotovil³⁶ k němu dokola obrubu ze zlata (27) a dva kruhy ze zlata k němu zhotovil³⁶, zdola vůči jeho obrubě⁹³⁴ na jeho dva úhly¹⁰⁷⁶ na obou jeho stranách, za ložiska⁸⁷⁸ pro tyče k jeho nošení^{335 336} na nich; (28) a ty tyče zhotovil³⁶ z dříví^{541 857} akácií⁸⁵⁸ a potáhl je zlatem.

(29) A práci⁹³⁰ voňavkáře¹⁰⁹⁶ připravil³⁶ olej k svatému pomazávání^{860 1219} a kouřidlo¹⁰⁷⁴ z vonných koření⁸⁶¹.

38 A z dříví^{541 857} akácií⁸⁵⁸ zhotovil³⁶ oltář vzesupných obětí^{277 349}, jeho délka pět loket⁸⁶⁹ a jeho šířka pět loket⁸⁶⁹, čtvercový⁹⁴⁰, a jeho výška tři lokte⁸⁶⁹, (2) a na jeho čtyřech úhlech zhotovil³⁶ rohy, jeho rohy byly¹⁶² z něho, a potáhl jej mosazí⁸⁵⁰. (3) A zhotovil³⁶ všechna náčiní¹²⁷ k tomu oltáři⁸⁷⁹: hrnce⁵⁵⁰ a lopatky a okřiny, vidlice a nádoby na oheň⁸⁹⁷; všechna náčiní¹²⁷ k němu⁸⁷⁹ zhotovil³⁶ z mosazí⁸⁵⁰. (4) A k tomu oltáři zhotovil³⁶ rošt zhotovením^{36 839 841} mříže z mosazí⁸⁵⁰ pod jeho římsu⁹⁴³ zespod do samého jeho středu⁹⁴⁴. (5) A ulil čtyři kruhy na čtyři konce u roštu z mosazí⁸⁵⁰ jako ložiska⁸⁷⁸ pro tyče. (6) A tyče zhotovil³⁶ z dříví^{541 857} akácií⁸⁵⁶ a potáhl je mosazí⁸⁵⁰ (7) a vsunul ty tyče v kruhy po stranách¹⁰⁷⁶ oltáře k jeho nošení^{335 336} na nich. Zhotovil³⁶ jej dutý⁹⁴⁵, z desek.

(8) A zhotovil³⁶ umyvadlo¹¹¹² z mosazí⁸⁵⁰ a jeho základnu z mosazí⁸⁵⁰, ze zrcadel¹²⁴⁰ posluhovaček¹²⁴¹, jež posluhovaly¹²⁴¹ u vchodu⁴⁰⁸ stanu setkávání⁹⁵⁶.

(9) A zřídil³⁶ ohradu⁹⁴⁷; k jižnímu⁹¹⁷ směru, na jih⁹¹⁸, závěsy ohrady⁹⁴⁷ z tkaného kmentu⁸⁵³, sto loket^{869 902}, (10) sloupů k nim⁸⁷⁹ dvacet a jejich dvacet podstavců⁹¹⁹ z mosazí⁸⁵⁰, věšáky⁹³¹ na sloupech⁸⁷⁹ a jejich spojovací tyče ze stříbra, (11) a ke směru na sever sto loket^{869 902}, sloupů k nim⁸⁷⁹ dvacet a jejich dvacet podstavců⁹¹⁹ z mosazí⁸⁵⁰, věšáky⁹³¹ na sloupech⁸⁷⁹ a jejich spojovací tyče ze stříbra. (12) A ke směru na západ³⁴²: závěsy padesáti loket^{869 902}, sloupů k nim⁸⁷⁹ deset a jejich podstavců⁹¹⁹ deset; věšáky⁹³¹ na sloupech⁸⁷⁹ a jejich spojovací tyče ze stříbra. (13) A ke směru na východ, ke vzházení⁹⁴⁹: padesát loket⁸⁶⁹, (14) závěsů k jednomu křídlu⁹⁵⁰ patnáct loket⁸⁶⁹, sloupy k nim⁸⁷⁹ tři a jejich podstavce⁹¹⁹ tři, (15) a na druhé křídlo⁹⁵⁰, odtud a odtud vůči bráně ohrady⁹⁴⁷, patnáct loket⁸⁶⁹ závěsů, sloupy k nim⁸⁷⁹ tři a jejich podstavce⁹¹⁹ tři. (16) Všechny závěsy ohrady⁹⁴⁷ dokola byly z tkaného kmentu⁸⁵³ (17) a podstavce⁹¹⁹ k sloupům z mosazí⁸⁵⁰, věšáky⁹³¹ na sloupech⁸⁷⁹ a jejich spojovací tyče ze stříbra a potažení jejich hlavic¹²³⁸ ze stříbra; a ony byly spojeny stříbrem¹²⁴², všechny sloupy ohrady⁹⁴⁷. – (18) A záclona⁹³⁸ brány ohrady⁹⁴⁷, práce

vyšivače⁹³⁹, byla z modrého purpuru⁸⁵¹ a červeného purpuru⁸⁵¹ a červcového⁸⁵² šarlatu⁸⁵¹ a tkaného kmentu⁸⁵³, a to dvacet loket⁸⁶⁹ délka, a výška všude¹²⁴³, stejně jako závěšů ohrady⁹⁴⁷, pět loket⁸⁶⁹; (19) a sloupy k nim⁸⁷⁹ 951 čtyři a jejich podstavce⁹¹⁹ čtyři, z mosazi⁸⁵⁰, věšáky⁹³¹ na nich⁸⁷⁹ ze stříbra, a potažení jejich hlavic¹²³⁸ a spojovací tyče k nim⁸⁷⁹ ze stříbra. (20) A všechny kolíky⁹⁵³ k obydlí⁸⁶⁶ a k ohradě⁹⁴⁷ byly z mosazi⁸⁵⁰.

(21) Toto je výčet¹²⁴⁴ věcí¹²⁴⁵ obydlí⁸⁶⁶, obydlí⁸⁶⁶ svědectví, jenž byl vyčten¹²⁴⁴, podle příkazu¹⁰⁰⁸ Mojžíšova, službou¹⁰⁸ Lévióvců²⁰⁶, v ruce¹²⁴⁶ Íthamára, syna Áróna, kněze. (22) A Becaleél, syn Úrího, syna Chúra, patřící k větví¹¹⁰⁶ Júdově, zhotovil³⁶ vše, co Hospodin rozkázal Mojžíšovi, (23) a s ním Oholíáv, syn Achísámácha, patřící k větví¹¹⁰⁶ Dánově, vyřezávac⁹⁷⁴ a umělec⁹⁰¹ 1225 a vyšivač⁹³⁹ modrým purpurem⁸⁵¹ a červeným purpurem⁸⁵¹ a červcovým⁸⁵² šarlatem⁸⁵¹ a kmentem⁸⁵³ 1226.

(24) Všeho zlata použitého³⁶ k dílu⁶⁶⁸ ve všem díle⁶⁶⁸ svatyně⁹³⁶ (a bylo¹⁶² to zlato z oběti věnování¹⁰⁵³) bylo devětatdvacet kikkárů⁸⁹⁸ a sedm set a třicet šeklů⁷²⁶, podle šeklu⁷²⁶ 902 svatyně⁹³⁶; (25) a stříbra od prohlížených¹⁰⁸⁷ ze shromáždění³⁶⁰ 1247 bylo sto kikkárů⁸⁹⁸ a tisíc a sedm set a pětasedmdesát šeklů⁷²⁶, podle šeklu⁷²⁶ 902 svatyně⁹³⁶.

(26) beka⁷²⁶ na hlavu⁹⁶⁶, půl šeklu⁷²⁶, podle šeklu⁷²⁶ 902 svatyně⁹³⁶, na každého předešlého k prohlíženým¹⁰⁸⁷, od dvacetiletého³⁷⁰ a výše¹⁰⁸⁹ – na¹²⁴⁸ šest set tisíc a tři tisíce a pět set a padesát. (27) A stříbra k slévání podstavců⁹¹⁹ k svatyni⁸⁷⁹ 936 a podstavců k oponě⁸⁷⁹ bylo¹⁶² sto kikkárů⁸⁹⁸; sto podstavců⁹¹⁹ na sto kikkárů⁸⁹⁸, kikkárů⁸⁹⁸ na podstavec⁹¹⁹.

(28) A použitím toho tisíce a sedmi set a pětasedmdesáti šeklů¹²⁴⁹ zhotovil³⁶ věšáky⁹³¹ k sloupům a potáhl jejich hlavice¹²³⁸ a spojil¹²⁴² je. (29) A mosazi⁸⁵⁰ z oběti věnování¹⁰⁵³ bylo sedmdesát kikkárů⁸⁹⁸ a tisíc a čtyři sta šeklů⁷²⁶, (30) a z ní¹²⁴⁰ zhotovil³⁶ podstavce⁹¹⁹ ke vchodu⁴⁰⁸ 879 stanu a oltář z mosazi⁸⁵⁰ a rošt z mosazi⁸⁵⁰, jenž k němu patřil, a všechna náčiní¹²⁷ k tomu oltáři⁸⁷⁹.

(31) a podstavce⁹¹⁹ ohrady⁹⁴⁷ dokola a podstavce⁹¹⁹ brány ohrady⁹⁴⁷ a všechny kolíky⁹⁵³ k obydlí⁸⁶⁶ 879 a všechny kolíky⁹⁵³ k ohradě⁸⁷⁹ 947 dokola.

39 A: z modrého purpuru⁸⁵¹ a červcového⁸⁵² šarlatu⁸⁵¹ zhotovili³⁶ barevná¹¹¹³ roucha k službě¹⁰¹¹ ve svatyni⁹³⁶; ano, zhotovili³⁶ svatá roucha¹²¹⁹, jež byla pro Áróna⁴⁵, podle toho, co Hospodin rozkázal Mojžíšovi. (2) Zhotovili³⁶ tedy¹⁰⁶ ze zlata, modrého purpuru⁸⁵¹ a červeného purpuru⁸⁵¹ a červcového⁸⁵² šarlatu⁸⁵¹ a tkaného kmentu⁸⁵³ přehoz⁸⁶⁴; (3) i roztepali plechy ze zlata¹²⁵⁰ a našezali vláken¹⁰⁰² 1251 k zapracování¹³⁶ uměleckou práci⁹⁰¹ 930 mezi modrý purpur²⁹⁸ 851 a mezi červený purpur²⁹⁸ 851 a mezi červcový⁸⁵² šarlat²⁹⁸ 851 a mezi kment²⁹⁸ 853. (4) Zhotovili³⁶ k němu spojující⁹⁶⁸ nárameníky⁹⁵⁰; na obou svých koncích byl spojen⁹⁶⁹ v jedno⁹⁷⁰. (5) A šerpa⁹⁷¹ jeho přehozu⁸⁶⁴ 865, jež byla na něm, ona byla podle svého⁹⁷² vypracování¹³⁶ z toho ž⁹⁷³ – ze zlata, modrého purpuru⁸⁵¹ a červeného purpuru⁸⁵¹ a červcového⁸⁵² šarlatu⁸⁵¹ a tkaného kmentu⁸⁵³, podle toho, co Hospodin rozkázal Mojžíšovi. (6) A upravili³⁶ onyxové⁸⁶² kameny⁸⁶³ tak, aby byly obložené⁹⁷⁶ rámcí⁹⁷⁷ ze zlata, s vyrýtými na nich, jako vyrýváními pečeti, jmény⁹⁷⁵ Izráelových synů, (7) a nasadil¹⁷ je na nárameníky⁹⁵⁰ přehozu⁸⁶⁴ za kameny připomínky Izráelovým dětem⁸⁵ 978 podle toho, co Hospodin rozkázal Mojžíšovi.

(8) A zhotovil³⁶ uměleckou práci⁹⁰¹ 930 náprsník podle vypracování¹³⁶ přehozu⁸⁶⁴ 972 ze zlata, modrého purpuru⁸⁵¹ a červeného purpuru⁸⁵¹ a červcového⁸⁵² šarlatu⁸⁵¹ a tkaného kmentu⁸⁵³. (9) Byl¹⁶² čtvrcový⁹⁴⁰, zdvojený⁹¹⁰ 981 ten náprsník zhotovili³⁶; jeho délka na píd' a jeho šířka na píd', zdvojeného⁹¹⁰ 981, (10) a nasázeli na něj⁹⁸² čtyři řady kamenů²⁷⁷ 983; řada sardu⁹⁸⁵, topasu⁹⁸⁶ a smaragdu⁹⁸⁷ byla první⁹⁸⁴ řada, (11) a druhá řada karbunkul⁹⁸⁸, safir⁹⁸⁹ a démant⁹⁹⁰, (12) a třetí řada ligur⁹⁹¹, achát⁹⁹² a ametyst⁹⁹³, (13) a čtvrtá řada chrysolit⁹⁹⁴, onyx⁸⁶² a jaspis⁹⁹⁵ – obložené, zapuštěné⁹⁹⁷ do zlata v svých sadách⁹⁸² 996. (14) A ty kameny – bylo jich podle jmen Izráelových synů dvanáct, podle jejich jmen, s vyrýváními jako pečeti, každý² podle svého jména, pro dvanáct kmenů⁴⁵ 708. (15) A na náprsník zhotovili³⁶ kroucením⁹⁷⁹ řetížky, zapracováním³⁶ jako provázku⁹⁸⁰, z ryzího zlata,

(16) a zhotovili³⁶ dva rámce⁹⁷⁷ ze zlata a dva kruhy ze zlata a dali ty dva kruhy na dva konce náprsníku (17) a na ty dva kruhy, na konce náprsníku, dali ty dva provázky⁹⁸⁰ ze zlata (18) a dva konce těch dvou provázků⁹⁸⁰ dali na ty dva rámce⁹⁷⁷ a dali je na nárameníky⁹⁵⁰ přehožu⁸⁶⁴ a dali je na jeho přední stranu⁹⁹⁹. (19) A zhotovili³⁶ ze zlata dva kruhy a nasadili¹⁷ je na dva konce náprsníku, na jeho okraj²²¹, jenž *byl* naproti přehožu⁸⁶⁴ dovnitř¹⁰⁰⁰, (20) a zhotovili³⁶ ze zlata dva kruhy a dali je na dvě strany⁹⁵⁰ přehožu⁸⁶⁴ odzdoła z jeho přední strany⁹⁹⁹, do blízkosti¹⁰⁰¹ místa jeho spojení⁹⁰⁵, shora k šerpě⁹⁷¹ přehožu⁸⁶⁴, (21) a náprsník přivázali za jeho kruhy ke kruhům přehožu⁸⁶⁴ tkanicí¹⁰⁰² z modrého purpuru⁸⁵¹, aby byl⁷⁸¹ nad šerpou⁹⁷¹ přehožu⁸⁶⁴ a *aby* se náprsník od přehožu^{96 864} neodchyloval, podle *toho*, co Hospodin rozkázal Mojžíšovi.

(22) A zhotovil³⁶ prací tkalce¹⁰¹⁰ plášť přehožu^{864 1007}, celý z modrého purpuru⁸⁵¹, (23) a otvor¹⁰⁰⁸ pláště vprostřed něho jako otvor¹⁰⁰⁸ drátěné košile; u jeho otvoru^{967 1008} dokola lem²²¹ – nesměl⁹³ se roztrhnout. (24) A na podolku pláště zhotovili³⁶ granátová jablíčka z modrého purpuru⁸⁵¹ a červeného purpuru⁸⁵¹ a červcového⁸⁵² šarlatu⁸⁵¹, tkaná, (25) a zhotovili³⁶ zvonečky z ryzího zlata a dali ty zvonečky mezi ta granátová jablíčka²⁹⁸ na podolek pláště dokola, mezi ta granátová jablíčka²⁹⁸ – (26) zvoneček ze zlata, granátové jablíčko, zvoneček ze zlata, granátové jablíčko na podolek pláště dokola, k službě¹⁰¹¹, podle *toho*, co Hospodin rozkázal Mojžíšovi.

(27) A prací tkalce¹⁰¹⁰ zhotovili³⁶ Árónovi a jeho synům tuniky⁹⁶⁴ z kmentu⁸⁵³ (28) a turban z kmentu⁸⁵³ a ozdobné vysoké turbany^{1015 1252} z kmentu⁸⁵³ a spodky z plátna, z tkaného kmentu⁸⁵³; (29) a opasek⁹⁶⁶ z tkaného kmentu⁸⁵³ a modrého purpuru⁸⁵¹ a červeného purpuru⁸⁵¹ a červcového⁸⁵² šarlatu⁸⁵¹, prací⁹³⁰ vyšivače⁹³⁹, podle *toho*, co Hospodin rozkázal Mojžíšovi.

(30) A zhotovili³⁶ lesklý štítek, svatou korunu^{1026 1219}, z ryzího zlata, a napsali na něj, *jako* vyrýváními pečetiidla, nápis¹¹³⁹: Svatost¹⁰¹² Hospodinu; (31) a dali na něj tkanici¹⁰⁰² z modrého purpuru⁸⁵¹, *aby* jej

mohli dát na turban shora, podle *toho*, co Hospodin rozkázal Mojžíšovi.

(32) I byla všechna práce^{108 336} na obydlí^{860 866} stanu setkávání⁹⁵⁶ skončena¹⁷⁶, když¹⁴ ji Isráélové děti⁸⁵ vykonaly³⁶ podle všeho, co Hospodin rozkázal Mojžíšovi; tak učinili³⁶. (33) A přinesli obydlí⁸⁶⁶ k Mojžíšovi: stan a všechna jeho zařízení¹²⁷, sponky k němu⁸⁷⁹, prkna k němu⁸⁷⁹, svlaky⁹²⁵ k němu⁸⁷⁹ a sloupy k němu⁸⁷⁹ a podstavce⁹¹⁹ k němu⁸⁷⁹, (34) a příkrov z načervenených⁸⁵⁵ koží beranů a příkrov z koží jezevců⁸⁵⁶ a oponu k zastření^{860 938}, (35) skříňku⁸⁶⁸ svědectví a tyče k ní⁸⁷⁹ a slitovnici⁸⁷², (36) stůl, všechna náčiní¹²⁷ k němu⁸⁷⁹ a předkladné chleby^{277 886}, (37) ryzí¹¹¹¹ svícen⁸⁸⁷, lampy k němu⁸⁷⁹, seřazené lampy¹²⁵³, a všechna náčiní¹²⁷ k němu⁸⁷⁹ a olej k svíceni^{859 860}, (38) a oltář ze zlata a olej k pomazávání⁸⁶⁰ a kouřidlo¹⁰⁷⁴ z vonných koření⁸⁶¹ a záclonu⁹³⁸ vchodu⁴⁰⁸ stanu, (39) oltář z mosazi⁸⁵⁰ a rož z mosazi⁸⁵⁰, jenž k němu *patřil*, tyče k němu⁸⁷⁹ a všechna náčiní¹²⁷ k němu⁸⁷⁹, umyvadlo¹¹¹² a jeho základnu, (40) závěsy ohrady⁹⁴⁷, její sloupy a jejich podstavce⁹¹⁹ a záclonu⁹³⁸ na bránu ohrady⁹⁴⁷, provazy k ní⁸⁷⁹ a kolíky⁹⁵³ k ní⁸⁷⁹, a všechna zařízení¹²⁷ k službě^{108 879} obydlí⁸⁶⁶ do stanu setkávání⁹⁵⁶, (41) barevná¹¹¹³ roucha k službě¹⁰¹¹ ve svatyni⁹³⁶, svatá roucha¹²¹⁹ Árónovi, knězi, a roucha jeho synům k zastávání kněžství⁹⁶¹. (42) Podle všeho, co Hospodin rozkázal Mojžíšovi, tak Isráélové děti⁸⁵ všechnu práci^{108 336} vykonaly³⁶; (43) a Mojžíš všechno dílo⁶⁶⁸ uviděl, že⁹⁰ hle, vykonali³⁶ vše podle toho, co Hospodin rozkázal – tak učinili³⁶ a Mojžíš jim poželhal.

40 A Hospodin k Mojžíšovi promluvil výrokem: (2) V den prvního měsíce, v první⁹⁸⁴ den měsíce³⁹⁹, budeš¹¹¹ stavět¹⁹² obydlí⁸⁶⁶ stanu setkávání⁹⁵⁶ (3) a musíš⁹³ tam umístit¹⁷ skříňku⁸⁶⁸ svědectví a nad⁹⁵⁷ skříňkou⁸⁶⁸ zřídít zastření^{938 1254} oponou¹²⁵⁵, (4) a vnést stůl a sestavit¹²⁵³ sestavu¹²⁵³ na něj *patřící*⁸⁷⁹, a vnést svícen⁸⁸⁷ a rozžehnout⁸⁹⁶ lampy na něm⁸⁷⁹, (5) a před skříňku^{214 868} svědectví dát oltář ze zlata k zakuřování¹⁰⁸² a nasadit¹⁷ záclonu⁹³⁸ vchodu⁴⁰⁸ k obydlí⁸⁶⁶, (6) a před obydlí^{214 866} stanu setkávání⁹⁵⁶ dát oltář

vzestupných obětí^{277 349} (7) a umyvadlo¹¹² dát mezi stan setkávání⁹⁵⁶ a mezi oltář a dát tam vodu, (8) a vytyčit¹⁷ dokola ohradu⁹⁴⁷ a na bránu ohrady⁹⁴⁷ dát záclonu⁹³⁸.

(9) A musíš⁹³ vzít olej k pomazávání⁸⁶⁰ a pomazat obydlí⁸⁶⁶ a vše, co bude v něm, a posvětit je i všechna jeho zařízení¹²⁷, i stane se¹³ svatým¹²¹⁹; (10) a pomazat oltář vzestupných obětí^{277 349} a všechna náčiní¹²⁷ k němu⁸⁷⁹ a posvětit oltář, i stane se¹³ oltář nanejvyš svatým⁹³⁷; (11) a pomazat umyvadlo¹¹² a jeho základnu a posvětit je. (12) A Áróna a jeho syny musíš⁹³ přivést blíž⁷⁴³ ke vchodu⁴⁰⁸ stanu setkávání⁹⁵⁶ a umýt je vodou¹⁰²⁴, (13) a obléci Áróna v svatá roucha¹²¹⁹ a pomazat ho a posvětit ho, i bude mi zastávat kněžství⁹⁶¹; (14) a musíš⁹³ přivést blíž⁷⁴³ jeho syny a obléci je v tuniky⁹⁶⁴ (15) a pomazat je podle toho, jako pomazeš jejich otce, i budou mi zastávat kněžství⁹⁶¹; a stane se¹³, že jim bude¹²⁵⁶ jejich pomazání trvalým kněžstvím³⁹⁷ po jejich pokoleních¹⁰⁷⁰. (16) A Mojžíš učinil podle všeho, co mu rozkázal Hospodin – tak učinil.

(17) A v prvním měsíci, v druhém roce, v první⁹⁸⁴ den měsíce³⁹⁹ se stalo¹³, že bylo obydlí⁸⁶⁶ postaveno¹⁹², (18) neboť¹⁴ Mojžíš postavil¹⁹² obydlí⁸⁶⁶ a zapustil⁶³² jeho podstavce⁹¹⁹ a nasadil¹⁷ jeho prkna a vsunul⁶³² svlaky⁹²⁵ k němu⁸⁷⁹ a postavil¹⁹² jeho sloupy (19) a na obydlí⁸⁶⁶ prostřel¹²⁵⁷ stan a na něj shora položil¹⁷ příkrov stanu podle toho, co Hospodin Mojžíšovi rozkázal. (20) A vzal a do skříňky⁸⁶⁸ dal svědectví a na skříňku⁸⁶⁸ nasadil¹⁷ tyče a shora dal na skříňku⁸⁶⁸ slitovnici⁸⁷² (21) a skříňku⁸⁶⁸ vnesl do obydlí⁸⁶⁶ a nasadil¹⁷ oponu k zastření^{860 938}, takže¹⁴ nad¹⁹⁵⁷ skříňkou⁸⁶⁸ svědectví zřídil zastření^{938 1254} podle toho, co Hospodin Mojžíšovi rozkázal. (22) A stůl dal ve stanu setkávání⁹⁵⁶ na stranu^{4 1018} obydlí⁸⁶⁶ k severu zevně⁹³³

vůči oponě⁹³⁴ (23) a sestavil¹²⁵³ na něm před tvář²⁰⁰ Hospodinovou sestavu¹²⁵³ chlebů²⁷⁷ podle toho, co Hospodin Mojžíšovi rozkázal. (24) A svícen⁸⁸⁷ umístil¹⁷ ve stanu setkávání⁹⁵⁶ naproti stolu, na stranu^{4 1018} obydlí⁸⁶⁶ k jihu⁹¹⁷ (25) a lampy před tvář²⁰⁰ Hospodinovou rozžehl⁸⁹⁶ podle toho, co Hospodin Mojžíšovi rozkázal. (26) A oltář ze zlata umístil¹⁷ ve stanu setkávání⁹⁵⁶ před²¹⁴ oponu (27) a zakouřil¹⁰⁷⁴ na něm kouřidlem¹⁰⁷⁴ z vonných koření⁸⁶¹ podle toho, co Hospodin Mojžíšovi rozkázal. (28) A nasadil¹⁷ záclonu⁹³⁸ vchodu⁴⁰⁸ obydlí⁸⁶⁶ (29) a ke vchodu⁴⁰⁸ obydlí⁸⁶⁶ stanu setkávání⁹⁵⁶ umístil¹⁷ oltář vzestupných obětí^{277 349} a obětoval na něm vzestupnou oběť³⁴⁹ a oběť daru¹⁰⁶⁷ podle toho, co Hospodin Mojžíšovi rozkázal. (30) A mezi stan setkávání⁹⁵⁶ a mezi oltář umístil¹⁷ umyvadlo¹¹² a dal tam vodu k mytí (31) a Mojžíš a Árón a jeho synové z něho myli¹⁶² své ruce a své nohy; (32) myli se při svém vstupování do stanu setkávání⁹⁵⁶ a při svém přibližování⁷⁴³ k oltáři podle toho, co Hospodin Mojžíšovi rozkázal. (33) A k obydlí⁸⁶⁶ a k oltáři dokola postavil¹⁹² ohradu⁹⁴⁷ a na bránu ohrady⁹⁴⁷ dal záclonu⁹³⁸. Tak¹⁴ Mojžíš dílo⁶⁶⁸ dokončil¹⁷⁶.

(34) A stan setkávání⁹⁵⁶ prikryl oblak a obydlí⁸⁶⁶ naplnila Hospodinova sláva⁵⁵⁶, (35) takže¹⁴ Mojžíš nemohl do stanu setkávání⁹⁵⁶ vstoupit, neboť se nad ním¹²⁵⁸ usadil⁸⁶⁶ oblak a obydlí⁸⁶⁶ naplnila Hospodinova sláva⁵⁵⁶.

(36) A při pozvednutí oblaku z⁹⁶ obydlí⁸⁶⁶ se Isráélové děti⁸⁵ při všech svých cestováních⁵⁸³ dávaly na cestu⁴¹⁷, (37) a nepozvedal-li se oblak, pak¹⁴ se na cestu⁴¹⁷ nedávali až po den jeho pozvednutí, (38) neboť ve dne byl nad obydlím¹²⁵⁸ Hospodinův oblak a v noci v¹²⁵⁹ něm byl oheň před očima všeho Isráélova domu při všech jejich cestováních⁵⁸³.

EXODUS

poznámky překladatele a odkazy

- 1 Viz Gen. 2:4, pozn. 51.
- 2 D. „s Jákobem; přišli muž a jeho dům“.
- 3 Viz Gen. 46:26, pozn. 1262.
- 4 Viz Gen. 24:2, pozn. 605.
- 5 Vl. „synové Isráelovi naplodili“, viz Gen. 1:22, pozn. 35, 36.
- 6 Viz Gen. 9:7, pozn. 287.
- 7 Sloveso odvozené od výrazu v Gen. 18:18, pozn. 480, jenž je i zde ve v. 9.
- 8 N. „hojnější“, „početnější“.
- 9 D. „od nás“, dále obdobně; v kap. 18:18 D. „je od tebe těžší“.
- 10 Viz Gen. 11:3, pozn. 332; zde snad i „pozor!“
- 11 Viz Gen. 1:26, pozn. 40.
- 12 N. „hledme jej přelstít“ (n. „na něj vyžrát“).
- 13 Viz Gen. 1:2, pozn. 1.
- 14 Viz Gen. 4:3, pozn. 132.
- 15 N. „do války (n. „boje“) se dal“.
- 16 Viz Gen. 13:1, pozn. 368.
- 17 Viz Gen. 21:13, pozn. 384.
- 18 Viz Gen. 21:22, pozn. 559.
- 19 Viz Gen. 15:13, pozn. 429.
- 20 N. „jejich břemena“ (n. „nošením břemen“), odvozeno od „nošení“ v Gen. 49:15. Dále obdobně.
- 21 Viz Gen. 28:14, pozn. 734.
- 22 Viz Gen. 27:46, pozn. 730.
- 23 Význam výrazu zahrnuje i „ošklivost“; jako „se mi... zhnusilo“ v Gen. 27:46.
- 24 N. „přísně“, „tvrdě“, „krutě“, D. „v nemilosrdnosti“ atd. Viz Gen. 42:7, pozn. 1150; 49:7, pozn. 1332.
- 25 „Nutili k nevolnické práci“ je v hebrejštině jedno slovo („zotročovali“, smysl však je jako v textu). Tvar téhož slovesa je i „nevolnický pracovali“ ve v. 14 (viz Gen. 29:15 a dále, pozn. 749), kde lze číst i „práce, jež jimi n. skrze ně (tj. „Egyptané skrze Isráelovce“) nevolnický konali“, tj. „jež je nutili nevolnickou práci konat“. Dále obdobně.
- 26 Viz Gen. 2:7, pozn. 59, zde však množné číslo i ve smyslu „život každého z nich“.
- 27 N. „tvrdou“, nesouvisí však s výrazem ve v. 13²⁴. Dále obdobně.
- 28 N. „těžkou otročinou“ (n. „dřinou“, „lopotou“), dále obdobně. Viz i Gen. 29:27 a dále, pozn. 749.
- 29 N. „blátě“, „maltě“, potom však ve smyslu „s maltou“.
- 30 Předložka jako „v“ shora a níže.
- 31 D. „všemi“, „veškerými“, jako zdola.
- 32 Viz Gen. 14:13, pozn. 399; 40:15, pozn. 525 a 1053.
- 33 Tj. „stolici, na níž žena bude rodit“, ale význam výrazu je nejasný; LXIX překládají „narození“.
- 34 D. „on“, „ono“, „ona“, podle mluvnického rodu a pádu podstatného jména, k němuž se zájmeno vztahuje, příp. prostě „ono“, zastupuje-li podstatné jméno. Dále obdobně.
- 35 D. „ona“.
- 36 Viz Gen. 1:7 a dále, pozn. 12; v kap. 23:16 a dále od tohoto slovesa odvozené podstatné jméno; viz i kap. 5:13⁷⁷.
- 37 Viz Gen. 21:8 a dále, pozn. 787.
- 38 Viz Gen. 12:18, pozn. 367.
- 39 Vl. „živé“, tj. „životaschopné“, „plné životní síly“, „k životu se mající“, „čilé“, „silné“.
- 40 Viz Gen. 41:1, pozn. 1085.
- 41 Viz Gen. 3:6, pozn. 79.
- 42 Vl. „dobrý“.
- 43 N. „ukryla ho na“.
- 44 Viz Gen. 5:32, pozn. 438.
- 45 Viz Gen. 31:43, pozn. 842.
- 46 Viz Gen. 6:14, pozn. 210, zde ovšem značí spíše „ošatku“, „koš“.
- 47 N. „rákosí“, ne však jako zdola⁵⁰, „třtiny“ v hromadném smyslu.
- 48 Viz Gen. 11:3, pozn. 336, zde však souvisí s „vymazala“ shora, srov. Gen. 6:14, pozn. 216, jenže tam je použito jiných výrazů.
- 49 N. „smolou“, i zde však jiný výraz než v Gen. 6:14.
- 50 Nikoli jako shora⁴⁷, ani jako v Gen. 41:2, pozn. 1087; i zde, jako tam, jde pravděpodobně o výraz egyptského původu.
- 51 D. „z daleka“.
- 52 N. „koupat“.
- 53 D. „na ruce“, srov. Gen. 34:21, pozn. 927, snad i ve smyslu „poděl ramene“.
- 54 Viz Gen. 24:61, pozn. 469.
- 55 Viz Gen. 20:2 a dále, pozn. 564.
- 56 Viz Gen. 24:43, pozn. 633.
- 57 D. „já budu dávat tvou“.
- 58 Viz Gen. 2:24 a dále, pozn. 89.
- 59 Hebr. „Móšéh“, tj. „vytažený“.
- 60 Jako „uviděl“ zdola (nikoli jako „ohlédl se“ ve v. 12); zde následující předložková vazba vyžaduje překlad jako v textu. Dále v podobných souvislostech obdobně.
- 61 Viz Gen. 39:1, pozn. 1038; zde ve v. 14 D. „mužem, velitelem“.
- 62 Viz Gen. 4:15, pozn. 152.
- 63 D. „egyptského muže bijícího (n. „udeřivšího“, „skořlivšího“) muže hebrejského, jednoho z jeho bratrů“.
- 64 D. „sem i sem“, „tam i tam“, „tak i tak“.
- 65 Viz Gen. 31:50; 32:24, pozn. 848.
- 66 Viz Gen. 35:4, pozn. 944.
- 67 N. „zvolovnému“, jako v Gen. 18:23 a 25, zde ve smyslu „tomu, jenž rvačku zavínil n. druhému kvídil n. ubližoval“.
- 68 N. „přítele“, „společníka“, „sousedu“, „soukmenovce“.
- 69 Vl. „říkáš“, srov. Gen. 20:11, pozn. 537, jež se týká i slov „řekl si“ zde níže a dále.
- 70 Zde i „Feč“, „slovo“, tj. „zprávu o tom“.
- 71 Vl. „usiloval“, „snažil se“, sloveso značí i „hledat“, jako v Gen. 37:15n. Viz i Gen. 31:39 a 43:9, pozn. 1184. Dále obdobně.

- 72 Viz Gen. 3:8, pozn. 102.
- 73 Jako „usídlil se“ shora, zde ve smyslu jako v textu.
- 74 Viz Gen. 19:12 a dále, pozn. 503.
- 75 Vl. „vysvobodil (n. „zachránil“) je“.
- 76 Viz Gen. 24:18, pozn. 617, zde D. „jste dnes pospíšily přijít“.
- 77 D. „řekly: Egyptský muž⁶⁵“. Obdobně i „muž“ ve v. 1 („kdosi“, „jeden“).
- 78 N. „nabral hodně“, D. „nabráním nabral“.
- 79 N. „pozvěte“ (Gen. 31:54).
- 80 Viz Gen. 31:54, pozn. 851.
- 81 Tj. „vyhnanství“ n. „host“, „návštěvník“; také „cizincem n. návštěvníkem tam“ n. „opuštěný cizinec n. návštěvník⁸²“.
- 82 Tj. „bezprávným návštěvníkem“, „přicestovalcem“, „poutníkem“, „cizincem“, nesouvisí však se slovem „cizí“ níže⁸³. Dále obdobně.
- 83 N. „neznámé“, výraz odvozený od slovesa, jehož základní význam je „ostře prohlížet“ a jehož jisté tvary mají význam „rozpoznávat“, ale také „přetvařovat se“, „tvářit se cize“, „činit se neznámým“, viz Gen. 42:7, pozn. 1149. V pojmu „cizí“ ve smyslu tohoto výrazu je vyjádřena zejména zvláštnost, nezvyklost až podivnost cizince, resp. cizí země atd., jenž (jež) se svou řečí, snad nesrozumitelnou, svými zvyky, způsobem života atd. liší od toho, co je domácím běžné (srov. 1 Petr. 4:4), kdežto výraz, jehož se týče předchozí poznámka⁸², značí především pojem dočasného přebývání v zemi, jež předchozímu obyvateli není domovem a v níž on tedy nemá práv, jaká mají tamní občané (srov. 1 Petr. 2:11).
- 84 Vl. „v oněch mnohých dnech“, tj. „v jejich průběhu“.
- 85 Viz Gen. 3:16 a dále, pozn. 656.
- 86 N. „z příčiny“, jako shora.
- 87 N. „rozpoznal jejich postavení“, „věděl¹⁶² (n. „poznal“), co činit“.
- 88 Vl. „trnitého keře“, snad „ostružiníku“, dále obdobně.
- 89 Viz Gen. 16:7, pozn. 439.
- 90 Viz Gen. 6:12 a dále, pozn. 465.
- 91 Viz Gen. 12:11, pozn. 360.
- 92 Viz Gen. 48:17, pozn. 1307; v kap. 34:34 D. „závoj odkládal“, smysl jako v textu.
- 93 Viz Gen. 2:16, pozn. 74.
- 94 Viz Gen. 3:9 a dále, pozn. 1314; táž předložková vazba je i zde ve v. 6 a dále.
- 95 Viz Gen. 6:13 a dále, pozn. 569.
- 96 Viz Gen. 24:46, pozn. 634.
- 97 Viz Gen. 1:9, pozn. 13.
- 98 Viz Gen. 1:25, pozn. 39.
- 99 N. „bál¹⁶² (n. „lekl se“) patřit“, znění v textu uchovává v překladu smysl zde v hebrejštině použité předložkové vazby.
- 100 N. „dobře“, „zřetelně“, „zajisté“, D. „viděním“.
- 101 Viz Gen. 29:32, pozn. 762.
- 102 N. „utiskovatelů“ (nesouvisí se slovesem v kap. 1:11¹⁹), „tyranů“, „drábů“, „pochopů“, „vyděračů“, „trapičů“.
- 103 N. „strasti“ (nikoli jako „bídu“ shora), „žalosti“.
- 104 Viz Gen. 10:16nn., pozn. 322.
- 105 N. „hnětení“, „tiseň“, „soužení“, „deptání“, „ždímání“, „hnětou“ atd., dále obdobně; ne jako v kap. 1:11¹⁹. Snad i ve smyslu „krutě n. nelítostně utlačují“ atd.
- 106 Viz Gen. 9:11 a dále, pozn. 291.
- 107 D. „v (n. „při“) tvém vyvedení lidu“, míněno však ve smyslu stavovém, jak se to pokouší vyjádřit opis v textu. Dále obdobně.
- 108 Viz Gen. 29:15 a dále, pozn. 749.
- 109 N. „jaké je jeho jméno“, jako v Gen. 32:27, zde v textu doslovný překlad vzhledem k opakování slůvka „co“ níže.
- 110 N. „Budu“, jako ve v. 12, také „Stávám (n. „Budu stávat“) se“, jako poněkud jiné podobné sloveso, viz Nech. 6:6, pozn. 56, související v hebrejštině s Božím jménem, jež se v tomto překladu zde ve v. 15 a všude jinde nahrazuje výrazem „Hospodin“. Blíží viz v předmluvě.
- 111 N. „čím“, n. „ten, jenž“.
- 112 Viz Gen. 3:22, pozn. 119.
- 113 D. „připomínka“, smysl jako v textu; také „má památka“, „sláva“, „chvála“, „věhlas“, „slavné jméno“, „vůně“. Viz Zalm 30:4; 97:12; 102:12; 135:13; Is. 26:8; Hóš. 12:5; 14:7.
- 114 D. „připomínka pokolení (3. pád jedn. čísla) pokolení“ (2. pád jedn. čísla), smysl jako v textu.
- 115 D. „sledování“ atd.¹⁶⁶
- 116 N. „pozorovat“, „zajímat se o“, „dbát o“, „myslit na“, dále obdobně.
- 117 N. „co se s vámi⁵⁸⁸ činí“, „jak se s vámi⁵⁸⁸ zachází“.
- 118 N. „leč“.
- 119 D. „v silné ruce“, tj. „ani kdyby byl nucen (n. „leč by byl donucen“) silnou rukou“, dále obdobně.
- 120 Viz Gen. 3:22, pozn. 118.
- 121 Zde i „zraňovat“, „pustošit“, „ničit“, „trestat“, „na Egypt útočit“. Dále obdobně.
- 122 Viz Gen. 24:3, pozn. 606.
- 123 Viz Gen. 3:23, pozn. 120, v kap. 18:2 odvozený výraz vyskytující se jen ještě u Mích. 1:14 a v jiném smyslu v 1 Král. 9:16 („věnem“).
- 124 Viz Gen. 6:8, pozn. 200; zde v kap. 22:27 a 34:6 výraz od tohoto odvozený a obdobného významu.
- 125 N. „každá žena“, srov. Gen. 9:5, pozn. 285. Kap. 11:2 obdobně.
- 126 N. „přechodné (n. „dočasné“) obyvatelky“ (nesouvisí s předchozím „spoluobyvatelky“), „příchozí“, přičestí slovesa přeloženého v Gen. 19:9 a dále¹⁹⁴ „bydlet jako cizinec“.
- 127 Viz Gen. 24:53, pozn. 637.
- 128 Množné číslo.
- 129 N. „Egypt“, dále obdobně.
- 130 Viz Gen. 21:12 a dále, pozn. 769.
- 131 D. „uchvatí za jeho“, dále obdobně.
- 132 Viz Gen. 40:11, pozn. 1070.
- 133 Viz Lev. 14:2, pozn. 459.
- 134 Viz Gen. 14:16 a dále, pozn. 406.
- 135 Viz Gen. 8:3 a dále, pozn. 252.
- 136 Viz Gen. 33:2, pozn. 889.

- 137** N. „souš“, jako v Gen. 1:9, dále obdobně; na konci v. 9 poněkud odlišný tvar.
- 138** Viz Gen. 43:20, pozn. 1196.
- 139** D. „muž slov“.
- 140** Vl. „ani od věcrejška ani od předvěcrejška“, obdobně jako v Gen. 31:2, pozn. 811. Obdobně i dále.
- 141** D. „Pane, pošli, prosím, skrze ruku n. rukou“ (vl. „v ruce“).
- 142** Viz Gen. 4:5, pozn. 138; v kap. 11:8 odvozené podstatné jméno.
- 143** Hebr. „Aharón“, tj. „nositel světla“.
- 144** N. „je dobrý řečník“, D. „on mluvením (n. „slovem“, „řečí“) mluví“ (n. „umí mluvit“).
- 145** D. „k lidu ti“.
- 146** N. „bude místo úst... budeš místo Boha“.
- 147** Viz Gen. 9:4, pozn. 283.
- 148** Viz Gen. 41:43, pozn. 1128.
- 149** N. „zpevňovat“, „smělým (n. „odolným“) činit“, dále obdobně.
- 150** Sloveso jiného kmene než „obřezat“ v Gen. 17:10nn. a dále; jako „uzavřel“ tamže 15:18, viz tam pozn. 435 a kap. 17:14, pozn. 1118; netýká se v. 26 zde. Totéž sloveso je v kap. 8:9 a dále.
- 151** N. „přistříčila“.
- 152** Vl. „způsobila, že se dotkla jeho nohou“.
- 153** N. „Nebot“.
- 154** Viz Gen. 4:10n., pozn. 141; i na konci v. 26 je D. „obřezek“, snad v obdobném zdůrazňujícím smyslu.
- 155** Viz Gen. 3:11, pozn. 103.
- 156** N. „slova Hospodinova, jimiž“.
- 157** Viz Gen. 24:26, pozn. 624.
- 158** „Uspořádat slavnost“ je v hebrejštině jediné slovo, jako „slavit“ v kap. 12:14.
- 159** N. „Hospodin, abych poslouchal na jeho hlas“.
- 160** Sloveso jako „potkal“ v kap. 4:24, 27, nikoli jako „setkal se“ zde shora.
- 161** N. „vzdalujete“, „odvádíte“, vl. „uvolňujete“.
- 162** Vl. „navedli jste“ („navedli jste a dále navádíte“, kap. 1:5 a dále obdobně).
- 163** N. „osvobodujete je“ (pak by dokonavý smysl¹⁶² byl „jali jste se je osvobodovat“). Viz Gen. 2:2, pozn. 49.
- 164** Vl. „úředníkům“, „písařům“, zde smysl jako v textu, dále obdobně; viz v. 14.
- 165** Viz Gen. 4:2, pozn. 127.
- 166** Viz Gen. 11:3, pozn. 333; „výroby cihel“ ve v. 14 je tvar téhož slovesa.
- 167** Viz Gen. 31:2, pozn. 811.
- 168** V. „po stéblech (n. „po strništi“) nasbírají“, v. 12 obdobně, v hebrejštině jediné slovo, odvozené od „stéblou“ n. „strniště“, viz v. 12¹⁷⁵.
- 169** N. „ale míru“, v kap. 30:32, 37 příbuzný výraz se smyslem jako tam v textu.
- 170** Vl. „odnímat“, „zmenšovat“, „snižovat“, dále obdobně.
- 171** Viz Gen. 45:1, pozn. 1223.
- 172** Viz Gen. 24:48, pozn. 636.
- 173** Vl. „odkud“.
- 174** D. „žádná věc“.
- 175** Vl. „stébla“, „strniště“, tj. „po strništích roztroušená stébla“, v hebrejštině jednotné číslo v hromadném smyslu. Vzájemná příbuznost výrazů zde snad naznačuje usilovně n. pracně hledání.
- 176** Viz Gen. 2:1, pozn. 46.
- 177** Vl. „svá díla³⁶“, ne jako „úlohu“ níže.
- 178** Vl. „věc“, „záležitost“, n. „slovo“, zde snad ve smyslu „příkaz“; dále obdobně.
- 179** D. „jako při bytí slámy“.
- 180** Viz Gen. 47:26, pozn. 1289.
- 181** N. „zhřsil“, „provinil se“.
- 182** D. „uviděli se předáci... ve zlu“ (n. „ve zlém“).
- 183** Tj. „naproti nim“, dále obdobně.
- 184** Viz Gen. 8:8 a dále, pozn. 259.
- 185** N. snad „soudí vás, kteří“.
- 186** Viz Gen. 34:30, pozn. 935.
- 187** Vl. „od tehdy“.
- 188** D. „lid vyproštěním“.
- 189** Viz Gen. 3:24, pozn. 121.
- 190** Viz Gen. 17:1, pozn. 444.
- 191** N. „jím známým nestal“.
- 192** Sloveso jako v Gen. 6:18, pozn. 227.
- 193** Viz Gen. 17:8, pozn. 448.
- 194** Viz Gen. 19:9, pozn. 498; 20:1, pozn. 525.
- 195** D. „vzít si vás za“.
- 196** Viz Deut. 4:25, pozn. 246.
- 197** D. „již (tj. „o níž“, „stran níž“) jsem zvedl svou ruku“, tj. „přisáhl“.
- 198** N. „dédiciví“.
- 199** Viz Gen. 23:16 a dále, pozn. 780.
- 200** Viz Gen. 6:11, pozn. 203.
- 201** Vl. „rty“ („co do rtů“).
- 202** Vl. „s předkožkou⁴³³“, tj. „neotesaný“, „neobratný“.
- 203** Viz Gen. 10:5, pozn. 311.
- 204** Viz Gen. 2:4, pozn. 52.
- 205** Tj. „Kórahovce“, ovšem v hromadném smyslu.
- 206** Hebr. „Lévijím“, viz Gen. 10:14, pozn. 321; týká se i ostatních jmen náležících koncovku „-ím“.
- 207** Viz Gen. 2:1, pozn. 45, zde ve smyslu „vojensky uspořádaných oddílů n. zástupů“. Dále obdobně.
- 208** N. „mluvčím“, nesouvisí však s „mluvit“ ve v. 2 a jinde.
- 209** Sloveso odvozené od dotčeného výrazu²⁷, n. snad naopak.
- 210** N. „zasahovat svou rukou“.
- 211** N. „a mým napražením“, „skrze mé napražení“.
- 212** Viz Gen. 5:32 a dále, pozn. 180.
- 213** Tj. „předvedte v svůj prospěch a na důkaz svého tvrzení, že vás Bůh poslal“, n. také „podejte ze své strany“, „od sebe“, „co se vás týče“.
- 214** Zde a dále snad i ve smyslu pozn. 204 v citovaném místě²⁰⁰.
- 215** N. „drakem“, „ještěrem“, „netvorem“, „obludou“, dále obdobně, také „hadem“, ne však jako v kap. 4:3; viz Gen. 1:21, pozn. 32.
- 216** Viz Gen. 41:8, pozn. 1091.
- 217** Zde v podmětém významu, n. „zesílil“ s neurčitým osobním podmětém („bylo zesíleno“).

- 218** Vl. „ztěžklo“, n. „je tupé“ (n. „těžké“), dále obdobně.
- 219** Zde ve smyslu trvalého postoje („je odmítavý“). Dále obdobně.
- 220** Viz Gen. 6:13, pozn. 225; v kap. 5:10 D. „není mne dávajícího vám“.
- 221** Viz Gen. 22:17, pozn. 327.
- 222** Viz Gen. 42:15, pozn. 920, 1152.
- 223** Viz Gen. 1:26, pozn. 29.
- 224** N. „odnechce“, vl. „Egyptané se unaví“, srov. Gen. 19:11, pozn. 502.
- 225** Vl. „řeky“, jako např. v Gen. 2:10, ne však jako „řeky“ zde níže a jinde v tomto oddíle⁴⁰.
- 226** N. „rybníky“, „bažiny“, zde jde o louže zbylé po nilských záplavách.
- 227** Jako „souhrnu“ v Gen. 1:10, zde nejspíše vodní nádrže, jež byly součástí egyptské soustavy zavlažování země z Nilu.
- 228** V hebrejštině množné číslo s významem „v dřevěných i kamenných nádržích“.
- 229** N. „obrátil“, jako v Gen. 18:22; 24:49, ne však jako zde ve v. 15 a dále. Tvar tétož slovesa je i v kap. 14:27 („za obratu k jitra“). V kap. 2:12 smysl jako tam v textu.
- 230** Viz Gen. 3:15, pozn. 106.
- 231** „Kopáním hledat“ je v hebrejštině jediné slovo, sloveso, jež značí „kopat“ (Gen. 21:30; 26:18n.) i „hledat“, „pátrat“.
- 232** N. „vzprurný“ (kap. 8:2 a dále), „vzepřes se“ (kap. 4:23), „vzpírá se“ (kap. 7:14).
- 233** Viz Gen. 47:21, pozn. 603.
- 234** Vl. „ranit“, „udeřit“, dále obdobně, ne však jako v kap. 7:17 a dále.
- 235** D. „ve vnitřní pokoj tvého lůžka“; nesouvisí s následujícím „lože“.
- 236** Kapitola 8 začíná v hebrejském textu zde.
- 237** Vl. „snažně prostě“, „přimlouvajte se“, ve vv. 8 a 29n. znění v textu uchovává v překladu smysl následující předložkové vazby v hebrejštině. Ve v. 9 a dále totéž sloveso. Viz Gen. 25:21, pozn. 655.
- 238** D. „Oslav (n. „pochlub“) se (vl. „okrášli [n. „ozdob“) se“) vůči mně“, vl. „nade mne“ (n. „nade mnou“) („vyvyš [n. „vytáhni“) se nade mnou“), smysl jako v textu, viz však níže²³⁹.
- 239** Podle jiných „Uřči n. ustanov mi, nakdy“.
- 240** N. „od“, jako shora.
- 241** Tj. „Nechť se stane podle“.
- 242** N. „že není podobného (n. „rovného“) Hospodinu, našemu Bohu“. Dále obdobně, dotyčná částice, zde v textu přeložená „jako“, je na mnoha místech v poněkud jiném, ale v podstatě souznačném tvaru; tak i v této knize kap. 15:11.
- 243** Viz Gen. 13:14, pozn. 382.
- 244** Vl. „křičet“, jako v kap. 5:15.
- 245** Viz Gen. 12:17, pozn. 366.
- 246** Vl. snad „faraonovi uložil“ (jako trest n. donucovací prostředek).
- 247** N. „vsí“, viz Jós. 13:23.
- 248** Vl. „oddech“, „vzduch“ („čistý vzduch“), také „prostor“ („volno“).
- 249** N. „vešmi“, jednotné číslo tohoto výrazu snad třeba chápat v hromadném smyslu (tak „komáři“ v hebrejském textu vv. 17 n.), takže ve v. 16, na konci v. 17 a na počátku v. 18 snad „mračny komárů“, „spoustami vši“, dále obdobně.
- 250** Viz Gen. 6:1nn., pozn. 41.
- 251** Viz Gen. 1:24, pozn. 18, 38.
- 252** N. „vyvedení“, ne však jako ve vv. 5nn. (zde nikoli ve smyslu „vzhůru“, nýbrž ve smyslu „ven“, jako např. „vyved“ v kap. 3:10 a jinde). Dále obdobně.
- 253** D. „ono“, vl. „ona“, neboť „prst“ je v hebrejštině ženského rodu.
- 254** N. snad „prst bohů“, viz Gen. 41:38, pozn. 1121.
- 255** Viz Gen. 43:4n., pozn. 1182.
- 256** Viz i Gen. 48:4, pozn. 1294.
- 257** N. „ovády“, blíže neurčený druh bodavého hmyzu. V hebrejštině jednotné číslo v hromadném smyslu.
- 258** N. „oddělit“, „odlišit“, „zvláště (n. „stranou“) postavit“ (n. „položít“), souvisí však s „divuplnými“ v kap. 3:20, takže výraz snad zároveň naznačuje, že půjde o projev zázračné Boží moci¹⁷⁴. Dále obdobně.
- 259** Vl. „na níž stojí“, tj. „má své stanoviště n. místo pobytu“, snad ve smyslu „stále ještě“, srov. Gen. 45:1, 9, pozn. 1225.
- 260** D. „pro (n. „k“, „za účelem“) nebytí tam“, dále obdobně.
- 261** Vl. „vykoupení“, „osvobození“, tj. „vykoupení n. osvobození rozliším“.
- 262** Vl. „těžd“, tj. „těžce sužující“, „obtěžující“. Dále obdobně.
- 263** N. snad „zamořena⁷²¹“, zde (ne vždy dále) v stavovém smyslu.
- 264** D. „a Áronovi“, viz Gen. 12:18, pozn. 367.
- 265** Tj. „v Egyptě“.
- 266** N. „není v pořádku“, vl. „zařizeno“ (n. „ustanovení“, „uloženo“, „upevněno“).
- 267** Tj. „co je Egyptánům ošklivost“, viz Gen. 43:32; 46:34, pozn. 1273.
- 268** D. „vzdalování“.
- 269** N. „stále je zadržuješ“, znění v textu uchovává v překladu smysl hebrejské předložkové vazby. Viz kap. 4:4¹³; také Deut. 9:17, pozn. 418, kde však jiné sloveso obdobného významu.
- 270** N. „proi tvému“, dále obdobně.
- 271** Viz Gen. 4:20, pozn. 157.
- 272** N. „nákaza“, „mor“, jako v kap. 5:3.
- 273** D. „ze všeho“, dále obdobně.
- 274** D. „od (n. „ze“) zítřka“, srov. české „zrána“, „zvečera“ apod.
- 275** D. „farao poslal, a“.
- 276** D. „plnost svých hrstí“, výraz značí i „pěsti“ (Přísł. 30:4, pozn. 1245).
- 277** V hebrejštině jednotné číslo v hromadném smyslu; sloveso někde v množném čísle, jinde v jednotném.
- 278** N. „vředy“²⁷⁷.
- 279** N. snad „mezi lidmi i mezi dobytkem“, v. 11 obdobně.
- 280** D. „k tvému srdci“, srov. Gen. 6:6, pozn. 198.

- 281 N. „rány“, ne však jako ve v. 3.
 282 N. „na“, ne však jako shora v tomto verši.
 283 Také „proti tvým služebníkům a proti tvému lidu“, jako ve v. 17.
 284 N. „a budu zraňovat“, „i budeš muset“, smysl však nejspíše jako v textu, n. snad „neboť kdybych nyní vztáhl... a zraňoval... morem, musel bys“.
 285 Tj. „žít“, „existovat“, n. „ponechal ve vysokém postavení“, vl. „postavil“, „vyvřáčil“ (nikoli jako ve v. 17), smysl jako v textu n. zde shora.
 286 N. snad „ukázání na tobě“, jako LXX.
 287 N. „za“, vl. „podle“.
 288 N. „do bezpečí uvést“.
 289 Viz Gen. 20:2, pozn. 526.
 290 N. „všichni lidé a všechno zvířectvo“.
 291 Viz Gen. 4:14, pozn. 151.
 292 N. „nebude uváděno“ (tj. „spolu s ostatními“), vl. „shromažďováno“.
 293 N. „ulekl“.
 294 Vl. „přiměl k uprchnutí“, „uvvedl do bezpečí“, nesouvisí však se „zabezpečit“ ve v. 19.
 295 Viz Gen. 1:11, pozn. 18.
 296 Viz Gen. 2:5, pozn. 55.
 297 D. „hlasy“, „zvuky“, dále obdobně.
 298 D. „vprostřed krupobití“, dále obdobně.
 299 N. „vměšující se“, vl. „sebe se držící“ (n. „chytající“, „kupící se“), podle jiných „vůkol blýskající“.
 300 N. „zlí“, „podlí“, „zlovlní“, jako v Gen. 18:23, 25.
 301 Vl. „dost (D. „mnoho“) od bytí“, tj. „ať již přestane“.
 302 Vl. „stát“, srov. kap. 8:22²⁵⁹.
 303 Viz Gen. 12:14, pozn. 365.
 304 Vl. „vyjítí z“, nejspíše v stavovém smyslu („jakmile budu venku z“).
 305 Viz Gen. 44:4, pozn. 1210.
 306 Vl. „přestávat“, jako v Gen. 18:11, ne však jako na konci v. 33 zde. Dále obdobně.
 307 N. „poupě“.
 308 Druh pšenice, podle jiných „žito“, n. jakýsi druh vikve.
 309 D. „se na zem nevyllil“, smysl jako v textu.
 310 D. „skrze ruku Mojžíšovu“, dále obdobně.
 311 Zde i „provedení“, „uskutečnění“, ne však jako ve v. 2.
 312 Srov. Gen. 32:10n.; 34:30, pozn. 859.
 313 N. „v sluch“, v textu doslovný překlad.
 314 N. „prohlašovat“, „rozhlášovat“, jako v kap. 9:16; také „vypočítávat“, „vyjmenovávat“, sloveso jako v Gen. 15:5 a dále, pozn. 418. Dále obdobně.
 315 Viz Gen. 16:10 a dále, pozn. 861.
 316 Vl. „co“, „čím“.
 317 N. „jsem zatočil“ (n. „zúčtoval“, „si zahrál“).
 318 N. „jsem se vymstil na Egyptanech“, „si posvítit na Egyptany“, „se projevil při Egyptanech“ (n. „mezi Egyptany“, „proti Egyptanům“).
 319 N. „na nich“, „při nich“.
 320 D. „oko“.
 321 Vl. „úniku“, srov. Gen. 32:8, pozn. 856.
 322 Vl. „nastání“, „bytí“, jako „pobytu“ v Gen. 4:8, pozn. 1048, zde smysl jako v textu.
 323 Viz Gen. 32:28, pozn. 880.
 324 D. „kdo a kdo“.
 325 Viz Jós. 7:15, pozn. 277.
 326 Viz Gen. 8:21, pozn. 279.
 327 Vl. „vizte“, „hleďte“, „dívejte se“.
 328 Tj. „čeká vás“.
 329 N. „nehoda“, „neštěstí“, vl. „zlo“.
 330 Zde snad lze chápat nejspíše v takovémto smyslu, n. snad „jděte tedy“, tj. „pro mne za mne“.
 331 Tj. „vy, kteří jste“.
 332 Výraz značící muže v jeho síle a zdatnosti; v Gen. 6:4, pozn. 192, je příbuzný výraz.
 333 D. „v kobylky“, vazbu v textu třeba chápat v cílovém n. účelovém smyslu („k přivolání kobylek“).
 334 N. „na celý onen... v zem uvedl“.
 335 Viz Gen. 4:7, pozn. 139.
 336 Zde smysl jako v textu.
 337 Viz Gen. 8:4, pozn. 178.
 338 Zde lze chápat i ve smyslu „veliké množství“, „masy“.
 339 Viz Gen. 13:10, pozn. 375.
 340 D. „vše zelené“, dále obdobně.
 341 Vl. „smrt“.
 342 Viz Gen. 12:8, pozn. 357.
 343 Tj. „Rudého moře“, dále obdobně.
 344 N. „ve tmě“, v původním textu vazba s prostým 4. pádem.
 345 „Hluboká tma“ je v hebrejštině jediné slovo.
 346 Viz Gen. 26:31, pozn. 694.
 347 D. „zpod sebe“.
 348 Viz Gen. 13:5, pozn. 347.
 349 Viz Gen. 8:20, pozn. 273.
 350 Viz Gen. 13:9, pozn. 372.
 351 D. „vyhnáním“, „vyháněním“.
 352 N. „družky“, „společnice“, „sousedky“, ženská podoba „přítele“ shora.
 353 N. snad „prvorozeného faraona, majícího sedět na jeho“, zdá se však, že textové souvislosti lépe odpovídá doslovný překlad v textu.
 354 N. „po prvorozené“.
 355 Vl. „nenastal“, „jemuž podobného nebylo“^{13 162}, sloveso jako „nastane“ shora, zde však je tvar trpného rodu, jehož smysl se snažím vyjádřit opisem v textu.
 356 Tj. „štekát“.
 357 N. „že“.
 358 D. „jenž je u tvých nohou“, vl. „u tvých nohách“ (snad ve smyslu „tobě v patách“, srov. Gen. 30:30, pozn. 790, kde však je jiná předložková vazba).
 359 D. „hlavou“.
 360 „Shromáždění“ značí morální celek, jakoby jednu osobu před Bohem (Lev. 4:13; 8:3 a jinde). Viz také kap. 25:22 a dále⁹⁵⁶. Někdy však tento výraz prostě znamená „shluk“, „schůzi“ jakéhokoli druhu, i „sročení“, viz např. Num. 16:5 a dále, i např. „roj“ včel (Soud. 14:8).
 361 Viz Gen. 22:7n, pozn. 574.
 362 N. „na dům“, tj. „pro n. na každý dům jedno dobytče“.
 363 N. „nepočtený“.

- 364** Vl. „dům menší (n. „méně početný“) od bytí s dobytčím“ (D. „od bytí od dobytčete“), smysl jako v textu.
- 365** Jiná předložková vazba než ty, jichž se týkají poznámky shora^{362 364}.
- 366** Viz Gen. 47:12, pozn. 1278; v kap. 16:21 s jinou předložkou než tam, ale v podstatě téhož smyslu.
- 367** Vl. „pokrmu“, smysl jako v textu („podle toho, kolik sní n. může sníst on a jeho domácnost“).
- 368** D. „Dobyčče vám“.
- 369** Vl. „dokonalé“.
- 370** D. „syn roku“, dále obdobně.
- 371** Viz Gen. 6:19, pozn. 228; v kap. 34:19 od tohoto výrazu odvozené sloveso.
- 372** N. „hlídat“, „střežit“, „opatrovat“, „na ně dohlížet“, D. „bude^{13 162} vám k chování“ n. „stane se vám předmětem chování“ atd., viz Gen. 26:5, pozn. 673. Dále obdobně.
- 373** Tj. mezi západem slunce a objevením první hvězdy n. setměním.
- 374** Viz Gen. 22:10, pozn. 576.
- 375** Viz Gen. 28:3, pozn. 731; proti „shromáždění“ ve v. 3 a dále³⁶⁰ značí sejít shromáždění, tj. všech jeho příslušníků, v jistý čas.
- 376** Viz Lev. 2:2 a dále, pozn. 54.
- 377** N. „přejít“, „přeskočení“, „obejít“, „ušetření“, dále obdobně; zde značí samu skutečnost minutí, viz v. 13, jinde se však tohoto výrazu používá i pro slavnost konanou na památku tohoto minutí i pro oběti při ní přinášené a zvířata při ní obětovaná, jako např. zde ve v. 21. Tato šíře stupnice významů tohoto výrazu je patrná např. ve vv. 43–48, kde se přechází od jednoho jeho významu k druhému.
- 378** Vl. „Hospodinu“, n. „Hospodinem“, tj. „že Hospodin mine n. minul“.
- 379** N. „přecházet“, nesouvisí však s „minutí“ ve v. 11.
- 380** N. „v celé zemi“.
- 381** V původním textu množné číslo v zesilujícím smyslu („tvrdý n. těžký n. zdrcující n. neúprosný atd. soud“).
- 382** N. „já jsem“.
- 383** N. „šetřit“, D. „míjet (n. „přecházet“, ne jako ve v. 12³⁷⁹) nad vámi“. Dále obdobně.
- 384** N. „mezi vámi“, „při vás“, D. „ve vás“, dále obdobně.
- 385** N. „slavnostně“ (n. „radostně“) slavit“.
- 386** Jiný výraz než ve v. 24¹⁸⁰, ale příbuzný; jako v Gen. 26:5.
- 387** Zde v takovémto smyslu („způsobíte, aby přestal“, tj. „působit“).
- 388** Nesouvisí s „nekvašené“ shora.
- 389** V kap. 20:3 rovněž jednotné číslo, viz Deut. 4:34, pozn. 268.
- 390** N. „schůzi“, souvisí však se slovesem „svolat“.
- 391** Tj. „v těchto dnech“.
- 392** D. „co je jedeno každou duší“.
- 393** Viz Gen. 2:18 a dále, pozn. 76.
- 394** D. „ono jediné bude vámi konáno“.
- 395** Viz Gen. 17:9, pozn. 449.
- 396** Zde ve smyslu „slavnosti n. svátku nekvašených chlebů“.
- 397** Viz Gen. 9:12, pozn. 293.
- 398** D. „v čtrnáctý den“, tj. „začnete v čtrnáctý den“.
- 399** Viz Num. 2:3, pozn. 65.
- 400** Viz Gen. 7:21, pozn. 248, 249.
- 401** Zde ve smyslu „bezprávných návštěvníků“ atd. mezi Izraelovci.
- 402** Vl. „pocházejících (n. „vyrostlích“) ze“, tj. „rozených Izraelovců“, dále obdobně.
- 403** N. „vyčleňte“, vl. „vytáhnete“, jako v Gen. 37:28.
- 404** Zde i „pro své čeledi“.
- 405** Viz Gen. 4:2, pozn. 129, zde ve smyslu jako v textu. Nesouvisí s „dobyčče“ ve v. 3 a dále.
- 406** Rostlina, již se používalo jako léčivé i k takovým účelům jako v textu.
- 407** N. „a potřete vrchní trám dveří a“, vl. „způsobte dotknutí vrchního trámu“ atd., sloveso jako v kap. 4:25^{151 152}; znění v textu uchovává v překladu předložkovou vazbu, jaká je v textu původním.
- 408** Viz Gen. 6:16, pozn. 220.
- 409** N. „tuto věc“.
- 410** Viz Gen. 13:15, pozn. 383.
- 411** N. „co znamená tato vaše“.
- 412** Vl. „vyprostil“, jako např. v kap. 2:19, „vysvobodil“, „vymani“, „vyňal“ („učinil výjimku“).
- 413** Vl. „zajatec“, zde ve smyslu „zatčeného“.
- 414** D. „v domě díry“, srov. Gen. 40:15, pozn. 1080.
- 415** Viz Gen. 11:6 a dále, pozn. 374.
- 416** Viz Gen. 20:3, pozn. 527.
- 417** Viz Gen. 11:2, pozn. 328.
- 418** Vl. „nožních“, tj. „na nohou“.
- 419** D. „těžké“, srov. kap. 10:14³³⁸.
- 420** N. snad „velmi veliké bohatství“.
- 421** Tj. „stravu na cestu“, „proviant“.
- 422** Viz Gen. 4:3, pozn. 131.
- 423** V hebrejštině množné číslo, jež zde má zdůrazňující význam („pečlivého n. pozorného n. bedlivého dbaní“, totiž zachovávaní památky této události; výraz souvisí se slovesem „zachovávat“ např. zde ve v. 24³⁹⁵).
- 424** Tj. „pro ně k zachovávaní“. Dále obdobně.
- 425** D. „n něm“, tj. „mít v něm n. na něm účast“ („na něm se přizívovat“), n. „jím“ („jím se živit“). Dále obdobně.
- 426** Tj. „za peníze koupený“, viz Gen. 17:12, pozn. 125, 453.
- 427** Viz Gen. 23:4, pozn. 592.
- 428** N. „najatý“, souvisí s „mzdu“ v Gen. 30:18, viz tam i v. 16, pozn. 779.
- 429** Viz Gen. 9:22, pozn. 302.
- 430** Viz Gen. 17:10, pozn. 450.
- 431** N. „vše mužského pohlaví být ořezáno“.
- 432** Viz Gen. 17:10, pozn. 451.
- 433** Viz Gen. 17:14, pozn. 457.
- 434** Viz Gen. 26:5, pozn. 674.
- 435** Vl. „protřetí každé dělohy“, výraz se však používá jen ve smyslu jako v textu. Dále obdobně.
- 436** Měsíc zralých klasů, březen až duben.
- 437** N. snad „horlivě (n. „radostně“) zachovávat tuto službu“.

- 438 N. „ukazovat“.
- 439 D. „od dní do dní“, smysl jako v textu.
- 440 Vl. „přenáseti“, „přenechávat“, viz Ezek. 16:21, pozn. 685.
- 441 Jako „vše protrhující“ ve v. 12 shora; dále obdobně.
- 442 Vl. „zítra“.
- 443 D. „farao zatvrzoval“, tj. „své srdce“.
- 444 Vl. „neboť“, jako zdola, zde snad ve smyslu „nevedl je tak, jak by se bylo dalo předpokládat, neboť“. Obdobně snad lze chápat kap. 34:9 („snad je má prosba příliš smělá, neboť“).
- 445 N. „válku“, jako v kap. 1:10; dále obdobně. V kap. 14:14 a dále sloveso, od něhož je tento výraz odvozen.
- 446 D. „nelitoval při jejich spatření boje“ (n. „války“).
- 447 N. „a nevrátili se“.
- 448 Vl. „v pěticích“, tj. „po pěti v řadě“, n. „opasány“.
- 449 D. „dal Izráelovým synům přísahu přísáhnout“.
- 450 Viz Gen. 50:25, pozn. 1397.
- 451 Viz Gen. 26:17, pozn. 683.
- 452 Vl. „konci“, dále obdobně.
- 453 D. „jiti“, „chůzi“.
- 454 N. „řekl“.
- 455 N. „zapletení“, „zamatání“, „zmatení“.
- 456 Viz Gen. 31:23, pozn. 824; totéž sloveso je „v patách se rozehnali“ ve v. 23, tam však bez předmětu, proto v textu opis.
- 457 N. „všem jeho vojsku“, dále obdobně, ne však jako např. v kap. 12:17. Viz kap. 18:21⁶²⁷.
- 458 N. „pocťen“, vl. „učiněn těžkým“, tj. „bude se mi dostávat váhy“ („vážnosti“, „váženosti“, „závažnosti“). Dále v takovýchto spojeních obdobně.
- 459 Viz Gen. 46:29, pozn. 1265.
- 460 Viz Gen. 50:9, pozn. 1382, ve v. 6 však má jednotné číslo spíše doslovný význam. Zde tento výraz ovšem značí válečné vozy.
- 461 N. „pobočníky“, výraz je odvozen od číslovky „tři“ a značí vl. muže, kteří stáli po třech na válečných vozích, také však „důstojníky“, takže potom „nad nimi všemi důstojníky“.
- 462 Viz Num. 15:30, pozn. 604, zde ve smyslu „směle“, „bez bázně“, „veřejně“, „neskrývané“.
- 463 Viz Gen. 50:9, pozn. 1383.
- 464 Vl. „vzal“, nesouvisí s „vyvést“ zdola.
- 465 D. „ta věc“ n. „to slovo“.
- 466 Vl. „upust“ od“.
- 467 N. „Vždyt“, „neboť“.
- 468 N. „umlkat“, „oněmovat“, snad „úžasem“.
- 469 N. „Co? Kříčíš ke mně?“ Dále obdobně.
- 470 Vl. „oslavení“ (atd.⁴⁵⁸), zde však je tvar trpného rodu, jehož význam se opisem v textu pokouším vystihnout.
- 471 Viz Gen. 32:2, pozn. 853.
- 472 Vl. „zpoza nich“.
- 473 D. „od jejich tváře“.
- 474 Tj. „Egyptanům“.
- 475 Tj. „Izráelovcům“.
- 476 D. „tento k tomuto“.
- 477 N. „prudkým“.
- 478 N. „zavedl“, „odvedl“.
- 479 Jiný výraz než ve v. 16 a dále¹³⁷, týž jako v Gen. 7:22 a příbuzný slovesu v kap. 8:13 tamže, pozn. 268; zde vl. „položil moře za sucho“.
- 480 N. „popletl“, „v nepořádek uvedl“.
- 481 N. „odvrátil stranou“, „odňal“.
- 482 Vl. „jemu vstříc“, jako např. v kap. 4:14 a jinde, zde ve smyslu jako v textu.
- 483 Vl. „přikryly“, zesílený tvar, dále obdobně.
- 484 V Hebrejštině 3. pád („patřící k...“ moci“, srov. Gen. 17:10 a dále, pozn. 450).
- 485 Vl. „v nich“ („mezi nimi“).
- 486 D. „do“ n. „po“ („všichni do jednoho zahynuli“, kap. 9:7 a dále obdobně).
- 487 N. „vysvobodil z ruky“.
- 488 D. „velikou“, dále obdobně.
- 489 N. „velikou moc“ (n. „sílu“), dále obdobně.
- 490 D. „vyvýšením“.
- 491 Nesouvisí s „oslavovat“ ve v. 2 ani s „oslaven“ v kap. 14:4 a obdobně dále⁴⁵⁸.
- 492 Ve v. 1, 21 a 25 jednotné číslo, jež však lze chápat v hromadném smyslu („koňstvo“, „jezdeckto“, „souhrn ustanovení“), obdobně ve v. 5 („kamení“), v. 6 („dav nepřátel“) a v. 25 („souhrn práv“) níže.
- 493 Jako v Gen. 49:17, viz pozn. 1383 ke kap. 50:9 tamže.
- 494 „Jáh“ je zkratka jména překládaného výrazem „Hospodin“, viz kap. 3:14¹¹⁰, zdá se však, že vyjadřuje spíše absolutnost než trvalost, stálost Jeho Bytí. Viz Žalm 68:4, pozn. 1594. Stran předchozího „zprávem“ viz Žalm 81:2, pozn. 59 a 1951.
- 495 N. „vysvobozením“.
- 496 D. „tentoto“.
- 497 N. „ozdobovat“, n. také „řizovat mu přibýtek“, souvisí s výrazem ve v. 13⁵¹⁷.
- 498 Vl. „vyvýšovat“, ne však jako ve v. 1.
- 499 Vl. „výběr“ (souvisí s „vybraných“ v kap. 14:7), „elita“.
- 500 Viz Gen. 1:2, pozn. 5.
- 501 Nesouvisí s „vodstva“ (n. „hlubiny“) shora.
- 502 Vl. „oslavena“, „zvelebena“, „vyvýšena“, „oslavující se“, v. 11 obdobně, nesouvisí však s „oslaven“ v kap. 14:5 a dále, ani se „slavné“ zde ve v. 1, ani s „oslavovat“ ve v. 2, ale s „mohutné“ n. „to v. 10.
- 503 N. „potírá“, „třští“, sloveso vyskytující se jen zde a v Soud. 10:8, pozn. 595.
- 504 Vl. „množství“, „hojnost“.
- 505 Vl. „té povstalec“, smysl jako v textu. Dále obdobně.
- 506 D. „vysíláš svůj hněv“, vl. „svůj žár“ (n. „plápol“, „plantu“), viz Gen. 4:5, pozn. 138, zde odvozený výraz, smysl jako v textu; tohoto výrazu se používá vždy o Božím hněvu.
- 507 Viz Gen. 1:2 a dále, pozn. 226.
- 508 N. „nakupily“, „nahromadily“, nesouvisí však s „hromada“ zdola.
- 509 N. „proudý“, vl. „valící se (n. „proudící“) vody“.
- 510 Vl. „plnit“.

- 511 N. „je bude vyháňet“, také „je ochuzovat“, „přivádět na mizinu“.
- 512 N. „velebné“, „veličenské“, „majestátní“, D. „vody velebnosti“ atd.
- 513 Zde v takovémto smyslu; srov. Is. 42:21, pozn. 2021; sloveso se vyskytuje jen na těchto třech místech.
- 514 Viz Gen. 28:17, pozn. 737.
- 515 Viz 2 Par. 6:42, pozn. 328.
- 516 Vl. „zavedeš“ (nesouvisí s „dovedeš“ shora) k napajedlu“, jako pastýř stádo, „dovedeš k oddechu“ (n. „osvícení“).
- 517 Výraz značí i „ovčinec“, „salaš“, „pastviště“.
- 518 Viz Gen. 17:16, pozn. 459.
- 519 N. „budou znepokojováni“ (n. „vzrušováni“, „mateiny“, „děšeny“). Sloveso jako v Gen. 45:24, pozn. 1255.
- 520 Tj. „Palestiny“, vl. „země Pelištím“.
- 521 N. „zármutek“, „svjění“, „bolest“. Souvisí se slovesem v Deut. 2:25, pozn. 151.
- 522 N. „zaražení“, „polekáni“, „zdrčení hrůzou“.
- 523 Viz Gen. 36:15, pozn. 966.
- 524 Viz Gen. 36:9, pozn. 965.
- 525 Výraz značí vl. „berany“ (jakoby „vůdce stáda“).
- 526 Viz Gen. 4:1, pozn. 125.
- 527 N. „vštepovat“, „upevňovat“, tj. „dávat zakořenit“.
- 528 N. „vlastnictví“, „podílu“; v kap. 23:30 a dále příbuzné sloveso („ujímat se vlastnictví“, „zabírat“, „dědit“, dále obdobně).
- 529 N. „základě“, vl. „určeném (n. „připraveném“) místě“, viz Jan 14:2. Nesouvisí s následujícím „připravil“, zato však se „zřídí“ na konci verše.
- 530 N. „učinil“, „zřídil“, ne však jako níže⁵³³. Dále obdobně.
- 531 Vl. „svatém (n. „odděleném“) místě“, dále obdobně.
- 532 Viz Gen. 15:2, pozn. 413.
- 533 N. „upevní“, „zalozí“, ne však jako „zasazovat“ shora⁵²⁷. Dále obdobně.
- 534 D. „na věčnost“, ne však jako předešlé „navždy“; výraz vl. značí „natrvalo“, „nastálo“, smysl jako v textu.
- 535 Hebr. „Mirjám“, tj. „jejich vzpoua“.
- 536 Hebr. „tóf“, bubínek s rolničkami, dále obdobně.
- 537 Vl. „při n. v tamburínách (tj. „za zvuků tamburín“) a v tanečních sborech“.
- 538 Zájmeno mužského rodu, týká se „Mojžíše a Isráelových dětí (n. „synů⁸⁵)“, v. 1.
- 539 Hebr. „Márah“, tj. „hořkost“.
- 540 Tj. „Máry“.
- 541 N. „ukázal strom, jež“, tj. „z něhož větev n. jiný kus dřeva“. Kap. 7:19 a dále obdobně; „strom“ značí v hebrejštině i „dřevo“.
- 542 Zde v tomto smyslu („vložil“, „dal“).
- 543 Viz Gen. 18:19, pozn. 482, kap. 2:14 a dále i jiné tvary a odvozené výrazy, smysl jako v textu na dotčených místech.
- 544 N. „pilně“, „pečlivě“, D. „poslouchání“ („poslušně“).
- 545 N. „upřímně“, „poctivě“, „řádně“, „náležitě“.
- 546 Viz Gen. 4:23, pozn. 165, zde je překlad zvolen vzhledem k vazbě dotčeného slovesa s 3. pádem.
- 547 Vl. „stran“.
- 548 D. „Kdo nám chce⁹⁵ dát umřít“, smysl jako v textu.
- 549 Viz Gen. 12:14, pozn. 365.
- 550 N. „hrnců“, dále obdobně.
- 551 Viz Gen. 5:22, pozn. 177.
- 552 Tj. „v oboru jím vymezeném“; n. „podle mého zákona“ tj. „v souladu s ním“. Dále obdobně.
- 553 D. „vnášet“, tj. „brát k sobě“.
- 554 D. „dvojnásobek nad“.
- 555 Viz Gen. 39:10, pozn. 1046.
- 556 Výraz souvisí se slovesem v kap. 14:4, pozn. 458, a značí vl. „tíží“, tj. „váhu“, „hodnotu“, potom „čest“, „skvělost“, „nádhru“.
- 557 D. „skrze (vl. „v“ n. „při“) jeho slyšení vašich“, dále obdobně; netýká se v. 9.
- 558 Tj. snad „v tom poznáte...“, viz vv. 6n.
- 559 Viz Gen. 19:2, pozn. 490.
- 560 N. „nános“, „nápлав“, vl. „cosi ležícího“ (n. „ulehšičho“).
- 561 N. „jemného“, „tenkého“, viz Gen. 41:3n. a 6n., pozn. 1088.
- 562 N. „zrnitého“, „vločkovitého“, výraz vyskytující se v SZ jen zde.
- 563 Hebr. „man“; netýká se slova „co“ níže ve v. 15.
- 564 N. „to je dar“ (n. „podíl“, „úděl“), textová souvislost však svědčí spíše pro správnost znění v textu; tak překládají i LXX.
- 565 Asi 3,6 litru; výraz značí i „snop“, viz Lev. 23:10nn., pozn. 738.
- 566 N. „lebkou“, smysl však je „na jednotlivce“.
- 567 Tj. „osob v domácnosti každého“.
- 568 D. „nasbírali, ten, kdo množil, i ten, kdo zmenšoval“, dále obdobně, smysl j. v textu.
- 569 D. „z něho“, tj. „chleba“ (tak doslovně i ve v. 32), dále obdobně.
- 570 D. „muži⁶⁵“.
- 571 D. „za jitra – za jitra“.
- 572 N. „rozpouštělo se“, vl. „roztápělo se“, „tálo“, „jihlo“.
- 573 Viz Gen. 17:20, pozn. 462; 23:6, pozn. 593.
- 574 Vl. „odpočinku“, „klidu“, „přestání“, viz Gen. 2:2, pozn. 49, „dne odpočinku“ (n. „klidu“, „přestání“), dále obdobně, hebr. „šabbath“, souvisí s předcházejícím „odpočívání“ („šabbathón“) a značí v podstatě totéž; příbuznost výrazů zde má opět zdůrazňující význam („veliké n. slavné odpočívání“). Ve v. 29 je, domnívám se, smysl spíše jako v textu (n. „den odpočinku“ atd.); v též smyslu lze tento výraz chápat i ve vv. 25n. Podobně „odpočinku“ v kap. 31:16.
- 575 D. „v poli“.
- 576 D. „v něm“, tj. „v sedmém dni“.
- 577 N. „Vizte: protože“.
- 578 Vl. „chléb dvou dní“, tj. „dvoudenní dávku“.
- 579 Vl. „na tom, co má pod sebou n. co je pod ním“, srov. kap. 10:23³⁴⁷.
- 580 D. „plnost (n. „náplň“) ómeru“.
- 581 Někteří chápou ve smyslu „země, jež měla být jimi obydlena“.

- 582** „Éfa“ se rovnala asi 36 litrům; i v kap 29:40 jde o „desetinu éfy“.
- 583** Odvozeno od předchozího slovesa „nastoupilo cestu“. Viz Gen. 13:3, pozn. 369.
- 584** D. „úst“, dále obdobně.
- 585** D. „k pití lidu“ (2. pád, viz Num. 1:53, pozn. 61).
- 586** N. „zkoušíte“, jako v kap. 15:25 a dále, jako „vyzkoušel“ v Gen. 22:1.
- 587** Tj. „lidu“.
- 588** N. „tomuto lidu“, kap. 2:4 a dále obdobně.
- 589** N. „Co si mám... počít“.
- 590** Hebr. „Massáh“, tj. „pokušení“, „zkouška“⁵⁸⁶.
- 591** Hebr. „Meriváh“, tj. „rozvaděnost“ (Gen. 13:8).
- 592** Hebr. „Jehóšua“, tj. „Hospodin je Záchrance n. Vysvoboditel“, totéž jméno jako „Ježíš“, viz Mat. 1:21; Hebr. 4:8.
- 593** Viz Gen. 6:2, pozn. 186; sloveso má vl. význam „vybrat n. zvolit po přezkoušení“, srov. „Vývolený“ u Is. 42:1, pozn. 1985.
- 594** Viz Gen. 8:5, pozn. 255.
- 595** Viz Gen. 7:18n., 49:26, pozn. 244 a 1373 (zde však bez předložkové vazby).
- 596** N. „své ruce povoloval“, tj. „přál oddechu“ (n. „spochitnutí“), „svou ruku spouštěl“.
- 597** N. „uchopili“, „opřeli se o“, sloveso jiné, ale přibližně stejného významu jako v kap. 4:4¹³¹, předložková vazba však táž jako tam.
- 598** N. „věrnosti“, „spolehlivosti“.
- 599** N. „ochromil“, „oslabil“, „srazil“, „zдолal“, „pokořil“.
- 600** D. „vyhlazením“⁶⁰¹.
- 601** Viz Gen. 6:7, pozn. 199.
- 602** Hebr. „Jhvh-nissí“, viz předmluvu a Num. 21:8n., pozn. 797.
- 603** N. „nad trůnem Jáhovým“, „na trůn Jáhův“ n. „proti (ne jako „proti“ zдолa) trůnu Jáhovu“.
- 604** Viz Gen. 15:2, pozn. 416.
- 605** N. „kde on tábořil – to je Boží hora“.
- 606** Vl. „řekl k“, zde smysl jako v textu.
- 607** Viz Gen. 11:3, pozn. 331.
- 608** N. „otázali se jeden druhého“, v textu opis vzhledem k vazbě slovesa s 3. pádem, jaká je v textu původním, již však lze chápat i ve smyslu následující poznámky⁶⁰⁹.
- 609** Viz Gen. 43:27, pozn. 1201, zde D. „dotázali se muž na svého druha, na pokoj“ (n. „blahobyt“).
- 610** N. snad „vzhledem k Isráělovi“.
- 611** D. „Isráělovi, jehož“.
- 612** Viz Gen. 14:20, pozn. 409.
- 613** N. „projevili pýchu“ (n. „zdupnost“), „pyšně“ (n. „zdupně“) se zachovali“. Dále obdobně.
- 614** N. snad „přinesl (n. „přivedl“) Bohu“.
- 615** Vl. „je postaven“, jiné sloveso než „stál“ ve v. 13.
- 616** Viz Gen. 25:22, pozn. 284.
- 617** D. „když jim nastává¹³ nějaká“.
- 618** N. „vykládám“, „vysvětluji“, „vyučuji“. Dále obdobně.
- 619** N. „jistě“, „dokonce“, „ještě nakonec“, D. „umořením“ atd.⁶²⁰
- 620** N. „vyčerpát“, „vysílit“, také „zbláznit“.
- 621** D. „lidu (3. pád) směrem k“.
- 622** Vl. „přinášej (n. „vnášej“) k“, dále obdobně.
- 623** N. „upozorňuj je na“.
- 624** N. „poučuj je o ustanoveních a zákonech“, „varuj je stran ustanovení a zákonů“.
- 625** D. „cestu, nechť jí chodí“; netýká se slov „jež mají činit“ zдолa.
- 626** N. „dílo, jež mají dělat“, dále obdobně.
- 627** D. „muže zdatnosti“⁴⁵⁷, zde ve smyslu jako v textu („schopnosti“, „síly“, „bohatství“, zde vše ve smyslu morálních hodnot, moudrosti a životních zkušeností, ač jinde mívá tento výraz takovýt široký význam i v jiném smyslu, jak je tomu např. v Deut. 8:17n., pozn. 449).
- 628** Viz Gen. 24:27, pozn. 626.
- 629** Vl. „velikou“, „malou“.
- 630** Vl. „Tak si odlehtë“ (n. „ulev“), opis v textu uchovává v překladu smysl předložkové vazby, jaká je v textu původním.
- 631** N. „vydrzet“ (n. „snést“), tj. „tuto namáhavou službu“, „vytrvat“, tj. „v této činnosti“, „dostát“, tj. „svým úkolům n. povinnostem“, vl. „stát“, tj. „zůstat na svém místě“, srov. Gen. 45:1, 9, pozn. 1225; dále obdobně.
- 632** D. „dal“, kap. 3:19 a dále obdobně.
- 633** N. „propustil, i odešel si“, srov. Gen. 12:1, pozn. 349.
- 634** N. „stanete majetkem“ (n. „vlastnictvím“). Viz Kaz. 2:8, pozn. 71.
- 635** Vl. „více než všechny národnosti“ (D. „ode všech národností“), n. „nejvíce ze všech národností“; n. prostě „ze všech národností“, tj. „vybraným n. vyvoleným“.
- 636** N. snad „ačkoli“, srov. kap. 13:17⁴⁴⁴.
- 637** N. „každá“.
- 638** D. „tato“, dále obdobně (n. „tito“, „tyto“, podle mluvnického rodu a čísla v češtině).
- 639** D. „lid vůkol budeš omezovat“, smysl jako v textu, dále obdobně.
- 640** Viz Gen. 2:17, pozn. 75.
- 641** D. „kamenováním“, „střelením“.
- 642** Vl. „jestliže“.
- 643** D. „při prodloužení“, smysl jako v textu.
- 644** Viz Lev. 25:10, pozn. 800.
- 645** Jako „zvuk“ zde níže a ve v. 19, „hlas“ tamže a jinde, zde množné číslo („hromy“).
- 646** N. „hustý“, ne však jako ve v. 9, vl. „těžký“.
- 647** Vl. „rohu“.
- 648** N. „polekal“, „vyděsil“, srov. Gen. 27:33, pozn. 716; 42:28, pozn. 1172. Ve v. 18 totéž sloveso.
- 649** D. „naspođu“.
- 650** Tj. „byla samý dým“. Netýká se konce tohoto verše.
- 651** D. „od tváře toho, že“.
- 652** D. „A stal se jdoucím“, tj. „pokračujícím“, smysl jako v textu, srov. Gen. 8:3, pozn. 251; 26:13, pozn. 680.
- 653** N. „A zvuk trouby se stával velmi silným“ (n. „stále silnějším“).
- 654** Tj. „hlasitě“ n. „slyšitelně“, srov. v. 9.
- 655** N. „vážnou výzvu“, „zapřisáhání“, vl. „napomeň (atd.) lid“, v textu opis vzhledem k předložkové vazbě, jaká je v textu původním. Dále obdobně.

- 656** N. „prorazit“, „promolit (n. „prodrat“) se“, vl. „aby nepronikali“ atd., ve v. 24. D. „necht nepronikají vystoupit“, smysl jako v textu.
- 657** Tj. „útočně“, n. „se na ně... neoobořoval“ (n. „nevrahl“), sloveso jako v Gen. 28:14, pozn. 734; 38:29, pozn. 1033, ne však jako „proniknout“ zde ve v. 21.
- 658** N. „Já jsem Hospodin, tvůj Bůh“. Kap. 16:12 a dále obdobně.
- 659** Zde jiná předložková vazba, značící i „vedle n. mimo n. nade mne“, srov. Lev. 2:2 a dále, pozn. 54. Dále obdobně.
- 660** Hebr. „pesel“, odvozeno od slovesa „pasal“, vyjadřující pojem „tesání“, „vyřezávání“, „rytí“, značí však jakýkoli výrobek sochařské n. řezbářské n. rytec-ké práce, např. i sochu ulitou z kovu, a je to všeobecný výraz pro „modlu“.
- 661** N. „podobu“, „zpodobnění“, „znázornění“.
- 662** Tj. „mít je za své pány“ a zde tedy „je uctívát“, neboť to přísluší jen Hospodinu, jako v kap. 3:12 a dále obdobně. Zde a v kap. 23:24 a v Deut. 5:9, pozn. 238, vl. „dát se učinit jejich služebníkem“ (n. „ctitelem“), v Deut. 13:2 obdobně.
- 663** Zde i „trestající“, dále obdobně.
- 664** Viz Gen. 4:13, pozn. 146; stran kap. 28:43 viz Lev. 5:1, pozn. 135.
- 665** Zde smysl jako v textu („povznést [„bude povznášet“] hlas k vyslovení“).
- 666** N. „nicotnost“, „prázdnost“, „marnost“, také „lež“⁷⁸⁰.
- 667** N. „uznávat za nevinného“, „omlouvat“, „osvobodovat“ ve smyslu soudního rozhodnutí. Dále obdobně.
- 668** N. „činnost“, „práci“ (nesouvisí s „pracovat“ shora), „dílo“, kap. 12:16 a dále obdobně. Viz Gen. 33:14, pozn. 902.
- 669** N. „spolu-člověku“, n. vůbec „proti druhému“, dále obdobně, ježto tento výraz často nabývá takového všeobecnějšího smyslu, jako např. v úsloví „jeden k druhému“ (Gen. 11:3; pozn. 331) apod., ač zde se ovšem zejména míní „tvůj soukmenovec“, tj. „spolu-Isráelovec“. Dále obdobně.
- 670** N. „poslouchat“ („budeme poslušni“).
- 671** Zde ve smyslu „strachovat“.
- 672** Zde ve smyslu „posvátná úcta n. vážnost“.
- 673** N. „husté temnotě“, „černavě“, „chmuře“.
- 674** N. „mimo mne“, vl. „se mnou“, tj. „proto n. přesto, že máte mne“.
- 675** Tohoto slovesa zde se netýká pozn. 273 k Gen. 8:20.
- 676** Viz Lev. 3:1 a dále, pozn. 83.
- 677** Tj. „nemusí se vykupovat“.
- 678** Vl. „vycházet“²⁵², dále obdobně, tj. „z domu svého pána na svobodu“.
- 679** Vl. „ve své osobě“ (n. „ve svém těle“), v tomto smyslu se však tohoto výrazu používá jen v takovémto spojení.
- 680** Viz Gen. 14:13, pozn. 400.
- 681** Tj. „jejímu“.
- 682** N. „určitě“, „rozhodně“, „opravdově“, „trvaje na tom“, D. „výrokem“, „řečením“.
- 683** Vl. „přiblíží“, „dá mu přiblížit se“, kap. 19:15 a dále obdobně.
- 684** Tj. „k místu, kde Bůh sídlí vprostřed Svého lidu“, srov. kap. 20:24; 25:8; jinak „k bohům“, tj. „k soudcům“ jako k Božím zástupcům, viz Žalm 82:1, 6. Dále obdobně.
- 685** D. „podle“.
- 686** D. „bude-li nemilá (n. „nevhod“, vl. „zlá“) v očích svého pána“.
- 687** Vl. „jenž“.
- 688** N. „věrolomnost“, „podvod“, „podlost“, „proradné (atd.) jednání“.
- 689** Viz Gen. 1:18 a dále, pozn. 112.
- 690** Tj. „pán pro svého syna“, n. „pro sebe“, tj. „syn pro sebe“.
- 691** N. „omezit“, „odepřít“, „učinit újmy stran“. Viz kap. 5:8, 11⁷⁰.
- 692** Tj. „one první“.
- 693** Vl. „masa“, jako pokrmu, zde smysl jako v textu.
- 694** Vl. „přikrytí“, „zastření“ (Gen. 20:16, pozn. 542).
- 695** D. „jehoho spoluzítí“, smysl jako v textu („manželské povinnosti vůči ní“).
- 696** D. „těchto tři věci“.
- 697** D. „Udělivší člověka“, kap. 20:2 a dále obdobně.
- 698** Těchto míst se poznámka⁶⁹⁷ netýká.
- 699** N. „nečítal“¹⁶², tj. „nechtěl zabít“.
- 700** N. „vpustil“, „uvědl“, „vehnal“.
- 701** N. „prohnanost“, „úskočnost“, „zákeřnost“, n. „úmyslně“, „promyšleně“.
- 702** N. „bít“, „prát“, „rvát“, „zápasit“.
- 703** Vl. „padne“ (v. 18), „působit, aby vypadl“ (v. 27).
- 704** N. „holi“, ne však jako v kap. 4:2 a dále, ani jako v Gen. 49:10, pozn. 1340; výraz zde použitý vl. značí „opěru“ jakéhokoli druhu, zde smysl jako v textu.
- 705** N. „procházet se“, „obcházet“, „sem tam chodit“.
- 706** Tj. „ztrátu času způsobenou jeho neschopností práce“; výraz značí vl. „odpočinutí“, „přestání“ a souvisí s tím, co je uvedeno v kap. 16:23⁵⁷⁴.
- 707** N. „vyhojit“, „uzdravit“, vl. „a vyléčením ho vyléčit“ atd., smysl jako v textu („postarat se o jeho úplné vyléčení“ atd.)
- 708** N. „klackem“, „obuškem“, viz Gen. 49:16, pozn. 1352.
- 709** D. „trestem“, vl. „pomstou“.
- 710** Vl. „bude... na něm vykonána pomsta“, „bude mu set... vytrpět pomstu“, ve v. 21 snad i „nebude trest vykonáván“, sloveso jako „mstít“ v Gen. 4:15, „pomstě“ tamže v. 24.
- 711** Vl. „jen“.
- 712** Jako v kap. 2:13, jiné sloveso než ve v. 18⁷⁰².
- 713** N. „vrazi“, nesouvisí s „úraz“ zdola.
- 714** N. „udeří (nikoli jako např. ve v. 20⁶²) těhotnou ženu“.
- 715** Tj. „ten, jenž potrat zavínil“.
- 716** D. „bude pokoutou pokoutován“ n. „trestem trestán“, ne však jako ve v. 20n.^{709 710}
- 717** N. „co mu... uložit“, znění v textu uchovává v překladu význam předložkové vazby, jaká je v textu původním. V. 30 obdobně.

- 718** N. „před rozhodčími“, „za přizvání rozhodčích“.
719 Viz Gen. 4:23, pozn. 168.
720 Viz Gen. 4:23, pozn. 169.
721 Viz Gen. 6:17 a dále, pozn. 205 a 207.
722 Zde smysl jako v textu, trpný tvar vyskytující se v SZ jen zde.
723 N. „výkupné“, ne však jako zdola, vl. „přikrytí“ (Gen. 6:14, pozn. 216, zde ve smyslu „přikrytí viny“), nesouvisí s „nebude... přikrývat“ ve v. 33. Viz i kap. 25:17⁸⁷².
724 N. „výplatu“ (nesouvisí s předchozím „zaplatit“), v tomto výrazu jde spíše o peněžní částku, nebo snad jinou hodnotu, jíž mělo být vykoupení uskutečněno, kdežto výraz předchozí⁷²³ značí spíše účel, k němuž se výkupného použilo.
725 Tj. „majitel býka“, n. „bude se“.
726 Viz Gen. 23:15, pozn. 600.
727 Viz Gen. 37:20, pozn. 991.
728 Nikoli jako ve v. 19⁶³².
729 N. „dat věc do pořádku“, „zjednat nápravu“, viz Gen. 15:16, pozn. 433; dále obdobně.
730 D. „jeho peníze“, smysl jako v textu
731 N. „plně“, D. „náhradou škody“ atd.⁷²⁹.
732 Kapitola 22 začíná v hebrejském textu zde.
733 D. „za (vl. „stran“) něho krví“, viz Gen. 4:10, pozn. 141, zde smysl jako v textu, dále obdobně.
734 Viz Gen. 32:31, pozn. 885.
735 Viz Gen. 33:9, pozn. 892.
736 Tj. „to, co ukradl“.
737 D. „krádež nalezením“ (tvar trpného rodu, vl. „nalezením se“, „tím, že byla nalezena“, v. 4), „kradením“ (v. 12), „rozerváním“ (v. 13).
738 N. vůbec „zpusťošit“, „vyplenit“, „poškodit“, sloveso značí i „(s)hořet“ (kap. 3:2n.), „vypálit“, „podpálit“, „založit (požár)“, jako ve v. 6; tam je i „požár“ výraz od téhož kmene odvozený, takže jej snad lze chápat i ve všeobecném smyslu „zhouba“, „zkáza“, „zpusťošení“, a použítí vzájemně příbuzných výrazů tam snad má smysl „kdo byl jako palič prokazatelně zjištěn“, n. snad „kdo zavinil tuto hroznou zkázu“. Příbuzný výraz je i „zvřivectvo“ (jako v Gen. 45:17), zde snad tedy „pasoucí se n. škodu tropící dobytek“.
739 N. „natropí škody“, nesouvisí se „škodu nahradit“ zdola.
740 Vl. „vycházet“²⁵².
741 N. „trnité křoví“, výraz je v původním textu (proti Gen. 3:18) v množném čísle („trny“, „trnité keře“).
742 N. „pohlčen“, vl. „sežrán“, „sněden“. Kap. 3:2 a dále obdobně.
743 Vl. „přiblížen“, ale jiné sloveso než v kap. 21:6⁶⁸³. Kap. 3:5 a dále obdobně, zde však trpný rod tohoto slovesa, jenž se vyskytuje jen ještě u Jós. 7:14, pozn. 274.
744 Tj. „ke zjištění, zda“.
745 Viz Gen. 31:36, pozn. 836.
746 Zde snad lze chápat i v hromadném smyslu.
747 N. „toto je ono“.
748 Vl. „činit zlovolným“, smysl jako v textu („odsuzovat“), odvozeno od přídavného jména „zlovolný“ v Gen. 18:23. Kap. 23:7 obdobně („za spravedlivého nebudu prolašovat“, „spravedlivý nebudu činit“), i dále obdobně.
749 D. „zajato – není“ (n. „nebude vidoucího“). V. 14 obdobně.
750 Tj. „vykonávat n. uskutečňovat se přísaha při Hospodinu“.
751 Vl. „přijme“, „vezme“.
752 Tj. „majitel domu“, jinak snad „nebude nutno“.
753 N. „přinést je na“.
754 Vl. „svědectví“ (Gen. 31:44 a jinde).
755 Jako „nahradit škodu“ ve v. 12 a v celém tomto oddíle.
756 Tj. „nějaké dobytče“.
757 Nesouvisí s následujícím „bližního“.
758 N. „vyžadovat“, jako v kap. 3:22.
759 N. snad „při tom“.
760 Tj. „náhrada škody“.
761 Vl. „příšlo to“, smysl jako v textu.
762 N. „oklamávat“, „lákat“.
763 D. „kopením“, „zaplacením věna“.
764 Tj. „zaplatit věno a vzít si jí“.
765 D. „odmítáním“.
766 N. „ceny“, souvisí s „koupit“ ve v. 16.
767 Ve smyslu jako ve v. 16.
768 Viz Lev. 27:21, pozn. 965, v. 29, pozn. 972.
769 D. „týráním“, „křikem“, „(vy)slyšením“.
770 N. „(ho) vyslychat“.
771 Tj. „někomu z mého lidu“.
772 N. „ubohému“, „sklíčenému“, „nešťastnému“.
773 D. „vzetím v zástavu“.
774 Viz Gen. 24:56, pozn. 640, zde ve smyslu „otálet s obětováním“.
775 N. snad „zralou“.
776 D. „svou plnost“ (n. snad „zralost“), smysl jako v textu.
777 Vl. „slzu“, zde značí „šťávu vytlačenou z hroznů a oliv“.
778 Viz Gen. 49:6, pozn. 1329.
779 Zde i „vynášet“, tj. „vzbuzovat“, „podněcovat“; toto sloveso však zde lze chápat i podobně jako v Gen. 27:3 ve smyslu „brát“, tj. „přijímat“.
780 N. „prázdnou“, „bezennou“, „daremnou“⁶⁶⁶.
781 D. „k bytí“ (n. „stani se“). Dále obdobně.
782 D. „svědkem křivdy“, smysl jako v textu; viz Gen. 6:11, pozn. 206.
783 Tj. „následovat většinu“, „přidat se k většině“, níže „k následování většiny“.
784 V hebr. množné číslo, snad ve zdůrazňujícím smyslu, n. „ke zlým činům“ (n. „člům“).
785 Vl. „odpovídat“, zde ve smyslu svědecké výpovědi.
786 Vl. „natahováním“, na konci verše a dále obdobně, sloveso jako „napřáhní“ v kap. 7:19 a obdobně v kap. 6:6 a dále.
787 N. „soudu“, „práva“.
788 N. „slabému“, „nizkému“, „vyhublému“, dále obdobně. Viz Gen. 41:19, pozn. 1099.
789 Vl. „nuzného... ctít“ (n. „ozdobovat“), zde smysl jako v textu.

- 790 N. „zastihovat“, „nacházet“, „potkávat“.
- 791 N. „jistotně“, „bezpodmínečně“, „ochotně“, D. „přivedením zpět“ (v. 4), „ulehčením“ (v. 5).
- 792 D. „osla nenávidícího tě, ležícího“, překlad v textu pro zřetelnost.
- 793 Viz Gen. 4:7 a dále, pozn. 1335.
- 794 D. „upustil bys“, smysl snad jako v textu, viz však zdola⁷⁹⁵.
- 795 N. „břemenem, upustíš... mu? Bez váhání“.
- 796 Tj. „s tím, jenž tě nenávidí“, smysl je „pomůžeš mu ulehčit“.
- 797 N. „potřebného“, „nedostatek trpícího“, „nuzného“, dále obdobně, ne však jako ve v. 3⁷⁸⁸, ani jako v kap. 22:55-72. Zde snad jde o „nemajetného z tvého lidu“.
- 798 N. „lživě (n. „klamně“) záležitosti“, vl. „záležitosti podvodu n. lži n. klamu“, kap. 5:9 a dále obdobně.
- 799 N. „budeš se držet daleko“.
- 800 N. „jasnozřivě“.
- 801 Tj. „cítění“, „pocití“ („jak mu je“).
- 802 Vl. „shromažďovat“, sloveso jako v Gen. 6:21, pozn. 230, kap. 3:16 a dále obdobně.
- 803 N. „být občerstven“, „nabrat dechu“, souvisí s „duše“ v Gen. 1:30, pozn. 44.
- 804 Viz Gen. 4:25, pozn. 173.
- 805 D. „Tři nohy“, tj. „kroky“.
- 806 Souvisí s „prvorozený“ v kap. 4:22 a dále.
- 807 Tj. „na konci“.
- 808 Tj. „osoba mužského pohlaví“.
- 809 Vl. „se... bude ukazovat k tvářím“, překlad v textu je pokusem o vystižení významové shody slovesa s následující cílovou předložkovou vazbou.
- 810 Vl. „přenocovat“.
- 811 N. „do místa“, vl. „k místu“, ne však jako „k“ shora.
- 812 Vl. „nechť ho nerozhořčuješ“, znění v textu zachováva v překladu význam předložkové vazby v originále; sloveso jako v Gen. 49:23, pozn. 1369.
- 813 Zde i „snášet“, srov. Gen. 4:13, pozn. 148.
- 814 D. „uvnitř něho“, dále obdobně.
- 815 Viz Žalm 8:2, pozn. 63, 200.
- 816 D. „Jevúsímu, a vyhubím jej“, týká se všech shora zmíněných národů. Obdobně i ve vv. 29n.
- 817 D. „vymýcením“.
- 818 Sloveso jako „srážíš“ v kap. 15:7, zesílený tvar.
- 819 Zde i „sochy“, ne však jako v kap. 20:4⁶⁶⁰; jako „pamětní sloup“ v Gen. 28:18 a obdobně dále.
- 820 D. „roztříděním“, „rozlámáním“.
- 821 N. „na kusy rozlámat“, sloveso jako „lámat“ v kap. 12:46, „vyломit“ v Gen. 19:9. Dále obdobně.
- 822 Zde snad lze chápat i doslovně („z tvých vnitřností“).
- 823 Tj. ani mezi lidmi ani u dobytka.
- 824 N. „a porážet“, „potírat“.
- 825 Tj. „před tebou na útek“.
- 826 Viz Gen. 4:16, pozn. 153.
- 827 N. „po troškách“, D. „málo – málo“, „trochu – trochu“.
- 828 Tj. Středozemní.
- 829 Viz Gen. 31:21, pozn. 822.
- 830 Viz Gen. 15:18, pozn. 435.
- 831 N. „takže“.
- 832 N. „mně; kdybys obsluhoval jejich bohy, pak“.
- 833 N. „okem“ (n. „smyčkou“, k chytání zvíře), „vnadidlem“.
- 834 Tj. „Bůh“, n. „se řeklo“, tj. „bylo řečeno“. Dále obdobně.
- 835 N. „číše“, „pánve“.
- 836 Vl. „volat“, „provokat“, zde smysl jako v textu.
- 837 N. „na základě“.
- 838 N. „snad“ „o všech těchto věcech“.
- 839 Tj. „výtvor“, „dílo“.
- 840 D. „průsvitnosti“, podle jiných „dlažby“.
- 841 N. „jasu“, „čistoty“.
- 842 Vl. „jako podstata (D. „kost“) nebes“. Kap. 12:17 a dále obdobně.
- 843 N. „vznešené“, vl. „oddělené“, smysl jako v textu n. zde shora.
- 844 Souvisí se „zákon“ shora.
- 845 Vl. „zůstaňte“, smysl jako v textu, kde překlad zvolen vzhledem k následující předložkové vazbě.
- 846 D. „kdo bude účastníkem (Gen. 14:13, pozn. 400) záležitosti“, smysl jako v textu.
- 847 N. „přikryl na“.
- 848 Viz Gen. 27:9, pozn. 701, zde se týká slovesa „přinášejí“ v tomto verši shora.
- 849 N. „jehož jeho srdce“, dále obdobně.
- 850 Viz Gen. 4:22, pozn. 161.
- 851 Tj. „příže těmito barvivy obarvené“.
- 852 Tj. „vyrobený ze sušených červců“ (druh hmyzu, žijící na jistém druhu dubu); výraz v hebrejštině nesouvisí s předchozím „červeny“ ani s obdobným výrazem ve v. 5⁸⁵⁵. Výraz značí i „červy“ (kap. 16:20, nikoli tam ve v. 24, kde je jiný výraz).
- 853 Viz Gen. 41:42, pozn. 1126, materiál bílé barvy. Zde jde o přízi k výrobě této tkaniny používanou.
- 854 D. „kozy“, v přeneseném smyslu „kozy chlupy“, tj. „tkaniny z nich vyrobené“.
- 855 Tj. „na červeno obarvené“, nesouvisí s „červeny“ ve v. 4, nýbrž s výrazy v Gen. 25:25 a 30, pozn. 663.
- 856 Hebr. „tachasš“, množné číslo „techašim“, výraz nejistého významu, podle některých jde o „delfiny“ n. jiný druh mořských kytovců, n. o „tulení“.
- 857 Viz Gen. 22:3, pozn. 571.
- 858 Strom přibuzný akátu, n. snad jde právě o akát.
- 859 N. „do lampy“, viz Gen. 1:14, pozn. 23, zde jednotné číslo, jež pak nutno chápat v hromadném smyslu („veškeré zařízení k svícení“). V kap. 35:14 týž výraz, na počátku onoho verše však jen ve smyslu jako v textu, nebo snad „na lampy“ tj. „jako podstavec na lampy“.
- 860 D. „oleje pomazávání“ (2. pád), dále obdobně, netýká se obdobných předložkových vazeb bez tohoto označení.
- 861 Jiný výraz než předchozí „vonné látky“.
- 862 Viz Gen. 2:12, pozn. 69.
- 863 D. „a kameny onyxu“, dále obdobně.
- 864 N. „ornátu“, dále obdobně.
- 865 Viz kap. 28:5–30; tam ve v. 8 a v kap. 39:5 poněkud odlišný souznačný výraz.

- 866** N. „a budu pobývat“, kap. 24:16 a dále obdobně, sloveso jako v Gen. 9:27 a dále, pozn. 307. Toto sloveso (hebr. „šáchan“) je výraz ze života kočovníků a značí pův. „bydlet ve stanu“, pak však i „bydlet“, „sídlit“ vůbec, obdobně jako od něho odvozený výraz „obydlí“ („sídlu“, „přibyték“, ne však jako v kap. 10:23 a 12:20, hebr. „miškán“, jiný výraz je „stan“ [„óhél“] v kap. 26:7 a dále) ve v. 9 a dále. Srov. Jan 1:14; Zjev. 21:3, kde těmto výrazům přesně odpovídají řecké výrazy „skénoó“ („pobývám“, „bydlím [ve stan]“) a „skéné“ („stan“, „obydlí“). Od tohoto slovesa jsou odvozeny i výrazy „spoluobyvatelka“ („šechéneth“) v kap. 3:22 a „spoluobyvatel“ („šáchén“) v kap. 12:4.
- 867** N. „nárýs“, „náčrt“, „uplání“, „podobu“.
- 868** Viz Gen. 50:26, pozn. 1400.
- 869** Viz Gen. 6:15, pozn. 217.
- 870** Viz Gen. 6:14, pozn. 215.
- 871** N. „nohy“, ne však jako „nohy“ ve v. 26.
- 872** Hebr. „kappóreth“, odvozeno od „kafar“ (Gen. 6:14, pozn. 216), „kipper“, „přikrýt“, „pokrýt“, „zakrýt“ n. „přikrývat“ atd., výraz tedy vlastně značí „pokrývku“, „víko“, a tím „slitovnice“ jako hmotný předmět ovšem byla, přikrývající skříňku; zmíněný hebrejský výraz však také značí „zadostučinění“ za hříchy („zakrytí“ hříchů), jako např. v kap. 29:36 a na mnoha jiných místech, jež je výrazem Božího slitování, a toto „slitovnice“ také obrazně vyjadřovala, zakrývající desky zákona, jenž hříchy připomínal (srov. i Gen. 32:20, pozn. 868, kde je použito téhož slovesa), a v tomto smyslu vlastně byla ve stanu svědectví a později v chrámě předmětem ústředního významu (srov. 1 Par. 28:11), zaujímající místo Božího trůnu (viz zde v. 22, 2 Sam. 6:2 a j.). Proto jsem k překladu tohoto výrazu zde a dále použil vžitého výrazu „slitovnice“, zřejmě zvoleného s opřením o překlad „hilarstéřion“ v LX, jenž má obdobný význam.
- 873** N. „točenou“, „soustruhovanou“, dále obdobně.
- 874** Tj. nejspíše „z téhož kusu zlata jako slitovnicí“; jinak i „na obou koncích“, dále obdobně, ale je zde jiná předložka než „na“ na konci verše 19. V téměř smyslu i „z něho“ ve vv. 31 a 36 a v kap. 37:17 a 22 („vše z jednoho kusu zlata“).
- 875** D. „z konce odtud“.
- 876** D. „jsou“, „budou“, kap. 37:9 obdobně.
- 877** N. „lištu“, „lať“, vl. „uzávěr“, „upevnění“, tj. „lištu k upevnění noh stolu“. Dále obdobně.
- 878** N. snad „zásuvkami“, „zasouvadly“, dále obdobně, tj. „do čeho se něco zasouvá“, D. „domy“, v takovémto přeneseném smyslu.
- 879** D. „jeho“, dále obdobně; netýká se obdobných výrazů bez tohoto označení.
- 880** N. „mísy“.
- 881** Nikolji jako v kap. 24:6⁸³⁵.
- 882** Viz Gen. 35:25, pozn. 875; 40:11, pozn. 1070, zde smysl jako v textu, snad i „naběračky“, „lžice“.
- 883** N. „džbán(ky)“.
- 884** N. „misky“, „koflíky“.
- 885** Tj. „konat úlitba“ čili „mokrá n. litá oběť“, viz např. kap. 29:40. Tvar, jehož je zde použito, lze odvodit i od slovesa značícího „zakrývat“, „zastírat“ (v. 20, jiné sloveso než to, jehož se týká poznámka shora⁸⁷²), lepší smysl však dává znění v textu.
- 886** Vl. „chleby přítomnosti“ (tj. „Boží“), D. „tváře“, jako shora.
- 887** Hebr. „menórah“, vl. „stojan pod lampy“.
- 888** N. „podstavec“, ne však jako ve v. 12⁸⁷¹, podle některých „dřík“ atd., viz níže⁸⁸⁹, je to však jiný výraz než tam, značící jinde „bedro“, „kyčel“, viz Gen. 24:2, pozn. 605, zde v takovémto přeneseném smyslu.
- 889** N. „ramena“, podle některých „dřík“, „kmen“, „osa“, „hlavní n. ústřední sloup“, viz však v. 32 a dále. Jiný výraz než v kap. 31:2¹¹⁰⁶.
- 890** Tj. „ozdoby v podobě květních kalichů“.
- 891** N. „makovice“, kulovité ozdoby na svícnu.
- 892** D. „utvořeně podle podoby mandloňového květu“, v hebrejštině však jedno slovo, slovesné trpné přičestí.
- 893** Jednotné číslo.
- 894** Tj. asi „na jeho dříku“.
- 895** D. „lampy bude někdo“, dále obdobně.
- 896** Vl. „působit vystupování vzhůru“, tj. „jejich světla“, výraz, jehož se obvykle používá v souvislosti se vzeštnou obětí, viz Gen. 8:20, pozn. 273 a srov. zde kap. 30:9 a j., kde je v obdobné souvislosti jako tam použito téhož výrazu. Kap. 27:20 a dále obdobně.
- 897** N. „nádobky na ohořelé knoty“; týž výraz je v kap. 27:3 a 38:3 se smyslem jako tam v textu.
- 898** 3000 šeklů (Gen. 23:14, pozn. 600).
- 899** N. „připouštěn“, „přiváděn“, „způsobil činění“, n. „uschopeněn“ atd.; opisná znění v textu i zde shora jsou pokusy o co nejpřesnější vystižení smyslu této hebrejské vazby, jejíž doslovný překlad je obtížný. Dále obdobně.
- 900** D. „je“, tj. „koberce“, dále obdobně.
- 901** Vl. „práce vymyšlejícího“, tj. „původce plánu n. návrhu“, dále obdobně.
- 902** Zde D. „v lokti“, tj. „měřeno na lokte“; obdobně D. „v šeklu“ v kap. 30:13 a dále.
- 903** D. „žena k (n. „vůči“) své sestře“, dále obdobně, srov. Gen. 26:31, pozn. 694; „koberec“ a „očko“ jsou totiž v hebrejštině ženského rodu, jakož i „čepy“ ve v. 17.
- 904** N. „spáře“, „švu“.
- 905** Výraz zde přeložený „strana spoje“ je příbuzný „spojí“^{904a} a v podstatě s ním souznačný; zde smysl jako v textu, ale snad jej zde lze chápat i ve smyslu „v druhém spojení“, tj. „v druhé pětici navzájem k sobě spojených koberců“. Týž výraz je „místo spojení“ v kap. 36:11, 17 a obdobně i v kap. 28:27; tam snad značí místo stažení přehození šerpou, jímž byly jeho oba díly k sobě navzájem přitaženy, jestliže ovšem nebyly po stranách sešity, ale o tom není nikde zmínky.
- 906** D. „ať se obydlí stane jedním“, v. 11 a kap. 36:13, 18 obdobně.
- 907** Tj. „přikrývající obydlí“.
- 908** D. „jedenáct koberců budeš je hotovit“, tj. „tak je budeš hotovit“, „koberec budeš hotovit v počtu jedenácti“. Kap. 36:14 obdobně.
- 909** D. „na přední straně tváře“.

- 910** Tj. „na dvě překládat“, kap. 28:16 a dále obdobně.
- 911** Tj. „koberce, jehož okraj je druhou stranou spoje“.
- 912** Vl. „přebývající“, „nadbýtečný“, dále obdobně.
- 913** D. „převis v kobercích“, tj. „stran n. co se týče koberců“.
- 914** N. „nad zadní stranou“, v hebrejštině množné číslo („na zádech“).
- 915** D. „a v⁹¹³ přebytku“.
- 916** D. „ruce“, dále obdobně.
- 917** Viz Gen. 12:9, pozn. 359.
- 918** Nesouvisí s předchozím „jižním“.
- 919** Jiný výraz než v kap. 25:12⁸⁷¹.
- 920** Výraz příbuzný slovu zpravidla překládanému „bedro“ n. „kyčel“ (Gen. 24:2, pozn. 605), používá se ho však jen ve smyslu jako v textu nebo ve významu podobném, viz Gen. 49:13, pozn. 1348; zde a dále je v dvojném čísle.
- 921** N. „jako kouty“ (v. 23), „budou dvěma kouty“ (v. 24), kap. 36:28n. obdobně.
- 922** D. „dvojčata“.
- 923** Vl. „pospolu“, odvozeno od „jeden“, srov. vv. 6 a 11⁹⁰⁶.
- 924** Zde tento výraz („tabbaath“), jenž jinde v celém tomto oddíle značí „kruhy“ připevňované na různé zde popisované předměty na zasouvání tyčí k jich nošení n. spojení, spolu s mnoha jinými překladaři chápu, jak je patrné z překladu v textu, v přeneseném smyslu jako „celek“, „jednotu“, „sloučení n. splynutí“. V takovémto smyslu jej zde přeložili LXX („symbolésis“) a obdobné znění nacházíme i ve Vulgátě („compago“). Snad se při tomto chápání zmíněného výrazu lze poněkud opřít o jeho souvislost se slovesem „tava“, jež má význam „ponořit“, „vnořit“, „vtisknout“, „ponořit n. vnořit n. vtisknout být“ (zesílený tvar „se utopili“ v kap. 15:4), „vniknout“, a tedy snad i „vplynout“, „splynout“.
- 925** Tj. „žerdě n. tyče k provlékání“.
- 926** Tj. „té strany obydlí, kde bude jeho zadní stěna“.
- 927** Tj. „vprostřed každého prkna“.
- 928** N. „prožene n. se jíím dosáhne“, D. „svlak... bude někdo provlékající n. prohánějící n. jíím dosahující“, kap. 36:33 obdobně, tam však ve smyslu „aby byl provlečen n. probíhal n. dosahoval“. Sloveso souvisí se „svlak“ shora.
- 929** Zde v takovémto smyslu; výraz znamená, že tento plán byl výsledkem Božího závazného úsudku n. rozhodnutí, což se snaží vyjádřit přidáním slovem „pravoplatného“.
- 930** N. „zhotoví jako umělecká práce“. V. 36 a dále obdobně.
- 931** N. „háky“, „kolíky“.
- 932** Viz v. 6.
- 933** D.⁸⁷⁰ „z domu“ (v. 33), „z ulice“ (v. 35).
- 934** Tj. „do prostoru za oponou“ („takže bude jakoby hledět na oponu zevnitř“), v. 35 a dále obdobně.
- 935** Viz Gen. 1:4, pozn. 7.
- 936** Vl. „svatosti“, „oddělením“, tj. „svatým n. odděleným místem“, dále obdobně, jiný výraz než v kap. 15:17⁵³¹, ale příbuzný.
- 937** D. „svatyní“⁹³⁶ svatyní⁹³⁶, tj. „místem nejsvětějším ze všech svatých míst“. Dále obdobně.
- 938** Souvisí se slovesem „zastírajíce“ v kap. 25:20 a 37:9, kde lze také číst „zclaňějice“, vl. „zclaňějice... na („vrhající stín na“) slitovnici“. Viz kap. 33:22¹²⁵⁴.
- 939** N. „vytkávače“, „tkalce“.
- 940** Vl. „čtvrcovaný“, tj. „utvořený do čtverce n. jako čtverec“.
- 941** Zde v takovémto smyslu.
- 942** Tj. „roštu“, viz kap. 38:5.
- 943** N. „rám“, „obrubu“ okolo vnitřních stěn oltáře.
- 944** D. „až do poloviny“, smysl jako v textu, kap. 38:4 obdobně.
- 945** Vl. „vyhloubený“.
- 946** Obdobně jako v kap. 25:40 a 26:30⁸⁹⁹, zde však vzhledem k vazbě s neurčitým osobním podmětem, již je na tomto místě použito, jsem v překladu nedovedl jinak vhodně vyjádřit smysl než jak je podán v textu.
- 947** Viz Gen. 25:16, pozn. 651, v jednotném čísle má však tento výraz vždy takový n. podobný význam jako zde; také „dvůr“ (kap. 8:13²⁴⁷), „nádvorí“, zde jsem však dal přednost výrazu v textu, neboť na mnoha místech je patrné, že se míní spíše „plot“ n. „oplocení“ dvora než sám dvůr, „ohrada“ v češtině pak značí oboje.
- 948** Jako „směru“ shora.
- 949** Tj. „slunce“, jiný výraz než „východ“ shora.
- 950** Vl. „rameno“, část oplocení ohrady na jedné n. druhé straně od vchodu (kap. 27:14n.); snad „tkanice na ramenu“, spojující přední a zadní díl přehození, n. prostě „vrchní okraje“ obou těchto dílů, navzájem spojené (kap. 28:7 a dále; ve v. 12 na obou místech též výraz, ve v. 27 a v kap. 39:20 značí „strany“, tj. „postranní okraje“, předního dílu).
- 951** Tj. snad „k jednotlivým úsekům záclony mezi sloupů“, v obdobě k „zavěsům“ na ostatním oplocení (v. 16, kap. 38:19); „sloupů“ (v. 18).
- 952** Tj. „stavěte padesát“.
- 953** Tj. „vnůše kolíky“, jiný výraz než v kap. 26:32 a dále⁹³¹.
- 954** Tj. „olej vytékající ihned po rozdrcení oliv“.
- 955** Vl. „lampy“, pak však v hromadném smyslu, obdobně jako v kap. 25:6⁸⁵⁹, toto však je jiný výraz než „svíce“ tam i zde shora.
- 956** Jako „určená období“ v Gen. 1:14, zde ovšem jednotné číslo; výraz značí i „určené n. ustanovené n. dohodnuté místo“ a souvisí se „shromáždění“ zde v kap. 12:3³⁶⁰; „stan setkávání“ byl místem určeným k setkávání Hospodina se zástupci shromáždění Izraele, aby jim oznamoval Svě příkazy a Svá rozhodnutí. Souvisí i se slovesem „setkávat se“ v kap. 25:22 a dále.
- 957** N. „před“.
- 958** N. „pořadat“, „v pořádku udržovat“, „seřizovat“, jako „narovnat“ v Gen. 22:9.
- 959** Tj. „jako zástupce n. představitelů“.
- 960** N. „uveď“, D. „ty k sobě... přiblíž“⁷⁴³.
- 961** N. „k jeho kněžské službě“, dále obdobně, tvar slovesa značího postavení kněze i jeho činnost.

- 962** N. „nádherné“, „ozdobě“, „skvělosti“, „velebnosti“, „chloubě“, ovšem však jiný výraz než předchozí „slávě“.
- 963** VL „Árónova“; netýká se v. 4.
- 964** Viz Gen. 37:3, pozn. 973.
- 965** N. „vysívané (n. „vzorkované“) látky“.
- 966** Zde takto přeloženého výrazu se používá o opasku Árónově i o opascích jeho synů k přepásání tunik.
- 967** VL „mu bude“, tj. „na obou svých koncích bude mít“. Dále obdobně; netýká se slov „na něm“ ve v. 8.
- 968** N. „spojených“, v stavovém smyslu.
- 969** Zde v dějovém smyslu.
- 970** Přidáno k vyjádření smyslu zde použitého zesíleného tvaru slovesa.
- 971** Souvisí s „umělecké“ v kap. 26:1 a obdobně dále a značí tedy „umělecké n. umně vymyšlené dílo“; zde smysl jako v textu, proti výrazu „opasek⁹⁶⁶“ se tohoto slova používá jedině o opasku na přehozu veleknězově.
- 972** N. „jeho“, tj. „přehozu“, pak ve smyslu „bude stejně vypracována n. zhotovena jako přehoz“. V. 15 obdobně.
- 973** D. „z něho“, srov. kap. 25:19⁸⁷⁴, zde ve smyslu „z těžé látky n. materiálu“.
- 974** N. „rytce“, nesouvisí však s tvary sloves „vyřít“, „vyřývat“ v tomto oddíle, zato však s „vyřezávání“ v kap. 31:5 a obdobně dále.
- 975** VL „porývat (tj. „rytím popisovat“) ty dva kameny podle jmen“, kap. 39:6 obdobně. Netýká se v. 9.
- 976** N. „činit obloženými“, kap. 39:6 obdobně.
- 977** N. „lemy“, „obrubi“, také „pletenci“; n. „zasazené v rámci“ atd. Výraz souvisí se slovesem ve v. 20⁹⁹⁷. Dále obdobně.
- 978** Tj. „v jejich zájmu před Bohem“.
- 979** Tj. „zhotovené kroucením zlatého drátu“, n. „jako šňůrky“, v. 22 obdobně.
- 980** N. „zkroucené, točenou prací, a ty stočené řetízky“. V. 22 a dále obdobně.
- 981** Tj. „čtverec vznikne přeložením kusu látky dvojnásobné délky na dvě“. Kap. 39:9 obdobně.
- 982** Tj. „posázet jej sadami“, D. „naplnit (n. „vyplnit“) na něm náplně“ (n. „vyplně“). V. 20 a dále obdobně.
- 983** Drahokamy, jejichž jména v překladu následují, namnoze nelze spolehlivě ztotožnit s kameny nyní známými pod těmito jmény, jež zde tedy nutno chápat víceméně jako domněnky.
- 984** Viz Gen. 1:5, pozn. 9.
- 985** Hebr. „ódem“, drahokam červené barvy, snad „karneol“ n. „rubín“.
- 986** Hebr. „pitdáh“, snad „chrysolit“.
- 987** Hebr. „báreketh“, význam podle většiny vykladačů jako v textu.
- 988** Hebr. „nófek“, snad „tyrkys“.
- 989** Hebr. „sappír“; i zde, jako v kap. 24:10, se zdá, že znění v textu je spolehlivé.
- 990** Hebr. „jáhalóm“, snad „jaspis“.
- 991** Hebr. „lešem“, znění v textu podle LXX, podle některých „opál“.
- 992** Hebr. „ševó“, znění v textu podle LXX.
- 993** Hebr. „achlámáh“, znění v textu podle LXX, podle jiných „korund“ n. „jaspis“.
- 994** Hebr. „taršiš“, snad „topas“ n. „beryl“.
- 995** Hebr. „lošpéh“, snad „beryl“ n. „onyx“.
- 996** Zde také „ložiskách“, do nichž budou (n. „byly“, v kap. 39:13) zasazeny.
- 997** VL „vetkané¹⁰¹⁴“, zde smysl jako v textu.
- 998** Tj. „na každém kameni bude jméno jednoho Isráělova syna n. kmene“.
- 999** D. „od naproti jeho tváři“, kap. 25:37 a dále obdobně.
- 1000** D.⁸⁷⁰ „do domu“.
- 1001** N. „právě k (n. „k samému“) místu“.
- 1002** Viz Gen. 38:18, pozn. 1019, zde smysl jako v textu.
- 1003** VL „v“, jako „pří“ zdola, jiná předložka než následující „na“.
- 1004** N. „před tvář Hospodinovu“, jako ve v. 30.
- 1005** Tj. „světlo“, „záře“, „oheň“, vl. „světla“ atd., snad v zesilujícím smyslu.
- 1006** Tj. „dokonalost“, „celistvost“, „úplnost“, vl. „dokonalosti“ atd., snad v zesilujícím smyslu.
- 1007** Tj. „k nošení pod přehozem“.
- 1008** Viz Gen. 8:10 a dále, pozn. 263.
- 1009** VL „otvor jeho (n. „jeho otvor“) hlavy“, n. také „otvor na jeho vrchu“ (n. „vrcholu“, Gen. 8:5, pozn. 255).
- 1010** Jiný výraz než v kap. 26:36⁹³⁹, nesouvisí ani se slovesem ve v. 39¹⁰¹⁴.
- 1011** N. snad „k vykonávání služby“ (n. „úřadu“), jiný výraz než v kap. 10:26 a dále, nesouvisící se slovesem „sloužit“ v kap. 3:12 a dále¹⁰⁸; jako „obsluhovat“ v Gen. 39:4 „Pobočník“ v kap. 24:13 a dále je tvar téhož slovesa.
- 1012** N. „Svatý“.
- 1013** D. „čele k blahovlnnému přijetí (tj. „k dosažení blahovlnného přijetí“) pro ně n. stran nich“. Viz Lev. 1:3n., pozn. 11 a 14.
- 1014** Tj. „tkát jako stávkovou n. vzorkovanou tkaninu“, souvisí s výrazem ve v. 4⁹⁶⁵.
- 1015** N. snad „čapky“, viz však kap. 29:9¹⁰²⁸; „vysoké turbany“ je v původním textu jedině slovo, ne však jako ve v. 4 a dále; je odvozeno od kmene vyjadřujícího pojem „výšky“.
- 1016** Tj. „oběti Bohu“, aby byli schopni k Bohu přistupovat a sloužit Mu jako kněží. Srov. kap. 29:22¹⁰⁴⁶.
- 1017** Viz Lev. 6:10 a dále, pozn. 493.
- 1018** Zde v tomto smyslu, v kap. 32:27 také „k svému boku“, podobně jako v kap. 40:22 a 24 („stranu“).
- 1019** D. „vezmi jednoho býka, syna hovězího dobytka“ (n. skotu), smysl jako v textu.
- 1020** N. „koláče“, výraz však souvisí s kmenem značícím „provrátávat“, „děrovat“, tedy snad „děrované pečivo“.
- 1021** VL „smíšené“, také „polité“, viz však Lev. 2:4, pozn. 62.
- 1022** N. „oplatky“, „tenké placky“, výraz však souvisí s kmenem majícím význam „plivat“, tedy snad „pečivo z litého (jakoby „vyplivnutého“ na pánev) těsta“, „pa-lačinky“.
- 1023** N. „jeden koš“, jako v Gen. 40:16nn., předložková vazba zde však naznačuje, že šlo spíše o „koš“ plochého tvaru ve smyslu překladu v textu. Dále obdobně.
- 1024** N. „a vykoupat je ve vodě“.

- 1025** Vl. „odít“, souvisí s výrazem zde a jinde přeloženým „přehož“. Sloveso se vyskytuje jen zde a v Lev. 8:7.
- 1026** Souvisí s kmenem značícím „oddělení“ ve smyslu „zasvěcení Bohu“. Viz Num. 6:2nn., pozn. 246 a 247.
- 1027** Vl. „připásat“, ne však jako ve v. 5¹⁰²⁵, ani nesouvisí s následujícím „opasek“, zato však se „zastěry“ v Gen. 3:7.
- 1028** Tj. „ovázat jim hlavy vysokými“.
- 1029** N. „jako (n. „za“) trvalé ustanovení“.
- 1030** Tj. „postavení kněží“, „výkonu kněžské služby“.
- 1031** D. „tváří“, dále obdobně.
- 1032** N. prostě „před stan“, dále obdobně.
- 1033** N. „a o hlavu... opře“, dále obdobně.
- 1034** Vl. „a přívěsek“ (n. „výčtelek“), „převíslou (n. „přechýlující“) část“.
- 1035** N. „na oltáři je spálit“, dále obdobně, sloveso však značí i „zakuřovat“ kadidlem apod. (kap. 30:7n. a dále) a je, proti slovesu použitému ve v. 14¹⁰³⁶, vyjádřením toho, že tyto části těla obětovaného zvířete byly spalovány k počtě Bohu, k Němuž se vzhůru vznášel jejich kouř. Srov.¹⁰⁴¹ Gen. 8:21, pozn. 275.
- 1036** Tj. „aby je oheň strávil“, jde o jejich zničení.
- 1037** Viz Gen. 4:7, pozn. 140.
- 1038** N. „skropit (n. „pokropit“) jí“, dále obdobně, znění v textu uchovává v překladu smysl předložkové vazby, již je použito v původním textu.
- 1039** N. „rozkousovat... na jeho kusy“, tj. „rozsekat“, „rozdranzířovat“. Dále obdobně.
- 1040** Vl. „berana na oltáři obrátit“, v. 13 a dále obdobně, znění v textu však přesněji vyjadřuje význam slovesného tvaru, jehož je použito zde i ve v. 13, i směrový smysl příslovcené vazby zde i tam, jiné, ale v podstatě téhož významu jako předložková vazba ve v. 16¹⁰³⁸.
- 1041** Viz Gen. 8:21, pozn. 274, 275.
- 1042** N. „oběť, libečná vůně Hospodinu“.
- 1043** N. „lalůček“.
- 1044** Ocas tehdy a tam obvykle chovaného druhu ovcí a beranů byl totiž velmi tučný, neboť byl těmto zvířatům jakousi zásobárnou tuku, podobně jako hrby velbloudů.
- 1045** N. „stehno“, tj. přední nohy, „lopatku“, jiný výraz než „křídlo“ atd.⁹⁵⁰, i než „stehna“^{4 1018b}.
- 1046** Vl. „naplnění“, tj. „rukou“^{1016b}, „slavnostního uvedení do úřadu“. Výraz je v množném čísle v zesilujícím (závažnost věci zdůrazňujícím) smyslu.
- 1047** Vl. „kruh“, jako v Gen. 13:10, pozn. 373, tj. „okrouhlý bochník“.
- 1048** D. „chleba“, jako shora, srov. Gen. 31:54, pozn. 851.
- 1049** D. „je“, tj. „tyto věci“.
- 1050** Vl. „tím... sem tam pohybovat“ (n. „mávat“), obdobně následující podstatné jméno slovesné. Jiný výraz než „obrátit“ ve v. 25. Dále obdobně; v kap. 35:22 mají tyto výrazy smysl jako v textu tam, podobně i v kap. 20:25 („rozeženeš-li se“).
- 1051** Tj. „beran“, n. „jež“, tj. „hrud“, n. snad „zasvěcení“.
- 1052** Viz Lev. 2:3, pozn. 58.
- 1053** N. „dobrovolné dárky“ (n. „příspěvků“), vl. „povýšení“, „povznesení“, tj. snad „co bylo jakoby povýšeno na úroveň daru Bohu, aby se stalo svatým podílem kněží“. Jiní vykládají tento výraz doslovně ve smyslu „oběti pozdvihování“, tj. „posvěcení pozdvihováním před Bohem“, obdobně jako „obracení“ shora, tak jej však nelze chápat všude; viz v. 28.
- 1054** N. „vyhrazena“, podle jiných „pozdvížena“¹⁰⁵³, vl. „odňata“, „vybrána“ („vyzvednuta“), tj. od isráelského lidu, viz v. 28. Dále obdobně.
- 1055** D. „pojedí... jich“.
- 1056** Sloveso, od něhož je odvozen výraz překládaný „slitovnice“^{872a}.
- 1057** Jiný výraz než „návštěvník“^{82b}, nesouvisící ani s „cizí“^{83b}, nýbrž odvozený od slovesa značícího „odrodit n. odcizit se“, také „být odporný“, a vyjadřující především nelibost, která byla vůči cizincům (nikoli Isráelcům) pocítována („nepřítel“, „odrodilec“, „odpadlík“, „někdo, koho se třeba štítit“, zde zejména „nesvatý“, „neposvěcený“, „nečistý“, „všední“, „obyčejný“, „cizí kněžství“, tj. „nikoli kněz“, jako „nepatřičné“ v kap. 30:9 a jinde, viz Lev. 22:10).
- 1058** Jako „za den“ ve v. 38.
- 1059** N. „připravovat“ (n. „poskytovat“), tj. „k obětování“, „denně se budeš postarávat o n. zařizovat“, vl. „vykonávat“, tj. „oběť“, dále obdobně.
- 1060** Zde podstatné jméno, ve smyslu „jako zadost činící oběti“, proti slovesnému tvaru níže¹⁰⁵⁶, ve smyslu činu n. úkonu.
- 1061** Tj. „očisťovat (souvisí s „hřích“, tedy vl. „od hřichu očisťovat“, „rozhrěšovat“) oltář“, znění v textu zachovává v překladu význam hebrejské předložkové vazby.
- 1062** N. snad „za něj“ (v. 36), „za oltář“ (v. 37), předložková vazba je zde však táž jako ve v. 36 shora¹⁰⁶¹, kde by se ostatně také dalo říci „za oltář“. Dále obdobně.
- 1063** Viz Lev. 5:2, pozn. 137.
- 1064** N. „jehňata“, „mladé berany“ (n. „ovce“), dále obdobně.
- 1065** Hlín se rovnal asi 6 litrům.
- 1066** Viz Gen. 35:14, pozn. 950.
- 1067** Viz Lev. 2:1, pozn. 47.
- 1068** D. „s ní“, tj. „s večerní obětí“.
- 1069** D. „vzestupná oběť ustavičnosti“, kap. 27:20 a dále obdobně.
- 1070** N. „do všech vašich pokolení“, kap. 12:14 a dále obdobně.
- 1071** Vl. „vám“ („vycházet vám vstříc“, ne však jako v kap. 4:14 a dále). Dále obdobně.
- 1072** Viz Gen. 27:12, pozn. 703.
- 1073** D. „k mému usazení“ (n. „pobývání“).
- 1074** Oba tyto výrazy jsou odvozeny od slovesa v kap. 29:13¹⁰³⁵.
- 1075** N. „strany“, ne však jako ve v. 4.
- 1076** Vl. „žebra“, smysl jako v textu, kap. 25:12 a dále obdobně. Netyká se míst bez tohoto označení.
- 1077** N. snad „nad skříňkou“, táž předložka jako „nad“ níže, pak v obdobném smyslu jako tam („zastírající skříňku“).
- 1078** D. „se budu setkávat“, jako v kap. 25:22, zde v textu opis vzhledem k clovému n. směrovému smyslu předchozího „kam“. Kap. 29:42 a dále obdobně.

- 1079** D. „za jitra – za jitra“.
- 1080** N. „zakouří kouřidlem“, dále obdobně.
- 1081** D. „při Áronově rozžeňání... je bude“.
- 1082** Jako „kouřidlo“ ve v. 1 a dále, zde smysl jako v textu („pálení kouřidla“).
- 1083** D. „z krve“ („vezma z krve“).
- 1084** N. snad „v roce se na něm bude“, jako v kap. 25:37 a jinde⁸⁹⁵.
- 1085** Tj. „oltář“.
- 1086** D. „hlavu“, smysl jako v textu.
- 1087** Tj. „podrobovaných prohlídce“, „posuzovaných“ stran jejich schopnosti vojenské služby; také „sčítaných“, „počítaných“, dále obdobně.
- 1088** N. „pohroma“, vl. „rána“, „úder“, srov. příbuzný výraz obdobného významu v kap. 9:14²⁸¹. Kap. 12:13 a dále obdobně.
- 1089** Vl. „shora“, smysl jako v textu.
- 1090** Vl. „množit“.
- 1091** Vl. „zmenšovat“. Srov. kap. 16:17n.⁵⁶⁸
- 1092** Viz Gen. 42:27, pozn. 1167.
- 1093** D. „její“, tj. „myrhy“, vl. „jeho“, neboť „myrha“ je v hebrejštině mužského rodu (v. 23), „jej“ n. „je“ (v. 25); dále obdobně.
- 1094** Ve v. 25 i „mast“, ve v. 35 též výraz v obecnějším smyslu.
- 1095** N. „míchanou mast“.
- 1096** N. „míchače masti“, „lékárníka“, tvar slovesa, jehož je použito ve v. 33 a od něhož jsou odvozeny oba předchozí výrazy^{1094 1095}.
- 1097** Tj. „poměrném složení“, „složení co do poměrného množství jeho složek“.
- 1098** Viz Gen. 25:8, pozn. 649.
- 1099** Příklad LXX hebrejského „nataf“, výrazu odvozeného od kmene značícího „kapat“ a zde označujícího pryskyřici nyní neznámého stromu n. keře.
- 1100** Tak překládají LXX hebr. „šechéleth“, složku vonného kouřidla, vyráběnou z jistých druhů mořských mušlí.
- 1101** Hebr. „chelbenáh“, utuhlá pryskyřičnatá šťáva listů jistých rostlin.
- 1102** Vonná pryskyřice stromu kadidlovníku.
- 1103** D. „necht je díl za díl“, smysl jako v textu.
- 1104** D. „roztlučeš rozmělněním“ (n. „rozprašením“, tj. „rozmělněním na prach“), smysl jako v textu.
- 1105** D. „v něm“ („v jeho dýmu“, „k libování si n. slasti v něm a v jeho vůni“, srovnej, co do předložkové vazby, Gen. 39:14, pozn. 1054).
- 1106** N. „kmeni“, jiný výraz než např. v kap. 24:4⁷⁰⁸, ale v podstatě téhož významu a značící, podobně jako oben, také „hůl“, jako např. v kap. 4:2 a jinde.
- 1107** N. „znalosti“, „poznání“.
- 1108** Zde nejspíše smysl jako v textu („dovednosti“, „zručnosti“, „umění“, „schopnosti konat veškerou práci n. dílo n. povinnost n. poslání n. úlohu“).
- 1109** Al. „umělecká díla“, vl. „vymýsl“ (n. „vymýšlenosti“), nikoli v hanlivém smyslu; viz, i stran předchozího „vymýšlet“, kap. 26:1⁹⁰¹, a 28:8⁹⁷; zde snad v zesilujícím smyslu „umného vymýšlení věcí vysoké umělecké úrovně“. Těž výraz je v kap. 35:33 ve smyslu jako v textu.
- 1110** N. snad „totiž“, „to jest“.
- 1111** Tj. „z ryzího zlata“; n. „čistý“.
- 1112** Vl. „nádrž“, „vodojem“, „zásobník vody“; nesouvisí s „mytí“, v kap. 30:18 následujícím.
- 1113** Slovo nejistého významu, podle LXX „služební“, podle jiných „pletená“ n. „lemovaná“.
- 1114** D. „k vědění“.
- 1115** N. „že já jsem Hospodin, posvěcující vás“.
- 1116** N. „znesvěťivší“, dále obdobně, sloveso, i v kap. 20:25, jako v Gen. 49:4, pozn. 1323; tvar je v množném čísle, následující sloveso však v jednotném.
- 1117** D. „z nitra“.
- 1118** N. „den úplného odpočinku“.
- 1119** N. „Mojžíš z hory sestoupit váhá“, „se sestoupením... otálí“.
- 1120** Sloveso, od něhož je odvozeno slovo přeložené „sejítí“³⁷⁴.
- 1121** N. „k Áronovi“, ne však jako „k“ zdola.
- 1122** N. „boha, který půjde“, dále obdobně.
- 1123** Sloveso jako v Gen. 27:40, pozn. 724, zde (nikoli ve v. 3) zesílený tvar.
- 1124** Viz Gen. 24:22, pozn. 621.
- 1125** N. „vnešte“, dále obdobně.
- 1126** N. „vpravil“, „vecpal“ (2 Král. 5:23, pozn. 286, vl. „uzavřel“ (2 Sam. 20:15, pozn. 812; Pís. 8:9, pozn. 265), podle jiných „ztvárnil“, „zformoval“, „vytvaroval“, za nezcela spolehlivého předpokladu, že toto sloveso znamená totéž, co příbuzný výraz v Gen. 2:7n., pozn. 56.
- 1127** Hebr. „cheret“, výraz, jehož je použito jen zde a u Is. 8:1, viz tam pozn. 450, odvozený od nepoužívaného kmene, majícího v příbuzných semitských jazycích význam „otesávat“, „vyrývat“, „vyžezávat“, „soustružovat“, a proto se zde namnoze chápe ve smyslu „rydlo“, „dláto“, a podobně i ve shora citovaném oddíle Is. 8:1 („pisátko“, „špičatý kolík“, používaný k vyrývání písma do hliněných tabulek apod.), takže se toto místo překládá „a ztvárnil¹¹²⁶ to rydlem n. dlátem“, slabá stránka překládu v tomto smyslu je však, domnívám se, v tom, že toto by se přece mohlo týkat jen předmětu z „kroužků“ již ulitého, o němž se mluví až na druhém místě, takže by pak bylo záhodno překládat „ztvárnil to dlátem, zpracovav to v tele“, jenže pro chápání tohoto místa v takovémto významu není v původním textu valné opory. Dotčené slovo však může značit i „vytesanou n. vysoustružovanou n. soustružovaným vyhloubenou (a tedy „dutou“) věc“, stejně jako příbuzný výraz „charitím“ (podle některých vlastně množné číslo téhož výrazu) v 2 Král. 5:23 („pytle“, ale původně snad spíše „schránky“, „truhlice“) a u Is. 3:22 („váčky“, „taštičky“, původně však asi „krabičky“, „pouzderka“), takže zde pak je překlad „kadlub“, „forma“, nasnadě; v takovémto smyslu ostatně překládají i Kraličtí i někteří jiní překladaelé. Jinak je tento výraz možno chápat i v přeneseném smyslu „podoby“, „tvaru“, podobně jako ve shora zmíněném oddíle Is. 8:1, kde také může znamenat „sloh“, „způsob vyjadřování“ (srov. v češtině

- používaný výraz „styl“, jenž v latině, odkud je převzat, původně také znamenal „pisátko“, „rydlo“, k psaní na voskem potažených tabulkách), takže zde by se také dalo říci „vtělil to v podobu n. tvar, totiž zpracoval to“ atd.
- 1128** N. „býčka“.
- 1129** Zde ovšem jen ve smyslu „patřící Hospodinu“ n. „pro Hospodina“.
- 1130** N. „zábavě“, „veselí“, „žertování“, „skotačení“, viz Gen. 17:19, pozn. 461; 21:9, pozn. 550; 26:8, pozn. 676; 39:17, pozn. 1056.
- 1131** Zde smysl jako v textu („jal se zvrhle n. převráceně jednat“).
- 1132** Vl. „spěšně“, „chvatně“.
- 1133** Vl. „uviděl jsem“, „pohleděl jsem na“, atd.⁴¹
- 1134** D. „mi“ („mi dej pokoj“, „mi dovol n. dopřej“).
- 1135** Viz Gen. 41:30, pozn. 1106.
- 1136** Vl. „Mojžíš se jal Hospodina... chlácholit“ (n. „konejší“, D. „obměkčovat“ (n. „uhlazovat“, „oslabovat“) tvář Hospodina, svého Boha“.
- 1137** Viz Gen. 4:14, pozn. 149.
- 1138** N. „již“, tj. „o níž“, kap. 18:1 a dále obdobně.
- 1139** N. „rukopis“, „písmo“ ve smyslu „co bylo napsáno“.
- 1140** N. „zvuk“, jako „hlas“ zde shora a jinde.
- 1141** Vl. „odpovídajících“, sloveso však také znamená „střídavě zpívat“, tj. tak, že dvě nebo několikér skupiny zpívajících si sborovým zpěvem navzájem střídavě odpovídají. Takovýto význam má toto sloveso na konci verše, kde jsem se to pokusil vyjádřit přidáním slova „zpěvem“.
- 1142** N. „vítězstvím“, „přemáháním“, „zdoláváním“, viz Gen. 7:18, pozn. 244, kde je příbuzné sloveso.
- 1143** N. „zdrčenosti“, „slabosti“, „pokořením“.
- 1144** Sloveso („rozmělnění“) jako v kap. 30:36¹⁰⁴, zde jiný tvar; D. „až bylo rozmělněno“.
- 1145** N. „roztrousil“.
- 1146** Viz Gen. 1:2, pozn. 4.
- 1147** N. „on směřuje v zlo“, „má sklon ke zlu“; se zněním v textu srov. 1 Jana 5:19.
- 1148** N. „nevázaný“, „bezuzdný“, „rozpuštělý“, vl. „uvolněný“¹⁶¹, ve smyslu jako v textu n. zde výše; na konci verše obdobně („mu... povolil“, „mu... popustil“ [uzdu], „dopustil, aby se stal nevázaným n. rozpuštěným“).
- 1149** N. „hanbě“, „potupě“, „špatná pověst“, „šuškáni“.
- 1150** N. „patří Hospodinu“.
- 1151** D. „procházejte... a vračejte se“ n. „projděte... a vraťte se“, tj. „vykonejte procházení a vrácení“, „projděte celým táborem skrz naskrz“.
- 1152** N. snad „mužů, (29)neboť“.
- 1153** N. „každý proti svému synu a proti svému bratru“, n. „Posvěťte se dnes pro Hospodina (n. „Hospodinu“), ano, každý ve svém synu a ve svém bratru“.
- 1154** Viz Gen. 50:17, pozn. 1392.
- 1155** N. „přihlédnutí – pak k nim... budu přihlížet“.
- 1156** D. „tekoucí“.
- 1157** Vl. „zlé“.
- 1158** N. „jali se truchlit“ (n. „nařikat“).
- 1159** Zde i ve smyslu „v tvůj střed“.
- 1160** N. „u“, znění v textu znamená „od doby svého pobytu u“.
- 1161** Tohoto místa se předchozí⁹⁶ poznámka netýká.
- 1162** N. „svlečeny“, jinak „u hory Chórévu si tedy... ozdoby stáhly“ (n. „svdělky“).
- 1163** Vl. „v dále“ (n. „svdčlosti“).
- 1164** Viz Gen. 1:5, pozn. 8.
- 1165** N. „do“.
- 1166** D. „pohlíželi až po jeho vstup“ (n. „až do jeho vstupu“), opis v textu pro zřetelnost.
- 1167** Sloveso souvisí se „sloup“ shora.
- 1168** Viz Gen. 18:7, pozn. 471.
- 1169** N. „tebe, abych v tvých... mohl najít“, snad ve smyslu „takže se bude projevovat n. aby se projevovalo, že jsem... našel“. Srov. v. 16.
- 1170** D. „tvář“, dále obdobně⁸⁸⁶.
- 1171** D. „není-li“ (n. „nebude-li“) tvé tváře jdoucí“.
- 1172** Vl. „v čem“, „čím“, dále obdobně.
- 1173** D. „v tvém jiti“, „tvým jitem“.
- 1174** Sloveso²⁵⁸ jako v Gen. 18:14, pozn. 478.
- 1175** N. „ať se projevíme... podivuhodnějšími (atd.¹⁷⁴) než každý lid“ (n. „nejpodivuhodnějšími ze všech národností“¹⁷⁶).
- 1176** N. „ode všech národností, jež jsou“, viz Gen. 17:16, pozn. 459.
- 1177** N. „uskutečnit i toto slovo, jež jsi promluvil“.
- 1178** N. „vše své dobro“ (n. „blaho“, „požehnaní“).
- 1179** N. „projít“, „Já všechnu svou dobrotu (atd.¹⁷⁸) budu provádět“ (n. „převádět“). Dále obdobně.
- 1180** Vl. „zvolám“, jako v kap. 34:6, „zavolám“, „provolaám“, zde znění v textu zvoleno vzhledem k následující předložkové vazbě („jmenem“, vl. „ve jménu“, smysl jako v textu). Dále obdobně.
- 1181** N. „laskavě se budu chovat, ke komu“, „budu šetřit, koho“, dále obdobně. Viz Gen. 33:11, pozn. 889.
- 1182** N. „soucitem dařit, koho“, smysl jako v textu, dále obdobně.
- 1183** Viz Deut. 30:3, pozn. 1083. V kap. 34:6 odvozené přídavné jméno.
- 1184** D. „neboť mě člověk nemůže⁹⁵ vidět, ať zůstane“.
- 1185** Viz Gen. 42:2, pozn. 1147.
- 1186** N. „dutině“, „díře“.
- 1187** N. „mo tvář nebude vidět“. Dále obdobně.
- 1188** N. „neochotný“, vl. „pomalý“.
- 1189** Tj. „ne ihned se hněvající“, „trpělivý“, „shovívavý“. „Hněv“ je v hebrejštině v množném čísle v zesilujícím smyslu, n. snad s poukazem na jednotlivé případy.
- 1190** Vl. „hojný“, „mnohý“.
- 1191** N. „dabající o“, „opatrující“, „střežící“, ne však jako např. v kap. 12:24³⁹⁵.
- 1192** N. „nikterak“, „vůbec“, D. „necháním bez trestu“⁶⁶⁷.
- 1193** N. „zdědit“, „přijmout za vlastnictví“ (n. „dědictví“). Viz Num. 18:20, pozn. 723.
- 1194** Sloveso jako „stvořil“ v Gen. 1:1; používá se ho i, jako zde, o velikých neobyčejných činech n. událostech.
- 1195** N. „v každé“, tj. „v žádné“, „v každém“ (tj. „v žádném“) z národů“.

- 1196** Tato znění zde zvolena vzhledem k vazbě s 3. pádem osobního zájmena, již je jimi umožněno v předkladu zachovat; slova „na sebe“ ve v. 12 značí, že jde o trpný rod. Sloveso jiné než v kap. 10:10³²⁷.
- 1197** Posvátné kůly, zasazované vedle oltářů k počtě pohanské modly Ášéry, totožné snad s Aštóreth, viz Gen. 38:21, pozn. 1021.
- 1198** VL „se jmou“ (v. 15), „by se jaly“, „k smilnění“ (v. 16), opisy v textu vzhledem k předložkové vazbě, s níž se zde sloveso „smilnit“ pojí.
- 1199** VL „jeho²⁷⁷“.
- 1200** Tj. „dcer“.
- 1201** D. „a nesmějí se před mou tváří“, smysl jako v textu.
- 1202** D. „krev mé oběti“, jako v kap. 23:18.
- 1203** N. snad „krev mé oběti¹²⁰² nesmíš prolévat“.
- 1204** Tj. „dokud není vše kynuté odstraněno“. Viz i Lev. 2:2 a dále, pozn. 54.
- 1205** D. „počátek“, smysl jako v textu.
- 1206** Neznamená nutně, že je napsal Mojžíš, viz v. 1; výrok je možno chápat i ve smyslu „slova... byla napsána“.
- 1207** N. „že mluvením“, tj. „skrze mluvení“, „tím, že s ním mluvil“.
- 1208** Sloveso (hebr. „karan“), jež se kromě tohoto oddílu vyskytuje v SZ jen ještě v Žalmu 69:31, kde je v jiném tvaru (příčestí) ve smyslu jako tam v textu („rohatý“); je to sloveso odvozené od slova „keren“, „roh“, viz např. Gen. 22:13 a mnoho jiných míst, stran jeho použití zde však viz Jób 42:14, pozn. 1904; Hab. 3:4, pozn. 226. Vulgata se nicméně téhož smyslu jako ve shora uvedeném místě v Žalmu 69 přidružuje i zde a překládá „byla rohata“ („cornuta esset“); proto bývá někdy Mojžíš zobrazován s rohy na čele.
- 1209** VL „ulekli se“, „byli jati bázní“ (n. „strachem¹²¹⁰“), smysl jako v textu naznačuje, domnívám se, následující předložková vazba jakož i „se... vrátili“ ve v. 31.
- 1210** N.⁷² „báli se přiblížit se“, srov. Gen. 3:8, pozn. 102.
- 1211** D. „i rozkázal jim vše, co“, smysl jako v textu; v. 34 obdobně.
- 1212** D. „Mojžíš skončil od mluvení s nimi“, smysl jako v textu.
- 1213** D. „při Mojžíšově vstupu... s ním“.
- 1214** VL „svatost“, tj. „svatý den“.
- 1215** N. „dobrovolný“, souvisí se slovesem ve v. 21¹²¹⁸. Dále obdobně.
- 1216** VL „vyšli“.
- 1217** D. „každý muž“, smysl jako v textu; netýká se míst bez tohoto označení.
- 1218** VL „ochotným (n. „dobrovolným“) učinil“, kap. 25:2 a dále obdobně.
- 1219** D. „roucha svatosti“, kap. 3:5 a dále obdobně.
- 1220** N. „spony“, „brože“, jiný výraz než v kap. 24:22 a dále.
- 1221** VL „každou věc“, zde je tento výraz v jednotném čísle. Dále obdobně.
- 1222** N. „a všechny ženy moudré srdcem se jaly... a přinesly“ (kap. 35:25); „všichni... muži, v něž“ (kap 36:1, dále obdobně).
- 1223** Tj. „a vše, čeho bylo třeba do“.
- 1224** N. „ukazovat“, tj. „jak se co dělá“, viz Gen. 46:28, pozn. 1264. Totéž sloveso je zde v kap. 15:25 („poučil ho o dřevě“).
- 1225** Zde i „zručného řemeslníka“. Dále obdobně.
- 1226** N. „v (n. „na“) modrém purpuru... a v (n. „na“) kmentu“.
- 1227** Zde snad i „umění“ („aby uměli vykonávat“).
- 1228** N. „k vědomosti, jak vykonávat všechno dílo“.
- 1229** N. „I učinil Becaleel... svatyně podle“. V. 8 obdobně.
- 1230** D. „ještě“.
- 1231** D. „muž – muž“.
- 1232** D. „Rozmnožují... přinašení“.
- 1233** VL „nad dostatek („uspokojení n. nasycení potřeb“) na to“.
- 1234** D. „od potřeby (n. „dostatku“) služby“.
- 1235** N. „táborem“, „po táboře“.
- 1236** D. „provedou (n. „pronesou“) hlas (n. „dají projít hlasu“) výrokem“.
- 1237** D. „zabráněno od přinašení“.
- 1238** D. „hlavy“, nikoli jako v kap. 25:31⁸⁹¹. Dále obdobně.
- 1239** N. „ke stolu“, „jež měly být na stole“.
- 1240** D. „zrcadelch“, tj. „použitím zrcadel“, „zrcadly“, dále obdobně, srov. Gen. 44:5, pozn. 1211. Za zrcadla totiž tehdy sloužily vyleštěné kovové desky.
- 1241** Oba tyto výrazy vyjadřují pojem „vojenské služby“ a „lidu k vojenské službě povolano n. ji vykonávajícího“ (jako „oddíly“ v kap. 6:26, „zástupy“ v kap. 7:4, „vojska“ v kap. 12:17, atd.²⁰⁷), obdobně se však vztahují i na jiné druhy veřejné služby, zejména na vykonávání různých úkonů ve službě Bohu, takže zde tedy snad jde o ženy, jež byly povolány k nějakým službám při stanu setkávání, o nichž jinak nemáme podrobnějších zpráv. Jinak však tyto výrazy vyjadřují i představu „početných davů n. zástupů“ vůbec (Gen. 2:1, pozn. 45); snad je zde tedy lze chápat i prostě ve smyslu „shromážděných n. nakupených n. tisících se žen, jež se shromažďovaly“ atd.
- 1242** Tj. „stříbrnými spojovacími tyčemi“.
- 1243** D. „v celé šířce“, smysl jako v textu.
- 1244** N. „seznam“, „přehled“, „jichž seznam (n. „přehled“) byl pořízen“, tvary slovesa jako v kap. 30:12n.¹⁰⁸⁷
- 1245** VL „Tyto jsou včtené (atd.¹²⁴⁴) věci“, následující sloveso však je v jednotném čísle jako v textu.
- 1246** Tj. „pod dozorem n. správou“, srov. Gen. 24:10, pozn. 610.
- 1247** N. snad „prohlížených shromážděním“.
- 1248** Tj. „na každého... výše, jichž bylo“.
- 1249** D. „A s tím tisícem a sedmi sty... šekly“.
- 1250** N. „roztepli zlato na plechy“.
- 1251** N. „rozřezali je na vlákna“.
- 1252** VL „ozdoby vysokých turbanů“, smysl jako v textu, n. snad „ozdobné pokrývky hlavy – vysoké turbany“.
- 1253** VL „lampy řady“ (n. „seřazení“), snad i ve smyslu „lampy k seřazení“ (kap. 39:37); n. „uspořádat pořádek“ (n. „uspořádání“), „seřadit řadu“, tj. „předkladných chlebů“ (kap. 40:4, v. 23 obdobně; sloveso, jehož je zde použito, je totéž jako „spravovat⁹⁵⁸“ a „narovnal“

- v Gen. 22:9, a podstatná jména, jichž se na všech zde citovaných místech tato poznámka týká, jsou od něho odvozena).
- 1254** D. „zastřít“, tj. „skříňku zastřít“; opisem v textu se pokouším v překladu uchovat smysl předložkové vazby v původním znění. V. 21 a kap. 33:22 obdobně; srov. kap. 25:20 a 37:9⁹³⁸, kde je táž předložková vazba.
- 1255** N. (jiný opis) „nad skříňku dát k zastření oponu“.
- 1256** D. „stane se bytí jim“.
- 1257** Jako „rozprostírat“ v kap. 9:29 a obdobně ve v. 33 tamže, „rozpínat“ v kap. 25:20 a obdobně 37:9; nesouvisí se „zastření“ zde ve v. 21 a jinde.
- 1258** N. „na něm“, dále obdobně.
- 1259** N. snad „na“, ne však jako „na(d)“ shora.

TŘETÍ KNIHA MOJŽÍŠOVA (LEVITICUS)

A Hospodin na Mojžíše¹ zavola a ze stanu setkávání² k němu promluvil výrokem: (2) Promluvil k Izráelovým dětem³ a řekni k nim: Kdykoli bude člověk z vás Hospodinu předkládat⁴ obětní dar⁴ z dobytka⁵, budete⁶ svůj obětní dar⁴ předkládat⁴ ze skotu *aneb* z drobného dobytka. (3) *Bude-li* jeho obětním darem⁴ vzestupná *oběť*⁷ ze skotu, bezvadný⁸ samec⁹, nechť ho přivádí⁶ blíže⁴, ke vchodu¹⁰ stanu setkávání² ho bude⁶ blíže přivádět⁴ k svému blahovlnnému přijetí¹¹¹² před tváří Hospodinovou (4) a položí⁶ na¹³ hlavu vzestupné *oběti*⁷ svou ruku, i bude blahovlnně přijat¹¹ v svůj prospěch¹⁴ k učinění zadost¹⁵ za sebe¹⁶. (5) A býka¹⁷ před tváří Hospodinovou porazí⁶¹⁸³³⁷¹, a synové Árónovi, kněží, přinesou⁶ blíže⁴ krev a vykropí⁶ tu krev dokola na¹⁹ oltář, jež *je* u vchodu¹⁰ stanu setkávání²; (6) a vzestupná *oběť*⁷ se stáhne⁶²⁰ a rozdělí⁶²⁰ se²¹ na její díly²² (7) a synové Áróna, kněze, dají⁶ na oltář oheň a na oheň narovnají⁶²³ dříví²⁴, (8) a ty díly²², s hlavou a s lojem²⁵²⁶, narovnají⁶²⁵ synové Árónovi, kněží, na dříví²⁴, jež *bude* na ohni, jež *bude* na oltáři, (9) a jeho vnitřnosti²⁷²⁸ a jeho holeně se budou⁶²⁰ mýt vodou a kněz to vše dá⁶ na oltář obrátit²⁹ v kouř³⁰ jako vzestupnou *oběť*⁷, ohnivou *oběť*, líbeznou³¹ vůni Hospodinu.

(10) *A bude-li* jeho obětní dar⁴ z drobného dobytka, z ovčí nebo z koz, jako vzestupná *oběť*⁷, bezvadný⁸ samec⁹, nechť ho přivádí⁶ blíže⁴ (11) a na straně³² oltáře k severu ho před tváří Hospodinovou porazí⁶¹⁸³³⁷¹; a jeho krev vykropí⁶ synové Árónovi, kněží, na¹⁹ oltář dokola, (12) i rozdělí⁶²⁰ se²¹ na jeho díly²², i s jeho hlavou i s jeho lojem²⁵²⁶, a kněz je narovná⁶²³ na dříví²⁴, jež *bude* na ohni, jež *bude* na oltáři, (13) a vnitřnosti²⁷²⁸ a holeně se budou⁶²⁰ mýt vodou a kněz to vše předloží⁴⁶ a dá⁶ na oltář obrátit²⁹ v kouř³⁰ – *je* to³⁴ vzestupná *oběť*⁷, ohnivá *oběť*, líbezná³¹ vůně Hospodinu.

(14) *A bude-li* jeho obětním darem⁴ Hospodinu vzestupná *oběť*⁷ z ptačta³⁵, pak³⁶ předloží⁴⁶ svůj obětní dar⁴ z hrdliček nebo z mládat³⁷ holubice; (15) i přinese⁶ jej kněz blíže⁴ k oltáři a jeho hlavu ukrotí⁶³⁸ a dá⁶ na oltář obrátit²⁹ v kouř³⁰, a jeho krev bude⁶ vytlačena u stěny³⁹ oltáře, (16) a jeho vole s jeho perím⁴⁰⁶⁹ odejme⁶ a zahodí⁶ je vedle oltáře k východu na místo⁴¹ popela⁴²; (17) a natrhne⁶⁴³ jej na jeho křídlech, – nebude⁶ je oddělovat⁴⁴, – i dá⁶ jej kněz obrátit²⁹ v kouř³⁰ na dříví²⁴, jež *bude* na ohni; *je* to³⁴ vzestupná *oběť*⁷, ohnivá *oběť*, líbezná³¹ vůně Hospodinu.

2 A kdykoli bude někdo⁴⁵ Hospodinu předkládat⁴ přínos⁴⁴⁶ *oběti* daru⁴⁷, bude⁶ jeho přínosem⁴⁴⁶ jemná mouka, i nalije⁶⁴⁸ na ni oleje a dá⁶ na ni kadidlo⁴⁹ (2) a přinese⁶ ji k synům Árónovým, kněžím, a hrstí odtamtud nabere⁶⁵⁰ plnou svou hrst⁵¹, z její jemné mouky⁵² i z oleje na ni⁵³ se vším kadidlem⁴⁹⁵⁴ na ni⁵³; to³⁶ kněz jako její⁵² pamětní⁵⁵ část⁵⁶ dá⁶ na oltář obrátit²⁹ v kouř³⁰ jako ohnivou *oběť*, líbeznou³¹ vůni Hospodinu. (3) *A co bude*⁵⁷ pozůstaveno z *oběti* daru⁴⁷, *bude* pro Áróna a pro jeho syny⁵⁸ jako nanejvýš svatě⁵⁹ z ohnivých *obětí* Hospodinových.

(4) *A kdykoli budeš předkládat*⁴ přínos⁴⁴⁶ *oběti* daru⁴⁷ pečeného v peci, *ať jsou to* z jemné mouky nekvašené preclíky⁶⁰ zadělané⁶¹⁶² olejem *aneb* nekvašené lívance⁶³ pomazané olejem; (5) *a bude-li* tvým přínosem⁴⁴⁶ *oběť* daru⁴⁷ na plechu⁶⁴⁶⁵, nechť je⁶ z jemné mouky, zadělaná⁶¹⁶² olejem, nekvašená – (6) rozlámat ji na zlomky⁶⁶, i naliješ⁶⁴⁸ na ni oleje, *je* to³⁴ *oběť* daru⁴⁷. (7) *A bude-li* tvým přínosem⁴⁴⁶ *oběť* daru⁴⁷ s pánvice⁶⁴⁶⁷, nechť je⁶ připravována⁶⁸ z jemné mouky s olejem⁶⁹; (8) i zaneses⁶ *oběť* daru⁴⁷, co bude připravováno⁶⁸ z těchto věcí, Hospodinu, totiž³⁶ předložíš⁴⁶ jí⁷⁰ knězi, jež³⁶ ji přinese⁶⁷¹ blíže⁷² k oltáři (9) a kněz vyjme⁶⁷³ z *oběti* daru⁴⁷ její pamětní⁵⁵ část⁵⁶, již³⁶ dá⁶ na oltář obrátit²⁹ v kouř³⁰ jako ohnivou *oběť*, líbeznou³¹ vůni Hospodinu. (10) *A co*

bude⁵⁷ pozůstaveno z oběti daru⁴⁷, bude pro Árona a pro jeho syny⁵⁸ jako naneyvš svatě⁵⁹ z ohnivých obětí Hospodinových.

(11) Žádná⁷⁴ oběť daru⁴⁷, již budete Hospodinu předkládat⁴, nesmí⁷⁵ být připravována⁶⁸ kynutá, neboť žádný⁷⁴ kvas a žádný med⁷⁴ – nesmíte⁷⁵ z něho obracet v kour³⁰ jako ohnivou oběť Hospodinu.

(12) Obětní dar⁴ z první úrody⁷⁶ – budete⁶ je Hospodinu předkládat⁴, ale na oltář jako líbezna³¹ vůně vystupovat⁷⁷ nebudou⁶.

(13) A každý přínos⁴⁴⁶ tvé oběti daru⁴⁷ bude⁶ solí⁷⁸ solen, neboť³⁶ na obětech daru⁴⁷ nesmíš⁷⁵ nechávat chybět⁷⁹ sůl⁷⁸ smlouvy tvého Boha; ke každému svému přínosu⁴⁴⁶ budeš⁶ předkládat⁴ sůl⁷⁸.

(14) A budeš-li Hospodinu předkládat⁴ oběť daru⁴⁷ z prvotin⁸⁰, budeš⁶ v oběť daru⁴⁷ ze svých prvotin⁸⁰ předkládat⁴ zelené klasy²⁷, pražené v ohni, drt⁸¹ z nového obilí, (15) i musíš⁷⁵ na ni dát olej a naklást⁸² na ni kadidla⁴⁹, je to³⁴ oběť daru⁴⁷. (16) A kněz dá⁶ její pamětní⁵⁵ část⁵⁶ z drti⁸¹ z ní⁵³ a z oleje na ní⁵³ se vším kadidlem⁴⁹ na ní⁵³ obrátit²⁹ v kour³⁰ jako ohnivou oběť Hospodinu.

3 A bude-li jeho přínosem⁴⁴⁶ oběť pokojných hodů⁸³ – bude-li on blíže přivádět⁴ ze skotu, ať samce⁹, ať samici⁹, nechť před tvář Hospodinovu blíže přivádí⁴⁶ bezvadný⁸ kus (2) a položí⁶ na¹³ hlavu svého obětního daru⁴ svou ruku a u vchodu¹⁰ stanu setkávání² jej porazí⁶ 18³³71, a krev synové Áronovi, kněží, vykropí⁶ na¹⁹ oltář dokola, (3) a z oběti pokojných hodů⁸³ se předloží⁴⁶ 20 ohnivá oběť Hospodinu, tuk pokrývající vnitřnosti²⁷, totiž³⁶ všechen tuk, jenž je na vnitřnostech²⁷, (4) a obě ledviny a tuk, jenž je na nich, jenž je na slabinách⁸⁴, a veliký lalok⁸⁵ na játrech; bude⁶ 20 se²¹ odnímat s ledvinami⁵⁴ (5) a synové Áronovi to³⁴ dají⁶ na oltář obrátit²⁹ v kour³⁰ se vzestupnou obětí⁷⁵⁴, jež bude na dříví²⁴, jež bude na ohni, jako ohnivou oběť, líbeznu³¹ vůni Hospodinu.

(6) A bude-li jeho přínos⁴⁴⁶ k oběti pokojných hodů⁸³ Hospodinu z drobného dobytka, samec⁹ nebo samice⁹, nechť jej blíže přivádí⁴⁶ bezvadný⁸, (7) bude-li on jako svůj obětní dar⁴ předkládat⁴ ovci⁸⁶, pak³⁶ nechť ji přivede⁶ blíže⁴ před tvář

Hospodinovu (8) a položí⁶ na¹³ hlavu svého obětního daru⁵ svou ruku a u průčelí⁸⁷ stanu setkávání² jej porazí⁶ 18³³71 a jeho krev vykropí⁶ synové Áronovi na oltář dokola (9) a z oběti pokojných hodů⁸³ se předloží⁴⁶ 20 ohnivá oběť Hospodinu, její tuk, celý⁸ ocas⁸⁸, – bude⁶ 20 se²¹ odnímat u samé paterě, – a tuk pokrývající vnitřnosti²⁷, totiž³⁶ všechen tuk, jenž je na vnitřnostech²⁷, (10) a obě ledviny a tuk, jenž je na nich, jenž je na slabinách⁸⁴, a veliký lalok⁸⁵ na játrech; bude⁶ 20 se²¹ odnímat s ledvinami⁵⁴ (11) a kněz to³⁴ dá⁶ na oltář obrátit²⁹ v kour³⁰ jako pokrm⁸⁹ ohnivě oběti Hospodinu.

(12) A bude-li jeho obětním darem⁴ koza⁸⁶, pak³⁶ nechť ji přivede⁶ blíže⁴ před tvář Hospodinovu (13) a položí⁶ na¹³ její hlavu svou ruku a u průčelí⁸⁷ stanu setkávání² ji porazí⁶ 18³³71 a její krev vykropí⁶ synové Áronovi na¹⁹ oltář dokola, (14) i předloží⁴⁶ z ní svůj⁷¹ obětní dar⁴, ohnivou oběť Hospodinu, tuk pokrývající vnitřnosti²⁷, totiž³⁶ všechen tuk, jenž je na vnitřnostech²⁷, (15) a obě ledviny a tuk, jenž je na nich, jenž je na slabinách⁸⁴, a veliký lalok⁸⁵ na játrech; bude⁶ 20 se²¹ odnímat s ledvinami⁵⁴ (16) a kněz to¹⁰ dá⁶ na oltář obrátit²⁹ v kour³⁰ jako pokrm⁸⁹ ohnivě oběti k líbezni³¹ vůni. Všechen tuk patří Hospodinu – (17) trvalé ustanovení⁹⁰ 91 po vašich pokoleních⁹² ve všech vašich příbytcích: Žádný⁷⁴ tuk a žádnou⁷⁴ krev nesmíte⁷⁵ jíst.

4 A Hospodin k Mojžíšovi promluvil výrokem: (2) Promluv k Izráelovým dětem³ výrokem: Kdykoli někdo⁴⁵ bude hřešit⁹³ poblouděním⁹⁴ od⁹⁵ kteréhokoli z⁹⁶ rozkazů Hospodinových ve věcech⁹⁷, jež se nemají činit⁹⁸, takže³⁶ se zachová⁶⁸ podle⁹⁵ některé⁹⁹ 179 z nich – (3) bude-li hřešit pomazaný kněz proviněním⁹³ lidu¹⁰⁰, pak³⁶ za svůj hřích, jímž zhřešil, přivede⁶ blíže⁴ mladého býka⁷, bezvadného⁸, Hospodinu stran hřichu; (4) toho býka tedy¹⁰¹ dopraví⁶ 102 ke vchodu¹⁰ stanu setkávání² před tvář Hospodinovu a položí⁶ na¹³ hlavu toho býka svou ruku a před tvář Hospodinovu toho býka porazí⁶ 18⁷¹. (5) A pomazaný kněz vezme⁶ z krve toho býka a vnes⁶ ji do stanu setkávání², (6) i namočí⁶ kněz v té krvi svůj prst

a sedmkrát z té krve nastříká⁶ před tváří Hospodinovou naproti oponě¹⁰³ svatyně¹⁰⁴; (7) a z té krve dá⁶ kněz na rohy oltáře k zakuřování^{105 106} vonnými kořeními¹⁰⁷ před tváří Hospodinovou, jenž je ve stanu setkávání², a všechnu krev toho býka bude⁶ vylévat k základu oltáře vzestupných obětí^{7 27}, jenž je u vchodu¹⁰ stanu setkávání², (8) a všechen tuk býka oběti za hřích z něho musí⁷⁵ vyjmout⁷³, tuk povlaku¹⁰⁸ na vnitřnostech²⁷, totiž³⁶ všechen tuk, jenž je na vnitřnostech²⁷, (9) a obě ledviny a tuk, jenž je na nich, jenž je na slabínách⁸⁴, a veliký lalok⁸⁵ na játrech; bude^{6 20} se²¹ odnímat s ledvinami⁵⁴ (10) tak, jak je vyjímán⁷³ z hovězího dobytčete¹⁰⁹ oběti pokojných hodů⁸³, a kněz to¹⁰⁰ dá⁶ na oltář vzestupných obětí^{7 27} obrátit²⁹ v kour³⁰. (11) A kůže toho býka a všechno jeho maso s jeho hlavou⁵⁴ a s jeho holeněmi⁵⁴ a jeho vnitřnosti²⁷ a jeho lejna²⁷, (12) tedy³⁶ celý býk, se vynese^{6 20} ven¹¹¹ vůči táboru^{112 113} na čisté místo⁴¹, na skládku¹¹⁴ popela⁴², a spálí^{6 20 115} se²¹ na dříví²⁴ – ohněm¹¹⁵ bude⁶ na skládce¹¹⁴ popela⁴² spalován¹¹⁵.

(13) A jestliže bude bloudit⁹⁴ celé shromáždění¹¹⁶ Izráelovo, – a věc bude před očima¹¹⁷ sejiti¹¹⁸ skryta, – a učiní¹²⁰ některou¹¹⁹ věc vůči⁹⁵ kterémukoli¹¹⁹ z⁹⁶ rozkazů Hospodinových ve věcech⁹⁷, jež se nemají činit⁹⁸, takže³⁶ se proviní^{93 120}, (14) a hřích, jímž proti němu¹²¹ zhřešili, bude poznán, pak³⁶ sejiti¹¹⁸, ti stran hříchu blíže přivedou⁴⁶ mladého býka⁷ a dopraví^{6 102 120} ho k průčelí⁸⁷ stanu setkávání² (15) a starší¹²⁰ shromáždění¹¹⁶ položí^{6 120} před tváří Hospodinovou své ruce na¹³ hlavu toho býka a ten býk se před tváří Hospodinovou porazí^{6 18 20}, (16) a pomazaný kněz vnese⁶ z krve toho býka do stanu setkávání²; (17) i nabere⁶ kněz svým prstem¹²² z té krve a sedmkrát nastříká⁶ před tváří Hospodinovou naproti oponě¹⁰³, (18) a z té krve musí⁷⁵ dát na rohy oltáře, jenž je před tváří Hospodinovou, jenž je ve stanu setkávání², a všechnu krev bude⁶ vylévat k základu oltáře vzestupných obětí^{7 27}, jenž je u vchodu¹⁰ stanu setkávání²; (19) a všechen jeho tuk z něho musí⁷⁵ vyjmout⁷³ a dát na oltář obrátit²⁹ v kour³⁰. (20) A s tím býkem¹²³ učiní⁶ podle toho, co se činí^{20 124} s býkem¹²³ oběti

za hřích, tak s ním¹²³ bude⁶ činit; tak³⁶ za ně kněz učiní zadost¹⁵, i bude jim odpuštěno. (21) A ten býk se vynese^{6 20} ven¹¹¹ vůči táboru^{112 113} a spálí^{6 20 115} se²¹ tak, jak spálili¹¹⁵ toho prvního býka; je to³⁴ oběť za hřích sejiti¹¹⁸.

(22) Když bude hřešit náčelník¹²⁵ a v poblouzení⁹⁴ učiní některou¹¹⁹ věc vůči⁹⁵ kterémukoli¹¹⁹ z⁹⁶ rozkazů Hospodina, svého Boha, ve věcech⁹⁷, jež se nemají činit⁹⁸, takže³⁶ se proviní⁹³, (23) a jeho hřích, v němž¹²⁶ zhřešil, mu bude oznámen¹²⁷, pak³⁶ dopraví^{6 102} svůj obětní dar⁴, chlupatce¹²⁸ z koz, bezvadného⁸ samce⁹, (24) a položí⁶ na¹³ hlavu toho chlupatce¹²⁸ svou ruku a porazí^{6 18} ho⁷¹ na místě⁴¹, kde poráží¹⁸ vzestupnou oběť⁷, před tváří Hospodinovou; je to³⁴ oběť za hřích. (25) A kněz vezme⁶ z krve té oběti za hřích svým prstem a dá⁶ na rohy oltáře vzestupných obětí^{7 27} a krev bude⁶ vylévat k základu oltáře vzestupných obětí^{7 27}, (26) a všechen její tuk musí⁷⁵ dát na oltář obrátit²⁹ v kour³⁰ jako tuk oběti pokojných hodů⁸³; tak³⁶ za něho kněz učiní zadost¹⁵ stran^{95 129} jeho hříchu, i bude mu odpuštěn.

(27) A zhřeší-li poblouzením⁹⁴ jeden¹³⁰ z lidu země svým učiněním některé¹¹⁹ věci proti rozkazům¹¹⁹ Hospodinovým ve věcech⁹⁷, jež se nemají činit⁹⁸, takže³⁶ se proviní⁹³, (28) a jeho hřích, jímž zhřešil, mu bude oznámen¹²⁷, pak³⁶ dopraví^{6 102} svůj obětní dar, chlupaticí¹²⁸ z koz, bezvadnou⁸ samici⁹, za svůj hřích, jímž zhřešil, (29) a položí⁶ na¹³ hlavu oběti za hřích svou ruku a porazí^{6 18 71} oběť za hřích na místě⁴¹ vzestupných obětí^{7 27}. (30) A kněz vezme⁶ z její krve svým prstem a dá⁶ na rohy oltáře vzestupných obětí^{7 27} a všechnu krev bude⁶ vylévat k základu oltáře; (31) a všechen její tuk musí⁷⁵ odejmout, jako bývá odňat¹²⁴ tuk z oběti¹³¹ pokojných hodů⁸³; ten³⁶ dá⁶ kněz na oltář obrátit²⁹ v kour³⁰ k líbezné³¹ vůni Hospodinou; tak³⁶ za něho kněz učiní⁶ zadost¹⁵, i bude mu odpuštěno. (32) A chce⁷²-li za svůj obětní dar⁵ k oběti za hřích dopravit¹⁰² ovci, ať ji dopravuje^{6 102}, bezvadnou⁸ samici⁹, (33) a položí⁶ na¹³ hlavu oběti za hřích svou ruku a porazí^{6 18} ji⁷¹ stran hříchu na místě⁴¹, kde poráží¹⁸ vzestupnou

oběť⁷. (34)A kněz vezme⁶ z krve oběti za hřích svým prstem a dá⁶ na rohy oltáře vzestupných obětí^{7,27} a všechnu krev bude⁶ vylévat k základu oltáře; (35)a všechen její tuk musí⁷⁵ odnít, jako se odnímá tuk ovce z oběti pokojných hodů⁸³, a kněz to¹¹⁰ dá⁶ na oltář obrátit²⁹ v kouř³⁰ s ohnivými oběťmi Hospodinovými. Tak³⁶ za něho kněz učiní⁶ zadost¹⁵, za jeho hřích, jímž zhřešil, i bude mu odpuštěn.

5 A kdykoli někdo⁴⁵ bude hřešit, když³⁶ uslyší hlas zakletí a on bude svědkem, nebo zjistí¹³² nebo se doví, nebude-li oznamovat¹³³, pak³⁶ si odnese²⁹¹ svou nepravost^{134,135}; (2)nebo když někdo⁴⁵ zavadí o¹³⁷ jakoukoli⁷⁴ nečistou věc nebo o¹³⁷ zdechlinu nečistého živočicha nebo o¹³⁷ zdechlinu nečistého dobytka⁵ nebo o¹³⁷ zdechlinu nečistého lezoucího¹³⁸ tvora, čehož³⁶ si nevíšimne¹³⁹, stejně³⁶ on bude nečistý a bude¹²⁴ vinen⁹³; (3)nebo kdykoli zavadí o¹³⁷ nečistotu¹⁴⁰ člověka, nechť to bude jakákoli⁷⁴ jeho nečistota^{140,141}, jíž¹⁴² se může⁷⁵ znečistit, čehož³⁶ si nevíšimne¹³⁹, a když se to on doví, bude^{124,143} vinen⁹³. (4)Nebo kdykoli bude někdo⁴⁵ mluvením naplano¹⁴⁴ svými rty přísahat o učinění¹⁴⁵ zla nebo o učinění¹⁴⁵ dobra¹⁴⁶, o čemkoli^{74,145}, co člověk může⁷⁵ v přísaze naplano promluvit¹⁴⁴, čehož³⁶ si nevíšimne¹³⁹, a když on si to uvědomí¹⁴⁷, bude^{124,143} vinen⁹³ jednou¹⁴⁵ z těchto věcí. (5)A kdykoli jednou¹⁴⁵ z těchto věcí bude vinen⁹³, stane se^{6,207}, že³⁶ vyzná, čím příní zhřešil, (6)a přivede⁶ svou oběť za provinění⁹³ Hospodinu, za svůj hřích, jímž zhřešil, samici⁹ z drobného dobytka, ovci nebo chlupatici¹²⁸ z koz stran hřichu, a kněz za něho stran^{95,129} jeho hřichu učiní⁶ zadost¹⁵.

(7)A nebude-li jeho ruka moci⁷⁵ dosáhnout dosti¹⁴⁸ na dobytče¹⁴⁹, pak³⁶ za svou¹⁵⁰ vinu⁹³, jíž zhřešil, Hospodinu přinese⁶ dvě hrdličky nebo dvě mláďata³⁷ holubice, jedno stran hřichu a jedno jako vzestupnou oběť⁷. (8)I přinese⁶ je ke knězi; ten^{36,151} předloží⁴⁶ jako první to, jež bude stran hřichu; jeho hlavu tedy¹⁰¹ poodkrouti^{6,38,152} zpředu¹⁵³ jeho krku, ale nebude⁶ oddělovat⁴⁴, (9)a z krve té oběti za hřích nastříká⁶ na stěnu³⁹ oltáře a zbytek¹⁵⁴ krve¹⁵⁵ bude⁶ vytlačován k základu oltáře; je to³⁴

oběť za hřích. (10)A to druhé bude⁶ činit vzestupnou oběť^{7,286} podle předpisu¹⁵⁶; tak³⁶ učiní⁶ kněz stran^{95,129} jeho hřichu, jímž zhřešil, za něho zadost¹⁵, i bude mu odpuštěn.

(11)A nebude-li jeho ruka stačit na dvě hrdličky nebo na dvě mláďata^{37,157} holubice, pak³⁶ ten, jenž zhřešil, za svůj obětní dar⁴ přinese⁶ desetinu éfy¹⁵⁸ jemné mouky za hřích¹⁵⁰; nebude⁶ na ni nanášet⁶² oleje a nebude⁶ na ni dávat kadidla^{49,159}, neboť je to³² oběť za hřích. (12)I přinese⁶ ji ke knězi a kněz z ní hrstí nabere^{6,50} plnou svou hrst⁵¹ jako její pamětní¹⁵⁵ část⁵⁶ a dá⁶ na oltář obrátit²⁹ v kouř³⁰ s ohnivými oběťmi Hospodinovými; je to³² oběť za hřích. (13)Tak³⁴ za něho kněz učiní⁶ zadost¹⁵, za jeho hřích, jímž zhřešil stran⁹⁵ některé¹⁷⁹ z těchto věcí, i bude mu odpuštěn; a dostane^{6,207} se knězi jako oběť daru⁴⁷.

(14)A Hospodin k Mojžíšovi promluvil výrokem: (15)Kdykoli se někdo⁴⁵ bude dopouštět vyslovené nepoctivosti¹⁶⁰ a pobloučením⁹⁴ zhřešil stran^{95,161} svatých věcí Hospodinových, pak³⁶ Hospodinu přivede⁶ svou oběť za provinění⁹³, bezvadného⁸ berana ze stáda¹⁶² podle tvého odhadu^{163,164} ceny¹⁶⁵ šeklů^{166,167} podle šeklu^{164,166} svatyně¹⁰⁴, stran provinění⁹³. (16)A čím stran^{95,161} té svaté věci zhřešil, musí⁷⁵ nahradit¹⁶⁸ a přidat k tomu^{34,54} pětinu toho³⁴ a dát ji knězi, a kněz za něho beranem oběti za provinění⁹³ bude⁶ činit zadost¹⁵, i bude mu odpuštěno.

(17)A jestliže se někdo⁴⁵ (kdykoli bude hřešit, takže³⁶ učiní některou¹⁷⁹ věc proti kterémukoli^{95,119} z⁹⁶ rozkazů Hospodinových ve věcech⁹⁷, jež se nemají činit⁹⁸, což³⁶ si neuvědomí¹⁴⁷) přece³⁶ proviní⁹³ a odnese²⁹¹ si svou nepravost^{134,135}, (18)pak³⁶ přivede⁶ bezvadného⁸ berana ze stáda¹⁶² podle tvého odhadu^{163,164} stran provinění^{93,169} ke knězi a kněz za něho učiní⁶ zadost¹⁵, za jeho pobloučení⁹⁴, jímž pobloudil¹⁷⁰, jež³⁶ si on neuvědomil¹⁴⁷, i bude mu odpuštěno. (19)Je to³⁴ oběť za provinění⁹³; i tak¹⁷¹ se vůči Hospodinu provinil.

6 A Hospodin k Mojžíšovi promluvil výrokem: (2)Kdykoli někdo⁴⁵ bude hřešit a dopustí se vyslovené nepoc-

tivosti¹⁶⁰ proti Hospodinu, totiž³⁶ se proti svému soukmenovci¹⁷² dopustí zapření stran¹⁷³ uložené věci¹⁷⁴ nebo stran¹⁷³ ruční zástavy nebo stran¹⁷³ loupeže¹⁷⁵ 176 nebo svého soukmenovce¹⁷² podvede¹⁷⁷, (3) nebo najde ztracenou věc a při¹⁷³ ní se dopustí zapření¹⁷⁶, a přísáhne lživě¹⁷⁸ o některé¹⁷⁹ ze všech věcí, jež člověk může⁷⁵ učinit, takže v nich¹²⁶ zhřeší¹⁸⁵, (4) pak³⁶, kdykoli bude hřešit a proviní se⁹³, se stane⁶ 207, že³⁶ vrátí uloupené¹⁸⁰, jež uloupil¹⁸⁰, nebo podvodně získané¹⁷⁷, jež podvodně získal¹⁷⁷, nebo uloženou věc¹⁷⁴, jež u něho byla uložena¹⁷⁴, nebo ztracenou věc, již našel, (5) nebo cokoli¹⁸¹, o čem lživě¹⁷⁸ přísahal, a nahradí¹⁶⁸ to³⁴ v jeho vlastní hodnotě¹⁸² a musí⁷² k tomu³⁴ 54 přidat pětinu¹⁸³ toho³⁴; musí⁷⁵ to³⁴ dát, komu to³⁴ patří, v den své oběti za provinění¹⁹³. (6) A musí⁷² přivést svou oběť za provinění Hospodinu, bezvadného⁸ berana ze stáda¹⁶² podle tvého odhadu¹⁶³ 164, ke knězi za¹⁵⁰ provinění¹⁹³ (7) a kněz za něho před tváří Hospodinovou učiní⁶ zadost¹⁵, i bude mu odpuštěno v¹⁸⁴ kterékoli¹⁷⁹ věci, již činil, takže se v ní¹²⁶ provinil¹⁸⁵.

(8)¹⁸⁶ A Hospodin k Mojžíšovi promluvil výrokem: (9) Rozkaž Árónovi a jeho synům výrokem: Toto¹⁸⁷ je zákon¹⁸⁸ vzestupné oběti⁷: Ona, vzestupná oběť⁷, bude na ohništi¹⁸⁹, na oltáři, celou¹⁹⁰ noc do jitra, a oheň oltáře na něm bude⁶ hořet¹⁹¹. (10) A kněz si oblékne⁶ svůj úbor z plátna a na své maso⁴⁹³ si musí⁷⁵ obléci své spodky z plátna a vybere⁶ 73 popel⁴², na nějž oheň na oltáři vzestupnou oběť⁷ bude stravovat, a nasype⁶ 82 jej vedle oltáře; (11) a stáhne⁶ svá roucha a oblékne⁶ si roucha jiná¹⁹² a popel⁴² vynese⁶ ven¹¹¹ vůči táboru¹¹² 113 na čisté místo⁴¹. (12) A oheň na oltáři – bude⁶ na něm hořet¹⁹¹, nesmí⁷⁵ vyhasnout, a kněz na něm za každého jitra¹⁹³ zapálí⁶ 194 dříví²⁴ a uspořádá⁶ 23 na něm vzestupnou oběť⁷ a v kouř na něm obrátí⁶ 30 tuk¹⁹⁵ oběti pokojných hodů⁸³. (13) Na oltáři bude⁶ hořet¹⁹¹ ustavičný¹⁹⁶ oheň¹⁹⁷, nesmí⁷⁵ vyhasnout.

(14) A toto¹⁸⁷ je zákon¹⁸⁸ oběti daru⁴⁷: Předkládejte⁴ ji, synové Árónovi, před tvář Hospodinovu k oltáři¹⁹⁸; (15) jeden tedy¹⁰¹ z ní svou hrstí vybere⁶ 73, z jemné mouky oběti daru⁴⁷ a z oleje na ní⁵³

a všechno kadidlo⁴⁹ na ní⁵³, jež je na oběti daru⁴⁷, a obrátí⁶ na oltáři v kouř³⁰ jako líbeznu³¹ vůni její pamětní⁵⁵ části⁵⁶ Hospodinu. (16) A co⁵⁷ bude z ní pozůstat, budou⁶ jíst Árón a jeho synové; bude⁶ se jíst jako nekvašené chleby na svatém místě⁴¹, v ohradě¹⁹⁹ stanu setkávání² to³⁴ budou⁴ jíst. (17) Nesmí⁷⁵ se péci kynuté; dal jsem to³⁴ za jejich podíl z mých ohnivých obětí – ono je nanejvýš svaté⁵⁹ z ohnivých obětí Hospodinových, jako oběť za hřích a jako oběť za provinění¹⁹³. (18) Smí⁷⁵ je jíst každý mužského pohlaví mezi syny Árónovými – trvalé ustanovení⁹¹ 200 po vašich pokoleních⁹² – z 201 ohnivých obětí Hospodinových; vše, co o ně²⁰² zavadí¹³⁷, bude posvěceno²⁰³.

(19) A Hospodin k Mojžíšovi promluvil výrokem: (20) Toto¹⁸⁷ je obětní dar⁴ Áróna a jeho synů, jež budou⁶ předkládat⁴ Hospodinu v den jeho pomazání²⁰⁴: desatina éfy¹⁵⁸ jemné mouky – ustavičná oběť daru⁴⁷ 197, polovina z ní za jitra a polovina z ní za večera. (21) Bude⁶ připravována⁶⁸ na plechu⁵ s olejem⁶⁹; bude⁶ jí přimášet promíšenou²⁰⁵, pečené kusy oběti daru⁴⁷, zlomky⁶⁶ bude⁶ předkládat⁴, líbeznu³¹ vůni Hospodinu. (22) A obětovat⁶⁸ 287 ji bude⁶ kněz pomazaný místo něho²⁰⁶ z jeho synů – trvalé ustanovení⁹¹ 200; bude⁶ pro Hospodina celá obracena v kouř³⁰, (23) tak³⁶ se bude⁶ dít²⁰⁷ s každou obětí daru⁴⁵ kněze, celou; nesmí⁷⁵ se jíst.

(24) A Hospodin k Mojžíšovi promluvil výrokem: (25) Promluv k Árónovi a k jeho synům výrokem: Toto¹⁸⁷ je zákon¹⁸⁸ oběti za hřích: Oběť za hřích bude⁶ porážena¹⁸ před tváří Hospodinovou na místě⁴¹, kde je porážena¹⁸ vzestupná oběť⁷; ona je nanejvýš svatá⁵⁹; (26) kněz, jenž⁵⁷ ji za hřích bude obětovat²⁰⁸ 209, ji bude⁶ jíst na svatém místě⁴¹ – bude⁶ se jíst v ohradě¹⁹⁹ stanu setkávání². (27) Vše, co zavadí o¹³⁷ její maso, bude posvěceno²⁰³, a když z její krve bude stříkat na roucho, musí⁷⁵ oprat, nač stříkalo, na svatém místě⁴¹, (28) a nádoba²¹⁰ 211 z hlíny²¹², v níž byla vařena, musí⁷⁵ být rozbita, a byla-li uvařena v nádobě²¹⁰ 211 z mosazi²¹³, ta³⁶ bude⁶ vytřena²¹⁴ a vypláchnuta²¹⁵ vodou. (29) Smí⁷⁵ ji jíst každý mužského pohlaví mezi kněžími, ona je nanejvýš svatá⁵⁹;

(30)ale žádná⁷⁴ oběť za hřích, z jejíž krev bylo vnášeno do stanu setkávání² k učinění zadost¹⁵ ve svatyni¹⁰⁴, se jíst nesmí⁷⁵; musí⁷⁵ být spálena ohněm¹¹⁵.

7 A toto¹⁸⁷ je zákon¹⁸⁸ oběti za provinění⁹³: ona je nanejvýš svatá⁵⁹. (2)Oběť za provinění⁹³ budou⁶ porážet¹⁸ na místě⁴¹, kde porázejí¹⁸ vzestupnou oběť⁷, a její krev se bude⁶20 vykrápět dokola na¹⁹ oltář (3)a bude se⁶20 z ní předkládat⁴ všechen tuk, ocas⁸⁸ a tuk, jenž⁵⁷ pokrývá vnitřnosti²⁷28, (4)a oběť ledviny a tuk, jenž je na nich, jenž je na slabinách⁸⁴, a veliký lalok⁸⁵ na játrech; bude se⁶2021 odnímat s ledvinami⁵⁴ (5)a kněz to¹¹⁰ dá na oltář obrátit²⁹ v kouř³⁰ jako ohnivou oběť Hospodinu; je to³⁴ oběť za provinění⁹³. (6)Smí⁷⁵ ji jíst každý mužského pohlaví mezi kněžími, na svatém místě⁴¹ se bude⁶ jíst; ona je nanejvýš svatá⁵⁹. (7)Jak oběť za hřích, tak²¹⁶ oběť za provinění⁹³, je pro ně⁵⁸ jeden zákon¹⁸⁸; kněz, jenž jí bude činit zadost¹⁵ – jemu se bude⁶ dostávat²⁰⁷. (8)A kněz, jenž⁵⁷ bude předkládat⁴208 něčí vzestupnou oběť⁷217 – tomu knězi, jemu se bude⁶ dostávat²⁰⁷ kůže vzestupné oběti⁷, již předloží⁴218. (9)A každá oběť daru⁴⁷, jež bude pečena v peci, a vše připravené⁶⁸ v pánvici⁶⁷ a na plechu⁶⁵ – knězi, jenž⁵⁷ to³⁴ bude předkládat⁴208, jemu se bude⁶ dostávat²⁰⁷. (10)A každá oběť daru⁴⁷, zadělaná⁶¹62 olejem i suchá²¹⁹, se bude⁶ dostávat²⁰⁷ všem synům Áronovým – jeden bude jako druhý²²⁰.

(11)A toto¹⁸⁷ je zákon¹⁸⁸ oběti pokojných hodů⁸³, jež se bude⁶20 předkládat⁴ Hospodinu: (12)Bude-li ji kdo předkládat⁴ jako děkovnou oběť²²¹, pak³⁶ s děkovnou obětí⁵⁴221 předloží⁴6 nekvašené preclíky⁶⁰ zadělané⁶¹62 olejem aneb nekvašené lívanče⁶³ pomazané olejem a jemnou mouku, promíšenou²⁰⁵ – preclíky⁶⁰ zadělané⁶¹62 olejem. (13)S preclíky⁵⁴60 bude⁶ předkládat⁴ za svůj přínos⁴46 kynutý chléb, se svou děkovnou obětí⁵⁴221222 pokojných hodů⁸³; (14)a z ní předloží⁴6 po jednom z celého přínosu⁴46 za oběť věnování²²³ Hospodinu – knězi, jenž⁵⁷ vykropí krev oběti pokojných hodů⁸³, jemu se bude⁶ dostávat²⁰⁷. (15)A maso jeho děkovné oběti²²¹222 pokojných hodů⁸³ se bude⁶ jíst v den jeho přínosu⁴46224, nesmí⁷⁵ z něho

odložit do jitra. (16)A bude-li oběti jeho přínosu⁴46 splnění slibu²²⁵ nebo dobrovolná oběť²²⁶, bude⁶ se jíst v den jeho předložení⁴ jeho oběti a co bude⁵⁷ z ní²³² pozůstaveno, smí⁷⁵ se jíst i nazítří²²⁷; (17)ale co bude⁵⁷ pozůstaveno z masa jeho oběti²²² pokojných hodů⁸³ v třetí den, musí⁷⁵ být spáleno ohněm¹¹⁵, (18)a bude-li se přeče²²⁸ z masa jeho oběti²²² pokojných hodů⁸³ v třetí den jíst, nebude ten, kdo⁵⁷ ji předloží⁴, blahovonně přijímán¹¹, nebude mu²²⁹ počítána²³⁰; bude poskvrnou²³¹ a duše, jež⁵⁷ z ní²³² pojí, ponese²⁹¹ svou nepravost³⁴135. (19)A maso, jež zavadí o¹³⁷ kokoli⁷⁴ nečistého, se nesmí⁷⁵ jíst, musí⁷⁵ být spáleno ohněm¹¹⁵; a maso – každý čistý smí⁷⁵ maso jíst, (20)ale duše, jež bude jíst maso z oběti pokojných hodů⁸³, jež je pro Hospodina⁵⁸, a bude na ní její nečistota¹⁴⁰, pak³⁶ ta duše bude⁶ ze svého lidu²³³ vyřazena²³⁴; (21)a kdykoli někdo⁴⁵ bude sahat na¹³⁷ cokoli⁷⁴ nečistého nečistotou¹⁴⁰ člověka nebo nečistého zvířete⁵ nebo jakoukoli⁷⁴ nečistou oskličivost³²⁸375 a pojí z masa oběti pokojných hodů⁸³, jež je pro Hospodina⁵⁸, pak³⁶ ta duše bude⁶ vyřazena²³⁴ ze svého lidu²³³.

(22)A Hospodin k Mojžíšovi promluvil výrokem: (23)Promluvil k Izráelovým dětem³ výrokem: Nesmíte⁷⁵ jíst žádného⁷⁴ tuku skotu ani ovcí²⁷ ani koz²⁷, (24)tuku zdechliny a tuku z²³⁵ rozervaného sice¹⁰¹ smí⁷⁵ být použito⁶⁸ k jakékoli⁷⁴ činnosti²³⁶, ale jíst ho nikterak²³⁷ nesmíte⁷⁵, (25)neboť každý pojedí tuku z dobytka⁵, z něhož se předkládá⁴20 ohnivá oběť Hospodinu – toho³⁶ která⁵⁷ duše pojí, bude⁶ vyřazena²³⁴ ze svého lidu²³³. (26)Ani žádnou⁷⁴ krev nesmíte⁷⁵ v žádném⁷⁴ z vašich příbytků jíst, od ptactva ani od dobytka⁵238. (27)Každá duše, jež bude jíst jakoukoli⁷⁴ krev – ano, ta duše bude⁶ ze svého lidu²³³ vyřazena²³⁴.

(28)A Hospodin k Mojžíšovi promluvil výrokem: (29)Promluvil k Izráelovým dětem³ výrokem: Ten, kdo⁵⁷ bude předkládat⁴ Hospodinu svou oběť²²² pokojných hodů⁸³, nechť dopravuje⁶102 Hospodinu ze své oběti²²² pokojných hodů⁸³ svůj přínos⁴46; (30)jeho ruce nechť dopravují⁶ Hospodinu ohnivou oběť: tuk, s hrudi⁵⁴ nechť jej dopravuje⁶; hruď²³⁹ k obracení²⁴⁰

jí jako oběti obracení²⁴⁰ před tvář Hospodínovou; (31) a tuk dá⁶ kněz na oltář obrátit²⁹ v kour³⁰ a hruď⁶ dostane^{6,207} Árónovi a jeho synům. (32) I pravé plece²⁴¹ budete⁶ dávat knězi v oběť věnování²²³ z vašich obětí²²² pokojných hodů⁸³; (33) kdo⁵⁷ ze synů Árónových bude předkládat⁴ krev obětí pokojných hodů⁸³ a tuk²⁴², jemu se bude⁶ dostávat²⁰⁷ pravé plece²⁴¹ za podíl, (34) neboť hruď oběti obracení²⁴⁰ a plece²⁴¹ oběti věnování²²³ jsem vzal od²⁴³ Isráelových dětí³, z jejich obětí²²² pokojných hodů⁸³, a dal jsem je od²⁴³ Isráelových dětí³ trvalým ustanovením^{91,200} Árónovi a jeho synům. (35) Toto je pomazání Árónovu a pomazání²⁴⁴ jeho synů z ohnivých obětí Hospodínových v den, kdy je blíže přivedl^{4,245,246} k zastávání kněžství²⁴⁷ Hospodinu, (36) co Hospodin v den jich pomazání trvalým ustanovením^{90,91} rozkázal dávat jim od²⁴³ Isráelových dětí po jejich pokoleních⁹².

(37) Toto¹⁸⁷ je zákon¹⁸⁸ stran vzestupné oběti a stran oběti daru⁴⁷ a stran oběti za hřích a stran oběti za provinění⁹³ a stran oběti zasvěcení²⁴⁸ a stran oběti pokojných hodů⁸³, (38) jež Hospodin rozkázal Mojžíšovi na hoře Sínaji v den svého rozkázání Isráelovým dětem³ stran předkládání⁴ obětních darů⁴ Hospodinu v pustině Sínaje.

8 A Hospodin k Mojžíšovi promluvil výrokem: (2) Vezmi²⁴⁹ Áróna a s ním jeho syny a roucha a olej k pomazávání²⁵⁰ a býka k oběti za hřích a dva berany a ošatku²⁵¹ nekvašených chlebů (3) a svolaj²⁵² celé shromáždění¹¹⁶ ke vchodu¹⁰ stanu setkávání². (4) A Mojžíš učinil podle toho, co mu Hospodin rozkázal, a když se shromáždění¹¹⁶ ke vchodu¹⁰ stanu setkávání² sešlo²⁵², (5) řekl¹⁴³ Mojžíš ke shromáždění¹¹⁶: Toto¹⁸⁷ je věc²⁸¹, již Hospodin rozkázal učinit. (6) A Mojžíš přivedl Áróna a jeho syny blíže^{4,246} a umyl je vodou²⁵³ (7) a dal na něho tuniku²⁵⁴ a ovinul²⁵⁵ ho opaskem²⁵⁶ a oblékl ho v plášť a dal na něho přehoz²⁵⁷ a ovinul²⁵⁵ ho šerpou²⁵⁸ přehozu²⁵⁷ a opásal²⁵⁹ ho jí²⁶⁰ (8) a nasadil⁸² na něj náprsník a do náprsníku dal Úřim a Tummím²⁶¹ (9) a na jeho hlavu nasadil⁸² turban, a na turban, na jeho přední stranu²⁶², nasadil⁸² lesklý

štítek ze zlata, svatou korunu^{263,264}, podle toho, co Mojžíšovi rozkázal Hospodin. (10) A Mojžíš vzal olej k pomazávání²⁵⁰ a pomazal obydli²⁶⁵ a vše, co v něm bylo, a posvětil je, (11) a nastříkal z něho sedmkrát na oltář a pomazal oltář a všechna náčiní²¹⁰ k němu⁵³ a umyvadlo²⁶⁶ a jeho základnu k jich posvěcení, (12) a nalil z oleje na hlavu Árónovu a pomazal ho k jeho posvěcení.

(13) A Mojžíš blíže přivedl^{4,246} syny Árónovy a oblékl je v tuniky²⁵⁴ a navinul²⁵⁵ na ně na každého opasek²⁵⁶ a uvázal jim vysoké turbany^{267,268} podle toho, co Mojžíšovi rozkázal Hospodin. (14) A přivedl blíže^{4,246} býka oběti za hřích a Árón a jeho synové položili na¹³ hlavu býka oběti za hřích své ruce; (15) toho³⁶ porazil¹⁸ a Mojžíš vzal krev a svým prstem nanesl²⁶⁹ na rohy oltáře dokola a oltář očistil^{209,270}, a krev vylil k základu oltáře a posvětil jej učiněním zadost¹⁵ na něm²⁷¹. (16) A vzal všechn tuk, jenž byl na vnitřnostech²⁷, a velký lalok⁸⁵ jater a obě ledviny a tuk na nich⁵³; to³⁶ dal Mojžíš na oltář obrátit²⁹ v kour³⁰. (17) A toho býka, totiž³⁶ jeho kůži a jeho maso a jeho lejna²⁷ spálil ohněm¹⁵ zevně vůči táboru^{112,113} podle toho, co Hospodin Mojžíšovi rozkázal. (18) A přivedl blíže^{4,246} berana vzestupné oběti⁷ a Árón a jeho synové položili na¹³ hlavu toho berana své ruce; (19) toho³⁶ porazil¹⁸ a krev Mojžíš vykropil dokola na¹⁹ oltář (20) a toho berana rozdělili na jeho díly²² a Mojžíš jeho hlavu a ty díly²² a lůž⁵³ obrátil v kour³⁰, (21) a vnitřnosti²⁷ a holeně umyli vodou a Mojžíš dal celého berana na oltář obrátit²⁹ v kour³⁰; to³⁴ byla vzestupná oběť⁷ k líbezni³¹ vůni, byla to³⁴ ohnivá oběť Hospodinu podle toho, co Hospodin Mojžíšovi rozkázal. (22) A přivedl blíže^{4,246} druhého berana, berana zasvěcení²⁴⁸, a Árón a jeho synové položili na¹³ hlavu toho berana své ruce; (23) toho³⁶ porazil¹⁸ a Mojžíš vzal z jeho krve a dal na koneček²⁷² pravého ucha Árónova a na palec jeho pravé ruky a na palec jeho pravé nohy; (24) a přivedl blíže^{4,246} syny Árónovy a dal Mojžíš z té krve na koneček²⁷² jejich pravého ucha a na palec jejich pravé ruky a na palec jejich pravé nohy; a tu krev Mojžíš vykropil

dokola na¹⁹ oltář. (25)A vzal tuk a ocas⁸⁸ a všechnen tuk, jenž *byl* na vnitřnostech²⁷, a veliký lalok⁸⁵ jater a obě ledviny a tuk na nich⁵³ a pravé plece²⁴¹ (26) a z ošatky²⁵¹ nekvašených *chleběů*, jež *byla* před tváří Hospodinovou, vzal jeden nekvašený preclík⁶⁰, totiž³⁶ jeden preclík⁶⁰ pečiva²⁷³ s olejem a jeden lívanec⁶³; to³⁶ položil⁸² na tuk a na pravé plece²⁴¹ (27) a dal to vše na dlaně²⁷⁴ Árónovy a na dlaně²⁷⁴ jeho synů a dal to¹⁰ obracet²⁴⁰ v *oběť* obracení²⁴⁰ před tváří Hospodinovou. (28)A Mojžíš to¹⁰ z jejich dlaní¹³¹274 vzal a dal na oltář obrátit²⁹ v kouř³⁰ jako vzestupnou *oběť*⁷ jejich zasvěcení²⁴⁸ k líbezne⁶³¹ vůni; *byla* to³⁴ ohnivá *oběť* Hospodinu. (29)A Mojžíš vzal hruď a jal se obracet²⁴⁰ ji v *oběť* obracení²⁴⁰ před tváří Hospodinovou; dostala se²⁰⁷ z berana zasvěcení²⁴⁸ za podíl Mojžíšovi podle *toho*, co Hospodin Mojžíšovi rozkázal. (30)A Mojžíš vzal z oleje k pomazávání²⁵⁰ a z krve, jež *byla* na oltáři, a nastříkal na Árona a na jeho roucha a na jeho syny a na roucha jeho synů s ním a posvětil Árona a jeho roucha a jeho syny a roucha jeho synů s ním.

(31)A Mojžíš k Árónovi a k jeho synům řekl: Maso vařte u vchodu¹⁰ stanu setkávání² a tam je budete⁶ jíst, i chléb, jenž je v ošatce²⁵¹ *oběti* zasvěcení²⁴⁸, podle *toho*, co jsem rozkázal výrokem: Budou⁶ to³⁴ jíst Áron a jeho synové. (32)A co⁵⁷ bude pozůstávat z masa¹⁵⁵ a z chleba¹⁵⁵, budete⁶ spalovat ohněm¹¹⁵; (33) a od vchodu¹⁰ stanu setkávání² nesmíte⁷⁵ po sedm dní odcházet²⁷⁵, až po den vyplnění dní vašeho zasvěcování²⁴⁸, neboť po sedm dní bude vaše ruka naplňována²⁷⁶. (34)Jak se vykonalo²⁰ v tento den, rozkázal Hospodin konat k učinění zadost¹⁵ za vás, (35) a u vchodu stanu setkávání² budete⁶ zůstat dnem i nocí po sedm dní a zachovávat²⁷⁷ nařízení²⁷⁸ Hospodinovo, ať nemusíte⁷⁵ mřít, neboť tak mi bylo rozkázáno²⁷⁹. (36)I vykonal Áron a jeho synové všechny věci²⁸⁰, jež Hospodin skrze Mojžíše²⁸¹ rozkázal.

9 A v osmý den se stalo²⁰⁷, že Mojžíš povolal Árona a jeho syny a Izraelovy starší²⁸² (2) a k Árónovi řekl: Vezmi si mladé tele¹⁷283 k *oběti* za hřích a berana

k vzestupné *oběti*⁷, bezvadné⁸; ty³⁶ přived' bliže⁴246 před tvář Hospodinovu (3) a k Izráelovým dětem³ budeš⁶ mluvit výrokem: Vezměte chlupecte¹²⁸ z koz k *oběti* za hřích a tele²⁸³ a jehně⁸⁶, roční²⁸⁴, bezvadné⁸, k vzestupné *oběti*⁷, (4) a hovězí dobytče¹⁰⁹ a berana k pokojným hodům⁸³, k obětování před tváří Hospodinovou, a *oběť* daru⁴⁷, zadělanou⁶¹62 olejem, neboť dnes se vám Hospodin ukáže. (5)I přivedli²⁴⁹, co Mojžíš rozkázal, k průčelí⁸⁷ stanu setkávání² a celé shromáždění¹¹⁶ se přiblížilo⁴246, i stanuli před tváří Hospodinovou. (6)A Mojžíš řekl: Toto¹⁸⁷ je věc²⁸¹, již Hospodin rozkázal; musíte⁷⁵ ji vykonat, ať se vám může⁷⁵ ukázat sláva²⁸⁵ Hospodinova.

(7)A k Árónovi Mojžíš řekl: Přiblíž se⁴246 k oltáři a obětuj⁶⁸286 svou *oběť* za hřích a svou vzestupnou *oběť*⁷ a učin' zadost¹⁵ za sebe²⁸⁷ i za lid²⁸⁷ a obětuj⁶⁸286 přínos⁴46 lidu a učin' za ně²⁸⁷ zadost¹⁵ podle *toho*, co rozkázal Hospodin. (8)Áron se přiblížil⁴246 k oltáři a porazil¹⁸ tele²⁸³ *oběti* za hřích, jež *bylo* pro něho⁵⁸288, (9) a synové Árónovi k němu bliže přinesli⁴246 krev, i namočil v krvi svůj prst a dal na rohy oltáře, a krev vylil k základu oltáře (10) a tuk a ledviny a veliký lalok⁸⁵ z jater z *oběti* za hřích dal na oltář obrátit²⁹ v kouř³⁰ podle *toho*, co Hospodin rozkázal Mojžíšovi, (11) a maso a kůži spálil ohněm¹¹⁵ zevně vůči táboru¹¹²113. (12)A porazil¹⁸ vzestupnou *oběť*⁷ a synové Árónovi mu podali²⁸⁹ krev, i vykropil ji dokola na¹⁹ oltář, (13) a podali²⁸⁹ mu vzestupnou *oběť*⁷ po jejich dílech²²290 a hlavu; to³⁶ na oltáři obrátil v kouř³⁰, (14) a vnitřnosti²⁷ a holeně umyl a dal na oltář obrátit²⁹ v kouř³⁰ s vzestupnou *oběti*⁷54. (15)A předložil⁴ obětní dar⁴ lidu; vzal tedy¹⁰¹ chlupecte¹²⁸ *oběti* za hřích, jenž *byl* pro lid⁵⁸288, a porazil¹⁸ ho a obětoval ho za hřích²⁰⁹ jako toho prvního; (16) a předložil⁴ vzestupnou *oběť*⁷ a obětoval⁶⁸286 ji podle předpisu¹⁵⁶. (17)A předložil⁴ *oběť* daru⁴⁷ a naplnil z ní své dlaně²⁷⁴; tu³⁶ dal na oltář obrátit²⁹ v kouř³⁰ mimo vzestupnou *oběť*⁷ jitra. (18)A porazil¹⁸ hovězí dobytče¹⁰⁹ a berana obětí pokojných hodů⁸³, jež *byla* pro lid⁵⁸288, a synové Árónovi mu podali²⁸⁹ krev, i vykropil ji dokola na¹⁹ oltář,

(19) a tuk¹⁹⁵ z toho hovězího dobytčete¹⁰⁹ a z toho berana, a ocas⁸⁸ a povlak¹⁰⁸ a ledviny a veliký lalok⁸⁵ jater, (20) i položili⁸² tuk¹⁹⁵ na hrudi, a ten tuk¹⁹⁵ dal na oltář obrátit²⁹ v kouř³⁰ (21) a hrudi a pravé plece²⁴¹ se Áron jal obracet²⁴⁰ v oběť obracení²⁴⁰ před tváří Hospodinovou podle toho, co Mojžíš rozkázal. (22) A Áron povznesl²⁹¹ své ruce k lidu a požehnal jim, a sestoupil od obětování^{168 286} oběti za hřích a vzestupné⁷ a pokojných hodů⁸³.

(23) I vešel Mojžíš a Áron do stanu setkávání², a když vyšli, požehnali¹⁴³ lidu. A všemu lidu se ukázala sláva²⁸⁵ Hospodinova, (24) neboť³⁶ z přítomnosti tváře²⁹² Hospodinovy vyšel oheň a strávil na oltáři vzestupnou oběť⁷ a tuk¹⁹⁵; to³⁶ všechen lid uviděl, i vzkřikl i padli na své tváře.

10 A synové Áronovi Nádáv a Avihú vzali každých²⁹³ svou kadidelnici²⁹⁴ a dali v ně oheň a nakladli⁸² na něj kouřidla²⁹⁵ a předložili⁴ před tvář Hospodinovu nepatřičný²⁹⁶ oheň, což jim nerozkázal²⁹⁷; (2) i vyšel z přítomnosti tváře²⁹² Hospodinovy oheň a strávil je, takže³⁶ před tváří Hospodinovou umřeli. (3) A Mojžíš k Áronovi řekl: To³⁴ je, co Hospodin promluvil výrokem: V přibližujících^{4 246 298} se ke²⁹⁹ mně chci^{75 300} být posvěcován³⁰¹ a před tváří všeho lidu chci^{75 300} být oslavován²⁸⁵. A Áron mlčel^{124 302}. (4) A Mojžíš zavolal na Mišáela¹ a na Elcáfána¹, syny Uzziéla, strýce Áronova, a řekl k nim: Přistupte^{4 246}, odnese^{291 303} své bratry z blízkosti²⁴³ průčelí⁸⁷ svatyně¹⁰⁴ ven¹¹¹ vůči táboru^{112 113}. (5) I přistoupili^{4 246} a v jejich tunikách²⁵⁴ je ven¹¹¹ vůči táboru^{112 113} odnesli^{291 303} podle toho, co Mojžíš promluvil. (6) A Mojžíš řekl k Áronovi a Eleázárovi a Íthámárovi, jeho synům: Svě hlavy nebudete⁶ nechávat rozruchané³⁰⁴ a svá roucha nesmíte⁷⁵ roztrhnout³⁰⁵, ať nemusíte⁷⁵ umřít a ať nepřichází hněv³⁰⁶ na celé shromáždění¹¹⁶, ale vaši bratři, celý dům Izráelův, smějí⁷⁵ oplakávat spálení¹¹⁵, jež způsobil³⁰⁷ Hospodin; (7) a od vchodu¹⁰ stanu setkávání² nesmíte⁷⁵ odcházet²⁷⁵, abyste nemuseli⁷⁵ umřít, neboť je na vás olej pomazání Hospodinova. I zachovali se⁶⁸ podle Mojžíšova slova.

(8) A Hospodin k Áronovi promluvil výrokem: (9) Nebudeš⁶ pít vína ani nic

opojného³⁰⁸, ty ani tvoji synové, při vašem vcházení do stanu setkávání², ať nemusíte⁷⁵ umřít – trvalé ustanovení^{309 91} po vašich pokoleních⁹²; (10) to³⁶ k rozlišování^{44 309} mezi svatým a mezi všedním³¹⁰ a mezi nečistým a mezi čistým (11) a k vyučování³⁰⁹ Izráelových dětí³ všem ustanovením⁹⁰, o nichž k nim Hospodin skrze²⁸¹ Mojžíše promluvil.

(12) A Mojžíš promluvil k Áronovi a k Eleázárovi a k Íthámárovi, jeho synům, kteří⁵⁷ pozůstávali³¹¹: Vezměte oběť daru⁴⁷, jež⁵⁷ pozůstala z ohnivých obětí Hospodinových, a snězte ji nekvašenou³¹² vedle oltáře, neboť ona je nanejvýš svatá⁵⁹, (13) takže³⁶ ji máte⁷⁵ jíst na svatém místě⁴¹, neboť to³⁴ je vyhrazený podíl²⁰⁰ tvůj a vyhrazený podíl²⁰⁰ tvých dětí³ z ohnivých obětí Hospodinových, neboť tak mi bylo rozkázáno²⁷⁹. (14) I hruď oběti obracení²⁴⁰ a plece²⁴¹ oběti věnování²²³ budete⁶ jíst na čistém místě⁴¹, ty a s tebou tvoji synové a tvé dcery, neboť tyto věci byly dány za vyhrazený podíl²⁰⁰ tvůj a vyhrazený podíl²⁰⁰ tvých dětí³ z obětí pokojných hodů⁸³ dětí³ Izráelových. (15) Plece²⁴¹ oběti věnování²²³ a hruď oběti obracení²⁴⁰ budou⁶ přinášet s ohnivými oběťmi⁵⁴ tuku¹⁹⁵ k obracení²⁴⁰ oběti obracení²⁴⁰ před tváří Hospodinovou; to³⁶ bude tobě a s tebou tvým dětem³ za trvalý vyhrazený podíl^{91 200} podle toho, co Hospodin rozkázal.

(16) A Mojžíš se jal usilovně hledat³¹³ chlupatce¹²⁸ oběti za hřích, a hle, byl spálen¹¹⁵, i rozzlobil se na Eleázára a na Íthámára, syny Áronovy, kteří⁵⁷ pozůstávali³¹¹, s výrokem: (17) Proč jste oběť za hřích na svatém místě^{41 264} nesnědli? Vždyť ona je nanejvýš svatá⁵⁹ a dala²⁰ se²¹ vám k nesení²⁹¹ nepravosti^{134 135} shromáždění¹¹⁶, k činění zadost¹⁵ za ně¹²⁰ před tváří Hospodinovou. (18) Hle, její krev nebyla vnesena do svatyně¹⁰⁴, do nitra³¹⁴; jistěže³¹³ jste ji měli⁷⁵ ve svatyni¹⁰⁴ jíst podle toho, co jsem rozkázal. (19) A Áron promluvil k Mojžíšovi: Hle, dnes před tvář Hospodinovou předložili⁵ svou oběť za hřích a svou vzestupnou oběť⁷, a potkaly mě takovéto věci³¹⁵; a snědl-li bych oběť za hřích dnes, zda by to bylo Hospodinovu vhod³¹⁶? (20) To³⁶ když Mojžíš uslyšel, uspokojil se^{143 316}.

11 A Hospodin promluvil k Mojžíšovi a k Áronovi výrokem k nim: (2) Promluve k Izráelovým dětem³ výrokem: Toto je živočišstvo, jež ze všeho zvířectva⁵, jež je na zemi, smíte⁷⁵ jíst: (3) Vše mající rozdělené kopyto^{317 318}, totiž³⁶ mající kopyta³¹⁸ zcela³¹³ rozštěpená³¹⁷, přezvykující³¹⁹ mezi zvířectvem^{5 155} – smíte⁷⁵ je jíst, (4) ale³²⁰ toto z přezvykujících³¹⁹ a z majících rozdělené³¹⁷ kopyto³¹⁸ jíst nesmíte⁷⁵: velblouda, neboť on přezvykuje³¹⁹, ale kopyta³¹⁸ rozděleného u něho není³²¹; on vám bude nečistý; (5) ani damana³²², neboť on přezvykuje³¹⁹, ale kopyto³¹⁸ rozdělené nemá³¹⁷; on vám bude nečistý; (6) ani zajíce, neboť on přezvykuje³¹⁹, ale kopyto³¹⁸ rozdělené nemá³¹⁷; on vám bude nečistý; (7) ani vepře, neboť on kopyto³¹⁸ rozdělené má³¹⁷, takže³⁶ má kopyto³¹⁸ zcela³¹³ rozštěpené³¹⁷, ale on nevyvrací zvratky³²³; on vám bude nečistý. (8) Z jejich masa nesmíte⁷⁵ jíst a na jejich zdechlinu nesmíte⁷⁵ sahat¹³⁷ – to¹⁰ vám bude nečisté.

(9) Toto smíte⁷⁵ jíst ze všeho, co je ve vodách: vše, co ve vodách, v mořích³²⁴ a v řekách, má³²⁵ ploutve²⁷ a šupiny²⁷, smíte⁷⁵ je¹²⁰ jíst, (10) ale vše, co ploutve²⁷ a šupiny²⁷ nemá³²¹, v mořích³²⁴ a v řekách, ze všeho ve vodách se hemžícího¹³⁸ tvorstva³²⁶ a ze všech živých bytostí^{27 327}, jež jsou ve vodách, (11) ty³⁶ vám budou⁶ ošklivostí^{328 375}, z jejich masa nesmíte⁷⁵ pojíst a jejich zdechlinu si budete⁶ ošklivit³²⁸. (12) Vše, co ve vodách nemá³²¹ ploutve²⁷ a šupiny²⁷, to³⁴ vám bude ošklivostí^{328 375}.

(13) A tyto si budete⁶ ošklivit³²⁸ z letounstva³²⁹ (nesmějí⁷⁵ se jíst, oni jsou ošklivostí^{328 375}): orla³³⁰ a orlosupa³³¹ a mořského orla³³² (14) a sokola³³³, vůbec³⁶ dravé ptactvo³³⁴ podle jeho druhu³⁴⁰, (15) každého krkavce³³⁵ podle jeho druhu³⁴⁰ (16) a pštrosici³³⁶ a pštrosa³³⁷ a racka³³⁸ a jestřába³³⁹ podle jeho druhu³⁴⁰ (17) a sovu³⁴¹ a kormorána³⁴² a ibise³⁴³ (18) a vodní slípku³⁴⁴ a stepní slípku³⁴⁵ a egyptského supu³⁴⁶ (19) a čápa³⁴⁷ a volavku³⁴⁸ podle jejího druhu³⁴⁰ a dudka³⁴⁹ a netopýra. (20) Všechno hemživé¹³⁸ tvorstvo³²⁶, jež⁵⁷ létá³²⁹, jež⁵⁷ chodí po čtyřech³⁵⁰ – ono vám bude ošklivostí^{328 375}; (21) jen³²⁰ toto ze všeho hemživého¹³⁸ tvorstva³²⁶, jež⁵⁷ létá³²⁹, smíte⁷⁵ jíst:

to, co⁵⁷ chodí po čtyřech³⁵⁰, co má³²⁵ shora na svých nohách stehýnka³⁵¹ ke skákání na nich³⁵² po zemi; (22) z nich smíte⁷⁵ jíst tyto: arbeha^{353 354} podle jeho druhu³⁴⁰ a soleáma³⁵³ podle jeho druhu³⁴⁰ a chágáva³⁵³ podle jeho druhu³⁴⁰. (23) Jinak³⁶ všechno hemživé¹³⁸ tvorstvo³²⁶, jež⁵⁷ létá³²⁹, jež má³²⁵ čtyři nohy³⁵⁰ – ono vám bude ošklivostí^{328 375} (24) a těmito můžete⁷⁵ sami sebe³⁷⁹ znečistit³⁵⁵; každý, kdo⁵⁷ zavadí o¹³⁷ jejich zdechlinu bude až do večera nečistý, (25) a každý, kdo⁵⁷ zdvihne^{291 356} nějakou jejich zdechlinu³⁵⁷, musí⁷⁵ oprat svá roucha a bude až do večera znečištěn³⁵⁸. (26) Stran všeho zvířectva⁵, toho³⁴, jež³⁵⁹ má rozdělené³¹⁷ kopyto³¹⁸, ale zcela³¹³ rozštěpeno ono není, a není ono přezvykující³¹⁹ – ta³⁴ vám budou nečistá, každý, kdo⁵⁷ na ně sáhne¹³⁷, bude nečistý. (27) A vše chodící na svých tlapách²⁷⁴ mezi vším živočištvem¹⁵⁵, jež⁵⁷ chodí po čtyřech, ta³⁴ vám budou nečistá, každý, kdo⁵⁷ zavadí o¹³⁷ jejich zdechlinu, bude až do večera nečistý, (28) a kdo⁵⁷ zdvihne^{291 356} jejich zdechlinu, musí⁷⁵ oprat svá roucha a bude až do večera znečištěn³⁵⁸. Ona vám budou nečistá.

(29) A toto vám bude nečisté mezi lezoucími¹³⁸ tvorstvem³²⁶, jež⁵⁷ leze^{138 360} po zemi: krtek a myš a ještěrka podle svého druhu³⁴⁰, (30) a anáká³⁵³ a kóch³⁵³ a letáá³⁵³ a chómet³⁵³ a chameleon³⁴⁴; (31) tyto vám mezi vším lezoucími¹³⁸ tvorstvem³²⁶ budou nečisté, každý, kdo⁵⁷ o ně zavadí¹³⁷, když budou uhynulé³⁶¹, bude až do večera nečistý, (32) a vše, nač z nich něco bude padat, když budou uhynulé³⁶¹, bude nečisté, stran⁹⁵ každé nádoby^{210 211 362} ze dřeva nebo roucha nebo kůže nebo pytle, každého náradí^{210 211 362}, jimiž se koná práce²³⁶ – musí⁷⁵ být vneseno do vody a bude až do večera znečištěno³⁵⁸; potom³⁶ bude očištěno³⁵⁸. (33) A každá nádoba^{210 211} z hlíny²¹², do jejíhož nitra³⁶³ něco z nich bude padat – vše, co bude v jejím nitru³⁶³, bude nečisté, a ji musíte⁷⁵ roztržít³⁶⁴; (34) nač ze všeho jídla, jež se jí, bude přicházet voda z ní, bude nečisté, a každý nápoj, jenž se pije, bude v každé takové nádobě^{210 211} nečistý, (35) a vše, nač bude padat něco z jejich zdechliny, bude

nečistě, pec a krb se musí⁷⁵ rozbít³⁶⁵, ony jsou nečisté a nečistě vám budou⁶. (36) Ale³²⁰ stran⁹⁵ zřídla a cisterny³⁶⁶, souhrnu³⁶⁷ vod, ten bude čistý, ale co zavadí³⁶⁸ o¹³⁷ jejich zdechlinu, bude nečisté³⁶⁹, (37) a kdykoli z jejich zdechliny bude něco padat na jakékoli⁷⁴ símě (38) ale kdykoli na símě bude nanesená^{203 269} voda a bude na ně padat něco z jejich zdechliny, bude vám ono nečisté. (39) A kdykoli bude uhynulý²⁰³ kus³⁷⁰ dobytka³, takového, že³⁷¹ vám je k jídlu³⁷², bude, kdo⁵⁷ sáhne na¹³⁷ jeho zdechlinu, až do večera nečistý, (40) a kdo⁵⁷ z jeho zdechliny pojí, musí⁷⁵ oprat svá roucha a bude až do večera znečištěn³⁵⁸, a kdo⁵⁷ zdvihne^{291 356 373} jeho zdechlinu, musí⁷⁵ oprat svá roucha a bude až do večera znečištěn³⁵⁸.

(41) A všechno lezoucí¹³⁸ tvorstvo³²⁶, jež⁵⁷ leze^{138 360} po zemi, ono je ošklivostí^{328 375}, nesmí⁷⁵ se jíst; (42) vše, co⁵⁷ chodí po břiše, a vše co⁵⁷ chodí po čtyřech³⁵⁰, počítaje v to i vše mající větší počet noh³⁷⁴, stran všeho lezoucího¹³⁸ tvorstva³²⁶, jež⁵⁷ leze^{138 360} po zemi, nesmíte⁷⁵ jich jíst, neboť oni jsou ošklivostí^{328 375}. (43) Nesmíte⁷⁵ sami sebe³⁷⁶ poskrvňovat^{328 377} kdejakým^{74 378} lezoucím¹³⁸ tvorem³²⁶, jenž⁵⁷ leze^{138 360}, a nesmíte⁷⁵ se jimi dávat³⁷⁹ znečišťovat, takže³⁶ byste jimi byli učiněni nečistými³⁸⁰, (44) neboť já jsem Hospodin, váš Bůh³⁸¹, dáte⁶ se tedy¹⁰¹ posvětit³⁷⁹ a stanete se^{6 207} svatými, neboť svatý jsem já, a nesmíte⁷⁵ sami sebe³⁷⁶ dávat^{379 382} znečišťovat lečjakým^{74 378} lezoucím¹³⁸ tvorem³²⁶, jenž⁵⁷ se plazí³⁸³ po zemi, (45) neboť já jsem Hospodin, váš Bůh³⁸¹, jenž⁵⁷ vás vyvádí^{177 384} ze země Egypta k tomu, abych se vám stal^{207 385} Bohem³⁸⁶, stanete se^{6 207} tedy¹⁰¹ svatými, neboť svatý jsem já.

(46) Toto¹⁸⁷ je zákon¹⁸⁸ o zvířectvu^{5 387} a o letounstvu^{329 387} a o každé živé bytosti^{327 387}, jež⁵⁷ se pohybuje³⁸³ ve vodách, a stran³⁸⁸ každé bytosti³²⁷, jež⁵⁷ leze^{138 360} po zemi (47) k rozlišování^{444 309} mezi nečistým a mezi čistým a mezi živočišstvem jedlým³⁸⁹ a mezi živočišstvem, jež se jíst nesmí⁷⁵.

12 A Hospodin k Mojžíšovi promluvil výrokem: (2) Promluv k Izráelovým dětem³ výrokem: Kdykoli žena

bude donášet plod³⁹⁰ a rodit dítě mužského pohlaví, pak³⁶ bude na sedm dní znečištěna³⁵⁸; bude nečistá jako ve dni odloučení³⁹¹ ve své nevolnosti³⁹². (3) A v osmý den bude⁶ obřezáváno maso⁴⁹³ jeho předkožky (4) a ona bude⁶ po třicet dní a tři dni zůstávat v krvi³⁹³ očistek³⁹⁴; až do vyplnění dní svého očišťování³⁹⁵ nesmí⁷⁵ o nic⁷⁴ svatého zavádít¹³⁷ a do svatyně³⁹⁶ nesmí⁷⁵ vstoupit. (5) A bude-li rodit dítě ženského pohlaví, pak³⁶ bude na dva týdny znečištěna³⁵⁸ jako ve svém odloučení^{391 397} a s krvi³⁹³ očistek³⁹⁴ bude⁶ zůstávat³⁹⁸ po šedesát dní a šest dní. (6) A při vyplnění dní jejího očišťování³⁹⁵ pro syna nebo pro dceru musí⁷⁵ dopravit ke vchodu¹⁰ stanu setkávání² jehně⁸⁶, roční³⁹⁹, k vzestupné oběti⁷, a mládě³⁷ holubice nebo hrdličku k oběti za hřích, ke knězi; (7) ten³⁶ to³⁴ předloží⁶ před tvář Hospodinovu a učiní^{6 400} za ni zadost¹⁵, i bude očištěna³⁵⁸ od toku⁴⁰¹ své krve³⁹³. Toto¹⁸⁷ je zákon¹⁸⁸ o té³⁸⁷, jež⁵⁷ porodí, stran mužského nebo stran ženského pohlaví; (8) a nebude-li její ruka mocí⁷⁵ sehnat⁴⁰² dosti¹⁴⁸ na dobytče¹⁴⁹, pak³⁶ přinese^{6 249} dvě hrdličky nebo dvě mláďata³⁷ holubice, jedno k vzestupné oběti⁷ a jedno k oběti za hřích, a kněz za ni učiní⁶ zadost¹⁵, i bude očištěna³⁵⁸.

13 A Hospodin promluvil k Mojžíšovi a k Árónovi výrokem: (2) Člověk – kdykoli se na kůži jeho masa bude vyskytovat²⁰⁷ naběhlina⁴⁰³ nebo vyrážka⁴⁰⁴ nebo světlá skvrna⁴⁰⁵, takže³⁶ se na kůži jeho masa vyskytne²⁰⁷ jakoby náказа⁴⁰⁶ malomocenství, pak³⁶ bude⁶ přiveden k Árónovi, knězi, nebo k jednomožnému z jeho synů, kněží, (3) a kněz tu náказu⁴⁰⁶ na kůži jeho masa ohledá^{6 132}, jestliže³⁶ se vlas na té náказe⁴⁰⁶ změnil v bílý a ta náказа⁴⁰⁶ je vzhledem⁴⁰⁷ hlubší než⁶⁹³ kůže jeho masa, je to³⁴ náказа⁴⁰⁶ malomocenství, i ohledá^{6 132} ho⁴⁰⁸ kněz a prohlásí⁶ ho⁴⁰⁸ za nečistého⁴⁰⁹. (4) Ale jestliže ta světlá skvrna⁴⁰⁵ – ona je na kůži jeho masa bílá a není vzhledem⁴⁰⁷ hlubší než⁶⁹³ kůže a vlas se nezměnil v bílý, pak³⁶ dá⁶ kněz tu náказu^{406 410} na sedm dní zavřít (5) a v sedmý den ho kněz ohledá^{6 132}, a hle, náказа⁴⁰⁶ v jeho očích zůstala táž⁴¹¹, nerozšířila se náказu⁴⁰⁶ na

kůži; i dá⁶ ho⁴⁰⁸ kněz *podruhé* zavřít na sedm dní (6) a v sedmý den ho⁴⁰⁸ kněz ohledá^{6 132} *podruhé*, a hle, náказа⁴⁰⁶ zeslábla a nerozšířila se náказа⁴⁰⁶ na kůži; i prohlásí⁶ ho⁴⁰⁸ kněz za čistého⁴⁰⁹, je to³⁴ vyrážka^{404 412}; opere⁶ tedy¹⁰¹ svá roucha a bude očištěn³⁵⁸. (7) Ale rozšiřuje-li se vyrážka^{404 412} po svém ukázání knězi k jeho očištění³⁹⁴ zřetelně⁴¹³ na kůži, pak³⁶ bude⁶ knězi ukázána *podruhé* (8) a kněz pohledí^{6 132 414}, a⁴¹⁵ hle, vyrážka^{404 412} se na kůži rozšířila, i prohlásí⁶ ho kněz za nečistého⁴⁰⁹, je to³⁴ malomocenství.

(9) Kdykoli se na člověku bude vyskytovat²⁰⁷ náказа⁴⁰⁶ malomocenství, pak³⁶ bude⁶ přiveden ke knězi (10) a kněz pohledí⁶, a⁴¹⁵ hle, na kůži bílá naběhlina⁴⁰³, jež⁴¹⁶ změnila vlas v bílý, a na té naběhlině⁴⁰³ oživení⁴¹⁷ živého masa – (11) je to³⁴ zastaralé malomocenství na kůži jeho masa, i prohlásí⁶ ho kněz za nečistého⁴⁰⁹, nemusí⁷⁵ ho dávat zavřít, neboť on je nečistý. (12) Ale bují-li⁴¹⁸ malomocenství na kůži veskrze⁴¹⁹, takže³⁶ malomocenství pokryje všechnu kůži té náказы^{406 410}, od jeho hlavy až po jeho nohy, kamkoli oči kněze dohlédnou⁴²⁰, (13) pak³⁶ kněz pohledí^{6 132 414}, a⁴¹⁵ hle, malomocenství pokrylo všechno jeho maso, i prohlásí⁶ tu náказu^{406 410} za čistou⁴⁰⁹; změnil se celý⁴²¹ v bílého, on je čist. (14) Ale v den objevení živého masa na něm bude nečistý, (15) i ohledá^{6 132} kněz to živé maso a prohlásí⁶ ho za nečistého⁴⁰⁹; to živé maso, ono je nečisté, je to³⁴ malomocenství. (16) Ale⁴²² kdykoli živé maso bude opět mizet⁴²³ a změnit se v bílé, (17) pak³⁶ přijde⁶ ke knězi a kněz ho ohledá^{6 132}, a hle⁴¹⁵, náказа⁴⁰⁶ se změnila v bílou, i prohlásí⁶ kněz tu náказu^{406 410} za čistou⁴⁰⁹; on je čist.

(18) A maso – kdykoli se na něm, na jeho kůži, bude vyskytovat²⁰⁷ vřed⁴²⁴ a zhojí se, (19) a na místě⁴¹ toho vředu⁴²⁴ vznikne²⁰⁷ bílá naběhlina⁴⁰³ nebo bílá načervenalá světlá skvrna⁴⁰⁵, pak³⁶ se ukáže⁶ knězi (20) a kněz pohledí⁶, a⁴¹⁵ hle, je vzhledem⁴⁰⁷ nižší než⁶⁹³ kůže a její vlas se změnil v bílý, i prohlásí⁶ ho kněz za nečistého⁴⁰⁹, je to³⁴ náказа⁴⁰⁶ malomocenství, rozbujela se⁴¹⁸ na vředu⁴²⁴. (21) Ale ohledá^{6 132}-li ji kněz, a⁴¹⁵ hle, není na ní

bílého vlasu a ona není nižší než⁶⁹³ kůže a zeslábla ona, pak³⁶ ho dá⁶ kněz na sedm dní zavřít, (22) a rozšiřuje-li se zřetelně⁴¹³ na kůži, pak³⁶ ho kněz prohlásí⁶ za nečistého⁴⁰⁹ – je to³⁴ náказа⁴⁰⁶. (23) Ale zůstávali ta světlá skvrna⁴⁰⁵ táž⁴¹¹, jaká byla⁴²⁵, je to³⁴ jizva⁴²⁶ po vředu⁴²⁴, kněz ho tedy¹⁰¹ prohlásí⁶ za čistého⁴⁰⁹.

(24) Nebo: maso, kdykoli se na jeho kůži bude vyskytovat²⁰⁷ popálenina od ohně a nastane²⁰⁷ oživení⁴¹⁷ té popáleniny, bílá světlá skvrna⁴⁰⁵, – načervenalá nebo bílá⁴²⁷, – (25) a ohledá^{6 132} ji⁴²⁸ kněz, a⁴¹⁵ hle, vlas na té světlé skvrně⁴⁰⁵ se změnil v bílý a ona je vzhledem⁴⁰⁷ hlubší než⁶⁹³ kůže; je to³⁴ malomocenství, rozbujelo se⁴¹⁸ na popálenině, i prohlásí⁶ ho kněz za nečistého⁴⁰⁹, je to³⁴ náказа⁴⁰⁶ malomocenství. (26) Ale ohledá^{6 132}-li ji kněz, a⁴¹⁵ hle, není na světlé skvrně⁴⁰⁵ bílého vlasu a ona není nižší než⁶⁹³ kůže a zeslábla ona, pak³⁶ ho dá⁶ kněz na sedm dní zavřít (27) a v sedmý den ho kněz ohledá^{6 132}; rozšiřuje-li se zřetelně⁴¹³ na kůži, pak³⁶ ho kněz prohlásí⁶ za nečistého⁴⁰⁹, je to³⁴ náказа⁴⁰⁶ malomocenství, (28) ale zůstávali ta světlá skvrna táž⁴¹¹, jaká byla⁴²³, nerozšířila se na kůži a zeslábla ona, je to³⁴ naběhlina⁴⁰³ po popálenině⁴²⁹, i prohlásí⁶ ho kněz za čistého⁴⁰⁹, neboť je to³⁴ jizva⁴²⁶ po popálenině⁴²⁹.

(29) A muž nebo žena – kdykoli se na něm bude vyskytovat²⁰⁷ náказа⁴⁰⁶ na hlavě nebo na bradě⁴³⁰ (30) a ohledá^{6 132} tu náказu^{406 428} kněz, a hle, je vzhledem⁴⁰⁷ hlubší než⁶⁹³ kůže a vlas na ní žlutý, tenký⁴³¹, prohlásí⁶ ho kněz za nečistého⁴⁰⁹, je to³⁴ prašivina⁴³², je to³⁴ malomocenství hlavy nebo brady⁴³⁰. (31) Ale když kněz náказu⁴⁰⁶ té prašiviny⁴³² ohledá^{6 132}, a⁴¹⁵ hle, není vzhledem⁴⁰⁷ hlubší než⁶⁹³ kůže, ale není na ní černého vlasu, pak³⁶ dá⁶ kněz náказu^{406 410} té prašiviny⁴³² na sedm dní zavřít (32) a v sedmý den kněz tu náказu⁴⁰⁶ ohledá^{6 132}, a⁴¹⁵ hle, prašivina⁴³² se nerozšířila a nevyskytl se²⁰⁷ na ní žlutý vlas a není ta prašivina⁴³² vzhledem⁴⁰⁷ hlubší než⁶⁹³ kůže, (33) pak³⁶ se on oholí^{6 433}, ale nebude⁶ holit⁴³³ tu prašivinu⁴³² a kněz tu prašivinu^{410 432} dá⁶ *podruhé* na sedm dní zavřít (34) a v sedmý den kněz tu prašivinu⁴³² ohledá^{6 132}, a hle, nerozšířila se ta prašivina⁴³² na kůži a není ona vzhledem⁴⁰⁷

hlubší než⁶⁹³ kůže, i prohlásí⁶ ho kněz za čistého⁴⁰⁹; opere⁶ tedy¹⁰¹ svá roucha a bude očištěn³⁵⁸. (35) Ale jestliže se po jeho prohlášení za čistého⁴³⁴ prašivina⁴³² na kůži zřetelně⁴¹³ rozšiřuje (36) a kněz ho⁴⁰⁸ ohledá^{132 428}, a⁴¹⁵ hle, prašivina⁴³² se na kůži rozšířila, nemusí⁷⁵ kněz pátrat po žlutém vlasu⁴³⁵, on je nečistý. (37) Ale jestliže prašivina⁴³² zůstala v jeho očích táz⁴¹¹ a vyrostl na ní černý vlas, prašivina⁴³² se zhojila; on je čist a kněz ho za čistého prohlásí^{6 409}.

(38) A muž nebo žena – kdykoli se na kůži jeho masa budou vyskytovat²⁰⁷ světlé skvrny⁴⁰⁵, bílé, světlé skvrny⁴⁰⁵, (39) a kněz pohledí^{132 428}, a⁴¹⁵ hle, na kůži jejich masa bledé⁴³⁶, bílé, světlé skvrny⁴⁰⁵ – je to³⁴ lišej⁴³⁷, rozbujel se⁴¹⁸ na kůži; on je čist. (40) A muž, kdykoli jeho hlava bude plešatět, je on lysý⁴³⁸, on je čist; (41) a bude-li jeho hlava plešatět od okrajů⁴³⁹ jeho tváře, je on holý nad čelem⁴⁴⁰; on je čist. (42) Ale kdykoli se na lysině⁴³⁸ nebo na holině nad čelem⁴⁴⁰ bude vyskytovat²⁰⁷ bílá načervenalá nákaza⁴⁰⁶, je to³⁴ malomocenství rozbujevší se⁴¹⁸ na lysině⁴³⁸ nebo na holině nad čelem⁴⁴⁰; (43) a kněz ho ohledá^{6 132}, a hle, naběhlna⁴⁰³ té nákazy⁴⁰⁶ na jeho lysině⁴³⁸ nebo na jeho holině nad čelem⁴⁴⁰ je bílá, načervenalá, vzhledem jako malomocenství⁴⁴¹ kůže masa; (44) on je muž malomocný, on je nečistý, kněz ho prohlásí⁶ za veskrze⁴⁴² nečistého; jeho nákaza je na jeho hlavě.

(45) A malomocný, na němž je nákaza⁴⁰⁶ – svá roucha bude⁶ mít⁴⁴³ roztržená a svou hlavu bude⁶ mít⁴⁴³ obnaženou^{304 305} a knír⁴⁴⁴ si⁴⁴⁵ musí⁷⁵ zahalit, i bude⁶ volat: Nečistý, nečistý! (46) Po všechny dni, co na něm bude nákaza⁴⁰⁶, bude znečištěn³⁵⁸ – on bude nečistý. Bude⁶ bydlit odděleně⁴⁴⁶, jeho příbytek bude⁶ zevně vůči táboru^{112 113}.

(47) A roucho – kdykoli se na něm bude vyskytovat²⁰⁷ nákaza⁴⁰⁶ malomocenství, na rouchu z vlny nebo na rouchu ze lnu⁴⁴⁷, (48) buď na osnově nebo na útku, ze⁴⁴⁸ lnu i z⁴⁴⁸ vlny, nebo na kůži nebo na jakémkoli⁷⁴ výrobku²³⁶ z kůže, (49) a ta nákaza⁴⁰⁶ na rouchu nebo na kůži nebo na osnově nebo na útku nebo na jakém-

koli⁷⁴ předmětu^{210 211} z kůže bude¹²⁴ nazelenalá nebo načervenalá, je to nákaza⁴⁰⁶ malomocenství a bude⁶ ukázána knězi, (50) a kněz tu nákazu^{406 410} ohledá^{6 132} a dá⁶ tu nákazu^{406 410} na sedm dní zavřít (51) a v sedmý den tu nákazu⁴⁰⁶ ohledá^{6 132}; kdykoli se rozšíří ta nákaza⁴⁰⁶ na rouchu nebo na osnově nebo na útku nebo na kůži, ať je to cokoli^{74 448} z⁴⁴⁸ výrobku^{27 236}, co se z kůže zhotovuje^{68 449}, je ta nákaza⁴⁰⁶, zhoubně⁴⁵⁰ malomocenství, ona je nečistá; (52) i spálí se^{6 20 115} to rouchu nebo osnova nebo útek z vlny^{155 451} nebo ze lnu^{155 451} nebo jakýkoli⁷⁴ předmět^{210 211} z kůže, na němž se ta nákaza⁴⁰⁶ bude vyskytovat²⁰⁷, neboť je to³⁴ zhoubně⁴⁵⁰ malomocenství. (53) Ale uvidí-li kněz, že⁴¹⁵ hle, nákaza⁴⁰⁶ se na rouchu nebo na osnově nebo na útku nebo na jakémkoli⁷⁴ předmětu^{210 211} z kůže nerozšířila, (54) pak³⁶ kněz rozkáže⁶, ať to, na čem ta nákaza⁴⁰⁶ je, operou, a dá⁶ to³⁴ podruhé na sedm dní zavřít; (55) a kněz po vyprání⁴⁵² té nákazy^{406 410} pohledí⁴⁵³, a⁴¹⁵ hle, nákaza^{406 410} nezměnila své vzezření⁴⁵⁴, ač se nákaza⁴⁰⁶ nerozšířila; ona je nečistá, musíš⁷⁵ ji⁴¹⁰ spálit ohněm¹¹⁵, je to³⁴ rozžírání⁴⁵⁵ na jejím⁴¹⁰ prodření⁴³⁸ nebo na jejím⁴¹⁰ ošoupání^{440 456}. (56) Ale uvidí-li kněz, že⁴¹⁵ hle, nákaza⁴⁰⁶ po svém vyprání⁴⁵² zeslábla, pak³⁶ ji z roucha nebo z kůže nebo z osnovy nebo z útku vytrhne⁶, (57) a ukáže-li se ještě na rouchu nebo na osnově nebo na útku nebo na jakémkoli⁷⁴ předmětu^{210 211} z kůže, rozmáhá se⁴¹⁸ ona, musíš⁷⁵ to³⁴ spálit ohněm¹¹⁵, na čem ta nákaza⁴⁰⁶ je. (58) Ale rouchu nebo osnova nebo útek nebo jakýkoli⁷⁴ předmět^{210 211} z kůže, co budeš prát a nákaza⁴⁰⁶ odtamtud⁴⁵⁷ sejde, to³⁶ se opere^{6 20} podruhé a bude očištěno³⁵⁸.

(59) Toto¹⁸⁷ je zákon¹⁸⁸ o nákaze^{388 406} malomocenství roucha z vlny nebo ze lnu nebo osnovy nebo útku nebo jakéhokoli předmětu^{210 211} z kůže stran jeho prohlášení za čistý⁴⁰⁹ nebo stran jeho prohlášení za nečistý⁴⁰⁹.

14 A Hospodin k Mojžíšovi promluvil výrokem: (2) Toto¹⁸⁷ bude zákon^{188 458} postiženého malomocenstvím⁴⁵⁹ v den jeho očištění³⁹⁴; Tu³⁶ bude⁶ přiveden ke knězi (3) a kněz vyjde⁶ ven¹¹¹ vůči táboru^{112 113}; i pohledí⁶ kněz, a⁴¹⁵ hle,

nákaza⁴⁰⁶ malomocností na malomocném⁴⁶⁰ se zhojila. (4) Kněz tedy¹⁰¹ rozkáže⁶, ať se pro toho, *jenž*⁵⁷ se bude dávat očistit, přinesou^{20 249} dva živí čisti ptáčkové⁴⁶¹ a dřevo cedru a červcový šarlat⁴⁶² a yzop⁴⁶³, (5) a kněz rozkáže⁶, ať se jeden ptáček⁴⁶¹ utratí^{18 20} do⁴⁶⁴ nádoby^{210 211} z hlíny²¹² nad živou⁴⁶⁵ vodou; (6) toho živého ptáčka⁴⁶¹ – musí⁷⁵ vzít jeho a dřevo cedru a červcový šarlat⁴⁶² a yzop⁴⁶³ a namočit to¹¹⁰, i živého ptáčka⁴⁶¹, v krvi ptáčka⁴⁶¹ nad živou⁴⁶⁵ vodou utraceného¹⁸ (7) a na toho, *jenž*⁵⁷ se bude dávat očistit od malomocností, sedmkrát nastříkat a prohlásit ho za čistého⁴⁰⁹, a toho živého ptáčka⁴⁶¹ vypustit⁴⁶⁶ na volné pole⁴⁶⁷. (8) A ten, *jenž*⁵⁷ se bude dávat očistit, musí⁷⁵ oprat svá roucha a oholit⁴³³ všechny svůj vlas⁴⁶⁸ a vykoupat se ve vodě²⁵³ a bude čist, a potom bude smět⁷⁵ vstoupit do tábora¹¹², ale vůči svému stanu bude⁶ zůstávat⁴⁶⁹ sedm dní zevně¹¹³. (9) A v sedmý den se stane^{6 207}, že³⁶ bude muset⁷⁵ oholit⁴³³ všechny svůj vlas⁴⁶⁸, svou hlavu i svou bradu⁴³⁰ i svá obočí⁴⁷⁰, ano, všechny svůj vlas⁴⁶⁸ bude muset⁷⁵ oholit⁴³³ a oprat svá roucha a vykoupat své maso ve vodě²⁵³ a bude čist.

(10) A v osmý den musí⁷⁵ dodat²⁴⁹ dva bezvadné⁸ beránky⁸⁶ a jednu bezvadnou⁸ roční⁴⁷¹ ovečku⁴⁷² a tři desetiny⁷⁴⁰ jemné mouky za *oběť* daru⁴⁷, zadělanou^{61 62} olejem, a jeden lóg⁴⁷³ oleje; (11) a kněz, *jenž*⁵⁷ bude očišťovat, postaví⁶ toho člověka⁴⁷⁴, *jenž*⁵⁷ se bude dávat očistit, a toto vše¹¹⁰ před tvář Hospodinovu u vchodu¹⁰ stanu setkávání² (12) a kněz vezme⁶ jednoho beránka⁸⁶ a předloží^{4 6} ho za¹⁵⁰ provinění⁹³, a lóg⁴⁷³ oleje, a poobrací^{6 240} to¹¹⁰ v *oběť* obracení²⁴⁰ před tvář Hospodinovu; (13) a toho beránka⁸⁶ porazí^{6 18 33} na místě⁴¹, kde porázejí¹⁸ *oběť* za hřích a vzestupnou *oběť*⁷, na místě⁴¹ svatém²⁶⁴, neboť *oběť* za provinění⁹³, ona je, jako *oběť* za hřích⁴⁷⁵, pro kněze⁵⁸, ona je nanejvýš svatá⁵⁹. (14) A kněz vezme⁶ z krve *oběti* za provinění⁹³ a dá⁶ kněz na koneček²⁷² pravého ucha toho, *jenž*⁵⁷ se bude dávat očistit, a na palec jeho pravé ruky a na palec jeho pravé nohy; (15) a z lógu⁴⁷³ oleje kněz vezme⁶ a nalije⁶ na levou dlan²⁷⁴ kněze⁴⁷⁶, (16) a kněz z oleje, *jenž bude* na jeho levé dlani²⁷⁴, nabere⁶ svým

pravým prstem¹²² a sedmkrát z toho oleje svým prstem nastříká⁶ před tvář Hospodinovu; (17) a ze zůstatku oleje, *jenž bude* na jeho dlani²⁷⁴, musí⁷⁵ kněz dát na koneček²⁷² pravého ucha toho, *jenž*⁵⁷ se bude dávat očistit, a na palec jeho pravé ruky a na palec jeho pravé nohy; na krev *oběti* za provinění⁹³, (18) a co⁵⁷ bude zůstatvat z oleje, *jenž bude* na dlani²⁷⁴ kněze, musí⁷⁵ dát na hlavu toho, *jenž*⁵⁷ se bude dávat očistit, a před tvář Hospodinovu za něho kněz učiní⁶ zadost⁵, (19) neboť³⁶ kněz uskuteční^{68 286} *oběť* za hřích, takže³⁶ za toho, *jenž*⁵⁷ se bude dávat očistit od své nečistoty¹⁴⁰, zadost učiní¹⁵. A potom se bude^{6 20} porážet¹⁸ vzestupná *oběť*⁷ (20) a kněz bude⁶ vznášet⁴⁷⁷ vzestupnou *oběť*⁷ a *oběť* daru⁴⁷ na oltáři; tak³⁶ za něho kněz bude⁶ činit zadost¹⁵, i bude čist.

(21) Ale jestliže je on nutný⁴⁷⁸ a jeho ruka nestačí¹⁵⁷, pak³⁶ dodá^{6 249} jednoho beránka⁸⁶ za¹⁵⁰ provinění⁹³ k *oběti* obracení²⁴⁰ k učinění zadost¹⁵ za něho a jednu desetinu⁷⁴⁰ jemné mouky, zadělané^{61 62} olejem, k *oběti* daru⁴⁷, a lóg⁴⁷³ oleje, (22) a dvě hrdličky nebo dvě mláďata³⁷ holubice, na něž jeho ruka bude stačit¹⁵⁷, i stane se^{6 207} jedno *oběti* za hřích a jedno vzestupnou *oběť*⁷; (23) dopraví⁶ to¹¹⁰ tedy¹⁰¹ v osmý den k svému očištění³⁹⁴ ke knězi ke vchodu¹⁰ stanu setkávání² před tvář Hospodinovu (24) a kněz vezme⁶ beránka⁸⁶ *oběti* za provinění⁹³ a lóg⁴⁷³ oleje a poobrací^{6 240} to¹¹⁰ před tvář Hospodinovu v *oběť* obracení²⁴⁰, (25) a toho beránka⁸⁶ *oběti* za provinění⁹³ porazí^{6 18 33} a kněz vezme⁶ z krve *oběti* za provinění⁹³ a dá⁶ na koneček²⁷² pravého ucha toho, *jenž*⁵⁷ se bude dávat očistit, a na palec jeho pravé ruky a na palec jeho pravé nohy; (26) a z oleje kněz bude⁶ nalévat na levou dlan²⁷⁴ kněze⁴⁷⁶ (27) a kněz z oleje, *jenž bude* na jeho levé dlani²⁷⁴, svým pravým prstem sedmkrát nastříká⁶ před tvář Hospodinovu, (28) a z oleje, *jenž bude* na jeho dlani²⁷⁴, kněz dá⁶ na koneček²⁷² pravého ucha toho, *jenž*⁵⁷ se bude dávat očistit, a na palec jeho pravé ruky a na palec jeho pravé nohy, na místo⁴¹ krve *oběti* za provinění⁹³, (29) a co⁵⁷ bude zůstatvat z oleje, *jenž bude* na dlani²⁷⁴ kněze, musí⁷⁵ dát na hlavu toho, *jenž*⁵⁷ se bude

dávat očistit, k učinění zadost¹⁵ za něho před tváří Hospodinovou. (30)A jednu z hrdliček nebo z mládat³⁷ holubice, z těch, na něž jeho ruka stačila¹⁵⁷, učiní⁶, (31)nač jeho ruka stačila¹⁵⁷, jedno obětí za hřích a jedno vzestupnou obětí⁷²⁸⁶ s obětí daru⁴⁷⁵⁴; tak³⁶ kněz za toho, jenž⁵⁷ se bude dávat očistit, před tváří Hospodinovou učiní⁶ zadost¹⁵.

(32)Toto¹⁸⁷ je zákon¹⁸⁸ o tom³⁸⁸, na němž je nákaza⁴⁰⁶ malomocenství, jehož ruka nestačí¹⁵⁷, při jeho očišťování³⁹⁴.

(33)A Hospodin k Mojžíšovi a k Áronovi promluvil výrokem: (34)Až budete moci⁷⁵ vstoupit do země Kenázanu, již se já chystám dát⁵⁸⁵ vám v držbu, a já budu na některý dům země vaší držby dopouštět²⁶⁹ nákazu⁴⁰⁶ malomocenství, (35)pak³⁶ ten, jehož⁵³⁶ ten dům bude, přijde⁶ a podá⁶ knězi zprávu¹³³ výrokem: Zdá se¹²⁴¹³² mi jakoby nákaza⁴⁰⁶ v domě⁴⁷⁹. (36)A kněz rozkáže⁶, ať ten dům vyprázdni¹²⁰⁴⁸⁰, dříve než kněz bude vstupovat nákazu⁴⁰⁶ ohledat¹³², ať vše, co je v domě, není nečisté, a potom kněz bude moci⁷⁵ vstoupit ohledat¹³² dům; (37)ohledá⁶¹³² tedy¹⁰¹ tu nákazu⁴⁰⁶, a⁴¹⁵ hle, nákaza⁴⁰⁶ je na stěnách³⁹ domu, důlky nazelenalé nebo načervenalé a vzhledem⁴⁰⁷ nižší než povrch⁶⁹³ stěny³⁹. (38)Kněz tedy¹⁰¹ z domu vyjde⁶ ke vchodu¹⁰ domu a dá⁶ dům na sedm dní zavřít (39)a v sedmý den se kněz vrátí⁶ a pohledí⁶, a⁴¹⁵ hle, nákaza⁴⁰⁶ se na stěnách³⁹ domu rozšířila; (40)i rozkáže⁶ kněz, ať vytrhají ty kameny, na nichž ta nákaza je, a vyhodí¹²⁰ je ven¹¹¹ vůči městu¹¹³, na nečisté místo⁴¹, (41)a dům se zevnitř⁴⁸¹ dokola musí²⁰⁷⁵ oškrábat⁴⁸² a prach⁴⁸³, jež seškrábou, vysypou⁶ ven¹¹¹ vůči městu¹¹³, na nečisté místo⁴¹, (42)a namísto těch kamenů vezmou⁶ a vsadí⁶¹²⁰ jiné¹⁹² kameny, a musí se⁷⁵²⁰ vzít jiná¹⁹² hlína⁴⁸³ a dům se omítne⁶²⁰. (43)A jestliže se nákaza⁴⁰⁶ v domě opět bude vyskytovat⁴²³ a propukne⁴¹⁸ poté, co vytrhali kameny a po oškrabání a po omítnutí⁴⁸⁴ domu, (44)pak³⁶ kněz přijde⁶ a pohledí⁶, a⁴¹⁵ hle, nákaza⁴⁰⁶ se v domě rozšířila; je to³⁴ zhubně⁴⁵⁰ malomocenství v domě, ono je nečisté. (45)I zboží se⁶²⁰³⁶⁵ ten dům – jeho kameny a jeho dříví²⁴ a všechna hlína⁴⁸³ toho domu, to³⁶

se vynese⁶²⁰ ven¹¹¹ vůči městu¹¹³, na nečisté místo⁴¹. (46)A kdo⁵⁷ vstoupí²⁴² do toho domu, po všechny dny, co jej zavřeli, bude až do večera nečistý; (47)a kdo⁵⁷ v tom domě bude spát⁴⁸⁵, musí⁷⁵ oprat svá roucha, a kdo⁵⁷ v tom domě bude jíst⁴⁸⁵, musí⁷⁵ oprat svá roucha. (48)Ale jestliže kněz bude vstupovat a pečlivě⁴⁸⁶ pohledí, a hle⁴¹⁵, nákaza⁴⁰⁶ se v domě po omítnutí⁴⁸⁴ domu nerozšířila, pak³⁶ kněz ten dům prohlásí⁶ za čistý⁴⁰⁹, neboť nákaza⁴⁰⁶ se zhojila.

(49)A k očištění toho domu²⁷⁰ se přinesou⁶²⁰²⁴⁹ dva ptáčkové⁴⁶¹ a dřevo cedru a červcový šarlat⁴⁶² a zyp⁴⁶³; (50)a jeden ptáček⁴⁶¹ se utratí⁶¹⁸²⁰ do⁴⁶⁴ nádoby²¹⁰²¹¹ z hlíny²¹² nad živou⁴⁶⁵ vodou, (51)a vezme⁶⁴⁸⁷ dřevo cedru a červcový šarlat⁴⁶² a zyp⁴⁶³ a živého ptáčka⁴⁶¹ a namočí⁶⁴⁸⁷ to¹⁰ v krvi ptáčka⁴⁶¹ utraceného¹⁸ a v živé⁴⁶⁵ vodě a sedmkrát nastříká⁶⁴⁸⁷ na dům; (52)tak³⁶ dům krví ptáčka⁴⁶¹ a živou⁴⁶⁵ vodou a živým ptáčkem⁴⁶¹ a dřevem cedru a zypem⁴⁶³ a červcovým šarlatem⁴⁶² očistí⁶²⁷¹⁴⁸⁷ (53)a toho živého ptáčka⁴⁶¹ vypustí⁶⁴⁶⁶⁴⁸⁷ ven¹¹¹ vůči městu¹¹³ na volné pole⁴⁶⁷. Tak³⁶ za dům učiní⁶⁴⁸⁵ zadost¹⁵, i bude očištěn³⁵⁸.

(54)Toto¹⁸⁷ je zákon¹⁸⁸ stran jakékoli⁷⁴ nákazy⁴⁰⁶ malomocenství a stran prašiviny⁴³² (55)a stran malomocenství na rouchu a stran domu (56)a stran naběhliny⁴⁰³ a stran vyrážky⁴⁰⁴ a stran světlé skvrny⁴⁰⁵ (57)a k poučení⁴⁸⁸ o dni, kdy je kdo čist⁴⁸⁹, a o dni, kdy je kdo nečistý⁴⁸⁹. Toto¹⁸⁷ je zákon¹⁸⁸ o malomocenství³⁸⁷.

15 A Hospodin k Mojžíšovi a k Áronovi promluvil výrokem: (2)Promluďte k Izráellovým dětem³ a řekněte k nim: Kterýkoli muž⁴⁹⁰ – kdykoli bude mít výtok⁴⁹¹⁴⁹² ze svého masa⁴⁹³, jeho výtok⁴⁹¹ – on bude⁴⁹⁴ nečistý. (3)A toto¹⁸⁷ bude jeho nečistota¹⁴⁰ při jeho výtoku⁴⁹¹: Ať jeho maso⁴⁹³ svůj⁴⁹⁵ výtok⁴⁹¹ jako hlen vypustí či se jeho maso⁴⁹³ před svým⁴⁹⁵ výtokem¹¹⁷⁴⁹¹ uzavře, je to³⁴ jeho nečistota¹⁴⁰. (4)Každé lůžko, na němž ten, kdo⁵⁷ má výtok⁴⁹¹⁴⁹², bude ležet, bude nečisté, a každý předmět²¹⁰²¹¹, na němž bude sedět, bude nečistý; (5)a každý²⁹³, kdo bude sahat na¹³⁷ jeho lůžko, musí⁷⁵ oprat svá roucha a vykoupat se ve vodě²⁵³

a bude až do večera znečištěn³⁵⁸, (6) a ten, *kdo*⁵⁷ bude sedět na předmětu^{210 211}, na němž seděl ten, *kdo*⁵⁷ má výtok^{491 492}, musí⁷⁵ oprat svá roucha a vykoupat se ve vodě²⁵³ a bude až do večera znečištěn³⁵⁸, (7) a ten, *kdo*⁵⁷ sáhne na¹³⁷ maso toho, *kdo*⁵⁷ má výtok^{491 492}, musí⁷⁵ oprat svá roucha a vykoupat se ve vodě²⁵³ a bude až do večera znečištěn³⁵⁸. (8) A kdykoli ten, *kdo*⁵⁷ má výtok^{491 492}, bude plivat na čistého, pak³⁶ *on* musí⁷⁵ oprat svá roucha a vykoupat se ve vodě²⁵³ a bude až do večera znečištěn³⁵⁸, (9) a každé vozidlo⁴⁹⁶, na němž se ten, *kdo*⁵⁷ má výtok^{491 492}, poveze⁴⁹⁷, bude nečisté, (10) a každý, *kdo*⁵⁷ sáhne na¹³⁷ cokoli⁷⁴, co bylo pod ním, bude až do večera nečistý, a ten, *kdo*⁵⁷ to¹⁰ zdvihne²⁹¹, musí⁷⁵ oprat svá roucha a vykoupat se ve vodě²⁵³ a bude až do večera znečištěn³⁵⁸, (11) a každý, na koho ten, *kdo*⁵⁷ má výtok^{491 492}, bude sahat¹³⁷ a své ruce vodou neopláchl, ten³⁶ musí⁷⁵ oprat svá roucha a vykoupat se ve vodě²⁵³ a bude až do večera znečištěn³⁵⁸. (12) A nádoba^{210 211} z hlíny²¹², na níž ten, *kdo*⁵⁷ má výtok^{491 492}, bude sahat¹³⁷, musí⁷⁵ být roztržena, a každá nádoba^{210 211} ze dřeva musí⁷⁵ být vypláchnuta⁴⁹⁸ vodou.

(13) A kdykoli bude ten, *kdo*⁵⁷ má výtok^{491 492}, od svého výtoku⁴⁹¹ čist⁴⁹⁹, pak³⁶ si k svému prohlášení za čistého⁴⁰⁹ napočte⁶ sedm dní, i opere⁶ svá roucha a vykoupe⁶ své maso v živé⁴⁶⁵ vodě²⁵³ a bude očištěn³⁵⁸. (14) A v osmý den si musí⁷⁵ přinést²⁴⁹ dvě hrdličky nebo dvě mláďata³⁷ holubice a přijít před tvář Hospodinovu ke vchodu¹⁰ stanu setkávání² a dát je knězi (15) a kněz z nich⁵⁰⁰ učiní⁶ jedno oběti za hřích a jedno vzestupnou oběti^{7 286}; tak³⁶ za něho kněz před tvář Hospodinovu učiní⁶ zadost¹⁵ stran^{95 129} jeho výtoku⁴⁹¹.

(16) A muž, kdykoli z něho bude vycházet⁶⁶⁰ výlev⁵⁰¹ semene, pak³⁶ vykoupe⁶ všechno své maso ve vodě²⁵³ a bude až do večera znečištěn³⁵⁸, (17) a každé roucho a každá kůže, na níž se výlev⁵⁰¹ semene bude dostávat²⁰⁷, to³⁶ se opere⁶ ve vodě a bude až do večera znečištěno³⁵⁸, (18) a žena, s níž⁵⁰² muž s výlevem⁵⁰¹ semene bude ležet – ti³⁶ se vykoupají⁶ ve vodě²⁵³ a budou až do večera znečištění³⁵⁸.

(19) A žena, kdykoli bude mít výtok^{491 492} (její výtok⁴⁹¹ v jejím mase⁴⁹³ bude krev), bude⁶ po sedm dní ve svém odloučení³⁹¹ a každý, *kdo*⁵⁷ na ni sáhne¹³⁷, bude až do večera nečistý, (20) a vše, na čem ve svém odloučení³⁹¹ bude ležet, bude nečisté, a vše, na čem bude sedět, bude nečisté, (21) a každý, *kdo*⁵⁷ sáhne na¹³⁷ její lůžko, musí⁷⁵ oprat svá roucha a vykoupat se ve vodě²⁵³ a bude až do večera znečištěn³⁵⁸, (22) a každý, *kdo*⁵⁷ sáhne na¹³⁷ jakýkoli⁷⁴ předmět^{210 211}, na němž *ona* seděla, musí⁷⁵ oprat svá roucha a vykoupat se ve vodě²⁵³ a bude až do večera znečištěn³⁵⁸, (23) *bude-li* on jen¹⁰¹ u lůžka nebo u předmětu^{210 211 503}, na nějž *ona* sedá, bude svým zavazením⁵⁰⁴ o¹³⁷ něj⁵⁰⁵ až do večera nečistý. (24) A jestliže s ní⁵⁰² vůbec⁵⁰⁶ bude ležet muž a bude se na něho dostávat²⁰⁷ její poskvrna^{391 507}, pak³⁶ bude na sedm dní znečištěn³⁵⁸ a každé lůžko, na němž bude ležet, bude nečisté. (25) A žena, kdykoli bude mít výtok^{491 492}, výtok⁴⁹¹ své krve, mnoho dní mimo čas⁵⁰⁸ svého odloučení³⁹¹, nebo kdykoli bude mít výtok^{491 492} nad čas svého odloučení³⁹¹, bude *ona* po všechny dni výtoku⁴⁹¹ svého znečištění¹⁴⁰ jako v dni¹²⁰ svého odloučení³⁹¹, nečistá; (26) *po* všechny dni jejího výtoku⁴⁹¹ jí⁵⁰⁹ bude každé lůžko, na němž bude ležet, jako lůžko jejího odloučení³⁹¹, a každý předmět^{210 211}, na němž bude sedět, bude nečistý jako nečistota^{140 510} jejího odloučení³⁹¹. (27) A každý, *kdo*⁵⁷ na to¹⁰ sáhne¹³⁷, bude nečistý, i opere⁶ svá roucha a vykoupe se⁶ ve vodě²⁵³ a bude až do večera znečištěn³⁵⁸.

(28) A *bude-li* od svého výtoku⁴⁹¹ očištěna³⁵⁸, pak³⁶ si napočte⁶ sedm dní a potom bude čista. (29) A v osmý den si musí⁷⁵ přinést²⁴⁹ dvě hrdličky nebo dvě mláďata³⁷ holubice a dopravit je ke knězi ke vchodu¹⁰ stanu setkávání (30) a kněz učiní⁶ jedno oběti za hřích a jedno vzestupnou oběti^{7 286}; tak³⁶ za ni kněz před tvář Hospodinovu učiní⁶ zadost¹⁵ stran^{95 129} výtoku⁴⁹¹ jejího znečištění¹⁴⁰.

(31) Tak³⁶ budete⁶ oddělovat^{124 511} Izráelovy děti³ od jejich nečistoty¹⁴⁰, ať ve své nečistotě^{140 512} nemusejí⁷⁵ mřít při svém znečišťování⁵¹² mého obydlí²⁶⁵, jež je v jejich středu.

(32) Toto¹⁸⁷ je zákon o tom³⁸⁷, kdo⁵⁷ má výtok^{491 492} a o tom³⁸⁸, z něhož vychází¹⁶⁶⁰ výlev⁵⁰¹ semene k jeho znečišťování jím, (33) a o trpící³⁸⁸ nevolnosti^{392 513} ve svém odloučení³⁹¹, totiž³⁶ o postiženém^{387 514} svým výtokem^{491 515} stran mužského pohlaví i stran ženského pohlaví, a stran muže, jenž bude ležet s nečistou⁵⁰².

16 A Hospodin k Mojžíšovi promluvil po smrti dvou synů Árónových při jejich přiblížení⁴²⁴⁶ před tvář Hospodinovu, kdy³⁶ umřeli; (2) Hospodin tedy¹⁰¹ k Mojžíšovi řekl: Promluv k Árónovi, svému bratru, ať ne v kterýkoli⁷⁴ čas vstupuje do svatyně¹⁰⁴ zevnitř⁴⁸¹ vůči oponě¹¹³ k slitovnici^{198 516 517}, jež je na skřínce⁵¹⁸, ať nemusí⁷⁵ mřít, neboť se nad slitovnicí⁵¹⁶ v oblaku budu ukazovat. (3) Do svatyně¹⁰⁴ bude Áróň vstupovat takto⁵¹⁹: s mladým býkem^{7 69} k oběti za hřích a beranem k vzestupné oběti⁷; (4) musí⁷⁵ si obléci svatou tuniku^{254 264} z plátna a na jeho mase⁴⁹³ budou⁶ spodky z plátna a musí⁷⁵ se ovinout²⁵⁵ opaskem²⁵⁶ z plátna a obtočit⁵²⁰ se turbanem z plátna; to³⁴ jsou svatá roucha²⁶⁴, i umyje⁶ své maso vodou²⁵³ a oblékne⁶ si je. (5) A od²⁴³ shromáždění¹¹⁶ Isráelových dětí³ musí⁷⁵ vzít dva chluptace¹²⁸ z koz k oběti za hřích a jednoho berana k vzestupné oběti⁷, (6) a Áróň přivede⁶ blíže⁴²⁴⁶ býka oběti za hřích, jenž⁵²¹ bude pro něho^{58 522}, a učiní⁶ zadost¹⁵ v prospěch svůj a v prospěch svého domu.

(7) A vezme⁶ ty dva chluptace¹²⁸ a postaví⁶ je před tvář Hospodinovu u vchodu¹⁰ stanu setkávání² (8) a na ty dva chluptace¹²⁸ dá⁶ Áróň losy, jeden los pro Hospodina a jeden los za kozla odchodu⁵²³; (9) a toho chluptace¹²⁸, na něhož vyjde⁷⁷ los pro Hospodina, přivede⁶ Áróň blíže⁴²⁴⁶ a učiní⁶ ho oběti za hřích²⁸⁶, (10) a ten chluptace¹²⁸, na něhož vyjde⁷⁷ los za kozla odchodu⁵²³, se bude⁶ před tvář Hospodinovu postavit živý k učinění na něm zadost¹⁵ jeho vypuštěním^{466 524} do pustiny jako kozla odchodu⁵²³.

(11) A Áróň blíže přivede^{46 246} býka oběti za hřích, jenž⁵²¹ bude pro něho^{58 522}, a učiní⁶ zadost¹⁵ v prospěch svůj a v prospěch svého domu, totiž³⁶ porazí^{16 18} býka oběti za hřích, jenž⁵²¹ bude pro něho^{58 522}, (12) a vezme⁶ kadidelnici²⁹⁴ plnou⁵¹ žhavého uhlí

z ohně z oltáře¹³¹ z přítomnosti²⁹² tváře Hospodinovy a plné své hrsti⁵²⁵ kouřidla²⁹⁵ z vonných koření¹⁰⁷, rozmělněného⁵²⁶; to³⁶ vnese⁶ zevnitř⁴⁸¹ vůči oponě¹¹³ (13) a kouřidlo²⁹⁵ dá⁶ před tvář Hospodinovou na oheň, ať oblak kouřidla²⁹⁵ zakryje slitovnici⁵¹⁶, jež je nad svědectvím, ať nemusí⁷⁵ mřít. (14) A vezme⁶ z krve býka a svým prstem sedmkrát nastříká⁶ na povrch⁵²⁷ slitovnice⁵¹⁶ k východu a sedmkrát svým prstem nastříká⁶ z krve před slitovnicí^{516 528}. (15) A porazí^{16 18} chluptace¹²⁸ oběti za hřích, jenž bude pro lid^{58 522}, a jeho krev vnese⁶ dovnitř⁵²⁹ vůči oponě¹¹³ a učiní⁶ s jeho krví⁵³⁰ podle toho, co učinil s krví¹²³ býka, totiž³⁶ nastříká⁶ jí na slitovnici⁵¹⁶ a před slitovnicí^{516 528}. (16) Tak³⁶ učiní⁶ zadost¹⁵ za svatyni¹⁰⁴ stran^{95 129} nečistot¹⁴⁰ Isráelových dětí³ a stran^{95 129} jejich přestoupení^{120 531} co do všech jejich hříchů, a tak bude⁶ činit se stanem¹²³ setkávání², jenž⁵⁷ s nimi sídlí²⁶⁵ vprostřed jejich nečistot¹⁴⁰. (17) A když on vstoupí³⁶¹ k učinění zadost¹⁵ ve svatyni¹⁰⁴, nesmí⁷⁵ až do jeho vyjití být ve stanu setkávání² žádný⁷⁴ člověk; i učiní⁶ zadost¹⁵ v prospěch svůj a v prospěch svého domu a v prospěch celého sejití¹¹⁸ Isráelova. (18) A vyjde⁶ k oltáři, jenž je před tvář Hospodinovou, a učiní⁶ za něj zadost¹⁵, totiž³⁶ vezme⁶ z krve býka a z krve chluptace¹²⁸ a dá⁶ na rohy oltáře dokola (19) a sedmkrát na něj svým prstem nastříká⁶, i očistí⁶ jej a posvětit⁶ jej stran^{95 129} nečistot¹⁴⁰ Isráelových dětí³.

(20) A až skončí⁵³² s činěním⁹⁵ zadost¹⁵ za svatyni¹⁰⁴ a za stan setkávání² a za oltář, přivede^{6 143} blíže⁴²⁴⁶ toho živého chluptace¹²⁸, (21) i položí⁶ Áróň na³ hlavu toho živého chluptace¹²⁸ obě své ruce a vyzná⁶ nad ním všechny nepravosti¹³⁴ Isráelových dětí³ a všechna jejich přestoupení⁵³¹ stran všech jejich hříchů a vloží^{6 269} je na hlavu toho chluptace¹²⁸; toho³⁶ vypustí^{6 466} skrze²⁸¹ připraveného⁵³³ muže do pustiny, (22) ať ten chluptace¹²⁸ na sobě zane^{292 303} všechny jejich nepravosti¹³⁴ do odlehle⁵³⁴ země; vypustí^{6 466} tedy¹⁰¹ toho chluptace¹²⁸ v pustinu. (23) A Áróň vstoupí⁶ do stanu setkávání² a stáhne⁶ roucha z plátna, jež si oblékl při svém vstupu do svatyně¹⁰⁴, a nechá⁶ je tam, (24) a vykoupe⁶ své maso

ve vodě²⁵³ na svatém místě⁴¹, i oblékne⁶ si svá roucha a vyjde⁶ a vykoná^{6 68 286} svou vzestupnou oběť⁷ a vzestupnou oběť⁷ lidu a učiní⁶ zadost¹⁵ v prospěch svůj a v prospěch lidu. (25) A tuk oběti za hřích musí⁷⁵ dát na oltář obrátit²⁹ v kouř³⁰. (26) A ten, kdo⁵⁷ vypustí^{242 466} chlupatce¹²⁸, jenž byl za kozla odchodu⁵²³, musí⁷⁵ oprat svá roucha a vykoupat své maso ve vodě²⁵³ a potom bude smět⁷⁵ vstoupit do tábora¹¹². (27) A býk oběti za hřích a chlupatec¹²⁸ oběti za hřích, jejichž krev byla vnesena k učinění zadost¹⁵ ve svatyni¹⁰⁴, se musejí^{20 75} vynést ven¹¹¹ vůči táboru^{112 113} a spálí^{6 120} je ohněm¹¹⁵, jejich kůže¹²⁰ a jejich maso a jejich lejna²⁷, (28) a ten, kdo⁵⁷ je spálí^{115 242}, musí⁷⁵ oprat svá roucha a vykoupat své maso ve vodě²⁵³ a potom bude smět⁷⁵ vstoupit do tábora¹¹².

(29) A trvalým ustanovením^{90 91 386} se vám stane^{6 207 535} V sedmém měsíci, v desátý den toho měsíce⁵³⁶, budete⁶ ponižovat⁵³⁷ sami sebe³⁷⁶ a nesmíte⁷⁵ konat žádně⁷⁴ zaměstnání²³⁶, domácí^{33 538} i cizinec⁵³⁹, jenž⁵⁷ bude pobývat⁵⁴⁰ vprostřed vás, (30) neboť v tento den se za vás bude²⁰ činit zadost¹⁵ k očištění vás, ode všech svých hříchů budete před tváří Hospodinovou očišťováni. (31) To³⁴ vám bude sobotou⁵⁴¹ odpočívání⁵⁴², když^{36 543} sami sebe³⁷⁶ ponížíte⁵³⁷ – trvalé ustanovení^{90 91}. (32) A zadost učiní^{6 15} kněz, jenž bude pomazaný²⁰³ a jehož ruka bude naplněná^{203 544 545} k zastávání kněžství²⁴⁷ namísto jeho otce, i oblékne⁶ si roucha z plátna, svatá roucha²⁶⁴, (33) a učiní⁶ zadost¹⁵ za svatou svatyni^{264 396} a za stan setkávání² a za oltář bude⁶ činit zadost¹⁵, a za kněží a za všecken lid sejítí¹¹⁸ bude⁶ činit zadost¹⁵. (34) A toto se vám stane^{6 207} trvalým ustanovením^{90 91 386} k činění zadost¹⁵ za Izráelovy děti³ stran^{95 129} všech jejich hříchů jednou v roce. I učinilo se²⁰ podle toho, co Hospodin Mojžíšovi rozkázal.

17 A Hospodin k Mojžíšovi promluvil výrokem: (2) Promluvil k Áronovi a k jeho synům a ke všem Izráelovým dětem³ a řekni k nim: Toto¹⁸⁷ je věc²⁸⁰, již Hospodin rozkázal výrokem: (3) Kterýkoli muž^{474 490} z domu Izráelova, jenž bude porážet¹⁸ hovězí dobytče¹⁰⁹ nebo ovci⁸⁶ nebo kozu⁸⁶ v táboře¹¹² nebo

jenž bude porážet¹⁸ cokoli zevně vůči táboru^{112 113} (4) a nedopraví to³⁴ ke vchodu¹⁰ stanu setkávání² k předložení⁴ obětinného daru⁴ Hospodinu k průčelí⁸⁷ obydli²⁶⁵ Hospodinova – onomu muži⁴⁷⁴ bude počítána²³⁰ krev; prolil krev, i bude⁶ onen muž⁴⁷⁴ vyťat²³⁴ zprostřed⁵⁴⁶ svého lidu – (5) proto, aby Izráelovy děti³ dopravovaly své oběti⁵⁴⁷, jež oni zabíjejí⁵⁴⁸ ve volném poli⁴⁶⁷ – ať je Hospodinu dopravují¹²⁴ ke vchodu¹⁰ stanu setkávání², ke knězi, a obětují^{124 548} je Hospodinu v oběti pokojných hodů⁸³. (6) A kněz vykropí⁶ krev na¹⁹ oltář Hospodinův u vchodu¹⁰ stanu setkávání² a tak dá⁶ na oltář obrátit²⁹ v kouř³⁰ k líbezné³¹ vůni Hospodinu; (7) a nebudou⁶ již obětovat⁵⁴⁹ své oběti chlupatcům^{128 550}, za nimiž oni chodí smilnit⁵⁵¹. Toto jim bude⁶ trvalým ustanovením^{90 91} po jejich pokoleních⁹².

(8) A musíš⁷² k nim říci: Kterýkoli muž^{474 490} z domu Izráelova i z cizinců^{27 539}, jenž bude pobývat⁵⁴⁰ vprostřed nich, jestliže⁵⁵² bude vznášet⁴⁷⁷ vzestupnou⁷ nebo jinou oběť (9) a nebude ji dopravovat ke vchodu stanu setkávání² k obětování²⁸⁶ jí Hospodinu, pak³⁶ musí⁷⁵ onen muž⁴⁷⁴ být vyťat²³⁴ ze svého lidu²³³.

(10) A kterýkoli muž^{474 490} z domu Izráelova i z cizinců^{27 539}, kdo⁵⁷ pobývá⁵⁴⁰ vprostřed vás, jestliže⁵⁵² bude jíst jakoukoli⁷⁴ krev, pak³⁶ budu proti duši, jež⁵⁷ bude jíst krev, zaměřovat^{269 553} svou tvář a ji vytínat²³⁴ zprostřed⁵⁴⁶ jejího lidu, (11) neboť žití⁵⁵⁴ masa – ono je v krvi a já jsem vám ji dal na oltář k činění zadost¹⁵ za vaše duše, neboť krev – ona činí zadost¹⁵ žitím^{554 555}. (12) Proto jsem Izráelovým dětem³ řekl: Žádná⁷⁴ duše z vás nesmí⁷⁵ jíst krev, ani cizinec⁵³⁹, kdo⁵⁷ pobývá⁵⁴⁰ vprostřed vás, nesmí⁷⁵ krev jíst, (13) a kterýkoli muž^{474 490} z domu Izráelova i z cizinců^{27 539}, kdo⁵⁷ pobývá⁵⁴⁰ vprostřed vás, jestliže⁵⁵² bude lovit úlovek⁵⁵⁶, savce⁵⁵⁷ nebo ptáka⁵⁵⁸, jenž se smí⁷⁵ jíst, pak³⁶ musí⁷⁵ vylít jeho krev a přikrýt jí zemí⁴⁸³, (14) neboť žití⁵⁵⁴ všeho masa je jeho krev, ona je za⁵⁵⁹ jeho žití⁵⁵⁴; řekl jsem tedy¹⁰¹ Izráelovým dětem³: Krev žádného⁷⁴ masa nesmíte⁷⁵ jíst, neboť žití⁵⁵⁴ všeho masa, to³⁴ je jeho krev; každý pojedší jí bude muset⁷⁵ být vyťat²³⁴.

(15) A každá duše, jež bude jíst zdechlinu aneb rozervané, z domácích^{27 155 538} i z cizinců^{27 155 539}, ta³⁶ musí⁷⁵ oprat své roucha a vykoupat se ve vodě²⁵³ a bude až do večera znečištěna³⁵⁸; pak³⁶ bude očištěna³⁵⁸; (16) a jestliže nebude prát a své maso nebude koupat²⁵³, pak³⁶ ponese²⁹¹ svou nepravost^{134 135}.

18 A Hospodin k Mojžíšovi promluvil výrokem: (2) Promluv k Izráelovým dětem³ a řekni k nim: Já jsem Hospodin, váš Bůh³⁸¹; (3) nesmíte⁷⁵ se chovat⁶⁸ podle chování^{120 560} země Egypta, v níž jste bydleli, aniž se smíte⁷⁵ chovat⁶⁸ podle chování^{120 560} země Kenáanu, kam se vás já chystám uvést⁵⁸⁵, aniž smíte⁷⁵ chodit⁵⁶¹ v jejich ustanoveních^{90 562}; (4) budete⁶ vykonávat⁶⁸ mé předpisy¹⁵⁶ a budete⁶ zachovávat²⁷⁷ má ustanovení⁹⁰ k chození⁵⁶¹ v nich⁵⁶²; já jsem Hospodin, váš Bůh³⁸¹, (5) ano, budete⁶ zachovávat²⁷⁷ má ustanovení⁹⁰ a mé předpisy¹⁵⁶, v nichž⁵⁶³ člověk, bude-li je vykonávat⁶⁸, bude¹⁴³ žít. Já jsem Hospodin.

(6) Žádný člověk^{474 490} se nesmí⁷⁵ přiblížit²⁴⁶ k nikomu⁷⁴ pokrevně příbuznému⁵⁶⁴ k odkrytí nahoty; já jsem Hospodin. (7) Nesmíš⁷⁵ odkryt nahotu svého otce ani nahotu své matky; ona je tvá matka, nesmíš⁷⁵ odkryt její nahotu. (8) Nesmíš⁷⁵ odkryt nahotu ženy tvého otce; to³⁴ je nahota tvého otce. (9) Nahotu své sestry, dcery tvého otce nebo dcery tvé matky, potomkyně⁵⁶⁵ domu nebo potomkyně⁵⁶⁵ zevnějšku^{566 567} – nesmíš⁷⁵ odkryt jejich nahotu. (10) Nahotu dcery tvého syna nebo dcery tvé dcery – nesmíš⁷⁵ odkryt jejich nahotu, neboť ony jsou tvá nahota. (11) Nahotu dcery ženy tvého otce, potomkyně⁵⁶⁵ tvého otce – ona je tvá sestra, nesmíš⁷⁵ odkryt její nahotu. (12) Nesmíš⁷⁵ odkryt nahotu sestry tvého otce, ona je blízká příbuzná⁵⁶⁴ tvého otce. (13) Nesmíš⁷⁵ odkryt nahotu sestry tvé matky, neboť ona je blízká příbuzná⁵⁶⁴ tvé matky. (14) Nesmíš⁷⁵ odkryt nahotu bratra tvého otce, k jeho ženě se nesmíš⁷⁵ přiblížit²⁴⁶, ona je tvá teta. (15) Nesmíš⁷⁵ odkryt nahotu své snachy, ona je žena tvého syna, nesmíš⁷⁵ odkryt její nahotu. (16) Nesmíš⁷⁵ odkryt nahotu ženy tvého bratra, to³⁴ je nahota tvého bratra.

(17) Nesmíš⁷⁵ odkryt nahotu ženy a její dcery, dceru její dcery ani dceru jejího syna nesmíš⁷⁵ pojmut k odkrytí její nahoty, ony jsou blízké příbuzenstvo⁵⁶⁴ – to³⁴ je hanebnost⁵⁶⁸. (18) Aniž smíš⁷⁵ pojmut ženu k její sestře jako sokyni⁵⁶⁹ k odkrytí její nahoty vedle ní⁵⁴ za jejího života⁵⁷⁰, (19) aniž se smíš⁷⁵ přiblížit²⁴⁶ k ženě v odloučení³⁹¹ její nečistoty¹⁴⁰ k odkrytí její nahoty, (20) aniž si smíš⁷⁵ dovolit^{269 571} přilehnutí k ženě svého soukmenovce¹⁷² k vypuštění semene⁵⁷², k znečištění¹⁴⁰ jí¹⁴².

(21) A ze svého semene nesmíš⁷⁵ přepustit⁵⁷³ Mólchovi⁵⁷⁴, aniž smíš⁷⁵ znesvětit⁵⁷⁵ jméno svého Boha – já jsem Hospodin; (22) aniž smíš⁷⁵ s mužským pohlavím⁵⁷⁶ ulehnout, jako se uléhá s ženou⁵⁷⁷ – to³⁴ je ošklivost⁵⁷⁸; (23) a nesmíš⁷⁵ si dovolit^{269 571} přilehnutí⁵⁷² při žánění⁷⁴ zvířeti^{5 142} k znečištění¹⁴⁰ jím¹⁴², aniž se žena smí⁷⁵ postavit před zvíře^{5 528} k podlehnutí⁵⁷⁹ jemu⁵⁸⁰ – to³⁴ je zvrácenost⁵⁸¹.

(24) Žádnou z těchto věcí⁵⁸² se nebudete⁶ znečišťovat⁵⁸³, neboť všemi těmito věcmi jsou⁵⁸⁴ znečištěny národy, jež se já chystám vypudit^{466 585} před vaší tvář¹¹⁷, (25) a znečistila se země, navštívím⁵⁸⁶ tedy¹⁰¹ její nepravost¹³⁴ na ní, i vyzvrací ta země své obyvatele. (26) Vy tedy^{101 587} budete⁶ zachovávat²⁷⁷ má ustanovení⁹⁰ a mé předpisy¹⁵⁶ a nesmíte⁷⁵ činit nic ze všech těchto ošklivostí⁵⁷⁸, domácí^{33 538} i cizinec⁵³⁹, jenž⁵⁷ pobývá⁵⁴⁰ vprostřed vás (27) (neboť všechny tyto ošklivosti⁵⁷⁸ činili¹²⁴ lidé⁴⁷⁴ té země, kteří byli před vámi⁵⁸⁸, a země se znečistila), (28) ať vás země nemusí⁷⁵ vyzvracet při vašem znečišťování^{140 589} jí, jako vyzvracela národy, jež byly před vámi⁵⁸⁸, (29) neboť každý, kdo bude provádět⁶⁸ něco ze všech těchto ošklivostí⁵⁷⁸ – pak³⁶ budou duše, jež⁵⁷ je provádějí^{68 590}, muset⁷⁵ být vytaty²³⁴ zprostřed svého lidu. (30) Budete⁶ tedy¹⁰¹ zachovávat²⁷⁷ mé nařízení²⁷⁸, ať nečiníte nic⁵⁹¹ z ustanovení^{90 120} ošklivostí⁵⁷⁸, jež se činily¹²⁴ před vámi⁵⁸⁸, a nesmíte⁷⁵ se jimi znečišťovat⁵⁸³; já jsem Hospodin, váš Bůh³⁸¹.

19 A Hospodin k Mojžíšovi promluvil výrokem: (2) Promluv ke všemu shromáždění¹¹⁷ Izráelových dětí

a řeční k nim: Musíte⁷⁵ být svatí, neboť svatý jsem já, Hospodin, váš Bůh.

(3) Každý²⁹³ budete⁶ ctít svou matku⁵⁹² a svého otce a budete⁶ zachovávat²⁷⁷ mé soboty⁵⁴¹; já jsem Hospodin, váš Bůh³⁸¹. (4) Nebudete⁶ se obracet k modlám⁵⁹³ a nesmíte⁷⁵ si zhotovit⁶⁸ boha – slitinu; já jsem Hospodin, váš Bůh³⁸¹.

(5) A kdykoli budete Hospodinu obětovat oběť pokojných hodů⁸³, budete⁶ ji obětovat k svému blahovlnnému přijetí¹¹; (6) bude⁶ se jíst v den vašeho obětování a nazítří²²⁷, ale co bude⁵⁷ pozůstaveno až do třetího dne, musí⁷⁵ být spáleno ohněm¹¹⁵, (7) a bude-li se přece²²⁸ v třetí den jíst, bude ono poskvrnou²³¹, nebude blahovlnně přijímáno¹¹ (8) a pojedší jí⁵⁹⁴ ponese²⁹¹ svou nepravost¹³⁴¹³⁵, neboť znesvětil⁵⁷⁵ svatou věc⁵⁹⁵ Hospodinovu, i bude⁶ ona duše vyřata²³⁴ ze svého lidu²³³.

(9) A při vašem žetí žně vaší země nesmíš⁷⁵ zcela dožínat⁵⁹⁶ okraje²⁷⁴³⁹ svého pole, aniž smíš⁷⁵ sbírat paběrky²⁷ své žně, (10) aniž smíš⁷⁵ paběrkovat⁵⁹⁷ svou vinici, aniž smíš⁷⁵ sbírat opadané⁵⁹⁸ ovoce své vinice – to¹¹⁰ budeš⁶ přenechávat chudému⁵⁹⁹ a cizinci⁵³⁹; já jsem Hospodin, váš Bůh³⁸¹.

(11) Nesmíte⁷⁵ krást, aniž smíte⁷⁵ oklamávat⁶⁰⁰, aniž se smíte⁷⁵ kdokoli⁴⁷⁴ proti svému soukmenovci¹⁷²⁶⁰¹ dopouštět věrolomnosti⁶⁰², (12) aniž smíte⁷⁵ v mém jménu přísahat podvodně⁶⁰²⁶⁰³, takže bys jméno svého Boha znesvěcoval⁵⁷⁵; já jsem Hospodin. (13) Svého bližního⁶⁰⁴ nesmíš⁷⁵ vydírat¹⁷⁷, aniž smíš⁷⁵ loupit¹⁸⁰; plat⁶⁰⁵ námezdníka⁶⁰⁶ nesmíš⁷⁵ u tebe zůstat přes noc⁶⁰⁷ až do jitra.

(14) Nesmíš⁷⁵ zlořčit hluchému, aniž smíš⁷⁵ položit²⁶⁹ překážku před slepého⁵²⁸, nýbrž³⁶ budeš⁴ mít úctu⁶⁰⁸ před svým Bohem¹⁷; já jsem Hospodin. (15) V soudu¹⁵⁶ se nesmíš⁷⁵ dopustit⁶⁸ křivdy; nesmíš⁷⁵ dát přednost osobě⁶⁰⁹ nuzného⁶¹⁰, aniž smíš⁷⁵ nadřizovat osobě⁶¹¹ mocného⁶¹²; budeš⁶ svého soukmenovce¹⁷² soudit¹⁵⁶ v spravedlnosti. (16) Nesmíš⁷⁵ mezi svým lidem chodit jako pomlouváče⁶¹³; nesmíš⁷⁵ se postavit proti krvi⁶¹⁴ svého bližního⁶⁰⁴; já jsem Hospodin. (17) Nesmíš⁷⁵ svého bratra ve svém srdci nenávidět; vážně⁶¹⁵ svého soukmenovce¹⁷² musíš⁷⁵ pokárat⁶¹⁶,

ať pro něho neneseš²⁹¹ hřích¹³⁵⁶¹⁷. (18) Nesmíš⁷⁵ se mstít, aniž se smíš⁷⁵ na děti³ svého lidu trvale hněvat⁶¹⁸, nýbrž³⁶ budeš⁶ svému bližnímu⁶⁰⁴ prokazovat lásku tak jako sám⁶¹⁹⁶²⁰ sobě⁶²¹⁶²².

(19) Budete⁶ zachovávat²⁷⁷ má ustanovení⁹⁰; tvůj dobytek⁵ – nesmíš⁷⁵ nechat pářit se⁵⁷⁹ dvojí druh, své pole nesmíš⁷⁵ osévat dvojmí druhem a roucho dvojího druhu, utkané ze směsi různé příze⁶²³, se na tebe nesmíš⁷⁵ dostat⁶²⁴.

(20) A kdykoli muž s ženou⁵⁷⁶, jež⁴¹⁶ je služkou odevzdanou⁶²⁵ jinému muži a nikterak⁶²⁶ nebyla vykoupena ani⁴²² se jí nedalo²⁰ svobody⁶²⁷, bude ležet s vypuštěním⁶²⁸ semene, bude se⁶ dít²⁰⁷ vyšetřování⁶²⁹; nebudou⁷⁵ usmrcováni, neboť nebyla osvobozena⁶²⁷, (21) ale on přinese⁶ Hospodinu ke vchodu stanu setkávání² svou oběť za provinění⁹³ – berana za¹⁵⁰ provinění⁹³, (22) a tím beranem za¹⁵⁰ provinění⁹³ za něho kněz před tváří Hospodinovou učiní⁶ zadost¹⁵, za jeho hřích, jímž zhřešil, i bude mu stran⁹⁵¹²⁹ jeho hříchu, jímž zhřešil, odpuštěno.

(23) A až budete moč⁷⁵ vstoupit do země a nasázet všemožného⁷⁴ stromoví⁶³⁰, poskytujícího potravu⁶³¹, pak³⁶ jeho předkožku – jeho ovoce – jako předkožku budete⁶ odstraňovat⁶³²; po tři léta vám bude⁶ neobřezaným⁶³³, nebude se smět⁷⁵ jíst⁶³⁴, (24) a ve čtvrtém roce se všechno jeho ovoce děkovnou slavností⁶³⁵ Hospodinu bude⁶ stávat²⁰⁷ svatým²⁶⁴⁶³⁶ (25) a v pátém roce budete smět⁷⁵ jeho ovoce jíst při rozmnožení⁶³⁷ jeho výtěžku⁶³⁸ pro vás⁶³⁹.

(26) Nesmíte⁷⁵ nic jíst s krví⁵⁴. – Nesmíte⁷⁵ se zabývat věštěním⁶⁴⁰ a předpovídáním⁶⁴¹⁶⁴². – (27) Nesmíte⁷⁵ do okrouhla stříhat⁶⁴³ svou hlavu po stranách⁶⁴⁴, aniž smíš⁷⁵ zohavit⁶⁴⁵ okraje⁴³⁹ své brady⁴³⁰, (28) aniž smíte⁷⁵ na své maso dělat²⁶⁹ zářezy²⁷ pro mrtvého⁶⁴⁶, aniž na sebe smíte⁷⁵ dělat²⁶⁹ značky²⁷⁶⁴⁷ tetováním⁶⁴⁸; já jsem Hospodin. – (29) Nebudeš⁶ zneuctívat⁵⁷⁵ svou dceru, nechávaje ji⁶⁴⁹ smilnit⁶⁵⁰, ať nesmilní země a ať se země nenaplnuje hanebností⁵⁶⁸⁶⁵¹. – (30) Mé soboty⁵⁴¹ budete⁶ zachovávat²⁷⁸ a mou svatyni³⁹⁶ budete⁶ ctít⁵⁹²; já jsem Hospodin. – (31) Nebudete⁶ se obracet k vyvolávacům

duchů⁶⁵², aniž se budete⁶ pídít⁶⁵³ po jasnovídcích k znečišťování se jimi; já *jsem* Hospodin, váš Bůh³⁸¹.

(32) Před šedinami^{27 117 528} budeš⁶ povstávat a mít ohled *na* osobu⁶¹¹ starce, neboť budeš⁶ mít úctu⁶⁰⁸ před svým Bohem¹¹⁷; já *jsem* Hospodin. (33) A kdykoli s tebou ve vaší zemi bude pobývat⁵⁴⁰ cizinec⁵³⁹, nesmíš⁷⁵ mu ubližovat; (34) jako domácí^{33 538} z vás vám bude⁶ cizinec⁵³⁹, jenž⁵⁷ s vámi bude pobývat⁵⁴⁰ a budeš⁶ mu prokazovat lásku tak jako sám^{619 620} sobě^{621 622}, neboť jste byli cizinci⁵³⁹ v zemi Egypta; já *jsem* Hospodin, váš Bůh³⁸¹. (35) V soudu¹⁵⁶ se nesmíte⁷⁵ dopustit⁶⁸ křivdy v měření, ve vážení⁶⁵⁴ a ve zjišťování obsahu⁶⁵⁵; (36) budete⁶ mít⁶⁵⁶ spravedlivé váhy⁶⁵⁷, spravedlivá závaží⁶⁵⁸, spravedlivou éfu¹⁵⁸ a spravedlivý hín⁶⁵⁹; já *jsem* Hospodin, váš Bůh³⁸¹, jenž jsem vás vyvedl¹⁶⁶⁰ ze země Egypta.

(37) Budete⁶ tedy¹⁰¹ zachovávat²⁷⁷ všechna má ustanovení⁹⁰ a všechny mé předpisy¹⁵⁶ a vykonávat je. Já *jsem* Hospodin.

20 A Hospodin k Mojžíšovi promluvil výrokem: (2) A k Izráelovým dětem³ musíš⁷⁵ říci: Kterýkoli muž^{474 490} z Izráelových dětí³ a z cizinců^{27 539}, jenž⁵⁷ bude pobývat⁵⁴⁰ mezi Izráelem, jenž ze svého semene bude dávat Mólechovi⁵⁷⁴, musíš⁷⁵ jistotně⁶⁶¹ být usmrcen, lid země ho musíš⁷⁵ zaházet⁶⁶² kamením⁶⁶³, (3) a já proti onomu muži⁴⁷⁴ budu zaměřovat^{269 553} svou tvář a vytínat²³⁴ ho zprostřed⁵⁴⁶ jeho lidu, neboť dal ze svého semene Mólechovi⁵⁷⁴ za účelem znečištění mé svatyně³⁹⁶ a k znesvěcení⁵⁷⁵ jména mé svatosti. (4) A budou-li, lid země, jakkoli⁶⁶⁴ před oním mužem^{117 474} při jeho dávání ze svého semene Mólechovi⁵⁷⁴ zakrývat své oči, takže ho neusmrtí⁶⁶⁵, (5) pak³⁶ svou tvář proti onomu muži⁴⁷⁴ budu upírat^{82 666} já, i proti jeho čeledi⁶⁶⁷, a vytínat²³⁴ jeho a všechny, již⁵⁷ v smilstvu budou chodit³⁵¹ za ním, takže budou chodit ve smilstvu^{551 668} za Mólchem⁵⁷⁴, zprostřed⁵⁴⁶ jejich lidu. – (6) A duše, jež se bude obracet k vyvolavačům duchů⁶⁵² a k jasnovídcům k chození ve smilstvu^{551 668} za nimi, – ano, proti oné duši budu zaměřovat^{269 553} svou tvář a vytínat²³⁴ ho zprostřed⁵⁴⁶ jeho lidu. (7) Budete⁶ se tedy¹⁰¹ posvěcovat⁶⁶⁹

a budete⁶ svatí, neboť já *jsem* Hospodin, váš Bůh³⁸¹, (8) i budete⁶ zachovávat²⁷⁷ má ustanovení⁹⁰ a budete⁶ je vykonávat; já *jsem* Hospodin, posvěcující vás⁶⁷⁰.

(9) Kdykoli *bude* kterýkoli člověk^{474 490}, jenž bude zlořečit svému otci *aneb* své matce, musíš⁷⁵ být jistotně⁶⁶¹ usmrcen – zlořečil¹²⁴ svému otci *aneb* své matce, jeho krev^{393 671} *bude* na něm. (10) A muž, jenž bude cizoložit s ženou⁵⁷⁶ jiného muže, jenž bude cizoložit s ženou⁵⁷⁶ svého bližního⁶⁰⁴, musíš⁷⁵ být jistotně⁶⁶¹ usmrcen, cizoložník i cizoložnice. (11) A muž, jenž bude ležet s ženou⁵⁷⁶ svého otce, odkryje nahotu svého otce; oni oba musejí⁷⁵ být jistotně⁶⁶¹ usmrceni, jejich krev^{393 671 672} *bude* na nich. (12) A muž, jenž bude ležet se svou snachou⁵⁷⁶ – oni oba musejí⁷⁵ být jistotně⁶⁶¹ usmrceni, dopustili se⁶⁸ zvrácenosti⁵⁸¹, jejich krev^{393 671 672} *bude* na nich. (13) A muž, jenž bude ležet s mužským pohlavím⁵⁷⁶, jako se uléhá s ženou⁵⁷⁷ – oni se oba dopustili⁶⁸ oškřivosti⁵⁷⁸, musejí⁷⁵ být jistotně⁶⁶¹ usmrceni, jejich krev^{393 671 672} *bude* na nich. (14) A muž, jenž bude pojímat ženu a její matku – to³⁴ je hanebnost⁵⁶⁸; ohněm musejí⁷⁵ spálit¹¹⁵ jeho i je, ať není hanebnosti⁵⁶⁸ vprostřed vás. (15) A muž, jenž *si* bude dovolovat^{269 571} přilehnout⁵⁷² při zvířeti^{5 142}, musíš⁷⁵ být jistotně⁶⁶¹ usmrcen, a to zvíře⁵ musíš⁷⁵ zabít. (16) A žena, jež se bude přibližovat²⁴⁶ k jakémukoli⁷⁴ zvířeti⁵, aby *na* ni nalezlo^{579 673} – pak³⁶ musíš⁷⁵ zabít tu ženu i to zvíře⁵, musejí⁷⁵ být jistotně⁶⁶¹ usmrceni, jejich krev^{393 671 672} *bude* na nich. (17) A muž, jenž bude pojímat svou sestru, dceru svého otce nebo dceru své matky, a bude vidět její nahotu a ona bude vidět jeho nahotu – to³⁴ je ostuda, i budou⁶ vyřát²³⁴ před očima dětí³ svého lidu; odkryje nahotu své sestry, ponese²⁹¹ svou nepravost^{134 135}. (18) A muž, jenž bude ležet s ženou⁵⁷⁶ trpící nevolnosti^{392 513} a odkryje její nahotu, obnaží její tok⁴⁰¹ a ona odkryje tok⁴⁰¹ své krve³⁹³ – pak³⁶ budou⁶ oba vyřati²³⁴ zprostřed⁵⁴⁶ svého lidu. (19) A nahotu sestry své matky a sestry svého otce nesmíš⁷⁵ odkrýt, neboť *takový*⁶⁷⁴ obnaží svou blízkou příbuznou⁵⁶⁴; ponese²⁹¹ svou nepravost^{134 135}. (20) A muž, jenž bude

ležet se svou tetou⁵⁷⁶, odkryje nahotu svého strýce – ponesou²⁹¹ svůj hřích¹³⁵; budou umírat bezdětní. (21)A muž, jenž bude pojímat ženu svého bratra – to je poskvrna³⁹¹675; odkryje nahotu svého bratra; budou bezdětní.

(22)Budete⁶ tedy¹⁰¹ zachovávat²⁷⁷ všechna má ustanovení⁹⁰ a všechny mé předpisy¹⁵⁶ a vykonávat je, ať vás nemusí⁷⁵ vyzvracet země, kam se vás já chystám uvést⁵⁸⁵ k bydlení v ní, (23)a nesmíte⁷⁵ chodit⁵⁶¹ v ustanoveních⁹⁰562 národů, jež²⁷ se já chystám vypudit⁴⁶⁶585 před vaší tvář¹⁷, neboť oni všechny tyto věci činili¹²⁴, i zhnusilo se mi v nich (24)a vám jsem řekl: Jejich půdy⁶⁷⁶ se budete zmocňovat⁶⁷⁷ vy a já ji chci⁷⁵ dát vlastnit⁶⁷⁷ vám, zem přetékájící⁶⁷⁸ mlékem a medem, já, Hospodin, váš Bůh³⁸¹, jenž jsem vás vyčlenil⁴⁴ z⁶⁷⁹ národností⁶⁸⁰, (25)I budete⁶ činit rozdí⁴⁴ mezi zvířectvem⁵ čistým a nečistým⁶⁸¹ a mezi letounstvem³²⁹ nečistým a čistým⁶⁸¹ a nesmíte⁷⁵ sami sebe³⁷⁶ poskvrňovat³⁷⁷ zvířectvem⁵ a letounstvem³²⁹ a kdecím⁷⁴378, co se plazí³⁸³682 po půdě⁶⁷⁶, co jsem vám vyčlenil⁴⁴679 za nečisté, (26)a budete⁶ mi svatými, neboť svatý jsem já, Hospodin, a vás jsem vyčlenil⁴⁴ z⁶⁷⁹ národností⁶⁸⁰ k tomu, abyste patřili³⁸⁵656 mně⁶⁸³. (27)A muž nebo žena – kdykoli bude v nich duch vyvolávání mrtvých⁶⁵² nebo jasnovídectví, budou muset⁷⁵ být jistotně⁶⁶¹ usmrceni, budou je muset⁷⁵ zaházet⁶⁶² kamením⁶⁶³, jejich krev³⁹³671672 bude na nich.

21 A Hospodin k Mojžíšovi řekl: Řekni ke kněžím, synům Áronovým, toto³⁶ k nim řekni: Nikdo z vás se mezi svým lidem²³³ nesmí⁷⁵ znečistit pro mrtvého⁶⁴⁶683, (2)leda pro svého pokrevně příbuzného⁶⁸⁴, blízkého⁶⁸³ jemu – pro svou matku⁶⁸³ aneb pro svého otce⁶⁸³ aneb pro svého syna⁶⁸³ aneb pro svou dceru⁶⁸³ aneb pro svého bratra⁶⁸³ (3)aneb pro svou sestru, pannu, jemu blízkou⁶⁸³, jež se nedostala²⁰⁷ muži – pro ni⁶⁸³ se smí⁷⁵ znečistit. (4)Hodnostář⁶⁸⁵ mezi svým lidem²³³ se nesmí⁷⁵ znečistit k svému znesvěcení⁵⁷⁵686, (5)nesmějí⁷⁵ na své hlavě vyholovat⁶⁸⁷ lysinu⁴³⁸, aniž smějí⁷⁵ stříhat⁴³³ okraje⁴³⁹ své brady⁴³⁰, aniž smějí⁷⁵ na svém mase vyřezávat zářezy²⁷. (6)Budou⁶ svatí svému Bohu a nesmějí⁷⁵

jméno svého Boha znesvěcovat⁵⁷⁵, neboť oni předkládají⁴ ohnivě oběti Hospodinovy, pokrm⁸⁹ jejich Boha; budou⁶ tedy¹⁰¹ svatí. (7)Nesmějí⁷⁵ pojmut ženu smilnicí⁶⁸⁸ nebo zneuctěnou⁵⁷⁵, ani ženu od svého muže vyhnanou⁶⁸⁹ nesmějí⁷⁵ pojmut, neboť on⁶⁹⁰ je svatý svému Bohu; (8)uznáš⁶ ho tedy¹⁰¹ za svého³⁰¹691, neboť on předkládá⁴ pokrm⁸⁹ svého Boha – bude⁶ ti svatým, neboť svatý jsem já, Hospodin, posvěčující vás⁶⁷⁰. (9)A dcera kněze⁶⁹², kdykoli bude zneuctívána⁵⁷⁵ smilstvem, zneuctívá⁵⁷⁵ svého otce; bude muset⁷⁵ být spálena ohněm¹⁵. (10)A kněz, jenž je⁵⁷ větší než jeho⁶⁹³ bratři, na jehož hlavu byl vyléván olej k pomazávání²⁵⁰ a jehož ruku naplnili²⁷⁶ k obléčení rouch, nesmí⁷⁵ svou hlavu nechat rozruchanou³⁰⁴, aniž smí⁷⁵ svá roucha roztrhnout³⁰⁵, (11)aniž smí⁷⁵ vejít ke kterékoli⁷⁴ mrtvé osobě⁶⁹⁴, nesmí⁷⁵ se znečistit pro svého otce⁶⁸³ ani pro svou matku⁶⁸³ (12)aniž smí⁷⁵ ze svatyně³⁹⁶ vyjít ani svatyni³⁹⁶ svého Boha zneuctít⁵⁷⁵, neboť je na něm zasvěcení²⁶³, olej pomazání jeho Boha; já jsem Hospodin. (13)A ženu on musí⁷⁵ pojmut v jejím panenství; (14)vdovu ani vyhnanou⁶⁸⁹ ani zneuctěnou⁵⁷⁵, smilnicí⁶⁸⁸ – tyto⁶⁹⁵ nesmí⁷⁵ pojmut, jen pannu ze svého lidu²³³ za ženu smí⁷⁵ pojmut. (15)A své símě mezi svým lidem²³³ nesmí⁷⁵ zneuctít⁵⁷⁵, neboť já jsem Hospodin, posvěčující ho⁶⁷⁰.

(16)A Hospodin k Mojžíšovi promluvil výrokem: (17)Promluv k Áronovi výrokem: Nikdo⁴⁷⁴ z tvého semene po jejich pokoleních⁹², na němž bude vada, se nesmí⁷⁵ přiblížit²⁴⁶ k předkládání⁴ pokrmu⁸⁹ svého Boha, (18)neboť žádný⁷⁴ muž, na němž vada bude, se přiblížit²⁴⁶ nesmí⁷⁵, nikdo⁴⁷⁴ slepý nebo chromý nebo v tváři znetvořený⁶⁹⁶ nebo mající některý úd příliš dlouhý⁶⁹⁷, (19)nebo muž, na němž bude zlomenina nohy nebo zlomenina ruky (20)nebo hrbatý nebo zakrslý⁴³¹698 nebo mající bělmo⁶⁹⁹ ve svém oku nebo mající svrab⁷⁰⁰ nebo lišej⁷⁰¹ nebo rozdrčená varlata²⁷. (21)Žádný⁷⁴ muž ze semene Árona, kněze, na němž bude vada, nesmí⁷⁵ přistoupit⁷² k předkládání⁴ ohnivých obětí Hospodinových; je na něm vada, nesmí⁷⁵ přistoupit⁷² k předkládání⁴ pokrmu⁸⁹ svého Boha. (22)Jíst pokrm⁸⁹ svého Boha

smí⁷⁵, z věcí nanejvýš svatých⁵⁹ a z věcí svatých, (23)jen k oponě nesmí⁷⁵ vejít a k oltáři nesmí⁷⁵ přistoupit⁷², neboť je na něm vada, ať mých svatyní^{396 702} nezneuctívá⁵⁷⁵, neboť já jsem Hospodin, posvěcující je⁶⁷⁰. (24)A Mojžíš promluvil k Árónovi a k jeho synům a ke všem Izráelovým dětem³.

22 A Hospodin k Mojžíšovi promluvil výrokem: (2)Promluv k Árónovi a k jeho synům, jak³⁶ se mají⁷⁵ zdržovat^{263 703} od svatých věcí Izráelových dětí³ (ať nezneuctívají⁵⁷⁵ jméno mé svatosti), jež mi oni posvěcují; já jsem Hospodin. (3)Řekni k nim: Každý muž po vašich pokoleních⁹², ze všeho vašeho semene, který se bude přibližovat²⁴⁶ k svatým věcem, jež Izráelovy děti³ posvěcují Hospodinu, bude-li³⁶ na něm jeho nečistota¹⁴⁰, pak³⁶ bude⁶ ona duše vyřazena²³⁴ z přítomnosti²⁹² mé tváře; já jsem Hospodin. (4)Žádný muž⁴⁹⁰ ze semene Árónova, je-li³⁶ on malomocný nebo mající výtok^{491 492}, nesmí⁷⁵ jíst ze svatých věcí⁷⁰⁴, než bude čist, a kdo⁵⁷ sáhne na¹³⁷ cokoli^{74 705} znečištěného mrtvým⁶⁴⁶, nebo muž, z něhož vycházel výlev⁵⁰¹ semene, (5)nebo muž⁴⁷⁴, jenž sahal na¹³⁷ cokoli⁷⁴ lezoucí¹³⁸, co mu je nečisté, nebo na¹³⁷ člověka, jenž mu je nečistý jakoukoli⁷⁴ svou nečistotou¹⁴⁰ – (6)osoba⁴⁵, jež na to³⁴ bude sahat¹³⁷, ta³⁶ bude až do večera znečištěna³⁵⁸ a nesmí⁷⁵ jíst ze svatých věcí, leč své maso vykoupá ve vodě²⁵³; (7)pak³⁶, až slunce zajde, bude¹⁴³ očištěna a potom bude smět⁷⁵ jíst ze svatých věcí, neboť je to³⁴ její pokrm⁸⁹. (8)Zdechliny ani rozervaného nesmí⁷⁵ jíst k znečištění¹⁴⁰ jím¹⁴²; já jsem Hospodin. (9)Budou⁶ tedy¹⁰¹ zachovávat^{124 277} mé nařízení²⁷⁸, ať za to⁷⁰⁶ nenesou²⁹¹ hřích¹³⁵ a neumrou v něm¹⁴², kdyby je^{33 707} zneuctivali⁵⁷⁵; já jsem Hospodin, posvěcující je⁶⁷⁰.

(10)A žádný⁷⁴ neoprávněný²⁹⁶ nesmí⁷⁵ jíst svatě^{63 708}, podruh⁷⁰⁹ kněze ani námezdník⁶⁰⁶ nesmí⁷⁵ jíst svatě^{33 708}, (11)ale kdykoli kněz někoho⁴⁵ řádně⁷¹⁰ za své peníze⁷¹¹ bude kupovat, bude on smět⁷⁵ z něho⁷⁰⁴ jíst, i zrozenectvo⁷¹² jeho domu⁷¹³ – oni budou smět⁷⁵ jíst z jeho pokrmu^{89 704}. (12)A dcera kněze, kdykoli se bude dostávat muž neoprávněnému^{296 714}, nebude

ona smět⁷⁵ jíst z oběti věnování^{223 704} svatých věcí, (13)ale kdykoli dcera kněze bude vdovou aneb vyhnanou⁶⁸⁹ a nebude mít³²¹ semene, a vrátí se do domu svého otce jako za svého mládí⁵⁷⁰; bude smět⁷⁵ jíst z pokrmu^{89 704} svého otce, ale žádný⁷⁴ neoprávněný²⁹⁶ z něho⁶⁹⁸ jíst nesmí⁷⁵. (14)A kdykoli někdo⁴⁷⁴ bude jíst svatou věc v pobloužení¹⁹⁴, pak³⁶ k ní⁵⁴ přidá⁶ její pětinu⁷¹⁵ a dá⁶ s tou svatou věcí^{716 717} knězi. (15)A nesmějí⁷⁵ znesvěcovat⁵⁷⁵ svaté věci Izráelových dětí³, jež oni věnují⁷³ Hospodinu, (16)takže³⁶ by na sebe⁷¹⁸ uvalili^{291 719} nepravost^{134 135} provinění⁹³ jedením jejich svatých věcí, neboť já jsem Hospodin, posvěcující je⁶⁷⁰.

(17)A Hospodin k Mojžíšovi promluvil výrokem: (18)Promluv k Árónovi a k jeho synům a ke všem Izráelovým dětem³ a řekni k nim: Kdokoli⁴⁹⁰ z Izráelova domu aneb z cizinců^{27 539} mezi Izráelem, kdo bude předkládat⁴ svůj obětní dar⁴ podle kteréhokoliv^{74 720} z jejich slibů²²⁵ aneb jako kteroukoli⁷⁴ z jejich dobrovolných obětí²²⁶, jež budou Hospodinu předkládat⁴ jako vzestupnou oběť⁷ (19)k vašemu blahovlnnému přijetí^{11 12} – ať je bez chyby⁸, samec⁹ ze skotu¹⁵⁵, z ovcí¹⁵⁵ aneb z koz¹⁵⁵. (20)Nesmíte⁷⁵ předkládat⁴ nic⁷⁴, na čem je vada, neboť to vám nebude k blahovlnnému přijetí¹¹. (21)A kdykoli bude někdo⁴⁷⁴ Hospodinu předkládat⁵ oběť pokojných hodů⁸³ k splnění⁷²¹ slibu nebo jako dobrovolnou oběť²²⁶ ze skotu¹⁵⁵ nebo z drobného dobytka¹⁵⁵, nechť je⁶ k blahovlnnému přijetí¹¹ bez chyby⁸, žádná⁷⁴ vada na ní nesmí⁷⁵ být. (22)Slepé nebo polámané nebo zmrzačené⁷²² nebo s nádory⁷²³ nebo mající svrab⁷⁰⁰ nebo lišej⁷⁰¹ – tyto nesmíte⁷⁵ Hospodinu předkládat⁴ a nesmíte⁷⁵ z nich dávat ohnivé oběti na oltář Hospodinu; (23)ani hovzí dobytče¹⁰⁹ ani drobné dobytče¹⁴⁹, mající některý úd příliš dlouhý⁶⁹⁷ nebo příliš krátký⁷²⁴ – to³⁴ smíš⁷⁵ učinit dobrovolnou oběť^{226 286}, ale jako slib²²⁵ nebude blahovlnně přijímáno¹¹; (24)ani rozmačkané ani roztlučené ani vytrhané ani vyřezané⁷²⁵ nesmíte⁷⁵ předkládat⁴ Hospodinu, ani ve vaší zemi nebudete smět⁷⁵ tak činit. (25)Ani z ruky syna ciziny⁷²⁶ nesmíte⁷⁵ předkládat⁴ pokrm⁸⁹

vašeho Boha, od žádných⁷⁴ těchto, neboť na nich je zkaženost⁷⁷, je na nich vada – nebudou⁷⁸ blahovlně přijímány¹¹ ve váš prospěch¹⁴.

(26)A Hospodin k Mojžíšovi promluvil výrokem: (27)Kdykoli se bude rodit hovězí dobytč¹⁰⁹ nebo ovce nebo koza, pak³⁶ zůstane^{6 207} sedm dní pod svou matkou a od osmého dne a nadále bude moci⁷⁵ být blahovlně přijato¹¹ v obětní dar⁴ ohnivé oběti Hospodinu; (28)ale krávu¹⁰⁹ nebo ovci¹⁴⁹ – nesmíte⁷⁵ ji a její mládě⁸³⁷ porazit¹⁸ v jeden den. (29)A kdykoli budete Hospodinu obětovat děkouvno²²¹ obět, budete⁶ obětovat k vašemu blahovlnnému přijetí: (30)v týž⁷²⁹ den se bude⁶ jíst, nesmíte⁷⁵ z ní nic nechat do jitra; já jsem Hospodin. (31)Budete⁶ tedy¹⁰¹ zachovávat²⁷⁷ mé rozkazy a vykonávat je; já jsem Hospodin; (32)a nesmíte⁷⁵ zneuctívat⁵⁷⁵ jméno mé svatosti, nýbrž³⁶ budu^{6 730} vprostřed Isráelových dětí³ posvěcován³⁰¹, já, ⁷³¹Hospodin, posvěčující vás⁶⁷⁰, (33)jenž⁵⁷ vás vyzývá^{384 660} ze země Egypta k tomu, abych se vám stal^{207 385} Bohem³⁸⁶, já, ⁷³¹Hospodin.

23 A Hospodin k Mojžíšovi promluvil výrokem: (2)Promluv k Isráelovým dětem³ a řekni k nim: Svátky^{2 732} Hospodinovy, jež budete⁶ provolávat, svatá svolání^{264 733} – toto¹⁸⁷ budou ony, mé svátky^{2 732}:

(3)Šest dní se bude⁶ vykonávat zaměstnání²³⁶ a v den sedmý bude sobota⁵⁴¹ odpočívání⁵⁴², svaté svolání^{264 733}, žádné⁷⁴ zaměstnání²³⁶ vykonávat nesmíte⁷⁵, je to³⁴ sobota⁵⁴¹ Hospodinova ve všech vašich příbytích.

(4)Toto¹⁸⁷ jsou svátky^{2 732} Hospodinovy, svatá svolání^{264 733}, jež v jejich určené období^{2 732} budete⁶ provolávat: (5)V prvním měsíci, v čtrnáctý den toho měsíce⁵³⁶, mezi dvěma večery⁷³⁴, je Minutí⁷³⁵ Hospodinovo⁷³⁶.

(6)A v patnáctý den tohoto měsíce⁵³⁶ je slavnost nekvašených chlebů Hospodinovo⁷³⁶; po sedm dní budete⁶ jíst nekvašené chleby. (7)V první den budete⁶ mít⁶⁵⁶ svaté svolání^{264 733}, žádné⁷⁴ zaměstnání²³⁶ prací⁷³⁷ nesmíte⁷⁵ vykonávat, (8)a po sedm dní budete⁶ Hospodinu předkládat^{4 124} ohnivou oběť. V sedmý den bude

svaté svolání^{264 733}, žádné⁷⁴ zaměstnání²³⁶ prací⁷³⁷ nesmíte⁷⁵ vykonávat.

(9)A Hospodin k Mojžíšovi promluvil výrokem: (10)Promluv k Isráelovým dětem³ a řekni k nim: Až budete moci⁷⁵ vstoupit do země, již se vám já chystám dát⁵⁸⁵, a budete žnout její žně, pak³⁶ budete⁶ přinášet snop⁷³⁸ z první úrody⁷⁶ vaší žně ke knězi; (11)on³⁶ ten snop⁷³⁸ bude⁶ obracet²⁴⁰ před tváří Hospodinovou k vašemu blahovlnnému přijetí^{11 12}; nazíří²²⁷ po sobotě^{541 739} jej bude⁶ kněz obracet²⁴⁰. (12)A v den vašeho obracení²⁴⁰ toho snopu⁷³⁸ budete⁶ za vzestupnou oběť⁷ Hospodinu obětovat^{68 286} bezvadné⁸ jehně⁸⁶, roční³⁹⁹, (13)a k němu⁵³ oběť daru⁴⁷, dvě desetiny⁷⁴⁰ jemné mouky, zadělanou⁶¹⁶² olejem, ohnivou oběť Hospodinu, líbeznou³¹ vůni, a k ní⁵³ úlitbu⁷⁴¹, čtvrt hínu⁶⁵⁹ vína. (14)A chleba ani praženého zrní, totiž³⁶ z nového obilí, nesmíte⁷⁵ jíst až právě do tohoto dne⁷⁴², až do vašeho přinesení obětního daru⁴ vašeho Boha⁷⁴³ – trvalé ustanovení^{90 91} po vašich pokoleních⁹² ve všech vašich příbytích.

(15)A ode dne následujícího po sobotě^{541 739}, ode dne vašeho přinesení snopu⁷³⁸ obracení²⁴⁰, si budete⁶ počítat sedm týdnů⁸; necht' jsou⁶ úplné⁸ – (16)až po den následující po sedmé sobotě^{541 739} budete⁶ počítat padesát dní a budete⁶ Hospodinu předkládat⁴ novou oběť daru⁴⁷: (17)ze svých příbytků budete⁶ přinášet chleby²⁷ obracení²⁴⁰, dva, necht' jsou⁶ z dvou desetín⁷⁴⁰ jemné mouky, budou⁶ pečeny kynuté, prvotiny^{80 744} Hospodinou. (18)A s těmi chleby^{27 54} budete⁶ předkládat⁴ sedm bezvadných⁸ jehňat⁸⁶, ročních²⁸⁴, a jednoho mladého býka¹⁷ a dva berany – ti budou⁶ vzestupnou oběť¹⁷ Hospodinu; a k nim⁵³ oběť daru⁴⁷ a úlitbu^{741 745} k nim⁵³, ohnivou oběť, líbeznou³¹ vůni Hospodinu. (19)A jednoho chlupatce¹²⁸ z koz budete⁶ činit oběti za hřích a dvě roční²⁸⁴ jehňata⁸⁶ oběti²⁸⁶ pokojných hodů⁸³, (20)j bude⁶ je⁷⁴⁶ kněz z chlebem⁵⁴ z prvotín obracet²⁴⁰ v oběť obracení²⁴⁰ před tváří Hospodinovou, s dvěma jehňaty^{54 86}; budou svatá²⁶⁴ Hospodinu, pro kněze⁵⁸. (21)A právě v tento den⁷⁴² budete⁶ činit provolání⁷⁴⁷ – bude⁶ vám to svatým

svoláním^{264 733 748}, žádně⁷⁴ zaměstnání²³⁶ prací⁷³⁷ nesmíte⁷⁵ vykonávat – trvalé ustanovení^{90 91} ve všech vašich příbýtcích po vašich pokoleních⁹². (22) A při vašem žetí žně vaší země nesmíš⁷⁵ zcela dožínat⁷⁴⁹ okrajů^{24 439} svého pole, aniž smíš⁷⁵ sbírat paběrky²⁷ své žně – to¹¹⁰ musíš⁷⁵ přenechat chudému⁵⁹⁹ a cizinci⁵³⁹; já jsem Hospodin, váš Bůh³⁸¹.

(23) A Hospodin k Mojžíšovi promluvil výrokem: (24) Promluv k Izráelovým dětem³ výrokem: V sedmém měsíci, v první⁷⁵⁰ den měsíce⁵³⁶, budete⁶ mít⁶⁵⁶ odpočívání⁵⁴², památku troubení⁷⁵¹, svaté svolání^{264 733}; (25) žádně⁷⁴ zaměstnání²³⁶ prací⁷³⁷ nesmíte⁷⁵ vykonávat, ale Hospodinu budete⁶ předkládat⁴ ohnivou oběť.

(26) A Hospodin k Mojžíšovi promluvil výrokem: (27) Ale³²⁰ v desátý den tohoto sedmého měsíce⁵³⁶ je on, den⁷⁵² zadostučinění^{120 753}; budete⁶ mít⁶⁵⁶ svaté svolání^{264 733} a ponížovat⁵³⁷ samy sebe³⁷⁶ a předkládat⁴ Hospodinu ohnivou oběť, (28) a právě v tento den⁷⁴² nesmíte⁷⁵ vykonávat žádně⁷⁴ zaměstnání²³⁶, neboť je to³⁴ den zadostučinění^{120 753} k učinění zadost¹⁵ za vás před tváří Hospodina, vašeho Boha, (29) ano, každá duše, jež se právě v tento den⁷⁴² nebude ponížovat⁵³⁷, ta³⁶ bude⁶ vyřata²³⁴ ze svého lidu²³³, (30) a každá duše, jež bude právě v tento den⁷⁴² vykonávat jakékoli⁷⁴ zaměstnání²³⁶ – pak³⁶ tu duši zprostřed⁵⁴⁶ jejího lidu budu vymyovat.

(31) Nesmíte⁷⁵ žádně⁷⁴ zaměstnání²³⁶ vykonávat – trvalé ustanovení^{90 91} po vašich pokoleních⁹² ve všech vašich příbýtcích.

(32) Bude vám to³⁴ sobotou⁵⁴¹ odpočívání⁵⁴², když³⁶ budete ponížovat⁵³⁷ samy sebe³⁷⁶, v devátý den měsíce navečer – od večera do večera budete⁶ odpočívát svým odpočinkem^{541 754}.

(33) A Hospodin k Mojžíšovi promluvil výrokem: (34) Promluv k Izráelovým dětem³ výrokem: V patnáctý den tohoto sedmého měsíce⁵³⁶ bude po sedm dní slavnost budek⁷⁵⁵ Hospodinu. (35) V první den bude svaté svolání^{264 733}, žádně⁷⁴ zaměstnání²³⁶ prací⁷³⁷ nesmíte⁷⁵ vykonávat; (36) po sedm dní budete⁶ Hospodinu předkládat⁴ ohnivou oběť, v osmý den budete⁶ mít⁶⁵⁶ svaté svolání^{264 733} a předkládat⁴ Hospodinu ohnivou oběť; to³⁴ bude slavnostní

shromáždění⁷⁵⁶, žádně⁷⁴ zaměstnání²³⁶ prací⁷³⁷ nesmíte⁷⁵ vykonávat.

(37) Toto¹⁸⁷ jsou svátky^{2 732} Hospodiny, jež budete⁶ provolávat za svatá svolání^{264 733} k předkládání⁴ ohnivé oběti Hospodinu, vzestupné oběti⁷ a oběti daru⁴⁷ – žertvy⁷⁵⁷ a úliteb⁷⁴¹, úlohy⁷⁵⁸ dne v její den, (38) kromě sobot⁵⁴¹ Hospodinových a kromě vašich darů a kromě všech vašich slibů²²⁵ a kromě všech vašich dobrovolných obětí²²⁶, jež Hospodinu budete dávat. (39) Ale³²⁰ v patnáctý den sedmého měsíce⁵³⁶, když sklídíte^{361 759} úrody země, budete⁶ po sedm dní slavit Hospodinu slavnost⁷⁶⁰; v první den bude odpočívání⁵⁴² a v osmý den bude odpočívání⁵⁴². (40) A v první den si budete⁶ přinášet²⁴⁹ výhonky⁷⁶¹ ozdobného stromoví^{630 762}, haluze^{274 763} palem a větve²⁷ husté olisté-ného stromoví⁶³⁰ a vrb⁷⁶⁴ od potoka⁷⁶⁵ a budete⁶ se po sedm dní před tváří Hospodina, vašeho Boha, veselit⁷⁶⁶. (41) I budete⁶ to^{34 767} slavit jako slavnost⁷⁶⁰ Hospodinu po sedm dní v roce – trvalé ustanovení^{90 91} po vašich pokoleních⁹²; budete⁶ to^{34 767} slaviti⁷⁶⁰ v sedmém měsíci, (42) po sedm dní budete⁶ bydlet⁷⁶⁶ v budkách⁷⁵⁵, všichni domácí⁵³⁸ v Izráeli budou⁶ bydlet⁷⁶⁶ v budkách⁷⁵⁵, (43) aby věděla vaše pokolení, že jsem v budky⁷⁵⁵ ubytoval Izráelovy děti³, když jsem je vyvedl^{361 660} ze země Egypta, já, ⁷³¹ Hospodin, váš Bůh³⁸¹. (44) A Mojžíš o svátcích^{2 95 732} Hospodinových promluvil k Izráelovým dětem³.

24 A Hospodin k Mojžíšovi promluvil výrokem: (2) Rozkaž Izráelovým dětem³, ať k tobě přinášejí²⁴⁹ čistý olej olivy, z rozdrcení⁷⁶⁸, k svícení⁷⁶⁹, k rozžetí⁷⁷⁰ ustavičného světla^{197 771}. (3) Zevně vůči oponě¹¹³ svědectví ve stanu setkávání² je⁷⁶⁷ bude⁶ Áron spravovat⁷⁷² od večera do jitra před tváří Hospodinovou – trvalé ustanovení^{90 91} po vašich pokoleních⁹²; (4) na ryzím⁷⁷³ svícnu⁷⁷⁴ bude⁶ ustavičně spravovat⁷⁷² lampy před tváří Hospodinovou.

(5) A musíš⁷⁵ vzít jemnou mouku a upéci z ní⁷⁷⁵ dvanáct preclíků⁶⁰, z dvou desetín^{740 775} jeden preclík⁶⁰, (6) a poklást⁸² je dvěma řadami, šest v řadě, na čistý stůl před tvář Hospodinovu, (7) a na každou řadu dát čisté kadidlo⁴⁹; to³⁶ se stane²⁰⁷

chlebu pamětní⁹⁵ částí^{56 386 776}, ohnivou obětí Hospodinu. (8) V každý den sobotu^{541 777} se^{20 21} to³⁴ bude⁶ před tváří Hospodinovou ustavičně spravovat⁷⁷²; od²⁴³ Izráelových dětí³, trvalou smlouvou⁹¹. (9) Toho³⁶ se dostane^{6 207} Árónovi a jeho synům, i budou⁶ to³⁴ jít na svatém místě^{41 264}, neboť je to³² pro něho a pro jeho syny⁵⁸ jako nanejvíc svatě⁵⁹ z ohnivých obětí Hospodinových trvalým ustanovením^{91 200}.

(10) I vyšel syn izráelské ženy, jenž⁴¹⁶ byl synem Egyptana⁷⁷⁸ vprostřed dětí³ Izráelových⁷⁷⁹, a v táboře¹¹² vs se porvali⁷⁸⁰, syn té Izráelovkyně a izráelský muž; (11) a syn té izráelské ženy se jal rouhat Jménu⁷⁸¹ a zlořečit, i uvedli ho k Mojžíšovi. A jméno jeho matky: Šelómíth, dcera Divrího, patřícího k větví⁷⁸² Dánově. (12) I nechali ho pod dozorem⁷⁸³ do podání jim pokynu⁷⁸⁴ podle úst Hospodinových; (13) a Hospodin k Mojžíšovi promluvil výrokem: (14) Vyveď toho zlořečivšího ven¹¹¹ vůči táboru^{112 113} a všichni, kdo⁵⁷ ho uslyšeli, položí⁶ své ruce na¹³ jeho hlavu a zaházejí^{6 662} ho, celé shromáždění¹¹⁶. (15) A k Izráelovým dětem³ musíš⁷⁵ promluvit výrokem: Kdykoli bude kdokoli^{474 490} zlořečit svému Bohu, pak³⁶ si odnese²⁹¹ svůj hřích¹³⁵, (16) a rouhající se jmenu Hospodinovu musí⁷⁵ jistotně⁶⁶¹ být usmrcen, celé shromáždění, ti na něho jistotně⁷⁸⁵ musejí⁷⁵ naházet⁶⁶²; jak cizinec⁵³⁹ tak²¹⁶ domácí⁵³⁸ musí⁷⁵ pro své rouhání⁵¹² Jménu⁷⁸¹ být usmrcen. (17) A kdykoli někdo⁴⁷⁴ bude sražet⁷⁸⁶ kteroukoli⁷⁴ lidskou bytost⁷⁸⁷, musí⁷⁵ jistotně⁶⁶¹ být usmrcen, (18) a srazivší⁷⁸⁶ kus⁷⁸⁷ dobytka⁵ musí⁷⁵ škodu nahradit¹⁶⁸ kusem^{787 788} za kus^{787 788}. (19) A kdykoli někdo⁴⁷⁴ bude způsobovat²⁶⁹ na svém soukmenovci¹⁷² poškození na těle⁷⁸⁹ – podle toho, co učiní, tak se bude⁶ činit jemu: (20) zlomeninu za zlomeninu, oko za oko, zub za zub – podle toho, jaké poškození⁷⁸⁹ na člověku způsoboval²⁶⁹, tak se bude⁶ způsobovat²⁶⁹ jemu. (21) Srazivší⁷⁸⁶ zvíře⁵ tedy¹⁰¹ musí⁷⁵ nahradit škodu¹⁶⁸, ale srazivší⁷⁸⁶ člověka musí⁷⁵ být usmrcen. (22) Bude⁶ pro vás⁵⁸ jedno právo¹⁵⁶, jak cizinec⁵³⁹, tak²¹⁶ bude⁶ domácí⁵³⁸, neboť já jsem Hospodin, váš Bůh³⁸¹.

(23) A Mojžíš promluvil k Izráelovým dětem³, i vyvedli toho zlořečivšího ven¹¹¹ vůči táboru^{112 113} a zaházejí⁶⁶² ho kamením⁶⁶³; tak³⁶ učinily Izráelovy děti³ podle toho, co Hospodin rozkázal Mojžíšovi.

25 A Hospodin k Mojžíšovi na hoře Sínaji promluvil výrokem: (2) Promluv k Izráelovým dětem³ a řekni k nim: Až budete moci⁷⁵ vstoupit do země, již se vám já chystám dát⁵⁸⁵, pak³⁶ bude⁶ země odpočívát¹²⁴ odpočinkem^{541 754} Hospodinovým. (3) Šest let bude⁶ osévat své pole a šest let bude⁶ prořezávat svou vinici a sklízet⁷⁹⁰ její úrodu, (4) ale v sedmém roce bude⁶ země mít⁶⁵⁶ sobotu⁵⁴¹ odpočívání⁵⁴², sobotu⁵⁴¹ Hospodinovu⁷³⁶; své pole nesmíš⁷⁵ osévat a svou vinici nesmíš⁷⁵ prořezávat, (5) samorostlé⁷⁹¹ od tvě⁷⁹² žně nesmíš⁷⁵ žnout a hrozny své neprořezané révy⁷⁹³ nesmíš⁷⁵ očesávat – země bude⁶ mít⁶⁵⁶ rok odpočívání⁵⁴². (6) A vám nastane²⁰⁷ sobota⁵⁴¹ země k poskytování potravy⁷⁹⁴, tobě a tvému nevolníku a tvé služebnici a tvému námezdníku⁶⁰⁶ a tvému podruhoví⁷⁰⁹, kteří⁵⁷ pobývají⁵⁴⁰ u tebe; (7) i tvému dobytku⁵ a živočišstvu, jež bude ve tvé zemi, bude všechna její úroda za potravu⁷⁹⁴.

(8) A bude⁶ si počítat sedm sedmic⁵⁴¹ let, sedm let sedmkrát, takže³⁶ budeš mít⁶⁵⁶ dní sedmi sedmic⁵⁴¹ let, devětačtyřiceti let. (9) Tehdy³⁶ budeš⁶ rozezvučovat hlaholící⁷⁹⁵ trouby^{27 796 797 798}; v sedmém měsíci, v desátý den měsíce⁵³⁶, v den zadostučinění^{120 753}, budete⁶ rozezvučovat trouby^{27 796 797} po celé vaší zemi. (10) I budete⁶ posvěcovat rok padesátého roku⁷⁹⁹ a provolávat v zemi svobodu všem jejím obyvatelům; on vám bude⁶ zvucením polnice⁸⁰⁰, i budete se vracet každý²⁹³ ke své držbě a každý²⁹³ ke své čeledi⁶⁶⁷ se budete vracet. (11) On, rok padesátého roku⁷⁹⁹, vám bude zvucením polnice⁸⁰⁰; nebudete⁷⁵ sít, aniž budete⁷⁵ žnout jeho⁸⁰¹ samorostlé^{791 802}, aniž budete⁷⁵ očesávat jeho⁸⁰¹ neprořezané révy^{793 802}, (12) neboť on je zvucením polnice⁸⁰⁰, bude⁶ vám svatý²⁶⁴; z pole budete⁶ jíst⁸⁰³ jeho⁸⁰¹ úrodu. (13) V tomto roce zvucení polnice⁸⁰⁰ se každý²⁹³ budete vracet ke své držbě.

(14)A kdykoli tvému soukmenovci¹⁷² budete prodávat, *co je na prodej*⁸⁰⁴, nebo *při koupi* z ruky tvého soukmenovce¹⁷², nesmíte⁷⁵ se navzájem⁸⁰⁵ poškozovat.

(15)Podle⁸⁰⁶ počtu let po zvučení polnice⁸⁰⁰ budeš⁶ od²⁴³ svého soukmenovce¹⁷² kupovat, podle⁸⁰⁶ počtu let úrod⁸⁰² ti bude⁶ prodávat: (16)podle mnohosti⁸⁰⁷ let budeš⁶ rozmnožovat kupní cenu toho³⁴ a podle mála⁸⁰⁷ let budeš⁶ zmenšovat kupní cenu toho³⁴, neboť on ti prodává počet úrod; (17)a nesmíte⁷⁵ jeden druhého⁸⁰⁸ poškozovat, nýbrž³⁶ budeš⁶ mít úctu⁶⁰⁸ před svým Bohem¹⁷, neboť já jsem Hospodin, váš Bůh³⁸¹. (18)I budete⁶ vykonávat má ustanovení⁹⁰ a mé předpisy¹⁵⁶ budete⁶ zachovávat²⁷⁷ a budete⁶ je vykonávat; pak³⁶ budete⁶ v⁸⁰⁹ té zemi bezpečně bydlet (19)a země bude dávat své plody, i budete⁶ jí dostáti a bezpečně v⁸⁰⁹ ní bydlet. (20)A když budete říkat: Co budeme jíst v sedmém roce? Hle, nemáme⁷⁵ sít a nemáme⁷⁵ sklízet⁷⁹⁰ své úrody? – (21)nuže³⁶, přivolám⁸¹⁰ vám své požehnaní v šestém roce, ať vydá⁶⁸ své úrody na tři léta, (22)a když budete sít v osmý rok, budete¹⁴³ jíst ze staré⁸¹¹ úrody; do devátého roku, do dojití jeho⁸⁰¹ úrody, budete jíst staré⁸¹¹. (23)A země se nesmí⁷⁵ prodávat navždy⁸¹², neboť země patří mně, neboť vy *jste* u mne cizinci⁵³⁹ a podruhu⁷⁰⁹ (24)a v celé zemi vaší držby budete⁶ zemi dávat právo na vykoupení⁸¹³.

(25)Kdykoli se tvůj bratr bude ocítat v tísní a prodá *něco* ze své držby, tu³⁶ přijde⁶ jeho výkupce⁸¹³, blízký jemu⁸¹⁴, a vykoupí⁶813, co jeho bratr prodal⁸¹⁵. (26)Pakli někdo⁴⁷⁴ výkupce⁸¹³ nemá⁶⁵⁶ a jeho ruka je¹²⁴ schopna¹⁵⁷, takže³⁶ si může⁷⁵ sehnat⁴⁰², kolik je dost¹⁴⁸ k vykoupení⁸¹³816 toho³⁴, (27)pak³⁶ musí⁷⁵ sčíst⁶ léta *od* prodeje⁸¹⁷ toho³⁴ a přebytek⁸¹⁸ vrátit⁶ tomu⁴⁷⁴, komu *to* prodal, a může⁷⁵ se vrátit⁶ ke své držbě, (28)a nesežene⁴⁰²-li jeho ruka dost¹⁴⁸ k vrácení⁸¹⁶ mu, pak³⁶ zůstane²⁰⁷, co prodal⁸¹⁵, v ruce toho, *kdo*⁵⁷ to³⁴ koupil²⁴², do roku zvučení polnice⁸⁰⁰, a při zvučení polnice⁸⁰⁰ bude⁶ uvolněno⁸¹⁹ a *on* se vrátí⁶ ke své držbě.

(29)A kdykoli někdo⁴⁷⁴ bude prodávat obytný dům⁸²⁰ v hrazeném městě⁸²¹, pak³⁶ jeho⁸²² právo na vykoupení⁸¹³ potrvá²⁰⁷

až do dovršení roku *od* jeho prodeje⁸¹⁷; *po* celý rok⁸²³ potrvá²⁰⁷ jeho⁸²² právo na vykoupení⁸¹³. (30)Ale nebude-li jej moci⁷⁵ vykoupit⁸¹³ než se mu vyplní dovršený rok⁸²⁴, pak³⁶ ten dům, jenž *je* ve městě, jež má³²⁵ zed⁸²¹, navždy⁸¹² zůstane⁸²⁵ tomu, *kdo*⁵⁷ jej koupil²⁴², po jeho pokoleních⁹², nebude⁶ při zvučení polnice⁸⁰⁰ uvolňován⁸¹⁹. (31)Ale domy vsí⁸²⁶, jež nemají³²¹ dokola zed⁸²¹, se budou⁶827 počítat za pole³³ země, bude pro ně⁸²⁷ právo na vykoupení⁸¹³, takže³⁶ při zvučení polnice⁸⁰⁰ budou⁶ uvolňovány⁸¹⁹827. (32)Ale města Lévióvců⁸²⁸, domy měst jejich držby – Lévióvcům⁸²⁸ bude *patřit* trvalé právo⁹¹ na vykoupení⁸¹³, (33)a *co* *kdo* od⁸²⁹ Lévióvců⁸²⁸ bude vykupovat⁸¹³, to³⁶ bude⁶ uvolňováno⁸¹⁹, – prodej⁸¹⁷ domu, totiž³⁶ ve městě⁸²¹ jejich držby, – při zvučení polnice⁸⁰⁰, neboť města Lévióvců⁸²⁸, to³⁴ *bude* jejich držba vprostřed Isráelových dětí³. (34)Ale pole²⁷120 obvodů²⁷830 jejich měst se nebudou smět⁷⁵ prodávat, neboť ona *budou*²⁷ jejich trvalou držbou⁹¹.

(35)A kdykoli se tvůj bratr bude ocítat v tísní a jeho ruka u tebe zeslábně⁸³¹, pak³⁶ se ho ujmeš⁶832, cizince⁵³⁹ *anebo* podruha⁷⁰⁹, ať u tebe ožije. (36)Nebudeš⁶ od²⁴³ něho brát úrok ani přírážku⁸³³, nýbrž³⁶ budeš⁶ mít úctu⁶⁰⁸ před svým Bohem¹⁷, ať tvůj bratr u tebe ožívá. (37)Nesmíš⁷⁵ mu svých peněz⁷¹ dát na úrok, aniž smíš⁷⁵ svůj pokrm dát na rozmnožení⁸³³; (38)já jsem Hospodin, váš Bůh³⁸¹, jenž jsem vás vyvedl⁶⁶⁰ ze země Egypta k tomu, abych vám dal³⁸⁵ zem Kenáanu a stal se²⁰⁷385 vám Bohem³⁸⁶.

(39)A kdykoli se tvůj bratr u tebe bude ocítat v tísní a bude ti prodáván, nesmíš⁷⁵ po něm jako po otroku požadovat⁸³⁴ otroctví⁸³⁵ otroka. (40)Bude⁶ u tebe jako námezdník⁶⁰⁶, jako podruh⁷⁰⁹, až do roku zvučení polnice⁸⁰⁰ bude⁶ u tebe sloužit⁸³⁶; (41)pak³⁶ od⁸³⁷ tebe⁸³⁸ bude odcházet⁶839, on a s ním jeho děti³, a vracet⁶ se ke své čeledi⁶⁶⁷ a k držbě svých otců se bude⁶ vracet, (42)neboť oni *jsou* moji nevolníci, jež jsem vyvedl⁶⁶⁰ ze země Egypta; nesmějí⁷⁵ být prodávání prodejem nevolníka⁸⁴⁰. (43)Nesmíš⁷⁵ nad ním s tvrdostí panovat⁸⁴¹, nýbrž³⁶ budeš⁶ mít úctu⁶⁰⁸ před svým Bohem¹⁷.

(44)A tvůj nevolník⁸⁴⁰ a tvá služebnice⁸⁴⁰, jež budeš mít⁶⁵⁶, – od²⁴³ národů, jež *budou* okolo vás, z nich budete⁶ kupovat nevolníka⁸⁴⁰ a služebnici⁸⁴⁰, (45)a také z dětí³ podruhů⁷⁰⁹, kteří⁵⁷ budou jako cizinci bydlet⁵⁴⁰ u vás, z nich budete⁶ kupovat, i z jejich čeledí⁶⁶⁷, jež *bude* u vás, již ve vaší zemi plodí, ti³⁶ se vám budou stát²⁰⁷ majetkem^{386 842} (46)a budete si je přivlastňovat pro své děti^{3 843} po vás ke zdědění⁸⁴⁴ jako majetku⁸⁴² natrvalo⁹¹. Na ně smíte^{75 845} uvalovat⁸³⁴ otroctví⁸³⁵, ale nad vašimi bratry, Izráelovými dětmi^{3 841}, muž nad svým bratrem⁸⁴¹, – nesmíte⁷⁵ nad ním s tvrdostí panovat⁸⁴¹.

(47)A kdykoli se bude vzmahat^{157 846} ruka cizince⁵³⁹ aneb podruha⁷⁰⁹ u tebe a tvůj bratr se u něho bude ocítat v tísní a prodávat se cizinci⁵³⁹, podruhu⁷⁰⁹ u tebe, nebo potomku⁸⁴⁷ čeledi⁶⁶⁷ cizince⁵³⁹, (48)bude mít⁶⁵⁶ poté, co bude prodán, právo na vykoupení⁸¹³, jeden z jeho bratrů ho bude moci⁷⁵ vykoupit – (49)buď jeho strýc nebo syn jeho strýce ho bude moci⁷⁵ vykoupit, nebo ho bude moci⁷⁵ vykoupit jiný z jeho pokrevních příbuzných^{27 564} z jeho čeledi⁶⁶⁷, nebo, vzmůže^{157 846} li se jeho ruka, bude¹⁴³ se moci⁷⁵ vykoupit sám. (50)I bude účtovat⁸⁴⁸ s koupivším ho od roku svého prodání⁸⁴⁹ jemu až po rok zvučení polnice⁸⁰⁰ a cena⁷¹ jeho prodeje^{817 850} bude^{6 124 851} podle⁸⁰⁶ počtu let – bude^{6 851} jako za dni námezdníka⁶⁰⁶ u něho⁸⁵². (51)Bude-li ještě mnoho let⁸⁰⁶, bude⁶ podle nich⁸⁰⁷ vracet své výkupné⁸¹³ z ceny⁷¹ své koupě⁸⁵³, (52)a zbude-li až do roku zvučení polnice ještě málo let⁸⁰⁶, ta³⁶ mu bude⁶ účtovat⁸⁴⁸, podle počtu⁸⁵⁴ let bude⁶ vracet své výkupné⁸¹³. (53)Bude⁶ u něho rok po⁸⁵⁵ roce jako námezdník⁶⁰⁶, nesmí⁷⁵ se²⁰ nad ním před tvýma očima⁸⁵⁶ s tvrdostí panovat⁸⁴¹. (54)A nebude-li takto⁸⁵⁷ vykupován⁸⁵⁸, pak³⁶ bude⁶ odcházet⁸³⁹ on a s ním jeho děti³ v roce zvučení polnice⁸⁰⁰, (55)neboť Izráelovy děti³ jsou nevolníky mně, oni jsou moji nevolníci, jež jsem vyvedl⁶⁶⁰ ze země Egypta, já, ⁷³¹Hospodin, jejich Bůh³⁸¹.

26 Nesmíte⁷⁵ si zhotovovat⁶⁸ modly⁸⁵⁹, aniž si smíte⁷⁵ vztyčit⁸⁶⁰ sochu⁸⁶¹ ani sloup⁸⁶², aniž smíte⁷⁵ ve vaší zemi umístit²⁶⁹ kámen něco zobrazující⁸⁶³

ke sklánění před ním, neboť já *jsem* Hospodin, váš Bůh³⁸¹. (2)Mé soboty⁵⁴¹ budete⁶ zachovávat²⁷⁷ a mou svatyni³⁹⁶ budete⁶ ctít³⁹²; já *jsem* Hospodin.

(3)Budete-li chodit⁵⁶¹ v mých ustanoveních^{90 562} a zachovávat²⁷⁷ mé rozkazy a vykonávat je, (4)pak³⁶ vám budu dávat⁸⁶⁴ deště v jejich čas a země bude dávat svůj výnos a polní stromovi^{630 865} bude dávat své ovoce, (5)i bude vaše⁸⁶⁴ mlatba⁸⁶⁶ dostihovat¹⁵⁷ vinobraní a vinobraní bude dostihovat¹⁵⁷ setí, takže³⁶ budete do sytosti jíst svůj chléb a bezpečně bydlet ve vaší zemi. (6)A budu dávat v zemi pokoj, i budete uléhat a nebude nahánějícího strach⁸⁶⁷, a budu odstraňovat⁸⁶⁸ ze země zlou zvěř a vaší zemi nebude procházet meč (7)a své nepřátele poženete⁸⁶⁹, i budou od meče⁸⁷⁰ padat před vaší tváří; (8)a pět z vás poženete⁸⁶⁹ sto a sto z vás poženete⁸⁶⁹ deset tisíc, takže³⁶ budou vaši nepřátelé od meče⁸⁷⁰ padat před vaší tváří. (9)I obrátím se k vám a budu vás činit plodnými⁸⁷¹ a množit vás a svou smlouvu s vámi upevňovat⁸²⁵, (10)i budete jíst staré⁸¹¹ zásoby⁸⁷² a staré⁸¹¹ zpřed nového⁸⁷³ odklízet⁸⁷⁴. (11)A své obydlí²⁶⁵ chci⁷⁵ umístit²⁶⁹ vprostřed vás a má duše si vás nebude oškličit⁸⁷⁵, (12)nýbrž³⁶ se budu procházet vprostřed vás a stanu se²⁰⁷ vám Bohem³⁸⁶ a vy mi budete lidem³⁸⁶. (13)Já *jsem* Hospodin, váš Bůh³⁸¹, jenž jsem vás vyvedl⁶⁶⁰ ze země Egypta, abyste jim nebyli⁸⁷⁶ nevolníky, a polámal jsem příčná dřeva⁸⁷⁷ vašeho jha, i dal jsem vám chodit vzpřímeně.

(14)Ale jestliže mě nebudete poslouchat a všechny⁸⁷⁸ tyto rozkazy nebudete provádět (15)a budete-li zamítaví⁸⁷⁹ proti mým ustanovením⁹⁰ a bude-li si vaše duše oškličit⁸⁷⁵ má práva¹⁵⁶, takže nebudete vykonávat⁸⁸⁰ všechny⁸⁷⁸ mé rozkazy, abyste porušoval mou smlouvu⁸⁷⁶, (16)věru vám zase já budu provádět toto: že³⁶ na vás budu dopouštět⁸⁸¹ hrůzu⁸⁸², souchotiny⁸⁸³ a horečku⁸⁸⁴, co vyháší^{885 886} oči a vysiluje^{885 887} duši; i budete své símě sít nadarmo⁸⁸⁸, neboť³⁶ je pohltí⁸⁸⁹ vaši nepřátelé. (17)A budu zaměřovat^{269 533} svou tvář proti vám, i budete poráženi před tváří vašich nepřátel, takže³⁶ nad vámi budou¹²⁴ panovat⁸⁴¹ nenávidící vás,

i budete prchat, ač nebude pronásledujícího⁸⁶⁹ vás.

(18) A nebudete-li mě ani při⁸⁹⁰ těchto věcech⁸⁹¹ poslouchat, pak³⁶ k vašemu trestání⁸⁹² budu přidávat sedmkrát více za vaše hříchy⁸⁹³ (19) a lámat zpupnost⁸⁹⁴ vaší síly⁸⁹⁵ a činit²⁶⁹ nebesa nad vámi⁸⁹⁶ jakoby železem a vaši zem jakoby mosazí²¹³ (20) a nadarmo⁸⁸⁸ se vyčerpá⁸⁹⁷ vaše zdatnost⁸⁹⁸, neboť³⁶ vám vaše země nebude dávat svého výnosu a stromoví⁶³⁰ země nebude dávat svého ovoce. (21) A jestliže budete chodit⁵⁶¹ v rozporu⁸⁹⁹ se mnou⁹⁰⁰ a nebudete ochotni poslouchat mě, pak³⁶ na vás budu uvádět ještě sedmkrát více⁹⁰¹ bití⁹⁰² podle vašich hříchů⁹⁰³ (22) a posílat proti vám polní zvěř⁸⁶⁵; ta³⁶ vás bude připravovat o děti a vymizovat²³⁴ váš dobytek⁵ a ubírat⁹⁰⁴ vás, i budou vaše cesty pustnout.

(23) A jestliže se mi těmito věcmi nebudete dávat napravit⁸⁹², nýbrž³⁶ budete chodit⁵⁶¹ v rozporu⁸⁹⁹ se mnou⁹⁰⁰, (24) pak³⁶ věru já budu zakročovat⁹⁰⁵ v rozporu⁸⁹⁹ s vámi⁹⁰⁰ a budu vás bit⁷⁸⁶, ano, ⁹⁰⁶ já, sedmkrát více za vaše hříchy⁸⁹³ (25) a přivádět na vás meč mstící se pomstou smlouvy⁹⁰⁷, i budete sháněni⁹⁰⁸ do vašich měst a budu doprostřed vás vpouštět⁴⁶⁶ mor a budete vydáváni v ruku nepříteli. (26) Až vám zlomím hůl³⁶¹ chleba⁸⁹ 909, pak³⁶ bude deset žen péci váš chléb v jedné peci a budou vám váš chléb zpět⁹¹⁰ dávat⁹¹¹ na váhu⁹¹², i budete jíst a nebudete se moci⁷⁵ nasytit.

(27) A jestliže mě při⁹¹³ tomto⁹¹⁴ nebudete poslouchat, nýbrž³⁶ budete chodit⁵⁶¹ v rozporu⁸⁹⁹ se mnou⁹⁰⁰, (28) pak³⁶ s vámi budu zacházet⁹⁰⁵ v popuzení⁹¹⁵ odporu⁹⁰⁰ a budu vás trestat⁸⁹² věru i já sedmkrát více za vaše hříchy⁸⁹³, (29) takže³⁶ budete jíst maso svých synů, i maso svých dcer budete jíst, (30) a budu plnit⁹¹⁶ vaše výšiny⁹¹⁷ a vytínat²³⁴ vaše sluneční kůly⁹¹⁸ a klást²⁶⁹ vaše mrtvolvy⁹¹⁹ na mrtvolvy⁹¹⁹ 920 vašich neřádstev⁹²¹ a má duše si vás bude ošklivit⁸⁷⁵, (31) a vaše města budou vydávat zřícení⁹²² a vaše svatyně³⁹⁶ pustošit, aniž budu přivoňovat k⁹²³ vůni vašich líbezností³¹. (32) A já budu pustošit zem, takže³⁶ se vaši nepřátelé, kteří⁵⁷ v ní budou bydlet, nad ní budou hrozit⁹²⁴, (33) a vás budu rozprašovat mezi národy a tasit za

vámi meč, i bude se vaše země stávat²⁰⁷ spouští⁹²⁴ a vaše města se budou stávat²⁰⁷ zříceninami²⁷. (34) Tehdy bude země užívat⁹²⁵ svých sobot⁹⁴¹; po všechny dni svého zpusťování⁹²⁶, co³⁶ vy budete v zemi svých nepřátel, tehdy země bude odpočívat⁹²⁷ a vyrovnávat⁹²⁵ si své soboty⁵⁴¹; (35) za všechny dni svého zpusťování⁹²⁶ bude odpočívat⁹²⁷, co neodpočinula⁹²⁷ ve vaše soboty⁵⁴¹ za vašeho bydlení v⁸⁰⁹ ní. (36) A ti, kdo⁵⁷ mezi vámi zbudou, – pak³⁶ v jejich srdce v zemi jejich nepřátel uvedu zbabělost⁹²⁸, i zaplaší⁸⁶⁹ je šelst⁹²⁹ odvátého listí a budou prchat prcháním jako před mečem⁹³⁰ a budou padat, ač nebude pronásledujícího⁸⁶⁹, (37) a budou klopýtat o sebe navzájem⁸⁰⁵, ač pronásledujícího⁸⁶⁹ nebude, a nebude se vám dostávat²⁰⁷ schopnosti postavit se vůči⁹³¹ tváři vašich nepřátel. (38) I budete bloudit⁹³² mezi národy a země³³ vašich nepřátel vás bude pohlcovat⁸⁸⁹; (39) a ti, kdo⁵⁷ mezi vámi zbudou, budou pro svou nepravost¹³⁴ 512 zetlívat⁹³³ v zemích vašich nepřátel, a i pro nepravosti¹³⁴ 512 jejich otců budou zetlívat⁹³³ s nimi.

(40) I budou vyznávat⁹³⁴ svou nepravost¹³⁴ a nepravost¹³⁴ svých otců v jejich nevěrnosti¹⁶⁰ 512, jíž se zpronevěřili¹⁶⁰ vůči mně, a také jak chodili¹²⁴ 561 v rozporu⁸⁹⁹ se mnou⁹⁰⁰ – (41) i já jsem zakročoval⁹⁰⁵ v rozporu⁸⁹⁹ s nimi⁹⁰⁰ a zaváděl jsem je v zem jejich nepřátel. Jestliže se tehdy jejich neobřezané⁶⁹⁵ srdce bude chtít⁷⁵ pokořit a jestliže tehdy trest za svou nepravost¹³⁴ 936 budou chtít⁷⁵ přijmout⁹²⁵ 937, (42) pak³⁶ si budu připomínat svou smlouvu s Jákobem⁹³⁸ a také svou smlouvu s Isákem⁹³⁸ a také svou smlouvu s Abrahámem⁹³⁸ si budu připomínat, a budu si připomínat tu zem, (43) neboť³⁶ ta země bude od nich opuštěna⁹³⁹ a ve svém zpusťování⁹²⁶ bez⁹⁴⁰ nich⁹⁴¹ bude užívat⁹²⁵ svých sobot⁵⁴¹ a oni budou přijímat⁹²⁵ 937 trest za svou nepravost¹³⁴ 936 937, protože, a právě proto, že se zamítavé postavili⁸⁷⁹ proti mým právním¹⁵⁶ a jejich duše si zošklivila⁸⁷⁵ má ustanovení⁹⁰. (44) Ale ani takto⁹⁴², při jejich pobytu⁹⁴³ v zemi jejich nepřátel, je nebudu zamítat⁹⁴⁴, aniž si je budu ošklivit⁸⁷⁵ k jich vyhubení⁸⁸⁶ 945, ke zrušení mé smlouvy s nimi, neboť já jsem Hospodin,

jejich Bůh³⁸¹, (45)nýbrž³⁶ si pro ně⁹⁴⁶ budu připomínat smlouvu s předky^{938 947}, jež jsem před očima národů vyvedl⁶⁶⁰ ze země Egypta k tomu, abych se jim stal^{207 385} Bohem³⁸⁶, já, ⁷³¹Hospodin.

(46)Toto¹⁸⁷ jsou ustanovení⁹⁰ a předpisy¹⁵⁶ a zákony¹⁸⁸, jež Hospodin zavedl²⁶⁹ mezi sebou a mezi Izráelovými dětmi³ na hoře Sináji skrze²⁸¹ Mojžíše.

27 A Hospodin k Mojžíšovi promluvil výrokem: (2)Promluvil k Izráelovým dětem³ a řekl k nim: Kdykoli někdo⁴⁷⁴ bude chtít⁷⁵ splnit⁷²¹ slib^{225 948}, budou osoby⁴⁵ pro Hospodina podle tvého hodnocení^{163 164 949}, (3)i bude^{6 124} tvé hodnocení¹⁶³ mužského pohlaví od věku⁹⁵⁰ dvacet let až po věk⁹⁵⁰ šedesáti let – tu³⁶ bude^{6 124} tvé hodnocení¹⁶³ padesát šeklů¹⁶⁶ stříbra podle šeklu^{164 166} svatyně¹⁰⁴, (4)a bude-li to⁹⁵¹ ženské pohlaví, pak³⁶ tvé hodnocení¹⁶³ bude^{6 124} třicet šeklů¹⁶⁶, (5)a jestliže od věku⁹⁵⁰ pěti let až po věk⁹⁵⁰ dvacet let, pak³⁶ tvé hodnocení¹⁶³ mužského pohlaví bude^{6 124} dvacet šeklů¹⁶⁶ a stran ženského pohlaví deset šeklů¹⁶⁶, (6)a jestliže od věku⁹⁵⁰ jednoho měsíce až po věk⁹⁵⁰ pěti let, pak³⁶ tvé hodnocení¹⁶³ mužského pohlaví bude^{6 124} pět šeklů¹⁶⁶ stříbra a tvé hodnocení¹⁶³ stran ženského pohlaví bude^{6 124} tři šekly¹⁶⁶ stříbra. (7)A jestliže od věku⁹⁵⁰ šedesáti let a výše⁹⁵², jestliže mužské pohlaví, pak³⁶ bude^{6 124} tvé hodnocení¹⁶³ patnáct šeklů¹⁶⁶ a stran ženského pohlaví deset šeklů¹⁶⁶. (8)A bude-li on v tísní a ne podle⁹⁵³ tvého hodnocení¹⁶³, pak³⁶ se postaví^{6 20 21} před tvář kněze a kněz ho ohodnotí^{6 163 954} – podle toho⁸⁰⁷, čeho ruka toho, jenž⁵⁷ slíbil, bude moci⁷⁵ dostihnout^{157 955}, ho kněz bude⁶ hodnotit^{163 954}.

(9)A půjde-li o dobytek⁵, z něhož Hospodin předkládají⁴ obětní dary^{4 27}, bude⁶ vše svaté⁵⁹⁵, co kdo z něho Hospodinu bude dávat; (10)nesmí⁷⁵ je vyměnit, aniž je smí⁷⁵ nahradit, dobré špatným nebo špatné dobrým, a bude-li přece⁹⁵⁶ nahrazovat dobytče⁵ dobytčetem⁵, pak³⁶ bude^{6 124} ono i jeho náhrada bude⁶ čímsi svatým⁵⁹⁵. (11)A půjde-li o jakýkoli⁷⁴ dobytek⁵ nečistý, z něhož Hospodinu obětní dary^{4 27} nepředkládají⁴, pak³⁶ se to dobytče⁵ postaví^{6 20} před tvář kněze (12)a kněz je

ohodnotí^{6 163 954}, zda je dobré či špatné⁹⁵⁷; podle tvého hodnocení¹⁶³, kněze, tak bude⁶; (13)a bude-li je jakkoli⁹⁵⁶ chtít⁷⁵ vykoupit, pak³⁶ k tvému hodnocení^{54 163} přidá⁶ pětinu.

(14)A kdykoli někdo⁴⁷⁴ za svatý⁵⁹⁵ Hospodinu bude chtít⁷⁵ posvětit svůj dům, pak³⁶ jej kněz ohodnotí^{6 163 954}, zda je dobrý či zda je špatný⁹⁵⁷; podle toho, jak jej kněz bude hodnotit^{163 954}, tak bude platno⁹⁵⁸, (15)a bude-li ten, jenž⁵⁷ posvětil, chtít⁷⁵ svůj dům vykoupit, pak³⁶ k tomu^{34 54} přidá⁶ pětinu ceny⁷¹¹ tvého hodnocení^{54 163} a dostane se^{6 207} mu.

(16)A bude-li někdo⁴⁷⁴ chtít⁷⁵ Hospodinu posvětit část⁹⁵⁹ pole své držby, pak³⁶ tvé hodnocení¹⁶³ nastane^{6 207} podle⁸⁰⁷ jeho osetí⁹⁶⁰; osetí chómérem^{961 962} ječmene za padesát šeklů¹⁶⁶ stříbra. (17)Bude-li své pole chtít⁷⁵ posvětit od roku zvučení polnice⁸⁰⁰, bude zůstat⁹⁵⁸ při tvém hodnocení¹⁶³, (18)ale bude-li své pole chtít⁷⁵ posvětit po zvučení polnice⁸⁰⁰, pak³⁶ mu kněz spočítá⁶ cenu⁷¹¹ podle⁸⁰⁷ let, jež⁵⁷ budou pozůstat⁹⁵⁸ až po rok zvučení polnice⁸⁰⁰ a z tvého hodnocení se učiní⁶ srážka⁹⁶³. (19)A bude-li své pole ten, jenž⁵⁷ je posvětil, chtít⁷⁵ jakkoli⁹⁵⁶ vykoupit, pak³⁶ k němu^{54 964} přidá⁶ pětinu ceny⁷¹¹ tvého hodnocení¹⁶³ a zůstane^{6 825} mu; (20)ale nebude-li to pole vykupovat aneb prodá-li to pole někomu⁴⁷⁴ jinému¹⁹², nebude již moci⁷⁵ být vykoupeno (21)a stane se^{6 207} to pole při svém uvolnění⁸¹⁹ při zvučení polnice⁸⁰⁰ svatým⁵⁹⁵ Hospodinu jako pole odevzdané⁹⁶⁵; jeho držby se bude⁶ dostávat²⁰⁷ knězi.

(22)A bude-li chtít⁷⁵ Hospodinu posvětit pole, jež koupil⁹⁶⁶, jež není z polí jeho držby, (23)pak³⁶ mu kněz spočítá⁶ částku⁹⁶⁷ tvého hodnocení¹⁶³ až do roku zvučení polnice⁸⁰⁰ a on v onen den zaplatí²⁶⁹ tvé hodnocení^{163 968} jako svatou věc⁵⁹⁵ Hospodinu; (24)v roce zvučení polnice⁸⁰⁰ se pole bude vracet tomu, od²⁴³ koho je koupil, člověku⁴⁷⁴, jemuž patří držba země.

(25)A všechno tvé hodnocení¹⁶³ bude⁶ podle šeklu^{164 166} svatyně¹⁰⁴, a šekl¹⁶⁶ bude⁶ dvacet gér.

(26)Ale³²¹ prvorozené, jež se bude rodit jako první pro Hospodina⁵⁸, mezi

dobyt看⁵ – nikdo⁴⁷⁴ je nemůž^{e75} posvětit, ať hovězí dobytč^{e109}, ať drobné dobytč^{e149}, ono *patří* Hospodinu. (27)A je-li z dobytka⁶¹⁵⁵ nečistého, pak³⁶ se vyplatí^{620 969} podle tvého hodnocení^{163 164} a přidá⁶ se²⁰ k němu^{54 964} pětina, a nebude-li vykupováno, bude⁶ podle tvého hodnocení^{163 164} prodáno. (28)Ale³²¹ nic⁷⁴ odevzdaného⁹⁶⁵, co kdo⁴⁷⁴ Hospodinu bude odevzdávat⁹⁶⁵, ze⁹⁷⁰ všeho, co mu *patří*, z⁹⁷⁰ lidí⁹⁷¹ a dobytka⁵ a z⁹⁷⁰ polí jeho držby, nesmí⁷⁵ být prodáváno, aniž smí⁷⁵ být vykupováno; vše odevzdané⁹⁶⁵ – ono je nanejvýš svaté⁵⁹ Hospodinu. (29)Nikdo⁷⁴ odevzdaný záhubě^{965 972}, kdo z⁹⁷⁰ lidí⁹⁷¹ bude záhubě odevzdáván^{965 972}, nesmí⁷⁵ být vyplacen⁹⁶⁹; musí⁷⁵ jistotně⁶⁶¹ být usmrcen.

(30)A každý desátek⁹⁷³ země, ze⁹⁷⁰ semene země, z⁹⁷⁰ ovoce stromoví⁶³⁰, on *patří* Hospodinu, je svatý⁵⁹⁵ Hospodinu, (31)a bude-li někdo⁴⁷⁴ chtít⁷⁵ část⁹⁵⁹ svého desátku⁹⁷³ jakkoli⁹⁵⁶ vykoupit, přidá⁶ k němu^{54 964} pětinu. (32)A každý desátek⁹⁷³ ze skotu *aneb* z drobného dobytka, ze všeho, co bude přecházet pod holi⁹⁷⁴, desáté bude⁴ svaté⁵⁹⁵ Hospodinu; (33)nesmí⁷⁵ se²⁰ zkoumat^{435 975}, zda je dobré či špatné⁹⁵⁷, a nesmí⁷⁵ se^{20 21} nahrazovat, a bude²⁰-li se²¹ přece⁹⁵⁶ nahrazovat, pak³⁶ bude^{6 124} ono i jeho náhrada bude⁶ čímsi svatým⁵⁹⁵; nesmí⁷⁵ být vykoupeno.

(34)Toto¹⁸⁷ jsou rozkazy, jež Hospodin rozkázal Mojžíšovi pro Isráelovy děti³ na hoře Sínaji.

LEVITICUS

poznámky překladatele a odkazy

- 1 Viz Gen. 3:9 a dále, pozn. 1314.
2 Viz Exod. 27:21, pozn. 956.
3 Viz Gen. 3:16 a dále, pozn. 656.
4 N. snad „podávat“, vl. „přibližovat“, „blíže přinášet“ (n. „přivádět“), dále obdobně, tvar slovesa jako v Exod. 22:8, pozn. 743. Následující výraz „obětní dar“ („korbán“, srov. Marka 7:11) je odvozen od téhož slovesa (vl. „něco přiblíženého“ [n. „blíže přineseného“, „přivedeného“] řekněme tedy snad „přínos“).
5 Viz Gen. 1:25, pozn. 38.
6 Viz Gen. 1:3 a dále, pozn. 40.
7 Viz Gen. 8:20, pozn. 273, hebr. „óláh“; LXX toto slovo překládají výrazem „holokautóma“, značícím „něco cele spáleného n. spalovaného“, n. „holokausis“, „úplně spálení n. spalování“ (srov. v češtině někdy používaný výraz „celopal“), podle něhož se v českých překladech Písma pro tento pojem vžil označení „zápalná oběť“, obdobně je tomu ve většině mně známých překladů jinojazyčných. Pokus o zdůvodnění tohoto názvu v králíčkém překladu kap. 6:9, podaný taktéž podle LXX, neodpovídá smyslu hebrejškého znění onoho místa, neboť hebrejský název tohoto druhu oběti nijak nesouvisí s pojmem „pálení“ nebo „hoření“.
8 Viz Exod. 12:5, pozn. 369.
9 Viz Gen. 6:19, pozn. 228.
10 Viz Gen. 4:7 a dále, pozn. 220.
11 D. „ke své (tj. „jeho se týkající“) blahovůli“ ve smyslu „k dosažení blahovůle n. blahovoleného přijetí“ (v. 3), „dostane se mu blahovůle“ (sloveso, od něhož je výraz přeložený „blahovůle“ odvozen, n. snad naopak, v. 4). Dále obdobně.
12 Zde snad i „podle své dobré vůle“, lepší smysl však dává znění v textu (viz v. 4).
13 Viz Exod. 29:10, pozn. 1033.
14 D. „sobě“, „pro sebe“, smysl jako v textu. Dále obdobně.
15 Viz Exod. 29:33, pozn. 1056.
16 N. „to bude blahovoleně přijato v jeho prospěch... za něho“, shora¹⁴ obdobně.
17 Vl. „mladého býka“, D. „syna skotu“, kap 4:3 a obdobně dále D. „býka, syna skotu“.
18 Viz Gen. 22:10, pozn. 576.
19 Viz Exod. 29:16, pozn. 1038.
20 Viz Exod. 25:37, pozn. 895.
21 D. „rozdělí²⁰ ji“, dále obdobně.
22 Viz Exod. 29:17, pozn. 1039.
23 Viz Exod. 39:37, pozn. 1253.
24 Viz Gen. 22:3, pozn. 571.
25 N. „tuk“, ne však jako např. v Gen. 4:4 a jinde. Výraz, jehož je použito zde, se v SZ vyskytuje jen třikrát (ještě ve v. 12 a v kap. 8:20) a to vždy ve spojení se vzestupnou obětí.
26 N. „díly, hlavu a lůž“, dále obdobně.
27 V hebrejštině jednotné číslo v hromadném smyslu.
28 Zde i „nitro“, „vnitřek“.
29 Viz Exod. 29:18, pozn. 1040.
30 Viz Exod. 29:13, pozn. 1035.
31 Viz Gen. 8:21, pozn. 274. V kap. 26:31 odvozený výraz.
32 Viz Exod. 40:22, pozn. 4 a 1018.
33 Jednotné číslo, zde proti následujícímu „vykropí“. V. 5 a dále obdobně.
34 Viz Gen. 1:16, pozn. 34.
35 Viz Gen. 8:20, pozn. 18, 31 a 272.
36 Viz Gen. 4:8, pozn. 132.
37 D. „děti“ (n. „synů“), dále obdobně.
38 N. „uštípne“, „odlomí“, „utrhe“, nesouvisí však s „natrhne“ ve v. 17.
39 Viz Exod. 30:3, pozn. 1075.
40 N., podle některých, „obsahem“, tj. „nečistotou“, „odpadem“.
41 Viz Gen. 1:9, pozn. 13.
42 N. „mastnoty“, snad „mastného popela“.
43 Vl. „roztrhne“, smysl jako v textu vyplývá z následujícího.
44 Sloveso jako v Gen. 1:4, pozn. 7.
45 D. „některá duše“, dále obdobně.
46 Zde jsem použil tohoto výrazu k odlišení od výrazu „oběti daru“⁴⁷, použitého v blízké souvislosti; v kap. 3:1, 6 a 7:13nn. obdobně od slova „oběť“, v kap. 9:7 od „obětuj“.
47 Výrazem „oběť daru“ se zde a na mnoha jiných místech překládá hebr. „mincháh“, značící asi původně jakýkoli dar kohokoli komukoli (Gen. 32:13, 18 a jinde), zejména jako projev úcty n. oddanosti, i „daň“, „dávkou“, „poplatek“ vrchnosti (Soud. 3:15 a na jiných místech), potom jakoukoli „oběť“ Bohu (Gen. 4:4n. a jinde), ale nejčastěji, jako zde a dále, značí nekravou oběť pokrmu rostlinného původu.
48 Viz Gen. 35:14, pozn. 952.
49 Viz Exod. 30:34, pozn. 1102.
50 „Hrsti... nabere“ je tvar slovesa odvozeného od slova „hrst“ (Gen. 41:47).
51 D. „náplň (n. „plnost“) své hrsti“, dále obdobně.
52 Tj. „z jemné mouky oběti“, dále obdobně.
53 Viz Exod. 25:29, pozn. 879.
54 Vl. „na (n. „nade“) všechno kadidlo“, tj. „navšev ke všemu kadidlu“, „kromě (ne ve vylučovacím smyslu) n. vedle všeho kadidla“, dále v takovýchto a podobných spojeních obdobně.
55 N. „památkovou“, „připomínkovou“.
56 N. „oběť“, n. prostě „její památku“, tj. část oběti, jež se spalovala ku připomínání před Hospodinem.
57 Viz Deut. 4:25, pozn. 246.
58 N. „bude patřit Áronovi a jeho synům“, dále obdobně.
59 Viz Exod. 26:33, pozn. 937.
60 Viz Exod. 29:2, pozn. 1020.
61 Viz Exod. 29:2, pozn. 1021.
62 Sotva lze pochybovat o tom, že tento výraz zde značí více než „pomazání“ a že je ho zde v takovém smyslu záměrně použito. Vlastní význam tohoto slovesa je

- „smíchat“, „promíchat“, v záporném smyslu i „zmást“, tj. „pomíchat páté přes deváté“ (Gen. 11:7 a 9, pozn. 317). V Žalmu 92:10, viz tam pozn. 2125, jde nejen o „pomazání“ k zasvěcení, nýbrž o proniknutí celé bytosti životní silou; proto se tam mluví o „čerstvém“ oleji.
- 63 Viz Exod. 29:2, pozn. 1022.
- 64 Tj. „připravená n. pečená na plechu“, ve v. 7 obdobně, tam snad i „pánvicová“, „kotlíková“.
- 65 N. „pánví“, ne však jako v Exod. 24:6, pozn. 835, ani jako tamže v kap. 25:29, pozn. 881.
- 66 Viz Gen. 18:5, pozn. 469.
- 67 N. „z kotlíku“, výraz vyskytující se v SZ jen zde a v kap. 7:9.
- 68 Viz Gen. 1:7, pozn. 12.
- 69 Vl. „v oleji“, kap. 1:16 a dále obdobně. Srov. Jós. 7:15, pozn. 277.
- 70 N. „přibližíš ji ke“.
- 71 N. „kněží, i přinese²⁰ se²¹“, kap. 1:5 a dále obdobně.
- 72 Sloveso jako v Exod. 21:6, pozn. 683, jiné než zde shora⁴⁷⁰.
- 73 Sloveso jako v Exod. 29:27, pozn. 1054.
- 74 D. „každá“, „všechna“, dále obdobně.
- 75 Viz Gen. 2:17, pozn. 74.
- 76 D. „z počátku“, smysl jako v textu.
- 77 Viz Gen. 13:1, pozn. 368.
- 78 Viz Num. 18:19, pozn. 722.
- 79 D. „s obětí¹³¹ daru nesmíš odstraňovat“, viz Exod. 12:15, pozn. 163 a 387.
- 80 Viz Exod. 23:16 a dále, pozn. 806, jiný výraz než zde ve v. 12⁷⁶.
- 81 N. snad „vyloupané (n. „vymláčené“) zrní“, dále obdobně.
- 82 Viz Gen. 13:16, pozn. 384.
- 83 N. „obětování pokojných obětí“ (kromě Ám. 5:22 vždy v množném čísle).
- 84 N. „bocích“, „bedrech“ (ne jako v Gen. 24:2, pozn. 605).
- 85 Viz Exod. 29:13, pozn. 1034.
- 86 N. „jehně“, „berana“ (v. 7), „kozel“ (v. 12). Dále obdobně.
- 87 Viz Exod. 29:10, pozn. 1031.
- 88 Viz Exod. 29:22, pozn. 1044.
- 89 D. „chléb“, viz Gen. 31:54, pozn. 851.
- 90 Viz Exod. 12:17, pozn. 386.
- 91 Viz Gen. 9:12, pozn. 293.
- 92 Viz Exod. 12:14 a dále, pozn. 1070.
- 93 „Hřešit“ („chátá“) a „hřích“ („chattáth“, viz Gen. 4:7, pozn. 140) zde i jinde značí vl. „míjení cílem“ (Soud. 20:16), uchylování od toho, co je správné, „vina“ n. „provinění“ („šám“) je vzhledem k někomu, vůči komu máme odpovědnost, zde ovšem vůči Bohu.
- 94 N. „z (vl. „v“) pobloučení“, jinak „neúmyslné“, „bezděčné“, „v (n. „z“) nepozornosti“, dále obdobně. Obdobný význam má i příbuzné sloveso ve v. 13 („neúmyslně [atd.] hřešit“).
- 95 N. „stran“, srov. Gen. 3:3, pozn. 91.
- 96 D. „ode všech“, smysl jako v textu, dále obdobně.
- 97 N. snad „pobloučením stran kteréhokoliv ze zakázů Hospodinových“ (tj. „věci Hospodinem zakázaných“, v. 2), „a provede jeden z Hospodinových zakázů“ (v též smyslu, v. 13, vv. 22 a 27 obdobně).
- 98 Viz Gen. 20:9, pozn. 536.
- 99 Tj. „provede n. učiní některou“, znění v textu uchováva v překladu smysl předložkové vazby v původním textu.
- 100 Tj. „proviněním jako kterýkoli jiný člověk“, „proviněním člověka z lidu“.
- 101 Viz Gen. 9:11, pozn. 291.
- 102 N. „přivede“, nikoli však jako např. zde ve v. 3; v kap. 7:29 „přináší“, nesouvisí však s „přínos“ zdola. Dále obdobně.
- 103 D. „na tvář opony“, snad „postříká tvář“ (tj. „povrch“, viz Gen. 1:2, pozn. 4) opony“.
- 104 Viz Exod. 26:33, pozn. 936.
- 105 Viz Exod. 25:6, pozn. 860.
- 106 Viz Exod. 30:1, pozn. 1074.
- 107 Viz Exod. 25:6, pozn. 861.
- 108 Jako „pokrývající“ v kap. 3:3, 9 a 14, znění v textu zde zvoleno vzhledem k následující předložkové vazbě. Týž výraz je i v kap. 9:19.
- 109 Značí „býka“ i „krávu“.
- 110 D. „je“, tj. „tyto věci“, kap. 3:16 a dále obdobně.
- 111 Zde vl. „na místo zevně⁴⁸¹“.
- 112 Viz Gen. 32:2, pozn. 853.
- 113 Viz Exod. 29:14, pozn. 933 a 934.
- 114 Vl. „místo k vysypávání“, dále obdobně.
- 115 Viz Exod. 29:14, pozn. 1036.
- 116 Viz Exod. 12:3, pozn. 360.
- 117 Předložková vazba jako v Gen. 3:8, pozn. 102.
- 118 Viz Exod. 12:6, pozn. 375.
- 119 Tj. „uchylující se od kteréhokoliv“.
- 120 Množné číslo.
- 121 Tj. „rozkazu“ n. „zakázu“.
- 122 D. „namočí kněz svůj prst“, jako ve v. 6, zde znění v textu zvoleno vzhledem k následující odlišné předložkové vazbě. Dále obdobně.
- 123 Viz Exod. 2:4 a dále, pozn. 588.
- 124 N. „činíva“, vl. „učinilo“, tj. „učinilo a dále činí“, dále obdobně.
- 125 Viz Gen. 17:20, pozn. 462; 23:6, pozn. 593.
- 126 N. „jímž“, ne však jako ve vv. 14, 28 a 35, kde je prostá vztážná částice bez předložky. Dále obdobně.
- 127 N. „se mu stane známým“.
- 128 N. „kozla“, dále obdobně, znění v textu je však doslovným překladem výrazu, jehož je použito v textu původním, jako „srstnatý“ v Gen. 27:11, obdobně jeho ženská podoba ve v. 28 a dále. Nesouvisí s následujícím „koz“. V jiném významu je tohoto výrazu použito v kap. 17:7³⁵⁰.
- 129 Zde a dále i ve smyslu „očistěním od“ n. „zbavením“.
- 130 D. „jedna duše“.
- 131 Viz Gen. 24:46, pozn. 634.
- 132 Viz Gen. 2:19 a dále, pozn. 79.
- 133 Viz Gen. 3:11, pozn. 103.

- 134** N. „vinu“, viz Gen. 4:16, pozn. 146, nesouvisí však s „proviněním“ zde v kap. 4:3, pozn. 93. Dále obdobně.
- 135** Tj. „bude za ni odpověden“, snad i ve smyslu „uvalí na sebe trest za svou nepravost“, srov. Gen. 4:13, pozn. 148. Dále obdobně.
- 136** N. „nebo někdo, jenž“.
- 137** N. „bude sahat na“ (dále obdobně); to by značilo úmyslný, znění v textu pak neúmyslný dotek (viz dále v tomto verši, ne vždy však lze tyto dva významy rozlišit), n. „bude se dotýkat“; to by ovšem zahrnovalo oba významy, nicméně však dávám přednost znění v textu n. zde shora, neboť v obou jsou slovesa spojena s předložkovými vazbami, odpovídajícími svým významem předložkové vazbě, již je použito v textu původním.
- 138** N. „hemživého“, „hemžícího se“, dále obdobně.
- 139** D. „a bude před ním¹⁷ skryto“ (n. „utajeno“), smysl jako v textu (ve v. 4 „aniž si to v té chvíli uvědomí“, nesouvisí však s následujícím „uvědomí“).
- 140** N. „znečištění“, dále obdobně.
- 141** D. „člověka stran každé jeho nečistoty“.
- 142** N. „při níž“, „v níž“, dále obdobně.
- 143** Viz Gen. 5:32, pozn. 438.
- 144** N. „nerozvážené“, „zvaněním“, dále obdobně.
- 145** N. „stran učinění“, „k učinění“, tj. „že učiní“, dále obdobně; táž předložková vazba je na konci verše a ve v. 5 se smyslem jako v textu.
- 146** Viz Gen. 2:9, pozn. 65.
- 147** Jako „se to doví“ ve v. 3 a jinde, zde smysl jako v textu, dále obdobně.
- 148** Vl. „dostatek“, „dostatečnost“.
- 149** Viz Gen. 22:7, pozn. 574.
- 150** N. „pak jako svou oběť za“, dále obdobně.
- 151** N. „knězi a“.
- 152** Tj. „zčásti odkrouť n. ukrouť“ atd.³⁸; tento smysl zde vyplývá ze slov na konci verše.
- 153** Vl. „z polohy naproti“.
- 154** Vl. „zbyvajících“ (n. „ponechané“), jiný výraz než v kap. 2:3 a dále⁵⁷.
- 155** Vl. „v krvi“, srov. Gen. 7:21, pozn. 248 a 249. Dále obdobně.
- 156** Viz Gen. 18:19, pozn. 482; v kap. 19:15 odvozené sloveso.
- 157** Vl. „nebude-li jeho ruka moci dospět... ke dvěma... mláďatům“, sloveso jako „dostihl“ v Gen. 31:25. Tvar téhož slovesa je i v kap. 14:21 (tam D. „není-li jeho ruky stačící“), 22 a 30nn., v jiném smyslu i v kap. 26:5.
- 158** Viz Exod. 16:36, pozn. 582.
- 159** Viz Num. 5:15.
- 160** N. „zradý“, „zvrácenosti“, „nevěry“, „věrolomnosti“, D. „se... nepoctivostí bude dopouštět nepoctivosti“, atd. Kap. 6:1 obdobně.
- 161** Zde ve smyslu „takže vezme n. odejme něco z n. od“, dále obdobně.
- 162** Viz Gen. 4:2, pozn. 129.
- 163** Vl. „hodnocení“.
- 164** Viz Exod. 30:13, pozn. 902.
- 165** D. „stříbra“, „peněz“, tj. „berana takovéto ceny“.
- 166** Viz Gen. 23:15, pozn. 600.
- 167** Tj. „několika“, „nejméně dvou“, podle jiných „podle tvého odhadu šekly (tj. snad „v šeklech“) stříbra“.
- 168** Viz Exod. 21:34, pozn. 729.
- 169** N. „odhadu provinění“.
- 170** N. „jehož se neúmyslně (atd.⁹⁴) dopustil“.
- 171** D. „za provinění; proviněním“.
- 172** N. „sousedu“, „bližnímu“, ne však jako v Exod. 20:16 a dále, pozn. 669; souvisí s výrazem zpravidla překladaným „lid“, tedy snad „někomu ze svého lidu“.
- 173** D. „v(e)“, pak ve v. 2 všude 6. pád místo 2.; táž předložka jako „proti“ v kap. 6:2 shora, i jako v kap. 5:15 a dále¹⁶⁴.
- 174** Tj. „věci svěcené k úschově“, viz Gen. 41:36, pozn. 1117, zde v takovémto smyslu. V. 4 obdobně.
- 175** Značí „loupení“ i „uloupené“¹⁸⁰.
- 176** Vl. „takže svému soukmenovci zapře uloženou věc nebo... loupež“, opisy v textu jsou pokusem o uchování smyslu hebrejských předložkových vazeb v překladu. Dále obdobně.
- 177** N. „utiskne“, „vydře“, „vyžije“, „vykořistí“, dále obdobně.
- 178** Vl. „na lež“, „o lži“, ve v. 3 předložka jako následující „o“, ve v. 5 jiná, ale v tomto spojení v podstatě téhož smyslu.
- 179** D. „jedné“, kap. 4:2 a dále obdobně.
- 180** N. „násilně odňaté“, „uchvácené“, „násilně odňal“, „uchvátil“. Viz Gen. 21:25, pozn. 563. Dále obdobně.
- 181** D. „nebo stran (n. „ze“, „ode“) všeho“, dále obdobně.
- 182** D. „v jeho hlavě“ („hlavní hodnotě n. jistíně“, „kapitálu“).
- 183** D. „pětiny“, snad proto, že shora byly vyjmenovány různé případy provinění vůči majetku soukmenovce.
- 184** Předložka jako „za“ shora v tomto verši.
- 185** D. „činil k provinění v ní“. V. 3 obdobně.
- 186** Kapitola 6 začíná v hebrejském textu až zde.
- 187** Viz Exod. 19:6, pozn. 638.
- 188** Viz Gen. 26:5, pozn. 674.
- 189** Nesouvisí s „oheň“ zdola, zato však s „hořet“ na konci verše.
- 190** N. „každou“.
- 191** Vl. „bude pálen“ (nesouvisí se „zapálí“ ve v. 12), tj. „udržován“.
- 192** Viz Gen. 4:25, pozn. 173.
- 193** Viz Exod. 16:21, pozn. 571.
- 194** Tj. „na oheň přiloží“.
- 195** Viz Gen. 4:4, pozn. 135.
- 196** N. „bude ustavičně hořet“.
- 197** Viz Exod. 27:20, pozn. 1069.
- 198** D. „k tváři oltáře“, dále obdobně.
- 199** Viz Exod. 27:9, pozn. 947.
- 200** Viz Gen. 47:26, pozn. 1289.
- 201** N. snad „pokoleních stran“.
- 202** Tj. „o ohnivě obětí“.
- 203** V stavovém smyslu; jinak „každý, kdo o... bude posvěcen“. Dále obdobně.
- 204** Tvar trpného rodu („v den, kdy bude pomazán“).
- 205** Tj. „s olejem“, jiné sloveso než v kap. 2:4⁶¹⁶².

- 206** Tj. „jenž bude po něm na jeho místě pomazán“; n. snad „bude ji místo něho obětovat pomazaný kněz“.
- 207** Viz Gen. 1:2, pozn. 1.
- 208** N. „za hřích obětoval“, dále obdobně.
- 209** N. snad „od hříchu ji očistí“ (n. „očistil“), sloveso jako v Exod. 29:36, pozn. 1061. Dále obdobně.
- 210** Viz Gen. 24:53, pozn. 637.
- 211** Viz Exod. 35:22, pozn. 1221.
- 212** Výraz značí „hrnčířskou hlínu“ a nesouvisí s výrazem v Gen. 2:7, pozn. 57, ani s žádným z výrazů v oné poznámce uvedených.
- 213** Viz Gen. 4:22, pozn. 161.
- 214** Vl. „vyleštěna“.
- 215** N. snad „vyčištěna, to jest vypláchnuta“.
- 216** D. „jak“, jako shora.
- 217** D. „předkládáť vzestupnou oběť muže“ (n. „člověka“).
- 218** N. „předložil“, dále obdobně.
- 219** Značí i „zpuštěná“, tedy snad „ochuzená“, „hubená“, „nemastná“.
- 220** D. „muž jako jeho bratr“; srov. Gen. 26:31, pozn. 694.
- 221** N. „oběť chvály“ (n. „velebení“), „dík“ (n. „chválu“, „velebení“), „projev díky atd.“ Dále obdobně.
- 222** Vl. „s děkovnou obětí svých“, dále obdobně.
- 223** Viz Exod. 29:27, pozn. 1053.
- 224** Zde ve smyslu „přinesení“, „předložení“, ale jiný tvar než „předloženi“ ve v. 16.
- 225** N. „přislíbená oběť“, jako „slib“ v Gen. 28:20, zde v takovémto smyslu.
- 226** Vl. „dobrovolnost“, smysl jako v textu, dále obdobně.
- 227** Viz Exod. 9:6, pozn. 274.
- 228** D. „jedením“, „snědením“, tvar trpného rodu („tím, že bude jedeno n. snědeno“).
- 229** N. „jíst, nebude blahovolně přijata, tomu, kdo ji předloží, nebude“ (D. „ten, kdo ji předloží – nebude mu“).
- 230** N. „připisována“ (n. „účtována“), tj. „k dobru“, v kap. 17:4 „na vrub“, „za vinu“. Viz i Gen. 15:6, pozn. 420.
- 231** N. „ohavnost“, „ošklivost“, ne však jako ve v. 21.
- 232** Tj. „z oběti“, n. „z něho“, tj. „z masa n. pozůstávajícího“.
- 233** Viz Gen. 25:8, pozn. 649.
- 234** Viz Gen. 17:14, pozn. 1118.
- 235** Přidáno pro zřetelnost.
- 236** Zde i „účelu“, „potřebě“, jinak viz Gen. 33:14, pozn. 902; Exod. 12:16, pozn. 668.
- 237** D. „jedením“, zde proti v. 18 tvar činného rodu.
- 238** Vl. „patříci ptačtvu ani dobytku“. Srov. Gen. 17:12, pozn. 450.
- 239** N. „s hrudi“, ale jiná předložka než shora.
- 240** Viz Exod. 29:24, pozn. 1050.
- 241** Viz Exod. 29:22, pozn. 1045.
- 242** D. „ten předkládající krev... a tuk ze synů Árónových“, dále obdobně.
- 243** Viz Gen. 8:8, pozn. 259.
- 244** Tj. „patří k pomazání Árónovu a k pomazání“.
- 245** Tj. „Hospodin“, n. ve smyslu „byli blíže přivedeni“.
- 246** Viz Exod. 29:4, pozn. 743.
- 247** Viz Exod. 28:1, pozn. 961.
- 248** Viz Exod. 29:22, pozn. 1046.
- 249** Viz Gen. 20:14, pozn. 564.
- 250** Viz Exod. 25:6, pozn. 860.
- 251** Viz Exod. 29:3, pozn. 1023.
- 252** Tvar slovesa jako v Exod. 32:1, pozn. 1120.
- 253** Viz Exod. 29:4, pozn. 1024.
- 254** Viz Gen. 37:3, pozn. 973.
- 255** Viz Exod. 29:9, pozn. 1027, zde (ne ve v. 13) v překladu s jinou předponou než tam vzhledem k odlišné následující předložkové vazbě.
- 256** Viz Exod. 28:4, pozn. 966.
- 257** Viz Exod. 25:7, pozn. 864.
- 258** Viz Exod. 28:8, pozn. 971.
- 259** Viz Exod. 29:5, pozn. 1025.
- 260** Tj. „šerpu“, n. „oděl ho jím“, tj. „přehozem“.
- 261** Viz Exod. 28:30, pozn. 1005 a 1006.
- 262** Viz Exod. 26:9, pozn. 909.
- 263** Viz Exod. 29:6, pozn. 1026.
- 264** Viz Exod. 3:5 a dále, pozn. 1219.
- 265** Viz Exod. 25:9, pozn. 866.
- 266** Viz Exod. 30:18, pozn. 1112.
- 267** Viz Exod. 28:40, pozn. 1015.
- 268** Viz Exod. 29:8, pozn. 1028.
- 269** Vl. „dal“, dále obdobně.
- 270** Zde předložková vazba odlišná, ve smyslu překladu. Netýká se míst bez tohoto označení.
- 271** Viz Exod. 29:36n., pozn. 1062.
- 272** Viz Exod. 29:20, pozn. 1043.
- 273** Viz Exod. 29:23, pozn. 1048.
- 274** Viz Gen. 40:11, pozn. 1070; značí i zvířecí „tlapy“ (kap. 11:27 a dále).
- 275** Vl. „z vchodu... vycházet“.
- 276** Viz Exod. 28:41, pozn. 1016.
- 277** Viz Gen. 17:9, pozn. 449.
- 278** Viz Gen. 26:5, pozn. 673.
- 279** Viz Gen. 45:19, pozn. 1247 (tamní poznámka o LXX se tohoto místa netýká).
- 280** N. „uskuteční... všechna slova“, v. 5 a dále obdobně. Viz Exod. 5:13 a dále, pozn. 178.
- 281** Viz Exod. 9:35, pozn. 310.
- 282** Viz Gen. 12:18, pozn. 367.
- 283** Viz Exod. 32:4, pozn. 1128.
- 284** Viz Exod. 12:5, pozn. 370.
- 285** Viz Exod. 16:7, pozn. 556, zde v kap. 10:3 odvozené sloveso, viz Exod. 14:4, pozn. 458.
- 286** Vl. „vykonej“, „uskutečni“, tj. „obětování“, kap. 6:22 a dále obdobně. Též slovesa je užito v kap. 5:10, kde lze také číst „to druhé bude obětovat jako vzestupnou oběť“, a dále v takovýchto spojeních obdobně. Viz Exod. 29:38, pozn. 1059.
- 287** Zde ve smyslu „v prospěch svůj“, jako např. v Exod. 8:28; dále obdobně.
- 288** Zde i „za něho“, dále obdobně.
- 289** Vl. „dali (n. „umožnili“) najít“, tj. „dali k ruce n. aby byla po ruce“, tvar slovesa jako v kap. 12:8⁴⁰².
- 290** N. „rozdělenou na její díly“, předložková vazba jako v kap. 1:6.

- 291** Viz Gen. 4:7, pozn. 139.
- 292** Viz Gen. 4:16, pozn. 153.
- 293** Viz Gen. 9:5, pozn. 285.
- 294** N. „nádobu na oheň“ (Exod. 27:3, pozn. 897).
- 295** Viz Exod. 30:1, pozn. 1074.
- 296** Viz Exod. 29:33; 30:9, pozn. 1057.
- 297** N. snad „zakázal“ („rozkázal *nečinit*“, srov. Gen. 3:11, pozn. 104).
- 298** N. „přibližujícími“, „skrze přibližující“.
- 299** Zde i „v blízkých“ atd.²⁹⁸
- 300** N. „mám“, „musím“.
- 301** Tj. „aby se ke Mně přibližovali jako ke Svatému“, n. „jako Svatý se projevovat“, „být za Svatého uznávan“, viz Ezek. 20:20, pozn. 915.
- 302** N. „pomlčel“, „zmlkl“, „oněměl“.
- 303** Zde v tomto smyslu.
- 304** Vl. „uvolňovat“, viz Exod. 32:25, pozn. 1148, zde smysl jako v textu, také „obnažovat“, tj. oholením.
- 305** Oboje na znamení smutku; slova „nebudete nechávat rozucchane“ („al-tifráú“) a „nesmíte roztrhnout“ („ló-tifrómu“) znějí v hebrejštině podobně, obdobně i v kap. 13:45 a 21:10, kde ovšem jsou jiné tvary těchto sloves.
- 306** D. „a zlobí se“, jako „se... rozzlobil“ v Gen. 40:2, zde nepochybně osobní podmět²⁰.
- 307** D. „jímž spálil“, „jež zapálil“, snad v zesilujícím smyslu („úplně n. naprosto n. na prach spálil“).
- 308** N., podle některých, „ani ovocného vína“.
- 309** Tj. „abyste byli schopni střízlivou myslí rozlišovat“, v. 11 a dále obdobně.
- 310** N. „obyčejným“, „nesvatým“.
- 311** Tj. „zůstávali naživu“, zde v takovémto smyslu.
- 312** N. snad „s nekvašenými chleby“.
- 313** D. „hledáním hledat“, „dotazováním se dotazovat na“ (kap. 10:16, viz Deut. 4:29, pozn. 255), „jedením“ (v. 18), „rozštěpením“ (kap. 11:3, 7 a 26).
- 314** D. „k tváři“, neboť nitro svatyně jakoby ukázalo vcházejícímu svou tvář.
- 315** D. „věci jako tyto“.
- 316** Viz Gen. 34:18, pozn. 922; ve v. 20 totéž úsloví.
- 317** Vl. „rozdělující kopyto“ n. „rozdělené na kopytě“, „rozštěpující kopyta“ n. „rozštěpené na kopytech“. Dále obdobně.
- 318** Výraz přeložený „kopyto“ souvisí s předešlým „rozdělené“, zde tedy snad „rozdělenost“, tj. „něco rozděleného“, takže původně snad značil „rozdělené kopyto“ sudokopytníků, ale používá se ho např. i o kopytech koní (Is. 5:28 a jinde).
- 319** D. „vzdvíhující (n. „vzhůru vynášejší“) zvratky“, dále obdobně.
- 320** N. „jen“, jako ve v. 21.
- 321** D. „mu není“, tj. „nemá“, jiná však vazba než ve v. 3 a 5n. Viz Gen. 33:9 a dále, pozn. 892.
- 322** Hebr. „šáfán“, savec o něco větší než králík a vzhledem i způsobem života králíku n. zajáci podobný, ale patřící mezi kopytníky; v soustavě živočichů se zařazuje do příbuzenstva nosorožce n. hrocha. Žije ve skalnatých oblastech Sýrie a okolních zemí.
- 323** Jiné sloveso než ve vv. 3–6³¹⁹, snad ve smyslu „vůbec n. nikterak nepřezvykuje“.
- 324** Viz Gen. 1:10, pozn. 15.
- 325** Viz Gen. 19:12, pozn. 503.
- 326** N. „hemžení“, dále obdobně, viz Gen. 1:20.
- 327** Viz Gen. 1:20, pozn. 29 a 30.
- 328** Viz Deut. 29:17, pozn. 1055 (zde a dále poněkud jiný příbuzný a souznačný výraz), „se... štítit“ tamže kap. 7:26.
- 329** Viz Gen. 1:20, pozn. 31; týž výraz je ve vv. 20n.
- 330** N. „supa“, hebr. „nešer“. O mnohých názvech živočichů, jež následují, platí v podstatě to, co je uvedeno v pozn. 983 k Exod. 28:17 o názvech tam vyjmenovaných drakohamů; je možné, že některé názvy označují živočichy dnes již vyhynulé.
- 331** N. „říčního orla“, hebr. „peres“, název souvisí se slovesem ve v. 3nn.³¹⁷; snad označuje dotčeného dravého ptáka jako na kusy trhajícího („rozdělujícího“) svou kořist.
- 332** Hebr. „oznijáh“, snad „káně“.
- 333** Hebr. „dááh“, snad „luháka“.
- 334** Hebr. „ajjáh“, podle jiných „a krahujce“ (n. jiného dravého ptáka).
- 335** Hebr. „órév“, jako v Gen. 8:7.
- 336** D. „dceru pštrosa“.
- 337** Hebr. „tachmás“, nesouvisí s předchozím „pštrosici“ („bath-hajjannah“); podle jiných jde o jakýsi druh velké sovy.
- 338** Hebr. „šácha“, podle jiných „kukačku“ n. „jestřába“, nesouvisí však s následujícím
- 339** hebr. „néc“, snad „sokola“.
- 340** Viz Gen. 1:12, pozn. 22.
- 341** Hebr. „kós“, podle jiných „pelikána“.
- 342** Hebr. „šálach“, podle jiných „potápku“.
- 343** Hebr. „janšúf“, podle některých „volavku“, „ušatou sovu“, „výra“.
- 344** N. snad „bise“, jiný však výraz (hebr. „tinšemet“) než „ibise“ shora; podle některých jde o jakýsi druh sovy. Týž výraz označuje jistý druh plaza, podle většiny vykladačů „chameleona“.
- 345** Hebr. „kááth“, podle jiných „pelikána“ n. „volavku“.
- 346** Hebr. „ráchám“, výraz téměř totožný s názvem, jakým se označuje „egyptský sup“ v arabštině.
- 347** Hebr. „chasidáh“, zde je znění v textu pravděpodobně spolehlivé.
- 348** Hebr. „anááh“, podle většiny vykladačů význam jako v textu.
- 349** Hebr. „dúchífath“, i zde se většina vykladačů shoduje v chápání jako v textu.
- 350** Zde (nikoli ve v. 27) ve smyslu „lezoucí“, i s větším počtem noh; v takovém smyslu se snad dá chápat i obdobné úsloví ve v. 23. Srov. v. 42.
- 351** Jako „holené“ v Exod. 12:9 a dále.
- 352** N. „jimi“.
- 353** Různé druhy kobyly (v. 22) a ještěrek (v. 30), jež se dnes sotva dají spolehlivě ztotožnit s druhy v dnešní době známými.
- 354** Tímto názvem jsou označeny „kobyly“ v Exod. 10:4 a dále.

- 355** Tj. „znečistíte se, nebudete-li se jim vyhýbat“.
- 356** Tj. „kdo, uvidí na zemi, vezme do ruky“. Srov. Gen. 27:3, pozn. 139.
- 357** D. „z jejich zdechliny“, chápou v hromadném smyslu („jednu z jejich zdechlin“, tj. „zdechlinu některého z těchto tvorů“).
- 358** N. „bude nečistý (n. „znečistí se“) až do večera“, smysl jako v textu („bude znečištěn a do večera bude považován za nečistého“). Dále obdobně.
- 359** D. „zvířectva, jež ono“, smysl jako v textu.
- 360** D. „lezoucím“, jiný však tvar než shora.
- 361** D. „při (n. „v“) jejich uhynutí“, viz Exod. 3:12, pozn. 107. Dále obdobně.
- 362** N. „ze všeho náčiní“ (n. „nádobí“), „všeho nářadí“, pak třeba jednotné číslo chápat v hromadném smyslu. V. 34 obdobně.
- 363** D. „středu“.
- 364** Viz Exod. 23:24, pozn. 821.
- 365** N. „zbořit“, dále obdobně.
- 366** Viz Gen. 37:20, pozn. 991.
- 367** Jako v Gen. 1:10.
- 368** D. „ale zavadišví“.
- 369** N. „kdo zavadí... bude nečistý“.
- 370** D. „uhyne z“.
- 371** D. „dobytky, jenž“.
- 372** N. „za pokrm“.
- 373** Zde i „odnese“³⁰³.
- 374** D. „až po každého množícího nohy“, smysl jako v textu.
- 375** Výraz odvozený od dotčeného slovesa³²⁸ n. snad naopak.
- 376** D. „své duše“; netýká se v. 24.
- 377** Zde a dále v takovémto smyslu.
- 378** Zde i „všelijakým“, „všemožným“, „leccjakým“, dále obdobně.
- 379** N. „nesmíte jimi sami sebe“, jako ve v. 24, ne však jako zde shora³⁷⁶. V. 44 obdobně.
- 380** Vl. „znečištění“, opis v textu je pokusem o vyjádření smyslu tvaru trpného rodu, jehož je zde použito (snad „uvedení do postavení nečistých“).
- 381** Viz Exod. 6:7 a dále, pozn. 658.
- 382** Zde ve smyslu „nesmíte sami sobě své duše“.
- 383** Viz Gen. 1:21 a 24, pozn. 33.
- 384** N. „vyvedl“, dále obdobně.
- 385** Viz Exod. 23:1, pozn. 781.
- 386** Viz Gen. 2:24, pozn. 89.
- 387** D. „zákon zvířectva“, dále obdobně.
- 388** N. „o“, ne však jako shora³⁸⁷.
- 389** D. „jedeným“.
- 390** Vl. „símě“, D. „vysemeňovat se“, jako v Gen. 1:11; žena donášející plod je zde jakoby přirovnána k rostlině přinášející úrodu.
- 391** Vl. „zahnání“, „vyhoštění“, souvisí poněkud s „běžencem“ (tvar příbuzného slovesa obdobného významu) v Gen. 4:14, viz tam i v. 16, pozn. 154. Slovesný tvar, jehož je zde použito, se vztahuje především k měsíčnímu krvotoku žen a vyjadřuje tedy (viz kap. 15:19nn.) pojem „nečistoty“, „poskvrněnosti“, pro niž byla žena v dnech menstruace jakoby „vyhoštěna“, „zahnána“.
- 392** Výraz, jehož se používá především o měsíčním krvácení žen.
- 393** Viz Gen. 4:10n., pozn. 141; zde snad vzhledem k dlouhodobému trvání výtoku.
- 394** Značí i „menstruaci“; v kap. 13:7 a dále je smysl jako v textu tam.
- 395** Souvisí s předchozím „očistek“; značí i „čistotu“, „skvělost“, „jasnost“, zde tedy snad ve smyslu „do dosažení plně čistoty“ („skvění čistotou“). Dále obdobně.
- 396** Viz Exod. 15:17, pozn. 531.
- 397** N. „jako za svého odloučení“, srov. Gen. 12:14, pozn. 365.
- 398** N. „pro krev očistek bude⁶ sedět“, tj. „zůstávat doma“.
- 399** D. „syna jeho roku“.
- 400** N. „kněží; (7) a to se předloží²⁰... a učiní se²⁰“.
- 401** Vl. „pramene“, „studny“, srov. Marka 5:29. Dále obdobně.
- 402** Viz Gen. 4:14 a dále, pozn. 151.
- 403** N. „vyvýšenina“, „otok“, „boule“.
- 404** N. „strup“, „vřed“, ne však jako ve v. 18.
- 405** N. „puchýř“, „podlitina“.
- 406** Jako „ranami“ v Gen. 12:17; souvisí se slovesem (tam „zraňoval“) zde v kap. 5:2 a dále³⁷, tedy vl. „dotek“, „zásah“, také „pohroma“; zde a dále v tomto odděle je snad nejhodnější překlad jako v textu. Výrazu se užívá i bez výslovného bližšího označení ve smyslu „malomocenství“ (v. 22), a slovem „malomocenství“ se označují i jiné podobné nemoci a poškození (plesnivění, hniloba apod.) některých předmětů (šatstva, tkanin, výrobků z kůže, stěn domů apod., viz vv. 47–59), vzhledem připomínající tuto chorobu. V. 30 se zdá naznačovat, že „malomocenství“ zde značí prostě „znečišťující náказu“.
- 407** D. „a vzhled té náказы je“, dále obdobně.
- 408** Tj. „toho člověka“, n. „ji“, tj. „náказu“ (v hebrejštině mužského rodu); dále obdobně, i ve v. 36 (i „prašivina“ je v hebrejštině mužského rodu).
- 409** Viz Exod. 22:9, pozn. 748.
- 410** Tj. „toho, kdo tu náказu má“ (vv. 4, 13, 17 a 31, v. 33 obdobně), „na niž ta náказu je“ (v. 12), „to („toho“), na čem ta náказu je“ (v. 50, 55).
- 411** D. „zastavila se“, tj. „nepokročila“, viz Gen. 45:1 a 9, pozn. 1225. Dále obdobně.
- 412** Zde vl. „místo výrazky“, smysl jako v textu, týž jako ve v. 2. Dále obdobně.
- 413** D. „rozšířením“.
- 414** N. „Ale jestliže se výrazka... na kůži rozšiřuje a byla kněží... a kněz pohleděl“. Vv. 12 a 13 obdobně.
- 415** Viz Gen. 6:12 a dále, pozn. 465.
- 416** D. „a ona“, dále obdobně.
- 417** Tj. „rozbujení“, „rozmAhání“ (ne jako ve v. 12), ale souvisí s následujícím „živého“.
- 418** N. „rozmAhá-li se“, „propuká-li“, jako v Exod. 9:9. Dále obdobně.
- 419** D. „bujením“ atd.⁴¹⁸

- 420 D. „na všechnen dohled (n. „pohled“) očí kněze“.
- 421 Viz Gen. 13:10, pozn. 374.
- 422 Vl. „nebo“, smysl nejspíše jako v textu.
- 423 Viz Gen. 8:3, pozn. 252.
- 424 N. „zánět“, dále obdobně.
- 425 N. „na svém“, viz Exod. 16:29, pozn. 579.
- 426 Vl. „zatvrdlina“.
- 427 N. „a bujení té popáleniny se stane bílou světlou skvrnou – načervenalou nebo bílou“.
- 428 N. „pak ji ohledá“, dále obdobně.
- 429 D. „naběhlna popáleniny“, dále obdobně.
- 430 Výraz značí „bradu“ jako část obličje i „plnovous“ a „vous“ vůbec.
- 431 Viz Gen. 41:3 a 6n., pozn. 1088; Exod. 16:14, pozn. 561.
- 432 N. „svrab“.
- 433 N. „ostříhá“, dále obdobně.
- 434 Vl. „očistění³⁹⁴“, zde smysl jako v textu.
- 435 N. „dbát (n. „vsímat si“) žlutého vlasu“, tj. „zda tam je či není žlutý vlas“. Dále obdobně⁹⁷⁵.
- 436 Vl. „slábnoucí“, sloveso jako „zeslábla“ ve v. 6 a dále.
- 437 N. „vyrážka“, ne však jako ve v. 2 a dále⁴⁰⁴.
- 438 Tj. na temeni, vzadu na hlavě; týž výraz jako „lysina“ ve vv. 42n. je ve v. 55 se smyslem jako v textu tam.
- 439 N. „úhlů“, „koutů“, dále obdobně.
- 440 „Holý nad čelem“ je v hebrejštině jediné slovo, nesouvisející ani s „oplešatí“ ani s „lasy“ ve v. 40 a vyjadřující pojem „výšky“ („vysoké čelo“). Totéž platí o výrazu „holina nad čelem“ ve v. 42; týž výraz je ve v. 55 se smyslem jako v textu tam.
- 441 D. „jako vzhled malomocenství“, dále obdobně.
- 442 D. „prohlásí nečistým za“.
- 443 D. „jeho roucha budou“, dále obdobně, v stavovém smyslu, jenž v doslovném překladu neproniká dosti jasně.
- 444 Jiný výraz než ve v. 29⁴³⁰, mající užší význam, jako v textu (souvisí s výrazem značícím „ret“, viz Gen. 11:1 a dále, pozn. 327), podle některých však značí „bradu“ v podobném smyslu jako onen.
- 445 D. „a na kníru se“.
- 446 Vl. „o samotě“, viz Gen. 2:18, pozn. 76, kde příbuzný výraz.
- 447 Kromě Hóš. 2:5 a 9 vždy v množném čísle.
- 448 Vl. „stran“, „co se týče“ (vv. 48 a 51), „stran všeho“ (v. 51).
- 449 N. „nač se kůže zpracovává“.
- 450 Vl. „trýznivé“, „palčivé“, „bodavé“, „dráždivé“.
- 451 Zde ve smyslu „co patří mezi vlnu (len)“, tj. „mezi věci n. výrobky z vlny (lnu)“.
- 452 Zesílený tvar trpného rodu („poté, co byla vyprána n. důkladně oprána“).
- 453 N. „kněz tu nálezku po vyprání ohledá“.
- 454 Viz Exod. 10:5, pozn. 320.
- 455 Vl. „proděravění“, smysl jako v textu; výraz vyskytující se v SZ jen zde.
- 456 Tj. „na jejím prodřeném n. ošoupaném místě n. částí“, podle jiných „na jejím rubu nebo na jejím líci“.
- 457 D. „z nich“.
- 458 Tj. „vám bude zákonem“ ve smyslu „tímto se budete (tj. „máte n. musíte“) řídit“.
- 459 Vl. „malomocného“, ale proti v. 3 a kap. 13:44n. tvar trpného rodu, jehož význam se pokouším vyjádřit opisem v textu.
- 460 Vl. „od (tj. jakoby „odešla od“, n. snad „stran“, srov. Gen. 3:3, pozn. 91) malomocného“.
- 461 Viz Gen. 7:14, pozn. 243, zde značí nejspíše „vrabce“ nebo jiný druh malých ptáků.
- 462 Viz Exod. 25:4, pozn. 851 a 852.
- 463 Viz Exod. 12:22, pozn. 406.
- 464 Tj. „utratí a dá n. vloží do“.
- 465 Tj. „tekoucí“, „pramenitou“, ne z cisterny.
- 466 Viz Gen. 3:23, pozn. 118 a 120.
- 467 D. „na tvář pole“.
- 468 N. „ochlupení“, po celém těle, smysl jako ve v. 9.
- 469 N. „bydlet“.
- 470 D. „klenby svých očí“.
- 471 D. „dceru jejího roku“.
- 472 Jako „mladých ovcí“ v Gen. 21:27nn.; od předchozího „beránky“ se tento výraz liší jen příponou značící ženský rod.
- 473 Dvanáctina hínu (Exod. 29:40, pozn. 1065).
- 474 Viz Gen. 31:50, pozn. 848.
- 475 N. „oběť za provinění je jako oběť za hřích, ona je“.
- 476 Takto doslovně, zpravidla se chápe ve smyslu „na svou levou dlaň“, jinak snad „na levou dlaň jiného kněze“.
- 477 Viz Gen. 8:20, pozn. 273.
- 478 Viz Exod. 23:3, pozn. 788.
- 479 N. „Zdá (n. „ukazuje“) se, že mám³²⁵ v domě nálezku“.
- 480 Viz Gen. 24:31, pozn. 627.
- 481 Viz Gen. 6:14, pozn. 215.
- 482 Někteří překládají „a musí (tj. „kněz“) dát dům zevnitř dokola oškrábat“.
- 483 Viz Gen. 2:7, pozn. 57.
- 484 Tvar trpného rodu („poté, co dům byl omítnut“).
- 485 D. „a ten spící (n. „spavší“) v tom domě“, „a ten jedoucí (n. „jedší“) v tom domě“.
- 486 D. „kněz bude vstoupením vstupovat a“.
- 487 Tj. „kněz“, viz vv. 6n.
- 488 Tvar slovesa, od něhož je odvozeno slovo překládané „zákon“.
- 489 D. „v den (tj. „ve věci dne“) (ne)čistého“.
- 490 D. „Muž – muž“, tj. „muž jako muž“, „muž za mužem“.
- 491 Zde a dále v tomto oddíle jde o hlenovitý n. hnisavý výtok při kapavce mužů, ve vv. 16nn. ve smyslu tam uvedeném v textu.
- 492 D. „bude tekoucí“, dále obdobně, tvar slovesa, od něhož je dotčený výraz⁴⁹¹ odvozen, n. snad naopak.
- 493 Zde a v kap. 6:10 a dále jako zjemňující výraz pro „přirození“.
- 494 N. „masa, bude on pro svůj výtok“.
- 495 N. „jeho“.
- 496 N. „sedadlo ve vozidle“.
- 497 N. „sedlo, na němž... pojedá“.

- 498** N. „a každý předmět... bude opláchnut“.
- 499** N. snad „moci být očistěn“.
- 500** D. „kěz je^{120*}“.
- 501** Souvisí s „ležet“ ve v. 18 a dále, viz Exod. 16:13n., pozn. 560.
- 502** Vazba jako v Gen. 34:2, pozn. 908; stran v. 34 zde viz Gen. 26:10; 35:22; 34:7.
- 503** N. snad „a týká-li se to³⁴ lůžka nebo předmětu“.
- 504** N. „při svém zavadení“.
- 505** N., podle jiných, „a bude-li něco³⁴ na lůžku nebo na předmětu... zavadením o to³⁴“.
- 506** N. „snad“, „dokonce“, D. „ležení“.
- 507** Zde v takovémto smyslu („poskvrna n. nečistota jejího odloučení“). Nesouvisí ovšem s „nečistý“ zdola ani s „poskvrnou“ v kap. 7:18.
- 508** D. „v ne čase“.
- 509** N. snad „pro ni“, v příčinném smyslu.
- 510** N. „podle nečistoty“ (n. „znečištění“).
- 511** Ve smyslu „zasvěcení Bohu“, n. „činit zdrženlivými“, „budete v oddělení n. zdrženlivosti udržovat“, viz Exod. 29:6, pozn. 1026; Num. 6:2nn., pozn. 246 a 247.
- 512** N. „pro (n. „skrze“) svou nečistotu“, dále obdobně.
- 513** Zde od dotčeného výrazu³⁹² odvozené přídavné jméno.
- 514** D. „tekoucím“.
- 515** Zde ve všeobecném smyslu.
- 516** Viz Exod. 25:17, pozn. 872.
- 517** N. „naproti slitovnici“.
- 518** Viz Exod. 25:10, pozn. 868.
- 519** D. „v tomto“ n. „tímto“, tj. „způsobem“, n. „s tímto“, jako „s“ zdola⁶⁹.
- 520** Sloveso, od něhož je odvozen výraz přeložený „turban“ zde i jinde. V SZ se vyskytuje jen zde a v poněkud jiném významu u Is. 22:18.
- 521** Tj. „býk“, n. „jež“, tj. „oběť“.
- 522** Zde ve smyslu „v jeho zájmu“, „za něho“, v. 15 obdobně.
- 523** N. „zmizení“, podle jiných „k úplnému zmizení“, tj. „jeden kozel bude losem určen za oběť Hospodinu a jeden za kozla, jenž má odejít n. zmizet“ (n. „k úplnému zmizení“), viz zdola vv. 10 a 21n. a Deut. 32:36; pozn. 1198; 1 Sam. 9:7; pozn. 383; 20:19 („Ezel“); Přísl. 20:14 („odejda“); Jer. 2:36 („odcházíš“). Předložková vazba je na těchto obou místech i na konci v. 10 táz ve smyslu, mám za to, jak tam v textu uvedeno. Někteří považují slovo značící „kozla odchodu“ n. „úplné zmizení“ (hebr. „azázél“) za jméno jakéhosi v pustině sídlícího zlého ducha v protikladu k Hospodinu a překládají proto ve v. 8 „jeden los pro Hospodina a jeden los pro Azázéla“ a ve vv. 10 a 26 „k Azázéloví“ n. „pro Azázéla“.
- 524** N. „zadost, k jeho vypuštění“.
- 525** Viz Exod. 9:8, pozn. 276, jiný výraz než „hrst“ v kap. 2:2 zde^{50 51}.
- 526** D. „drobného“, jako v Exod. 16:14, pozn. 561, tj. „na drobnou n. na prach rozdrčeného“.
- 527** Viz Gen. 1:2, pozn. 4, zde snad ve smyslu „na přední (východní) stranu“.
- 528** D. „před tvář slitovnice“, dále obdobně.
- 529** Zde D. „na místo zevnitř^{481*}“, obdobně jako „ven“ v kap. 4:12 a dále¹¹.
- 530** Jiná předložková vazba než zdola¹²³.
- 531** Viz Gen. 31:36, pozn. 836.
- 532** Viz Gen. 2:1, pozn. 46.
- 533** N. „po ruce jsoucího“, vl. „včasného“.
- 534** N. „osamocené“, „oddělené“.
- 535** N. „To se vám stane trvalým ustanovením“.
- 536** Viz Num. 2:3, pozn. 675.
- 537** Viz Gen. 15:13 a dále, pozn. 429.
- 538** Viz Exod. 12:19, pozn. 402.
- 539** Viz Exod. 2:22, pozn. 82; 12:19, pozn. 401.
- 540** Sloveso jako v Gen. 20:1, pozn. 498 a 525.
- 541** Viz Exod. 16:23, pozn. 574; v kap. 23:15 a 25:8 smysl jako tam v textu.
- 542** Viz Exod. 31:15, pozn. 1118.
- 543** N. snad „že“, „neboť“.
- 544** Viz Exod. 28:41, pozn. 1016.
- 545** D. „jehož bude pomazávat a jehož ruku bude naplňovat“, srov. kap. 1:6 a dále²⁰.
- 546** Viz Exod. 31:14, pozn. 1117.
- 547** Tj. „zvířata k obětování vhodná“.
- 548** N. „oběťuji“, jako zdola v tomto verši, zde však je smysl jako v textu.
- 549** Tj. „v poli“, n. kdekoli mimo stan setkávání, viz vv. 8n.
- 550** Tak některé okolní národy nazývali demony, jimž přinášeli oběti (1 Kor. 10:20), neboť si je představovali jako jakési chluapaté postavy podobající se napolo lidem a napolo zvířatům, viz Is. 13:21; 34:14. Tato skutečnost snad vedla k spojení n. ztotožnění představy takovéto bytosti s „kozlem odchodu^{523*}“, srovnej s tím i v „křesťanských“ zemích ještě dodnes rozšířenou lidovou představu „čerta“.
- 551** D. „oni smilní“, viz Exod. 34:15n., pozn. 1198. Dále obdobně.
- 552** N. „jenž“.
- 553** N. „namiřovat“, „obracet“, „upírat“.
- 554** Viz Gen. 9:4n., pozn. 283.
- 555** Tj. „tím, že její vylití n. prolití znamená obětování života“, n. snad „zadost za duši“, ale je zde jiná předložková vazba než ve spojení „za vaše duše“ shora.
- 556** Viz Gen. 25:28; 27:3, pozn. 667.
- 557** Jako „živoucha“ v Gen. 9:5, zde ve smyslu jako v textu.
- 558** Viz Gen. 8:20, pozn. 31 a 272.
- 559** N. „jako“, D. „v“, tj. „podstatou“.
- 560** N. „jednat podle jednání“ n. „činů“ (n. „skutků“, „činností“), zněním v textu n. zde shora se pokouším v překladu uchovat přibuznost výrazů, jaká je v textu původním.
- 561** Viz Gen. 5:22, pozn. 177.
- 562** Viz Exod. 16:4, pozn. 552.
- 563** N. „jimiž“ („v jejich moci“).
- 564** D. „masu (jiný výraz než zdola – týž výraz je ve vv. 12n. přeložen „blízká příbuzná“, obdobně v kap. 20:19 a dále) svého masa“. Ve v. 17 odvozený výraz přeložený „blízké přibuzenstvo“.

- 565** D. „narozené“, v platnosti podstatného jména, n. „přibuzenstva“, viz Gen. 24:4, pozn. 607. Nesouvisí s „přibuznému“ ve v. 6.
- 566** D. „ulice“.
- 567** Tj. „narozené v domě nebo narozené venku“, „zplazené manželsky nebo zplazené nemanželsky“.
- 568** N. „necudnost“, „podlost“, „ohavnost“.
- 569** Vl. „k soupeření“ (n. „nepřátelství“), smysl jako v textu, také „k soužení n. tísni n. zármutku“.
- 570** Viz Gen. 2:7, pozn. 59.
- 571** D. „ani nesmíš dát své“, smysl jako v textu. Dále obdobně.
- 572** D. „k semeni“ (n. „na símě“), ale výraz přeložený „přilehnutí“ značí i „vypuštění n. vylití“ (semene) (podobně jako příbuzný výraz „výlev^{501a}) n. přímo „soulož“, takže lze překládat i „nesmíš dát ženě... své vypuštění semene (pak vl. „stran semene“), srov. obdobnou vazbu podobného smyslu v kap. 15:18 (v. 20); n. „své vypuštění“ (semene) n. „svou soulož“, týž výraz jako „přilehnutí“ ve v. 20 (v. 23).
- 573** N. „přenechat“, „dát na pospas“, vl. „dát provést“, ve smyslu „dát n. nechat projít“, tj. „ohněm“.
- 574** Modla Ammónovců, již se spalováním v ohni obětovávaly malé děti.
- 575** Viz Gen. 49:4, pozn. 1323.
- 576** Viz Gen. 26:10; 35:22, pozn. 908.
- 577** N. „jako ulehá žena“, D. „ulehnout uleháními (n. „ulehnutími“) žen“, ve smyslu buď jako v textu, viz pozn. 908 ke Gen. 34:2, nebo jako v této poznámce shora, srov. Gen. 19:32nn., takže vazbu v doslovném znění lze chápat v obojím smyslu.
- 578** Viz Gen. 43:35; 46:34, pozn. 1273.
- 579** Tvar slovesa v kap. 19:19 přeloženého „pářit se“, jehož se používá o dobytku, jiný výraz než „přilehnutí“ shora. Znění v textu je v dané souvislosti přiměřeného, mám za to, použitím původního významu tohoto slovesa („lehnout“, „položít se“, souvisí poněkud s jiným slovesem příbuzného významu, vyskytující se např. v Gen. 4:7; 29:2; 49:9 a 14, pozn. 1335).
- 580** D. „jeho“ („zhanobení n. zprznění od něho^{673a}“).
- 581** N. „nepořádek“, „zmatek“, „porušení Božího pořádku“.
- 582** D. „všemi těmito věcmi“, jako zdola.
- 583** N. snad „dát (n. „dávat“) znečišťovat“.
- 584** Vl. „byly“, v dějovém smyslu, ale s trvalým účinkem, jak to vyjadřuje znění v textu.
- 585** Viz Gen. 6:13, pozn. 225.
- 586** Viz Exod. 20:5, pozn. 663.
- 587** N. „Ale vy“.
- 588** Viz Gen. 13:10, pozn. 375.
- 589** N. „pro vaše znečišťování“ v příčinném smyslu.
- 590** N. „prováděly“, n. „budou provádět“.
- 591** Vl. „k nečinění něčeho“, „proti (n. „k zabránění“) či-nění něčeho“.
- 592** N. „se budete bát své matky“, dále obdobně.
- 593** Vl. „nicotám“, „nicotnostem“, „marnostem“.
- 594** Tj. „oběti“, n. „ho“, tj. „pozůstávajícího“.
- 595** Vl. „svatost“, smysl jako v textu, dále obdobně.
- 596** D. „nesmíš dohotovovat⁵³² stran žetí“.
- 597** Nesouvisí ani se „sbírat“ zdola a ve v. 9 ani s „pa-běrky“ ve v. 9; sloveso také značí „přísně n. tvrdě zacházet“, snad tedy i „plenit“, „pustošit“, „drancovat“, tj. „nešetřně do posledního vinného zrna dočesávat“.
- 598** N. „roztroušené“, „rozsypané“, „roztracené“.
- 599** Viz Exod. 22:25, pozn. 772.
- 600** N. „lhát“, „podvádět“, „zapírat“.
- 601** N. snad „nesmíte proti sobě navzájem“, obdobně jako v Gen. 11:3, pozn. 331; 26:31, pozn. 694.
- 602** N. „klamu“, „podvodu“, nesouvisí však s „oklamávat“ shora⁶⁰⁰. Ve v. 12 příbuzný výraz.
- 603** Vl. „podvodem“, „klamem“, „k podvodu“ (n. „klamu“).
- 604** Viz Exod. 20:16 a dále, pozn. 669.
- 605** N. „mzda“, nesouvisí však s následujícím „námezdníka“.
- 606** Viz Exod. 12:45, pozn. 428.
- 607** Viz Exod. 23:18, pozn. 810.
- 608** N. „bázení“, sloveso jako ve v. 3⁵⁹², zde v textu opis vzhledem k následující předložkové vazbě.
- 609** D. „povznést²⁹¹ tvář“.
- 610** Viz Exod. 23:3, pozn. 788.
- 611** Vl. „ctít (ne jako ve v. 3, n. „ozdobovat“) tvář“, viz Exod. 23:3, pozn. 789.
- 612** Vl. „velikého“.
- 613** N. „kvetník“, „roznašeč urážek“ (n. „očerňování“).
- 614** Tj. „životu“.
- 615** N. „důrazně“, „upřímně“, n. „jistotně“, „raději“, D. „pokáráním“ atd.⁶¹⁶
- 616** N. „napomenout“, „svému soukmenovci domluvit“, viz Gen. 21:25, pozn. 562.
- 617** N. „pokárat a nebudeš na něm snášet hříchu“.
- 618** Vl. „aniž smíš na děti svého lidu udržovat“ (n. „ucho-vávat“), tj. „hněv n. nenávisť n. nevoli“.
- 619** N. „k svému... mít (n. „pocítovat“) lásku... sám k“. Dále obdobně.
- 620** Viz Exod. 8:10 a dále, pozn. 242.
- 621** D. „tak jako sám ty“, tj. „jako co se týče tebe“.
- 622** Vl. „svého bližního milovat tak jako sám sebe“, opisy v textu a zde shora⁶¹⁹ uchovávaný v překladu smyslu předložkové vazby, s níž se v textu původním pojí sloveso „milovat“. Dále obdobně.
- 623** Výraz zde přeložený „utkané ze směsi různé příže“ („šaatnéž“) se považuje za cizí (ne hebrejské) slovo a odvozuje se buď z arabštiny a aramejštiny ve smyslu jako v textu nebo z egyptského pojmenování jistého druhu plátna, viz však Deut. 22:11, kde je podáno vysvětlení jeho významu.
- 624** Vl. „vyjít“, „vystoupit“, směrem vzhůru.
- 625** N. „určenou“, „zasnoubenou“, vl. „opuštěnou“, tj. „vydanou na pospas n. do mocí“.
- 626** D. „vykoupením“, tvar trpného rodu („staním se vykoupenu“).
- 627** N. „propuštění“, „propuštěna“, výrazy vyskytující se jen zde.
- 628** Jako „přilehnutí“ v kap. 18:20⁵⁷².
- 629** N. „trest“, ale tento výraz, vyskytující se jen zde, souvisí se slovesem přeloženým v kap. 13:36 „pátrat“.

- 630** Viz Gen. 1:11, pozn. 18.
- 631** D. „stromoví potravu“ (n. „jídla“), viz Gen. 2:9, pozn. 63.
- 632** Tj. „budete toto stromoví považovat jakoby za „neobřezané“, tj. „nečisté“, a podle toho s ním zacházet; „odstranění nečistého ovoce ze zde přírovnává k vykonání „obřízky“. Sloveso zde přeložené „jako předkožku odstraňovat“ se v SZ vyskytuje jen zde a v jiném smyslu u Hab. 2:16.
- 633** D. „neobřezanými“, tj. „stromy“; jinak viz Exod. 6:12, pozn. 202, zde ovšem v jiném smyslu než tam.
- 634** Tj. „z něho jíst“, srov. Gen. 2:9, pozn. 63.
- 635** Vl. „ovoce chválami“, smysl jako v textu.
- 636** N. „slavností stane svatým Hospodinu“.
- 637** Vl. „přidání“, „přirůstků“, viz Gen. 30:24, pozn. 786.
- 638** N. „úrody“ (Gen. 47:24), „výnosu“, „příjmu“.
- 639** N. „jíst k přidání jeho výtěžku vám“, tj. „k obohacení vás jeho výtěžkem“.
- 640** Viz Gen. 30:27; 44:5 a 15, pozn. 788. Souvisí s výrazem značícím „had“ v Gen. 3:1; srov. „Pythón“ v Skut. 16:16.
- 641** Souvisí s výrazem značícím „oblak“, tedy snad „hádním z oblaků“.
- 642** Vl. „nesmíte věštit a předpovídat“.
- 643** N. „holit“, vl. „nesmíte zaokrouhlovat“.
- 644** D. „zaokrouhlovat okraj⁴³⁹ své hlavy“.
- 645** Viz Gen. 6:12, pozn. 205 a 207.
- 646** D. „pro duši“, smysl jako v textu, dále obdobně.
- 647** Vl. „psaní“, také „rytí“, „vytvírání“.
- 648** Vl. „vtiskováním“, snad „vpalováním“.
- 649** N. „dopouštěje (n. „dovoluje“) jí“, úmyslně n. nebalostí, D. „necháváním jí“ atd.
- 650** N. „čině jí (D. „činěním jí“) nevěstkou“ (n. „smilnicí“).
- 651** Slova „smilnit“ a „hanebnost“ znějí v hebrejštině podobně („zánáh“, „zimmáh“).
- 652** N. „k duchům mrtvých“, v kap. 20:27 smysl jako v textu.
- 653** Viz Exod. 2:15 a dále, pozn. 71.
- 654** Vl. „v míře, ve váze“.
- 655** N. „objemu“.
- 656** Viz Gen. 13:5, pozn. 347.
- 657** Tj. „nástroje n. zařízení k vážení“, ne jako ve v. 35⁶⁵⁴.
- 658** D. „kameny“.
- 659** Viz Exod. 29:40, pozn. 1065.
- 660** Viz Exod. 3:10 a dále, pozn. 252.
- 661** Viz Exod. 19:12, pozn. 640 a 697.
- 662** N. „zasypat“, vl. „ukamenovat“, sloveso nesouvisí s „kamením“ zdola, ale používá se ho jen v tomto smyslu. Dále obdobně.
- 663** D. „kamenem“, v hromadném smyslu.
- 664** Tj. „z jakékoli příčiny n. pohnutky“, n. snad „úmyslně“, D. „zakrytím“.
- 665** N. „aby ho neusmrtili“, vl. „k neusmrcení ho“.
- 666** Srov. české „vložit se do toho“.
- 667** Viz Gen. 10:5, pozn. 271 a 311.
- 668** D. „za ním smilnit“ (n. „k smilnění“, „stran smilnění“), v. 6 obdobně.
- 669** N. snad „dávat posvětit“.
- 670** N. „váš Posvítitel“, n. „já, Hospodin, vás posvěcují“. Dále obdobně.
- 671** Tj. „vína za prolití jeho krve“, dále obdobně, srov. kap. 5:1 a dále¹³⁵.
- 672** Množné číslo zde ovšem i ve smyslu „krev každého z nich“.
- 673** N., řekněme, „si ji podložilo“, ve smyslu činného protějšku slovesa „podlehnout“ (nesouvisí s „přilehnoutí⁵⁷²“), použitého v překladu kap. 18:23 ve svém vlastním trpném významu; zde D. „zvířeti nalehnout na ni“ n. „podložit si ji“, tj. „k nalehnutí na ni n. k podložení si jí“. Takovými činný význam má ostatně toto sloveso v hebrejštině i v zmíněném oddíle kap. 18:23⁵⁸⁰, kde jsem v zájmu srozumitelnosti dal v překladu přednost obvyklejšímu trpnému znění, zde však je činný smysl vazby v hebrejštině vyjádřen natolik jednoznačně, že si zájem přesnosti vynutil použití takovéhoho v dané souvislosti snad neobvyklého výrazu.
- 674** Tj. „kdo tak učiní“.
- 675** Zde ve všeobecném smyslu, netýká se měsíčního krvotoku.
- 676** Viz Gen. 1:25, pozn. 39.
- 677** Viz Gen. 15:8; 22:17, pozn. 417.
- 678** Viz Exod. 3:8 a dále, pozn. 1156.
- 679** N. „odlíšil (od)“.
- 680** Viz Gen. 17:16, pozn. 459.
- 681** D. „učí (ne)čistému“.
- 682** N. snad „bude plazit“ („co uvidíte, že se plazí“).
- 683** N. „byli pro mne“ (kap. 20:26), „mrtvým“, „při mrtvém“ (kap. 21:1, dále obdobně).
- 684** D. „pro své maso“, jako „masu⁵⁶⁴“.
- 685** N. „pán“, „vládce“ v Gen. 14:13, pozn. 400.
- 686** N. „Nesmí se znečistit k svému znesvěcení, jsa hodnostářem mezi svým lidem“.
- 687** N. „vystřihovat“, souvisí s následujícím „lysinu“ (ne však se „stříhat“ zdola), snad v zesilujícím smyslu („nikterak nesmějí“, podobně na konci verše).
- 688** N. „smilnicí“, „nevěstkou“, v textu doslovný překlad (slovesné přičítí).
- 689** Viz Gen. 3:24, pozn. 121.
- 690** Tj. „každý kněz“.
- 691** Zde smysl jako v textu.
- 692** Viz Gen. 13:8, pozn. 371.
- 693** D. „od svých“, kap. 13:3 a dále obdobně; zde je míněn „velekněz“.
- 694** D. „mrtvé duši“.
- 695** Tj. „žádnou z těchto“.
- 696** N. „nebo ploskonosý“.
- 697** D. „nebo protažený“ (n. „prodloužený“), výraz v této souvislosti nezcela jasného smyslu.
- 698** N. „vzlyblý“.
- 699** Al. „slezení“, vyvolané zánětem; výraz nejistého významu, podle některých „krhavý“.
- 700** Jiný výraz než v kap. 13:30⁴³².
- 701** Jiný výraz než v kap. 13:39⁴³⁷.
- 702** N. „mých svatých věcí“.
- 703** Tj. „kdy se mají zdržet“.
- 704** Viz Exod. 12:43, pozn. 425. Netýká se vv. 6n. a 13.

- 705** N. „kohokoli“.
- 706** Tj. „kdyby je nezachovali“.
- 707** Tj. „nařízení“, n. snad „jej“, tj. „pokrm“.
- 708** Tj. „svatou věc“, „nic svatého“.
- 709** Viz Gen. 23:4, pozn. 592.
- 710** D. „koupením“, n. „jako svůj majetek“, souvisí však s „kupovat“ zdola; viz Gen. 4:1, pozn. 125.
- 711** Viz Gen. 17:13, pozn. 453.
- 712** Viz Gen. 17:27, pozn. 452.
- 713** Viz Gen. 14:14, pozn. 403.
- 714** N. prostě „dostávat cizákoví⁶⁹²“.
- 715** Tj. „k peněžní hodnotě toho, co snědl, přidá pětinu této hodnoty“.
- 716** Tj. „s její hodnotou v penězích“.
- 717** N. „nahradí²⁶⁹ tu svatou věc“.
- 718** N. „na ně“, tj. „na Izráelovy děti“; takovémuto chápání tohoto místa dává přednost většina mně známých překladů, přesto však mám za to, že znění, jež je podáno v textu zde, dává lépe k textové souvislosti přiléhající smysl, podle něhož ostatně toto místo překládají i LXX a Vulgata a jehož se přidržuje i několik jiných překladů, mimo jiné i slovenský překlad prof. Roháčka.
- 719** N. „naložili“, tj. „dali nést“; jinak „knězi, (15) ať neznesvěcují... Hospodinu, (16) a neuválí“.
- 720** N. „jako kterýkoli“, jako zdola.
- 721** Tvar slovesa přeloženého v Exod. 8:22 „vyznačit“, viz tam pozn. 258, takže zde tedy snad jde o splnění slibu vyhrazením n. oddělením obětího zvířete k tomuto účelu.
- 722** N. „zraněné“, „ochromené“.
- 723** N. „vředy“, ne však jako v kap. 13:18⁴²⁴.
- 724** N. snad „dobyčče... nedorostlé“ (n. „zkomolené“), výraz nejistého významu.
- 725** Tj. „vykleštěné“, obdobný význam mají i všechna předchozí slovesná přičítací v tomto verši.
- 726** Viz Exod. 2:22, pozn. 83.
- 727** N. „porušenost“, „zvrhlost“, viz Gen. 6:11n., pozn. 205, kde je příbuzný výraz.
- 728** Tj. „takové oběti“.
- 729** D. „v onen“.
- 730** N. „svatosti, ať jsem“.
- 731** N. „já jsem“.
- 732** Zde ovšem v množném čísle, smysl jako v textu („období n. dni určené k přibližování k Bohu“).
- 733** Viz Exod. 12:16, pozn. 390.
- 734** Viz Exod. 12:6, pozn. 373.
- 735** Viz Exod. 12:11, pozn. 377.
- 736** Viz Exod. 12:11, pozn. 378.
- 737** Vl. „službou⁸³⁶“, viz Exod. 1:14 a dále, pozn. 28.
- 738** Viz Exod. 16:16, pozn. 565; jiný výraz než v Gen. 37:7, pozn. 979.
- 739** D. „od zítřka soboty“, dále obdobně; zde se míní sobota po Minutí.
- 740** Tj. „desetiny éfy¹⁵⁸“.
- 741** Viz Gen. 35:14, pozn. 950.
- 742** Viz Exod. 24:10, pozn. 842.
- 743** Tj. „patřícího n. příslušejícího vašemu Bohu“.
- 744** N. snad „z prvotiny“, jako ve v. 20.
- 745** V původním textu množné číslo, tj. „ke každému z nich“, n. snad v zdůrazňujícím smyslu.
- 746** Tj. o nichž byla řeč ve v. 18.
- 747** Jako „provolaávat“ ve vv. 2 a 4, zde opis vzhledem k tomu, že je tu sloveso bez předmětu.
- 748** N. „budete mít⁵⁵⁶ svaté svolání“.
- 749** Vl. „nesmíš dohotovovat⁵³² svým žetím“ (n. „při svém žeti“), jiná předložková vazba než v kap. 19:9⁵⁹⁶.
- 750** Viz Gen. 1:5, pozn. 9.
- 751** Vl. „hluku“, „zvucení“, „pokřiku“.
- 752** N. „onen den“.
- 753** Viz Exod. 29:36, pozn. 1060, množné číslo zde snad i v zesilujícím (závažnost věci zdůrazňujícím) smyslu.
- 754** Snad v zesilujícím smyslu („dokonale si odpočnete“).
- 755** Viz Gen. 33:17, pozn. 903, zde smysl jako v textu.
- 756** Výraz zde přeložený „slavnostní shromáždění“ je v hebrejštině jedno slovo a nesouvisí ani se „slavnost“ ve v. 34 ani se „shromáždění¹¹⁶“, nýbrž se slovesem přeloženým v Gen. 16:2 a 20:18 „uzavřel“, jež má i význam „zadržet“, „zastavit“, „zabránit“ (Num. 16:48 a 50), takže výraz „slavnostní shromáždění“ zde vlastně značí „zastavení n. přerušení n. zdržení se“ vší každodenní činnosti, ale používá se ho ve smyslu jako v textu.
- 757** Jako „oběť“ např. v kap. 3:1 a jinde; tohoto výrazu je zde použito k odlišení od „úlitba“ zdola ve smyslu jakéhokoli druhu oběti jiného než „úlitba“. Zde se uvádí snad jako shrnutí předchozího výčtu.
- 758** Viz Exod. 5:13, pozn. 178.
- 759** Viz Exod. 23:16, pozn. 802.
- 760** Viz Exod. 12:14, pozn. 158 a 385.
- 761** Vl. „plody“ (n. „ovoce“), zde nejspíše ve smyslu jako v textu („výnos n. výsledek pěstování ozdobného stromoví“, tj. „k čemu se ono pěstuje n. vysazuje“).
- 762** D. „stromoví ozdoby“.
- 763** Výrazu je zde použito asi vzhledem k dlaňovité n. vějířovité podobě palmových listů.
- 764** N. „topolů“.
- 765** Viz Gen. 26:19, pozn. 684.
- 766** N. „a na sedm dní se před... Boha, budete moci rozveselit“. V. 42 obdobně.
- 767** Tj. „tento čas n. svátek“ (kap. 23:41), „ustavičné světlo“ (kap. 24:3).
- 768** Viz Exod. 27:20, pozn. 954.
- 769** Viz Exod. 25:6, pozn. 859.
- 770** Viz Exod. 25:37, pozn. 896.
- 771** Viz Exod. 27:20, pozn. 955.
- 772** Viz Exod. 27:21, pozn. 958.
- 773** Viz Exod. 31:8, pozn. 1111.
- 774** Viz Exod. 25:31, pozn. 887.
- 775** Vl. „upěcí (tj. „pečením zpracovat“) ji na“, „dvě desetiny na“, srov. Gen. 2:7, pozn. 56 a 57.
- 776** Zde v tom smyslu, že se kadidlo páliło místo chleba, jakoby zastupující jej.
- 777** D. „V den soboty – v den soboty“.
- 778** Viz Gen. 39:1, pozn. 1038.
- 779** N. „Egyptána, doprostřed dětí Izráelových“, tj. „mezi dětmi Izráelovy“.
- 780** Viz Exod. 2:13; 21:22, pozn. 712.

- 781** Tj. „jménu Hospodin“, dále obdobně.
- 782** Viz Exod. 31:2, pozn. 1106.
- 783** Viz Gen. 40:3, pozn. 1063.
- 784** N. „návodu“, „usměrnění“, vl. „do vysvětlení (n. „objasnění“) jim“.
- 785** D. „naházením“.
- 786** Viz Gen. 4:15, pozn. 152.
- 787** D. „duši člověka“ (v. 17), „duši“, „duši“ (v. 18).
- 788** N. „život(em)“, „žití(m)“.
- 789** Vl. „vadu“, jako v kap. 21:17 a dále.
- 790** Viz Exod. 23:10, pozn. 802.
- 791** Vl. „vytroušené“, „vydrolené“, tj. „co samo od sebe vyrosté z vytroušených n. vydrolených zrn“.
- 792** Tj. „loňské“.
- 793** D. „svého odděleného“ (n. „zasvěceného“) ²⁶³.
- 794** Viz Gen. 2:9, pozn. 63, zde odlišné slovesné tvary stejného významu.
- 795** N. „hlučné“, „hlučící“.
- 796** Viz Exod. 19:16, pozn. 647.
- 797** Vl. „způsobovat rozlehnutí troubení“ (D. „projítí [n. „rozejít“] trouby“), n. „dát rozlehnout se troubení“ (D. „projít [n. „rozejít se“] troubě.“), dále obdobně. Srov. Exod. 36:6, pozn. 1236.
- 798** D. „troubu hlahlou“ (n. „hluku“) ⁷⁵¹.
- 799** N. „padesátí let“.
- 800** Vl. „ozvěnou se šířícím zvukem“ (n. „troubením“), výraz však značí i „berana“ a v přeneseném smyslu „beraní roh“ (viz Jós. 6:4n., pozn. 212), takže podle jiných jde vl. o „troubení na beraní roh“. Dále obdobně.
- 801** Tj. „toho roku“, v tomto roce vyrostlé obilí a v tomto roce neprořezané révy (v. 11n.), „devátého roku“ (v. 22).
- 802** Zde množné číslo, snad ve smyslu „samorostlé obilí na poli každého z vás“, „révu na vinici každého z vás“ (v. 11), „úrody každého roku“ (v. 15).
- 803** Tj. „nebudete svázat do stodol“.
- 804** Zde jde především o prodej polností.
- 805** Viz Gen. 26:31, pozn. 694.
- 806** D. „v“ (v. 15 a dále), „v letech“ (vv. 51n.), srov. Exod. 26:2, pozn. 902.
- 807** Vazba jako v Gen. 47:12, pozn. 1278; v kap. 27:8 a 18 s jinou předložkou, ale v podstatě téhož smyslu.
- 808** D. „muž svého soukmenovce“.
- 809** D. „na“, snad ve smyslu „na celé rozloze“ n. „na půdě té země“.
- 810** D. „rozkáží“, tj. „rozkazem přivolám“.
- 811** Tj. „dřívější“, „předešlé“, dále obdobně.
- 812** N. „s konečnou platností“, vl. „do zániku“, tj. „vlastnického práva n. držby“.
- 813** „Právo na vykoupení“ je v hebr. jedno slovo a je to mluvnický trpné přičestí slovesa „vykoupi“ ve v. 25 a obdobně dále, jehož tvarem je i „výkupce“ tamže a dále („právo na to, aby mohla být vykoupena“, snad „vykupitelnost“). Týž výraz je „vykoupení“ ve v. 26 a „výkupné“ ve v. 51 a dále. Ve v. 32 snad ve smyslu „právo jejich domů na vykoupení“.
- 814** Tj. „jeho blízký příbuzný“, mající právo vykoupení.
- 815** D. „vykoupi prodané (vl. „prodej“, tj. „co bylo na prodej“, jako ve v. 14) svého bratra“, v. 28 obdobně.
- 816** D. „sehnat podle dostatečnosti (n. „dostatku“) vykoupení“, v. 28 obdobně.
- 817** Vl. „léta prodeje“, pak však ve stavovém smyslu („prodanosti“, tj. „léta, kdy to bylo prodáno“, tj. „v době kupce“). Dále obdobně.
- 818** Tj. část kupní ceny odpovídající počtu let zbývajících do roku zvučení polnice.
- 819** D. „vyjde“ ⁸³⁹, dále obdobně.
- 820** D. „dům bydlení“.
- 821** Vl. „ve městě (D. „města“) zdi“ (n. „hradby“, v. 29); „hradbu“, „hradby“ ²⁷ (vv. 30n.).
- 822** Tj. „domu“.
- 823** D. „po dni“, smysl jako v textu.
- 824** D. „až do vyplnění mu dovršeného roku“.
- 825** Al. „bude určen“ (n. „ustanoven“, „potvrzen“) ⁹⁵⁸, tj. „za vlastnictví n. dědictví“. Dále obdobně.
- 826** Viz Gen. 25:16, pozn. 651.
- 827** D. „bude“, tj. „každý takový dům“. Dále obdobně.
- 828** Viz Exod. 6:25, pozn. 206.
- 829** N. „z“.
- 830** N. „předměstí“; výraz je odvozen od slovesa znamenajícího „vyhánět“ a označuje tedy oblast v okolí měst určenou zejména k vyhánění dobytka na pastvu.
- 831** N. „ochabne“, „poklesne“, vl. „zakolísá“.
- 832** Sloveso a předložková vazba jako „chytíl za něj“ v Exod. 4:4, zde smysl jako v textu.
- 833** Tj. při vracení vypůjčených potravin. Ve v. 37 příbuzný výraz v podstatě téhož významu.
- 834** N. „na něho jako na otroka uvalovat“, v. 46 obdobně.
- 835** Vl. „ho zotročovat (v. 46 obdobně) otroctvím“ (n. „otrockou prací“), tj. „tvrdě n. nelostně zotročovat“ (toto se v. 46 netýká), opis v textu je pokusem o uchování smyslu předložkové vazby původního textu v překladu.
- 836** Viz Gen. 29:15, pozn. 749.
- 837** Viz Gen. 13:14, pozn. 382.
- 838** Viz Gen. 17:27, pozn. 464.
- 839** Viz Exod. 21:2, pozn. 678.
- 840** Viz Gen. 17:12, pozn. 452.
- 841** Viz Gen. 1:26, pozn. 42, zde i „po něm... šlapat“, smysl jako v textu („ho... deptat“). V. 46 obdobně.
- 842** N. „držbou“, jako ve v. 41 a jinde.
- 843** N. „zanechávat je jako dědictví svým dětem“.
- 844** N. „přivlastnění“, nesouvisí s předchozím slovesem ⁸⁴³.
- 845** N. „majetku. Na ně smíte natrvalo“.
- 846** Zde bez předmětu, smysl jako v textu, n. „dosahovat úspěchu“, „zmáhat se na něco“.
- 847** N. „výhonku“, „odnoži“, výraz nejasného významu, vyskytující se v SZ jen zde.
- 848** Jako „sešíst“ ve v. 27.
- 849** Tvar trpného rodu („kdy byl prodán n. se prodal“).
- 850** Tj. „cena, za jakou se prodal“.
- 851** Tj. „se zhodnotí n. započítá“.
- 852** Tj. „doba jeho práce u něho se mu započítá jako doba práce námezdníka“.
- 853** Tj. „vrátí jako výkupné cenu, za niž se dal koupit, po odečtení částky odpovídající počtu let od svého prodeje a mzdy (podle v. 50) za ona léta“.

- 854** D. „podle úst“ (n. „jako ústa“), jiná předložková vazba než ve v. 51⁸⁰⁷.
- 855** D. „v“, smysl jako v textu.
- 856** Tj. „nesmíš to dopustit“.
- 857** D. „těmito“, tj. „možnostmi n. způsoby“, n. „v těchto“, tj. „letech“.
- 858** N. „nebude-li se takto vykupovat“.
- 859** Vl. „nicotné (n. „bezcenné“) věci“, smysl jako v textu.
- 860** N. „postavit⁹⁵⁸“.
- 861** Viz Exod. 20: 4, pozn. 660.
- 862** Viz Exod. 23:24, pozn. 819.
- 863** D. „kámen zobrazení“ (n. „zobrazování“).
- 864** D. „a budu dávat vaše“ (v. 4), „vám“ (v. 5).
- 865** Viz Gen. 2:5, pozn. 55.
- 866** Vl. „rozšlapávání“, „drčení n. vydrolování šlapáním“, neboť obilí se mlátilo tak, že se drtilo okovanými válci v smyčích tažených hovězím dobytkem, jenž přitom obilí po mlatu rozloženo rozšlapával a tím taktéž vydroloval zrna. Viz Deut. 25:4, pozn. 899.
- 867** N. „plašícího“, „zastrašujícího“, vl. „rozechvívajícího“ (Exod. 19:16, pozn. 648).
- 868** Viz Exod. 12:15, pozn. 387.
- 869** N. „budete pronásledovat“ (n. „honit“), „obracet na útěk“, dále obdobně.
- 870** Vl. „mečem“.
- 871** N. „vás rozplozovat“.
- 872** D. „zestárlé staré“.
- 873** Viz Exod. 14:19, pozn. 473.
- 874** D. „vynášet“.
- 875** N. „duše vás nebude zavrňovat“, dále obdobně.
- 876** D. „od bytí jim“ (v. 13), „k vašemu porušování (n. „zrušení“) mé smlouvy“ (v. 15).
- 877** Jež nutila ujařmeného chodit shrbeně, viz konec verše; výraz souvisí se slovesem v kap. 25:35⁸³¹, vyjadřuje tedy pojem snížení, stlačení dolů, v doslovném i přeneseném smyslu.
- 878** N. „žádné“.
- 879** N. „pohrdaví“, „stavět se zamítavě“ (n. „pohrdavě“), vl. „zamítat“ (n. „pohrdat“), opis v textu n. zde shora je v zájmu uchování následující předložkové vazby v překladu.
- 880** Viz Exod. 8:22, pozn. 260.
- 881** N. „určovat“, „ukládat“, sloveso jako v Gen. 39:4, pozn. 1041 („nad vámi ustanovovat“, tj. jakoby „vydávat vás v moc“ toho, co je dále vjmenováno).
- 882** N. „strach“, „neštěstí“, „zkázu“.
- 883** N. „závrať“.
- 884** N. „zimnici“.
- 885** D. „vyhášející^{120a}“, „vysilující^{120b}“, vztahuje se na shora jmenované strasti.
- 886** Vl. „ničít“, „hubit“, viz Gen. 41:30, pozn. 1106.
- 887** N. „navujuje“, „vyčerpává“ (ne jako ve v. 20⁸⁹⁷), „zestlabuje“, „moří“. Sloveso se v SZ vyskytuje jen zde, viz však 1 Sam. 2:33, pozn. 176.
- 888** N. „naprázdno“.
- 889** N. „strávil“, vl. „snědít“, tj. „úrodu z něho“.
- 890** N. „po“.
- 891** D. „mě až po tyto věci“, smysl jako v textu n. zde shora⁸⁹⁰.
- 892** N. „ukázňování“, „napravování“, „nápravné výchově“, dále obdobně.
- 893** N. „na základě vašich hříchů“.
- 894** N. „pýchu“, „nadutost“.
- 895** N. „moci“.
- 896** D. „vaše nebesa“.
- 897** N. „do krajnosti vynaložit“, „ke konci přijde“, „u konce bude“. Viz Gen. 47:15, pozn. 1281.
- 898** N. „moc“, „síla“ (ne jako ve v. 18⁸⁹⁵), „schopnost“, „dovednost“. Viz Gen. 31:6, pozn. 812.
- 899** Vl. „v odporu“, „v protivení“ (ve vv. 24, 27 a 40n. překlad stran předložky s tímto výrazem se pojmí odpovídá původnímu textu); znění v textu zvoleno vzhledem k následující (v textu původním předchozí) předložkové vazbě.
- 900** Jinak snad „budete se mnou zacházet⁹⁰⁵ v odporu“, dále obdobně.
- 901** D. „na vás sedmkrát přidávat“, sloveso jako ve v. 18, zde však jiná předložková vazba, srov. Gen. 4:2 a dále, pozn. 127.
- 902** N. „ran“, ale jednotné číslo, pak tedy v hromadném smyslu („výprasku“). Výraz je odvozen od slovesa v kap. 24:17⁷⁸⁶.
- 903** Jiná předložková vazba než ve v. 18 a dále⁸⁹³.
- 904** Vl. „zmenšovat“, tj. „počtem“.
- 905** Vl. „půjdu“, sloveso jako „chodit“ shora, jež vl. značí i „chovat se“, „jednat“, „vést svůj život“, ostatně obdobně jako v češtině („zakročit“, „zacházet“ apod.)
- 906** N. „i“, „také“.
- 907** Tj. „mstíci se vrchovatou měrou za porušení smlouvy“.
- 908** N. „budete se stahovat“ (n. „shrňovat“).
- 909** Tj. „oporu n. podporu, jakou je chléb n. vůbec pokrm“, „chléb n. pokrm udržující vás nazívou“.
- 910** Tj. snad „po upečení a vytažení z pece“.
- 911** Viz Gen. 14:16, pozn. 406.
- 912** Tj. „odvažovat“.
- 913** Vl. „v“, jiná předložka než ve v. 18⁸⁹⁰.
- 914** N. „skrze toto“ (n. „tímto“), obdobně jako ve v. 23 („jestliže se ani tímto naučíte n. nedáte pohnout k poslušnosti“).
- 915** N. „žár“, jako „vztek“ v Gen. 27:44.
- 916** N. „rozvracet“, „ničít“, sloveso jako „budu zničen“ v Gen. 34:30.
- 917** Tj. místa na horách, kde se obětovalo pohanským božstvům.
- 918** Zahrocené kůly, jichž se používalo ve spojení s uctíváním slunce.
- 919** Jako v Gen. 15:11; o lidských mrtvolách se tohoto výrazu používá v hanlivém smyslu („mrchy“).
- 920** Zde značí „trosky“ n. „rozvaliny“ model.
- 921** Viz Deut. 29:17, pozn. 1056.
- 922** 3. pád, v původním textu však 4. pád, tedy snad „v n. na zřícení“.
- 923** Tj. „mít zálibu ve“, viz Exod. 30:38, pozn. 1105.
- 924** Sloveso jako „pustošit“ shora, zde smysl jako v textu. Odvozený výraz je i ve v. 33.

- 925** N. „bude uspokojována (n. „se bude uspokojovat“) stran“, sloveso jako v kap. 1:4 a dále¹, na konci verše jiný tvar téhož slovesa se smyslem jako v textu („proplátet“, jako dluh, viz v. 35). Totéž sloveso je i ve v. 41 se smyslem jako v textu tam⁹²⁷.
- 926** Tvar trpného rodu („zpuštění“).
- 927** Viz Gen. 2:2, pozn. 49.
- 928** N. „bázlivost“, „změkčilost“, „slabost“.
- 929** Viz Gen. 3:8, pozn. 99.
- 930** D. „prcháním meče“, smysl jako v textu. Netyká se v. 37.
- 931** N. „čelit“, „odolat“, D. „dostávat postavení vůči“ atd., smysl jako v textu.
- 932** N. „potulovat (n. „potloukat“) se“, „ztrácet se“, „hybnout“, „mizet“.
- 933** N. „rozplývat se“, „zanikat“.
- 934** N. „přiznávat si“, „uznávat“.
- 935** Viz Gen. 17:14, pozn. 457.
- 936** Viz Gen. 4:13, pozn. 148.
- 937** Tj. „za spravedlivý uznávat“, n. „svou nepravost uznávat“, n. „odčihnout“, v obdobném smyslu jako „vyrovná“ ve v. 34, tj. „budou se z ní kát“.
- 938** D. „smlouvu Jákóba“, tj. „Jákóba se týkající“, dále obdobně.
- 939** Ve stavovém smyslu; nesouvisí s následujícím „zpuštění“.
- 940** D. „od“ („stranou od“ n. „jsouc opuštěna od“).
- 941** N. „jsouc jich zbavena“.
- 942** D. „toto“, smysl jako v textu.
- 943** Viz Gen. 4:8, pozn. 1048.
- 944** N. „jimi nebudu pohrdat“, sloveso jako ve v. 43⁸⁷⁹, zde však překlad doslovný.
- 945** N. „ke skoncování s nimi“.
- 946** N. „vzhledem k nim“, tj. „v jejich zájmu“, „k jejich prospěchu“.
- 947** D. „smlouvu prvních“ (n. „dřívějších“), smysl jako v textu.
- 948** N. „slibem oddělit“ (n. „vyhradit“, „vyčlenit“)⁷²¹, zde nejen obětní zvíře, nýbrž cokoli ze svého majetku n. i vlastní osobu, např. slibem „názíra“, viz Num. 6.
- 949** Tj. půjde-li o jich vykoupení.
- 950** D. „syna“, ve v. 5 a dále i „dítě(te)“³.
- 951** D. „ona“.
- 952** D. „shora“, smysl jako v textu.
- 953** D. „v tísni od“ („lišit se svými možnostmi od“, n. „stran“).
- 954** N. „odhadne“, dále obdobně, sloveso, od něhož je odvozen dotčený výraz¹⁶³⁴.
- 955** Zde, proti kap. 5:11 a dále, bez předložkové vazby.
- 956** N. „vůbec“, D. „nahrazením“ (vv. 10 a 33), „vykoupením“ (vv. 13, 19 a 31).
- 957** D. „ohodnotí mezi dobrým a mezi špatným“. Dále obdobně.
- 958** Viz Gen. 6:18, pozn. 227.
- 959** D. „od“, „z“, tj. „něco od n. z“.
- 960** D. „semene“ (n. „osiva“), tj. „podle toho, čím je n. bylo oseto“.
- 961** Asi 360 litrů.
- 962** N. „semene (n. „osiva“) chómer“.
- 963** Viz Exod. 5:8 a 11, pozn. 170.
- 964** Tj. „k jeho hodnotě“.
- 965** Tento nesnadno přeložitelný výraz (hebr. „chérem“) označuje vše (osobu n. zvíře n. věc), co je v jakémkoli smyslu nenávratně odevzdáno (zasvěceno) Bohu (i sám čin n. prohlášení, jímž se toto odevzdání uskutečňuje), takže je to nadále nedotknutelné; přitom může jít o odevzdání smrti zasvěcené osoby k usmrcení (viz Exod. 22:20, pozn. 768) nebo věci s něčím zlým spojené ke zničení (pak lze tento výraz chápat ve smyslu „prokletí“, „zlořečení“) nebo o odevzdání (zasvěcení) ve zvláštním smyslu („propadnutí“) do Božího vlastnictví, takže vlastnické právo kohokoli jiného neodvolatelně zaniká. Obdobný význam má příbuzné sloveso, překládané v tomto oddíle „odevzdat“, jinde i jinak, viz Num. 21:20, pozn. 790.
- 966** D. „pole jeho koupě“.
- 967** Tj. „peněžní částku“, „sumu“, „obnos“.
- 968** Tj. „peníze v takové hodnotě“.
- 969** N. „vykoupí“, ale jiný výraz než zdola n. např. ve vv. 20n. Dále obdobně.
- 970** Viz Gen. 7:22, pozn. 250.
- 971** Viz Gen. 1:26, pozn. 41.
- 972** Zde v tomto zúženém smyslu, viz Exod. 22:20, pozn. 768.
- 973** Viz Gen. 14:20, pozn. 410.
- 974** Tj. „holí pastýře“, při spočítávání stáda.
- 975** N. „přemýšlet“, „podrobně (n. „přesně“) rozlišovat“, ale jiné sloveso než v Gen. 1:4 a dále, pozn. 7.

ČTVRTÁ KNIHA MOJŽÍŠOVA (NUMERI)

A Hospodin k Mojžíšovi v pustině Sínaje, ve stanu setkávání¹, v první² den druhého měsíce⁶⁵ v druhém roce po jejich vyjití⁴²⁶ ze země Egypta, promluvil výrokem: (2) Zjistěte⁴ úhrn⁵ celého shromáždění⁶ Izráelových dětí⁷ podle jejich čeledí⁸⁹, podle domů⁹¹⁰ jejich otců, v počtu jmen, všechny mužského pohlaví podle jejich hlav⁹¹¹, (3) od věku¹² dvaceti let a výše¹³, všech vycházejících¹⁴ k vojsku¹⁵¹⁶⁶¹ v Izráelovi; ty¹⁷ podle jejich vojenských oddílů⁹¹⁵ budete¹⁸ podrobovat přehlídce¹⁹, ty a Árón. (4) A bude¹⁸ u vás jeden muž za každou²⁰ větev²¹, muž, jenž¹⁷ bude hlavou domu⁶⁵ svého otce; (5) a toto²² jsou jména mužů, kteří při vás budou stát: za Reúvéna Elícúr, syn Sedeúrův; (6) za Šimeóna Šelúmíel, syn Cúríšaddájův; (7) za Júdu Nachšón, syn Amminádávův; (8) za Jissáscháru Nethaneel, syn Cúárův; (9) za Zevulána Eliáv, syn Chelónův; (10) za syny Josefovy, za Efrájima Elišámá, syn Ammihúdův; za Menaššéa Gamliel, syn Pedáhcurův; (11) za Benjámina Avidán, syn Gideóniho; (12) za Dána Achiezer, syn Ammíšaddájův; (13) za Ášéra Pageiel, syn Ochránův; (14) za Gáda Eljásáf, syn Deúélův; (15) za Naftáliho Achíra, syn Ěnánův. (16) Toto²² jsou povolání²³ shromáždění⁶¹, náčelníci²⁴ větví²¹ svých otců; oni jsou hlavy tisíců Izráelových. (17) I vzal Mojžíš a Árón tyto muže, kteří byli označeni jmény, (18) a v první² den druhého měsíce⁶⁵ svolali²⁵ celé shromáždění⁶, i dali se po²⁶ svých čeledích⁸, podle domů⁹¹⁰ svých otců, v počtu jmen, od věku¹² dvaceti let a výše¹³, podle svých hlav⁹¹¹, zapsat do rodových seznamů²⁷. (19) Podle toho, co Hospodin rozkázal Mojžíšovi, tak²⁸ je podrobili²⁹ přehlídce¹⁹ v pustině Sínaje.

(20) I bylo³⁸ synů Reúvéna, prvorozeného Izráelova, jejich rodů³⁰³² podle jejich čeledí⁸⁹, podle domů⁹¹⁰ jejich otců, v počtu jmen, podle jejich hlav⁹¹¹, všech mužského pohlaví od věku¹² dvaceti let a výše¹³, všech vycházejících¹⁴ k vojsku¹⁵¹⁶,

(21) podrobených přehlídce¹⁹ mezi nimi⁶⁶, patřících k větví²¹ Reúvénově, šestačtyřicet tisíc a pět set.

(22) Stran synů Šimeónových³¹, jejich rodů³⁰ podle jejich čeledí⁸⁹, podle domů⁹¹⁰ jejich otců, jeho podrobených přehlídce¹⁹ v počtu jmen, podle jejich hlav⁹¹¹, všech mužského pohlaví od věku¹² dvaceti let a výše, všech vycházejících¹⁴ k vojsku¹⁵¹⁶, (23) podrobených přehlídce¹⁹ mezi nimi⁶⁶, patřících k větví²¹ Šimeónově: devětapadesát tisíc a tři sta.

(24) Stran synů Gádových³¹, jejich rodů³⁰ podle jejich čeledí⁸⁹, podle domů⁹¹⁰ jejich otců, v počtu jmen, od věku¹² dvaceti let a výše, všech vycházejících¹⁴ k vojsku¹⁵¹⁶, (25) podrobených přehlídce¹⁹ mezi nimi⁶⁶, patřících k větví²¹ Gádově: pětáčtyřicet tisíc a šest set a padesát.

(26) Stran synů Júdových³¹, jejich rodů³⁰ podle jejich čeledí⁸⁹, podle domů⁹¹⁰ jejich otců, v počtu jmen, od věku¹² dvaceti let a výše, všech vycházejících¹⁴ k vojsku¹⁵¹⁶, (27) podrobených přehlídce¹⁹ mezi nimi⁶⁶, patřících k větví²¹ Júdově: čtyřiasedmdesát tisíc a šest set.

(28) Stran synů Jissáschárových³¹, jejich rodů³⁰ podle jejich čeledí⁸⁹, podle domů⁹¹⁰ jejich otců, v počtu jmen, od věku¹² dvaceti let a výše, všech vycházejících¹⁴ k vojsku¹⁵¹⁶, (29) podrobených přehlídce¹⁹ mezi nimi⁶⁶, patřících k větví²¹ Jissáschárově: čtyřiapadesát tisíc a čtyři sta.

(30) Stran synů Zevulúnových³¹, jejich rodů³⁰ podle jejich čeledí⁸⁹, podle domů⁹¹⁰ jejich otců, v počtu jmen, od věku¹² dvaceti let a výše, všech vycházejících¹⁴ k vojsku¹⁵¹⁶, (31) podrobených přehlídce¹⁹ mezi nimi⁶⁶, patřících k větví²¹ Zevulúnově: sedmapadesát tisíc a čtyři sta.

(32) Stran synů Josefových³¹: stran synů Efrájimových³¹, jejich rodů³⁰ podle jejich čeledí⁸⁹, podle domů⁹¹⁰ jejich otců, v počtu jmen, od věku¹² dvaceti let a výše, všech vycházejících¹⁴ k vojsku¹⁵¹⁶, (33) podrobených přehlídce¹⁹ mezi nimi⁶⁶, patřících k větví²¹ Efrájimově: čtyřicet tisíc a pět set.

(34)Stran synů Menaššéových³¹, jejich rodů³⁰ podle jejich čeledí^{8,9}, podle domů^{9,10} jejich otců, v počtu jmen, od věku¹² dvaceti let a výše, všech vycházejících¹⁴ k vojsku^{15,16}, (35)podrobených přehlídce¹⁹ mezi nimi¹⁶⁶, *patřících* k větví²¹ Menaššéovč: dvaatřicet tisíc a dvě stě.

(36)Stran synů Benjámínových³¹, jejich rodů³⁰ podle jejich čeledí^{8,9}, podle domů^{9,10} jejich otců, v počtu jmen, od věku¹² dvaceti let a výše, všech vycházejících¹⁴ k vojsku^{15,16}, (37)podrobených přehlídce¹⁹ mezi nimi¹⁶⁶, *patřících* k větví²¹ Benjámínovč: pětatřicet tisíc a čtyři sta.

(38)Stran synů Dánových³¹, jejich rodů³⁰ podle jejich čeledí^{8,9}, podle domů^{9,10} jejich otců, v počtu jmen, od věku¹² dvaceti let a výše, všech vycházejících¹⁴ k vojsku^{15,16}, (39)podrobených přehlídce¹⁹ mezi nimi¹⁶⁶, *patřících* k větví²¹ Dánovč: dvašedesát tisíc a sedm set.

(40)Stran synů Ašérových³¹, jejich rodů³⁰ podle jejich čeledí^{8,9}, podle domů^{9,10} jejich otců, v počtu jmen, od věku¹² dvaceti let a výše, všech vycházejících¹⁴ k vojsku^{15,16}, (41)podrobených přehlídce¹⁹ mezi nimi¹⁶⁶, *patřících* k větví²¹ Ašérovč: jedenačtyřicet tisíc a pět set.

(42)Stran synů³¹ Naftálího, jejich rodů³⁰ podle jejich čeledí^{8,9}, podle domů^{9,10} jejich otců, v počtu jmen, od věku¹² dvaceti let a výše, všech vycházejících¹⁴ k vojsku^{15,16}, (43)podrobených přehlídce¹⁹ mezi nimi¹⁶⁶, *patřících* k větví²¹ Naftálího: triapadesát tisíc a čtyři sta.

(44)Toto²² jsou ti, již byli²¹⁴ přehlídce podrobeni¹⁹, jež přehlídce podrobil¹⁹ Mojžíš a Árón a náčelníci²⁴ Isráelovi; bylo⁵⁸ jich³² dvanáct mužů, každý³³ jednotlivec³⁴ za dům svých otců; (45) a všech přehlídce podrobených¹⁹ z¹⁶⁹ Isráelových synů podle domů^{9,10} jejich otců, od věku¹² dvaceti let a výše, všech vycházejících¹⁴ k vojsku^{15,16} v Isráelovi, (46)všech, již byli²¹⁴ přehlídce podrobeni¹⁹, tedy³⁵ bylo^{32,58} šest set tisíc a tři tisíce a pět set a padesát.

(47)Ale Léviocům³⁶, *patřícím* k větví²¹ svých³⁷ otců, nebylo určeno podrobit se³⁸ přehlídce¹⁹ mezi nimi³⁹, (48)neboť²⁸ Hospodin k Mojžíšovi promluvil výrokem: (49)Jen⁴⁰ větev²¹ Léviho nebudeš⁴¹ podrobovat přehlídce¹⁹, aniž budeš⁴¹ zjišťovat⁴

úhrn⁵ jich mezi Isráelovými dětmi^{7,39}, (50)nýbrž²⁸ ty ustanov^{19,42} Léviovce³⁶ nad obydlím⁴³ svědectví a nade všemi jeho zařízeními⁴⁴ a nade vším, co k němu *patří*; oni budou¹⁸ obydlí⁴³ a všechna jeho zařízení⁴⁴ nosit^{45,46} a oni je budou¹⁸ obsluhovat⁴⁷ a okolo obydlí⁴³ se ukládat^{48,49}, (51) a když se obydlí⁴³ bude dávat na cestu^{50,51}, budou¹⁸ je skládat⁵² Léviovci³⁶, a když se obydlí⁴³ bude ukládat^{48,51}, budou¹⁸ je vztyčovat⁵³ Léviovci³⁶, a přiblíživši se^{54,55} neoprávněný⁵⁶ bude muset⁴¹ být usmrčen. (52)A Isráelovy děti⁷ se budou¹⁸ ukládat⁴⁸ každý³³ u svého houfu⁵⁷ a každý³³ u své korouhve podle svých vojenských oddílů^{9,15}, (53) a Léviovci³⁶ se budou¹⁸ ukládat⁴⁸ okolo obydlí⁴³ svědectví, ať nad shromážděním^{6,558} Isráelových dětí⁷ není⁵⁸ rozhněvání⁶⁴⁶; i budou¹⁸ Léviovci³⁶ dbát⁵⁹ péče⁶⁰ o obydlí^{43,61} svědectví. (54)A Isráelovy děti⁷ učinily podle všeho, co Hospodin rozkázal Mojžíšovi; tak učinily.

2 A Hospodin k Mojžíšovi a k Árónovi promluvil výrokem: (2)Isráelovy děti⁷ se budou¹⁸ ukládat⁴⁸ každý³³ u své korouhve při znameních podle domů^{9,10,62} svých otců; v odstupu⁶³ vůkol vůči stanu setkávání¹ se budou¹⁸ ukládat⁴⁸.

(3)K východu tedy³⁵, ke vzcházení¹¹² se ukládající^{48,64}: korouhev houfu⁵⁷ Júdova podle jejich vojenských oddílů^{9,15}, a náčelník²⁴ synů Júdových⁶⁵ Nachšón, syn Ammínádávův, (4) a jeho vojska^{15,16}, totiž²⁸ přehlídce podrobených¹⁹ mezi nimi¹⁶⁶, čtyřasedmdesát tisíc a šest set. (5)A u něho⁶⁷ se ukládající^{48,64}: větev²¹ Jissaschárova a náčelník²⁴ synů Jissaschárových⁶⁵ Nethaneél, syn Cúarův, (6) a jeho vojska^{15,16}, totiž²⁸ přehlídce podrobených¹⁹ v něm⁶⁸, čtyřiapadesát tisíc a čtyři sta; (7) větev²¹ Zevulúnova a náčelník²⁴ synů Zevulúnových⁶⁵ Elíáv, syn Chélónův, (8) a jeho vojska^{15,16}, totiž²⁸ přehlídce podrobených¹⁹ v něm⁶⁸, sedmapadesát tisíc a čtyři sta. (9)Všech, již byli²¹⁴ přehlídce podrobeni¹⁹, *patřících* k houfu⁵⁷ Júdovu: sto tisíc a osmdesát tisíc a šest tisíc a čtyři sta podle jejich vojenských oddílů^{9,15}; budou¹⁸ se na cestu dávat⁵⁰ nejprve.

(10)Korouhev houfu⁵⁷ Reúvénova k jihu⁶⁹ podle jejich vojenských oddílů^{9,15},

a náčelník²⁴ synů Reúvénových⁶⁵ Elicúr, syn Šedeúrův, (11) a jeho vojska^{15 16}, totiž²⁸ přehlídce podrobených¹⁹ v něm⁶⁸, šestačtyřicet tisíc a pět set. (12) A u něho⁶⁷ se ukládající^{48 64}: větev²¹ Šimeónova a náčelník²⁴ synů Šimeónových⁶⁵ Šelumíel, syn Cúrišaddájův, (13) a jeho vojska^{15 16}, totiž²⁸ přehlídce podrobených¹⁹ mezi nimi⁶⁶, devětapadesát tisíc a tři sta; (14) a větev²¹ Gádova a náčelník²⁴ synů Gádových⁶⁵ Eljásáf, syn Reúélův⁷⁰, (15) a jeho vojska^{15 16}, totiž²⁸ přehlídce podrobených¹⁹ mezi nimi⁶⁶, pětáčtyřicet tisíc a šest set a padesát. (16) Všech, již *byli*²¹⁴ přehlídce podrobeni¹⁹, *patřících* k houfu⁵⁷ Reúvénovu: sto tisíc a jedenapadesát tisíc a čtyři sta a padesát podle jejich vojenských oddílů^{9 15}; ti²⁸ se budou¹⁸ na cestu dávat⁵⁰ druzí.

(17) Pak²⁸ se bude¹⁸ dávat na cestu⁵⁰ stan setkávání¹, houf⁵⁷ Léviůvců³⁶ vprostřed houfů⁵⁷; podle *toho*, jak se budou ukládat⁴⁸, tak se budou¹⁸ dávat na cestu⁵⁰, každý³³ na své straně⁷¹, podle svých korouhví⁹.

(18) Korouhev houfu⁵⁷ Efrájimova podle jejich vojenských oddílů^{9 15} k západu⁷², a náčelník²⁴ synů Efrájimových⁶⁵ Elišámá, syn Ammíhúdův, (19) a jeho vojska^{15 16}, totiž²⁸ přehlídce podrobených¹⁹ mezi nimi⁶⁶, čtyřicet tisíc a pět set. (20) A u něho⁶⁷ větev²¹ Menaššéova a náčelník²⁴ synů Menaššéových⁶⁵ Gamlíel, syn Pedáhčúrův, (21) a jeho vojska^{15 16}, totiž²⁸ přehlídce podrobených¹⁹ mezi nimi⁶⁶, dvaatřicet tisíc a dvě stě; (22) a větev²¹ Benjámínova a náčelník²⁴ synů Benjámínových⁶⁵ Avídán, syn Gideóního, (23) a jeho vojska^{15 16}, totiž²⁸ přehlídce podrobených¹⁹ mezi nimi⁶⁶, pětáčtyřicet tisíc a tři sta. (24) Všech, již *byli*²¹⁴ přehlídce podrobeni¹⁹, *patřících* k houfu⁵⁷ Efrájimovu: sto tisíc a osm tisíc a sto podle jejich vojenských oddílů^{9 15}; ti²⁸ se budou¹⁸ na cestu dávat⁵⁰ třetí.

(25) Korouhev houfu⁵⁷ Dánova k severu podle jejich vojenských oddílů^{9 15} a náčelník²⁴ synů Dánových⁶⁵ Achíezer, syn Ammíšaddájův, (26) a jeho vojska^{15 16}, totiž²⁸ přehlídce podrobených¹⁹ mezi nimi⁶⁶, dvašedesát tisíc a sedm set. (27) A u něho⁶⁷ se ukládající^{48 64}: větev²¹ Aššérova a náčelník²⁴ synů Aššerových⁶⁵

Pageiel, syn Ochranův, (28) a jeho vojska^{15 16}, totiž²⁸ přehlídce podrobených¹⁹ mezi nimi⁶⁶, jedenačtyřicet tisíc a pět set; (29) a větev²¹ Naftálího a náčelník²⁴ synů⁶⁵ Naftálího Achíra, syn Énánův, (30) a jeho vojska^{15 16}, totiž²⁸ přehlídce podrobených¹⁹ mezi nimi⁶⁶, třiadesát tisíc a čtyři sta. (31) Všech, již *byli*²¹⁴ přehlídce podrobeni¹⁹ *patřících* k houfu⁵⁷ Dánovu: sto tisíc a sedmapadesát tisíc a šest set; budou¹⁸ se dávat na cestu⁵⁰ jako poslední z jejich korouhví^{9 73}.

(32) Toto²² jsou přehlídce podrobeni¹⁹ z¹⁶⁹ Izraélových dětí⁷ podle domů^{9 10} jejich otců; všech přehlídce podrobených¹⁹ z¹⁶⁹ houfů⁵⁷ podle jejich vojenských oddílů¹⁵: šest set tisíc a tři tisíce a pět set a padesát. (33) Ale Léviůvcům³⁶ nebylo podle *toho*, co Hospodin rozkázal Mojžíšovi, určeno podrobit se³⁸ přehlídce¹⁹ mezi Izraélovými dětmi^{7 39}. (34) I učinily Izraélové děti⁷ podle všeho, co Hospodin Mojžíšovi rozkázal; tak se ukládali^{48 58} podle svých korouhví⁹ a tak se dávali⁵⁸ na cestu⁵⁰, každý³³ podle svých čeledí^{8 9}, po domech^{10 74} svých otců.

3 A toto²² jsou rodokmeny³⁰ Árónovy a Mojžíšovy v den Hospodinova hovorů s Mojžíšem na hoře Sínaji (2) a toto²² jsou jména synů Árónových: prvorozený Nádáv a Avíhú, Eleázár a Íthámár; (3) toto²² jsou jména synů Árónových, pomazaných kněží, jejichž ruku naplnili⁷⁵ k zastávání kněžství⁷⁶. (4) Ale Nádáv a Avíhú před tvář Hospodinovu umřeli při svém předkládání⁷⁷ nepatřičného⁵⁶ ohně před tvář Hospodinovu v pustině Sínaje, a nedostalo se⁷⁸ jim synů; kněžství tedy³⁵ v přítomnosti⁷⁹ Áróna, jejich otce, zastávali^{58 76} Eleázár a Íthámár.

(5) A Hospodin k Mojžíšovi promluvil výrokem: (6) Přiveď blíže⁵⁴ větev²¹ Léviho a postav ji před tvář Áróna, kněze, ať ho obsluhují^{58 47}, (7) i budou^{18 58} dbát^{59 80} jeho nařízení^{60 80 81} a péče⁶⁰ celého shromáždění^{6 114} před stanem⁸² setkávání¹ o sloužení⁸³ službou⁸⁴ při obydlí^{43 61} (8) a budou^{18 58} mít na starosti⁵⁹ všechna zařízení^{44 85} stanu setkávání¹ a péči⁶⁰ Izraélových dětí^{7 114} o sloužení⁸³ službou⁸⁴ při obydlí^{43 61}. (9) Léviůvce³⁶ tedy³⁵ musíš⁴¹ dát Árónovi a jeho synům; oni jsou mu

dáni – dání⁸⁶ ze strany⁸⁷ Isráelových dětí⁷; (10) a Árona a jeho syny musíš⁴¹ pověřit^{19,42}, *af se věnují*^{58,59} svému kněžství^{69,8}; a přiblíživší se^{54,55} neoprávněný⁵⁶ bude muset⁴¹ být usmrčen.

(11) A Hospodin k Mojžíšovi promluvil výrokem: (12) A já – hle, jsem Lévi⁶ zprostřed Isráelových dětí⁷ vzal místo všeho prvorozeného, protrhání⁸ dělohu⁸⁸, z Isráelových dětí⁷; i budou Lévi⁶ ovcí³⁶ *patřit* mně, (13) neboť mně *patří* vše prvorozené. V den mého pobití⁸⁹ všeho prvorozeného v zemi Egypta jsem si posvětil vše prvorozené v Isráelovi, od lidí⁹⁰ po dobytek⁹¹; budou *patřit* mně, já jsem Hospodin¹⁵.

(14) A Hospodin k Mojžíšovi v pustině Sínaje promluvil výrokem: (15) Podrob syny Lévi⁶ přehlídce¹⁹ podle domů^{9,10} jejich otců, podle jejich čeledí^{8,9}, všechny mužského pohlaví od věku¹² *jednoho* měsíce a výše¹³ – ty⁹² musíš⁴¹ podrobit přehlídce¹⁹. (16) A Mojžíš je na příkaz²³ Hospodinův, podle *toho*, co mu bylo rozkázano, přehlídce podrobil¹⁹.

(17) A toto²² byli⁵⁸ synové Léviho ve svých pojmenováních⁹⁴: Géršón a Keháth a Merári. (18) A toto²² *jsou* jména synů Géršóna podle jejich čeledí^{8,9}: Livní a Šimeí. (19) A synové Kehátha podle svých čeledí^{8,9}: Amrád a Jicchár, Chevrón a Uzzíél. (20) A synové Meráriho podle svých čeledí^{8,9}: Machlí a Múší. Toto²² *jsou* oni, čeledi⁸ Léviho podle domů^{9,10} jejich otců.

(21) Géršónova je⁹⁵ čeled⁸ Livního⁹⁶ a čeled⁸ Šimeího⁹⁶; toto²² *jsou* oni, čeledi⁸ Géršunního^{96,97}. (22) Přehlídce podrobených¹⁹ mezi nimi⁶⁶ v počtu všech mužského pohlaví, od věku¹² *jednoho* měsíce a výše¹³, *bylo* sedm tisíc a pět set. (23) Čeledi Géršunního^{96,97} se ukládaly⁴⁸ za obydlím⁴³ k západu⁷² (24) a náčelníkem²⁴ otcovského domu⁹⁸ Géršunního^{31,96,97} *byl* Eljásáf, syn Láélův. (25) A předmětem péče^{60,99} synů Géršónových při stanu setkávání¹ *bylo* obydlí⁴³, totiž²⁸ stan, jeho příkrov a záclona¹⁰⁰ vchodu¹⁰¹ stanu setkávání¹ (26) a závěsy ohrady¹⁰² a záclona¹⁰⁰ vchodu¹⁰¹ ohrady¹⁰², *jež byla* u obydlí⁴³ a u oltáře dokola, i s provazy k němu¹⁰³, *ke vši službě*⁸⁴ v něm¹⁰³.

(27) A Keháthova je⁹⁵ čeled⁸ Amrámiho^{96,97} a čeled⁸ Jiccháriho^{96,97} a čeled⁸ Chevróního^{96,97} a čeled⁸ Uzzíéliho^{96,97}; toto²² *jsou* oni, čeledi⁸ Keháthího^{96,97}, (28) v počtu všech mužského pohlaví od věku¹² *jednoho* měsíce a výše¹³ osm tisíc a šest set majících na starosti⁵⁹ opatrování⁶⁰ svatyně¹⁰⁴. (29) Čeledi⁸ synů Keháthových se ukládaly⁴⁸ po straně¹⁰⁵ obydlí⁴³ k jihu⁶⁹ (30) a náčelníkem²⁴ otcovského domu⁹⁸ čeledi^{8,31} Keháthího^{96,97} *byl* Elicáfán, syn Uzzíélův. (31) A předmětem jejich péče^{60,99} *byla* skříňka¹⁰⁶ a stůl a svícen¹⁰⁷ a oltáře, tedy²⁸ zařízení¹⁴⁴ svatyně¹⁰⁴, jimiž obsluhovali⁴⁷, a záclona^{100,108} a všechna práce⁸⁴ okolo toho^{17,103}. (32) A náčelníkem²⁴ náčelník²⁴ Léviho^{96,97} *byl* Eleázár, syn Árona, kněz, dozorce¹⁰⁹ *nad* majícími⁶¹ na starosti⁵⁹ opatrování⁶⁰ svatyně¹⁰⁴.

(33) Meráriho je⁹⁵ čeled⁸ Machlího⁹⁶ a čeled⁸ Múšího⁹⁶; toto²² *jsou* oni, čeledi⁸ Meráriho^{96,97}, (34) a přehlídce podrobených¹⁹ mezi nimi⁶⁶ v počtu všech mužského pohlaví od věku¹² *jednoho* měsíce a výše¹³ šest tisíc a dvě stě, (35) a náčelníkem²⁴ otcovského domu⁹⁸ čeledi^{8,31} Meráriho^{96,97} *byl* Cúriél, syn Avichájílův; ukládali se⁴⁸ po straně¹⁰⁵ obydlí⁴³ k severu. (36) A předmětem pověření^{99,109} synů Meráriho opatrování⁶⁰ *byla* prkna obydlí⁴³ a svlaky¹¹⁰ k němu¹⁰³ a sloupy k němu¹⁰³ a podstavce¹¹¹ k němu¹⁰³ a všechna práce⁸⁴ okolo toho^{17,103}, (37) a sloupy ohrady¹⁰² dokola a jejich podstavce¹¹¹ a kolíky k nim¹⁰³ a provazy k nim¹⁰³.

(38) A před obydlím^{43,82} k východu, před stanem⁸² setkávání¹ ke vzcházení¹¹² se ukládající^{48,64}: Mojžíš a Áron a jeho synové, věnující se⁵⁹ opatrování⁶⁰ svatyně¹¹³ stran péče⁶⁰ Isráelových dětí^{7,114}; a přiblíživší se^{54,55} neoprávněný⁵⁶ měl⁴¹ být usmrčen.

(39) Všech přehlídce podrobených¹⁹ Lévi⁶vců³⁶, *jež* na příkaz²³ Hospodinův přehlídce podrobil¹⁹ Mojžíš a Áron, podle jejich čeledí^{8,9}, všech mužského pohlaví, od věku¹² *jednoho* měsíce a výše¹³, *bylo* dvaadvacet tisíc.

(40) A Hospodin k Mojžíšovi řekl: Podrob přehlídce¹⁹ vše prvorozené mužského pohlaví, *patřící* k Isráelovým synům, od věku¹² *jednoho* měsíce a výše¹³,

a zjistí⁴ počet jejich jmen; (41)i musíš⁴¹ vzít mně – já jsem Hospodin¹⁵ – Lévíovce³⁶ místo všeho prvorozeného mezi Izráelovými syny a dobytek⁹¹ Lévíovců³⁶ místo všeho prvorozeného mezi dobyt-kem⁹¹ Izráelových dětí⁷. (42)A Mojžíš podle toho, co mu Hospodin rozkázal, vše prvorozené mezi Izráelovými syny přehlídce podrobil¹⁹; (43)i bylo⁵⁸ všeho prvorozeného mužského pohlaví v počtu jmen, od věku¹² jednoho měsíce a výše¹³, patřících k podrobeným přehlídce¹⁹ mezi nimi⁶⁶, dvaadvacet tisíc třiasedmdesát a dvě stě.

(44)A Hospodin k Mojžíšovi promluvil výrokem: (45)Vezmi Lévíovce³⁶ místo všeho prvorozeného mezi Izráelovými dětmi⁷ a dobytek⁹¹ Lévíovců³⁶ místo jejich dobytka⁹¹; i budou¹⁸ Lévíovci³⁶ patřit mně – já jsem Hospodin¹⁵; (46)a částky výkupného¹¹⁶ za těch třiasedmdesát a dvě stě⁶¹ z prvorozenstva Izráelových dětí⁷, o něž je ho více nad Lévíovce³⁶¹¹⁷, (47)ty²⁸ budeš¹⁸ vybírat po pěti šeklech¹¹⁸¹¹⁹ na hlavu¹¹; budeš¹⁸ je vybírat podle šeklu¹¹⁸¹²⁰ svatyně¹⁰⁴; šekl¹¹⁸ je dvacet gér. (48)A ty peníze¹²¹ musíš⁴¹ dát Árónovi a jeho synům, částky výkupného¹¹⁶ za ty⁶¹, o něž je více¹²¹ mezi nimi. (49)Mojžíš tedy³⁵ peníze¹²¹ částek výkupného¹¹⁶ od⁸⁷ těch, o něž bylo více než¹⁷ vykoupených Lévíovci³⁶⁶¹, vybral, (50)od⁸⁷ prvorozenstva Izráelových dětí⁷ vybral peníze¹²¹, pětáše-desát a tři sta a tisíc podle šeklu¹¹⁸¹²⁰ svatyně¹⁰⁴, (51)a dal Mojžíš ty peníze¹²¹ částek výkupného¹¹⁶ Árónovi a jeho synům na příkaz⁹³ Hospodinův, podle toho, co Hospodin Mojžíšovi rozkázal.

4 A Hospodin k Mojžíšovi promluvil výrokem: (2)Zjistí⁴ úhrn⁵ synů Keháthových zprostřed synů Lévího podle jejich čeledí⁸⁹, podle domů⁹¹⁰ jejich otců, (3)od věku¹² třiceti let a výše¹³ až po věk¹² padesáti let, každého přistupujícího k povolání¹⁵¹⁶, k vykonávání zaměstnání¹²² ve stanu setkávání¹.

(4)Toto²² bude služba⁸⁴ synů Keháthových ve stanu setkávání, nanejvýš svatá¹²³: (5)že²⁸ přijde¹⁸ Árón a jeho synové, když se bude tábor⁵⁷ dávat na cestu⁵⁰⁵¹, a sejmou¹⁸ oponu k zastření⁶¹¹²⁴ a přikryjí¹⁸ jí skříňku¹⁰⁶ svědectví (6)a dají¹⁸ na ni kyt

z kůže jezevce¹²⁵ a shora prostrou¹⁸ roucho celé z modrého purpuru¹²⁶ a vsunou¹⁸¹²⁷ tyče k ní¹⁰³ patřící, (7)a na stůl přítomnosti¹²⁸ budou¹⁸ prostírat roucho z modrého purpuru¹²⁶ a dají¹⁸ na něj podnosy¹²⁹ a pánve¹³⁰ a číše¹³¹ a konvice¹³² k úlitbě⁶¹¹³³; bude¹⁸ na něm i ustavičný chléb¹³⁴. (8)A na to¹³⁵ budou¹⁸ prostírat roucho z červcového¹³⁶ šarlatu¹²⁶ a přikryjí¹⁸ jej příkrovem z kůže jezevce¹²⁵ a vsunou¹⁸¹²⁷ tyče k němu¹⁰³ patřící. (9)A vezmou¹⁸ roucho z modrého purpuru¹²⁶ a přikryjí¹⁸ svícen¹⁰⁷ k svícení¹³⁷¹⁵¹ a lampy k němu¹⁰³ a kratiknoty k němu¹⁰³ a zhášedla¹³⁸ k němu¹⁰³ a všechny nádoby⁴⁴ na olej⁶¹ k němu¹⁰³, jimiž při něm obsluhují⁴⁷, (10)a dají¹⁸ jej a všechna náčiní⁴⁴ k němu patřící do obalu¹³⁹ z kůže jezevce¹²⁵ a dají¹⁸ na nosítka. (11)A na oltář ze zlata budou¹⁸ prostírat roucho z modrého purpuru¹²⁶ a přikryjí¹⁸ jej příkrovem z kůže jezevce¹²⁵ a vsunou¹⁸¹²⁷ tyče k němu¹⁰³ patřící; (12)a všechna náčiní⁴⁴ k obsluze⁴⁷⁶¹, jimiž ve svatyni¹⁰⁴ obsluhují⁴⁷, vezmou¹⁸ a dají¹⁸ do roucha z modrého purpuru¹²⁶ a přikryjí¹⁸ je příkrovem z kůže jezevce¹²⁵ a dají¹⁸ na nosítka. (13)A oltář zbaví¹⁸ popela¹⁴⁰ a prostrou¹⁸ na něj roucho z červeného purpuru¹²⁶ (14)a dají¹⁸ na něj všechna náčiní⁴⁴ k němu¹⁰³, jimiž při něm obsluhují⁴⁷, nádoby na oheň¹³⁸ a vidlice a lopatky a pánve, všechna náčiní k oltáři¹⁰³, a prostrou¹⁸ na něj kryt z kůže jezevce¹²⁵ a vsunou¹⁸¹²⁷ tyče k němu¹⁰³ patřící. (15)A když dokončí¹⁴¹ Árón a jeho synové přikrývání svatyně¹⁰⁴ a všech zařízení⁴⁴ svatyně¹⁰⁴, když se bude tábor⁵⁷ dávat na cestu⁵⁰⁵¹, potom budou¹⁸¹⁴² přicházet synové Keháthovi nosit⁴⁵⁴⁶, ale do toho, co je svaté¹⁴³, nesmějí⁴¹ zasahovat¹⁴⁴, jinak²⁸ umřou¹⁴⁵. Tyto věci jsou ze stanu¹⁴⁶ setkávání¹ předmětem nošení⁴⁵⁴⁶⁹⁹¹⁴⁷ synů Keháthových.

(16)A předmětem dozoru⁹⁹¹⁰⁹ Eleázára, syna Áróna, kněze, bude olej k svícení¹³⁷¹⁵¹ a kouřidlo¹⁴⁸ z vonných koření¹⁴⁹ a ustavičná oběť^{dar}¹³⁴¹⁵⁰ a olej k pomazávání¹⁵¹, dozoru¹⁰⁹ nad celým obydlím⁴³⁶¹ a nade vším⁶¹, co je v něm, ve svatyni¹⁰⁴ a v jejích zařízeních⁴⁴.

(17)A Hospodin k Mojžíšovi a k Árónovi promluvil výrokem: (18)Nesmíte⁴¹ dopustit vyhubení¹⁵²³⁴⁴ kmene¹⁵³ čeledí⁸

Keháthího^{96 97} zprostřed Lévióvců³⁶, (19) učinite jim tedy³⁵ toto, ať při svém přibližování¹⁵⁴ k nejsvětější svatyni^{123 155} zůstanou naživu¹⁵⁶ a neumřou: Necht přicházejí¹⁸ Áron a jeho synové a zařadí¹²⁷ je, muže za mužem k jeho práci⁸⁴ a k jeho předmětu nošení^{45 46 99 147}, (20) ať nepřicházejí zahlédnout¹⁵⁷ to¹⁵⁸, co je svaté, a neumřou.

(21) A Hospodin k Mojžíšovi promluvil výrokem: (22) Zjistí⁴ úhrn⁵ synů Geršónových, i jich, podle domů^{9 10} jejich otců, podle jejich čeledí^{8 9}, (23) od věku¹² třiceti let a výše¹³ po věk¹² padesáti let je budeš¹⁸ podrobovat přehlídce¹⁹, každého, kdo²¹⁴ přistupuje uskutečňovat¹⁵⁹ povolání^{15 16}, sloužit⁸³ službou⁸⁴ při stanu setkávání¹. (24) A toto²² bude služba⁸⁴ čeledí⁸ Geršunního^{96 97} stran předmětu sloužení^{83 99}, totiž²⁸ stran předmětu nošení^{45 46 99 147}: (25) že²⁸ budou nosit^{45 46 58} koberce obydlí⁴³, totiž²⁸ stan setkávání¹, jeho příkrov a příkrov z jezevčiny¹⁶⁰, jenž je na něm shora, záclonu¹⁰⁰ vchodu¹⁰¹ stanu setkávání¹ (26) a závěsy ohrady¹⁰² a záclonu¹⁰⁰ vchodu¹⁰¹, brány ohrady¹⁰², jež je u obydlí⁴³ a u oltáře dokola, a provazy k tomu^{103 135} a všechna náčiní⁴⁴ k práci^{61 84} okolo toho^{103 135 161}; a vším, co se při tom¹³⁵ má⁴¹ vykonat, tím²⁸ budou¹⁸ sloužit^{58 83}. (27) Všechna služba⁸⁴ synů Geršunního⁹⁷ stran všeho, co mají nosit^{45 46 147}, a stran všeho, čím mají sloužit^{83 162}, se bude¹⁸ dít¹⁶³ na příkaz⁹³ Árona a jeho synů; a vše, co mají nosit^{45 46 147 162}, jim¹⁶⁴ budete¹⁸ svěřovat^{19 42} do opatrování⁶⁰. (28) Toto²² je služba⁸⁴ čeledí⁸ synů Geršunního⁹⁷ při stanu setkávání¹; a jejich povinnosti⁶⁰ budou pod správou¹⁶⁵ Íthámára, syna Árona, kněze.

(29) Synové Meráriho – budeš¹⁸ je podrobovat přehlídce¹⁹ podle jejich čeledí^{8 9}, podle domů^{9 10} jejich otců, (30) od věku¹² třiceti let a výše¹³ až po věk¹² padesáti let je budeš¹⁸ podrobovat přehlídce¹⁹, každého, kdo²¹⁴ přistupuje k povolání^{15 16} sloužit⁸³ službou⁸⁴ při stanu setkávání¹. (31) A toto bude povinnosti⁶⁰ jejich nošení^{45 46} stran vši jejich služby^{84 166} při stanu setkávání¹: prkna obydlí⁴³ a svlaky¹¹⁰ k němu¹⁰³ a sloupy k němu¹⁰³ a podstavce¹¹¹ k němu¹⁰³ (32) a sloupy ohrady¹⁰² dokola

a jejich podstavce¹¹¹ a kolíky k nim¹⁰³ a provazy k nim¹⁰³, se všemi náčiními^{44 166} k tomu^{103 135} a se vši prací^{84 166} okolo toho^{103 135 161}; a jmény budete¹⁸ vypočítávat¹⁹ předměty⁴⁴, jež budou mít za povinnost⁶⁰ nosit^{45 46 167}. (33) Toto²² je služba⁸⁴ čeledí⁸ synů Meráriho, totiž všechnychna jejich služba^{84 168} při stanu setkávání¹ pod správou¹⁶⁵ Íthámára, syna Árona, kněze.

(34) A Mojžíš a Áron a náčelníci²⁴ shromáždění⁶ podrobili přehlídce¹⁹ syny Keháthího⁹⁷ podle jejich čeledí^{8 9} a podle domů^{9 10} jejich otců, (35) od věku¹² třiceti let a výše¹³ až po věk¹² padesáti let, každého, kdo²¹⁴ přistupoval k povolání^{15 16}, k službě⁸⁴ při stanu setkávání¹; (36) i bylo⁵⁸ přehlídce podrobených¹⁹ podle jejich čeledí^{8 9} dva tisíce sedm set a padesát. (37) Toto²² jsou přehlídce podrobení¹⁹ z¹⁶⁹ čeledí⁸ Keháthího^{96 97}, každý, kdo²¹⁴ sloužil⁸³ při stanu setkávání¹, jež na příkaz⁹³ Hospodinův skrze¹⁶⁵ Mojžíše přehlídce podrobil¹⁹ Mojžíš a Áron.

(38) A přehlídce podrobení¹⁹ z¹⁶⁹ synů Geršónových, podle jejich čeledí^{8 9} a podle domů^{9 10} jejich otců, (39) od věku¹² třiceti let a výše¹³ až po věk¹² padesáti let, každý, kdo²¹⁴ přistupoval k povolání^{15 16}, k službě⁸⁴ při stanu setkávání¹: (40) bylo⁵⁸ tedy³⁵ přehlídce podrobených¹⁹ mezi nimi⁶⁶ podle jejich čeledí^{8 9}, podle domů^{9 10} jejich otců, dva tisíce a šest set a třicet. (41) Toto²² jsou přehlídce podrobení¹⁹ z¹⁶⁹ čeledí⁸ synů Geršónových, každý, kdo²¹⁴ sloužil⁸³ při stanu setkávání¹, jež na příkaz⁹³ Hospodinův přehlídce podrobil¹⁹ Mojžíš a Áron.

(42) A přehlídce podrobení¹⁹ z¹⁶⁹ čeledí⁸ synů Meráriho, podle jejich čeledí^{8 9}, podle domů^{9 10} jejich otců, (43) od věku¹² třiceti let a výše¹³ až po věk¹² padesáti let, každý, kdo²¹⁴ přistupoval k povolání^{15 16}, k službě⁸⁴ při stanu setkávání¹: (44) bylo⁵⁸ tedy³⁵ přehlídce podrobených¹⁹ mezi nimi⁶⁶ podle jejich čeledí^{8 9} tři tisíce a dvě stě. (45) Toto²² jsou přehlídce podrobení¹⁹ z¹⁶⁹ čeledí⁸ synů Meráriho, jež na příkaz⁹³ Hospodinův skrze¹⁶⁵ Mojžíše přehlídce podrobil¹⁹ Mojžíš a Áron.

(46) Všech, již byli²¹⁴ přehlídce podrobení¹⁹, jež přehlídce podrobil¹⁹ Mojžíš a Áron a náčelníci²⁴ Izráelovi, Lévióvců^{36 170} podle jejich čeledí^{8 9} a podle domů^{9 10} jejich

otců, (47) od věku¹² třiceti let a výše⁵⁷ až po věk¹² padesáti let, každý, kdo²¹⁴ přístupoval k službě⁸³ službou⁸⁴ obsluhování⁸³ a službou⁸⁴ nošení^{45 46} při stanu setkávání¹, (48) bylo⁵⁸ tedy³⁵ přehlídce podrobených¹⁹ mezi nimi¹⁶⁶ osm tisíc a pět set a osmdesát; (49) na příkaz⁹³ Hospodinův je skrze¹⁶⁵ Mojžíše ustanovili^{19 42}, muže za mužem nad jeho službou⁸⁴ a nad předmětem jeho nošení^{45 46 99 147}; *byli* tedy³⁵ ustanoveni^{19 42} jím¹⁷¹, jak Hospodin Mojžíšovi rozkázal.

5 A Hospodin k Mojžíšovi promluvil výrokem: (2) Rozkaž Izráelovým dětem⁷, ať z tábora⁵⁷ vypuzují¹⁷² každého malomocného a každého majícího výtok¹⁷³ a každého znečištěného při mrtvém¹⁷⁴; (3) od mužského po ženské pohlaví *je* musíte⁴¹ vypudit¹⁷², ven¹⁷⁵ vůči tábora^{57 176} *je* musíte⁴¹ vypudit¹⁷², ať neznečišťují tábor⁵⁷ těch¹⁷⁷, vprostřed nichž já pobývám¹⁷⁸. (4) A Izráelovy děti⁷ tak učinily; *ano*, vypudili¹⁷² *je* ven¹⁷⁵ vůči tábora^{57 176} podle *toho*, co Hospodin k Mojžíšovi promluvil – tak Izráelovy děti⁷ učinily.

(5) A Hospodin k Mojžíšovi promluvil výrokem: (6) Promluv k Izráelovým dětem⁷: Kdykoli muž nebo žena budou páchat²⁵⁰ *některý* ze všech hříchů lidí⁹⁰ tím, že se dopustí¹⁷⁹ vyslovené nepoctivosti¹⁸⁰ proti Hospodinovi, takže²⁸ se ona duše proviní¹⁸¹, (7) pak²⁸ nechť svůj hřích, ježž spáchali²⁵⁰, vyznají¹⁸, a čím se *kdo* provinil¹⁸¹, *se* vrátí^{18 182} ve vlastní hodnotě¹⁸³ toho¹⁷ a musí⁴¹ se¹⁸² k tomu^{17 184} přidat pětna toho¹⁷ a dá¹⁸ se¹⁸² tomu, vůči němuž se provinil¹⁸¹. (8) A nemá¹⁸⁵-li ten člověk¹⁸⁶ příbuzného¹⁸⁷ k vrácení dluhu¹⁸⁸ jemu, *případně* vrácený dluh¹⁸⁸ Hospodinovi, knězi, mimo²⁸⁴ berana zadostučině^{64 189 190}, jímž se za něho bude^{18 182} činit zadosť¹⁹¹. (9) I každá *oběť* věnování¹⁹², *patřící* ke kterékoli ze svatých věcí¹⁹³ Izráelových dětí⁷, jež předkládají⁷⁷ knězi, se bude¹⁸ *dostávat*¹⁶³ jemu, (10) a číkoli¹⁹⁴ svaté věci se jemu budou¹⁸ *dostávat*¹⁶³; co mu kdo¹⁸⁶ bude dávat, se bude¹⁸ *dostávat*¹⁶³ jemu.

(11) A Hospodin k Mojžíšovi promluvil výrokem: (12) Promluv k Izráelovým dětem⁷ a řekni k nim: Kdykoli se žena kteréhokoli muže^{20 194} bude odvracet

a dopustí se vyslovené nevěry¹⁸⁰ proti němu, (13) takže²⁸ s ní¹⁹⁵ *jiný* muž ulehne s výlevem¹⁹⁶ semene, a před očima¹⁹⁷ jejího muže *to* bude skryto, protože²⁸ se ona utají, že^{28 198 199} byla²⁰⁰ znečištěna, a svědka proti ní nebude a nebude přistižena, (14) *ale* na něho přijde²⁰¹ duch žárlivosti, takže²⁸ se *na* svou ženu, jež^{202 203} byla²⁰⁰ znečištěna, jme žárlit, nebo na něho přijde²⁰¹ duch žárlivosti, takže²⁸ se jme žárlit *na* svou ženu, jež^{202 204} znečištěna nebyla²⁰⁰, (15) pak²⁸ ten muž svou ženu přivede¹⁸ ke knězi a přinese¹⁸ její *obětní* dar⁷⁷ za ni, desetinu éfy²⁰⁵ hrubé mouky z ječmene; nesmí⁴¹ na ni nalít oleje a nesmí⁴¹ na ni dát kadidla, neboť ona *je obětí* daru¹⁵⁰ veliké žárlivosti²⁰⁶, daru¹⁵⁰ připomínky, připomínající nepravost²⁰⁷. (16) A kněz ji přivede¹⁸ blíže⁷⁷ a postaví¹⁸ ji před tvář Hospodinovu, (17) i vezme¹⁸ kněz svatou vodu v nádobě^{208 209} z hlíny²¹⁰, a z prachu²¹¹, ježž je na podlaze obydlí⁴³, kněz bude¹⁸ brát a dá¹⁸ do té vody, (18) a tu ženu kněz postaví¹⁸ před tvář Hospodinovu a obnaží^{18 212} hlavu té ženy, a *oběť* daru¹⁵⁰ připomínky (ona *je obětí* daru¹⁵⁰ veliké žárlivosti²⁰⁶) dá¹⁸ na její dlaně²¹³, a v ruce kněze bude¹⁸ voda veliké hořkosti²⁰⁶, ježž²¹⁴ působí prokletí. (19) A kněz ji zapřísáhne¹⁸ a řekne¹⁸ k té ženě: Neulehli s sebou¹⁹⁵ *jiný* muž a neodvrátila-li ses znečištěním²¹⁵, *jsouc* pod svým mužem²¹⁶, buď bezpečna před touto vodou^{197 217} veliké hořkosti²⁰⁶, ježž²¹⁴ působí prokletí; (20) *ale* odvrátila-li ses, *jsouc* pod svým mužem²¹⁶, a znečičila-li ses, neboť²⁸ si přilehnutí při tobě dovolil²¹⁸ muž mimo²¹⁹ tvého muže, – (21) pak²⁸ kněz tu ženu zapřísáhne¹⁸ přísahou kletby²²⁰, i řekne kněz té ženě: Nechť tě Hospodin činí¹⁸ kletbou^{220 221 222} a přísahou²²³ vprostřed tvého lidu, takže ti Hospodin dá bedro²²⁴ vpadlé a lůno²²⁵ opuchlé²²⁶, (22) a nechť tato voda, ježž²¹⁴ působí prokletí, vejde¹⁸ v tvé útroby učinit tvé lůno²²⁵ opuchlým a tvé bedro²²⁴ vpadlým. A ta žena řekne¹⁸: Ámén, ámén²²⁷. (23) A kněz tyto kletby^{206 220} zapíše¹⁸ v knihu a smyje^{18 228} do té vody²²⁹ veliké hořkosti²⁰⁶, (24) a tou vodou veliké hořkosti²⁰⁶, ježž²¹⁴ působí prokletí, napojí¹⁸ tu ženu, ať ta voda, ježž²¹⁴ působí prokletí, v ni k veliké hořkosti²⁰⁶ vejde. (25) A kněz

z ruky té ženy vezme¹⁸ tu *oběť* daru¹⁵⁰ veliké žárlivosti²⁰⁶ a poobrací^{18 230} tu *oběť* daru¹⁵⁰ před tváří Hospodinovou a předloží^{18 77} ji na oltář (26) a hrstí kněz z té *oběti* daru¹⁵⁰ nabere^{18 231} její pamětní *část*²³²; tu²⁸ dá¹⁸ na oltář obrátit²³³ v kouř²³⁴. A potom tu ženu napojí¹⁸ tou vodou; (27) a když ji tou vodou napojí, stane se^{142 163}, jestliže se znečistila a dopustila vyslovené nevěry¹⁸⁰ proti svému muži, že v ni ta voda, jež²¹⁴ působí prokletí, vejde k veliké hořkosti²⁰⁶, takže²⁸ její lůno²²⁵ opuchne a její bedro²²⁴ vpadne a ta žena se stane¹⁶³ kletbou^{220 221} vprostřed svého lidu. (28) A jestliže se ta žena znečistila a je ona čista, pak²⁸ bude bezpečna²¹⁷ a bude semenem oplodňována²³⁵.

(29) Toto²² je zákon²³⁶ o veliké žárlivosti²⁰⁶, když se žena bude odvracet, jsouc pod svým mužem²¹⁶, a znečistí se, (30) nebo o muži²³⁷, na něhož²³⁸ bude přicházet²⁰¹ duch žárlivosti, takže²⁸ se na svou ženu jme žárlit; pak^{28 239} tu ženu postaví¹⁸ před tvář Hospodinovu, ať při ní kněz vykoná vše podle tohoto zákona^{236 240}. (31) Pak²⁸ bude muž prost^{217 241} viny^{207 241 242}, ale ona žena svou nepravost²⁰⁷ ponese^{45 243}.

6 A Hospodin k Mojžíšovi promluvil výrokem: (2) Promluv k Izráelovým dětem⁷ a řekni k nim: Kdykoli se muž nebo žena bude chtít⁴¹ oddělit²⁴⁴ slíbením²⁴⁵ slibu zasvěcení²⁴⁶ k zasvěcení²⁴⁷ Hospodinu, (3) bude¹⁸ se zdržovat²⁴⁷ vína²⁴² i všeho opojného²⁴⁸; nesmí⁴¹ pít octa z vína ani octa z ničeho opojného²⁴⁸, ani nesmí⁴¹ pít žádné²⁴⁹ šťavy z hroznů ani nesmí⁴¹ jíst hroznů čerstvých ani sušených. (4) Po všechny dni svého zasvěcení²⁴⁷ nesmí⁴¹ jíst z ničeho²⁴⁹, co je připravováno²⁵⁰ z vinné révy, od jader až po slupku. (5) Po všechny dni slibu jeho zasvěcení²⁴⁷ nesmí⁴¹ přes jeho hlavu přejít břitva; do vyplnění dní, jež zasvěcuje²⁴⁷ Hospodinu, bude¹⁸ svatá²⁵¹; nechá růst uvolněnost vlasů^{252 253} své hlavy. (6) Po všechny dni svého zasvěcení²⁴⁷ Hospodinu nesmí⁴¹ přistoupit k mrtvé osobě²⁵⁴, (7) k svému otci ani k své matce, k svému bratru ani k své sestře; nesmí⁴¹ se při nich znečistit, když budou mrtví²⁵⁵, neboť na jeho hlavě je zasvěcení²⁴⁷

jeho Boha. (8) Po všechny dni svého zasvěcení²⁴⁷ bude on svatý Hospodinu (9) a kdykoli před ním někdo²⁵⁶ v okamžiku náhle²⁵⁷ bude umírat, takže²⁸ se znečistí²⁵⁸ hlava^{182 259} jeho zasvěcení²⁴⁷, pak²⁸ svou hlavu v den svého očistění oholí^{18 260}, bude¹⁸ ji holit²⁶⁰ v sedmý den, (10) a v osmý den ke knězi ke vchodu¹⁰¹ stanu setkávání¹ musí⁴¹ přinést dvě hrdličky nebo dvě mláďata²⁶¹ holubice (11) a kněz učiní¹⁸ jedno *oběti* za hřích^{221 262} a jedno vzestupnou *oběť*^{221 262 263} a učiní¹⁸ za něho zadost¹⁹¹ stran^{264 265} toho, čím při tom mrtvém¹⁷⁴ zhřešil, a v onen den jeho hlavu posvěť¹⁸. (12) A on dni svého zasvěcení²⁴⁷ Hospodinu zasvěť^{18 247} a za²⁶⁶ provinění¹⁸¹ přivede¹⁸ ročního²⁶⁷ beránka²⁶⁸, ale dřívější²⁶⁹ dni budou muset⁴¹ propadnout, neboť jeho zasvěcení²⁴⁷ bylo znečištěno.

(13) A toto²² je zákon²³⁶ zasvěcení²⁴⁶ v den vyplnění dní jeho zasvěcení²⁴⁷: Bude¹⁸ se²⁷⁰ přivádět¹⁸² ke vchodu¹⁰¹ stanu setkávání¹ (14) a předloží^{18 77} Hospodinu svůj obětní dar⁷, jednoho bezvadného²⁷¹ ročního²⁶⁷ beránka²⁶⁸ k vzestupné *oběti*²⁶³ a jednu bezvadnou²⁷¹ roční⁶⁰¹ ovečku²⁷² k *oběti* za hřích a jednoho bezvadného²⁷¹ berana k pokojným hodům²⁷³ (15) a ošatku²⁷⁴ nekvašených *chlebů* z jemné mouky, preclíků²⁷⁵ zadělaných²⁷⁶ olejem a nekvašených lívanců²⁷⁷ pomazaných olejem za²⁸ *oběť* daru¹⁵⁰ k nim¹⁰³, a úlitby¹³³ k nim¹⁰³; (16) to²⁸ kněz předloží^{18 77} před tvář Hospodinovu a vykoná^{18 262} jeho *oběť* za hřích a jeho vzestupnou *oběť*²⁶³ (17) a toho berana bude¹⁸ činit²⁶² obětí pokojných hodů²⁷³ Hospodinu s ošatkou²⁷⁴ nekvašených *chlebů*; také²⁸ kněz vykoná^{18 262} jeho *oběť* daru¹⁵⁰ a jeho úlitbu¹³³. (18) A zasvěcenec²⁴⁶ u vchodu¹⁰¹ stanu setkávání¹ oholí^{18 260} hlavu svého zasvěcení²⁴⁷ a vlasů²⁵² hlavy svého zasvěcení²⁴⁷ vezme¹⁸ a dá¹⁸ na oheň, jenž bude pod obětí pokojných hodů²⁷³. (19) A kněz vezme¹⁸ vařené rameno²⁷⁸ z berana a jeden nekvašený preclík²⁷⁵ z ošatky²⁷⁴ a jeden nekvašený lívanc²⁷⁷; to²⁸ dá¹⁸ na dlaně²¹³ zasvěcenec²⁴⁶ po jeho oholení²⁶⁰ si svého zasvěcení^{247 279}; (20) a kněz to¹³⁵ poobrací^{18 230} v *oběť* obracení²³⁰ před tváří Hospodinovou; to¹⁷ je svatě²⁸⁰ a je to pro kněze²⁸¹

kromě hrudi¹⁸⁴ *oběti* obraceni²³⁰ a kromě plece¹⁸⁴ *oběti* věnování¹⁹². A potom bude zasvěcenec²⁴⁶ smět⁴¹ pít víno. (21) Toto²² je zákon²³⁶ zasvěcenec²⁴⁶, jež bude činit slib²⁸³, jeho obětního daru⁷⁷ Hospodinu k jeho zasvěcenectví²⁴⁷, mimo²¹⁹ ²⁸⁴ *to*, nač bude stačit²⁸⁵ jeho ruka podle povahy²⁸⁶ jeho slibu; tak bude¹⁸ činit, jak slíbil, dle²⁸⁷ zákona²³⁶ svého zasvěcenectví²⁴⁷.

(22) A Hospodin k Mojžíšovi promluvil výrokem: (23) Promluv k Áronovi a k jeho synům výrokem: Takto budete¹⁸ žehnat Isráělovým dětem⁷, výrokem k nim:

(24) Necht¹ ti Hospodin žehná¹⁸ a necht¹ tě zachová¹⁸ ⁵⁹,

(25) necht¹ na tebe²⁸⁸ Hospodin svítí¹⁸ svou tvář a necht¹ je¹⁸ ti milostiv²⁸⁹,

(26) necht¹ k tobě Hospodin povznáš¹⁸ ⁴⁵ ²⁹⁰ svou tvář a uděluje¹⁸ ¹²⁷ ti pokoj²⁹¹.

(27) I uvedou¹⁸ ¹²⁷ na Isráělovy děti⁷ mé jméno a já jim budu žehnat.

7 A v den Mojžíšova dokončení¹⁴¹ vztyčování⁵³ obydlí⁴³, když²⁸ je pomazal a posvětil je, i všechna jeho zařízení⁴⁴, i oltář a všechna náčiní⁴⁴ k němu¹⁰³, také²⁸ je pomazal a posvětil je, se stalo¹⁶³, (2) že²⁸ náčelníci²⁴ Isráělovi – oni *byli* hlavami domů¹⁰ svých otců, oni *byli* náčelníky²⁴ větví²¹, již²¹⁴ stáli nad těmi, již *byli*²¹⁴ podrobeni²⁹² přehlídce¹⁹ – předložili⁷⁷ (3) a před tvář Hospodinovu dopravili své obětní dary⁷⁷: šest krytých vozů a dvanáct kusů skotu, vůz za dva náčelníky²⁴ a hovězí dobytče²⁹³ jednoho⁶⁵; i přivezli je blíže⁷⁷ k průčelí²⁹⁴ stanu setkávání. (4) A Hospodin k Mojžíšovi pronesl výrok: (5) Vezmi je od nich⁸⁷, ať jsou k sloužení⁸³ službou⁸⁴ stanu setkávání, a dej je Lévióvcům³⁶, každému³³ podle povahy²⁸⁶ jeho služby⁸⁴. (6) A Mojžíš ty vozy a ten skot vzal a dal je Lévióvcům³⁶: (7) dva vozy a čtyři kusy skotu dal synům Géršónovým podle povahy²⁸⁶ jejich služby⁸⁴, (8) a čtyři vozy a osm kusů skotu dal synům Merárího podle povahy²⁸⁶ jejich služby⁸⁴ pod správou¹⁶⁵ Íthamára, syna Árona, kněze. (9) A synům Keháthovým nedal, neboť jejich²⁹⁵ byla služba⁸⁴ svatyně¹⁰⁴; nosili⁴⁵ ⁴⁶ na ramenou²³³ ²⁹⁶.

(10) A náčelníci²⁴ předložili⁷⁷ *dary* k odevzdání²⁹⁷ oltáře v den jeho pomazání²⁹⁸,

totiž²⁸ před²⁹⁹ oltář předložili⁷⁷ náčelníci²⁴ každý svůj obětní dar⁷⁷. (11) A Hospodin k Mojžíšovi řekl: Každý náčelník²⁴ k svému dni³⁰⁰; *tak* budou¹⁸ předkládat⁷⁷ každý svůj obětní dar⁷⁷. (12) Ten, *jenž*²¹⁴ svůj obětní dar⁷⁷ v první den předkládal⁷⁷, tedy³⁵ byl Nachšón, syn Amminádávův, *patříci* k větví²¹ Júdově, (13) a jeho obětní dar⁷⁷: jedna mísa³⁰¹ ze stříbra, její váha třicet a sto šeklů¹¹⁸, jeden okřín ze stříbra, sedmdesát šeklů¹¹⁸ podle šeklu¹¹⁸ ¹²⁰ svatyně¹⁰⁴, obojí plné jemné mouky, zadělané²⁷⁶ olejem, k *oběti* daru¹⁵⁰, (14) jedna pánvice²¹³ z deseti šeklů¹¹⁸ zlata, plná kouřidla¹⁴⁸, (15) jeden mladý býk³⁰², jeden beran, jeden roční²⁶⁷ beránek²⁶⁸ k vzestupné *oběti*²⁶³, (16) jeden chlupec³⁰³ z koz k *oběti* za hřích (17) a k oběti pokojných hodů²⁷³ dva kusy skotu, pět beranů, pět kozlů³⁰⁴, pět ročních³⁰⁵ beránků²⁶⁸, toto *byl* obětní dar⁷⁷ Nachšóna, syna Amminádávova.

(18) V druhý den předložil⁷⁷ Nathaneél, syn Cúarův, náčelník²⁴ Jissáschárův; (19) předložil⁷⁷ svůj obětní dar⁷⁷: jednu mísu³⁰¹ ze stříbra, její váha třicet a sto šeklů¹¹⁸, jeden okřín ze stříbra, sedmdesát šeklů¹¹⁸ podle šeklu¹¹⁸ ¹²⁰ svatyně¹⁰⁴, obojí plné jemné mouky, zadělané²⁷⁶ olejem, k *oběti* daru¹⁵⁰, (20) jednu pánvici²¹³ z deseti šeklů¹¹⁸ zlata, plnou kouřidla¹⁴⁸, (21) jednoho mladého býka³⁰², jednoho berana, jednoho ročního²⁶⁷ beránka²⁶⁸ k vzestupné *oběti*²⁶³, (22) jednoho chlupatce³⁰³ z koz k *oběti* za hřích (23) a k oběti pokojných hodů²⁷³ dva kusy skotu, pět beranů, pět kozlů³⁰⁴, pět ročních³⁰⁵ beránků²⁶⁸; toto *byl* obětní dar⁷⁷ Nathaneéla, syna Cúarova.

(24) V třetí den náčelník²⁴ synů Zevulónových⁶⁵ Eliáv, syn Chélónův; (25) jeho obětní dar⁷⁷: jedna mísa³⁰¹ ze stříbra, její váha třicet a sto šeklů¹¹⁸, jeden okřín ze stříbra, sedmdesát šeklů¹¹⁸ podle šeklu¹¹⁸ ¹²⁰ svatyně¹⁰⁴, obojí plné jemné mouky, zadělané²⁷⁶ olejem, k *oběti* daru¹⁵⁰, (26) jedna pánvice²¹³ z deseti šeklů¹¹⁸ zlata, plná kouřidla¹⁴⁸, (27) jeden mladý býk³⁰², jeden beran, jeden roční²⁶⁷ beránek²⁶⁸ k vzestupné *oběti*²⁶³, (28) jeden chlupec³⁰³ z koz k *oběti* za hřích (29) a k oběti pokojných hodů²⁷³ dva kusy skotu, pět beranů, pět kozlů³⁰⁴, pět ročních³⁰⁵ beránků²⁶⁸; toto *byl* obětní dar⁷⁷ Eliáva, syna Chélónova.

(30)Ve čtvrtý den náčelník²⁴ synů Reúvénových⁶⁵ Elicúr, syn Šedeúrův; (31)jeho obětní dar⁷⁷: jedna mísa³⁰¹ ze stříbra, její váha třicet a sto šeklů¹¹⁸, jeden okřín ze stříbra, sedmdesát šeklů¹¹⁸ podle šeklu^{118 120} svatyně¹⁰⁴, obojí plné jemné mouky, zadělané²⁷⁶ olejem, k oběti daru¹⁵⁰, (32)jedna pánvice²¹³ z deseti šeklů¹¹⁸ zlata, plná kouřidla¹⁴⁸, (33)jeden mladý býk³⁰², jeden beran, jeden roční²⁶⁷ beránek²⁶⁸ k vzestupné oběti²⁶³, (34)jeden chlupatec³⁰³ z koz k oběti za hřích (35)a k oběti pokojných hodů²⁷³ dva kusy skotu, pět beranů, pět kozlů³⁰⁴, pět ročních³⁰⁵ beránků²⁶⁸; toto byl obětní dar⁷⁷ Elicúra, syna Šedeúrova.

(36)V pátý den náčelník²⁴ synů Šimeónových⁶⁵ Šelumíel, syn Cúrišaddájův; (37)jeho obětní dar⁷⁷: jedna mísa³⁰¹ ze stříbra, její váha třicet a sto šeklů¹¹⁸, jeden okřín ze stříbra, sedmdesát šeklů¹¹⁸ podle šeklu^{118 120} svatyně¹⁰⁴, obojí plné jemné mouky, zadělané²⁷⁶ olejem, k oběti daru¹⁵⁰, (38)jedna pánvice²¹³ z deseti šeklů¹¹⁸ zlata, plná kouřidla¹⁴⁸, (39)jeden mladý býk³⁰², jeden beran, jeden roční²⁶⁷ beránek²⁶⁸ k vzestupné oběti²⁶³, (40)jeden chlupatec³⁰³ z koz k oběti za hřích (41)a k oběti pokojných hodů²⁷³ dva kusy skotu, pět beranů, pět kozlů³⁰⁴, pět ročních³⁰⁵ beránků²⁶⁸; toto byl obětní dar⁷⁷ Šelumíela, syna Cúrišaddájova.

(42)V šestý den náčelník²⁴ synů Gádových⁶⁵ Eljásáf, syn Deúélův; (43)jeho obětní dar⁷⁷: jedna mísa³⁰¹ ze stříbra, její váha třicet a sto šeklů¹¹⁸, jeden okřín ze stříbra, sedmdesát šeklů¹¹⁸ podle šeklu^{118 120} svatyně¹⁰⁴, obojí plné jemné mouky, zadělané²⁷⁶ olejem, k oběti daru¹⁵⁰, (44)jedna pánvice²¹³ z deseti šeklů¹¹⁸ zlata, plná kouřidla¹⁴⁸, (45)jeden mladý býk³⁰², jeden beran, jeden roční²⁶⁷ beránek²⁶⁸ k vzestupné oběti²⁶³, (46)jeden chlupatec³⁰³ z koz k oběti za hřích (47)a k oběti pokojných hodů²⁷³ dva kusy skotu, pět beranů, pět kozlů³⁰⁴, pět ročních³⁰⁵ beránků²⁶⁸; toto byl obětní dar⁷⁷ Eljásáfa, syna Deúélova.

(48)V sedmý den náčelník²⁴ synů Efrájimových⁶⁵ Elišámá, syn Ammihúdův; (49)jeho obětní dar⁷⁷: jedna mísa³⁰¹ ze stříbra, její váha třicet a sto šeklů¹¹⁸, jeden okřín ze stříbra, sedmdesát šeklů¹¹⁸ podle šeklu^{118 120} svatyně¹⁰⁴, obojí plné jemné

mouky, zadělané²⁷⁶ olejem, k oběti daru¹⁵⁰, (50)jedna pánvice²¹³ z deseti šeklů¹¹⁸ zlata, plná kouřidla¹⁴⁸, (51)jeden mladý býk³⁰², jeden beran, jeden roční²⁶⁷ beránek²⁶⁸ k vzestupné oběti²⁶³, (52)jeden chlupatec³⁰³ z koz k oběti za hřích (53)a k oběti pokojných hodů²⁷³ dva kusy skotu, pět beranů, pět kozlů³⁰⁴, pět ročních³⁰⁵ beránků²⁶⁸; toto byl obětní dar⁷⁷ Elišámy, syna Ammihúдова.

(54)V osmý den náčelník²⁴ synů Me-naššéových⁶⁵ Gamliél, syn Pedáhcurův; (55)jeho obětní dar⁷⁷: jedna mísa³⁰¹ ze stříbra, její váha třicet a sto šeklů¹¹⁸, jeden okřín ze stříbra, sedmdesát šeklů¹¹⁸ podle šeklu^{118 120} svatyně¹⁰⁴, obojí plné jemné mouky, zadělané²⁷⁶ olejem, k oběti daru¹⁵⁰, (56)jedna pánvice²¹³ z deseti šeklů¹¹⁸ zlata, plná kouřidla¹⁴⁸, (57)jeden mladý býk³⁰², jeden beran, jeden roční²⁶⁷ beránek²⁶⁸ k vzestupné oběti²⁶³, (58)jeden chlupatec³⁰³ z koz k oběti za hřích (59)a k oběti pokojných hodů²⁷³ dva kusy skotu, pět beranů, pět kozlů³⁰⁴, pět ročních³⁰⁵ beránků²⁶⁸; toto byl obětní dar⁷⁷ Gamliéla, syna Pedáhcuróva.

(60)V devátý den náčelník²⁴ synů Benjáminových⁶⁵ Avidán, syn Gideóniho; (61)jeho obětní dar⁷⁷: jedna mísa³⁰¹ ze stříbra, její váha třicet a sto šeklů¹¹⁸, jeden okřín ze stříbra, sedmdesát šeklů¹¹⁸ podle šeklu^{118 120} svatyně¹⁰⁴, obojí plné jemné mouky, zadělané²⁷⁶ olejem, k oběti daru¹⁵⁰, (62)jedna pánvice²¹³ z deseti šeklů¹¹⁸ zlata, plná kouřidla¹⁴⁸, (63)jeden mladý býk³⁰², jeden beran, jeden roční²⁶⁷ beránek²⁶⁸ k vzestupné oběti²⁶³, (64)jeden chlupatec³⁰³ z koz k oběti za hřích (65)a k oběti pokojných hodů²⁷³ dva kusy skotu, pět beranů, pět kozlů³⁰⁴, pět ročních³⁰⁵ beránků²⁶⁸; toto byl obětní dar⁷⁷ Avidána, syn Gideóniho.

(66)V desátý den náčelník²⁴ synů Dánových⁶⁵ Achiezer, syn Ammíšaddájův; (67)jeho obětní dar⁷⁷: jedna mísa³⁰¹ ze stříbra, její váha třicet a sto šeklů¹¹⁸, jeden okřín ze stříbra, sedmdesát šeklů¹¹⁸ podle šeklu^{118 120} svatyně¹⁰⁴, obojí plné jemné mouky, zadělané²⁷⁶ olejem, k oběti daru¹⁵⁰, (68)jedna pánvice²¹³ z deseti šeklů¹¹⁸ zlata, plná kouřidla¹⁴⁸, (69)jeden mladý býk³⁰², jeden beran, jeden roční²⁶⁷ beránek²⁶⁸

k vzestupné *oběti*²⁶³, (70)jeden chlupatec³⁰³ z koz k *oběti za hřích* (71) a k oběti pokojných hodů²⁷³ dva kusy skotu, pět beranů, pět kozlů³⁰⁴, pět ročních³⁰⁵ beránků²⁶⁸; toto *byl* obětní dar⁷⁷ Achiezer, syna Ammišaddájova.

(72)V jedenáctý den *byl* den náčelníka²⁴ synů Ášerových⁶⁵ Pageiéla, syna Ochranova; (73)jeho obětní dar⁷⁷: jedna mísa³⁰¹ ze stříbra, její váha třicet a sto šeklů¹¹⁸, jeden okřín ze stříbra, sedmdesát šeklů¹¹⁸ podle šeklu^{118 120} svatyně¹⁰⁴, obojí plné jemné mouky, zadělané²⁷⁶ olejem, k *oběti daru*¹⁵⁰, (74)jedna pánev²¹³ z deseti šeklů¹¹⁸ zlata, plná kouřidla¹⁴⁸, (75)jeden mladý býk³⁰², jeden beran, jeden roční²⁶⁷ beránek²⁶⁸ k vzestupné *oběti*²⁶³, (76)jeden chlupatec³⁰³ z koz k *oběti za hřích* (77) a k oběti pokojných hodů²⁷³ dva kusy skotu, pět beranů, pět kozlů³⁰⁴, pět ročních³⁰⁵ beránků²⁶⁸; toto *byl* obětní dar⁷⁷ Pageiéla, syna Ochranova.

(78)V dvanáctý den *byl* den náčelníka²⁴ synů⁶⁵ Naftáliho Áchíry, syna Énánova; (79)jeho obětní dar⁷⁷: jedna mísa³⁰¹ ze stříbra, její váha třicet a sto šeklů¹¹⁸, jeden okřín ze stříbra, sedmdesát šeklů¹¹⁸ podle šeklu^{118 120} svatyně¹⁰⁴, obojí plné jemné mouky, zadělané²⁷⁶ olejem, k *oběti daru*¹⁵⁰, (80)jedna pánev²¹³ z deseti šeklů¹¹⁸ zlata, plná kouřidla¹⁴⁸, (81)jeden mladý býk³⁰², jeden beran, jeden roční²⁶⁷ beránek²⁶⁸ k vzestupné *oběti*²⁶³, (82)jeden chlupatec³⁰³ z koz k *oběti za hřích* (83) a k oběti pokojných hodů²⁷³ dva kusy skotu, pět beranů, pět kozlů³⁰⁴, pět ročních³⁰⁵ beránků²⁶⁸; toto *byl* obětní dar⁷⁷ Áchíry, syna Énánova.

(84)Toto²² *byly dary* k odevzdání²⁹⁷ oltáře v den jeho pomazání²⁹⁸ od⁸⁷ náčelníků²⁴ Izráelových: dvanáct mis³⁰¹ ze stříbra, dvanáct okřínů ze stříbra, dvanáct pánvic²¹³ ze zlata; (85)jedna mísa³⁰¹ ze stříbra třicet a sto šeklů¹¹⁸ a jeden okřín sedmdesát; všeho stříbra nádob²⁰⁸ dva tisíce a čtyři sta, podle šeklu^{118 120} svatyně¹⁰⁴, (86)dvanáct pánvic²¹³ ze zlata, plných kouřidla¹⁴⁸, pánvice^{213 306} po deseti³⁰⁷ podle šeklu^{118 120} svatyně¹⁰⁴; všeho zlata pánvic²¹³ dvacet a sto. (87)Všeho skotu k vzestupné *oběti*²⁶³: dvanáct býků, dvanáct beranů, dvanáct ročních³⁰⁵ beránků²⁶⁸

a *oběť daru*¹⁵⁰ k nim¹⁰³; a dvanáct chlupatců³⁰³ z koz k *oběti za hřích*; (88) a všeho skotu k oběti⁶¹ pokojných hodů²⁷³: dvacet a čtyři býci, šedesát beranů, šedesát kozlů³⁰⁴, šedesát ročních³⁰⁵ beránků²⁶⁸. Toto *byly dary* k odevzdání²⁹⁷ oltáře po jeho pomazání²⁹⁸.

(89)A kdykoli Mojžíš vešel³⁰⁸ do stanu setkávání¹ mluvit s ním, tu²⁸ slyšel⁵⁸ hlas mluvícího k němu ze³⁰⁹ slitovnice³¹⁰, jež *byla* na skřínce¹⁰⁶ svědectví, zprostředkovanou kerúbim³¹¹; tak²⁸ k němu mluvil⁵⁸.

8 A Hospodin k Mojžíšovi promluvil výrokem: (2)Promluv k Árónovi a řekni k němu: Při tvém rozžehání³¹² lamp bude¹⁸ těch sedm lamp svítit ku přední straně³¹³ svícnu¹⁰⁷. (3)A Árón tak učinil: K přední straně³¹³ svícnu¹⁰⁷ se jal rozžehat³¹² jeho lampy podle *toho*, co Hospodin Mojžíšovi rozkázal. (4)A vypracování³¹⁴ svícnu¹⁰⁷ *bylo* toto: *byl* tepanou³¹⁵ prací, až po svou patici³¹⁶, až po své květy²⁵² *byl* on tepanou³¹⁵ prací podle vidění³¹⁷, jež Hospodin dal vidět³¹⁸ Mojžíšovi; tak svícen¹⁰⁷ zhotovili²⁵⁰.

(5)A Hospodin k Mojžíšovi promluvil výrokem: (6)Vezmi Lévióvců³⁶ zprostředkovaně Izráelových dětí a očisť je; (7) a k jejich očistění s nimi³¹⁹ budeš¹⁸ činit takto: Nastříkej na ně vodu k očisťování⁶¹, i přejdou¹⁸ po celém svém mase břitvou³²⁰ a operou¹⁸ svá roucha, ať se očistí. (8)A vezmou¹⁸ mladého býka³⁰² a k němu¹⁰³ *oběť daru*¹⁵⁰, jemnou mouku zadělanou²⁷⁶ olejem, a druhého mladého býka³⁰² budeš¹⁸ brát k *oběti za hřích*; (9) a musíš⁴¹ Lévióvců³⁶ přivést blíže⁷⁷ k průčelí²⁹⁴ stanu setkávání¹ a svolat^{18 25} celé shromáždění⁶ Izráelových dětí; (10)Lévióvců³⁶ tedy³⁵ budeš¹⁸ přivádět blíže⁷⁷ před tvář Hospodinovu a Izráelových dětí⁷ položíš¹⁸ na³²¹ Lévióvců³⁶ své ruce (11) a Árón Lévióvců³⁶ poobrací^{18 230} v *oběť* obracení²³⁰ tváři Hospodinově ze strany⁸⁷ Izráelových dětí⁷, ať jsou⁵⁸ k sloužení⁸³ službou⁸⁴ Hospodinovu⁶¹. (12)A Lévióvců³⁶ musejí⁴¹ položit své ruce na³²¹ hlavu těch býků, i učiní jednoho *oběti za hřích*²⁶² a jednoho vzestupnou *oběť*^{262 263} Hospodinovu k učinění zadost¹⁹¹ za Lévióvců³⁶; (13) i musíš⁴¹ Lévióvců³⁶ postavit před tvář Árónovu a před tvář jeho synů a poobracet²³⁰ je v *oběť* obracení²³⁰

Hospodinu. (14) Tak²⁸ budeš¹⁸ Lévi³⁶ovce³⁶ zprostřed Isráelových dětí vyčleňovat³²², i dostanou se¹⁶³ Lévi³⁶ovci³⁶ mně. (15) A potom budou¹⁸ Lévi³⁶ovci³⁶ přicházet k obsluhování⁸³ stanu setkávání¹. Tak²⁸ je budeš¹⁸ očistovat a obracet²³⁰ je v *oběť* obracení²³⁰, (16) neboť oni jsou¹ mí dání – dání⁸⁶ zprostřed Isráelových dětí⁷, místo protrhujícího každou dělohu⁸⁸, všeho prvorozeného mezi Isráelovými dětmi⁷, jsem je vzal sobě, (17) neboť vše prvorozené mezi Isráelovými dětmi⁷ patří mně, mezi lidmi⁹⁰ i mezi dobytkem⁹¹; v den mého pobití⁸⁹ všeho prvorozeného v zemi Egypta jsem si je posvětil, (18) a místo všeho prvorozeného mezi Isráelovými dětmi jsem vzal Lévi³⁶ovce³⁶ (19) a dal jsem Lévi³⁶ovce³⁶ darem³²³ Árónovi a jeho synům zprostřed Isráelových dětí⁷ k sloužení⁸³ službou⁸⁴ Isráelových dětí⁷ při stanu setkávání¹ a k činění zadost¹⁹¹ za Isráelovy děti⁷, ať není mezi Isráelovými dětmi⁷ pohromy³²⁴ pro³²⁵ přibližování³²⁶ Isráelových dětí⁷ k svatyni¹⁰⁴. (20) I učinil Mojžíš a Árón a celé shromáždění¹⁶ Isráelových dětí⁷ s Lévi³⁶ovci³⁶ podle všeho, co Hospodin Mojžíšovi stran Lévi³⁶ovců³⁶ rozkázal; tak s nimi³¹⁹ Isráelovy děti⁷ učinily; (21) a Lévi³⁶ovci³⁶ se očistili³²⁷ a oprali svá roucha a Árón je poobracel²³⁰ v *oběť* obracení²³⁰ tváří Hospodinově, i učinil za ně Árón zadost¹⁹¹ a očistil je. (22) A potom se Lévi³⁶ovci jali přicházet k sloužení⁸³ službou⁸⁴ při stanu setkávání¹ před tváří Árónovou a před tváří jeho synů podle *toho*, co Hospodin Mojžíšovi o Lévi³⁶ovcích³⁶ rozkázal; tak s nimi³¹⁹ učinili.

(23) A Hospodin k Mojžíšovi promluvil výrokem: (24) Toto je, co se týče Lévi³⁶ovců³⁶: od věku¹² pětadvaceti let a výše³ bude¹⁸ 328 přicházet k uskutečňování¹⁵⁹ povolání¹⁵ ve službě stanu setkávání¹, (25) od věku¹² padesáti let bude¹⁸ 328 od povolání¹⁵ služby⁸⁴ odstupovat³²⁹ 330 a nebude⁴¹ 328 již sloužit⁸³; (26) bude sice³⁵ smět⁴¹ příslužovat⁴⁷ svým bratrům při stanu setkávání¹ v zachovávaní⁵⁹ povinnosti⁶⁰, ale sám sloužit⁸³ 331 nebude⁴¹. Takto budeš¹⁸ činit s Lévi³⁶ovci³⁶ při jejich povinnostech⁶⁰ 332.

9 A Hospodin v pustině Sínaje v druhém roce po³ jejich vyjiti⁴²⁶ ze země

Egypta, v prvním měsíci, k Mojžíšovi promluvil výrokem: (2) Ať Isráelovy děti⁷ v pustině pořádají²⁵⁰ minutí³³³ v jeho určený čas¹ 334; (3) budete¹⁸ je v jeho určený čas¹ 334 pořádat²⁵⁰ ve čtrnáctý den v tomto měsíci mezi dvěma večery³³⁵. Podle všech jeho ustanovení³³⁶ a podle všech jeho předpisů³³⁷ je budete¹⁸ pořádat²⁵⁰. (4) A Mojžíš stran uspořádání²⁵⁰ minutí³³³ promluvil k Isráelovým dětem⁷, (5) i uspořádali²⁵⁰ minutí³³³ v prvním měsíci v čtrnáctý den měsíce⁶⁵ v pustině Sínaje; podle všeho, co Hospodin Mojžíšovi rozkázal, tak Isráelovy děti učinily. (6) Ale vyskytli se¹⁶³ muži, kteří byli⁵⁸ při mrtvole¹⁷⁴ člověka znečištění, takže²⁸ minutí³³³ v onen den držet²⁵⁰ nemohli; i přistoupili⁷⁷ před tvář Mojžíšovu a před tvář Árónovu (7) a řekli k němu oni muži: My jsme při mrtvole¹⁷⁴ člověka znečištění; proč máme⁴¹ být ukrácení³³⁸, abychom nemohli předkládat⁷⁷ obětní dar⁷⁷ Hospodinův v jeho určený čas¹ 334 vprostřed Isráelových dětí⁷? (8) A Mojžíš k nim řekl: Počkejte³³⁹, než²⁸ budu slyšet, co vám³⁴⁰ Hospodin bude rozkazovat.

(9) A Hospodin k Mojžíšovi promluvil výrokem: (10) Promluvil k Isráelovým dětem⁷ výrokem: Kdykoli bude kdokoliv²⁰ u vás³⁴¹ nebo ve vašich pokoleních³⁴¹ při mrtvém¹⁷⁴ znečištěný nebo na daleké cestě, bude¹⁸ 58 také³⁵ držet²⁵⁰ minutí³³³ Hospodinovo³⁴²; (11) budou¹⁸ je držet²⁵⁰ v druhém měsíci v čtrnáctý den mezi dvěma večery³³⁵, budou¹⁸ je jíst s nekvašenými *chleby*¹⁸⁴ a hořkými *bylinami*. (12) Nesmějí⁴¹ z něho *nic* zůstat do jitra a kosti²⁵² v něm nesmějí⁴¹ lámat; budou¹⁸ je pořádat²⁵⁰ podle všeho ustanovení³³⁶ minutí³³³. (13) Ale ten člověk¹⁸⁶, jenž bude čist a nedostane se¹⁶³ na cestu a opomene³⁴³ držet²⁵⁰ minutí³³³, pak²⁸ bude¹⁸ ona duše vyřata³⁴⁴ ze svého lidu³⁴⁵, neboť nepředložil⁷⁷ Hospodinův obětní dar⁷⁷ v jeho určený čas¹ 334; ten člověk¹⁸⁶ ponese⁴⁵ svůj hřích³⁴⁶. (14) A kdykoli s vámi bude pobývat³⁴⁷ cizinec³⁴⁸ a bude⁵⁸ držet²⁵⁰ minutí³³³ Hospodinovo³⁴², bude¹⁸ tak činit podle ustanovení³⁰⁶ 336 minutí a podle jeho předpisu³³⁷, bude¹⁸ pro vás jedno ustanovení³³⁶, i pro cizince³⁴⁸ i pro domácího³⁴⁹ země.

(15)A v den vztyčení⁵³ obydlí⁴³ přikryl obydlí⁴³, totiž stan³⁵⁰ svědectví, oblak, a navečer byl nad obydlím^{43 351} do jitra jakoby vzhled ohně. (16)Tak bylo ustavičné; přikrýval je oblak a v noci vzhled ohně, (17)a při povelu⁹³ pozvednutí oblaku³⁵² ze³⁰⁹ stanu³⁵¹, tu²⁸ se potom Isráelovy děti⁷ dávaly na cestu⁵⁰, a na místě³⁵³, kde se oblak usazoval³⁵⁴, tam se Isráelovy děti⁷ ukládaly⁴⁸ – (18)na povel⁹³ Hospodinův se Isráelovy děti⁷ dávaly na cestu⁵⁰ a na povel⁹³ Hospodinův se ukládali⁴⁸. Ukládali se⁴⁸ na³⁵⁵ všechny dny, co nad obydlím^{43 351} zůstával³⁵⁴ oblak, (19)a při delším zdržení oblaku nad obydlím^{43 351}, po mnoho dní, tu²⁸ dbaly^{58 59} Isráelovy děti⁷ nařízení⁶⁰ Hospodinova a na cestu se nedávali⁵⁰, (20)a stávalo se³⁵⁶, že byl oblak nad obydlím^{43 351} po nemnoho³⁵⁷ dní – ukládali se⁴⁸ na povel⁹³ Hospodinův a na cestu se dávali⁵⁰ na povel⁹³ Hospodinův; (21)a stávalo se³⁵⁶, že tam oblak byl od večera do jitra, a když se za jitra oblak pozvedl, dávali¹⁴² se na cestu⁵⁰, nebo den a noc, a když se oblak pozvedl, dávali¹⁴² se³⁵⁸ na cestu⁵⁰; (22)nebo dva dni nebo měsíc nebo celý rok³⁵⁹ – při delším zdržení oblaku nad obydlím^{43 351}, za zůstávání³⁵⁴ nad ním³⁵¹, zůstávaly Isráelovy děti⁷ utábořeny³⁵⁵ a na cestu se nedávali⁵⁰, a dávali se na cestu⁵⁰ při jeho pozvednutí. (23)Ukládali se⁴⁸ na povel⁹³ Hospodinův a na cestu se dávali⁵⁰ na povel⁹³ Hospodinův a dbali^{58 59} Hospodinova nařízení⁶⁰ na Hospodinův příkaz⁹³ skrze¹⁶⁵ Mojžíše.

10 A Hospodin k Mojžíšovi promluvil výrokem: (2)Zhotov²⁵⁰ si dva pozouny ze stříbra; budeš¹⁸ je hotovit²⁵⁰ jako tepanou³¹⁵ práci, i budou^{18 58} ti k povolání³⁶⁰ shromáždění⁶ a k vypravování houfů⁵⁷ na cestu³⁶¹. (3)A když na ně zatroubí⁶⁴, shromáždí^{18 142} se³⁶² k tobě ke vchodu¹⁰¹ stanu setkávání¹ celé shromáždění⁶, (4)a když budou troubit na jeden, shromáždí^{18 142} se³⁶² k tobě náčelníci²⁴, hlavy tisíců Isráelových. (5)A když budete troubit na poplach³⁶³, dají^{18 142} se na cestu⁵⁰ houfy⁵⁷, jež²¹⁴ se ukládají^{48 364} k východu; (6)a když budete troubit na poplach³⁶³ podruhé, dají^{18 142} se na cestu⁵⁰ houfy⁵⁷, jež²¹⁴ se ukládají^{48 364} k jihu⁶⁹; k jejich

nástupu na cestu⁵⁰ budou¹⁸ na poplach³⁶³ troubit. (7)I při svolávání²⁵ sejití³⁶⁵ budou¹⁸ troubit, ale ne na poplach³⁶³. (8)A na ty pozouny budou¹⁸ troubit synové Árónovi, kněží; ty²⁸ se vám stanou^{18 163} trvalým ustanovením^{221 336 366} po vašich pokoleních³⁶⁷; (9)a kdykoli ve vaší zemi půjdete do boje³⁶⁸ na utiskovatele, jenž²¹⁴ vás bude utiskovat³⁶⁹, pak²⁸ budete¹⁸ těmi pozouny činit poplach³⁶³, i budete připomínáni tváří³⁷⁰ Hospodina, vašeho Boha, a budete před svými nepřáteli¹⁹⁷ zachraňováni. (10)A v den vašeho veselí a o vašich svátcích³⁷¹ a o začátcích³⁷² vašich měsíců, tu²⁸ budete¹⁸ na ty pozouny troubit nad svými vzestupnými oběťmi²⁶³ a nad oběťmi svých pokojných hodů²⁷³, i budou⁵⁸ vám k připomínce před tváří vašeho Boha – váš Bůh jsem já, Hospodin³⁷³.

(11)A v druhém roce, v druhém měsíci, ve dvacátý den v měsíci, se stalo¹⁶³, že se oblak z³⁰⁹ obydlí⁴³ svědectví pozvedl (12)a Isráelovy děti⁷ se podle svých cestovních oddílů^{9 361 374} daly na cestu^{50 375} z pustiny Sínaje; a oblak se usadil³⁵⁴ v pustině Páranu. (13)To²⁸ se dali na cestu⁵⁰ poprvé, na povel⁹³ Hospodinův skrze¹⁶⁵ Mojžíše.

(14)I dala se jako první na cestu^{50 375} podle jejich vojenských oddílů^{9 15} korouhev houfů⁵⁷ dětí⁷ Júdových, a nad jejím vojskem^{15 16} byl Nachšón, syn Ammínádávův, (15)a nad vojskem^{15 16} větve²¹ dětí⁷ Jissáschárových byl Nethaneél, syn Cúarův, (16)a nad vojskem^{15 16} větve²¹ dětí⁷ Zevulúnových byl Eliáv, syn Chélónův. (17)A bylo složeno⁵² obydlí⁴³ a na cestu se dali^{50 375} synové Géršónovi a synové Merárího, obydlí⁴³ nesouce^{45 46}.

(18)A na cestu se dala^{50 375} podle jejich vojenských oddílů^{9 15} korouhev houfů⁵⁷ dětí⁷ Reúvénových, a nad jejím vojskem^{15 16} byl Elícúr syn Šedeúrův, (19)a nad vojskem^{15 16} větve²¹ dětí⁷ Šimeónových byl Šelúmiél, syn Cúríšaddájův, (20)a nad vojskem^{15 16} větve²¹ dětí⁷ Gádových byl Eljásáf, syn Deúělův. (21)A na cestu se dali^{28 375} Keháthím⁹⁷, nesouce^{45 46} svatyni¹¹³; a než přišli, bylo obydlí⁴³ vztyčeno^{53 376}.

(22)A na cestu se dala^{50 375} podle jejich vojenských oddílů^{9 15} korouhev houfů⁵⁷ dětí⁷ Efrájimových, a nad jejím vojskem^{15 16}

byl Elisámá, syn Ammihúdův, (23) a nad vojskem^{15 16} větve²¹ dětí⁷ Menaššéových byl Gamiél, syn Pedáhcurův, (24) a nad vojskem^{15 16} větve²¹ dětí⁷ Benjámínových byl Avidán, syn Gideóniho.

(25) A na cestu se dala^{50 375} podle jejich vojenských oddílů^{9 15} korouhev houfů⁵⁷ dětí⁷ Dánových, zadní voj všech houfů^{57 377}, a nad jejím vojskem^{15 16} byl Achíezer, syn Ammíšaddájův, (26) a nad vojskem^{15 16} větve²¹ dětí⁷ Ášérových byl Pageiél, syn Ochránův, (27) a nad vojskem^{15 16} větve²¹ dětí⁷ Naftáliho byl Achira, syn Énanův. (28) Toto²² byly cestovní oddíly^{361 374} Izráelových dětí⁷ podle jejich vojenských oddílů^{9 15}; tak²⁸ se dávaly⁵⁸ na cestu^{50 375}.

(29) A Mojžíš řekl Chóvávovi, synu Reúela, Mídjáního⁹⁷, Mojžíšova tchána: My se dáváme na cestu^{50 375} k místu³⁵³, o němž³⁷⁸ nám Hospodin řekl: Chci⁴¹ je dát vám; pojď s námi a učiníme ti dobře, neboť Hospodin o Izráelovi promluvil dobré. (30) I řekl k němu: Nepůjdu, nýbrž půjdu do své země a do svého přibuzenstva³⁷⁹. (31) A řekl: Snad³⁸⁰ nás nechceš⁴¹ opustit! Vždyť přece znáš⁵⁸ tábořiště⁸¹ pro nás³⁸¹ v pustině a můžeš⁴¹ nám být místo očí³⁸²; (32) a jestliže s námi půjdeš a nastane¹⁶³ ono dobro, jímž Hospodin s námi bude dobře nakládat³⁸³, stane se¹⁶³, že²⁸ dobře učiníme^{383 384} tobě^{319 385}.

(33) I vypravili se⁵⁰ od hory Hospodinovy cestou tři dny a před jejich tváří se cestou tři dny ubírala⁵⁰ skříňka¹⁰⁶ smlouvy Hospodinovy vypátrat jim odpočívadlo³⁸⁶, (34) a nad nimi ve dne při jejich nástupu cesty^{50 375} z tábora⁵⁷ oblak Hospodinův. (35) A při nástupu skříňky¹⁰⁶ na cestu^{50 375} se dělo^{58 163}, že²⁸ Mojžíš říkal⁵⁸:

Povstaň, Hospodine, ať se rozutíkávají³⁸⁷ tvoji nepřátelé, ať nenávidí tě prchají před tvou tváří¹⁹⁷.

(36) A při jejím spočívání³⁸⁸ říkal: Navrať se, Hospodine, k množstvím tisíců Izráelových.

11 Ale lid byl³⁸⁹ jako oplakávač³⁹⁰; to bylo v sluchu Hospodinově⁵⁶¹ zlé, a když to Hospodin uslyšel, vzplál^{142 391} jeho hněv, takže²⁸ se proti nim³⁹² rozhořel a na konci houfu⁵⁷ se jal sžírat⁴⁷⁰ Hospodinův oheň. (2) A lid se rozkřičel na

Mojžíše a Mojžíš se jal modlit k Hospodinu a oheň uhasl³⁹³. (3) A jméno onoho místa³⁵³ nazval³⁹⁴ Taverá³⁹⁵, neboť se Hospodinův oheň proti nim³⁹² rozhořel.

(4) A sběr³⁹⁶, jež byla vprostřed³⁹⁷ něho³⁹⁴, ti lačně³⁹⁸ zadychtili a i Izráelovy děti⁷ se opět³⁹⁹ rozplakaly; i říkali⁵⁸: Kdo nás bude krmit masem? (5) Připomínáme⁵⁸ si ryby²⁵², jež jsme zdmará jídali v Egyptě, okurky a melouny a pór a cibuli a česnek, (6) a nyní je naše duše vysušená, nic²⁴⁹ není, leda na tu manu hledíme⁴⁰⁰. (7) A mana – ona byla jako símě koriantru a její vzezření⁴⁰¹ jako vzezření⁴⁰¹ bdelia⁴⁰²; (8) chodili⁵⁸, lid, sem-tam, i sbírali⁵⁸ a drtili⁵⁸ v mlýncích nebo roztloukali⁵⁸ v hmoždířích⁴⁰³ a vařili⁵⁸ v hrncích⁴⁰⁴ a zpracovávali⁵⁸ ji na chlebové placky, a její chuť byla⁵⁸ jako chuť pečiva⁴⁰⁵ z oleje^{406 407}, (9) a při sestupu rosy na tábor⁵⁷ v noci na něj sestupovala mana.

(10) A Mojžíš uslyšel lid plačící po svých čeledích^{8 9}, každého³³ u vchodu¹⁰¹ jeho stanu; a že velmi vzplál³⁹¹ Hospodinův hněv, bylo¹⁴² v očích Mojžíšových zlé.

(11) Mojžíš tedy³⁵ k Hospodinu řekl: Proč činíš⁵⁸ svému nevolníku zle a proč jsem v tvých očích nenašel přízeň⁴⁰⁸, takže jsi nakladl¹²⁷ veškeré břímě^{147 409} tohoto lidu na mne? (12) Zda jsem já ošetněl vším tímto lidem? Zplodil⁴⁰⁰-li jsem jej já, že jsi ke mně pravil: Zanes^{45 46} jej na svých prsou⁴¹¹, jako pěstoun nosí kojence³⁰⁶, na půdu⁴¹², již jsi přísahou slíbil⁴¹³ jeho otcům? (13) Odkud se mi dostane masa, abych je dal⁴⁰⁹ všemu tomuto lidu? Vždyť přede mnou pláčívá⁴¹⁴ s výrokem: Dej nám masa, ať jíme! (14) Nemohu všechn tento lid nést⁴⁵ já samotén⁴¹⁵, neboť je mi příliš těžký⁴¹⁶; (15) a chceš⁴¹ li mi³¹⁹ činit⁴¹⁷ takto, nuže³⁸⁰, raději⁴¹⁸ mne zabij, našel-li jsem v tvých očích přízeň⁴⁰⁸, ať nehledím na své neštěstí⁴¹⁹. (16) A Hospodin k Mojžíšovi řekl: Shromáždí⁴²⁰ mi sedmdesát mužů z Izráelových starších, jež znáš⁵⁸, že oni jsou starší lidu a jeho předáci⁴²¹, a přived⁴²² je k stanu setkávání¹, a tam se s tebou postaví¹⁸; (17) i chci⁴¹ sestoupit a promluvit tam s tebou a odejmout z Ducha, jenž je na tobě, a položit¹²⁷ na ně, ať mají s tebou účast na nesení⁴⁵ břemene^{147 423} lidu, takže²⁸ je neponeseš⁴⁵ ty samotén⁴¹⁵;

(18) a k lidu musíš⁴¹ říci: Na zítřek se posvětte a budete jíst maso, neboť jste se v sluch Hospodinův⁵⁶¹ rozplakali s výrokem: Kdo nás bude krmít masem – ano, dobře nám bylo v Egyptě! Hospodin vám tedy³⁵ maso dá a budete jíst; (19) ne jeden den budete jíst ani dva dni ani pět dní ani deset dní ani dvacet dní – (20) až po celý měsíc⁴²⁴, až bude⁴²⁵ vycházet z vašich chřipí a stane se¹⁶³ vám odporností²²¹, protože jste pohrdli Hospodinem, jenž je vprostřed³⁹⁷ vás, a rozplakali jste se před jeho tváří s výrokem: Proč toto, že jsme vyšli⁴²⁶ z Egypta? (21) A Mojžíš řekl: Lidu, vprostřed³⁹⁷ něhož já jsem, je šest set tisíc pěších⁴²⁷, a tys řekl: Chci⁴¹ jim dát masa, ať jedí po celý měsíc⁴²⁴! (22) Zda se jim bude¹⁸² moci⁴¹ naporážet⁴²⁸ drobného dobytka a skotu, ať jim postačí⁴²⁹? Bude-li jim kdo moci⁴¹ shrnout⁴²⁰ všechny ryby moře, ať jim postačí⁴²⁹? (23) A Hospodin k Mojžíšovi řekl: Zda je ruka Hospodinova krátká? Nyní budeš vidět, zda se před tebou bude moci⁴¹ uskutečnit⁴³⁰ mé slovo čili nic.

(24) A Mojžíš vyšel a promluvil slova Hospodinova k lidu a shromáždil⁴²⁰ sedmdesát mužů ze starších lidu a postavil je okolo stanu, (25) a Hospodin v oblaku sestoupil a promluvil k němu, a odňal z Ducha, jenž byl na něm, a dal na sedmdesát mužů, těch starších; a za spočinutí³⁸⁸ Ducha na nich se stalo¹⁶³, že²⁸ se jali prorokovat, ale nepokračovali⁴³¹. (26) A v táboře⁵⁷ zbyli dva muži, jméno jednoho Eldád a jméno druhého Médád, a Duch na nich spočinul³⁸⁸; a oni byli mezi zapsanými⁴³², ale k stanu nevyšli, a jali se prorokovat v táboře⁵⁷; (27) i příběhl mladík⁴³³ a podal zprávu⁴³⁴ Mojžíšovi; i řekl: Eldád a Médád prorokují v táboře⁵⁷. (28) A Jósua, syn Núnův, Mojžíšův pobočník⁴⁷ od svých jinošských let⁴³⁵, odpověděl a řekl: Můj pane, Mojžíši, zadrž je⁴³⁶! (29) A Mojžíš mu řekl: Ty snad horlíš pro⁴³⁷ mne? Ach, kéž⁴³⁸ by všechen lid Hospodinův byl proroci, takže by na ně Hospodin dával svého Ducha!

(30) A Mojžíš se stáhl⁴²⁰ do tábora⁵⁷, on i Izráelovi starší. (31) A z blízkosti⁸⁹ Hospodinovy vyrazil¹⁵⁰ vítr a přihnál od moře⁷² křepelky⁴³⁹; ty²⁸ vrhl na tábor⁵⁷, asi na

cestu jednoho dne tak a asi na cestu jednoho dne tak⁴⁴⁰, okolím⁴⁴¹ tábora⁵⁷, a asi na dva lokte⁴⁴² nad povrch⁴⁴³ země. (32) A lid byl⁵⁸ vzhůru⁴⁴⁴ celý onen den a celou noc a celý den zítřka a hromadil^{58 420} křepelky²⁵² – kdo²³⁴ nasbíral málo⁴⁴⁵, nahromadil⁴²⁰ deset chómerů⁴⁴⁶; to²⁸ si rozložili široko daleko⁴⁴⁷ v okolí⁴⁴¹ tábora. (33) Maso bylo ještě mezi jejich zuby, dříve než mohlo⁴¹ být sežvýkáno³⁴⁴, když²⁸ proti lidu vzplál³⁹¹ Hospodinův hněv a Hospodin udeřil⁸⁹ mezi lidem⁴⁴⁸ rozsáhlým⁴⁴⁹ úderem⁴⁵⁰. (34) I nazvali jméno onoho místa³⁵³ Kivróth-hattaavá⁴⁵¹, neboť tam pohřbili lid, ty, již²¹⁴ dychtili. (35) Z Kivróth-hattaavy se lid dal na cestu⁵⁰ do Chacéróth, i pobyli v Chacéróth.

12 A Mirjám se jala, i Árón, mluvit proti Mojžíšovi pro⁴⁵² kúšskou⁴⁵³ ženu, již byl pojal, neboť byl pojal kúšskou⁴⁵³ ženu⁴⁵⁴; (2) i říkali⁵⁸: Zda mluvil⁵⁸ Hospodin jen právě skrze Mojžíše⁴⁵⁵? Zda nemluvil⁵⁸ i skrze nás⁴⁵⁵? To²⁸ Hospodin uslyšel; (3) a ten muž, Mojžíš, byl velmi tichý⁴⁵⁶, nade všechny lidi⁴⁵⁷ na povrchu⁴⁴³ půdy⁴¹². (4) A Hospodin k Mojžíšovi a k Árónovi a k Mirjám náhle řekl: Vyjděte vy tři k stanu setkávání. Oni tři tedy³⁵ vyšli (5) a Hospodin sestoupil v sloupu oblaku a stanul u vchodu¹⁰¹ stanu; i zavolal Áróna a Mirjám a oni⁴⁵⁸ dva vyšli, (6) a řekl: Nuže³⁸⁰, slyšte má slova: Je⁴⁵⁹-li mezi vámi prorok⁴⁶⁰ Hospodinův, dávám se⁴⁵⁹ mu poznat ve vidění, mluvím⁴⁵⁹ k němu⁴⁵⁵ ve snu. (7) Ne tak můj nevolník Mojžíš, jenž⁴⁶¹ je v celém mém domě hoden důvěry⁴⁶²; (8) k němu⁴⁵⁵ mluvím⁴⁵⁹ ústy k ústům a zřetelně⁴⁶³ a ne v hádankách⁴⁶⁴, a podobu⁴⁶⁵ Hospodinovu smí⁴¹ spatřovat. Proč jste se tedy³⁵ nezalekli proti mému nevolníku, proti Mojžíšovi, mluvit? (9) I vzplál³⁹¹ proti nim Hospodinův hněv; i odešel (10) a oblak se ze³⁰⁹ stanu³⁵¹ vzdálil; a hle, Mirjám postižená malomocenstvím⁴⁶⁶, jako sníh; a Árón se k Mirjám otočil⁵⁵⁵, a hle, postižená malomocenstvím⁴⁶⁶. (11) A Árón řekl k Mojžíšovi: Prosím⁴⁶⁷, můj pane, nerač na nás uvalovat^{380 468} hřích, jehož jsme se pošetile dopustili⁴⁶⁹ a jímž jsme zhřešili! (12) Snad³⁸⁰ ona nebude jako mrtvé, když při jeho vycházení z dělohy jeho

matky je již²⁸ polovice jeho masa zkažena⁴⁰¹ (13)A Mojžíš se jal k Hospodinu křičet výrokem: BOŽE, prosím³⁸⁰, dej jí, prosím³⁸⁰, uzdravení⁴⁷¹! (14)A Hospodin k Mojžíšovi řekl: A naplil-li by její otec rovnou⁴⁷² v její tvář, zda by se nemusela⁴¹ po sedm dní stydět⁴⁷³? Necht' je¹⁸ po sedm dní zavřena zevně vůči táboru^{57 176} a potom může⁴¹ být přijata⁴²⁰. (15)Byla tedy³⁵ Mirjám na sedm dní zavřena zevně vůči táboru^{57 176} a lid se nedal na cestu⁵⁰, než byla Mirjám přijata⁴²⁰; (16)a potom se lid z Chacéróth na cestu dal⁵⁰ a uložili se⁴⁸ v pustině Cháránu.

13 A Hospodin k Mojžíšovi promluvil výrokem: (2)Vyšli si muže⁶⁴, ať prozkoumávají zem Kenáan, již se já chystám dát⁴⁷⁴ Izráelovým dětem⁷; vysílat budete¹⁸ po jednom muži⁴⁷⁵ na každou větev²¹ jejich otců; každý mezi nimi ať je náčelník²⁴. (3)Mojžíš je tedy³⁵ z pustyiny Páránu na příkaz⁹³ Hospodinův vyslal; oni všichni⁴⁷⁶ – hlavy⁴⁷⁷ Izráelových dětí⁷ byli oni. (4)A toto²² jsou jejich jména: za větev²¹ Reúvénovu Šammúa, syn Zakkúrův; (5)za větev²¹ Šimeónovu Šáfát, syn Chóriho; (6)za větev²¹ Júdovu Kálév, syn Jefunněův; (7)za větev²¹ Jissáschárovu Jigeál, syn Josefův; (8)za větev²¹ Efrájimovu Hóšea, syn Núnův; (9)za větev²¹ Benjáminovu Paltí, syn Ráfúův; (10)za větev²¹ Zevulónovu Gaddiél, syn Sódího; (11)za větev²¹ Josefovou, za větev²¹ Menaššěovu Gaddí, syn Súsího; (12)za větev²¹ Dánovu Ammiél, syn Gemáliho; (13)za větev²¹ Ášérovu Sethúr, syn Mícháelův; (14)za větev²¹ Naftáliho Nachbí, syn Vofsího; (15)za větev²¹ Gádovu Geúél, syn Máchího. (16)Toto²² jsou jména mužů, jež Mojžíš vyslal prozkoumat zem; a Hóšeo, synu Núnovu, dal Mojžíš název⁴⁷⁸ Jósua⁴⁷⁹.

(17)Mojžíš je tedy³⁵ vyslal prozkoumat zem Kenáan, i řekl k nim: Vystupte⁴⁸⁰ tudyto Negevem⁴⁸¹, a vystupte⁴⁸⁰ na hory⁴⁸² (18)a ohleďte⁴⁸³ zemi jaká⁴⁸⁴ ona je, i lid, jenž²¹⁴ na ní bydlí, zda on je silný, zda chabý⁴⁸⁵, zda nečetný⁹⁷¹ či mnohý, (19)a jaká⁴⁸⁴ je ta země, v níž on bydlí, zda je ona dobrá či špatná, a jaká⁴⁸⁴ města, v nichž on bydlí, zda v táborech⁵⁷ či v pevnostech⁴⁸⁶, (20)a jaká⁴⁸⁴ ta země, zda je

ona tučná⁴⁸⁷ či hubená, zda v ní je stromův⁴⁸⁸ či není. A necht' si dodáte¹⁸ odvahy^{489 490}, a přineste^{422 489} z ovoce té země. A ty dni byly dni prvotin⁴⁹¹ vinných zrn⁴⁹².

(21)I vystoupili⁴⁸⁰ a prozkoumali zem od pustyiny Cínu po Rechóv, ke vstupu do Chamáthu; (22)vystoupili⁴⁸⁰ tedy³⁵ Negevem⁴⁸¹ a přišli po Chevrón; a tam byli Achimán, Šéšaj a Talmaj, zplození⁴⁹³ Anákoví⁴⁹⁴; a Chevrón byl zbudován sedm let před Cóanem⁴⁹⁵ v Egyptě. (23)A přišli po Nachal-eškól⁴⁹⁶ a uřízli³⁴⁴ odtamtud ratoleť⁴⁹⁷ a jeden hrozen⁴⁹⁶ vinných zrn⁴⁹⁸, a jali se jej nést^{45 46} na nosítkách ve dvou; i z granátových jablek a z fíků⁴⁹⁹; (24)onomu místu³⁵³ dali název⁴⁷⁸ Nachal-eškól, podle⁴⁵² toho hroznu⁴⁹⁶, jež Izráelovi synové odtamtud uřízli³⁴⁴. (25)A po uplynutí⁵⁰⁰ čtyřiceti dní se od prozkoumávání země vrátili.

(26)I odebrali se a přišli k Mojžíšovi a k Árónovi a k celému shromáždění¹⁶ Izráelových dětí⁷ do pustyiny Páránu, ke Káděši, a přinesli odtamtud⁵⁰¹ jim i celému shromáždění¹⁶ zvěst⁵⁰² a ukázali jim ovoce země. (27)A jali se mu vyprávět⁵⁰³ a řekli: Přišli jsme do země, kam jsi nás vyslal, a ona věru přetéká⁵⁰⁴ mlékem a medem, a toto je její ovoce; (28)jenže lid v té zemi bydlící je silný⁵⁰⁵ a města opevněná⁴⁸⁶, velmi veliká, a uviděli jsme tam i zplozence⁴⁹³ Anákovy⁴⁹⁴. (29)V zemi jihu⁴⁸¹ bydlí Amalék a v horách⁴⁸² bydlí Chití a Jevúsi a Emóři⁵⁰⁶ a při moři a podél⁵⁰⁷ Jordánu bydlí Kenaani⁵⁰⁶. (30)A Kálév se před Mojžíšem⁵⁰⁸ jal umlčovat lid výrokem: Směle⁵⁰⁹ vystupme^{18 480} a zmocněme se^{18 510} jí, vždyť ji jistě⁵⁰⁹ budeme umět⁴¹ přemoci⁵¹¹! (31)Ale ti muži, kteří byli vystoupili⁴⁸⁰ s ním, říkali⁵⁸: Nebudeme moci⁵¹¹ vystoupit⁴⁸⁰ proti tomu lidu, neboť on je nad nás⁴⁵⁷ mocnější. (32)A vynášeli^{58 512} před Izráelovými dětmi^{7 508} pomluvy²⁵² té země, již byli prozkoumali, výrokem: Ta země, již jsme prošli k prozkoumání jí, to¹⁷ je země požirající⁴⁷⁰ své obyvatele, a všechen lid, jež jsme v jejím středu uviděli, jsou muži vysoké postavy⁵¹³ (33)a uviděli jsme tam obry, syny Anákovy⁴⁹⁴ z obrů, a připadali jsme⁵⁸ si⁵¹⁴ jako kobylky⁵¹⁵, a takoví jsme byli⁵⁸ v jejich očích.

14 Tu²⁸ se pozvedlo⁴⁵ celé shromáždění⁶, i vydali svůj hlas a lid, *ti* onu noc proplakali⁵¹⁶, (2) a všechny Izráelovy děti⁷ se jaly na Mojžíše⁵⁵⁸ a na Áróna⁵⁵⁸ reptat a říkat k nim, celé shromáždění⁶: Kéž bychom byli pomřeli v zemi Egypta, nebo v této pustině kéž bychom pomřeli! (3) *Ano*, proč⁵¹⁷ nás Hospodin uvádí do této země k padnutí mečem? Naše ženy a naše drobotina – budou se stávat¹⁶³ kořistí²²¹! Zda nám *nebude* lépe⁵¹⁸ vrátit se do Egypta? (4) *A* jali se říkat k sobě navzájem⁵¹⁹: Zvolme^{18 520} si hlavu a do Egypta se vraťme¹⁸!

(5) *A* Mojžíš a Árón před tváří celého sejiti³⁶⁵ shromáždění⁶ Izráelových dětí⁷ padli na své tváře; (6) *a* Jósua, syn Núnův, a Kálév, syn Jefunnův, z těch, již²¹⁴ prozkoumávali zeme, roztrhli svá roucha (7) *a* k celému shromáždění⁶ Izráelových dětí⁷ pronesli výrok: Ta země, již jsme prošli prozkoumat ji, ta země je velmi, velmi dobrá; (8) *bude-li* Hospodin v nás mít⁵⁸ potěšení⁵²¹, pak²⁸ nás do této země uvede a dá nám ji, zemi, jež přetéká⁵⁰⁴ mlékem a medem; (9) *jen*⁴⁰ se proti Hospodinu nesmíte⁴¹ bouřit, vy se přece³⁵ lidu té země nemusíte⁴¹ bát, neboť oni *budou* naším pokrmem⁵²² – jejich ochrana⁵²³ se od³⁰⁹ nich odvrátila⁵²⁴ a s námi je Hospodin; nesmíte⁴¹ se jich bát! (10) *Ale* celé shromáždění⁶, *ti* říkali⁵⁸: Zaházet⁵²⁵ je kameny!

A ve stanu setkávání¹ se všem Izráelovým dětem^{7 526} ukázala sláva⁵²⁷ Hospodina (11) *a* Hospodin řekl k Mojžíšovi: Dokdy mnou bude tento lid pohrdat a dokdy ve mne nebudou důvěřovat⁵²⁸ při všech znameních, jež jsem vprostřed³⁹⁷ něho vykonal? (12) *Chci*⁴¹ jej pobít⁸⁹ morem a vydědit jej⁵²⁹ a národem²²¹ větším a mocnějším⁵³⁰ nad něj⁴⁵⁷ učinit tebe. (13) *A* Mojžíš k Hospodinu řekl: *A* uslyší *to* Egypt⁵³¹, neboť jsi tento lid svou mocí vyvedl⁴⁸⁰ z jeho středu³⁹⁷, (14) *i* povědí *to* obyvatelům²⁵² této země; *ti* uslyšeli⁵³², že ty, Hospodine, *jsi* vprostřed³⁹⁷ tohoto lidu, jemuž se ty, Hospodine, okem v oko ukazujes⁵⁸, že²⁸ tvůj oblak stojí nad nimi a ty v sloupu oblaku chodíš před jejich tváří za dne a v sloupu ohně v noci; (15) *a* usmrtíš-li tento lid jako jednoho

muže, pronesou⁴⁴² národy, jež uslyšely zvěst⁵³³ o tobě⁵³⁴, výrok: (16) *Ze* svého nedostatku schopnosti uvést tento lid do země, již jim přísahou slíbil⁴¹³, proto²⁸ je Hospodin⁵³⁵ v pustině utratil⁴²⁸. (17) *Nyní* tedy³⁵ nechť se, prosím³⁸⁰, velkou ukazuje^{18 536} moc Páně podle *toho*, jak jsi promluvil výrokem: (18) *Hospodin*, zdlouhavý k hněvu⁵³⁷ a oplývající⁵³⁸ laskavostí⁵³⁹, odpouštějící nepravost²⁰⁷ a přestoupení^{1306 540}, *ale* zcela⁵⁴¹ bez trestu nenechávající⁵⁴², navštěvující^{19 543} nepravost²⁰⁷ otců na dětech⁷ do třetího a čtvrtého *pokolení*. (19) *Odpust*, prosím³⁸⁰, stran nepravosti²⁰⁷ tohoto lidu podle velikosti své laskavosti⁵³⁹ a podle *toho*, jak jsi vůči tomuto lidu byl⁵⁸ snášenliv^{45 544} od Egypta až doposud! (20) *A* Hospodin řekl: *Odpustil* jsem podle tvého slova; (21) *ale* přesto, *jako* že já *jsem* živ a že slávou⁵²⁷ Hospodinovou bude naplňována celá země, (22) *protože* všichni ti muži, již²¹⁴ viděli mou slávu⁵²⁷ a má znamení, jež jsem vykonal v Egyptě a v pustině, ti²⁸ se mě takto⁵⁴⁵ desetkrát jali pokoušet⁵⁴⁶ a neposlechli na⁵⁴⁷ můj hlas, – (23) *budou-li* vidět⁵⁴⁸ tu zem, již jsem přísahou slíbil⁴¹³ jejich otcům, a nebude ji vidět nikdo²⁴⁹ pohrdnuvší mnou! (24) *Ale* svého nevolníka Káléva, jelikož se při něm⁵⁴⁹ projevil¹⁶³ jiný⁵⁵⁰ duch⁵⁵¹, takže²⁸ se mě jal plně následovat⁵⁵², *ano*, *chci*⁴¹ ho uvést do té země, takže tam vejde a jeho símě ji bude ujímat za vlastnictví⁵⁵³. – (25) *Nuže*²⁸, v údolí⁵⁵⁴ bydlí Amaléki a Kenaani⁵⁰⁶ – zítřa se otočte⁵⁵⁵ a vykročte⁵⁰ si⁵⁵⁶ pustinou, cestou k moří⁶¹ Rákosí⁵⁵⁷!

(26) *A* Hospodin k Mojžíšovi promluvil výrokem: (27) *Dokdy* – s tímto zlým shromážděním⁶, jež na mne⁵⁵⁸ reptá? *Uslyšel* jsem reptání⁶⁴ Izráelových dětí⁷, jež⁵⁵⁹ na mne⁵⁵⁸ reptají. (28) *Řekni* k nim: *Jako* že já *jsem* živ, – prohlášeno⁵⁶⁰ Hospodinem, – *nebudu-li*⁵⁴⁸ vám³¹⁹ činit tak, podle *toho*, co jste promluvíli v můj sluch⁵⁶¹! (29) *Vaše* mrtvoly⁵⁶² budou padat v této pustině, *ano*, všichni vaši přehlídce podrobení¹⁹, podle všeho vašeho počtu, od věku¹² dvaceti let a výše¹³, což jste na mně⁵⁵⁸ vyrepotali⁵⁶³ – (30) *budete-li*⁵⁴⁸ vy vstupovat do země, o níž jsem zvednutím své ruky slíbil⁵⁶⁴ vás v ní usadit³⁵⁴, leč Kálév, syn

Jefunnéúv, a Jóšua, syn Núnův! (31) A vaše drobotina, o níž³⁷⁸ jste řekli: Budou se stávat¹⁶³ kořisti²²¹, ano, budu je uvádět, ať poznají tu zem⁵⁶⁵, proti níž jste se vy postavili zamítavě⁵⁶⁶, (32) a vaše mrtvoly⁵⁶² – vy – budou padat v této pustině; (33) a vaše děti⁷ budou po čtyřicet let v pustině pastýři⁵⁶⁷ a ponesoú⁴⁵ vaše smil-stva⁵⁶⁸ 569 do doplnění⁵⁷⁰ vašich mrtvol⁵⁶² v pustině. (34) Podle počtu dní, co jste prozkoumávali zem, čtyřiceti dní – den za rok, den za rok, poneseš⁴⁵ své nepravosti²⁰⁷ 568, po čtyřicet let, a poznáte mé nepřátelství⁵⁷¹! (35) Já, Hospodin, jsem promluvil – nebudu-li⁵⁴⁸ toto činit celému tomuto zlému shromáždění⁶ 319 těch, již se shromáždili³⁶² 572 977 proti mně⁵⁵⁸ 573! V této pustině musejí⁴¹ skončit⁵⁷⁰ a v ní⁵⁷⁴ pomřít!

(36) A ti muži, jež Mojžíš vyslal prozkoumat zemi, kteří²⁸ se vrátili a vynášením⁵¹² pomluv²⁵² o té zemi⁵⁵⁸ pohnuli k reptání na něho⁵⁵⁸ celé shromáždění⁶, (37) ano, ti muži vynesší⁵¹² zlé pomlvy²⁵² té země, ranou⁵⁷⁵ 576 před tváří Hospodinovou pomřeli, (38) ale Jóšua, syn Núnův, a Kálév, syn Jefunnéúv, z oněch mužů, již²¹⁴ odešli prozkoumat zem, zůstali naživu⁵⁵⁶.

(39) A když Mojžíš tato slova promluvil ke všem Izráelovým dětem⁷, zarmoutili se¹⁴², lid, velmi; (40) i vstali za jitra časné a pokusili se vystoupit⁴⁸⁰ 577 na témě⁵⁷⁸ hory s výrokem: Hle, my⁵⁷⁹ – vystupme¹⁸ 480 tedy³⁵ k místu³⁵³, o němž³⁷⁸ Hospodin promluvil, neboť jsme zhřešili. (41) A Mojžíš řekl: Proč toto? Vy přestupujete⁸⁵⁰ příkaz⁹³ Hospodinův a to¹⁷ se nemůže⁴¹ zdařit; (42) nechtě¹⁸ nevystupujete¹⁸ 480, neboť Hospodin není vprostřed³⁹⁷ vás, abyste nemuseli⁴¹ 580 být před tváří vašich nepřátel poraženi. (43) Vždyť je tam před vaší tváří Amaléki a Kenaani⁵⁰⁶, i padnete mečem, protože jste se přece odvrátili od následování Hospodina⁵⁵² a Hospodin s vámi nebude. (44) Ale opovázili se na témě⁵⁷⁸ hory vystupovat⁴⁸⁰, ale skříňka¹⁰⁶ smlouvy Hospodinovy a Mojžíš se z nitra tábora⁵⁷ nevzdálili. (45) I sestoupil Amaléki a Kenaani⁵⁰⁶, jenž²¹⁴ bydlel na oně hoře, a pobili⁸⁹ je a rozprášili⁵⁸¹ je až po Chormu⁵⁸².

15 A Hospodin k Mojžíšovi promluvil výrokem: (2) Promluv k Izráelovým dětem⁷ a řekni k nim: Až budete moci⁴¹ vstoupit do země vašich sídlišť, již se já vám chystám dát⁴⁷⁴, (3) a budete obětovat²⁶² ohnivou oběť¹⁸ Hospodinu, oběť vzestupnou²⁶³ nebo oběť k splnění⁵⁸³ slibu nebo při dobrovolné oběti⁵⁸⁴ nebo o vašich svátících¹ 371 k připravení²⁵⁰ líbeznu⁵⁸⁵ vůně Hospodinu, ze skotu nebo z drobného dobytka, (4) pak²⁸ ten, kdo²¹⁴ bude Hospodinu předkládat⁷⁷ svůj obětní dar⁷⁷, předloží¹⁸ 77 v oběť daru¹⁵⁰ desetinu⁵⁸⁶ jemné mouky, zadělané²⁷⁶ čtvrtinou hínu⁵⁸⁷ oleje; (5) a vína k úlitbě¹³³ musíš⁴¹ připravit²⁵⁰ čtvrtinu hínu⁵⁸⁷, s vzestupnou obětí¹⁸⁴ 263 nebo k jiné oběti, k jednomu jehněti²⁶⁸; (6) nebo k beranovi musíš⁴¹ připravit²⁵⁰ v oběť daru¹⁵⁰ dvě desetiny⁵⁸⁶ jemné mouky, zadělané²⁷⁶ olejem, třetinou hínu⁵⁸⁷, (7) a vína k úlitbě¹³³ budeš¹⁸ předkládat⁷⁷ třetinu hínu⁵⁸⁷, líbeznu⁵⁸⁵ vůni Hospodinu. (8) A kdykoli vzestupnou oběť²⁶³ nebo oběť k splnění⁵⁸³ slibu nebo oběť pokojných hodů²⁷³ Hospodinu budeš¹⁸ činit²⁶² mladého býka³⁰², (9) pak²⁸ se s mladým býkem¹⁸⁴ 302 předloží¹⁸ 77 182 v oběť daru¹⁵⁰ tři desetiny⁵⁸⁶ jemné mouky, zadělané²⁷⁶ olejem, půl hínu⁵⁸⁷, (10) a vína k úlitbě¹³³ budeš¹⁸ předkládat⁷⁷ půl hínu⁵⁸⁷, ohnivou oběť¹⁸, líbeznu⁵⁸⁵ vůni Hospodinu. (11) Takto se bude¹⁸ 182 činit s jedním hovězím dobytčetem²⁹³ 319 nebo s jedním beranem³¹⁹ nebo s drobným dobytčetem³¹⁹ 588, z ovcí¹⁴⁶ nebo z koz¹⁴⁶ 589, (12) podle počtu, jež budete obětovat²⁶², tak budete¹⁸ činit s každým jedním²¹⁹, podle jejich počtu. (13) Každý domácí³⁴⁹ bude¹⁸ takto připravovat²⁵⁰ tyto věci k předkládání⁷⁷ ohnivých obětí, líbeznu⁵⁸⁵ vůně Hospodinu, (14) a kdykoli s vámi bude pobývat³⁴⁷ cizinec³⁴⁸, nebo kdo bude vprostřed³⁴⁷ vás po vašich pokoleních³⁶⁷, a bude obětovat²⁶² ohnivou oběť¹⁸, líbeznu⁵⁸⁵ vůni Hospodinu – podle toho, jak vy budete činit, tak bude¹⁸ činit. (15) V sejití³⁶⁵ bude jedno ustanovení³³⁶ pro vás i pro cizince³⁴⁸, jenž²¹⁴ bude u vás pobývat³⁴⁷, ustanovení³³⁶ trvalé³⁶⁶ po vašich pokoleních³⁶⁷; jak vy, tak⁵⁹⁰ bude cizinec³⁴⁸ před tváří Hospodinovou, (16) jeden zákon²³⁶ a jedno právo³³⁷ bude pro vás i pro cizince³⁴⁸, jenž²¹⁴ bude s vámi pobývat³⁴⁷.

(17)A Hospodin k Mojžíšovi promluvil výrokem: (18)Promluvil k Izráelovým dětem⁷ a řekni k nim: Až vstoupíte³⁰⁸ do země, kam se vás já chystám uvést⁴⁷⁴, (19)pak²⁸ se při vašem jedení z chleba té země stane^{18 163}, že budete Hospodinu věnovat⁵⁹¹ *oběť* věnování¹⁹²; (20)jako prvotinu⁵⁹² vašich díží⁵⁹³ budete¹⁸ v *oběť* věnování¹⁹² věnovat⁵⁹¹ přecílek²⁷⁵; budete¹⁸ jej věnovat⁵⁹¹ tak jako *oběť* věnování¹⁹² z mlatu; (21)z prvotiny⁵⁹² vašich díží⁵⁹³ budete¹⁸ Hospodinu po vašich pokoleních³⁶⁷ dávat *oběť* věnování¹⁹².

(22)A kdykoli budete bloudit⁵⁹⁴ a všechny tyto rozkazy⁵⁹⁵, jež Hospodin promluvil k Mojžíšovi, nebudete vykonávat, (23)vše, co⁵⁹⁵ vám Hospodin skrze¹⁶⁵ Mojžíše rozkázal ode dne, kdy *to* Hospodin rozkázal, i nadále po vašich pokoleních³⁶⁷, (24)pak²⁸ se stane^{18 163}, bude-li tak učiněno mimo dohled⁵⁹⁶ shromáždění⁶ pobloudivých⁵⁹⁷, že²⁸ opatří^{164 250}, celé shromáždění⁶, jednoho mladého býka³⁰² k vzestupné *oběti*^{263 598} k libezné⁵⁸⁵ vůni Hospodinu a *oběť* daru¹⁵⁰ k němu¹⁰³ a úlitbu¹³³ k němu¹⁰³ podle předpisu³³⁷, a jednoho chlupatce³⁰³ z koz k *oběti* za hřích⁵⁹⁸; (25)a kněz za celé shromáždění⁶ Izráelových dětí⁷ učiní¹⁸ zadost¹⁹¹, i bude jim odpuštěno, neboť to¹⁷ bylo pobloudivých⁵⁹⁷ a oni za své pobloudivých⁵⁹⁷ přinesli svůj obětní dar⁷, ohnivou *oběť* Hospodinu, totiž²⁸ *oběť* za hřích před tvář Hospodinovu. (26)Tak²⁸ bude celému shromáždění⁶ Izráelových dětí⁷ odpuštěno, i cizinci³⁴⁸, jež²¹⁴ bude pobývat³⁴⁷ vprostřed vás, neboť všemu lidu se *tak stalo* pobloudivých⁵⁹⁷.

(27)A bude-li pobloudivých⁵⁹⁷ hřešit jednotlivá⁵⁹⁹ duše, pak²⁸ za⁶⁰⁰ hřích předloží^{18 77} roční⁶⁰¹ kozu (28)a kněz za tu duši, jež²¹⁴ pobloudivila⁵⁹⁴, učiní¹⁸ zadostučiněním^{189 602} za ni před tvář Hospodinovou zadost¹⁹¹ v jejím hříchu pobloudivých⁵⁹⁷, i bude jí odpuštěno. (29)Domáci³⁴⁹ mezi Izráelovými dětmi i stran⁶⁰³ cizince³⁴⁸, jenž²¹⁴ bude pobývat³⁴⁷ vprostřed vás – stran⁶⁰³ počnajícího si²⁵⁰ v pobloudivých⁵⁹⁷ pro vás bude¹⁸ jeden zákon²³⁶. (30)Ale duše, jež si bude počínat²⁵⁰ se zdviženou rukou⁶⁰⁴, z domácích²⁵² i z cizinců²⁵², ta¹⁷ se rouhá⁶⁰⁵ Hospodinu, i bude¹⁸ ta duše zprostřed³⁹⁷ svého lidu vyřata³⁴⁴,

(31)neboť *si* znevážila slovo Hospodinovo a porušila jeho rozkaz – jistotně⁶⁰⁶ bude muset⁴¹ být⁶¹⁴ vyřata^{344 607} ona duše, její nepravost²⁰⁷ bude na ní.

(32)A když byly Izráelovy děti⁷ v pustině, přišli^{142 608} mužé sbírajícího⁶⁰⁹ dříví⁶¹⁰ ven soboty⁶¹¹; (33)a ti, *kdo*²¹⁴ ho při sbírání⁶⁰⁹ dříví^{610 612} přišli^{142 608}, ho přivedli blíže⁷⁷ k Mojžíšovi a k Árónovi a k celému shromáždění⁶; (34)i nechali⁶⁸⁷ ho pod dozorem⁶¹³, neboť nebylo objasněno, co se s ním³¹⁹ má⁴¹ učinit. (35)A Hospodin k Mojžíšovi řekl: Ten muž bude jistotně⁶⁰⁶ muset⁴¹ být⁶¹⁴ usmrčen – zaházej⁵²⁵ ho kameny, celé shromáždění⁶, zevně vůči táboru^{57 176}. (36)Vyvedli ho tedy³⁵ ven¹⁷⁵ vůči táboru^{57 176} a zaházeli⁵²⁵ ho kameny; tak²⁸ ho usmrtili podle *toho*, co Hospodin rozkázal Mojžíšovi.

(37)A Hospodin k Mojžíšovi promluvil výrokem: (38)Promluvil k Izráelovým dětem⁷ a řekni k nim, ať si po svých pokoleních³⁶⁷ zhotoví²⁵⁰ na cípy⁶¹⁵ svých rouch odznak⁶¹⁶; jako odznak⁶¹⁶ na cíp^{61 615} ať si totiž³⁵ dají tkanič z modrého purpuru¹²⁶, (39)ta²⁸ vám bude⁵⁸ odznakem^{221 616 617}, a když ji budete vidět, budete¹⁴² si připomínat všechny rozkazy Hospodinovy a budete je vykonávat a nebudete se rozhlížet⁶¹⁸ za svými srdci a za svými očima⁶¹⁹, za nimiž byste chodili⁵⁸ smilnit⁹⁵²; (40)abyste si připomínali a vykonávali všechny mé rozkazy a byli⁵⁹ svatí vašemu Bohu – (41)váš Bůh *jsem* já, Hospodin, jenž *jsem* vás vyvedl⁴²⁶ ze země Egypta k tomu, abych se vám Bohem^{221 620} stal^{163 621}, já, ⁶²²Hospodin, váš Bůh.

16 A Kórach, syn Jicchara, syna Kehátha, syna Lévího, sebral i Dáthána a Aviráma, syny Elíávovy, a Óna, syna Pelethova, syny Reúvovy, (2)i povstali před tvář¹⁹²³ Mojžíšovou, i muži z Izráelových synů, padesát a dvě stě, náčelníci²⁴ shromáždění⁶, povolávaní²³ schůzi^{1 61 306}, věhlasní muži⁶²⁴, (3)a sešli se⁶²⁵ proti Mojžíšovi⁵⁵⁸ a proti Árónovi⁵⁵⁸ a řekli k nim: Máte dost⁶²⁶! Vždyť celé shromáždění⁶, oni všichni³⁶³, jsou svatí a Hospodin je vprostřed nich, proč se tedy³⁵ nad sejtí³⁶⁵ Hospodinovo vyvyšujete⁴⁵⁷? (4)To²⁸ když Mojžíš uslyšel, padl¹⁴² na svou tvář; (5)pak²⁸ ke Kórachovi a k celému jeho

srocení⁶ promluvil výrokem: Ráno – pak²⁸ Hospodin bude dávat poznat⁶²⁷ toho, kdo je jeho⁶⁵, a toho, jenž je²¹⁴ svatý, i přivede ho blíže⁷⁷ 628 k sobě, neboť k sobě blíže bude přivádět⁷⁷ 628 toho, v němž bude nacházet⁶²⁹ zálibu⁶³⁰. (6) Učinite toto: vezměte si kadidelnice⁶³¹, Kórach a celé jeho srocení⁶, (7) a dejte v ně oheň a nakladte¹²⁷ na ně kouřidla¹⁴⁸, před tváří Hospodinovou zítra; i stane se¹⁶³, že muž, jehož si Hospodin bude oblibovat⁶²⁹ 630 632, on je ten, jenž²¹⁴ je svatý. Máte dost⁶²⁶, synové Léviho! (8) A ke Kórachovi Mojžíš řekl: Poslyšte, prosím³⁸⁰, synové Léviho: (9) Zda je podle vás⁶³³ málo, že Izráelův Bůh od Izráelova shromáždění⁶ odlišil⁶³⁴ 635 vás k přivádění vás blíže⁷⁷ 628 k sobě, k sloužení⁸³ službou⁸⁴ při obydlí⁴³ 61 Hospodinově, k stání před tváří shromáždění⁶, k vykonávání úřadu⁴⁷ pro ně⁶³⁶? (10) I tebe přivedl blíže⁷⁷ 628, i všechny tvé bratry, syny Léviho, s tebou, a požadujete⁵⁸ 637 i kněžství⁶⁹⁸? (11) Tudíž ty a celé tvé srocení⁶ jste ti, kdo²¹⁴ se shromažďují⁶³⁸ proti Hospodinu⁵⁵⁸ 573, vždyt²⁸ Áróň – čím je on, že na něho⁵⁵⁸ reptáte?

(12) A Mojžíš poslal a dal povolat Dáthána a Aviráma⁶³⁹, syny Eljávovy, ale ti řekli: Nebudeme se zvedat! (13) Zda je málo, že jsi nás vyvedl⁴⁸⁰ ze země přetékající⁵⁰⁴ mlékem a medem k usmrcení nás v pustině, že si dokonce⁶⁴⁰ chceš⁴¹ i hrát na pána nad námi? (14) Věřu jsi nás do země mlékem a medem přetékající⁵⁰⁴ neuvedl, abys nám dal⁶⁴¹ vlastnictví⁷²⁴ polí²⁵² a vinic²⁵² 642! Zda chceš⁴¹ oči oněch mužů vypíchat? Nebudeme se zvedat! (15) A Mojžíš se velmi rozhněval³⁹¹ a řekl k Hospodinu: Kéz se neobracíš¹⁸ 555 k jejich oběti daru¹⁵⁰! Nevzal⁶⁴³ jsem od nich ani jednoho osla a ani jednomu z nich jsem neublížil.

(16) A ke Kórachovi Mojžíš řekl: Buďte zítra, ty a celé tvé srocení⁶ před tváří Hospodinovou, ty a oni i Áróň, (17) a vezměte každý³³ svou kadidelnici⁶³¹ a dejte na ně kouřidlo¹⁴⁸ a přineste je blíže⁷⁷ k tváří Hospodinově, každý³³ svou kadidelnici⁶³¹, padesát a dvě stě kadidelnic⁶³¹, i ty a Áróň, každý³³ svou kadidelnici⁶³¹. (18) Vzalí tedy³⁵ každý³³ svou kadidelnici⁶³¹ a dali na ně oheň a nakladli¹²⁷ na ně kouřidla¹⁴⁸ a stanuli u vchodu¹⁰¹ stanu setkávání¹,

i Mojžíš a Áróň, (19) a Kórach proti nim⁵⁵⁸ ke vchodu¹⁰¹ stanu setkávání¹ svolal²⁵ celé shromáždění⁶.

A celému shromáždění⁶ se ukázala sláva⁵²⁷ Hospodinova (20) a Hospodin k Mojžíšovi a k Áróňovi promluvil výrokem: (21) Oddělte⁶³⁴ 644 se zprostřed tohoto srocení⁶, ad s nimi za okamžik skončíte⁶⁴⁵! (22) I padli na své tváře a řekli: Bože, Bože duchů všeho masa⁶⁵, když jeden muž hřeší, budeš¹⁴² se hněvat⁶⁴⁶ na celé shromáždění⁶? (23) A Hospodin k Mojžíšovi promluvil výrokem: (24) Promluve ke shromáždění⁶ výrokem: Zvedněte se⁶⁴⁷ z okolí⁶⁴⁸ blízkosti⁶⁴⁹ obydlí⁴³ Kóracha, Dáthána a Aviráma!

(25) A Mojžíš povstal a zašel k Dáthánovi a Avirámovi a starší Izráelovi zašli za ním; (26) a ke shromáždění⁶ promluvil výrokem: Nuže³⁸⁰, odstupte⁵²⁴ zpřed stanů⁶⁵⁰ těchto zlovolných mužů a nechtě nesať¹⁸ na⁶⁵¹ nic²⁴⁹, co je jejich⁶⁵, abyste nemuseli⁴¹ být smeteni se všemi jejich hříchy⁶⁵²! (27) Zvedli se⁶⁴⁷ tedy³⁵ zpřed obydlí⁴³ 650 Kóracha, Dáthánova a Aviráмова ze všech stran⁶⁴⁸, a Dáthán a Aviráma vyšli⁴²⁶ postavit⁶⁵³ se u vchodu¹⁰¹ svých stanů, i jejich ženy a jejich synové a jejich drobotina. (28) A Mojžíš řekl: Tímto budete vědět, že mě poslal Hospodin uskutečnit²⁵⁰ všechny tyto skutky⁶⁵⁴, že⁶⁵⁵ to není z mého srdce: (29) Jestliže tito budou umírat způsobem smrti⁶⁵⁶ každého člověka⁶⁵⁷ a je⁶⁵⁸ pro ně⁶⁵⁹ určováno¹⁹ určení⁶⁶⁰ každého člověka⁶⁵⁷, neposal mě Hospodin, (30) jestliže však³⁵ Hospodin bude provádět⁶⁶¹ něco neobyčejného⁶⁶², takže²⁸ půda⁴¹² rozevře svá ústa a pohltí je a vše, co je jejich⁶⁵, a oni živí sestoupí do šéolu⁶⁶³, pak²⁸ budete vědět, že tito muži pohrdli Hospodinem. (31) A jak on dokončil¹⁴¹ 664 vyslovování všech těchto slov, stalo se¹⁶³, že²⁸ půda⁴¹², jež byla pod nimi, se rozpoltila (32) a země otevřela svá ústa a pohltila je i jejich domácnosti⁶⁶⁵ a všechny lidi⁹⁰, kteří byli při Kórachovi, a všechno jmění⁶⁶⁶, (33) i sestoupili oni i všichni, kdo byli jejich⁶⁵ 667, živí do šéolu⁶⁶³ a přikryla je⁶⁶⁸ země, i zmizeli⁶⁶⁹ zprostřed sejití³⁶⁵. (34) A všichni Izráelovci⁶⁷⁰, kteří byli okolo nich, při jejich křiku⁶⁷¹ prchli, neboť říkali⁵⁸: Aby nás nemohla⁴¹ pohltit

země! (35) Ale z blízkosti⁸⁷ Hospodinovy vyšel⁴²⁶ oheň a strávil⁴⁷⁰ těch padesát a dvě stě mužů, předloživších⁷⁷ kouřidlo^{448 672}.

(36)^{67A} Hospodin k Mojžíšovi promluvil výrokem: (37) Řekni k Eleázárovi, synu Áróna, kněze, ať zprostřed⁶⁷⁴ požáru⁶⁷⁵ posbírá⁶⁷⁶ kadidelnice⁶³¹, a oheň daleko roztrus, neboť jsou⁵⁸ posvěceny – (38) kadidelnice⁶³¹ těchto, kteří²¹⁴ zhřešili proti svým duším, ať je zpracují na roztepané plechy, potah na oltář, neboť je přinášeli³⁸ blízko⁷⁷ k tváři Hospodinově, takže²⁸ jsou⁵⁸ posvěceny, i budou¹⁸ Isráelovým dětem⁷ za znamení. (39) Eleázár, kněz, tedy³⁵ vzal ty kadidelnice z mosazi⁶⁷⁷, jež ti spálení přinášeli^{58 77}, a roztepali je na potah na oltář, (40) připomínku Isráelovým dětem⁷, aby se nikdo¹⁸⁶ neoprávněný⁵⁶, jenž není ze semene Árónova, nepřibližoval¹⁷⁷ zakuřovat kouřidlem¹⁴⁸ před tvář Hospodinovu a nemusel⁴¹ pochodit^{163 678} jako Kórach a jako jeho sročen¹⁶ podle toho, co k němu Hospodin promluvil skrze¹⁶⁵ Mojžíše.

(41) Ale nazítří⁶⁷⁹ se jali, celé shromáždění⁶ Isráelových dětí⁷, na Mojžíše⁵⁵⁸ a na Áróna⁵⁵⁸ reptat výrokem: Vy jste ti, kdo²¹⁴ usmrtili⁶⁸⁰ lid Hospodinův! (42) A když proti Mojžíšovi⁵⁵⁸ a proti Árónovi⁵⁵⁸ bylo shromáždění⁶ svoláno^{25 308}, stalo se¹⁶³, že²⁸ se otočili⁵⁵⁵ ke stanu setkávání¹, a hle, přikryl jej oblak a ukázala se sláva⁵²⁷ Hospodinova; (43) a když přišel Mojžíš a Árón k průčelí²⁹⁴ stanu setkávání¹, (44) promluvil¹⁴² Hospodin k Mojžíšovi výrokem: (45) Pozdvihněte se zprostřed tohoto shromáždění⁶, ať s nimi za okamžik skončíte⁶⁴⁵! I padli na své tváře (46) a Mojžíš řekl k Árónovi: Vezmi kadidelnici⁶³¹ a dej na ni oheň z³⁰⁹ oltáře a naklad¹²⁷ kouřidla¹⁴⁸ a chvatem zanes ke shromáždění⁶ a učiní za ně⁶⁴ zadost¹⁹¹, neboť z přítomnosti tváře⁶⁸¹ Hospodinovy vyšlo⁴²⁶ rozhněvání⁶⁴⁶ – začala pohroma³²⁴. (47) Árón tedy³⁵ podle toho, co Mojžíš promluvil, vzal a rozběhl se doprostřed sejiti³⁶⁵, a hle, mezi lidem začala pohroma³²⁴; i dal kouřidlo^{148 682} a učinil za lid zadost¹⁹¹; (48) i stanul mezi mrtvými a mezi živými a pohromě^{575 683} bylo zabráněno. (49) Ale mrtvých při té pohromě^{575 683 684} bylo⁵⁸ čtrnáct tisíc a sedm set, mimo²⁸⁴ ty, kdo²¹⁴

zemřeli stran věci Kórachovy. (50) A když se Árón vrátil k Mojžíšovi, ke vchodu¹⁰¹ stanu setkávání¹, bylo¹⁴² pohromě^{575 683} zabráněno.

17 A Hospodin k Mojžíšovi promluvil výrokem: (2) Promluv k Isráelovým dětem⁷ a vezmi od⁸⁷ nich po holi⁶⁸⁵ na každý⁹ dům⁹ otce, ode⁸⁷ všech jejich náčelníků²⁴ podle domu^{9 10} jejich otců, dvanáct holí; jméno každého⁶⁸⁶ budeš¹⁸ psát na jeho hůl, (3) a na hůl Léviho budeš¹⁸ psát jméno Áróново, neboť bude jedna hůl na každou⁹ hlavu⁹ domu otců; (4) a uložíš^{18 687} je v stanu setkávání¹ před²⁹⁹ svědectvím, kam přicházím setkávat se¹ s vámi⁶⁸⁸; (5) i stane se¹⁶³, že muž, v němž nacházím⁶⁵⁸ zálibu⁶³⁰, – jeho hůl bude pučet; tak²⁸ chci⁴¹ zpřed sebe⁶⁵⁰ umlčet⁶⁸⁹ reptání⁶⁴ Isráelových dětí⁷, jež⁵⁵⁹ na vás⁵⁵⁸ reptají.

(6) Mojžíš tedy³⁵ k Isráelovým dětem⁷ promluvil a všichni jejich náčelníci²⁴ mu dali za každého náčelníka²⁴ po jedné holi⁶⁹⁰, podle domu^{9 10} jejich otců, dvanáct holí, a vprostřed jejich holí byla hůl Árónova; (7) a Mojžíš ty hole ve stanu svědectví uložil⁶⁸⁷ před tvář Hospodinovu (8) a nazítří⁶⁷⁹, když Mojžíš do stanu svědectví vstoupil, se stalo^{142 691}, že²⁸ hle, byla vypučela hůl Árónova za dům Léviho, ano, vyhnala pučky²⁵² a dala vykvést květu⁶⁹² a uzrát dala mandlím. (9) A Mojžíš všechny ty hole z přítomnosti tváře⁶⁸¹ Hospodinovy vynesl ke všem Isráelovým dětem⁷, i uviděli a vzali každý³³ svou hůl. (10) A Hospodin k Mojžíšovi řekl: Dej Árónovu hůl zase⁵⁰¹ před²⁹⁹ svědectví k opatrování⁶⁰ na znamení pro syny vzpurnosti, ať zpřed⁶⁵⁰ mne může^{41 693} ukončit⁶⁴⁵ jejich reptání⁶⁴, ať nemusejí⁴¹ pomřít. (11) A Mojžíš učinil podle toho, co mu Hospodin rozkázal, tak učinil.

(12) A Isráelovy děti⁷ k Mojžíšovi pronesly výrok: Hle, hyneme⁶⁹⁴, mizíme^{669 694} my všichni⁴⁷⁶, mizíme^{669 694}; (13) každý, kdo se vůbec přiblíží^{77 695} k obydlí⁴³ Hospodinovu, umírá – zdali je⁵⁸ s námi naprosto⁶⁹⁶ konec⁵⁷⁰?

18 A Hospodin řekl k Árónovi: Ty a tvoji synové a dům tvého otce ponese⁴⁵ pochybení^{1207 243} stran⁶⁹⁷ svatyně¹³ a ty a s tebou tvoji synové ponese⁴⁵ po-

chybení^{207 243} svého kněžství^{698 699}; (2) a i své bratry, větev²¹ Lévího, kmeni¹⁵³ tvého otce, nechávej přibližovat se^{77 700} s tebou, ať jsou k tobě připojováni⁷⁰¹ a obsluhují⁴⁷ tě, když²⁸ ty a s tebou tvoji synové *budete* při průčelí²⁹⁴ stanu svědectví; (3) i budou¹⁸ dbát⁵⁹ tvých nařízení^{60 81} a péče⁶⁰ o celý stan⁶¹, jen⁴⁰ k svatým předmětům^{208 702} a k oltáři se nesmějí⁴¹ přibližovat⁷⁷, ať nemusejí⁴¹ umírat i oni i vy. (4) Budou¹⁸ tedy³⁵ připojeni⁷⁰¹ k tobě a budou^{18 58} dbát⁵⁹ péče⁶⁰ o stan⁶¹ setkávání¹ stran vši služby⁸⁴ při stanu⁶¹, a neoprávněny⁵⁶ se k nim nesmí⁴¹ přiblížit⁷. (5) Budou^{18 58} tedy³⁵ dbát⁵⁹ péče⁶⁰ o svatyni^{61 104} a péče⁶⁰ o oltář⁶¹, ať již nad Izráelovými dětmi⁵⁵⁸ není⁵⁸ rozhněván¹⁹⁴⁶; (6) a já, hle, jsem vaše bratry, Léviůvce³⁶, vzal zprostřed Izráelových dětí⁷; vám jsou dáni darem pro Hospodina k sloužení⁸³ službou⁸⁴ při stanu⁶¹ setkávání¹, (7) a ty a s tebou tvoji synové se budete¹⁸ věnovat⁵⁹ svému kněžství⁶⁹⁸ při všech záležitostech⁷⁰³ oltáře a při *tom*, co je zevnitř vůči oponě⁷⁰⁴; tak²⁸ budete^{18 58} sloužit⁸³. Vaše kněžství⁶⁹⁸ vám dávám jako službu⁸⁴ daru⁷⁰⁵, a neoprávněny⁵⁶, jenž²¹⁴ se přiblíží⁷⁷, musí⁴¹ být usmrcen.

(8) A Hospodin k Árónovi promluvil: A já, hle, jsem tobě odevzdal péči⁶⁰ o mé oběti⁶¹ věnování¹⁹² při všech posvěcených věcech Izráelových dětí⁷; tobě jsem je dal *vzhledem* k pomazání, i tvým synům, za trvalý vyhrazený podíl^{366 706}. (9) Toto bude pro tebe²⁸¹ z nanejvýš svatého¹²³, od ohně⁷⁰⁷: všechny jejich přínosy^{77 708}, jako⁷⁰⁹ všechny jejich oběti daru¹⁵⁰ a jako⁷⁰⁹ všechny jejich oběti za hřích a jako⁷⁰⁹ všechny jejich oběti za provinění¹⁸¹, jež mi budou opakovaně přinášet⁷⁰; to¹⁷ bude nanejvýš svaté¹²³ tobě a tvým synům⁷¹. (10) Jako nanejvýš svaté^{123 712} to¹⁷ budeš¹⁸ jíst; bude¹⁸ to¹⁷ jíst každý mužského pohlaví; bude¹⁸ ti to svaté^{702 711}. (11) A toto *bude* pro tebe²⁸¹: oběť²⁵² věnování¹⁹² jejich darů i všechny oběti obracení²³⁰ od¹⁶⁹ Izráelových dětí⁷; dal jsem je tobě a s tebou tvým synům a tvým dcerám za trvalý vyhrazený podíl^{366 706}, každý čistý v tvém domě to¹⁷ smí⁴¹ jíst. (12) Vše nejlepší⁷¹³ z oleje⁷¹⁴ a vše nejlepší⁷¹³ z moštu a obilí z jejich první úrody⁷¹⁵, jež budou dávat Hospodinu – dal jsem je⁶⁴ tobě, (13) prvotiny⁴⁹¹ všeho,

co *bude* v jejich zemi, jež budou přinášet Hospodinu, to bude pro tebe²⁸¹, každý čistý v tvém domě to¹⁷ smí⁴¹ jíst. (14) Vše odevzdané⁷¹⁶ v Izráelovi bude pro tebe²⁸¹; (15) vše protrhující dělohu⁸⁸, *patřící* ke všemu masu, jež budou předkládat⁷⁷ Hospodinu, z lidí^{90 146} i z dobytka^{91 146}, bude pro tebe²⁸¹, ale⁴⁰ prvorozené lidí⁹⁰ musíš⁴¹ dát rádně⁷⁷ vykoupit⁷⁸, i prvorozené nečistého dobytka⁹¹ musíš⁴¹ dát vykoupit⁷⁸. (16) A částky výkupného⁷¹⁶ za ně^{61 306}: od věku¹² jednoho měsíce budeš¹⁸ dávat vykoupav⁷¹⁸ podle svého hodnocení^{120 719} pěti šekly¹¹⁸ stříbra podle šeklu^{118 120} svatyně¹⁰⁴, to¹⁷ je dvacet gér. (17) Ale⁴⁰ prvorozené skotu nebo prvorozené ovcí²⁵² nebo prvorozené koz²⁵² nebudeš⁴¹ dávat vykoupav⁷¹⁸, ta¹⁷ jsou svatá⁷⁰², jejich krev budeš¹⁸ vykrápět na⁷²⁰ oltář a jejich tuk budeš¹⁸ obracet v kouř²³⁴ jako ohnivou oběť k líbezne⁵⁸⁵ vůni Hospodinu (18) a jejich maso bude pro tebe²⁸¹, jako hruď obracení²³⁰ a jako pravé plece⁷²¹. (19) Všechny oběti věnování¹⁹² ze svatých věcí, jež budou Izráelovy děti⁷ věnovat⁵⁹¹ Hospodinu, jsem dal tobě a s tebou tvým synům a tvým dcerám za trvalý vyhrazený podíl^{366 706}, je to¹⁷ trvalá smlouva³⁶⁶ soli⁷²² před tváří Hospodinovou, tobě a s tebou tvému semeni.

(20) A Hospodin k Árónovi řekl: V jejich zemi nebudeš mít dědictví⁷²³, aniž se ti vprostřed nich bude dostávat¹⁶³ podíl; tvým podílem a tvým dědictvím⁷²⁴ vprostřed Izráelových dětí⁷ *budu* já. (21) A synům Lévího, hle, jsem za dědictví⁷²⁴ dal všechny desátky^{252 725} v Izráelovi za jejich službu⁸⁴, jíž oni slouží⁸³, službu⁸⁴ při stanu⁶¹ setkávání¹; (22) a Izráelovy děti⁷ se nadále nebudou smět⁴¹ přibližovat⁷⁷ ke stanu setkávání¹, aby tak na sebe uvalily hřích⁷²⁶ k smrti, (23) *nýbrž*²⁸ poslouží^{18 83} Léviůvec, on, službou⁸⁴ při stanu⁶¹ setkávání¹, a jejich⁷²⁷ nepravost^{207 728} ponесou^{18 45 243} oni⁷²⁹ – trvalé ustanovení^{336 366} po vašich pokoleních³⁶⁷, a nebudou vprostřed Izráelových dětí⁷ dědit⁷²³ dědictví^{724 730}, (24) neboť jsem Léviůvcům³⁶ za dědictví⁷²⁴ dal desátky^{252 725} Izráelových dětí⁷, jež v oběť věnování¹⁹² věnují⁵⁹¹ Hospodinu; proto jsem jim řekl: Nebudete vprostřed Izráelových dětí⁷ dědit⁷²³ dědictví^{724 730}.

(25)A Hospodin k Mojžíšovi promluvil výrokem: (26)A k Lévióvcům³⁶ budeš¹⁸ mluvit a říkat k nim: Kdykoli budete od⁸⁷ Izráelových dětí⁷ brát⁷³¹ desátek⁷²⁵, jež jsem vám od⁸⁷ nich za vaše dědictví⁷²⁴ dal, pak²⁸ z něho budete¹⁸ věnovat⁵⁹¹ Hospodinovu oběť věnování¹⁹², desátek⁷²⁵ z desátku⁷²⁵, (27) a vaše oběť věnování¹⁹² vám bude započítána⁷³² jako obilí z mlatu a jako plný výtěžek⁷³³ z lisu. (28) Tak i vy budete¹⁸ věnovat⁵⁹¹ Hospodinovu oběť věnování¹⁹² ze všech vašich desátků⁷²⁵, jež budete brát⁷³¹ od⁸⁷ Izráelových dětí⁷, totiž²⁸ budete¹⁸ z toho¹⁷ dávat Hospodinovu oběť věnování¹⁹² Árónovi, knězi. (29) Ze všech vašich darů budete¹⁸ každou Hospodinovu oběť věnování¹⁹² z toho¹⁷ vybírat⁵⁹¹ 734, ze všeho nejlepšího⁷¹³ z toho¹⁷, – posvěcený díl toho¹⁷. (30) I budeš¹⁸ k nim říkat: Když z toho¹⁷ budete vybírat⁵⁹¹ 734 nejlepší⁷¹³ z toho¹⁷ 735, bude to³⁵ Lévióvcům³⁶ započítáno⁷³² jako výnos⁷³⁶ mlatu a jako výnos⁷³⁶ lisu. (31) A jíst to¹⁷ smíte⁴¹ na kterémkoli²⁴⁹ místě³⁵³, vy i vaše domácnosti⁶⁶⁵, neboť to¹⁷ vám je mzdou za vaši službu⁸⁴ při stanu⁶¹ setkávání¹, (32) a neponesete⁴⁵ za to¹⁷ hřích²⁴³, když z toho¹⁷ budete vybírat⁵⁹¹ 734 nejlepší⁷¹³ z toho¹⁷ 735, a nebudete znesvěcovat posvěcených věcí Izráelových dětí⁷ a nebudete umírat.

19 A Hospodin k Mojžíšovi a k Árónovi promluvil výrokem: (2) Toto je ustanovení³³⁶ zákona²³⁶, jež Hospodin rozkázal výrokem: Promluv k Izráelovým dětem⁷, ať k tobě přivádějí⁴²² ryšavou krávu, bezvadnou²⁷¹, na níž není chyby, na níž nebylo vyloženo⁴⁸⁰ 737 jho⁷³⁸, (3) a musíte⁴¹ ji dát Eleázárovi, knězi, ať ji vyvede⁴²⁶ ven⁷⁵ vůči táboru⁵⁷ 176 a před jeho tváří se porazí¹⁸ 182 428, (4) a Eleázár, kněz, nabere¹⁸ svým prstem z její krve a sedmkrát z její krve nastříká¹⁸ naproti průčelí²⁹⁴ stanu setkávání¹; (5) a ta kráva se před jeho očima spálí¹⁸ 182 739, její kůže a její maso a její krev s jejimi lejnami¹⁸⁴ 252 se bude¹⁸ 182 spalovat⁷³⁹; (6) a kněz vezme¹⁸ dřevo cedru a yzop⁷⁴⁰ a červcový¹³⁶ šarlat¹²⁶, to²⁸ hodí¹⁸ doprostřed hoření⁶⁷⁵ té krávy⁷⁴¹. (7) A kněz opere¹⁸ svá roucha a vykoupe¹⁸ své maso ve vodě⁷⁴² a potom bude smět⁴¹ vstoupit do tábora⁵⁷, ale až do večera zůstane kněz nečistý⁷⁵⁹; (8) i ten, kdo²¹⁴ ji

spálil⁷⁴³, musí⁴¹ oprat svá roucha ve vodě a vykoupe¹⁸ své maso ve vodě⁷⁴² a zůstane až do večera nečistý⁷⁵⁹. (9) A popel⁷⁴⁴ té krávy někdo¹⁸⁶ čistý smete¹⁸ 420 745 a uloží¹⁸ 687 zevně vůči táboru⁵⁷ 176 na čistém místě³⁵³, i zůstane¹⁶³ pro shromáždění⁶ Izráelových dětí⁷ k uchování⁶⁰ na vodu⁷⁴⁶ proti poskvrnění⁶¹ 747, je to¹⁷ oběť za hřích⁷⁴⁸. (10) A ten, kdo²¹⁴ popel⁷⁴⁴ té krávy smetl⁷⁴³ 745, opere¹⁸ svá roucha a zůstane až do večera nečistý⁷⁵⁹. To²⁸ se stane¹⁸ 163 Izráelovým dětem⁷ i cizinci³⁴⁸, jenž²¹⁴ bude pobývat³⁴⁷ vprostřed nich, trvalým ustanovením²²¹ 336 366.

(11) Ten, kdo²¹⁴ mezi všemi lidskými bytostmi⁷⁴⁹ sáhne⁷⁵⁰ na⁶⁵¹ mrtvého, ten²⁸ 751 zůstane po sedm dní nečistý⁷⁵⁹; (12) on si jí⁷⁵² bude vykonávat¹⁸ očišťování³²⁷ 753 v třetí den – a v sedmý den – bude čist, ale neočistí-li se³²⁷ 753 v třetí den a v sedmý den, nebude čist. (13) Každý, kdo²¹⁴ sáhne na⁶⁵¹ mrtvého ze všech lidských bytostí¹⁴⁶ 749, jenž musel⁴¹ umřít, a nebudě se očišťovat³²⁷ 753, znečistí obydlí⁴³ Hospodinovo, i bude¹⁸ ona duše vytažena³⁴⁴ z Izráele, neboť na něho nebyla vykropena⁷²⁰ voda proti poskvrnění⁶¹ 747 – je nečistý, ještě je jeho nečistota²¹⁵ na něm. (14) Takovýto²² je zákon²³⁶: Kdykoli člověk ve stanu bude umírat, bude každý, kdo²¹⁴ do toho stanu vstoupí a každý, kdo v tom stanu bude, po sedm dní nečistý⁷⁵⁹; (15) a každá otevřená nádoba²⁰⁸ 209, na níž není ovázení tkanicí, ona se stane¹⁶³ nečistou; (16) a každý, kdo na volném poli⁷⁵⁴ bude sahat na⁶⁵¹ probodeného mečem nebo na⁶⁵¹ zemřelého⁷⁵⁵ nebo na⁶⁵¹ kosti²⁵² člověka nebo na⁶⁵¹ hrob, bude nečistý⁷⁵⁹ po sedm dní; (17) pak²⁸ pro toho nečistého vezmou¹⁸ z prachu²¹¹ od spálení⁶⁷⁵ té oběti za hřích, a na něj se do nádoby²⁰⁸ 209 dá¹⁸ 182 živá⁷⁵⁶ voda (18) a někdo¹⁸⁶ čistý vezme¹⁸ yzop⁷⁴⁰, ten²⁸ v té vodě namočí¹⁸ a nastříká⁴²⁸ na ten stan a na všechna zařízení²⁰⁸ a na osoby⁷⁵⁷, jež se tam vyskytnou¹⁶³, a na toho, jenž²¹⁴ sáhl na⁶⁵¹ kosti²⁵² nebo na⁶⁵¹ probodeného nebo na⁶⁵¹ zemřelého⁷⁵⁵ nebo na⁶⁵¹ hrob; (19) ten čistý tedy³⁵ na nečistého v třetí den a v sedmý den nastříká¹⁸ a v sedmý den ho očistí³²⁷ 753, i opere¹⁸ svá roucha a vykoupe se¹⁸ ve vodě⁷⁴² a navečer se stane čistým. (20) A ten¹⁸⁶, kdo se znečišťuje a nedává se

očistit^{327 753}, pak²⁸ ta duše bude¹⁸ zprostřed sejití³⁶⁵ vytača³⁴⁴, neboť svatyní¹¹³ Hospodinovu znečistí, voda *proti* poskvrnění^{61 747} na něho nebyla vykropena⁷²⁰, on je nečistý. (21) To²⁸ se vám stane^{18 163} trvalým ustanovením^{221 336 366}. A *ten* nastříkavší vodou *proti* poskvrnění^{61 747} musí⁴¹ oprat svá roucha, a ten, *kdo*²¹⁴ na vodu⁵⁸ *proti* poskvrnění^{61 747} sáhne^{651 743}, bude až do večera nečistý⁷⁵⁹, (22) a vše, nač nečistý bude sahat⁶⁵¹, bude nečisté, a osoba⁷⁵⁷, jež²¹⁴ bude dotčena⁶⁵¹, bude až do večera nečistá⁷⁵⁹.

20 A Isráelovy děti⁷, celé shromáždění⁶, přišly v prvním měsíci v pustinu Cín a lid zůstal v Kádéši; a tam Mirjám umřela a tam byla pohřbena.

(2) A pro shromáždění⁶ se nedostalo¹⁶³ vody, i sběhlí^{625 760} se na Mojžíše⁵⁵⁸ a na Áróna⁵⁵⁸ (3) a s Mojžíšem se lid jal vadit, i pronesli výrok: *Ach*, kéž bychom byli⁷⁶¹ zhylni při zhytní našich bratrů před tváří Hospodinovou! (4) A proč jste sejití³⁶⁵ Hospodinovo zavedli do této pustiny, abychom tam pomřeli⁷⁶² my i naše zvířectvo? (5) A proč jste nás vytáhli⁴⁸⁰ z Egypta k zavedení nás k tomuto zlému místu³⁵³ – ne místu³⁵³ setby a fíkovníků²⁵² a vinné révy a granátovníků²⁵²; *ani* vody k pití není! (6) I přišel Mojžíš a Árón od tváře sejití³⁶⁵ ke vchodu¹⁰¹ stanu setkávání¹ a padli na své tváře; a ukázala se jim sláva⁵²⁷ Hospodinova, (7) a Hospodin k Mojžíšovi promluvil výrokem: (8) Vezmi hůl a svolaj²⁵ shromáždění⁶, ty i Árón, tvůj bratr, a promluvej před jejich očima ke skalisku⁷⁶³, ať dá svou vodu, takže²⁸ jim vodu ze skaliska⁷⁶³ budeš moci⁴¹ vyvést⁴²⁶ a napojit shromáždění⁶ i jejich zvířectvo. (9) Mojžíš tedy³⁵ z přítomnosti tváře⁶⁸¹ Hospodinovy podle *toho*, co mu rozkázal, vzal hůl (10) a svolali²⁵, Mojžíš a Árón, sejití³⁶⁵ k stěně⁷⁶⁴ skaliska^{763 765} a řekl jim: Nuže³⁸⁰ poslyšte, neposlušní⁷⁶⁶: Zda vám z tohoto skaliska⁷⁶³ budeme moci⁴¹ vyvést⁴²⁶ vodu? (11) A Mojžíš zvedl svou ruku a udeřil⁸⁹ v skalisko⁷⁶³ svou holí, dvakrát, i vyšlo mnoho vody a napilo se shromáždění⁶ i jejich zvířectvo. (12) Ale Hospodin k Mojžíšovi a k Árónovi řekl: Protože jste ve mne neprojevili důvěru⁵²⁸ k posvěcení⁷⁶⁷ mne v očích Isráelových

děti⁷, proto nebudete smět⁴¹ uvést toto sejití³⁶⁵ do země, již jsem jim dal. (13) Toto⁷⁶⁸ jsou vody rozvaděnosti, již⁷⁶⁹ se Isráelovy děti⁷ povadily s Hospodinem, ale projevil se v nich⁷⁷⁰ jako Svatý⁷⁷¹.

(14) A Mojžíš z Kádéše vyslal posly⁷⁷² ke králi Edóma: Takto řekl tvůj bratr Isráel: Ty znáš⁵⁸ všechny útrapy²⁵², jež nás postihly⁶⁰⁸, (15) jak²⁸ naši otcové sestoupili do Egypta, i bydleli jsme⁵⁸ v Egyptě *po* mnoho dní, ale Egypťané ubližovali⁵⁸ nám i našim otcům⁷⁷³, (16) když jsme však³⁵ křičeli k Hospodinu, vyslyšel⁴² náš hlas; i vyslal anděla⁷⁷² a z Egypta nás vyvedl⁴²⁶, a hle, my *jme* v Kádéši, měšťe *na* pokraji⁷⁷⁴ tvého území⁷⁷⁵ – (17) nechť, prosím³⁸⁰, smíme⁴¹ projít tvou zemí! Nebudeme procházet poli²⁵² ani vinicemi²⁵² a nebudeme pít vody ze studní²⁵²; půjdeme cestou krále⁷⁷⁶, nebudeme odbočovat⁸⁰⁶ *napravo ani nalevo*, dokud tvým územím⁷⁷⁵ budeme procházet. (18) Ale Edóm k němu řekl: Nesmíš⁴¹ mnou⁷⁷⁷ procházet, abych ti nemusel⁴¹ vytáhnout⁴²⁶ vstříc s mečem⁷⁷⁸. (19) A Isráelovy děti⁷ k němu řekly: Budeme vystupovat⁴⁸⁰ silnicí⁷⁷⁹, a budeme-li pít z tvé vody, já a můj dobytek⁷⁸⁰, pak²⁸ za ni budu platit⁷⁸¹, jen – nic více⁷⁸² – nechť svýma nohama smím⁴¹ projít. (20) I řekl: Nesmíš⁴¹ projít! A Edóm mu vytáhl⁴²⁶ vstříc s početným⁷⁸³ lidem⁷⁷⁸ a se silnou rukou⁷⁷⁸. (21) Tak²⁸ Edóm odmítl nechat Isráele⁸¹⁶ projít svým územím⁷⁷⁵ a Isráel zpřed⁶⁵⁰ něho odbočil⁸⁰⁶.

(22) Dali se tedy³⁵ na cestu⁵⁰ z Kádéše a přišli – Isráelovy děti⁷, celé shromáždění⁶ – *pod* horu Hór; (23) a Hospodin u hory⁷⁸⁴ Hóru, na pomezí⁷⁷⁵ země Edóma, k Mojžíšovi a k Árónovi pronesl výrok: (24) Árón musí⁴¹ být připojen⁴²⁰ k svému lidu³⁴⁵, neboť nesmíš⁴¹ vstoupit do země, již jsem dal Isráelovým dětem⁷, za *to*, že jste se u⁷⁸⁵ vod rozvaděnosti⁷⁶⁹ stali neposlušnými^{766 983} mých úst. (25) Vezmi Áróna a Eleázára, jeho syna, a vyved⁴⁸⁰ je na horu Hór (26) a Árónovi stáhní jeho roucha a obleč jimi Eleázára, jeho syna, a Árón bude připojován⁴²⁰ ..., neboť²⁸ tam umře. (27) Mojžíš tedy³⁵ učinil podle *toho*, co mu Hospodin rozkázal, a vyvedl⁴⁸⁰ je před očima celého shromáždění⁶ na horu

Hór, (28) a Mojžíš stáhl Árónovi jeho roucha a oblékl jimi Eleázára, jeho syna, a Árón tam na temeni⁵⁷⁸ hory Hóru umřel; a Mojžíš a Eleázár z té hory sestoupili; (29) a viděli⁵⁸, celé shromáždění⁶, že Árón zesnul, i jali se oplakávat Áróna, všechen dům Izráelův, na třicet dní.

21 A když Kenaan⁵⁰⁶, král Aradu⁷⁸⁶, obývající Negev⁴⁸¹, uslyšel, že cestou Athárim⁷⁸⁷ přichází Izráel, jal se proti Izráelovi bojovat⁷⁸⁸ a zajal z něho zajatce⁸¹. (2) A Izráel slíbil²⁴⁵ Hospodinu slib, výrokem: Chceš⁴¹-li vpravdě⁷⁸⁹ tento lid dát v mou ruku, pak²⁸ budu jejich města činit odevzdanými^{776 790}. (3) A Hospodin vyslyšel⁷⁹¹ hlas Izráelův a Kenaan⁵⁰⁶ vydal, i učinili je a jejich města odevzdanými^{776 790} a jméno toho místa³⁵³ nazvali Chormá⁵⁸².

(4) A od hory Hóru se k obejtí⁷⁹² země Edóma vypravili⁵⁰ cestou k moři⁶¹ Rákosí⁵⁵⁷; a duše lidu po cestě zmalomyslněla⁷⁹³, (5) i jal se lid mluvit proti Bohu a proti Mojžíšovi: Proč jste nás z Egypta vytáhli⁴⁸⁰ k smrti v pustině? Vždyť není chleba a není vody, a v tom mizerném⁷⁹⁴ chlebě se naši duši zhnusilo. (6) A Hospodin proti lidu vypustil⁷⁷² hady, pálivce⁷⁹⁵; ti²⁸ lid štípali⁵⁸, takže²⁸ mnoho lidu z Izráele pomřelo; (7) a lid přišel k Mojžíšovi, i řekl: Zřehšili jsme, že jsme mluvili⁵⁸ proti Hospodinu a proti tobě; modli⁷⁹⁶ se k Hospodinu, ať ty hady²⁵² od⁶⁵⁰ nás odnímá. Mojžíš se tedy³⁵ jal za lid modlit⁷⁹⁶ (8) a Hospodin k Mojžíšovi řekl: Zhotov²⁵⁰ si pálivce^{306 795} a nasad¹²⁷ jej na žerd⁷⁹⁷, i stane se⁶³, že kdokoli²⁴⁹ uštípnutý, uvidí-li jej, zůstane¹⁴² naživu¹⁵⁶. (9) Mojžíš tedy³⁵ zhotovil²⁵⁰ hada z mosazi⁶⁷⁷ a nasadil¹²⁷ jej na žerd⁷⁹⁷; a uštípl-li někoho¹⁸⁶ had a on pohledl na toho hada z mosazi⁶⁷⁷, stalo se¹⁶³, že²⁸ zůstal naživu¹⁵⁶.

(10) A Izráelovy děti⁷ se daly na cestu⁵⁰ a uložili se⁴⁸ v Óvóth; (11) a z Óvóth se dali na cestu⁵⁰ a uložili se⁴⁸ v Ijjé-Avárim¹⁰⁸⁹, v pustině, jež je směrem k Móávu^{798 799 800} od vzházení¹¹² slunce; (12) odtamtud se dali na cestu⁵⁰ a uložili se⁴⁸ v údolí⁸⁰¹ Zeredu; (13) odtamtud se dali na cestu⁵⁰ a uložili se⁴⁸ z druhé strany⁸⁰² Arnónu, který je v pustině, jež²¹⁴ vychází z území⁷⁷⁵ Emóriho⁵⁰⁶, neboť Arnón je pomezí⁷⁷⁵ Mó-

áva⁷⁹⁹, mezi Móávem⁷⁹⁹ a mezi Emóriím⁵⁰⁶. (14) Proto se v knize bojů³⁶⁸ Hospodinových praví:

...Váhéva⁸⁰³ v Súfě; a potůčky⁸⁰¹

Arnónu (15) a proud⁸⁰⁴ potoků^{801 805}, jež se sklání^{58 806} k sídlišti⁸⁰⁷ Áru a naráží⁵⁸ na pomezí⁷⁷⁵ Móáva⁷⁹⁹.

(16) A odtamtud k Beúru⁸⁰⁸; to¹⁷ je ta studna, o níž³⁷⁸ Hospodin k Mojžíšovi řekl: Shromážď⁴²⁰ lid a dám jim vodu.

(17) Tehdy Izráel zpíval tuto píseň:

Výstup⁴⁸⁰, studně, ozývejte se jí⁸⁰⁹;

(18) studna - vykopali jí vůdcové⁸¹⁰, vyhloubili jí velmožové⁸¹¹ lidu holi zákonodárce^{812 813}, svými berlami⁸¹⁴.

A z pustiny do Mattany (19) a z Mattany do Nachalíela a z Nachalíela do Bámóth (20) a z Bámóth do průrvy⁸¹⁵, jež je na polích²⁵² Móáva⁷⁹⁹, k temeni⁵⁷⁸ Pisgy; ta²⁸ shlíží⁵⁸ směrem k poušti^{798 908}.

(21) A Izráel vyslal posly⁷⁷² k Síchónovi, králi Emóriho⁵⁰⁶, s výrokem: (22) Necht smím⁴¹ projít tvou zemí; nebudeme obočovat⁸⁰⁶ do polí²⁵² a do vinic²⁵², nebudeme pít vody ze studní²⁵², cestou krále⁷⁷⁶ půjdeme, dokud budeme procházet tvým územím⁷⁷⁵. (23) Ale Síchón Izráele svým územím⁷⁷⁵ projít nenechal⁸¹⁶, nýbrž²⁸ shromáždil⁴²⁰ Síchón všechen svůj lid a vytáhl⁴²⁶ vstříc Izráelovi do pustiny; i přišel do Jáhace a jal se proti Izráelovi bojovat⁷⁸⁸, (24) Izráel ho však³⁵ porazil⁸⁹ ostrím⁸¹⁷ meče a zmocnil se⁵¹⁰ jeho země od Arnónu po Jabbók, po syny Ammónovy⁸⁰⁰, neboť pomezí⁷⁷⁵ synů Ammónových bylo pevné. (25) Izráel tedy³⁵ zabral všechna tato města a ve všech městech Emóriho⁵⁰⁶ se Izráel usídlil, v Chešbónu a ve všech jeho osadách⁸¹⁸, (26) neboť Chešbón, to¹⁷ bylo město Síchóna, krále Emóriho⁵⁰⁶, a on byl bojoval^{58 788} proti největšímu²⁶⁹ králi Móáva⁷⁹⁹ a všechnu zemi až po Arnón z jeho ruky vzal. (27) Proto skladatelé přísloví^{64 819} říkají:

Přijďte do Chešbónu, necht je budováno¹⁸ a upevňuje se¹⁸ město Síchónovo,

(28) neboť z Chešbónu vyšel oheň, z hradiště⁸²⁰ Síchónova plamen; strávil⁴⁷⁰ Ár Móávovo⁷⁹⁹, pány⁸²¹ výšin Arnónu.

(29) Běda ti, Móáve⁷⁹⁹, jsi³⁸ zahuben^{669 694}, lide Kemóšův⁸²²! Jeho syny, utečence⁸²³, a jeho dcery vydalí⁸²⁴ v zajetí králi Emórího⁵⁰⁶, Síchónovi!

(30) I jali jsme se je ostřelovat⁸²⁵ – zahuben je^{669 694} Češbón až po Dívón – a řídat až po Nófach, jenž je⁸²⁶ až po Médvu.

(31) Izráel se tedy³⁵ usídlil v zemi Emórího⁵⁰⁶; (32) a Mojžíš dal skrze posly⁸²⁷ proslídit Jaezér; i dobyli jeho osad⁸¹⁸ a vypudili⁸²⁸ Emórího⁵⁰⁶, jenž tam byl.

(33) A otočili se⁵⁵⁵ a vystoupili⁴⁸⁰ cestou k Bášanu⁶¹; a Óg, král Bášanu, jim vytáhl⁴²⁶ vstříc, on i všechen jeho lid, k boji³⁶⁸ do Edrei. (34) A Hospodin k Mojžíšovi řekl: Nemusíš⁴¹ se ho bát, neboť jsem dal v tvou ruku jeho i všechen jeho lid i jeho zemi, i učiníš¹⁸ mu³¹⁹ podle toho, co jsi učinil Síchónovi, králi³¹⁹ Emórího⁵⁰⁶, jenž bydlel v Češbónu. (35) Jeho tedy³⁵ i jeho syny a všechen jeho lid pobili⁸⁹, takže⁸²⁹ mu nezanechali přeživšího⁸³⁰, a zmocnili se⁵¹⁰ jeho země.

22 A Izráelovy děti⁷ se daly na cestu⁵⁰ a uložili se⁴⁸ na stepích⁸³¹ Móáva^{799 832} z druhé strany⁸⁰² vůči Jordánu¹⁷⁶ – od Jericha⁸³³.

(2) A vše, co Izráel učinil Emórímu^{319 506}, se dověděl⁴⁸³ Bálák, syn Cippórův; (3) a Móáv⁷⁹⁹ dostal z⁸³⁴ toho lidu veliký strach⁸³⁵, neboť on byl mnohý a Móáv⁷⁹⁹ ze⁸³⁴ synů Izráelových pocítil hrůzu⁸³⁶. (4) Řekl tedy³⁵ Móáv⁷⁹⁹ ke starším Midjánu: Tato smečka³⁶⁵ nyní bude spásat⁸³⁷ vše v našem okolí⁴⁴¹ jako skot²⁹³ spásá⁸³⁷ zeleň pole. A Bálák, syn Cippórův, byl v oné době králem Móáva^{65 799}; (5) i vyslal posly⁷⁷² k Bileámovi, synu Beórovu, do Pethóru, jenž je v řeky⁸³⁸ v zemi⁶¹ dětí jeho lidu, povolat ho⁶³⁹ výrokem: Hle, z Egypta vyšel⁴²⁶ lid, hle, zahalil vzhled⁴⁰¹ země, a on bydlí naproti mně. (6) Nyní tedy³⁵ pojd', prosím³⁸⁰, prokej mi tento lid, neboť on je nade mne⁴⁵⁷ mocnější⁵³⁰; snad se mi bude dařit⁸³⁹, že na něj budu moci⁴¹ udeřit a vyhnat jej ze země, neboť vím⁵⁸; komu žehnáš, je pozeňnaný, a koho proklínáš, bude prokletým. (7) Starší Móáva⁷⁹⁹ a starší Midjánu tedy³⁵ odešli,

a většebně⁸⁴⁰ v jejich ruce, a přišli k Bileámovi a promluvili k němu slova Bálákova; (8) i řekl k nim: Přenocujzte zde této noci a budu vám moci⁴¹ odevzdat⁸⁴¹ slovo podle toho, co ke mně bude mluvit Hospodin. Hodnostáři⁸¹⁰ Móáva⁷⁹⁹ tedy u Bileáma zůstali.

(9) A k Bileámovi přišel Bůh a řekl: Kdo jsou tito muži u tebe? (10) A Bileám řekl k Bohu: Vzkázal mi⁸⁴² Bálák, syn Cippórův, král Móáva⁷⁹⁹: (11) Hle, lid, jenž²¹⁴ vyšel⁴²⁶ z Egypta, i zahalil vzhled⁴⁰¹ země; nyní tedy³⁵ pojd', zlořeč mu pro mne, snad budu moci proti němu bojovat⁷⁸⁸ a vyhnat jej. (12) A Bůh k Bileámovi řekl: Nesmíš⁴¹ s nimi jít, nesmíš⁴¹ ten lid proklínat, neboť on je pozeňnaný. (13) A když Bileám za jitra vstal, řekl¹⁴² k Bálákovým hodnostářům⁸¹⁰: Jděte do vaší země, neboť Hospodin odmítl povolit⁸⁴³ mi jít s vámi. (14) A hodnostáři⁸¹⁰ Móáva⁷⁹⁹ vstali, a když přišli k Bálákovi, řekli¹⁴²: Bileám odmítl s námi jít.

(15) Bálák tedy³⁵ ještě znova vyslal⁴³¹ hodnostářů⁸¹⁰ více a váženějších⁸⁴⁸ nad tyto⁴⁵⁷; (16) a když přišli k Bileámovi, řekli¹⁴² mu: Takto řekl Bálák, syn Cippórův: Nerač se⁸⁴⁴ dát odradit⁸⁴⁵ od cesty⁸⁴⁶ ke mně, (17) neboť tě chci⁴¹ poctit velikou⁸⁴⁷ ctí⁸⁴⁸ a učinit vše, co ke mně budeš říkat, pojd' tedy³⁵, prosím³⁸⁰, zlořeč pro mne tomuto lidu! (18) A Bileám odpověděl a řekl k Bálákovým služebníkům: Byť mi dával Bálák svůj dům plný⁸⁴⁹ stříbra a zlata, nemohl bych přestoupit⁸⁵⁰ příkaz⁹³ Hospodina, mého Boha, učiněním malé nebo veliké věci. (19) Nyní však³⁵ zde, prosím³⁸⁰, i vy tuto noc zůstaňte, než²⁸ budu vědět, co se mnou Hospodin nadále bude mluvit⁴³¹. (20) A v noci Bůh k Bileámovi přišel a řekl mu: Přišli-li tě ti muži povolat⁶³⁹, vstaň, jdi s nimi, ale jen to slovo, jež k tobě budu mluvit, smíš⁴¹ uskutečnit^{250 851}. (21) Když tedy³⁵ Bileám za jitra vstal, osedlal¹⁴² svou oslici a odebral se s hodnostáři⁸¹⁰ Móávými⁷⁹⁹; (22) ale že se on odebral, vzplál³⁹¹ Boží hněv a v cestu se mu jako protivník⁸⁵² postavil Hospodinův Anděl⁷⁷², když²⁸ on jel na své oslici a s ním dva jeho sluhové⁴³³. (23) A když oslice uviděla Hospodinova Anděla⁷⁷², postavivšího se v cestu, a v jeho

ruce vytasený jeho meč, uhnula^{142 806} oslice z cesty a šla v pole; a Bileám se jal oslici bít⁸⁹, aby jí pohnul^{806 853} na cestu. (24) A Hospodinův Anděl⁷⁷² stanul v úvoze mezi vinicemi⁶¹ – zídka odtud a zídka odtud – (25) a když oslice Hospodinova Anděla⁷⁷² uviděla, přitiskla se¹⁴² ke stěně a k té stěně přitiskla Bileámovu nohu; i jal se jí opět bít^{89 431}. (26) A Hospodinův Anděl⁷⁷² opět přešel⁴³¹ a stanul na úzkém místě³⁵³, kde nebylo cesty k uhnutí⁸⁰⁶ napravo ani nalevo; (27) a když oslice Hospodinova Anděla⁷⁷² uviděla, lehla^{142 854} pod Bileámem; i vzplál³⁹¹ Bileámův hněv a jal se jí bít⁸⁹ holí. (28) A Hospodin otevřel ústa oslice, i řekla Bileámovi: Co jsem ti provedla²⁵⁰, že jsi mě zbil⁸⁹, nyní⁸⁵⁵ třikrát⁸⁵⁶? (29) A Bileám řekl oslici: Vždyť si se mnou zahráváš^{857 858}! Kdyby tak byl v mé ruce meč, to⁸⁵⁹ bych tě hned⁸⁶⁰ zabil! (30) A oslice k Bileámovi řekla: Zda nejsem já tvá oslice, takže na mně jezdíš⁸⁵⁷ od počátku tvého bytí⁸⁶¹ po tento den? Zda jsem kdy⁸⁶² byla zvyklá⁸⁶³ činit ti takto? I řekl: Ne.

(31) A Hospodin odkryl oči Bileámovy, takže²⁸ uviděl Hospodinova Anděla⁷⁷², postavivšího se v cestu, a v jeho ruce vytasený jeho meč; i schýlil hlavu⁸⁶⁴ a sklonil se na svůj obličej⁸⁶⁵; (32) a Hospodinův Anděl⁷⁷² k němu řekl: Nač jsi svou oslici zbil⁸⁹, nyní⁸⁵⁵ třikrát⁸⁵⁶? Hle, já jsem vyšel jako protivník⁸⁵², neboť tato cesta je zvrácená⁸⁶⁶, proti mně; (33) a ta oslice mě uviděla a *vzhledem* k mé přítomnosti^{867 868} uhnula⁸⁰⁶, nyní⁸⁵⁵ třikrát⁸⁵⁶, kdyby nebyla před mou tváří¹⁹⁷ uhnula⁸⁰⁶, to⁸⁵⁹ bych byl hned⁸⁶⁰ zabil zase já tebe⁸⁶⁹ a ji bych byl nechal naživu. (34) A Bileám k Hospodinovu Andělu⁷⁷² řekl: Zhřešil jsem, neboť jsem nevěděl¹⁵⁸, že ses mi ty postavil vstříc v cestu; nyní se tedy³⁵, je-li to v tvých očích zlé, budu vracet domů⁸⁷⁰. (35) A Hospodinův Anděl⁷⁷² k Bileámovi řekl: Jdi s těmi muži, jediné však³⁵ to slovo, jež k tobě budu mluvit, smíš⁴¹ promluvit. Bileám se tedy³⁵ odebral s Bálákovými hodnostáři⁸¹⁰.

(36) A když Bálák uslyšel, že přišel Bileám, vyšel^{142 426} mu vstříc do Móávova⁷⁹⁹ města, jež je na území⁷⁷⁵ Arnónu, jenž je na okraji⁷⁷⁴ území⁷⁷⁵. (37) A Bálák k Bileámovi

řekl: Zda jsem k tobě naléhavě⁸⁷¹ neposlal povolát tě⁶³⁹? Proč ses neodbral ke mně? Zda tě nemohu správně poctit⁸⁴⁸? (38) A Bileám k Bálákovi řekl: Hle, přišel jsem k tobě – zda nyní budu vůbec⁸⁷¹ moci cokoli promluvit? Musím⁴¹ promluvit to slovo, jež Bůh bude vkládat¹²⁷ v má ústa. (39) A Bileám se odebral s Bálákem a přišli do hradisti⁸²⁰ Chucóth; (40) a Bálák obětoval skot a drobný dobytek a napsílal Bileámovi a hodnostářům⁸¹⁰.

(41) A za jitra se stalo¹⁶³, že²⁸ Bálák vzal Bileáma a vyvedl⁴⁸⁰ ho na výšiny¹⁰⁹⁵ Baalovy⁸⁷², a odtamtud uviděl okraj⁷⁷⁴ lidu⁸⁷³.

23 A Bileám řekl k Bálákovi: Zbuduj mi zde sedm oltářů a připrav mi zde sedm býků a sedm beranů. (2) A Bálák učinil podle toho, co Bileám promluvil, a obětoval⁸⁷⁴ Bálák a Bileám na každém oltáři býka a berana. (3) A Bileám Bálákovi řekl: Postav se ke své vzestupné oběti²⁶³, já²⁸ odcházím – snad tam bude⁸⁷⁵ Hospodin, takže mě potká⁸⁷⁶, a cokoli⁸⁷⁷ mi bude ukazovat, to²⁸ ti oznámím⁴³⁴. A odešel na holý pahorek (4) a Bůh se k Bileámovi dostavil⁸⁷⁵; ten²⁸ k němu řekl: Zřídil⁸⁷⁸ jsem sedm oltářů a na každém oltáři jsem obětoval⁸⁷⁴ býka a berana. (5) A Hospodin v Bileáмова ústa vložil¹²⁷ slovo a řekl: Vrať se k Bálákovi a budeš¹⁸ mluvit takto. (6) Vrátil se tedy k němu, a hle, u své vzestupné oběti²⁶³ stál⁸⁷⁹ on a všichni hodnostáři⁸¹⁰ Móávovi⁷⁹⁹; (7) i ujal⁸⁸⁰ se své⁸⁸¹ průpovědi^{819 882} a řekl:

Z Árámu⁸⁸³ mě vedl Bálák, král

Móávův⁷⁹⁹, z hor východu:

Pojď, proklej mi Jákóba, ano, pojď, uřkni⁸⁸⁴ Izráele!

(8) Co mohou⁴¹ zlořečít? Bůh nezlořečí⁵⁸¹! A co mohou⁴¹ uřknout⁸⁸⁴? Hospodin neuřkne!⁸⁸⁴

(9) Vždyť jej vidím z temene⁵⁷⁸ skal, ano, pozoruj jej z pahrbků: Hle, lid –

pobývá³⁵⁴ o samotě⁴¹⁵ a mezi národy se nepočítá!

(10) Kdo vyčíslí⁸⁸⁵ prach²¹¹ Jákóbuův aneb čtvrtinu počtu Izráele?

Kéž má duše bude¹⁸ umírat smrtí upřímných⁸⁸⁶

a kéž má budoucnost⁸⁸⁷ bude¹⁸ taková jako jeho⁸⁸⁸!

(11)A Bálák k Bileámovi řekl: Co jsi mi provedl²⁵⁰? Vzal jsem tě k zlořečení mým nepřátelům, a hle – žehnáš a⁸⁸⁹ žehnáš! (12)I odpověděl a řekl: Zda nemám⁴¹ při mluvení dbát⁵⁹ toho, co Hospodin vložil¹²⁷ v má ústa? (13)A Bálák k němu řekl: Pojď, prosím³⁸⁰, se mnou na jiné⁵⁵⁰ místo³⁵³, odkud jej budeš vidět – jediné jeho okraj⁷⁷⁴ budeš vidět a všechen jej⁴⁷⁶ vidět nebudeš, a zlořeč mu pro mne odtamtud. (14)Vzal ho tedy³⁵ na pole hlídačů⁸⁹⁰, na témě⁵⁷⁸ Pisgy, a zbuďoval sedm oltářů a na každém oltáři obětoval⁸⁷⁴ býka a berana. (15)A on k Bálákovi řekl: Postav se sem ke své vzestupné oběti²⁶³ a já se ubírám⁸⁷⁵ sem⁸⁹¹. (16)A k Bileámovi se dostavil⁸⁷⁵ Hospodin a vložil¹²⁷ slovo v jeho ústa a řekl: Vrať se k Bálákovi, ať mluvíš takto. (17)Vrátil se tedy³⁵ k němu, a hle, stál u své vzestupné oběti²⁶³⁸⁷⁹ a s ním hodnostáři⁸¹⁰ Móáoví⁷⁹⁹. A Bálák mu řekl: Co promluvil Hospodin? (18)I ujal se⁸⁸⁰ své⁸⁸¹ průpovědi⁸¹⁹⁸⁸² a řekl:

Vstaň, Báláku, a slyš a obrať ke mně uší⁵⁶¹, synu Cipporův!

(19)BůH není člověk¹⁸⁶, aby lhal, ani syn člověka⁸⁹², aby se kál⁸⁹³;

zda on řekl a nebude činit, a promluvil a nebude uskutečňovat⁸⁹⁴?

(20)Hle, žehnáni jsem převzal⁸⁹⁵; on²⁸ poželhal, i nemohu⁴¹ to zvrátit⁸⁹⁶.

(21)Nespátrí se¹⁸² v Jákóbovi ohavnost⁸⁹⁷ a neuvidí se¹⁸² v Izráělovi námaha⁸⁹⁸,

je s ním Hospodin, jeho BůH, a v něm je jásavý pokřik³⁶³⁸⁹⁹ krále.

(22)BůH, vyvedší⁴²⁶ je z Egypta, je mu jako by rohy⁹⁰⁰⁹⁰¹ reéma⁹⁰².

(23)Neboť není hádání³⁰⁶⁹⁰³ proti Jákóbovi ani věšty⁸⁴⁰ proti Izráělovi;

za⁹⁰⁴ času⁹⁰⁵ se bude o Jákóbovi a o Izráělovi říkat: Co BůH způsobil!

(24)Hle, povstávat bude lid jako lvice⁹⁰⁶ a pozvedat se⁴⁵ jako lev; nebude uléhat, než bude moci⁴¹ zhltnout⁴⁷⁰ kořist a napít se krve probodených.

(25)A Bálák k Bileámovi řekl: Ani mu nijak⁹⁰⁷ nemusíš⁴¹ zlořečit ani mu

nijak⁸⁸⁹ nemusíš⁴¹ žehnat. (26)A Bileám odpověděl a řekl k Bálákovi: Zda jsem k tobě nepromluvil výrokem: Cokoli⁴²⁹ bude mluvit Hospodin, to¹⁷ musím⁴¹ činit? (27)A Bálák k Bileámovi řekl: Pojď, prosím³⁸⁰, chci⁴¹ tě vzít na jiné⁵⁵⁰ místo³⁵³, snad bude v očích Božích správně⁸⁸⁶, abys mu pro mne zlořečil⁵⁸ odtamtud. (28)Bálák tedy³⁵ vzal Bileáma na témě⁵⁷⁸ Peóru, jenž²¹⁴ se sklání směrem k poušti⁷⁹⁸⁹⁰⁸; (29)a Bileám k Bálákovi řekl: Zbuduj mi zde sedm oltářů a připrav mi zde sedm býků a sedm beranů. (30)A Bálák učinil podle toho, co Bileám řekl, a na každém oltáři obětoval⁸⁷⁴ býka a berana.

24 A Bileám si uvědomil⁴⁸³, že Hospodinu bylo vhod⁹⁰⁹ žehnat Izráělovi; neodešel tedy³⁵, jako při dřívějších příležitostech⁹¹⁰, vyhledávat⁸⁷⁶ znamení⁶⁴ k předpovědím⁹⁰³, nýbrž²⁸ nastavil⁹¹¹ svou tvář k pustině; (2) a když Bileám pozvedl⁴⁵ své oči, uviděl¹⁴² Izráěle usadivšího se¹⁷⁸ podle svých kmenů¹⁵³, i octl se¹⁶³ na něm⁹¹² Boží Duch; (3) ujal se⁸⁸⁰ tedy³⁵ své⁸⁸¹ průpovědi⁸¹⁹⁸⁸² a řekl:

Prohlášeno⁵⁶⁰ Bileámem, synem Beórovým, ano, prohlášeno⁵⁶⁰ mužem⁹¹³ pootvěřeného⁹¹⁴ oka,

(4)prohlášeno⁵⁶⁰ slyšícím Boží výroky, jenž vnímá vjemy⁹¹⁵ Všemocného, padajícím⁹¹⁶ a očí odkrytých:

(5)Jak⁹¹⁷ hezké jsou tvé stany, Jákóbe, tvé příbytky, Izráěli!

(6)Rozložily se⁸⁰⁶⁹¹⁸ jako údolí⁶⁴⁸⁰¹, jako zahrady podél řeky,

jako stromy aloé, jež vysadil Hospodin, jako cedry podél vod.

(7)Voda bude kapat⁹¹⁹ z jeho výhonků⁹²⁰ a při mnohých vodách bude jeho símě,

a nad Agaga⁴⁵⁷ bude vyšší jeho král a povznášet se bude⁴⁵ jeho království.

(8)BůH, vyvedší⁴²⁶ jej z Egypta, je mu jako by rohy⁹⁰⁰⁹⁰¹ reéma⁹⁰²;

bude pohlcovat⁴⁷⁰ národy, své utiskovatele, a drtit⁹²¹ jejich kosti, je²⁸ prorážet⁹³¹ svými šípy⁹²².

(9)Sehnul se⁹²³, ulehl jako lev a jako lvice⁹⁰⁶ – kdo ho bude budít⁹²³?

Žehnající ti *buďtež* poželháni a proklínající tě prokleti.

(10) I vzplál³⁹¹ Bálákův hněv na Bileáma, takže²⁸ Bálák tleskl ve své dlaně²¹³ a řekl k Bileámovi: Zavolal jsem tě k zlořečení mým nepřátelům, a hle – žehnáš a⁸⁸⁹ žehnáš, nyní⁸⁵⁵ tříkrát! (11) Nyní si tedy zmiz⁹²⁴ na své místo³⁵³ – řekl jsem: Chci⁴¹ tě velmi⁹⁰⁷ poctít⁸⁴⁸, ale hle, Hospodin tě před tou cťou^{197 848} zadržel⁹²⁵. (12) A Bileám k Bálákovi řekl: Zda jsem i k tvým poslům⁷⁷², jež jsi ke mně vyslal, nepromluvil výrokem: (13) Byť mi dával Bálák svůj dům plný⁸⁴⁹ stříbra a zlata, nemohl bych přestoupit⁸⁵⁰ příkaz⁹³ Hospodinův učiněním dobré nebo zlé⁹²⁶ věci ze svého srdce – co bude mluvit Hospodin, to¹⁷ musím⁴¹ promluvit? (14) Nyní tedy³⁵, hle, já odcházím k svému lidu; pojď, chci⁴¹ ti poradit, co⁹²⁷ tento lid v posledku dní bude činit tvému lidu.

(15) I ujal se⁸⁸⁰ své⁸⁸¹ průpovědi^{819 882} a řekl:

Prohlášeno⁵⁶⁰ Bileámem, synem Beórovým, ano, prohlášeno⁵⁶⁰ mužem⁹¹³ pootevřeného⁹¹⁴ oka,

(16) prohlášeno⁵⁶⁰ slyšícím Boží výroky a vědoucím vědění⁹²⁸ Nejvyššího⁹²⁹, vnímajícím vjem⁹¹⁵ Všemocného, padajícím⁹¹⁶ a oči odkrytých:

(17) Budu ho vidět, ne však³⁵ nyní, budu moci⁴¹ upozorovat ho, ne však³⁵ blízko;

z Jákóba vystoupí⁹³⁰ hvězda a z Isráéle povstane žezlo¹⁵³

a zproráží⁹³¹ spánky⁹³² Móáva⁷⁹⁹ a zničí⁹³³ všechny syny⁹³⁴ povyku⁹³⁵.

(18) A Edóm se stane¹⁶³ vlastnictvím⁵⁵³ a vlastnictvím⁵⁵³ se stane¹⁶³ Séír – jeho⁹³⁶ nepřátelé,

Isráel však³⁵ bude projevovat²⁵⁰ moc⁹³⁷.

(19) A z Jákóba se bude¹⁸² panovat⁹³⁸, a kdo²¹⁴ přežije^{306 830} z města, zahubí se^{182 939}.

(20) A uviděl Amáléka, i ujal se⁸⁸⁰ své⁸⁸¹ průpovědi^{819 882} a řekl:

Amálék je prvotina⁵⁹² národů, ale jeho posudek – záhuba navždy!

(21) A uviděl Kéního⁵⁰⁶, i ujal se⁸⁸⁰ své⁸⁸¹ průpovědi^{819 882} a řekl:

Pevný⁹⁴⁰ je tvůj příbytek – jen²⁸ založ¹²⁷ své hnízdo⁹⁴¹ na skalisku⁷⁶³!

(22) Jenže Kajn⁹⁴² bude propadat⁹⁴³ zkáze⁹⁴⁴ – dokdy⁹⁴⁵, než tě Aššúr⁹⁴⁶ bude odvádět do zajetí?

(23) A ujal se⁸⁸⁰ své⁸⁸¹ průpovědi^{819 882} a řekl:

Běda! Kdo bude žít, až to BŮH uskuteční^{127 947}?

(24) A lodi od pobřeží⁹⁴⁸ Kittím⁹⁴⁹ – ty²⁸ pokoří⁹⁵⁰ Aššúra⁹⁴⁶ a pokoří⁹⁵⁰ Évera⁹⁵¹,

ale i to¹⁷ – záhuba navždy!

(25) A Bileám vstal a odešel a vrátil se k svému místu³⁵³, a i Bálák odešel svou cestou.

25 A Isráel se usídlil v Šittím, a lid počal chodit smilnit⁹⁵² k dcerám Móáva⁷⁹⁹; (2) i pozvaly⁶³⁹ lid k obětem jejich bohů a lid se jal jíst a jejich bohům se klanět⁹⁵³, (3) i připojil⁹⁵⁴ se Isráel k Baal-Peórovi⁹⁵⁵, takže²⁸ proti Isráelovi vzplál³⁹¹ Hospodinův hněv (4) a Hospodin k Mojžíšovi řekl: Vezmi všechny hlavy⁹⁵⁶ lidu a oběs je před Hospodinem⁹⁵⁷ naproti slunci, ať se žár⁹⁵⁸ hněvu Hospodinova od Isráéle může⁴¹ odvrátit. (5) A Mojžíš řekl k Isráelovým soudcům: Zabijte každý²³ své muže, již²¹⁴ se připojili⁹⁵⁴ k Baal-Peórovi⁹⁵⁵!

(6) A hle, přišel muž z Isráelových synů a přivedl⁵⁴ k svým bratrům Midjánku před očima⁹⁵⁹ Mojžíšovými a před očima⁹⁵⁹ celého shromáždění⁶ Isráelových dětí⁷, zatímco²⁸ oni u vchodu¹⁰¹ stanu setkávání¹ plakali. (7) To²⁸ uviděl Pinchás, syn Eleázára, syna Árona, kněze, i povstal zprostřed shromáždění⁶ a vzal v svou ruku kopí (8) a vstoupil za tím mužem z Isráéle do stanu⁹⁶⁰ a probodl oba, muže z Isráéle i tu ženu skrze její břicho⁹⁶¹, i byla pohroma^{575 683} z Isráelových dětí^{7 309} sňata⁹⁶². (9) Ale mrtvých při té pohromě^{575 683 684} bylo⁵⁸ čtyřiaadvacet tisíc.

(10) A Hospodin k Mojžíšovi promluvil výrokem: (11) Pinchás, syn Eleázára, syna Árona, kněze, odvrátil mé popuzení z Isráelových dětí^{7 309} svým horlením mou horlivostí vprostřed nich, takže²⁸ jsem ve své horlivosti s Isráelovými dětmi⁷ neskoncoval⁶⁴⁵; (12) proto řekni: Hle, já mu dávám svou smlouvu – pokoj! (13) Ta²⁸ se stane¹⁶³ jemu a jeho semení po něm smlouvou trvalého kněžství^{366 698}, protože se rozhorlil pro⁴³⁷ svého Boha a učinil zadost¹⁹¹ za Isráelovy děti⁷. (14) A jméno toho muže z Isráéle, toho zabitého⁸⁹, jenž

byl zabit⁸⁹ s tou Midjánkou: Zimrí, syn Sáluúv, náčelník²⁴ domu otce *patřícího* k Šimeónovcům; (15) a jméno té ženy, té zabitě⁸⁹, té Midjáanky: Kozbí, dcera Cúrova; on *byl* hlavou rodů domu otce v Midjánu.

(16) A Hospodin k Mojžíšovi promluvil výrokem: (17) Potírat Midjáním⁹⁶³! Ano, musíte⁴¹ je bít⁸⁹, (18) neboť oni jsou vůči protivníky⁹⁶⁴ svými lstmi, jimiž vůči vám lstivě jednali⁵⁸ stran věci Peóra a stran věci Kozbí, dcery náčelníka²⁴ Midjánu, jejich sestry, zabitě⁸⁹ v den pohromy^{575 683} stran věci Peóra.

26 A po té pohromě^{575 683} se stalo, že²⁸ Hospodin k Mojžíšovi a k Eleázárovi, synu Áróna, kněze, promluvil výrokem: (2) Zjistěte⁴ úhrn⁵ celého shromáždění⁶ Isráélových dětí⁷ od věku¹² dvaceti let a výše¹³, podle domů^{9 10} jejich otčů, všech vycházejících¹⁴ k vojsku^{15 16} v Isráélovi. (3) Mojžíš a Eleázár, kněz, je tedy³⁵ na stepích⁸³¹ Móáva^{799 832} u Jordánu – Jericha – oslovili výrokem: (4) Od věku¹² dvaceti let a výše¹³...., podle *toho*, co rozkázal Hospodin Mojžíšovi.

Isráélové děti⁷, jež²¹⁴ vycházely⁴²⁶ ze země Egypta, tedy³⁵ byly.⁹⁶⁵ (5) Reúvén, prvorozený Isráélův; synové Reúvéna: Chanóch, čeled⁸ Chanóčího^{96 97}; Pallúova je⁹⁵ čeled⁸ Pallúího^{96 97}; (6) Checrónova je⁹⁵ čeled⁸ Checróního^{96 97}; Karmího je⁹⁵ čeled⁸ Karmího⁹⁶. (7) Toto²² jsou čeledi⁸ Reúvéniho^{96 97}, a jejich podrobených přehlídce¹⁹ bylo⁵⁸ třiadvacet tisíc a sedm set a třicet. (8) A synové Pallúa: Eliáv; (9) a synové Eliáva: Nemúél a Dáthán a Avírám – oni, Dáthán a Avírám, povolávaní²³ shromážděním⁶¹, kteří na Mojžíše a na Áróna zaútočili⁹⁶⁶ ve srocní⁶ Kórachově při jejich útočení na Hospodina⁹⁶⁶; (10) a země otevřela svá ústa a pohltila je i Kóracha při pomnění toho srocní⁶, když oheň strávil⁴⁷⁰ těch padesát a dvě stě⁹⁶⁷ mužů; i stali se¹⁶³ výstražným znamením²²¹. (11) Kórachovi synové však³⁵ nepomněli.

(12) Synové Šimeóna, podle svých čeledí^{8 9}: Nemúélova je⁹⁵ čeled⁸ Nemúéliho^{96 97}, Jámínova je⁹⁵ čeled⁸ Jámíniho^{96 97}, Jáchínova je⁹⁵ čeled⁸ Jáchíniho^{96 97}, (13) Zerachova je⁹⁵ čeled⁸ Zarchího^{96 97}, Šáulo

je⁹⁵ čeled⁸ Šáulího^{96 97}. (14) Toto²² jsou čeledi⁸ Šimeóního^{96 97}, dvaadvacet tisíc a dvě stě.

(15) Synové Gáda, podle svých čeledí^{8 9}: Cefónova je⁹⁵ čeled⁸ Cefóního^{96 97}, Chaggiho je⁹⁵ čeled⁸ Chaggiho⁹⁶, Šúniho je⁹⁵ čeled⁸ Šúniho⁹⁶, (16) Ozniho je⁹⁵ čeled⁸ Ozniho⁹⁶, Ériho je⁹⁵ čeled⁸ Ériho⁹⁶, (17) Aródova je⁹⁵ čeled⁸ Aródího^{96 97}, Areélova je⁹⁵ čeled⁸ Areéliho^{96 97}. (18) Toto²² jsou čeledi⁸ synů Gáda podle jejich podrobených přehlídce^{9 19}, čtyřicet tisíc a pět set.

(19) Synové Júdy: Ér a Onán, ale Ér a Onán umřeli v zemi Kenáanu; (20) také²⁸ synové Júdy podle svých čeledí^{8 9} byli⁵⁸: Šélova je⁹⁵ čeled⁸ Šelániho^{96 97}, Percova je⁹⁵ čeled⁸ Parciho^{96 97}, Zerachova je⁹⁵ čeled⁸ Zarchího^{96 97}. (21) A synové Perece byli⁵⁸: Checrónova je⁹⁵ čeled⁸ Checróního^{96 97}, Chámúlova je⁹⁵ čeled⁸ Chemúlího^{96 97}. (22) Toto²² jsou čeledi⁸ Júdy podle jejich podrobených přehlídce^{9 19}, šestadesát tisíc a pět set.

(23) Synové Jissáschára podle svých čeledí^{8 9}: Tólá – čeled⁸ Tóláího^{96 97}, Puvávova je⁹⁵ čeled⁸ Púniho^{96 97}, (24) Jášúvova je⁹⁵ čeled⁸ Jášúvího^{96 97}, Šimrónova je⁹⁵ čeled⁸ Šimróního^{96 97}. (25) Toto²² jsou čeledi⁸ Jissáschára podle jejich podrobených přehlídce^{9 19}, čtyřiašedesát tisíc a čtyři sta.

(26) Synové Zevulúna podle svých čeledí^{8 9}: Seredova je⁹⁵ čeled⁸ Seredího^{96 97}, Élónova je⁹⁵ čeled⁸ Élóního^{96 97}, Jachleélova je⁹⁵ čeled⁸ Jachleéliho^{96 97}. (27) Toto²² jsou čeledi⁸ Zevulóního^{96 97} podle jejich podrobených přehlídce^{9 19}, šedesát tisíc a pět set.

(28) Synové Josefa podle svých čeledí^{8 9}, Menašše a Efrájim; (29) synové Menaššéa: Máchírova je⁹⁵ čeled⁸ Máchíriho^{96 97}, a Máchír zplodil Gileáda a Gileádova je⁹⁵ čeled⁸ Gileádiho^{96 97}. (30) Toto²⁸ jsou synové Gileáda: Íezer – čeled⁸ Íezriho^{96 97}; a Chélékova je⁹⁵ čeled⁸ Chelkiho^{96 97}, (31) a Asríél – čeled⁸ Asríéliho^{96 97}, a Šechem – čeled⁸ Šichmího^{96 97}, (32) a Šemídá – čeled⁸ Šemídáího^{96 97}, a Chéfer – čeled⁸ Chefriho^{96 97}, (33) a Celofchád, syn Chéfera; nedostalo se¹⁶³ mu synů⁷⁸, nýbrž jen dcery, a jméno dcer Celofcháda: Machlá a Nóa a Choglá a Milká a Tírcá. (34) Toto²² jsou čeledi⁸

Menaššéa a jejich podrobení přehlídce¹⁹, dvaapadesát tisíc a sedm set.

(35) *Toto²² jsou synové Efrájima podle svých čeledí⁸⁹: Šútálachova je⁹⁵ čeled⁸ Šutalchího^{96 97}, a Becherova je⁹⁵ čeled⁸ Bachrího^{96 97}, a Tachanova je⁹⁵ čeled⁸ Tachaního^{96 97}. (36) A toto²² jsou synové Šútálacha: Éránova je⁹⁵ čeled⁸ Érániho^{96 97}. (37) *Toto²² jsou čeledi⁸ synů Efrájima podle jejich podrobených přehlídce^{9 19}, dvaatřicet tisíc a pět set; toto²⁸ jsou synové Josefa podle svých čeledí^{8 9}.**

(38) *Synové Benjámina podle svých čeledí^{8 9}: Belova je⁹⁵ čeled⁸ Baleího^{96 97}, Ašbélova je⁹⁵ čeled⁸ Ašbělího^{96 97}, Achirá-mova je⁹⁵ čeled⁸ Achirámiho^{96 97}, (39) Še-fúfámova je⁹⁵ čeled⁸ Šúfámiho^{96 97}, Chúfá-mova je⁹⁵ čeled⁸ Chúfámiho^{96 97}. (40) A synové Bely byli⁵⁸: Aríd a Naamán – čeled Ardího^{96 97}, Naamánova je⁹⁵ čeled⁸ Naamí-ho^{96 97}. (41) *Toto²⁸ jsou synové Benjámina podle svých čeledí^{8 9} a jejich podrobení přehlídce¹⁹, pětáctřicet tisíc a šest set.**

(42) *Toto²² jsou synové Dána podle svých čeledí^{8 9}: Šúchámova je⁹⁵ čeled⁸ Šúchámiho^{96 97}. Toto²² jsou čeledi⁸ Dána podle jejich čeledí^{8 9}; (43) všech čeledí⁸ Šúchámiho^{96 97}, podle jejich podrobených přehlídce^{9 19}, čtyřiašedesát tisíc a čtyři sta.*

(44) *Synové Ášera podle svých čeledí^{8 9}: Jimnova je⁹⁵ čeled⁸ Jimny⁹⁶, Jišvího je⁹⁵ čeled⁸ Jišvího⁹⁶, Beríova je⁹⁵ čeled⁸ Berí-ího^{96 97}. (45) *Stran synů Beriových³¹: Ché-verova je⁹⁵ čeled⁸ Chevrího^{96 97}, Malkiélova je⁹⁵ čeled⁸ Malkiélího^{96 97}; (46) a jméno dcery Ášera: Sárach. (47) *Toto²² jsou čeledi⁸ synů Ášera podle jejich podrobených přehlídce^{9 19}: triiapadesát tisíc a tři sta.***

(48) *Synové Naftáliho podle svých čeledí^{8 9}: Jachceélova je⁹⁵ čeled⁸ Jachce-lího^{96 97}, Gúnního je⁹⁵ čeled⁸ Gúnního⁹⁶, (49) Jécerova je⁹⁵ čeled⁸ Jicrího^{96 97}, Šillé-mova je⁹⁵ čeled⁸ Šillémiho^{96 97}. (50) *Toto²² jsou čeledi⁸ Naftáliho podle jejich čeledí^{8 9} a jejich podrobení přehlídce¹⁹, pětáctřice-t tisíc a čtyři sta.**

(51) *Toto²² jsou přehlídce podrobení¹⁹ z¹⁶⁹ Izráelových synů, šest set tisíc a tisíc^{96 8} a sedm set a třicet.*

(52) *A Hospodin k Mojžíšovi promluvil výrokem: (53) *Těmto bude¹⁸ země rozdělo-vána za^{96 9} dědictví⁷²⁴ podle počtu jmen⁹⁷⁰,**

(54) *čtetnému⁹⁷¹ budeš¹⁸ rozmnožovat jeho dědictví^{724 972} a nečtetnému⁹⁷¹ budeš¹⁸ zmen-šovat jeho dědictví^{724 972}, každému³³ bude¹⁸ dávano jeho dědictví⁷²⁴ podle množství²⁸⁶ jeho podrobených přehlídce¹⁹, (55) *ale⁴⁰ dělit se bude¹⁸ země losem; dědictví se budou¹⁸ ujímat⁷²³ podle jmen větvi²¹ svých otců, (56) *na základě rozhodnutí⁹⁷³ losu se bude¹⁸ dělit jejich⁹⁷⁴ dědictví⁷²⁴ mezi čtetný⁹⁷¹ a nečtetný^{971 975}.***

(57) *A toto²² jsou přehlídce podrobení¹⁹ Lévího podle svých čeledí^{8 9}: Géršónova je⁹⁵ čeled⁸ Géršunniho^{96 97}, Keháthova je⁹⁵ čeled⁸ Keháthího^{96 97}, Merarího je⁹⁵ čeled⁸ Merarího⁹⁶. (58) *A toto²² jsou čeledi⁸ Lévího: čeled⁸ Livního⁹⁶, čeled⁸ Chevrón-ního^{96 97}, čeled⁸ Machlího⁹⁶, čeled⁸ Múši-ho⁹⁶, čeled⁸ Korchího^{96 97}. A Keháth zplodil Amráma, (59) a jméno ženy Amráma: Jócheved, dcera Lévího, již Léví zplodil v Egyptě; ta²⁸ Amrámovi porodila Árona a Mojžíše a Mirjám, jejich sestru. (60) *A Áronovi se narodili Nádáv a Avihú a Eleázár a Íthamár; (61) a Nádáv a Avihú umřeli při svém předkládání⁷⁷ nepatříč-ného⁵⁶ ohně před tvář Hospodinovu. (62) *A jejich podrobených přehlídce¹⁹ bylo⁵⁸ triadvacet tisíc, všech mužského pohlaví od věku¹² jednoho měsíce a výše¹³, neboť jim nebylo určeno podrobit se³⁸ přehlídce¹⁹ mezi Izráelovými syny³⁹, neboť jim Hospodin mezi Izráelovými syny³⁹ nedal dědictví⁷²⁴.****

(63) *Toto²² jsou přehlídce podrobení¹⁹ Mojžíšem⁶¹ a Eleázárem, knězem⁶¹, kteří přehlídce podrobili¹⁹ Izráelovy syny na stepích⁸³¹ Móáva^{799 832} u Jordánu – Jericha; (64) *a mezi těmito nebylo⁵⁸ nikoho^{186 976} z přehlídce podrobených¹⁹ Mojžíšem⁶¹ a Áronem, knězem⁶¹, kteří přehlídce podrobili¹⁹ Izráelovy syny v pustině Sínaje, (65) *neboť o nich Hospodin řekl: Jis-totně⁶⁰⁶ v pustině budou muset⁴¹ pomřít! I nepozůstal z nich nikdo^{186 976}, leč Kálév, syn Jefunnéúv, a Jósua, syn Núnův.***

27 *I přiblížily se⁵⁴ dcery Celofcháda, syna Chéfera, syna Gileáda, syna Máchíra, syna Menaššéova, patřícího k čeledím⁸ Menaššéa, syna Josefova (a toto²² jsou jména jeho dcer: Machlá a Nóa a Choglá a Milká a Tircá), (2) *a stánu před tváří Mojžíšovou a před tváří**

Eleázára, kněze, a před tvář náčelníků²⁴ a celého shromáždění⁶ u vchodu¹⁰¹ stanu setkávání s výrokem: (3)Náš otec umřel v pustině, on však³⁵ nebyl⁵⁸ mezi srocním^{6,39} těch, již²¹⁴ se srotili^{362,572,977} proti Hospodinu^{558,573}, ve srocní⁶ Kórachově, nýbrž⁹⁷⁸ umřel ve svém hříchu⁹⁷⁹, a synů se mu nedostalo⁷⁸ – (4)proč má⁴¹ být jméno našeho otce zprostřed jeho čeledi⁸ vylučováno³³⁸, protože neměl¹⁸⁵ syna? Dej nám držbu vprostřed bratrů našeho otce! (5)Mojžíš tedy³⁵ jejich případ^{337,980} předložil⁷⁷ tváři Hospodinově.

(6)A Hospodin k Mojžíšovi pronesl výrok: (7)Dcery Celofchádovy mluví správně; ovšemže⁷⁸⁹ jim držbu dědictví⁷²⁴ vprostřed bratrů jejich otce musí⁴¹ dát a dědictví⁷²⁴ jejich otce na ně převést. (8)A k Izráelovým dětem⁷ budeš¹⁸ promlouvat výrokem: Kdykoli bude umírat muž a nebude mít¹⁸⁵ syna, pak²⁸ jeho dědictví⁷²⁴ budete¹⁸ převádět na jeho dceru, (9)a nebude-li mít¹⁸⁵ dceru, pak²⁸ jeho dědictví⁷²⁴ budete¹⁸ dávat jeho bratrům, (10)a nebude-li mít¹⁸⁵ bratry, pak²⁸ jeho dědictví⁷²⁴ budete¹⁸ dávat bratrům jeho otce, (11)a nebude-li jeho otec mít¹⁸⁵ bratry, pak jeho dědictví⁷²⁴ budete¹⁸ dávat jeho tělesné příbuznému⁹⁸¹, jemu nejbližšímu⁹⁸² z jeho čeledi⁸, ať je za vlastnictví ujímá⁵⁵³. To²⁸ se stane^{18,163} Izráelovým dětem⁷ ustanovením^{221,336} práva³³⁷ podle toho, co Hospodin Mojžíšovi rozkázal.

(12)A Hospodin k Mojžíšovi řekl: Vystup⁴⁸⁰ na toto pohorí⁴⁸² Avárim, ať vidíš zem, již jsem dal Izráelovým dětem; (13)a až ji uvidíš, budeš¹⁴² muset⁴¹ i ty být připojen⁴²⁰ k svému lidu³⁴⁵ podle toho, jak byl připojen⁴²⁰ Áron, tvůj bratr, (14)podle toho, jak jste se v pustině Cínu, při rozvadenosti⁷⁶⁹ shromáždění⁶, stali neposlušnými^{766,983} mého příkazu⁹³ posvětit⁷⁶⁷ mě stran vody⁹⁸⁴ v jejich očích. (Toto⁷⁶⁸ jsou vody rozvadenosti⁷⁶⁹ – Káděš v pustině Cínu.) (15)A Mojžíš k Hospodinu promluvil výrokem: (16)Kéž Hospodin, Bůh duchů všeho masa, nad shromážděním⁶ ráci^{18,41} ustanovit^{19,42} muže, (17)jenž bude před jejich tváří vycházet⁴²⁶ a jenž bude před jejich tváří vstupovat⁹⁸⁵, jenž je bude vyvádět⁴²⁶ a jenž je bude uvádět⁹⁸⁵, ať není shromáždění⁶ Hospodinovo jako stádo⁹⁸⁶

těch, již nemají¹⁸⁵ pastýře. (18)A Hospodin k Mojžíšovi řekl: Vezmi si Jóšua, syna Núnova, muže, v němž je Duch, a polož na³²¹ něho svou ruku (19)a postav ho před tvář Eleázára, kněze, a před tvář celého shromáždění⁶ a před jejich očima ho rozkazem ustanov⁹⁸⁷; (20)a přeneš⁸⁴³ na něho ze své cti⁹⁸⁸, aby poslouchali, celé shromáždění⁶ Izráelových dětí. (21)On²⁸ bude¹⁸ stávat před tváří Eleázára, kněze; ten²⁸ se pro něho bude¹⁸ dotazovat na soud^{337,989} Úrim⁹⁹⁰ před tváří Hospodinovou; na jeho příkaz⁹³ budou¹⁸ vycházet⁴²⁶ a na jeho příkaz⁹³ budou¹⁸ vstupovat⁹⁸⁵, on a s ním všechny Izráelovy děti⁷, totiž²⁸ celé shromáždění⁶. (22)A Mojžíš učinil podle toho, co mu Hospodin rozkázal; vzal tedy³⁵ Jóšua a postavil ho před tvář Eleázára, kněze, a před tvář celého shromáždění⁶ (23)a položil na³²¹ něho svou ruku a rozkazem ho ustanovil⁹⁸⁷ podle toho, co Hospodin skrze¹⁶⁵ Mojžíše promluvil.

28 A Hospodin k Mojžíšovi promluvil výrokem: (2)Rozkaž Izráelovým dětem⁷ a řekni k nim: Mé obětní dary⁷⁷, můj pokrm⁵²² k mým ohnivým obětem⁷⁷ mé líbezné⁵⁸⁵ vůně budete¹⁸ dbát⁵⁹ předkládat⁷⁷ mi v časy k tomu^{17,103} určené^{1,334}. (3)A řekni jim: Toto bude ohnivá oběť, již budete¹⁸ předkládat⁷⁷; jehnáta²⁶⁸, roční³⁰⁵, bezvadná²⁷¹, dvě za den, ustavičná vzestupná oběť^{134,263}, (4)jedno jehně²⁶⁸ budeš¹⁸ obětovat²⁶² za jitra a druhé jehně²⁶⁸ budeš¹⁸ obětovat²⁶² mezi dvěma večery³³⁵; (5)a desetinu éfy²⁰⁵ jenné mouky k oběti daru¹⁵⁰, zadělané²⁷⁶ olejem z rozdrčení⁹⁹¹, čtvrtinou hínu⁵⁸⁷ – (6)ustavičnou vzestupnou oběť^{134,263}, zavedenou²⁵⁰ na hoře Sínaji⁹⁹² k líbezné⁵⁸⁵ vůni, ohnivou oběť Hospodinu, (7)a k ní¹⁰³ úlitbu¹³³, čtvrtinu hínu⁵⁸⁷ na jedno jehně²⁶⁸, ve svatyni¹⁰⁴ nalij⁹⁹³ úlitbu¹³³ opojného nápoje²⁴⁸ Hospodinu. (8)A druhé jehně²⁶⁸ budeš¹⁸ obětovat²⁶² mezi dvěma večery³³⁵, jako oběť daru¹⁵⁰ jitra a jako úlitbu¹³³ k ní¹⁰³ je budeš¹⁸ obětovat²⁶², ohnivou oběť, líbeznou⁵⁸⁵ vůni Hospodinu.

(9)A v den soboty⁶¹¹ dvě jehnáta²⁶⁸, roční³⁰⁵, bezvadná²⁷¹, a dvě desetiny⁵⁸⁶ jenné mouky, oběť daru¹⁵⁰, zadělanou²⁷⁶ olejem, a úlitbu¹³³ k ní¹⁰³ – (10)vzestupnou

*oběť*²⁶³ soboty⁶¹¹ v její⁹⁹⁴ sobotu⁶¹¹, kromě¹⁸⁴ ustavičné vzestupné *oběti*^{134 263} a úlitby¹³³ k ní¹⁰³.

(11)A v počátcích vašich měsíců budete¹⁸ Hospodinu jako vzestupnou *oběť*²⁶³ předkládat⁷⁷ dva mladé býky³⁰² a jednoho berana, sedm ročních³⁰⁵ jehňat²⁶⁸, bez vady²⁷¹, (12) a tři desetiny⁵⁸⁶ jemné mouky, *oběť* daru¹⁵⁰, zadělanou²⁷⁶ olejem, na jednoho býka, a dvě desetiny⁵⁸⁶ jemné mouky, *oběť* daru¹⁵⁰, zadělanou²⁷⁶ olejem, na jednoho berana, (13) a po desetíně^{586 995} jemné mouky, *oběť* daru¹⁵⁰, zadělanou²⁷⁶ olejem, na jedno jehně²⁶⁸, – vzestupná *oběť*²⁶³, líbezna⁵⁸⁵ vůně, ohnivá *oběť* Hospodinu. (14)A k nim¹⁰³ úlitby¹³³: půl hínu⁵⁸⁷ na býka a třetina hínu⁵⁸⁷ na berana a čtvrtina hínu⁵⁸⁷ na jehně²⁶⁸ – vína. Toto je vzestupná *oběť*²⁶³ měsíce v jejím⁹⁹⁴ měsíci po měsících roku. (15)A kromě¹⁸⁴ ustavičné vzestupné *oběti*^{134 263} se bude¹⁸ za hřích²⁶⁶ obětovat²⁶² jeden chlupacec³⁰³ z koz a úlitba¹³³ k němu¹⁰³.

(16)A v prvním měsíci, v čtrnáctý den měsíce⁶⁵, je minutí³³³ Hospodinovo³⁴² (17) a v patnáctý den tohoto měsíce⁶⁵ slavnost – po sedm dní se budou¹⁸ jíst nekvašené *chleby*. (18)V první den bude svatě svolání^{702 996}, žádné²⁴⁹ zaměstnání¹²² prací⁸⁴ nesmíte⁴¹ vykonávat (19) a Hospodinu jako ohnivou *oběť*, vzestupnou *oběť*²⁶³, budete¹⁸ předkládat⁷⁷ dva mladé býky³⁰² a jednoho berana, sedm ročních³⁰⁵ jehňat²⁶⁸, – budete¹⁸ je mít⁷⁸ bez vady²⁷¹, – (20) a k nim¹⁰³ *oběť* daru¹⁵⁰, jemnou mouku zadělanou²⁷⁶ olejem; budete¹⁸ obětovat²⁶² tři desetiny⁵⁸⁶ na býka a dvě desetiny⁵⁸⁶ na berana, (21) po desetíně^{586 995} budeš¹⁸ obětovat²⁶² na jedno jehně²⁶⁸, – na těch sedm jehňat²⁶⁸, – (22) a jednoho chlupacec³⁰³ za hřích²⁶⁶ k učinění zadost¹⁹¹ za vás. (23)Toto⁹⁹⁷ budete¹⁸ obětovat²⁶² mimo²⁸⁴ vzestupnou *oběť*²⁶³, jež je ustavičnou vzestupnou *obětí*^{134 221 263}; (24) jako toto⁹⁹⁷ budete¹⁸ obětovat²⁶² denně⁹⁹⁸ po sedm dní pokrm⁵²² ohnivě *oběti* líbezne⁵⁸⁵ vůně Hospodinu; to se bude¹⁸ obětovat²⁶² kromě¹⁸⁴ ustavičné vzestupné *oběti*^{134 263} a úlitby¹³³ k ní¹⁰³. (25)A v sedmý den budete¹⁸ mít⁷⁸ svatě svolání^{702 996}, žádné²⁴⁹ zaměstnání¹²² prací⁸⁴ nesmíte⁴¹ vykonávat.

(26)A v den vašich prvotin⁴⁹¹, při vašem předkládání⁷⁷ nově⁹⁹⁹ *oběti* daru¹⁵⁰ Hospodinu, ve vašich týdnech¹⁰⁰⁰, budete¹⁸ mít⁷⁸ svatě svolání^{702 996}, žádné²⁴⁹ zaměstnání¹²² prací⁸⁴ nesmíte⁴¹ vykonávat, (27) a za vzestupnou *oběť*²⁶³ k líbezne⁵⁸⁵ vůni Hospodinu budete¹⁸ předkládat⁷⁷ dva mladé býky³⁰², jednoho berana, sedm ročních³⁰⁵ jehňat²⁶⁸, (28) a k nim¹⁰³ *oběť* daru¹⁵⁰, jemnou mouku zadělanou²⁷⁶ olejem, tři desetiny⁵⁸⁶ na jednoho býka a dvě desetiny⁵⁸⁶ na jednoho berana, (29) po desetíně^{586 995} na jedno jehně²⁶⁸, – na těch sedm jehňat²⁶⁸, – (30) jednoho chlupacec³⁰³ z koz k učinění zadost¹⁹¹ za vás; (31) to budete¹⁸ obětovat²⁶² mimo²⁸⁴ ustavičnou vzestupnou *oběť*²⁶³ a *oběť* daru¹⁵⁰ k ní¹⁰³, – budete¹⁸ je mít⁷⁸ bez vady²⁷¹, – a úlitby¹³³ k ní¹⁰³.

29 A v sedmém měsíci, v první den měsíce⁶⁵, budete¹⁸ mít⁷⁸ svatě svolání^{702 996}, žádné²⁴⁹ zaměstnání¹²² prací⁸⁴ nesmíte⁴¹ vykonávat; budete¹⁸ mít⁷⁸ den troubení³⁶³, (2) a vzestupnou *oběť*²⁶³ k líbezne⁵⁸⁵ vůni Hospodinu budete¹⁸ činit²⁶² jednoho mladého býka³⁰², jednoho berana, sedm ročních³⁰⁵ jehňat²⁶⁸, – bez vady²⁷¹, – (3) a k nim¹⁰³ *oběť* daru¹⁵⁰, jemnou mouku zadělanou²⁷⁶ olejem, tři desetiny⁵⁸⁶ na býka a dvě desetiny⁵⁸⁶ na berana (4) a jednu desetinu⁵⁸⁶ na jedno jehně²⁶⁸, – na těch sedm jehňat²⁶⁸, – (5) a jednoho chlupacec³⁰³ z koz za hřích²⁶⁶ k učinění zadost¹⁹¹ za vás, (6) mimo²⁸⁴ měsíční vzestupnou *oběť*^{263 1001} a *oběť* daru¹⁵⁰ k ní¹⁰³ a ustavičnou vzestupnou *oběť*^{134 263} a *oběť* daru¹⁵⁰ k ní¹⁰³ a úlitby¹³³ k nim¹⁰³ podle předpisu³³⁷, k líbezne⁵⁸⁵ vůni, ohnivou *oběť* Hospodinu.

(7)A v desátý den tohoto sedmého měsíce⁶⁵ budete¹⁸ mít⁷⁸ svatě svolání^{702 996}, i budete¹⁸ ponížovat⁹⁵⁰ sami sebe¹⁰⁰²; žádné²⁴⁹ zaměstnání¹²² nesmíte⁴¹ vykonávat. (8)A budete¹⁸ za vzestupnou *oběť*²⁶³ Hospodinu, líbeznu⁵⁸⁵ vůni, předkládat⁷⁷ jednoho mladého býka³⁰², jednoho berana, sedm ročních³⁰⁵ jehňat²⁶⁸, – budete¹⁸ je mít⁷⁸ bez vady²⁷¹, – (9) a k nim¹⁰³ *oběť* daru¹⁵⁰, jemnou mouku zadělanou²⁷⁶ olejem, tři desetiny⁵⁸⁶ na býka, dvě desetiny⁵⁸⁶ na jednoho berana, (10) po desetíně^{586 995} na jedno jehně²⁶⁸, – na těch sedm jehňat²⁶⁸, – (11) jednoho chlupacec³⁰³ z koz

za hřích²⁶⁶, mimo²⁸⁴ oběť za hřích k zadostučině^{189 190} a ustavičnou vzestupnou oběť^{134 263} a oběť daru¹⁵⁰ k ní¹⁰³ a úlitbu¹³³ k tomu¹⁰⁰³.

(12)A v patnáctý den sedmého měsíce budete¹⁸ mít⁷⁸ svaté svolání^{702 996}, žádně²⁴⁹ zaměstnání¹²² prací⁸⁴ nesmíte⁴¹ vykonávat; i budete¹⁸ po sedm dní slavit Hospodinu³⁴² slavnost¹⁰⁰⁴ (13)a budete¹⁸ předkládat⁷⁷ vzestupnou oběť²⁶³, ohnivou oběť, líbeznu⁵⁸⁵ vůni Hospodinu: třináct mladých býků³⁰², dva berany, čtrnáct ročních³⁰⁵ jehňat²⁶⁸, – budou¹⁸ bez vady²⁷¹, – (14)a k nim¹⁰³ oběť daru¹⁵⁰, jemnou mouku zadělanou²⁷⁶ olejem, tři desetiny⁵⁸⁶ na jednoho býka, – na třináct býků, – dvě desetiny⁵⁸⁶ na jednoho berana, – na ty dva berany, – (15)a po desetiny^{586 995} na jedno jehně²⁶⁸, – na čtrnáct jehňat²⁶⁸, – (16)a jednoho chluptatce³⁰³ z koz za hřích²⁶⁶, mimo²⁸⁴ ustavičnou vzestupnou oběť^{134 263} a oběť daru¹⁵⁰ k ní¹⁰³ a úlitbu¹³³ k ní¹⁰³.

(17)A v druhý den dvanáct mladých býků³⁰², dva berany, čtrnáct ročních³⁰⁵ jehňat²⁶⁸, bez vady²⁷¹, (18)a oběť daru¹⁵⁰ k nim¹⁰³ a úlitbu¹³³ k nim¹⁰³, k býkům, k beranům a k jehňatům²⁶⁸ v jejich počtu podle předpisu³³⁷, (19)a jednoho chluptatce³⁰³ z koz za hřích²⁶⁶, mimo²⁸⁴ ustavičnou vzestupnou oběť^{134 263} a oběť daru¹⁵⁰ k ní¹⁰³ a úlitbu¹³³ k tomu¹⁰⁰³.

(20)A v třetí den jedenáct býků, dva berany, čtrnáct ročních³⁰⁵ jehňat²⁶⁸, bez vady²⁷¹, (21)a oběť daru¹⁵⁰ k nim¹⁰³ a úlitbu¹³³ k nim¹⁰³, k býkům, k beranům a k jehňatům²⁶⁸ v jejich počtu podle předpisu³³⁷, (22)a jednoho chluptatce³⁰³ za hřích²⁶⁶, mimo²⁸⁴ ustavičnou vzestupnou oběť^{134 263} a oběť daru¹⁵⁰ k ní¹⁰³ a úlitbu¹³³ k ní¹⁰³.

(23)A v čtvrtý den deset býků, dva berany, čtrnáct ročních³⁰⁵ jehňat²⁶⁸, bez vady²⁷¹, (24)oběť daru¹⁵⁰ k nim¹⁰³ a úlitbu¹³³ k nim¹⁰³, k býkům, k beranům a k jehňatům²⁶⁸ v jejich počtu podle předpisu³³⁷, (25)a jednoho chluptatce³⁰³ z koz za hřích²⁶⁶, mimo²⁸⁴ ustavičnou vzestupnou oběť^{134 263} a oběť daru¹⁵⁰ k ní¹⁰³ a úlitbu¹³³ k ní¹⁰³.

(26)A v pátý den devět býků, dva berany, čtrnáct ročních³⁰⁵ jehňat²⁶⁸, bez vady²⁷¹, (27)a oběť daru¹⁵⁰ k nim¹⁰³ a úlitbu¹³³ k nim¹⁰³, k býkům, k beranům

a k jehňatům²⁶⁸ v jejich počtu podle předpisu³³⁷, (28)a jednoho chluptatce³⁰³ za hřích²⁶⁶, mimo²⁸⁴ ustavičnou vzestupnou oběť^{134 263} a oběť daru¹⁵⁰ k ní¹⁰³ a úlitbu¹³³ k ní¹⁰³.

(29)A v šestý den osm býků, dva berany, čtrnáct ročních³⁰⁵ jehňat²⁶⁸, bez vady²⁷¹, (30)a oběť daru¹⁵⁰ k nim¹⁰³ a úlitbu¹³³ k nim¹⁰³, k býkům, k beranům a k jehňatům²⁶⁸ v jejich počtu podle předpisu³³⁷, (31)a jednoho chluptatce³⁰³ za hřích²⁶⁶, mimo²⁸⁴ ustavičnou vzestupnou oběť^{134 263} a oběť daru¹⁵⁰ k ní¹⁰³ a úlitbu¹³³ k ní¹⁰³.

(32)A v sedmý den sedm býků, dva berany, čtrnáct ročních³⁰⁵ jehňat²⁶⁸, bez vady²⁷¹, (33)a oběť daru¹⁵⁰ k nim¹⁰³ a úlitbu¹³³ k nim¹⁰³, k býkům, k beranům a k jehňatům²⁶⁸ v jejich počtu podle předpisu³³⁷ o nich, (34)a jednoho chluptatce³⁰³ za hřích²⁶⁶, mimo²⁸⁴ ustavičnou vzestupnou oběť^{134 263} a oběť daru¹⁵⁰ k ní¹⁰³ a úlitbu¹³³ k ní¹⁰³.

(35)V osmý den budete¹⁸ mít⁷⁸ slavnostní shromáždění¹⁰⁰⁵, žádně²⁴⁹ zaměstnání¹²² prací⁸⁴ nesmíte⁴¹ vykonávat (36)a za vzestupnou oběť²⁶³, ohnivou oběť, líbeznu⁵⁸⁵ vůni Hospodinu, budete¹⁸ předkládat⁷⁷ jednoho býka, jednoho berana, sedm ročních³⁰⁵ jehňat²⁶⁸, bez vady²⁷¹, (37)oběť daru¹⁵⁰ k nim¹⁰³ a úlitbu¹³³ k nim¹⁰³, k býkovi, k beranovi a k jehňatům²⁶⁸ v jejich počtu podle předpisu³³⁷, (38)a jednoho chluptatce³⁰³ za hřích²⁶⁶, mimo²⁸⁴ ustavičnou vzestupnou oběť^{134 263} a oběť daru¹⁵⁰ k ní¹⁰³ a úlitbu¹³³ k ní¹⁰³. (39)Toto⁹⁹⁷ budete¹⁸ Hospodinu obětovat²⁶² o vašich svátcích¹³⁷¹, mimo²⁸⁴ vaše sliby a vaše dobrovolné oběti⁵⁸⁴ ve vašich vzestupných obětech²⁶³ a ve vašich obětech daru¹⁵⁰ a ve vašich úlitbách¹³³ a ve vašich obětech pokojných hodů^{273 1006}.

(40)¹⁰⁰⁷A Mojžíš se k Izráelovým dětem⁷ vyslovil podle všeho, co Hospodin Mojžíšovi rozkázal.

30 A k hlavám větví¹² Izráelových dětí⁷ Mojžíš promluvil výrokem: Toto je věc, již rozkázal Hospodin: (2)Kdykoli muž bude slibovat²⁴⁵ Hospodinu slib nebo přísáhnouti přísahou¹⁰⁰⁸ uvázat závazek na svou¹⁰⁰⁸ duši, nesmí⁴¹ své slovo zlehčit¹⁰⁰⁹, musí⁴¹ učinit podle všeho, co²¹⁴ vychází z jeho úst. (3)Kdykoli

však³⁵ slib Hospodinu bude slibovat²⁴⁵ žena, takže²⁸ si uváže závazek¹⁰⁰⁸, (4) a její otec svého otce ve svém mládí¹⁰¹⁰, (4) a její otec uslyší její slib a její závazek, její uvázala na svou¹⁰⁰⁸ duši, a pomlčí k ní její otec, pak²⁸ všechny její sliby zůstanou v platnosti⁸⁹⁴ a v platnosti bude zůstávat⁸⁹⁴ každý závazek, její uvázala na svou¹⁰⁰⁸ duši. (5) Jestliže jí však³⁵ její otec v den svého uslyšení vysloví nesouhlas¹⁰¹¹, nebude zůstávat v platnosti⁸⁹⁴ žádný²⁴⁹ její slib a závazek, její¹⁰¹² na svou duši uvázala¹⁰⁰⁸, a Hospodin jí bude ochoten⁴¹ odpustit, neboť její otec jí vyslovil nesouhlas¹⁰¹¹. (6) A jestliže i¹⁰¹³ bude patřit¹⁶³ muži a bude mít na sobě své sliby nebo nerovněžný výrok¹⁰¹⁴ svých¹⁰¹⁵ rtů, její uvázala na svou duši¹⁰⁰⁸, (7) což²⁸ její muž uslyší v den svého uslyšení a pomlčí k ní, pak²⁸ její sliby zůstanou v platnosti⁸⁹⁴ a v platnosti zůstávat budou⁸⁹⁴ její závazky, její uvázala na svou¹⁰⁰⁸ duši. (8) Jestliže jí však³⁵ její muž v den svého uslyšení bude vyslovovat nesouhlas¹⁰¹¹ a zruší její slib, její bude mít na sobě¹⁰¹⁵, a nerovněžný výrok¹⁰¹⁴ jejich rtů, její uvázala na svou¹⁰⁰⁸ duši, pak²⁸ jí Hospodin¹⁰¹⁶ bude ochoten⁴¹ odpustit. (9) Ale slib vdovy a vyhnáné¹⁰¹⁷, vše, co na svou duši uváže¹⁰⁰⁸, na ní bude zůstávat v platnosti⁸⁹⁴, (10) jestliže však³⁵, obývající dům svého muže, učiní slib²⁸³ nebo uváže závazek na svou¹⁰⁰⁸ duši v přísaze, (11) což²⁸ uslyší její muž a pomlčí k ní, nevysloví jí nesouhlas¹⁰¹¹, pak²⁸ všechny její sliby a každý její závazek, její uvázala na svou¹⁰⁰⁸ duši, bude zůstávat v platnosti⁸⁹⁴. (12) A jestliže to¹³⁵ její muž v den svého uslyšení výslovně¹⁰¹⁸ bude rušit, nebude zůstávat v platnosti⁸⁹⁴ žádná²⁴⁹ výpověď¹⁰¹⁹ jejich rtů, jako⁷⁰⁹ její sliby a jako⁷⁰⁹ závazek její duše; její muž to¹³⁵ zruší a Hospodin jí bude ochoten⁴¹ odpustit. (13) Každý slib a každou přísahu zavazující¹⁰²⁰ k ponížení⁹⁵⁰ duše – její muž to¹³⁵ může⁴¹ potvrdit⁸⁹⁴ a její muž to¹³⁵ může⁴¹ zrušit. (14) Bude-li k ní však³⁵ její muž stále¹⁰¹⁸ mlčet ode dne ke dni, pak²⁸ všechny její sliby nebo všechny její závazky, jež ona má na sobě¹⁰¹⁵, potvrdí⁸⁹⁴, potvrdí⁸⁹⁴ je tím, že¹⁰²¹ k ní ode dne svého uslyšení bude mlčet⁵⁸. (15) Ale bude-li je po svém uslyšení přece¹⁰¹⁸ rušit, pak²⁸

její pochybení²⁰⁷ ponese^{45 243}. (16) Toto²² jsou ustanovení⁷⁰⁶, jež Hospodin rozkázal Mojžíšovi: mezi mužem a jeho ženou, mezi otcem a jeho dcerou, ve svém mládí¹⁰¹⁰ obývající dům svého otce.

31 A Hospodin k Mojžíšovi promluvil výrokem: (2) Vykonej náležitou¹⁰²² pomstu Isráelových dětí⁷ ze strány Midjáním^{87 963 1023}; potom budeš muset⁴¹ být připojen⁴²⁰ k svému lidu³⁴⁵. (3) A Mojžíš k lidu promluvil výrokem: Vyzbrojte se, muži z vás, k vojenské službě^{15 16}, ať táhnou¹⁰²⁴ na Midján uskutečnit⁸⁴³ proti Midjánu pomstu Hospodinovu. (4) Po tisíci na větev^{21 1025}, po všech větvích^{9 21} Isráelových, musíte⁴¹ vyslat k vojenské službě^{15 16}. (5) Byli tedy³⁵ z tisíců Isráelových vyčlenění¹⁰²⁶, tisíc na větev²¹, dvanáct tisíc vyzbrojených do vojska^{15 16}, (6) a Mojžíš je vyslal, tisíc na větev²¹, na vojenskou výpravu^{15 16}, je a Pincháse, syna Eleázára, kněze, na vojenskou výpravu^{15 16}, i svatá náčiní^{44 702 1027} a¹⁰²⁸ pozouny k troubení^{61 363} v jeho ruce¹⁰²⁹. (7) Vytáhli tedy³⁵ do pole^{15 1030} na Midján podle toho, co Hospodin Mojžíšovi rozkázal, a zabili všechny mužského pohlaví (8) a zabili i krále⁶⁴ Midjánu, kromě¹⁸⁴ jiných jejich probodených – Évího a Rekema a Cúra a Chúra a Revu, pět králů Midjánu; i Bileáma, syna Beórova, mečem zabili, (9) a Isráelovi synové zajali ženy Midjánu a jejich drobotinu a ukořistili¹⁰³¹ všechnen jejich dobytek⁹¹ a všechna jejich stáda⁷⁸⁰ a všechno jejich bohatství; (10) a všechna jejich města v jejich sídlišťích a všechna jejich tábořiště¹⁰³² vypálili ohněm. (11) A všechnen lup a všechnu kořist v lidech⁹⁰ a v dobytku^{91 1006} vzali (12) a dopravili k Mojžíšovi a k Eleázárovi, knězi, a ke shromáždění⁶ Isráelových dětí⁷ – zajatě a kořist a lup, do tábora⁹, na stepi⁸³¹ Móáva^{799 832}, jež jsou u Jordánu – Jericha.

(13) I vyšel jim Mojžíš a Eleázár, kněz, a všichni náčelníci²⁴ shromáždění⁶ vstříc ven¹⁷⁵ vůči táboru^{57 176}, (14) a Mojžíš se na vrchní velitele¹⁰³³ branné moci¹⁰³⁴, vůdce⁸¹⁰ tisíců a vůdce⁸¹⁰ set, již²¹⁴ přicházeli z válečné výpravy^{15 16 1035}, rozzlobil, (15) i řekl k nim Mojžíš: Což jste všechny ženské¹⁰³⁶ nechali naživu? (16) Hle – ony se Isráelovým synům, skrze slovo

Bileámovo⁹²⁷, staly¹⁶³ příčinou²²¹¹⁰²⁶ nevěry¹⁸⁰ proti Hospodinu ve věci Peóra, takže²⁸ ve shromáždění¹⁶ Hospodinovo dopadla¹⁶³¹⁰³⁷ pohroma⁵⁷⁵⁶⁸³¹ (17)Nyní tedy³⁵: Zabijte vše mužského pohlaví mezi drobotinou a zabijte každou ženu poznávši muže ulehnutím s mužským pohlavím⁶¹, (18)ale všechnu drobotinu mezi ženami, jež ulehnutí s mužským pohlavím⁶¹ nepoznaly, si nechejte naživu. (19)A vy se na sedm dní uložte⁴⁸ zevně vůči táboru⁵⁷¹⁷⁶, každý někomu⁷⁵⁷ zabivší a každý sáhnuvší na⁶⁵¹ probodeného, musíte⁴¹ se v třetí den a v sedmý den očistovat³²⁷, vy i vaše zajatectvo. (20)A každé roucho a každý předmět²⁰⁸²⁰⁹ z kůže a každý výrobek z kozí srsti¹⁰³⁸ a každou nádobu²⁰⁸²⁰⁹ ze dřeva si musíte⁴¹ očistit³²⁷.

(21)A Eleázár, kněz, řekl k mužům z vojska¹⁵¹⁶, již²¹⁴ vstoupili do boje³⁶⁸: Toto je ustanovení³³⁶ zákona²³⁶, jež¹⁰³⁹ Hospodin rozkázal Mojžíšovi: (22)Ale⁴⁰ zlato a stříbro, mosaz⁶⁷⁷, železo, cín a olovo, (23)každou věc, jež může⁴¹ přijít v oheň, musíte⁴¹ protáhnout ohněm a bude očistěna, jen⁴⁰ se musí⁴¹ očistit³²⁷ vodou proti poskvrnění¹⁶¹⁷⁴⁷, a vše, co v oheň přijít nemůže⁴¹, musíte⁴¹ protáhnout vodou. (24)A v sedmý den musíte⁴¹ oprat svá roucha a budete čisti, a potom budete smět⁴¹ vstoupit do tábora⁵⁷.

(25)A Hospodin k Mojžíšovi pronesl výrok: (26)Zjistí⁴ úhrn⁵ kořisti – zajatectva, v lidech⁹⁰ i v dobytku⁹¹¹⁰⁰⁶, ty a Eleázár, kněz, a hlavy otců¹⁰⁷² shromáždění⁶, (27) a kořist na polovinu rozdělíš¹⁸¹⁰⁴⁰ mezi podstoupivší boj³⁶⁸¹⁰⁴¹, již²¹⁴ vyšli⁴²⁶ na vojenskou výpravu¹⁵¹⁶, a mezi celé shromáždění⁶, (28) a pro Hospodina musíš⁴¹ vybrat¹⁸⁵⁹¹⁷³⁴¹⁰⁴² dávku: od⁸⁷ bojovníků¹⁰⁴³, již²¹⁴ vyšli⁴²⁶ na vojenskou výpravu¹⁵¹⁶, po jednom¹⁰⁴⁴ z pěti set, z lidí⁹⁰ a ze skotu a z oslů a z drobného dobytka; (29) to budete¹⁸ brát z jejich poloviny a musíš⁴¹ to dát Eleázárovi, knězi, v oběť věnování¹⁹² Hospodinu; (30) a z poloviny Isráelových dětí⁷⁶¹ budeš¹⁸ brát jedno vyňaté¹⁰⁴⁵ z padesáti, z lidí⁹⁰ a ze skotu a z oslů a z drobného dobytka a ze všeho zvířectva⁹¹, a dávat je Lévióvcům³⁶, majícím na starosti⁵⁹ opatrování⁶⁰ obydlí⁴³ Hospodina. (31)I učinil Mojžíš a Eleázár, kněz,

podle toho, co Hospodin Mojžíšovi rozkázal. (32)A kořist, zůstatek lupu¹⁰⁴⁶, jež lid vojska¹⁵¹⁶ ukořistil¹⁰³¹, byla⁵⁸: drobného dobytka šest set tisíc a sedmdesát tisíc a pět tisíc, (33) a skotu dvaasedmdesát tisíc, (34) a oslů jednašedesát tisíc, (35) a lidských duší²⁵²⁷⁴⁹, z žen, jež nepoznaly ulehnutí s mužským pohlavím⁶¹, všech duší²⁵² dvaatřicet tisíc, (36) byla⁵⁸ tedy³⁵ polovina, podíl těch již²¹⁴ vyšli⁴²⁶ na vojenskou výpravu¹⁵¹⁶, z počtu drobného dobytka tři sta tisíc a třicet tisíc a sedm tisíc a pět set, (37) a dávka Hospodinu z drobného dobytka byla⁵⁸ šest set pětasedmdesát; (38) a skotu šestatřicet tisíc a dávka Hospodinu z nich dvaasedmdesát, (39) a oslů třicet tisíc a pět set a dávka Hospodinu z nich jednašedesát, (40) a lidských duší²⁵²⁷⁴⁹ šestnáct tisíc a dávka Hospodinu z nich dvaatřicet duší. (41) A dávkou dal Mojžíš Eleázárovi, knězi, v oběť věnování¹⁹² Hospodinu podle toho, co Hospodin Mojžíšovi rozkázal. (42) A z poloviny pro Isráelovy děti⁷⁶¹, již Mojžíš oddělil¹⁰⁴⁰ od mužů¹⁰⁴⁷, již²¹⁴ vytáhli do pole¹⁵¹⁰³⁰, – (43) polovina pro shromáždění¹⁶⁶¹ tedy³⁵ byla⁵⁸: z drobného dobytka tři sta tisíc a třicet tisíc, sedm tisíc a pět set, (44) a skotu šestatřicet tisíc, (45) a oslů třicet tisíc a pět set, (46) a lidských duší²⁵²⁷⁴⁹ šestnáct tisíc, – (47) Mojžíš tedy³⁵ vzal z poloviny pro Isráelovy děti⁷⁶¹ jedno vyňaté¹⁰⁴⁵ z padesáti, z lidí⁹⁰ i z dobytka⁹¹, a dal je Lévióvcům³⁶ majícím na starosti⁵⁹ opatrování⁶⁰ obydlí⁴³ Hospodina, podle toho, co Mojžíšovi Hospodin rozkázal.

(48) A k Mojžíšovi se přiblížili⁵⁴ vrchní velitelé¹⁰³³, nadřízení¹⁰⁴⁸ tisícům vojska¹⁵¹⁶, vůdcové⁸¹⁰ tisíců a vůdcové⁸¹⁰ set, (49) a řekli k Mojžíšovi: Tvoji nevolníci zjistili⁴ úhrn⁵ bojovníků¹⁰⁴³, kteří jsou pod naší správou¹⁶⁵, a nikdo³³ z nás nechybí¹⁹¹⁰⁴⁹, (50) chceme⁴¹ tedy³⁵ Hospodinu předložit⁷⁷ obětní dar⁷⁷ – každý³³, čeho došel¹⁶⁰⁸, předměty²⁰⁸²⁵² ze zlata: náramky²⁵²¹⁰⁵⁰ a zápěstní kroužky²⁵²¹⁰⁵¹, prsteny²⁵², náušnice²⁵² a náhrdelníky²⁵², k učinění zadost¹⁹¹ za naše duše před tváří Hospodinovou. (51) Mojžíš tedy³⁵ a Eleázár, kněz, od⁸⁷ nich to zlato vzali, samy¹⁰⁵² umělecký předmět²⁰⁸²⁵²¹⁰⁵³, (52) i bylo⁵⁸

všeho zlata *oběti* věnování¹⁹², jež¹⁰⁵⁴ věnovali⁵⁹¹ Hospodinu, šestnáct tisíc sedm set a padesát šeklů¹¹⁸, od⁸⁷ vůdců⁸¹⁰ tisíců a od⁸⁷ vůdců⁸¹⁰ set. (53)(Muži vojska¹⁵¹⁶ ukořistili¹⁰³¹ každý³³ pro sebe.) (54)A Mojžíš a Eleázár, kněz, to zlato od⁸⁷ vůdců⁸¹⁰ tisíců a set vzali a vnesli je do stanu setkávání *jako* připomínku Izráelovým dětem⁷ před tváří Hospodinovou.

32 A dětem⁷ Reúvénovým a dětem⁷ Gádovým patřil⁵⁸⁷⁸ mnohý dobytek⁷⁸⁰, velmi četný³⁰⁰; i uviděli zemi Jaezéro a zemi Gileádu, a¹⁰⁵⁵ hle, ten kraj³⁵³ – kraj³⁵³ pro dobytek^{61780 1056}. (2)I přišli synové Gádovi a synové Reúvénovi a pronesli k Mojžíšovi a k Eleázárovi, knězi, a k náčelníkům²⁴ shromáždění⁶ výrok: (3)Ataróth a Dívón a Jaezér a Nimrá a Chešbón a Eleále a Sevám a Névó, a Beón, (4)země, již pobíl⁸⁹ Hospodin před tváří shromáždění⁶ Izráelova, to¹⁷ je země *pro* dobytek^{61780 1056}, a tvoji nevolníci dobytek⁷⁸⁰ mají¹⁰⁵⁷. (5)A řekli: Našli-li jsme v tých očích přízeň⁴⁰⁸, nechť je¹⁸ tato země dána v držbu tvým nevolníkům, nemusíš⁴¹ nás vést přes¹⁰⁵⁸ Jordán.

(6)A Mojžíš synům Gádovým a synům Reúvénovým řekl: Zda mají⁴¹ vaši bratři vstoupit do boje³⁶⁸, zatímco²⁸ vy budete sedět zde? (7)A proč chcete⁴¹ odradit¹⁰¹¹ srdce Izráelových dětí⁷ od přejítí do země, již jim dal Hospodin? (8)Tak učinili vaši otcové, když jsem je z Káděš-barnéje vyslal³⁰⁸ ohledat⁴⁸³ tu zem; (9)a vystoupili⁴⁸⁰ po Nachal-eškól⁴⁹⁶ a ohledali⁴⁸³ tu zem, ale odradili¹⁰¹¹ srdce Izráelových dětí⁷, aby *nebylo* vstupu do země, již jim dal Hospodin. (10)A v onen den vzplál³⁹¹ Hospodinův hněv, i přísáhl výrokem: (11)Budou-li vidět⁵⁴⁸ ti muži, již²¹⁴ vystoupili⁴⁸⁰ z Egypta, od věku¹² dvaceti let a výše¹³, tu půdu⁴¹², již jsem přísahou slíbil⁴¹³ Abrahámovi, Isákovi a Jákóbovi, neboť mě nenásledovali⁵⁸ plně⁵⁵², (12)leďa Kálév, syn Jefunnéův, Kenizzí¹⁰⁵⁹, a Jóšua, syn Núnův, neboť (13) Hospodina plně následovali^{58 5521} (14)A že proti Izráelovi vzplál³⁹¹ Hospodinův hněv, vodil^{58 142} je *po* čtyřicet let sem tam¹⁰⁶⁰ v pustině, do vyměnění¹⁰⁶¹ celého pokolení, jež²¹⁴ činilo to, *co* v očích Hospodinových *bylo* zlé. (14)Hle tedy³⁵ – povstali jste místo vašich

otců, plémě¹⁰⁶² hříšných lidí¹⁸⁶, k příkládání ještě na žár⁹⁵⁸ hněvy Hospodinova vůči Izráelovi! (15)Vždyť budete-li se *odvracet* od následování⁵⁵² jeho, zanechá¹⁴² jej ještě nadále⁴³¹ v pustině, takže²⁸ všemu tomuto lidu způsobíte vyhubení¹⁰⁶¹!

(16)I přiblížili se k němu^{154 1064} a řekli: Chceme⁴¹ zde zbudovat ovčince¹⁰⁶⁵ pro náš dobytek⁷⁸⁰ a města pro naši drobotinu, (17)my *sami* však³⁵ chvátající půjdeme vyzbrojeni před tváří dětí⁷ Izráelových, až než je dovedeme k jejich místu³⁵³, zatímco²⁸ naše drobotina bude zůstávat v opevněných městech¹⁰⁶⁶, mimo tvář¹⁰⁶⁷ obyvatel země. (18)Do našich domů se nebudeme vracet, než si synové Izráelovi přivlastní⁷²³ každý³³ své vlastnictví^{724 1068}, (19)neboť s nimi z druhé strany⁸⁰² vůči Jordánu⁷⁶ a dále vlastnictví mít⁷²³ nebudeme, jestliže nám připadne¹⁰⁶⁹ naše vlastnictví⁷²⁴ z této strany⁸⁰² Jordánu od vzházení¹¹².

(20)A Mojžíš k nim řekl: Chcete⁴¹-li učinit tuto věc, jestliže před tváří Hospodinovou půjdete vyzbrojeni do boje³⁶⁸ (21)a každý z vás³⁴¹ vyzbrojen před tváří Hospodinovou přejde Jordán, než *on* své nepřátele od své tváře¹⁹⁷ vypudí⁸²⁸, (22)a až země bude před tváří Hospodinovou podmaněna, potom¹⁴² se budete vracet, pak²⁸ budete před Hospodinem⁶³³ a před Izráelem⁶³³ nevinni a tato země se vám před tváří Hospodinovou *dostane*¹⁶³ v držbu. (23)Jestliže však³⁵ tak nebudete činit, hle, zhřešili jste vůči Hospodinu a uvědomte si svůj hřích, že¹⁰⁷⁰ vás bude umět⁴¹ najít⁶⁰⁸. (24)Zbudujte si města pro svou drobotinu a salaše pro svůj drobný dobytek, a *co* vyšlo¹⁰⁷¹ z vašich úst, nechť učiníte¹⁸.

(25)I pronesli – synové Gádovi a synové Reúvénovi – k Mojžíšovi výrok: Tvoji nevolníci budou činit podle *toho*, *co* můj pán rozkazuje: (26)naše drobotina, naše ženy, náš dobytek⁷⁸⁰ a všechno naše zvířectvo⁹¹ budou ve městech Gileádu (27)a tvoji nevolníci, každý vyzbrojený k vojsku^{15 16 61}, budou před tváří Hospodinovou přecházet do boje³⁶⁸ podle *toho*, jak můj pán mluví.

(28)A Mojžíš o nich rozkázal Eleázárovi, knězi, a Jóšuovi, synu Núnovu,

a hlavám otců¹⁰⁷² větví²¹⁶⁵ Izráelových dětí⁷, (29)j řekl k nim Mojžíš: Budou-li synové Gádovi a synové Reúvénovi přecházet Jordán s vámi, každý vyzbrojen do boje³⁶⁸ před tváří Hospodinovou, a země bude před tváří vaší podmaněna, pak²⁸ jim budete¹⁸ dávat v držbu zem Gileádu, (30)jestliže však³⁵ s vámi vyzbrojeni přecházet nebudou, pak²⁸ nabudou¹⁸ držbu¹⁰⁷³ vprostřed vás v zemi Kenáanu. (31)A synové Gádovi a synové Reúvénovi odpověděli výrokem: Jak Hospodin k tvým nevolníkům promluvil, tak budeme činit – (32)my budeme přecházet vyzbrojeni před tváří Hospodinovou v zem Kenáan a držba našeho vlastnictví⁷²⁴ z této strany⁸⁰² vůči Jordánu¹⁷⁶ bude naše¹⁰⁷⁴.

(33)Mojžíš jim tedy³⁵ – dětem⁷ Gádovým a dětem⁷ Reúvénovým a polovině kmene¹⁵³ Menaššéa, syna Josefova, – dal království Síchóna, krále Emóriho⁵⁰⁶, a království Óga, krále Bášanu, zemi podle jejich měst v jejich hranicích⁷⁷⁵, města té země vůkol. (34)A synové Gádovi vybudovali Dívón a Atáróth a Árór (35) a Atróth-Šófán a Jaezér a Jagbehu (36) a Béth-Nimru a Béth-Hárán jako opevněná města¹⁰⁶⁶, i ovčince¹⁰⁶⁵. (37)A synové Reúvénovi vybudovali Chešbón a Elealé a Kirjátájim (38) a Névó a Baal-Meón, jichž jména byla změněna¹⁰⁷⁵, a Šibmu; a jména měst, jež vybudovali, nazvali jinými jmény. (39)A synové Máchíra, syna Menaššéova, se odebrali do Gileádu a dobyli ho a vypudili⁸²⁸ Emóriho⁵⁰⁶, jenž v něm byl; (40) a Mojžíš dal Gileád Máchírovi, synu Menaššéovu, i usídlil se v něm. (41)A Jáír, syn Menaššéův, se odebral a dobyl jejich¹⁰⁷⁶ vsí¹⁰⁷⁷, i nazval je Chavóth-Jáír¹⁰⁷⁸. (42)A Nóvach se odebral a dobyl Kenáthu a jeho osad⁸¹⁸, i dal mu název⁴⁷⁸ Nóvach podle svého jména¹⁰⁷⁹.

33 Toto²² jsou cestování³⁶¹ Izráelových dětí⁷, jež^{559 1080} po svých oddílech¹⁰⁸¹ pod správou¹⁶⁵ Mojžíšovou a Árónovou vyšly⁴²⁶ ze země Egypta; (2) a Mojžíš jejich východiska¹⁰⁸² na příkaz³³ Hospodinův zapsal¹⁰⁸³, a toto²² jsou jejich cestování³⁶¹ podle jejich východisek¹⁰⁸²: (3) V prvním měsíci tedy³⁵, v patnáctý den prvního měsíce⁶⁵, se dali na cestu⁵⁰

z Raemsésu; nazítí⁶⁷⁹ po minutí^{61 333} vyšly Izráelovy děti⁷ se zdviženou rukou^{604 1084} před očima všech Egyptanů, (4) zatímco²⁸ Egypťané pohřbívali, co Hospodin mezi nimi pobíl⁸⁹, vše prvorozené; i proti jejich bohům vykonal Hospodin soud¹⁰⁸⁵. (5) Izráelovy děti⁷ se tedy³⁵ daly na cestu⁵⁰ z Raemsésu a uložili se⁴⁸ v Sukkóth; (6) a ze Sukkóth se dali na cestu⁵⁰ a uložili se⁴⁸ v Éthámu, jenž je na pokraji⁷⁷⁴ pustiny; (7) a z Éthámu se dali na cestu⁵⁰ a obrátili se zpět³²⁹ na Pí-hachíróth, jež je u¹⁰⁸⁶ Baal-Cefónu; a uložili se⁴⁸ před¹⁴⁹⁵ Migdólem; (8) a od Pí-hachíróth se dali na cestu⁵⁰ a přešli středem moře do pustiny a pustinou Éthámu šli⁵⁸ cestou tři dni a uložili se⁴⁸ v Máře; (9) a z Máry se dali na cestu⁵⁰ a přišli do Élím; a v Élím bylo dvanáct pramenů vody a sedmdesát palem, i uložili se⁴⁸ tam. (10) A z Élím se dali na cestu⁵⁰ a uložili se⁴⁸ u moře Rákosi⁵⁵⁷; (11) a od moře Rákosi⁵⁵⁷ se dali na cestu⁵⁰ a uložili se⁴⁸ v pustině Sínu; (12) a z pustiny Sínu se dali na cestu⁵⁰ a uložili se⁴⁸ v Dofce; (13) a z Dofky se dali na cestu⁵⁰ a uložili se⁴⁸ v Áluši; (14) a z Áluše se dali na cestu⁵⁰ a uložili se⁴⁸ v Refidím, a tam nebylo vody pro lid k pití. (15) A z Refidím se dali na cestu⁵⁰ a uložili se⁴⁸ v pustině Sínaje; (16) a z pustiny Sínaje se dali na cestu⁵⁰ a uložili se⁴⁸ v Kivróth-hattaavá⁴⁵¹; (17) a z Kivróth-hattaavá⁴⁵¹ se dali na cestu⁵⁰ a uložili se⁴⁸ v Chacéróth; (18) a z Chacéróth se dali na cestu⁵⁰ a uložili se⁴⁸ v Rithmé; (19) a z Rithmy se dali na cestu⁵⁰ a uložili se⁴⁸ v Rimmón-Páreci; (20) a z Rimmón-Párece se dali na cestu⁵⁰ a uložili se⁴⁸ v Livně; (21) a z Livny se dali na cestu⁵⁰ a uložili se⁴⁸ v Risse; (22) a z Rissy se dali na cestu⁵⁰ a uložili se⁴⁸ v Kehéláth; (23) a z Kehéláth se dali na cestu⁵⁰ a uložili se⁴⁸ na hoře Šáferu; (24) a z hory Šáferu se dali na cestu⁵⁰ a uložili se⁴⁸ v Charádě; (25) a z Charády se dali na cestu⁵⁰ a uložili se⁴⁸ v Makhélóth; (26) a z Makhélóth se dali na cestu⁵⁰ a uložili se⁴⁸ v Táchatu; (27) a z Táchatu se dali na cestu⁵⁰ a uložili se⁴⁸ v Tárachu; (28) a z Tárachu se dali na cestu⁵⁰ a uložili se⁴⁸ v Mitce; (29) a z Mitky se dali na cestu⁵⁰ a uložili se⁴⁸ v Chašmóně; (30) a z Chašmóny se

dali na cestu⁵⁰ a uložili se⁴⁸ v Móseróth; (31) a z Móseróth se dali na cestu⁵⁰ a uložili se⁴⁸ v Bené-Jaakán; (32) a z Bené-Jaakán se dali na cestu⁵⁰ a uložili se⁴⁸ v Chór-haggidgád; (33) a z Chór-haggidgád se dali na cestu⁵⁰ a uložili se⁴⁸ v Jotbáthá; (34) a z Jotbáthá se dali na cestu⁵⁰ a uložili se⁴⁸ v Avróně; (35) a z Avróně se dali na cestu⁵⁰ a uložili se⁴⁸ v Ecjón-Gáveru; (36) a z Ecjón-Gáveru se dali na cestu⁵⁰ a uložili se⁴⁸ v pustině Cínu, to¹⁷ je Káděš; (37) a z Káděše se dali na cestu⁵⁰ a uložili se⁴⁸ u hory⁷⁸⁴ Hóru na pokraji⁷⁷⁴ země Edóma.

(38) A Áróň, kněz, na příkaz⁹³ Hospodinu¹⁴⁸⁰ vystoupil⁴⁸⁰ na horu Hór a umřel tam, čtyřicátého roku po³ vyjití⁴²⁶ Isráělových dětí⁷ ze země Egypta, v pátém měsíci, v první den měsíce⁶⁵. (39) A Áróň byl při své smrti na hoře Hóru ve věku¹⁰⁸⁷ třiaadvaceti a sta let. (40) A při příchodu Isráělových dětí⁷ se jal naslouchat¹⁰⁸⁸ Kenaani⁵⁰⁶, král Aradu⁷⁸⁶, jenž²⁰² bydlel v zemi Kenáanu na jihu⁴⁸¹.

(41) A od hory Hóru se dali na cestu⁵⁰ a uložili se⁴⁸ v Calmóně; (42) a z Calmóny se dali na cestu⁵⁰ a uložili se⁴⁸ v Púnónu; (43) a z Púnónu se dali na cestu⁵⁰ a uložili se⁴⁸ v Óvóth; (44) a z Óvóth se dali na cestu⁵⁰ a uložili se⁴⁸ v Ijjé-Avárím¹⁰⁸⁹ na pomezí⁷⁷⁵ Móáva^{799 832}; (45) a z Ijjím¹⁰⁸⁹ se dali na cestu⁵⁰ a uložili se⁴⁸ v Dívón-Gádu; (46) a z Dívón-Gádu se dali na cestu⁵⁰ a uložili se⁴⁸ v Almón-Divláthájím¹⁰⁹⁰; (47) a z Almón-Divláthájím¹⁰⁹⁰ se dali na cestu⁵⁰ a uložili se⁴⁸ v horách Avárím¹⁰⁸⁹ před⁴⁹⁵ Névem¹⁰⁹¹ (48) a z hor Avárím¹⁰⁸⁹ se dali na cestu⁵⁰ a uložili se⁴⁸ na stepích⁸³¹ Móáva^{799 832} u Jordánu - Jericha; (49) a u Jordánu se uložili⁴⁸ od Béth-Hajšimóth po Ável-Haššitím¹⁰⁹² na stepích⁸³¹ Móáva^{799 832}.

(50) A Hospodin na stepích⁸³¹ Móáva^{799 832} u Jordánu - Jericha - k Mojžíšovi promluvil výrokem: (51) Promluv k Isráělovým dětem⁷ a řekni k nim: Až vy přejdete¹⁰⁹³ Jordán od země Kenáanu, (52) pak²⁸ všechny obyvatele země před svou tváří¹⁹⁷ vypudíte^{18 828} a všechna jejich zobrazení zničíte¹⁸, i všechny jejich slité podobizny¹⁰⁹⁴ musíte⁴¹ zničit a všechny jejich výšiny musíte⁴¹ vyplnit¹⁰⁹⁵,

(53) i zmocníte se^{18 510 1096} země a usídlíte se¹⁸ v ní, neboť vám jsem tu zem dal k ujmnutí jí za vlastnictví^{510 1096}, (54) losem si však³⁵ tu zem jako dědictví rozdělíte^{18 723 1097} podle svých čeledí^{8 9}: četnému⁹⁷¹ budete¹⁸ množit jeho dědictví^{724 972} a nečetnému⁹⁷¹ budeš¹⁸ zmenšovat jeho dědictví^{724 972}. Kam komu los bude vycházet⁴²⁶, tam se mu bude dostávat¹⁶³; dědictví se budete¹⁸ ujímat⁷²³ podle větví²¹ vašich otců. (55) Nebudete-li však³⁵ obyvatel země před svou tváří¹⁹⁷ vypuzovat⁸²⁸, pak²⁸ se vám to, co z nich budete zůstávat, stane¹⁶³ trny²²¹ ve vašich očích a ostny²²¹ ve vašich bocích, takže²⁸ se vás na zemi, v níž budete bydlet, jmou utiskovat³⁶⁹ (56) a stane se¹⁶³, že podle toho, co jsem zamýšlel⁵⁸ učinit jim, budu činit vám.

34 A Hospodin k Mojžíšovi promluvil výrokem: (2) Rozkaž Isráělovým dětem⁷ a řekni k nim: Až vy vstoupíte¹⁰⁹³ do země Kenáanu, bude toto²² země, jež vám bude připadat v dědictví⁷²⁴, země Kenáan podle jejich hranic⁷²⁴; (3) i bude⁵⁸ váš¹⁰⁹⁸ jižní okraj^{932 1099} od pustyiny Cínu podél¹¹⁰⁰ Edóma, a vaše¹⁰⁹⁸ jižní pomezí^{775 1099} bude⁵⁸ od okraje⁷⁷⁴ moře Soli¹¹⁰¹ k východu, (4) i bude se vaše¹⁰⁹⁸ pomezí⁷⁷⁵ vinout¹¹⁰² od jihu⁴⁸¹ k¹¹⁰³ vze-stupu¹¹⁰⁴ Akrabábím¹¹⁰⁵ a přejde k Cínu a jeho zakončení¹¹⁰⁶ budou⁵⁸ od jihu⁴⁸¹ ke¹¹⁰³ Káděš-barnéji, i vyjde k Chacar-Adáru a přejde k Acmónu, (5) a od Acmónu se pomezí⁷⁷⁵ bude vinout^{58 1102} k potoku⁸⁰¹ Egypta a jeho zakončení¹¹⁰⁶ budou⁵⁸ u moře^{72 1107}.

(6) A západní pomezí^{775 1099}: tím²⁸ se vám stane¹⁶³ veliké moře⁷² a pobřeží⁷⁷⁵; toto vám bude západním pomezím^{775 1099}.

(7) A toto vám bude severním pomezím^{775 1099}: od velikého moře⁷² si musíte⁴¹ vyznačit¹¹⁰⁸ horu Hór; (8) od hory Hóru budete¹⁸ vyznačovat¹¹⁰⁸ ke vstupu do Chamáthu a zakončení¹¹⁰⁶ pomezí⁷⁷⁵ budou⁵⁸ u Cedádu¹¹⁰⁷ (9) a pomezí⁷⁷⁵ vyjde k Zifrónu a jeho zakončení¹¹⁰⁶ budou⁵⁸ u Chacar-Énánu; toto vám bude severním pomezím^{775 1099}.

(10) A za pomezí⁷⁷⁵ k východu si budete¹⁸ určovat¹¹⁰⁹: od Chacar-Énánu k Šefámu (11) a od Šefámu pomezí⁷⁷⁵ sestoupí k Rivle od východu k¹¹⁰³ Ájínu; a když pomezí⁷⁷⁵

sestoupí, narazí¹⁴² na¹¹⁰ břeh¹¹¹ moře Kin-
nereth¹¹² k východu¹¹³, (12) i sestoupí
pomezí⁷⁷⁵ k Jordánu a jeho zakončení¹¹⁰⁶
budou⁵⁸ u moře Soli¹¹⁰¹. Toto²² bude vaše¹⁰⁹⁸
země podle jejich pomezí¹⁷⁵ vůkol.

(13) A Mojžíš Izráelovým dětem⁷ roz-
kázal výrokem: Toto²² je země, již si jako
dědictví budete¹⁸ losem rozdělovat^{723 1097},
již Hospodin rozkázal dát devíti větvím²¹
a polovině větve²¹, (14) neboť větvev²¹ dětí⁷
Reúvéního^{96 97} podle domů^{9 10} svých otců
a větvev²¹ dětí⁷ Gádiho^{96 97} podle domů^{9 10}
svých otců dostaly, a polovina větvev²¹
Menaššéovy, i ti dostali své dědictví⁷²⁴,
(15) dvě větvev²¹ a polovina větvev²¹ dostaly
své dědictví⁷²⁴ z této strany⁸⁰² vůči Jordá-
nu¹⁷⁶ – Jerichu⁸³³ – od vzházení¹¹².

(16) A Hospodin k Mojžíšovi promluvil
výrokem: (17) Toto²² jsou jména mužů,
kteří vám zemi jako dědictví¹⁸ budou roz-
dělovat^{723 1097}: Eleázár, kněz, a Jósua, syn
Núnův, (18) a po jednom náčelníku^{24 114}
budete¹⁸ brát k rozdělování dědictví^{723 1097}
země z každé větvev²¹; (19) a toto²² jsou
jména těch mužů: za větvev²¹ Júdovu
Kálév, syn Jefonův; (20) a za větvev²¹
dětí⁷ Šimeónových Samúel¹¹⁵, syn Ammí-
húdův; (21) za větvev²¹ Benjáminovu
Elidád, syn Kislónův; (22) a za větvev²¹
dětí⁷ Dánových náčelník²⁴ Bukkí, syn
Jogliho; (23) za děti⁷ Josefovy, za větvev²¹
dětí⁷ Menaššéových náčelník²⁴ Channiél,
syn Éfódův, (24) a za větvev²¹ dětí⁷ Efráji-
mových Kemúel, syn Šiftánův; (25) a za
větvev²¹ dětí⁷ Zevulúnových náčelník²⁴
Elicáfán, syn Parnachův; (26) a za větvev²¹
dětí⁷ Jissáschárových náčelník²⁴ Paltíel,
syn Azzánův; (27) a za větvev²¹ dětí⁷ Ašéro-
vých náčelník²⁴ Achíhúd, syn Šelómího;
(28) a za větvev²¹ dětí⁷ Naftáliho náčelník²⁴
Pedaheél, syn Ammíhúdův. (29) Toto²²
jsou ti, jimž Hospodin rozkázal uvést
Izáelovy děti⁷ do dědictví^{723 1097} v zemi
Kenáanu.

35 A Hospodin na stepích⁸³¹ Móá-
va^{799 832} u Jordánu – Jericha –
k Mojžíšovi promluvil výrokem: (2) Roz-
kaž Izráelovým dětem⁷, ať z dědictví⁷²⁴ své
držby dají města k bydlení Lévióvcům³⁶,
i obvody^{252 1116} měst⁶⁵ v jejich okolích Lévi-
óvcům³⁶ dáte¹⁸, (3) i dostanou se¹⁶³ jim
města k bydlení a jejich obvody¹¹⁶ budou⁵⁹

pro jejich dobytek^{91 117} a pro jejich
jmění^{666 117} a pro všechno jejich zvířec-
tvo^{117 118}. (4) A obvody¹¹⁶ měst, jež Lévió-
vcům budete dávat, budou od zdi⁸²⁰ města,
totiž²⁸ navenek¹¹¹⁹, tisíc loket⁴⁴² vůkol;
(5) a zevně vůči městu¹⁷⁶ naměříte^{18 1120}
směrem⁹³² k východu dva tisíce loket^{442 1121}
a směrem⁹³² k jihu⁴⁸¹ dva tisíce loket^{442 1121}
a směrem⁹³² k západu⁷² dva tisíce loket^{442 1121}
a směrem⁹³² k severu dva tisíce loket^{442 1121}
a město vprostřed; toto jim bude
obvody^{116 1122} měst. (6) A města, jež Lévió-
vcům³⁶ budete dávat: šest měst útočiště,
jež budete¹⁸ dávat k uprchnutí tam toho,
kdo²¹⁴ někoho zabije^{1123 1124}, a k nim¹⁸⁴
budete¹⁸ dávat čtyřicet a dvě města;
(7) všech měst, jež Lévióvcům³⁶ budete
dávat, bude čtyřicet a osm měst, ona¹¹²⁵
a jejich obvody¹¹⁶. (8) A města, jež budete
dávat, budou z držby Izráelových dětí⁷;
od⁸⁷ čteného⁹⁷¹ budete¹⁸ množit⁹⁷² a od⁸⁷
nečteného⁹⁷¹ budete¹⁸ zmenšovat⁹⁷²;
každý^{33 975} ze svých měst bude¹⁸ dávat Lévi-
óvcům³⁶ podle rozsahu²⁸⁶ svého dědic-
tví⁷²⁴, jež za dědictví bude dostávat⁷²³.

(9) A Hospodin k Mojžíšovi promlu-
vil výrokem: (10) Promluv k Izráelovým
dětem⁷ a řekni k nim: Až vy přejdete¹⁰⁹³
Jordán do země Kenáanu, (11) pak²⁸
si zvolíte¹⁸ města – budou¹⁸ vám městy
útočiště, ať tam uprchně, kdo někoho⁷⁵⁷
neúmyslně⁵⁹⁷ udeřením⁸⁹ zabije^{1123 1124 1126};
(12) i budou vám ta města za útočiště
před mstitel^{197 1127}, ať ten, kdo²¹⁴ za-
bil^{1123 1124}, nemusí⁴¹ umřít, než bude stát¹¹²⁸
před tváří shromáždění⁶ k soudu³³⁷.
(13) A města, jež budete dávat – šest
měst vám bude městy útočiště; (14) tři
z těch měst budete¹⁸ dávat z této stran-
y⁸⁰² Jordánu a tři z těch měst budete¹⁸
dávat v zemi Kenáanu; budou městy úto-
čiště. (15) Těchto šest měst útočiště bude
pro Izráelovy děti i pro cizince³⁴⁸ i pro
bydličího¹¹²⁹ vprostřed vás k uprchnutí
tam každému někoho⁷⁵⁷ neúmyslně⁵⁹⁷
skolivšímu⁸⁹.

(16) Udeří⁸⁹-li ho však³⁵ nástrojem^{208 209}
ze železa, takže²⁸ umře, je on vrah^{1124 1130}
– vrah^{1124 1130} musí⁴¹ být jistotně^{606 614} usmr-
cen; (17) a jestliže ho udeří⁸⁹ ručním
kamenem¹¹³¹, čímž může⁴¹ umřít, a umře,
je on vrah^{1124 1130} – vrah^{1124 1130} musí⁴¹ být

jistotně^{606 614} usmrčen; (18)nebo jestliže ho udeří⁸⁹ ručním nástrojem^{208 209} ze dřeva¹³¹, čímž může⁴¹ umřít, a umře, je on vrah^{1124 1130} – vrah^{1124 1130} musí⁴¹ být jistotně^{606 614} usmrčen; (19)vraha^{1124 1130} musí⁴¹ usmrtit mstitel¹¹²⁷ krve, on; musí⁴¹ ho usmrtit on při svém setkání s ním¹¹³², (20)A jestliže do něho v nenávisti bude strkat nebo na něho v úkladu¹¹³³ něco hodí, takže²⁸ umře, (21)nebo ho v nepřátelství svou rukou udeří⁸⁹, takže²⁸ umře, musí⁴¹ ten, kdo²¹⁴ udeřil⁸⁹, jistotně^{606 614} být usmrčen, on je vrah^{1124 1130}, vraha^{1124 1130} musí⁴¹ usmrtit mstitel¹¹²⁷ krve při svém setkání s ním¹¹³².

(22)Jestliže však³⁵ do něho strčí bezděčně¹¹³⁴, ne v nepřátelství, nebo na něho ne v úkladu¹¹³³ hodí jakýkoli²⁴⁹ předmět^{208 209} (23)nebo nějakým²⁴⁹ kamenem, mýt může⁴¹ umřít, jež²⁸ (aniž si toho všimne^{483 1135}) na něho bude shazovat, takže²⁸ umře, ale on mu nebyl nepřitelem a nechtěl mu zle¹¹³⁶, (24)pak²⁸ mezi tím, kdo²¹⁴ udeřil⁸⁹, a mezi mstitelem¹¹²⁷ krve rozsoudí^{18 64}, shromáždění⁶, podle těchto předpisů³³⁷ (25)a vyprostí^{18 64}, shromáždění⁶, toho, kdo²¹⁴ zabil¹¹²⁴, z ruky mstitel¹¹²⁷ krve a uvedou¹⁸ ho, shromáždění⁶, zpět⁵⁰¹ do města jeho útočiště, kam uprchl, a bude¹⁸ v něm bydlét⁵⁸ až do smrti velekněze¹¹³⁷, jehož pomazali svatým olejem⁷⁰². (26)Jestliže však³⁵ ten, kdo²¹⁴ zabil¹¹²⁴, území⁷⁷⁵ města svého útočiště, kam uprchl, snad¹¹³⁸ bude opouštět¹¹³⁹ (27)a mstitel¹¹²⁷ krve ho zevně vůči území^{176 775} města jeho útočiště zastihne⁶⁰⁸ a toho, kdo²¹⁴ zabil¹¹²⁴, mstitel¹¹²⁷ krve zabije¹¹²⁴, nebude na něm¹¹⁴⁰ krev¹¹⁴¹, (28)neboť měl⁴¹ až do smrti velekněze¹¹³⁷ sedět ve městě svého útočiště. A po smrti velekněze¹¹³⁷ se ten, kdo²¹⁴ zabil¹¹²⁴, bude smět⁴¹ vrátit do země své držby.

(29)A tyto věci vám budou¹⁸ ustanovením³³⁶ práva³³⁷ po vašich pokoleních³⁴¹ ve všech vašich příbytcích.

(30)Kdokoli²⁴⁹ skolivší⁸⁹ někoho⁷⁵⁷, – ten, kdo²¹⁴ zabil¹¹²⁴, musí⁴¹ podle výroku¹¹⁴² svědků být zabit¹¹²⁴, ale jeden svědek nebude moci⁴¹ proti nikomu⁷⁵⁷ vypovídat¹¹⁴³ k smrti¹¹⁴⁴, (31)aniž smíte⁴¹ přijmout zadostučinění¹¹⁴⁵ za žiti¹¹⁴⁶ vraha^{1124 1130}, jenž je vinen smrtí, nýbrž⁹⁷⁸ musí⁴¹ jistot-

ně^{606 614} být usmrčen; (32)aniž smíte⁴¹ přijmout zadostučinění¹¹⁴⁵ za uprchlého do města svého útočiště k návratu k bydlení v zemi před smrtí¹¹⁴⁷ kněze. (33)Nesmíte⁴¹ přeče³⁵ znesvěcovat zem, v níž vy jste, neboť krev – ona zem znesvěcuje, a zemi nemůže⁴¹ být učiněno zadost¹⁹¹ stran krve, jež v ní byla prolita, leč krví prolivšího ji; (34)a nesmíš⁴¹ znečišťovat zemi, v níž vy bydlíte, vprostřed níž já pobývám¹⁷⁸, neboť já, Hospodin, pobývám^{178 1148} vprostřed Izráelových dětí.

36 I přibližily se⁵⁴ hlavy otců¹⁰⁷² čeledí⁸ dětí⁷ Gileáda, syna Máchíra, syna Menaššéova, z čeledí⁸ dětí⁷ Josefových, a promluvili před tváří Mojžíšovou a před tváří náčelníků²⁴, hlav otců¹⁰⁷² Izráelových dětí^{7 65}; (2)i řekli: Mému pánu rozkázal Hospodin dát zemi Izráelovým dětem⁷ v dědictví⁷²⁴ losem, a dědictví⁷²⁴ Celofcháda, našeho bratra, bylo mému pánu Hospodinem rozkázáno dát jeho dcerám; (3)a stanou-li se¹⁶³ ženami²²¹ každá jednomu ze synů jiných kmenů¹⁵³ Izráelových dětí⁷, bude¹⁴² jejich dědictví⁷²⁴ odňato³³⁸ od dědictví⁷²⁴ našich otců¹⁰⁷² a přidáno¹¹⁵⁰ k dědictví⁷²⁴ větve²¹ těch, k nimž se budou dostávat¹⁶³, bude tedy³⁵ odňato³³⁸ od losu dědictví⁷²⁴ našeho; (4)a když Izráelovým dětem⁷ bude nastávat¹⁶³ zvučení polnice¹¹⁴⁹, pak²⁸ jejich dědictví⁷²⁴ zůstane přidáno¹¹⁵⁰ k¹¹⁵¹ dědictví⁷²⁴ větve²¹ těch, k nimž se budou dostávat¹⁶³, a od dědictví⁷²⁴ větve²¹ našich otců bude jejich dědictví⁷²⁴ odňato³³⁸.

(5)A Mojžíš na příkaz⁹³ Hospodinův Izráelovým dětem⁷ rozkázal výrokem: Větev²¹ synů Josefových mluví správně; (6)toto²² je věc¹¹⁵², již Hospodin dcerám Celofchádovým rozkázal výrokem: Směj⁴¹ se stát¹⁶³ ženami²²¹ každá tomu, kdo jim bude vhod¹¹⁵³, jen⁴⁰ se musejí stát¹⁶³ ženami²²¹ patřícím k čeledi⁸ větve²¹ jejich otců, (7)at⁷ dědictví⁷²⁴ Izráelových dětí^{7 65} neobchází⁷⁹² od větve²¹ k větvi²¹, neboť Izráelovy děti⁷ mají⁴¹ každý³³ lpět na¹¹⁵⁴ dědictví⁷²⁴ větve²¹ svých otců, (8)a každá dcera vlastníci⁵⁵³ dědictví⁷²⁴ od větvi²¹ Izráelových dětí⁷, necht⁷ se stáva^{18 163} ženou²²¹ jednomu z čeledi⁸ větve²¹ svých otců, aby Izráelovi synové vlastnili⁵⁵³ každý³³ dědictví⁷²⁴ svých otců¹⁰⁷², (9)at

dědictví⁷²⁴ neobchází⁷⁹² od větve²¹ k jiné⁵⁵⁰ větvi, nýbrž⁹⁷⁸ mají⁴¹ větve²¹ Izráelových dětí lpět každá^{33 1155} na¹¹⁵⁴ svém dědictví⁷²⁴.

(10) Podle *toho*, co Hospodin Mojžíšovi rozkázal, tak Celofchádovy dcery učinily; (11) i staly se¹⁶³ Machlá, Tircá a Choglá a Nóa, Celofchádovy dcery, ženami²²¹

synů svých strýců (12) z čeledí⁸ dětí Menaššea, syna Josefova, *jim* se staly¹⁶³ ženami²²¹ a jejich dědictví⁷²⁴ zůstalo¹⁶³ při větvi²¹ čeledí⁸ jejich otce.

(13) Toto²² jsou rozkazy a předpisy³³⁷, jež Hospodin rozkázal skrze¹⁶⁵ Mojžíše na stepích⁸³¹ Móáva^{799 832} u Jordánu – Jericha.

NUMERI

poznámky překladatele a odkazy

- 1 Viz Exod. 27:21, pozn. 956.
- 2 Viz Gen. 1:5, pozn. 9.
- 3 Viz Exod. 16:1, pozn. 547.
- 4 Viz Exod. 30:12, pozn. 336.
- 5 Viz Exod. 30:12, pozn. 1086.
- 6 Viz Exod. 12:3, pozn. 360.
- 7 Viz Gen. 3:16 a dále, pozn. 656.
- 8 Viz Gen. 10:5, pozn. 271 a 311.
- 9 N. „stran (n. „co se týče“) jejich čeledí“, „po jejich čeledích“, dále obdobně.
- 10 V hebrejštině jednotné číslo, snad ve smyslu „každého podle domu“. Dále obdobně.
- 11 Viz Exod. 16:16, pozn. 566.
- 12 Viz Lev. 27:3, pozn. 950.
- 13 Viz Lev. 27:7, pozn. 952.
- 14 Tj. „schopných vycházet“.
- 15 N. „vojenské službě“, „válečnému tažení“, dále obdobně, viz Exod. 12:17, pozn. 207; 38:8, pozn. 1241. Týž výraz je „povolání“ v kap. 4:3 a dále, značící službu n. činnost Lévióvců.
- 16 Zde ovšem jednotné číslo.
- 17 Viz Exod. 1:16, pozn. 34.
- 18 Viz Gen. 1:26, pozn. 40.
- 19 N. „prohlídce“, „přehlížen“, „prohlížen“, viz Exod. 30:12nn., pozn. 1087. Dále obdobně.
- 20 D. „u vás muž – muž za“, dále obdobně, viz Lev. 15:2, pozn. 490.
- 21 Viz Exod. 31:2, pozn. 1106.
- 22 Viz Exod. 19:6, pozn. 638.
- 23 Tj. ti, kteří byli zpravidla svoláváni k projednávání záležitostí shromáždění.
- 24 Viz Gen. 17:20, pozn. 462; 23:6, pozn. 593.
- 25 Viz Exod. 35:1, pozn. 1120.
- 26 Jiná předložka než „podle“ zdola a ve v. 2n.⁹
- 27 N. „i zařadili se po... hlav, do svého rodu n. původu“, „ohlásili po... hlav, svůj rod n. původ“.
- 28 Viz Gen. 4:3, pozn. 132.
- 29 N. „seznamů (19) podle... Mojžíšovi; i podrobil (n. „podrobil“) je“.
- 30 Viz Gen. 2:4, pozn. 52.
- 31 N. „Patřících k synům Šimeónovým“, dále obdobně.
- 32 Vl. „byli“, ve v. 20 „byli synové... jejich rody“, v. 46 obdobně.
- 33 Viz Gen. 9:5, pozn. 285.
- 34 D. „jeden“; jinak „mužů, jeden muž“.
- 35 Viz Gen. 9:11, pozn. 291.
- 36 Viz Exod. 6:25, pozn. 206.
- 37 N. snad „Lévióvcům podle větve⁹ jejich“.
- 38 N. prostě „Lévióvcí... nebyli podrobeni“ (n. „se nepodrobili“), opísem v textu je snad přesněji vyjádřen smysl velmi zřídka se vyskytujícího slovesného tvaru, jehož je zde použito. Kap. 2:33 a dále obdobně.
- 39 D. „vprostřed nich“, dále obdobně.
- 40 N. „ale“ (ne však jako ve v. 47), „jenže“. Dále obdobně.
- 41 Viz Gen. 2:17, pozn. 74.
- 42 Zde v tomto smyslu (Gen. 39:5; 41:34, pozn. 1041).
- 43 Viz Exod. 25:9, pozn. 866.
- 44 Viz Exod. 25:9, pozn. 127.
- 45 Viz Gen. 4:7, pozn. 139.
- 46 Zde a dále v takovémto n. obdobném smyslu.
- 47 Viz Exod. 28:35, pozn. 1011.
- 48 Viz Gen. 26:17, pozn. 683.
- 49 Zde ve smyslu „k jeho opatrování n. ochraně“. Viz v. 53.
- 50 Viz Gen. 11:2, pozn. 328.
- 51 D. „při dávání (se) obydlí na cestu“, „při ukládání (se) obydlí“, opisy v textu v zájmu zřetelnosti. Dále obdobně.
- 52 N. „snášet“, „strhovat“, směrem dolů; nesouvisí s „ukládat“⁴⁸. Dále obdobně.
- 53 N. „stavět“.
- 54 Viz Exod. 22:8, pozn. 743.
- 55 Zde od tohoto slovesa⁵⁴ odvozené přídavné jméno.
- 56 Viz Exod. 29:33, 30:9, pozn. 1057, zde a dále v obdobné souvislosti ve smyslu „nikoli Lévióvec“ („nepovoláný“).
- 57 Viz Gen. 32:2, 7, pozn. 853.
- 58 D. „nenastane“¹⁶³ (n. „na shromáždění se nedostane“), tj. „natrvalo“ („a není n. nezůstává nadále“). V. 20 a dále obdobně i stran jiných sloves.
- 59 Viz Gen. 17:9, pozn. 449.
- 60 Viz Gen. 26:5, pozn. 673.
- 61 N. „držet (vl. „střežit“⁵⁹) stráž nad obydlím“, v původním textu vazba významem se rovnající prostému 2. pádu („pěče n. stráž týkající se obydlí“); viz Žalm 16:3, pozn. 394. Dále obdobně, vazba někdy vyjádřena zájmenou příponou.
- 62 Zde snad i „znameních patřících k domům“³⁷.
- 63 Vl. „odnaproti“, znění v textu snad podává smysl tohoto příslovce v dané souvislosti.
- 64 Množné číslo.
- 65 D. „synům Júdovým“, kap. 1:1 a dále (v kap. 1:4 je „domu“ 3. pád) obdobně.
- 66 D. „jejich podrobených přehlídce“.
- 67 Tj. „vojska“, n. „ní“, tj. „korouhve“.
- 68 D. „jeho podrobených přehlídce“.
- 69 Viz Exod. 26:18, pozn. 918.
- 70 Tj. „Deuélův“, jako v kap. 1:14; 7:42, 47; 10:20; na tomto místě zřejmě došlo k chybě opisovače (literary D a R jsou v hebrejském písmu navzájem velmi podobné).
- 71 D. „ruce“, srov. Gen. 34:21, pozn. 927.
- 72 Viz Gen. 12:8, pozn. 357.
- 73 Zde nejspíše smysl jako v textu, n. snad „poslední za jejich (tj. „všech ostatních“) korouhvemi“.
- 74 N. „každý... při (n. „u“) domu“ (n. „s domem“).
- 75 Viz Exod. 28:41, pozn. 1016.
- 76 Viz Exod. 28:1, pozn. 961.
- 77 Viz Lev. 1:2, pozn. 4.
- 78 Viz Gen. 13:5, pozn. 347.
- 79 Vl. „před tváří“, ale jiná předložková vazba než shora.

- 80** Tyto dva výrazy se v tomto oddíle vyskytují zvláště často a to ve velmi široké stupnici významů n. významových odstínů a spojení; proto je zde k jich překladu použito zvláště značné rozmanitosti výrazů českých.
- 81** Překlad je míněn v množném čísle, v původním textu však číslo jednotné v hromadném n. souhrnném smyslu. Dále obdobně.
- 82** Viz Exod. 29:10, pozn. 1031 a 1032.
- 83** N. „pracovní“, viz Gen. 29:15, pozn. 749; dále obdobně.
- 84** N. „prací“, viz Gen. 29:27, pozn. 749; Exod. 1:14 a dále, pozn. 28; Lev. 23:7, pozn. 737; zde snad ve smyslu „věrnou n. svědomitou službu“, „pilnou práci“. Dále obdobně.
- 85** N. „opatrovat všechna zařízení“.
- 86** N. „zplna (n. „bezvýhradně“, „jistotně“) dáni“.
- 87** Viz Gen. 8:8, pozn. 259.
- 88** Viz Exod. 13:2, pozn. 435.
- 89** Viz Gen. 4:15, pozn. 152.
- 90** Viz Gen. 6:1nn., pozn. 41.
- 91** Viz Gen. 1:24, pozn. 18, 38.
- 92** Viz Exod. 1:16, pozn. 34.
- 93** D. „ústa“, dále obdobně.
- 94** Viz Gen. 25:13, pozn. 650.
- 95** Vl. „Gérsónovi patři“, dále obdobně.
- 96** N. „livníjská“ (n. „livníovská“), dále obdobně.
- 97** Tj. „Gérsónovců“, vl. „Gérsónovce“, srov. Gen. 10:16nn., pozn. 322. Dále obdobně; podobná jména, odvozená od jmen měst n. kraji, někdy v množném čísle (s koncovkou „-ím“), označují jejich obyvatele.
- 98** D. „domu otce“.
- 99** D. „(jejich) pěči⁶⁰“ (v. 25, 31), „pověřením¹⁰⁹“ (v. 36), smysl jako v textu. Dále obdobně.
- 100** Viz Exod. 26:36, pozn. 938.
- 101** Viz Gen. 6:16, pozn. 220.
- 102** Viz Exod. 27:9, pozn. 947.
- 103** Tj. „stanu“; viz Exod. 25:29; 27:19, pozn. 879. Dále obdobně.
- 104** Viz Exod. 26:33, pozn. 936.
- 105** Viz Exod. 40:22, pozn. 1018.
- 106** Viz Exod. 25:10, pozn. 868.
- 107** Viz Exod. 25:31, pozn. 887.
- 108** Zde značí „oponu“, pro niž se jinde používá jiného výrazu (Exod. 26:31 a dále).
- 109** N. „pověřenec“, vl. „mající dozor n. pověření“, tvar slovesa ve v. 10³⁹ 42. Týž výraz je ve v. 36 s významem jako tam v textu.
- 110** Viz Exod. 26:26, pozn. 925.
- 111** Viz Exod. 26:19, pozn. 919.
- 112** Viz Exod. 27:13, pozn. 949.
- 113** Viz Exod. 15:17, pozn. 531.
- 114** Tj. „stran péče, již měly Izráelovy děti uskutečňovat n. vykonávat“, v. 7 a dále obdobně.
- 115** N. snad „mně – mně, Hospodinu“.
- 116** Vl. „výkupná“ (množné číslo slova „výkupné“), v textu opis pro zřetelnost. Dále obdobně.
- 117** D. „dvě stě přebývajících (n. „převyšujících“) nad Lévíovce z... synů“. Dále obdobně.
- 118** Viz Gen. 23:15, pozn. 600.
- 119** D. „vybírat pět – pět šeklů“.
- 120** Viz Exod. 30:13, pozn. 902.
- 121** Viz Gen. 17:12, pozn. 453.
- 122** Viz Gen. 33:14, pozn. 902; Exod. 12:16, pozn. 668.
- 123** Viz Exod. 26:33, pozn. 937.
- 124** Viz Exod. 26:36, pozn. 938.
- 125** Viz Exod. 25:5, pozn. 856.
- 126** Viz Exod. 25:4, pozn. 851.
- 127** Viz Gen. 13:16, pozn. 384.
- 128** Tj. „předkladných chlebů“, viz Exod. 25:30, pozn. 886; 33:14, pozn. 1170.
- 129** Viz Exod. 25:29, pozn. 880.
- 130** Viz Exod. 25:29, pozn. 882.
- 131** Viz Exod. 25:29, pozn. 884.
- 132** Viz Exod. 25:29, pozn. 883.
- 133** Viz Gen. 35:14, pozn. 950.
- 134** Viz Exod. 29:42, pozn. 1069.
- 135** Viz Lev. 3:16 a dále, pozn. 110.
- 136** Viz Exod. 25:4, pozn. 852.
- 137** Viz Exod. 25:6, pozn. 859.
- 138** Viz Exod. 25:38 (v. 9) a 27:3 (v. 14), pozn. 897.
- 139** N. snad „pouzdra“, vl. „příkrov“, jako ve v. 8 a jinde, způsob však, jakým je tohoto výrazu zde použito, naznačuje smysl jako v textu n. zde shora.
- 140** Viz Lev. 1:16, pozn. 42, zde odvozené sloveso se smyslem jako v textu.
- 141** Viz Gen. 2:1, pozn. 46.
- 142** Viz Gen. 5:32 a dále, pozn. 438.
- 143** N. „do svatyně¹⁰⁴“.
- 144** N. „ale k tomu... nesmějí dosahovat“, tj. „nesmějí tak daleko zacházet n. se odvažovat“, sloveso jako v Lev. 5:2 a dále, pozn. 137, ale spojené s jinou předložkou, jež mu dodává významu jako v textu n. zde shora.
- 145** N. „nosit, ať do... nezasahují a neumřou“, tj. „přijdou teprve potom, až bude vše příkryto (zabaleno), aby se tak nestalo“.
- 146** Vl. „ve stanu“, srov. Gen. 7:21, pozn. 248 a 249. Dále obdobně.
- 147** N. „břemenem“ (n. „nákladem“), souvisí však se slovesem „nosit“.
- 148** Viz Exod. 30:1, pozn. 1074.
- 149** Viz Exod. 25:6, pozn. 861.
- 150** Viz Lev. 2:1, pozn. 47.
- 151** Viz Exod. 25:6, pozn. 860.
- 152** Zde v tomto smyslu.
- 153** Viz Gen. 49:16, pozn. 1352.
- 154** Tvar slovesa jako v Exod. 21: 6, pozn. 683, jiného než např. zde v kap. 1:51 a dále⁵⁴.
- 155** N. „k nanejvyšší svatému“, tj. „k tomu, co je nanejvyšší svaté“.
- 156** Viz Gen. 42:2, pozn. 1147.
- 157** Vl. „uvidíš na okamžik“, D. „uvidět jako polknutí sliny“ (Jób 7:19).
- 158** N., podle některých, „nepřicházejí dívat se při (n. „za“, Gen. 12:14, pozn. 365) zabalování (vl. „polykání“) toho“.

- 159 Sloveso odvozené od následujícího „povolání“, jako „posluhovaly“ v Exod. 38:8, pozn. 1241.
- 160 D. „jezevce¹²⁵“.
- 161 N. „k jejich práci“.
- 162 Vl. „stran každého (n. „všeho“) předmětu jejich nošení i stran každého (n. „všeho“) předmětu jejich sloužení“, dále obdobně.
- 163 Viz Gen. 1:2, pozn. 1.
- 164 D. „na ně“ („na jejich bedra n. odpovědnost“).
- 165 Viz Gen. 24:10, pozn. 610.
- 166 Zde snad i „ke (n. „při“) vši jejich službě“, „se vši jejich službou“. Dále obdobně.
- 167 D. „předměty povinnosti jejich nošení“.
- 168 D. „stran vši jejich služby“, zde snad smysl jako v textu.
- 169 Přidáno pro zřetelnost.
- 170 4. pád množného čísla, n. „s (tj. „mezi“) Lévióvcí“.
- 171 D. „jeho ustanovení“.
- 172 Viz Gen. 3:23, pozn. 120.
- 173 Viz Lev. 15:2, pozn. 491 a 492.
- 174 Viz Lev. 19:28, pozn. 646.
- 175 Viz Lev. 4:12, pozn. 111.
- 176 Viz Exod. 29:14, pozn. 933 a 934.
- 177 D. „jejich tábor“.
- 178 Viz Exod. 24:16 a dále, pozn. 866.
- 179 D. „lidí dopuštěním (n. „k dopuštění“) (se)“.
- 180 Viz Lev. 5:15, pozn. 160.
- 181 Viz Lev. 4:2, pozn. 93; zde uprostřed v. 7 D. „a jeho provinění“, smysl jako v textu.
- 182 Viz Exod. 25:37, pozn. 895.
- 183 Viz Lev. 6:5, pozn. 182.
- 184 Viz Lev. 2:2, pozn. 54.
- 185 Viz Gen. 33:9 a dále, pozn. 892.
- 186 Viz Gen. 31:50, pozn. 848.
- 187 N. „výkupce“, jako v Lev. 25:25, viz tam pozn. 814.
- 188 Jako „provinění¹⁸⁸“, zde v tomto smyslu.
- 189 Viz Exod. 29:36, pozn. 1060.
- 190 Viz Lev. 23:27, pozn. 753.
- 191 Viz Exod. 29:33, pozn. 1056.
- 192 Viz Exod. 29:27, pozn. 1053.
- 193 D. „ke všem svatým věcem“.
- 194 D. „a muž, jeho“ (v. 10); „Muž – muž, kdykoli se jeho žena“ (v. 12).
- 195 Vazba jako v Gen. 34:2, pozn. 908.
- 196 Viz Lev. 15:16, pozn. 501.
- 197 Předložková vazba jako v Gen. 3:8, pozn. 102.
- 198 N. „ale“.
- 199 D. „se utají, že (n. „ale“) ona“.
- 200 N. ⁵⁸ „je“, dále obdobně.
- 201 Vl. „přes něho přejde“.
- 202 D. „a ona“, dále obdobně.
- 203 Zde i „neboť ona“.
- 204 Zde i „ač ona“.
- 205 Viz Exod. 16:36, pozn. 582.
- 206 D. „daru žárlivosti“ (v. 15 a dále); „voda hořkostí“ (v. 18 a dále); n. snad „tuto těžkou kletbu“ (v. 23).
- 207 Viz Lev. 5:1, pozn. 134.
- 208 Viz Gen. 24:53, pozn. 637.
- 209 Viz Exod. 35:22, pozn. 1221.
- 210 Viz Lev. 6:28, pozn. 212.
- 211 Viz Gen. 2:7, pozn. 57; v kap. 19:17 značí i „popel“.
- 212 Viz Lev. 10:6, pozn. 304, zde ve smyslu „odkryje“.
- 213 Viz Gen. 40:11, pozn. 1070; 32:25, pozn. 875.
- 214 Viz Deut. 4:25, pozn. 246.
- 215 Viz Lev. 5:3, pozn. 140.
- 216 Tj. „pod moci svého muže“; jinak „znečištěním s jiným místo svého muže“ (v. 19), „k jinému místo svého muže“ (vv. 20, 29).
- 217 Vl. „svobodna (n. „osvobozena“) od (tj. „od účinku“) této vody“. Viz Exod. 21:19, pozn. 667. Dále obdobně.
- 218 Viz Lev. 18:20, pozn. 270, 571, 572, zde však jiná předložková vazba než tam; jinak „neboť své vypuštění semene v tebe (tj. „do tebe“) dal“ (n. „vpravil“).
- 219 Vl. „zdaleka od“, viz Gen. 41:44, pozn. 412 a 1097, zde ještě zdůrazněno předponou „z“ n. „od“.
- 220 N. „hrozby“, dále obdobně.
- 221 Viz Gen. 2:24, pozn. 89.
- 222 D. „dává za kletbu“, tj. „činí proklatou“.
- 223 Tj. „kletbou jako důsledkem přísahy“.
- 224 Viz Gen. 24:2, pozn. 605, zde obdobně o ženském ústrojí („pánev“, „dělohu“).
- 225 Viz Gen. 25:23, pozn. 660.
- 226 D. „lidu, dáním Hospodinoým tvého bedra vpadlého a tvého lůna opuchlého“.
- 227 Tj. „vpravdě“, „věru“, „tak necht se stane“.
- 228 Vl. „setře“, viz Gen. 6:7, pozn. 199.
- 229 Tj. „tou vodou olupáchné zápis v knize, aby zapsané kletby do ní jakoby přešly“.
- 230 Viz Exod. 29:24, pozn. 1050.
- 231 Viz Lev. 2:2, pozn. 50.
- 232 Viz Lev. 2:2, pozn. 55 a 56.
- 233 Viz Exod. 29:18, pozn. 1040.
- 234 Viz Exod. 29:13, pozn. 1035.
- 235 Vl. „osévána“ (n. „osemenována“). Srov. Lev. 12:2, pozn. 390; zde je přirovnání spíše k úrodu přinášející půdě.
- 236 Viz Gen. 26:5, pozn. 674.
- 237 Viz Lev. 11:46, pozn. 388.
- 238 N. „když na něho“.
- 239 N. „žárlit a“.
- 240 D. „vykoná (n. „uskuteční“) celý tento zákon“.
- 241 Zde v tomto smyslu.
- 242 Vl. „od viny¹⁹⁷“ (kap. 5:31), „od vína“ (kap. 6:3).
- 243 Viz Lev. 5:1, pozn. 135.
- 244 Viz Lev. 27:2, pozn. 948.
- 245 Viz Gen. 28:20, pozn. 739.
- 246 Hebr. „názi“, souvisí s následujícím výrazem²⁴⁷.
- 247 N. „odděleného k oddělení“, ne však jako shora²⁴⁴, viz Lev. 21:12, pozn. 263; zde snad ve smyslu „plného zasněžení“. Sloveso, od něhož jsou tyto výrazy odvozeny, je i ve v. 3 a dále; příbuzný, ne však přesně týž výraz je i „zasvěcenectví“ ve vv. 4nn., značíci „stav zasněženého“, snad „zasvěcenost“.
- 248 Viz Lev. 10:9, pozn. 309.
- 249 D. „každé“, „vši“, dále obdobně.
- 250 Viz Gen. 1:7, pozn. 12.

- 251 Tj. „hlava“, n. „svatý“, tj. „zasvěcenec“.
- 252 V původním textu jednotné číslo v hromadném smyslu.
- 253 Tj. „volně růst dlouhé vlasy“, v textu doslovný překlad.
- 254 Viz Lev. 21:11, pozn. 694.
- 255 D. „(v (n. „při“) jejich smrti“, v stavovém smyslu („v jejich mrtvosti“).
- 256 D. „mrtvý“, snad ve smyslu „vůbec někdo“ n. „snad někdo“.
- 257 Tj. „naprosto náhle“, „neočekávaně“.
- 258 Tj. „dotkne-li se ho“.
- 259 N. „takže znečistí (n. „on znečistí“) hlavu“.
- 260 Viz Lev. 13:33, pozn. 433.
- 261 Viz Lev. 1:14, pozn. 37.
- 262 Viz Lev. 5:10, pozn. 287.
- 263 Viz Lev. 1:3, pozn. 7.
- 264 Viz Lev. 4:2, pozn. 95.
- 265 Viz Lev. 4:26, pozn. 129.
- 266 Viz Lev. 4:3 a dále, pozn. 150.
- 267 Viz Lev. 12:6, pozn. 399.
- 268 Viz Lev. 3:7, pozn. 86.
- 269 Vl. „první“, dále obdobně.
- 270 Viz Lev. 1:6, pozn. 21.
- 271 Viz Exod. 12:5, pozn. 369.
- 272 Viz Lev. 14:10, pozn. 472.
- 273 Viz Lev. 3:1, pozn. 83.
- 274 Viz Exod. 29:3, pozn. 1023.
- 275 Viz Exod. 29:2, pozn. 1020.
- 276 Viz Lev. 2:4, pozn. 61 a 62.
- 277 Viz Exod. 29:2, pozn. 1022.
- 278 Jako „paže“ v Gen. 49:24 a dále.
- 279 Tj. svých vlasů, jež byly jeho zasvěcenectví viditelným znamením; oholením jich jakoby ze sebe sholil své zasvěcenectví.
- 280 Vl. „svatost“, „svatá věc“.
- 281 Viz Lev. 2:3, pozn. 58.
- 282 Viz Exod. 29:22, pozn. 1045.
- 283 D. „jenž bude slibovat“, dále obdobně.
- 284 Jako v Gen. 26:1, nikoli jako zde v kap. 5:20²¹⁹.
- 285 Viz Lev. 14:22, pozn. 157.
- 286 N. „rozsahu“, D. „úst“, zde i dále vazba téhož smyslu jako v Gen. 47:12, pozn. 1278.
- 287 N. „kromě“, jako ve v. 20¹⁸⁴, pak ve smyslu „kromě toho, co mu zákon zasvěcenectví nařizuje“.
- 288 Vl. „k tobě“, jako ve v. 26.
- 289 N. „přízniv“, srov. Gen. 6:8, pozn. 200.
- 290 N. „zanáší“, tj. „zaměřuje“, „obrací“.
- 291 Viz Gen. 29:6, pozn. 744.
- 292 Tj. „představenými podrobených“.
- 293 Viz Lev. 4:10, pozn. 109.
- 294 Viz Exod. 29:10, pozn. 1031.
- 295 D. „na nich“¹⁶⁴.
- 296 Viz Exod. 28:12, pozn. 950.
- 297 N. „zasvěcení“, ne však jako v kap. 6²⁴⁷ ani jako např. v Exod. 29:22, pozn. 1046. Zde jde o slavnostní uvedení oltáře v činnost n. jeho odevzdání k užívání; výraz je odvozen od kmene značícího také „výuku“, „výcvik“, tj. „přípravu“ k nějaké činnosti (viz Přísl. 22:6, pozn. 969), takže zde snad lze myslet i na „vybavení“ oltáře, k němuž vlastně dary, o kterých je v této kapitole řeč, také sloužily.
- 298 Tvar trpného rodu („v den, kdy byl pomazán“).
- 299 Viz Exod. 7:9, pozn. 214.
- 300 D. „Jeden náčelník ke dni, jeden náčelník ke dni“.
- 301 Viz Exod. 25:29, pozn. 880.
- 302 Viz Lev. 1:5, pozn. 17.
- 303 Viz Lev. 4:23, pozn. 128.
- 304 Viz Gen. 31:10, pozn. 815.
- 305 Viz Exod. 12:5, pozn. 370.
- 306 Jednotné číslo.
- 307 D. „deset – deset“.
- 308 D. „při Mojžíšově (n. „za Mojžíšova“) vejíti“ (n. „vcházení“), viz Exod. 3:12, pozn. 107. Dále obdobně.
- 309 Viz Gen. 24:46, pozn. 634.
- 310 Viz Exod. 25:17, pozn. 872.
- 311 Viz Gen. 49:10, pozn. 1339.
- 312 Viz Exod. 25:37, pozn. 896.
- 313 D. „přední straně tváře“.
- 314 Viz Exod. 28:8, pozn. 36.
- 315 Viz Exod. 25:18, pozn. 873.
- 316 Viz Exod. 25:31, pozn. 888.
- 317 Jako v kap. 12:7⁴⁶³, nikoli jako ve v. 6 tam.
- 318 Vl. „podle vzhledu, jež Hospodin ukázal“, znění v textu zachovává v překladu příbuznost výrazů v textu původním.
- 319 Viz Exod. 2:4 a dále, pozn. 588.
- 320 Vl. „dají po... mase přejít břitvě“.
- 321 Viz Exod. 29:10, pozn. 1033.
- 322 Viz Lev. 20:24, pozn. 44.
- 323 D. „jako (n. „za“) dané“, jako ve v. 16.
- 324 Viz Exod. 30:12, pozn. 1088.
- 325 Vl. „skrze“, D. „v“; také „při“.
- 326 Sloveso jako v Exod. 21:6, pozn. 683.
- 327 Sloveso jako v Exod. 29:36, pozn. 1061; viz i Lev. 8:15, pozn. 271.
- 328 Tj. „každý Léviotec“, n. „se (ne)bude“¹⁸².
- 329 Viz Gen. 8:3 a dále, pozn. 252.
- 330 Tj. jakoby „vracet se“³²⁹ do doby, kdy těmto povinnostem nepodléhal.
- 331 N. „vlastní službu vykonávat“, D. „službou sloužit“ (n. „prac“¹⁸⁴ pracovat), v dané souvislosti nejspíše ve smyslu jako v textu n. zde shora.
- 332 N. „stran jejich povinností“.
- 333 Viz Exod. 12:11, pozn. 377.
- 334 Zde a dále ve smyslu¹⁶ jako v Gen. 1:14.
- 335 Viz Exod. 12:6, pozn. 373.
- 336 Viz Exod. 12:17, pozn. 386.
- 337 Viz Gen. 18:19, pozn. 482.
- 338 Viz Exod. 21:10, pozn. 691.
- 339 Vl. „(po)stůjte“, srov. Gen. 45:9, pozn. 1225.
- 340 N. „o vás“, „stran vás“, „co se vás týče“.
- 341 Viz Gen. 17:10, 12, pozn. 450.
- 342 Viz Exod. 12:11, pozn. 378.
- 343 N. „zanedbá“, „upustí od“, viz Exod. 14:12, pozn. 466.

- 344** Viz Gen. 17:14, pozn. 1118.
345 Viz Gen. 25:8, pozn. 649.
346 Viz Lev. 5:1, pozn. 135.
347 Sloveso jako v Gen. 20:1, pozn. 498 a 525.
348 Viz Exod. 2:22, pozn. 82; 12:19, pozn. 401.
349 Viz Exod. 12:19, pozn. 402.
350 D. „obydlí stran stanu“, smysl nejspíše jako v textu.
351 Viz Exod. 40:35, pozn. 1258, v. 17 a dále obdobně.
352 Tj. „povelu daném pozvednutím oblaku jako znamením“.
353 Viz Gen. 1:9, pozn. 13.
354 Viz Exod. 25:8, pozn. 866.
355 N. „zůstávali uloženi (n. „utábořeni“ n. „tábořili“) *po*“, v. 22 obdobně.
356 N. „bývalo“, ne však jako „byl“ zdola.
357 Viz Gen. 34:30, pozn. 937.
358 N., podle jiných, „ať se oblak pozvedl ve dne či v noci, pak se dávali“.
359 Viz Lev. 25:29, pozn. 823.
360 Výraz jako v Exod. 12:16, pozn. 390, zde značí činnost svolávajícího.
361 Viz Exod. 17:1, pozn. 583.
362 Viz Exod. 25:22, pozn. 956.
363 Viz Lev. 23:24, pozn. 751, zde snad i „třaslavými tóny“; ve v. 9 sloveso, od něhož je tento výraz odvozen.
364 N. „leží“, „táboří“.
365 Viz Exod. 12:6, pozn. 374.
366 Viz Gen. 9:12, pozn. 293.
367 Viz Exod. 12:14 a dále, pozn. 1070.
368 Viz Gen. 14:8, pozn. 396.
369 N. „trapiče... bude trápit“, „protivníka... se vám bude protivit“, dále obdobně.
370 N. „před tváří“, jako např. v kap. 6:20 a jinde, jiná však předložková vazba než zdola¹⁹⁷.
371 Viz Lev. 23:2, pozn. 732.
372 D. „hlavách“.
373 Viz Exod. 6:7 a dále, pozn. 658.
374 Zde v tomto smyslu.
375 N. „děti nastoupily cestu (n. „se vypravily“) na své cestování“. Dále obdobně.
376 D. „než přišli, obydlí vzyčtili“, tj. „Gérónovci a Meráriovci“.
377 Vl. „shrnující (zde ve smyslu „uzavírající“, tvar slovesa v Gen. 6:21, pozn. 230) *složka* pro všechny houfy“.
378 Viz Exod. 33:1, pozn. 1138.
379 Viz Gen. 24:4, pozn. 607.
380 Viz Gen. 12:11, pozn. 360.
381 Vl. „naše ležení“ (n. „ukládání“)⁴⁸, smysl jako v textu.
382 Vl. „za očí“, „stát se nám očima“²²¹.
383 „Bude dobře nakládat“ a „dobře učiníme“ jsou překlady téhož slovesa, v hebrejštině jsou různé jen předložkové vazby³⁸⁵ a slovesné časy, jichž je použito.
384 N. „stane se, že dobře učiníme“ n. „že také dobře učiníme“.
385 Jiná předložková vazba než „s námi“ shora, kde je význam jako v textu, proti této vazbě, vyjádřen jednoznačně.
386 N. „tábořiště“, ne však jako ve v. 31; viz Gen. 49:15, pozn. 1350.
387 Viz 2 Sam. 22:15, pozn. 871.
388 Tj. „ukládání k odpočinku“, viz Gen. 8:4, pozn. 178. V kap. 11:25n. tvary téhož slovesa, ale bez tohoto významového odstínu.
389 N. „se stal *takovým*“.
390 Tj. „mrtvých na pohřbech“, n. „nařikáči“, „bědující“, také „stěžovatelé“, tvar slovesa vyskytujícího se v SZ jen zde a v Pláči 3:29.
391 Viz Gen. 4:5, pozn. 138.
392 N. „mezi nimi“.
393 Vl. „klesl“, „ulehl“.
394 Tj. „lid(u)“, ve v. 3 také „nazvali“¹⁸².
395 Hebr. „Taveéráh“, „požár“, odvozeno od „se... rozhořel“ zdola a ve v. 1.
396 N. „sebranka“, hebr. „asafsuf“, odvozeno zdvojením (srov. české „mišmaš“) od slovesa⁴²⁰ „ášaf“, „hromadit“, „dohromady shánět n. spojovat“ (Gen. 6:21, pozn. 230); značí tedy „cosi nahromaděného n. sehaněného“, „odkudsi sehanou směs lidí“; snad jde o „přimíšené“, o nichž je zmínka v Exod. 12:38, ač tam je použito jiného výrazu.
397 D. „uvnitř“, dále obdobně.
398 D. „dychtivost“, viz Gen. 3:6, pozn. 95, zde smysl jako v textu.
399 D. „se vrátily a“.
400 D. „manu naše pohledy“ (vl. „oči“).
401 Viz Exod. 10:5, pozn. 320.
402 Viz Gen. 2:12, pozn. 68.
403 N. snad „tloukem“ (n. „palici“); neboť tento výraz, souvisící s předchozím „roztloukali“ a vyskytující se v SZ jen na tomto místě, značí celé zařízení ke zmíněné činnosti sloužící, tj. „moždír“ (nádoby) i s „tloukem“ n. „palicí“ n. podobnou součástí.
404 N. „pekli v páni“.
405 N. „pochoutky“, „lahůdky“.
406 N. „s olejem“.
407 Předchozí výraz⁴⁰⁵ značí i „vlhkost“, „šťávu“, „mízu“, a potom i „životní sílu“, „svěžest“ (Žalm 32:4), a proto někteří toto místo překládají „čerstvého (n. snad lépe „čerstvosti“, „svěžesti“) oleje“.
408 Viz Gen. 6:8, pozn. 200.
409 D. „nenašel přízeň – k nakladení veškerého břemene“ (v. 11), „masa k dání“ (v. 13).
410 N. „porodil“.
411 N. „ve svém klíně“ (n. „nárucí“).
412 Viz Gen. 1:25, pozn. 39.
413 D. „jsi přísáhl“, dále obdobně.
414 N. „na mne (n. „proti mně“) pláči“, tj. „s pláčem křičí“.
415 Viz Gen. 2:18 a dále, pozn. 76; stran kap. 23:9 viz Lev. 13:46, pozn. 446.
416 Vl. „neboť je těžší nade (D. „ode“) mne“, tj. „nad mou sílu“.
417 N. „se mnou nakládat“.
418 D. „zabitím“.
419 N. „bídu“, „utrpení“, vl. „zlo“.

- 420 Sloveso jako v Gen. 6:21, pozn. 230.
 421 Viz Exod. 5:6, 10, pozn. 164.
 422 Viz Gen. 20:14, pozn. 564.
 423 D. „ať s tebou nesou na (n. „v“) břemeni“, opis v textu vyjadřuje smysl této předložkové vazby.
 424 D. „po měsíc dní“.
 425 N. „než bude“, „dokud nebude“, dále obdobně.
 426 Viz Exod. 3:10 a dále, pozn. 252.
 427 Viz Exod. 12:37, pozn. 418.
 428 Viz Gen. 22:10, pozn. 576.
 429 D. „a najde se¹⁸² jim“, tj. „dost“, smysl jako v textu.
 430 D. „zda se ti bude moci přihodit“ (n. „tě... potkat“).
 431 Viz Gen. 4:2, pozn. 127.
 432 Tj. v seznamu těch, kdo se měli dostavit k shora zmíněnému sejití.
 433 Viz Gen. 18:7, pozn. 471.
 434 Viz Gen. 3:11, pozn. 103.
 435 N. „nejlepších let“, „květu svého života“; také „pobočník, jeden z jeho jinochů“ (n. „vybraných“, „nejlepších“, „výkvětu“).
 436 N. „zabraň jim“, sloveso jako v Gen. 23:6, pozn. 596.
 437 N. „za“, „žárliť za“, „závidíš jim za“, sloveso jako v Gen. 30:1, pozn. 767.
 438 D. „A kdo chce⁴¹ dát“, viz Exod. 16:3, pozn. 548.
 439 Vl. snad „přehnal se... s křepelkami“.
 440 Tj. „na vzdálenost jednodenní cesty na šířku i na délku“.
 441 Vl. „okolími“, tj. „všemi směry“; dále obdobně.
 442 Viz Gen. 6:15, pozn. 217.
 443 Viz Gen. 1:2, pozn. 4.
 444 Vl. „povstal“, smysl jako v textu.
 445 Viz Exod. 16:18, pozn. 568.
 446 Viz Lev. 27:16, pozn. 961.
 447 D. „rozložením“.
 448 N. „mezi lid“, „v lid“, jako „proti lidu“ shora.
 449 Viz Gen. 7:11, pozn. 239.
 450 Viz Lev. 26:21, pozn. 902.
 451 Tj. „Hroby dychtivosti“ (n. „tužby“).
 452 Viz Gen. 21:11, pozn. 551.
 453 Hebr. „Kušith“; značí buď „Kúšovkyni⁴⁵⁴“, tj. „ženu z rodu Kúšova“ (Gen. 10:6), nebo „Kúšanku⁴⁵⁴“, ženu pocházející z oblasti na jih od Egypta, obývanou lidmi tmavé pleti a označovanou rovněž jménem Kúš; srov. Gen. 2:13.
 454 N. „neboť byl za ženu pojal Kúšovkyni“ (n. „Kúšanku“).
 455 N. „v Mojžíšovi“, „k Mojžíšovi“, „v nás“, „k nám“, dále obdobně.
 456 N. „pokorný“.
 457 D. „od (n. „ze“) všech lidí“, tj. „nejtišší ze všech lidí“, „tišší než všichni lidé“. Dále obdobně.
 458 N. „zavola: Árona a Mirjám! A oni“.
 459 N. „Bude“, „budu se dávat“ (v. 6), „budu mluvit“ (vv. 6, 8).
 460 D. „Je (n. „bude“)-li váš prorok“, tj. „je (bude)-li nějaký váš prorok“, „je (bude)-li někdo z vás prorokem“.
 461 D. „on“.
 462 N. „osvědčen“, „spolehliv“, „věren“.
 463 Vl. „viděním“, tj. „viditelně“, nikoli jako ve v. 6, ač je to téměř týž výraz.
 464 N. „záhadách“, „podobností“; srov. Jana 16:29.
 465 N. „vzhled“, „postavu“, nesouvisí s předchozím výrazem⁴⁶⁴.
 466 Viz Lev. 14:2, pozn. 459.
 467 Viz Gen. 43:20, pozn. 1196.
 468 Vl. „nakládat¹²⁷“, viz Lev. 5:1, pozn. 135.
 469 N. „jímž jsme se pošetile zachovali“, „ukázali jako pošetilci“.
 470 Vl. „sežrána“, „snědena“, kap. 11:1 (tam podobně i „pohlcovat“, „ničit“, „hubit“) a dále obdobně.
 471 Vl. „uzdrav j, prosím“, opis v textu uchovává v překladu smysl vazby s 3. pádem v původním textu.
 472 D. „naplitím“.
 473 N. „by nebyla po sedm dní zhanobena“ (n. „zostuzena“).
 474 Viz Gen. 6:13, pozn. 225.
 475 D. „jednoho muže – jednoho muže“.
 476 Viz Gen. 13:10, pozn. 374.
 477 Viz Gen. 13:8, pozn. 371.
 478 Viz Gen. 1:5, pozn. 8.
 479 Viz Exod. 17:9, pozn. 592; Hóš. nadpis, pozn. 1.
 480 Viz Gen. 13:1, pozn. 368.
 481 N. „jižní stranou“, dále obdobně, viz Gen. 13:1, pozn. 359.
 482 Viz Gen. 14:10, pozn. 398.
 483 Viz Gen. 3:6, pozn. 79.
 484 D. „co“, „čím“.
 485 N. „bezvládný“, „neschopný obrany“, „klesající“.
 486 N. „hrozených (vl. „nepřístupných“, „nedobytných“) místech“, dále obdobně. Ve v. 28 tvar slovesa obdobného významu, od něhož je tento výraz odvozen.
 487 Tj. „úrodná“, srov. Gen. 45:18, pozn. 1246, kde však je použito jiného výrazu.
 488 Viz Gen. 1:11, pozn. 18.
 489 Vl. „síly“.
 490 N. „ukážete (n. „dokážete“) svou sílu“ (n. „odvahy“); viz Gen. 48:2, pozn. 1293.
 491 Viz Exod. 23:16 a dále, pozn. 806.
 492 Viz Gen. 40:11, pozn. 1069.
 493 Viz Gen. 30:26, pozn. 787, zde ovšem v jiném smyslu než tam.
 494 Rod obrů, viz v. 33 a Deut. 2:10.
 495 Město v deltě Nilu.
 496 Tj. „Údolí (Gen. 26:17, pozn. 684) hroznů“ (zde a dále jako „trsy“ v Gen. 40:10)⁴⁹⁸.
 497 Souvisí s výrazem v Gen. 43:11, pozn. 1186.
 498 Viz Gen. 40:10, pozn. 1069.
 499 N. „i z granátovníků a z fíkovníků“, tj. „uržili ratolesti“.
 500 Viz Gen. 4:3, pozn. 131.
 501 Vl. „zpět“, viz Gen. 14:16, pozn. 406.
 502 D. „slovo“, „řeč“.
 503 Viz Exod. 10:2, pozn. 314.
 504 Viz Exod. 3:8 a dále, pozn. 1156.
 505 N. „mocný“, „dravý“, „divoký“.
 506 Viz Gen. 10:16nn., pozn. 322.

- 507** Viz Exod. 2:5, pozn. 53.
508 D. „k Mojžíšovi“, tj. snad „obraceje se k Mojžíšovi“, v. 32 obdobně.
509 D. „vystoupením“, „přemožením“ atd.⁵¹¹
510 Viz Gen. 22:17, pozn. 417.
511 N. „zmocí“, „na ni stačí“; totéž sloveso je ve v. 31.
512 Tj. „pronášeli“, vlastní smysl zde použitého slovesa však podává znění v textu („vydávali“ [n. „vypouštěli“] ⁴²⁶ ze sebe“ [„chrtili“]).
513 Vl. „muži rozměru“, tj. „velikého“, jako „míra“ v Exod. 26:2, zde smysl jako v textu.
514 D. „a byli jsme v svých očích“, obdobně jako na konci verše.
515 Hebr. „chágáv“ (Lev. 11:22, pozn. 353).
516 D. „v (n. „přes“ [„skrze“]) onu noc plakali⁵⁸“, smysl snad jako v textu.
517 N. „Pročpak“.
518 N. „nejlépe“, D. „dobře“.
519 Viz Gen. 26:31, pozn. 694.
520 N. „Ustanovme“, D. „dejme“.
521 Viz Gen. 34:19, pozn. 924.
522 D. „chlebem“, dále obdobně, viz Gen. 31:54, pozn. 851.
523 D. „stín“, viz Gen. 19:8, pozn. 495.
524 Viz Gen. 49:10, pozn. 1307, 1338.
525 Viz Lev. 20:2, pozn. 662.
526 N. snad „přede všemi Izráelovými dětmi“.
527 Viz Exod. 16:7, pozn. 556.
528 N. „věřit“, dále obdobně.
529 N. „vyhnat jej z (n. „zbit jej“) jeho vlastnictví“.
530 Viz Gen. 18:18, pozn. 480.
531 N. „Egyptán“, neboť předchozí „uslyší“ je v množném čísle, viz však „jeho“ zdola, a podstatná jména v jednotném čísle, vyjadřující hromadné pojmy, se v hebrejštině často pojí se slovesy v množném čísle.
532 N. „uslyší“.
533 Vl. „slyšení“, tj. „co se slyší“.
534 D. „tvoje slyšení“, smysl jako v textu.
535 Vl. „Z Hospodinova nedostatku... proto je“.
536 Vl. „zveličuje“, smysl jako v textu.
537 Viz Exod. 34:6, pozn. 1188 a 1189.
538 Viz Exod. 34:6, pozn. 1190.
539 Viz 2 Par. 6:42.
540 Viz Gen. 31:36, pozn. 836.
541 Viz Exod. 34:7, pozn. 1192.
542 Viz Exod. 20:7, pozn. 667.
543 Zde v tomto smyslu; viz Exod. 3:16, pozn. 116; 20:5, pozn. 663.
544 D. „snášel“, „nesl“, smysl snad jako v textu, n. „tomuto lidu odpouštěl“, ne však jako „odpusť“ shora a obdobně ve v. 20.
545 Vl. „toto“, tj. „jako toto“, „jako právě teď a předtím“.
546 N. „zkoušet“, „vystavili (n. „podrobili“) zkoušce“ (n. „pokoušení“), viz Exod. 17:2, 7, pozn. 586.
547 Viz Gen. 21:12 a dále, pozn. 769.
548 Viz Gen. 14:23, pozn. 411.
549 Vl. „s ním“.
550 Viz Gen. 4:25, pozn. 173.
551 N. „jiné smýšlení“.
552 N. „takže se mne plně přidržel“, D. „byl⁵⁸ plně (vl. „naplnil“, tj. „své chození“) za mnou“. V. 43 a dále obdobně, srov. Gen. 19:26.
553 Viz Gen. 15:7, pozn. 417; v kap. 24:18 zde s tímto slovesem souvisící podstatné jméno; tam je smysl „stane se dobytým územím“, „upadne v porubu“.
554 Viz Gen. 14:3, pozn. 329.
555 Viz Exod. 7:23, pozn. 299; v kap. 16:15 ve smyslu „obracet zřetel“, „přihlížet“.
556 Třebaže mnohé překlady toto slůvko pomíjejí nebo podávají v znění poněkud jiného smyslu (např. jako v Gen. 12:1, pozn. 349), považoval jsem za žádoucí je zde v překladu doslovně zachovat, neboť jeho doslovný význam na tomto místě, mám za to, dodává tomuto příkazu osobitého zabarvení („tak jste si přáli⁵⁶³ a národů v nížině bydlících se bojíte, nuže tedy si jděte“).
557 Viz Exod. 10:19, pozn. 343.
558 N. „přede mnou“, „proti mně“, také „nade mnou“, tj. „co do mne“. V. 2 a dále obdobně.
559 Zde a dále i „jimiž oni“.
560 Viz Gen. 22:16, pozn. 584.
561 D. „v mé uši“, kap. 11:1 a dále obdobně; stran kap. 23:18 viz Gen. 4:23, pozn. 165.
562 Viz Lev. 26:30, pozn. 919.
563 Tj. „k čemu jste mě svým reptáním donutili“, jinak „kteří jste na mne reptali“, viz však v. 25⁵⁵⁶.
564 Viz Exod. 6:8, pozn. 197.
565 N. „všimnou si (tj. „dbají⁵⁸) té země“. Netýká se v. 34.
566 Viz Lev. 26:15, pozn. 879.
567 Tj. „povedou život kočovných pastýřů“ v protikladu k usedlému životu v zemi příslibu, jenž jim bude na čtyřicet let odepran.
568 Tj. „trest n. pokutu za ně“.
569 Viz Gen. 38:24, pozn. 1024.
570 N. „dovršení“, tj. „počtu“, tj. „než vy všichni do posledního v pustině padnete“, jinak „úplného zničení n. zmizení“, tj. „zetlení“. Viz Lev. 26:20, pozn. 897, v. 35 obdobně; slovesa, jehož tvarem je tento výraz, je použito i v kap. 17:13 se smyslem jako v textu tam; tak i v kap. 32:13¹⁰⁶¹.
571 Vl. „odvrácení“, „odcizení“, tj. „poznáte, co to je, když se já od vás odvrátím n. vám odcizím n. se stanu vašim nepřitelem“.
572 Vl. „shromážděných⁵³“, kap. 27:3 obdobně.
573 Zde jednoznačně v tomto smyslu.
574 D. „a tam“.
575 Viz Exod. 9:14, pozn. 281.
576 Zde snad „mrtvic“.
577 N. „jali se vystupovat“.
578 Viz Gen. 8:5, pozn. 255.
579 Viz Gen. 22:1, pozn. 569.
580 D. „a (tj. „a [n. „takže“] není toho, že“) nebudete muset“, smysl jako v textu.
581 Vl. „zdrtili“, „potřeli“.
582 N. „do naprostého zničení“, souvisí s výrazem v Exod. 22:20, pozn. 768, viz Lev. 27:21, pozn. 965.

- 583** Viz Lev. 22:21, pozn. 721.
584 Viz Lev. 7:16, pozn. 226.
585 Viz Lev. 1:9, pozn. 31.
586 Viz Lev. 23:13, pozn. 740.
587 Viz Exod. 29:40, pozn. 1065.
588 Viz Gen. 22:7, pozn. 574.
589 Tj. „s jehnětem nebo s kůzlemem“.
590 D. „jak“, jako shora.
591 Viz Exod. 29:27, pozn. 1054.
592 D. „počátek“, dále obdobně, smysl jako v textu.
593 Jiný výraz než v Exod. 8:3 atd.; slovo nejasného významu; podle některých „těsta“ n. „drti“ („šrotu“); množné číslo by pak bylo záhodno chápat ve smyslu „těsta n. drti každého z vás“.
594 Viz Lev. 4:13, pozn. 94.
595 N. „kterýkoli z těchto rozkazů“ (v. 22), „cokoli“ (v. 23), dále obdobně.
596 Tj. „bez vědomí“, D. „z n. od (tj. „stranou od“) očí¹⁹⁷“, srov. Lev. 4:13, pozn. 117.
597 Viz Lev. 4:2, pozn. 94.
598 N. „shromáždění učiní jednoho... vzestupnou oběť²⁶²“; na konci verše obdobně.
599 N. snad „některá“, „kterákoliv“, D. „jedna“.
600 Viz Lev. 4:3 a dále, pozn. 150.
601 Viz Lev. 14:10, pozn. 471.
602 Snad ve zdůrazňujícím smyslu („plně n. dokonale“).
603 N. „pro“, jako zdola.
604 Vl. „při (n. „ve“) zdvižené ruce“, tj. „vyzývavě“, „světočně“, „vzdorně“, „úmyslně“, „vědomě“.
605 N. „vysmívá“.
606 D. „vytětím“ (v. 31), „smrtí“ (v. 35 a dále).
607 Hebr. „hikkáreth tikkáreth“.
608 Viz Gen. 4:14, pozn. 151.
609 Sloveso jako v Exod. 5:12, pozn. 168, zde ve smyslu jako v textu.
610 Viz Gen. 22:3, pozn. 571.
611 Viz Exod. 16:23, pozn. 574.
612 D. „ho dříví sbírajícího“.
613 Viz Gen. 40:3, pozn. 1063.
614 Viz Gen. 2:17, pozn. 75.
615 Vl. „křídla“, jinak „okraje“, dále obdobně.
616 Tj. „něco nápadného n. význačného“; výraz souvisí s kmenem značícím „lesknout n. trpět n. skví se“ (příbuzný výraz je „lesklý štítek“ v Exod. 28:36) a tedy „být nápadný“, „upoutávat pozornost n. pohled“; také „střapec“ n. „fábor“ n. „stužku“ (značí i „něco jako květ“, tedy snad „růžici“, „kokardu“) na „cípu“, n. „třepení“ n. „trfásně“ n. prostě „ozdobný („nápadný“, „pozornost n. pohled upoutávající“) lem“ na „okrajích“ roucha. Dále obdobně; jednotné číslo v hromadném smyslu.
617 N., podle LXX, „a na odznak (n. „střapec“ atd.⁶¹⁶) ať dají n. přípevní... (39)tu budete mít⁷⁸ u odznaku“ („střapec“...).
618 Sloveso jako „prozkoumají“ v kap. 13:2 a obdobně dále („vymýšlet si“, „spekulovat“).
619 Tj. „za myšlenkami svých srdcí a za tím, co vábí vaše oči“.
620 Viz Exod. 6:7.
621 Viz Exod. 23:1, pozn. 781.
622 Viz Lev. 22:33, pozn. 731.
623 Viz Gen. 6:11, pozn. 204.
624 Viz Gen. 6:4, pozn. 194.
625 Viz Exod. 32:1, pozn. 1120.
626 N. „přesplíš“, vl. „mnoho“, D. „Dost (atd.) vám“.
627 Zde i „bude označovat“.
628 N. „dá mu přiblížit se“, dále obdobně, v hebrejštině však vazba s 4. pádem, již znění v textu v překladu uchovává.
629 N. „nachází“ (v. 5), „oblubuje“ (v. 7).
630 Viz Gen. 6:2, pozn. 186, zde ve v. 5 v původním textu předložková vazba, již opis v textu překladu uchovává; totéž sloveso je ve v. 7, tam však bez oné předložkové vazby.
631 Viz Lev. 10:1, pozn. 295.
632 Tj. „ukazovat, že si ho oblíbil n. oblubuje“.
633 Vl. „od vás“, srov. Gen. 3:3, pozn. 91, zde snad ve smyslu „z vaší strany“, tj. „z vašeho hlediska“. Dále obdobně.
634 Sloveso jako v Gen. 1:4, pozn. 7.
635 Viz Lev. 20:24, pozn. 679.
636 D. „jejich vykonávání úřadu“, smysl jako v textu.
637 N. „usilujete o“.
638 N. „jsou shromáždění“.
639 Viz Gen. 12:18, pozn. 367.
640 D. „hraním si na pána“.
641 N. „a nedal nám“.
642 N. „dědictví (tj. „zdědění“) polí a vinic“, n. ve smyslu „dědictví spočívající v polích a vinicích“.
643 Viz Gen. 27:3, pozn. 139.
644 N. „odlučte“, „vzdalte“.
645 Viz Gen. 41:30, pozn. 1106.
646 Jako „se... rozzlobil“ v Gen. 40:2; ve v. 46 a kap. 1:53 odvozené podstatné jméno.
647 Sloveso jako ve vv. 12 a 14, zde však tvar trpného rodu, v této souvislosti snad naznačující smysl „dejte se vyzvednout n. vyvést“, „dejte si říci a vyjděte“. V. 27 obdobně.
648 N. „ze všech stran“, jako ve v. 27.
649 D. „z okolí patřícího k“, „ze všech stran u“ (n. „při“).
650 Viz Gen. 13:9, pozn. 372.
651 Viz Lev. 5:2, pozn. 137.
652 Viz Gen. 19:15, pozn. 508.
653 D. „postavujeme“.
654 N. „učinít všechny tyto činy“.
655 N. „neboť“.
656 D. „podle smrti“, „jako smrti“.
657 N. „všech lidí“, „všeho lidstva⁹⁰“.
658 N. „bude“, dále obdobně.
659 Vl. „na ně⁵⁵⁸“ n. „nad nimi“.
660 Viz kap. 3:36¹⁰⁹; jinak „o nich usuzováno usouzením“, také „budou navštěvování navštívením⁵⁴³“, znění v textu a zde shora uchovává v překladu smysl předložkové vazby originálu.
661 Viz Exod. 34:10, pozn. 1194.
662 Výraz odvozený od předchozího slovesa⁶⁶¹, vyskytující se jen zde.

- 663** Viz Gen. 37:35, pozn. 1003.
664 Viz Gen. 24:30 a dále, pozn. 1052.
665 D. „domy“, „nad nimi“, „zavřela se nad nimi“.
666 Viz Gen. 12:5, pozn. 350 a 351.
667 N. „*patřili* k nim“.
668 D. „nad nimi“ („zavřela se nad nimi“).
669 N. „zahynuli“, „ztratili se“, vl. „byli zahubeni“. Dále obdobně.
670 D. „všechn Izráel“.
671 D. „hlasu“.
672 N. „zakuřování“, viz Exod. 30:8, pozn. 1082.
673 Zde v hebrejském textu začíná kap. 17.
674 Viz Gen. 49:10, pozn. 1339.
675 N. snad „spáleniště“, „žárověš“.
676 Vl. „vzvedne“⁵⁹¹.
677 Viz Gen. 4:22, pozn. 161.
678 N. „dopadnout“ („nemuselo se stát [n. „dopadnout“] s ním tak“).
679 Viz Exod. 9:6, pozn. 274.
680 N. snad „usmrcujete“⁵⁸⁸.
681 Viz Gen. 4:16, pozn. 153.
682 Tj. „do kadidelnice“, n. „vydal zakouření“⁶⁷².
683 Zde a dále v takovémto smyslu; jiný výraz než ve vv. 46n.³²⁴, ale příbuzný a v podstatě téhož významu.
684 N. „zemřevších tou pohromou“.
685 D. „hůl – hůl“.
686 D. „muž – jeho jméno“.
687 Sloveso jako „nechali“ v kap. 15:34; viz Gen. 8:4, pozn. 178.
688 Viz Exod. 29:42n., pozn. 1078 a 1071.
689 N. „potlačit“, „srazit“, „shodit“, vl. „způsobit opadnutí“ (n. „klesnutí“, Gen. 8:1).
690 D. „dali za (n. „na“) náčelníka jednu hůl, za (n. „na“) náčelníka jednu hůl“.
691 Tj. „ukázalo se“.
692 Týž výraz jako „lesklý štítek“ v Exod. 28:36 a dále⁶¹⁶.
693 Tj. „Árónova hůl“; n. „vzpurnosti, i budeš moci zpřed mne“.
694 N. „zahynuli jsme“, „zmizeli jsme“ („je po nás“, „jsme vyřizení“), dále obdobně.
695 D. „každý blízcí se, blízcí se“.
696 D. „hynutím“, „zahynutím“.
697 Zde v tomto smyslu, tj. „odpovědnost za znesvěcení“.
698 Viz Exod. 29:9, pozn. 1030.
699 Obdobně jako shora⁶⁹⁷, tj. „odpovědnost za pochybení v kněžské službě a službě Léviůvců“.
700 N. „přiváděj blíže“.
701 N. „ať se k tobě připojují“, dále obdobně; viz Gen. 29:34, pozn. 764.
702 Viz Exod. 3:5 a dále, pozn. 1219.
703 Viz Exod. 18:16, pozn. 178.
704 Viz Exod. 26:33, pozn. 933 a 934.
705 Tj. „jako přednost n. výsadu“ („čestnou službu“).
706 Viz Gen. 47:26, pozn. 1289.
707 Tj. „uchované n. ušetřené před ohněm“, n. „z ohnivých obětí“; pak třeba jednotné číslo chápat v hromadném smyslu.
708 Viz Lev. 2:1, pozn. 46.
709 Tj. „na příklad“, „totiž“, „to jest“, táž předložka jako „pro“ shora. Dále obdobně.
710 D. „budou vracet“, smysl jako v textu („znova a znova nosit“).
711 N. „*bude jako* nanejvýš svaté pro tebe a pro tvé syny“²⁸¹, v. 11 obdobně.
712 D. „V nanejvýš svatém“, tj. „v hodnotě n. povaze nanejvýš svatého“, „u vědomí této hodnoty n. povahy“. Jinak „na nanejvýš svatém *místě*“, viz Exod. 29:37.
713 D. „všechn tuk“ (n. „smetanu“), viz Gen. 45:18, pozn. 1246.
714 Jiný výraz než „olej“ např. v kap. 15:9 a na mnoha jiných místech. Znamená vl. „čerstvě vylisovaný olej“, souvisí i s výrazem značícím „poledne“ a v přeneseném smyslu „plné denní světlo“ (příbuzný výraz je „světlik“ v Gen. 6:16) a značí tedy snad i „jasný n. jiskrný“, tj. „čirý“ olej.
715 Viz Lev. 2:12, pozn. 76.
716 Viz Lev. 27:21, pozn. 965.
717 N. „ovšem“, „samozejmě“, D. „vykopením“.
718 D. „lidí vykopením budeš vykupovat“, tj. „musíš vykoupit“, smysl však jako v textu, viz Exod. 13:13, leč by se „budeš vykupovat“ („musíš vykoupit“) chápalo ve smyslu „bude se vykupovat“ („musí se vykoupit“). Dále obdobně.
719 Viz Lev. 5:15, pozn. 163.
720 Viz Exod. 29:16, pozn. 1038.
721 Viz Exod. 29:22, pozn. 1045.
722 Súl byla symbolem nezrušitelnosti smlouvy. Viz Lev. 2:13, pozn. 78.
723 N. „vlastnictví“, „nebudeš dědit“ (n. „vlastnit“), sloveso jako v Exod. 23:30 a 32:13, pozn. 528.
724 N. „vlastnictvím“, kap. 16:14 a dále obdobně, viz Exod. 15:17, pozn. 528, jiný výraz než v kap. 14:24³⁵³.
725 Viz Gen. 14:20, pozn. 410.
726 Vl. „aby tak nesly⁴⁵ hřích“, D. „k nesení hříchu“, smysl jako v textu.
727 Tj. „Izáelových dětí“.
728 N. „pochybení“, jako ve v. 1.
729 Tj. „Léviůvi“.
730 N. snad „děti vůbec nic (n. „nikterak“) dědit“ (n. „vlastnit“).
731 Zde i „dostávat“.
732 Viz Lev. 7:18, pozn. 230.
733 Viz Exod. 22:29, pozn. 776.
734 Zde v dané souvislosti v tomto smyslu, n. „vzvedat“, „vynášet“, v. 30 a dále obdobně.
735 D. „Při vašem vybírání jeho nejlepšího z něho“, v. 32 obdobně, opis v textu pro zřetelnost.
736 Jako „úroda“ v Lev. 25:7 a dále.
737 N. „vzvednuto“, D. „nevystoupilo“.
738 Hebr. „ló áláh aléhá ól“.
739 Viz Exod. 29:14, pozn. 1036.
740 Viz Exod. 12:22, pozn. 406.
741 Tj. „ohně n. žaru, v němž ta kráva hoří n. se spaluje“, v textu doslovný překlad.
742 Viz Exod. 29:4, pozn. 1024.

- 743** D. „i ten spálivší jí“, dále obdobně.
- 744** Jako v Gen. 18:27, nikoli jako v Lev. 1:16.
- 745** N. „s hrabe“, „shrne“, „sesbírá“, dále obdobně.
- 746** Tj. „k přípravě vody“.
- 747** Viz Lev. 15:24, pozn. 391, zde tento výraz ovšem značí poskvrnu jakéhokoli druhu a odloučení jako její důsledek; D. „vodu poskvrnění“ (n. „odloučení“), smysl jako v textu („na poskvrnění n. odloučení“, tj. „k odstranění poskvrny a zrušení n. odvolání odloučení“).
- 748** N. „očistění“ (n. „očišťování“) od hříchu“.
- 749** Viz Lev. 24:17, pozn. 787.
- 750** D. „Ten, kdo sáhne stran (tj. „týče se“) každé duše člověka“, dále obdobně.
- 751** N. snad „Sáhne-li kdo... bytostmi na mrtvého, pak“.
- 752** Tj. „tou vodou“.
- 753** Vl. „on se jí bude zbavovat hříchu“, smysl jako v textu. Dále obdobně.
- 754** Viz Lev. 14:7, pozn. 467.
- 755** Jako „mrtvého“ např. ve v. 13, zde a ve v. 18 na rozdíl od „probođeného“ shora.
- 756** Viz Lev. 14:6, pozn. 465.
- 757** Viz Lev. 22:6, pozn. 45.
- 758** Zde snad i „do vody“.
- 759** Viz Lev. 11:25, pozn. 358.
- 760** Zde i „srotili“, „sesypali“.
- 761** N. „Kéž bychom byli také“.
- 762** D. „pustiny k smrti tam“.
- 763** Jiný výraz než „skála“ v Exod. 17:6 a 33:21n.
- 764** D. „tváří“.
- 765** N. prostě „k skalisku“, ne však jako ve v. 8; viz Lev. 6:14, pozn. 198.
- 766** N. „vzpurň“, „svárliví“.
- 767** Viz Lev. 10: 3, pozn. 301.
- 768** D. „ony“.
- 769** N. „Meriv, kde“ v Exod. 17:7, pozn. 591. Dále obdobně.
- 770** N. „jimi“, tj. „ve vodách“, „vodami“, n. snad „mezi nimi“, tj. „sraťovými dětmi“.
- 771** Vl. „byl posvěcen“ (n. „posvětil se“)⁷⁶⁷, zde smysl jako v textu.
- 772** Viz Gen. 32:3, pozn. 439.
- 773** N. „zacházeli zle s námi i s našimi otci“.
- 774** Vl. „konci“.
- 775** Viz Gen. 47:21, pozn. 603.
- 776** Tj. „hlavní silnici“.
- 777** Tj. „mým územím“.
- 778** D. „v meči“, tj. „v síle n. moci n. účinnosti meče“ dále obdobně, srov. Exod. 3:19, pozn. 119.
- 779** N. „jízdní dráhou“, „navršenou“ (n. „nasypanou“) cestou“, jiný výraz než ve v. 177⁶.
- 780** Viz Gen. 4:20, pozn. 157.
- 781** D. „dám její kupní cenu“.
- 782** N. „to nic není“, „nestojí to za řeč“, D. „není věc“ (n. řeč“), smysl jako v textu n. zde shora.
- 783** Viz Exod. 12:38, pozn. 419.
- 784** D. „v hoře“, tj. snad „v blízkosti hory“, n. „v pohoří“, viz Gen. 14:10, pozn. 398.
- 785** N. „stran“, „co se týče“.
- 786** N. „král Arad“.
- 787** Výraz nejasného významu, podle některých „cestou vyzvědačů“.
- 788** N. „válčit“, dále obdobně.
- 789** N. „veskrze“, „naprosto“, D. „dáním“.
- 790** Zde od téhož kmene⁷¹⁶ odvozené sloveso.
- 791** Viz Gen. 30:6, pozn. 769.
- 792** Viz Gen. 2:11, pozn. 67.
- 793** N. „ztratila trpělivost“.
- 794** N. „nanicovatém“, „bezecenném“, hebr. „kilókel“, výraz vyjadřující pohrdání, srov. např. české „hala-bala“ apod.
- 795** Tj. „působící pálivou n. palčivou bolest svým uškutněním“, název jistého druhu jedovatých hadů touto vlastností vyznačených; výraz souvisí se slovesem „spálit“⁷⁹⁸.
- 796** N. „přimlív“ (n. „přimlouvej“), dále obdobně.
- 797** Jako „prapor“ v Exod. 17:15, pozn. 602, vl. „něco zdviženého“, „viditelné znamení“.
- 798** Viz Gen. 18:16, pozn. 479.
- 799** Viz Gen. 19:37, pozn. 523.
- 800** Zde ve smyslu „území Móavců“, dále obdobně.
- 801** Viz Gen. 26:17, pozn. 684.
- 802** N. „druhé břehu“, D. „od přechodu“, srov. Gen. 14:13, pozn. 399. Pokud jde o postavení vzhledem k Jordánu, používá se tohoto výrazu o obou jeho březích, podle toho, na kterou stranu Jordánu se mluvící v duchu staví, v překladu pak zpravidla „z této strany“ značí východní, „z druhé strany“ západní břeh, viz však kap. 22:1⁸³³.
- 803** N. „s Váhévem“.
- 804** N. „tok“, „spád“.
- 805** N. „a údolí“⁶⁴: Arnón (15) a svah údolí⁶⁴.
- 806** Viz Gen. 39:21, pozn. 1058.
- 807** Vl. „bydlení“.
- 808** N. „k studni“.
- 809** Viz Exod. 32:18, pozn. 1141.
- 810** Viz Gen. 21:22, pozn. 559.
- 811** N. „knížata“, „šlechticové“.
- 812** Viz Gen. 49:10, pozn. 1340 a 1341.
- 813** N. „podle zákonodárce“, „zmocnění zákonodárcem“.
- 814** Viz Exod. 21:19, pozn. 704, zde tento výraz značí „berlu“ jako odznak moci n. hodnosti „žezlo“.
- 815** N. „údolí“, ne však jako např. ve v. 12⁸⁰¹; značí úzké údolí s příkrými svahy po stranách.
- 816** Vl. „sraťoví... projít nedal“, kap. 20:21 obdobně, jaká je v textu původním.
- 817** Viz Exod. 17:13, pozn. 584.
- 818** N. „dceřinných“ (n. „závislých“) městech“ (n. „městečkách“), vl. „jeho dcerách“. Dále obdobně; viz 2 Sam. 20:19, pozn. 385.
- 819** N.⁸⁸² „podobství“, ne však jako v kap. 12:8⁴⁶⁴, „připovědi“, „bábských výroků“; jinak „ti, kdo mluví v příslovích n. používají přísloví atd.“, „bábsníci“.
- 820** N. „města“, ale jiný výraz než ve v. 27; v kap. 35:4 příbuzný výraz, smysl jako tam v textu.
- 821** Viz Gen. 14:13, pozn. 400.

- 822** Jméno božstva uctváňého Móávci a Ammónovci.
- 823** N. „uniknuvší“.
- 824** N. „syny vydali za utečence (tj. „učinili utečenci n. uprchlíky“) a jeho dcery“.
- 825** N. „házet na ně“ (tj. „kamení“ a j.).
- 826** N. „řádit do rozdmýchání ohně, jenž byl“ (tj. „se rozšířil“).
- 827** D. „Mojžíš poslal“ (n. „vyslal“).
- 828** Vl. „vydědili“, tj. „vyhnali z n. zbavili jeho dědictví n. vlastnictví“. Dále obdobně.
- 829** Vl. „až“, tj. „tak dalece n. natolik, že“.
- 830** N. „uniknuvšího“, ne však jako ve v. 29⁸²³.
- 831** N. „rovinách“, „pláních“.
- 832** N. „Móávu⁸⁰⁰“.
- 833** Tj. „na břehu Jordánu naproti Jerichu“ (viz Exod. 19:6, pozn. 638; z hlediska Jericha to byl „druhý n. protější břeh“). Lze však číst i „z této strany vůči Jordánu – Jerichu“, jako v kap. 34:15.
- 834** Viz Exod. 27:46, pozn. 730.
- 835** Vl. „Móáv se toho lidu velmi zalekl“, opisné znění v textu zachováva v překladu předložkovou vazbu, jaká je v textu původním.
- 836** Viz Exod. 1:12, pozn. 23.
- 837** Vl. „slizovat“, „vylizovat“, zdola obdobně.
- 838** Viz Exod. 31:21, pozn. 822.
- 839** Vl. „snad budu moci“, jako ve v. 11, nikoli jako zde zdola⁴¹.
- 840** Vl. „věštby“, jako v kap. 23:23, zde ve smyslu jako v textu („odměna za věštby“, výraz je zde [nikoli v kap. 23:23] v množném čísle).
- 841** Vl. „přinést zpět⁸⁰¹“.
- 842** D. „Poslal ke mně“, tj. „vzkaz po těchto mužích“.
- 843** Vl. „dát“, dále obdobně.
- 844** Vl. „Nemusíš⁴¹ se, prosím⁸⁰⁰“.
- 845** Vl. „zdržet“.
- 846** D. „jiti“, „odchodu“.
- 847** D. „velmi“.
- 848** N. „oslatit velikou slávou⁵²⁷“, obdobný význam má příbuzný výraz ve v. 15.
- 849** Viz Lev. 2:2, pozn. 51.
- 850** N. „přejít“, tj. „obejít“, „nedbat“, kap. 14:41 a dále obdobně.
- 851** N. „jen tu věc, o níž³⁷⁸...“, smíš učinit“.
- 852** N. „se jako protivník (hebr. „sátán“, zde však je smysl jako v textu) vůči němu“.
- 853** D. „k pohnutí jí“.
- 854** Viz Exod. 4:7 a dále, pozn. 1335.
- 855** D. „toto“.
- 856** Viz Exod. 23:14, pozn. 805.
- 857** Vl. „sis... zahrála“ (a pokračuješ v tom, v. 29), „ses jal jezdit“ (obdobně, v. 30).
- 858** Viz Exod. 10:2, pozn. 317 a 318, zde také „si ke mně dovoluješ“, „si děláš se mnou, co chceš“, „chováš se ke mně rozpuště“, stran předložkové vazby viz Exod. 31:7 a 39:14, 17, pozn. 1054, kde je ovšem použito jiných sloves než zde, ale v podobné souvislosti a s podobným významem.
- 859** N. „jistě“.
- 860** N. „na místě“, D. „nyní“.
- 861** Viz Gen. 48:15, pozn. 1303.
- 862** D. „zvykem“, „zvyklostí“.
- 863** N. „Zda kdy bývalo mým obyčejem“.
- 864** Viz Gen. 24:26, pozn. 624.
- 865** Viz Gen. 19:1, pozn. 487, smysl vazby jako tam.
- 866** N. „ukvapená“, „zbrklá“, vl. „strmá“, „srážná“, tj. „ženoucí v záhubu“.
- 867** Viz Exod. 33:14, pozn. 1170.
- 868** N. „před mou tvář“, jako v Gen. 6:10, pozn. 203, ale jiná předložková vazba než zdola¹⁹⁷.
- 869** Viz v. 29.
- 870** D. „ke mně“, tj. „k sobě“; jinak „půjdu si⁵⁵⁶ zpět“.
- 871** D. „posláním“ (v. 37), „moci“, „mohoucností“ (v. 38).
- 872** Tímto názvem, jenž znamená „pán“ (Gen. 14:13, pozn. 400), označovali národy sousedící s Izraelem rozličná božstva, jež uctývaly.
- 873** Tj. „tábora Izraelcův“.
- 874** Vl. „vznesl“, viz Gen. 8:20, pozn. 273. Netýká se kap. 22:40 zde.
- 875** N. „snad se bude dostavovat“, vl. „potkávat“, sloveso jako „potká⁸⁷⁶“, smysl nejspíše jako v textu (v. 3); D. „Bůh Bileáma potkal“, totéž sloveso, znění v textu uchováva v překladu předložkovou vazbu, jaká je v textu původním (v. 4, v. 16 obdobně). Ve v. 15 bez předměta a bez předložky, smysl jako v textu („ubírám se k setkání“).
- 876** D. „k potkání mě“, jako „vstříc“ např. v kap. 22:36 a jinde. V kap. 24:1 obdobně se smyslem jako tam v textu.
- 877** D. „věc (tj. „necht to bude jakákoli věc“), co“.
- 878** Viz Exod. 27:21, pozn. 958.
- 879** Vl. „k své... se (byl) postavil“. Dále obdobně.
- 880** N. „chopil“, viz Gen. 27:2, pozn. 139.
- 881** Tj. „slova k pronesení své“.
- 882** N. „pronesl⁴⁵ (viz Exod. 20:7, pozn. 665) svou přepověď“, výraz odvozený od slovesa (n. snad naopak), jehož tvarem je dotčený výraz⁸⁷⁹.
- 883** Viz Gen. 10:22, pozn. 325.
- 884** N. „přivlelo zlo na“, „zasypl (n. „zaval“) zlymi slovy“, „očerni“. Dále obdobně.
- 885** N. „vyčísil“, „sečte“, „sčít“.
- 886** N. „spravedlivých“, „řádných“, „správných“; vl. „přímých“, ve v. 27 sloveso obdobného smyslu.
- 887** N. „můj konec“ (n. „posledek“), „co bude potom“.
- 888** D. „bude jako on“. Viz Exod. 8:10, pozn. 242.
- 889** D. „žehnaním“, ve v. 11 a kap. 24:10 i „hle – dokonce“.
- 890** N. „Cóffim“.
- 891** Tj. „tamto“.
- 892** Viz Gen. 2:20, pozn. 83.
- 893** N. „se dával potěšovat“ (Gen. 37:35, pozn. 179).
- 894** Viz Gen. 6:18; 23:17; 26:3, pozn. 227.
- 895** N. „přijal“, tj. „žehnaním jsem byl pověřen“, „žehnaní mi bylo uloženo“.
- 896** Viz Gen. 14:16, pozn. 406.
- 897** N. „přetvářka“, „neupřímnost“, „modlářství“, „nepravost“, ne však jako např. v kap. 5:15²⁰⁷.
- 898** Viz Gen. 41:51, pozn. 1139; zde snad i „útlak“, „křivda“, tj. „vynucená námaha n. lopota“.

- 899** Zde v takovémto smyslu.
- 900** Výraz nejistého významu, podle jiných „silou“ n. „hbitostí“, pak by bylo množné číslo třeba chápat v zesilujícím smyslu.
- 901** N. „Bůh je vyvedl z Egypta; má (vl. „*jsou* [n. „*patří*“] mu“) jakoby rohy“ (atd.⁹⁰⁰).
- 902** Druh antilopy, podle jiných „buvola“, LXX „jednorozce“.
- 903** Tj. „předpovědi podle znamení“; týž výraz je v množném čísle v kap. 24:1, se smyslem jako tam v textu („znamení k předpovědím“, v hebrejštině jediné slovo). Viz i Lev. 19:26, pozn. 640.
- 904** Viz Gen. 12:14, pozn. 365.
- 905** Tj. „přijde čas, kdy“.
- 906** Viz Gen. 49:9, pozn. 1336.
- 907** D. „zlořečením“ (v. 25), „ctí“ atd.⁸⁴⁸ (kap. 24:11).
- 908** N. „Ješímónu“.
- 909** Viz Gen. 34:18, pozn. 922.
- 910** Vl. „krocích“, D. „jako krok při kroku“, smysl jako v textu.
- 911** N. „upřel“, „obrátil“, viz Gen. 3:15, pozn. 106.
- 912** Vl. „dostal se (tj. „přišel“) na něho“.
- 913** Viz Exod. 10:11, pozn. 332.
- 914** Výraz nejasného významu, vyskytující se v SZ jen zde a ve v. 15.
- 915** N. „vidí (jako „spatřil“) v Exod. 24:11) vidění“ (jednotné číslo, jako v Gen. 15:1, ne však jako zde v kap. 12:6 ani 8⁴⁶³).
- 916** Tj. snad „na tvář“, „klanějícím se“.
- 917** D. „co“.
- 918** Zde trpný rod, smysl jako v textu.
- 919** N. „crčet“, „poteče“.
- 920** Tento výraz (hebr. „*doljáv*“) chápe drtivá většina překladatelů jako tvar množného n. dvojného čísla slova „*delí*“, jež se v SZ vyskytuje ještě jen u Is. 40:15; tam je v jednotném čísle a zcela nepochybně ovšem znamená „vědro“ n. „okov“, takže toto místo zde v převážné většině překladů zní „voda poteče z jeho věder n. okovů“. Podle několika jiných lze však tento výraz považovat i za zkrácený tvar množného čísla „*doljótháv*“ příbuzného slova „*dálíth*“, znamenajícího „vyhonek“ n. „větve“ (Jer. 11:16; Ezek. 17:6n., 19:11 a j.); tomuto chápání jsem, přesto, že předpokládá použití nepravidelného zkráceného tvaru, dal v textu překladu přednost zejména proto, že dává smysl, mám za to, mnohem lépe přiléhající k textové souvislosti než zde shora zmíněné znění. Konečně nelze zde použítý tvar dotčeného hebrejského výrazu považovat za zcela pravidelný ani tehdy, jestliže se chápe ve smyslu „věder“ n. „okovů“, neboť pak se místo „*delí*“ (Is. 40:15) předpokládá v jednotném čísle odchylný tvar „*dolí*“, a i tak je dotčený výraz zkráceným tvarem, použitým místo pravidelného „*doljáv*“.
- 921** N. „rozmělnovat“, „rozťírat“, tj. „potírat“.
- 922** N. „v ně nořit své šípky“.
- 923** Viz Gen. 49:9, pozn. 1334 a 1337.
- 924** N. „vypadni“, vl. „uteč“.
- 925** Tj. „nepustil tě k ní“, srov., co do předložkové vazby, Gen. 16:2, pozn. 436, a 22:12, pozn. 578, kde je ovšem použito jiných sloves.
- 926** Viz Gen. 2:9, pozn. 65.
- 927** Snad ve smyslu „*stran toho n. vzhledem k tomu, co*“. Viz kap. 31:16; Zjev. 2:14.
- 928** N. „vědomost“, „znajícího poznání“ (n. „znalost“).
- 929** Viz Gen. 14:18, pozn. 408.
- 930** N. „vykročí“, vl. „vyšlápné“, sloveso značí i „rozšlap(áv)at“ (Is. 63:3), „šlapat v lisu“ (Soud. 9:27; Mich. 6:15; Pl. 1:15).
- 931** Jako ve v. 8, zde také „rozťříští“, „rozmetá“.
- 932** Viz Lev. 13:41, pozn. 439, takže snad i „okraje (n. „kouty“, „končiny“) území“, tj. „rozmetá Móáva až do posledních končin jeho země“. Výrazu se používá i k označení světových stran. Dále obdobně.
- 933** Hebr. „*karkar*“, tvar slovesa značícího „(pod)kopat“, zde ve smyslu jako v textu, zdvojení snad se zesilujícím významem (srov. např. české „na cimprcampr“). V souběžném oddíle Jer. 48:45 je místo tohoto výrazu „*kodkód*“, „témě hlavy“, takže někteří mají za to, že zde jde o omyl opisovače⁷⁰ a že tedy toto místo je třeba chápat ve smyslu
- 934** „a témě hlavy všech synů“.
- 935** Výraz nejasného významu, viz Jer. 48:45, pozn. 1807.
- 936** Tj. „*Srásélovi*“.
- 937** N. „sílu“, „statečnost“, „vítězství“, „bude si mocné (atd.) počínat“.
- 938** Viz Gen. 1:26, pozn. 42; Lev. 25:43, pozn. 841.
- 939** N. „a přeživší se zahubí mimo město“ („*venku z [stranou od] města*“).
- 940** Viz Gen. 49:24, pozn. 1371, zde „*pevnost*“ n. „*stálost*“ v platnosti přídavného jména.
- 941** Viz Gen. 6:14, pozn. 214; hebr. „*kén*“, slovní hříčka s jménem „*Kéni*“.
- 942** Tj. „*Kéni*“, jméno kmene.
- 943** D. „*dostává se*¹⁶³ (ke)“.
- 944** Viz Exod. 22:5n., pozn. 738.
- 945** Tj. „jak dlouho ještě“.
- 946** Viz Gen. 10:11, pozn. 318.
- 947** D. „žit při jeho (tj. „*tohoto*“) uskutečnění **BOHEM**“.
- 948** D. „ruky“, srov. Exod. 2:5, pozn. 53.
- 949** Tj. „*Kypru*“.
- 950** Viz Gen. 15:13, pozn. 429.
- 951** Viz Gen. 10:21 a 11:14nn.
- 952** D. „počal smilnit“, opis vzhledem k následující předložkové vazbě, již umožňuje v překladu uchovat; srov. Exod. 34:15n., pozn. 1198, kde je téhož opisu použito ve spojení s jinou předložkou; tak i zde v kap. 15:39.
- 953** N. „před jejich bohy se sklánět“.
- 954** Vl. „*připřáhl*“, „*spřáhl*“, dále obdobně.
- 955** Tj. „*Baalovi*⁸⁷² *hory Peóru*“ (kap. 23:28).
- 956** Tj. „*vůdce*“, „*náčelníky*“.
- 957** N. „*pověj* je Hospodinu“.
- 958** Viz Exod. 15:7, pozn. 506.
- 959** Srov. Gen. 6:11, pozn. 204.
- 960** Jiný výraz než např. ve v. 6, vyskytující se jen zde.
- 961** N. „*klin*“, „*luno*“, „*ohanbí*“, vl. „*do jejího břicha atd.*“

- 962** Vl. „bylo pohromě... zabráněno“, jako v kap. 16:48, 50, zde k překladu tohoto slovesa zvolen jiný výraz vzhledem k předložkové vazbě, s níž je zde spojeno.
- 963** N. „útočit na (n. „napadat“) Midjáním“, „nepřátelsky zacházet s Midjáním“, „být protivníky Midjáním“. Viz Gen. 10:14, pozn. 321.
- 964** Sloveso jako shora⁹⁶³, ale s jinou předložkou.
- 965** N. „Mojžíšovi a Izráelovým dětem, jež vycházely ze země Egypta“.
- 966** Viz Exod. 2:13; 21:22, pozn. 712, n. „proti Mojžíšovi⁵⁵⁸ a proti Áronovi⁵⁵⁸ se jali brojit“, dále obdobně.
- 967** D. „při strávení ohně těch padesáti a dvou set“, smysl jako v textu, opis pro zřetelnost.
- 968** Tj. „šest set jeden tisíc“.
- 969** Vl. „v“, tj. „do“.
- 970** Tj. „osob“.
- 971** D. „mnohému“, „nemnohému“ („malému“, „nepatrnému“), tyto dva výrazy však nejsou navzájem příbuzné; kap. 13:18 a dále obdobně.
- 972** Tj. „dás za dědictví více“ („méně“). Kap. 35:8 obdobně.
- 973** N. „výsledku“, vl. „výroku“, D. „na ústech⁹³⁷“.
- 974** D. „jeho“, tj. „každého kmene⁹⁷⁵“.
- 975** Totiž „kmen“; tj. „tak, že se bude přihlížet k početnosti každého kmene“.
- 976** N. „nebylo ani jednoho muže“, v. 65 obdobně.
- 977** Zde v tomto smyslu; stejně možno chápat i obdobný výrok v kap. 14:35.
- 978** Viz Gen. 18:15, pozn. 490.
- 979** N. „pro svůj hřích“, dále obdobně.
- 980** Tj. „právní věc n. záležitost“.
- 981** D. „jeho masu“, viz Lev. 18:6, pozn. 564.
- 982** D. „blízkému“, smysl jako v textu.
- 983** Zde odvozené sloveso.
- 984** D. „ve vodě“, tj. „ve věci vody“.
- 985** „Vycházet a vstupovat“ je v hebrejštině úsloví vyjadřující pojem způsobu života jednotlivce a celého jeho průběhu v každodenních podrobnostech, zejména v jeho stycích s jinými; obdobně „vyvádět a uvádět“ (tvary týchž dvou sloves) níže.
- 986** Viz Gen. 4:2, pozn. 129.
- 987** D. „mu rozkaz“, zde smysl jako v textu. Dále obdobně.
- 988** N. „hodnosti“, „důstojnosti“, „velebnosti“, „lesku“, „veličenstva“.
- 989** Tj. „úsudek“, „rozsudek“, „právní výrok n. rozhodnutí“.
- 990** Viz Exod. 28:30, pozn. 1005.
- 991** Viz Exod. 28:20, pozn. 954.
- 992** N. snad „obětovanou²⁶² z hory Sínaje“, tj. „poprvé“.
- 993** Jako „nalil“ v Gen. 35:14, viz tam pozn. 949.
- 994** Tj. „v každou“, dále obdobně.
- 995** D. „a desetinu – desetinu“.
- 996** Viz Exod. 12:16, pozn. 390.
- 997** D. „tyto“, tj. „oběti“.
- 998** D. „ke dni“, „za den“, smysl jako v textu.
- 999** Tj. „z nové úrody“.
- 1000** Tj. „při vaší slavnosti týdnů“ (Exod. 34:22, viz Lev. 23:15n.).
- 1001** D. „mimo vzustupnou oběť měsíce“.
- 1002** Viz Lev. 11:43 a dále, pozn. 376.
- 1003** D. „a jejich úlitby“, tj. „úlitby k nim“ („ke všem těmto obětem“).
- 1004** Viz Exod. 12:14, pozn. 385.
- 1005** Viz Lev. 23:36, pozn. 756.
- 1006** Tj. „dobrovolné oběti záležející ve vašich... hodů“ („mimo vzustupné oběti atd., jež budete přinášet jako splnění svých slibů nebo jako dobrovolné oběti“). Kap. 31:11 a 25 obdobně („kořist [...] záležející v lidech a v dobytku“).
- 1007** Zde v hebrejském textu začíná kap. 30.
- 1008** N. snad „slavnostní přísahu“, „slavnostně zavázat svou“ (znění v textu zachovává v překladu předložkovou vazbu originálu). Dále obdobně.
- 1009** Tj. „nesplněním“, vl. „dát znesvětit“, sloveso jako v Gen. 49:4, pozn. 1323.
- 1010** Viz Gen. 2:7, pozn. 59.
- 1011** N. „zamítne“, „zakáže“, „zabrání“, „překazí“, dále obdobně.
- 1012** D. „nebudou zůstat... všechny její sliby a závazky, jež“.
- 1013** N. „snad“, „nakonec“, D. „patřením“.
- 1014** N. „nebo žvást“ (n. „plesknutí“).
- 1015** N. „a budou na ní její sliby... výrok jejich“, dále obdobně.
- 1016** N. „nesouhlas, pak zruší... duši, a Hospodin j“.
- 1017** Viz Gen. 3:24, pozn. 121.
- 1018** D. „(z)rušením“ (vv. 12, 15), „mlčením“ (v. 14).
- 1019** N. „projev“, vl. „vyjít“, tj. „co vyšlo zprostřed“.
- 1020** D. „přísahu závazku“.
- 1021** D. „je, neboť“ (n. „protože“).
- 1022** D. „Pomsti“.
- 1023** Ve smyslu „zbavit se („prýč od“) toho, abyste s Midjáním měli co činit“.
- 1024** D. „jsou“, smysl jako v textu („jsou k tomu, aby táhli“).
- 1025** D. „Tisíc na větev – tisíc na větev“.
- 1026** N. „vydání“, „dodání“, „odevzdání“, „vybrání“; tvar téhož slovesa je ve v. 16 se smyslem jako tam („podnětem“, „dodáním příčiny n. podnětu“).
- 1027** N. „náčinní svatyně“.
- 1028** N. „totiž“.
- 1029** N. „správe¹⁶⁵“.
- 1030** Zde od dotčeného výrazu¹⁵ odvozené sloveso (nikoli jako ve v. 3¹⁰²⁴).
- 1031** Viz Gen. 34:29, pozn. 934; nesouvisí s „kořist“ zde ve vv. 11n.
- 1032** Viz Gen. 25:16, pozn. 652.
- 1033** Vl. „na pověřené“ (n. „ustanovené⁴²“), tj. „dozorem a velením“. Dále obdobně.
- 1034** N. „vojaska“, ne však jako ve v. 6¹⁵, nýbrž jako „bohatství“ ve v. 9, zde v takovémto smyslu.
- 1035** D. „z (vojenského) výpravy do války³⁶⁸“.
- 1036** Tj. „osoby ženského pohlaví“.
- 1037** Vl. „nastala“, „dostala se“.
- 1038** Viz Exod. 25:4, pozn. 854.
- 1039** Tj. „ustanovení“, n. „jejež“, tj. „zákon“.

- 1040** D. „kořist rozpůlíš“ (v. 27), „Mojžíš rozpůlí“ (v. 42).
- 1041** Vl. „vedší boj“, „chopivší se boje“.
- 1042** Zde možno číst i „a Hospodinu musíš věnovat“.
- 1043** D. „mužů boje“³⁶⁸.
- 1044** D. „jednu duši“.
- 1045** Vl. „uchopené“, „uchvácené“, tj. snad „losem určené“, „vylosované“.
- 1046** Jiný výraz než „lup“ ve v. 11; jako „kořist“ v kap. 14:3, 31.
- 1047** Tj. „od jejich podílu“.
- 1048** D. „velitelé, kteří byli n. patřili k“.
- 1049** Zde ve smyslu jako v textu („není postrádán n. pohřešován“).
- 1050** Proti následujícímu¹⁰⁵¹ k nošení na horní části paže.
- 1051** Jako „náramky“ v Gen. 24:22.
- 1052** D. „vše“.
- 1053** D. „předmět práce“, tj. „umělecky vypracovaný“.
- 1054** Tj. „zlato“, n. „již“, tj. „oběť“.
- 1055** Viz Gen. 18:2, pozn. 465.
- 1056** Tj. „vhodný pro chov dobytka“. Dále obdobně.
- 1057** Viz Gen. 19:12, pozn. 503.
- 1058** Vl. „nás nechávat (n. „nám dávat“) překročit“. Viz Gen. 32:21, 23, pozn. 864.
- 1059** Tj. „potomek Kenazův“ (1 Par. 4:13); jinak „syn Jefonéa, Kenizžůho“.
- 1060** Vl. „nechal (nesouvisí se „zanechá“ ve v. 15) je... potulovat se“ (n. „bloudit“).
- 1061** Vl.⁵⁷⁰ „vymizení“, „skončení“, viz i Gen. 47:15, pozn. 1281.
- 1062** N. „potomstvo“, „zplozenstvo“, „dorost“, „přírůstek“, vyskytuje se v SZ jen zde.
- 1063** Vl. „všechn ten lid vyhubíte“ (n. „vymýtíte“, Gen. 6:17, pozn. 205), opis v textu zachovává v překladu vazbu s 3. pádem, jaká je v textu původním.
- 1064** N. „podle některých, „jali se na něho naléhat“.
- 1065** Vl. „salaše (jako ve v. 24) drobného dobytka“.
- 1066** D. „městech pevnosti“⁴⁸⁶, dále obdobně.
- 1067** Vl. „pryč od tváře“, „ukryta před tváří“¹⁹⁷.
- 1068** D. „vracet do přivlastnění si synů Izráelových – muže jeho vlastnictví“, smysl jako v textu, kde je opis pro zřetelnost.
- 1069** D. „k nám přijde“.
- 1070** N. volněji „a vězte, že váš hřích“, v textu doslovný překlad.
- 1071** D. „a vyšlé“ (n. „vyšedší“).
- 1072** Tj. „rodů n. rodin“.
- 1073** Viz Gen. 34:10, pozn. 917.
- 1074** D. „s námi“.
- 1075** D. „Baal-Meón, změněná (tj. „města“) jménem“, opis v textu pro zřetelnost.
- 1076** Tj. „tamních obyvatel“.
- 1077** N. „tábořiště“, „stanových sídlišť“, hebr. „chavóth“, jiný výraz než ve v. 42⁸¹⁸.
- 1078** Tj. „vsi“¹⁰⁷⁷ Jairovi“.
- 1079** Vl. „Nóvach, svým jménem“ („nazval jej... svým jménem“).
- 1080** Zde i „když“.
- 1081** Viz Exod. 12:17, pozn. 207.
- 1082** N. Tj. „míst(a), odkud se při svých cestováních dávali na cestu“.
- 1083** N. „sepsal“.
- 1084** Zde ve smyslu Exod. 14:8, pozn. 462.
- 1085** Viz Exod. 12:12, pozn. 381.
- 1086** N. „naproti“, D. „na tváři“ n. „před tváří“.
- 1087** Viz Gen. 5:32, pozn. 180.
- 1088** Většina mně známých překladů podává toto místo ve smyslu „o příchodu... (u)slyšel“; snad podle kap. 21:1; nebo podle LXX, zde však je v textu podán doslovný překlad hebrejského znění, jiného než v kap. 21:1; předložková vazba je zde táž jako v Gen. 21:12, pozn. 769, takže tomuto místu snad lze rozumět i ve smyslu „na příchod... uposlechl“, tj. „věnoval zpráve o příchodu Izráelovců bedlivou pozornost a zařídil se podle ní“ (totiž tak, jak je to řečeno v kap. 21:1).
- 1089** Tj. „kupy n. hromady přechodů“ (tj. asi „na přechodech“, v. 44 a kap. 21:11, v. 47n. zde obdobně), „kupy n. hromady“, zkrácený název (v. 45).
- 1090** N. „Almónu u (vl. „k“, „do“) Divláthájim“.
- 1091** Tj. „před horou jménem Névo“.
- 1092** N. „plán akácií“.
- 1093** Vl. „budete přesešší“, dále obdobně.
- 1094** D. „všechny podobizny jejich slitin“.
- 1095** Viz Lev. 26:30, pozn. 916 a 917.
- 1096** Týž tvar téhož slovesa jako ve v. 52⁸²⁸, zde v takovémto smyslu; na konci verše jiný tvar téhož slovesa.
- 1097** Zde v tomto smyslu.
- 1098** D. „vám“⁷⁸.
- 1099** D. „okraj („pomezí“) jihu“⁴⁸¹ (vv. 3n.), „pomezí(m) západu“⁷² (v. 6), „pomezím severu“ (vv. 7, 9)
- 1100** D. „na rukou“, srov. Exod. 2:5, pozn. 53.
- 1101** Viz Gen. 14:3, pozn. 393.
- 1102** N. „zatăčet“, „zahýbat“.
- 1103** N. „vůči“, „vzhledem k(e)“, tj. snad „jižně (východně) od“.
- 1104** N. „svahu“, „vyvýšenině“.
- 1105** Tj. „štrů“.
- 1106** N. „vyústění“, „krajní (n. „mezni“) body“ (n. „výběžky“).
- 1107** Vl. „k moři“ („probíhat až k moři“), dále obdobně.
- 1108** N. „vtyčit“, dále obdobně.
- 1109** N. „vyměřovat“.
- 1110** N. „otře se o“, tj. „dotkne se“.
- 1111** N. „stranu“, viz Exod. 27:14, pozn. 950.
- 1112** Tj. Gennésaretského jezera.
- 1113** Tj. „na východní břeh n. stranu“.
- 1114** D. „a jednoho náčelníka – jednoho náčelníka“.
- 1115** Viz 1 Sam. 1:20, pozn. 51.
- 1116** Viz Lev. 25:34, pozn. 830.
- 1117** Všechny tři tyto výrazy zde značí v podstatě totéž a je jich použito nejspíše v zesilujícím smyslu souhrnu veškerého jejich jmění, spočívajícího především v množství stád.
- 1118** N. „jejich živobytí“.
- 1119** D. „do ulice“, smysl jako v textu.

- 1120** Tj. nejspíše od zevního okraje tisícloketní oblasti, vyměřené od městské zdi. Celkový rozsah „obvodů“ čili „předměstí“ snad tedy byl 3000 loket v každém směru; 1000 loket, snad pastvin, od městské zdi, a nadto dalších 2000 loket, snad polí a vinic.
- 1121** Viz Exod. 26:2, pozn. 902.
- 1122** V překladu 7. pád.
- 1123** D. „tam zabivšího“, dále obdobně.
- 1124** Sloveso jako „vraždit“ v Exod. 20:13, zde však značí neúmyslné zabití, viz v. 11 a dále.
- 1125** D. „je“ (4. pád).
- 1126** D. „uprchne zabivší, udeřivší duši neúmyslně“.
- 1127** Jako „výkupce“ v Lev. 25:26, tj. blízký příbuzný zabitého, oprávněný vykonat pomstu na tom, jenž ho zabil.
- 1128** D. „do (n. „po“) jeho stání“.
- 1129** Zde ve smyslu „přechodně se zdržujícího“.
- 1130** Zde v tomto smyslu.
- 1131** D. „kamenem ruky“, tj. „kamenem, jež může v ruce udržet“. V. 18 obdobně.
- 1132** Vl. „připadnutí na něho“, tj. „kdykoli se s ním setká n. na něho případně“.
- 1133** N. „v zlém úmyslu“.
- 1134** N. „bez úmyslu“, vl. „v okamžiku“, tj. „neočekávaně“.
- 1135** D. „v (n. „při“) nevidění“.
- 1136** D. „nesnažil se (n. „neusiloval o“, „nehledal“) jeho zlo“.
- 1137** D. „velikého kněze“.
- 1138** N. „kdy“, „vůbec“, D. „opouštěním“ atd.¹¹³⁹
- 1139** Viz Gen. 9:10, pozn. 289; 44:4, pozn. 1210.
- 1140** D. „nebude mu“.
- 1141** N. „nebude mít viny za prolitou krev“. Viz Lev. 20:9, pozn. 671.
- 1142** D. „úst“.
- 1143** Viz Exod. 23:2, pozn. 785.
- 1144** Snad ve smyslu „výpověď jednoho svědka nestačí na to, aby někdo byl k smrti odsouzen“.
- 1145** Viz Exod. 21:30, pozn. 723.
- 1146** Viz Gen. 9:4, pozn. 283.
- 1147** D. „do smrti“, „po smrt“.
- 1148** N. „já jsem Hospodin, pobývající“.
- 1149** Viz Lev. 25:10, pozn. 800.
- 1150** Viz Gen. 30:24, pozn. 785.
- 1151** N. snad „bude“ nadále⁴³¹ při“.
- 1152** N. „řeč“, „slovo“.
- 1153** D. „ženami dobrému v jejich očích“.
- 1154** Viz Gen. 2:4, pozn. 88.
- 1155** „Větev“ je v hebrejštině mužského rodu.

PÁTÁ KNIHA MOJŽÍŠOVA (DEUTERONOMIUM)

Toto¹ jsou slova, jež Mojžíš proslavil² ke všemu Izráelovi na této straně³ Jordánu v pustině, ve stepi⁴ proti Súfu, mezi Páránem a mezi Tófelem a Lávánem a Chacéróth a Dí-Záhávem. (2) Od Chórévu je cestou k pohoří⁵ Séíru po Káděš-barnéju jedenáct dní.

(3) A ve čtyřicátém roce, v jedenáctém měsíci, v první⁷ den měsíce⁴⁵, se stalo²⁴⁰, že Mojžíš k Izráelovým dětem⁸ promluvil podle všeho, co mu Hospodin pro ně⁹ rozkázal; (4) po svém porážení¹⁰ Síchóna, krále Emóriho¹¹, jenž bydlel v Chešbónu, a Óga, krále Bášanu, jenž bydlel v Aštáróth a¹² v Edreí, (5) na této straně³ Jordánu v zemi Móáva¹³ počal Mojžíš objasňovat tento zákon¹⁴ výrokem: (6) Hospodin, náš Bůh, k nám na Chórévu promluvil výrokem: Máte dost¹⁵ pobytu¹⁶ u této hory; (7) otočte se¹⁰² a vykročte¹⁷ si¹⁸ a vstupte v pohoří⁵ Emóriho¹¹ a ke všem jehoousedům¹⁹ ve stepi⁴, v horách⁵ a v nížině²⁰ a v Negevu²¹ a na pobřeží moře, v zem Kenáan a Levánón²⁰³, až po tu velikou řeku, řeku Peráth²². (8) Viz, položil²³ jsem tu zem před vaši tvář, vstupte a zmocněte se²⁴ té země, již Hospodin vašim otcům, Abrahámovi, Isákovi a Jákóbovi, přísahou slíbil²⁵ dát jim a jejich semení po nich. (9) A v onen čas jsem k vám pronesl výrok: Nebudu vás moci nést²⁶ já sám²⁷ – (10) Hospodin, váš Bůh, vás rozmnožil, takže²⁸, hle vás, *jste* dnes v množství jako hvězdy nebes; (11) necht²⁹ Hospodin, Bůh vašich otců, k vám, jak vy *jste*, přidává^{29 30} tisíckrát více, a žehná²⁹ vám podle *toho*, co k vám promluvil. (12) Jak mám³¹ já sám²⁷ nést²⁶ vaši tíhu³² a vaše břímě^{33 34} a vaši vádu? (13) Dosadte³⁵ si podle svých kmenů³⁶ muže moudré a rozumné³⁷ a uznávané³⁸, ať je mohu³¹ ustanovit³⁹ za vaše hlavy. (14) Tu²⁸ jste mi odpověděli a řekli: To slovo, jež jsi proslavil², je dobré uskutečnit^{40 41}. (15) Vzali jste tedy⁴² hlavy vašich kmenů³⁶, muže moudré a uznávané³⁸, a určil²³ jsem je za hlavy nad vámi, vůdce⁴³ tisíců a vůdce⁴³

set a vůdce⁴³ padesáti a vůdce⁴³ deseti a předáky⁴⁴ vašich kmenů^{36 45} (16) a vašim soudcům jsem v onen čas rozkázal výrokem: Naslouchat mezi vašimi bratry⁴⁶ – pak²⁸ budete moci³¹ mezi mužem a mezi jeho bratrem a mezi cizincem⁴⁷ u něho⁴⁸ soudit v spravedlnosti; (17) nesmíte³¹ v soudu⁴⁹ rozlišovat⁵⁰ osobu⁵¹, jak malého, tak⁵² velikého musíte³¹ vyslechnout, nesmíte³¹ mít strach⁵³ z^{54 55} člověka⁵⁶, neboť je to⁵⁷ Boží⁵⁸ soud⁴⁹; a věc, jež vám⁵⁹ bude příliš obtížná^{60 63}, budete²⁹ předkládat⁶¹ mně a já ji budu vyslyšet. (18) A v onen čas jsem vám rozkázal všechny věci, jež máte³¹ činit.

(19) I dali jsme se od Chórévu na cestu¹⁷ a prošli jsme celou onu velikou a hroznou⁶² pustinu, již jste viděli¹²⁸ cestou k pohoří⁵ Emóriho¹¹, podle *toho*, co nám Hospodin, náš Bůh, rozkázal, a přišli jsme až po Káděš-barnéju. (20) Tu²⁸ jsem k vám řekl: Přišli jste až po pohoří⁵ Emóriho¹¹, jež nám Hospodin, náš Bůh, dal; (21) viz, Hospodin, tvůj Bůh, položil²³ tu zem před tvou tvář – vystup⁶³, ujmi se vlastnictví²⁴ podle *toho*, co k tobě promluvil Hospodin, Bůh tvých otců. Nesmíš³¹ se bát⁶², ani se strachovat. (22) A vy všichni⁶⁴ jste se ke mně přiblížili¹⁴³ a řekli jste: Měli bychom³¹ před naší tváří vyslat muže⁶⁵, ať nám tu zemi mohou³¹ proprobat⁶⁶ a přinést nám odtamtud zvěst⁶⁷ o cestě, již máme³¹ vystoupit⁶³, a o městech, do nichž máme³¹ vejít. (23) I byla¹²⁸ mi ta věc vhod⁶⁸; vzal jsem z vás tedy⁴² dvanáct mužů, jednoho muže za každý kmen³⁶, (24) i otočili se¹⁰² a vystoupili⁶³ do toho pohoří⁵ a přišli až po Nachal-eškól⁶⁹ a proslídili ji⁷⁰ (25) a v svou ruku vzali z ovoce té země; to²⁸ dopravili dolů k nám a přinesli nám odtamtud zvěst⁶⁷; i řekli: Ta země, již nám Hospodin, náš Bůh, dal, je dobrá. (26) Vy jste však⁴² nebyli¹²⁸ ochotni⁷¹ vystupovat⁶³ a projevíli jste neposlušnost¹¹¹ příkazu⁷² Hospodina, vašeho Boha, (27) i jali jste se v svých stanech žehrat a říkat: Ve své nenávisti

k nám⁷³ nás Hospodin⁷⁴ vyvedl⁷⁵ ze země Egypta k vydání nás v ruku Emóriho¹¹, k zničení⁷⁶ nás. (28) Kam se my chystáme vystupovat^{63 77}? Naši bratři způsobili roztání⁷⁸ našich srdcí výrokem: Uviděli jsme tam lid větší a vyšší než my⁷⁹, města veliká a opevněná⁸⁰ do nebes, a také syny Anákím^{81 82}. (29) Tu²⁸ jsem k vám řekl: Nesmíte³¹ se desít ani před nimi^{83 84} pocítovat bázeň^{53 62}; (30) Hospodin, váš Bůh, jenž²⁴⁶ se ubírá před vaší tváří, on bude za vás⁷⁰⁰ bojovat⁸⁵ podle všeho, co s vámi před vašima očima učinil v Egyptě (31) i v pustině, kde jsi shledal⁸⁶, jak tě Hospodin, tvůj Bůh, nosil^{26 128}, jako nosí²⁶ člověk⁵⁶ svého syna, celou cestou, jíž jste se ubírali¹²⁸ až po svůj příchod až po toto místo⁸⁷. (32) Ani v této věci jste nebyli důvěřivi⁸⁸ v Hospodina, vašeho Boha⁸⁹, (33) jenž²⁴⁶ se ubíral před vaší tváří cestou k vyhledání⁹⁰ vám místa⁸⁷ k vašemu útboření⁹¹, v ohni v noci k ukazování vám cesty, jíž se máte³¹ ubírat, a v oblaku za dne. (34) A Hospodin uslyšel hlas vašich slov a rozhněl se⁹² a přísáhl výrokem: (35) Bude-li⁹³ někdo⁵⁶ z těchto mužů⁸⁴, toto zlé pokolení, vidět tuto dobrou zem, jíž jsem přísahou slíbil²⁵ dát vašim otčům, (36) vyjímaje Káléva, syna Jefunnéova, on ji bude vidět a jemu chci³¹ dát zem, po níž šlapal¹²⁸, i jeho dětem⁸, protože plně následoval¹²⁸ Hospodina⁹⁵. (37) I proti mně⁹⁶ se Hospodin vaší příčinou popudil s výrokem: Ani ty tam nebudeš smět³¹ vstoupit. (38) Jósua, syn Núnův, jenž²⁴⁶ stojí před tvou tváří, on tam bude smět³¹ vstoupit, jeho posilni, neboť on Izráele bude podělovat dědictvím^{97 211 1094}. (39) A vaše drobotina, o níž⁹⁸ jste řekli: Bude kořisti⁹⁹, a vaše děti⁸, jež dnes neznají¹²⁸ dobro ani zlo¹⁰⁰, ony tam budou vystupovat a jim ji⁷⁰ budu dávati a ony ji⁷⁰ budou zaujímat²⁴. (40) Vy si¹⁰¹ však⁴² udělejte otočku¹⁰² a vykročte¹⁷ do pustiny cestou k moři⁶ Rákosi¹⁰³. (41) I odpověděli jste a řekli jste ke mně: My jsme zhřešili vůči Hospodinu; musíme³¹ vystoupit⁶³ a dát se do boje⁸⁵ podle všeho, co nám Hospodin, náš Bůh, rozkázal. A opásali¹⁰⁴ jste každého¹⁰⁵ jeho¹⁰⁶ válečným náčiním^{107 108} a na lehkou váhu jste vzali vystoupení^{63 109} na horu; (42) a Hospodin ke mně řekl: Řekni

jim: Nesmíte³¹ vystupovat⁶³ ani bojovat⁸⁵, neboť nejsem⁸⁸ vprostřed¹⁰⁰ vás, ať nemusíte³¹ před tváří vašich nepřátel být poraženi. (43) Promluvil jsem tedy⁴² k vám, ale neuposlechli jste, nýbrž²⁸ jste se vzepřeli¹¹¹ příkazu⁷² Hospodinovu a nadmuli jste se¹¹² a na horu jste vystoupili⁶³, (44) vyšel⁷⁵ vám však⁴² vstříci Emóri¹¹, jenž²⁴⁶ bydlé na oné hoře, i jali se vás pronásledovat, jak činívají včely, a na Séíru vás rozprášili až po Chormu¹¹³. (45) A vrátili jste se a před tváří Hospodinovou jste se rozplakali, Hospodin však⁴² na¹¹⁴ váš hlas neslyšel, aniž vůči vám otevřel ucho¹¹⁵. (46) I zůstali jste mnoho dní v Káděši, tolik dní, kolik¹¹⁶ jste tam zůstali.

2 I otočili¹⁰² jsme se a cestou k moři⁶ Rákosi¹⁰³ jsme vykročili¹⁷ do pustiny podle toho, co ke mně Hospodin promluvil, a po mnoho dní jsme obcházelí^{117 128} pohoří⁵ Séír. (2) A Hospodin ke mně přenesl výrok: (3) Máte dost¹⁵ obcházení¹¹⁷ tohoto pohoří⁵, udělejte si¹⁸ otočku¹⁰² k severu. (4) A lidu rozkaž výrokem: Vy procházíte pomezím¹¹⁸ vašich bratrů, dětí⁸ Éšávových, jíž²⁴⁶ bydlí v Séíru; ti²⁸ budou před vámi^{83 84} pocítovat bázeň^{53 62}, musíte³¹ se tedy⁴² mít velmi na pozoru¹¹⁹; (5) nesmíte³¹ se s nimi¹²⁰ pouštět do sporů¹²¹, neboť z jejich země vám nebudou dávat ani šlépěj chodidla¹²² nohy, neboť jsem pohoří⁵ Séír dal za dědictví¹²³ Éšávovi. (6) Pokrm od¹²⁴ nich budete²⁹ kupovat¹²⁵ za peníze¹²⁶, ať můžete³¹ jíst, a také vodu si budete²⁹ od¹²⁴ nich za peníze¹²⁶ opatřovat¹²⁷, ať můžete³¹ pít; (7) vždýť Hospodin, tvůj Bůh, ti ve vši činnosti tvých rukou požehnal, zná¹²⁸ tvé procházení této veliké pustiny – po těchto čtyřicet let byl Hospodin, tvůj Bůh, s tebou, neutrpěl jsi nedostatku ničeho¹²⁹.

(8) I přešli jsme od¹²⁴ našich bratrů, dětí⁸ Éšávových, jíž²⁴⁶ bydlí v Séíru, od cesty stepí^{4 6}, od Élathu a od Ecjón-Gáveru, a otočili¹⁰² jsme se a přešli jsme cestou pustiny Móáva¹³. (9) A Hospodin ke mně řekl: Nesmíš³¹ Móáva¹³ napařovat¹³⁰ ani se s nimi¹²⁰ pouštět do sporů¹²¹, do boje⁸⁵, neboť z jeho země ti nebudou dávat dědictví¹²³, neboť Ár jsem dal za dědictví¹²³ dětem⁸ Lótovým. (10) (Dříve¹³¹ v ní⁷⁰ bydleli Emmím⁸², lid veliký a četný

a vysoký, jako Anákím^{81 82}. (11) Oni bývali také považováni za Refáim^{82 132}, jako Anákím^{81 82}, ale Móávci jim dávali název¹³³ Emmim⁸². (12) A v Séiru bydleli dříve¹³¹ Chórim⁸², ale synové Ésavovi je před svou tvář⁸³ vypudili¹³⁴ a vyhubili⁷⁶ a usadili se místo nich, jako učinil Izráel se zemí¹³⁵ svého dědictví¹²³, již jim dal Hospodin.) (13) Nyní vstaňte a překročte si¹⁸ potok¹³⁶ Zered. Potok¹³⁶ Zered jsme tedy⁴² překročili, (14) a dní, co jsme odešli z Kádés-barnéje, než jsme překročili potok¹³⁶ Zered, bylo třicet a osm let, až po vymizení¹³⁷ celého toho pokolení bojovníků¹³⁸ zprostřed¹³⁹ tábora¹⁴⁰, podle toho, co jim Hospodin přísáhl; (15) a byla¹²⁸ i ruka Hospodinova proti nim k vymycování¹⁴¹ jich zprostřed¹³⁹ tábora¹⁴⁰ až po jejich vymizení^{137 142}.

(16) A když všichni ti bojovníci¹³⁸ zprostřed¹³⁹ tábora¹⁴⁰ smrtí vymizeli¹³⁷, stalo se²⁴⁰, (17) že²⁸ Hospodin ke mně promluvil výrokem: (18) Ty dnes budeš přecházet pomezím¹¹⁸ Móáva¹³, Árem, (19) a budeš se blížit¹⁴³ k¹⁴⁴ dětem⁸ Ammónovým; nesmíš³¹ je napadat¹³⁰ ani se s nimi¹²⁰ pouštět do sporů¹²¹, neboť ze země dětí⁸ Ammónových ti nebudu dávat dědictví¹²³, neboť jsem ji za dědictví¹²³ dal dětem⁸ Lótovým. (20) (Ona také bývala považována za zem Refáim^{82 132}, dříve¹³¹ v ní Refáim^{82 132} bydleli a Móávci jim dávali název¹³³ Zamzum-mim⁸², (21) lid veliký a četný a vysoký, jako Anákím^{81 82}, a Hospodin je před jejich tvář⁸³ pohubil⁷⁶ [i vypudili¹³⁴ je a usadili se místo nich], (22) jak učinil pro syny Ésavovy⁷⁰⁰, již²⁴⁶ bydlí v Séiru, když před jejich tvář⁸³ pohubil⁷⁶ Chórim⁸¹, takže²⁸ je vypudili¹³⁴ a bydlí¹²⁸ místo nich až po tento den. (23) A Avvim⁸², již²⁴⁶ bydlí ve vsích¹⁴⁵ až po Gazu – vyhubili⁷⁶ je Kaftórim⁸², již²⁴⁶ vyšli⁷⁵ z Kaftóru, a usadili se místo nich.) (24) Vstaňte, dejte se na cestu¹⁷ a překročte potok¹³⁶ Arnón! Viz, dal jsem v tvou ruku Síchóna, krále Chešbónu, Emórim⁸¹, a jeho zem; začni, ujmi se vlastnictví²⁴ a utkej se¹²¹ s ním¹²⁰ v boji⁸⁵, (25) tohoto dne budu počínat uvádět²³ strach z tebe a bázeň⁶² z tebe na národnosti^{146 147} pod všemi nebesy²³⁹, jež, až budou slyšet zvěst¹⁴⁸ o tobě⁶, upadnou¹⁴⁹ před tvou tvář⁸³ v třesení¹⁵⁰ a svíjení¹⁵¹.

(26) Vyslal jsem tedy⁴² z pustiny Kedémóth k Síchónovi, králi Chešbónu, posly¹⁵² se slovy pokoje, s výrokem: (27) Necht smím³¹ projít tvou zemí – veřejnou cestou, tak¹⁵³ půjdu, nebudu se odvracet¹⁵⁴ napravo ani nalevo; (28) pokrm mi budeš³¹ prodávat¹²⁵ za peníze¹²⁶, ať se najím, i vodu mi budeš³¹ dávat za peníze¹²⁶, ať se napiji, jen necht smím³¹ svýma nohama projít, (29) jak mi učinili synové Ésavovi, již²⁴⁶ bydlí v Séiru, a Móávci, již²⁴⁶ bydlí v Áru, než budu mocí³¹ přejít Jordán do země, již nám dal Hospodin, náš Bůh. (30) Ale Síchón, král Chešbónu, nebyl¹²⁸ ochoten⁷¹ nechat nás projít jím¹⁵⁵, neboť Hospodin, tvůj Bůh, zatvrdil¹⁵⁶ jeho ducha a zpevnil²¹⁰ jeho srdce, za účelem dáni ho v tvou ruku, jako tohoto dne¹⁵⁷. (31) A Hospodin ke mně řekl: Viz, počal jsem Síchóna a jeho zem vystavovat^{23 158} před tvou tvář¹⁵⁹; začni, ujímej se vlastnictví²⁴ k zaujetí²⁴ země. (32) I vytáhl⁷⁵ nám Síchón vstříc, on i všechen jeho lid, k boji⁸⁵ do Jáhace, (33) a Hospodin, náš Bůh, ho vystavil^{23 158} před naši tvář¹⁵⁹, i pobili¹⁰ jsme ho i jeho syny a všechen jeho lid; (34) a v onen čas jsme dobyli všech jeho měst a všechna města jsme uvedli v odevzdání^{160 161}, mužstvo¹⁶² a ženy a drobotinu, nezanechali jsme přeživšího¹⁶³, (35) jen dobytek¹⁶⁴ jsme si za kořist vzali¹⁶⁵ a lup z měst, jichž jsme dobyli. (36) Od Aróeru, jenž je na břehu¹⁶⁶ potoka¹³⁶ Arnónu, a města, jež je v údolí¹³⁶, až po Gileád se nevyskytl²⁴⁰ hradiště¹⁶⁷ příliš nám nepřístupné^{60 168}, ta všechna vystavil^{23 158} Hospodin, náš Bůh, před naši tvář¹⁵⁹. (37) Jen k zemi dětí⁸ Ammónových ses nepřiblížil¹⁴³, k celému okraji¹⁶⁹ potoka¹³⁶ Jabbóku ani k městům v pohoří^{15 6} a k ničemu⁷⁰, co Hospodin, náš Bůh, zakázal¹⁷¹.

3 A otočili jsme se¹⁰² a vystoupili⁶³ jsme cestou k Bášanu⁶, a Óg, král Bášanu, nám vytáhl⁷⁵ vstříc, on i všechen jeho lid, k boji⁸⁵ v Edrei. (2) A Hospodin ke mně řekl: Necht se ho nebojíš^{29 62}, neboť jsem jeho i všechen jeho lid a jeho zem dal v tvou ruku, a učiníš²⁹ mu¹³⁵, jak jsi učinil Síchónovi, králi¹³⁵ Emórim⁸¹, jenž bydlel v Chešbónu. (3) A Hospodin, náš Bůh, v naši ruku dal i Óga, krále Bášanu,

a všechen jeho lid, i porazili¹⁰ jsme ho, takže¹⁷² se mu nezanechalo¹⁷³ přeživšího¹⁶³; (4) a v onen čas jsme dobyli všech jeho měst; nebylo hradiště¹⁶⁷, jež bychom jim nebyli odňali¹⁷⁴, šedesát měst, celou výměru¹⁷⁵ Argóvu, království Ógova v Bášanu. (5) Všechna tato města byla opevněná⁸⁰ vysokými zdmi^{176 1026}, vraty¹⁷⁷ a závorami¹⁷⁶, kromě¹⁷⁸ měst venkovských¹⁷⁹; těch velmi mnoho. (6) I uvedli jsme je v odevzdání^{160 161}, jak jsme učinili se Síchónem, králem¹³⁵ Chešbónu, uvedením všech měst v odevzdání^{160 161}, mužstva¹⁶², žen a drobotiny. (7) A všechen dobytek¹⁶⁴ a lup z měst jsme si vzali za kořist¹⁶⁵. (8) Vzali jsme tedy⁴² v onen čas tu zem z ruky dvou králů Emóriho¹¹, kteří byli¹⁸⁰ na této straně³ Jordánu, od potoka¹³⁶ Arnónu po horu Chermón (9) (Cídónáně dávají Chermónu název¹³³ Sirjón a Emóri¹¹ mu dávají název¹³³ Senír), (10) všechna města náhorní plošiny¹⁸¹ a všechen Gileád a všechen Bášán až po Salchu a Edrei, města království Ógova v Bášanu. (11) Jen Óg, král Bášanu, totiž zbyl z pozůstatku Refáim^{82 132} – hle, jeho pohovka¹⁸², pohovka¹⁸² ze železa, zda ona není v Rabbath-ben-Émmón^{183?} Devět loket¹⁸⁴ její délka a čtyři lokte¹⁸⁴ její šířka, podle lokte^{184 185} muže. (12) A této země jsme se v onen čas zmocnili²⁴, od Aróeru, jenž je nad potokem¹³⁶ Arnónem; a polovinu pohoří⁵ Gileádu a jeho měst jsem dal Reúvénimu¹⁸⁶ a Gádímu¹⁸⁶, (13) a ostatek Gileádu a všechen Bášán, království Ógovo, jsem dal polovině kmene³⁶ Menaššéova. (Celá výměra¹⁷⁵ Argóvu, totiž¹⁸⁷ celý onen Bášán, se nazývá zemí Refáim^{82 132}; (14) celou výměru¹⁷⁵ Argóvu, až po pomezí¹¹⁸ Geššúrího¹¹ a Maacháthího¹¹, zabral Jáír, syn Menaššéův, a nazval to¹⁸⁸ – Bášán – podle svého jména Chavvóth-Jáír^{189 190}, po tento den.) (15) A Gileád jsem dal Máchírovi; (16) a Reúvénimu¹⁸⁶ a Gádímu¹⁸⁶ jsem dal od Gileádu až po potok¹³⁶ Arnón, střed údolí¹³⁶ a jeho okraj¹¹⁸, až po Jabbók, potok¹³⁶, pomezí¹¹⁸ dětí⁸ Ammónových, (17) a step⁴ a Jordán a jeho okraj¹¹⁸ od Kinnerethu¹⁹¹ až po moře stepí⁴, moře Soli¹⁹², pod svahy¹⁹³ Pisgy od vzházení¹⁹⁴.

(18) A v onen čas jsem vám rozkázal výrokem: Hospodin, váš Bůh, vám

dal tuto zem k zaujetí jí²⁴; vyzbrojeni budete²⁹ přecházet před tváří vašich bratrů, synů Isráělových, všichni válečníci¹⁹⁵. (19) Jen vaše ženy a vaše drobotina a vaše stáda¹⁹⁶ – vím¹²⁸, že máte²²¹ mnoho stád¹⁹⁶, – budou²⁹ zůstat ve vašich městech, jež jsem vám dal, (20) než Hospodin, váš Bůh, bude chtít³¹ dát klid¹⁹⁷ vašim bratrům jako vám, až se i oni zmocní²⁴ země, již jim Hospodin, váš Bůh, dal na druhé straně³ Jordánu; pak²⁸ se vrátíte²⁹, každý¹⁰⁵ k svému dědictví¹²³, jež jsem vám dal. (21) A Jóšuovi jsem v onen čas rozkázal výrokem: Tvé oči, ony viděly¹⁹⁸ vše, co Hospodin, váš Bůh, učinil těmto dvěma králům¹³⁵; tak bude Hospodin činit všem královstvím¹³⁵, kam se ty chystáš přejít⁷⁷. (22) Nesmíte³¹ se jich bát⁶², neboť Hospodin, váš Bůh, on bojuje^{85 198} za vás⁷⁰⁰.

(23) A v onen čas jsem se k Hospodinu obrátil s prosbou o milost¹⁹⁹ výrokem: (24) Pane, Hospodine, ty jsi svému nevolníku počal ukazovat svou velikost¹¹³ a svou silnou ruku, neboť kdo je BOHEM v nebesích aneb na zemi, jenž by dělal díla⁵⁹⁹ jako tvá²⁰⁰ a mocné činy jako tvé²⁰⁰! (25) Nechtě, prosím²⁰¹, smím^{29 31} přejít a nechtě smím^{29 31} uvidět tu dobrou zem, jež je na druhé straně³ Jordánu, toto půvabně²⁰² pohoří⁵ a Levánón²⁰³! (26) Hospodin však⁴² se vaši příčinou na mne rozhněval²⁰⁴ a neobrátil ke mně sluch²⁰⁵; i řekl Hospodin ke mně: Máš dost¹⁵, nechtě již ke mně dále²⁰⁶ v této věci nemluvíš²⁹! (27) Vystup⁶³ na téměř²⁰⁷ Pisgy a pozvedni²⁶ své oči k západu²⁰⁸ a k severu a k jihu²⁰⁹ a ke vzházení¹⁹⁴ a pohled¹⁹⁴ svými očima, neboť tento Jordán nesmíš³¹ přejít. (28) Ale rozkaž Jóšuovi a posilni ho a povzbuď²¹⁰ ho, neboť on bude přecházet před tváří tohoto lidu a on je bude poželovat dědictvím^{97 211 1094} země, již budeš vidět. (29) I zůstali jsme v průrvě²¹² proti Béth-Peóru.

4 A nyní, Isráěli, obrať sluch²⁰⁵ k ustanovením²¹³ a k právům²¹⁴, jež vás já vyučuji vykonávat, abyste žili a mohli³¹ vstoupit a zaujmout²⁴ zem, již vám dal Hospodin, Bůh vašich otců. (2) Nesmíte³¹ k slovu, jímž vám já přikazuji, přidávat a nesmíte³¹ od něho ubírat²¹⁵ k zachovávaní¹¹⁹ rozkazů Hospodina, vašeho Boha,

jež vám rozkazují já. (3) Vaše oči, ony viděly¹⁹⁸, co Hospodin učinil při Baal-Peórov²¹⁶, že každého toho⁵⁶, jenž za Baal-Peórem²¹⁶ odešel, – Hospodin, tvůj Bůh, ho zahubil⁷⁶ zprostřed¹⁹⁹ tebe, (4) a vy, již²⁴⁶ lpíte na²¹⁷ Hospodinu, vašem Bohu, vy všichni²¹⁸ *jste* dnes živi. (5) Viz, vyučoval¹²⁸ jsem vás ustanovením²¹³ a právům²¹⁴ podle *toho*, co mi Hospodin, můj Bůh, rozkázal, činit tak uvnitř země, kam se vy chystáte vstoupit⁷⁷ k zaujetí²⁴ jí; (6) to²⁸ budete²⁹ zachovávat¹¹⁹ a vykonávat, neboť to¹⁸⁸ *bude* vaše moudrost a vaše rozumnost²¹⁹ před očima národnosti¹⁴⁶, jež, když budou slyšet všechna tato ustanovení²¹³, řeknou¹⁴⁹: Tento veliký národ přece jen je moudrý a rozumný²¹⁹ lid. (7) Ano, který je veliký národ, jenž²²⁰ by měl²²¹ bohy sobě tak blízké jako Hospodin, náš Bůh, při každém našem volání k němu? (8) A který je veliký národ, jenž²²⁰ by měl²²¹ *tak* spravedlivá ustanovení²¹³ a práva²¹⁴ jako celý tento zákon¹⁴, jež já dnes předkládám²³ před vaši tvář? (9) Jen si dej *na* sebe pozor¹¹⁹²²², *ano*, velmi dávej pozor¹¹⁹ *na* svou duši, abys nezapomínal *na* věci, jež tvé oči uviděly; ty²⁸ *aby po* všechny dny tvého života²²³ neodpadávaly¹⁵⁴ od tvého srdce, nýbrž²⁸ je budeš²⁹ *na* vědomí dávat svým dětem⁸ a dětem⁸ svých dětí⁸, (10) den, kdy jsi stál¹²⁸ před tváří Hospodina, svého Boha, na Chórévu, když byl Hospodin ke mně řekl²²⁴: Svolej²²⁵ mi lid, ať jim mohu³¹ dát vyslechnout svá slova, aby se učili, i své děti⁸ vyučovali, mít mě v úctě⁶² *po* všechny dny, co oni *budou* živi na zemi²²⁶. (11) I přiblížili jste se⁶¹ a stanuli jste pod horou, a hora hořela ohněm *až* po srdce nebes – tma, oblak a mračno²²⁷ – (12) a zprostřed¹²⁸ ohně k vám promluvil Hospodin; zvuk²²⁸ slov jste vy slyšeli, ale podobu²²⁹ jste neviděli, jedině zvuk²²⁸. (13) I oznámil²³⁰ vám svou smlouvu, již vám rozkázal vykonávat, těch deset slov, a napsal je na dvě desky z kamenů.

(14) A mně v onen čas Hospodin rozkázal vás vyučovat ustanovením²¹³ a právům²¹⁴, abyste je vykonávali²³¹ v zemi, kam se vy chystáte přejít⁷⁷ k zaujetí jí²⁴. (15) Musíte³¹ se tedy⁴² stran svých duší velmi střežit¹¹⁹, neboť jste v den Hospodinova mluvení k vám na Chórévu

vprostřed ohně neviděli žádnou¹⁷⁰ podobu²²⁹; (16) abyste se nechtěli³¹ zvrhnout²³²⁴¹¹ a zhotovit⁴⁰ si sochu²³³ podoby²²⁹ jakékoli¹⁷⁰ postavy²³⁴, tvářnosti mužské nebo ženské, (17) tvářnosti jakéhokoli¹⁷⁰ zvířete¹⁶⁴, jež je na zemi, tvářnosti jakéhokoli¹⁷⁰ okřídleného ptáka²³⁵, jenž létá po nebesích, (18) tvářnosti čehokoli¹⁷⁰ plazícího²³⁶ se po půdě²²⁶, tvářnosti jakýchkoli¹⁷⁰ ryb¹⁷⁶, jež *jsou* ve vodách zespod vůči zemi; (19) abys nepozdvíhoval²⁶ své oči k nebesům, a když bys uviděl slunce a měsíc a hvězdy, všechno osazenstvo²³⁷ nebes, *aby* ses nedával¹⁴⁹ svěst¹⁰⁷⁸, že²⁸ by ses jim jal klanět a sloužil²³⁸ jim, jež Hospodin, tvůj Bůh, přidělil všem národnostem¹⁴⁶ pod všemi nebesy²³⁹, (20) vás však⁴² Hospodin vzal a vyvedl⁷³ vás z tavicí pece ze železa, abyste se mu stali²⁴⁰²⁴¹ lidem⁹⁹ ve vlastnictví⁶²⁴², jako toho dne¹⁵⁷.

(21) A Hospodin se proti mně pro vaše slova²⁴³ popudil a přísáhl, že nesmím přejít²³¹ Jordán a že nesmím vstoupit²⁴¹ do té dobré země, již se ti Hospodin, tvůj Bůh, chystá dát⁷⁷ za vlastnictví²⁴². (22) Ano, já se chystám umřít⁷⁷ v zemi této, já nebudu přecházet⁷⁷ Jordán – ten²⁸ budete přecházet⁷⁷ vy a tuto dobrou zemi budete zaujímat²⁴. (23) Dávejte si *na* sebe pozor¹¹⁹²²², abyste nezapomínali *na* smlouvu Hospodina, svého Boha, již s vámi uzavřel²⁴⁴, a nezhotovovali⁴⁰ si sochu²³³, podoby²²⁹ čehokoli¹⁷⁰, co ti Hospodin, tvůj Bůh, zakázal¹⁷¹. (24) Vždyť Hospodin, tvůj Bůh, on je stravující²⁴⁵ oheň, Bůh zárlivý.

(25) Kdykoli budeš plodit děti⁸ a děti⁸ dětí⁸ a dlouho budete bydlet v té zemi a budete se zvrhat²³²⁴¹¹ a zhotovíte⁴⁰ sochu²³³, podoby²²⁹ čehokoli¹⁷⁰, také²⁸ budete činit⁴⁰, co je²⁴⁶ v očích Hospodina, tvého Boha, zlé, k dráždění²⁴⁷ ho, (26) beru¹²⁸ dnes za svědky proti vám nebesa a zem, že jistotně²⁴⁸ budete muset³¹ být rychle⁴¹² vyštvaní²⁴⁹ ze země²⁵⁰, kam se chystáte přejít⁷⁷ Jordán k zaujetí jí²⁴; nebudete moci³¹ prodloužit na ní své dny, neboť²⁵¹ budete muset³¹ být jistotně²⁴⁸ zničení¹⁷⁶. (27) A Hospodin vás rozptýlí mezi národnosti¹⁴⁶ a stran²⁵² počtu vás bude zbývat málo mezi národy, kam vás Hospodin bude zahánět, (28) a dáte se tam v službu²³⁸ bohům zhotoveným⁴⁰

rukama člověka, dřevu a kameni, kteří nevidí a neuslyší a nejdí a nečichají. (29) A odtamtud budete toužit po Hospodinu, tvém Bohu²⁵³, i najdeš²⁵⁴ ho, budeš-li ho vyhledávat²⁵⁵ celým svým srdcem a celou svou duší. (30) Až ti bude úzko²⁵⁶ a když tě všechny tyto věci v posledku dní postihnou²⁵⁴, budeš se vracet^{149 257} k Hospodinu, svému Bohu, a poslouchat na¹⁷⁴ jeho hlas, (31) neboť Hospodin, tvůj Bůh, je Bůh soucitný²⁵⁸, nebude se tě vzdávat²⁵⁹ ani ti škodit²³² ani zapomínat na smlouvu s tvými otci⁶, již jim přísahou potvrdil²⁵.

(32) Ano, jen²⁰¹ se²⁶⁰ doptej na dřívější²⁶¹ dni, jež nastaly²⁴⁰ před tebou²⁶², na dobu ode dne, kdy Bůh stvořil člověka na zemi, a na to, zda od konce nebes až po konec²⁶³ nebes byla učiněna²⁶⁴ tak velká věc jako tato²⁰⁰, nebo zda se uslyšelo o něčem jí podobném^{98 265}, (33) zda který lid uslyšel hlas Boha mluvícího²⁶⁶ zprostřed²⁶⁷ ohně, jako jsi uslyšel ty, a zůstal naživu²⁸⁸! (34) Nebo zda se kteří bohové pokusili²⁶⁸ přijít, aby si vzali²⁴¹ národ zprostřed¹³⁹ národa zkouškami, znamenání a záznaky a bojem⁸⁵ a silnou rukou a napřaženou paží a velikými hroznými⁶² činy, jako vše, co vám učinil Hospodin, váš Bůh, v Egyptě před tvými očima? (35) Tys byl uschnout²⁶⁹ vidět, abys poznal²⁴¹, že Hospodin – on je Bůh, mimo²⁷⁰ něho jiného²⁷¹ není. (36) Z nebes ti dal slyšet svůj hlas k tvému poučení²⁷² a na zemi ti ukázal svůj veliký oheň a zprostřed²⁶⁷ toho ohně jsi uslyšel jeho slova; (37) a protože si zamiloval rod tvých otců²⁷³, našel i⁴² zálibu v jeho semeni²⁷⁴ po něm a vyvedl⁷⁵ tě²⁷⁵ ve své přítomnosti²⁷⁶ svou velikou silou²⁷⁷ z Egypta (38) k vypuzení¹³⁴ národů nad⁷⁹ tebe větších a mocnějších²⁷⁸ před tvou tvář⁸³, k uvedení tebe, aby ti dal²⁴¹ jejich zem za dědictví²⁴², jako tohoto dne¹⁵⁷. (39) Nechť tedy⁴² dnes poznáváš²⁹ a opět si bereš²⁹ k²⁷⁹ srdci¹⁰⁷⁹, že Hospodin – on je Bůh v nebesích shora a na zemi zespod a jiného²⁷¹ není, (40) a zachováš^{29 119} jeho ustanovení^{65 213} a jeho rozkazy, jež ti já dnes rozkazuji, takže bude²⁸⁰ dobře tobě i tvým dětem⁸ po tobě, a abys mohl³¹ prodloužit své dni na půdě²²⁶, již se ti Hospodin, tvůj Bůh, chystá dát⁷⁷, po všechny dni.

(41) Tehdy Mojžíš vyčlenil²⁸¹ tři města na této straně³ Jordánu od vzcházení¹⁹⁴ slunce (42) k uprchnutí tam toho, kdo někoho zabije^{282 283}, jenž svého bližního²⁸⁴ zabije²⁸³ bezděky²⁸⁵, jenž²⁸⁶ k němu od dřívějšíka²⁸⁷ neměl nenávisť; ať uprchne do jednoho z těchto měst a zůstane nazívu²⁸⁸: (43) Becer v pustině v zemi náhorní plošiny¹⁸¹, patřící Reúvenímu¹⁸⁶, a Rámóth v Gileádu, patřící Gádímu¹⁸⁶, a Gólán v Bášánu, patřící Menaššímu¹⁸⁶.

(44) A toto¹ je zákon¹⁴, jež Mojžíš předložil³⁹ tváři Isráělových dětí⁸, (45) toto¹ jsou svědectví a ustanovení^{65 213} a práva²¹⁴, o nichž⁹⁸ Mojžíš k Isráělovým dětem⁸ promluvil²⁸⁹, když vyšli^{75 224} z Egypta, (46) na této straně³ Jordánu, v průrvě²¹² proti Béth-Peóru, v zemi Síchóna, krále Emóriho¹¹, jenž bydlel v Chešbónu, jehož porazil¹⁰ Mojžíš a Isráělovi synové, když vyšli^{75 224} z Egypta (47) a zmocnili se²⁴ jeho země i země Óga, krále Bášánu, dvou králů Emóriho¹¹, kteří byli na této straně³ Jordánu od vzcházení¹⁹⁴ slunce, (48) od Aróru, jenž je na břehu¹⁶⁶ potoka¹³⁶ Arnónu, až po pohoří⁵ Sión, to¹⁸⁸ je Chermón, (49) a celé stepi⁴, této strany^{3 290} Jordánu, od vzcházení¹⁹⁴ až po moře²⁰⁸ stepi^{4 192} pod svahy¹⁹³ Pisgy.

5 A Mojžíš zavolal na všechny Isráě¹⁹¹ a řekl k nim: Slys, Isráěli, ustanovení^{65 213} a práva²¹⁴, o nichž já dnes mluvím²⁸⁹ ve vaše uši, ať se jim učíte a dáváte pozor¹¹⁹ na vykonávání jich.

(2) Hospodin, náš Bůh, s námi na Chórěvu uzavřel smlouvu²⁴⁴; (3) ne s našimi otci Hospodin tuto smlouvu uzavřel²⁴⁴, nýbrž²⁵¹ s námi – to jsme my, tito zde, dnes žijící. (4) Tváří v tvář s vámi Hospodin na hoře promluvil zprostřed²⁶⁷ ohně (5) (já jsem stál v onen čas mezi Hospodinem a mezi vámi k oznamování²³⁰ slova Hospodinova vám, neboť jste z⁵⁴ toho ohně pocítili bázeň^{53 62} a na horu jste nevystoupili⁶³), výrokem:

(6) Já jsem Hospodin, tvůj Bůh²⁹², jenž jsem tě vyvedl⁷⁵ ze země Egypta, z domu nevolníků; (7) nesmíš³¹ mít²⁹³ přede mnou^{262 294} dalších²⁹⁵ bohů.

(8) Nesmíš³¹ si zhotovit⁴⁰ sochu²³³, žádné¹⁷⁰ zobrazení²²⁹ toho, co je v nebesích shora, ani co je na zemi zespod, ani co je

vo vodách zespod vůči zemi; (9) nesmíš³¹ se jim klanět a nesmíš³¹ jim sloužit²³⁸, neboť já, Hospodin, tvůj Bůh, jsem²⁹² Bůh žárlivý, navštěvující^{296 297} nepravost²⁹⁸ otců na dětech⁸, na třetím a na čtvrtém pokolení mezi nenávidícími²⁹⁹ mě (10) a prokazující⁴⁰ laskavost³⁰⁰ tisícům mezi milujícími²⁹⁹ mě a mezi zachovávajícími^{119 299} mé rozkazy.

(11) Jméno Hospodina, svého Boha, nesmíš³¹ pronést^{26 301} pro daremnost³⁰², neboť Hospodin *toho*, kdo jeho jméno bude pronášet^{26 301} pro daremnost³⁰², nebude nechávat bez trestu³⁰³.

(12) Dbej¹¹⁹ dne soboty³⁰⁴ k jeho svěcení podle *toho*, co ti Hospodin, tvůj Bůh, rozkázal. (13) Šest dní budeš²⁹ pracovat^{305 627} a vykonávat všechno své zaměstnání³⁰⁶, (14) ale sedmý den je sobota³⁰⁴ Hospodinu, tvému Bohu; žádné¹⁷⁰ zaměstnání³⁰⁶ vykonávat nesmíš³¹, ty ani tvůj syn ani tvá dcera ani tvůj nevolník ani tvá služebnice ani tvé hovězí dobytče³⁰⁷ ani tvůj osel ani žádný¹⁷⁰ tvůj dobytek¹⁶⁴ ani cizinec⁴⁷ u tebe⁴⁸, jež je v tvých branách⁴⁹⁵, aby si tvůj nevolník i tvá služebnice mohli odpočinout¹⁹⁷ stejně jako²⁶⁵ ty; (15) i budeš²⁹ si vzpomínat, že jsi byl¹²⁸ nevolníkem v zemi Egypta a Hospodin tě odtamtud silnou rukou a napraženou paží vyvedl⁷⁵; proto ti Hospodin, tvůj Bůh, rozkázal dodržovat⁴⁰ den soboty³⁰⁴.

(16) Važ³⁰⁸ si svého otce a své matky podle *toho*, co ti Hospodin, tvůj Bůh, rozkázal, aby se mohly³¹ prodloužit tvé dny a aby ti bylo dobře na půdě²²⁶, již ti Hospodin, tvůj Bůh, chystá dát⁷⁷.

(17) Nesmíš³¹ vraždit.

(18) Aniž smíš³¹ cizoložit.

(19) Aniž smíš³¹ krást.

(20) Aniž smíš³¹ proti svému bližnímu²⁸⁴ vypovídat³⁰⁹ nepravdivým³⁰² svědectvím.

(21) Aniž smíš³¹ být chtivý ženy svého bližního²⁸⁴, aniž smíš³¹ být chtivý domu svého bližního²⁸⁴, jeho pole ani jeho nevolníka ani jeho služebnice, jeho hovězí dobytče³⁰⁷ ani jeho osla ani čehokoli¹⁷⁰, co tvému bližnímu²⁸⁴ patří.

(22) Tato slova proslavil² Hospodin ke všemu vašemu sejití³¹⁰ na té hoře zprostřed²⁶⁷ ohně, oblaku a mračna²²⁷ mocným³¹¹ hlasem, aniž co přidal, a napsal

je na dvě desky z kamenů; ty²⁸ dal mně. (23) A jak jste zprostřed²⁶⁷ tmy uslyšeli ten hlas, zatímco²⁸ ta hora hořela ohněm, stalo se, že²⁸ hlavy vašich větví³¹² a vaši starší se přiblížili⁶¹ ke mně (24) a řekli: Hle, Hospodin, náš Bůh, nám ukázal svou slávu³¹³ a svou velikost¹¹³ a uslyšeli jsme zprostřed²⁶⁷ ohně jeho hlas; tohoto dne jsme zakusili⁸⁶, že Bůh promluvil s člověkem a *on* zůstal naživu²⁸⁸.

(25) Nyní však^{42 314} – proč máme³¹ umřít? Vždyť nás může³¹ strávit²⁴³ tento veliký oheň; budeme-li my ještě nadále slyšet²⁰⁶ hlas Hospodina, našeho Boha, pak pomřeme. (26) Kdo přece ze všeho masa, jenž uslyší hlas živého Boha, mluvícího²⁶⁶ zprostřed²⁶⁷ ohně, stejně jako²⁶⁵ my, přesto²⁸ zůstane naživu²⁸⁸? (27) Přiblíž se⁶¹ ty a vyslechni vše, co Hospodin, náš Bůh, bude říkat, a vše, co Hospodin, náš Bůh, bude mluvit k tobě, budeš ty mluvit k nám, i budeme slyšet a vykonávat. (28) A Hospodin při vašem mluvení ke mně uslyšel hlas vašich slov; i řekl ke mně Hospodin: Uslyšel jsem hlas slov tohoto lidu; jež k tobě proslavil²; dobře řekli³¹⁵ vše, co promluvíli. (29) Kéž³¹⁶ se jim dostane²⁴⁰ takového³¹⁷ jejich srdce³¹⁸, že by mě *po* všechny dny měli v úctě^{62 241} a zachovávali^{119 241} všechny mé rozkazy, aby natrvalo¹⁰¹⁶ bylo dobře jim i jejich dětem⁸¹! (30) Jdi, řekni k nim: Zajděte si^{18 101} zpět³¹⁹ do svých stanů; (31) a ty zde stůj se mnou, ať k tobě proslavím všechny rozkaz a ustanovení^{65 213} a práva²¹⁴, jimž je budeš vyučovat, ať se je v zemi, již se jim já chystám dát⁷⁷ k zaujetí²⁴ jí, jmou vykonávat. – (32) Musíte³¹ tedy⁴² dbát¹¹⁹ o činění podle *toho*, co vám Hospodin, váš Bůh, rozkázal, nesmíte³¹ se odvracet¹⁵⁴ napravo ani nalevo. (33) Celou tou cestou, již vám Hospodin, váš Bůh, přikázal, musíte³¹ jít, abyste žili a *bylo* vám dobře a *abyste* v zemi, již budete zaujímat²⁴, mohli³¹ prodloužit své dny.

6 A toto¹ je rozkaz, ustanovení^{65 213} a práva²¹⁴, jimž rozkázal Hospodin, váš Bůh, vás vyučovat k vykonávání v zemi, kam se vy chystáte přejít⁷⁷ k zaujetí²⁴ jí: (2) abys měl v úctě⁶² Hospodina, svého Boha; k zachovávaní¹¹⁹ všech jeho ustanovení³²⁰ a jeho rozkazů, jež ti já

dnes rozkazují, – ty i tvůj syn i syn tvého syna, *po* všechny dny tvého života²²³, a aby se tvé dny mohly³¹ prodloužit. (3) Budeš²⁹ tedy⁴² poslouchat, Izráěli, a budeš²⁹ dbát¹¹⁹ o vykonávání, aby ti *bylo* dobře a abyste se velmi rozmnožovali podle *toho*, co k tobě promluvil Hospodin, Bůh tvých otců, v zemi přetékaající³²¹ mlékem a medem.

(4) Slyš, Izráěli: Hospodin, náš Bůh, *je* Hospodin jeden; (5) i budeš²⁹ Hospodina, svého Boha, milovat celým svým srdcem a celou svou duší a celou svou silou³²² (6) a tato slova, jež já ti dnes přikazuji, budou²⁹ na tvém srdci, (7) i budeš²⁹ je vštěpovat svým dětem⁸ a mluvit o nich³²³ při svém sedění v tvém domě a při svém chození po cestě a při svém ulehání i při svém vstávání, (8) a budeš²⁹ je uvazovat³²⁴ za znamení na svou ruku a budou²⁹ za čelenky mezi tvýma očima (9) a budeš²⁹ je psát na veřeje svého domu a na své brány⁴⁹⁵. (10) *Až* se stane²⁴⁰, že tě Hospodin, tvůj Bůh, bude uvádět do země, již tvým otcům, Abrahámovi, Isákovi a Jákobovi, přísahou slíbil²⁵ dát tobě, města veliká a pěkná²⁰², jež jsi nezbudoval, (11) a domy plné všeho dobrého, jež jsi nenaplnil, a vydlabané cisterny, jež jsi nevydlabal, vinice a olivnice, jež jsi nevsázal, a najíš se a nasytíš se, (12) dej si *na* sebe pozor^{119 222}, abys nezapomínal *na* Hospodina, jenž tě vyvedl⁷⁵ ze země Egypta, z domu nevolníků. (13) Budeš²⁹ Hospodina, svého Boha, mít v úctě⁶² a jako budeš²⁹ sloužit²³⁸ a v jeho jménu budeš²⁹ přísahat; (14) nesmíte³¹ chodit za jinými²⁹⁵ bohy z bohů národností¹⁴⁶, jež *jsou* okolo vás³²⁵ (15) (neboť vprostřed¹¹⁰ tebe *je* Hospodin, tvůj Bůh, Bůh žárlivý), aby proti tobě nemusel³¹ vzplát³²⁶ hněv Hospodina, tvého Boha, takže²⁸ by tě vyhubil⁷⁶ z povrchu tváře³²⁷ půdy²²⁶.

(16) Nesmíte³¹ Hospodina, svého Boha, pokoušet³²⁸, jako jste pokoušeli^{128 328} v Massé³²⁹, (17) bedlivě³³⁰ budete²⁹ dbát¹¹⁹ rozkazů Hospodina, svého Boha, a jeho svědectví⁶⁵ a jeho ustanovení^{165 213}, jež ti rozkázal, (18) a vykonáš²⁹, *co* je²⁴⁶ správné³³¹ a *co* je²⁴⁶ dobré v očích Hospodinových, aby ti bylo dobře a *abys* vstoupil a mohl³¹

zaujmout²⁴ tu dobrou zem, již Hospodin přísahou slíbil²⁵ tvým otcům, (19) k vytlačení³³² tvých nepřátel od tvé tváře⁶³ podle *toho*, co Hospodin promluvil.

(20) Kdykoli se tě bude tvůj syn později³³³ dotazovat výrokem: *Co jsou to za svědectví* a³³⁴ ustanovení²¹³ a předpisy²¹⁴, jež vám Hospodin, náš Bůh, rozkázal? – (21) pak²⁸ svému synu musíš³¹ říci: Byli jsme¹²⁸ nevolníky faraonovi v Egyptě a Hospodin nás z Egypta silnou rukou vyvedl⁷⁵, (22) a napůsobil²³ Hospodin v Egyptě před našima očima znamení⁶⁵ a velikých a ničivých³³⁵ zázraků¹⁰¹⁵ proti faraonovi a proti celému jeho domu, (23) nás však⁴² odtamtud vyvedl⁷⁵, aby nás přivedl³³⁶, by nám dal²⁴¹ zem, již přísahou slíbil²⁵ našim otcům. (24) A Hospodin nám rozkázal vykonávat všechna tato ustanovení²¹³, mít v úctě⁶² Hospodina, našeho Boha, k dobru nám *po* všechny dny našeho života²²³ jako tohoto dne¹⁵⁷. (25) A bude nám spravedlností, budeme-li dbát¹¹⁹ o vykonávání všeho tohoto rozkazu, před tváří Hospodina, našeho Boha, podle *toho*, co nám rozkázal.

7 Až tě Hospodin, tvůj Bůh, bude uvádět do země, do níž se ty chystáš vstoupit⁷⁷ k zaujetí jí²⁴, a smete³³⁷ od tvé tváře četné národy – Chittího a Girgášího a Emórhího a Kenáního a Perizího a Chivvího a Jevúsího¹¹, sedm národů čtenějších a mocnějších²⁷⁸ nad⁷⁹ tebe, (2) a vystaví^{23 158} je Hospodin před tvou tvář¹⁵⁹, takže²⁸ je budeš bít¹⁰, budeš²⁹ je veskrze³³⁸ uvádět v odevzdání^{160 161}; nesmíš³¹ *vzhledem* k nim uzavírat smlouvu²⁴⁴, aniž jim smíš³¹ prokazovat přízeň³³⁹ (3) aniž se s nimi³⁴⁰ smíš³¹ sešvagřovat, svou dceru nesmíš³¹ dávat jeho synu a jeho dceru svému synu nesmíš³¹ brát, (4) neboť by tvého syna odvraceli^{154 173} od následování mne³⁴¹, takže²⁸ by se jali sloužit²³⁸ jiným²⁹⁵ bohům a vzplát³²⁶ by proti vám Hospodinův hněv, i vyhubil⁷⁶ by vás rychle⁴¹²; (5) nýbrž jim¹³⁵ budete²⁹ činit takto: jejich oltáře budete²⁹ bořit³⁴², jejich sloupy³⁴³ tříštit³⁴⁴ a jejich ašéry³⁴⁵ porážet a jejich sochy²³³ ohněm pálit³⁴⁶, (6) neboť *ty jsi* lid svatý Hospodinu, tvému Bohu, v tobě Hospodin, tvůj Bůh, našel zálibu²⁷⁴, aby ses mu stal^{240 241} lidem⁹⁹ jako zvláštní

poklad³⁴⁷ nade⁷⁹ všechny národnosti^{146 348}, jež jsou na tváři půdy²²⁶.

(7) Ne z příčiny toho, že by vás bylo ze všech národností¹⁴⁶ nejvíce³⁴⁹, po vás Hospodin zatoužil³⁵⁰ a ve vás našel zálibu²⁷⁴, vždyť jste vy ze všech národností¹⁴⁶ nejmenší³⁵¹, (8) nýbrž²⁵¹ z lásky Hospodinovy k vám a z příčiny svého dodržení¹¹⁹ přísahy, již přísáhl vašim otcům, vás Hospodin silnou rukou vyvedl⁷⁵ a vykoupil tě z domu nevolníků, z ruky faraona, krále Egypta. (9) Nechť tedy⁴² víš^{29 352}, že Hospodin, tvůj Bůh, on je Bůh, BŮH věrný, zachovávající¹¹⁹ smlouvu a laskavost³⁰⁰ k milujícím ho a zachovávajícím¹¹⁹ jeho rozkazy do tisíce pokolení (10) a odplácející⁸⁵³ nenávidícím ho, každému do jeho tváře k jeho zhoubě; nebude odkládat³⁵³ nenávidícím ho, bude mu odplácet⁸⁵³ do jeho tváře. (11) Budeš²⁹ tedy⁴² zachovávat¹¹⁹ rozkazy a ustanovení^{65 213} a předpisy²¹⁴, jež ti já dnes rozkazuji, k vykonávání jich.

(12) Za to pak⁴², že tyto předpisy²¹⁴ budete poslouchat a budete je zachovávat¹¹⁹ a vykonávat, se stane²⁴⁰, že²⁸ Hospodin, tvůj Bůh, ti zachová¹¹⁹ smlouvu a laskavost³⁰⁰, již přísahou slíbil²⁵ tvým otcům, (13) i bude tě milovat¹²⁸ a požehná ti a rozmnoží tě a požehná tvůj plod³⁵⁴ lůna³⁵⁵ a plod tvé půdy²²⁶, tvé obilí i tvůj mošt i tvůj olej³⁵⁶, vrh³⁵⁷ tvého skotu³⁵⁸ a přírůstky tvého drobného dobytka na půdě²²⁶, již tvým otcům přísahou slíbil²⁵ dát tobě. (14) Budeš požehnaný nade⁷⁹ všechny národnosti¹⁴⁶, nebude v tobě neplodného ani neplodné, ani mezi tvým dobytkem¹⁶⁴, (15) a Hospodin od tebe odvrátí¹⁵⁴ každou nemoc a žádnou¹⁷⁰ ze zlých chorob Egypta, jež znáš¹²⁸, na tebe nebude uvádět³⁹, nýbrž²⁸ je uvalí²³ na všechny nenávidící tě. (16) I budeš pohlcovat²⁴⁵ všechny národnosti¹⁴⁶, jež se ti Hospodin, tvůj Bůh, chystá vydávat⁷⁷; tvé oko se nad nimi nesmí³¹ smilovávat, aniž smíš³¹ sloužit²³⁸ jejich bohům, neboť to¹⁸⁸ by ti bylo léčkou³⁵⁹. (17) Budeš-li si ve svém srdci říkat³⁶⁰: Tyto národy jsou nade⁷⁹ mne čtenější, jak je budu moci vypudit¹³⁴? – (18) nesmíš³¹ před nimi^{83 84} pociťovat bázeň^{53 62}; dobře³⁶¹ si musíš³¹ pamatovat³⁶², co učinil Hospodin, tvůj

Bůh, faraonovi¹³⁵ a celému Egyptu^{135 363}, (19) ty veliké zkoušky, jež viděly¹²⁸ tvé oči, a znamení⁶⁵ a zázraky, i silnou ruku a napřaženou paži, jíž tě Hospodin, tvůj Bůh, vyvedl⁷⁵. Tak bude činit Hospodin, tvůj Bůh, všem národnostem^{135 146}, před jejichž tvářmi^{83 84} jsi ty pln bázně³⁶⁴. (20) Ba i sršně³⁶⁵ Hospodin, tvůj Bůh, proti nim³⁶⁶ bude vypouštět^{367 964} až do záhuby zbývajících a před tvou tvář⁸³ se skrývajících. (21) Nesmíš³¹ se před jejich tvářmi^{83 84} děsit, neboť vprostřed¹¹⁰ tebe je Hospodin, tvůj Bůh, BŮH veliký a hrozný⁶²; (22) a Hospodin, tvůj Bůh, tyto národy od tvé tváře posmetá³³⁷ po málu³⁶⁸, nebudeš moci s nimi rychle⁴¹² skoncovat³⁶⁹, aby se proti tobě nemnožilo polní živočišstvo³⁷⁰, (23) ale vystaví^{23 158} je Hospodin, tvůj Bůh, před tvou tvář¹⁵⁹ a zmate¹⁴¹ je velikým zmatkem^{141 966} až do jejich vyhubení^{76 371}; (24) a jejich krále⁶³ dá v tvou ruku a jejich jméno budeš moci³¹ zpod nebes zničit; nikdo⁵⁶ se nebude moci³¹ postavit proti tvé tváři, až než je vyhubíš^{76 231}. (25) Sochy²³³ jejich bohů budete²⁹ pálit ohněm³⁴⁶, nesmíš³¹ být chtivý stříbra ani zlata na nich a brát si je, abys jím nebyl sváděn³⁷², neboť to¹⁸⁸ je ošklivostí³⁷³ Hospodinu, tvému Bohu⁶, (26) a ošklivost³⁷³ nesmíš³¹ vnášet do svého domu, neboť²⁸ by ses stal²⁴⁰ odevzdaným¹⁶⁰ stejně jako²⁶⁵ ono³⁷⁴; budeš²⁹ se ho³⁷⁴ veskrze³⁷⁵ štítit a budeš²⁹ si je³⁷⁴ veskrze³⁷⁵ ošklivit³⁷⁶, neboť ono³⁷⁴ je odevzdané¹⁶⁰.

8 Budete²⁹ dbát¹¹⁹ o vykonávání všeho rozkazu, jež já ti dnes rozkazuji, abyste žili a množili se a vstupovali a zmocňovali se²⁴ země, již Hospodin přísahou slíbil²⁵ vašim otcům; (2) i budeš²⁹ si připomínat celou cestu, jíž tě Hospodin, tvůj Bůh, provedl za těchto čtyřicet let v pustině za účelem ponížení^{377 378} tě, k vyzkoušení¹³²⁸ tě, k poznání toho, co je v tvém srdci, zda budeš dbát¹¹⁹ jeho rozkazů čili nic. (3) Ponížil^{377 378} tě tedy⁴² a nechal tě hladovět; pak²⁸ ti dal jíst manu, již jsi neznal¹²⁸, aniž znali^{128 379} tvoji otcové, za účelem poučení tě³⁸⁰, že ne o⁶⁵⁵ samotném²⁷ chlebě budeš²⁹ člověk žít, nýbrž²⁵¹ že³⁸¹ člověk budeš²⁹ žít o⁶⁵⁵ každé výpovědi³⁸² Hospodinových úst; (4) tvůj šat z²⁵⁰ tebe nezchátral³⁸³, aniž tvá noha

otekla za těchto čtyřicet let. (5) Měl bys³¹ tedy⁴² svým srdcem poznat, že jako člověk⁵⁶ vychovává³⁸⁴ svého syna, je Hospodin, tvůj Bůh, vychovatelem³⁸⁴ tvým³⁸⁵, (6) a dbát¹¹⁹ rozkazů Hospodina, tvého Boha, o chození jeho cestami, o chování ho v úctě⁶².

(7) Vždyť Hospodin, tvůj Bůh, se chystá uvést⁷⁷ tě do dobré země, země potoků¹³⁶ vod, pramenů a hlubokých vodstev³⁸⁶, vyvěrajících⁷⁵ v údolích³⁸⁷ i v pohořích⁵, (8) země pšenice a ječmene, vinné révy a fíkovníků¹⁷⁶, granátovníků^{176 388}, země olejných oliv^{176 389} a medu, (9) země⁹, v níž nebudeš jíst chléb v skrovnosti³⁹⁰ – nebudeš v ní mít nedostatku ničeho¹⁷⁰, země, jejíž kameny jsou železo, a z jejích horstev budeš dolovat³⁹¹ měď³⁹²; (10) a když budeš jíst a nasytíš se, budeš¹⁴⁹ velebit³⁹³ Hospodina, svého Boha, za dobrou zem, již ti dal. (11) Dej si na sebe pozor^{119 222}, abys nezapomínal na Hospodina, svého Boha, v nedbání¹¹⁹ jeho rozkazů a jeho předpisů²¹⁴ a jeho ustanovení^{65 320}, jež ti já dnes rozkazuji, (12) aby, až budeš jíst a nasytíš se a pěkně²⁰² domy budeš budovat a usídliš se (13) a tvůj skot a tvůj drobný dobytek se bude množit a množit se ti bude stříbro a zlato a množit se bude vše, co budeš mít²²¹, (14) se nepozvedlo¹⁴⁹ tvé srdce, takže²⁸ bys zapomínal na Hospodina, svého Boha, jenž²⁴⁶ tě vyvedl⁷⁵ ze země Egypta, z domu nevolníků, (15) jenž²⁴⁶ tě provedl³⁹⁴ velikou a hroznou⁶² pustinou – hadi¹⁷⁶, pávlivci^{176 395} a štírové¹⁷⁶ a žíznivá země, kde není vody, – jenž²⁴⁶ ti vyvedl⁷⁵ vodu ze skály z křemene, (16) jenž²⁴⁶ ti dává³⁹⁸ v pustině jíst mannu, již tvoji otcové neznali, za účelem poníženi^{377 378} tě, za účelem vyzkoušení³²⁸ tě, k učinění ti dobře v tvé budoucnosti, (17) a říkal³⁶⁰ bys ve svém srdci: Všechno toto bohatství⁴⁴⁹ mi opatřila⁴⁰ má schopnost²⁷⁷ a síla³⁹⁶ mé ruky; (18) nýbrž²⁸, *aby sis* připomínal Hospodina, svého Boha, že³⁹⁷ on je ten, jenž²⁴⁶ ti dává³⁹⁸ schopnost²⁷⁷ k opatření⁴⁰ bohatství⁴⁴⁹, za účelem uskutečnění³⁹⁶ smlouvy, již přísahou slíbil²⁵ tvým otcům, jako tohoto dne¹⁵⁷. (19) Jestliže však⁴² přesto⁴⁰⁰ na Hospodina, svého Boha, budeš zapomínat a půjdeš za jinými²⁹⁵ bohy a budeš jim sloužit²³⁸ a klanět se jim, stane se²⁴⁰,

– dosvědčuji^{128 123} dnes proti vám, – že jistotně²⁴⁸ budete muset³¹ zahynout²⁴⁹; (20) jako národy, jež se Hospodin chystá k zahynutí přivést^{77 249} před vaši tvář⁸³ – tak budete muset³¹ zahynout²⁴⁹, za to, že jste neposlouchali na¹¹⁴ hlas Hospodina, svého Boha.

9 Slyš, Izraeli: Ty se dnes chystáš přejít⁷⁷ Jordán k přistoupení⁴⁰¹ k ovládnutí^{24 402} národů nad⁷⁹ tebe větších a mocnějších²⁷⁸, měst velikých a opevněných⁸⁰ do nebes, (2) lidu velikého a vysokého, synů Anákim^{81 82}, jež ty znáš^{128 403}, vzdýt¹²⁸ jsi ty slyš¹²⁸: Kdo se bude moci³¹ postavít před tvář synů Anákových⁸¹? (3) Nechtě tedy⁴² dnes víc^{29 128}, že Hospodin, tvůj Bůh, on, jenž²⁴⁶ se chystá přejít⁷⁷ před tvou tvář; on, stravující²⁴⁵ oheň, je bude hubit⁷⁶ a on je před tvou tvář bude pokorovat, i budeš je moci³¹ rychle⁴¹² vypudit¹³⁴ a k zahynutí je přivést²⁴⁹ podle toho, co k tobě Hospodin promluvil. (4) Nechtě ve svém srdci, až je Hospodin, tvůj Bůh, zpřed tvé tváře⁴⁰⁴ vytlačí^{224 332}, nepronášíš^{29 360} výrok: Hospodin mě k zaujetí²⁴ této země přivedl pro mou spravedlnost⁴⁰⁵! Vždyť²⁸ pro zlovnost^{405 406} těchto národů se Hospodin chystá před tvou tvář⁸³ je vypudit^{77 134}; (5) ne pro svou spravedlnost⁴⁰⁵ a pro upřímnost^{405 407} svého srdce ty přistupuješ⁴⁰¹ k zaujetí²⁴ jejich země, nýbrž²⁵¹ se Hospodin, tvůj Bůh, pro zlovnost^{405 406} těchto národů chystá je před tvou tvář⁸³ vypudit^{77 134}, a za účelem usku-tečnění³⁹⁹ smlouvy, již Hospodin přísahou potvrdil²⁵ tvým otcům, Abrahámovi, Isákovi a Jákobovi. (6) Měl bys³¹ tedy⁴² poznat, že ne pro tvou spravedlnost⁴⁰⁵ se ti Hospodin, tvůj Bůh, chystá dát⁷⁷ tuto dobrou zemi k zaujetí²⁴ jí, neboť ty jsi lid tvrdě šije.

(7) Pamatuj (nechtě nezapomínáš²⁹) na to, jak jsi Hospodina, svého Boha, v pustině hněval^{92 128}; ode dne, kdy jsi vyšel⁷⁵ ze země Egypta, až po váš příchod až po toto místo⁸⁷ jste byli¹²⁸ vzpurní¹¹¹ vůči Hospodinu⁴⁰⁸. (8) I v Chórévu jste Hospodina rozhněvali⁹² a Hospodin se proti vám⁹⁶ popudil k vyhubení⁷⁶ vás; (9) když jsem vystoupil^{63 224} na horu přijmout desky z kamenů, desky smlouvy, již s vámi Hospodin uzavřel²⁴⁴, tehdy²⁸ jsem

na hoře zůstal *po* čtyřicet dní a čtyřicet nocí; chleba jsem nepojedl a vody jsem se nenapil. (10)A Hospodin mi dal dvě desky z kamenů, popsané Božím prstem, a na nich podle všech slov⁴⁰⁹, jež s vámi Hospodin na hoře Sínaji zprostřed²⁶⁷ ohně v den sejiti³¹⁰ promluvil. (11)A po uplynutí⁴¹⁰ čtyřiceti dní a čtyřiceti nocí se stalo²⁴⁰, že mi Hospodin dal dvě desky z kamenů, desky smlouvy; (12)a Hospodin ke mně řekl: Vstaň, sestup rychle⁴¹² z této hory, neboť lid, jež jsi vyvedl⁷⁵ z Egypta, se zvrhl^{232 411}. Rychle⁴¹² se odvrátili¹⁵⁴ od cesty, již jsem jim přikázal; zhotovili⁴⁰ si slitinu. (13)A Hospodin ke mně pronesl výrok: Vidím^{86 128} tento lid, že⁴¹³ hle, je to¹⁸⁸ lid tvrdé šíje; (14)ustup^{259 414} od mne, ať je mohu³¹ vyhubit⁷⁶ a jejich jméno vymazat⁴¹⁵ zpod nebes, tebe pak⁴² učinit národem nad⁷⁹ něj⁴¹⁶ mocnějším²⁷⁸ a četnějším⁹⁹. (15)Otočil jsem se¹⁰² tedy⁴² a sestoupil jsem z hory, a hora hořela ohněm, a na obou mých rukou byly dvě desky smlouvy; (16)a uviděl jsem, že⁴¹³ jste, hle, zhřešili vůči Hospodinu, vašemu Bohu: zhotovili⁴⁰ jste si tele⁴¹⁷ – slitinu; rychle⁴¹² jste se odvrátili¹⁵⁴ od cesty, již vám Hospodin rozkázal. (17)A chytil jsem za⁴¹⁸ ty dvě desky a mrštil jsem jimi z²⁵⁸ obou svých rukou a před vašima očima jsem je roztrátil³⁴⁴.

(18)A vrhl jsem se před tvář Hospodinovu jako poprvé, *na* čtyřicet dní a čtyřicet nocí, – chleba jsem nepojedl a vody jsem se nenapil, – za všechny vaše hříchy, jimiž jste zhřešili pácháním⁴⁰ toho, *co je* v očích Hospodinových zlé, k dráždění²⁴⁷ ho, (19)neboť jsem měl¹²⁸ hrůzu^{53 1041} z⁵⁴ hněvu a popuzení, jímž se Hospodin proti vám⁹⁶ rozhněval⁹² k vyhubení⁷⁶ vás. *Ale* Hospodin ke mně obrátil sluch²⁰⁵ i v onom případě⁴¹⁹. (20)I proti Áronovi⁹⁶ se Hospodin velmi popudil k jeho zahubení⁷⁶, jal jsem se tedy⁴² v onen čas modlit také za Árona. (21)A vaše prohršení⁴²⁰, jež jste zhotovili⁴⁰, tele⁴¹⁷, jsem vzal a spálil jsem je ohněm³⁴⁶ a roztloukl jsem je na drt⁴²¹, *nadobro*, do rozmělnění⁴²², na prach⁴²³, a jeho prach^{423 424} jsem hodil do potoka¹³⁶, jenž²⁴⁶ stékal s hory. (22)I v Tavěře a v Masse a v Kivróth-hat-taavě jste se projevíli²⁴⁰ takovými, že jste

Hospodina hněvali^{92 425}; (23) a při Hospodinově vyslání vás z Káděš-barnéje, výrokem: Vystupte⁶³ a zmocněte se²⁴ země, již jsem vám dal, tu²⁸ jste se vzepřeli¹¹¹ příkazu⁷² Hospodina, vašeho Boha, a nedůvěřovali jste⁴²⁶ mu a neuposlechli jste na¹¹⁴ jeho hlas. (24)Byli jste¹²⁸ vzpurní¹¹¹ vůči Hospodinu⁴⁰⁸ ode dne mého poznání vás.

(25)Vrhl jsem se tedy⁴² před tvář Hospodinovu *na* těch čtyřicet dní a těch čtyřicet nocí, jak jsem se byl vrhl *prve*, neboť Hospodin mluvil¹²⁸ o vyhubení⁷⁶ vás, (26) a jal jsem se k Hospodinu modlit a řekl jsem: Pane, Hospodine, kéž neničíš^{29 232} svůj lid a své vlastnictví²⁴², jež jsi svou velikostí¹¹³ vykoupil, jež jsi silnou rukou vyvedl⁷⁵ z Egypta! (27)Vzpomněň na své nevolníky, na Abraháma, na Isáka a na Jákoba; kéž se neotáčíš^{29 102} k zatvrzelosti¹⁵⁶ tohoto lidu a k jeho zlovůli⁴²⁷ a k jeho hříchu, (28)aby neříkali v zemi⁴²⁸, odkud jsi nás vyvedl⁷⁵: Ze svého nedostatku schopnosti uvést je do země, o níž⁹⁸ k nim promluvil, a ze své nenávisti k nim je Hospodin⁴²⁹ vyvedl⁷⁵ k smrcení jich v pustině. (29)Oni přece⁴² jsou tvůř lid a tvé vlastnictví²⁴², jež jsi vyvedl⁷⁵ svou velikou mocí a svou napřaženou paží!

10 V onen čas ke mně Hospodin řekl: Vytesej si dvě desky z kamenů, jako ty první, a vystup⁶³ ke mně na horu a zhotov⁴⁰ si skříňku⁴³⁰ ze dřeva, (2) *ať* na ty desky mohu³¹ napsat ta slova, jež byla¹²⁸ na těch prvních deskách, jež jsi roztrátil³⁴⁴, ať je můžeš³¹ vložit³⁹ v tu skříňku. (3)Zhotovil jsem⁴⁰ tedy⁴² skříňku⁴³⁰ z dříví⁴³¹ akácií⁴³² a vytesal jsem dvě desky z kamenů, jako ty první, a vystoupil⁶³ jsem na horu; a ty dvě desky byly v mých rukou. (4)I napsal Hospodin na ty desky podle prvního zápisu⁴³³ těch deset slov, jež k vám⁴³⁴ na hoře Sínaji proslvil zprostřed²⁶⁷ ohně v den sejiti³¹⁰, a dal je Hospodin mně. (5)A otočil jsem se¹⁰² a sestoupil jsem s hory, a ty desky jsem vložil³⁹ v skříňku⁴³⁰, již jsem zhotovil⁴⁰, a zůstaly⁴³⁵ tam podle *toho*, co mi Hospodin rozkázal. (6)(A Isráelovy děti⁸ se daly na cestu¹⁷ z Beéróth-Bené-Jaakán do Mósery; tam umřel Áron a tam byl pohřben, a kněžství se místo něho jal zastávat⁴³⁶ Eleázár, jeho syn. (7)Odtamtud se dali na cestu¹⁷

do Gudgódy a z Gudgódy do Jotbáthá, země potoků¹³⁶ vod.) (8) V onen čas vyčle-
ní²⁸¹ Hospodin kmen³⁶ Lévího k nošení²⁶
skříňky⁴³⁰ smlouvy Hospodinovy, aby
stáli²⁴¹ před tváří Hospodinovou k jeho
službě⁴³⁷ a k žehnání v jeho jménu až
po tento den. (9) Proto se Lévímu nedo-
stalo²⁴⁰ podílu ani dědictví²⁴² s jeho bra-
try; jeho dědictvím²⁴² je Hospodin, on,
podle *toho*, co k němu Hospodin, tvůj
Bůh, promluvil.

(10) A já jsem zůstal stát na hoře jako
těch prvních čtyřicet dní a čtyřicet nocí
a Hospodin ke mně i v onom případě⁴¹⁹
obrátil sluch²⁰⁵; nebyl¹²⁸ Hospodin naklon-
něn⁷¹ vás zničit²³². (11) Hospodin tedy⁴²
ke mně řekl: Vstaň, odeber se k nástupu
cesty⁴³⁸ před tváří lidu, ať mohou³¹ vstou-
pit a zmocnit se²⁴ země, již jsem jejich
otcům přísahou slíbil²⁵ jim dát.

(12) A nyní, Izráěli: Co Hospodin, tvůj
Bůh, od⁴³⁹ tebe žádá, než mít Hospodina,
svého Boha, v úctě⁶², chodit po všech jeho
cestách a milovat ho a sloužit²³⁸ Hospo-
dinu, svému Bohu, celým svým srdcem
a celou svou duší, (13) dbát¹¹⁹ Hospodino-
vých rozkazů a jeho ustanovení^{165 320}, jež já
ti dnes rozkazuji, tobě k dobru? (14) Hle,
Hospodinu, tvému Bohu, patří nebesa
a nebesa nebes, země a vše, co je na ní,
(15) jedině však po tvých otcích Hospodin
zatoužil³⁵⁰ a miloval²⁴¹ je, a našel zálibu
v jejich semeni²⁷⁴ po nich, ve vás, nade⁷⁹
všechny národnosti^{146 440}, jako tohoto
dne¹⁵⁷. (16) Obřežete²⁹ tedy⁴² předkožku
svého srdce a svou šíji již nesmíte³¹ zatvr-
zovat¹⁵⁶, (17) neboť Hospodin, váš Bůh,
on je Bůh bohů a Pán pánů, Bůh veliký,
mohutný⁴⁴¹ a hrozný⁶², jenž nedává před-
nost žádné osobě⁴⁴², aniž přijímá úpla-
tek, (18) uplatňující⁴⁰ právo^{214 443} sirotka
a vdovy a milující cizince^{47 444}, takže mu
dává²⁴¹ chléb a šat; (19) cizince^{47 444} tedy⁴²
budete²⁹ milovat, neboť jste byli cizinci⁴⁷
v zemi Egypta. (20) Hospodina, svého
Boha, budeš²⁹ mít v úctě⁶², jemu budeš²⁹
sloužit²³⁸ a na něm budeš²⁹ lpět²¹⁷ a v jeho
jménu budeš²⁹ přísahat; (21) on je tvá
chvála⁴⁴⁵ a on je tvůj Bůh, jenž pro tebe
učinil tyto veliké a hrozné⁶² věci, jež tvé
oči uviděly. (22) Tvoji otcové sestoupili
do Egypta v sedmdesáti duších⁴⁴⁶, nyní

pak⁴² tě Hospodin stran množství připo-
dobnil hvězdám⁴⁴⁷ nebes.

11 Budeš²⁹ tedy⁴² Hospodina, svého
Boha, milovat a budeš²⁹ dbát¹¹⁹ jeho
nařízení^{165 448} a jeho ustanovení^{165 320} a jeho
předpisů²¹⁴ a jeho rozkazů *po* všechny své
dny. (2) Znáte¹²⁸ přece⁴² dnes – neboť nejde
o vaše děti⁸, jež neznají¹²⁸ a jež nezakus-
ily⁸⁶, – kázeň³⁸⁴ Hospodina, vašeho Boha,
jeho velikost¹¹³, jeho silnou ruku a jeho
napřaženou paži (3) a jeho znamení⁶⁵
a jeho činy, jež učinil vprostřed Egypta
faraonovi, králi Egypta, a celé jeho zemi,
(4) a jež učinil vojenské mocí⁴⁴⁹ Egypta,
jeho koním a jeho vozům⁴⁵⁰, na něž⁴⁵¹
v proudech vylil vody⁴⁵² moře Rákosi¹⁰³
při jejich honbě⁴⁵³ za nimi, takže²⁸ Hos-
podin způsobil jich zkázu⁴⁵⁴ až po tento
den, (5) a co vám učinil v pustině po váš
příchod po toto místo⁸⁷, (6) a co učinil
Dáthánovi a Avírámovi, synům Eliáva,
syna Reúvénova, jak země rozevřela svá
ústa a pohltila je i jejich domácnosti⁴⁵⁵
i jejich stany i vše mající své bytí⁴⁵⁶, co
k nim patřilo⁴⁵⁷, vprostřed¹¹⁰ všeho Izráěle.
(7) Jsou to přece vaše oči, jež²⁴⁶ viděly⁴⁵⁸
všechny veliké činy Hospodinovy, jež
učinil; (8) budete²⁹ tedy⁴² zachovávat¹¹⁹
všechnen rozkaz, jež vám já dnes rozka-
zuji, abyste nabývali síly a mohli³¹ vstou-
pit a zaujmout²⁴ zem, kam se vy chystáte
přejít⁷⁷ k zaujetí²⁴ jí, (9) a abyste mohli³¹
prodloužit své dni na půdě²²⁶, již Hos-
podin vašim otcům přísahou slíbil²⁵ dát
vám a vašemu semeni, zem přetékající³²¹
mlékem a medem.

(10) Ta země přece, kam se ty chystáš
vstoupit⁷⁷ k zaujetí²⁴ jí, není jako země
Egypta, odkud jste vyšli⁷⁵, již jsi posé-
val svým semenem a zavlažoval⁴⁵⁹ svou
nohou⁴⁶⁰ jako zahradu zelin⁷⁶, (11) nýbrž²⁸
ta země, kam se ty chystáš přejít⁷⁷ k zau-
jetí²⁴ jí, je země hor a údolí^{65 387}, vodou se
napájí⁴⁶¹ deštěm z nebes, (12) země, o níž
Hospodin, tvůj Bůh, pečuje⁴⁶², oči Hos-
podina, tvého Boha, jsou ustavičně na⁴⁶³
ní⁴⁶⁴, od počátku roku po posledek roku;
(13) a budete-li vpravdě⁴⁶⁵ obracet sluch
k mým rozkazům⁴⁶⁶, jež vám já dnes roz-
kazuji, takže budete Hospodina, vašeho
Boha, milovat²⁴¹ a sloužit^{238 241} mu celým
svým srdcem a celou svou duší, stane

se²⁴⁰, (14) že²⁸ budu dávat déšť vaší zemi⁶ v jeho škízet, raný⁴⁶⁷ i pozdní⁴⁶⁸, takže²⁸ budeš sklízet⁴⁶⁹ své obilí i svůj mošt i svůj olej³⁵⁶, (15) a pro tvůj dobytek¹⁶⁴ budu dávat v tvém poli trávu, i budeš se moci³¹ najíst a nasýtit.

(16) Dejte si na sebe pozor^{119 222}, aby se vaše srdce nedávalo mámit, takže²⁸ byste se odvraceli¹⁵⁴ a sloužili²³⁸ jiným²⁹⁵ bohům a klaněli se jim, (17) i vzplál³²⁶ by proti vám Hospodinův hněv, takže²⁸ by uzavřel nebesa a nebylo by deště a půda²²⁶ by nedávala svého výnosu, i museli byste³¹ rychle^{412 470} vyhynout²⁴⁹ z povrchu³²⁷ dobré země, již se vám Hospodin chystá dát⁷⁷. (18) Musíte³¹ tedy⁴² tato má slova položit³⁹ na své srdce a na svou duši a uvázat³²⁴ je za znamení na svou ruku, ať jsou²⁹ za členky mezi vašima očima, (19) a budete²⁹ jím vyučovat své děti⁸, takže o nich³²³ budete mluvit²⁴¹ při tvém sedění v tvém domě a při tvém chození po cestě a při tvém ulehání i při tvém vstávání (20) a budeš²⁹ je psát na věřeje svého domu a na své brány⁴⁹⁵, (21) aby se množily vaše dni a dni vašich dětí⁸ na půdě²²⁶, již Hospodin vašim otcům přísahou slíbil²⁵ jim dát na dni nebes⁴⁷¹ nad zemí.

(22) Budete-li totiž bedlivě³³⁰ dbát¹¹⁹ všeho tohoto rozkazu, jež vám já dnes rozkazuji vykonávat, – milovat Hospodina, vašeho Boha, chodit po všech jeho cestách a lpět na²¹⁷ něm, – (23) pak²⁸ Hospodin všechny tyto národy zpřed vaší tváře⁴⁰⁴ vypudí¹³⁴, takže národy nad⁷⁹ vás větší a mocnější²⁷⁸ budete moci³¹ ovládnout²⁴. (24) Každé místo⁸⁷, v něž bude šlapat chodidlo¹²² vaší nohy, se bude dostávat²⁴⁰ vám, vaše území¹¹⁸ bude od pusty na Levánónu^{203 472}, od Řeky⁴⁷³, řeky Peráthu²², až po nejzazší^{474 530} moře. (25) Nikdo⁵⁶ se nebude moci³¹ postavit proti vaší tváři; na tvář vši země, po níž budete šlapat, bude Hospodin, váš Bůh, uvádět²³ strach z vás a bázeň⁶² z vás podle toho, co k vám promluvil. (26) Viz, já dnes před vaší tvář kladu²³ požehnání i zlořečení; (27) požehnání, budete-li obracet sluch k rozkazům⁴⁶⁶ Hospodina, svého Boha, jež vám já dnes rozkazuji, (28) a zlořečení, nebudete-li k rozkazům Hospodina, svého Boha, sluch obracet⁴⁶⁶,

nýbrž²⁸ se od cesty, již vám já dnes rozkazuji, budete odvracet¹⁵⁴ k chození za jinými²⁹⁵ bohy, jichž neznáte¹²⁸.

(29) A až tě Hospodin, tvůj Bůh, bude uvádět do země, kam se vy chystáte vstoupit⁷⁷ k zaujetí²⁴ jí, stane se^{29 240}, že²⁸ na hoře Gerizím budeš dávat požehnání a na hoře Éválu zlořečení – (30) zda ony nejsou na druhé straně³ Jordánu za cestou k⁴⁷⁵ zacházení slunce v zemi Kenáanů¹¹, jenž²⁴⁶ bydlí ve stepi⁴ naproti Gilgálu, vedle stromů⁴⁷⁶ Mórée? (31) Ano, vy se chystáte přejít⁷⁷ Jordán k přistoupení⁴⁰¹ k zaujetí²⁴ země, již se vám Hospodin, váš Bůh, chystá dát⁷⁷, i budete ji moci³¹ zaujmout²⁴ ji a usídlit se v ní.

(32) Budete²⁹ tedy⁴² dbát¹¹⁹ o vykonávání všech ustanovení²¹³ a předpisů²¹⁴, jež já dnes kladu²³ před vaší tvář.

12 Toto¹ jsou ustanovení²¹³ a předpisy²¹⁴, o jichž vykonávání budete²⁹ dbát¹¹⁹ v zemi, již ti Hospodin, Bůh tvých otců, dá k zaujetí²⁴ jí na všechny dni, v nichž na té půdě²²⁶ budete žít. (2) Věskrze²⁴⁸ musíte³¹ zpusť²⁴⁹ všechna místa⁸⁷, kde národy, jež se vy chystáte ovládnout^{24 77}, obsluhovaly^{128 238} své bohy na vysokých horách a na pahorcích a pod každým zeleným stromem; (3) ano, musíte³¹ pobořit³⁴² jejich oltáře, roztříštit³⁴⁴ jejich sloupy³⁴³, a jejich ašěry³⁴⁵ ohněm popálit³⁴⁶ a sochy²³³ jejich bohů zporážet a vymýtit²⁴⁹ jejich jméno z onoho místa⁸⁷.

(4) Hospodinu, svému Bohu, tak činit nebudete³¹, (5) nýbrž⁵⁴² k místu⁸⁷, jež Hospodin, váš Bůh, ze všech vašich kmenů³⁶ bude chtít³¹ vyvolit²⁷⁴ k vložení³⁹ tam svého jména, za své sídlo⁴⁷⁷, se pohrnete^{29 255 478} a tam budeš²⁹ vstupovat¹²⁸; (6) a tam budete²⁹ přinášet své vzestupně⁴⁷⁹ a jiné oběti a své desátky⁹³¹ a oběť věnování⁴⁸⁰ vaší ruky a svá splnění slibů⁴⁸¹ a své dobrovolné oběti⁴⁸² a prvorozené kusy ze⁴⁸³ svého skotu a svého drobného dobytka. (7) A tam budete před tváří Hospodina, svého Boha, jít a budete se veselit ve všem⁴⁸⁴ podnikání⁴⁸⁵ své ruky, jímž⁴⁸⁶ ti Hospodin, tvůj Bůh, požehnal, vy i vaše domácnosti⁴⁸⁵. (8) Nebudete činit podle všeho, co⁴⁸⁷ my činíme zde dnes, každý¹⁰⁵ cokolí⁷⁰, co je²⁴⁶ v jeho očích správně^{6 331},

(9)neboť jste doposud nedospěli⁴⁰¹ ke klidu⁴⁸⁸ a k dědictví²⁴², jež se ti Hospodin, tvůj Bůh, chystá dát⁷⁷; (10)až však⁴² budete mít Jordán překročen a bydlet v zemi, jíž se vás Hospodin, váš Bůh, chystá jako dědictvím podělit^{77 211}, a dá⁴⁸⁹ vám klid¹⁹⁷ ode všech vašich nepřátel ze všech stran⁴⁹⁰, takže²⁸ budete bezpečně⁴⁹¹ bydlet, (11)vyskytne se^{149 240 492} místo⁸⁷, v němž Hospodin, váš Bůh, bude nacházet zálibu²⁷⁴, aby tam dal pobývat^{241 591} svému jménu; tam budete²⁹ přinášet vše, co vám já rozkazuji, své vzestupné⁴⁷⁹ a jiné oběti a své desátky⁹³¹ a obět věnování⁴⁸⁰ vaší ruky a všechen výběr⁴⁹³ splnění svých slibů⁴⁸¹, jež budete Hospodinu slibovat. (12)Budete se tedy⁴² před tváří Hospodina, vašeho Boha, veselit vy i vaši synové a vaše dcery i vaši nevolníci a vaše služebnice⁶⁵ i Lévióvec⁴⁹⁴, jež bude ve vašich branách⁴⁹⁵, neboť on nemá⁴⁹⁶ podílu ani dědictví²⁴² s tebou.

(13)Dej si na sebe pozor^{119 222}, abys své vzestupné oběti⁴⁷⁹ nevznášel⁴⁹⁷ v kterémkoli¹⁷⁰ místě⁸⁷, jež budeš vidět, (14)nýbrž v místě⁸⁷, jež Hospodin bude chtít³¹ vyvolit²⁷⁴ v jednom z tvých kmenů³⁶, tam budeš²⁹ obětovat⁴⁹⁷ své vzestupné oběti⁴⁷⁹ a tam budeš²⁹ činit vše, co ti já rozkazuji. (15)Ve všech svých branách⁴⁹⁵ nicméně budeš smět³¹ podle vši žádostivosti své duše zabíjet⁴⁹⁸ a maso jíst podle požehnání Hospodina, tvého Boha, jež ti udělí²³, bude je smět³¹ jíst nečistý i čistý, jako gazelu *aneb* jako jelena⁴⁹⁹; (16)jen krev jíst nesmíš³¹, budete²⁹ ji vylévat na zem jako vodu.

(17)Nebudeš v svých branách⁴⁹⁵ smět⁷⁶³ jíst desátek⁹³¹ ze svého obilí a svého moštu a svého oleje³⁵⁶ ani prvorozené kusy svého skotu a svého drobného dobytka, ani žádně¹⁷⁰ přislíbené oběti⁴⁸¹, jež budeš slibovat, ani dobrovolné oběti⁴⁸² ani obět věnování⁴⁸⁰ tvé ruky, (18)nýbrž to⁵⁰⁰ budeš²⁹ jíst před tváří Hospodina, svého Boha, v místě⁸⁷, v němž Hospodin, tvůj Bůh, bude nacházet zálibu²⁷⁴, ty i tvůj syn a tvá dcera i tvůj nevolník a tvá služebnice i Lévióvec⁴⁹⁴, jež bude v tvých branách⁴⁹⁵, a budeš se před tváří Hospodina, svého Boha, ve všem⁴⁸⁴ podnikání⁴⁸⁵ tvé ruky veselit. (19)Dej si na sebe pozor^{119 222}, abys

Lévióvec^{444 494} nikdy, pokud budeš žít na⁵⁰¹ své půdě²²⁶, nepomíješ¹⁵⁰².

(20)Až Hospodin, tvůj Bůh, podle toho, co k tobě promluvil, bude rozšiřovat tvé území¹¹⁸, a budeš říkat³⁶⁰: Chci³¹ jíst maso, neboť tvá duše bude toužit po jedení masa, budeš podle vši touhy své duše smět³¹ maso jíst. (21)Jestliže bude místo⁸⁷, jež Hospodin, tvůj Bůh, bude chtít³¹ vyvolit²⁷⁴ k vložení³⁹ tam svého jména, od tebe daleko, pak²⁸ budeš smět³¹ zabít⁴⁹⁸ ze svého skotu *aneb* ze svého drobného dobytka, jež ti Hospodin dá, podle toho, co jsem ti rozkázal, a najíš se v svých branách⁴⁹⁵ podle vši touhy své duše; (22)ano, jako se jí gazela a jelen⁴⁹⁹, tak to⁵⁰⁰ budeš jíst, nečistý a čistý to⁵⁰⁰ budou smět³¹ jíst stejně⁵⁰³. (23)Jen buď pevný⁵⁰⁴ stran nejedení⁵⁰⁵ krve, neboť krev, to¹⁸⁸ je žití⁵⁰⁶, a nesmíš³¹ s masem⁵⁰⁷ jíst žití⁵⁰⁶ – (24)nesmíš³¹ ji jíst, na zem ji musíš³¹ vylít jako vodu; (25)nesmíš³¹ ji jíst, aby bylo dobře tobě i tvým dětem⁸ po tobě, když budeš konat, co je²⁴⁶ v Hospodinových očích správně³³¹. (26)Jen své posvěcené⁵⁰⁸ věci, jež budeš mít²⁹³, a svá splnění slibů⁴⁸¹ budeš muset³¹ pobrat^{26 509} a přijít k místu⁸⁷, jež Hospodin bude chtít³¹ vyvolit²⁷⁴, (27)a maso a krev učiníš^{29 510} na oltáři Hospodina, svého Boha, svými vzestupnými oběťmi⁴⁷⁹ a krev tvých ostatních obětí se bude²⁹ vylévat na oltář Hospodina, tvého Boha, maso však⁴² budeš smět³¹ jíst. (28)Dej pozor¹¹⁹, ať posloucháš všech těchto slov, jež ti já dnes rozkazuji, aby bylo natrvalo¹⁰¹⁶ dobře tobě i tvým dětem⁸ po tobě, když budeš činit, co je²⁴⁶ v očích Hospodinových dobré a správně³³¹.

(29)Až Hospodin, tvůj Bůh, před tvou tváří⁸³ bude vytínat⁵¹¹ národy tam, kam ty se chystáš přijít⁷⁷ ovládnout²⁴ je, a budeš je moci³¹ ovládnout a usídliš se v jejich zemi, (30)dej si na sebe pozor^{119 222}, abys podle nich⁵¹² po jich vyhubení¹⁷⁶ před tvou tváří⁸³ nepadal v léčku^{359 513}, totiž²⁸ aby ses nedotazoval^{255 514} na jejich bohy s výrokem⁵¹⁵: Jak tyto národy obsluhovaly²³⁸ své bohy, právě²⁸ tak budu činit i já. (31)Tak nesmíš³¹ činit Hospodinu, svému Bohu, neboť oni svým bohům činili¹²⁸ vše, co je Hospodinu ošklivosti^{373 516}, co

on nenávidí¹²⁸, vždyt i své syny a své dcery svým bohům ohněm spalovali³⁴⁶. (32)⁵¹⁷Veškeré slovo, jež vám já dnes přikazuji, budete²⁹ zachovávat¹¹⁹ k vykonávání; nesmíte³¹ k němu přidávat ani od něho ubírat²¹⁵.

13 Kdykoli vprostřed¹⁰⁰ tebe bude povstávat prorok nebo snivec snu a ohlásí²³ ti⁵¹⁸ znamení nebo zázrak¹⁰¹⁵, (2)a dostaví se⁵¹⁹ to znamení *aneb* ten zázrak¹⁰¹⁵, o němž⁹⁸ k tobě promluvil výrokem: Pojdme²⁹ za jinými²⁹⁵ bohy (jež neznáš¹²⁸) a služme^{29 238} jim, (3)nesmíš³¹ k slovům onoho proroka *aneb* k snu onoho snivec obrátit sluch⁴⁶⁶, neboť vás Hospodin, váš Bůh, zkouší k poznání, zda jste milovníky⁵²⁰ Hospodina, vašeho Boha, celým svým srdcem a celou svou duší. (4)Půjdete^{29 521} za Hospodinem, svým Bohem, a jeho budete²⁹ mít v účtě⁶² a jeho rozkazů dbát¹¹⁹ a na¹¹⁴ jeho hlas poslouchat a na něm lpět²¹⁷; (5)a onen prorok nebo onen snivec snu bude muset³¹ být usmrčen, neboť mluvil¹²⁸ o zvratu^{98 154 522} proti Hospodinu, vašemu Bohu, – jenž²⁴⁶ vás vyvedl⁷⁵ ze země Egypta a jenž²⁴⁶ tě vykoupil z domu nevolníků, – k svedení¹⁰⁷⁸ tě z cesty, po níž chodit ti Hospodin, tvůj Bůh, rozkázal. Tak²⁸ zprostřed¹³⁹ sebe budeš²⁹ plenit⁵²³ zlo.

(6)Kdykoli tě bude tvůj bratr, syn tvé matky, nebo tvůj syn nebo tvá dcera nebo žena tvé náruče⁵²⁴ nebo tvůj přítel⁵²⁵, jenž je jako tvá duše, potají⁹⁴⁶ nabádat⁵²⁶ výrokem: Pojdme²⁹ a obsluhujme^{29 238} jiné²⁹⁵ bohy (jež neznáš¹²⁸ ty ani tvoji otcové) (7)z bohů národnosti¹⁴⁶, jež jsou okolo vás³²⁵, blízkých tobě nebo dalekých od tebe, od konce země až po konec²⁶³ země, (8)nesmíš³¹ mu přivolovat⁷¹ a nesmíš³¹ k němu obracet sluch⁴⁶⁶ a tvé oko se nad ním nesmí³¹ smilovávat a nesmíš³¹ ho⁵²⁷ šetřit ani kryt, (9)nýbrž²⁵¹ ho bezpodmínečně⁵²⁸ musíš³¹ zabít; tvá ruka bude²⁹ proti němu jako⁵²⁹ první k jeho usmrčení a ruka všeho lidu jako⁵²⁹ následující⁵³⁰; (10)a zasypeš^{29 531} ho kameny, ať umře, neboť usiloval¹²⁸ o odvedení¹⁰⁷⁸ tě od⁵³² Hospodina, tvého Boha, jenž²⁴⁶ tě vyvedl⁷⁵ ze země Egypta, z domu nevolníků; (11)ať slyšíš⁶⁵, všechen Izráel, a bojíš⁶⁵ se⁶² a nečiníš⁶⁵ nadále²⁰⁶ zlých věcí jako tyto⁵³³ vprostřed¹⁰⁰ tebe.

(12)Kdykoli budeš slyšet o⁵³⁴ jednom z tvých měst, jež se ti Hospodin, tvůj Bůh, chystá dát⁷⁷ k bydlení tam, výrok, (13)že zprostřed¹³⁹ tebe vyšli⁷⁵ muži-ničemové^{535 668}, kteří²⁸ svedli¹⁰⁷⁸ obyvatele svého města výrokem: Pojdme²⁹ a obsluhujme^{29 238} jiné²⁹⁵ bohy (jichž neznáte¹²⁸), (14)pak²⁸ budeš²⁹ pátrat^{255 514 536} a vyšetřovat a důkladně⁵³⁷ se vyptávat, a hle, pravda, řeč⁵³⁸ se potvrdila – tato oškli-vost³⁷³ byla učiněna vprostřed¹⁰⁰ tebe! (15)Veskrze⁵³⁹ musíš³¹ obyvatele⁶⁵ onoho města ostřím⁵⁴⁰ meče pobít¹⁰ – v odevzdání uveď^{160 161} je⁵⁴¹ i vše, co v něm⁵⁴¹ bude, i dobytek¹⁶⁴ z něho⁵⁴¹ – ostřím⁵⁴⁰ meče, (16)a všechen lup z něho⁵⁴¹ musíš³¹ shromáždit do středu jeho⁵⁴¹ prostranství⁵⁴² a ohněm spálit³⁴⁶ město a všechen lup z něho⁵⁴¹, cele, pro Hospodina, tvého Boha⁵⁴³, i bude²⁹ trvale¹⁰¹⁶ kupou sutin, nebude³¹ již budováno. (17)A z odevzdání¹⁶⁰ nesmíš³¹ nic⁵⁴⁴ ulpět²¹⁷ tvé ruce, aby se Hospodin odvrátil od žáru⁵⁴⁵ svého hněvu a prokázal²³ ti slitování⁵⁴⁶ a politoval tě¹⁰⁸³ a rozmnožil tě podle toho, co přísahou slíbil²⁵ tvým otcům, (18)když budeš poslouchat na¹¹⁴ hlas Hospodina, svého Boha, k zachovávaní¹¹⁹ všech jeho rozkazů, jež ti já dnes rozkazuji, k vykonávání toho, co je²⁴⁶ v očích Hospodina, tvého Boha, správně³³¹.

14 Vy jste dětmi⁸ Hospodinu, vašemu Bohu; nesmíte³¹ se řezat⁵⁴⁷, aniž smíte³¹ dělat³⁹ lysinu⁵⁴⁸ mezi svými očima pro mrtvého, (2)neboť ty jsi lid svatý Hospodinu, svému Bohu, a v tobě našel Hospodin zálibu²⁷⁴, aby ses mu stal^{240 241} lidem⁹⁹ jako zvláštní poklad³⁴⁷ nade⁷⁹ všechny národnosti^{146 348}, jež jsou na tváři pudy²²⁶.

(3)Žádnou¹⁷⁰ oškli-vost³⁷³ nesmíš³¹ jíst; (4)toto je zvířectvo¹⁶⁴, jež jíst smíte³¹: skot³⁰⁷, dobytčec⁵⁴⁹ z ovcí⁵⁵⁰ a dobytčec⁵⁴⁹ z koz⁵⁵⁰, (5)jelen⁴⁹⁹ a gazela a jachmúr^{551 552} a kozorožec a dišón⁵⁵¹ a teč^{551 553} a zemer^{551 554} (6)a všechno zvířectvo¹⁶⁴ mající rozdělené kopyto^{555 556}, totiž²⁸ mající kopyta⁵⁵⁶ zcela⁵⁵⁷ na dvě rozštěpená⁵⁵⁵, přezvykující⁵⁵⁸ mezi zvířectvem^{94 164} – smíte³¹ je jíst; (7)ale⁵⁵⁹ toto z přezvykujících⁵⁵⁸ a z majících rozdělená rozštěpená kopyta^{555 556} jíst nesmíte³¹: velblouda ani

zajíce ani damana⁵⁶⁰, neboť oni přežvokují⁵⁵⁸, ale kopyto⁵⁵⁶ rozdělené nemají⁵⁵⁵; oni vám *budou* nečistí; (8) ani vepře, neboť on kopyto⁵⁵⁶ rozdělené má⁵⁵⁵, ne však⁴² vyvracení⁵⁶¹; on vám *bude* nečistý. Z jejich masa nesmíte³¹ jíst a na jejich zdechlinu nesmíte³¹ sahat⁵⁶².

(9) Toto smíte³¹ jíst ze všeho, co je ve vodách: vše, co má²²¹ ploutve¹⁷⁶ a šupiny¹⁷⁶, smíte³¹ jíst, (10) cokoli¹⁷⁰ však⁴², co ploutve¹⁷⁶ a šupiny¹⁷⁶ nemá⁴⁹⁶, jíst nesmíte³¹, to¹⁸⁸ vám *bude* nečisté.

(11) Všechno čisté ptactvo⁵⁶³ smíte³¹ jíst, (12) toto však⁴² je, co z nich jíst nesmíte³¹; orol⁵⁶⁴ a orlosup⁵⁶⁵ a mořský orol⁵⁶⁶ (13) a sokol⁵⁶⁷, vůbec²⁸ dravé ptactvo^{568 569}, a luňák⁵⁷⁰ podle jeho druhu, (14) ani žádného¹⁷⁰ krkavce⁵⁷¹ podle jeho druhu, (15) ani pštrosí⁵⁷² ani pštrosa⁵⁷³ ani racka⁵⁷⁴ ani jestřába⁵⁷⁵ podle jeho druhu⁵⁷⁶ (16) ani sovu⁵⁷⁷ ani ibise⁵⁷⁸ ani vodní slípku⁵⁷⁹ (17) ani stepní slípku⁵⁸⁰ ani egyptského supa⁵⁸¹ ani kormorána⁵⁸²; (18) a čáp⁵⁸³ a volavka⁵⁸⁴ podle jejího druhu a dudek⁵⁸⁵ a netopýr. (19) I všechno hemživě⁵⁸⁶ tvorstvo⁵⁸⁷, létající⁵⁸⁸ – ono vám *bude* nečisté, nesmějí³¹ se jíst; (20) všechno letounstvo⁵⁸⁸ čisté jíst smíte³¹.

(21) Nesmíte³¹ jíst žádnou¹⁷⁰ zdechlinu; můžeš³¹ jí dát cizinci⁴⁷, jenž *bude* v tvých branách⁴⁹⁵, ať jí sní, nebo ji cizozemci⁵⁸⁹ prodat; ty *jsi* přece lid svatý Hospodin, svému Bohu. Kůzle nesmíš³¹ vařit v mléce jeho matky.

(22) Desátek⁹³¹ budeš²⁹ poctivě odvádět ze vsí úrody⁵⁹⁰ své setby, jež rok co rok vychází z pole, (23) a budeš²⁹ jít před tváří Hospodina, svého Boha, v místě⁸⁷, jež *bude* chtít³¹ vyvolit²⁷⁴, aby tam dal pobývat^{241 591} svému jménu, desátek⁹³¹ svého obilí, svého moštu a svého oleje³⁵⁶ a prvorozených kusů svého skotu a svého drobného dobytka, aby ses učil mít Hospodina, svého Boha, *po* všechny dni v úctě⁶². (24) A jestliže *bude* cesta pro tebe⁵⁹² dlouhá⁵⁹³, takže to⁵⁰⁰ nebudeš moci dopravit⁵⁹⁴, neboť místo⁸⁷, jež Hospodin, tvůj Bůh, *bude* chtít³¹ vyvolit²⁷⁴ k vložení³⁹ tam svého jména, *bude* od tebe⁵⁹² daleko – jestliže ti Hospodin, tvůj Bůh, *bude* žehnat, (25) budeš to⁴² moci³¹ proměnit²³ v peníze¹²⁶ a peníze¹²⁶ zavázat⁵⁹⁵ v svou

ruku, a půjdeš²⁹ k místu⁸⁷, v němž Hospodin, tvůj Bůh, *bude* nacházet zálibu²⁷⁴, (26) a peníze¹²⁶ budeš moci³¹ dát za⁵⁹⁶ cokoli¹⁷⁰, čeho tvá duše *bude* žádostiva ze⁴⁸³ skotu *aneb* z⁴⁸³ drobného dobytka *aneb* z⁴⁸³ vína *aneb* z⁴⁸³ čehokoli opojného⁵⁹⁷ *aneb* z⁴⁸³ čehokoli¹⁷⁰, co si tvá duše *bude* přát, a budeš tam jíst před tváří Hospodina, svého Boha, a budeš se veselit ty i tvůj dům. (27) A Lévi^{ovec}⁴⁹⁴, jenž *bude* v tvých branách⁴⁹⁵, – nesmíš³¹ ho pomíjet⁵⁰², neboť on nemá⁴⁹⁶ podílu ani dědictví²⁴² s tebou.

(28) Po uplynutí⁴¹⁰ tří let budeš²⁹ všechnen desátek⁹³¹ ze své úrody v onom roce vynášet⁷⁵ a ukládat⁵⁹⁸ v svých branách⁴⁹⁵; (29) i přijde Lévi^{ovec}⁴⁹⁴, neboť on nemá⁴⁹⁶ podílu ani dědictví²⁴² s tebou, a cizinec⁴⁷ a sirotek a vdova, kteří *budou* v tvých branách⁴⁹⁵, a najedí se a nasytí se, aby ti Hospodin, tvůj Bůh, žehnal ve všem díle tvé ruky, jež děláš^{40 599}.

15 Po uplynutí⁴¹⁰ sedmi let budeš²⁹ uskutečňovat⁴⁰ promíjení⁶⁰⁰; (2) a toto *bude* způsob⁶⁰¹ toho promíjení⁶⁰⁰: Každý věřitel⁶⁰² *bude* povinen spustit^{600 603} svou ruku, již⁶⁰⁴ svému bližnímu^{284 605} půjčil; nesmíš³¹ na svého bližního²⁸⁴ a⁶⁰⁶ na svého bratra naléhat⁶⁰⁷, neboť provolali promíjení⁶⁰⁰ Hospodinovo⁶⁰⁸. (3) Na cizozemce⁵⁸⁹ naléhat⁶⁰⁷ smíš³¹, ale co *bude* tvého⁶⁰⁹ u tvého bratra, musí³¹ tvá ruka prominout⁶⁰³. (4) Jen aby v tobě⁶¹⁰ nebylo⁶¹¹ nemajetného⁶¹², vždyť ti Hospodin v zemi, již se ti Hospodin, tvůj Bůh, chystá dát⁷⁷ za dědictví²⁴² k zaujetí²⁴, *bude* bohatě⁶¹³ žehnat, (5) budeš-li jen vpravdě⁴⁶⁵ poslouchat na¹¹⁴ hlas Hospodina, svého Boha, abys dbal^{199 241} o vykonávání všeho tohoto rozkazu, jež ti já dnes rozkazuji. (6) Ano, Hospodin, tvůj Bůh, ti požehná podle *toho*, co k tobě promluvil, takže²⁸ budeš na zástavu půjčovat mnohým⁶¹⁴ národům⁶¹⁵, ty však⁴² na zástavu vypůjčovat⁶¹⁵ nebudeš; a budeš vládnout nad mnohými⁶¹⁴ národy, nad tebou však⁴² vládnout nebudou.

(7) Kdykoli v tobě⁶¹⁰ některý⁶¹⁶ z tvých bratrů v některé⁶¹⁶ z bran^{495 617} v tvé zemi, již se ti Hospodin, tvůj Bůh, chystá dát⁷⁷, *bude* nemajetný^{612 618}, nesmíš³¹ před svým nemajetným⁶¹² bratrem⁸³ zpevnit^{210 619} své

srdce ani uzavřít svou ruku, (8)nýbrž²⁵¹ mu svou ruku musíš³¹ štědrě⁶²⁰ otevřít a ochotně⁶²⁰ mu na zástavu půjčit⁶¹⁵ dost⁶²¹ na jeho nedostatek⁶, čeho se mu nedostává. (9)Dej si na sebe pozor^{119 222}, aby při tvém srdci nebyl ničemný nápad^{601 622}, myšlenka^{360 515}: Přiblížil se¹⁴³ sedmý rok, rok promíjení⁶⁰⁰, a tvé oko by se zamračilo⁶²³ na tvého nemajetného⁶¹² bratra a nechtěl³¹ bys mu dát; i jal by se proti tobě volat k Hospodinu a na tobě by byl¹²⁸ hřích. (10)Ochotně⁶²⁰ mu budeš²⁹ dávat a při tvém dávání mu nebudeš²⁹ tvé srdce mrzuté⁶²³, vždyť pro⁶²⁴ tuto věc ti Hospodin bude žehnat ve všem tvém díle⁵⁹⁹ a ve všem podnikání⁴⁸⁵ tvé ruky. (11)Nemajetní^{176 612} ovšem zprostřed¹³⁹ země nebudou mizet; proto ti já rozkazuji výrokem: Štědrě⁶²⁰ budeš²⁹ otvírat svou ruku svému bratru, chudému⁶²⁵ u tebe⁴⁸ a nemajetnému⁶¹² u tebe⁴⁸ v tvé zemi.

(12)Kdykoli ti bude prodáván tvůj bratr Hebrej⁶²⁶, nebo Hebrejka⁶²⁶, pak²⁸ ti odslouží⁶²⁷ šest let a v sedmém roce ho ze své blízkosti⁴³⁹ budeš²⁹ propouštět³⁶⁷ svobodna; (13)a když ho ze své blízkosti⁴³⁹ svobodna budeš²⁹ propouštět³⁶⁷, nebudeš²⁹ ho propouštět³⁶⁷ s prázdnou; (14)hojně⁶²⁰ ho budeš²⁹ obdarovávat⁶²⁸, ze svého drobného dobytka a ze svého mlatu a ze svého lisu mu budeš²⁹ dávat, čím ti Hospodin, tvůj Bůh, poželal, (15)a budeš²⁹ pamatovat, že jsi byl nevolníkem v zemi Egypta a Hospodin, tvůj Bůh, tě vykoupil; proto ti já dnes rozkazuji tuto věc. (16)Jestliže však⁴² k tobě bude pravít: Nechci³¹ z tvé blízkosti⁴³⁹ odcházet⁶²⁹, neboť tě miluje¹²⁸, i tvůj dům, neboť je mu u tebe dobře, stane se²⁴⁰, (17)že²⁸ budeš smět³¹ vzít doec a vrazit²³ jej jeho uchem a v dveře, i stane se²⁴⁰ ti natrvalo¹⁰¹⁶ nevolníkem; a tak i se svou služebnicí¹³⁵ budeš²⁹ činit. (18)Při tvém propouštění³⁶⁷ ho z tvé blízkosti⁴³⁹ jako svobodna se ti to nebude muset³¹ zdát⁶³⁰ obtížným⁶³¹, vždyť ti za šest let vysloužil⁶²⁷ dvojnásobek mzdy námezdníka⁶³² a Hospodin, tvůj Bůh, ti požehná ve všem, co budeš činit.

(19)Každé prvorozené, jež se bude rodit mezi tvým skotem a mezi tvým

drobným dobytkem, samce⁴⁴⁴, budeš²⁹ posvěcovat Hospodinu, svému Bohu; s prvorozeným svého hovzího dobytčete³⁰⁷ nesmíš³¹ pracovat^{305 627} a prvorozeného svého drobného dobytka nesmíš³¹ stříhat; (20)budeš²⁹ jej jíst rok po⁵²⁹ roce před tváří Hospodina, svého Boha, v místě⁸⁷, jež Hospodin bude chtít³¹ vyvolit²⁷⁴, ty i tvůj dům. (21)Jestliže však⁴² na něm bude vada, bude-li chromý nebo slepý, jakákoli¹⁷⁰ zlá vada, nesmíš³¹ jej Hospodinu, svému Bohu, obětovat; (22)smíš³¹ jej jíst v svých branách⁴⁹⁵, nečistý a čistý stejně⁵⁰³, jako gazelu aneb jako jelena⁴⁹⁹, (23)jen jeho krve jíst nesmíš³¹, budeš²⁹ ji vylévat na zem jako vodu.

16 Třeba dbát¹¹⁹ měsíce Ávívu⁶³³ k pořádku⁴⁰ minutí⁶³⁴ Hospodina, tvého Boha⁶⁰⁸, neboť v měsíci Ávívu⁶³³ tě Hospodin, tvůj Bůh, v noci vyvedl⁷⁵ z Egypta. (2)Nazabíjíš^{29 498} tedy⁴² minutí⁶³⁴ Hospodina, tvého Boha⁶⁰⁸, drobného dobytka a skotu, v místě⁸⁷, jež Hospodin bude chtít³¹ vyvolit²⁷⁴, aby tam dal pobývat^{241 591} svému jménu; (3)nesmíš³¹ k němu⁶³⁵ jíst kynuté, po sedm dní k němu⁶³⁵ budeš²⁹ jíst nekvašené *chleby*, chléb tísně⁶³⁶ (neboť jsi ze země Egypta vyšel⁷⁵ v chvatu), abys na den svého vyjití⁷⁵ ze země Egypta pamatoval po všechny dni svého života²²³. (4)V celém tvém území¹¹⁸ se u tebe²⁹⁹ po sedm dní nesmí³¹ ukázat⁶³⁷ kvas⁶³⁸ a z masa toho, co⁶³⁹ navečer v první den budeš zabíjet⁴⁹⁸, nesmí³¹ nic zůstat přes noc⁶⁴⁰ do jitra.

(5)Minutí⁶³⁴ nebudeš smět⁷⁶³ zabíjet⁴⁹⁸ v některé^{616 641} ze svých bran⁴⁹⁵, jež se ti Hospodin, tvůj Bůh, chystá dát⁷⁷, (6)nýbrž²⁵¹ v místě^{87 642}, jež Hospodin, tvůj Bůh, bude chtít³¹ vyvolit²⁷⁴, aby tam dal pobývat^{241 591} svému jménu, budeš²⁹ minutí⁶³⁴ zabíjet⁴⁹⁸, navečer za⁶⁷⁴ zacházení slunce, v určený čas⁶⁴³ tvého vyjití⁷⁵ z Egypta. (7)A budeš²⁹ vařit a jíst v místě⁸⁷, v němž Hospodin, tvůj Bůh, bude nacházet zálibu²⁷⁴, a za jitra se můžeš³¹ otočit¹⁰² a jít k svým stanům. (8)Nekvašené *chleby* budeš²⁹ jíst po šest dní; a v sedmý den bude slavnostní shromáždění⁶⁴⁴ Hospodina, tvého Boha⁶⁰⁸, nesmíš³¹ vykonávat zaměstnání³⁰⁶.

(9) Budeš si počítat²⁹ sedm týdnů: od nasazení⁶⁴⁵ srpu v sotjatém *obilí* budeš²⁹ začínat počítat – sedm týdnů; (10) pak²⁸ uspořádáš^{29 40} Hospodinu, svému Bohu, slavnost týdnů; plnou míru⁶⁴⁶ dobrovolné *oběti*⁴⁸², již budeš²⁹ dávat, podle *toho*, čím ti Hospodin, tvůj Bůh, bude žehnat, (11) a budeš se před tváří Hospodina, svého Boha, veselit, ty i tvůj syn a tvá dcera i tvůj nevolník a tvá služebnice i *Léviovec*⁴⁹⁴, jenž *bude* v tvých branách⁴⁹⁵, i cizinec⁴⁷ a sirotek a vdova, kteří *budou* vprostřed¹¹⁰ tebe, v místě⁸⁷, jež Hospodin, tvůj Bůh, bude chtít³¹ vyvolit²⁷⁴, aby tam dal pobývat^{274 591} svému jménu; (12) a budeš²⁹ si vzpomínat, že jsi byl¹²⁸ nevolníkem v zemi Egypta, a budeš²⁹ zachovávat¹¹⁹ a vykonáš²⁹ tato ustanovení²¹³.

(13) Po sedm dní si budeš²⁹ držet⁴⁰ slavnost budek⁶⁴⁷, když sklídíš^{224 469} ze svého mlatu a ze svého lisu, (14) a budeš se o své slavnosti veselit, ty i tvůj syn a tvá dcera i tvůj nevolník a tvá služebnice i *Léviovec*⁴⁹⁴ a cizinec⁴⁷ i sirotek a vdova, kteří *budou* v tvých branách⁴⁹⁵. (15) Po sedm dní budeš²⁹ Hospodinu, svému Bohu, slavit v místě⁸⁷, jež Hospodin bude chtít³¹ vyvolit²⁷⁴, neboť ti Hospodin, tvůj Bůh, bude žehnat ve vsi tvé úrodě a ve všem díle⁵⁹⁹ tvých rukou, nechť se tedy⁴² věru rozveselíš^{29 648}.

(16) Třikrát v roce se každý tvůj mužský⁶⁴⁹ bude²⁹ ukazovat tváří Hospodina, tvého Boha, v místě⁸⁷, jež bude chtít³¹ vyvolit²⁷⁴: o slavnosti nekvašených *chlebů* a o slavnosti týdnů a o slavnosti budek⁶⁴⁷, a nesmíš³¹ se tváří Hospodinově ukázat s prázdnou; (17) každý¹⁰⁵ podle toho, co jeho ruka může darovat⁶⁵⁰, podle pozhánání Hospodinova, jež ti udělí²³.

(18) Ve všech svých branách⁴⁹⁵, jež se ti Hospodin, tvůj Bůh, chystá dát⁷⁷, si budeš²⁹ zřizovat²³ soudce⁶⁵ a úředníky⁴⁴, ve všech svých kmenech³⁶, ať soudí lid spravedlivým soudem²¹⁴. (19) Nesmíš³¹ převracet⁶⁵¹ právo²¹⁴, nesmíš³¹ rozlišovat⁵⁰ osobu⁵¹ a nesmíš³¹ přijímat úplatek, neboť úplatek oslepuje oči moudrých a překrucuje slova spravedlivých; (20) o spravedlnost, o spravedlnost budeš²⁹ usilovat^{290 453}, abys žil a mohl³¹ se

zmocnit²⁴ země, již se ti Hospodin, tvůj Bůh, chystá dát⁷⁷.

(21) Nesmíš³¹ si zasazovat ašéru³⁴⁵, žádný¹⁷⁰ strom vedle oltáře Hospodina, svého Boha, jež si budeš zřizovat⁴⁰, (22) aniž si smíš³¹ vztyčovat sloup³⁴³, což Hospodin, tvůj Bůh, nenávidí.

17 Nesmíš³¹ Hospodinu, svému Bohu, obětovat hovězí dobytče³⁰⁷ ani kus drobného dobytka⁵⁴⁹, na němž bude vada, jakákoliv¹⁷⁰ zlá věc, neboť to¹⁸⁸ je Hospodinu, tvému Bohu, ošklivostí³⁷³.

(2) Kdykoli bude vprostřed¹¹⁰ tebe v některé⁶¹⁶ z tvých bran⁴⁹⁵, jež se ti Hospodin, tvůj Bůh, chystá dát⁷⁷, přistihován²⁵⁴ muž (nebo žena), jenž bude činit, co je²⁴⁶ v očích Hospodina, tvého Boha, zlé, přestoupením⁹³³ jeho smlouvy, (3) i odebere se a jme se obsluhovat²³⁸ jiné²⁹⁵ bohy a klanět se jim, i slunci nebo měsíci nebo čemukoli¹⁷⁰ z osazenstva^{237 652} nebes, což jsem zakázal⁶⁵³, (4) což²⁸ ti bude oznámeno²³⁰, takže²⁸ uslyšíš, pak²⁸ budeš²⁹ důkladně⁵³⁷ pátrat^{255 514 536}, a hle, pravda, řeč⁵³⁸ se potvrdila – tato ošklivost³⁷³ byla učiněna v Izráělovi! (5) Musíš³¹ tedy⁴² onoho muže nebo onu ženu, kteří tuto zlou věc učinili, vyvést⁷⁹ k svým branám⁴⁹⁵, toho muže nebo tu ženu, a zasypeš^{29 531} je kameny, ať umřou. (6) Ten, *kdo*²⁴⁶ je hoden smrti⁶⁵⁴, bude²⁹ usmrcován podle⁶⁵⁵ výpovědi⁶⁵⁶ dvou svědků nebo tří svědků, nesmíš³¹ být usmrcován podle⁶⁵⁵ výpovědi⁶⁵⁶ svědka jednoho. (7) Ruka svědků bude²⁹ jako⁵²⁹ první proti němu k jeho usmrcení a ruka všeho lidu jako⁵²⁹ následující⁵³⁰. Tak²⁸ zprostřed¹¹⁹ sebe budeš²⁹ plenit⁵²³ zlo.

(8) Kdykoli ti⁵⁹ bude *nějaká* záležitost⁶⁵⁷ příliš nesnadná^{60 658}, stran právní věci²¹⁴ mezi krví a krví, mezi příi a příi *aneb* mezi ranou⁶⁵⁹ a ranou^{659 660}, záležitostí^{65 657} sporů⁷²³ v tvých branách⁴⁹⁵, pak²⁸ budeš muset³¹ vstát a vystoupíš^{29 63} k místu⁸⁷, v němž Hospodin, tvůj Bůh, bude nacházet zálibu²⁷⁴, (9) a přijdeš²⁹ k *léviovskému*⁴⁹⁴ kněžím a k soudci, jenž bude v ony dni, a budeš²⁹ se dotazovat^{255 514}, i oznámí^{65 230} ti výrok⁶⁵⁷ *stran* té právní věci^{214 661}, (10) i zachováš²⁹ se⁴⁰ podle⁶⁵⁵ výpovědi⁶⁵⁶ toho výroku⁶⁵⁷, jež ti budou oznamovat²³⁰ z onoho místa⁸⁷,

jež Hospodin bude chtít³¹ vyvolit²⁷⁴, a budeš²⁹ dbát¹¹⁹ o jednání dle⁶⁶² všeho, čím tě budou poučovat, (11) budeš²⁹ jednat podle⁶⁵⁵ výpovědi⁶⁵⁶ nauky^{14 663}, již tě budou poučovat, a podle⁶⁵⁵ právního rozhodnutí²¹⁴, jež ti budou říkat, nesmíš³¹ se od výroku⁶⁵⁷, jež ti budou oznamovat²³⁰, odchýlit¹⁵⁴ vpravo ani vlevo. (12) A ten⁵⁶, kdo bude jednat ve svévoli⁶⁶⁴, ne s obrácním sluchu ke⁴⁶⁶ knězi, jenž²⁴⁶ tam bude stát k službě⁴³⁷ Hospodinu, tvému Bohu, nebo k⁴⁶⁶ soudci, pak²⁸ je onen člověk³⁶ hoden smrti⁶⁵⁴, i budeš²⁹ plnit⁵²³ zlo z Izráele; (13) to²⁸ všechen lid bude slyšet, i bude se bát⁶² a nebude si již svévolně počínat^{112 665}.

(14) Až budeš moci³¹ přijít do země, již se ti Hospodin, tvůj Bůh, chystá dát⁷⁷, a zmocnit se²⁴ jí a usídlit se v ní, a budeš říkat: Chci³¹ nad sebou ustanovit³⁹ krále, jako všechny národy, jež jsou okolo mne³²⁵, (15) musíš³¹ ovšem⁶⁶⁶ nad sebou ustanovit³⁹ krále⁶⁶⁷, v němž Hospodin, tvůj Bůh, bude nacházet zálibu²⁷⁴; musíš^{29 39} nad sebou ustanovit³⁹ krále⁶⁶⁷ zprostřed¹³⁹ svých bratrů, nebudeš smět⁷⁶³ nad sebe postavit²³ cizozemce^{589 668}, jenž⁶⁶⁹ nebude tvůj bratr. (16) Jen si nebude smět³¹ pořizovat mnoho koní⁶⁷⁰, ať nevede lid zpět⁶⁷¹ do Egypta⁶⁷² za účelem pořizování mnohého koňstva^{670 673}, neboť vám Hospodin řekl: Již se nadále nesmíte³¹ vracet²⁰⁶ touto cestou. (17) Aniž si bude smět³¹ brát mnoho žen⁶⁷⁰, ať se neodvrací¹⁵⁴ jeho srdce, aniž si bude smět³¹ opatřovat velmi mnoho stříbra a zlata⁶⁷⁰. (18) A za⁶⁷⁴ jeho sedění na trůně jeho kralování se stane^{29 240}, že²⁸ si na knihu⁶⁷⁵ napíše opis⁶⁷⁶ tohoto zákona¹⁴ od⁶⁷⁷ kněží a Lévíovců⁴⁹⁴; (19) ten²⁸ bude^{29 128} při něm a bude²⁹ v něm po všechny dni svého života²²³ čítat¹²⁸, aby se učil mít Hospodina, svého Boha, v úctě⁶² a dbát¹¹⁹ všech slov tohoto zákona¹⁴ a těchto ustanovení²¹³ k jich vykonávání, (20) ať se nepozvedne⁶⁷⁸ jeho srdce nad⁷⁹ jeho bratry a ať se neodchýlí⁶⁷⁸ od rozkazu vpravo ani vlevo, aby za svého kralování mohl³¹ prodloužit své dni, on i jeho děti⁸ vprostřed¹¹⁰ Izráele.

18 Lévíovským⁴⁹⁴ kněžím, nikomu z kmene^{36 679} Lévího, se nebude dostávat²⁴⁰ podílu ani dědictví²⁴² s Isrá-

élem; budou jístat ohnivé oběti Hospodinovy a jeho dědictví²⁴², (2) vprostřed¹¹⁰ jeho bratrů se mu však⁴² dědictví²⁴² dostávat²⁴⁰ nebude - jeho dědictvím²⁴² je Hospodin, on, podle toho, co k němu promluvil.

(3) A toto bude právem^{214 680} kněží od¹²⁴ lidu, od¹²⁴ obětujících obětí, ať hovězí dobytče³⁰⁷, ať kus drobného dobytka⁵⁴⁹; knězi se tedy⁴² dá¹⁷³ rameno⁶⁸¹ a čelisti a slez⁶⁸²; (4) budeš²⁹ mu dávat první úrodu⁶⁸³ svého obilí, svého moštu a svého oleje³⁵⁶ a první stříž⁶⁸³ vlny svého drobného dobytka. (5) Vždyť v něm našel Hospodin, tvůj Bůh, zálibu²⁷⁴ nad⁷⁹ všechny tvé kmeny^{36 440}, aby stál²⁴¹ k službě⁴³⁷ ve jménu Hospodinově, on a jeho synové, po všechny dni.

(6) A kdykoli bude přicházet Lévíovec⁴⁹⁴ z některé⁶¹⁶ z tvých bran⁴⁹⁵ ze všeho Izráele, kde on⁶⁸⁴ pobývá^{128 685 686}, a přijde ve vši žádostivosti své duše k místu⁸⁷, jež Hospodin bude chtít³¹ vyvolit²⁷⁴, (7) pak²⁸ bude²⁹ sloužit⁴³⁷ ve jménu Hospodina, svého Boha, jako všichni jeho bratři, Lévíovci⁴⁹⁴, již²⁴⁶ tam budou stát před tváří Hospodinovou. (8) Budou jíst stejný podíl⁶⁸⁷, kromě toho, co prodá⁶⁸⁸ po otcích.

(9) Až ty přijdeš do země, již se ti Hospodin, tvůj Bůh, chystá dát⁷⁷, nesmíš³¹ se učít činit podle ošklivosti³⁷³ oněch národů. (10) Nesmíš³¹ se v tobě najít²³⁴, kdo by svého syna aneb svou dceru provádl⁶⁸⁹ ohněm⁶⁹⁰, věštec věštes⁶⁹¹, předpovídá⁶⁹² ani hadač⁶⁹³ ani čarodějník, (11) ani zaklínač zaklínadlem ani kdo by se dotazoval⁶⁸⁹ vyvolavače duchů⁶⁹⁴ ani jasnovidce ani kdo by svou pozornost obracel^{255 478 689} k mrtvým, (12) neboť každý činící tyto věci je Hospodinu⁶ ošklivostí³⁷³ a pro⁶²⁴ tyto ošklivosti³⁷³ se Hospodin, tvůj Bůh, chystá před tvou tvář⁸³ je⁶⁹⁵ vypudit^{77 134}. (13) Budeš²⁹ plně⁶⁹⁶ při Hospodinu, svém Bohu⁶⁹⁷, (14) kdežto^{251 698} tyto národy, jež se ty chystáš ovládnout^{24 77}, obracejí sluch k²⁰⁵ předpovědačům⁶⁹² a k věštcům; ty však⁴² - Hospodin, tvůj Bůh, ti to nedovolil⁶⁹⁹.

(15) Hospodin, tvůj Bůh, chce³¹ pro tebe⁷⁰⁰ zprostřed¹³⁹ tebe, z tvých bratrů, dát povstat proroku, podobnému mně²⁶⁵;

k němu budete²⁹ obracet sluch²⁰⁵ – (16) podle všeho, co jsi od⁴³⁹ Hospodina, svého Boha, na Chórévu v den sejítí³¹⁰ vyžádal výrokem: Nechci³¹ nadále slyšet²⁰⁶ hlas Hospodina, mého Boha, aniž chci³¹ ještě vidět tento veliký oheň, ať nemusím³¹ umřít. (17) A Hospodin ke mně řekl: Dobře řekl³¹⁵, co promluvil. (18) Chci³¹ pro ně⁷⁰⁰ zprostřed¹³⁹ jejich bratrů dát povstat proroku, podobnému tobě²⁶⁵, a dát v jeho ústa svá slova, i bude k nim mluvit vše, co mu budu rozkazovat. (19) A stane se²⁴⁰, že ten⁵⁶, kdo nebude obracet sluch²⁰⁵ k mým slovům, jež on v mém jménu bude mluvit – budu to já od⁴³⁹ něho vyhledávat²⁵⁵. (20) Ale⁵⁵⁹ prorok, jenž se bude opovážovat¹¹² mluvit v mém jménu slovo, jež mluvit jsem mu nerozkázal, *aneb* jenž bude mluvit ve jménu jiných²⁹⁵ bohů – pak²⁸ bude onen prorok hoden smrti⁶⁵⁴. (21) Jestliže však⁴² ve svém srdci budeš říkat³⁶⁰: Jak budeme moci³¹ poznat slovo, jež nepromluvil Hospodin? – (22) Když bude prorok mluvit ve jménu Hospodinově a to slovo se nebude plnit^{240 701} ani se dostavovat⁵¹⁹, je to¹⁸⁸ slovo, jež nepromluvil Hospodin, ten prorok promluvil ve svévoli⁶⁶⁴ – nemusíš³¹ před ním^{83 84} mít strach⁵³.

19 Až Hospodin, tvůj Bůh, bude vytínat⁵¹¹ národy, jejichž zem se ti Hospodin, tvůj Bůh, chystá dát⁷⁷, a budeš je moci³¹ ovládnout²⁴ je a usídlit se v jejich městech a v jejich domech, (2) budeš si muset³³ vprostřed své země, již se ti Hospodin, tvůj Bůh, chystá dát⁷⁷ k zaujetí²⁴ jí, vyčlenit²⁸¹ tři města, (3) zřídít⁷⁰² si cestu a území¹¹⁸ své země, již ti Hospodin, tvůj Bůh, chce³¹ udělit za dědictví²¹¹, rozdělit na tři. To²⁸ bude¹²⁸ k uprchnutí tam každého, kdo někoho zabije^{282 283}.

(4) A toto¹ je věc⁶⁵⁷ toho, kdo²⁴⁶ někoho zabije^{282 283}, jenž tam bude smět³¹ uprchnout, ať zůstane naživu²⁸⁸: Kdo svého bližního²⁸⁴ udeří¹⁰ bezděky²⁸⁵, neboť²⁸ on k němu od dřívějšíka²⁸⁷ neměl nenávisti, (5) když snad⁴² se svým bližním²⁸⁴ přijde v les sekát dříví⁷⁰³ a jeho ruka se rozmáchne sekerou k utěti⁵¹¹ dřeva⁷⁰⁴ a železo se uvolní³³⁷ z topírka⁷⁰⁵ a zasáhne²⁵⁴ jeho bližního²⁸⁴, jenž²⁸ umře, bude on smět³¹ uprchnout do některého⁶¹⁶ z těchto měst,

ať zůstane naživu²⁸⁸, (6) aby se za tím, jenž zabil^{282 283}, nehnal⁴⁵³ mstítel⁷⁰⁶ krve, neboť jeho srdce je horoucí⁴, a nedostihl ho, neboť cesta je daleká⁷⁰⁷, a neubil¹⁰ mu žití^{506 708}, ač vůči němu není rozsudku²¹⁴ smrti, neboť on k němu od dřívějšíka²⁸⁷ neměl nenávisti. (7) Proto ti já prikazuji výrokem: Musíš³¹ si vyčlenit²⁸¹ tři města. (8) A až Hospodin, tvůj Bůh, bude rozšiřovat tvé území¹¹⁸ podle toho, co přísahou slíbil²⁵ tvým otcům, a dá ti celou zem, o níž promluvil, že ji dá⁷⁰⁹ tvým otcům, (9) jestliže budeš dbát¹¹⁹ všeho tohoto jeho rozkazu, ježž ti já dnes rozkazuji, k jeho vykonávání, – milovat Hospodina, svého Boha, a chodit *po* všechny dni po jeho cestách, – pak²⁸ si budeš moci³¹ přidat ještě tři města k těmto třem, (10) ať vprostřed¹¹⁰ tvé země, již se ti Hospodin, tvůj Bůh, chystá dát⁷⁷ za dědictví²⁴², není prolévána nevinná krev, ať se nedostane²⁴⁰ krev^{710 711} na tebe.

(11) Kdykoli však⁴² bude kdo⁵⁶ mít k svému bližnímu²⁸⁴ nenávist a počíná⁷¹² si na něho a povstane proti němu⁷¹³ a ubije¹⁰ mu žití^{506 708}, takž²⁸ umře, a uprchne do některého⁶¹⁶ z těchto měst, (12) pak²⁸ starší jeho města pošlou²⁹ a dají ho odtamtud vzít⁷¹⁴ a vydají ho v ruku mstitele⁷⁰⁶ krve, ať umře; (13) tvé oko se nad ním nesmí³¹ smilovávat, nýbrž²⁸ budeš³¹ z Izráele plnit⁵²³ nevinnou⁷¹⁵ krev⁷¹¹ a bude ti dobře.

(14) Nesmíš³¹ posouvat mez⁷¹⁸ svého bližního²⁸⁴, již vymezili předkové²⁶¹ v tvém dědictví²⁴², jež budeš dědit²¹¹ v zemi, kterou se ti Hospodin, tvůj Bůh, chystá dát⁷⁷ k zaujetí²⁴ jí.

(15) Proti nikomu⁵⁶ stran jakékoli¹⁷⁰ nepravosti²⁹⁸ a stran jakéhokoliv¹⁷⁰ prohřešení jakýmkoliv¹⁷⁰ hříchem, jímž může^{31 716} hřešit, nebude platné⁷¹⁷ jediné svědectví⁷¹⁸; podle⁶⁵⁵ výpovědi⁶⁵⁶ dvou svědků nebo podle⁶⁵⁵ výpovědi⁶⁵⁶ tří svědků bude výrok⁷¹⁹ nabývat platnosti^{717 720}. (16) Kdykoli proti někomu⁵⁶ bude povstávat křivdící svědek⁷²¹ k vypovídání³⁰⁹ proti němu o odpadnutí^{98 154 522 722}, (17) pak²⁸ stanou²⁹ ti dva muži, kteří mají²²¹ rozepří⁷²³, před tváří Hospodinovou – před tváří kněží a soudců, kteří v oněch dnech budou, (18) a soudcové se j mou²⁹ důkladně⁵³⁷ pátrat^{255 514 536}, a hle, ten svě-

dek je svědek lživý⁷²⁴, vypovídal^{128 309} lež proti svému bratru; (19) i učiníte²⁹ mu¹³⁵ podle toho, co si umíní učinit svému bratru¹³⁵. Tak²⁸ zprostřed¹³⁹ sebe budeš²⁹ plnit⁵²³ zlo; (20) to²⁸ budou slyšet ostatní⁷²⁵ a budou se bát⁶² a nebudou si již nadále vprostřed¹¹⁰ tebe počínat^{40 206} podle této zlé věci⁷²⁶. (21) A tvé oko se nesmí³¹ smilovávat – žítí⁵⁰⁶ za žítí⁵⁰⁶, oko za oko, zub za zub, ruku za ruku, nohu za nohu.

20 Kdykoli budeš vycházet⁷⁵ k boji⁸⁵ proti svému nepříteli a uvidíš koně³⁶⁵ a vozy^{176 450}, lid nad⁷⁹ tebe četnější, nesmíš³¹ před nimi^{83 84} počítovat bázeň^{53 62}, neboť je s tebou Hospodin, tvůj Bůh, jenž²⁴⁶ tě vyvedl⁶³ ze země Egypta. (2) A při vašem nástupu⁷²⁷ k boji⁸⁵ se stane^{29 240}, že²⁸ přistoupí⁷²⁸ kněz a promluví k lidu (3) a řekne k nim: Slys, Izráěli, vy dnes nastupujete⁷²⁷ k boji⁸⁵ proti svým nepřítelům; nechť vaše srdce nemalomyslní^{29 729} a nechť před jejich tvář^{83 84} nepocítujete²⁹ bázeň^{53 62} a netřesete²⁹ a neděsíte²⁹ se, (4) neboť ten, jenž²⁴⁶ s vámi jde⁷³⁰ za vás⁷⁰⁰ bojovat⁸⁵ s vašimi nepříteli, zachrání vás⁷³¹, je Hospodin, váš Bůh. (5) A předáci⁴⁴ k lidu promluví²⁹ výrokem: Kdo je ten⁵⁶, jenž zbudoval nový dům a nezasvětil jej? Nechť jde²⁹ a vrací se²⁹ k svému domu, aby neumíral v boji⁸⁵, takže²⁸ by jej zasvěcoval někdo⁵⁶ jiný²⁹⁵. (6) A kdo je ten⁵⁶, jenž vysadil vinici a nezačal jí užívat⁷³²? Nechť jde²⁹ a vrací se²⁹ k svému domu, aby neumíral v boji⁸⁵, takže²⁸ by jí začínal užívat⁷³² někdo⁵⁶ jiný²⁹⁵. (7) A kdo je ten⁵⁶, jenž si zasnoubil ženu a nepožal ji? Nechť jde²⁹ a vrací se²⁹ k svému domu, aby neumíral v boji⁸⁵, takže²⁸ by jí pojímal někdo⁵⁶ jiný²⁹⁵. (8) A předáci⁴⁴ dále promluví^{29 206} k lidu a řeknou²⁹: Kdo je muž bojácný a malomyslný⁷²⁹ srdcem? Nechť jde²⁹ a vrací se²⁹ k svému domu, ať srdce jeho bratrů netaje⁷⁸ jako srdce jeho. (9) A až předáci⁴⁴ dokončí⁷³³ promlouvání⁷³⁴ k lidu, stane se^{29 240}, že²⁸ v čelo⁷³⁵ lidu postaví^{65 736} velitele^{43 65} vojenských oddílů⁷³⁷.

(10) Kdykoli se budeš blížit⁶¹ k městu, abys na ně útočil^{185 241 740}, pak²⁸ vůči němu učiníš²⁹ provolání^{291 738} k míru; (11) a stane se²⁴⁰, jestliže ti bude odpovídat mírem

a otevře ti, pak²⁸ se stane, že všechen lid, jenž²⁴⁶ se v něm najde, ti ti budou k robotě a budou ti sloužit⁶⁷. (12) Jestliže však⁴² s tebou mír nebude chtít³¹ uzavřít, nýbrž²⁸ podnikne⁴⁰ s tebou boj⁸⁵, pak²⁸ proti němu budeš²⁹ zahajovat obléhání¹⁰²³, (13) a když je Hospodin, tvůj Bůh, dá v tvou ruku, budeš^{29 149} všechny mužského pohlaví pobíjet¹⁰ ostřím⁵⁴⁰ meče, (14) jen ženy a drobotinu a dobytek¹⁶⁴ a vše, co ve městě bude, všechen lup z něho, si budeš²⁹ brát za kořist¹⁶⁵ a budeš²⁹ jíst lup od svých nepřátel, jež ti Hospodin, tvůj Bůh, dá. (15) Tak budeš²⁹ činit všem městům od tebe velmi dalekým¹³⁵, jež nejsou z měst těchto národů; (16) jen z měst těchto národností¹⁴⁶, jež se ti Hospodin, tvůj Bůh, chystá dát⁷⁷ za dědictví²⁴², nesmíš³¹ nechat naživu nic dýchajících⁷³⁹, (17) nýbrž²⁵¹ je veskrze⁶⁶⁶ budeš²⁹ uvádět v odevzdání^{160 161}, Chitího a Emóriho, Kenaaniho a Perizziho, Chivího a Jevusího¹¹, podle toho, co ti Hospodin, tvůj Bůh, rozkázal, (18) abych vás neucílil počínat si⁴⁰ podle všech jejich ošklivostí³⁷³, jež činili¹²⁸ svým bohům¹³⁵, takže²⁸ byste se vůči Hospodinu, svému Bohu, jali hřešit.

(19) Kdykoli budeš v obléhání proti městu¹⁰²³ po mnoho dní při útoku^{85 740} na ně k jeho opanování^{770 813}, nemusíš³¹ ničit²³² jeho stromoví⁷⁴¹ zasekáváním sekery do něho⁷⁴², neboť z něho můžeš³¹ jíst, takže²⁸ je nemusíš³¹ vyřadit⁵¹¹; což je polní strom³⁷⁰ člověk, aby se dostal⁷⁴³ v obležení¹⁰²⁷ od⁵⁴ tebe? (20) Jen stromoví⁷⁴¹, o němž⁹⁸ budeš vědět, že ono není stromoví⁷⁴¹ poskytující potravu⁷⁴⁴, to¹⁸⁸ můžeš³¹ ničit²³² a vyřadit⁵¹¹ a budovat obléhací zařízení¹⁰²⁷ proti městu, jež s tebou vede⁴⁰ válku⁸⁵, až do jeho pádu⁷⁴⁵.

21 Kdykoli bude na půdě²²⁶, již se ti Hospodin, tvůj Bůh, chystá dát⁷⁷ k zaujetí²⁴ jí, nalézán zabitý⁷⁴⁶, padlý v poli, – neví se¹²⁸, kdo ho ubil¹⁰, – (2) pak²⁸ vyjdou^{29 75} tvoji starší a tvoji soudcové a zjistí²⁹ vzdálenost⁷⁴⁷ k městům, jež budou okolo³²⁵ toho zabitého⁷⁴⁶; (3) a stane se²⁹, že²⁸ město k tomu zabitému⁷⁴⁶ nejbližší, totiž²⁸ starší toho města, vezmou jalovici ze skotu, s níž se nepracovalo^{128 305 627}, jež netáhla¹²⁸ ve jhu, (4) a tu jalovici starší

onoho města zavedou²⁹ dolů do drsného⁷⁴⁸ údolí¹³⁶, v němž⁷⁴⁹ se nepracuje^{305 627}, aniž se seje, a tam, v údolí¹³⁶, zlomí^{29 65} té jalovici vaz. (5)A přistoupí^{29 728} kněží, synové Lévího, neboť v nich našel Hospodin, tvůj Bůh, zálibu²⁷⁴, aby mu sloužili^{241 437} a aby ve jménu Hospodinově žehnali²⁴¹, a každá rozepře⁷²³ a každá škoda⁶⁵⁹ se bude²⁹ projednávat⁷⁵⁰ podle⁶⁵⁵ jejich výroku⁶⁵⁶, (6)a všichni starší onoho města, nejbližší k zabitému⁷⁴⁶, budou²⁹ nad jalovici, již²⁴⁶ byl v údolí¹³⁶ zlomen vaz, mýt své ruce (7)a vypovědí^{29 309 751} a řeknou²⁹: Naše ruce neprolily tuto krev a naše oči neviděly¹²⁸, (8)poskytni zadostučinění⁷⁵², Hospodine, svému lidu, Izráělovi, jež jsi vykoupil, a kéž nedopouštíš^{23 29} nevinnou⁷⁵ krev vprostřed¹⁰⁰ svého lidu, Izráěle! Tak²⁸ bude ta krev *vzhledem* k nim příkryta⁷⁵³ (9)a ty budeš⁶⁵⁵ vyplnit⁵²³ zprostřed¹³⁹ sebe nevinnou⁷⁵ krev, neboť budeš činit, co je²⁴⁶ v očích Hospodinových správné³³¹.

(10)Kdykoli budeš vycházet⁷⁵ k boji⁸⁵ proti svému nepřátelům a Hospodin, tvůj Bůh, je vydá v tvou ruku a zajmeš z něho zajatce³⁶⁵, (11)a mezi zajatectvem uvidíš ženu zjevem⁷⁵⁴ krásnou a zatoužíš³⁰ ní a vezmeš si ji za ženu, (12)pak²⁸ ji budeš⁶⁵⁵ mocí³¹ uvést doprostřed svého domu; ať ostříhá⁷⁵⁵ svou hlavu a upraví⁴⁰ své nehty (13)a odloží¹⁵⁴ ze sebe²⁵⁰ šat svého zajetí⁷⁵⁶ a posedí v tvém domě, a opláče svého otce a svou matku za celý měsíc⁷⁵⁷; potom k ní smíš³¹ vejít a stát se jejím manželem⁷⁵⁸ a ona se ti stane^{240 862} ženou⁹⁹, (14)přestaneš-li však⁴² v ní mít⁸⁶³ potěšení⁹⁰⁵, stane se²⁴⁰, že²⁸ ji podle jejího přání¹⁷⁵⁹ budeš smět³¹ propustit³⁶⁷, ale nikterak⁷⁶⁰ ji nesmíš³¹ za peníze¹²⁶ prodávat, nesmíš³¹ s ní zacházet násilně⁷⁶¹ – za to, že jsi ji ponížil³⁷⁷.

(15)Kdykoli bude muž mít²⁹³ dvě ženy, jednu milovanou a jednu odstrkovanou⁷⁶², a ony mu porodí syny, milovaná i odstrkovaná⁷⁶², a prvorozeného syna bude mít²⁹³ odstrkovaná⁷⁶², (16)pak²⁸ se v den jeho podílení¹²¹ svých synů tím, co bude mít²⁹³, stane^{29 240}, že nebude smět⁷⁶³ prvorozeným učinit syna milované proti synu⁷⁶⁴ odstrkované⁷⁶², (17)nýbrž²⁵¹ za prvorozeného bude muset³¹ uznat⁵⁰ syna odstrkované⁷⁶²,

takže mu dá²⁴¹ dvojí podíl⁷⁶⁵ ze všeho⁴⁸³, co se u něho²⁹⁹ bude nalézat, neboť on je prvotina⁷⁶⁶ jeho mužnosti⁷⁶⁷, jemu *patří* právo²¹⁴ prvorozenství.

(18)Kdykoli bude kdo⁵⁶ mít²⁹³ syna vzdorovitého a vzpurného¹¹¹, *jež* nebude poslušen na¹¹⁴ hlas svého otce ani na¹¹⁴ hlas své matky, a ač ho budou napomínat^{384 768}, nebude⁴⁹ k nim obracet sluch²⁰⁵, (19)pak²⁸ se ho⁷⁶⁹ jeho otec a jeho matka budou muset³¹ chopit⁷⁷⁰ a vyvedou^{29 75} ho k starším jeho města a k bráně⁷⁷¹ jeho místa⁸⁷ (20)a řeknou²⁹ k starším jeho města: Tento náš syn je vzdorovitý a vzpurný¹¹¹, není poslušen na¹¹⁴ náš hlas, je zhyrálec⁷⁷² a pijan. (21)Všichni lidé⁵⁶ jeho města ho tedy⁴² zaházejí⁷⁷³ kameny, ať umře. Tak²⁸ zprostřed¹³⁹ sebe budeš plnit⁵²³ zlo; to²⁸ všechen Izráěl bude slyšet a bude se bát⁶².

(22)A kdykoli na někom⁵⁶ bude hřích trestný smrtí⁷⁷⁴ a *on* bude usmrčen a pověsíš ho na dřevo⁷⁷⁵, (23)nesmíš³¹ jeho mrtvola na dřevo⁷⁷⁵ zůstat přes noc⁶⁴⁰, nýbrž²⁵¹ ji v týž⁷⁷⁶ den bezpodmínečně⁷⁷⁷ musíš³¹ pohřbit, neboť pověšený je zlořečením⁷⁷⁸ od Boha; a nesmíš³¹ znečišťovat půdu²²⁶, již se ti Hospodin, tvůj Bůh, chystá dát⁷⁷ za dědictví²⁴².

22 Nesmíš³¹ vidět zatoulané⁶⁷⁹ hovězí dobyčce³⁰⁷ svého bratra nebo kus jeho drobného dobytka⁵⁴⁹ a odtáhnout se od nich⁷⁸⁰; ovšemže⁷⁷⁷ je svému bratru musíš³¹ přivést zpět⁶⁷¹, (2)a jestliže ti tvůj bratr *nebude* blízko *aneb* ho *nebudeš* znát⁷⁸¹, pak²⁸ je⁴⁴⁴ musíš³¹ sebrat⁷⁸² doprostřed svého domu a zůstane^{29 240} u tebe, než je tvůj bratr bude vyhledávat^{231 255}; pak²⁸ mu je budeš⁶⁵⁵ mocí³¹ vrátit. (3)Tak budeš²⁹ činit i⁴² s jeho oslem¹³⁵ a tak budeš²⁹ činit s jeho šatem¹³⁵ a tak budeš²⁹ činit s jakoukoli⁷⁷⁰ ztracenou věcí¹³⁵ tvého bratra, jež se mu⁷⁸³ může³¹ ztratit a budeš ji nacházet; nesmíš⁷⁶³ se vyhnout⁷⁸⁰. (4)Nesmíš³¹ vidět osla tvého bratra nebo jeho hovězí dobyčce³⁰⁷ upadší na cestě a odtáhnout se od nich⁷⁸⁰; ovšemže⁷⁷⁷ je s ním budeš pozvedat.

(5)Na ženě se nesmí³¹ vyskytnout⁷⁸⁴ úbor^{107 785 912} muže⁷⁸⁶, aniž smí³¹ muž⁷⁸⁶ obléci šat ženy, neboť všichni činící tyto věci *jsou* ošklivostí¹³⁷³ Hospodinu, tvému Bohu⁶.

(6)Kdykoli se tvé tváří po cestě na jakémkoli⁷⁷⁰ stromě nebo na zemi bude naskytovat hnízdo ptáka⁷⁸⁷, mláďata nebo tvoje⁶⁵, a matka sedící⁷⁸⁸ na mláďatech nebo na vejcích, nebudeš²⁹ brát matku s mláďaty⁶³⁵; (7)matku ihned⁷⁷⁷ musíš³¹ propustit²⁹³⁶⁷ a mláďata si vzít, aby ti bylo dobře, ať můžeš³¹ prodloužit své dni.

(8)Kdykoli budeš budovat nový dům, pak²⁸ na svou střechu zřídíš²⁹⁴⁰ zábradlí, ať na svůj dům nevaluješ³⁹ krev⁷⁷⁰⁷¹¹, kdyby z něho snad někdo⁷⁸⁹ padal.

(9)Svou vinici nesmíš³¹ osévat dvojím druhem, aby veškerý užitek⁷⁹⁰, – símě, jež budeš zasévat, i úroda vinice, – nepropadla⁷⁹¹. (10)Nesmíš³¹ orat hovězím dobytčím³⁰⁷ a oslem spolu. (11)Nesmíš³¹ obléci nic utkaného ze směsi různých příze⁷⁹², vlny a lnu spolu.

(12)Na čtyři cípy⁷⁹³ své příkrývky⁷⁹⁴, jíž se budeš příkrývat⁷⁹⁵, si budeš²⁹ zhotovovat⁴⁰ střapce⁷⁹⁶.

(13)Kdykoli muž bude mít pojatou ženu a vejde k ní a jme se ji nenávidět (14)a svalovat³⁹ na ni⁷⁹⁷ věci, jež dávají podnět k řečem⁷⁹⁸, a vynášet⁷⁹⁹ o ní zlou pověst⁸⁰⁰ a říkat: Pojal jsem tuto ženu a přiblížil jsem se⁶¹ k ní a neshledal²⁵⁴ jsem při ní známek panenství⁸⁰¹, –

(15)pak²⁸ vezme²⁹ otec té dívky, i její matka, a k starším města do brány⁷⁷¹⁹⁰⁶ vynesou²⁹⁷⁵ známky panenství⁸⁰¹ dívky (16)a otec dívky k starším řekne²⁹: Dal jsem svou dceru za ženu tomuto muži, i jal se nenávidět ji, (17)a hle, on dal³⁹ podněty k řečem⁷⁹⁸ výrokem: Při tvé dceři jsem neshledal²⁵⁴ známek panenství⁸⁰¹ – a toto¹ jsou známky panenství⁸⁰¹ mé dcery. A rozestrou²⁹ tu plachtu⁸⁰² před tváří starších města. (18)Starší onoho města tedy⁴² toho muže vezmou²⁹ a potrestají²⁹⁷⁶⁸ ho, (19)totiž²⁸ ho postihnou²⁹ pokoutou sto šeklů⁸⁰³ stříbra, jež²⁸ dají²⁹ otcí té dívky, neboť o panně Izráělově vynesl⁷⁹⁹ zlou pověst⁸⁰⁰, a ona mu bude zůstávat²⁴⁰ ženou⁹⁹, po všechny své dni ji nebude smět⁷⁶³⁸⁰⁴ odeslat³⁶⁷. (20)Projevili se²⁴⁰ však⁴² ta řeč⁵³⁸ pravdou, že se známky panenství⁸⁰¹ při dívce neshledaly²⁵⁴, (21)pak²⁸ tu dívku vyvedou²⁹⁷⁵ ke vchodu⁸⁰⁵ domu jejího otce a lidé⁵⁶ jejího

města ji zasypou²⁹⁵³¹ kameny, ať umře, neboť smilněný v domě⁸⁰⁶ svého otce spáchala⁴⁰ v Izráělovi bezbožnost⁸⁰⁷. Tak²⁸ zprostřed¹³⁹ sebe budeš plenit⁵²³ zlo.

(22)Kdykoli bude moci³¹ být přistižen²⁵⁴ muž ulehnuvší s ženou, manželkou⁷⁵⁸ manžela⁸⁰⁸, pak²⁸ umřou²⁹ oni oba dva, muž, jenž²⁴⁶ ulehl s tou ženou, i ta žena; tak z Izráěle budeš plenit⁵²³ zlo.

(23)Kdykoli bude dívka, panna, zasnoubena muži, a ve městě ji najde jiný muž a ulehne s ní, (24)pak²⁸ je oba musíte³¹ vyvést⁷⁵ k bráně⁷⁷¹ onoho města a zasypat⁵³¹ je kameny, ať umřou; dívka proto, že nekřičela¹²⁸, jsouc ve městě, a muže proto, že ponižil³⁷⁷⁸⁰⁹ ženu svého bližního²⁸⁴. Tak²⁸ zprostřed¹³⁹ sebe budeš plenit⁵²³ zlo. (25)Jestliže však⁴² muž nachází zasnoubenou dívku v poli a spáchá ten muž na ní násilí⁸¹⁰ a ulehne s ní, pak²⁸ ten muž, jenž s ní ulehl, umře²⁹ samotem²⁷ (26)a dívce nesmíš³¹ učinit nic¹²⁹, dívka nemá⁴⁹⁶ hřichu k smrti⁶, neboť jako když někdo⁵⁶ povstává proti svému bližnímu²⁸⁴ a zavraždí mu žití⁵⁰⁶⁷⁰⁸, taková je tato věc, (27)neboť ji muž našel v poli, zasnoubená dívka křičela¹²⁸, ale neměla⁴⁹⁶⁸¹¹ záchránce⁸¹².

(28)Kdykoli muž nachází dívku, pannu, jež není¹²⁸ zasnoubena, a uchvátí⁷⁷⁰ ji⁸¹³ a ulehne s ní, a budou přistiženi²⁵⁴, (29)pak²⁸ ten muž, jenž²⁴⁶ s ní ulehl, dá²⁹ otcí té dívky padesát šeklů⁸⁰³ stříbra a bude mu za ženu⁸¹⁴, za to, že ji ponižil³⁷⁷⁸⁰⁹, po všechny své dni ji nebude smět⁷⁶³⁸⁰⁴ odeslat³⁶⁷.

(30)⁸¹⁵Nikdo⁵⁶ nesmí³¹ pojmout ženu svého otce, neboť²⁹ nesmí³¹ odhrnout cíp⁷⁹³ roucha svého otce.

23 V sejití³¹⁰ Hospodinovo nesmí³¹ vstoupit rozdrčením pohmožděný⁸¹⁶ ani mající mužský úd uriznutý⁵¹¹; (2)v sejití³¹⁰ Hospodinovo nesmí³¹ vstoupit míšenec⁸¹⁷, ani jeho²⁹⁹ desáté pokolení nesmí³¹ v sejití³¹⁰ Hospodinovo vstoupit. (3)V sejití³¹⁰ Hospodinovo nesmí³¹ vstoupit Amóni¹¹ ani Móávi¹¹, ani jejich²⁹⁹ desáté pokolení nikdy⁸¹⁸ nesmí³¹ v sejití³¹⁰ Hospodinovo vstoupit (4)proto, že vás na cestě nepřivítali⁸¹⁹ s chlebem a s vodou⁸²⁰, když jste vyšli⁷⁵²²⁴ z Egypta, a že proti tobě najali⁸²¹ Bileáma, syna Beórova

z Pethóru v Aram-naharajim⁸²² k zlořečení tobě, (5) *ale* Hospodinu, tvému Bohu, se nezalíbilo⁷¹ obrátit k Bileámovi sluch²⁰⁵, i změnil Hospodin, tvůj Bůh, zlořečení v požehnání, neboť tě Hospodin, tvůj Bůh, miloval¹²⁸. (6) Pokud budeš žít⁵⁰¹, nesmíš³¹ vyhledávat²⁵⁵ jejich blaho⁸²³ ani jejich dobro, nikdy¹²¹².

(7) Nesmíš³¹ si ošklivit³⁷⁶ Edómce⁴⁴⁴, neboť on je tvůj bratr; nesmíš³¹ si ošklivit³⁷⁶ Egypťana, neboť jsi byl²⁸ návštěvníkem⁴⁷ v jeho zemi. (8) Děti⁸, jež se jim budou rodit, jejich²⁹⁹ třetí pokolení bude smět³¹ vstoupit v sejití³¹⁰ Hospodinovo.

(9) Kdykoli s vojskem^{140 824} budeš vycházet⁷⁵ proti svým⁸²⁵ nepřátelům, pak²⁸ se musíš³¹ chránit¹¹⁹ před jakoukoli¹⁷⁰ zlou věcí⁸³, (10) kdykoli mezi vámi⁸²⁶ bude někdo⁵⁶, kdo v důsledku⁸²⁷ příhody v noci nebude čist, pak²⁸ vyjde²⁹ ven⁸²⁸ vůči táboru^{140 829}, do středu tábora¹⁴⁰ vstoupit nebude smět³¹; (11) a za obratu¹⁰² k večeru se stane^{29 240}, že se bude muset³¹ vykoupit ve vodě⁸³⁰ a za⁶⁷⁴ zacházení slunce bude do středu tábora¹⁴⁰ smět³¹ vstoupit. (12) A budeš^{29 128} mít²⁹³ místo^{169 831} zevně vůči táboru^{140 829} a tam budeš²⁹ vycházet ven^{828 832}; (13) a mezi svými nástroji⁸³³ budeš²⁹ mít²⁹³ rýček⁸³⁴ a když venku^{828 832} sedneš^{224 835}, stane se^{29 240}, že²⁸ jím zakopáš⁸³⁶ a zase⁸³⁷ přikryješ svůj výmět. (14) Vždyť vprostřed¹¹⁰ tvého tábora¹⁴⁰ se prochází Hospodin, tvůj Bůh, k tvému vysvobození a k vystavení^{23 158} tvých nepřátel před tvou tvář¹⁵⁹, tvůj tábor tedy⁴² bude^{29 128} svatý, ať při tobě⁸³⁸ nevidí nic nestoudného⁸³⁹ a neodvrátí se od doprovázení tě⁸⁴⁰.

(15) Nevolníka, jenž se z blízkosti⁴³⁹ svého pána bude utíkat⁸⁴¹ k tobě, nesmíš³¹ jeho pánu vydat¹¹⁸⁴; (16) zůstane²⁹ s tebou, vprostřed¹¹⁰ tebe, v místě⁸⁷, jež si bude chtít³¹ zvolit²⁷⁴ v některé⁶¹⁶ z tvých bran⁴⁹⁵, kde mu to bude vyhovovat⁸⁴². Nesmíš³¹ mu ubližovat.

(17) Nesmíš³¹ se vyskytnout²⁴⁰ chrámová smilnice⁸⁴³ z Izráelových dcer, aniž se smíš³¹ vyskytnout²⁴⁰ chrámový smilník⁸⁴⁴ z Izráelových synů; (18) odměnu nevěstky ani plat⁸⁴⁵ psa⁸⁴⁶, při jakémkoli¹⁷⁰ slibu, nesmíš³¹ vnášet v dům Hospodina, svého

Boha⁸⁴⁷, neboť toto oboje dvoje je⁸⁴⁸ ošklivostí³⁷³ Hospodinu, tvému Bohu⁶.

(19) Svému bratru nesmíš³¹ ukládat⁸⁴⁹ úrok⁸⁵⁰ – úrok⁸⁵⁰ z peněz¹²⁶, úrok⁸⁵⁰ z pokrmu, úrok⁸⁵⁰ z žádné¹⁷⁰ věci, již lze^{31 173} úrokovat⁸⁵¹; (20) cizozemci⁵⁸⁹ úrok⁸⁵⁰ ukládat⁸⁴⁹ smíš³¹, svému bratru však⁴² nebudeš²⁹ úrok⁸⁵⁰ ukládat⁸⁴⁹, aby ti Hospodin, tvůj Bůh, žehnal ve všem podnikání⁴⁸⁵ tvé ruky na zemi, kam se ty chystáš vstoupit⁷⁷ k zaujetí²⁴ jí.

(21) Kdykoli Hospodinu, svému Bohu, budeš slibovat⁸⁵² slib, nesmíš³¹ meškat³⁵³ splnit⁸⁵³ jej, neboť Hospodin, tvůj Bůh, je⁸⁵⁴ zajisté⁸⁵⁵ bude od⁴³⁹ tebe vyhledávat²⁵⁵ a bude⁸⁵⁶ na tobě hřích. (22) Jestliže však⁴² chceš³¹ přestat se slibováním⁸⁵⁷, nebude na tobě hříchu; (23) výpověď³⁸² svých rtů musíš³¹ dodržet¹¹⁹ a budeš²⁹ podle toho, co jsi Hospodinu, svému Bohu, slíbil, obětovat^{510 858} dobrovolnou oběť⁸⁵⁹, o níž⁹⁸ jsi svými ústy promluvil.

(24) Kdykoli budeš vstupovat do vinice svého bližního²⁸⁴, pak³⁰ se smíš³¹ podle svého přání⁷⁵⁹ do své stoty najít hroznu, *ale* nesmíš³¹ dát do své nádoby^{107 785}. (25) Kdykoli budeš vstupovat v stojaté obilí svého bližního²⁸⁴, pak²⁸ smíš³¹ natrhat svou rukou klasů, *ale* srpem nad stojatým obilím svého bližního²⁸⁴ nesmíš³¹ mávat^{860 861}.

24 Kdykoli muž bude pojímat ženu a stane se jejím manželem⁷⁵⁸, pak²⁸ se stane^{29 240 862}: Jestliže bude přestávat v jeho očích nacházet⁸⁶³ přízeň⁸⁶⁴, neboť při ní shledal²⁵⁴ něco nestoudného⁸³⁹, a napíše jí listinu⁶⁷⁵ rozluky, již²⁸ dá v její ruku, a odešle³⁶⁷ ji ze svého domu (2) *a ona* z jeho domu vyjde⁷⁵ a odejde a dostane se²⁴⁰ jinému²⁹⁵ muži (3) *a ten* následující⁵³⁰ muž ji vezme v nenávisť a napíše jí listinu⁶⁷⁵ rozluky, již²⁸ dá v její ruku, a odešle³⁶⁷ ji ze svého domu, nebo když ten následující⁵³⁰ muž, jenž si ji vzal za ženu, umře, (4) nebude ji její první manžel⁸⁰⁸, jenž ji odeslal³⁶⁷, smět⁷⁶³ opět pojmut⁸⁶⁵, aby mu byla²⁴¹ ženou, poté, co byla učiněna znečištěnou⁸⁶⁶, neboť to¹⁸⁸ je před tváří Hospodinovou ošklivost³⁷³ a nesmíš³¹ zem, již se ti Hospodin, tvůj Bůh, chystá dát⁷⁷ za dědictví²⁴², svádet k hřešení.

(5) Kdykoli muž bude mít nově pojatou⁸⁶⁷ ženu, nebude muset³¹ vycházet⁷⁵ ve vojenském službě⁸⁶⁸ a nesmí³¹ se¹⁷³ na něho přicházet⁸⁶⁹ s žádnou¹⁷⁰ záležitostí^{657 870}; bude²⁹ volný jeden rok pro svůj dům, ať rozveselí ženu⁸⁷¹, již pojal.

(6) Nesmí³¹ se¹⁷³ v zálohu brát žernov⁸⁷² ani svrchní mlýnský kámen⁸⁷³, neboť *pak* se⁸⁷⁴ v zálohu bere žití⁵⁰⁶.

(7) Kdykoli bude moci³¹ být dopaden²⁵⁴ člověk⁵⁶ kradoucí^{875 876} někoho⁸⁷⁷ ze svých bratrů, z dětí⁸ Izráelových, jenž²⁸ s ním naloží násilně⁵⁷⁶¹ *aneb* ho prodá, pak²⁸ onen krádež⁸⁷⁸ umře²⁹; tak²⁸ zprostřed¹³⁹ sebe budeš plenit⁵²³ zlo.

(8) Dbej¹¹⁹ sám sebe stran náказы^{879 880} malomocenství, *musíš* velmi dbát^{119 881} o chování⁴⁰ podle všeho, čím vás budou poučovat levíovšti⁴⁹⁴ kněží; budete²⁹ dbát¹¹⁹ o chování⁴⁰ podle *toho*, co jsem vám přikázal. (9) Pamatuj, co Hospodin, tvůj Bůh, učinil Mirjámi na cestě, když jste vyšli^{75 224} z Egypta.

(10) Kdykoli budeš svému bližnímu^{284 605} půjčovat půjčku čehokoli⁵⁴⁴, nesmíš³¹ vstupovat do jeho domu k zastavení⁸⁸² jeho zástavy. (11) Budeš²⁹ stát venku^{883 884} a ten⁵⁶, jemuž⁶⁰⁵ ty budeš půjčovat, bude vynášet zástavu k tobě ven^{828 884}; (12) a *bude-li* on člověk⁵⁶ chudý⁶²⁵, nesmíš³¹ s jeho zástavou ulehnout, (13) bezpodmínečně⁸⁸⁵ mu za⁶⁷⁴ zacházení slunce zástavu musíš³¹ vrátit, ať ve svém plášti ulehne a požehná ti; to²⁸ ti bude před tváří Hospodina, tvého Boha, spravedlností.

(14) Nesmíš³¹ odírat⁸⁸⁶ chudého⁶²⁵ a nemajetného⁶¹² námezdníka⁶³² z tvých bratrů nebo z cizinců^{47 176} u tebe⁴⁸, kteří *budou* v tvé zemi, v tvých branách⁴⁹⁵; (15) jeho mzdu musíš³¹ vyplatit²³ v jeho den, aniž⁸⁸⁷ nad ním slunce bude zacházet, neboť on je chudý⁶²⁵ a k tomu on povznáší²⁶ svou duši⁸⁸⁸; ať proti tobě nevolá k Hospodinu; pak²⁸ by na tobě byl hřích.

(16) Otcové nesmějí³¹ být usmrcováni za děti⁸, aniž smějí³¹ být usmrcováni děti⁸ za otce⁶⁵; budou²⁹ usmrcováni každý¹⁰⁵ pro hřích⁴⁰⁵ svůj.

(17) Nesmíš³¹ převracet⁶⁵¹ právo²¹⁴ cizince⁴⁷, sirotka, aniž smíš³¹ v zálohu vzít roucho vdovy; (18) a budeš²⁹ si vzpomínat, že jsi byl nevolníkem v Egyptě

a odtamtud tě Hospodin, tvůj Bůh, vykoupil; proto ti já přikazuji vykonávat tuto věc.

(19) Kdykoli budeš na svém poli žnout svou žeň a na poli zapomeňš snop⁸⁸⁹, nesmíš³¹ se vracet vzít jej; bude se *dostávat*²⁴⁰ cizinci⁴⁷, sirotku a vdově, aby ti Hospodin, tvůj Bůh, žehnal ve všem díle⁵⁹⁹ tvých rukou. (20) Kdykoli budeš otloukat svou olivu⁸⁹⁰, nesmíš³¹ po sobě dooklepávat⁸⁹¹; bude se *dostávat*²⁴⁰ cizinci⁴⁷, sirotku a vdově. (21) Kdykoli budeš očesávat svou vinici, nesmíš³¹ po sobě paběrkovat⁸⁹²; bude se *dostávat*²⁴⁰ cizinci⁴⁷, sirotku a vdově. (22) A budeš²⁹ si vzpomínat, že jsi byl nevolníkem v zemi Egypta; proto ti já přikazuji vykonávat tuto věc.

25 Kdykoli mezi muži bude roze- pře⁷²³ a oni přistoupí⁷²⁸ k soudu²¹⁴, a vynesou rozsudek⁸⁹³ a za spravedlivého uznají spravedlivého a za zlovolného uznají zlovolného, (2) pak²⁸ se stane²⁹: *Bude-li* zlovolný hoden⁸⁹⁴ bití¹⁰, pak²⁸ ho soudec dá²⁹ položit⁸⁹⁵ a bití¹⁰ ho před svou tváří počtem *ran* úměrně⁸⁹⁶ jeho zlovliví; (3) smíš³¹ se¹⁷³ udeřit¹⁰ čtyřicetkrát, nesmíš³¹ se¹⁷³ přidat, aby, *kdyby* se k jeho bití¹⁰ přidával¹⁷³ výprask⁸⁹⁷ větší⁵⁹³ nad tyto *rány*, tím²⁸ nebyl tvůj bratr před tvýma očima zlehčen⁸⁹⁸.

(4) Nesmíš³¹ nasadit náhubek hovězímu dobytčeti³⁰⁷ při jeho mláčení⁸⁹⁹.

(5) Kdykoli budou bratři bydlet spolu a jeden z nich umře a nebude mít⁴⁹⁶ syna, nesmí³¹ se žena zemřelého *dostat*²⁴⁰ cizímu⁹⁰⁰ muži ven⁹⁰¹; má³¹ za ní přijít její švagr a vezme²⁹ si ji za ženu; tak²⁸ jí má³¹ splnit švagrovskou povinnost⁹⁰² (6) a stane se^{29 240}, že prvorozený, jehož bude rodit, bude povstávat⁹⁰³ pro jméno⁹⁰⁴ jeho zemřelého bratra, ať jeho jméno není z Izráele vymazáváno⁴¹⁵. (7) Nebude-li však⁴² ten muž nakloněn⁹⁰⁵ svou švagrovou pojmut, pak²⁸ jeho švagrová vystoupí^{29 63} do brány^{771 906} k starším a řekne²⁹: Můj švagr odmítá^{128 907} vzbudit⁹⁰³ svému bratru jméno v Izráelovi, není¹²⁸ ochoten⁷¹ splnit mi švagrovskou povinnost⁹⁰². (8) Starší jeho města ho tedy⁴² povolají^{29 908} a promluví²⁹ k němu; a postaví-li se a řekne: Nejsem nakloněn^{128 905} pojmut

ji, (9) přistoupí^{29 149 728} k němu před očima starších jeho švagrová a stáhne^{29 250} jeho nohy jeho sandál a napljuje²⁹ v jeho tvář a ujme se²⁹ slova⁷⁵¹ a řekne²⁹: Takto se činí muži, jenž nechce³¹ budovat dům svého bratra! (10) A jeho jméno v Izráělovi bude nazváno Dům toho, *jemuz*²⁴⁶ byl stažen sandál.

(11) Kdykoli se budou muži spolu navzájem⁹⁰⁹ rvát⁹¹⁰ a žena jednoho se přiblíží⁶¹ k vyproštění svého muže z ruky bijícího¹⁰ jej a vztáhne⁹¹¹ svou ruku a uchopí^{810 912} ho v jeho stydkých místech, (12) pak²⁸ její ruku⁹¹³ utneš²⁹, tvé oko se nesmí³¹ smilovávat.

(13) Nesmíš³¹ ve svém váčku mít²⁹³ dvojí závaží⁹¹⁴, větší a menší; (14) nesmíš³¹ ve svém domě mít²⁹³ dvojí efu^{914 915}, větší a menší. (15) Závaží^{914 916} budeš²⁹ mít²⁹³ řádné⁹¹⁷ a spravedlivé a efu⁹¹⁶ budeš²⁹ mít²⁹³ řádnou⁹¹⁷ a spravedlivou, aby se na půdě²²⁶, již se ti Hospodin, tvůj Bůh, chystá dát⁷⁷, mohly³¹ prodloužit tvé dny, (16) neboť každý činící tyto věci, každý dopouštějící se⁴⁰ nepoctivosti¹⁷⁷, je oškli-voště³⁷³ Hospodinu, tvému Bohu⁶.

(17) *Třeba* pamatovat, co ti učinil Amalék na cestě, když jsi vyšel^{75 224} z Egypta, (18) jak tě na tvé cestě potkal a pobil zadní voj mezi vámi⁸²⁶, všechny oslabené za tebou, když²⁸ tys byl vyčerpán⁹¹⁸ a unaven; a *on* se nebal⁶² Boha. (19) Až ti tedy⁴² Hospodin, tvůj Bůh, dá²³¹ klid¹⁹⁷ ode všech tvých nepřátel ze všech stran⁴⁹⁰ v zemi, již se ti Hospodin, tvůj Bůh, chystá dát⁷⁷ za dědictví²⁴² k zaujetí²⁴ jí, stane se^{29 240}, že památku Amaléka budeš muset³¹ vymazat⁴¹⁵ zpod nebes; nesmíš³¹ zapomenout.

26 A až budeš moci³¹ přijít do země, již se ti Hospodin, tvůj Bůh, chystá dát⁷⁷ za dědictví²⁴², a zaujmout²⁴ ji, a usídliš se v ní, stane se^{29 240}, (2) že²⁸ budeš muset³¹ vzít z první úrody⁶⁸³ všeho plodu půdy²²⁶, ježž budeš dopravovat ze své země, již se ti Hospodin, tvůj Bůh, chystá dát⁷⁷, a vložit³⁹ v koš a odebrat se k místu⁸⁷, jež Hospodin, tvůj Bůh, bude chtít³¹ vyvolit²⁷⁴, aby tam dal pobývat^{241 591} svému jménu, (3) a přijít ke knězi, jenž v oněch dnech bude, a říci k němu: Vyznávám^{128 230 919} dnes Hospodinu, svému Bohu, že jsem přišel do země, již dát

nám Hospodin, náš Bůh, přísahou slíbil²⁵ našim otcům. (4) A kněz ten koš vezme z tvé ruky a uloží⁵⁹⁸ jej před oltář⁹²⁰ Hospodina, tvého Boha; (5) i ujmeš se²⁹ slova⁷⁵¹ a před tváří Hospodina, svého Boha, budeš²⁹ říkat: Můj otec byl hynoucí^{249 921} Arammí^{11 922}, i sestoupil do Egypta a usadil se tam jako cizinec⁶⁸⁵ s málo osobami^{162 923} a stal se²⁴⁰ tam velikým, mocným²⁷⁸ a četným národem⁹⁹. (6) Egypťané se nám však⁴² jali ubližovat a utiskovat³⁷⁷ nás a uvalovat²³ na nás těžkou⁹²⁴ nevolnickou práci⁹²⁵; (7) i jali jsme se křičet k Hospodinu, Bohu našich otců, a Hospodin uslyšel⁹²⁶ náš hlas a uviděl⁹²⁷ naši bídu⁶³⁶ a naši námahu⁹²⁸ a náš útlak⁹²⁹ (8) a vyvedl⁷⁵ nás Hospodin z Egypta silnou rukou a napřaženou paží a velikou hrůzou a znamením a zázraky (9) a přivedl nás k tomuto místu⁸⁷ a dal nám tuto zem, zem přetékající³²¹ mlékem a medem. (10) A nyní, hle, jsem přinesl první úrodu⁶⁸³ plodu půdy²²⁶, již jsi mi, Hospodine, dal. A uložíš^{29 598} to¹⁸⁸ před tvář Hospodina, svého Boha, a před tváří Hospodina, svého Boha, se pokloníš²⁹ (11) a budeš se veselit ve všem dobrém⁴⁰⁵, co Hospodin, tvůj Bůh, dal tobě i tvému domu, ty i Lévi^{ovec}⁴⁹⁴ i cizinec⁴⁷, jenž bude vprostřed¹¹⁰ tebe.

(12) Kdykoli v třetím roce, roce desátku⁹³¹, budeš moci³¹ dokončit⁷³³ odvádění⁹³⁰ všeho desátku⁹³¹ své úrody, ježž²⁸ budeš dávat Lévi^{ovci}⁴⁹⁴, cizinci⁴⁷, sirotku a vdově, ať se v tvých branách⁴⁹⁵ najedí a nasytí, (13) pak²⁸ před tváří Hospodina, svého Boha, budeš²⁹ říkat: Vyklidil^{523 932} jsem, co je²⁴⁶ posvěceno, ze svého domu a dal jsem i Lévi^{ovci}⁴⁹⁴, cizinci⁴⁷, sirotku a vdově podle všeho tvého rozkazu, jak jsi mi rozkázal, z tvých rozkazů jsem žádný nepřestoupil¹⁹³³ a nezapomněl. (14) Nepojedl jsem z toho¹⁸⁸ ve svém zármutku a nic z toho¹⁸⁸ jsem nevyklidil^{523 932} jako nečisté⁹³⁴, nedal jsem z toho¹⁸⁸ pro mrtvého^{700 935}, uposlechl jsem na¹¹⁴ hlas Hospodina, svého Boha, učinil jsem podle všeho, co jsi mi rozkázal. (15) Pohled² dolů ze sídla své svatosti, z nebes, a požehnej svému lidu, Izráělovi, a půdě²²⁶, již jsi nám dal podle *toho*, co jsi přísahou slíbil²⁵ našim otcům, zemi přetékající³²¹ mlékem a medem.

(16) Tohoto dne ti Hospodin, tvůj Bůh, rozkazuje vykonávat tato ustanovení²¹³ a předpisy²¹⁴, budeš²⁹ tedy⁴² dbát¹¹⁹ celým svým srdcem a celou svou duší, abys je vykonával^{128 936}. (17) Dnes jsi Hospodina pohnul k výroku⁹³⁷, že ti bude²⁴¹ Bohem⁹⁹ a že máš³¹ chodit²⁴¹ po jeho cestách a dbát^{119 241} jeho ustanovení^{65 213} a jeho rozkazů a jeho předpisů²¹⁴ a poslouchat na¹¹⁴ jeho hlas; (18) a Hospodin dnes tebe pohnul k výroku⁹³⁷, že mu budeš²⁴¹ lidem⁹⁹ jako zvláštní poklad³⁴⁷, podle toho, jak k tobě promluvil, a že budeš dbát^{119 241} všech jeho rozkazů, (19) aby tě tak⁴² učinil²⁴¹ vyvýšeným⁹³⁸ nade všechny národy, jež vytvořil⁴⁰, ke chvále⁴⁴⁵ a k věhlasu⁸⁰⁰ a k ozdobě⁹³⁹, a abys byl²³¹ lidem svatým Hospodinu, svému Bohu, podle toho, jak promluvil.

27 I přikázal lidu Mojžíš a Izráělovi starší výroky: Dbej¹¹⁹ všech rozkazů, jež vám já dnes rozkazuji; (2) a v den, kdy budete moci³¹ přejít Jordán do země, již se ti Hospodin, tvůj Bůh, chystá dát⁷⁷, se stane^{29 240}, že²⁸ si budeš stavět^{399 940} veliké kameny a omítat je omítkou⁹⁴¹ (3) a psát na ně všechna slova tohoto zákona¹⁴, až přejdeš²²⁴, abys vstupoval do země, již se ti Hospodin, tvůj Bůh, chystá dát⁷⁷, země přetékáající³²¹ mlékem a medem, podle toho, co Hospodin, Bůh tvých otců, k tobě promluvil. (4) A až přejdete²²⁴ Jordán, stane se^{29 240}, že budete stavět^{399 940} tyto kameny, o nichž⁹⁸ vám já dnes rozkazuji, na hoře Évalu, a budeš je omítat omítkou⁹⁴¹, (5) a zbuduješ tam Hospodinu, svému Bohu, oltář, oltář z kamenů; nesmíš³¹ nad nimi mávat⁸⁶⁰ železem⁸⁶¹, (6) oltář Hospodinu, svému Bohu, budeš²⁹ budovat z neporušených⁹¹⁷ kamenů a na něm Hospodinu, svému Bohu, vznášet⁴⁹⁷ zestupné oběti⁴⁷⁹ (7) a obětovat oběti pokojných hodů⁹⁴², jichž²⁸ tam pojiš, a budeš se veselit před tváří Hospodina, svého Boha. (8) A na ty kameny budeš²⁹ psát všechna slova tohoto zákona¹⁴ – důkladně⁵³⁷ vyrýveš⁹⁴³!

(9) I promluvil Mojžíš a lévióvští⁴⁹⁴ kněží ke všemu Izráělovi výroky: Mlč a slyš, Izráěli! Tohoto dne jsi byl učiněn²⁶⁴ lidem⁹⁹ patřícím Hospodinu, svému Bohu; (10) budeš²⁹ tedy⁴² poslouchat na¹¹⁴ hlas

Hospodina, svého Boha, a vykonávat¹²⁸ jeho rozkazy a jeho ustanovení^{65 213}, jež ti já dnes rozkazuji.

(11) A v onen den rozkázal Mojžíš lidu výroky: (12) Tito budou²⁹ k žehnání lidu stát na hoře Gerizzím, až přejdete²²⁴ Jordán: Šimeón a Lévi a Júdá a Jissaschár a Josef a Benjámín; (13) a tito budou²⁹ k zlořečení stát na hoře Évalu: Reúvén, Gád a Áššér a Zevulún, Gád a Naftálí. (14) A Lévióvci⁴⁹⁴ se ujmou²⁹ slova⁷⁵¹ a řeknou²⁹ ke všem Izráělovým mužům vysokým⁹⁴⁴ hlasem:

(15) *Budiž* proklet člověk⁵⁶, jenž bude zhotovovat⁴⁰ a potají⁹⁴⁵ postaví³⁹ sochu²³³ aneb slitinu, ošklivost³⁷³ Hospodinu⁶, dílo rukou řemeslníka⁹⁴⁶! A odpověď¹²⁹, všechen lid, a řeknou²⁹: Ámén⁹⁴⁷!

(16) *Budiž* proklet zlehčující⁸⁹⁸ svého otce aneb svou matku! A všechen lid řekne²⁹: Ámén⁹⁴⁷!

(17) *Budiž* proklet posouvající mez¹¹⁸ svého bližního²⁸⁴! A všechen lid řekne²⁹: Ámén⁹⁴⁷!

(18) *Budiž* proklet matoucí slepého na cestě! A všechen lid řekne²⁹: Ámén⁹⁴⁷!

(19) *Budiž* proklet převracející⁶⁵¹ právo²¹⁴ cizince⁴⁷, sirotka a vdovy! A všechen lid řekne²⁹: Ámén⁹⁴⁷!

(20) *Budiž* proklet ulehnuvší s ženou svého otce, neboť odhrnul cíp⁷⁹³ roucha svého otce! A všechen lid řekne²⁹: Ámén⁹⁴⁷!

(21) *Budiž* proklet ulehnuvší s jakýmkoliv¹⁷⁰ dobytkem¹⁶⁴! A všechen lid řekne²⁹: Ámén⁹⁴⁷!

(22) *Budiž* proklet ulehnuvší se svou sestrou, dcerou svého otce aneb dcerou své matky! A všechen lid řekne²⁹: Ámén⁹⁴⁷!

(23) *Budiž* proklet ulehnuvší se svou tchyní! A všechen lid řekne²⁹: Ámén⁹⁴⁷!

(24) *Budiž* proklet bijící^{10 948} svého bližního²⁸⁴ potají⁹⁴⁶! A všechen lid řekne²⁹: Ámén⁹⁴⁷!

(25) *Budiž* proklet beroucí úplatek k ubití^{10 948} žití^{506 708}, nevinné krve! A všechen lid řekne²⁹: Ámén⁹⁴⁷!

(26) *Budiž* proklet, kdo nebude dodržovat³⁹⁹ všechna slova tohoto zákona¹⁴ k vykonávání jich! A všechen lid řekne²⁹: Ámén⁹⁴⁷!

28 A budeš-li vpravdě⁴⁶⁵ poslouchat na¹⁴ hlas Hospodina, svého Boha, takže budeš dbát^{119 241} o vykonávání všech jeho rozkazů, jež ti já dnes rozkazuji, stane se²⁴⁰, že²⁸ tě Hospodin, tvůj Bůh, učiní vyvýšeným⁹³⁸ nade všechny národy země (2) a přijdou na tebe všechna tato požehnání a dostihnou tě, jestliže budeš na¹⁴ hlas Hospodina, svého Boha, poslouchat:

(3) Požehnán *budeš* ty ve městě a požehnán *budeš* ty v poli.

(4) Požehnán *bude* tvůj plod³⁵⁴ lůna³⁵⁵ a plod tvé půdy²²⁶ a plod tvého dobytka¹⁶⁴, vrh³⁵⁷ tvého skotu³⁵⁸ a přírůstky tvého drobného dobytka.

(5) Požehnán *bude* tvůj koš a tvá díž.

(6) Požehnán *budeš* ty při svém vstupování a požehnán *budeš* ty při svém vycházení⁹⁴⁹.

(7) Tvé nepřátele, povstávající proti tobě, bude Hospodin klást²³ poražené před tvou tvář⁹⁵⁰; jednou cestou budou vůči tobě vycházet⁷⁵ a sedmi cestami budou před tvou tvář prchat. (8) Hospodin k tobě⁹⁵¹ bude přikazovat⁹⁵² požehnání v tvých sýpkách a ve všem podnikání⁴⁸⁵ tvé ruky a požehná ti v zemi, již se ti Hospodin, tvůj Bůh, chystá dát⁷⁷. (9) Hospodin si tě chce³¹ ustanovit^{399 953} za lid svatý, podle toho, co ti přísahou slíbil²⁵, jestliže budeš dbát¹¹⁹ rozkazů Hospodina, svého Boha, a chodit po jeho cestách, (10) takže²⁸ všechny národnosti¹⁴⁶ země shledají⁹²⁷, že nad tebou je¹²⁸ vzýváno⁹⁵⁴ jméno⁹⁵⁵ Hospodinovo⁹⁵⁶, i budou¹²⁸ před tebou^{83 84} počítovat bázeň^{53 62}. (11) A Hospodin ti dá blahobytné⁹⁵⁷ oplývat⁹⁵⁸ tvým plodem³⁵⁴ lůna³⁵⁵ a plodem tvého dobytka¹⁶⁴ a plodem tvé půdy²²⁶ na půdě²²⁶, již Hospodin tvým otcům přísahou slíbil²⁵ dát tobě. (12) Hospodin ti bude otvírat svou blahodárnou⁹⁵⁹ pokladnici⁹⁶⁰, nebesa, k dávání všemu dílu⁵⁹⁹ tvé ruky, takže²⁸ budeš¹²⁸ půjčovat⁹⁶¹ mnohým⁶¹⁴ národům, ty však⁴² vypůjčovat⁹⁶¹ nebudeš. (13) A Hospodin tě učiní hlavou⁹⁹ a ne zadkem^{99 938 962} a budeš se dostávat²⁴⁰ jen nahoru⁹⁶³ a nebudeš se dostávat²⁴⁰ naspod, jestliže budeš obracet sluch k rozkazům⁴⁶⁶ Hospodina, svého Boha, jež ti já dnes rozkazuji, k za-

chováání¹¹⁹ a k vykonávání, (14) a nebudeš se odvracet⁵⁴ od žádného¹⁷⁰ ze slov, jež vám já dnes rozkazuji, napravo ani nalevo, k chození za jinými²⁹⁵ bohy, k sloužení²³⁸ jim.

(15) Nebudeš-li však⁴² poslouchat na¹⁴ hlas Hospodina, svého Boha, k zachováání¹¹⁹ a k vykonávání všech jeho rozkazů a jeho ustanovení^{65 213}, jež ti já dnes rozkazuji, stane se²⁴⁰, že²⁸ na tebe přijdou všechna tato zlořečení a dostihnou tě:

(16) Proklet *budeš* ty ve městě a proklet *budeš* ty v poli.

(17) Proklet *bude* tvůj koš a tvá díž.

(18) Proklet *bude* tvůj plod³⁵⁴ lůna³⁵⁵ a plod tvé půdy²²⁶, vrh³⁵⁷ tvého skotu³⁵⁸ a přírůstky tvého drobného dobytka.

(19) Proklet *budeš* ty při svém vstupování a proklet *budeš* ty při svém vycházení⁹⁴⁹.

(20) Hospodin proti tobě bude vypouštět^{367 964} kletbu⁹⁶⁵, zmatek^{141 966} a spílání ve všem podnikání⁴⁸⁵ tvé ruky, jež budeš vykonávat, až do tvého zničení^{76 371} a do tvého rychlého⁴¹² zahynutí²⁴⁹ následkem⁵⁴ zla tvých skutků, neboť⁹⁶⁷ jsi mě opustil.

(21) Hospodin bude působit, že na tobě uváže^{217 968} mor, až tě docela zapudí^{231 369} z povrchu³²⁷ půdy²²⁶, kam se ty chystáš vstoupit⁷⁷ k zaujetí²⁴ jí; (22) Hospodin tě bude bít¹⁰ souchotinami⁹⁶⁹ a horečkou⁹⁷⁰ a rozpálením⁹⁷¹ a rozohněním⁹⁷¹ a mečem⁹⁷² a snětí⁹⁷³ a rzí^{973 974}, i budou tě pronásledovat¹²⁸ až do tvého zahynutí²⁴⁹.

(23) A tvá nebesa⁹⁷⁵, jež jsou nad tvou hlavou, se stanou²⁴⁰ mosazí⁹⁷⁶ a země, jež je pod tebou, železem; (24) za deště tvé země bude Hospodin dávat prach⁹⁷⁷ a zeminu^{978 979}, z nebes na tebe sestupující až do tvého zničení^{76 371}. (25) Hospodin tě bude klást²³ poraženého před tvář⁹⁵⁰ tvých nepřátel; jednou cestou budeš vůči němu vycházet⁴⁵ a sedmi cestami budeš před jeho tvář prchat, a staneš se²⁴⁰ sem tam proháněným⁹⁸⁰ po všech královstvích^{981 982} země; (26) a tvé mrtvolky se stanou^{176 240} pokrmem⁹⁹ všemu ptačtvu⁹⁸³ nebes a zvěř¹⁶⁴ země a nebudeš plašičím⁹⁸⁴. (27) Hospodin tě bude bít¹⁰ vředovitostí⁹⁸⁵ Egypta a boulemi⁹⁸⁶ a svrabem⁹⁸⁷ a strupovitostí, jež si nebudeš moci vyhojit. (28) Hospodin tě bude bít¹⁰ šílenstvím

a slepotou a pomateností⁹⁸⁸ srdce⁹⁸⁹ (29) a staneš se²⁴⁰ o polednách tápajícím jako tápe slepec v temnotě a své cesty nebudeš přivádět ke zdaru, a na všechny dni se staneš²⁴⁰ jen odíraným⁸⁸⁶ a olupovaným⁹⁹⁰ a nebude zachránce⁸¹². (30) Budeš si zasnovovat ženu a bude ji prznit⁹⁹¹ jiný²⁹⁵ muž; budeš budovat dům a nebudeš v něm bydlet; budeš vysazovat vinici a nebudeš začínat jí užívat⁷³². (31) Tvé hovězí dobytče³⁰⁷ bude před tvýma očima utraceno⁹⁹² a nebudeš z něho jíst; tvůj osel bude zpřed tvé tváře⁴⁰⁴ uloupen⁹⁹⁰ a nebude ti vrácen; tvůj drobný dobytek, ovce, budou vydány tvým nepřátelům, ale nebudeš mít^{496 811} zachránce⁸¹². (32) Tvoji synové budou vydáni, i tvé dcery, jinému²⁹⁵ lidu před zrakem tvých očí, po celý den po nich prahnoucích⁹⁹³, ale tvá ruka nebude při síle⁹⁹⁴. (33) Plod tvé půdy²²⁶ a všechnu tvou lopotu⁹⁹⁵ bude pohlcovat²⁴⁵ lid, jež neznáš¹²⁸, takže²⁸ budeš¹²⁸ po všechny své dni jen odíran⁸⁸⁶ a zkrušován⁹⁹⁶. (34) I staneš se²⁴⁰ šíleným z vidění⁹⁹⁷ svých očí, jež budeš vidět; (35) Hospodin tě bude bít¹⁰ zlou vředovitostí⁹⁸⁵ na kolenou a na stehnech⁹⁹⁸, již si nebudeš moci vyhojit, od chodidla¹²² tvé nohy až po tvé těmě. (36) Hospodin bude odvádět tebe a tvého krále, jehož budeš mít nad sebou postaveného^{940 999}, mezi národ, jež neznáš¹²⁸ ty ani tvoji otcové, a budeš¹²⁸ tam obsluhovat²³⁸ jiné²⁹⁵ bohy, dřevo a kámen. (37) I budeš¹²⁸ mezi všemi národnostmi¹⁴⁶, kam tě Hospodin bude zahánět, ke zděšení¹⁰⁰⁰ a za přísloví a k¹⁰⁰¹ posměchu (38) Budeš na pole vynášet⁷⁵ mnoho osiva, sklízet⁴⁶⁹ však⁴² málo, neboť to^{188 1002} budou ožírat kobylky¹⁷⁶; (39) vinice budeš vysazovat a obdělávat^{305 627}, pít však⁴² vína ani obírat nebudeš, neboť to^{188 1002} budou pohlcovat²⁴⁵ červi¹⁷⁶; (40) olivy¹⁰⁰³ budeš mít²⁹³ v celém svém území¹¹⁸, olejem¹⁰⁰⁴ se však⁴² natírat nebudeš, neboť tvé olivy¹⁰⁰⁵ budou opadávat^{337 1006}; (41) syny a dcery budeš plodit, nebudou ti však⁴² patřit^{293 1007}, neboť půjdou v zajetí. (42) Všeho tvého stromovi⁷⁴¹ a plodu tvé půdy²²⁶ se bude zmocňovat^{24 1008} hmyz^{1009 1010}. (43) Cizinec⁴⁷, jenž bude vprostřed¹¹⁰ tebe, bude nad tebe vystupovat⁶³ výš a výše¹⁰¹¹, ty však⁴² budeš sestupovat¹⁰¹²

níže a níže¹⁰¹³; (44) on ti bude půjčovat⁹⁶¹ a nebudeš ti jemu půjčovat⁹⁶¹; on se bude stávat²⁴⁰ hlavou⁹⁹ a ty se budeš stávat²⁴⁰ zadkem^{99 962}.

(45) Nuže²⁸, všechna tato zlořečení na tebe přijdou a budou tě pronásledovat a stíhat tě až do tvého zničení^{176 371}, neboť jsi neuposlechl¹¹⁴ hlas Hospodina, svého Boha, stran dbání¹¹⁹ jeho rozkazů a jeho ustanovení^{65 320}, jak ti rozkázal, (46) a ona se při tobě stanou²⁴⁰ trvalým znamením⁹⁹ a¹⁰¹⁴ předmětem údivu^{99 1015 1016}. (47) Za to, že jsi Hospodina, svého Boha, neobsluhoval^{128 283} v radosti¹⁰¹⁷ a v pohodě¹⁰¹⁸ srdce z hojnosti všeho, (48) budeš pak⁴² obsluhovat⁶²⁷ své nepřátele, jež Hospodin proti tobě bude vypouštět^{367 964}, v hladu a v žízni a v nahotě a v nedostatku všeho, a na tvou šíji se položí^{23 173} jho ze železa, až do zničení¹⁷⁶ tebe. (49) Hospodin na tebe bude přivádět²⁶ národ z daleka, od konce země, jako by přilétal orel¹⁵⁶⁴, národ, jehož jazyku nebudeš rozumět¹⁰¹⁹, (50) národ sverepě¹⁰²⁰ tváře, jenž nebude šetřit^{26 1021} tváře starce, aniž bude milostiv³³⁹ mladíku¹⁰²² (51) a bude pohlcovat^{128 245} plod tvého dobytka¹⁶⁴ a plod tvé půdy²²⁶ až do tvého zničení^{176 371}, jenž ti nebude ponechávat obilí, moštu ani oleje³⁵⁶, vrhu³⁵⁷ tvého skotu³⁵⁸ ani přírůstků tvého drobného dobytka, až tě vyhubí^{231 249}; (52) a bude ti působit tíseň¹⁰²³ ve všech tvých branách⁴⁹⁵ až do pádu^{1012 1024} tvých vysokých¹⁰²⁵ a opevněných⁸⁰ zdí¹⁰²⁶, na něž jsi v celé své země spolehl, a no, bude ti působit tíseň¹⁰²³ v celé tvé zemi, již ti dal Hospodin, tvůj Bůh. (53) Budeš¹⁴² pojídat svůj plod³⁵⁴ lůna, maso svých synů a svých dcer, jež ti Hospodin, tvůj Bůh, dal, v obležení¹⁰²⁷ a v sevření¹⁰²⁸, jímž ti tvůj nepřítel bude působit úzkost¹⁰²⁹. (54) Muž změkčilý¹⁰³⁰ a velmi zhýčkaný¹⁰³¹ mezi vámi⁸²⁶ – jeho oko se na jeho bratra a na ženu jeho náruče⁵²⁴ a na zůstatek jeho dětí⁸, jež si bude ponechávat¹⁰³², bude mračit⁶²³, (55) aby nemusel některému⁶¹⁶ z nich dát¹⁰³³ z masa svých dětí⁸, jež bude pojídat, protože mu v obležení¹⁰²⁷ a v sevření¹⁰²⁸, jímž ti tvůj nepřítel ve všech tvých branách⁴⁹⁵ bude působit úzkost¹⁰²⁹, nic¹⁷⁰ nezbylo¹⁰³⁴. (56) Změkčilá¹⁰³⁰ a zhýčkaná¹⁰³¹ mezi vámi⁸²⁶, jež se

pro zhýčkanost¹⁰³¹ a pro změkčilost^{1030 1035} nepokusí postavit chodidlo¹²² své nohy na zem – její oko se bude mračit⁶²³ na muže její náruče⁵²⁴ a na jejího syna a na její dceru (57) a na její lůžko¹⁰³⁶, jež²⁴⁶ bude vycházet⁷⁵ zprostřed jejich nohou¹⁰³⁷, a na její děti⁸, jež bude rodit, neboť je v nedostatků všeho v obležení¹⁰²⁷ a v sevření¹⁰²⁸, jímž ti tvůj nepřítel v tvých branách⁴⁹⁵ bude působit úzkost¹⁰²⁹, bude potají⁹⁴⁶ pojídat. (58) Nebudeš-li dbát¹¹⁹ o vykonávání všech slov tohoto zákona¹⁴, napsaných v této knize, abys měl v úctě^{62 241} toto slavné¹⁰³⁸ a hrozné⁶² jméno Hospodina, svého Boha, (59) pak²⁸ Hospodin bude zasazovat úžasné rány⁸⁹⁷ tobě i rány⁸⁹⁷ tvému semeni¹⁰³⁹, rány⁸⁹⁷ veliké a stále¹⁰⁴⁰ a nemoci zlé a stále¹⁰⁴⁰; (60) i všechny choroby Egypta, z⁵⁴ nichž máš hrůzu^{53 128 1041}, na tebe zpět přivede⁶⁷¹, ať na tobě uvázou^{217 968}; (61) také všelijakou¹⁷⁰ nemoc a všelijakou¹⁷⁰ ránu⁸⁹⁷, o níž⁹⁸ není v knize tohoto zákona¹⁴ psáno, – Hospodin je bude na tebe vyvádět^{63 1042} až do svého zničení^{76 371}, (62) také²⁸ zbudete v tvém počtu osob^{162 923}, místo *toho*, že jste byli¹²⁸ *co* do množství jako hvězdy nebes, neboť jsi neuposlechl na¹¹⁴ hlas Hospodina, vašeho Boha. (63) A stane se²⁴⁰: Jak se Hospodin nad vámi radoval¹²⁸ z¹⁰⁴³ působení vám dobra a z¹⁰⁴³ rozmnožování vás, tak se bude Hospodin nad vámi radovat z¹⁰⁴³ hubení²⁴⁹ vás a z¹⁰⁴³ ničení⁷⁶ vás, i budete strženi z povrchu³²⁷ půdy²²⁶, kam se chystáš vstoupit⁷⁷ k zaujetí²⁴ jí; (64) a Hospodin tě rozptýlí mezi všechny národnosti od konce země až po konec²⁶³ země a tam budeš obsluhovat^{128 238} jiné⁶²⁹⁵ bohy, jichž neznáš¹²⁸ ty ani tvoji otcové, dřevo a kámen; (65) a mezi oněmi národy nebudeš nacházet klidu, aniž se chodidlu²² tvé nohy bude dostávat²⁴⁰ odpočívadla¹⁰⁴⁴, nýbrž²⁸ ti tam Hospodin dá srdce rozzechvěné¹⁰⁴⁵ a hasnutí¹⁰⁴⁶ očí a strádání¹⁰⁴⁷ duše. (66) I stane se²⁴⁰ tvůj život²²³ před tebou visícím¹⁰⁴⁸ a budeš se lekat v noci i za dne a nebudeš v svůj život²²³ věřit. (67) Za jitra budeš říkat: Kéž by byl³¹⁶ večer, a za večera budeš říkat: Kéž by bylo³¹⁶ jitra, pro úlek¹⁰³⁵ svého srdce, jímž se budeš lekat, a pro vidění^{997 1035} svých očí, jež budeš vidět.

(68) A Hospodin tě zavede zpět⁶⁷¹ do Egypta na lodích cestou, o níž⁹⁸ jsem ti řekl: Již ji více nebudeš vidět²⁰⁶, a tam se budete svým nepřátelům prodávat za nevolníky a za služky, a kupujícího **29** nebude. – (1) Toto¹ jsou slova smlouvy, již Hospodin Mojžíšovi rozkázal uzavřít²⁴⁴ s Izráelovými dětmi⁸ v zemi Móáva¹³, mimo²⁷⁰ smlouvu, již s nimi uzavřel²⁴⁴ na Chórévu.

(2)¹⁰⁴⁹ A Mojžíš zavolal na²⁹¹ všechny Isráel a řekl k nim: Vy jste uviděli vše, co Hospodin před vašima očima v zemi Egypta učinil faraonovi¹³⁵ a všem jeho služebníků¹³⁵ a vši jeho zemi¹³⁵, (3) veliké zkoušky, jež tvé oči uviděly, ona znamení a veliké zázraky, (4) *ale až* po tento den vám Hospodin nedal srdce k poznání a oči k vidění a uši k slyšení. (5) I vodil jsem vás po čtyřicet let pustinou; vaše šaty z²⁵⁰ vás nezchátraly³⁸³, aniž zchátral³⁸³ tvůj sandál z²⁵⁰ tvé nohy; (6) chleba jste nepojedli, aniž jste se napili vína *aneb čehokoli* opojného⁵⁹⁷, abyste věděli, že já jsem Hospodin, váš Bůh²⁹². (7) A přišli jste k tomuto místu⁸⁷; a vyšel⁷⁵ nám vstříc k boji⁸⁵ Síchón, král Chešbónu, a Óg, král Bášánu, a porazili¹⁰ jsme je (8) a vzali jsme jejich zem a dali jsme ji za dědictví²⁴² Reúvenímu¹⁸⁶ a Gádímu¹⁸⁶ a polovině kmene³⁶ Menaššího¹⁸⁶. (9) Budete²⁹ tedy⁴² zachovávat¹¹⁹ všechna slova této smlouvy a vykonávat je, abyste docházeli prospěchu ve všem¹⁰⁵⁹, co budete konat.

(10) Vy dnes stojíte, vy všichni⁶⁴, před tváří Hospodina, svého Boha, – vaše hlavy, vaše kmene³⁶, vaši starší, vaši předáci⁴⁴, všichni muži Isráelovi, (11) vaše drobotina, vaše ženy a cizinec⁴⁷ u tebe⁴⁸, jenž je uvnitř tvého tábora¹⁴⁰, od štípačícího tvé dříví⁴³¹ po čerpajícího tvou vodu, (12) k tvému projití¹⁰⁵¹ v smlouvu Hospodina, tvého Boha, a v jeho přísahu¹⁰⁵², již Hospodin, tvůj Bůh, s tebou dnes uzavírá²⁴⁴ (13) za účelem ustanovení^{399 940 999} si tě dnes za lid, i bude ti on Bohem⁹⁹ podle *toho*, co promluvil k tobě, a podle *toho*, co přísahou slíbil²⁵ tvým otcům, Abrahámovi, Isákovi a Jákobovi. (14) Ne však⁴² s vámi, se samotnými²⁷ vámi, já uzavírám²⁴⁴ tuto smlouvu a tuto přísahu¹⁰⁵², (15) nýbrž²⁵¹ s *tím*, jenž je zde

s námi, stoje dnes před tváří Hospodina, našeho Boha, i¹⁰⁵³ s tím, jehož zde dnes s námi není. (16) Vždyť vy víte¹²⁸, jak jsme bydleli v zemi Egypta a jak jsme prošli středem¹⁰⁵⁴ národů, kde jste prošli, (17) a uviděli jste jejich ohavnosti¹⁰⁵⁵, jejich neřádstva¹⁰⁵⁶, dřevo a kámen, stříbro a zlato, jež u nich je, – (18) aby mezi vámi nebylo muže nebo ženy nebo čeledi¹⁰⁵⁷ nebo kmene³⁶, jehož srdce by se dnes otáčelo¹⁰² od blízkosti⁴³⁹ Hospodina, našeho Boha, k odejítí obsluhovat²³⁸ bohy oněch národů, aby mezi vámi nebylo kořene plodícího žluč¹⁰⁵⁸ a pelyněk¹⁰⁵⁹, (19) takže²⁸ by se stalo²⁴⁰, že by někdo při svém slyšení slov této přísahy¹⁰⁵² se jal i žehnat¹⁰⁶⁰ si výrokem³⁶⁰: Povede se mi dobře⁸²³, třebaže²⁵¹ budu chodit v umíněnosti svého srdce, – chtěje tak smést^{1061 1062} zavlažené¹⁰⁶³ s žiznivým¹⁰⁶⁴; (20) Hospodin nebude ochoten⁷¹ mu odpustit, nýbrž²⁵¹ bude tehdy¹⁰⁶⁵ proti onomu člověku⁵⁶ dýmat Hospodinův hněv a jeho žárlivost a spočine⁷⁸⁸ na něm veškerá kletba^{1052 1066}, zapsaná v této knize, a Hospodin jeho jméno vymaže⁴¹⁵ zpod nebes (21) a podle všech přísah¹⁰⁵² smlouvy, zapsané v této knize zákona¹⁴, ho Hospodin k neštěstí¹⁰⁶⁷ odloučí²⁸¹ od¹⁰⁶⁸ všech kmenů³⁶ Isráělových (22) i řekne pozdější⁵³⁰ pokolení, vaši potomci¹⁰⁶⁹, již budou povstávat z těch po vás, a cizozemec⁵⁸⁹, jenž bude přicházet z daleké země, když²⁸ uvidí⁶⁵ rány⁸⁹⁷ oné země a její neduhy, jež na ni Hospodin uvalil¹⁰⁷⁰, (23) její půdu¹⁰⁷¹ – samou¹⁰⁷² síru a sůl, spáleníště¹⁰⁷³; nebude osévána a nebude vynášet¹⁰⁷⁴ a nebude na ní vzházet žádná¹⁷⁰ bylina¹¹², jako podvrácení Sodomy a Gomory, Admy a Cevójim, jež Hospodin ve svém hněvu a ve svém popuzení podvrátil¹⁰⁷⁵, – (24) tu²⁸ všechny národy řeknou: Proč Hospodin takto učinil této zemi¹³⁵? Co znamená toto veliké vzplanutí³²⁶ jeho hněvu? (25) I řeknou: Protože opustili smlouvu Hospodina, Boha svých otců, již s nimi uzavřel²⁴⁴, když je vyvedl^{75 224} ze země Egypta, (26) a odešli a jali se obsluhovat²³⁸ jiné²⁹⁵ bohy a klanět se jim, bohy, jež neznali¹²⁸, jež²⁸ jim nepřidělil; (27) i vzplál³²⁶ proti oné zemi Hospodinův hněv, takže na ni uvedl²⁴¹ veškeré zločecení, zapsané v této

knize, (28) i oderval je Hospodin v hněvu a v popuzení a ve velikém rozhořčení⁹² z povrchu³²⁷ jejich půdy²²⁶ a vyhodil je do jiné²⁹⁵ země, jako tohoto dne¹⁵⁷. (29) Skryté věci patří Hospodinu, našemu Bohu, zjevené¹⁰⁷⁶ však⁴² navždy⁸¹⁸ patří nám a našim dětem⁸ k vykonávání všech slov tohoto zákona¹⁴.

30 Stane se²⁴⁰ však⁴², až na tebe budou přicházet všechny tyto věci¹⁰⁷⁷, požehnání a zločecení, jež jsem předložil²³ tvé tváři, a mezi všemi národy, kam tě Hospodin, tvůj Bůh, zažene¹⁰⁷⁸, si je opět budeš přivádět na²⁷⁹ mysli¹⁰⁷⁹ (2) a budeš se vracet k Hospodinu, svému Bohu, a poslouchat na¹¹⁴ jeho hlas podle všeho, co ti já dnes rozkazují, ty i tvé děti⁸, celým tvým srdcem a celou tvou duší, (3) že²⁸ Hospodin, tvůj Bůh, odvrátí^{671 1080} tvé zajetí^{1081 1082} a polituje tě¹⁰⁸³ a zase⁸³⁷ tě shromáždí ze všech národností¹⁴⁶, kam tě Hospodin, tvůj Bůh, rozptýlil. (4) Byť byli tvoji zahnaní^{176 1078} na konci nebes, bude tě Hospodin, tvůj Bůh, moci³¹ shromáždit odtamtud a odtamtud tě vzít (5) a bude tě Hospodin, tvůj Bůh, uvádět do země, již se tvoji otcové zmocnili²⁴, i budeš se jí moci³³ zmocnit²⁴ a učiní ti dobře a rozmnoží tě nad⁷⁹ tvé otce; (6) a Hospodin, tvůj Bůh, obřeže tvé srdce a srdce tvého semene, takže budeš Hospodina, svého Boha, celým svým srdcem a celou svou duší milovat²⁴¹, v zájmu¹⁰⁸⁴ tvého života²²³. (7) A všechny tyto kletby^{1052 1066} Hospodin, tvůj Bůh, uvede²³ na tvé nepřátele a na tvé nenávislníky, kteří tě pronásledovali¹²⁸, (8) a ty budeš zase⁸³⁷ poslouchat na¹¹⁴ hlas Hospodinův a vykonávat všechny jeho rozkazy, jež ti já dnes rozkazují. (9) A Hospodin, tvůj Bůh, ti dá ve všem díle⁵⁹⁹ tvé ruky blahobytně⁹⁵⁷ oplývat⁹⁵⁸ tvým plodem³⁵⁴ lůna³⁵⁵ a plodem tvého dobytka¹⁶⁴ a plodem tvé půdy²²⁶, neboť se Hospodin bude vracet k radosti nad tebou k dobru, jako se radoval¹²⁸ nad tvými otcí, (10) když¹⁰⁸⁵ budeš na¹¹⁴ hlas Hospodina, svého Boha, poslouchat k zachovávaní¹¹⁹ jeho rozkazů a jeho ustanovení^{65 320}, zapsaných v této knize zákona¹⁴, když¹⁰⁸⁵ se celým svým srdcem a celou svou duší k Hospodinu, svému Bohu, budeš vracet. (11) Vždyť tento

rozkaz, ježž ti já dnes rozkazuji, – on není pro tebe⁵⁹ příliš nesnadný^{60 658}, aniž je on daleko; (12) on není v nebesích, aby se muselo říkat: Kdo nám může³¹ vystoupit⁶³ do nebes a přinést¹⁰⁸⁶ nám jej a povědět nám jej¹⁰⁸⁷, ať jej můžeme³¹ vykonávat? – (13) aniž je on z druhé strany¹⁰⁸⁸ u moře, aby se muselo říkat: Kdo nám může³¹ přejít ke druhé straně¹⁰⁸⁸ moře a přinést¹⁰⁸⁶ nám jej a povědět nám jej¹⁰⁸⁷, ať jej můžeme³¹ vykonávat? (14) Nýbrž²⁵¹ je ti to slovo velmi blízko, v tvých ústech a v tvém srdci, k jeho vykonávání.

(15) Viz, dnes jsem předložil²³ tvé tváří život²²³ a dobro i smrt a zlo, (16) když ti dnes přikazuji milovat Hospodina, svého Boha, a chodit po jeho cestách a dbát¹¹⁹ jeho rozkazů a jeho ustanovení^{65 213} a jeho předpisů²¹⁴; ať žiješ¹²⁸ a rozmnožíš se a Hospodin, tvůj Bůh, ti požehná v zemi, kam se ty chystáš vstoupit⁷⁷ k zaujetí²⁴ jí. (17) Bude-li se však⁴² tvé srdce otáčet¹⁰², takže²⁸ nebudeš poslouchat a budeš se dávat svěst¹⁰⁷⁸ a jmeš se klanět jiným²⁹⁵ bohům a sloužit²³⁸ jim, (18) oznamuji^{128 230} vám dnes, že jistotě²⁴⁸ budete muset³³ zahynout²⁴⁹, nebudete moci³³ prodloužit své dni na půdě²²⁶, kam vstoupit se ty chystáš přejít⁷⁷ Jordán k zaujetí²⁴ jí. (19) Za svědky proti vám jsem dnes povolal nebesa a zem; předložil²³ jsem tvé tváří život²²³ i smrt, požehnání i zlořečení, ať se můžeš³¹ rozhodnout pro²⁷⁴ život²²³, abys žil, ty i tvé símě, (20) v milování Hospodina, svého Boha, v poslouchání na¹⁴ jeho hlas a ve lpění na²⁷ něm, neboť to¹⁸⁸ je tvůj život²²³ a délka tvých dní k bydlení na půdě²²⁶, již Hospodin přísahou slíbil²⁵ tvým otcům, Abrahámovi, Isákovi a Jákobovi, dát jim.

31 Mojžíš se tedy⁴² odebral a proslavil tato slova² ke všemu Izráěloví; (2) i řekl k nim: Já jsem dnes ve věku¹⁰⁸⁹ sta a dvaceti let, nemohu již vycházet ani vstupovat⁹⁴⁹, a Hospodin ke mně řekl: Nesmíš³¹ přejít tento Jordán! – (3) Hospodin, tvůj Bůh, on kráčí¹⁰⁹⁰ před tvou tváří; on zpřed tvé tváře⁸³ bude umět³¹ vyhubit⁷⁶ tyto národy, i budeš je moci³¹ ovládnout²⁴; Jóšua, on kráčí¹⁰⁹⁰ před tvou tváří podle toho, co Hospodin promluvil. (4) A Hospodin s nimi¹³⁵ učiní podle toho, co

učinil se Síchónem¹³⁵ a s Ógem¹³⁵, králi¹³⁵ Emóriho¹¹, a s jejich zemí¹³⁵, jež vyhubil⁷⁶, (5) takže²⁸ je Hospodin vystaví^{23 158} před vaši tvář¹⁵⁹, i učiníte²⁹ s nimi¹³⁵ podle všeho rozkazu, jak jsem vám rozkázal. (6) Budte silní a budte odvážní¹⁰⁹¹, necht se nebojíte^{29 62} a necht se neděsíte²⁹ před jejich tvář⁸³, neboť Hospodin, tvůj Bůh, on, jenž²⁴⁶ jde s tebou, od tebe nebude ustupovat¹⁰⁹² ani tě opouštět.

(7) A Mojžíš povolal¹⁹⁰⁸ Jóšua a řekl k němu před očima všeho Izráěle: Buď silný a buď odvážný¹⁰⁹¹, neboť ty tento lid budeš uvádět do země, již Hospodin jejich otcům přísahou slíbil²⁵ dát jim, a ty je jí¹⁰⁹³ jako dědictvím budeš podělovat^{97 211 1094}. (8) A Hospodin, on, jenž²⁴⁶ jde před tvou tváří, on bude s tebou, nebude od tebe ustupovat¹⁰⁹² ani tě opouštět; necht se nebojíte^{29 62} a necht se nestrachuješ.

(9) A Mojžíš tento zákon¹⁴ zapsal a dal jej kněžím, synům Léviho, již²⁴⁶ nosili²⁶ skříňku⁴³⁰ smlouvy Hospodinovy, a všem starším Izráělovým; (10) a rozkázal jim Mojžíš výrokem: Po uplynutí⁴¹⁰ sedmi let v určený čas⁶⁴³ roku promíjení⁶⁰⁰, o slavnosti budeš⁶⁴⁷, (11) když přijde všechen Izráěl²²⁴ ukázat se před tvář Hospodina, tvého Boha, v místě⁸⁷, jež on bude chtít³¹ vyvolit²⁷⁴, budeš²⁹ tento zákon¹⁴ před vším Izráělem předčítat v jejich uši. (12) Svolej²²⁵ lid, muže i ženy i drobotinu i cizince⁴⁷ u tebe⁴⁸, kteří budou⁷⁶ v tvých branách⁴⁹⁵, aby slyšeli a aby se učili a měli v úctě⁶² Hospodina, vašeho Boha, a dbali¹¹⁹ o vykonávání všech slov tohoto zákona¹⁴; (13) i jejich děti⁸, jež jej neznají¹²⁸, budou²⁹ slyšet a učit se mít v úctě⁶² Hospodina, vašeho Boha, po všechny dni, co budete žít na půdě²²⁶, kam se vy chystáte přejít⁷⁷ Jordán k zaujetí²⁴ jí.

(14) A Hospodin k Mojžíšovi řekl: Hle, tvé dni se přiblížily⁶¹ k smrti; zavolej Jóšua a postavte se u stanu setkávání⁶⁴³, ať mu mohu³¹ dát své rozkazy¹⁰⁹⁵. Odebral se tedy⁴² Mojžíš, i Jóšua, a u stanu setkávání⁶⁴³ se postavili (15) a u stanu se ukázal Hospodin v sloupu oblaku, a ten oblakový sloup stanul nad vchodem⁸⁰⁵ stanu. (16) A Hospodin k Mojžíšovi řekl: Hle tě – již ulehneš¹⁰⁹⁶ se svými otcí; a tento lid

postvane a odejde¹⁰⁹⁷ smilnit za bohy cizozemců¹⁷⁶ země, kam se on mezi¹¹⁰ ně^{176 589} chystá vstoupit⁷⁷, a opustí s ním a poruší mou smlouvu, již jsem s ním uzavřel²⁴⁴. (17)A v onen den proti němu vzplane³²⁶ můj hněv, takže²⁸ je budu muset³¹ opustit a skrýt před nimi⁸³ svou tvář, i dospěje²⁴⁰ k pohlčení¹²⁴⁵ a postihnou²⁵⁴ jej mnohá neštěstí¹⁰⁶⁷ a úzkosti¹⁰⁹⁸; a v onen den si řekne³⁶⁰: Ne-li proto mě postihla²⁵⁴ tato neštěstí¹⁰⁶⁷, že můj Bůh není v mém středu¹¹⁰⁰? (18)Já však⁴² v onen den budu mít svou tvář veskrze¹⁰⁹⁹ skrytu pro všechna zla, jichž napáchal⁴⁰, neboť se otočil¹⁰² k jiným²⁹⁵ bohům. (19)Nyní si však⁴² napište tuto píseň a nauč jí Isráélový děti⁸, vlož³⁹ ji v jejich ústa, aby mi tato píseň byla proti Isráélovým dětem⁸ svědkem⁹⁹, (20)neboť jej budu uvádět na půdu²²⁶, již jsem přísahou slíbil²⁵ jeho otcům, přetékájící³²¹ mlékem a medem, takže²⁸ se nají⁴⁴⁴ a nasytí⁴⁴⁴ a ztuční⁴⁴⁴ a otočí^{102 444} se k jiným²⁹⁵ bohům a jmu se jim sloužit²³⁸, a mnou pohrdnou a mou smlouvu poruší⁴⁴⁴. (21)Až jej však⁴² budou postihovat²⁵⁴ mnohá neštěstí¹⁰⁶⁷ a úzkosti¹⁰⁹⁸, stane se²⁴⁰, že²⁸ tato píseň jako svědek vypoví³⁰⁹ do jeho tváře¹¹⁰⁰, – neboť nebude mizet z paměti a¹¹⁰¹ z úst jeho semene, – že znám¹²⁸ jeho smýšlení¹¹⁰², jež utváří^{40 1103} dnes, dříve než jej budu uvádět do země, již jsem přísahou slíbil²⁵. (22)Mojžíš tedy⁴² tuto píseň v onen den napsal a jal se jí Isráélový děti⁸ učit. (23)A Jósuovi, synu Núnovu, rozkázal¹¹⁰⁴ výrokem: Buď silný a buď odvážný¹⁰⁹¹, neboť ty budeš Isráélový děti uvádět do země, již jsem jim přísahou slíbil²⁵, a já budu s tebou.

(24)A jak Mojžíš dokončil^{224 733} psaní slov tohoto zákona¹⁴ na knihu⁶⁷⁵ až do jejich dohotovení¹¹⁰⁵, stalo se²⁴⁰, (25)že²⁸ Mojžíš Lévióvcům⁴⁹⁴, nosícím²⁶ skříňku⁴³⁰ smlouvy Hospodinovy, rozkázal výrokem: (26)Vezmi tuto knihu zákona¹⁴ a položte²⁹ ji ze strany skříňky⁴³⁰ smlouvy Hospodina, vašeho Boha, i bude tam za svědka proti tobě, (27)neboť já znám¹²⁸ tvou vzpurnost¹¹¹ a tvou tvrdou šíji – hle, za mého setrvávání *naživu* s vámi dnes jste byli vzpurní¹¹¹ vůči Hospodinu⁴⁰⁸, a což teprve po mé smrti! (28)Svolejte²²⁵ ke mně všechny starší vašich kmenů³⁶

a své předáky⁴⁴, *ať* mohou³¹ proslavit tato slova² v jejich uši a za svědky proti nim povolat nebesa i zem; (29)neboť vím¹²⁸, že po mé smrti budete veskrze¹⁰⁹⁹ zkaženě jednat¹¹⁰⁶ a odvracet se¹⁵⁴ od cesty, již jsem vám rozkázal, takže²⁸ vás v posledku dní potká zlo, neboť budete činit, *co* v očích Hospodinových zlo je, k dráždění²⁴⁷ ho dílem⁵⁹⁹ vašich rukou.

(30)A Mojžíš v uši celého Isráélova sejití³¹⁰ proslovil všechna slova² této písně až do jejich dokončení¹¹⁰⁵:

- 32** Nastavte ucho¹¹⁵, nebesa, a promluvív,
ať slyšíš, země, výroky mých úst,
 (2)má nauka bude kanout jako déšť,
 má řeč¹¹⁰⁷ bude kapat¹¹⁰⁸ jako rosa,
 jako mžení^{165 1109} na mladý porost¹¹¹⁰
 a jako pršky¹¹¹¹ na bylinstvo^{741 1112}.
 (3)Ano, budu povolávat jméno
 Hospodinovo, přiznejte³⁵
 velikost^{1113 1114} našemu Bohu!
 (4)Skála! Dokonalé je jeho působení,
 neboť jeho všechny cesty *jsou*
 právem^{214 1115},
 Bůh věrnosti¹¹¹⁶, v němž²⁸ není
 křivdy¹¹¹⁷, spravedlivý a upřímný³³¹
 je on.
 (5)Zachovala se k němu¹¹¹⁸ zvrhle^{232 411}
 – ne jeho děti⁸, *nýbrž* jejich
 skvrna¹¹¹⁹, pokolení převrácené¹¹²⁰
 a pokřivené¹¹²¹!
 (6)Zda chcete³¹ Hospodinu odplácet
 taktó, lide bezbožný⁸⁰⁷ a nemoudrý?
 Zda on není tvůj Otec, koupivší¹¹²² tě,
 on, utvořivší⁴⁰ tě, jenž²⁸ tě upevnil?
 (7)Připomeň si dávné dni¹¹²³, uvaž léta
 pokolení¹⁷⁶ a pokolení¹⁷⁶,
 otaž se svého otce, ten²⁸ ti může³¹
 oznámit²³⁰, a svých starších, ti²⁸ ti
 mohou³¹ říci!
 (8)Při svém podělování národů
 dědictvím^{97 211 1094}, při svém
 rozmístování¹¹²⁴ dětí⁸ Ádámových
 vtyčoval¹¹²⁵ Nejvyšší^{1126 1127} pomezí^{165 118}
 národností¹⁴⁶ podle počtu dětí⁸
 Isráélových,
 (9)neboť podílem Hospodinovým
 je jeho lid, Jákob je úděl¹¹²⁸ jeho
 dědictví²⁴².
 (10)Nacházel²⁵⁴ jej v zemi pustiny,
 ano, v prázdnotě¹¹²⁹ vytí pouště¹¹³⁰,

obcházel¹¹³¹ jej, všímal si ho, choval¹¹³²
 jej jako zřítelnicí svého oka;
 (11) jako orel¹¹³⁴ vzrušuje své hnízdo¹¹³³,
 poletuje¹¹³⁴ nad svými orlíčaty¹¹³⁵,
 rozpíná¹¹³⁶ svá křídla, bere je^{444 1137},
 nosí²⁶ je^{444 1137} na své peruti,
 (12) vodil jej Hospodin samotem¹¹³⁸,
 aniž s ním byl BŮH ciziny¹¹³⁹.
 (13) Vozil¹¹⁴⁰ jej po výšinách země, aby
 se najedl plodin¹¹⁴¹ pole,
 a kojil¹²⁸ jej medem ze skaliska¹¹⁴²
 a olejem z křemene skály,
 (14) smetanou¹¹⁴³ skotu a mlékem¹¹⁴³
 drobného dobytka s tukem jehňat¹¹⁴⁴
 a beranů z¹¹⁴⁵ Bášanu a kozlů¹¹⁴⁶,
 s nejlepším druhem¹¹⁴⁷ pšenice, a pil jsi
 krev hroznů^{176 1148}, víno.
 (15) Ješurún¹¹⁴⁹ však⁴² ztučněl a jal se
 vyhazovat¹¹⁵⁰; –
 ztučněl jsi, ztloustl jsi, vytyl jsi, –
 a zamítl +Boha utvořivšího⁴⁰ jej
 a znevážil skálu¹¹⁵¹ své záchrany;
 (16) k žárливosti ho doháněli
 cizáky^{900 1152},
 dráždili²⁴⁷ ho osklivostmi³⁷³,
 (17) obětovali démonům¹¹⁵³, ne
 +Bohu,
 bohům – neznali jich, novým, přišli
 nedávno¹¹⁵⁴; vaši otcové se jich
 neděsili¹²⁸.
 (18) Skála tě zplodila¹¹⁵⁵, zapomínáš,
 a opomenul jsi BOHA porodivšího¹¹⁵⁶
 tě.
 (19) To²⁸ Hospodin uviděl a zavrhl,
 pro dráždění^{247 827} jeho syny⁶ a jeho
 dcerami⁶; (20) i řekl:
 Budu před nimi⁸³ skrývat svou tvář,
 budu vidět, jaký¹¹⁵⁷ bude jejich
 posudek,
 vždyť oni jsou pokolení veliké
 zvrácenosti¹¹⁵⁸, děti⁸, v nichž není
 spolehlivosti¹¹⁵⁹.
 (21) Oni mě dohnali mě k žárливosti
 ne-BOHEM, vydráždili²⁴⁷ mě svými
 nicotnostmi¹¹⁶⁰,
 já je tedy⁴² budu k žárливosti dohánět
 ne-lidem, dráždít²⁴⁷ je pošetilým⁸⁰⁷
 národem, (22) neboť v mém hněvu
 oheň vzplanul
 a bude hořet až do nejhlubšího
 šeólu¹¹⁶¹ a pohltí²⁴⁵ zemi i její výnos
 a sežehne¹¹⁶² základy hor.

(23) Budu na ně hromadit⁷⁸²
 neštěstí^{65 1067}, vystříleny^{733 1163} mít své
 šípy do nich¹¹⁶⁴,
 (24) vysátých hladem a stravovaných
 horečkou¹¹⁶⁵ a jedovatou¹¹⁶⁶
 nákazou¹¹⁶⁷,
 a budu proti nim^{366 1164} vypouštět^{367 964}
 zub zvěře^{6 164} s jedem¹¹⁶⁸ plouživců¹¹⁶⁹
 prachu^{423 1170}.
 (25) Na ulici^{1171 1172} bude sirobu
 působit¹¹⁷³ meč a v pokojích¹¹⁷²
 hrůza, i jinochu i panně, kojenci
 s šedovlasými¹¹⁷⁴.
 (26) Řekl bych: Musím³¹ je smést¹¹⁷⁵,
 odstranit¹¹⁷⁶ jejich památku zprostřed
 lidí⁶,
 (27) kdybych se neobával⁵³
 dráždění^{247 1177} od nepřítelů,
 aby to jejich trapičů¹¹⁷⁸ nechápal
 mylně¹¹⁷⁹, aby nefíkali:
 Vyvýšila se naše ruka, a ne Hospodin
 toto vše způsobil.
 (28) Vždyť oni jsou národ, jemuž není
 rady¹¹⁸⁰, a není v nich rozumnosti¹¹⁸¹.
 (29) Kež by zmoudřeli! Pochopili^{1050 1182}
 by toto, uvažovali by o svém
 posledku:
 (30) Jak by mohl³¹ jeden hnát⁴⁵³ tisíc
 a dva na útěk obrátit deset tisíc,
 ne-li proto, že je jejich¹¹⁸³ Skála prodala
 a Hospodin je vydal na pospas¹¹⁸⁴?
 (31) Vždyť jejich¹¹⁸³ skála není jako naše
 Skála, sami²⁸ naši nepřátelé budou
 rozhodčími¹¹⁸⁵!
 (32) Vždyť jejich réva je z révy Sodomy
 a z niv Gomory,
 jejich hrozny¹¹⁴⁸ jsou hrozny¹¹⁴⁸ žlučiči¹⁰⁵⁸,
 mají²⁹³ jedovaté¹¹⁶⁶ trsy¹¹⁴⁸,
 (33) jejich víno je jed¹¹⁶⁸ draků¹¹⁸⁶
 a zákázonosný¹¹⁸⁷ jed¹⁰⁵⁸ zmijí¹¹⁸⁸.
 (34) Zda to¹⁸⁸ není u mne uloženo¹¹⁸⁹,
 zapečetěno mezi mými zásobami¹¹⁹⁰?
 (35) Mně patří pomsta a odplata v čas,
 kdy jejich noha¹¹⁹¹ bude klouzat¹¹⁹²,
 neboť den jejich zkázy¹¹⁹³ je blízký, a co
 je pro ně⁷⁰⁰ připraveno¹¹⁹⁴, přichvátá;
 (36) ano, Hospodin bude zjednávat
 právo svému lidu¹¹⁹⁵ a slitovávat se¹¹⁹⁶
 nad svými nevolníky,
 když bude vidět, že síla¹¹⁹⁷
 vymizela¹¹⁹⁸ a je konec¹¹⁹⁹
 zadržného¹²⁰⁰ propuštěného^{1201 1202}.

(37) I řekne: Kde jsou jejich bohové, skála – na ni spoléhali^{128 1203},
 (38) jejichž obětí tuk jídali, jejichž tekutých obětí¹²⁰⁴ víno pili?
 Necht' vstávají²⁹ a pomáhají²⁹ vám, necht' je²⁹ to nad vámi ochranou¹²⁰⁵!
 (39) Vízte nyní, že já – já jsem ON¹²⁰⁶, a se mnou¹²⁰⁷ není Boha; já usmrcuji i oživím¹²⁰⁸, zraním¹²⁰⁹ a já uzdravuji, a není schopného vyprostit¹²¹⁰ z mé ruky.
 (40) Ano, povznáším²⁶ svou ruku k nebesům a řeknu: Já jsem život¹²¹¹ navždy!¹²¹²
 (41) Jestliže naostrím svůj blýskavý meč¹²¹³ a má ruka bude zasahovat v¹²¹⁴ soudu, budu svým protivníkům¹¹⁷⁸ splácet^{671 1215} pomstou a svým nenávisníkům odplácet;
 (42) své šipy budu opájet krví¹²¹⁶, zatímco²⁸ můj meč bude žrát²⁴⁵ maso, krví¹²¹⁶ zabitých⁷⁴⁶ a zajatců, hlavou¹²¹⁶ vládců¹²¹⁷ nepřítelů.
 (43) Rozveselte¹²¹⁸ národy, jeho lid¹²¹⁹, neboť bude mstít⁴⁸⁹ krev svých nevolníků a pomstou splácet^{489 671} svým¹²²⁰ protivníkům¹¹⁷⁸, a zadostučiněním obdají⁷⁵² svou půdu²²⁶, svůj lid.
 (44) I přišel Mojžíš a proslovil všechna slova této písně v uši lidu, on a Hóšea¹²²¹, syn Núnův; (45) a když Mojžíš proslovovali všech těchto slov² ke všemu Izráělovi dokončil⁷³³, (46) řekl¹⁴⁹ k nim: Přiložte³⁹ své srdce ke všem těmto slovům, jež já dnes proti vám¹²²² dosvědčuji¹²²³, jež budete²⁹ rozkazovat svým dětem⁸, aby dbaly^{119 241} o vykonávání všech slov tohoto zákona¹⁴. (47) Vždyť¹⁰ pro¹²²⁴ vás není nicotné¹²²⁵ slovo^{538 1226}, nýbrž²⁵¹ je to¹⁸⁸ váš život²²³, a tímto slovem⁵³⁸ budete moci³³ prodloužit své dni na půdě²²⁶, kam se vy chystáte přejít⁷⁷ Jordán k zaujetí²⁴ jí.
 (48) A právě v tento den³⁹⁶ k Mojžíšovi promluvil Hospodin výrokem: (49) Vystup⁶³ na toto pohoří⁵ Avárim, na horu Névó, jež je v zemi Móáva¹³, jež je naproti¹²²⁷ Jerichu, a viz zem Kenáanu, již

se já chystám dát⁷⁷ v držbu Izráělovým dětem⁸, (50) a umři na hoře, kam ty se chystáš vystoupit^{63 77}, i budeš muset³¹ být připojen⁷⁸² k svému lidu¹²²⁸, jako umřel Áron, tvůj bratr, na hoře Hóru, a byl k svému lidu¹²²⁸ připojen⁷⁸², (51) protože jste se vprostřed Izráělových dětí⁸ proti mně dopustili nedůvěry při vodách rozvaděnosti¹²²⁹ v Kádésí⁶ v pustině⁶ Cínu, protože jste mě vprostřed Izráělových dětí⁸ neposvětili¹²³⁰. (52) Ano, budeš tu zem zpřed sebe vidět, nesmíš³¹ tam však⁴² vstoupit, do země, již se já chystám Izráělovým dětem⁸ dát⁷⁷.

33 A toto je požehnaní, jímž Mojžíš, Boží muž, požehnal Izráělovým dětem⁸ před¹³¹ svou smrtí; (2) řekl tedy⁴²:

Hospodin přišel ze Sínaje a vzešel^{194 1231} jim se Séiru, zaskvěl se z hory Páránu a přibyl¹²³² zprostřed svatých desetitisíců; od jeho pravice – oheň vyhlášky¹²³³ pro ně^{700 1234}

(3) Věru miluje zástupy lidu¹²³⁵! Všichni jeho svatí jsou v tvé ruce a oni se přimkli k tvým nohám; smíš³¹ se¹⁷³ brát²⁶ z tvých slov¹²³⁶.

(4) Mojžíš nám rozkázal zákon¹⁴, dědictví¹²³⁷ Jákobova sejití³¹⁰,

(5) a stal se²⁴⁰ v Ješúrónovi¹¹⁴⁹ králem při shromažďování⁷⁸² hlav lidu spolu s Izráělovými kmeny³⁶.

(6) Reúvén necht' žije²⁹ a neumírá²⁹ a jeho lidé¹⁶² necht' je²⁹ nemnoho¹²³⁸!

(7) A toto pro Júdu^{700 1239 1239}, řekl tedy⁴²: Slyš, Hospodine, hlas Júdův, a kéž ho přivádíš²⁹ k jeho lidu, za nějž⁷⁰⁰ svými rukama zápasí¹²⁸; kéž budeš²⁹ pomoci od jeho trapičů¹¹⁷⁸.

(8) A o Lévim^{700 1239} řekl:

Tvé Tummím¹²⁴⁰ a tvé Úrim¹²⁴¹ patří muží, tvému zbožnému³⁰⁰, jehož jsi vyzkoušel¹³²⁸ v Masse³²⁹, měl jsi s ním vádu u vod Merívy¹²⁴²,

(9) jenž²⁴⁶ pravil o svém otci, i o své matce: Neviděl¹²⁸ jsem ho, a ke svým bratrům nepřihlížel^{150 128 1179} a svých synů neznal¹²⁸,

neboť dbali^{119 128 1243} tvé řeči¹¹⁰⁷ a všímali si^{1132 1243} tvé smlouvy.

(10) Budou Jákobovi vštěpovat¹²⁴⁴ tvé předpisy²¹⁴ a Izráělovi tvůj zákon¹⁴,

budou naproti tvému chrpí klast kouřidlo¹²⁴⁵ a na tvůj oltář cele spalovanou obětí¹²⁴⁶.

(11) Žehnej, Hospodine, jeho síle²⁷⁷, a *kež* blahovlnně přijímáš²⁹ 1247 působení jeho rukou!

Zprorážej¹²⁰⁹ kyčle povstalců *proti* němu¹²⁴⁸ a jeho nenávisníků, ať nepovstávají!

(12) O Benjáminovi⁷⁰⁰ 1239 řekl:

Milovaný Hospodinův – v bezpečí⁴⁹¹ bude před ním sídlit⁵⁹¹;

nad ním bude *po* celý den rozestírat svá křídla¹²⁴⁹ a usídli se⁵⁹¹ mezi jeho rameny¹²⁵⁰.

(13) A o Josefovi⁷⁰⁰ 1239 řekl:

Budiž požehnána Hospodinem jeho země, vzácnosti¹²¹⁶ 1251 nebes, rosou¹²¹⁶,

a hlubinou¹²¹⁶ 1252 rozkládající se⁷⁸⁸ dole

(14) a vzácnosti¹²¹⁶ 1251 úrod slunce¹²⁵³

a vzácnosti¹²¹⁶ 1251 výhonků¹⁷⁶ měsíců⁵ 1254,

(15) výkvětem¹²¹⁶ 1255 prastarých hor a vzácnosti¹²¹⁶ 1251 věčných pahorků¹⁰¹⁶,

(16) a vzácnosti¹²¹⁶ 1251 země a její náplně, a blahovůli¹²¹⁶ 1256 obývajícího⁵⁹¹ ker⁵ 1257;

tyto věci nechť připadají²⁹ hlavě Josefově a temeni¹²⁵⁸ zasvěceného¹²⁵⁹ *zprostřed* svých bratrů.

(17) Prvorozený jeho skotu – *to je* nádhra¹²⁶⁰ jemu *patřící*¹²⁶¹, jeho rohy – rohy řeéma¹²⁶²;

jimi bude trkat národnosti¹⁴⁶, všechny¹²⁶³, *do* posledních končin země.

A to¹⁸⁸ *jsou* desetitisíce Efrájimovy a to¹⁸⁸ *jsou* tisíce Menaššéovy.

(18) A o Zevulúnovi⁷⁰⁰ 1239 řekl: Vesel se, Zevulúne, ve svém vycházení⁷⁵, a *ty*, Jissascháre, v svých stanech!

(19) Budou volat národnosti¹⁴⁶ 1264 *na* hory⁵;

tam budou obětovat oběti spravedlnosti¹²⁶⁵,

nebot budou sát nadbytek moří a skryté věci¹²⁶⁶, zahrabané¹²⁶⁷ v písku.

(20) A o Gádovi⁷⁰⁰ 1239 řekl:

Budiž veleben³⁹³ ten, jenž rozšiřuje¹²⁶⁸ Gáda!

Usídlil¹²⁶⁹ se⁵⁹¹ jako lvice¹²⁷⁰ a rozerval¹²⁶⁹ paži, ano i *témě hlavy*,

(21) a vyhlédl¹²⁶⁹ 1271 si přední místo¹²⁷², nebot tam je uchováván podíl¹²⁷³ zákonodárce¹²⁷⁴ 1275;

ten²⁸ přibyl¹²³² s hlavami lidu, vykonal spravedlnost Hospodinovu a jeho práva²¹⁴ s Izráelem.

(22) A o Dánovi⁷⁰⁰ 1239 řekl:

Dán, mládě¹²⁷⁶ lva, bude vyskakovat z Bášanu.

(23) A o Naftálím⁷⁰⁰ 1239 řekl:

Naftálí, nasycený blahovůli¹²⁵⁶ a plný požehnání Hospodinova, zmocni se²⁴ západu²⁰⁸ a jihu¹²⁷⁷.

(24) A o Ášérovi⁷⁰⁰ 1239 řekl:

Budiž Ášer požehnan nad⁷⁹ syny¹²⁷⁸, nechť je²⁹ oblíbencem¹²⁷⁹ svých bratrů

a *nechť* namáčí¹²⁸⁰ svou nohu v oleji;

(25) tvé závory¹²⁸¹ – železo a mosaz²⁹⁷⁶, a tvůj odpočinek¹²⁸² jako tvé dni.

(26) *Není nikoho* jako BŮH

Ješurúnův¹¹⁴⁹ 1283,

sjíždějící nebesa při pomáhání¹²⁸⁴

tobě⁴⁸ a ve své vznešenosti¹²⁸⁵ oblaka¹²⁸⁶.

(27) Bůh pradávna *je* příbytkem,

a zespod paže⁶⁵ věčnosti¹⁰¹⁶,

on²⁸ vyžene¹²⁶⁹ 1287 nepřítele před tvou tvář⁸³ a řekne¹²⁶⁹: Vyhub⁷⁶¹!

(28) *I* nastěhuje se⁵⁹¹ 1288 Izráel

bezpečně⁴⁹¹, *o* samotě¹¹³⁸ pramen

Jákóbův, *do* země¹²⁸⁹ obilí a moštu, a *i* jeho nebesa⁹⁷⁵ budou vykapávat¹²⁹⁰ rosou¹²⁹¹

(29) *Blaze* ti²⁹², Izráéli! *Kdo je* podoběn tobě²⁶⁵, lide zachráněný⁷³¹

Hospodinem,

štitem pomoci tobě⁴⁸, *jenž je* i⁴² mečem tvé vznešenosti¹²⁸⁵?

I budou se ti tvoji nepřítelé lísat¹²⁹³

a *ty* budeš šlapat po jejich výšinách¹²⁹⁴.

34 A Mojžíš ze stepí⁴ Móáva¹³ vystoupil⁶³ na horu Névó, *na* *témě*²⁰⁷ Pisgy, *jež je* naproti¹²²⁷ Jerichu, a Hospodin mu ukázal všechnu zem, Gileád až po Dán¹²⁹⁵ (2) *i* všechen Naftálí¹²⁹⁵ a zem Efrájimovu a Menaššéovu a všechnu zem

Júdovu až po nejzazší^{474 530} moře (3) a Negev²¹ a oblast¹²⁹⁶ roviny³⁸⁷ Jericha, města palem, až po Cóar. (4)A Hospodin k němu řekl: Tuto zem, již jsem přísahou slíbil²⁵ Abrahámovi, Isákovi a Jákóbovi výrokem: Chci³¹ ji dát tvému semeni – dal jsem ti ji tvými očima uvidět, přejít tam však⁴² nesmíš³¹. (5)A Mojžíš, nevolník Hospodinův, tam, v zemi Móáva¹³, na příkaz⁷² Hospodinův¹²⁹⁷ umřel, (6) a pohřbil ho v průrvě²¹² v zemi Móáva¹³ proti Bét-Peóru, ale nikdo⁵⁶ po tento den jeho hrob nezná¹²⁸.

(7)A Mojžíš byl při své smrti ve věku¹⁰⁸⁹ sta a dvaceti let; jeho oko nevyhaslo, aniž prchla jeho životní síla¹²⁹⁸. (8)A Isráelovy děti⁸ se na třicet dní jaly Mojžíše

ve stepích⁴ Móáva¹³ oplakávat; pak²⁸ se dni smutečního pláče¹²⁹⁹ pro Mojžíše⁶ dovršily¹³⁷.

(9)A Jóšua, syn Núnův, byl naplněn duchem moudrosti, neboť na něho Mojžíš položil¹³⁰⁰ své ruce, a Isráelovy děti k němu obrátily sluch⁴⁶⁶, i jali se činit podle toho, co Hospodin Mojžíšovi rozkázal.

(10)Nepovstal však⁴² již v Isráelovi prorok jako Mojžíš, jehož by byl Hospodin znal¹²⁸ tváří v tvář (11)stran všech znamení a zázraků, jež ho Hospodin poslal vykonat v zemi Egypta na faraonovi a na všech jeho služebnících a na vsí jeho zemi, (12) a stran vsí síly¹³⁰¹ ruky a stran vsí veliké hrůzy, již Mojžíš před očima všeho Isráele uskutečnil⁴⁰.

DEUTERONOMIUM

poznámky překladatele a odkazy

- 1 Viz Exod. 19:6, pozn. 638.
2 N. „řeči, jež... promluvil“ (jako ve v. 3 a dále), dále obdobně.
3 Viz Num. 21:13, pozn. 802, zde odlišná předložková vazba (D. „na přechodu“).
4 Viz Num. 22:1, pozn. 831.
5 Viz Gen. 14:10, pozn. 396.
6 Viz Num. 1:53 a dále, pozn. 61.
7 Viz Gen. 1:5, pozn. 9.
8 Viz Gen. 3:16 a dále, pozn. 656.
9 N. „vzhladem k nim“.
10 Viz Gen. 4:15, pozn. 152; Exod. 3:20, pozn. 121.
11 Viz Gen. 10:16nn., pozn. 322.
12 Viz Jós. 12:4.
13 Viz Num. 22:1, pozn. 799 a 832.
14 Viz Gen. 26:5, pozn. 674.
15 Viz Num. 16:3, pozn. 626.
16 Vl. „bydlení“ n. „sedění“.
17 Viz Gen. 11:2, pozn. 328.
18 Viz Gen. 12:1, pozn. 349.
19 Viz Exod. 12:4, pozn. 866; zde i ve smyslu „na všechna jeho sousední (tj. „s ním sousedící“) místa“.
20 Hebr. „šefeláh“, pruh úrodné nížiny v západní Palestíně.
21 Viz Num. 13:17, pozn. 481.
22 Viz Gen. 2:14, pozn. 73.
23 Vl. „dal“, dále obdobně.
24 Viz Gen. 22:17, pozn. 417.
25 Viz Num. 11:12, pozn. 413.
26 Viz Gen. 4:7, pozn. 139.
27 Viz Gen. 2:18, pozn. 76.
28 Viz Gen. 4:3, pozn. 132.
29 Viz Gen. 1:26, pozn. 40.
30 Viz Gen. 30:24, pozn. 785.
31 Viz Gen. 2:16n., pozn. 74.
32 N. „břímě“, jiný však výraz než níže³³, vyskytující se jen zde a u ls. 1:14.
33 Viz Num. 4:19, pozn. 147.
34 Tj. snad „něst tíhu vás samých i toho, co máte nést vy“.
35 Vl. „dejte“, ne však jako ve v. 8²³, viz Gen. 47:15n., pozn. 332.
36 Viz Gen. 49:16, pozn. 1352.
37 Viz Gen. 41:33, pozn. 1111.
38 Vl. „známé“, tj. „mající dobrou pověst a proto váženě“.
39 Viz Gen. 13:16, pozn. 384.
40 Viz Gen. 1:7, pozn. 12.
41 N. „Ta věc je dobrá, již ses rozhodl vykonat“.
42 Viz Gen. 9:11, pozn. 291.
43 Viz Gen. 12:15; 21:22, pozn. 559.
44 Viz Exod. 5:6, pozn. 164.
45 Viz Num. 2:3, pozn. 65.
46 Tj. snad „při sporech mezi vašimi bratry vždy pečlivě a podrobně vyslechnout obě strany“.
47 Viz Exod. 2:22, pozn. 82; 12:19, pozn. 401.
48 Viz Exod. 20:10, pozn. 505.
49 Viz Gen. 18:19, pozn. 482.
50 Viz Gen. 31:32, pozn. 831, zde smysl jako v textu („dbát n. ohlížet se na“). Dále obdobně.
51 Vl. „tvář“, dále obdobně.
52 D. „jak“, jako shora.
53 Viz Num. 22:3, pozn. 835; obdobné vazby s jiným slovesem⁶² je použito zde ve v. 29 a dále; dalšího slovesa¹⁰⁴¹ je použito v obdobné vazbě v kap. 9:19 a 28:60.
54 Viz Gen. 27:46, pozn. 730.
55 N. „před⁸³ osobou^{51M}“.
56 Viz Gen. 31:50, pozn. 848.
57 Viz Exod. 1:16, pozn. 34.
58 Vl. „Bohu patřící n. příslušející“.
59 Viz Num. 16:9, pozn. 633.
60 N. „jež bude obtížnější nad (vl. „od“) vás“, tj. „nad vaše schopnosti“. Dále obdobně.
61 Viz Lev. 1:2, pozn. 4.
62 Viz Gen. 28:17, pozn. 737; Lev. 19:3, pozn. 592, 14, pozn. 608.
63 Viz Gen. 13:1, pozn. 368.
64 Viz Gen. 13:10, pozn. 374.
65 Množné číslo.
66 Sloveso jako „(vy)kopal(i)“ v Gen. 21:30; 26:18n., viz Exod. 7:24, pozn. 231.
67 Viz Num. 13:26, pozn. 501 a 502.
68 Viz Gen. 34:18, pozn. 922.
69 Viz Num. 13:23, pozn. 496.
70 Tj. „zem“, dále obdobně.
71 N. „Vám se však znechtělo“.
72 Viz Num. 3:16, pozn. 93.
73 Tj. nejspíše „pro svou nenávisť k nám“, „protože nás nenáviděl n. nenávidí“.
74 D. „V Hospodinově nenávidění nás nás“.
75 Viz Exod. 3:10 a dále, pozn. 252.
76 Viz Lev. 26:30, pozn. 916.
77 Viz Gen. 6:13, pozn. 225.
78 Tj. „zmalomyslnění“, tvar slovesa jako v Exod. 16:21, pozn. 572. Dále obdobně.
79 N. „nad (D. „od“) nás“, dále obdobně.
80 Viz Num. 13:28, pozn. 486, zde tvar slovesa, od něhož je tento výraz odvozen.
81 Viz Num. 13:22, pozn. 494.
82 Viz Gen. 10:14, pozn. 321.
83 Viz Gen. 3:8, pozn. 102.
84 Zde i prostě „z nich“, dále obdobně.
85 Viz Num. 21:1, pozn. 788.
86 Viz Gen. 3:6, pozn. 79.
87 Viz Gen. 1:9, pozn. 13.
88 D. „nebylo vás důvěřivých“ (n. „věřících“), dále obdobně.
89 N. „nebyli pevní (n. „stálí“)⁸⁸ v Hospodinu, našem Bohu“.
90 Tvar slovesa jako „prozkoumají“ v Num. 13:2 a dále.

- 91 Viz Gen. 26:17, pozn. 683.
 92 Viz Num. 16:22, pozn. 646.
 93 Viz Gen. 14:23, pozn. 411.
 94 Vl. „mezi těmito muži“, srov. Gen. 7:21, pozn. 248 a 249. Dále obdobně.
 95 Viz Num. 14:24, pozn. 552.
 96 N. „na mne“.
 97 Viz Num. 18:20, pozn. 723, zde a dále jiný tvar tohoto slovesa se smyslem jako v textu.
 98 Viz Exod. 33:1, pozn. 1138.
 99 Viz Gen. 2:24, pozn. 89.
 100 Viz Gen. 2:9, pozn. 65.
 101 Viz Num. 14:25, pozn. 556.
 102 Vl. „se otočte“, sloveso jako v Exod. 7:23, pozn. 229, tak ve v. 7 a obdobně dále; zde opis vzhledem k spojení se zvrtným zájmenem „si^{101v}“ (v kap. 2:3 jako zde ve v. 7¹⁸).
 103 Viz Exod. 10:19, pozn. 343.
 104 Sloveso jako v Exod. 29:8, pozn. 1027.
 105 Viz Gen. 9:5, pozn. 285.
 106 N. snad „jste se každý svým“.
 107 Viz Gen. 24:53, pozn. 637.
 108 D. „náčíním jeho („svého^{106v}) bojování^{85v}“.
 109 N. „opovázili jste se (nikoli však jako v Num. 14:44) vystupovat“.
 110 D. „uvnitř“.
 111 N. „projevili neposlušnost“, jako ve v. 26, nesouvisí však s předchozím „neuposlechli jste“. Tvary téhož slovesa jsou v kap. 9:7 a 24 dále.
 112 Viz Exod. 18:11, pozn. 613.
 113 Viz Num. 14:45, pozn. 581 a 582.
 114 Viz Gen. 21:12 a dále, pozn. 769.
 115 Viz Gen. 4:23, pozn. 165.
 116 D. „v Káděši podle dní, jež“, smysl jako v textu („však víte, kolik“).
 117 Viz Gen. 2:11, pozn. 67.
 118 Viz Gen. 47:21, pozn. 603; v kap. 32:8 poněkud odlišný příbuzný a souznačný výraz.
 119 Viz Gen. 17:9, pozn. 449.
 120 Vl. „proti nim“, dále obdobně.
 121 N. „potyček“, „srážek“, „šarvátek“, „vyvolávat spory“ atd. Totéž sloveso je ve v. 24 se smyslem jako v textu tam.
 122 Viz Gen. 8:9, pozn. 1070.
 123 Viz Num. 24:18, pozn. 553.
 124 Viz Gen. 8:8, pozn. 259.
 125 Viz Gen. 42:3 a dále, pozn. 1280.
 126 Viz Gen. 17:12, pozn. 453.
 127 N. „získávat“, „kupovat“, ne však jako shora¹²⁵.
 128 D. „poznal“, tj. „poznal a tedy zná“, kap. 1:19 a dále obdobně.
 129 Viz Gen. 19:8, pozn. 494.
 130 Viz Num. 25:17, pozn. 963.
 131 D. „před tváří“, srov. Gen. 13:10, pozn. 375.
 132 N. „obry“, dále obdobně.
 133 Viz Gen. 1:5, pozn. 8.
 134 Viz Num. 21:32, pozn. 828; zde a ve v. 21n. jiný tvar tohoto slovesa než tam, zpravidla poněkud odlišné-
 ho významu²⁴, na těchto místech však má smysl jako v textu.
 135 Viz Exod. 2:4 a dále, pozn. 588.
 136 Viz Gen. 26:17, pozn. 684.
 137 Viz Num. 14:35, pozn. 570.
 138 Viz Num. 31:28, pozn. 1043.
 139 D. „zevnitř“.
 140 Viz Gen. 32:2, 7, pozn. 853.
 141 Tvar (hebr. „hummám^{142v}) slovesa jako v Exod. 14:24, pozn. 480, také „rozhánění“, „rozprašování“, zde však smysl jako v textu. Tvar příbuzného slovesa v podstatě téhož významu je v kap. 7:23 se smyslem jako v textu tam; následující „zmatkem“ je odvozený výraz.
 142 Hebr. „tummám^{141v}“.
 143 Viz Exod. 22:8, pozn. 743.
 144 Vl. „naproti“.
 145 Viz Gen. 25:16, pozn. 651.
 146 Viz Gen. 17:16, pozn. 459.
 147 D. „na tvář národnosti“, dále obdobně.
 148 Viz Gen. 29:13, pozn. 746.
 149 Viz Gen. 16:4, pozn. 438.
 150 Viz Exod. 15:14, pozn. 519.
 151 N. „a budou naplněny úzkostí“ (n. „strachem“), viz Gen. 8:10, pozn. 262, a srov. Exod. 15:14, pozn. 521.
 152 Viz Gen. 32:3, pozn. 439.
 153 D. „zemí – cestou, cestou“.
 154 Viz Gen. 48:17; 49:10, pozn. 1307.
 155 Tj. „jeho zemí“, srov. Gen. 32:10, pozn. 859.
 156 Viz Exod. 7:3, pozn. 209; v kap. 9:27 odvozené podstatné jméno, vyskytující se jen tam.
 157 Tj. „jak tomu tohoto dne je“.
 158 Snad ve smyslu „jako cíl útoku“.
 159 N. „vydávat své tváři“, tj. „tobě“, dále obdobně.
 160 Viz Lev. 27:21, pozn. 965.
 161 Zde od tohoto výrazu odvozené sloveso („učinili odevzdanými“), viz Num. 21:3, pozn. 790.
 162 D. „muže^{65v}, n. vůbec „osoby“, jiný výraz než v Gen. 2:23 a dále, viz Gen. 34:30, pozn. 936. Dále obdobně.
 163 Viz Num. 21:35, pozn. 830.
 164 Viz Gen. 1:24, pozn. 18, 38.
 165 Viz Gen. 34:29, pozn. 934.
 166 Viz Gen. 22:17, pozn. 327.
 167 Viz Num. 21:28, pozn. 820.
 168 D. „vysoké“ (n. „vysoko“), tj. „nedosažitelné“.
 169 D. „ruce“, srov. Exod. 2:5, pozn. 53. Dále obdobně.
 170 D. „všemu“, dále obdobně.
 171 Vl. „rozkázal“, smysl jako v textu.
 172 Viz Num. 21:35, pozn. 829.
 173 Viz Exod. 25:37, pozn. 895.
 174 D. „od nich nebyli vzali“.
 175 N. „pruh n. pás“, tj. „země“.
 176 V původním textu jednotné číslo v hromadném smyslu.
 177 Dvojné číslo, značící zde dvojkřídlová vrata.
 178 D. „stranou od“, smysl jako v textu.
 179 Vl. „měst venkovanů^{176v}“.
 180 Tj. „králové“, n. „jež je“, tj. „země“.

- 181 N. „města roviny“, nikoli však jako v kap. 34:3³⁸⁷.
- 182 Zde snad vl. „podstavec pohovky n. lehátka“, podle některých „rakev“ n. „máry“.
- 183 N. „v Rabbě dětí Ammónových“.
- 184 Viz Gen. 6:15, pozn. 217.
- 185 Viz Exod. 26:2, pozn. 902.
- 186 Viz Num. 3:21, pozn. 96 a 97.
- 187 Viz Num. 18:9, pozn. 709.
- 188 D. „je“, totiž „tyto kraje n. části země“; dále obdobně, podle mluvnického rodu a čísla podstatných jmen, jichž se na tom či onom místě toto zájmeno týká.
- 189 Viz Num. 32:41, pozn. 1078.
- 190 N., podle některých, „nazval to podle svého jména Bášán-Chavóth-Jáír“.
- 191 Viz Num. 34:11, pozn. 1112.
- 192 Viz Gen. 14:3, pozn. 393.
- 193 Viz Num. 21:15, pozn. 804 a 805.
- 194 Viz Exod. 27:13, pozn. 949.
- 195 D. „synové vojenské moci“ (Exod. 14:4, pozn. 457).
- 196 Viz Gen. 4:20, pozn. 157.
- 197 Tvar slovesa v Gen. 8:4, pozn. 178.
- 198 Vl. „ony jsou ty, jež viděly“ (D. „ty viděší“), dále obdobně.
- 199 N. „přízeň“, „jsem se u Hospodina jal doprošovat milosti n. přízně“, opis v textu uchovává v překladu cílový smysl předložkové vazby textu původního.
- 200 D. „dělal jako tvá díla“ (n. „podle tvých děl“), dále obdobně, smysl jako v textu.
- 201 Viz Gen. 12:11, pozn. 360.
- 202 Jako „dobrou“ shora, dále obdobně.
- 203 Tj. „Libanon“.
- 204 Tvar slovesa „přejít“ ve v. 25, zde smysl jako v textu („dal průchod svému hněvu“).
- 205 Viz Gen. 30:17, pozn. 780.
- 206 Viz Gen. 4:2, pozn. 127.
- 207 Viz Gen. 8:5, pozn. 255.
- 208 Viz Gen. 12:8, pozn. 357.
- 209 Viz Exod. 26:18, pozn. 918.
- 210 N. „upevní“, „podepří“, kap. 2:30 a dále obdobně.
- 211 N. „je uvádět do vlastnictví“, dále obdobně.
- 212 Viz Num. 21:20, pozn. 815.
- 213 Viz Gen. 47:26, pozn. 1289.
- 214 Viz Gen. 18:19, pozn. 482.
- 215 Viz Exod. 21:10, pozn. 691.
- 216 Viz Num. 25:3, pozn. 955.
- 217 Viz Gen. 2:24, pozn. 88.
- 218 Viz Gen. 13:10, pozn. 374.
- 219 N. „chápavost“, „bystrost“, na konci verše tvar slovesa, od něhož je tento výraz odvozen („rozumějící“, „chápající“).
- 220 N. snad „který národ je tak veliký, že“.
- 221 Viz Gen. 19:12, pozn. 503.
- 222 Viz Exod. 34:12, pozn. 1196.
- 223 Viz Gen. 2:7, pozn. 59.
- 224 D. „při Hospodinově výroku ke mně“, v obdobném smyslu jako v Exod. 3:12, pozn. 107. Obdobně i dále; v kap. 31:24 předložková vazba jako v Gen. 12:14, pozn. 365.
- 225 Viz Exod. 35:1, pozn. 1120.
- 226 Viz Gen. 2:7, pozn. 39.
- 227 Viz Exod. 20:21, pozn. 673.
- 228 Viz Gen. 3:8, pozn. 99.
- 229 Viz Exod. 20:4, pozn. 661; Num. 12:8, pozn. 465.
- 230 Viz Gen. 3:11, pozn. 103.
- 231 D. „k vašemu vykonávání jich“, dále obdobně.
- 232 Viz Gen. 6:12, 17, pozn. 205 a 207.
- 233 Viz Exod. 20:4, pozn. 660.
- 234 N. „figury“, „sochy“, ne však jako shora²³³.
- 235 Viz Gen. 7:14, pozn. 243.
- 236 Viz Gen. 1:24, pozn. 33.
- 237 Viz Gen. 2:1, pozn. 45.
- 238 Viz Exod. 20:5, pozn. 662.
- 239 Tj. „pod celým nebem“, v textu doslovný překlad.
- 240 Viz Gen. 1:2, pozn. 1.
- 241 D. „k staní se (n. „byti“) mu“, dále obdobně.
- 242 Viz Num. 18:20, pozn. 724.
- 243 N. „vaší příčinou“, množné číslo („příčinou každého z vás“).
- 244 Viz Gen. 15:18, pozn. 435.
- 245 Viz Num. 11:1 a dále, pozn. 470.
- 246 D. „činit to (člen)“, kap. 1:30 a dále obdobně.
- 247 N. „vyzývání ho“, tj. „k hněvu n. žárlivosti“, „hněvání“, „zlomení“, „rozhořčování“, „buzení jeho nevole“, dále obdobně.
- 248 D. „vyštváním“ atd.²⁴⁹; na konci verše zde „zničením“⁷⁶.
- 249 Vl. „vyhubení“, „vyhynout“, jako „zhuben“ v Exod. 10:7. Dále obdobně.
- 250 Viz Gen. 24:46, pozn. 634.
- 251 N. „nýbrž“ (Gen. 19:2, pozn. 490). Dále obdobně, táž spojka je i v kap. 29:19 se smyslem jako tam v textu.
- 252 Viz Gen. 3:3, pozn. 91.
- 253 N. „se dáte do vyhledávání Hospodina, tvého Boha“, nesouvisí však s „vyhledávat“ zdola²⁵⁵. Viz Exod. 2:15, pozn. 71.
- 254 Viz Gen. 4:14, pozn. 151.
- 255 N. „se po něm pít“, sloveso jako v Lev. 10:16, pozn. 314, dále obdobně.
- 256 D. „v tísní (n. „úzkosti“) tobě“, tj. „tvé“⁴⁵“, zde smysl jako v textu.
- 257 N. „věci postihnou, v posledku dní se budeš vracet“.
- 258 N. „milosrdný“, „soustranný“, výraz, jehož se používá jen o Bohu. Viz Exod. 34:6, pozn. 1183.
- 259 N. „opouštět tě“, „přenechávat tě sobě samému“, „nechávat tě tak“, vl. „nechávat tě padnout“ (n. „klesnout“). Dále obdobně.
- 260 N. „Vzdýš se přece“.
- 261 D. „první“.
- 262 Viz Gen. 13:10, pozn. 375.
- 263 Tj. „od jednoho konce po druhý“.
- 264 Viz Exod. 11:6, pozn. 355.
- 265 Viz Exod. 8:10, pozn. 242.
- 266 N. „Boha, mluvící“.
- 267 Zde doslovně, nikoli jako ve v. 34¹³⁹.
- 268 Viz Exod. 20:3, pozn. 389, n. „zda se který bůh po-

- kusil“; někteří, mimo jiné i LXX a Vulgata, zde podávají znění „zda se Bůh pokusil“, mám však za to, že správné je znění v textu n. zde výše. Myslím totiž, že o Všemohoucím nelze dost dobře říci, že se o něco „pokusil“, a dokonce že se „pokusil přijít“!
- 269** Viz Exod. 25:40, pozn. 899.
- 270** Viz Num. 5:8 a dále, pozn. 219 a 284.
- 271** Vl. „již“, „nadále“, smysl jako v textu.
- 272** N. „napomenutí“, „cvičení“, „kázni“.
- 273** D. „zamiloval tvé otce“, míněno však zřejmě v hromadném smyslu, jak se to pokouší vyjádřit opis v textu, neboť následují tohoto předmětu se týkající zájmena jednotného čísla.
- 274** Viz Num. 16:5, pozn. 630, táž předložková vazba je i v kap. 30:19 se smyslem jako tam v textu; bez této předložkové vazby v kap. 12:5 a dále.
- 275** N. „otců a našel zálibu... po něm, vyvedl i tebe“.
- 276** Viz Exod. 33:14n., pozn. 1170; zde i „ve své osobě“ n. „ve zjevení své bytosti“.
- 277** Viz Lev. 26:20, pozn. 898.
- 278** Viz Gen. 18:18, pozn. 480.
- 279** D. „a vrácíš⁶⁷¹ k svému“, smysl jako v textu; kap. 30:1 obdobně.
- 280** N. „aby bylo“, ne však jako „aby“ zdola.
- 281** Sloveso jako v Gen. 1:4, pozn. 7.
- 282** Viz Num. 35:6, pozn. 1123.
- 283** Viz Num. 35:6, pozn. 1124.
- 284** Viz Exod. 20:16, pozn. 669.
- 285** D. „v nedostatku vědění“ (n. „vědomí“).
- 286** D. „a on“, dále obdobně; netýká se slova „jenž“ shora.
- 287** D. „od věčejška“, srov. Exod. 4:10, pozn. 140.
- 288** Viz Gen. 42:2, pozn. 1147.
- 289** N. „jež Mojžíš... vyslovil“ (n. „pronest“, „přednesl“). Dále obdobně.
- 290** Zde vazba bez předložky.
- 291** Viz Gen. 3:9 a dále, pozn. 1314.
- 292** Viz Exod. 20:2, pozn. 658.
- 293** Viz Gen. 13:5, pozn. 347.
- 294** Viz Exod. 20:3, pozn. 659.
- 295** Viz Gen. 4:25, pozn. 173.
- 296** Viz Exod. 3:16, pozn. 116.
- 297** Viz Exod. 20:5, pozn. 663.
- 298** Viz Gen. 4:13, pozn. 146.
- 299** Viz Gen. 17:10, pozn. 450.
- 300** Viz 2 Par. 6:42; v kap. 33:8 zde odvozené přídavné jméno.
- 301** Viz Exod. 20:7, pozn. 665.
- 302** Viz Exod. 20:7, pozn. 666.
- 303** Viz Exod. 20:7, pozn. 667.
- 304** Viz Exod. 16:25, pozn. 574.
- 305** Zde smysl jako v textu.
- 306** Viz Exod. 20:9, pozn. 668.
- 307** Viz Lev. 4:10, pozn. 109.
- 308** Viz Exod. 14:4, pozn. 458.
- 309** Viz Exod. 23:2, pozn. 785.
- 310** Viz Exod. 12:6, pozn. 374; v kap. 33:4 poněkud odlišný v podstatě souznačný výraz.
- 311** Viz Exod. 14:31, pozn. 488.
- 312** Viz Exod. 31:2, pozn. 1106.
- 313** Viz Exod. 16:7, pozn. 556.
- 314** N. „Ačkoliv však je tomu tak“.
- 315** Vl. „dobře učinili“, v hebrejštině jediné slovo.
- 316** D. „Kdo dá, že²⁸“, smysl jako v textu. Srov. Exod. 16:3, pozn. 548; dále obdobně.
- 317** D. „tohoto“.
- 318** N. snad „Kéž se jim toto jejich srdce stane takovým“, n., podle některých, „Kéž jim zůstane toto jejich srdce“.
- 319** Viz Gen. 8:3, pozn. 252.
- 320** Viz Exod. 12:14, pozn. 386.
- 321** Viz Exod. 3:8, pozn. 1156.
- 322** N. „moci“, „hojnosti“, výraz, jenž se v platnosti podstatného jména vyskytuje jen zde a v 2 Král. 23:25; jinak se ho často používá jako příslovce „velmi“, např. zde ve v. 3 a na velmi mnoha jiných místech.
- 323** Vl. „v nich“, srov. Luk. 2:49; 1 Tim. 4:15; n. snad i „jimi“.
- 324** Sloveso jako „spjato“ v Gen. 44:30, viz tam pozn. 1219.
- 325** Vl. „vašimi okolími“, viz Num. 11:31, pozn. 441. Dále obdobně.
- 326** Viz Gen. 4:5, pozn. 138; v kap. 29:24 odvozené podstatné jméno.
- 327** Viz Gen. 4:14, pozn. 149.
- 328** Viz Num. 14:22, pozn. 546.
- 329** Viz Exod. 17:7, pozn. 590.
- 330** D. „dbaním“ (atd.¹⁹, viz Num. 3:7, pozn. 80).
- 331** Viz Num. 23:10, pozn. 886.
- 332** Sloveso jako „strkat“ v Num. 35:20, zde ve smyslu jako v textu („vystrčení“, „vyrazení“, „vytěsnění“). Dále obdobně.
- 333** N. „napříště“, „budoucně“, jako „zítra“ např. v Exod. 8:29, smysl jako v textu n. zde shora.
- 334** N. snad „Co znamenají ta svědectví a ta“.
- 335** Vl. „zlých“.
- 336** N. „uvedl“, nesouvisí s předchozím „vyvedl“.
- 337** Sloveso jako „zuj“ v Exod. 3:5.
- 338** D. „uvedením v odevzdání“.
- 339** Viz Gen. 33:11, pozn. 890.
- 340** Vl. „mezi ně“.
- 341** D. „od za (tj. „od chození za“) mnou“, viz Num. 14:43, pozn. 552.
- 342** Tvar slovesa jako v Lev. 11:35, pozn. 366.
- 343** Viz Exod. 23:24, pozn. 819.
- 344** Viz Exod. 23:24, pozn. 821.
- 345** Viz Exod. 34:13, pozn. 1197.
- 346** Viz Exod. 12:10 a dále, pozn. 1036.
- 347** Viz Exod. 19:5, pozn. 634.
- 348** Viz Exod. 19:5, pozn. 635.
- 349** D. „z příčiny vaší mnohosti ze všech národností“.
- 350** Viz Gen. 34:8, pozn. 914.
- 351** Viz Num. 13:18, pozn. 971.
- 352** N. „Víš tedy“.
- 353** Viz Gen. 34:19, pozn. 640 a 923.
- 354** D. „požehná plod tvého“. Kap. 28:4 a dále obdobně.
- 355** Viz Gen. 25:23, pozn. 660.

- 356 Viz Num. 18:12, pozn. 714.
 357 N. „potomstvo“ (Exod. 13:12), výraz značí i „dělohu (v přeneseném smyslu „samici“) dobytka“, používá se ho však jen ve smyslu jako zde a dále.
 358 Vl. „tvých spřežení“, zde smysl jako v textu.
 359 Viz Exod. 23:33, pozn. 833.
 360 Viz Gen. 20:11, pozn. 537.
 361 D. „pamatováním“, „připomínáním“³⁶².
 362 N. „živě si musíš připomínat“.
 363 N. „všem Egypťanům“.
 364 Vl. „bojácný“, „bázlivý“, „ustrášený“.
 365 Viz Num. 3:7, pozn. 81.
 366 N. „mezi ně“.
 367 Viz Gen. 3:23, pozn. 120.
 368 Viz Exod. 23:30, pozn. 827.
 369 Viz Gen. 41:30, pozn. 1106.
 370 Viz Gen. 2:5, pozn. 55.
 371 Tvar trpného rodu („dokud nebudou vyhubeni“). Dále obdobně.
 372 N. „navnaďován“, n. „aby ses v ně nezaplétal“ (n. „neupadal jím [n. „v ně jako“] v léčku“), souvisí s výrazem ve v. 16³⁵⁹.
 373 Viz Gen. 43:32; 46:34, pozn. 1273.
 374 Tj. „stříbro“ n. „zlato“, dále obdobně.
 375 D. „štitěním“, „ošklivením“³⁷⁶ (n. „ošklivostí“^{373/74}).
 376 Sloveso souvisící s předchozím výrazem³⁷³.
 377 Viz Gen. 15:13, pozn. 429.
 378 Zde ve smyslu nápravné výchovy, viz v. 5³⁸⁴.
 379 N. snad „neznal, již neznal“.
 380 Vl.²³⁰ „oznámení ti“, „dání ti na vědomost“.
 381 Zde snad i „žít; žet“.
 382 Viz Num. 30:12, pozn. 1019.
 383 Viz Gen. 18:12, pozn. 477; předložková vazba zde snad naznačuje smysl „zchátráním neodpadl“ („nesešel“ v obojím smyslu tohoto českého slovesa).
 384 N. „kázní podrobuje“, „napravuje“, „napominá“, „poučuje“ (ne však jako ve v. 3³⁸⁰), dále obdobně. V kap. 11:2 odvozené podstatné jméno.
 385 Vl. „syna, vychovává Hospodin (ještě přesněji „je Hospodin... vychovávající“)... tebe“, jiný tvar tohoto slovesa než shora; opis v textu je pokusem o vyjádření rozdílu významových odstínů těchto slovesných tvarů (shora použitý tvar značí, co je u lidí obvyklé, tento pak konkrétní charakter Boží výchovy).
 386 Viz Gen. 1:2, pozn. 5, zde smysl jako v textu.
 387 Viz Gen. 11:2, pozn. 330.
 388 N. „granátových jablek“.
 389 D. „olivový olej“¹⁰⁰⁴.
 390 N. „chudobě“.
 391 Vl. „vytesávat“, „vydlabávat“ (kap. 6:11).
 392 Viz Gen. 4:22, pozn. 161.
 393 Viz Gen. 9:26 a dále, pozn. 409.
 394 Nesouvisí s „vyvedl“ zdola a ve v. 14.
 395 Viz Num. 21:6, pozn. 795.
 396 Vl. snad „kostatost“, souvisí s „kost“ v Gen. 2:23 a j., a zde v kap. 32:48, viz Exod. 24:10, pozn. 842.
 397 N. „neboť“.
 398 D. „ten dávající ti“.
 399 Viz Gen. 6:18, pozn. 227.
 400 D. „zapomenutím“.
 401 Vl. „vstupu“, zde v tomto smyslu, dále obdobně.
 402 Zde snad také „vypuzení“¹³⁴, to by se však týkalo jen „národů“ a „lidu“ ve v. 2, nikoli „měst“ zde zdola.
 403 N. „o nichž ty víc“⁹⁸, dále obdobně.
 404 Viz Gen. 4:16, pozn. 153.
 405 Viz Num. 27:2, pozn. 979.
 406 N. „hříšnost“, „zkaženost“, „bezbožnost“, „špatnost“.
 407 N. „správnost“ atd.³³¹
 408 Vl. „s Hospodinem“ („přeli jste se n. vzpurně jste jednali n. zacházeli s Hospodinem“).
 409 N. „jako všechna slova“, tj. „zápis shodující se se všemi slovy“.
 410 Viz Gen. 4:3, pozn. 131.
 411 Viz Exod. 32:7, pozn. 1131.
 412 Viz Exod. 32:8, pozn. 1132.
 413 Viz Gen. 6:12 a dále, pozn. 465.
 414 Toto znění (ve smyslu „ruce pryč“) zde zvoleno vzhledem k následující předložkové vazbě.
 415 Viz Gen. 6:7, pozn. 199.
 416 Tj. „nad tento národ“.
 417 Viz Exod. 32:4, pozn. 1128.
 418 Tj. „sevěřel jsem pevně v rukou“ desky, jež mu prve volně spočívaly na dlaních (v. 15). Znění v textu (jako v Gen. 39:12) podržuje v překladu předložkovou vazbu, jaká je v textu původním.
 419 D. „kroku“.
 420 D. „váš hřích“, zde ve smyslu „projev hřichu“, „dílo, jímž jste zhrěšili“.
 421 Vl. „rozdrcení“, smysl snad jako v textu.
 422 Viz Exod. 32:20, pozn. 1144.
 423 Viz Gen. 2:7, pozn. 57.
 424 Zde i „popel“.
 425 D. „jste se stali hněvajícími Hospodina“.
 426 Viz Num. 14:11, pozn. 528.
 427 Viz vv. 4n.⁴⁰⁶, zde přibuzný výraz v podstatě téhož významu.
 428 N. „obyvatelé země“. Viz Num. 14:13, pozn. 531.
 429 D. „Z Hospodinova nedostatku... nenávisti k nim je“.
 430 Viz Exod. 25:10, pozn. 868.
 431 Viz Gen. 22:3, pozn. 571.
 432 Viz Exod. 25:5, pozn. 858.
 433 Viz Exod. 32:16, pozn. 1139.
 434 D. „napsal (snad i ve smyslu „napsalo se“) na... k vám Hospodin“.
 435 N. „jsou“, D. „byly“ n. „dostaly se“, smysl jako v textu n. zde shora.
 436 Viz Exod. 28:1, pozn. 961.
 437 Viz Exod. 28:35, pozn. 1011.
 438 Viz Gen. 13:3, pozn. 369.
 439 Viz Gen. 13:14, pozn. 382.
 440 N. „ze všech národností“, dále obdobně.
 441 Viz Gen. 6:4, pozn. 192.
 442 Viz Lev. 19:15, pozn. 609.
 443 N. „vykonávající *spravedlivý* soud“.
 444 Jednotné číslo.
 445 N. „sláva“, „věhlas“, „předmět chvály“, dále obdobně.

- 446** Tj. „v počtu 70 duší“.
- 447** Vl. „určil (n. „ustanovil^{39v}) za (n. „*takovým* jako“) hvězdy“.
- 448** Viz Gen. 26:5, pozn. 673.
- 449** Viz Exod. 14:4, pozn. 457; 18:21, pozn. 627.
- 450** Viz Gen. 50:9, pozn. 1382; Exod. 14:7, pozn. 460.
- 451** N. „proti nimž“, D. „na jejichž tvář“, „proti jejichž tvář“, srov. Lev. 6:14, pozn. 198; tam ovšem jiná předložka.
- 452** N. „dal proudit vodám“.
- 453** Viz Gen. 35:5, pozn. 824; zde v kap. 16:20 vazba s prostým 4. pádem (vl. „spravedlnost, spravedlnost [tj. „dokonalou spravedlnost“] budeš honit“ [n. „chytat“]), smysl jako v textu tam. Srov. 2 Tim. 2:22. Obdobná vazba je i v kap. 32:30, tam ovšem v doslovném smyslu, jako „pronásledoval“ v Gen. 14:14 a jinde.
- 454** D. „a Hospodin je zhubil“ (n. „zničil“)²⁴⁹, opis v textu je pokusem o zdůraznění trvalého účinku, jež vyjadřuje slovesný tvar v hebrejštině.
- 455** Viz Num. 16:32, pozn. 665.
- 456** Viz Gen. 7:4, pozn. 237, zde značí veškerá domácí zvířata.
- 457** N. „co je následovalo“, viz Exod. 11:8, pozn. 358.
- 458** N. „uviděly“, D. „oči (u)viděvší“.
- 459** Vl. „napájel“.
- 460** V Egyptě totiž byla půda zavlažována kanály napájenými vodou čerpanou z Nilu soustavou čerpadel, jež byla uváděna v činnost otáčením šlapacích kol, poháněných nohama lidí.
- 461** D. „vodu pije“ (tvar slovesa jako ve v. 10⁴⁵⁹), v textu opis vzhledem k vazbě s následujícím 7. (v hebrejštině předchozím 3.) pádem.
- 462** N. „se zajímá“, „jž se... věnuje“.
- 463** N. „Bůh, ustavičně pečuje, ...*jsou* na“.
- 464** Vl. „v ní“, tj. „na ni n. do ní upřeny“.
- 465** Viz Exod. 15:26, pozn. 544.
- 466** Viz Gen. 23:16 a dále, pozn. 780.
- 467** Tj. „podzimní“, dostavující se v Palestině od konce října do začátku prosince.
- 468** Tj. „jarní“, v březnu a dubnu, podporující dozrání plodin.
- 469** Viz Exod. 23:10, pozn. 802.
- 470** Zde vl. „rychlosti“, „spěchem“, „chvatem“.
- 471** D. „dát jako dni nebes“, tj. „na tak dlouho, dokud budou nebesa trvat“.
- 472** N. snad, podle některých, „až po Levánón“, ne však jako „až po“ zdola.
- 473** D. „od té řeky“, viz Gen. 31:21, pozn. 822. Dále obdobně.
- 474** Viz Exod. 23:31, pozn. 828.
- 475** Vl. „od“, srov. Gen. 11:2, pozn. 329.
- 476** Viz Gen. 12:6, pozn. 354, zde množné číslo. Jiný výraz než „strom“ zde v kap. 12:2 a jinde.
- 477** Hebr. „šechen“, výraz vyskytující se jen zde, odvozený od slovesa v Exod. 25:8, pozn. 866. Podle jiných jde o tvar „šechón“ tohoto slovesa s významem „k jeho (tj. „svého jména“) sídlení n. pobývání“.
- 478** Zde v tomto smyslu („budete chodit často n. v hojném počtu n. dychtivě“), n. „budete upírat svou pozornost n. zřetel“, „budete se obracet“ (tj. „s otázkami atd.“), „po místě... budete pátrat n. se dotazovat n. pít“.
- 479** Viz Lev. 1:3, pozn. 7.
- 480** Viz Exod. 29:27, pozn. 1053, jednotné číslo zde v hromadném smyslu, n. snad prostě „a věnování“, tj. „cokoli vaše ruka bude věnovat“.
- 481** Viz Lev. 7:16, pozn. 225.
- 482** Viz Lev. 7:16, pozn. 226.
- 483** Viz Gen. 7:21, pozn. 248 a 249.
- 484** Zde i. „ze všeho“, srov. kap. 9:4⁴⁰⁵.
- 485** Vl. „všem přiložení“ (n. „vztažení“, Gen. 3:22, pozn. 118), tj. „k čemu jste přiložili n. vztáhli ruku“.
- 486** N. „protože“.
- 487** N. „jak“.
- 488** Viz Gen. 49:15, pozn. 1350.
- 489** Tj. „Hospodin“, n. ve smyslu kap. 3:3¹⁷³.
- 490** Viz Num. 16:27, pozn. 648.
- 491** Viz Gen. 34:25, pozn. 930; v kap. 33:12 s předložkou jako v textu tam.
- 492** Tj. „najde se“, „bude určeno n. zřízeno“.
- 493** Viz Gen. 23:6, pozn. 594.
- 494** Viz Exod. 6:25, pozn. 206.
- 495** Tj. „v tvých městech“, „uvnitř tvých měst“, dále obdobně; taktéž jde v kap. 6:9 a dále nejspíše o „brány měst“.
- 496** Viz Gen. 33:9, pozn. 892.
- 497** Viz Gen. 8:20, pozn. 273.
- 498** Viz Lev. 17:5, pozn. 548.
- 499** N. „antilopu“, nějaký jiný druh než „gazelu“ shora.
- 500** D. „je“ (zájmeno jednotného čísla, v češtině středního D, v hebrejštině mužského rodu), tj. „toto vše“.
- 501** D. „Léviince po všechny své dni na“, v textu opis v zájmu zřetelnosti. Dále obdobně.
- 502** N. „nezanedbával“, „neopouštěl“ (Gen. 2:24; 28:15), „nezechával na holičkách“.
- 503** Vl. „spolu“ (Gen. 22:6; Exod. 19:8).
- 504** Vl. „silný“.
- 505** N. „pevně“ (n. „důsledně“, „zásadně“) trvej na jezení“, „pevně (atd.) si umiň nejst“.
- 506** Viz Gen. 9:4, pozn. 283.
- 507** Zde proti Gen. 9:4 předložková vazba doslovně jako v textu.
- 508** Vl. „svatě“.
- 509** Tj. „s sebou na cestu“, „naložit“.
- 510** Viz Lev. 5:10; 9:7, pozn. 287.
- 511** Viz Gen. 17:14, pozn. 1118.
- 512** D. „po nich“, „za nimi“, tj. „napodobováním n. následováním jich“.
- 513** Zde odvozené sloveso.
- 514** Zde a dále v tomto smyslu, srov. v. 5⁴⁷⁸.
- 515** N. snad spíše „myšlenkou“, „pomyslením“, „nápadem“³⁶⁰.
- 516** D. „činili všechnu ošklivost Hospodina“, srov. Exod. 8:26, pozn. 267.
- 517** Zde začíná v hebrejském textu kapitola 13.
- 518** Vl. „k tobě“, jako ve v. 2.
- 519** D. „přijde“, dále obdobně.

- 520** Vl. „milujícími“, tj. „zda milujete“.
- 521** N. „Budete chodit“.
- 522** Zde odvozené podstatné jméno, mající zde všeobecný význam „obrácení“, „změny smýšlení“ ve smyslu udaném následující předložkovou vazbou.
- 523** Viz Exod. 22:5n., pozn. 378.
- 524** Jako „záhadří“ v Exod. 4:6nn.
- 525** Viz Exod. 2:13, pozn. 68.
- 526** N. „lákat“, „vábit“, „svádět“, ne však jako ve v. 5.
- 527** D. „nad ním“, jako shora („držet nad ním ochrannou ruku“, srov. Exod. 33:22, pozn. 1254, kde ovšem je použito jiného slovesa).
- 528** D. „zabitím“, viz i Exod. 21:12, pozn. 697.
- 529** D. „v“ („v úloze n. platnosti“) n. „na“ („na místě“). Dále obdobně.
- 530** N. „potomní“, „poslední“, dále obdobně.
- 531** N. „ukamenuješ“ (Exod. 8:22; 17:4), nesouvisí však s „kameny“ zdola; jiný výraz než v kap. 21:21⁷³.
- 532** Viz Gen. 13:9, pozn. 372.
- 533** D. „a nepřidává k činění jako tyto zlé věci“; jinak „a nejedná (n. „nechová se“) nadále podle těchto zlých věcí“ (n. „slov“).
- 534** Viz Gen. 19:33, pozn. 519.
- 535** N. „zlosynové“, „darebáci“, „škůdcové“, D. „muži, synové ničemnosti“ atd. Viz 2 Sam. 23:6, pozn. 943.
- 536** N. „budeš věc propátrávat“, dále obdobně.
- 537** Jako „nadobro“ v kap. 9:21.
- 538** N. snad „věc“, jako obdobně jinde často.
- 539** D. „pobitím“¹⁰.
- 540** Viz Exod. 17:13, pozn. 584.
- 541** Tj. „město“, dále obdobně, viz ls. 3:26, pozn. 251.
- 542** Viz Gen. 19:2, pozn. 491.
- 543** N. „před Hospodinem, tvým Bohem“.
- 544** Viz Gen. 22:12, pozn. 577.
- 545** Viz Exod. 15:7, pozn. 506.
- 546** Viz Gen. 43:14, pozn. 1190.
- 547** N. „tetovat“, ne však jako v Lev. 19:28, pozn. 648.
- 548** Viz Lev. 21:5, pozn. 438, zde snad ve smyslu „vyholovat místo, kde se spojují obě obočí“.
- 549** Viz Gen. 22:7n., pozn. 574.
- 550** Viz Lev. 3:7, 12, pozn. 86.
- 551** Různé druhy antilop.
- 552** N., podle některých, „daněk“.
- 553** N., podle některých, „buvol“.
- 554** N., podle některých, „kamzik“.
- 555** Viz Lev. 11:3, pozn. 317.
- 556** Viz Lev. 11:3, pozn. 318.
- 557** Viz Lev. 11:3, pozn. 313.
- 558** Viz Lev. 11:3, pozn. 319.
- 559** Viz Num. 1:49, pozn. 40.
- 560** Viz Lev. 11:5, pozn. 322.
- 561** Vl. „zvrátky“, viz Lev. 11:7, pozn. 323; znění v textu upraveno vzhledem k tomu, že zde je proti onomu místu vynecháno sloveso.
- 562** Viz Lev. 5:3, pozn. 137.
- 563** Viz Gen. 7:14, pozn. 243.
- 564** Viz Lev. 11:13, pozn. 330.
- 565** Viz Lev. 11:13, pozn. 331.
- 566** Viz Lev. 11:13, pozn. 332.
- 567** Viz Lev. 11:14, pozn. 333, zde psáno „rááh“, viz Num. 2:14, pozn. 70.
- 568** Viz Lev. 11:14, pozn. 334.
- 569** Zde 4. pád.
- 570** N. snad jiný dravý pták, hebr. „dájáh“.
- 571** Viz Lev. 11:15, pozn. 335.
- 572** Viz Lev. 11:15, pozn. 336.
- 573** Viz Lev. 11:15, pozn. 337.
- 574** Viz Lev. 11:15, pozn. 338.
- 575** Viz Lev. 11:15, pozn. 339.
- 576** Viz Gen. 1:12, pozn. 22.
- 577** Viz Lev. 11:17, pozn. 341.
- 578** Viz Lev. 11:17, pozn. 343.
- 579** Viz Lev. 11:18, pozn. 344.
- 580** Viz Lev. 11:18, pozn. 345.
- 581** Viz Lev. 11:18, pozn. 346, zde proti onomu místu poněkud odchylný tvar „ráchámáh“, ovšem téhož významu.
- 582** Viz Lev. 11:17, pozn. 342.
- 583** Viz Lev. 11:19, pozn. 347.
- 584** Viz Lev. 11:19, pozn. 348.
- 585** Viz Lev. 11:19, pozn. 349.
- 586** N. „lezoucí“.
- 587** Viz Lev. 11:10, pozn. 326.
- 588** Viz Gen. 1:20, pozn. 31.
- 589** Viz Exod. 2:22, pozn. 83; v kap. 31:16 také „bohy ciziny, země, kam se on v její (tj. „ciziny“) střed“.
- 590** Vazba jako v Gen. 28:22, pozn. 740 a 741.
- 591** Tvar slovesa jako v Exod. 25:8, pozn. 866.
- 592** Vl. „od tebe“ („z tvé strany“, „z tvého hlediska“), jako zdola v tomto verši, kde je lze chápat i doslovně jako v textu tam.
- 593** Vl. „mnohá“, dále obdobně.
- 594** Vl. „odněš“²⁶.
- 595** Tj. „do uzlíku a vzít“.
- 596** N. „vynaložit (n. „upotřebit“) na“, „proměnit v“, jako ve v. 25.
- 597** Viz Lev. 10:9, pozn. 308.
- 598** Viz Num. 17:4, pozn. 687.
- 599** N. „ve všem konání... jež konáš“, „v každém skutku... ježž uskutečňuješ“, „ve vši činnosti (n. „v každém činu“)“... již (n. „ježž“) činíš“. Dále obdobně.
- 600** Tj. „dluhů“, n. „zprošťování“, „uvolňování“, vl. „spouštění“, „stahování“, „svěšování“ směrem dolů, viz v. 2⁶⁰³.
- 601** Viz Exod. 5:13, pozn. 178; ve v. 9 týž výraz se smyslem jako tam, srov. Gen. 20:11, pozn. 537.
- 602** D. „pán (Gen. 14:13, pozn. 400) pýčky“.
- 603** Sloveso, od něhož je odvozen dotčený výraz⁶⁰⁰; n. „svěšit“, „nechat poklesnout“, tj. „vztyčenou“, snad hrozebně n. jako projev smelosti n. sebevědomí (Exod. 14:8, pozn. 462) n. pýchy, zpupnosti (Num. 15:30, pozn. 604), „uvolnit“, tj. „sevěnou“, již jakoby drží dlužníka ve své moci. Totéž sloveso je ve v. 3 ve smyslu jako tam („položít“, „odložit“, „nechat tak“); srov. Exod. 23:11, kde je ho rovněž použito („ulevovat“).
- 604** N. „stran toho, co“.

- 605** Vl. „proti svému bližnímu“, snad v tom smyslu, že půjčkou na vysoký úrok se věřiteli dostává možnosti dlužníka všelijak využívat k jeho škodě a tím proti němu zaujímat nepřátelský postoj.
- 606** N. „aneb“, n. snad „to jest“.
- 607** N. „nesmí svého... donucovat“ (n. „pohánět“), tj. „k zaplacení dluhu“; odvozený výraz je v Exod. 3:7 a dále, pozn. 102. Dále obdobně.
- 608** Viz Exod. 12:11, pozn. 378.
- 609** D. „tobě“, tj. „co ti bude patřit²⁹³, n. „co budeš mít“.
- 610** Tj. „mezi vámi“, platí-li oslovení Izráelovi jako národu; n. jde-li o jednotlivce (netýká se v. 7), „u tebe“, tj. „v okruhu toho, co je tvé a co ti podléhá“, srov. Gen. 32:10, pozn. 859.
- 611** N. „Jen když u tebe nebude“.
- 612** Viz Exod. 23:11, pozn. 797.
- 613** D. „žehnaním“.
- 614** Tj. „mnoha“ n. „velikým“, „mnoho lidí čítajícím“, dále obdobně.
- 615** Vl. „zástavu brát od mnoha národů“, jiné sloveso než „půjčil“ ve v. 2, dále obdobně.
- 616** D. „jeden“, dále obdobně.
- 617** Zde ve smyslu „v některém z měst“.
- 618** D. „Kdykoli... z jednoho z tvých bratrů... bude nemajetný“.
- 619** Zde ve smyslu „zatvrdit“.
- 620** D. „otevřením“ (vv. 8, 11), „půjčením na zástavu“ (v. 8), „dáním“ (v. 10), „obdarováním“ atd.⁶²⁸ (v. 14).
- 621** Viz Lev. 5:7, pozn. 148; nesouvisí s „nedostatek“ a „se... nedostává“ zdola.
- 622** D. „nápad ničemnosti⁵³⁵“.
- 623** Vl. „stalo se zlým“, tj. „zle bys hleděl“, v. 10 a dále obdobně, viz Gen. 40:7, pozn. 1067.
- 624** V příčinném smyslu.
- 625** Viz Exod. 22:25, pozn. 772.
- 626** Viz Gen. 14:13, pozn. 399.
- 627** Viz Gen. 29:15 a dále, pozn. 749.
- 628** Vl. „obkládat (n. „ověšovat“) náhrdelníkem“, zde smysl jako v textu.
- 629** Viz Exod. 21:2, pozn. 678.
- 630** D. „svobodna nebude v tvých očích“.
- 631** Vl. „tvrdým“ (Gen. 49:7, pozn. 1332), kap. 1:17 a dále obdobně.
- 632** Viz Exod. 12:45, pozn. 428.
- 633** Viz Exod. 13:4, pozn. 436.
- 634** Viz Exod. 12:11, pozn. 377.
- 635** Viz Lev. 2:2, pozn. 54.
- 636** Viz Gen. 29:32, pozn. 429 a 762.
- 637** Vl. „území u tebe... nesmí být viděn“ (n. „spatřen“).
- 638** Viz Exod. 12:15, pozn. 388.
- 639** D. „z toho masa, jež“, smysl jako v textu („z masa těch zvířat, jež“).
- 640** Viz Exod. 23:18, pozn. 810.
- 641** Zde ve smyslu „v kterékoli“.
- 642** Vl. „do místa“, „na místo“ („nýbrž půjdeš n. je dopravíš na místo... a tam budeš zabíjet“).
- 643** Viz Exod. 27:21, pozn. 956.
- 644** Viz Lev. 23:26, pozn. 756.
- 645** D. „započít“, tvar slovesa jako „začneš“ zdola.
- 646** N. „dostatek“, výraz vyskytující se jen zde.
- 647** Viz Lev. 23:34, pozn. 755.
- 648** N. „poveslíš“, D. „staneš veselým“.
- 649** Viz Exod. 23:17, pozn. 808.
- 650** D. „podle daru své ruky“, smysl jako v textu.
- 651** Viz Exod. 23:2, pozn. 786.
- 652** N. „nebo všemu osazenstvu“.
- 653** Viz Lev. 10:1, pozn. 297.
- 654** Viz Gen. 20:3, pozn. 527.
- 655** Vl. „na“, tj. „na základě“.
- 656** D. „úst“.
- 657** Viz Exod. 18:16, pozn. 178.
- 658** Viz Gen. 18:14, pozn. 91 a 478.
- 659** N. „úderem“, n. snad „úrazem“, „nehodou“, „ublížením“, srov. Lev. 13:2, pozn. 406.
- 660** Tj. „stran právní věci, v níž by šlo o prolítí krve, při mezi dvěma stranami n. ublížení na těle“.
- 661** N. „výrok soudu“.
- 662** Jiná předložka než ve v. 6 a dále⁶⁵⁵.
- 663** Souvisí s „poučovat“ zdola a ve v. 10.
- 664** N. „pýše“, „drzosti“, „nestoudnosti“, „zpujnosti“, souvisí se slovesem ve v. 13 a dále¹¹².
- 665** N. „ať všechen lid slyší a bojí se a nepočíná si již“.
- 666** D. „ustanovením“ (kap. 17:15), „uvedením v odevzdání“ (kap. 20:17).
- 667** N. „králem toho“, dále obdobně.
- 668** Viz Gen. 13:8, pozn. 371.
- 669** N. „takže on“.
- 670** Vl. „množit (n. „rozmnožovat“) koně“, opis v textu pro zřetelnost; dále obdobně.
- 671** Viz Gen. 14:16, pozn. 406.
- 672** Koně se totiž dovozeli z Egypta.
- 673** D. „koně¹⁷⁶“.
- 674** Viz Gen. 12:14, pozn. 365.
- 675** Tj. „na list psacího materiálu, jenž se pak svine do svitku“ (= „knihy“). Dále obdobně.
- 676** Vl. „zdvojení“, „druhopsis“, „opakování“; nesouvisí s předchozím „napíše“.
- 677** Vl. „z přítomnosti⁴⁰⁴ tváře“.
- 678** D. „k nepozvednutí“, „k neuchýlení“, jiná vazba než „k jich vykonávání“ ve v. 19.
- 679** D. „celému kmeni“.
- 680** Zde ve smyslu „podílem, jenž jim právem přísluší“.
- 681** Viz Num. 6:19, pozn. 278.
- 682** Čtvrtý oddíl žaludku přežvýkavců.
- 683** Viz Lev. 2:12, pozn. 76.
- 684** N. snad „jenž tam“.
- 685** Sloveso jako v Gen. 20:1, pozn. 498 a 525.
- 686** N. „se jako cizinec usadil“.
- 687** D. „jíst podíl jako podíl“.
- 688** Tj. snad „co tímto prodejem získáš“.
- 689** D. „najít provádějící svého... dceru“, dále obdobně.
- 690** Viz Lev. 18:21, pozn. 573 a 574.
- 691** Viz Num. 23:23, pozn. 840.
- 692** Viz Lev. 19:26, pozn. 641.

- 693** Viz Lev. 19:26, pozn. 640.
694 Viz Lev. 19:31, pozn. 652.
695 Tj. „ony národy“ (viz vv. 9 a 14).
696 Vl. „dokonalý“.
697 N. „s Hospodinem, svým Bohem“.
698 Zde nejspíše v tomto smyslu.
699 D. „ti tak nedal“, tj. „činit“.
700 Viz Gen. 31:43, pozn. 842.
701 N. „ta věc se nebudě dít“.
702 N. „upravit“, „připravit“, „zpevnit“.
703 Viz Gen. 22:3, pozn. 571.
704 N. „stětí (n. „vytnutí“) stromu“.
705 D. „dřeva“, jako shora.
706 Viz Num. 35:12, pozn. 1127.
707 Vl. „veliká“, „mnohá“.
708 Vl. „neubil ho co do (n. „stran“) žiti“, dále obdobně.
709 D. „zem, již promluvil dát“.
710 Viz Gen. 4:10, pozn. 141.
711 Viz Lev. 20:11, pozn. 671.
712 Jiný výraz než v Exod. 21:13, pozn. 699.
713 Vl. „na něho“, jiná však předložka než „na“ shora.
714 Viz Gen. 20:2, pozn. 526.
715 Tj. „bez viny prolitou“.
716 N. „jímž lze¹⁷³“.
717 Viz Gen. 6:18; 23:17; 26:3, pozn. 227; Num. 30:4, pozn. 894.
718 N. „neobstojí jediný svědek“, ve smyslu jako v textu; v takovémto smyslu překládají toto místo LXX i Vulgata, ostatní mně známé překlady dávají přednost znění „nepovstane n. nesmí povstat jediný svědek“, jež ovšem třeba chápat v podstatě v téměř smyslu, viz kap. 17:6; Num. 35:30, pozn. 1144. Na konci verše obdobně.
719 Tj. „výrok soudce“.
720 Tj. „bude moci být pronesen právoplatný výrok“; jinak „na základě výpovědi... bude věc potvrzována“.
721 Viz Exod. 23:1, pozn. 782.
722 Tj. „od Boha“, zde v takovémto smyslu, n. všeobecně „uchýlení“, „odvrácení“ od Boží cesty ve smyslu jakékoli nepravosti.
723 Jako „váda“ v Gen. 13:7 a jinde.
724 Viz Exod. 20:16, pozn. 798.
725 Vl. „zbyvajcí“.
726 N. „a nebudou již... tebe činit takovouto (D. „jako tuto“) zlou věc“.
727 Vl. „přibližování¹⁴³“, smysl jako v textu, dále obdobně.
728 Viz Exod. 21:6, pozn. 683, jiné sloveso než shora⁷²⁷.
729 Vl. „neměkne“ (v. 3), „měkký“ (v. 8).
730 D. „ten s vámi jdoucí“.
731 N. „vysvobodit vás“, „pomoci vám“, dále obdobně.
732 Vl. „nenaložil s ní jako s obyčejnou“ (n. „všední“), tj. „nikoli zasvěcenou“, „neodsvětíl ji“, dále obdobně, srov. Lev. 19:25.
733 Viz Gen. 2:1, pozn. 46.
734 D. „A za⁶⁷⁴ dokončení promlouvání předáků“, jako v kap. 4:10 a dále²²⁴, zde jen jiná předložka obdobného významu.
735 D. „hlavu“.
736 Vl. „určí“, „ustanoví“, „přidělí“, „pověří“ (Gen. 39:4; 40:4; 41:34, pozn. 1041).
737 Viz Exod. 6:26, pozn. 207.
738 Zde opis k přesnějšimu vyjádření významového odstínu dotčené předložkové vazby na tomto místě.
739 Vl. „žádného⁷⁰ dechu“, viz Gen. 2:7, pozn. 58.
740 Viz Jós. 10:34, pozn. 421.
741 Viz Gen. 1:11, pozn. 18.
742 Vl. „narážením sekerou na ně“.
743 Vl. „přišel“, D. „k přijítí“.
744 Viz Lev. 19:23, pozn. 631.
745 Vl. „sestupu“, „klesnutí“, také „vzdání“ n. „pokoření“ („až se vzdá n. pokorí“).
746 Vl. „probedený“ (Num. 19:16), zde smysl jako v textu, dále obdobně.
747 Vl. „změří“, „odměří“.
748 N. „tvrdého“, vl. „pevného“, „trva(n)(l)ivého“, „odolného“, tj. „jež nelze obdělávat“.
749 N. „dolů k trvale tekoucímu (vl. „trvalému⁷⁴⁸)“ toku, u něhož“.
750 D. „dít²⁴⁰“, smysl jako v textu („při každé rozepři atd. se bude dít n. postupovat“).
751 Tj. „podají n. učiní svou (svědeckou) výpověď“, n. také „ujmou se slova“.
752 D. „učiní zadost“, viz Exod. 29:33, pozn. 1056, zde v textu opis vzhledem k vazbě tohoto slovesa s 3. pádem. Dále obdobně; v kap. 32:43 jiný opis vzhledem k vazbě s 4. pádem na onom místě.
753 Viz 1 Sam. 3:14, pozn. 209.
754 Viz Gen. 29:17, pozn. 753.
755 Viz Lev. 13:33, pozn. 433.
756 N. „zajatectví“, tj. „svůj zajatecký šat“.
757 Viz Num. 11:20, pozn. 424.
758 Sloveso jako v Gen. 20:3, pozn. 529; následující poznámka⁹⁹ se tohoto místa netýká.
759 D. „její duše“, dále obdobně.
760 D. „prodejem“.
761 N. „zacházejte jako s otrokyní“, dále obdobně.
762 Viz Gen. 29:31, pozn. 760.
763 Vl. „moci“, kap. 12:17 a dále obdobně; netýká se míst bez tohoto označení.
764 D. „proti tváři syna“, srov. Gen. 6:11, pozn. 204; 29:26, pozn. 758; zde jiná předložková vazba, ještě výrazněji vyjadřující smysl naznačený poznámkami zde citovanými.
765 Vl. „podíl (D. „ústa“, tj. „co naplňuje ústa“, srov. Gen. 47:12, pozn. 1278) dvou“.
766 Viz Gen. 49:3, pozn. 1316.
767 Viz Gen. 49:3, pozn. 1317.
768 N. „kárat“, „trestat“, dále obdobně.
769 Vl. „za něho⁴¹⁸“.
770 Jako „chytit“ v kap. 9:17.
771 N. „do brány“, viz Gen. 19:1, pozn. 486.
772 N. „marnotratník“.
773 Viz Lev. 20:2 a dále, pozn. 662.
774 D. „hřích rozsudku²⁴ smrti“, smysl jako v textu.
775 N. „na strom(ě)“.
776 Vl. „onen“.

- 777** D. „pohřbením“ (kap. 21:23), „přivedením zpět“^{671a} (kap. 22:1), „povzednutím“ (v. 4), „propuštěním“ (v. 7).
- 778** Zde nejspíše ve smyslu „předmětem zločenečství“, „něčím zločenečným“.
- 779** N. „zahnané“.
- 780** N. „vyhnout se (n. „uhnout“) jim“, „pominout je“, „nedbat jich“, znění v textu uchovává v překladu předložkovou vazbu textu původního; také „skrýt se před nimi“^{83b}. Ve v. 3 totéž sloveso bez předložkové vazby a bez předmětu.
- 781** N. „vědět“, tj. „komu zatoulané patří“.
- 782** Sloveso jako v Gen. 6:21, pozn. 230.
- 783** D. „od něho“.
- 784** N. „Na ženě nesmí být“, „na ženu se nesmí dostat“ ne však jako v Lev. 19:19, pozn. 624, ani jako „se... naskytovat“, ve v. 6.
- 785** Viz Exod. 35:22, pozn. 1221.
- 786** Viz Exod. 10:11, pozn. 332.
- 787** Viz Gen. 7:14, pozn. 243.
- 788** Viz Gen. 4:7 a dále, pozn. 1335.
- 789** D. „kdyby ten, jenž z něho padá“ (n. „spadne“).
- 790** D. „aby plnost“.
- 791** D. „nebyl posvěcován“, tj. „nepřipadal jako pokuta svatyní“.
- 792** Viz Lev. 19:19, pozn. 623.
- 793** Viz Num. 15:38, pozn. 615.
- 794** N. snad „pláště“, souvisí však s následujícím „přikryvat“, jež zde tedy snad.
- 795** Značí i „odvíat“, jako v 1 Par. 21:16, pozn. 722.
- 796** Jiný výraz než v Num. 15:38n., pozn. 616, vyskytující se jen zde a v 1 Král. 7:17, pozn. 427.
- 797** Vl. „klást jí“ (3. pád), tj. „za vinu“.
- 798** Vl. „činy (n. „skutky“, „podněty“) řeči“, smysl jako v textu. V. 17 obdobně.
- 799** Viz Num. 13:32, pozn. 512, zde i ve smyslu „roznášet“, „rozšiřovat“.
- 800** Vl. „jméno“, viz Gen. 5:32, pozn. 181; 6:4, pozn. 194.
- 801** D. „při ní panenství“^{65b}, tento výraz však zde a obdobně dále v tomto oddíle má smysl jako v textu.
- 802** Jinde (např. zde ve v. 5) zpravidla překládáno „šat“, na tomto místě smysl jako v textu („ložní prostěradlo od svatební noci“).
- 803** Viz Gen. 23:15, pozn. 600.
- 804** Zde i doslovně („moci“).
- 805** Viz Gen. 6:16, pozn. 220.
- 806** Viz Gen. 45:16, pozn. 1243.
- 807** Viz Gen. 34:7, pozn. 913; v kap. 32:6 a dále přídavné jméno, od něhož je tento výraz odvozen.
- 808** Viz Gen. 14:13; 20:3, pozn. 400.
- 809** Viz Gen. 34:2, pozn. 909.
- 810** N. „použije... proti ní síly“, tj. „znásilní jí“, nikoli jako ve v. 24^{80b}; opis v textu n. zde shora uchovává v překladu předložkovou vazbu textu původního. Viz Exod. 9:2, pozn. 269.
- 811** N. „nebylo pro ni“, dále obdobně.
- 812** N. „vysvoboditele“, „pomocníka“.
- 813** Zde bez předložky.
- 814** N. „bude mu ženou“^{99a}.
- 815** Zde začíná v hebrejském textu kapitola 23.
- 816** Tj. takto vykleštěný.
- 817** Tj. potomek Isráelůvce ze spojení s ženou z jiného národa, n., podle jiných, „levoboček“, „nemanželské dítě“; výraz se v SZ vyskytuje jen ještě u Zech. 9:6.
- 818** Viz Gen. 13:15, pozn. 383.
- 819** Vl. „nepředešli“, „vám... nevyšli vstříc“ (n. „naproti“).
- 820** D. „v chlebě a ve vodě“, tj. snad jakoby „chlebem a vodou (tj. „přátelským n. laskavým n. pohostinným smýšlením n. postojem takto vyjádřeným“) vyznačení n. vybavení n. oděni“, n. snad prostě „vás... nepočastovali chlebem a vodou“. Viz i Jós. 7:15, pozn. 277.
- 821** Viz Gen. 30:16, pozn. 779.
- 822** Viz Gen. 24:10, pozn. 611.
- 823** Viz Gen. 29:6, pozn. 744.
- 824** N. „ve vojsku“, vl. „jako vojsko“.
- 825** N. „Kdykoli vojsko bude vycházet proti tvým“.
- 826** D. „v tobě“, „mezi tebou“, smysl jako v textu.
- 827** D. „kdo od“, dále obdobně.
- 828** Viz Lev. 4:12, pozn. 111.
- 829** Viz Exod. 29:14, pozn. 933 a 934.
- 830** Viz Exod. 29:4, pozn. 1024.
- 831** Viz Gen. 34:21, pozn. 927, zde ve smyslu „postranní místo“, kam se chodí „na stranu“.
- 832** Zde bez předložky, smysl jako v textu.
- 833** Vl. „kromě svých (tj. „ostatních“) nástrojů“^{635b}, také „kromě svých zbraní“^{635a}.
- 834** Tj. „polní lopatku“, viz Exod. 27:19, pozn. 953, zde v takovémto smyslu.
- 835** N. „při tvém sedání venku“, tj. „kdykoli se tak stane“.
- 836** Vl. „vykopáš“, tj. „jamku“.
- 837** Viz Gen. 26:18, pozn. 685.
- 838** N. „mezi vámi“^{826b}.
- 839** D. „nevidí nestoudnost (vl. „nahotu“) žádně věci“. Dále obdobně.
- 840** D. „od kráčení za tebou“, předložková vazba jako v Gen. 19:26.
- 841** Viz Gen. 32:30, pozn. 884.
- 842** D. „v jemu dobrém (n. „výhodném“, „vyhovujícím“) místě“.
- 843** Viz Gen. 38:21, pozn. 1021.
- 844** D. „svatý“^{843b}, mužská obdoba „chrámové smilnice“.
- 845** Vl. „cenu“.
- 846** Tj. „chrámového smilníka“^{844b}.
- 847** Odměny chrámových smilnic a smilníků totiž připadaly chrámům Aštoreth.
- 848** D. „neboť obě dvě ony věci jsou“.
- 849** N. „Od svého bratra nesmíš požadovat“, znění v textu uchovává v překladu vazbu s 3. pádem, jaká je v textu původním. Dále obdobně.
- 850** N. „lichvu“, jako v Exod. 22:25.
- 851** N. podle některých, „na úrok (n. „lichvu“) vypůjčovat“, „z níž lze úrok (n. „lichvu“) platit“.
- 852** Viz Gen. 28:20, pozn. 739.
- 853** Sloveso jako v Gen. 15:16, pozn. 433.
- 854** Tj. „slib“, ve smyslu „splnění slibu“ n. „to, cos slíbil“.
- 855** D. „vyhledáváním“^{255a}.
- 856** Tj. „nesplníš-li jej včas“.

- 857** Vl. „upustit od (Exod. 23:5, pozn. 466, tam však jiná předložková vazba, n. „zanechat“) slibování“.
- 858** N. „co jsi slíbil, obětovat Hospodinu, svému Bohu“.
- 859** Viz Lev. 7:16, pozn. 226.
- 860** Viz Exod. 29:24, pozn. 1050.
- 861** N. „srpem se na stojaté obilí... nesmíš rozhánět“. Dále obdobně.
- 862** Nikoli jako „stane se“ (kap. 21:13 obdobně) shora.
- 863** D. „a nebude-li ona v jeho očích nacházet“, smysl jako v textu. Kap. 21:14 a dále obdobně.
- 864** Viz Gen. 6:8, pozn. 200.
- 865** D. „nebude se její... moci vrátit³⁹⁹ k pojmutí jí“, dále obdobně.
- 866** N. prostě „byla znečištěna“, stran opisu v textu viz Num. 1:47, pozn. 38.
- 867** D. „muž bude mít pojatou novou“, tj. „bude novomanželem“.
- 868** Viz Num. 1:3, pozn. 15.
- 869** Vl. „přecházet“, „nic přesouvat“ (n. „přenášet“), tj. „mu nic ukládat“.
- 870** N. „v (n. „stran“) žádná záležitosti“.
- 871** N. „potěší (n. „rozradostní“) ženu“, „potěšení (n. „radost“) způsobí ženě“, n. snad „se povesejí (n. „potěší“, „poraduje“) s ženou“.
- 872** Zde ve smyslu „spodní (pevný) kámen ručního mlýnku“, na němž se otáčel.
- 873** Vl. „jezdec“ n. „vůz⁴⁵⁰“.
- 874** D. „neboť on“, tj. „kdo tak činí“.
- 875** Tj. „unášející“.
- 876** N. „bude kdo moci být přistižen, jak krade“ (n. „unáší“).
- 877** Viz Lev. 2:1, pozn. 45.
- 878** N. „únosce“.
- 879** Viz Lev. 13:2, pozn. 406.
- 880** Viz Num. 27:14, pozn. 984.
- 881** Vl. „malomocenství, k velikému (D. „velmi“) dbaní“.
- 882** Tj. „v zástavu vzetí n. zástavou odevzdání“.
- 883** Viz Gen. 9:22, pozn. 302.
- 884** Zde i doslovně.
- 885** D. „vrácením“.
- 886** Viz Lev. 6:2; 19:13, pozn. 177.
- 887** Tj. „dříve než“.
- 888** Tj. „na to on dychtivě čeká“.
- 889** Viz Lev. 23:11, pozn. 738.
- 890** Tj. „střásat její plody“.
- 891** Tj. „sklepávat zbylé olivy“.
- 892** Viz Lev. 19:10, pozn. 597.
- 893** D. „rozsoudí“, tj. „soudcové“, opis v textu pro srozumitelnost.
- 894** D. „synem“, smysl jako v textu (srov. české „synem smrti“).
- 895** N. „povalit“, „položít“, „poválit“.
- 896** Vl. „dosti“, „dostatečně“, D. „podle dostatečnosti“, smysl jako v textu.
- 897** Odvozeno od slovesa shora¹⁰ (snad „zbití“, „nabití“, jiný však tvar než předchozí „bití“). Viz Lev. 26:21, pozn. 902.
- 898** N. „ponižen“, „uveden v pohrdání“, dále obdobně.
- 899** Viz Lev. 26:5, pozn. 866, zde tvar slovesa, od něhož je onen výraz odvozen.
- 900** Viz Exod. 29:33, pozn. 1057.
- 901** Tj. „mimo rodinu“, D. „na ulici“, „do ulice“.
- 902** N. „za ženu, to jest, švagrovsky jí má pojmut““. Dále obdobně.
- 903** Viz Gen. 38:8, pozn. 1009.
- 904** N. „za jméno“, v zájmovém smyslu, n. „na jméno“, tj. „na místě jména“.
- 905** N. „ochoten“ (nikoli jako níže⁷¹), „mít chuť“, viz Gen. 34:19, pozn. 924, zde odlišná předložková vazba se smyslem jako v textu. V kap. 21:14 táž předložková vazba a týž smysl jako ve shora citovaném oddíle.
- 906** Zde místo předložky cílová přípona; tak i v kap. 22:15.
- 907** N. „se zdráhá“, „se zpěčuje“.
- 908** Viz Gen. 12:18, pozn. 367.
- 909** D. „spolu muž a jeho bratr“.
- 910** Viz Exod. 2:13, pozn. 712.
- 911** Viz Gen. 3:22, pozn. 118.
- 912** Zde (bez předložky) v tomto smyslu.
- 913** Viz Gen. 40:11, pozn. 1070; netýká se v. 11.
- 914** D. „mít kámen a kámen“ (v. 13, dále obdobně), „kámen“ (v. 15).
- 915** Viz Exod. 16:36, pozn. 582.
- 916** Zde snad v hromadném smyslu.
- 917** N. „úplně“, „dokonale“, „neporušené“, dále obdobně.
- 918** Viz Gen. 25:29n., pozn. 671.
- 919** N. „prohlašuji“.
- 920** Viz Lev. 16:14, pozn. 528.
- 921** Zde i „bloudící“.
- 922** Viz Gen. 25:20, pozn. 654.
- 923** D. „v osobách (n. „mužstvu“) mála“, tj. „v malém počtu osob“. Viz Gen. 32:10, pozn. 859.
- 924** Viz Exod. 1:14, pozn. 27.
- 925** Viz Exod. 1:14, pozn. 28.
- 926** N. „a když jsme se jali křičet... otců, uslyšel Hospodin“.
- 927** N. „pohleděl na“.
- 928** Viz Num. 23:21, pozn. 898.
- 929** Viz Exod. 3:9, pozn. 105.
- 930** D. „desátkování“, tj. „odvádění desátku“, viz Gen. 28:22, pozn. 741 a snad i 740.
- 931** Viz Gen. 14:20, pozn. 410.
- 932** Zde v tomto smyslu („vynesl“, „odnesl“), dále obdobně.
- 933** Vl. „nepřešel“, tj. „nevšímavě“, „neobešel“; kap. 17:2 a dále obdobně.
- 934** D. „v nečistém“, tj. „stavu“, srov. kap. 13:9⁵²⁹; také „jako nečistý“ v obdobném smyslu.
- 935** Tj. snad „na pohřební hostinu“.
- 936** N. „dbát, abys je vykonával celým... duší“.
- 937** N. „pohnul (n. „zavázal“) k výroku“ (n. „příslibu“, „prohlášení“), n. „jsi Hospodina zvolil“ (tak LXX). V. 18 obdobně.
- 938** Viz Gen. 17:6, pozn. 447.
- 939** N. „nádhře“, „skvělosti“, „slávě“, ne však jako např. v kap. 5:24³⁹³.

- 940** N. „vztyčovat“, „vzdvíhovat“, dále obdobně.
- 941** N. „ovápňovat je vápnem“, „obělovat je bělobou“.
- 942** Viz Lev. 3:1, pozn. 83.
- 943** Sloveso značí i „vysvětlovat“, „činit jasným n. zřetelným“, jako „objasňovat“ v kap. 1:5, takže zde lze číst i „učíš je naprosto zřetelnými“. V takovém smyslu překládají toto místo i LXX.
- 944** N. „silným“ („zvýšeným“, srov. Gen. 39:15, 18).
- 945** N. „v tajném (n. „skrytém“) místě“, „v úkrytu“.
- 946** Viz Exod. 28:11, pozn. 974, zde v tomto širším smyslu.
- 947** Viz Num. 5:22, pozn. 227.
- 948** N. snad „ubíjející“ (n. „ubivší“, „skolivší“). Ve v. 9 obdobný tvar téhož slovesa jednoznačně v takovémto smyslu.
- 949** Viz Num. 27:17, pozn. 985.
- 950** N. „bude činit Hospodin poraženými⁹³⁸... tvář“ V. 25 obdobně.
- 951** D. „s tebou“ („aby bylo s tebou n. při tobě“).
- 952** Tj. „rozkazem přidělovat“.
- 953** Zde i „povýšit“, „vzdvihnout⁹⁴⁰“.
- 954** N. „jmenováno“, nesouvisí však s následujícím „jméno“.
- 955** Viz Gen. 4:26, pozn. 175, zde však je „jméno“ bez předložky.
- 956** Mnohé překlady dávají přednost znění „že jsi nazýván jménem Hospodinovým“, snad podle LXX, jejichž překlad lze v tomto smyslu chápat, smysl hebrejského znění tohoto místa však je jednoznačně ten, jenž je podán zde v textu. Tak překládá i Vulgata.
- 957** D. „co do blahobytu“ (n. „dobra“).
- 958** N. „mít nadbytek“, pak by ovšem v překladu následoval všude prostý 2. pád. Znění v textu však odpovídá předložce, s níž se následující „plod“ všude ve zbývající části věty pojí v textu původním.
- 959** N. „prospěšnou“, „štedrou“, vl. „dobrou“.
- 960** N. „zásobárnu“, „skladiště“.
- 961** Jiné sloveso než v kap. 15:6⁶¹⁵, i než ve v. 2 tamže a dále, totéž jako v Exod. 22:25.
- 962** N. „ocasem“, „pahýlem“, tj. „lůzou“, „chátrou“, „spodinou“.
- 963** D. „k vzestupu“.
- 964** Zde ve smyslu „prudce vyrazet n. vyhánet“, „vychrlout“, „vystřelovat“, „vychrstávat“.
- 965** Souvisí s „proklet“ ve v. 19 a výše v tomto oddíle.
- 966** Také „smrtný strach“, „nepokoj“, „rozvrat“, kap. 7:23 obdobně.
- 967** N. „jimiž“, „že totiž“.
- 968** Viz i Gen. 19:19, pozn. 512.
- 969** Viz Lev. 26:16, pozn. 883.
- 970** Viz Lev. 26:16, pozn. 884.
- 971** Tj. „rozpalující („rozohňující“) horečkou“, oba tyto výrazy, jiné než shora⁹⁷⁰ a vyskytující se jen zde, značí snad jakási nemocnění provázená vysokými horečkami, jež dnes sotva lze spolehlivě blíže určit.
- 972** N. snad, podle jiného čtení, „suchem“, „horkem“ (Gen. 31:40); tak podle Vulgaty.
- 973** Tj. na obilí.
- 974** N. „zloutnutím“, „padlím“.
- 975** Tj. „nebesa nad tebou“, dále obdobně.
- 976** Viz Gen. 4:22, pozn. 161.
- 977** Jemný, lehký, do všeho pronikající prášek n. písek, jiný výraz než
- 978** těžký a hustý „prach“ (Gen. 2:7, pozn. 57).
- 979** N. „děš... bude činit Hospodin prachem a zeminou⁹³⁸“.
- 980** D. „dostaneš se v prohánění sem tam“.
- 981** N. „všemi královstvími“, tj. „že tě všechna království země budou sem tam prohánět“.
- 982** N. „budeš¹²⁸ k zděšení (n. „chvění“) všem královstvími“, n. podle některých, „staneš se předmětem zlého zacházení n. dostaneš se v zlé zacházení všem královstvími“.
- 983** Viz Gen. 8:20, pozn. 272.
- 984** Viz Lev. 26:6, pozn. 867, zde ve smyslu „kdo by ptactvo a zvěř zaplašil“.
- 985** Viz Exod. 9:9nn, pozn. 278; Lev 13:18nn., pozn. 424.
- 986** N. snad „městkami“ („hemoroidy“); podle čteného textu výslovně v tomto smyslu, jako v 1 Sam. 6:11, pozn. 315.
- 987** Viz Lev. 21:20, pozn. 700.
- 988** N. „chorobnou ustrašeností“.
- 989** N. „myslí“.
- 990** Viz Lev. 6:4, pozn. 180.
- 991** Viz Gen. 34:2, pozn. 908, zde však bez předložky. Tak podle čteného textu; psaný text zde má obdobný tvar jiného, ale v podstatě souznačného slovesa, považovaného za uhlazenější n. jemnější.
- 992** Sloveso jako např. v 1 Sam. 25:11, pozn. 919.
- 993** D. „lidu, tvé oči vidouce (n. „hledíce“) a po celý... prahnouce“.
- 994** N. „moci“, n. „nebude v moci tvé ruky“, jako v Gen. 31:29, zde však není vyjádřen podmět („vysvobodit je n. pomoci jim“).
- 995** Tj. „výsledek vši tvé lopoty“.
- 996** N. „deptán“, „potírán“, „zdrčován“.
- 997** Tj. „pohledu“, „podívané“, viz Num. 12:8, pozn. 463.
- 998** N., podle jiných, „holeních“, „kýtkách“.
- 999** Zde ve smyslu „povýšeného“, „vvyvýšeného“, dále obdobně.
- 1000** N. „úžasu“.
- 1001** N. „staneš se mezi... předmětem zděšení (n. „úžasu“) a přísloví a“.
- 1002** Tj. „co pole a vinice vydá“.
- 1003** Zde ve smyslu „stromy“.
- 1004** Nikoli jako v kap. 7:13 a dále³⁵⁶.
- 1005** Zde ve smyslu „plody“.
- 1006** N. „oliv¹⁰⁰³ budou shazovat“.
- 1007** N. „zůstávat“.
- 1008** Zesilený tvar tohoto slovesa se smyslem „ničit“, „hubit“, „pohlcovat“.
- 1009** Hebr. „celácal“, zvukomalebný výraz naznačující cvrčivý zvuk, jež vydává tento druh hmyzu, snad tedy „křís“ („cikáda“) n. „cvrček“ n. nějaký druh kobylky n. saranče.
- 1010** N. snad „Všechno tvé... a plod... bude padat za oběť (n. „bude dáván na pospas“) hmyzu“, znění

- v textu n. zde výše¹⁰⁰⁸ však odpovídá činnému smyslu této vazby, ježž má v textu původním.
- 1011** D. „vzhůru – vzhůru“, vl. „shora – shora“.
- 1012** N. „klesat“, tvar téhož slovesa je ve v. 52.
- 1013** D. „naspod – naspod“, vl. „odspodu – odspodu“.
- 1014** N. „stanou znamením a trvalým“.
- 1015** Vl. „zázrakem“, jako např. v kap. 6:22, zde však smysl jako v textu.
- 1016** Viz Gen. 9:16, pozn. 293, kap. 5:29 a dále obdobně, na některých místech s předložkou ve smyslu jako v textu.
- 1017** N. „veselit“, souvisí se slovesem „veselit se“ např. v kap. 12:7 a jinde.
- 1018** N. „blahobytu“^{957*}.
- 1019** Vl. „slyšet“, Gen. 11:7, pozn. 341.
- 1020** Viz Gen. 49:7, pozn. 1320; Num. 13:28, pozn. 505.
- 1021** Viz Gen. 4:13, pozn. 148, zde ve smyslu jako v textu („mít ohled“).
- 1022** Viz Gen. 21:12, pozn. 471.
- 1023** N. „bude na tebe doléhat“ (n. „dorážet“, „dotírat“), „obléhat (n. „obklíčovat“, „tísnit“) tě“, znění v textu n. zde shora zachovává v překladu vazbu s 3. pádem, jaká je v textu původním. Obdobně i níže¹⁰²⁹. V kap. 20:12 příbuzné sloveso, vl. „pak je budeš obléhat“; stran tam použité opisné předložkové vazby viz 2 Sam. 20:15, pozn. 812. Obdobně v. 19 tamže, kde však jiná předložka obdobného významu, viz Soud. 1:1, pozn. 9.
- 1024** N. „zřícení“, „zhroucení“, „sesutí“.
- 1025** Zde snad i „vypínajících se“ („pyšně“, „hrdě“).
- 1026** Viz Lev. 25:30, pozn. 821.
- 1027** Hebr. „mácór“, souvisí se slovesem ve v. 52¹⁰²³. V kap. 20:20 smysl jako v textu.
- 1028** N. „úzkostí“, hebr. „mácók“, souvisí s následujícím slovesem¹⁰²⁹.
- 1029** N. „jímž tě... bude svírat“, sloveso obdobného významu jako shora¹⁰²³.
- 1030** N. „choulostivý“, dále obdobně, ve v. 56 odvozené podstatné jméno.
- 1031** N. „zpanštělý“, dále obdobně, ve v. 54 i „zženštilý“; ve v. 56 odvozené podstatné jméno.
- 1032** Souvisí s „zůstatek“ shora.
- 1033** D. „od dáni jednomu z nich“, srov. Gen. 16:2, pozn. 436.
- 1034** Vl. „protože se¹⁷³ mu v... nic nezanechalo“ (nikoli jako ve v. 54¹⁰³²).
- 1035** Vl. „ze zhýčkanosti a ze změkčilosti“, dále obdobně.
- 1036** Tj. „koláč“, „placentu“.
- 1037** Viz Gen. 49:10, pozn. 1339.
- 1038** Vl. „vážené“ (Gen. 34:19, pozn. 925), „ctěné“, souvisí se „sláva“^{313*}.
- 1039** D. „Hospodin bude úzásnými činit (tvar slovesa v Gen. 18:14, pozn. 478) rány tvé a rány tvého semene“, smysl jako v textu.
- 1040** Tj. „trvalého účinku“, tvar slovesa jako v Gen. 42:20, pozn. 1157, tedy snad i „skutečné“, „opravdové“, tj. „citelné“.
- 1041** N. „strach“, „bázeň“, sloveso vyskytující se kromě tohoto místa a kap. 9:19 ještě u Jóa 3:25 a v Žal- mu 119:39.
- 1042** Srov. Exod. 8:5n., pozn. 16.
- 1043** Vl. „pří“, „stran“, „co do“.
- 1044** Viz Gen. 8:9, pozn. 261.
- 1045** N. „ustrašené“, „bázlivé“, souvisí se slovesem v kap. 2:25¹⁵⁰.
- 1046** Viz kap. 7:22³⁶⁹ a Lev. 26:16, pozn. 886, zde odvozený výraz, kromě tohoto místa ještě jen u Is. 10:22.
- 1047** N. „chátrání“, „chřadnutí“, „stesk“.
- 1048** N. snad „se vznášejícím“, D. „ti zpředu visícím“, tj. „bude jakoby přeš tvýma očima odvíván“, „mizet“. Smysl je snad „budeš v ustavičném strachu o svůj život“, „budeš stále myslet na to, že tvůj život visí na vlásku“.
- 1049** Kapitola 29 začíná v hebrejském textu až zde.
- 1050** N. „abyste rozumně činili (n. „uměli rozumně činit“) vše“.
- 1051** N. „vejít“, viz však Gen. 15:10, 17, 18, pozn. 435.
- 1052** Viz Gen. 24:41, pozn. 631.
- 1053** Tj. „nejen s tím, jenž... Boha, nýbrž i“.
- 1054** D. „nitrem“, dále obdobně.
- 1055** Souvisí se slovesem „se... štitit“ v kap. 7:26.
- 1056** Vl. „zahnojenosti“, „zahnusenosti“, pohrdavý výraz odporu k modlám národů.
- 1057** Viz Gen. 10:5, pozn. 271 a 311.
- 1058** N. „jed“, podle některých jméno jakési dnes sotva určitelné hořké n. jedovaté rostliny. Dále obdobně.
- 1059** Vl. „pučícího (Num. 17:5 a dále) žluči a pelyňkem“.
- 1060** N. „libovat“, „pochvalovat“.
- 1061** Vl. „za účelem smetení“.
- 1062** Sloveso jako v Gen. 18:23, pozn. 507, zde ve smyslu „spolu zahrnout“, jako „přikládat“ v Num. 32:14 (po česku bychom asi řekli „strčit do jednoho pytle“).
- 1063** N. „zavlaženého“, „napité(ho)“.
- 1064** Smysl asi obdobný jako v Gen. 18:23, zde vyjádřený obrazně. Srov. i kap. 32:36¹²⁰².
- 1065** Tj. „vyskytne-li se někdo tak smýšlející“.
- 1066** Zde v tomto smyslu, jako v Num. 5:21, pozn. 220; týž výraz je i v Lev. 5:1 („zakletí“).
- 1067** Vl. „zlu“, dále obdobně.
- 1068** N. „vyloučí ze“.
- 1069** Vl. „synové“, „děti“, v této textové souvislosti však je význam jako v textu.
- 1070** Vl. „jimiž ji Hospodin učinil nemocnou“, předložková vazba však jako v textu.
- 1071** Jako „země“ ve v. 22 a jinde.
- 1072** D. „všechnu její zem“.
- 1073** Viz Num. 16:37, pozn. 675.
- 1074** Viz Gen. 3:18, pozn. 114.
- 1075** Viz Gen. 19:21, pozn. 515; „podvrácení“ shora je odvozený výraz.
- 1076** Vl. „odkryté“ (nesouvisí se „skryté“ shora), „odhalené“.
- 1077** N. „až se na tobě budou uskutečňovat všechna tato slova“.
- 1078** N. „zavede“, „zapudí“, sloveso jako v kap. 22:1, pozn. 779, zde a dále ve smyslu jako v textu. Totéž

- sloveso je v kap. 4:19 a dále se smyslem jako v textu tam (také „dohnat“, „přimět“); nikoli v kap. 24:4, kde jde o opis slovesného tvaru slovesa „hřešit“ s významem jako v textu tam („působit hřešení“).
- 1079** N. „brát k²⁷⁹ srdcí“.
- 1080** Zde snad i „ukončit“, tj. „navrátí ti svobodu“.
- 1081** N. „zpět přivede (n. „opět osvobodí“) tvé zajatectvo“.
- 1082** N. snad „utrpění“, „těžkou zkoušku“, „kázeň“, viz Jóba 42:10, pozn. 1897.
- 1083** N. „prokáže ti (n. „projeví ti“, „pocítí vůči tobě“) soucit“ (n. „milosrdenství“, „slitování“), „slituje se nad tebou“. Kap. 13:17 obdobně.
- 1084** D. „za účelem“, tj. „ušetření“.
- 1085** N. „neboť“, jako ve v. 9.
- 1086** Viz Gen. 20:2 a dále, pozn. 564.
- 1087** D. „dát (n. „umožnit“) nám jej slyšet“.
- 1088** Viz Num. 21:13, pozn. 802, zde na počátku verše proti kap. 1:1 a dále³ táž předložková vazba jako v citovaném místě, níže pak předložková vazba jiná než na obou těchto místech.
- 1089** Viz Gen. 5:32, pozn. 180.
- 1090** VL. „přechází“, „prochází“, zde ve smyslu jako v textu (snad „jde celou cestou“).
- 1091** N. „pevně“, „statečně“, dále obdobně.
- 1092** N. „opouštět“, jako Exod. 4:26, nesouvisí však s „opouštět“ zdola.
- 1093** Tj. „zemí“.
- 1094** Znění v textu zachovává vazbu s 4. pádem, jež je v textu původním.
- 1095** D. „mu mohu rozkázat“.
- 1096** Viz Gen. 49:29, pozn. 1378.
- 1097** Viz Exod. 34:15, pozn. 1198.
- 1098** Viz Gen. 35:3, pozn. 942.
- 1099** D. „skrytím“ (v. 18), „zkažením“ (v. 29).
- 1100** Viz Gen. 6:11, pozn. 204; 29:26, pozn. 758.
- 1101** D. „nebude zapominána“.
- 1102** Viz Gen. 8:21, pozn. 278.
- 1103** N. „připravuje“, n. snad „smýšlení a co činí“.
- 1104** Tj. „Hospodin“.
- 1105** Viz Num. 14:33, pozn. 570.
- 1106** N. „smrti se veskrze budete kazit“²³² .
- 1107** Viz Žalm 119:11, pozn. 2454.
- 1108** Viz Num. 24:7, pozn. 919.
- 1109** N. „poprchávání“, „přeháňky“.
- 1110** Viz Gen. 1:11, pozn. 17.
- 1111** N. „ljiavec“, pak množné číslo v zesilujícím smyslu („přívál“).
- 1112** N. „trávu“, „osení“, kap. 29:23 obdobně.
- 1113** N. „moc“, „sílu“, kap. 3:24 a dále obdobně.
- 1114** Tj. „vzdejte čest“.
- 1115** Tj. „jsou podle práva n. spravedlnosti“.
- 1116** Viz Exod. 17:12, pozn. 598.
- 1117** Jako v Lev. 19:15, n. „nepoctivosti“, „zločinu“.
- 1118** N. „Jednala s ním“.
- 1119** VL. „vada“ (Lev. 21:17), „kaz“, zde v morálním smyslu.
- 1120** N. „pokroceně“, výrazu se však používá jen v morálním smyslu, jako následujícího.
- 1121** „lstivé“, „prohnané“, „podvodné“.
- 1122** Viz Gen. 4:1, pozn. 125.
- 1123** Viz Gen. 9:12, pozn. 293, zde ve smyslu jako v textu.
- 1124** Viz Gen. 30:40, pozn. 309, zde smysl jako v textu.
- 1125** Viz Gen. 35:14, pozn. 949.
- 1126** Viz Gen. 14:18, pozn. 408.
- 1127** D. „Při Nejvyššího podělování národů... při jeho... vytyčoval“.
- 1128** N. „odměřený (n. „vyměřený“) podíl“, vl. „provaz“, jakého se používalo k vyměřování pozemků; zde v přeneseném smyslu jako v textu.
- 1129** Viz Gen. 1:2, pozn. 2.
- 1130** Viz Num. 23:28, pozn. 908.
- 1131** N. „obklopoval“, „obklíčoval“, „obíhal“, ve smyslu pečlivé pozornosti.
- 1132** Viz Exod. 34:7, pozn. 1191.
- 1133** Tj. mládata v něm, přinášeje jim potravu.
- 1134** Viz Gen. 1:2, pozn. 6.
- 1135** Viz Gen. 15:9, pozn. 421.
- 1136** Viz Exod. 25:20, pozn. 1257.
- 1137** Tj. „hnízdo“¹¹³³ .
- 1138** Viz Num. 23:9, pozn. 415.
- 1139** Viz Exod. 2:22, pozn. 83.
- 1140** Viz Gen. 41:43, pozn. 1128.
- 1141** N. „výtěžků“, „výnosů“.
- 1142** Viz Num. 20:8, pozn. 763.
- 1143** Viz Gen. 18:8, pozn. 472.
- 1144** VL. „vypasených jehňat“, tj. pasených na vydatné pastvě, viz 1 Sam. 15:9.
- 1145** D. „synů“.
- 1146** Viz Gen. 31:10, pozn. 815.
- 1147** D. „s tukem (jako shora, viz Gen. 45:18, pozn. 1246) ledvin“, smysl jako v textu.
- 1148** Viz Gen. 40:10, pozn. 1069.
- 1149** Symbolické jméno Izráele, odvozené od výrazu v kap. 6:18 a dále³³¹ .
- 1150** Tj. „kopyty“, „vzpouzet se“.
- 1151** N. „pohrdl skálou“.
- 1152** Zde ve smyslu „cizími bohy“.
- 1153** N. „zloduchům“, „příšerám“, výraz vyskytující se jen zde a v Žalmu 106:37.
- 1154** N. „z blízka“, tj. „ze sousedství“.
- 1155** N. „porodila“, ne však jako níže¹¹⁵⁶ .
- 1156** Toto sloveso v tvaru, jehož je zde použito, značí vl. „svíjet se v porodních bolestech“. Viz Žalm 90:2; Přísł. 8:24.
- 1157** D. „co“.
- 1158** N. „wychytralosti“, „prohnanosti“, „mazanosti“, D. „pokolení zvrácenosti atd.“, znění v textu vyjadřuje zesilující smysl množného čísla tohoto výrazu, jenž se kromě tohoto místa vyskytuje jen, a to často, v knize Přísłoví.
- 1159** N. „věrnosti“, výraz příbuzný onomu ve v. 4¹¹⁶ a v podstatě téhož významu.
- 1160** Tj. „modlami“.
- 1161** Viz Gen. 37:35, pozn. 1003.
- 1162** N. „zažehne“, „zapálí“.
- 1163** Tj. „všechny do posledního spotřebovány“, „vyčerpány“.

- 1164** N. „proti nim“, „na ně“, ne však jako ve v. 23 shora.
- 1165** N. „horkosti“, „žárem“, „plamenem“, zde podle souvislosti nejpravděpodobněji smysl jako v textu.
- 1166** N. „hořkou“; nesouvisí s „jedem“¹¹⁶⁸; dále obdobně.
- 1167** N. „morem“.
- 1168** Jako „popuzení“ v kap. 9:19 a jinde, zde smysl jako v textu; srov. „jed“ v slovenštině.
- 1169** Vl. „ploužících se (n. „lezoucích“) tvorů“.
- 1170** Tj. „v prachu se ploužících“.
- 1171** N. „zevně“⁸²⁹; zde však, vzhledem k následujícímu „v pokojích“, spíše v doslovném smyslu jako v textu.
- 1172** D. „z (n. „od“²⁵²) ulice“ („pokojů“).
- 1173** Vl. „o děti připravovat“ (Gen. 42:36; Lev. 26: 22), zde však, vzhledem k následujícímu, v širším smyslu jako v textu („působit osamělost n. opuštěnost n. ztrátu blízkých“).
- 1174** D. „mužem (n. „žlůvkem“⁵⁶) šedin“⁷⁶“.
- 1175** Vl. „odfouknout“.
- 1176** Viz Exod. 12:15, pozn. 163 a 387.
- 1177** Zde snad i „potupy“, „pohany“, „výsměchu“.
- 1178** Viz Num. 10:9, pozn. 369.
- 1179** Tvar slovesa jako v Gen. 42:7, pozn. 1149, viz i Exod. 2:22, pozn. 83, zde smysl jako v textu. V jiném smyslu v kap. 33:9.
- 1180** D. „národ ztracený pro rady“.
- 1181** N. „chápatosti“ (Exod. 36:1), „pochopení“, „důvtipu“.
- 1182** Zde v tomto smyslu; nesouvisí s „rozumosti“¹¹⁸¹.
- 1183** Tj. „Isráelovců“ (v. 30), „nepřátel“ (v. 31).
- 1184** D. „zavřel“ (Lev. 13:4 a dále), tj. „do jejich ruky n. moci“. Kap. 23:15 obdobně.
- 1185** Viz Exod. 21:22, pozn. 718, tj. snad „poznají to a budou nuceni to uznat“.
- 1186** Viz Exod. 7:9, pozn. 215.
- 1187** Vl. „krutý“, „nemilosrdný“.
- 1188** N. „kober“.
- 1189** N. „uschováno“.
- 1190** N. „v mých zásobárnách“⁹⁶⁰; viz Jer. 50:25, pozn. 1901.
- 1191** N. „odplata – jejich noha v svůj čas“.
- 1192** N. „vrávorat“, „kolísat“.
- 1193** N. „náhlé pohromy“, „neštěstí“.
- 1194** Vl. „a věci pro ně připravené“, následující sloveso však je v jednotném čísle.
- 1195** N. „bude soudit svůj lid“, zde však smysl jako v textu. Viz Gen. 30:6, pozn. 768.
- 1196** Viz Num. 23:19, pozn. 893, zde smysl jako v textu; tvar slovesa jako „se dal pohnout k lítosti“ v Exod. 32:14.
- 1197** N. „opora“, „stálost“, D. „ruka“.
- 1198** N. „ruka je vysílána“, vl. „vyčerpána“.
- 1199** Vl. „přestání“.
- 1200** N. „zavřeného“, tj. „uvězněného“ n. „podržovaného v otroctví“.
- 1201** N. „osvobozeného“, tvar slovesa jako „opustil“ v kap. 28:20 a dále, zde smysl jako v textu; jiné sloveso než „propustit“³⁶⁷.
- 1202** Zdá se, že zde, obdobně jako např. v Gen. 2:9, a dále, pozn. 65 (srov i zde kap. 29:19¹⁰⁶⁴), jde o příslovecné rčení, značící prostě „konec všech n. všeho“.
- 1203** N. „v ni důvěřovali“, „v ní hledali ochranu“.
- 1204** Tj. „úliteb“, ale jiný výraz než v Gen. 35:14, pozn. 950, a jinde.
- 1205** N. „úkrytem“, „útočištěm“.
- 1206** N. „Týž“, „sám v Sobě existující“. Tento výraz se vlastně stává Božím jménem.
- 1207** Tj. „vedle mne“, „mimo mne“.
- 1208** N. „při životě udržím“.
- 1209** N. „zlámu“, „roztrhám“; viz Num. 24:8, 17, pozn. 931. Dále obdobně.
- 1210** N. „vyjmout“, „vytrhnout“, D. „není vyproštujícího“ atd.
- 1211** N. „živ“, „já žiji“.
- 1212** N. „Jako že já žiji navždy“, Gen. 3:22, pozn. 119, kap. 23:6 zde obdobně.
- 1213** D. „blesk (n. „bleskot“) svého meče“.
- 1214** N. „sahat k“, „zasahovat do“, „se chápat“, znění v textu a zde shora zachovávají v překladu předložkovou vazbu textu původního.
- 1215** Nesouvisí s „odplácet“ na konci verše.
- 1216** D. „z (n. „od“) krve“, dále obdobně.
- 1217** Vl. „svobodníků“, tj. „svobodných mužů“, „nikoli nevolníků“; v podstatě jako v textu překládají LXX, je to však výraz nejistého významu; někteří chápou ve smyslu „vlasatou hlavou“ (srov. Num. 6:5, kde „uvolněnost“ je jednotné číslo téhož výrazu) a jiní ještě jinak (Vulgata např. „obnaženou [v tomto smyslu „uvolněnou“] hlavou nepřátel“, další „od počátku [„hlavy“] osvobození od nepřitele“, atd.).
- 1218** Vl. „rozjásajte“, tj. „k jásostu n. radostnému zpěvu pohněte“, podle některých „radostně n. jásavě chvalte n. oslavujte“.
- 1219** N. „Jásajte (n. „zajásajte“), národy, jeho lide“, podle některých „s jeho lidem“ n. „vstříc jeho lidu“, hebrejský text však je zde bez předložky.
- 1220** N. „jeho“, tj. „lidu“.
- 1221** Viz Num. 13:8, 16.
- 1222** Zde snad i „mezi vámi“.
- 1223** Zde a v kap. 8:19 i „slavnostně n. důrazně prohlašují“, viz Gen. 43:3; Exod. 19:21, pozn. 655.
- 1224** Vl. „stran“, „co se týče“²⁵²“.
- 1225** N. „marná“, „zbytečná“, vl. „prázdná“.
- 1226** N. „vždyť ono slovo pro vás není nicotné“.
- 1227** Viz Num. 33:7, pozn. 1086.
- 1228** Viz Gen. 25:8, pozn. 649.
- 1229** Viz Num. 20:13, pozn. 769.
- 1230** Viz Lev. 10:3, pozn. 302.
- 1231** Viz Gen. 32:31, pozn. 885.
- 1232** N. „dostavil se“, „přišel“, také „vzešel“, ne však jako „přišel“ ani jako „vzešel“ shora. Dále obdobně.
- 1233** N. „zákona“, ale jiný výraz než v kap. 1:5 a dále¹⁴; viz Est. 1:8, pozn. 38.
- 1234** Jako „jím“ shora.
- 1235** „Zástupy lidu“ je překlad množného čísla slova překládaného „lid“, jinde zpravidla „národnosti“¹⁴⁶⁶, zde však smysl spíše jako v textu²²⁸.
- 1236** N. snad „bude je povznášet (n. „povznáší“⁴⁸⁹ je“) tvými slovy“¹²¹⁶“.

- 1237** Viz Exod. 6:8, pozn. 198.
1238 Viz Gen. 34:30, pozn. 937, někteří však chápou ve smyslu „veliký počet“.
1239 N. „o Júdovi“, dále obdobně.
1240 Viz Exod. 28:30, pozn. 1006.
1241 Viz Exod. 28:30, pozn. 1005.
1242 Viz Exod. 17:7, pozn. 591.
1243 Tj. „potomci Lévího“, s nimiž je zde jejich praotec ztotožněn. Viz Exod. 32:26nn.
1244 N. snad „vysvětlovat“, vl. „Jákóba učít“ (n. „vychovávat“), znění v textu a zde shora uchovává v překladu vazbu s 3. pádem, jaká je v textu původním. Jiné sloveso než v kap. 6:7.
1245 Viz Exod. 25:6 a dále, pozn. 1035, zde poněkud jiný tvar téhož výrazu, vyskytující se jen na tomto místě.
1246 D. „celek“, „celost“, smysl jako v textu.
1247 N. „kěz se ti líbí v“, dále obdobně.
1248 Viz Exod. 15:7, pozn. 505.
1249 „Rozestírat svá křídla“ je v hebrejštině jediné slovo, sloveso vyskytující se jen zde.
1250 Viz Exod. 28:12, pozn. 950.
1251 N. „drahocennosti“, tj. „vzácným n. drahocenným darem“.
1252 Viz Gen. 1:2, pozn. 5.
1253 Tj. „úrod, jež jsou výsledkem působení slunce“.
1254 Tj. „toho, co se v jednotlivých měsících urodí“.
1255 D. „hlavou“, tj. „nejlepšimi věcmi“.
1256 Viz Lev. 1:3, pozn. 11.
1257 Viz Exod. 3:2, pozn. 88.
1258 N. „přijdou na hlavu... a na těmě“.
1259 Viz Gen. 49:26, pozn. 1377.
1260 N. „ozdoba“, „sláva“, „lesk“, „velebenost“.
1261 Tj. „jeho nádhera je jako prvorozený jeho skotu“, obraz moci, síly, statečnosti; n. snad „nádherou je mu prvorozený jeho skotu“.
1262 Viz Num. 23:22, pozn. 902.
1263 D. „(po)spolu“, tj. „všechny najednou“.
1264 N. snad „zástupy lidu“^{1235a}.
1265 Tj. „spravedlivé n. správné n. řádné oběti“.
1266 N. „poklady“, v textu doslovný překlad.
1267 Viz Gen. 35:4, pozn. 944.
1268 D. „veleben rozšiřující“, tj. „území“.
1269 N. „usídlí“, dále obdobně.
1270 Viz Gen. 49:9, pozn. 1336.
1271 Viz Gen. 22:8, pozn. 575.
1272 D. „si počátek“, srov. Lev. 2:12, pozn. 76.
1273 Viz Gen. 33:19, pozn. 905.
1274 Viz Gen. 49:10, pozn. 1341.
1275 Tj. hrob Mojžíšův, neboť ten byl pohřben na Gádově území (kap. 34:6).
1276 Viz Gen. 49:9, pozn. 1333.
1277 Jiný výraz než v kap. 3:27²⁰⁹ i než v Gen. 12:9, pozn. 359.
1278 N. „požehnaní dětmi“ (n. „syny“)¹²¹⁶.
1279 N. „oblíben u n. od“.
1280 Vl. „a namáhejícím“.
1281 Tj. „závory tvých bran“, výraz vyskytující se jen zde, podle některých „tvá obuv“.
1282 Výraz nejasného významu, vyskytující se jen zde; podle jiných „tvá síla n. tvůj blahobyt n. tvé stáří“.
1283 N. „Bůh, Ješurúne“.
1284 N. snad „na pomoc“.
1285 N. „velebenosti“, „veličenstvu“.
1286 Jiný výraz než např. v kap. 1:33 a jinde, podle některých „oblohu“, výraz je však v množném čísle.
1287 Viz Gen. 3:24, pozn. 121.
1288 Toto znění zde zvoleno vzhledem k cílové povaze následující předložkové vazby¹²⁸⁹.
1289 N. „I usídlí se Izráel bezpečně, o samotě, oko Jáko-bovo upřeno na zem“ (n. „do země“).
1290 Jako „kanout“ v kap. 32:2.
1291 N. snad „kropit rosou“.
1292 D. „Tvě blaho“ (n. „štěstí“).
1293 Vl. „přetvařovat“, „předstírat poslušnost“.
1294 Viz Lev. 26:30, pozn. 917.
1295 Tj. „zemí Dánovu“, dále obdobně. Zde i město téhož jména.
1296 Viz Gen. 13:10, pozn. 373.
1297 N. „podle výroku (nikoli jako např. ve v. 4 a jinde) Hospodinova“ (n. „výpovědi Hospodinovy“).
1298 N. „jeho svěžest“.
1299 D. „dni pláče smutku“.
1300 Viz Exod. 29:10, pozn. 1033.
1301 D. „vší silně“, smysl jako v textu.

JÓŠUA

A po smrti Mojžíše, nevolníka Hospodina, se stalo^{32s}, že¹ Hospodin k Jóšuaovi, synu Núnovu, pobočníku Mojžíšovu, pronesl výrok: (2)Mojžíš, můj nevolník, je mrtev; a nyní vstaň, přejdi tento Jordán, ty i všechen tento lid, do země, již se já jim, Isráelovým dětem², chystám dát³. (3)Každé místo⁴, v něm bude šlapat chodidlo⁵ vaší nohy, – dal jsem je vám, podle *toho*, jak jsem promluvil k Mojžíšovi; (4)od pustiny a tohoto Levánónu⁶ až po tu velikou řeku, řeku Peráth⁷, všechna země Chittím⁸ až po tu veliké moře⁹ od zacházení slunce bude vašim územím¹⁰. (5)Nikdo¹¹ se, *po* všechny dni tvého života¹², nebude moci¹³ postavit tvé tváři¹⁴; jak jsem byl⁶⁴ s Mojžíšem, budu s tebou, nebudu se tě vzdávat¹⁵ ani tě opouštět. (6)Buď silný a buď odvážný¹⁶, neboť ty tento lid budeš podělovat dědictvím¹⁷¹⁸ země, již jsem jejich otcům přísahou slíbil¹⁹ dát jim.(7)Jen buď silný a měj velikou odvalu²⁰ dbát²¹ o chování²² podle všeho zákona²³, jež ti Mojžíš, můj nevolník, rozkázal; nesmíš¹³ se od něho odchýlit²⁴ vpravo ani vlevo, abys docházel prospěchu²⁵ všude²⁶, kde budeš chodit²⁷; (8)kniha tohoto zákona²³ se nesmí¹³ vzdálit od tvých úst, nýbrž¹ o ní²⁸ budeš²⁹ rozjímat³⁰ dnem i nocí, abys mohl¹³ dbát²¹ o chování²² podle všeho toho, *co je*⁷⁴ v ní psáno, neboť pak budeš moci¹³ přivést svou cestu ke zdaru a pak budeš docházet prospěchu²⁵. (9)Zda jsem ti nerozkázal: Buď silný a buď odvážný¹⁶? Nechť se neděsíš²⁹ a nestrachuješ²⁹, neboť všude²⁶, kde budeš chodit²⁷, s tebou *bude* Hospodin, tvůj Bůh.

(10)A Jóšua rozkázal předákům³¹ lidu výrokem: (11)Projděte středem³² tábora³³ a lidu rozkažte výrokem: Připravte si stravu, neboť ještě tři dni³⁴ budete přecházet tento Jordán k přistoupení³⁵ k zaujetí³⁶ země, již se vám Hospodin, váš Bůh, k zaujetí³⁶ jí chystá dát³. (12)A k Reúvénímu³⁷ a ke Gádímu³⁷ a k polovině kmene³⁸ Menaššéova pronesl

Jóšua výrok: (13)*Třeba si pamatovat to*, *co*³⁹ vám Mojžíš, nevolník Hospodinův, rozkázal výrokem: Hospodin, váš Bůh, se chystá dát³ vám klid⁴⁰; *ano*, dal vám tuto zem; (14)vaše ženy, vaše drobotina a vaše stáda⁴¹ budou²⁹ zůstávat v zemi, již vám dal Mojžíš na této straně⁴² Jordánu, a vy sešikování⁴³ budete²⁹ přecházet před tváří svých bratrů, všichni zdatní hrdinové⁴⁴⁴⁵⁴⁶, a budete²⁹ jim pomáhat, (15)než bude Hospodin chtít¹³ dát vašim bratrům klid⁴⁰ jako vám, takže¹ i oni zaujmou³⁶ zem, již se jim Hospodin, váš Bůh, chystá dát³; pak¹ se budete moci¹³ vrátit k zemi svého vlastnictví⁴⁷ a zaujmout³⁶ ji, již vám Mojžíš, nevolník Hospodinův, dal na této straně⁴² Jordánu, od vzházení slunce.

(16)I odpověděli Jóšuaovi výrokem: Vše, *co jsi nám rozkázal*, budeme činit, a všude²⁶, kam nás budeš posílat, půjdeme; (17)jak jsme *ve všem*⁴⁸ poslouchali⁶⁴ na⁴⁹ Mojžíše, tak budeme poslouchat na⁴⁹ tebe, jen nechť je²⁹ Hospodin, tvůj Bůh, s tebou, jako byl⁶⁴ s Mojžíšem; (18)Každý, kdo⁵⁰ se bude vzpírat⁵¹ tvým ústům⁵² a nebude poslouchat tvých slov stran všeho, *co budeš rozkazovat*, bude muset¹³ být usmrcen; jen buď silný a buď odvážný¹⁶.

2 A Jóšua, syn Núnův, ze Šittím tajně⁵³ vyslal dva muže *jako vyzvědače*⁵⁴ s výrokem: Odeberte se, shlédněte zem a Jerichó. Odebrali se tedy⁵⁷ a přišli v dům ženy, nevěstky⁵⁴, jejíž⁵⁵ jméno *bylo* Rácháv, a ubytovali se⁵⁶ tam. (2)A králi Jericha byla podána zpráva⁵⁷ výrokem: Hle, přišli sem *této noci* muži z Isráelových synů, propátrat⁵⁸ zem. (3)I poslal král Jericha k Ráchávi vzkaz⁵⁹: Vyveď⁶⁰ ty muže, ty, *již*⁷⁴ k tobě přišli, kteří přišli do tvého domu, neboť přišli propátrat⁵⁸ všechnu zem. (4)A ta žena byla tu dvojici mužů vzala a ukryla ji, i řekla: Ano, ti⁶¹ muži ke mně přišli, *ale* nevěděla jsem⁶⁴, odkud oni *jsou*, (5)a když se měla brána zavírat⁶², za tmy, vyšli⁶⁰⁶³ ti muži; neví⁶⁴,

kam ti muži odešli. Žeňte se rychle⁶⁵ za nimi⁶⁶, ať⁴⁵⁶ je můžete¹³ dostihnout. (6) *Ale* ona je byla vyvedla⁶⁷ na střechu a zahrabala⁶⁸ je mezi lněné stonky⁶⁹, jež měla⁷⁰ na střeše narovnaný⁷¹; (7) a ti muži se za nimi hnali^{64 66} cestou k Jordánu⁷², k brodům⁷³, a potom, jak vyšli⁶⁰ ti, již⁷⁴ se za nimi hnali⁶⁶, zavřeli bránu.

(8) *A* dříve než oni uléhali, tu¹ k nim ona vystoupila⁶⁷ na střechu (9) a řekla k těm mužům: Ví⁶⁴, že Hospodin dal tuto zem vám a že na nás padl děs z vás a že všichni obyvatelé této země z vás⁷⁵ zmalomyslněli⁷⁶, (10) neboť jsme uslyšeli, jak Hospodin při vašem vycházení⁶⁰ z Egypta před vaší tvář⁷⁷ vysušil⁷⁸ vody moře Rákosí⁷⁹, a co jste učinili dvěma králům⁸⁰ Emórího⁸¹, kteří byli na druhé straně⁴² Jordánu, Síchónovi⁸⁰ a Ógovi⁸⁰, jež jste uvedli v odevzdání^{82 83}, (11) to¹ když jsme uslyšeli, roztálo^{63 84} naše srdce a vaší příčinou⁷⁵ v nikom^{11 78} nezůstal⁸⁵ duch⁸⁶, neboť Hospodin, váš Bůh, on je Bohem v nebesích shora i na zemi zespod. (12) Nyní mi tedy⁸⁷, prosím⁸⁸, při Hospodinu přísáhněte, – neboť jsem vůči vám⁸⁹ uskutečnila²² milosrdenství⁹⁰, – že¹ i vy budete uskutečňovat²² milosrdenství⁹⁰ vůči domu⁸⁹ mého otce a chcete³ mi dát spolehlivé znamení⁹¹, (13) že¹ budete nechávat naživu mého otce a mou matku a mé bratry a mé sestry a vše, co jim patří, a chránit⁹² naše žití^{93 94} před smrtí^{77 95}. (14) *A* ti muži jí řekli: Naše žití^{93 96} místo vás k smrti, nebudeme-li oznamovat⁹⁷ tuto naši věc; a až nám Hospodin dá tuto zem⁹⁸, stane se³²⁵, že¹ vůči tobě⁸⁹ uskutečníme²² milosrdenství⁹⁰ a věrnost⁹⁹. (15) *I* spustila je po provaze skrze okno, neboť její dům byl v stěně zdi^{100 101} a ve zdi¹⁰⁰ ona bydlela; (16) *a* řekla jim: Jděte do hor¹⁰², aby na vás nemohli¹³ připadnout¹⁰³ pronásledovatelé^{66 104}, a tam se na tři dni můžete¹³ uchýlit¹⁰⁵ až do návratu pronásledovatelů^{66 104}, a potom můžete¹³ jít svou cestou. (17) *A* ti muži k ní řekli: My budeme nevinní stran^{106 107} této tvé přísahy, již jsi nám dala přísáhnout, – (18) hle, až my budeme vstupovat v tuto zem, musíš¹³ uvázat v okno, jímž jsi nás spustila, tuto šňůrku z šarlatových nití^{108 109}, a shromáždit¹¹⁰ svého otce a svou

matku a své bratry a všechny dům svého otce k sobě do domu; (19) *a* stane se³²⁵, že každý, kdo bude vycházet⁶⁰ z dveří²⁵⁰ tvého domu na ulici¹¹¹ – jeho krev¹¹² na jeho hlavu a my budeme nevinní¹⁰⁷, ale každý, kdo bude s tebou v domě, – jeho krev¹¹² na naši hlavu, bude-li na něm¹¹³ ruka. (20) *Ale* budeš-li tuto naši věc prozrazovat⁹⁷, pak¹ budeme⁶⁴ stran¹⁰⁶ této tvé přísahy, již jsi nám dala přísáhnout, nevinní¹⁰⁷. (21) *I* řekla: Podle vašich slov, tak to¹¹⁴ bude. *A* propustila¹¹⁵ je, i odešli; a uvázala šarlatovou šňůrku¹⁰⁹ v okno.

(22) *A* oni odešli a vstupili do hor¹⁰² a zůstali tam po tři dni, než se pronásledovatelé^{66 104} vrátili; a pronásledovatelé^{66 104} po celé cestě hledali^{64 116} a nenašli. (23) *A* ti dva muži se vrátili, totiž sestoupili z hor¹⁰² a přešli¹¹⁷ a přišli k Jóšuovi, synu Núnovu, a vyrozprávěli¹¹⁸ mu všechny věci, jež⁷⁴ se jim přihodily¹¹⁹; (24) *a* řekli k Jóšuovi: Věru dal Hospodin všechnu tu zem v naši ruku, neboť¹ všichni obyvatelé té země z nás⁷⁵ zmalomyslněli⁷⁶.

3 *A* Jóšua za jitra časně vstal, i dali se na cestu¹²⁰ ze Šittím a přišli až po Jordán, on a všechny Isráelovy děti², a dříve než přecházeli, uložili se¹²¹ tam. (2) *A* po uplynutí¹²² tří dní se stalo³²⁵, že¹ soudcové prošli středem³² tábora³³ (3) *a* rozkázali lidu výrokem: Jak uvidíte skříňku^{123 124} smlouvy Hospodina, svého Boha, a lévíovské¹²⁵ kněží, nesoucí¹²⁶ ji, pak¹ se vy budete^{29 127} dávat na cestu¹²⁰ ze svého místa⁴ a půjdte²⁹ za nimi; (4) *jen*¹²⁸ necht^{je} mezi vámi a mezi ní¹²⁹ vzdálenost asi¹³⁰ dvou tisíc loket¹³¹ stran míry²⁷⁷, necht^{se} k ní¹²⁹ nepřibližujete^{29 132}, abyste poznávali cestu, již máte¹³ jít, neboť jste tou cestou doposud¹³³ nepřešli. (5) *A* Jóšua k lidu řekl: Posvěťte se, neboť zítřka bude Hospodin vprostřed³² vás činit divné¹³⁴ věci¹³⁵. (6) *A* ke kněžím Jóšua pronesl výrok: Uchopte¹²⁶ skříňku¹²³ smlouvy a přejděte před tvář lidu. Uchopili¹²⁶ tedy⁸⁷ skříňku¹²³ smlouvy a před tvář lidu vykročili.

(7) *A* Hospodin řekl k Jóšuovi: Tohoto dne chci¹³ počít vyvyšovat¹⁶⁴ tě v očích všeho Isráele, aby věděli, že jako jsem byl⁶⁴ s Mojžíšem, budu s tebou; (8) *a* ty kněžím, nesoucím¹²⁶ skříňku¹²³ smlouvy,

musíš¹³ rozkázat výrokem: Jak přijдете¹²⁴ po okraj⁴⁸⁵ vod Jordánu, musíte¹³ v Jordánu stanout.

(9) A Jóšua řekl k Izráelovým dětem²: Přistupte¹³⁶ sem a slyšte slova Hospodina, svého Boha. (10) A Jóšua řekl: Tímto budete moci¹³ poznat, že vprostřed³² vás je živý BŮH, jenž¹ bude umět¹³ před vaší tváří⁷⁷ veskrze¹³⁷ vypudit¹³⁸ Kenáaniho a Chittího a Chivviho a Perizzího a Gírgášího a Emóriho a Jevúsího⁸¹. (11) Hle, skříňka¹²³ smlouvy PÁNA vší země před vaší tváří prochází Jordánem¹⁵⁷; (12) a nyní si vezměte dvanáct mužů z Izráelových kmenů³⁸, po jednom muži¹³⁹ na kmen³⁸; (13) a za¹⁴⁰ spočinutí⁴⁰ chodidel⁵ nohou kněží, nesoucích¹²⁶ skříňku¹²³ Hospodina, PÁNA vší země, ve vodách Jordánu se stane³²⁵, že vody Jordánu, vody, jež⁷⁴ shora stékají, budou rozřaty¹⁴¹ a zastaví se – jeden mandel!

(14) A při nástupu cesty¹²⁰ lidu od jejich stanů k přecházení Jordánu se stalo³²⁵, že i kněží nesli¹²⁶ skříňku¹²³ smlouvy před tváří lidu; (15) a jak nesou¹²⁶ skříňku¹²³ přišli¹²⁴ až po Jordán a nohy kněží, nesoucích¹²⁶ skříňku¹²³, se smočily v okraji⁴⁸⁵ vod (a Jordán bývá⁶⁴ po všechny dni žně pln, nad všechny své břehy¹⁴²), (16) tu¹ se vody zastavily; ty, jež⁷⁴ stékají shora, se povzedly¹⁴³ – jeden mandel! – velmi daleko od Ádámu, města, jež je stranou od¹⁴⁴ Carthánu; a ty, jež⁷⁴ stékají k moři stepí¹⁴⁵, moři Soli¹⁴⁶, vymizely¹⁴⁷, byly odřiznuty¹⁴¹¹⁴⁸, a lid, ti přešli naproti Jerichu; (17) a kněží, nesoucí¹²⁶ skříňku¹²³ smlouvy Hospodinovy, stáli pevně¹⁴⁹ na suchu vprostřed Jordánu, zatímco¹ přecházeli, všechen Izráel, po suchu, než dovršili¹⁵⁰, všechen národ, přechod Jordánu.

4 A jak dovršili¹⁵⁰, všechen národ, přechod Jordánu, stalo se³²⁵, že i Hospodin pronesl k Jóšuoovi výrok: (2) Vezměte si z lidu dvanáct mužů, po jednom muži¹³⁹ z kmene³⁸, (3) a rozkažte jim výrokem: Vyneste¹²⁶ si odtud, zprostřed Jordánu, se stanoviště nohou kněží v pevném postavení¹⁴⁹, dvanáct kamenů a přepravte je s sebou a uložte⁴⁰ je v nocležišti, v němž budete nocovat této noci. (4) A Jóšua zavolal na těch dvanáct mužů¹⁵¹, jež určil¹⁵² z Izráelových synů, po jednom

muži¹³⁹ z kmene³⁸, (5) a řekl jim Jóšua: Přejděte ke skříňce¹²³¹⁵³ Hospodina, svého Boha, doprostřed Jordánu a každý¹⁵⁴ si vyzvedněte na své rameno jeden kámen, podle počtu kmenů³⁸ Izráelových dětí², (6) aby toto bylo znamením vprostřed³² vás, když se v budoucnosti¹⁵⁵ vaše děti² budou tázat výrokem: Čím vám jsou tyto kameny? – (7) pak¹ jim budete moci¹³ říci, že vody Jordánu byly rozřaty¹⁴¹ před skříňkou⁷⁷¹²³¹⁵⁶ smlouvy Hospodinovy při jejím průchodu Jordánem¹⁵⁷, rozřaty¹⁴¹ byly vody Jordánu, a tyto kameny jsou k připomínání Izráelovým dětem² navždy¹⁵⁸ (8) A Izráelovi synové učinili podle toho, co Jóšua rozkázal, a vynesli¹²⁶ zprostřed Jordánu dvanáct kamenů podle toho, co Hospodin promluvil k Jóšuoovi, podle počtu kmenů³⁸ Izráelových dětí², a přepravili je s sebou do nocležiště a uložili⁴⁰ je tam.

(9) A dvanáct kamenů postavil¹⁵⁹ Jóšua vprostřed Jordánu, kde bylo¹⁶⁰ stanoviště nohou kněží, nesoucích¹²⁶ skříňku¹²³ smlouvy, a jsou tam po tento den; (10) a kněží, nesoucí¹²⁶ skříňku¹²³, stáli vprostřed Jordánu až do naplnění¹⁵⁰ každého slova, jež Hospodin rozkázal Jóšuoovi proslavit k lidu podle všeho, co Jóšuoovi rozkázal Mojžíš. A lid spěšně⁶¹ přešel; (11) a jak lid dovršil¹⁵⁰ svůj přechod, stalo se³²⁵, že i před tváří lidu přešla skříňka¹²³ Hospodinova a kněží.

(12) Přešli i⁸⁷ synové Reúvénovi a synové Gádovi a polovina kmene³⁸ Menaššéova, sešikování⁴³ před tváří Izráelových dětí², podle toho, co k nim promluvil Mojžíš. (13) Asi¹³⁰ čtyřicet tisíc vyzbrojených do vojenské služby¹⁶² přešlo před tváří Hospodinovou k boji¹⁶³ do stepí¹⁴⁵ Jericha.

(14) V onen den vyvýšil¹⁶⁴ Hospodin Jóšua v očích všeho Izráele, i pojali ho v úctu¹⁶⁵, jak byli pojali v úctu¹⁶⁵¹⁶⁶ Mojžíše, na všechny dni jeho¹⁶⁷ života¹².

(15) A Hospodin k Jóšuoovi promluvil výrokem: (16) Rozkaž kněžím, nesoucím¹²⁶ skříňku¹²³ svědectví, ať vystoupí⁶⁷ z Jordánu. (17) A Jóšua kněžím rozkázal výrokem: Vystupte⁶⁷ z Jordánu. (18) A když kněží, nesoucí¹²⁶ skříňku¹²³ smlouvy Hospodinovy, zprostřed Jordánu vystoupili⁶⁷⁹⁸, stalo se³²⁵ (chodidla⁵

nohou kněží se odlepila¹⁶⁸ na sucho¹⁶⁹), že¹ se vody Jordánu vrátily k svému místu⁴ a tekly⁶⁴ jako předtím¹³³ přes všechny své břehy¹⁴².

(19) Lid tedy⁸⁷, ti vystoupili⁶⁷ z Jordánu v desátý den prvního měsíce⁶¹⁵; a uložili se¹⁷⁰ v Gilgále na okraji⁴⁸⁵ Jericha, od vzcházení¹⁷¹. (20) A Jósua v Gilgále postavil¹⁵⁹ těchto dvanáct kamenů, jež vzali z Jordánu, (21) a pronesl k Izráelovým dětem² výrok: Když se vaše děti² v budoucnosti¹⁵⁵ budou svých otců tázat výrokem: Co tyto kameny? – (22) pak¹ své děti² budete uvědomovat¹⁷² výrokem: Izráel přešel tento Jordán po souši¹⁷³, (23) neboť¹⁷⁴ Hospodin, váš Bůh, vody Jordánu vysušil⁷⁸ před vaší tváří⁷⁷, než jste přešli, jako učinil Hospodin, váš Bůh, s mořem⁸⁰ Rákosí⁷⁹, jež před naší tváří⁷⁷ vysušil⁷⁸ až do našeho přejítí, (24) aby znaly všechny národnosti^{175 176} země ruku Hospodinovu, že ona je silná, aby pojaly Hospodina, vašeho Boha, na všechny dni v úctu¹⁶⁵.

5 A jak uslyšeli všichni králové Emóriho⁸¹, kteří byli na druhé straně⁴² Jordánu k západu¹⁷⁷, a všichni králové¹⁷⁵ Kenáaního⁸¹, kteří byli u moře¹⁷⁷, že Hospodin před tváří⁷⁷ Izráelových dětí² vysušil⁷⁸ vody Jordánu až do jejich přejítí, stalo se³²⁵, že¹ jejich srdce roztálo⁸⁴ a příčinou Izráelových dětí^{2 75} v nich již nebylo^{64 178} ducha⁸⁶.

(2) V onen čas řekl Hospodin k Jóšui: Zhotov²² si kamenné nože¹⁷⁹ a zase¹⁸⁰ obřež Izráelovy syny, podruhé. (3) Jósua si tedy⁸⁷ kamenné nože¹⁷⁹ zhotovil²² a obřezal Izráelovy syny na pahorku Arálóth¹⁸¹. (4) A toto¹⁸² je příčina¹⁸³, proč Jósua obřezával¹⁶⁴: Všechn lid, jenž⁷⁴ vyšel^{160 186} z Egypta, mužští¹⁸⁴, všichni bojovníci¹⁸⁵, pomřeli v pustině na cestě, když z Egypta vyšli^{60 98}; (5) všechen lid, ti, kdo⁷⁴ vyšli^{60 186} z Egypta, byli ovšem obřezáni, ale všechen lid, ti, kdo⁷⁴ se narodili¹⁸⁶ v pustině na cestě, když z Egypta vyšli^{60 98}, – ty neobřezávali⁶⁴. (6) Ano, čtyřicet let prochodily Izráelovy děti pustinou, až do vymizení¹⁴⁷ všeho národa bojovníků¹⁸⁵, těch, kdo⁷⁴ vyšli^{60 186} z Egypta, kteří neuposlechli na¹⁸⁷ hlas Hospodinův, jimž Hospodin přisáhl neukázat jim zem, již jejich otcům

přisahou slíbil¹⁹ dát nám, zemi přetéka-
jící¹⁸⁸ mlékem a medem; (7) a jejich syny, ty, kdo⁷⁴ povstali¹⁸⁶ místo nich, ty¹¹⁴ Jósua obřezal, neboť byli neobřezáni¹⁸⁹, neboť je na cestě neobřezávali⁶⁴. (8) A jak skončili¹⁵⁰, všechen národ, s obřezáváním¹⁹⁰, stalo se, že¹ až do svého vyhojení zůstali na svém¹⁹¹ v táboře³³. (9) A Hospodin k Jóšui řekl: Dnes jsem z vás¹⁹² odvalil hanbu Egypta. Nazvali tedy⁸⁷ jméno onoho místa⁴ Gilgál¹⁹³ – až po tento den.

(10) A Izráelovy děti² se v Gilgálu uložily¹⁷⁰; i uspořádali²² minutí¹⁹⁴, ve čtrnáctý den měsíce⁶¹⁵ navečer ve stepích¹⁴⁵ Jericha; (11) a nazítří¹⁹⁵ po minutí^{72 194} jedli⁶⁴ z úrody té země, nekvašené *chleby* a pražené¹⁹⁶, právě v tento den¹⁹⁷. (12) A nazítří¹⁹⁵, při jejich jedení¹⁹⁸ z úrody té země, přestala¹⁹⁹ mana, takže¹ Izráelovy děti² již many neměly^{64 200}, nýbrž¹ v onom roce jedli⁶⁴ z úrod země Kenáanu.

(13) A při Jóšuiho pobytu u Jericha²⁰¹ se stalo³²⁵, že¹ povzněl¹²⁶ své oči a pohleděl, a²⁰² hle, naproti němu stojící muž a v jeho ruce jeho vytasený meč; a Jósua k němu přikročil a řekl mu: Zda jsi ty při nás či při našich protivnících^{203 204}? (14) I řekl: Ne, nýbrž⁴⁵⁶ já jsem Velitel²⁰⁵ vojska¹⁶² Hospodinova; nyní jsem přišel. A Jósua padl na svou tvář k zemi a poklonil se a řekl mu: Co chce můj pán promluvit³ k svému nevolníku? (15) A Velitel²⁰⁵ vojska¹⁶² Hospodinova k Jóšui řekl: Zuj svůj sandál ze¹⁹² své nohy, neboť místo⁴, na němž ty stojíš, – ono je svaté. A Jósua tak učinil.

6 A Jerichó před tváří^{77 206} Izráelových synů zavíralo²⁰⁷ a bylo zavíráno²⁰⁸; nebylo vycházejícího⁶⁰ a nebylo vstupujícího²⁰⁹. (2) A Hospodin k Jóšui řekl: Viz, vydal jsem Jerichó a jeho krále⁹⁶, zdatné hrdiny^{44 45}, v tvou ruku; (3) i obejdete²⁹ město, všichni bojovníci¹⁸⁵, pochodem okolo²¹⁰ města, jedenkrát; tak budete²⁹ činit po šest dní, (4) a sedm kněží, ti ponosou^{29 126} před skřínkou^{123 153} sedm trub²¹¹, rohů beranů²¹². A v sedmý den budete²⁹ město obcházet sedmkrát a kněží budou²⁹ na ty trouby²¹¹ troubit²¹³, (5) a při prodlouženém troubení²¹⁴ na roh berana²¹², při vašem uslyšení hlasu trouby²¹¹, se stane^{29 325}, že všechen lid, ti

budou pokřikovat velkým pokřikem²¹⁵ a zeď¹⁰⁰ města se zhroutí²¹⁶ a lid, *ti* vystoupí⁶⁷, každý¹⁵⁴ před sebe²¹⁷.

(6) A Jóšua, syn Núnův, zavolal na¹⁵¹ kněží a řekl k nim: Uchopte¹²⁶ skříňku¹²³ smlouvy, a sedm kněží, *ti* ponosou^{29 126} před skříňkou^{123 153} Hospodinovou sedm trub²¹¹, *rohů* beranů²¹². (7) A k lidu řekl: Nastupte²¹⁸ a obejděte město, a vyzbrojení budou^{29 108 219} pochodovat²¹⁸ před skříňkou^{123 153} Hospodinovou.

(8) A jak Jóšua k lidu promluvil¹²⁴, stalo se³²⁵, že²²⁰ sedm kněží, nesoucích¹²⁶ před tváří Hospodinovou sedm trub²¹¹, *rohů* beranů²¹², *ti* nastoupili²¹⁸ a jali se troubit²¹³ na ty trouby²¹¹, a za nimi šla skříňka¹²³ smlouvy Hospodinovy (9) a před tváří kněží, troubících²¹³ na trouby²¹¹, šli vyzbrojeni^{108 219}, a za skříňkou¹²³ za stálého troubení^{213 221} na trouby²¹¹ šel zadní voj²²².

(10) A lidu Jóšua rozkázal výrokem: Nesmíte¹³ pokřikovat²¹⁵, aniž se smíte¹³ ozývat svým hlasem²²³, aniž smíte¹³ vyjít slovo z vašich úst *až* do dne, kdy k vám řeknu²²⁴: Pokřikujte²¹⁵; pak¹ budete²⁹ pokřikovat²¹⁵. (11) Dal tedy⁸⁷ skříňce¹²³ Hospodinově obejít město pochodem okolo²¹⁰, jedenkrát; pak¹ vstoupili *do* tábora³³ a v táboře³³ přenocovali.

(12) A za jitra Jóšua časně vstal a kněží uchočili¹²⁶ skříňku¹²³ Hospodinovu, (13) a sedm kněží nesoucích¹²⁶ před skříňkou^{123 153} Hospodinovou sedm trub²¹¹, *rohů* beranů²¹², *ti* šli za stálého troubení^{213 221} na trouby²¹¹, a před jejich tváří šli vyzbrojení^{108 219}, a za skříňkou¹²³ Hospodinovou šel za stálého troubení^{213 221} na trouby²¹¹ zadní voj²²²; (14) i obešli v druhý den jedenkrát město a vrátili se *do* tábora³³. Tak činili⁶⁴ *po* šest dní.

(15) A v sedmý den se stalo³²⁵, že¹ časně vstali, při vzcházení úsvitu²²⁵, a podle téhož²²⁶ pokynu^{227 228} obešli město sedmkrát – jen v tento den obešli město sedmkrát; (16) a po sedmé se stalo³²⁵ (kněží se jali troubit²¹³ na trouby²¹¹), že¹ Jóšua k lidu řekl: Pokřikujte²¹⁵, neboť Hospodin vám *toto* město vydal, (17) a stane se^{29 325} *toto* město odevzdaným⁸² Hospodinu, ono i vše, co *je* v něm, jen Rácháv, nevěstka, zůstane²⁹ naživu²²⁹, ona a všichni, kdo *jsou* s ní v domě, neboť přechovala¹⁰⁵

posly²³⁰, jež jsme vyslali. (18) Vy se však⁸⁷ jen chraňte²¹ před tím⁷⁷, co *bude*⁷⁴ odevzdáno⁸², aby se nestalo, že byste v odevzdání uváděli^{82 83}, *ale* z toho, co *bude*⁷⁴ odevzdáno⁸², vzali a *tak* tábor³³ Izráelův odevzdaným⁸² učinili²³¹ a v neštěstí jej uvrhli²³². (19) A všechno stříbro a zlato a náčíní²³³ z mosazi²³⁴ a železa, ono *bude* svatě²³⁵ Hospodinu, musí¹³ přijít *do* pokladnice²³⁶ Hospodinovy. (20) Lid se tedy⁸⁷ jal pokřikovat²¹⁵, zatímco¹ troubili^{64 213} na trouby²¹¹; a jak lid uslyšel hlas trouby^{211 237} a když se lid jal velkým pokřikem pokřikovat²¹⁵, zhroutila se^{63 216} zeď¹⁰⁰ a lid vystoupil⁶⁷ *do* města, každý¹⁵⁴ před sebe²¹⁷, i dobyli města (21) a vše, co ve městě *bylo*, uvedli v odevzdání^{82 83} ostřím²³⁸ meče, od muže až po ženu, od mladíka až po starce a po hovězí dobytče²³⁹ a drobné dobytče²⁴⁰ a osla. (22) A těm dvěma mužům, kteří⁷⁴ proslídili²⁴¹ zem, Jóšua řekl: Vstupte v dům té ženy, nevěstky⁵⁴, a vyvedte⁶⁰ odtamtud tu ženu a všechny, kdo k ní *patří*, podle *toho*, co jste jí přísahou slíbili¹⁹. (23) Ti mladíci, vyzvědači, tedy⁸⁷ přišli a vyvedli⁶⁰ Rácháv a jejího otce a její matku a její bratry a všechny, kdo k ní *patřili*, vyvedli⁶⁰ všechny její příbuzné^{242 243} a nechali⁴⁰ je zevně²⁴⁴ vůči táboru^{33 312} Izráelovu. (24) A město spálili ohněm²⁴⁵, i vše, co v něm *bylo*, jen stříbro a zlato a náčíní²³³ z mosazi²³⁴ a železa dali *do* pokladnice²³⁶ domu Hospodinova, (25) a Rácháv, nevěstku, a dům jejího otce a všechny, kdo k ní *patřili*, nechal Jóšua naživu, a zůstala²⁴⁶ vprostřed³² Izráele *až* po tento den, neboť přechovala¹⁰⁵ vyzvědače, jež Jóšua vyslal proslídit²⁴¹ Jerichó.

(26) A v onen čas přísáhl Jóšua výrokem: *Buď*ž před tváří Hospodinovou proklet muž, jež *bude* stavět¹⁵⁹ a budovat *toto* město, Jerichó! Za²⁴⁷ svého prvorozeného *je* *bude* zakládat²⁴⁸ a za²⁴⁷ svého nejmladšího²⁴⁹ *bude* nasazovat jeho vrata²⁵⁰. (27) A s Jóšou byl⁶⁴ Hospodin a zvěst²⁵¹ o něm³⁰⁰ se *dos*tala³²⁵ v celou zem.

7 Ale Izráelovy děti² se při tom, co *bylo*⁷⁴ odevzdáno⁸², dopustily vyslovené nepoctivosti²⁵², neboť¹ Áchán, syn Karmího, syna Zavdího, syna Zerachova, *patřící* k větví²⁵³ Júdově, z toho, co *bylo*⁷⁴

odevdáno⁸², vzal, takže¹ proti Isráelovým dětem² vzplál²⁵⁴ Hospodinův hněv. (2) A Jóšua z Jericha vyslal muže⁹⁴ do Aje, jež byla u Béh-Ávenu, na východ²⁵⁵ vůči Béh-Élu, a pronesl k nim výrok: Vystupte⁶⁷ a proslidte²⁴¹ zem. Ti muži tedy⁸⁷ vystoupili⁶⁷ a proslidili²⁴¹ Aj, (3) a když se k Jóšuuvi vrátili, řekli⁶³ k němu: Necht nevystupuje^{29,67} všechen lid; nechť vystupují^{29,67} asi¹³⁰ dva tisíce mužů nebo asi¹³⁰ tři tisíce mužů, ti¹ budou moci¹³ Aj porazit²⁵⁶, nemusíš¹³ tam hnát²⁵⁷ všechen lid, neboť oněch¹¹⁴ je málo. (4) Vystoupili⁶⁷ tam tedy⁸⁷, z lidu asi¹³⁰ tři tisíce mužů, kteří¹ před tváří mužů Aje prchli, (5) a muži Aje z nich pobili²⁵⁶ asi¹³⁰ třicet a šest mužů a od brány²⁵⁸ je pronásledovali⁶⁴ až po Ševárim a na sestupu²⁵⁹ je bili^{64,256}. A srdce lidu roztálo⁸⁴ a stalo se³²⁵ jakoby vodou²⁶⁰.

(6) A Jóšua roztřhl své šatstvo a padl před skřínkou^{123,153} Hospodinovou na svou tvář k zemi, až do večera, on a Isráelovi starší, a jali se vyházovat⁶⁷ prach²⁶¹ na své hlavy, (7) a Jóšua řekl: Běda, Pane, Hospodine, proč jsi vlastně²⁶² tento lid převedl přes²⁶³ Jordán k vydání nás v ruku Emórióho⁸¹, k vyhubení²⁶⁴ nás? Že¹ jsme se nespokojili²⁶⁵, abychom zůstali²⁴⁶ na druhé straně⁴² Jordánu! (8) Ach²⁶⁶, Pane, co mám říci¹ poté, co Isráel k tváři svých nepřátel obrátil šíji? (9) To¹ bude slyšet Kenáání⁸¹ a všichni obyvatelé země a postaví se vůkol proti nám a vytnou¹⁴¹ naše jméno ze země – a co chceš¹³ učinit pro své veliké jméno²⁶⁷?

(10) A Hospodin k Jóšuuvi řekl: Vstaň si – nač toto, že ty padáš na svou tvář? (11) Isráel zhřešil, a dokonce přestoupili⁶⁸¹ mou smlouvu, již jsem jim rozkázal, a dokonce vzali z toho, co je⁷⁴ odevdáno⁸², to¹ dokonce ukradli, to¹ dokonce zatajili, to¹ dokonce uložili²³¹ mezi své věci²³³! (12) Isráelovi synové tedy⁸⁷ nebudou moci obstát⁸⁵ před tváří svých nepřátel, budou k tváři svých nepřátel otáčet²⁶⁸ šíji, neboť se stali³²⁵ čímsi odevdaným^{82,269}, nebudou nadále^{270,271} s vámi, nechcete¹³ li vymýtit²⁷² to, co je⁷⁴ odevdáno⁸², zprostřed³² sebe. (13) Vstaň, posvět lid, a řekni: Posvětte se na zítřek, neboť Hospodin, Isráelův Bůh řekl takto: Vprostřed³² tebe, Isráéli, je cosi odevdaného⁸²; nebudeš moci obstát⁸⁵

před tváří svých nepřátel až do vašeho odklizení²⁴ toho, co je⁷⁴ odevdáno⁸², zprostřed³² vás. (14) Za jitra tedy⁸⁷ budete přiváděni blíže^{273,274} po svých kmenech³⁸ a stane se^{29,325}, že kmen³⁸, jež Hospodin bude zachycovat²⁷⁵, bude²⁹ přistupovat²⁷³ po čeledích²⁴², a čeled²⁴², již Hospodin bude zachycovat²⁷⁵, bude²⁹ přistupovat²⁷³ po domech, a dům, jež Hospodin bude zachycovat²⁷⁵, bude²⁹ přistupovat²⁷³ po mužích²⁷⁶; (15) a stane se²⁹, že ten, kdo bude⁷⁴ zachycen²⁷⁵ s tím²⁷⁷, co je⁷⁴ odevdáno⁸², bude muset¹³ být spálen ohněm²⁴⁵, on i všichni, kdo k němu²⁷⁸ patří, neboť přestoupil⁶⁸¹ smlouvu Hospodinovu, ano, že spáchal²² v Isráelovi bezbožnost²⁷⁹.

(16) Jóšua tedy⁸⁷ za jitra časné vstal a dal Isráelii přistupovat²⁷³ po jeho kmenech³⁸ a zachycen²⁷⁵ byl kmen³⁸ Júdův; (17) dal tedy⁸⁷ přistupovat²⁷³ čeledím²⁴² Júdovým¹⁰⁸ a zachytil^{275,280} čeled²⁴² Zarchího³⁷; dal tedy⁸⁷ přistupovat²⁷³ čeledi²⁴² Zarchího³⁷ po mužích²⁷⁶ a zachycen²⁷⁵ byl Zavidí; (18) dal tedy⁸⁷ přistupovat²⁷³ jeho domu po mužích²⁷⁶ a zachycen²⁷⁵ byl Áchán, syn Karmího, syna Zavidího, syna Zerachova, patřící k větví²⁵³ Júdově. (19) A Jóšua k Áchánovi řekl: Nuže⁸⁸, můj synu, slož²³¹ poctu²⁸¹ Hospodinou, Bohu Isráelovu, a učin²⁸² mu vyznání, a oznam⁹⁷ mi, prosím⁸⁸, co jsi provedl², nechť to přede mnou⁷ netajíš²⁹. (20) A Áchán Jóšuuvi odpověděl a řekl: Já jsem opravdu vůči Hospodinou, Bohu Isráelovu, zhřešil a učinil jsem tak a tak²⁸³: (21) Když¹ jsem mezi lupem uviděl jeden pěkný plášť²⁸⁴ ze Šineáru a dvě stě šeklů²⁸⁵ stříbra a jednu tyč²⁸⁶ ze zlata, jejíž váha byla padesát šeklů²⁸⁵, tu¹ se mi toho¹¹⁴ zachtělo a vzal jsem to¹¹⁴ a hle, je to zahrabáno^{68,287} v zemi vprostřed mého stanu, a stříbro pod ním²⁸⁸. (22) Jóšua tedy⁸⁷ vyslal posly²³⁰, ti¹ doběhli do stanu, a hle, byl zahrabán^{68,288} v zemi a stříbro pod ním²⁸⁸; (23) vzali to¹¹⁴ tedy⁸⁷ zprostřed stanu a přinesli to¹¹⁴ k Jóšuuvi a ke všem Isráelovým dětem² a vložili²⁸⁹ to¹¹⁴ před tvář Hospodinovu. (24) A Jóšua, a s ním všechen Isráel, vzal Áchána, syna Zerachova, a to stříbro a ten plášť²⁸⁴ a tu tyč²⁸⁶ ze zlata a jeho syny a jeho dcery a jeho skot a jeho osly¹⁰⁸ a jeho drobný dobytek a jeho stan a vše,

co mu *patřilo*, a vyvedli⁶⁷ je údolím²⁹⁰ Áchór^{232 291} (25) a Jóšua řekl: Co²⁹² jsi nás uvrhl do neštěstí^{232 293} V tento den tě do neštěstí bude uvrhovat^{232 294} Hospodin! A zaházeli²⁹⁵ ho, všechen Izráel, kamením²⁹⁶ a spálili ho ohněm²⁴⁵ a zasyпали²⁹⁷ ho kameny (26) navršili¹⁵⁹ na něho velikou hromadu kamenů, *až* po tento den; a Hospodin se *odvrátil* od žáru²⁹⁸ svého hněvu. Proto nazvali jméno onoho místa⁴ Údolí²⁹⁰ Áchór^{232 291}, *až* po tento den.

8 A Hospodin k Jóšuovi řekl: Nechť se nebojíš^{29 165}, aniž se budeš²⁹ strachovat; vezmi s sebou všechen bojovný lid²⁹⁹ a vstaň, vystup⁶⁷ k Aji; viz, vydal jsem krále Aje a jeho lid a jeho město a jeho zem v tvou ruku, (2) i učiníš²⁹ Aji⁸⁰ a jejímu králi⁸⁰ jako jsi učinil Jerichu⁸⁰ a jeho králi⁸⁰, jen lup z ní³⁰⁰ a její dobytek³⁰¹ si budete²⁹ brát za kořist³⁰². Polož²³¹ si k městu zálohu zpoza něho. (3) Jóšua tedy⁸⁷ vstal, i všechen bojovný lid²⁹⁹, k vystoupení⁶⁷ k Aji; a Jóšua vybral³⁰³ třicet tisíc mužů, zdatných hrdinů^{44 45}, jež⁷ v noci vyslal (4) a rozkázal jim výrok: Vizte, *vy budete* v záloze³⁰⁴ u města odzadu k městu⁷²; nechť se od města velmi nevzdalujete²⁹, nýbrž¹ budete^{29 305} vy všichni³⁰⁶ připraveni¹⁵². (5) A já a všechen lid, jež⁷ je se mnou, – budeme se přibližovat²⁷³ k městu, a když nám budou vycházet⁶⁰ vstříc jako poprvé³⁴⁸, stane se³²⁵, že budeme před jejich tváří prchat⁶⁴, (6) i půjdou⁶⁴ ven⁶⁰ za námi, *až* než je od města oddálíme²²⁴, neboť budou říkat: Prchají před naší tváří, jako poprvé³⁴⁸, – i budeme před jejich tváří prchat⁶⁴, (7) a vy budete²⁹ povstávat ze zálohy a zmocníte se^{29 36 307} města, a Hospodin, váš Bůh, je vydá ve vaši ruku. (8) A jak město opanujete^{124 308}, stane se^{29 325}, že město budete ohněm podpalovat; budete²⁹ jednat podle slova Hospodinova. Vizte, rozkázal jsem vám. (9) Jóšua je tedy⁸⁷ vyslal, i odešli k místu, kde měli číhat³⁰⁹, a zůstali mezi Běth-Élem a mezi Aji, od západu¹⁷⁷ vůči Aji; a Jóšua v onu noc přenocoval vprostřed lidu.

(10) A za jitra Jóšua časné vstal a podrobil lid přehlídce³¹⁰ a vystoupil⁶⁷, on i starší Izráelovi, před tváří lidu k Aji, (11) a všechen bojovný lid²⁹⁹, jež⁷ *byl* s ním, *ti*

vystoupili⁶⁷ a přiblížili se³¹¹ a přišli před město, i uložili se¹⁷⁰ od severu vůči Aji³¹²; a mezi nimi a mezi Aji *byla* průrva³¹³; (12) a vzali³³⁵ asi¹³⁰ pět tisíc mužů a položili^{231 335} je *jako* zálohu mezi Běth-Él a mezi Aj od západu¹⁷⁷ vůči městu³¹². (13) Tak¹ rozestavili²³¹ lid: všechen tábor³³, jež⁷ *byl* od severu vůči městu³¹², i jeho zálohu³¹⁴ od západu¹⁷⁷ vůči městu³¹²; a Jóšua v onu noc odešel v střed údolí²⁹⁰.

(14) To¹ jak uviděl král¹²⁴ Aje, stalo se³²⁵, že¹ muži města pospíšili a časné vstali a vytáhli⁶⁰ vstříc Izráeli k boji⁶³, on a všechen jeho lid, na určené místo³¹⁵ před step^{145 153 316}, *ale* on nevěděl⁶⁴, že má⁷⁰ odzadu k městu⁷² zálohu³¹⁷. (15) A Jóšua a všechen Izráel se před jejich tváří dali porazit³¹⁸ a jali se prchat cestou k pustině⁷²; (16) a všechen lid, jež⁷ *byl* ve městě, *ti* byli svoláni, aby se hnali³¹⁹ za nimi¹⁶⁶, i rozehnali se za Jóšuou⁶⁶ a dali se odlákat¹⁶⁸ od města, (17) a v Aji a Běth-Élu nezbyl nikdo¹, kdo by nebyl vytáhl^{60 320} za Izráelem, nýbrž¹ město otevřené opustili a za Izráelem se rozehnali⁶⁶. (18) A Hospodin k Jóšuovi řekl: Rozpráhní se³²¹ oštěpem, jež⁷ je v tvé ruce, k Aji, neboť ji chci¹³ vydat v tvou ruku. Jóšua se tedy⁸⁷ oštěpem, jež⁷ *byl* v jeho ruce, rozpráhl³²¹ k městu (19) a záloha v chvatu povstala ze svého místa⁴, i rozběhli se, jak napráhli³²¹ svou ruku¹²⁴, a vnikli v město a dobyli ho a spěšně¹⁶¹ město ohněm podpálili. (20) A muži města se otočili²⁶⁸ za sebe a pohleděli, a²⁰² hle, k nebesům stoupal⁶⁴ kouř z města, i nebylo⁶⁴ v nich sil³²² k uprchnutí tam či¹ tam; a lid prchající v pustinu se obrátil na pronásledovatele^{66 104 108}. (21) A když Jóšua a všechen Izráel uviděli, že záloha města dobyla a že kouř z města stoupá⁶⁴, vrátili se⁶³ a jali se muže⁹⁴ města bít²⁵⁶; (22) a onino³²³ jim³²⁴ z města vyšli⁶⁰ vstříc, i ocitli se^{324 325} vprostřed Izráele³²⁶, tito odtud a tito odtud³²⁷, a bili^{64 256} je³²⁴, *až* jim nezbylo³²⁸ přeživšího³²⁹ ani uniku³³⁰ svého³³⁰. (23) A krále Aje chytili³⁰⁸ živého a přivedli²⁷³ ho k Jóšuovi.

(24) A jak Izráel dokončil^{124 331} zabijení všech obyvatel Aje v poli, v pustině, do níž je zahrnali³³², a oni všichni³⁰⁶ padli ostrím²³⁸ meče, *až* do jejich vymizení¹⁴⁷, stalo se³²⁵, že¹ se všechen Izráel vrátil *do*

Aje a vybilí²⁵⁶ ji ostřím²³⁸ meče, (25) a všech padlých v onen den, od muže po ženu, bylo⁶⁴ dvanáct tisíc, všech lidí¹¹ v Aji⁷²; (26) a Jóšua svou ruku, jíž se rozpráhl³²¹ oštěpem, nestáhl zpět³³³, než všechny obyvatele Aje uvedli v odevzdání^{82 83}. (27) Jen dobytek³⁰¹ a lup z onoho města si vzal Izráel za kořist³⁰² podle slova Hospodinova, jež přikázal Jóšuoovi. (28) A Jóšua Aj spálil²⁴⁵ a učinil²³¹ ji kupou sutin, trvalou³³⁴, až po tento den. (29) A krále Aje až do času večera pověsili³³⁵ na strom³³⁶ a za¹⁴⁰ zacházení slunce Jóšua rozkázal, ať jeho mrtvolu ze stromu³³⁶ sejmou, i hodili ji ke vchodu³³⁷ brány města a navršili¹⁵⁹ na ni velikou hromadu kamenů, až po tento den.

(30) Tehdy Jóšua na hoře Éválu budoval Hospodinu, Izráelovu Bohu, oltář (31) podle toho, co rozkázal Mojžíš, nevolník Hospodinův, Izráelovým dětem², jak bylo napsáno v knize Mojžíšova zákona²³, oltář z neporušených³³⁸ kamenů, nad nímž nezamávali³³⁹ železem³⁴⁰, a jali se na něm vznášet³⁴¹ vzestupné oběti³⁴² Hospodinu a obětovat oběti pokojných hodů³⁴³. (32) A na ty kameny tam napsal³³⁵ opis³⁴⁴ Mojžíšova zákona²³, jež napsal před tváří Izráelových dětí². (33) A všechen Izráel a jeho starší⁹⁴ a předáci³¹ a jeho soudcové stáli odtud a odtud³²⁷ vůči skřínce^{123 312} a před lévíovskými¹²⁵ kněžími, skříňku¹²³ smlouvy Hospodinovy nosícími¹²⁶, jak cizinec³⁴⁵, tak³⁴⁶ domácí³⁴⁷, polovina jich naproti hoře Gerizím a polovina jich naproti hoře Éválu, podle toho, co rozkázal Mojžíš, nevolník Hospodinův, k žehnání lidu Izráelova nejprve³⁴⁸. (34) A potom přečetl všechna slova Mojžíšova zákona²³, požehnání⁹⁶ i zlořečení⁹⁶, podle všeho v knize zákona²³ napsané; (35) nebylo⁶⁴ slova ze všeho, co Mojžíš rozkázal, jež by Jóšua přede vším sejitím³⁴⁹ Izráelovým, i ženami a drobotinou, i cizinci³⁴⁵, jíž⁷⁴ vprostřed³² nich chodili¹⁰⁸, nebyl přečetl.

9 To¹, jak uslyšeli všichni králové¹²⁴, kteří byli na této straně⁴² Jordánu, v horách¹⁰² i v nížině³⁵⁰ a na celém pobřeží velikého moře⁹ naproti Levánónu⁶, Chittí a Emóří a Kenáaní a Perizí a Chivví a Jevúsí⁸¹, stalo se³²⁵, (2) že¹ se spolu

v jedné myslí³⁵¹ shromáždili bojovat¹⁶³ s Jóšuoou a s Izráelem.

(3) A co Jóšua učinil Jerichu⁸⁰ a Aji⁸⁰, uslyšeli obyvatelé Giveónu, (4) a ti¹¹⁴ se zase³⁵² zachovali²² lstivě³⁵³; odebrali se totiž⁸⁷ a připravili se jakoby na cestu³⁵⁴ a vzali na své osly opotřebované pytle³⁵⁵ a měchy na víno⁷², opotřebované a potrhané a svazované, (5) a na své nohy opotřebované a záplatované sandály a na sebe opotřebované šatstvo, a všechen chléb jejich stravy³⁵⁶ byl vyschlý^{64 78}, rozdrobený^{64 357}. (6) A přišli k Jóšuoovi do tábora³³ v Gilgálu⁷² a řekli k němu a k Izráelovým mužům¹⁰⁸: Přišli jsme z daleké země; nyní tedy⁸⁷ vzhledem k nám uzavřete^{358 359} smlouvu. (7) A Izráelovi muži¹⁰⁸ k těmto Chivvím⁸ řekli: Ty snad bydlíš vprostřed³² mne³⁶⁰, jak bych tedy⁸⁷ mohl^{13 360} vzhledem k tobě uzavřít³⁵⁸ smlouvu? (8) I řekli k Jóšuoovi: My jsme tvoji nevolníci. A Jóšua k nim řekl: Kdo jste vy a odkud přicházíte? (9) I řekli k němu: Tvoji nevolníci přišli z velmi daleké země pro jméno^{267 361} Hospodina, tvého Boha, neboť jsme uslyšeli zvěst²⁵¹ o něm⁷² a o všem³⁶², co učinil v Egyptě, (10) a o všem³⁶², co učinil dvěma králům⁸⁰ Emóřího⁸¹, kteří byli na druhé straně⁴² Jordánu, Síchónovi, králi⁸⁰ Češbónu, a Ógovi, králi⁸⁰ Bášanu, jež byl v Aštároth. (11) Naši starší a všichni obyvatelé naší země k nám tedy⁸⁷ pronesli výrok: Vezměte ve své ruce stravu na cestu a jděte jim vstříc, a řekněte k nim: My jsme vaši nevolníci; nyní tedy⁸⁷ vzhledem k nám uzavřete^{358 359} smlouvu. (12) Toto je náš chléb; horký jsme si jej vzali za zásobu potravy³⁵⁴ ze svých domů v den našeho vyjití⁶⁰ k odchodu k vám, a nyní, hle, je vyschlý^{64 78} a rozdrobený^{64 357}; (13) a tyto měchy na víno⁷², jež jsme naplnili, byly nové, a hle, jsou potrhané³⁶³, a toto naše šatstvo a sandály se velmi dlouhou³⁶⁴ cestou³⁶⁵ opotřebovaly. (14) I vzali ti muži z jejich stravy, ale neotázali se út Hospodinových; (15) a Jóšua s nimi sjednal²² pokoj a uzavřel³⁵⁸ vzhledem k nim smlouvu o ponechání jich naživu, jíž¹ jim náčelníci³⁶⁶ shromáždění³⁶⁷ přísahou stvrdili¹⁹.

(16) A po uplynutí¹²² tří dní potom, co vzhledem k nim uzavřeli³⁵⁸ smlouvu, se

stalo³²⁵, že¹ uslyšeli, že oni k nim *mají* blízko³⁶⁸ a že oni bydlí vprostřed³² nich.

(17)A Izráelovi synové se dali na cestu¹²⁰ a v třetí den přišli k jejich městům; a jejich města *byla*: Gibeón a Kefirá a Beéróth a Kirjath-jearím; (18)a Izráelovi synové je nevybili²⁵⁶, protože jim náčelníci³⁶⁶ shromáždění³⁶⁷ přísáhli při Hospodinu, Izráelovu Bohu; a všechno shromáždění³⁶⁷ se na náčelníky^{366 369} jalo reptat. (19)A všichni náčelníci³⁶⁶ ke všemu shromáždění³⁶⁷ řekli: My jsme jim přísáhli při Hospodinu, Izráelovu Bohu, a nyní na ně nesmíme³⁷⁰ sáhnout³⁷¹. (20)Toto jim⁸⁰ musíme¹³ učinit, totiž¹ nechat je naživu, ať na nás není³⁷² rozhněvání³⁷³ pro přísahu, již jsme jim přísáhli. (21)Náčelníci³⁶⁶ k nim tedy⁸⁷ řekli: Musejí¹³ zůstat naživu²²⁹; i stali se³²⁵ všemu shromáždění³⁶⁷ štípači³⁷⁴ dříví³⁷⁵ a čerpači vody³⁷⁴ podle *toho*, co k nim³⁷⁶ náčelníci³⁶⁶ promluvili.

(22)A Jóšua je povolal³⁷⁷ a promluvil k nim výrokem: Proč jste nás obelstili³⁵³ výrokem: My *jsme* z velmi daleka³⁶⁸ od vás, ač vy bydlíte vprostřed³² nás? (23)Nyní tedy⁸⁷ *jsste* vy prokleti a nemůže¹³ přestat být nevolníkem *nikdo* z vás³⁷⁸, a *budete* štípači³⁷⁴ dříví³⁷⁵ a čerpači vody³⁷⁴ pro dům mého Boha. (24)I odpověděli Jóšuaovi a řekli: *Protože* tvým nevolníkům bylo s jistotou³⁷⁹ oznámeno⁹⁷, že Hospodin, tvůj Bůh, rozkázal Mojžíšovi, svému nevolníku, dát vám všechnu *tuto* zem a před vaší tváří⁷⁷ všechny obyvatele té země vymýtit²⁷², takže¹ jsme z vás⁷⁵ pocítili velikou³⁸⁰ bázeň^{165 381} o svá žití⁹³ a učinili jsme *tuto* věc. (25)Nyní tedy⁸⁷, hle, my – *jsme* v tvé ruce, učin nám⁸⁰, co je v tvých očích dobré a co správně³⁸² učinit. (26)Tak jim⁸⁰ tedy⁸⁷ učinil, totiž¹ vyprosil je z ruky Izráelových synů, takže¹ je nepozabýjeli; (27)a v onen den je Jóšua ustanovil³⁸³ štípači³⁷⁴ dříví³⁷⁵ a čerpači vody³⁷⁴ pro shromáždění^{267 367} a pro oltář²⁶⁷ Hospodinův až po tento den na místo⁴, jež on bude chtít¹³ vyvolit³⁰³.

10 A jak Adóni-cedek, král Jerúsáléma³⁸⁴, uslyšel¹²⁴, že Jóšua dobyl Aje a uvedl ji v odevzdání^{82 83} (jak učinil Jerichu⁸⁰ a jeho králi⁸⁰, tak učinil Aji⁸⁰ a jejímu králi⁸⁰), a že obyvatelé Gibeónu

s Izráelem uzavřeli mír³⁸⁵ a jsou⁶⁴ vprostřed³² něho, stalo se³²⁵, (2)že¹ se velmi ulekli^{165 386}, *protože* Gibeón *byl* veliké město, jako jedno z měst královských³⁸⁷, a že on byl větší než Aji³⁸⁸ a všichni jeho muži *byli* hrdinové⁴⁴. (3)Adóni-cedek, král Jerúsáléma, tedy⁸⁷ poslal k Chóhamovi, králi Chevrónu, a k Pireámovi, králi Jarmúthu, a k Jáfiovi, králi Láchiše, a k Devírovi, králi Eglónu, vzkaz³⁸⁹: (4)Vystupte⁶⁷ ke mně a pomozte mi, ať můžeme¹³ vybit²⁵⁶ Gibeón, neboť s Jóšuaou a se syny Izráelovými uzavřel mír³⁸⁵. (5)Shromáždili se¹⁰ tedy⁸⁷ a vystoupili⁶⁷, pět králů Emóriho⁸¹ – král Jerúsáléma a král Chevrónu a král Jarmúthu a král Láchiše a král Eglónu, oni i všechna jejich vojska³³, a položili se¹⁷⁰ před Gibeónem³⁹⁰ a zahájili proti němu válku^{163 391}. (6)A muži Gibeónu poslali k Jóšuaovi do tábora³³ do Gilgálu vzkaz³⁸⁹: Kéz neodtahuješ^{15 29 392} svou ruku od svých nevolníků – vystup⁶⁷ rychle⁶⁵ k nám a přines nám záchranu³⁹³ a pomoz nám, neboť se na nás shrnuli všichni králové Emóriho⁸¹, obývající pohorí¹⁰².

(7)Jóšua tedy⁸⁷ vystoupil⁶⁷ z Gilgálu, on a s ním všechen bojovný lid²⁹⁹, *ano*, všichni zdatní hrdinové^{44 45}, (8)a Hospodin k Jóšuaovi řekl: Necht před nimi^{77 394} nepocituješ bázeň^{165 381}, neboť jsem je vydal v tvou ruku; nikdo¹¹ se nebudeme moci¹³ postavit proti tvé tváři. (9)A Jóšua na ně přišel náhle; *po* celou noc vystupoval^{64 67} z Gilgálu; (10)a Hospodin je před tváří Izráele zmátl³⁹⁵, takže¹ je u Gibeónu porazil^{256 335} velikou porážkou^{256 413} a pronásledovali^{64 335} je cestou vzestupu k Běth-Chórónu⁷² a bili^{64 256} je až po Azéku a po Makkédu. (11)A při jejich prchání před tváří⁷⁷ Izráele – oni *byli* na sestupu *od* Běth-Chórónu – se stalo³²⁵, že¹ na ně Hospodin z nebes házel⁶⁴ veliké kameny až po Azéku, takže¹ umírali⁶⁴; více *bylo* těch, kteří umřeli pod kameny³⁹⁶ toho krupobíjí³⁹⁷, než *těch*, jež³⁸⁸ Izráelovi synové zabili mečem.

(12)Tedy Jóšua v den Hospodinova vystavení^{1383 398} Emóriho⁸¹ před tvář³⁹⁹ Izráelových synů k Hospodinu promluvil a před očima Izráele řekl:

Slunce, zastav se u Gibeónu, a měsíc v údolí²⁹⁰ Ajjálónu!

(13)I zastavilo se slunce a měsíc zůstal stát⁴⁰⁴, dokud národ pomstou stíhal své nepřátele⁴⁰⁰. (Zda to¹⁴ není napsáno na knize⁴⁰¹ Jášárově⁴⁰²?) A slunce se zastavilo vprostřed⁴⁰³ nebes a přestalo kvapit⁴⁰⁴ k zacházení, asi¹³⁰ na celý⁴⁰⁵ den.

(14)A nenastal³²⁵ den jako tento⁴⁰⁶, před ním⁴⁰⁷ ani po něm, stran Hospodinova vyslyšení¹⁸⁷ hlasu člověka¹¹, neboť Hospodin bojoval¹⁶³ za Izráele²⁶⁷. (15)A Jóšua se vrátil, a s ním všechen Izráel, do tábora³³, do Gílgálu.

(16)A těch⁴⁰⁸ pět králů, ti prchli a uchýlili se¹⁰⁵ v jeskyni v Makkédě; (17)to¹ bylo Jóšuoovi oznámeno⁹⁷ výrokem: Byli dopadeni⁴⁰⁹, těch pět králů, uchýlivších se¹⁰⁵ v jeskyni v Makkédě. (18)A Jóšua řekl: Přivalte⁴¹⁰ k ústí⁴¹¹ té jeskyně veliké kameny a pověřte⁴¹² muže⁹⁴ hlídáním²¹ jí; (19) a vy nechtě nestojíte²⁹, žeňte se za svými nepřáteli⁶⁶, ať můžete¹³ pobít jejich zadní voj; nechtě je nenecháváte^{29 383} vstupovat do jejich měst, neboť je Hospodin, váš Bůh, vydal ve vaši ruku. (20)A jak Jóšua a Izráelovi synové dokončili^{124 331} jejich pobíjení²⁵⁶ velmi velikou porážkou^{256 413} až do jejich vymizení¹⁴⁷, stalo se³²⁵, že¹ z nich přežili⁴¹⁴ přeživší³²⁹; ti¹ vstoupili do opevněných měst⁴¹⁵. (21)A všechen lid se v pokoji vrátil do tábora³³ k Jóšuoovi do Makkédy; vůbec nikdo^{11 416} vůči Izráelovým dětem² nenaostřil svůj jazyk⁴¹⁷.

(22)A Jóšua řekl: Otevřete³⁵⁹ ústí⁴¹¹ jeskyně a vyvedte⁶⁰ těch⁴⁰⁸ pět králů z jeskyně ke mně. (23)I učinili tak a vyvedli⁶⁰ těch⁴⁰⁸ pět králů z jeskyně k němu, krále Jerúsaléma a krále Chevrónu a krále Jarmúthu a krále Láchíše a krále Eglónu; (24) a jak tyto krále k Jóšuoovi vyvedli^{60 124}, stalo se³²⁵, že¹ Jóšua zavolal na¹⁵¹ všechny muže Izráelovy a řekl k důstojníkům⁴¹⁸ bojovníků¹⁸⁵, kteří^{74 419} chodili s ním: Přistupte²⁷³, položte²³¹ své nohy na krky⁴²⁰ těchto králů. Přistoupili²⁷³ tedy⁸⁷ a položili²³¹ na jejich krky⁴²⁰ své nohy; (25) a Jóšua k nim řekl: Nechtě se nebojíte^{29 165} a nestrachojete²⁹; buďte silní a buďte odvážní¹⁶, neboť takto bude Hospodin činit všem vašim nepřátelům⁸⁰, s nimiž vy bojujete¹⁶³. (26)A potom je Jóšua pobil²⁵⁶, ano, usmrtil je, i pověsil³³⁵ je na pět stromů³³⁶ a na stromech³³⁶ zůstali³²⁵ pověšeni až

do večera (27) a k času zacházení slunce se stalo³²⁵, že Jóšua rozkázal, ať je ze stromů^{192 336} sejmu, i naházeli je do té jeskyně, kde se byli uchýlili¹⁰⁵, a na ústí⁴¹¹ té jeskyně nakladli²³¹ veliké kameny, až po sám tento den¹⁹⁷.

(28)A v onen den dobyl Jóšua Makkédy a vybil²⁵⁶ ji ostrím²³⁸ meče, i jejího krále, a uvedl je, totiž¹ všechny duše, jež v ní byly, v odevzdání^{82 83}, neponechal přežívajícího³²⁹, a králi⁸⁰ Makkédy učinil, jako učinil králi⁸⁰ Jericha. (29)A od Makkédy přešel Jóšua a s ním všechen Izráel k Livně a jal se bojovat¹⁶³ s Livnou, (30) a Hospodin i ji vydal v ruku Izráele, i jejího krále, i vybil²⁵⁶ ji ostrím²³⁸ meče, i všechny duše, jež v ní byly, neponechal v ní přežívajícího³²⁹, a jejímu králi⁸⁰ učinil, jako učinil králi⁸⁰ Jericha. (31)A od Livny přešel Jóšua a s ním všechen Izráel k Láchíši a položil se¹⁷⁰ před ní a jal se proti ní bojovat¹⁶³, (32) a Hospodin vydal Láchíš v ruku Izráele, takže¹ i v druhý den dobyl a vybil²⁵⁶ ji ostrím²³⁸ meče, podle všeho, co učinil Livně⁸⁰. (33) Tehdy na pomoc Láchíši vystoupil⁶⁷ Chórám, král Gezeru, ale Jóšua ho porazil²⁵⁶, i všechen jeho lid, až potud, že mu neponechal přežívajícího³²⁹. (34)A od Láchíše přešel Jóšua a s ním všechen Izráel k Eglónu a položili se¹⁷⁰ před ním a zaútočili¹⁶³ na něj⁴²¹; (35) a v onen den ho dobyli a vybili²⁵⁶ jej ostrím²³⁸ meče, a všechny duše, jež v něm byly, v onen den uvedli³³⁵ v odevzdání^{82 83}, podle všeho, co učinili³³⁵ Láchíši⁸⁰. (36)A od Eglónu vystoupil⁶⁷ Jóšua a s ním všechen Izráel k Chevrónu a zaútočili¹⁶³ na něj⁴²¹ (37) a dobyli ho a vybili²⁵⁶ jej ostrím²³⁸ meče, i jeho krále a všechna jeho⁴²² města⁴²³, a všechny duše, jež v něm byly, neponechali³³⁵ přežívajícího³²⁹, podle všeho, co učinili³³⁵ Eglónu⁸⁰, a uvedli³³⁵ jej v odevzdání^{82 83}, i všechny duše, jež v něm byly. (38)A Jóšua a s ním všechen Izráel se vrátil k Deviru a zaútočil¹⁶³ na něj⁴²¹ (39) a dobyl ho i s jeho králem a se všemi jeho⁴²² městy⁴²³, jež¹ vybili²⁵⁶ ostrím²³⁸ meče, a všechny duše, jež v něm byly, uvedli v odevzdání^{82 83}, neponechali³³⁵ přežívajícího³²⁹, jak učinili³³⁵ Chevrónu⁸⁰, tak učinili³³⁵ Deviru⁸⁰ a jeho králi⁸⁰, a jak učinili³³⁵ Livně⁸⁰ a jejímu králi⁸⁰.

(40) Tak' Jóšua vybil²⁵⁶ všechnu zem, pohorí¹⁰² i Negev⁴²⁴ a nížinu³⁵⁰ a svahy⁴²⁵ i se všemi jejich králi, neponechal přeživajícího³²⁹, nýbrž¹ v odevzdání uvedl^{82 83} vše dýchající⁴²⁶ podle toho, co rozkázal Hospodin, Izráelův Bůh. (41) Jóšua je⁹⁴ tedy⁸⁷ pobil²⁵⁶ od Káděš-barnéji až po Gazu a všechnu zem Góšen⁴²⁷ až po Giveón, (42) a všechny tyto krále a jejich zem Jóšua podmanil⁴²⁸ jedním rázem⁴²⁹, neboť za Izráel²⁶⁷ bojoval¹⁶³ Hospodin, Izráelův Bůh.

(43) A Jóšua se vrátil, a s ním všechen Izráel, do tábora³³, do Gilgálu.

11 To' jak uslyšel Jávín, král¹²⁴ Chácóru, stalo se³²⁵, že' poslal k Jávávi, králi Mádónu, a ke králi Šimrónu a ke králi Achšáfu (2) a ke králům, kteří byli od severu v horách¹⁰² a ve stepi¹⁴⁵ na jih⁴³⁰ od Kineróth⁴³¹ a v nížině³⁵⁰ a v pahorkatinách Dóru od západu¹⁷⁷, (3) ke Kenánímu⁸¹ od vzházení¹⁷¹ a od západu¹⁷⁷ a k Emórimu a Chittímu a Perizzímu a Jevúsímu⁸¹ v horách¹⁰² a Chivvímu⁸¹ pod Chermónem v zemi Micpy⁴³², (4) a oni vytáhli⁶⁷ a s nimi všechna jejich vojska³³, mnoho lidu, v množství jako písek, jenž je na břehu⁴³³ moře, i koni¹⁰⁸ a vozů^{108 434} velmi mnoho, (5) a když se všichni tyto králové shromáždili, přišli⁶³ a spolu se položili¹⁷⁰ k boji¹⁶³ s Izráelem k vodám Mérómu.

(6) A Hospodin k Jóšuovi řekl: Necht' před nimi^{77 394} nepocituješ²⁹ bázeň^{165 381}, neboť já se chystám zítra je všechny³⁰⁶ položit^{3 383} zabité⁴³⁵ před tvář Izráelovu⁴³⁶; jejich koně⁹⁴ budeš moci¹³ ochromit a jejich vozy⁴³⁷ popálit ohněm²⁴⁵. (7) Jóšua tedy⁸⁷ a s ním všechen bojovný lid²⁹⁹ na ně k vodám Mérómu náhle přišel a vpadl mezi ně. (8) A Hospodin je vydal v ruku Izráelovu, takže' je pobili²⁵⁶ a pronásledovali⁶⁴ je až po veliký Cídón a po Misrefóth-majím a po údolí⁴³⁸ Micpeh od vzházení¹⁷¹, a pobili²⁵⁶ je až potud, že jim neponechali přeživajícího³²⁹. (9) A Jóšua učinil podle toho, co mu Hospodin rozkázal: Ochromil jejich koně⁹⁴ a ohněm popálil²⁴⁵ jejich vozy⁴³⁷.

(10) A Jóšua se v onen čas vrátil a dobyl Chácóru a jeho krále skolil²⁵⁶ mečem, neboť Chácór, to¹¹⁴ byla dříve⁴³⁹ hlava

všech těchto království; (11) a všechny duše, jež v něm byly, pobili²⁵⁶ ostrím²³⁸ meče v odevzdání⁸², nebyl pozůstaven nikdo⁴⁴⁰ dýchající⁴²⁶; a Chácór spalil³³⁵ ohněm²⁴⁵. (12) A všechna města těchto králů a všechny jejich krále Jóšua podmanil⁴²⁸ a vybil²⁵⁶ je ostrím²³⁸ meče a uvedl je v odevzdání^{82 83} podle toho, co rozkázal Mojžíš, nevolník Hospodinův. (13) Jen žádné z měst, stojících⁴⁴⁰ na svých návrších⁴⁴¹, Izráel nespálil²⁴⁵, s výjimkou Chácóru, jedině ten⁴⁴² Jóšua spalil²⁴⁵. (14) A všechen lup z těchto měst a dobytek³⁰¹ si Izráelovi synové vzali za kořist³⁰², jen všechny lidi pobili²⁵⁶ ostrím²³⁸ meče, až je vymýtili^{272 443}, neponechali nikoho⁴⁴⁰ dýchajícího⁴²⁶; (15) podle toho, co Hospodin rozkázal Mojžíšovi, svému nevolníku, tak rozkázal Mojžíš Jóšuovi a tak Jóšua učinil; nevpustil^{24 444} nic^{445 446} ze všeho, co Hospodin Mojžíšovi rozkázal.

(16) Jóšua tedy⁸⁷ zabral všechnu tuto zem, pohorí¹⁰² i všechen Negev⁴²⁴ a všechnu zem Góšen⁴²⁷ a nížinu³⁵⁰ a stepi¹⁴⁵, ano, Izráelovy hory¹⁰² i jeho nížinu^{350 447}, (17) od hory Cháláku⁴⁴⁸, jež⁷⁴ převyšuje⁴⁴⁹ Séír, až po Baal-Gád v údolí⁴³⁸ Levánónu⁶ pod horou⁴⁵⁰ Chermónem, a všechny jejich krále podmanil⁴²⁸ a porazil²⁵⁶ je a usmrtil je. (18) Po mnoho dní Jóšua se všemi těmito králi podnikal^{22 64} válku¹⁶³; (19) nevyskytlo se³²⁵ město, jež by se bylo k Izráelovým synům zachovalo pokojně^{385 451}, leda Chivví⁸¹ obývající Giveón – vše zabrali⁴⁵² bojem¹⁶³, (20) neboť to se stalo³²⁵ od⁴⁵³ Hospodina, zesílit⁴⁵⁴ jejich srdce k válečnému setkání⁴⁵⁵ s Izráelem za účelem uvedení jich v odevzdání^{82 83}, ne aby se jim dostalo³²⁵ smilování, nýbrž⁴⁵⁶ za účelem vymýcení²⁷² jich podle toho, co Hospodin rozkázal Mojžíšovi.

(21) A Jóšua v onen čas přišel a vytal¹⁴¹ Anákím^{8 457} z hor¹⁰², z⁴⁵⁸ Chermónu, z Deviru, z Anávu a ze všech hor¹⁰² Júdových a ze všech hor¹⁰² Izráelových; s jejich městy je Jóšua uvedl v odevzdání^{82 83}. (22) Nikdo z Anákím^{8 457} v zemi dětí² Izráelových nebyl pozůstaven; jen v Gaze, v Gathu a v Ašdódu zbyli. (23) Tak' Jóšua zabral všechnu zem podle všeho, co Hospodin promluvil k Mojžíšovi, a dal ji Jóšua za dědictví⁴⁵⁹ Izráeli podle jejich

rozdělení⁹⁴ na jejich kmeny³⁸. A země nabyla pokoje⁴⁶⁰ od války^{163 461}.

12 A toto¹⁸² *byli* králové země, jež Izráělovi synové pobili²⁵⁶ a jichž zem zaujali³⁶ na druhé straně⁴² Jordánu, od vzházení slunce, od potoka⁴⁶² Arnónu po horu⁴⁵⁰ Chermón a všechnu step¹⁴⁵ od vzházení¹⁷¹: (2)Síchón, král Emóriho⁸¹, jenž⁷⁴ bydlel v Chešbónu a vládl⁴⁶³ od Aróeru, jenž *je* na břehu⁴³³ potoka⁴⁶² Arnónu a středu údolí⁴⁶² a poloviny Gileádu až po Jabbók, potok⁴⁶², pomezi¹⁰ dětí² Ammónových, (3) a step¹⁴⁵ po moře Kineróth⁴³¹ od vzházení¹⁷¹ a po moře stepi¹⁴⁵, moře Soli¹⁴⁶, od vzházení¹⁷¹, cestou k Běth-Ješimóth⁷², a od jihu⁴⁶⁴ pod svahy⁴²⁵ Pisgy. (4)A území¹⁰ Óga, krále Bášanu, z pozůstatku Refáim^{8 465}, jenž⁷⁴ bydlel v Ašteróth a v Edrei (5) a vládl⁴⁶³ v pohoří¹⁰² Chermónu a v Salše a ve všem Bášanu po pomezi¹⁰ Geššúriho⁸¹ a Maachathiho⁸¹ a polovinu Gileádu, území¹⁰ Síchóna, krále Chešbónu. (6)Mojžíš, nevolník Hospodinův, a Izráělovi synové je pobili²⁵⁶ a Mojžíš, nevolník Hospodinův, ji⁴⁶⁶ dal za dědictví⁴⁷ Reúvéni³⁷ a Gádímu³⁷ a polovině kmene³⁸ Menaššéova.

(7)A toto¹⁸² *byli* králové země, jež pobil²⁵⁶ Jóšua a Izráělovi synové na této straně⁴² Jordánu k západu¹⁷⁷, od Baal-Gádu v údolí⁴³⁸ Levánónu⁶ až po horu Chálák⁴⁴⁸, jež⁷⁴ se vypíná k⁴⁴⁹ Séiru, již¹⁴⁶⁶ dal Jóšua za dědictví⁴⁷ Izráělovým kmenům³⁸ podle jejich rozdělení⁹⁴, (8) v horách¹⁰² i v nížině^{350 447} a ve stepi¹⁴⁵ a na svazích⁴²⁵ a v pustině a v Negevu⁴²⁴: Chittí, Emóri a Kenáaní, Perizí, Chivví a Jevúsí⁸¹.

(9)Král Jericha – jeden; král Aje, jež *byla* ze strany Běth-Élu – jeden; (10)král Jerúsaléma – jeden; král Chevrónu – jeden; (11)král Jarmúthu – jeden; král Láchiše – jeden; (12)král Eglónu – jeden; král Gezeru – jeden; (13)král Deviru – jeden; král Gederu – jeden; (14)král Chormy – jeden; král Arádu – jeden; (15)král Livny – jeden; král Adullámu – jeden; (16)král Makkédy – jeden; král Běth-Élu – jeden; (17)král Tappúachu – jeden; král Chéferu – jeden; (18)král Aféku – jeden; král Laššárónu – jeden; (19)král Mádónu – jeden; král Chácóru – jeden; (20)král Šimrón-merónu – jeden; král Achšáfu – jeden;

(21)král Taanáchu – jeden; král Megidda – jeden; (22)král Kedeše – jeden; král Jokneámu na Karmelu – jeden; (23)král Dóru na pahorkatině Dóru – jeden; král Gójíma⁴⁶⁷ v Gilgálu – jeden; král Tircy – jeden. Všech králů třicet a jeden.

13 A Jóšua zestárl, pokročil věkem⁴⁶⁸, a Hospodin k němu řekl: Ty jsi zestárl, pokročil jsi věkem⁴⁶⁸, a k zaujetí³⁶ zbývá⁶⁴ velmi mnoho⁴⁶⁹ země. (2)Toto¹⁸² *je* země, jež⁷⁴ zbývá: všechny okresy Pelištím⁸ a všechen Geššúri^{81 470} (3) od Síchóru⁴⁷¹, jenž *teče* před Egyptem⁴⁷², až po pomezi¹⁰ Ekrónu k severu, *jenž* se počítá ke Kenáani⁸¹; pět pohlavárů^{470 473} Pelištím⁸: Gazáthí, Ašdódí, Eškelóní, Gittí a Ekróní^{81 470}, a Avvím⁸, (4) od jihu⁴⁶⁴ všechna země Kenáaniho⁸¹ a Meará, jež *patří* Cidóním⁸, až k Aféku, po pomezi¹⁰ Emóriho⁸¹; (5) a země Givlího⁸¹ a všechen Levánón⁶ od vzházení slunce, od Baal-Gádu pod horou⁴⁵⁰ Chermónem po vstup *do* Chamáthu; (6) všichni obyvatelé⁴⁷⁰ pohoří¹⁰² od Levánónu⁶ po Misrefóth-majim, všichni Cidóním^{8 470}; já je před tváří⁷⁷ Izráělových synů budu vypuzovat¹³⁹, jen ji⁴⁶⁶ Izráělovým dětem² v dědictví⁴⁵⁹ rozlosuj⁴⁷⁴ podle *toho*, co jsem ti rozkázal. (7)Nyní tedy⁸⁷ zemi v dědictví⁴⁵⁹ rozděl devíti kmenům³⁸ a polovině kmene³⁸ Menaššéova; (8) s ním⁴⁷⁵ dostali Reúvéni³⁷ a Gádí³⁷ své dědictví⁴⁵⁹, jež jim dal Mojžíš na druhé straně⁴² Jordánu od vzházení¹⁷¹ podle *toho*, jak jim *je* Mojžíš, nevolník Hospodinův, dal, (9) od Aróeru, jenž *je* na břehu⁴³³ potoka⁴⁶² Arnónu, a města, jež *je* v středu údolí⁴⁶², a celou náhorní plošinu⁴⁷⁶ Medeby po Dívón (10) a všechna města Síchóna, krále Emóriho⁸¹, jenž kraloval⁶⁴ v Chešbónu až po pomezi¹⁰ dětí² Ammónových, (11) a Gileád a území¹⁰ Geššúriho⁸¹ a Maachathiho⁸¹ a celé pohoří¹⁰² Chermón a celý Bášan až po Salchu, (12) celé království Óga v Bášanu, jenž kraloval⁶⁴ v Ašteróth a v Edrei; on zbyl z pozůstatku Refáim^{8 465}; a Mojžíš je pobil²⁵⁶ a vypudil¹³⁹ je. (13) Ale Izráělovi synové nevypudili¹³⁹ Geššúriho⁸¹ a Maachathiho⁸¹, takže¹ Geššúr a Maachath zůstal²⁴⁶ vprostřed³² Izráěle až po tento den. (14) Jen kmeni³⁸ Lévího nedal

dědictví⁴⁵⁹; jejich dědictvím⁴⁵⁹ jsou ohnivé oběti Hospodina, Boha Izráelova, podle toho, co k němu promluvil²⁸⁰.

(15)Větvi²⁵³ dětí² Reúvénových, jejich čeledím^{242 477}, tedy⁸⁷ Mojžíš dal (16)a dostalo se³²⁵ jim území¹⁰ od Aróeru, jenž je na břehu⁴³³ potoka⁴⁶² Arnónu, a města, jež je v středu údolí⁴⁶², a celé náhorní plošiny⁴⁷⁶ při Medebě, (17)Chešbónu a všech jeho měst⁴²³, jež jsou na náhorní plošině⁴⁷⁶ Dívónu, a výšin Baalových⁴⁷⁸ a Béth-Baalmeónu (18) a Jáhace a Kedémóth a Měfáathu (19) a Kirjáthaim a Sibmy a Cerethšacharu na hoře nížiny²⁹⁰ (20) a Béth-Peóru a svahů⁴²⁵ Pisgy a Béth-Ješimóth (21) a všech měst náhorní plošiny⁴⁷⁶ a celého království Síchóna, krále Emóriho⁸¹, jenž kraloval⁶⁴ v Chešbónu, jehož Mojžíš porazil²⁵⁶, jeho a náčelníky³⁶⁶ Midjánu, Eviho a Rekema a Cúra a Chúra a Revu, Síchónovy vladaře⁴⁷⁹, obyvatele⁹⁴ země. (22)A Bileáma, syna Beórova, věštce, zabili Izráelovi synové mečem mezi svými probodenými⁴⁸⁰. (23)A pomezí¹⁰ Reúvénových dětí² se stal³²⁵ Jordán a jeho pomezí^{10 481}. Toto je dědictví⁴⁵⁹ Reúvénových dětí² po jejich čeledích²⁴², města a jejich⁴⁸² vsí⁴⁸³.

(24)A větvi²⁵³ Gádově, dětem² Gádovým, jejich čeledím^{242 477}, Mojžíš dal (25) a dostalo se³²⁵ jim území¹⁰ Jaezéro a všech měst Gileádu a poloviny země dětí² Ammónových po Aróer, jenž je před Rabbou⁴⁷², (26) a od Chešbónu po Rámath-Micpeh a Betoním a od Machanájim³³ po pomezí¹⁰ Lideviru⁴⁸⁴, a (27) v nížině²⁹⁰ pak⁸⁷ Béth-hárámu a Béth-Nimry a Sukkóth a Cáfónu, pozůstatku království Síchóna, krále Chešbónu, Jordánu a jeho pomezí^{10 481} po okraj⁴⁸⁵ moře Kinnerethu⁴³¹, druhé strany^{42 486} Jordánu od vzházení¹⁷¹. (28) Toto je dědictví⁴⁵⁹ Gádových dětí² po jejich čeledích²⁴², města a jejich⁴⁸² vsí⁴⁸³.

(29)A polovině kmene³⁸ Menaššéova Mojžíš dal a dostalo se³²⁵ polovině větve²⁵³ dětí² Menaššéových, jejich čeledím^{242 477}, (30) co¹ se stalo³²⁵ jejich územím¹⁰: od Machanájim³³ celého Bášanu, celého království Óga, krále Bášanu, a všech vsí⁴⁸⁷ Jáirových, jež jsou v Bášanu, šedesát měst. (31)A polovina Gileádu a Aštáróth a Adreí, měst království Ógova v Bášanu,

připadla dětem² Máchíra, syna Menaššéova, polovině Máchírových dětí² po jejich čeledích^{242 477}.

(32) Toto je⁴⁸⁸, co jako dědictví rozdělil¹⁷ Mojžíš na stepích¹⁴⁵ Móáva⁴⁸⁹ z druhé strany⁴⁹⁰ vůči Jordánu³¹² od Jericha⁴⁹¹, od vzházení¹⁷¹. (33) Ale kmeni³⁸ Léviho Mojžíš dědictví⁴⁵⁹ nedal; jejich dědictvím⁴⁵⁹ je Hospodin, Izráelův Bůh, podle toho, co k nim promluvil.

14 A toto je⁴⁸⁸, co Izráelovy děti² dostaly za dědictví⁴⁹² v zemi Kenánu, čím je jako dědictvím podělil^{17 18} Eleázár, kněz, a Jóšua, syn Núnův, a hlavy otců⁴⁹³ větvi²⁵³ Izráelových dětí² (2) hlavy jejich dědictví⁴⁵⁹ podle toho, co rozkázal Hospodin skrze⁴⁹⁴ Mojžíše stran devíti větvi²⁵³ a půl větve²⁵³, (3) neboť dědictví⁴⁵⁹ dvou větvi²⁵³ a půl větve²⁵³ ustanovil³⁸³ Mojžíš z druhé strany⁴⁹⁰ vůči Jordánu³¹² a Lévióvcům¹²⁵ dědictví⁴⁵⁹ vprostřed³² nich nedal, (4) neboť děti² Josefových byly⁶⁴ dvě větve²⁵³, Menaššé a Efrájim, a Lévióvcům¹²⁵ podíl v zemi nedali, leč města k bydlení a jejich obvodů⁴⁹⁵ pro jejich stáda⁴¹ a pro jejich majetek⁴⁹⁶, podle toho, co Hospodin rozkázal Mojžíšovi, tak Izráelovi synové učinili a rozdělili zem.

(6) A k Jóšuovi v Gilgálu přistoupili¹³⁶ synové Júdovi a Kálév, syn Jestunněv, Kenizzí⁴⁹⁷, k němu řekl: Ty znáš⁶⁴ slovo, jež⁴⁹⁸ v Káděš-barnéji promluvil Hospodin k Mojžíšovi, Božímu muži, týkající se⁴⁹⁹ mne a týkající se⁴⁹⁹ tebe. (7) Když mě Mojžíš, nevolník Hospodinův, z Káděš-barnéje vyslal⁹⁸ proslidit zem, byl jsem já ve věku⁵⁰⁰ čtyřiceti let; i přinesl jsem mu odtamtud⁵⁰¹ zvěst⁵⁰² podle toho, jak mi bylo u⁵⁰³ srdce⁵⁰⁴; (8) ale moji bratři, kteří vystoupili⁵⁷ se mnou, způsobili roztání⁵⁰⁵ srdce lidu, kdežto¹ já jsem plně následoval⁶⁴ Hospodina, svého Boha⁵⁰⁶. (9) A v onen den Mojžíš přísáhl výrokem: Nebude-li⁵⁰⁷ země, v níž šlápla tvá noha, natrvalo¹⁵⁸ dědictvím⁴⁵⁹ tobě a tvým dětem², neboť jsi plně následoval⁶⁴ Hospodina, mého Boha⁵⁰⁶! (10) A nyní, hle, mě Hospodin zachoval naživu podle toho, co promluvil, po těchto čtyřicet a pět let, jež Izráel prochodil pustinou, od doby, kdy Hospodin promluvil toto slovo k Mojžíšovi, a já nyní, hle, ve

věku⁵⁰⁰ pětáosmdesáti let (11)doposud jsem dnes silný jako v den, kdy mě Mojžíš vyslal; jaká byla má síla⁵⁰⁸ tehdy, taková⁵⁰⁹ je má síla⁵⁰⁸ nyní k boji¹⁶³ i k vycházení⁶⁰ a ke vstupování⁵¹⁰. (12)Nyní mi tedy⁸⁷ dej toto pohoří¹⁰², o němž³⁶² v onen den promluvil Hospodin, neboť ty jsi v onen den uslyšel, že jsou tam Anákím⁸⁴⁵⁷ a města veliká a opevněná⁵¹¹; snad bude Hospodin se mnou, takže¹ je budu moci³¹ vypudit¹³⁹ podle toho, co Hospodin promluvil. (13)A Jósua mu poželhal a dal Kálévovi, synu Jefunnéovu, za dědictví⁴⁵⁹ Chevrón. (14)Proto po tento den patří⁶⁴²⁰⁰ Chevrón jako dědictví⁴⁵⁹ Kálévovi, synu Jefunnéovu, Kenizzímu⁴⁹⁷, jelikož plně následoval⁶⁴ Hospodina, Boha Izráelova⁵⁰⁶. (15)A jméno Chevrónu bylo dříve⁴³⁹ Kirjath-Arba, to¹¹⁴⁵¹² byl člověk veliký mezi Anákím⁸⁴⁵⁷. A země nabyla pokoje⁴⁶⁰ od války¹⁶³⁴⁶¹.

15 A větvi²⁵³ Júdové po jejich čeledích²⁴² padli³²⁵ los k pomezí¹⁰ Edóma, pustina Cín k Negevu⁴²⁴ na nejzazším⁵¹³ jihu⁴⁶⁴ (2)a jižní pomezí¹⁰⁵¹⁴ měli²⁰⁰ od okraje⁴⁸⁵ moře Soli¹⁴⁶, od výběžku²⁸⁶ obráceného²⁶⁸ k jihu⁴³⁰, (3)a vyšlo⁶⁰ ke směru od jihu⁴³⁰ k⁵¹⁵ vzestupu⁵¹⁶ Akrabbím⁵¹⁷ a přešlo k Cínu a vystoupilo⁶⁷ od jihu⁴³⁰ ke⁵¹⁵ Káděš-barnéji a přešlo k Chevrónu a vystoupilo⁶⁷ k Adáru a zahrnulo⁵¹⁸ ke Karkái (4)a přešlo k Acmónu a vyšlo⁶⁰ k potoku⁴⁶² Egypta a zakončení⁵¹⁹ pomezí¹⁰ byla⁶⁴ u moře⁹⁵²⁰. Toto vám bude jižním pomezím¹⁰⁵¹⁴. – (5)A pomezí¹⁰ k východu: moře Soli¹⁴⁶ po konec⁵²¹ Jordánu. – A pomezí¹⁰ k⁵¹⁵ směru⁵²² na sever: od výběžku²⁸⁶ moře, od konce⁵²¹ Jordánu, (6)pak¹ vystoupilo⁶⁷ pomezí¹⁰ k Bétchogle a přešlo od severu k Bétch-Arávě; a pomezí¹⁰ vystoupilo⁶⁷ ke kameni Bóhana, syna Reúvénova, (7)a od údolí²⁹⁰ Áchór²⁹¹ pomezí¹⁰ vystoupilo⁶⁷ k Deviru, a stáčelo se²⁶⁸ na sever ke Gilgálu, jenž je naproti vzestupu⁵¹⁶ Adummím, jenž je od jihu⁴³⁰ vůči potoku³¹²⁴⁶², a pomezí¹⁰ přešlo k vodám Ěnšemeše a jeho nejzazší místa⁵¹⁹ byla⁶⁴ u Ěn-rógélu⁵²⁰; (8)a pomezí¹⁰ vystoupilo⁶⁷ průrvou³¹³ syna Hinnómova k jižní straně⁵²³ Jevúsího⁸¹⁵²⁴, to¹¹⁴ je Jerusálém, a pomezí¹⁰ vystoupilo⁶⁷ k temeni⁵²⁵ hory⁵²⁶, jež je před průrvou³¹³ Hinnómovou⁴⁷²

k západu¹⁷⁷, na konci údolí²⁹⁰ Refáím⁸⁴⁶⁵ k severu; (9)pak¹ se pomezí¹⁰ protáhlo z temene⁵²⁵ té hory⁵²⁶ ke zřídlu vod Nef-tóachu a vyšlo⁶⁰ k městům Efrónovým a protáhlo se pomezí¹⁰ k Baale, to¹¹⁴ je Kirjath-jeárim, (10)a od Baaly pomezí¹⁰ zahrnulo⁵¹⁸ k západu¹⁷⁷, k pohoří¹⁰² Séiru, a přešlo k severní straně⁵²³ Har-jeárim⁵²⁴⁵²⁷, to¹¹⁴ je Chesalón, a sešlo k Bétchšemeši a přešlo k Timně; (11)pak¹ pomezí¹⁰ vyšlo⁶⁰ na severní stranu⁵²³ Ekrónu⁵²⁸, i protáhlo se pomezí¹⁰ k Šikkerónu a přešlo na horu Baalu a vyšlo⁶⁰ k Jachneelu; a zakončení⁵¹⁹ pomezí¹⁰ byla u moře⁹⁵²⁰. – (12)A západní¹⁷⁷ pomezí¹⁰⁵¹⁴: veliké moře⁹ a jeho pomezí¹⁰⁴⁸¹. To bylo pomezí¹⁰ dětí² Júdových vůkol po jejich čeledích²⁴².

(13)A Kálévovi, synu Jefunnéovu, dali³³⁵ na Hospodinův příkaz⁵² Jósuovi podíl vprosted Júdových dětí²: Kirjath-Arba, město otce⁵¹² Anákova⁴⁵⁷, to¹¹⁴ je Chevrón, (14)a Kálév odtamtud vypudil¹³⁹ tři syny Anákovy⁴⁵⁷, Ššéjaje a Achímána a Talmaje, zplozence Anákovy⁴⁵⁷. (15)A odtamtud vystoupil⁶⁷ k obyvatelům⁵²⁹ Deviru (a jméno Deviru bylo dříve⁴³⁹ Kirjath-séfer), (16)a Kálév řekl: Kdo bude umět³¹ porazit²⁵⁶ Kirjath-séfer a dobude ho, věru! mu dám Achsu, svou dceru, za ženu. (17)I dobyl ho Othniél, syn Kenaze, bratra Kálévova, a dal mu Achsu, svou dceru, za ženu. (18)A při jejím příchodu⁵³⁰ se stalo³²⁵, že¹ ho pohnula⁵³¹ žádat od⁴⁵³ jejího otce pole; pak¹ slezla⁵³² z osla¹⁹² a Kálév jí řekl: Co s tebou⁸⁰⁵³³? (19)I řekla: Dej mi požehnání; když jsi mi dal zem sucha⁴³⁰, i zdroje vod mi dej⁵³⁴. Dal jí tedy⁸⁷ zdroje horní a zdroje dolní.

(20)Toto je dědictví⁴⁵⁹ větve²⁵³ dětí² Júdových po jejich čeledích²⁴². (21)Města na okraji⁵¹³ větve²⁵³⁴⁷⁰⁵³⁵ dětí² Júdových při pomezí¹⁰⁵²⁰ Edóma k jihu⁴³⁰ tedy⁸⁷ byla: Kabcéel a Éder a Jágúr (22)a Kíná a Dimóná a Ádeádá (23)a Kedeš a Chácór a Jithná, (24)Zif a Telem a Bealóth a (25)Chácór-chadattáh⁵³⁶ a Kerijóth-Checrón, to¹¹⁴ je Chácór; (26)Amám a Šemá a Móládá a Chacar-gaddá (27)a Chešmón a Bétch-Pelet (28)a Chacar-Šúal a Bečr-ševa a Bizzióthjá, (29)Baalá a Ijjím a Ácem (30)a Eltolad a Kesíl a Chormá (31)a Ciklag a Madmanná a San-sanná

(32) a Leváóth a Šilchím a Ajin a Rimmón; všech měst dvacet a devět, a jejich vsí⁴⁸³. – (33) V nížině³⁵⁰: Eštáol a Cára a Ašná (34) a Zánóach a Ěn-ganním, Tappúach a Ěnám (35) Jarmúth a Adullám, Sóchó a Azéká (36) a Šaarajim a Adíthajim a Gedérá a Gedéróthajim; čtrnáct měst a jejich vsí⁴⁸³. (37) Cenán a Chadášá a Migdal-Gád (38) a Dileán a Micpeh a Joktheél, (39) Láchiš a Bockath a Eglón (40) a Kabbón a Lachmás⁵³⁷ a Kithlíš (41) a Gedéróth, Béth-Dágón a Naamá a Makkédá, šestnáct měst a jejich vsí⁴⁸³. (42) Livná a Ether a Ašán (43) a Jiftách a Ašná a Neciv (44) a Keílá a Achzív a Mářešá; devět měst a jejich vsí⁴⁸³. (45) Ekrón a jeho osady⁵³⁸ a jeho vsí⁴⁸³; (46) od Ekrónu a k západu¹⁷⁷ vše, co *bylo* na straně⁵³⁹ Ašdódu a jeho vsí⁴⁸³; (47) Ašdód, jeho osady⁵³⁸ a jeho vsí⁴⁸³, Gaza, její osady⁵³⁸ a její vsí⁴⁸³, až po potok⁴⁶² Egypta a veliké moře⁹ a jeho pomezí^{10 481}. – (48) A v horách¹⁰²: Šámír a Jattír a Sóchó (49) a Danná a Kirjath-sanná, to¹¹⁴ je Devir, (50) a Anáv a Eštemóth a Aním (51) a Góšen a Hólón a Giló, jedenáct měst a jejich vsí⁴⁸³; (52) Aráv a Dúmá a Ešeán (53) a Jánúm a Béth-Tappúach a Aféká (54) a Chumtá a Kirjath-Arba, to¹¹⁴ je Chevrón, a Cíór, devět měst a jejich vsí⁴⁸³; (55) Máón, Karmel a Zíf a Jútá (56) a Jizreel a Jokdeam a Zánóach, (57) Kajin, Giveá a Timná, deset měst a jejich vsí⁴⁸³; (58) Chalchúl, Béth-Cúr a Gedór (59) a Maaráth a Béth-anóth a Eltekón, šest měst a jejich vsí⁴⁸³; (60) Kirjath-Baal, to¹¹⁴ je Kirjath-jeárím, a Rabbá, dvě města a jejich vsí⁴⁸³. – (61) V pustině: Béth-Arává, Middín a Sekáká (62) a Nibšán a Ír-Hammelach⁵⁴⁰ a Ěn-gedí, šest měst a jejich vsí⁴⁸³.

(63) Ale Jevúsího⁸¹, obyvatele⁹⁴ Jerúsálema, – synové Júdovi je nedokázali vypudit¹³⁹, takže¹⁵⁴¹ Jevúsí s dětmi² Júdovými v Jerúsalémě zůstal²⁴⁶ až po tento den.

16 A dětem² Josefovým vyšel⁶⁰ los od Jordánu – Jericha – k vodám Jericha od vzházení¹⁷¹, pustina stoupající⁶⁷ od Jericha do pohoří¹⁰² Béth-Élu; (2) a vyšlo^{60 542} od Béth-Élu k Lúzu a přešlo k pomezí¹⁰ Arkího⁸¹ k Ataróth (3) a sešlo na západ¹⁷⁷ k pomezí¹⁰ Jafletího⁸¹ až po pomezí¹⁰ dolního Béth-chórónu a po

Gázer a jeho zakončení⁵¹⁹ byla⁶⁴ u moře^{9 520}. (4) Josefovi děti², Efrájim a Menaššé, tedy⁸⁷ dostaly dědictví⁴⁹².

(5) A území¹⁰ dětí² Efrájimových bylo⁶⁴ podle jejich čeledí^{242 477}; a pomezím¹⁰ jejich dědictví⁴⁵⁹ od vzházení¹⁷¹ bylo⁶⁴ Ataróth-Addár po horní Béth-chórón, (6) a pomezí¹⁰ vyšlo⁶⁰ na západ¹⁷⁷ k Michmethathu od severu; pak¹ pomezí¹⁰ zahrnuje⁵¹⁸ ke vzházení¹⁷¹ u Taanath-Šiló a přešlo podle něho ke vzházení¹⁷¹ na Jánóchu, (7) a od Jánóchy sešlo k Ataróth a Naaráthu a narazilo na⁵⁴³ Jerichó a vyšlo⁶⁰ k Jordánu. (8) Od Tappúachu vedlo⁵⁴⁴ pomezí¹⁰ na západ¹⁷⁷ k potoku⁴⁶² Káná a jeho zakončení⁵¹⁹ byla⁶⁴ u moře^{9 520}. To *bylo* dědictví⁴⁵⁹ dětí² Efrájimových po jejich čeledích²⁴², (9) kromě¹ měst oblastí vyčleněných⁵⁴⁵ pro Efrájimovy děti^{2 267} vprostřed dědictví⁴⁵⁹ dětí² Menaššéových, všech těch měst a jejich vsí⁴⁸³. (10) Ale nevypudili¹³⁸ Kenáaniho⁸¹, jenž⁷⁴ bydlel v Gázeru, takže¹⁵⁴¹ Kenáani⁸¹ vprostřed⁵² Efrájima zůstal²⁴⁶ až po tento den a stal se³²⁵ robotujícím nevolníkem²⁶⁹.

17 Losu se dostalo³²⁵ i větvi²⁵³ Menaššéa (neboť on *byl* prvorozený Josefův), pro Máchíra, prvorozeného Menaššéova, otce Gileádova²⁶⁷; jelikož on se projevil³²⁵ bojovníkem¹⁸⁵, proto¹ se mu dostalo³²⁵ Gileádu a Bášanu. (2) Dostalo se³²⁵ i na ostatní děti² Menaššéovy po jejich čeledích²⁴²: na děti² Aviezerovy a na děti² Chélekovy a na děti² Asriélovy a na děti² Šechemovy a na děti² Chéferovy a na děti² Šemidáovy; toto¹⁸² jsou děti² Menaššéa, syna Josefova, mužského pohlaví po svých čeledích²⁴².

(3) A Celofchádovi, synu⁵⁴⁶ Chéfera, syna Gileáda, syna Máchíra, syna Menaššéova, jemu se nedostalo³²⁵ synů, nýbrž jen dcer, a toto¹⁸² byla jména jeho dcer: Machlá a Nóa, Choglá, Milká a Tircá. (4) Ty¹ předstoupily²⁷³ před tvář Eleázára, kněze, a před tvář Jóšuy, syna Núnova, a před tvář náčelníků³⁶⁶ s výrokem: Hospodin Mojžíšovi rozkázal dát nám dědictví⁴⁵⁹ vprostřed našich bratrů. Na příkaz⁵² Hospodinův jim tedy⁸⁷ dali³³⁵ dědictví⁴⁵⁹ vprostřed bratrů jejich otců. (5) A Menaššéovi připadlo deset podílů^{547 548}, kromě⁵⁴⁹ země Gileádu

a Bášanu, jež jsou z druhé strany⁴⁹⁰ vůči Jordánu³¹², (6) neboť Menaššéovy dcery za dědictví dostaly⁴⁹² dědictví⁴⁵⁹ vprostřed jeho synů a ostatním dětem² Menaššéovým se dostalo³²⁵ země Gileádu.

(7) A území¹⁰ Menaššéovo bylo⁶⁴ od Ášéra k Michmethathu, jenž je před Sechemem⁴⁷², a pomezí¹⁰ vedlo⁶⁴ 544 napravo k obyvatelům Ěn-Tappúachu; (8) země Tappúachu se dostalo³²⁵ Menaššéovi, ale Tappúachu na pomezí¹⁰ Menaššéově dětem² Efrájimovým. (9) A pomezí¹⁰ sešlo k potoku⁴⁶² Káná, na jih⁴³⁰ vůči potoku⁴⁶². Tato⁵⁵⁰ města vprostřed měst Menaššéových patřila Efrájimovi. A území¹⁰ Menaššéovo bylo od severu vůči potoku⁴⁶² a jeho zakončení⁵¹⁹ byla⁶⁴ u moře⁹ 520; (10) na jih⁴³⁰ patřilo⁵⁵¹ Efrájimovi a na sever Menaššéovi a jeho pomezím¹⁰ bylo⁶⁴ moře, a od severu hraničili⁵⁵² s⁵⁴³ Ášérem a od vzházení¹⁷¹ s⁵⁴³ Jissaschárem. (11) A v Jissaschároví⁴⁷⁰ 553 a v Ášéroví⁴⁷⁰ 553 se Menaššéovi dostalo³²⁵ Béth-Šeánu a jeho osad⁵³⁸ a Jivleámu a jeho osad⁵³⁸ i s obyvateli Dóru a jeho osad⁵³⁸ a obyvateli Ěn-Dóru a jeho osad⁵³⁸ a obyvateli Taanáchu a jeho osad⁵³⁸ a obyvateli Megidda a jeho osad⁵³⁸, tři okrsky⁵⁵⁴. (12) Ale synové Menaššéovi nedokázali tato města⁵⁵⁵ zbavit dědictví¹³⁸, takže¹⁵⁴¹ Kenaaní⁸¹ nabyli smelosti²⁶⁵ 556 v této zemi zůstat²⁴⁶. (13) Stávalo se⁶⁴ 325 sice⁸⁷, kdykoli se Izráelovi synové vmohli⁵⁵⁷, že¹ Kenáaného přimějí³⁸³ k robotě, ale nikterak¹³⁷ 558 ho nevyhudil¹³⁸ 559.

(14) A synové Josefovi s Jóšou promluví výrokem: Proč jsi mi dal za dědictví⁴⁵⁹ jeden los a jeden podíl⁵⁴⁷, když¹ já jsem četný lid, nakolik mi Hospodin doposud požeňal? (15) A Jóšua k nim řekl: Jsi-li ty četný lid, vystup⁶⁷ si k lesu a tam, v zemi Perizího⁸¹ a Refáim⁸ 465, si vykácej⁵⁶⁰, jestliže ti pohoří¹⁰² Efrájimovo je⁶⁴ těsně⁴⁰⁴ 561. (16) A Josefovi synové řekli: Toto pohoří¹⁰² nám nevyhovuje⁵⁶², a mezi všemi Kenáanými⁸¹, již⁷⁴ bydlí v zemi nížiny²⁹⁰, jsou železné vozy¹⁰⁸ 434 563 564, u těch, kteří jsou v Béth-Šeánu a jeho osadách⁵³⁸ i u těch, kteří jsou v nížině²⁹⁰ Jizreele. (17) A Jóšua k domu Josefovu, Efrájimovi i Menaššéovi, pronesl výrok: Ty jsi četný lid a máš⁷⁰ velikou sílu⁵⁰⁸; nebude²⁹ ti patřit⁶⁴ 200 jeden los, (18) nýbrž⁴⁵⁶ ti bude²⁹ patřit²⁰⁰

pohoří¹⁰²; jestliže to¹⁷⁴ bude les, pak¹ jej vykáciš – i jeho krajní meze⁵¹⁹ ti budou²⁹ patřit⁶⁴ 200, neboť Kenáaného⁸¹ budeš moci¹³ vypudit¹³⁸, třebaže má⁷⁰ železné vozy¹⁰⁸ 434 563, třebaže je on silný.

18 Avšechoho shromáždění³⁶⁷ Izráelových dětí² se sešlo⁵⁶⁵ v Šíle a umístili⁵⁶⁶ tam stan setkávání⁵⁶⁷; a země byla před jejich tváří podmaněna, (2) mezi Izráelovými dětmi² však⁸⁷ pozůstalo sedm kmenů³⁸, jejichž dědictví⁴⁵⁹ ještě nepřidělili. (3) A Jóšua k Izráelovým dětem² řekl: Dokdy vy budete liknavi⁵⁶⁸ stran pristoupění³⁵ k zaujetí³⁶ země, již vám dal Hospodin, Bůh vašich otců? (4) Ustanovte⁵⁶⁹ si za každý kmen³⁸ tři muže, ať je mohu¹³ vyslat, ať vstávají a procházejí zemí a popisují ji podle rozsahu⁵⁷⁰ jejich dědictví⁹⁶ 459 a přicházejí ke mně (5) a rozdělí ji na sedm dílů; Júdá bude²⁹ zůstat⁵⁷¹ na svém území¹⁰ od jihu⁴³⁰, a dům Josefův, ti budou²⁹ zůstat⁵⁷¹ na svém území¹⁰ od severu, (6) a vy zem budete²⁹ popisovat, ⁵⁷² sedm dílů; to¹ budete²⁹ přinášet ke mně sem, ať vám vrhnu los před tváří Hospodina, našeho Boha, (7) neboť Lévi¹²⁵ vprostřed³² vás podílů nemají⁵⁷³, neboť jeho⁵⁷⁴ dědictvím⁴⁵⁹ je kněžství⁵⁷⁵ Hospodinovo, a Gád a Reúven i polovina kmene³⁸ Menaššéova dostali své dědictví⁴⁵⁹ z druhé strany⁴⁹⁰ vůči Jordánu³¹² od vzházení¹⁷¹, jež jim dal Mojžíš, nevolník Hospodinův.

(8) Ti muži tedy⁸⁷ vstali a odešli; a Jóšua těm, již⁷⁴ odešli k popisování země, rozkázal výrokem: Jděte a projděte zemí a popište ji a vraťte se ke mně, ať vám zde mohu¹³ hodit los, před tváří Hospodinovou v Šíle. (9) Ti muži tedy⁸⁷ odešli a přešli po té zemi a rozepli si ji podle měst na sedm dílů na knihu⁴⁰¹; tu¹ přinesli k Jóšouvi do tábora³³ v Šíle (10) a Jóšua jim v Šíle před tváří Hospodinovou hodil los a tam Jóšua zem rozdělil Izráelovým dětem² podle jejich oddílů⁵⁷⁶.

(11) Vzešel tedy⁸⁷ los dětí² větve²⁵³ Benjáminovy po jejich čeledích²⁴² a území¹⁰ jejich losu vyšlo⁶⁰ mezi děti² Júdovy a mezi děti² Josefovy. (12) A pomezí¹⁰ k⁵¹⁵ straně⁵²² na sever měli²⁰⁰ od Jordánu, i vystoupilo⁶⁷ pomezí¹⁰ k severní straně⁵²³ Jericha⁵²⁴ a pohoří¹⁰² vystoupilo⁶⁷ na

západ⁷⁷ a jeho zakončení⁵¹⁹ byla⁶⁴ u pustiny⁵²⁰ Béh-Avenu; (13) a odtamtud přešlo pomezí¹⁰ k Lúzu, na jižní⁴³⁰ stranu⁵²³ Lúzu⁵²⁸, to¹¹⁴ je Béh-Él, a pomezí¹⁰ sešlo k Ataróth-Addár u hory, jež je od jihu⁴³⁰ vůči dolnímu Béh-chórónu³¹². – (14) A pomezí¹⁰ se protáhlo a zahnul⁵¹⁸ k¹⁵ směru⁵²² západnímu⁵⁷⁷ na jih⁴³⁰ od hory, jež je před Béh-chórónem⁴⁷² na jih⁴³⁰, a jeho zakončení⁵¹⁹ byla u Kirjath-Baalu, to¹¹⁴ je Kirjath-jearím, město dětí² Júdových; toto je strana⁵²² západu⁷⁷. – (15) A jižní⁴³⁰ strana^{522 528}: od okraje⁴⁸⁵ Kirjath-jearím, a pomezí¹⁰ vyšlo⁶⁰ na západ⁷⁷, vyšlo⁶⁰ tedy⁸⁷ ke zřídlu vod Neftóachu, (16) a sešlo pomezí¹⁰ k okraj⁴⁸⁵ hory, jež je před průrvou^{313 472} syna Hinnóмова, jež je v údolí²⁹⁰ Refáim^{8 465} k severu, a sešlo průrvou³¹³ Hinnómovu ke straně⁵²³ Jevúsího⁸¹ na jih⁴³⁰ a sešlo k Ěn-rógélu (17) a protáhlo se severně⁵⁷⁸ a vyšlo⁶⁰ k Ěn-šemeši; pak¹ vyšlo⁶⁰ ke Gelílóth, jež jsou naproti vzestupu⁵¹⁶ Adummím, a sešlo ke kameni Bóhana, syna Reúvénova, (18) a přešlo k protější straně^{523 579} stepi⁴⁴⁵ na sever a sešlo k stepi⁴⁴⁵. (19) A pomezí¹⁰ přešlo k straně⁵²³ Béh-chogly na sever a zakončení⁵¹⁹ pomezí¹⁰ byla⁶⁴ u severního výběžku^{286 520 528} moře Soli¹⁴⁶ u jižního⁴³⁰ konce^{520 522 528} Jordánu; toto je jižní⁴³⁰ pomezí¹⁰ 577. – (20) A k⁵¹⁵ směru⁵²² na východ je⁵⁸⁰ omezuje Jordán. Toto je dědictví⁴⁵⁹ dětí² Benjámínových podle jeho pomezí^{10 94} vůkol po jejich čeledích²⁴².

(21) A větví²⁵³ dětí² Benjámínových po jejich čeledích²⁴² patřila^{64 200} města: Jerichó a Béh-choglá a Emek-Kecíc (22) a Béh-Arává a Cemárajim a Béh-Él (23) a Avvím a Pára a Ofrá (24) a Kefar-haammónaj⁵⁸¹ a Ofní a Gáva, dvanáct měst a jejich vsí⁴⁸³; (25) Giveón a Rámá a Beéróth (26) a Micpeh a Kefirá a Mócá (27) a Rekem a Jirpeel a Tharealá (28) a Célá, Elef a Jevúsí^{81 582}, to¹¹⁴ je Jerúsalem, Giveath, Kirjath, čtrnáct měst a jejich vsí⁴⁸³. Toto je dědictví⁴⁵⁹ dětí² Benjámínových po jejich čeledích²⁴².

19 A druhý los vyšel⁶⁰ Šimeónovi, větví²⁵³ dětí² Šimeónových po jejich čeledích²⁴², a jejich dědictví⁴⁵⁹ bylo vprostřed dědictví⁴⁵⁹ dětí² Júdových. (2) Patřila^{64 200} jim tedy⁸⁷ v jejich dědictví⁴⁵⁹

Beér-ševa a Ševa a Móládá (3) a Chacar-Šúal a Bálá a Ácem (4) a Eltólad a Bethúl a Chormá (5) a Ciklag a Béh-markavóth a Chacar-súsá (6) a Béh-levaóth a Šarúchen, třináct měst a jejich vsí⁴⁸³; (7) Ajin, Rimmón a Ether a Ášán, čtyři města a jejich vsí⁴⁸³; (8) a všechny vsí⁴⁸³, jež jsou okolo těchto měst⁵⁸³, až po Baalath-beér, to¹¹⁴ je Rámá jihu^{430 584}. Toto je dědictví⁴⁵⁹ větve²⁵³ dětí² Šimeónových po jejich čeledích²⁴²; (9) dědictví⁴⁵⁹ dětí² Šimeónových bylo z podílu⁵⁴⁷ dětí² Júdových, neboť podíl⁵⁴⁷ dětí² Júdových byl⁶⁴ pro ně příliš rozsáhlý^{585 586}, takže¹ děti² Šimeónovy dostaly dědictví⁴⁹² vprostřed dědictví⁴⁵⁹ jejich.

(10) A třetí los vzešel dětem² Zevúlunovým po jejich čeledích²⁴², a pomezí¹⁰ jejich dědictví⁴⁵⁹ bylo⁶⁴ až po Saríd; (11) i vystoupilo⁶⁷ jejich pomezí¹⁰ k⁵¹⁵ směru na západ⁷⁷ a k Maréale a dosáhlo na⁵⁴³ Dabbášeth a dosáhlo⁵⁴³ k⁵⁸⁷ potoku⁴⁶², jenž je před Jokneámem⁴⁷². (12) A od Sarídu se obrátilo zpět⁵⁸⁸ na východ, ke vzcházení slunce, k pomezí¹⁰ Kislóth-Távóru, a vyšlo⁶⁰ k Dávratu a vystoupilo⁶⁷ k Jáfii, (13) a odtamtud přešlo na východ, ke vzcházení⁷⁷¹, ke Gáth-Chéferu, k Éth-kácínu, a vyšlo⁶⁰ k Rimmónu, táhnoucímu se k Néi⁵⁸⁹, (14) a pomezí¹⁰ jej oběšlo⁵⁷⁸ severně⁵⁷⁸ k Channáthónu a jeho zakončení⁵¹⁹ byla⁶⁴ u průrvy³¹³ Jiftách-élu. (15) ... a Kattath a Nahalál a Šimrón a Jídealá a Béh-láchem, dvanáct měst a jejich vsí⁴⁸³. (16) Toto je dědictví⁴⁵⁹ dětí² Zevúlunových po jejich čeledích²⁴², tato města a jejich vsí⁴⁸³.

(17) Jissáschárovi vyšel⁶⁰ čtvrtý los, Jissáscharovým dětem² po jejich čeledích²⁴², (18) a jejich území¹⁰ bylo⁶⁴ k Jizreeli, totiž¹ Kessullóth a Šúnem (19) a Chafárajim a Šíon a Anácharáth (20) a Rábbith a Kišjón a Ávec (21) a Remeth a Ěnganním a Ěn-chaddá a Béh-paccéc. (22) A pomezí¹⁰ dosáhlo na⁵⁴³ Távór a Šachacím a Béh-šemeš; a zakončení⁵¹⁹ pomezí¹⁰ byla⁶⁴ u Jordánu, šestnáct měst a jejich vsí⁴⁸³. (23) Toto je dědictví⁴⁵⁹ větve²⁵³ dětí² Jissáschárových po jejich čeledích²⁴², města a jejich vsí⁴⁸³.

(24) A pátý los vyšel⁶⁰ větví²⁵³ dětí² Ášerových po jejich čeledích²⁴², (25) a jejich

územím¹⁰ bylo⁶⁴ Chelkath a Chalí a Beten a Achšáf (26) a Allammelech a Ameád a Mišeál, a dosáhlo na⁵⁴³ Karmel k západu¹⁷⁷ a na⁵⁴³ Šíchór-livnáth⁴⁷¹ (27) a obrátilo se zpět⁵⁸⁸ ke vzházení slunce k Bét-Dágónu a dosáhlo na⁵⁴³ Zevúlun⁴⁷⁰ a na⁵⁴³ průrvu³¹³ Jiftách-él k severu, k Bét-emeku a Neielu a vyšlo⁶⁰ ke Kávulu vlevo (28) a k Evrónu a Rechóvu a Chamónu a Káně až po rozsáhlý⁵⁸⁵ Cídón; (29) a pomezí¹⁰ se obrátilo zpět⁵⁸⁸ k Rámě až po opevněné město⁴¹⁵ Cór⁵⁹⁰; pak¹ se pomezí¹⁰ obrátilo zpět⁵⁸⁸ k Chóse a jeho zakončení⁵¹⁹ byla⁶⁴ u moře⁵²⁰ při pruhu země⁵⁹¹ k Achzivu. (30) ... a Ummá a Afék a Rechóv, dvacet a dvě města a jejich vsi⁴⁸³. (31) Toto je dědictví⁴⁵⁹ větve²⁵³ dětí² Ášérových po jejich čeledích²⁴², tato města a jejich vsi⁴⁸³.

(32) A dětem² Naftálího vyšel⁶⁰ šestý los, dětem² Naftálího po jejich čeledích²⁴², (33) a jejich pomezí¹⁰ bylo⁶⁴ od Chelefu, od stromu^{592 593} v Caananním a Adamí-nekevu a Javneele po Lakkúm a jeho zakončení⁵¹⁹ byla⁶⁴ u Jordánu; (34) a pomezí¹⁰ se obrátilo zpět⁵⁸⁸ na západ¹⁷⁷, k Aznóth-Távóru, a odtamtud vyšlo⁶⁰ k Chukkóku a dosáhlo na⁵⁴³ Zevúlun⁴⁷⁰ k jihu⁴³⁰ a na⁵⁴³ Ášér⁴⁷⁰ k západu¹⁷⁷ a na⁵⁴³ Júdu u Jordánu⁵⁹⁴ ke vzházení slunce. (35) A opevněná města⁴¹⁵: Ciddím, Cér a Chammath, Rakath a Kinnereth (36) a Adámá a Rámá a Chácór (37) a Kedeš a Edreí a Ěn-Chácór (38) a Jireón a Migdal-él, Chorém a Bét-anáth a Bét-šemeš, devatenáct měst a jejich vsi⁴⁸³. (39) Toto je dědictví⁴⁵⁹ větve²⁵³ dětí² Naftálího po jejich čeledích²⁴², města a jejich vsi⁴⁸³.

(40) Větvi²⁵³ dětí² Dánových po jejich čeledích²⁴² vyšel⁶⁰ sedmý los (41) a území¹⁰ jejich dědictví⁴⁵⁹ bylo⁶⁴ Coreá a Eštáól a Ír-šemeš (42) a Šaalabbín a Ajjálón a Jithlá (43) a Éljón a Timnáthá a Ekrón (44) a Eltekéh a Gibbethón a Baaláth (45) a Jehúd a Bené-berak a Gath-Rimón (46) a Mé-jarkón a Rakkón s pomezím¹⁰ naproti Jáfó⁵⁹⁵. (47) Potom¹⁵⁹⁶ se území¹⁰ dětí² Dánových nad to rozšířilo⁵⁹⁷, neboť¹ synové Dánovi vystoupili⁶⁷ a jali se bojovat¹⁶³ s Lešemem, i dobyli ho a vybili²⁵⁶ jej ostrím²³⁸ meče a zmocnili se³⁶ ho a usídlili se v něm a dali Lešemu

název⁵⁹⁸ Dán podle jména Dána, jejich otce. (48) Toto je dědictví⁴⁵⁹ větve²⁵³ dětí² Dánových po jejich čeledích²⁴², tato města a jejich vsi⁴⁸³.

(49) Tak¹ rozdělování dědictví⁴⁹² země dokončili³³¹ podle jeho pomezí^{10 94}; a synové Isráelovi dali ve svém středu dědictví⁴⁵⁹ Jóšuovi, synu Núnovu – (50) na příkaz⁵² Hospodinův mu dali město, jež si vyžádal, Timnath-serach v pohoří¹⁰² Efrájimově. I vybudoval je a usídlil se v něm.

(51) Toto¹⁸² jsou dědictví⁴⁵⁹, jež v dědictví losem přidělil¹⁷ Eleázár, kněz, a Jóšua, syn Núnův, a hlavy otců⁴⁹³ větvi^{253 599} Isráelových dětí² v Šile před tváří Hospodinovou u vchodu³³⁷ stanu setkávání⁵⁶⁷. I skončili³³¹ s dělením země⁶⁰⁰.

20 A Hospodin k Jóšuovi promluvil výrokem: (2) Promluv k Isráelovým dětem² výrokem: Ustanove³⁸³ si města útočiště⁹⁶, jak⁶⁰¹ jsem k vám promluvil skrze⁴⁹⁴ Mojžíše, (3) k uprchnutí tam toho, kdo někoho⁶⁰² neúmyslně⁶⁰³, bezděky⁶⁰⁴, udeřením²⁵⁶ zabije^{605 606 607}, i stanou se^{29 325} vaše útočištěm²⁶⁹ před mstitelem^{77 608} krve. (4) I uprchne²⁹ k jednomu z těchto měst a stane²⁹ u vchodu³³⁷ do brány toho města a přednese v uši starších onoho města svou věc¹⁸³, i přijmou^{29 110} ho do města k sobě a dají²⁹ mu místo⁴, ať u nich zůstane²⁴⁶. (5) A jestliže se mstitel⁶⁰⁸ krve za ním požene^{66 609}, pak¹ toho, jenž⁷⁴ zabil^{605 606}, v jeho ruku nebudou²⁹ vydávat⁶¹⁰, neboť svého bližního⁶¹¹ udeřil²⁵⁶ bezděky⁶⁰⁴ a neměl on k němu od dřívější⁶¹² nenávisť. (6) I zůstane^{29 246} v onom městě až do svého stanutí před tváří shromáždění¹³⁶⁷ k soudu²²⁷, do smrti velkého kněze, jenž bude v oněch dnech; tehdy se ten, jenž⁷⁴ zabil^{605 606}, bude moci¹³ vrátit a přijde²⁹ do svého města a do svého domu, do města, odkud uprchl.

(7) Posvětili tedy⁸⁷ Kedeš v Gálile v pohoří¹⁰² Naftálího a Šechem v pohoří¹⁰² Efrájimově a Kirjath-Arbu, to¹¹⁴ je Chev-rón, v pohoří¹⁰² Júdově, (8) a z druhé strany⁴⁹⁰ vůči Jordánu³¹² – Jerichu – od vzházení¹⁷¹ ustanovili³⁸³ Becer v pustině z větve^{253 470} Reúvénovy, a Rámóth v Gileádu z větve^{253 470} Gádovy a Gólán v Bášánu z větve^{253 470} Menaššéovy. (9) Toto¹⁸² byla⁶⁴ města určená⁶¹³ pro všechny Isráelovy

syny²⁶⁷ i pro cizince^{267 345}, již⁷⁴ budou¹⁰⁸ pobývat⁶¹⁴ vprostřed nich, k uprchnutí tam každého, kdo někoho⁶⁰² neúmyslně⁶⁰³ skolí^{256 605}, ať neumírá rukou mstitele⁶⁰⁸ krve do svého stanutí před tváří shromáždění³⁶⁷.

21 A hlavy otců⁴⁹³ Lévióvců¹²⁵ přistoupily¹³⁶ k Eleázárovi, knězi, a k Jóšuoovi, synu Núnovu, a k hlavám otců⁴⁹³ větví²⁵³ Isráelových dětí^{2 615} (2) a promluvíli k nim v Šíle v zemi Kenáanu výrokem: Hospodin skrze⁴⁹⁴ Mojžíše rozkázal dát nám města k bydlení a jejich obvody⁴⁹⁵ pro náš dobytek³⁰¹. (3) Isráelovi synové tedy⁸⁷ Lévióvcům¹²⁵ ze svého dědictví⁴⁵⁹ na příkaz⁵² Hospodinův dali tato města a jejich obvody⁴⁹⁵:

(4) Vyšel⁶⁰ tedy⁶⁷ los čeledím²⁴² Keháthího³⁷ a dětem² Árona, kněze, z Lévióvců¹²⁵, se dostalo²⁵ z dědictví⁴⁵⁹ z větve^{253 470} Júdovy a z větve^{253 470} Šimeóního³⁷ a z větve^{253 470} Benjáminovy losem třinácti měst, (5) a dětem² Keháthovým, jež⁷⁴ pozůstávaly, losem z čeledí^{242 470} větve²⁵³ Efrájimovy a z větve^{253 470} Dánovy a z poloviny větve^{253 470} Menaššéovy desíti měst, (6) a dětem² Géršónovým losem z čeledí^{242 470} větve²⁵³ Jissáschároy a z větve^{253 470} Ášéroy a z větve^{253 470} Naftálího a z poloviny větve^{253 470} Menaššéovy v Bášanu třinácti měst; (7) dětem² Meráriho po jejich čeledích²⁴² z větve^{253 470} Reúvénovy a z větve^{253 470} Gádovy a z větve^{253 470} Zevúlunovy dvanácti měst. (8) Tato města tedy⁸⁷ a jejich obvody⁴⁹⁵ Isráelovi synové Lévióvcům¹²⁵ dali losem podle toho, co rozkázal Hospodin skrze⁴⁹⁴ Mojžíše.

(9) I dali z větve^{253 470} dětí² Júdových a z větve^{253 470} dětí² Šimeónových tato města, jež vyčetli jmény¹⁰⁸, (10) a dostalo se³²⁵ jich dětem² Áronovým od čeledí²⁴² Keháthího³⁷, od dětí² Lévího, neboť jim patřil^{164 200} první los; (11) i dali jim Kirjath-Arbu, město otce⁵¹² Anákov⁴⁵⁷, to¹¹⁴ je Chevrón, v pohoří¹⁰² Júdově, a jeho obvody⁴⁹⁵ okolo něho⁵⁸³, (12) ale pole¹⁰⁸ toho města a jeho vsi⁴⁸³ dali Kálévovi, synu Jefunnéovu, v jeho držbu. (13) Dali tedy⁸⁷ synům Árona, kněze, Chevrón, město útočiště toho, kdo⁷⁴ by někoho zabil^{605 606}, a jeho obvody⁴⁹⁵, a Livnu a její obvody⁴⁹⁵, (14) a Jattír a jeho obvody⁴⁹⁵,

a Eštemóu a její obvody⁴⁹⁵, (15) a Chólón a jeho obvody⁴⁹⁵, a Devir a jeho obvody⁴⁹⁵, (16) a Ajin a jeho obvody⁴⁹⁵, a Juttu a její obvody⁴⁹⁵, Béth-šemeš a jeho obvody⁴⁹⁵, devět měst z těchto dvou kmenů^{38 470}. (17) A z větve^{253 470} Benjáminovy Giveón a jeho obvody⁴⁹⁵, Gevu a její obvody⁴⁹⁵, (18) Anáthóh a jeho obvody⁴⁹⁵, a Almón a jeho obvody⁴⁹⁵, čtyři města. (19) Všechna města synů Áronových, kněží: třináct měst a jejich obvody⁴⁹⁵.

(20) A stran čeledí²⁴² dětí² Keháthových, Lévióvců¹²⁵, již⁷⁴ pozůstávali z dětí² Keháthových, těm¹ se dostalo měst jejich losu z větve^{253 470} Efrájimovy; (21) dali jim tedy⁸⁷ město útočiště toho, kdo⁷⁴ by někoho zabil^{605 606}, Šechem v pohoří¹⁰² Efrájimově, a Gezer a jeho obvody⁴⁹⁵, (22) a Kivcajim a jeho obvody⁴⁹⁵, a Béth-chórón a jeho obvody⁴⁹⁵, čtyři města. (23) A z větve^{253 470} Dánovy El-teké a jeho obvody⁴⁹⁵, Gibbethón a jeho obvody⁴⁹⁵, (24) Ajjálón a jeho obvody⁴⁹⁵, Gath-Rimmón a jeho obvody⁴⁹⁵, čtyři města. (25) A z polovice větve^{253 470} Menaššéovy Taenach a jeho obvody⁴⁹⁵ a Gath-Rimmón a jeho obvody⁴⁹⁵, dvě města. (26) Všech měst deset a jejich obvody⁴⁹⁵, pro čeledí^{242 267} Keháthových dětí², jež⁷⁴ pozůstávaly.

(27) A dětem² Géršónovým z čeledí²⁴² Lévióvců¹²⁵: z poloviny větve^{253 470} Menaššéovy město útočiště toho, kdo⁷⁴ by někoho zabil^{605 606}, Gólán v Bášanu a jeho obvody⁴⁹⁵, a Beešteru a její obvody⁴⁹⁵, dvě města; (28) a z větve^{253 470} Jissaschároy Kišjón a jeho obvody⁴⁹⁵ a Davrath a jeho obvody⁴⁹⁵, (29) Jarmúth a jeho obvody⁴⁹⁵, Én-ganním a jeho obvody⁴⁹⁵, čtyři města; (30) a z větve^{253 470} Ášéroy Mišeal a jeho obvody⁴⁹⁵, Avaddón a jeho obvody⁴⁹⁵, (31) Chelkath a jeho obvody⁴⁹⁵, a Rechóv a jeho obvody⁴⁹⁵, čtyři města. (32) A z větve^{253 470} Naftálího město útočiště toho, kdo⁷⁴ by někoho zabil^{605 606}, Kedeš v Gálíle a jeho obvody⁴⁹⁵, a Cham-móth-Dór a jeho obvody⁴⁹⁵, a Kartán a jeho obvody⁴⁹⁵, tři města. (33) Všechna města Géršunního³⁷ po jejich čeledích²⁴²: třináct měst a jejich obvody⁴⁹⁵.

(34) A čeledím²⁴² dětí² Meráriho, Lévióvcům¹²⁵, již⁷⁴ pozůstávali, od⁴⁵³ větve²⁵³ Zevúlunovy Jokneám a jeho obvody⁴⁹⁵,

a Kartu a její obvod⁴⁹⁵, (35)Dimnu a její obvod⁴⁹⁵, Nahalál a jeho obvod⁴⁹⁵, čtyři města. [(36)A z větve^{253 470} Reúvénovy Beger a jeho obvod⁴⁹⁵, a Jácu a její obvod⁴⁹⁵, (37)Kedemóth a jeho obvod⁴⁹⁵, a Méfaath a jeho obvod⁴⁹⁵, čtyři města.]⁶¹⁶, (38)A z větve^{253 470} Gádovy město útočiště toho, *kdo*⁷⁴ by *někoho* zabil^{605 606}, Rámóth v Gileádu a jeho obvod⁴⁹⁵, a Machaná-jim a jeho obvod⁴⁹⁵, (39)a Chešbón a jeho obvod⁴⁹⁵, Jazér a jeho obvod⁴⁹⁵; všechna města čtyři. (40)Všechna města pro děti²⁶⁷ Meráriho po jejich čeledích²⁴², jež⁷⁴ pozůstávaly z čeledí²⁴² Lévioců¹²⁵, to¹ byl jejich los: dvanáct měst.

(41)Všechna města Lévioců¹²⁵ vprostřed držby Izráelových dětí²: čtyřiaosmdesát měst a jejich obvod⁴⁹⁵. (42)Tato města byla, město *jako* město, s¹ jejich obvod⁴⁹⁵ okolo nich⁵⁸³; tak *bylo* se všemi těmito městy⁸⁰.

(43)Dal tedy⁸⁷ Hospodin Izráéli všechnu zem, již přísahou slíbil¹⁹ dát jejich otcům, i zaujali³⁶ ji a usídlili se v ní (44)a Hospodin pro ně²⁶⁷ zjednal klid⁴⁰ ze všech stran⁶¹⁷ podle všeho, co jejich otcům přísahou slíbil¹, takže¹ se nikdo¹¹ ze všech jejich nepřátel nemohl¹³ postavit proti jejich tváři; všechny jejich nepřátele vydal Hospodin v jejich ruku. (45)Nepadlo⁶¹⁸ nic⁴⁴³ ze všech dobrých věcí, o nichž^{362 619} Hospodin k Izráelovým dětem² promluvil; vše se uskutečnilo⁶²⁰.

22 Tehdy Jóšua povolával³⁷⁷ Reúvéniho³⁷ a Gádiho³⁷ a polovinu větve²⁵³ Menaššéovy (2)a řekl k nim: Vy jste zachovali²¹ vše, co vám rozkázal Mojžíš, nevolník Hospodinův, i na¹⁸⁷ hlas můj jste uposlechli stran všeho, co jsem vám rozkázal. (3)Po těchto mnoho dní *až* po tento den jste své bratry neopustili a zachovávali jste²¹ nařízení^{621 622} rozkazu⁶²³ Hospodina, vašeho Boha. (4)Nyní pak⁸⁷ dal Hospodin, váš Bůh, vašim bratrům klid⁴⁰ podle *toho*, co k nim promluvil; nyní se tedy⁸⁷ otočte²⁶⁸ a jděte si⁶²⁴ do svých stanů do země své držby, již vám dal Mojžíš, nevolník Hospodinův, na druhé straně⁴² Jordánu. (5)Jen velmi dbejte²¹ o vykonávání rozkazu a zákona²³, jež vám Mojžíš, nevolník Hospodinův, rozkázal, o milování Hospodina, vašeho

Boha, a o chození po všech jeho cestách a o zachovávaní²¹ jeho rozkazů a o lpění na⁶²⁵ něm a o službu⁶²⁶ jemu celým svým srdcem a celou svou duší. (6)A Jóšua jim poželhal a propustil¹¹⁵ je, i odešli do svých stanů.

(7)A polovinu kmene³⁸ Menaššéova obdařil⁶²⁷ Mojžíš v Bášanu a Jóšua jeho polovinu obdařil⁶²⁷ na této straně⁴² Jordánu k západu¹⁷⁷, a když je Jóšua také propustil¹¹⁵ do jejich stanů, poželhal i jim (8)a pronesl k nim výrok: Vratte se do svých stanů s mnoha bohatstvími²⁷⁷ a s velmi četnými stády^{41 277}, se stříbrem²⁷⁷ a se zlatem²⁷⁷ a s mosazí^{234 277} a s železem²⁷⁷ a se šatstvem²⁷⁷ ve velikém³⁸⁰ množství⁶²⁸; rozdělte se o lup *od* vašich nepřátel se svými bratry. (9)A děti² Reúvenovy a děti² Gádovy a polovina kmene³⁸ Menaššéova se obrátili zpět⁵⁸⁸ a odebrali se z blízkosti⁴⁵³ dětí² Izráelových, z Šíla, jež je v zemi Kenáanu, k odchodu do země Gileádu, do země své držby, v níž držby nabyli⁶²⁹ podle příkazu⁵² Hospodinova skrze⁴⁹⁴ Mojžíše.

(10)A když přišli do končin⁶³⁰ Jordánu, jež jsou v zemi Kenáanu, zbudovali⁶³ tam synové Reúvenovi a synové Gádovi a polovina kmene³⁸ Menaššéova před Jordánem oltář, nápadně⁶³¹ veliký oltář; (11)a Izráelovy děti² uslyšely výrok: Hle, synové Reúvenovi a synové Gádovi a polovina kmene³⁸ Menaššéova zbudovali naproti zemi Kenáanu v končinách^{630 632} Jordánu oltář naproti Izráelovým dětem^{2 632}. (12)To¹ když Izráelovy děti² uslyšely, sešlo se^{635 665} všechno shromáždění³⁶⁷ Izráelových synů *do* Šíla k vystoupení⁶⁷ vojenskou výpravou⁶³⁴ proti⁶³⁵ nim.

(13)Vyslali tedy⁸⁷ Izráelovi synové k synům Reúvenovým a k synům Gádovým a k polovině kmene³⁸ Menaššéova do země Gileádu Pincháse, syna Eleázára, kněze, (14)a s ním deset náčelníků³⁶⁶, po jednom náčelníku^{366 636} na *každý* dům otce, ze všech větví⁶³⁷ Izráelových, z nichž⁶³⁸ každých¹⁵⁴ *byl* tisícům Izráelovým hlavou domu jejich otců⁴⁹³. (15)I přišli k synům Reúvenovým a k synům Gádovým a k polovině kmene³⁸ Menaššéova do země Gileádu a promluvíli s nimi výrokem: (16)Takto řekl všechno shromáždění⁶³⁷

Hospodinovo: Co je toto za⁶³⁹ věrolomnost, jíž jste se věrolomně dopustili²⁵² proti Isráelovu Bohu dnešním⁶⁴⁰ odvrácením od následování Hospodina⁶⁴¹ ve svém zbudování¹⁹⁸ si oltáře, svým dnešním⁶⁴⁰ vzbouřením⁶⁴² proti Hospodinu? (17) Zda je nám nepravost⁶⁴³ Peóra⁶⁴⁴ málo, od níž jsme se po tento den neocistili, ač⁶⁴⁵ ve shromáždění³⁶⁷ Hospodinově nastala³²⁵ pohroma⁶⁴⁶, (18) že¹ se vy dnes musíte¹³ odvracet od následování Hospodina⁶⁴¹? Ale budete-li se vy dnes proti Hospodinu bouřit, stane se^{63 325}, že se zítra bude hněvat^{647 648} na celé Isráelovo shromáždění³⁶⁷. (19) A vůbec⁶⁴⁹ – je-li země vaší držby nečistá, přejděte si⁶²⁴ do země držby Hospodinovy, kde pobývá^{64 566} obydlí⁶⁵⁰ Hospodinovo, a nabudte držby⁶²⁹ vprostřed nás; ale proti Hospodinu nechtě se nebouríte²⁹, a než budete²⁹ zamítat⁶⁵¹ nás ve svém zbudování¹⁹⁸ si oltáře mimo⁶⁵² oltář Hospodina, našeho Boha. (20) Zda se Áchán, syn Zerachův, věrolomně nedopustil věrolomnosti²⁵² při odevzdaném⁸², takže¹ přišlo³²⁵ rozhněvání³⁷³ na celé shromáždění³⁶⁷ Isráelovo a nejen on sám zahynul⁶⁵³ ve své nepravosti^{198 643}?

(21) A synové Reúvenovi a synové Gádovi a polovina kmene³⁸ Menaššéova odpověděli a oslovili hlavy tisíců Isráelových: (22) Bůh bohů, Hospodin, Bůh bohů, Hospodin, ten¹¹⁴ ví, a Isráel, ten¹¹⁴ bude vědět: Jestliže ve vzbouření a jestliže ve věrolomnosti²⁵² proti Hospodinu, – nechtě nás nezachraňuje²⁹ tohoto dne! – (23) *jsme se jali* budovat si oltář k odvrácení od následování Hospodina⁶⁴¹ a jestliže k vznášení³⁴¹ na něm vzestupné oběti³⁴² a oběti daru⁶⁵⁴ a jestliže k vykonávání⁶⁵⁵ na něm obětí pokojných hodů³⁴³ – Hospodin, on nechtě vyožuje²⁹ důsledky⁶⁵⁶, (24) nýbrž¹ jestliže jsme toto neučinili z obavy⁶⁵⁷ z jedné věci, s myšlenkou⁶⁵⁸, že později⁶⁵⁹ budou vaše děti² k našim dětem² pronášet výrok: Co je vám po⁶⁶⁰ Hospodinu, Bohu Isráelovu? (25) Vždyť¹ Hospodin mezi nás a mezi vás, děti² Reúvenovy a děti² Gádovy, položil³⁸³ hranici¹⁰, Jordán! Nemáte⁵⁷³ podílu v Hospodinu! A vaše děti² způsobí, že naše děti² přestanou mít Hospodina v úctě³¹⁶⁵. (26) Řekli jsme tedy⁸⁷: Nuže⁸⁸, dávejme²⁹

si práci se zbudováním oltáře, ne k vzestupné³⁴² ani k jiné oběti, (27) nýbrž⁴⁵⁶ on bude svědkem mezi námi a mezi vámi a mezi našimi pokoleními po nás o věrné službě^{626 661} Hospodinu⁷² před jeho tváří našimi vzestupnými³⁴² a jinými našimi obětmi a našimi pokojnými hody³⁴³, ať vaše děti² později⁶⁵⁹ neříkají našim dětem²: Nemáte⁵⁷³ podílu v Hospodinu! (28) Řekli jsme tedy⁸⁷: A jestliže to budou říkat k nám aneb k našim pokolením později⁶⁵⁹, stane se³²⁵, že¹ řekneme: Vítěz vypodobnění⁶⁶² oltáře Hospodinova, jež zřídil²² naši otcové, ne k vzestupné³⁴² ani k jiné oběti, nýbrž⁴⁵⁶ je ono svědkem mezi námi a mezi vámi. (29) Daleko nám od toho – bouřit se proti Hospodinu a odvracet se dnes od následování Hospodina⁶⁴¹, budovat oltář k vzestupné oběti³⁴², k oběti daru⁶⁵⁴ a k jiné oběti mimo oltář Hospodinův, jenž je před jeho obydlim^{153 650}!

(30) A když uslyšel Pinchás, kněz, a náčelníci³⁶⁶ shromáždění³⁶⁷ a hlavy tisíců Isráelových, kteří byli s ním, slova, jež vyslovil synové Reúvenovi a synové Gádovi a synové Menaššéovi, bylo^{63 64} jim to vhodné⁶⁶³ (31) a Pinchás, syn Eleázára, kněze, k synům Reúvenovým a k synům Gádovým a k synům Menaššéovým řekl: Dnes jsme poznali, že vprostřed nás je Hospodin, neboť jste se této věrolomnosti proti Hospodinu věrolomně nedopustili²⁵²; vyprostili jste tudíž⁶⁶⁴ Isráelovy děti² z ruky Hospodinovy.

(32) I vrátil se Pinchás, syn Eleázára, kněze, a náčelníci³⁶⁶ z blízkosti⁴⁵³ synů Reúvenových a z blízkosti⁴⁵³ synů Gádových, ze země Gileádu, do země Kenáanu k dětem² Isráelovým a přinesli odtamtud⁵⁰¹ zvěst⁵⁰², (33) a ta zvěst⁵⁰² byla⁶⁴ Isráelovým dětem² vhod⁶⁶³, i jaly se Isráelovy děti² velebit⁶⁶⁵ Boha a nemluvíli⁶⁵ o vystoupení⁶⁷ vojenskou výpravou⁶³⁴ ke zpusťování⁶⁶⁶ země, v níž děti² Reúvenovy a děti² Gádovy bydlely. (34) A synové Reúvenovi a synové Gádovi o tom oltáři provolali: Že on je mezi námi svědkem, že Hospodin je Bůh.

23 A za mnoho dní poté, co Hospodin Isráelovi zjednal klid⁴⁰ ode všech jejich nepřátel ze všech stran⁶¹⁷, když¹ Jóšua byl zestárl, pokročil věkem⁴⁶⁸,

se stalo, (2) že¹ Jóšua povolal³⁷⁷ všechny Izráel, jeho starší a jeho hlavy a jeho soudce⁹⁴ a jeho předáky³¹, a řekl k nim: Já jsem zestárl, pokročil jsem věkem⁴⁶⁸, (3) a vy jste uviděli vše, co Hospodin, váš Bůh, učinil všem těmto národům⁸⁰ před vaší tvář⁷⁷, že Hospodin, váš Bůh, bojuje^{163 667} za vás²⁶⁷ on. (4) Vizte, rozlosoval⁴⁷⁴ jsem vám ty národy⁴⁷⁰, jež⁷⁴ zbývají, v dědictví⁴⁵⁹ vašim kmenům³⁸, od Jordánu se všemi⁶⁶⁸ národy⁴⁷⁰, jež jsem vytál¹⁴¹, až po veliké moře⁹ od zacházení slunce. (5) A Hospodin, váš Bůh, on je před vaší tvář⁷⁷ bude vytačovat⁶⁶⁹ a z přítomnosti vaší tváře⁶⁷⁰ je vypudí¹³⁹, i budete moci¹³ zaujmout³⁶ zem podle toho, co k vám Hospodin, váš Bůh, promluvil. (6) Musíte¹³ se však⁸⁷ velmi pevně držet zachovávání²¹ a vykonávání všeho toho, co je⁷⁴ zapsáno v knize Mojžíšova zákona²³, aby nedošlo k uchýlení²⁴ od toho¹¹⁴ vpravo aneb vlevo, (7) aby nedošlo k vmišení mezi tyto⁶⁷¹ národy, tyto, jež⁷⁴ zbývají s vámi; aniž se smíte¹³ zmiňovat o jménu⁶⁷² jejich bohů ani jím zapřísahávat ani sloužit⁶²⁶ ani se klanět jim, (8) nýbrž⁴⁵⁶ budete²⁹ lpět na⁶²⁵ Hospodinu, svém Bohu, jak jste činili⁶⁴ až po tento den. (9) Vždyť¹ Hospodin před vaší tvář⁷⁷ vypudil¹³⁹ veliké a mocné⁶⁷³ národy, a vy – až po tento den se nikdo¹¹ nepostavil proti vaší tvář; (10) jeden muž z vás žene³³² tisíc, neboť Hospodin, váš Bůh, bojuje^{163 667} za vás²⁶⁷ on podle toho, co k vám promluvil. (11) Velmi se tedy⁸⁷ střežte²¹ v zájmu svých duší²⁶⁷ – milovat⁶⁷⁴ Hospodina, svého Boha! (12) Ano, jestliže se jakkoli⁶⁶¹ budete obracet zpět⁵⁸⁸ a lpět na⁶²⁵ pozůstatku těchto národů, těchto, jež⁷⁴ zbývají s vámi, a budete se s nimi⁶⁷⁵ sešvagřovat⁶⁴ a vměšovat se⁶⁴ mezi ně a ony mezi vás⁶⁷¹, (13) necht⁶⁶¹ jistotně⁶⁶¹ víte²⁹, že Hospodin, váš Bůh, nebude tyto národy nadále²⁷⁰ před vaší tvář⁷⁷ vypuzovat¹³⁹, nýbrž¹ se vám stanou³²⁵ pastí²⁶⁹ a léčkou^{269 676} a metlou^{269 677} na vašich bocích a ostny²⁶⁹ ve vašich očích, až do vašeho vyhynutí²⁶⁴ z povrchu⁶⁷⁸ této dobré půdy⁶⁷⁹, již vám dal Hospodin, váš Bůh.

(14) A hle, já se dnes chystám odejít³ cestou vši země; i vítě⁶⁴ v celém svém srdci a v celé své duši, že nezklamalo⁶¹⁸ jediné slovo ze všech dobrých slov, jež⁶⁷⁹

o vás Hospodin, váš Bůh, promluvil, všechna se vám uskutečnila⁶²⁰, nezklamalo⁶¹⁸ jediné slovo⁶¹⁹; (15) a jak se na vás uskutečnilo⁶²⁰ každé dobré slovo, jež⁶¹⁹ Hospodin, váš Bůh, k vám promluvil, tak na vás Hospodin bude přivádět všemožnou⁴⁴⁰ zlou věc⁶⁸⁰ až do svého vymýcení²⁷² vás z povrchu⁶⁷⁸ této dobré půdy⁶⁷⁹, již vám Hospodin, váš Bůh, dal, (16) pro vaše přestoupení^{198 681} smlouvy Hospodina, vašeho Boha, již vám rozkázal, když¹ budete odcházet a sloužit⁶²⁶ jiným⁶⁸² bohům a klanět se jim, takže¹ proti vám vzplane²⁵⁴ Hospodinův hněv, i budete muset¹³ rychle⁶⁸³ vyhnout²⁶⁴ z povrchu⁶⁷⁸ dobré půdy⁶⁷⁹, již vám dal.

24 A Jóšua shromáždil¹¹⁰ všechny Izráelovy kmeny³⁸ do Šechemu a povolal³⁷⁷ Izráelovy starší a jeho soudce⁹⁴ a jeho předáky³¹; i postavili se před Boží tvář (2) a Jóšua ke všemu lidu řekl: Takto řekl Hospodin, Izráelův Bůh: Vaši otcové odvždy⁶⁸⁴ bydleli⁶⁴ na druhé straně⁴² Řeky⁶⁸⁵, Terach, otec Abrahámův a otec Náchórův, a sloužili⁶²⁶ jiným⁶⁸² bohům; (3) vzal jsem však⁸⁷ vašeho otce Abraháma z druhé strany⁴⁹⁰ Řeky⁶⁸⁵ a provedl jsem ho celou zemí Kenáanu a rozmnožil jsem jeho símě a dal jsem mu Isáka (4) a Isákovi jsem dal Jákóba a Ésava, i Ésavovi jsem dal pohoří¹⁰² Séir, aby je zaujal^{36 686}, a Jákób a jeho děti² sestoupili do Egypta. (5) A poslal jsem Mojžíše a Áróna a zrnařoval^{64 687} jsem Egypt podle toho, co jsem vprostřed³² něho učinil⁶⁸⁸, a potom jsem vás vyvedl⁶⁰, (6) ano, vyvedl⁶⁰ jsem vaše otce z Egypta, i přišli jste k moři a za vašimi otci se k moři Rákosi⁷⁹ s vozy^{108 277 434} a s jezdcí^{277 689 690} přihnal⁶⁶ Egyptané; (7) i jali se křičet k Hospodinu a on mezi vás a mezi Egyptany vložil²³¹ temnotu a uvedl na ně moře a zaplavil⁶⁹¹ je, a vaše oči uviděly, co jsem proti Egyptanům⁶⁹² učinil. A zůstali jste na mnoho dní v pustině (8) a uvedl jsem vás do země Emóriho⁸¹, jež⁷⁴ bydlel na druhé straně⁴² Jordánu; ti¹ se s vámi jali bojovat¹⁶³, ale vydal jsem je ve vaši ruku, takže¹ jste se jejich země zmocnili³⁶, i vymýtil²⁷² jsem je před vaší tvář⁷⁷. (9) Pak¹ povstal Bálák, syn Cippórův, král Móáva⁴⁸⁹, a jal se proti Izráeli bojovat¹⁶³, a poslal a povolal³⁷⁷

Bileáma, syna Beórova, k zlořečení vám, (10)nebyl jsem však⁸⁷ ochoten⁶⁹³ Bileámovi naslouchat⁶⁹⁴, nýbrž¹ byl donucen vám žehnat⁶⁹⁵, takže¹ jsem vás z jeho ruky vyprostil. (11)I přešli jste Jordán a přišli jste k Jerichu a vládcové⁶⁹⁶ Jericha se proti vám jali bojovat¹⁶³, Emórii a Perizíi a Kenánii a Chittíi a Girgášii, Chivvíi a Jevúsii⁸¹, ale vydal jsem je ve vaši ruku; i sršně⁶²² jsem před vaší tváří poslal, kteří¹ je zpřed vaší tváře⁷⁷ vyhnali⁶⁹⁷, – dva krále Emóriho⁸¹, ne tvým mečem ani tvým lukem, (13)a dal jsem vám zemi, v níž ses nenalopotil, a města, jež jste nezbudovali, a usídlili jste se v nich, jíte z vinic a z olivnic⁶⁹⁸, jež jste nevysázeli. (14)Nyní tedy⁸⁷ mějte Hospodina v úctě¹⁶⁵ a sloužte⁶²⁶ mu v upřímnosti⁶⁹⁹ a v pravdě⁹⁹ a odvrhnete²⁴ bohy, jimž vaši otcové sloužili^{64 626} na druhé straně⁴² Řeky⁶⁸⁵ a v Egyptě, a sloužte⁶²⁶ Hospodinu. (15)Je⁶⁴-li vám však⁸⁷ sloužit⁶²⁶ Hospodinu nevhod⁷⁰⁰, zvolte³⁰³ si dnes, komu budete sloužit⁶²⁶, zda bohům, jimž sloužili^{64 626} vaši otcové, když⁷⁰¹ byli na druhé straně⁴² Řeky⁶⁸⁵, či¹ zda bohům Emóriho⁸¹, v jehož zemi vy bydlíte; já však⁸⁷ a můj dům budeme sloužit⁶²⁶ Hospodinu.

(16)A lid odpověděl a řekl: Daleko nám od opuštění Hospodina k sloužení⁶²⁶ jiným⁶⁸² bohům, (17)vždyť Hospodin, on nás a naše otce vyvedl^{167 667} ze země Egypta, z domu nevolníků, a on⁷⁰² před našima očima vykonal tato veliká znamení a zachoval²¹ nás po celé cestě, po níž jsme kráčeli⁶⁴, a mezi všemi národnostmi¹⁷⁵, jejichž středem jsme prošli! (18)A Hospodin všechny ty národnosti¹⁷⁵ zpřed naší tváře⁷⁷ vyhnal⁶⁹⁷, i Emóriho⁸¹, obývajících tu zem; i my⁷⁰³ budeme sloužit⁶²⁶ Hospodinu, neboť našim Bohem je on!

(19)A Jóšua k lidu řekl: Nebudete moci sloužit⁶²⁶ Hospodinu, neboť on je Bůh svatý, on je BŮH žárlivý, nebude snášet^{126 704} vašich přečinů⁷⁰⁵ a vašich hříchů; (20)jestliže Hospodina budete opouštět a sloužit⁶²⁶ bohům cizím^{706 707}, pak¹ se on obrátí zpět^{588 708} a učiní vám zle

a skoncuje s vámi⁷⁰⁹ poté, co vám činil⁶⁴ dobře. (21)A lid k Jóšuoovi řekl: Nikoli, nýbrž⁴⁵⁶ budeme sloužit⁶²⁶ Hospodinu. (22)A Jóšua řekl k lidu: Vy jste sami proti sobě svědky, že jste si zvolili³⁰³ Hospodina k sloužení⁶²⁶ jemu. I řekli: Jsme svědky. (23)Nyní tedy⁸⁷ odvrhnete²⁴ cizí⁷⁰⁷ bohy⁷⁰⁶, kteří jsou vprostřed⁸² vás, a nakloňte⁷¹⁰ své srdce k Hospodinu, Isráelovu Bohu. (24)A lid k Jóšuoovi řekl: Budeme sloužit⁶²⁶ Hospodinu, našemu Bohu, a poslouchat na¹⁸⁷ jeho hlas.

(25)V onen den tedy⁸⁷ Jóšua v Šechemu vzhledem k lidu uzavřel³⁵⁸ smlouvu, již¹ jim uložil²³¹ za ustanovení¹⁷¹ a předpis²²⁷ (26)a tato slova Jóšua zapsal v knihu Božího zákona²²; a vzal veliký kámen, jež¹ tam postavil¹⁵⁹ pod strom⁷¹², jenž byl u svatyně⁷¹³ Hospodinovy; (27)a ke všemu lidu Jóšua řekl: Hle, tento kámen bude²⁹ mezi námi svědkyni^{269 714}, neboť on uslyšel všechny výpovědi⁷¹⁵ Hospodinovy, jež s námi promluvil; stane se^{29 325} tedy⁸⁷ svědkyni^{269 714} proti vám, abyste se proti vašemu Bohu⁷¹⁶ nedopouštěli zapírání⁷¹⁷. (28)A Jóšua lid propustil¹¹⁵, každého¹⁵⁴ k jeho dědictví⁴⁵⁹.

(29)A po těchto věcech se stalo³²⁵, že¹ Jóšua, syn Núnův, nevolník Hospodinův, umřel ve věku⁵⁰⁰ sta a deseti let; (30)a pohřbili ho na území¹⁰ jeho dědictví⁴⁵⁹ v Timnath-serachu, jenž je v pohoří¹⁰² Efrájimově, od severu vůči hoře Gaaši³¹².

(31)A Isráel sloužil^{64 626} Hospodinu po všechny dni Jóšuoovy a po všechny dni starších, kteří prodloužili své dni po Jóšuoovi a kteří znali⁶⁴ všechny činy Hospodinovy, jež pro Isráele^{80 267} učinil¹⁷⁸.

(32)A kosti Josefovy, jež Isráelovi synové vynesli⁶⁷ z Egypta, pohřbili v Šechemu, na podílu pole, jež Jákób koupil od⁴⁵³ synů Chamóra, otce Šechemova, za sto kesít⁷¹⁹; toho¹ se dostalo³²⁵ dětem² Josefovým za dědictví⁴⁵⁹.

(33)A umřel Eleázár, syn Árónův, a pohřbili ho na pahorku Pincháse, jeho syna, jež¹ mu dali v pohoří¹⁰² Efrájimově.

JÓŠUA

poznámky překladatele a odkazy

- 1 Viz Gen. 4:3, pozn. 132.
- 2 Viz Gen. 3:16 a dále, pozn. 656.
- 3 Viz Gen. 6:13, pozn. 225.
- 4 Viz Gen. 1:9, pozn. 13.
- 5 Viz Gen. 8:9, pozn. 1070.
- 6 Viz Deut. 3:25, pozn. 203.
- 7 Viz Gen. 2:14, pozn. 73.
- 8 Viz Gen. 11:13n., pozn. 321.
- 9 Tj. „Středozemní“, dále obdobně.
- 10 Viz Gen. 47:21, pozn. 603; v kap. 18:20 a 19:49 jako v Deut. 32:8, pozn. 118.
- 11 Viz Gen. 31:50, pozn. 848.
- 12 Viz Gen. 2:7, pozn. 59.
- 13 Viz Gen. 2:16n., pozn. 74.
- 14 N. „před tvou tvář“, viz Gen. 6:11, pozn. 203 a srov. i pozn. 204.
- 15 Viz Deut. 4:31, pozn. 259.
- 16 Viz Deut. 31:7, pozn. 1091.
- 17 Viz Num. 33:54, pozn. 1097.
- 18 Viz Deut. 1:38 a dále, pozn. 211 a 1094.
- 19 Viz Num. 11:12, pozn. 413.
- 20 Vl. „bud silný a velmi odvážný“ (n. „velmi silný a odvážný“), v textu použito opisu vzhledem k následující vazbě s neurčitým způsobem slovesa „dbát“^{21*}.
- 21 Viz Gen. 17:9, pozn. 449.
- 22 Viz Gen. 1:7, pozn. 12.
- 23 Viz Gen. 26:5, pozn. 674.
- 24 Viz Gen. 48:17; 49:10, pozn. 1307.
- 25 Viz Deut. 29:9, pozn. 1050, zde ve smyslu „rozumně jednal n. se choval“, v. 8 obdobně.
- 26 D. „ve všem“ (vv. 7, 9), „do všeho“ (v. 16).
- 27 N. „ve všem, čím budeš procházet“ n. snad „za čím budeš chodit“ („co budeš sledovat“, „oč ti půjde“).
- 28 Viz Deut. 6:7, pozn. 323.
- 29 Viz Gen. 1:26, pozn. 40.
- 30 N. „mluvit“ (v samohláskách, snad „mumlat“), n. snad „v ní... číst (nahlas)“. Tyto významy naznačuje předchozí zmínka o „ústech“.
- 31 Viz Exod. 5:6, pozn. 164.
- 32 D. „nitrem“, dále obdobně.
- 33 Viz Gen. 32:2, 7, pozn. 853.
- 34 Viz Gen. 40:13, pozn. 1071.
- 35 Viz Deut. 9:1, pozn. 401.
- 36 Viz Gen. 22:17, pozn. 417.
- 37 Viz Num. 3:21, pozn. 96 a 97.
- 38 Viz Gen. 49:16, pozn. 1352.
- 39 Vl. „slovo, jež“, „věc, již“.
- 40 Tvar slovesa v Gen. 8:4, pozn. 178.
- 41 Viz Gen. 4:20, pozn. 157.
- 42 Viz Deut. 1:1, pozn. 3.
- 43 Viz Exod. 13:18, pozn. 448.
- 44 Viz Gen. 6:4, pozn. 192.
- 45 Viz Exod. 18:21, pozn. 627, zde zejména ve smyslu „stateční“, „chrabří“, „bojovní“, dále obdobně.
- 46 N. snad „bratřů, všech zdatných hrdinů“.
- 47 Viz Num. 14:24, pozn. 553.
- 48 D. „podle všeho, co (n. „v čem“, „jak“) jsme“.
- 49 Viz Gen. 23:16 a dále, pozn. 780.
- 50 D. „Každý muž (n. „člověk“), jenž“.
- 51 Viz Deut. 1:26, 43, pozn. 111.
- 52 Viz Num. 3:16, pozn. 93; nesouvisí s „rozkazovat“ zdo-la, obdobně i dále.
- 53 Vl. „mlčenlivě“, smysl jako v textu („nikomu o tom neřekl“).
- 54 N. prostě „dva vyzvědače“, „dům (jakési n. jedné“, srov. Exod. 2:19, pozn. 77) nevěstky“, srov. Gen. 13:8, pozn. 371; 39:1, pozn. 1038. Dále obdobně.
- 55 D. „a její“, dále obdobně.
- 56 N. „uložili se“, „odpočinuli“, vl. „ulehli“.
- 57 D. „bylo řečeno“.
- 58 Viz Deut. 1:22, pozn. 66.
- 59 Vl. „výrok“, jako ve vv. 1n. a jinde.
- 60 Viz Exod. 3:10 a dále, pozn. 252.
- 61 N. „řekla takto: Ti“.
- 62 D. „a brána byla⁶⁴ k zavření“.
- 63 Viz Gen. 16:4, pozn. 438.
- 64 Vl. „nezvěděla jsem“, tj. „nezvěděla a tedy nevěděla a nevím“, kap. 1:5 a dále obdobně.
- 65 Viz Exod. 32:8, pozn. 1132.
- 66 Viz Gen. 35:5, pozn. 824.
- 67 Viz Gen. 13:1, pozn. 368.
- 68 Viz Gen. 35:4, pozn. 944.
- 69 D. „lhy dřeva“ (tj. „stonku“, jenž je bylině lnu tím, čím je stromu dřevnatý kmen).
- 70 Viz Gen. 19:12, pozn. 503.
- 71 Sloveso jako v Exod. 27:21, pozn. 958.
- 72 Viz Num. 1:53 a dále, pozn. 61.
- 73 Viz Gen. 32:22, pozn. 871, zde poněkud odlišný tvar, mající však týž význam.
- 74 Viz Deut. 4:25, pozn. 246.
- 75 Viz Gen. 27:46, pozn. 730.
- 76 N. „rozechvěli se strachem“ vl. „se rozplynuli“ (Exod. 15:15).
- 77 Viz Gen. 3:8, pozn. 102.
- 78 Viz Gen. 8:7, 14, pozn. 269.
- 79 Viz Exod. 10:19, pozn. 343.
- 80 Viz Exod. 2:4 a dále, pozn. 588.
- 81 Viz Gen. 10:16nn., pozn. 322.
- 82 Viz Lev. 27:21, pozn. 965.
- 83 Viz Deut. 2:34, pozn. 161.
- 84 Viz Deut. 1:28, pozn. 78, jiné sloveso než zde ve v. 97⁶.
- 85 Vl. „nepovstal“, „nevyšel“, sloveso jako „vstaň“ v kap. 1:2 a jinde, zde ve smyslu jako v textu („neobstál“, „neudržel se“, srov. Gen. 6:18 a dále, pozn. 227, kde je použito téhož slovesa).
- 86 N. „odvaha“, dále obdobně, i jiný smysl. Viz Gen. 6:17, pozn. 226.
- 87 Viz Gen. 9:11, pozn. 291.
- 88 Viz Gen. 12:11, pozn. 360.
- 89 Viz Gen. 19:19 a dále, pozn. 535; 21:23 a dále, pozn. 561.

- 90 Viz 2 Par. 6:42.
 91 D. „znamení spolehlivosti⁹⁹“.
 92 Viz Gen. 32:30, pozn. 884.
 93 Viz Gen. 9:4, pozn. 283.
 94 Množné číslo.
 95 Vl. „vyproštovat (n. „vysvobozovat“)… ze smrti“.
 96 Jednotné číslo.
 97 Viz Gen. 3:11, pozn. 103.
 98 Viz Deut. 4:10, pozn. 224.
 99 Viz Gen. 24:27, pozn. 626.
 100 Viz Lev. 25:30, pozn. 821.
 101 N. „ve zdi (Num. 35:4) hradby“, tj. „hradební („městské“) zdi“.
 102 Viz Gen. 14:10, pozn. 398.
 103 Viz Num. 35:19, pozn. 1132.
 104 Tvar téhož slovesa⁶⁶.
 105 Vl. „ukrýt“, ne však jako ve v. 4 ani jako ve v. 6⁶⁸. Dále obdobně.
 106 Viz Gen. 3:3, pozn. 91.
 107 N. „svobodní od“ (Gen. 24: 41), dále obdobně.
 108 V původním textu jednotné číslo v hromadném smyslu.
 109 D. „šňůrku nití šarlatu“, v. 21 obdobně.
 110 Sloveso jako v Gen. 6:21, pozn. 230.
 111 N. „ven“, viz Gen. 9:22, pozn. 302; Deut. 32:25, pozn. 1171.
 112 Viz Lev. 20:11, pozn. 671.
 113 Tj. „na něho položena“.
 114 D. „ono“, dále obdobně, podle mluvnického rodu a čísla podstatných jmen, jichž se na tom či onom místě toto zájmeno týká.
 115 Viz Gen. 3:23, pozn. 120.
 116 Viz Deut. 4:29, pozn. 253.
 117 Tj. „Jordán“, snad „přebrodili se⁷³“. Nesouvisí s následujícím „přišli“.
 118 Viz Exod. 10:2, pozn. 314.
 119 N. „je potkaly“ (vl. „našly“, viz Gen. 4:14, pozn. 151).
 120 Viz Gen. 11:2, pozn. 328.
 121 Jako „přenocujte“ v Gen. 19:2 a obdobně dále, zde smysl jako v textu, viz níže.
 122 Viz Gen. 4:3, pozn. 131.
 123 Viz Exod. 25:10, pozn. 868.
 124 Viz Deut. 31:24, pozn. 224.
 125 Viz Exod. 6:25, pozn. 206.
 126 Viz Gen. 4:7, pozn. 139.
 127 N. „ji, budete se i vy“.
 128 N. „ale“.
 129 Tj. „skříňkou“, dále obdobně.
 130 D. „jako“.
 131 Viz Gen. 6:15, pozn. 217.
 132 Viz Lev. 1:2, pozn. 4.
 133 Viz Exod. 4:10, pozn. 140, zde v kap. 3:4 vl. „od včerejška-předvčerejška“, v kap. 4:18 „jako včera-předevčirem“, smysl jako v textu.
 134 Viz Gen. 18:14, pozn. 478.
 135 N. „divy“, „zázraky“, „vprostřed vás divně (n. „zázračně“) působit“.
 136 Sloveso jako v Exod. 21:6, pozn. 683.
 137 D. „vypuzením¹³⁹“.
 138 Viz Num. 21:32, pozn. 828.
 139 D. „jednoho muže – jednoho muže“.
 140 Viz Gen. 12:14, pozn. 365.
 141 Viz Gen. 17:14 a dále, pozn. 1118.
 142 Jiný výraz než v kap. 11:4⁴³³, zde přeložený doslovně.
 143 N.⁸⁵ „vystaly“, „se vztyčily“.
 144 D. „ze strany“, smysl snad jako v textu.
 145 Viz Num. 22:1, pozn. 831.
 146 Viz Gen. 14:3, pozn. 393.
 147 Viz Num. 14:35, pozn. 570.
 148 Tj. „odteky“, takže zůstalo bezvodé místo.
 149 D. „v upevnění“, v kap. 4:3 ve smyslu „z místa, kde nohy kněží pevně stály“.
 150 Viz Num. 14:33, pozn. 570.
 151 Viz Gen. 3:9 a dále, pozn. 1314.
 152 N. „připravil“, „ustanovil“, „dosadil“, vl. „upevnil¹⁴⁹“, dále obdobně.
 153 N. „před skříňku“, viz Lev. 16:14, pozn. 528. Dále obdobně.
 154 Viz Gen. 9:5, pozn. 285.
 155 Viz Exod. 13:14, pozn. 442.
 156 D. „před tváří skříňky“, jiná předložka než ve v. 5¹⁵³.
 157 N. „přechodu v Jordán“, kap. 3:11 obdobně.
 158 Viz Gen. 13:15, pozn. 383.
 159 Viz Deut. 27:2, pozn. 940.
 160 D. „Jordánu, místo“ (předložka).
 161 Viz Gen. 24:18, pozn. 617.
 162 Viz Num. 1:3, pozn. 15.
 163 Viz Num. 21:1, pozn. 788.
 164 N. „zvelebil“, vl. „zveličil“, „učinil velikým“, kap. 3:7 obdobně.
 165 Viz Gen. 28:17, pozn. 737; Lev. 19:3, pozn. 592, 14, pozn. 608.
 166 N. „jako měli⁶⁴ v úctě“.
 167 Tj. „Jósuova“, n.¹⁶⁶ „po všechny dni jeho“, tj. „Mojžíšova“.
 168 Vl. „odtrhla“, dále obdobně.
 169 Tj. „odlepila se ode dna řeky a postavila se na suchý břeh“.
 170 Viz Gen. 26:17, pozn. 683.
 171 Viz Exod. 27:13, pozn. 949.
 172 N. „poučovat“, „vyrozumívat“.
 173 Jako v Gen. 1:9; viz zde v. 23 a kap. 2:10⁷⁸. Nesouvisí se „sucho“ ve v. 18 a v kap. 3:17.
 174 N. „když“.
 175 Viz Gen. 17:16, pozn. 459.
 176 D. „za účelem poznání všech národností“ (kap. 4:24), „za¹⁴⁰ uslyšení všech králů… a všech králů“ (kap. 5:1); znění textu jsou v zájmu zřetelnosti. Účelová vazba na konci kap. 4:24 je přeložena doslovně.
 177 Viz Gen. 12:8, pozn. 357.
 178 N. „stalo se příčinou Isráelových dětí, že jejich srdce roztálo a nebylo v nich již“, kap. 2:11 obdobně.
 179 D. „nože skal“, někteří překládají „ostré nože“.
 180 Viz Gen. 26:18, pozn. 685.
 181 Tj. „předkožek“.
 182 Viz Exod. 19:6, pozn. 638.

- 183** Viz Exod. 18:16, pozn. 178.
184 Viz Exod. 23:17, pozn. 808.
185 Viz Num. 31:28, pozn. 1043.
186 D. „ti vyvedší“, „ti narození“, v. 4 a dále obdobně.
187 Viz Gen. 21:12 a dále, pozn. 769.
188 Viz Exod. 3:8, pozn. 1156.
189 Viz Gen. 17:14, pozn. 457.
190 Tvar trpného rodu („přestali být obřezáváni“, „byli všichni obřezáni“).
191 Viz Exod. 16:29, pozn. 579.
192 Viz Gen. 24:46, pozn. 634.
193 Tj. „odvalení“.
194 Viz Exod. 12:11, pozn. 377.
195 Viz Exod. 9:6, pozn. 274.
196 Tj. „klasy“, viz Lev. 2:14.
197 Viz Exod. 24:10, pozn. 842.
198 Viz Num. 27:2, pozn. 979.
199 Viz Gen. 2:3, pozn. 49.
200 Viz Gen. 13:5, pozn. 347.
201 Vl. „v Jerichu“, předložka táž jako „při“ shora, zde snad „v blízkosti n. okolí Jericha“. Netýká se předložky „při“ na konci verše²⁰⁴.
202 Viz Gen. 18:2, pozn. 465.
203 Viz Num. 10:9, pozn. 369.
204 N. „Zda ty patříš k nám či k našim protivníkům“.
205 Viz Gen. 12:15 a dále, pozn. 559.
206 N. „Jerichó příčinou“⁷⁵.
207 Tj. „své brány“.
208 N. „zavřeno“, „pozavíráno“, tj. „ze všech stran n. důkladně“.
209 Srov. Num. 27:17, pozn. 985, zde však nejspíše v do-slovném smyslu („nikdo z města nevycházel ani do něho nevstupoval“).
210 N. „obejítím“, ne však jako shora.
211 Viz Exod. 19:16, pozn. 647, jiný výraz než „rohu“ zde ve v. 5.
212 Viz Lev. 25:10, pozn. 800.
213 Nesouvisí s předchozím „troubu“; toto sloveso („táka“) vl. značí „bít“, „tlouci“, zejména pak „zatloukat“, viz Gen. 31:25, pozn. 825, a jeho použití ve smyslu jako zde je založeno na představě, že prudké zadutí do trouby je jakoby úderem, podobně jako v Exod. 10:19 silný vítr „vrazil“ (n. snad „vbil“, totéž sloveso) kobylky do moře.
214 Viz Exod. 19:13, pozn. 643; nesouvisí s „troubit“ ve v. 4.
215 N. „jásat velikým jásotem“, „hlučet velikým hlu-kem“, „vítězně (n. „jásavě“) pokřikovat (n. „volat“, „hlaholit“) velikým vítězným (n. „jásavým“) pokřikem“ (n. „voláním“, „hlaholem“). Dále obdobně; viz Num. 23:21, pozn. 363 a 899.
216 N. „sesype“, D. „padne k svému spodku“, smysl jako v textu n. zde shora. Dále obdobně.
217 Tj. „vystoupí na zřícenou zeď, každý tam, kde bude stát“.
218 Sloveso jako „přejdete“ např. v kap. 1:14; nesouvisí s „obejděte“ v tomto verši a obdobně ve vv. 3n. a dále.
219 D. „kdo je vyzbrojen (n. „každý vyzbrojený“), bude“, dále obdobně.
220 N. snad „A stalo se podle Jóšuaova výroku k lidu, takže“.
221 D. „chozením (n. „jitím“) a troubením“, srov. Gen. 8:3, pozn. 251.
222 Viz Num. 10:25, pozn. 377.
223 D. „dát slyšet svůj hlas“.
224 D. „dne mého výroku k vám“, dále obdobně.
225 Viz Gen. 19:15 a dále, pozn. 873.
226 D. „tohoto“.
227 Viz Gen. 18:19, pozn. 482.
228 Zde i „způsobu“.
229 Viz Gen. 42:2, pozn. 1147.
230 Viz Gen. 32:3, pozn. 439.
231 Viz Gen. 13:16, pozn. 384.
232 N. „zarmoutili jej“ (Gen. 34:30).
233 Viz Gen. 24:53, pozn. 637.
234 Viz Gen. 4:22, pozn. 161.
235 D. „svatosti“, dále obdobně.
236 Viz Deut. 28:12, pozn. 960.
237 D. „a za¹⁴⁰ uslyšení hlasu trouby lidem“⁷².
238 Viz Exod. 17:13, pozn. 584.
239 Viz Lev. 4:10, pozn. 109.
240 Viz Gen. 22:7n., pozn. 574.
241 Jako „vyzvědači“ ve v. 23 a obdobně v kap. 2:1; tvar slovesa, jež je i ve v. 25.
242 Viz Gen. 10:5, pozn. 271 a 311.
243 Zde ve smyslu jako v textu.
244 Viz Exod. 29:14, pozn. 933.
245 Viz Exod. 12:10 a dále, pozn. 1036.
246 N. „usídlila se“, dále obdobně.
247 Tj. „za cenu“, totiž „života“, jako „za“ např. v Gen. 37:28.
248 Tj. „klást jeho základy“.
249 Viz Gen. 19:31, pozn. 517.
250 N. „dveře“, tj. „křídla vrat n. dveří bran“; dvojně čís-lo, tak i v kap. 2:19, viz Deut. 3:5, pozn.177.
251 Viz Gen. 29:13, pozn. 746, zde a v kap. 9:9 poněkud odlišný přibuzný výraz.
252 Viz Lev. 5:15, pozn. 160.
253 Viz Exod. 31:2, pozn. 1106.
254 Viz Gen. 4:5, pozn. 138.
255 Viz Gen. 2:8, pozn. 329.
256 Viz Gen. 4:15, pozn. 152.
257 Vl. „unavovat“, „obtěžovat“.
258 D. „před branou“¹⁵³, tj. asi „před branou je napadli a odtamtud“.
259 N. „svahu“, ne však jako v kap. 10:40 a dále⁴²⁵. Někteří chápou jako vlastní jméno místa: „v n. na Mó-gradu“.
260 N. prostě „a stalo se vodou“²⁶⁹.
261 Viz Gen. 2:7, pozn. 57.
262 N. „vůbec“, D. „převezením“²⁶³.
263 Viz Num. 32:5, pozn. 1058.
264 Viz Deut. 4:26, pozn. 249.
265 N. „nerozhodli“, „jsme nepřivolili“, viz Exod. 2:21.
266 Viz Gen. 43:20, pozn. 1196.
267 Viz Gen. 31:43, pozn. 842.
268 Viz Exod. 7:23, pozn. 229.

- 269 Viz Gen. 2:24, pozn. 89.
 270 Viz Gen. 4:2, pozn. 127.
 271 Zde D. „nebudu přidávat k bytí“ (n. „pobytu“).
 272 Viz Lev. 26:30, pozn. 916.
 273 Viz Exod. 22:8, pozn. 743.
 274 Tvar trpného rodu²⁷³ je na tomto místě.
 275 Tj. „losem“, „na něž bude dávat padnout losu“, sloveso jako „dobyli“ v kap. 6:20. Dále obdobně.
 276 Viz Exod. 10:11, pozn. 332.
 277 D. „v tom“, tj. „ve věci toho“, „v souvislosti s tím“, n. „v držení toho“. Kap. 3:4 a dále obdobně.
 278 N. „i vše, co mu“.
 279 Viz Gen. 34:7, pozn. 913.
 280 Viz Deut. 12:10, pozn. 489.
 281 Viz Exod. 16:7, pozn. 556.
 282 Vl. „dej“, dále obdobně.
 283 D. „jako toto a jako toto“.
 284 N. „slavnostní (n. „obřadní“, „přepychový“) háv“ (n. „roucho“).
 285 Viz Gen. 23:15, pozn. 600.
 286 N. „prut“, „klín“, vl. „jazyk“, dále obdobně.
 287 D. „a hle je (tj. „tyto věci“), zahrabané“. Viz Gen. 35:4, pozn. 944.
 288 Tj. „pláštěm“, dále obdobně.
 289 N. „vysypali“, „vystavili“.
 290 Viz Gen. 14:3, pozn. 390.
 291 Tj. „neštěstí“, „zármutku“, odvozeno od dotčeného slovesa²⁹².
 292 Tj. „Proč“.
 293 N. „Jak jsi... neštěstí!“
 294 N. „Nechť tě v tento den... uvrhje“.
 295 Viz Lev. 20:2, pozn. 662.
 296 Viz Lev. 20:2, pozn. 663.
 297 Viz Deut. 13:10, pozn. 531.
 298 Viz Exod. 15:7, pozn. 506.
 299 D. „všechn lid boje¹⁶³“.
 300 D. „její lup“, obdobně jako zdola. Kap. 6:27 a dále obdobně.
 301 Viz Gen. 1:24, pozn. 18, 38.
 302 Viz Gen. 34:29, pozn. 934.
 303 Viz Gen. 6:2, pozn. 186.
 304 Vl. „budete číhajícími“, souvisí se „zálohu“ ve v. 2.
 305 N. „nevzdalujete, ať jste“.
 306 Viz Gen. 13:10, pozn. 374.
 307 Viz Num. 33:53, pozn. 1096.
 308 Viz Deut. 20:19, pozn. 770.
 309 Vl. „k záloze“, jiný výraz než ve v. 2, ač příbuzný, zde se smyslem jako v textu.
 310 Viz Num. 1:3, pozn. 19.
 311 Viz Exod. 21:6, pozn. 683, jiné sloveso než zde v kap. 7:14 a dále²⁷³, viz pozn. 743 k Exod. 22:8.
 312 Viz Exod. 29:14, pozn. 934.
 313 Viz Num. 21:20, pozn. 815.
 314 Zde jiný výraz než ve vv. 2, 7 a 12, značící vl. „patu“, s vedlejším významem „úkladu“, „lsti“, srov. Gen. 25:26; 27:36, pozn. 665, zde ve smyslu „válečné lsti“.
 315 N. „k určenému času“.
 316 N. snad „naproti stepi“.
 317 N. „že je na něho odzadu k městu *nastrojena* záloha“, „že se odzadu k městu na něho číhá“.
 318 Sloveso jako „zrahoval“ v Gen. 12:17, tvar trpného rodu zde ve smyslu jako v textu („předstírali, že jsou poraženi“).
 319 D. „svolán hnát se“ (n. „ke hnaní“).
 320 D. „že by nebyli vytáhli“.
 321 Jako „napráhni“ v Exod. 7:19 a obdobně zde ve v. 19 a jinde, znění v textu zde ve v. 18 uchováva v překladu význam předložkové vazby, jež tam a ve v. 26 (nikoli ve v. 19) v textu původním následuje, odpovídající 7. pádu v češtině. Dále obdobně.
 322 Viz Deut. 32:36, pozn. 1197, množné číslo zde snad v zesilujícím smyslu, n. „nebylo síly v nikom z nich“.
 323 D. „tito“, tj. „záloha“.
 324 Tj. „mužům („muži“, „muže“) z Aje“.
 325 Viz Gen. 1:2, pozn. 1.
 326 D. „Isráelovi“.
 327 Tj. „útočili na ně z obou stran, zpředu i zezadu“. V. 33 obdobně.
 328 D. „jím neponechal“.
 329 Viz Num. 21:35, pozn. 830.
 330 Viz Num. 21:29, pozn. 823.
 331 Viz Gen. 2:1, pozn. 46.
 332 Viz Deut. 32:30, pozn. 453.
 333 Viz Gen. 14:16, pozn. 406.
 334 Viz Gen. 9:16, pozn. 293.
 335 N. „pověsil“, tj. „Jóšua“, v. 12 a dále obdobně.
 336 N. „dřev“, dále obdobně.
 337 Viz Gen. 6:16, pozn. 220.
 338 Viz Deut. 27:6, pozn. 917.
 339 Viz Exod. 29:24, pozn. 1050.
 340 Viz Deut. 27:5, pozn. 861.
 341 Viz Gen. 8:20, pozn. 273.
 342 Viz Lev. 1:3, pozn. 7.
 343 Viz Lev. 3:1, pozn. 83.
 344 Viz Deut. 17:18, pozn. 676.
 345 Viz Exod. 2:22, pozn. 82; 12:19, pozn. 401.
 346 D. „jak“, jako shora.
 347 Viz Exod. 12:19, pozn. 402.
 348 N. „na počátku“, jinak „co prve (n. „na počátku“) rozkázal... Isráelova“. Týž výraz je ve vv. 5n. se smyslem jako v textu tam.
 349 Viz Exod. 12:6, pozn. 374.
 350 Viz Deut. 1:7, pozn. 20.
 351 Vl. „jedněmi ústy“.
 352 N. „naopak“, v protikladu k tomu, co je řečeno v předchozím odstavci.
 353 D. „lsti“, „ve lsti“, viz Exod. 21:14, pozn. 701. Ve v. 22 odvozené sloveso.
 354 N. „podle jiných, učinili se jakoby posly“ (n. „vyslanci“), „zásobili se potravou“.
 355 Viz Gen. 42:25, pozn. 1165.
 356 Tj. „na cestu“, viz v. 11.
 357 D. „stal se drobty“, n. „podle jiných „skvrnami“ (příbuzný výraz je v Gen. 30:32), tj. „byl plesnivý“.
 358 Viz Gen. 15:18, pozn. 435.
 359 Rozkazovací způsob.

- 360** Tj. „Isráele“, dále obdobně.
- 361** Zde i „stran jména“, „*vzhledem ke jménu*“, n. prostě „ke jménu“.
- 362** Viz Exod. 33:1, pozn. 1138.
- 363** Vl. „potrhaly se“.
- 364** Vl. „mnohou“, „rozsáhlu“.
- 365** D. „od (n. „z“) velikého³⁸⁰ množství (n. „rozsáhlosti“) cesty“.
- 366** Viz Gen. 17:20, pozn. 462; 23:6, pozn. 593.
- 367** Viz Exod. 12:3, pozn. 360.
- 368** D. „k nim *jsou* blízcí“ (v. 16), „*jsme* velmi dalecí“ (n. „vzdálení“, v. 22).
- 369** Viz Num. 14:2, pozn. 558.
- 370** Viz Deut. 21:16, pozn. 763.
- 371** Viz Lev. 5:2, pozn. 137.
- 372** Viz Num. 1:53, pozn. 58.
- 373** Viz Num. 1:53, pozn. 646.
- 374** Vl. „štípajícími“, „čerpajícími vodu“ (Deut. 29:11), dále obdobně.
- 375** Viz Gen. 22:3, pozn. 571.
- 376** N. „o nich“.
- 377** Viz Gen. 12:18, pozn. 367.
- 378** D. „nemůže vymazet (vl. „být vyfát¹⁴¹“, zde v takovém smyslu) *zprostřed* vás nevolník“.
- 379** D. „bylo oznámením“.
- 380** D. „velmi“.
- 381** Viz Deut. 1:29, pozn. 53.
- 382** Viz Num. 23:10, pozn. 886.
- 383** Vl. „dal“, dále obdobně.
- 384** Hebr. „Jerušalaim“ („bude vyučováno dvojím pokojí“, n. snad „sídlo pokoje“).
- 385** „Uzavřeli mír“ je v hebrejštině jedno slovo, jež neovisí se „sjednal²² ani s „uzavřel³⁵⁸“ v kap. 9:15, zato však s „pokojí“ tamže.
- 386** Tj. „Adóni-cedek a všechny jeho lid n. jeho služebníci“, srov. Gen. 32:10, pozn. 859.
- 387** Vl. „měst království“, tj. „jako město, jež je sídlem krále“.
- 388** D. „od Aje“, dále obdobně.
- 389** Vl. „výrok“.
- 390** N. „proti Giveónu“, předložka jako zdola.
- 391** N. „jali se proti němu bojovat“ (n. „válčit“).
- 392** Viz Deut. 9:14, pozn. 414, zde ve smyslu jako v textu.
- 393** N. „vysvobození“, vl. „zachraň nás“, „vysvoboď nás“, opis v textu zachovává v překladu vazbu s 3. pádem, jež je v textu původním.
- 394** Viz Deut. 1:29, pozn. 84.
- 395** Viz Exod. 14:24, pozn. 480; Deut. 2:15, pozn. 141.
- 396** N. prostě „umřeli kameny“, D. „v kamenech“, předložková vazba odpovídající často českému 7. pádu, jako např. „mečem“ zde zdola; znění v textu pro zřetelnost
- 397** jako v Exod. 9:17 a dále, zde nejspíše v přeneseném smyslu k živému výstižnému vylíčení povahy toho, jak byli prchající zasypáváni kameny z nebe. Ostatně se slova „krupobití“ často podobně používá i v češtině.
- 398** Viz Deut. 2:31, pozn. 158.
- 399** Viz Deut. 2:31, pozn. 159.
- 400** D. „dokud se národ mstil *na* svých nepřátelích“, v hebrejštině vazba bez předložky, již opis v textu v překladu uchovává.
- 401** Viz Deut. 17:18, pozn. 675.
- 402** Tj. „Uprímného³⁸²“, n. snad¹⁰⁸ „upřímných“.
- 403** N. „v polovině“.
- 404** D. „nekvapilo⁶⁴“, slovesný tvar však naznačuje spíše smysl jako v textu. Začátek v. 13 obdobně (D. „stál⁶⁴“).
- 405** Vl. „dokonalý“, tj. „dokonaný“, „ukončený“.
- 406** D. „nebylo⁶⁴ jako tento den“.
- 407** Viz Gen. 13:10, pozn. 375.
- 408** Vl. „těchto“, dále obdobně.
- 409** Viz Gen. 4:14, pozn. 151.
- 410** Souvisí s „hromadu“ v kap. 7:26 a 8:29; viz i kap. 5:9¹⁹³.
- 411** D. „k ústům“, dále obdobně.
- 412** Viz Gen. 39:4, pozn. 1041.
- 413** Viz Deut. 25:3, pozn. 897.
- 414** N. „unikli“, sloveso souvisící s následujícím výrazem³²⁹ a vyskytující se jen zde.
- 415** D. „do měst pevností¹⁰⁸“, viz Num. 13:19, pozn. 486. Dále obdobně.
- 416** D. „stran muže“ (n. „člověka“), snad asi ve smyslu „nikdo, kdo byl člověkem“.
- 417** V obdobném smyslu jako v Exod. 11:7, pozn. 356.
- 418** N. „náčelníkům“, ne však jako např. v kap. 9:15³⁶⁶, „velitelům“, ne však jako např. v kap. 5:14²⁰⁵.
- 419** Tj. „důstojníci“.
- 420** Zde ve smyslu „šije“, výraz však značí i přední stranu krku (Gen. 27:16), na rozdíl od „šije“ např. zde v kap. 7:8.
- 421** Vl. „jal(i) se proti němu bojovat“, jako ve v. 31, sloveso se však zde pojí s jinou předložkou, pročez je zde použito jiného českého slovesa k jeho překladu. Obdobně Deut. 20:10, 19, pozn. 740.
- 422** Tj. „Eglónu“ (v. 37), „Deviru“ (v. 39).
- 423** Tj. snad „dceřinná města“, dále obdobně, viz Num. 21:25, pozn. 818, kde je ovšem použito jiného výrazu než zde.
- 424** Viz Num. 13:17, pozn. 481.
- 425** Viz Num. 21:15, pozn. 804 a 805.
- 426** Vl. „každý dech“, viz Gen. 2:7, pozn. 58, zde smysl jako v textu, dále obdobně.
- 427** Nikoli ovšem „Góšen“ v Egyptě (Gen. 45:10 a dále).
- 428** Jako „dobyli“ např. ve v. 39 a jinde.
- 429** Vl. „krokem“, smysl jako v textu.
- 430** Viz Gen. 12:9, pozn. 359.
- 431** Viz Num. 34:11, pozn. 1112.
- 432** Viz Gen. 31:49, pozn. 845.
- 433** Viz Gen. 22:17, pozn. 327.
- 434** Viz Gen. 50:9, pozn. 1382; Exod. 14:7, pozn. 460.
- 435** Vl. „probdané“.
- 436** Viz Deut. 28:7, pozn. 950.
- 437** Zde proti v. 4⁴³⁴ výraz jako v Gen. 41:43, pozn. 1129, značící zde ovšem taktéž „válečné vozy“.
- 438** Viz Gen. 11:2, pozn. 330.
- 439** Viz Deut. 2:10, pozn. 131.
- 440** D. „každý“ (v. 11), „všechna města, stojící“ (v. 13), dále obdobně.

- 441** Týž výraz jako „hromada sutin“ v kap. 8:28; zde značí uměle navršené náspy, na nichž byla sídliště zakládána.
- 442** D. „Cháčóru o samotě (Gen. 2:18, pozn. 76), *ježž*“, zde smysl jako v textu.
- 443** D. „až do jejich (n. „svého“) vyhubení jich“, dále obdobně.
- 444** Zde v tomto smyslu („nezanedbal“, „nevyloučil“, „neodstranil“, tj. „nechal nevykonáno“).
- 445** Viz Gen. 19:8, pozn. 494.
- 446** N. „nezanedbal⁴⁴⁴ ani slova“.
- 447** Zde jako obecné jméno („Isráelovy hory i doły“).
- 448** N. „od hladké (tj. „lyse“, Gen. 27:11, pozn. 702) hory“.
- 449** N. „tyčič se (n. „vypíná se“, „čn“) nad“, v kap. 12:7 poněkud odlišná vazba ve smyslu překladu v textu.
- 450** N. snad „pohořím“, dále obdobně, viz v. 21⁴⁵⁸.
- 451** Zde použito jiného opisu téhož slovesa vzhledem k odlišné předložkové vazbě, s níž se zde toto sloveso pojí.
- 452** N. snad „všechny si podrobili n. v moc dostali“.
- 453** Viz Gen. 8:8, pozn. 259.
- 454** Viz Exod. 4:21, pozn. 149.
- 455** D. „k setkání války¹⁶³“.
- 456** Viz Gen. 19:2, pozn. 490.
- 457** Viz Num. 13:22, pozn. 494.
- 458** N. „od“, n. „z“, jde-li o „pohoří⁴⁵⁰“.
- 459** Viz Num. 18:20, pozn. 724.
- 460** N. „odpočinula“, ne však jako v Gen. 2:2, pozn. 49, „nabyla klidu“, „uklidnila se“, „spocínula“, ne však jako v Gen. 8:4, pozn. 178, „oddechla“, ne však jako v Exod. 23:12, pozn. 803. Nesouvisí ani s „pokoj“ v Gen. 29:6, pozn. 744, a jinde.
- 461** N. snad „od váleky“ (n. „bojů¹⁰⁸“), srov. Exod. 1:10, pozn. 277.
- 462** Viz Gen. 26:17, pozn. 684.
- 463** Viz Gen. 3:16, pozn. 112.
- 464** Viz Exod. 26:18, pozn. 918.
- 465** Viz Deut. 2:11, pozn. 132.
- 466** Tj. „jejich zem“.
- 467** Viz Gen. 14:1, pozn. 388.
- 468** Viz Gen. 18:11, pozn. 475.
- 469** Vl. „veliké³⁸⁰ rozmnožení“, smysl jako v textu.
- 470** Viz Deut. 34:1, pozn. 1295.
- 471** Taktó bývala nazývána řeka Níl (Is. 23:3; Jer. 2:18); ta je podle některých míněna i zde (pak by šlo o nejvýhodnější rameno této řeky), podle jiných jde na tomto místě o říčku na území kmene Áššérova, o níž je zmínka v kap. 19:26.
- 472** D. „na tváři (n. „před tvář“) Egypta“ (Gen. 1:2; 11:28, pozn. 4), dále obdobně, zde smysl jako v textu („východné od Egypta“).
- 473** Výraz, jehož se používá jen o náčelnících pěti měst Pelištím.
- 474** Vl. „dej *připadnout*“, tj. „losem“ („dej o ni padnout *losu*“).
- 475** Tj. „s jeho druhou polovinou“.
- 476** Viz Deut. 3:10, pozn. 181.
- 477** N. „po jejich čeledích“.
- 478** Viz Num. 22:41, pozn. 872.
- 479** Vl. „dosazené“, tj. „pověřené“, vládce jemu podřízené.
- 480** D. „k svým probodaným“, tj. „ke všem, jež probodil, přidali ještě i jeho“.
- 481** Tj. „okraje jeho břehů“, dále obdobně.
- 482** Tj. „měst“, „v jejich okolí“.
- 483** Viz Gen. 25:16, pozn. 651.
- 484** Tj. „Ló-devár“, viz 2 Sam. 9:4; 17:27.
- 485** Viz Exod. 13:20, pozn. 452.
- 486** Viz Deut. 4:49, pozn. 290.
- 487** Viz Num. 32:41, pozn. 1077.
- 488** D. „Tyto (tj. „části území“) jsou“.
- 489** Viz Num. 2:2, pozn. 799 a 832.
- 490** Viz Num. 21:13, pozn. 802.
- 491** Viz Num. 22:1, pozn. 833.
- 492** Viz Num. 18:20, pozn. 723.
- 493** Viz Num. 31:26 a dále, pozn. 1072.
- 494** Viz Exod. 9:35, pozn. 310.
- 495** Viz Lev. 25:34, pozn. 830.
- 496** Viz Gen. 34:23, pozn. 928.
- 497** Viz Num. 32:12, pozn. 1059.
- 498** N. „znáš věc (n. „víš o věci“), o níž“.
- 499** Viz Gen. 21:11, pozn. 551.
- 500** Viz Gen. 5:32, pozn. 180.
- 501** Viz Num. 13:26, pozn. 501.
- 502** Viz Num. 13:26, pozn. 502.
- 503** Vl. „jak *bylo* u mého“.
- 504** N. „jak *byla* při mém srdci“ (n. „s [tj. „v souladu s“] mým srdcem“, „podle mého srdce“).
- 505** Sloveso příbuzné onomu v Deut. 1:28, pozn. 78, a v podstatě téhož smyslu.
- 506** Viz Num. 14:24, pozn. 552.
- 507** Viz Gen. 14:23, pozn. 411.
- 508** Viz Lev. 26:20, pozn. 898; nesouvisí se „silný“ shora.
- 509** D. „jakk“, jako shora.
- 510** Viz Num. 27:17, pozn. 985.
- 511** Viz Num. 13:28, pozn. 486.
- 512** Tj. „Arba“, po němž bylo město pojmenováno („Kirjath-Arba“ značí „město Arbovo“, takže v kap. 15:13 lze číst „město Arby, otce“).
- 513** D. „od konce“, jako ve v. 2⁴⁸⁵, smysl jako v textu. Dále obdobně.
- 514** D. „pomezí jihu⁴³⁰“, dále obdobně.
- 515** Viz Num. 34:4, pozn. 1103.
- 516** Viz Num. 34:4, pozn. 1104.
- 517** Viz Num. 34:4, pozn. 1105.
- 518** Viz Num. 34:4, pozn. 1102.
- 519** Viz Num. 34:4, pozn. 1106.
- 520** Viz Num. 34:5, pozn. 1107.
- 521** Tj. „ústí“, „moře“ na konci verše je ovšem „moře Soli¹⁴⁶“.
- 522** Viz Num. 35:5, pozn. 932.
- 523** Viz Exod. 27:14, pozn. 950.
- 524** Vl. „k straně Jevúšého od jihu⁴³⁰“, smysl jako v textu; dále obdobně.
- 525** Viz Gen. 8:5, pozn. 255.
- 526** N. snad „hřebene pohoří¹⁰²“, dále obdobně.

- 527 N. „hory (n. „pohoří“) Jeárim“.
- 528 Vl. „k straně Ekrónu k severu“, smysl jako v textu. Dále obdobně.
- 529 N. „na obyvatele“, „proti obyvatelům“. Viz Soud. 1:1, pozn. 9.
- 530 N. „vejít“, „vstupu“, tj. „do Othniélovu domu“.
- 531 N. „přiměla“, „pobídla“, „navedla“, „popohnala“, „přemluvila“, sloveso jako v Deut. 13:7, pozn. 526.
- 532 Vl. „sklouzla“, „sjela“.
- 533 Nejspíše ve smyslu „co pro tebe²⁶⁷ mám učinit“, „co ti mám dát“, „co si přeješ“.
- 534 N. „kéž mi dáš“.
- 535 D. „od konce vůči (n. „vzhledem k“) větvi³¹²“.
- 536 N. „Nový Chácóv“.
- 537 N. snad „Lachmám“.
- 538 Viz Num. 21:25, pozn. 818.
- 539 D. „ruce“, srov. Gen. 34:21, pozn. 927.
- 540 Tj. „mesto soli“, u Mrtvého moře.
- 541 N. „nýbrž“.
- 542 Totiž „pomezi“.
- 543 N. „zavadilo o“, sloveso jako „setkali se“ v Gen. 32:1. Kap. 17:10 a dále obdobně.
- 544 N. „pokračovalo“, vl. „šlo“.
- 545 N. snad „vyhrazených“, vl. „měst, vyčlenění⁹⁴“, výraz zde přeložený „vyčlenění“ se smyslem jako v textu je odvozen od slovesa v Gen. 1:4, pozn. 7 (srov. Deut. 4:41, pozn. 281), a vyskytuje se jen zde.
- 546 N. „A stran Celofcháda, syna“.
- 547 Viz Deut. 32:9, pozn. 1128.
- 548 D. „I padlo deset provazů Menaššéových“, smysl jako v textu.
- 549 Viz Deut. 3:5, pozn. 178.
- 550 Snad ve smyslu „tamní“, tj. „města v tomto údolí n. podél tohoto potoka“.
- 551 Tj. „území na jih od potoka“.
- 552 Tj. „synové Menaššéovi“.
- 553 N. „mezi Jissáschárem“, „mezi Ášérem“.
- 554 N. „hornaté oblasti“, „výšiny“, výraz nejasného významu, vyskytující se jen zde.
- 555 Tj. „jejich obyvatele“.
- 556 N. „podle některých, „docílil toho, že mohl“; vl. „uvolil se“, „Kenáanitu se zalíbilo“ („uráčil se“), jako by synům Menaššéa prokazoval milost, že zůstane. Sloveso²⁶⁵ značí také „začít“ a v takovém smyslu je zde překládají LXX i Vulgata („začal [tj. „opět nerušeně n. pokojně n. smělé] bydlet v [podle Vulgaty dokonce „ve své“] zemi“).
- 557 Vl. „nabyli síly“ (n. „moci“), „zesílili“.
- 558 N. „vůbec“.
- 559 N. „zcela ho nepotlačili“ (n. „se ho nezbavili“).
- 560 N. snad „si můžeš¹³ vykáčet“.
- 561 Zde má dotčené sloveso⁴⁰⁴ takovýto smysl.
- 562 N. „nestačí“, vl. „nenašlo⁴⁰⁹ se nám“, tj. „nebylo shledáno n. neukázalo se vyhovujícím n. postačujícím“. Viz Num. 11:22, pozn. 429.
- 563 D. „vozy železa“, tj. „železem okované“.
- 564 N. snad „a s každým Kenáaním... je (tj. „každý Kenáaním... má“) železný vůz“.
- 565 Viz Exod. 32:1, pozn. 1120.
- 566 Tvar slovesa jako v Exod. 25:8, pozn. 866.
- 567 Viz Exod. 27:21, pozn. 956.
- 568 Viz Přísl. 18:9, pozn. 829.
- 569 Viz Deut. 1:13, pozn. 35.
- 570 Viz Num. 6:21, pozn. 286.
- 571 D. „stát“, dále obdobně.
- 572 N. snad „rozpisovat na“.
- 573 Viz Gen. 33:9, pozn. 892.
- 574 Tj. „Lévího“, n. „kmene Lévího“.
- 575 Viz Exod. 29:9, pozn. 1030.
- 576 Jako „rozdělení“ v kap. 11:23; předložková vazba zde odlišná, ale v dané souvislosti téhož smyslu.
- 577 D. „směru západu¹⁷⁷“, dále obdobně.
- 578 D. „od severu“ n. „na sever“, dále obdobně.
- 579 D. „straně protějšíku“.
- 580 Tj. „území n. dědictví Benjáminova kmene“.
- 581 Tj. „Ves Ammónovců“.
- 582 Zde ve smyslu „mesto Jevúsího“.
- 583 Viz Deut. 6:14, pozn. 325.
- 584 N. snad „výšina jihu“ (n. „Negevu“).
- 585 Vl. „hojný“, „četný“, „mnohý“.
- 586 Viz Deut. 1:17, pozn. 60.
- 587 Zde jiná předložka.
- 588 Viz Gen. 8:3, pozn. 252.
- 589 N. „podle některých, „hraničícímu s Není“ n. „vyznačenému jako patřícímu k Není“. Jiní chápou dotčené slovesné příděti jako vlastní jméno, takže čtou „k Rimónu, Methóaru, Není“.
- 590 Tj. „Tyrus“.
- 591 D. „při (n. „od“) provazu⁵⁴⁷“, zde smysl jako v textu.
- 592 Viz Gen. 12:6, pozn. 354.
- 593 Někteří tento výraz zde chápou jako vlastní jméno, pak tedy „od Élónu“.
- 594 Slova „na Júdu“ shora se nikterak nemohou týkat území Júdova kmene, neboť to bylo od území Naftálího velmi vzdáleno, ležící ve všech nejjižněji, kdežto Naftálího podíl byl na krajním severu země a mezi oběma ležela území několika jiných kmenů. Snad je míněno nějaké město nebo jiné místo takového jména; někteří mají za to, že hebrejský text je zde porušen a mělo by se podle LXX číst „a na Jordán“.
- 595 Tj. „Joppě“.
- 596 Tj. „později“, viz Soud. 18:1.
- 597 D. „vyšlo od nich“, ve smyslu „dále než ona“, tj. „tato města“.
- 598 Viz Gen. 1:5, pozn. 8.
- 599 N. „rozdělil... otců větvi⁶¹⁵“.
- 600 N. „přestali dělit zem“, vazba jako v Exod. 34:33, pozn. 1212.
- 601 N. „o nichž³⁶²“.
- 602 Viz Lev. 2:1, pozn. 45.
- 603 Viz Lev. 4:2, pozn. 94.
- 604 Viz Deut. 4:42, pozn. 285.
- 605 Viz Num. 35:6, pozn. 1123.
- 606 Viz Num. 35:6, pozn. 1124.
- 607 Viz Num. 35:11, pozn. 1126.
- 608 Viz Num. 35:12, pozn. 1127.

- 609** Viz Gen. 35:5, pozn. 945.
610 Viz Deut. 32:30, pozn. 1184.
611 Viz Exod. 20:16, pozn. 669.
612 Viz Exod. 4:10, pozn. 140.
613 Vl. „určení“, výraz souvislicí s oním v kap. 8:14³¹⁵ a vy-
 skytující se jen zde.
614 Tvar slovesa jako v Gen. 20:1, pozn. 498 a 525.
615 Viz Num. 2:3, pozn. 65.
616 Několik rukopisů i masóreťský text vynechává
 vv. 36n., LXX i jiné překlady je však podle ostatních
 rukopisů uvádějí; bez nich by výčet měst (viz vv. 40n.)
 nebyl úplný.
617 Viz Num. 16:27, pozn. 648.
618 N. „neselhalo“, „nezklamalo“, „nestalo se, že by se
 nesplnilo“. V textu je doslovný překlad. („nepropadlo“,
 „neopadlo“).
619 N. „Nezklamalo ani slovo ze všech dobrých slov,
 jež“, dále obdobně.
620 N. „nastalo“, vl. „přišlo“ („ke všemu došlo“). Dále
 obdobně.
621 Viz Gen. 26:5, pozn. 673.
622 Viz Num. 3:7, pozn. 81.
623 N. snad „zachovali jste zachování rozkazu“, tj. „peč-
 livě n. svědomitě n. zplna jste zachovali rozkaz“.
624 Viz Gen. 12:1, pozn. 349.
625 Viz Gen. 2:24, pozn. 88.
626 Viz Exod. 20:5, pozn. 662.
627 D. „polovině... dal“, tj. „podíl n. dědictví“. Dále ob-
 dobně.
628 Vl. „rozmnožení“.
629 Viz Gen. 34:10, pozn. 917.
630 Jako „okresy“ v kap. 13:2.
631 Vl. „vzhledem“, viz Gen. 2:9 a dále.
632 Vl. „do končin“, jako ve v. 10, tj. snad „přišedše do
 končin“; n. „postavili... do končin“, srov. i kap. 15:4
 a dále⁵²⁰.
633 Vl. „na stranu“⁴⁹⁰ Izráelových dětí“, předložková
 vazba jako shora⁶³², v tomto spojení však výraz jině
 přeložený „strana“ (vl. „přechod“^{490a}) nabývá povahy
 předložky s významem jako v textu (podobně Exod.
 28:26), zde snad v nepřátelském smyslu, nebo i „k od-
 loučení („odcizení“) od“, a vyjadřuje snad dojem, jaký
 v mysli ostatních Izráelovců zbudování onoho oltáře
 vyvolalo.
634 Viz Num. 31:6, pozn. 15.
635 Jiná předložka než shora⁶³³, viz Num. 14:27 a dále,
 pozn. 558.
636 D. „jednoho náčelníka – jednoho náčelníka“.
637 Vl. „stran (n. „co do“) všech větví“, „patřící ke všem
 větvím“, předložka jako „na“ shora.
638 D. „a oni“.
639 N. „Co znamená tato“.
640 D. „dnes“.
641 Viz Num. 14:43, pozn. 552.
642 N. „k svému dnešnímu vzbouření“.
643 Viz Gen. 4:13, pozn. 146.
644 Tj. „v souvislosti s Peórem“, viz Num. 25:3, pozn. 955.
645 N. „když“.
646 Viz Exod. 30:12, pozn. 1088.
647 Viz Num. 16:22, pozn. 646.
648 Tj. „Hospodin“, n. neosobně, ve smyslu asi jako
 v kap. 9:20³⁷³.
649 N. „ovšem“, „zajisté“.
650 Viz Exod. 25:9, pozn. 866.
651 N. snad „opouštět“, „odpadat“, „odstupovat od“,
 sloveso jako „se... bouřit“ shora, zde ku překladu zvol-
 en jiný výraz vzhledem k odlišné předložkové vazbě,
 zpravidla překládané prostým 4. pádem.
652 Viz Num. 5:20, pozn. 219.
653 D. „a on, muž jeden, nezahynul“, smysl jako v textu.
654 Viz Lev. 2:1, pozn. 47.
655 Viz Lev. 6:22, pozn. 286.
656 Viz Gen. 43:9, pozn. 1184.
657 N. „starosti“.
658 Viz Deut. 12:30, pozn. 515.
659 Viz Deut. 6:20, pozn. 333.
660 D. „co vám a“, smysl jako v textu.
661 D. „o sloužení službou“ (v. 27), „obrácením zpět“,
 „vrácením“ (kap. 23:12), „věděním“ (v. 13).
662 N. „podobu“, „znázornění“, „model“.
663 Viz Gen. 34:18, pozn. 922.
664 N. „tím“, „takže jste vyprostili“, vl. „tehdy“, „tu“.
665 Viz Gen. 9:26 a dále, pozn. 409.
666 Viz Gen. 6:17, pozn. 205, 207.
667 Viz Deut. 3:22, pozn. 198.
668 D. „a všechny“.
669 Viz Deut. 6:19, pozn. 332.
670 Viz Gen. 4:16, pozn. 153.
671 N. „styku s těmito“, vl. „vejítí (n. „vstupu“) mezi
 tyto“, smysl jako v textu n. zde shora, dále obdobně.
672 Vl. „ve jménu“, „jménem“ (snad „ohánět se jmé-
 nem“, „honosit se [tj. „chlubně n. obdivně n. honosivě
 se zmiňovat] jménem n. ve jménu“, srov. Žalm 20:7).
 S touto předložkovou vazbou se pojí i následující „za-
 přísahávat“, proto je níže zvoleno „jím“ (jinak „v něm“,
 „při něm“).
673 Viz Gen. 18:18, pozn. 480.
674 Vl. „stran (n. „vzhledem k“, n. „v zájmu“ [jako sho-
 ra]) milování“, tj. „abyste milovali“.
675 Viz Deut. 7:3, pozn. 340.
676 Viz Exod. 23:33, pozn. 833.
677 N. „bičem“.
678 Viz Gen. 4:14, pozn. 149.
679 Viz Gen. 2:7, pozn. 39.
680 N. „uskutečňovat“⁶²⁰ („působit, aby přicházelo“)
 všemožné zlé slovo“.
681 Vl. „překročení“, také „přejítí“, tj. „mimo“, ve smyslu
 „nevšimavě“, „lhostejně“, viz Num. 22:18, pozn. 850.
 Kap. 7:11 a dále obdobně.
682 Viz Gen. 4:25, pozn. 173.
683 Vl. „chvatem“ (Num. 16:46).
684 Viz Gen. 6:4, pozn. 193.
685 Viz Deut. 11:24, pozn. 473.
686 Viz Deut. 4:20, pozn. 241.
687 Viz Exod. 8:2, pozn. 234.
688 Asi v obdobném smyslu jako Deut. 1:46, pozn. 116.

- 689** Viz Gen. 50:9, pozn. 1383.
- 690** Zde ve smyslu „v moci n. síle vozů a jezdců“, „vybavení vozy a jezdců“.
- 691** Vl. „pokryl“, „přikryl“, „zahalil“.
- 692** N. „mezi Egyptany“, „v Egyptě“.
- 693** Viz Deut. 1:26, pozn. 71.
- 694** N. „Bileáma uposlechnout“.
- 695** N. „nýbrž vám hojně (n. „bohatě“, „výslovně“, „přece“ [tj. „přesto“, „proti svému úmyslu“], D. „požehnaním“) požehnal“.
- 696** N. „občané“, „obyvatelé“, vl. „páni“ (Gen. 14:13, pozn. 400).
- 697** Viz Gen. 3:24, pozn. 121.
- 698** D. „jíte (tj. „pokrm vám poskytují“, snad „objídáte n. vyjídáte“) vinice a olivnice“, srov. Gen. 2:9; 3:6, pozn. 63.
- 699** Vl. „dokonalosti“, „celosti“, „úplnosti“, viz Exod. 12:5, pozn. 369.
- 700** D. „Je-li však... zlé (n. „špatné“) ve vašich očích“.
- 701** N. „kteří“, „již“.
- 702** D. „a jenž“.
- 703** N. „ano, my“, „ovšemže my“, „my tedy“ (n. „zase“).
- 704** Zde i „odpouštět“.
- 705** Viz Gen. 31:36, pozn. 836.
- 706** Viz Gen. 35:2, pozn. 941.
- 707** Viz Exod. 2:22, pozn. 83.
- 708** N. snad „se on odvrátí“.
- 709** Viz Gen. 41:30, pozn. 1106.
- 710** Viz Gen. 24:14, pozn. 614; zde i „vzepněte“, „vztáhněte“, tvar slovesa jako „napřáhní“ v Exod. 7:19 a obdobně zde v kap. 8:19 a jinde.
- 711** Viz Gen. 47:26, pozn. 1289.
- 712** Viz Gen. 35:4, pozn. 354.
- 713** Viz Exod. 15:17, pozn. 531.
- 714** Viz Gen. 31:52, pozn. 850 (i „kámen“ je v hebrejštině ženského rodu).
- 715** Viz Žalm 119:11.
- 716** N. „stran vašeho Boha“, viz Lev. 6:2n., pozn. 173.
- 717** Tj. „abyste nezapírali vašeho Boha“, v textu opis vzhledem k předcházející⁷¹⁶ předložkové vazbě.
- 718** Viz Deut. 14:29, pozn. 599.
- 719** Viz Gen. 33:19, pozn. 906.

SOUDCOVÉ¹

A po Jóšuuově smrti se stalo⁵⁹⁰, že² se Izráělovi synové na Hospodina s otázkou obrátili³ výrokem: Kdo mezi námi⁴ má⁵ jako první⁶ vystoupit⁷ na Kenáaniho^{8,9} bojovat¹⁰ proti němu?

(2)A Hospodin řekl: Vystupovat⁷ bude¹¹ Júdá; hle, vydal jsem tu zem v jeho ruku.

(3)A Júdá řekl Šimeónovi, svému bratru: Vystup⁷ se mnou v můj los, ať bojujeme¹⁰ proti Kenáanimu⁸, a půjdu i já s tebou v tvůj los. Šimeón s ním tedy¹² šel²¹

(4)a Júdá vystoupil⁷ a Hospodin vydal Kenáaniho a Perizzího⁸ v jejich ruku, takže² je v Bezeku pobili¹³, deset tisíc mužů. (5)A v Bezeku přišli na¹⁴ Adóni-Bezeka¹⁵ a jali se¹⁶ proti němu bojovat¹⁰

a Kenáaniho a Perizzího⁸ porazili¹³; (6)a Adóni-Bezek¹⁵ prchl, ale rozehnali se za ním¹⁷ a chytili¹⁸ ho a osekali palce jeho rukou a jeho nohou. (7)A Adóni-Bezek¹⁵ řekl: Sedmdesát králů s osekánými palci¹⁹

svých rukou a svých nohou bývalo^{21,590} paběrkujících²⁰ pod mým stolem; jak jsem činil²¹, tak mi Bůh odplatil. I přivedli ho do Jerúsáléma a tam umřel.

(8)Neboť² Júdovi synové se proti Jerúsalému byli jali bojovat¹⁰ a dobyli ho⁴⁸ a vybili¹³ jej⁴⁸ ostřím²² meče a vydali²³ město v oheň²⁴; (9)a potom Júdovi synové sestoupili bojovat¹⁰ proti Kenáanimu⁸

obývajícímu pohoří²⁵ a Negev²⁶ a nížinu²⁷. (10)A když Júdá vyšel na Kenáaniho^{8,9}, jenž¹²² bydlel v Chevrónu (a jméno Chevrónu bylo dříve²⁸ Kirjath-Arba²⁹), pobili^{13,30} Šešaje a Achímána a Talmáje.

(11)A odtamtud odešel k obyvatelům⁹ Deviru, a jméno Deviru bylo dříve²⁸ Kirjath-séfer.

(12)A Kálév řekl: Kdo bude umět⁵ porazit³ Kirjath-séfer a dobude ho⁴⁸, věru² mu dám Achsu, svou dceru, za ženu. (13)I dobyl ho⁴⁸ Othniél, syn Kenaze, bratra Kálévova, mladšího³¹ než on³²,

a dal mu Achsu, svou dceru, za ženu. (14)A při jejím příchodu³³ se stalo⁵⁹⁰, že² ho pohnula³⁴ žádat od³⁵ jejího otce pole³⁶; pak² slezla³⁷ z osla³⁸ a Kálév jí řekl:

Co s tebou^{39,40}? (15)I řekla mu: Dej⁴¹ mi požehnání; když jsi mi dal zem sucha⁴², abys mi dal⁴³ i zdroje vod. Dal jí tedy¹² zdroje horní a zdroje dolní.

(16)A synové Kéního^{8,255}, švagra⁴⁴ Mojžíšova, vystoupili⁷ se syny Júdovými od města palem⁴⁵ v pustinu Júdy, jež je na jihu⁴² Arádu⁴⁶, i šlo se⁴⁷ a usídlili se s lidem.

(17)A Júdá odešel se Šimeónem, svým bratrem, a pobili¹³ Kenáaniho⁸ obývajícího Cefath a ten⁴⁸ učinili odevzdaným^{49,50}, a jméno toho města nazvali Chormá⁵¹.

(18)A Júdá dobyl Gazy a jejího území⁵² a Aškelónu a jeho⁴⁸ území⁵² a Ekrónu a jeho⁴⁸ území⁵². (19)A s Júdou byl²¹ Hospodin, takže² se zmocnil⁵³ pohoří²⁵, ale^{54,55} obyvatelé⁵⁶ údolí⁵⁷ nebyl s to vypudit⁵⁸, neboť měli⁵⁹ železné vozy^{60,61,62}.

(20)A Chevrón dali Kálévovi podle toho, co promluvil Mojžíš, i vypudil⁵⁸ odtamtud tři syny Anákovy⁶³.

(21)Ale synové Benjáminovi nevypudili⁵⁸ Jevúsiho⁸, obývajícího Jerúsalem, takže² Jevúsí⁸ v Jerúsalémě s dětmi⁶⁴ Benjáminovými až po tento den zůstal⁶⁵.

(22)A dům Josefův, i oni vystoupili⁷ – k Běth-Élu, a Hospodin byl s nimi; (23)i vykonali, dům Josefův, v⁶⁶ Běth-Élu průzkum⁶⁷; a jméno toho města bylo dříve²⁸ Lúz. (24)A strážcové⁶⁸ uviděli muže z města vycházejícího⁶⁹ a řekli mu: Nuže⁷⁰, ukaž nám vchod⁷¹ do města a uskutečnime⁸⁴ vůči tobě⁷² milosrdenství⁷³.

(25)Ukázal jim tedy¹² vchod⁷¹ do města, i vybili¹³ město ostřím²² meče, ale toho muže a všechnu jeho čed⁷⁴ propustili²³; (26)a ten muž odešel v zem Chittím⁷⁵ a zbudoval město a jeho jméno nazval Lúz; to⁴⁸ je jeho jméno až po tento den.

(27)Aniž zbavil Menaššé dědictví⁵⁸ Běth-šeán a jeho osady^{76,77} a Taanách a jeho osady^{76,77} a obyvatele⁵⁶ Dóru a jeho osad⁷⁶ a obyvatele⁵⁶ Jivleámu a jeho osad⁷⁶ a obyvatele⁵⁶ Megidda a jeho osad⁷⁶, takže^{2,78} Kenáani⁸ nabyl smělosti⁷⁹ v této zemi

zůstat⁶⁵. (28)Stalo se⁵⁹⁰ sice¹², kdykoli se Izráel vzmohl⁸⁰, že² Kenáaniho⁸ podřídil⁸¹82 robotě, ale nikterak⁸³84 ho nevy pudil⁵⁸85.

(29)Aniž vypudil⁵⁸ Efrájim Kenáaniho⁸, jenž¹²² bydlél v Gezeru, takže² Kenáani⁸ v Gezeru vprostřed⁸⁶ něho zůstal⁶⁵.

(30)Zevúlún nevypudil⁵⁸ obyvatel Kitrónu ani obyvatel Nahalólu, takže² Kenáani⁸ vprostřed⁸⁶ něho zůstal⁶⁵ a dostali se⁵⁹⁰ k robotě.

(31)Ášér nezbažil dědictví⁵⁸ obyvatel Akka ani obyvatel Cidónu ani Achláv ani Achvíz ani Chelbu ani Afík ani Rechóv⁷⁷, (32)takže² Ášéri⁸⁷ zůstal⁶⁵ vprostřed⁸⁶ Kenáaniho⁸, neboť ho nevypudil⁵⁸.

(33)Naftáli nevypudil⁵⁸ obyvatel Běth-šemeše ani obyvatel Běth-anáthu, takže² zůstal⁶⁵ vprostřed⁸⁶ Kenáaniho⁸, obyvatel země, ale obyvatelé Běth-šemeše a Běth-anáthu jim byli²¹ k robotě.

(34)A Emóri⁸, ti vytláčili⁸⁸ děti⁶⁴ Dánovy do hor²⁵, takže² jim nedali sestupovat k údolí⁵⁷ (35)A Emóri⁸ nabył smjlosti⁷⁹ zůstal⁶⁵ v pohoří²⁵ Cheresu, v Ajjálónu a v Šaalvím. Ale moci nabyla⁸⁹ ruka domu Josefova, takže² se dostali⁵⁹⁰ k robotě.

(36)A území⁵² Emóriho⁸ bylo od vze-stupu⁹⁰ Akrabbím⁹¹, od Sely a výše⁹².

2 A od Gilgálu k Bóchím vystoupil⁷ Anděl⁹³ Hospodinův a řekl: Povedu vás vzhůru⁹⁴ z Egypta... ano, uvedl jsem vás do země, již jsem přísahou slíbil⁹⁵ vašim otcům, a řekl jsem: Nebudu nikdy⁹⁶ rušit svou smlouvu s vámi, (2)vy však¹² nesmíte⁵ uzavírat⁹⁷ smlouvu *vzhledem* k obyvatelům³⁹98 této země – jejich oltáře máte⁵ pobořit⁹⁹, ale neuposlechli jste na¹⁰⁰ můj hlas. Co¹⁰¹ jste toto provedli? (3)Také jsem tedy¹² řekl: Nebudu je před vaší tváří¹⁰² vyháňet¹⁰³; i dostanou se⁵⁹⁰ vám v boky¹⁰⁴ a jejich bohové se vám stanou⁵⁹⁰ léčkou¹⁰⁵106. (4)A za¹⁰⁷ promlouvání Anděla⁹³ Hospodinova těmito slovy¹⁰⁸ ke všem Isráélovým dětem⁶⁴ se stalo⁵⁹⁰, že² lid pozvedl¹⁰⁹ svůj hlas a rozplakali se, (5)i nazvali jméno toho místa¹¹⁰ Bóchím¹¹¹ a obětovali tam Hospodinu.

(6)A Jósua lid propustil¹²³ a Isráélový děti⁶⁴ odešly, každý¹¹² k svému dědictví¹¹³ k zaujetí⁵³ země. (7)A sloužili²¹114, lid, Hospodinu *po* všechny dni Jósuovy a *po*

všechny dni starších, kteří prodloužili své dni po Jósuovi, kteří uviděli všechno veliké dílo Hospodinovo, jež pro Isráéle¹¹⁵ udělal¹¹⁶. (8)A Jósua, syn Núnův, nevolník Hospodinův, umřel ve věku¹¹⁷ sta a deseti let (9)a pohřbili ho na území⁵² jeho dědictví¹¹³ v Timnath-Cheresu¹¹⁸ v pohoří²⁵ Efrájimově od severu vůči hoře Gaaši¹¹⁹. (10)A také všechno ono pokolení bylo připojeno¹²⁰ k svým otcům a povstalo po nich pokolení jiné¹²¹, jež neznalo²¹ Hospodina ani dílo, jež pro Isráéle¹¹⁵ udělal¹¹⁶.

(11)A Isráélový děti⁶⁴ se jaly činit, co bylo¹²² v očích Hospodinových zlé, i jali se sloužit¹¹⁴ Baalím¹²³ (12)a Hospodina, Boha svých otců, jenž¹²² je vyvedl⁶⁹ ze země Egypta, opustili a odešli za bohy jinými¹²¹, z bohů národností¹²⁴, jež *byly* okolo¹²⁵ nich, a jali sa klanět jim a Hospodina dráždit¹²⁶ – (13)ano, opustili Hospodina a jali se sloužit¹¹⁴ Baalovi¹²³ a Aštároth¹²³.

(14)I vzplál¹²⁷ proti Isráélovi Hospodinův hněv, takže² se jal vydávat je v ruku olupovačů¹²⁸, kteří² je olupovali²¹128, a vydávat je na pospas ruce²³⁶ jejich nepřátel z okolí¹²⁹, takže² již nedokázali před tváří svých nepřátel *obstát*¹³⁰. (15)Všude¹³¹, kam vycházeli²¹69, *byla* ruka Hospodinova proti nim k zlu podle *toho*, co Hospodin promluvil, a podle *toho*, jak se jim Hospodin zapřisáhl, takže² jim nastávalo²¹590 velmi úzko. (16)Pak² Hospodin vzbuzoval²¹132 soudce¹, kteří² je z ruky jejich olupovačů¹²⁸ vysvobozovali²¹133, (17)ale ani k svým soudcům¹ sluch neobraceli²¹134, nýbrž⁵⁴ chodili²¹ smilnit¹³⁵ za jinými¹²¹ bohy a klaněli se²¹ jim, rychle¹³⁶ se odvrátili¹³⁷ z cesty, již jejich otcové chodili²¹ – poslouchat rozkazy Hospodinovy; nečinili²¹ tak. (18)A když jim Hospodin soudce¹56 vzbuzoval²¹132, pak² byl²¹ Hospodin s tím soudcem¹ a *po* všechny dni toho soudce¹ je vysvobozoval²¹133 z ruky jejich nepřátel, neboť se Hospodin slitovával¹³⁸ nad jejich sténáním¹³⁹ z příčiny¹⁴⁰ jejich tísnitelů⁸⁸ a jejich utlačovatelů; (19)když však¹² soudce¹ umřel¹⁴¹, stávalo se²¹590, že se zase¹⁴² nad své otce¹³⁹143 zkazili¹⁴⁴ chozením za jinými¹²¹ bohy, sloužením¹¹⁴145 jim, a klaněním se¹⁴⁵ jim. Nezanekali¹⁴⁶ *nic* ze svých skutků a ze svého zatvrzelého¹⁴⁷

způsobu života¹⁴⁸, (20) takže² proti Izráéli vzplál¹²⁷ Hospodinův hněv; i řekl: Protože oni, tento národ, přestoupili¹⁴⁹ mou smlouvu, již jsem rozkázal jejich otcům, a neuposlechli mého hlasu, (21) nebudu ani já před jejich tvář¹⁰² nadále¹⁵⁰ vypuzovat⁵⁸ nikoho¹⁵¹ z národů, jež pozůstavil¹⁵² Jóšua, když² umřel, (22) za účelem zkoušení jimi Izráele, zda oni budou při¹⁵³ chození mezi nimi dbát⁶⁸ cesty Hospodinovy¹⁵⁴ podle toho, jak dbali²¹⁶⁸ jejich otcové, čili nic. (23) Hospodin tedy¹² tyto národy ponechal¹⁵⁵ bez rychlého vypuzení¹⁵⁶ jich¹⁵⁶, aniž je vydal v ruku Jóšuvu.

3 A toto¹⁵⁷ jsou národy, jež Hospodin ponechal¹⁵⁵ ke zkoušení jimi Izráele, všech, kteří žádných^{158 159} bojů¹⁰ v Kenáanu¹⁶⁰ nepoznali (2) (jen za tím účelem, aby je pokolení¹⁵⁶ Izráelových dětí⁶⁴ poznala¹⁶¹, k jich poučení o válce^{10 162 163}, hlavně¹⁶⁴ protože¹⁶⁵ to^{48 166} dřívě²⁸ nepoznali): (3) pět pohlavárů¹⁶⁷ Pelištím⁷⁵ a všechen Kenáaní a Cidóní a Chivví⁸ obývající pohorí²⁵ Levánón¹⁶⁸, od hory Baal-Chermónu až po vstup¹⁶⁰ do Chamáthu¹⁶⁰. (4) Ti² byli ke zkoušení Izráele jimi, ke zvědění¹⁶⁹, zda budou poslouchat rozkazů Hospodinových, jež jejich otcům rozkázal skrze¹⁷⁰ Mojžíše.

(5) A Izráelovy děti⁶⁴ bydlely²¹ vprostřed⁸⁶ Kenáaního, Chittího a Emórího a Perizzího a Chivvího a Jevúsího⁸ (6) a brali²¹ si jejich dcery za ženy a své dcery dávali²¹ jejich synům a sloužili^{21 114} jejich bohům; (7) činily²¹ tedy¹² Izráelovy děti⁶⁴, co bylo¹²² v očích Hospodinových zlé, i zapomněli na Hospodina, svého Boha, a jali se sloužit¹¹⁴ Baalím¹²³ a Ašéróth⁷¹, (8) takže² proti Izráelovi vzplál¹²⁷ Hospodinův hněv, i vydal je napospas ruce²³⁶ Kúšana Rišeáthajim, krále Aram-naharajim¹⁷², a Izráelovy děti⁶⁴ obsluhovaly^{21 173} Kúšana Rišeáthajim po osm let. (9) I jaly se Izráelovy děti⁶⁴ křičet¹⁷⁴ k Hospodinu a Hospodin Izráelovým dětem⁶⁴ vzbudil¹³² vysvoboditele¹³³, jenž² je vysvobodil¹³³, Othniéle, syna Kenaze, bratra Kálévova, mladšího³¹ než on³²; (10) i ocitl se⁵⁹⁰ na něm¹⁷⁵ Duch Hospodinův, takže² se jal Izráele obhajovat¹⁷⁶, i vytáhl⁶⁹ do boje¹⁰ a Hospodin vydal Kúšana Rišeáthajim, krále Aramu¹⁷², v jeho ruku, takže²

jeho ruka nad Kúšanem Rišeáthajim převládla¹⁷⁷. (11) A země na čtyřicet let pokoje¹⁷⁸; pak² Othniél, syn Kenazův, umřel.

(12) A Izráelovy děti⁶⁴ se jaly dále činit¹⁵⁰, co bylo¹²² v očích Hospodinových zlé, a Hospodin proti Izráeli posilnil¹⁷⁹ Eglóna, krále Móáva¹⁸⁰, protože činili²¹, co bylo¹²² v očích Hospodinových zlé. (13) Ten² k sobě shromáždil¹²⁰ syny Amónovy a Amálékovy, i přitáhl a Izráele porazil¹³; a zmocnili se⁵³ města palem⁴⁵; (14) a Izráelovy děti⁶⁴ obsluhovaly^{21 173} Eglóna, krále Móáva¹⁸⁰, po osmnáct let. – (15) I jaly se Izráelovy děti⁶⁴ křičet¹⁷⁴ k Hospodinu a Hospodin jim vzbudil¹³² vysvoboditele¹³³, Éhúda, syna Géry, syna Jemíního¹⁸¹, muže nepoužívajícího své pravé ruky¹⁸². I poslali Izráelovi synové Eglónovi, králi Móáva¹⁸⁰, skrze něho¹⁷⁰ dar¹⁸³; (16) a Éhúd si zhotovil^{184 185} meč, jenž měl¹⁸⁶ dvoje ostří²², jeho délka loket¹⁸⁷, a připásal¹⁸⁸ si jej odspodu vůči svému šatstvu^{119 189} na své pravé stehno¹⁹⁰. (17) I podal¹⁹¹ Eglónovi, králi Móáva¹⁸⁰, ten dar¹⁸³; a Eglón byl muž velmi tlustý. (18) A jak dokončil¹⁹² podávání¹⁹¹ daru¹⁸³, stalo se⁵⁹⁰, že² vyprovodil^{23 193} lid přinesší¹⁰⁹ ten dar¹⁸³, (19) a on se od soch^{194 195}, jež byly u Gilgálu, vrátil a řekl: Mám⁵⁹ pro tebe¹⁹⁶ tajné slovo¹⁹⁷, ó¹²² králi. I řekl: Pst! A všichni, již¹²² před ním stáli, zpřed něho¹⁹⁸ vyšli⁶⁹ (20) a Éhúd k němu vstoupil; a on seděl v chladném horním pokoji, ježž měl¹⁵⁹ sám pro sebe¹⁹⁹. A Éhúd řekl: Mám⁵⁹ pro tebe¹⁹⁶ Boží řeč¹⁹⁷. I povstal ze³⁸ sedadla²⁰⁰ (21) a Éhúd vztáhl²⁰¹ svou levou ruku a vzal meč ze³⁸ svého pravého stehna¹⁹⁰ a vrazil jej v jeho břicho, (22) takže² za čepelí²⁰² vnikl i jílec a tuk se okolo čepelě^{202 203} uzavřel, neboť meč z jeho břicha nevytáhl, a vyšla^{69 204} rozkrokem^{205 206}.

(23) A Éhúd vyšel⁶⁹ sloupovou síní^{206 207} a dveře^{56 208} horního pokoje za sebou²⁰³ zavřel a zatarasil²⁰⁹.

(24) A když on vyšel⁶⁹, přišli³⁰ jeho nevolníci a uviděli, že²¹⁰ hle, dveře^{56 208} horního pokoje zataraseny²⁰⁹; i řekli²¹¹ si: On jistě²¹² v chladné komnatě²¹³ přikrývá své nohy²¹⁴. (25) Čekali^{21 215} tedy¹² až do rozpačitosti²¹⁶, a hle, on neotvíral²¹⁷

dveře^{56 208}; vzali tedy¹² klíč²¹⁸ a otevřeli, a hle, jejich pán ležící mrtev na zemi²¹⁹.

(26) A Éhúd za²²⁰ jejich váhání²²¹ unikl; a minuv sochy^{194 195 222}, unikl do Seíry. (27) A když přišel¹⁴¹, stalo se⁵⁹⁰, že² v pohoří²⁵ Efrájimově zatroubil^{223 224} na troubu²²⁵ a Isráělovi synové s ním z pohoří²⁵ sestoupili, a on před jejich tváří; (28) a řekl k nim: Žeňte se^{17 226} za mnou, neboť Hospodin vaše nepřátele, Móáva²²⁷, vydal ve vaši ruku. Sestoupili tedy¹² za ním a obsadili²²⁸ brody²²⁹ Jordánu naproti Móávu^{180 230} a nedali nikomu¹⁵¹ přejít. (29) A v onen čas Móáva²²⁷ pobili¹³, asi²³¹ deset tisíc mužů, všechny svalnaté²³² a všechny zdatné muže²³³, a nikdo¹⁵¹ neunikl. (30) I byl Móáv²²⁷ v onen den pod rukou Isráěle pokořen a země nabyla na osmdesát let pokoje¹⁷⁸.

(31) A po něm²³⁴ se vyskytl⁵⁹⁰ Šamgar, syn Anáthův, jenž² pobil¹³ Pelištim⁷⁵, šest set mužů, bodcem na skot^{160 235}, a i on Isráěle vysvobodil¹³.

4 A Isráělovy děti⁶⁴ se jaly dále činit¹⁵⁰, co bylo¹²² v očích Hospodinových zlé; a když Éhúd umřel, (2) vydal³⁰ je Hospodin napospas ruce²³⁶ Jávína, krále Kenáanu, jenž kraloval²¹ v Chácóru, a velitelem²³⁷ jeho vojska²³⁸ byl Síserá, jenž²³⁹ bydlel v Charóseth-Gójím²⁴⁰. (3) I jaly se Isráělovy děti⁶⁴ křičet⁶⁵² k Hospodinu, neboť on měl⁵⁹ devět set železných vozů^{60 61 62}; a on po dvacet let Isráělovy děti⁶⁴ násilím tísnil²¹⁸⁸. (4) A v oné době soudila¹ Isráěle Devorá, žena-prorokyně²⁴¹, žena Lappidóthova²⁴², ona; (5) a ona sedávala pod palmou Devorínou mezi Rámou a mezi Béth-Élem v pohoří²⁵ Efrájimově a Isráělovi synové k ní vystupovali^{17 21} k soudu²⁴³. (6) Ta² poslala a povolala²⁴⁴ Báráka, syna Avinóamova z Kedeš-Naftáli, a řekla k němu: Zda nerozkázal Hospodin, Isráělvův Bůh: Jdi a vytáhni^{245 246} na horu Távór a vezmi s sebou deset tisíc mužů ze synů Naftáliho a ze synů Zevulúnových? (7) I chci⁵ k tobě přitáhnout²⁴⁵ k potoku²⁴⁷ Kíšónu Síseru, velitele²³⁷ vojska²³⁸ Jávínova, a jeho vozy^{60 61} a jeho dav²⁴⁸, a vydat ho v tvou ruku. (8) A Bárák k ní řekl: Půjdeš-li se mnou, pak² vyjdu²⁴⁹, a nepůjdeš-li se mnou, nepůjdu. (9) I řekla: Ovšemže²⁵⁰ s tebou půjdu,

jenže na cestě, již se chystáš jít²⁵¹, nebude pro tebe²⁵² slávy²⁵³, neboť Hospodin bude Síseru vydávat napospas ruce²³⁶ ženy. A Devorá vstala a odešla s Bárákem do Kedeše.

(10) A Bárák do Kedeše svolal¹⁷⁴ Zevulúna a Naftáliho, i vystoupilo⁷ v patách za ním²⁵⁴ deset tisíc mužů; i Devorá s ním vystoupila⁷. (11) (A Chever, Kéní^{8 255}, se odloučil²⁵⁶ od Kajina²⁵⁷, od děti⁶⁴ Chóváva, švagra⁴⁴ Mojžíšova, a rozložil své stany⁶⁰ až po strom²⁵⁸ v Caanním, jenž je u Kedeše.) (12) A Síserovi oznámili²⁵⁹, že Bárák, syn Avinóamův, vystoupil⁷ na horu Távór; (13) Síserá tedy¹² svolal¹⁷⁴ všechny své vozy^{60 61}, devět set železných vozů^{60 61 62}, a všechen lid, jenž byl s ním, z Charóseth-Gójím²⁴⁰ k potoku²⁴⁷ Kíšónu.

(14) A Devorá řekla k Bárákovi: Vstaň, neboť toto¹⁵⁷ je den, kdy Hospodin vydá Síseru v tvou ruku! Zda nevyšel⁶⁹ Hospodin před tvou tváří? A Bárák z hory Távóru sestoupil a deset tisíc mužů za ním; (15) a Hospodin Síseru a všechny jeho vozy^{60 61} a všechno jeho vojsko²⁶⁰ před tváří Bárákovou rozprášíl²⁶¹ ostrím²² meče; a Síserá sestoupil z vozidla^{38 262} a jal se prchat pěšky²⁶³. (16) A Bárák se rozehnal¹⁷ za vozy^{60 61} a za vojskem²⁶⁰ až po Charóseth-Gójím²⁴⁰ a všechno vojsko²⁶⁰ Síserovo padlo ostrím²² meče, nezbyl ani²⁶⁴ jeden. (17) A Síserá pěšky²⁶³ prchl ke stanu Jáél, ženy Chevera, Kéního^{8 255}, neboť mezi Jávínem, králem Chácóru, a mezi domem Chevera, Kéního^{8 255}, byl mír. (18) A Jáél vyšla⁶⁹ Síserovi vstříc a řekla k němu: Odboč^{137 265}, můj pane, odboč^{137 265} ke mně, nechť se nebojíš^{11 266}. Odbočil^{137 265} tedy¹² k ní do stanu a přikryla ho houňí²⁶⁷; (19) a řekl k ní: Napoj mě, prosím⁷⁰, trochu²⁶⁸ vody²⁶⁹, neboť mám²⁷⁰ žízeň. Otevřela tedy¹² měč mléka a napojila ho a přikryla ho; (20) i řekl k ní: Stůj u vchodu²⁷¹ stanu, a jestliže někdo¹⁵¹ bude přicházet a otáz se tě a řekne: Zda je tu někdo¹⁵¹? nechť se stane^{11 590}, že² řekne: Není. (21) A Jáél, žena Chevera, vzala stanový kolík^{272 273} a svou rukou uchopila²⁷⁴ kladivo a v tichosti²⁷⁵ k němu přistoupila a vbíla²⁷⁶ kolík²⁷² v jeho spánky, takže² pronikl²⁷⁷ v zem; a on byl tvrdě usnul, neboť² byl vysílen, i umřel.

(22)A hle – Bárák Síseru pronásledující; i vyšla⁶⁹ mu Jáel vstříc a řekla mu: Pojď, neboť² ti chci⁵ ukázat muže, jehož ty hledáš. Vstoupil tedy¹² k ní, a hle, Síserá ležící mrtev²¹⁹ a v jeho spáncích kolík²⁷².

(23)Tak² Bůh v onen den Jávína, krále Kenáanu, před tváří Isráelových synů pokořil (24)a ruka Isráelových synů na Jávína, krále Kenáanu, stále tvrději doléhala²¹²⁷⁸, až Jávína, krále Kenáanu, zničili²⁷⁹.

5 A v onen den se dala Devórá i Bárák, syn Avínóamův, do zpěvu slovy²⁸⁰:

(2) Za²⁸¹²⁸² osvobození osvoboditeli⁵⁶¹⁶⁰²⁸³ v Isráéli, za²⁸¹²⁸² dobrovolné oddání³⁰³ lidu chvalte Hospodina!

(3) Slyšte²⁸⁴, králové, nastavte sluch²⁸⁵, knížata, já budu Hospodinu, já budu zpívat, budu hrát²⁸⁶ Hospodinu, Isráelovu Bohu!

(4) Hospodine, při tvém vycházení⁶⁹ ze Séiru²⁸⁷,

při tvém vykračování²⁸⁸ z území²⁸⁹²⁹⁰ Edóma

se země roztřásla, i nebesa vykropila, i mraky vykropily vodu,

(5) hory se rozplynuly²⁹¹ před tváří¹⁰²¹⁴⁰²⁹² Hospodinovou, i tento Sínaj, před tváří¹⁰²¹⁴⁰²⁹²

Hospodina, Isráelova Boha.

(6) Ve dnech Šamgara, syna Anáthova, v dnech Jáel zpustly²⁹³ silnice²⁹⁴²⁹⁵, a kdo chodívali²⁹⁶ vyšlapanými cestami²⁹⁷, museli⁵ chodit stezkami křivolakými;

(7) vůdcovstvo²⁹⁸, ti zanikli²⁹³ v Isráéli, zanikli²⁹³ dotud, než jsem povstala – Devórá,

než jsem povstala, matka v Isráéli.

(8) Vylvolil²⁹⁹ si nové bohy – tehdy byl boj¹⁰ v branách¹⁶⁰,

bylo-li³⁰⁰ vidět štít *aneb* oštěp mezi čtyřiceti tisíci v Isráéli!

(9) Mé srdce³⁰¹ zákonodárcům³⁰² Isráelovým, již¹²² se dobrovolně oddali³⁰³ v lidu!

Chvalte Hospodina!

(10) Jezdci na bílých³⁰⁴ oslicích¹⁶⁰, sedící na kobercích¹⁸⁹³⁰⁵, i³⁰⁶ chodící na cestě, uvažujte³⁰⁷

(11) o³⁰⁸³⁰⁹ hlasu³¹⁰ rozdělujících *kořist*³¹¹ mezi napájecími žlaby; tam budou rozhlášovat³¹²³¹³ spravedlivé činy³¹⁴

Hospodinovy, spravedlivé činy³¹⁴ jeho vedení²⁹⁸ v Isráéli.

Tehdy lid Hospodinův sestoupil k branám.

(12) Procitni, procitni, Devóro, procitni, procitni, promluv písní, vstaň, Báráku, a zajmi své zajatectvo, synu Avínóamův!

(13) Pak sestup, přežívající⁶⁰ z vznešených³¹⁵³¹⁶ v lidu;

Hospodine, sestup ke mně mezi hrdiny³¹⁷³¹⁸³¹⁹

(14) z Efrájima; jejich kmenové sídlo³²⁰ je v Amalékovi³²¹.

Za tebou Benjámín mezi tvým lidem³²²; z Máchíra sestoupili zákonodárcové³⁰² a ze Zevulúna chápající se⁵⁶²⁴⁵ hole³²³³²⁴ písáře³²⁵

(15) a vůdcové²³⁷ v Jissaschárovi *byli* s Devórou;

jak² Jissaschár, tak Bárák byl do údolí⁵⁷ vyslán²³ pěšky²⁵⁴²⁶³²⁹².

Veliká *byla* mezi strouhami³²⁶

Reúvénovými usnášení³²⁷ srdce;

(16) proč sedíš²⁷⁰ mezi dvěma ohradami³²⁸ k naslouchání zvukům píšťal³²⁹ *při* stádech^{160?}

Veliká *byla* při strouhách³²⁶

Reúvénových zkoumání³³⁰ srdce³³¹.

(17) Gileád se usadil³³² na druhé straně³³³ Jordánu, a Dán – proč má⁵ pobývat³³⁴ na lodích?

Ášér zůstal u pobřeží moří a přebývá³³² na jeho³³⁵ zálivech³³⁶.

(18) Zevulún – lid, *jenž* své žití³³⁷ vydal napospas smrti, i Naftáli na vyvýšeninách pole.

(19) Přišli králové, jali se bojovat¹⁰; tehdy se jali bojovat¹⁰ králové Kenáanu v Taanáchu, při vodách Megidda; zisku peněz³³⁸ nenabyl³³⁹.

(20) Z nebes se jaly bojovat¹⁰ hvězdy, ze svých³⁴⁰ drah⁹⁰⁹ se jaly bojovat¹⁰ se Síserou;

(21) strhl je potok²⁴⁷ Kíšón, potok²⁴⁷ bitev³⁴¹, potok²⁴⁷ Kíšón – můžeš⁵ šlapat, má duše, silou³⁴²!

(22) Tehdy zadupala³⁴³ kopyta³⁴⁴ koní⁶⁰ uháněním^{345 346}, uháněním³⁴⁵ jeho reků³⁴⁷.

(23) Proklejte Méróz, řekl Anděl⁹³ Hospodinův, veskrze³⁴⁸ proklejte jeho obyvatele⁵⁶, neboť nepřišli na pomoc Hospodinu¹⁶⁰, na pomoc Hospodinu¹⁶⁰ v hrdinech^{317 319 349!}

(24) Nad ženy^{139 143} žehnána necht' je^{11 350} Jáél, žena Chevera, Kéního^{8 255}, necht' je¹¹ žehnána nad ženy^{139 143 350} ve stanu!

(25) Vyžádal vodu²⁶⁹, dala mléko, v čiši vznešených podala¹⁹¹ kyselé mléko³⁵¹;

(26) svou ruku vztahuje²⁰¹ po kolíku²⁷² a svou pravici po perlíku³⁴³ dělníků³⁵²,

a udeří³⁴³ Síseru – roztránila jeho hlavu, ano, rozštípla³⁵³, ano, prorazila jeho spánky.

(27) Mezi její nohy se složil³⁵⁴, padl, ulehl³⁵⁵, mezi její nohy se složil³⁵⁴, padl³⁵⁵;

tam, kde³⁵⁶ se byl složil³⁵⁴, tam zůstal ležet³⁵⁷ přemožen³⁵⁸.

(28) Oknem dolů pohlíží^{270 359} a běduje^{270 360} matka Síserova, mřížovím³⁶¹;

Proč se jeho vůz⁶¹ zdržuje²⁷⁰ se svým příchodem³⁶², proč se opožduje²⁷⁰ chod³⁶³ jeho vozidel^{362?}

(29) Moudré z³⁶⁴ jejich dam³⁶⁵ budou odpovídat a ona si bude opakovat³⁶⁶, co jí bude řečeno³⁶⁷;

(30) Zda neshledávají¹⁴ a nerozdělují lup? Ženu³⁶⁸, dvě ženy³⁶⁸ na hlavu muže³⁶⁹,

lup dvojího³⁷⁰ barevného roucha Síserovi, lup dvojího³⁷⁰ barevného roucha pestrého vytkávaní, barevné roucha dvojího³⁷⁰ pestrého vytkávaní na šíjích^{371 372} lupu³⁷³.

(31) Tak necht' hynou¹¹ všichni tvoji nepřátelé, Hospodine, a milující ho – jako vycházení⁶⁹ slunce v jeho moci^{374!}

A země nabyla na čtyřicet let pokoje¹⁷⁸.

6 A Isráelovy děti⁶⁴ se jaly činit, co bylo¹²² v očích Hospodinových zlé, i vydal je Hospodin na sedm let v ruku Midjána. (2) A ruka Midjánova nad Isrá-

élem zesílila^{177 375}; z příčiny^{102 140 292} Midjána si Isráelovi synové zřídili¹⁸⁴ úkryty³⁷⁶, jež byly v horách, a jeskyně a pevnůstky³⁷⁷;

(3) a zasel-li Isráel, stávalo se^{21 590}, že² vystoupil⁷ Midján a Amálék a synové východu, ano, vystoupili⁷ proti němu (4) a položili se³⁷⁸ proti nim a zničili¹⁴⁴ výnos země až po tvůj vstup do Gazy a neponechávali nic k živobytí³⁷⁹, ani drobné dobytče³⁸⁰ ani hovězí dobytče³⁸¹ ani osla. (5) Oni totiž vystupovali⁷, i jejich stáda³⁸², a přicházeli se svými³⁸³ stany, v množství tolik jako kobylek⁶⁰, věru² jim ani jejich velbloudům (nebo potu; i přicházeli v zem ničit¹⁴⁴ ji, (6) takže² byl Isráel od¹⁴⁰ Midjána velmi oslaben³⁸⁴; i jaly se Isráelovy děti⁶⁴ křičet¹⁷⁴ k Hospodinu.

(7) A když se Isráelovy děti⁶⁴ příčinou³⁸⁵ Midjána jaly k Hospodinu křičet¹⁷⁴, stalo se⁵⁹⁰, (8) že² Hospodin k Isráelovým dětem⁶⁴ poslal proroka²⁴¹; ten² jim řekl: Takto řekl Hospodin, Isráelův Bůh: Já jsem vás pozvedl z Egypta a vyvedl⁶⁹ jsem vás z domu nevolníků (9) a vyprostl jsem vás z ruky Egyptanů a z ruky všech vašich tísnitelů⁸⁸ a před vaší tváří¹⁰² jsem je vyhnal¹⁰³ a jejich zem jsem dal vám (10) a řekl jsem vám: Já jsem Hospodin, váš Bůh³⁸⁶, nesmíte⁵ se bít²⁶⁶ bohů Emóriho⁸, v jehož³⁸⁷ zemi vy bydlíte. Ale nepoulehli jste na¹⁰⁰ můj hlas.

(11) I přišel Anděl⁹³ Hospodinův a usedl pod stromem³⁸⁸, jenž byl v Ofte, jenž patřil Jóášovi, Aví-Ezrímu³⁸⁹; a Gideón, jeho syn, vyloukal³⁹⁰ pšenici v lisu³⁹¹ k zabezpečení³⁹² jí před tváří¹⁰² Midjánovou. (12) A Anděl⁹³ Hospodinův se mu ukázal a řekl k němu: Hospodin s tebou, zdatný²³³ hrdino^{371!} (13) A Gideón k němu řekl: Ach³⁹³, můj PANE, je-li¹² Hospodin s námi, proč nás tedy¹² toto vše postihlo^{14?} A kde jsou všechny jeho divy, o nichž¹⁶² nám vyprávěli²¹ naši otcové výrokem: Zda nás Hospodin nevyvedl⁷ z Egypta? Nyní nás však¹² Hospodin zavrhl a vydal nás v dlaně³⁹⁴ Midjánovu. (14) A Hospodin se k němu otočil³⁹⁵ a řekl: Jdi v této své síle³⁹⁶ a vysvobod¹³³ Isráele z dlaně³⁹⁴ Midjánovy. Zda jsem tě neposlal? (15) I řekl k němu: Ach³⁹³, PANE, čím mám⁹ Isráele vysvobodit^{133?} Hle, můj tisíc³⁹⁷ je v Menaššéovi nejslabší³⁸⁴ a já nejmladší³⁹⁸ v domě svého

otce. (16)A Hospodin k němu řekl: Vždyt budu s tebou, takže² Midjána budeš moci⁵ porazit¹³ jako jednoho muže. (17)I řekl k němu: Našel-li jsem, prosím⁷⁰, v tvých očích přízeň³⁹⁹, kéž² mi dáš¹⁸⁴ znamení, že mluvící se mnou *jsi ty*; (18)kéž se, prosím⁷⁰, odtud nevzdaluješ až do mého příchodu k tobě, než² budu moci⁵ vynést⁶⁹ a před tvou tvář položit⁴⁰⁰ svůj dar¹⁸³. A řekl: Já zůstávám⁴⁰¹ až do tvého návratu. (19)A Gideón vešel a zpracoval¹⁸⁴ kůzle, a na nekvašené *chleby* éfu⁴⁰² hrubé mouky a vložil⁸¹ maso v koš a polévku vli⁸¹ v hrnec; to² k němu vynesl⁶⁹ pod strom³⁸⁸ 403 a podal⁴⁰⁴. (20)A Anděl⁹³ Hospodinův k němu řekl: Vezmi maso a nekvašené *chleby* a polož⁴⁰⁰ na toto skalisko⁴⁰⁵ a polévku vylij. I učinil tak (21)A Anděl⁹³ Hospodinův vztáhl²⁰¹ konec hole⁴⁰⁶ a sáhl na⁴⁰⁷ maso a na⁴⁰⁷ nekvašené *chleby*, a ze skály⁴⁰⁸ vyšel⁷ oheň, jenž² maso a nekvašené *chleby* strávil⁴⁰⁹; a Anděl⁹³ Hospodinův od jeho očí zmizel⁴¹⁰.

(22)A Gideón poznal⁴¹¹, že to⁴⁸ byl Anděl⁹³ Hospodinův; řekl tedy¹² Gideón: Běda, Pane, Hospodine, neboť, protože jsem uviděl Anděla⁹³ Hospodinova tváří v tvář⁴¹². (23)A Hospodin mu řekl: Pokoj tobě, nechť se nebojíš¹¹ 266, nebudeš muset⁵ mřít. (24)Gideón tam tedy¹² zbudoval Hospodinu oltář a dal mu název⁴¹³ Hospodin pokoje⁴¹⁴; ten⁴⁸ je ještě až po tento den v Ofře Aví-Ezrího³⁸⁹.

(25)A v onu noc se stalo⁵⁹⁰, že² mu Hospodin řekl: Vezmi býka z hovězího dobytka³⁸¹ 415, jenž *patří* tvému otci, totiž² toho druhého býka, sedmiletého⁴¹⁶, a strhni⁴¹⁷ oltář Baalův¹²³, jenž *patří* tvému otci, a ašéru⁴¹⁸, jež je před ním, musíš⁵ vytít²⁷⁹, (26)A na temeni⁴¹⁹ této skály⁴²⁰ zbuduješ¹¹ Hospodinu, svému Bohu, oltář podle řádu⁴²¹, a vezmi toho druhého býka, jehož² vzneses⁴²² jako vzestupnou *oběť*⁴²³ na dříví⁴²⁴ ašéry⁴¹⁸, již budeš vytínat²⁷⁹. (27)Gideón tedy¹² ze svých nevolníků vzal deset mužů a učinil *tak*, jak k němu Hospodin promluvil, ale protože se domu svého otce a mužů toho města bál²¹ 266 učinit⁴²⁵ *tak* za dne, stalo se⁵⁹⁰, že² *tak* učinil v noci.

(28)A muži města za jitra časně vstali, a hle, oltář Baalův¹²³ byl zbořen⁴²⁶

a ašéra⁴¹⁸, jež *byla* před ním, byla vyfata²⁷⁹ a ten druhý býk byl vnesen⁴²² 427 na zbudovaném oltáři. (29)Říkali tedy¹² jeden k druhému⁴²⁸: Kdo učinil tuto věc? I jali se pátrat⁴²⁹ a hledat a⁴³⁰ řekli: Tuto věc učinil Gideón, syn Jóášův. (30)A k Jóášovi muži města řekli: Vyved⁶⁹ svého syna, neboť² musíš umřít, vždyt zbořil⁴²⁶ oltář Baalův¹²³ a také⁴³¹ vyfál²⁷⁹ ašéru⁴¹⁸, jež *byla* před ním. (31)A Jóáš všem mužům, kteří se proti němu postavili, řekl: Zda vy chcete⁵ věst při⁴³² za Baala¹²³? Chcete⁵ ho snad⁴³³ zachraňovat¹³³ 434? Kdo bude chtít⁵ za něho věst při⁴³², měl by⁵ ještě za jitra⁴³⁵ umřít. *Je-li* on bůh, nechť za sebe při vede¹¹ 432, neboť jeho oltář zbořil⁴²⁶. (32)A v onen den mu dali název⁴¹³ Jerub-baal⁴³⁶, s výrokem: Nechť proti němu vede¹¹ při⁴³² Baal¹²³, neboť jeho oltář zbořil⁴²⁶.

(33)I shromáždili se¹²⁰, všechen Midján a Amalék a synové východu spolu, a přešli⁴³⁷ a položili se³⁷⁸ v rovině⁵⁷ Jizreel. (34)A Gideóna na sebe vzal⁴³⁸ Duch Hospodinův, i zatroubil²²³ na troubu²²⁵ a Aví-Ezer⁴³⁹ byl svolán¹⁷⁴ za ním⁴⁴⁰, (35) a vyslal⁴⁴¹ posly⁹³ v celého Menaššéa, i byl i on svolán¹⁷⁴ za ním⁴⁴⁰, a vyslal⁴⁴¹ posly⁹³ v Ášéru a v Zevulúna a v Naftáliho, i vystoupili⁷ mu vstříc.

(36)A Gideón řekl k Bohu: Jsi-li ochoten vysvobodit¹³³ 442 Isráéle mou rukou podle *toho*, jak jsi promluvil, (37)hle, já na mlat pokládám⁴⁴³ rouno vlny; bude-li rosa na samotně¹⁹⁹ rounu a na vsí zemi sucho, pak² budu vědět, že mou rukou Isráéle chceš⁵ vysvobodit¹³³ podle *toho*, jak jsi promluvil. (38)I stalo se⁵⁹⁰ tak, takže² když nazítří⁴⁴⁴ časně vstal, vyždímal³⁰ rouno a vytlačil⁴⁴⁵ z rouna rosu, plnou číši⁴⁴⁶ vody. (39)A Gideón řekl k Bohu: Nechť proti mně neplane¹¹ 127 tvůj hněv, že promluví, jen tentokrát⁴⁴⁷; pouze tentokrát⁴⁴⁷, prosím⁷⁰, na rounu budu konat zkoušku⁴⁴⁸: Nechť se, prosím⁷⁰, *dostává*¹¹ 590 sucho na rouno samotně¹⁹⁹ a na všechnu zem nechť se *dostává*¹¹ 590 rosa. (40)A Hospodin tak v oné noci učinil, takže² se na rouno samotně¹⁹⁹ *dostalo*⁵⁹⁰ sucho a na všechnu zem se *dostala*⁵⁹⁰ rosa.

7 A Jerubbaal, to⁴⁸ byl Gideón, časně vstal, i všechen lid, jenž *byl* s ním,

a položili se⁷⁸ u pramene Charódu; a tábor²⁶⁰ Midjánův jim byl²¹ od severu, od výšiny⁴⁴⁹ Móre v rovině⁵⁷. (2) A Hospodin ke Gideónovi řekl: Lid, jenž je s tebou, je četnější než abych vydal⁴⁵⁰ Midjána v jejich ruku, aby se Izráel proti mně⁴⁵¹ nevychloubal⁴⁵² výrokem: Pomohla mi¹³³ 434 má ruka. (3) Nuže⁷⁰ tedy¹² učin v uši lidu provolání⁴⁴⁸ výrokem: Kdo je bojácný²⁶⁶ 453 a ustrašený⁴⁵⁴, nechť se vrátí¹¹ 455 a z hory Gileádu ustupuje¹¹ 456! A vrátilo se⁴⁵⁵ z lidu dvacet a dva tisíce mužů, a deset tisíců, ti zbyli. (4) A Hospodin ke Gideónovi řekl: Ještě je lid četný; zaved' je dolů⁴⁵⁷ k vodě, ať ti je tam mohu⁵ pročistit⁴⁵⁸; a stane se¹¹, že o kom¹⁶² k tobě budu říkat: Tento půjde¹¹ s tebou, ten⁴⁸ s tebou půjde¹¹, a každý, o kom¹⁶² k tobě budu říkat: Tento při tobě nepůjde¹¹, ten⁴⁸ nepůjde¹¹. (5) Zavedl⁴⁴¹ tedy¹² lid dolů⁴⁵⁷ k vodě a Hospodin ke Gideónovi řekl: Každý, kdo bude z vody⁴⁵⁹ svým jazykem chlemtat, jako chlemtá pes, budeš¹¹ ho stavět⁴⁴³ zvláště¹⁹⁹; i každého, kdo se k pití bude shýbat³⁵⁴ na svá kolena. (6) I vyšel⁵⁹⁰ počet těch, již¹²² chlemtali, se svou rukou⁴⁶⁰ k svým ústům, tři sta mužů, a všechen zůstatek lidu, ti se k pití vody sehnu¹³⁴ na svá kolena. (7) A Hospodin ke Gideónovi řekl: Těmi třemi sty mužů, kteří¹²² chlemtali, vás chci⁵ vysvobodit¹³³ a Midjána v tvou ruku vydat; a všechen⁴⁶¹ lid nechť jde¹¹, každý¹¹² k svému místu¹¹⁰. (8) Lid tedy¹² vzal v svou ruku stravu⁴⁶² 463 a své trouby²²⁵; i propustil²³ 441 všechny⁴⁶¹ muže Izráelovy, každého¹¹² k jeho stanům, a na těch třech stech mužů pevně setrval⁴⁶⁴. A tábor²⁶⁰ Midjánův mu byl²¹ zdola v rovině⁵⁷.

(9) A v onu noc se stalo⁵⁹⁰, že² k němu Hospodin řekl: Vstaň, sestup proti táboru²⁶⁰, neboť jsem jej vydal v tvou ruku; (10) a bojíš-li se²⁶⁶ ty sestoupit, sestup ty a Purá, tvůj sluha⁴⁶⁵, k táboru²⁶⁰, (11) a slyš, co budou mluvit, a potom tvé ruce budou sílit, takže² budeš⁵ sestoupit proti táboru²⁶⁰. Sestoupil tedy¹² on a Purá, jeho sluha⁴⁶⁵, k okraj⁴⁶⁶ ozbrojenců⁴⁶⁷, kteří byli v táboře²⁶⁰ 468; (12) a Midján a Amalék a všichni synové východu byli v rovině⁵⁷ položení²¹⁹ 469 v množství jako kobyly⁶⁰ a jejich velbloudům nebylo počtu – v množství jako písek, jenž je na

břehu⁴⁷⁰ moře. (13) A když Gideón přišel, hle³⁰, muž vyprávějící svému druhu⁴⁷¹ sen; i řekl: Hle, dostal⁴⁷² jsem sen, a²¹⁰ hle, pecen chleba z ječmene valící se⁴⁷³ proti táboru²⁶⁰ Midjánovu, jenž² přišel až po stan⁴⁷⁴ a povalil¹³ jej, takže² padl, i překotil⁴⁷³ jej vzhůru⁴⁷⁵ a stan⁴⁷⁴ zůstal ležet²¹⁹. (14) A jeho druh odpověděl a řekl: Toto není nic než meč Gideóna, syna Jóášova, muže Izráelova; Bůh vydal Midjána a všechen tábor²⁶⁰ v jeho ruku.

(15) A jak Gideón uslyšel⁴⁷⁶ vypravování toho snu a jeho výklad⁴⁷⁷, stalo se⁵⁹⁰, že² se poklonil a vrátil se do tábora²⁶⁰ Izráelova a řekl: Vstaňte, neboť Hospodin vydal tábor²⁶⁰ Midjánův v naši ruku. (16) I rozdělil těch tři sta mužů na tři skupiny⁴⁷⁸ a v ruku jich všech⁴⁷⁹ dal trouby²²⁵ a prázdné džbány a vprostřed těch džbánů pochodně (17) a řekl k nim: Ode mne budete¹¹ odpozorovávat⁴¹¹ a tak budete¹¹ činit; a hle, když já vstoupím na okraj⁴⁶⁶ tábora²⁶⁰, stane se¹¹ 30 590, že budete činit tak, jak budu činit já, (18) a když na troubu²²⁵ budu troubit²²³ já a všichni, kteří jsou se mnou, budete¹¹ 30 na trouby²²⁵ troubit²²³ i vy vůkol¹²⁵, všechen tábor²⁶⁰, a budete¹¹ říkat: Hospodinu¹¹⁵ a Gideónovi¹¹⁵!

(19) Když tedy¹² vstoupil Gideón a sto mužů, kteří byli s ním, na okraj⁴⁶⁶ tábora²⁶⁰, na začátku⁴⁷⁸ prostřední⁴⁸⁰ hlídky, jen co právě⁴⁸¹ postavili¹³² strážce⁵⁶ 68, jali se³⁰ troubit²²³ na trouby²²⁵ za² roztloukání džbánů, jež byly v jejich ruce. (20) Jaly se tedy¹² na trouby²²⁵ troubit²²³ ty tři skupiny⁴⁷⁸, i roztržili⁴⁷⁷ džbány a levou rukou pevně uchopili pochodně⁴⁶⁴ a pravou rukou trouby²²⁵ k troubení²²³ a jali se volat: Meč Hospodinu¹¹⁵ a Gideónovi¹¹⁵! (21) I stanuli, každý¹¹² na svém⁴⁸² vůkol vůči táboru²⁶⁰, a všechen tábor²⁶⁰ se dal do běhu, i rozkřičel⁷⁴¹ se a rozprchl se. (22) A těch tři sta, ti trouбили²¹ 223 na trouby²²⁵, a Hospodin obrátil⁸¹ meč jednoho proti druhému⁴²⁸, a to v celém táboře²⁶⁰, a tábor²⁶⁰ se rozprchl až po Beth-Šittá k Ceréře, se pomezi⁴⁷⁰ 483 Ável-Mechóly před Tabathem. (23) I bylo svoláno⁶⁵² mužstvo Izráelovo z Naftáliho a z Ášéra a ze všeho Menaššea; ti² se rozehnali za Midjánem¹⁷. (24) A Gideón v celé pohoří²⁵ Efrájimovo rozeslal posly⁹³ se vzkazem²⁸⁰: Sestupujte

vstříc Midjánovi a obsadte²²⁸ jim vody až po Béth-Báru a⁴⁸⁴ Jordán. (25)A chytili²²⁸ dva velitele²³⁷ Midjána, Óréva a Zeéva, a zabili Óréva na skále Órévové a Zeéva zabili v lisu⁴⁸⁵ Zeévově, a hnali se²¹ po Midjánovi; a hlavu Óréva a Zeéva přinesli ke Gideónovi na druhou stranu⁴⁸⁶ vůči⁴⁸⁷ Jordánu.

8 A muži Efrájimovi⁶⁰ k němu řekli: Co¹⁰¹ jsi nám učinil tuto věc, nepovolat²⁴⁴ nás, když ses odebral bojovat¹⁰ proti Midjánovi? A silně⁴⁸⁸ se s ním povádili⁴³². (2)I řekl k nim: Co jsem já nyní učinil v porovnání s vámi⁴⁸⁹? Zda nejsou paběrky⁴⁹⁰ Efrájimovy lepší nad¹³⁹¹⁴³ vnobraní Aví-Ezerovo⁴³⁹? (3)Ve vaši ruku dal Bůh velitele²³⁷ Midjána, Óréva a Zeéva, a co jsem dokázal učinit já v porovnání s vámi⁴⁸⁹? Tu jejich duch⁹¹, když on vyslovil toto slovo¹⁴¹, od něho³⁸⁴⁹² upustil⁶⁴².

(4)A Gideón přišel k Jordánu; přešel⁴³⁷, on i těch tři sta mužů, kteří *byli* s ním, vyčerpání⁴⁹³, ale hotovi pronásledovat⁴⁴², (5)řekl pak¹² mužům Sukkóth: Dejte, prosím⁷⁰, bochníků⁴⁹⁴ chleba lidu, jenž je v patách za mnou²⁵⁴, neboť oni *jsou* vyčerpání⁴⁹³ a já se ženu za Zevachem a Calmunnou¹⁷, králi Midjána¹⁸⁰. (6)A představení²³⁷ Sukkóth řekli: Zda je dlaně³⁹⁴ Zevacha a Calmunny nyní v tvé ruce, že tvému vojsku²³⁸ máme⁵ dávat chléb? (7)A Gideón řekl: Proto, až Hospodin dá Zevacha a Calmunnu¹⁴¹ v mou ruku, pak² budu roztírat⁴⁹⁵ vaše maso s trním pouště a s bodláčím⁴⁹⁶. (8)A odtamtud vystoupil⁷ k Penú-Élu⁴⁹⁷ a promluvil k nim⁴⁹⁸ stejně⁴⁹⁹, a muži Penú-Élu⁴⁹⁷ mu odpověděli *tak*, jak odpověděli muži Sukkóth. (9)Pronesl tedy¹² i k mužům Penú-Élu⁴⁹⁷ výrok: Při svém návratu v pokoji budu bořit⁴²⁶ tuto věž.

(10)A Zevach a Calmunná *byli* v Karkóru, i jejich tábor²⁶⁰ s nimi, asi²³¹ patnáct tisíc, všichni ti, *již*¹²² pozůstávali ze všeho tábora²⁶⁰ synů východu, a těch, *již*¹²² padli, *bylo* sto a dvacet tisíc mužů tasivších meč. (11)A Gideón vystoupil⁷ cestou těch, *již*¹²² pobývali³³² ve stanech, od východu vůči Nóvachu a Jogbeze¹¹⁹, a napadl¹³ tábor²⁶⁰, když² byl²¹ tábor²⁶⁰ bez obav⁵⁰⁰. (12)A Zevach a Calmunná se jali prchat, i rozehnal se za nimi¹⁷ a oba krále

Midjána¹⁸⁰ chytil²²⁸, Zevacha i Calmunnu, a všechen tábor²⁶⁰ vyděsil¹⁵⁰¹.

(13)A když se Gideón, syn Jóášův, z boje¹⁰ vrátil od vzestupu⁹⁰ z Cheresu⁷²⁵, (14)chytil³⁰²²⁸ mladíka⁴⁶⁵ z mužů Sukkóth a vpytl se ho; ten² mu napsal *jména* představených²³⁷ Sukkóth a tamních⁵⁰² starších, sedmdesát a sedm mužů, (15)a když k mužům Sukkóth přišel, řekl³⁰: Hle, Zevach a Calmunná, jimiž jste mě zesměšnil⁵⁰³ výrokem: Zda je dlaně³⁹⁴ Zevacha a Calmunny nyní v tvé ruce, že tvým mužům, *již jsou*¹²² vysíljeni, máme⁵ dávat chléb? (16)Vzal tedy¹² starší města a trní pouště a bodláčí⁴⁹⁶ a tím⁴⁸⁵⁰⁴ muže⁵⁶ Sukkóth poučil¹⁵⁰⁵; (17)a věž Penú-Élu⁴⁹⁷ zbořil⁴²⁶ a muže⁵⁶ toho města pozabijel.

(18)A k Zevachovi a k Calmunnovi řekl: A co⁵⁰⁶ ti muži, jež jste pozabijeli na Távóru? I řekli: Právě jako ty⁵⁰⁷, právě takovi⁵⁰⁷⁵⁰⁸ *byli* oni, všichni⁵⁰⁹ jako vzezení⁵¹⁰ synů krále. (19)A řekl: To⁴⁸ *byli* moji bratři, synové mé matky; *jako* že Hospodin je živ, kdybyste je byli nechali naživu, nezabil bych vás. (20)A řekl Jetherovi, svému prvorozenému: Vstaň, zabij je. *Ale* mladík⁴⁶⁵ nevytasil svůj meč, neboť se bál²¹²⁶⁶, neboť on ještě *byl* mladík⁴⁶⁵. (21)Řekl tedy¹² Zevach a Calmunná: Vstaň ty a vrhni se⁵¹¹ na nás, neboť síla⁵¹² muže je jako on⁵¹³. Gideón tedy¹² vstal a Zevacha a Calmunnu zabil a pobral měsíčky⁵¹⁴, jež *byly* na šíjích³⁷¹ jejich velbloudů.

(22)A Izráelovi muži⁶⁰ ke Gideónovi řekli: Panuj⁵¹⁵ nad námi, i ty i tvůj syn i syn tvého syna, neboť jsi nás vysvobodil¹³³ z ruky Midjána. (23)A Gideón k nim řekl: Já nad vámi panovat⁵¹⁵ nebudu, aniž nad vámi bude panovat⁵¹⁵ můj syn – panovat⁵¹⁵ nad vámi bude Hospodin. (24)A Gideón k nim řekl: Chci⁵ si dovolit od vás vyžádat⁵¹⁶ toto⁵¹⁷: Každý¹¹² mi dejte kroužek⁵¹⁸ ze svého lupu (neboť měli⁵⁹⁵¹⁹ kroužky⁵¹⁸ ze zlata, neboť oni *byli* Jišmáelím⁷⁵⁵²⁰). (25)I řekli: Rádi⁵¹⁶ budeme dávat. A prostřeli šat a naházeli tam po kroužku⁵¹⁸⁵²¹ ze svého lupu; (26)a váha těch kroužků⁵¹⁸ ze zlata, jež si vyžádal, byla²¹ tisíc a sedm set šeklů⁵²² zlata, kromě měsíčků⁵¹⁴ a náušnic⁵²³ a rouch z červeného purpuru, jež *byla* na králích Midjána¹⁸⁰ a kromě řetízků, jež *byly* na šíjích³⁷¹ jejich

velbloudů. (27)A Gideón to⁴⁸ zpracoval¹⁸⁴ na přehoz⁵²⁴ a uložil⁴⁴³ jej ve svém městě, v Ofře, a tam se za něj všechen Izráel jal chodit smilnit¹³⁵; to² se stalo⁵⁹⁰ Gideónovi a⁵²⁵ jeho domu léčkou¹⁰⁵ 106.

(28)Tak² byl Midján před tváří Izráelových synů pokořen, takže² nadále¹⁵⁰ nepozvedli¹⁰⁹ svou hlavu; a země nabyla v dnech Gideónových na čtyřicet let pokoje¹⁷⁸.

(29)A Jerubbaal, syn Jóášův, odešel a usídlil se ve svém domě; (30)i dostalo se⁵⁹⁰ Gideónovi sedmdesáti synů, pocházejících⁵²⁶ z jeho bedra¹⁹⁰, neboť měl²¹ 527 mnoho žen. (31)A jeho souložnice, jež byla v Šechemu, i ona mu porodila syna, i určil⁸¹ jeho jméno: Avímelech. (32)A Gideón, syn Jóášův, umřel v pěkných šedinách⁶⁰ a byl pohřben v hrobě svého otce v Ofře Aví-Ezrího³⁸⁹.

(33)A jak Gideón umřel, stalo se⁵⁹⁰, že² Izráelovy děti⁶⁴ zase¹⁴² zašly smilnit¹³⁵ za Baalím¹²³ a za boha si určili⁸¹ Baala¹²³-Berith⁵²⁸, (34)aniž si Izráelovy děti⁶⁴ připomněly Hospodina, svého Boha, jenž¹²² je vyprostil z ruky všech jejich nepřátel ze všech stran⁵²⁹, (35)aniž projevíli¹⁸⁴ soucit⁷³ s domem Jerubbaala-Gideóna podle všeho dobrého, co s Izráelem učinil.

9 A Avímelech, syn Jerubbaalův, odešel do Šechemu k bratrům své matky a promluvil k nim a ke vši čeledi⁷⁴ domu otce své matky výrokem: (2)Promluvte, prosím⁷⁰, v uši všech občanů⁵³⁰ Šechemu: Co je pro vás¹¹⁵ lepší: panování¹⁵¹⁵ sedmdesáti mužů nad vámi, všech synů Jerubbaalových, či panování¹⁵¹⁵ jednoho muže nad vámi? A měli byste⁵ pamatovat, že já jsem vaše kost a vaše maso. (3)Bratři jeho matky tedy¹² o něm promluvíli v uši všech občanů⁵³⁰ Šechemu všechna tato slova a jejich srdce se naklonilo⁵³¹ za Avímelechem, neboť řekli: On je náš bratr. (4)I dali mu sedmdesát šeklů⁵²² stříbra z domu Baala¹²³-Berith⁵²⁸, za něž²³⁹ Avímelech najal muže lehkomyšlné⁵³² a smělé⁵³³, kteří šli²¹ za ním. (5)I přišel v dům svého otce do Ofry a pozabíjel své bratry, syny Jerubbaalovy, sedmdesát mužů, na jednom kameni⁵³⁴; pozůstal však¹² Jóthám, nejmladší³¹ syn Jerubbaalův, neboť se skryl⁵³⁵.

(6)A shromáždili¹²⁰ se všichni občané⁵³⁰ Šechemu a všechen dům Milló⁵³⁶ a odebrali se a Avímelecha uvedli v kralování⁵³⁷, za krále, u stromu²⁵⁸ Muccáv⁵³⁸, jenž je v Šechemu. (7)To² oznámili²⁵⁹ Jóthámovi, i odešel a stanul na temeni⁴¹⁹ hory Gerizzím a pozvedl¹⁰⁹ svůj hlas a jal se volat, i řekl jim: Obráťte sluch ke¹³⁴ mně, občané⁵³⁰ Šechemu, a kéž Bůh obrátí¹¹ sluch k¹³⁴ vám. (8)Jednou²⁵⁰ se stromy odebraly pomazat nad sebou krále; i řekly olivě: Kraluj nad námi. (9)A oliva jim řekla: Zda se vzdám své tučnosti, již³³⁹ ve mně Bůh i lidé¹⁵¹ žehnají⁵⁴⁰, a odejdu se natřásat⁵⁴¹ nad stromy? (10)Stromy tedy¹² řekly fíkovníku: Pojď ty, kraluj nad námi. (11)A fíkovník jim řekl: Zda se vzdám své sladkosti a svého dobrého ovoce⁵⁴² a odejdu se natřásat⁵⁴¹ nad stromy? (12)Stromy tedy¹² řekly vinnému keři⁶⁸⁴: Pojď ty, kraluj nad námi. (13)A vinný keř⁶⁸⁴ jim řekl: Zda se vzdám svého moštu, rozveselujícího Boha i lidi¹⁵¹, a odejdu se natřásat⁵⁴¹ nad stromy? (14)Všechny stromy tedy¹² řekly k trnitému keři: Pojď ty, kraluj nad námi. (15)A trnitý keř k stromům řekl: Hodláte-li vy mě v pravdě⁵⁴³ pomazat²⁵¹ za krále nad vámi, přijďte, uchlyte se⁵⁴⁴ v můj stín; ne-li však¹², necht' vychází¹¹⁶⁹ z trnitého keře oheň a sžirá¹¹⁴⁰⁹ cedry Levánónu¹⁶⁸. (16)Nyní tedy¹²: V pravdě⁵⁴³-li jste se a v poctivosti⁵⁴⁵ zachovali¹⁸⁴, když² jste v kralování uvedli⁵³⁷ Avímelecha, a dobro-li jste uskutečnili¹⁸⁴ při Jerubbaalovi a při jeho domě⁵⁴⁶ a učinili-li jste podle zásluhy⁵⁴⁷ jeho rukou jemu, (17)jenž – můj otec – se za vás jal bojovat¹⁰ a své žití³³⁷ zpřed sebe odhodil⁶⁵⁷ a vyprostil vás z ruky Midjánovy, (18)kdežto² vy jste dnes povstali proti domu mého otce a pozabíjeli jste jeho syny, sedmdesát mužů, na jednom kameni⁵³⁴, a v kralování jste uvedli⁵³⁷ Avímelecha, syna jeho služebnice, nad občany⁵³⁰ Šechemu, neboť on je váš bratr, – (19)v pravdě⁵⁴³-li jste se tedy¹² a v poctivosti⁵⁴⁵ tohoto dne zachovali¹⁸⁴ při Jerubbaalovi a při jeho domě⁵⁴⁶, veselte se v Avímelechovi a necht' se i on veselí¹¹ ve vás; (20)ne-li však¹², necht' vychází¹¹⁶⁹ z Avímelecha oheň a sžirá¹¹⁴⁰⁹ občany⁵³⁰ Šechemu i dům Milló⁵³⁶, a necht' vychází¹¹⁶⁹ oheň z občanů⁵³⁰ Šechemu

a z domu Milló⁵³⁶ a sžirá¹¹⁴⁰⁹ Avímelecha. (21)A Jóthám před tváří¹⁰² Avímelecha, svého bratra, prchl a utekl a odebral se do Beéry a zůstal⁶⁵ tam.

(22)A Avímelech nad Izráelem vládl²¹⁵⁴⁸ po tři léta (23)a Bůh poslal mezi Avímelecha a mezi občany⁵³⁰ Šechemu zlého ducha, takže² se občané⁵³⁰ Šechemu proti Avímelechovi dopustili nevěrnosti⁵⁴⁹, (24)aby násilí⁵⁵⁰ spáchané na sedmdesáti synech Jerubbaalových¹⁶⁰ přišlo⁵⁵¹, a jejich krev⁵⁵² aby vložil⁸¹⁵⁵¹, na Avímelecha, jejich bratra, jenž je pozabíjel, a na občany⁵³⁰ Šechemu, kteří k pozabíjení jeho bratřů posilnili jeho ruce. (25)I nakladli⁸¹ mu občané⁵³⁰ Šechemu na temenech⁴¹⁹ hor zálohy a jali se olupovat⁵⁵³ všechny, kdo mimo ně cestou přecházeli. To² bylo oznámeno²⁵⁹ Avímelechovi.

(26)I přišel Gaal, syn Evedův⁵⁵⁴, a jeho bratři, i přešli do Šechemu a občané⁵³⁰ Šechemu v něho složili důvěru⁵⁵⁵. (27)I vyšli⁶⁹ do pole a jali se očesávat své vinice a šlapat⁵⁵⁶ a uspořádali¹⁸⁴ slavnost⁵⁵⁷; a vstoupili v dům svých bohů a jali se jíst a pít a zlořečit Avímelechovi. (28)A Gaal, syn Evedův⁵⁵⁴, řekl: Kdo je Avímelech a kdo Šechem⁵⁵⁸, že bychom mu⁵⁵⁹ měli⁵ sloužit¹⁷³? Zda není synem Jerubbaalovým a Zevúl jeho správce⁵⁶⁰? Služte¹⁷³ mužům Chamóra⁵⁶¹, otce Šechemu⁵⁵⁸ 562 - ano, proč bychom mu⁵⁵⁹ my⁵⁶³ měli⁵ sloužit¹⁷³? (29)A kéž by byl tento lid v mé ruce⁵⁶⁴, pak² bych Avímelecha mohl⁵ odstranit¹³⁷. A řekl⁵⁶⁵ Avímelechovi: Rozmnož své vojsko²³⁸ a vytáhni⁶⁹!

(30)A o Gaalových slovech¹⁶² uslyšel Zevúl, představený²³⁷ města, i vzplál¹²⁷ jeho hněv, (31)takže² lstivě⁵⁶⁶ vyslal k Avímelechovi posly⁹³ se vzkazem²⁸⁰: Hle, do Šechemu přicházejí⁵⁶⁷ Gaal, syn Evedův⁵⁵⁴, a jeho bratři a hle, štvou⁵⁶⁸ město proti tobě. (32)Nyní tedy¹² v noci vstaň, ty i lid, jenž je s tebou, a číhej⁵⁶⁹ v poli, (33)a za jitra, za vzházení slunce, se stane¹¹⁵⁹⁰, že budeš moci⁵ časně vstát a vyjít se⁵⁷⁰ na město, a he, když on a lid, jenž je s ním, bude na tebe vycházet⁶⁹, učiníš³⁰ mu³⁹ podle toho, čeho tvá ruka bude dosahovat¹⁴. (34)Avímelech tedy¹² v noci vstal, i všechen lid, jenž byl při něm, a položili se proti Šechemu

v záloze⁵⁶⁹, čtyři skupiny⁴⁷⁸. (35)A Gaal, syn Evedův⁵⁵⁴, vyšel⁶⁹ a stanul u vchodu²⁷¹ do brány města; a Avímelech a lid, jenž byl s ním, povstal ze zálohy, (36)a Gaal ten lid uviděl a řekl k Zevúlovi: Hle, z temen⁴¹⁹ hor sestupuje jakýsi lid. A Zevúl k němu řekl: Vidíš stín hor jako lidi¹⁵¹. (37)A Gaal ještě dále promluvil¹⁵⁰ a řekl: Hle, sestupují, lid, z blízkosti⁵⁷¹ vyvýšeniny⁵⁷² země a jedna skupina⁴⁷⁸ přichází²¹ z cesty ke stromu¹⁶⁰ 258 Meónením⁵⁷³. (38)A Zevúl k němu řekl: Kdepak je tvá řeč, když⁵⁷⁴ jsi říkal: Kdo je Avímelech, že bychom mu měli⁵ sloužit¹⁷³? Zda toto není ten lid, jímž jsi pohrdl? Nuže⁷⁰, vytáhni⁶⁹ a bojuj¹⁰ proti němu! (39)A Gaal před tváří občanů⁵³⁰ Šechemu vytáhl⁶⁹ a jal se proti Avímelechovi bojovat¹⁰; (40)a Avímelech se ho jal pronásledovat, takže² před jeho tváří¹⁰² prchl, a až ke vchodu²⁷¹ do brány padli mnozí zabítí⁵⁷⁵. (41)A Avímelech zůstal v Arúmě a Zevúl Gaala a jeho bratry zahnal¹⁰³, takže v Šechemu nezůstali⁵⁷⁶.

(42)A nazítí⁴⁴⁴ se stalo⁵⁹⁰, že² lid vytáhl⁶⁹ do pole; to² bylo oznámeno²⁵⁹ Avímelechovi (43)a Avímelech přivedl⁵⁷⁷ lid a rozdělil je na tři skupiny⁴⁷⁸ a v poli položil zálohy; a když uviděl, že²¹⁰ hle, lid z města vychází⁶⁹, povstal³⁰ proti nim a napadl¹³ je; (44)a Avímelech a skupiny⁴⁷⁸, jež byly při něm, se vyrojili⁵⁷⁰ a zastavili se u vchodu²⁷¹ do brány města, a dvě skupiny⁴⁷⁸ se rozběhly⁵⁷⁰ proti všem⁵⁷⁸, kteří byli v poli, a pobíli¹³ je. (45)A Avímelech po celý onen den bojoval¹⁰ 21 proti městu a města dobyl a pozabíjel lid, jenž byl v něm, a město pobořil a posypal je solí.

(46)To² když uslyšeli všichni obyvatelé⁵³⁰ věže⁵⁷⁹ Šechemu, vešli³⁰ do krytu⁵⁸⁰ BOHA Berith⁵²⁸; (47)a Avímelechovi bylo oznámeno²⁵⁹, že se všichni obyvatelé⁵³⁰ věže⁵⁷⁹ Šechemu shromáždili. (48)Avímelech tedy¹² vystoupil¹⁷ na horu Calmón, on i všechen lid, jenž byl s ním, a Avímelech vzal v svou ruku sekeru⁵⁸¹ a nasekal²⁷⁹ chvojí ze stromů; to² nakladl⁸¹ na své rameno a k lidu, jenž byl při něm, řekl: Co vidíte²⁷⁰, že činím²⁷⁰, pospěšte, učíte právě tak jako já⁵⁰⁷. (49)Nasekali²⁷⁹ tedy¹², i všechen lid, každý¹¹² svého chvojí a odešli

za Avímelechem a nakladli⁸¹ na kryt⁵⁸⁰ a zažehli kryt⁵⁸⁰ nad nimi⁵⁸² ohněm, takže² umřeli i všichni lidé¹⁵¹ z věže⁵⁷⁹ Šechemu, muži⁶⁰ i ženy⁶⁰.

(50)A Avímelech se odebral k Tévěci a položil se³⁷⁸ proti Tévěci a dobyl jí. (51)A vprostřed města byla²¹ pevná⁵⁸³ věž⁵⁷⁹ 584 a tam uprchli všichni muži a ženy a všichni občané⁵³⁰ města a zavřeli za sebou²⁰³ a vystoupili⁷ na střechu věže⁵⁷⁹. (52)A Avímelech přišel až k věži a jal se proti ní bojovat¹⁰; i přiblížil se⁴⁰⁴ až ke vchodu²⁷¹ do věže⁵⁷⁹ podpálit ji ohněm⁵⁸⁵; (53) a jedna žena na hlavu Avímelechovu shodila svrchní žernov⁵⁸⁶ a rozrazila jeho lebku. (54)I zavolal spěšně na mladíka⁴⁶⁵ 587 nosícího¹⁰⁹ jeho zbroj⁵⁸⁸ a řekl mu: Vytas svůj meč a usmrť mě, aby o mně neřikali: Zabila ho žena. Jeho mladík⁴⁶⁵ ho tedy¹² probodl, takže² umřel. (55)A když Izráělovi muži⁶⁰ shledali⁴¹¹, že Avímelech umřel, odešli³⁰ každý¹¹² k svému místu¹¹⁰. (56)Tak² Bůh vrátil zlo, jež Avímelech⁵⁸⁹ spáchal¹⁸⁴ vůči svému otci zabitím svých sedmdesáti bratrů, (57) a všechno zlo mužů Šechemu vrátil na jejich hlavu, i ocitlo se⁵⁹⁰ na nich¹⁷⁵ zlořečení Jótháma, syna Jerubbaalova.

10 A po Avímelechovi povstal k vysvobození¹³³ Izráele Tóla, syn Púy, syna Dódova, muž Jissaschárův; ten² bydlel v Šámíru v pohoří²⁵ Efrájimově (2) a soudil¹ 21 Izráele po dvacet a tři léta. A když umřel, byl³⁰ pohřben v Šámíru.

(3)A po něm povstal Jáir, Gileádí⁸⁷; ten² Izráele soudil¹ 21 po dvacet a dvě léta (4) a dostalo se⁵⁹⁰ mu třiceti synů, jezdcích na třiceti oslech⁵⁹¹, a měli⁵⁹ třicet měst; těm² až po tento den dávají název⁴¹³ Chavóth-Jáir⁵⁹², jež jsou v zemi Gileádu. (5)A když Jáir umřel, byl³⁰ pohřben v Kámónu.

(6)A Izráělový děti⁶⁴ se jaly dále činit¹⁵⁰, co bylo¹²² v očích Hospodinových zlé; ano, jali se sloužit¹¹⁴ Baalím¹²³ a Aštároth¹²³ a bohům Arámu¹⁸⁰ 593 a bohům Cidónu¹⁸⁰ a bohům Móáva¹⁸⁰ a bohům dětí⁶⁴ Ammónových a bohům Pelištím⁷⁵ a opustili Hospodina a přestali mu sloužit¹¹⁴ 594, (7) takže² proti Izráělovi vzplál¹²⁷ Hospodinův hněv, i vydal je napospas ruce Pelištím⁷⁵ a ruce²³⁶ synů Ammónových. (8)Ti² se v onom roce

jali Izráělový děti⁶⁴ drtit⁵⁹⁵ a krušit⁵⁹⁶ 597 na osmnáct let, všechny Izráělový děti⁶⁴, jež byly na druhé straně³³³ Jordánu, v zemi Emóriho⁸, jež byl v Gileádu. (9)A synové Ammónovi se jali překračovat⁵⁹⁸ Jordán k bojování¹⁰ proti Júdovi a proti Benjámínovi a proti domu Efrájimovu, takže² Izráělovi nastala veliká⁵⁹⁹ úzkost⁶⁰⁰.

(10)I jaly se Izráělový děti⁶⁴ k Hospodinu křičet¹⁷⁴ výrokem: Zhřešili jsme vůči tobě, ano, že jsme svého Boha opustili a jali se sloužit¹¹⁴ Baalím¹²³. (11)A Hospodin k Izráělovým dětem⁶⁴ řekl: Zda ne od Egyptanů⁶⁰¹ a od Emóriho⁸, od synů Ammónových a od Pelištím⁷⁵ – (12) i Cidóním⁸ a Amalék a Máón vás stísnil⁸⁸, a když jste se jali ke mně křičet⁶⁵², vysvobodil¹³³ jsem³⁰ vás z jejich ruky, (13) ale vy jste opustili mne a jali jste se sloužit¹¹⁴ jiným¹²¹ bohům. Proto vás dále vysvobozovat¹³³ 150 nebudu; (14) jděte a křičte¹⁷⁴ k bohům, v nichž jste našli zálibu⁶⁰², oni necht vám v době vaší úzkosti⁶⁰³ poskytní¹¹ vysvobození¹³³ 600. (15)A Izráělový děti⁶⁴ k Hospodinu řekly: Zhřešili jsme; ty s námi nalož¹⁸⁴ podle všeho, co¹²² 604 bude dobré v tvých očích, jen nás, prosíme⁷⁰, tohoto dne vyprost. (16)A odstranili¹³⁷ zprostřed⁸⁶ sebe cizí⁶⁰⁵ bohy⁶⁰⁶ a jali se sloužit¹¹⁴ Hospodinu, i stala se jeho duše netrpělivou⁶⁰⁷ pro²⁸¹ svíze¹⁶⁰⁸ Izráělovu.

(17)A synové Ammónovi byli svoláni⁶⁵² a položili se³⁷⁸ v Gileádu; i synové Izráělovi se shromáždili¹²⁰ a položili se³⁷⁸ v Micpě. (18)A lid, vůdcové²³⁷ Gileádu, řekli jeden k druhému⁴²⁸: Kdo bude tím mužem, jež bude začínat bojovat¹⁰ proti synům Ammónovým, bude všem obyvatelům Gileádu hlavou¹⁰⁶.

11 A zdatný²³³ hrdina³¹⁷ byl²¹ Jiftách, Gileádí⁸⁷, a on byl synem ženy-nevěstky²⁴¹; zplodil pak¹² Jiftácha Gileád. (2)I žena Gileádova mu porodila syny, a když synové té ženy vyrostli, vyhnali³⁰ 103 Jiftácha a řekli mu: Nesmíš⁵ mít dědictví⁶⁰⁹ v domě našeho otce, protože ty jsi synem jiné¹²¹ ženy. (3)Jiftách tedy¹² od tváře¹⁰² svých bratrů utekl a usídlil se v zemi Tóv; a sešli se k Jiftáchovi lehkomyšlní⁵³² muži a jali se s ním podnikat výpravy⁶¹⁰.

(4) A po čase⁶¹¹ se stalo⁵⁹⁰, že² se synové Ammónovi jali s Izráelem bojovat¹⁰; (5) a jak se synové Ammónovi s Izráelem jali bojovat¹⁰, stalo se⁵⁹⁰, že² starší Gileádu odešli přivést⁵⁷⁷ Jiftácha ze země Tóv (6) a řekli Jiftáchovi: Pojd a staneš se⁵⁹⁰ nám⁶¹² vojevůdcem¹⁰⁶ 613, když² budeme bojovat¹⁰ proti synům Ammónovým. (7) A Jiftách starším Gileádu řekl: Zda jste mě vy nepojali v nenávisť, takže² jste mě vyhnali¹⁰³ z domu mého otce? Proč jste tedy¹² ke mně přišli nyní, když vám je úzko? (8) A starší Gileádu k Jiftáchovi řekli: Obrátili jsme se nyní na tebe⁶¹⁴ proto, abys šel s námi a bojoval¹⁰ proti synům Ammónovým a stal se⁵⁹⁰ nám hlavou¹⁰⁶ – všem obyvatelům Gileádu. (9) A Jiftách k starším Gileádu řekl: Jestliže mě vy chcete přivést²⁵¹ zpět⁶¹⁵ k bojování¹⁰ proti synům Ammónovým a Hospodin je vystaví⁶¹⁶ před mou tvář⁶¹⁷, budu vám já hlavou¹⁰⁶? (10) A starší Gileádu k Jiftáchovi řekli: Hospodin nechť je¹¹ svědkem⁶¹⁸ mezi námi, nebudeme-li činit tak, podle svého slova. (11) Jiftách se tedy¹² se staršího Gileádu odebral a lid ho nad sebou ustanovil⁸¹ hlavou¹⁰⁶ a vojevůdcem¹⁰⁶ 613; a Jiftách vyslovil všechna tato slova před tvář¹⁰² Hospodinovou v Micpě.

(12) A Jiftách vyslal ke králi dětí⁶⁴ Ammónových posly⁹³ se vzkazem²⁸⁰: Co je mezi námi⁶¹⁹, že jsi ke mně přišel bojovat¹⁰ v mou zem? (13) A král dětí⁶⁴ Ammónových k Jiftáchovým poslům⁹³ řekl: Protože Izráel, když on vystoupil⁷ 141 z Egypta, zabral mou zem od Arnónu až po Jabbók a po Jordán; nyní je⁶²⁰ tedy¹² v pokoji vrať. (14) A Jiftách ke králi dětí⁶⁴ Ammónových ještě znova¹⁵⁰ 621 vyslal posly⁹³ (15) a řekl mu: Takto řekl Jiftách: Izráel nezabral zem Móa¹⁸⁰ ani zem dětí⁶⁴ Ammónových, (16) nýbrž³⁴ když oni vystoupili⁷ 141 z Egypta a Izráel prošel pustinou až po moře Rákosi⁶²² a přišel do Káděše, (17) tu² Izráel vyslal posly⁹³ ke králi Edóma¹⁸⁰ se vzkazem²⁸⁰: Nechť, prosím⁷⁰, smím⁵ projít tvou zemí. Ale král Edóma¹⁸⁰ jej nevyslyšel; a poslal i ke králi Móa¹⁸⁰, jenž² nesouhlasil²¹ 623. Izráel tedy¹² zůstal v Káděši; (18) pak² prošel pustinou a zem Edóma¹⁸⁰ a zem Móa¹⁸⁰ obešel a k zemi Móa¹⁸⁰ přišel od vzházení slunce

a položili se³⁷⁸ na druhé straně³³³ Arnónu a v území⁵² Móa¹⁸⁰ nevstoupili, neboť Arnón je pomezím⁵² Móa¹⁸⁰. (19) A Izráel vyslal posly⁹³ k Síchónovi, králi Emóriho⁸, králi Češbónu, a řekl mu: Nechť, prosím⁷⁰, smíme⁵ projít tvou zemí až k mému místu¹¹⁰. (20) Síchón však¹² se neodvážil nechat Izráele⁶²⁴ projít svým územím⁵², nýbrž² shromáždil¹²⁰ Síchón všechnen svůj lid a položili se³⁷⁸ v Jáhaci a jali se s Izráelem bojovat¹⁰; (21) a Hospodin, Izráelův Bůh, vydal Síchóna a všechnen jeho lid v ruku Izráele, takže² je pobil¹³; a Izráel zaujal⁵³ všechnu zem Emóriho⁸ a v oné zemi se usídlil, (22) ano, zaujal⁵³ všechno území⁵² Emóriho⁸, od Arnónu až po Jabbók a od pustiny až po Jordán. (23) Nuže tedy⁶²⁵: Hospodin, Izráelův Bůh, vypudil⁵⁸ Emóriho⁸ před tvář¹⁰² svého lidu, a ty jej⁶²⁶ chceš zaujmout⁵³? (24) Zda nevládneš⁵³ tím, co ti za vlastnictví dal⁵⁸ 627 Kemóš, tvůj bůh? Tak² vládneme⁵³ vším, co před naší tvář¹⁰² vyvlastnil⁵⁸ 627 Hospodin, náš Bůh. (25) A nyní: Zda jsi ty snad lepší⁶²⁸ než Bálák, syn Cipporův, král³² Móa¹⁸⁰? Zda se kdy⁶²⁸ s Izráelem jal přit⁴³²? Jal-li se kdy⁶²⁸ proti nim bojovat¹⁰? (26) V čas bydlení Izráele v Češbónu a v jeho osadách⁷⁶ a v Aróeru a v jeho osadách⁷⁶ a ve všech městech, jež jsou na březích⁶²⁹ Arnónu, tři sta let, – proč jste jich tedy¹² nedobyli zpět v té době? (27) Já jsem tedy¹² vůči tobě nezhřešil, nýbrž² ty se mnou jednáš zle bojováním¹⁰ proti mně. Nechť Hospodin, Soudce¹, dnes rozsuzuje¹¹ mezi syny Izráelovými a mezi syny Ammónovými.

(28) Ale král dětí⁶⁴ Ammónových neobrátil sluch k¹³⁴ slovům Jiftáchovým, jež mu vzkázal⁶³⁰. (29) I ocitl se⁵⁹⁰ na Jiftáchovi⁷⁵ Duch Hospodinův; a prošel Gileád a Menaššea³²¹ a prošel Micpeh Gileádu a od Micpeh Gileádu přešel na syny Ammónovy⁶³¹.

(30) A Jiftách slíbil⁶³² Hospodinu slib; i řekl: Budeš-li opravdu⁶²⁸ syny Ammónovy vydávat v mou ruku, (31) pak² se stane⁵⁹⁰, že cokoli¹²² vycházející⁶⁹, co mi z dveří⁵⁶ 208 mého domu bude vycházet⁶⁹ vstříc při mém návratu v pokoji od synů Ammónových, toho² se dostane⁵⁹⁰ Hospodinu a vznesu⁴²² to⁴⁸ jako vzestupnou oběť⁴²³.

(32)A Jiftách přešel k synům Ammónovým bojovat¹⁰ proti nim a Hospodin je vydal v jeho ruku, (33)takže² je pobil¹³ od Aróru až po tvůj vstup do Minníth, dvacet měst, až po Ávél-Kerámím, velmi velikým pobitím^{13 633}; i byli synové Ammónovi od¹⁴⁰ synů Izráelových pokořeni.

(34)A když Jiftách přišel do Micpy ke svému domu, hle³⁰, vstříc mu za zvuků tamburíny a v tanečním průvodu⁶³⁴ vycházela⁶⁹ jeho dcera; a ona byla jen jediná, kromě^{139 627} ní neměl⁶³⁵ syna nebo dcery. (35)A jak ji uviděl⁴⁷⁶, stalo se⁵⁹⁰, že² roztrhl své roucha a řekl: Běda, má dcero, hluboko⁶²⁸ jsi mě srazilá⁶³⁶, právě² ty ses dostala⁵⁹⁰ mezi uvrhující mě do neštěstí⁶³⁷! A já jsem k Hospodinu otevřel svá ústa a nemohu obrátit^{455 638}!

(36)I řekla k němu: Můj otče, otevřel jsi svá ústa k Hospodinu – učiň mi³⁹ podle toho, co z tvých úst vyšlo⁶⁹, poté, co⁶³⁹ ti Hospodin umožnil^{184 640} pomstu⁶⁴¹ nad tvými nepřáteli^{139 308}, nad syny Ammónovými^{139 308}.

(37)A řekla ke svému otci: Kěz se mi může^{5 11} učinit tato věc: Upust⁶⁴² ode mne⁶⁴³ na dva měsíce, i budu chodit a sestupovat⁶⁴⁴ po horách⁶⁴⁵ a plakat nad svým panenstvím, já a mé družky.

(38)I řekl: Jdi. A odeslal ji na dva měsíce a odešla ona i její družky a na horách si poplakala nad svým panenstvím; (39) a po uplynutí⁶⁴⁶ dvou měsíců se stalo⁵⁹⁰, že² se vrátila⁴⁵⁴ ke svému otci, i vykonal při ní³⁹ svůj slib, ježž slíbil⁶³². A ona nepoznala⁶⁴⁷ muže; a v Izráéli se stalo⁵⁹⁰ zvyklostí⁶⁴⁸, (40)že od roku k roku⁶⁴⁹ chodívaly⁶⁵⁰ Izráelovy dcery vyprávět^{312 312} o dceři Jiftácha, Gileádiho⁸⁷, po čtyři dni v roce.

12 A byli svoláni⁶⁵² muži Efrájimovi⁶⁰, i přešli do Cáfónu a řekli Jiftáchovi: Proč jsi přešel bojovat¹⁰ proti synům Ammónovým a nás jsi nepovolal²⁴⁴ jít s tebou? Budeme tvůj dům nad tebou spalovat ohněm⁵⁸⁵. (2)A Jiftách k nim řekl: Ocitl jsem se v zápase⁶⁵³ – já i můj lid, se syny Ammónovými⁶⁵⁴, – velikém^{599 655}, a s křikem jsem vás volal⁶⁵⁶, ale nevsyvolodili¹³³ jste mě z jejich ruky. (3)A když jsem shledal⁴¹¹, že nejsi ochoten pomoci^{133 442}, položil jsem^{30 81} své žití³³⁷ v svou dlaň^{394 657} a přešel jsem k synům Ammónovým⁹, a Hospodin je vydal v mou ruku. Proč jste

tedy¹² tohoto dne ke mně vystoupili¹⁷ bojovat¹⁰ proti mně? (4)A Jiftách shromáždil všechny muže Gileádu a napadl^{10 658} Efrájima; a muži Gileádu Efrájima pobili¹³, neboť byli řekli⁶⁵⁹: Vy, Gileád, jste utečenci z Efrájima vprostřed Efrájima, vprostřed Menaššea. (5)A Gileád obsadil²²⁸ brody²²⁹ Jordánu naproti Efrájimovi^{230 321}; a když utečenci z Efrájima říkali: Necht smím⁵ přejít, a muži Gileádu mu řekli: Zda jsi ty Efráthi⁶⁵⁹, a řekl: Ne, stávalo se^{21 590}, (6)že² mu řekli: Nuže⁷⁰, řekni: Šibbóleth⁶⁶⁰; a řekl-li: Šibbóleth⁶⁶¹, neboť² neuměl⁸⁰² vyslovovat⁶⁶² správně⁶⁶³, chopili se^{18 30} ho a u brodu²²⁹ Jordánu ho utratili⁶⁶⁴. A v oné době z Efrájima padlo čtyřicet a dva tisíce⁶⁶⁵.

(7)A Jiftách soudil¹²¹ Izráele po šest let; a když Jiftách, Gileádi⁸⁷, umřel, byl³⁰ pohřben v kterémsi z měst⁶⁶⁶ Gileádu.

(8)A po něm se jal Izráele soudit¹ Ivcán z Béth-láchema, (9)jemuz²³⁹ se dostalo⁵⁹⁰ třiceti synů, a odeslal²³ ven^{667 668} třicet dcer a svým synům přivedl třicet dcer odjinud⁶⁶⁹. A soudil¹²¹ Izráele po sedm let, (10) a když Ivcán umřel, byl³⁰ pohřben v Béth-láchemu.

(11)A po něm se jal Izráele soudit¹ Élón, Zevulóni⁸⁷, a soudil¹²¹ Izráele po deset let; (12) a když Élón, Zevulóni⁸⁷, umřel, byl³⁰ pohřben v Ajjálónu v zemi Zevulunově.

(13)A po něm se jal Izráele soudit¹ Avdón, syn Hillélův, Pireáthóni⁸⁷, (14)jemuz²³⁹ se dostalo⁵⁹⁰ čtyřiceti synů a třiceti vnuků⁶⁷⁰, jezdících na sedmdesáti oslech⁵⁹¹; a soudil¹²¹ Izráele po sedm let. (15)A když Avdón, syn Hillélův, Pireáthóni⁸⁷, umřel, byl³⁰ pohřben v Pireáthónu v zemi Efrájimově, v pohoří²⁵ Amalékiho⁸.

13 A Izráelovy děti⁶⁴ se jaly dále činit¹⁵⁰, co bylo¹²² v očích Hospodinových zlé, a Hospodin je na čtyřicet let vydal v ruku Pelištím⁷⁵.

(2)I vyskytl se⁵⁹⁰ jeden muž z Corey, z čeledi⁷⁴ Dániho⁸⁷, a jeho jméno Mánóach⁶⁷¹; a jeho žena byla neplodná a nerodila²¹. (3)Té ženě se však¹² ukázal Anděl¹⁹³ Hospodinův a řekl k ní: Nuže⁷⁰, hle, ty jsi neplodná a nerodíš²¹, ale otěhotníš a porodíš syna; (4)nyní však¹², prosím⁷⁰, dej na sebe pozor⁶⁸, ať nepiješ vína ani

nic opojného⁶⁷² a nejší nic¹⁵⁸ nečistého, (5) neboť hle, ty – dochází k tomu, že otěhotníš²⁵¹ a že porodíš²⁵¹ syna, na jehož²³⁹ hlavu nebude smět⁵ vystoupit⁷ břitva⁶⁷⁴, neboť ten hoch⁴⁶⁵ bude od lůna³⁶⁸ zasvěcencem⁶⁷⁵ Bohu, a on bude počínat Izráele u ruku Pelištím⁷⁵ vysvobozovat¹³³.

(6) A žena přišla a pronesla k svému muži výrok: Přišel ke mně Boží muž, jehož vzezření *bylo* jako vzezření Božího Anděla⁹³, velmi hrozné²⁶⁶, ale neotázala jsem se ho, odkud on je, aniž mi oznámil²⁵⁹ své jméno; (7) a řekl mi: Hle, ty – dochází k tomu, že otěhotníš²⁵¹ a že porodíš²⁵¹ syna, a nyní nechť nepijes¹¹ vína ani nic opojného⁶⁷² a nejší¹¹ žádnou¹⁵⁸ nečistotu⁶⁷⁶, neboť ten hoch⁴⁶⁵ bude od lůna³⁶⁸ až po den své smrti zasvěcencem⁶⁷⁵ Bohu.

(8) Mánóach se tedy¹² jal úpět⁶⁷⁷ k Hospodinu; i řekl: Ach³⁹³, Pane, ten Boží muž, jehož jsi poslal, – nechť k nám, prosím⁷⁰, ještě smíš přijít a poučít⁶⁷⁸ nás, co máme⁵ činit s hochem³⁹ a jenž¹²² se narodí. (9) A Bůh vyslyšel¹⁰⁰ hlas Mánóachův, takže² Boží Anděl⁹³ ještě k ženě přišel, když² ona seděla v poli a Mánóacha, jejího muže, při ní nebylo. (10) A žena se spěšně⁶⁷⁹ rozběhla a dala vědět²⁵⁹ svému muži; i řekla k němu: Hle, ukázal se mi ten muž, jenž v *kterýsi* den ke mně přišel.

(11) A Mánóach vstal a odebral se za svou ženou a přišel k tomu muži a řekl mu: Zda jsi ty ten muž, jenž jsi promluvil k této ženě? I řekl: Já. (12) A Mánóach řekl: Až⁶⁸⁰ se má⁵ uskutečnit⁶⁸¹ tvé slovo⁶⁸², co bude povinností²⁴³ stran toho hoch⁴⁶⁵ a činností¹¹⁶ okolo něho⁶⁸³? (13) A Anděl⁹³ Hospodinův k Mánóachovi řekl: Především¹⁰², co jsem řekl k ženě, nechť se chrání¹¹⁶⁸: (14) Z ničeho¹⁵⁸, co pochází¹⁵²⁶ z vinné révy⁶⁸⁴, nechť nejší¹¹ a nechť nepije¹¹ víno a nic opojného⁶⁷² a nejší¹¹ žádnou¹⁵⁸ nečistotu⁶⁷⁶; nechť dbá¹¹⁶⁸ všeho, co jsem jí rozkázal.

(15) A Mánóach k Andělu⁹³ Hospodinovu řekl: Nechť tě, prosím⁷⁰, smíme⁵ pozdrzet a před tvou tvář připravit¹⁸⁴ kůzle. (16) A Anděl⁹³ Hospodinův k Mánóachovi řekl: Byť jsi mě zdržoval, nebudu z tvého pokrmu⁶⁸⁶ jíst, chceš⁵-li však¹² připravit¹⁸⁴ vzestupnou oběť⁴²³, můžeš⁵

ji Hospodinu vznést⁴²². Mánóach totiž nevěděli²¹, že je to⁴⁸ Anděl⁹³ Hospodinův. (17) A Mánóach k Andělu⁹³ Hospodinovu řekl: Jaké⁶⁸⁸ je tvé jméno? Až se totiž tvé slovo má⁵ uskutečnit⁶⁸¹, uctíme³⁰ 540 689 689 689. (18) A Anděl⁹³ Hospodinův mu řekl: Proč toto, že se⁶⁹¹ tážeš na mé jméno, jež²³⁹ je nepochopitelné⁶⁹²? (19) A Mánóach přinesl⁵⁷⁷ to kůzle a oběť daru¹⁸³ a vznesl⁴²² na skále Hospodinu; ten² svým působením¹⁸⁴ konal div⁶⁹², zatímco² se Mánóach a jeho žena dívali, (20) neboť² při vystupování⁷ plamene z oltáře³⁸ 693 k nebesům se stalo⁵⁹⁰, že² Anděl⁹³ Hospodinův v plameni oltáře⁶⁹³ vystoupil⁷. To² když Mánóach a jeho žena viděli, padli³⁰ na své tváře k zemi. (21) A Anděl⁹³ Hospodinův se již nadále Mánóachovi ani jeho ženě neukázal¹⁵⁰. Tehdy Mánóach poznal, že to⁴⁸ byl Anděl⁹³ Hospodinův; (22) i řekl Mánóach ke své ženě: Jistotně⁶⁹⁴ budeme muset⁵ umřít, neboť jsme uviděli Boha⁶⁹⁵. (23) Ale jeho žena mu řekla: Kdyby byl Hospodin pojal zálibu v usmrcení⁶⁹⁶ nás, nebyl by vzal z naší ruky vzestupnou oběť⁴²³ ani oběť daru¹⁸³, aniž by nám byl ukázal všechny tyto věci, aniž by nám právě nyní⁶⁹⁷ něco takového⁶⁹⁸ ohlásil⁶⁹⁹.

(24) A žena porodila syna a nazvala jeho jméno Šimšón; a hoch⁴⁶⁵ vyrostl a Hospodin mu pozehnal. (25) A v táboře²⁶⁰ Dánově⁸³⁹ mezi Coreou a mezi Eštáólem ho počal pobádat⁷⁰⁰ Duch Hospodinův.

14 A Šimšón sestoupil do Timny a v Timně uviděl ženu z dcer Pelištím⁷⁵, (2) a vystoupil⁷ a podal svému otci a své matce zprávu²⁵⁹; i řekl: Uviděl jsem v Timně ženu z dcer Pelištím⁷⁵; nyní mi ji tedy¹² vezměte za ženu. (3) I řekl mu jeho otec a jeho matka: Zda není mezi dcerami tvých bratrů a ve všem mém lidu ženy, že ty jdeš pojmut⁷ ženu z Pelištím⁷⁵, neobřezaných⁷⁰¹? A Šimšón svému otci a své matce řekl: Tu⁴⁸ mi vezmi, neboť ona je²¹ 702 v mých očích správná⁷⁰³. (4) Jeho otec a jeho matka však¹² nevěděli²¹, že to⁴⁸ je otec Hospodina, že on⁷⁰⁴ hledá příležitost stran³⁰⁸ Pelištím⁷⁵; a v onen čas Pelištím⁷⁵ nad Izráelem panovali⁵¹⁵.

(5) Sestoupil tedy¹² Šimšón a jeho otec a jeho matka a přišli až po vinice Timny; a hle, vstříc mu zařval hřivnatec⁷⁰⁵ ze lvů.

(6)I přišel⁷⁰⁶ na něho Duch Hospodinův, takže² ho roztrhal jakoby roztrháním kůzlete, *aniž* cokoli bylo v jeho ruce. A svému otci *ani* své matce neoznámil²⁵⁹, co učinil. (7)A sestoupil a promluvil s tou ženou³⁹, jež² byla²¹⁷⁰² v Šimšónových očích správná⁷⁰³; (8) a když se po jistém čase⁶¹¹ vracel²¹ pojmut jí, odbočil¹⁰⁷ shlédnout mršinu⁷⁰⁷ toho lva, a hle, v těle lva roj⁷⁰⁸ včel a med, (9) i vybral jej⁷⁰⁹ do svých dlaní³⁹⁴ a šel²¹ a při chůzi jedl⁷¹⁰. A když přišel ke svému otci a ke své matce, dal³⁰ jim a pojedli, *ale* neoznámil²⁵⁹ jim, že ten med vybral⁷⁰⁹ z těla toho lva.

(10)A jeho otec sestoupil k té ženě a Šimšón tam uspořádal¹⁸⁴ hostinu⁷¹¹, neboť tak činívali ženichové⁷¹². (11)A jak ho uviděl⁴⁷⁶, stalo se⁵⁹⁰, že² přivedli⁵⁷⁷ třicet společníků⁷¹³, aby pobyl⁵⁹⁰ s ním; (12) a Šimšón jim řekl: Nuže⁷⁰, chci⁵ vám dát hádat hádanku; správně⁷¹⁴-li mi ji za sedm dní hostiny⁷¹¹ budete umět⁵ vyloužit²⁵⁹, když² uhodnete¹⁴⁷¹⁵, pak² vám dám třicet košil⁷¹⁶ a třicet rouch na střídání⁷¹⁷, (13) nebudete-li však² moci mi ji vyloužit²⁵⁹, pak² dáte vy mně třicet košil⁷¹⁶ a třicet rouch na střídání⁷¹⁷. Řekli mu tedy¹²: Dej hádat svou hádanku, *ať* ji slyšíme. (14)I řekl jim:

Z jedlíka⁷¹⁸ vyšlo⁶⁹ jídlo a ze silného vyšlo⁶⁹ sladké.

I nedokázali *po* tři dni tu hádanku vyloužit²⁵⁹ (15) a ve čtvrtý⁷¹⁹ den se stalo⁵⁹⁰, že² Šimšónově ženě² řekli: Přemluv⁷²⁰ svého muže, *ať* pro nás¹⁵ tu hádanku vykládá²⁵⁹, abychom tebe i dům tvého otce nemuseli⁵ spálit ohněm⁵⁸⁵; zda jste nás pozvali²⁴⁴ k ozebračení⁵³⁷²¹ nás? Zda ne? (16)Ale Šimšónova žena se před ním⁷²² již byla rozplakala a řekla: Jen mě nenávidíš²¹⁷²³ a nemiluješ²¹ mě; synům mého lidu jsi dal hádat hádanku a mně jsi jí nevyložil²⁵⁹. I řekl jí: Hle, nevyložil²⁵⁹ jsem svému otci *ani* své matce, a mám⁵ vyloužit²⁵⁹ tobě? (17)Ale proplakala před ním⁷²² těch sedm dní, co měli²¹⁵²⁷ hostinu⁷¹¹, a v sedmý den se stalo⁵⁹⁰, že² jí vyloužil²⁵⁹, neboť ho donutila²¹⁷²⁴; i vyloužila²⁵⁹ hádanku synům svého lidu. (18)A v sedmý den, dříve než slunce⁷²⁵ zacházelo, mu muži města řekli:

Co sladšího nad med³²? A co silnějšího nad lva³²?

I řekl k nim:

Kdybyste nebyli orali²¹ mou jalovici, nebyli byste uhodli¹⁴ ⁷¹⁵ mou hádanku.

(19)A přišel⁷⁰⁶ na něho Duch Hospodinův; i sestoupil v Aškelón⁷²⁶ a pobil¹³ z nich třicet mužů a vzal z nich svlečené věci a ta roucha na střídání⁷¹⁷ dal vylouživším²⁵⁹ tu hádanku. A vzplál⁷²⁷ jeho hněv; i vystoupil⁷ v dům svého otce. (20)A Šimšónova žena se dostala⁵⁹⁰ za jeho společníka⁷¹³, jenž mu byl přítelem⁴⁷¹.

15 A po jistém čase⁶¹¹, ve dnech žně pšenice, se stalo⁵⁹⁰, že² Šimšón svou ženu přišel s kůzletem⁷²⁷ navštívit⁷²⁸; a řekl²¹¹ si: Musím⁵ vejít ke své ženě do pokoje. *Ale* její otec mu nedal vejít; (2) i řekl její otec: Řekl²¹¹ jsem si věru⁷²⁹, žes ji jistě⁷²⁹ pojal v nenávisť⁷²³, takže² jsem ji dal tvému společníku⁷¹³. Zda není její mladší³¹ sestra hezcí⁷³⁰ než ona³²? Nuže⁷⁰ – nechť se za tebe dostává¹¹⁵⁹⁰ místo ní. (3)A Šimšón jim⁷³¹ řekl: Tentokrát jsem²¹ prost viny⁷³² stran³⁰⁸ Pelištím⁷⁵, jestliže s nimi já budu nakládat¹⁸⁴ zle. (4)A Šimšón se odebral a pochytil²²⁸ tři sta lišek⁷³³, a vzal pochodně a obrátil⁷³⁴ ohon k ohonu a vložil⁸¹ *po* jedné pochodni mezi dva ohony, (5) a zažehl⁷³⁵ na pochodních oheň a vypustil²³ je v stojaté *obilí*⁷³⁶ Pelištím⁷⁵ a sežehl⁷³⁵ od stohů⁶⁰ až po stojaté *obilí* a po sady⁶⁰ oliv⁶⁰⁷³⁷. (6)A Pelištím⁷⁵ řekli: Kdo toto učinil? I řekli: Šimšón, zeť Timního⁸⁷, neboť vzal jeho ženu a dal jí jeho společníku⁷¹³. A Pelištím⁷⁵ vystoupili⁷ a spálili jí i jejího otce ohněm⁵⁸⁵. (7)A Šimšón jim⁷³¹ řekl: Chcete⁵-li jednat takto⁴⁹⁹, pak jen co se na vás pomstím, potom chci⁵ přestat. (8)I pobil¹³ je, stehno⁷³⁸ na kyčel¹⁹⁰⁷³⁹, velkým pobitím¹³; a sestoupil a usídlil se v rozsedině skaliska⁴⁰⁵ Étámu.

(9)A Pelištím⁷⁵ vystoupili⁷ a položili se³⁷⁸ v Júdovi³²¹ a roztáhli se do Lechí. (10)A muži⁶⁰ Júdy řekli: Proč jste proti nám vystoupili⁷? I řekli: Vystoupili⁷ jsme spoutat Šimšóna a naložit¹⁸⁴ s ním³⁹ podle *toho*, jak naložil¹⁸⁴ on s námi³⁹. (11)Sestoupili tedy¹², tři tisíce mužů z Júdy, do rozsedinly skaliska⁴⁰⁵ Étámu a řekli Šimšónovi: Zda nevíš²¹, že Pelištím⁷⁵ nad námi panují⁵¹⁵? Co¹⁰¹ jsi nám tedy¹² toto provedl?

I řekl jim: Podle toho, co provedli mně³⁹, tak jsem provedl jim³⁹. (12)A řekli mu: Sedupili jsme spoutat tě, vydat tě v ruku Pelištím⁷⁵. A Šimšón jim řekl: Přisáhněte mi, že se na mne nebudete vrhat⁵¹¹ vy. (13)Pronesli tedy¹² k němu výrok: Ne, nýbrž⁵⁴ tě chceme⁵ jen⁷⁴⁰ spoutat a vydaté tě v jejich ruku, ale nikterak⁷⁴⁰ tě nechceme⁵ usmrtit. Spoutali ho tedy¹² dvěma novými provazy a vyvedli⁶⁹ ho od skaliska⁴⁰⁵; (14)on přišel až k Lechí a Pelištím⁷⁵ se mu vstříc jali pokřikovat⁷⁴¹, i přišel⁷⁰⁶ na něho Duch Hospodinův a provazy, jež byly na jeho pažích, se staly jakoby Iněnými vlákny⁷⁴², jež shořela⁷³⁵ v ohni, takže² jeho pouta splynula⁷⁴³ z jeho rukou³⁸. (15)A našel¹⁴ čelist⁷⁴⁴ osla, čerstvov⁷⁴⁵, i vztáhl²⁰¹ svou ruku a vzal ji a pobíl¹³ jí tisíc mužů. (16)A Šimšón řekl: Čelisti⁷⁴⁴ osla hromadu⁷⁴⁶, dvě hromady⁷⁴⁶, čelisti⁷⁴⁴ osla jsem pobíl¹³ tisíc mužů.

(17)A jak skončil¹⁹² své⁴⁷⁶ mluvení, stalo se⁵⁹⁰, že² čelist⁷⁴⁴ ze své ruky zahodil; a dal⁴⁴¹ tomu místu¹¹⁰ název⁴¹³ Rámath-Lechí⁷⁴⁷.

(18)A dostal velikou⁵⁹⁹ žízeň a jal se volat k Hospodinu, i řekl: Tys dal rukou⁷⁴⁸ svého nevolníka toto veliké vysvobození¹³³⁷⁴⁹; mám⁵ snad¹² nyní umřít žízni a padnout v ruku⁷⁵⁰ neobřezaných⁷⁰¹? (19)A Bůh rozpoltil prohlubeň⁷⁵¹, jež je v Lechí, a vyšly⁶⁹ z ní vody; i napil se a jeho duch⁷⁵² se vrátil⁴⁵⁴, takže² ožil. Proto nazval⁴⁴¹ jméno toho⁴⁸ Ěn-hakkoré⁷⁵³; ten⁷⁵⁴ je v Lechí až po tento den.

(20)I soudil¹²¹ Izráele ve dnech Pelištím⁷⁵ po dvacet let.

16 A Šimšón odešel do Gazy a uviděl tam ženu-nevěstku²⁴¹, i vešel k ní. (2)Výrok ke Gazathím⁸⁷⁷⁵⁵: Přišel sem Šimšón! Rozestavili se tedy¹² vůkol⁷⁵⁶ a číhali²¹⁵⁶⁹ na něho v bráně města *po* celou noc; a *po* celou noc se chovali²¹ tiše s výrokem²¹¹: Až do světla jitra, potom² ho budeme moci⁵ zabít. (3)A Šimšón poležel až do půlnoci a v půlnoc vstal a pevně uchoпил¹⁸⁷⁵⁷ dveře⁵⁶²⁰⁸ brány města a obě veřeje a vytrhl⁷⁵⁸ je se závorou; to² naložil⁸¹ na svá plece a vynesl⁷ to² na témě⁴¹⁹ hory, jež je před Chevrónem⁷⁵⁹.

(4)Potom se stalo⁵⁹⁰, že² zamiloval ženu v údolí²⁴⁷ Sórake, a její jméno Delilá. (5)I vystoupil⁷ k ní pohlaváři¹⁶⁷ Pelištím⁷⁵ a řekli k ní: Přemluv⁷¹⁹ ho a zjisti⁴¹¹, čím⁷⁶⁰ je jeho síla³⁹⁶ veliká a čím⁷⁶¹ bychom na něho stačili⁷⁶², takže² bychom ho mohli⁵ spoutat k jeho zkrocení⁷⁶³; a my – každý¹¹² ti dá tisíc a sto šeklů⁵²² stříbra. (6)Delilá tedy¹² k Šimšónovi řekla: Prozrad²⁵⁹ mi, prosím⁷⁰, čím⁷⁶⁰ je tvá síla³⁹⁶ veliká a čím⁷⁶¹ bys mohl⁵ být spoután k svému zkrocení⁷⁶³. (7)A Šimšón k ní řekl: Poutali-li by mě sedmi žilami⁷⁶⁴, čerstvými⁷⁶⁵, jež ještě nebyly vysušeny⁷⁶⁶, pak² bych zeslábl⁷⁶⁷ a byl²¹ jako každý jiný⁷⁶⁸ člověk⁷⁶⁹. (8)Pohlaváři¹⁶⁷ Pelištím⁷⁵ jí tedy¹² vynesli⁷ sedm žil⁷⁶⁴, čerstvých⁷⁶⁵, jež ještě nebyly vysušeny⁷⁶⁶, i spoutala ho jimi; (9)a v pokoji jí seděla záloha⁷⁷⁰, i řekla k němu: Pelištím⁷⁵ na tebe, Šimšóne! A roztrhl ty žily⁷⁶⁴, jako se trhá vlákno koudele při svém ucitění⁷⁷¹ ohně, a jeho síla³⁹⁶ nebyla poznána.

(10)A Delilá k Šimšónovi řekla: Hle, ztropil sis ze⁷⁷² mne blázna a promluvil jsi ke mně lež⁷⁷³; prozrad²⁵⁹ mi, prosím⁷⁰, nyní, čím⁷⁶¹ bys mohl⁵ být spoután. (11)I řekl k ní: Poutali-li by mě pevně⁷⁷⁴ novými provazy, jimiž nebyla vykonána práce⁷⁷⁵, pak² bych zeslábl⁷⁶⁷ a byl²¹ jako každý jiný⁷⁶⁸ člověk⁷⁶⁹. (12)Delilá tedy¹² vzala nové provazy a spoutala ho jimi a řekla k němu: Pelištím⁷⁵ na tebe, Šimšóne! (A v pokoji seděla záloha.) I roztrhl je ze svých paží³⁸ jako niti⁶⁰.

(13)A Delilá k Šimšónovi řekla: Až posud sis ze⁷⁷² mne tropil²¹ blázny a mluvil jsi²¹ ke mně lži; prozrad²⁵⁹ mi, čím⁷⁶¹ bys mohl⁵ být spoután. I řekl k ní: Budeš-li vetkávat⁷⁷⁶ sedm kadeří⁷⁷⁷ mé hlavy v osnovu⁷⁷⁸. (14)Přirazila²⁷⁶⁷⁷⁹ je tedy¹² bidlem²⁷²⁷⁸⁰ a řekla: Pelištím⁷⁵ na tebe, Šimšóne! I procitl ze svého spánku a vytrhl⁷⁵⁸ tkalcovské bidlo²⁷²⁷⁸⁰⁷⁸¹ i osnovu. (15)A řekla k němu: Jak můžeš⁵ říkat: Miluji tě, a tvé srdce není se mnou? Nyní sis již⁷⁸² třikrát ze⁷⁷² mne natropil bláznů a neprozradil²⁵⁹ jsi mi, čím⁷⁶⁰ je tvá síla³⁹⁶ veliká. (16)A když na něho *po* všechny⁷⁸³ dni svými řečmi dotírala²¹⁷²⁴ a trápila²¹ ho, stalo se⁵⁹⁰, že² se jeho duše stala k smrti netrpělivou⁶⁰⁷, takže² jí celé své srdce

vyjevil²⁵⁹; i řekl jí: Na mou hlavu nevystoupila⁶⁷⁴, neboť já jsem od lůna³⁶⁸ své matky Božím zsvěcením⁶⁷⁵; byli bych oholen⁷⁸⁴, pak² by ode mne má síla³⁹⁶ odstoupila¹³⁷, takže² bych zeslábl⁷⁶⁷ a byl²¹ jako každý⁷⁸⁵ člověk⁷⁸⁶. (18)I poznala⁴¹¹ Delíla, že jí vyjevil²⁵⁹ celé své srdce; poslala tedy¹² a pohlaváři¹⁶⁷ Pelištím⁷⁵ povolala²⁴⁴ výrokem: Tentokrát vystupte⁷, neboť mi vyjevil²⁵⁹ celé své srdce. Pohlaváři¹⁶⁷ Pelištím⁷⁵ k ní tedy¹² vystoupili⁷ a vynesli⁷ ve své ruce peníze³³⁸. (19)I uspala ho na svých kolenou a povolala muže⁷⁸⁷ a dala oholit⁷⁸⁴ sedm kadeří⁷⁷⁷ jeho hlavy; tak² k jeho zkrocení⁷⁶³ způsobila znesvěcení⁷⁸⁹ a jeho síla³⁹⁶ od něho⁵⁷¹ odstoupila¹³⁷. (20)I řekla: Pelištím⁷⁵ na tebe, Šimšóne! Procití tedy¹² ze svého spánku a řekl²¹¹ si: Budu moci⁵ vyjít⁶⁹ jako v dřívějších případech⁷⁹¹ a vytřást se⁷⁹²; ale on nevěděl²¹, že Hospodin od něho⁵⁷¹ odstoupil¹³⁷. (21)A Pelištím⁷⁵ se ho chopili¹⁸ a vypíchali jeho oči a zavedli ho dolů do Gazy a spoutali ho mosaznými okovy⁷⁹³; a stal se⁵⁹⁰ mlečem v domě vězňů. (22)Vlas jeho hlavy však¹² počal růst, jak byl oholen⁷⁸⁴.

(23)A pohlaváři¹⁶⁷ Pelištím⁷⁵ se shromáždili¹²⁰ k obětování veliké oběti Dágónovi, jejich bohu, a k veselici; i řekli: Náš bůh vydal v naši ruku Šimšóna, našeho nepřítele. (24)A lid, ti ho uviděli a jali se chválit svého boha, takže říkali²¹: Náš bůh vydal v naši ruku našeho nepřítele a zničil⁷⁹⁴ naši zemi a toho, jenž rozmnožil naše zabitě⁵⁷⁵. (25)A když se jejich srdce potěšilo⁷⁹⁵, stalo se⁵⁹⁰, že² řekli: Povolejte²⁴⁴ Šimšóna, ať nám tančí⁷⁹⁶! Povolali tedy¹² Šimšóna z domu vězňů, i jal se před jejich tváří žertovat⁷⁹⁷; a postavili ho mezi dva sloupy⁷⁹⁸. (26)A Šimšón řekl k hochu⁴⁶⁵, jenž¹²² ho držel za⁷⁹⁹ ruku: Nechej⁸⁰⁰ mě, ať⁸⁰¹ nahmatám ty dva sloupy⁷⁹⁸, na nichž je dům založen⁸⁰², ať mohu⁵ na ně splehnout⁸⁰³. (27)A dům byl²¹ plný mužů a žen, i všichni pohlaváři¹⁶⁷ Pelištím⁷⁵ tam přišli, a na střeše bylo asi²³¹ tři tisíce mužů a žen, již¹²² se dívali na Šimšónův tanec⁷⁹⁶. (28)A Šimšón se jal k Hospodinu volat výrokem: Pane, Hospodine, připomeň si mě, prosím⁷⁰, a posilni⁷⁷⁹ mě, prosím⁷⁰, jen tentokrát, ó¹²² Bože, ať se

na³⁰⁸ Pelištím⁷⁵ jednou pomstou mohu⁵ pomstít za³⁰⁸ obě své oči! (29)I objal¹⁸⁰⁴ Šimšón ty dva prostřední sloupy⁷⁹⁸, na nichž byl dům založen⁸⁰² (a nalehl na ně⁸⁰⁶), jeden svou pravicí a jeden svou levicí; (30)A Šimšón řekl: Necht umírá¹¹ mé žití³³⁷ s Pelištím⁷⁵! I vypjal se⁵³¹ mocně⁸⁰⁹ a dům padl na pohlaváři¹⁶⁷ a na všechen lid, jenž v něm byl, takže² mrtvých, jež usmrtil při své smrti, bylo více než³² těch, jež usmrtil ve svém životě⁸¹⁰. (31)A sestoupili jeho bratři a všechen dům jeho otce a vyzvedli¹²⁷ ho a vynesli⁷ a pohřbili ho mezi Coreou a mezi Estáólem v hrobě Mánóacha, jeho otce. A on soudil¹²¹ Izráele po dvacet let.

17 I vyskytl se⁵⁹⁰ v pohoří²⁵ Efráji-mově muž, jehož²³⁹ jméno bylo Míchájhu; (2)ten² své matce řekl: Tisíc a sto šeklů⁵²² stříbra, co ti bylo odebráno⁸¹¹, a tys zaklela⁸¹² a řekla jsi to i v mé uši – hle, to stříbro je u mne, vzal jsem je já. A jeho matka řekla: *Budiž* můj syn požehnan od Hospodina. (3)I vrátil těch tisíc a sto šeklů⁵²² stříbra své matce a jeho matka řekla: To stříbro jsem plně⁸¹³ posvětila Hospodinu ze své ruky pro svého syna¹¹⁵ k zhotovení¹⁸⁴ sochy¹⁹⁴ a slitiny, a nyní ti je chci⁵ vrátit. (4)Vrátil tedy¹² to stříbro své matce a jeho matka vzala dvě stě šeklů⁵²² stříbra a dala je⁸¹⁴ zlatníku; ten² je⁸¹⁴ zpracoval¹⁸⁴ na sochu¹⁹⁴ a slitinu. To² se dostalo⁵⁹⁰ v dům Míchájhúa. (5)A ten muž, Míchá⁸¹⁵, měl¹⁵⁹ dům bohů, i zhotovil¹⁸⁴ přehoz⁵²⁴ a domácí bůžky⁸¹⁶, i naplnil ruku⁸¹⁷ jednoho ze svých synů, takže² se mu stal⁵⁹⁰ knězem¹⁰⁶.

(6)V oněch dnech⁶⁰ nebylo v Izráeli krále; každý¹¹² činil, co bylo¹²² v jeho očích správné⁸¹⁸.

(7)I vyskytl se⁵⁹⁰ mladík⁴⁶⁵ z Béth-lechemu Júdova, z čeledi⁷⁴ Júdovy, a on byl Léviovec a on pobýval²¹ tam. (8)A ten muž z toho města, z Béth-lechemu Júdova, odešel pobývat³³⁴, kde⁸¹⁹ by co mohl⁵ najít; a při konání své cesty přišel v pohoří²⁵ Efrájimově až k domu Míchovu (9)A Míchá mu řekl: Odkud přicházíš? I řekl k němu: Já jsem Léviovec z Béth-lechemu Júdova a jdu já pobývat³³⁴, kde⁸¹⁹ co budu moci⁵ najít. (10)A Míchá mu řekl: Zůstaň⁶⁵ u mne a staň se mi

otcem¹⁰⁶ a knězem¹⁰⁶ a já ti budu dávat deset šeklů⁵²² stříbra za rok⁶⁴⁹ a vybavení rouchy⁸²⁰ a tvou obživu. A Léviovec vešel (11) a přivolił Léviovec zůstat⁶⁵ s tím mužem; i stal se⁵⁹⁰ mu ten mladík⁴⁶⁵ jakoby jedním z jeho synů; (12) a Míchá naplnil ruku⁸¹⁷ toho Léviowce, i stal se⁵⁹⁰ mu ten mladík knězem¹⁰⁶ a byl²¹ v Míchově domě. (13) A Míchá řekl: Nyní vím²¹, že mi Hospodin bude činit dobře, neboť se mi knězem¹⁰⁶ stal⁵⁹⁰ Léviowec.

18 V oněch dnech⁶⁰ nebylo v Izráéli krále; a v oněch dnech⁶⁰ si kmen⁸²¹ Dániho⁸⁷ hledal dědictví¹¹³ k bydlení, neboť mu až po onen den vprostřed Izráelových kmenů⁸²¹ nic za⁸²² dědictví¹¹³ nepřipadlo. (2) I vyslali synové Dánovi ze své čeledi⁷⁴ pět mužů ze svého kruhu⁸²³, mužů zdatných^{233 824}, z Corey a z Eštáolu, prosládit⁸²⁵ zem a vyšetřit⁸²⁶ ji; i řekli k nim: Jděte, vyšetřete⁸²⁶ zem. Přišli tedy¹² v pohoří²⁵ Efrájimově až k domu Míchovu a přenocovali tam; (3) když oni byli u Míchova domu, rozpoznali³⁰ oni hlas toho mladíka⁴⁶⁵, toho Léviowce, i odbočili^{137 265} tam a řekli mu: Kdo tě sem přivedl a co ty tu⁸¹⁹ děláš a co zde máš⁵⁹⁷? (4) I řekl k nim: Tak⁴⁹⁹ a tak⁴⁹⁹ mi³⁹ učinil Míchá a najal⁸²⁷ mě, i stal jsem se⁵⁹⁰ mu knězem¹⁰⁶. (5) A řekli mu: Obrát se⁵⁹⁰ mu, prosím⁷⁰, na Boha s otázkou^{3 902}, ať víme, zda naše cesta, na níž jdeme, bude úspěšná. (6) A kněz k nim řekl: Jděte s pokojem, vaše cesta, již půjdete, je před Hospodinem.

(7) A těch pět mužů, ti odešli a přišli do Lájíše a uviděli lid bydlící vprostřed ní v bezpečí^{500 828}, podle způsobu²⁴³ Cidóním⁷⁵, mající pokoj⁷⁷⁸ a bezpečně se cítící^{500 829}, a v zemi nebylo nijak⁸³⁰ škodících⁸³¹, ani vládnoucího⁵³ úřední moci⁸³²; a oni byli vzdáleni od Cidóním⁷⁵ a nic⁸³⁰ neměli⁶³⁵ s lidmi⁷⁶⁹. (8) I přišli ke svým bratrům do Corey a Eštáolu a jejich bratři jim řekli: Co vy? (9) I řekli: Vzhůru⁸³³, ať proti nim můžeme⁵ vystoupit⁷, neboť jsme uviděli zem, že²¹⁰ hle, je velmi dobrá, a vy jste nečinní⁸³⁴; necht' neleníte¹¹ odejít k přistoupení⁸³⁵ k zaujetí⁵³ země (10) (jak vstoupíte⁴⁷⁶, budete přicházet k lidu bezpečně se cítícímu^{500 829} a zemi rozsáhlé na obě strany⁸³⁶); vzdýt' ji Bůh dal v naši

ruku, místo¹¹⁰, kde není nedostatku ničeho, co⁸³⁷ v zemi je.

(11) Vypravili se⁷⁵⁸ tedy¹² odtamtud, z čeledi⁷⁴ Dániho⁸⁷, z Corey a z Eštáolu, šest set mužů opásaných¹⁸⁸ válečným náčiním^{588 838}, (12) i vystoupili⁷ a položili se³⁷⁸ v Kirjath-jeárim v Júdovi³²¹; proto tomuto místu¹¹⁰ až po tento den dávají²¹ název⁴¹³ Machanéh-Dán⁸³⁹ – hle, z Kirjath-jeárim. (13) A odtamtud přešli v pohoří²⁵ Efrájimovo a přišli až k domu Míchovu; (14) a těch pět mužů, ti, již¹²² byli odešli prosládit⁸²⁵ zem, Lájíš, se ujali slova a řekli k svým bratrům: Zda víte²¹, že v těchto domech⁸⁴⁰ je přehoz⁵²⁴ a domácí bůžkové⁸¹⁶ a socha¹⁹⁴ a slitina? Nyní tedy¹² vezte, co máte⁵ činit. (15) Odbočili^{137 265} tedy¹² tam a vešli do domu toho mladíka⁴⁶⁵, Léviowce domu⁸⁴¹ Míchova, a položili mu otázku⁸⁴², jak se mu vede⁸⁴³; (16) a u vchodu²⁷¹ do brány¹⁶⁰ stálo šest set mužů, opásaných¹⁸⁸ svým válečným náčiním^{588 838}, ze synů Dánových. (17) A těch pět mužů, ti, již¹²² byli odešli prosládit⁸²⁵ zem, vystoupili⁷, vešli tam, vzali sochu¹⁹⁴ a přehoz⁵²⁴ a domácí bůžky⁸¹⁶ a slitinu, zatímco² kněz stanul u vchodu²⁷¹ do brány¹⁶⁰, i těch šest set mužů, již byli¹²² opásání^{60 188} válečným náčiním^{588 838}; (18) onino⁸⁴⁴ tedy¹² vešli v Míchův dům a vzali sochu¹⁹⁴ a přehoz⁵²⁴ a domácí bůžky⁸¹⁶ a slitinu; a kněz k nim řekl: Co vy děláte? (19) A řekli mu: Mlč, polož⁸¹ svou ruku na svá ústa a pojď s námi, aby ses stal^{551 590} otcem¹⁰⁶ a knězem¹⁰⁶ nám; zda je ti lépe být⁸⁴⁵ knězem domu jednoho muže či abys byl⁸⁴⁵ knězem kmeni⁸²¹ a čeledi⁷⁴ v Izráéli? (20) A srdce kněze se potěšilo^{795 846}, i vzal přehoz⁵²⁴ a domácí bůžky⁸¹⁶ a sochu¹⁹⁴ a vešel v střed⁸⁶ tohoto lidu. (21) I otočili se³⁹⁵ a odešli, a dopředu⁸⁴⁷ pustili^{81 848} drobotinu a dobytek³⁸² a to, co bylo¹²² cenné⁸⁴⁹. (22) Když oni byli od Míchova domu vzdáleni, byli³⁰ svolání¹⁷⁴ muži, kteří byli v domech, jež byly u domu Míchova, a dohonili⁸⁵⁰ syny Dánovy; (23) a jali se na⁵⁸⁷ syny Dánovy volat; ti² obrátili⁸⁵¹ svou tvář a řekli k Míchovi: Co je ti, že ses shromáždil^{174 852}? (24) I řekl: Vzali jste mé bohy, jež jsem si opatřil¹⁸⁴, i kněze, a odešli jste, a co ještě mám⁵⁹⁷? Co tedy¹² toto, že

řikáte: Co je ti? (25)A synové Dánovi k němu řekli: Necht nás nenutíš¹¹ poslouchat⁸⁵³ tvůj hlas, aby se na vás nemuseli⁵ vrhnout⁵¹¹ muži rozhořčené duše⁸⁵⁴, takže² by ses zbavil¹²⁰ žití³³⁷ svého i žití^{337 855} svého domu.

(26)A synové Dánovi odešli svou cestou a Míchá shledal⁴¹¹, že oni jsou silnější než on³², i otočil se³⁹⁵ a vrátil se⁴⁵⁴ do svého domu. (27)A oni odnesli⁵⁷⁷, co si Míchá opatřil¹⁸⁴, i s knězem, jehož měl⁵²⁷, a přišli k Lájíši, k lidu majícímu pokoj¹⁷⁸ a bezpečně se cítícímu^{500 829}, a pobili¹³ je ostřím²² meče a město spálili ohněm⁵⁸⁵; (28)A nebylo vyprošťujícího, neboť ono bylo vzdáleno od Cídónu a oni nic⁸³⁰ neměli⁶³⁵ s lidmi⁷⁶⁰; a ono bylo v údolí⁵⁷, jež je u Běth-rechóva. I vybudovali to město a usídlili se v něm (29)a jméno toho města nazvali Dán, jménem jejích otce, jenž se narodil Izráělovi, ale zprvu ovšem bylo jméno toho města Lájíš. (30)A synové Dánovi si postavili⁸⁵⁶ tu sochu¹⁹⁴ a Jehónáthán, syn Géršóma, syna Mojžíšova⁸⁵⁷, on a jeho synové byli²¹ kmeni Dánovu kněžimi až po den opuštění⁸⁵⁸ země, (31)a sochu¹⁹⁴ Míchovu, již si opatřil¹⁸⁴, u sebe¹¹⁵ měli umístěnu^{81 21} po všechny dny pobytu Božího domu v Šile.

19 A v oněch dnech, kdy² v Izráěli nebylo krále, se stalo⁵⁹⁰, že² se vyskytl⁵⁹⁰ muž-Lévívovec²⁴¹, pobývající³³⁴ na zadní straně⁸⁵⁹ pohorí²⁵ Efrájimova; ten² si vzal ženu-souložnici²⁴¹ z Běth-lechemu Júdova. (2)A jeho souložnice se proti němu dopustila smilstva⁵⁴⁹ a odešla z jeho blízkosti³⁵ do domu svého otce do Běth-lechema Júdova a pobyla⁵⁹⁰ tam řadu dní,⁸⁶⁰ čtyři měsíce. (3)A její muž vstal a šel za ní promluvit k jejímu srdci a přivést ji zpět⁶¹⁵, a s ním jeho sluha⁴⁶⁵ a dvojice⁸⁶¹ oslů; a uvedla ho v dům svého otce, a když ho otec té dívky uviděl, zaradoval se³⁰ při setkání s ním⁸⁶². (4)A jeho tchán, otec té dívky, ho zdržel⁴⁶⁴, takže² u něho zůstal tři dny, i jedli²¹ a pili²¹ a přenocovali tam. (5)A v čtvrtý den se stalo⁵⁹⁰, když² za jitra časně vstali, že² se zvedl⁸⁶³ k odchodu; a otec té dívky ke svému zeti řekl: Posilni své srdce kouskem⁸⁶⁴ chleba⁶⁸⁶ a potom půjdete. (6)Usedli tedy¹² oni oba spolu a najedli a napili se; a otec té dívky k tomu

muži řekl: Přivol, prosím⁷⁰, a přenocuj, ať se těší^{795 846} tvé srdce; (7)a když se ten muž zvedl⁸⁶³ k odchodu, jal se³⁰ jeho tchán na něho naléhat, takže² tam zase¹⁴² přenocoval. (8)A za jitra v pátý den časně vstal k odchodu, ale otec té dívky řekl: Posilni, prosím⁷⁰, své srdce. Prodleli²²¹ tedy¹² až do naklonění^{531 808} dne a jedli²¹ oni oba, (9)a když se ten muž zvedl⁸⁶³ k odchodu, on i jeho souložnice, řekl³⁰ mu jeho tchán, otec té dívky: Nuže⁷⁰, hle, den se nachýlil^{642 865} k večeru⁸⁶⁶, přenocujte, prosím⁷⁰ – hle, uláhání³⁷⁸ dne, přenocuj tedy, ať se těší^{795 846} tvé srdce, a zítra se časně dáte na svou cestu a odejdeš ke svému stanu. (10)Ale ten muž nebyl²¹ ochoten⁶²³ přenocovat, nýbrž² se zvedl⁸⁶³ a odešel; i přišel až před Jevús, to⁴⁸ je Jerúsálem, a s ním dvojice⁸⁶¹ osedlaných oslů, i jeho souložnice s ním. (11)Když oni byli u Jevúse, a den se hluboko⁸⁶⁷ snesl, řekl³⁰ jeho sluha⁴⁶⁵ k svému pánu: Pojď, prosím⁷⁰, můžeme⁵ odbočit^{137 265} do tohoto města Jevúsího⁸ a přenocovat v něm. (12)A jeho pán k němu řekl: Nebudeme odbočovat^{137 265} do města cizozemců⁶⁰⁵, kteří⁶⁰ nejsou z Izráělových dětí⁶⁴, nýbrž² přejdeme až do Givey. (13)A řekl svému sluhovi⁴⁶⁵: Pojď, ať se dostáváme v blízkost jednoho⁸⁶⁸ z míst¹¹⁰, kde² přenocujeme, v Givei nebo v Rámě. (14)Přešli tedy¹² a odebrali se a nedaleko Givey, jež patří Benjámínovi, jim zašlo slunce; (15)odbočili^{137 265} tedy¹² tam, aby vešli⁵⁵¹ k přenocování v Giveu. A když vešel, usedl³⁰ na prostranství⁸⁶⁹ města, nebylo však¹² nikoho¹⁵¹ ochotného přijmout^{120 442} je do domu k přenocování; (16)ale hle, od své práce z pole přišel za večera jakýsi¹⁵¹ stařec, v Givei z pohorí²⁵ Efrájimova, jenž byl v Givei cizincem⁸⁷⁰, kdežto² lidé¹⁵¹ toho místa¹¹⁰ byli děti⁶⁴ Jemíního¹⁸¹; (17)a pozvedl¹⁰⁹ své oči a uviděl na prostranství⁸⁶⁹ města muže-pocestného²⁴¹, i řekl ten muž, stařec²⁴¹: Kam jdeš a odkud přicházíš? (18)A řekl k němu: My z Běth-lechemu Júdova přecházíme až k zadní straně⁸⁵⁹ pohorí²⁵ Efrájimova; já jsem odtamtud a odešel jsem až do Běth-lechema Júdova, a já mám co činit⁸⁷¹ s domem Hospodinovým⁸⁷², ale není nikoho¹⁵¹ ochotného přijmout^{120 442} mě do

domu, (19) a je i sláma i krmivo pro naše osly a i chléb a víno je pro mne a pro tvou služebnici i pro mladíka⁴⁶⁵, jenž je s tvými nevolníky, není nedostatku ničeho⁸³⁷. (20) A ten muž, ten stařec²⁴¹, řekl: Pokoj tobě; jen *nechej* vše, čeho je ti třeba⁸⁷³, na mně, jen necht nechčeš⁵ přenocovat na prostranství⁸⁶⁹. (21) A uvedl je do svého domu a namíchal *krmiva* jeho oslům, i umyli své nohy a najedli a napili se.

(22) Když oni potěšovali^{795 846} svá srdce, hle³⁰, dům obklopili muži toho města, muži-ničemové⁸⁷⁴, tloukli na dveře a jali se pronášet k tomu muži, majiteli^{241 530} toho domu, tomu starci, výrok: Vyved toho muže, jenž přišel do tvého domu, ať ho můžeme⁵ poznat^{875 876}! (23) A majitel^{241 530} domu k nim vyšel a řekl k nim: Ne, moji bratři, necht přece⁷⁰ nepásete¹¹ zlo; jelikož⁶³⁹ tento muž vstoupil do mého domu, necht nečiníte tuto bezbožnost⁸⁷⁷. (24) Hle, má dcera, panna, a jeho souložnice – nuže⁷⁰, mohu je vyvést⁶⁹, poníže^{763 878} je a učíte jim³⁹, co *bude*¹²² dobré ve vašich očích, ale tomuto muži nesmíte⁵ činit nic⁸³⁰ z této bezbožnosti⁸⁷⁷. (25) Ti muži však¹² nebyli²¹ ochotní⁶²³ mu naslouchat; a ten muž svou souložnici popadl⁷⁵⁷ a vyvedl⁶⁹ k nim *na ulici*⁸⁷⁹, i poznávali^{21 875} ji a násilí se na ní dopouštěli^{21 549 880} *po celou noc až do jitra* a propustili²³ ji za vzcházení úsvitu. (26) A za nastávání jitra ta žena přišla a u vchodu²⁷¹ do domu, kde byl její pán, zůstala ležet⁸⁸¹ až do rozednění⁸⁸². A její pán za jitra vstal a otevřel dveře^{56 208} domu a vyšel⁶⁹ k odchodu svou cestou, a hle, ta žena, jeho souložnice, ležící u vchodu^{219 271} do domu, a její ruce na prahu. (28) A řekl k ní: Vstaň, ať jdeme. *Ale* nebylo odpovídajícího. Vzal ji tedy¹² na osla a vstal ten muž a odešel k svému místu¹⁰.

(29) A když přišel do svého domu, vzal³⁰ nůž a uchopil⁷⁵⁷ svou souložnici a rozdělil ji podle jejích kostí⁸⁸³ na dvanáct dílů⁸⁸⁴ a rozeslal¹²³ ji do všech území⁵² Izráelových; (30) i dělo se^{21 590} *tak, že* každý, kdo¹²² to spatřil, nato² řekl: *Nic* jako toto se neudálo⁵⁹⁰, aniž bylo spatřeno za *dobu* ode dne vystoupení⁷ Izráelových dětí⁶⁴ ze země Egypta až po tento den; považujte⁸¹ si o tom^{48 885}, poraďte se a promluvte!

20 A vyšli⁶⁹ všichni synové Izráelovi a shromáždění⁷⁰⁸ se sešlo⁸⁸⁶ jako jeden muž, v *rozahu* od Dána³²¹ až po Beér-ševu, i země Gileádu, k Hospodinu do Micpy; (2) a dostavili se sloupové⁸⁸⁷ všeho lidu, všechny kmeny⁸²¹ Izráelovy, v sejiti⁸⁸⁸ Božího lidu, čtyři sta tisíc mužů, pěších⁸⁸⁹, tasících meč; (3) a synové Benjáminovi uslyšeli, že synové Izráelovi vystoupili⁷ do Micpy. A Izráelovi synové řekli: Mluvte – jak se událo⁵⁹⁰ toto zlo? (4) A ten Lévi^{vec}²⁴¹, muž té ženy, té zavražděné, odpověděl a řekl: Přišel jsem já i moje souložnice přenocovat do Givey, jež *patří* Benjáminovi, (5) a občané⁵³⁰ Givey proti mně povstali a v noci se proti mně postavili okolo domu⁸⁹⁰; mne zamýšleli² zabít a mé souložnice se naponižovali^{763 878}, až umřela. (6) Uchopil^{18 757} jsem tedy¹² svou souložnici a rozfezal⁸⁸⁴ jsem ji a rozeslal²³ jsem ji v každý kraj⁸⁹¹ dědictví¹¹³ Izráelova, neboť v Izráéli spáchali¹⁸⁴ hanebnost⁸⁹² a bezbožnost⁸⁷⁷. (7) Hle, vy všichni⁴⁷⁹, synové Izráelovi – dejte⁴¹ si⁸⁹³ zde slovo a radu.

(8) A všechen lid povstal jako jeden muž s výrokem: Nepůjdeme nikdo¹⁵¹ k svému stanu a nebudeme se nikdo¹⁵¹ vzdalovat¹³⁷ k svému domu! (9) A nyní: toto je věc, již musíme⁵ učinit Givei³⁹: Podle losu⁸⁹⁴ proti ní! (10) A vezmeme deset mužů na sto, po všech kmenech⁸²¹ Izráelových, a sto na tisíc a tisíc na deset tisíc, k obstarání⁵⁷⁷ stravy lidu, aby při svém příchodu naložili^{184 551} s Geva^{39 895} Benjáminovým podle vši bezbožnosti⁸⁷⁷, již v Izráéli spáchali¹⁸⁴. (11) A shromáždili¹²⁰ se, všichni muži Izráelovi, k městu, sdružení jako jeden muž.

(12) A Izráelovy kmeny⁸²¹ vyslaly do všech čeledi⁸⁹⁶ Benjáminových muže se vzkazem²⁸⁰: Co¹⁰¹ toto zlo, jež se mezi vámi událo⁵⁹⁰? (13) Nyní tedy¹² vydejte ty muže-ničemy⁸⁷⁴, kteří *jsou* v Givei, ať je můžeme⁵ usmrtit a zlo z Izráele vyplnit⁷³⁵. *Ale* Benjámin, *ti* nebyli²¹ ochotní⁶²³ na¹⁰⁰ hlas svých bratrů, synů Izráelových, uposlechnout, (14) nýbrž² se synové Benjáminovi z měst shromáždili¹²⁰ do Givey k vytáhnutí⁶⁹ do boje¹⁰ se syny Izráelovými; (15) i byli v onen den synové Benjáminovi z měst podrobeni přehlídce⁸⁹⁷, dvacet a šest tisíc

mužů tasících meč, kromě obyvatel Givey – i ti byli podrobeni přehlídce⁸⁹⁷: sedm set vybraných^{299 898} mužů – (16) z všeho tohoto lidu *bylo* sedm set vybraných^{299 898} mužů, nepoužívajících své pravé ruky¹⁸², každý z nich⁸⁹⁹ schopný z praku střílet⁹⁰⁰ kamenem k vlasu a nemíjel se. (17) I muži Izráelovi kromě Benjámina byli podrobeni přehlídce⁸⁹⁷: čtyři sta tisíc mužů tasících meč, každý z nich⁸⁹⁹ bojovník⁹⁰¹.

(18) I povstali a vystoupili⁷ do Bét-Élu a obrátili se s otázkou na Boha^{3 902}; i řekli Izráelovi synové: Kdo mezi námi⁴ má⁵ jako první⁶ vystoupit⁷ do boje¹⁰ se syny Benjámínovými? A Hospodin řekl⁸⁹⁴: Júdá jako první⁶. (19) Synové Izráelovi tedy¹² za jitra vstali a položili se³⁷⁸ před Giveou; (20) i vytáhli⁶⁹ muži Izráelovi do boje¹⁰ s Benjáminem a seřadili se⁹⁰³ muži Izráelovi k boji¹⁰ ke Givei⁹; (21) synové Benjámínovi však¹² z Givey vytáhli⁶⁹ a v onen den z Izráele⁹⁰⁴ k zemi porubali¹⁴⁴ dva a dvacet tisíc mužů. (22) Lid však¹² – muži Izráelovi – si dodal odvahu⁹⁰⁵, i seřadili se⁹⁰³ opět¹⁵⁰ k boji¹⁰ na místě¹¹⁰, kde se byli seřadili⁹⁰³ v první den, (23) vystoupili⁷ však¹² synové Izráelovi a až do večera před tváří Hospodinovou plakali²¹ a na Hospodina⁹⁰² se s otázkou obraceli²¹ výrokem: Zda se mám⁵ opět přiblížit^{150 404} k boji¹⁰ se syny Benjámina, mého bratra? A Hospodin řekl: Vystupte⁷ proti němu⁹.

(24) A v druhý den se synové Izráelovi přiblížili¹⁹¹ k synům Benjámínovým⁹ (25) a Benjámín jim v ten druhý den z Givey vytáhl⁶⁹ vstříc, i porubali¹⁴⁴ z Izráelových synů⁹⁰⁴ k zemi ještě osmnáct tisíc mužů; tito všichni *byli muži* tasící meč. (26) I vystoupili⁷ všichni Izráelovi synové a všechen lid a přišli do Bét-Élu a rozplakali se a zůstali tam před tváří Hospodinovou a v onen den se až do večera postili²¹ a vznášeli^{21 422} před tváří Hospodinovu zvestupné *oběti*⁴²³ a *oběti* pokojných hodů⁹⁰⁶; (27) a obrátili se synové Izráelovi s otázkou³ na Hospodina⁹⁰² – neboť² v oněch dnech tam *byla* skříňka⁹⁰⁷ Boží smlouvy (28) a stával před ní⁹⁰⁸ Pínchás, syn Eleázara, syna Áronova, – výrokem: Zda mám⁵ ještě opět vytáhnout^{69 150} do boje¹⁰ se syny Benjámina, mého bratra, či mám⁵ přestat?

A Hospodin řekl: Vystupte⁷, neboť ho zítra chci⁵ vydat v tvou ruku.

(29) A Izráel položil⁸¹ ke Givei⁹ vůkol zálohy (30) a v třetí den vystoupili⁷ synové Izráelovi proti synům Benjámínovým⁹ a seřadili se⁹⁰³ proti Givei⁹ jako v dřívějších případech⁷⁹¹ (31) a synové Benjámínovi vytáhli⁶⁹ vstříc lidu, byli odlákáni od města a počali dobíjet¹³ smrtelně raněné⁶⁷⁵ z lidu, jako v dřívějších případech⁷⁹¹, na silnicích⁹⁰⁹, z nichž jedna stoupá⁷ k Bét-Élu a jedna polem ke Givei, asi²³¹ třicet mužů z Izráele⁹⁰⁴; (32) synové Benjámínovi si totiž¹² řekli²¹: Oni jsou před naší tváří poraženi jako poprvé. (Neboť² synové Izráelovi si řekli²¹: Prchejme¹¹, ať je⁶⁰ můžeme⁵ odlákat od města na silnici⁹⁰⁹.) (33) A všichni muži Izráelovi povstali z svého místa¹¹⁰ a seřadili se⁹⁰³ v Baal-Támáru, a Izráelova záloha ze svého místa¹¹⁰, z pláně⁹¹⁰ u Geva^{895 911}, učinila výpad, (34) a zpředu vůči Givei přišlo deset tisíc vybraných^{299 898} mužů z všeho Izráele. I zostřil se⁹¹² boj¹⁰, ale oni⁹¹³ nevěděli²¹, že na ně doléhá^{407 914} pohroma⁹¹⁵. (35) A Hospodin Benjámina před tváří Izráelovou porazil a synové Izráelovi v ten den z Benjámina⁹⁰⁴ porubali¹⁴⁴ dvacet a pět tisíc a sto mužů; tito všichni *byli muži* tasící meč. (36) A synové Benjámínovi shledali⁴¹¹, že jsou²¹ poraženi; a synové Izráelovi Benjámínovi uvolnili⁹¹⁶ místo¹¹⁰, neboť spolehli⁵⁰⁰ na zálohu, již ke Givei⁹ položili⁸¹, (37) a záloha přispěchala a vyrojila se⁵⁷⁰ proti Givei⁹, i přitáhla^{245 246} záloha a vybila¹³ město ostřím²² meče. (38) A muži Izráelovi měli^{21 60 527} se zálohou dohodu⁹¹⁷: Vytvoř veliký⁹¹⁸ oblak⁹¹⁹ kouře (aby *mu* dali vystupovat^{7 845}) z města! (39) A muži Izráelovi se v boji¹⁰ obrátili⁶⁰ a Benjámín počal dobíjet¹³ smrtelně raněné⁶⁷⁵ z mužů Izráelových^{60 904}, asi²³¹ třicet mužů, neboť si řekli²¹: Jistě²¹² je on⁹²⁰ před naší tváří úplně⁹²¹ poražen jako v prvním boji¹⁰. (40) Tu² počal z města vystupovat⁷ oblak⁹¹⁹, sloup kouře, a Benjámín se otočil³⁹⁵ za sebe a hle, celé město vystupovalo²¹ k nebesům! (41) A muži Izráelovi⁶⁰ se obrátili a muži Benjámínovi⁶⁰ byli zděšeni⁹²², neboť shledali⁴¹¹, že na ně⁶⁰ dolehla^{407 914} pohroma⁹¹⁵, (42) i otočili se³⁹⁵ před tváří mužů Izráelových⁶⁰ na cestu

do pustiny, ale bitva⁴⁰ je⁶⁰ dohnala⁸⁵⁰ a ti⁹²³ z měst je⁶⁰ ničili⁴⁴⁴ vprostréd nich⁶⁰. (43)Obklíčili Benjámina, pronásledovali²¹ ho, drtili²¹ 924 ho v tábořišti⁹²⁵ až naproti Givei od vzcházení slunce. (44)I padlo z Benjámina osmnáct tisíc mužů; ano, všichni tito *byli* zdatní²³³ mužové. (45)A otočili se^{395 926} a dali se na útek do pustiny ke skalisku⁴⁰⁵ Rimmónu, a po silnicích⁹⁰⁹ jich⁶⁰ napaběrkovali⁹²⁷ pět tisíc mužů a hnali se v patách⁸⁵⁰ za nimi⁶⁰ až po Gideóm a dva tisíce mužů z nich⁶⁰ pobili¹³, (46)takže² všech v onen den padlých z Benjámina bylo dvacet a pět tisíc mužů tasících meč; ano, všichni tito *byli* zdatní²³³ mužové. (47)Otočili se^{395 926} tedy¹² a utekli do pustiny ke skalisku⁴⁰⁵ Rimmónu, šest set mužů, a na skalisku⁴⁰⁵ Rimmónu zůstali *po* čtyři měsíce. (48)A muži Izráelovi⁶⁰ se vrátili k synům Benjáminovým⁹²⁸ a ostrím²² meče je z měst nedotčených⁹²⁹ pobili¹³ až po dobytek⁹³⁰, až po vše, co¹²² se naskytl^{14 931}; také vydali²³ všechna města, jež¹²² se naskytl^{14 931}, v oheň²⁴.

21 Byli pak¹² muži Izráelovi v Micpě přísáhl⁶⁰ výrokem: Nikdo¹⁵¹ z nás nebude dávat svou dceru za ženu Benjáminovi⁹³². (2)I přišel lid do Bét-Élu, i seděli²¹ tam před Boží tváří až do večera. A pozvedli⁹⁰⁹ svůj hlas a rozplakali se uševadým⁹³³ pláčem (3)a jali se říkat: Proč, Hospodine, Izráelův Bože, se v Izráéli stalo⁵⁹⁰ toto, že dnes z Izráele⁹⁰⁴ jeden kmen⁸²¹ chybí⁵⁵¹? (4)A nazitří⁴⁴⁴ se stalo⁵⁹⁰, že² lid časně vstal a zbuodovali tam oltář a jali se vznášet⁴²² vzestupné oběti⁴²³ a oběti pokojných hodů⁹⁰⁶; (5)a synové Izráelovi řekli: Kdo je *ten*, jenž ze všech Izráelových kmenů⁸²¹ nevystoupil⁷ v sejití⁸⁸⁸ k Hospodinu (neboť stran *toho*, jenž by nevystoupil⁷ k Hospodinu do Micpy, byla vykonána⁵⁹⁰ slavnostní⁹³³ přísaha výrokem: Jistotně⁶⁹⁴ bude muset⁵ být usmrcen)? (6)I rozlítottli se³⁸ synové Izráelovi vůči Benjáminovi, svému bratru, a řekli: Dnes byl vylomen⁹³⁴ z Izráele jeden kmen⁸²¹; (7)co budeme činit stran žen pro ně¹¹⁵, pro ty pozůstávající¹¹⁵? Vždyt² my jsme při Hospodinu přísáhl⁶⁰ nedávat jim z našich dcer za ženy! (8)Řekli tedy¹²: Který⁹³⁵ je z kmenů⁸²¹ Izráelových, jenž nevystoupil⁷ k Hospodinu do Micpy?

A hle, do tábora²⁶⁰, do sejití⁸⁸⁸, nepřišel nikdo¹⁵¹ z Jávěš-Gileádu, (9)neboť lid byl podroben přehlídce⁸⁹⁷, a hle, nikoho¹⁵¹ z obyvatel Jávěš-Gileádu tam nebylo. (10)Shromáždění⁷⁰⁸ tam tedy¹² vyslalo dvanáct tisíc zdatných mužů^{233 824}, i rozkázali jim výrokem: Jděte a ostrím²² meče pobijte¹³ obyvatele Jávěš-Gileádu, i ženy a drobotinu; (11)a toto je věc, již budete¹¹ konat: Odevzdanými⁴⁹ budete¹¹ činit⁵⁰ všechny mužského pohlaví a každou ženu poznavší ulehnutí s mužským pohlavím. (12)I shledali¹⁴ mezi obyvateli Jávěš-Gileádu čtyři sta dívek, panen, jež nepoznaly muže ulehnutím s mužským pohlavím, a uvedli je do tábora²⁶⁰ v Šíle, jež je v zemi Kenáanu. (13)A poslali, celé shromáždění⁷⁰⁸, vzkaz⁹³⁶ k synům Benjáminovým, kteří *byli* na skalisku⁴⁰⁵ Rimmónu, a prohlásilo jim říci, (14)A Benjámin se v oné době vrátil, i dali jim ženy, jež zachovali naživu z obyvatel Jávěš-Gileádu; ale neučinili jim tak dosti⁹³⁷.

(15)A lid se rozlítottli³⁸ stran Benjámina, že Hospodin učinil mezi kmeny⁸²¹ Izráelovými trlinu⁹³⁸; (16)a starší shromáždění⁷⁰⁸ řekli: Co budeme činit stran žen pro ty pozůstávající¹¹⁵, když ženy z Benjámina jsou²¹ vyhubeny^{60 939}? (17)A řekli: Dědictví⁹⁴⁰ pro ušetřených^{160 941} z Benjámina³⁵¹! Ať není vyhlazován⁹⁴² kmen⁸²¹ z Izráele! (18)My však¹² jim nemůžeme dávat ženy z našich dcer, neboť synové Izráelovi přísáhl⁶⁰ výrokem: Budiž proklet dávající ženu Benjáminovi⁹³²! (19)Řekli však¹²: Hle, od roka k roku⁶⁴⁹ *bývá* slavnost Hospodinova v Šíle, jež je od severu vůči Bét-Élu, od vzcházení slunce vůči silnici⁹⁰⁹, jež¹²² stoupá⁷ od Bét-Élu k Šechemu a od jihu⁴² vůči Levóně; (20)i přikázali Benjáminovým synům výrokem: Jděte a počíhejte⁵⁶⁹ si ve vinicích (21)a pohlďte, a hle, když budou vycházet⁶⁹ dcery Šíla tančit v tanečním průvodu⁶³⁴, tu² vyjděte⁶⁹ z vinic a chyťte si z dcer Šíla každý¹¹² svou ženu a odejděte v zem Benjáminovu. (22)A až budou jejich otcové nebo jejich bratři přicházet k nám⁹⁴³ stěžovat si⁴³², stane se⁵⁹⁰, že² k nim řekneme: Dopřejte nám jich⁹⁴⁴, neboť jsme ne *pro* každého¹¹²

opatřili⁵⁷⁷ jeho ženu v boji¹⁰; neboť vy jste jim je nedali, takže byste nyní⁶⁹⁷ byli vinni. (23)A synové Benjámínovi tak učinili a unesli¹⁰⁹ podle svého počtu ženy z těch, jež¹²² tančily, jež uchvátily, a odešli a vrátili se ke svému dědictví¹¹³ a vybudovali města a usídlili se v nich. (24)A synové

Isráelovi se odtamtud v onen čas rozešli každý¹¹² ke svému kmeni⁸²¹ a ke své čeledi⁷⁴, ano, vyšli⁶⁹ odtamtud každý¹¹² ke svému dědictví¹¹³.

(25)V oněch dnech nebylo v Isráéli krále; každý¹¹² činil, co *bylo*¹²² v jeho očích správné⁸¹⁸.

SOUDCOVÉ

poznámky překladatele a odkazy

- 1 Zde a obdobně dále v této knize také „vůdcové“, „správcové“, „obráncové“, obdobně i sloveso, od něhož je tento výraz odvozen, v kap. 3:10 a dále.
- 2 Viz Gen. 4:3, pozn. 132.
- 3 Vl. „se Hospodina otázali“, opis v textu uchovává v překladu význam předložkové vazby v textu původním, srov. např. Gen. 37:10, pozn. 983. Zde tuto předložkovou vazbu lze překládat, jako LXX, i „skrže Hospodina“; pak ve smyslu „domáhali se toho, aby se jim skrže Hospodina dostalo pokynu“.
- 4 Vl. „nám“, tj. „patřící k nám“, srov. Gen. 17:10, pozn. 450; také snad „pro nás“, „za nás“, srov. Gen. 31:43, pozn. 842.
- 5 Viz Gen. 2:16n., pozn. 74.
- 6 D. „na počátku“.
- 7 Viz Gen. 13:1, pozn. 368.
- 8 Viz Gen. 10:16nn., pozn. 322.
- 9 N. „ke (n. „proti“) Kenáanému“, ne však jako „proti“ zdola a ve v. 3 ani jako např. v Deut. 20:3. Dále obdobně, viz Jós. 15:15, pozn. 529.
- 10 Viz Num. 21:1, pozn. 788.
- 11 Viz Gen. 1:26, pozn. 40.
- 12 Viz Gen. 9:11, pozn. 291.
- 13 Viz Gen. 4:15, pozn. 152.
- 14 Viz Gen. 4:14, pozn. 151.
- 15 N. „pána Bezeku“, dále obdobně.
- 16 N. „v Bezeku dopadli Adóni-Bezeke; jali se totiž“.
- 17 Viz Gen. 35:5, pozn. 824.
- 18 Sloveso jako v Exod. 4:4, pozn. 131; Num. 31:30, pozn. 1045.
- 19 D. „králů osekaných na palcích“.
- 20 Vl. „sbírajících“ (Exod. 16:21 a j.), tj. „odpadky jídel“; příbuzný výraz je „paběrky“ v Lev. 19:9; 23:22.
- 21 D. „učinil“, „jal se činit“, tj. „jal se činit a dále činil“. V. 3 a dále obdobně.
- 22 D. „ústý“.
- 23 Viz Gen. 3:23, pozn. 120.
- 24 Zde smysl jako v textu, n. „odstranili (jakoby „poslali pryč“) ohněm“ (n. „v ohni“).
- 25 Viz Gen. 14:10, pozn. 398.
- 26 Viz Num. 13:17, pozn. 481.
- 27 Viz Deut. 1:7, pozn. 20.
- 28 Viz Deut. 2:10, pozn. 131.
- 29 Viz Jós. 14:15, pozn. 512.
- 30 Viz Gen. 16:4, pozn. 438.
- 31 Viz Gen. 9:24, pozn. 304.
- 32 D. „od něho“, dále obdobně.
- 33 Viz Jós. 15:18, pozn. 530.
- 34 Viz Jós. 15:18, pozn. 531.
- 35 Viz Gen. 8:8, pozn. 259.
- 36 Zde proti Jós. 15:18 vl. „to pole“, tj. snad „pole předmě vyhlédnuté“, n. „to území“ (Gen. 14:7, pozn. 395).
- 37 Viz Jós. 15:18, pozn. 532.
- 38 Viz Gen. 24:46, pozn. 634.
- 39 Viz Exod. 2:4 a dále, pozn. 588.
- 40 Viz Jós. 15:18, pozn. 533.
- 41 Zde proti Jós. 15:19 výraz jako v Gen. 29:21; 30:1, pozn. 332. Dále obdobně.
- 42 Viz Gen. 12:9, pozn. 359.
- 43 Viz Jós. 15:19, pozn. 534.
- 44 Jako „tchána“ v Exod. 3:1 a dále, srov. však kap. 4:11 zde s Num. 10:29. Výraz obecně značí příbuzného ze strany manželky.
- 45 Viz Deut. 34:3.
- 46 N. „v Negevu Arádu“, tj. „v té části Negevu²⁶, jež patří k Arádu“.
- 47 Viz Exod. 25:37, pozn. 895.
- 48 Vl. „jej“, D. „jí“, neboť jde o „Cefath“, jméno města, jež je, jako všechna jména měst, v hebrejštině ženského rodu. Kap. 1:8 a dále obdobně.
- 49 Viz Lev. 27:21, pozn. 965.
- 50 Viz Num. 21:2, pozn. 790.
- 51 Viz Num. 14:45, pozn. 582.
- 52 Viz Gen. 47:21, pozn. 603.
- 53 Viz Gen. 22:17, pozn. 417.
- 54 Viz Gen. 19:2, pozn. 490.
- 55 N. snad „zmocnil se však jen pohoří, neboť“.
- 56 Množné číslo.
- 57 Viz Gen. 14:3, pozn. 390.
- 58 Viz Num. 21:32, pozn. 828.
- 59 Viz Gen. 19:12, pozn. 503.
- 60 V hebrejštině jednotné číslo v hromadném smyslu.
- 61 Viz Gen. 50:9, pozn. 1382; Exod. 14:7, pozn. 460.
- 62 Viz Jós. 17:16, pozn. 563.
- 63 Viz Num. 13:22, pozn. 494.
- 64 Viz Gen. 3:16 a dále, pozn. 656.
- 65 Viz Jós. 6:25, pozn. 246.
- 66 N. snad „u“ (n. „při“, „v okolí“), n. „stran“ („ve věci n. záležitosti“).
- 67 Vl. „i prozkoumali... Béth-Él“, opis v textu uchovává v překladu předložkovou vazbu, jaká je v textu původním.
- 68 Tvar slovesa v Gen. 17:9, pozn. 449.
- 69 Viz Exod. 3:10 a dále, pozn. 252.
- 70 Viz Gen. 12:11, pozn. 360.
- 71 N. „vstup“, zde ve smyslu „místo k vniknutí“.
- 72 Viz Gen. 19:19 a dále, pozn. 535; 21:23 a dále, pozn. 561.
- 73 Viz 2 Par. 6:42.
- 74 Viz Gen. 10:5, pozn. 271 a 311.
- 75 Viz Gen. 10:13n., pozn. 321.
- 76 Viz Num. 21:25, pozn. 818.
- 77 Viz Jós. 17:12, pozn. 555.
- 78 N. „nýbrž“.
- 79 Viz Jós. 17:12, pozn. 265 a 556.
- 80 Viz Jós. 17:13, pozn. 557.
- 81 Viz Gen. 13:16, pozn. 384.
- 82 N. „podrobil“, nesouvisí však s následujícím „robotě“.
- 83 D. „vypuzením“.
- 84 N. „vůbec“.

- 85 Viz Jós. 17:13, pozn. 559.
 86 D. „uvnitř“, dále obdobně.
 87 Viz Num. 3:21, pozn. 96 a 97.
 88 Viz Exod. 3:9, pozn. 105.
 89 N. „důležitosti (n. „vážnosti“, „závažnosti“) nabyta“, „mocně zasáhla“, vl. „ztěžkla“.
 90 Viz Num. 34:4, pozn. 1104.
 91 Viz Num. 34:4, pozn. 1105.
 92 D. „shora“, jako např. v Gen. 22:9 a jinde.
 93 Viz Gen. 16:7, pozn. 439.
 94 Těmito slovy je citován Boží příslib v Exod. 3:17 (tehdy ovšem již splněný), proto je zde v hebrejském textu tvar odpovídající českému budoucímu času v nedokonavém vidu a tudíž i tak přeložený, třebaže všechny jiné mně známé překlady sem, snad podle LXX a Vulgaty, kladou čas minulý („vyvedl jsem“ vás“).
 95 Viz Num. 11:12, pozn. 413.
 96 Viz Gen. 3:22, pozn. 119.
 97 Viz Gen. 15:18, pozn. 435.
 98 N. „s obyvateli“, ne však jako „s vámi“ ve v. 1.
 99 Tvar slovesa jako v Lev. 11:35, pozn. 366; Deut. 12:3, pozn. 342.
 100 Viz Gen. 21:12 a dále, pozn. 769.
 101 N. snad „Proč“.
 102 Viz Gen. 3:8, pozn. 102.
 103 Viz Gen. 3:24, pozn. 121.
 104 Snad v obdobném smyslu jako v Num. 33:55; LXX překládají „stanou se vám tísněmi“, Vulgata „abyste měli nepřátele“, obojí zřejmě místo „ciddím“ („boky“) četli „cárim“ („utiskovatelé“, „nepřátele“, jako např. Num. 10:9), srov. Num. 2:14, pozn. 70.
 105 Viz Exod. 23:33, pozn. 833.
 106 Viz Gen. 2:24 a dále, pozn. 89.
 107 Viz Gen. 12:14, pozn. 365.
 108 Vl. „za vyslovování... těchto slov“.
 109 Viz Gen. 4:7, pozn. 139.
 110 Viz Gen. 1:9, pozn. 13.
 111 Tj. „plačící“ (množné číslo).
 112 Viz Gen. 9:5, pozn. 285.
 113 Viz Num. 18:20, pozn. 724.
 114 Viz Exod. 20:5, pozn. 662.
 115 Viz Gen. 31:43, pozn. 842.
 116 Viz Deut. 14:29, pozn. 599.
 117 Viz Gen. 5:32, pozn. 180.
 118 Tj. „Timnath-serachu“, Jós. 24:30.
 119 Viz Exod. 29:14, pozn. 934.
 120 Sloveso jako v Gen. 6:21, pozn. 230.
 121 Viz Gen. 4:25, pozn. 173.
 122 Viz Deut. 4:25, pozn. 246.
 123 Jména „Baal“ (viz Num. 22:41, pozn. 872) a „Aštóreth“ (viz Gen. 38:21, pozn. 1021), v množném čísle („Baalím a Aštároth“) jsou souhrnným označením božstev obyvatel Kenánu, jež si představovali v mužské („Baalím“) a ženské („Aštároth“) podobě.
 124 Viz Gen. 17:16, pozn. 459.
 125 Viz Deut. 6:14, pozn. 325.
 126 Viz Deut. 4:25, pozn. 247.
 127 Viz Gen. 4:5, pozn. 138.
 128 N. „plenitelů“, „pustošitelů“, obdobně blíže přibuzné, ale ne zcela totéž sloveso ve v. 14 zdola.
 129 Viz Num. 16:24, 27, pozn. 648.
 130 N. „před tvář... se postavit“.
 131 D. „ve všem“, dále obdobně.
 132 Vl. „dával povstat“, „postavoval“, „pozvedal“, dále obdobně.
 133 N. „zachraňovali“, dále obdobně.
 134 Viz Gen. 23:16 a dále, pozn. 780.
 135 Viz Exod. 34:15n, pozn. 1198.
 136 Viz Exod. 32:8, pozn. 1132.
 137 Sloveso jako v Gen. 48:17, pozn. 1307.
 138 Viz Gen. 6:6 („bylo Hospodinu líto“); Exod. 13:17 („nelitoval“).
 139 D. „z“ (n. „od“) jejich sténání“, dále obdobně.
 140 D. „z“ (n. „od“) tváře“, viz Gen. 27:46, pozn. 730.
 141 Viz Deut. 4:10, pozn. 224.
 142 Viz Gen. 26:18, pozn. 685.
 143 Zde ovšem v srovnávacím smyslu, jako v kap. 1:13, pozn. 32.
 144 Viz Gen. 6:12, pozn. 205 a 207.
 145 N. „sloužit“, „k sloužení“, tj. „chozením...“, aby sloužili“, zdola obdobně.
 146 D. „nenechali padnout“, tj. „neodhodili“.
 147 Vl. „tvrděho“, „nepoddajného“.
 148 D. „své tvrdě (tj., podle některých, „tvrdě [jejich předchůdci] ušlapané“) cesty“.
 149 Viz Jós. 7:11 a dále, pozn. 681.
 150 Viz Gen. 4:2, pozn. 127.
 151 Viz Gen. 31:50, pozn. 848.
 152 Vl. „opustil“, zde smysl jako v textu.
 153 N. „stran“, „vzhledem k“.
 154 LXX a jiné staré překlady a podle nich i téměř všechny překlady novější uvádějí toto místo ve znění „budou dbát cesty Hospodiny k chození po ní“, neboť LXX a jiné místo „bám“ („v nich“, tj. „vprostřed nich“, „mezi nimi“) četli podle některých rukopisů „báh“ („v ní“, „na ní“, „po ní“). „Bám“ v masoretském textu však dává dobrý smysl, navazující na „zkoušení jimi“ (taktéž „bám“) shora, takže nevidím příčiny toto znění opravovat a překládám jako v textu. Někteří chápou toto „bám“ ve smyslu „příkazech“, tj. „podle příkazů“, o nichž však v předchozích verších není zmínky.
 155 Tj. „ponechal v klidu“, viz Gen. 8:4, pozn. 178.
 156 D. „bez vypuzení jich rychle“¹³⁶.
 157 D. „tyto“, dále obdobně.
 158 D. „všech“, dále obdobně.
 159 Zde snad lze chápat i doslovně („věděli jen o některých“).
 160 Viz Num. 1:53 a dále, pozn. 61.
 161 D. „jen za účelem poznání pokolení Izráelových dětí“, smysl jako v textu, kde opis je v zájmu srozumitelnosti.
 162 Viz Exod. 33:1, pozn. 1138.
 163 Tj. „aby byli poučeni, co je to válka“.
 164 Jako „jen“ shora.
 165 N. „aspoň těch, kteří“.

- 166** D. „je“, tj. „tyto věci“, ve všeobecném smyslu, nikoli snad výslovně „války“ n. „boje“, neboť „válka“ („boj“) je v hebrejštině ženského rodu, kdežto zájmenná přípona, v textu přeložená „to“, jejíž doslovný překlad zní „je“, je rodu mužského. Někdy se ovšem takovato mužská zájmenná přípona vztahuje i na podstatná jména ženského rodu.
- 167** Viz Jós. 13:3, pozn. 473.
- 168** Viz Deut. 3:25, pozn. 203.
- 169** N. „poznání¹⁶¹“, zde je snad vhodnější výraz v textu.
- 170** Viz Exod. 9:35, pozn. 310.
- 171** Viz Exod. 34:13, pozn. 1197; zde je tohoto výrazu použito v obdobném smyslu jako „Aštáráth“ v kap. 2:13¹²³.
- 172** Viz Gen. 24:10, pozn. 611.
- 173** Viz Gen. 29:15, pozn. 749.
- 174** N. „bédovat“; tvar téhož slovesa je i v kap. 4:10 a dále se smyslem jako tam v textu „svolán“ u Jós. 8:16).
- 175** Viz Num. 24:2, pozn. 912.
- 176** „Soudit“ ve smyslu „zjednávat mu právo“.
- 177** Vl. „nabyla síly“ (n. „mocí“), „projevila sílu“ (n. „moc“), tj. „vítězila“.
- 178** Viz Jós. 11:23, pozn. 460.
- 179** N. „učinil nad Iśráéle silnějším“.
- 180** Viz Num. 22:1, pozn. 832, obdobně i o jiných zemích n. národech a kmelech.
- 181** Tj. „Benjáminovce“.
- 182** D. „vázaného na své pravé ruce“, tj. „levičáka“.
- 183** Viz Lev. 2:1, pozn. 47.
- 184** Viz Gen. 1:7 a dále, pozn. 12.
- 185** Zde i „připravil“.
- 186** D. „meč, a jemu“.
- 187** Jiný výraz než v Gen. 6:15 a dále, pozn. 217, vyskytující se jen zde a značící vl. „hůl“. Podle většiny vykladačů jde o tzv. „malý (tj. „zmenšený o délku prstů“) loket“; podle LXX „píd“.
- 188** Viz Exod. 29:9, pozn. 1027; Lev. 8:7, 13, pozn. 255.
- 189** Jako „úbor“ v Lev. 6:10, množné číslo.
- 190** Viz Gen. 24:2, pozn. 605.
- 191** Viz Lev. 1:2, pozn. 4.
- 192** Viz Gen. 2:1, pozn. 46.
- 193** Zde v tomto smyslu, viz Gen 18:16.
- 194** Viz Exod. 20:4, pozn. 660.
- 195** N. snad „kamenných lomů“; někteří chápou jako vlastní jméno („Pesilím“) místa.
- 196** D. „k tobě“, „na tebe“.
- 197** Viz Exod. 18:16, pozn. 178.
- 198** Viz Gen. 13:9, pozn. 372.
- 199** Jako „o samotě“ v Gen. 2:18, pozn. 76.
- 200** Značí i „trůn“ (Deut. 17:18 a jinde).
- 201** Viz Gen. 3:22, pozn. 118.
- 202** Vl. „plamenem“, dále obdobně, srov. Gen. 3:24, pozn. 122, kde však je jiný výraz.
- 203** N. „za čepelí“, obdobně jako ve v. 23 (ne jako „za čepelí“ ve v. 22 shora) a jako „za ním zavřel“ v Gen. 7:16. Dále obdobně.
- 204** Tj. „čepel“, viz však níže²⁰⁵.
- 205** Tento výraz se vyskytuje jen zde a jeho význam je nejasný, takže jej vykladači chápou různě; podle některých „a vyšel výkal“, jiní sloveso²⁰⁴ (tvar mužského rodu, neboť to je rod slova „čepel“ v hebrejštině) vztahují na ěhúda a překládají „a vyšel na plochu střechu“, nebo, považující dotčený výraz za vlastní jméno nějakého místa, „vyšel do Paršéou“.
- 206** Vl. „do rozkroku²⁰⁵“, dále obdobně.
- 207** I toto je výraz nejasného významu, vyskytující se jen zde; podle jiných „schodištěm“ n. „vikýřem“.
- 208** Množné (v kap. 11:31 dvojné) číslo poukazuje na obě křídla dveří.
- 209** Tj. „zavřel na závoru“, dále obdobně.
- 210** Viz Gen. 18:2, pozn. 465.
- 211** Viz Gen. 20:11, pozn. 537.
- 212** Vl. „jen“ („asi tomu nebude jinak“).
- 213** N. „pokojí“ (Deut. 32:25), nikoli jako zde ve v. 20 a dále.
- 214** Zjemňující výraz pro vykonávání tělesné potřeby.
- 215** Vl. „čekali úzkostlivě“, viz Gen. 8:10, pozn. 262, jejíž poslední věta se však tohoto místa netýká.
- 216** Tj. „až si nevěděli rady“, n. „do zklamání“, tj. ve svém očekávání, vl. „do zahanbení“.
- 217** D. „nebylo ho otvírajícího“.
- 218** Tj. „klíč k odstrčení závor“.
- 219** D. „pán padlý k zemi, mrtve“, dále obdobně.
- 220** Vl. „až do“, tj. „do konce“.
- 221** N. „prodlévání“ (Exod. 12:39). Dále obdobně.
- 222** D. „a on minul sochy a“.
- 223** Viz Jós. 6:4, pozn. 213.
- 224** N. snad „zatroubil“, tj. „zatroubilo se⁴⁷⁷“.
- 225** Viz Exod. 19:16, pozn. 647.
- 226** N. snad „pronásledujte“, tj. „nepřátele“.
- 227** Viz Gen. 19:37, pozn. 523.
- 228** Jako „dobyli“ např. v kap. 1:8.
- 229** Viz Jós. 2:7, pozn. 73.
- 230** N. „odhali Máoaví²²⁷ brody Jordánu“. Dále obdobně.
- 231** D. „jako“.
- 232** D. „tučné“, snad ve smyslu „vybrané“, „výkvět“, srov. Num. 18:12, pozn. 713.
- 233** Viz Jós. 1:14, pozn. 45.
- 234** Tj. „po ěhúdovi“.
- 235** Tj. „k pohánění skotu“.
- 236** D. „prodal je Hospodin v ruku“, smysl jako v textu. Kap. 2:14 a dále obdobně; netýká se kap. 5:18.
- 237** Viz Gen. 12:15 a dále, pozn. 559.
- 238** Viz Num. 1:3, pozn. 15.
- 239** D. „a on“, dále obdobně.
- 240** Viz Gen. 14:1, pozn. 388.
- 241** N. prostě „Devórá, prorokyně“, viz Jós. 2:1, pozn. 54. Dále obdobně.
- 242** N. „podle některých“, „žena pochodní“ (n. „plamenů“), tj. „světlo šifící“, „plamenná“.
- 243** Viz Gen. 18:19, pozn. 482.
- 244** Viz Gen. 12:18, pozn. 367.
- 245** Jako „vytáhli“ v Gen. 37:28.
- 246** Zde v podmětném smyslu.
- 247** Viz Gen. 26:17, pozn. 684.
- 248** N. „množství“, „spousta“ (Gen. 17:4), tj. „lidu“.

- 249 N. „se mnou, vyjdu také“.
250 D. „Jitím“.
251 Viz Gen. 6:13, pozn. 225.
252 D. „nebude tvé“.
253 Viz Deut. 26:19, pozn. 939.
254 N. „v jeho průvodu“, D. „v (n. „při“) jeho nohách“, srov. Exod. 11:8, pozn. 358.
255 Viz Gen. 15:19; Num. 24:21.
256 Viz Gen. 10:5, pozn. 309.
257 Viz Num. 24:22, pozn. 942.
258 Viz Gen. 12:6, pozn. 354.
259 Viz Gen. 3:11, pozn. 103.
260 Viz Gen. 32:2, pozn. 853.
261 N. „zmlát“, viz Deut. 2:15, pozn. 141.
262 Viz Gen. 41:43, pozn. 1129; Exod. 15:4.
263 D. „svýma nohama“, „na svých nohou“.
264 D. „až po“.
265 N. „uchyl se“, dále obdobně.
266 Viz Gen. 28:17, pozn. 737; Lev. 19:3, pozn. 592, v. 14, pozn. 608.
267 Výraz nejistého významu, vyskytující se v SZ jen zde.
268 D. „málem“.
269 N. vůbec „nápoje“, srov. Gen. 31:54, pozn. 851.
270 Vl. „dostal jsem“, „postihla mě“, dále obdobně.
271 Viz Gen. 6:16, pozn. 220.
272 Viz Exod. 27:19, pozn. 953.
273 D. „kolik stanu“.
274 Vl. „v svou ruku položila“.
275 N. „tajnosti“.
276 Viz Gen. 31:25, pozn. 825.
277 Vl. „vklouzl“.
278 D. „chozením chodila“ a byla²¹ tvrdá“, srov. Gen. 8:3, pozn. 251; Jós. 6:9, 13, pozn. 221.
279 Viz Gen. 17:14 a dále, pozn. 1118.
280 Jako „výrokem“ např. v kap. 1:1 a jinde.
281 D. „v“, dále obdobně, viz Num. 27:2, pozn. 979.
282 Zde ve spojení s „chvalte“ na konci verše.
283 Viz Exod. 32:25, pozn. 1148; Lev 10:6, pozn. 304, zde ve smyslu jako v textu; také „vedení vůdci“.
284 N. „Naslouchejte“.
285 Viz Gen. 4:23, pozn. 165.
286 Vl. „zpívát, budu zpívat s doprovodem strunného nástroje“.
287 Srov. Deut. 33:2.
288 Viz Gen. 49:22, pozn. 1357.
289 Vl. „pole“.
290 N. „procházení (n. „kráčení“) územím“.
291 N. „roztekly“, n. „rozhoपालy“, „rozchvěly“, „roztřásl“, ne však jako ve v. 4.
292 Lze chápat ve smyslu kterékoli z obou zde citovaných¹⁰²¹⁴⁰ poznámek.
293 Vl. „ustaly“, „skončily“ (Exod. 9:33n., pozn. 306), tj. „ustal n. skončil všechny provoz n. pohyb na nich“, jak to snad vyjadřuje poněkud volnější překlad (n. „ztichly“) v textu, „odpočinuly“ (Jób 14:6, pozn. 132). V. 7 obdobně.
294 Viz Gen. 49:17, pozn. 1354.
295 Zde snad i „karavany“ (Gen. 37:25).
296 N. „chtěli chodit“, D. „a chodící“, „chodivší“.
297 N. „chodivali“²⁹⁶ silnicemi“, ne však jako shora²⁹⁴.
298 N. „vedení“, jako ve v. 11, výraz nejasného významu. Ve v. 7 se pojí se slovesem v množném čísle, takže asi vyjadřuje hromadný pojem, jako v textu; podle jiných „vesnický lid“ („vyzmel“, neboť se přestěhoval do měst); pak ve v. 11 snad ve smyslu „spravedlivé činy vůči vesnickému lidu“.
299 Viz Gen. 6:2, pozn. 186.
300 Viz Gen. 14:23, pozn. 411.
301 Tj. „patří“ n. „se nese k“.
302 Viz Gen. 49:10, pozn. 1341; ve v. 9 (nikoli ve v. 14) jiný tvar téhož slovesa s obdobným významem.
303 N. „dobrovolnými se stali“ (n. „učinili“, „projevili“). V. 2 obdobně.
304 N., podle některých, „šedočervených“.
305 Zde snad ve smyslu jako v textu „prostíraných na jízdni zvířata jako sedla“).
306 N. „v lidu – chvalte Hospodina! – (10)jezdícím..., se-
dícím na koberech! Vy“.
307 N. „rozmlouvejte“, „zpívejte“.
308 Viz Gen. 3:3, pozn. 91.
309 N. „z příčiny“, „daleko od“.
310 N. „rozmlouvejte (n. „zpívejte“) hlasitěji než hlas“.
311 N., podle jiných, „střelců z luku“.
312 N. „vyprávět“ s chválou, „velebit“, „oslovovat“, „opě-
vat“.
313 N. „nechť rozhláší“ atd.³¹²
314 D. „spravedlnosti“, množné číslo snad i ve smyslu „dokonalou spravedlnost“.
315 D. „patřící k vznešeným“, viz Num. 2:3, pozn. 65, dále obdobně.
316 N. „sestup, přežívající, k vznešeným“.
317 Viz Gen. 6:4, pozn. 192.
318 Lze chápat ve smyslu českého 4. i 7. pádu.
319 N. snad „vznešených“³¹⁶; lide Hospodinův, sestup ke mně mezi hrdiny³¹⁸ (n. „v hrdinech“, tj. „v pozave n. úloze hrdinů“, „jako hrdinové“). Dále obdobně.
320 D. „kořen“, smysl nejspíše jako v textu, viz kap. 12:15.
321 Viz Deut. 34:1, pozn. 1295.
322 Viz Gen. 25:8, pozn. 649.
323 Jako „žezlo“ v Gen. 49:10.
324 Vl. „za hůl“ (Exod. 4:4, pozn. 131, kde ovšem jiné slo-
veso), „zacházející s (n. „vládnoucí“) hůl“.
325 N. „učence“, „písaře“, „kancléře“, také „velitele“, „vládce“.
326 Tj. „zavodňovacích kanálech“; podle některých „v odděleních“, tj. „želeďích“, „rodinách“, n. „mezi od-
děleními“ atd., neboť výraz souvisí se slovesem „dělit“, „rozdělovat“ (Gen. 10:25, pozn. 326). Snad ony zavod-
ňovací strouhy sloužily k rozdělení území na části patřící jednotlivým čeledím.
327 N. „úvahy“, „představy“, „plány“. Souvisí s výrazem ve vv. 9, 14³⁰².
328 Viz Gen. 49:14, pozn. 1349.
329 D. „pískotům“ znění v textu snad vyjadřuje smysl množného čísla tohoto výrazu.

- 330** N. „porady“, „dotazy“, souvisí se slovesem „pátrat“ v Deut. 13:14, pozn. 536.
- 331** V činném smyslu (tj. „srdce zkoumalo“, nikoli „bylo zkoumáno“).
- 332** Viz Exod. 25:8, pozn. 866.
- 333** Viz Deut. 1:1, pozn. 3.
- 334** Viz Gen. 12:10, pozn. 498 a 525; zde a obdobně v kap. 19:1 prostě „bydlet“.
- 335** Tj. „pobřeží“.
- 336** Vl. „zářezech“, „trhlinách“, „průlomech“, smysl jako v textu („na rozervaném n. členitém pobřeží“).
- 337** Viz Gen. 9:4, pozn. 283.
- 338** Viz Gen. 17:12, pozn. 453.
- 339** N. „nedostali“, vl. „nevali (s)“.
- 340** N. snad „se jali (tj. „začalo se“) bojovat – hvězdy ze svých“.
- 341** Výraz nejasného významu, vyskytující se jen zde; podle některých „potok chrabrých“, „potok setkávání⁵⁶⁶“, „starobylý potok“, a j.; někteří chápou jako jiné jméno potoka Kíšónu („potok Kadúmmím“).
- 342** Tj. „silně“, n. „poslapávat... sílu“, tj. „sílačky“.
- 343** Vl. „udeřila“, jako ve v. 26, „zabušila“. „Perlík“ ve v. 26 (ne jako „kladivo“ v kap. 4:21) je výraz od tohoto slovesa odvozený (srov. české „tlouk“ n. „buchar“).
- 344** Vl. „paty“ (Gen. 3:15 a jinde).
- 345** N. „tryskem“, v původním textu množné číslo v zesilujícím smyslu, n. ve smyslu „každého z nich“.
- 346** D. „od uhánění“, netýká se slova „uháněním“ zdola.
- 347** N. „statečných“, „silných“, „mohutných“.
- 348** D. „prokletím“.
- 349** Zde snad i doslovně („Hospodinu, *jenž byl* v hrdinech“, tj. „v nich n. skrze ně bojoval“).
- 350** Tj. „nejpožehnanější z žen“.
- 351** N. „podala smetanu“ (Gen. 18:8, pozn. 472).
- 352** Vl. „namáhajících se“, „těžce pracujících“.
- 353** Viz Num. 24:8, 17, pozn. 931; Deut. 32:39; 33:11, pozn. 1209.
- 354** Viz Gen. 49:9, pozn. 1334.
- 355** N. „mezi jejíma nohama byl skloněn²⁷⁰, padlý²⁷⁰, ležel²⁷⁰“, dále obdobně.
- 356** D. „na místě, kde“.
- 357** D. „padl“, jako shora, zde ve smyslu jako v textu.
- 358** N. „veskrze zničen“, „vyřízen“, „odbyt“.
- 359** Sloveso jako v Gen. 26:8, zde však proti onomu místu tvar trpného rodu, značící též „nahýbá n. naklání se“, jako „shlíží“ v Num. 21:20 a obdobně v kap. 23:28 a j. tamtéž.
- 360** Vl. „křičí“, „volá“, „ječí“.
- 361** N. „zamřížovaným oknem“, „větracím otvorem“.
- 362** Viz Exod. 32:1, pozn. 1119.
- 363** D. „opoždují kroky“.
- 364** D. „Moudrosti“, smysl jako v textu.
- 365** Viz Gen. 17:15, pozn. 458, zde ovšem množné číslo.
- 366** D. „vracet“.
- 367** D. „její (tj. „k ní pronesené“) řečí“.
- 368** D. „dělohu“ (Gen. 49:25), dále obdobně, zde smysl jako v textu.
- 369** Viz Exod. 10:11, pozn. 332.
- 370** Tj. snad „na obou stranách pestře vytkávaného n. vyšívaného“, dále obdobně.
- 371** Viz Jós. 10:24, pozn. 420.
- 372** N. „na krky“ (n. „šije“), tj. snad ozdoby na krky ukořistěného dobytka, vedeného k oběti, n. zajatců vedených v triumfálním průvodu, n. ozdoby na šijích ukořistěných velbloudů (kap. 8:21).
- 373** N., podle některých, „na krky (n. „šije“) plenitelů⁶⁰⁰“, podle znění v textu snad „roucha (n. snad „ozdoby“), *jež byla* na šijích zajatců“, n. ve smyslu předchozí poznámky³⁷².
- 374** Srov. sloveso v Gen. 7:18, pozn. 244.
- 375** Zde ve smyslu zesílení n. utužení útlaku.
- 376** N. „útluky“, „útočiště“, „skrýše“, „prohlubně“, „průlomy“ (v horách), výraz nejasného významu, vyskytující se v SZ jen zde.
- 377** N. „nepřístupná místa“.
- 378** Viz Gen. 26:17, pozn. 683.
- 379** N. „nic živého“.
- 380** Viz Gen. 22:7, pozn. 574.
- 381** Viz Lev. 4:10, pozn. 109.
- 382** Viz Gen. 4:20, pozn. 157.
- 383** D. „i jejich“.
- 384** N. „zubožen“, „ochuzen“, tvar slovesa souvisícího s přídavným jménem (vl. „slabý“, „ubohý“, smysl jako v textu) ve v. 15, viz Exod. 23:3, pozn. 788.
- 385** Zde doslovně, nikoli jako ve v. 2¹⁴⁰.
- 386** Viz Exod. 6:7 a dále, pozn. 658.
- 387** D. „jejichž“, týká se však „Emóřího“ (v hromadném smyslu), nikoli snad „bohů“.
- 388** Viz Gen. 35:4, pozn. 354.
- 389** N. „otci Ezriho“, dále obdobně.
- 390** N. „mlátil“, nikoli však tehdy a tam obvyklým způsobem, viz Lev. 26:5, pozn. 866, jakým by to v „lisu³⁹¹“ asi nebylo bývalo možno, nýbrž ručně, takže je zde použito slovesa jako v Deut. 24:20, pozn. 890.
- 391** Tj. v prohlubni vytesané ve skále, v níž se šlapaly vinné hrozny.
- 392** N. „odstranění“, „odnesení“, „ukrytí“, viz Exod. 9:20, pozn. 294.
- 393** Viz Gen. 43:20, pozn. 1196.
- 394** Viz Gen. 40:11, pozn. 1070.
- 395** Viz Exod. 7:23, pozn. 229.
- 396** Viz Lev. 26:20, pozn. 898.
- 397** Tj. „má čeleď“.
- 398** Viz Gen. 19:31, pozn. 517.
- 399** Viz Gen. 6:8, pozn. 200.
- 400** N. „nechat (Num. 17:4, pozn. 687) před tvou tvář“, totéž sloveso je ve v. 20, kde však je výrazněji vyjádřen směrův n. cílový smysl.
- 401** N. „sedím“.
- 402** Viz Exod. 16:36, pozn. 582.
- 403** Vl. „na místo (n. „k místu“) pod stromem“.
- 404** Viz Exod. 21:6, pozn. 683, jiné sloveso než v kap. 5:25¹⁹¹, viz pozn. 743 k Exod. 22:8.
- 405** Viz Num. 20:8, pozn. 763.
- 406** Viz Exod. 21:19, pozn. 704; Num. 21:18, pozn. 814.
- 407** Viz Lev. 5:2, pozn. 137.

- 408 Jako v Exod. 17:6 a 33:2In, proti v. 20⁴⁰⁵.
- 409 Viz Num. 11:1 a dále, pozn. 470.
- 410 Vl. „odešel“.
- 411 Viz Gen. 3:6, pozn. 79.
- 412 N. snad „Hospodine, protože jsem přece (n. „ano, protože jsem“)… v tvář!“
- 413 Viz Gen. 1:5, pozn. 8.
- 414 Hebr. „Jhvh-šalom“, viz předmluvu.
- 415 Zde snad v tomto hromadném smyslu.
- 416 D. „sedmi let“.
- 417 Jako „srážíš“ v Exod. 15:7.
- 418 Viz Exod. 34:13, pozn. 1197.
- 419 Viz Gen. 8:5, pozn. 255.
- 420 Jiný výraz než ve v. 20⁴⁰⁵ a 21⁴⁰⁸, podle jiných „pevnosti“ n. „opevněného místa“, ne však jako ve v. 2³⁷⁷; LXX chápou jako vlastní jméno místa („Mááz“).
- 421 Jako „seřazení“ v Exod. 39:37, pozn. 1253, příbuzný výraz je v Lev. 24:6 („řady“). Zde je význam tohoto slova nejasný a vykládá se různě („s narovnáním n. uspořádáním dříví“, tj. k obětem, „s uspořádáním n. řádným sestavením kamenů“, „podle řádu n. předpisu“ Mojžíšova atd.).
- 422 Viz Gen. 8:20, pozn. 273.
- 423 Viz Lev. 1:3, pozn. 7.
- 424 Viz Gen. 22:3, pozn. 571.
- 425 D. „od učinění“, „před učiněním“¹⁰², tj. „z bázně před následky tohoto činu“.
- 426 Tvar slovesa jako v Lev. 11:35, pozn. 366.
- 427 N. snad „vznášen“²⁷⁰, neboť asi ještě hořel n. snad dohořoval.
- 428 Viz Gen. 11:3, pozn. 331.
- 429 Viz Deut. 4:29, pozn. 255; 12:30, pozn. 514.
- 430 N. snad „A když to vypátrali a vyhledali“³⁰.
- 431 D. „vždyť“, jako shora.
- 432 N. „vadit se“ (Gen. 26:20nn.; 31:36), dále obdobně.
- 433 D. „Budete-li ho“.
- 434 Zde snad i „podporovat“, „podpírat“, n. „mu pomáhat“, jako v kap. 7:2, kde se však sloveso pojí s 3. pádem („záchranu mi zjednala“), kdežto zde s 4. pádem.
- 435 D. „nechť dokud je jitro“, n. „do jitra“, tj. „zítřejšího“.
- 436 Tj. „nechť Baal vede při“ n. „s Baalem se povede pře“.
- 437 Tj. Jordán.
- 438 D. „Gideónem se oděl“, „v Gideóna se oblékl“ (Gen. 38:19), tj. „do Gideóna vstoupil n. Gideóna naplnil“.
- 439 Tj. „dům Aví-Ezriho“³⁸⁹.
- 440 Tj. „aby ho následoval“, viz Num. 14:24, pozn. 552.
- 441 Tj. „Gideón“, n. „vyslal“, dále obdobně.
- 442 Viz Gen. 20:7, pozn. 534.
- 443 Viz Gen. 30:38, pozn. 804; v kap. 7:5 jako tamtéž kap. 33:15; 43:9.
- 444 Viz Exod. 9:6, pozn. 274.
- 445 N. „vstal a vyzdímal rouno, vytlačil“.
- 446 D. „plnost číše“.
- 447 D. „tento krok“.
- 448 D. „zkoušet“, sloveso je bez předmětu, proto v textu opis. Kap. 7:3 obdobně (D. „provolej“).
- 449 N. „směrem k výšině“.
- 450 D. „četný (n. „četnější“) od mého vydání“.
- 451 N. „nade mnou“, „nade mne“.
- 452 N. „sám sebe neoslavoval“.
- 453 Přídavné jméno odvozené od dotčeného²⁶⁶ slovesa.
- 454 N. „ulekaný“, „třesoucí se“.
- 455 Viz Gen. 8:3, pozn. 252.
- 456 N. snad „seskakuje“, „schází“, „zahybá“, „obrací se“, „zavčas odchází“, sloveso nejistého významu, vyskytující se v SZ jen zde.
- 457 N. „dej jim sestoupit“, dále obdobně.
- 458 Vl. „přetavit“, „podrobit zkoušce tavením“, jako drahé kovy, zde v přeneseném smyslu.
- 459 Předložková vazba zde snad (proti „pití vody“ bez předložky ve v. 6) naznačuje smysl „něco n. trochu vody“ („z množství vody, jež si mohli podat rukou k ústům“, viz v. 6).
- 460 D. „v (n. „při“) své ruce“, tj. „při n. za přiložení n. přiblížení své ruky“.
- 461 Tj. „ostatní n. zbývající“.
- 462 Viz Jós. 9:5, pozn. 356.
- 463 D. „I vzali stravu – lid – v svou ruku“.
- 464 Viz Exod. 9:2, pozn. 269; totéž sloveso s touž předložkovou vazbou je i ve v. 20 (D. „za pochodně“, netýká se následujícího slova „troubý“). Obdobně i v kap. 19:4 se smyslem jako tam v textu.
- 465 Viz Gen. 18:7, pozn. 471.
- 466 D. „konci“, dále obdobně.
- 467 D. „pětic“, viz Exod. 13:18, pozn. 448.
- 468 Tj. „na okraj tábora, kde byly postaveny strážě“.
- 469 Zde snad toto sloveso vyjadřuje smysl „tam, kam napadali n. se sesypali“ (tj. „útokem“).
- 470 Viz Gen. 22:17, pozn. 327.
- 471 Viz Exod. 2:13, pozn. 68.
- 472 Viz Gen. 37:5, pozn. 977.
- 473 N. „hroucí se“, vl. „sem tam se převracejí“ (n. „zmítající“), sloveso jako v Gen. 3:24, pozn. 123. Téžož slovesa v jiném tvaru je použito na konci verše ve smyslu jako tam v textu, viz Gen. 19:21, pozn. 515.
- 474 Tj. snad „můj (mluvícího) stan“, n. „stany“ v hromadném smyslu.
- 475 D. „ke směru shora“, ve smyslu „spodkem vzhůru“ („vzhůru nohama“, „naruby“).
- 476 Viz Deut. 31:24, pozn. 224.
- 477 Vl. „rozlomení“, tj. „rozluštění“ (srov. původní význam tohoto českého výrazu [„rozlousknutí“]), tvar slovesa, jež je i ve v. 20.
- 478 N. „oddily“, nesouvisí však s „rozdělil“ shora; D. „hlavy“, dále obdobně, výraz značí i „začátek“ (v. 19).
- 479 D. „jejich celku“, dále obdobně, viz Gen. 13:10, pozn. 374.
- 480 Tj. „druhé noční“ n. „půlnoční“; rozeznávaly se tři hlídky: „první“ (Pláč 2:19), „druhá n. půlnoční“ zde a „poslední n. jitřní“ (Exod. 14:24).
- 481 D. „postavením“.
- 482 Viz Exod. 16:29, pozn. 579.
- 483 N. „svah“, jinak snad „břeh Jordánu u“.
- 484 N. „totiž“, jsou-li, podle některých, slovem „vody“ shora míněny „vody Jordánu“.

- 485** Nikoli jako v kap. 6:11³⁹¹; zde jde vl. o spodní nádrž lisu, do níž šťáva z rozruženě vytlačena stékala, výraz se však používá i k označení celého lisu (Deut. 15:14 a jinde).
- 486** Vl. „z druhé strany“ (Num. 21:13, pozn. 802), zde smysl jako v textu.
- 487** Viz Exod. 29:14, pozn. 933 a 934.
- 488** D. „v síle“, „silou“, „mocí“, jako „násilím“ v kap. 4:3.
- 489** D. „učinil jako vy“.
- 490** Souvisí s „paběrkovat“ v Lev. 19:10, pozn. 597.
- 491** N. „hněv“, „nelibost“.
- 492** Zde ve smyslu „od útoku na něho n. proti němu“.
- 493** Viz Gen. 25:29, pozn. 671.
- 494** Viz Exod. 29:23, pozn. 1047.
- 495** Tj. jakoby mlátícím smykem, „rozmlacovat“ ve smyslu Lev. 26:5, pozn. 866.
- 496** Nikoli jako „bodláčiv“ v Gen. 3:18, výraz vyskytující se v SZ jen zde a ve v. 16. Podle mnohých značí „mlátící smyky“⁴⁹⁵; pak by ovšem předložkovou vazbu, již je zde použito, bylo třeba chápat ve smyslu nástroje.
- 497** Viz Gen. 32:31, pozn. 883.
- 498** Tj. „tamním obyvatelům“, dále obdobně; jméno místa často značí zároveň i jeho obyvatele.
- 499** D. „jako toto“.
- 500** Viz Gen. 34:25, pozn. 930 („nic zlého netušící“). V kap. 20:36 sloveso ve smyslu jako tam v textu.
- 501** Viz Exod. 19:16, pozn. 648.
- 502** D. „jejích“⁴⁸, tj. „města Sukkóth“.
- 503** N. „potupili“, „zhanobili“, sloveso jako „vydal napospas“ v kap. 5:18.
- 504** Zde D. „jimi“, tj. „těmito věcmi“.
- 505** N. „a s tím... obeznámil“.
- 506** Vl. „Kde“, tj. „kde jsou“, k tomuto základnímu významu této tázací částice se však nikterak nehodí odpověď na ni v dalším textu, protože jí většina překladatelů této odpovědi přizpůsobuje a podává ve znění „jaci“, tj. „jaci byli“; jenže takový smysl tato částice nikde jinde nemá. Používá se jí však i všeobecně k zesílení n. zdůraznění jakékoli otázky apod. se ztrátou původního významu „kde?“ (srov. české „kdepak!“ ve smyslu „vůbec ne!“), např. Gen. 27:33 „kdo to tedy“, v. 37 „copak tedy“, kap. 43:11 „je-li tedy tomu tak“, Exod. 33:16 „podle čehopak?“, soudím tedy, že zde jí lze chápat ve smyslu všeobecné otázky, jak se to pokouším vyjádřit překladem v textu („copak?“, „jakpak?“, „co s těmi...?“, „povězte mi něco o...“), v níž ovšem může být shora zmíněný zúžený smysl („jaci pak byli?“) zahrnut a tázaní jí tak snad i pochopili. LXX překládají „kde“, ovšem i v řečtině lze tuto částici chápat ve všeobecnějším smyslu („jakpak?“).
- 507** Viz Exod. 8:10, pozn. 242.
- 508** D. „jako“, jako shora⁵⁰⁷.
- 509** D. „jeden“, tj. „jednotné“, „spolu“, „jako jeden muž“, „jeden jako druhý“.
- 510** Viz Gen. 29:17, pozn. 753.
- 511** Viz Exod. 5:3, pozn. 160.
- 512** Viz Exod. 32:18, pozn. 1142.
- 513** D. „neboť jako muž je jeho síla“.
- 514** Ozdoby v podobě púlměsíčku, jež se na krky velbloudů věšely; zde snad jako trofej vítěze.
- 515** Viz Gen. 3:16, pozn. 112.
- 516** Vl. „žádosti (n. „vyžádáním“) sí od vás chci vyžádat“ (v. 24), „dáváním“ (v. 25).
- 517** N. „Chci sí od vás vymádat žádost (tj. „předmět žádosti n. „vyžádání“), totiž“.
- 518** Tj. snad „prsten“ n. „náušnici“ n. „nosní kroužek“ (Gen. 24:22, pozn. 621), dále obdobně.
- 519** Tj. „Midjánci“.
- 520** Tento výraz zde (viz Gen. 37:25, 27n., 36) všeobecně značí kočovné kmeny (beduíny, nomády), jejichž příslušníci nosovali takové ozdoby.
- 521** Vl. „naházeli tam každý“¹¹² (tj. „každý tam hodil“) kroužek“.
- 522** Viz Gen. 23:15, pozn. 600.
- 523** D. „kapek“, podle podoby náušnic.
- 524** Viz Exod. 25:7, pozn. 864.
- 525** N. snad „totiž“, takže by „Gideónovi“ shora neznačilo Gideóna osobně (srov. vv. 32 a 35), nýbrž jeho dům a jeho potomstvo.
- 526** Viz Gen. 46:26, pozn. 1262.
- 527** Viz Gen. 13:5, pozn. 347.
- 528** Tj. „Baala (pána³⁰) smlouvy“.
- 529** Viz Num. 16:27, pozn. 648.
- 530** Viz Gen. 14:13, pozn. 400.
- 531** Viz Exod. 23:2, pozn. 786.
- 532** N. „ničemné“, n. snad „chudé“, vl. „prázdné“, hebr. „rékím“, srov. „raka“ u Mat. 5:22, jež s tímto slovem souvisí. Dále obdobně.
- 533** N. „zupné“, „bujné“, „svévolné“, „opovázlivé“, „ke všemu ochotné“, viz Gen. 49:4, pozn. 1321.
- 534** N. snad „na jedné skále“ (n. „skalní ploše“).
- 535** Viz Gen. 31:27 („utajil“); Jós. 2:16, pozn. 105.
- 536** N. „bašty“.
- 537** N. „učinili králem“, v hebrejštině jediné slovo, tvar slovesa „kralovat“.
- 538** Vl. „postaveného“ (Gen. 35:14, pozn. 949), tj. „zasazeného“, n. snad „památného“, majícího povahu pomníku, jako „pamětní sloup“ Jákóbov, označený příbuzným výrazem. Viz i Jós. 24:26. Výraz lze zde chápat jako vlastní jméno.
- 539** Zde v překladu 3. pád.
- 540** N. „již (7. pád) skrze mne chválí (n. „ctí“) Boha i lidi“.
- 541** N. „vznášet“, „kláti“, „kolébat“, „houpat“, „komíhat“.
- 542** Viz Deut. 32:13, pozn. 1141, zde jednotné číslo, snad v hromadném smyslu.
- 543** Viz Gen. 24:27, pozn. 626.
- 544** Viz Deut. 32:37, pozn. 1203.
- 545** N. „upřímnosti“, vl. „dokonalosti“.
- 546** N. „dobře-li jste naložili s Jerubbaalem a s jeho domem“, v. 19 obdobně.
- 547** Vl. „činnosti, již přísluší odplata“ (n. „odměna“), n. také „odplaty“, „odměny“, pak ve smyslu „odplaty patřící jeho rukám“.
- 548** Sloveso souvisící s „velitel“²³⁷ v tvaru vyskytujícím se v tomto významu jen zde a v podobném snad v 1 Pr.

- 20:3, viz tam pozn. 691; podle některých však jde o jiné sloveso, jehož odlišného tvaru je použito v Num. 16:13 („s... hrát na pána“).
- 549** Viz Exod. 21:8, pozn. 688; n. „se Avimelechovi zpronevěřili“ atd., opis v textu umožňuje v překladu zachovat předložkovou vazbu, s níž se toto sloveso v textu původním pojí. Kap. 19:2 (D. „smlnila“, „jala se smlnit“) a 25⁸⁸⁰ obdobně.
- 550** Viz Gen. 6:11, pozn. 206.
- 551** Viz Deut. 4:20, pozn. 241.
- 552** Viz Lev. 20:11, pozn. 671.
- 553** Viz Lev. 6:4, pozn. 180, jiné sloveso než zde v kap. 2:14¹²⁸.
- 554** N. „nevolníkuv“.
- 555** N. „na něho spolehli“, jiné sloveso než ve v. 15⁵⁴⁴, souvisící s výrazem v kap. 8:11⁵⁰⁰.
- 556** Tj. „šlapáním tlačit n. lisovat hrozny“.
- 557** Tj. „vinobraní“, viz Lev. 19:24, pozn. 635.
- 558** Zde značí „město Šechem a jeho obyvatele“ v hromadném smyslu.
- 559** Tj. „Avimelechovi“.
- 560** N. „dozorcem“, „pověřencem“, viz Gen. 41:34, pozn. 1113.
- 561** Viz Gen. 33:19 a dále.
- 562** Zde snad i „Šechemova“⁵⁶¹.
- 563** Tj. „Šechem“⁵⁵⁸, navazuje na slova „a kdo Šechem“ shora.
- 564** D. „A kdo dá tento lid v mou ruku“, viz Exod. 16:3, pozn. 548.
- 565** N. „řekl o“.
- 566** D. „lsti“, „ve lsti“, výraz však je nejistého významu a vyskytuje se v SZ jen zde.
- 567** N. snad „přišli“, D. „jsoú přicházející“ (n. „přišedší“). V. 33 obdobně.
- 568** N. „popouzejí“, vl. „tísni“, „tlačí“ („vyvíjejí nátlak na“), „bouří“, „pobuňují“, podle jiných „znepřátelují“ n. „uzavírají“, „opevňují“.
- 569** N. „polož zálohu“, dále obdobně. Viz Deut. 19:11, pozn. 712.
- 570** N. „vyrazit“, vl. „roztáhnout (n. „rozprostřít“, „rozšířit“) se“, tj. „podniknout útok na široké frontě n. obchvatem“. Dále obdobně.
- 571** Viz Gen. 13:14, pozn. 382.
- 572** N. snad „středu“, D. „pupku“.
- 573** N. „věštců“.
- 574** D. „Kdepak jsou tvá ústa, jimiž“.
- 575** Viz Deut. 21:1nn., pozn. 746; také „smrtné ranění“ (Gen. 34:27).
- 576** N. „takže se... již neusídlili“, D. „zahnal od zůstávání (n. „bydlení“) v Šechemu“.
- 577** Viz Gen. 20:2 a dále, pozn. 564.
- 578** N. „se vrhly na všechny“.
- 579** Zde snad „pevnosti“, „bašty“, jiný výraz než ve v. 6⁵³⁶, ač ve v. 46nn. a 49 je snad míněno totéž místo.
- 580** N. „sklepení“, „jámy“, „pevnosti“, ne však jako shora⁵⁷⁹, slovo nejistého významu, vyskytující se v SZ jen v tomto oddíle a v 1 Sam. 13:6, pozn. 521.
- 581** D. „sekery“, snad ve smyslu „velikou sekeru“.
- 582** Tj. „nad shromážděnými v něm“.
- 583** N. „silná“.
- 584** D. „věž pevnosti“ (n. „sily“).
- 585** Viz Exod. 29:14, pozn. 1036.
- 586** D. „kotouč-jedzce“, viz Deut. 24:6, pozn. 872 a 873.
- 587** Viz Gen. 3:9 a dále, pozn. 1314.
- 588** Viz Gen. 24:53, pozn. 637.
- 589** D. „vrátil zlo Avimelecha, jež“.
- 590** Viz Gen. 1:2, pozn. 1.
- 591** Viz Gen. 49:11, pozn. 1344.
- 592** Viz Num. 32:41, pozn. 1078.
- 593** Viz Gen. 10:22, pozn. 325.
- 594** Vl. „nesloužili²¹ mu“, opis v textu lépe vyjadřuje smysl slovesného tvaru, jehož je zde použito.
- 595** Viz Exod. 15:6, pozn. 503, sloveso vyskytující se v SZ jen tam a zde.
- 596** Viz Deut. 28:33, pozn. 996.
- 597** Hebr. „vajireacú vajrócecu“.
- 598** N. „překročili“, smysl však je spíše jako v textu.
- 599** Viz Jós. 9:24, pozn. 380.
- 600** D. „Isráělovi se velmi zúžilo“ („stísnilo“), v textu opis v zájmu zřetelnosti. Ve v. 14 obdobný opis uchovávající v překladu vazbu s 3. pádem, jaká je v textu původním (vl. „necht vás vysvobozují“).
- 601** N. „z Egypta“.
- 602** Viz Num. 16:5, pozn. 630.
- 603** Viz Gen. 35:3, pozn. 942.
- 604** N. „ty nám učiň, cokoli“.
- 605** Viz Exod. 2:22, pozn. 83.
- 606** Viz Gen. 35:4, pozn. 941.
- 607** Viz Num. 21:4, pozn. 793, zde ve smyslu jakoby „nevydržela již setrávat v hněvu“.
- 608** Viz Num. 23:21, pozn. 898.
- 609** Viz Num. 18:20, pozn. 723.
- 610** Vl. „s ním vycházet“ (n. „vyjždět“)⁶⁹, úsloví, jehož se používá o podnikání loupeživých výprav n. nájezdů.
- 611** D. „ode dní“, tj. „po nějakém počtu dní“.
- 612** N. „ať se nám staneš“.
- 613** Viz Jós. 10:24, pozn. 418.
- 614** N. „Vrátili jsme se⁴⁵⁵... k tobě“.
- 615** Viz Gen. 14:16, pozn. 406.
- 616** Viz Deut. 2:31, pozn. 158.
- 617** Viz Deut. 2:31, pozn. 159.
- 618** D. „slyším“, smysl jako v textu.
- 619** N. „Co máme spolu co činit“, D. „Co mně a tobě“, zde i dále v tomto oddíle znamená „já“ Isráěle a „ty“ Ammóna, n. naopak, podle toho, kdo mluví, ne snad Jiftácha a krále synů Ammónových osobně.
- 620** Tj. „tyto části země“.
- 621** Zde D. „ještě přidal a“.
- 622** Viz Exod. 10:19, pozn. 343.
- 623** Viz Deut. 1:26, pozn. 71.
- 624** Tj. „nedůvěřoval Isráěli“, v původním textu je však vazba s 4. pádem, ježž smysl je podán opisem v textu překladu.
- 625** D. „A nyní“.
- 626** Tj. „lid“, totiž „jeho území“³²¹.
- 627** Zde v tomto smyslu.

- 628** D. „ty dobrým dobrý“, „přením⁶⁵³“, „bojováním“ (v. 25), „vydáním“ (v. 30), „sražením⁶³⁶“ (v. 35).
- 629** D. „rukách“, srov. Exod. 2:5, pozn. 53.
- 630** Viz Num. 22:10, pozn. 842.
- 631** Tj. „proti synům Ammónovým“.
- 632** Viz Gen. 28:20, pozn. 739.
- 633** N. „takže je porazil... velmi velikou porážkou“.
- 634** D. „při (n. „v“) tamburínách (Exod. 15:20, pozn. 536) a v tancích“ (n. „tanečních průvodech“), množné číslo v zesilujícím smyslu. Kap. 21:21 obdobně.
- 635** Viz Gen. 33:9, pozn. 892.
- 636** N. „ponížila“, „pokořila“, „zarmoutila“, tvar slovesa v kap. 5:27³⁵⁴.
- 637** Viz Jós. 6:18, pozn. 232.
- 638** Viz Gen. 30:31, pozn. 792.
- 639** Zde snad ve smyslu „jelikož“, „jen když“. Dále obdobně.
- 640** N. „co Hospodin za (n. „pro“) tebe vykonal“.
- 641** V původním textu množné číslo v zesilujícím smyslu („úplnou pomstu“).
- 642** Viz Deut. 9:14, pozn. 259 a 414; tvar téhož slovesa je v kap. 8:3, jako v Exod. 4:26.
- 643** Zde ve smyslu „ponechaj mě o samotě“.
- 644** Tj. snad „budu sem tam chodit n. potulovat se n. obcházet²⁷⁸“ (tak Vulgata).
- 645** N. snad „a vystupovat na hory“, neboť podle některých má sloveso značící obvykle „sestupovat“ zde výjimečně význam „vystupovat vzhůru“.
- 646** Viz Gen. 4:3, pozn. 131.
- 647** Viz Gen. 4:1, pozn. 124.
- 648** Viz Gen. 47:26, pozn. 1289.
- 649** D. „ode dní ke dnům“, smysl jako v textu. Dále obdobně.
- 650** Zde snad ve smyslu „vycházivaly“, „scházivaly se“.
- 651** N. „vzdávat (n. „zpívat“) chválu“, pak by následující předložková vazba značila 3. pád.
- 652** Sloveso téhož významu i podobného znění („caak“) jako v kap. 3:9 a dále¹⁷⁴ („zaak“).
- 653** N. „sporu“, „půtce“, „vádě“, dále obdobně.
- 654** D. „a synové Ammónovi“.
- 655** D. „Stal jsem se mužem zápasu⁶⁵³ – ... – velmi“ (tj. „velikého“), smysl jako v textu.
- 656** D. „křičel¹⁷⁴ jsem na vás“, v původním textu vazba odpovídající českému prostému 4. pádu, již opis v textu v překladu uchovává.
- 657** Tj. „vydal v nebezpečí“, týž smysl má podobné rčení v kap. 9:17.
- 658** Tento překlad zde zvolen vzhledem k následující předložkové vazbě, odpovídající českému prostému 4. pádu.
- 659** Tj. „Efrájmovci“ (v. 4), „Efrájmovec“ (v. 5).
- 660** Tj. „proud“, „přival“ (Žalm 69:2; Is. 27:12) n. také „klas“ (Gen. 41:5nn.).
- 661** Tak se toto slovo vyslovovalo v efrájmském nářečí.
- 662** N. „nesoustředoval se (podle některých rukopisů „nedával pozor“, tvar slovesa „bín“ [„jávín“, jako např. Is. 28:9, pozn. 1371] místo slovesa „kún“ [„jáchín⁸⁰²“, viz 1 Sam. 13:1, pozn. 509]) na vyslovování“.
- 663** D. „tak“, smysl jako v textu.
- 664** Viz Gen. 22:10, pozn. 576.
- 665** Z hebrejského znění, jehož doslovný překlad je podán v textu, není jednoznačně patrné, zda jde o číslo 2 040 či 42 000; LXX a Vulgata překládají ve smyslu poslednějším.
- 666** D. „ve městech“, smysl snad jako v textu.
- 667** Viz Gen. 9:22, pozn. 302.
- 668** Zde ve smyslu „vyvdal z domova“.
- 669** N. „zvenčít“, viz Gen. 6:14, pozn. 215.
- 670** D. „synů synů“.
- 671** Jako „odpočívadlo“ v Gen. 8:9, pozn. 261.
- 672** Viz Lev. 10:9, pozn. 308.
- 673** Zde D. „hle, ty jsi těhotná“, smysl jako v textu.
- 674** N. snad „nebudou... nůžky“, jiný výraz než v Num. 6:5.
- 675** Viz Num. 6:2, pozn. 246.
- 676** Viz Lev. 5:3, pozn. 140.
- 677** Viz Gen. 25:21, pozn. 655.
- 678** Viz Gen. 46:28, pozn. 1264.
- 679** Viz Gen. 24:18, pozn. 617.
- 680** D. „Nyní“, tj. „tehdy, až“. Netýká se v. 17, kde je překlad doslovný v téměř smyslu.
- 681** D. „přijít“.
- 682** D. „tvá slova“, mnoho rukopisů však má jednotné číslo jako v textu podle tvaru předchozího slovesa. Jinak snad „se má uskutečnit, co tvá slova znamenají“.
- 683** N. „jeho se týkající“, tj. „čím se máme stran toho hocha řídit a co činit“.
- 684** D. „z révy (jako „vinný keř“ v kap. 9:12n.) vína“.
- 685** Zde snad i „předložit“ („učinit, aby bylo před tvou tvář“).
- 686** Viz Gen. 31:54, pozn. 851.
- 687** Viz Exod. 12:43, pozn. 425.
- 688** D. „Kdo“, tj. „kdo jsi a jaké“.
- 689** Zde v tomto smyslu („pozve me a pohostíme“).
- 690** N. snad „Abychom tě přece utčili, až se tvé slovo má uskutečnit“.
- 691** Viz Gen. 32:29, pozn. 882.
- 692** N. „úžasné“, „divuplné“, viz Is. 9:6; souvisí se slovesem v Gen. 18:14, pozn. 478, jehož tvar je i zde ve v. 19. Výraz se vyskytuje jen zde a v Žalmu 139:6, pozn. 2638.
- 693** Tj. „(ze) skály“, jež Mánóachovi sloužila za oltář.
- 694** Viz Gen. 2:17, pozn. 75.
- 695** N. snad „jednoho z bohů“, n. prostě „boha“, viz např. „boha“ v 1 Sam. 5:7.
- 696** N. „zatoužil (n. „poyal práni“) usmrtit“.
- 697** Tj. snad „právě když by nás byl chtěl usmrtit“, D. „za tohoto času“, jako v tento čas“, tak i v kap. 21:22.
- 698** D. „nám jako toto“.
- 699** D. „dal uslyšet“.
- 700** N. „znepokojovat“ (Gen. 41:8, pozn. 1090), „pobízet“, „nabádat“, „popohánět“, „postrkovat“, „jím hýbat“ (n. „cloumat“, „časat“), „na něho narážet“ (n. „mocně působit“), sloveso naznačuje silné hnutí mysli.
- 701** Viz Gen. 17:14, pozn. 457.
- 702** Zde snad ve smyslu „projevila n. ukázala se“.

- 703** Viz Num. 23:27, pozn. 886.
704 Tj. „Šimšón“.
705 Výraz značí mladého lvího samce.
706 Vl. „přešel“, „přeskočil“.
707 Vl. „pád“, tj. „co padlo“.
708 Viz Exod. 12:3, pozn. 360.
709 N. „vyškrábal jej“, vl. „zmocnil se ho“ (Gen. 1:26, 28, pozn. 42). Dále obdobně.
710 D. „a šel jítím (n. „chůzí“) a jedením²⁷⁸“.
711 Vl. „pitku“, dále obdobně.
712 N. „mladící“ (nikoli jako např. v kap. 8:14⁴⁶⁵), „jinochové“ (Deut. 32:25).
713 N. „přátel“, „družbů“ a „svateččanů“.
714 D. „vyložení“.
715 Nesouvisí s „hádat“ a „hádku“ shora.
716 Výraz značí jemně plátěné části oděvu.
717 Viz Gen. 45:22, pozn. 1251; n. „svátečních rouch“.
718 Zde spíše „žrouta“, pak by však bylo záhodno dále položit „žrádlo“, zde nevhodné.
719 Zde jsem se v soulase s nemnohými výjimečně přidřel znění podle LXX a některých jiných starých překladů, lépe zapadající do textové souvislosti než znění „sedmý“ masóretskeho textu, jemuž dává přednost převážná většina známých mi novějších překladů.
720 Vl. „přelsti“, „zlákej“, „navnad“, viz Exod. 22:16, pozn. 762.
721 Viz Deut. 28:42, pozn. 1008.
722 Viz Num. 11:13, pozn. 414.
723 Viz Gen. 29:31, pozn. 760.
724 Vl. „stísnila“, „do úzkých přivedla“, „sevěřela“, viz Deut. 28:53, 55, 57, pozn. 1029. Kap. 16:16 obdobně.
725 Vl. „pálivé“, „bodavé“, týmž výrazem (hebr. „cheres“) je označena „strupovitost“ v Deut. 28:27, zde smysl jako v textu; podle některých obdobně i v kap. 8:13 („od vzcházení slunce“, tj. snad „od východu“).
726 Tj. „mezi jeho obyvatele⁴⁹⁸“; proto „z nich“ níže.
727 Viz Jós. 7:15, pozn. 277, zde ve smyslu „přinášeje jí kůzle darem“.
728 D. „navštívil“, jako v Exod. 20:5, pozn. 116, ovšem nikoli podle tamní pozn. 663.
729 D. „výrokem“ (n. „pomyslením“); „nenáviděním“.
730 N. „lepší“.
731 N. „o nich“.
732 D. „osvobozen“ (Gen. 24:8).
733 N. snad „šakalů“.
734 Sloveso jako v Exod. 7:23, pozn. 229.
735 Viz Exod. 22:5n., pozn. 738.
736 Zde (nikoli níže) množné číslo, značící nejspíše obilí na jednotlivých polích.
737 N. „po vinice a olivy“.
738 Viz Exod. 29:22, pozn. 1045.
739 Tj. „rozdrcením nohy až po kyčel“, pravděpodobně úsloví vyjadřující velikost n. drtivost pobití n. porážky.
740 D. „spoutáním“; „usmrcením“.
741 Viz Jós. 6:5, pozn. 215; v kap. 7:21 ve smyslu „na poplach“.
742 D. „jako lny“, smysl jako v textu.
743 Viz Exod. 16:21, pozn. 572, zde ve smyslu jako v textu („stekla“, tj. „směrem dolů“) vzhledem k následující předložkové vazbě.
744 Hebr. „lechí“, jako ve vv. 9 a 14 a dále.
745 Tj. „ještě nezpráchnivělou“.
746 Slovní hříčka založená na tom, že slova „osel“ a „hromada“ (Exod. 8:14) znějí v hebrejštině stejně („chamór“).
747 Tj. „výšina n. pahorek čelistí“.
748 N. „v ruku“.
749 Zde jiný tvar, značící i „vítězství“. Viz 1 Sam. 11:9, pozn. 471.
750 N. snad „zízíní nebo padnout rukou⁷⁴⁸“.
751 Vl. „moždíř“, podle tvaru prohlubně.
752 Viz Jós. 2:11, pozn. 86, zde i „svěžest“, „životní síla“.
753 Tj. „pramen volajícího“.
754 D. „jenž“.
755 Tj. „Obyvatelům Gazy bylo řečeno“.
756 N. „jali se chodit... sem tam“ (n. „obcházet“, tj. „hlídkovat“).
757 Vl. „chytí za“, viz Deut. 9:17, pozn. 418, sloveso jako „uchvat“ v Exod. 4:4. Předložka je i u „obě veřeje“ zdo-la. Dále obdobně, v kap. 19:25 a 29 sloveso jako „chytí“ v Exod. 4:4.
758 Sloveso jako v Gen. 11:2, pozn. 328.
759 Viz Jós. 13:3, pozn. 472.
760 Tj. „proč“, „čím je to“.
761 Zde ve smyslu „čím toho dosáhnout“, ve vv. 6 a 10 snad i ve smyslu „jakými pouty“.
762 Vl. „mohli“; n. snad „se na něho mohli dostat“, předložkovou vazbu lze chápat i jako 3. pád („[se] mu mohli [dostat] na kobytku“).
763 Viz Gen. 15:13, pozn. 429; Deut 8:3, pozn. 377.
764 N. „provazy“ (nikoli jako ve v. 11 a v kap. 15:13n.), „šlachami“, „houzveři“, „révovými úponky“ (n. „pruty“), dále obdobně, výraz v této souvislosti nejistého významu, značící vl. „něco pozůstávajícího n. přebytečného n. převislého“.
765 Nikoli jako v kap. 15:15⁷⁴⁵, nýbrž jako v Gen. 30:37, tj. „zelenými“ (pokud by výraz „žily“ znamenal „pruty“ apod.), „vlhkými“, „šťavnatými“, „syrovými“. Dále obdobně.
766 Tvar slovesa jako v Gen. 8:13, pozn. 268.
767 Vl. „se rozstonal“ (Gen. 48:1).
768 D. „jako jeden“, smysl jako v textu, n.
769 „jako jeden z lidí“ (Gen. 1:26, pozn. 41), tj. „jiných“, „obyčejných“, viz Žalm 73:5; Jer. 32:20. Obdobně zde v kap. 18:7.
770 N. „a měla⁵⁹ zálohu sedící v pokoji“.
771 Tj. „začichání“.
772 Viz Gen. 31:7, pozn. 1054.
773 D. „lži“, množné číslo, jako ve v. 13, zde v zesilujícím smyslu („hanebnou n. nestydatou lež“), n. „lživé věci“.
774 D. „poutáním“.
775 Viz Exod. 20:9, pozn. 668.
776 Souvisí s Exod. 28:32; 35:35, pozn. 1010.
777 N. „pletenců“, „copů“.
778 D. „setkávat (tj. „splétat tkaním“) ... s osnovou“.

- 779** N. „přibíla“, „zasekla“, tj. „upevnila“.
- 780** Zde značí tento výraz „lať“, „tyč“, jaké se v nejstarších dobách používalo místo tkalcovského člunku.
- 781** D. „vytrhl bidlo stavu“, n., podle jiných „tkaniva“, výraz, jenž se v SZ vyskytuje jen zde a u Jóba 7:6, kde značí „člunek“, tedy snad „bidlo-člunek“⁷⁸⁰.
- 782** D. „Toto síš“.
- 783** N. „celé“.
- 784** Viz Lev. 13:33, pozn. 433.
- 785** Zde doslovně, nikoli jako ve vv. 7 a 11⁷⁶⁸.
- 786** N. „jako všichni lidé“ (Gen. 1:26, pozn. 41).
- 787** D. „toho (tj. „předem zjednaného“) muže“.
- 788** D. „oholila“, „ustříhla“, smysl jako v textu.
- 789** Vl. „znesvětila“, v textu obdobný opis jako v Gen. 49:4, pozn. 1323, kde je použito jiného tvaru téhož slovesa; zde ve smyslu „zrušení zasvěcenectví“.
- 790** Téměř všechny známé mi příklady podávají toto místo ve (formálně ovšem naprosto správném) znění „a počala ho týrat“⁷⁶³ (n. „ponižovat“, „pokořovat“, „donucovat“, „přemáhat“, „krotit“, podle LXX „a on počal být týrán“, atd.) domnívám se však, že stejně správné znění, jež podávám v textu, ač jemu podobného v žádném ze známých mi překladů nenacházím, neporovnatelně lépe odpovídá textové souvislosti než znění uvedená shora zde.
- 791** Viz Num. 24:1, pozn. 910.
- 792** N. „setřást ze sebe“, tj. snad „pouta“, jež se v rozespalosti domníval mít na sobě, n. jimiž ho snad Delilá ve spánku svázala; n. prostě „vymanit n. vyprostit se“.
- 793** D. „dvěma mosazemi“ (Gen. 4:22, pozn. 161), smysl jako v textu (srov. české „železa“).
- 794** N. „ničitele“, „hubitele“, nikoli jako v kap. 2:14¹²⁸.
- 795** D. „bylo dobré“, tj. „dobře se cítilo“.
- 796** N. „hraje“, „předvádí žert“ (n. „zábavu“), dále obdobně.
- 797** N. „skotatit“, „dovádět“ (Exod. 32:6, pozn. 1130), sloveso příbuzné předešlému⁷⁹⁶.
- 798** Souvisí s „postavili“ ve v. 25.
- 799** Viz Exod. 4:4, pozn. 131, sloveso jako „chytit“ tamže.
- 800** Viz Num. 17:4, pozn. 687.
- 801** N. snad „zaved mě, kde“.
- 802** N. „na nichž dům spočívá“, viz Exod. 15:17, pozn. 533. Totéž sloveso je v kap. 12:6 se smyslem jako tam v textu⁶⁶².
- 803** N. „o ně se opřít“, viz Gen. 18:4, pozn. 468.
- 804** Vl. „ovinul“, tj. „pažemi“.
- 805** D. „sloupy středu“.
- 806** N. „opřel se o ně“, ne však jako ve v. 26⁸⁰³, „vzepřel se proti nim“, sloveso a předložková vazba jako v Exod. 29:10, pozn. 1033.
- 807** N. prostě „nechtě umírám“.
- 808** N. „protáhl se“.
- 809** D. „silou“³⁹⁶, tj. „vší silou“.
- 810** Viz Gen. 2:7, pozn. 59.
- 811** N. snad „odcizeno“, „ukradeno“.
- 812** N. „proklela“, tj. „zloděje“.
- 813** D. „posvěcením“.
- 814** Jednotné číslo („stříbro“).
- 815** Hebr. „Micháh“, zkrácený tvar jména Michájův („kdo je jako Jáh“, Exod. 15:2, pozn. 494).
- 816** Viz Gen. 31:19, pozn. 820.
- 817** Obdobně jako v Exod. 28:41, pozn. 1016.
- 818** Viz Num. 23:10, pozn. 886.
- 819** D. „v čem“ (kap. 17:9n.), „v tomto“ (kap. 18:3), dále obdobně.
- 820** N. „soupravu (souvisí se slovesem v Exod. 27:21, pozn. 958) rouch“.
- 821** Viz Gen. 49:16, pozn. 1352.
- 822** Viz Deut. 13:9, pozn. 529.
- 823** Vl. „ze svých konců“, tj. „nejzazších n. krajních mezi“, zde ve smyslu „z toho, co je mezi krajními mezemi obsaženo n. zahrnuto“.
- 824** Zde D. „mužův-synů (v kap. 21:10 „mužů ze synů“) zdatnosti“.
- 825** Viz Jós. 6:22 a dále, pozn. 241.
- 826** Viz Deut. 13:14, pozn. 536.
- 827** Viz Gen. 30:16, pozn. 779.
- 828** Zde podstatné jméno tohoto smyslu s předložkou.
- 829** Zde slovesné přičestí tohoto smyslu.
- 830** Viz Gen. 19:8, pozn. 494.
- 831** N. „obtěžujících“, „hanobících“.
- 832** Výraz nejjistěho významu, vyskytující se v SZ jen zde, takže je hebrejské znění tohoto místa nejasné; podle některých, opírajících se o LXX a příbuzný výraz v arabštině, „lid bydlící... cítící (a v zemi... škodících), vládnoucí bohatstvím“.
- 833** D. „Vstaň“, „vstávej“, smysl jako v textu, některé rukopisy však mají znění „vstaňte“, „vstávejte“.
- 834** N. „váhavi“, „liknavi“, „mlčíte“.
- 835** Viz Deut. 9:1, pozn. 401.
- 836** Viz Gen. 34:21, pozn. 927.
- 837** D. „každé věci, jež“, dále obdobně.
- 838** D. „náčiním války“¹⁰⁴.
- 839** Tj. „tábor Dánův“, viz kap. 13:25.
- 840** Viz v. 22.
- 841** N. „Léviovce, to jest domu“.
- 842** Vl. „otázali se ho“, v původním textu vazba s 3. pádem, již opis v textu v překladu uchovává.
- 843** D. „stran pokoje“, viz Gen. 29:6, pozn. 744.
- 844** D. „tito“, tj. „oněch pět mužů“.
- 845** Viz Deut. 4:14, pozn. 231 (zde D. „zda je lepší tvé bytí“, níže obdobně).
- 846** Zde proti kap. 16:25 slovesný tvar.
- 847** D. „před svou („jejich“) tvář“.
- 848** Zde v tomto smyslu („umístili“, „postavili“).
- 849** Vl. „těžké“ („váz[e]né“), snad i doslovně („zavazdla“).
- 850** Viz Gen. 31:23, pozn. 512.
- 851** Sloveso jako v Num. 34:4, pozn. 1102.
- 852** Vl. „žes byl svolán“, jako ve v. 22, srov. Gen. 32:10, pozn. 859.
- 853** D. „u nás nedáváš slyšet“.
- 854** Vl. „rozhořčení (D. „hořci“, srov. Gen. 49:23, pozn. 1369) v duši“.
- 855** Tj. jakoby „sám sobě sebral (tj. „odňal“) žití své i žití“.

- 856** Viz Deut. 27:2, pozn. 940.
- 857** Tak podle mnoha rukopisů; masóretský text má znění „syn Menaššéův“, podle něhož toto místo přeložili i LXX (nikoli Vulgata), ve většině hebrejských Biblí však je litera „n“ ve jménu „Menaššé“ (jíž jediné se toto jméno v hebrejském znění, nejsou-li vyznačeny samohlásky, od jména Mojžíšova liší) vysunutá nad úroveň řádku, takže lze právem mít za to, že tam byla dodatečně vložená, aby jméno Mojžíšovo nebylo uváděno ve spojení s modlářským kněžstvím Jehónáthána, jenž je touto změnou označen jako syn bezbožného krále Menaššéa (2 Král. 21; 2 Par. 33, tj. jako někdo tétož charakteru). To potvrzují i některé staré prameny, mimo jiné i Jeroným, původce Vulgaty.
- 858** N. snad „osiřeni“, vl. „obnaženi“, tj. „odvedeni lidu do zajetí“.
- 859** Viz Exod. 26:22, pozn. 920.
- 860** N. snad „tam rok a“.
- 861** N. „pár“, vl. „spřežení“.
- 862** D. „jeho setkání“.
- 863** N. „vstal“, jako ve v. 3, ne však jako „vstali“ ve v. 5 shora.
- 864** Viz Gen. 18:5, pozn. 469.
- 865** Zde vl. „ochabl“, „poklesl“.
- 866** N. „setmění“, vl. „k zániku“, tj. „nastání večera“.
- 867** D. „velmi“.
- 868** D. „se přibližujeme¹⁹¹ v jedno“.
- 869** Viz Gen. 19:2, pozn. 491.
- 870** Viz Exod. 2:22, pozn. 82.
- 871** D. „já chodím“.
- 872** Tj. „jsem Lévióvec“.
- 873** Vl. „všechn tužj nedostatek“, jako ve v. 19, zde smysl jako v textu.
- 874** Viz Deut. 13:13, pozn. 535.
- 875** Viz Gen. 4:1, pozn. 124.
- 876** Viz Gen. 19:5, pozn. 493.
- 877** Viz Gen. 34:7, pozn. 913.
- 878** Viz Gen. 34:2, pozn. 909.
- 879** N. „ven“, viz Deut. 32:25, pozn. 1171.
- 880** N. „znásilňovali ji“, „zneužívali ji“, sloveso jako Num. 22:29, pozn. 858.
- 881** D. „padla“, tj. „padla a ležela“.
- 882** D. „světla“.
- 883** Tj. snad „kloubů“.
- 884** Viz Exod. 29:17, pozn. 1039.
- 885** Vl. „zaměřte (n. „upřete“) si na to *srdce* n. *mýšlenky* n. *pozornost*“, jinak snad „posviťte n. dokročte („došlápněte“) si na to“.
- 886** Viz Exod. 32:1, pozn. 1120.
- 887** Vl. „rohy“, ve smyslu „rohy n. nároží budovy“, tj. „vedoucí osobnosti“, „hlavy“, viz 1 Sam. 14:38; Is. 28:16.
- 888** Viz Exod. 12:6, pozn. 374.
- 889** Viz Exod. 12:37, pozn. 418.
- 890** N. „obklopil dům“, jako v kap. 19:22, zde opis vzhledem k předchozí předložkové vazbě.
- 891** D. „pole“.
- 892** Viz Lev. 18:17, pozn. 568.
- 893** Snad ve smyslu „si navzájem“.
- 894** Tj. „podle Božího výroku losem“, viz v. 18.
- 895** Totéž co „Giveá“ ve v. 9 a jinde; zde se v překladu chápe jako nesklonné jméno středního rodu.
- 896** D. „kmenů“, jako shora, smysl jako v textu; LXX má znění „v celém kmeni“.
- 897** Viz Num. 1:3, pozn. 19, zde snad spíše „podrobili se n. dali se podrobít přehlídce“.
- 898** Zde ve smyslu „vynikajících“, „neobyčejně statečných“.
- 899** D. „každý tento“.
- 900** D. „tento z praku střílejší“.
- 901** Viz Num. 31:28, pozn. 1043.
- 902** Na těchto místech mají LXX jinou předložkovou vazbu než v kap. 1:1, již lze chápat i v tom smyslu jako tam, také však ve smyslu textu překladu.
- 903** Jako v Gen. 14:8, sloveso jako v Exod. 27:21, pozn. 958.
- 904** Viz Gen. 7:21, pozn. 248 a 249.
- 905** Viz Num. 13:20, pozn. 490.
- 906** Viz Lev. 3:1, pozn. 83.
- 907** Viz Exod. 25:10, pozn. 868.
- 908** Viz Lev. 6:14, pozn. 198.
- 909** Viz Num. 20:19, pozn. 779; nikoli jako v kap. 5:6²⁹⁴. V kap. 5:20 smysl jako v textu.
- 910** N. „mýtiny“, „louky“, výraz nejistého významu, vyskytující se jen zde; podle některých „jeskyně“, podle LXX a Vulgaty „od západu“.
- 911** Zde snad jde o místo jiné než Giveá.
- 912** N. „stal se tuhým“ (n. „litém“, „zuřivým“), vl. „ztěžkl“.
- 913** Tj. „synové Benjáminovi“.
- 914** Sloveso přeložené „zraňoval“ v Gen. 12:17, srov. Lev. 13:2, pozn. 406, týkající se podstatného jména od tohoto slovesa odvozeného (nikoli jako „pohroma“ zde⁹¹⁵).
- 915** Viz Num. 11:15, pozn. 419.
- 916** N. „ponechal“, vl. „dál“.
- 917** Viz Exod. 27:21, pozn. 956, zde ve smyslu jako v textu.
- 918** D. „Rozmnož“, „zvětšit“.
- 919** N. „znamenat“, „návěští“.
- 920** Tj. „Isráel“.
- 921** D. „poražením“, tvar trpného rodu.
- 922** Viz Exod. 15:15, pozn. 522.
- 923** D. „a kteří“, tj. „kteří příši“.
- 924** Sloveso jako v kap. 9:27⁵⁵⁶, zde smysl jako v textu.
- 925** Viz Num. 10:33, pozn. 386.
- 926** Tj. „kdo zůstali naživu“.
- 927** Viz Lev. 19:10, pozn. 597.
- 928** Tj. „na ostatní území Benjáminova kmene“.
- 929** N. „neporušených“, tj. snad „z měst do té doby neobláhaných“ („válkou nedotčených“) n. snad „z měst celých“ ve smyslu „se vším, co n. v nich bylo“, D. „měst nedotčenosti“, atd., výraz souvislý s „bezdavný“ v Lev. 1:3, pozn. 8, a jinde a vyskytující se v SZ ještě v Žalmu 38:3 a 7 a u Is. 1:6, kde značí „zdravá“, tj. „neporušená“, „nezraněná“, „chorobou nedotčená“ místa na těle. Některé rukopisy mají znění „z měst lidí“ (Deut. 2:34, pozn. 162, tj. „obydlených“, n. snad „od lidí z měst“).
- 930** Viz Gen. 1:24, pozn. 18, 38.

- 931** Tj. „nač přišli“, zdola obdobně, zde v takovémto smyslu.
- 932** Tj. „nikomu z Benjámínova kmene“, n. snad „do Benjámína“, tj. „do kmene Benjámínova“. V. 18 obdobně.
- 933** N. „hořkým“, D. „velikým“ (v. 2), „veliká“ (v. 5).
- 934** N. „odtržen“, „odříznut“.
- 935** D. „Kdo jeden“ (tj. „některý“).
- 936** D. „poslali... a promluvili“.
- 937** Viz Num. 11:22, pozn. 429, zde D. „nenašli jim tak“.
- 938** Viz Gen. 38:29, pozn. 1033.
- 939** Viz Lev. 26:30, pozn. 916.
- 940** Viz Num. 24:18, pozn. 553.
- 941** Viz Exod. 10:5, pozn. 321, tj. „pro to, co bylo ušetřeno“.
- 942** Viz Gen. 6:7, pozn. 199.
- 943** N. „na nás“.
- 944** Viz Gen. 33:5, pozn. 890.

RÚTH

A v dnech soudcování soudců¹ se stalo⁸, že² v zemi nastal⁸ hlad; i odešel muž z Bét-lechemu Júdova³ pobývat⁴ v končinách⁵ Móáva³, on a jeho žena a dva jeho synové; (2) a jméno toho muže bylo Elímelech a jméno jeho ženy Noomí a jméno dvou jeho synů Machlón a Kiljón, Efráthim⁶ z Bét-lechemu Júdova³. Přišli tedy⁷ v končinách⁵ Móáva³ a zůstali⁸ tam.

(3) A Elímelech, muž Noomí, umřel, takže² zbyla ona a dva její synové; (4) ti² si přivedli⁹ ženy, Móávky, jméno jedné Orpá a jméno druhé Rúth, a bydleli¹³ tam asi¹⁰ po deset let. (5) A i oni oba umřeli, a zbyla ta žena po svých dvou zrozencích¹¹ a po svém muži¹².

(6) A povstala a vracela se¹³ z končin⁵ Móáva³, ona i dvě její snachy, neboť v končinách⁵ Móáva³ uslyšela, že se Hospodin postaral o¹⁴ svůj lid, aby jim dal^{15,16} chléb. (7) Vyšla¹⁷ tedy z místa¹⁸, kam se dostala⁸, a s ní dvě její snachy, a ubíraly se¹³ cestou k návratu do země Júdovy³. (8) A Noomí dvěma svým snachám řekla: Jděte, vraťte se každá¹⁹ k domu své matky, nechtě Hospodin při vás²⁰ uskutečňuje^{21,22} laskavost²³, jakou jste uskutečnily²¹ při zemřelých²⁰ a při mně^{20,24}; (9) nechtě vám Hospodin dává²², ať najdete²⁵ každá¹⁹ uspokojení²⁶ v domě svého muže. A políbila je, i pozvedly svůj hlas a rozplakaly se (10) a řekly jí: Chceme²⁷ se přece s tebou vracet k tvému lidu. (11) A Noomí řekla: Vraťte se, mé dcery, proč byste šly se mnou? Zda mám²⁸ ještě v svých útrobach syny, kteří² by se vám stali⁸ muži²⁹? (12) Vraťte se, mé dcery, jděte, vždyť jsem příliš stará, než abych se dostala^{8,30} za muže; kdybych řekla: Je pro mne³¹ naděje, že se třebaš této noci za muže dostanu⁸ a dokonce sny porodím – (13) zda byste proto čekaly, než budou velcí? zda byste se proto uzavíraly, takže byste se nedostaly^{8,30} za muže³²? Nikoli, mé dcery; vždyť mi je hořko, více než vám^{33,34}, neboť proti mně vyšla^{17,35} ruka Hospodinova.

(14) I pozvedly svůj hlas a rozplakaly se opět³⁶; a Orpá svou tchyni políbila³⁷, kdežto² Rúth na ní ulpěla³⁸.

(15) Ta² řekla: Hle, tvá švagrová se vrátila k svému lidu a k svým bohům – vrať se za svou švagrovou! (16) A Rúth řekla: Nechtě na mne nenaléháš^{22,39} stran opuštění tebe, stran odvrácení⁴⁰ od následování tebe⁴¹, neboť kam⁴² půjdeš, půjdu, a kde⁴³ budeš nocovat, nocovat budu; tvůj lid je můj lid a tvůj Bůh je můj Bůh. (17) Kde⁴³ budeš umírat, umírat budu a tam chci²⁷ být pohřbena; takto nechtě mi Hospodin čini²² a takto nechtě přidává^{22,44}, že jen⁴⁵ smrt může²⁷ způsobit odloučení⁴⁶ mezi mnou a mezi tebou. (18) Když tedy⁷ shledala⁴⁷, že se ona projevuje pevně rozhodnutou jít⁴⁸ s ní, přestala⁴⁹ ji přemlouvat⁵⁰. (19) Slyš¹³ tedy⁷ ony dvě, až po svůj vstup do Bét-lechemu; a za⁵¹ jejich vstupu do Bét-lechemu se stalo⁸, že² nad nimi celé město upadlo ve vzrušení, takže² říkalo^{13,52}: Zda toto¹⁸¹ je Noomí? (20) I říkala¹³ k nim⁵²: Nechtě mi nedáváte²² název⁵³ Noomí⁵⁴; dejte mi název⁵³ Mára⁵⁵, neboť mi Všemocný⁵⁶ způsobil velikou⁵⁷ hořkost. (21) Já jsem odešla plná a Hospodin mě zpět přivedl⁵⁸ s prázdnou⁵⁹; proč mi máte²⁷ dávat název⁵³ Noomí? Vždyť se Hospodin vyslovil⁶⁰ proti mně, ano, Všemocný⁵⁶ na mne dopustil utrpení⁶¹.

(22) Tak² se vrátila Noomí a s ní Rúth, Móávka, její snacha, jež se odvrátila od končin⁵ Móáva³; a ony přišly do Bét-lechemu na počátku žně ječmene.

2 A Noomí měla²⁸ příbuzného⁶², jehož měl²⁸ její muž, muže mocného⁶³ bohatstvím⁶⁴, z čeledi⁶⁵ Elímelechovy, jehož⁶⁶ jméno bylo Bóaz. (2) A Rúth, Móávka, k Noomí řekla: Nechtě, prosím⁶⁷, smím²⁷ jít na pole a paběrkovat⁶⁸ mezi klasy za tím, v jehož očích budu nacházet přízeň⁶⁹. I řekla jí: Jdi, má dcero. (3) Odebrala se tedy⁷ a přišla a jala se paběrkovat⁶⁸ v poli za ženci; a naskytl se, co se jí mělo naskytnout⁷⁰: díl pole patřícího

Bóazovi, jenž *byl* z čeledi⁶⁵ Elímelechovy. (4)A hle, Bóaz přišel z Bét-lechema a řekl žencům: Hospodin s vámi! I řekli mu: Necht' ti Hospodin žehná^{22!} (5)A Bóaz svému sluhovi⁷¹, jenž *byl*⁷² postaven nad ženci, řekl: Komu patří tato mladice⁷⁹? (6)A ten sluha⁷¹, jenž *byl*⁷² postaven nad ženci, odpověděl a řekl: To⁷³ je mladice⁷⁹, Móáva³, jež se vrátila s Noomí z končin⁵ Móáva³, (7)a řekla: Necht', prosím⁶⁷, smím²⁷ paběrkovat⁶⁸, ať nasbírám⁷⁴ mezi snopy⁷⁵ za ženci; a přišla a setrvává⁷⁶ od času jitra až do této chvíle; její přestávky doma *bylo* málo.

(8)A Bóaz řekl k Rúth: Zda jsi neslyšela^{15 77}, má dcero? Necht' nechodíš²² paběrkovat⁶⁸ na jiné⁷⁸ pole ani nemusíš²⁷ odtud přecházet, nýbrž² se můžeš²⁷ takto držet³⁸ při mých děvčatech⁷⁹, (9)tvé oči na pole, jež žnou, ať jdeš¹³ za nimi; zda jsem mladíkům⁷¹ nezakázal, aby se tě nedotýkali⁸⁰? A dostaneš-li žizeň, zajdeš⁴⁹ k nádobám a napiješ se z *toho*, co mladici⁷¹ budou načerpávat. (10)I padla na svou tvář a poklonila se k zemi a řekla k němu: Proč jsem našla v tvých očích přízeň⁶⁹, že mi věnuješ pozornost^{15 81 82}, ač jsem já cizozemka⁸³? (11)A Bóaz odpověděl a řekl jí: Bylo mi podrobně⁸⁴ oznámeno⁸⁵ vše, co jsi učinila se svou tchyní po smrti tvého muže, a že jsi opustila svého otce a svou matku a zem svého narození⁸⁶ a odebrala ses k lidu, jež jsi předtím⁸⁷ neznala¹³. (12)Kéž Hospodin ráčí^{22 27} odplatit tvůj skutek a kéž je²² neukrácena⁸⁸ tvá odměna od Hospodina, Isráelova Boha⁸⁹, pod jehož křídla ses přišla utéci⁹⁰. (13)I řekla: Kéž nacházím²² v tvých očích přízeň⁶⁹, můj pane, protože jsi mě potěšil⁹¹ a protože jsi promluvil k srdci své služby, ač já ani jednou⁹² z tvých služek nemohu²⁷ být. (14)A v čas jídla jí Bóaz řekl: Přístup⁹³ sem, ať pojiš z chleba a omočíš svůj kousek⁹⁴ v octě⁹⁵. Usedla tedy⁷ po boku ženců, i podal⁹⁶ jí pražené zrní, a najedla a nasýtla se a zůstalo jí⁹⁷. (15)A povstala paběrkovat⁶⁸; a Bóaz svým sluhům⁷¹ rozkázal výrokem: Necht' paběrkuje^{22 68} i mezi snopy⁷⁵, a nesmíte²⁷ jí obtěžovat⁹⁸; (16)a ještě⁹⁹ jí i ze svazků¹⁰⁰ musíte²⁷ vytažovat a poupuštet¹⁰¹, ať si napaběrkuje⁶⁸, a nesmíte²⁷ se na ni osopovat¹⁰².

(17)I paběrkovala^{13 68} na tom poli až do večera; a vytloukla¹⁰³, co napaběrkovala⁶⁸, a byla¹³ *toho* asi¹⁰ éfa¹⁰⁴ ječmene; (18)to² sebrala⁹, a když přišla *do* města, uviděla⁴⁹ její tchyně, co napaběrkovala⁶⁸, i vyňala a dala jí, co zůstavila po svém nasycení¹⁰⁵. (19)A její tchyně k ní řekla: Kde jsi dnes paběrkovala^{13 68} a kam jsi zašla pracovat¹⁰⁶? Budíž²² požeňán všimnuvší si tě^{81 82}. Oznámila⁸⁵ tedy⁷ své tchyni, u koho pracovala, i řekla: Jméno muže, u něhož jsem dnes pracovala, je Bóaz. (20)A Noomí řekla své snaše: Budíž on požeňán Hospodinem, jenž nezanechal¹⁰¹ svého soucitu²³ s živými i s mrtvými! A Noomí jí řekla: Ten muž je nám blízký, on je z našich výkupců¹⁰⁷. (21)A Rúth, Móáva³, řekla: Vždyť ke mně i řekl: Měla by ses²⁷ přidržovat³⁸ při mladých lidech^{71 108 109}, jež mám²⁸, než oni dokončí¹¹⁰ veškerou žeň *toho*, co mám²⁸. (22)A Noomí k Rúth, své snaše, řekla: Dobře, má dcero, že budeš¹¹¹ vycházet^{7 112} s jeho děvčaty⁷⁹, ať na jiném⁷⁸ poli na tebe nedotírají³⁹. (23)Setrvala³⁸ tedy⁷ mezi děvčaty⁹ Bóazovými k paběrkování⁶⁸ až do dokončení¹¹⁰ žně ječmene a žně pšenice. A zůstávala^{13 113} se svou tchyní.

3 A Noomí, její tchyně, jí řekla: Má dcero, zda bych ti neměla²⁷ vyhledat místo odpočinku¹¹⁴, aby ti bylo dobře? (2)Nuže tedy¹¹⁵: Zda není Bóaz, z jehož děvčaty⁷⁹ jsi byla, náš příbuzný⁶²? Hle, on se chystá této noci na mlatu převívat¹¹⁶ ječmen¹¹⁷; (3)umyješ^{22 118} a pomažeš^{22 119} se tedy⁷ a vezmeš^{9 22} na sebe své šatstvo a sestoupíš²² na mlat. Necht' tomu muži až do jeho dokončení¹¹⁰ jedení a pití nedáváš²² o sobě vědět; (4)a až ulehne¹²⁰, bude²² se dít⁸, že² zjistíš¹²¹ místo¹⁸, kde bude ležet, a vstoupíš a odkryješ jeho nohy¹²² a ulehneš, a on ti bude muset²⁷ oznámit⁸⁵, co máš²⁷ činit. (5)I řekla k ní: Vše, co říkáš, budu činit.

(6)Sestoupila tedy⁷ na mlat a zachovala se²¹ podle všeho, co jí její tchyně prikázala; (7)a když se Bóaz najedl a napil a jeho srdce se potěšilo¹²³, vstoupil⁴⁹ ulehnout na okraj¹²⁴ hromady¹²⁵. I vstoupila v tichosti¹²⁶ a odkryla jeho nohy¹²² a ulehla. (8)A vprostřed noci se stalo, že² se ten muž ulekl¹²⁷ a zavrtěl¹²⁸ se, a hle, v jeho nohách¹²² leží

žena; (9) i řekl: Kdo *jsi* ty? A řekla: Já *jsem* Rúth, tvá služebnice; *kéž* tedy⁷ rozproštěš²² 129 nad svou služebnici své křídlo, neboť *jsi* ty výkupce¹⁰⁷. (10) I řekl: Ty *budíš* pozehnána Hospodinem, má dcero, ukázala *jsi*, že tvá poslední laskavost²³ 130 je lepší než první¹³¹ 132, *nechtějí* odejít za jinochy, ať chudými¹³³ či snad⁷ bohatými. (11) Nuže tedy¹⁵, má dcero: Nechtě se nebojíš²² 134; vše, co *jsi* pravila, ti *chci*²⁷ učinit, vždyť každá brána¹³⁵ mého lidu ví¹³, že ty *jsi* zdatná žena¹³⁶. (12) A nyní: I *když* já *jsem*, ovšem, opravdu výkupce¹⁰⁷, je však⁷ ještě¹³⁷ výkupce¹⁰⁷ bližší¹³⁸ než já¹³¹. (13) Zůstaň¹³⁹ této noci a za jitra se stane⁸: Bude-li tě chtít²⁷ vykoupit¹⁰⁷, dobrá, může²⁷ vykoupit¹⁰⁷; nebude-li však⁷ nakloněn¹⁴⁰ tě vykoupit¹⁰⁷, pak² tě *chci*²⁷ vykoupit¹⁰⁷ já, *jako že* je Hospodin živ. Polež až do jitra.

(14) Poležela tedy až do jitra v jeho nohách¹²². Pak² povstala dříve než mohl²⁷ jeden druhého¹⁴¹ rozeznat⁸²; i řekl: Ať není známo, že *na* mlat přišla žena. (15) Řekl také⁷: Povej¹⁴² plášt, jenž je na tobě, a přidrž¹⁴³ jej¹⁴⁴. Přidržel¹⁴³ jej¹⁴⁴ tedy⁷, i naměřil šest *ěf*¹⁰⁴ ječmene; to² na ni naložil¹⁴⁵ a vstoupil *do* města. (16) A *ona* přišla ke své tchyni; ta² řekla: Jak je s tebou¹⁴⁶, má dcero? Oznamila⁸⁵ jí tedy⁷ vše, co pro ni³¹ ten muž učinil, (17) a řekla: Dal mi těchto šest *ěf*¹⁰⁴ ječmene, neboť řekl: Nechtě ke své tchyni nepřicházíš²² s prázdnou⁵⁹. (18) I řekla: Posed¹⁴⁷, má dcero, než budeš vidět, jak věc bude *dopadat*, neboť ten muž nebude mít klidu¹⁴⁸, leč dnes věc *přivede* ke konci¹⁰.

4 A Bóaz vystoupil¹⁴⁹ v bránu a usedl tam; a hle, mimo šel ten výkupce¹⁰⁷, o němž¹⁵⁰ byl Bóaz promluvil; i řekl: Odboč¹⁵¹, usedni zde, ty tam¹⁵²! Odbočil¹⁵¹ tedy⁷ a usedl; (2) i přivedl⁹⁶ 153 deset mužů ze starších města a řekl: Usedněte zde; i usedli. (3) A řekl tomu výkupci¹⁰⁷: Noomí, jež⁷² se vrátila z končin⁵ Móáva³, prodává¹³ 154 díl pole, jenž *patřil* našemu bratru, Elímelechovi, (4) a já *jsem* si řekl¹⁵⁵, že tě musím²⁷ upozornit¹⁵⁶ výrokem: Kup *jej*, před těmi, *již*⁷² *zde* sedí, totiž² před staršími mého lidu. Chceš²⁷-li vykoupit¹⁰⁷, vykup¹⁰⁷, nechceš²⁷-li však² *nikdo* vykoupit¹⁰⁷, oznam⁸⁵ mi, ať vím, neboť není s výjimkou tebe *nikoho* k vykoupení¹⁰⁷,

a po tobě *jsem* já. I řekl: Já *chci*²⁷ vykoupit¹⁰⁷. (5) A Bóaz řekl: V den tvé koupě toho pole z ruky Noomí je koupíš²² i od¹⁵⁷ Rúth, Móávky, ženy¹⁵⁸ toho, *jenž*⁷² zemřel, ke vzbuzení¹⁵⁹ jména toho, *jenž*⁷² zemřel, nad jeho dědictvím¹⁶⁰. (6) A ten výkupce¹⁰⁷ řekl: Nemohu si vykupovat¹⁰⁷, abych nepoškozoval¹⁶¹ dědictví¹⁶⁰ své. Vykup¹⁰⁷ si ty to, co já mám právo vykoupit¹⁰⁷ 162, neboť já vykupovat¹⁰⁷ nemohu.

(7) Dříve¹⁶³ pak⁷ v Izráéli při vykupování¹⁰⁷ 162 a při vyměňování *bývalo* k potvrzení¹⁶⁴ jakékoli¹⁶⁵ věci toto: Jeden stáhl svůj sandál a dal *jej* druhému¹⁴¹; toto *bylo* v Izráéli osvědčením. (8) Ten výkupce¹⁰⁷ tedy⁷ Bóazovi řekl: Kup si; a stáhl svůj sandál. (9) A Bóaz starším a všemu lidu řekl: Vy *jste* dnes svědky, že z ruky Noomí kupuji¹³ 154 vše, co *patřilo* Kiljónovi a Machlónovi; (10) a také si za ženu kupuji¹³ 154 Rúth, Móávku, ženu Machlónovu, ke vzbuzení¹⁵⁹ jména toho, *jenž*⁷² zemřel, nad jeho dědictvím¹⁶⁰, ať jméno toho, *jenž*⁷² zemřel, není odtínáno¹⁶⁶ od jeho bratru⁸⁹ a od brány¹³⁵ 167 jeho místa⁸ – vy *jste* dnes svědky. (11) A všechen lid, jenž *byl* v bráně, i starší, řekli: *Jsmo* svědky; *kéž* Hospodin ženu, jež⁷² vstupuje do tvého domu, činí²² 168 *takovou* jako Ráchel a jako Léa, jež obě vybudovaly dům Izráélův; a jedne v Efráthu⁶ zdatně¹³⁶ 169 a nabud⁷ v Bét-lechemu věhlasu¹⁷⁰; (12) a nechť *je*²² tvůj dům jako dům Perece, jehož Támár porodila Júdovi, stran¹⁷¹ semene, jež *kéž* ti Hospodin dává²² z této mladice⁷⁹.

(13) Bóaz tedy⁷ Rúth pojal a stala se⁸ mu ženou²⁹, i vešel k ní a Hospodin jí dal otěhotnění a porodila syna. (14) A ženy řekly k Noomí: *Budíš* veleben Hospodin, jenž ti dnes¹⁷² neodňal¹⁷³ výkupce¹⁰⁷, a *budíš*²² jeho jméno oslavováno¹⁷⁰ v Izráéli; (15) a nechť se ti stane⁸ 22 obnovitelem²⁹ 174 žití¹⁷⁵ a podporou²⁹ 176 tvých šedin¹⁷⁷, neboť ho porodila tvá snacha, jež tě miluje¹³, ona, jež je ti lepší než sedm¹³¹ synů. (16) A Noomí to dítě¹⁰ vzala a pojala¹⁴⁵ je v svou náruč¹⁷⁸ a stala se⁸ mu chůvou²⁹. (17) A sousedky¹⁷⁹ mu daly název⁵³, jméno, s výrokem: Noomí se narodil syn! A jeho jméno nazvaly Óvéd¹⁸⁰; on *se stal* otcem Jišaje, otce Dávída.

(18)A toto¹⁸¹ jsou rodokmeny¹⁸² Perece: a Nachšón zplodil Salmu¹⁸³ (21)a Salmón zplodil Bóaza a Bóaz zplodil Óvéda zplodil Ráma a Rám zplodil Ammínádáva (22)a Óvéd zplodil Jíšaje a Jíšaj zplodil (20)a Ammínádáv zplodil Nachšóna Dávida.

RÚTH

poznámky překladatele a odkazy

- 1 Viz Soud., nadpis, pozn. 1.
- 2 Viz Gen. 4:3, pozn. 132.
- 3 Viz Gen. 47:27, pozn. 1291; Deut. 34:1n., pozn. 1295; stran „Móáva“ viz Num. 22:1, pozn. 832.
- 4 Viz Gen. 12:10, pozn. 498 a 525.
- 5 D. „polích“, dále obdobně.
- 6 Viz Soud. 12:5, pozn. 659, zde značí obyvatel n. rodáky z Béth-lechemu, neboť toto město bylo také nazýváno jménem Efráth, jako zde v kap. 4:11 („úrodnost“, viz Gen. 35:19, pozn. 957; a srov. tam s kap. 41:52, pozn. 1140).
- 7 Viz Gen. 9:11, pozn. 291.
- 8 Viz Gen. 1:2, pozn. 1.
- 9 Viz Gen. 4:7, pozn. 139.
- 10 D. „jako“.
- 11 Viz Gen. 30:26, pozn. 787, zde je snad vhodnější tento doslovný překlad.
- 12 Vl. „od svých dvou zrozců a od svého muže“ („byla zanechána n. opuštěna od...“).
- 13 Vl. „vrátila se“, zde ve smyslu „nastoupila cestu zpět a ubírala se“, v. 4 a dále obdobně.
- 14 Viz Exod. 3:16, pozn. 116.
- 15 Viz Deut. 4:20, pozn. 241.
- 16 N. „takže (tj. „tím, že“) jim dal“, pak D. „dáním jim“.
- 17 Viz Exod. 3:10 a dále, pozn. 252.
- 18 Viz Gen. 1:9, pozn. 13.
- 19 D. „žena“, srov. Gen. 9:5, pozn. 285.
- 20 Viz Gen. 20:9, pozn. 535.
- 21 Viz Gen. 1:7 a dále, pozn. 12.
- 22 Viz Gen. 1:26, pozn. 40.
- 23 Viz 2 Par. 6:42.
- 24 N. „Hospodin s vámi jedná v laskavosti, v jaké jste jednaly¹³ se zemělymi a se mnou“. Viz Gen. 21:23, pozn. 561.
- 25 D. „a najděte“.
- 26 Viz Gen. 49:15, pozn. 1350.
- 27 Viz Gen. 2:16n., pozn. 74.
- 28 Viz Gen. 19:12, pozn. 503.
- 29 Viz Gen. 2:24 a dále, pozn. 89.
- 30 D. „jsem starší od dostání se“ (n. „bytí“, v. 12), „k nedostání se“ (n. „nebytí“, v. 13).
- 31 Viz Gen. 31:43, pozn. 842.
- 32 Jednotné číslo.
- 33 D. „velmi od vás“, dále obdobně.
- 34 N. „je mi pro vás (tj. „protože se mnou trpíte“) velmi hořko“.
- 35 N. „vytáhla“, tj. „do boje“.
- 36 D. „ještě“.
- 37 Tj. „rozloučila se s ní“.
- 38 Viz Gen. 2:24, pozn. 88.
- 39 Sloveso jako v Exod. 5:3, pozn. 160, zde smysl jako v textu⁴⁰; kap. 2:22 obdobně.
- 40 N. „mě nenutíš opustit tě, odvrátit se“.
- 41 Viz Num. 14:43, pozn. 552.
- 42 D. „k čemu“, „do čeho“.
- 43 D. „v čem“.
- 44 Viz Gen. 4:2, pozn. 127.
- 45 Tj. „přidává, jestliže cokoli jiného než“, předchozí slova mají význam slavnostního ujištění, srov. Gen. 14:23, pozn. 411.
- 46 D. „odloučit“, viz Gen. 10:5, pozn. 309, v textu opis k uchování následující předložkové vazby v překladu.
- 47 Viz Gen. 3:6, pozn. 79.
- 48 Vl. „projevuje pevnou stran jítí“.
- 49 Viz Gen. 16:4, pozn. 438.
- 50 D. „k ní mluvit“, smysl jako v textu.
- 51 Viz Gen. 12:14, pozn. 365.
- 52 Tj. „ženy ve městě“, dále obdobně.
- 53 Viz Gen. 1:5, pozn. 8.
- 54 Tj. „můj půvab“ (n. „líbeznot“), srov. podobné jméno v Gen. 4:22, pozn. 163.
- 55 Viz Exod. 15:23, pozn. 539.
- 56 Viz Gen. 17:1, pozn. 444.
- 57 Viz Jós. 9:24, pozn. 380.
- 58 Viz Gen. 14:16, pozn. 406.
- 59 D. „prázdné“, „naprázdno“.
- 60 Viz Exod. 23:2, pozn. 785.
- 61 N. „neštěstí“, „pohromu“, vůbec „zlo“, „mi učinil zle“ (n. „ublížil“, „uškodil“).
- 62 N. „přítele“, „známého“, výraz značí i „příbuzenstvo“, „přátelstvo“. Příbuzný výraz téhož významu je v kap. 3:2.
- 63 Viz Gen. 6:4, pozn. 192.
- 64 Viz Deut. 8:17n., pozn. 449.
- 65 Viz Gen. 10:5, pozn. 271 a 311.
- 66 D. „a jeho“, dále obdobně.
- 67 Viz Gen. 12:11, pozn. 360.
- 68 Viz Soud. 1:7, pozn. 20.
- 69 Viz Gen. 6:8, pozn. 200.
- 70 D. „naskytl se její osud“ (n. „úděl“, „náhoda“), opis v textu umožňuje v překladu uchovat vzájemnou příbuznost výrazů, jaká je v textu původním.
- 71 Viz Gen. 18:7, pozn. 471.
- 72 Viz Deut. 4:25, pozn. 246.
- 73 D. „Ona“, dále obdobně, podle mluvnického rodu podstatného jména, k němuž se toto zájmeno vztahuje.
- 74 Sloveso jako v Gen. 6:21, pozn. 230.
- 75 Viz Lev. 23:10n., pozn. 738.
- 76 D. „stojí“, smysl jako v textu, srov. Gen. 45:9, pozn. 1225.
- 77 Tj. „Vid, že jsi slyšela“.
- 78 Viz Gen. 4:25, pozn. 173.
- 79 Viz Gen. 24:61, pozn. 471.
- 80 Viz Gen. 3:11, pozn. 104.
- 81 N. snad „mě poctiváš svou pozorností“. V. 19 obdobně.
- 82 Viz Deut. 33:9, pozn. 1179; v kap. 3:14 totéž sloveso ve smyslu jako v textu tam n. zde ve v. 19.
- 83 Viz Exod. 2:22, pozn. 83.
- 84 D. „oznámením“.
- 85 Viz Gen. 3:11, pozn. 103.
- 86 Viz Gen. 24:7, pozn. 607.

- 87 Viz Gen. 31:2, pozn. 811.
 88 Viz Deut. 25:15, pozn. 917.
 89 Viz Gen. 13:14, pozn. 382.
 90 Viz Deut. 32:37, pozn. 1203.
 91 Viz Gen. 5:29, pozn. 179.
 92 N. „jako jedna“.
 93 Sloveso jako v Exod. 21:6, pozn. 683.
 94 Viz Gen. 18:5, pozn. 469.
 95 N. snad, podle některých, „v nakyslé omáče“, „v li-monádě“.
 96 Tj. snad „Bóaz“, n. „podali“. Dále obdobně.
 97 D. „a nechala“ (n. „zůstavila“), tj. „zbytek“.
 98 Viz Soud. 18:7, pozn. 831.
 99 N. „schválně“, „dokonce“, „navíc“, D. „vytahování“.
 100 N. „snopů“, ne však jako shora⁷⁵.
 101 N. „opouštět“, tj. „za sebou nechávat“, „nechávat ležet“. Ve v. 20 totéž sloveso se smyslem jako tam v textu.
 102 Viz Gen. 37:10, pozn. 983.
 103 Viz Soud. 6:11, pozn. 390.
 104 Viz Exod. 16:36, pozn. 582.
 105 D. „od své sytosti“, smysl jako v textu.
 106 D. „jsi pracovala“⁷⁹, opis v textu umožňuje v překladu uchovat směrový smysl otázky, vyjádřený předchozí tázací částicí.
 107 Viz Lev. 25:25, pozn. 813.
 108 Zde snad v tomto smyslu¹⁰⁹.
 109 N. „při děvčatech“, jako ve vv. 22n.79; pak by zde šlo o nepravděelný tvar množného čísla tohoto slova. V témže smyslu překládají na tomto místě LXX.
 110 Viz Gen. 2:1, pozn. 46.
 111 N. „Bude dobře, má dcero, budeš-li“.
 112 Tj. „na pole“.
 113 Viz Jós. 6:25, pozn. 246.
 114 Jako „odpočívadlo“ v Gen. 8:9, pozn. 261.
 115 Viz Soud. 11:23, pozn. 625.
 116 Viz Gen. 6:13, pozn. 225.
 117 D. „tého noci převívat mlat ječmene“, tj. snad „převát všechen ječmen na mlatu“.
 118 Viz Exod. 29:4, pozn. 1024.
 119 Jako „natírat“ v Deut. 28:40.
 120 Viz Deut. 4:10, pozn. 224.
 121 Vl. „poznáš“, „dovíš se“, smysl jako v textu.
 122 D. „od jeho nohou“, tj. „místo v nohách jeho lože“, dále obdobně.
 123 Viz Soud. 16:25, pozn. 795.
 124 D. „konci“.
 125 Tj. „vymláceného obilí“.
 126 Viz Soud. 4:21, pozn. 275, zde poněkud jiný tvar téhož významu.
 127 Viz Exod. 19:16, pozn. 648.
 128 N. „ohnul“, „naklonil“, „obrátil“, „protáhl“, sloveso jako v Soud. 16:29, pozn. 804; zde trpný rod; toto sloveso se vyskytuje, rovněž v trpném rodu, ještě jen u Jóba 6:18.
 129 Viz Exod. 25:20, pozn. 1257.
 130 Zde snad vl. „počestnost“, „správnost“, tj. „ochota správně se zachovat“.
 131 D. „od první“, dále obdobně.
 132 N. „projevila jsi lépe svou laskavost na konci než napoprvé“.
 133 Viz Exod. 23:3, pozn. 788.
 134 Viz Gen. 28:17, pozn. 737; Lev. 19:3, pozn. 592, v. 14, pozn. 608.
 135 Tj. „celé město“, viz Deut. 6:9 a dále, pozn. 495.
 136 N. „moudrá (n. „výborná“) žena“, vl. „žena zdatnost“ atd., viz Exod. 18:21, pozn. 627. Kap. 4:11 obdobně.
 137 Vl. „i“, „také“.
 138 Viz Lev. 25:25, pozn. 814.
 139 Vl. „Přenocuji“, nesouvisí však s následujícím „noci“.
 140 Viz Deut. 25:7, pozn. 905.
 141 Viz Gen. 11:3, pozn. 331.
 142 Viz Gen. 47:15, pozn. 332.
 143 Sloveso jako v Exod. 4:4, pozn. 131; Num. 31:30, pozn. 1045.
 144 Vl. „chyt za něj“, dále obdobně, viz Deut. 9:17, pozn. 418.
 145 Viz Gen. 3:15, pozn. 106.
 146 D. „Kdo (tj. „jaká“, „v jakém postavení“) jsi ty“.
 147 Tj. „buď klidná“, „vyčkej“.
 148 Viz Jós. 11:23, pozn. 460.
 149 Viz Gen. 13:1, pozn. 368.
 150 Viz Exod. 33:1, pozn. 1138.
 151 Sloveso jako v Gen. 48:17, pozn. 1307.
 152 D. „jakýsi nejmenovaný“, tj. „ten a ten“.
 153 Viz Gen. 20:2 a dále, pozn. 564.
 154 „Prodala“ zde snad ve smyslu „rozhodla se prodat“, viz vv. 5 a 9. „Kupuji“ ve vv. 9n. obdobně.
 155 Viz Gen. 20:11, pozn. 537.
 156 D. „že musím odkrýt (Deut. 29:29, pozn. 1076) tvé ucho“.
 157 Viz Gen. 8:8, pozn. 259.
 158 N., podle Vulgaty a některých jiných starých překladů, „z ruky Noomí koupíš i Rúth, Móávku, ženu“, obdobně jako ve v. 10.
 159 Viz Gen. 38:8, pozn. 1009.
 160 Viz Num. 18:20, pozn. 724.
 161 Viz Gen. 6:13, pozn. 207.
 162 Vl. „ty můj předmět vykoupení“, týž výraz jako „právo na vykoupení“ v Lev. 25:24, pozn. 813, jenž je i zde ve v. 7.
 163 Viz Deut. 2:10, pozn. 131.
 164 Viz Gen. 23:17, pozn. 227, zde zesílený tvar („prohlášení platnosti“).
 165 D. „každé“, „vší“.
 166 Viz Gen. 17:14 a dále, pozn. 1118.
 167 Jednotné číslo zde snad v hromadném smyslu; pak tedy „od bran“, n. „vytínáno... z brány n. z bran“.
 168 Viz Gen. 17:5, pozn. 447.
 169 Vl. „působ... zdatnost“ (n. „co je zdatné“¹³⁶).
 170 D. „a nazvi... jméno“ (v. 11, viz Gen. 6:4, pozn. 194), „nazýváno“, tj. „jmenováno“, „provolaáno“ (v. 14).
 171 Viz Gen. 3:3, pozn. 91.
 172 Tj. snad „až podnes“, n. „dnes ukázal n. projevil, že“.
 173 Viz Exod. 12:15, pozn. 163 a 387.

174 Vl. „(na)vracejícím⁵⁸“.

175 Viz Gen. 9:4, pozn. 283.

176 N. „obživou“.

177 V původním textu jednotné číslo v hromadném smyslu.

178 Viz Deut. 13:6, pozn. 524.

179 Viz Exod. 3:22, pozn. 866.

180 Tj. „služebník“, ve smyslu „ctitel“, tj. „Boží“, viz Exod. 20:5, pozn. 662, n. „nevolník“, „pracující“.

181 Viz Gen. 2:4, pozn. 51; Exod. 19:6, pozn. 638.

182 Viz Gen. 2:4, pozn. 52.

183 Tj. „Salmóna“, jako ve v. 21.

PRVNÍ KNIHA SAMUÉLOVA

I vyskytl se¹ jeden muž z Rámáthajim-cófim, z pohoří² Efrájimova, a jeho jméno Elkáná, syn Jerócháma, syna Elíhúa, syna Tóchúa, syna Cúfova, Efráthí³; (2) ten⁵ měl⁶ dvě ženy, jméno jedné Channá a jméno druhé Peninná, a Peninně se dostalo¹ dítek⁷, Channá však⁸ dítek⁷ neměla⁹. (3) A onen muž od roku k roku¹⁰ vystupoval¹¹ ke klanění a k obětování Hospodinu zástupů¹² v Šíle, a tam byli dva synové Elího, Chofní a Pinchás, kněží Hospodinovi¹⁴; (4) a v den, kdy⁵ Elkáná obětoval, se stá-
valo¹³, že⁵ dával¹³ Peninně a všem jejím synům a všem jejím dcerám podíl¹⁵, (5) Channě pak⁸ dával jeden dvojnásobný podíl¹⁵, neboť Channu miloval³³, ale Hospodin byl uzavřel její dělohu (6) a její sokyně¹⁶ ji také ustavičně¹⁷ dráždila¹⁸ s úmyslem rozčilovat¹⁹ ji, protože Hospodin byl její dělohu veskrze uzavřel. (7) A když tak činíval²⁰ rok po roce²¹, za každého²² jejího vystupování¹¹ v dům Hospodinův ji tak dráždívala¹⁸, takže⁵ plakávala³³ a nejídala; (8) a Elkáná, její muž, jí říkával³³: Channo, proč pláčeš a proč nejíš a proč je rmouceno²³ tvé srdce? Zda ti nejsem já lepší než deset²⁴ synů?

(9) A Channá po pojedání v Šíle a po popití povstala (a Elí, kněz, seděl na židli²⁵⁰ při večeři Hospodinova chrámu); (10) a ona byla zahořklá v duši¹²⁴, i jala se modlit k Hospodinu a usedavě²⁵ se rozplakala, (11) a slíbila²⁶ slib, takže⁵ řekla: Hospodine zástupů¹², jestliže chceš²⁷ vpravdě²⁵ pohledět na strast²⁸ své služebnice a připomenout si mě a nebudeš zapomínat své služebnice a chceš²⁷ dát své služebnici símě mužského pohlaví²⁹, pak⁵ je na všechny dni jeho života³⁰ chci²⁷ dát Hospodinu a na jeho hlavu nebude vystupovat¹¹ břitva³¹. (12) A když ve svém modlení před tváří Hospodinovou dlouho setrvala³², stalo se¹, že⁵ si Elí všímal³³ jejích úst; (13) a Channá – ona mluvila svým srdcem, jen její rty se zachvívaly, jejího hlasu však⁸ nebylo slyšet a Elí ji

považoval³³ za opilou; (14) a řekl k ní Elí: Až dokdy se budeš opíjet? Odvrhni³⁶ od sebe³⁷ své víno³⁸! (15) A Channá odpověděla a řekla: Ne, můj pane, já jsem žena duchem těžce trpící³⁹ a vína ani nic opojného⁴⁰ jsem nepila³³, nýbrž⁵ jsem svou duši vylila před tvář Hospodinovu. (16) Kéž svou služebnici nepřirovnáváš⁴³ k ničemnici⁴¹, neboť jsem až doposud mluvila³³ z mnohé své ustaranosti a svého žalu¹⁷. (17) A Elí odpověděl a řekl: Jdi v pokoji a kéž Izráelův Bůh dává⁴³, co sis od něho⁴⁴ svou žádostí⁴⁵ vyžadovala³³. (18) I řekla: Kéž tvá služka nachází⁴³ v tvých očích přízeň⁴⁶! A odešla ta žena svou cestou a pojedla, a neměla³³ již svou⁴⁸ tvář.

(19) A za jitra časně vstali a před tváří Hospodinovou se poklonili a vrátili se a přišli do svého domu do Rámy. A Elkáná poznal Channu, svou ženu, a Hospodin si ji připomněl, (20) a při skončení⁴⁹ dní⁵⁰, co⁵ Channá otěhotněla, se stalo¹, že⁵ porodila syna a jeho jméno nazvala Samuél⁵¹; neboť, řekla, jsem ho od Hospodina vyžádala. (21) A ten muž, Elkáná, vystoupil¹¹, i všechen jeho dům, obětovat Hospodinu výroční obět⁵² i svůj slib⁵³. (22) Channá však⁸ nevystoupila¹¹, nýbrž⁵⁴ řekla svému muži: Až bude ten hoch⁵⁵ moci²⁷ být odstaven; pak⁵ ho chci²⁷ uvést, ať se ukáže před tváří Hospodinovou a zůstane tam navždy⁵⁶. (23) A Elkáná, její muž, jí řekl: Učiň, co bude⁵⁷ dobré v tvých očích, zůstaň, než ho odstavíš⁵⁸, kéž jen Hospodin ráčí²⁷ potvrdit¹⁹⁹ své slovo. Žena tedy⁸ zůstala a kojila³³ svého syna, než ho odstavila⁵⁸; (24) a jak ho odstavila⁵⁹, vzala ho s sebou vzhůru⁶⁰ s třemi býky⁶¹ a jednou éfou⁶² hrubé mouky a měchem vína a uvedla ho v dům Hospodinův v Šíle; a ten hoch⁵⁵ byl ještě⁶³ hochem⁵⁵. (25) A ty býky⁶⁴ porazili⁶⁵ a hoch⁵⁵ uvedli k Elímu; (26) i řekla: Prosím⁶⁶, můj pane, jako že je živa tvá duše, můj pane, já jsem ta žena, jež⁵⁷ se postavila zde⁶⁷ u tebe k modlení k Hospodinu. (27) Za tohoto hoch⁵⁵ jsem

se modlila³³ a Hospodin mi dal, co jsem si svou žádostí od něho⁴⁴⁴⁵ vyžadovala³³; (28) i já jsem ho tedy⁸ půjčila Hospodinu⁶⁸ – po všechny dny, co on bude živ, bude vypůjčený Hospodinem⁶⁸. I poklo-

2 nili se tam Hospodinu (1) a Channá se jala modlit a řekla:

Mé srdce se rozjásalo v Hospodinu, můj roh⁶⁹ se v Hospodinu vyvýšil, má ústa se rozšířila nad mými nepřáteli, neboť jsem se rozveselila v tvém vysvobození⁷⁰.

(2) Není svatého jako Hospodin, neboť není *nikoho* kromě tebe, není skály jako náš Bůh;

(3) nechť nemnožíte⁴³ řeč pyšnou, pyšnou⁷¹⁷², aby z vašich úst vycházela⁷³ dzrost⁷⁴,

neboť Hospodin je BŮH vědění⁷⁵ a zlé skutky nejsou schvalovány³³⁷⁶⁷⁷.

(4) Luky⁶⁴ mocných⁷⁸ jsou zlámány a klopýtající⁷⁹ se opásali životností⁸⁰,

(5) nasycení se dávají³³ najímat⁸¹ za chléb a hladoví⁸² vymizeli⁸³;

i neplodná porodila sedm a dětmi⁸⁴ oplývající⁸⁵ ochabla⁸⁶.

(6) Hospodin usmrcuje i oživuje, sesílá⁸⁷ v šeo⁸⁸ i povznáší,

(7) Hospodin ochuzuje⁸⁹ i obohacuje, snižuje a také povyšuje,

(8) pozvedá nuzného⁹⁰ z prachu⁹¹ a vyvyšuje nemajetného⁹² z hnoje⁹³

k posazení s velmoži⁹⁴, i obdaňuje je vlastnictvím⁹⁵ trůnu slávy⁹⁶,

neboť Hospodinu patří sloupy země, a na nich založil⁹⁷ svět.

(9) Bude střežit³⁴ nohy svých zbožných⁹⁸, ale zlovolní budou umlčování⁹⁹ ve tmě, neboť ne dovedností¹⁰⁰ se vzdámá¹⁰¹ muž.

(10) Hospodin – jeho odpůrcové⁶⁴¹⁰² se budou děsit¹⁰³, v nebesích na ně⁶⁴ Hospodin bude hřmít¹⁹;

Hospodin bude soudit končiny země; i bude dávat sílu svému králi a vyvyšovat roh⁶⁹ svého pomazaného.

(11) A Elkáná odešel do Rámy k svému domu a ten hoch⁵⁵ se stal¹ obsluhujícím¹⁰⁴ Hospodina v přítomnosti¹⁰⁵ Élího, kněze.

(12) Ale synové Élího byli ničemové¹⁰⁶, neznali³³ Hospodina. (13) I bylo obyčejem¹⁰⁷ kněží vůči lidu, že když kdokoli¹⁰⁸ obětoval obět, přišel¹⁰⁹ za¹¹⁰ vaření masa sluha⁵⁵ kněze, maje ve své ruce vidlici¹¹¹ s třemi hroty, (14) již⁵ vrazil¹¹² v mísu¹¹³ nebo v hrnec nebo v kotel nebo v pánev¹¹⁴; vše, co vidlice vytahovala¹¹, bral kněz pro sebe. Tak činili v Síle všemu Isráéli¹¹⁵, všem, již⁵⁷ tam přicházeli. (15) I dříve než v kouř obraceli¹¹⁶ tuk – tu⁵ přišel sluha⁵⁵ kněze a řekl člověku¹¹⁷, jenž⁵⁷ obětoval: Dej maso k upečení knězi, neboť⁵ od tebe nebude brát masa vařeného, nýbrž syrové¹¹⁸; (16) a řekl-li k němu ten člověk¹¹⁷: Vždyt¹¹⁹ hned¹²⁰ budou v kouř obracet¹¹⁶¹²¹ tuk, potom⁵ si vezmi podle toho, co si tvá duše bude přát – tu⁵ řekl: Ne, nýbrž⁵⁴ musíš²⁷ dát nyní, a ne-li, vezmu násilím. (17) Hřích těch mladíků⁵⁵ byl³³ tedy⁸ v přítomnosti¹⁰⁵ Hospodinově velmi veliký, neboť lidé¹¹⁷ dary⁶⁴¹²²¹²³ Hospodinu¹²⁴ znevažovali³³.

(18) A Samuél v přítomnosti¹⁰⁵ Hospodinově obsluhoval¹⁰⁴, hoch⁵⁵ ovinutý přehozem¹²⁵¹²⁶ z plátna; (19) a jeho matka mu zhotovovala¹²⁷ malý pláštík, jež⁵ mu vynášela¹¹³³ od roku k roku¹⁰ při svém vystupování¹¹ se svým mužem k obětování výroční oběti⁵²; (20) a Él Elkanova a jeho ženě žehnal³³ a říkal³³: Kéž ti Hospodin ráčí²⁷ přidělit⁴³¹²⁸ símě z této ženy místo vyžádaného¹²⁹, jenž byl vyžádán³⁰ na Hospodinu³¹. A odcházeli k jeho¹³² místu¹³³. (21) Kdykoli Hospodin na Channu obrátil zřetel¹³⁴, tehdy⁵ otěhotněla; i porodila tři syny a dvě dcery. A ten hoch⁵⁵ Samuél vyrostl při Hospodinu.

(22) A Élí velmi zestárl a slyšel³³ o všem¹³⁵, co všemu Isráelovi¹¹⁵ činili jeho synové, i jak uléhali s ženami, jež⁵⁷ posluhovaly¹³⁶ u vchodu¹³⁷ stanu setkávání¹³⁸, (23) a říkal³³ jim: Proč činíte věci jako tyto¹³⁹, o nichž¹³⁵ já slyším, o vašich zlých věcech¹³⁵, od všeho lidu¹⁴⁰, o těchto věcech¹³⁵¹⁴¹? (24) Ne, moji synové, neboť není dobrá pověst¹⁴², již slyším: Svůdcové¹⁴³ lidu Hospodinova!¹⁴⁴ (25) Bude-li hřešit člověk¹¹⁷ vůči člověku¹¹⁷, pak⁵ o něm¹³⁵ rozhodne¹⁴⁵¹⁴⁶ Bůh, bude-li však⁸ člověk¹¹⁷ hřešit vůči Hospodinu, kdo se pro něho⁴¹⁶ bude činit rozhodcím¹⁴⁵¹⁴⁷?

Neposlouchali však⁸ hlasu svého otce; neboť se Hospodin naklonil k usmrcení jich¹⁴⁸. (26)A ten hoch⁵⁵ Samuěl dále¹⁴⁹ rostl³³ a byl zadobře¹⁵⁰ i s Hospodinem a i s lidmi^{117 151}.

(27)A k Ělímu přišel Boží muž a řekl k němu: Takto řekl Hospodin: Zda jsem se zřetelně¹⁵² zjevil¹⁵³ domu tvého otce při jejich pobytu¹⁵⁴ v Egyptě, u domu faraonova¹⁵⁵, (28)ano, k vyvolení¹⁵⁶ si ho ze všech kmenů¹⁵⁷ Izráelových za kněze, k vystupování¹¹ před můj oltář, k zakuřování kouřidlem¹⁵⁸, k nošení¹⁵⁹ přehožu¹²⁵ před mou tvář? A dal jsem domu tvého otce všechny ohnivé oběti Izráelových dětí⁸⁴; (29)proč šlapete po mých obětech^{64 123} a po mých darech^{64 122 123 160}, jež jsem v příbytku¹⁶¹ rozkázal? A svých synů si vážíš^{33 162} nade mne²⁴, k vašemu tloustnutí z nejlepšího¹⁶³ ze všech darů^{64 122 123} Izráelových, to jest¹⁶⁴ mého lidu. (30)Je tudíž Hospodinem, Bohem Izráelovým, prohlášeno¹⁶⁵: Řekl jsem ovšem¹⁶⁶: Dům tvůj a dům tvého otce bude navždy⁵⁶ chodit¹⁶⁷ před mou tvář; nyní však⁸ je Hospodinem prohlášeno¹⁶⁵: Daleko mi od toho, nýbrž⁵⁴ vážících¹⁶² si mne si budu vážit¹⁶², ale podceňující mě budou zlehčováni. (31)Hle, přicházejí dni, kdy⁵ budu uskekat paži¹⁶⁸ tvou a paži¹⁶⁸ domu tvého otce, aby nebylo¹⁶⁹ v tvém domě starce, (32)a mezi vším, co dobrého se bude¹⁷⁰ činit¹⁷¹ s Izráelem, budeš spatřovat protivníka¹⁷² příbytku¹⁶¹, a nikdy¹⁷³ nebude starce v tvém domě. (33)A muž, jehož ti od⁴⁴ svého oltáře nebudu vytínat¹⁷⁴, bude k vyhašení¹⁷⁵ tvých očí a k vysílení¹⁷⁶ tvé duše, a všechen dorost¹⁷⁷ tvého domu bude mřít v mužném věku¹⁷⁸; (34)a znamením ti bude toto, co bude přicházet na dva tvé syny, na Chofního a Pincháse: Oni oba budou v jeden den mřít. (35)A chci²⁷ si vzbudit¹⁷⁹ důvěryhodného¹⁸⁰ kněze; ten bude jednat podle toho, co je v mém srdci a v mé duši, i zbuduji mu trvalý¹⁸⁰ dům, a bude³³ po všechny dni chodit¹⁶⁷ před tvář mého pomazaného. (36)A stane se¹, že každý pozůstalý v tvém domě bude přicházet poklonit se mu za minci ze stříbra a bochník¹⁸¹ chleba a řekne: Připust mě, prosím¹⁸², k jedné z kněžských činností¹⁸³, abych mohl²⁷ pojíst¹⁸⁴ kousek¹⁸⁵ chleba.

3 A ten hoch⁵⁵ Samuěl před tvář Ělího obsluhoval¹⁰⁴ Hospodina; a slovo Hospodinovo bylo³³ v oněch dnech vzácné, nebylo častého¹⁸⁶ vidění.

(2)I stalo se¹ v onen čas¹⁸⁷, když⁵ Ělí ležel na svém místě¹³³ (a jeho oči se stávaly¹⁸⁸ slábnoucími¹⁸⁹, nebyl schopen vidět), (3)a Boží lampa ještě nebyla zhášena¹⁹⁰ a Samuěl ležel v chrámě Hospodinově, kde byla Boží skříňka¹⁹¹, (4)že⁵ Hospodin zavolal na Samuěla¹⁹²; ten⁵ řekl: Hle, já¹⁹³. (5)A zaběhl k Ělímu a řekl: Hle, já¹⁹³, neboť jsi mě povolal¹⁹⁴. I řekl: Nevolal jsem, vrať se, ulehni. Odešel tedy⁸ a uleh, (6)Hospodin však⁸ ještě znova zavolal¹⁹⁵: Samuěli! A Samuěl vstal a odešel k Ělímu a řekl: Hle, já¹⁹³, neboť jsi mě povolal¹⁹⁴. I řekl: Nevolal jsem, můj synu, vrať se, ulehni. (7)To⁵ Samuěl ještě neznal³³ Hospodina a ještě mu slovo Hospodinovo nebylo zjevováno¹⁵³. (8)A Hospodin znova Samuěla zavolal¹⁹⁵, potřetí; i vstal a odešel k Ělímu a řekl: Hle, já¹⁹³, neboť jsi mě povolal¹⁹⁴. Tu⁵ Ělí pochopil, že hoch⁵⁵ povolával¹⁹⁴ Hospodin; (9)řekl tedy⁸ Ělí Samuělovi: Jdi, ulehni, a bude-li na tebe volat¹⁹², stane se¹⁴³, že⁵ budeš říkat: Mluv, Hospodine, neboť tvůj nevolník slyší. Samuěl tedy⁸ odešel a uleh na svém místě¹³³.

(10)A Hospodin přišel a stanul a zavolal jako v dřívějších případech¹⁹⁶: Samuěli, Samuěli! A Samuěl řekl: Mluv, neboť tvůj nevolník slyší. (11)A Hospodin k Samuělovi řekl: Hle, já se chystám učinit¹⁹⁷ v Izráelovi věc, o níž¹³⁵ kdokoli bude slyšet¹⁹⁸, budou znít obě jeho uši; (12)v onen den budu uskutečňovat¹⁹⁹ proti Ělímu²⁰⁰ vše, co jsem promluvil proti jeho domu²⁰⁰, započeti i dokončení²⁰¹. (13)Ano, oznámil²⁰² jsem mu, že já se chystám jeho dům navždy⁵⁶ soudit¹⁹⁷ za nepravost²⁰³, o níž¹³⁵ vš³³, neboť²⁰⁴ jeho synové na sebe přivolávají zlořečení²⁰⁵, a nezpůsobil při nich zábranu^{189 206}. (14)A tudíž jsem domu²⁰⁷ Ělího přisáhl: Bude-li²⁰⁸ se nepravost²⁰³ domu Ělího vůbec kdy⁵⁶ považovat za příkrytu^{209 210} obětí aneb darem¹²²!

(15)A Samuěl poležel až do jitra; potom⁵ otevřel dveře²⁵ domu Hospodinova. I měl Samuěl strach z oznámení^{202 211} toho vidění²¹² Ělímu, (16)Ělí však⁸ Samuěla

zavolal a řekl: Samuéli, můj synu! I řekl: Hle, já¹⁹³. (17)A řekl: Jaké to *bylo*²¹³ slovo, jež²¹⁴ k tobě promluvil? Nuže¹⁸², nesmíš²⁷ to přede mnou²¹⁵ tajit – takto nechť ti Bůh činí⁴³ a takto nechť přidává⁴³¹⁹⁵, budeš-li²¹⁶ přede mnou²¹⁵ tajit cokoli²¹⁷ ze všech slov, jež²¹⁴ k tobě promluvil. (18)Samuéel mu tedy⁸ všechna ta slova oznámil²⁰², aniž před ním²¹⁵ co zatajil; i řekl: On je Hospodin, nechť činí⁴³, co *bude*⁵⁷ dobré v jeho očích.

(19)A Samuéel vyrostl a Hospodin byl³³ s ním, a nedal žádnému z²¹⁸ jeho slov padnout k zemi; (20) i poznal všechen Izráel, od Dána⁶⁷¹ až po Beér-ševu, že Samuéel je Hospodinem pověřen¹⁸⁰ jako prorok²¹⁹. (21)A Hospodin se v Šíle dále ukazoval¹⁹⁵, neboť se Hospodin v Šíle Samuéelovi zjevil¹⁵³ Hospodinovým slovem.

4 A Samuéelovo slovo se všemu Izráelovi uskutečnilo¹²²⁰.

A všechen Izráel vytáhl¹⁷³ vstříc Pelištím²²¹ do boje²²², i položili se²²³ před Even-ezerem²²⁴, a Pelištím²²¹ se položili²²³ v Afeku; (2) a Pelištím²²¹ se seřadili²²⁵ vstříc Izráelovi, i rozproudila se bitva²²² a Izráel byl před tváří Pelištím²²¹ poražen, i pobíli¹¹² v bitevním šiku v poli asi²²⁶ čtyři tisíce mužů. (3)A lid přišel do tábora²²⁷ a starší Izráelovi řekli: Proč nás dnes Hospodin před tváří Pelištím²²¹ porazil? Vezměme⁴³ k sobě ze Šíla skříňku¹⁹¹ smlouvy Hospodinovy, ano, můžeme²⁷ přijít v náš střed²²⁸ a vysvobodit⁷⁰ nás z dlaně²²⁹ našich nepřátel. (4)Lid tedy⁸ poslal *do Šíla* a skříňku¹⁹¹ smlouvy Hospodina zástupů¹²¹³, sídlícího *mezi* kerúby²³⁰, od tamtud vyzvedli¹⁵⁹; a se skříňkou¹⁹¹ smlouvy Boží tam *byli* dva synové Éliho, Chofní a Pinchás.

(5)A za¹⁰ příchodu skříňky¹⁹¹ smlouvy Hospodinovy do tábora²²⁷ se stalo¹, že⁵ se všechen Izráel jal pokřikovat velikým pokřikem²³¹, až se země otřásala³³²³², (6)a hlas toho pokřiku²³¹ uslyšeli Pelištím²²¹ a řekli: Co je toto za²¹³²³³ hlas velického pokřiku²³¹ v táboře²²⁷ Hebreů⁵¹⁵⁵³⁴? A když se dověděli, že do tábora²²⁷ vešla skříňka¹⁹¹ smlouvy Hospodinovy, (7)ulekli se¹⁰⁹²³⁴ Pelištím²²¹, neboť řekli: Do tábora²²⁷ přišel Bůh²³⁵! A řekli: Běda nám, neboť předtím²³⁶ se *nic* jako toto

nestalo!¹ (8)Běda nám, kdo nás bude moci²⁷ vyprostit z ruky těchto veličenských²³⁷ bohů? Toto²³⁸ jsou oni bohové, již⁵⁷ pobíli¹¹²²³⁹ Egyptany vším pobitím²⁴⁰ v pustině; (9)dodejte si odvahu²⁴¹, staňte se¹⁴⁶⁰ muži²⁴², Pelištím²²¹, abyste nemuseli²⁷ sloužit²⁴³ Hebreům⁵¹⁵⁵³⁴ jako oni slouží³³²⁴³ vám; nechť se tedy⁸ stanete¹⁴³⁴⁶⁰ muži²⁴² a jmete se⁴³ bojovat²²². (10)Pelištím²²¹ se tedy⁸ jali bojovat²²² a Izráel byl poražen, takže⁵ prchli každý²⁴⁴ k svým stanům, a pobíjení²⁴⁰²⁴⁵ bylo³³ velmi veliké, a Izráele padly tři tisíce pěších²⁴⁶, (11) a Boží skříňka¹⁹¹ byla vzata a oba synové Éliho byli usmrceni, Chofní a Pinchás.

(12)A z bitevního šiku vyběhl muž z Benjámína a došel v onen den *do Šíla*, a jeho hlásto²⁴⁷ *bylo* roztrženo a na jeho hlavě šlína²⁴⁸; (13) i přišel, a hle, na kraji²⁴⁹ cesty na židli²⁵⁰ seděl Éli, dychtivě vyhlížeje²⁵¹, neboť jeho srdce *bylo* plno úzkosti²⁵² o Boží skříňku¹⁹¹. A když ten muž přišel podat zprávu²⁰² ve městě, jalo se¹⁰⁹ celé město bédovat²⁵³; (14) a Éli hlas toho křiku uslyšel a řekl: Co je toto za²¹³²³³ hlas povyku²⁵⁴? A ten muž spěšně²⁵⁵ přišel a podal Élímu zprávu²⁰²; (15) a Éli *byl* ve věku²⁵⁶ devadesáti a osmi let a jeho oči byly strnuly¹⁹⁹²⁵⁷, takže⁵ nebyl³³ schopen vidět. (16)A ten muž k Élímu řekl: Já *jsem* přichozí z bitevního šiku, neboť⁵ jsem já dnes z bitevního šiku prchl. I řekl: Jak dopadla věc²⁵⁸, můj synu? (17)A zvěstovatel odpověděl a řekl: Izráel před tváří Pelištím²²¹ prchl, neboť⁵ věru nastala¹ v lidu veliká porážka²⁴⁵²⁵⁹ a usmrceni byli i oba tvoji synové, Chofní a Pinchás, a Boží skříňka¹⁹¹ byla vzata. (18)A za¹⁰ jeho připomenutí Boží skříňky¹⁹¹ se stalo¹, že⁵ ze své židle²⁵⁰²⁶⁰ při straně²⁴⁹ brány spadl nazad a zlomil si²⁶¹ vaz a umřel, neboť on *byl* muž starý a těžký; a on soudil³³²⁶² Izráele *po* čtyřicet let.

(19)A jeho snacha, žena Pinchásova, *byla* těhotná, *jen* porodit, a když uslyšela zvěst o vzetí²⁶⁸ Boží skříňky¹⁹¹ a že je mrtev její tchán a její muž, sehnula se¹⁰⁹²⁶³ a porodila, neboť na ni přišly²⁶⁴ její bolesti; (20) a za¹⁰ času svého umírání, když⁵ ty, jež⁵⁷ stály při ní, promluvíly: Nechť se nebojíš⁴³²³⁴, neboť jsi porodila

syna, – tu⁵ neodpověděla, aniž přiložila⁹⁷ své srdce. (21)A tomu hochu⁵⁵ dala název²⁶⁵ Íchávó²⁶⁶, s výrokem: Sláva⁹⁶ z Izráele odešla do vyhnanství²⁶⁷; *vzhledem* ke vzetí²⁶⁸ Boží skříňky¹⁹¹ a k jejímu tchánu a jejímu muži. (22)Řekla tedy⁸: Sláva⁹⁶ z Izráele odešla do vyhnanství²⁶⁷, neboť Boží skříňka¹⁹¹ byla vzata.

5 A Pelištím²²¹ Boží skříňku¹⁹¹ vzali a vnesli ji od Even-ezeru²²⁴ do Ašdódu; (2)ano, vzali Pelištím²²¹ Boží skříňku¹⁹¹ a vnesli ji v dům Dágónův a postavili ji vedle Dágóna. (3)A když Ašdódím²⁶⁹ nazítrí²⁷⁰ časně vstali, ležel^{109 271} Dágón svou tvář k zemi před skříňkou¹⁹¹ Hospodinovou²⁷². Vzali tedy⁸ Dágóna a dali jej zpět²⁷³ na jeho místo¹³³; (4) a když za jitra časně vstali nazítrí²⁷⁰, hle¹⁰⁹, Dágón ležel²⁷¹ svou tvář k zemi před skříňkou¹⁹¹ Hospodinovou²⁷² a Dágónova hlava a obě dlaně²²⁹ jeho rukou odřaty¹⁷⁴ na prahu; zbyl na něm jen rybí trup²⁷⁴. (5)Proto až po tento den Dágónovi kněží – a nikdo z těch²⁷⁵, již⁵⁷ vstupují v Dágónův dům – na Dágónův práh v Ašdódu nešlapou.

(6)A proti Ašdódím^{200 269} těžce zasáhla²⁷⁶ ruka Hospodinova, i postihl je zkázou²⁷⁷ a ranil^{112 239} je boulemi²⁷⁸, Ašdód a veškeré jeho území^{279 280}; (7)když tedy⁸ muži Ašdódu shledali²⁸¹, že je tomu tak, řekli¹⁰⁹: Skříňka¹⁹¹ Izráélova Boha²³⁵ nesmí²⁷ u nás zůstat, neboť jeho ruka tvrdě doléhá^{33 282} na nás i na Dágóna, našeho boha. (8)Poslali tedy⁸ a shromáždili²⁸³ k sobě všechny pohlaváry²⁸⁴ Pelištím²²¹ a řekli: Co si máme²⁷ počít¹²⁷ se skříňkou^{115 191} Izráélova Boha²³⁵? I řekli: Skříňka¹⁹¹ Izráélova Boha²³⁵ se může²⁷ přenést²⁸⁵ do Gathu. Skříňku¹⁹¹ Izráélova Boha tedy⁸ přenesli²⁸⁵, (9)poté však⁸, co ji přenesli²⁸⁵, se stalo¹, že⁵ ruka Hospodinova byla^{33 286} proti tomu městu²⁸⁷ – velmi veliký zmatek²⁸⁸; i jal se lidi¹¹⁷ města bít^{112 239}, od malého až po velikého, takže⁵ se jim vyrazily²⁸⁹ boule²⁷⁸. (10)Odeslali²⁹⁰ tedy⁸ Boží skříňku¹⁹¹ do Ekrónu; za¹¹⁰ příchodu Boží skříňky¹⁹¹ do Ekrónu se však⁵ stalo¹, že⁵ se Ekróním²⁶⁹ dali do křiku²⁵³ s výrokem: Přenesli²⁸⁵ ke mně²⁹¹ skříňku¹⁹¹ Izráélova Boha²³⁵ k usmrcení mne²⁹¹ a mého²⁹¹ lidu! (11)I poslali a shromáždili²⁸³ všechny pohlaváry²⁸⁴ Pelištím²²¹ a řekli: Pošlete

skříňku¹⁹¹ Izráélova Boha²³⁵ pryč²⁹⁰, ať zůstává³³ na svém místě¹³³ a neusmrcuje mne²⁹¹ a můj²⁹¹ lid! Nastal¹ totiž v celém tom městě strach²⁸⁸ ze smrti²⁹²; ruka Hospodinova tam velmi těžce zasáhla²⁷⁶ (12) a ti¹¹⁷, kdo nepomřeli, byli raněni^{112 239} boulemi²⁷⁸. I vystupovalo^{113 33} volání města o pomoc k nebesům.

6 A skříňka¹⁹¹ Hospodinova pobyla na území²⁹³ Pelištím²²¹ po sedm měsíců; (2) a Pelištím²²¹ povolali¹⁹⁴ kněží a věstce²⁹⁹, s výrokem: Co si máme²⁷ počít¹²⁷ se skříňkou^{115 191} Hospodinovou? Dejte nám na vědomí²⁹⁴, s čím⁶¹ ji máme²⁷ odeslat²⁹⁰ k jejímu místu¹³³. (3)I řekli: Odesíláte²⁹⁰ li skříňku¹⁹¹ Izráélova Boha²³⁵, necht¹ ji neodesíláte^{43 290} s prázdnou, nýbrž⁵⁴ mu bezpodmínečně²⁹⁵ musíte²⁷ zpět poslat²⁷³ oběť za provinění²⁹⁶; pak budete moci²⁷ být vyhojeni a stane se vám známým, proč se jeho ruka od vás neodvrací³⁶. (4)A řekli: Co má být obětí za provinění²⁹⁶, již mu máme²⁷ zpět poslat²⁷³? I řekli: Počet²⁹⁷ pohlavárů²⁸⁴ Pelištím²²¹: Pět boulí²⁷⁸ ze zlata a pět myší ze zlata, neboť přišla jedna spoušť²⁵⁹ na vás všechny²⁹⁸ i na vaše pohlaváry²⁸⁴. (5)Musíte²⁷ tedy⁸ zhotovit¹²⁷ vypodobnění²⁹⁹ svých boulí²⁷⁸ a vypodobnění²⁹⁹ svých myší, jež⁵⁷ kazí³⁰⁰ zem; tak⁵ budete vzdávat čest³⁰¹ Izráélovu Bohu²³⁵, snad bude ochoten²⁷ nadlehit svou ruku z vás²⁶⁰ a z vašich bohů²⁶⁰ a z vaší země²⁶⁰. (6)Ano, proč máte²⁷ otupovat³⁰² své srdce, jako své srdce otupili³⁰² Egypťané a farao; zda je, jakmile se s nimi vypořádal³⁰³, ihned⁵ nepropustili⁴⁰³, takže⁵ odešli? (7)Nyní tedy⁸ vezměte a připravte¹²⁷ jeden nový vůz a dvě kočky³⁰⁴ krávy, na něž nebylo vyloženo³⁰⁵ jho³⁰⁶, a ty krávy do toho vozu zapřáhněte³⁰⁷ a jejich telata⁸⁴ zažeňte zpět²⁷³ domů, aby nešla³⁰⁸ za nimi, (8) a vezměte skříňku¹⁹¹ Hospodinovu a dejte⁴³ ji do toho vozu, a věci³⁰⁹ ze zlata, jež mu zpět pošlete²⁷³ jako oběť za provinění²⁹⁶, musíte²⁷ vložit¹²⁸ v schránku po jejím boku, a odeslat²⁹⁰ ji, ať odejde. (9)A budete²⁷ se dívat: Bude-li vystupovat¹¹ cestou k jeho pomezí^{124 279}, k Běth-šemeši, způsobil¹²⁷ nám tuto velikou pohromu³¹⁰ on; a ne-li, pak⁵ poznáme, že na nás nesáhla³¹¹ jeho ruka; stalo se¹ nám to³¹² náhodou³¹³.

(10)Ti muži tedy⁸ tak učinili a vzali dvě kojící³⁰⁴ krávy a zapráhli³⁰⁷ je do vozu a jejich telata⁸⁴ zavřeli³¹⁴ doma, (11) a do vozu položili¹²⁸ skříňku¹⁹¹ Hospodinovu a schránku a myši ze zlata a vypoodobnění²⁹⁹ svých městek³¹⁵; (12) a krávy se cestou daly přímo na cestu k Bét-šemeš¹²⁴, odešly jednou silnici³¹⁶ a jdouce bučely^{317 318} a neuchýlily se³⁶ napravo ani nalevo, a pohlaváři²⁸⁴ Pelištím²²¹ za nimi šli až po pomezí²⁷⁹ Bét-šemeše. (13) A v Bét-šemeš³¹⁹ právě žali v nížině³²⁰ pšenici³²¹, i pozvedli¹⁵⁹ své oči a uviděli skříňku¹⁹¹, i zaradovali se, že ji uviděli³²². (14) A vůz dojel na pole Jósuy, Bét-šimšio²⁶⁹, a tam se zastavil; a byl tam veliký kámen, i rozštípali dříví³²³ toho vozu a ty krávy vznesli³²⁴ jako vzestupnou oběť³²⁵ Hospodinu. (15) A Léviovci³²⁶ sňali skříňku¹⁹¹ Hospodinovu i schránku, jež byla při ní, v níž byly věci³⁰⁹ ze zlata; to⁵ položili¹²⁸ na ten veliký kámen a muži z Bét-šemeše v onen den vznášeli^{33 324} vzestupné oběti³²⁵ a obětovali jiné oběti Hospodinu. (16) A pět pohlavárů²⁸⁴ Pelištím²²¹, ti to uviděli, i vrátili se v onen den do Ekrónu.

(17) A toto²³⁸ jsou městy³¹⁵ ze zlata, jež Pelištím²²¹ Hospodinu poslali zpět²⁷³ jako oběť za provinění²⁹⁶: za Ašdód jedna, za Gazu jedna, za Aškelón jedna, za Gath jedna, za Ekrón jedna; (18) a myši ze zlata, počet²⁹⁷ všech měst Pelištím²²¹, za pět pohlavárů²⁸⁴, od opevněných měst^{64 327} až po vesnická sídliště⁶⁴ venkovanů⁶⁴ a po velikou louku, na níž³²⁸ uložili³²⁹ skříňku¹⁹¹ Hospodinovu; ta³³⁰ je až po tento den na pozemku³³¹ Jósuy, Bét-šimšio²⁶⁹.

(19) Pobil^{112 332} však⁸ mezi lidmi¹¹⁷ z Bét-šemeše, neboť nahlédli v skříňku¹⁹¹ Hospodinovu, ano, pobil^{112 332} mezi lidem sedmdesát lidí¹¹⁷, padesát na tisíc³³³ lidí¹¹⁷. Lid se tedy⁸ zarmoutil, neboť Hospodin na lid udeřil¹¹² velikým úderem^{240 334}; (20) i řekli muži z Bét-šemeše: Kdo bude moci obstát před tváří Hospodina, tohoto svatého Boha? A ke komu on z naší blízkosti³⁷ bude vystupovat¹¹⁷? (21) I poslali posly³³⁵ k obyvatelům Kirjath-jeárim se vzkazem³³⁶: Pelištím²²¹ vrátili skříňku¹⁹¹ Hospodinovu; sestupte, vynešte¹¹ ji k sobě.

7 A muži z Kirjath-jeárim přišli a skříňku¹⁹¹ Hospodinovu vynesli¹¹ a vnesli ji do domu Avinádova na pahorku³³⁷ a k opatrování³⁴ skříňky¹⁹¹ Hospodinovy posvětili Eleázára, jeho syna.

(2) I stalo se, ode dne usídlení skříňky¹⁹¹ v Kirjath-jeárim, že⁵ se dni rozmnožily, ano, přibýlo dvacet let; pak⁵ se všechen dům Izráelův rozetknul³³⁸ za Hospodinem. (3) A Samuél ke všemu domu Izráelovu pronesl výrok: Jste-li vy ochotni celým svým srdcem se vrátit³³⁹ k Hospodinu, odstraňte³⁶ zprostřed sebe cizí³⁴⁰ bohy³⁴¹ a Aštároth³⁴² a upřete⁸⁰⁹ své srdce na Hospodina a služte³⁴³ jemu samému³⁴⁴, i bude umět²⁷ vyprostit vás z ruky Pelištím²²¹. (4) I odstranily³⁶ Izráelovy děti⁸⁴ Baalím³⁴² a Aštároth³⁴² a jali se sloužit³⁴³ Hospodinu samému³⁴⁴.

(5) A Samuél řekl: Shromážděte všechny Izráel do Micpy a budu se za vás modlit k Hospodinu. (6) Byli tedy⁸ shromážděni do Micpy a jali se vodu čerpat a před tváří Hospodinovou vylévat a poslat se v onen den a říkat tam: Zhrěšili jsme vůči Hospodinu. A Samuél se jal Izráelovy děti⁸⁴ v Micpě soudit²⁶². (7) A Pelištím²²¹ uslyšeli, že se Izráelovy děti⁸⁴ shromáždily do Micpy, a pohlaváři²⁸⁴ Pelištím²²¹ proti Izráelovi²⁰⁰ vystoupili¹¹⁷; to⁵ uslyšeli synové Izráelovi a dostali z³⁴⁵ Pelištím²²¹ strach²¹, (8) i řekli synové Izráelovi k Samuélovi: Necht se od nás mlčením neodvrácí^{43 346}, od volání²⁵³ k Hospodinu, našemu Bohu, ať nás z ruky Pelištím²²¹ ráčí²⁷ vysvobodit⁷⁰. (9) A Samuél vzal jedno sající jehňátko³⁴⁷ a vznesl³²⁴ je celé jako vzestupnou oběť³²⁵ Hospodinu, i jal se Samuél za Izráele k Hospodinu křičet²⁵³ a Hospodin mu odpověděl; (10) stalo se¹ totiž⁸, když Samuél vznášel³²⁴ vzestupnou oběť³²⁵, že se přiblížil^{109 348} Pelištím²²¹ k boji²²¹ proti Izráelovi; a v onen den Hospodin na Pelištím²²¹ zahřimal¹⁹ silným³⁴⁹ zvukem³⁵⁰, takže⁵ je uvedl v zmatek³⁵¹ a byli před tváří Izráele poraženi (11) a muži Izráelovi vytáhli⁷³ od Micpy a jali se Pelištím²²¹ pronásledovat a bít¹¹² je až pod Bét-kár.

(12) A Samuél vzal jeden kámen, ježž⁵ položil¹²⁸ mezi Micpu a mezi Šen³⁵², a jeho jméno nazval Even-ezer²²⁴ a řekl: Až doposud nám Hospodin pomáhal³³.

(13) Tak⁵ byli Pelištím²²¹ pokořeni a již nadále v území²⁷⁹ Isráelova nepřícházeli¹⁹⁵, a ruka Hospodinova byla³³ proti Pelištím *po* všechny dni Samúélovy, (14) a města, jež Pelištím²²¹ Isráelovi odhali³⁵³, byla Isráelovi navrácena od Ekrónu až po Gath a jejich území²⁷⁹ Isráel z ruky Pelištím²²¹ vyprostil. A mezi Isráelem a mezi Emórim³⁵⁴ byl³³ mír.

(15) A Samúél soudil³³²⁶² Isráéle *po* všechny dni svého života³⁰ (16) a za každého²² roku po roce²¹ chodil³³ a obcházel³³ Béh-Él a Gilgál a Micpu a na všech těchto místech¹³³ Isráéle soudil³³²⁶², (17) a jeho návrat *býval*³⁵⁵ do Rámy, neboť tam *byl* jeho dům; i tam soudil³³²⁶² Isráéle, a zbudoval tam Hospodinu oltář.

8 A jak Samúél zestárl, stalo se¹, že⁵ za soudce²⁶² Isráelovi ustanovil¹²⁸ své syny; (2) a jméno jeho prvorozeného syna bylo Jóél a jméno druhého Avijjá, soudcové²⁶² v Beér-ševě. (3) *Ale* jeho synové nechodili³³ jeho cestami, nýbrž⁵ se naklonili³⁵⁶ za nespravedlivým ziskem a brali³³ úplatky⁶⁴ a převraceli³³³⁵⁶ právo¹⁰⁷; (4) i shromáždili se všichni Isráelovi starší a přišli k Samúelovi do Rámy (5) a řekli k němu: Hle, ty jsi zestárl a tvoji synové nechodí³³ tvými cestami; nuže³⁵⁷, ustanov¹²⁸ nám krále k souzení²⁶² nás, jako všech národů. (6) *Tato řeč* však⁸, jak řekli: Dej nám krále k souzení²⁶² nás, byla³³ v očích Samúelových nemilá³⁵⁸, i jal se Samúél modlit k Hospodinu.

(7) A Hospodin k Samúelovi řekl: Uposlechni na³⁵⁹ hlas lidu stran všeho, co k tobě řekli, neboť ne tebe zavrhlí, nýbrž⁵⁴ zavrhlí mne stran kralování¹³⁶⁰ nad nimi. (8) Podle všech svých skutků, jež uskutečnili³⁶¹ ode dne mého vyvedení¹¹ jich z Egypta až po tento den, takže⁵ mě opustili a jali se sloužit³⁴³ jiným³⁶² bohům, tak oni učinili i tobě¹¹⁵. (9) Nyní tedy⁸ uposlechni na³⁵⁹ jejich hlas, ledaže proti nim budeš vážně³⁶³ pronášet varování³⁶⁴ a oznamovat²⁰² jim obyčej¹⁰⁷ krále, jenž nad nimi bude kralovat.

(10) Samúél tedy⁸ všechna slova Hospodinova pronesl k lidu, k těm, již⁵⁷ od něho¹⁴⁰ žádali krále, (11) i řekl: Toto²³⁸ bude obyčej¹⁰⁷ krále, jenž nad vámi bude kralovat: Vaše syny bude brát a stavět¹²⁸

si ve své vozidla a mezi své jezdcy na koních³⁶⁵ *aneb* budou běhat³⁶⁶ před jeho vozidly³⁹⁶, (12) *aneb* k ustanovování¹²⁸ si za velitele³⁶⁷ tisíců a velitele³⁶⁷ padesátek, i k orání jeho orby a k žeti jeho žně, i k zhotovování¹²⁷ jeho válečného náčiní³⁰⁹³⁶⁸ a zařízení³⁰⁹ jeho vozů⁶⁴³⁶⁹, (13) a vaše dcery bude brát za voňavkárky a za kuchařky⁴¹² a za pekařky; (14) a nejlepší vaše pole a vaše vinice a vaše olivnice bude brát a dávat svým nevolníkům, (15) a desátky z vašeho semene a z vašich vinic bude brát³⁷⁰ a dávat svým kleštěncům a svým nevolníkům, (16) a nejlepší vaše nevolníky a vaše služby a vaše jinochy a vaše osly bude brát a používat¹²⁷ *jich* k svým účelům³⁷¹, (17) a bude brát desátky z vašeho drobného dobytka³⁷⁰ a vy mu budete nevolníky²⁴². (18) A v onen den budete z příčiny³⁴⁵ vašeho krále, jehož jste si vyvolili¹⁵⁶, *bědovat*²⁵³, *ale* Hospodin vám v onen den nebude odpovídat.

(19) Lid však⁸, *ti* odmítli uposlechnout na³⁵⁹ Samúelův hlas, *ano*, řekli: Nikoli, nýbrž⁵ bude⁴³ nad námi král (20) a budeme³³⁴³ i my jako všechny národy a náš král nás bude⁴³ soudit²⁶² a bude⁴³ před naší tváří vycházet⁷³ a vybojovávat²²² naše boje²²². (21) A Samúél vyslechl všechna tato slova lidu a vyslovil je v uši Hospodinovy; (22) A Hospodin k Samúelovi řekl: Uposlechni na³⁵⁹ jejich hlas a dej jim ke kralování³⁷² krále. A Samúél k mužům Isráelovým řekl: Jděte každý²⁴⁴ k svému městu.

9 I vyskytl¹ se muž z Benjámina a jeho jméno Kíš, syn Aviéla, syna Ceróra, syna Bechóratha, syna Afiacha, syna muže Jemíního³⁷³, mocný⁷⁸ bohatstvím³⁷⁴, (2) a dostalo se¹ mu syna, a jeho jméno Šául³⁷⁵, mladého³⁷⁶ a hezkého¹⁵⁰, takže⁵ nebylo muže z Isráelových synů hezkého¹⁵⁰ nad²⁴ něho, od svého ramene a vzhůru³⁷⁷ vyššího než všechen lid²⁴.

(3) A Kíšovi, otci Šáulovu, se ztratily³⁷⁸ oslice; a Kíš k Šáulovi, svému synu, řekl: Nuže¹⁸², vezmi s sebou jednoho ze sluhů⁵⁵ a vstaň, jdi ty oslice hledat. (4) Prošel tedy⁸ pohořím² Efrájimovým a prošel zemí Šalíšá, *ale* nenašli³⁷⁹ *jich*; a prošli zemí Šaalim a nebylo *jich*, a prošel zemí Jemíního³⁷³ a nenašli³⁷⁹. (5) Když oni přišli

v zem Cúf, řekl¹⁰⁹ Šául sluhovi⁵⁵, jenž byl s ním: Pojď a vracejme⁴³ se, aby můj otec neupouštěl od oslice³⁸⁰ a neupadl v úzkost o nás. (6)I řekl mu: Hle, prosím¹⁸², v tomto městě je Boží muž, a ten muž je předmětem úcty³⁸¹, vše, co promlouvá, jistotně nastává³⁸², pojďme⁴³ nyní tam, snad nám bude moci²⁷ oznámit²⁰² naši cestu, na níž máme²⁷ jít. (7)A Šául svému sluhovi⁵⁵ řekl: Hle, pojďme⁴³ tedy⁸, ale co tomu muži máme²⁷ přinést? Vždyť chléb z našich tlumoků³⁰⁹ je ten tam³⁸³, takže⁵ není daru k přinesení tomu Božímu muži – co máme u sebe³⁸⁴? (8)A sluha⁵⁵ dále Šáulovi odpověděl¹⁹⁵ a řekl: Hle, v mé ruce se našlo^{379 385} čtvrt šeklu³⁸⁶ stříbra, to⁵ Božímu muži mohu²⁷ dát, ať nám oznámí²⁰² naši cestu. (9)(Když dříve³⁸⁷ v Izráelovi někdo¹¹⁷ šel dotazovat se³⁸⁸ Boha³⁸⁹, říkával takto³⁹⁰: Pojďte, ať jdeme k vidoucímu; neboť dnešnímu proroku³⁹¹ byl dříve³⁸⁷ dáván název²⁶⁵ vidoucí.) (10)A Šául svému sluhovi⁵⁵ řekl: Dobrá je tvá řeč; pojď, půjdeme. A vyšli do města, kde byl Boží muž.

(11)Když oni vystupovali¹¹ po svahu³⁹² k městu¹²⁴, zastihli^{109 379} oni dívky⁵⁵ vycházející⁷³ čerpat vodu, i řekli jim: Zda je zde³⁹³ vidoucí? (12)I odpověděly jim a řekly: Je – hle, před tvou tváří; nyní pospěš, neboť dnes přišel k městu; lid má⁶ totiž dnes na výšině obět. (13)Za¹¹⁰ vašeho příchodu do města ho hned³⁹⁴ můžete²⁷ zastihnout³⁷⁹, dříve než bude vystupovat¹¹ na výšinu k jídlu, neboť lid až do jeho příchodu nebude jíst, neboť on bude žehnat obět; potom budou pozvaní jíst. Nyní tedy⁸ vystupte¹¹, neboť ho – právě³⁹⁵ dnes – můžete²⁷ zastihnout³⁷⁹. (14)Vystoupili¹¹ tedy⁸ v město; když oni přicházeli v střed města, tu⁵, hle¹⁰⁹, vstříc jim vycházel⁷³ Samuél k vystoupení¹¹ na výšinu. (15)A Hospodin byl jeden den před Šáulovým příchodem³⁹⁶ Samuéla upozornil³⁹⁷ výrokem: (16)Zítra okolo³⁹⁸ této doby k tobě budu posílat muže ze země Benjámínovy, i musíš²⁷ ho pomazat za panovníka³⁹⁹ nad mým lidem, Izráelem, ať můj lid vysvobodí⁷⁰ z ruky Pelištím²²¹; ano, pohleděl jsem na svůj lid, neboť ke mně došel jeho křik. (17)Když tedy⁸ Samuél Šáula uviděl, oznámil^{109 202}

mu Hospodin: Hle, muž, o němž¹³⁵ jsem k tobě řekl: Tento⁴⁰⁰ bude⁴³ v mém lidu udržovat kázeň⁴⁰¹.

(18)A když se Šául vprostřed brány přiblížil³⁴⁸ k Samuéli, řekl¹⁰⁹: Oznam²⁰² mi, prosím¹⁸², kde zde⁴⁰² je dům vidoucího. (19)A Samuél Šáulovi odpověděl a řekl: Vidoucí jsem já; vystup¹¹ před mou tváří na výšinu, a dnes se mnou pojezte, a za jitra tě budu moci²⁷ propustit⁴⁰³ a oznámit²⁰² ti vše, co je v tvém srdci; (20) a stran oslic, jež⁵⁷ se ti ztratily³⁷⁸ před třemi dny⁴⁰⁴, nemusíš²⁷ k nim přikládat¹²⁸ své srdce, neboť se našly³⁷⁹. Ke komu však⁸ se upírá⁸ všechna tužba Izráelova? Zda ne k tobě a ke⁴⁰⁵ všemu domu tvého otce? (21)A Šául odpověděl a řekl: Zda já nejsem syn Jemíního³⁷³, z nejmenšího⁴⁰⁶ kmene¹⁵⁷ Izráelova? A má čeleď⁴⁰⁷ je nejnepatrnější^{406 408} ze všech čeledí⁴⁰⁷ Benjámínova kmene¹⁵⁷ – proč jsi tedy⁸ ke mně proslvil slovo jako toto^{139 409}? (22)A Samuél vzal Šáula a jeho sluhu⁵⁵ a uvedl je do sálu⁴¹⁰ a dal jim místo¹³³ v čele⁴¹¹ pozvaných; a těch³¹² bylo asi²²⁶ třicet mužů. (23)A Samuél řekl kuchaři⁴¹²: Podej ten podíl¹⁵, jež jsem ti dal, o němž¹³⁵ jsem k tobě řekl: Ulož¹²⁸ jej u sebe. (24)A když kuchař⁴¹² vyzvedl plece⁴¹³ a to, co bylo⁵⁷ na něm, a položil¹²⁸ před tvář Šáulovu, řekl¹⁰⁹: Hle, to, co bylo⁵⁷ vyhrazeno⁴¹⁴, polož¹²⁸ před svou tvář a jez, neboť to bylo k určenému dni⁴¹⁵ pro tebe⁴¹⁶ dáno k uchování^{34 417} s výrokem⁴¹⁸: Pozvu lid. Šául tedy⁸ onoho dne se Samuélem pojeďl.

(25)A když z té výšiny sestoupili v město, promluvil¹⁰⁹ se Šáulem na střeše; (26) a procitil⁴¹⁹ časně a za vzestupu dne se stalo¹, že⁵ Samuél na střeše na Šáula¹⁹² zavolal výrokem: Vstaň, ať tě propustím⁴⁰³. Šául tedy⁸ vstal a oni oba, Samuél a on, vyšli⁷³ na ulici⁴²⁰. (27)Když oni sestupovali na okraj⁴²¹ města, řekl¹⁰⁹ Samuél k Šáulovi: Řekni sluhovi⁵⁵, ať postupuje⁹²⁴ před námi³⁹⁶ (i postoupil⁹²⁴), a ty chvilku⁴²² postůj, ať ti mohu²⁷ dát vyslechnout Boží slovo.

10 A Samuél vzal láhev oleje, jež⁵ vylil na jeho hlavu, a políbil ho a řekl: Zda ne proto, že tě Hospodin pomazal za panovníka³⁹⁹ nad svým

dědictvím⁴²³? (2) Až dnes z mé blízkosti⁴⁴ odejdeš⁴²⁴, pak⁵ u hrobu Ráchelina na území²⁷⁹ Benjáminové v Célachu budeš nacházet³⁷⁹ dva muže; ti⁵ k tobě řeknou: Oslice, jež jsi odešel hledat, se našly³⁷⁹, a hle, tvůj otec nechal starostí o oslice⁴²⁵ a je³³ úzkostliv o vás, s výrokem: Co si mám²⁷ počít¹²⁷ stran svého syna? (3) I budeš pokračovat odtamtud a dále a přicházet až po strom⁴²⁶ Távór a tam tě budou nacházet³⁷⁹ tři muži vystupující¹¹ k Bohu do Běth-Élu; jeden nesoucí¹⁵⁹ tři kůzlaty, jeden nesoucí¹⁵⁹ tři bochníky⁴²⁷ chleba a jeden nesoucí¹⁵⁹ měch vína; (4) i budou se tě tázat, zda se máš dobře⁴²⁸, a dávat ti dva chleby; ty⁵ z jejich ruky musíš²⁷ vzít. (5) Potom budeš přicházet k Boží výšině, kde jsou posádky⁴²⁹ Pelišitím²²¹, a za¹⁰ tvého příchodu tamtudy k městu se bude dí¹, že⁵ budeš potkávat průvod⁴³⁰ proroků, sestupujících z výšiny, a před jejich tváří varyto⁴³¹ a tamburína⁴³² a šalmaj a lyra⁴³³, a oni budou prorokovat⁷³⁶. (6) I přijde⁴³⁴ na tebe Duch Hospodinův, takže⁵ se dáš do prorokování⁷³⁶ s nimi a budeš proměňován v jiného³⁶² člověka¹¹⁷; (7) a až se stane¹, že se ti budou přiházet³⁸² tato znamení, učiň¹⁰⁹ si, co tvá ruka bude nacházet³⁷⁹, neboť Bůh bude s tebou. (8) A když⁴³⁵ přede mnou³⁹⁶ budeš sestupovat do Gilgálu, budu¹⁰⁹, hle, já k tobě sestupovat k vznášení³²⁴ vzestupných obětí³²⁵ a k obětování obětí pokojných hodů⁴³⁶. Budeš²⁷ čekat sedm dní až do mého příchodu k tobě; pak⁵ ti budu dávat na vědomí²⁹⁴, co máš²⁷ činit.

(9) A jak on otočil⁴³⁷ své rámě⁴³⁸ k odchodu z blízkosti⁴⁴ Samuélovy, stalo se¹, že⁵ mu Bůh vyměnil srdce za jiné³⁶², a v onen den se přihodila³⁸² všechna tato znamení; (10) a když přišli tam, k tomu pahorku⁴³⁹, hle¹⁰⁹, průvod⁴³⁰ proroků, jemu vstříc, i přišel⁴³⁴ na něho Boží Duch, takže⁵ se vprostřed nich dal do prorokování⁷³⁶. (11) A když všichni od dřívějšíka²³⁶ 440 ho znající uviděli, že⁴⁴¹ hle, dal se do prorokování⁷³⁶ s proroky, stalo¹⁰⁹ se¹, že⁵ lid řekl, jeden k druhému⁴⁴²: Co se toto stalo¹ synu Kíšovu¹⁵⁵? Zda i Šául je mezi proroky? (12) A kdosi¹¹⁷ odtamtud odpovéděl a řekl: A kdo je jejich otec?

Proto se stalo¹ příslovím²⁴² 443: Zda i Šául je mezi proroky? (13) A když skončil²⁰¹ s prorokováním³⁶⁰ 444 736, přišel¹⁰⁹ na výšinu (14) a Šáulův strýc k němu a k jeho sluhovi⁵⁵ řekl: Kam jste odešli? I řekl: Hledat oslice, a když jsme shledali²⁸¹, že jich není, přišli jsme¹⁰⁹ k Samuélovi. (15) A Šáulův strýc řekl: Oznam²⁰² mi, prosím¹⁸², co vám Samuél řekl. (16) A Šául řekl k svému strýci: Pravdivě⁴⁴⁵ nám oznámil²⁰², že se oslice našly³⁷⁹. Ale věc⁴⁴⁶ království, co Samuél řekl, mu neoznámil²⁰².

(17) A Samuél svolal¹⁴⁷ lid k Hospodinu do Micpy (18) a řekl k synům Izráelovým: Takto řekl Hospodin, Izráelův Bůh: Já jsem Izráele vyvedl¹¹ z Egypta a vyprostil jsem vás z ruky Egyptanů a z ruky všech království, jež⁵⁷ vás utlačovala²⁹⁹ 448, (19) vy jste však⁸ dnes zavrhlí svého Boha, toho, jenž⁴⁴⁹ vám je Vysvoboditelem⁷⁰ ze všech vašich strastí⁴⁵⁰ a vaší tísně⁹⁷⁷, a řekli jste mu: Ale⁴⁵¹ musíš²⁷ nad námi ustanovit¹²⁸ krále. Nyní se tedy⁸ postavte před tvář Hospodinovu po vašich kmenech¹⁵⁷ a po vašich tisících. (20) A když Samuél blíž přivedl⁴⁵² všechny kmeny¹⁵⁷ Izráelovy, byl¹⁰⁹ zachycen⁴⁵³ kmen Benjáminův; (21) a když kmen¹⁵⁶ Benjáminův přivedl blíž⁴⁵² po jeho čeledích⁴⁰⁷, byla¹⁰⁹ zachycena⁴⁵³ čeleď⁴⁰⁷ Matriho a byl zachycen⁴⁵³ Šául, syn Kíšův. I jali se ho hledat, ale nenašel se³⁷⁹; (22) ještě⁸ se tedy⁸ na Hospodina obrátili s otázkou⁴⁵⁴, zda ten muž již přišel sem, a Hospodin řekl: Hle, on se skryl⁴⁵⁵ mezi zavazadla³⁰⁹. (23) I příběh i zvali ho odtamtud, a když se postavil vprostřed lidu, byl¹⁰⁹ od svého ramene a vzhůru³⁷⁷ vyšší než všechen lid²⁴. (24) A Samuél ke všemu lidu řekl: Zda vidíte³³, v kom našel Hospodin zálibu⁴⁵⁶, že ve všem lidu není jemu podobného⁴⁵⁷? I zajásali²³¹, všechen lid, a řekli: Necht žije⁴³ král!

(25) I promluvil Samuél k lidu o právu¹⁰⁷ 135 458 kralování; to⁵ zapsal v knihu, již⁵ uložil³²⁹ před tvář Hospodinovu. Pak⁵ Samuél všechen lid propustil⁴⁰³, každého²⁴⁴ k jeho domu, (26) a odešel i Šául k svému domu do Givey a s ním odešla skupina oddaných⁸⁰ 459, na jejichž srdce sáhl³¹¹ Bůh. (27) Ničemově¹⁰⁶ však⁸ řekli: Co? Tento nás má²⁷ vysvobodit⁷⁰?

I znevážili si ho a nepřinesli mu daru¹²²; stal se¹⁴⁶⁰ však⁸ jakoby hluchým.

11 I vystoupil¹¹ Nácháš, Ammóni³⁵⁴, a položil se²²³ před Jávěš-Gileádem; a všichni muži z Jávěše k Náchášovi řekli: Uzavří vzhledem k nám smlouvu⁴⁶¹ a budeme ti sloužit²⁴³. (2) A Nácháš, Ammóni³⁵⁴, k nim řekl: Tímto ji vzhledem k vám chci²⁷ uzavřít⁴⁶¹; Vypichnutím vám každému pravého oka, a to³¹² uvedu¹²⁸ jako pohanu na všechny Izráel. (3) A starší Jávěše k němu řekli: Povol⁴⁶² nám sedm dní, ať můžeme²⁷ poslat posly³³⁵ do celého území²⁷⁹ Izráelova, a nebude-li schopného⁴⁶³ nás vysvobodit⁷⁰³³⁹, pak⁵ k tobě vyjdeme⁷³. (4) A poslové³³⁵ přišli do Šáulovy Givey a vyslovili ta slova v uši lidu, i pozvedli¹⁵⁹, všechny lid, svůj hlas a rozplakali se. (5) A hle, přišel Šául za skotem z pole; i řekl Šául: Co je lidu, že plácí? I vyrozprávěli⁴⁶⁴ mu slova mužů z Jávěše (6) a na Šáula při jeho uslyšení těchto slov přišel⁴³⁴ Boží Duch, i vzplál⁴⁶⁵ velmi jeho hněv, (7) a vzal dvojici⁴⁶⁶ skotu a rozsekal ji a rozeslal²⁹⁰ skrze ty posly^{335 467} v celé území²⁷⁹ Izráelovo se vzkazem³³⁶: Kdo z nás nebude ochoten vytáhnout⁷³³³⁹ za Šáulem a za Samúelem – takto se bude nakládat¹²⁷ s jeho skotem¹¹⁵. A na lid padl strach⁴⁶⁸ z Hospodina, i vytáhli⁷³ jako jeden muž. (8) A v Bezeku je podrobil²⁰⁴⁶⁹ přehlídce⁴⁷⁰, i bylo³³⁴⁶⁰ synů Izráelových tři sta tisíc a mužů⁶⁴ Júdových třicet tisíc.

(9) A poslům³³⁵, těm, jíž⁵⁷ přišli, řekli: Takto musíte²⁷ říci mužům⁶⁴ Jávěš-Gileádu: Zítřa, za horka slunce, se vám bude dostávat¹ vysvobození⁴⁷¹. A poslové³³⁵ přišli a mužům v Jávěši podali zprávu²⁰²; i zaradovali se. (10) A muži Jávěše řekli: Zítřa k vám chceme²⁷ vyjít⁷³ a můžete²⁷ s námi¹¹⁵ naložit¹²⁷ podle čehokoli⁴⁷², co bude⁵⁷ ve vašich očích dobré. (11) A nazítří²⁷⁰ se stalo¹, že⁵ Šául rozestavil¹²⁸ lid v tři skupiny⁴⁷³ a přišli za jitřní hlídky⁴⁷⁴ v střed tábora²²⁷ a až do horka dne Ammóna bili³¹¹², a stalo se¹, že⁵ ti, jíž⁵⁷ zbyli, se rozutekli, takže⁵ mezi nimi nezbyli ani dva spolu.

(12) A lid řekl k Samúelovi: Kdo to řekl⁴⁷⁵: Má²⁷ nad námi Šául kralovat? Vydejte ty lidi¹¹⁷, ať je můžeme²⁷ usmrtit! (13) Ale Šául řekl: V tento den nesmí²⁷

nikdo¹¹⁷ být usmrcován, neboť dnes Hospodin v Izráelovi způsobil¹²⁷ vysvobození⁴⁷¹. (14) A Samúel řekl k lidu: Pojďte, ať jdeme do Gilgálu a zřídíme tam nové⁴⁷⁶ království⁴⁷⁷. (15) Všechen lid tedy⁸ odešel do Gilgálu a tam, před tváří Hospodinovou v Gilgálu, uvedli Šáula v kralování³⁷², a obětovali tam před tváří Hospodinovou oběti pokojných hodů⁴³⁶; i rozveselil se tam Šául i všichni muži Izráelovi nesmírně.

12 A Samúel řekl ke všemu Izráelovi: Hle, uposlechl jsem na³⁵⁹ váš hlas stran všeho, co jste mi řekli, a v kralování jsem vám uvedl³⁷² krále; (2) a nyní, hle, král před vaší tváří chodí¹⁶⁷ a já jsem zestárl a zešedivěl, a moji synové, hle, oni jsou s vámi; a já jsem chodil^{33 167} před vaší tváří od svého mládí³⁰ po tento den. (3) Hle, já¹⁹³ – vypovídejte⁴⁷⁸ proti mně před Hospodinem a před jeho pomazaným: Či hovězí dobytče⁴⁷⁹ jsem vzal a čího osla jsem vzal a koho jsem podvedl⁴⁸⁰, koho jsem zkrušil⁴⁸¹ a z čí ruky jsem vzal podplacení⁴⁸² a zakryl jim své oči, ať vám mohu²⁷ vrátit. (4) I řekli: Nepodvedl⁴⁸⁰ jsi nás a nezkrušil⁴⁸¹ jsi nás a z ruky nikoho¹¹⁷ jsi nevzal nic⁴⁸³. (5) A řekl k nim: Svědkem je tohoto dne proti vám Hospodin a svědkem je jeho pomazaný, že jste nic⁴⁸³ nenašli³⁷⁹ v mé ruce. I řekli: Je svědkem.

(6) A Samúel k lidu řekl: Hospodin, jenž připravil^{127 484} Mojžíše a Áróna a jenž vaše otce vyvedl¹¹ ze země Egypta! (7) Nyní se tedy⁸ postavte, ať se před tváří Hospodinovou soudím s vámi o všechny spravedlivé skutky⁴⁸⁵ Hospodinovy, jež vykonal při vás a při vašich otcích, (8) jak přišel Jákob v Egypt a vaši otcové se jali křičet²⁵³ k Hospodinu a Hospodin poslal Mojžíše a Áróna, i vyvedl⁷³ vaše otce z Egypta a usadil je na tomto místě¹³³. (9) Když však⁸ na Hospodina, svého Boha, zapoměli, vydal¹⁰⁹ je na pospas ruce⁴⁸⁶ Sisery, velitele³⁶⁷ vojska¹² Cháčóru, a ruce⁴⁸⁶ Pelištím²²¹ a ruce⁴⁸⁶ krále Móáva⁴⁸⁷; ti⁵ se proti nim jali bojovat²²², (10) i jali se křičet²⁵³ k Hospodinu a říkat: Zhřešili jsme, neboť jsme opustili Hospodina a jali jsme se sloužit³⁴³ Baalím³⁴² a Aštároth³⁴²; nyní však⁸ nás vyprost z ruky našich nepřátel a budeme sloužit³⁴³ tobě. (11) A Hospodin

poslal Jerubbaala a Bedána⁴⁸⁸ a Jiftácha a Samúela a vyprostil vás z ruky vašich nepřátel ze všech stran⁴⁸⁹, i usadili jste se bezpečně⁴⁹⁰; (12)když jste však⁸ uviděli, že na vás přišel Nácháš, král dětí⁸⁴ Ammónových, řekli jste¹⁰⁹ mi: Nikoli, nýbrž⁵⁴ nad námi bude⁴³ kralovat král, ač vašim králem je Hospodin! (13)Nyní však⁸, hle, král, jehož jste si vyvolili¹⁵⁶, jehož jste si vyžádali, a hle, Hospodin nad vámi krále ustanovil⁴⁹¹! (14)Kdybyste jen měli Hospodina v účtě^{234 492} a sloužili³⁴³ mu a poslouchali na³⁵⁹ jeho hlas a nevzpírali se⁴⁹³ příkazům⁴⁹⁴ Hospodinovým a byli i vy i král, jenž nad vámi kraluje³³, následovníky Hospodina, vašeho Boha⁴⁹⁵! (15)Jestliže však⁸ na³⁵⁹ hlas Hospodinův poslouchat nebudete a příkazům⁴⁹⁴ Hospodinovým se vzepřete⁴⁹³, pak⁵ bude ruka Hospodinova proti vám, jako⁵ proti vašim otcům. (16)Ale nyní se postavte a vizte tuto velkou věc, již se Hospodin před vašimi očima chystá učinit¹⁹⁷! (17)Zda není dnes žeň pšenice? Budu volat k Hospodinu, i bude dávat hromy³⁵⁰ a dešť; vezte tedy⁸ a vizte, že veliké⁸⁵ je vaše zlo, jež jste v očích Hospodinových spáchali¹²⁷ vyžadováním si krále.

(18)I jal se Samúel k Hospodinu volat a Hospodin dal v onen den hromy³⁵⁰ a dešť, takže⁵, všechen lid, Hospodina a Samúela velmi zalekli²³⁴ (19) a řekli k Samúelovi, všechen lid: Modli se za své nevolníky k Hospodinu, svému Bohu, ať nemřeme, neboť jsme ke všem svým hříchům přidali¹⁹⁵ zlo vyžadování si krále. (20)A Samúel k lidu řekl: Nechtě se nebojíte^{43 234}; vy jste všechno toto zlo spáchali¹²⁷, ale⁴⁹⁶ nechtě se neodvracíte^{36 43} od následování Hospodina⁴⁹⁵, nýbrž⁵ musíte²⁷ celým svým srdcem Hospodinu sloužit³⁴³ (21) a nesmíte²⁷ se odvracet³⁶, totiž⁴⁹⁷ za nicotnosti^{64 498}, jež nemohou²⁷ prospět, aniž mohou²⁷ vyrvat⁴⁹⁹, neboť jsou to³¹² nicotnosti^{64 498}. (22)Vždyť Hospodin nechce²⁷ svůj lid zanechat⁵⁰⁰, pro⁵⁰¹ své veliké jméno, neboť se Hospodin rozhodl učinit vás lidem²⁴² pro sebe⁴¹⁶. (23)Nu a já – daleko mi od zhrěšení vůči Hospodinu, od⁵⁰² přestání modlit se za vás; a budu vás poučovat o⁵⁰³ dobré a správně⁵⁰⁴ cestě. (24)Jen⁴⁹⁶ mějte Hospodina v účtě^{234 492},

ať mu vpravdě⁹⁷³ celým svým srdcem sloužíte³⁴³; ano, vizte, co velikým s vámi učinil. (25)Budete-li se však⁸ stále⁵⁰⁵ chovat zle, budete muset²⁷ být smeteni⁵⁰⁶ i vy i váš král.

13 Šálůl byl při započeti svého kralování⁵⁰⁷ ve věku²⁵⁶... let⁵⁰⁸; a když nad Isráélem kraloval³³ dvě léta⁵⁰⁹, (2) vyvolil^{109 156} si Šálůl z Isráéle tři tisíce; i byly³³ dva tisíce se Šálůlem v Michmáši a na hoře Bét-Élu, a tisíc, ti byli³³ s Jónáthánem v Givei Benjáminově, a ostatek lidu propustil⁴⁰³, každého²⁴⁴ k jeho stanům. (3)A Jónáthán pobil^{112 510} posádku⁴²⁹ Pelištím²²¹, jež byla v Geva⁵¹¹, o tom⁵ Pelištím²²¹ uslyšeli. A Šálůl v celé zemi dal troubit^{512 513} na trouby⁵¹⁴ s výrokem: Nechtě Hebreové⁵¹⁵ slyší^{43 516}! (4)A všechen Isráél, ti uslyšeli výrok: Šálůl pobil^{112 510} posádku⁴²⁹ Pelištím²²¹, takže⁵ i všechen Isráél upadl mezi⁵¹⁷ Pelištím²²¹ v ošklivost⁵¹⁸. I byli svoláni⁴⁴⁷, lid, za Šálůlem do Gilgálu (5) a Pelištím²²¹ se shromáždili²⁸³ k bojování²²² s Isráélem, třicet tisíc vozů³⁶⁹ a šest tisíc jezdců na koních³⁶⁵ a lidu v množství jako písku, jenž je na břehu⁵¹⁹ moře; i vystoupili¹¹ a položili se²²³ v Michmáši východně od Bét-Ávenu. (6)A když shledali²⁸¹, mužstvo Isráéle, že mu nastalo úzko, neboť lid upadl v tíseň, skryli¹⁰⁹ se⁴⁵⁵, lid, v jeskyních a v rozsedlinách a mezi skalisky⁵²⁰ a v sklepeních⁵²¹ a v jamách⁵²² (7) a Hebreové^{515 523} přešli Jordán do země Gádovy a Gileádovy; a Šálůl, ten³¹² byl ještě v Gilgálu a všechen lid, ti se ho jali s chvěním⁵²⁴ následovat⁵²⁵.

(8)I vyčkal sedm dní do času určeného⁴¹⁵ podle Samúela⁴³⁵, ale Samúel do Gilgálu nepřicházel³³, a lid se z jeho blízkosti³⁷ rozptyloval³³; (9) a Šálůl řekl: Přiveďte³⁴⁸ ke mně vzestupnou oběť³²⁵ a oběť pokojných hodů⁴³⁶! A vznesl³²⁴ vzestupnou oběť³²⁵, (10) jak však⁸ vznášení³²⁴ vzestupné oběti³²⁵ dokončil^{1201 438}, stalo se, že⁵ hle, přišel Samúel, i vyšel mu Šálůl vstříc pozdravit⁵²⁶ ho. (11)A Samúel řekl: Co jsi učinil? A Šálůl řekl: Když jsem uviděl, že se lid z mé blízkosti³⁷ rozptyluje³³, a ty jsi nepřicházel³³ podle určených⁴¹⁵ dní a u Michmáše se shromažďovali^{283 527} Pelištím²²¹, (12) tu⁵ jsem si řekl⁵²⁸: Nyní budou Pelištím²²¹ sestupovat ke mně do

Gilgálu a já jsem se před Hospodinem nepřimluvil⁵²⁹; i vzchopil jsem se a vznesl jsem³²⁴ vzestupnou *oběť*³²⁵. (13)A Samuél k Šáulovi řekl: Zachoval ses pošetile, nedodržel³⁴ jsi rozkaz Hospodina, svého Boha, jímž ti rozkázal; ano, nyní by byl Hospodin tvé králování nad Izráelem navždy⁵⁶ upevnil⁸⁰⁹, (14)takto³⁵⁷ však⁸ tvé králování nebude moci²⁷ obstát¹⁹⁹ – Hospodin si vyhledal muže podle svého srdce, i přikázal¹⁵⁰ ho Hospodin za panovníka³⁹⁹ nad svým lidem, neboť jsi nedodržel³⁴, co ti Hospodin rozkázal.

(15)A Samuél vstal a vystoupil¹¹ z Gilgálu do Givey Benjáminovy; a Šául podobil přehlídce⁴⁷⁰ lid, ty, již⁵⁷ se při něm shledali³⁷⁹, asi²²⁶ šest set mužů.

(16)A Šául a Jónáthán, jeho syn, a lid, jenž⁵⁷ se při nich shledal³⁷⁹, zůstávali v Geva⁵¹¹ Benjáminově a Pelištím²²¹ se položili²²³ v Michmáši; (17)a z tábora²²⁷ Pelištím²²¹ vyšla⁷³ tlupa hubitelů⁵³¹, tři skupiny⁴⁷³: Jedna skupina⁴⁷³ zatáčela⁴³⁷ k cestě k Ofře¹²⁴ do země Šáula (18)a jedna skupina⁴⁷³ zatáčela⁴³⁷ cestou k Běth-chórónu¹²⁴ a jedna skupina⁴⁷³ zatáčela⁴³⁷ cestou k území²⁷⁹, jež⁵⁷ se sklánělo¹²⁴ nad průrvu⁵³² Cevóim k pustině. (19)A v celé zemi Izráelově se nemohl²⁷ najít³⁷⁹ kovář⁵³³, neboť Pelištím²²¹ řekli: Aby si Hebreové^{515 534} nemohli²⁷ nadělat mečů⁶⁴ nebo kopí⁶⁴, (20)takže⁵ sestupovali, všechen Izráel, každý²⁴⁴ k naostření své radlice a svého rýče a své sekery a svého srpu, k Pelištím²²¹, (21)když⁵ na srpech a na rýčích a na trojzubcích⁵³⁵ a na sekerách nastalo¹ otupení⁵³⁵ ostří^{299 536}, a k opravě bodce⁵³⁷, (22)takže⁵ se v den války²²² stávalo¹³³, že⁵ se v ruce všeho lidu, jenž byl se Šáulem a s Jónáthánem, nenašel³⁷⁹ meč ani kopí, ale u Šáula a u Jónáthána, jeho syna, se našel³⁷⁹. (23)A k průsmyku u Michmáše vyšla hlídka⁵³⁸ Pelištím²²¹.

14 A jistého dne se stalo, že⁵ Jónáthán, syn Šáulův, řekl k sluhovi⁵⁵, nosícímu¹⁵⁹ jeho zbroj³⁰⁹: Pojd', ať můžeme²⁷ přejít k hlídce^{200 538} Pelištím²²¹, jež je z druhé strany⁵³⁹ tamto. Svému otci však⁸ nedal vědět²⁰²; (2)a Šául zůstával na okraji⁴²¹ Givey pod granátovníkem, jenž byl v Migrónu, i lid, jenž byl s ním, asi²²⁶ šest set mužů. (3)(A přehoz¹²⁵ nosil^{159 540}

Achijjá, syn Achítuva, bratra Fchávóda, syna Pincháse, syna Élího, kněze Hospodinova v Šíle.) A lid nevědě¹³³, že Jónáthán odešel.

(4)A mezi průsmyky, jimiž se Jónáthán snažil¹³ projít proti hlídce⁵³⁸ Pelištím²²¹, byl útes³⁵² skaliska⁵²⁰ ze strany⁵³⁹ odtud a útes³⁵² skaliska⁵²⁰ ze strany⁵³⁹ odtud, a jméno jednoho Bóce a jméno jednoho Sené; (5)jeden útes³⁵² jako sloup od severu naproti Michmáši a jeden od jihu⁵⁴¹ naproti Geva⁵¹¹. (6)Jehónáthán⁵⁴² tedy⁸ řekl k sluhovi⁵⁵, nosícímu¹⁵⁹ jeho zbroj³⁰⁹: Pojd', ať můžeme²⁷ přejít k hlídce^{200 538} těchto neobřezanců⁵⁴³, snad bude Hospodin působit¹²⁷ pro nás⁴¹⁶, vždyť pro Hospodina⁴¹⁶ není překážky k záchraně⁷⁰ četnými nebo nemnohými. (7)A nosič¹⁵⁹ jeho zbroje³⁰⁹ mu řekl: Učiň, cokoli⁴⁷² je v tvém srdci; vykroč⁵⁴⁴ ty⁵⁴⁵, hle, já jsem s tebou podle tvého⁵⁴⁶ srdce. (8)A Jehónáthán řekl: Hle, my přecházíme k těm mužům, ať se jim můžeme²⁷ ukázat¹⁵³; (9)budou-li k nám promlouvat takto: Počkejte⁵⁴⁷ až do našeho dojití⁵⁴⁸ k vám, pak⁵ staneme na svém⁵⁴⁹ a nebudeme k nim vystupovat¹¹; (10)budou-li však⁸ promlouvat takto: Vystupte¹¹ proti nám, pak⁵ vystoupíme¹¹, neboť je Hospodin vydal v naši ruku a toto nám bude znamením.

(11)Oni oba se tedy⁸ ukázali¹⁵³ hlídce⁵³⁸ Pelištím²²¹ a Pelištím²²¹ řekli: Hle, Hebreové^{515 534} vycházejí⁷³ z děr, kde se skryli⁴⁵⁵. (12)A muži z té hlídky^{538 550} oslovili⁵⁵¹ Jónáthána a nosiče¹⁵⁹ jeho zbroje³⁰⁹ a řekli: Vystupte¹¹ k nám, ať vám něco⁴⁴⁶ můžeme²⁷ povědět²⁰²! A Jónáthán k nosiči¹⁵⁹ své zbroje³⁰⁹ řekl: Vystupuj¹¹ za mnou, neboť je Hospodin vydal v ruku Izráelovu. (13)A Jónáthán se vyšplhal¹¹ na svých rukou a na svých nohou a nosič¹⁵⁹ jeho zbroje³⁰⁹ za ním, i padali³³ před tváří Jónáthánovou a nosič¹⁵⁹ jeho zbroje³⁰⁹ za ním usmrcoval, (14)takže⁵ první úder²⁴⁰, jímž udeřil¹¹² Jónáthán a nosič¹⁵⁹ jeho zbroje³⁰⁹, činil^{13 3552} asi²²⁶ dvacet mužů, asi²²⁶ na půl brázdy na jitru^{466 553} pole. (15)A v táboře²²⁷ nastalo¹ zděšení⁵²⁴, v poli i mezi vším lidem, hlídka⁵³⁸ a tlupa hubitelů⁵³¹ – zděsili se⁵²⁴ i oni, a země se zatřásla⁵⁵⁴; to⁵ se stalo¹ ke zděšení⁵²⁴ od Boha¹²⁴.

(16) A pozorovatelé⁵⁵⁵ Šáulovi¹⁴ v Givei Benjámínově zjistili²⁸¹, že⁴⁴¹ hle, ten dav²⁵⁴ upadl v nepořádek⁵⁵⁶ a pobíhá sem tam⁵⁵⁷; (17) a Šául řekl lidu, jenž byl s ním: Nu-že¹⁸², vykonejte přehlídku⁴⁷⁰ a zjistěte²⁸¹, kdo z naší blízkostí⁴⁴ odešel. Vykonalí tedy⁸ přehlídku⁴⁷⁰ a hle, nebylo Jónáthána a nosiče¹⁵⁹ jeho zbroje³⁰⁹. (18) A Šául řekl Achijjovi: Přines³⁴⁸ Boží skříňku¹⁹¹; neboť Boží skříňka¹⁹¹ v onen den byla, kde i synové Isráelovi⁵⁵⁸. (19) A zatímco Šául mluvil³³ ke knězi, stalo se, že vřava²⁵⁴, jež byla v táboře²²⁷ Pelištím²²¹, stále pokračovala⁵⁵⁹ a množila se; Šául tedy⁸ řekl ke knězi: Stáhní²⁸³ svou ruku⁵⁶¹, (20) neboť⁵ byl Šául a všechen lid, jenž byl s ním, odvolán²⁵³ 562, i přišli k hotové bitvě²²² 563, neboť⁵ hle, byl meč jednoho proti druhému⁴⁴², zmatek²⁸⁸ velmi veliký. (21) A u Pelištím²²¹ byli⁵⁶⁴ jako předtím²³⁶ jistí Hebreové⁵¹⁵, kteří s nimi vystoupili¹¹ v tábor²²⁷ vůkol, a i oni – být s Isráelem, jenž je se Šáulem a Jónáthánem! (22) A když všichni muži Isráelovi, již⁵⁷ se skryli⁴⁵⁵ v pohoří² Efrájimově, uslyšeli, že Pelištím²²¹ prchají³³, vyrazili¹⁰⁹ v boj²²² i oni v patách⁵⁶⁵ za nimi. (23) Tak⁵ Hospodin v onen den Isráele vysvobodil⁷⁰; a boj²²² přešel k Bét-Ávénu. (24) A mužstvo Isráele bylo v onen den zemdleno námahou⁵⁶⁶, a Šául byl lid přísahou zavázal⁵⁶⁷ výrokem: *Budiž proklet ten¹¹⁷, jenž bude jíst pokrm⁵⁶⁸, až do večera, než⁵ se na svých nepřátelích³⁶⁰ pomstím; a také⁵ lid neokusil pokrmu⁵⁶⁸.* (25) A všichni ze země⁵⁶⁹ vešli v les; a na povrchu⁵⁷⁰ půdy⁵⁷¹ byl³³ med, (26) a když lid do lesa vešel, hle¹⁰⁹, tok⁵⁷² medu! *Ale nebylo dosahujícího svou rukou k svým ústům, neboť se lid bál²³⁴ 492 té přísahy.* (27) Jónáthán však⁸ při zapřísahávání lidu Isráelova svým otcem¹²⁴ nebyl slyšel, i vztáhl⁵⁷³ konec hole, jež byla v jeho ruce, a omočil ji v plástvi medu a přiložil svou ruku opět²⁷³ k svým ústům, i rozjasnily se jeho oči. (28) A kdosi¹¹⁷ z lidu se ujal slova⁵⁵¹ a řekl: Tvůj otec slavnostně⁵⁷⁴ zapřísahal lid výrokem: *Budiž proklet ten¹¹⁷, jenž bude dnes jíst pokrm⁵⁶⁸, a lid je vysílen⁵⁷⁵.* (29) A Jónáthán řekl: Můj otec uvedl zem⁵⁶⁹ do nesnáze⁵⁷⁶; vizte, prosím¹⁸², že se mé oči rozjasnily, když jsem

okusil trochu tohoto medu! (30) Čím více, kdyby byl lid dnes svobodně⁵⁷⁷ pojedl z lupu od svých nepřátel, jehož dosáh³⁷⁹! Vždyť nyní nebylo³³ pobití²⁴⁰ Pelištím²²¹ rozsáhlé⁸⁵ 578. (31) A v ten den pobíjeli³¹³ 112 mezi Pelištím²²¹ od Michmáše k Ajjálónu; a lid byl³³ velmi vysílen⁵⁷⁵.

(32) I vrhl se⁹²⁰ lid na lup a nabrali drobného dobytka a skotu a telat⁵⁷⁹, jich⁵ naporáždili⁶⁵ k zemi, a lid se jal jíst s krvi⁵⁸⁰, (33) i podali Šáulovi zprávu²⁰² výrokem: Hle, lid, oni hřeší vůči Hospodinu jedním s krvi⁵⁸⁰. I řekl: Zpronevěřili jste se⁵⁸¹; přivalte ke mně²⁷ 582 veliký kámen. (34) A Šául řekl: Rozdejte se mezi lid a řekněte⁴³ jim: Přiveďte každý²⁴⁴ své hovězí dobytče⁴⁷⁹ a každý²⁴⁴ své drobné dobytče⁵⁸³ blíže³⁴⁸ ke mně a zde³⁹³ je porazte⁶⁵ a pojezte a nebudete²⁷ vůči Hospodinu hřešit jedním s krvi⁵⁸⁰ 584. Přivedli³⁴⁸ tedy⁸, všechen lid, každý²⁴⁴ své hovězí dobytče⁴⁷⁹ té noci ve své ruce a porazili⁶⁵ tam.

(35) A Šául zbudoval Hospodinu oltář; jím počal budovat oltáře Hospodinu.

(36) A Šául řekl: Sestupujme⁴³ v noci za Pelištím²²¹ a kořistme⁴³ 585 mezi nimi až do světla jitra a neponecháme⁴³ z nich⁵⁸⁶ nikoho¹¹⁷. I řekli: Učiň, cokoli⁴⁷² je⁵⁸⁷ dobré v tvých očích. A kněz řekl: Přibližujme se⁴⁵² sem k Bohu; (37) a Šául se na Boha obrátil s otázkou⁴⁵⁴: Zda mám²⁷ sestoupit za Pelištím²²¹? Zda je chceš²⁷ vydat v ruku Isráelovu? Neodpověděl²⁰ 588 mu však⁸ v onen den. (38) A Šául řekl: Přistupte blíže³⁴⁸ sem, všichni sloupové⁵⁸⁹ lidu, a zvězte a zjistěte²⁸¹, v čem dnes nastal tento hřích⁵⁹⁰, (39) neboť, jako že je živ Hospodin, jenž⁵⁷ vysvobozuje⁷⁰ Isráele, byť to³¹² bylo při Jónáthánovi, mém synu, že jistotně⁵⁹¹ bude muset²⁷ umřít. Ale ze všeho lidu nebylo odpovídajícího mu; (40) řekl tedy⁸ ke všemu Isráeli: Vy budete⁴³ na jedné straně⁵³⁹ 592 a já a Jónáthán, můj syn, budeme⁴³ na jedné straně⁵³⁹ 592. A lid k Šáulovi řekl: Učiň, co bude⁵⁷ dobré v tvých očích. (41) A Šául řekl k Hospodinu, Isráelovu Bohu: Vydej⁵⁹³ dokonaly⁵⁹⁴ výrok⁵⁹⁵! I byl zachycen⁴⁵³ Jónáthán a Šául a lid vypadl⁵⁹⁶; (42) a Šául řekl: Vrhněte⁵⁹⁷ mezi mnou a mezi Jónáthánem, mým synem. A byl zachycen⁴⁵³ Jónáthán.

(43)A Šálůl k Jónáthánovi řekl: Oznam²⁰² mi, co jsi učinil. A Jónáthán mu oznámil²⁰², i řekl: Jen⁵⁹⁸ jsem okusil trochu medu na konci hole, jež je v mé ruce. Hle, já¹⁹³, musím²⁷ umřít. (44)A Šálůl řekl: Takto nechť Bůh činí⁴³ a takto nechť přidává^{43 195}, že^{e216} jistotně⁵⁹¹ umřít musíš²⁷, Jónátháne! (45)A lid k Šálůlovi řekl: Zda má²⁷ umřít Jónáthán, jenž toto veliké vysvobození⁷⁰ v Izráělovi způsobil¹²⁷? Dá-leko od toho! Jako že je živ Hospodin – smí²⁷-li²⁰⁸ který z vlasů jeho hlavy padnout na zem! Vždyť dnes zapůsobil¹²⁷ s Bohem⁵⁹⁹! Tak⁵ lid Jónáthána osvobodil⁶⁰⁰, takže⁵ neumřel. (46)A Šálůl upustil od⁶⁰¹ pronásledování⁴⁹⁵ Pelištím²²¹ a Pelištím²²¹ odešli k svému místu¹³³.

(47)Šálůl se tedy⁸ ujal⁴⁵³ kralování nad Izráělem a jal se bojovat²²² vůkol proti všem jeho nepřátelům: Proti Móávovi a proti synům Ammónovým a proti Edómovi a proti králům Cóvy a proti Pelištím²²¹, a všude⁶⁰², kam se otáčel⁴³⁷, trestal⁶⁰³. (48)A počínal³³ si¹²⁷ zdatně⁶⁰⁴; a pobil¹¹² Amaléka a vyprostil Izráěle z ruky jeho olupovačů⁶⁰⁵.

(49)A Šálůlovi synové byli³³: Jónáthán a Jišví a Malki-šúa, a jméno jeho dvou dcer: Jméno prvorozené Měrav a jméno mladší⁶⁰⁶ Míchal; (50) a jméno Šálůlovy ženy Achínóam, dcera Achímáacova, a jméno velitele³⁶⁷ jeho vojska¹² Avínér⁶⁰⁷, syn Néra, Šálůlova strýce. (51)A Kiš, otec Šálůlův, a Nér, otec Avnérův, byly synové Avíelůvi.

(52)A po všechny dni Šálůlovy byla³³ tíživá⁶⁰⁸ válka²²² proti Pelištím²²¹; a když Šálůl uviděl kteréhokoli⁴⁷² statečného⁷⁸ muže a kteréhokoli⁴⁷² zdatného⁸⁰ muže⁶⁰⁹, přibrál^{109 283} ho k sobě.

15 A Samuél k Šálůlovi řekl: Mne Hospodin poslal pomazat tě za krále nad jeho lidem, nad Izráělem; nyní tedy uposlechni hlasu slov Hospodinových: (2)Takto řekl Hospodin zástupů^{12 13}: Uvážil⁶¹⁰ jsem, co učinil Izráělovi¹⁵ Amalék, co mu položil¹²⁸ v cestu, když on vystoupil^{11 424} z Egypta. (3)Nyní jdi, a Amaléka pobij¹¹², a učiňte odevzdaným^{611 612} vše, co má⁶, a nesmíš²⁷ se nad ním slitovávat, nýbrž⁵ musíš²⁷ usmrtit od muže po ženu, od batolete až po kojence, od hovězího

dobytčete⁴⁷⁹ až po drobné dobytče⁵⁸³, od velblouda až po osla. (4)Šálůl tedy⁸ předvolal⁶¹³ lid a v Telám je podrobil přehlídce⁴⁷⁰, dvě stě tisíc pěších²⁴⁶ a deset tisíc mužů Júdových.

(5)A Šálůl přišel až k městu Amalékovi a jal se zápasit⁶¹⁴ v údolí⁶¹⁵; (6) a Šálůl řekl ke Kénimu^{354 616}: Odejděte, odvráťte se³⁶, sestupte zprostřed Amalékého³⁵⁴, abych tě nemusel²⁷ sebrat²⁸³ s ním, neboť ty jsi prokázal¹²⁷ soucítí⁶¹⁷ se všemi dětmi⁸⁴ Izráělovými, když ony vystoupily^{11 424} z Egypta. Kéní^{354 616} se tedy⁸ zprostřed Amaléka odvrátil³⁶ (7) a Šálůl Amaléka pobil¹¹² od Chavíly po tvůj vstup do Šúru, jenž je před Egyptem⁶¹⁸, (8) a Agága, krále Amaléka, chytí^{20 469 619} živého a všechnen lid ostřím⁵³⁶ meče učinil^{20 469} odevzdaným^{611 612}; (9) ale slitoval se Šálůl a lid nad Agágem a nad nejlepším z drobného dobytka a skotu a krmnými dobytčaty⁶²⁰ a nad jehňaty a nad vším, co bylo⁵⁷ dobré, a nebyli³³ ochotní⁶²¹ učinit je odevzdanými^{611 612}, ale všechnen dobytek⁶²² podřadný⁶²³ a zesláblý⁶²⁴, ten³¹² odevzdaným⁶¹¹ učinili⁶¹².

(10)A k Samuélůvi se dostalo¹ slovo Hospodinovo výrokem: (11)Je³³ mi líto, že jsem Šálůla uvedl v kralování³⁷² za krále, neboť se od následování mne⁴⁹⁵ odvrátil a má slova neuskutečnil¹⁹⁹. A Samuél byl zdrcen⁶²⁵ a po celou noc křičel^{33 253} k Hospodinu. (12)A když Samuél časně za jitra vyšel vstříc Šálůlovi, byla¹⁰⁹ Samuélůvi podána zpráva²⁰² výrokem: Šálůl přišel do Karmelu⁶²⁶, a hle, chystá se postavít¹⁹⁷ si pomník⁶²⁷, a obrátil se a přešel a sestoupil do Gilgálu. (13)I přišel Samuél k Šálůlovi a Šálůl mu řekl: Ty jsi požehnán Hospodinem; slovo Hospodinovo jsem uskutečnil¹⁹⁹. (14)A Samuél řekl: A co tento hlas drobného dobytka v mých uších a hlas skotu, jež já slyším? (15)A Šálůl řekl: Ty³¹² přivedli od Amalékého³⁵⁴, neboť se lid slitoval nad nejlepším z drobného dobytka a skotu za účelem obětování Hospodinu, tvému Bohu, a ostatek jsmé učinili odevzdaným^{611 612}. (16)A Samuél k Šálůlovi řekl: Poshov^{462 628}, ať ti mohu²⁷ oznámit²⁰², co ke mně v noci promluvil Hospodin. I řekl mu: Mluv.

(17)A Samuél řekl: Zda ses ty, když ty jsi byl malý ve svých očích, nestal hlavou

kmenů¹⁵⁷ Isráelových, když⁵ tě Hospodin pomazal za krále nad Isráelem? (18) A Hospodin tě poslal na cestu⁶²³ a řekl: Jdi a učin odevzdanými^{611 612} ty hříšníky, Amáléka, a dej se do bojování²²² proti němu až do učinění jim jejich konce^{201 629}. (19) Proč jsi tedy⁸ na³⁵⁹ hlas Hospodinův neuposlechl, nýbrž⁵ ses vrhl⁹²⁰ na lup, takže⁵ jsi učinil, co je⁵⁷ v očích Hospodinových zlé? (20) A Šául k Samúelovi řekl: Vždyť jsem na³⁵⁹ hlas Hospodinův uposlechl a šel jsem³³ cestou⁶²³, již mě Hospodin poslal, a přivedl jsem Agága, krále Amálékova, a Amáléka jsem učinil odevzdaným^{611 612}, (21) ale lid z lupy vzal drobný dobytek a skot, první⁶³⁰ z odevzdaného⁶¹¹, k obětování Hospodinu, tvému Bohu, v Gilgále. (22) A Samúel řekl:

Zda má⁶ Hospodin zalíbení ve⁶³¹
vzestupných³²⁵ a jiných obětech,
jako v⁶³¹ poslouchání na³⁵⁹ Hospodinův
hlas?

Hle, poslouchání je lepší než obět²⁴,
věnování pozornosti než tuk²⁴
beranů!

(23) Vždyť vzpurnost je jako hřích
věštění a tvrdošijnost⁶³² jako
modlářství a bůžkově⁶³³;

jelikož jsi zavrhl slovo Hospodinovo,
proto⁵ tě zavrhl stran kralování^{360 634}.

(24) A Šául k Samúelovi řekl: Zhřešil jsem, neboť jsem přestoupil⁶³⁵ příkaz⁴⁹⁴ Hospodinův a tvá slova, neboť jsem se bál^{33 234} lidu, takže⁵ jsem uposlechl na³⁵⁹ jejich hlas. (25) Nyní tedy⁸, prosím¹⁸², odpusť¹⁵⁹ můj hřích a vrať se se mnou, ať se Hospodinu klaním. (26) A Samúel k Šáulovi řekl: Nebudu se s tebou vracet, neboť jsi zavrhl slovo Hospodinovo a Hospodin zavrhl tebe, abys již nebyl^{360 636} králem nad Isráelem. (27) A když se Samúel obrátil k odchodu, zachytil^{109 637} cíp⁶³⁸ jeho pláště; ten⁵ se odtrhl (28) a Samúel k němu řekl: Dnes Hospodin od tebe³⁷ odtrhl kralování nad Isráelem¹²⁴ a dal je tvému bližnímu⁶³⁹, lepšímu než ty²⁴, (29) aniž přece bude Naděje⁶⁴⁰ Isráelova lhát ani litovat, neboť on není člověk, že by měl litovat. (30) I řekl: Zhřešil jsem; nyní mě, prosím¹⁸², pocti⁶⁴¹ před staršími mého lidu a před Isráelem a vrať se se mnou, ať se pokloním Hospodinu,

tvému Bohu. (31) Samúel se tedy⁸ vrátil za Šáulem a Šául se Hospodinu poklonil.

(32) A Samúel řekl: Přiveďte³⁴⁸ ke mně Agága, krále Amálékova. A Agág k němu přišel vesele⁶⁴²; a řekl si⁵²⁸ Agág: Jistě hořkost smrti uhnula³⁶. (33) A Samúel řekl: Jako připravoval³³ tvůj meč ženy o děti, tak bude nad ženy^{24 643} bezdětnou tvá matka. A Samúel v Gilgále před tváří Hospodinovou Agága rozsekal. (34) A Samúel odešel do Rámy a Šául vystoupil¹¹ do svého domu v Givei Šáulově. (35) A Samúel již dále Šáula neviděl¹⁹⁵ až do dne své smrti, neboť se Samúel nad Šáulem rmoutil³³; a Hospodinu bylo³³ líto, že Šáula v kralování nad Isráelem uvedl³⁷².

16 A Hospodin k Samúelovi řekl: Dokdy se ty budeš nad Šáulem rmoutit, že⁵ jsem ho já stran kralování³⁶⁰ nad Isráelem zavrhl? Naplň svůj roh olejem a jdi, chci²⁷ tě poslat k Jíšajovi, Bét-lechemímu²⁶⁹, neboť jsem si vyhlédl⁶⁴⁴ krále mezi jeho syny⁶⁴⁵. (2) A Samúel řekl: Jak mám²⁷ jít? Až to uslyší⁵ Šául, pak⁵ mě zabije. I řekl Hospodin: Musíš²⁷ s sebou⁶⁴⁶ vzít jalovici ze skotu a říci: Přišel jsem obětovat Hospodinu; (3) a povoláš^{43 194} k⁶⁴⁷ oběti Jíšaje a já ti budu dávat na vědomí²⁹⁴, co máš²⁷ činit, a musíš²⁷ mi pomazat, koho ti budu chtít²⁷ říci. (4) A Samúel učinil, co Hospodin promluvil, a přišel do Bét-lechema; a starší města se při setkání s ním ulekli⁵²⁴ a řekli: Je tvůj příchod pokojný? (5) I řekl: Pokojný⁶⁴⁸, přišel jsem obětovat Hospodinu; posvěťte se a přijďte k⁶⁴⁷ oběti se mnou. A posvětil Jíšaje a jeho syny a povolal¹⁹⁴ je k oběti.

(6) A při jejich příchodu se stalo¹, že⁵ uviděl Eliáva a řekl si⁵²⁸: Jistě⁶⁴⁹ je před Hospodinem jeho pomazaný. (7) Ale Hospodin k Samúelovi řekl: Nechť nepatříš⁴³ na jeho vzhled a na výšku jeho vzrůstu (neboť jsem ho zavrhl), nejde totiž o to, jak člověk hledí, neboť člověk hledí ke vzezření⁶⁵⁰, Hospodin však⁸ hledí k srdci⁶⁵¹. (8) A Jíšaj zavolal na Avínádáva¹⁹² a dal mu přejít před tváří Samúelovou; i řekl: Ani v tomto nenašel Hospodin zálibu⁴⁵⁶. (9) A Jíšaj dal přejít Šammovi; i řekl: Ani v tomto nenašel Hospodin zálibu⁴⁵⁶. (10) Tak⁵ dal Jíšaj

před tváří Samuélou pro přejít svým sedmi synům a Samuél k Jíšajovi řekl: V těchto Hospodin zálibu nenašel⁴⁵⁶.

(11)A Samuél k Jíšajovi řekl: Zda jsou ti mladíci⁵⁵ všichni⁶⁵²? I řekl: Ještě zbývá³³ nejmladší⁶⁰⁶; ten⁵, hle, je pastýřem při drobném dobytku⁶⁵³. A Samuél k Jíšajovi řekl: Pošli a dej ho přivést^{654 699}, neboť do jeho příchodu sem nemůžeme²⁷ zasednout ke stolu⁶⁵⁵. (12)Poslal tedy⁸ a uvedl ho; a on byl červenolící⁶⁵⁶ s krásnými očima⁶⁵⁷ a hezký¹⁵⁰ na pohled; a Hospodin řekl: Vstaň, pomaz ho, neboť toto²³⁸ je on. (13)I vzal Samuél roh oleje a vprostřed jeho bratrů ho pomazal; a od onoho dne a nadále⁶⁵⁸ na Dávída⁶⁵⁹ blahodárně⁶⁶⁰ působil^{33 661} Duch Hospodinův. A Samuél vstal a odešel do Rámy.

(14)A od Šáúla^{37 260 662} se Duch Hospodinův odvrátil³⁶ a jal se ho znepokojovat⁶⁶³ mučivý⁶⁶⁴ duch od Hospodina¹⁴⁰. (15)A Šáúlovi služebníci k němu řekli: Hle, prosím¹⁸², znepokojuje⁶⁶³ tě mučivý⁶⁶⁴ duch od Boha; (16)necht, prosím¹⁸², náš pán ráci^{27 43} říci svým nevolníkům před tvou tváří, necht vyhledávají⁴³ nadaného⁶⁶⁵ muže, hrajícího na lyru⁴³³, a kdykoli se na tobě octne¹⁷⁷¹ mučivý⁶⁶⁴ duch⁴²⁴ od Boha, stane se¹, že⁵ svou rukou zahraje a bude³³ ti lépe. (17)A Šáúl k svým služebníkům řekl: Nuže¹⁸², vyhlédněte⁶⁴⁴ mi a ke mně uveďte muže dobře umějícího hrát. (18)I odpověděl jeden ze sluhů⁵⁵ a řekl: Hle, uviděl jsem syna Jíšaje, Běth-lechemi^{14 269}, znalého hraní a zdatného junáka^{78 80} a bojovníka⁶⁶⁶ a rozumného⁶⁶⁷ v řeči a švarného muže⁶⁶⁸, a je s ním Hospodin. (19)Šáúl tedy⁸ k Jíšajovi poslal posly³³⁵ a vzkázal⁶⁶⁹: Pošli ke mně Dávída, svého syna, jenž je při drobném dobytku. (20)A Jíšaj vzal osla, chléb a měch vína a jedno kůzle; to⁵ skrze⁶⁷⁰ Dávída, svého syna, poslal Šáúlovi. (21)A Dávid přišel k Šáúlovi a stanul před jeho tváří; ten⁵ si ho velmi zamiloval, i stal se mu nosičem¹⁵⁹ zbroje³⁰⁹ (22)a k Jíšajovi Šáúl poslal vzkaz²³⁶: Necht, prosím¹⁸², Dávid stoj⁴³ před mou tváří, neboť našel³⁷⁹ v mých očích přízeň⁴⁶. (23)A kdykoli se na Šáúlovi octl¹⁷⁷¹ duch⁴²⁴ od Boha, stávalo³³ se¹, že⁵ Dávid vzal lyru⁴³³ a zahrál svou rukou a Šáúlovi se ulevilo a bylo³³

mu lépe a mučivý⁶⁴⁴ duch se od něho^{37 260 662} odvrace^{133 36}.

17 A Pelištím²²¹ shromáždili²⁸³ svá vojska²²⁷ k boji²²²; i shromáždili²⁸³ se u Sócha, jež patří Júdovi⁶⁷¹, a položili se²²³ mezi Sóchem a mezi Azékou v Efes-dammím. (2)A Šáúl a muži⁶⁴ Izráele se shromáždili²⁸³ a položili se²²³ v údolí³²⁰ Élá⁶⁷² a seřadili se²²⁵ vstříc Pelištím²²¹ k boji²²²; (3)a Pelištím²²¹ stáli na hoře odtud a Izráel, ti stáli na hoře odtud a mezi nimi byla průrva⁵³².

(4)I vyšel¹⁷³ z tábora²²⁷ Pelištím²²¹ přední bojovník⁶⁷³, jeho jméno Goljáh z Gathu, jeho výška šest loket⁶⁷⁴ a píd, (5)a na jeho hlavě přílba z mosazi⁶⁷⁵; a oděn byl on pancířem ze šupin, a váha toho pancíře pět tisíc šeklů³⁸⁶ mosazi⁶⁷⁵ (6)a na jeho nohou holeně⁶⁴ z mosazi⁶⁷⁵ a mezi jeho rameny oštěp z mosazi⁶⁷⁵ (7)a dřevce⁶⁷⁶ jeho kopí jako vratidlo tkalců⁶⁷⁷ a čepel⁶⁷⁸ jeho kopí – šest set šeklů³⁸⁶ železa; a před jeho tváří šel nosič¹⁵⁹ štítu. (8)I stanul a zavolal do¹⁹² bitevního šiku Izráelova a řekl jim: Proč jste vycházeli⁷³ seřadit se²²⁵ k boji²²²? Zda já nejsem Pelišti³⁵⁴ a vy nevolníci Šáúlovi¹⁴? Vyberte si muže, ať ke mně sestupuje; (9)jestliže bude moci se mnou bojovat²²² a porazí¹¹² mě, pak⁵ se vám staneme¹ nevolníky²⁴², jestliže však⁸ budu já přemožitelem jemu⁶⁷⁹ a porazím¹¹² ho, pak⁵ se stanete¹ nevolníky²⁴² nám a budete obsluhovat^{243 680} nás. (10)I řekl ten Pelišti³⁵⁴: Já jsem tohoto dne bitevní šiky Izráelovy potupil; dejte mi muže, ať spolu bojujeme²²²! (11)A když tato slova toho Pelištiho³⁵⁴ uslyšel Šáúl i všechen Izráel, byli¹⁰⁹ zdrceni¹⁰³ a velmi se ulekli²⁹⁴.

(12)A Dávid byl syn jistého⁶⁸¹ Efráthiho^{269 682} z Běth-lechema Júdova; a jeho jméno bylo Jíšaj a on měl⁶ osm synů a v dnech Šáúlových vstupoval³³ mezi muže jako starší. (13)A tři nejstarší⁶⁸³ synové Jíšajovi odešli, odešli za Šáúlem do boje²²²; a jména⁶⁴ jeho tří synů, kteří odešli v boj²²²: Eliáv, prvorozený, a druhý po něm⁶⁸⁴ Avinádáv a třetí Šammá; (14)a Dávid, ten³¹² byl nejmladší⁶⁰⁶, a tři nejstarší⁶⁸³ odešli za Šáúlem. (15)A Dávid zpřed Šáúla³⁷ odešel a vrátil se k pasení drobného dobytka svého otce do Běth-lechema.

(16)A ten Peliští³⁵⁴ se přibližoval^{33 348} za rozednávání¹⁶⁵ i za nastávání večera⁶⁸⁶ a stavěl³³ se po čtyřicet dní.

(17)A Jíšaj Dávidovi, svému synu, řekl: Nuže¹⁸², vezmi pro své bratry⁴¹⁶ éfu⁶² tohoto praženého zrní a těchto deset chlebů a zaběhni v tábor²²⁷ k svým bratrům, (18) a těchto deset řízků syra poneseš⁴³ velitelí³⁶⁷ tisíce a budeš se moci²⁷ podívat¹³⁴ na své bratry, zda se mají dobře⁴²⁸, a od nich vzít doklad⁶⁸⁷.

(19)A Šálůl a oni a všichni muži Izráelovi *byli* v údolí³²⁰ Élá⁶⁷², bojující²²² s Pelištím²²¹; (20)A Dávid za jitra časné vstal a drobný dobytek nechal na starosti⁶⁸⁸ hlídači³⁴ a zvedl se¹⁵⁹ a odešel podle *toho*, co mu Jíšaj rozkázal, a přišel k vozové hradbě⁶⁸⁹, když⁵ vojenská síla⁶⁹⁰, vycházející⁷³ do bitevního šiku, se jala pokřikovat²³¹ k⁶⁴⁷ bitvě²²². (21)I seřadil se²²⁵ Izráel i Pelištím²²¹, bitevní šik vstříc bitevnímu šiku; (22)Dávid tedy⁸ nechal⁶⁹¹ zavazadla³⁰⁹ ze sebe²⁶⁰ na starosti⁶⁸⁸ ruce hlídače³⁴ zavazadel³⁰⁹ a rozběhl se v bitevní šik a přišel a položil svým bratrům otázku⁶⁹², zda se mají dobře⁴²⁸. (23)A když on s nimi mluvil, hle¹⁰⁹, vystupoval¹¹ z bitevních šiků Pelištím²²¹ přední bojovník⁶⁷³, jeho jméno Goljáš, Peliští³⁵⁴, z Gathu, a promluvil podle oněch⁶⁸¹ slov; to⁵ Dávid uslyšel. (24)A všichni muži Izráelovi, když oni toho muže uviděli⁴²⁴, tu⁵ před jeho tváří²¹⁵ prchali³³, neboť⁵ se velmi báli^{33 234}. (25)A mužstvo Izráele říkalo³³: Zda jste uviděli tohoto muže, jenž⁵⁷ vystupuje¹¹? Vždyť vystupuje¹¹ k tupení Izráele; a stane se¹, že muž, jenž ho bude umět²⁷ porazit¹¹², – král ho chce²⁷ obohatit velikým bohatstvím a dát mu svou dceru a dům jeho otce učinit v Izráelovi svobodným⁶⁹³. (26)A Dávid k mužům, již⁵⁷ u něho stáli, pronesl výrok: Co se bude činit muži¹¹⁵, jenž tohoto Pelištího³⁵⁴ bude umět²⁷ porazit¹¹² a potupu od Izráele²⁶⁰ odvrátí³⁶⁷? Vždyť kdo je tento neobřezaný⁵⁴³ Peliští³⁵⁴, že potupil bitevní šiky živého Boha? (27)A lid k němu podle onoho⁶⁸¹ slova pronesl výrok: Tak se bude činit muži¹¹⁵, jenž ho porazí¹¹². (28)A při jeho mluvení s těmi muži naslouchal³³ Elfáv, jeho nejstarší⁶⁸³ bratr, i vzplál⁴⁶⁵ proti Dávidovi Elfávův

hněv; i řekl: Nač toto, že jsi sestoupil? A na koho jsi hodil⁶⁸⁸ trochu onoho drobného dobytka v pustině? Znáš³ já tvou zpupnost⁶⁹⁴ a zlo tvého srdce, že jsi sestoupil za účelem hledění na bitvu^{124 222}. (29)A Dávid řekl: Co jsem nyní učinil? Zda to³¹² nebylo slovo⁶⁹⁵? (30)I obrátil se od⁶⁹⁶ něho naproti jmenému³⁶² a promluvil podle tohoto slova, a odpověděli mu, lid, slovem⁶⁹⁷ podle slova předešlého⁶⁹⁸.

(31)A slova, jež Dávid promluvil, bylo slyšet, i byla oznámena⁷⁰² před tváří Šálůlovou; ten⁵ ho dal přivést^{654 699} (32)A Dávid k Šálůvi řekl: Nechť pro něho^{501 700} srdce člověka neklesá^{43 701}; tvůj nevolník půjde a bude s tímto Pelištím³⁵⁴ bojovat²²². (33)A Šálůl k Dávidovi řekl: Nebudeš moci jít na tohoto Pelištího^{200 354} bojovat²²² s ním, vždyť jsi ty mladík⁵⁵ a on je od svého mládí³⁰ bojovníkem⁶⁶⁶. (34)A Dávid k Šálůvi řekl: Tvůj nevolník je³³ svému otci pastýřem při drobném dobytku⁶⁵³, a přišel-li lev, aneb i medvěd, a unesl¹⁵⁹ ze stáda dobytče⁵⁸³, (35)vyšel^{73 109} jsem za ním a skolil¹¹² jsem ho a vyprostil jsem je z jeho tlamy; a postavil-li se¹⁹⁹ proti mně, chytil¹⁰⁹ jsem ho za⁷⁰² vous a skolil¹¹² jsem ho a usmrtil jsem ho. (36)I lva i medvěda tvůj nevolník skolil¹¹², i stane se¹ tento neobřezaný⁵⁴³ Peliští³⁵⁴ jakoby jedním z nich, neboť potupil bitevní šiky živého Boha. (37)A Dávid řekl: Hospodin, jenž mě vyprostil z tlapy⁷⁰³ lva a z tlapy⁷⁰³ medvěda, on mě bude umět²⁷ vyprostít z ruky tohoto Pelištího. A Šálůl k Dávidovi řekl: Jdi a nechť je⁴³ Hospodin s tebou. (38)A Šálůl oděl Dávida svým šatstvem²⁴⁷ a na jeho hlavu dal přílbu z mosazi⁶⁷⁵ a oděl ho pancířem; (39)A Dávid si shora vůči svému šatstvu^{247 704} připásal¹²⁶ svůj meč a pokusil se⁷⁰⁵ vykročit, neboť to nebyl vyzkoušel⁷⁰⁶; a řekl Dávid k Šálůvi: Nebudu moci v tomto⁷⁰⁷ chodit, neboť jsem to nevyzkoušel⁷⁰⁶. I stáhl³⁶ to^{312 707} Dávid ze sebe²⁶⁰ (40) a vzal ve svou ruku svou hůl a vybral¹⁵⁶ si z potoka⁶¹⁵ pět hladkých kamenů a vložil¹²⁸ je ve výstroj^{309 708} pastýřů, již měl⁶, totiž v mošnu, a v svou ruku svůj prak, a přistoupil blíže³⁴⁸ k Pelištímu³⁵⁴.

(41)A Peliští³⁵⁴ se postupně přiblížil^{452 559 709} k Dávidovi, a před jeho tváří muž nesoucí¹⁵⁹ štít; (42) a když Peliští³⁵⁴

vzhledl a uviděl Dávda, znevážil¹⁰⁹ si ho, neboť byl mladík⁵⁵, a to červenolící⁶⁵⁶ a krásný⁷¹⁰ vzhledem. (43)I řekl Peliští³⁵⁴ k Dávidovi: Zda jsem já pes, že ty na mne²⁰⁰ přicházíš s holemi⁶¹⁷¹⁴? A jal se Peliští³⁵⁴ Dávidovi zlořečit skrze své bohy⁶¹⁷¹⁴, (44)a řekl Peliští³⁵⁴ k Dávidovi: Pojď ke mně⁷¹¹, ať mohu²⁷ dát tvé maso ptačtvtu⁷¹² nebes a zvěří⁷¹³ pole. (45)A Dávid k Pelištímu³⁵⁴ řekl: Ty na mne²⁰⁰ přicházíš s mečem⁶¹ a s kopím⁶¹ a s oštěpem⁶¹⁷¹⁴, já však⁸ na tebe²⁰⁰ přicházím se jménem⁶¹⁷¹⁴⁷¹⁵ Hospodina zástupů¹²¹³, Boha bitevních šiků Izráelových, jež jsi potupil; (46)tohoto dne tě Hospodin bude vydávat⁷¹⁶ v mou ruku, i budu tě moci²⁷ skolit¹¹² a sejmout³⁶ z tebe²⁶⁰ tvou hlavu a dát tohoto dne ptačtvtu⁷¹² nebes a živočišstvu země mrtvoly⁶⁴ z tábora²²⁷ Pelištím²²¹, i zvědí, všechna země, že Izráel má⁹ Boha, (47)a zvědí, všechno toto sejití⁷¹⁷, že ne mečem⁶¹ a kopím⁶¹⁷¹⁴ Hospodin vysvobozuje⁷⁰, neboť boj²²² je pro Hospodina⁴¹⁶, i vydá vás v naši ruku.

(48)A když Peliští³⁵⁴ povstal a vyšel a přiblížil se⁴⁵² vstříc Dávidovi, stalo se¹, že⁵ se Dávid spěšně²⁵⁵ rozběhl v bitevní šik vstříc Pelištímu³⁵⁴; (49)i sáhl⁵⁷³ Dávid svou rukou k své výstroji³⁰⁹⁷⁰⁸ a vzal odtamtud kámen; ten⁵ vystřelil z praku, takže⁵ udeřil¹¹² Pelištího³⁵⁴ na jeho čelo, a kámen v jeho čelo vnikl, i padl na svou tvář k zemi. (50)Tak⁵ se Dávid prakem⁶¹ a kamenem⁶¹⁷¹⁴ stal silnějším⁷¹⁸ než Peliští²⁴³⁵⁴, takže⁵ Pelištího³⁵⁴ skolil¹¹² a usmrtil, ač v ruce Dávidově nebylo meče. (51)A Dávid se rozběhl a postavil se k Pelištímu³⁵⁴ a vzal jeho meč a vytasil jej z jeho pochvy a dorazil⁷¹⁹ ho a utal¹⁷⁴ jím jeho hlavu. A když Pelištím²²¹ uviděl, že jejich hrдина⁷⁸ je mrtev, dali¹⁰⁹ se na útěk (52)a muži Izráelovi povstali, i Júdá, a jali se pokřikovat²³¹ a pronásledovat Pelištím²²¹ až po tvůj vstup v průrvu⁵³² a po brány Ekrónu; a smrtelné raně⁷²⁰ z Pelištím²²¹ padali³³ po cestě k Šaarajim¹²⁴ až po Gath a po Ekrón. (53)A synové Izráelovi se od zanicené honby⁷²¹ za Pelištím²²¹ vrátili a jali se olupovat⁷²² jejich tábory²²⁷. (54)A Dávid vzal hlavu Pelištího³⁵⁴ a vnesl ji do Jerúsaléma a jeho zbroj³⁰⁹ složil¹²⁸ ve svém stanu.

(55)A jak Šául uviděl⁴³⁸ Dávda vycházejícího⁷³ vstříc Pelištímu³⁵⁴, řekl k Avnérovi, veliteli³⁶⁷ vojska¹²: Čí syn je tento mladík⁵⁵, Avnére? A Avnéř řekl: *Jako že je živa tvá duše, ó⁵⁷ králi, – vím^{33-11208!}* (56)A král řekl: Otaž se ty, čí syn je tento mládenec. (57)A za¹¹⁰ Dávidova návratu od pobití¹¹² Pelištího³⁵⁴, tu⁵ ho Avnéř vzal a uvedl ho před tvář Šáulovu; a hlava Pelištího³⁵⁴ byla v jeho ruce. (58)A Šául k němu řekl: Čí syn ty jsi, ty kluuku⁵⁵? I řekl: Syn tvého nevolníka Jišaje, Běth-lechemího²⁶⁹.

18 A jak on ke králi domluvil⁴³⁸⁷²³, stalo se¹, že⁵ se duše Jehónáthánova spjala s duší¹²⁴ Dávidovou, takže⁵ si ho Jehónáthán zamiloval jako svou duši; (2)a Šául ho v onen den vzal a nedal mu vrátit se v dům jeho otce. (3)A Jehónáthán a Dávid uzavřeli smlouvu⁴⁶¹, protože⁷²⁵ ho on miloval⁴²⁴ jako svou duši, (4)a Jehónáthán si svlékl⁸⁷⁸ plášť, jež⁵ měl na sobě, a dal jej Dávidovi, i své šatstvo²⁴⁷ až po svůj meč a po svůj luk a po svůj opasek⁷²⁶. (5)A Dávid se jal vycházet⁷³, kamkoli⁷²⁷ ho Šául posílal; počínal si rozvážně⁷²⁸⁷⁵⁶ a Šául ho ustanovil¹²⁸ nad bojovníky⁶⁶⁶, a byl³³ vhod všemu lidu a i všem Šáulovým služebníkům⁷²⁹.

(6)A při jejich příchodu, při Dávidově návratu od pobití¹¹² Pelištího³⁵⁴, se stalo¹, že⁵ ze všech měst Izráelových vstříc Šáulovi, králi, vycházely³³⁷³ zpívat ženy a taneční průvody⁷³⁰ za zvuků tamburíny⁷³⁰, s veselím⁶¹ a s triangly⁶¹⁷³¹, (7)a ty ženy, jež⁵⁷ hrály⁷³², si odpovídaly³³⁷³³ a říkaly³³:

Šául udeřil¹¹²³³⁴ na své⁷³⁴ tisíce, Dávid však⁸ na své⁷³⁴ desetitisíce.

(8)A Šául se velmi rozhněval⁴⁶⁵, neboť tato řeč byla³³ zlá v jeho očích, a řekl si⁵²⁸: Dávidovi daly desetitisíce a mně daly tisíce – teď⁵ mu ještě jen kralování! (9)A od onoho dne a nadále se Šául na Dávda mračil³³⁷³⁵.

(10)A nazítří²⁷⁰ se stalo¹, že⁵ na Šáula přišel⁴³⁴ mučivý⁶⁶⁴ duch od Boha, takže⁵ se vprostřed domu jal řádit⁷³⁶; a Dávid svou rukou hrál jako každodenně⁷³⁷ a v ruce Šáulově bylo kopí, (11)i hodil Šául tím kopím, neboť⁵ si řekl⁵²⁸: Musím²⁷ prorazit¹¹² skrze Dávda i skrze stěnu⁷³⁸. Ale Dávid se před jeho tváří²¹⁵ dvakrát vyhnul.

(12)A Šálůl pocítil z přítomnosti tváře⁸²⁸ Dávidovy bázeň^{234 739}, neboť Hospodin byl s ním a od Šálůla⁴⁴ se odvrátil³⁶; (13)proto⁵ ho Šálůl ze své blízkosti⁴⁴ odstranil³⁶ a ustanovil¹²⁸ si ho velitelem³⁶⁷ tisíce, takže⁵ se jal vycházet⁷³ a vstupovat⁷⁴⁰ před tváří lidu. (14)A Dávid se na všech svých cestách projevil⁴⁶⁰ jako rozvážně⁵ si počínající⁷⁵⁶ a Hospodin byl s ním, (15)a když Šálůl shledal²⁸¹, že si on velmi rozvážně počíná⁷⁵⁶, dostal¹⁰⁹ z⁷⁴¹ něho strach⁷⁴², (16)ale všechen Izráel a Júdá Dávida miloval, když on vycházel⁷³ a vstupoval⁷⁴⁰ před jejich tváří.

(17)A Šálůl k Dávidovi řekl: Hle, má starší⁶⁸³ dcera Mérav; tu³¹² ti chci²⁷ dát za ženu, jen mi buď⁴⁶⁰ zdatným⁸⁰ mužem^{242 609} a bojju boje²²² Hospodinovy. Šálůl si totiž⁸ řekl⁵²⁸: Nechtě se na něho nedostává¹⁴³ ruka má, nýbrž⁵ nechť se na něho dostává¹⁴³ ruka Pelištím²²¹. (18)A Dávid k Šálůlovi řekl: Kdo jsem já a kým je můj rod, čeled⁴⁰⁷ mého otce, v Izráéli, že mám²⁷ králi být zetěm? (19)Ale v době, kdy se Mérav, dcera Šálůlova, měla dát⁷⁴³ Dávidovi, se stalo¹, že⁵ ona byla dána za ženu Adriélovi, Mechóláthímu²⁶⁹.

(20)Ale Míchal, dcera Šálůlova, si Dávida zamilovala; to⁵ Šálůlovi oznámili²⁰², i byla³³ ta věc⁷⁴⁴ správná⁷⁴⁵ v jeho očích, (21)i řekl si⁵²⁸ Šálůl: Musím²⁷ mu ji dát, ať mu je léčkou^{242 746} a ať se na něho dostává¹ ruka Pelištím²²¹. A k Dávidovi Šálůl řekl: Nyní⁵⁸² se budeš se mnou⁷⁴⁷ podruhé⁷⁴⁸ spřízňovat⁷⁴⁹.

(22)A svým služebníkům Šálůl rozkázal: K Dávidovi potaj⁷⁵⁰ promluďte výrokem: Hle, král má³³ v tobě zalíbení a všichni jeho služebníci tě milují³³; nyní se tedy⁸ s králem⁷⁴⁷ spřízní⁷⁴⁹. (23)Královi služebníci tedy⁸ tato slova proslavili v uši Dávidovy a Dávid řekl: Zda je³³ ve vašich očích bezvýznamně⁷⁵¹ spříznit se⁷⁴⁹ s králem⁷⁴⁷? A já jsem člověk¹¹⁷ chudý a bezvýznamný⁷⁵¹. (24)A Šálůlovi služebníci mu podali zprávu²⁰² výrokem: Dávid se vyslovil podle těchto slov; (25)a Šálůl řekl: Taktó musíte²⁷ říci Dávidovi: Král nemá⁹ tužby po⁶³¹ věně⁷⁵², nýbrž⁵⁴ po⁶³¹ stu předkožek Pelištím²²¹ k pomstě⁷⁵³ na králových nepřátelích. Šálůl totiž⁸ pojal záměr nechat Dávida padnout rukou Pelištím²²¹.

(26)Jeho služebníci tedy⁸ Dávidovi oznámili²⁰² tato jeho slova a v Dávidových očích byla³³ ta věc správná⁷⁴⁵ – spříznit se⁷⁴⁹ s králem⁷⁴⁷. A dni se nenaplnily (27)a Dávid již povstal a odešel, on i jeho muži, a pobíli¹¹² z⁵⁸⁶ Pelištím²²¹ dvě stě mužů, a Dávid přinesl jejich předkožky, i dodal je králi v plném počtu⁷⁵⁴ ke spříznění⁷⁴⁹ s králem⁷⁴⁷; Šálůl mu tedy⁸ Míchal, svou dceru, dal za ženu. (28)I shledal²⁸¹ Šálůl a poznal, že s Dávidem je Hospodin, a Míchal, dcera Šálůlova, ho milovala³³; (29)Šálůl tedy⁸ pocítoval¹³³ ještě větší bázeň^{195 234 739} z⁷⁴¹ Dávida a stal se Šálůl Dávidovi na všechny dni nepřitelem. (30)A náčelníci³⁶⁷ Pelištím²²¹ se jali podnikat výpravy⁷⁵⁵ a za každého²² jejich vyjítí⁷⁵⁵ se stávalo¹³³, že si Dávid počínal³³ rozvážně⁵ než všichni Šálůlovi nevolníci²⁴, a jeho jméno se stalo velmi vysoce ceněným.

19 A Šálůl promluvil k Jónáthánovi, svému synu, a ke všem svým služebníkům o usmrcení Dávida. Ale Jehónáthán, syn Šálůlův, měl³³ v Dávidovi veliké⁷⁵⁷ zalíbení; (2)podal tedy⁸ Jehónáthán Dávidovi zprávu²⁰² výrokem: Šálůl, můj otec, usiluje o tvé usmrcení, nyní se tedy, prosím⁸², za jitra měj na pozor³⁴, a zůstaň⁷⁵⁸ v úkrytu a schovej se⁴⁵⁵, (3)a já chci²⁷ vyjít⁷³ a stanout po boku⁷⁵⁹ svého otce v poli, kde budeš ty, a já budu o tobě⁷⁶⁰ mluvit k svému otci, a až uvidím, co a jak, podám¹⁰⁹ ti zprávu²⁰². (4)A Jehónáthán k Šálůlovi, svému otci, o Dávidovi⁷⁶⁰ dobře promluvil výrokem k němu: Nechtě král nehřeš⁴³ proti svému nevolníku, proti Dávidovi, protože vůči tobě nezhrěšil a protože jeho činy³⁶¹ jsou pro tebe⁴¹⁶ velmi dobré, (5)ano, položil¹²⁸ své žití⁷⁶¹ v svou dlaň^{229 762} a porazil⁷¹² Pelištího³⁵⁴, takže⁵ Hospodin všemu Izráelovi způsobil veliké vysvobození⁴⁷¹ – uviděl jsi a zaradoval ses; proč tedy⁸ chceš²⁷ usmrcením Dávida bez příčiny hřešit proti nevině krvi? (6)I uposlechl Šálůl na³⁵⁹ hlas Jehónáthánův a přísáhl Šálůl: Jako že je Hospodin živ – má²⁷-li²⁰⁸ být usmrcen (7)A Jehónáthán povolal¹⁹⁴ Dávida, i oznámil²⁰² mu Jehónáthán všechna tato slova a uvedl Jehónáthán Dávida k Šálůlovi, i byl³² před jeho tváří jako předtím²³⁶.

(8)A opět nastala¹⁹⁵ válka²²² a Dávid vytáhl¹⁷³ a jal se proti Pelištím²²¹ bojovat²²² a udeřil¹¹² na ně velikým úderem^{240 334}, takže⁵ se před jeho tvář²¹⁵ dali na útěk.

(9)Ale na Šáulovi se octl¹⁷⁷¹ mučivý⁶⁶⁴ duch od Hospodina, a když on seděl ve svém domě a v jeho ruce bylo jeho kopí a Dávid rukou hrál, (10)pokusil^{109 763} se Šául kopím prorazit¹¹² skrze Dávída i skrze stěnu⁷³⁸; ten⁵ před tvář²¹⁵ Šáulovou ucouvl, takže⁵ kopí vrazil¹¹² v stěnu, a Dávid prchl a vyvázl v onu noc, (11)ale Šául poslal do Dávidova domu posly³³⁵, aby ho hlídali^{34 184} a za jitra aby ho usmrtili¹⁸⁴. A Dávidovi podala zprávu²⁰² Míchal, jeho žena, výrokem: Nejsi-li hotov zachránit^{339 764} své žití⁷⁶¹ této noci, budeš ty zítra usmrčen. (12)Míchal tedy⁸ Dávída spustila oknem, i odešel a utekl a vyvázl, (13) a Míchal vzala domácí modlu⁶³³, tu⁵ položila¹²⁸ na lože, v jehož⁸⁴⁷ hlavy⁷⁶⁵ položila¹²⁸ sítku⁷⁶⁶ z kozí srsti⁷⁶⁷, a přikryla rouchem, (14) a když Šául posly³³⁵ poslal Dávída přívěst⁶⁵⁴, řekla¹⁰⁹: On stůně. (15)Šául tedy⁸ posly³³⁵ poslal Dávída prohlédnout^{281 768}, s výrokem: Vyneste¹¹ ho na loži ke mně k jeho usmrčení. (16)A když poslové³³⁵ přišli, hle¹⁰⁹, na loži domácí modla⁶³³ a v místech jeho záhlaví⁷⁶⁵ sítká⁷⁶⁶ z kozí srsti⁷⁶⁷. (17)Šául tedy⁸ řekl k Míchal: Proč jsi mě takto ošidila a propustila⁴⁰³ mého nepřítele, takže⁵ vyvázl? A Míchal řekla k Šáulovi: On ke mně řekl: Propust⁴⁰³ mě, proč tě mám²⁷ usmrtit?

(18)A Dávid utekl a vyvázl a přišel k Samuélovi do Rámy a oznámil²⁰² mu vše, co mu¹¹⁵ Šául učinil; i odešel on a Samuél a usídlili se v Nájóth; (19)to⁵ bylo Šáulovi oznámeno výrokem: Hle, Dávid je v Nájóth v Rámě. (20)Šául tedy⁸ poslal posly³³⁵ přívěst⁶⁵⁴ Dávída; a když bylo³³ vidět^{130 769} společnost prorokujících⁷³⁶ proroků a Samuéla stojícího jako dosaženého^{686 770} nad nimi, octl¹⁰⁹ se na Šáulových poslech^{335 771} Boží Duch, takže⁵ se jali prorokovat⁷³⁶ i oni. (21)To⁵ oznámili²⁰² Šáulovi, i poslal jiné³⁶² posly³³⁵, ale i oni se jali prorokovat⁷³⁶; Šául tedy⁸ ještě poslal¹⁹⁵ posly³³⁵, třetí, a i oni se jali prorokovat⁷³⁶. (22)Odešel tedy⁸ do Rámy i on; a když přišel k veliké cisterně⁷⁷², jež je v Séchú, otázal¹⁰⁹ se: Kde je Samuél a Dávid? A řekli

mu: Hle, v Nájóth v Rámě. (23)I odešel tam, do Nájóth v Rámě, a octl se¹ na něm⁷⁷¹ - i na něm - Boží Duch, takže⁵ při chůzi stále^{559 773} prorokoval⁷³⁶, až přišel do Nájóth v Rámě; (24)pak⁵ i on svlékl¹⁸⁷⁸ svá roucha a jal se i on prorokovat⁷³⁶ před tvář Samuélovou a ležel^{33 774} nahý po celý onen den a po celou noc. Proto říkají: Zda i Šául je mezi proroky?

20 A Dávid z Nájóth v Rámě utekl a přišel a před tvář Jehónáthánovou řekl: Co jsem učinil, co je mou nepravostí²⁰³ a co je mým hříchem před tvář tvého otce, že usiluje o mé žití⁷⁶¹? (2)I řekl mu: Daleko od toho, nesmíš²⁷ umřít; hle, můj otec nečiní věc velikou ani⁷⁷⁵ věc malou, aniž mě upozorňuje⁷⁷⁶; proč by tedy⁵ můj otec přede mnou²¹⁵ skrýval tuto věc? Toho⁴⁰² není. (3)A Dávid ještě přísáhl a řekl: Tvůj otec jistě⁷⁷⁷ ví³³, že jsem našel v tvých očích přízeň⁴⁶, i řekl si⁵²⁸: Jehónáthán nechť toto neví⁴³, aby se nermoutil⁷⁷⁸, neboť⁵ věru, jako že je živ Hospodin a že je živa tvá duše, že je jen²²⁶ krok mezi mnou a mezi smrtí.

(4)A Jehónáthán k Dávidovi řekl: Co tvá duše praví⁷⁷⁹, to⁵ pro tebe⁴¹⁶ chci²⁷ učinit. (5)A Dávid řekl k Jehónáthánovi: Hle, zítra je nov měsíc²⁷ a já mám²⁷ ovšem⁷⁷⁷ s králem sednout k jídlu, ale snad mě budeš moci²⁷ propustit⁴⁰³, abych se v poli skrýval až do třetího večera. (6)Bude-li mě tvůj otec vůbec⁷⁷⁷ postrádat¹³⁴, pak⁵ můžeš²⁷ říci: Dávid se ode mne naléhavě⁷⁷⁷ dovolil zaběhnout v Běth-lechem, své město, neboť tam má⁶ celá jeho čeleď⁴⁰⁷ výroční oběť⁵². (7)Bude-li mluvit takto: Dobře, pak má⁶ tvůj nevolník pokoj, jestliže se však⁸ naopak⁷⁷⁷ bude hněvat⁴⁶⁵, věz, že je³³ z jeho strany⁴⁴ s konečnou platností rozhodnuto^{201 780} o zlu. (8)Snad pak⁵ uskutečníš¹²⁷ smlouvání⁶¹⁷ nad svým nevolníkem, neboť jsi svého nevolníka uvedl v smlouvu⁴⁶¹ Hospodinovu se sebou; je-li však⁸ při mně nepravost²⁰³, usmrť mě ty, vždyť až k svému otci - nač toto, že bys mě uváděl? (9)A Jehónáthán řekl: Daleko ti od toho; ano, budu-li²⁰⁸ jistě⁷⁷⁷ vědět, že je ze strany⁴⁴ mého otce s konečnou platností rozhodnuto^{201 780} o zlu, aby přišlo¹⁸⁴ na tebe, aniž ti to³¹² budu oznamovat^{202 781}! (10)A Dávid řekl k Jehónáthánovi: Kdo

mi bude podávat zprávu²⁰², bude-li ti snad tvůj otec odpovídat něčím tvrdým⁷⁸²? (11)A Jehónáthán řekl k Dávidovi: Pojď, ať můžeme²⁷ vyjít na pole. Vyšli tedy⁸ oni oba na pole.

(12)A Jehónáthán k Dávidovi řekl: Hospodine, Bože Izráelův, budu-li okolo^{110 226 662} tohoto času zítra *neb* pozítří⁷⁸³ mít jistotu⁷⁸⁴ stran svého otce, že⁴⁴¹ hle, je dobře pro Dávída, aniž pak k tobě budu posílat, *abych* tě upozornil⁷⁷⁶, (13)nechť Hospodin takto činí⁴³ Jehónáthánovi a takto nechť přidává^{43 195}; bude-li můj otec mít zlo za⁷⁸⁵ dobré proti tobě⁷⁸⁶, pak⁵ tě upozorním⁷⁷⁶ a propustím⁴⁰³ tě, ať můžeš²⁷ v pokoji odejít, a Hospodin bude s tebou, jako byl³³ s mým otcem. (14)A *nejen* budu-li já ještě živ, a *nejen* při mně⁷⁸⁷ nechť uskutečňuješ^{43 127} laskavost⁶¹⁷ Hospodinovu, takže⁵ nebudu muset²⁷ mřít, (15)nýbrž⁵ nechť svou laskavost⁶¹⁷ nikdy⁵⁶ neodtínáš^{43 174} od mého domu⁴⁴, ani při Hospodinově vytínání¹⁷⁴ Dávidových nepřátel, každého²⁴⁴, z povrchu tváře⁷⁸⁸ pudy²⁴⁸. (16)I smluvil se⁷⁸⁹ Jehónáthán s domem Dávidovým: To⁵ kéž Hospodin vyhledá⁴³ z ruky nepřátel Dávidových. (17)A Jehónáthán Dávída ve⁷²⁵ své lásce k němu⁷⁹⁰ dále zapřísahal¹⁹⁵, neboť ho miloval³³, jako miloval svou duši⁷⁹¹.

(18)A Jehónáthán mu řekl: Zítra je nov *měsíce* a budeš postrádán¹³⁴, neboť tvé sedadlo bude prázdné^{134 792}; (19)musíš²⁷ tedy⁸ počkat tři dni⁷⁹³, sestoupit⁴³ hluboko⁷⁹⁴ a přijít k místu¹³³, kde ses skryl v den činu^{361 795}, a zůstat vedle kamene Ezel. (20)A já k jeho straně budu vystřelovat tři šípy, jako vypouštěním⁴⁰³ si do terče, (21)a hle, budu posílat sluhu⁵⁵: Jdi, najdi³⁷⁹ šípy; budu-li sluhovi⁵⁵ říkat zřetelně⁷⁹⁶: Hle, šípy jsou od tebe na této straně⁷⁹⁷, vezmi je, pak⁵ přijď, neboť máš⁶ pokoj a není nic⁴⁴⁶, *jako* že Hospodin je živ. (22)Budu-li však⁸ mládenci říkat takto: Hle, šípy máš⁶ od sebe až dále, odejdi, neboť tě Hospodin propustil⁴⁰³. (23)A ta⁷⁹⁸ věc, o níž¹³⁵ jsme promluvili, já a ty, hle, Hospodin je navždy⁵⁶ mezi mnou a mezi tebou.

(24)Dávid se tedy⁸ v poli skryl; a nastal nov *měsíce* a král zasedl k hostině^{568 799}, k jídlu, (25)i usedl král na své sedadlo

jako jindy¹⁹⁶, na sedadlo u stěny¹²⁴, a Jehónáthán povstal¹⁸⁰⁰ a po boku Šáulově usedl Avnér a místo¹³³ Dávidovo zůstalo prázdné^{134 792}. (26)A Šául v onen den nepromluvil nic⁴⁸³, neboť si řekl¹⁵²⁸: To³¹² *bude nějaká příhoda*³¹³, takže on není čist; jistě není čist. (27)Když se však⁸ nazítrá¹²⁷⁰ po novu¹²⁴ *měsíce*, druhého dne, stalo¹, že⁵ místo¹³³ Dávidovo zůstalo prázdné^{134 792}, řekl¹⁰⁹ král k Jehónáthánovi, svému synu: Proč syn Jíšajův ani včera ani dnes nepřišel k hostině^{568 799}? (28)A Jehónáthán Šáulovi odpověděl: Dávid se ode mne⁴⁴ naléhavě⁷⁷⁷ dovolil do Bét-lechema (29)a řekl: Propust⁴⁰³ mě, prosím¹⁸², neboť máme⁶ ve městě rodinnou oběť⁸⁰¹ a sám³¹² můj bratr mě obeslal⁵³⁰, takže tedy⁸⁰², našel-li jsem v tvých očích přízeň⁴⁶, nechť se, prosím¹⁸², smím²⁷ vzdálit⁸⁰³ a uvidět své bratry. Proto ke stolu královu nepřišel. (30)I vzplál⁴⁶⁵ proti Jehónáthánovi Šáulův hněv, i řekl mu: Synu zvrhlce⁸⁰⁴ a buřičky⁸⁰⁵, zda nevíš³, že ty k své hanbě a k hanbě nahoty⁸⁰⁶ své matky tihneš^{156 807} k⁸⁰⁸ synu Jíšajovu? (31)Proto nikdy¹⁷³, co syn Jíšajův je živ na zemi²⁴⁸, nebudeš moci²⁷ obstát⁸⁰⁹ ty ani tvé kralování; nyní tedy⁸ posli a přiveď⁶⁵⁴ ho ke mně, neboť on je synem smrti. (32)A Jehónáthán Šáulovi, svému otci, odpověděl a řekl k němu: Proč má²⁷ být usmrčen? Co učinil? (33)A Šául po něm hodil kopím k jeho skolení¹¹², takže⁵ Jehónáthán poznal, že je to³¹² ze strany jeho otce⁴⁴ s konečnou platností rozhodnuto^{201 780} – usmrtit Dávída. (34)I povstal⁸¹⁰ Jehónáthán od stolu⁴⁴ ve vzplanutí⁴⁶⁵ hněvu a v druhý den novu *měsíce* nepojedl chleba⁵⁶⁸, neboť byl pro Dávída zarmoucen⁷⁷⁸, že ho jeho otec zhanobil⁸¹¹.

(35)A za jitra se stalo, že⁵ Jehónáthán podle dohody¹³⁸ s Dávidem¹²⁴ vyšel¹⁷³ do pole a s ním mladý⁶⁰⁶ sluha⁵⁵; (36)a tomu sluhovi⁵⁵ řekl: Nuže¹⁸², běž, nacházej³⁷⁹ šípy, jež já budu vystřelovat. Sluha⁵⁵ se rozběhl a on vystřelil šíp tak, aby ho přeletěl⁸¹²; (37)a když sluha⁵⁵ přišel až po místo¹³³ šípu, jež Jehónáthán vystřelil, zavola¹⁰⁹ Jehónáthán za sluhou⁵⁵ a řekl: Zda není šíp od tebe až dále? (38)A Jehónáthán za sluhou⁵⁵ zavola: Pospěš, chvátej, nesmíš²⁷ se zastavovat. A Jehónáthánův

sluha⁵⁵ šípy sešbíral a přišel k svému pánu; (39) ten sluha⁵⁵ však⁸ nic⁴⁸³ nevěděl³³, jen Jehónáthán a Dávid věděli³³ o té věci¹³⁵. (40) Jehónáthán tedy⁸ dal své zbraně³⁰⁹ sluhovi⁵⁵, jenž mu patřil, a řekl mu: Jdi, zanes v město. (41) Sluha⁵⁵ šel a Dávid povstal ze strany⁶⁹⁶ jihu⁵⁴¹ a padl na svůj obličej⁸⁸⁸ k zemi a třikrát se poklonil, i políbili jeden druhého⁴⁴² a zaplakali jeden s⁸¹³ druhým⁴⁴², Dávid až nadmíru⁸¹⁴. (42) A Jehónáthán Dávidovi řekl: Jdi v pokoji; jak jsme si my přísahli, my oba ve jménu Hospodinově výrokem: Hospodin nechť je⁴³ navždy⁵⁶ mezi mnou a mezi tebou, mezi semenem mým a mezi semenem tvým. ⁸¹⁵I vstal⁸¹⁶ a odešel, a Jehónáthán vstoupil v město.

21 A Dávid přišel do Nóvu k Achímelechovi, knězi, a Achímelech se při potkání Dávída ulekl⁵²⁴ a řekl mu: Proč jsi ty sám³⁴⁴, ty a nikoho¹⁷⁷ není s tebou? (2) A Dávid Achímelechovi, knězi, řekl: Král mi rozkázal jistou věc a řekl ke mně: O té věci, v níž tě já posílám a již jsem ti rozkázal, nechť se nikdo¹⁷⁷ nic⁴⁸³ nedovídá⁴³, a sluhu⁵⁵ jsem odkázal na to a to⁸¹⁷ místo¹³³. (3) Nyní tedy⁸, co je pod tvou rukou, dej v ruku mou, pět chlebů nebo co bude⁵⁷ nalezeno³⁷⁹. (4) A kněz Dávidovi odpověděl a řekl: Není pod mou rukou⁸¹⁸ všedního⁸¹⁹ chleba, ledaže je chléb svatý; jen zdrželi³⁴-li se sluhové⁵⁵ od žen! (5) A Dávid knězi odpověděl a řekl mu: Jelikož nám byly ženy nepřístupny⁶⁴⁸²⁰ jak včera, tak předevčirem²³⁶, při mém vyjití⁷³, zůstala¹ tedy⁸ ústrojí^{309 821} sluhů⁵⁵ svatými⁸²²; toto³¹² je sice⁸ úkol⁸²³ všední⁸¹⁹, přece však⁸ zajisté⁸²⁴ dnes každý¹⁷¹ zůstává na svém ústrojí^{309 708 821} svatým⁸²⁵. (6) Kněz mu tedy⁸ dal svatě^{822 826}, neboť tam nebylo chleba, leč chleby předkladné^{64 827}, odňaté³⁶ z přítomnosti tváře⁸²⁸ Hospodinovy k položení¹²⁸ chleba teplého⁸²⁹ v den jeho přinesení⁶⁵⁴. (7) (A v onen den tam byl muž ze služebníků Šáulových, pozdrževší se⁴⁰¹ před tváří Hospodinovou, a jeho jméno Dóég, Edómí³⁵⁴, představený pastýřů, kteří patřili Šáulovi.) (8) A Dávid Achímelechovi řekl: A není toho, že by tu pod tvou rukou bylo kopí nebo meč? Nevzal jsem totiž v svou ruku ani svůj meč a ani svou zbroj³⁰⁹, neboť králova věc byla³³

naléhavá. (9) A kněz řekl: Meč Goljátha, Pelištího³⁵⁴, jehož jsi skolil¹¹² v údolí¹³⁰ Élá⁶⁷², hle, ten³¹² je, zabalen v šat, za přehozem¹²⁵; chceš²⁷-li si jej vzít, vezmi, neboť jiného³⁶² kromě něho tu³⁹³ není. A Dávid řekl: Není jemu podobného⁴⁵⁷, dej mi jej. (10) A Dávid vstal a utekl onoho dne před tváří Šáulovou²¹⁵ a přišel k Áchíšovi, králi Gathu.

(11) A služebníci Áchíšovi k němu řekli: Zda toto²³⁸ není Dávid, král země? Zda ne o tomto si v tanečních průvodech⁷³⁰ odpovídali³³ výrokem: Šául udeřil^{112 334} na své⁷³⁴ tisíce, Dávid však⁸ na své⁷³⁴ desetitisíce? (12) A Dávid tato slova vložil¹²⁸ ve své srdce a pocítil z⁷⁴¹ Áchíše, krále Gathu, velikou⁷⁵⁷ bázeň^{234 739}, (13) i jal se v jejich očích předstírat porušení svého rozumu⁸³⁰ a stavět se v jejich ruce pomateným a čmárat po dveřích⁷⁵ brány a spouštět svou slínu na svou bradu⁸³¹. (14) A Áchíš k svým služebníkům řekl: Hle, vidíte člověka¹⁷⁷ chovajícího se jako šílenec; nač jste ho ke mně přiváděli? (15) Jsem já potřeбен šílených, že jste tohoto přivedli ukazovat své šílenství přede mnou? Zda má²⁷ tento vstoupit do mého domu?

22 A Dávid odtamtud odešel a vyvázl do jeskyně Adullám; to⁵ když uslyšeli jeho bratři a všichni dům jeho otce, sestoupili¹⁰⁹ tam k němu, (2) a shromáždili se k němu všichni lidé^{117 832} v sevření⁸³³ a každý člověk¹⁷⁷, jenž měl⁶ věřitele⁸³⁴ a každý člověk¹⁷⁷ zahořklý v duši, i stal se¹ nad nimi vůdcem^{242 367} a byli³³ s ním, asi²²⁶ čtyři sta mužů. (3) A odtamtud Dávid odešel do Mícep Móáva⁸³⁵ a ke králi Móáva⁸³⁵ řekl: Nechť, prosím¹⁸², smí^{27 43} můj otec a má matka vyjít⁷³ k vám⁸³⁶, než budu moci²⁷ zvědět, co se mnou¹¹⁵ Bůh bude chtít²⁷ učinit. (4) Zavedl je tedy⁸ ke králi^{836 837} Móáva⁸³⁵ a usídlili se u něho na všechny dni Dávidova pobytu v nedobytném místě⁸³⁸.

(5) A Gád, prorok, k Dávidovi řekl: Nesmíš²⁷ v nedobytném místě⁸³⁸ zůstat; odejdi, ať si⁵⁴⁵ vstoupíš v zem Júdovu. Dávid tedy⁸ odešel a vstoupil v les Cháreth. (6) A Šául uslyšel, že byl vypátrán⁸³⁹ Dávid a muži, kteří byli s ním; a Šául seděl v Givei pod tamaryškem na výšině a v jeho ruce bylo jeho kopí a před ním⁸⁵⁷

stáli všichni jeho služebníci, (7) a Šául svým služebníkům, již⁵⁷ před ním⁸⁵⁷ stáli, řekl: Nuže¹⁸², slyšte, synové Jemíního³⁷³: Což⁸⁴⁰ vám všem²⁹⁸ bude syn Jišajův dávat pole a vinice? Bude vám všem²⁹⁸ dávat stát se⁸⁴¹ veliteli³⁶⁷ tisíců a veliteli³⁶⁷ stovek? (8) Vždyť jste se vy všichni²⁹⁸ spikli proti mně a není ochotného upozornit³³⁹ mě³⁹⁷ na⁸⁴² spolčování⁷⁸⁹ 843 mého syna se synem Jišajovým, a není z vás *nikoho* nade mnou truchličího⁸⁴⁴ a ochotného upozornit³³⁹ mě³⁹⁷, že můj syn proti mně postavil¹⁹⁹ 845 mého služebníka co úkladníka⁸⁴⁶, jako v tento den. (9) A Dóég, Edómí³⁵⁴, jenž⁸⁴⁷ byl postaven nad Šáulovými nevolníky, odpověděl a řekl: Uviděl jsem syna Jišajova přicházejícího do Nóvu k Achímelechovi, synu Achítúvovu; (10) ten⁵ se pro něho⁴¹⁶ 848 s otázkou obrátil na Hospodina⁴⁵⁴ a dal mu stravu a dal mu meč Goljátha, Pelištího³⁵⁴. (11) A král poslal zavolat Achímelecha, syna Achítúvova, kněze, a všechen dům jeho otce a kněží, kteří *byli* v Nóvu; i přišli oni všichni²⁹⁸ ke králi. (12) A král řekl: Nuže¹⁸², slyš, synu Achítúvův. A Achímelech řekl: Hle, já¹⁹³, můj pane. (13) A Šául řekl: Proč jste se proti mně spikli, ty a syn Jišajův, takže⁵ jsi mu dal chléb a meč a obrátil ses⁸⁴⁹ pro něho⁴¹⁶ 848 s otázkou na Boha⁴⁵⁴ k povstání proti mně²⁰⁰ co úkladník⁸⁴⁶, jako v tento den? (14) A Achímelech králi odpověděl a řekl: A kdo je mezi tvými služebníky jako Dávid, věrný¹⁸⁰ a zeť králův, jenž⁵ má³³ přístup³⁶ 850 k slyšení u tebe⁸⁵¹ a v tvém domě je vážený¹⁶²? (15) Počal jsem se pro něho⁴¹⁶ 848 s otázkami obracet na Boha⁴⁵⁴ dnes? Daleko mi *od toho!* Nechtě král nic⁴⁴⁶ nesvaluje⁴³ 128 na svého nevolníka⁸⁵², na nikoho⁸⁵² z domu⁸⁵³ mého otce, neboť tvůj nevolník z tohoto všeho⁸⁵⁴ nevěděl³³ nic⁴⁴⁶ malého ani⁸⁵⁵ velikého. (16) A král řekl: Jistotně⁵⁹¹ musíš²⁷ umřít, Achímelechu, ty i všechen dům tvého otce! (17) A běhounům⁸⁵⁶, již⁵⁷ před ním⁸⁵⁷ stáli, král řekl: Obrátte se a usmrťte kněží Hospodinovy, neboť i jejich ruka je s Dávidem, a protože věděli³³, že on utíká, a neupozornili mě³⁹⁷. *Ale* služebníci královi nebyli³³ nakloněni⁶²¹ vztáhnout⁵⁷³ svou ruku, aby se vrhli¹⁸⁴ 857 na kněží Hospodinovy; (18) král tedy⁸ řekl Dóégovi: Obrát se ty a vrhni se⁸⁵⁷ na

kněží. A Dóég, Edómí³⁵⁴, on se na kněží vrhl⁸⁵⁷ a usmrtil v onen den osmdesát a pět mužů nosících¹⁵⁹ přehoz¹²⁵ z plátina, (19) a Nóv, město kněží, vybil¹¹² ostrím⁵³⁶ meče od muže až po ženu, od batolete až po kojence a hovězí dobytč⁴⁷⁹ a osla a drobné dobytč⁵⁸³ – ostrím⁵³⁶ meče. (20) *Ale* jeden syn Achímelecha, syna Achítúvova⁴, vyvázl, jehož⁸⁴⁷ jméno *bylo* Evjáthár, a utekl za Dávidem; (21) a Evjáthár Dávidovi oznámil²⁰², že Šául pozabíjel kněží Hospodinovy. (22) A Dávid Evjáthárovi řekl: Věděl³³ jsem v onen den, když tam Dóég, Edómí³⁵⁴, *byl*, že jistě⁸⁵⁸ bude podávat Šáulovi zprávu²⁰²; provinil jsem se já proti všem duším domu tvého otce. (23) Zůstaň se mnou, nechtě se nebojíš⁴³ 234; ano, kdo bude usilovat o žití⁷⁶¹ mé, bude usilovat o žití⁷⁶¹ tvé, ale ty při mně *budeš* předmětem péče⁸⁵⁹.

23 I podali Dávidovi zprávu²⁰² výrokem: Hle, Pelištím²²¹ bojují²²² proti Keile, a oni loupí⁶⁰⁵ mlaty. (2) Dávid se tedy⁸ na Hospodina s otázkou obrátil⁴⁵⁴ výrokem: Zda mám²⁷ jít, abych pobil¹¹² tyto Pelištím²²¹? A Hospodin k Dávidovi řekl: Jdi, ať na Pelištím²²¹ udeříš¹¹² 334, i budeš moci²⁷ Keilu osvobodit⁷⁰. (3) A Dávidovi muži k němu⁸ řekli: Hle, my se bojíme²³⁴ zde v Júdovi⁶⁷¹, a čím spíše, půjdeme-li ke Keile proti²⁰⁰ bitevním šikům Pelištím²²¹! (4) Dávid se tedy⁸ ještě znova na Hospodina s otázkou obrátil¹⁹⁵ 454 a Hospodin mu odpověděl a řekl: Vstaň, sestup ke Keile, neboť já se chystám vydat¹⁹⁷ Pelištím²²¹ v tvou ruku. (5) Odešel tedy⁸ Dávid a jeho muži ke Keile a jal se proti Pelištím²²¹ bojovat²²² a odehnal jejich stáda⁸⁶⁰ a udeřil¹¹² na ně velikým úderem²⁴⁰ 334, takže⁵ Dávid obyvatele²⁹⁹ Keily osvobodil⁷⁰.

(6) A při útěku⁷²⁵ Evjáthára, syna Achímelechova, k Dávidovi do Keily se stalo¹, že se dolů dostal v jeho ruce přehoz¹²⁵. (7) A Šáulovi bylo oznámeno²⁰², že Dávid vstoupil do Keily; a Šául řekl: Bůh se ho zřekl¹⁸⁶¹ pro mou ruku⁸⁶², neboť je³³ zavřen vstupem v město s dveřmi⁷⁵ a závoramí⁶⁴. (8) Šául tedy⁸ předvolal⁶¹³ všechen lid k boji²²², k sestoupení ke Keile, k obležení proti Dávidovi²⁰⁰ a proti jeho mužům²⁰⁰. (9) A Dávid se dověděl, že Šául proti němu spráda⁸⁶³ zlo; i řekl k Evjáthárovi, knězi:

Přines³⁴⁸ přehoz¹²⁵¹ (10) A Dávíd řekl: Hospodine, Bože Izráelův, tvůj nevolník s jistotou⁸⁶⁴ uslyšel, že Šául usiluje vstoupit do Keily k zničení³⁰⁰ města mou příčinou. (11) Zda mě občané⁸⁶⁵ Keily budou chtít²⁷ vydat⁷¹⁶ v jeho ruku? Zda bude Šául sestupovat, jak tvůj nevolník uslyšel? Hospodine, Bože Izráelův, podej, prosím¹⁸², zprávu²⁰² svému nevolníku! A Hospodin řekl: Bude sestupovat. (12) A Dávíd řekl: Zda budou občané⁸⁶⁵ Keily chtít²⁷ vydat⁷¹⁶ mne a mé muže v ruku Šáulovu? A Hospodin řekl: Budou chtít²⁷ vydat⁷¹⁶.

(13) Dávíd tedy⁸ povstal, i jeho muži, asi²²⁶ šest set mužů, a vyšli⁷³ z Keily a jali se chodit, kde³⁹³ mohli²⁷ chodit. A Šáulovi bylo oznámeno²⁰², že Dávíd z Keily vyvázl; i vzdal se vyjít⁷⁵. (14) A Dávíd se usídlil v pustině, v nedobytných místech⁸³⁸; usídlil se totiž⁸ na hoře v pustině Zífu a Šául ho po všechny dni hledal¹³, ale Bůh ho nevydal v jeho ruku.

(15) A Dávíd shledal²⁸¹, že Šául vyšel⁷³ usilovat o jeho žití⁷⁶¹; i byl Dávíd v pustině Zífu v lese. (16) A Jehónáthán, syn Šáulův, povstal a odebral se do lesa k Dávídovi; a posilnil jeho ruku v Bohu (17) a řekl k němu: Nechtě se nebojíš^{43 234}, neboť ruka Šáula, mého otce, tě nebude moci²⁷ najít, a nad Izráelem budeš kralovat ty, a já ti budu druhým^{242 866}; a to⁸⁶⁷ ví i Šául, můj otec. (18) I uzavřeli oni oba před tváří Hospodinovou smlouvu⁴⁶¹; a Dávíd v lese zůstal a Jehónáthán odešel k svému domu.

(19) A k Šáulovi do Givey vystoupili¹¹ Zifím²⁶⁹ s výrokem: Zda se Dávíd neskrývá u nás v nedobytných místech⁸³⁸ v lese, na pahorku Chachíle, jenž je od jihu⁸⁶⁸ pouště⁸⁶⁹? (20) Nyní tedy⁸ sestup, ó⁵⁷ králi, podle všeho tvé duše přání sestupit, a na nás⁴¹⁶ bude vydat⁷¹⁶ ho v ruku královu. (21) A Šául řekl: Vy jste požeňnání Hospodinem, že jste se nade mnou sliptovali; (22) jděte, prosím¹⁸², ještě se ujistěte⁸⁰⁹, a vyzvězte a vypozerujte²⁸¹ jeho místo¹³³, kam se dostala¹ jeho noha⁸⁷⁰, kdo ho tam uviděl, neboť ke mně řekli, že on velmi⁸⁷¹ chytračí⁸⁷², (23) vypozerujte²⁸¹ tedy⁸ a vyzvězte všechny jeho skryše, kde se skrývá, a vraťte se najisto⁸⁷³ ke mně, i půjdu s vámi, a je-li on v zemi, stane

se¹, že⁵ ho mezi všemi tisíci Júdovými budu umět²⁷ vystopovat. (24) Povstali tedy⁸ a před Šáulem³⁹⁶ odešli do Zífu. A Dávíd a jeho muži byli v pustině Máonu ve stepi⁸⁷⁴ k jihu⁸⁶⁹ pouště⁸⁷⁰; (25) jeho⁵ se odebral Šául a jeho muži hledat. To⁵ oznámili Dávídovi, i sestoupil na skalisko⁸²⁰ a zůstal v pustině Máonu; to⁵ když uslyšel Šául, rozehnal¹⁰⁹ se v pustinu Máon za Dávídem⁸⁷⁵, (26) i šel³³ Šául ze strany hory odtud a Dávíd a jeho muži ze strany hory odtud, a Dávíd se jal úzkostlivě spěchat⁸⁷⁶ před tváří²¹⁵ Šáulovou ujít, zatímco⁵ se Šául a jeho muži k Dávídovi a k jeho mužům obchvatem blížili⁸⁷⁷ k jich polopení⁶¹⁹. (27) K Šáulovi však⁸ přišel posel³³⁵ s výrokem: Pospěš a pojď, neboť na zem zaútočili⁸⁷⁸ Pelištím²²¹. (28) Šául se tedy⁸ od honby za Dávídem⁸⁷⁶ vrátil a odešel vstříc Pelištím²²¹. Proto onomu místu¹³³ dali název²⁶⁵ Sela-hammachle-kóth⁸⁷⁹. (29) A Dávíd odtamtud vystoupil¹¹ a usídlil se v nedobytných místech⁸³⁸ v Ěn-gedí.

24 A jak se Šául vrátil od pronásledování⁴⁹⁵ Pelištím²²¹, stalo se¹, že⁵ mu podali zprávu²⁰² výrokem: Hle, Dávíd je v pustině Ěn-gedí. (2) Šául tedy⁸ vzal tři tisíce vybraných^{156 880} mužů ze všeho Izráele a vyšel hledat Dávída a jeho muže²⁹⁹ na skalách^{570 618 662} kozoroců. (3) I přišel na cestě k salaším drobného dobytka, kde⁸⁴⁷ byla jeskyně; tam⁵ Šául vstoupil příkrý své nohy⁸⁸¹, a uvnitř⁸⁸² té jeskyně seděli Dávíd a jeho muži. (4) A Dávídovi muži k němu řekli: Hle, den, o němž¹³⁵ ti Hospodin, tvůj Bůh, řekl: Hle, já se chystám vydat¹⁹⁷ tvého nepřítele v tvou ruku, ať mu¹⁵ učiníš podle toho, co bude dobré v tvých očích. A Dávíd vstal a potajji⁷⁵⁰ urřiz¹⁷⁴ cíp⁶³⁸ pláště, jenž byl na Šáulovi, (5) potom se však⁸ stalo¹, že⁵ Dávídovo srdce ho udeřilo^{172 883}, protože cíp⁶³⁸ pláště, jenž byl na Šáulovi, urřiz¹⁷⁴; (6) i řekl k svým mužům: Daleko mi, skrze Hospodina⁸⁸⁴, abych svému pánu¹⁵, pomazanému Hospodinovu¹⁵, měl²⁷ učinit⁸⁸⁵ tuto věc, vztáhnout⁵⁷³ na něho svou ruku; ano, on je pomazaný Hospodinův. (7) A těmito slovy Dávíd své muže zadržel⁸⁸⁶ a nedal jim povstat proti Šáulovi²⁰⁰. A Šául povstal z jeskyně a vyšel cestou; (8) a potom z jeskyně povstal Dávíd a za

Šaúlem zavolal výrokem: Můj pane, ó⁵⁷ králi! A když se Šaúl ohlédl za sebe, schýlil¹⁰⁹ Dávid hlavu⁸⁸⁷, obličej⁸⁸⁸ k zemi, a poklonil se; (9) a Šaúlovi Dávid řekl: Proč posloucháš slova lidí⁸⁸⁹, výrok: hle, Dávid usiluje o tvé zlo? (10) Hle, tohoto dne vidíš³³ tvé oči, že tě Hospodin dnes vydal v mou ruku v jeskyni, a promluviló se¹³⁰ o zabítí tebe, smiloval jsem¹³⁰ se však⁸ nad tebou a řekl jsem: Nebudu svou ruku vztahovat⁵⁷³ na svého pána, neboť on je pomazaný Hospodinův. (11) A viz, můj otče, ano, viz cíp⁶³⁸ tvého pláště v mé ruce, neboť podle mého úřiznutí¹⁷⁴ cípu⁶³⁸ tvého pláště, a že jsem tě nezabil, věz a viz, že není v mé ruce zla ani přestoupení⁸⁹⁰, aniž jsem vůči tobě zhřešil, ty však⁸ strojíš úklady⁸⁹¹ mému žití⁷⁶¹ 892, abys je vzal¹⁸⁴. (12) Hospodin bude rozsuzovat mezi mnou a mezi tebou a Hospodin mě na tobě⁸⁹³ pomstí, má ruka však⁸ proti tobě nebude, (13) jak praví přísloví⁸⁹⁴ starých: Zlovůle vychází⁷³ od zlovolného, má ruka však⁸ proti tobě nebude. (14) Za kým vytáh¹⁷³ král Izráelův? Za kým se ty ženeš⁸⁷⁶? Za mrtvým psem, za jednou blechou! (15) Zastáncem²⁴² 895 se však⁸ stane¹ Hospodin, ten⁵ rozsoudí mezi mnou a mezi tebou, i bude hledět a povede mou při⁸⁹⁶ 897 a bude mě umět²⁷ vysoudit⁸⁹³ z tvé ruky.

(16) A jak Dávid dokončil²⁰¹ 438 promlouvání těmito slovy k Šaúlovi, stalo se¹, že⁵ Šaúl řekl: Zda je toto tvůj hlas, můj synu Dávíde? A Šaúl pozvedl¹⁵⁹ svůj hlas a rozplakal se (17) a řekl k Dávidovi: Ty jsi spravedlivější než já²⁴, neboť ty jsi mi prokázal⁸⁹⁸ dobro, kdežto⁵ já jsem ti prokázal⁸⁹⁸ zlo; (18) to⁵ jsi ty dnes dal najevo²⁰², jak jsi se mnou uskutečnil¹²⁷ dobro, jak jsi, když mě Hospodin vydal⁷¹⁶ v tvou ruku, mě¹⁰⁹ nezabil. (19) Když přece⁸ někdo¹¹⁷ dopadá³⁷⁹ svého nepřítele, zda⁵ ho propustí⁴⁰³ v dobrotě⁸⁹⁹? I bude ti Hospodin dobrem odplácet za to, co jsi dnes učinil mně¹¹⁵. (20) Nuže tedy⁸⁰², hle, vím³³, že jistotně⁹⁰⁰ budeš kralovat a že v tvé ruce⁹⁰¹ bude království Izráelovo upevněno¹⁹⁹; (21) nyní mi tedy⁸ při Hospodinu přísáhní: Budeš-li²⁰⁸ vytínat¹⁷⁴ mé símě po mně a budeš-li²⁰⁸ vyhlazovat⁹⁰² mé jméno z domu mého otce! (22) A Dávid

Šaúlovi přísáhl a Šaúl odešel do svého domu a Dávid a jeho muži vystoupili¹¹ na nedobytné místo⁸³⁸.

25 A Samuél umřel, i shromáždili se, všechen Izráel, a jali se pro něho⁴¹⁶ nařikat⁹⁰³, a pohřbili ho v jeho domě v Rámě.

A Dávid povstal a sestoupil do pustiny Páránu. (2) A v Máonu byl muž, jehož⁸⁴⁷ hospodářství⁹⁰⁴ bylo na Karmeli⁹⁰⁵, a ten muž byl velmi bohat³⁴⁹, neboť⁵ měl⁶ tři tisíce ovcí⁹⁰⁶ a tisíc koz; a byl³³ na Karmeli při stříhání svých ovcí⁹⁰⁷. (3) A jméno toho muže bylo Návál a jméno jeho ženy Avígajil, a ta žena byla velmi rozumná⁹⁰⁷ a krásná zjevem⁹⁰⁸ a ten muž byl tvrdý⁷⁸² a zlý v skutcích⁹⁰⁹; a on byl Káliví²⁶⁹ 910. (4) I uslyšel Dávid v pustině, že Návál stříhá své ovce⁹⁰⁷; (5) vyslal tedy⁸ Dávid deset mladíků⁵⁵ a těm mladíkům⁵⁵ Dávid řekl: Vystupte¹¹ na Karmel a vejděte k Náválovi, i otažte⁴³ se v mém jménu, zda se má dobře⁴²⁸, (6) a řekněte⁴³ takto: K životu⁹¹¹! I ty se máš dobře, i tvůj dům nechtě se má dobře, i vše, co ti patří, nechtě se má dobře⁹¹²! (7) I uslyšel jsem nyní, že jsou u tebe⁹¹³ stříhači; nuže⁸⁰², pastýři, jež máš⁶, bývali³³ s námi, neuškodili⁸¹¹ jsme jim a po všechny dni jejich pobytu na Karmeli jim nic⁴⁸³ nechybělo³³ 134 792 914; (8) otaž se svých sluhů⁵⁵, oni⁵ ti povědí²⁰². Kež tedy⁸ tito mladíci⁵⁵ nacházejí⁴³ 379 v tvých očích přízeň⁴⁶, vždyť jsme přišli k dobremu dni; dej, prosím¹⁸², co tvá ruka bude moci²⁷ najít³⁷⁹, svým nevolníkům a svému synu, Dávidovi. (9) I přišli Dávidovi mladíci⁵⁵ a promluvili k Náválovi podle všech těchto slov, a ztichli⁹¹⁵.

(10) A Návál Dávidovým služebníkům odpověděl a řekl: Kdo je Dávid a kdo syn Jišajův? Dnes se rozmnožili nevolníci, již⁵⁷ se odtrhují⁹¹⁶ každý²⁴⁴ od³⁴⁵ svého pána! (11) Mám²⁷ tedy⁸ vzít svůj chléb⁵⁶⁸ a svou vodu⁹¹⁷ a svou zabíjačku, co jsem nazabíjel⁹¹⁸ svým stříhačům, a dát lidem¹⁷, o nichž nevím³³, odkud oni jsou? (12) I obrátili se Dávidovi mladíci⁵⁵ svou cestou a vrátili se a přišli a podali mu zprávu²⁰² podle všech těchto slov; (13) a Dávid řekl svým mužům: Připásejte¹²⁶ si každý²⁴⁴ svůj meč! Připásali¹²⁶ si tedy⁸ každý²⁴⁴ svůj meč, i Dávid si svůj

meč připásal¹²⁶, a vystoupili¹¹ za Dávidem, asi²²⁶ čtyři sta mužů, a dvě stě, *ti* zůstali u zavazadel³⁰⁹.

(14)A Avigajil, ženě Náválově, podal jeden mladík⁵⁵ ze sluhů⁵⁵ zprávu²⁰² výrokem: Hle, Dávid poslal z pustiny posly³³⁵ pozdravit⁵²⁶ našeho pána, *ale* obořil se⁹¹⁹ na ně; (15)a ti muži *byli* vůči nám velmi dobří a neuškodili⁸¹¹ nám a *po* všechny dny, *co* jsme se při našem pobytu v poli s nimi stýkali³³, jsme nic⁴⁸³ nepostrádali^{33 134 915}, (16)j nocí i dnem byli zdí okolo nás⁹²⁰, *po* všechny dny našeho pobytu s nimi, *když* jsme páslí drobný dobytek. (17)Nyní tedy⁸ věz a uvaž²⁸¹, *co* máš²⁷ činit, neboť na našeho pána a proti všemu jeho domu je s konečnou platností zosnováno^{201 780} neštěstí⁴⁵⁰, on však⁸ je ničema¹⁰⁶, nelze na něho promluvit⁹²¹.

(18)A Avigajil spěšně²⁵⁵ vzala dvě stě chlebů a dva měchy vína a pět připravených¹²⁷ kusů drobného dobytka a pět seí⁹²² praženého zrní a sto hrud rozinek a dvě stě hrud sušených fíků; to⁵ nakladla na osly (19)a svým sluhům⁵⁵ řekla: Postupujte⁹²³ přede mnou³⁹⁶; hle, já přicházím za vámi. *Ale* svému muži Náválovi nepověděla²⁰². (20)A když ona jela na oslu a sestupovala po odlehlé straně⁹²⁴ hory, stalo se¹¹⁰⁹, že⁵ hle, Dávid a jeho muži sestupovali jí vstříc, takže⁵ je potkala. (21)A Dávid řekl: Jen k oklamání⁹²⁵ jsem hlídal^{33 34} vše, *co* tomuto člověku v pustině patří, takže⁵ ze všeho, *co* mu patří, nic⁴⁸³ nechybělo^{33 134 792 915}; *ano*, odplatil²⁷³ mi zlem místo dobrem. (22)Takto nechť Bůh činí⁴³ nepřátelům Dávidovým¹¹⁵ a takto nechť přidává^{43 195}, budu-li²¹⁶ ponechávat do světla jitra ze všeho, *co* mu patří, močícího na stěnu⁹²⁶!

(23)A Avigajil Dávída uviděla a spěšně²⁵⁵ sestoupila z osla²⁶⁰ a padla před obličejem⁸⁸⁸ Dávidovým na svou tvář a sklonila se na zem, (24)*ano*, padla k jeho nohám a řekla: Na mně – já⁹²⁷, můj pane, – *budiž* ta nepravost²⁰³; a nechť, prosím¹⁸², smí²⁷ tvá služebnice promluvit v tvé uši, a poslyš slova své služebnice. (25)Kéž, prosím¹⁸², můj pán neupíná^{43 128} své srdce k tomuto ničemnému člověku^{117 928 929}, na Návála, neboť jaké je jeho jméno, takový je⁹³⁰ on: Jeho jméno je

Návál⁹³¹ a bezbožnost⁹³² je při něm, a já, tvá služebnice, jsem neviděla³³ mladíky⁵⁵ mého pána, jež jsi vyslal; (26)nylní tedy⁸, můj pane, *jako že je* živ Hospodin a živa je tvá duše, Hospodin, jenž tě zarazil před přijítím³⁶⁰ v krvi^{933 934} a pomožením^{70 935} sobě svou rukou⁹³⁶, nechť jsou⁴³ jako Návál tvoji nepřátelé, usilující o zlo proti mému pánu²⁰⁰! (27)A nyní toto pozhennání, jež tvá služka přinesla mému pánu, to⁵ nechť se dá⁴³ mladíkům, již⁵⁷ chodí v průvodu⁹³⁷ mého pána. (28)Odpusť¹⁵⁹, prosím¹⁸², přestoupení⁸⁹¹ své služebnice, neboť Hospodin jistotně⁹³⁸ mému pánu chce²⁷ zřídít¹²⁷ trvalý¹⁸⁰ dům, neboť můj pán bojuje^{33 222} boje²²² Hospodinovy a za všechny tvé dny⁹³⁹ se při tobě nenašlo³⁷⁹ zlo. (29)Povstal sice⁸ člověk k pronásledování tebe a k usilování o tvé žití⁷⁶¹, duše mého pána však⁸ zůstane¹ zavázána⁹⁴⁰ v svazku⁹⁴¹ života³⁰ u Hospodina, tvého Boha, duši tvých nepřátel však⁸ bude vystřelovat^{332 942} zprostřed⁹⁴³ pouzdra⁹⁴⁴ praku. (30)A až Hospodin mému pánu¹¹⁵ bude činit podle všeho, *co* promluvil dobřého o tobě⁹⁴⁵, a přikáže⁵³⁰ tě za panovníka³⁹⁹ nad Izráělem, stane se¹, (31)že⁵ ti nebude ke klopýtnutí⁹⁴⁶ ani k urážce⁹⁴⁷ srdce mého pána toto: *Ani* prolití krve bez příčiny ani pomožení⁷⁰ mého pána *samému* sobě. A až Hospodin mému pánu učiní dobře, kéž¹⁰⁹ si připomeněš⁴³ svou služebnici.

(32)A Dávid Avigajil řekl: *Budiž* velen⁹⁴⁸ Hospodin, Bůh Izráělvů, jenž tě tohoto dne poslal mně vstříc, (33)a *budiž* pozhennáno tvé pochopení⁹⁴⁹ a *budiž* pozhennána ty, jež jsi mne tohoto dne zadržela³¹⁴ od přijítí v krvi^{934 935} a pomožení⁷⁰ sobě svou rukou⁹³⁷. (34)Nicméně však⁸, *jako že je* živ Hospodin, Bůh Izráělvů, jenž mě zarazil před ublížením⁹³⁶ tobě, kdybys mi nebyla spěšně²⁵⁵ přišla vstříc, *ano*, byl-li²⁰⁸ by býval Náválovi do světla jitra pozůstaven močící na stěnu⁹²⁶! (35)A Dávid vzal z její ruky, *co* mu přinesla, a jí řekl: Vystup¹¹ v pokoji k svému domu; viz, uposlechl jsem na³⁵⁹ tvůj hlas a přijal¹⁵⁹ jsem tvou tvář.

(36)A Avigajil přišla k Náválovi, a hle, on měl⁶ ve svém domě hostinu⁹⁵⁰ jako hostinu⁹⁵⁰ krále a srdce Náválovo při ní⁹⁵¹

bylo potěšeno⁹⁵² a on *byl* nadmíru opilý, i neoznámila²⁰² mu až do světla jitra nic⁴⁴⁶ malého ani velikého; (37) a za jitra, když víno⁸⁸ z Návála vyšlo^{73 424}, se stalo¹, že⁵ mu jeho žena tyto věci oznámila²⁰², a jeho srdce v jeho nitru zmrtvělo a on se stal jakoby kamenem. (38) A asi²²⁶ za deset dní se stalo¹, že⁵ Hospodin Návála ranil⁹⁵³, takže⁵ umřel.

(39) A když Dávid uslyšel, že Návál umřel, řekl¹⁰⁹: *Budiž* veleben⁹⁴⁹ Hospodin, jenž rozhodl při^{897 898} mé potupy ze strany⁹⁵⁴ Náválovu a svého nevolníka zastavil před zlem^{360 955 956} a zlo Návála vrátil Hospodin na jeho hlavu. A Dávid poslal a vyslovil se o^{61 957} Avígajil stran vzeti si ji za ženu; (40) i přišli služebníci Dávidovi k Avígajil na Karmel a promluvili k ní výrokem: Poslal nás k tobě Dávid stran vzeti si tě za ženu. (41) I vstala a poklonila se, obličej⁸⁸⁸ k zemi, a řekla: Hle, tvá služebnice *bude* nevolnicí^{242 958} k mytí nohou služebníků mého pána. (42) A Avígajil spěšně²⁵⁵ vstala a na oslu odjela s pěti svými dívkami⁹⁵⁹, jež⁵⁷ chodily v jejím průvodu⁹³⁷, a odebrala se za Dávidovými posly³³⁵ a stala se¹ mu ženou²⁴².

(43) A Dávid pojal i Achínóam, z Jizre-éle, takže⁵ se mu obě dvě staly¹ ženami²⁴²; (44) a Šáúl byl dal Michal, svou dceru, ženu Dávidovu, Paltímu, synu Laířovu z Gallím.

26 A k Šáúlovi do Givey přišli Zífím²⁶⁹ s výrokem: Zda se Dávid neskrývá na pahrbku Chachíle na pokraji⁶¹⁸ pouště⁸⁶⁹? (2) Šáúl tedy⁸ vstal a sestoupil do pustiny Zífu, a s ním tři tisíce mužů, vybraných^{156 880} Isráelových, hledat Dávida v pustině Zífu. (3) I položil se²²³ Šáúl na pahrbku Chachíle, jenž *je* na pokraji⁶¹⁸ pouště⁸⁶⁹, při cestě, a Dávid zůstal v pustině a shledal²⁸¹, že Šáúl přišel do pustiny za ním. (4) Dávid tedy⁸ vyslal vyzvědače²⁹⁹ a dověděl se, že Šáúl najisto⁸⁷³ přišel; (5) i vstal Dávid a přišel na místo¹³³, kde se Šáúl položil²²³, a uviděl Dávid místo¹³³, kde ulehl Šáúl a Avnér, syn Nérův, velitel³⁶⁷ jeho vojska¹², i ležel Šáúl uvnitř vozové hradby^{692 960} a lid, *ti* spočívali²²³ okolo něho⁹⁶¹.

(6) A Dávid se ujal slova⁵⁵¹ a pronesl k Achímelechovi, Chittímu³⁵⁴, a k Avíša-

jovi, synu Cerújinu, bratru Jóávovu, výrok: Kdo se mnou chce²⁷ sestoupit k Šáúlovi do tábora²²⁷? A Avíšaj řekl: Já při tobě chci²⁷ sestoupit. (7) Přišel tedy⁸ Dávid a Avíšaj v noci k lidu, a hle, Šáúl spící ležel uvnitř vozové hradby^{692 960} a v zemi v jeho hlavách⁷⁶⁵ vtisknuto jeho kopí, a okolo něho⁹⁶¹ leželi Avnér a lid. (8) A Avíšaj k Dávidovi řekl: Bůh dnes vydal⁷¹⁶ tvého nepřítele v tvou ruku; nyní tedy⁸, prosím¹⁸², nechť ho smím²⁷ jedním rázem⁹⁶² *probit*¹¹² kopím až v zem; to⁵ mu nebudu muset²⁷ opakovat. (9) A Dávid k Avíšajovi řekl: Nebudeš⁴³ ho hubit³⁰⁰, neboť kdo vztáhne⁵⁷³ svou ruku na pomazaného Hospodinova a bude uznán za nevinného⁹⁶³? (10) A Dávid řekl: *Jako že je živ* Hospodin – ledaže ho Hospodin bude chtít²⁷ ranit⁹⁵³, nebo může²⁷ přijít jeho den, takže⁵ umře, nebo bude sestupovat v bitvu²²² a bude smeten⁵⁰⁶; (11) daleko mi, skrze Hospodina⁸⁸⁴, od vztažení⁵⁷³ mé ruky na pomazaného Hospodinova! Nyní však⁸, prosím¹⁸², vezmi to kopí, jež *je* v jeho hlavách⁷⁶⁵, a ten džbán vody⁹⁶⁴, a my⁵⁴⁵ pojďme⁴³. (12) Dávid tedy⁸ vzal kopí a džbán vody⁹⁶⁴ od Šáúlových hlav⁷⁶⁵ a oni⁵⁴⁵ odešli, a nebylo vidoucího a nebylo zvěděvšího a nebylo procitšího, neboť oni všichni²⁹⁸ spali, neboť na ně padl tvrdý spánek od Hospodina.

(13) A Dávid přešel *na* druhou stranu^{539 965} a stanul na temeni⁹⁶⁶ hory z daleka; prostor¹³³ mezi nimi *byl* rozsáhlý⁸⁵. (14) A Dávid zavolal na¹⁹² lid a na¹⁹² Avnéra, syna Nérova, výrokem: Zda nebudeš odpovídat, Avnére? A Avnér odpověděl a řekl: Kdo jsi ty, že jsi zavolal na¹⁹² krále? (15) A Dávid k Avnérovi řekl: Zda ty nejsi muž? A kdo je ti podoben⁴⁵⁷ v Isráéli? A proč jsi nedal pozor³⁴ na svého pána, krále, když jeden z lidu přišel krále, tvého pána, zahubit³⁰⁰? (16) *Není* dobrá tato věc, již jsi učinil! *Jako že je živ* Hospodin, že jste synové smrti, vy, kteří jste nad svým pánem, nad pomazaným Hospodinovým, nebděli^{33 34}! Nyní tedy⁸ viz, kde je královo kopí i s džbánem vody⁹⁶⁴, co *bylo* v jeho hlavách⁷⁶⁵!

(17) A Šáúl rozpoznal^{861 967} Dávidův hlas, i řekl: Zda je toto tvůj hlas, můj synu Dávide? A Dávid řekl: Můj hlas, můj

pane, králi. (18)A řekl: Proč toto, že se můj pán honí za svým nevolníkem⁸⁷⁵? Ano, co jsem učinil a co za zlo je v mé ruce? (19)Nyní tedy⁸, prosím¹⁸², nechť můj pán, král, slyší⁴³ slova svého nevolníka: Podnítil-li tě proti mně Hospodin, nechť mu voní^{43 968} dar¹²², jestliže však⁸ synové lidí⁸⁹⁰, *buďtež* oni prokleti před tváří Hospodinovou, neboť mě dnes vyhnali⁹⁶⁹ ze začlenění v dědictví⁴²³ Hospodinovo, výrokem⁹⁷⁰: Jdi, služ³⁴³ jiným³⁶² bohům. (20)Nícméně však⁸⁰² nechť má krev nepadá⁴³ k zemi mimo tvář Hospodinovu⁹⁷¹; vždyť Izráělv král vytáhl⁷³ hledat jednu blechu, jako by pronásledoval koroptev na horách!

(21)A Šául řekl: Zhřešil jsem – vrat se, můj synu Dávide, neboť ti již nebudu ubližovat, za to, že se mé žití⁷⁶¹ tohoto dne stalo⁴⁶⁰ drahým v tvých očích. Hle, provedl jsem pošetilsto a pobloudil jsem velmi velice⁹⁷². (22)A Dávid odpověděl a řekl: Hle, královo kopí; může²⁷ tedy⁸ přejít jeden ze sluhů⁵⁵ a vzít je; (23) a Hospodin kéž každému²⁴⁴ navrací⁴³ jeho spravedlnost a jeho věrnost⁹⁷³, neboť tě Hospodin dnes vydal v *mou* ruku, nezachtělo se mi⁶²¹ však⁸ vztáhnout⁵⁷³ svou ruku na pomazaného Hospodinova. (24)Hle tedy⁸: Jak tohoto dne bylo³³ tvé žití⁷⁶¹ závažné^{6349 974} v mých očích, tak je⁹⁷⁵ závažné^{349 974} žití⁷⁶¹ mé v očích Hospodinových; on⁵ mě vyprostí ze vši tísně⁹⁷⁶. (25)A Šául k Dávidovi řekl: Ty *budiž* požehán, můj synu Dávide; budeš i zdárně⁹⁷⁷ působit¹²⁷ a jistě⁹⁷⁷ i přemáhat⁹⁷⁸. I odešel Dávid svou cestou a Šául se vrátil k svému místu.

27 A Dávid si řekl⁵²⁸ ve svém srdci⁹⁷⁹: Nyní budu jednoho dne muset²⁷ být smeten⁵⁰⁶ rukou Šáulovou; nebude mi dobře, leč bych⁹⁸⁰ co nejdříve⁹⁷⁷ mohl²⁷ vyvážnout do země Pelištím²²¹, takže⁵ Šául ode mne v beznaději upustí⁹⁸¹, hledat mě ještě po celém území²⁷⁹ Izráělově, i budu moci²⁷ vyvážnout z jeho ruky. (2)A Dávid vstal a přešel on i šest set mužů, kteří byli s ním, k Áchišovi, synu Máochovu, králi Gathu, (3) a u Áchiše v Gathu se Dávid usídlil, on i jeho muži, každý se svým domem⁹⁸², Dávid a jeho dvě ženy, Achínóam jizreélská a Avígajil, žena Náválova, karmelská. (4)A Šáulovi bylo

oznámeno²⁰², že Dávid utekl *do* Gathu; již ho tedy⁸ nadále nehledal⁹⁵.

(5)A Dávid řekl k Áchišovi: Našel-li jsem, prosím¹⁸², v tvých očích přízeň⁴⁶, nechť mi dávají⁴³ místo¹³³, ať se tam mohu²⁷ usídlit, v některém⁹⁸³ z měst *na* venkově^{124 293}, neboť proč má²⁷ tvůj nevolník bydlit u tebe ve městě královském⁹⁸⁴? (6)Áchiš mu tedy⁸ v onen den dal Ciklag; proto *až* po tento den patří¹³³ Ciklag králům Júdy. (7)A počet dní, co Dávid bydlel³³ v zemi²⁹³ Pelištím²²¹, byl³³ rok⁹⁸⁵ a čtyři měsíce.

(8)A Dávid vystoupil¹, i jeho muži, a zaúčtili⁸⁷⁸ na²⁰⁰ Geššúrího³⁵⁴ a Gezrího³⁵⁴ a Amalékího³⁵⁴, neboť oni obývali zem, kde *byli* odvždy⁹⁸⁶, tvůj vstup do Šuru až po zem Egypta. (9)A Dávid vybíjel^{33 112} tu zem a nenechával naživu muže *ani* ženu a bral³³ drobný dobytek a skot a osly a velbloudy a roucha a vracel³³ se a přicházel³³ k Áchišovi; (10) a když Áchiš řekl: Dnes jste nepodnikli⁹⁸⁷ nájezd⁸⁷⁸? řekl¹⁰⁹ Dávid: Na jih⁵⁴¹ Júdy⁶⁷¹ a na jih⁵⁴¹ Jerachmeéliho^{354 671} a na jih⁵⁴¹ Keního^{354 616 671}. (11)A muže *ani* ženu nenechával Dávid naživu k přivedení *do* Gathu, s výrokem⁹⁸⁸: Aby na nás neoznamovali²⁰² výrokem: Tak Dávid učinil. A takový *byl* jeho obyčej¹⁰⁷ *po* všechny dni, co bydlel³³ v zemi²⁹³ Pelištím²²¹. (12)A Áchiš v Dávida důvěřoval³³ s výrokem⁹⁸⁸: Naprosto⁹⁸⁹ se uvedl v oškli-vost^{518 990} ve svém lidu, v Izráěli, i stane se! mi služebníkem²⁴² navždy⁹⁹¹.

28 A v oněch dnech se stalo¹, že⁵ Pelištím²²¹ shromáždili svá vojska²²⁷ k vojenské výpravě¹² k bojování²²² proti Izráělovi; a Áchiš řekl k Dávidovi: Musíš²⁷ ovšem⁷⁷⁷ vědět, že se mnou máš²⁷ vytáhnout⁷³ ve vojsku^{227 992}, ty i tvoji muži. (2)A Dávid k Áchišovi řekl: Ty se tudíž máš²⁷ *dovědět*, co tvůj nevolník umí²⁷ učinit. A Áchiš řekl k Dávidovi: Tudíž tě chci²⁷ *na* všechny dni ustanovit¹²⁸ strážcem³⁴ své hlavy¹⁴.

(3)A Samuěl byl umřel a jali se pro něho⁴¹⁶ naříkat⁹⁰³, všechen Izráel, a pohřbili ho v Rámě, totiž⁵ v jeho městě. A vyvolavače²⁹⁹ duchů⁹⁹³ a jasnovidce²⁹⁹ byl Šául odstranil³⁶ ze země. (4)Pelištím²²¹ se tedy shromáždili a přitáhli a položili se²²³ v Šunému; i Šául shromáždil všechen

Isráel a položili se²²³ v Gilbói. (5) A když Šául uviděl tábor²²⁷ Pelištím, ulekl se^{109 234} a jeho srdce se velmi rozchvělo⁵²⁴; (6) i obrátil se Šául s otázkou na Hospodina⁴⁵⁴, ale Hospodin mu neodpovídal¹³³ ani skrze sny ani skrze Úrim⁹⁹⁴ ani skrze proroky. (7) Šául tedy⁸ řekl svým služebníkům: Vyhleďte mi ženu ovládající^{865 995} duchy⁶⁴ mrtvých^{993 996}, ať k ní mohu²⁷ zajít, i budu vyzvídat⁹⁹⁷ na ní. A jeho služebníci k němu řekli: Hle, žena ovládající^{865 995} duchy⁶⁴ mrtvých^{993 996} je v Ěn-dóru.

(8) Šául se tedy⁸ přestrojil a oblékl jiná³⁶² roucha a odešel on a s ním dva jeho muži a v noci přišli k tě ženě; i řekl: Věšt⁹⁹⁸ mi, prosím¹⁸², skrze ducha mrtvého^{993 999} a vyved¹¹ mi, koho ti chci²⁷ říci.

(9) A ta žena k němu řekla: Hle, ty víš³³, co učinil Šául, že vyvolavače²⁹⁹ duchů⁹⁹³ a jasnovidce²⁹⁹ vyřadil¹⁷⁴ ze země; proč se ty tedy⁸ snažíš políčit na mé žití⁷⁶¹ k mému usmrcení? (10) Šául jí tedy⁸ při Hospodinu přisáhl výrokem: *Jako že je živ Hospodin – potká-li²⁰⁸ tě trest^{203 1000} za tuto věc!* (11) Ta žena tedy⁸ řekla: Koho ti mám²⁷ vyvést¹¹? I řekl: Vyved¹¹ mi Samuéla.

(12) A když ta žena Samuéla uviděla, vzkřikla^{109 253} silným³⁴⁹ hlasem a pronesla ta žena výrok: Proč jsi mě ošidil? Vždyť⁵ ty jsi Šául! (13) A král jí řekl: Nechtě se nebojíš^{43 234}; ale co vidíš³³? A ta žena k Šáulovi řekla: Vidím³³ jakéhosi boha, vystupujícího^{11 1001} ze země. (14) I řekl jí: Jaké¹⁰⁰² je jeho vzezření⁹⁰⁸? A řekla: Vystupuje¹¹ starý muž, zahalený pláštěm. I poznal Šául, že je to³¹² Samuél; i schýlil hlavu⁸⁸⁷, obličej⁸⁸⁸ k zemi, a poklonil se. (15) A Samuél k Šáulovi řekl: Proč jsi mě vyrušil¹⁰⁰³ vyvedením¹¹ mne? A Šául řekl: Je³³ mi velmi úzko, neboť⁵ proti mně bojují²²² Pelištím²²¹ a Bůh se ode mne³⁷ odvrátil³⁶ a neodpovídá³³ mi již ani skrze proroky⁴⁶⁷ ani skrze sny; i zavolal jsem tě k dání mi na vědomí²⁹⁴, co mám²⁷ činit. (16) A Samuél řekl: A proč se chceš²⁷ tázat mne, když⁵ se Hospodin od tebe³⁷ odvrátil³⁶ a stal se tvým odpůrcem? (17) *Ano*, Hospodin si učinil podle *toho*, co promluvil skrze mne⁴⁶⁷, *ano*, vytrhl Hospodin kralování z tvé ruky a dal je tvému bližnímu⁶³⁹, Dávidovi, (18) ježto jsi neuposlechl na³⁵⁹ hlas Hospodinův a neu-

platnil¹²⁷ jsi žár¹⁰⁰⁴ jeho hněvu na¹⁰⁰⁵ Amalékovi; proto ti¹¹⁵ tohoto dne Hospodin učinil tuto věc. (19) A Hospodin i Isráele s tebou vydá v ruku Pelištím²²¹ a zítra budeš ty i tvoji synové se mnou; i tábor²²⁷ Isráelův bude Hospodin vydávat v ruku Pelištím²²¹. (20) A Šául náhle²⁵⁵ celou svou výškou¹⁰⁰⁶ padl k zemi, neboť⁵ pocítil velikou⁷⁵⁷ bázeň^{234 739} ze slov Samuélových, ani v něm nebylo³³ síly¹⁰⁰, neboť *po celý ten den a celou tu noc nebyl pojedl chleba*⁵⁶⁸.

(21) A ta žena k Šáulovi přišla a zpozorovala²⁸¹, že je³³ velmi otřesen¹⁰⁰⁷, i řekla k němu: Hle, tvá služka uposlechla na³⁵⁹ tvůj hlas, i položila¹²⁸ jsem své žití⁷⁶¹ ve svou dlaň^{229 762} a uposlechla jsem tvých slov, jež jsi ke mně promluvil. (22) Nyní tedy⁸, prosím¹⁸², uposlechni i ty na³⁵⁹ hlas své služby, ať před tvou tvář smím²⁷ položit¹²⁸ kousek¹⁸⁵ chleba, i pojez, ať v tobě je síla¹⁰⁰, když půjdeš svou cestou. (23) Odmítl však⁸ a řekl: Nebudu jíst; ale jeho služebníci a také ta žena se na něho jali naléhat^{917 1008}, i uposlechl jejich hlasu a vstal se země a ušedl na loži. (24) A ta žena měla⁶ v domě krmné tele¹⁰⁰⁹; spěšně²⁵⁵ je tedy⁸ zabila¹⁰¹⁰ a vzala hrubou mouku, tu⁵ zamísila a napekla nekvašených chlebů¹⁵ a podala³⁴⁸ tváři Šáulové a tváři¹⁰¹¹ jeho služebníků; i pojedli a vstali a v onu noc odešli.

29 A Pelištím²²¹ shromáždili všechna svá vojska²²⁷ k Aféku a Isráel, ti tábořili¹²³ u pramene, jež je v Jizreéli. (2) A pohlaváři^{284 1012} Pelištím²²¹ přecházeli po stech a po tisících, ale Dávid a jeho muži přecházeli jako¹⁰¹³ poslední¹⁰¹⁴ s Áchišem. (3) A velitelé³⁶⁷ Pelištím²²¹ řekli: Co tito Hebreové^{515 534}? A Áchiš k velitelům³⁶⁷ Pelištím²²¹ řekl: Zda toto²³⁸ není Dávid, služebník Šáula, krále Isráelova, jež pobyl¹ se mnou *po* tyto dny¹⁰¹⁵ nebo *po* tato léta, aniž jsem při něm cokoli shledal³⁷⁹ ode dne jeho přeběhnutí¹⁰¹⁶ až po tento den? (4) Ale velitelé³⁶⁷ Pelištím²²¹ se na něho rozzlobili, i řekli mu velitelé³⁶⁷ Pelištím²²¹: Pošli toho člověka¹¹⁷ zpět²⁷³, ať se vrací na své místo¹³³, kde jsi ho pověřil¹⁰¹⁷, a nesestupuje s námi v bitvu²²², ať se nám v bitvě²²² nestává¹ protivníkem²⁴², vždyť čím se tento může²⁷ zavděčit svému

pánu? Zda ne hlavami těchto¹⁰¹⁸ mužů? (5) Zda toto²³⁸ není Dávid, o němž si v tanečních průvodech⁷³⁰ odpovídali⁷³³ výrokem: Šául udeřil^{112 334} na své⁷³⁴ tisíce, Dávid však⁸ na své⁷³⁴ desetitisíce?

(6) A Áchíš zavolal na¹⁹² Dávída a řekl k němu: *Jako že je živ Hospodin, jsi ty správný*⁵⁰⁴ a tvé vycházení a tvé vstupování⁷⁴⁰ při mně v táboře²²⁷ je mi vhod⁷²⁹, neboť jsem ode dne tvého příchodu ke mně až po tento den při tobě neshledal³⁷⁹ závady¹⁰¹⁹, ale pohlavárům²⁸⁴ ty nejsi vhod⁷²⁹. (7) Nyní se tedy⁸ vrať a v pokoji nepůsobíš¹²⁷ nesnáží¹⁰¹⁹. (8) A Dávid k Áchíšovi řekl: Ale co jsem učinil a co jsi při svém nevolníku shledal³⁷⁹ ode dne, kdy jsem se dostal před tvou tvář, až po tento den, že se nesmím²⁷ zúčastnit boje^{222 1020} proti nepřátelům mého pána, krále? (9) A Áchíš odpověděl a řekl k Dávidovi: Ví³³, vždyť ty jsi mi vhod⁷²⁹, jako Boží posel³³⁵, ale velitelé³⁶⁷ Pelištím²²¹ řekli: Nesmíš²⁷ s námi vystoupit¹¹ v bitvu²²². (10) Nuže tedy⁸⁰² za jitra časně vstaň, i služebníci tvého pána, kteří přišli s tebou, a až časně za jitra vstanete a budete mít⁶ světlo, odejděte¹⁰⁹. (11) Dávid tedy⁸ časně vstal, on i jeho muži, k odchodu za jitra, k návratu do země Pelištím²²¹, a Pelištím²²¹ vystoupili¹¹ k Jizreéli.

30 A za příchodu Dávída a jeho mužů do Ciklagu v třetí den se ukázalo¹⁴⁶⁰, že s na Negev⁵⁴¹ a na Ciklag byli podnikli nájezd⁸⁷⁸ Amalékím²²¹, i zpusťořili¹² Ciklag a vypálili jej ohněm¹⁰²¹, (2) a ženy, a kdo v něm byl, od malého po velikého, zajali; neusmrtili nikoho¹¹⁷, ale nahnali je a odešli svou cestou. (3) A když přišel Dávid a jeho muži do města, hle¹⁰⁹, bylo vypáleno ohněm¹⁰²¹ a jejich ženy a jejich synové a jejich dcery byly zajaty. (4) I pozvedl¹⁵⁹ Dávid i lid, jenž byl s ním, svůj hlas a plakali³³, až v nich k pláči nebylo síly¹⁰⁰. (5) I obě ženy Dávidovy byly zajaty, Achínóm jizreélská i Avigajil, žena Návála, Karmelího²⁶⁹. (6) I nastalo Dávidovi velmi úzko, neboť mluvili³³, lid, o kamenování ho, neboť duše všeho lidu zahořkla, každého²⁴⁴ pro jeho syna a pro jeho dceru. Dávid se však⁸ posilnil²⁴¹ v Hospodinu, svém Bohu.

(7) A k Evjáthárovi, knězi, synu Achímelechovu, Dávid řekl: Přines mi sem³⁴⁸, prosím¹⁸², přehoze¹²⁵. A Evjáthár přinesl přehoze¹²⁵ blíž³⁴⁸ k Dávidovi (8) a Dávid se na Hospodina s otázkou obrátil⁴⁵⁴ výrokem: Mám²⁷ se hnát za⁸⁷⁵ touto bandou¹⁰²²? Zda ji budu moci²⁷ dostihnout? A řekl mu: Žeň se⁸⁷⁵, neboť jistotně¹⁰²³ budeš moci²⁷ dostihnout a jistotně¹⁰²³ budeš moci²⁷ vyprostit. (9) I odebral se Dávid, on a šest set mužů, kteří byli s ním, a přišli až po potok⁶¹⁵ Besór, kde⁵ se zastavili¹⁰²⁴ ti, již⁵⁷ zaostávali, (10) a pronásledoval³³ Dávid, on a čtyři sta mužů, a dvě stě mužů, kteří byli³³ příliš unaveni, aby mohli přejít potok⁶¹⁵ Besór¹⁰²⁵, ti se zastavili¹⁰²⁴.

(11) A v poli zastihli³⁷⁹ jakéhosi Egypťana¹⁰²⁶ a přivedli⁶⁵⁴ ho k Dávidovi; a dali mu chléb, i pojechl, a napojili ho vodou, (12) a dali mu kus hroudy sušených fíků a dvě hroudy rozinek, i pojechl a jeho duch¹⁰²⁷ se k němu vrátil, neboť po tři dni a tři noci nebyl pojechl chleba, aniž se napil vody. (13) A Dávid mu řekl: Komu ty patříš a odkud ty jsi? I řekl: Já, mladík⁵⁵-Egyptan, jsem nevolníkem jednomu Amalékímu^{354 1026}, a můj pán mě opustil, neboť jsem před třemi dny onemocněl. (14) My jsme podnikli nájezd⁸⁷⁸ na jih⁵⁴¹ Keréthího^{354 671} a na Júdu⁶⁷¹ a na jih⁵⁴¹ Káléva⁶⁷¹ a ohněm jsme vypálili¹⁰²¹ Ciklag. (15) A Dávid k němu řekl: Zda mě můžeš²⁷ dolů zavést k této bandě¹⁰²²? I řekl: Přisáhni mi při Bohu: Chceš²⁷-li²⁰⁸ mě usmrtit aneb vydat⁷¹⁶-li²⁰⁸ mě chceš²⁷ v ruku mého pána, a k této bandě¹⁰²² tě dolů mohu²⁷ zavést. (16) I zavedl ho dolů, a hle, byli rozseti po povrchu⁵⁷⁰ vsí země, jedouce a pijíce a oslavující¹⁰²⁸ při tom hojně³⁴⁹ lupu^{61 662 725}, jež pobrali ze země Pelištím²²¹ a ze země Júdovy; (17) a Dávid je bil^{33 112} od úsvitu až do večera na příští den¹⁰²⁹, aniž z nich kdo¹¹⁷ vyvázl, leč čtyři sta mladíků^{55 1030}, kteří nasedli na velbloudy a prchli. (18) A Dávid osvobodil všechny, jež¹⁰³¹ Amalék pobral, i obě své ženy Dávid osvobodil¹⁰³¹, (19) aniž jim kdo chyběl³³, od malého až po velikého a po syny a po dcery, a z lupu až po vše, co jim¹⁰³² pobrali, to vše Dávid navrátil.

(20)A Dávid přihnal⁶⁵⁴ všechny drobný dobytek a skot; když se ubírali³³¹⁰³³ před tímto¹⁰¹⁸ dobyt看³⁹⁶ ⁸⁶⁰, říkali³³¹⁰⁹: Toto je Dávidův lup.

(21)A Dávid přišel k těm dvěma stům mužů, kteří byli příliš unaveni, aby mohli jít¹⁰²⁵ za Dávidem, takže⁵ je zůstavili¹⁰³⁴ u potoka⁶¹⁵ Besóru, i vyšli⁷³ vstříc Dávidovi a vstříc lidu, jenž byl s ním; a Dávid se přiblížil³⁴⁸ k tomu lidu⁸³⁶ a otázal se, zda se mají dobře⁴²⁸. (22)Tu⁵ se ujal slova⁵⁵¹ každý muž zlý a ničemný⁹²⁹ z mužů, kteří šli³³ s Dávidem; i řekli: Protože nešli³³ se mnou¹⁰³⁵, nedávejme⁴³ jim z lupu, jež jsme získali zpět, leda každý²⁴⁴ svou ženu a své děti⁸⁴, ty⁵ necht' berou⁴³ s sebou¹⁰³³ a necht' jdou⁴³. (23)Dávid však⁸ řekl: Tak nesmíte²⁷ činit, moji bratři, s tím, co nám dal Hospodin, jenž⁵ nás ochránil³⁴ a vydal bandu¹⁰²², jež⁵⁷ na nás přišla, v naši ruku; (24)kdopak¹⁰³⁶ vám bude stran této věci naslouchat? Nýbrž¹⁰³⁷ jaký bude podíl toho, kdo⁵⁷ sestoupil v bitvu²²², takový¹⁰³⁸ bude podíl toho, kdo⁵⁷ zůstal při zavazadlech³⁰⁹; budou⁴³ se dělit společně. (25)Tak⁵ se dělo¹³³ od onoho dne a nadále³⁷⁷, i učinil²⁰¹⁰³⁹ to³¹² Isráelovi ustanovením²⁴²¹⁰⁴⁰ a právem¹⁰⁷²⁴² až po tento den.

(26)A když Dávid přišel do Ciklagu, rozeslal¹⁰⁹²⁹⁰ z lupu starším Júdovým a svým přátelům⁶³⁹ s výrokem: Hle, dar¹⁰⁴¹ vám z lupu nepřátel Hospodinových, (27)k těm, kteří byli v Běth-Élu, a k těm, kteří v Jattiru, (28) a k těm, kteří v Aróeru, a k těm, kteří v Sifmóth, a k těm, kteří v Eštemói, (29) a k těm, kteří v Ráchále, a k těm, kteří ve městech Jerachmeéllího³⁵⁴, a k těm, kteří ve městech Kéního³⁵⁴⁶¹⁶, (30) a k těm, kteří v Chormé, a k těm, kteří v Kór-¹⁰⁴²ášánu, a k těm, kteří v Atháchu, (31) a k těm, kteří v Chevrónu a na všech místech¹³³, kde Dávid chodíval³³, on i jeho muži.

31 A Pelištím²²¹ bojovali²²² proti tváří²¹⁵ Pelištím²²¹ prchli i na hoře Gilbói padali³³ smrtelně ranění⁷²⁰. (2)A Pelištím²²¹ dohonili⁵⁶⁵ Šáula a jeho syny, i skoli¹¹² Pelištím²²¹ Jehónáthána a Avinádáva a Malki-šúu, syny Šáulovy, (3) a boj²²² proti Šáulovi²⁰⁰ se zostřil¹⁰⁴³ a dopadli³⁷⁹ ho střelci, muži s luky⁶¹⁶⁴, i byl před těmi střelci²¹⁵ naplněn velikou⁷⁵⁷ úzkostí¹⁰⁴⁴; (4) i řekl Šául nosiči¹⁵⁹ své zbroje³⁰⁹: Vytas svůj meč a probodni mě jím; aby nemohli²⁷ přijít tito neobřezanci⁵⁴³, aby mě probodli a dovolili si na mně hano-bení³⁰³¹⁰⁴⁵. Nosič¹⁵⁹ jeho zbroje³⁰⁹ však⁸ nebyl³³ ochoten⁶²¹, neboť se velmi bál³³²³⁴; Šául tedy⁸ vzal meč a nalehl¹⁰⁴⁶ na něj. (5)A když nosič¹⁵⁹ jeho zbroje³⁰⁹ shledal²⁸¹, že Šául je³³ mrtev, nalehl¹⁰⁹¹⁰⁴⁶ na meč i on a umřel s ním. (6)Tak⁵ umřel Šául a jeho tři synové a nosič¹⁵⁹ jeho zbroje³⁰⁹ i všichni jeho muži onoho dne spolu. (7)A když shledali²⁸¹ muži Isráelovi, kteří byli na této straně¹⁰⁴⁷ údolí³²⁰ a kteří byli na této straně¹⁰⁴⁷ Jordánu, že muži Isráelovi prchli a že Šául a jeho synové jsou³³ mrtvi, opustili¹⁰⁹ města a prchli, a přišli Pelištím²²¹ a usídlili se v nich.

(8)A nazítří²⁷⁰ se stalo¹, že⁵ Pelištím²²¹ přišli svlékat⁸⁷⁸ zabité⁶⁷²⁰ a našli³⁷⁹ Šáula a jeho tři syny padlé na hoře Gilbói; (9) i utáli¹⁷⁴ jeho hlavu a svlékli⁸⁷⁸ jeho zbroj³⁰⁹; to⁵ odeslali²⁹⁰ v zem Pelištím²²¹ vůkol k vyrozumění¹⁰⁴⁸ domu jejich model a lidu. (10)A jeho zbroj³⁰⁹ uložili¹²⁸ v dům Aštároth³⁴² a jeho tělo přibíli¹⁰⁴⁹ na zeď¹⁰⁵⁰ Běth-šánu. (11)A když o něm uslyšeli obyvatelé Jávěš-Gileádu, co Pelištím²²¹ se Šáulem¹¹⁵ učinili, (12) vstali¹⁰⁹ všichni zdatní⁸⁰ muži¹⁰⁵¹ a šli³³ celou noc a vzali tělo Šáulovo a těla jeho synů se zdi¹⁰⁵⁰ Běth-šánu a přišli do Jávěše a spálili¹⁰²¹ je tam (13) a jejich kosti vzali a pohřbili pod tamaryškem v Jávěši, a na sedm dní se jali postit.

1. KNIHA SAMÚELOVA

poznámky překladatele a odkazy

- 1 Viz Gen. 1:2, pozn. 1.
- 2 Viz Gen. 14:10, pozn. 398.
- 3 Viz Soud. 12:7, pozn. 659.
- 4 Byl to ovšem Léviovec (1 Par. 6:33–38), ale Lévióvi bývali považováni za patřící k tomu kmeni, na jehož území bydleli. Viz Soud. 17:7.
- 5 Viz Gen. 4:3, pozn. 132.
- 6 Viz Gen. 19:12, pozn. 503.
- 7 Viz Gen. 30:26, pozn. 787.
- 8 Viz Gen. 9:11, pozn. 291.
- 9 Viz Gen. 33:9, pozn. 892.
- 10 Viz Soud. 11:40, pozn. 649.
- 11 Viz Gen. 13:1, pozn. 368.
- 12 Viz Num. 1:3, pozn. 15.
- 13 Zde a dále jde o označení Hospodina jako Pána všeho, co je v nebi i na zemi. Viz Gen. 2:1, pozn. 45.
- 14 Vl. „Hospodinu“, dále obdobně, srov. Exod. 12:11, pozn. 378; Num. 2:3, pozn. 65.
- 15 Tj. z obětní hostiny.
- 16 Viz Lev. 18:18, pozn. 569, zde doslovně ve smyslu jako v textu.
- 17 N. „velmi“, „bolestně“, D. „drážděním¹⁸“, viz Deut. 32:19, pozn. 247. Ve v. 16 týž výraz se smyslem jako tam v textu.
- 18 N. „popouzela“, dále obdobně, viz Deut. 4:25; 32:21, pozn. 247.
- 19 N. „rozhorlovat“, „rozhořčovat“, „rozezlávat“, sloveso vl. značí „hřmít“ ve smyslu „působit hřměním“, jako v kap. 2:10; 7:10, zde tedy snad „dohánět k výbuchům hněvu n. zuřivosti n. vzteku“. Někteří chápou ve smyslu „zastrašovat“ („působit chvěním“).
- 20 Tj. „Elkána“, n. „činiválí“, „činivalo se“, dále obdobně.
- 21 Viz Lev. 25:53, pozn. 855; jinak zde doslovně, nikoli jako ve v. 3¹⁰.
- 22 Vl. „od (tj. „při“) příležitosti“.
- 23 Vl. „mrzutě“, „ve špatné náladě“, srov. příbuzné přídatné jméno v Gen. 40:7, pozn. 1067.
- 24 N. „nad deset“, D. „od deseti“, dále obdobně.
- 25 N. „velmi“, „hořce (nikoli jako „zahořklá“ shora)“, D. „pláčem“ (v. 10), „pohleděním“ (v. 11).
- 26 Viz Gen. 28:20, pozn. 739.
- 27 Viz Gen. 2:16n., pozn. 74.
- 28 Viz Gen. 16:11 a dále, pozn. 429 a 762.
- 29 D. „símě z mužů“, smysl jako v textu.
- 30 Viz Gen. 2:7, pozn. 59.
- 31 Viz Soud. 13:5, pozn. 674.
- 32 Vl. „své modlení... prodlužovala“ (n. „rozmožovala“), znění v textu uchovává v překladu předložkovou vazbu, jaká je v textu původním; zde i
- 33 „prodloužila“ (n. „rozmožila“) ve smyslu „dlouho se modlíla“ („prodloužila n. jala se prodlužovat a setrvala v tom“), v. 3 a dále obdobně.
- 34 Viz Gen. 17:9, pozn. 449.
- 35 Viz Gen. 15:6, pozn. 420, zde smysl jako v textu.
- 36 Sloveso jako v Gen. 48:17, pozn. 1307.
- 37 Viz Gen. 13:9, pozn. 372.
- 38 Viz Gen. 9:24, pozn. 301.
- 39 D. „duchem tvrdá“, tj. „tvrdě postižená n. zasažená“, srov. Exod. 1:14, pozn. 27.
- 40 Viz Lev. 10:9, pozn. 308.
- 41 Vl. „dceři ničemnosti“, srov. kap. 2:12¹⁰⁶.
- 42 Vl. „nekladeš (n. „nestavíš“, D. „nedáváš“) před tvář dcery ničemnosti“, smysl jako v textu.
- 43 Viz Gen. 1:26, pozn. 40.
- 44 Viz Gen. 13:14, pozn. 382; zde v kap. 10:2 poněkud odlišný souznačný výraz.
- 45 D. „dává tvou žádost (tj. „předmět tvé žádosti“), již sis od něho“, smysl jako v textu; v. 27 obdobně.
- 46 Viz Gen. 6:8, pozn. 200.
- 47 Viz Gen. 13:5, pozn. 347.
- 48 Tj. „takovou jako předtím“, totiž „smutnou n. utrápenou“ (jako bychom řekli „nebyla to již ona“, „byla jakoby vyměněna“).
- 49 Jako v Exod. 34:22, vl. „za oběh“ (D. „oběhy“, tj. „oběh všech“), tj. „průběh“, „proběhnutí“.
- 50 N. snad „roku^{10 52}“.
- 51 Hebr. „Šemúél“, tj. „vyslyšený (ve smyslu „vyžádaný prosbou vyslyšenou“) ВОИЕМ“. Srov. Gen. 16:11, pozn. 440.
- 52 D. „oběť dní“.
- 53 Tj. „slibenou oběť“.
- 54 Viz Gen. 19:2, pozn. 490.
- 55 Viz Gen. 18:7, 24:14, pozn. 471.
- 56 Viz Gen. 13:15, pozn. 383.
- 57 Viz Deut. 4:25, pozn. 246.
- 58 D. „zůstaň až po své odstavení ho“, dále obdobně.
- 59 Zde je překlad doslovný.
- 60 N. „vyvedla (n. „vynesla“)¹¹ ho s sebou“.
- 61 Viz Jós. 7:15, pozn. 277.
- 62 Viz Exod. 16:36, pozn. 582.
- 63 Tj. „byl ještě malý“, opakování výrazu snad v zesilujícím smyslu („malický hošík“).
- 64 V původním textu jednotné číslo v hromadném smyslu.
- 65 Viz Gen. 22:10, pozn. 576.
- 66 Viz Gen. 43:20, pozn. 1196.
- 67 Vl. „v (n. „na“) tomto“, tj. „místě“.
- 68 Vl. „dala vyžádat (tvar téhož slovesa jako „vyžadovala“ ve v. 27, jež znamená i „vypůjčit“ viz Exod. 3:22; 22:14, pozn. 758) Hospodinem“ (n. „pro Hospodina“), smysl jako v textu. Obdobně značí „vypůjčený Hospodinem“ (n. „pro Hospodina“, jako v kap. 2:20¹³) níže i „vyžádaný Hospodinem n. pro Hospodina“.
- 69 Obraz síly, vítězoslavné moci.
- 70 N. „záchraně“, „pomoci“, dále obdobně.
- 71 Vl. „povýšenou“ (nesouvisí s „vvyšil“ ve v. 1), „nadutou“.
- 72 D. „nebudete množit, nebudete mluvit řečí pyšnou, pyšnou⁷¹“.
- 73 Viz Exod. 3:10 a dále, pozn. 252.

- 74 Vl. „vycházelo něco drzého“.
- 75 Množné číslo („všedleoudcnosti“, kap. 2:3); viz Soud. 3:23, pozn. 208 (kap. 3:15; 21:13; stran kap. 23:7 viz Deut. 3:5, pozn. 177).
- 76 Vl. „nejsou správné“ (n. „upřímné“, „spravedlivé“), tj. „neprojevují se jako n. nejsou považovány za takové“.
- 77 N., podle čteného textu, mnoha rukopisů a Vulgaty „a jím jsou skutky zkoumány“ (n. „zvažovány“).
- 78 Viz Gen. 6:4, pozn. 192.
- 79 N. „klesající“, „potbájející se“, „vyčerpaní“.
- 80 Viz Exod. 18:21, pozn. 627.
- 81 Viz Gen. 30:16, pozn. 779.
- 82 Vl. „prázdní“.
- 83 Jako v Deut. 15:11, vl. „přestali“, tj. „být hladovi“, takže již hladových není.
- 84 Viz Gen. 3:16 a dále, pozn. 656.
- 85 D. „mnohá“, dále obdobně.
- 86 N. „uvadla“, „zemděla“, „zeslábla“, „zesmutněla“.
- 87 Viz Gen. 42:38, pozn. 993 a 1179.
- 88 Viz Gen. 37:35, pozn. 1003.
- 89 Viz Num. 21:32, pozn. 828.
- 90 Viz Exod. 23:3, pozn. 788.
- 91 Viz Gen. 2:7, pozn. 57.
- 92 Viz Exod. 23:6, pozn. 797.
- 93 N. „bláta“.
- 94 Viz Num. 21:18, pozn. 811.
- 95 Viz Deut. 3:28, pozn. 211.
- 96 Viz Exod. 16:7, pozn. 556.
- 97 Viz Gen. 3:15, pozn. 106.
- 98 Viz Deut. 33:8, pozn. 300.
- 99 N. „ničeni“, „hynout“.
- 100 Viz Lev. 26:20, pozn. 898.
- 101 Viz Gen. 7:18, pozn. 244.
- 102 N. „protivníci“, tvar slovesa v Soud. 6:31, pozn. 432, viz i Exod. 21:18, pozn. 702.
- 103 N. „budou drčení“ (n. „potírání“, „lámání“ [souvisí se „zlámány“ ve v. 4]), „budou se hroutit“.
- 104 Viz Exod. 28:35, pozn. 1011.
- 105 D. „při tváři“.
- 106 Viz Deut. 13:13, pozn. 535.
- 107 Viz Gen. 18:19, pozn. 482.
- 108 D. „když každý muž“.
- 109 Viz Gen. 16:4, pozn. 438.
- 110 Viz Gen. 12:14, pozn. 365.
- 111 D. „kněze a v jeho ruce vidlice“.
- 112 Viz Gen. 4:15, pozn. 152.
- 113 Viz Exod. 31:9, pozn. 1112.
- 114 Viz Num. 11:8, pozn. 404.
- 115 Viz Exod. 2:4 a dále, pozn. 588.
- 116 Viz Exod. 29:13, pozn. 1035.
- 117 Viz Gen. 31:50, pozn. 848.
- 118 D. „živé“.
- 119 D. „obracením v kouř“^{116c}.
- 120 Viz Gen. 25:31, pozn. 672.
- 121 N. „Nechť přece¹¹⁹ nejprve v kouř obracejí“.
- 122 Viz Gen. 4:3, pozn. 133; Lev. 2:1, pozn. 47.
- 123 Jednotné číslo snad i ve smyslu „přinášení darů“. V. 29 obdobně.
- 124 Viz Num. 1:53 a dále, pozn. 61.
- 125 Viz Exod. 25:7, pozn. 864.
- 126 Vl. „mající na sobě navinutý přehoř“, viz Exod. 29:9, pozn. 1027, nikoli jako v Lev. 8:7, pozn. 255. Dále obdobně.
- 127 Viz Gen. 1:7 a dále, pozn. 12.
- 128 Viz Gen. 13:16, pozn. 384.
- 129 D. „žádosti“^{45c}.
- 130 D. „jehož vyzádal“ („vyzádalí“), srov. v. 32⁷¹. Dále obdobně.
- 131 N.⁶⁸ „místo vypůjčeného (vl. „půjčky“), jenž byl vypůjčen (obdobně jako shora¹³⁰) pro Hospodina^{68c}“.
- 132 Tj. „Elkánovu“.
- 133 Viz Gen. 1:9, pozn. 13.
- 134 Viz Exod. 3:16, pozn. 116.
- 135 Viz Exod. 33:1, pozn. 1138.
- 136 Viz Exod. 38:8, pozn. 1241.
- 137 Viz Gen. 6:16, pozn. 220.
- 138 Viz Exod. 27:21, pozn. 956.
- 139 D. „činite jako tyto věci“, dále obdobně.
- 140 Viz Gen. 8:8, pozn. 259.
- 141 N. „od všeho tohoto lidu“.
- 142 N. „zvěst“, „zpráva“.
- 143 Vl. „působící přestupování“ (Jóš. 7:11 a dále, pozn. 681).
- 144 N. „již slyším, že ji lid Hospodinův rozšiřuje“ (D. „dává procházet“ [n. „obíhat“]).
- 145 Sloveso jako v Gen. 48:11, pozn. 1298.
- 146 N. „ho posoudí“, n. snad „o tom („o té věci“) rozhodne“, „to posoudí n. rozsoudí“.
- 147 N. „soudcem“.
- 148 N. „neboť Hospodin pojal úmysl je usmrtit“, viz Deut. 25:7, pozn. 905.
- 149 D. „Samuél chodil a“, srov. Gen. 8:3, pozn. 251; Jóš. 6:9, 13, pozn. 221.
- 150 D. „byl dobrý“, dále obdobně.
- 151 N. „byl v přízni i u Hospodina a i u lidí“.
- 152 N. „vpravdě“, D. „zjevením se“.
- 153 Viz Deut. 29:29, pozn. 1076.
- 154 Viz Gen. 4:8, pozn. 1048.
- 155 Tj. „když patřili k domu faraonovu“, viz Gen. 17:10, pozn. 450.
- 156 Viz Deut. 12:5, pozn. 274.
- 157 Viz Gen. 49:16, pozn. 1352.
- 158 Viz Exod. 30:7, pozn. 1080.
- 159 Viz Gen. 4:7, pozn. 139.
- 160 N. snad „kopete („nohama“) do mých obětí a do mých darů“, sloveso jako v Deut. 32:15, pozn. 1050, vyskytující se jen tam a zde.
- 161 Tj. „Božím“, dále obdobně.
- 162 Viz Exod. 20:12, pozn. 458.
- 163 Vl. „prvního“, D. „počátku“, smysl jako v textu.
- 164 Viz Num. 18:9, pozn. 709.
- 165 Viz Gen. 22:16, pozn. 584.
- 166 D. „řeknutím“, „výrokem“.
- 167 Viz Gen. 5:22, pozn. 177, zde ve smyslu „zastávat úřad“.
- 168 Tj. „moc“, „sílu“, „podporu“, srov. Deut. 33:27.

- 169** D. „od bytí“, smysl jako v textu.
- 170** N. „na místě všeho, co dobré by se mělo“.
- 171** Viz Exod. 25:37, pozn. 895.
- 172** Viz Num. 10:9, pozn. 369; také „strast“, „nesnáž“, „útlak“.
- 173** D. „po všechny dny“, jako ve v. 35.
- 174** Viz Gen. 17:14, pozn. 1118.
- 175** Viz Lev. 26:16, pozn. 886.
- 176** Sloveso jen zde se vyskytující, příbuzné však slovesu v Lev. 26:16, pozn. 887, a v podstatě téhož významu.
- 177** N. „přírůstek“, viz Lev. 25:37, pozn. 833, zde v takovémto smyslu.
- 178** D. „jako muži“, smysl jako v textu.
- 179** Viz Soud. 2:16, pozn. 132.
- 180** N. „věrného“, „spolehlivého“, viz Num. 12:7, pozn. 462; týž výraz je níže v témž verši se smyslem jako tam v textu („stálý“), tak i v kap. 3:20 („potvrzen“). Dále obdobně.
- 181** Viz Exod. 29:23, pozn. 1047.
- 182** Viz Gen. 12:11, pozn. 360.
- 183** Viz Exod. 29:9, pozn. 1030, zde množné číslo ve smyslu jako v textu.
- 184** Viz Deut. 4:20, pozn. 241.
- 185** Viz Gen. 18:5, pozn. 469.
- 186** N. „uveřejněného“, tj. „všeobecně známého“, vl. „rozšířeného“, trpný rod slovesa v Gen. 28:14, pozn. 734, vyskytující se jen zde a v 1 Par. 13:2, viz tam pozn. 418.
- 187** Vl. „den“, tj. „v jeden z oněch dní“.
- 188** Vl. „počaly“, tj. „být n. stávat se“.
- 189** N. „hasnoucími“, ne však jako v kap. 2:33¹⁷⁵; viz Lev. 13:39, pozn. 436. Ve v. 13 totéž sloveso se smyslem jako v textu tam²⁰⁶.
- 190** Sloveso jako „vyhasnout“ v Lev. 6:12, nikoli jako zde v kap. 2:33¹⁷⁵.
- 191** Viz Exod. 25:10, pozn. 868.
- 192** Viz Gen. 3:9 a dále, pozn. 1314.
- 193** Viz Gen. 22:1, pozn. 569.
- 194** Viz Gen. 12:18, pozn. 367.
- 195** Viz Gen. 4:2, pozn. 127.
- 196** Viz Num. 24:1, pozn. 910.
- 197** Viz Gen. 6:13, pozn. 225.
- 198** D. „každý styšící ji“.
- 199** Sloveso jako v Gen. 6:18; 23:17, pozn. 227.
- 200** Viz Soud. 1:1, pozn. 9.
- 201** Viz Gen. 2:1, pozn. 46.
- 202** Viz Gen. 3:11, pozn. 103.
- 203** Viz Gen. 4:13, pozn. 146.
- 204** N. „že“.
- 205** D. „sobě zlořečí“, smysl jako v textu.
- 206** N. „omezení“, vl. „nezabránil jim“ (n. „neomezil je“), opis v textu umožňuje v překladu uchovat předložkovou vazbu, jaká je v textu původním.
- 207** N. „o domě“, „stran domu“.
- 208** Viz Gen. 14:23, pozn. 411.
- 209** Tvar slovesa jako v Exod. 29:33, pozn. 1056, překlad v textu zde, viz Exod. 25:17, pozn. 872, zvolen vzhledem k tomu, že zde proti např. Exod. 30:15 a mnoha jiným místům je použito vazby bez předložky, v níž je „nepravost“ podmětem. Toto sloveso je zde, jedině na tomto místě, v zvláštním tvaru, jehož smysl jsem se pokusil opísem v textu vyjádřit; mnozí však tento tvar chápou prostě jako tvar trpného rodu a překládají tudíž toto místo ve smyslu „bude-li nepravost... přikryta“ n. „bude-li za nepravost... učiněno zadost“. Viz i Deut. 21:8, pozn. 753, kde je použito tvaru tomuto podobného (rovněž jen na onom místě) se smyslem jako tam v textu.
- 210** A tedy „bude-li nepravost... odpuštěna“.
- 211** Viz Num. 22:3, pozn. 835.
- 212** Viz Num. 12:6, nikoli jako zde ve v. 1.
- 213** D. „Co to bylo za“, dále obdobně.
- 214** N. „Jaká „Co za“... věc, o níž“. Dále obdobně.
- 215** Viz Gen. 3:8, pozn. 102.
- 216** Viz Růth 1:17, pozn. 45.
- 217** D. „kterékoli slovo“, „jakoukoli věc“.
- 218** D. „nedal ze všech“, dále obdobně.
- 219** N. „je pověren (n. „potvrzen“) jako prorok Hospodinův“.
- 220** Tj. „nastalo“, n. „se dostalo ke všemu Izráelovi“.
- 221** Viz Gen. 10:13n., pozn. 321.
- 222** Viz Num. 21:1, pozn. 788.
- 223** Viz Gen. 26:17, pozn. 683.
- 224** Značí „kámen pomoci“, viz kap. 7:12.
- 225** Jako v Gen. 14:8, sloveso jako v Exod. 27:21, pozn. 958.
- 226** D. „jako“.
- 227** Viz Gen. 32:2, pozn. 853.
- 228** D. „v naše nitro“ (n. „vnitřek“), dále obdobně.
- 229** Viz Gen. 40:11, pozn. 1070.
- 230** D. „obývajícího kerúby“, smysl jako v textu, n. „sedícího na kerúbech“.
- 231** Viz Jós. 6:5, pozn. 215.
- 232** Tvar (jako „upadlo ve vzrušení“ v Růth 1:19) slovesa jako v Exod. 14:24, pozn. 480, zde v přeneseném smyslu jako v textu.
- 233** N. „Co znamená tento“.
- 234** Viz Gen. 28:17, pozn. 737.
- 235** Viz Soud. 13:22, pozn. 695, srov. v. 8; kap. 5:7 a dále obdobně („Izráelových bohů“ n. „Izráelova boha“, kap. 6:5 „Izráelovým bohům“ n. „Izráelovu bohu“).
- 236** Viz Gen. 31:2, pozn. 811.
- 237** Viz Exod. 15:10, pozn. 512; jako „vznešených“ v Soud. 5:13.
- 238** Viz Gen. 2:4, pozn. 51; Exod. 19:6, pozn. 638.
- 239** Viz Exod. 3:20, pozn. 121.
- 240** N. „zranili... všemi ranami“. Dále obdobně, viz Lev. 26:21, pozn. 902.
- 241** Viz Num. 13:20, pozn. 490.
- 242** Viz Gen. 2:24 a dále, pozn. 89.
- 243** Viz Gen. 29:15, pozn. 749.
- 244** Viz Gen. 9:5, pozn. 285.
- 245** Zde i „porážka“, nesouvisí však s předchozím „poražen“; ve v. 17 je jiný výraz, jenž je od tohoto slovesa odvozen.
- 246** Viz Exod. 12:37, pozn. 418.
- 247** Viz Soud. 3:16, pozn. 189.

- 248** Viz Gen. 1:25, pozn. 39.
249 N. „straně“, jako ve v. 18, viz Gen. 34:21, pozn. 927.
250 Viz Soud. 3:21, pozn. 200.
251 Viz Gen. 31:49, pozn. 846, zde zesilující tvar, což vyjádřeno shora přidáním „dychtívě“.
252 Viz Soud. 7:3, pozn. 453.
253 Viz Soud. 3:9, pozn. 174.
254 N. „Co znamená tento hlas davu“ (n. „spousty“, Gen. 17:4n.). Kap. 14:16, 19 obdobně; výraz zde i tam značí „povyk“, „řřavu“, i „povykující n. hlučící dav“.
255 Viz Gen. 24:18, pozn. 617.
256 Viz Gen. 5:32, pozn. 180.
257 Vl. „se zastavily“, „zůstaly stát“, tj. „přestaly mu sloužit“, zde smysl jako v textu.
258 D. „Co se stalo s věcí“, „čím se stala věc“.
259 N. „řřez“, „krvavá lázeň“. Třřz výraz je i v kap. 6:4 se smyslem jako tam v textu.
260 Viz Gen. 24:46, pozn. 634.
261 D. „zlomil se jeho“.
262 Viz Soud., nadpis a kap. 3:10, pozn. 1.
263 Viz Gen. 49:9, pozn. 1334.
264 Vl. „se na ni obrátily“, smysl jako v textu.
265 Viz Gen. 1:5, pozn. 8.
266 Tj. „není slávy“, n., podle jiných, „kde je sláva“.
267 Viz Soud. 18:30, pozn. 858, zde smysl jako v textu.
268 Tvar trpného rodu („protože byla vzata“, v. 19 obdobně).
269 Viz Num. 3:21, pozn. 96 a 97.
270 Viz Exod. 9:6, pozn. 274.
271 Viz Soud. 3:25, pozn. 219.
272 Viz Lev. 16:14, pozn. 528.
273 Viz Gen. 14:16, pozn. 406.
274 D. „jen Dágón“, „dág“ značí v hebrejštině „rybu“ – Dágóna si totiž představovali a zobrazovali s hlavou a rukama lidskýma a trupem rybím (srov. „mořské panny“ z pohádek).
275 D. „vřřichni ti“, dále obdobně.
276 Viz Soud. 1:35, pozn. 89, zde smysl jako v textu.
277 Vl. „jal se je pustořit“ (Lev. 26:31n., n. „ničit“, „hubit“).
278 Viz Deut. 28:27, pozn. 986.
279 Viz Gen. 47:21, pozn. 603.
280 D. „a jeho území“, množné číslo, snad ve smyslu jako v textu („veřřkeré jeho řřiroké okolí“).
281 Viz Gen. 3:6, pozn. 79.
282 Viz Gen. 49:7, pozn. 1332.
283 Sloveso jako v Gen. 6:21, pozn. 230.
284 Viz Jós. 13:3, pozn. 473.
285 Vl. „obrátit“, dále obdobně.
286 Tj. „zaujala stanovisko“, „postavila se“, „stala se takovou, řře byla“.
287 N. „přiřřla („dostala se“) na to město“ (n. „do toho města“).
288 N. „poplach“, viz Deut. 7:23, pozn. 141 a 966.
289 N. „takřře jim naskočily“ (n. „propukly“).
290 Viz Gen. 28:6, pozn. 120, proti tamní pozn. 732 zde a obdobně ve v. 11 a v kap. 6:2n. a 8 a 11:7 snad ve smyslu „spěšně n. naléhavě odeslal(i)“. V kap. 30:26 snad ve smyslu „jako projev obzvláštní pocty n. pozornosti“, n. „na všechny strany“, v kap. 31:9 „jako znamenání slavného vítězství“; následující „vůkol“ nejspíše značí „obeřřli s tím celou zem“.
291 Srov. Soud. 11:12nn., pozn. 619; zde jakoby mluvív město Ekrón.
292 N. „smrtelný strach“ (n. „zděšení“, „poplach“).
293 Viz Gen. 14:7, pozn. 395.
294 Viz Exod. 18:16, pozn. 618.
295 D. „poslámím zpět“, „vrácením“.
296 Viz Lev. 7:1, pozn. 93.
297 Tj. „podle počtu“.
298 Viz Gen. 13:10, pozn. 374.
299 Množné číslo.
300 Viz Gen. 6:13, pozn. 207.
301 N. snad „dávát (tj. „přiznávat“) slávu“.
302 N. „ke vzdoru podněcovat“, vl. „zatěžovat“, dále obdobně, sloveso jako v Exod. 7:14 a dále, pozn. 218, zde v zesilujícím tvaru ve smyslu jako v textu.
303 Viz Exod. 10:2, pozn. 317 a 318.
304 Viz Gen. 33:13, pozn. 897, zde ovšem jednoznačně ve smyslu jako v textu.
305 Viz Num. 19:2, pozn. 737.
306 Viz Num. 19:2, pozn. 738 (zde „ló áláh aléchem ól“, i předchozí „kojřřit“ zní podobně [„álóth“]).
307 Viz Gen. 46:29, pozn. 1155.
308 D. „domů od“, srov. Num. 14:43, pozn. 552.
309 Viz Gen. 24:53, pozn. 637.
310 Viz Exod. 10:10, pozn. 329.
311 Viz Lev. 5:2, pozn. 137.
312 Viz Exod. 1:16, pozn. 34.
313 Viz Rúth 2:3, pozn. 70 (zde D. „od náhody“, dále obdobně).
314 Viz Num. 11:28, pozn. 436.
315 Jinak „hemoroidů“; výraz odvozený od kmene v hebrejštině nepoužívaného, značícího „pálení“, v syrřtině „potřřže při stolicí“, „zácpu“.
316 Viz Num. 20:19, pozn. 779.
317 Vl. „řřvaly“, sloveso vyskytující se jeřřtě jen u Jóba 6:5.
318 D. „silnicí jřřím a bučením“ (n. „řřvaním“), viz kap. 2:26, pozn. 149.
319 N. „A Běth-řřemeřřřř“, srov. Soud. 14:19, pozn. 726.
320 Viz Gen. 14:3, pozn. 390.
321 D. „v Běth-řřemeři řřali v nířřině řře řřenice“, smysl snad jako v textu.
322 D. „zaradovali se tomu viděním“.
323 Viz Gen. 22:3, pozn. 571.
324 Viz Gen. 8:20, pozn. 273.
325 Viz Lev. 1:3, pozn. 7.
326 Viz Exod. 6:25, pozn. 206.
327 Viz Num. 32:17, pozn. 1066.
328 Podle LXX a 3 rukopisů „po veliký kámen, na nějřř; někteřří navrhují čtení „venkovanů, a svědkem je veliký kámen, na nějřř“.
329 Viz Num. 17:4, pozn. 687.
330 Tj. „louka^{331*}“.
331 N.³²⁸ „ten („kámen“) je... na poli“.

- 332** Tj. „Hospodin“, jako zdola, n. „bylo pobito¹³⁰“. Dále obdobně.
- 333** Snad nejpřijatelnější řešení nesnáze vyplývající z toho, že v masóretském textu je za slovy „sedmdesát lidí“ prostě připojeno „padesát tisíc lidí“; LXX a Vulgata přidávají spojku „a“ („a padesát...“), takže podle nich by pobitých bylo bývalo 50 070, jenže ovšem nelze mít za to, že by Běth-Semeš byl měl tolik obyvatel. Znění podané zde v textu znamená, že by tam bylo bývalo snad asi 1400 lidí, z čehož by 70 pobitých byla jedna dvacatina. Ve 3 hebrejských rukopisech však slova „padesát tisíc lidí“ chybějí.
- 334** Příklad zde zvolen vzhledem k předchozí předložkové vazbě, srov. Exod. 7:17; jinak snad „Hospodin se jal mezi lidem pobíjet velikým pobíjením“. Dále obdobně.
- 335** Viz Gen. 16:7, pozn. 439; nesouvisí s předchozím „poslati“. Dále obdobně.
- 336** Viz Soud. 7:24, pozn. 280.
- 337** N. „v Givei“.
- 338** Vl. „jal naříkat“.
- 339** Viz Gen. 20:7, pozn. 534.
- 340** Viz Exod. 2:22, pozn. 83.
- 341** Viz Gen. 35:2, pozn. 941.
- 342** Viz Soud. 2:11 a 13, pozn. 123.
- 343** Viz Exod. 20:4, pozn. 662.
- 344** Viz Gen. 2:18, pozn. 76.
- 345** D. „z (n. „od“) tváře“, viz Gen. 27:46, pozn. 730. V kap. 25:10 táž vazba se smyslem jako tam v textu.
- 346** D. „od nás neumlkáš“, v textu opis vzhledem k dotčené předchozí i následující předložkové vazbě.
- 347** D. „jehňátko mléka“.
- 348** Viz Exod. 21:6, pozn. 683.
- 349** Vl. „velikým“, dále obdobně.
- 350** Viz Gen. 3:8, pozn. 99.
- 351** Viz Exod. 14:24, pozn. 480; Deut. 2:15, pozn. 141.
- 352** N. „skálu“, „útes“, vl. „zub“, podle podoby skalního útvaru, viz kap. 14:4n.
- 353** D. „od¹⁴⁰ Izráele vzali“.
- 354** Viz Gen. 10:16nn., pozn. 322.
- 355** Tj. „a vrátil se“.
- 356** Viz Exod. 23:2, pozn. 786.
- 357** Vl. „nyni“.
- 358** Viz Gen. 21:11, pozn. 552.
- 359** Viz Gen. 21:12 a dále, pozn. 769.
- 360** Viz Gen. 3:3, pozn. 91, zde i ve smyslu „zavrhli mne, takže mě vypudili z n. zapudili od kralování“. Obdobně kap. 14:24, 15:23 a 26 a 16:1.
- 361** Viz Deut. 14:29, pozn. 599.
- 362** Viz Gen. 4:25, pozn. 173.
- 363** N. „slavnostně“, D. „varování³⁶⁴“.
- 364** Viz Exod. 19:21, pozn. 655.
- 365** Viz Gen. 50:9, pozn. 1383.
- 366** Tj. „budou běhouny⁸⁵⁶“.
- 367** Viz Gen. 12:15 a dále, pozn. 559.
- 368** Viz Soud. 18:11, pozn. 838.
- 369** Viz Exod. 14:7, pozn. 460.
- 370** Tvar slovesa jako v Gen. 28:22, pozn. 741.
- 371** Viz Exod. 20:9, pozn. 668.
- 372** Viz Soud. 9:6, pozn. 537.
- 373** Viz Soud. 3:15, pozn. 181.
- 374** Viz Deut. 8:17n., pozn. 449.
- 375** Tj. „vyžádaný n. vyprošený“.
- 376** N. „jinocha“, kap. 8:17; Deut. 32:25, je to však tvar slovesa jako v Deut. 12:5; pozn. 274, takže zde i „vybraného“, „hodného oblíbený“, tj. „výborného“, „vynikajícího“.
- 377** Viz Soud. 1:36, pozn. 92.
- 378** N. „zaběhly“, „zatoulaly“, „zbloudily“, dále obdobně, viz Deut. 26:5, pozn. 921.
- 379** Viz Gen. 4:14, pozn. 161.
- 380** Viz Exod. 23:5, pozn. 456, zde ve smyslu „nepřestával o ně dbát n. mít starost n. na ně myslit“.
- 381** D. „je vážen“ (n. „ctěn“), viz Exod. 14:4, pozn. 458.
- 382** D. „přícházením přichází“, dále obdobně.
- 383** Vl. „vymizel“, Deut. 32:36, pozn. 1198, „je spotřebován“.
- 384** D. „co je při nás“ (n. „s námi“).
- 385** Tj. „mám n. našel jsem u sebe“.
- 386** Viz Gen. 23:15, pozn. 600.
- 387** Viz Deut. 2:10, pozn. 131.
- 388** Viz Gen. 25:22, pozn. 284.
- 389** Viz Gen. 25:22, pozn. 659.
- 390** D. „Dříve v Izráelovi říkával takto muž při svém jiti... Boha“.
- 391** D. „proroku dnes“, tj. „komu se dnes říká prorok“.
- 392** Viz Num. 34:4, pozn. 1104.
- 393** D. „v tomto“, dále obdobně.
- 394** D. „tak“ („jak přijдете... tak“).
- 395** D. „jako“, smysl jako v textu.
- 396** Viz Gen. 13:10, pozn. 375.
- 397** Viz Rúth 4:4, pozn. 156.
- 398** Viz Exod. 9:18, pozn. 287.
- 399** N. „knižete“, „vládce“.
- 400** N. „jsem ti řekl; tento“.
- 401** Vl. „omezovat“, „uzavírat“, sloveso jako v Gen. 16:2, pozn. 436; 20:18.
- 402** D. „toto“, dále obdobně.
- 403** Viz Gen. 3:23, pozn. 120.
- 404** D. „dnes (tj. „dnes jsou tomu“) tři dni“.
- 405** N. „Komu však patří vše žádoucí (n. „hodné tužby“) v Izráelovi? Zda ne tobě a“.
- 406** Vl. „malého“, zde smysl jako v textu, dále obdobně.
- 407** Viz Gen. 10:5, pozn. 271 a 311.
- 408** Viz Gen. 19:31, pozn. 517.
- 409** N. „promluvil podle tohoto slova“ (n. „tého řeči“).
- 410** N. „síně“, „pokoje“.
- 411** D. „hlavě“.
- 412** Viz Gen. 37:36, pozn. 1005, zde ve smyslu jako v textu, ovšem jednotné číslo. Ženská obdoba tohoto výrazu v tomto smyslu je v kap. 8:13 (jen na onom místě).
- 413** Viz Exod. 29:22, pozn. 1045.
- 414** Vl. „co zbylo“, zde však je smysl jako v textu, jak patrně z dalšího textu verše.
- 415** N. „k setkání“, viz Exod. 27:21, pozn. 956.
- 416** Viz Gen. 31:43, pozn. 842.

- 417** Vl. „uchováno“, opis v textu v zájmu zřetelnějšího vyjádření smyslu dotčeného slovesného tvaru v dané souvislosti.
- 418** Tj. „uchovávalo od té chvíle, když jsem řekl“.
- 419** N. „vstali“, ne však jako „vstaň“ a „vstal“ zdola.
- 420** Viz Soud. 19:25, pozn. 879.
- 421** D. „konec“, dále obdobně.
- 422** Viz Gen. 25:31, pozn. 672.
- 423** Viz Num. 18:20, pozn. 724.
- 424** Viz Deut. 4:10, pozn. 224.
- 425** D. „nechal věci (n. „záležitosti“) oslic“, smysl jako v textu.
- 426** Viz Gen. 12:6, pozn. 354.
- 427** Viz Exod. 29:23, pozn. 1047.
- 428** Viz Gen. 43:27, pozn. 1201.
- 429** N. snad „sloupy“ (Gen. 19:26), postavené v zemi jako výsostné znamení (2 Sam. 8:6); také „důstojníci“, „vojeňští hodnostáři“, „představitelé vojenské moci“ (1 Král. 4:19; 2 Par. 8:16).
- 430** Vl. „určenu“ (n. „vyměřenu“, Deut. 32:9, pozn. 1128) řadu“ (n. „skupinu“, „společnost“).
- 431** Jako „měch“ (kožený) ve v. 3, zde značí strunný hudební nástroj, zvaný tak proto, že za jeho ozvučnou desku sloužila zvířecí kůže n. blána.
- 432** Viz Exod. 15:20, pozn. 536.
- 433** Viz Gen. 4:21, pozn. 158.
- 434** Viz Soud. 14:6, pozn. 706.
- 435** Zde snad lze chápat ve smyslu „kdykoli“, viz kap. 13:1⁵⁰⁹ a 8nn.
- 436** Viz Lev. 3:1, pozn. 83.
- 437** Viz Exod. 7:23, pozn. 229.
- 438** Viz Deut. 31:24, pozn. 224.
- 439** N. „ke Givei“, viz v. 26 a Soud. 19:12nn.
- 440** Zde s předložkou jako v Exod. 4:10, pozn. 140.
- 441** Viz Gen. 18:2, pozn. 465.
- 442** Viz Gen. 11:3, pozn. 331.
- 443** Viz Num. 21:27, pozn. 819.
- 444** Zde i ve smyslu „ustal n. upustil od prorokování“.
- 445** D. „Oznámením“.
- 446** N. snad „stran“, „o“, v kap. 14:12 ve smyslu jako v textu tam, stran kap. 20:21 a dále viz Gen. 19:8, pozn. 494.
- 447** Viz Soud. 7:23 a dále, pozn. 652.
- 448** Viz Exod. 3:9, pozn. 105.
- 449** D. „Boha, jenž on“.
- 450** N. „neštěstí“, „pohrom“, viz Deut. 29:21, pozn. 1067.
- 451** Podle LXX, Vulgaty, syrského překladu a 35 rukopisů „řekli jste: Nikoli, nýbrž⁵⁴“.
- 452** Viz Exod. 22:8, pozn. 743.
- 453** Viz Jós. 7:14, pozn. 275.
- 454** Viz Soud. 1:1, pozn. 3; 20:18, pozn. 902. V kap. 14:37 v LXX prostý 4. pád, v kap. 22:10, 13, 15; 23:2; 28:6; 30:7 předložka jako v Soud. 1:1.
- 455** Viz Gen. 31:27 („utajil“); Jós. 2:16, pozn. 105.
- 456** Viz Num. 16:5, pozn. 630.
- 457** Viz Exod. 8:10, pozn. 242.
- 458** N. snad „vyložil (n. „vysvětlil“) Samuél lidu právo“.
- 459** N. „pocitivých“, „čestných“, D. „odešla zdatnost“ (n. „síla“ atd.), zde v morálním smyslu, výrazu zde pou-
- žito k označení skupiny lidí touto vlastností vyznačným, obdobně jako v Exod. 14:4, pozn. 457.
- 460** N. snad „zůstal“, n. „projevil se“, tj. „zachoval se tak“. Kap. 4:9 a dále obdobně.
- 461** Viz Gen. 15:18, pozn. 435.
- 462** Sloveso jako v Deut. 4:31, pozn. 259, zde v tomto smyslu. Dále obdobně.
- 463** N. „ochotného“.
- 464** Viz Exod. 10:2, pozn. 314.
- 465** Viz Gen. 4:5, pozn. 138; v kap. 20:34 odvozené podstatné jméno.
- 466** Viz Soud. 19:3, pozn. 861.
- 467** Viz Exod. 9:35, pozn. 310.
- 468** Jako „úlek“ v Deut. 28:67, viz Gen. 31:42, pozn. 840.
- 469** Zde snad „Šaúl“.
- 470** Viz Num. 1:3, pozn. 19.
- 471** Viz Soud. 15:18, pozn. 749, jiný výraz než v kap. 2:1⁷⁰, ale příbuzný.
- 472** D. „všeho“, dále obdobně.
- 473** Viz Soud. 7:16, pozn. 478.
- 474** D. „za hlídky jitra“. Srov. Soud. 7:19, pozn. 480.
- 475** Vl. „Kdo je ten, jenž⁵⁷ řekl“.
- 476** Vl. „obnovujeme tam“, zde ve smyslu „slavnostně zavedeme jako něco nového“.
- 477** Jako „kralování“ v kap. 10:25.
- 478** Viz Exod. 20:16 a dále, pozn. 785.
- 479** Viz Lev. 4:10, pozn. 109.
- 480** Viz Lev. 6:2; 19:13, pozn. 177.
- 481** Viz Deut. 28:33, pozn. 996.
- 482** Viz Exod. 21:30, pozn. 723, zde v tomto smyslu; nikoli jako „úplatky“ v kap. 8:3.
- 483** D. „cokoli“.
- 484** N. „určil“, „ustanovil“, „použil“.
- 485** D. „spravedlnosti“.
- 486** Viz Soud. 2:14 a dále, pozn. 236.
- 487** Viz Num. 22:1, pozn. 832; Soud. 3:14, pozn. 180.
- 488** Tj. snad „Avdóna“ (Soud. 12:13), podle LXX a syrského překladu „Báraka“.
- 489** Viz Num. 16:27, pozn. 648.
- 490** Viz Gen. 34:25, pozn. 930.
- 491** Vl. „dal“, dále obdobně.
- 492** Viz i Lev. 19:3, pozn. 592, v. 14, pozn. 608.
- 493** Viz Deut. 1:43, pozn. 111.
- 494** Viz Num. 3:16, pozn. 93.
- 495** D. „za Hospodinem, vaším Bohem“, viz Num. 14:24, 3, pozn. 552. Dále obdobně.
- 496** Viz Num. 1:49, pozn. 40.
- 497** N. „neboť“, jako na konci verše a pak v obdobném smyslu jako tam („neboť to byste pak šli...“).
- 498** Viz Gen. 1:2, pozn. 2, zde smysl jako v Deut. 32:21, pozn. 1160, kde však je použito jiného výrazu.
- 499** Tj. snad „vyrvat n. vysvobodit n. vyprostit (vv. 10n.) koho z čeho“, také však „vyrvat n. odnít (Gen. 31:9) komu co“, překladatelé zde namozte dávají přednost prvnějšímu smyslu, mám však za to, že se sem spíše hodí smysl poslední jako protiklad k předchozímu „prospěť“ („nic dát ani nic vzít“, „ani prospět ani

- uškodit“; „nelze od nich nic očekávat, aniž se jich třeba bát“).
- 500** Jako „nechal“ v kap. 10:2; n. „zamítnout“ (Deut. 32:15), „zavrhnout“ (Soud. 6:13).
- 501** V příčinném smyslu, nikoli jako „pro“ na konci verše. Dále obdobně.
- 502** N. „stran³⁶⁰“.
- 503** D. „v“, tj. „vyučovat v tomto oboru“.
- 504** Viz Num. 23:10, pozn. 886.
- 505** D. „zlým chováním“.
- 506** Viz Gen. 19:15, pozn. 507.
- 507** D. „při svém kralování“, smysl jako v textu („když se stal králem“).
- 508** Vykладаči zde většinou předpokládají mezeru, jak v textu vyznačeno; jinak text dává smysl „ve věku jednoho roku“. V LXX celý tento verš chybí.
- 509** N. snad „dvacet let“; v hebrejském písmu jsou litery B a K, jichž se používá i jako číslice 2 a 20, navzájem velmi podobné. Srov. Num. 2:14, pozn. 70.
- 510** N. „skácel“, „povalil“, šlo-li o „sloup⁴²⁹“.
- 511** Viz Soud. 20:10, pozn. 895, n. snad v. 33 tamtéž, pozn. 911; n. prostě „na výšíně“, viz zde kap. 10:5.
- 512** Viz Jós. 6:4, pozn. 213.
- 513** D. „zatroubil“ n. „jal se troubit“, smysl jako v textu, srov. Gen. 14:10, pozn. 859.
- 514** Viz Exod. 19:16, pozn. 647.
- 515** Viz Gen. 14:13, pozn. 399.
- 516** LXX četli „Otroci („avádám“ místo „lvrím“, viz Num. 2:14, pozn. 70) odmítli!“ (n. „zrušili“, „odepřeli“, tj. snad „poslušnost“, „vzepřeli se“).
- 517** N. snad „vůči“, „naproti“.
- 518** N. „nenávisť“, D. „stal se (n. „byl učiněn“)… smrdutým“ (Gen. 34:30, pozn. 935⁹⁹⁰).
- 519** Viz Gen. 22:17, pozn. 327.
- 520** Viz Num. 20:8, pozn. 763.
- 521** Viz Soud. 9:49, pozn. 580.
- 522** Viz Gen. 37:20, pozn. 991.
- 523** Souvisí s následujícím „přešli“, takže LXX zde předkládají „přešedší“, ve smyslu „ti, kteří se rozhodli přejít“, tj. „utěci“.
- 524** Viz Gen. 27:33, pozn. 716.
- 525** D. „lid, ti se rozechvěli za ním⁴⁹⁵“.
- 526** Vl. „požehnat“, zde snad smysl jako v textu.
- 527** N. „byli shromáždění“.
- 528** Viz Gen. 20:11, pozn. 537.
- 529** Viz Exod. 32:11, pozn. 1136, zde však proti onomu místu vazba s 3. pádem (D. „tváři Hospodinově nezálichotil“).
- 530** Tj. „určil“; jako „rozkázal“ zdola, tak i v kap. 25:30. V jiném smyslu v kap. 20:29.
- 531** N. snad „vyšlo hubitelstvo“ výraz odvozený od slovesa v Gen. 6:13, pozn. 207.
- 532** Viz Num. 21:20, pozn. 815.
- 533** Viz Exod. 28:11, pozn. 974, zde smysl jako v textu.
- 534** K tomuto místu i ke kap. 4:6 a dále viz i Gen. 39:14, pozn. 1053.
- 535** Výrazy nejasného významu, vyskytující se jen zde.
- 536** D. „úst“, dále obdobně.
- 537** Tj. „bodce k pohánění dobytka“.
- 538** N. „posádka“, „předvoj“, dále obdobně, výraz příbuzný onomu v kap. 10:5⁴²⁹, ne však týž.
- 539** Viz Num. 21:13, pozn. 802.
- 540** Tj. „veleknězem byl“.
- 541** Viz Gen. 12:9, pozn. 359.
- 542** Značí „Hospodin je dárcem“, jméno, jehož je „Jónáthán“ zkráceným tvarem.
- 543** Viz Gen. 17:14, pozn. 457.
- 544** Vl. „vzchop (n. „vzepni“, „vypni“) se“ (Soud. 16:30, pozn. 531 a 808).
- 545** Viz Gen. 12:1, pozn. 349.
- 546** N. „jako tvé“.
- 547** Vl. „zastavte se“, „postůjte“.
- 548** Vl. „dosažení“, „sáhnutí“, „dotyku“.
- 549** Viz Exod. 16:29, pozn. 579.
- 550** Zde poněkud jiný tvar téhož významu.
- 551** Vl. „odpověděli“, „ujali se slova“ (v. 28, Soud. 18:14). Dále obdobně.
- 552** Tj. „bylo jím usmrceno“.
- 553** Zde značí rozlohu půdy, jakou lze jedním sprežením tažného dobytka za den zorat.
- 554** Viz Exod. 15:14, pozn. 519.
- 555** N. „zvědové“, „strážcové“.
- 556** Viz Jós. 2:9, pozn. 76.
- 557** D. „a odchází a sem“, tj. „a přichází a vrací se“.
- 558** Podle LXX „Přines efód („přehoz¹²⁵“); neboť on v onen den nosil efód před syny Isráelovými“.
- 559** D. „i chodila chozením“, viz Soud. 4:24, pozn. 278. Kap. 17:41 a dále obdobně.
- 560** Viz Gen. 49:33, pozn. 1379.
- 561** Tj. „nechej toho teď“, „počkej zatím“.
- 562** Zde snad v tomto smyslu („jejich pozornost byla upoutána a odvrácena tím, co se dělo v táboře Pelíštím“).
- 563** D. „přišli až po bitvu“, smysl snad jako v textu („než tam přišli, pokročil zmatek v táboře natolik, že přešel až ve vzájemný boj n. zápas“).
- 564** N. „A Pelíštím (3. pád) patřili“, tj. „jako nevolníci“.
- 565** Viz Gen. 31:23, pozn. 512.
- 566** Vl. „stísněno“, „upadlo v tíseň“ (kap. 13:6).
- 567** Sloveso jako v Soud. 17:2, pozn. 812; nesouvisí s „proklet“ zdola ani s „přísahy“ ve v. 26 ani se „zapřísahávání“ ve v. 27.
- 568** Viz Gen. 31:54, pozn. 851.
- 569** Tj. „všechen lid země“, v. 29 obdobně, srov. Deut. 9:28, pozn. 428.
- 570** Viz Gen. 12, pozn. 4.
- 571** D. „pole“.
- 572** Vl. „chod“.
- 573** Viz Gen. 3:22, pozn. 118.
- 574** D. „přísahou“, „zapřísaháním“.
- 575** Nesouvisí s „vyšlání¹⁷⁶“.
- 576** Viz Jós. 6:18, pozn. 232.
- 577** N. „hojně“, „dobře“, D. „pojedním“.
- 578** N. „Zda by nyní… rozsáhlé“ (n. „rozsáhlejší“)?
- 579** D. „děti⁸⁴ skotu“.
- 580** Viz Lev. 19:26, pozn. 54.

- 581** Viz Exod. 21:8, pozn. 688.
582 Vl. „dnes“.
583 Viz Gen. 22:7, pozn. 574.
584 Zde použito jiné předložky, smysl však týž.
585 Viz Gen. 34:29, pozn. 934.
586 Viz Gen. 7:21, pozn. 248 a 249.
587 Vl. „vše, co je⁵⁷⁷“.
588 Zde ovšem „Bůh“.
589 Viz Soud. 20:2, pozn. 887.
590 Tj. „hřích, jenž je příčinou toho, že Hospodin neodpovídá“.
591 Viz Gen. 2:17, pozn. 75.
592 Zde jiná předložka se smyslem jako v textu.
593 Viz Gen. 47:15, pozn. 332.
594 N. „spolehlivý“, „jistý“, „pravdivý“.
595 Vl. „dokonalost“ atd.⁵⁹⁴
596 N. „unikl“, vl. „vyšel⁷⁹“.
597 Vl. „dejte (n. „nechejte“) padnout“, tj. „los(u)“.
598 N. „ano“, „opravdu“, D. „okusením“.
599 N. „při Bohu“, tj. „na Boží straně“, „v Božím zájmu“.
600 Vl. „vykoupil“.
601 D. „vystoupil¹¹ od“, tj. snad „nad“ („povznesl se nad“).
602 D. „ve všem“.
603 N. „odsuzoval“, také „počínal si zlovně“, podle jiných „šířil hrůzu n. nepokoj“, podle LXX „osvobodzoval⁷⁰⁰ (četli „jósía“ místo „jaršia“).
604 D. „vykonával (n. „působil“, „uskutečňoval“) zdatnost⁸⁰; také „zřídil (n. „vytvořil“) vojenskou moc⁶⁹⁰“.
605 Viz Soud. 2:14, pozn. 128.
606 Viz Gen. 9:24, pozn. 304; zde v kap. 20:35 i doslovně.
607 Takto je jeho jméno psáno jen zde, jinde všude „Avnér“, jako ve v. 51.
608 N. „těžká“, vl. „silná“.
609 D. „syna zdatnosti⁸⁰“, dále obdobně.
610 Viz Exod. 3:16, pozn. 116.
611 Viz Lev. 27:21, pozn. 965.
612 Viz Num. 21:2, pozn. 790.
613 Tj. „povolal do zbraně“, „zmobilisoval“.
614 Podle téměř všech známých mi překladů, i LXX a Vulgaty, „jal se číhat“ n. „položil zálohy“, neboť dotčený výraz („járev“) se v těchto překladech chápe jako tvar slovesa „árav“ takového významu, viz např. Soud. 9:32, pozn. 569, ale tvar nepravděelný, v jakém se toto sloveso nikde jinde nevyskytuje. Týž tvar však je v Gen. 31:36 („se... povadil“), Exod. 17:2 a Num. 20:3 (obdobně) a Soud. 6:31n., pozn. 432, jako zkrácený, ale jinak pravidelný tvar slovesa „rív“ n. „rúv“, viz i Exod. 21:18, pozn. 702; proto jej, podobně jako několik jiných, např. i Kraličti („bojovat“), obdobně podle textové souvislosti překládám i zde. Smysl je tu nejspíše „utkávat se v menších potyčkách n. šarvátkách s nepřitelem“.
615 Viz Gen. 26:17, pozn. 684.
616 Viz Gen. 15:19; Num. 24:21.
617 Viz 2 Par. 6:42.
618 Viz Jós. 13:3, pozn. 472.
619 Viz Deut. 20:19; 22:28, pozn. 770, 813.
620 N. „dobyčty z druhého vrhu“.
621 Viz Deut. 1:26, pozn. 71.
622 Viz Gen. 33:14, pozn. 902.
623 N. „bezecný“, vl. „opovrženihodný“.
624 Vl. „rozplývající (Exod. 16:21, pozn. 572, n. „tratičí“) se“ n. „mizící“.
625 N. „hluboce zarmoucen“ (n. „rozrušen“, D. „Samúelovi vzplálo⁴⁶⁵“).
626 V Júdsku (Jós. 15:55).
627 D. „ruku“.
628 N. „počkej“, „pozdrž“ se“.
629 Viz Gen. 41:30, pozn. 1106.
630 D. „počátek“, srov. Lev. 2:12, pozn. 76.
631 N. „tužbu (...) po“.
632 N. „svévole“.
633 Viz Gen. 31:19, pozn. 820.
634 Zde D. „stran (n. „od“) krále“, tj. „abys již nebyl králem“.
635 Viz Jós. 7:11 a dále, pozn. 681.
636 Zde D. „stran (n. „od“) byti“.
637 D. „chytil za“ viz Soud. 19:25, pozn. 757.
638 Viz Num. 15:38, pozn. 615.
639 Viz Exod. 20:16, pozn. 669.
640 Vl. „Spolehlivost“, podle jiných „Vítězství“, „Síla“, „Výtečnost“, tj. „Hospodin“.
641 Viz Exod. 20:12, pozn. 458, zde ve smyslu jako v textu („zjednej mi úctu n. vážnost“).
642 D. „v půvabech“ (n. „přijemnostech“), viz Jóba 38:31, pozn. 1712, zde smysl jako v textu („v dobré náladě“).
643 N. „z žen“, tj. „mezi ženami“.
644 Viz Gen. 22:8, pozn. 575.
645 N. „z jeho synů⁵⁸⁶“.
646 D. „ve své ruce“.
647 D. „v“, tj. „při“, „na“ („k účasti při n. na“). Netýká se konce v. 5. Kap. 17:20 snad obdobně („pokřikem vyzývat k“, tj. „k účasti v n. na“).
648 N. „Znamená tvůj příchod pokoj? ... Pokoj“.
649 Viz Soud. 3:24, pozn. 212.
650 D. „k očím⁶⁵¹“, viz Exod. 10:5, pozn. 320.
651 N. „jak člověk vidí, neboť člověk vidí podle (n. „stran“) vzezření⁶⁵⁰, Hospodin však vidí podle (n. „stran“) srdce“.
652 Vl. „úplní“, tj. „v plném počtu“, D. „byli (tj. „stran svého počtu“) vyčerpáni“, tj. „zda již nemáš dalších“, viz Num. 14:33, pozn. 570.
653 N. „je rád (n. „libuje si“) mezi drobným dobytkem“, srov. Gen. 37:2, pozn. 970. Kap. 17:34 obdobně.
654 Viz Gen. 20:2 a dále, pozn. 564.
655 D. „obklopit“, tj. „stůl“.
656 Viz Gen. 25:25, pozn. 663, zde však spíše smysl jako v textu („zdravě červeny“).
657 D. „s krásou očím“, n. snad „vzezření⁶⁵⁰“.
658 Vl. „vzhůru³⁷⁷“, zde smysl jako v textu.
659 Jméno značí „milovaný“.
660 N. „úspěšně“, „zdarně“, „šťastně“.
661 Vl. „na Dávida přešel⁴³⁴“, zde smysl jako v textu.
662 Viz Soud. 5:5, pozn. 292.
663 N. „děsit“, „strašit“, dále obdobně.
664 N. „neblahý“, „nemilý“, „obtěžný“, „strastný“, vl. „zlý“, „duch zla“ (n. „utrpení“, „neštěstí“, „strasti“).

- 665** D. „znalého“, jako ve v. 18.
666 Viz Num. 31:28, pozn. 1043.
667 Viz Gen. 41:33, pozn. 1111.
668 D. „muže zjevu“ (Gen. 29:17, pozn. 753).
669 D. „řekl“.
670 Viz Exod. 9:35, pozn. 310.
671 N. snad „k Júdovi“ ve smyslu Deut. 34:1, pozn. 1295, jako v kap. 3:20 a obdobně dále.
672 Viz Gen. 35:4, pozn. 354; jméno údolí je totéž jako název onoho stromu.
673 D. „muž mezer“ (n. „meziprostoru“), tj. „mezi oběma vojsky“.
674 Viz Gen. 6:14, pozn. 217.
675 Viz Gen. 4:22, pozn. 161.
676 D. „dřevo“.
677 Viz Exod. 28:32, pozn. 1010.
678 Viz Soud. 3:22, pozn. 202.
679 N. „však budu moci²⁷ já co zmoci vůči němu“ (Gen. 32:25), zde je snad vhodnější vazbu původního textu s 3. pádem uchovat v překladu opisem.
680 Zde překlad zvolen vzhledem k následujícímu 4. pádu zájmena, proti „nám“ shora.
681 D. „tohoto“, dále obdobně.
682 Viz Rúth 1:2, pozn. 6.
683 D. „velicí“, dále obdobně.
684 D. „jeho druhý“.
685 Vl. „časného vstávání“, zde smysl jako v textu.
686 Viz Soud. 19:9, pozn. 866.
687 Tj. o splnění úkolu; podle jiných „vzvednout (tj. „vyplatit“) jejich zástavu“ (tj. „co snad zastavili“).
688 Vl. „přenechal“, sloveso jako v kap. 10:2⁴²⁵, opis v textu snad vyjadřuje smysl předložkové vazby, jaká je v textu původním. V. 22 obdobně; ve v. 28 doslovný překlad ve významovém odstínu⁶⁹¹ vystihující snad hněvivý tón otázky („komu jsi hodil na krk“).
689 N. „ohradě“ (n. „opevnění“), tj. tábora.
690 Viz Exod. 14:4, pozn. 457.
691 Zde následující předložková vazba²⁶⁰ naznačuje smysl „shodil n. odhodil (dotčené sloveso má i takovýto význam, jako „zavřhl“ v Soud. 6:13) a přenechal“.
692 Viz Exod. 18:7, pozn. 608.
693 Tj. „osvobozeným od daní a dávek“.
694 Viz Deut. 17:12, pozn. 664.
695 N. „řec“, tj. buď „jen promluvení“, n. „příkaz“, tj. „zda jsem nejednal, jak mi bylo přikázáno“; jiní dávají přednost druhému významu výrazu, jenž je v textu přeložen „slovo“, totiž „věc“, „příčina“, a chápu ve smyslu „zda to nemělo příčinu“.
696 D. „od (n. „z“) postavení vedle“.
697 D. „a vrátili²⁷³ mu... slovo“.
698 D. „prvního“, n. „podle předešlého (n. „prvního“) způsobu“.
699 Viz Gen. 20:2, pozn. 526.
700 N. „před ním“.
701 D. „nepadá“.
702 Viz Exod. 4:4, pozn. 131, sloveso jako „chytit“ tamže.
703 Jako „z ruky“ zdoła.
704 Viz Exod. 29:14, pozn. 934.
705 Sloveso jako „přivoliť“ např. v Exod. 2:21, zde ve smyslu jako v textu („byl by rád vykročil“); následující „neboť“ snad naznačuje význam „marně se pokusil“.
706 Jako v Gen. 22:1, zde ve smyslu „nebyl zakusil“, „neměl s tím zkušenosti“, a tudíž snad „nebyl tomu přivýkl“, zdola obdobně. Nesouvisí s „pokusil se“ shora.
707 D. „v těchto“, tj. „věcech“, na konci verše obdobně.
708 Viz Exod. 35:22, pozn. 1221.
709 Zde D. „vyšel jda (n. „jal se chodit chodě“) a přibližuje se“.
710 D. „červenolící s krásným“.
711 N. „na mne²⁰⁰“.
712 Viz Gen. 8:20, pozn. 31 a 272.
713 Viz Gen. 1:24, pozn. 18 a 38.
714 Zde ve smyslu „v moci n. síle meče... oštěpu“ („jména“), „jsa vyzbrojen mečem“ atd. V. 43 obdobně, na obou označených místech, a tak lze chápat i vazbu ve vv. 47 a 50.
715 Zde místo obvyklejšího „ve jménu“, vzhledem k předchozímu textu.
716 Sloveso jako „uzavřel“ v kap. 1:5, zde zesílený tvar s významem jako v textu (jakoby „uvězňovat“), vyskytující se jen v 1. a 2. knize Samuélově. V kap. 23:20 poněkud jiný tvar, v dané souvislosti téhož významu. Nikoli jako „vydá“ ve v. 47 a jinde.
717 Viz Exod. 12:6, pozn. 374.
718 Viz Soud. 3:10, pozn. 177, zde však jiná předložková vazba.
719 N. „vyřídil“, zesílený tvar slovesa „usmrtit“ ve v. 50.
720 Viz Soud. 20:31, pozn. 575.
721 Viz Gen. 31:36, pozn. 837.
722 Jako „olupovali“ v Soud. 2:14, pozn. 128.
723 Viz Gen. 24:19, pozn. 618.
724 Viz Gen. 44:30, pozn. 1219.
725 Předložka⁴²⁴ „při“ n. „z“ zde ve smyslu příčinném, srov. Num. 27:3, pozn. 979. Dále obdobně; tak snad i v kap. 23:6.
726 Tj. „opasek k nošení meče“, výraz souvisí se „zástěry“ v Gen. 3:7, srov. Exod. 29:9, pozn. 1027.
727 D. „ve všem, kam“ (n. „k čemu“).
728 N. „vycházet (pak snad ve smyslu „konat své povinnosti“, „nastoupil svou službu“, viz i v. 30⁷⁵³); ve všem, kam (n. „k čemu“) ho Šálú posílal, si počínal rozvážně“.
729 Viz Gen. 34:18, pozn. 922.
730 Viz Soud. 11:34; 21:21, pozn. 634.
731 N. „za zvuků trianglu“, „s třístrunnými hudebními nástroji“ (obdobně), podle jiných „s uslechtilými zpěvy“ podle Přísł. 22:20.
732 Sloveso jako v Soud. 16:25, pozn. 796, zde jiný tvar se smyslem jako v textu.
733 Viz Exod. 32:18, pozn. 1141.
734 N. „porazil (n. „pobil“) své“, níže obdobně, viz Gen. 37:10, pozn. 983.
735 Tvar slovesa vyskytujícího se jen zde, odvozeného od „oko“, tedy „hleděl“, ale ve smyslu „zlobně“, „mrzutě“, „závistivě“ (mor. „zhlídál“, slov. „zazeral“).

- 736** N. „zuřit“, sloveso jako „prorokovat“ v kap. 10:5 a jinde, jež tam značí „mluvit a vůbec chovat se pod vlivem zvláštního přímého působení Božího Ducha“, zde pak jde o Bohem dopuštěné obdobné působení ducha zlého ve smyslu jako v textu; slovesný tvar, jehož je zde použito, lze chápat i ve smyslu „ukazovat se jako prorok“, „stavět se prorokem“, „předstírat prorokování“.
- 737** D. „jako den na den“.
- 738** Tj. „přibít Dávída ke stěně“, dále obdobně.
- 739** Viz Deut. 1:29, pozn. 53.
- 740** Viz Num. 27:17, pozn. 985.
- 741** Viz Gen. 27:46, pozn. 730.
- 742** Viz Num. 22:3, pozn. 835.
- 743** D. „v době dávání Měravi, dcery Šáulovy“.
- 744** N. „ta řeč“, tj. „zpráva“.
- 745** Viz Num. 23:27, pozn. 886.
- 746** Viz Exod. 23:33, pozn. 833.
- 747** Viz Deut. 7:3, pozn. 340, zde vl. „ve mne“, tj. „v mou rodinu n. v můj dům“, dále obdobně, srov. Gen. 32:10, pozn. 859.
- 748** N. „dvěma“ (n. „mezi dvěma“, „v jedné [tj. „skrze jednu“] ze dvou“), tj. „ženami“.
- 749** N. „se... stávat zetěm“, dále obdobně, sloveso (souvisí se „zetěm“ ve v. 18) jako „sešvagřovat se“ v Deut. 7:3.
- 750** Viz Rúth 3:7, pozn. 126.
- 751** N. „nepatrné“, sloveso jako „budou zlehčování“ v kap. 2:30. Na konci verše přičestí příbuzného v podstatě souznačného slovesa, viz Deut. 25:3, pozn. 898.
- 752** Viz Exod. 22:17, pozn. 766.
- 753** Vl. „pomstění“, „vykonání pomsty“, tvar trpného rodu („aby se pomstil“, „aby byla vykonána pomsta“).
- 754** Vl. „vyplnili je králi“, smysl jako v textu.
- 755** Viz Soud. 11:3, pozn. 610.
- 756** N. „úspěšnější“, v. 5 a dále obdobně. Viz Deut. 29:9, pozn. 1050.
- 757** Viz Jóš. 9:24, pozn. 380.
- 758** Viz Soud. 6:18, pozn. 401.
- 759** D. „k ruce“, srov. Gen. 34:21, pozn. 927.
- 760** D. „v tobě“, tj. „v tvé věci“, „v tvůj prospěch“, dále obdobně.
- 761** Viz Gen. 9:4, pozn. 283.
- 762** Viz Soud. 12:3, pozn. 657.
- 763** Vl. „vynasnažil“, zde smysl jako v textu.
- 764** N. (vl.) „nechat vyvážnout“, tvar slovesa přeloženého „vyvážl“ ve v. 10 a dále.
- 765** Jako v Gen. 28:11; zde v kap. 26:12 (v SZ jen tam) poněkud odlišný souznačný výraz.
- 766** K ochraně před hmyzem.
- 767** Viz Exod. 25:4, pozn. 854.
- 768** N. „poslal, chtěje Dávída vidět“.
- 769** Ve všech známých mi překladech se toto místo podle LXX a jiných starých překladů podává ve smyslu „když uviděli“, tj. „poslové“.
- 770** Zde ve smyslu „představeného“, „povýšeného“.
- 771** Viz Num. 24:2, pozn. 912.
- 772** Viz Gen. 37:20, pozn. 991.
- 773** Zde D. „chází (n. „jitím“) šel a“.
- 774** D. „padl“, srov. kap. 5:3²⁷¹.
- 775** D. „nebo“.
- 776** Viz Rúth 4:4, pozn. 156.
- 777** D. „vědění“ (vv. 3 a 9, kap. 28:1), „sednutí“ (v. 5), „postrádáním¹³⁴“, „dovolením“ (vv. 6 a 28), „rozhněváním⁴⁶⁵“ (v. 7).
- 778** Viz Gen. 45:5, pozn. 1230.
- 779** Tj. „si přeje n. bude přát“ („jaké přání vysloví“).
- 780** Zde v tomto smyslu („je to hotová věc“).
- 781** N. „od toho, neboť kdybych jistě věděl, že... na tebe, cožs bych ti to neoznamoval“?
- 782** Viz Exod. 1:14, pozn. 27.
- 783** D. „třetího dne“.
- 784** Vl. „mit vyzkoumáno“ (n. „vyzpytováno“, „vypátráno“, Deut. 13:14, pozn. 536).
- 785** D. „bude-li mému otci“ (n. „pro mého otce“).
- 786** Tj. „spáchat n. zla se dopustit“, n. „na tebe“, tj. „uvést n. uvalit“.
- 787** Viz Gen. 20:13, pozn. 535.
- 788** Viz Gen. 4:13, pozn. 149.
- 789** Vl. „uzavřel⁴⁶¹“, tj. „smlouvu“, toto slovo je však zde vypuštěno.
- 790** D. „ve svém milování ho“, obdobně jako zdola.
- 791** D. „miloval milováním své duše“, smysl jako v textu.
- 792** Zde v tomto smyslu („budeš na něm chybět“), n. „bude předmětem pozornosti“. Dále obdobně.
- 793** D. „trojnásobit“ n. „rozdělit na tři“ (Deut. 19:3), tj. „den n. dobu čekání“, smysl jako v textu.
- 794** D. „velmi“, mnozí, snad podle Vulgaty, chápou ve smyslu „rychle“, „spěšně“.
- 795** Tj. „ujednávání“, viz kap. 19:1–3.
- 796** D. „řečením“, „pověděním“, „výrokem“.
- 797** D. „od tebe a tamto“, smysl jako v textu.
- 798** Tj. „pokud jde o tu“.
- 799** Mnozí podle LXX překládají „ke stolu“, jako ve v. 29.
- 800** N., podle LXX, „Jehónáthána předešel“. Srov. v. 34.
- 801** D. „oběť čeledi⁴⁰⁷“.
- 802** D. „a nyní“, dále obdobně.
- 803** Vl. „vyvážnout“, jako v kap. 19:10 a dále, n. „vyklouznout“.
- 804** D. „zvrhlé“, tj. „ženy“.
- 805** D. „vzpurnosti“, „vzbuření“, výraz vyskytující se jen zde, smysl snad jako v textu; podle některých starých překladů „synu vzpurné holky“, LXX „zběhlých holk“, tj. „uprchlých otrokyní, snad ve smyslu „jedné ze...“.
- 806** Tj. „přirození“, „rodidel“ („odkud jsi vyšel“).
- 807** Zde snad v tomto smyslu, vzhledem k následující předložkové vazbě⁸⁰⁸.
- 808** Podle některých rukopisů „máš (n. „nacházíš“) zálibu v“, podle LXX „jsi společníkem“ (n. „účastníkem“, „spojencem“).
- 809** Sloveso jako v Exod. 15:17, pozn. 533.
- 810** Podle LXX „vysočil“.
- 811** Viz Soud. 18:7, pozn. 831.
- 812** D. „šíp způsobením přeletu (vl. „přechodu“) přes n. mimo něho“.

- 813** N. snad „nad“.
- 814** D. „až Dávid zvlečil“, tj. „nadmíru se rozplakal“.
- 815** Zde v hebrejském textu začíná kap. 21.
- 816** Tj. „Dávid“.
- 817** Viz Růth 4:1, pozn. 152.
- 818** D. „pod mou rukou“, tj. „nedostalo se n. nepřišlo pod...“, viz Soud. 6:19, pozn. 403.
- 819** Viz Lev. 10:10, pozn. 310.
- 820** N. „odepřeny“, vl. „uzavřeny“⁴⁰¹.
- 821** Tj. „pohlavní ústrojí“, v tomto smyslu asi, vzhledem k předchozí části věty, třeba chápat „těla“ Kralických a některých jiných.
- 822** Vl. „svatostí“, dále obdobně, viz Exod. 3:5 a dále, pozn. 1219; netýká se konce verše⁸²⁵.
- 823** D. „cesta“, tj. k vykonání toho, o čem byla shora řeč. Kap. 15:18, 20 obdobně.
- 824** N. „svatými, ač toto je úkol všední; čím (n. „tím“) spíše“.
- 825** Vl. „každý je... posvěcen“ (n. „posvěcován“), zde však smysl nejspíše jako v textu.
- 826** Tj. „co bylo svaté“, „svatou věc“.
- 827** Viz Exod. 25:30, pozn. 886.
- 828** Viz Gen. 4:16, pozn. 153.
- 829** N. „horkého“, tj. „čerstvě upečeného“, D. „chleba tepla“ (n. „horka“).
- 830** D. „porušil (vl. „změnil“) v jejich očích svůj rozum“, smysl jako v textu.
- 831** Viz Lev. 13:29, pozn. 430.
- 832** Jako „každý člověk“ zdola, zde překlad zvolen vzhledem k množnému číslu předchozího slovesného tvaru.
- 833** Viz Deut. 28:53, pozn. 1028.
- 834** Tj. „byl zadlužen“.
- 835** Viz Soud. 3:12, pozn. 180.
- 836** D. „s vámi“, „u vás“, tj. „vyjít a být s vámi n. u vás“, v. 4 a dále obdobně.
- 837** Zde D. „s tváří (n. „u tváře“) krále“.
- 838** N. „nepřístupné místě“, vl. „v pevnosti“, tj. „v jeskyni Adullám“. Dále obdobně; v kap. 23:14, 19, 29 poněkud jiný výraz v podstatě téhož významu.
- 839** D. „vyzvěděn“, tj. „že se o něm zvědělo“.
- 840** N. „také“, „i“, „dokonce“, „vskutku“.
- 841** Vl. „Bude vás všechny ustanovovat“¹²⁸, v hebrejštině vazba s 3. pádem, již znění v textu umožňuje v překladu uchovat.
- 842** N. „při“ („když se tak děje“).
- 843** Zde snad v tomto hanlivém smyslu („paktování“).
- 844** Vl. „cítícího se bolestně dotčeným“, sloveso jako „stůně“ v kap. 19:14.
- 845** N. „navedl“, „podnítl“, „poštval“.
- 846** N. „zákeřníka“, „čihajícího v záloze“ (Soud. 9:32, pozn. 569). Dále obdobně.
- 847** D. „a on“, dále obdobně.
- 848** N. „o něm“, „stran něho“.
- 849** D. „Jíšajův, tvým dáním (n. „v tvém dáni“) mu chleba a meče a obrácení(m)“.
- 850** Tj. „smí se uchýlit“.
- 851** Tj. „k tvé audienci“, n., podle některých, „do tvé tajné rady“.
- 852** Viz Deut. 22:14, pozn. 797, zde však předložková vazba ve smyslu jako v textu, n. také „proti svému nevolníku“ („nevznáší proti... žádného obvinění“). Dále obdobně.
- 853** D. „na všechen dům“.
- 854** D. „v⁵⁸⁶ (n. snad „o“) tomto všem“.
- 855** D. „nebo“.
- 856** Tj. mužům, kteří běhali před královým vozem a zastávali zároveň službu královské osobní stráže i katů.
- 857** Viz Exod. 5:3, pozn. 160.
- 858** D. „podáním zprávy“, „oznámením“.
- 859** N. „opatrování“, „střežení“, vl. „pečť“, „opatrováním“ (Num. 4:27, pozn. 60), „střežením“, zde smysl jako v textu.
- 860** Viz Gen. 4:20, pozn. 157.
- 861** N. „naložil s ním jako s cizím“, viz Deut. 33:9, pozn. 1179.
- 862** D. „v mou ruku“, tj. „v prospěch mé ruky“, „a vydal ho v mou ruku“. LXX místo „nikkar“, „zřekl se“ (atd.), četli „máchar“, „prodal“, a přeložili tedy „Bůh ho prodal (viz Soud. 2:14 a dále, pozn. 236) do mých rukou“.
- 863** N. „kuje“.
- 864** D. „nevolník slyšením“.
- 865** Viz Gen. 14:13, pozn. 400.
- 866** Tj. „druhou nejvyšší osobnost v zemi“, hned po králi, srov. Gen. 41:40, 43, pozn. 1129.
- 867** D. „tak“.
- 868** Vl. „zprava“, tj. „od pravé ruky, hledí-li se k východu“. Ve v. 24 jiná předložka.
- 869** Viz Num. 23:28, pozn. 908.
- 870** Tj. „kam vede jeho stopa“.
- 871** D. „chytračením“⁸⁷³.
- 872** N. „je lstivý“ (n. „prohnaný“, „[všemi mastmi⁸⁷²] mazaný“), „lživý“ (atd.) jedná“ (n. „se chová“).
- 873** N. „s jistotou“ vl. „k jistotě“, D. „k tomu, abychom byli ujištěni“⁸⁰⁹, kap. 26:4 obdobně.
- 874** Viz Num. 22:1, pozn. 831.
- 875** Viz Gen. 35:5, pozn. 824.
- 876** N. „se namáhat“, D. „se stal úzkostlivě spěchajícím“ (n. „se namáhajícím“), nesouvisí s „pospěš“ ve v. 27.
- 877** Vl. „muži Dávída a jeho muže obklíčovali“ (n. „obstupovali“), opis v textu umožňuje v překladu uchovat předložkovou vazbu, jaká je v textu původním.
- 878** N. „podnikli nájezd“, dále obdobně, viz Soud. 9:33, pozn. 570; v kap. 18:4 a dále smysl jako v textu; srov. Hós. 7:1, pozn. 296.
- 879** Tj. „skalisko úniků“ (n. „rozdělení“²⁹⁹).
- 880** Viz Soud. 20:15n., pozn. 898.
- 881** Viz Soud. 3:24, pozn. 214.
- 882** N. „v zadní části“, „v koutech“, viz Exod. 26:22, pozn. 920, zde rovněž dvojnásobné číslo.
- 883** Tj. „svědomí ho obvinilo“, někteří překládají „srdce mu zabušilo“, v původním textu však je vazba s 4. pádem, již lépe odpovídá znění v textu.
- 884** D. „od (ve smyslu „ze strany“) Hospodina“, tj. „kž mě Hospodin toho uchrání“.
- 885** D. „Hospodina, budu-li činit²⁰⁸ svému... Hospodinu“.

- 886** Sloveso jako „roztrhal“ v Soud. 14:6, jež je i v Lev. 1:17, pozn. 43; tam je dále vyjádřen pojem omezení n.zadržení v jiné souvislosti („nebude... oddělovat“). Někteří chápou toto sloveso zde ve smyslu „důkladně vyplínil n. pokáral“ („ztrhal“).
- 887** Viz Gen. 24:26, pozn. 624.
- 888** Viz Gen. 19:1, pozn. 487.
- 889** Viz Gen. 6:1nn., pozn. 41.
- 890** Viz Gen. 31:36, pozn. 836.
- 891** Viz Exod. 21:13, pozn. 699.
- 892** Předchozí sloveso⁸⁹² („cádah“) je příbuzné slovesu „cúd“, značícím „lovit“ (Gen. 27:3; Lev. 17:13) a snad tedy vyjadřuje i pojem „čekané“ v loveckém smyslu; někteří toto místo i překládají „honiš („jako lovnou zvěř“) n. lovíš mou duši“.
- 893** Vl. „od tebe³⁶⁰“, zde snad ve smyslu „vysvobozením od tebe“; v. 15 obdobně („rozsouzením vysvobodit“).
- 894** Viz Num. 23:27, pozn. 819.
- 895** N. „obhájcem“, „ochráncem“, „zjednavatelem práva“, výraz, jenž se vyskytuje ještě jen v Žalmu 68:5.
- 896** Viz Deut. 19:17, pozn. 723.
- 897** D. „bude se přít (Soud. 6:31, pozn. 432) mou pří“, snad v zesilujícím smyslu („věrně n. spravedlivě povede n. rozhodne“). Kap. 25:39 obdobně.
- 898** Jako „natropili“ v Gen. 50:15, 17, „odplácet“ v Deut. 32:6.
- 899** D. „na (n. „po“) dobré cestě“, „dobrou cestou“, smysl jako v textu.
- 900** D. „kralování“.
- 901** N. „tvou rukou“.
- 902** Viz Lev. 26:30, pozn. 916.
- 903** Viz Gen. 23:2, pozn. 590.
- 904** N. „podnik“, „statek“, vl. „činnost“, jako např. v Deut. 2:7, „dílo³⁶¹“, zde smysl jako v textu.
- 905** V Júdsku, viz Jós. 15:55.
- 906** Viz Gen. 31:19; 38:12n., pozn. 129.
- 907** D. „dobrá rozumnost¹²⁴“, viz 1 Par. 22:12, pozn. 759.
- 908** Viz Gen. 29:17, pozn. 753.
- 909** N. „způsobech“.
- 910** Tj. „z rodu Kálévova“.
- 911** Tj. „Žij dlouho“.
- 912** D. „ty – pokoji, i tvůj dům – pokoji, a vše, co ti patří – pokoji“.
- 913** Předložková vazba jako v Gen. 17:10, pozn. 450, zde ve smyslu jako v textu.
- 914** N. „o nic nebylo třeba mít (ve v. 15 „jsme neměli n. nemuseli mít“) starost“.
- 915** Viz Gen. 8:4, pozn. 178.
- 916** Sloveso jako v Gen. 38:29, pozn. 1033, v tvaru, v němž se v SZ vyskytuje jen zde.
- 917** Viz Soud. 4:19, pozn. 269.
- 918** Viz Gen. 43:16, pozn. 1193.
- 919** Vl. „vrhl se“ (kap. 14:32; 15:19), jako sup na kořist, sloveso souvisí se „supové“ v Gen. 15:11, pozn. 425.
- 920** N. „při nás“, vl. „nad námi“, n. snad „před námi“.
- 921** D. „syn ničemnosti od mluvení (snad „pryč n. daleko od mluvení“, tj. „raději nemluvit“) na něho“; v podstatě ve smyslu překladu v textu podávají toto místo LXX, ji-
- nak lze chápat ve smyslu „horší ničema, než²⁴ aby bylo možno n. radno na něho promluvit“.
- 922** Viz Gen. 18:6, pozn. 470.
- 923** Viz Gen. 32:16, pozn. 864.
- 924** D. „v úkrytu“, tj. „jsouc zakryta horou, takže ji z opačné strany nebylo vidět“.
- 925** Viz Lev. 6:5, pozn. 178; 19:12, pozn. 603, zde v prvním smyslu („abych byl oklamán n. podveden“).
- 926** Tj. „kohokoli mužského pohlaví“, dále obdobně.
- 927** Viz Gen. 17:4, pozn. 445.
- 928** D. „muži ničemnosti“, v kap. 30:22 „muž zlý a muž ničemnosti“.
- 929** Tj. „nemohlj na n. nestará se o tohoto... člověka“, „neznepokojuje se tímto... člověkem“.
- 930** N. snad „jak zní jeho jméno, tak se chová n. projevuje“.
- 931** Tj. „bezbožný“ (Deut. 32:6, pozn. 807).
- 932** Hebr. „neváláh“, viz Gen. 34:7, pozn. 913.
- 933** Viz Gen. 4:10, pozn. 141.
- 934** Tj. „s proléváním n. v provinění za prolévání krve“, srov. Lev. 20:9, pozn. 671.
- 935** N. „zadržel (jako v Gen. 30:2, ne však jako zde ve v. 33³⁴) od přijít... a pomožení“. V. 34 obdobně.
- 936** Vl. „pomozním tvé ruky tobě“, tj. „od toho, aby ti tvá ruka pomohla“. V. 33 obdobně.
- 937** Viz Soud. 4:10, pozn. 254.
- 938** D. „zřízení¹²⁷“.
- 939** D. „od (tj. snad „od počátku“, n. stran³⁶⁰) tvých dní“, netýká se vv. 7 a 16.
- 940** Jako v Exod. 12:34.
- 941** N. „uzlíku“ (Gen. 42:35), „měšci“, výraz souvisí s předějším slovesem⁹⁴⁰ („zabalena v balíku“), snad v zesilujícím smyslu („pevně n. trvale zavázána n. zabalena“).
- 942** Jako „vystřelil z praku“ v kap. 17:49.
- 943** Vl. „vprostřed“, tj. jakoby „položeno vprostřed“.
- 944** N. „jímký“, „kapsy“, „důlku“, kam se do praku vkládají kameny n. čím se střílí, D. „dlaně²²⁹“, srov. Gen. 32:25, pozn. 875.
- 945** N. „promluvil o dobro pro tebe“.
- 946** N. „vrávorání“, „úrazu“, výraz vyskytující se v SZ jen zde; podle židovského podání „vzlykotu“.
- 947** N. „výčítec“. Viz Žalm 119:165, pozn. 2523.
- 948** Viz Gen. 9:26, pozn. 409.
- 949** N. „obezřetost“, „důvtip“, jako „rozum“ v kap. 21:14.
- 950** Viz Soud. 14:10, pozn. 711.
- 951** N. „na ní“, tj. „při n. na hostině“; většinou se překládá „v něm“, tj. „v Náválovi“, dotčená předložka však nemá tento smysl. Znění podané zde v textu (tak i LXX, „ep‘ auton“, vztahuje se k „potos“, „pitka“) s jejím obvyklým významem souhlasí.
- 952** Viz Soud. 16:25, pozn. 795.
- 953** Viz Exod. 8:2, pozn. 234.
- 954** D. „z ruky“.
- 955** Vl. „zadržel od zla“, ne však jako ve v. 26⁹³⁶ ani jako ve v. 33³⁴.
- 956** Tj. „před spácháním zla“.
- 957** Zde v tomto smyslu („v záležitosti“, „stran“, ne však jako „stran“ zdola).

- 958** Výraz jinde překládaný „služka“, zde např. ve v. 27, protože nesouvisí s „nevolník“, zde např. ve v. 39, ač vlastně je ženským protějškem tohoto výrazu. Zde přeložen jako v textu vzhledem k předchozímu „služebnice“, s nímž v hebrejštině rovněž nesouvisí.
- 959** Viz Gen. 24:61, pozn. 471.
- 960** D. „ve vozové hradbě“.
- 961** Viz Num. 11:31, pozn. 441.
- 962** D. „krokem“.
- 963** Viz Exod. 21:19, pozn. 667.
- 964** N. „džbán na vodu“, dále obdobně.
- 965** Zde bez předložky.
- 966** Viz Gen. 8:5, pozn. 255.
- 967** Zde ve smyslu jako „poznal“ v Gen. 42:7.
- 968** Viz Gen. 8:21, pozn. 275.
- 969** Viz Gen. 3:24, pozn. 121.
- 970** Tj. „jako by řekl“.
- 971** Vl. „mimo (n. „daleko od“) *postavení* před tváří Hospodinovou“.
- 972** Vl. „velikým⁷⁵⁷ rozmnožením“, smysl jako v textu.
- 973** Viz Exod. 17:12, pozn. 598; stran kap. 12:24 viz Gen. 24:27, pozn. 626.
- 974** N. „důležité“, „hodnotné“.
- 975** N. „bude“.
- 976** Viz Gen. 35:3, pozn. 942.
- 977** D. „působením“, „přemáháním⁹⁷⁹“ (kap. 26:25), „bych vyvážnutím“ (kap. 27:1).
- 978** N. „vítězit“ (Gen. 30:8).
- 979** Viz Gen. 8:21, pozn. 198 a 276.
- 980** N. „není pro mne *nic* lepšího než kdybych“.
- 981** Vl. „propadne zoufalství“, v textu opis vzhledem k vazbě tohoto slovesa s předložkou.
- 982** Viz Exod. 1:1, pozn. 2.
- 983** D. „jednom“.
- 984** D. „království“, „kralování“.
- 985** D. „dni“.
- 986** Viz Gen. 6:4, pozn. 193.
- 987** N., podle mnoha rukopisů a Pešity, „Kam“ – podle LXX a Vulgaty „Na koho“ – „jste dnes podnikli“.
- 988** Viz Deut. 12:30, pozn. 515.
- 989** D. „Uvedením v ošklivost^{518 990}“.
- 990** Zde jiný tvar téhož slovesa, týž jako v Gen. 34:30, pozn. 935, zde se smyslem jako v textu.
- 991** D. „služebníkem věku“ (n. „věčnosti“).
- 992** N. „v tábor“, tj. „do tábora“.
- 993** Viz Lev. 19:31, pozn. 652.
- 994** Viz Exod. 28:30, pozn. 1005.
- 995** Zde ženská podoba tohoto výrazu, vyskytující se v tomto n. obdobném významu kromě těchto dvou míst ještě v 1 Král. 17:17 a u Nach. 3:4.
- 996** N. snad „provozovatelku (n. „znalkyni“) vyvolávání duchů“. Dále obdobně.
- 997** Viz Deut. 12:30, pozn. 255 a 514.
- 998** Viz Num. 23:23, pozn. 840, zde s oním výrazem souvisící sloveso.
- 999** N. snad „jako¹⁰¹³ vyvolavačka duchů“.
- 1000** K tomuto místu viz i pozn. 148 tamtéž.
- 1001** Vl. „Vidím bohy vystupující“.
- 1002** Viz Deut. 32:20, pozn. 1157.
- 1003** Sloveso jako v Exod. 15:14, pozn. 519.
- 1004** Viz Exod. 15:7, pozn. 506.
- 1005** N. „proti“.
- 1006** D. „plnosti svého vzrůstu“.
- 1007** Viz Exod. 15:15, pozn. 522.
- 1008** Zde jiný tvar v takovémto smyslu („ho přiměli n. přinutili“, znění v textu uchovává v překladu předložkovou vazbu, jaká je v textu původním, snad jakoby „jali se prorážet n. prorazili jím“, tj. „jeho odporem n. odmítáním“. Srov. i Exod. 19:22, pozn. 657, kde je táž předložková vazba).
- 1009** Viz Exod. 32:4, pozn. 1128, zde D. „tele chléva“, tj. „v chlévě uvázané ke krmení“.
- 1010** Sloveso často značící i „obětovat“, např. v Lev. 17:7 a jinde, zde smysl jako v textu.
- 1011** N. „přinesla (n. „předložila“) před tvář... a před tvář“.
- 1012** Zde ve smyslu „vojenské oddíly pohlavárů“, srov. Gen. 14:10, pozn. 859.
- 1013** Viz Deut. 13:9, pozn. 529.
- 1014** Viz Deut. 13:9, pozn. 530.
- 1015** N. „po tento rok“.
- 1016** Vl. „odpadnutí“.
- 1017** Viz Gen. 39:4, pozn. 1041.
- 1018** Vl. „oněch“, dále obdobně.
- 1019** Vl. „zla“, ve v. 7 snad ve smyslu „nepůsobíš špatným dojmem“, „nevyvoláváš zlé myšlenky“.
- 1020** D. „že nebudu vstupovat (n. „přicházet“) a bojovat“.
- 1021** Viz Exod. 29:14, pozn. 1036.
- 1022** Viz Gen. 49:19, pozn. 1361.
- 1023** D. „dostihnutím“, „vyprostitím“.
- 1024** Nesouvisí se „zaostávali“ na konci v. 9.
- 1025** D. „byli unaveni (n. „unavenější“) od (tj. „než²⁴⁰) přejítí potoka Besóru“. Dále obdobně, srov. kap. 25:17⁹²².
- 1026** Viz Exod. 2:19, pozn. 77.
- 1027** Viz Soud. 15:19, pozn. 752.
- 1028** Viz Exod. 5:1, pozn. 158; podle některých „tančící“.
- 1029** Vl. „na zítřek“, tj. „do večera, jímž začínal další den“.
- 1030** Viz Jós. 2:1, pozn. 54.
- 1031** N. „získal zpět (n. „vyprostil“) vše (n. „dobył zpět všeho“), co“, dále obdobně.
- 1032** N. „si“.
- 1033** Vl. „když vedli“ (n. „hnali“, „vezli“ n. jinak „dopravovali“), tj. snad ostatní zpět získaný majetek a osvozené zajatce. Totéž sloveso je ve v. 22 ve smyslu jako tam v textu.
- 1034** Tj. „ponechali, aby zůstali“, n. „je usadili“, „určili jim místo“.
- 1035** Tak podle masóretského textu; snad ve smyslu jako v Soud. 11:12n., pozn. 619, n. že mluví každý jednotlivě sám ze sebe. Všechny známé mi překlady však dávají přednost znění „s námi“ podle některých rukopisů, LXX, Vulgaty a Pešity.
- 1036** D. „a kdo“.

- 1037** Vl. „Nebot⁵⁴“, zde však je smysl spíše jako v textu.
1038 D. „a jak“, tj. „právě tak, jako“.
1039 Zde snad „Dávid“.
1040 Viz Gen. 47:26, pozn. 1289.
1041 Vl. „požehnání“, jako v kap. 25:27.
1042 Podle některých vydání „v Bór-“, srov. kap. 13:1⁵⁰⁹.
1043 Viz Soud. 20:34, pozn. 912.
1044 Viz Gen. 8:10, pozn. 262; sloveso značí i „svíjet se“, takže někteří toto místo chápou ve smyslu „byl od těch střelců velmi těžce raněn“.
1045 Viz i Num. 22:29, pozn. 858.
1046 Vl. „padl“.
1047 Viz Deut. 1:1, pozn. 3.
1048 Vl. „ohlášení“, „rozhlášení“, „zvěstování“ („zvěstovatel“ v kap. 4:17), překlad v textu zvolen vzhledem k vazbě se 4. pádem v původním textu, jíž v češtině odpovídá vazba podstatného jména slovesného s 2. pádem.
1049 Viz Soud. 16:14, pozn. 779.
1050 Viz Lev. 25:30, pozn. 821.
1051 D. „muži zdatnosti⁸⁰“.

DRUHÁ KNIHA SAMUÉLOVA

A po smrti Šáúlově se stalo⁶³ⁱ, že¹ se Dávid vrátil od pobití² Amáléka; i zůstal Dávid dva dni v Ciklagu (2) a v třetí den se stalo⁶³ⁱ, že¹ hle, přišel muž z tábora³ od Šáúla⁴, a jeho roucha roztržena a na jeho hlavě hlína⁵; a při jeho příchodu k Dávidovi se stalo⁶³ⁱ, že¹ padl k zemi a poklonil se. (3) A Dávid mu řekl: Odkud přicházíš? I řekl k němu: Vyvázl jsem z tábora³ Isráélova. (4) A Dávid k němu řekl: Jak dopadla věc⁶? Oznam⁷ mi, prosím⁸. I řekl: Že lid⁹ z bitvy¹⁰ prchl a množství¹¹ z lidu i padlo, a pomřeli, a i Šáúl a Jehónáthán, jeho syn, umřeli. (5) A Dávid k tomu mladíku¹², jenž⁴⁴⁹ mu podával zprávu⁷, řekl: Jak jsi zvěděl, že umřel Šáúl a Jehónáthán, jeho syn? (6) A ten mladík¹², jenž⁴⁴⁹ mu podával zprávu⁷, řekl: Náhodou¹³ jsem se namanul¹⁴ na hoře Gilbói, a hle, Šáúl opřený o¹⁵ své kopí, a doháněly¹⁶ 31 ho vozy¹⁷ a jezdcí¹⁹ na koních²⁰; (7) i obrátil²² se²³ za sebe a uviděl mě a zavolal na mne²⁴, i řekl jsem: Hle, já²⁵. (8) A řekl mi: Kdo jsi ty? I řekl jsem k němu: Já jsem Amalékí²⁶. (9) A řekl ke mně: Postav se, prosím⁸, nade²⁷ mne a usmrť mě, neboť mě zachvátila úzkost²⁸, vždyť mé žití²⁹ ještě je celé ve mně. (10) Postavil jsem se tedy³⁰ nad²⁷ něho a usmrtil jsem ho, neboť jsem věděl³¹, že po svém pádu³² žít nebude, a vzal jsem korunu³³, jež byla na jeho hlavě, a náramek³⁴, jež byl na jeho paži, a přinesl jsem to²⁵ⁱ svému pánu sem. (11) I uchopil³⁵ Dávid svá roucha a roztrhl je; tak¹ i všichni muži, kteří byli s ním, (12) i jali se naříkat³⁶ a plakat, a postili se³¹ až do večera nad Šáúlem a nad Jehónáthánem, jeho synem, a nad lidem Hospodinovým a nad domem Isráélovým, neboť padli mečem.

(13) A Dávid k tomu mladíku¹², jenž⁴⁴⁹ mu podával zprávu⁷, řekl: Odkud ty jsi? I řekl: Já jsem syn cizince³⁷ 38, Amalékího²⁶. (14) A Dávid k němu řekl: Jak to, že ses nebál³¹ 39 vztáhnout⁴⁰ svou ruku k zahubení⁴¹ pomazaného Hospodinova?

(15) I povolal⁴² Dávid jednoho z mladíků¹² a řekl: Přistup⁴³ a vrhni se⁴⁴ na něho. I skokil² ho, takže¹ umřel, (16) a Dávid k němu řekl: Tvá krev⁴⁵ na tvou hlavu, vždyť proti tobě tvá ústa vypovídala³¹ 46 výrokem: Já jsem usmrtil pomazaného Hospodinova.

(17) A Dávid nad Šáúlem a nad Jehónáthánem žalostně zapěl⁴⁷ tento žalozpěv (18) a nařídil⁴⁸ vyučovat děti⁴⁹ Júdovy Lu-ku⁵⁰; hle, je napsán⁵¹ na knize⁵² Jášárově⁵³:

(19) Krása⁵⁴, Isráéli, zabita⁵⁵ na tvých výšinách; jak padli hrdinové⁵⁶!

(20) Necht nepodáváte zprávu⁷ v Gathu, necht nerozhlašujete⁵⁷ 58 v ulicích Aškelónu,

aby se neveselily dcery Pelištím⁵⁹, aby nejásaly dcery neobřezanců⁶⁰!

(21) Hory v Gilbói, žádná⁶¹ rosa ani déšť na vás, ani pole⁶² obětí věnování⁶³ 64,

neboť tam byl hanebně odhozen⁶⁵ štít hrdinů⁶⁶, štít Šáúluv – nebyl pomazán⁶⁶ olejem!

(22) Od krve zabitých⁶⁵, od tuku hrdinů⁶⁶ luk Jehónáthánův neustoupil

zpět, aniž se Šáúluv meč vracel s prázdnou.

(23) Šáúl a Jehónáthán, milovaní a příjemní⁶⁷ ve svém životě⁶⁸ 69, aniž byli ve své smrti odloučení⁷⁰;

nad orly⁷¹ 72 byli³¹ rychlejší¹³, nad lvy⁷² byli³¹ mohutnější⁷³.

(24) Dcery Isráélovy, plačte pro Šáúla, jenž⁴⁴⁹ vás s rozkoší⁷⁴ oblékal šarlatem,

jenž⁴⁴⁹ na vaše oblečení vzkládal⁷⁵ ozdoby¹⁸ 76 ze zlata!

(25) Jak padli hrdinové⁶⁶ vprostřed bitvy¹⁰, Jehónáthán na tvých výšinách zabitý⁵⁵!

(26) Úzko mi je nad tebou, můj bratře Jehónátháne, byl³¹ jsi mi velmi milý⁶⁷, tvá láska ke mně⁷⁷ byla³¹ podivuhodnější⁷⁸ nad lásku⁷² žen!

(27) Jak padli hrdinové⁶⁶ a zničena⁷⁹ jsou³¹ válečná náčiní⁸⁰ 81!

2 A potom se stalo⁶³¹, že¹ se Dávid výrokem obrátil na Hospodina⁸² s výrokem: Zda mám⁸³ vystoupit⁷⁵ v některé⁸⁴ z měst Júdových? A Hospodin k němu řekl: Vystup⁷⁵. A Dávid řekl: Kam mám⁸³ vystoupit⁷⁵? I řekl: Do Chevrónu. (2) Vystoupil⁷⁵ tam tedy³⁰ Dávid a obě dvě jeho ženy, Achínóam jizreélská a Aví-gajil, žena Návála, Karmelího⁸⁵. (3) I své muže, kteří *byli* s ním, Dávid vyvedl⁷⁵, každého s jeho domem⁸⁶, i usídlili se ve městech Chevrónu⁸⁷. (4) A přišli muži Júdovi a pomazali tam Dávída za krále nad domem Júdovým.

A podali Dávidovi zprávu⁷ výrokem: Kdo pohřbili Šáúla, *byli* muži z Jávěš-Gileádu. (5) I poslal Dávid k mužům v Jávěš-Gileádu posly⁸⁸ a vzkázal^{48 89} k nim: *Buďte* požeňnáni Hospodinem vy, kteří jste vykonali tento skutek soucitu^{90 91} se svým pánem a pohřbili jste ho; (6) nyní tedy³⁰ kéž prokazuje^{57 92} s vámi soucit⁹⁰ a věrnost⁹³ Hospodin, a i já vám chci⁸³ oplatit⁹² toto dobro, že jste vykonali tuto věc. (7) Nyní však³⁰ nechť se posilňují⁵⁷ vaše ruce a projevte se^{94 631} jako zdatní⁹⁵ muži⁹⁶; a ježto je váš pán Šáúl mrtev, pomazali mě také, dům Júdův, za krále nad nimi.

(8) A Avnér, syn Nérův, velitel⁹⁷ vojska⁹⁸, jež *patřilo* Šáúlovi, vzal Íšbóšetha⁹⁹, syna Šáúlova, a převedl ho do Machanájim (9) a uvedl ho v kralování¹⁰⁰ Gileádu⁴²⁰ a Aššúrim^{85 420} a Jizreéli a nad Efrájimem a nad Benjámínem a nad vším Izráelem¹⁰¹. (10) Při započetí svého kralování¹²⁴⁶ nad Izráelem *byl* Íšbóšeth, syn Šáúlův, ve věku¹⁰² čtyřiceti let a kraloval³¹ po dvě léta; za Dávidem se dal⁶³¹ jen *ti* z domu Júdova¹⁰³. (11) A počet dní, co byl³¹ Dávid králem v Chevrónu nad domem Júdovým, byl³¹ sedm let a šest měsíců.

(12) I vytáhl¹⁰⁴ Avnér, syn Nérův, a služebníci Íšbóšetha, syna Šáúlova, z Machanájim do Giveónu; (13) a Jóáv, syn Cerújin, a služebníci Dávidovi vytáhli¹⁰⁴ a setkali se spolu u rybníka v Giveónu a posadili se tito u rybníka odtud a tito u rybníka odtud.

(14) A Avnér řekl k Jóávovi: Nuže⁸, nechť mladíci¹² povstávají⁵⁷ a před naší tváří pohrávají^{57 105}. A Jóáv řekl: Nechť povstávají⁵⁷. (15) Povstali tedy³⁰ a přešli

v počtu dvanácti, *patřící* k Benjámínovi a k Íšbóšethovi, synu Šáúlova, a dvanáct ze služebníků Dávidových, (16) a chytili³⁵ jeden druhého¹⁰⁶ za hlavu¹⁰⁷ a svým mečem¹⁰⁸ v bok druhého¹⁰⁶, i padli spolu; a tomu místu¹⁰⁹ dali název¹¹⁰ Chelkath-haccurím¹¹¹, jež je v Giveónu. (17) A boj¹⁰ se stal⁶³¹ v onen den nad míru tuhým¹¹² a Avnér a muži Izráelovi byli před tváří služebníků Dávidových poraženi.

(18) A vyskytli se⁶³¹ tam tři synové Cerújini, Jóáv a Avíšaj a Asáhél; a Asáhél *byl* na svých nohou rychlý¹¹³ jako jedna z gazel, jež *jsou* v poli. (19) A Asáhél se rozehnal za Avnérem¹¹⁴ a neuhnul¹¹⁵ od pronásledování Avnéra¹¹⁶ k zajetí napravo ani nalevo. (20) A Avnér se obrátil^{22 23} za sebe a řekl: Zda *jsi* toto ty, Asáhél? I řekl: Já. (21) A Avnér mu řekl: Uhní¹¹⁵ si napravo nebo nalevo a chytí si jednoho z mladíků² a vezmi si z něho svlečené věci¹⁸. Ale Asáhél nebyl³¹ ochoten¹¹⁷ odbočit¹¹⁸ od pronásledování ho¹¹⁶, (22) a Avnér k Asáhélovi opět řekl¹¹⁹: Odboč¹¹⁸ si od pronásledování mě¹¹⁶, nač tě mám⁸³ srazit² k zemi? A jak budu mocí⁸³ pozvednout¹²⁰ svou tvář k Jóávovi, tvému bratru? (23) Odmítl však³⁰ odbočit¹¹⁸, i ranił² ho Avnér zadním koncem kopí do břicha, takže¹ kopí odzadu vyšlo¹⁰⁴, i padl tam a na místě¹²¹ umřel; a stalo se⁶³¹, že každý, kdo⁴⁴⁹ přišel na místo¹⁰⁹, kde Asáhél padl a umřel, ti¹ se zastavovali³¹. (24) A za Avnérem se rozehnali¹¹⁴ Jóáv a Avíšaj; a když slunce zašlo, přišli¹²² oni až k výšině Ammá, jež je před Giachem¹²³ cestou k pustině²¹ Giveónu.

(25) A synové Benjámínovi se za Avnérem¹²⁴ shromáždili a sešli se⁶³¹ v jeden svaz¹²⁵ a stanuli na jedné výšině; (26) a Avnér na Jóáva²⁴ zavolal a řekl: Zda má⁸³ meč do nekonečna požírat¹²⁶? Zda nevíš³¹, že naposled nastane⁶³¹ hořkost? Dokdy nebudeš lidu nařizovat¹²⁷ odvrátit se od pronásledování jejich bratrů¹¹⁶? (27) A Jóáv řekl: *Jako že je* Bůh živ, že kdybys nebyl promluvil¹²⁸, věru by pak lid byl od jitra¹²⁹ upustil od¹³⁰ pronásledování navzájem^{116 131}. (28) A Jóáv zatroubil¹³² na troubu¹³³ a všechen lid se zastavil a již se za Izráelem nehnali¹¹⁴ a dále nebojovali^{10 119}.

(29) A Avnér a jeho muži šli stepí¹³⁴ po celou onu noc a překročili Jordán

a prošli celý Bithrón a přišli do Machanájim. (30)A Jóáv se od pronásledování Avnéra¹⁶ odvrátil a shromáždil všechen lid, i chybělo³¹¹³⁵ ze služebníků Dávidových devatenáct mužů a Asáhél. (31)A z Benjámina a z mužů Avnérových pobili² služebníci Dávidovi tři sta a šedesát mužů; ti pomřeli. (32)A Asáhéla zvedli¹²⁰¹³⁶ a pohřbili ho v domě jeho otce, jenž byl v Bét-lechemu. A šli³¹ po celou noc, Jóáv a jeho muži, a svitlo jim v¹³⁷ Chevrónu.

3 A válka⁰ mezi domem Šáulovým a mezi domem Dávidovým byla³¹ zdlouhavá; a Dávid se stával stále¹³⁸ silnějším a dům Šáulův, ti se stávali stále¹³⁸ slabšími¹³⁹.

(2)A v Chevrónu se Dávidovi narodili synové; a jeho provorozeným¹⁴⁰ byl Amnón od Achínóm jizreélské¹⁴¹, (3) a jeho druhý¹⁴² Kileáv od Avigajil, ženy¹⁴¹ Návála, Karmelího⁸⁵, a třetí Avšálóm, syn Maachy, dcery Talmaje, krále Gešúru, (4) a čtvrtý Adónijjá, syn Chagíth, a pátý Šefatjá, syn Avítál, (5) a šestý Jithreám, od Egly, ženy Dávidovy¹⁴¹. Tito se Dávidovi narodili v Chevrónu.

(6)A za trvání¹⁴³ války¹⁰ mezi domem Šáulovým a mezi domem Dávidovým se stalo⁶³¹, že¹ si Avnér v domě Šáulově počal dodávat¹⁴⁴ odvahy¹⁴⁵¹⁴⁶. (7)A Šálů měl¹⁴⁷ souložnici, jejíž¹⁴⁸ jméno bylo Ricpá, dcera Ajjova, a *Íšbóseth* k Avnérovi řekl: Proč jsi vešel k souložnici mého otce?

(8)A Avnér se pro slova *Íšbósethova* velmi rozhněv¹⁴⁹ a řekl: Zda jsem hlava psa, já, jenž dnes vzhledem k Júdovi¹⁵⁰ prokazují⁹² soucit⁹⁰ s domem Šáula, tvého otce, vůči jeho bratrům a vůči jeho přátelům¹⁸¹⁵¹ a nevydal¹⁵² jsem tě v ruku Dávidovu, že¹ na mně dnes vyhledáváš¹³⁵¹⁵³ nepravost¹⁵⁴ té ženy¹⁵⁵? (9) Takto nechť Bůh Avnérovi činí⁵⁷ a takto nechť mu přidává⁵⁷¹¹⁹, že¹⁵⁶ podle toho, co Hospodin přísáhl Dávidovi, tak že¹⁵⁶ mu¹⁵⁷ budu chtít⁸³ učinit: (10) Přenést kralování od domu Šáulova a postavit¹⁵⁸ nad Izráelem a nad Júdou od Dána¹⁵⁹ po Beér-ševu trůn Dávidův! (11) I nemohl již Avnérovi slovem odpovědět¹⁶⁰, neboť se ho bál¹³⁹¹⁶¹.

(12)A Avnér k Dávidovi za¹⁶² sebe poslal posly⁸⁸ se vzkazem⁸⁹: Komu patří země? Se vzkazem⁸⁹: Uzavři se mnou

svou smlouvu¹⁶³, a hle, má ruka bude při tobě k obrácení všeho Izráele k tobě. (13) I řekl: Dobrá, já s tebou smlouvu chci⁸³ uzavřít¹⁶³, jen¹⁰³ jednu věc já od tebe¹⁶⁴ žádám výrokem: Nebudeš mou tvář vidět, leč za svého přivedení Míchal, dcery Šáulovy, před mou tvář při tvém příchodu k uvidění mé tváře. (14) A k *Íšbósethovi*, synu Šáulovu, poslal Dávid posly⁸⁸ se vzkazem⁸⁹: Vydej mou ženu Míchal, již jsem si zasnoubil za sto předkožek Pelištím⁵⁹. (15) *Íšbóseth* tedy³⁰ poslal a dal jí přivést¹⁶⁵¹⁶⁶ z blízkosti⁴ muže, z blízkosti⁴ Paltiéla¹⁶⁷, syna Láišova; (16) a její muž šel³¹ s ní a při chůzi za ní plakal¹⁶⁸, až po Bachurím, a Avnér k němu řekl: Jdi, vrať se; i vrátil se.

(17)A nastal⁶³¹ rozhovor¹⁶⁹ Avnéra se staršími Izráelovými s výrokem: I dřívě¹⁷⁰¹⁷¹ jste se projevili⁹⁴⁶³¹ jako přející si¹⁷² Dávída za krále nad vámi; (18) to¹ nyní uskutečnete⁹²¹⁷³, neboť Hospodin k Dávidovi pronesl výrok: Skrze¹⁷⁴ Dávída, mého nevolníka, vysvobodit¹⁷⁵ můj lid, Izráele, z ruky Pelištím⁵⁹ a z ruky všech jejich nepřátel! (19)A Avnér promluvil i v uši Benjáminovy a odebral se Avnér promluvit i v uši Dávidovy v Chevrónu o všem³³¹, co bylo vhod Izráelovi¹⁷⁶ a všemu domu Benjáminovu¹⁷⁶. (20) Avnér tedy³⁰ přišel k Dávidovi do Chevrónu a s ním dvacet mužů; a Dávid Avnérovi a mužům, kteří byli s ním, uspořádal⁹² hostinu⁷⁷. (21)A Avnér k Dávidovi řekl: Nechť smím⁵⁷⁸³ vstát a jít a shromážďovat k svému pánu, králi, všechen Izráel, ať s tebou mohou⁸³ uzavřít smlouvu¹⁶³, i budeš se moci⁸³ ujmout kralování podle všeho⁷⁸, čeho bude žádostiva tvá duše. Dávid tedy³⁰ Avnéra propustil¹⁷⁹, takže¹ odešel v pokoji.

(22)A hle, Dávidovi služebníci a Jóáv přišel z vojenské výpravy¹⁸⁰ a přinesli s sebou hojný lup; a Avnéra při Dávidovi v Chevrónu nebylo, neboť ho propustil¹⁷⁹, takže¹ odešel v pokoji. (23) Když tedy³⁰ přišli, Jóáv a všechno vojsko⁹⁸, jež bylo s ním, podali¹²² Jóávovi zprávu⁷ výrokem: Avnér, syn Nérův, přišel ke králi; ten¹ ho propustil¹⁷⁹, takže¹ odešel v pokoji. (24) I přišel Jóáv ke králi a řekl: Co jsi učinil? Hle, přišel k tobě Avnér – proč

toto, že jsi ho propustil¹⁷⁹, takže¹ si klidně¹⁸¹ odešel? (25)Znáš³¹ Avnéra, syna Nérova, že tě přišel ošálit¹⁸² a zvědět tvé vycházení¹⁰⁴ a tvé vstupování¹⁸³ a zvědět vše, co ty činiš! (26)A Jóáv z blízkosti⁴ Dávidovy vyšel¹⁰⁴ a poslal za Avnérem posly⁸⁸, i přivedli ho od cisterny¹⁸⁴ Sirá zpět¹⁸⁵; to¹ Dávid nevěděl³¹. (27)A když se Avnéř vrátil do Chevrónu, vzal¹²² ho Jóáv stranou¹¹⁵ doprostřed brány k promluvení s ním v klidu a tam ho ranil² v břicho, takže umřel – za krev Asáhéla, jeho bratra. (28)To¹ když Dávid potom¹⁸⁶ zvěděl, řekl¹²²: Navždy¹⁸⁷ bez viny jsem já i mé království před Hospodinem⁴¹⁸⁸ stran¹⁸⁹ krve^{190 191} Avnéra, syna Nérova; (29)necht³ padá^{57 192} na hlavu Jóávovu a na všechen dům¹⁹³ jeho otce a necht³ z domu Jóávova není⁵⁷ vytínán^{194 195} mající výtok¹⁹⁶ ani postižený¹⁹⁷ malomocenstvím¹⁹⁸ ani uchopující³⁵ vřetenou¹⁹⁹ ani padlý mečem ani mající nedostatek chleba. (30)Tak¹ Jóáv a Avišaj, jeho bratr, na²⁰⁰ Avnérovi spáchali vraždu²⁰¹, protože v Giveónu v bitvě¹⁰ usmrtil jejich bratra Asáhéla.

(31)A Dávid k Jóávovi a ke všemu lidu, jenž byl s ním, řekl: Roztrhněte svá roucha a opásejte se²⁰² pytlou^{203 204} a truchlete³⁶ před Avnérem²⁰⁵. A král Dávid šel za márami²⁰⁶; (32)a pohřbili Avnéra v Chevrónu. A král u hrobu²⁰⁷ Avnérova pozvedl¹²⁰ svůj hlas a rozplakal se, i všechen lid se rozplakal (33)a král o Avnérovi²⁰⁷ zapěl žalozpěv⁴⁷ slovy²⁰⁸:

Zda měl⁸³ Avnéř umřít jako umírá bezbožný^{209 210}?

(34)Tvé ruce nebyly spoutány, aniž byly tvé nohy stěsnány²¹¹ mosaznými okovy²¹²;

padl jsi jako se padá²¹⁰ před tvář nespravedlivých lidí²¹³.

A všechen lid se nad ním znovu rozplakal¹¹⁹. (35)A když všechen lid přišel pohnout Dávída jíst chléb²¹⁴, ještě za dne, přísáhl¹²² Dávid výrokem: Takto necht³ mi Bůh činiš⁵⁷ a takto necht³ přidává^{57 119}, jestliže¹⁵⁶ před zajitím²¹⁵ slunce budu okoušet chleba nebo vůbec²¹⁶ čehokoli. (36)Toho¹ si povšimli²¹⁷, všechen lid, i bylo³¹ jim to vhod¹⁷⁶, jako vše, co král činil³¹, bylo všemu lidu vhod¹⁷⁶. (37)A v onen den poznali, všechen lid, totiž¹ všechen Izráel,

že usmrčen Avnéra, syna Nérova, nena-stalo⁶³¹ od²¹⁸ krále. (38)A král k svým služebníkům řekl: Zda nevíte, že tohoto dne padl v Izráelovi jevuždce^{97 219} a velikán? (39)A já jsem dnes sláb²²⁰, ač pomazán za krále, a tito muži, synové Cerújini, jsou mi příliš nepoddajní^{112 221}; kéž Hospodin působicímu⁹² zlo odplácí^{57 222} podle jeho zla.

4 A když Šáulův syn uslyšel, že Avnéř v Chevrónu umřel, ochably^{122 223} jeho ruce a všechen Izráel, ti byli oťreseni²²⁴. (2)A u syna Šáulóva se vyskytl⁶³¹ dva muži, velitelé⁹⁷ vojenských oddílů¹⁸⁰, jméno jednoho Baaná a jméno druhého Récháv, synové Rimmóna, Beéróthiho⁸⁵, ze synů Benjámínových, neboť i Beéróth se počítalo k Benjámínovi, (3)a Beéróthím⁸⁵ utekli do Gittaím a jsou³¹ tam jako cizinci³⁸ až po tento den.

(4)A Jehónáthán, syn Šáulův, měl¹⁴⁷ syna, postiženého²²⁵ na nohou; byl³¹ při dojití zprávy o Šáulovi a Jehónáthánovi²¹ z Jizreéle ve věku¹⁰² pěti let a jeho chůva ho sebrala^{120 226} a dala se na útek, a v jejím chvatu při útěku se stalo⁶³¹, že¹ upadl a zchroml; a jeho jméno bylo Mefívóseth²²⁷.

(5)A synové Rimmóna, Beéróthiho⁸⁵, Récháv a Baaná, se odebrali a vešli za hora dne do domu Íšbósethova, když¹ on ležel ležením²²⁸ o polednách²¹; (6)a oni vešli až doprostřed domu, jako by přinášeli¹⁶⁶ pšenici²²⁹, a ranili² ho do břicha a Récháv a Baaná, jeho bratr, vyvázli – (7)ano, vešli v něm, když¹ on ležel na svém loži²³⁰ ve své ložnici²³¹, a ranili² ho a usmrtili ho a odňali¹¹⁸ jeho hlavu, a vzali jeho hlavu a šli³¹ po celou noc cestou stepí^{21 134} (8)a zanesli hlavu Íšbósethovu k Dávidovi do Chevrónu a řekli ke králi: Hle, hlava Íšbósetha, syna Šáula, tvého nepřítele, jenž usiloval³¹ o tvé žití²⁹, a Hospodin dal tohoto dne mému pánu, králi, pomstu²³² na Šáulovi²³³ a na jeho semení²³³.

(9)A Dávid Réchávovi a Baanovi, jeho bratru, synům Rimmóna, Beéróthiho⁸⁵, odpověděl a řekl jim: Jako že je živ Hospodin, jenž vykoupil mou duši ze vší tísně²³⁴: (10)Že když ten, kdo⁴⁴⁹ mi podával zprávu⁷ výrokem: Hle, Šául je³¹ mrtev,

byl ve svých očích jakoby nositelem dobré zvěsti²³⁵, chopil^{22 236} jsem se ho a zabil jsem ho v Ciklagu – to abych mu dal^{237 238} poselné²³⁵, (11) čím spíše, když zlovní muži zabili muže spravedlivého v jeho domě na jeho lůžku²³⁹! Zda tedy³⁰ nyní nemám⁸³ vyhledat jeho krev z vaší ruky a odklidit²⁴⁰ vás ze země? (12) Rozkázal tedy³⁰ Dávid svým sluhům¹², i zabili je a osekali jejich ruce a jejich nohy a pověsili je u rybníka v Chevrónu; a hlavu Íšbósethovu vzali a pohřbili v hrobě Avnérově v Chevrónu.

5 A všechny kmeny²⁴¹ Izráelovy přišly k Dávidovi do Chevrónu; i pronesli výrok: Hle, my²⁴² – my jsme tvá kost a tvé maso; (2) i dříve^{170 171}, za kralování²⁴³ Šáulóva nad námi, jsi ty byl³¹ vyvádějícím¹⁰⁴ a uvádějícím¹⁸³ Izráele a Hospodin ti řekl: Ty budeš⁵⁷ pást můj lid, Izráele; budeš⁵⁷ tedy³⁰ ty panovníkem^{244 245} nad Izráelem. (3) A všichni starší Izráelovi přišli ke králi do Chevrónu a král Dávid vzhledem k nim v Chevrónu před tváří Hospodinovou uzavřel smlouvu¹⁶³, i pomazali Dávída za krále nad Izráelem.

(4) Dávid byl při započetí svého kralování²⁴⁶ ve věku¹⁰² třiceti let. Kraloval³¹ čtyřicet let; (5) v Chevrónu kraloval³¹ nad Júdu sedm let a šest měsíců a v Jerúsalemě kraloval³¹ třicet a tři léta nade vším Izráelem a Júdu.

(6) I odešel král a jeho muži do Jerúsalemá na Jevúsího^{26 247}, obyvatele té země; i pronesli k Dávidovi výrok: Nebudeš moci⁸³ sem vjít, nýbrž tě slepí a chromí odrazí^{118 248} s výrokem: Dávid sem nesmí^{83 249} vjít. (7) Dávid však³⁰ dobyl pevnosti²⁵⁰ Cijjónu; to²⁵¹ je město Dávidovo; (8) a v onen den Dávid řekl: Kdokoli chce pobít^{2 252} Jevúsího²⁶, musí⁸³ u vodního příkopu²⁵³ i porazit²⁵⁴ i²⁵⁵ chromé a slepé, nenávidící duši Dávidovu²⁵⁶. Proto říkají: Slepý a chromý nesmí⁸³ vjít do domu. (9) A Dávid se v té pevnosti²⁵⁰ usídlil a dal jí název¹¹⁰ město Dávidovo; to¹ se Dávid jal vybudovávat, od Milló²⁵⁷ a donití²⁵⁸.

(10) A Dávid se stával³¹ stále větším^{138 259} a Hospodin, Bůh zástupů^{98 260}, byl s ním.

(11) A Chírám, král Córu⁹⁸¹, poslal k Dávidovi posly⁸⁸ a dříví²⁶¹ cedrů a opracováváče²⁶² dřeva a opracováváče²⁶²

kamene zdí¹⁸; ti¹ zbuvovali Dávidovi dům. (12) A Dávid poznal, že ho Hospodin potvrdil²⁶³ za krále nad Izráelem a že jeho království povznesl¹²⁰ v zájmu²⁶⁴ svého lidu, Izráele.

(13) A Dávid po svém příchodu z Chevrónu ještě pojal souložnice a manželky²⁶⁵ z Jerúsalemá a ještě se Dávidovi narodili synové a dcery, (14) a toto²⁶⁶ jsou jména narozených mu v Jerúsalemě: Šammúa a Šóváv a Náthán a Šalomoun⁵¹³ (15) a Jivchár a Elíšúa a Nefeg a Jáfía (16) a Elíšámá a Eládá a Elífelet.

(17) A Pelištím⁵⁹ uslyšeli, že Dávída pomazali za krále nad Izráelem; i vystoupili⁷⁵ Pelištím⁵⁹ Dávída hledat; to¹ když Dávid uslyšel, sestoupil¹²² na nedobytné místo²⁵⁰; (18) a Pelištím⁵⁹ přitáhli a rozložili²⁶⁷ se v údolí²⁶⁸ Refáim. (19) A Dávid se s otázkou obrátil na Hospodina⁸² výrokem: Zda mám⁸³ vystoupit⁷⁵ na Pelištím^{59 247}? Zda je chceš⁸³ vydat v mou ruku? A Hospodin k Dávidovi řekl: Vystup⁷⁵, neboť jistotně²⁶⁹ chci⁸³ Pelištím⁵⁹ v tvou ruku vydat. (20) Dávid tedy³⁰ přitáhl do Baal-perácím a tam je Dávid pobil² a řekl: Hospodin před mou tváří protrhl mé nepřátele²⁷⁰ jako protržením²⁷⁰ vod. Proto jméno onoho místa nazval Baal^{179 271}-perácím²⁷². (21) A zanechali²⁷³ tam své modly a Dávid a jeho muži je odnesli¹²⁰.

(22) A Pelištím⁵⁹ ještě znovu vystoupili^{75 119} a v údolí²⁶⁸ Refáim se rozložili²⁶⁷ (23) a Dávid se s otázkou obrátil na Hospodina⁸²; ten¹ řekl: Nesmíš⁸³ vystupovat⁷⁵; obejdí jim do²⁷⁴ zad, ať k nim přijdeš ze strany naproti balzámovníkům²⁷⁵; (24) a při tvém uslyšení zvuku²⁷⁶ kráčení v korunách²⁷⁷ balzámovníků²⁷⁵ se bude⁵⁷ dít⁶³¹, že tehdy budeš rychle jednat²⁷⁸, neboť tehdy bude Hospodin před tvou tváří vycházet¹⁰⁴ k udeření² na tábor³ Pelištím⁵⁹. (25) A Dávid tak učinil, podle toho, co mu Hospodin rozkázal, a pobil² Pelištím⁵⁹ od Geva²⁷⁹ až po tvůj vstup do Gezeru.

6 A Dávid ještě shromáždil²⁸⁰ všechny vybrané²⁸¹ v Izráelovi, třicet tisíc, (2) a povstal a odešel Dávid a všechen lid, jenž byl s ním, směrem na²⁸² Baalé Júdy vyzvednout⁷⁵ odtamtud Boží skříňku²⁸³, jež je³¹ nazvána jménem – jménem

Hospodina zástupů^{98 260}, sídlícího na ní mezi keruby²⁸⁴. (3) I naložili²⁸⁵ Boží skříňku²⁸³ do nového vozu a odvezli¹²⁰ ji z domu Avinádávova, jenž byl na výšině, a Uzzá a Achjó, synové Avinádávovi, vedli ten nový vůz (4) (jímž' ji z domu Avinádávova, jenž byl na výšině, odvezli¹²⁰), s Boží skříňkou²⁸³, a Achjó šel před skříňkou^{205 283} (5) a Dávid a všechen dům Izráelův před tváří Hospodinovou hráli¹⁰⁵ na všemožné⁶²⁹ nástroje ze dřeva²⁸⁶ cypřišů²⁸⁷, totiž' na lry²⁸⁸ a na varty²⁸⁹ a na tamburíny²⁹⁰ a na chřestítka a na činely.

(6) A když přišli až po mlat Náchónův, sáhl^{40 122} Uzzá na Boží skříňku²⁸³ a zachytil jí²³⁶, neboť skotu²⁹¹ povolili²⁹²; (7) i vzplál¹⁴⁹ proti Uzzovi Hospodinův hněv a Bůh ho za to pochybení²⁹³ skolil², takže' tam při Boží skřínce²⁸³ umřel; (8) i Dávid se rozhněval¹⁴⁹, když Hospodin při Uzzovi způsobil²⁹⁴ trhlínu²⁷⁰, a onomu místu¹⁰⁹ se až po tento den dáva^{31 295 296} název¹¹⁰ Perc-Uzzá²⁹⁷. (9) A v onen den se Dávid Hospodina ulek¹³⁹ a řekl: Jak má⁸³ skříňka²⁸³ Hospodinova vejít ke mně? (10) Znechtělo se¹¹⁷ tedy³⁰ Dávidovi odstěhovat¹¹⁸ skříňku²⁸³ Hospodinovu k sobě do města Dávidova, i uložil ji Dávid stranou¹¹⁵ v dům Óvéd-Edóma, Gittího^{85 298}; (11) a skříňka²⁸³ Hospodinova zůstala v domě Óvéd-Edóma, Gittího^{85 298}, po²⁸⁴ tři měsíce a Hospodin Óvéd-Edómovi a všemu jeho domu požehnal.

(12) A králi Dávidovi byla podána zpráva⁷ výrokem: Hospodin příčinou²⁶⁴ Boží skříňky²⁸³ požehnal domu Óvéd-Edómovu a všemu, co mu patří. I odebral se Dávid a s radostí^{299 300} Boží skříňku²⁸³ vynesl⁷⁵ z domu Óvéd-Edómova v město Dávidovo. (13) A když nosiči¹²⁰ skříňky²⁸³ Hospodinovy pokročili šesti kroky, stalo se⁶³¹, že' obětoval²⁹⁶ hovězí dobytče³⁰¹ a vykrmený kus dobytka. (14) A Dávid vši silou před tváří Hospodinovou tančil³⁰²; a byl Dávid ovinut přehozem^{303 304} z plátna. (15) I vynášeli⁷⁵, Dávid a všechen dům Izráelův, skříňku²⁸³ Hospodinovu s jáso-tem^{300 305} a za zvuku^{276 300} trouby¹³³.

(16) A když skříňka²⁸³ Hospodinova vcházela v město Dávidovo, stalo se^{122 631}, že' Míchal, dcera Šáulova, pohledla dolů³⁰⁶ oknem a uviděla krále Dávida

hbitě se před tváří Hospodinovou pohybujícího³⁰⁷ a tančícího³⁰², i pohrdla jím³⁰⁸ ve svém srdci.

(17) I vnesli skříňku²⁸³ Hospodinovu a postavili³⁰⁹ ji na její místo¹⁰⁹ v střed stanu, ježž pro ni³⁷⁸ Dávid rozložil^{115 310}, a Dávid před tváří Hospodinovou vznášel^{31 311} oběti vzestupné³¹² a pokojných hodů³¹³. (18) A když Dávid skončil³¹⁴ s vznášením^{311 315 316} obětí vzestupných³¹² a pokojných hodů³¹³, požehnal¹²² lidu ve jménu Hospodina zástupů^{98 260} (19) a všemu lidu, všemu množství³¹⁷ Izráelovu, totiž⁴⁵⁶ od muže až po ženu, každému³¹⁸ přidělil jednu placku³¹⁹ chleba a jeden pěkný kus³²⁰ a jeden hroznový koláč. A všechen lid odešel, každý³¹⁸ k svému domu.

(20) A když se Dávid vrátil požehnat svému domu, vyšla^{104 122} Dávidovi vstříc Míchal, dcera Šáulova, a řekla: Jak³²¹ se dnes oslavil^{322 323} král Izráelův, když se dnes odhalil očím služebnic svých nevolníků, jako se nestydatě odhaluje jeden³²⁴ z lehkomyšlných³²⁵! (21) A Dávid k Míchal řekl: Před tváří Hospodina, jenž nad tvého otce⁷² a nad všechen jeho dům⁷² našel zálibu³²⁶ ve mně ku přikázání³²⁷ mne za panovníka²⁴⁵ nad lidem Hospodinovým, nad Izráelem, – ano, před tváří Hospodinovou jsem se jal hrát^{105 328 329}; (22) a jestliže budu ještě nad toto⁷² zležen^{113 330} a stanu se⁶³¹ nízkým ve svých očích, budu¹²² u těch služebnic, o nichž³³¹ ses zmínila³³², u nich budu oslaven^{322 323}. (23) A Míchal, dceri Šáulově, až po den její smrti se jí nedostalo^{333 631} plodu³³⁴.

7 A když se král usídlil ve svém domě a Hospodin mu se všech stran³³⁵ dal klid³³⁶ od všech jeho nepřátel, stalo se⁶³¹, (2) že' král řekl k Náthánovi, proroku: Nuže¹, viz: Já bydlím v domě z cedrů a Boží skříňka²⁸³ bydlí vprostřed kobereců¹⁸. (3) A Náthán ke králi řekl: Cokoli²⁵² je v tvém srdci, jdi, učiň, neboť Hospodin je s tebou.

(4) A v oné noci se stalo⁶³¹, že' se k Náthánovi dostalo⁶³¹ slovo Hospodinovo výrokem: (5) Jdi a řekni k mému nevolníku, k Dávidovi: Takto řekl Hospodin: Zda mi ty chceš⁸³ budovat dům k mému bydlení? (6) Vždyť jsem za dobu ode dne mého

vyvedení⁷⁵ dětí⁴⁹ Isráelových z Egypta až po tento den v domě nebydlel³¹, nýbrž¹ jsem byl³¹ putovníkem³³⁷ ve stanu co¹ v obydlí^{338 339}; (7)zda jsem kdekoli³⁴⁰, kde³⁴¹ jsem mezi všemi dětmi⁴⁹ Isráelovými choďoval³¹, jeden z kmenů²⁴¹ Isráelových, jemuž jsem rozkázal pást můj lid, Isráéle, vůbec kdy³⁴² oslovil výrokem: Proč jste mi nezbudovali dům z cedrů? (8)Nyní však³⁰ musíš⁸³ mému nevolníku, Dávidovi, takto říci: Takto řekl Hospodin zástup^{98 260}: Já jsem tě vzal od ovčince³⁴³, od následování drobného dobytka¹¹⁶, aby ses stal^{344 631} panovníkem²⁴⁵ nad mým lidem, nad Isráélem, (9)a byl³¹ jsem s tebou všude³⁴⁰, kam jsi šel³¹, a všechny tvé nepřátele jsem před tvou tvář³⁷⁵ vytáhl¹⁹⁴, a zjednám^{92 352} ti veliké jméno, jako jméno velikánů, kteří jsou na zemi. (10)A svému lidu, Isráelovi, chci⁸³ ustanovit³⁴⁵ místo¹⁰⁹ a zasadit³⁴⁶ jej, takže¹ se usadí^{347 352} na svém¹²¹, aniž ještě bude znepokojován³⁴⁸, aniž jej nespravedliví³⁴⁹ budou nadále utiskovat^{119 350} jako prve (11)a za dobu ode dne, kdy jsem nad svým lidem, Isráélem, přikázal³²⁷ soudce^{62 351}; a tobě jsem dal³⁵² klid³³⁶ ode všech tvých nepřátel. A tobě Hospodin oznamuje^{7 31}, že dům bude zřizovat⁹² Hospodin tobě. (12)Až budou plny tvé dni a budeš muset⁸³ ulehnout se svým otci, pak¹ chci⁸³ po tobě vzbudit³⁵³ tvé símě, jež bude vycházet¹⁰⁴ z tvých útrob, a upevnit²⁶³ jeho kralování; (13)on bude mému jménu budovat dům, i chci trůn jeho kralování navždy¹⁸⁷ pevným učinit²⁶³. (14)Já mu budu otcem²⁴⁴ a on mi bude synem²⁴⁴, jehož při jeho páchání nepravosti^{354 355} sice¹ budu trestat³⁵⁶ holí²⁴¹ lidí³⁵⁷ a ranami³⁵⁸ dětí⁴⁹ člověka, (15)ale má laskavost⁹⁰ se od něho nebude odvracet¹¹⁸, jako jsem ji odvrátil¹¹⁸ od Šáula⁴, jehož jsem z přítomnosti tvé tváře³⁵⁹ odstranil¹¹⁸, (16)a tvůj dům a tvé kralování bude učiněno navždy¹⁸⁷ stálým³⁶⁰ před tvou tvář¹; navždy¹⁸⁷ bude pevný²⁶³ tvůj trůn. (17)Podle všech těchto slov a podle všeho tohoto vidění³⁶¹, tak promluvil Náthán k Dávidovi.

(18)A král Dávid vstoupil a usedl³⁶² před tvář¹ Hospodinovou a řekl: Kdo jsem já, Pane, Hospodine, a čím³⁶³ je můj dům, že jsi mě přivedl až sem? (19)A toto ještě

je³¹ malé v tvých očích, Pane, Hospodine, takže¹ jsi promluvil i stran domu svého nevolníka *vzhledem* k daleké budoucnosti³⁶⁴ – je snad¹ toto způsob³⁶⁵ člověka, Pane, Hospodine? (20)Co tedy³⁰ má⁸³ Dávid ještě nadále k tobě mluvit¹¹⁹? Vždyť¹ ty, Pane, Hospodine, svého nevolníka znáš³¹! (21)V důsledku²⁶⁴ svého slova a podle svého srdce jsi učinil všechnu tuto velikost³⁶⁶, abys uvědomil³⁴⁴ svého nevolníka; (22)proto jsi³¹ veliký³⁶⁷, Hospodine, Bože, a podle všeho, co³⁶⁸ jsme svýma ušima uslyšeli, není tobě podobného³⁶⁹ a není Boha mimo tebe. (23)A kdo je jako tvůj lid, jako Isráél, jediný národ na zemi, jež si Bůh přišel vykoupit za lid a založit³⁴⁵ si³⁷⁰ věhlas³⁷¹ a učinit pro ně^{372 373} věci veliké³⁶⁶ a hrozné³⁹, pro tvou zem³⁷², s národy a jejich bohy³⁷⁴ před tvář¹ tvého lidu, jež sis vykoupil z Egypta? (24)Ano, určil²⁶³ sis svůj lid, Isráéle, sobě za lid navždy¹⁸⁷ a ty, Hospodine, ses jim stal⁶³¹ Bohem²⁴⁴. (25)Nuže tedy³⁷⁶, Hospodine, Bože, navždy¹⁸⁷ potvrď¹¹⁵⁸ slovo, jež jsi vyslovil o svém nevolníku a o jeho domě, a učin podle toho, co jsi vyslovil, (26)a nechť se navždy¹⁸⁷ velikým stává^{57 94 631} tvé jméno, výrokem: Hospodin zástup^{98 260} je Bohem nad Isráélem, a nechť dům tvého nevolníka Dávída je⁵⁷ upevněn²⁶³ před tvou tvář¹, (27)neboť ty, Hospodine zástup^{98 260}, Bože Isráélův, jsi vyrozuměl³⁷⁷ svého nevolníka výrokem: Dům budu budovat tobě; proto tvůj nevolník naby³⁷⁸ svého úmyslu³⁷⁹ modlit se k tobě touto modlitbou. (28)Nuže tedy³⁷⁶, Pane, Hospodine, ty jsi ON³⁸⁰, Bůh, a tvá slova jsou pravda⁹³, a vyslovil jsi k svému nevolníku tuto dobrotu³⁶⁶; (29)nyní se tedy³⁰ uvol³⁸¹ a požehej domu svého nevolníka, aby byl³⁴⁴ navždy³⁸² před tvou tvář¹, neboť ty, Pane, Hospodine, jsi promluvil, kéž tedy³⁰ je^{57 383} dům tvého nevolníka navždy³⁸² požeňán tvým požeňáním³⁸⁴.

8 A potom se stalo⁶³¹, že¹ Dávid pobil² Pelištím⁵⁹ a pokořil je, i vzal Dávid z ruky Pelištím⁵⁹ vládu nad hlavním městem³⁸⁵; (2)a pobil² Móáva³⁸⁶ a odměřil je³⁸⁷ provazem, *dav* je položit na zem, i odměřil dva provazy³⁸⁸ k usmrcení a celý provaz^{388 389} k ponechání naživu. A Móavci

se Dávidovi stali⁶³¹ nevolníky, přinášejícími^{120 244} dary^{18 390}.

(3)A Dávid porazil² Hadad-ezera, syna Rechóvova, krále Cóvy, na jeho tažení³⁹¹ k opětovnému získání^{185 392} své moci³⁹³ u řeky³⁹⁴; (4) a Dávid od něho³⁹⁵ zajal³⁹⁶ tisíc a sedm set jezdců na koních³⁹⁷ a dvacet tisíc mužů pěších³⁹⁸, a Dávid ochromil všechny potahy³⁹⁹, ale sto potahů³⁹⁹ od něho³⁹⁵ pozůstavil.

(5)A když na pomoc Hadad-ezerovi, králi Cóvy, přišel Arám⁴⁰⁰ Damašku⁴⁰¹, pobil^{2 122} Dávid z Aráma^{386 400 402} dvacet a dva tisíce mužů; (6) a Dávid v Arámu^{386 400} Damašku⁴⁰¹ umístil³⁴⁵ posádky⁴⁰³ a Arámci⁴⁰⁰ se Dávidovi stali⁶³¹ nevolníky, přinášejícími^{120 244} dary^{18 390}; a Hospodin Dávda ochraňoval^{31 175} všude³⁴⁰, kam chodil³¹. (7)A Dávid pobral štíty ze zlata, jež byly³¹ na služebních Hadad-ezerových, a dopravil je do Jerúsálema; (8) a z Betachu a z Béróthaje, měst Hadad-ezerových, vzal král Dávid veliké⁴⁰⁴ množství¹¹ mosazi⁴⁰⁵.

(9)A když Tóí, král Chamáthu, uslyšel, že Dávid pobil² všechnu vojenskou moc⁴⁰⁶ Hadad-ezerovu, (10)poslal¹²² Tóí ke králi Dávidovi Jórama, svého syna, položit mu otázku⁴⁰⁷, zda se má dobře⁴⁰⁸, a pozdravit⁴⁰⁹ ho, za to, že se jal bojovat¹⁰ proti Hadad-ezerovi a porazil² ho, neboť Hadad-ezer s Tóím stále válčil^{31 410}; a v jeho⁴¹¹ ruku se dostala⁶³¹ náčíní⁸⁰ ze stříbra a náčíní⁸⁰ ze zlata a náčíní⁸⁰ z mosazi⁴⁰⁵; (11) i to²⁵¹ král Dávid posvětil Hospodinu ze stříbrem a zlatem, jež posvětil ode všech národů, jež podmanil: (12)Od Aráma^{400 412} a od Móáva a od dětí⁴⁹ Ammónových a od Pelištim⁵⁹ a od Amáléka a z lupy od Hadad-ezera, syna Rechóvova, krále Cóvy.

(13)A Dávid si zjednal⁹² věhlas³⁷¹ při svém návratu od svého pobití² Aráma^{386 400 412} v průrvě⁴¹³ soli – osmnáct tisíc. (14)A v Edómu umístil³⁴⁵ posádky⁴⁰³, v celém Edómu posádky⁴⁰³ umístil³⁴⁵, a všichni Edómci se Dávidovi stali⁶³¹ nevolníky, a Hospodin Dávda ochraňoval^{31 175} všude³⁴⁰, kam chodil³¹.

(15)Dávid se tedy³⁰ ujal kralování nade vším Izráelem, i stal se⁶³¹ Dávid vykonavatelem soudu⁴¹⁴ a spravedlnosti pro všechen svůj lid³⁷². (16)A nad vojskem⁹⁸

byl Jóáv, syn Cerújin, a zapisovatelem⁴¹⁵ Jehóšáfát, syn Achílúduv, (17) a kněžími Cádók, syn Achítúvův, a Achímlech, syn Evjáthárův, a kancléřem⁴¹⁶ Serájá (18) a nad Keréthimi²⁶ a Peléthimi^{26 417} byl Benájáhú, syn Jehójadův, a Dávidovi synové se stali⁶³¹ ministry⁴¹⁸.

9 A Dávid řekl: Zdalipak ještě někdo je, jenž požádal domu Šáulovu, ať mohu⁸³ při něm uskutečnit⁹² milosrdenství^{190 419}, pro²⁶⁴ Jehónáthána? (2) I patřil domu Šáulovu služebník, jehož¹⁴⁸ jméno bylo Cívá; i povolal⁴² ho k Dávidovi; a král k němu řekl: Zda jsi ty Cívá? I řekl: Tvůj nevolník. (3) A král řekl: Zda již není nikoho³⁵⁷ patřícího domu Šáulovu, abych při něm mohl⁸³ uskutečnit⁹² Boží milosrdenství^{90 419}? A Cívá ke králi řekl: Ještě je syn Jehónáthánův⁴²⁰, postizený²²⁵ na nohou. (4) A král mu řekl: Kde je on? A Cívá ke králi řekl: Hle, on je v domě Máchíra, syna Ammiélova, v Ló-déváru.

(5) Král Dávid tedy³⁰ poslal a dal ho z domu Máchíra, syna Ammiélova, z Ló-déváru přivést^{165 166} (6) a Mefivóseth, syn Jehónáthána, syna Šáulova, vstoupil k Dávidovi a padl na svou tvář a poklonil se mu; a Dávid řekl: Mefivósethe! I řekl: Hle, tvůj nevolník. (7) A Dávid mu řekl: Nechtě se nebojíš^{39 57}, neboť při tobě vpravdě⁴²¹ chci⁵⁷ uskutečnit⁹² milosrdenství^{90 419}, pro²⁶⁴ Jehónáthána, tvého otce, a vrátit ti všechny polnosti⁴²² Šáula, tvého otce, a ty budeš ustavičně jíst chléb²¹⁴ u mého stolu. (8) I poklonil se a řekl: Čím je tvůj nevolník, že ses obrátil²² k mrtvému psu⁴²³, takovému jako já³⁶⁹?

(9) I zavolal král na Cívu²⁴, Šáulova sluhu², a řekl k němu: Vše, co patřilo³³³ Šáulovi a všemu jeho domu, jsem dal synu tvého pána; (10) budeš⁵⁷ mu tedy³⁰ obdělávat⁴²⁴ půdu⁵, ty a tvůj dům a tvoji nevolníci, a budeš⁵⁷ svázet⁴²⁵, ať syn tvého pána má³³³ chléb²¹⁴ a může⁸³ jej jíst; ale Mefivóseth, syn tvého pána, bude ustavičně jíst chléb²¹⁴ u mého stolu. A Cívá měl¹⁴⁷ patnáct synů a dvacet nevolníků; (11) i řekl Cívá ke králi: Podle všeho, co můj pán, král, svému nevolníku rozkázal, tak bude tvůj nevolník činit, ať Mefivóseth by i u mého stolu mohl⁸³ jíst⁴²⁶ jako jeden ze synů králových. (12) A Mefivóseth měl¹⁴⁷

malého syna, jehož¹⁴⁸ jméno bylo Míchá; a všichni obývající dům Cívův byli Mefívóšethovi⁴²⁷ nevoiníky, (13) a Mefívóšeth bydlel v Jerusálebě, neboť on ustavičně jídal u králova stolu; a on byl na obě své nohy chromý.

10 A potom se stalo⁶³¹, že¹ umřel král dětí⁴⁹ Ammónových a místo něho se ujal králování Chánún, jeho syn. (2) A Dávid si řekl⁴²⁸: Měl bych⁸³ projevit⁹² soucit⁹⁰ s Chánúnem, synem Náchášovým, jako projevil⁹² jeho otec soucit⁹⁰ se mnou⁴¹⁹. Vzkázal¹⁶² tedy³⁰ Dávid k jeho úteše⁴²⁹ stran jeho otce skrze¹⁷⁴ své služebníky; když však³⁰ služebníci Dávidovi přišli v zem dětí⁴⁹ Ammónových, (3) řekli¹²² hodnostáři⁹⁷ dětí⁴⁹ Ammónových k Chánúnovi, svému pánu: Zda je Dávid v tvých očích citemel³²³ tvého otce, že ti poslal těšitele⁶² 429? Zda k tobě Dávid své služebníky neposlal s cílem²⁶⁴ vyšetřit⁴³⁰ město a k jeho proslídění⁴³¹ a k jeho podvrácení⁴³²? (4) Chánún tedy³⁰ Dávidovy služebníky vzal a oholil⁴³³ polovici brady⁴³⁴ každého z nich a v polovici odstríhal¹⁹⁴ jejich roucha⁴³⁵ až po jejich zadky a propustil¹⁷⁹ je. (5) To¹ oznámili¹⁷ Dávidovi, i poslal jim vstříc, neboť ti muži byli velmi zhanobeni⁴³⁶, a vzkázal⁴³⁷ král: Zůstaňte v Jerichu, pokud vaše brady⁴³⁴ budou zarůstat; pak¹ se vrátíte⁵⁷.

(6) A synové Ammónovi shledali⁴³⁸, že u Dávida⁴³⁹ upadli v ošklivost⁴⁴⁰; poslali tedy³⁰ synové Ammónovi a najali Aráma⁴⁰⁰ Béth-Rechóvu a Aráma⁴⁰⁰ Cóvy, dvacet tisíc pěších³⁹⁸, a krále Maachy, tisíc mužů, a Íštóva, dvanáct tisíc mužů. (7) To¹ když Dávid uslyšel, poslal¹²² Jóáva a všechno vojsko⁹⁸ hrdinů⁵⁶; (8) a synové Ammónovi vytáhli¹⁰⁴ a seřadili se⁴⁴¹ k boji¹⁰ u vchodu⁴⁴² do brány, a Arám⁴⁰⁰ Cóvy a Rechóva a Íštóva a Maachá byli o samotě⁴⁴³ v poli. (9) A když Jóáv shledal⁴³⁸, že se bitevní čára⁴⁴⁴ k němu dostala zpředu⁴⁴⁵ i zezadu, vybral¹²² 446 ze všech vybraných²⁸¹ v Izráělovi, jež¹ seřadil⁴⁴¹ vstříc Arámovi⁴⁰⁰, (10) a ostatek lidu dal pod velení⁴⁴⁷ Avišaje, svého bratra, a seřadil⁴⁴¹ vstříc synům Ammónovým (11) a řekl: Bude-li Arám⁴⁰⁰ silnější než já⁷², pak¹ mi budeš⁵⁷ pomoci¹⁷⁵ 244, a budou-li synové Ammónovi silnější než ty⁷², pak¹ půjdu pomoci¹⁷⁵ tobě. (12) Buď silný

a dodejme⁵⁷ si odvahu¹⁴⁵ 448 v prospěch našeho lidu a v prospěch měst našeho Boha, a Hospodin necht¹ činí⁵⁷, co bude⁴⁴⁹ dobré v jeho očích. (13) I přikročil⁴³ Jóáv a lid, jenž byl s ním, k boji¹⁰ proti Arámovi⁴⁰⁰; ten¹ před jeho tváří³⁷⁵ prchl, (14) a když uviděli synové Ammónovi, že prchl Arám⁴⁰⁰, prchli¹²² před tváří³⁷⁵ Avišajovou a vešli v místo, a Jóáv se od synů Ammónových⁴⁵⁰ odvrátil a vešel v Jerusáleb. (15) A když Arám⁴⁰⁰ shledal⁴³⁸, že je³¹ před tváří Izráělovou poražen, shromáždil¹²² 280 se spolu (16) a Hadar-ezer poslal a dal vyvést¹⁰⁴ 165 Aráma⁴⁰⁰, jenž byl z druhé strany⁴⁵¹ Řeky⁴⁵², i přišli v Chélám a před jejich tváří Šóvach, velitel⁹⁷ vojska⁹⁸ Hadar-ezerova. (17) To¹ když bylo oznámeno⁷ Dávidovi, shromáždil¹²² 280 všechny Izráel a přešel Jordán a přišel do Chélámu, a Arám⁴⁰⁰, ti se vstříc Dávidovi seřadili⁴⁴¹ a jali se s ním bojovat¹⁰; (18) a Arám⁴⁰⁰ před tváří³⁷⁵ Izráělovou prchl a Dávid z Aráma³⁸⁶ 400 zabil sedm set jezdců na vozech³⁹⁹ a čtyřicet tisíc jezdců na ko-ních³⁹⁷, a Šóvacha, velitele⁹⁷ vojska⁹⁸, skolil², takže¹ tam umřel. (19) A když všichni králové, služebníci Hadar-ezerovi, shledali⁴³⁸, že jsou³¹ před tváří Izráělovou poraženi, uzavřeli¹²² s Izráelem mír⁴⁵³ a jali se jim sloužit⁴⁵⁴, a Arám⁴⁰⁰, ti se báli³¹ 39 synům Ammónovým ještě pomáhat¹⁷⁵.

11 A při návratu roku⁴⁵⁵ od⁴⁵⁶ času vyjítí¹⁰⁴ poslů⁸⁸ 457 458 se stalo⁶³¹, že¹ Dávid poslal Jóáva a s ním všechny své služebníky a všechen Izráel, aby pohubili⁴¹ syny Ammónovy a zahájili proti Rabbě obléhání⁸¹², ale Dávid zůstal v Jerusálebě. (2) A za času večera se stalo⁶³¹, že¹ Dávid vstal ze svého lůžka⁴⁵⁹ a prošel se po střeše domu králova, a z té střechy⁴⁵⁹ uviděl koupající⁴⁶⁰ se ženu, a ta žena byla vzhledem velmi hezká⁴⁶¹. (3) I poslal Dávid a dal se na tu ženu přeptat¹⁶⁵ 462, i řekl: Zda toto²⁶⁶ není Bath-ševa, dcera Eliá-mova, žena Úrijji, Chittího²⁶⁷? (4) A Dávid poslal posly⁸⁸ a dal ji přivést¹⁶⁵ 166, i vešla k němu a ulehl s ní; a ona se byla očistila⁴⁶³ od své nečistoty⁴⁶⁴. A vrátila se do svého domu; (5) a otěhotněla ta žena, i poslala a dala Dávidovi podat¹⁶⁵ zprávu⁷ a říci¹⁶⁵: Já jsem těhotná.

(6) A Dávid zvěřoval⁶⁶² Jóávi: Pošli Úrijju, Chittího²⁶, ke mně. Jóáv tedy³⁰ Úrijju, Chittího²⁶, k Dávidovi poslal (7) a Úrijjá k Dávidovi přišel a Dávid se otázal, zda se má dobře⁴⁰⁸ Jóáv a zda se má dobře⁴⁰⁸ lid a zda dobře pokračuje⁴⁰⁸ válka¹⁰; (8) a řekl Dávid Úrijjovi: Sestup k svému domu a umy⁴⁶⁰ své nohy. I vyšel¹⁰⁴ Úrijjá z domu králova, a za ním vyšel¹⁰⁴ 465 králův dar⁴⁶⁶. (9) Ale Úrijjá uleh¹ u vchodu⁴⁴² domu králova se všemi nevolníky svého pána a do svého domu nesestoupil; (10) to¹ Dávidovi oznámil⁷ výrokem: Úrijjá nesestoupil do svého domu. A Dávid k Úrijjovi řekl: Zda jsi nepřišel z cesty? Proč jsi nesestoupil do svého domu? (11) A Úrijjá řekl k Dávidovi: Skříňka²⁸³ a Júdá a Izráel zůstávají v boudách⁴⁶⁷, a můj pán Jóáv a služebníci mého pána táboří⁴⁶⁸ na tváři pole, a já půjdu do svého domu jíst a pít a uléhat se svou ženou? Při tvém životě a životě tvé duše – budu-li činit⁴⁶⁹ tuto věc! (12) A Dávid k Úrijjovi řekl: Zůstaň zde⁴⁷⁰ i dnes a zítra tě chci⁸³ propustit¹⁷⁹. Úrijjá tedy³⁰ v onen den a nazítří⁴⁷¹ v Jeruzalémě zůstal (13) a Dávid ho pozval⁴², aby před jeho tváří pojedl a popil, i opojil ho, ale navečer vyšel¹⁰⁴ ulehnout na své lůžko s nevolníky svého pána a do svého domu nesestoupil.

(14) A za jitra se stalo⁶³¹, že¹ Dávid napsal Jóávi dopis, jež¹ poslal skrze¹⁷⁴ Úrijju; (15) a v tom dopise napsal výrok: Uvedte Úrijju tváří v tvář⁴⁷² nejprudšího boje¹⁰ a zpoza něho ustupte⁵⁷ zpět⁴⁷³, ať je skolen² a umře. (16) A když Jóáv vykonal průzkum⁴⁷⁴ 475 stran města⁴⁷⁶, stalo se⁶³¹, že¹ dal Úrijju na místo¹⁰⁹, kde věděl³¹, že tam budou zdatní⁴⁷⁷ muži⁴⁷⁸; (17) a muži města vytáhli¹⁰⁴ a jali se s Jóávem bojovat¹⁰, i padl nejeden z lidu, z Dávidových služebníků, a umřel i Úrijjá, Chittí²⁶. (18) A Jóáv poslal a dal Dávidovi oznámit⁷ 165 vše týkající se⁴⁷⁹ bitvy¹⁰ (19) a poslovi⁸⁸ rozkázal výrokem: Až skončíš³¹⁴ 480 řeč ke králi o všem³³¹, co se týká⁴⁷⁹ bitvy¹⁰, (20) pak¹ se stane⁶³¹, bude-li kypět⁴⁸¹ královo popuzení, takže¹ ti řekne: Proč jste se při⁴⁸² bojování přiblížili⁴³ k městu? Zda jste nevěděli³¹, že budou ze zdi⁴⁵⁹ 483 střítel⁴⁸⁴? (21) Kdo skoli² Avímelecha, syna Jerubbešethova⁴⁸⁵?

Zda na něho žena ze zdi⁴⁵⁹ 483 nehodila svrchní žernov⁴⁸⁶, takže¹ umřel, v Tévěci? Nač jste se ke zdi⁴⁸³ přiblížili⁴³? – že¹ budeš muset⁸³ říci: Umřel i tvůj nevolník Úrijjá, Chittí²⁶.

(22) Posel⁸⁸ se tedy³⁰ odebral a přišel a oznámil⁷ Dávidovi vše, s čím ho Jóáv poslal; (23) řekl tedy³⁰ posel⁸⁸ k Dávidovi: Protože ti muži nad námi⁴⁸⁷ převládli⁷³, když¹ proti nám²⁴⁷ vytáhli¹⁰⁴ do pole, tu¹ jsme se na ně dostali⁶³¹ až po vchod⁴⁴² do brány, (24) i jali se ze zdi⁴⁵⁹ 483 po tvých nevolnicích²⁴⁷ střítel⁴⁸⁴ střelci⁴⁸⁴, takže¹ někteří z nevolníků králových umřeli, a umřel i tvůj nevolník Úrijjá, Chittí²⁶. (25) A král k tomu poslovi⁸⁸ řekl: Takto musíš⁸³ říci k Jóávi: Necht¹ s touto věcí není⁵⁷ zle v tvých očích, vždyť meč požírá¹²⁶ jak tohoto tak i⁴⁸⁸ tohoto; vystupňuj⁴⁸⁹ svůj boj¹⁰ proti tomu městu²⁴⁷ a zboř⁴⁹⁰ je – tak¹ ho povzbud⁴⁸⁹. (26) A Úrijjova žena uslyšela, že Úrijjá, její muž, umřel, i jala se nad svým manželem¹⁹ naříkat³⁶; (27) a když smutek přešel, poslal¹²² Dávid a přibral²⁸⁰ ji do svého domu a stala se⁶³¹ mu ženou²⁴⁴ a porodila mu syna. Ale ta věc, již Dávid provedl⁹², byla³¹ v očích Hospodinových zlá.

12 I poslal Hospodin k Dávidovi Náthána; ten¹ k němu přišel a řekl mu: V jednom městě byli³¹ dva muži, jeden bohatý a jeden chudý; (2) bohatému se dostalo³³³ 631 velmi mnohého drobného dobytka a skotu, (3) a chudý neměl⁴⁹¹ nic²¹⁶ než jednu malou ovečku, již koupil; a živil³¹ ji, i vyrostla u něho a u jeho dětí⁴⁹ spolu, žrala z jeho skyvy⁴⁹² a pila z jeho číše a léhala v jeho náručí⁴⁹³ a stala se⁶³¹ mu jakoby dcerou. (4) A k tomu bohatému muži přišla návštěva⁴⁹⁴, i bylo mu líto⁴⁹⁵ vzít ze svého drobného dobytka a ze svého skotu k přípravě⁹² pro pocestného³⁷² toho, jenž⁴⁴⁹ k němu přišel; vzal tedy³⁰ ovečku toho chudého muže a připravil⁹² ji pro muže³⁷² toho, jenž⁴⁴⁹ k němu přišel. (5) Velmi tedy³⁰ vzplál¹⁴⁹ proti tomu muži Dávidův hněv, i řekl k Náthánovi: Jako že je živ Hospodin, že ten muž, jenž toto provedl⁹², je hoden⁴⁹⁶ smrti, (6) a tu ovečku musí⁸³ čtyřnásobně nahradit²²² za to, že provedl⁹² tuto věc, a protože se neslitoval⁴⁹⁵!

(7)A Náthán k Dávidovi řekl: Ten muž jsi ty! Takto řekl Hospodin, Bůh Izráelův: Já jsem tě pomazal za krále nad Izráelem a já jsem tě vyprostil z ruky Šáulovy (8)a dal jsem ti dům tvého pána a ženy tvého pána v tvou náruč⁴⁹³ a dal jsem ti dům Izráelův a Júdův, a *bylo-li by to málo*, pak¹ bych ti mohl⁵⁷ přidat⁴⁹⁷ věci jako tyto²⁵¹ a jako tyto²⁵¹498. (9)Proč sis znevážil slovo Hospodinovo k učinění toho, *co je v jeho očích zlé?* Úrijiju, Chittího²⁶, jsi skolil² mečem – *ano*, jeho ženu sis vzal za ženu a jeho jsi zabil mečem synů Ammónových! (10)Nyní se tedy³⁰ meč nikdy¹⁸⁷ nebude odvracet¹¹⁸ od tvého domu, za to, že sis mě znevážil a vzal jsi ženu Úrijiji, Chittího²⁶, k tomu, aby se stala³⁴⁴631 ženou²⁴⁴ tobě. (11)Takto řekl Hospodin: Hle, já²⁵, chystám se proti tobě vzbudit³⁵³499 neštěstí⁵⁰⁰ z tvého domu – *ano*, tvé ženy budu před tvýma očima brát a dávat tvému bližnímu⁵⁰¹, ať s tvými ženami uléhá před očima tohoto slunce; (12)jestliže jsi to ty provedl⁹² v skrytu, pak¹ já tuto věc budu provádět⁹² tváří v tvář všemu Izráelovi a tváří v tvář slunci⁵⁰².

(13)A Dávid řekl k Náthánovi: Zhřešil jsem vůči Hospodinu. A Náthán k Dávidovi řekl: Hospodin ovšem tvůj hřích přenesl, nebudeš muset⁸³ umřít, (14)jen, protože jsi touto věcí jistě⁵⁰³ nepřátele Hospodinovy podnítl k rouhání⁵⁰⁴, právě ten syn, ten, *jenž*⁴⁴⁹ se ti narodil⁵⁰⁵, jistotně⁵⁰⁶ bude muset⁸³ umřít.

(15)I odešel Náthán od svého domu; a Hospodin ranil⁵⁰⁷ dítko³³⁴, jež žena Úrijijova porodila Dávidovi, takže¹ těžce onemocnělo. (16)Dávid se tedy³⁰ pro toho hoch¹² jal vyhledávat Boha a jal se Dávid přísně⁵⁰³ postit, i vešel a přenocoval *tak*, že¹ uleh¹ na zem, (17)a postavili se nad²⁷ ním starší jeho domu k pozvednutí ho se země, ale nechtěli³¹, aniž s nimi požil chleba²¹⁴. (18)A v sedmý den se stalo⁶³¹, že¹ dítko³³⁴ umřelo, *ale* nevolníci Dávidovi se báli³¹39 oznámit⁷ mu, že dítko³³⁴ umřelo, neboť si řekli⁴²⁸: Hle, promluvili-li jsme k němu za života⁵⁰⁸ dítk³³⁴, nenaslouchal³¹122 na⁵⁰⁹ náš hlas; jak mu tedy³⁰ máme⁸³ říci: Dítko³³⁴ umřelo? Pak¹ provede⁹²510 *něco zlého*. (19)Dávid však³⁰ zpozoroval¹³⁸, že si jeho nevolníci septají,

i vyrozuměl Dávid, že dítko³³⁴ umřelo; řekl tedy³⁰ Dávid k svým nevolníkům: Zda umřelo dítko³³⁴? I řekli: Umřelo. (20)Povstal tedy³⁰ Dávid se země a umyl⁴⁶⁰ se a pomazal⁵¹¹ se a vyměnil své šatstvo a vstoupil v dům Hospodinův a poklonil se, a vstoupil do svého domu a požádal, *aby mu předložili*³⁴⁵ chléb²¹⁴, a pojedl. (21)A jeho nevolníci k němu řekli: *Co znamená tato věc, již jsi učinil?* Pro²⁶⁴ živé dítko³³⁴ ses postil³¹ a plakal³¹ jsi, *jakmile* však³⁰ dítko³³⁴ umřelo, vstal jsi a pojedl jsi chleba²¹⁴. (22)I řekl: Dokud dítko³³⁴ *bylo* živo, postil³¹ jsem se a plakal³¹ jsem, neboť jsem si řekl⁴²⁸: Kdo ví³¹? Bude mi Hospodin milostiv a zůstane dítko³³⁴ naživu⁵¹²? (23)Nyní však³¹ umřelo – *nač* toto? Budu se já postit⁴⁹⁹? Zda je mohu ještě přivést zpět¹⁸⁵? Já jdu k němu, *ale* ono se ke mně nebude vracet.

(24)A Dávid potěšil⁴²⁹ Bath-ševu, svou ženu, a vešel k ní a uleh¹ s ní, a porodila syna a jeho jméno nazval Šalomoun⁵¹³; a Hospodin ho miloval³¹ (25)a vzkázal¹⁶⁶² skrze¹⁷⁴ Náthána, proroka, aby nazval jeho jméno Jedidjáš⁵¹⁴, pro²⁶⁴ Hospodina.

(26)A Jóáv bojoval¹⁰31 proti Rabbě dětí⁴⁹ Ammónových a dobyl královského města⁵¹⁵ (27)a k Dávidovi poslal Jóáv posly⁸⁸ a vzkázal⁴³⁷: Bojoval¹⁰31 jsem proti Rabbě; také jsem dobyl města vod⁵¹⁶, (28)nyní tedy³⁰ seber²⁸⁰ ostatek lidu a polož se⁴⁶⁸ proti městu a dobuď ho, ne abych ho dobyl já, *aby* nad ním bylo vyjmenováno⁵¹⁷ mé jméno. (29)Dávid tedy³⁰ sebral²⁸⁰ všechny lid a přitáhl k Rabbě a jal se proti ní bojovat¹⁰ a dobyl jí, (30)a vzal korunu⁵¹⁸ jejích krále⁵¹⁹ z jeho hlavy⁴⁵⁹, jejíž¹⁴⁸ váha⁵²⁰ *byla* kikkár⁵²¹ zlata, s drahými kameny¹⁸522, i dostala se⁶³¹ na hlavu Dávidovu; a vynesl¹⁰⁴ lup z města, veliké⁴⁰⁴ množství¹¹. (31)A lid, jenž v něm *byl*, vyvedl¹⁰⁴ a určil¹³⁴⁵ k pilám¹⁸ a k branám⁵²³ ze železa a k sekerám ze železa a převedl je k cihelnám¹⁸524; a tak činil všem městům¹⁵⁷ dětí⁴⁹ Ammónových. I vrátil se Dávid a všechny lid v Jeruzalém.

13 A potom se stalo⁶³¹, že¹, ježto Avšalóm, syn Dávidův, měl¹⁴⁷ krásnou sestru, jejíž¹⁴⁸ jméno *bylo* Támár, zamiloval¹²² si ji Amnón, syn Dávidův, (2)a příčinou²⁶⁴ Támáry, jeho sestry,

bylo³¹ Amnónovi až k onemocnění úzko, neboť ona *byla* panna a Amnón si byl³¹ vědom, že je⁵²⁵ nesnadno⁷⁸ cokoli jí¹⁵⁷ učinit. (3) A Amnón měl¹⁴⁷ přítele⁵⁰¹, jehož¹⁴⁸ jméno *bylo* Jónádáv, syn Šimey, bratra Dávidova; a Jónádáv *byl* velmi chytrý⁵²⁶ člověk³⁵⁷, (4) i řekl mu: Proč *jsi* ty, synu králův, jítro za jítrem⁵²⁷ tak sešlý^{139 528?} Zda mi nechceš⁸³ povědět^{7?} A Amnón mu řekl: Já miluji Támár, sestru Avšálóma, mého bratra. (5) A Jónádáv mu řekl: Ulehni na své lůžko a dělej se nemocným, a až se tvůj otec přijde *na* tebe podívat, řekni¹²² k němu: Necht', prosím⁸, smí^{57 83} přijít Támár, má sestra, a podat mi pokrm²¹⁴; *ať* to jídlo⁵²⁹ připraví⁹² před mýma očima, abych viděl, a budu jíst z její ruky. (6) Amnón tedy³⁰ ulehl a jal se dělat nemocným, a když se *na* něho král přišel podívat, řekl¹²² Amnón ke králi: Necht', prosím⁸, smí^{57 83} přijít Támár, má sestra, a uplácat před mýma očima dvě placky⁵³⁰, jež¹ budu požívat z její ruky.

(7) I poslal Dávid domů k Támáře vzkaz⁸⁹: Jdi, prosím⁸, v dům Amnóna, svého bratra, a připrav⁹² mu jídlo⁵²⁹. (8) Támár tedy³⁰ odešla v dům Amnóna, svého bratra, a on ležel; i vzala těsto, to¹ zamísila a před jeho očima uplácala a upekla placky⁵³⁰, (9) a vzala pánev⁵³¹, již¹ vyprázdnila⁵³² před jeho tvář, ale Amnón odmítl jíst a řekl: Vyvedte¹⁰⁴ z mé přítomnosti⁴⁵⁰ všechny lidi³⁵⁷! A když všechny lidi³⁵⁷ z jeho přítomnosti⁴⁵⁰ vyvedli¹⁰⁴, (10) řekl¹²² Amnón k Támáře: Přines to jídlo⁵²⁹ do ložnice²³¹, *ať* je mohu⁸³ požit z tvé ruky. A Támár ty placky⁵³⁰, jež připravila⁹², vzala a zanesla Amnónovi, svému bratru, do ložnice²³¹; (11) a když mu je přisunula⁴³ k jedení, chytil¹²² jí³⁵ a řekl jí: Pojd', ulehni se mnou, má sestro. (12) I rekla mu: Ne, můj bratře, necht' mě neponižuješ^{57 350 533}, neboť tak se nemá⁸³ činit⁵³⁴ v Izráelovi, necht' nečiníš⁵⁷ tuto bezbožnost⁵³⁵; (13) a já – kam budu moci⁸³ zahánět⁵³⁶ svou hanbu? A ty budeš jako jeden z bezbožníků²⁰⁹ v Izráelovi. Nyní tedy³⁰ promluv ke králi, vždyť mě tobě⁵³⁷ nebude odpírat⁵³⁸. (14) Ale nebyl ochoten¹¹⁷ uposlechnout na⁵⁰⁹ její hlas, a byl silnější než ona⁷², takže¹ ji znásilnil⁵³³ a zneužil jí⁵³⁹.

(15) Pak¹ se jí jal Amnón nenávidět velmi velikou nenávisť, takže nenávisť, již jí nenáviděl³¹, *byla* větší než láska⁷², již jí miloval³¹, i řekl jí: Vstaň, odejdi! (16) I rekla mu: Nemí příčiny tohoto příkorie⁵⁰⁰, poslat mě pryč¹⁷⁹, většího než ono^{72 540}, jež jsi při mně spáchal¹⁷. Ale nebyl ochoten¹¹⁷ jí naslouchat, (17) nýbrž¹ zavola svého sluhu¹², svého pobočníka⁵⁴¹, a řekl: Nuže⁸, vystrčte⁴⁰ tuto ven⁵⁴² z mé přítomnosti⁴⁵⁰ a zataras⁵⁴³ za ní dveře. (18) *Měla* pak¹ na sobě spodní šat⁵⁴⁴ s dlouhými rukávy⁵⁴⁵, neboť tak⁵⁴⁶ si dcery královny, panny, oblékaly pláště; když jí tedy³⁰ jeho pobočník⁵⁴¹ vyvedl¹⁰⁴ ven⁵⁴² a dveře za ní zatarasil⁵⁴³, (19) nanesla¹²² si¹⁶⁶ Támár na svou hlavu popel a roztrhla spodní šat⁵⁴⁴ s dlouhými rukávy⁵⁴⁵, jež *měla* na sobě, a svou ruku položila na svou hlavu, i šla³¹ a při chůzi bědovala^{38 547 548}.

(20) A Avšálóm, její bratr, k ní řekl: Zda pobyl s tebou Amnón, tvůj bratr? Nuže tedy³⁷⁶, má sestro, utiš se⁵⁴⁹, on je tvůj bratr, necht' k této věci nepřikládáš^{57 345} své srdce. I usídlila se Támár jako¹ opustěná⁵⁵⁰ v domě Avšálóma, svého bratra. (21) A když o všech těchto věcech³³¹ uslyšel král Dávid, velmi¹²² se rozhněval¹⁴⁹; (22) a Avšálóm s Amnónem nepromluvil od zlého až po dobré⁵⁵¹, neboť Avšálóm Amnóna pojal v nenávisť, protože Támár, jeho sestru, ponižil⁵³³.

(23) A za celá dvě léta⁵⁵² se stalo⁶³¹, že¹ u Avšálóma⁵⁵³ v Baal-Chácóru, jenž je u Efrájima¹⁵⁹, byli³¹ střihači, a Avšálóm pozval⁴² všechny syny královny; (24) i ke králi Avšálóm přišel a řekl: Hle, prosím⁸, u tvého nevolníka⁵⁵³ jsou střihači, necht', prosím⁸, jde⁵⁷ král i jeho služebníci s tvým nevolníkem. (25) A král k Avšálómovi řekl: Ne, můj synu, nepůjdemě přeče⁸ my všich-ni¹⁰¹, *ať* se pro⁵⁵⁴ tebe nestaneme obtíž⁵⁵⁵. I jal se na něho naléhat⁵⁵⁶, nebyl však³⁰ nakloněn¹¹⁷ jít, ale požeňal mu. (26) A Avšálóm řekl: Ne-li³⁰, necht' s námi, prosím⁸, jde⁵⁷ Amnón, můj bratr. A král mu řekl: Nač má⁸³ jít s tebou? (27) Ale když se Avšálóm jal na něho naléhat⁵⁵⁶, poslal¹²² Amnóna a všechny syny královny s ním⁵⁵⁷.

(28) A Avšálóm svým sluhům¹² rozkázal výrokem: Nuže⁸, vizte: Jakmile bude srdce

Amnónovo rozjařeno⁵⁵⁸ vínem a budu k vám říkat: Skolte² Amnóna, pak¹ ho usmrťte⁵⁷; nemusíte⁸³ se bát^{39 57}, zda není tak⁵⁵⁹, že jsem vám rozkázal já? Budte silni a projevte se^{94 631} jako zdatní⁹⁵ muži⁹⁶.

(29)Učinili tedy³⁰ sluhové¹² Avšálómovi Amnónovi¹⁵⁷ podle toho, co Avšálóm rozkázal; a všichni synové královi vstali a nasedli každý³¹⁸ na svého mezka a prchli,

(30)a když oni byli na cestě, stalo se^{122 631}, že¹ k Dávidovi došla zpráva s výrokem: Avšálóm pobil² všechny syny královy, aniž z nich jeden pozůstal. (31)A král vstal a roztrhl svá roucha a ulehl na zem, a všichni jeho služebníci stáli, jejich roucha roztržená. (32)Tu¹ se ujal slova⁵⁶⁰ Jónádáv, syn Šimey, bratra Dávidova, a řekl: Necht¹ můj pán nepraví^{57 428}:

Usmrtili všechny mladíky¹², královy syny, neboť umřel jen⁴⁴³ Amnón, neboť to bylo³¹ uloženo³⁴⁵ na příkaz⁵⁶¹ Avšálómův ode dne jeho ponížení⁵³³ Támáry, jeho sestry.

(33)Nyní tedy³⁰ necht¹ můj pán, král, nepřikládá^{57 345} k svému srdci tu řeč, výrok: Pomřeli všichni synové královi, nýbrž umřel jen⁴⁴³ Amnón. (34)A Avšálóm utekl. A mladík¹², pozorovatel⁵⁶², pozvedl¹²⁰ své oči a uviděl, že⁵⁶³ hle, z cesty za ním od strany hory jde mnoho lidu; (35) a Jónádáv řekl ke králi: Hle, přicházejí synové královi; jak tvůj nevolník promluvil, tak se stalo⁶³¹.

(36)A jak skončil^{314 480} s mluvením, stalo se⁶³¹, že¹ hle, přišli synové královi, i pozvedli¹²⁰ svůj hlas a rozplakali se, a i král a všichni jeho služebníci se rozplakali velmi velikým pláčem.

(37)A Avšálóm utekl a odešel k Talmajovi, synu Ammíhúdovu, králi Gešúru; a Dávid se po všechny dni rmoutil³¹ nad svým synem. (38)A Avšálóm utekl a odešel do Gešúru a pobyl tam tři léta; (39) a Dávid, král, se roztoužil^{314 564} k Avšálómovi vyjít⁵⁶⁵, neboť nabyl útěchy^{429 566} stran Amnóna, že umřel.

14 A Jóáv, syn Cerújin, poznal, že srdce královo touží po Avšálómovi; (2)poslal tedy³⁰ Jóáv do Tekový a dal odtamtud přivést^{165 166} chytrou⁵²⁶ ženu a řekl k ní: Necht¹, prosím⁸, předstírás⁴⁹⁹ smutek, a obleč si, prosím⁸, smuteční roucha⁵⁶⁷, a nebudeš⁵⁷ se natírat⁵¹¹ olejem, nýbrž se učiníš^{57 631} jakoby ženou

již mnoho dní se rmoutící nad mrtvým, (3)a vstoupíš⁵⁷ ke králi a budeš⁵⁷ k němu mluvit podle těchto slov. A Jóáv ta slova vložil³⁴⁵ v její ústa.

(4)Ta tekójská žena tedy³⁰ ke králi řekla, – když¹ byla padla na svůj obličej⁵⁶⁸ k zemi a poklonila se, – řekla tedy³⁰: Pomoz¹⁷⁵, ó⁴⁴⁹ králi! (5)A král jí řekl: Co s tebou^{157 569}? I řekla: Vpravdě jsem já vdova³⁷, neboť¹ můj muž umřel, (6)a tvá služka měla¹⁴⁷ dva syny; a oni oba se v poli jali rvát⁵⁷⁰ a nebylo, kdo by je navzájem odtrhl¹⁵⁷¹, takže¹ jeden jednoho skolil² a usmrtil ho. (7)A hle, celá čeleď⁵⁷²

poavstala proti tvé služce a řekli: Vydej skolivšího² svého bratra, ať ho můžeme⁸³ usmrtit za žití²⁹ jeho bratra, jehož zabil, takže¹ zahubíme⁵⁷³ i dědice⁵⁷⁴; a uhasí⁶² můj žhavý uhlík, jenž zbyl, aby nedošlo k uchování^{345 575} jména ani zbytku mému muži na povrchu⁵⁷⁶ půdy⁵. (8)A král k té ženě řekl: Jdi k svému domu a já o tobě budu dávat příkaz⁵⁷⁷.

(9)A ta tekójská žena řekla ke králi: Na mně, můj pane, ó⁴⁴⁹ králi, *nechtje* ta nepravost¹⁵⁴, a na domě mého otce, a král a jeho trůn *necht je* bez viny. (10)A král řekl: Toho, *kdo*⁴⁴⁹ k⁵⁷⁸ tobě promluví, přivedeš^{57 579} ke mně a již nadále do tebe nebude rýpat^{119 254 580}.

(11)I řekla: Kéž si, prosím⁸, král připomíná⁵⁷ Hospodina, tvého Boha, necht¹ mstitele⁵⁸¹ krve nemnoží⁵⁸² působení zkázy⁴¹, aby nemohl¹⁸³ zahubit⁵⁷³ mého syna! A řekl: *Jako že je živ* Hospodin – bude-li⁴⁶⁹ padat který² z vlasů¹⁸ tvého syna na zem! (12)A ta žena řekla: Necht¹, prosím⁸, smí^{57 83} tvá služka promluvit slovo k mému pánu, králi. A řekl: Mluv. (13)A ta žena řekla: Nač tedy³⁰ něco takového⁵⁸³ zamýšlíš³¹ proti Božimu⁵⁸⁴ lidu? *Ano*, král toto slovo vyslovuje jako provinilý, neboť král nechce dovolit návrat^{185 585} svého zahnaného⁵⁸⁶.

(14)Vždyť jistotně⁵⁰⁶ musíme⁸³ umřít, *ano*, jako voda, jež je⁴⁴⁹ rozlitá na zem, jež nemůže⁸³ být sesbírána²⁸⁰, Bůh však³⁰ neodnímá¹²⁰ duši, nýbrž¹⁵⁸⁷ má³¹ na mysli myšlenky⁵⁸⁸, že zahnaný⁵⁸⁶ nemá být⁵⁸⁹ zaháněn⁵⁸⁶ od něho. (15)A že jsem nyní přišla promluvit ke králi, svému pánu, toto slovo – vždyť mi lid nahnal strachu^{39 590}, i řekla si⁴²⁸ tvá služka: Nuže⁸, musím⁸³ ke králi promluvit, snad král

bude chtít⁸³ uskutečnit⁹² slovo své služebnice, (16) když král bude chtít⁸³ vyslyšet k vyproštění své služebnice z dlaně⁵⁹¹ člověka³⁵⁷ *chtějícího* vyštvať^{573 592} mne a mého syna spolu z Božího dědictví⁵⁹³. (17) Tvá služka si tedy³⁰ řekla⁴²⁸: Nuže⁸, slovo mého pána, krále, mi bude k uklidnění⁵⁹⁴, neboť jako Boží anděl⁸⁸, *takový je můj pán*, král, stran vyslyšení dobrého a zlého⁵⁵¹, a kéž je⁵⁷ Hospodin, tvůj Bůh, s tebou!

(18) A král odpověděl a řekl k té ženě: Nuže⁸, nechť přede mnou³⁷⁵ netajíš⁵⁷ věc, *na niž*³³¹ se tě já chci tázat⁴⁹⁹. A ta žena řekla: Necht', prosím⁸, můj pán, král, mluv⁵⁷. (19) A král řekl: Že je s tebou ve všem tomto ruka Jóávova? A ta žena odpověděla a řekla: *Jako že je živa tvá duše*, můj pane, ⁶⁴⁴⁹ králi, – je-li⁴⁶⁹ uhnutí doprava *aneb* uhnutí doleva od čehokoli²¹⁶, co promluvil můj pán, král! Ano, tvůj nevolník Jóáv, on mi rozkázal a on všechna tato slova vložil³⁴⁵ v ústa tvé služby; (20) tuto věc učinil tvůj nevolník Jóáv za účelem změny⁵⁹⁵ stavu^{576 596} věci, a můj pán je moudrý podle moudrosti⁵⁹⁷ Božího anděla⁸⁸, *takže ví*³⁴⁴ vše, *co je* v zemi.

(21) A král řekl k Jóávovi: Nuže⁸, hle, učinil jsem⁵⁹⁸ tuto věc; jdi tedy³⁰, přiveď toho kluka¹² Avšálóma zpět¹⁸⁵. (22) A Jóáv padl na svou tvář k zemi a poklonil se a jal se velebit⁵⁹⁹ krále, i řekl Jóáv: Dnes tvůj nevolník poznal, že jsem našel v tvých očích přízeň⁶⁰⁰, můj pane, ⁶⁴⁴⁹ králi, neboť můj pán uskutečnil⁹² slovo svého nevolníka. (23) A Jóáv vstal a odešel do Gešuru a přivedl Avšálóma do Jerúsáléma; (24) a král řekl: Necht' se obrací⁵⁷ do svého domu, ať nevidí mou tvář. Avšálóm se tedy³⁰ obrátil do svého domu, aniž královu tvář uviděl.

(25) A ve všem Izráělovi se nevyskytl⁶³¹ muž *tak krásný* jako Avšálóm, k veliké⁴⁰⁴ chvále; od chodidla⁵⁹¹ jeho nohy až po jeho téměř hlavy při něm nebylo vady; (26) a při jeho střihání⁴³³ jeho hlavy, – to¹ bývalo³¹ od konce roku k roku⁶⁰¹, že *ji* střihal⁴³³, neboť pro⁵⁵⁴ něho byla³¹ těžká, *takže*¹ *ji* střihal^{31 433}, – tu¹ navázil dvě stě šeklů⁶⁰² vlasu své hlavy, podle králový váhy⁶⁰³. (27) A Avšálómovi se narodili tři synové a jedna dcera, jejíž¹⁴⁸ jméno *bylo* Támár; to²⁵¹ byla žena vzhledem krásná.

(28) I bydlel³¹ Avšálóm v Jerúsalémě celá dvě léta⁵⁵², aniž tvář královu uviděl; (29) Avšálóm tedy³⁰ vzkázal⁶⁶² Jóávovi, aby ho poslal³⁴⁴ ke králi, *ale* nebyl ochoten¹⁷ k němu přijít; a vzkázal⁶⁶² ještě *podruhé*, *ale* nebyl ochoten¹⁷ přijít. (30) Řekl tedy³⁰ k svým nevolníkům: Vizte, Jóávův pozemek⁶⁰⁴ je k mé straně^{605 606}, a on tam ¹⁴⁷ ječmen; jděte a zažehněte jej ohněm. Avšálómovi nevolníci tedy³⁰ ten pozemek⁶⁰⁴ zažehli ohněm (31) a Jóáv vstal a odešel k Avšálómovi do domu a řekl k němu: Nač tvoji nevolníci ohněm zažehli pozemek⁶⁰⁴, *jenž patří* mně? (32) A Avšálóm k Jóávovi řekl: Hle, poslal jsem k tobě vzkaz⁸⁹: Přijď sem, ať tě mohu⁸³ poslat ke králi se vzkazem⁸⁹: Nač jsem přišel z Gešuru? *Bylo* mi dobře, dokud *jsem byl* tam, nyní však³⁰ *chci*⁸³ vidět královu tvář, a je-li při mně nepravost¹⁵⁴, ať mě usmrtí. (33) I přišel Jóáv ke králi a podal mu zprávu⁷; ten¹ přivolal²⁴ Avšálóma, i přišel ke králi a poklonil se mu na svou tvář k zemi, před tváří královou, a král Avšálóma polbil.

15 A potom⁸⁶ se stalo⁶³¹, že¹ si Avšálóm pořídil⁹² vůz⁶⁰⁷ a koně⁶², a padesát mužů, *ti* běhali před jeho tváří. (2) A Avšálóm časně vstával³¹ a postavoval se³¹ po straně⁶⁰⁵ cesty k bráně²¹, a stávalo se^{31 631}, že¹ každý člověk³⁵⁷, *jenž měl*³³³ spor⁶⁰⁸ k předložení⁶⁰⁹ králi k soudu, – Avšálóm na něho²⁴ zavolal a řekl: Z kterého⁶¹⁰ města *jsi* ty? I řekl: Tvůj nevolník je z jednoho⁶¹¹ z kmenů²⁴¹ Izráělových. (3) A Avšálóm k němu řekl: Viz, tvé záležitosti⁶¹² jsou dobré a poctivé⁶¹³, *ale* nemáš⁴⁹¹, kdo by tě z blízkosti královny¹⁶⁴ vyslechl¹⁷¹. (4) A Avšálóm řekl: Kéž bych byl ustanoven^{345 614} soudcem v zemi, *aby* přede mne přicházeli každý člověk³⁵⁷, *jenž* by měl³³³ spor⁶⁰⁸ *aneb* soud, a dopomohl bych mu k spravedlnosti⁶¹⁵! (5) A při přistoupení⁶¹⁶ někoho³⁵⁷ k poklonění se mu se stávalo^{31 631}, že¹ vztáhl⁴⁰ svou ruku a chopil se ho a polbil ho, (6) a takovýmto způsobem⁶¹⁷ jednal³¹ Avšálóm se vším Izráělem¹⁵⁷, *kteříkoli* přicházeli k soudu před⁶⁰⁹ krále; *tak*¹ *kradl*³¹ Avšálóm srdce mužů Izráělových.

(7) A po uplynutí⁶¹⁸ čtyřiceti⁶¹⁹ let se stalo⁶³¹, že¹ Avšálóm k Dávidovi řekl:

Nechť, prosím⁸, smím⁸³ jít a splnit²²² v Chevrónu slib, jež jsem slíbil⁶²⁰ Hospodinu, (8) neboť tvůj nevolník za mého bydlení v Gešúru, v Arámu⁴⁰⁰, slíbil⁶²⁰ slib výrokem: Bude-li mě Hospodin vůbec kdy přivádět zpět^{185 621} v Jerúsalem, pak¹ budu³¹ Hospodinu sloužit^{454 622 623}. (9) A král mu řekl: Jdi v pokoji. Vstal tedy³⁰ a odešel do Chevrónu (10) a do všech kmenů²⁴¹ Izráelových rozeslal Avšálóm tajné posly⁶²⁴ s výrokem: Jak budete slyšet hlas⁴⁸⁰ trouby¹³³, pak¹ musíte⁸³ říci: V Chevrónu se jal kralovat Avšálóm. (11) A s Avšálómem z Jerúsaléma odešli muži, dvě stě zvaných a odešedších podle své upřímnosti⁶²⁵, kteří¹ nevěděli³¹ vůbec nic⁶²⁶. (12) A Avšálóm obeslal⁶²⁷ Achítófela, Gíloniho⁸⁵, rádce Dávidova, z jeho města, z Gíloa, při svém obětování obětí; a spiknutí zesílilo⁶²⁸ a lidu s Avšálómem stále přibývalo^{138 629}.

(13) A k Dávidovi přišel zpravodaj⁶³⁰ s výrokem: Srdce mužů Izráelových se dalo⁶³¹ za Avšálómem. (14) A Dávid všem svým služebníkům, kteří s ním byli v Jerúsalemě, řekl: Vstaňte a utíkejme⁵⁷, neboť před tváří³⁷⁵ Avšálómovou nebudeme mít³³³ úniku⁶³²; pospěšte k odchodu, ne aby mohl⁸³ pospíšíť a dostihl nás a svalil^{586 633} na nás neštěstí⁵⁰⁰ a vybil² město ostrým⁶³⁴ mečem. (15) A královi služebníci ke králi řekli: Jakkoli⁶³⁵ si můj pán, král, bude přát^{446 636} – hle, tvoji nevolníci! (16) Král tedy³⁰ vyšel¹⁰⁴ a v patách za ním⁶³⁷ všechen jeho dům; a deset žen, souložnic, král zanechal²⁷³ k péči⁴⁷⁴ o dům²¹. (17) A když vyšel¹⁰⁴ král a v patách za ním⁶³⁷ všechen lid, zastavili se¹²² u jakéhosi vzdáleného domu⁶³⁸ (18) a všichni jeho služebníci přecházeli po jeho boku⁶⁰⁵, i všichni Keréthiové²⁶ a všichni Peléthiové^{26 417} a všichni Gittím^{59 298}, šest set mužů, kteří v patách za ním⁶³⁷ přišli z Gathu, přecházeli před tváří královou.

(19) A k Ittajovi, Gittím^{85 298}, král řekl: Nač jdeš se mnou i titt? Vrať se a zůstaň při králi, vždyť jsi ty cizozemec⁶³⁹ a dokonce vystěhovalec⁶⁴⁰ vůči svému místu^{109 641}. (20) Včera – tvůj příchod, a dnes tě mám⁸³ nutit k potulování⁶⁴² s námi, k chození, když¹ já chodím, kamkoli⁶⁴³ já chodím? Vrať se a zaveď s sebou zpět¹⁸⁵ své bratry

v laskavosti⁹⁰ a věrnosti^{93 644}! (21) A Ittaj krále oslovil⁶⁴⁵ a řekl: Jako že je živ Hospodin a živ je můj pán, král, jistě že na místě¹⁰⁹, kde bude můj pán, král, či⁶⁴⁶ k smrti, či⁶⁴⁶ k životu⁶⁸, ano, tam bude tvůj nevolník. (22) Dávid tedy³⁰ k Ittajovi řekl: Pojď a přejdi. I přešel Ittaj, Gitti^{85 298}, a všichni jeho muži a všechna drobotina, jež byla s ním.

(23) A všechna země, ti silným hlasem plakali a všechen lid, ti přecházeli, a král přešel přes potok⁶⁴⁷ Kidrón⁶⁴⁸ a před jeho tváří přecházeli, všechen lid, cestou v pustinu²¹. (24) A hle, i Cádók a s ním všichni Léviovci⁶⁴⁹, nesoucí¹²⁰ skříňku²⁸³ Boží smlouvy, i postavili⁵³² Boží skříňku²⁸³ a Evjáthár až do skončení⁶⁵⁰ přecházení všeho lidu z města byl nahore⁶⁵¹.

(25) A král řekl Cádókovi: Zanes Boží skříňku²⁸³ zpět¹⁸⁵ v město; budu-li nacházet přízeň⁶⁰⁰ v očích Hospodinových, pak¹ mě přivede zpět¹⁸⁵ a ukáže mi ji i svůj⁶⁵² příbytek³⁴³, bude-li však³⁰ pravit takto: Nemám³¹ v tobě potěšení⁶⁵³, hle, já²⁵, nechť mi⁵⁷ činí⁵⁷ podle toho, co je dobré v jeho očích. (27) I řekl král k Cádókovi, knězi: Zda ty rozumíš^{438 654}? Vrať se v pokoji v město, a Achímaac, tvůj syn, a Jehónáthán, syn Evjáthárův, vaši dva synové, s vámi; (28) vizte, já se až do dojití slova od vás⁴ k podání mi zprávy⁷ budu zdržovat⁶⁵⁵ při brodech⁶⁵⁶ pustinu. (29) Zanesl tedy³⁰ Cádók a Evjáthár Boží skříňku²⁸³ zpět¹⁸⁵ v Jerúsalem a zůstali tam.

(30) A Dávid vystupoval⁷⁵ po vzestupu⁶⁵⁷ Oliv⁶⁵⁸, vystupoval⁷⁵ a plakal a měl¹⁴⁷ hlavu zakrytu a šel on bos; a všechen lid, jenž byl s ním, – zakryli každý³¹⁸ svou hlavu a vystupovali^{317 75} s pláčem při vystupování⁷⁵.

(31) I vyrozuměli⁷ Dávida výrokem: Achítófel je mezi spiklenci s Avšálómem. A Dávid řekl: Obrát, prosím⁸, Hospodine, radu Achítófelovu v pošetilost. (32) A když Dávid došel až po témě²⁷⁷, kde se poklonil Bohu, stalo se^{122 631}, že¹ hle, vstříc jemu Chúšaj, Arkí⁸⁵, jeho tunika⁵⁴⁴ roztržena a na jeho hlavě hlína⁵; (33) a Dávid mu řekl: Přejdeš³¹-li se mnou, pak¹ se pro⁵⁵⁴ mne staněš⁶³¹ břemenem^{244 555 659}, (34) chceš⁸³-li se však³⁰ vrátit v město a říci Avšálómovi: Já budu tvým nevolníkem, ó⁴⁴⁹ králi, já, nevolník tvého

otce odevždy⁶⁶⁰, a nyní i já *budu* nevolníkem tvým, pak¹ pro mne³⁷² budeš mocí⁸³ překazít radu Achítófelovu. (35) A zda tam s tebou *nebudou* Cádók a Evjáthár, kněží? Stane se⁵⁷ tedy³⁰, že každé slovo, jež⁶⁶¹ budeš slyšet z králova domu, budeš oznamovat⁷ Cádókovi a Evjáthárovi, kněží; (36) hle, *jsou* tam s nimi dva jejich synové, Achímaac Cádókův⁴²⁰ a Jehónáthán Evjáthárův⁴²⁰, skrze ně¹⁷⁴ mi budete vzkazovat⁵⁷ každé slovo, jež⁶⁶¹ budete slyšet. (37) Chůšaj tedy³⁰, přítel⁵⁰¹ Dávidův, vstoupil v město; i Avšálóm vstoupil v Jerúsálém.

16 A když Dávid přešel kousek za tme²⁷⁷ hle¹²², vstříc jemu Cívá, sluha¹² Mefivósethův, a dvojice⁶⁶⁴ osedlaných oslů a na nich dvě stě chlebů a sto hrud rozinek a sto kusů letního ovoce⁶⁶⁵ a mčch vína; (2) a král k Cívovi řekl: Co chceš s těmito věcmi⁶⁶⁶? A Cívá řekl: Oslové *jsou* pro dům králův³⁷² k jízdě a chléb a letní ovoce⁶⁶⁵ k jídlu mladíkům¹² a víno k pití vysíleným¹⁸ v pustině. (3) A král řekl: Kde je syn tvého pána? (Cívá řekl ke králi: Hle, zůstává v Jerúsálémě, neboť řekl: Dnes mi budou, dům Izráelův, vracet kralování mého otce. (4) A král Cívovi řekl: Hle, vše, co *patřilo* Mefivósethovi, *patří* tobě. A Cívá řekl: Klaním³¹ se, kéž nacházím⁵⁷ v tvých očích přízeň⁶⁰⁰, můj pane, ⁶⁴⁹ králi.

(5) A když král Dávid přišel až po Bachúrím, hle¹²², vycházel¹⁰⁴ odtamtud muž z čeledi⁵⁷² domu Šáúlova, jehož¹⁴⁸ jméno *bylo* Šimeí, syn Gěrvův, vycházel¹⁰⁴ a zlořečil při vycházení¹⁰⁴ (6) a jal se Dávída a všechny služebníky krále Dávída i všechen lid a všechny hrdiny⁵⁶ jemu zprava a jemu zleva zasypávat⁶⁶⁷ kameny; (7) a při svém zlořečení mluvil Šimeí takto: Zmiz⁶⁶⁸, zmiz⁶⁶⁸, muži krve¹⁹¹ a ničemný člověče⁶⁷⁰, (8) Hospodin na tebe vrátil všechnu krev⁴⁵ 191 669 domu Šáúla, místo něhož ses jal kralovat, a dal Hospodin kralování v ruku Avšálóma, tvého syna, a hle, ty²⁵ – *jsi* ve svém neštěstí⁵⁰⁰, neboť *jsi* ty muž krve¹⁹¹.

(9) A Avíšaj, syn Cerújin, ke králi řekl: Nač má⁸³ tento mrtvý pes mému pánu, králi, zlořečit? Nechtě, prosím⁸, smím⁸³ přejít a sejmout¹¹⁸ jeho hlavu. (10) A král

řekl: Co mám s vámi co činit⁶⁷¹, synové Cerújini? Nechtě přece zlořečí⁵⁷, *ano*, neboť mu Hospodin řekl: Zlořeč Dávídovi, a kdo bude říkat: Proč jsi tak učinil? (11) I řekl Dávid k Avíšajovi a ke všem svým služebníkům: Hle, můj syn, jenž vyšel¹⁰⁴ z mých útrobu, usiluje o mé žití²⁹; čím spíše tedy³⁰ nyní syn Jemíiho⁶⁷²; Nechejte ho⁶⁷³, ať zlořečí, když mu Hospodin řekl. (12) Snad Hospodin bude hleděti v mou bídu⁶⁷⁴ a vrátí mi Hospodin dobro místo jeho zlořečení tohoto dne. (13) A Dávid odešel cestou, i jeho muž, a Šimeí šel zároveň s ním po úbočí hory a stále¹³⁸ zlořečil a házel⁶⁶⁷ po něm⁶⁷⁷ kameny a prášil³¹ prachem⁶⁷⁸. (14) I došel král a všechen lid, jenž *byl* s ním, vyčerpáni⁶⁷⁹; a oddechl si⁶⁸⁰ tam.

(15) A Avšálóm a všechen lid mužů Izráelových¹⁸ vstoupili v Jerúsálém a Achítófel s ním; (16) a jak přišel Chůšaj, Arki⁸⁵, přítel⁵⁰¹ Dávidův, k Avšálómovi, stalo se⁵³¹, že¹ Chůšaj k Avšálómovi řekl: Nechtě žije⁵⁷ král, nechtě žije⁵⁷ král! (17) A Avšálóm řekl k Chůšajovi: Toto je tvůj soucit⁹⁰ s tvým přítelem⁵⁰¹? Proč jsi se svým přítelem⁵⁰¹ neodešel? (18) A Chůšaj k Avšálómovi řekl: Nikoli, nybrž⁶⁸² koho vyvolil⁴⁴⁶ Hospodin a tento lid a všichni muži Izráelovi¹⁸, při tom²⁵¹ budu a s ním chci⁸³ zůstat; (19) a za druhé, komu mám⁸³ já sloužit⁴⁵⁴? Zda ne před tváří jeho syna? Jak jsem sloužil³¹ před tváří tvého otce, tak budu před tváří tvou.

(20) A Avšálóm řekl k Achítófelovi: Dejte⁶⁸³ si radu⁶⁸⁴, co máme⁸³ činit. (21) A Achítófel řekl k Avšálómovi: Vejdi k souložnicím svého otce, jež ponechal⁶⁷³ k péči⁴⁷⁴ o dům, ať všechen Izráel uslyší, že jsi před svým otcem⁶⁸⁵ upadl v ošklivost⁴⁴⁰, i zesílí ruce všech, kteří *jsou* s tebou. (22) Roztáhli²⁶⁷ tedy³⁰ Avšálómovi na střeše stan a Avšálóm před očima všeho Izráele vešel k souložnicím svého otce. (23) A rada Achítófelova, již v oněch dnech radil, – jako by se tázal⁶⁸⁷ na Boží slovo, takovou *byla* každá rada Achítófelova i Dávídovi i Avšálómovi.

17 A Achítófel řekl k Avšálómovi: Nechtě, prosím⁸, smím⁸³ vybrat⁴⁴⁶ dvanáct tisíc mužů, ať můžeme⁸³ vstát a vyrazit této noci za Dávídem¹¹⁴, (2) takže¹

na něho budu moci⁸³ přijít, dokud¹ on je unaven a svěřených⁶⁸⁸ rukou, a vyděsit⁶⁸⁹ ho, i prchne všechen lid, jenž je s ním, a budu moci⁸³ skolit² krále samotného⁴⁴³ (3) a všechny lid přivést zpět¹⁸⁵ k tobě; muž, jehož ty hledáš, je jako návrat všech – všechny lid bude v pořádku⁶⁹⁰. (4) A toto slovo se v očích Avšálómových a v očích všech starších Izráelových zazdalo správným⁷⁶²; (5) ale Avšálóm řekl: Nuže⁸, povolej⁴² i Chušaje, Arkího⁸⁵, ať uslyšíme, co svými ústy⁶⁹¹ i on ... (6) Chušaj tedy³⁰ přišel k Avšálómovi a Avšálóm k němu pronesl výrok: Podle tohoto slova se vyslovil Achítófel – zda máme⁸³ jeho slovo uskutečnit⁹²? Není-li tomu tak, vyslov se ty.

(7) A Chušaj k Avšálómovi řekl: Rada, již poradil Achítófel v tomto případě⁶⁹², není dobrá. (8) A Chušaj řekl: Ty znáš³¹ svého otce a jeho muže⁶², že oni jsou hrdinové⁵⁶, a jsou oni zahořklí⁶⁹³ v duši²¹ jako o mláďata připravená medvědice v poli, a tvůj otec je bojovník⁶⁹⁴ a nebude s lidem nocovat; (9) hle, nyní je skryt v jedné ze strží nebo na jednom z jiných míst¹⁰⁹, a jakmile mezi nimi⁶⁹⁵ na počátku kdo padne⁴⁸⁰, stane se⁶³¹, že¹ o tom nějaký posluchač uslyší a řekne: Mezi lidem, jenž jde za Avšálómem, nastala⁶³¹ porážka⁶⁹⁶, (10) a i ten²⁵¹, jenž je zdatný⁹⁵ muž⁹⁶, jehož srdce je jako srdce lva, bude veskrze⁶⁹⁷ roztávat⁶⁹⁸, neboť všechny Izráel ví, že tvůj otec je hrdina⁵⁶ a ti, kteří jsou s ním, jsou zdatní⁹⁵ muži⁹⁶. (11) Proto radím³¹: Nechť se před tebe zcela⁶⁹⁹ shromáždí⁵⁷ 280 všechen Izráel od Dána¹⁵⁹ až po Beér-ševu, stran množství jako písek, jenž je u moře, a ty sám abys šel⁷⁰⁰ v seč⁷⁰¹, (12) i přijdeme na něho na některém místě¹⁰⁹ 702, kde bude dopaden³⁷⁸, a my – na něho, jako rosa padá na půdu⁵, takže¹ z něho⁴⁰² 439 a ze všech mužů⁴⁰², kteří jsou s ním, nebude pozůstaven ani jeden. (13) A bude-li se shromáždovat²⁸⁰ 703 do města, pak¹ dají všim Izráelem k onomu městu nanosit¹²⁰ provazů a strhneme ho⁷⁰³ až do řeky⁶⁴⁷, až se tam nenajde ani obláček.

(14) I řekl Avšálóm a všichni muži Izráelovi: Rada Chušaje, Arkího⁸⁵, je lepší než rada⁷² Achítófelova. Hospodin totiž³⁰ rozkázal překázat tu dobrou radu

Achítófelovu za cílem²⁶⁴ 704 Hospodinova uvedení neštěstí⁵⁰⁰ na Avšálóma.

(15) A Chušaj řekl k Čádóкови a k Evjáthárovi, kněžím: Takto⁵⁸³ a takto⁵⁸³ poradil Achítófel Avšálómovi a starším Izráelovým a takto⁵⁸³ a takto⁵⁸³ jsem poradil já; (16) nyní tedy³⁰ spěšně pošlete a dejte Dávidovi podat zprávu⁷¹⁶⁵ výrokem: Tuto noc bys neměl⁸³ přecházet⁷⁶⁴ ve stepích¹³⁴ 705 pustin, nýbrž¹ naopak co nejrýchleji⁶⁹⁷ přejít⁷⁰⁶; aby králi a všemu lidu nenastávalo rozdrčení⁷⁰⁷. (17) A Jehónáthán a Achímaac stáli u Ěn-rógelu, a jistá⁴⁴⁹ služka přišla a podala jim zprávu⁷ a oni odcházeli, aby podali zprávu⁷ králi Dávidovi, neboť se nemohli⁷⁰⁸ ukázat vstoupením do města. (18) Uviděl je však³⁰ jakýsi mladík¹² a podal zprávu⁷ Avšálómovi, ale oni oba spěšně odešli a vstoupili do domu jednoho muže v Bachúrím, jenž¹⁴⁸ měl¹⁴⁷ na svém dvoře studnu, i sestoupili tam (19) a jeho⁷⁰⁹ žena vzala a na ústí⁶³⁴ studny prostřela plachtu⁷¹⁰ a na ni rozsypala kroupy, aniž se co⁷¹¹ zdědělo. (20) A k té ženě do domu přišli služebníci Avšálómovi a řekli: Kde jsou Achímaac a Jehónáthán? A ta žena jim řekla: Přešli potůček⁷¹² vody. Jali se tedy³⁰ hledat a nenašli, i vrátili se v Jerusálem.

(21) A po jejich odchodu se stalo⁶³¹, že¹ z té studny vystoupili⁷⁵ a odešli a podali králi Dávidovi zprávu⁷, i řekli k Dávidovi: Vstaňte a spěšně přejděte vody, neboť Achítófel takto poradil proti vám. (22) Vstal tedy³⁰ Dávid a všechny lid, jenž byl s ním, a až do světla jitra přecházeli³¹ Jordán, až nechyběl³¹ ani jeden, jenž by byl Jordán nepřešel.

(23) A když Achítófel shledal⁴³⁸, že jeho rada nebyla uskutečněna⁹², osedlal¹²² osla a vstal a odebral se do svého domu, do svého města, i učinil opatření³²⁷ pro svůj dům a zaškrtil se, i umřel a byl pohřben v hrobě svého otce.

(24) A Dávid přišel do Machanájim a Avšálóm přešel Jordán, on a s ním všichni muži Izráelovi. (25) A Avšálóm nad vojskem⁹⁸ místo Jóáva ustanovil³⁴⁵ Amásu; a Amásá byl syn muže, jehož¹⁴⁸ jméno bylo Jithrá, Izráelce⁷³, jenž vešel k Avigajil, dceři Náchášově, sestře Cerúje,

matky Jóávovy. (26)I položil se⁴⁶⁸ Isráel a Avšálóm v zemi Gileádů.

(27)A jak Dávid přišel⁴⁸⁰ do Machanájim, stalo se⁶³¹, že Šóvi, syn Náchášův z Rabby dětí⁴⁹ Ammónových, a Máchír, syn Ammiélův z Ló-deváru, a Barzillaj, Gileádí⁸⁵, z Rógelím, (28)přisunuli⁴³714 lůžka¹⁸ a mísy⁷¹⁵ a hrncířské nádoby¹⁸ 80 716 717 a pšenici a ječmen a hrubou mouku a pražené zrní a boby¹⁸ a čočku a jiné pražené potraviny⁷¹⁸ (29)a med a smetanu⁷¹⁹ a drobný dobytek a kravské sýry⁷²⁰ Dávidovi a lidu, jenž byl s ním, k jídlu, neboť si řekli⁴²⁸: Lid je v pustině hladov a vyčerpán⁶⁷⁹ a zíznív.

18 A Dávid lid, jenž byl s ním, podobil přehlídce⁷²¹ a ustanovil³⁴⁵ nad nimi velitele⁹⁷ tisíců a velitele⁹⁷ stovek (2) a odevzdal¹⁷⁹722 lid z třetiny pod velení⁴⁴⁷ Jóava a z třetiny pod velení⁴⁴⁷ Avíšaje, syna Cerújina, a z třetiny pod velení⁴⁴⁷ Ittaje, Gittího⁸⁵ 298; a k lidu král řekl: Ovšemže⁷²³ s vámi budu vycházet¹⁰⁴ i já. (3)Lid však³⁰ řekl: Nebudeš⁵⁷ vycházet¹⁰⁴, neboť budeme-li snad⁷²³ prchat, nebudou o nás dbát⁷²⁴, a budou-li, polovina z nás, mřít, nebudou o nás dbát⁷²⁴, vždyť přece³⁷⁶ nám podobných³⁶⁹ je deset tisíc⁷²⁵, takže! nyní bude lépe, budeš-li nám k pomoci z města. (4)A král k nim řekl: Budu činit, co bude dobré ve vašich očích. A postavil se král po straně⁶⁰⁵ brány a všechen lid vycházel¹⁰⁴ po stovkách a po tisících. (5)A Jóávovi a Avíšajovi a Ittajovi král rozkázal výrokem: Jemně⁷²⁶, kvůli mně³⁷², s tím klukem¹², s Avšálómem¹⁵⁷! To! při králově rozkazování všem velitelům⁹⁷ stran Avšálóma uslyšeli, všechen lid.

(6)I vytáhl¹⁰⁴ lid do pole vstříc Isráelovi a bitva¹⁰ nastala⁶³¹ v lese Efrájimově (7)a lid Isráelův, ti tam byli před tváří služebníků Dávidových poraženi, a porážka⁶⁹⁶ tam v onen den nastala⁶³¹ veliká, dvacet tisíc, (8)a bitva tam byla³¹ rozšířena⁷²⁷ po povrchu⁵⁷⁶ celé země a les pohltil¹²⁶ více z lidu⁴⁰² než těch⁷², jež⁷²⁸ v onen den pohltil¹²⁶ meč. (9)A Avšálóm se namát¹³ tváří služebníků Dávidových; Avšálóm totiž³⁰ jel na mezku a mezek přišel pod větvoví⁷²⁹ jistého⁴⁴⁹ velikého stromu⁷³⁰ a za ten strom⁷³⁰ se zachytila³⁵ jeho hlava, takže! uvázl⁷³¹ mezi nebesy a mezi zemí, neboť! mezek,

jenž byl pod ním, zašel dále. (10)To! uviděl jeden muž a podal zprávu⁷ Jóávovi; i řekl: Hle, uviděl jsem Avšálóma visícího na stromě⁷³⁰. (11)A Jóáv tomu muži, jenž⁴⁴⁹ mu podal zprávu⁷, řekl: A hle, uviděl jsi, a proč jsi ho tam nesrazil¹² k zemi? Ana mně by bylo dát ti deset šeklů⁶⁰² stříbra a jeden opasek⁷². (12)A ten muž řekl k Jóávovi: I kdybch si já tisíc šeklů⁶⁰² stříbra potěžkával⁷³³ na svých dlaních⁵⁹¹, nevztahoval¹⁴⁰ bych svou ruku na syna králova; vždyť v naše uši král tobě a Avíšajovi a Ittajovi rozkázal výrokem: Dávejte pozor⁴⁷⁴, kdokoliv⁷³⁴, na toho kluka¹², na Avšálóma! (13)Nadto, kdybch se dopustil⁹² zrady⁷³⁵ proti jeho žití²⁹, a žádná²¹⁶ věc nemůže⁸³ být před králem³⁷⁵ skryta, pak! by ses ty⁷³⁶ stavěl opodál⁷³⁷. (14)A Jóáv řekl: Nebudu se před tvou tváří taktó zdržovat⁷³⁸. A vzal v svou dlaně⁵⁹¹ tři kopí⁷³⁹ a vrazil je skrze srdce Avšálómovo, dokud on ještě byl živ, v srdce stromu⁷³⁰. (15)A okolo se postavilo⁷⁴⁰ deset mladíků², nosičů¹²⁰ Jóávovy zbroje⁸⁰, a ubilí² a usmrtili Avšálóma. (16)A Jóáv zatroubil¹³² na troubu¹³³ a lid se od honby¹¹⁴ za Isráelem vrátil, neboť Jóáv lid zadržel zpět⁷⁴¹; (17)a Avšálóma vzali a hodili ho v lese do jisté⁴⁴⁹ veliké strže a navršili na něho velmi velikou hromadu kamenů, a všechen Isráel prchl, každý³¹⁸ k svému stanu. (18)A Avšálóm si za svého života⁶⁸ vzal a vztyčil⁷⁴² pamětní sloup, jenž je v údolí²⁶⁸ krále, neboť si řekl⁴²⁸: Nemám⁴⁹¹ syna na²⁶⁴ uchování mého jména v paměti⁷⁴³; dal tedy³⁰ podle svého jména název¹¹⁰ tomu pamětnímu sloupu, a až po tento den se mu dává³¹295 296 název¹¹⁰ pomník⁷⁴⁴ Avšálómův.

(19)A Achímaac, syn Cádókův, řekl: Nechtě, prosím⁸, smím⁵⁷83 běžet a vyrozumět²³⁵ krále, že ho Hospodin vysoudil⁷⁴⁵ z ruky jeho nepřátel. (20)A Jóáv mu řekl: Ty v tento den nebudeš nositelem⁷⁴⁶ dobré zvěsti²³⁵747, nýbrž¹ zvěst budeš přinášet²³⁵ v jiný⁵⁴⁰ den, v tento den však³⁰ zvěstovat²³⁵ nebudeš⁵⁷, protože králův syn je³¹ mrtev. (21)A Jóáv řekl Kúšimu²⁶748: Jdi, oznam⁷ králi, co jsi uviděl. A Kúš²⁶748 se Jóávovi poklonil a odběhl. (22)Ale Achímaac, syn Cádókův, ještě dodal¹¹⁹ a řekl k Jóávovi: Ať se děje⁶³¹ cokoli, nechtě, prosím⁸, smím⁵⁷83 i já běžet za Kúšim²⁶748. A Jóáv řekl: Nač

toto? Ty poběžíš, můj synu, a nemáš⁴⁹¹ uspokojivé⁷⁴⁹ dobré zvěsti^{235 747!} – (23) Ať se děje⁶³¹ cokoli, poběžím! – A Jóáv mu řekl: Běž! A Achímaac se rozběhl cestou roviny⁷⁵⁰ a Kúšího předešel.

(24) A Dávid seděl mezi dvěma branami; a když pozorovatel⁵⁶² vyšel na střechu brány, na zed⁴⁸³, a pozvedl¹²⁰ své oči, uviděl¹²², že⁵⁶³ hle, přibíhá kdosi³⁵⁷ samotem⁴⁴³. (25) I zavolal pozorovatel⁵⁶² a podal králi zprávu⁷, a král řekl: Je-li samotem⁴⁴³, je v jeho ústech zvěst^{235 747}. A stále se blížil^{138 616 751}. (26) A pozorovatel⁵⁶² uviděl dalšího⁵⁴⁰ přibíhajícího muže, i zavolal pozorovatel⁵⁶² na vrátného²⁴ a řekl: Hle, přibíhá kdosi³⁵⁷ samotem⁴⁴³. A král řekl: I toto²⁶⁶ je zvěstovatel²³⁵. (27) A pozorovatel⁵⁶² řekl: Já pozoruji⁴³⁸, že běh toho prvního je jako běh Achímaace, syna Cádókovy. A král řekl: Toto²⁶⁶ je dobrý člověk³⁵⁷ a přichází oznámit dobrou zvěst^{235 747 752}.

(28) A Achímaac zavolal a řekl ke králi: Pokoj! A poklonil se králi svým obličejem⁵⁶⁸ k zemi a řekl: *Buďž veleben⁵⁹⁹ Hospodin, tvůj Bůh, jenž vydal⁷⁵³ muže, kteří pozvedli¹²⁰ svou ruku proti mému pánu, králi!* (29) A král řekl: Vede se dobře⁴⁰⁸ tomu klukovi¹², Avšálómovi? A Achímaac řekl: Zpozoroval⁴³⁸ jsem veliký rozruch⁷⁵⁴ při posílání králova nevolníka Jóávem, ano, tvého nevolníka, ale nedověděl jsem se, proč^{321 755}. (30) A král řekl: Obrat se a postav se tamto. I obrátil se a zůstal stát. (31) A hle, přišel Kúší^{26 748}; a Kúší^{26 748} řekl: Necht' můj pán, král, přijímá⁵⁷ dobrou zvěst⁷⁴⁷, že tě Hospodin dnes vysoudil⁷⁴⁵ z ruky všech, již⁴⁴⁹ povstávali proti tobě. (32) A král ke Kúšimu^{26 748} řekl: Zda se vede dobře⁴⁰⁸ tomu klukovi¹², Avšálómovi? A Kúší^{26 748} řekl: Necht' jako ten mladík¹² jsou⁵⁷ nepřátelé mého pána, krále, a všichni, kteří proti tobě povstali k zlému. (33)⁷⁵⁶ A král byl bolestně dotčen³⁴⁸, i vystoupil⁷⁵ na podkroví brány a rozplakal se a takto se při své chůzi jal mluvit: Můj synu Avšálóme, můj synu, můj synu Avšálóme! Kéž bych byl umřel já^{614 757} místo tebe, Avšálóme, můj synu, můj synu!

19 A Jóávovi bylo oznámeno⁷: Hle, král nad Avšálómem pláče a rmoutí se. (2) A vysvobození⁷⁵⁸ se v onen

den všemu lidu stalo⁶³¹ smutkem²⁴⁴, neboť v onen den lid uslyšel výrok: Král se nad svým synem trápí^{31 759}. (3) A v onen den se lid k příchodu v město odkradl, jako se odkrádá lid, ti, již jsou⁴⁴⁹ zhanobeni⁴³⁶ uprchnutím za bitvy¹⁰. (4) A král zahalil svou tvář a jal se silným hlasem bédovat⁵⁴⁷: Můj synu Avšálóme, Avšálóme, můj synu, můj synu! (5) A Jóáv vstoupil v dům ke králi a řekl: Zostudil jsi dnes tváře všech svých služebníků, již⁴⁴⁹ zachránili⁷⁶⁰ žití²⁹ tvé a žití²⁹ tvých synů a tvých dcer a žití²⁹ tvých žen a žití²⁹ tvých souložnic (6) milováním nenávidících tě a nenáviděním milujících tě, neboť jsi dnes dal najevo⁷, že pro tebe³⁷² není velitelů⁹⁷ ani služebníků⁷⁶¹; ano, poznal jsem dnes, že kdyby byl dnes Avšálóm živ a my všichni¹⁰¹ mrtvi, že by to pak bylo správné⁷⁶² v tvých očích. (7) Nyní však³⁰ vstaň, vyjdi¹⁰⁴ a promluv k srdci svých služebníků, neboť ti přísahám³¹ při Hospodinu: Jestliže nejsi ochoten vyjít^{104 763} – bude-li⁴⁶⁹ kdo³⁵⁷ s tebou přečkávat⁷⁶⁴ tuto noc! A toto pro tebe³⁷² bude horší než všechno neštěstí^{72 500}, jež na tebe přišlo od tvého mládí⁶⁸ až do nynějška. (8) Král tedy³⁰ vstal a usedl v bráně; to¹ bylo všemu lidu oznámeno⁷ výrokem: Hle, král sedí v bráně. A všechen lid přišel před tvář králova.

Isráel se však³⁰ byl rozprchl, každý³¹⁸ k svým stanům, (9) a všechen lid se ve všech kmenech²⁴¹ Isráelových hašteril, i říkali⁷⁶⁵: Král nás vyprostil z dlaně⁵⁹¹ našich nepřátel a on nás zachránil⁷⁶⁰ z dlaně⁵⁹¹ Pelištím⁵⁹ a nyní ze země utekl před Avšálómem⁴⁵⁰; (10) a Avšálóm, jehož jsme nad sebou pomazali, umřel v boji¹⁰. Nač tedy³⁰ nyní opomíjíte⁷⁶⁶ přivedení krále zpět¹⁸⁵?

(11) A král Dávid Cádókovy a Evjátharovi, kněžím, vzkázal¹⁶⁶² výrokem: Promluvte k starším Júdovým výrokem: Nač máte⁸³ být poslední při přivádění krále zpět¹⁸⁵ do jeho domu, když ke králi do jeho domu došlo slovo všeho Isráele? (12) Vy jste moji bratři, vy jste má kost a mé maso, nač tedy³⁰ máte⁸³ být poslední při přivádění krále zpět¹⁸⁵? (13) A Amásovi musíte⁸³ říci: Zda ty nejsi má kost a mé maso? Takto necht' mi Bůh čini⁵⁷

a takto necht' přidává^{57 119}, nebude-li po všechny dni velitelem⁷⁶ vojska⁹⁸ před mou tváří místo Jóava! (14) I naklonil^{115 767} srdce všech mužů Júdových jako jednoho muže, takže¹ kráží vzkázali⁶⁶²: Vrať se ty i všichni tvoji služebníci. (15) Král se tedy³⁰ vrátil a přišel až po Jordán, a Júdá k vyjití kráží vstříc přišel do Gilgálu krále přes Jordán přepraviv⁷⁶⁸.

(16) A Šimeí, syn Géry, syna Jemíniho⁶⁷², jenž byl z Bachúrím, spěšně⁷⁶⁹ sestoupil při mužích Dávidových vstříc kráží Dávidovi (17) a při něm tisíc mužů z Benjámina a Cívá, sluha¹² domu Šáúlova, a s ním jeho patnáct synů a jeho dvacet nevolníků, i překročili⁷⁷⁰ Jordán dříve než král²¹⁵. (18) A když přeplula pramice^{768 771} k přepravění⁷⁶⁸ domu králova a k učinění toho, co bylo⁴⁴⁹ dobré v jeho očích, padl¹²² Šimeí, syn Gérův, před tváří králova při jeho přechodu přes Jordán (19) a řekl ke kráží: Kéž mi můj pán nepočítá^{57 772} nepravost¹⁵⁴ a nepřipomíná⁵⁷ si, čeho se tvůj nevolník převráceně dopustil³⁵⁵ v den, kdy můj pán, král, vyšel¹⁰⁴ z Jerúsáléma, takže by si to král příkládal^{345 773} k svému srdci, (20) neboť tvůj nevolník ví³¹, že jsem já zhřešil, takže¹, hle, přišel jsem já dnes, prve než všechny dům Josefův⁷⁷⁴, sestoupit vstříc svému pánu, kráží. (21) Tu¹ se ujal slova⁵⁶⁰ Avíšaj, syn Cerújin, a řekl: Zda nemá⁸³ být Šimeí usmrcen za toto, že pomazanému Hospodinovu zlořečil? (22) A Dávid řekl: Co mám s vámi co činit⁶⁷¹, synové Cerújini, že se mi dnes stáváte⁶³¹ protivníky^{18 244}? Má⁸³ dnes být kdo³⁵⁷ v Isráělovi usmrcen? Ano, zda nevíte³¹, že dnes jsem já králem nad Isráělem? (23) A k Šimeímu král řekl: Nemá⁸³ umřít. A přísáhl mu král.

(24) A vstříc kráží sestoupil Mefivóšeth, syn Šáúľův; ten¹ za čas od králova odchodu po den, kdy v pokoji přišel, neupravoval^{31 92} své nohy, aniž upravoval^{31 92} svůj knír⁷⁷⁵, aniž pral³¹ svá roucha; (25) a když přišel kráží vstříc v Jerúsálem, stalo se⁶³¹, že¹ mu král řekl: Proč jsi neodešel se mnou, Mefivósethe? (26) I řekl: Můj pane, ó kráží, můj nevolník mě ošidil; tvůj nevolník si totiž řekl⁴²⁸: Musím⁸³ si osedlat osla a nasednout na něj a odebrat se s králem, neboť tvůj nevolník je

chromý, (27) ale donesl k mému pánu, kráží, pomlvy proti tvému nevolníku⁷⁷⁶, můj pán, král, je však³⁰ jako Boží anděl⁸⁸, necht' tedy³⁰ učiní⁵⁷, co bude⁴⁴⁹ dobré v jeho očích. (28) Vždyť všechny dům mého otce nebyl³¹ před mým pánem, králem, než muži⁷⁷⁷ smrti, uvedl⁷⁷⁸ jsi však³⁰ svého nevolníka mezi jídací u tvého stolu²¹; co tedy³⁰ mám⁴⁹¹ ještě za nárok⁷⁷⁹, ano, ke kráží ještě křičet⁵⁴⁷? (29) A král mu řekl: Nač ještě budeš mluvit o svých věcech^{31 780}? Řekl jsem: Ty a Cívá si máte⁸³ pole rozdělit. (30) A Mefivóšeth řekl ke kráží: Může⁸³ si vzít třeba vše, nyní, když⁷⁸¹ můj pán, král, v pokoji přišel do svého domu.

(31) I Barzillaj, Gileádí⁸⁵, sestoupil z Rógelím a přešel s králem Jordán, aby ho přes Jordán vyprovodil^{179 344}. (32) A Barzillaj byl velmi stár, ve věku¹⁰² osmdesáti let, a on se jal kráží za jeho bydlení v Machanájim podporovat⁷⁸², neboť on byl člověk³⁵⁷ velmi bohatý⁷⁸³; (33) a král k Barzillajovi řekl: Pojd' ty se mnou dále a budu tě u sebe v Jerúsálemě žít⁷⁸². (34) A Barzillaj řekl ke kráží: Kolik⁷⁸⁴ bude dní let mého života⁶⁸, že bych měl⁸³ vystupovat⁷⁵ do Jerúsáléma? (35) Já jsem dnes ve věku¹⁰² osmdesáti let; zda umím⁸³ rozeznávat⁷⁸⁵ mezi dobrem a mezi zlem⁵⁵¹? Může⁸³-li tvůj nevolník vychutnávat, co bude jíst a co bude pít? Mohu⁸³-li ještě naslouchat hlasu pěvců a pěvkynů? Nač se tedy³⁰ ještě tvůj nevolník má⁸³ stávat⁶³¹ pro⁵⁵⁴ mého pána, krále, břemenem^{244 555 659}? (36) Nakrátko⁷⁸⁴ přechází tvůj nevolník Jordán s králem; nač by mě tedy³⁰ král měl⁸³ odměňovat⁷⁸⁶ touto odměnou⁷⁸⁶? (37) Necht' se, prosím⁸, smí^{57 83} tvůj nevolník vrátit, ať mohu⁸³ umřít u hrobu svého otce a své matky, a hle, necht' dále s mým pánem, králem, jde⁵⁷ tvůj nevolník Chimhám, i učin mu¹⁵⁷, co bude⁴⁴⁹ dobré v tvých očích. (38) A král řekl: Necht' jde⁵⁷ Chimhám se mnou dále a já mu¹⁵⁷ budu činit, co bude⁴⁴⁹ dobré v tvých očích, a vše, co si budeš u mne⁷⁸⁷ přát^{446 788}, budu činit pro tebe³⁷². (39) A všechny lid přešel Jordán; a když přešel král, políbil¹²² král Barzillaje a požehnal mu, i vrátil se k svému místu¹⁰⁹. (40) A král přešel do Gilgálu a s ním přešel Chimhám; a přes Jordán

krále přepravil⁷⁶⁸ všechny lid Júdy a také polovina lidu Izráelova.

(41) A hle, ke králi přicházeli všichni muži Izráelovi a říkali ke králi: Proč tě naši bratři, muži Júdovi¹⁸, ukradli a přes Jordán přepravili⁷⁶⁸ krále a jeho dům a všechny muže Dávidovy s ním?

(42) A všichni muži Júdovi¹⁸ proti mužům Izráelovým¹⁸ 789 odpověděli: Protože král je mi⁷⁹⁰ blížek, nač tedy³⁰ toto, že ses pro tuto věc rozhněval¹⁴⁹ 790? Zda jsme se kdy⁷⁹¹ od krále⁷⁹² najedli? Přinesl¹²⁰-li nám dar⁷⁹³? (43) A muži Izráelovi¹⁸ odpověděli mužům Júdovým¹⁸ a řekli: *Patří* mi⁷⁹⁰ na králi deset podílů³⁹³, takže¹ i v Dávidovi *jsem já*⁷⁹⁰ nad tebe⁷² 790; proč jsi mě⁷⁹⁰ tedy³⁰ zlehčil⁷⁹⁰? A nestalo se⁶³¹ mi⁷⁹⁰ přivedení mého⁷⁹⁰ krále zpět¹⁸⁵ nejprve mou⁷⁹⁰ věcí? Ale řeč mužů Júdových¹⁸ byla tvrdší¹¹² než řeč⁷² mužů Izráelových¹⁸.

20 A namátl se³ tam ničemný člověk⁶⁷⁰, a jeho jméno Ševa, syn Bichrího, muže Jemíniho⁶⁷²; ten¹ zatroubil¹³² na troubu¹³³ a řekl: Nemáme⁴⁹¹ podílů v Dávidovi, aniž nám *patří* dědictví⁵⁹³ v synu Jišajovu; každý³¹⁸ k svým stanům, Izráéli! (2) A všechno mužstvo Izráelovo od následování Dávida¹⁶ přešlo⁷⁵ 794 za Ševou, synem Bichrího, ale muži Júdovi¹⁸ od Jordánu až po Jerúsálém ulpěli na⁷⁹⁵ svém králi.

(3) A Dávid vešel do svého domu v Jerúsalémě; i vzal král těch deset žen, souložnic, jež byl ponechal³³⁶ k péči⁴⁷⁴ o dům²¹, a dal je v dům střežen⁷⁹⁶ a živil³¹ 782 je, ale nevházal³¹ k nim, takže¹ až po den své smrti zůstaly⁶³¹ zavřeny⁷⁹⁷ ve vdovství života⁷⁹⁸.

(4) A k Amásovi král řekl: Svolej⁵⁴⁷ mi do tří dní mužstvo Júdovo a ty stůj zde⁷⁹⁹. (5) Amásá tedy³⁰ odešel svolat⁵⁴⁷ Júdu, ale opozdil se⁸⁰⁰ nad určený čas⁷² 801, ježž mu určil²⁹⁶ 802; (6) a Dávid řekl k Avišajovi: Nyní nám Ševa, syn Bichrího, bude činit hůře než Avšálóm⁷²; ty vezmi nevolníky svého pána a žen se za ním¹¹⁴, ne aby si našel opevněná⁸⁰³ města a ušel našim očím⁸⁰⁴. (7) I vytáhl¹⁰⁴ za ním muži Jóávovi a Keréthiové²⁶ a Peléthiové²⁶ 417 a všichni hrdinové⁵⁶; vytáhl¹⁰⁴ tedy³⁰ z Jerúsáléma hnát se za Ševou, synem¹¹⁴ Bichrího. (8) Když oni *byli* u velikého

kamene, jenž *je* v Giveónu, přišel¹²² před jejich tvář Amásá. (A Jóáv – jeho šat⁸⁰⁵, oblečení na něm, *bylo* přepásáno²⁰² opaskem⁷³²; na jeho kyčlích⁸⁰⁶ *byl* ve své pochvě upevněný meč; ten¹, když on vykročil¹⁰⁴, vypadl¹²².) (9) A Jóáv Amásovi řekl: Zda se máš dobře⁴⁰⁸ 807, ty můj bratře? A Jóáv pravou rukou uchopil²³⁶ Amásu za bradu¹⁰⁷ 434 k políbení ho; (10) Amásá si však³⁰ nedal pozor⁴⁷⁴ na meč, jenž *byl* v Jóávově ruce, i ranil² ho jím do břicha, takže¹ jeho útroby vykyl na zem, aniž mu to zopakoval, i umřel, a když se Jóáv a Avišaj, jeho bratr, rozehnali za Ševou, synem¹¹⁴ Bichrího, (11) stanul¹²² nad ním kdosi³⁵⁷ z Jóávových mladíků¹² a řekl: Kdo má³¹ potěšení⁶⁵³ v Jóávovi a kdo *je* pro Dávida³⁷² 808, za Jóávem! (12) A Amásá se vprosted silnice⁸⁰⁹ válel v krvi, a ten muž uviděl, že se všechny lid zastavuje³¹, i odtáhl ho ze silnice⁸⁰⁹ na pole a hodil na něho roucho, jak uviděl všechny, kdo⁴⁴⁹ k němu přicházeli, že¹ se zastavovali³¹. (13) Jak byl ze silnice⁸⁰⁹ odklizen, přešli všichni muži za Jóávem k honbě za Ševou, synem¹¹⁴ Bichrího; (14) ten¹ prošel všemi kmeny¹⁵⁹ 241 Izráelovými do Ávéla a Béth-Maachy a ke všem Berím⁸⁵; ti¹ se sešli⁸¹⁰ 811 a taktéž přišli za ním. (15) I přišli a zahájili proti němu v Ávélu Béth-Maachy obléhání⁸¹²; a navršili⁸¹³ vůči městu²⁴⁷ násep, takže¹ stálo³¹ proti valu⁸¹⁴, a všechny lid, jenž *byl* s Jóávem, *ti* k zboření⁸¹⁵ podkopávali⁴¹ 816 zed⁴⁸³. (16) I zavolala z města *jedna* moudrá žena: Slyšte, slyšte! Řekněte, prosím⁸, k Jóávovi: Přiblíž se⁶¹⁶ až sem, ať k tobě promluví. (17) Přiblížil se⁶¹⁶ tedy³⁰ k ní a ta žena řekla: Zda jsi ty Jóáv? I řekl: Já. A řekla mu: Poslyš slova své služebnice. I řekl: Já poslouchám. (18) A pronesla výrok: Dříve⁸¹⁷ často⁸¹⁸ promlouvali výrokem: Nechť se jen⁸¹⁸ dotazují¹⁷ v Ávélu; a tak skončili⁸¹⁹. (19) Já⁷⁹⁰ *jsem* z pokojných a věrných Izráelových, ty usiluješ zahubit⁸²⁰ město, a to matku⁴⁸⁵ v Izráelovi. Nač usiluješ pohlcovat⁷⁰⁷ dědictví⁵⁹³ Hospodinovo? (20) A Jóáv odpověděl a řekl: Daleko, daleko mi *od toho* – chci⁸³-li⁴⁶⁹ pohlcovat⁷⁰⁷ *aneb* chci⁸³-li⁴⁶⁹ ničit⁴¹ (21) Ne tak se věc *má*, nýbrž⁶⁸² muž z pohoří⁸²¹ Efrájimova, jeho jméno Ševa, syn Bichrího, pozvedl¹²⁰ svou ruku

proti králi, proti Dávidovi; vydejte jeho samotného⁴⁴³ a budu moci⁸³ odtáhnout od města⁴⁵⁰. A ta žena k Jóávi rekla: Hle, jeho hlava *bude* k tobě hozena za zed'⁴⁸³. (22) A ta žena ve své moudrosti přišla ke všemu lidu, i stali¹⁹⁴ hlavu Ševy, syna Bichrího; tu¹ hodili k Jóávi, i zatroubil¹³² na troubu¹³³ a rozešli se od města⁴⁵⁰, každý³¹⁸ k svým stanům, a Jóáv se vrátil v Jerúsalém ke králi.

(23) A všemu vojsku⁹⁸ Isráelovu velel⁸²² Jóáv a nad Keréthim²⁶ a nad Peléthim²⁶ ⁴¹⁷ *byl* Benájá, syn Jehójadův, (24) a nad robotou Adórám, a zapisovatelem⁴¹⁵ *byl* Jehóšáfát, syn Achilúduv, (25) a kancléřem⁴¹⁶ Šejá⁸²³ a kněžímí Cádók a Evjáthár; (26) a i Írá, Jáír²⁶, se stal⁶³¹ Dávidovi ministrem⁴¹⁸.

21 A v dnech Dávidových nastal⁶³¹ *na* tři léta hlad, rok za rokem; i jal se Dávid vyhledávat tvář Hospodinovu a Hospodin řekl: Pro Šáúla a pro dům krve¹⁹¹⁶⁶⁹, protože usmrtil Giveóním⁵⁹. (2) Král tedy³⁰ Giveóním⁵⁹ povolal⁴² a řekl k nim (a Giveóním⁵⁹, oni *nebyli* z dětí⁴⁹ Isráelových, nýbrž z pozůstatku Emórium⁵⁹, a synové Isráelovi jim přísáhli, a Šáúl ve své horlivosti pro děti⁴⁹ Isráelovy a Júdovy³⁷² usiloval³¹ je vybit²), (3) Dávid tedy³⁰ ke Giveóním⁵⁹ řekl: Co pro vás³⁷² mám⁸³ učinit a čím mám⁸³ učinit zadost⁸²⁴? Dopřejte přece³⁰ požechnání⁸²⁵ dědictví⁵⁹³ Hospodinovu! (4) A Giveóním⁵⁹ mu řekli: Stran Šáúla a stran jeho domu nám nejde⁸²⁶ o stříbro a zlato a nejde⁸²⁶ nám o nikoho³⁵⁷ v Isráelovi k usmrcení. I řekl: Co, pravíte vy, pro vás³⁷² mám⁸³ učinit? (5) I řekli ke králi: Muž, jenž nás zhubil⁸²⁷ a jenž *si* o nás usmyslil, že budeme vymýceni¹⁵⁷³, takže se neudržíme⁸²⁸ v žádném⁸²⁹ území⁸³⁰ Isráelově, – (6) mělo by⁸³ nám být dáno sedm mužů z jeho synů, *ať* je v Givei Šáúla, vyvolence⁴⁴⁶ Hospodinova, můžeme⁸³ Hospodinu oběsit. A král řekl: Já chci⁸³ dát. (7) *Ale* král se slitoval⁴⁹⁵ nad Mefivósethem, synem Jehónáthána, syna Šáúlova, pro přísahy při Hospodinu²¹, jež *byla* mezi nimi, mezi Dávidem a mezi Jehónáthánem, synem Šáúlovým.

(8) Vzal tedy³⁰ král dva syny Ricpy, dcery Ajjovy, jež porodila Šáúlovi, Armóniho a Mefivósetha, a pět synů sestry Míchál⁸³¹,

dcery Šáúlovy, jež porodila Adriélovi, synu Barzillaje, Mechóláthiho⁸⁵, (9) a dal je v ruku Giveóním⁵⁹, i oběsili je na hoře před tváří Hospodinovou; tak¹ padli, sedm jich spolu, i byli usmrceni ve dnech žně, v prvních, v počátku žně ječmene.

(10) A Ricpá, dcera Ajjova, vzala pytlou a od počátku žně ji měla rozestřenu³¹¹¹⁵³¹⁰ na skále⁸³² až než se na ně počala vylévat⁸³³ voda z nebes, a nedala ptactvu⁸³⁴ nebes na nich spočinout³³⁶ ve dne ani zvířím⁸³⁵ pole v noci. (11) I bylo Dávidovi označeno⁷, co Ricpá, dcera Ajjova, souložnice Šáúlova, učinila, (12) a Dávid se odebral a vzal kosti Šáúlova a kosti Jehónáthána, jeho syna, od občanů¹⁹¹⁶⁴ Jávěš-Gileádu, kteří je ukradli z prostřanství⁸³⁶ Béth-šánu, kde je byli zavěsili Pelištím⁵⁹ v den, kdy Pelištím⁵⁹ Šáúla na Gilbói skolil²⁸³⁷, (13) a vyzvedl kosti Šáúlovy a kosti Jehónáthána, jeho syna, odtamtud. A sebrali²⁸⁰ kosti těch oběšených (14) a pohřbili kosti Šáúla a Jehónáthána, jeho syna, v zemi Benjámínově v Céle v hrobě Kíše, jeho otce, a učinili vše, co Dávid rozkázal. A potom se Bůh dal zemi uprosit⁸³⁸.

(15) A Pelištím⁵⁹⁸³⁹ ještě nastala⁶³¹ bitva¹⁰ s Isráelem, i sestoupil Dávid a při něm jeho služebníci a jali se s Pelištím⁵⁹ bojovat¹⁰. A Dávid byl³¹ vysilen (16) a Jišbíbenóv, jenž *byl* ze zplozenců³³⁴⁴⁰² Ráfy⁸⁴⁰, – a váha jeho oštěpu *byla* tři sta šeklů⁶⁰² váhy mosazi⁴⁰⁵, a on byl³¹ nově⁸⁴¹ opásán² Dávida, (17) *ale* tomu²⁵¹ přišel na pomoc Avíšaj, syn Cerújin, a skolil² toho Pelištího²⁶ a usmrtil ho. Tehdy mu muži Isráelovi přísáhli výrokem: Nebudeš⁵⁷ již s námi vycházet¹⁰⁴ do boje¹⁰, neboť¹ nesmíš⁸³ uhasit lampu Isráelovu.

(18) A potom se stalo⁶³¹, že¹ ještě nastala⁶³¹ bitva¹⁰ s Pelištím⁵⁹ v Góvu; tehdy Sibbechaj, Chusáthí⁸⁵, skolil² Safa, jenž *byl* ze zplozenců³³⁴⁴⁰² Ráfy⁸⁴⁰.

(19) A ještě nastala⁶³¹ v Góvu bitva¹⁰ s Pelištím⁵⁹; a Elchánán, syn Jaaré-Órgímův, Béth-lachmí⁸⁵, skolil² Goljátha⁸⁴³, Gittího⁸⁵²⁹⁸, jehož¹⁴⁸ kopí dřevce⁸⁴⁴ *bylo* jako vratidlo tkalců⁸⁴⁵.

(20) A ještě nastala⁶³¹ bitva¹⁰ v Gathu, kde¹ se vyskytl⁶³¹ muž vysoké postavy⁸⁴⁶,

jenž měl prstů svých rukou a prstů svých⁸⁴⁷ nohou šest a šest, počtem⁸⁴⁸ dvacet a čtyři, a i on byl zplozen Ráfou^{840 849}, (21) a když Izráele potupil, skolil^{2 122} ho Jehónáthán, syn Šimey, bratra Dávidova. (22) Tito čtyři byli zplozeni Ráfou^{840 849} v Gathu a padli rukou Dávidovou a rukou jeho služebníků.

22 A Dávid se v den, kdy ho Hospodin vyprostil z dlaně⁵⁹¹ všech jeho nepřátel a z dlaně⁵⁹¹ Šáulovy, Hospodinu vyslovil slovy této písně; (2) i řekl:

Hospodin je mé skalisko⁸⁵⁰ a má pevnost²⁵⁰ a je mi zachráncem⁷⁶⁰, (3) Bůh mé skály⁸⁵¹, na něho budu spoléhat⁸⁵², můj štít a roh⁸⁵³ mého vysvobození¹⁷⁵, má výšina⁸⁵⁴ a mé útočiště, můj vysvoboditel¹⁷⁵ – vysvobozuješ¹⁷⁵ mě od násilí⁸⁵⁵.

(4) Je hoden velebení – budu Hospodina volat⁸⁵⁶, i budu vysvobozován¹⁷⁵ od svých nepřátel. (5) Když mě obemkly příboje⁸⁵⁷ smrti, potoky^{647 858} ničemnosti^{859 943} mě děsily⁸⁶⁰, (6) obejaly mě provazy šeólu⁸⁶¹, přepadly⁸⁶² mě léčky⁸⁶³ smrti, (7) volal⁸⁵⁶ jsem Hospodina ve své tísní⁸⁶⁴, ano, volal⁸⁵⁶ jsem na²⁴ svého Boha,

i uslyšel ze svého chrámu můj hlas a můj v jeho uši křik o pomoc.

(8) I zakolísala se a roztrásla se země, základy nebes se zachvěly³⁴⁸ a zakolísaly se, neboť on se rozhněval¹⁴⁹;

(9) jeho chřípím vystoupil⁷⁵ dým a z jeho úst stravoval¹²⁶ oheň, od něho se vznítily uhlíky;

(10) i nahnul¹¹⁵ nebesa a sestoupil, a pod jeho nohama mračno⁸⁶⁵,

(11) a nasedl na kerúba a rozlétl se, a ukázal se na křídlech větru,

(12) a za příbytky⁴⁶⁷ zavedl¹⁷⁸ tmu vůkol sebe, nahromadění vod, mrákavy oblak⁸⁶⁶;

(13) od záře⁸⁶⁷ před ním se rozhořely ohnivé uhlíky⁸⁶⁸.

(14) Hospodin zahřímá⁸⁶⁹ z nebes, ano, Nejvyšší⁸⁷⁰ vydal svůj hlas,

(15) i vyslal šípy a rozptýlil je⁸⁷¹, blesky^{18 872} a zmátl⁸⁷³ je⁸⁷¹.

(16) A ukázala se dna⁸⁷⁴ moře, byly odhalovány základy světa⁸⁷⁵ pokáráním⁸⁷⁶

Hospodinovým, od vanutí⁸⁷⁷ dechu jeho chřípí.

(17) Sahá⁴⁰ z výše, bere mě, vytahuje mě z mnohých vod,

(18) vyprošťuje mě od mého silného nepřítel, od nenávidících mě, neboť se ukázal³⁴ nade mne⁷² silnějším^{878 879};

(19) přepadali⁸⁶² mě v den mé pohromy⁸⁸⁰, ale Hospodin se mi stal oporou.

(20) A vyvedl¹⁰⁴ mě na prostrannost; vytrhuje⁸⁸¹ mě, neboť ve mně našel potěšení¹⁶⁵³,

(21) odměňuje⁷⁸⁶ mě Hospodin podle mé spravedlnosti, odpláci¹⁸⁵ mi podle čistoty mých rukou,

(22) neboť jsem dbal⁴⁷⁴ cest Hospodinových

a neodpadl jsem zlovolně od svého Boha,

(23) neboť všechny jeho předpisy⁴¹⁴ jsou naproti⁸⁸² mně, i jeho ustanovení^{62 883} – od toho²⁵¹ se neodvracím¹¹⁸

(24) a jsem vůči němu bezúhonný⁸⁸⁴ a chráním sám sebe^{474 885} před svou nepravostí^{154 375}

(25) a Hospodin mi odpláci¹⁸⁵ podle mé spravedlnosti, podle mé čistoty naproti⁸⁸² jeho očím.

(26) Při laskavém⁸⁸⁶ se projevuješ laskavým^{886 887},

při statečném⁵⁶, bezúhonném⁸⁸⁴, se projevuješ bezúhonným^{884 887},

(27) při očišťujícím se⁸⁸⁸ se projevuješ čistým^{887 888} a při převráceném⁸⁸⁹ se projevuješ lstivým^{887 890}

(28) a pokořený⁸⁹¹ lid vysvobozuješ¹⁷⁵, ale tvé oko proti povýšeným, ponižuješ je.

(29) Vždyť ty jsi mou lampou, Hospodine; ano, Hospodin prozařuje⁸⁶⁷ mou tmou;

(30) ano, skrze tebe mohu⁸³ prorazit četu^{892 893}, skrze svého Boha mohu⁸³ přeskocit ved.

- (31) BŮH – dokonalá⁸⁸⁴ je jeho cesta, řeč⁸⁹⁴ Hospodinova je osvědčená⁸⁹⁵, on je štítem všem na něho spoléhajícím⁸⁵².
- (32) Vždyť kdo je BOHEM mimo⁸⁹⁶ Hospodina a kdo skálou mimo⁸⁹⁶ našeho Boha?
- (33) BŮH je má jistá⁹⁵ posila⁸⁹⁷ a⁸⁹⁸ dává bezúhonnému⁸⁸⁴ jeho cestou poskakovat⁸⁹⁹,
- (34) čině³⁴⁵ jeho⁹⁰⁰ nohy *takovými* jako nohy laní⁹⁰¹; i postavuje mě na mé výšiny,
- (35) vyučuje⁹⁰² mé ruce boji¹⁰, takže¹ luk z mosazi⁴⁰⁵ napínají⁹⁰³ mé paže⁹⁰⁴,
- (36) a dal jsi mi štít svého vysvobození¹⁷⁵ a tvá blahosklonnost⁹⁰⁵ mě⁷⁰³ množí.
- (37) Uvolňuješ místo mým krocejím⁹⁰⁶ pode mnou, takže¹ se mé kotníky nepodlomily⁹⁰⁷.
- (38) Pronásleduji své nepřátele a vymyčují⁵⁷³ je, aniž se až do dorážení⁸²⁷ jich odvracím⁹⁰⁸,
- (39) dorážím⁸²⁷ je a drtím⁹⁰⁹ je, takže¹ nepovstávají, nýbrž¹ padají pod mé nohy.
- (40) A obvíjíš mě zdatností⁹⁵ k boji¹⁰, povstalec *proti* mně⁹¹⁰ srážíš⁹¹¹ pode mne,
- (41) a mé nepřátele jsi mi obrátil⁹¹² šíjí⁹¹³, nenávidící mě, a zhubil jsem je;
- (42) vyhlíželi, *ale* nebylo vysvoboditele¹⁷⁵, k Hospodinu, *ale* neodpověděl jim,
- (43) i roztloukal jsem⁹¹⁴ je jako prach⁶⁷⁸ 915 země, jako bláto⁹¹⁵ ulic jsem je rozmělňoval⁹¹⁶ a rozdupával jsem je.
- (44) A vymaňuješ⁷⁶⁰ mě z rozepří⁹¹⁷ mého lidu, uchováváš⁴⁷⁴ mě za hlavu⁹¹⁸ národů, bude mi sloužit⁴⁵⁴ 919 lid, *jejž* neznám³¹ 919,
- (45) budou se mi lísat⁹¹⁹ 920 synové ciziny⁶³⁹; při uslyšení uchem mi budou prokazovat poslušnost⁹¹⁹ 921,
- (46) synové ciziny⁶³⁹ budou vadnout⁹¹⁹ 922 a budou opásaní²⁰² vycházet⁹¹⁹ 923 ze svých tvrzí⁹²⁴.

- (47) Živ je Hospodin a *budiž* velebena⁵⁹⁹ má skála, a *budiž* vyvyšován Bůh skály⁸⁵¹ mého vysvobození¹⁷⁵,
- (48) BŮH, jenž⁴⁴⁹ za mne⁹¹² vykonává pomstu²³² a podrobuje mi⁹²⁵ národnosti⁹²⁶
- (49) a vyvádí¹⁰⁴ mě *zprostřed* mých nepřátel. *Ano*, vyvyšuješ mě *zprostřed* povstalců *proti* mně⁹¹⁰, vyprošťuješ mě od násilníka⁹²⁷.
- (50) Proto tě budu oslavovat⁹²⁸, Hospodine, mezi národy, a tvému jménu při hudbě zpívat⁹²⁹,
- (51) *jménu* působícího veliká⁹³⁰ vysvobození¹⁷⁵ 927 svého krále a prokazujícího⁹² laskavost⁹⁰ svému pomazanému, Dávidovi, a jeho semeni navždy¹⁸⁷.

23 A toto²⁶⁶ jsou poslední slova Dávidova:

- Prohlášeno⁹³¹ Dávidem, synem Jíšajovým, *ano*, prohlášeno⁹³¹ mužem⁹³², jenž⁴⁴⁹ byl vysoko vyzdvižen, pomazaným Boha Jákobova a líbezným⁶⁷ v hudbou doprovázených zpěvech⁹²⁹ Izráelových:
- (2) Mnou promlouval³¹ Duch Hospodinův a na mém jazyku *bylo* jeho slovo,
- (3) Bůh Izráelův mi řekl, skála Izráelova promluvila: Vládoucí⁹³³ nad⁹³⁴ lidmi⁹³⁵ *budiž* spravedlivý, vládna⁹³³ v úctě³⁹ 936 k Bohu²¹,
- (4) *ano*, jako světlo jitra, *když* vzchází slunce – jitra, ne mrákavy⁹³⁷! Ze záření⁸⁶⁷, z deště *je* mladý porost⁹³⁸ ze země.
- (5) *Ale* ne tak můj dům před BOHEM⁹³⁹, a přece *vzhledem* ke mně ustanovil³⁴⁵ trvalou smlouvu⁹⁴⁰, vybavenou⁴⁴¹ vším a zachovávanou⁴⁷⁴, *ano*, všechnu mou záchranu¹⁷⁵ a všechno mé potěšení⁹⁴¹, *ale* nedává se²⁹⁵ jí růst⁹⁴²,
- (6) Ničemnost⁸⁵⁹ 943 však³⁰ – oni⁹⁴⁴ všichni¹⁰¹ *budou* zahozeni⁹⁴⁵ jako trny, neboť *ty* se neberou rukou,
- (7) nýbrž¹ kdo³⁵⁷ na ně chce⁸³ sáhnout⁹⁴⁶,

musi⁸³ být opatřen⁹⁴⁷ železem
a dřevcem⁸⁴⁴ kopí,
a na místě se na prach⁹⁴⁸ spalují
ohněm⁹⁴⁹.

(8) Toto²⁶⁶ jsou jména hrdinů⁵⁶, kteří
patřili k Dávidovi: Jósév Bašševeth, Tach-
kemóni⁸⁵, hlava důstojníků⁹⁵⁰ – on, Adínó,
Ezni⁸⁵, proti osmi stům, jež zabil⁹⁵¹ na
jeden ráz⁶⁹².

(9) A po něm Eleázár, syn Dódiho, syna
Achóchiho, ze⁴⁰² tří hrdinů⁵⁶ při Dávidovi;
při jejich posměchu⁹⁵² vůči Pelištím⁵⁹,
když se tam shromáždili²⁸⁰ k bitvě¹⁰ a muži
Isráělovi¹⁸ ustoupili³⁰ 953, (10) povstal¹²² on
a porážel²¹ dotud mezi Pelištím⁵⁹, až se
jeho ruka namohla a přilnula jeho ruka
k meči⁷⁹⁵ 954, takže¹ Hospodin v onen den
způsobil⁹² veliké vysvobození⁷⁵⁸ a lid se za
nám vrátil jen ke svlékání⁹⁵⁵.

(11) A po něm Šammá, syn Agéa, Hará-
rího⁸⁵; ten¹, když se Pelištím⁵⁹ shromá-
ždili²⁸⁰ v četě⁸³⁵ a byl³¹ tam kus⁶⁰⁴ pole,
posetý čockou⁹⁵⁶, a lid před tváří³⁷⁵ Peliš-
tím⁵⁹ prchl, (12) se postavil²² vprostřed
toho pozemku⁶⁰⁴ a ubránil jej a pobil¹ Pe-
lištím⁵⁹, takže¹ Hospodin způsobil veliké
vysvobození⁷⁵⁸.

(13) A tři z těch třiceti hlav sestoupili
a přišli za žně k Dávidovi do jeskyně
Adullám, když¹ v údolí²⁶⁸ Refáim tábo-
řila⁴⁶⁸ četa⁸³⁵ Pelištím⁵⁹; (14) a Dávid tehdy
byl na nedobytném místě²⁵⁰ a v Bét-le-
chemu tehdy byla posádka⁴⁰³ Pelištím⁵⁹.
(15) A Dávid se roztoužil a řekl: Kdo mě⁹⁵⁷
chce⁸³ napojit vodou ze studny⁹⁵⁸ v Bét-
lechemě, jež je v bráně? (16) A ti tři hrdi-
nové⁵⁶ učinili průlom⁹⁵⁹ táborem³ Peliš-
tím⁵⁹ a vody ze studny⁹⁵⁸ v Bét-lechemu,
jež je v bráně, načerpali a vynesli¹²⁰
a dopravili k Dávidovi, ale nechtěl¹¹⁷ ji pít,
nýbrž¹ ji vylil⁹⁶⁰ Hospodinu (17) a řekl:
Daleko mi, Hospodine, od toho, abych
toto učinil⁹⁶¹! Krev mužů, již⁴⁴⁹ odešli za
cenu svých žití²⁹¹! A nechtěl¹¹⁷ ji pít. Tyto
věci učinili ti tři hrdinové⁵⁶.

(18) A Avišaj, bratr Jóáva, syna Cerú-
jina, on byl hlavou jistých⁴⁴⁹ tří; a on mával
svým kopím⁹⁶² nad třemi sty⁹⁵¹ zabitých⁵⁵,
a měl¹⁴⁷ věhlas³⁷¹ mezi těmi třemi. (19) Zda
tomu není tak, že byl proslaven³²³ nad ty
tři⁷² a stal se⁶³¹ jim velitelem⁹⁷ 244? Ale až po
ony⁹⁶³ tři nedosáhl⁹⁶⁴.

(20) A Benájáhú⁹⁶⁵, syn Jehójády, syna
zdatného⁴⁷⁷ muže⁴⁷⁸, veliký⁹⁶⁶ skutky, z Kav-
ceálu, on skolil² dva silné lvy⁹⁶⁷ Móáva³⁸⁶;
a on sestoupil a vprostřed jistě⁴⁴⁹ jámy⁹⁵⁸
skolil² lva⁹⁶⁸ v den sněhu. (21) A on sko-
lil² jakéhosi Egyptana⁹⁶⁹, muže budičiho
údiv⁹⁷⁰; a v ruce toho Egyptana bylo kopí,
i sestoupil k němu s holi²⁴¹ 971 a vyrval⁹⁷² to
kopí z ruky toho Egyptana a jeho kopím
ho zabil. (22) Tyto věci učinil Benájáhú,
syn Jehójádův, a měl¹⁴⁷ věhlas³⁷¹ mezi
třemi hrdiny⁵⁶; (23) nad těch třicet⁷² 973
byl proslaven³²³, ale k oněm⁹⁶³ třem nedo-
sáhl⁹⁶⁴. A Dávid ho dosadil³⁴⁵ do své tajné
rady⁹⁷⁴.

(24) Asáhél, bratr Jóávův, z⁴⁰² těch tři-
ceti⁹⁷³; Elchánán, syn Dódův, z Bét-le-
chema; (25) Šammá, Charódi⁸⁵; Eliká,
Charódi⁸⁵; (26) Chelec, Palti⁸⁵; Írá, syn
Ikkéšův, Tekó⁸⁵; (27) Aviezer, Annehó-
thi⁸⁵; Mevúnna, Chušáthi⁸⁵; (28) Calmón,
Achóchi⁸⁵; Maharaj, Netófathi⁸⁵; (29) Ché-
lev, syn Baanův, Netófathi⁸⁵; Ittaj, syn
Rívájův, z Givey synů Benjáminových;
(30) Benájáhú Pireáthóni⁸⁵; Chiddaj od
potoků⁶⁴⁷ Gaaše; (31) Avi-álvón, Arváthi⁸⁵;
Azmáveth, Barchumi⁸⁵; (32) El-jachbá,
Šaalvóni⁸⁵; synové Jášénovi; Jehóná-
thán; (33) Šammá, Haráři⁸⁵; Achíám,
syn Šárara, Arářiho⁸⁵; (34) Elifelet, syn
Achasbaje, syna Maacháthiho⁸⁵; Eliám,
syn Achítófela, Gilóniho⁸⁵; (35) Checraj,
Karmeli⁸⁵; Paaraj, Arbi⁸⁵; (36) Jigeál, syn
Náthána z Cový; Bání, Gádí⁸⁵; (37) Celek,
Ammóni²⁶; Nacharaj, Beéróthi⁸⁵, nosič¹²⁰
zbroje⁸⁰ Jóáva, syna Cerújina; (38) Írá,
Jithrí⁸⁵; Gárév, Jithrí⁸⁵; (39) Úrijjá,
Chittí²⁶. Všech bylo třicet a sedm.

24 A opět vzplál¹¹⁹ 149 proti Isráělovi
Hospodinův hněv a došlo k pod-
nícení⁹⁷⁵ Dávda proti nim výrokem: Jdi,
spočítej⁹⁸⁵ Isráěle a Júdu. (2) I řekl král
k Jóávovi, veliteli⁹⁷ vojenské moci⁴⁰⁶, jenž
byl s ním: Nuže⁸, projdi všemi kmeny¹⁵⁹ 241
Isráělovými, od Dána¹⁵⁹ po Beér-ševu,
a podrobt lid přehlídce⁷²¹, ať mohu⁸³ zvět-
šit děti počet lidu. (3) A Jóáv ke králi řekl:
Ať Hospodin, tvůj Bůh, přidává¹¹⁹ k lidu,
jakkoli mnoho jich je⁹⁷⁶, stonásobně⁹⁷⁷,
a oči mého pána, krále, nechť to vidí⁵⁷, ale
nač si můj pán, král, libuje³¹ 653 v této věci?
(4) Ale slovo královo nabylo převahy⁹⁷⁸

proti Jóávu²⁴⁷ a nad veliteli⁹⁷ vojenské moci⁴⁰⁶; Jóáv tedy³⁰ a veliteli⁹⁷ vojenské moci⁴⁰⁶ před tváří královou vyšli¹⁰⁴ podrobit lid, Izráele, přehlídce⁷²¹.

(5)Přešli tedy Jordán a utábořili se⁴⁶⁸ v Aróeru vpravo⁹⁹ od města, jež je vprostřed údolí⁶⁴⁷ Gádova a k Jaazeru (6) a přišli do Gileádu a k zemi Tachtím-hodší, a přišli do Dán-jaanu a oklikou k Cidónu (7) a přišli k pevnosti⁹⁸⁰ Córu⁹⁸¹ a všem městům Chivvího²⁶ a Kenáaniho²⁶ a vyšli¹⁰⁴ k jih⁹⁸² Júdy, Beér-ševě. (8) I prošli celou zemí a po uplynutí⁶¹⁸ devíti měsíců a dvaceti dny přišli do Jerúsálema (9) a Jóáv odevzdal výsledek⁹⁸³ přehlídky⁹⁸⁴ lidu králi, i shledalo se⁶³¹ z Izráele osm set tisíc zdatných⁴⁷⁷ mužů⁴⁷⁸ tasících meč a mužstva Júdy pět set tisíc mužů.

(10) Ale Dávidovo srdce ho potom, co sčítli⁹⁸⁵ lid, udeřilo²⁹⁸⁶ a Dávid řekl k Hospodinu: Zhřešil jsem velmi tím, co jsem učinil; nyní tedy¹⁰, Hospodine, přenes, prosím⁸, nepravost¹⁵⁴ svého nevolníka, neboť jsem se velmi pošetile zachoval. (11) A když Dávid za jitra vstal, dostalo se^{122 631} slovo Hospodinovo ke Gádovi, pro roku, vidoucímu⁹⁸⁷ Dávidovu, výrokem: (12) Jdi⁹⁸⁸, ať k Dávidovi můžeš⁸³ promluvit: Takto řekl Hospodin: Tři věci já před tebe předkládám, vyvol⁴⁴⁶ si z nich jednu, tu¹ ti¹⁵⁷ chceš⁸³ učinit. (13) Gád tedy³⁰ přišel k Dávidovi a podal mu zprávu⁷ a řekl mu: Zda ti má⁸³ přijít v tvou zem sedm let hladu? Či¹ snad⁹⁸⁹ tři měsíce tvého prchání před tváří tvých protivníků⁹⁹⁰, aby tě oni pronásledovali? Či¹ snad⁹⁸⁹ nastání⁶³¹ tři dny moru v tvé zemi? Nyní uvaž⁹⁹¹ a zjisti⁴³⁸, co za slovo mám⁸³ zpět přinést⁹⁸⁵ poslavšímu mě. (14) A Dávid ke Gádovi řekl: Je mi velmi úzko; nechť, prosím⁸, upadáme⁵⁷ v ruku Hospodinovu, neboť jeho slitování⁹⁹² jsou mnohá, ale v ruku člověka nechť neupadám⁵⁷.

(15) Hospodin tedy³⁰ dopustil⁹¹² v Izráelovi mor od jitra až po dobu určení⁸⁰¹, takže¹ z lidu od Dána¹⁵⁹ až po Beér-ševu

pomřelo sedmdesát tisíc osob³⁵⁷. (16) A anděl¹⁸⁸ vztáhl⁴⁰ svou ruku na Jerúsalem k jeho pohubení⁴¹, ale Hospodin stran té zkázy⁹⁹³ pocítil lítost, i řekl tomu andělu⁸⁸, jenž⁴⁴⁹ hubil⁴¹ mezi lidem: Dost⁹⁹⁴, odtáhni⁹⁹⁵ nyní svou ruku! A anděl¹⁸⁸ Hospodinův byl u mlatu Arauny, Jevúsího²⁶; (17) a Dávid řekl k Hospodinu, při svém spatření anděla⁸⁸, jenž⁴⁴⁹ porážel² mezi lidem, tu¹ řekl: Hle, zhřešil jsem já a já jsem se dopustil nepravosti³⁵⁵, ale tito, toto stádo⁹⁹⁶, co učinili? Nechť je⁵⁷, prosím⁸, tvá ruka proti mně a proti domu mého otce!

(18) A v onen den přišel k Dávidovi Gád a řekl mu: Vystup⁷⁵, postav¹⁵⁸ na mlatu Arauny, Jevúsího²⁶, Hospodinu oltář. (19) Dávid tedy³⁰ podle slova Gádova, podle toho, co rozkázal Hospodin, vystoupil⁷⁵; (20) a Arauná vyhlédl⁹⁹⁷ a uviděl krále a jeho služebníky přecházející mimo něho, i vyšel¹⁰⁴ Arauná a poklonil se králi svým obličejem⁵⁶⁸ k zemi. (21) A Arauná řekl: Proč přišel můj pán, král, k svému nevolníku? A král řekl: Koupit od tebe⁴ tento mlat ke zbudování oltáře Hospodinu, ať se může⁸³ snít ta pohroma⁹⁹⁸ z lidu⁴⁵⁹. (22) A Arauná k Dávidovi řekl: Nechť můj pán, král, bere⁵⁷ a vznáší^{57 311}, co bude⁴⁴⁹ dobré v jeho očích; viz, skot k vzestupné oběti³¹² a mlátící smyky⁹⁹⁹ a postroje⁸⁰ skotu jako dříví²⁶¹; (23) to vše, ó králi, Arauná králi dává³¹. A Arauná ke králi řekl: Kéž tě Hospodin, tvůj Bůh, ráčí^{57 83} blahovoleně přijmout¹⁰⁰⁰¹! (24) A král k Araunovi řekl: Nikoli, nýbrž⁶⁸² to od tebe¹⁶⁴ řádně¹⁰⁰¹ za cenu chci⁸³ koupit, nebudu přece³⁰ Hospodinu, svému Bohu, vznášet³¹¹ vzestupné oběti³¹² nic nestojící¹⁰⁰². A Dávid ten mlat a ten skot koupil za padesát šeklů⁵⁰² stříbra (25) a zbudoval tam Dávid Hospodinu oltář a jal se vznášet³¹¹ oběti vzestupné³¹² a pokojných hodů³¹³, a Hospodin se dal zemi uprosit⁸³⁸ a pohroma⁹⁹⁸ byla z Izráele⁴⁵⁹ snata.

2. KNIHA SAMUÉLOVA

poznámky překladatele a odkazy

- 1 Viz Gen. 4:3, pozn. 132.
- 2 Viz Gen. 4:15, pozn. 152.
- 3 Viz Gen. 32:2, pozn. 853.
- 4 Viz Gen. 13:14, pozn. 382.
- 5 Viz Gen. 1:25, pozn. 39.
- 6 Viz 1 Sam. 4:16, pozn. 258.
- 7 Viz Gen. 3:11, pozn. 103.
- 8 Viz Gen. 12:11, pozn. 360.
- 9 Tj. „*Tak*“, že lid“, n. snad „řekl, že: Lid“.
- 10 Viz Num. 21:1, pozn. 788.
- 11 Vl. „rozmoženi“, smysl jako v textu.
- 12 Viz Gen. 18:7, pozn. 471.
- 13 D. „namátnutím“, tvar slovesa příbuzného následujícímu¹⁴ a majícího v podstatě též význam, není to však přesně totéž sloveso. Tvar téžto slovesa je v kap. 18:9 a 20:1.
- 14 N. „namáti“, „ocit“, „nahodit“.
- 15 N. „spolehší (n. „spoléhající“) na“, viz Soud. 16:26, pozn. 803; konec v. 9 a 10³² se snad zdají naznačovat, že je zde tímto slovesem („šáan“) míněno totéž, co znamená jiné sloveso („náfal“) v 1 Sam. 31:4, pozn. 1047, a v takovém smyslu je zde přeložili Kraličtí („nalehl“), sloveso „šáan“ ovšem, jehož je použito zde, takový význam jinde nemívá (leč snad ve vzdálené jej poněkud připomínajícím přeneseném smyslu v Num. 21:15, kde „narází“ je totéž sloveso), a ani LXX („epestériko“) chápání v tomto smyslu nepodporuje; zato však by se tak snad dal chápat překlad Vulgaty („incumbat“).
- 16 Viz 1 Sam. 31:2, pozn. 565.
- 17 Viz Exod. 14:7, pozn. 460.
- 18 V původním textu jednotné číslo v hromadném smyslu.
- 19 Viz Gen. 14:13, pozn. 400.
- 20 Viz Gen. 50:9, pozn. 1383; zde tento výraz značí prostě „koně“, pojem „jezdců“ je zde vyjádřen jinak (vl. „páni“¹⁹ [„ovladači“, „mistři“, „použivatelé“] koní“).
- 21 Viz Num. 1:53 a dále, pozn. 61.
- 22 Viz Exod. 7:23, pozn. 229.
- 23 Zde značí „ohlédl se“, tak i v kap. 2:30.
- 24 Viz Gen. 3:9 a dále, pozn. 1314.
- 25 Viz Gen. 22:1, pozn. 569.
- 26 Viz Gen. 10:16nn., pozn. 322.
- 27 N. „před“.
- 28 Tak podle Vulgaty a jiných překladů; jde však o výraz vyskytující se v SZ jen zde, jehož význam je nejasný, takže jej někteří chápou jinak („křeč“, „závrat“, „zmatenost“, LXX „tma hrůzy“ [n. „strachu“]).
- 29 Viz Gen. 9:4, pozn. 283.
- 30 Viz Gen. 9:11, pozn. 291.
- 31 Vl. „poznal“, „si uvědomil“, „se dověděl“ v takovém smyslu; znění v textu značí „poznal (atd.) a tedy věděl“. V. 6 a dále obdobně.
- 32 N. snad „nalehnuti“ (1 Sam. 31:4, pozn. 1046).
- 33 Viz Exod. 29:6, pozn. 1026.
- 34 Viz Num. 31:50, pozn. 1050.
- 35 Viz Soud. 19:25, pozn. 757.
- 36 Viz Gen. 23:2, pozn. 590.
- 37 Viz Jós. 2:1, pozn. 54.
- 38 Viz Exod. 2:22, pozn. 82; 12:19, pozn. 401.
- 39 Viz Gen. 28:17, pozn. 737.
- 40 Viz Gen. 3:22, pozn. 118.
- 41 Viz Gen. 6:17, pozn. 205 a 207.
- 42 Viz Gen. 12:18, pozn. 367.
- 43 Viz Exod. 21:6, pozn. 683.
- 44 Viz Exod. 5:3, pozn. 160.
- 45 Viz Lev. 20:9, pozn. 671.
- 46 Viz Exod. 23:2, pozn. 785.
- 47 „Žalostně zapěl“ je v hebrejštině jedno slovo, tvar slovesa souvisícího s následujícím „žalozpěv“. Totéž sloveso je „zapěl žalozpěv“ v kap. 3:33.
- 48 D. „řekl“.
- 49 Viz Gen. 3:16 a dále, pozn. 656.
- 50 Tj. snad „*Přísni o luku*“, snad vzhledem k 1 Sam. 31:3n. 20:20–22, 36–38; podle jiných „syny Júdovy střelbě z n. užívání luku“.
- 51 Tj. snad „žalozpěv“.
- 52 Viz Deut. 17:18, pozn. 675.
- 53 Viz Jós. 10:13, pozn. 402.
- 54 Vl. „okrasa“, „ozdoba“.
- 55 Viz Deut. 21:1, pozn. 746.
- 56 Viz Gen. 6:4, pozn. 192.
- 57 Viz Gen. 1:26, pozn. 40.
- 58 Viz 1 Sam. 31:9, pozn. 1048.
- 59 Viz Gen. 10:13n., pozn. 321.
- 60 Viz Gen. 17:14, pozn. 457.
- 61 D. „ne“, tj. „ať nepříjde n. nepadne“.
- 62 Množné číslo.
- 63 Viz Exod. 25:2 a dále, pozn. 1053.
- 64 Tj. pole, z jejichž úrody by se mohly tyto oběti přinášet.
- 65 N. „byl poskvrněn“ (n. „potupen“, „zoškliven“), trpný rod slovesa v Lev. 26:11 a dále, pozn. 875, vyskytující se v SZ jen zde.
- 66 N. „jako by nebyl pomazán“, n. „není pomazaného“.
- 67 Viz Gen. 4:22, pozn. 163, zde ve v. 23 a dále příbuzné přídavné jméno, ve v. 26 tvar slovesa s tímto výrazem souvisícího.
- 68 Viz Gen. 2:7, pozn. 59.
- 69 Viz Exod. 1:14, pozn. 26.
- 70 Viz Gen. 10:5, pozn. 309.
- 71 Viz Lev. 11:13, pozn. 330.
- 72 D. „od orlů“, dále obdobně.
- 73 Viz Gen. 7:18, pozn. 244.
- 74 Hebr. „éden“, viz Gen. 2:8, pozn. 61, jako obecné jméno je vždy v množném čísle.
- 75 Viz Gen. 13:1, pozn. 368.
- 76 N. „šperky“, jiný výraz než ve v. 19⁵⁴.
- 77 N. „láška mi“.
- 78 Viz Gen. 18:14, pozn. 478.
- 79 Jako „zhuben“ v Exod. 10:7.
- 80 Viz Gen. 24:53, pozn. 637.

- 81 Viz Soud. 18:11, pozn. 838.
 82 Viz Soud. 1:1, pozn. 3; 20:18, pozn. 902; v kap. 5:19, 23 v LXX předložková vazba jako v Soud. 1:1.
 83 Viz Gen. 2:16n., pozn. 74.
 84 D. „jedno“, dále obdobně.
 85 Viz Num. 3:21, pozn. 96 a 97.
 86 Viz Exod. 1:1, pozn. 2.
 87 Tj. „chevrónského okolí n. území“.
 88 Viz Gen. 16:7, pozn. 439; nesouvisí s předchozím „poslal“. Dále obdobně.
 89 Stran kap. 3:12 a dále viz Soud. 7:24, pozn. 280.
 90 Viz 2 Par. 6:42, pozn. 328.
 91 Vl. „tento soucit⁹⁰“, smysl jako v textu.
 92 Sloveso jako „vykonali“ ve v. 5; viz Gen. 1:7, pozn. 12.
 93 Viz Gen. 24:27, pozn. 626.
 94 Viz 1 Sam. 4:9 a dále, pozn. 460; stran kap. 22:18 viz Žalm 18:17, pozn. 502.
 95 Viz Exod. 18:21, pozn. 627.
 96 Viz 1 Sam. 14:52, pozn. 609.
 97 Viz Gen. 12:15 a dále, pozn. 559.
 98 Viz Num. 1:3, pozn. 15.
 99 Jinak „Ešbaala“ (1 Par. 8:33).
 100 Viz Soud. 9:6, pozn. 537.
 101 Viz Gen. 13:10, pozn. 374.
 102 Viz Gen. 5:32, pozn. 180.
 103 N. „ale (Num. 1:49, pozn. 40) dům Júdův, ti se dali za Dávidem“. Dále obdobně.
 104 Viz Exod. 3:10 a dále, pozn. 252.
 105 Viz 1 Sam. 18:7, pozn. 732, zde (nikoli v kap. 6:5) smysl jako v Soud. 16:25, pozn. 796.
 106 Viz Gen. 11:3, pozn. 331.
 107 Viz Exod. 4:4, pozn. 131.
 108 Tj. „bodl (n. „svůj meč vrazil“) každý“.
 109 Viz Gen. 1:9, pozn. 13.
 110 Viz Gen. 1:5, pozn. 8.
 111 Tj. „pozemek (Gen. 33:19, pozn. 905) ostří“ (2. pád množ. čísla).
 112 Viz Exod. 1:14, pozn. 27.
 113 N. „lehký“ („lehkonohý“), „hbitý“, kap. 1:23 a dále obdobně.
 114 Viz Gen. 35:5, pozn. 824.
 115 Viz Gen. 39:21, pozn. 1058; Num. 20:17, 21, pozn. 806.
 116 Viz Num. 14:24, 43, pozn. 552.
 117 Viz Deut. 1:26, pozn. 71.
 118 Sloveso jako v Gen. 48:17, pozn. 1307.
 119 Viz Gen. 4:2, pozn. 127.
 120 Viz Gen. 4:7, pozn. 139.
 121 Viz Exod. 16:29, pozn. 579, zde smysl jako v textu; nesouvisí s „místo“ zdola.
 122 Viz Gen. 16:4, pozn. 438.
 123 Viz Jós. 13:3, pozn. 472.
 124 Tj. „na Avnérovu výzvu“.
 125 Jako „svazek“ v Exod. 12:22.
 126 Viz Num. 11:1 a dále, pozn. 470.
 127 Vl. „říkat“.
 128 Viz v. 14, n. snad v. 27¹²⁹.
 129 Tj. „již od jitra“, n. snad, týká-li se výrok v. 27, „teprve (n. „až“) od jitra“.
 130 Viz 1 Sam. 14:46, pozn. 601.
 131 Viz Gen. 26:31, pozn. 694.
 132 Viz Jós. 6:4, pozn. 213.
 133 Viz Exod. 19:16, pozn. 647.
 134 Viz Num. 22:1, pozn. 831.
 135 Viz Exod. 3:16, pozn. 116; 1 Sam. 20:18, pozn. 134.
 136 N. „odnesli“.
 137 Tj. „za svítání dorazili do“.
 138 D. „Dávid chodil a byl“, dále obdobně, viz 1 Sam. 2:26, pozn. 149.
 139 Viz Exod. 23:3, pozn. 788.
 140 Vl. „jako jeho prvorozený“, „za jeho provorozeného“, viz Deut. 13:9, pozn. 529.
 141 Vl. „skrze Achináom jizreélskou“, vazbu lze překládat i prostým 3. pádem („patřící n. narodivší se Achináom jizreélské“), jako „Dávidovi“ shora a ve v. 5, jež ostatně lze přeložit i „byli Dávidem (n. „od Dávída“) zplomeni“. Dále obdobně.
 142 Viz 1 Sam. 17:13, pozn. 684; zde však snad spíše ve smyslu „druhý Dávidův“.
 143 D. „byti“.
 144 N. „sí Avnéř... dodával³¹“, vl. že Avnéř... Šáúlově se stal (n. „byl³¹) dodávajícím si“.
 145 Viz Num. 13:20, pozn. 490.
 146 N. „že se Avnéř pevně držel³¹ při Šáúlově domě“.
 147 Viz Gen. 19:12, pozn. 503.
 148 D. „a její“, dále obdobně.
 149 Viz Gen. 4:5, pozn. 138.
 150 N. „jsem já hlava psa, jež patří Júdovi (n. „k Júdovi“) Dnes“.
 151 Jako „příteľ“ v Gen. 26:26; viz Soud. 14:11, pozn. 713.
 152 Viz Lev. 9:12, pozn. 289, zde smysl jako v textu.
 153 N. „že mně dnes na vrub přičítáš“, srov. Exod. 20:5, pozn. 663.
 154 Viz Gen. 4:13, pozn. 146.
 155 N.²¹ „nepravost s tou ženou“ (n. „týkající se té ženy“), v textu doslovný překlad.
 156 Viz Rúth 1:17, pozn. 45.
 157 Viz Exod. 2:4 a dále, pozn. 588.
 158 Viz Deut. 27:2, pozn. 940; n. také „zříditi“, „upevniti“, viz Gen. 6:18; 23:17, pozn. 227. Dále obdobně.
 159 Viz Deut. 34:1, pozn. 1295.
 160 Viz 1 Sam. 17:30, pozn. 697.
 161 D. „od obávání se ho“.
 162 Vl. „namísto“.
 163 Viz Gen. 15:18, pozn. 435.
 164 Viz Gen. 8:8, pozn. 259.
 165 Viz Gen. 20:2, pozn. 526.
 166 Viz Gen. 20:2 a dále, pozn. 564.
 167 Jinak „Paltího“ (1 Sam. 25:44).
 168 Obdobně jako Soud. 14:9, pozn. 710.
 169 N. snad „porada“, „jednání“, „dorozumění“, vl. „řeč“, „slovo“.
 170 Viz Gen. 31:2, pozn. 811.
 171 Zde D. „i včera i před třemi dny“.
 172 Viz Exod. 2:15, pozn. 71.
 173 N. „nyní tedy³⁰ dejte“.
 174 Viz Exod. 9:35, pozn. 310.

- 175** Viz 1 Sam. 2:1, pozn. 70.
176 Viz Gen. 34:18, pozn. 922.
177 Viz Soud. 14:10, pozn. 711.
178 Vl. „ve všem“, zde nejspíše smysl jako v textu; mnozí, snad podle LXX, překládají „nade vším“, ale slovo „král“ a jeho odvozeniny nabývají s předložkovou vazbou, již je zde použito, v takovém smyslu spojeny.
179 Viz Gen. 3:23, pozn. 120.
180 Viz Gen. 49:19, pozn. 1361, zde (nikoli v kap. 4:2 a dále) v takovém smyslu.
181 D. „a jítím“.
182 Viz Soud. 14:15, pozn. 719.
183 Viz Num. 27:17, pozn. 985, zde výraz odvozený od tam použitého slovesa.
184 Viz Gen. 37:20, pozn. 991.
185 Viz Gen. 14:16, pozn. 406.
186 Vl. „od potom“, obdobně jako „nazítří⁴⁷“. Dále obdobně.
187 Viz Gen. 13:15, pozn. 383.
188 Předložková vazba zde ve smyslu „osvobozen od Hospodinova soudu“.
189 D. „od“.
190 N. „svoboden jsem... Hospodinem od krve⁴⁵“.
191 Viz Gen. 4:10, pozn. 141.
192 Tj. „krev⁴⁵“.
193 N. „jako prudký vír se snáší na hlavu... dům“, „divoce víří (n. „se zmítá“) na hlavě Jóávy a na všem domě“, sloveso jako v Gen. 8:10, pozn. 262; 1 Sam. 31:3, pozn. 1044, Jer. 23:19, 30:23, pozn. 1206, zde v takovémto n. podobném smyslu, n. také „spočívá (n. „zůstává“, „setrvává“) na hlavě... domě“.
194 Viz Gen. 17:14, pozn. 1118.
195 Tj. „odstraňován“, „necht v domě Jóávy nikdy nechybí“.
196 Viz Lev. 15:2, pozn. 491 a 492.
197 Nikoli jako v kap. 4:4²²⁵.
198 Viz Lev. 14:2, pozn. 459.
199 Výraz vyskytující se v SZ (kromě míst, kde značí „pruh země“, „kraj“) ještě jen v Přísł. 31:19, kde má nepochybně takový význam, takže „uchopující vřetenou“ zde podle toho značí „slabocha neschopného zacházet se zbraní a zaměstnávajícího se ženskou domácí prací“, „pecivála“. Většinou se však toto místo překládá podle LXX ve smyslu „opírající se o hůl n. berlu“.
200 N. „proti“.
201 N. „Avnéra zabili“ (n. „zavraždili“), opis v textu umožňuje v překladu uchovat předložkovou vazbu, jaká je v textu původním.
202 Viz Exod. 29:9, pozn. 1027.
203 D. „pytli“, „pytlovinami“.
204 N. ještě snad doslovněji „mějte opásány (tj. „kolem pasu uvázaný“) pytle“ (n. „pytloviny“).
205 Viz Lev. 16:14, pozn. 528.
206 Vl. „za ložem“, jako v Gen. 48:2 a jinde, zde ve smyslu jako v textu.
207 Vl. „ke hrobu“, „na hrob“, snad ve smyslu „přišed n. cestou k n. na“ (v. 32); vl. „na Avnéra“ (v. 33).
208 D. „a řekl“.
209 Viz Deut. 32:6, pozn. 807.
210 D. „jako smrt bezbožného“ (v. 33), „jako pád“ (v. 34).
211 N. „sevěny“, vl. „přiblíženy“, tj. snad „k sobě navzájem“, tvar slovesa jako v kap. 1:15⁴³.
212 Viz Soud. 16:21, pozn. 793.
213 D. „synů nespravedlivosti“ (n. „bezpráví“, „křivdy“).
214 Viz Gen. 31:54, pozn. 851.
215 Viz Gen. 13:10, pozn. 375.
216 D. „všeho“, dále obdobně.
217 Sloveso jako „poznal“ v Gen. 42:7, viz tam pozn. 1149.
218 Tj. „z popudu“.
219 Zde ve smyslu „významná osobnost“ vůbec.
220 Jako „útlé“ v Gen. 18:7; 33:13; zde ve smyslu „ještě neupevněný ve své vážnosti jako král“.
221 Viz 1 Sam. 30:10, pozn. 1026.
222 Vl. „vyrovnáva účet“, viz Exod. 21:34, pozn. 729. Dále obdobně.
223 Viz Soud. 8:3, pozn. 642, zde ve smyslu jako v textu.
224 N. „zmatení“, „upadli v bezradnost“ (n. „rozpaky“), viz Exod. 15:15, pozn. 522.
225 N. „zasazeného“, vl. „udeřeného“, dále obdobně.
226 Viz Gen. 27:3.
227 Jinak „Meriv-baal“ (1 Par. 8:34).
228 V původním textu 4. pád („si odespával svůj polední spánek“).
229 D. „jako přinašeči pšenice“.
230 Nesouvisí s předchozím „ležel“.
231 Viz Exod. 8:3, pozn. 235; v kap. 10:13 prostě jen „do vnitřního pokoje“.
232 V původním textu množné číslo v zesilujícím smyslu („dokonalou pomstu“).
233 Viz 1 Sam. 24:12, pozn. 893.
234 Viz Gen. 35:3, pozn. 942.
235 Viz 1 Sam. 4:17; 31:9, pozn. 1049, zde ve smyslu jako v textu; na konci verše odvozený výraz („odměnu od cesty“).
236 Viz Soud. 16:3, pozn. 757.
237 D. „což k mému dání mu“, smysl jako v textu, n.
238 „místo abych mu dal“, pak D. „což místo mého (n. „za mě“) dání mu“.
239 Jako „ležením“ ve v. 5; n. snad „při (n. „za“) jeho ležení“.
240 Viz Exod. 22:5, pozn. 738.
241 Viz Gen. 49:16, pozn. 1352.
242 Viz Gen. 22:1, pozn. 569.
243 D. „byť králem“.
244 Viz Gen. 2:24 a dále, pozn. 89.
245 Viz 1 Sam. 9:16, pozn. 399.
246 Viz 1 Sam. 13:1, pozn. 507.
247 Viz Soud. 1:1, pozn. 9.
248 D. „nýbrž nastane odražení tebe slepými a chromými“.
249 N. „vijt, leč odstraniš slepé a chromé (D. „leč za tvého odstranění [n. „s tvým odstraněním“] slepých a chromých) – s výrokem (pak ve smyslu „tím chtěli říci“, „s pomýšlením“, viz Deut. 12:30, pozn. 515): Dávid sem nebude moci“. LXX překládají ve smyslu jako v textu, Vulgata ve smyslu znění uvedeného zde shora.

- 250** Viz 1 Sam. 22:4, pozn. 838.
- 251** Viz Exod. 1:16, pozn. 34.
- 252** D. „Každý bijící“ (obdobně jako v Gen. 6:13, pozn. 225; 20:7, pozn. 534), smysl snad jako v textu; dále obdobně.
- 253** N. „vodního žlabu“, „stoky“, výraz vyskytující se v SZ kromě tohoto místa ještě v Žalmu 42:7, viz tam pozn. 1154, zde je jeho význam nejasný.
- 254** Toto sloveso vl. značí²⁵⁵ „dotknout se“, „sáhnout“, viz Lev. 5:2, pozn. 137 (zde v tomto spojení bez předložky), také však „dotknout se“ v nepřátelském smyslu, tedy „zasáhnout“, „udeřit“, „porazit“, jako „zraňoval“ v Gen. 12:17 (tam zesílený tvar), srov. Lev. 13:2, pozn. 406; někteří toto místo překládají „ať do vodního příkopu shodí“ (n. „srazi“, „sestrčí“ [směrem dolů], „žduchne“).
- 255** N., podle jiných, „ať dosáhne (n. „dospěje“, Num. 4:15, pozn. 144, v tomto spojení předložková vazba zde jako v Lev. 5:2, pozn. 137) k vodnímu příkopu a porazí“. Hebrejské znění tohoto místa je nejasné a překlad proto nejistý; v podstatě v tom smyslu jako zde v textu je přeložili LXX.
- 256** Tak podle psaného textu, LXX a Vulgaty; čtený text, jehož se přidržují všechny známé mi překlady novější, podává znění „nenávidění duší Dávidovou“.
- 257** Viz Soud. 9:6, pozn. 536.
- 258** D. „do domu“, viz Gen. 6:14, pozn. 215.
- 259** Zde D. „šel³¹“ (n. „chodil³¹) jítím (n. „chozením“) a velikostí“.
- 260** Viz 1 Sam. 1:3, pozn. 13.
- 261** Viz Gen. 22:3, pozn. 571.
- 262** Viz Exod. 38:23, pozn. 974.
- 263** Sloveso jako v Exod. 15:17, pozn. 533.
- 264** N. „v příčině“, „příčinou“, dále obdobně.
- 265** Jako „ženy“ např. v kap. 2:2 a jinde, zde proti předchozímu „souložnice“.
- 266** Viz Gen. 2:4, pozn. 51; Exod. 19:6, pozn. 638.
- 267** N. „rozlezlí“, tj. do šifky, vl. „rozhodili“, jako „rozseti“ v 1 Sam. 30:16.
- 268** Viz Gen. 14:3, pozn. 390.
- 269** D. „vydáním“.
- 270** N. „prolomil mé nepřátele“, „prorazil mémi nepřátele“, kap. 6:8 obdobně²⁹⁴, sloveso jako v Gen. 38:29, pozn. 1033, obdobně i odvozené podstatné jméno zdola („průtrž“, „průlomem“, „prorazením“) i na konci verše²⁷²; tak i v kap. 6:8²⁹⁷.
- 271** Tento výraz ve složených místních jménech značí prostě „místo“, snad na základě představy, že každé město atd. má své místní božstvo (viz Soud. 2:11, pozn. 123), jehož jméno n. bližší označení se pak přeneslo na dotčené místo jako jeho název.
- 272** Tj. „místo průtrží“ atd.²⁷⁰, množné číslo snad v zesilujícím smyslu („veliké n. drtivé průtrže“).
- 273** Vl. „opustili“, dále obdobně.
- 274** D. „obejdí do jejich“.
- 275** N., podle jiných, „moruší(m)“.
- 276** Viz Gen. 3:8, pozn. 99.
- 277** Viz Gen. 8:5, pozn. 255.
- 278** N. „hýbat sebou“, „pospíchat“.
- 279** Viz Soud. 20:10, pozn. 895, n. snad 33, pozn. 911.
- 280** Sloveso jako v Gen. 6:21, pozn. 230.
- 281** Viz Soud. 20:15n., pozn. 898.
- 282** Viz Gen. 2:8 a dále, pozn. 329.
- 283** Viz Exod. 25:10, pozn. 868.
- 284** Viz 1 Sam 4:4, pozn. 230; v. 11 obdobně (D. „osídli la dům... na“).
- 285** Viz Gen. 4:13, pozn. 1128, zde smysl jako v textu.
- 286** D. „na všechna dřeva“.
- 287** N., podle jiných, „jedlí“, „jalovců“, „borovic“.
- 288** Viz Gen. 4:21, pozn. 158.
- 289** Viz 1 Sam. 10:5, pozn. 431.
- 290** Viz Exod. 15:20, pozn. 536.
- 291** Tj. „do vozu zapřaženému“.
- 292** N. „popustili“, tj. „otěže“, viz Deut. 15:2, pozn. 603; n. „skot, ti se utrhli“ (n. „uvolnili“, „uklouzli“, „způsobili uvolnění“ [n. „otřesení“, tj. „skříňky“]).
- 293** N. „omyl“, výraz nejasného významu, vyskytující se v SZ jen zde.
- 294** D. „protrhl²⁷⁰“, snad v zesilujícím smyslu („způsobil velikou n. bolestnou“).
- 295** Viz Exod. 25:37, pozn. 895.
- 296** N. „místu až... dal“ (tj. „Dávid“, n. „dal“), dále obdobně.
- 297** Tj. „trhlna Uzova“, „protřzení n. proražení Uzzy“.
- 298** Tj. „pocházejícího z Gathu“.
- 299** N. „veselím“.
- 300** D. „v (n. „za“) radosti“ (n. „veselí“), dále obdobně.
- 301** Viz Lev. 4:10, pozn. 109.
- 302** Vl. „vřít“, „točil se“, v. 16 obdobně, tvary slovesa vyskytujícího se v SZ jen na těchto dvou místech.
- 303** Viz Exod. 25:7, pozn. 864.
- 304** Viz 1 Sam. 2:18, pozn. 126.
- 305** Viz Jós. 6:5, pozn. 215.
- 306** Viz Soud. 5:28, pozn. 359.
- 307** N. „Dávída před... poskakujícího“.
- 308** N. „znevážila si ho“, sloveso jako např. v Gen. 25:34, zde odlišná předložková vazba.
- 309** Viz Gen. 30:38, pozn. 804.
- 310** N. „roztáhl“, zde v tomto smyslu (Gen. 12:8; 33:19; Exod. 33:7). Dále obdobně.
- 311** Viz Gen. 8:20, pozn. 273.
- 312** Viz Lev. 1:3, pozn. 7.
- 313** Viz Lev. 3:1, pozn. 83.
- 314** Viz Gen. 2:1, pozn. 46.
- 315** Viz Gen. 3:3, pozn. 91.
- 316** Viz 1 Sam. 10:13, pozn. 444.
- 317** N. „spouště“ (Gen. 17:4n.).
- 318** Viz Gen. 9:5, pozn. 285.
- 319** Viz Exod. 29:2, pozn. 1020.
- 320** Tj. nejspíše snad „pěknou („hojnou“, „bohatou“) porci masa z oběti pokojných hodů“; výraz (hebr. „ešpar“) zde přeložený „pěkný kus“ se v SZ vyskytuje jen zde a v souběžném oddíle 1 Par. 16:3 a jeho význam je nejasný, souvisí však snad se slovesem „šáfar“ („být krásný“, „líbit se“ [Žalm 16:6], příbuzný výraz je „krásné“ v Gen. 49:21); snad to bylo běžně používané

- označení hojného podflu na obětní hostině. V podstatě ve smyslu zde shora uvedeném překládá Vulgata („assaturam bubulæ carnis“, „nasyčující porci hovězích masa“); překlad LXX („escharitén“) souvisí se slovem značícím „ohnišť“, „krb“, snad tedy „něco na ohni pečeného“. Jiní tento výraz chápou prostě ve smyslu „míry“, „odměřená dávky“ čehokoli, např. i „vína“ aj.
- 321** D. „Co“.
- 322** N. „byl oslaven“, „byl slavný³¹⁷“, dále obdobně.
- 323** Viz Exod. 14:4, pozn. 458.
- 324** D. „nevolníků jako (n. „podle“) odhalování se odhalováním se (tvaru trpného rodu ve zvrátaném smyslu) jednoho“.
- 325** Viz Soud. 9:4, pozn. 532.
- 326** Viz Num. 16:5, pozn. 630.
- 327** Viz 1 Sam. 13:14, pozn. 530.
- 328** Zde i „tančit“ (nikoli jako ve vv. 14 a 16³⁰²), „jásat“, „veselit se“.
- 329** N. „budu³¹ hrát“, „dám se do hraní“.
- 330** Zde ve smyslu „znevážen“, „potupen“, „zhanoben“.
- Viz 1 Sam. 18:23, pozn. 751.
- 331** Viz Exod. 33:1, pozn. 1138.
- 332** N. „jsí fěkla“, jako ve v. 20 a jinde.
- 333** Viz Gen. 11:30 a dále, pozn. 347.
- 334** Viz Gen. 11:30 a dále, pozn. 787.
- 335** Viz Num. 16:27, pozn. 648.
- 336** Tvar slovesa v Gen. 8:4, pozn. 178.
- 337** Vl. „chodícím“, „chodivajícím“, tvar slovesa jako „chodíval“ ve v. 7, zde smysl snad jako v textu.
- 338** Viz Exod. 25:9, pozn. 866.
- 339** Tj. snad „a obydlím mi byl n. za obydlí jsem měl stan“.
- 340** D. „ve všem“.
- 341** Zde i „kdykoli, když“, tj. ³⁴⁰ „v každém místě n. v každý čas, co“.
- 342** D. „Isráěle, slovem“ (n. „oslovením“).
- 343** Viz Exod. 15:13, pozn. 517.
- 344** Viz Deut. 4:20, pozn. 241.
- 345** Viz Gen. 13:16, pozn. 384.
- 346** Viz Exod. 15:17, pozn. 527; nesouvisí s následujícím „se usadí“.
- 347** Viz Exod. 24:16, pozn. 866.
- 348** Viz Exod. 15:14, pozn. 519.
- 349** D. „synové nespravedlivosti“ (n. „křivdy“, Deut. 25:16; 32:4, pozn. 1117).
- 350** Viz Gen. 15:13, pozn. 429.
- 351** Viz Soud., nadpis a kap. 3:10, pozn. 1.
- 352** N. „tobě dám (n. „dávám³¹⁷)“, v. 9 a dále obdobně.
- 353** Viz Soud. 2:16, pozn. 132.
- 354** Viz Num. 27:3, pozn. 979.
- 355** N. „převráceném (n. „nesprávném“) jednání“, tvar slovesa, od něhož je odvozen výraz zpravidla překládaný „nepravost¹⁵⁴“. Dále obdobně.
- 356** N. „kárat“, „ukázňovat“, viz Gen. 21:25, pozn. 562.
- 357** Viz Gen. 31:50, pozn. 848.
- 358** Jako v Gen. 12:17, vl. „dotyky²⁵⁴“.
- 359** Viz Gen. 4:16, pozn. 153.
- 360** Viz Deut. 28:59, pozn. 1040.
- 361** N. „prorockého výroku“, viz Is. 1:1, pozn. 2.
- 362** N. „zůstal“, „zůstal sedět“.
- 363** D. „kdo“, jako shora, „kým“.
- 364** D. „k tomu, co je od (n. „z“, „ze strany“ [n. „hlediska“]) daleka¹⁸⁶“.
- 365** Viz Gen. 26:5, pozn. 674, zde snad ve smyslu jako v textu.
- 366** Tj. „vše to, co je tak veliké“, dále obdobně.
- 367** N. snad ve smyslu „tím ses projevil n. ukázal velikým⁹⁴“.
- 368** Podle některých vydání „mezi všemi („bekol“ místo „kekol“, srov. 1 Sam. 30:30, pozn. 1043), o nichž“. Tak i LXX a Vulgata.
- 369** Viz Exod. 8:10, pozn. 242.
- 370** N. snad „mu“, tj. „lidu“.
- 371** Vl. „jméno“, srov. Gen. 5:32, pozn. 181; 6:4, pozn. 194.
- 372** Viz Gen. 31:43, pozn. 842.
- 373** Tak podle 4 rukopisů a Vulgaty; podle masoretského textu „pro vás“, „vám“, v LXX vynecháno.
- 374** Tj. „vyhnáním národů a jejich bohů“.
- 375** Viz Gen. 3:8, pozn. 102.
- 376** D. „A nyní“, dále obdobně.
- 377** Viz Růth 4:4, pozn. 156.
- 378** Vl. „našel“, viz Gen. 4:14, pozn. 151, dále obdobně.
- 379** Vl. „srdce“; jinak „svě smělostí“ (n. „odvahy“).
- 380** Viz Deut. 32:39, pozn. 1206.
- 381** N. „nyní tedy rač“ (n. „nechť se ti zalíbí“), pak by však měl následovat neurčitý způsob; sloveso jako v Jós. 17:12, pozn. 265, viz tam i pozn. 556; LXX a Vulgata i zde, obdobně jako tam, překládají „začni“.
- 382** Viz Gen. 3:22, pozn. 119.
- 383** N. snad „promluvil, ať je“ (n. „aby byl“).
- 384** D. „od tvého požehnáni“, snad v zesilujícím smyslu („hojně n. bohatě tebou n. od tebe požehnan“).
- 385** D. „uzdu matky“, tj. „mateřského města“, „metropole“, viz kap. 20:19; Num. 21:25, pozn. 818. Zde lze chápat i jako jméno města (hebr. „Metheg-há-ammáh“).
- 386** Viz Num. 22:1, pozn. 832; Soud. 3:12, pozn. 180.
- 387** Tj. „zajaté Móávce“.
- 388** Obdobně jako Deut. 32:9, pozn. 1128; srov. i 1 Sam. 10:5, pozn. 430.
- 389** D. „plnost provazu“.
- 390** Viz Gen. 4:3, pozn. 133; Lev. 2:1, pozn. 47; 1 Sam. 2:17, pozn. 123.
- 391** D. „jitř“, „chůzi“.
- 392** N. „na svém tažení k opětnému upevnění“.
- 393** D. „ruky“, dále obdobně.
- 394** Viz Gen. 31:21, pozn. 822.
- 395** N. snad „z něho“, srov. Gen. 32:10, pozn. 859; na konci verše snad i „z toho²⁵⁷“, tj. „množství potahů“.
- 396** Viz Soud. 3:28, pozn. 228.
- 397** Viz Gen. 50:9, pozn. 1383.
- 398** Viz Exod. 12:37, pozn. 418.
- 399** N. „spřežení“, tj. „koní k vozům“, D. „vozy^{17 18}“, smysl jako v textu n. zde shora; dále obdobně, v kap. 10:18 ve smyslu jako v textu tam.
- 400** Tj. „Syrie“, dále obdobně, viz Gen. 24:10, pozn. 611.
- 401** Tj. „Syrie damašská“, dále obdobně.

- 402 Viz Gen. 7:21, pozn. 248 a 249.
 403 Viz 1 Sam. 10:5, pozn. 429.
 404 Viz Jós. 9:24, pozn. 380.
 405 Viz Gen. 4:22, pozn. 161.
 406 Viz Exod. 14:4, pozn. 457.
 407 Viz Exod. 18:7, pozn. 609.
 408 Viz Gen. 43:27, pozn. 1201.
 409 Viz 1 Sam. 13:10, pozn. 526.
 410 D. „byl mužem válek Tóího“, tj. „s Tóím“.
 411 Tj. „Jóramově“.
 412 Podle některých rukopisů a podle LXX „Edóma“, srov. Num. 2:14, pozn. 70. Obdobně v kap. 19:18⁷¹.
 413 Viz Num. 21:20, pozn. 815.
 414 Viz Gen. 18:19, pozn. 482.
 415 N. „tajemníkem“, „kronikářem“.
 416 N. „písařem“.
 417 Výrazem „Keréthí (v psaném textu kap. 20:23 odchylně „Keré“) a Peléthí“ se zde a dále označují příslušníci královské osobní stráže. Byli to snad příslušníci dvou z Kréty (jinak „Kaftóru“, viz Deut. 2:23, srov. Gen. 10:14) přístěhových kmenů Pelíštím.
 418 Jako „kněžími“ ve v. 17 a jinde, zde ve smyslu jako v textu, n. „královskými rádci“, „členy státní rady“. Kap. 20:26 obdobně.
 419 N. „mohu prokázat (n. „uskutečnit“) soucit s ním“, dále obdobně.
 420 Viz Num. 2:3, pozn. 65.
 421 D. „uskutečněním“, „prokázáním“.
 422 D. „všechno pole“.
 423 N. „ohléd²³ na mrtvého psa“. Viz Num. 16:15, pozn. 555.
 424 Vl. „obsluhovat“, viz Gen. 2:5 a dále, pozn. 749.
 425 Tj. „úrodu“, vl. „vnášet“, „přinášet“.
 426 Podle znění v textu se tato slova týkají stolu Cívova, na kterýžto smysl se zdá poukazovat předchozí zmínka o Cívových synech a nevolnicích. Lze však číst i „činit: Ale Mefívóseth bude jístat u mého stolu“, jako opakování předchozích králových slov. LXX četli „činit. A Mefívóseth jídal u stolu Dávidova“.
 427 3. pád⁴²⁰.
 428 Viz Gen. 20:11, pozn. 537.
 429 Viz Gen. 5:29, pozn. 179.
 430 Viz Deut. 13:14, pozn. 536.
 431 Viz Jós. 6:22 a dále, pozn. 241.
 432 Viz Gen. 19:21, pozn. 515.
 433 Viz Lev. 13:33, pozn. 433.
 434 Viz Lev. 13:29, pozn. 430.
 435 Výraz vyskytující se v SZ jinde zde a v 1 Par. 19:4, příbuzný výraz je v Lev. 6:10 přeložený „úbor“, jinde i jinak.
 436 Viz Num. 12:14, pozn. 473.
 437 D. „řekl“.
 438 Viz Gen. 3:6, pozn. 79.
 439 D. „v Dávidovi“, snad i ve smyslu „v Dávidově lidu“, srov. Gen. 32:10, pozn. 859. Obdobně kap. 17:12, 13⁷⁰³.
 440 Viz 1 Sam. 13:4, pozn. 517.
 441 Jako v Gen. 14:8, sloveso jako v Exod. 27:21, pozn. 958. Totéž sloveso je zde v kap. 23:5 se smyslem jako tam v textu.
 442 Viz Gen. 6:16, pozn. 220.
 443 Viz Gen. 2:18, pozn. 76.
 444 D. „tvář bitvy“ (n. „boje“).
 445 D. „od tváře“.
 446 Viz Deut. 12:5, pozn. 274.
 447 D. „v ruku“.
 448 Tvar tétož slovesa jako předchozí „bud silný“.
 449 Viz Deut. 4:25, pozn. 246.
 450 Viz Gen. 13:9, pozn. 372.
 451 Viz Num. 21:13, pozn. 802.
 452 Viz Deut. 11:24, pozn. 473.
 453 Viz Jós. 10:1, pozn. 385.
 454 Viz Gen. 29:15, pozn. 749.
 455 Tj. „po roce“, „napřesrok“.
 456 Vl. „stran“, „vzhledem k“; táž předložka je v kap. 6:19 ve smyslu jako v textu tam, srov. Num. 18:9, pozn. 709.
 457 Viz kap. 10:2.
 458 Tak podle psaného textu masóretskeho znění; podle čteného textu, podporovaného 25 rukopisy, „roku, za času vyjždění (n. „vycházení“) králů;“ tak je i v souběžném místě 1 Par. 20:1, viz tam pozn. 678. Tohoto čtení se přidržují LXX i Vulgata a drtivá většina ostatních překladů, přesto však jsem zde s nemnohými dal přednost znění psaného masóretskeho textu, jež dává dobrý smysl, takže nevidím příčiny je opravovat.
 459 Viz Gen. 24:46, pozn. 634.
 460 Viz Exod. 2:5, pozn. 52.
 461 Vl. „dobrá“.
 462 Viz Deut. 4:29, pozn. 255; 12:30, pozn. 514.
 463 N. „očišťovala“, „dala (n. „dávala“) očistit“, vl. „posvětila“ atd., viz Lev. 11:44, pozn. 379; 20:7, pozn. 669, nesouvisí s následujícím „nečistoty“.
 464 Viz Lev. 5:3, pozn. 140.
 465 Tj. „byl vnesen“.
 466 Viz Gen. 43:34, pozn. 1207.
 467 Viz Gen. 33:17, pozn. 903; Lev. 23:34, pozn. 755.
 468 Viz Gen. 26:17, pozn. 683.
 469 Viz Gen. 14:23, pozn. 411.
 470 D. „v tomto“.
 471 Viz Exod. 9:6, pozn. 274.
 472 D. „naproti tváři“.
 473 Viz Gen. 8:3, pozn. 252.
 474 Viz Gen. 17:9, pozn. 449.
 475 Viz Deut. 4:10, pozn. 224.
 476 N. „prošetřil (n. „vyčíhal“, „vypozoroval“) město“, opis v textu umožňuje v překladu uchovat předložkovou vazbu, jaká je v textu původním.
 477 Viz Jós. 1:14, pozn. 45.
 478 Viz 1 Sam. 31:12, pozn. 1052.
 479 D. „celou věc“ (n. „záležitost“, „zprávu“, vl. „slovo“, „řeč“), n. „všechny věci“ atd. Dále obdobně.
 480 Viz Deut. 31:24, pozn. 224.
 481 Vl. „vystupovat“, „vzcházet“⁷⁹⁴.
 482 N. „k“, ne však jako „k městu“ níže.
 483 Viz Lev. 25:30, pozn. 821.
 484 Zde, vzhledem k následujícímu, i „házet“, „vrhat“, tj. „kameny“ apod., sloveso jako např. „vrhl“ v Exod. 15:4, ne však jako „nehodila“ zde ve v. 21. V. 24 obdobně.

- 485** Tj. „Jerubbaalova“ (Soud. 6:32, pozn. 436).
- 486** Viz Soud. 9:53, pozn. 586.
- 487** Zde doslovně, nikoli jako v kap. 1:23⁷².
- 488** D. „tohoto a jak“.
- 489** Vl. „zesil“, na konci verše též „podepři“, vl. „posilni“, tvary téhož slovesa.
- 490** Viz Soud. 6:25, pozn. 417.
- 491** Viz Gen. 33:9, pozn. 892.
- 492** Viz Gen. 18:5, pozn. 469.
- 493** Jako „zářadři“ v Exod. 4:6nn.
- 494** Vl. „chůze“, výraz vyskytující se v SZ ještě jen v 1 Sam. 14:26, pozn. 572. Zde smysl jako v textu.
- 495** Vl. „slitoval se“ (v. 6; Exod. 2:6; 1 Sam. 15:3, 9), také „ušetřil“, překlad v textu zde zvolen vzhledem k následující vazbě se slovesem v neurčitém způsobu.
- 496** D. „synem“.
- 497** Viz Gen. 30:24, pozn. 785.
- 498** Tj. snad „takové a ještě jiné“.
- 499** Viz Gen. 6:13, pozn. 225.
- 500** Viz Deut. 29:21, pozn. 1067.
- 501** Viz Exod. 2:13, pozn. 68; 20:16, pozn. 669; zde v kap. 15:37 a 16:16 poněkud odlišný tvar v podstatě téhož významu.
- 502** D. „přede vším Izráelem a před sluncem“, ne však jako dvoje „před“ ve v. 11.
- 503** D. „podníčením k rouhání⁵⁰⁴“ (v. 14), „postem“ (v. 16).
- 504** Sloveso zde přeložené „podnítit k rouhání“ obvykle znamená „pohrdat“ (Num. 14:11; Deut. 31:20), zde má význam jako v textu, podle LXX „rozhněvat“, „popudit k hněvu“.
- 505** Viz Exod. 19:12, pozn. 697.
- 506** Viz Gen. 2:17, pozn. 75.
- 507** Viz Exod. 8:2, pozn. 234.
- 508** D. „byti živým“.
- 509** Viz Gen. 21:12 a dále, pozn. 769.
- 510** N. snad „si udělá“.
- 511** Sloveso jako „natírat“ v Deut. 28:40.
- 512** Viz Gen. 42:2, pozn. 1147.
- 513** Hebr. „Šelómóh“, tj. „pokojný“.
- 514** Hebr. „Jedíjdáh“, tj. „milovaný Jáhův“ (Exod. 15:2, pozn. 494).
- 515** D. „města kralování“ (n. „království“, „královské moci“), tj. „města králem ovládaného“.
- 516** Tj. části města, jež ležela u řeky; Rabbá totiž ležela na obou březích Jabbóku.
- 517** N. „nazváno“, jako např. ve v. 25, zde je vhodnější znění jako v textu (n. „provoláno“, „prohlášeno“; nesusouvise se „jméno“ zdola.
- 518** Jiný výraz než v kap. 1:10³³, značí také „věnec“ a odvozený od slovesa vyjadřujícího pojem „obepínání“, „obklopení“, „obtáčení“, tedy „věnec obepínající hlavu“.
- 519** N., podle některých (i LXX), „korunu Malkámovu“, tj. božstva Ammónovců tak nazývaného.
- 520** Zde nejspíše ve smyslu „cena“, „hodnota“.
- 521** Viz Exod. 25:39, pozn. 898.
- 522** Vl. „a drahé kameny“, smysl snad jako v textu.
- 523** K vláčení púdy, jinak „motykám“, „mlátícím válcům“.
- 524** N., podle jiných, „k formám na cihly“, obé v podstatě značí „k výrobě cihel“.
- 525** D. „a v očích Ammónových bylo³¹“.
- 526** Vl. „moudrý“, jako např. v Exod. 31:6; Deut. 1:13; zde ve smyslu „zchytralý“, „prohnaný“, „mazaný“, v kap. 14:2 obdobně.
- 527** D. „za jitra za jitra“.
- 528** Zde i „znicení“, „ubitý“, vl. „hubený“, „ubohý“, viz Gen. 41:19, pozn. 1099.
- 529** Výraz vyskytující se v SZ jen v tomto oddíle; nesusouvisí s „budu jist“ zdola.
- 530** N. „ulít... dva lívance“, „uhníst... dvě hnětýnky“, dále obdobně. I tyto dva navzájem příbuzné výrazy se v takovémto významu v SZ vyskytují jen v tomto oddíle.
- 531** N. „pekáč“, „misu“, výraz vyskytující se v SZ jen zde.
- 532** N. „vyklopila“, „vysypala“, tj. „stran jejího obsahu“, dotčené sloveso („jácak“) v tomto tvaru vl. značí „vylít“, „nalít“ (Gen. 35:14, pozn. 952; Lev. 8:15 „vylil“, a.j.) a tak se i na tomto místě většinou překládá, podle textové souvislosti však soudím, že zde je třeba je chápat jako v textu (tak přeložili i LXX, „katekenósen“), n. zde shora. Ostatně se toto sloveso v jiném tvaru významem velmi blíží smyslu zde shora uvedenému (viz Jós. 7:23, pozn. 289), takže i proto lze na tento význam myslet; podle toho by snad bylo vhodno překládat „pánev a vyložila je“, tj. „placky“. V témž tvaru toto sloveso značí i „postavit“, „odstavit“, „uložit“ (zde kap. 15:24), takže pak obdobně „vzala misu, již postavila“.
- 533** Viz Gen. 34:2, pozn. 909.
- 534** Viz Gen. 20:9, pozn. 536.
- 535** Viz Gen. 34:7, pozn. 913.
- 536** Viz Exod. 14:21, pozn. 478.
- 537** Viz Gen. 22:12, pozn. 578.
- 538** Viz Gen. 22:12, pozn. 579.
- 539** Viz Gen. 34:2, pozn. 908.
- 540** Viz Gen. 4:25, pozn. 173.
- 541** Viz Exod. 24:13, pozn. 1011.
- 542** Viz Gen. 9:22, pozn. 302.
- 543** Viz Soud. 3:23n., pozn. 209.
- 544** Viz Gen. 37:3, pozn. 973.
- 545** Viz Gen. 37:3, pozn. 974.
- 546** Tj. snad „s takovým šatem vespod“.
- 547** Viz Soud. 3:9; 4:10, pozn. 174.
- 548** Zde D. „šla jítím a bédováním“.
- 549** Viz Exod. 14:14, pozn. 468, zde ovšem nikoli „úžasem“.
- 550** N. „osamělá“, snad ve smyslu „znicená“, „zoufalá“, tvar slovesa „nepustne“ v Gen. 47:19, snad i „vyhnaná“, „zahnaná“, „vyobcovaná“.
- 551** Viz Gen. 31:24, pozn. 65.
- 552** Viz Gen. 41:1, pozn. 1083.
- 553** Viz 1 Sam. 25:7, pozn. 914.
- 554** Vl. „na⁵⁵⁵“.
- 555** Viz Soud. 1:35, pozn. 89, zde smysl jako v textu („na⁵⁵⁴ tebe nevložíme příliš těžké břímě“). Dále

- obdobně, v kap. 15:33 jiný výraz, v této souvislosti však obdobného smyslu.
- 556** Viz 1 Sam. 28:23, pozn. 1009.
- 557** N. „poslal Amnóna s ním a se všemi syny královými“.
- 558** Viz Soud. 16:25, pozn. 795.
- 559** N. „zda to nebude proto“.
- 560** Viz 1 Sam. 14:28, pozn. 551.
- 561** Viz Num. 3:16, pozn. 93.
- 562** Viz Gen. 31:49, pozn. 846; 1 Sam. 14:16, pozn. 555.
- 563** Viz Gen. 18:2, pozn. 465.
- 564** N. „roztesknil“, vl. „počal být stravován n. „ničen“, „hynout“ (Gen. 41:30, pozn. 1106, LXX „zemlel“), tj. „tužbou“ n. „steskem“; viz Žalm 84:2, pozn. 1981; také „pevně se rozhodl“ (1 Sam. 20:7, pozn. 780). Sloveso značí i „přestat“ (Exod. 34:33, pozn. 176, a jinde), takže
- 565** i, podle Vulgaty, „přestal Avšálóma pronásledovat“, tj. „na Avšálóma vyjždět“ (Soud. 11:3, pozn. 610).
- 566** Viz i Gen. 24:67.
- 567** D. „roucha smutku“.
- 568** Viz Gen. 19:1, pozn. 487.
- 569** Viz Jós. 15:18, pozn. 533.
- 570** Viz Exod. 2:13 a dále, pozn. 712.
- 571** D. „nebylo mezi nimi vytrhujícího“ (n. „vyprošťujícího“), dále obdobně, viz Deut. 32:39, pozn. 1210.
- 572** Viz Gen. 10:5, pozn. 271 a 311.
- 573** Viz Lev. 26:30, pozn. 916.
- 574** Jako „dědicím“ v Gen. 15:3, viz tam v. 4, pozn. 417.
- 575** Viz Gen. 45:7, pozn. 1234.
- 576** Viz Gen. 1:2, pozn. 4.
- 577** D. „rozkazovat“, jako např. v kap. 13:29 a jinde.
- 578** Zde snad i „o“.
- 579** D. „Ten promluvíš k tobě, i přivedeš ho“.
- 580** Zde v přeneseném smyslu vzhledem k předchozímu „promluví“ („tě plísnit [n. „osočovat“, „kárát“, „pomlouvat“, „ti vytýkat“], zde předložková vazba jako v Lev. 5:2, pozn. 137, již znění v textu [n. snad „se o tebe otírat“] v překladu uchovává).
- 581** Viz Num. 35:12, pozn. 1127.
- 582** D. „od (tj. snad „k zabránění“, n. „stran³¹⁵) množení mstitele krve“ (tj. „mstitelem krve uskutečňovaného“).
- 583** Vl. „tedy jako toto“, dále obdobně.
- 584** N. „tedy takto smýšlíš o Božím“.
- 585** Vl. „provinilý pro nedostatek (n. „nepřítomnost“, „nebytí“) králova dovolení návratu“.
- 586** Viz Soud. 30:4, pozn. 1078.
- 587** N. snad „sesbírána, nepozvedá však Bůh duši? Nýbrž“.
- 588** Tj. „jeho myšlenky jsou takové“, „on smýšlí tak“.
- 589** N. „vymyslí prostředky (n. „plány“), jak by (tj. „jak uskutečnit to n. dosíci toho, aby“) zahaný nebyl“.
- 590** Zde zesílený tvar dotčeného slovesa se smyslem jako v textu.
- 591** Viz Gen. 40:11, pozn. 1070.
- 592** Zde v tomto smyslu, obdobně jako v Deut. 4:26, pozn. 249, kde ovšem je použito jiného slovesa podobného významu.
- 593** Viz Num. 18:20, pozn. 724.
- 594** Viz Gen. 49:15, pozn. 1350.
- 595** Vl. „obrácení“, „otočení“.
- 596** N. „kvářnosti“, „jak se věc jeví“ (n. „vypadá“), „jak se věci mají“.
- 597** N. „jakoby moudrosti“.
- 598** Podle mnoha rukopisů „učinil jsi“, tj. snad „podařilo se ti to“.
- 599** Viz Gen. 14:20, pozn. 409.
- 600** Viz Gen. 6:8, pozn. 200.
- 601** Viz Soud. 11:40, pozn. 649.
- 602** Viz Gen. 23:15, pozn. 600.
- 603** D. „kamene“.
- 604** Viz Gen. 33:19, pozn. 905.
- 605** Viz Gen. 34:21, pozn. 927.
- 606** Tj. „vedle mého“.
- 607** Viz Gen. 41:43, pozn. 1129.
- 608** N. „při“, „právní věc“ (n. „případ“), viz Soud. 12:2, pozn. 653, a příbuzné sloveso tamže kap. 6:31n., pozn. 432.
- 609** D. „přijít ke“, jako v kap. 14:33, ne však jako „k“ shora ani zdola zde. Táž předložka je „před“ ve v. 6 (nikoli ve v. 4).
- 610** Jako „odkud“ např. v kap. 1:3.
- 611** Zde snad ve smyslu „z toho a toho“.
- 612** Viz Exod. 18:16, pozn. 178.
- 613** Vl. „přímé“, tj. „správné“, „průkazné“.
- 614** D. „Kdo mě bude ustanovovat“, srov. např. Exod. 16:3, pozn. 548. Dále obdobně.
- 615** Vl. „ospravednil bych ho“, jako v Exod. 23:7, zde ve smyslu jako v textu.
- 616** Viz Exod. 22:8, pozn. 743.
- 617** D. „a podle této věci“.
- 618** Viz Gen. 4:3, pozn. 131.
- 619** Mnozí zde, snad podle některých vydání LXX a sryských překladů, navrhuji čtení „čtyř“, viz však 1 Sam. 20:6 a 28n. a srovnaj se s tím další text tohoto a následujícího verše zde; k tomu totiž, co se vypráví ve zde shora citovaném oddíle, došlo, podle obvyklého stanovení času biblických dějů, právě čtyřicet let před událostmi zde vylíčenými.
- 620** Viz Gen. 28:20, pozn. 739.
- 621** N. „mě Hospodin upraved (n. „šťastné“) přivádět zpět“, D. „Jestliže bude vracet – vracet mě Hospodin“.
- 622** Viz Exod. 20:5, pozn. 662.
- 623** Viz Soud. 5:5, pozn. 292.
- 624** N. „posly se zvláštním úkolem“, vl. „vyzvědače“.
- 625** Viz Gen. 20:5n., pozn. 532.
- 626** D. „každou věc“. Srov. Gen. 19:8, pozn. 494.
- 627** N. „poslal pro“.
- 628** N. „zpevnělo“, „zmohutnělo“.
- 629** D. „spiknutí se stalo silným (atd.⁶²⁸) a lid s Avšálómem chodícím a mnohým“ (n. „četným“, „hojným“).
- 630** N. „oznamovatel“, vl. „oznamující“, „zprávu podávající“.
- 631** Viz Gen. 1:2, pozn. 1.
- 632** Viz Gen. 32:8, pozn. 856; 45:7, pozn. 1235.
- 633** Zde jiný tvar dotčeného slovesa⁵⁸⁶ se smyslem jako v textu („způsobit, aby se přihnalo n. sesypalo“).

- 634** D. „ústý“, dále obdobně.
635 D. „Podle všeho, co“ (n. „jak“).
636 Zde v tomto smyslu, n. „jakkoli můj... bude (n. „chce“) rozhodovat“.
637 Viz Soud. 4:10, pozn. 254.
638 D. „u domu vzdálenosti“ (n. „dálky“); někteří chápou jako vlastní jméno místa („n. u. n. u Bét-Mercháku“).
639 Viz Exod. 2:22, pozn. 83.
640 N. „vyhnaneč“, tvar téhož slovesa jako v Soud. 18:30, pozn. 858.
641 Tj. „místu, kde nyní bydlíš“; podle jiných „a dokonce se chystáš odstěhovat se na své místo“, tj. „odkud jsi přišel“. Podle jednoho rukopisu, LXX, Vulgaty a Pešity „vystěhovalec ze svého místa“ v téměř smyslu.
642 N. „činit tulákem“ (n. „poběhlíkem“), viz Gen. 4:12, 14, pozn. 145.
643 D. „na kterékoli“, tj. „místo“.
644 N. „zaved zpět své bratry – laskavost a věrnost s tebou“; podle LXX „zaved s sebou... a Hospodin s tebou uskutečnil laskavost a věrnost“.
645 Viz 1 Sam. 14:12, pozn. 551.
646 D. „jestliže“.
647 Viz Gen. 26:17, pozn. 684.
648 N. „údolím Kidrónu“.
649 Viz Exod. 6:25, pozn. 206.
650 Viz Gen. 47:15, pozn. 1281; Lev. 26:20, pozn. 897.
651 Vl. „vystoupil³⁷⁵“, tj. „vystoupil a zůstal nahofe (totéž snad na břehu potoka n. okraji údolí) stát“.
652 N. „ejj“, tj. „skříňky“ (v hebrejštině mužského rodu).
653 Viz Gen. 34:19, pozn. 924.
654 N., podle jiných, „Zda jsi ty vidoucí“ (1 Sam. 9:9).
655 N. „prodlévat“ (Exod. 12:39).
656 Tj. při brodech („beavróth“) v Jordánu nedaleko Jericha; podle čteného textu („bear-bóth“), jehož se přidržují LXX, Vulgata a převážná většina ostatních překladů, „na stepích¹³⁴“.
657 Viz Num. 34:4, pozn. 1104.
658 Tj. snad „hory Oliv“; jinak prostě „podél oliv“.
659 Viz Num. 4:15, pozn. 147.
660 N. „odedávna“, D. „od času“.
661 N. „každou věc, o níž³³¹“.
662 Viz Num. 22:10, pozn. 842.
663 Vl. „od temene“.
664 Viz Soud. 19:3, pozn. 861.
665 N. snad „košů (n. „pytlů“, „balíků“, „hrud sušeného“, „koláčů z“) letního ovoce“ (D. „léta“, obdobně i ve v. 2).
666 D. „Co tyto věci tobě?“ (n. „pro tebe“).
667 Viz Deut. 13:10, pozn. 531; totéž sloveso je ve v. 13, kde následující „kameny“ je tvar 7. pádu, stejně jako zde.
668 D. „vyjdi“, smysl jako v textu („vypadni“).
669 Množné číslo zde snad i ve smyslu „krev všech n. každého ze zabitých“.
670 Viz 1 Sam. 25:25, pozn. 929.
671 D. „Co mně a vám“, podobně jako v Soud. 11:12, pozn. 619; zde a obdobně dále ovšem jde jen o toto úsloví.
672 Viz Soud. 3:15, pozn. 181.
673 Viz Exod. 32:10, pozn. 1134; totéž sloveso je ve v. 21, proti jinému slovesu v kap. 15:16²⁷³.
674 Viz Gen. 29:32, pozn. 762.
675 Podle čteného textu „v mé oko“, tj. „v mou tvář n. obličej“.
676 Zde D. „hory chůzí (n. „jitím“) a“.
677 Jako „zároven s ním“ shora.
678 Viz Gen. 2:7, pozn. 57.
679 Viz Gen. 25:29, pozn. 671.
680 Viz Exod. 23:12, pozn. 803.
681 N. snad „tvé laskavé (n. „příznivé“) smýšlení“.
682 Viz Gen. 19:2, pozn. 490.
683 Viz Gen. 47:15n., pozn. 332.
684 Tj. snad „poradte se navzájem“.
685 D. „se svým otcem“, tj. snad „u svého otce“, ne však jako v kap. 10:6⁴³⁹.
686 Sloveso jako „rozložil“ v Gen. 33:19; Exod. 33:7, zde jiný tvar, v této souvislosti téhož významu.
687 N., podle čteného textu, „jako by se někdo³⁵⁷ tázal“.
688 Viz Num. 13:18, pozn. 485.
689 Viz Exod. 19:16, pozn. 648.
690 N. „neztencen“, „neporušen“, „v pokoj“, viz Gen. 29:6, pozn. 744; 33:18, pozn. 904.
691 N. snad „co má ve svých ústech“.
692 D. „kroku“, dále obdobně.
693 D. „hoř“.
694 Viz Num. 31:28, pozn. 1043.
695 N. „z nich⁴⁰²“, tj. z 12 000 zmíněných ve v. 1.
696 Viz 1 Sam. 4:17, pozn. 259.
697 D. „roztáním⁶⁹⁸“ (v. 10), „přejítím⁷⁰⁶“ (v. 16).
698 Viz Deut. 20:8, pozn. 78.
699 D. „shromážděním²⁸⁰“, tvar trpného rodu („shromážděním se“).
700 D. „a tvá tvář jdoucí“.
701 N. „boj“, „bitvu“, jiný (aramejský) výraz než např. v kap. 1:4 a dále¹⁰.
702 D. „na jednom z míst“.
703 Jednotné číslo, tj. „Dávid⁴³⁹“, obdobně „ho“ na konci verše.
704 Zde jiná předložková vazba než v kap. 10:3, výrazněji cílová.
705 Podle mnoha rukopisů „při brodech⁶⁵⁶“.
706 N. snad „jít (n. „táhnout“) dále“, jako v kap. 15:33, viz však zde vv. 21n.
707 Vl. „aby nebyl král a všechen lid rozdrčován“ (n. „potírán“, „drtvě poražen“, vl. „pohlcován“, jako v kap. 20:19n.), v textu opis umožňující v překladu uchovat vazbu s 3. pádem, jaká je v textu původním.
708 Tj. „nemohli si dovolit n. se odvážit“.
709 Vl. „ta⁴⁹⁹“, n. snad „jistá“, jako ve v. 17.
710 N. „příkrývkou“, viz Exod. 26:36n., pozn. 938, nesouvisí však s „prostřela“ shora zde.
711 Viz Gen. 19:8, pozn. 494.
712 Výraz nejistého významu, vyskytující se v SZ jen zde.
713 N. snad „Jišmáélio“, viz 1 Par. 2:17; tak podle některých rukopisů LXX i zde.
714 Toto slovo je v původním textu až ve v. 29.
715 N. „číše“, „pánve“.
716 Viz Exod. 35:22, pozn. 1221.

- 717** Vl. „nádobý hrncíře“, D. „ztvárnovatele“, „formovače“, „modelovače“, tvar slovesa jako v Gen. 2:7, pozn. 56.
- 718** Jako „pražené zrní“ („kalí“) shora, smysl snad jako v textu; LXX toto slovo zde vynechávají, Vulgata překládá „frixum cicer“, „praženou cizrnu“.
- 719** Viz Gen. 18:8, pozn. 472.
- 720** Tj. „sýry z kravského mléka“, vl. „sýry skotu“; výraz přeložený „sýry“ se v SZ vyskytuje jen zde a jeho význam je nejasný; LXX podávají přepis „safóth“ hebrejského znění „šáfóth“, Vulgata překládá „pingues vitulos“, „tučná telata“.
- 721** Viz Num. 1:3, pozn. 19.
- 722** N. „svěřil“, „podřídil“. Viz Jób 8:4; Žalm 81:12.
- 723** D. „vycházením“ (v. 2), „prchááním“ (v. 3).
- 724** N. „nebude jim na nás záležet“, D. „nebudou k nám přikládat (n. „na nás upírat“ [n. „zaměřovat“] pozornost“ [n. „mysl“, vl. „srdce“]).
- 725** Podle 2 rukopisů, LXX i Vulgaty „vždyť ty jsi jako deset tisíc z nás“; tomuto znění dává přednost valná většina známých mi překladů, mám však za to, že masoretské znění, jehož překlad podávám v textu, dává dobrý smysl, takže nevidím příčiny je opravovat.
- 726** Vl. „podle jemnosti“, „s jemností“, viz Gen. 33:14, pozn. 900.
- 727** Vl. „rozpýtlena“ (Gen. 10:18).
- 728** Vl. „les rozmnožil pohlcování“ (D. „stran [n. „co do“, „v“] pohlcování), tj. „projevil se účinnějším n. mohutnějším stran [atd.] pohlcování“ mezi lidem nad to⁷², co“.
- 729** Vl. „houšť“, „splet“, „sítivo“, tj. „hustou spleť větví“, vyskytuje se v SZ jen zde.
- 730** Viz Gen. 35:4, pozn. 354.
- 731** Vl. „byl dán“ (n. „umístěn“).
- 732** Jako „zástěry“ v Gen. 3:8; v kap. 20:8 jako v 1 Sam. 18:4, pozn. 726.
- 733** Vl. „vážil“, „odvažoval“, zde snad smysl jako v textu.
- 734** Několik rukopisů, LXX, Vulgata a Pešita mají znění „Dávejte mi³⁷² pozor“.
- 735** N. „lži“, „podvodu“, „klamu“.
- 736** N., podle čteného textu, „Nadto bych se... proti svému žití, neboť žádná... skryta, a ty by ses“.
- 737** Viz Gen. 21:16, pozn. 555, D. „zpředu“ (n. „odpředu“), zde ve smyslu jako v textu („odstoupil bys ode mne“, tj. „nechal bys mě tak“, „nezastal bys své mne“), n. „proti“, tj. „proti mně“.
- 738** Vl. „čekat“, jako v 1 Sam. 10:8, zde ve smyslu jako v textu („mařit čas“).
- 739** Vl. „hole^{24w} („ševátím“), tj. „násady n. ratiště kopí“, smysl snad jako v textu; tak překládá Vulgata („lanceas“), LXX „belé“, „šipy“, „házcí oštěpy“. Podle některých „dýky“.
- 740** Viz Gen. 37:7, pozn. 980.
- 741** Jako „zdržel“ („chásak“) v Gen. 20:6, viz i 1 Sam. 25:39, pozn. 956; zde i „šetřil“; tak LXX („efeideto“) a podobně i Vulgata („volens parcere“, „chtěje šetřit“).
- 742** Viz Gen. 35:14, pozn. 949; totéž sloveso je „navršili“ ve v. 17.
- 743** N. „na připomínání mého jména“.
- 744** N. „místo“, „znamení“, D. „ruka“.
- 745** Viz 1 Sam. 24:15, pozn. 893.
- 746** D. „mužem“; n. „bys nebyl mužem“.
- 747** Jako „poselné“ v kap. 4:10, zde a dále smysl jako v textu; ve v. 25 jen „zvěst“, a tak i ve v. 27, kde „dobrou“ je příklad přívlastkového přídavného jména v textu původním, obdobně jako předchozí „dobrý“.
- 748** Viz Num. 12:1, pozn. 453.
- 749** Vl. „nalezené“, viz Jós. 17:16, pozn. 562.
- 750** Viz Gen. 13:10, pozn. 373.
- 751** Zde D. „šel chůzí (n. „jitím“) a byl blížící se“.
- 752** D. „přichází k (tj. „o oznámení“) dobré zvěsti“, smysl jako v textu.
- 753** Viz 1 Sam. 17:46, pozn. 716.
- 754** Viz 1 Sam. 4:14, pozn. 254.
- 755** N. „co se stalo“.
- 756** Zde v hebrejském textu začíná kap. 19.
- 757** Zde D. „Kdo dá tou smrt“.
- 758** Viz Soud. 15:18, pozn. 749.
- 759** Viz Gen. 45:5, pozn. 1230.
- 760** Viz 1 Sam. 19:11, pozn. 764.
- 761** Tj. „že oni ti nejsou ničím“.
- 762** Viz Num. 23:10, pozn. 886.
- 763** Viz Gen. 20:7, pozn. 534.
- 764** Viz Exod. 23:18, pozn. 810; nesouvisí s „noc“ zdola. Kap. 17:16 obdobně.
- 765** D. „hašteřil výrokem“.
- 766** N. „zanebýváte“, „jste nečinní stran“ (n. „lhostejní k“), vl. „mlčíte o“.
- 767** Zde snad „Hospodin“.
- 768** Viz Gen. 32:21, 23, pozn. 864; Num. 32:5, pozn. 1058. Tvar téhož slovesa je „přeplula“ ve v. 18 a souvisí s ním i následující „pramice“ (vl. „převoz“, jednotné číslo slova přeloženého „brody⁶⁵⁶“, vyskytující se v SZ jen zde se smyslem jako v textu).
- 769** Viz Gen. 24:18, pozn. 617.
- 770** Sloveso jako v Soud. 14:6, pozn. 706; značí i „mit štěstí n. úspěch“, „zdařit se“, takže zde i „podařilo se jim překročit“.
- 771** Podle LXX „A posloužili službou“ (tvary slovesa „ávar“, „přejít“, četli jako „ávad“, „sloužit“⁴¹²).
- 772** Viz Gen. 15:6, pozn. 420.
- 773** D. „z Jerúsáléma, královým příkládáním (n. „ke královu příkládání“) toho“.
- 774** D. „první totiž všemu domu Josefovou“, valnou většinou se překládá „první ze všeho domu Josefova“, mám však za to, že smysl výroku podává opisné znění v textu, zejména vzhledem k tomu, že mluvčí byl z kmene Benjáminova a nikoli Josefova. V též smyslu přeložili Kraličti; LXX „první všeho Izraele a domu Josefova“.
- 775** Viz Lev. 13:45, pozn. 444.
- 776** N. „ale pomluvil tvého nevolníka u mého pána, krále“, opis v textu umožňuje v překladu zachovat význam předložkových vazeb, zde použitých v textu původním.
- 777** Tj. „odsouzení k“.
- 778** Viz Gen. 3:15, pozn. 106.
- 779** Vl. „spravedlnost“, jako např. v Deut. 6:25, zde ve smyslu jako v textu („spravedlivý nárok“).

- 780 N.** „vyslovovat svá slova“, „říkat své řeči“, snad v zesilujícím smyslu („zdlouha a zeširoka mluvit“); obdobně lze chápat i znění v textu („šifit se o svých věcech“).
- 781 D.** „poté, co“.
- 782 N.** „živit“, jako ve v. 33, v kap. 20:3 a v Gen. 45:11, viz i Růth 4:15, pozn. 176.
- 783 D.** „veliký“.
- 784 D.** „jako co“ (v. 34), „jako málo“ (v. 36, také ve smyslu „jen na kousek cesty“).
- 785 Vl.** „vědět“ („znát rozdíl“).
- 786 Viz** 1 Sam. 24:17, pozn. 899; „odměnou“ na konci verše je příbuzný výraz (vyskytující se v SZ jen ještě u Is. 59:18 a Jer. 51:56), snad v zesilujícím smyslu („tak bohatě“). Dále obdobně.
- 787 N.** „na mně“ (n.⁷⁸⁸ „na mne“); s touto předložkou se následující sloveso⁷⁸⁸ pojí v SZ jen na tomto místě.
- 788 N.** snad⁷⁸⁷ ve smyslu „jakékoli přání n. jakoukoli žádost na mne vložit“.
- 789 Vl.** „na muže Izráelovy“, tj. „na jejich slova“.
- 790** Obdobně jako v Soud. 11:12nn., pozn. 619.
- 791 D.** „(na)jedením“.
- 792 Tj.** „na královny útráty“.
- 793 Vl.** „přínos“, tj. „něco přineseného“, tvar předchozího slovesa⁷⁹⁰, snad v zesilujícím smyslu („vůbec kdy n. jaký“).
- 794** Zde v tomto smyslu, n. snad „pozvedlo se“ ve smyslu vzpoury.
- 795 Viz** Gen. 2:24, pozn. 88.
- 796 Viz** Exod. 12:6, pozn. 372.
- 797 Viz** 1 Sam. 25:29, pozn. 940, zde v takovémto smyslu.
- 798** Hebr. „chajjúth“, výraz vyskytující se v SZ jen zde; smysl je snad „(vdovství) na dobu trvání svého života“, n., podle jiných „(jako vdovy) žijících mužů“, LXX četli „chajjúth“, „žijící“, tj. „vdovy“, podobně překládá i Vulgata, „žijíce ve vdovství“.
- 799 N.** „ty se postav (n. „dostav“) sem“.
- 800 Viz** Gen. 24:56, pozn. 640.
- 801 Viz** Exod. 27:21, pozn. 956.
- 802** Sloveso jako v Exod. 21:8n., souvisí s předchozím výrazem⁸⁰¹.
- 803 Viz** Num. 13:28, pozn. 486.
- 804 Vl.** snad „a vyprostil („vehicil“) se z dohledu našich očí“, vazba však není mluvnický zcela jasná; některé rabínské výklady se opírají o čtení „a uzavřel se („vehécar“) nám“, některé rukopisy LXX mají znění „a byl vyproštěn (četli „vehuccal“) od nás“, jiné „a zastínil (podle čtení „vehécal“) naše oči“.
- 805 Viz** Soud. 3:16, pozn. 189, zde jednotné číslo.
- 806 N.** „bocích“ (Exod. 28:42), tj. „v jeho pasu“, jako části těla.
- 807 Zde** D. „Zda je pokoj“.
- 808 N.** „kdo patří Dávidovi“.
- 809 Viz** Num. 20:19, pozn. 779.
- 810 Viz** Exod. 32:1, pozn. 1120.
- 811** Vulgata má znění „a sešli se všichni vybraní^{281r} („elcti“, čte „bachurim“ místo „Berim“); někteří navrhuji čtení „a všichni Bichrím (tj. „synové Bichrího“), ti se sešli“.
- 812 N.** „a oblehli ho v... Maachy“, opis v textu umožňuje v překladu uchovat význam předložkové vazby, jaká je v textu původním. Kap. 11:1 obdobně; tam i „před Rabbou“.
- 813 Vl.** „nasykali“, nesouvisí však s „násep“ zdola.
- 814** Jiná předložka než „proti“ i „vůči“ shora; také „ve valu“, tj. „uprostřed valu“, „obehnáno valem“.
- 815 Vl.** „skácení“, „povalení“, „způsobení pádu“.
- 816 N.** „nabourávali“ (nesouvisí s předchozím „zboření“), „narušovali“.
- 817 Viz** Jós. 8:33, pozn. 348, zde smysl jako v textu („za stara“).
- 818 D.** „promlouváním“, „dotazováním“.
- 819 Tj.** „tím bylo s konečnou platností rozhodnuto“.
- 820 Vl.** „usmrtit“.
- 821 Viz** Gen. 14:10, pozn. 396.
- 822 D.** „A ke všemu vojsku Izráelovu (tj. „nade vším vojskem Izráelovým“, ale jiná předložka než „nad“ zdola a v kap. 8:16) byl“, smysl jako v textu.
- 823** Podle čteného textu „Ševá“, ne však jako „Ševa“ ve v. 1 a dále v této kapitole.
- 824 Viz** Exod. 29:33, pozn. 1056.
- 825 Vl.** „požehnejte přece“, zde smysl jako v textu.
- 826 D.** „neni“.
- 827 Viz** Gen. 41:30, pozn. 1106.
- 828 D.** „vymýcení od udržení se“.
- 829 D.** „každém“, „všem“, kap. 6:5 a dále obdobně; zde i „v celém“, tj. „nikde v“.
- 830 Viz** Gen. 47:21, pozn. 603.
- 831 Tj.** „Méravi“ (1 Sam. 18:16), tak podle 2 rukopisů, Pešity a některých vydání LXX.
- 832 D.** „žně si ji rozestřela na skálu“, smysl však jako v textu.
- 833 D.** „se na ně vylila“, srov. Exod. 9:33, pozn. 309.
- 834 Viz** Gen. 8:20, pozn. 272.
- 835 Vl.** „živočišstvu“; v kap. 23:11, 13 smysl jako tam v textu („oddíl vojska“).
- 836 Viz** Gen. 19:2, pozn. 491.
- 837 D.** „v den skolení Pelíšim²¹ Šáula (4. pád) na Gilbóí“.
- 838 Viz** Gen. 25:21, pozn. 655.
- 839** 3. pád.
- 840 Viz** Deut. 2:11, pozn. 132, zde jednotné číslo.
- 841 D.** „novým“, tj. „mečem“.
- 842 N.** „myslit⁴²⁸ na“.
- 843 Viz** 1 Par. 20:5.
- 844 D.** „dřevo“, dále obdobně.
- 845 Viz** Exod. 28:32, pozn. 1010.
- 846 D.** „muž rozměru“, smysl jako v textu, podle čteného textu „muž sváru“ (n. „boje“).
- 847 D.** „muž rozměru, a prstů jeho rukou a prstů jeho“.
- 848 D.** „od počtu“.
- 849 N.** „se narodil(i) Ráfovi“.
- 850 Viz** Num. 20:8, pozn. 763.
- 851 Tj.** „Bůh, jenž mi je skálou“, v. 47 obdobně.
- 852 Viz** Deut. 32:37, pozn. 1203.
- 853 Viz** 1 Sam. 2:1, pozn. 69.
- 854 Tj.** „vyvýšenina, na níž se lze útekem zachránit“.

- 855** Viz Gen. 6:11, pozn. 206; 49:5, pozn. 1325.
- 856** Zde i „dovolávat se“, n. „vzývat“, v. 7 obdobně.
- 857** Vl. „bouřlivé (n. „třástiti se“) vlny“.
- 858** Zde i „proudy“, „přívály“.
- 859** Tj. „ničemných lidí“, kap. 23:6 obdobně.
- 860** Viz 1 Sam. 16:14, pozn. 663.
- 861** Viz Gen. 37:35, pozn. 1003.
- 862** Vl. „předhlonily“, „doběhly“, „dopadly“, n. „přede mnou se objevily“ (n. „vynořily“), v. 19 obdobně.
- 863** Viz Exod. 23:33, pozn. 833.
- 864** Vl. „v tísní (D. „v úzkém [n. „těsném“, „tísňivém“], srov. české „v úzkých“) mně“, tj. „mně n. pro mne určené“, „na mne doléhající“.
- 865** Viz Exod. 20:21, pozn. 673.
- 866** Viz Deut. 33:26, pozn. 1286.
- 867** N. „jasu“; ve v. 29 příbuzné sloveso.
- 868** D. „uhlíky ohně“.
- 869** Viz 1 Sam. 2:10, pozn. 19.
- 870** Viz Gen. 14:18, pozn. 408.
- 871** Tj. „nepřátele“.
- 872** Jednotné číslo snad i ve smyslu „blýskání“.
- 873** Viz Exod. 14:24, pozn. 480 a srov. Deut. 2:15, pozn. 141.
- 874** Vl. „řečiště“.
- 875** N. „obydlené země“.
- 876** N. „hrozbou“.
- 877** Viz Gen. 2:7, pozn. 58.
- 878** Viz Deut. 31:6, pozn. 1091.
- 879** N. „neboť nade mne zesílili“ (n. „silou vynikli“).
- 880** Viz Deut. 32:35, pozn. 1093.
- 881** Jako „vytrhají“ v Lev. 14:40, ve smyslu záchranu jen zde, v Žalmech a v Příslovích.
- 882** D. „napřed“, „dopředu“, smysl jako v textu („jsou mi přítomny“). Dále obdobně.
- 883** Viz Exod 12:14, pozn. 386.
- 884** N. „dokonalý“, dále obdobně, srov. Exod. 12:5, pozn. 369. Na konci v. 26 odvozené sloveso, vyskytující se v tomto tvaru jen zde a v Žalmu 18:25.
- 885** Zvratný tvar tohoto slovesa, v SZ jen zde, v Žalmu 18:23 a u Mích. 6:16.
- 886** Viz 2 Par. 6:41, zdola odvozené sloveso, vyskytující se v SZ v tomto tvaru a smyslu jen zde a v Žalmu 18:25.
- 887** N. „S laskavým zacházíš laskavě“, dále obdobně.
- 888** Dva tvary slovesa souvisícího s „čistoty“ ve vv. 21 a 25, vyskytující se v SZ jen zde a v Žalmu 18:26, rozkazovací způsob u Is. 52:11, druhý z nich ještě u Dán. 12:10.
- 889** Viz Deut. 32:5, pozn. 1120.
- 890** Sloveso souvisící s přídavným jménem v Deut. 32:5, pozn. 1121, vyskytující se v SZ v tomto tvaru jen zde a v Žalmu 18:26.
- 891** Viz Exod. 22:25, pozn. 772.
- 892** Viz Gen. 49:19, pozn. 1361.
- 893** N., podle jiných, „proběhnout četou“, „běžet proti četě“, „zaútočit na (n. „předběhnout“) četou“.
- 894** Viz Žalm 119:11, pozn. 2454.
- 895** N. „vyzkoušená“, „ověřená“.
- 896** Viz Num. 5:20, pozn. 219.
- 897** Viz Soud. 6:26, pozn. 420, zde v tomto smyslu („ochrana n. opora“).
- 898** N. „Bůh, má jistá posila, on“.
- 899** Hebr. „jattér“, viz Jóba 6:9, pozn. 288, tj. snad „radostí“, podle čteného textu, jehož se přidružují staré překlady i téměř všechny známé mi překlady novější, „v dokonalost uvolňuje (tj. [vl.] „uvolněním čini [LXX „exetinaxen“, „vyrazil“, „vytloukl“, tj. snad „prorazil n. probil“], Vulgata „complanavit“, „urovnal“, tam asi překladatel četl „játér“, tvar jiného slovesa takového významu, viz Přísl. 12:26, pozn. 621] dokonalou“) mou cestu“. Nevidím však příčiny opravovat psaný text, jenž dává dobrý smysl, viz první polovinu v. 34, a proto jsem mu dal přednost. Někteří znění tohoto místa považují za porušená a navrhuji podle Žalmu 18:32 a některých vydání LXX čtení „čini (vl. „dává jako“) dokonalou mou cestu“.
- 900** Podle čteného textu a starých překladů⁸⁹⁹ „mé“.
- 901** D. „jako laně⁶²“, smysl jako v textu. Viz Žalm 18:33, pozn. 2462.
- 902** Přechodník.
- 903** Vl. „stlačují“, směrem dolů, smysl jako v textu.
- 904** Takže při tom nebylo třeba pomáhat si nohou.
- 905** Vl. „tvé snížení“, tj. „ke mně“, také „tvá odpověď“, tj. „tvé vyslyšení“.
- 906** D. „Rozšiřuješ (Deut. 33:20, pozn. 1268) mé kročeje“, smysl jako v textu; srov. Gen. 26:22, kde však je, proti tomuto místu, vazba s 3. pádem.
- 907** N. „nepodvrtlý“, „nepokleslý“, „neuklouzlý“, „nezavrávaly“.
- 908** Tj. „od pronásledování jich“.
- 909** Viz Num. 24:8, 17, pozn. 931; Deut. 32:39; 33:11, pozn. 1209.
- 910** Viz Exod. 15:7, pozn. 505.
- 911** Viz Soud. 11:33, pozn. 636, jiné sloveso než v Exod. 15:7.
- 912** D. „jsi mi dal“, dále obdobně.
- 913** N. „dal jsi mi šjíj mých nepřátel“, srov. Exod. 23:27, pozn. 825, a viz i Jós. 10:24, pozn. 420.
- 914** Sloveso jako „roztlouci“ v Exod. 30:36, dále však v první polovině verše doslovně, nikoli jako tam podle pozn. 1104.
- 915** Tj. „na prach („takže byly jako prach“), dále obdobně.
- 916** Zde sloveso jako v Exod. 30:36, pozn. 1104.
- 917** Jako „váda“ v Gen. 13:7, množné číslo.
- 918** Tj. „uchováš mě k tomu, abys mě učinil hlavou“.
- 919** N. „sloužil (n. „sloužil“) mi“, dále obdobně.
- 920** Viz Deut. 33:29, pozn. 1293, zde jiný tvar téhož významu.
- 921** Vl. „mě budou poslouchat“, „mne budou poslouchati“, opis v textu umožňuje v překladu uchovat vazbu s 3. pádem, jaká je v textu původním; n. snad „mi naslouchat“.
- 922** N. „ochabovat“, „slábnout“, viz Exod. 18:18, pozn. 620.
- 923** D. „budou se opasovat“, smysl jako v textu, tj. snad „pytloučinou“ (kap. 33:1 a j.) na znamení smutku; srov. i Jana 21:18n. Ve valné většině známých mi překladů

- se však tento výraz („vajjachgerú“, tvar slovesa „chágar“, „opásat [se]“) chápe stejně jako „vajjachregú“, jež je místo něho na souběžném místě Žalmu 18:45 (viz tam pozn. 558), snad na základě podivné domněnky některých, že „chágar“ zde je jakousi obměnou tam použitého slovesa „chárag“, „třást n. bít se“, vzniklou přesmyknutím souhlásek, v němž spatřují náznak niterného zmatku n. rozchvění duší, a podává se zpravidla ve znění „budou s chvěním (n. „třesením“, „bázní“) vycházet“; toto sloveso („chárag“) podle některých značí i „potáčet se“, „vrávorat“, a tak lze chápat překlad LXX „sfalúsi“, ač ovšem toto řecké sloveso má dosti širokou stupnici významů; tohoto smyslu se přidržují i některé novější překlady. Pozoruhodný však je překlad „contrahentur“ Vulgaty, značící „budou stahování n. svírání n. tísnění“, tj. „úzkostí⁹²⁴“; překladatel zde tedy, zdá se, pochopil sloveso „chágar“ v přeneseném smyslu („stahování úzkostí jako těsné utažení opaskem“), jež, řekl bych, velmi dobře zapadá do textové souvislosti. Následující předložková vazba⁹²⁴ by se podle toho v jejím znění jako v textu dala chápat snad i ve smyslu „uslyševše ze svých tvrzí (obdobně jako ve v. 7) poplašné zprávy“.
- 924** N. „ohrad“, „úkrytí“, hebr. „misgeróth“, množné číslo výrazu odvozeného od slovesa „ságar“, „uzavřít“ (zde např. v kap. 18:28⁷⁵³), a značícího tedy „něco uzavřeného n. uzavírajícího“, jehož se jinde, na rozdíl od tohoto a ještě dvou míst (Žalm 18:45 a Mích. 7:17), používá v jednotném i množném čísle k označení různých součástí zařízení stanu setkávání i Šalomounova chrámu (Exod. 25:25, pozn. 877; 1 Král. 7:28nn., pozn. 440, aj.). I zde stojí za povšimnutí znění Vulgaty „in angustis suis“ („ve svých úzkostech“, tedy nejspíše opět⁹²³ v přeneseném smyslu, dotčený výraz v latině totiž značí i „soutěsky“, „užiny“ ve smyslu hmotném), takže s přihlídnutím k němu by překlad tohoto místa zněl (podle mého soudu velmi přílehavě, ač jiného dokladu o takovémto smyslu dotčeného výrazu nenacházím a proto jej neuplatňuji v textu) „budou svírání n. tísnění⁹²³ svými úzkostmi“ (D. „od [n. „ze“] svých úzkostí“). Snad lze tento výraz tak chápat i na ostatních dvou zmíněných místech, kde je souvislost těž nebo velmi podobná; LXX i Vulgata jej ovšem na každém z těchto tří míst podávají jinak.
- 925** D. „pode mne sklání“ (n. „snižuje“, „dává sestoupit“).
- 926** Viz Gen. 17:16, pozn. 459.
- 927** D. „muže násilí“⁸⁵⁵ „násilí“ je v množném čísle, v zesilujícímu smyslu („kruté n. bezohledného násilí“) n. ve smyslu „násilných činů“; množné číslo je i ve v. 51 ve smyslu obdobném („slavného n. velikého vysvobozování“, n. „mnohých vysvobození“).
- 928** N. „vyznávat“, „chválit“, „ti děkovat“.
- 929** N. „při zpěvu hrát“ (n. „housat“), obdobně podstatné jméno v kap. 23:1.
- 930** Vl. „zveličujícího“ („magdí“), podle čteného textu „věže“ („migdól“).
- 931** Viz Gen. 22:16, pozn. 584.
- 932** Viz Exod. 10:11, pozn. 332.
- 933** Viz Gen. 3:16, pozn. 112.
- 934** N. „mezi“.
- 935** Viz Gen. 1:27, pozn. 41.
- 936** Viz Lev. 19:3, pozn. 592, 14, pozn. 608.
- 937** N. „žádné mrákvay“, tj. „jítro bez mrákv“.
- 938** Viz Gen. 1:11, pozn. 17.
- 939** Vl. „s BOHEM“, „u BOHA“.
- 940** Viz Gen. 9:12, pozn. 293.
- 941** Viz 1 Sam. 15:22, pozn. 631.
- 942** N. „Není tak přece můj... BOHEM? Vždyť se mnou... potěšení; nedává se jí snad růst?“
- 943** Také „zkáza“, „zlo“, hebr. „belijjaal“; tento výraz se sám o sobě vyskytuje kromě tohoto místa jen ještě u Jóba 34:18 a Nach. 1:15. Chápe se i jako jméno zlého ducha – „Belijjaal“ („Beliar“, 2 Kor. 6:15).
- 944** Tj. zahrnutí ve významu předchozího výrazu⁸⁵⁹.
- 945** N. „zahánání“, souvisí s výrazy v Gen. 4:14, pozn. 145, v. 16, pozn. 154.
- 946** Viz Lev. 5:5, pozn. 137.
- 947** N. „ozbrojen“, „obrněn“, vl. „naplněn“.
- 948** D. „spálením“.
- 949** Viz Exod. 29:14, pozn. 1036.
- 950** Viz Exod. 14:7, pozn. 461.
- 951** D. „proti (tj. „jenž bojoval proti“) osmi stům zabitých⁸⁵⁸ (v. 8); n. „proti třem stům“ (v. 18).
- 952** N. „vyzývání“, „tupení“, tvar slovesa jako „potupil“ v 1 Sam. 17:10.
- 953** Zde bez předložky.
- 954** Zde odlišná předložková vazba, výrazněji směřovéhoho smyslu.
- 955** Tj. „zabitých nepřátel“.
- 956** D. „plný čochy“.
- 957** N. „Kéž mě někdo⁶¹⁴“, zde však vyhovuje i doslovné znění.
- 958** N. snad „cisterny“; tak¹⁸⁴ podle čteného textu jednoznačně. Ve v. 20 ve smyslu jako v textu tam.
- 959** Jako „rozpoliti(l)“ v Exod. 14:16; Soud. 15:19.
- 960** Viz Num. 28:7, pozn. 993.
- 961** D. „od mého učinění tohoto“.
- 962** Viz 1 Par. 11:11, pozn. 3207.
- 963** D. „ty (člen)“, tj. „po ty první“, v. 23 obdobně.
- 964** D. „nepřišel“, tj. „nevyrval se jim“.
- 965** N. „Benjáa“, jako v kap. 20:23.
- 966** N. „bohátý“, D. „hojný“, „četný“, „mnohý“.
- 967** D. „lvy síly“, tj. „bojovníky lví síly n. statečnosti“.
- 968** Zde doslovně.
- 969** Viz Exod. 2:19, pozn. 77.
- 970** N. „nápadného“, „působivého zevnějšku“, D. „muže vzhledu“.
- 971** Viz Jós. 7:15, pozn. 277.
- 972** Viz Lev. 6:4, pozn. 180.
- 973** Viz v. 13.
- 974** Viz 1 Sam. 22:14, pozn. 851.
- 975** D. „a podnikit²⁹⁵“. Viz 1 Par. 21:1.
- 976** D. „jako oni a jako oni“, smysl jako v textu.
- 977** D. „sto kroků“.
- 978** Vl. „se stalo (n. „ukázalo“)⁹⁴ silným“.
- 979** Tj. snad „jižně“, srov. 1 Sam. 23:19, pozn. 869.

- 980** Viz Num. 13:19, pozn. 486.
981 Viz Jós. 19:29, pozn. 590.
982 Viz Gen. 12:9, pozn. 359.
983 D. „počet“, jako ve v. 2.
984 N. „sčítání“, nesouvisí s předešlým výrazem⁹⁸³.
985 Viz Gen. 15:5, pozn. 418; ve v. 1 jako v Gen. 13:16.
986 Viz 1 Sam. 24:5, pozn. 884.
987 Jiný výraz než v 1 Sam. 9:9 a dále, odvozený od slovesa u Is. 1:1, pozn. 2.
988 Vl. „Jít“, smysl jako v textu („ven!“).
989 D. „jestliže“, „-li“, „zda“, ne však jako shora.
990 Viz Num. 10:9, pozn. 369.
991 Vl. „zvěz“.
992 Viz Gen. 43:14, pozn. 1190.
993 Viz Exod. 10:10, pozn. 329.
994 Vl. „Mnoho“.
995 N. „spust“, viz Jós. 10:6, pozn. 392.
996 Viz Gen. 4:2, pozn. 129.
997 N. „pohleděl dolů“ (Gen. 18:16).
998 Viz Num. 16:48, pozn. 683; předchozí sloveso „snít“ je totéž jako „bylo zabráněno“ tam, zde překlad zvolen vzhledem k následující předložkové vazbě. V. 25 obdobně.
999 Viz Lev. 26:5, pozn. 866.
1000 Viz Lev. 1:3, pozn. 11, zde s oním výrazem souvisící sloveso.
1001 D. „koupením“.
1002 D. „oběti zdarma“, tj. „zdarma opatřené“.

PRVNÍ KNIHA KRÁLŮ

A král Dávid *byl* stár, pokročilého věku¹, i jali se ho přikrývat rouchy, ale teplo mu nebylo; (2)jeho služebníci mu tedy² řekli: Necht' měmu pánu, králi, hledají³ dívku, pannu, ať se postaví před tvář královu a stává se⁶¹⁵ mu ošetřovatelkou⁴, i může⁵ léhat v tvé náruči⁶, ať je mému pánu, králi, teplo. (3)Jali se tedy² po všem území⁷ Isráělově krásnou dívku hledat a našli Avíšag, šúnémskou⁸, a přivedli ji králi; (4) a ta dívka *byla* nadmíru krásná a stala se⁶¹⁵ králi ošetřovatelkou⁴ a jala se ho obsluhovat⁹; král ji však² nepoznává.

(5)A Adónijjá, syn Chaggíth, se vyvyšoval¹⁰ s výrokem: Kralovat budu já; i pořídil¹¹ si vůz a koně^{12 13} a padesát mužů před jeho tváří běhajících, (6) a jeho otec ho po všechny jeho dny¹⁴ nerozmrzel¹⁵ výrokem: Proč ses zachoval¹¹ takto¹⁶? A on *byl* i¹⁷ zjevem¹⁸ velmi hezký⁷⁰⁶; a porodila ho po Avšálómovi. (7)I nastaly⁶¹⁵ jeho rozhovory¹⁹ s Jóávem, synem Cerújíným, a s Evjáthárem, knězem; ti²⁰ se jali Adónijju podporovat²¹, stojíce za ním²²; (8)ale Cádók, kněz, a Benájáhú, syn Jehójádův, a Náthán, prorok, a Šimeí²³ a Réi a hrdinové²⁴, kteří *patřili* Dávidovi, při Adónijjáhuovi²⁵ nebyli²⁹. (9)A Adónijjáhu u kamene Zóheleth, jenž je vedle Én-rógelu, nazabíjel²⁶ drobného dobytka a skotu a vykrmeneho dobytka, a pozval všechny své bratry, syny královny²⁷, a všechny muže Júdovy, královny služebníky²⁸, (10)ale Náthána, proroka²⁷, a Benájáhúa²⁷ a hrdiny^{24 27} a Šalomouna, svého bratra²⁷, nepozval.

(11)A Náthán k Bath-ševě, matce Šalomounově, pronesl výrok: Zda jsi neuslyšela, že Adónijjáhu, syn Chaggíth, kraluje²⁹, a náš pán, Dávid, o tom neví²⁹? (12)Nyní tedy² pojď, necht' ti, prosím³⁰, smím⁵ dobře³¹ poradit, a zachraň³² žití³³ své a žití³³ svého syna Šalomouna: (13)Jdi a vstup ke králi Dávidovi a řekneš³ k němu: Zda jsi ty, můj pane, ó⁶⁶² králi, nepřisáhl své služebnici výrokem: Ano,

po mně bude kralovat Šalomoun, tvůj syn, a on bude sedět na mém trůně? Proč tedy² kraluje²⁹ Adónijjáhu? (14)Hle, zatímco tam ty ještě budeš s králem mluvit, chci^{5 34} za tebou přijít já a doplnit³⁵ tvá slova. (15)Bath-ševa tedy² vstoupila ke králi do pokoje; a král *byl* velmi stár, a Avíšag, šúnémská⁸, krále obsluhovala⁹.

(16)A Bath-ševa schýlila hlavu³⁶ a poklonila se králi; a král řekl: Co s tebou^{37 38}? (17)I řekla mu: Můj pane, ty jsi při Hospodinu, svém Bohu, přísáhl své služebnici: Ano, po mně bude kralovat Šalomoun, tvůj syn, a on bude sedět na mém trůně; (18)nyní však², hle, kraluje²⁹ Adónijjá, a přitom³⁹, můj pane, ó⁶⁶² králi, *nic* nevíš²⁹? (19)A nazabíjel²⁶ skotu a vykrmeneho dobytka a drobného dobytka v hojnosti a pozval všechny syny královny²⁸ a Evjáthára, kněze²⁸, a Jóáva, velitele^{28 40} vojska⁴¹, ale Šalomouna, tvého nevolníka²⁸, nepozval. (20)A ty⁴², můj pane, ó⁶⁶² králi, – oči všeho Isráěle *jsou* na tobě⁴³, abys jim oznámil^{44 45}, kdo bude na trůně mého pána, krále, sedět po něm; (21)jinak²⁰ se stane⁶¹⁵, *jakmile* můj pán, král, ulehne⁴⁶ se svými otci, že²⁰ se stane^{47 615}, já i můj syn Šalomoun, *jakoby* provinilci^{48 49}.

(22)A hle, zatímco ona ještě mluvila s králem, přišel³⁴ Náthán, prorok, (23) i podali králi zprávu⁴⁴ výrokem: Hle, Náthán, prorok; i vstoupil před tvář královu a poklonil se králi, *padnuv* na svůj obličej⁵⁰ k zemi; (24) i řekl Náthán: Můj pane, ó⁶⁶² králi, ty jsi řekl: Po mně bude kralovat Adónijjáhu a on bude sedět na mém trůně? (25)Vždyť dnes sestoupil a nazabíjel²⁶ skotu a vykrmeneho dobytka a drobného dobytka v hojnosti a pozval všechny syny královny²⁸ a velitele^{12 28 40} vojska⁴¹ a Evjáthára, kněze²⁸, a hle, jedí a pijí před jeho tváří a říkají: Necht' žije³ král Adónijjáhu! (26)A mne²⁸, jenž⁵¹ *jsem* tvůj nevolník, a Cádóka, kněze²⁸, a Benájáhúa, syna Jehójádova²⁸, a Šalomouna, tvého nevolníka²⁸, nepozval. (27)Byla-li tato věc

provedena⁵² ze strany mého pána, krále⁵³, pak²⁰ jsi své nevolníky⁵⁴ neuvědomil, kdo bude sedět na trůně mého pána, krále, po něm⁵⁵.

(28)A král Dávid odpověděl a řekl: Povolte⁵⁶ mi Bath-ševu⁵⁷. Vstoupila tedy² před tvář královu a před tváří královou stanula; (29) a král přísahal a řekl: *Jako že je živ Hospodin*, jenž mou duši vykoupil ze vši tísně, (30)že podle *toho*, jak jsem ti při Hospodinu, Bohu Izráělovu, přísáhl výrokem, že po mně bude kralovat Šalomoun, tvůj syn, a na mém trůně bude místo mne sedět on, že tak chci⁵ učinit tohoto dne. (31)A Bath-ševa schýlila hlavu³⁶ obličejem⁵⁰ k zemi a poklonila se králi a řekla: Necht' můj pán, král, žije³ navždy⁵⁸!

(32)A král Dávid řekl: Povolte⁵⁶ mi Cádóka, kněze, a Náthána, proroka⁵⁷, a Benájáhúa, syna Jehójádova. I vstoupili před tvář královu (33) a král jim řekl: Vezměte s sebou nevolníky svého pána a usadte Šalomouna, mého syna, k jízdě⁵⁹ na mezkyni⁶⁰, jež patří mně, a zaveďte ho dolů ke Gíchónu (34) a tam ho pomaze³ Cádók, kněz, a Náthán, prorok, za krále nad Izráělem; a zatrubte⁶¹ na troubu⁶² a řekněte: Necht' žije³ král Šalomoun! (35)A vystupte⁶³ za ním, i přijde a usedne na můj trůn a on bude místo mne kralovat, neboť²⁰ jeho jsem přikázal⁶⁴, aby byl⁴⁵ panovníkem⁶⁵ nad Izráělem a nad Júdou. (36)A Benájáhú, syn Jehójádův, králi odpověděl a řekl: Amén⁶⁶, tak kéž praví³ Hospodin, Bůh mého pána krále; (37)podle *toho*, jak byl Hospodin s mým pánem, králem, tak kéž je³ se Šalomounem a kéž činí³ jeho trůn větším než trůn⁶⁷ mého pána, krále Dávída!

(38)Sestoupil tedy² Cádók, kněz, a Náthán, prorok, a Benájáhú, syn Jehójádův, a Keréthiové⁶⁸ a Peléthiové^{68 69} a usadili Šalomouna k jízdě⁵⁹ na mezkyni⁶⁰ krále Dávída a doprovodili⁷⁰ ho ke Gíchónu (39) a Cádók, kněz, vzal roh oleje ze stanu⁷¹ a pomazal Šalomouna, a zatrubili⁶¹ na troubu⁶² a řekli, všecken lid: Necht' žije³ král Šalomoun! (40)I vystoupili⁶³ za ním, všecken lid, a lid, *ti* pískali na píšťaly⁷², i veselili se velikým veselím, až jejich hlasy země pukala²⁹.

(41)To²⁰ uslyšel Adónijjáhu a všichni pozvaní, kteří byli s ním, když²⁰ oni skvoci⁷³ jedeni; a když Jóáv uslyšel zvuk⁷⁴ trouby⁶², řekl³⁴: Proč *ten* halas⁷⁴ města⁷⁵, jež⁶⁶² hlučí? (42)A zatímco on ještě mluvil, hle³⁴, přišel Jónáthán, syn Evjáthára, kněze; a Adónijjáhu řekl: Vejdi, neboť ty jsi zdatný⁷⁶ muž⁷⁷ a zvěstuje⁷⁸ dobrou věc⁷⁹. (43)A Jónáthán odpověděl a řekl Adónijjáhuovi: Jisto je, že⁸⁰ náš pán, král Dávid, v kralování uvedl⁸¹ Šalomouna; (44) i poslal král s ním Cádóka, kněze, a Náthána, proroka, a Benájáhúa, syna Jehójádova, a Keréthio⁶⁸ a Peléthio^{68 69} a usadili ho k jízdě⁵⁹ na mezkyni⁶⁰ královu (45) a u Gíchónu ho pomazal Cádók, kněz, a Náthán, prorok, za krále. A odtamtud veselice se vystoupili⁶³ a město⁷⁵ se rozhlučelo; to⁸² je ten halas⁷⁴, jež jste uslyšeli. (46)A Šalomoun i usedl na královský trůn⁸³ (47) a i královi služebníci přišli žehnat našemu pánu, králi Dávidovi, výrokem: Kéž tvůj Bůh činí³ jméno Šalomounovo lepším než jméno tvé⁶⁷ a kéž jeho trůn činí³ větším než trůn tvůj⁶⁷! A král se na lůžku poklonil (48) a také král takto¹⁶ řekl: *Budiž* veleben⁸⁴ Hospodin, Bůh Izráěľův, jenž dnes dal sedícího na mém trůně, a mé oči *to* vidí.

(49)A všichni pozvaní, kteří *byli* u Adónijjáhu⁸⁵, se ulekli⁸⁶ a povstali a odešli každý⁸⁷ na svou cestu; (50) a Adónijjáhu pocítil bázeň⁸⁸ před tváří⁸⁹ Šalomounovou, i povstal a odešel a chytil se rohů⁹⁰ oltáře. (51)I podal Šalomounovi zprávu⁴⁴ výrokem: Hle, Adónijjáhu se bojí^{29 91} krále Šalomouna, a hle, drží²⁹ se rohů⁹² oltáře s výrokem: Necht' mi král Šalomoun nejprve⁹³ přísahá³: Chce⁵-li⁹⁴ svého nevolníka mečem usmrtit! (52)A král Šalomoun řekl: Bude-li se projevovat⁹⁵ jako poctivý⁹⁶ muž⁹⁷, nebude padat *nic* z jeho vlasu na zem, bude-li se však² při něm shledávat^{68 7} zlo, pak²⁰ umře. (53)A král Šalomoun poslal a vzali ho dolů⁷³ od oltáře⁹⁸, i přišel a králi Šalomounovi se poklonil, a Šalomoun mu řekl: Jdi k svému domu.

2 A dni Dávidovy se přiblížily⁹⁹ k smrti; i přikázal Šalomounovi, svému synu, výrokem: (2)Já odcházím cestou vsí země; budeš³ tedy² silný a projevíš³ se⁹⁵ jako muž (3) a zachováš^{3 100} nařízení¹⁰¹

Hospodina, svého Boha, – chodit jeho cestami, dbát¹⁰⁰ jeho ustanovení^{12 102}, jeho rozkazů a jeho předpisů¹⁰³ a jeho svědectví¹², jak je psáno v zákoně¹⁰⁴ Mojžíšově, abys docházel prospěchu¹⁰⁵ ve všem, co budeš činit, a kamkoli¹⁰⁶ se budeš obracet¹⁰⁷, (4) aby Hospodin mohl¹⁵ potvrdit¹⁰⁸ své slovo, jež o mně vyslovil výrokem: Budou-li tvoji synové dbát¹⁰⁰ své cesty k chození před mou tvář v pravdě¹⁷⁹, celým svým srdcem a celou svou duší, – výrokem: Nebude ti¹⁰⁹ nikdo¹¹⁰ vytínán^{111 112} z trůnu⁹⁸ Izráelova. (5) A ty také víš²⁹, co mi učinil Jóav, syn Cerújin, co učinil dvěma velitelům⁴⁰ vojska⁴¹ Izráelova, Avnérovi, synu Nérovu, a Amásovi, synu Jetherovu, že²⁰ je zabil a v mír vpustil^{113 114} krev^{115 159} války^{116 117} a uvedl¹¹⁸ krev^{115 159} války^{116 117} na svůj opasek¹¹⁹, jenž byl na jeho kyčlích¹²⁰, a na svou obuv¹²¹, jež byla na jeho nohou. (6) Musíš⁵ se tedy² zachovat^{3 11} podle své moudrosti, ať nenecháváš³ jeho šediny¹²² sestoupit¹²³ v šeól¹²⁴ v pokoji. (7) Budeš³ však² prokazovat¹¹ laskavost¹²⁵ synům Barzillaje, Gileádiho¹²⁶, ať jsou mezi jídacími u tvého stolu¹²⁷, neboť tak se přiblížili⁹⁹ ke mně při mém útěku před tvář⁸⁹ Avšálóma, tvého bratra. (8) A hle, je u tebe Šimeí, syn Géry, syna Jemíního¹²⁸, z Bachúrím, jenž¹²⁹ se mi v den mého odchodu do Machanájim ostrým¹³⁰ zlořečením jal zlořečit; potom²⁰ mi on k Jordánu přišel vstříc, i přísáhl jsem mu při Hospodinu výrokem: Chci⁵-li⁹⁴ tě mečem usmrtit! (9) Nyní však² nechť ho nenecháváš³ bez trestu¹³¹, vždyť ty jsi moudrý muž a budeš vidět¹³², co s ním³⁷ máš⁵ učinit, abys jeho šediny¹²² v šeól¹²⁴ seslal¹²³ v krvi.

(10) A Dávid ulehl se svými otci a byl pohřben ve městě Dávidově¹³³. (11) A dny, co Dávid kraloval²⁹ nad Izráelem, bylo čtyřicet let; sedm let kraloval²⁹ v Chevrónu a třicet a tři léta kraloval²⁹ v Jerúsalemě. (12) A na trůn Dávida, svého otce, usedl Šalomoun a jeho kralování bylo velmi upevněno¹³⁴.

(13) A Adónijáhú, syn Chaggíth, přišel k Bath-ševě, matce Šalomounově; ta²⁰ řekla: Zda je tvůj příchod pokojný? A řekl: Pokojný¹³⁵. (14) A řekl: Mám¹³⁶ k tobě co promluvit¹³⁷. I řekla: Mluv. (15) A řekl: Ty

víš²⁹, že království se dostalo⁶¹⁵ mně a na mne stran kralování upřeli¹¹³, všechen Izráel, svou tvář, ale království se obrátilo a dostalo se⁶¹⁵ mému bratru, neboť se mu dostalo⁶¹⁵ od Hospodina; (16) já se však² nyní chystám vyžádat¹³⁸ si od tebe⁵³ jednu věc¹³⁹, kéž nezamítáš^{3 140} mou tvář. I řekla k němu: Mluv. (17) A řekl: Řekni, prosím³⁰, Šalomounovi, králi, neboť tvou tvář nebude zamítat¹⁴⁰, ať mi ráčí⁵ dát Avišag, šúnémskou⁸, za ženu. (18) A Bath-ševa řekla: Dobře, já za tebe ke králi budu mluvit.

(19) Bath-ševa tedy² vstoupila ke králi Šalomounovi promluvit s ním³⁷ za Adónijáhú; a král jí povstal vstříc a poklonil se jí, i usedl na svůj trůn a dal přistavit¹¹³ trůn pro královu matku¹⁴¹, i usedla po jeho pravici (20) a řekla: Já se chystám vyžádat¹³⁸ si od tebe⁵³ jednu malou věc¹³⁹, kéž nezamítáš^{3 140} mou tvář. A král jí řekl: Žádej, má matko, neboť tvou tvář nebudu zamítat¹⁴⁰. (21) I řekla: Necht se dávat Avišag, šúnémská⁸, za ženu Adónijáhúovi, mému bratru. (22) A král Šalomoun odpověděl a řekl své matce: A nač pro Adónijáhú¹⁴¹ žádáš Avišag, šúnémskou⁸? I království pro něho¹⁴¹ žádej, vždyť on je můj bratr, starší¹⁴² než já⁶⁷, i pro něho¹⁴¹ i pro Evjáhára, kněze¹⁴¹, i pro Jóava, syna Cerújina¹⁴¹. (23) A král Šalomoun přísáhl při Hospodinu výrokem: Takto nechť mi Bůh činí³ a takto nechť přidává^{3 143}, že¹⁴⁴ Adónijáhú toto slovo vyslovil proti své duši! (24) Nyní tedy², jako že je živ Hospodin, jenž mě upevnil¹³⁴ a posadil mě na trůn Dávida, mého otce, a jenž mi zřídil¹¹ dům podle toho, co promluvil, ano, dnes musí⁵ být Adónijáhú usmrcen. (25) To²⁰ zařídil král Šalomoun skrze¹⁴⁵ Benájáhú, syna Jehó-jádova; ten²⁰ se na něho vrhl¹⁴⁶, takže²⁰ umřel.

(26) A Evjáhárovi, knězi, král řekl: Jdi do Anáthóth¹⁴⁷ na svá pole, neboť ty jsi hoden¹⁴⁸ smrti, ale nechci⁵ tě v tento den usmrtit, neboť jsi neděl tvář Dávida, mého otce, nosil^{10 29} skříňku¹⁴⁹ Pána¹⁵⁰, Hospodina, a že ses natrápil vším, čím se natrápil¹⁵¹ můj otec. (27) Tak²⁰ vyhnal¹⁵² Šalomoun Evjáhára z postavení kněze¹⁵³ Hospodinu, k naplnění slova

Hospodinova, jež vyslovil o domě Élího v Šíle.

(28)A ta zvěst⁶¹⁰ došla až k Jóávovi; Jóáv se totiž byl naklonil¹⁵⁴ za Adónijjou, ač za Avšálómem se nebyl naklonil¹⁵⁴. Prchl tedy² Jóáv do stanu Hospodinova a chytil se rohů⁹⁰ oltáře. (29)I bylo králi Šalomounovi oznámeno⁴⁴, že Jóáv prchl do stanu Hospodinova, a hle, je vedle oltáře. Šalomoun tedy² poslal Benájáhúa, syna Jehójádova, výrokem: Jdi, vrhni se na něho¹⁴⁶. (30)A Benájáhú vstoupil do stanu Hospodinova a řekl k němu: Takto řekl král: Vyjdi¹⁸⁴. I řekl: Ne, nýbrž¹⁵⁵ chci³ umřít zde. Benájáhú tedy² odevzdal¹⁵⁶ slovo králi výrokem: Tak promluvil Jóáv a tak mi odpověděl. (31)A král mu řekl: Učiň podle *toho*, co promluvil, a vrhni se na něho¹⁴⁶ a pohrbi ho, ať sejměš¹⁵⁷ ze mne⁹⁸ a z domu⁹⁸ mého otce nevinnou¹⁵⁸ krev^{115 159 160}, již Jóáv prolil. (32)A Hospodin vrátí jeho krev¹⁶⁰ na hlavu jeho, jenž se vrhl na dva muže¹⁴⁶ spravedlivější a lepší než on⁶⁷ a zabil je mečem, aniž můj otec Dávid věděl²⁹, Avnéra, syna Nérova, velitele⁴⁰ vojska⁴¹ Izráelova, a Amásu, syna Jetherova, velitele⁴⁰ vojska⁴¹ Júdova, (33) a jejich krev^{115 159 160} se navždy⁵⁸ vrátí na hlavu Jóávovu a na hlavu jeho semene, Dávidovi však² a jeho semeni a jeho domu a jeho trůnu se od Hospodina¹⁶¹ navždy¹⁶² bude dostávat⁶¹⁵ pokoje. (34)Benájáhú, syn Jehójádův, tedy² vystoupil⁶³ a vrhl se na něho¹⁴⁶ a usmrtil ho, a pohrbil¹⁶³ ho v jeho domě v pustině; (35) a král místo něho nad vojskem⁴¹ dosadil¹¹⁸ Benájáhúa, syna Jehójádova, a Cádóka, kněze, dosadil¹¹⁸ král místo Evjáthára.

(36)A král poslal a dal povolat^{56 164} Šimeího a řekl mu: Zbuduj si v Jerúsalémě dům a usídli se tam, a nesmiš⁵ odtamtud nikam¹⁶⁵ vycházet¹⁸⁴, (37) neboť²⁰ v den tvého vyjití¹⁸⁴, když²⁰ budeš překračovat potok¹⁶⁶ Kidrón, se stane⁶¹⁵, – musíš⁵ nepochybně¹⁶⁷ vědět, – že jistotně¹⁶⁸ budeš muset⁵ umřít; tvá krev¹⁶⁰ bude na tvé hlavě. (38)A Šimeí králi řekl: To slovo je dobré; podle *toho*, co můj pán, král, vyslovil, tak bude tvůj nevolník činit. A Šimeí *po* mnoho dní bydlel²⁹ v Jerúsalémě; (39) *ale* po uplynutí¹⁶⁹ tří let se stalo⁶¹⁵, že²⁰ Šimeímu utekli dva nevolníci

k Áchíšovi, synu Maachovu, králi Gathu; to²⁰ Šimeímu oznámili⁴⁴ výrokem: Hle, tvoji nevolníci *jsou* v Gathu. (40)A Šimeí vstal a odeslal svého osla a odebral se do Gathu k Áchíšovi hledat své nevolníky, a odebral se Šimeí a své nevolníky z Gathu přivedl. (41)A Šalomounovi bylo oznámeno⁴⁴, že se Šimeí odebral z Jerúsaléma *do* Gathu a vrátil se; (42) a král poslal a dal Šimeího povolat^{56 164} a řekl k němu: Zda jsem tě nezavázal přísahou při Hospodinu, když²⁰ jsem proti tobě důrazně prohlásil¹⁷⁰ výrokem: V den tvého vyjití¹⁸⁴, když²⁰ se kamkoli¹⁶⁵ budeš ubírat, musíš⁵ nepochybně¹⁶⁷ vědět, že jistotně¹⁶⁸ budeš muset⁵ umřít? A řekl jsi ke mně: To slovo je dobré, uslyšel jsem. (43) Proč jsi tedy² nedodržel¹⁰⁰ přísahu při Hospodinu¹²⁷ a rozkaz, jímž jsem na tebe vložil povinnost¹⁷¹? (44)A král k Šimeímu řekl: Ty víš²⁹ o všem zlu¹⁷², o němž¹⁷² víš²⁹ tvé srdce, jež jsi provedl¹¹ Dávidovi, mému otci, *ale* Hospodin všechno tvé zlo vrátí na tvou hlavu, (45) král Šalomoun však² bude požeňnán a trůn Dávidův bude před tváří Hospodinovou navždy¹⁶² upevněn¹³⁴. (46)A král rozkázal Benájáhúovi, synu Jehójádovu; ten vyšel¹⁸⁴ a vrhl se na něho¹⁴⁶, takže²⁰ umřel. I bylo království upevněno¹³⁴ v ruce Šalomounově.

3 A Šalomoun se spřiznil¹⁷³ s faraonem, králem Egypta, neboť²⁰ pojal dceru faraonovu a uvedl ji do města Dávidova¹³³ *na dobu* do svého dokončení¹⁷³ budování svého domu a domu Hospodinova a zdi¹⁷⁴ Jerúsaléma vůkol. (2) Jenže obětovali, lid, na výšinách¹⁰⁴, neboť *až* do oněch dní nebyl zbudován dům jménu Hospodinovu; (3) Šalomoun však² Hospodina miloval²⁹, takže chodil⁴⁵ v ustanoveních¹⁰² Dávida, svého otce, jenže on obětoval a v kouř obracel¹⁷⁵ na výšinách¹⁰⁴.

(4) I odešel král do Giveónu obětovat tam, neboť to⁸² *byla* veliká¹⁷⁶ výšina¹⁰⁴; na onom oltáři vznesl¹⁷⁷ Šalomoun tisíc vzestupných *obětí*¹⁷⁸. (5) V Giveónu se Šalomounovi ve snu *za* noci ukázal Hospodin; a Bůh řekl: Požádej – co ti mám⁵ dát? (6) A Šalomoun řekl: Ty jsi skutečnil¹¹ se svým nevolníkem Dávidem, mým otcem, velikou laskavost¹²⁵ podle *toho*, jak před tvou tváří s tebou chodil²⁹ v pravdě¹⁷⁹

a v spravedlnosti a v upřímnosti¹⁸⁰ srdce, a zachoval¹⁰⁰ jsi mu tuto velikou laskavost¹²⁵, že²⁰ jsi mu dal syna sedícího na jeho trůně, jako tohoto dne. (7) A nyní jsi, Hospodine, můj Bože, svého nevolníka uvedl v kralování⁸¹ místo Dávida, mého otce, a já jsem mladý¹⁸¹ hoch¹⁸², neumím¹⁸³ vycházet¹⁸⁴ ani vstupovat¹⁸⁵, (8) a tvůj nevolník je vprostřed tvého lidu, ježž jsi vyvolil¹⁸⁶, lidu mnohého, jenž z příčiny množství nemůže⁵ být spočítán¹⁸⁷ ani sepsán¹⁸⁸. (9) Kéž tedy² svému nevolníku ráčíš³⁵ dát pozorné¹⁸⁹ srdce k souzení tvého lidu, k rozlišování mezi dobrem a mezi zlem – ano, kdo bude moci soudit tento tvůj početný¹⁹⁰ lid?

(10) I bylo²⁹ to slovo Pánu^{150 191} vhod¹⁹², že Šalomoun požádal o tuto věc; (11) Bůh k němu tedy² řekl: Protože jsi požádal o tuto věc a nevyžádal sis mnoho dní¹⁹³, aniž sis vyžádal bohatství, aniž jsi požádal o žití³³ tvých nepřátel, nýbrž²⁰ sis vyžádal pochopení¹⁹⁴ k naslouchání při soudu, (12) hle, učinil jsem¹⁹⁵ podle tvého slova; hle, dal jsem¹⁹⁵ ti srdce moudré a rozumné^{194 196}, takže tobě podobný¹⁹⁷ se nevyskytl⁶¹⁵ před tebou¹⁹⁸, aniž bude povstávat tobě podobný¹⁹⁷ po tobě; (13) a také jsem ti dal¹⁹⁵, oč jsi nepožádal, – i bohatství i slávu¹⁹⁹, takže za všechny tvé dni se mezi králi nevyskytne⁶¹⁵ nikdo¹⁰⁰ podobný tobě¹⁹⁷. (14) A budeš-li chodit mými cestami k zachovávaní¹⁰⁰ mých ustanovení¹⁰² a mých rozkazů podle toho, jak chodil²⁹ Dávid, tvůj otec, budu i² prodlužovat tvé dni. (15) A Šalomoun procitl, a hle, sen. I přišel v Jerúsalem a stanul před skříňkou^{149 198} smlouvy Páně^{150 191} a jal se vznášet¹⁷⁷ vzestupné oběti¹⁷⁸ a konat²⁰⁰ oběti pokojných hodů²⁰¹ a všem svým služebníkům uspořádal¹¹ hostinu²⁰².

(16) Tehdy ke králi přišly dvě ženy, nevěstky²⁰³, a stanuly před jeho tváří; (17) a jedna ta žena řekla: Prosím²⁰⁴, můj pane, já a tato žena bydlíme v jednom domě, i porodila jsem v tom domě při ní (18) a v třetí den po mém²⁰⁵ porodu se stalo⁶¹⁵, že²⁰ porodila i tato žena. A byly jsme my spolu, kromě nás dvou v domě nebylo s námi v domě cizího²⁰⁶. (19) A syn této ženy v noci umřel, protože na něho nalezla; (20) i vstala vprostřed noci

a vzala mého syna ode²⁰⁷ mne, když²⁰ tvá služebnice spala, a vložila ho ve svou náruč⁶ a svého syna, mrtvého, vložila v náruč⁶ mou. (21) A když jsem za jitra vstala svého syna nakojit, hle³⁴ – mrtev; ale když jsem se na něho za jitra pozorně zahleděla¹⁹⁴, hle³⁴, nebyl²⁹ to můj syn, jehož jsem porodila. (22) A ta druhá²⁰⁸ žena řekla: Ne, nýbrž¹⁵⁵ ten živý je můj syn a ten mrtvý tvůj syn. Ale tato říkala: Ne, nýbrž¹⁵⁵ ten mrtvý je tvůj syn a ten živý můj syn. Tak²⁰ před tváří královnou mluvily²⁹ (23) a král řekl: Tato praví: Toto²⁰⁹ je můj syn, ten živý, a tvůj syn je ten mrtvý; a tato praví: Ne, nýbrž¹⁵⁵ tvůj syn je ten mrtvý a můj syn ten živý. (24) I řekl král: Podejte²¹⁰ mi meč. Přinesli tedy² meč před tvář královu (25) a král řekl: Rozsekněte to živé dítě²¹¹ na dvě a dejte jedné polovinu a jedné polovinu. (26) Tu²⁰ ke králi řekla ta žena, jejíž syn byl ten živý, neboť se nad jejím synem vznítily její niterné city²¹², ano, řekla: Prosím²⁰⁴, můj pane, dejte to živé dítě²¹¹ jí, ať je nikterak²¹³ neumrcujete! A tato pravila: Nemá⁵ patřit⁶¹⁵ ani mně ani tobě; rozsekněte. (27) I ujal se král slova²¹⁴ a řekl: Dejte to živé dítě²¹¹ oně ženě²¹⁵ a nikterak²¹³ je nebudete⁵ usmrcovat – ona je jeho matka. (28) A všechen Izráel uslyšel o rozsudku^{103 172}, jímž král rozsoudil, i pocítili před tvář⁸⁹ královnou bázeň⁸⁸, neboť shledali²¹⁶, že v jeho nitru je Boží moudrost k vykonávání soudu¹⁰³.

4 Stal se⁶¹⁵ tedy² Šalomoun králem nadě vším Izráelem; (2) a toto²⁰⁹ byly hodnostáři⁴⁰, jež měl¹⁹⁶: Knězem²¹⁷ byl Azarjáhú, syn Cádókův, (3) kancléři²¹⁸ Elíchóref a Achijjá, synové Šišovi, zapsovatelem²¹⁹ Jehóšáfát, syn Achlúdův, (4) a nad vojskem⁴¹ Benjáhú, syn Jehójádův, a kněžími Cádók a Evjathár (5) a nad správci²²⁰ Azarjáhú, syn Nánánův, a ministrem²²¹ Závúd, syn Nánánův, přítel²²² králův; (6) a nad domem²²³ Achíšár a nad robotou Adónirám, syn Avdův.

(7) A Šalomoun měl¹⁹⁶ dvanáct správců²²⁰ nadě vším Izráelem, kteří²⁰ zásobovali^{29 224} krále a jeho dům; měsíc v roce připadalo⁶¹⁵ zásobování^{224 225} na jednoho²²⁶; (8) a toto²⁰⁹ byla jejich jména: Ben-Chúr²²⁷, v pohoří²²⁸ Efrájimově; (9) Ben-Deker²²⁷, v Mákaci a v Šaalvím a v Béth-šemeši

a Élón-Béth-chánánu; (10) Ben-Chesed²²⁷ v Arubbóth²²⁹, tomu⁸² *podléhalo*²³⁰ Sóchó a všechna země Chefer; (11) Ben-Avínádáv²²⁷, *tomu* celá pahorkatina Dóru; tomu⁸² se *dostala*⁶¹⁵ za ženu Táfath, dcera Šalomounova; (12) Baaná, syn Achilúduv, *tomu* Taanách a Megiddó a všechen Béth-šeán, jenž je směrem k Cartánu zdola vůči Jizreeli, od Béth-šeánu až po Avél-Mechólu, až po *oblast* z druhé strany²³¹ vůči Jokneámu; (13) Ben-Gever²²⁷ v Rámóth-Gileádu, tomu⁸² vsi Jáira, syna Menaššéova, jež *jsou* v Gileádu; *podléhal* mu²³⁰ pruh²³² Argóvu, jenž je v Bášanu, šedesát velikých měst se zdi^{122 174} a závořami¹²² z mosazi²³³; (14) Achínádáv, syn Idduv, v²³⁴ Machanájim; (15) Achímaac v Naftálím²³⁵ – i on pojal za ženu dceru Šalomounovu, Basmath; (16) Baaná, syn Chušajuv, v Ašérovi²³⁵ a v Álóth; (17) Jehóšáfát, syn Párúachuv, v Jissáschárovi²³⁵; (18) Šimeí, syn Élův, v Benjámínovi²³⁵; (19) Gever, syn Uriho, v zemi Gileádu – země²³⁶ Síchóna, krále Emóriho⁶⁸, a Óga, krále Bášanu, a *byl* jeden správce^{220 237}, jenž *byl* v té zemi.

(20) A Júdy a Isráéle *bylo* mnoho²³⁸, stran množství jako písku, jenž je u moře, i jedli a pili a veselili se.

(21)²³⁹ I vládl²⁴⁰ Šalomoun nade²⁴¹ všemi královstvími od Řeky²⁴² po zem Pelištím²⁴³ a po pomezí⁷ Egypta; po všechny dni jeho života²⁴⁴ přinášeli²⁴⁵ dary^{122 246 643} a sloužili²⁴⁷ Šalomounovi. (22) A strava²⁴⁸ Šalomounova na jeden den byla²⁹: Třicet kórů²⁴⁹ jemné mouky a šedesát kórů²⁴⁹ hrubé mouky, (23) deset krmených kusů skotu a dvacet kusů skotu z pastvy a sto kusů drobného dobytka mimo jeleny^{122 250 251} a gazely¹²² a jachmúry^{122 252} a tučnou²⁵³ drůbež²⁵⁴. (24) On totiž měl moc²⁵⁵ na vsi této straně^{256 257} Řeky²⁴², od Tifsachu až po Gazu, nade²⁴¹ všemi králi této strany^{256 258} Řeky²⁴², a *dostalo* se⁶¹⁵ mu pokoje ze všech stran²³¹ odevšad vůkol²⁹⁰. (25) A po všechny dni Šalomounovy bydlel²⁹ Júdá a Isráél bezpečně, každý⁸⁷ pod svou vinou révou a pod svým fíkovníkem, od Dána²³⁵ až po Beér-ševu. (26) A Šalomoun měl^{29 259} čtyřicet tisíc stájí²⁶⁰ koní k svým vozidlům^{122 261} a dvanáct tisíc jezdců²⁶²; (27) a onino²⁶³ správcové²²⁰ zásobovali^{29 224}

krále Šalomouna a každého, kdo⁶⁶² ke stolu krále Šalomouna přistupoval⁹⁹, každý⁸⁷ ve svém měsíci; nedopouštěli nedostatek niče²⁶⁴, (28) a přinášeli ječmen a slámu koním a běžcům^{122 265} na místo²⁶⁶, kde byli²⁶⁷, každý⁸⁷ podle své povinnosti¹⁰³.

(29) A Bůh dal Šalomounovi velmi mnoho²⁶⁸ moudrosti a chápavosti a obsáhlou²⁶⁹ rozumu²⁷⁰ jako písek, jenž je na břehu²⁷¹ moře, (30) takže²⁰ moudrost Šalomounova byla větší²⁷² než moudrost⁶⁷ všech synů východu a než všechna moudrost⁶⁷ Egypta, (31) neboť byl²⁹ moudřejší než všichni lidé^{67 273}, než Éthán, Ezráchi^{67 126}, a Hémán a Kalkól a Darda, synové Máchólovi, a jeho věhlas²⁷⁴ se *dostal*⁶¹⁵ mezi všechny národy vůkol. (32) I promluvil třemi tisíci přísloví a jeho písní bylo²⁹ pět a tisíc, (33) a promlouval²⁹ o stromech, od cedru, jenž je na Levánónu²⁷⁵, až po yzop²⁷⁶, jenž vyrůstá²⁷⁷ na zdi, a promlouval²⁹ o zvířeti²⁷⁸ a o letounstvu²⁷⁹ a o plazivém²⁸⁰ tvorstvu²⁷⁹ a o rybách. (34) A ze všech národností²⁸¹ přicházeli²⁹ moudrost Šalomounovu poslouchat, ode všech králů⁵³ země, kteří o jeho moudrosti¹⁷² uslyšeli.

5 A Chírám, král Córu²⁸², k Šalomounovi poslal své služebníky, neboť uslyšel, že ho pomazali za krále místo jeho otce; Chírám totiž byl²⁹ vždy²⁸³ Dávidovi přítelem²⁸⁴. (2) A Šalomoun Chírámovi vzkázal²⁸⁵ výrokem: (3) Ty víš²⁹ o Dávidovi, mém otci¹⁷², že nemohl jménu Hospodina, svého Boha, budovat dům z příčiny²⁸⁶ bojování^{116 287}, jímž²⁸⁸ ho obklopovali²⁹, než je Hospodin položil¹¹⁸ pod chodidla²⁸⁹ jeho nohou. (4) Mně však² nyní Hospodin, můj Bůh, dal ze všech stran²⁹⁰ klid²⁹¹, není protivníka a není zlé příhody²⁹², (5) takže²⁰, hle, já – zamýšlím²⁹³ jménu Hospodina, svého Boha, dům zbudovat podle *toho*, co Hospodin k Dávidovi, mému otci, promluvil výrokem: Tvůj syn, jehož místo tebe chci¹⁵ uvést¹¹⁸ na tvůj trůn, on bude dům mému jménu budovat. (6) Nyní tedy² rozkaž, ať mi z Levánónu²⁷⁵ vytínají¹¹¹ cedry, a moji nevolníci budou s nevolníky tvými, a mzdu tvých nevolníků ti budu dávat podle všeho, co budeš požadovat²⁹⁴,

nebot ty víš²⁹, že mezi námi není nikoho¹¹⁰ umějícho¹⁸³ vytínat¹¹¹ stromy *tak* jako Cidóním¹²⁶.

(7)A jak uslyšel Chirá⁴⁶ slova Šalomounova, stalo se⁶¹⁵, že²⁰ se velmi zaradoval a řekl: *Budíš* dnes veleben⁸⁴ Hospodin, jenž dal Dávidovi moudrého syna nad tímto početným lidem! (8)A Šalomounovi Chirá⁴⁶ vzkázal²⁸⁵ výrokem: Uslyšel jsem, co jsi mi vzkázal²⁸⁵; já chci⁵ uskutečnit¹¹ veškeré tvé přání²⁹⁵ stran dříví²⁹⁶ cedrů a stran dříví²⁹⁶ cypřišů²⁹⁷. (9)Moji nevolníci je budou snášet¹²³ z Levánónu²⁷⁵ k moři a já je budu jako vory²⁹⁸ po moři dopravovat¹¹³ až na místo²⁶⁶, jež mi budeš chtít⁵ vzkazem určit²⁹⁹, a tam je budu rozbírat a ty je budeš odnášet¹⁰; a ty budeš uskutečňovat¹¹ mé přání²⁹⁵ stran dodávání stravy²⁴⁸ mému domu¹²⁷. (10)Chirá⁴⁶ se tedy² Šalomounovi stal⁶¹⁵ dodavatelem dříví²⁹⁶ cedrů a dříví²⁹⁶ cypřišů²⁹⁷, všeho³⁰⁰, co si přál³⁰¹, (11)a Šalomoun dával²⁹ Chirá⁴⁶movi dvacet tisíc kórů²⁴⁹ pšenice, obživu pro jeho dům¹⁴¹, a dvacet kórů²⁴⁹ oleje z rozdrnění³⁰²; tolik³⁰³ dával²⁹ Šalomoun Chirá⁴⁶movi rok po³⁰⁴ roce.

(12)A Hospodin dával²⁹ Šalomounovi moudrost podle *toho*, co k němu promluvil; a mezi Chirá⁴⁶mem a mezi Šalomounem byl²⁹ mír a oni dva uzavřeli³⁰⁵ smlouvu. (13)A král Šalomoun ze všeho Izráele odváděl²⁹ robotníky³⁰⁷, i bylo²⁹ robotníků³⁰⁷ třicet tisíc mužů (14)a do Levánónu²⁷⁵ jich posílal²⁹ deset tisíc na měsíc po směnách, měsíc byli v Lévanónu²⁷⁵ a dva měsíce doma³⁰⁸; a nad robotou byl Adónírám. (15)A v pohoří²²⁸ měl²⁹ 259 Šalomoun sedmdesát tisíc nosičů¹⁰, nákladních³⁰⁹, a osmdesát tisíc lamačů kamene³¹⁰, (16)mimo Šalomounovy³¹¹ vedoucí⁴⁰ 251 312 správců²²⁰, kteří byli nad prací³¹³, tři tisíce a tři sta těch, již⁶⁶² měli moc²⁵⁵ nad²⁴¹ lidem, nad²⁴¹ činnými¹¹ 314 v práci³¹³ 315. (17)A král rozkázal, ať navylamují velikých kamenů, jakostních³¹⁶ kamenů, k založení³¹⁷ domu, kamenů s otesáváním¹²⁷. (18)A budovatelé Šalomounovi a budovatelé Chirá⁴⁶movi a Givlím¹²⁶ 318 osekávali²⁹ a připravovali²⁹ 314 dříví²⁹⁶ a kameny k budování domu.

6 A za³⁰⁴ osmdesát let a čtyři sta let po³¹⁹ vyjití¹⁸⁴ Izráelových dětí³²⁰ ze země Egypta, ve čtvrtém roce – v měsíci

Zivu³²¹, to⁸² je druhý měsíc, – po³¹⁹ započeti kralování³²² Šalomounova nad Izráelem se stalo⁶¹⁵, že²⁰ se jal³²³ budovat dům Hospodinou.

(2)A dům, jež král Šalomoun Hospodinou zbudoval, – jeho délka šedesát loket³²⁴ a jeho šířka dvacet a jeho výška třicet loket³²⁴; (3)a předšín v průčelí³²⁵ chrámu³²⁶ 327 domu – dvacet loket³²⁴ její délka po³²⁵ šířce domu, deset loket³²⁴ 328 její šířka v průčelí³²⁵ domu. (4)A na domě zřídil¹¹ 323 okna s uzavíratelnými³²⁹ výhledy¹²⁷ 330 (5)a na stěnu domu přibudoval³²³ patra¹²², vůkol stěn domu, vůkol ke chrámu³²⁶ 327 a k síni slova³³¹ vůkol zřídil¹¹ 323 boční místnosti³³². (6)Spodní patro, jeho šířka pět loket³²⁴ 328, a prostřední, jeho šířka šest loket³²⁴ 328, a třetí, jeho šířka sedm loket³²⁴ 328, neboť navenzen³³³ na domě vůkol provedl¹¹⁸ 323 ujmy tloušťky³³⁴, aby nebylo zasahování do stěn³³⁵ domu; (7)a při svém budování⁵²⁶ byl dům budován²⁹ z kamenů upravených¹²² 336 po vylomení³³⁷, takže²⁰ v domě při jeho budování⁵²⁶ nebylo²⁹ slyšet kladiv ani sekery, žádného³³⁸ nástroje³³⁹ 340 ze železa. (8)Vchod³⁴¹ do prostředních³⁴² bočních místností¹²² 127 332 byl na pravé straně³⁴³ domu, i vystupovali⁶³ na prostřední *patro* a od prostředního do třetích točitými schodišti. (9)A když dům dobudoval³²³ a dohotovil⁷³ 323 jej, pokryl¹³⁴ 323 344 dům prkny, jich²⁰ řadami³⁴⁵, použitím dřeva cedrů³⁴⁶, (10)a na celý dům přibudoval patra¹²², výška každého³⁴⁷ pět loket³²⁴, jež²⁰ se dřívím²⁹⁶ cedrů drželo²⁹ 335 domu.

(11)I dostalo se⁶¹⁵ k Šalomounovi slovo Hospodinovo, výrok: (12)Tento dům, jež ty budeš, – budeš-li chodit v mých ustanoveních¹⁰² a vykonávat mé předpisy¹⁰³ a dbát¹⁰⁰ všech mých rozkazů k chození v nich, pak²⁰ při tobě³⁴⁸ budu potvrzovat¹⁰⁸ své slovo, jež jsem vyslovil k Dávidovi, tvému otci, (13)a budu se chtít⁵ usadit³⁴⁹ vprostřed Izráelových dětí³²⁰ a nebudu svůj lid, Izráele, opouštět.

(14)Šalomoun tedy²⁰ dobudoval dům a dohotovil⁷³ jej (15)tak²⁰, že dobudoval³⁵⁰ stěny domu zevnitř³⁵¹ trámy³³² 352 z cedrů, od podlahy domu po stěny střechy³⁴⁴ zevnitř³⁵¹ je vyložil³⁵³ dřevem, a podlahu domu vyložil³⁵³ trámy³³² 352 z cypřišů.

(16)A dobudoval³⁵⁰ dvacet loket³²⁴ nejvnitřnějších míst³⁵⁴ domu trámy^{332 352} z cedrů, od podlahy po stěny, to²⁰ mu³⁵⁵ zevnitř³⁵¹ vybudovaly v síň slova³³¹, v nejvyšší svatyni³³¹; (17)a dům, to⁸² jest chrám^{326 327} vpředu³⁵⁶, měl²⁹ rozměr³⁵⁷ čtyřicet loket^{324 328}. (18)A na domě uvnitř³⁵⁸ bylo cedrové dřevo³⁵⁹ s vyřezáváním³⁶⁰ tykví³⁶¹ a rozvítých³⁶² květů³⁶³, vše bylo cedrové dřevo³⁵⁹, nebylo kamene, jenž by se dal vidět. (19)A vprostřed³⁶⁴ domu zevnitř^{358 365} upravil¹³⁴ síň slova³³¹ k uložení¹¹⁸ tam skříňky¹⁴⁹ smlouvy Hospodinovy; (20)a síň slova³³¹ uvnitř³⁶⁶. Dvacet loket³²⁴ délka a dvacet loket³²⁴ šířka a dvacet loket³²⁴ její výška, a potáhl³⁵³ ji čistým³⁶⁷ zlatem; a potáhl³⁵³ oltář z cedrového dřeva³⁵⁹; (21)i dům potáhl³⁵³ Šalomoun zevnitř^{358 365} čistým³⁶⁷ zlatem, a před síní⁴⁷⁷ slova³³¹ zřídil přepažení³⁶⁸ řetězy ze zlata a potáhl³⁵³ ji zlatem, (22)a zlatem potáhl³⁵³ celý dům, do úplnosti³⁶⁹ celého domu, i celý oltář, jenž byl při síní slova³³¹, potáhl³⁵³ zlatem.

(23)A do síně³⁷⁰ slova³³¹ zhotovil¹¹ dva keruby z dříví²⁹⁶ oleje³⁷¹, výška každého³⁴⁷ deset loket³²⁴, (24)a jednoho křídla kerúba bylo pět loket³²⁴ a druhého křídla kerúba pět loket³²⁴, deset loket³²⁴ od konce³⁷² jeho křídel až po konec³⁷² jeho křídel, (25)a deset loket^{324 328} druhý kerúb, oba kerúbové měli¹³⁶ jednu míru a jeden tvar³⁷³; (26)Výška jednoho kerúba byla deset loket^{324 328} a tak i druhého kerúba. (27)A ty keruby dal v střed vnitřního³⁷⁴ domu³⁷⁵, i rozpjaly³⁷⁶ křídla kerúbů, takže²⁰ křídlo jednoho dosáhlo na³⁷⁷ stěnu a křídlo druhého kerúba dosahovalo na³⁷⁷ druhou stěnu a jejich křídla dosahovala ke^{377 378} středu domu, křídlo ke³⁷⁸ křídlu. (28)A potáhl³⁵³ ty keruby zlatem.

(29)A všechny stěny domu okolo vyřezal³⁷⁹ rytinami³⁸⁰ řezb³⁶⁰ kerúbů a palem a rozvítých³⁶² květů³⁶³, zevnitř^{358 365 381} i navenek³³³, (30)a podlahu domu potáhl³⁵³ zlatem, dovnitř³⁵⁸ i navenek³³³. (31)A zhotovil¹¹ vchod³⁴¹ do síně¹²⁷ slova³³¹, dveře^{12 382} z dříví²⁹⁶ oleje³⁷¹, násloupí³⁸³ a veřeje – pětiúhelník³⁸⁴, (32)a obě křídla dveří³⁸⁵ byla z dříví²⁹⁶ oleje³⁷¹ a vyřezal³⁷⁹ na nich řezby³⁶⁰ kerúbů a palem a rozvítých³⁶² květů³⁶³, to²⁰ potáhl³⁵³ zlatem – to zlato

nanesl³⁸⁶ na keruby a palmy. (33)Tak i² ke vchodu³⁴¹ do chrámu^{127 326 327} zhotovil¹¹ veřeje z dříví²⁹⁶ oleje³⁷¹, do tvaru^{53 387} čtyřúhelníka³⁸⁴, (34)a dvojitá³⁸⁸ křídla dveří³⁸⁵ z dříví²⁹⁶ cypřišů, dva okrouhlé³⁸⁹ čepy³³² – jedno křídlo dveří^{385 390}, a dvě okrouhlá³⁸⁹ ložiska³⁹¹ – druhé křídlo dveří^{385 392}; (35)a vyřezal³⁷⁹ keruby a palmy a rozvíté³⁶² květy³⁶³; to²⁰ potáhl³⁵³ zlatem vhodným³⁹³ na to, co bylo⁶⁶² vyryto³⁹⁴.

(36)A zbudoval vnitřní³⁵⁸ ohradu³⁹⁵ ze tří vrstev³⁹⁶ kvádrů^{122 397} a jedné vrstvy³⁹⁶ otesaných¹¹¹ břevn z cedrů.

(37)I byl dům Hospodinův založen³¹⁷ ve čtvrtém roce, v měsíci Zivu³²¹, (38)a v jedenáctém roce, v měsíci Búle³⁹⁸, to⁸² je osmý měsíc, byl dům dohotoven⁷³ podle všech jeho se týkajících pokynů³⁹⁹ a podle všeho jeho se týkajícího plánu¹⁰³; budoval^{129 323} jej tedy² po sedm let.

7 A svůj dům budoval²⁹ Šalomoun po třináct let, až jej dohotovil⁷³. (2)Zbudoval tedy² dům lesa Levánónu²⁷⁵, jeho délka sto loket³²⁴ a jeho šířka padesát loket³²⁴ a jeho výška třicet loket³²⁴, na čtyřech⁴⁰⁰ řadách³⁹⁶ sloupů z cedrů, a na těch sloupech byla otesaná¹¹¹ břevna z cedrů; (3)to²⁰ pokryl³⁴⁴ dřevem cedru³⁵⁹ shora na bočních místnostech^{332 401}, jež byly na těch sloupech, – čtyřicet a pět, patnáct v řadě³⁹⁶. (4)A výhledy³³⁰ – tři řady³⁹⁶, světlý otvor vůči světlému otvoru⁴⁰², třikrát. (5)A všechny vchody³⁴¹ a veřeje byly čtvercové⁴⁰³, i výhledy^{122 330 404}, totiž²⁰ vzájemně protějšky¹²² – světlý otvor vůči světlému otvoru⁴⁰², třikrát.

(6)A zřídil¹¹ sloupovou předsíň⁴⁰⁵, její délka padesát loket³²⁴ a její šířka třicet loket³²⁴, a předsíň před³²⁵ nimi⁴⁰⁶, i sloupy a schody⁴⁰⁷ před³²⁵ nimi⁴⁰⁶. (7)A zřídil¹¹ trůnní předsíň⁴⁰⁵, kde soudil, předsíň soudu¹⁰³; ta²⁰ byla od podlahy po podlahu⁴⁰⁸ pokryta³⁴⁴ dřevem cedru³⁵⁹.

(8)A jeho dům, kde měl⁵ bydlet, na jiném²⁰⁸ nádvoří^{395 409}, k vnitřku předsíně⁴¹⁰, byl²⁹ vypracován¹¹ jako tento⁴¹¹; i dům pro dceru faraonovu¹⁴¹, již Šalomoun pojal, upravil¹¹ jako tuto předsíň.

(9)Toto vše bylo⁴¹² z jakostních³¹⁶ kamenů s otesáváním¹²⁷ podle rozměrů, řezaných⁴¹³ pilou, zevnitř i zevně⁴¹⁴ a od základů¹²² po stropy⁴¹⁵ a zevně⁴¹⁴ po

velikou ohradu³⁹⁵. (10)A založeno³⁷⁷ bylo jakostními³¹⁶ kameny, velikými kameny, kameny deseti loket³²⁴ a kameny osmi loket³²⁴, (11)a shora byly jakostní³¹⁶ kameny s otesáváním¹²⁷ podle rozměrů a dřevo cedru³⁵⁹. (12)A veliká ohrada³⁹⁵ vůkol byla ze tří vrstev³⁹⁶ kvádrů^{122 397} a jedné vrstvy³⁹⁶ otesaných¹¹¹ břevien z cedrů; tak i stran vnitřní³⁵⁸ ohrady³⁹⁵ domu Hospodinova a stran předsíně domu.

(13)A Šalomoun poslal a dal z Córu²⁸² přivést^{164 210} Chiráma (14)(to⁸² byl syn ženy, vdovy²⁰³, z větve⁴¹⁶ Naftáliho, a jeho otec byl Córi^{126 282 417}), zpracovávatele⁴¹⁸ mosazi²³³, jenž²⁰ byl naplněn moudrostí a chápavostí a vědomostí⁴¹⁹ k vykonávání všeho díla^{313 420} v mosazi²³³. Ten²⁰ přišel ke králi Šalomounovi a jal se vykonávat všechno své dílo³¹³. (15)I vytvořil⁴²¹ dva sloupy z mosazi²³³, výška jednoho⁴²² sloupu osmnáct loket³²⁴ a druhý⁴²² sloup mohl⁵ obepnout provázek dvanácti loket³²⁴, (16)a zhotovil¹¹ dvě hlavice z tavené⁴²³ mosazi²³³ k nasazení¹¹⁸ na vrcholy⁴²⁴ těch sloupů, výška jedné hlavice pět loket³²⁴ a výška druhé hlavice pět loket³²⁴; (17)k těm hlavicím, jež byly na vrcholech^{122 424} sloupů, mřížky mřížkové⁴²⁵ práce⁴²⁶, šňůrky⁴²⁷ řetízkové práce⁴²⁶, sedm na jednu hlavici a sedm na druhou hlavici. (18)Zhotovil¹¹ tedy² ty sloupy⁴²⁸ a dvěma řadami³⁹⁶ vůkol na jedno mřížkování⁴²⁵ k pokrytí hlavic, jež byly na vrcholech^{122 424}, granátová jablíčka⁴²⁸; tak učinil i² s druhou hlavicí³⁷. (19)A hlavice, jež byly na vrcholech^{122 424} sloupů, byly liliové práce⁴²⁶ (v předsíni), čtyři lokte³²⁴. (20)A hlavice na těch dvou sloupech i shora, při samé vypuklině, jež byla za²³¹ mřížkováním⁴²⁵, – granátová jablíčka, dvě stě, řadami³⁹⁶ vůkol, na druhé⁴²² hlavici. (21)A postavil⁴²⁹ ty sloupy k předsíni chrámu^{326 327}, a když postavil⁴²⁹ pravý sloup, nazval³⁴ jeho jméno Jáchín⁴³⁰; a když postavil⁴²⁹ levý sloup, nazval³⁴ jeho jméno Bóaz⁴³¹. (22)A na vrcholech^{122 424} sloupů byla liliová práce⁴²⁶. Tak²⁰ bylo dílo³¹³ na sloupech¹²⁷ dokončeno³⁶⁹.

(23)A zhotovil lité⁴²³ moře⁴³², od jeho okraje²⁷¹ po jeho okraj²⁷¹ deset loket^{324 328}, kruhovitě vůkol, a jeho výška pět loket^{324 328}, a vůkol je mohla⁵ obepnout

šňůra třiceti loket^{324 328}, (24)a zespod vůči jeho okraji²⁷¹ vůkol je obklopující tykve^{361 433}, deset na loket³²⁴, obtačející moře⁴³² vůkol; v dvou řadách³⁹⁶ byly ty tykve³⁶¹, ulité⁴²³ při jeho ulití⁴²³. (25)Stálo na dvanácti kusech skotu; tři byly čelem⁴³⁴ k severu a tři byly čelem⁴³⁴ k západu⁴³⁵ a tři byly čelem⁴³⁴ k jihu⁴³⁶ a tři byly čelem⁴³⁴ ke vzházení⁴³⁷, a moře⁴³² bylo na nich shora a všechny jejich zadky směřovaly dovnitř⁴³⁸; (26)a jeho tloušťka – šířka ruky, a jeho okraj²⁷¹ podle vypracování¹¹ okraje²⁷¹ číše, květu lilie. Mohlo⁵ podřet⁵⁶⁴ dva tisíce bathů⁴³⁹.

(27)A zhotovil¹¹ deset stojanů z mosazi²³³; délka jednoho stojanu čtyři lokte^{324 328} a jeho šířka čtyři lokte^{324 328} a jeho výška tři lokte^{324 328}, (28)a toto bylo vypracování¹¹ těch stojanů: Měly¹³⁶ zástěny⁴⁴⁰, a ty zástěny⁴⁴⁰ byly mezi lištami⁴⁴¹; (29)a na těch zástěnách⁴⁴⁰, jež byly mezi lištami⁴⁴¹, byli lvi, skot a kerúbové; tak i na lištách⁴⁴¹ shora, a zespod vůči lvům a skotu byly věnce, tepaná⁴⁴² práce^{11 443}. (30)A každý⁴⁴⁴ stojan měl¹³⁶ čtyři kola z mosazi²³³ a nápravy z mosazi²³³, a jeho čtyři úhly⁴⁴⁵ měly¹³⁶ ramena⁴⁴⁶, zespod vůči umyvadlu⁴⁴⁷ byla ta ramena⁴⁴⁶ přitavena⁴²³; z druhé strany²³¹ každého⁸⁷ byly věnce. (31)A jeho otvor⁴⁴⁰ uvnitř⁴⁴⁰ hlavice⁴⁴⁹, totiž²⁰ shora, byl na loket³²⁴, i byl její⁴⁵⁰ otvor⁴⁴⁸ kruhovitý, s vypracováním¹¹ za podstavec⁴⁵¹, loket³²⁴ a půl lokte³²⁴, a i u jejího⁴⁵⁰ otvoru^{448 452} byly řezby³⁶⁰, jejich okraje^{440 453} však² byly čtvercové⁴⁰³, ne kruhovitě. (32)A k směru zespod vůči těm okrajům^{440 453} byla ta čtyři kola a osy⁴⁵⁴ kol byly ve stojanu; a výška jednoho kola loket³²⁴ a půl lokte³²⁴, (33)a vypracování¹¹ těch kol bylo jako vypracování¹¹ kol¹²² vozidla²⁶¹ a jejich osy⁴⁵⁴ a jejich loukotě a jejich špice a jejich náboje, to vše bylo ulito⁴²³. (34)A čtyři ramena⁴⁴⁶ na čtyřech úhlech každého⁴⁴⁴ stojanu – ta ramena⁴⁴⁶ byla ze stojanu⁴⁵⁵. (35)A ve⁴⁵⁶ svršku⁴²⁴ stojanu bylo půl lokte³²⁴ vyvýšeniny⁴⁵⁷, kruhovitě vůkol, a na svršku⁴²⁴ stojanu byla jeho držadla⁴⁵⁴, a zástěny⁴⁴⁰ byly z něho⁴⁵⁵. (36)A na plochy⁴⁵⁸ jeho boku^{3 454 459}, totiž²⁰ na zástěny⁴⁴⁰, vyryl⁴⁶⁰ kerúby a lvy a palmy, podle volného místa na každě^{87 127}, a věnce vůkol. (37)Takto⁴⁶¹ zhotovil¹¹ těch deset

stojanů; při nich všech bylo jedno ulití⁴²³, jedna míra, jeden tvar³⁷³.

(38)A zhotovil¹¹ deset umyvadel⁴⁴⁷ z mosazi²³³, každé⁴⁴⁴ umyvadlo⁴⁴⁷ mohlo⁵ podržet čtyřicet bathů⁴³⁹, každé⁴⁴⁴ umyvadlo⁴⁴⁷ – čtyři lokte^{324 328}, jedno umyvadlo⁴⁴⁷ na každý⁴⁴⁴ stojan z těch deseti stojanů⁴⁶², (39)a dal pět těch stojanů na stranu⁴⁴⁶ domu zprava a pět na stranu⁴⁴⁶ domu zleva, a moře⁴³² dal od pravé strany⁴⁴⁶ domu k východu, naproti jihu^{436 463}.

(40)I nazhotovoval¹¹ Chíróm⁴⁶⁴ misek^{447 465} a lopatek a okřínů; tak²⁰ Chírám dokončil⁷³ vykonávání vši práce³¹³, již vykonal pro krále Šalomouna¹⁴¹ na domě Hospodinově: (41)Dva sloupy a dva kalichy hlavic⁴⁶⁶, jež byly na vrcholech^{122 424} těch sloupů, a dvoje mřížkování⁴²⁵ k pokrytí dvou kalichů těch hlavic⁴⁶⁶, jež byly na vrcholech^{122 424} těch sloupů, (42)a čtyři sta granátových jablíček na to dvoje mřížkování⁴²⁵, na každé⁴⁴⁴ mřížkování⁴²⁵ dvě řady³⁹⁶ granátových jablíček k pokrytí dvou kalichů těch hlavic⁴⁶⁶, jež byly na těch sloupech⁴⁶⁷, (43)a deset stojanů a deset umyvadel⁴⁴⁷ na ty stojany, (44)a jedno moře⁴³² a dvanáct kusů skotu pod tím mořem⁴³², (45)a hrnce⁴⁶⁸ a lopatky a okříny. A všechny tyto předměty³³⁹, jež Chírám zhotovil¹¹ pro krále Šalomouna¹⁴¹ k domu Hospodinovu, byly z leštěné mosazi²³³; (46)král je odléval⁴²³ v rovině⁴⁶⁹ Jordánu v hutnoté hlíně^{470 471} mezi Sukóth a mezi Carthánem. (47)A Šalomoun upustil od vážení všech těchto předmětů^{339 472}; z příčiny velmi velikého⁴⁷³ množství nebyla²⁹ váha mosazi²³³ zjišťována⁴⁷⁴.

(48)Šalomoun také² zhotovil¹¹ všechny předměty³³⁹, jež patřily v dům Hospodinův: Oltář ze zlata a stůl, na němž byly předkladné chleby^{122 475}, ze zlata, (49)a pět svíců⁴⁷⁶ zprava⁴⁶³ a pět zleva⁴⁶³ před síní⁴⁷⁷ slova³³¹, z čistého³⁶⁷ zlata, s květy¹²² a lampami⁴⁷⁸ a kratiknoty ze zlata, (50)a mísy a utěradla a okříny a pánve⁴⁷⁹ a zhášedla⁴⁸⁰ z čistého³⁶⁷ zlata, a stěžeje ke dveřím³⁸² do vnitřního³⁵⁸ domu, k nejsvětější svatyni³⁹¹, a ke dveřím⁸²⁷ domu chrámu^{326 327}, ze zlata.

(51)Tak²⁰ byla dovršena⁴⁸¹ všechna práce³¹³, již král Šalomoun vykonal na domě Hospodinově; a Šalomoun vnesl věci

posvěcené Dávidem, jeho otcem¹²⁷; stříbro a zlato a náčíní³³⁹ dal v pokladnice^{482 483} domu Hospodinova.

8 Tehdy Šalomoun svolal⁴⁸⁴ starší Isráelovy a všechny hlavy větví⁴¹⁶ a náčelníky⁴⁸⁵ otců⁴⁸⁶ dětí³²⁰ Isráelových³¹¹ ke králi Šalomounovi v Jerúsalem k vynesení⁶³ skříňky¹⁴⁹ smlouvy Hospodinovy z města Dávidova¹³³; to⁸² je Cijjón⁴⁸⁷. (2)Všichni muži Isráelovi se tedy² ke králi Šalomounovi sešli⁴⁸⁴ v měsíci Éthaním⁴⁸⁸ při slavnosti⁴⁸⁹, to⁸² je měsíc sedmý, (3)a přišli všichni starší Isráelovi a kněží skříňku¹⁴⁹ vyzdvihli¹⁰ (4)a vynesli⁶³ skříňku¹⁴⁹ Hospodinovu a stan setkávání⁴⁹⁰ a všechna zařízení³³⁹ svatyně⁴⁹¹, jež ve stanu byla; ano, kněží a Lévióvcí⁴⁹² je vynesli⁶³. (5)A král Šalomoun a s ním všechno shromáždění⁴⁹³ Isráelovo, všichni, již⁶⁶² se k němu⁴⁹⁴ shromáždili⁴⁹⁰ před skříňkou^{149 477}, obětovali drobný dobytek a skot, kusy, jež z příčiny množství nemohly⁵ být sepsány¹⁸⁸ ani spočítány¹⁸⁷. (6)A kněží vnesli skříňku¹⁴⁹ smlouvy Hospodinovy na její místo²⁶⁶ do síně slova³¹¹ v domě¹²⁷, do nejsvětější svatyně³³¹ pod křídla kerúbů, (7)neboť kerubové přes⁴⁹⁵ místo²⁶⁶ skříňky¹⁴⁹ svá křídla rozpínali⁴⁹⁶, takže²⁰ kerubové shora zastírali skříňku^{149 497} a tyče⁴⁹⁷ k ní⁴⁹⁸. (8)A tyče byly²⁹ dlouhé⁴⁹⁹, takže²⁰ konce⁴²⁴ tyčí byly²⁹ viděny ze svatyně⁴⁹¹ před³²⁵ síní slova³³¹, ale navenek³³³ viděny nebyly; a tam jsou²⁹ až po tento den. (9)Ve skříňce¹⁴⁹ nebylo nic než dvě desky z kamenů, jež tam uložil²⁹¹ Mojíš na Chórévu, když Hospodin s dětmi³²⁰ Isráelovými uzavřel³⁰⁵ smlouvu, když vyšli^{184 500} ze země Egypta.

(10)A když vyšli^{184 500} kněží ze svatyně⁴⁹¹, stalo se⁶¹⁵, že²⁰ dům Hospodinův naplnil oblak, (11)takže²⁰ kněží z příčiny²⁸⁶ toho oblaku nemohli stát k obsluze⁹, neboť dům Hospodinův naplnila Hospodinova sláva¹⁹⁹.

(12)Tehdy Šalomoun řekl: Hospodin řekl, že bude pobývat^{349 501} v mračnu⁵⁰². (13)Vpravdě⁵⁰³ jsem ti zbudoval dům bydlíš^{127 504}, základ^{505 506} pro tvé usídlení⁴¹ do věků⁵⁰⁷. (14)A král obrátil svou tvář a požehnal všemu sejití⁵⁰⁸ Isráelovu; a všechno sejití⁵⁰⁸ Isráelovo stálo.

(15)A řekl: Budiž veleben⁸⁴ Hospodin, Bůh Isráelův, jenž svými ústy promluvil

s Dávidem, mým otcem, a svou rukou splnil s výrokem: (16) Od toho dne, co jsem svůj lid, Izráele, vyvedl¹⁸⁴ z Egypta, jsem nenašel zálibu v žádném městě⁵⁰⁹ ze všech větví⁴¹⁶ Izráelových k zbudování domu, aby tam bylo⁴⁵ mé jméno, našel jsem však² zálibu v Dávidovi⁵⁰⁹, aby byl⁴⁵ nad mým lidem, Izráelem. (17) Stalo se⁶¹⁵ pak² blízkým srdci⁵¹⁰ Dávída, mého otce, budovat dům jménu Hospodina, Boha Izráelova, (18) Hospodin však² k Dávidovi, mému otci, řekl: Ježto se stalo⁶¹⁵ blízkým tvému srdci⁵¹⁰ budovat dům mému jménu, zachoval ses¹¹ dobře, že se to stalo⁶¹⁵ blízkým tvému srdci⁵¹⁰, (19) jenže ten dům nebudeš budovat ty, nýbrž tvůj syn, jenž⁶⁶² bude pocházet¹⁸⁴ z tvých beder, on bude mému jménu budovat dům. (20) A Hospodin potvrdil¹⁰⁸ své slovo, jež vyslovil, takže²⁰ jsem povstal¹⁰⁸ místo Dávída, svého otce, a usedl jsem na trůn Izráelův podle toho, co Hospodin promluvil, a dům jménu Hospodina, Boha Izráelova, jsem zbudoval (21) a určil¹¹³ jsem tam místo²⁶⁶ pro skříňku¹⁴¹149, kde je smlouva Hospodina, již uzavřel³⁰⁵ s našimi otci, když je vyvedl¹⁸⁴500 ze země Egypta.

(22) I stanul Šalomoun před oltářem⁴⁷⁷ Hospodinovým v přítomnosti všeho sejití⁵⁰⁸ Izráelova⁵¹¹ a rozprostřel⁴⁹⁶ své dlaně²⁸⁹ k nebesům (23) a řekl: Hospodine, Bože Izráelův, není v nebesích shora ani na zemi zespod Boha podobného tobě¹⁹⁷, dbajícímu¹⁰⁰ smlouvy a laskavosti¹²⁵ vůči tvým nevolníkům, těm, již⁶⁶² chodí před tvou tvář celým svým srdcem; (24) jenž jsi svému nevolníku Dávidovi, mému otci, dodržel¹⁰⁰, co jsi k němu promluvil, ano, svými ústy jsi promluvil a svou rukou jsi splnil, jako tohoto dne. (25) Nyní tedy², Hospodine, Bože Izráelův, dodrž¹⁰⁰ svému nevolníku Dávidovi, mému otci, co jsi k němu promluvil výrokem: Nebude ti¹⁰⁹ z přítomnosti mé tváře⁵¹² vytínán¹¹¹112 nikdo¹¹⁰ sedící na trůně Izráelově, budou-li jen tvoji synové dbát¹⁰⁰ své cesty k chození před mou tvář, jako jsi ty před mou tvář chodil²⁹. (26) Nyní tedy², Bože Izráelův, kéž se, prosím³⁰, pravdivým ukazuje⁵¹³ tvé slovo, jež jsi vyslovil k svému nevolníku Dávidovi, mému otci. (27) Zda však opravdu bude Bůh bydlet

na zemi? Hle, nebesa ani nebesa nebes tě nemohou⁵ obsáhnout²²⁴, čím méně tento dům, jež jsem zbudoval! (28) Kéž se však² obrátíš³¹⁰7 k modlitbě svého nevolníka a k jeho úpění⁵¹⁴, Hospodine, můj Bože, abys naklonil⁴⁵ sluch⁵¹⁵ k volání⁵¹⁶ a k modlitbě, již se tvůj nevolník dnes modlí před tvou tvář, (29) aby byl⁴⁵ tvé oči otevřené k tomuto domu noc a den, k místu²⁶⁶, o němž¹⁷² jsi řekl: Bude tam mé jméno; abys nakláněl⁴⁵ sluch⁵¹⁵ k modlení, jímž⁵¹⁷ se tvůj nevolník bude modlívát směrem k tomuto místu²⁶⁶518, (30) a kéž nakláníš³ sluch⁵¹⁵ k úpění⁵¹⁴ svého nevolníka a svého lidu, Izráele, jímž se směrem k tomuto místu²⁶⁶518 budou modlívát, a ty kéž slyšíš³ na místo²⁶⁶ svého bydlení, na nebesa, a když budeš slyšet, kéž³⁴ odpustíš³⁹.

(31) Čím⁵¹⁹ kdo¹¹⁰ bude hřešit vůči svému bližnímu²²², takže²⁰ proti němu vznese¹⁰ kletbu⁵²⁰ k jeho prokletí⁵²¹, a ta kletba⁵²⁰ přijde před tvůj oltář⁴⁷⁷ v tento dům, (32) to²⁰ kéž ty v nebesích slyšíš³ a jednáš³11 a své nevolníky rozsuzuješ³ prohlášením zlovolného za zlovolného⁵²² k uvalení¹¹⁸ jeho cesty¹⁶⁰523 na jeho hlavu a ospravedlněním spravedlivého, abys mu dal⁴⁵ podle jeho spravedlnosti.

(33) Při porážce tvého lidu, Izráele, před tvář nepřítelů, když vůči tobě budou hřešit, budou-li² se k tobě vracet a tvé jméno vyznávat⁵²⁴ a modlit se a úpět⁵¹⁴ k tobě v tomto domě, (34) kéž pak² ty v nebesích slyšíš³ a odpouštíš³ stran hříchu svého lidu, Izráele, a přivádíš³ je zpět⁵²⁵ na půdu⁴⁷⁰, již jsi dal jejich otcům.

(35) Při uzavření⁵²⁶ nebes, takže²⁰ nebude dešť, když vůči tobě budou hřešit, budou-li² se směrem k tomuto místu²⁶⁶518 modlit a tvé jméno vyznávat⁵²⁴ a od svého hříchu se odvracet, neboť jsi je pokořoval⁵²⁷, (36) kéž pak² ty v nebesích slyšíš³ a odpouštíš³ stran hříchu svých nevolníků, totiž²⁰ svého lidu, Izráele, neboť jsi je vyučoval dobré cestě, již mají⁵ chodit, a kéž dáváš³ dešť na svou zem, již jsi za dědictví⁵²⁸ dal svému lidu. (37) Kdykoli v zemi bude hlad, kdykoli bude mor, kdykoli bude sněh⁵²⁹, rez⁵²⁹530, kobyly¹²², saranče¹²²531, kdykoli mu⁵³²

bude jeho⁵³² nepřítel působit tíseň⁵³³ v zemi jeho⁵³² bran⁵³⁴, jakákoli³³⁸ rána⁵³⁵, jakákoli³³⁸ nemoc, – (38) jakákoli³³⁸ modlitba, jakékoli³³⁸ úpění⁵¹⁴, jež se bude dít⁶¹⁵ skrze kteréhokoliv³³⁸ člověka, skrze všechen tvůj lid, Izráele, když bude každý⁸⁷ z nich⁵³⁶ znát ránu⁵³⁵ svého srdce a bude rozprostírat⁴⁹⁶ své dlaně²⁸⁹ směrem k tomuto domu, (39) kéž pak² ty v nebesích, trvalém místě^{505 506} svého usídlení, slyšíš³ a odpouštíš³ a jednáš^{3 11} a dáváš³ každému⁸⁷, jehož srdce znáš (ty přece, ty samoten⁵³⁷, znáš²⁹ srdce všech dětí³²⁰ člověka), podle všech jeho cest⁵²³, (40) aby tě měli v úctě⁹¹ po všechny dni, co oni budou živi na povrchu⁴⁶⁷ půdy⁴⁷⁰, již jsi dal našim otcům.

(41) A i stran cizozemce⁵³⁸, jenž není z tvého lidu, Izráele, ten⁸², přijde-li² ze vzdálené země pro⁵³⁹ tvé jméno (42) (neboť budou slyšet o tvém velikém jménu¹⁷² a o tvé silné ruce¹⁷² a o tvé paži¹⁷², jež bývala⁸⁶² napřažena), když²⁰ přijde a bude²⁹ se modlit směrem k tomuto domu, (43) kéž ty v nebesích, trvalém místě^{505 506} svého usídlení, slyšíš³ a jednáš^{3 11} podle všeho, oč bude ten cizozemec⁵³⁸ k tobě volat, aby všechny národnosti²⁸¹ země poznávaly tvé jméno, aby tě měly⁴⁵ v úctě⁹¹ jako tvůj lid, Izráel, a aby věděly⁴⁵, že nad tímto domem, jež jsem zbudoval, je vzýváno tvé jméno.

(44) Kdykoli tvůj lid bude vycházet¹⁸⁴ k boji¹¹⁶ proti svému nepříteli cestou, již je budeš posílat, a budou se k Hospodinu modlit směrem k městu, v němž jsi našel zálibu⁵⁰⁹, a domu⁵⁴⁰, jež jsem tvému jménu zbudoval, (45) kéž pak² v nebesích jejich modlitbu a jejich úpění⁵¹⁴ slyšíš³ a jejich právo¹⁰³ uplatníš^{3 11}.

(46) Kdykoli vůči tobě budou hřešit (neboť není člověka, jenž by nehřešil), a budeš se proti nim⁵⁴¹ popuzovat a vydávat je tváři nepřítelů, takže²⁰, zajmouce je, je odvedou do zajetí⁵⁴² do země nepřítelů, vzdálené nebo blízké, (47) a vezmou si to v zemi, kam byli do zajetí odvedeni⁵⁴², opět k⁵⁴³ srdci⁵⁴⁴ a jmou se v zemi zajavších je vracet se a úpět⁵¹⁴ k tobě výrokem: Zhřešili jsme a spáchali jsme nepravost⁵⁴⁵, zachovali jsme se zlovolně, (48) a v zemi svých nepřátel,

kterí je zajali, se k tobě vrátí celým svým srdcem a celou svou duší a k tobě se jmou modlit směrem k zemi, již jsi dal jejich otcům, a městu, jež jsi vyvolil¹⁸⁶, a domu⁵⁴⁰, jež jsem tvému jménu zbudoval, (49) kéž pak² v nebesích, trvalém místě^{505 506} svého usídlení, jejich modlitbu a jejich úpění⁵¹⁴ slyšíš³ a jejich právo¹⁰³ uplatníš^{3 11} (50) a odpouštíš³ svému lidu, těm, již vůči tobě zhřešili, ano, stran všech jejich přestoupení⁵⁴⁶, jimiž se proti tobě provinili⁵⁴⁷, a vystavuješ^{3 118} před tváří zajavších je, ať je polítují⁵⁵⁰ (51) (vždyť oni jsou tvůj lid a tvé dědictví⁵²⁸, jež jsi vyvedl¹⁸⁴ z Egypta, zprostřed pece ze železa), (52) zatímco tvé oči budou⁴⁵ otevřeny k úpění⁵¹⁴ tvých nevolníků a k úpění⁵¹⁴ tvého lidu, Izráele, za naklonění sluchu⁵¹⁵ k nim při visem jejich volání k tobě. (53) Vždyť ty sis je za dědictví⁵²⁸ vyčlenil⁵⁵¹ ze⁵⁵² všech národností²⁸¹ země podle toho, co jsi promluvil skrze⁵⁵³ Mojžíše, svého nevolníka, když jsi naše otce vyvedl^{184 500} z Egypta, Pane, Hospodine!

(54) A jak Šalomoun skončil^{46 73} s modlením³⁷ k Hospodinu vši touto modlitbou, stalo se⁶¹⁵, že zpřed⁵¹² oltáře Hospodinova vstal od klečení⁵⁵⁴ na svých kolenou s dlaněmi²⁸⁹ rozprostřenými^{496 555} k nebesům (55) a stanul a silným hlasem požehnal všemu sejití⁵⁰⁸ Izráelovu výrokem: (56) *Budíž* veleben⁸⁴ Hospodin, jenž svému lidu, Izráelovi, dal odpočinek⁵⁵⁶ podle všeho, co vyslovil; nepadlo ani jedno slovo ze všech jeho dobrých slov¹²², jež vyslovil skrze⁵⁵³ Mojžíše, svého nevolníka; (57) kéž je³ Hospodin, náš Bůh, s námi, jako byl²⁹ s našimi otcí (kéž nás neopouští³ a nezamítá^{3 557} nás), (58) k naklonění¹⁵⁴ našich srdcí k němu, k chození všemi jeho cestami a k dbaní¹⁰⁰ jeho rozkazů a jeho ustanovení^{12 102} a jeho předpisů¹⁰³, jež přikázal našim otcům, (59) a kéž jsou³ tato má slova, jimiž jsem se jal vůči tváři Hospodinově doprošovat přízně⁵¹⁴, dnem i nocí blízká Hospodinu, našemu Bohu, k uplatňování¹¹ práva¹⁰³ jeho nevolníka a práva¹⁰³ jeho lidu, Izráele, podle záležitosti³⁹⁹ dne v její den, (60) za účelem poznání všemi národnostmi^{127 281} země, že Bohem je Hospodin,

on, není jiného⁵⁵⁸. (61)Nechť tedy² je³²⁹ vaše srdce nerozdělené⁵⁵⁹ při Hospodinu, našem Bohu, k chození v jeho ustanoveních¹⁰² a k dbání¹⁰⁰ jeho rozkazů, jako tohoto dne.

(62)A král a s ním všechen Izráel před tváří Hospodinovou obětovali oběti¹²², (63)a Šalomoun obětoval obět pokojných hodů²⁰¹, již obětoval Hospodinu, dvacet a dva tisíce kusů skotu a sto a dvacet tisíc kusů drobného dobytka; tak²⁰ zasvětili⁵⁶⁰, král a všechny děti³²⁰ Izráelovy, dům Hospodinův. (64)V onen den posvětil král vnitřek⁵⁶¹ nádvoří^{395 409}, jež bylo před domem Hospodinovým⁴⁷⁷, neboť tam obětovali²⁰⁰ vzestupné oběti^{122 178 246} a oběti daru⁵⁶² a tuk⁵⁶³ obětí pokojných hodů²⁰¹, protože oltář z mosazi³³³, jenž byl před tváří Hospodinovou, byl příliš malý, aby pojal⁵⁶⁴ ty vzestupné oběti^{122 178 246} a oběti daru⁵⁶² a tuk^{563 565} obětí pokojných hodů²⁰¹.

(65)A v onen čas uspořádal¹¹ Šalomoun slavnost⁴⁸⁹, a s ním všechen Izráel, veliké sejití⁵⁰⁸, od příchodu k vstupu do Chamáthu po potok¹⁶⁶ Egypta, před tváří Hospodina, našeho Boha, sedm dní a sedm dní – čtrnáct dní. (66)V osmý den lid propustil^{323 566}, i požehnali králi a odešli k svým stanům, veselí⁵⁶⁷ a v dobré náladě⁵⁶⁸ nad vším dobrem, jež způsobil¹¹ Hospodin Dávidovi, svému nevolníku, a Izráelovi, svému lidu.

9 A jak Šalomoun skončil^{46 73} s budováním³⁷ domu Hospodinova a domu králova a vši Šalomounovy tužby⁵⁶⁹, již uskutečnit¹¹ si přál^{29 570}, stalo se⁶¹⁵, (2)že²⁰ se Šalomounovi podruhé ukázal Hospodin, jako se mu ukázal v Giveónu; (3)i řekl k němu Hospodin: Uslyšel jsem tvou modlitbu a tvou snažnou prosbu⁵¹⁴, již ses před mou tváří doprošoval²⁹ přízně⁵¹⁴; posvětil jsem tento dům, jež jsi zbudoval, vložení^{113 571} tam svého jména navždy¹⁶², i budou²⁹ tam po všechny dni mé oči i mé srdce. (4)A ty, jestliže budeš před mou tváří chodit, jako chodil²⁹ Dávid, tvůj otec, v poctivosti⁵⁷² srdce a v upřímnosti¹⁸⁰ k jednání¹¹ podle všeho, co jsem rozkázal, budeš dbát¹⁰⁰ mých ustanovení¹⁰² a mých předpisů¹⁰³, (5)pak²⁰ budu navždy⁵⁸ utvrzovat¹⁰⁸ trůn tvého králování nad Izráelem podle toho, co

jsem k Dávidovi, tvému otci⁴⁹⁴, promluvil výrokem: Nebude ti¹⁰⁹ nikdo¹¹⁰ vytínán^{111 112} z trůnu⁹⁸ Izráelova; (6)jestliže se nicméně⁵⁷³ budete odvracet, vy aneb vaše děti³²⁰, od následování mne⁵⁷⁴, a nebudete dbát¹⁰⁰ mých rozkazů, ustanovení¹⁰², jež¹² jsem předložil¹¹⁸ vaší tváří, nýbrž²⁰ budete odcházet a sloužit⁵⁷⁵ jiným²⁰⁸ bohům a klanět se jim, (7)pak²⁰ budu Izráele vytínat¹¹¹ z povrchu tváře⁵⁷⁶ půdy⁴⁷⁰, již jsem jim dal, a dům, jež jsem posvětil svému jménu, budu zavrhat^{566 577} zpřed své tváře⁵⁷⁸ a Izráel bude²⁹ mezi všemi národnostmi²⁸¹ za přísloví a k⁵⁷⁹ posměchu; (8)a tento dům bude vrchol⁵⁸⁰: Každý⁵⁸¹ přecházející mimo něj se bude hrozit⁵⁸² a bude syčet⁵⁸³, i budou říkat: Proč Hospodin takto¹⁶ učinil této zemi³⁷ a tomuto domu³⁷? (9)A budou říkat: Protože Hospodina, svého Boha, jenž vyvedl¹⁸⁴ jejich otce¹² ze země Egypta, opustili a chytili se jiných²⁰⁸ bohů⁹⁰ a jali se jim klanět a jim sloužit⁵⁷⁵; proto na ně Hospodin přivedl všechno toto neštěstí⁵⁸⁴.

(10)A po uplynutí¹⁶⁹ dvaceti let, kdy Šalomoun zbudoval dva domy, dům Hospodinův a dům krále (11)(příčemž²⁰ Chírám, král Córu²⁸², Šalomouna podporoval^{10 29 585} dřívím²⁹⁶ cedrů a dřívím²⁹⁶ cypřišů a zlatem podle všeho jeho přání²⁹⁵), se stalo^{586 615}, že tehdy dával král Šalomoun Chírámovi dvacet měst v zemi Gálílu; (12)a když Chírám vyšel z Córu²⁸² podívat se na ta města, jež mu Šalomoun dal, nebyla³⁴ v jeho očích vyhovující³⁹³, (13)i řekl: Co jsou toto²⁰⁹ za města, jež jsi mi dal, můj bratře? Dává²⁹ se⁵⁸⁷ jim tedy² až po tento den⁵⁸⁸ název⁵⁸⁹ země Kávúl⁵⁹⁰. (14)A Chírám poslal králi sto a dvacet kikkárů⁵⁹¹ zlata.

(15)A toto²⁰⁹ je zpráva⁵⁹² o robotnících^{127 307 593}, jež král Šalomoun odváděl^{29 306} k budování domu Hospodinova a domu svého a Milló⁵⁹⁴ a zdi¹⁷⁴ Jerusálema a Chácóru a Megidda a Gezeru. (16)(Farao, král Egypta, vystoupil⁶³ a Gezeru dobyl a spálil jej ohněm⁵⁹⁵ a Kenaaního⁶⁸, obyvatele města, pozabíjel a dal je⁵⁹⁶ věnem své dceři, ženě Šalomounově.) (17)A Šalomoun vybudoval Gezer a dolní Běth-Chórón (18)a Baaláth a Támár⁵⁹⁷ v pustině v zemi (19)a všechna

města skladišť, jež Šalomoun měl²⁵⁹, a města vozů^{122 598} a města jezdců²⁶² a Šalomounovu tužbu⁵⁶⁹ – co zatoužil⁵⁶⁹ budovat – v Jerúsalémě a v Levánónu²⁷⁵ a ve vsi zemi jeho vlády⁵⁹⁹. (20) Všechen lid, jenž⁶⁶² pozůstával z Emóriho, Chitího, Perizzího, Chivvího a Jevúsího⁶⁸, ty⁸², kteří *nebyli* z děti³²⁰ Isráelových, (21) jejich syny, kteří po nich pozůstali v zemi, jež synové Isráelovi nedokázali učinit odevzdanými^{600 601}, ano, ty⁸² Šalomoun odváděl^{29 306} za nevolníky robotující až po tento den. (22) Ze synů Isráelových však Šalomoun za nevolníky¹²² nedával²⁹, nýbrž¹⁵⁵ oni *byli* bojovníky⁶⁰² a jeho služebníky a jeho veliteli⁴⁰ a jeho důstojníky⁶⁰³ a veliteli⁴⁰ jeho vozů^{122 598} a jeho jezdců²⁶². (23) Toto²⁰⁹ *byli* vedoucí⁴⁰ správců²²⁰, kteří *byli* nad prací³¹³ pro Šalomouna¹⁴¹, padesát a pět set těch, již⁶⁶² měli moc²⁵⁵ nad²⁴¹ lidem, nad²⁴¹ činnými^{11 314} v práci^{313 315}.

(24) Jen co dcera faraonova vystoupila⁶³ z města Dávidova¹³³ do svého domu, jež jí zbudoval; tehdy vybudoval Milló⁵⁹⁴.

(25) A Šalomoun třikrát v roce vznášel^{29 177} vzestupné oběti¹⁷⁸ a oběti pokojných hodů²⁰¹ na oltáři, jež Hospodinu zbudoval, a zakuřoval^{29 604} při tom^{82 605}, jenž byl před tváří Hospodinovou. Tak²⁰ dohotovil⁴⁸¹ dům.

(26) A král Šalomoun zřídil¹¹ loďstvo v Ecjón-Geveru, jenž je u Élóthu na pobřeží²⁷¹ moře Rákosí⁶⁰⁶ v zemi Edóma, (27) a Chiráam s loďstvem⁶⁰⁷ poslal své služebníky, lodníky⁶⁰⁸ znalé moře, se služebníky Šalomounovými; (28) i přibýli do Ófiru⁶⁰⁹ a vzali odtamtud zlato, čtyři sta a dvacet kikkáru⁵⁹¹, jež²⁰ přinesli ke králi Šalomounovi.

10 A zvěst⁶¹⁰ o Šalomounovi¹²⁷ *vzhledem* ke jménu Hospodinovu uslyšela královna Ševy⁶⁰⁹, i přibýla vyzkoušet ho hádankami⁶¹¹. (2) Přibýla tedy² v Jerúsalém s velmi slavným⁶¹² komonstvem^{613 614}, s velbloudy nesoucími¹⁰ vonné látky a velmi mnoho zlata a drahé³¹⁶ kameny¹²², a přišla k Šalomounovi a promluvila k němu o všem¹⁷², co bylo²⁹ blízko jejímu srdci⁵¹⁰, (3) a Šalomoun jí všechny její otázky^{592 593} vysvětlil⁴⁴, nezůstalo^{95 615} nic²⁶⁴ před králem⁸⁹ skrytého, co *by* jí nebyl vysvětlil⁴⁴.

(4) A když královna Ševy⁶⁰⁹ zpozorovala²¹⁶ všechnu Šalomounovu moudrost, a dům jež zbudoval, (5) a pokrmý¹²² jeho stolu a sedání jeho nevolníků a stání jeho obsluhovačů^{616 617} a jejich oblečení¹² a jeho číšníky a jeho vzestupné *schoďiště*, kudy vystupoval⁶³ k domu Hospodinovu⁶¹⁸, nezůstalo^{34 615} v ní již dechu (6) a řekla ke králi: Pravdivou se ukázala^{95 615} řeč, již jsem ve své zemi uslyšela o tvých věcech a o tvé moudrosti, (7) a neuvěřila jsem těm slovům, než jsem přišla a mé oči pohleděly, a hle, nebyla mi oznámena⁴⁴ polovina, převyšil jsi moudrostí a dobrotou⁶¹⁹ pověst^{610 620}, již jsem uslyšela. (8) Blaho^{372 621} tvých mužů, blaho^{372 621} těchto tvých služebníků, již⁶⁶² stávají ustavičně před tvou tváří, již⁶⁶² slychají tvou moudrost! (9) Necht je³ veleben⁸⁴ Hospodin, tvůj Bůh, jenž v tobě našel potěšení⁶²² k uvedení¹¹⁸ tě na trůn Isráelův! Hospodin ve svém trvalém⁵⁸ milování⁶²³ Isráele, *ano*, tebe ustanovil¹¹³ za krále nad Isráelem k vykonávání práva¹⁰³ a spravedlnosti!

(10) A dala králi sto a dvacet kikkáru⁵⁹¹ zlata a vonné látky¹², veliké množství²⁶⁸, a drahé³¹⁶ kameny¹²²; tolik vonné látky jako ona⁶²⁴, již královna Ševy⁶⁰⁹ dala králi Šalomounovi, již⁶²⁵ nedošlo. (11) (A i loďstvo Chiráamovo, jež z Ófiru⁶⁰⁹ vozilo^{10 29} zlato, dopravilo z Ófiru⁶⁰⁹ veliké množství²⁶⁸ santalového dříví²⁹⁶ a drahé³¹⁶ kameny¹²²; (12) a král použil¹¹ toho santalového dříví²⁹⁶ na zábradlí⁶²⁶ k domu Hospodinovu a k domu královu a na lry⁶²⁷ a varyta⁶²⁸ pěvcům. Až po tento den již⁶²⁴ takové santalové dříví²⁹⁶ nedošlo, aniž bylo spatřeno.) (13) A král Šalomoun splnil¹¹⁸ královně Ševy⁶⁰⁹ všechno její přání²⁹⁵, mimo⁶²⁹ to, co jí dal podle štědrosti⁶³⁰ krále Šalomouna. I otočila se¹⁰⁷ a odebrala k své zemi, ona i její služebníci.

(14) A váha zlata, jež v jednom roce Šalomounovi docházelo²⁹, byla²⁹ šest set šedesát a šest kikkáru⁵⁹¹ zlata, (15) kromě *příjmu* od cestujících^{203 631} a z obchodování⁶⁵⁰ kramářů a *ode* všech králů západu⁶³² a vladařů⁹³⁵ země. (16) A král Šalomoun zhotovil¹¹ dvě stě velikých štítů z kovaného zlata, na jeden veliký štít vyzvedl šest set šeklů⁶³³ zlata, (17) a tři sta malých

štitů z kovaného zlata, na jeden malý štit vyzvedl tři miny⁶³⁴ zlata, a dal je král v dům lesa Levánónu²⁷⁵. (18)A král zhotovil¹¹ veliký trůn ze slonoviny⁶³⁵ a potáhl³⁵³ jej čistěným zlatem; (19)ten trůn měl¹³⁶ šest stupňů, a vrchol⁴²⁴ měl¹³⁶ ten trůn odzadu zaokrouhlený, a na místě²⁶⁶ sedění opěradla⁶³⁰ odtud a odtud⁶³⁶, a vedle opěradel⁶³⁰ stáli dva lvi, (20)a na těch šesti stupních tam stáli, odtud a odtud⁶³⁶, lvi, dvanáct; pro žádné¹⁴¹ z³³⁸ království¹² nebylo *nic* takového zhotoveno¹¹. (21)A všechny nádoby³³⁹ k pití¹²⁷ pro krále Šalomouna¹²⁷ byly ze zlata a všechny nádoby³³⁹ domu lesa Levánónu²⁷⁵ byly ze zlata, čistého³⁶⁷, stříbra⁶³⁷ nebylo – nebylo²⁹ v dnech Šalomounových za něco⁶³⁸ považováno, (22)neboť král měl¹³⁶ na moři taršíšské loďstvo⁶³⁹ s loďstvem Chirámovým – jednou za tři léta taršíšské loďstvo⁶³⁹ přijíždělo, vezouc¹⁰ zlato a stříbro, slonovinu⁶⁴⁰ a opice a pávy.

(23)I stal se král Šalomoun *co* do bohatství a *co* do moudrosti větším než všichni králové⁶⁷ země (24)a všechny země⁶⁴¹ vyhledávaly Šalomounovu přítomnost⁶⁴² k slyšení moudrosti, již dal Bůh v jeho srdce, (25)a oni, každý⁸⁷, donášeli svůj dar⁶⁴³, náčiní³³⁹ ze stříbra a náčiní³³⁹ ze zlata a pláště a zbroj a vonné látky, koně a mezky, dárku³⁹⁹ roku v roce. (26)A Šalomoun nashromáždil⁶⁴⁴ vozů¹²²⁵⁹⁸ a jezdců²⁶², takže²⁰ měl²⁵⁹ tisíc a čtyři sta vozů¹²²⁵⁹⁸ a dvanáct tisíc jezdců²⁶² a umístil²⁹¹ je ve městech vozů¹²²⁵⁹⁸ a u krále v Jerúsalemě. (27)A v Jerúsalemě král nakladl¹¹⁸ stříbra jako kamenů a cedrů nakladl¹¹⁸ jako sykomor⁶⁴⁵, jež *jsou* v hojnosti v nížině⁶⁴⁶. (28)A vývoz¹⁸⁴⁶⁴⁷ koní, jež Šalomoun měl¹³⁶, *byl* z Egypta, a houf⁶⁴⁸⁶⁴⁹ králových obchodních zástupců⁶⁵⁰, *ti* za peníze⁶⁵¹ přiháněli²¹⁰ houf⁶⁴⁸⁶⁵² (29)a vozidlo²⁶¹ bylo vyzdvihováno a vyváženo⁶⁵³ z Egypta za šest set šeklů⁶³³ stříbra a kůň za padesát a sto; a tak svými prostředky⁶⁵⁴ vyváželi¹⁸⁴ pro všechny krále¹⁴¹ Chittim²⁴³ a pro krále¹²¹⁴¹ Arámu⁶⁵⁵⁶⁵⁶.

11 Král Šalomoun *si* však² zamiloval mnoho žen-cizozemek²⁰³⁵³⁸, a *to* s dcerou faraonovou, – Móávek, Ammónovkyň, Edómek, Cidónanek, Chittíjek, (2)z národů, o nichž¹⁷² Hospodin

k dětem³²⁰ Isráelovým řekl: Nesmíte⁵ vstupovat mezi ně, aniž směj⁵ oni vstupovat mezi vás; jistě by vaše srdce nakláněly¹⁵⁴ za svými bohy. Na těch⁸² Šalomoun ulpěl⁶⁵⁷ láskou, (3)takže²⁰ měl²⁵⁹ sedm set žen-princezen²⁰³⁶⁵⁸ a tři sta souložnic, i naklonily¹⁵⁴ jeho ženy jeho srdce, (4)*ano*, stalo se⁶¹⁵ v době Šalomounova stáří, že jeho ženy naklonily¹⁵⁴ jeho srdce za jinými²⁰⁸ bohy, takže²⁰ jeho srdce přestalo být⁶⁵⁹ nerozdělené⁶⁵⁹ při Hospodinu, jeho Bohu, jako srdce Dávída, jeho otce, (5)i jal se Šalomoun chodit za Aštóreth⁶⁶⁰, bohyní Cidóním¹²⁶, a za Milkómem, hnusností⁶⁶¹ Ammóním²⁴³; (6)jal se tedy² Šalomoun činit, *co bylo*⁶⁶² zlé v očích Hospodinových, a přestal Hospodina plně následovat⁵⁷⁴⁶⁵⁹ jako Dávid, jeho otec. (7)Tehdy Šalomoun zbudoval výšinu¹⁰¹⁴ Kemóšovi, hnusností⁶⁶¹ Móáva, na hoře, jež je před Jerúsalemem⁶⁶³, a Mólechovi, hnusností⁶⁶¹ dětí³²⁰ Ammónových, (8)a tak učinil pro všechny své ženy, cizozemky¹⁴¹⁵³⁸ zakuřující⁶⁰⁴ a obětující svým bohům.

(9)I popudil se Hospodin proti Šalomounovi⁵⁴¹, že se jeho srdce odklonilo¹⁵⁴ z blízkosti¹⁶¹ Hospodina, Boha Isráelova, jež⁶⁶² se mu dvakrát ukázal (10)a o této věci mu rozkázal, že nemá⁵ chodit za jinými²⁰⁸ bohy, *ale* nedodržel¹⁰⁰, *co* Hospodin rozkázal. (11)Hospodin tedy² Šalomounovi řekl: Protože se toto při tobě vyskytlo⁶¹⁵, že jsi nedodržel¹⁰⁰ mou smlouvu a mé ustanovení¹⁰², jímž jsem na tebe vložil povinnost¹⁷¹, chci⁵ odtrhnout⁶⁶⁴ zajisté⁶⁶⁵ od tebe⁵⁷⁸ tvé kralování a dát je tvému služebníkovi; (12)*ale* vzhledem k Dávidovi, tvému otci, to⁸² nebudu činit v tvých dnech. Budu je vytrhovat⁶⁶⁴ z ruky tvého syna; (13)jenže nebudu odtrhovat⁶⁶⁴ celé tvé království⁶⁹⁰ – jeden kmen⁶⁶⁶ tvému synu chci⁵ dát vzhledem k Dávidovi, tvému otci, a vzhledem k Jerúsalemu, jež jsem vyvolil¹⁸⁶.

(14)AHospodin Šalomounovi vzbudil⁶⁶⁷ protivníka, Hadada, Edómího⁶⁸; ten⁸² *byl* ze semene králova v Edómu. (15)Stalo se⁶¹⁵ totiž² při Dávidově pobytu⁶⁶⁸ v Edómu⁶⁶⁹, když Jóáv, velitel⁴⁰ vojska⁴¹, vystoupil⁶³⁵⁰⁰ pohřbívát zabitě⁶⁷⁰, že²⁰ všechny mužského pohlaví v Edómu pobil³²³⁶⁷¹⁶⁷² (16)(neboť tam Jóáv, a všechen Isráel,

zůstal šest měsíců až do vytěžení všech mužského pohlaví v Edómu), (17)ale⁶⁷³ Hadad utekl, on a s ním někteří Edómijím^{243 674} ze služebníků jeho otce, aby přišli⁴⁵ do Egypta; tehdy²⁰ byl Hadad malý¹⁸¹ hoch¹⁸². (18)Povstali tedy² z Midjánu a přišli do Páránu a vzali některé z Páránu⁶⁷⁴ s sebou a přišli do Egypta k faraonovi, králi Egypta; ten²⁰ mu dal dům a určil⁶⁷⁵ pro něho⁴¹ stravu²⁴⁸ a dal mu pozemek. (19)A Hadad našel v očích faraonových velikou⁶⁷³ přízeň⁶⁷⁶, takže²⁰ mu za ženu dal sestru své ženy, sestru Tachpenés, královny⁶⁷⁷, (20) a sestra Tachpenés mu porodila Genuvatha, jeho syna, a toho⁸² Tachpenés vychovala uvnitř⁵⁶¹ faraonova domu, takže²⁰ se Genuvath dostal⁶¹⁵ mezi⁵⁶¹ faraonovy syny. (21)A když Hadad v Egyptě uslyšel, že Dávid uhlel se svými otci a že Jóav, velitel⁴⁰ vojska⁴¹, je mrtev, řekl³⁴ Hadad k faraonovi: Propust⁵⁶⁶ mě, ať mohu⁵ odejít do své země. (22)A farao mu řekl: Čehopak jsi ty u mne potřeben, že²⁰, hle, chceš⁶⁷⁸ odejít do své země? I řekl: Ne⁶⁷⁹, nýbrž¹⁵⁵ abys mě, ať je jakkoli⁶⁸⁰, ráčil⁵ propustit⁵⁶⁶.

(23)Ještě²⁰ mu Bůh vzbudil⁶⁶⁷ protivníka, Rezóna, syna Eljáдова, jenž utekl z blízkosti⁵³ Hadad-ezera, krále Covy, svého pána, (24) a shromáždil k sobě muže¹² a stal se⁶¹⁵, při Dávidově zabíjení jich, velitelem⁴⁰ bandy záškodníků⁶⁸¹, i odešli v Damašek a usídlili se tam a ujali se v Damašku kralování. (25)A na všechny dni Šalomounovy se stal⁶¹⁵ Isráělovi protivníkem, jako²⁰ svízel^{584 682}, jíž byl Hadad; i zhnusilo se mu v Isráělovi a ujal se kralování nad Arámem^{655 656}.

(26)A proti králi také pozvedl ruku Jároveám, syn Nevátův, Efráthí¹²⁶ z Ceredy (a jméno jeho matky Cerúá, vdova²⁰³), služebník Šalomounův; (27) a toto²⁰⁹ byla příčina, že ruku proti králi pozvedl: Šalomoun se jal vybudovávat Milló⁵⁹⁴ a uzavírat mezeru⁶⁸³ města Dávída^{133 684}, jeho otce; (28) a ten muž, Jároveám, byl zdatný⁷⁶ silák²⁴, a když si Šalomoun toho mladíka¹⁸² všiml¹²⁶, jak on vykonával práci³¹³, pověřil^{34 685} ho dozorem při vši robotě⁶⁸⁶ domu Josefova. (29)A v onen čas se stalo⁶¹⁵, že²⁰ Jároveám vyšel¹⁸⁴ z Jerúsáléma, a cestou ho zastihl⁶⁸⁷ Achijjá,

Šilóní¹²⁶, prorok, a ten⁸² se byl přiděl⁶⁸⁸ novým pláštěm; a oni dva byli v poli o samotě⁵³⁷. (30)A Achijjá se chytil za⁶⁸⁹ ten nový plášť, jenž byl na něm, a roztrhal⁶⁶⁴ jej – dvanáct útržků – (31) a řekl Jároveámovi: Vezmi si deset útržků, neboť Hospodin, Bůh Isráělův, řekl takto: Hle, chystám se vytrhnout^{138 664} království⁶⁹⁰ z ruky Šalomounovy a deset kmenů⁶⁶⁶ chci⁵ dát tobě (32) (a jeden kmen⁶⁶⁶ bude zůstat⁶¹⁵ jemu vzhledem k mému nevolníku Dávidovi a vzhledem k Jerúsálému, městu, v němž jsem našel zálibu⁵⁰⁹), ze všech kmenů Isráělových), (33) protože mě opustili a jali se klanět Aštóreth⁶⁰, bohyni Cidóním¹²⁶, a Kemóšovi, bohu Móáva, a Milkómovi, bohu dětí³²⁰ Ammónových, a přestali chodit⁶⁵⁹ mými cestami k vykonávání toho, co je⁶⁶² v mých očích správně⁶⁹¹, totiž²⁰ mých ustanovení¹⁰² a mých předpisů¹⁰³, jako Dávid, jeho otec. (34) Nebudu však² brát všechno kralování z jeho ruky, neboť ho po všechny dni jeho života²⁴⁴ chci⁵ ponechat⁶⁹² vládcem⁴⁸⁵, vzhledem k Dávidovi, svému nevolníku, jehož jsem vyvolil¹⁸⁶, jenž mé rozkazy a má ustanovení¹⁰² zachoval¹⁰⁰, (35) nýbrž²⁰ chci⁵ vzít království z ruky jeho syna a dát je – deset kmenů⁶⁶⁶ – tobě, (36) a jeho synu chci⁵ ponechat⁶⁹² jeden kmen⁶⁶⁶, aby zůstávala⁶¹⁵ lampa⁶⁹³ Dávidovi, mému nevolníku, po všechny dni před mou tváří v Jerúsálémě, městě, jež jsem si vyvolil¹⁸⁶ k vložení¹¹³ tam svého jména. (37) Tebe pak² chci⁵ vzít, abys kraloval podle všeho, čeho⁶⁹⁴ bude žádostiva tvá duše, abys byl králem nad Isráělem; (38) a jestliže budeš poslušen všeho⁶⁹⁵, co ti budu rozkazovat, a chodit mými cestami a činit, co je⁶⁶² správně⁶⁹¹ v mých očích, k zachování¹⁰⁰ mých ustanovení¹⁰² a mých rozkazů podle toho, co činil²⁹ Dávid, můj nevolník, stane se⁶¹⁵, že²⁰ zůstanu⁶¹⁵ s tebou a zbuduji ti stálý⁶⁹⁶ dům, jako jsem zbuodoval Dávidovi, a budu ti svěfovat¹¹⁸ Isráěle. (39) Vzhledem k tomu toť² chci⁵ sítě Dávidovo pokořit⁵²⁷, ale⁶⁹⁷ ne na všechny dni. (40) A Šalomoun chtěl⁶⁷⁸ Jároveáma usmrtit, ale Jároveám vstal a utekl do Egypta k Šíšakovi, králi Egypta, a až do smrti Šalomounovy v Egyptě zůstal⁶¹⁵.

(41)A ostatní věci Šalomounovy⁶⁹⁸ a vše, co vykonal, a jeho moudrost – zda nejsou ony vypsány na knize⁶⁹⁹ věci Šalomounových? (42)A dní, co Šalomoun v Jerúsalmě kraloval²⁹ nade vším Izráelem, *bylo* čtyřicet let; (43)i ulehł Šalomoun se svými otci a byl pohřben ve městě Dávída¹³³, svého otce. A kralování se místo něho ujal Rechaveám, jeho syn.

12 ARechaveám se odebral v Šechem, neboť v Šechem přibyl všechen Izráel uvést ho v kralování⁸¹; (2)to²⁰ jak uslyšel⁴⁶ Jároveám, syn Nevátův (neboť²⁰ on ještě *byl* v Egyptě, kam utekl před tváří⁸⁹ Šalomouna, krále, a v Egyptě se Jároveám usídlil, (3)i poslali a dali ho povolat^{56 164}), stalo se^{586 615}, že²⁰ přišel Jároveám a všechno sejit⁵⁰⁸ Izráelovo a promluvili k Rechaveámu výrokem: (4)Tvůj otec učinil naše jho tvrdým⁷⁰⁰, ty však² nyní ulev na tvrdě⁷⁰¹ službě⁷⁰² tvému otci¹²⁷ a na našem těžkém jhu⁷⁰³, jež na nás uvalil¹¹⁸, a budeme ti sloužit²⁴⁷. (5)I řekl k nim: Jděte; ještě tři dni a vraťte se ke mně. I odešli – lid.

(6)A král Rechaveám se jal radit se starci, kteří stávali při tváři Šalomouna, jeho otce, za jeho zůstávání⁶¹⁵ *na živu*, výrokem: Jak vy radíte⁷⁰⁴ odpovědět⁷⁰⁵ tomuto lidu? (7)I promluvili k němu výrokem: Budeš⁵-li se dnes tomuto lidu projevovat⁹⁵ služebníkem a sloužit²⁴⁷ jim a odpovídat a mluvit k nim vlídnými⁷⁰⁶ slovy, pak² ti budou²⁹ služebníky *po* všechny dni. (8)Opustil však² radu starců, již mu poradili, a jal se radit s mladíky⁷⁰⁷, kteří s ním vyrostli, kteří *byli* těmi, *již*⁶⁶² stáli před jeho tváří, (9)a řekl k nim: Co radíte⁷⁰⁴ vy, ať můžeme⁵ odpovědět⁷⁰⁵ tomuto lidu, *těm*, kteří ke mně promluvili výrokem: ulev na jhu⁷⁰³, jež na nás uvalil¹¹⁸ tvůj otec? (10)A ti mladíci⁷⁰⁷, kteří s ním vyrostli, k němu promluvili výrokem: Takto musíš⁶ říci tomuto lidu, *těm*, kteří k tobě promluvili výrokem: tvůj otec ztížil naše jho, ty však² nám⁷⁰⁸ ulev, – takto k nim musíš⁶ mluvit: Můj malík⁷⁰⁹ ztloustne nad kyčle^{67 120} mého otce, (11)takže tedy⁷¹⁰: Můj otec na vás naložil těžké jho a já na vaše jho budu přidávat¹⁴³; můj otec vás trestal^{29 711} bičí a já vás budu trestat⁷¹¹ štíry⁷¹².

(12)Přišli tedy², Jároveám a všechen lid, k Rechaveámovi v třetí den podle *toho*, co král promluvil výrokem: V třetí den se ke mně vraťte, (13)a král lidu odpověděl tvrdě⁷⁰¹, neboť²⁰ opustil radu starců, již mu poradili, (14)a promluvil k nim podle rady mladíků⁷⁰⁷ výrokem: Můj otec ztížil vaše jho a já na vaše jho budu přidávat¹⁴³; můj otec vás trestal⁷¹¹ bičí a já vás budu trestat^{29 711} štíry⁷¹². (15)Král tedy² nenaklonil sluch⁵¹⁵ k lidu, neboť ze strany¹⁶¹ Hospodina nastal⁶¹⁵ obrat za účelem uskutečnění¹⁰⁸ jeho slova, jež Hospodin vyslovil skrze⁵⁵³ Achijju, Šilóniho¹²⁶, k Jároveámovi, synu Nevátovu.

(16)Když tedy² všechen Izráel shledal²¹⁶, že k nim král nenaklonil sluch⁵¹⁵, odpověděli^{34 705} – lid – králi výrokem:

Co nám je podílem v Dávídovi? Ani dědictví⁵²⁸ v synu Jišajovu!

K tvým stanům, Izráéli! Nyní si hled svého domu, Dávide!

I odešel Izráel k svým stanům, (17)*ale* děti³²⁰ Izráelovy, ty, jež⁶⁶² bydlely ve městech Júdových, – nadále²⁰ nad nimi zůstal králem⁷¹³ Rechaveám.

(18)I poslal král Rechaveám Adóráma, jenž *byl* nad robotou, *ale* naházeli⁷⁴ na něho, všechen Izráel, kamení⁷⁵, takže²⁰ umřel, a král Rechaveám si pospíšil vystoupit⁶³ na vozidlo²⁶¹ k uprchnutí v Jerúsalem. (19)A zůstali – Izráel – ve vzpouře⁷¹³ proti domu Dávídovu⁷¹⁶ až po tento den.

(20)A jak všechen Izráel uslyšel⁴⁶, že se Jároveám vrátil, stalo se⁶¹⁵, že²⁰ poslali a dali ho zavolat¹⁶⁴ do shromáždění⁴⁹³ a uvedli ho v kralování⁸¹ nade vším Izráelem; nezůstalo⁶¹⁵ následujících dům Dávídův⁵⁷⁴ kromě samotného⁵³⁷ kmene⁶⁶⁶ Júdova.

(21)A když Rechaveám přišel v Jerúsalem, svolal^{34 484} všechen dům Júdův a kmen⁶⁶⁶ Benjámínův, sto a osmdesát tisíc vybraných⁷¹⁷ válečníků⁷¹⁸ k bojování⁷¹⁶ s domem Izráelovým, k navrácení království Rechaveámovi, synu Šalomounovu. (22)*Ale* k Šemaejovi, Božímu muži, se dostalo⁶¹⁵ Boží slovo výrokem: (23)Prones k Rechaveámovi, synu Šalomounovu, králi Júdovu, a ke všemu domu Júdovu a Benjámínovu a ostatku lidu výrok: (24)Takto řekl Hospodin: Nesmíte⁵

vystupovat⁶³ ani bojovat se svými bratry, syny Isráelovými; vraťte se každý⁸⁷ k svému domu, neboť tato věc byla vyvolána⁷⁹ z mé strany⁵³. I uposlechli slova Hospodinova⁶⁹⁵ a podle slova Hospodinova se obrátili⁷²⁰ k odchodu.

(25)A Jároveám vybudoval Šechem v pohoří²²⁸ Efrájimově a usídlil se v něm; a vyšel⁸⁴ odtamtud a vybudoval Penú-Él⁷²¹.

(26)A ve svém srdci si Jároveám řekl²⁹³: Nyní se kralování bude vracet domu Dávidovu; (27)bude-li tento lid vystupovat⁶³ k obětování²⁰⁰ obětí v domě Hospodinově v Jerusálémě, pak²⁰ se srdce tohoto lidu vrátí k jejich pánu, k Rechaveámovi, králi Júdovu, a zabijí mě a k Rechaveámovi, králi Júdovu, se vrátí. (28)Král se tedy² poradil a zhotovil¹¹ dvě telata⁷²² ze zlata a řekl k nim: Máte dost⁷²³ vystupování¹⁶³724 v Jerusálém; hle, tvoji bohové, Isráéli, kteří tě vyvedli⁶³ ze země Egypta! (29)A umístil¹¹³ jedno v Bétĥ-Élu a jedno dal v Dán⁷²⁵; (30) a tato věc nastala⁶¹⁵ k hrčichu, i jali se chodit, lid, před jedno⁴⁷⁷ až po Dán⁷²⁵. (31)A zřídil¹¹ dům výšin¹⁰¹⁴ a zřídil¹¹ kněží ze všech tříd⁷²⁶ lidu, kteří nebyli²⁹ ze synů Lévího; (32)i uspořádal¹¹727 Jároveám slavnost, v osmém měsíci, v patnáctý den měsíce³¹¹, jako slavnost v Júdovi²³⁵, a jal se vznášet¹⁷⁷ na oltáři – tak činil v Bétĥ-Élu – k obětování telatům⁷²², jež zhotovil¹¹, a v Bétĥ-Élu postavil kněží výšin¹⁰¹⁴, jež zřídil¹¹. (33)I jal se vznášet¹⁷⁷ na oltáři, jež zřídil¹¹ v Bétĥ-Élu, v patnáctý den, v osmém měsíci, jež ze svého srdce vymyslíl; uspořádal¹² tedy² dětem³²⁰ Isráelovým slavnost a na oltáři se jal vznášet¹⁷⁷, aby obracel⁴⁵ v kouř⁷²⁸729.

13 A hle, z Júdy²³⁵ do Bétĥ-Élu přišel se slovem Hospodinovým⁶¹⁴730 Boží muž, když²⁰ Jároveám stál před oltářem, aby obracel⁴⁵ v kouř⁷²⁸729, (2)i zvolal slovem Hospodinovým⁷³⁰ proti oltáři a řekl: Oltáři, oltáři, takto řekl Hospodin: Hle, domu Dávidovu se narodí syn, jeho jméno Jósijáhú; ten²⁰ na tobě bude zabíjet⁷³¹ kněží výšin¹⁰¹⁴, již⁶⁶² na tobě obraceli v kouř⁷²⁸729, i budou na tobě spalovat⁵⁹⁵ kosti lidí²⁷³. (3)A v onen den ohlásil¹¹⁸ znamení výrokem: Toto

bude znamení, že promluvil Hospodin: Hle, tento oltář se roztrhne a popel⁷³², jenž je na něm, se rozsype. (4)A jak král uslyšel⁴⁶ slovo Božího muže, jímž zvolal proti oltáři v Bétĥ-Élu, stalo se⁶¹⁵, že²⁰ Jároveám vztáhl⁷³³ zpřed oltáře⁵⁷⁸ svou ruku s výrokem: Chyťte ho⁶⁸⁹734! A ruka, již proti němu vztáhl⁷³³, uschla⁷³⁵, takže²⁰ ji nemohl stáhnout zpět⁵²⁵ k sobě; (5) a oltář se roztrhl a popel⁷³² se z něho rozsypal – jako⁷³⁶ znamení, jež Boží muž slovem Hospodinovým ohlásil¹¹⁸; (6) a král odpověděl a řekl k Božímu muži: Přimluv se, prosím³⁰, u Hospodina, svého Boha⁷³⁷, a modli se za mne, ať se má ruka může⁵ stáhnout zpět⁷²⁰ ke mně! Boží muž se tedy² u Hospodina přimluvil⁷³⁷ a ruka králova se k němu stáhla zpět⁷²⁰ a byla²⁹ jako prve⁷³⁸. (7) A král promluvil k Božímu muži: Vejdí se mnou do domu a posilni se; a chci⁵ ti dát dárek. (8) A Boží muž ke králi řekl: Byť jsi mi dával polovinu svého domu, nebudu s tebou vcházet, aniž budu jíst chléb²⁴⁸, aniž budu pít vodu⁷⁹ v tomto místě²⁶⁶, (9)neboť tak se mi slovem Hospodinovým⁷³⁰ rozkázalo⁵⁸⁷ výrokem: Nesmíš⁵ jíst chléb²⁴⁸, aniž smíš⁵ pít vodu⁷⁹, aniž se smíš⁵ vracet cestou, jíž jsi odešel. (10)I odešel jinou²⁰⁸ cestou, takže²⁰ se nevrátil cestou, jíž do Bétĥ-Élu přišel.

(11)V Bétĥ-Élu pak² bydlel jeden starý prorok, jehož¹²⁹ syn přišel a vyrozprávěl⁷⁴⁰ mu všechny činy, jež Boží muž učinil⁷⁴¹ toho dne v Bétĥ-Élu, slova, jež vyslovil ke králi, – to²⁰ svému otci vyrozprávěli (12) a jejich otec k nim promluvil: Kterou⁷⁴² to⁷⁴³ cestou odešel? Jeho synové mu tedy² ukázali cestu, jíž odešel Boží muž, jenž přišel z Júdy²³⁵, (13) i řekl k svým synům: Osedlejte mi osla. Osedlali mu tedy² osla, i nasedl na něho (14) a odebral se za Božím mužem a zastihl⁶⁸⁷ ho sedícího pod stromem⁷⁴⁴ a řekl k němu: Zda jsi ty Boží muž, jenž přišel z Júdy²³⁵? I řekl: Já. (15) A řekl k němu: Pojd' se mnou do domu a pojez chleba²⁴⁸. (16) I řekl: Nemohu se s tebou vracet a s tebou vcházet, aniž budu jíst chléb²⁴⁸ ani pít s tebou⁷⁴⁵ vodu⁷⁹ v tomto místě²⁶⁶, (17) neboť se ke mně slovem Hospodinovým⁷³⁰ promluvílo⁵⁸⁷: Nesmíš⁵ jíst chléb²⁴⁸,

aniž tam smíš⁵ pít vodu⁷³⁹, nesmíš⁵ se k odchodu vracet cestou, jíž jdi odešel. (18)A řekl mu: I já jsem prorok, podobný tobě¹⁹⁷, a slovem Hospodinovým⁷³⁰ ke mně promluvil anděl⁷⁴⁶ výrokem: Vezmi ho s sebou zpět⁵²⁵ do svého domu, ať jí chléb²⁴⁸ a pije vodu⁷³⁹. Zalhal mu. (19)Vrátil se tedy² s ním a pojedl chleba²⁴⁸ a napil se vody⁷³⁹.

(20)A když oni seděli u stolu, stalo se³⁴⁶¹⁵, že²⁰ se k tomu proroku, jenž ho vzal zpět⁵²⁵, dostalo⁶¹⁵ slovo Hospodinovo, (21)i zavola na Božího muže⁷⁴⁷, jenž přišel z Júdy²³⁵, výrokem: Takto řekl Hospodin: Protože ses dopustil neposlušnosti⁷⁴⁸ úst⁷⁴⁹ Hospodinových a zanedbal¹⁰⁰ jsi zákaz⁷⁵⁰, co ti Hospodin, tvůj Bůh, zakázal⁷⁵⁰, (22)nýbrž²⁰ ses vrátil a pojedl jsi chleba²⁴⁸ a napil se vody⁷³⁹ v místě²⁶⁶, o němž⁷⁷² k tobě promluvil: Nesmíš⁵ jíst chléb²⁴⁸, aniž smíš⁵ pít vodu⁷³⁹, – nebude tvá mrtvola smět⁵ přijít do hrobu tvých otců.

(23)A po jeho pojetí chleba²⁴⁸ a po jeho napití se stalo⁶¹⁵, že²⁰ mu osedlal osla, – proroku, jehož vzal zpět⁵²⁵, – (24)a když se odebral, zastihl³⁴⁶⁸⁷ ho na cestě lev a usmrtil ho. A jeho mrtvola byla pohozená na cestě a vedle ní stál osel; i lev stál vedle té mrtvoly. (25)A hle, mimo se ubírali lidé¹¹⁰ a viděli²⁹ tu mrtvolu na cestě pohozenou a lva vedle té mrtvoly stojícího, i přicházeli²⁹ a mluvili²⁹ o tom ve městě, v němž ten starý prorok bydlel; (26)to²⁰ ten prorok, jenž ho odvrátil od jeho cesty, uslyšel a řekl: To⁸² byl Boží muž, jenž se dopustil neposlušnosti⁷⁴⁸ úst⁷⁴⁹ Hospodinových a Hospodin ho vydal lvu; ten²⁰ ho srazil⁷⁵¹ a usmrtil ho podle slova Hospodinova, jež k němu vyslovil. (27)A k svým synům promluvil výrokem: Osedlejte mi osla. I osedlali (28)a odebral se a našel mrtvolu na cestě pohozenou a osla a lva vedle té mrtvoly stojící¹²; lev tu mrtvolu nesežral, aniž osla srazil⁷⁵¹. (29)Prorok tedy² mrtvolu Božího muže zvedl¹⁰ a vložil²⁹¹ ho na osla a dal se s ním na cestu⁷⁵² zpět⁵²⁵, i přišel ten starý prorok do města⁷⁵³ truchlit⁷⁵⁴ a pohřbít ho. (30)I uložil²⁹¹ jeho mrtvolu do svého hrobu, i jali se nad ním naříkat⁷⁵⁴: Ach, můj bratře! (31)A poté, co ho pohřbil⁷⁵⁵,

se stalo⁶¹⁵, že²⁰ k svým synům pronesl výrok: Až umřu⁵⁰⁰, pak²⁰ mě musíte⁵ pohřbít v hrobě, v němž byl pohřben Boží muž, mé kosti uložíte³²⁹¹ vedle jeho kostí, (32)neboť se jistě⁷⁵⁶ bude dít⁶¹⁵ věc, jíž⁷⁵⁷ slovem Hospodinovým⁷³⁰ prohlásil⁷⁵⁸ proti oltářům, jenž je v Běth-Élu, a proti všem domům výšin¹⁰¹⁴, jež jsou ve městech Šómronu.

(33)Po této věci se Jároveám neodvrátil od své zlé cesty, nýbrž²⁰ se zase⁷⁵⁹ jal zřizovat¹¹ kněží výšin¹⁰¹⁴ ze všech tříd⁷²⁶ lidu; kdo⁶⁶² si přál²⁹⁵⁷⁰⁷⁶⁰, toho⁸² ruku naplnil¹⁷⁶¹, i stal se⁶¹⁵ knězem výšin¹⁰¹⁴. (34)A tato věc nastala⁶¹⁵ k hříchu domu Jároveáma a k vyhubení a k vymýcení⁷⁶² z povrchu tváře⁵⁷⁶ pudy⁴⁷⁰.

14 V oné době Avijjá, syn Jároveámův, onemocněl (2)a Jároveám řekl své ženě: Vstaň, prosím³⁰, a přestroj se, ať nepoznávají, že ty jsi žena Jároveáma, a zajdeš³ v Šílo; hle, tam je Achijjá, prorok – ten⁸² o mně promluvil jako o králi nad tímto lidem. (3)A vezmeš³ v svou ruku deset chlebů a koláče⁷⁶³ a láhev medu a vstoupíš³ k němu; on ti bude moci⁵ oznámit⁴⁴, co bude s hochem³⁷¹⁸². (4)A Jároveáma žena tak učinila, ano, vstala a odešla v Šílo a vstoupila v dům Achijjův; a Achijjáhu⁷⁶⁴ nebyl²⁹ schopen vidět, neboť jeho oči byly jeho stářím⁷⁶⁵ strnuly¹⁰⁸⁷⁶⁶, (5)Hospodin však² k Achijjáhuovi řekl: Hle, přichází žena Jároveáma požadovat⁷⁶⁷ z tvé blízkosti¹⁶¹ slovo o svém synu, neboť on je nemocen; budeš³ k ní mluvit tak⁴⁶¹ a tak⁴⁶¹. A za jejího příchodu se bude dít⁶¹⁵, že²⁰ ona se bude činit jinou⁷⁶⁸.

(6)A za Achijjáhuova uslyšení zvuku⁷⁴ jejích nohou – vstupovala vchodem³⁴¹ – se stalo⁶¹⁵, že²⁰ řekl: Vstup, ženo Jároveáma – nač toto? Ty se činiš jinou⁷⁶⁸ a já jsem k tobě poslán s tvrdou⁷⁰¹. (7)Jdi, řekni Jároveámovi: Takto řekl Hospodin, Izráelův Bůh: Protože jsem tě vyvyšil zprostředk lidu a dosadil¹¹⁸ jsem tě za panovníka⁶⁵ nad mým lidem, Izráelem, (8)a odtrhl¹⁶⁴ jsem království od domu Dávidova a dal jsem je tobě, neprojevil⁹⁵ ses však² takovým jako můj nevolník Dávid, jenž dbal²⁹¹⁰⁰ mých rozkazů a jenž celým svým srdcem chodil²⁹ za mnou

k vykonávání jen toho, *co je v mých očích správné*⁶⁹¹, (9) nýbrž²⁰ jsi v počínání¹¹ byl²⁹ horší než všichni⁶⁷, kdo byli²⁹ před tebou¹⁹⁸, neboť jsi odešel a nadělal sis jiných²⁰⁸ bohů a slitin k dráždění⁷⁶⁹ mě a mne jsi hodil za svůj hřbet, (10) proto, hle, já, – chystám se na dům Jároveámův přivést¹³⁸ neštěstí¹⁵⁸⁴, i budu Jároveámovi¹⁰⁹ vytínat¹¹ močičího na stěnu⁷⁷⁰, zadrženeho⁷⁷¹ i propuštěného^{772 773} v Izráelovi, a vymetat⁷⁷⁴ za domem Jároveámovým⁷⁷⁵ jako se vymetá^{587 774} hnůj až do jeho zmižení³⁶⁹; (11) toho, *jenž*⁶⁶² Jároveámovi¹⁰⁹ umře ve městě, budou žrát psi, a toho, *jenž*⁶⁶² umře v poli, bude žrát ptactvo⁷⁷⁶ nebes, neboť Hospodin promluvil. (12) Ty tedy vstaň, jdi k svému domu; při vstupu tvých nohou do města, tehdy²⁰ dítě²¹¹ umře (13) a j mou se pro něho truchlit⁷⁵⁴, všechen Izráel, a pohřbí¹² ho, neboť tento samoten⁵³⁷ bude Jároveámovi¹⁰⁹ přicházet do hrobu, protože se při něm našlo něco dobrého⁷⁷⁷ vůči Hospodinu, Izráelovu Bohu, v domě Jároveámově; (14) a Hospodin si nad Izráelem vzbudí⁶⁶⁷ krále, jenž v ten⁷⁷⁸ den – ba²⁰ což: nyní! – dům Jároveámův bude vytínat¹¹. (15) A Hospodin Izráele pobije⁶⁷², jako se třtina ve vodách klátí⁷⁷⁹, a oderve Izráele z povrchu⁵⁷⁶ této dobré půdy⁴⁷⁰, již dal jejich otcům, a rozežene je na druhou stranu^{231 780} vůči Řece²⁴², protože nadělali svých ašér⁷⁸¹, dráždíce⁷⁶⁹ Hospodina; (16) ten²⁰ se Izráele bude vzdávat pro hříchy Jároveámovy, jimiž zhřešil a jimiž k hřešení svedl Izráele.

(17) Jároveáma žena vstala a odešla a vstoupila do Tircy; když ona vstoupila na práh domu, umřel³⁴ hoch¹⁸², (18) a pohřbili ho a jali se pro něho truchlit⁷⁵⁴, všechen Izráel, podle slova Hospodinova, jež vyslovil skrze⁵⁵³ svého nevolníka Achijjáhúa, proroka.

(19) A ostatní věci Jároveámovy⁶⁹⁸, jak bojoval^{29 116} a jak kraloval²⁹, hle, jsou vypsány na knize⁶⁹⁹ letopisů⁷⁸² králů³¹¹ Izráelových; (20) a dní, co Jároveám kraloval²⁹, byla dvacet a dvě léta. I ulehl se svými otci a kralování se místo něho ujal Nádáv, jeho syn.

(21) A v Júdovi²³⁵ kraloval²⁹ Rechaveám, syn Šalomounův. Při započítí svého kralování³²² byl Rechaveám ve věku⁷⁸³ čtyřiceti

a jednoho roku a sedmáct let kraloval²⁹ v Jerúsalmě, městě, jež Hospodin vyvolil¹⁸⁶ ze všech kmenů⁶⁶⁶ Izráelových k vložení¹¹³ tam svého jména; a jméno jeho matky Naamá, Ammónovkyně. (22) A Júdá se jal činit, *co bylo*⁶⁶² zlé v očích Hospodinových, a doháněli²⁹ ho k žárliivosti svými hříchy, jimiž hřešili²⁹, nade vše⁶⁷, *co činili*²⁹ jejich otcové, (23) neboť²⁰ se i oni jali budovat si výšiny¹⁰¹⁴ a sloupy⁷⁸⁴ a ašéry⁷⁸¹ – na každém vysokém pahorku a pod každým zeleným stromem. (24) A vysytkli se⁶¹⁵ v zemi i chrámoví smilníci^{122 785}; ti si počínali^{11 29} podle všech ošklivostí⁷⁸⁶ národů, jež Hospodin před tváří⁸⁹ Izráelových synů vypudil⁷⁸⁷.

(25) A v pátém roce krále Rechaveáma³¹¹ se stalo⁶¹⁵, že proti Jerúsálemu vystoupil⁶³ Šíšak, král Egypta, (26) a pobral poklady^{482 483} domu Hospodinova a poklady^{482 483} domu králova, ba²⁰ pobral vše – také²⁰ pobral všechny štíty⁷⁸⁸ ze zlata, jež zhotovil¹¹ Šalomoun. (27) I zhotovil¹¹ Rechaveám místo nich štíty⁷⁸⁸ z mosazi²³³; ty²⁰ sveřil⁶⁸⁵ ruce velitelů⁴⁰ běhounů⁷⁸⁹, již⁶⁶² strážili¹⁰ vchod³⁴¹ do králova domu, (28) a za každého⁷⁹⁰ vstupování krále do domu Hospodinova se stávalo^{29 615}, že²⁰ je běhouni⁷⁸⁹ nosili¹⁰; potom²⁰ je vraceli²⁹ do strážnice běhounů⁷⁸⁹.

(29) A ostatní věci Rechaveámovy⁶⁹⁸ a vše, *co vykonal*, – zda ony nejsou vypsány na knize⁶⁹⁹ letopisů⁷⁸² králů³¹¹ Júdových? (30) A mezi Rechaveámem a mezi Jároveámem byla²⁹ po všechny dni válka¹¹⁶. (31) I ulehl Rechaveám se svými otci a byl se svými otci pohřben ve městě Dávidově¹³³; a jméno jeho matky Naamá, Ammónovkyně. A kralování se místo něho ujal Avijjám, jeho syn.

15 Avijjám se tedy ujal kralování nad Júdu v osmáctém roce krále Jároveáma, syna Nevátova³¹¹; (2) kraloval²⁹ v Jerúsalmě tři léta a jméno jeho matky Maachá, dcera Avíšálóma. (3) I jal se chodit ve všech hříších svého otce, jež napáchal¹¹ před jeho tváří⁷⁹¹, a jeho srdce nebylo²⁹ nerozdělené⁶⁵⁹ při Hospodinu, jeho Bohu, jako srdce Dávida, jeho otce. (4) Přesto mu vzhledem k Dávidovi, jeho otci, dal Hospodin, jeho Bůh, v Jerúsalmě lampu vzbuzení⁶⁶⁷ jeho syna po

něm a udržením⁷⁹² Jerúsálema, (5) protože Dávid činil²⁹, co *bylo*⁶⁶² správné⁶⁹¹ v očích Hospodinových, a *po* všechny dni svého života²⁴⁴ se neodvrátil¹⁵⁷ od žadného³³⁸ jeho rozkazu, jediné ve věci Úrijji, Chittího⁶⁸. (6)A mezi Rechaveámem a mezi Jároveámem byla²⁹ *po* všechny dni jeho života²⁴⁴ válka¹¹⁶.

(7)A ostatní věci Avijjámovy⁶⁹⁸ a vše, co vykonal, – zda ony *nejdou* vypsány na knize⁶⁹⁹ letopisů⁷⁸² králů³¹¹ Júdových? A mezi Avijjámem a mezi Jároveámem byla²⁹ válka. (8)I ulehl Avijjám se svými otci a pohřbili ho ve městě Dávidově¹³³. A kralování se místo něho ujal Ásá, jeho syn.

(9)Ásá se tedy² ujal kralování nad Júdu v dvacátém roce Jároveáma, krále³¹¹ Isráélova, (10)a kraloval²⁹ v Jerúsalemě čtyřicet let a jméno jeho matky⁷⁹³ Maachá, dcera Avišálómova. (11)A Ásá se jal činit, co *bylo*⁶⁶² správné⁶⁹¹ v očích Hospodinových, jako Dávid, jeho otec. (12)I odklidil⁷⁹⁴ ze země chrámové smilníky⁷⁸⁵ a odstranil¹⁵⁷ všechna neřádstva⁷⁹⁵, jichž nadělali jeho otcové, (13)a také Maachu, svou matku⁷⁹³, tu²⁰ odstranil¹⁵⁷ z *postavení* královny-matky⁶⁷⁷, protože si k ašéře⁷⁸¹ zřídila¹ oblundnost⁷⁹⁶; Ásá tedy² její oblundnost⁷⁹⁶ vytal¹¹¹ a u potoka¹⁶⁶ Kidrónu spálil⁵⁹⁵. (14)Výšiny¹⁰¹⁴ sice² odstraněny¹⁵⁷ nebyly, ale srdce Ásovo zůstalo⁶¹⁵ *po* všechny dni nerozdělené⁵⁵⁹ při Hospodinu; (15)a v dům Hospodinův vnesl posvěcené věci svého otce a své posvěcené věci, stříbro a zlato a náčiní³³⁹.

(16)A mezi Ásou a mezi Baešou, králem Isráélovým, byla²⁹ *po* všechny jejich dni válka¹¹⁶; (17)a Baešá, král Isráélův, vystoupil⁶³ proti Júdovi a vybudoval Rámu, aby nikomu nebylo umožněno vycházet¹⁸⁴ a vstupovat⁷⁹⁷ k Ásovi, králi Júdovu. (18)A Ásá vzal všechno stříbro a zlato, věci, jež⁶⁶² pozůstávaly v pokladnicích^{482 483} domu Hospodinova, a poklady^{482 483} domu králova a dal je v ruku svých služebníků, i poslal je král Ásá k Ben-Hadadovi, synu⁷⁹⁸ Tavrímóna, syna Chezjónova, králi Arámu^{655 656}, bydlícímu v Damašku, se vzkazem⁷⁹⁹. (19)Mezi mnou a mezi tebou, mezi mým otcem a mezi tvým otcem, je smlouva; hle, poslal jsem ti dar

stříbra a zlata, pojď, zruš svou smlouvu s Baešou, králem Isráélovým, aby zpřede mne⁵⁷⁸ musel⁵ odtáhnout⁸⁰⁰. (20)A Ben-Hadad⁷⁹⁸ na krále Ásu⁵¹⁵ uposlechl a poslal proti městům Isráélovým velitele^{12 40} vojenských sil⁶¹³, jež měl¹³⁶, a pobil⁶⁷² Ijjón a Dán⁷²⁵ a Avél-Béth-Maachu a všechen Kineróth se vši zemí¹⁸⁰¹ Naftáliho. (21)O tom²⁰ jak uslyšel Baešá⁴⁶, stalo se⁶¹⁵, že²⁰ od vybudování Rámy upustil⁸⁰² a vrátil se v Tircu. (22)A král Ásá svolal⁸⁰³ všechny v Júdovi⁸⁰⁴ (nebylo osvobozeného⁸⁰⁵), aby podnášeli¹⁰ kameny z Rámy a trámy⁸⁰⁶ z ní, jichž Baešá použil k budování⁸⁰⁷, a král Ásá jimi vybudoval Benjáminovu Gevu a Micpu.

(23)A všechny ostatní věci Ásovy⁸⁰⁸ a všechno jeho hrdinství⁸⁰⁹ a vše, co vykonal, a města, jež zbudoval, – zda ony *nejdou* vypsány na knize⁶⁹⁹ letopisů⁷⁸² králů³¹¹ Júdových? Jenže v době svého stáří onemocněl *na* své nohy. (24)I ulehl Ásá se svými otci a byl se svými otci pohřben ve městě Dávida¹³³, svého otce. A kralování se místo něho ujal Jehošáfát, jeho syn.

(25)A nad Isráélem se v druhém roce Ásy, krále Júdova³¹¹, ujal kralování Nádáv, syn Jároveámův, a kraloval²⁹ nad Isráélem dvě léta. (26)A jal se činit, co *bylo*⁶⁶² zlé v očích Hospodinových, a chodit cestou svého otce a v jeho hříchu, jímž k hřešení svedl Isráéle. (27)I spikl se proti němu Baešá, syn Achijjův, *patřící* k domu Jisaschárova, a skolil⁶⁷² ho Baešá v Gibbethónu, jenž *patřil* Pelištím²⁴³, když Nádáv a všechen Isráél byli před Gibbethónem, obléhající jej⁸¹⁰; (28)ano, usmrtil ho Baešá v třetím roce Ásy, krále Júdova³¹¹, a místo něho se ujal kralování; (29)a za započetí jeho kralování³²² se stalo⁶¹⁵, že²⁰ všechen dům Jároveámův pobil⁶⁷², nezanechal Jároveámovi¹⁰⁹ nic³³⁸ dýchajícího⁸¹¹, až jej vymýtil⁷⁶² podle slova Hospodinova, jež vyslovil skrze⁵⁵³ svého nevolníka Achijju, Šílóniho¹²⁶, (30)pro Jároveámovy hříchy, jimiž zhřešil a jimiž k hřešení svedl Isráéle, za jeho dráždění⁷⁶⁹, jímž dráždil⁷⁶⁹ Hospodina, Isráélova Boha.

(31)A ostatní věci Nádávovy⁶⁹⁸ a vše, co vykonal, – zda ony *nejdou* vypsány na knize⁶⁹⁹ letopisů⁷⁸² králů³¹¹ Isráélových?

(32)A mezi Ásou a mezi Baešou, králem Isráelovým, byla²⁹ po všechny jejich dni válka¹¹⁶.

(33)Baešá, syn Achijjův, se v třetím roce Ásy, krále Júdova³¹, ujal kralování nade vším Isráelem v Tirce na dvacet a čtyři léta. (34)A jal se činit, co bylo⁶⁶² zlé v očích Hospodinových, a chodit cestou Jároveámovou a svádět můj lid, Isráele, k hřešení, k dráždění⁷⁶⁹ mě jejich hříchy, (3)hle, já – chystám se vymést^{138 774} za Baešou a za jeho domem⁷⁷⁵ a chci⁵ se vzdát tvého domu jako domu Jároveáma, syna Nevátova; (4)toho, jenž⁶⁶² umře Baešovi¹⁰⁹ ve městě, budou žrát psi, a toho, jenž⁶⁶² mu¹⁰⁹ umře v poli, bude žrát ptactvo⁷⁷⁶ nebes.

16 A k Jéhúovi, synu Chanáního, se dostalo⁶¹⁵ slovo Hospodinovo proti⁸¹² Baešovi výrokem: (2)Protože jsem tě vyvyšil z prachu⁸¹³ a dosadil¹¹⁸ jsem tě za panovníka⁶⁵ nad mým lidem, Isráelem, ale jal ses chodit cestou Jároveámovou a svádět můj lid, Isráele, k hřešení, k dráždění⁷⁶⁹ mě jejich hříchy, (3)hle, já – chystám se vymést^{138 774} za Baešou a za jeho domem⁷⁷⁵ a chci⁵ se vzdát tvého domu jako domu Jároveáma, syna Nevátova; (4)toho, jenž⁶⁶² umře Baešovi¹⁰⁹ ve městě, budou žrát psi, a toho, jenž⁶⁶² mu¹⁰⁹ umře v poli, bude žrát ptactvo⁷⁷⁶ nebes.

(5)A ostatní věci Baešovy⁶⁹⁸ a vše, co vykonal, a jeho hrdinství⁸⁰⁹, – zda ony nejsou vypsány na knize⁶⁹⁹ letopisů⁷⁸² králů³¹¹ Isráelových? (6)I ulehl Baešá se svými otci a byl pohřben v Tirce. A kralování se místo něho ujal Elá, jeho syn. (7)I k Baešovi a k jeho domu se tedy², skrze⁵⁵³ Jéhúa, syna Chanáního, proroka, dostalo⁶¹⁵ slovo Hospodinovo, totiž²⁰ stran všeho zla, jež v očích Hospodinových napáchal¹¹ k dráždění⁷⁶⁹ ho působením¹¹ svých rukou, aby byl⁴⁵ jako dům Jároveámův – vlastně²⁰ stran toho, zač jej pobil⁶⁷².

(8)Elá, syn Baešův, se v roce dvaceti a šesti let Ásy, krále Júdova³¹, ujal kralování nad Isráelem v Tirce na dvě léta.

(9)A spikl se proti němu jeho služebník Zimrí, velitel⁴⁰ poloviny vozu^{122 598}, když²⁰ on v Tirce pil, – byl opojen, – v domě Arcy, jenž byl nad domem²²³ v Tirce; (10)tu²⁰ Zimrí vstoupil a skolil⁶⁷² ho a usmrtil ho, v dvacátém a sedmém roce Ásy, krále Júdova³¹, a ujal se kralování místo něho. (11)A při započetí jeho kralování³²², jak usedl⁴⁶ na svůj trůn, se stalo⁶¹⁵, že všechen dům Baešův pobil⁶⁷², nezanechal mu¹⁰⁹ močícího na stěnu⁷⁷⁰,

ani jeho příbuzných⁸¹⁴ ani jeho přátel²²². (12)Tak²⁰ Zimrí vymýtí⁷³² všechen Baešův dům podle slova Hospodinova, jež vyslovil k Baešovi skrze⁵⁵³ Jéhúa, proroka, (13)stran všech hříchů Baešových a hříchů Ély, jeho syna, jimiž zhřešili a jimiž k hřešení svedli Isráele k dráždění⁷⁶⁹ Hospodina, Isráelova Boha, svými nicotnostmi⁸¹⁵.

(14)A ostatní věci Élovy⁶⁹⁸ a vše, co vykonal, – zda ony nejsou vypsány na knize⁶⁹⁹ letopisů⁷⁸² králů³¹¹ Isráelových?

(15)Zimrí se v roce dvaceti a sedmi let Ásy, krále Júdova³¹, ujal kralování v Tirce na sedm dní. Tehdy²⁰ tábořili⁸¹⁶ – lid – před Gibbethónem, jenž patřil Pelištím²⁴³,

(16)a lid – ti tábořící⁸¹⁶ – uslyšel výrok: Zimrí se spikl a dokonce skolil⁶⁷² krále. V onen den tedy² v táboře⁸¹⁷ uvedli – všechny Isráel – v kralování⁸¹ nad Isráelem Omrího, velitele⁴⁰ vojska⁴¹; (17)a Omrí, a s ním všechen Isráel, odtáhl⁸⁰⁰ od Gibbethónu, i zahájili obléhání proti Tirce⁸¹⁰; (18)a jak Zimrí shledal^{46 216}, že města je²⁹ dobyto, vstoupil do věže⁸¹⁸ králova domu a ohněm zapálil⁵⁹⁵ králův dům nad sebou a umřel (19)za své hříchy, jimiž zhřešil pácháním¹¹ toho, co bylo⁶⁶² v očích Hospodinových zlé, chozením cestou Jároveámovou, ano, ve svém hříchu⁶²³, jež páchal^{11 29} k svádění Isráele k hřešení.

(20)A ostatní věci Zimřího⁶⁹⁸ a jeho spiknutí, jímž se spikl, – zda ony nejsou vypsány na knize⁶⁹⁹ letopisů⁷⁸² králů³¹¹ Isráelových?

(21)Tehdy se lid Isráelův dělil napůl: Polovina lidu se dala⁶¹⁵ za Tivním, synem Gínathovým, k uvedení ho v kralování⁸¹, a polovina za Omřím; (22)ale lid, jenž následoval Omřího⁸¹⁹, přemohl lid⁸²⁰, jenž následoval Tivního, syna Gínathova⁸¹⁹. A Tivní umřel a kralování se ujal Omří.

(23)Omří se kralování nad Isráelem ujal v roce třiceti a jednoho roku Ásy, krále Júdova³¹, na dvanáct let; šest let kraloval²⁹ v Tirce, (24)potom²⁰ od Šemera⁵³ za dva kikkáry⁵⁹¹ stříbra koupil horu Šómron a opevnil⁸²¹ tu horu a jméno města, jež zbudoval, nazval Šómron podle jména Šemera, majitele⁸²² té hory. (25)A Omří se jal činit, co bylo⁶⁶² zlé v očích Hospodinových, a počínat si hůře než všichni⁶⁷,

kdo byli před ním¹⁹⁸, (26) a jal se chodit vši cestou Jároveáma, syna Nevátova, a v jeho hříchů, jimž k hřešení svedl Isráel k drážděni⁷⁶⁹ Hospodina, Isráelova Boha, jejich nicotnostmi⁸¹⁵.

(27) A ostatní věci Omrího⁶⁹⁸, co vykonal, a jeho hrdinství⁸⁰⁹, jež projevil¹¹, – zda ony nejsou vypsaný na knize⁶⁹⁹ letopisů⁷⁸² králů³¹¹ Isráelových? (28) I ulehl Omří se svými otci a byl pohřben v Šómrónu. A kralování se místo něho ujal Acheáv, jeho syn.

(29) Ujal se tedy² Acheáv, syn Omrího, kralování nad Isráelem v roce třiceti a osmi let Ásy, krále³¹¹ Júdova, a kraloval²⁹ Acheáv, syn Omrího, nad Isráelem v Šómrónu dvacet a dvě léta, (30) a jal se Acheáv, syn Omrího, činit, co bylo⁶⁶² zlé v očích Hospodinových, nade všechny⁶⁷, kdo byli před ním¹⁹⁸, (31) ba²⁰ stalo se⁶¹⁵, – zda bylo²⁹ příliš málo na⁸²³ jeho chození v hříchích Jároveáma, syna Nevátova? – že²⁰ za ženu pojal Izevel, dceru Ethbaala, krále Cidónim¹²⁶, a odebral se a jal se sloužit⁵⁷⁵ Baalovi⁸²⁴ a klanět se mu (32) a postavil⁴²⁹ Baalovi⁸²⁴ oltář v domě Baalově⁸²⁴, jež zbudoval v Šómrónu; (33) a zřídil¹¹ Acheáv ašeru⁷⁸¹ – vůbec²⁰ učinil více¹⁴³ k drážděni⁷⁶⁹ Hospodina, Isráelova Boha, než všichni králové Isráelovi⁶⁷, kteří byli před ním¹⁹⁸.

(34) V jeho dnech Chiél, Béth-Élí¹²⁶, zbudoval Jerichó; založil je⁸²⁵ za⁸²⁶ Avíráma, svého prvorozeného, a jeho vrata⁸²⁷ nasadil za⁸²⁶ Segúva, svého nejmladšího⁸²⁸, podle slova Hospodinova, jež vyslovil skrze⁵⁵³ Jóšuu, syna Núnova.

17 A Élijáhú, Tišbí¹²⁶, z osadníků⁸²⁹ Gileádu, k Acheávovi řekl: *Jako že je živ Hospodin, Isráelův Bůh, před jehož tváří stojím²⁹, – bude-li⁹⁴ těchto let nastávat⁶¹⁵ rosa aneb déšť, leč podle mého slova⁸³⁰!*

(2) I dostalo se⁶¹⁵ k němu slovo Hospodinovo výrokem: (3) Jdi odtud a udělej si otčuku⁸³¹ k východu a skryj se u potoka¹⁶⁶ Kerithu, jenž je před Jordánem⁶⁶³, (4) i stane se⁶¹⁵, že budeš pít z toho potoka¹⁶⁶, a živit²²⁴ tě tam jsem rozkázal krkavcům. (5) Odešel tedy² a učinil podle slova Hospodinova, ano, odešel a usídlil se u potoka¹⁶⁶ Kerithu, jenž je před

Jordánem⁶⁶³, (6) a krkavci mu donášeli chléb a maso za jitra a chléb a maso za večera, a pil z potoka¹⁶⁶.

(7) A po uplynutí¹⁶⁹ kolikasi dní se stalo, že²⁰ potok¹⁶⁶ vyschl⁷³⁵, neboť v zemi nebylo pršky⁸³²; (8) a dostalo se⁶¹⁵ k němu slovo Hospodinovo výrokem: (9) Vstaň, jdi do Carfáthu, jenž patří k Cidónu, a usídlil se tam; hle, rozkázal jsem tam jedné vdově²⁰³ živit²²⁴ tě. (10) Vstal tedy² a odebral se do Carfáthu a přišel ke vchodu³⁴¹ do města, a hle, jakási vdova²⁰³ tam sbírala dříví²⁹⁶; i zavolal na ni⁷⁴⁷ a řekl: Přines²¹⁰ mi, prosím³⁰, v nádobě^{339 340} trochu vody, ať se mohu² napít. (11) Odešla tedy² přinést²¹⁰, i zavolal na ni⁷⁴⁷ a řekl: Přines²¹⁰ mi, prosím³⁰, ve své ruce kousek⁸³³ chleba. (12) I řekla: *Jako že je živ Hospodin, tvůj Bůh, – mám⁸³⁴-li⁹⁴ jaký bochánek, leda hrubé mouky v soudku, co se vejde do⁸³⁵ dlaně²⁸⁹, a trochu oleje v džbánu, a hle, já, – sbírám dvě⁸³⁶ dřeva a chci⁵ vejít a připravit¹¹ to⁸² sobě a svému synu, a sníme to⁸² a umřeme.* (13) A Élijáhú⁸³⁷ k ní řekl: Nemusíš se bát⁹¹; nejdí, učin podle svého slova, jen z toho⁸³⁸ nejprve⁸³⁹ udělej malou chlebovou placku mně, tu²⁰ mi vynes⁸³⁴ a potom⁸³⁹ můžeš⁵ udělat sobě a svému synu, (14) neboť takto řekl Hospodin, Isráelův Bůh: Soudek hrubé mouky nebude moci⁵ být spotřebován⁸⁴⁰, aniž bude džbánek oleje moci⁵ být vyprázdněn⁸⁴¹ až do dne Hospodinova dání pršky⁸³² na povrch půdy^{467 470}. (15) Odešla tedy² a učinila podle slova Élijáhúova, i jedla²⁹ ona i on i její dům²⁰ po mnoho dní; (16) soudek hrubé mouky nebyl spotřebován⁸⁴⁰, aniž byl džbánek oleje vyprázdněn⁸⁴¹ podle slova Hospodinova, jež vyslovil skrze⁵⁵³ Élijáhúa.

(17) A po těchto věcech se stalo⁶¹⁵, že syn té ženy, paní⁸⁴² toho domu, onemocněl, a jeho nemoc byla²⁹ velmi tíživá⁸⁴³, až v něm nezůstávalo²⁹ dechu⁸⁴⁴. (18) I řekla k Élijáhúovi: Co mám s tebou co činit⁸⁴⁵, Boží muži? Přišel jsi ke mně připomenout mou nepravost⁵⁴⁵ a usmrtit mého syna? (19) A řekl: Podej mi svého syna. A vzal ho z její náruče⁶ a vynes⁶³ ho do horního pokoje, kde on bydlel, a uložil ho na své lože (20) a jal se volat k Hospodinu⁷⁴⁷ a řekl: Hospodine, můj Bože, zda

jsi i na tu vdovu, u níž já jako host bydlím, dopustil utrpení⁸⁴⁶, usmrtit jejího syna? (21)I rozpjnal se tříkrát na dítko²¹¹ a jal se k Hospodinu⁷⁴⁷ volat a řekl: Hospodine, můj Bože, kéž, prosím³⁰, chceš³⁵ navrátit duši tohoto dítko²¹¹ na jeho nitro⁸⁴⁷! (22)A Hospodin vyslyšel⁸⁴⁸ hlas Ěljjáhúa a duše dítko²¹¹ se na jeho nitro⁸⁴⁷ vrátila, i ožilo; (23)a Ěljjáhú díte²¹¹ vzal a snesl⁸⁷⁸ je z horního pokoje domu a dal je jeho matce a řekl k ní: Viz, tvůj syn je živ! (24)A ta žena k Ěljjáhúovi řekla: Nyní jsem poznala toto: Že ty jsi Boží muž a slovo Hospodinovo v tvých ústech je pravda^{179 849}.

18 A za mnoho dní se stalo⁶¹⁵, že²⁰ se v třetím roce dostalo⁶¹⁵ k Ěljjáhúovi slovo Hospodinovo výrokem: Jdi, ukaž se Acheáovi, neboť²⁰ já chci⁵ dát na povrch půdy^{467 470} dešť. (2)Ěljjáhú tedy² odešel Acheáovi se ukázat. A hlad v Šómrónu byl tíživý⁸⁴³ (3)a Acheáv zavolal na Óvadjáhú⁷⁴⁷, jenž byl nad domem²²³ (a Óvadjáhú měl²⁹ Hospodina ve veliké⁴⁷³ úctě⁹¹ (4)a při Ízevelině vytínání¹¹¹ Hospodinových proroků se stalo⁶¹⁵, že²⁰ Óvadjáhú sto proroků vzal a ukryl je po padesáti mužích v jeskyni a jal se je zásobovat²²⁴ pokrmem²⁴⁸ a nápojem⁷³⁹), (5)a Acheáv Óvadjáhúovi řekl: Projdi zemí ke všem pramenům vod a ke všem potokům¹⁶⁶, snad budeme moci⁵ najít trávu a udržet koně¹²² a mezky¹²² naživu a nebudeme muset⁵ nic ze zvířectva²⁷⁸ vytínat¹¹¹. (6)Rozdělili si tedy² zem k procházení jí; Acheáv se odebral jednou cestou samotou⁵³⁷ a Óvadjáhú se odebral jednou cestou samotou⁵³⁷.

(7)A když byl²⁹ Óvadjáhú na cestě, hle³⁴, Ěljjáhú jemu vstříc; i poznal¹⁶⁸ ho a padl na svou tvář a řekl: Zda jsi toto²⁰⁹ ty, můj pane, Ěljjáhú? (8)I řekl mu: Já; jdi, řekni svému pánu: Hle, Ěljjáhú. (9)A řekl: Čím jsem zhřešil, že ty svého nevolníka vydáváš v ruku Acheáovu k usmrcení mě? (10)Jako že je živ Hospodin, tvůj Bůh, – je-li³⁴ národ aneb království, kam můj pán neposlal hledat tě; a řekli-li: Není ho, dal³⁴ tomu království aneb tomu národu přísahat, že tě nemohli⁵ najít; (11)a ty nyní pravíš: Jdi, řekni svému pánu: Hle, Ěljjáhú! (12)A stane se⁶¹⁵,

když já z tvé blízkosti⁵³ budu odcházet, že²⁰ tebe Duch Hospodinův bude odnášet¹⁰, nebudu vědět kam; to²⁰ přijdu oznámit⁴⁴ Acheáovi, i nebude tě moci⁵ najít a bude chtít⁵ mě zabít, neboť²⁰ tvůj nevolník má²⁹ od svého mládí²⁴⁴ Hospodina v úctě⁹¹ – (13)zda nebylo mému pánu oznámeno⁴⁴, co jsem učinil při Ízevelině zabití proroků Hospodinových, že²⁰ jsem sto mužů z proroků Hospodinových, padesát a padesát mužů, ukryl v jeskyni a jal jsem se je zásobovat²²⁴ pokrmem²⁴⁸ a nápojem⁷³⁹? (14)A ty nyní pravíš: Jdi, řekni svému pánu: Hle, Ěljjáhú! Vždyt²⁰ mě bude chtít⁵ zabít! (15)A Ěljjáhú řekl: Jako že je živ Hospodin zástupů⁸⁵⁰, před jehož tváří stojím²⁹, že se mu dnes mám⁵ ukázat. (16)Óvadjáhú se tedy² odebral vstříc Acheáovi a podal mu zprávu⁴⁴, a Acheáv se odebral vstříc Ěljjáhúovi.

(17)A za Acheáova uvidění Ěljjáhúa se stalo⁶¹⁵, že²⁰ k němu Acheáv řekl: Zda jsi toto²⁰⁹ ty, uvrhující Isráěle v neštěstí⁸⁵¹? (18)I řekl: Neuvrh! jsem Isráěle v neštěstí⁸⁵¹, nýbrž ty a dům tvého otce, vaším zanedbáním⁸⁵² rozkazů Hospodinových, že²⁰ ses jal chodit za Baalím⁸⁵³. (19)Nyní tedy² pošli, shromážď všechny Isráěl ke mně na horu Karmel, i proroky Baalovy⁸²⁴, čtyři sta a padesát, i proroky Ašéřiny^{781 854}, čtyři sta, jídající u stolu Ízevelina. (20)Acheáv tedy² poslal mezi všechny děti³²⁰ Isráělovy a shromáždil proroky na horu Karmel.

(21)A Ěljjáhú blíže přistoupil²⁴⁵ ke všemu lidu a řekl: Dokdy miníte kulhat¹³⁸ na dvě strany⁸⁵⁵? Je-li Bohem Hospodin, chodte za ním, a je-li Baal⁸²⁴, chodte za ním. A lid, ti mu nic²⁶⁴ neodpověděli (22)a Ěljjáhú k lidu řekl: Já jsem samotou⁵³⁸ pozůstal jako prorok Hospodinův³¹¹ a proroků Baalových⁸²⁴ je čtyři sta a padesát mužů. (23)Nechť nám tedy² chtějí³⁵ dát dva býky, i mohou⁵ si jednoho býka vybrat¹⁸⁶ a rozsekat ho a naklást¹¹³ ho na dříví²⁹⁶, ale oheň nechť nekladou³¹³, a já jednoho býka chci⁵ připravit^{11 200} a dát na dříví²⁹⁶, a oheň klást¹¹³ nebudu; (24)a dáte se³ do volání ve jménu vašich bohů⁸⁵⁶ a já budu volat ve jménu Hospodinově; a stane se⁶¹⁵, že bůh, jenž bude odpovídat

ohněm, – ten⁸² je Bohem. A všechen lid odpověděl a řekl: To slovo je dobré.

(25) A k prorokům Baalovým⁸²⁴ Élijjáhů řekl: Vyberte⁸⁶ si a připravte¹¹²⁰⁰ jednoho býka nejprve, neboť vy *jste* ti, kteří jsou mnozí, a volejte ve jménu vašich bohů⁸⁵⁶, ale oheň nebudete⁵ klást. (26) Vzali tedy² a připravili¹¹²⁰⁰ býka, jež jim dali, a volali²⁹ ve jménu Baalově⁸²⁴ od jitra až do poledne⁸⁵⁷, výrokem: Ó⁶⁶² Baali⁸²⁴, odpověz nám! Ale nebylo hlasu, aniž byl odpovídající; i jali se poskakovat⁸⁵⁸ před oltářem⁸⁵⁹, jež zřídili¹¹, (27) a o polednách⁸⁵⁷ se stalo⁶¹⁵, že²⁰ se Élijjáhů jal tropit si z⁸⁶⁰ nich úštěpky a říkat: Volejte silným hlasem, vždyť on je bůh; má¹³⁶-li co přemýšlet⁸⁶¹, aneb bylo-li mu třeba jít na stranu⁸⁶², aneb má¹³⁶-li cestu, či snad spí a bude procítat! (28) Volali²⁹ tedy² silným hlasem a podle svého obyčeje¹⁰³ se řezali²⁹ 863 noži a kopími, až do vylévání krve na sebe. (29) A jak poledne⁸⁵⁷ minulo⁴⁶, stalo se⁶¹⁵, že²⁰ předstírali²⁹ prorokování⁸⁶⁴ až do⁸⁶⁵ vystupování⁶³ 177 oběti daru⁵⁶², a nebylo hlasu a nebylo odpovídajícího a nebylo odezvy.

(30) A Élijjáhů řekl ke všemu lidu: Přistupte blíže²⁴⁵ ke mně. I přistoupili k němu blíže²⁴⁵, všechen lid. A opravil⁸⁶⁶ stržený⁸⁶⁷ oltář Hospodinův (31) *tak,* že²⁰ vzal Élijjáhů dvanáct kamenů, podle počtu kmenů⁶⁶⁶ dětí³²⁰ Jákóba, k němuž se dostalo⁶¹⁵ slovo Hospodinovo výrokem: Tvé jméno bude Izráel, (32) a ve jménu Hospodinově těmi kameny vybudoval⁸⁶⁸ oltář; a vůkol vůči oltáři zřídil¹¹ příkop rozsahu asi⁸⁶⁹ dvou se⁸⁷⁰ osiva⁸⁷¹ (33) a narovnal dříví²⁹⁶ a rozsekal a na dříví²⁹⁶ nakladl¹¹³ býka a řekl: Naplněte čtyři vědra vodou a vylijte na vzestupnou oběť¹⁷⁸ a na dříví²⁹⁶. (34) A řekl: Učiňte *tak* podruhé; i učinili *tak* podruhé. A řekl: Učiňte *tak* potřetí; i učinili *tak* potřetí, (35) *tak* že²⁰ okolo oltáře tekla²⁹ 872 voda a i příkop vodou naplnili. (36) A při⁸⁶⁵ vystupování⁶³ 177 oběti daru⁵⁶² se stalo⁶¹⁵, že²⁰ Élijjáhů, prorok, přistoupil blíže²⁴⁵ a řekl: Hospodine, Bože Abrahámův, Isákův a Izráelův, dnes má⁵ vyjít najevo⁸⁷³, že v Izráelovi *jsi* Bohem ty, a tvým nevolníkem já; že²⁰ jsem všechny tyto věci učinil na tvá slova⁸⁷⁴. (37) Odpověz

mi, Hospodine, odpověz mi, ať mohou⁵ zvědět, tento lid, že Bohem *jsi* ty, Hospodine, a ty *že* jsi jejich srdce obrátil nazpět. (38) I spadl oheň Hospodinův a strávil⁸⁷⁵ vzestupnou oběť¹⁷⁸ a dříví²⁹⁶ a kameny a prach⁸¹³ a vylízl⁸⁷⁶ vodu, jež *byla* v příkopu. (39) To²⁰ když uviděl všechen lid, padli³⁴ na své tváře a jali se říkat: Hospodin, Bohem je on, Hospodin, Bohem je on!

(40) A Élijjáhů jim řekl: Pochyťteje⁶⁸⁹ 877 Baalovy⁸²⁴ proroky, nikdo¹¹⁰ z nich nesmí⁵ uniknout. Pochytlí je⁶⁸⁹ 734 tedy² a Élijjáhů je zavedl dolů⁸⁷⁸ k potoku¹⁶⁶ Kíšónu a tam je utratil⁸⁷⁹.

(41) A Acheávovi Élijjáhů řekl: Vystup⁶³, jez a pij, neboť – zvuk⁷⁴ šumění⁸⁸⁰ lijavce⁸³²! (42) I vystoupil⁶³ Acheáv k jedení a k pití a Élijjáhů vystoupil⁶³ na těme⁴²⁴ Karmele a schoužil se k zemi a vsunul¹¹³ svou tvář mezi svá kolena (43) a k svému sluhovi¹⁸² řekl: Nuže³⁰, vystup⁶³, zahleď se směrem k moři⁸⁸¹. I vystoupil⁶³ a zahleděl se a řekl: Není vůbec nic⁶³⁸. I řekl: Vrať se; sedmkrát, (44) a po sedmé se stalo⁶¹⁵, že²⁰ řekl: Hle, z moře vystupuje⁶³ malý mrak, jako dlaň²⁸⁹ muže. I řekl: Vystup⁶³, řekni k Acheávovi: Zapřáhni⁸⁸², sjeď, ať tě lijavec⁸³² nezadržuje. (45) A mezitím⁸⁸³ se stalo⁶¹⁵, že²⁰ se nebesa zatemnila – mraky a vítr – a nastal⁶¹⁵ veliký lijavec⁸³², a Acheáv nasedl do vozu a odebral se do Jizreéle. (46) A k Élijjáhůvi se dostala⁶¹⁵ ruka Hospodinova, i přepásal své kyčle¹²⁰ a až po tvůj vstup do Jizreéle běžel²⁹ před Acheávem¹⁹⁸.

19 A vše, co Élijjáhů učinil, a vše, jak mečem pozabíjel proroky, oznámil⁴⁴ Acheáv Izevel; (2) a Izevel k Élijjáhůvi poslala posla⁸⁸⁴ se vzkazem⁷⁹⁹: Taktó necht' mi činí³ bohové a taktó necht' přidávají¹³ 143, že¹⁴⁴ zítra okolo⁸⁸⁵ této doby chci⁵ naložit¹¹³ s tvým žitím³³ *tak,* že *bude* 886 jako žiti³³ kteréhokolí⁸⁸⁷ z nich. (3) To²⁰ když seznal²¹⁶ 888, vstal³⁴ a *vzhledem* k svému⁸⁸⁹ žiti³³ se odebral a přišel do Beér-ševy, jež *patří* Júdovi, a nechal²⁹¹ tam svého sluhu¹⁸², (4) a on se odebral v pustinu cestou *jednoho* dne a přišel a usedl pod jednu kručinku⁸⁹⁰ a pojal *pro* svou duši přání⁸⁹¹ umřít, i řekl: Již⁸⁹² dost⁷²³, Hospodine, vezmi mou duši, neboť já

nejsem lepší než moji otcové⁶⁷. (5) A ulehl a usnul pod jednou kručinkou⁸⁹⁰, a hle, tu na něho sahal³⁷⁷ anděl⁸⁸⁴ a řekl mu: Vstaň, pojez! (6) I zahleděl se, a hle, v místech jeho záhlaví⁸⁹³ chlebová placka od rozpálených kamenů⁸⁹⁴ a džbán vody; i pojedl a napil se a zase⁷⁵⁹ ulehl. (7) A anděl⁸⁸⁴ Hospodinův opět přišel⁷²⁰, podruhé, a sáhl na něho³⁷⁷ a řekl: Vstaň, pojez, neboť cesta je pro tebe příliš daleká^{895 896}. (8) Vstal tedy² a pojedl a napil se a šel²⁹ v síle toho jídla po čtyřicet dní a čtyřicet nocí, až k Boží hoře Chorévu, (9) i vstoupil tam do jisté⁶⁶² jeskyně a přenocoval tam.

A hle, slovo Hospodinovo k němu, i řekl mu: Co zde s tebou^{37 38 897}, Élijáhú? (10) A řekl: Velmi⁸⁹⁸ jsem se rozhorlil pro⁸⁹⁹ Hospodina, Boha zástupů⁸⁵⁰, neboť synové Izráelovi opustili tvou smlouvu, strhali⁸⁶⁷ tvé oltáře a mečem pozabíjeli tvé proroky a pozůstal jsem já samotný⁵³⁷ a o mé žití³³ usilují²⁸, vzít je. (11) I řekl: Vyjdi¹⁸⁴ a staň na hoře před tváří Hospodinovou. A hle, mimo se bral Hospodin, a před tváří Hospodinovou veliký a silný víchř, rvoucí⁹⁰⁰ hory a tříštící⁷⁵¹ skaliska⁹⁰¹; nebyl Hospodin v tom víchřu. A po tom víchřu otřes⁹⁰²; nebyl Hospodin v tom otřesu⁹⁰². (12) A po tom otřesu⁹⁰² oheň; nebyl Hospodin v tom ohni; a po tom ohni hlas jemného⁹⁰³ šepotu⁹⁰⁴. (13) To²⁰ jak Élijáhú uslyšel¹⁴⁶, stalo se⁶¹⁵, že²⁰ zachumlal⁹⁰⁵ svou tvář v svůj plášť⁹⁰⁶ a vyšel¹⁸⁴ a stanul u vchodu³⁴¹ do jeskyně; a hle, hlas k němu, i řekl: Co zde s tebou^{37 38 897}, Élijáhú? (14) A řekl: Velmi⁸⁹⁸ jsem se rozhorlil pro⁸⁹⁹ Hospodina, Boha zástupů⁸⁵⁰, neboť synové Izráelovi opustili tvou smlouvu, strhali⁸⁶⁷ tvé oltáře a mečem pozabíjeli tvé proroky a pozůstal jsem já samotný⁵³⁷ a o mé žití³³ usilují²⁸, vzít je. (15) A Hospodin k němu řekl: Jdi, vrať se na svou cestu do pustiny Damašku, a až vstoupíš, pomaž³⁴ Chazáéla za krále nad Arámem^{655 656}, (16) a Jéhú, syna Nimšího, más⁵ pomazat za krále nad Izráelem, a Elišu, syna Šáfátova z Ávél-mechóly, más⁵ pomazat za proroka místo sebe; (17) i stane se⁶¹⁵, že toho, jenž⁶⁶² vyvázne před mečem⁸⁹ Chazáélovým, bude usmrcovat Jéhú, a toho, jenž⁶⁶² vyvázne před mečem⁸⁹ Jéhúovým, bude usmrcovat

Eliáš. (18) A v Izráelovi jsem ponechal sedm tisíc, všechna kolena, jež nepoklekla před Baalem⁸²⁴, a všechna ústa, jež ho nepolibila.

(19) Odešel tedy² odtamtud a zastihl⁶⁸⁷ Elišu, syna Šáfátova, a on oral, dvanáct spřežení⁹⁰⁷ před jeho tváří a při dvanáctém on; a když Élijáhú mimo něho přešel, hodil³⁴ na něho svůj plášť⁹⁰⁶; (20) i opustil skot a rozběhl se za Elijáhúem a řekl: Nechtě, prosím³⁰, smím⁵ políbit svého otce a svou matku, a půjdu za tebou. I řekl: Jdi, vrať se, neboť co jsem ti³⁷ učinil? (21) I vrátil se z zpoza něho a vzal jedno spřežení⁹⁰⁷ skotu a zabil⁷³¹ je a na postroj^{339 340 908} toho skotu uvařil jejich⁹⁰⁹ maso a dal lidu, i pojedli; a vstal a odešel za Élijáhúem a jal se ho obsluhovat⁹.

20 A Ben-Hadad, král Arámu^{655 656}, shromáždil všechnu svou vojenskou moc⁶¹³, a s ním třicet a dva králové, a koně¹²² a vozy^{122 598}, a vystoupil⁶³ a zahájil před Šómronem^{810 910} obléhání a jal se proti němu bojovat¹¹⁶; (2) a do města poslal k Acheáovyi, králi Izráelovu, posly⁸⁸⁴ (3) a vzkázal⁹¹¹ mu: Takto řekl Ben-Hadad: Tvé stříbro a tvé zlato, to⁸² patří mně, a tvé ženy a tvoji synové, nejlepší⁹¹² z nich⁹¹³, ti⁸² patří mně. (4) A král Izráelův odpověděl a vzkázal⁹¹¹: Podle tvého slova, můj pane, o⁶⁶² králi, ti patří já a vše, co patří mně. (5) A poslové⁸⁸⁴ opět přišli⁷²⁰ a řekli: Takto vzkázal⁹¹¹ Ben-Hadad, výrokem: Poslal jsem ovšem k tobě vzkaz⁷⁹⁹: Svě stříbro a své zlato a své ženy a své syny musíš⁵ dát mně; (6) ale také⁹¹⁴ k tobě zítra okolo⁸⁸⁵ této doby chci⁵ poslat své služebníky, ať prohledají³⁴ tvůj dům a domy tvých služebníků, a stane se⁶¹⁵, že vše žádoucí⁹¹⁵ tvým očím¹²⁷ budou klást v svou ruku a poberou.

(7) Král Izráelův tedy² povolal⁵⁶ všechny starší země a řekl: Nuže³⁰, všimněte si⁹¹⁶ a vizte, že tento usiluje o⁹¹⁷ zlo, neboť ke mně poslal pro mé ženy a pro mé syny a pro mé stříbro a pro mé zlato a neodepřel jsem mu⁹¹⁸. (8) I řekli k němu všichni starší a všechen lid: Nemusíš⁵ poslouchat, aniž musíš⁵ přivolovat¹⁰¹⁶. (9) Řekl tedy² poslům⁸⁸⁴ Ben-Hadadovým: Řekněte mému pánu, králi: Vše, co si svému nevolníku prve⁸³⁹ vzkázal²⁸⁵, mohu⁵ učinit,

ale tuto věc učinit nejsem schopen⁹¹⁹. A poslové⁸⁸⁴ odešli a odevzdali¹⁵⁶ slovo; (10) a Ben-Hadad k němu poslal vzkaz⁷⁹⁹: Takto nechť mi činí³ bohové a takto nechť přidávají¹³¹⁴³, bude-li prach⁸¹³ Šómrónu stačit hrstem všeho lidu³¹¹, jenž mě následuje⁹²⁰! (11) A král Isráélův odpověděl a řekl: Promluvte: Opasující se⁹²¹ nechť se nevychloubá³ jako svlékající⁹²². (12) A jak on uslyšel⁴⁶ toto slovo, když²⁰ on v stanech⁹²³ pil, on i ti králové⁹²⁴, se stalo⁶¹⁵, že²⁰ svým služebníkům řekl: Rozestavte¹¹³⁹²⁵! I rozestavili¹¹³⁹²⁵ proti městu.

(13) A hle, k Acheávi, králi Isráélovu, se přiblížil²⁴⁵ jeden prorok a řekl: Takto řekl Hospodin: Zda jsi uviděl všechen tento veliký dav⁸⁸⁰⁹²⁶? Hle, já, – chystám se vydat¹³⁸ je dnes v tvou ruku, ať se dovídáš, že já jsem Hospodin. (14) A Acheáv řekl: Skrže koho? I řekl: Takto řekl Hospodin: Skrže sluhy¹⁸² přednostů⁴⁰ krajů⁹²⁷. A řekl: Kdo má⁵ zahájit⁸⁸²⁹²⁸ bitvu¹¹⁶? I řekl: Ty. (15) I podrobil³²³⁹²⁹ sluhy¹⁸² přednostů⁴⁰ krajů⁹²⁷ přehlídce⁹³⁰ a shledalo se⁶¹⁵ jich dvě stě dvařtíacet, a po nich podrobil³²³⁹²⁹ přehlídce⁹³⁰ všechen lid, všechny syny Isráélovy – sedm tisíc.

(16) I vytáhli¹⁸⁴ o polednách⁸⁵⁷, a Ben-Hadad v stanech⁹²³ pil, – byl opojen, – on i ti králové⁹²⁴, třicet a dva králové pomáhající mu; (17) sluhové¹⁸² přednostů⁴⁰ krajů⁹²⁷ tedy² vytáhli¹⁸⁴ nejprve⁸³⁹, a Ben-Hadad poslal, i podali mu zprávu⁴⁴ výrokem: Ze Šómrónu vytáhli¹⁸⁴ muži. (18) I řekl: Vytáhli¹⁸⁴-li k míru, pochytejte⁶⁸⁹⁷³⁴ je živé, a vytáhli¹⁸⁴-li k boji¹¹⁶, pochytejte⁶⁸⁹⁷³⁴ je živé. (19) Tito sluhové¹⁸² přednostů⁴⁰ krajů⁹²⁷ tedy² vytáhli¹⁸⁴ z města, i vojenská moc⁶¹³, jež byla za nimi, (20) a skolili⁶⁷² každý⁸⁷ svého muže, takže²⁰ se Arámci⁶⁵⁶ dali na útěk a Isráél se jal je pronásledovat; a na koni unikl Ben-Hadad, král Arámu⁶⁵⁵⁶⁵⁶, a jezdcí²⁶². (21) A vytáhl¹⁸⁴ král Isráélův a pobil⁶⁷² koně¹² a vozy¹²²⁵⁹⁸ a jal se mezi Arámem⁶⁵⁶ porážet⁶⁷² velikou porážkou⁹³¹.

(22) A ke králi Isráélovu se přiblížil²⁴⁵ ten prorok a řekl mu: Jdi, nabuď síly a uvaž⁹¹⁶ a viz, co máš⁵ činit, neboť při návratu roku⁹³² proti tobě král Aráma⁶⁵⁵⁶⁵⁶ bude vystupovat⁶³¹³⁸. (23) A služebníci krále Arámu⁶⁵⁵⁶⁵⁶ k němu řekli: Jejich

bohové jsou bohové hor, proto se stali⁹⁵ silnějšími⁹³³ než my⁶⁷; avšak bojujme³¹¹⁶ s nimi v rovině⁹³⁴ – nebudeme⁹⁵-li silnější⁹³³ než oni⁶⁷? (24) Učiň tedy² tuto věc: Odstraň¹⁵⁷ krále¹², každého⁸⁷ z jeho místa²⁶⁶, a dosad¹¹³ místo nich vladaře¹²⁹³⁵, (25) a ty by sis měl⁵ sehnat⁹³⁶ vojenskou moc⁶¹³ jako byla vojenská moc⁶¹³, jež⁶⁶² padla z tvé blízkosti⁹³, a koni¹²² jako jejich koni¹²² a vozu¹²²⁵⁹⁸ jako jejich vozu¹²²⁵⁹⁸ a budeme proti nim bojovat¹¹⁶⁸⁷⁷ v rovině⁹³⁴ – nebudeme⁹⁵-li silnější⁹³³ než oni⁶⁷? Uposlechl tedy² jejich hlasu a učinil tak.

(26) A při návratu roku⁹³² se stalo⁶¹⁵, že²⁰ Ben-Hadad podrobil Aráma⁶⁵⁶ přehlídce⁹³⁰ a vystoupil⁶³ do Aféku bojovat¹¹⁶ s Isráélem. (27) I synům Isráélovým bylo určeno podrobit se⁹³⁷ přehlídce⁹³⁰ a bylo postaráno o jejich zásobování¹²⁴⁹³⁸; i odebrali se jim vstříc a utábořili se⁸¹⁶ před nimi⁹³⁹ jako dva hloučky koz, zatímco²⁰ Arámci⁶⁵⁶ naplňovali²⁹ zem. (28) I přiblížil se²⁴⁵ Boží muž a řekl ke králi Isráélovu, ano, řekl: Takto řekl Hospodin: Protože Arámci⁶⁵⁶ řekli: Hospodin je bůh hor a není on bůh nížin⁹⁴⁰, proto²⁰ všechen tento veliký dav⁸⁸⁰⁹²⁶ vydám v tvou ruku, ať se dovídáte, že já jsem Hospodin. (29) I utábořili se⁸¹⁶ na sedm dní jedni naproti druhým⁹⁴¹ a v sedmý den se stalo⁶¹⁵, že²⁰ nastala⁹⁹ bitva¹¹⁶, a synové Isráélovi Aráma⁶⁵⁶ pobili⁶⁷², sto tisíc pěších⁹⁴² v jeden den, (30) a ti, již⁶⁶² pozůstali, prchli do Aféku, do města, kde²⁰ na dvacet a sedm tisíc mužů, již⁶⁶² pozůstali, padla zeď¹⁷⁴. I Ben-Hadad prchl a vstoupil do města, z pokoje v pokoj⁹⁴³.

(31) A jeho služebníci k němu řekli: Hle, prosím³⁰, uslyšeli jsme, že králové domu Isráélova, že oni jsou králové laskavi⁹⁴⁴; nechť, prosím³⁰, smíme³⁵ vzít¹¹³ na své kyčle¹²⁰ pytlouvinu⁹⁴⁵ a na své hlavy provazy a vyjít¹⁸⁴ ke králi Isráélovu, snad bude chtít⁵ nechat tvou duši našivu. (32) Navinuli⁹²¹ tedy² na své kyčle¹²⁰ pytlouvinu⁹⁴⁵ a na své hlavy provazy a vstoupili ke králi Isráélovu a řekli: Tvůj nevolník Ben-Hadad řekl: Kéž, prosím³⁰, chceš³⁵ nechat mou duši našivu! I řekl: Zda je on ještě živ? On je můj bratr! (33) Toho²⁰ si ti muži bystře všímali⁹⁴⁶ a spěšně⁹⁴⁷ se toho⁶⁶² od něho chopili⁹⁴⁸, a řekli: Tvůj

bratr, Ben-Hadad... I řekl: Vstupte⁹⁴⁹, přivedte²¹⁰ ho! A když Ben-Hadad k němu vycházel¹⁸⁴, dal³⁴ mu vystoupit na vozidlo²⁶¹; (34) a on k němu řekl: Města, jež můj otec tvému otci odňal¹⁹⁵⁰, chci⁵ vrátit, a v Damašku si můžješ⁵ vyhradit^{113 951} ulice, jako si vyhradil^{113 951} můj otec v Šómrónu. – A já tě chci⁵ propustit⁵⁶⁶ s touto smlouvou^{614 952}. I uzavřel⁵ vzhledem k němu smlouvu³⁰⁵ a propustil⁵⁶⁶ ho.

(35) A jeden muž ze synů⁹⁵³ proroků řekl slovem Hospodinovým k svému bližnímu²²²: Uder^{672 954} mě, prosím³⁰. A ten muž odepřel⁹⁵⁵ udeřit^{672 954} ho; (36) i řekl mu: Protože jsi neuposlechl na hlas⁸⁴⁸ Hospodinův, hle, ty, – až budeš z mé blízkosti⁵³ odcházet, skolíš^{34 672} tě lev. A když od²⁰⁷ něho odešel, zastihl^{134 687} ho lev a skolil⁶⁷² ho. (37) Našel tedy² jiného²⁰⁸ muže a řekl: Uder^{672 954} mě, prosím³⁰. A ten muž ho udeřil^{672 954} – udeř^{672 954} a modřina⁹⁵⁶; (38) a ten prorok odešel a postavil se do cesty králi; a přestrojil se s páskou⁶¹⁴ na svých očích. (39) A když se král ubíral mimo, stalo se⁶¹⁵, že on³⁴ na krále⁷⁴⁷ zakřičel⁹⁵⁷ a řekl: Tvůj nevolník vyšel¹⁸⁴ vprostřed⁹⁵⁸ bitvy¹¹⁶ a hle, kdosi¹¹⁰ odbočil¹⁵⁷ a přivedl ke mně jakéhosi¹⁸⁴ muže a řekl: Hlídej¹⁰⁰ tohoto muže; bude-li jakkoli⁹⁵⁹ postrádan⁹⁶⁰, pak²⁰ se tvé žití³³ dostane⁶¹⁵ na místo jeho žití³³, nebo budeš muset⁵ navázat kikkár⁵⁹¹ stříbra. (40) A když tvůj nevolník byl zaměstnán¹¹ tu a tam⁹⁶¹, stalo se⁶¹⁵, že on³⁴ – nebylo ho. A král Isráélův k němu řekl: Takový je tvůj rozsudek¹⁰³, tys rozhodl. (41) A on spěšně⁹⁴⁷ ze svých očí⁹⁸ sňal¹³⁷ pásku a král Isráélův ho poznal⁷⁶⁸, že on je z proroků; (42) i řekl k němu: Takto řekl Hospodin: Protože jsi z ruky propustil⁵⁶⁶ muže mně odevzdaného^{600 962}, proto²⁰ se tvé žití³³ dostane⁶¹⁵ na místo jeho žití³³ a tvůj lid na místo jeho lidu. (43) A král Isráélův se odebral k svému domu, mrzut⁹⁶³ a pohněván⁹⁶⁴, a přišel do Šómrónu.

21 A po těchto věcech se stalo⁶¹⁵: Návóthovi, Jizreéli¹²⁶, patřila⁶¹⁵ vinice, jež byla v Jizreéli vedle paláce³²⁶ Acheáva, krále Šómrónu, (2) a Acheáv k Návóthovi promluvil výrokem: Dej mi svou vinici, ať mi je za zahradu zelin¹²², neboť ona je blízko vedle mého domu,

a chci⁵ ti místo ní dát vinici lepší než ona⁶⁷; bude-li ti to vhod¹⁹², mohu⁵ ti dát peníze⁹⁶⁵ v její⁹⁶⁶ ceně¹²⁷. (3) A Návóth k Acheávovi řekl: Daleko mi, skrze⁹⁶⁷ Hospodina, od toho, abych ti dal⁹⁶⁸ dědictví⁵²⁸ svých otců. (4) A Acheáv vstoupil do svého domu, mrzut⁹⁶³ a pohněván⁹⁶⁴ pro toto slovo, jež k němu Návóth, Jizreéli¹²⁶, vyslovil, že²⁰ řekl: Nebudu ti dávat dědictví⁵²⁸ svých otců, a ulehl na své lože a odvrátil svou tvář a nic⁹⁶⁹ nepojedl. (5) A vstoupila k němu Ízevel, jeho žena, a promluvila k němu: Co toto? Tvůj duch je mrzut⁹⁶³ a ty nic⁹⁶⁹ nejíš! (6) I promluvil k ní: Neboť jsem mluvil k Návóthovi, Jizreéli¹²⁶, a říkal jsem mu: Dej mi svou vinici, za peníze⁹⁶⁵, nebo, budeš-li si ty přát^{570 760}, mohu⁵ ti dát vinici místo ní. A řekl mi: Nebudu ti dávat svou vinici. (7) A Ízevel, jeho žena, k němu řekla: Ty nyní vykonáváš kralování nad Isráélem? Vstaň, pojez chleba²⁴⁸ a necht⁵ se tvé srdce těší^{3 970}; vinici Návótha, Jizreéliho¹²⁶, ti umím⁵ dát já. (8) A ve jménu Acheávové napsala a jeho pečeti zapečetila listy a poslala ty listy k starším a k urozeným, již⁶⁶² bydleli s Návóthem v jeho městě, (9) a v těch listech napsala výrok: Provolejte púst a Návótha posadte v čelo⁹⁷¹ lidu, (10) a před něho posadte dva muženičemy^{203 972}, ať ho usvědčují výrokem: Zlořečil jsi²⁹ Bohu a králi⁹⁷³; i vyvedou¹⁸⁴ ho a ukamenujte ho, takže²⁰ bude muset⁵ umřít. (11) A muži města, starší a urození, ti, kteří v jeho městě bydleli, učinili podle toho, co jim Ízevel vzkázala²⁸⁵, podle toho, co bylo napsáno v listech, jež k nim poslala: (12) Provolali púst a Návótha posadili v čelo⁹⁷¹ lidu (13) a přivedli dva muže-ničemy^{203 972}, ty²⁰ před něho posadili, a ti ničemní muži⁹⁷⁴ se jali Návótha před lidem usvědčovat výrokem: Návóth zlořečil Bohu a králi⁹⁷³; a vyvedli¹⁸⁴ ho ven⁹⁷⁵ vůči městu⁴¹⁰ a zasyпали⁹⁷⁶ kameny, takže²⁰ umřel; (14) a Ízevel vzkázali²⁸⁵ výrokem: Návóth byl ukamenován a umřel. (15) A jak Ízevel uslyšela⁴⁶, že Návóth byl ukamenován a umřel, stalo se⁶¹⁵, že²⁰ Ízevel řekla k Acheávovi: Vstaň, zaujmi za vlastnictví⁹⁷⁷ vinici Návótha, Jizreéliho¹²⁶, již ti odmítl⁹⁵⁵ dát za peníze⁹⁶⁵, neboť Návóth není živ, nýbrž¹⁵⁵ umřel. (16) A jak

Acheáv uslyšel⁴⁶, že Návóth umřel, stalo se⁶¹⁵, že²⁰ Acheáv vstal k sestoupení do vinice Návótha, Jizreéliho¹²⁶, zaujmout ji za vlastnictví⁹⁷⁷.

(17)A k Élijáhúovi, Tišbímu¹²⁶, se do-stalo⁶¹⁵ slovo Hospodinovo výrokem: (18)Vstaň, sestup Vštríc Acheávovi, králi Izráělovu, jenž je v Šómrónu, hle, ve vinici Návóthově, kam sestoupil zaujmout ji za vlastnictví⁹⁷⁷, (19)a promluv k němu výrokem: Takto řekl Hospodin: Vid^{d978}, zavraždil jsi a také jsi zaujal vlastnictví⁹⁷⁷? A promluv k němu výrokem: Takto řekl Hospodin: Na budou psi lízat krev tvou – ano, tvou⁹⁷⁹! (20)A Acheáv k Élijáhúovi řekl: Což⁹⁷⁸ jsi mě našel, můj nepříteli? I řekl: Našel, protože ses prodal k činění toho, co je v očích Hospodinových zlé. (21)Hle, já, – chystám se zlo⁵⁸⁴ přivést³⁸ na tebe, i budu vymetat⁷⁷⁴ za tebou⁷⁷⁵ a vytínat¹¹¹ Acheávovi¹⁰⁹ močícího na stěnu⁷⁷⁰ a zadržehého⁷⁷¹ i propuštěného^{772/773} v Izráělovi (22)a vzdávat se tvého domu jako domu Járveáma, syna Nevátova, a jako domu Baeši, syna Achijjova, za dráždění⁷⁶⁹, jímž jsi mě dráždil^{129/769}, a Izráěle jsi svedl k hřešení. (23)A i o Ízevel Hospodin promluvil výrokem: Ízevel budou uvnitř⁹⁸⁰ valu Jizreěle žrát psi. (24)Toho, jenž⁶⁶² umře Acheávovi¹⁰⁹ ve městě, budou žrát psi, a toho, jenž⁶⁶² mu¹⁰⁹ umře v poli, bude žrát ptačtvo⁷⁷⁶ nebes. (25)(Vždyť se nevyskytl⁶¹⁵ nikdo jako Acheáv, jenž se prodal k činění toho, co je⁶⁶² v očích Hospodinových zlé, jehož podnítila⁹⁸¹ Ízevel, jeho žena, (26)takže^{e20} se choval²⁹ velmi odporne chozením za neřádstvy⁷⁹⁵ podle všeho, co²⁹ činili Emóriov^{e68}, jež Hospodin před tváří⁸⁹ synů Izráělových vypudil⁷⁸⁷.)

(27)A jak Acheáv tato slova uslyšel⁴⁶, stalo se⁶¹⁵, že²⁰ roztrhl svá roucha a vzal¹¹³ na své maso pytlou a jal se postít a uléhat na pytlou a chodit tiše. (28)A k Élijáhúovi, Tišbímu¹²⁶, se dostalo⁶¹⁵ slovo Hospodinovo výrokem: (29)Zda vidíš²⁹, že se Acheáv před mou tváří⁵¹² pokořil? Protože se před mou tváří⁸⁹ pokořil, nebudu uvádět neštěstí⁵⁸⁴ v jeho dnech; neštěstí⁵⁸⁴ na jeho dům budu uvádět ve dnech jeho syna.

22 A po tři léta setrvávali²⁹ tak, že mezi Arámem⁶⁵⁶ a mezi Izráělem nebylo války¹¹⁶; (2)a v třetím roce se stalo⁶¹⁵, že ke králi Izráělovu sestoupil Jehóšáfát, král Júdův. (3)A král Izráělvův řekl k svým služebníkům: Zda víte²⁹, že Rámóth-Gileád patří nám? A my jsme nečinni⁹⁸² stran⁹⁸³ jeho vzetí⁹⁸⁴ z ruky krále Arámu^{655/656}. (4)A k Jehóšáfátovi řekl: Zda půjdeš se mnou do boje¹¹⁶ do Rámóth-Gileádu? A Jehóšáfát ke králi Izráělovu řekl: Takový budu já, jaký jsi ty⁹⁸⁵, tak⁹⁸⁶ můj lid jako tvůj lid, tak⁹⁸⁶ moje koně jako tvoje koně. (5)A Jehóšáfát ke králi Izráělovu řekl: Vyžádej⁷⁶⁷ si, prosím³⁰, nejprve⁹³ slovo Hospodinovo. (6)A král Izráělvův shromáždil proroky, asi⁹⁸⁶ čtyři sta mužů, a řekl k nim: Zda mám⁵ jít do boje¹¹⁶ proti Rámóth-Gileádu? Či mám⁵ nechat^{802/987} tak? I řekl: Vystup⁶³ a Pán je bude vydávat v ruku krále. (7)A Jehóšáfát řekl: Zda tu není jiného⁹⁸⁸ proroka Hospodinova³¹¹, ať se můžeme⁵ dotázat⁷⁶⁷ skrze něho⁵³? (8)A král Izráělvův k Jehóšáfátovi řekl: Ještě je jeden muž k dotázání⁷⁶⁷ Hospodina skrze něho⁵³, ale já ho nenávidím²⁹, neboť o mně nepro-rokuje dobré, nýbrž zlé, Míchájhú, syn Jimlvů. A Jehóšáfát řekl: Necht⁷ král tak nemluví³.

(9)Král Izráělvův tedy² zavolal na jednoho dvořana^{747/989} a řekl: Pospěš – Míchájhú, syna Jimlova! (10)A král Izráělvův a Jehóšáfát, král Júdův, seděli každý⁸⁷ na svém trůně, oblečení v roucha⁹⁹⁰, na stranství⁹⁹¹ u vchodu³⁴¹ do brány Šómrónu, a před jejich tváří prorokovali⁸⁶⁴ všichni proroci; (11)a Cidkijjá, syn Kenaanův, si zhotovil¹¹ rohy ze železa a řekl: Takto řekl Hospodin: Těmito budeš Aráma⁶⁵⁶ trkat až do skoncování⁸⁴⁰ s nimi. (12)A tak prorokovali⁸⁶⁴ všichni proroci, výrokem: Vystup⁶³ do Rámóth-Gileádu a měj úspěch⁹⁹², neboť²⁰ je Hospodin vydá v ruku krále.

(13)A ten posel⁸⁸⁴, jenž odešel zavolat Míchájhú, k němu promluvil výrokem: Hle, prosím³⁰, slova proroků: jedněmi ústy dobro pro krále; necht⁷ je³, prosím³⁰, tvé slovo jako slovo jednoho z nich, takže^{e20} promluvíš dobro. (14)A Míchájhú řekl: Jako že je živ Hospodin, že co bude

Hospodin ke mně říkat, to⁸² budu mluvit. (15)I přišel ke králi a král k němu řekl: Míchájhú, zda máme⁵ jít do Rámóth-Gileádu k boji¹¹⁶ či máme⁵ nechat^{802 987} tak? I řekl: Vystup⁶³ a měj úspěch⁹⁹², neboť²⁰ je Hospodin vydá v ruku krále. (16)A král k němu řekl: Kolikrát ještě⁹⁹³ tě já budu zapřísahávat¹³⁸, abys ke mně nemluvil, leč pravdu¹⁷⁹ ve jménu Hospodinové? (17)I řekl: Uviděl jsem všechen Izráel – byli rozptýleni na horách jako ovce⁹⁹⁴, jež nemají⁸³⁴ pastýře, a Hospodin řekl: Tito nemají¹³⁶ pánů, nechť se vracejí³ v pokoji, každý⁸⁷ k svému domu. (18)A král Izráelův řekl k Jehošáfátovi: Zda jsem k tobě neřekl: Nebude o mně prorokovat dobré, nýbrž zlé?

(19)I řekl: Slyš tedy slovo Hospodinovo: Uviděl jsem Hospodina sedícího na svém trůnu a všechen zástup⁸⁵⁰ nebes stojící před ním, zprava jemu i zleva jemu; (20)a Hospodin řekl: Kdo bude umět⁵ zlákat⁹⁹⁵ Acheáva, aby musel⁵ vystoupit⁶³ a padnout v Rámóth-Gileádu? A když řekl tento takto a tento říkal takto, (21)vyšel^{134 184} jistý⁶⁶² duch a stanul před tváří Hospodinovou a řekl: Já ho budu umět⁵ zlákat⁹⁹⁵. A Hospodin k němu řekl: Čím? (22)I řekl: Mohu⁵ vyjít¹⁸⁴ a stát se duchem lži v ústech všech jeho proroků. A řekl: Budeš ho umět⁵ zlákat⁹⁹⁵ a i přemoci⁹⁹⁶; vyjdi¹⁸⁴ a učiň tak. (23)Nuže tedy³⁹, hle, dal Hospodin v ústa všech těchto proroků ducha lži a Hospodin o tobě promluvil zlo. (24)Tu²⁰ se přiblížil²⁴⁵ Cidkijjá, syn Kenaanův, a udeřil⁶⁷² Míchájhúa na líce a řekl: Kudy⁷⁴² to⁷⁴³ Duch Hospodinův z mé blízkosti⁵³ přešel mluvit s tebou? (25)A Míchájhú řekl: Hle, ty budeš vidět¹³⁸ v onen den, až budeš vstupovat z pokoje v pokoj⁹⁴³, chtěje se skrýt. (26)A král Izráelův řekl: Vezmi Míchájhúa a zaveď ho zpět⁵²³ k Ámónovi, veliteli⁴⁰ města, a k Jóášovi, synu královu, (27)a řekni: Takto řekl král: Vsaďte¹¹³ tohoto v dům vazby⁹⁹⁷ a až do mého příchodu v pokoji mu dávejte jíst chléb tísňě⁹⁹⁸ a vodu tísňě⁹⁹⁸. (28)A Míchájhú řekl: Budeš-li se jakkoli⁹⁹⁹ v pokoji vracet, nepromluvil skrze mne Hospodin. A řekl: Naslouchejtež¹⁰⁰⁰, zástupy lidu²⁸¹, oni všichni¹⁰⁰¹!

(29)I vystoupil⁶³ král Izráelův a Jehošáfát, král Júdův, k Rámóth-Gileádu; (30)a král Izráelův řekl k Jehošáfátovi: Chci se přestrojit a tak vstupuji v bitvu¹¹⁶, ale ty si obleč svá roucha. Král Izráelův se tedy² přestrojil a vstoupil v bitvu¹¹⁶; (31)a král Arámu^{655 656} velitelům⁴⁰ vozů^{122 598}, jichž měl¹³⁶ třicet a dva, rozkázal výrokem: Nebudeš⁵ v boji¹¹⁶ za cíl mít malého ani velikého, nýbrž samotného⁵³⁷ krále Izráelova¹⁰⁰². (32)A jak velitelé⁴⁰ vozů^{122 598} uviděli⁴⁶ Jehošáfáta, stalo se⁶¹⁵, že²⁰ si oni řekli²⁹³: To⁸² je jistě Izráelův král; a odbočili¹⁵⁷ proti němu k boji¹¹⁶. A Jehošáfát vzkřikl¹⁰⁰³; (33)a jak velitelé⁴⁰ vozů^{122 598} shledali^{46 216}, že to⁸² není král Izráelův, stalo se⁶¹⁵, že²⁰ se od pronásledování ho⁵⁷⁴ odvrátili.

(34)A kdosi¹⁰⁰ z luku naslepo¹⁰⁰⁴ vystřelil¹⁰⁰⁵ a zasáhl⁶⁷² krále Izráelova mezi spáry¹⁰⁰⁶ pancíře¹⁰⁰⁷; i řekl k svému vozačovi: Obrát svůj směr⁴⁵⁹ a vyvez¹⁸⁴ mě z vojska⁸¹⁷, neboť jsem²⁹ raněn¹⁰⁰⁸. (35)A boj¹¹⁶ se v onen den vzmohl¹⁰⁰⁹, takže²⁰ král musel²⁹ ve vozidle²⁶¹ naproti Arámovi⁶⁵⁶ stát¹⁰¹⁰, a za večera umřel, a krev ze zranění¹⁰¹¹ natekla do nitra⁶ vozu⁵⁹⁸. (36)A za zacházení slunce prošel vojskem⁸¹⁷ pokřik⁵¹⁶, výrok: Každý⁸⁷ do svého města a každý⁸⁷ do své země! (37)A když král umřel, byl³⁴ dopraven¹⁰¹² do Šómronu, a v Šómronu krále pohřbili. (38)A když se u rybníka v Šómronu jalí oplachovat vůz⁵⁹⁸, jalí³⁴ se psi lízat krev (když²⁰ se koupaly^{29 1013} nevěstky), podle slova Hospodinova, jež vyslovil.

(39)A ostatní věci Acheávovy⁸⁰⁸ a vše, co vykonal, a dům ze slonoviny⁶³⁵, jež zbudoval, a všechna města, jež zbudoval, – zda ony nejsou vypsány na knize⁶⁹⁹ letopisů⁷⁸² králů³¹¹ Izráelových? (40)I ulehl Acheáv se svými otci a králování se místo něho ujal Achazjáhú, jeho syn.

(41)A Jehošáfát, syn Ášův, se ujal králování nad Júdou ve čtvrtém roce Acheáva³¹¹, krále Izráelova. (42)Při započetí svého králování³²² byl Jehošáfát ve věku⁷⁸³ třiceti a pěti let a dvacet a pět let královal²⁹ v Jerúsalemě, a jméno jeho matky Azúvá, dcera Šilchího. (43)A chodil²⁹ vši cestou Ásy, svého otce, – neodvrátil se¹⁵⁷ od ní, – k vykonávání toho, co bylo⁶⁶² v očích

Hospodinových správně⁶⁹¹. (44) Jenže výšiny¹⁰¹⁴ ještě nebyly odstraněny¹⁵⁷; lid – ti na výšinách¹⁰¹⁴ obětovali a zakuřovali⁶⁰⁴. (45) A s králem Isráelovým uzavřel Jehóšáfát mír.

(46) A ostatní věci Jehóšáfátovy⁸⁰⁸, jeho hrdinství⁸⁰⁹, jež projevil¹¹, a jak bojoval^{29 116}, – zda ony nejsou vypsány na knize⁶⁹⁹ letopisů⁷⁸² králů³¹¹ Júdových? (47) A ostatek chrámových smilníků^{122 785}, jenž zbyl ve dnech Ásy, jeho otce, ze země vymetl⁷⁷⁴. (48) A v Edómu nebylo krále, králem byl správce²²⁰. (49) A Jehóšáfát zřídil¹¹ taršíšské lodi⁶³⁹ k plavbě¹⁰¹⁵ do Ófiru⁶⁰⁹ pro zlato, ale neodplulo se^{587 1015}, neboť lodi v Ecjón-Geveru ztroskotaly⁷⁵¹. (50) Tehdy řekl k Jehóšáfátovi Achazjáhú, syn Acheávův: Necht s tvými služebníky

pluji^{3 1015} na lodích moji služebníci. Ale Jehóšáfát nesouhlasil^{29 1016}. (51) I ulehl Jehóšáfát se svými otci a byl se svými otci pohřben ve městě Dávida¹³³, svého otce; a kralování se místo něho ujal Jehórám, jeho syn.

(52) Achazjáhú, syn Acheávův, se ujal kralování nad Isráelem v Šómrónu v sedmnáctém roce Jehóšáfáta, krále Júdova³¹¹, a kraloval²⁹ nad Isráelem dvě léta; (53) a jal se činit, co bylo⁶⁶² zlé v očích Hospodinových, a chodit cestou svého otce a cestou své matky a cestou Jároveáma, syna Nevátova, jenž svedl Isráele k hřešení, (54) a sloužit⁵⁷⁵ Baalovi⁸²⁴ a klanět se mu a dráždit⁷⁶⁹ Hospodina, Boha Isráelova, podle všeho, co činil²⁹ jeho otec.

1. KNIHA KRÁLŮ

poznámky překladatele a odkazy

- 1 Viz Gen. 18:11, pozn. 475.
2 Viz Gen. 9:11, pozn. 291.
3 Viz Gen. 1:26, pozn. 40.
4 N. „komornou“.
5 Viz Gen. 2:16n., pozn. 74.
6 Viz 2 Sam. 12:3, pozn. 493; v kap. 22:35 také „do výduť“ (n. „prostoru“), „na dno“.
7 Viz Gen. 47:21, pozn. 603.
8 Viz Jós. 19:18.
9 Viz Exod. 28:35, pozn. 1011.
10 Viz Gen. 4:7, pozn. 139.
11 Viz Gen. 1:7, pozn. 12.
12 Množné číslo.
13 Viz 2 Sam. 1:6, pozn. 20, převážná většina překladů však zde dává přednost znění „jezdce“; pak ovšem třeba předchází „vůz“ chápat nejspíše v hromadném smyslu („vozy“; tak také překládají LXX i Vulgata).
14 Viz 1 Sam. 25:28, pozn. 939.
15 N. „nezarmoutil“, „nepohněval“, „nepohoršil“, „nepokazil mu radost“ (n. „náladu“).
16 D. „jako tak“, n. snad „podle tohoto“, smysl jako v textu.
17 N. „A i on (s poukazem na 2 Sam. 14:25) byl“.
18 Viz Gen. 29:17, pozn. 753.
19 Viz 2 Sam. 3:17, pozn. 169.
20 Viz Gen. 4:3, pozn. 132.
21 N. „Adónijjovi pomáhat“.
22 N. „následující ho“, D. „podporovat (n. „pomáhat“) za Adónijjou“.
23 Snad ten, o němž je zmínka v kap. 4:18; nikoli ovšem syn Gérúv (2 Sam. 16:5 a dále).
24 Viz Gen. 6:4, pozn. 192.
25 N. „Adónijjovi“, jako ve v. 5. dále obdobně.
26 Viz Lev. 17:5, pozn. 548.
27 Zde 4. pád, nikoli jako např. v Gen. 31:54, pozn. 367.
28 Zde 3. pád jako v Gen. 31:54, pozn. 367.
29 Vl. „ujal se kralování“, „nezvěděl“, v. 8 a dále obdobně, i stran jiných sloves.
30 Viz Gen. 12:11, pozn. 360.
31 D. „radou“.
32 Viz 1 Sam. 19:11, pozn. 764.
33 Viz Gen. 9:4, pozn. 283.
34 Viz Gen. 16:4, pozn. 438.
35 N., podle některých, „potvrdit“.
36 Viz Gen. 24:26, pozn. 624.
37 Viz Exod. 2:4 a dále, pozn. 588.
38 Viz Jós. 15:18, pozn. 533.
39 D. „a nyní“, jako shora, tak i v kap. 22:23. Zde smysl snad jako v textu; podle 250 rukopisů a starých překladů, i LXX a Vulgaty, „a ty“; tomuto znění dává přednost i mnoho překladů novějších.
40 Viz Gen. 12:15 a dále, pozn. 559.
41 Viz Num. 1:3, pozn. 15.
42 Podle 120 rukopisů a mnoha rabínských výkladů „a nyní“.
43 Tj. „upřeny na tebe“.
44 Viz Gen. 3:11, pozn. 103.
45 Viz Deut. 4:20, pozn. 241.
46 Viz Deut. 31:24, pozn. 224.
47 D. „stanu“, tj. „já“.
48 Tj. „budeme za takové považování a podle toho se s námi naloží“.
49 Vl. „hříšníky“, zde smysl spíše jako v textu.
50 Viz Gen. 19:1, pozn. 487.
51 D. „já“.
52 Viz Exod. 11:6, pozn. 355.
53 Viz Gen. 8:8, pozn. 259.
54 N., podle čteného textu, „svého nevolníka“.
55 N. „Zda byla tato... krále, aniž jsi... uvědomil, kdo... po něm?“
56 Viz Gen. 12:18, pozn. 367.
57 Ta se totiž při příchodu prorokově vzdálila, jak to dobrý mrav požadoval; podobně i Náhán nato (v. 32).
58 Viz Gen. 3:22, pozn. 119.
59 Viz Gen. 41:43, pozn. 1128.
60 Tento výraz se v SZ vyskytuje jen v této kapitole.
61 Viz Jós. 6:4, pozn. 213.
62 Viz Exod. 19:16, pozn. 647.
63 Viz Gen. 13:1, pozn. 368.
64 Viz 1 Sam. 13:14, pozn. 530.
65 Viz 1 Sam. 9:16, pozn. 399.
66 Viz Num. 5:22, pozn. 227.
67 D. „od trůnu“, dále obdobně.
68 Viz Gen. 10:16nn., pozn. 322.
69 Viz 2 Sam. 8:17, pozn. 417.
70 Vl. „uvedli“, „zavedli“, ne však jako ve v. 33.
71 Viz 2 Sam. 6:17.
72 N. „hráli (potom vl. „flétnovali“) na flétny“.
73 Viz Gen. 2:1, pozn. 46.
74 Viz Gen. 3:8, pozn. 99.
75 Viz Num. 21:28, pozn. 820.
76 Viz Jós. 1:14, pozn. 45.
77 Viz 2 Sam. 11:16, pozn. 478.
78 Viz 1 Sam. 31:9, pozn. 1049.
79 N. „a přinášíš dobrou zprávu“ (n. „zvěst“).
80 Vl. „Věru“, „vpravdě“; lze chápat jako přitkáání („ano“, „věru tak“) i v záporném smyslu („ba naopak“).
81 Viz Soud. 9:6, pozn. 537.
82 Viz Exod. 1:16, pozn. 34.
83 D. „na trůn kralovství“ (n. „kralování“, „královské moci“ [n. „důstojnosti“]).
84 Viz Gen. 14:20, pozn. 409.
85 Viz Gen. 17:10, pozn. 450.
86 Viz Exod. 19:16, pozn. 648.
87 Viz Gen. 9:5, pozn. 285.
88 Viz Deut. 1:29, pozn. 53 a 62.
89 Viz Gen. 3:8, pozn. 102.
90 Viz Soud. 19:25, pozn. 757.
91 Viz Gen. 28:17, pozn. 737; Lev. 19:3, pozn. 592, v. 14, pozn. 608.

- 92** Viz Soud. 16:3, pozn. 575.
93 Viz Gen. 25:31, pozn. 672.
94 Viz Gen. 14:23, pozn. 411.
95 Viz 1 Sam. 4:9 a dále, pozn. 460.
96 Viz Exod. 18:21, pozn. 627.
97 Viz 1 Sam. 14:52, pozn. 609.
98 Viz Gen. 24:46, pozn. 634.
99 Viz Exod. 22:8, pozn. 743; v kap. 4:27 odvozené přídavné jméno.
100 Viz Gen. 17:9, pozn. 449.
101 Viz Gen. 26:5, pozn. 673.
102 Viz Exod. 12:14, pozn. 386.
103 Viz Gen. 18:19, pozn. 482.
104 Viz Gen. 26:5, pozn. 674.
105 Viz 1 Sam. 18:5 a dále, pozn. 756.
106 Vl. „ve všem, kam“.
107 Viz Exod. 7:23, pozn. 229.
108 Sloveso jako v Gen. 6:18; 23:17, pozn. 227.
109 Tj. „nebude z tvého potomstva“. Dále obdobně.
110 Viz Gen. 31:50, pozn. 848.
111 Viz Gen. 17:14, pozn. 1118; v kap. 6:36 tvar téhož slovesa.
112 Obdobně jako v 2 Sam. 3:29, pozn. 195.
113 Viz Gen. 13:16, pozn. 384.
114 N. „vpravil“, „vnesl“, „vmísil“, „nechal vniknout“, tj. „v čas míru prolil“.
115 Viz Gen. 4:10, pozn. 141.
116 Viz Num. 21:1, pozn. 788.
117 Tj. „krev jako ve válce“.
118 Vl. „dal“, dále obdobně.
119 Viz 2 Sam. 18:11, pozn. 732.
120 Viz 2 Sam. 20:8, pozn. 806.
121 D. „na svůj sandál¹²²“, smysl jako v textu.
122 V hebrejštině jednotné číslo v hromadném smyslu.
123 Viz Gen. 42:38, pozn. 1179; v kap. 5:9 ve smyslu „snášet dolů“, obdobně jako zde ve v. 9 a v kap. 1:53.
124 Viz Gen. 37:35, pozn. 1003.
125 Viz 2 Par. 6:42.
126 Viz Num. 3:21, pozn. 96 a 97.
127 Viz Num. 1:53 a dále, pozn. 61.
128 Viz Soud. 3:15, pozn. 181.
129 D. „a on“, dále obdobně.
130 N. „pichlavým“, „urážlivým“, „zraňujícím“.
131 Viz Exod. 20:7, pozn. 667.
132 D. „vědět“, „znát“, tj. „moci najít způsob“.
133 Viz 2 Sam. 5:7, 9.
134 Sloveso jako v Exod. 15:17, pozn. 533.
135 Viz 1 Sam. 16:4n., pozn. 648.
136 Viz Gen. 19:12, pozn. 503.
137 D. „k tobě řeč“ (n. „slovo“).
138 Viz Gen. 6:13, pozn. 225.
139 D. „žádost“, tj. „předmět žádosti“.
140 Viz Gen. 15:11, pozn. 426.
141 Viz Gen. 31:43, pozn. 842.
142 Viz Gen. 10:21, pozn. 324.
143 Viz Gen. 4:2, pozn. 127.
144 Viz Rúth 1:17, pozn. 45.
145 D. „A král Salomoun poslal skrze ruku“, viz Exod. 4:13, pozn. 141.
146 Viz Exod. 5:3, pozn. 160.
147 Viz Jós. 21:18.
148 D. „muž“, „mužem“.
149 Viz Exod. 25:10, pozn. 865.
150 Viz Gen. 15:2, pozn. 413.
151 N. „naplopotil (n. „naplahočil“) ve všem, v čem (n. „se vším, s čím“) se nalopotil“ (n. „naplahočil“).
152 Viz Gen. 3:24, pozn. 121.
153 D. „z (n. „od“) bytí knězem“.
154 Viz Gen. 39:21, pozn. 1058; Num. 20:17, 21, pozn. 806.
155 Viz Gen. 19:2, pozn. 490.
156 Viz Num. 22:8, pozn. 841.
157 Sloveso jako v Gen. 48:17, pozn. 1307.
158 D. „bez příčiny (n. „zbytečně“, „nadarmo“, „nezaslouženě“) prolitou“.
159 Viz 2 Sam. 16:7, pozn. 669.
160 Viz Lev. 20:9, pozn. 671.
161 Viz Gen. 13:14, pozn. 382.
162 Viz Gen. 13:15, pozn. 383.
163 N. snad „pohřbíl“.
164 Viz Gen. 20:2, pozn. 526.
165 Vl. „sem ani tam“ (v. 36), „sem aneb tam“ (v. 42).
166 Viz Gen. 26:17, pozn. 684.
167 D. „vědním“.
168 Viz Gen. 2:17, pozn. 75.
169 Viz Gen. 4:3, pozn. 131.
170 Viz Deut. 8:19, pozn. 1223.
171 N. „závazek“, vl. „jsem ti rozkázal“, zde snad „přísně (n. „důrazně“) rozkázal“, opis v textu umožňuje v překladu zachovat předložkovou vazbu, jaká je v textu původním. Dále obdobně.
172 Vl. „znáš všechno zlo“, dále obdobně.
173 Viz 1 Sam. 18:21, pozn. 749, následující předložka zde přeložena doslovně.
174 Viz Lev. 25:30, pozn. 821.
175 Tj. „oběti“, n. „kouřidlo“, viz Exod. 29:13; 30:7, pozn. 1035.
176 D. „ta veliká“, snad ve smyslu „největší n. nejvýznamnější“.
177 Viz Gen. 8:20, pozn. 273; kap. 18:29 a 36 obdobně.
178 Viz Lev. 1:3, pozn. 7.
179 Viz Gen. 24:27, pozn. 626.
180 N⁶⁹¹. „správnosti“, „přimosti“, zde odvozené podstatné jméno. V kap. 9:4 příbuzné podstatné jméno téhož smyslu.
181 D. „malý“, viz Gen. 9:24 a dále, pozn. 304.
182 Viz Gen. 18:7, pozn. 471.
183 D. „nevím“ („nevím, jak“), dále obdobně.
184 Viz Exod. 3:10 a dále, pozn. 252.
185 Viz Num. 27:17, pozn. 985.
186 Viz Deut. 12:5, pozn. 274.
187 Jako v Gen. 13:16.
188 Viz Gen. 15:5, pozn. 418.
189 N. „chápat“ (nesouvisí s „pochopení“ ve v. 11), vl. „slyšící“ (n. „naslouchající“), tj. „ochotné a schopné slyšet n. naslouchat“. Srov. Deut. 1:16, pozn. 46; 2 Sam. 14:17.
190 Viz Exod. 12:38, pozn. 419.

- 191** N., podle mnoha rukopisů, „Hospodinů; obdobně podle některých vydání ve v. 15.
- 192** Viz Gen. 34:18, pozn. 922.
- 193** Tj. „dlouhý život“.
- 194** Jako „rozišování“ ve v. 9; ve vv. 12 a 21 tvary těžší slovesa.
- 195** N. „učiním“, dále obdobně.
- 196** Viz Gen. 41:33, pozn. 1111.
- 197** Viz Exod. 8:10, pozn. 242.
- 198** Viz Gen. 13:10, pozn. 375.
- 199** Viz Exod. 16:7, pozn. 556.
- 200** Viz Lev. 5:10; 9:7, pozn. 286.
- 201** Viz Lev. 3:1, pozn. 80.
- 202** Viz Soud. 14:10, pozn. 711.
- 203** Viz Jós. 2:1, pozn. 54.
- 204** Viz Gen. 43:20, pozn. 1196.
- 205** D. „stran mého“, „vzhledem k mému“.
- 206** Viz Exod. 29:33; 30:9, pozn. 1057, zde prostě ve smyslu „nepatřícího k nám“.
- 207** Viz 1 Sam. 17:30, pozn. 696.
- 208** Viz Gen. 4:25, pozn. 173.
- 209** Viz Exod. 19:6, pozn. 638.
- 210** Viz Gen. 20:2 a dále, pozn. 564.
- 211** Viz Gen. 30:26, pozn. 787, ve vv. 26 a 27 jiný tvar zde v podstatě téhož smyslu.
- 212** Viz Gen. 43:30, pozn. 1190.
- 213** D. „usmrcením“.
- 214** Viz 1 Sam. 14:28, pozn. 551.
- 215** D. „dítko jí“, smysl jako v textu.
- 216** Viz Gen. 3:6, pozn. 79.
- 217** Zde proti „kněžím“ ve v. 4 s členem („vrchním n. hlavním knězem“).
- 218** Viz 2 Sam. 8:17, pozn. 416.
- 219** Viz 2 Sam. 8:16, pozn. 415.
- 220** N. „dozorci“, „zmocnění“, dále obdobně.
- 221** Viz 2 Sam. 8:18, pozn. 418.
- 222** Viz 2 Sam. 15:37, pozn. 501; všude dále tvar jako v Exod. 2:13, pozn. 68; 20:16, pozn. 669.
- 223** Tj. „nad královou domácností“.
- 224** Viz 2 Sam. 19:32n., pozn. 782; v kap. 8:27 smysl jako v textu tam („postačit ti“).
- 225** Tj. „starost o zásobování“.
- 226** D. „dostávalo se... na jednoho“, „bylo (pak ve smyslu „spočívalo“)... na jednom“.
- 227** N. „syn Chúrův“, dále obdobně.
- 228** Viz Gen. 14:10, pozn. 396.
- 229** N. „stepích“ (Num. 22:1, pozn. 831).
- 230** N. „ten měl¹⁹⁶“, tj. „na starosti“.
- 231** Viz Num. 21:13, pozn. 802; v kap. 7:20 předložka jako v 1 Sam. 14:40, pozn. 592.
- 232** Tj. „pruh země“, „kraj“, viz Deut. 32:9, pozn. 1128.
- 233** Viz Gen. 4:22, pozn. 161.
- 234** Vl. „do“, „k“, snad ve smyslu „byl určen n. jmenován n. poslán do“.
- 235** Viz Deut. 34:1, pozn. 1295.
- 236** Tj. snad „to byla země“.
- 237** N., podle některých, „a on byl jediným správcem“.
- 238** D. „Júd a Isráel byli mnozí“ (n. „četní“, „hojní“).
- 239** Zde v hebrejském textu začíná kap. 5.
- 240** D. „byl²⁹ vládnoucím“, viz Gen. 1:18 a dále, pozn. 112.
- 241** N. „mezi“.
- 242** Viz Deut. 11:24, pozn. 473.
- 243** Viz Gen. 10:13n., pozn. 321.
- 244** Viz Gen. 2:7, pozn. 59.
- 245** Viz Exod. 21:6, pozn. 683.
- 246** Viz 1 Sam. 2:17, 29, pozn. 123.
- 247** Viz Gen. 29:15, pozn. 749.
- 248** Viz Gen. 31:54, pozn. 851.
- 249** N. „chómerů“, viz Lev. 27:16, pozn. 961.
- 250** Viz Deut. 12:15, pozn. 499.
- 251** Vl. „obzvláště (n. „stranou“) od jelenů“, tj. „nehleď na n. nepočítej ve to jeleny“. Dále obdobně.
- 252** Viz Deut. 14:5, pozn. 551 a 552.
- 253** Vl. „(vy)krmenou“, nesouvisí však s „krmných“ shora, snad „ztučnělou“, tvar slovesa vyskytujícího se v SZ jen zde a v Přís. 15:17.
- 254** Výraz vyskytující se v SZ jen zde; v hebrejštině množné číslo. Snad „tučné husy“.
- 255** Viz Gen. 1:26, pozn. 42.
- 256** Viz Deut. 1:1, pozn. 3.
- 257** Zde i ve smyslu „nad vši touto stranou“.
- 258** Viz Deut. 4:49, pozn. 290.
- 259** Viz Gen. 13:5, pozn. 347.
- 260** N. „míst (n. „stanoviště“) ve stájích“, „žlabů“, „jeslí“, hebr. „uróth“, výraz podle některých souvisící se slovesem „árah“, „otrhávat“, „sbírat n. česat“ („ovoce, zejména hrozny“ (Žalm 80:12; Pís. 5:1), neboť koně ve stájích „sbírají“, tj. „berou si“, pící ze žlabů), podle jiných značící „spřežení“; další jej odvozují z příbuzných semitských jazyků ve smyslu „plemenných samic“; tak LXX „tokades“, vl. „rodičky“, výraz, jehož se používá i o samicích zvířat).
- 261** Viz Gen. 41:43, pozn. 1129; Exod. 15:4.
- 262** „Jezdců na koních“, viz Gen. 50:9, pozn. 1383.
- 263** D. „tito“.
- 264** Viz Gen. 19:8, pozn. 494.
- 265** Tak překládám pro nedostatek vhodnějšího výrazu; hebr. „reches“, značící jistě dnes blíže neznámé plemeno koní, jehož k rychle jízdě používali spěšní poslové (Esth. 8:10, 14). Výraz „koním“ shora („súsím“, obvyklý výraz pro „koně“), zde značí soukromé koně krále a snad i koně jerúsalémské vojenské posádky.
- 266** Viz Gen. 1:9, pozn. 13.
- 267** Tj. „kam patřili“ (správcové).
- 268** Vl. „veliké⁴⁷³ rozmnožení“.
- 269** Vl. „šíři“, „rozáhllost“.
- 270** N. „nadání“, vl. „srdce“.
- 271** Viz Gen. 22:17, pozn. 327.
- 272** N. „rozásáhlejší“ (nesouvisí s „obsáhlost²⁶⁹“), vl. „četnější“, „hojnější“.
- 273** Viz Gen. 6:1nn., pozn. 41.
- 274** Viz 2 Sam. 7:23, pozn. 371.
- 275** Viz Deut. 1:7, pozn. 203; stran „domu lesa Levánou“ (kap. 7:2 a dále) viz Jer. 22:6, pozn. 1144.
- 276** Viz Exod. 12:22, pozn. 406.

- 277 Vl. „vychází¹⁸⁴“.
- 278 Viz Gen. 1:24, pozn. 38.
- 279 Viz Gen. 1:20, pozn. 31.
- 280 Viz Gen. 1:24, pozn. 33.
- 281 Viz Gen. 17:16, pozn. 459; zde v kap. 22:28 „zástupy lidu“ (Gen. 25:8, pozn. 649).
- 282 Viz Jós. 19:29, pozn. 590.
- 283 D. „po všechny dni“.
- 284 D. „milujícím“.
- 285 Viz Num. 22:10, pozn. 842.
- 286 Viz Gen. 27:46, pozn. 730.
- 287 N. „válčení“, „vedení válek“ n. snad prostě
- 288 „bojů¹¹⁶, jimiž¹²²“.
- 289 Viz Gen. 40:11, pozn. 1070.
- 290 Viz Num. 16:24, pozn. 648.
- 291 Tvar slovesa v Gen. 8:4, pozn. 178.
- 292 N. „výskytu zla“.
- 293 Viz Gen. 20:11, pozn. 537.
- 294 D. „říkat“.
- 295 N. „tuzbu“, „zálibu“.
- 296 Viz Gen. 22:3, pozn. 571.
- 297 N. „stran stromů cedrových a stran stromů cypřišových“.
- 298 Tj. „vory z nich sestavené“.
- 299 Vl. „mi budeš vzkazovat²⁸⁵“.
- 300 N. „tedy Šalomounovi dodával²⁹... vše“, znění v textu umožňuje v překladu zachovat rozdíl mezi tvarem tohoto slovesa zde a ve v. 11.
- 301 D. „veškerého jeho přání²⁹⁵“.
- 302 Viz Exod. 28:20, pozn. 954.
- 303 D. „tak“.
- 304 Viz Lev. 25:53, pozn. 855.
- 305 Viz Gen. 15:18, pozn. 435.
- 306 Vl. „vyváděl⁶³“, smysl jako v textu („konal odvody“, jako k vojenské službě).
- 307 D. „robotu“, dále obdobně, smysl jako v textu.
- 308 D. „ve svém (vl. „v jeho“, tj. „každý ve svém“) domě“.
- 309 Tj. „určených k nošení nákladů“, v původním textu podstatné jméno.
- 310 Tvar slovesa v Deut. 8:9, pozn. 391 (nikoli jako „navylamují“ zde ve v. 17), zde smysl jako v textu; podle některých „dřevorubců“.
- 311 Viz Num. 2:3, pozn. 65.
- 312 N. „mimo vedoucí Šalomounových“.
- 313 Viz Exod. 12:16 a dále, pozn. 668.
- 314 Zpřídavněle činné přičestí dotčeného slovesa¹¹.
- 315 N. „zaměstnanými (n. „zaměstnávajícími se“) prací“.
- 316 Vl. „cenných“, „drahých“, jako v kap. 10:2 a dále, 2 Sam. 12:30, zde ve smyslu jako v textu („hodnotných“, „pevných“, „odolných“, tj. „výborně se hodících k stavbě“).
- 317 Viz Jós. 6:26, pozn. 248.
- 318 Viz Jós. 13:5.
- 319 Viz Exod. 16:1, pozn. 547.
- 320 Viz Gen. 3:16 a dále, pozn. 656.
- 321 Tj. „jasu“, asi konec dubna a začátek května.
- 322 Viz 1 Sam. 13:1, pozn. 507.
- 323 Tj. „Šalomoun“, jinak snad „že se jali“, tj. „že se začalo“. Dále obdobně.
- 324 Viz Gen. 6:15, pozn. 217.
- 325 D. „před tvář“, viz Gen. 11:28 a dále, pozn. 4.
- 326 N. „paláce“.
- 327 Zde ve smyslu „svatyně“.
- 328 Viz Exod. 26:2, pozn. 902.
- 329 Vl. „uzavřenými“, „uzavíracími se“, smysl snad jako v textu.
- 330 Tj. „otvory k vyhlížení n. možnostmi vyhlížení n. shlížení“ (směrem dolů, pak tedy snad „shledy“, kap. 7:4 obdobně), vlastního významu hebrejského znění snad nejbližší překlad tohoto velmi nesnadno srozumitelného místa; výraz zde přeložený „výhledy“ („šekuffim“) ve smyslu slova uvedeném je tvar slovesa „šákaf“, „vyhlížet“, „pohlížet dolů“ (Gen. 18:16; 19:28; 26:8; Exod. 14:24; 2 Sam. 24:20, pozn. 997), jehož některé tvary také značí „sklánít n. nahýbat se“ (Num. 23:28; Soud. 5:28, pozn. 359; 1 Sam. 13:18), takže někteří tento výraz chápou ve smyslu „sklopných n. padacích n. spouštěcích uzavíracích trámů n. latí n. mříží“. Jiní slova zde přeložená „uzavíratelnými výhledy“ chápou jako zpřídavněla slovesná přičestí v postavení přívlastků slova „okna“ a překládají „okna uzavřená, ale průhledná“, „zamřížovaná a klenutá“ apod.; tak i překlad Králíckých „porozšířená vnitř, ale possouzená zevnitř“, jemuž podobně překládají i někteří jiní, jenž však jen ve velmi vzdáleném přeneseném smyslu poněkud připomíná vlastní význam hebrejského znění; podobně překlady LXX („thyridas paraklyptomenas kryptas“, „okna naklánějící se“ [tj. snad „šikmá“], „skrytá“ [tj. snad „uzavřená“]) a Vulgaty („fenestras obliquas“, „šikmá okna“).
- 331 N. „mluvy“, „promlouvání“, n. „k hovorné“, dále obdobně, tj. „k místu, kde Bůh mluvil“, hebr. „devir“, tak slula v Šalomounově chrámě nejsvětější svatyně (v. 16; Exod. 26:33, pozn. 937; 2 Par. 5:7).
- 332 Viz Exod. 30:4, pozn. 1076, zde a dále smysl jako v textu na dotčených místech.
- 333 D. „do ulice“, tj. na zevně přibudované části domu. V kap. 8:8 týž tvar se smyslem jako v textu tam; ve vv. 29n. zde příbuzný tvar v podstatě téhož významu.
- 334 N. „provedl ztenčování¹²“, tj. „zdí“, takže zdi byly směrem vzhůru v každém patře na každé straně o půl lokte tenčí a místnosti tudíž vždy o loket širší a jejich podlahy spočívaly na stupních vytvořených postupným ubíráním tloušťky zdí.
- 335 N. „upevňování (vl. „zachycování“, tvar slovesa jako „uchvat“ v Exod. 4:4) ničeho ve stěnách“. Téhož slovesa je použito ve v. 10 ve smyslu jako tam v textu.
- 336 Viz Deut. 27:6, pozn. 917³³⁷.
- 337 Tj. z kamenů, jímž se dostalo konečné úpravy hned po vylomení z lomu, takže nebyly již dále opracovávány (v tomto smyslu „porušování³³⁶) na staveništi.
- 338 D. „každého“, „všeho“, dále obdobně.
- 339 Viz Gen. 24:53, pozn. 637.
- 340 Viz Exod. 35:22, pozn. 1221.
- 341 Viz Gen. 6:16, pozn. 220.
- 342 Podle LXX „spodních“.
- 343 Viz Exod. 27:14, pozn. 950.

- 344** N. „obložil“, n. snad „zastřešil“, příbuzný výraz ve v. 15 se vyskytuje jen zde a zpravidla se překládá „strop“, vzhledem k následujícím „zevnitř“ je však snad vhodnější překlad jako v textu.
- 345** N. „sestavami“.
- 346** D. „řadami v cedrech“, smysl snad jako v textu. Dále obdobně.
- 347** D. „jeho“, smysl jako v textu.
- 348** D. „s tebou“.
- 349** Viz Exod. 25:8, pozn. 866.
- 350** Zde a ve v. 16 ve smyslu „pokryl“, „obložil“ („dokončil budování jich“).
- 351** D. „z domu“, zde (nikoli zdola v tomto verši a dále) vl. „ze směru do domu“, smysl jako v textu.
- 352** N. „břevny“, „fošnamí“.
- 353** N. „obložil“, ne však jako ve v. 9³⁴⁴; jako „budeš... potahovat“ v Exod. 25:11 a obdobně dále.
- 354** Viz 1 Sam. 24:3, pozn. 882, zde množné číslo.
- 355** Tj. „domu“.
- 356** D. „před tváří“, s jinou předložkou než ve v. 3³²⁵.
- 357** D. „se stal⁶¹⁵“, tj. „nabyl takového rozměru“.
- 358** Viz Lev. 10:18, pozn. 314, zde smysl jako v textu, dále obdobně podle smyslu různých tvarů tohoto výrazu a výrazů od něho odvozených.
- 359** D. „cedr“, n. snad „cedrovi“.
- 360** N. „vyrváním“, „vydlabáváním“. Týž výraz je v množ. čísle ve v. 29 a v kap. 7:31.
- 361** Slovo nejistého významu, vyskytující se v SZ jen zde a v kap. 7:24, příbuzný výraz je ve 2 Král. 4:39.
- 362** N. snad „rozvíjejících se“, D. „rozvití¹²“, „rozvíjení¹²“, výraz nejistého významu, vyskytující se v SZ jen v tomto oddíle. Podle některých „věnců“.
- 363** Viz Num. 17:8, pozn. 692.
- 364** Tj. „uvnitř“, nesouvisí však s následujícím „zevnitř“.
- 365** Zde vl. „ze směru k tváři“.
- 366** Vl. „uvnitř⁴⁷ síně slova“.
- 367** Vl. „zavřeným“, „zavíráním“, tj. „pečlivě ukrývaným n. chráněným“, pro svou zvláště vysokou hodnotu n. cenu. Dále obdobně.
- 368** N. „přehrazení“, D. „přepažil“, „přehradil“.
- 369** Viz Num. 14:33, pozn. 570, zde ve smyslu jako v textu („až byl zlatem potažen celý dům v plném rozsahu“). Kap. 7:22 a 14:10 obdobně.
- 370** N. „v síni“, spíše však „v síni“ se smyslem jako v textu.
- 371** N. „ze stromů oleje“, tj. „z oliv“, „z olivového dřeva“.
- 372** D. „konců“, množné číslo v zesilujícím smyslu („nejzazšího n. krajního konce“). Dále obdobně.
- 373** N. „podobu“, „ráz“, vl. „fez“, „střih“.
- 374** Souvisí s výrazem ve v. 18 a dále³⁵⁸.
- 375** Tj. „nejsvětější svatyně“.
- 376** Viz Exod. 25:20, pozn. 1257.
- 377** Viz Lev. 5:3, pozn. 137.
- 378** Jiná předložka než „na“ shora.
- 379** Sloveso, od něhož je odvozen výraz ve v. 18 a zde zdola³⁶⁰.
- 380** Jako „vyrváními“ v Exod. 28:11; nesouvisí s předchozím slovesem³⁷⁹.
- 381** Zde poněkud jiný tvar než ve v. 19, ale téhož významu.
- 382** Viz Soud. 3:23, pozn. 208.
- 383** N., podle některých, „práh“; podle jiných značí tento výraz jakousi stavitelskou ozdobu na dveřích. Výraz v textu značí „vrchní trám dveří“, jenž snad byl trojúhelníkovitý, takže spolu s veřejemi a prahem dodával vchodu tvaru pětiúhelníka³⁸⁴.
- 384** N., podle jiných, „pětinu (Gen. 47:24; Lev. 27:15 aj.) stěny“ („šifka dveří byla pětinou šířky celé stěny“). Ve v. 33 obdobně „z (pak by měla předchozí předložka³⁸⁷ v podstatě svůj vlastní význam – „šifka dveří byla jakoby vytvořena z“) čtvrtiny stěny“.
- 385** D. „obojí dveře¹²“, zde a obdobně dále smysl snad jako v textu.
- 386** N. „navrstvil“, n. také „rozkul“, „roztepál“, tj. „v tenký plech, ježž nanesl“.
- 387** Zde snad, chápe-li se následující výraz³⁸⁴ ve smyslu jako v textu, lze tuto složenou předložku chápat v takovémto silně vybledlém smyslu („veřeje spolu s prahem a násloupím, zde nikoli trojúhelníkovitým, vytvářely tvar“).
- 388** Vl. „dvě“, „dvoje“, jako „obě“ ve v. 32, zde však snad smysl jako v textu („po dvou částech křídel^{390 392}“), neboť z dalšího se zdá vyplývat, že každé křídlo dveří se skládalo ze dvou částí, z nichž jedna byla otáčivá.
- 389** N. „válcovité“, „otáčivé“, zdola obdobně („v nichž se válcovité čepy mohly otáčet“).
- 390** Tj. snad „otáčivá část³⁸⁸ křídla“.
- 391** N. „jamky“, vl. „vyhloubeniny“, souvisí s výrazem ve vv. 18 a 29³⁶⁰, značí i „prak“, jehož podstatnou částí bylo rovněž jakési „ložisko“, srov. 1 Sam. 25:29, kde ovšem pro jeho část tomuto významu odpovídající je navíc použito jiného výrazu, viz tam pozn. 945. Mnozí překladatelé se zde přidružují znění LXX a syrských překladů, jež sem místo tohoto výrazu kladou slovo zde přeložené „čepy“ (Vulgata podává volnější překlad tohoto místa v podstatě ve smyslu zde shora³⁸⁸ uvedeném) jako shora³³², považující použití tohoto výrazu za chybu, mám však za to, že masóretský text, uvádějící jej, dává dobrý smysl^{388 389 390 392} a proto jsem mu, s několika málo jinými, dal přednost.
- 392** Tj. snad „pevná část³⁸⁸ křídla“.
- 393** Tvar slovesa jako v Num. 23:27, pozn. 886, vyskytující se v SZ jen zde; podle jiných „uhlazeným“, „vyrovnaným“, „rozprostřeným“. Totéž sloveso je v kap. 9:12.
- 394** Jiné sloveso než shora^{360 379}.
- 395** Viz Exod. 27:9, pozn. 947; stran volby výrazu zde platí též úvaha jako tam, neboť i zde se miní zejména zbudování zdi n. oplocení.
- 396** N. „řad“, jako v kap. 7:2, ne však jako zde ve v. 9³⁴⁵, dále obdobně.
- 397** Jako „otesávání“ v kap. 5:17; nesouvisí s „otesaných¹¹¹“ zdola.
- 398** Asi konec října a začátek listopadu.
- 399** Viz Exod. 5:13 a dále, pozn. 178; zde také „ve všech svých částech“ (n. „složkách“, „podrobnostech“), „po všech svých stránkách“. V kap. 10:25 ve smyslu jako tam v textu.

- 400** Mnozí zde, podle LXX, navrhuji čtení „na třech“, vzhledem k číselnému údaji na konci v. 3, jež vztahují na „sloupy“.
- 401** N., podle jiných, „krokvích“, „nosnicích“.
- 402** N. „okno vůči oknu“, ne však jako „okna“ v kap. 6:4 a jinde.
- 403** Viz Exod. 27:1, pozn. 940.
- 404** Zde poněkud jiný tvar, téhož však smyslu.
- 405** D. „předšín sloupů“ (v. 6), „předšín trůnu“ (v. 7).
- 406** Tj. snad „sloupy“.
- 407** N. „práh“, „ochrannou stříšku“, výraz nejistého významu.
- 408** Tj. „od jednoho konce podlahy až po druhý“; někteří navrhují místo „po podlahu“ („ad hakkarká“) číst podle syrských překladů „po trámy“ („ad hakkóroth“, Gen. 19:8), tj. „krov“; podobně Vulgata („ad summitatem“, „k vrcholu“).
- 409** Zde je vhodnější tento překlad.
- 410** Předložková vazba jako v Exod. 26:33, pozn. 933 a 934, zde smysl jako v textu („z králova sídla byl přístup dovnitř trůnní předšíně zezadu, kudy do ní vcházel král, kdežto ti, kdo před něho předstupovali k soudu, vcházelí průčelním vchodem“). Táž předložková vazba je ve v. 31 se smyslem jako v textu tam; obdobně v kap. 21:13.
- 411** D. „byl jako vypracování toto“ (n. „tohoto“).
- 412** D. „Všechny tyto věci byly“.
- 413** Vl. „pilovaných“, sloveso souvisí s následujícím „pilou“, smysl ovšem jako v textu.
- 414** Viz Gen. 6:14, pozn. 215.
- 415** N. „střechy“, „stropní (n. „střešní“) kryty“.
- 416** Viz Exod. 31:2, pozn. 1106.
- 417** Viz Gen. 13:8, pozn. 371.
- 418** N. „vyřezávače“ (Exod. 38:23, pozn. 974), „kováře“ (1 Sam. 13:19, pozn. 533), na obou citovaných místech přibližný výraz v podstatě téhož smyslu.
- 419** Viz Exod. 31:3, pozn. 1107; 36:1, pozn. 1227.
- 420** Viz Exod. 36:1, pozn. 1228.
- 421** Viz Exod. 32:4, pozn. 1126; zde v tomto smyslu; někteří navrhují podle LXX čtení „ulil“, „odlil“ („vajjiccók“ místo „vajjácár“).
- 422** Zde ve smyslu „každého („každý“) z nich“, „jednoho i druhého“, „jeden i druhý“. V. 20 obdobně.
- 423** D. „lité“, jako ve vv. 23n; dále obdobně.
- 424** Viz Gen. 8:5, pozn. 255.
- 425** N. „sítky sítkové“, „pletiva pletené“.
- 426** D. „mřížky“⁴²⁵ práce mřížkováním⁴²⁵, „práce řetízky“ (Exod. 28:14) (v. 17), „práce lilie“, tj. „vypracování n. zhotoveny v podobě lilii“ (v. 19; v. 22 obdobně).
- 427** Viz Deut. 22:12, pozn. 796, zde smysl jako v textu, n. „vševcovité ozdoby“.
- 428** Podle 2 rukopisů „A zhotovil granátová jablčka“ a ke konci verše asi 50 rukopisů a syrské překlady mají znění „na vrcholech sloupů“; tohoto znění se mnohé překlady přidržují, nevidím však příčiny opravovat znění masóretskeho textu.
- 429** Viz Deut. 27:2, pozn. 940.
- 430** Tj. „Bude upevňovat“¹³⁴.
- 431** Tj. „V něm je síla“.
- 432** Tj. vodní nádrž tak nazývanou.
- 433** Tj. okrasný pruh n. lem s ozdobami v podobě tykví.
- 434** Vl. „se obracely“ (n. „otáčely“)¹⁰⁷.
- 435** Viz Gen. 12:8, pozn. 357.
- 436** Viz Gen. 12:9, pozn. 359.
- 437** Viz Exod. 27:13, pozn. 949.
- 438** Viz Exod. 28:26, pozn. 1000.
- 439** N. „éf“, viz Exod. 16:36, pozn. 582.
- 440** Viz Exod. 25:25, pozn. 877, zde ve smyslu „bočních stěn“ n. „panelů“.
- 441** N. „latěmi“, „trámci“, tj. „zarámovány“, „v rozích a shora a zdola jimi upevněny“.
- 442** Hebr. „mórad“, tvar slovesa „rádat“³⁸⁶. Jiní tento výraz odvozují od slovesa „járad“, „sestupovat“, „snášet n. spouštět se dolů“, a tedy i „viset“, a překládají ve smyslu
- 443** „v podobě (vl. „utváření“, „zpracování“, „úpravě“) závěsů“¹²².
- 444** D. „jeden“, dále obdobně, smysl jako v textu.
- 445** Viz Exod. 25:12, pozn. 871, zde smysl jako v textu, n. snad spíše „kouty“ („úhly zevnitř“). Jiný výraz než ve v. 34.
- 446** Viz Exod. 28:12, pozn. 950, zde (nikoli ve v. 39) ve smyslu „nosníky“, „podpěry“.
- 447** Viz Exod. 30:18, pozn. 1112.
- 448** Viz Gen. 29:2, pozn. 263.
- 449** Zde značí svrchní plochu stojanu, snad s ozdobnou obrubou.
- 450** Tj. snad „hlavice“, proti „jeho“, tj. „stojanu“, shora, ač i „stojan“, stejně jako „hlavice“, je v hebrejštině ženského rodu; ale takovéto nedůslednosti se vyskytují častěji.
- 451** N. „základnu“, jako v Exod. 30:18, zde ve smyslu „byl upraven tak, aby se mohlo do něho vložit n. v něm upevnit umyvadlo“. Viz v. 35.
- 452** Tj. snad v jeho okolí, zaujímajícím půl lokte navíc k lokti otvoru.
- 453** Zde v tomto smyslu („řezby vyplňovaly celou čtvercovou plochu až do jejích okrajů v rozích“). Tyto „okraje“ jsou snad míněny i ve v. 32.
- 454** Vl. „ruce“.
- 455** Obdobně jako v Exod. 25:18 a dále, pozn. 874.
- 456** N. „na“, ne však jako „na“ níže, jež má zřetelnější tento význam; zde snad je smysl „vpracováno v ploše svršku“.
- 457** D. „výšky“, snad „nástavce“.
- 458** N. „desky“ (Exod. 27:8).
- 459** Viz Gen. 34:21, pozn. 927.
- 460** Sloveso jako v Exod. 28:11, 36.
- 461** D. „jako toto“, „podle tohoto“.
- 462** D. „k těm deseti stojanům“, tj. „patřící k těm“³¹¹...
- 463** Tj. „jihovýchodně“; „levá“ strana zde je strana severní a „pravá“ jižní. Dále obdobně, srov. 1 Sam. 23:19, pozn. 869.
- 464** Tj. „Chírám“, jako ve v. 13 a dále; 43 rukopisů zde má znění „síroth“, „hrnce“⁴⁶⁸, a podobně některé rukopisy LXX a Vulgaty.

- 465** Zde snad lze tento výraz chápat v takovémto širším smyslu; ne jako „mýsy“ ve v. 50.
- 466** Tj. „dvě kalichovité hlavice“, dále obdobně.
- 467** D. „na povrchu (Gen. 1:2, pozn. 4) těch sloupů“. Dále obdobně.
- 468** Viz Exod. 16:3; 27:3, pozn. 550.
- 469** Viz Gen. 13:10, pozn. 373.
- 470** Viz Gen. 1:25, pozn. 39.
- 471** Tj. snad „ve formách n. kadlubech z hutné hlíny“; jinak „na jílovitě půdě“.
- 472** D. „nechal²⁹¹ (tj. „nezvážené“) všechny tyto předměty“.
- 473** Viz Jós. 9:24, pozn. 380.
- 474** N. „vyšetřována“ (Deut. 13:14).
- 475** Viz Exod. 25:30, pozn. 886.
- 476** Viz Exod. 25:31, pozn. 887.
- 477** Viz Lev. 16:14, pozn. 528.
- 478** D. „a květy a lampy“.
- 479** Viz Exod. 25:29, pozn. 882.
- 480** Viz Exod. 25:38, pozn. 897.
- 481** Viz Gen. 15:16, pozn. 433; zde v kap. 9:25 zesílený tvar („zplna dohotovil“).
- 482** Viz Deut. 28:12, pozn. 960.
- 483** N. „mezi poklady“, v kap. 14:26 smysl jako v textu tam; tak i „poklady“ v kap. 15:18.
- 484** Viz Exod. 35:1, pozn. 1120.
- 485** Viz Gen. 17:20, pozn. 462; 23:6, pozn. 593.
- 486** Viz Num. 31:26, pozn. 1072.
- 487** Viz 2 Sam. 5:7, 9.
- 488** Asi konec září a začátek října.
- 489** Viz Lev. 23:34.
- 490** Viz Exod. 27:21, pozn. 956.
- 491** Viz Exod. 26:33, pozn. 936.
- 492** Viz Exod. 6:25, pozn. 206.
- 493** Viz Exod. 12:3, pozn. 360.
- 494** Vl. „před něho“, ne však jako zdola⁴⁷⁷, zde předložková vazba jako v Num. 14:27, pozn. 558, smyslu však jako vazby „k tobě“ s jinou předložkou tamže v kap. 10:3n. Táž předložková vazba jako zde je i v kap. 9:5 v obdobném smyslu, n. „o Dávidovi, tvém“.
- 495** Vl. „na“, n. snad „nad“, ne však jako „na“ (n. „nad“) zdola (v doslovném znění⁴⁹⁷).
- 496** Viz Exod. 25:20 a dále, pozn. 1257.
- 497** Viz Exod. 25:20, pozn. 938.
- 498** Viz Exod. 25:29, pozn. 879.
- 499** N., podle některých, „A prodloužili (tj. „povytláhli“) tyče“.
- 500** Viz Deut. 4:10, pozn. 224; ve v. 10 lze chápat i doslovně.
- 501** N. „promluvil o pobývání“ (n. „usazení“).
- 502** Viz Exod. 20:21, pozn. 673.
- 503** D. „(Z)budováním“.
- 504** Viz Gen. 30:20, pozn. 783, zde výraz, od něhož je ono jméno odvozeno.
- 505** Viz Exod. 15:17, pozn. 529.
- 506** N. „trvalé místo“.
- 507** N. „věčnost“.
- 508** Viz Exod. 12:6, pozn. 374.
- 509** Viz Num. 16:5, pozn. 630.
- 510** Vl. „octlo se pak u srdce“ (n. „při srdci“), dále obdobně.
- 511** Vl. „přede vším sejitím Isráelovým“, jiná však předložka než shora⁴⁷⁷.
- 512** Viz Gen. 4:16, pozn. 153.
- 513** Viz Gen. 42:20, pozn. 1157.
- 514** N. „snažné prosbě“ vl. „úpění o milost (n. „milosrdenství“, „smilování“, „přízeň“, „laskavost“). Ve vv. 33 a 47 tvar slovesa, od něhož je tento výraz odvozen, viz Gen. 33:5, 11, pozn. 890, vl. „úpět o milost“ atd., podobně jako ve v. 59 a v kap. 9:3, kde je vhodnější překlad jako v textu.
- 515** Viz Gen. 30:17, pozn. 780.
- 516** N. „křiku“.
- 517** N. „modlitbě, již“, jako ve v. 28, zde však snad ve smyslu stále n. opakované činnosti.
- 518** N. „modlívát na tomto místě“, dále obdobně.
- 519** D. „Co“.
- 520** Viz Num. 5:21, pozn. 220.
- 521** Viz 1 Sam. 14:24, pozn. 567.
- 522** Viz Exod. 22:9, pozn. 748.
- 523** Tj. „chování“, „jednání“, „způsobu“, dále obdobně.
- 524** N. „chválit“, „oslovovat“, „s chválou (n. „oslovaváním“) opěvovat“.
- 525** Viz Gen. 14:16, pozn. 406.
- 526** Tvar slovesa jako v Gen. 16:2, pozn. 436; 20:18, trpného rodu („při uzavřenosti“, jako „bylo... zabráněno“ v Num. 16:48). Obdobný smysl má tvar trpného rodu jiného slovesa v kap. 6:7 („když byl budován“).
- 527** Tvar slovesa jako v Gen. 15:13, pozn. 429.
- 528** Viz Num. 18:20, pozn. 724.
- 529** Viz Deut. 28:22, pozn. 973.
- 530** Viz Deut. 28:22, pozn. 974.
- 531** Vl. „zhoubece“, snad jakýsi druh kobylek.
- 532** Tj. „tvému lidu“, dále obdobně.
- 533** Viz Deut. 28:52, pozn. 1023.
- 534** Viz Deut. 12:12, pozn. 495.
- 535** Viz Lev. 13:2, pozn. 406.
- 536** Vl. „když budou každý“, netýká se slovesa „bude rozprostírat“ zdola.
- 537** Viz Gen. 2:18, pozn. 76.
- 538** Viz Exod. 2:22, pozn. 83.
- 539** V cílovém smyslu.
- 540** D. „modlit cestou města... a domu“. Dále obdobně.
- 541** Viz Deut. 1:37, pozn. 96.
- 542** Vl. „je zajmou“, smysl jako v textu, n. „takže zajímaví je je zajmou“, dále obdobně.
- 543** Viz Deut. 4:39, pozn. 279.
- 544** Viz Deut. 30:1, pozn. 1079.
- 545** Viz 2 Sam. 7:14, pozn. 355.
- 546** Viz Gen. 31:36, pozn. 836.
- 547** Vl. „přestoupili“, sloveso, od něhož je předchozí výraz⁵⁴⁶ odvozen.
- 548** Viz Gen. 43:14, pozn. 1190.
- 549** N. snad „vydáváš je v slitování“, „obdaňuješ je slitováním“.
- 550** Viz Deut. 30:3, pozn. 1083.

- 551** Sloveso jako v Gen. 1:4, pozn. 7.
552 Viz Lev. 20:24, pozn. 679.
553 Viz Exod. 9:35, pozn. 310.
554 Viz Gen. 49:9, pozn. 1334.
555 D. „a dlaně rozprostřené“.
556 Viz Gen. 49:15, pozn. 1350.
557 N. „nezanechává“, srov. 1 Sam. 17:20, pozn. 688, v. 22, pozn. 691.
558 D. „ještě“ („není tomu tak, že by byl ještě jiný“).
559 Viz Deut. 25:15, pozn. 917.
560 Tj. „slavnostně uvedli v používání“, jiné sloveso než „posvětili“ ve v. 64.
561 Vl. „střed“, dále obdobně.
562 Viz Lev. 2:1, pozn. 47.
563 Viz Gen. 4:4, pozn. 135.
564 N. „podržel“ (kap. 7:26), „obsáhl“.
565 D. „byl malý (n. „menší“) od pojetí (n. „pojímání“) těch... a tuku“.
566 Viz Gen. 3:23, pozn. 120.
567 N. „radostní“, „plní radosti“.
568 D. „šťastní (vl. „dobří“, viz Soud. 16:25, pozn. 795) srdcem¹²⁷“.
569 N. „přání“, „záliby“, souvisí se slovesem v Gen. 34:8, pozn. 906, jehož použito zde ve v. 19, ne však se slovesem „sí přál“ zde ve v. 1 zdola⁵⁷⁰.
570 Viz Deut. 25:7, pozn. 905.
571 N. „k vložení“ („posvětil... k vložení“ n. „zbudival k vložení“ [pak zdola „mého jména“]), smysl však spíše jako v textu („posvětil... vložení“).
572 Viz Gen. 20:5n., pozn. 532.
573 D. „odvracením“.
574 Viz Num. 14:43, pozn. 552.
575 Viz Exod. 20:5, pozn. 662.
576 Viz Gen. 4:14, pozn. 149.
577 Srov. Soud. 1:8, pozn. 23 a 24.
578 Viz Gen. 13:9, pozn. 372.
579 Viz Deut. 28:37, pozn. 1001.
580 D. „bude (n. „byl“, „je“) vysoký“ (n. „nejvyšší“, „el-jón“); pak však budoucí čas nedává smyslu a překlad časem minulým n. přítomným zde není o mnoho lepší⁵⁸¹. Znění v textu (obdobně má i slovenský překlad Roháčkův) dává dobrý smysl bez těchto nesází; podobně chápe Vulgata („erit in exemplum“ „bude za (odstrašující) příklad“). Jiní podle jistých starých překladů navrhuji čtení „bude hromadou trosek“ („ijjín“ místo „el-jón“).
581 Jinak snad ještě nejspíše „tento dům (býval vysoký! [n. „slavný“]) – každý“.
582 Viz Lev. 26:32, pozn. 924.
583 Syčění je v Orientu projevem překvapení n. zdešení n. i škodolibosti.
584 Viz Deut. 29:21, pozn. 1067.
585 Vl. „povznášel“, zesílený tvar dotčeného slovesa se smyslem jako v textu.
586 Slova „se stalo“ jsou zde v původním textu na počátku v. 10, obdobně v kap. 12 na počátku v. 2.
587 Viz Exod. 25:37, pozn. 895.
588 N. „Dal (tj. „Chírá“) jim... den trvajících“.
589 Viz Gen. 1:5, pozn. 8.
590 Význam tohoto jména je nejistý a vykládá se různě („suchá n. písčitá“, „jakoby nic“, „v poutech“ [tj. snad „omezená“], „zavazující“, „v zástavu daná“).
591 Viz Exod. 25:39, pozn. 898.
592 Vl. „řeč“, „slovo“, dále obdobně.
593 N. „věc (n. „záležitost“, „co se týče“) robotníků“. Dále obdobně.
594 Viz Soud. 9:6, pozn. 536.
595 Viz Exod. 26:14, pozn. 1036.
596 Tj. „město“.
597 N., podle čteného textu, „Tadmór“, později zvané „Palmyra“.
598 Viz Exod. 14:7, pozn. 460.
599 Viz Gen. 1:16, pozn. 112.
600 Viz Lev. 27:21, pozn. 965.
601 Viz Num. 21:3, pozn. 790.
602 Viz Num. 31:28, pozn. 1043.
603 Viz Exod. 14:7, pozn. 461.
604 Viz Exod. 30:7, pozn. 1035.
605 Tj. „oltář“.
606 Viz Exod. 10:19, pozn. 343.
607 Vl. „v (n. „na“) loďstvu“, netýká se předložky „se“ zdola.
608 D. „muže loď“.
609 Území v jižní (kap. 9:28) resp. jihozápadní (kap. 10:1) Arabii.
610 Viz Gen. 29:13, pozn. 746, ve v. 7 a v kap. 2:28 příbuzný výraz, jako v 1 Sam. 4:19 a jinde.
611 N. „v hádankách“, výraz jako v Soud. 14:12 a dále, zde ve smyslu „nesnadno řešitelnými záhadami“, „otázkami, na něž je nesnadno odpovédět“.
612 Viz Gen. 50:9, pozn. 1384.
613 Viz Exod. 14:4, pozn. 457, zde (nikoli v kap. 15:20 a dále) v takovémto smyslu.
614 Viz Jós. 7:15, pozn. 277.
615 Viz Gen. 1:2, pozn. 1.
616 Viz Exod. 24:13, pozn. 1011.
617 Slova „sedání... obsluhovačů“ snad souhrnně vyjadřují pojem veškerého chování Šalomounova služebnictva.
618 N. „vzestupné oběti¹²⁸“, jež v domě Hospodinově vznášel¹⁷⁷. Tak i LXX, Vulgata a jiné staré překlady, i mnohé překlady novější.
619 N. „blahobytem“, „vším dobrým“.
620 D. „přidal jsi¹⁴³ moudrosti a dobroty k pověsti“.
621 Množné číslo snad i ve smyslu „blaho každého z nich“. Dále obdobně.
622 Viz Gen. 34:19, pozn. 924.
623 Viz Num. 27:3, pozn. 979, zde D. „V Hospodinově trvalém milování“.
624 D. „kameny; jako ona vonná látka stran množství“.
625 N. „ještě“.
626 N. snad „podpěry“, „pilíře“, výraz nejistého významu, vyskytující se v SZ jen zde.
627 Viz Gen. 4:21, pozn. 158.
628 Viz 1 Sam. 10:5, pozn. 431.
629 Viz Num. 6:21, pozn. 284.

- 630** D. „ruky“, dále obdobně.
- 631** N. „obcházějících“, tj. „obchodníků“.
- 632** D. „večera“; snad jsou míněny beduínské kmeny syrské pouště; podle jiných značí tento výraz „směsici cizích národů“, n., podle 2 Par. 9:14 a Vulgaty, „Arabii“.
- 633** Viz Gen. 23:15, pozn. 600.
- 634** Mina se rovnala 50 šeklům.
- 635** D. „zubů¹²²“.
- 636** Tj. „z obou stran“.
- 637** Tj. „stříbrných nádob“.
- 638** Vl. „cokoli“, tj. „cenného n. hodnotného“. V kap. 18:43 ve smyslu jako v textu tam.
- 639** D. „loďstvo Taršíše“, dále obdobně; jménem „Taršiš“ byla označována jakási velmi vzdálená země, snad v místech dnešního Španělska, jež bývala cílem námořních výprav tyrských obchodníků (odtamtud byly dováženy i drahokamy tímž jménem nazývané, viz Exod. 28:20, pozn. 994); k těmto výpravám bylo používáno zvláště velikých a na daleké cesty uzpůsobených lodí, takže název „taršišské lodi n. loďstvo“ se potom přenesl ve všeobecném smyslu na všechny veliké lodi určené k dalekým cestám, nejen do Taršíše.
- 640** Zde poněkud jiný výraz než ve v. 18, vyskytující se v SZ jen zde a v 2 Par. 9:21 a značící snad „zuby slonů“.
- 641** Tj. „obyvatelé všech zemí“.
- 642** D. „tvář“.
- 643** Viz Gen. 4:3, pozn. 133.
- 644** Sloveso jako v Gen. 6:21, pozn. 230.
- 645** Druh fíkvníku s listy podobnými morušovým.
- 646** Viz Deut. 1:7, pozn. 20.
- 647** N. snad „původ“, vl. „vyčázení“, „východ“.
- 648** Jako „souhrn“ v Gen. 1:10, zde ve smyslu jako v textu n. tuto zdola^{649 652}.
- 649** Zde „společnost“, „karavana“.
- 650** Viz Gen. 23:16, pozn. 602, zde snad smysl jako v textu; ve v. 15 je výraz od tohoto odvozený.
- 651** Vl. „cenu“.
- 652** Zde „stádo“, tj. „koní“.
- 653** D. „vystupovalo^{29 63} a vycházelo^{29 184}“, smysl jako v textu.
- 654** D. „svou rukou“.
- 655** Viz Num. 22:1, pozn. 832; Soud. 3:12, pozn. 180.
- 656** Viz 2 Sam. 8:5, pozn. 400.
- 657** Viz Gen. 2:24, pozn. 88.
- 658** N. „kněžen“, viz Gen. 17:15, pozn. 458.
- 659** D. „nestalo se“, smysl snad jako v textu, n. prostě „nebylo²⁹“; dále obdobně.
- 660** Viz Gen. 38:21, pozn. 1021.
- 661** Viz Deut. 29:17, pozn. 1055.
- 662** Viz Deut. 4:25, pozn. 246.
- 663** Viz Jós. 13:3, pozn. 472.
- 664** N. „roztrhnout“, sloveso jako ve v. 30, k následující předložkové vazbě⁵⁷⁸ se však lépe hodí znění v textu. Dále obdobně.
- 665** D. „odtrhnutí⁶⁶⁴“.
- 666** Viz Gen. 49:16, pozn. 1352.
- 667** Viz Soud. 2:16, pozn. 132.
- 668** Viz Gen. 4:8, pozn. 1048.
- 669** Vl. „s Edómem“, tj. snad „mezi Edómijím“. Netyká se slov „v Edómu“ zde zdola a ve vv. 14 a 16.
- 670** Viz Deut. 21:1, pozn. 746.
- 671** Zde snad „Jóáv“.
- 672** Viz Gen. 4:15, pozn. 152; Exod. 3:20, pozn. 121.
- 673** N. „zabití, když byl všechny... (16)(nebof... v Edómu), (17)že“.
- 674** Viz Exod. 2:19, pozn. 77.
- 675** D. „řekl“, tj. „přikázal“.
- 676** Viz Gen. 6:8, pozn. 200.
- 677** Vl. „velitelky“, „paní“, název, jímž byla zpravidla označována králova matka (kap. 15:13), zde přenesený na královu manželku.
- 678** Viz Exod. 2:15, pozn. 71.
- 679** Tj. snad „o to nejde“.
- 680** D. „mě propuštěním“.
- 681** Viz Gen. 49:19, pozn. 1361.
- 682** N. „kromě svizele“, „navíc k svizeli“.
- 683** Vl. „trhlinu“, viz 2 Sam. 5:20, pozn. 270.
- 684** Tj. snad průrvu mezi Cijónem a Ófelem; tím bylo dokončeno opevnění Jerúsálema.
- 685** Viz Gen. 39:4, pozn. 1041; v kap. 14:27 jiný tvar se smyslem jako tam v textu.
- 686** Jiný výraz než v kap. 4:6 a jinde, ale zde v podstatě téhož smyslu.
- 687** Viz Gen. 4:14, pozn. 151.
- 688** D. „a on přioděvíš (vl. „přikryvíš“, „zastřevíš“, sloveso jako „zastřela se“ v Gen. 24:65) se“.
- 689** Viz Deut. 9:7, pozn. 418.
- 690** Jako „kralování“ ve v. 11 a dále (nikoli ve spojení „ujmout se kralování“); netyká se míst bez tohoto označení.
- 691** Viz Num. 23:10, pozn. 886.
- 692** Vl. „ustanovit“, viz Gen. 3:15, pozn. 106, zde smysl jako v textu („ponechat jako ustanoveného“ – v. 34), „dát“, jako „dát“ shora, v obdobném smyslu (v. 36).
- 693** D. „kmen za účelem bytí lampy“.
- 694** Viz 2 Sam. 3:21, pozn. 178, zde však LXX překládají „ve věcech, jichž“.
- 695** D. „slyšet (n. „poslouchat“) vše“, dále obdobně.
- 696** Viz Deut. 28:59, pozn. 1040.
- 697** Viz Num. 1:49, pozn. 40.
- 698** D. „ostatke věcí Šalomounových“, dále obdobně.
- 699** Viz Deut. 17:18, pozn. 675.
- 700** Tvar slovesa jako v Gen. 49:7, pozn. 1332.
- 701** Viz Exod. 1:14, pozn. 27.
- 702** Viz Exod. 1:14, pozn. 28.
- 703** N. „stran tvrdé lopoty... těžkého jha“, zde snad i ve smyslu „ulev nám od...“, v 9 obdobně a v podobném smyslu i v. 28724. Viz Gen. 3:3, pozn. 91.
- 704** Vl. „vy se radíte“, tj. „jakou radu mi můžete n. chcete dát jako výsledek vaší společné porady“. V 9 obdobně.
- 705** Viz 1 Sam. 17:30, pozn. 697; netyká se ve v. 7 a 13.
- 706** Vl. „dobrymi“, kap. 1:6 obdobně.
- 707** Viz Gen. 4:23, pozn. 170.
- 708** D. „z nás⁹⁸“, tj. „ulev nám snětím části jeho tíhy z nás“.

- 709 D. „malý“, tj. „prst“.
 710 D. „a nyní“.
 711 Viz Deut. 21:18, pozn. 768.
 712 Tj. „bičí n. důtkami s ostny“.
 713 Vl. „ujal se kralování“, smysl jako v textu, v. 19 obdobně (vl. „A vzpřeli se [n. „odpadli“]⁷¹⁶ – Izráel“).
 714 Viz Lev. 24:16, pozn. 662.
 715 Viz Lev. 20:2, pozn. 663.
 716 N. „v odpadnutí (tvar slovesa jako v kap. 8:50⁵⁴⁷) od (pak vl. „stran“, „ve věci“)⁷¹⁶ domu Dávidova“.
 717 Viz Soud. 20:15n., pozn. 898.
 718 D. „konajících (n. „schopných konat“) válku¹¹⁶⁴.
 719 Viz Exod. 11:6, pozn. 355.
 720 Viz Gen. 8:3, pozn. 252.
 721 Viz Gen. 32:31, pozn. 883.
 722 Viz Exod. 32:4, pozn. 1128.
 723 Viz Num. 16:3, pozn. 626.
 724 D. „od vystupování“⁷⁰³⁴.
 725 Tj. „v město Dán²³⁵⁴, dále obdobně.
 726 D. „od konců“, snad ve smyslu „spodiny“, „chátry“, srov. Gen. 19:4, pozn. 492.
 727 Zde snad i „zavedl“.
 728 Viz Exod. 29:13, pozn. 1035.
 729 N. „zakušoval“⁶⁰⁴⁴, dále obdobně.
 730 Zde i ve smyslu „v moci slova Hospodinova“, tj. „vyzbrojen slovem“, n. ovšem i „skrže slovo (pak ve smyslu „nařízení“) Hospodinovo“. Ve v. 2 a dále prostě ve smyslu jako v textu.
 731 Viz 1 Sam. 28:24, pozn. 1011.
 732 Viz Lev. 1:16, pozn. 42.
 733 Viz Gen. 3:22, pozn. 118.
 734 Zde bez předložky.
 735 Viz Gen. 8:7, pozn. 269.
 736 N. „podle“, pak zbytek verše ve smyslu „podle toho, jak Boží... ohlásil znamení“.
 737 Viz Exod. 32:11, pozn. 1136.
 738 D. „na počátku“.
 739 Viz Soud. 4:19, pozn. 269.
 740 Mnozí podle LXX, Vulgaty a jiných starých překladů, upravujících toto místo snad podle množného čísla zájmeně přípony („svému“, vl. „jejich“) a slovesa na konci verše, dávají přednost znění „jehož synové přišli a vyrozprávěli“.
 741 Viz Deut. 14:29, pozn. 599.
 742 D. „Kde“, „kudy“.
 743 Viz 1 Sam. 9:18, pozn. 402.
 744 Viz Gen. 35:4, pozn. 354.
 745 Zde snad i „u tebe“.
 746 Viz Gen. 16:7, pozn. 439.
 747 Viz Gen. 3:9 a dále, pozn. 1314.
 748 Viz Deut. 1:26, pozn. 111.
 749 Viz Num. 3:16, pozn. 93, nesouvisí se „zákaz“ a „zakázal“ ve v. 21 zdola.
 750 Vl. „rozkaz“, „rozkázal“, srov. Lev. 4:2n., pozn. 97.
 751 Vl. „zrdtil“, „zlomil“, viz Exod. 23:24, pozn. 821. Kap. 19:11 a 22:49 obdobně.
 752 N. „dopravil ho“, zde však spíše ve smyslu jako v textu („jal se ho dopravovat“).
 753 N. „přišel do města toho starého proroka“.
 754 Viz Gen. 23:2, pozn. 590.
 755 D. „po jeho pohřbení ho“.
 756 D. „děním“⁶¹⁵.
 757 N. „uskutečňovat“⁶¹⁵ slovo, jež“.
 758 Jako „zvolal“ ve v. 2.
 759 Viz Gen. 26:18, pozn. 685.
 760 Zde odvozené přídavné jméno (D. „přejícísi“ [n. „toužící“, „chuť mající“]).
 761 Viz Exod. 28:41, pozn. 1016.
 762 Viz Lev. 26:30, pozn. 916.
 763 Jako „drobty“ v Jós. 9:5 a 12, pozn. 357; zde značí jakýsi dnes bližší neznámý druh pečiva. Výraz se kromě shora uvedených míst vyskytuje v SZ jen zde.
 764 N. „Achijjá“, jako shora, dále obdobně.
 765 D. „od jeho stář“, výraz vyskytující se v SZ jen zde, souvisící však s „šedinách“ v Gen. 15:15.
 766 Viz 1 Sam. 4:15, pozn. 257.
 767 Viz Deut. 4:29, pozn. 255; 12:30, pozn. 514.
 768 Vl. „přetvařovat“, „tvářit cize“, dále obdobně, viz Exod. 42:7, pozn. 1149. V kap. 18:7 a 20:41 sloveso jako „poznal“ tamže.
 769 Viz Deut. 4:25, pozn. 247.
 770 Viz 1 Sam. 25:22, pozn. 926.
 771 Viz Deut. 32:36, pozn. 1200.
 772 Viz Deut. 32:36, pozn. 1201.
 773 Viz Deut. 32:36, pozn. 1202.
 774 Viz Exod. 22:5, pozn. 738.
 775 Tj. „po jeho odstranění“.
 776 Viz Gen. 8:20, pozn. 272.
 777 D. „našla dobrá věc“.
 778 D. „tento“.
 779 N. „sem-tam pohybuje“, srov. Gen. 4:12 a 14, kde „běžencem“ je tvar téhož slovesa.
 780 Tj. „do země ležící z druhé strany“.
 781 Viz Exod. 34:13, pozn. 1197.
 782 D. „knize slov (n. „věcí“) dní“.
 783 Viz Gen. 5:32, pozn. 180.
 784 Viz Exod. 23:24, pozn. 819.
 785 Viz Deut. 23:17, pozn. 844.
 786 Viz Gen. 43:32; 46:34, pozn. 1273.
 787 Viz Num. 21:32, pozn. 828.
 788 Viz kap. 10:16n., zde je použito výrazu tam přeloženého „malé štíty“, snad však jsou míněny všechny štíty, o nichž je v onom oddíle řeč.
 789 Viz 1 Sam. 22:17, pozn. 856.
 790 Viz 1 Sam. 1:7, pozn. 22.
 791 N. snad „před ním“ v časovém smyslu¹⁹⁸.
 792 Vl. „postavením“ ve smyslu „ponecháním, aby zůstal stát“.
 793 Tj. „báby“, dále obdobně, viz v. 2.
 794 Vl. „přenesl“, jako v 2 Sam. 3:10, zde smysl jako v textu.
 795 Viz Deut. 29:17, pozn. 1056.
 796 N. „hanebnost“, „hroznou věc“, něco vzbuzujícího neobyčejný odpor n. pohoršení až hrůzu, o čem není nic bližšího známo; výraz se v SZ vyskytuje jen zde a v 2 Par. 15:16.

- 797** D. „aby nebylo umožnění (vl. „dání“) vycházejícího a vstupujícího“.
- 798** N. „Ásá k synu Hadada, syna“, dále obdobně.
- 799** Viz Soud. 7:24, pozn. 280.
- 800** Vl. „vystoupit⁶³⁹“, zde smysl jako v textu.
- 801** Viz Lev. 2:2, pozn. 54.
- 802** Viz Exod. 23:5, pozn. 466.
- 803** Vl. „dal slyšet“ (Deut. 4:36), zde smysl jako v textu.
- 804** D. „celého (n. „veskerého“) Júdu“.
- 805** D. „svobodného“ (Gen. 24:41), tj. „od povinnosti touto výzvou uložen“.
- 806** D. „dřeva“, „dříví²⁹⁶“.
- 807** D. „jimiž Baešá budoval“, jiná však vazba než „jimi“ zdola.
- 808** D. „A ostatek všech věcí Ásových“, dále obdobně.
- 809** N. „síla“, „moc“, viz Soud. 5:31, pozn. 374.
- 810** N. „Isráel obléhali Gibbethón“, viz 2 Sam. 11:1, pozn. 812. Dále obdobně.
- 811** Viz Deut. 20:16, pozn. 739.
- 812** N. „o“.
- 813** Viz Gen. 2:7, pozn. 57.
- 814** Viz Lev. 25:25, pozn. 814.
- 815** Viz Deut. 32:21, pozn. 1160.
- 816** Viz Gen. 26:17, pozn. 683.
- 817** Viz Gen. 32:2, pozn. 853.
- 818** N. „bašty“, nejbezpečnější části domu.
- 819** Viz Num. 14:24, pozn. 552.
- 820** Viz Soud. 3:10, pozn. 177, zde však jiná předložková vazba, odpovídající českému prostému 4. pádu.
- 821** Vl. „vybudoval“, jako např. v kap. 15:22 a jinde, jako „zbudoval“ v tomto verši zdola, na tomto místě smysl jako v textu. Ostatně i „vybudoval“ na místech, kde je tohoto znění použito, svým významem zahrnuje i pojem „opevnění“.
- 822** Vl. „pána“.
- 823** Vl. „zda se stalo nepatrným“ (n. „bezvýznamným“, „bylo zlehčeno“), srov. 1 Sam. 18:23, pozn. 751; 2 Sam. 6:22, pozn. 330.
- 824** Viz Num. 22:41, pozn. 872.
- 825** Viz Jós. 6:26, pozn. 248.
- 826** Viz Jós. 6:26, pozn. 247.
- 827** Viz Jós. 6:26, pozn. 250; dvojné číslo i zde v kap. 7:50.
- 828** Viz Gen. 19:31, pozn. 517.
- 829** Viz Gen. 23:4, pozn. 592; výraz souvisí s předchozím „Tišbí“.
- 830** Viz Gen. 47:12, pozn. 1278, zde snad ve smyslu „leč do té míry, již mé slovo oznámí“.
- 831** Viz Deut. 1:40, pozn. 102.
- 832** Vl. „lijavce“, jako „deště“ v Lev. 26:4, ne však jako zde ve v. 1; jako „přival“ v Gen. 7:12.
- 833** Viz Gen. 18:5, pozn. 469.
- 834** Viz Gen. 33:9, pozn. 892.
- 835** D. „v soudku náplň“ (n. „plnost“).
- 836** Asi ve smyslu „trochu“, „něco málo“, srov. české „pár“.
- 837** N. „Élijáhů“, jako ve v. 1; dále obdobně.
- 838** D. „jen odtamtud“.
- 839** N. „jako první“ (Deut. 13:9, pozn. 529), „jako následující“ (tamže i pozn. 530).
- 840** Viz Gen. 41:30, pozn. 1106.
- 841** Vl. „mít nedostatek“, v. 16 obdobně.
- 842** Viz Gen. 14:13, pozn. 400; 1 Sam. 28:7, pozn. 996.
- 843** Viz 1 Sam. 14:52, pozn. 608.
- 844** Viz Gen. 2:7, pozn. 58.
- 845** Viz 2 Sam. 16:10, pozn. 671.
- 846** Viz Rúth 1:21, pozn. 61.
- 847** Všechny známé mi překlady podávají tato dvě místa (vv. 21 a 22) ve smyslu „do jeho nitra“, nebo volněji „do něho“ (kromě LXX ve v. 22 „pros enkaton autú“, „k jeho nitru“), v domněni, že předložka „al“ („na“) je zde omylem místo správného „él“ („do“), pro toto mínění však nenacházím dokladu a proto se přidržuji znění neopraveného, jež nadto, myslím, dává pozoruhodný smysl. Téže předložky („al“) je totiž použito ve v. 14 a v kap. 18:1 ve výrocích o dešti, jenž přijde na povrch půdy, zárem slunce zbavené vláhy a tudíž všeho života, a nový život jí přinese; a k tomu se zajisté může přirovnat „duše“ snášejší se, jako dešť na vyprahlou půdu, zpět „na nitro“, jemuž ji smrt vzala, a tak je zase oživující, takže v tomto vzkříšení vdovina syna, pro její „nepravost“ (v. 18) jí odňatého, lze vidět jakoby obraznou předzvěst Božího smilování, vracejícího životodárný dešť na zem, již byl pro její – jejího krále a jejích obyvatel – hříchy odepřen.
- 848** Viz Gen. 30:6, pozn. 769.
- 849** N. „skutečnost“, tj. „v tvých ústech je pravdě (n. „skutečně“) slovo Hospodinovo“.
- 850** Viz 1 Sam. 1:3, pozn. 13.
- 851** Viz Jós. 6:18, pozn. 232.
- 852** Viz 2 Sam. 5:21, pozn. 273.
- 853** Viz Soud. 2:11, pozn. 123.
- 854** Zde je míněna bohyně toho jména.
- 855** Výraz nejasného významu; podle jiných „mezi dvěma rozdílnými názory“, n. „poskakovat na dvou větvích“.
- 856** N. „vašeho boha“.
- 857** V hebrejštině dvojné číslo, proto ve v. 27 „o polednách“.
- 858** Jako „kulhat“ ve v. 21⁸⁵⁵, „pokulhávat“.
- 859** N. „u (n. „okolo“, ne jako ve v. 35) oltáře“.
- 860** Viz Gen. 39:14, pozn. 1054.
- 861** N. „rozmlouvat“.
- 862** Výraz nejistého významu, vyskytující se v SZ jen zde.
- 863** Viz Deut. 14:1, pozn. 547.
- 864** Viz 1 Sam. 10:5; 18:10, pozn. 736.
- 865** Tj. „do doby“ (v. 29), „v době“ (v. 36).
- 866** Viz Exod. 21:19, pozn. 707, zde smysl jako v textu.
- 867** Viz Soud. 6:25, pozn. 417.
- 868** Vl. „ty kameny zbudoval (tj. „sestavil“) v“; tj. použil jich k opravě strženého oltáře, na jehož základě tak vlastně vznikl oltář nový; tento smysl vyplývá z toho, že „oltář“ zde je bez členu.
- 869** D. „přikop jako rozsah“ (vl. „dům“).
- 870** Viz Gen. 18:6, pozn. 470.

- 871** Tj. zaujímající plochu, již by bylo možno uvedeným množstvím osiva posít.
- 872** Viz Gen. 2:14, pozn. 71.
- 873** Vl. „být poznáno“ (n. „zvěděno“).
- 874** Tak podle psaného textu; podle čteného textu, jehož se většina překladů, i Vulgata, přidružuje, „na tvé slovo“.
- 875** Viz Num. 11:1 a dále, pozn. 470.
- 876** Viz Num. 22:4, pozn. 837.
- 877** Zde s předložkou vazbou odpovídající českému prostému 4. pádu. Kap. 20:25 obdobně.
- 878** Viz Gen. 37:25, pozn. 993.
- 879** Viz Gen. 22:10, pozn. 576.
- 880** Viz 1 Sam. 4:14, pozn. 254.
- 881** D. „cestou moře“.
- 882** Viz Gen. 46:29, pozn. 1265.
- 883** D. „dotud a dotud“, smysl jako v textu.
- 884** Viz Gen. 16:7, pozn. 437; nesouvisí s předchozím „poslala“. Dále obdobně.
- 885** Viz Exod. 9:18, pozn. 287.
- 886** N. „způsobit, že tvé žití bude“, „učinit tvé žití takovým“.
- 887** D. „jednoho“.
- 888** Mnoho rukopisů a podle nich LXX, Pešita a Vulgata mají znění „ulekl se („vajjirá“ místo „vajjár“) a“; tohoto znění se přidružují i některé novější překlady.
- 889** Vl. „a pro své¹⁴¹“, tj. „v zájmu svého“.
- 890** Nízký keř, hojný v pustině jižně od Júdy.
- 891** N. „a jal se... duši požadovat“.
- 892** D. „Nyni“.
- 893** Jako v Gen. 28:11.
- 894** Tj. „na rozpálených kamenech pečená“.
- 895** Vl. „mnohá“, smysl jako v textu, n. „dlouhá“.
- 896** D. „delší⁸⁹⁵ od tebe“, tj. „daleká n. dlouhá nad tvé síly“. Srov. 1 Sam. 30:10, pozn. 1026.
- 897** N. také „co zde máš¹³⁶“ (Soud. 18:3).
- 898** D. „Horlení“.
- 899** Viz Num. 25:13, pozn. 437.
- 900** Viz Exod. 32:2, pozn. 1123.
- 901** Viz Num. 20:8, pozn. 763.
- 902** Tj. „zemětřesení“, jinak „rachot“, „hřmot“, dále obdobně.
- 903** N. „tichého“, „něžného“, viz Gen. 41:3, 6n., pozn. 1088; Exod. 16:14, pozn. 561, zde v tomto přeneseném smyslu.
- 904** N. „šelestu“, „šumu“ (Jób 4:16, pozn. 185; Žalm 107:29, pozn. 2356, výraz se v SZ vyskytuje jen na těchto třech místech).
- 905** Tvar slovesa jako „zabalen“ v 1 Sam. 21:9, vyskytujícího se v SZ ještě jen u ls. 25:7.
- 906** Viz Jós. 7:21, pozn. 284, zde značí plášť, jaký nosívali proroci.
- 907** Viz Soud. 19:3, pozn. 861.
- 908** Tj. na ohni rozdělaném použitím postroje, z největší části dřevěného, jako paliva.
- 909** D. „jim“, n. „je“, smysl jako v textu.
- 910** Zde dána přednost tomuto znění vzhledem k předložce „proti“ zdola, jiné než ta, již je použito zde.
- 911** Viz 2 Sam. 2:5, pozn. 89.
- 912** N. „nejkrásnější“, „nejzdatnější“.
- 913** D. „ti nejlepší⁹¹²“.
- 914** Vl. „mně, (6)nýbrž“, tj. „ale nejen to, nýbrž i“.
- 915** Souvisí se slovesem „být chtivý“ v Exod. 20:17 a jinde.
- 916** N. snad „uvažte“, vl. „vězte“, „poznejte“. Dále obdobně.
- 917** N. „vyhledává“, tj. snad „záminku pro“.
- 918** Vl. „nezadržel jsem před ním“ (Gen. 30:2, pozn. 578).
- 919** N. „nemohu“, nikoli však jako shora⁵.
- 920** Viz Exod. 11:8, pozn. 358.
- 921** Viz Exod. 29:9, pozn. 1027, zde ve smyslu „ozbrojující se“, „chystající se do boje“.
- 922** N. „odkládající“, tj. „zbrojí“.
- 923** Vl. „boudách“, viz Lev. 23:34, pozn. 755.
- 924** Viz v. 1.
- 925** Tj. „obléhací zařízení n. stroje“.
- 926** Zde ve smyslu „veliké množství vojska“.
- 927** N. „žup“, „správních oblastí“.
- 928** Zde v tomto smyslu „zaútočit“ a tak „zadržet“ (jakoby „spoutat“ [Soud. 15:10] n. „zavřít“, „uvěznit“ [Gen. 42:16, pozn. 1155] protivníka).
- 929** Zde „Acheáv“.
- 930** Viz Num. 1:3, pozn. 19.
- 931** Viz 1 Sam. 4:10, pozn. 240.
- 932** Viz 2 Sam. 11:1, pozn. 455.
- 933** Viz 1 Sam. 17:50, pozn. 718.
- 934** Viz Deut. 3:10, pozn. 181.
- 935** N. „místodržitele“, nesouvisí však ani s „místa²⁶⁶“ ani s předložkou „místo“ shora. Kap. 10:15 obdobně.
- 936** Vl. „napočítat“, zde smysl jako v textu („sehnat co do počtu takovou“).
- 937** Viz Num. 1:47, pozn. 38.
- 938** Zde zvláštní tvar dotčeného slovesa²²⁴, v němž se v SZ vyskytuje jen zde a jehož význam je snad vystižen opisem v textu.
- 939** N. „naproti nim“, ne však jako „naproti“ ve v. 29.
- 940** Viz Gen. 14:3, pozn. 390.
- 941** D. „tito naproti těmto“.
- 942** Viz Exod. 12:37, pozn. 418.
- 943** Tj. „chodil z pokoje do pokoje“, hledaje úkryt; jinak „v nejniřtější pokoj“.
- 944** D. „králové laskavosti¹²⁵“.
- 945** V původním textu množné číslo, vl. „pytle“.
- 946** Viz Gen. 30:27, pozn. 788, zde smysl jako v textu („měli to za dobré znamení“).
- 947** Viz Gen. 24:18, pozn. 617.
- 948** Tj. „vzali ho za slovo“, jinak „se pokusili ujistit, zda je to od (n. „z“) něho“, tj. „zda to tak vpravdě myslí“.
- 949** Tj. „k Ben-Hadadovi“.
- 950** D. „od tvého otce⁵³ vzal“.
- 951** N. „určit“, „zřídít“, dále obdobně.
- 952** Tj. „ve vztahu touto smlouvou určeném“.
- 953** Tj. „žáků“, „učedníků“.
- 954** N. „Zbij“, dále obdobně, na konci v. 37 neurčitý způsob tohoto slovesa („udeření“).
- 955** Viz Exod. 4:23, pozn. 232.

- 956** Viz Gen. 4:23, pozn. 169, zde neurčitý způsob slovesa, od něhož je onen výraz odvozen („zranění“).
- 957** Viz Soud. 12:1, pozn. 652.
- 958** D. „uvnitř“, tj. snad „byl uvnitř a vyšel odtamtud“.
- 959** D. „postrádáním“.
- 960** Viz 1 Sam. 20:18, pozn. 134.
- 961** D. „tu“, jako shora.
- 962** D. „muže, mého odevzdaného“, n. „muže mého odevzdání“, tj. „jenž měl být učiněn odevzdaným a tudíž patřil mně“.
- 963** N. „pobouřen“, rozčilen“.
- 964** Viz příbuzné sloveso v Gen. 40:6, pozn. 1066.
- 965** Viz Gen. 17:13, pozn. 453.
- 966** D. „této“.
- 967** D. „od“, jako zdola, zde však v příčinném smyslu, obdobně jako v kap. 14:4⁷⁶⁵.
- 968** D. „od mého dáni ti“.
- 969** D. „chleba²⁴⁸“.
- 970** Viz Soud. 16:25, pozn. 795.
- 971** D. „hlavu“.
- 972** Viz Deut. 13:13, pozn. 535.
- 973** D. „Velebil⁸⁴ jsi Boha a krále“, dále obdobně; slovesa se používá i ve smyslu jako v textu.
- 974** Viz 1 Sam. 25:25, pozn. 929.
- 975** Viz Lev. 4:12, pozn. 111.
- 976** Viz Deut. 13:10, pozn. 531, zde je toto sloveso ve vv. 10 a 14n.
- 977** Viz Gen. 15:7, pozn. 417.
- 978** Vl. „Zda“, zde a dále však spíše ve smyslu jako v textu.
- 979** D. „ano, ty“, tj. „týká se tebe“.
- 980** Viz 2 Sam. 20:15, pozn. 814.
- 981** Viz Deut. 13:6, pozn. 526.
- 982** Viz Soud. 18:9, pozn. 834.
- 983** Viz Gen. 3:3, pozn. 91.
- 984** N. „uhýbáme (n. „stojíme stranou“) od jeho vzetí“, „couváme před jeho vzetím⁸⁹“.
- 985** D. „Takový jako já, takový jako ty“, viz Exod. 15:11, pozn. 242, smysl jako v textu.
- 986** D. „jako“, jako ve v. 4 zdola, dále obdobně.
- 987** Zde bez předložky.
- 988** D. „ještě“, jako ve v. 8, n. snad „zda tu již není“.
- 989** N. „komorníka“, vl. „kleštěnce“.
- 990** Zde ve smyslu „královská obřadní roucha“.
- 991** D. „na mlatu“, zde v obdobném smyslu jako jiný výraz v Gen. 19:2, pozn. 491.
- 992** Viz Gen. 39:2, pozn. 1039.
- 993** D. „Ještě kolik (vl. „Až jako co“) kroků“.
- 994** Viz Gen. 4:2, pozn. 129; 30:36, pozn. 802.
- 995** Viz Soud. 14:15, pozn. 719.
- 996** Viz Gen. 32:28, pozn. 881.
- 997** N. „omezení“, „zadržení“, tj. „do věznice“.
- 998** Viz Exod. 3:9, pozn. 105.
- 999** D. „vrácením“, „návratem“.
- 1000** Tj. „necht naslouchají“ (výraz přeložený „všichni“ má zájmenou příponu 3. osoby, v překladu vyjádřenou zájmenem „oni“), v textu doslovný překlad.
- 1001** Viz Gen. 13:10, pozn. 374.
- 1002** N. „Nebudete bojovat s malým ani s velikým, nýbrž se samotným králem Isráelovým“, smysl však, mám za to, vystihuje spíše opis v textu („útočit na malého... nýbrž na samotného krále Isráelova“).
- 1003** Viz Soud. 3:9, pozn. 174.
- 1004** N. „bez míření“, D. „podle své upřímnosti⁵⁷²“, srov. 2 Sam. 15:11, pozn. 625 a 626.
- 1005** Vl. „napjal“, překlad v textu zvolen vzhledem k předchozímu „z luku“ (hebr. „lukem“).
- 1006** N. „štěrbiny“, vl. „spojí“, tj. do jednoho z míst spojení kovových plátů n. šupin, z nichž se pancíř skládal.
- 1007** D. „mezi spáry¹⁰⁰⁶ a mezi pancíř“, smysl snad jako v textu.
- 1008** Vl. „postižen nemocí“, nesouvisí se „zranění“ ve v. 35.
- 1009** Vl. „pozvedl“, „vystoupil⁶³“.
- 1010** D. „byl²⁹ ve vozidle... postaven“, také „musel²⁹ být udržován ve stoje“.
- 1011** Viz Deut. 28:59, pozn. 897.
- 1012** D. „přišel“.
- 1013** N. „myly“.
- 1014** Viz Lev. 26:30, pozn. 917.
- 1015** Vl. „chození“, „odcházení“, dále obdobně.
- 1016** Viz Deut. 1:26, pozn. 71.

DRUHÁ KNIHA KRÁLŮ

A po smrti Acheávově se Móáv vzepřel proti Izráelovi¹; (2) a Achazjá² ve svém horním pokoji, jenž byl v Šómrónu, propadl mříží³ a utrpěl úraz⁵, i poslal posly⁶ a řekl k nim: Jděte, obraťte se s dotazem⁷ na Baal-zevúva, boha⁸ Ekrónu, zda se budu z následků tohoto úrazu⁵ moci⁹ uzdravit¹⁰. (3) A k Élijjovi, Tišbímú²³, promluvil anděl¹⁶ Hospodinův: Vstaň, vystup¹¹ vstříc poslům⁶ krále Šómrónu a promluv k nim: Zda z nedostatku, že v Izráelovi není Boha, jdete vy obrátit se s dotazem⁷ na Baal-zevúva, boha⁸ Ekrónu? (4) A proto řekl Hospodin takto: Lože, kam jsi vystoupil¹¹, – nebudeš z něho sestupovat, neboť⁴² jistotně¹² budeš muset⁹ umřít¹³. A Élijjá odešel.

(5) A když se poslové⁶ k němu vrátili, řekl¹⁴ k nim: Co toto, že jste se vrátili? (6) I řekli k němu: Vystoupil¹¹ nám vstříc jakýsi muž a řekl k nám: Jděte, vraťte se ke králi, jenž vás poslal, a promluve k němu: Takto řekl Hospodin: Zda z nedostatku, že v Izráelovi není Boha, ty posíláš obrátit se s dotazem⁷ na Baal-zevúva, boha⁸ Ekrónu? Proto lože, kam jsi vystoupil¹¹, – nebudeš z něho sestupovat, neboť⁴² jistotně¹² budeš muset⁹ umřít¹³. (7) A promluvil k nim: Jaký¹⁵ byl ráz¹⁶ muže, jenž vám vystoupil¹¹ vstříc a vyslovil k vám tato slova? (8) I řekli k němu: Muž oděný šatem ze¹⁸ srsti a opásaný¹⁹ na svých kyčlích²⁰ opaskem²¹ z kůže. A řekl: To²² je Élijjá, Tišb²³.

(9) A poslal k němu velitele²⁴ padesáti a jeho padesát; ten²⁵ k němu vystoupil¹¹, a hle, seděl na temeni²⁶ hory; i promluvil k němu: Boží muži, král promluvil: Sestup! (10) A Élijjáhu odpověděl³³ a promluvil k veliteli²⁴ padesáti: *Jsem-li tedy²⁷ já Boží muž, nechť z nebes sestupuje²⁸ oheň²⁹ a sžírá²⁸30 tebe i tvých padesát!* A z nebes sestoupil oheň i jeho padesát sežral³⁰.

(11) Zase k němu tedy²⁷31 poslal velitele²⁴ padesáti, dalšího³², a jeho padesát; ten²⁵ se ujal slova³³ a promluvil k němu:

Boží muži, takto řekl král: Spěšně³⁴ sestup! (12) A Élijjá odpověděl³³ a promluvil k nim: *Jsem-li já Boží muž, nechť z nebes sestupuje²⁸ oheň²⁹ a sžírá²⁸30 tebe i tvých padesát!* A z nebes sestoupil oheň a sežral³⁰ jeho i jeho padesát.

(13) Zase k němu tedy²⁷31 poslal velitele²⁴ třetích padesáti a jeho padesát; a ten třetí velitel²⁴ padesáti vystoupil¹¹ a přišel a poklekl³⁵ před Élijjáhu a na svá kolena a jal se k němu úpět³⁶ a promluvil k němu: Boží muži, kéž je²⁸, prosím³⁷, mé žití³⁸ a žití³⁸ těchto padesáti tvých nevolníků drahé v tvých očích! (14) Hle, sestoupil oheň z nebes a sežral³⁰ ty první dva velitele²⁴ padesáti a jejich padesátky, nyní však²⁷ kéž je²⁸ mé žití³⁸ drahé v tvých očích! (15) A k Elijáhúovi promluvil anděl¹⁶ Hospodinův: Sestup s ním, nemušíš⁹ před ním³⁹40 pocíťovat bážeň⁴¹. Vstal tedy²⁷ a sestoupil s ním ke králi (16) a promluvil k němu: Takto řekl Hospodin: Protože jsi poslal posly⁶ obrátit se s dotazem⁷ na Baal-zevúva, boha⁸ Ekrónu (zda z nedostatku, že v Izráelovi není Boha k dotazování⁷ na jeho slovo?) proto lože, kam jsi vystoupil¹¹, – nebudeš z něho sestupovat, neboť⁴² jistotně¹² budeš musit⁹ umřít¹³. (17) A umřel podle slova Hospodinova, jež promluvil Élijjáhu, a kralování se místo něho ujal Jehórám (v druhém roce Jehóráma, krále⁴³ Júdova), neboť on neměl⁴⁴ syna.

(18) A ostatní věci Achazjáhuovy⁴⁵, co vykonal, – zda nejsou ony vypsány na knize⁴⁶ letopisů⁴⁷ králů⁴³ Izráelových?

2 A když se Hospodin chystal vznésti⁴⁸202 Élijjáhu a ve vichřici v nebesa, stalo se³⁴⁷, že²⁵ vyšel⁴⁹ Élijjáhu a Elišá z Gilgálu (2) a Élijjáhu k Elišovi řekl: Zůstaň, prosím³⁷, zde, neboť Hospodin mě poslal až do Běth-Élu. A Elišá řekl: *Jako že je živ Hospodin a živa je tvá duše, – chci⁹-li⁵⁰ tě opustit! I sestoupili v Běth-Élu (3) a synové⁵¹ proroků, kteří byli v Běth-Élu, vyšli⁴⁹ k Elišovi a řekli k němu: Zda víš⁵², že se Hospodin chystá dnes tvého*

pána vzít²⁰² od tvé hlavy⁵³? I řekl: Ví⁵² i já, mlčte⁵⁴.

(4)A Éljjáhú mu řekl: Elišo, zůstaň, prosím³⁷, zde, neboť Hospodin mě poslal v Jerichó. I řekl: *Jako že je živ Hospodin a živa je tvá duše, – chci⁹-li⁵⁰ tě opustit!* I přišli v Jerichó (5)a synové⁵¹ proroků, kteří *byli* v Jerichu, se přiblížili⁵⁵ k Elišovi a řekli k němu: Zda víš⁵², že se Hospodin chystá dnes tvého pána vzít²⁰² od tvé hlavy⁵³? I řekl: Ví⁵² i já, mlčte⁵⁴.

(6)A Éljjáhú mu řekl: Zůstaň, prosím³⁷, zde, neboť Hospodin mě poslal k Jordánu. I řekl: *Jako že je živ Hospodin a živa je tvá duše, – chci⁹-li⁵⁰ tě opustit!* I odešli oni dva (7)a přišli muži ze synů⁵¹ proroků, padesát, a stanuli od protějška⁵⁶, z daleka, a oni dva stanuli před Jordánem. (8)A Éljjáhú vzal svůj plášť⁵⁷, ten²⁵ svinul a udeřil⁵⁸ vody, i rozdělily⁵⁹ se sem a tam⁶⁰ a oni dva přešli po suchu.

(9)A jak oni přešli⁶¹, stalo se³⁴⁷, že²⁵ Éljjáhú řekl k Elišovi: Žádej, co mám⁹ pro tebe⁶² učinit dříve než bude docházet k mému vzetí⁶³ z tvé blízkosti⁶⁴. A Eliša řekl: Necht' se tedy²⁷, prosím³⁷, na mne smí⁹ dostat³⁴⁷ dvojí⁶⁵ podíl⁶⁵ na tvém duchu⁶⁶. (10)I řekl: Žádostí jsi způsobil obtíž⁶⁷; budeš-li mě vidět zachvacována z tvé přítomnosti⁶⁸, má⁹ se ti tak stát³⁴⁷, nebude-li však²⁷ toho, nebude se dítě³⁴⁷. (11)I stalo se³⁴⁷, – oni se stále procházeli s⁶⁹ rozmlouváním, – že²⁵ hle, ohnivý vůz⁷⁰ a ohniví koně⁷¹, i způsobili mezi nimi dvěma odloučení⁷² a Éljjáhú ve víchřici vystoupil⁷³ v nebesa. (12)To²⁵ Eliša viděl; a on hlasitě⁷³ volal⁷⁴: Můj otče, můj otče! Vozy⁷⁰75 Isráelovy a jeho jezdcí⁷⁶! A již ho neviděl; i uchopil⁷⁷ svá roucha a roztrhl je na dva útržky (13)a zvedl plášť⁵⁷ Éljjáhúův, jenž z něho⁵³ spadl, a vrátil se a stanul na břehu⁷⁸ Jordánu. (14)A vzal Éljjáhúův plášť⁵⁷, jenž z něho⁵³ spadl, a udeřil⁵⁸ vody a řekl: Kde je Hospodin, Bůh Éljjáhúův, – ano, on? A když udeřil⁵⁸ vody, rozdělily⁵⁹ se¹⁴ sem a tam⁶⁰ a Eliša přešel.

(15)A když ho uviděli synové⁵¹ proroků, kteří *byli* v Jerichu naproti⁵⁶ Jordánu, řekli¹⁴: Na Elišovi spočinul⁷⁹ duch Éljjáhúův. A přišli mu vstříc a poklonili se mu k zemi (16)a řekli k němu: Hle,

prosím³⁷, s tvými nevolníky jsou zdatní muži, padesát⁸⁰; necht', prosím³⁷, jdou²⁸ hledat tvého pána – snad ho, když ho Duch Hospodinův odnesl⁸¹, hodil¹⁴82 na jednu z hor⁸³ nebo v jednu z průrev⁸⁴. I řekl: Nemusíte⁹ posílat. (17)Ale naléhali⁸² na něho, až do rozpacitosti⁸⁵, takže²⁵ řekl: Pošlete. Poslali tedy²⁷ padesát mužů; ti²⁵ hledali⁸² po tři dni a nenašli, (18)a když se k němu vrátili, zatímco²⁵ on zůstával v Jerichu, řekl¹⁴ k nim: Zda jsem k vám neřekl, že nemáte⁹ poslat?

(19)A muži toho města k Elišovi řekli: Hle, prosím³⁷, poloha tohoto města je dobrá⁸⁶, jak můj pán vidí, ale voda je špatná a země neplodná⁸⁷. (20)I řekl: Přineste⁸⁸ mi novou mísu⁸⁹ a dejte⁹⁰ tam sůl. To²⁵ k němu přinesli⁸⁸, (21)i vyšel⁴⁹ k východisku⁹¹ vody a hodil tam sůl a řekl: Takto řekl Hospodin: Dal jsem této vodě uzdravení⁹², nebude již od ní⁹³ nastávat³⁴⁷ smrt ani neplodnost⁸⁷. (22)A voda je⁵² až po tento den uzdravena⁹² podle slova Elišova, jež vyslovil.

(23)A vystoupil⁷³ odtamtud do Bét-Élu; a když on cestou vystupoval⁷³, vyšli¹⁴49 z města mladí⁹⁴ hoši⁹⁵ a jali se tropit si z něho⁹⁶ šašky a říkat mu: Vystup⁷³, plešatče⁹⁷, vystup⁷³, plešatče⁹⁷! (24)I ohlédl⁹⁸ se za sebe a uviděl je, a ve jménu Hospodinově jim zazlořečil; a z lesa vyšly⁴⁹ dvě medvědice a čtyřicet a dva chlapce⁹⁹ z nich roztrhaly¹⁰⁰. (25)A odešel odtamtud na horu Karmel a odtamtud se vrátil v Šómron.

3 A Jehóráam, syn Acheávův, se ujal kralování nad Isráélem v Šómronu v osmnáctém roce Jehošáfáta, krále⁴³ Júdy, a kraloval⁵² dvanáct let, (2)a jal se činit, co *bylo*¹⁰¹ v očích Hospodinových zlé, jenže *ne tak* jako jeho otec a jako jeho matka, neboť²⁵ odstranil¹⁰² sloup¹⁰³ Baelův¹⁰⁴, jež jeho otec zřídil¹⁰⁵. (3)Jenže na hříších Jároveáma, syna Nevátova, jimiž svedl Isráéle k hřešení, ulpěl¹⁰⁶; od toho²² se neodvrátil¹⁰².

(4)A Méša, král Móáva¹⁰⁷, byl⁵² chovatelem ovcí a odváděl¹⁵²108109 králi Isráelovu sto tisíc jehňat a sto tisíc beranů a vlnu¹¹⁰; (5)za Acheávova bezživotí¹¹¹ se však²⁷ stalo³⁴⁷, že²⁵ se král Móáva¹⁰⁷ proti králi Isráelovu vzepřel¹. (6)I vyšel⁴⁹ v onen den

král Jehóráb ze Šómrónu a podrobil všechnen Isráěl přehlídce¹².

(7)A odebral se a vzkázal¹³ Jehošáfátovi, králi Júdovu, výrokem: Král Móáva¹⁰⁷ se proti mně vzepřel¹; zda půjdeš se mnou na Móáva¹⁴ do bitvy¹⁵? I řekl: Chci⁹ vystoupit¹¹; takový *budu* já, jaký *jsi* ty¹⁶, tak¹⁷ můj lid jako tvůj lid, tak¹⁷ moje koně jako tvoje koně. (8)I řekl: Kterou¹⁸ to¹⁹ cestou budeme vystupovat¹¹? A řekl: Cestou pustiny Edóma¹⁰⁷.

(9)Odebral se tedy²⁷ král Isráélův a král Júdův a král Edóma¹⁰⁷ a ušli oklikou sedm dní; a vojsku¹²⁰ a zvířectvu¹²¹, jež je následovalo¹²², se nedostávalo^{52,347} vody. (10)A král Isráélův řekl: Běda, že Hospodin povolal¹²³ tyto tři krále k vydání jich v ruku Móávovu. (11)A Jehošáfát řekl: Zda tu není proroka Hospodinova⁴³, ať se skrze něho⁶⁸ můžeme⁹ dotázat⁷ Hospodina? I odpověděl jeden ze služebníků krále Isráélova a řekl: Je tu Elíšá, syn Šáfátův, jenž líval⁵² vodu na ruce Elijáhuovy. (12)A Jehošáfát řekl: Při něm je slovo Hospodinovo. Král Isráélův a Jehošáfát a král Edóma¹⁰⁷ k němu tedy²⁷ sestoupili (13)A Elíšá ke králi Isráélovu řekl: Co mám s tebou co činit¹²⁴? Jdi k prorokům svého otce a k prorokům své matky! A král Isráélův mu řekl: Ne¹²⁵, neboť Hospodin povolal¹²³ tyto tři krále k vydání jich v ruku Móávovu. (14)A Elíšá řekl: *Jako že je živ Hospodin zástupů¹²⁶, před jehož tváří stojím⁵², že kdybych já vysoce neceníl⁸¹ 127 přítomnost²³⁴ Jehošáfata, krále Júdova – hleděl-li bych⁵⁰ na tebe a viděl-li bych⁵⁰ tě!* (15)A nyní mi přiveďte⁸⁸ někoho, kdo umí hrát¹²⁸. A za hraní toho hrajícího se stalo³⁴⁷, že se na něho dostala³⁴⁷ ruka Hospodinova.

(16)A řekl: Takto řekl Hospodin: Učinite toto údolí¹²⁹ jamami, jamami¹³⁰! (17)Neboť takto řekl Hospodin: Nebudete pozorovat¹⁵⁹ větru a nebudete pozorovat¹⁵⁹ deště¹³¹, a toto¹³² údolí¹²⁹ se bude plnit vodou, i budete pít vy i vaše stáda¹³³ a vaše zvířectvo¹²¹, (18)vždyť toto je v očích Hospodinových malíčkovit¹³⁴, i Móáva vydá ve vaši ruku, (19)takže²⁵ budete moci⁹ vybit⁵⁸ každé opevnění¹³⁵ město a každé vybrané^{136,137} město¹³⁸ a skáčet každý dobrý strom a zasypat¹³⁹ všechna

zřídla vod a znehodnotit¹⁴⁰ každý dobrý pozemek¹⁴¹ kameny. (20)A v jitře, za¹⁴² vystupování¹¹ kameň daru¹⁴⁴, se stalo³⁴⁷, že²⁵ hle, směrem od¹⁴⁵ Edóma přicházely vody a těmi vodami se naplnila země.

(21)A když všichni Móávci uslyšeli, že králové vystoupili¹¹ bojovat¹⁵ proti nim, byli¹⁴ svoláni⁷⁴ ze všech schopných opásat¹⁴⁶ se¹⁴⁷ opaskem¹⁴⁸ a výše a stanuli na pomezí¹⁴⁹; (22) a když v jitře časně vstali, vzešlo¹⁴ nad těmi vodami slunce a Móávci od protějška⁵⁶ uviděli vody červené jako krev (23) a řekli si¹⁵⁰: Toto je krev, ti králové jsou⁵² jistě¹⁵¹ potření, neboť²⁵ se mezi sebou¹⁵² pobili⁵⁸; nyní tedy²⁷ ke kořisti, Móáve! (24)I vstoupili do tábora¹²⁰ Isráélova, a Isráelovci povstali a jali se Móáva bít⁵⁸; ti²⁵ se před jejich tvář³⁹ dali na útěk, a oni tam¹⁵³ vstoupili¹⁵⁴, ano, pobít⁵⁸ Móáva. (25)I strhávali¹⁵⁵ města a na každý dobrý pozemek¹⁴¹ házeli, každý¹⁵⁶ svůj kámen, takže²⁵ jej zaplnili, a každé zřídlo vod zasypávali¹³⁹ a každý dobrý strom káceli, až v Kír-charésetu zanechali jen jeho¹⁵⁷ kameny a prakovníci jej¹⁵⁷ obcházel⁵² a ostřelovali^{52,58,158}. (26)A když král Móáva¹⁰⁷ shledal¹⁵⁹, že bitva¹¹⁵ je⁵² pro něho příliš tuhá^{160,161}, vzal¹⁴ s sebou sedm set mužů tisících meč, chtěje prorazit¹⁰⁰ ke králi Edóma¹⁰⁷, ale nemohli; (27) i vzal svého prvorozeného syna, jenž měl⁹ místo něho kralovat, a na zdi¹⁶² ho vzněsl¹⁶³ jako vzestupnou oběť¹⁶⁴. I nastalo³⁴⁷ proti Isráelovi veliké rozhněvání¹⁶⁵, takže²⁵ nastoupili cestu¹⁶⁶ od něho¹⁶⁷ a vrátili se do své země.

4 A na Elíšu¹⁶⁸ vzkřikla^{74,169} jedna žena z žen synů⁵¹ proroků výrokem: Tvůj nevolník, můj muž, umřel, a ty víš⁵², že tvůj nevolník byl⁵² ctitel¹⁷⁰ Hospodina; a větitel¹⁷¹ si přišel vzít mé dva chlapce⁹⁹ za nevolníky. (2)A Elíšá k ní řekl: Co mám⁹ pro tebe⁶² učinit? Oznam¹⁷² mi, co máš¹⁷³ v domě. I řekla: Tvá služka nemá¹⁷³ v domě nic¹⁷⁴, leda lahvičku¹⁷⁵ oleje. (3)A řekl: Jdi, vypůjč¹⁷⁶ si zvenčí¹⁷⁷ od všech svých spoluobyvatel^{68,178} nádoby¹⁷⁹, prázdné nádoby¹⁷⁹; ať jich nemáš²⁸ málo¹⁸⁰. (4)A až vejdeš, zavřeš^{14,28} za sebou a za svými syny dveře a jmeš se²⁸ rozlévat po všech těchto nádobách^{179,181}, a tu, *jež bude plná, budeš²⁸ odkládat¹⁶⁶*. (5)Odešla tedy²⁷

z jeho přítomnosti¹⁶⁷ a dveře za sebou a za svými syny zavřela; oni k ní přísouvali⁵⁵ a ona vylévala. (6)A jak byly nádoby¹⁷⁹ plny⁶¹, stalo se³⁴⁷, že²⁵ k svému synu řekla: Přisuň⁵⁵ ke mně ještě nádobu¹⁷⁹¹⁸². I řekl: Není již nádoby¹⁷⁹¹⁸². A olej ustal¹⁸³. (7) Přišla tedy²⁷ a podala zprávu¹⁷² Božímu muži; ten²⁵ řekl: Jdi, prodej olej a vyrovnej¹⁸⁴ svůj dluh; a z ostatku⁶⁶ můžeš⁹ se svými syny žít.

(8)A jistého¹⁰¹ dne se stalo³⁴⁷, že²⁵¹⁸⁵ Eliáš přešel do Šúnému, a tam byla bohatá¹⁸⁶ žena, jež²⁵ ho přiměla⁷⁷¹⁸⁷ k jedení chleba¹⁸⁸, takže²⁵ se za každého¹⁸⁹ jeho přejítí stávalo⁵²³⁴⁷, že tam k jedení chleba¹⁸⁸ odbočil¹⁰². (9)I řekla k svému muži: Hle, prosím³⁷, poznala jsem, že on, stále přecházíující mimo nás, je svatý Boží muž; (10)zřídme²⁸¹⁰⁵, prosím³⁷, malý horní pokoj na zdi¹⁹⁰¹⁹¹ a postavme²⁸⁹⁰ tam pro něho⁶² lože a stůl a sedadlo¹⁹² a svícen¹⁹³, ať se stává⁵²³⁴⁷, že při svém příchodu k nám bude moci⁹ odbočit¹⁰² tam. (11)A jistého¹⁰¹ dne se stalo³⁴⁷, že²⁵¹⁸⁵ tam přišel a odbočil¹⁰² do horního pokoje a uleh tam, (12)a řekl ke Géchazímu, svému sluhovi⁹⁵: Povolj¹²³ tuto Šúnémanku. Povolal¹²³ ji tedy²⁷, i stanula před jeho tváří (13)a řekl mu: Nuže³⁷, řekni k ní: Hle, úzkostlivě o nás pečuješ⁵²¹⁹⁴ s veškerou touto úzkostlivou péčí¹⁹⁵; co pro tebe⁶² učinit? Zda by se mělo¹⁹⁶ za tebe⁶² promluvit ke králi nebo k velitel²⁴ vojska¹⁹⁷? I řekla: Já bydlím⁵² vprostřed svého lidu. (14)A řekl: Co tedy²⁷ pro ni⁶² učinit? A Géchazí řekl: Vždyt nemá¹⁷³ syna, a její muž je⁵² stár. (15)I řekl: Povolj¹²³ ji. Povolal¹²³ ji tedy²⁷, i stanula ve vchodu¹⁹⁸; (16)a řekl: K tomuto určenému času, podle doby života¹⁹⁹, budeš ty objímat syna. I řekla: Ne, můj pane, Boží muži; nemusíš⁹ vzbuzovat ve své služce klamně očekávání²⁰⁰.

(17)Ale ta žena otěhotněla a k tomuto určenému času, podle doby života¹⁹⁹, jak k ní Eliáš promluvil, porodila syna. (18)A když hošík²⁰¹ vyrostl, stalo se¹⁴³⁴⁷ jistého¹⁰¹ dne, že²⁵¹⁸⁵ vyšel⁴⁹ k svému otci, k žencům; (19)a řekl k svému otci: Má hlava, má hlava! I řekl k sluhovi⁹⁵: Odnes⁸¹ ho k jeho matce. (20)Odnesl⁸¹ ho tedy²⁷ a dopravil ho k jeho matce, i seděl⁵² až do

poledne na jejích kolenou; potom²⁵ umřel. (21)I vystoupila¹¹ a uložila ho na lože Božího muže; a zavřela za ním a vyšla⁴⁹ (22)a zavolala na svého muže¹⁶⁸ a řekla: Pošli mi, prosím³⁷, jednoho ze sluhů⁹⁵ a jednu z oslic, ať mohu⁹ zaběhnout k Božímu muži a vrátit se. (23)I řekl: Proč se k němu chystáš jít²⁰² dnes? *Není nový měsíc ani sobota.* A řekla: *Je dobře*²⁰³. (24)I osedlala oslici a svému sluhovi⁹⁵ řekla: Poháněj²⁰⁴ a pojď, nemusíš⁹ pro mne⁶² zpomalovat v jízdě, leč bych ti řekla. (25)Odebrala se tedy²⁷ a přišla k Božímu muži na horu Karmel; a jak jí Boží muž z povzdálí⁵⁶²⁰⁵ uviděl⁶¹, stalo se³⁴⁷, že²⁵ ke Géchazímu, svému sluhovi⁹⁵, řekl: Hle, tato Šúnémanka! (26)Nuže³⁷, rozběhni se jí nyní vstříc a řekni jí: Zda se máš dobře²⁰⁶? Zda se má dobře tvůj muž²⁰⁶? Zda se má dobře dítko²⁰¹²⁰⁶? I řekla: Dobře²⁰³. (27)A přišla k Božímu muži; toho²⁵ chytla za⁷⁷ jeho nohy a Géchazí se přiblížil⁵⁵ odstrčit²⁰⁷ ji, ale Boží muž řekl: Povol¹²⁸ jí, neboť její duše jí zhořkla; to²⁵ Hospodin přede mnou⁹ zakryl a neoznámil¹⁷² mi. (28)A řekla: Zda jsem si od mého pána⁶⁸ vyžádala syna? Zda jsem neřekla: Nemusíš⁹ mě mámit²⁰⁹? (29)I řekl Géchazímu: Opásej²¹⁰ své kyčle²⁰ a ve svou ruku vezmi mou hůl²¹¹ a jdi; jestliže někoho²¹² budeš potkávat²¹³, nebudeš²⁸ ho zdravit²¹⁴, a jestliže kdo²¹² bude zdravit²¹⁴ tebe, nebudeš²⁸ mu odpovídat; a mou hůl²¹¹ musíš⁹ položit⁹⁰ na tvář toho hoch⁹⁵. (30)A matka toho hoch⁹⁵ řekla: *Jako že je živ Hospodin a živa je tvá duše – chci⁹-li⁵⁰ tě opustit! I vstal a šel za ní;* (31)a Géchazí přešel před nimi²¹⁵ a na tvář hoch⁹⁵ položil⁹⁰ tu hůl²¹¹, ale nebylo hlasu a nebylo odezvy. Vrátil se mu tedy²⁷ vstříc a podal mu zprávu¹⁷² výrokem: Hoch⁹⁵ se neprobudil.

(32)A když Eliáš vešel do domu, hle¹⁴, hoch⁹⁵ byl mrtev, uložen na jeho loži; (33)vešel tedy²⁷ a zavřel za nimi dvěma dveře a jal se promlít k Hospodinu; (34)pak²⁵ vystoupil¹¹ a lehl na dítko²⁰¹ a položil⁹⁰ svá ústa na jeho ústa a své oči na jeho oči a své dlaně²¹⁶ na jeho dlaně²¹⁶ a byl⁵² nad ním schoulen, až se maso dítk²⁰¹ zahřálo. (35)A zase³¹ se jal

v domě chodit, jednou sem a jednou tam⁶⁰, a vystoupil⁶¹ a schouil se nad ním; a hoch⁹⁵ až sedmkrát kýchl; pak²⁵ otevřel hoch⁹⁵ své oči. (36)I zavolal na Gécházího¹⁶⁸ a řekl: Zavolej na tuto Šúnémanku¹⁶⁸! Zavolal ji tedy²⁷, i vešla k němu, a řekl: Zvedni⁸¹ svého syna. (37)I přišla a padla k jeho nohám a poklonila se k zemi; a zvedla⁸¹ svého syna a vyšla⁴⁹.

(38)A Eliáš se vrátil do Gilgálu; a v zemi byl hlad. A když synové⁵¹ proroků seděli před jeho tváří, řekl¹⁴ svému sluhovi⁹⁵: Postav ten veliký kotel¹⁷ a uvař pro syny⁵¹ proroků pokrm²¹⁸. (39)A kdosi²¹⁹ vyšel⁴⁹ do pole sbírat zeliny a našel polní révu²²⁰ a s ní nasbíral polních tykví²²¹, co se vešlo do²²³ jeho roucha; to²⁵, když přišel, nakrájel¹⁴ do kotle²¹⁷ pokrmu²¹⁸, aby²²⁴ nevěděli⁵². (40)To²⁵ když též mužům k jedení vyliili, stalo se¹⁴ za jedení z²²⁵ toho pokrmu²¹⁸, že²⁵ oni vzkřikli⁷⁴ a řekli: V kotli²¹⁷ je smrt, Boží muži! A nemohli jíst. (41)I řekl: Podejte⁸⁸ tedy²⁷ hrubou mouku! Tu²⁵ nasypal²²⁶ do kotle²¹⁷ a řekl: Vylij lidu, ať mohou⁹ jíst! A v kotli²¹⁷ se neprojevovalo²²⁷ nic²²⁸ zlého.

(42)A přišel kdosi²¹² z Baal-šalíše a přinesl Božímu muži chléb z prvotin²²⁹, dvacet chlebů z ječmene, a nově²³⁰ obilí, ve svém vaku²³¹; a řekl: Dej lidu, ať mohou⁹ jíst. (43)A jeho pobočník²³² řekl: Co? Toto mám⁹ dát před tvář sta mužů? I řekl: Dej lidu, ať mohou⁹ jíst, neboť takto řekl Hospodin: Jíst a zůstat. (44)Dal to tedy²⁷ před jejich tvář, i pojedli a zůstavili, podle slova Hospodina.

5 A Naamán, velitel²⁴ vojska¹⁹⁷ krále Arámu¹⁰⁷ 233, se stal³⁴⁷ před tváří svého pána²²⁵ mužem velikým a jako osobnost²³⁴ vyvyšovaným⁸¹ 235, neboť skrze něho dal Hospodin Arámu¹⁰⁷ 233 vysvobození²³⁶; a tento muž (projevili²²⁷ se jako zdatný hrdina²³⁷ 238) byl postižen malomocenstvím²³⁹. (2)A když Arámci²³³, záškodnické bandy²⁴⁰, podnikli výpravu²⁴¹, zajali¹⁴ ze země Isráélovy mladou²⁴² dívku; ta²⁵ se dostala³⁴⁷ před tvář²⁴³ ženy Naamánovy. (3)Ta²⁵ k své velitelce řekla: Ó, kéž by byl můj pán před tváří proroka, jenž je v Šómronu! Tehdy by ho mohl⁹ 226 244 vyprostit z²⁴⁵ jeho malomocenství. (4)I vstoupil a podal svému pánu²⁴⁶ 325 zprávu¹⁷²

výrokem: Takto²⁴⁷ a takto²⁴⁷ promluvila dívka, jež je ze země Isráélovy. (5)A král Arámu¹⁰⁷ 233 řekl: Odeber se; přijď, já²⁵ pro krále Isráélova chci⁹ poslat dopis. I odebral se a vzal v svou ruku deset kikkárů²⁴⁸ stříbra a šest tisíc šeklů²⁴⁹ zlata a deset rouch na střídání²⁵⁰ (6) a přinesl ke králi Isráélovu ten dopis s výrokem: Nuže²⁵, nyní, za příchodu tohoto dopisu k tobě, hle, posílám⁵² k tobě Naamána, svého služebníka, abys ho mohl⁹ vyprostit z²⁴⁵ jeho malomocenství. (7)A jak král Isráélův ten dopis přečetl⁶¹, stalo se³⁴⁷, že²⁵ roztrhl svá roucha a řekl: Zda jsem já Bůh, abych umrcoval²⁵¹ a abych oživoval²⁵¹, že mi tento vzkazuje¹¹³, abych kohosi²¹² vyprošťoval²⁵¹ z²⁴⁵ jeho malomocenství? Nuže³⁷, jen si přece všimněte²⁵² a vízte, že on vůči mně vyhledává záminku!

(8)A jak uslyšel⁶¹ Eliáš, Boží muž, že král Isráélův roztrhl svá roucha, stalo se³⁴⁷, že²⁵ králi vzkázal¹¹³ výrokem: Nač jsi roztrhl svá roucha? Nuže³⁷, nechť přichází²⁸ 253 ke mně, ať ví, že prorok v Isráélovu je. (9)I přibyl Naamán se svými koňmi²⁵⁴ a se svými vozy⁷⁰ 75 254 a stanul u vchodu¹⁹⁸ domu Eliášova⁴³; (10) a Eliáš k němu poslal posla⁶ s výrokem: Třeba odejít, ať se můžeš⁹ sedmkrát vykoupat²⁵⁵ v Jordánu, ať se ti tvé maso navrací²⁵⁶, a buď čist!

(11)A Naamán se rozzlobil a odešel, a řekl: Hle, řekl¹⁵⁰ jsem si: Zajisté ke mně bude²⁵⁷ vycházet⁴⁹ a stane a jme se vyzývat jméno²⁵⁸ Hospodina, svého Boha, a svou rukou nad tím místem²⁵⁹ 260 sem-tam pohybovat²⁶¹ a tak toho, jenž je¹⁰¹ malomocenstvím postižený²³⁹, vyproští²⁵¹; (12)zda nejsou Aváná a Parpar, řeky Damašku, lepší než všechny vody Isráélovy²⁶²? Zda bych se nemohl⁹ vykoupat²⁵⁵ v nich a očistit se? A otočil se⁹⁸ a v popuzení se jal odcházet. (13)I přiblížili se⁵⁵ jeho volníci a promluvili k němu a řekli: Můj otče, kdyby k tobě byl prorok promluvil o veliké věci²⁶³, zda bys ji nechtěl¹⁹ učinit? A čím spíše, jestliže k tobě řekl: Vykoupej se²⁵⁵ a buď čist? (14)Sestoupil tedy²⁷ a ponořil se sedmkrát v Jordán, podle slova Božího muže, i navrátilo²⁵⁶ se jeho maso, jako maso malého hoch⁹⁵, a byl očištěn.

(15) Vrátil se tedy²⁷ k Božímu muži, on a všechen jeho průvod¹²⁰, a přišel a stal nů před jeho tváří a řekl: Hle, prosím³⁷, poznal jsem, že v celé zemi není Boha, leč v Izráělovi; a nyní vezmi, prosím³⁷, od svého nevolníka dar²⁶⁴. (16) I řekl: *Jako že je živ Hospodin, před jehož tváří stojím*⁵², – chci⁹-li⁵⁰ vzít! I jal se na něho stran vzeti naléhat, ale odmítal¹²; (17) Naamán tedy²⁷ řekl: Ne-li tedy²⁷, nechť, prosím³⁷, smí⁹²⁸ být dán tvému nevolníku náklad²⁶⁵ půdy²⁶⁶ na dvojici¹⁹⁰²⁶⁷ mezků, neboť tvůj nevolník nebude již obětovat²⁶⁸ vzestupnou²⁶⁹ ani jinou obět jiným³² bohům, nýbrž Hospodinu. (18) Kéž Hospodin tvému nevolníku odpouští²⁸ stran této věci: Když můj pán vstoupí²⁷⁰ v dům Rimmónův²⁷¹ klanět se tam a on se opírá o²⁷² mou ruku, také²⁵ se v domě Rimmónově²⁷¹ skláním; ve věci mého sklánění v domě Rimmónově²⁷¹ – kéž Hospodin tvému nevolníku v této věci odpouští²⁸. (19) I řekl mu: Jdi v pokoji.

A když z jeho blízkosti⁶⁸ ušel kus²⁷³ cesty²⁷⁴, (20) řekl¹⁴¹⁵⁰ si Géchází, sluha⁹⁵ Eliáš, Božího muže: Hle, můj pán Naamána, toho Arammího²⁷⁵, ušetřil²⁷⁶, takže z jeho ruky nevzal²⁷⁷, co přinesl; *jako že je živ Hospodin, věru, že se za ním rozběhnu, ať něco od něho⁶⁸ mohu⁹ vzít*. (21) I vyrazil²⁷⁸ Géchází za Naamánem; a když ho Naamán uviděl za ním běžícího, seskočil¹⁴²⁷⁹ mu z vozidla⁵³²⁸⁰ vstříc a řekl: Zda je vše v pořádku²⁰³? (22) I řekl: Vše v pořádku²⁰³; poslal mě můj pán se vzkazem³⁸⁷: Hle, právě²⁸¹ nyní ke mně přišli dva mladíci⁹⁵ z pohoří²⁸² Efrájimova, ze synů⁵¹ proroků; dej jim, prosím³⁷, kikkár²⁴⁸ stříbra a dvě roucha na střídání²⁵⁰. (23) A Naamán řekl: Dej si říci²⁸³, vezmi dva kikkáry²⁴⁸. I dosáhl *toho* na něm nucením²⁸⁴ a vcepal²⁸⁵ dva kikkáry²⁴⁸ stříbra ve dva pytle²⁸⁶, i dvě roucha na střídání²⁵⁰, a dal dvěma svým sluhům⁹⁵, aby *to* před jeho tváří odnesli⁸¹. (24) A když přišel ke kopci, vzal¹⁴ *to* z jejich ruky a uložil bezpečně²⁸⁷ v domě, a ty muže propustil²⁸⁸, i odešli (25) a on vstoupil a postavil se k svému pánu.

A Eliáš k němu řekl: Odkud, Géchází? I řekl: Tvůj nevolník neodešel nikam²⁸⁹. (26) A řekl k němu: Neodešlo²⁹⁰ mé vědomí²⁹¹, když se ze svého vozidla⁵³²⁸⁰

kdo-si²¹²²⁹² obrátil tobě vstříc! Zda je čas brát peníze²⁹³ a brát roucha a olivnice a vinice a drobný dobytek a skot a nevolníky a služky? (27) I bude malomocenství Naamánovo navždy²⁹⁴ Ipět na tobě¹⁰⁶ a na tvém semeni. A vyšel z přítomnosti jeho tváře²⁹⁵ postižen malomocenstvím²³⁹, jako sních.

6 A synové⁵¹ proroků řekli k Eliášovi: Hle, prosím³⁷, místo²⁵⁹, kde my před tvou tváří bydlíme, je pro nás příliš úzké¹⁶¹²⁹⁶; (2) pojďme²⁸, prosím³⁷, k Jordánu a odamtud berme²⁸ každý¹⁵⁶ jednu kládu²⁹⁷, ať si tam můžeme⁹ zříditi¹⁰⁵ místo²⁵⁹ k bydení tam. I řekl: Jděte. (3) A jeden řekl: Přivól²⁸³, prosím³⁷, a pojď se svými nevolníky. I řekl: Já půjdu. (4) Vyšel tedy²⁷ s nimi a přišli k Jordánu a jali se sekat²⁹⁸ dříví²⁹⁹³⁰⁰; (5) a stalo se³⁴⁷, když jeden kácel kmen²⁹⁷, že²⁵ železo³⁰¹ padlo do vody. I vzkřikl⁷⁴ a řekl: Běda, můj pane, a ona byla vypůjčena³⁰²³⁰³! (6) A Boží muž řekl: Kam padlo? Ukázal mu tedy²⁷ to místo²⁵⁹, i uřízl dřevo a hodil tam; tak²⁵ způsobil vzplynutí železa³⁰¹. (7) A řekl: Vyzvedni si! I vztáhl³⁰⁴ svou ruku a vzal je.

(8) A král Arámu¹⁰⁷²³³ se dal do války¹¹⁵³⁰⁵ proti Izráělovi a obrátil se o radu na své³⁰⁶ služebníky výrokem: Mé tábořiště bude na tom a tom³⁰⁷ místě²⁵⁹. (9) A Boží muž vzkázal¹¹³ králi Izráělovi výrokem: Stráž se³⁰⁸ před přecházením³⁹³⁰⁹ tohoto místa²⁵⁹, neboť tam jsou sestoupivší *tam* Arámci²³³. (10) A král Izráěluv poslal na to místo²⁵⁹, o němž²⁶³ mu Boží muž řekl a upozornil ho³¹⁰, a uchránil se³⁰⁸ tam³¹¹ – ne³¹² jedenkrát ani dvakrát. (11) A srdce krále Arámu¹⁰⁷²³³ se nad touto věcí znepokojilo³¹³, i zavolal na své služebníky¹⁶⁸ a řekl k nim: Zda mi nechcete⁹ oznámit¹⁷², kdo z našich³¹⁴ je pro krále Izráělova³¹⁵? (12) A jeden z jeho služebníků řekl: Ne³¹⁶, můj pane, ó¹⁰¹ králi, nýbrž⁴² Eliáš, prorok, jenž je v Izráěli, oznamuje¹⁷² králi Izráělova slova, jež vyslovuješ ve své ložnici³¹⁷. (13) I řekl: Jděte a zjistěte¹⁵⁹, kde on je, ať mohu⁹ poslat a sebrat ho. A bylo mu oznámeno¹⁷² výrokem: Hle, je v Dóthánu.

(14) Poslal tam tedy²⁷ koně³¹⁸ a vozy⁷⁰⁷⁵ a silný³¹⁹ oddíl vojska³²⁰; ti²⁵ v noci přišli a zavedli proti městu obklíčení³²¹,

(15) a když pobočník²³² Božího muže časně procitl, aby vstal²⁵¹, a vyšel⁴⁹, hle¹⁴, město dostupoval oddíl vojska³²⁰ a koně⁷⁵ a vozy^{70 75}. A jeho sluha⁹⁵ k němu řekl: Běda, můj pane, jak se máme⁹ zachovat¹⁰⁵? (16) I řekl: Nemusíš⁹ se bát³²², neboť ti, kteří jsou s námi, jsou četnější než ti²⁶², kteří jsou s nimi. (17) A Eliáš se jal modlit a řekl: Hospodine, otevři, prosím³⁷, jeho oči, ať vidí! A Hospodin jeho oči otevřel a sluha⁹⁵ uviděl, že³²³ hle, hora plná koní a všude okolo³²⁴ Eliáš ohnivě vozy^{70 71 75}.

(18) I sestoupili k němu a Eliáš se jal modlit k Hospodinu a řekl: Raň⁵⁸, prosím³⁷, tento národ slepotou^{325 326}. A podle slova Eliášova je slepotou^{325 326} ranil⁵⁸; (19) a Eliáš k nim řekl: Toto není ta cesta, aniž je toto to město; pojdte za mnou, ať vás mohu⁹ zavést k mužii, jehož hledáte. A zavedl je do Šómronu, (20) a jak oni do Šómronu vešli⁶¹, stalo se³⁴⁷, že²⁵ Eliáš řekl: Hospodine, otevři oči těchto, ať vidí! A Hospodin jejich oči otevřel, i uviděli, že³²³ hle, byli vprostřed Šómronu. (21) A král Isráelův za svého uvidění jich k Eliášovi řekl: Zda je mám⁹ pobít⁵⁸, mám⁹ je pobít⁵⁸, můj otče? (22) I řekl: Nebudeš²⁸ je bít⁵⁸; zda bys ty bil⁵⁸ ty, jež jsi zajal svým mečem a svým lukem? Předlož⁹⁰ jejich tváři pokrm¹⁸⁸ a nápoj³²⁷, ať jedí a pijí a odcházejí k svému pánu. (23) Uspořádal jim tedy²⁷ velikou hostinu³²⁸, i pojedli a napili se; a propustil²⁸⁸ je, i odešli k svému pánu; a nadále již záškodnické bandy²⁴⁰ Aráma²³³ v zem Isráelovu nevěšly³²⁹.

(24) A potom se stalo³⁴⁷, že²⁵ Ben-Hadad, král Arámu^{107 233}, shromáždil všechno své vojsko¹²⁰ a vystoupil¹¹ a zahájil obléhání proti Šómronu³²¹; (25) i nastal³⁴⁷ v Šómronu veliký hlad, a hle, zůstávali před ním v obléhání³²¹, až byla hlava³³⁰ osla za osmdesát šeklů²⁴⁹ stříbra a čtvrt kávu³³¹ trusu holubů za pět šeklů²⁴⁹ stříbra. (26) A stalo se³⁴⁷, že Isráelův král přecházel po zdi¹⁶² a vzkřikla⁷⁴ na něho^{168 169} jakási žena výrokem: Pomoz³³², můj pane, ó¹⁰¹ králi! (27) I řekl: Nebude-li ti pomáhat³³² Hospodin, odkud ti mám⁹ pomoc³³² opatřit³³³? Zda z mlatu nebo z lisu? (28) A řekl jí král: Co s tebou^{334 335}? I řekla:

Tato žena ke mně řekla: Dej svého syna, ať ho dnes můžeme⁹ sníst, a mého syna budeme jíst zítra. (29) Mého syna jsme tedy²⁷ uvarily a snědly jsme ho a v další³² den jsem k ní řekla: Dej svého syna, ať ho můžeme⁹ sníst; ale ukryla svého syna. (30) A za králova slyšení slov té ženy se stalo³⁴⁷, že²⁵ roztrhl svá roucha; a když on po zdi¹⁶² přecházel, uviděl¹⁴ lid, že³²³ hle, na jeho mase zevnitř¹⁷⁷ byla pytlovina. (31) A řekl: Takto nechť mi Bůh činí²⁸ a takto nechť přidává^{28 329}, bude-li hlava Eliáš, syna Šáfátova, na něm dnes zůstávat!

(32) A Eliáš seděl ve svém domě a s ním seděli starší, když²⁵ kohosi²¹² poslal z přítomnosti své tváře²⁹⁵; dříve než k němu posel⁶ přicházel, tu²⁵ on k starším řekl: Zda jste viděli, že tento syn vrahův poslal k odněti¹⁰² mé hlavy? Vizte: Za příchodu posla⁶ zavřete dveře, ať ho dvěma³³⁶ můžete⁹ vytláčit³³⁷; zda není zvuk³³⁸ nohou jeho pána za ním? (33) Zatímco s nimi mluvil, tu²⁵ k němu, hle, sestupoval posel⁶. (A říkalo⁵² se^{339 340}: Hle, toto neštěstí³⁴¹ je od Hospodina⁶⁸, co³⁴² ještě mám⁹ na Hospodina čekat?)

7 A Eliáš řekl: Slyšte slovo Hospodino: Takto řekl Hospodin: Zítra okolo³⁴³ této doby bude v bráně Šómronu seá³⁴⁴ jemné mouky za šekl²⁴⁹ a dvě sey³⁴⁴ ječmene za šekl²⁴⁹. (2) A důstojník³⁴⁵, jenž patřil králi, – na jeho ruku spoléhal^{272 372}, – Božímu muži odpověděl a řekl: Hle, Hospodin zřizuje¹⁰⁵ výpusti³⁴⁶ v nebesích, zda se však může⁹ uskutečnit³⁴⁷ toto slovo³⁴⁸? I řekl: Hle tě, svými očima to vida, přece²⁵ z toho⁹³ nebudeš jíst.

(3) A u vchodu¹⁹⁸ do brány se vyskytli³⁴⁷ čtyři muži postižení malomocenstvím²³⁹, ti²⁵ řekli, jeden k druhému³⁴⁹: Co³⁴² my tu sedíme, než umřeme? (4) Řekneme¹⁵⁰ li si: Vstupme²⁸ v město, – vždyt²⁵ ve městě je hlad, takže²⁵ tam umřeme, a budeme-li zůstávat zde, také²⁵ umřeme. Nuže tedy³⁵⁰ pojdte, vždyt²⁵ můžeme⁹ přeběhnout³⁵¹ do tábora¹²⁰ Aráмова²³³; budou-li chtít⁹ ponechat nás naživu, budeme žít, a budou-li chtít⁹ nás usmrtit, stejně²⁵ umřeme. (5) I vstali v soumraku, aby vešli²⁵¹ do tábora¹²⁰ Aráмова²³³; když však²⁷ přišli po okraj³⁵² tábora¹²⁰ Aráмова²³³, hle¹⁴, nebylo

tam nikoho²¹²; (6) Pán totiž²⁷ dal táboru¹²⁰ Arámců²³³ slyšet zvuk³³⁸ vozů^{70 75} a zvuk³³⁸ koní⁷⁵, zvuk³³⁸ veliké vojenské moci³²⁰, takže²⁵ si navzájem³⁵³ řekli: Hle, král Izráelův na nás³⁵⁴ najal krále³¹⁸ Chittím³⁵⁵ a krále³¹⁸ Egypta, aby na nás³⁵⁴ přišli²⁵¹. (7) A v soumraku vstali a prchli a opustili své stany a své koně a své osly, tábor¹²⁰, jak on byl, a prchli pro své žití³⁸. (8) A tito malomocenstvím postižení²³⁹ přišli po konec³⁵² tábora¹²⁰ a vstoupili do jednoho stanu, kde²⁵ pojedli a napili se, a vynesli⁸¹ odtamtud stříbro a zlato a roucha, a odebrali se a ukryli³⁵⁶ to, a vrátili se a vstoupili do dalšího³² stanu a vynesli⁸¹ odtamtud a odebrali se a ukryli³⁵⁶ to. (9) A řekli, jeden k druhému³⁴⁹: My nejednáme¹⁰⁵ správně; tento den, to²² je den dobré zvěsti³⁵⁷ a my mlčíme³⁵⁸. Počkáme-li²⁷ až do světla jitra, stihne^{14 213} nás *trst* za vinu³⁵⁹, nuže tedy³⁵⁰ pojďte, ať můžeme⁹ vstoupit a zpravit^{172 360} dům králův. (10) Přišli tedy²⁷ a zavolali na vrátného¹⁶⁸ města a podali si³⁶¹ zprávu¹⁷² výrokem: Přišli jsme do tábora¹²⁰ Arámců²³³, a hle, nebylo tam nikoho²¹², ani hlasu člověka, leč koně přivázani^{175 362} a oslové přivázani^{175 362} a stany, jak ony byly. (11) I zavolal další vrátné; ti²⁵ zpravili^{172 360} dům králův uvnitř³⁶³ (12) a král v noci vstal a řekl k svým služebníkům: Nuže⁹, mohu⁹ vám oznámit¹⁷², co nám Arámci²³³ provedli¹⁰⁵: Vědí⁵², že my *jsme* hladoví, i vyšli⁴⁹ z tábora¹²⁰ skryt se v poli s výrokem³⁶⁴: Až budou vycházet⁴⁹ z města, pak²⁵ budeme moci⁹ pochytat^{365 366} je živé a vstoupit do města. (13) A jeden z jeho služebníků odpověděl a řekl: Mohou⁹ tedy²⁷, prosím³⁷, vzít pět z těch zbývajících koní, kteří v něm³⁶⁷ zbyli, – hle je, *jsou* jako všechnen dav³⁶⁸ Izraele, *ti*, kteří v něm³⁶⁷ zbyli, hle je, *jsou* jako všechnen dav³⁶⁸ Izraele, *ti*, s nimiž je⁵² konec³⁶⁹, – a můžeme⁹ poslat a budeme vidět. (14) Vzali tedy²⁷ dva vozy⁷⁰ s koňmi¹⁹⁰ a král je poslal za vojskem¹²⁰ Arámcůvým²³³ s výrokem: Odeberte se a vizte. (15) Ubírali se⁵² tedy²⁷ za nimi po Jordán, a hle, celá cesta *byla* plna rouch a náčini¹⁷⁹, jež Arámci²³³ ve svém úzkostlivém spěchu³⁷⁰ odhodili. I vrátili se poslové⁶ a podali králi zprávu¹⁷²; (16) a lid vyšel⁴⁹, i vyplenili³⁷¹ tábor¹²⁰ Ará-

mův²³³, takže²⁵ byla⁵² seá³⁴⁴ jemné mouky za šekl²⁴⁹ a dvě sey³⁴⁴ ječmene za šekl²⁴⁹ podle slova Hospodina. (17) A král toho důstojníka³⁴⁵, na jehož ruku spolehal^{272 372}, ustanovil³⁷³ nad bránou³⁷⁴, a v bráně ho ušlapali, lid, takže²⁵ umřel podle *toho*, co promluvil Boží muž, co promluvil, když k němu král sestoupil²⁷⁰. (18) A stalo se³⁴⁷, jak Boží muž ke králi promluvil výrokem: Dvě sey³⁴⁴ ječmene za šekl²⁴⁹ a seá³⁴⁴ jemné mouky za šekl²⁴⁹ bude zítra okolo³⁴³ *této* doby v bráně Šómronu; (19) a ten důstojník³⁴⁵ Božímu muži odpověděl a řekl: Ač, hle, Hospodin zřizuje¹⁰⁵ výpusti³⁴⁶ v nebesích, zda se může⁹ stát³⁴⁷ podle tohoto slova³⁴⁸? I řekl: Hle, ty, svýma očima *to* vida, přece²⁵ z toho³³ nebudeš jíst. (20) A tak se mu stalo³⁴⁷, *ano*, v bráně ho ušlapali, lid, takže²⁵ umřel.

8 A Eliáš k ženě, jejíhož syna oživil, promluvil výrokem: Vstaň a odejdi, ty i tvůj dům, a pobývej³⁷⁵, kde³⁷⁶ budeš moci⁹ pobývat³⁷⁵, neboť Hospodin přivoloval¹²³ hlad; ten²⁵ také do země na sedm let přijde. (2) Ta žena tedy²⁷ vstala a učinila podle slova Božího muže, i odešla ona i její dům a jala se pobývat³⁷⁵ na sedm let v zemi Pelištím³⁵⁵. (3) A po uplynutí³⁷⁷ sedmi let se stalo³⁴⁷, že²⁵ se ta žena ze země Pelištím³⁵⁵ vrátila a vydala se⁴⁹ volat⁷⁴ ke králi o svůj dům a o své pole³⁷⁸. (4) A král mluvil ke Géchazimu, sluhovi⁹⁵ Božího muže, výrokem: Nuže³⁷, vyprávěj mi o všech velikých věcech²⁶³, jež učinil Eliáš. (5) A když on králi vyprávěl, jak oživil mrtvého, stalo se³⁴⁷, že hle¹⁴, ta žena, jejíhož syna oživil, ke králi volala⁷⁴ za svůj dům a za své pole³⁷⁸, a Géchazi řekl: Můj pane, ó¹⁰¹ králi, toto³⁷⁹ je ta žena a toto³⁷⁹ je její syn, jehož Eliáš oživil. (6) A král si na té ženě vyžádal, aby mu vrozprávěla, a určil³⁸⁰ jí král jednoho komorníka⁷²³ s výrokem: Zaříd' navrácení všeho, co jí patří, i všech úrod³⁸¹ pole³⁷⁸ ode dne jejího opuštění země až do dynášečka.

(7) A Eliáš přišel v Damašek, a Ben-Hadad, král Arámu^{107 233}, byl nemocen; i byla mu podána zpráva¹⁷² výrokem: Přišel sem Boží muž. (8) A král řekl k Chazáhélovi³⁸²: Vezmi v svou ruku dar³⁸³ a jdi Božímu muži vstříc, a dotaž se⁷ skrze něho⁶⁸

Hospodina výrokem: Zda se z této nemoci budu moci⁹ zotavit³⁸⁴? (9) Chazáel mu tedy²⁷ vyšel vstříc a vzal v svou ruku dar³⁸³, totiž²⁵ všeliké³⁸⁵ bohatství³⁸⁶ Damašku, náklad²⁶⁵ čtyřiceti velbloudů, i přišel a stanul před jeho tváří a řekl: Poslal mě k tobě Ben-Hadad, král Arámu^{107 233}, se vzkazem³⁸⁷: Zda se z této nemoci budu moci⁹ zotavit³⁸⁴? (10) A Eliáš k němu řekl: Jdi, řekni: Vůbec³⁸⁸ se nebudeš moci⁹ zotavit³⁸⁴, neboť^{25 389} Hospodin mi ukázal, že jistotně¹² bude muset⁹ umřít. (11) I znehybnil³⁹⁰ a upřel⁹⁰ svou tvář³⁹¹, až do rozpačitosti^{85 392}; pak²⁵ se Boží muž rozplakal³⁹³; (12) a Chazáel řekl: Proč můj pán pláče? I řekl: Neboť vím⁵², co zlého budeš činit dětem³⁹⁴ Izráelovým: Jejich pevnosti³⁹⁵ budeš vydávat²⁸⁸ v oheň³⁹⁶ a jejich jinochy zabijet mečem a jejich batolata rozrážet³⁹⁷ a jejich těhotné rozparovat¹⁰⁰. (13) A Chazáhél řekl: Ale čím je tvůj nevolník, ten pes, že má⁹ učinit tuto velikou věc? A Eliáš řekl: Hospodin mi tě ukázal jako krále nad Arámem^{107 233}. (14) A odebral se z blízkosti Elišovy⁶⁸ a přišel k svému pánu; ten²⁵ mu řekl: Co ti řekl Eliáš? I řekl: Řekl mi: Jistotně³⁸⁸ se máš⁹ zotavit³⁸⁴. (15) A nazítří³⁹⁸ se stalo³⁴⁷, že²⁵ vzal příkrývku³⁹⁹, tu²⁵ namočil ve vodě a prostřel na jeho tvář. A umřel a kralování se místo něho ujal Chazáhél.

(16) A v pátém roce Jehóráma, syna Acheávova, krále⁴³ IzráELOVA (a králem Júdovám byl Jehóšáfát), se kralování ujal Jehóráma, syn Jehóšáfáta, krále Júdova. (17) Při započítí svého kralování⁴⁰⁰ byl⁵² ve věku⁴⁰¹ třiceti a dvou let a osm let kraloval⁵² v Jerúsalemě. (18) A jal se chodit cestou králů Izráelových podle toho, co činili⁵², dům Acheávův, neboť se mu za ženu dostalo³⁴⁷ dcery Acheávovy; i jal se činit, co bylo¹⁰¹ zlé v očích Hospodinových, (19) ale Hospodin nechtěl^{152 402} Júdu zahubit⁴⁰³, vzhledem k Dávidovi, podle toho, že mu slíbil⁴⁰⁴ dát lampu, i jeho synům, na všechny dni.

(20) V jeho dnech se zpod ruky Júdovy vzepřel¹ Edóm, takže²⁵ v kralování nad sebou uvedli⁴⁰⁵ krále; (21) a Jórám⁴⁰⁶ přešel do Cáiru a s ním všechny vozy^{70 75}, a stalo se, že on v noci vstal a pobíhl⁵⁸ Edóma, jenž¹⁰¹ se k němu vůkol přiblížil⁴⁰⁷, i velitele^{24 318}

vozu^{70 75}, a lid se rozprchl k svým stanům. (22) Ale Edóm ve vzpouře¹ zpod ruky Júdovy zůstal⁴⁰⁸ až po tento den. Tehdy, v oné době, se vzpírala¹ Livná.

(23) A ostatní věci Jórámovy⁴⁵ a vše, co vykonal, – zda nejsou ony vypsány na knize⁴⁶ letopisů⁴⁷ králů⁴³ Júdových? (24) I uleh Jórám se svými otci a byl se svými otci pohřben ve městě Dávidově⁴⁰⁹; a kralování se místo něho ujal Achazjáhú, jeho syn.

(25) Acházjáhú, syn Jehóráma, krále Júdova, se ujal kralování v roce dvanácti let Jóráma, syna Acheávova, krále⁴³ IzráELOVA. (26) Při započítí svého kralování⁴⁰⁰ byl Acházjáhú ve věku⁴⁰¹ dvaceti a dvou let a jeden rok kraloval⁵² v Jerúsalemě, a jméno jeho matky Athaljáhú, dcera⁴¹⁰ Omriho, krále IzráELOVA. (27) A jal se chodit cestou domu Acheávova a činit, co bylo¹⁰¹ zlé v očích Hospodinových, jako dům Acheávův, neboť on byl zetěm domu Acheávova. (28) A s Jórámem, synem Acheávovým, se odebral do války¹¹⁵ s Chazáelem, králem Arámu^{107 233}, v Rámóth-Gileádu. A Arammím^{233 355} Jóráma zasáhli⁵⁸ (29) a král Jórám se vrátil dát se v Jizreeli vyhojit z ran⁴¹¹, jimiž ho Arammím^{233 355} zasáhli⁵⁸ v Rámě při jeho bojování¹¹⁵ s Chazáelem, králem Arámu^{107 233}. A Achazjáhú, syn Jehóráma, král Júdův, sestoupil podívat se na Jóráma, syna Acheávova, v Jizreeli, neboť on byl ochromen⁵.

9 A Eliáš, prorok, povolal¹²³ jednoho ze synů⁵ proroků a řekl mu: Opasej²¹⁰ své kyčle²⁰ a vezmi v svou ruku tuto láhev oleje a jdi v Rámóth-Gileád, (2) a až tam přijdeš, vyhlédni¹⁴ tam Jéhúa, syna Jehóšáfáta, syna Nimšého, i vejdi a dej mu povstat zprostřed jeho bratrů a uveď ho v nejvnitřnější pokoj⁴¹², (3) a vezmi láhev oleje, tu²⁵ vylij na jeho hlavu a řekni: Takto řekl Hospodin: Pomazal jsem tě za krále IzráELOVA⁴¹³. A otevři dveře, ať prchneš, a nebudeš²⁸ čekat. (4) Ten mladík⁹⁵, mladík⁹⁵-prorok⁴¹⁴, se tedy²⁷ odebral do Rámóth-Gileádu (5) a přišel, kde²⁵, he, seděli velitelé²⁴ vojenské moci³²⁰. A řekl: Mám⁴¹⁵ k tobě slovo, ó¹⁰¹ veliteli²⁴. A Jéhú řekl: Ke komu z nás všech⁴¹⁶? I řekl: K tobě, ó¹⁰¹ veliteli²⁴. (6) Vstal tedy²⁷ a vešel do domu, a vylij olej na jeho hlavu a řekl

mu: Takto řekl Hospodin, Bůh Izráelův: Pomazal jsem tě za krále lidu⁴¹³ Hospodinovu, Izráelovi⁴¹³; (7) i budeš moci⁹ pobít⁵⁸ dům Acheáva, svého pána, takže²⁵ budu moci⁹ pomstít krev^{417 418} svých nevolníků, proroků, a krev^{417 418} všech nevolníků Hospodinových z ruky Ízeveliny, (8) i zahyne všechen dům Acheávův, neboť budu vytínat⁴¹⁹ Acheávovi⁴²⁰ močičiho na stěnu⁴²¹, zadržného⁴²² i propuštěného^{423 424} v Izráelovi, (9) a činit³⁸⁰ dům Acheávův *takovým* jako dům Jároveáma, syna Nevátova, a jako dům Baeši, syna Achijjova. (10) A Ízevel budou na pozemku¹⁴¹ Jizreéle žrát psi a nebude pohřbívajícího. A otevřel dveře a prchl.

(11) A Jéhu vyšel⁴⁹ k služebníkům svého pána³²⁵, i řekli mu: Zda je vše v pořádku^{203?} Proč k tobě přišel tento šílenec? A řekl k nim: Vy znáte⁵² člověka²¹² a jeho tla-chání⁴²⁵. (12) I řekli: Vytáčka⁴²⁶! Jen³⁷ nám oznam¹⁷¹! A řekl: Tak²⁴⁷ a tak²⁴⁷ – pronesl ke mně výrok: Takto řekl Hospodin: Pomazal jsem tě za krále Izráelovi⁴¹³. (13) I vzali každý¹⁵⁶ spěšně⁴²⁷ své roucho, to²⁵ položili⁹⁰ pod něho na kámen⁴²⁸ schodů⁴²⁹ a zatroubili⁴³⁰ na troubu⁴³¹ a řekli: Kralování se ujal Jéhu! (14) Tak²⁵ se Jéhu, syn Jehóšáfata, syna Nimšího, spikl proti Jórámovi¹¹⁴ (a Jórám se jal strážit^{432 433} Rámóth-Gileád, on a všechen Izráel, před tváří³⁹ Chazáéle, krále Arámu^{107 233}, (15) *ale* vrátil se král Jehórám dát se v Jizreéli vyhojit z ran⁴¹¹, jimiž ho Arammim^{233 355} při jeho bojování¹¹⁵ s Chazáélem, králem Arámu^{107 233}, zasáhli⁵⁸) a řekl Jéhu: Je-li to vaše smýšlení⁴³⁴, nechť nikdo nevy-chází^{128 49} utéci⁴³⁵ z města, aby se odebral²⁵¹ podat zprávu¹⁷² v Jizreéli.

(16) A Jéhu nastoupil do vozu a odebral se do Jizreéle, neboť tam Jórám ležel⁵² a Achazjá, král Júdův, sestoupil na Jóráma se podívat. (17) A na věži v Jizreéli stál pozorovatel⁴³⁶; ten²⁵ uviděl Jéhuův houf⁴³⁷ při jeho příchodu a řekl: Já vidím *jakýsi* houf⁴³⁷. A Jehórám řekl: Sežeň⁸⁸ a pošli jim vstříc jezdce⁴³⁸, ať může⁹ říci: Zda je vše v pořádku^{203?} (18) Odebral se mu tedy²⁷ jezdec⁴³⁸ na koni¹⁹⁰ vstříc a řekl: Takto řekl král: Zda je vše v pořádku^{203?} A Jéhu řekl: Co tobě do toho, zda je vše v pořádku^{203 439?} Obrat – za mne⁴⁴⁰!

A pozorovatel⁴³⁶ podal zprávu¹⁷² výrokem: Posel⁶ dojel až k nim, *ale* nevraci⁵² se. (19) Poslal^{226 441} tedy²⁷ druhého jezdce⁴³⁸ na koni¹⁹⁰; ten²⁵ k nim dojel a řekl: Takto řekl král: Vše v pořádku^{203?} A Jéhu řekl: Co tobě do toho, zda je vše v pořádku^{203 439?} Obrat – za mne⁴⁴⁰! (20) A pozorovatel⁴³⁶ podal zprávu¹⁷² výrokem: Dojel až k nim, *ale* nevraci⁵² se; *ale* jízda je jako jízda Jéhúa, syna Nimšího, neboť jede^{204 442} jako šílenec⁴⁴³. (21) A Jehórám řekl: Zapřáhní⁴⁴⁴! I zapřáhní⁴⁴⁴ v jeho vůz⁷⁰ a vyjel⁴⁹ Jehórám, král Izráelův, a Achazjáhu, král Júdův, každý¹⁵⁶ ve svém voze⁷⁰, vyjeli⁴⁹ tedy²⁷ vstříc Jéhuovi a zastihli²¹³ ho na pozemku¹⁴¹ Návótha, Jizreéliho²³; (22) a za Jehórámova uvidění Jéhúa se stalo³⁴⁷, že²⁵ řekl: Zda je vše v pořádku²⁰³, Jéhu? I řekl: Co v pořádku²⁰³, pokud *trvájí* smilstva Ízevel, tvé matky, a její mnohá čarodějnictví? (23) A Jehórám obrátil svůj směr⁴⁴⁵ a dal se na útěk a k Achazjáhuovi řekl: Zrada⁴⁴⁶, Achazjo! (24) A Jéhu naplnil svou ruku lukem⁴⁴⁷ a zasáhl⁵⁸ Jehóráma mezi jeho paže (takže²⁵ šíp vyšel⁴⁹ od jeho srdce; i klesl³⁵ v svůj vůz⁷⁰), (25) a k Bidkarovi, svému důstojníku³⁴⁵, řekl: Zvedni⁸¹, hoď ho na kus¹⁴¹ pole Návótha, Jizreéliho²³; vzdýť si vzpomeň, já a ty, jak jsme jeli spolu^{267 448} za Acheávem, jeho otcem, když²⁵ na něho Hospodin vznesl⁸¹ toto břímě^{265 449}: (26) Neviděl-li jsem⁵⁰ včera krev⁴¹⁷ Návóthovu a krev^{417 418} jeho synů! – prohlášeno⁴⁵⁰ Hospodinem, – *ano*, budu ti odplácet na tomto pozemku¹⁴¹, – prohlášeno⁴⁵⁰ Hospodinem. Nyní tedy²⁷ zvedni⁸¹, hoď ho na ten pozemek¹⁴¹ podle slova Hospodinova.

(27) To²⁵ když uviděl Achazjá, král Júdův, prchl¹⁴ cestou zahradního domu⁴⁵¹ (a Jéhu vyrazil za ním²⁷⁸ a řekl: I jeho, srazte⁵⁸ ho do vozidla²⁸⁰) vzestupem^{452 453} Gúr, jenž je u Jivleámu, a prchl v Megiddó a umřel tam. (28) A jeho služebníci ho odvezli do Jerúsáléma a pohřbili ho v jeho hrobě s jeho otci ve městě Dávidově⁴⁰⁹. (29) (A Achazjá se byl ujal kralování nad Júdou v roce jedenácti let Jóráma⁴³, syna Acheávova.)

(30) A Jéhu přibyl do Jizreéle; to²⁵ když uslyšela Ízevel, vkladla^{14 90} své oči v čern^{454 455} a upravila⁴⁵⁶ svou hlavu

a vyhlédl⁴⁵⁷ oknem, (31) a když Jéhú branou vstoupil, řekla¹⁴: Zda je vše v pořádku²⁰³, Zimrí, zabijete svého pána? (32) I upřel⁹⁰ svou tvář k oknu a řekl: Kdo je se mnou? Kdo? A vyhlédl⁴⁵⁷ k němu dvatři komorníci⁷²³; (33) i řekl: Svrhněte ji! I svrhli ji a z její krve stříklo na stěnu a na koně³¹⁸; a pošlapal ji. (34) A vešel a pojedl a napil se a řekl: Nuže³⁷, postarejte se⁴⁵⁸ o tuto prokletou a pohřbete ji, neboť ona byla dcera krále. (35) Odebrali se tedy²⁷ pohřbít ji, ale nenašli z ní⁴⁵⁹, leč lebku a nohy a dlaně²¹⁶ rukou; (36) a vrátili se a podali mu zprávu¹⁷², i řekl: To²² je slovo Hospodinovo, jež vyslovil skrze⁴⁶⁰ svého nevolníka Ěljjáhúa, Tišbího²³, výrokem: Ízevel budou na pozemku¹⁴¹ Jizreéle žrát psi (37) a mrtvola Ízevel se stane³⁴⁷ jakoby hnojem na povrchu⁴⁶¹ pole na pozemku¹⁴¹ Jizreéle, takže nebudou moci⁹ říci: Toto³⁷⁹ je Ízevel.

10 A Acheáv měl¹⁴¹⁵ v Šómronu sedmdesát synů; a Jéhú napsal a do Šómronu zodeslal dopisy vůdcům²⁴ Jizreéle a starším a opatrovníkům⁴⁶² Acheávovým s výrokem: (2) A nyní, jak k vám tento dopis dojde⁶¹, – vždyt²⁵ u vás jsou synové vašeho pána a jsou u vás vozy⁷⁰⁷⁵ a koně a opevnění¹³⁵ města a zbroj, – (3) pak²⁵ si budete umět⁹ vyhlédnout ze synů vašeho pána nejlepšího a nejsprávnějšího⁴⁶³, jehož²⁵ dosadíte⁹⁰ na trůn jeho otce, pak²⁵ se dejte do boje¹¹⁵ za dům vašeho pána. (4) I ulekli se²²² velmi, velmi, a řekli: Hle, dva králové před jeho tváří neobstáli, jak tedy²⁷ budeme moci⁹ obstát my? (5) I poslal ten, jenž byl nad domem⁴⁶⁴, a ten, jenž byl nad městem, a starší a opatrovníci⁴⁶² k Jéhúovi vzkaz³⁸⁷: My jsme tvoji nevolníci a budeme činit vše, co nám budeš říkat, nebudeme nikoho²¹² v králování uvádět⁴⁰⁵; učni, co bude¹⁰¹ dobré v tvých očích. (6) Napsal jim tedy²⁷ druhý dopis s výrokem: Jestliže vy jste pro mne⁶² a jste vy ochotni uposlechnout⁴⁶⁵ mého hlasu, vezměte zítra okolo³⁴³ této doby hlavy synů⁴⁶⁶ vašeho pána a přijďte ke mně do Jizreéle. (A synové Acheávi, sedmdesát mužů, byli u velikánů⁴⁶⁷ města, vychovávaných je.) (7) Jak k nim tedy²⁷ ten dopis došel⁶¹, stalo se³⁴⁷, že²⁵ královny syny vzali a utratili⁴⁶⁸, sedmdesát mužů, a jejich

hlavy nakladli⁹⁰ v nůše a poslali k němu do Jizreéle, (8) a přišel posel⁶ a podal mu zprávu¹⁷² výrokem: Přinesli hlavy králových synů. I řekl: Nakladte⁹⁰ je, dvě kupy, až do jitra u vchodu¹⁹⁸ do brány. (9) A za jitra se stalo³⁴⁷, že²⁵ vyšel⁴⁹ a stanul a řekl ke všemu lidu: Vy jste spravedliví; hle, já jsem se spíkl proti svému pánu a zabil jsem ho, ale kdo pobil⁵⁸ všechny tyto? (10) Vězte tedy, že nemůže⁹ k zemi padnout nic ze slova Hospodinova, jež Hospodin vyslovil proti domu Acheávu; ano, Hospodin učinil, co vyslovil skrze⁴⁶⁰ svého nevolníka Ěljjáhúa. (11) A Jéhú pobil⁵⁸ všechny, již¹⁰¹ zbývali domu Acheávu v Jizreéli, a všechny jeho velikány⁴⁶⁷ a jeho známé a jeho kněží, až mu⁴²⁰ nezašel přezívšího⁴⁶⁹.

(12) A vstal a vstoupil⁵¹⁰ a odebral se v Šómron; když u byl u domu svazu⁴⁵¹ pastýřů na cestě, (13) potkal¹⁴ 213 Jéhú bratry Achazjáhúa, krále Júdova; a řekl: Kdo jste vy? I řekli: My jsme bratři Achazjáhúovi a sestupujeme pozdravit⁴⁷⁰ syny královny a syny velitelčiny⁴⁷¹. (14) A řekl: Pochyťteje³⁶⁵ 366 je živé! Pochyťali³⁶⁵ 366 je tedy²⁷ živé a utratili⁴⁶⁸ je do cisterny⁷⁴¹ domu svazu⁴⁵¹, čtyřicet a dva muže, nikoho²¹² z nich nezanechali.

(15) A odesl odtamtud a potkal²¹³ Jehónádáva, syna Réchávova, jdoucího mu vstříc, a pozdravil²¹⁴ ho a řekl k němu: Zda je tvé srdce upřímné⁴⁶³, jako je mé srdce při tvém srdci⁴⁷²? A Jehónádáv řekl: Je. – Jestliže²⁵ je, podej svou ruku. – Podal tedy²⁷ svou ruku, i dal mu vystoupit¹¹ k sobě do vozidla²⁸⁰ (16) a řekl: Pojď se mnou a nahlédni v mou horlivost pro Hospodina⁶². I odvezli ho v jeho voze⁷⁰; (17) a když přibyl v Šómron, pobil¹⁴ 58 všechny, již¹⁰¹ zbývali Acheávi⁴²⁰ v Šómronu, až ho⁴⁷³ vymýtil⁴⁷⁴, podle slova Hospodinova, jež vyslovil k Ěljjáhúovi.

(18) A Jéhú shromáždil všechny lid a řekl k nim: Acheáv sloužil⁵² 475 Baalovi¹⁰⁴ málo; Jéhú mu bude sloužit⁴⁷⁵ mnoho⁴⁷⁶. (19) Nyní tedy²⁷ ke mně zavolejte všechny proroky Baalovy¹⁰⁴, všechny jeho služebníky a všechny jeho kněží, necht nikdo²¹² nechybí²⁸ 477, neboť mám⁴¹⁵ pro Baala⁶² 104 velkou obět; kdokoli⁴⁷⁸ bude chybět⁴⁷⁷, nebude žít. To²⁵ Jéhú učinil se lsti⁴⁷⁹

za účelem vyhubení služebníků Baalových¹⁰⁴. (20) A Jéhu řekl: Zsvěťte pro Baala^{62 104} slavnostní sejití. To²⁵ provolali (21) a Jéhu poslal ve všechen Izráel, i přišli všichni služebníci Baalovi¹⁰⁴, takže²⁵ nezbyl nikdo²¹², kdo by nebyl přišel, i vešli v dům Baalův¹⁰⁴ a dům Baalův¹⁰⁴ se naplnil od jednoho konce k druhému⁴⁸⁰. (22) A řekl k tomu, jenž byl nad šatnou: Vynes⁴⁹ oblečení pro všechny služebníky Baalovy^{62 104}; i vynes⁴⁹ pro ně⁶² oblečení⁴⁸¹. (23) I vešel Jéhu a Jehónádáv, syn Rechávův, v dům Baalův¹⁰⁴, a řekl služebníkům Baalovým¹⁰⁴: Prohledejte a dohlédněte, aby tu s vámi nebylo nikoho ze služebníků Hospodinových, nýbrž samotní⁶⁸⁹ služebníci Baalovi¹⁰⁴. (24) I vešli ke konání²⁶⁸ obětí a vzestupných obětí¹⁶⁴ a Jéhu si zvenčí¹⁷⁷ určil⁹⁰ osmdesát mužů a řekl: Muž, jenž bude moci⁹ vyvázat, z mužů, jež se já chystám přivést²⁰² před vaše ruce⁴⁸², – jeho žití³⁸ místo jeho žití^{38 483 1} (25) A jak on dokončil^{61 484} konání²⁶⁸ vzestupné oběti¹⁶⁴, stalo se³⁴⁷, že²⁵ Jéhu řekl bĕhounům⁴⁸⁵ a důstojníkům³⁴⁵: Vstupte, pobijte⁵⁸ je, nikdo²¹² nesmí⁹ vyjít⁴⁹. Pobili⁵⁸ je tedy²⁷ ostrým⁴⁸⁶ meče a bĕhouni⁴⁸⁵ a důstojníci³⁴⁵ je vyházeli, a odešli až do města⁴⁸⁷ domu Baalova¹⁰⁴ (26) a vynesli⁴⁹ sloupy¹⁰³ domu Baalova¹⁰⁴ a spálili⁴⁸⁸ je (27) a sloup¹⁰³ Baalův¹⁰⁴ zbořili⁴⁸⁹ a dům Baalův¹⁰⁴ zbořili⁴⁸⁹ a určil⁹⁰ jej za záchody⁴⁹⁰ až podnes.

(28) Tak²⁵ Jéhu Baala¹⁰⁴ z Izráele vymýtil⁴⁷⁴, (29) jenže hříchy Jároveáma, syna Nevátova, jimiž svedl Izráele k hřešení, – od následování jich⁴⁹¹, telat⁴⁹² ze zlata, jež byla v Béth-Élu a jež byla v Dánu⁴⁹³, se Jéhu neodvrátil¹⁰². (30) A Hospodin k Jéhuovi řekl: Protože jsi dobře učinil⁴⁵⁶ vykonáním toho, co je¹⁰¹ v mých očích správně⁴⁶³, – podle všeho, co bylo v mém srdci, jsi zakročil¹⁰⁵ vůči domu Acheávu⁴⁹⁴, – budou tvoji⁴⁹⁵ synové do čtvrtého pokolení⁴⁹⁶ sedět na trůně Izráelově. (31) Ale Jéhu nedbal^{52 432} o chození v zákoně⁴⁹⁷ Hospodina, Boha Izráelova, celým svým srdcem, neodvrátil se¹⁰² od hříchů¹⁶⁷ Jároveámových, jimiž svedl Izráele k hřešení.

(32) V oněch dnech počal Hospodin z Izráele⁴⁵⁹ odřezávat, neboť²⁵ Chazáel se jal v celém území¹⁴⁹ Izráelově je⁴⁹⁸ porážet⁵⁸, (33) od Jordánu, od vzházení

slunce, celou zem Gileáda a Gádiho²³ a Reúveniho²³ a Menaššího²³, od Aróeru, jenž je při potoku¹²⁹ Arnónu, totiž²⁵ Gileád a Bášán.

(34) A ostatní věci Jéhuovy⁴⁵ a vše, co vykonal, a všechno jeho hrdinství⁴⁹⁹, – zda ony nejsou vypsány na knize⁴⁶ letopisů⁴⁷ králů⁴³ Izráelových? (35) I ulehli Jéhu se svými otci a pohřbili ho v Šómronu. A kralování se místo něho ujal Jehóácház, jeho syn. (36) A dní, co Jéhu nad Izráelem v Šómronu kraloval⁵², bylo dvacet a osm let.

11 A Athaljá⁵⁰⁰, matka Achazjáhuova, ta²⁵ když shledala⁴⁵⁹, že její syn umřel, vstala¹⁴ a všechno símě království⁵⁰¹ zahubila; (2) ale Jehóševa, dcera krále Jóráma, sestra Achazjáhuova, vzala Jóáše, syna Achazjova (totiž²⁵ ukradla ho zprostřed synů králových, již byli¹⁰¹ určení k usmrcení⁵⁰²) do ložnice⁵⁰³, jeho a jeho kojnou⁵⁰⁴, a před tváří³⁹ Athaljáhuinou ho ukryli, takže²⁵ nebyl usmrcen, (3) i zůstal³⁴⁷ s ní, v domě Hospodinově⁵⁰⁵ se skrývaje⁵⁰⁶, po šest let, zatímco²⁵ nad zemí kralovala Athaljáhu.

(4) A v sedmém roce Jehóádá⁵⁰⁵ poslal a dal přivést^{88 507} velitele^{24 318} setnin Káriovců^{23 43 508} a bĕhounů^{43 485} a uvedl je k němu v dům Hospodinův a uzavřel vzhledem k nim smlouvu⁵⁰⁹ a dal jim v domě Hospodinově přísáhnout a ukázal jim králova syna (5) a rozkázal jim výrokem: Toto je věc, již máte⁹ učinit: Třetina z vás, nastupujících⁵¹⁰ v sobotu¹⁹⁰, bude²⁸ držet⁴³² stráž⁵¹¹ domu králova⁵¹² (6) a třetina bude vbráně Súr a třetina vbráně za bĕhouny⁴⁸⁵, a budete²⁸ držet⁴³² stráž⁵¹¹ domu⁵¹² k obraně⁵¹³. (7) A dva oddíly⁵¹⁴ mezi vámi⁵¹⁵, všichni odstupující⁵¹⁰ v sobotu¹⁹⁰, budou²⁸ držet⁴³² stráž⁵¹¹ domu Hospodina⁵¹² vzhledem ke králi. (8) A budete²⁸ při králi, obklopující ho⁵¹⁶ vůkol, každý¹⁵⁶ se svými zbraněmi¹⁷⁹ ve své⁵¹⁷ ruce, a kdo¹⁰¹ bude přicházet⁵¹⁸ k vašim řadám⁵¹⁹, musí⁹ být usmrcen, i budete²⁸ s králem při jeho vycházení⁴⁹ i při jeho vstupování⁵²⁰.

(9) A velitelé²⁴ setnin učinili podle všeho, co Jehóádá, kněz, rozkázal, a vzali každý¹⁵⁶ své muže, nastupující⁵¹⁰ v sobotu¹⁹⁰ s odstupujícími⁵¹⁰ v sobotu¹⁹⁰, ty²⁵ uvedli k Jehóádovi, knězi, (10) a kněz dal

velitelům²⁴ setnin kopí³¹⁸ a štíty, jež patřily králi Dávidovi, jež byly v domě Hospodinově, (11) a běhouni⁴⁸⁵ stanuli, každý¹⁵⁶ se svými zbraněmi¹⁷⁹ ve své⁵¹⁷ ruce, od pravé⁵²¹ strany⁵²² domu po levou⁵²¹ stranu⁵²² domu, k⁵²³ oltáři a k⁵²³ domu, při králi⁵¹⁶ vůkol. (12) A vyvedl⁴⁹ syna králova a dal na něho korunu⁵²⁴ a dal mu svědectví⁵²⁵ a uvedli ho v kralování⁴⁰⁵ a pomazali ho. A jali se tleskat⁵⁸ v dlaně^{75 216} a říkat: Necht' žije²⁸ král!

(13) A když Athaljá uslyšela hlas⁵²⁶ těch, již¹⁰¹ pobíhali, – lidu, – vstoupila¹⁴ k lidu v dům Hospodinův (14) a pohleděla, a³²³ hle, král stál podle obyčej¹⁶ před sloupem⁵²⁷, a u krále velitelé²⁴ s pozouny^{517 528 529}, a všechen lid země rozradovaný a troubící na pozouny⁵²⁸; i roztrhla Athaljá svá roucha a zvolala: Spiknutí, spiknutí! (15) A Jehójáda, kněz, rozkázal velitelům²⁴ setnin, pověřeným dozorem³⁷³ nad vojenskou mocí^{190 320}, a řekl k nim: Vyvedte⁴⁹ ji směrem⁵³⁰ z domu⁵³¹ od vašich rad^{519 532}, a toho, kdo¹⁰¹ se dá^{510 518} za ní, usmrtit mečem. Kněz totiž byl řekl: Nesmí⁹ být usmrcena v domě Hospodinově. (16) I položili⁹⁰ na ni ruce⁵³³ a vešla⁵³⁴ na cestu vcházení koní v dům králův a tam byla usmrcena.

(17) A Jehójáda uzavřel⁵⁰⁹ mezi Hospodinem a mezi králem a mezi lidem smlouvu, že se dokáží^{227 535} lidem Hospodinovým^{43 536}, a mezi králem a mezi lidem; (18) a vstoupili, všechen lid země, v dům Baalův¹⁰⁴ a zbořili⁴⁸⁹ jej, jeho oltáře a jeho zobrazení³¹⁸ nadobro roztržili a Matána, kněze Baalova¹⁰⁴, před oltáři⁵³⁷ zabili. A kněz ustanovil⁹⁰ nad domem Hospodinovým⁵³⁸ dozorce^{318 539} (19) a vzal velitele^{24 318} setnin a Kárióvců^{23 508} a běhouny⁴⁸⁵ a všechen lid země a zavedli krále z domu Hospodinova dolů a přišli cestou brány běhounů⁴⁸⁵ v králův dům, i usedl na trůn králů. (20) A všechen lid země se radoval⁵² a město mělo⁵² pokoj⁵⁴⁰; a Athaljáhu u domu králova mečem usmrtili. (21) ⁵⁴¹Jehóáš⁵⁴² byl při započetí svého kralování⁴⁰⁰ ve věku⁴⁰¹ sedmi let.

12 Jehóáš se ujal kralování v sedmém roce Jéhúa⁴³ a kraloval⁵² v Jerusalemě čtyřicet let; a jméno jeho matky Civjá z Beér-ševy. (2) A Jehóáš činil⁵², co

bylo¹⁰¹ správné⁴⁶³ v očích Hospodinových, po všechny své dni, co ho poučoval⁵² Jehójáda, kněz. (3) Jenže výšiny⁸¹⁶ nebyly odstraněny¹⁰²; lid – ti ještě na výšinách⁸¹⁶ obětovali a zakuřovali⁵⁴³. (4) A Jehóáš řekl ke kněžím: Všechny peníze²⁹³ ze svatých⁵⁴⁴ věcí, jež jsou vnášeny v dům Hospodinův, peníze²⁹³ prohlížených^{75 545}, každého¹⁵⁶ – peníze²⁹³ za osoby^{190 546} – v jeho⁵⁴⁷ hodnocení^{548 549}, všechny peníze²⁹³, jež vnést v dům Hospodinův bude vystupovat¹¹ na srdce kohokolí²¹², (5) si budou²⁸ brát kněží, každý od⁶⁸ svého známého, a oni budou²⁸ opravovat⁵⁵⁰ trhliny^{75 551} domu, kdekoli⁵⁵² bude trhlina⁵⁵¹ nacházena²¹³.

(6) A v roce dvaceti a tří let krále Jehóáše⁴³ vyšlo najevo²²⁷, že kněží trhliny^{75 551} domu neopravovali^{52 550}; (7) i povolal¹²³ král Jehóáš Jehójádu, kněze, a kněží a řekl k nim: Proč neopravujete⁵⁵⁰ trhliny^{75 551} domu? Nyní tedy²⁷ nebudete²⁸ peníze²⁹³ od⁶⁸ svých známých brát, nýbrž⁴² je budete dávat na trhliny^{75 551} domu. (8) I dali kněží souhlas peníze²⁹³ od⁶⁸ lidu nebrat, ne však²⁷ trhliny^{75 551} domu opravovat⁵⁵⁰, (9) Jehójáda, kněz, tedy²⁷ vzal jednu truhlici⁵⁵³ a v jejím víku⁵⁵⁴ vyvrtal díru a dal ji vedle oltáře, napravo při příchodu někoho^{212 555} v dům Hospodinův, a tam kněží střežící⁴³² práh dávali⁵² všechny peníze²⁹³, jež byly¹⁰¹ vnášeny v dům Hospodinův; (10) a za jejich zjišťování¹⁵⁹, že peněz²⁹³ je v truhlici⁵⁵³ mnoho, se dělo^{52 347}, že²⁵ vystupoval^{11 52} písař⁵⁵⁶ králův a velekněz^{557 558} a dávali⁵² do pytlů^{285 559} a počítali^{52 560} peníze²⁹³, jež byly¹⁰¹ v domě Hospodinově shledávány²¹³, (11) a dávali⁵² ty peníze²⁹³, jež byly¹⁰¹ odváženy, na ruku vykonávajících činnost⁵⁶¹, již byli¹⁰¹ pověřeni péčí o³⁷³ dům Hospodinův; ^{t25} je vydávali⁴⁹ obráběčům⁵⁶² dřeva a budovatelům, již¹⁰¹ pracovali¹⁰⁵ na domě Hospodinově, (12) a zedníkům a otesavačům⁵⁶³ kamene a k nákupu dříví²⁹⁹ a tesaných kamenů⁵⁶⁴ k opravování⁵⁵⁰ trhlin^{75 551} domu Hospodinova a ke všemu, co se mělo⁹ vynaložit⁵⁶⁵ na dům Hospodinův k jeho opravě⁵⁵⁰. (13) Ale za ty peníze²⁹³, jež byly¹⁰¹ vnášeny⁵⁶⁶ v dům Hospodinův, se pro dům Hospodinův nezhotovovaly¹⁰⁵ mísy ze stříbra, utěradla, okříny, pozouny⁵²⁸, žádné⁶⁷⁴ náčini^{179 182} ze zlata ani náčini^{179 182}

ze stříbra, (14) nýbrž⁴² je dávali vykonávajícím činnost⁵⁶¹, aby za ně opravili⁵⁵⁰ dům Hospodinův. (15) A s muži, na jejichž ruku dávali peníze²⁹³ k dávání vykonávajícím činnost⁵⁶¹, neúčtovali, neboť oni jednali¹⁰⁵ spolehlivě⁵⁶⁷. (16) Peníze²⁹³ za oběti z provinění¹⁹⁰ 568 a peníze²⁹³ za oběti za hřích¹⁹⁰ nebyly vnášeny v dům Hospodinův; patřily⁴⁴ kněžím.

(17) Tehdy vystoupil¹¹ Chazáél, král Arámu¹⁰⁷ 233, a jal se bojovat¹¹⁵ proti Gathu a dobyl ho, a upřel⁹⁰ Chazáél svou tvář k vystoupení¹¹ proti Jerúsálemu; (18) a Jehóáš, král Júdův, vzal všechny svaté⁵⁴⁴ věci, jež posvětili Jehóšáfát a Jehóráam a Achazjáhú, jeho otcové, králové Júdovi, a své⁵⁶⁹ svaté⁵⁴⁴ věci a všechno zlato, jež¹⁰¹ se sehnalo²¹³ 570 v pokladnicích⁵⁷¹ 572 domu Hospodinova a domu králova; to²⁵ poslal Chazáélovi, králi Arámu¹⁰⁷ 233, a on zpřed Jerúsálema¹⁶⁷ odtáhl⁵⁷³.

(19) A ostatní věci Jóášovy⁴⁵ a vše, co vykonal, – zda nejsou ony vypsány na knize⁴⁶ letopisů⁴⁷ králů⁴³ Júdových? (20) A povstali jeho služebníci a zosnovali spiknutí⁵⁷⁴ a skolili⁵⁸ Jóáše v domě Milló⁵⁷⁵, kde se sestupuje v Sillu, (21) totiž²⁵ Józáchár, syn Šimeáth, a Jehózávád, syn Šómérův; skolili⁵⁸ ho, takže²⁵ umřel, a pohřbili ho s jeho otci ve městě Dávidově⁴⁰⁹; a kralování se místo něho ujal Amacjá, jeho syn.

13 V roce dvaceti a tři let Jóáše, syna⁴³ Achazjáhúova, krále Júdova, se kralování nad Isráělem v Šómrónu ujal Jehóácház, syn Jehúův, na sedmnáct let; (2) a jal se činit, co bylo¹⁰¹ zlé v očích Hospodinových, a chodit za hřichy Jároveáma, syna Nevátova, jimiž svedl Isráěle k hřešení, od toho²² se neodvrátil¹⁰². (3) Vzplál⁵⁷⁶ tedy²⁷ proti Isráělovi Hospodinův hněv, i vydával⁵² je po všechny ty dni v ruku Chazáéla, krále Arámu¹⁰⁷ 233, a v ruku Ben-Hadada, syna Chazáélova. (4) (A Jehóácház se jal přimlouvat u Hospodina⁵⁷⁷ a Hospodin k němu obrátil sluch⁵⁷⁸, neboť uviděl útlak⁵⁷⁹ Isráěle, neboť je král Arámu¹⁰⁷ 233 utlačoval⁵² 579, (5) a dal Hospodin Isráělovi vysvoboditele⁵⁸⁰, takže²⁵ zpod ruky Arámovy²³³ vyšli⁴⁹ a děti³⁹⁴ Isráělovy se jaly bydlet ve svých stanech jako předtím⁵⁸¹. (6) Ale neodvrátili

se¹⁰² od hříchů domu Jároveáma, jimiž svedl Isráěle k hřešení, v tom²² chodili⁵²; a v Šómrónu i ašéra⁵⁸² 857 zůstala stát.) (7) Neboť nezanechal Jehóácházovi z lidu⁵⁸³, leč padesát jezdců⁷⁶ a deset vozů⁷⁰ a deset tisíc pěších⁵⁸⁴, neboť je král Arámu¹⁰⁷ 233 pohubil a učinil⁹⁰ je jakoby prachem⁵⁸⁵ při mláčení⁵⁸⁶.

(8) A ostatní věci Jehóácházovy⁴⁵ a vše, co vykonal, a jeho hrdinství⁴⁹⁹, – zda nejsou ony vypsány na knize⁴⁶ letopisů⁴⁷ králů⁴³ Isráělových? (9) I ulehł Jehóácház se svými otci a pohřbili ho v Šómrónu, a kralování se místo něho ujal Jóáš, jeho syn.

(10) Jehóáš⁵⁸⁷, syn Jehóácházův, se ujal kralování nad Isráělem v Šómrónu v roce třiceti a sedmi let Jóáše, krále Júdova⁴³, na šestnáct let; (11) a jal se činit, co bylo¹⁰¹ zlé v očích Hospodinových, neodvrátil se¹⁰² od žádného z⁷⁴ hříchů Jároveáma, syna Nevátova, jimiž svedl Isráěle k hřešení, v tom²² chodil⁵².

(12) A ostatní věci Jóášovy⁴⁵ a vše, co vykonal, a jeho hrdinství⁴⁹⁹, jak bojoval⁵² 115 s Amacjou, králem Júdovým, – zda nejsou ony vypsány na knize⁴⁶ letopisů⁴⁷ králů⁴³ Isráělových? (13) I ulehł Jóáš se svými otci a na jeho trůn usedl Jároveám; a Jóáš byl pohřben v Šómrónu s králi Isráělovými.

(14) A Eliáš onemocněl svou nemocí, v níž⁶⁰⁰ měl⁹ umřít⁵⁸⁸; a Jóáš, král Isráěluv, k němu sestoupil a rozplakal se³⁹⁵ nad jeho tváří a řekl: Můj otče, můj otče! Vozy⁷⁰ 75 Isráělovy a jeho jezdci⁷⁶¹ (15) A Eliáš mu řekl: Přines⁸⁸ luk a šípy. Přinesl⁸⁸ k němu tedy²⁷ luk a šípy; (16) a řekl králi Isráělovi: Nasad⁵⁸⁹ na luk svou ruku. Nasadil⁵⁸⁹ tedy²⁷ svou ruku a Eliáš své ruce položil⁹⁰ na ruce královy (17) a řekl: Otevři okno k východu. Otevřel tedy²⁷ a Eliáš řekl: Střel. Střelil tedy²⁷; a řekl: Šíp vysvobození²³⁶ Hospodinova, ano, šíp vysvobození²³⁶ proti Arámovi²³³, ano, budeš moci⁹ bít⁵⁸ Aráma²³³ v Afěku až do skoncování⁴⁸⁴. (18) A řekl: Vezmi šípy. Vzal tedy²⁷; a řekl králi Isráělovi: Bij⁵⁸ k zemi. I udeřil⁵⁸ třikrát a ustal⁵⁹⁰; (19) a Boží muž se na něho rozzlobil a řekl: Udeřit⁵⁸ pětkrát nebo šestkrát! Pak bys Aráma²³³ pobil⁵⁸ až do skoncování⁴⁸⁴, takto však³⁵⁰ budeš Aráma²³³ moci⁹ pobít⁵⁸ třikrát.

(20)A Elišá umřel; a když ho pohřbili, vnikly¹⁴ v zem při příchodu roku záškodnické bandy²⁴⁰ Móáovny, (21)a když se tam⁵⁹¹ chystali kohosi²¹² pohřbít²⁰², stalo se¹⁴³⁴⁷, že²⁵ hle, uviděli záškodnickou bandu²⁴⁰, i hodili toho muže v hrob Elišův. A když ten muž zapadl⁵⁹² a zavadil⁵⁹³ o⁵⁹⁴ kosti Elišovy, ožil¹⁴ a vstal na své nohy.

(22)A Chazáél, král Arámu¹⁰⁷²³³, po všechny dni Jehóácházovy Isráéle utlačoval⁵²⁵⁷⁹, (23)Hospodin jim však²⁷ prokázal přízeň⁵⁹⁵ a slitoval se nad nimi a obrátil se⁹⁸ k nim vzhledem k své smlouvě s Abráhámem, Isákem a Jákóbem, a nechtěl⁵²⁴⁰² jich zahubit⁴⁰³ a neodvrhl je až doposud zpřed své tváře¹⁶⁷.

(24)A když Chazáél, král Arámu¹⁰⁷²³³, umřel, ujal se¹⁴ kralování místo něho Ben-Hadad, jeho syn. (25)A Jehóáš, syn Jehóácházův, z ruky Ben-Hadada, syna Chazáélova, zase³¹ vzal města, jež ve válce¹¹⁵ vzal²²⁶⁵⁹⁶ z ruky Jehóácháza, jeho otce, a třikrát ho Jóáš pobil⁵⁸; a města Isráélova získal zpět¹⁰⁸.

14 V druhém roce Jóáše, syna⁴³ Jóácházova⁵⁹⁷, krále Isráélova, se ujal kralování Amacjáhú⁵⁹⁷, syn Jóáše, krále Júdova. (2)Při započetí svého kralování⁴⁰⁰ byl⁵² ve věku⁴⁰¹ dvaceti a pěti let a kraloval⁵² v Jerúsalmě dvacet a devět let, a jméno jeho matky Jehóaddán z Jerúsálema. (3)A jal se činit, co bylo¹⁰¹ správné⁴⁶³ v očích Hospodinových, jenže ne jako Dávid, jeho otec; činil⁵² podle všeho, co činil⁵² Jóáš, jeho otec. (4)Jenže výšiny⁸¹⁶ nebyly odstraněny¹⁰²; lid – ti ještě na výšinách⁸¹⁶ obětovali a zakuřovali⁵⁴³. (5)A jak se kralování v jeho ruce upevnilo⁵⁹⁸, stalo se³⁴⁷, že²⁵ pobil⁵⁸ své služebníky, již¹⁰¹ skolili⁵⁸ krále, jeho otce, (6)ale děti³⁹⁴ těch, již¹⁰¹ ho skolili⁵⁸, neusmrtil, jak je psáno v knize zákona⁴⁹⁷ Mojžíšova, co Hospodin rozkázal výrokem⁵⁹⁹: Otcové nesmějí⁹ být usmrcováni za děti³⁹⁴, aniž smějí⁹ být usmrcováni děti³⁹⁴ za otce³¹⁸; nýbrž každý¹⁵⁶ musí⁹ být usmrcován pro svůj hřích⁶⁰⁰. (7)On v průrvě⁸⁴ Soli pobil⁵⁸ Edóma, deset tisíc, a zmocnil se³⁶⁵⁸³⁹ Sely a její jméno nazval Joktheél⁶⁰¹, až po tento den.

(8)Tehdy poslal Amacjá k Jehóášovi, synu Jehóácháze, syna Jéhúova, králi

Isráélovu, posly⁶ se vzkazem³⁸⁷: Pojd, hledme²⁸ si vzájemně v tvář. (9)A Jehóáš, král Isráélův, poslal Amacjáhúovi, králi Júdovu, vzkaz³⁸⁷: Bodlák, jenž byl na Levánónu⁶⁰², poslal cedru, jenž byl na Levánónu⁶⁰², vzkaz³⁸⁷: Dej svou dceru mému synu za ženu. A mimo šlo polní zvíře²²¹, jež bylo na Levánónu⁶⁰², a ten bodlák zašláplo. (10)Ovšem⁶⁰³, pobil⁵⁸ jsi Edóma a tvé srdce tě povzneslo⁸¹; uživej si své slávy⁶⁰⁴ a sed' ve svém domě, ano, nač by ses měl⁹ vydávat⁶⁰⁵ v neštěstí³⁴¹⁶⁰⁶, a padnout, ty a Júdá s tebou? (11)Ale Amacjáhú neuposlechl a Jehóáš, král Isráélův, vystoupil¹¹ a pohledli si vzájemně v tvář, on a Amacjáhú, král Júdův, v Běth-šemeši, jež patří Júdovi; (12) a Júdá byl před tváří Isráélovou poražen, takže²⁵ prchli, každý¹⁵⁶ k svým stanům, (13) a Amacjáhúa, krále Júdova, syna Jehóáše, syna Achazjáhúova, se Jehóáš, král Isráélův, v Běth-šemeši zmocnil¹³⁶⁵⁸³⁹ a vstoupil v Jerúsalmě a učinil průlom⁶⁰⁷ ve zdi¹⁶²⁶⁰⁸ Jerúsálema, u brány Efrájimovy až po bránu Nároží, čtyři sta loket⁶⁰⁹, (14) a pobral všechno zlato a všechno stříbro a všechna náčini¹⁷⁹, jež¹⁰¹ se shledala⁵⁷⁰ v domě Hospodinově a v pokladnicích⁵⁷¹⁵⁷² domu králova, a rukojmí³¹⁸⁶¹⁰ a vrátil se do Šómronu.

(15)A ostatní věci Jehóášovy⁴⁵, co vykonal, a jeho hrdinství⁴⁹⁹ a jak bojoval⁵²¹¹⁵ s Amacjou, králem Júdovým, – zda nejsou ony vypsány na knize⁴⁶ letopisů⁴⁷ králů⁴³ Isráélových? (16)I ulehl Jehóáš se svými otci a byl pohřben v Šómronu s králi Isráélovými; a kralování se místo něho ujal Jároveám, jeho syn.

(17)A Amacjáhú, syn Jóáše, král Júdův, žil⁵² po smrti Jehóáše, syna Jehóácházova, krále Isráélova, patnáct let. (18)A ostatní věci Amacjáhúovy⁴⁵ – zda nejsou ony vypsány na knize⁴⁶ letopisů⁴⁷ králů⁴³ Júdových? (19)A v Jerúsalmě proti němu zosnovali spiknutí⁵⁷⁴, i prchl do Láchíše, ale poslali do Láchíše za ním a usmrtili ho tam. (20)A vyzvedli⁸¹ ho na koně³¹⁸⁶¹¹ a byl v Jerúsalmě pohřben se svými otci, ve městě Dávidově⁴⁰⁹. (21)A vzali, všechen lid Júdův, Azarju, jenž⁶¹² byl ve věku⁴⁰¹ šestnácti let, a uvedli ho v kralování⁴⁰⁵ místo jeho otce Amacjáhúa.

(22) On po ulehnutí krále s jeho otci vybudoval Éláth a navrátil jej Júdovi.

(23) V roce patnácti let Amacjáhúa, syna⁴³ Jóášova, krále Júdova, se kralování v Šómronu ujal Jároveám, syn Jóáše, krále Izráelova, na čtyřicet a jeden rok. (24) A jal se činit, co bylo¹⁰¹ zlé v očích Hospodinových, neodvrátil se¹⁰² od žádného z¹⁷⁴ hříchů Jároveáma, syna Nevátova, jimiž svedl Izráele k hřešení. (25) On obnovil¹⁰⁸ pomezí^{149 613} Izráelovo od⁶¹⁴ vstupu v Chamáth po moře stepi⁶¹⁵, podle slova Hospodina, Boha Izráelova, jež vyslovil skrze⁴⁶⁰ svého nevolníka Jónu, syna Amitajova, proroka, jenž byl z Gath-Cheferu. (26) Ano, Hospodin viděl¹⁵² strast⁶¹⁶ Izráelovu, velmi hořkou, neboť²⁵ byl konec⁶¹⁷ zadrženého⁴²² a konec⁶¹⁷ propuštěného^{423 424} a Izráel neměl¹⁷³ pomocníka. (27) A Hospodin nepromluvil o vyhlazení⁶¹⁸ jména Izráelova⁶¹⁹ zpod nebes, i vysvobodil⁵⁸⁰ je skrze⁴⁶⁰ Jároveáma, syna Jóášova.

(28) A ostatní věci Jároveámovy⁴⁵ a vše, co vykonal, a jeho hrdinství⁴⁹⁹, jak bojoval^{512 115} a jak zpět získal¹⁰⁸ Damašek a Chamáth, patřivší Júdovi v Izráelovi⁶²⁰, – zda nejsou ony vypsány na knize⁴⁶ letopisů⁴⁷ králů⁴³ Izráelových? (29) I ulehl Jároveám se svými otci, s králi Izráelovými, a kralování se místo něho ujal Zecharjá, jeho syn.

15 V roce dvaceti a sedmi let Jároveáma, krále⁴³ Izráelova, se ujal kralování Azarjá, syn Amacji, krále Júdova. (2) Při započetí svého kralování⁴⁰⁰ byl⁵² ve věku⁴⁰¹ šestnácti let a v Jerúsalmě kraloval⁵² padesát a dvě léta; a jméno jeho matky Jecholjáhú z Jerúsalméa. (3) A jal se činit, co bylo¹⁰¹ správně⁴⁶³ v očích Hospodinových, podle všeho, co činil¹⁵² Amacjá, jeho otec. (4) Jenže výšiny⁸¹⁶ nebyly odstraněny¹⁰²; lid – ti ještě na výšinách⁸¹⁶ obětovali a zakuřovali⁵⁴³. (5) A Hospodin krále ranil⁶²¹, takže²⁵ byl⁵² až po den své smrti postižen malomocenstvím²³⁹ a bydlel¹⁵² v domě oddělení⁶²²; a nad domem⁴⁶⁴, soudě lid země, byl Jóthám, králův syn.

(6) A ostatní věci Azarjáhuovy^{45 623} a vše, co vykonal, – zda nejsou ony vypsány na knize⁴⁶ letopisů⁴⁷ králů⁴³ Júdových? (7) I ulehl Azarjá se svými otci

a pohřbili ho s jeho otci ve městě Dávidově⁴⁰⁹. A kralování se místo něho ujal Jóthám, jeho syn.

(8) V roce třiceti a osmi let Azarjáhuá, krále⁴³ Júdova, se kralování nad Izráelem v Šómronu ujal Zecharjáhu⁶²⁴, syn Jároveámův, na šest měsíců. (9) A jal se činit, co bylo¹⁰¹ zlé v očích Hospodinových, podle toho, co činil⁵² jeho otcové, neodvrátil se¹⁰² od hříchů Jároveáma, syna Nevátova, jimiž svedl Izráele k hřešení. (10) A spikl se proti němu Šallúm, syn Jávěšův, a skolil⁵⁸ ho před lidem⁶²⁵ a usmrtil ho a místo něho se ujal kralování. (11) A ostatní věci Zecharjovy⁴⁵, hle je, jsou vypsány na knize⁴⁶ letopisů⁴⁷ králů⁴³ Izráelových. (12) To²² bylo slovo Hospodinovo, jež vyslovil k Jéhuovi výrokem: Na trůně Izráelově budou sedět tvoji⁴⁹⁵ synové do čtvrtého pokolení⁴⁹⁶. A tak se stalo³⁴⁷.

(13) Šallúm⁶²⁶, syn Jávěšův, se ujal kralování v roce třiceti a devíti let Uzzižij⁶²³, krále⁴³ Júdova, a kraloval⁵² v Šómronu celý měsíc⁶²⁷; (14) a vystoupil¹¹ Menachém, syn Gádiho^{23 628} z Tircy, a přišel v Šómron a v Šómronu Šallúma, syna Jávěšova, skolil⁵⁸ a usmrtil ho a místo něho se ujal kralování. (15) A ostatní věci Šallúmovy⁴⁵ a jeho spiknutí, jímž se spikl⁵⁷⁴, – hle je, jsou vypsány na knize⁴⁶ letopisů⁴⁷ králů⁴³ Izráelových.

(16) Tehdy Menachém vybil⁵⁸ Tifsach a všechny, kteří v něm byli, a jeho území^{149 318} od Tircy, neboť mu neotevřeli – ano, vybil⁵⁸, všechny jeho těhotné rozpáral¹⁰⁰. (17) Menachém, syn Gádiho^{23 628}, se ujal kralování nad Izráelem v roce třiceti a devíti let Azarji, krále⁴³ Júdova, na deset let, v Šómronu. (18) A jal se činit, co bylo¹⁰¹ zlé v očích Hospodinových, neodvrátil se¹⁰² od hříchů^{167 629} Jároveáma, syna Nevátova, jimiž svedl Izráele k hřešení, po všechny své dni. (19) Na zem^{630 631} přitáhl Púl, král Aššúru^{107 632}, a Menachém dal Púlovi tisíc kikkárů²⁴⁸ stříbra, aby jeho ruce byly²⁵¹ s ním k upevnění⁵⁹⁸ kralování v zemi jeho. (20) A to stříbro se jal Menachém vymáhat na Izráelovi, na všech mocných²³⁷ bohatstvím⁶³³, k dání králi Aššúru^{107 632}; Padesát šeklů²⁴⁹ stříbra na jednoho muže. A král Aššúru^{107 632} se obrátil a nezůstal⁶³⁴ tam, v zemi. (21) A ostatní

věci Menachémovy⁴⁵ a vše, co vykonal, – zda nejsou ony vypsány na knize⁴⁶ letopisů⁴⁷ králů⁴³ Izráelových? (22)I ulehl Menachém se svými otci a kralování se místo něho ujal Pekachjá, jeho syn.

(23)Pekachjá, syn Menachémův, se ujal kralování nad Izráelem v Šómronu v roce padesáti let Azarji, krále⁴³ Júdova, na dvě léta. (24)A jal se činit, co bylo¹⁰¹ zlé v očích Hospodinových, neodvrátil se¹⁰² od hříchů Jároveáma, syna Nevátova, jimiž svedl Izráele k hřešení. (25)A spikl se proti němu Pekach, syn Remaljáhuův, jeho důstojník³⁴⁵, a v Šómronu, ve věži⁶³⁵ králova domu, ho skolil⁵⁸ s Argóvem a s Arjéem, a bylo při něm padesát mužů ze synů Gileádím²³; i usmrtil ho a místo něho se ujal kralování. (26)A ostatní věci Pekachjovy⁴⁵ a vše, co vykonal, – hle je, jsou vypsány na knize⁴⁶ letopisů⁴⁷ králů⁴³ Izráelových.

(27)Pekach, syn Remaljáhuův, se ujal kralování nad Izráelem v Šómronu v roce padesáti a dvou let Azarji, krále⁴³ Júdova, na dvacet let. (28)A jal se činit, co bylo¹⁰¹ zlé v očích Hospodinových, neodvrátil se¹⁰² od hříchů Jároveáma, syna Nevátova, jimiž svedl Izráele k hřešení. (29)Ve dnech Pekacha, krále Izráelova, přitáhl Tiglath-Pileser, král Aššúru^{107 632}, a zabal Ijjon a Avél-Béth-Maachu a Jánóach a Kedeš a Chácór a Gileád a Galílu, všechnu zem Naftáliho, a odvedl⁶³⁶ je⁶³⁷ do Aššúru⁶³². (30)A proti Pekachovi, synu Remaljáhuova, zosnoval Hóšéa, syn Élův, spiknutí⁵⁷⁴, i skolil⁵⁸ ho a usmrtil ho a místo něho se ujal kralování, ve dvacátém roce Jótháma, syna⁴³ Uzzijjova. (31)A ostatní věci Pekachovy⁴⁵ a vše, co vykonal, – hle je, jsou vypsány na knize⁴⁶ letopisů⁴⁷ králů⁴³ Izráelových.

(32)V druhém roce Pekacha, syna⁴³ Remaljáhuova, krále Izráelova, se ujal kralování Jóthám, syn Uzzijjáhu⁶²³, krále Júdova. (33)Při započetí svého kralování⁴⁰⁰ byl⁵² ve věku⁴⁰¹ dvaceti a pěti let a šestnáct let kraloval⁵² v Jerúsálemě, a jméno jeho matky Jerušá, dcera Cádó-kova. (34)A jal se činit, co bylo¹⁰¹ správné⁴⁶³ v očích Hospodinových, podle všeho, co činil⁵² Uzzijjáhu, jeho otec. (35)Jenže výšiny⁸¹⁶ nebyly odstraněny¹⁰²; lid – ti ještě

na výšinách⁸¹⁶ obětovali a zakuřovali⁵⁴³. On vybudoval horní bránu domu Hospodinova. (36)A ostatní věci Jóthámovy⁴⁵ a vše, co vykonal, – zda nejsou ony vypsány na knize⁴⁶ letopisů⁴⁷ králů⁴³ Júdových? (37)V oněch dnech začal Hospodin proti Júdovi posílat Recína, krále Arámu^{107 233}, a Pekacha, syna Remaljáhuova. (38)I ulehl Jóthám se svými otci a byl se svými otci pohřben ve městě Dávidově⁴⁰⁹; a kralování se místo něho ujal Ácház, jeho syn.

16 Ácház, syn Jótháma, krále Júdova, se ujal kralování v roce sedmácti let Pekacha, syna⁴³ Remaljáhuova. (2)Při započetí svého kralování⁴⁰⁰ byl Ácház ve věku⁴⁰¹ dvaceti let a šestnáct let kraloval⁵² v Jerúsálemě. A nečinil⁵², co bylo¹⁰¹ správné⁴⁶³ v očích Hospodina, jeho Boha, jako Dávid, jeho otec, (3)nýbrž²⁵ se jal chodit cestou králů Izráelových a dokonce svého syna provedl ohněm⁶⁸⁵ podle osklivosti⁶³⁸ národů, jež Hospodin před tvář³⁹ synů Izráelových vypudil⁶³⁹, (4)a obětoval⁵² a zakuřoval⁵⁴³ na výšinách⁸¹⁶ a na pahorcích a pod každým zeleným stromem.

(5)Tehdy vystupoval¹¹ Recín, král Arámu^{107 233}, a Pekach, syn Remaljáhuův, král Izráelův, k Jerúsálemu k válce¹¹⁵; a zahájili proti Ácházovi obléhání³²¹, ale bojovat¹¹⁵ se jim nedařilo⁶⁴⁰. (6)V oné době Recín, král Arámu^{107 233}, pro Arám^{62 107 233} zpět získal¹⁰⁸ Élath a Júdovce z Élóth⁶⁴¹ vyhostil, a v Élath přišli Edómím^{355 642} a až po tento den tam bydlí⁵². (7)A Ácház poslal posly⁶ k Tiglath-Pileserovi, králi Aššúru^{107 632}, se vzkazem³⁸⁷: Já jsem tvůj nevolník a tvůj syn; vystup¹¹ a vysvobod⁵⁸⁰ mě z dlaně²¹⁶ krále Arámu^{107 233} a z dlaně²¹⁶ krále Izráelova, již¹⁰¹ povstali proti mně. (8)A Ácház stříbro a zlato, jež¹⁰¹ se sehnalo^{213 570} v domě Hospodinově, pobral a poslal králi Aššúru^{107 632} jako úplatek; (9)a král Aššúru^{107 632} k němu naklonil sluch⁵⁷⁸, i vystoupil král Aššúru^{107 632} proti Damašku¹¹⁴ a zmocnil se^{365 366} ho a odvedl⁶³⁶ je⁶³⁷ do Kíru a Recína usmrtil.

(10)A král Ácház se vstříc Tiglath-Pileserovi, králi Aššúru^{107 632}, odebral v Damašek, a když uviděl oltář, jež byl v Damašku, poslal¹¹⁴ král Ácház k Úrijjovi,

knězi, popis⁶⁴³ toho oltáře a jeho zobrazení⁶⁴⁴ podle všeho jeho vypracování¹⁰⁵; (11) a Úrijjá, kněz, oltář zbuodoval – podle všeho, co král Áchá z Damašku poslal, tak *jej* do příchodu krále Áchá za Damašku Úrijjá, kněz, zhotovil¹⁰⁵. (12) A když král z Damašku přišel, uviděl¹⁴ král ten oltář, i přistoupl⁶⁴⁵ král před oltář a jal se na něm vznášet¹⁶³ (13) a v koutě obracel⁵⁴³ své vzestupné oběti¹⁶⁴ a své oběti daru¹⁴⁴ a vylévat své úlitby⁶⁴⁶ a kropit krví obětí pokojných hodů⁶⁴⁷, jež měl⁴¹⁵, – na tom oltáři. (14) A oltář z mosazi⁶⁴⁸, jenž *byl* před tváří Hospodinovou, ten²⁵ posunul^{645 649} z blízkosti⁶⁸ průčelí⁶⁵⁰ domu, z *postavení* mezi tímto oltářem a⁶⁵¹ mezi domem Hospodinovým, a dal *jej* na stranu⁶⁵² toho oltáře k severu, (15) a rozkázal král Áchá z Úrijjovi, knězi, výrokem: Na tom velikém oltáři obracej v koutě⁵⁴³ jitrní vzestupnou oběť^{164 653} a večerní oběť daru^{144 653} a vzestupnou oběť¹⁶⁴ královu a jeho oběť daru¹⁴⁴ a vzestupnou oběť¹⁶⁴ všeho lidu země a jejich oběť daru¹⁴⁴ a jejich úlitby⁶⁴⁶ a budeš²⁸ na něj vykrápět všechnu krev vzestupných obětí^{75 164} a všechnu krev ostatních obětí⁷⁵. A ten oltář z mosazi⁶⁴⁸ mi bude k rozmyšlení⁶⁵⁴. (16) A Úrijjá, kněz, učinil podle všeho, co král Áchá z rozkázal.

(17) A král Áchá z osekala zástěny⁶⁵⁵ stoupanů a snal¹⁰² z nich⁵³ i umyvadla^{75 656}, a moře⁶⁵⁷ snesl⁶⁵⁸ ze skotu⁵³ z mosazi⁶⁴⁸, jenž *byl* pod ním, a dal *je* na dlažbu z kamennů, (18) a sobotní kryptou chodbu⁶⁵⁹, již v⁶⁶⁰ domě zbuodovali, a vnější⁶⁶¹ vchod krále z příčiny⁶⁶² krále⁶⁶³ Aššuru^{107 32} na domě změnil⁶⁶⁴. (19) A ostatní věci Áchá zovy⁴⁵, co vykonal, – *zda nejsou* ony vypsaný na knize⁴⁶ letopisů⁴⁷ králů Júdových⁴³? (20) I ulehl Áchá z se svými otci a byl se svými otci pohřben ve městě Dávidově⁴⁰⁹; a kralování se místo něho ujal Chizkijáhú, jeho syn.

17 V dvanáctém roce Áhá za, krále⁴³ v Šómronu ujal Hóšéa, syn Élúv, na devět let; (2) a jal se činit, co *bylo*¹⁰¹ zlé v očích Hospodinových, jenže ne jako králové, kteří byli před ním²¹⁵. (3) Proti němu vystoupil¹¹ Šalmaneeser, král Aššuru^{107 632}, a Hóšéa se mu stal³⁴⁷ služebníkem a jal

se mu odvádět⁶⁶⁵ dary^{75 383}. (4) Ale král Aššuru^{107 632} zjistil²¹³ při Hóšéovi spiknutí, že poslal posly⁶ k Sóovi, králi Egypta, a nevynesl¹¹ králi Aššuru^{107 632} dar^{383 666}, jako rok po⁶⁶⁷ roce; i polapil⁴²² ho král Aššuru^{107 632} a uvěznil⁶⁶⁸ ho⁶⁶⁹ v domě žaláře. (5) A král Aššuru^{107 632} vystoupil¹¹ proti celé zemi⁶⁷⁰, až k Šómronu vystoupil¹¹ a setrval před ním *po* tři léta v obléhání⁶⁷¹. (6) V devátém roce Hóšéy⁴³ král Aššuru^{107 632} Šómronu dobyl a Izráele odvedl⁶³⁶ do Aššuru⁶³² a usídlil *je* v Chalachu a v Chávóru u řeky Gózánu a ve městech Mádajových⁶⁷².

(7) Tak²⁵ se stalo³⁴⁷, neboť děti³⁹⁴ Izráelovy zhřešily vůči Hospodinu, svému Bohu, jenž¹⁰¹ *je* vyvedl¹¹ ze země Egypta, zpod ruky faraona, krále Egypta, *tím*, že²⁵ v úctu pojali³²² jiné³² bohy (8) a jali se chodit v ustanoveních⁶⁷³ národů, jež Hospodin před tváří³⁹ synů Izráelových vypudil⁶³⁹, a králů Izráelových, jež *oni* dosadil¹⁰⁵, (9) a tajně se jaly děti³⁹⁴ Izráelovy proti Hospodinu, svému Bohu, páchat věci, jež *nebyly* správné, a ve všech svých městech, od věže hlídačů⁶⁷⁴ až po opevněné¹³⁵ město, si budovat výšiny⁸¹⁶, (10) a na každém vysokém pahorku a pod každým zeleným stromem si navztyčovali⁶⁷⁵ sloupů¹⁰³ a ašer⁵⁸² (11) a tam, na všech výšinách⁸¹⁶, se jali zakřovovat⁵⁴³, jako národy, jež Hospodin před jejich tváří³⁹ odklidil⁶³⁶, a činit zlé věci k dráždění⁶⁷⁶ Hospodina, (12) totiž²⁵ sloužit⁴⁷⁵ neřádstvům⁶⁷⁷, o čemž²⁶³ jim Hospodin řekl: Nesmíte⁹ činit tuto věc. (13) A Hospodin proti Izráelovi a proti Júdovi skrze⁴⁶⁰ všechny proroky, všechny vidoucí⁶⁷⁸, důrazně prohlašoval¹⁵² výrokem: *Odvráťte se od svých zlých cest a dbejte⁴³² mých rozkazů, mých ustanovení⁶⁷³ podle všeho zákona⁴⁹⁷, ježž jsem přikázal vašim otcům a ježž jsem vám vzkazoval^{52 113} skrze⁴⁶⁰ své nevolníky proroky. (14) Ale neuposlechli, nýbrž²⁵ zatvrdili⁶⁷⁹ svou šíji, podobně šíji⁶⁸⁰ jejich otců⁶⁸¹, kteří v Hospodina, svého Boha, nedůvěřovali⁵², (15) a zavrhl jeho ustanovení^{318 673} a jeho smlouvu, již uzavřel⁵⁰⁹ s jejich otci, a jeho svědectví³¹⁸, jež mezi nimi⁶⁸² dosvědčil⁶⁸³, a odešli za nicotností⁶⁸⁴ a jali se nicotně si počínat, a za národy, ježž jsou okolo nich, o nichžž²⁶³*

jim Hospodin rozkázal, že nemají činit jako ony. (16) Opustili tedy²⁷ všechny rozkazy Hospodina, svého Boha, a zhotovili¹⁰⁵ si slitinu, dvě telata⁴⁹², a zhotovili¹⁰⁵ ašéru^{582 857} a jali se klanět všemu zástupu¹²⁶ nebes a sloužit⁴⁷⁵ Baalovi¹⁰⁴, (17) a provádět své syny a své dcery ohněm⁶⁸⁵ a věštit⁶⁸⁶ věšty⁶⁸⁷ a zabývat se hadačstvím⁶⁸⁸, i prodali se k činění toho, *co bylo*¹⁰¹ zlé v očích Hospodinových, k dráždění⁶⁷⁶ ho. (18) Hospodin se tedy²⁷ na Izráele velmi rozhněval a odstranil¹⁰² je zpřed své tváře¹⁶⁷; nezbyl *nikdo* než samotný⁶⁸⁹ kmen⁶⁹⁰ Júdův.

(19) Aniž zachoval⁴³² Júdák rozkazy Hospodina, svého Boha, nýbrž²⁵ se jali chodit v ustanoveních⁶⁷³ Izráele, jež zavedli¹⁰⁵, (20) a Hospodin uvalil zavržení na⁶⁹¹ všechno símě Izráelovo, i ponižoval^{52 692} je a vydával⁵² je v ruku olupovačů⁶⁹³, až je od své tváře zapudil, (21) neboť odtrhl⁶⁹⁴ Izráele od domu Dávidova¹⁶⁷, i uvedli v kralování⁴⁰⁵ Jároveáma, syna Nevátova, a Jároveám odpudil⁶⁹⁵ Izráele od následování Hospodina⁴⁹¹ a svedl je k hřešení velikým hříchem. (22) A děti³⁹⁴ Izráelovy se jaly chodit ve všech hříších Jároveámových, jichž on napáchal¹⁰⁵, neodvrátily se¹⁰² od toho²², (23) až Hospodin Izráele zpřed své tváře¹⁶⁷ odstranil¹⁰² podle *toho*, co promluvil skrze⁴⁶⁰ všechny své nevolníky proroky, a Izráel byl odklizen^{636 696} z povrchu⁶⁹⁷ své půdy²⁶⁶ do Aššúru⁶³² až po tento den. (24) A král Aššúru^{107 632} přivedl z Bávelu^{107 698} a z Kúthy a z Avvy a z Chamáthu a ze Sefarvajim *ty*, jež²⁵ usídlil ve městech Šómrónu místo dětí³⁹⁴ Izráelových, i zaujali⁶⁹⁹ Šómrón a usídlili se v jeho městech. (25) A na počátku jejich bydlení tam vyšlo najevo²²⁷, že nemají⁵² Hospodina v úctě³²², i pustil²⁸⁸ Hospodin mezi ně lvy; ti²⁵ se mezi nimi stali³⁴⁷ zabíječi. (26) Pronesli tedy²⁷ ke králi Aššúru^{107 632} výrok: Národy, jež jsi odvedl⁶³⁶ a usídlil ve městech Šómrónu, neznají⁵² předpisů^{16 75} Boha té země, i pustil²⁸⁸ mezi ně lvy; a hle je, usmrcují je, jelikož oni nejsou znalí předpisů^{16 75} Boha té země. (27) A král Aššúru^{107 632} rozkázal výrokem: Nechejte tam odejít jednoho z kněží, jež jste odtamtud odvedli⁶³⁶, ať mohou⁹ odejít a usídlit se tam, ať je

vyučje předpisům^{16 75} Boha té země. (28) Přišel tedy²⁷ jeden z těch kněží, jež ze Šómrónu odvedli⁶³⁶, a usídlil se v Běth-Élu a stal se³⁴⁷ vyučujícím je, jak mají⁹ mít Hospodina v úctě³²², (29) stali se^{347 700} však²⁷, národ za národem, tvůrci¹⁰⁵ svých⁷⁰¹ bohů; ty²⁵ uložili⁷⁹ v domech^{75 701} výšin⁸¹⁶, jež Šómrónim²³ zřídili¹⁰⁵, národ za národem ve svých⁷⁰¹ městech, kde oni bydleli. (30) I zhotovili¹⁰⁵ lidé²¹² z Bávelu^{107 698} Sukkóth-benóth a lidé²¹² z Kúthu⁷⁰² zhotovili¹⁰⁵ Nér-gála a lidé²¹² z Chamáthu zhotovili¹⁰⁵ Ašimu (31) a Avvim³⁵⁵ zhotovili¹⁰⁵ Nivchaza a Tartáka a Sefarvajim³⁵⁵ své děti³⁹⁴ ohněm spalovali⁴⁸⁸ Adrammelechovi a Anammelechovi, bohům Sefarvajim³⁵⁵.

(32) I stali se^{347 700} ctiteli³²² Hospodina, ale zřídili¹⁰⁵ si ze svého kruhu⁷⁰³ kněží výšin⁸¹⁶; ti²⁵ pro ně⁶² v domech^{75 701} výšin⁸¹⁶ obětovali^{105 268}. (33) Stali^{347 700} se ctiteli³²² Hospodina, ale zůstali⁷⁰⁰ služebníky⁴⁷⁵ svých bohů podle způsobu¹⁶ národů, odkud byli odvedeni⁶³⁶; (34) až po tento den oni jednají podle dřívějších⁷⁰⁴ způsobů¹⁶, nejsou ctiteli³²² Hospodina a nejednají podle svých⁷⁰⁵ ustanovení⁶⁷³ a podle svých⁷⁰⁵ předpisů¹⁶ a podle zákona⁴⁹⁷ a podle rozkazu, jež Hospodin přikázal dětem³⁹⁴ Jákóba, jehož jméno určil⁹⁰: Izráel, (35) a s nimi Hospodin uzavřel smlouvu⁵⁰⁹ a rozkázal jim výrokem: Nesmíte⁹ mít v úctě³²² jiné³² bohy, aniž se jim smíte⁹ klanět, aniž jim smíte⁹ sloužit⁴⁷⁵, aniž jim smíte⁹ obětovat, (36) nýbrž Hospodina, jenž vás velikou mocí a napráženou paží vyvedl¹¹ ze země Egypta, jeho budete²⁸ mít v úctě³²² a jemu se budete²⁸ klanět a jemu budete²⁸ obětovat (37) a jeho ustanovení^{318 673} a jeho předpisů¹⁶ a jeho zákona⁴⁹⁷ a jeho rozkazů⁷⁵, jež vám napsal, budete²⁸ dbát⁴³² k vykonávání po všechny dny, aniž smíte⁹ mít v úctě³²² jiné³² bohy. (38) A smlouvy, již jsem s vámi uzavřel⁵⁰⁹, nesmíte⁹ zapomínat, aniž smíte⁹ mít v úctě³²² jiné³² bohy, (39) nýbrž budete²⁸ mít v úctě³²² Hospodina, vašeho Boha, a on vás bude vyprošťovat z ruky všech vašich nepřátel. (40) Ale neuposlechli, nýbrž oni jednají podle svého dřívějšího⁷⁰⁴ způsobu¹⁶, (41) takže²⁵ se tyto národy staly^{347 700} ctiteli³²² Hospodina, ale zůstaly⁷⁰⁰

služebníky⁴⁷⁵ svých soch⁷⁰⁶, i jejich děti³⁹⁴ a i děti³⁹⁴ jejich dětí³⁹⁴; podle toho, jak jednali⁵² jejich otcové, jednají oni až po tento den.

18 A v třetím roce Hóšéy⁴³, syna Élova, krále Isráélova, se stalo³⁴⁷, že se kralování ujal Chizkijjá⁷⁰⁷, syn Ácháza, krále Júdova. (2) Při započeti svého kralování⁴⁰⁰ byl ve věku⁴⁰¹ dvaceti a pěti let a dvacet a devět let kraloval⁵² v Jerúsalémě; a jméno jeho matky Aví, dcera Zecharjova. (3) A jal se činit, co bylo¹⁰¹ správné⁴⁶³ v očích Hospodinových, podle všeho, co činil⁵² Dávid, jeho otec. (4) On odstranil¹⁰² výšiny⁸¹⁶ a roztránil sloupy¹⁰³ a vyřadil⁴¹⁹ ašéru^{582 857} a roztloukl hada z mosazi⁶⁴⁸, jehož zhotovil¹⁰⁵ Mojžíš, neboť mu děti³⁹⁴ Isráélovy až po ony dni byli⁵² zakuřovači⁵⁴³, a dal mu název⁷⁰⁸ Nechuštan⁷⁰⁹. (5) Spolehl na Hospodina, Boha Isráélova, a po něm se mezi všemi králi Júdovými nevyskytl³⁴⁷ jemu podobný⁷⁰, ani kteří byli⁵² před ním²¹⁵, (6) neboť ulpěl na Hospodinu¹⁰⁶, neodvrátil se¹⁰² od následování ho⁴⁹¹, a jal se dbát⁴³² rozkazů, jež Hospodin přikázal Mojžíšovi. (7) A Hospodin byl⁵² s ním; kamkoli⁵⁵² vycházel⁴⁹, počínal si úspěšně⁷¹¹. A vzbouřil se proti králi Aššúru^{107 632} a přestal mu sloužit^{712 713}. (8) On pobil⁵⁸ Pelištim³⁵⁵ až po Gazu a její pomezí^{349 318}, od věže hlídačů⁶⁷⁴ až po opevnění¹³⁵ město.

(9) A ve čtvrtém roce krále Chizkijjáhu⁴³ se stalo³⁴⁷ (to²² byl sedmý rok Hóšéy, syna⁴³ Élova, krále Isráélova), že Šalmaneser, král Aššúru^{107 632}, vystoupil¹¹ proti Šómrónu a zahájil proti němu obléhání³²¹ (10) a po uplynutí³⁷⁷ tří let ho dobyl, v šestém roce Chizkijjově⁴³ (to²² byl devátý rok Hóšéy, krále⁴³ Isráélova) bylo Šómrónu dobytý (11) a král Aššúru^{107 632} odvedl⁶³⁶ Isráéle do Aššúru⁶³² a usadil⁷⁹ je v Chalachu a v Chávóru u řeky Gózánu a ve městech Mádajových⁶⁷², (12) protože neuposlechli na⁷⁴ hlas Hospodina, svého Boha, a přestoupili⁷¹⁵ jeho smlouvu, vše, co Mojžíš, nevolník Hospodinův, rozkázal; toho²⁵ neuposlechli, aniž to vykonali.

(13) A ve čtrnáctém roce krále Chizkijjáhu⁴³ vystoupil¹¹ Sanchérív, král Aššúru^{107 632}, proti všem městům Júdovým,

jež byla¹⁰¹ opevněna¹³⁵, a zmocnil se^{365 366} jich, (14) a Chizkijjá, král Júdův, vzkázal¹¹³ králi Aššúru^{107 632} do Láchiše výrokem: Zhrěšil jsem, odvrát se ode mne¹⁶⁷; co na mne chceš⁹ uvalit³⁸⁰, ponesu⁸¹. A král Aššúru^{107 632} na krále Júdova naložil^{190 716} tři sta kikkárů²⁴⁸ stříbra a třicet kikkárů²⁴⁸ zlata (15) a Chizkijjá dal všechno stříbro, jež¹⁰¹ se sehnalo^{213 570} v domě Hospodinově a v pokladnicích^{571 572} domu králova; (16) v oné době rozsekal⁷⁷ Chizkijjá dveře³¹⁸ chrámu⁷¹⁸ Hospodinova a veřeje⁷¹⁹, jež Chizkijjá, král Júdův, potáhl⁷²⁰, a dal je⁷²¹ králi Aššúru^{107 632}. (17) A král Aššúru^{107 632} z Láchiše poslal ke králi Chizkijjáhuovi k Jerúsalému tartána⁷²² a rav-sárise⁷²³ a rav-šákéa⁷²⁴ se silným³¹⁹ oddílem²⁵⁴ vojska³²⁰; i vystoupili¹¹ a přitáhli k Jerúsalému, a když vystoupili¹¹ a přitáhli, stanuli¹⁴ u strouhy⁷²⁵ horní vodní nádrže⁸¹⁵, jež je u silnice⁷²⁶ k poli valchářovu¹⁹⁰, (18) a zavolali na krále¹⁶⁸; i vyšel⁴⁹ k nim Eljákim, syn Chilkijjáhuův, jenž byl nad domem⁴⁶⁴, a Ševná, písař⁵⁵⁶, a Jóách, syn Ásáfův, zapisovatel⁷²⁷.

(19) A rav-šáké⁷²⁴ k nim řekl: Nuž³⁷, řekněte k Chizkijjáhuovi: Takto řekl veliký král, král Aššúru^{107 632}: Co je toto za spoléhání, jímž spoléháš⁵²? (20) Řekl jsi – jen slovo rtů – : Je rada i síla⁴⁹⁹ k válce¹¹⁵; nuže³⁵⁰, na koho spoléháš⁵², že ses proti mně vzbouřil? (21) Nuže³⁵⁰, hle, spolehl sis na oporu⁷²⁸ této třtiny, jež je¹⁰¹ nalomena⁷²⁹, na Egypt, jež, opírá-li se o ni⁷³⁰ kdo²¹², vnikne¹⁴ v jeho dlaně²¹⁶ a probodne ji – takový je farao, král Egypta, vůči všem, již¹⁰¹ na něho spoléhají. (22) A jestliže ke mně chcete⁹ říci: Spoléháme⁵² na Hospodina, našeho Boha, – zda on není ten, jehož výšiny⁸¹⁶ a jehož oltáře Chizkijjáhu odstranil¹⁰² a Júdovi a Jerúsalému řekl: klanět se budete²⁸ v Jerúsalémě před tímto oltářem⁷³¹? (23) Nyní se tedy²⁷, prosím³⁷, s mým pánem, s králem Aššúru^{107 632}, vsaď⁷³², i budu ti moci⁹ dát dva tisíce koní, budeš-li schopen dát si na ně jezdců⁷³¹. (24) Jak tedy²⁷ chceš⁹ odvrátit tvář jednoho hodnostáře⁷³⁴ z nejmenších služebníků mého pána, aby sis spolehl stran vozů^{70 75} a stran jezdců na koních⁷⁶ na Egypt? (25) Ostatně³⁵⁰ – zda jsem mimo⁷³⁵ Hospodina proti tomuto místu²⁵⁹

vystoupil¹¹ zničit⁴⁰³ je? Hospodin ke mně řekl: Vystup¹¹ proti této zemi a znič⁴⁰³ ji!

(26) I řekl k rav-šákéovi⁷²⁴ Eljákim, syn Chilkiijáhúúv, a Ševná a Jóách: Mluv, prosím³⁷, k svým nevolníkům aramejsky²³³, vždyť my rozumíme⁷³⁶, ať s námi nemluvíš júdsky v uši lidu, jenž je na zdi¹⁶². (27) A rav-šáké⁷²⁴ k nim řekl: Zda mě můj pán poslal těmito slovy mluvit na tvého pána a k tobě? Zda ne na ty lidi²¹², již¹⁰¹ sedí na zdi¹⁶² k jedení svých výkalů a k pití své moči⁷³⁷ s vámi?

(28) A jak rav-šáké⁷²⁴ stál⁵², jal se¹⁴ silným hlasem volat, júdsky, i promluvil a řekl: Slyšte slovo velikého krále, krále Aššúru^{107 632}: (29) Takto řekl král: Necht' vás Chizkijáhú neklame²⁸, neboť nebude schopen z jeho ruky vás vyprostit, (30) a necht' vás Chizkijáhú nemá²⁸ k spoléhání na Hospodina, výrokem: Hospodin nás jistotně⁷³⁸ bude umět⁹ vyprostit, aniž smí⁹ toto město být vydáno v ruku krále Aššúru^{107 632}; (31) neměli byste⁹ obracet sluch k⁵⁷⁸ Chizkijáhúovi, neboť takto řekl král Aššúru^{107 632}: Zjednejte¹⁰⁵ se mnou mír⁷³⁹ a vyjděte⁴⁹ ke mně a objdějte každý¹⁵⁶ svou révu⁷⁴⁰ a každý¹⁵⁶ svůj fíkovník a pijte každý¹⁵⁶ vodu ze své cisterny⁷⁴¹ (32) až do mého příchodu, kdy²⁵ vás budu brát do země jako země vaše, země obilí a moštu, země chleba a vinic, země olejních oliv^{75 742} a medu; žijte tedy²⁷ a neumírejte, ale nesmíte⁹ obracet sluch k⁵⁷⁸ Chizkijáhúovi, když²⁵ vás svádí⁷⁴³ výrokem: Hospodin nás bude umět⁹ vyprostit. (33) Zda snad⁷³⁸ vyprostiti bohové národů každý¹⁵⁶ svou zem z ruky krále Aššúru^{107 632}? (34) Kde jsou bohové Chamáthu a Arpádu, kde bohové Sefarvajím, Hény a Ivyvy? Což z mé ruky vyprostiti Sómron? (35) Kdo jsou mezi všemi bohy země tací, že⁷⁴⁴ by svou zem z mé ruky vyprostiti? Což bude moci⁹ Hospodin z mé ruky vyprostit Jerúsalm? (36) Lid však²⁷, ti zachovali mlčením a neodpověděli mu slovem⁷⁴⁵, neboť králův rozkaz, to²² byl výrok: Nesmíte⁹ mu odpovídat.

(37) I vstoupil Eljákim, syn Chilkiijúv⁷⁴⁶, jenž byl nad domem⁴⁶⁴, a Ševná, písař⁵⁵⁶, a Jóách, syn Ásáfův, zapisovatel⁷²⁷, k Chizkijáhúovi s roztrženými rouchy⁷⁴⁷ a oznámili⁷² mu slova rav-šákéova⁷²⁴.

19 To²⁵ jak král Chizkijáhú uslyšel⁶¹, stalo se³⁴⁷, že²⁵ roztrhl své roucha a oděl⁷⁴⁸ se; pytlovina a vstoupil v dům Hospodinův; (2) a poslal Eljákima, jenž byl nad domem⁴⁶⁴, a Ševnu, písař⁵⁵⁶, a starší z kněží, oděně⁷⁴⁸ pytlovinou⁷³⁷, k Isajovi⁷⁴⁹, proroku, synu Ámócovu, (3) aby k němu řekli: Takto řekl Chizkijáhú: Tento den je den úzkosti⁷⁵⁰ a důtky⁷⁵¹ a pohany⁷⁵², neboť děti³⁹⁴ dospěly⁷⁵³ až k otvoru⁷⁵⁴, ale k porodu není síly. (4) Snad Hospodin, tvůj Bůh, slyšel všechna slova rav-šákéa⁷²⁴, jehož poslal král Aššúru^{107 632}, jeho pán, tupit živého Boha, a vykoná trest za slova⁷⁵⁵, jež Hospodin, tvůj Bůh, uslyšel. Kéž tedy²⁷ vzneses^{15 81} modlitbu za zbytek, jenž¹⁰¹ zde ještě je⁷⁵⁶.

(5) I přišli služebníci krále Chizkijáhúa k Isajovi (6) a Isajá jim řekl: Takto musíte⁹ říci k svému pánu: Takto řekl Hospodin: Necht' nepocituješ²⁸ bázeň⁴¹ z příčiny⁶⁶² slov, jež jsi uslyšel, jimiž se mi sluhové⁹⁵ krále Aššúru^{107 632} rouhalj^{52 757}. (7) Hle, já – chystám se v něj dát²⁰² hnůti myslí⁷⁵⁸, neboť²⁵ uslyší zvěst⁷⁵⁹ a vrátí se do své země, a v jeho zemi mu chci⁹ dát padnout mečem.

(8) A rav-šáké⁷²⁴ se vrátil a zastihl²¹³ krále Aššúru^{107 632} bojujícího¹¹⁵ proti Livně; byl totiž uslyšel, že od Láchíse odtáhl¹⁶⁶. (9) A uslyšel výrok o Tirhákovi, králi Kúše⁷⁶⁰: Hle, vytáhl⁴⁹ bojovat¹¹⁵ s tebou. A zase³¹ k Chizkijáhúovi poslal posly⁶ se vzkazem³⁸⁷: (10) Takovýto k Chizkijáhúovi, králi Júdovu, budete²⁸ pronášet výrok: Necht' tě tvůj Bůh, v něhož ty důvěřuješ, neklame²⁸ výrokem: Jerúsalm nesmí⁹ být vydán v ruku krále Aššúru^{107 632}! (11) Hle, ty jsi uslyšel, co králové Aššúru^{107 632} provedli¹⁰⁵ všem zemím³³⁴, učiněním jich odevzdaným^{761 762}, a ty bys měl⁹ být vyproštěn? (12) Zda bohové národů, jež moji otcové vyhubili⁴⁰³, je vyprostiti – Gózána a Chárána a Recefa a děti³⁹⁴ Edenu, jež byly v Telassáru? (13) Kde je král Chamáthu a král Arpádu a král města⁴³ Sefarvajím, Hény a Ivyvy?

(14) I vzal Chizkijáhú dopisy z ruky poslů⁶ a přečetl je a vystoupil¹¹ v dům Hospodinův a rozprostřel to²² Chizkijáhú před tvář Hospodinovu; (15) a jal se Chizkijáhú před tvář Hospodinovu

modlit a řekl: Hospodine, Bože Izráelův, sídlící mezi keruby⁷⁶³, ty jsi ON⁷⁶⁴, Bůh, ty samotný⁶⁸⁹, všech království⁴³ země; ty jsi zřídil¹⁰⁵ nebesa a zem. (16) Nachyl⁷⁶⁵, Hospodine, své ucho a slyš, otevři, Hospodine, své oči a viz, *ano*, slyš slova Sanchérívoa, co poslal k tupení živého Boha. (17) Vpravdě, Hospodine, potřeli králové Aššúru^{107 632} ty národy a jejich zem (18) a jejich bohy dali v oheň, neboť oni *nebyli* bohové, nýbrž dílo rukou člověka, dřevo a kámen, takže²⁵ je zničili. (19) Nyní nás tedy²⁷, Hospodine, náš Bože, vysvobod⁵⁸⁰, prosím³⁷, z jeho ruky, ať vědí všechna království země, že ty, Hospodine, samotný⁶⁸⁹ jsi Bůh.

(20) A Isajá, syn Ámócův, Chizkijáhú-ovi vzkázal¹¹³ výrokem: Takto řekl Hospodin, Bůh Izráelův: Uslyšel jsem, když ses ke mně modlíš⁵² stran Sanchéríva, krále Aššúru^{107 632}; (21) toto je slovo, jež Hospodin proti němu vyslovil:

Pohrdá⁵² tebou⁷⁶⁶, vysmívá⁵² se ti panenská⁷⁶⁷ dcera⁷⁶⁸ Cijjónu, hlavou za tebou potřásá⁵² dcera Jerúsaléma.

(22) Koho jsi potupil a *komu* ses jal rouhat⁷⁵⁷ a proti komu jsi povýšil hlas?

Ano, vysoko jsi povzněl⁸¹ své oči proti⁷⁶⁹ Svatému Izráelovu!

(23) Skrže⁴⁶⁰ své posly⁶ jsi potupil Pána a řekl jsi:

V množství⁷⁷⁰ svých vozů^{70 75} já vystoupím^{11 771} do výše hor, koutů⁷⁷² Levánónu⁶⁰²,

a budu stínat⁴¹⁹ vysokost jeho cedrů, výbornost^{136 137} jeho cypřišů a vstupovat v útulek⁷⁷³ jeho okraje³⁵², v les jeho sadu.

(24) Já vykopám⁷⁷¹ a napiji se⁷⁷¹ cizích⁷⁷⁴ vod

a chodidlem²¹⁶ svých kročejí budu vysušovat všechny kanály⁷⁷⁵ Egypta.

(25) Zda jsi neslyšel⁵², že jsem to²² způsobil¹⁰⁵ v daleké minulosti⁷⁷⁶, v době ode dní pradávna že²⁵ jsem to²² zosnoval⁷⁷⁷?

Nyní jsem to²² uskutečnil⁷⁷⁸, i směl jsi⁹ vzniknout^{347 779 780}

k vyvracení opevněných¹³⁵ měst v pusté hromady;

(26) a jejich obyvatelé, krátcí *na* rukou^{75 190 781}, se zdělili⁷⁸² a byli zmateni^{85 783},

stali se³⁴⁷ polním bylinstvem^{221 784}, *ano*, zelení mladého porostu⁷⁸⁵, trávou stěch, a to snětivou před vzejitím^{215 786}.

(27) Zná⁵² však²⁷ tvé sedání i tvé vycházení⁴⁹ a tvé vstupování⁵²⁰, i tvé zuření vůči mně,

(28) protože tvé zuření vůči mně a tvá zpučnost⁷⁸⁷ vystoupila¹¹ v mé uši; i budu vkládat⁹⁰ v tvé chrůpě svůj hák⁷⁸⁸ a v tvé rty svou uzdu a cestou, jíž jsi přišel, tě povedu zpět¹⁰⁸.

(29) A tobě⁷⁸⁹ bude znamením toto:

Jedení tohoto roku – samorostlé⁷⁹⁰, i v druhém roce samo vzešedší⁷⁹¹, v třetím roce však²⁷ sejte a žňte a vinice vysazujte a jezte jejich ovoce.

(30) A ušetřeně⁷⁹² domu Júdova, jeho zbytek, opět zapustí^{329 793} kořen dolů a vytvoří¹⁰⁵ ovoce vzhůru,

(31) neboť z Jerúsaléma bude vycházet⁴⁹ zbytek, *ano*, z hory Cijjónu ušetřeně⁷⁹².

Horlivost Hospodinova⁷⁹⁴ bude moci⁹ toto učinit.

(32) Proto Hospodin takto řekl o králi Aššúru^{107 632}:

Nebude moci⁹ vstoupit do tohoto města ani tam vstřelit šíp ani mu nastavit štít ani proti němu navršit⁷⁹⁵ násep.

(33) Cestou, jíž přicházel, se bude²⁸ vracet, aniž bude moci⁹ do tohoto města vstoupit, – prohlášeno⁴⁵⁰ Hospodinem, –

(34) neboť²⁵ chci⁹ na toto město prostrít svou ochranu⁷⁹⁶ k jeho vysvobození⁵⁸⁰,

vzhledem k sobě a vzhledem k Dávidovi, svému nevolníku.

(35) A v oné noci se stalo³⁴⁷, že²⁵ vyšel¹⁴⁹ anděl⁶ Hospodinův a vtáboř¹²⁰ Aššúrově⁶³² pobí⁵⁸ sto osmdesát a pět tisíc; a když za jitra časně vstali, hle¹⁴, oni všichni⁴¹⁶ – mrtvolý⁷⁹⁷ Mrtví! (36) A Sanchérív, král Aššúru^{107 632}, nastoupil cestu¹⁶⁶ a odebral se a vrátil se, i usídlil se v Nínívě. (37) A když

se on klaněl v domě Nisrócha, svého boha, stalo se^{14 347}, že²⁵ ho Adrammelech a Šareecer⁷⁹⁸ skolili⁵⁸ mečem; a oni ušli v zem Ararár. A kralování se místo něho ujal Ěsar-chaddón, jeho syn.

20 V oněch dnech Chizkijáhú na smrt nemocněl; i přišel k němu Isajá, syn Ámócův, prorok, a řekl k němu: Takto řekl Hospodin: Přikaz stran svého domu, neboť ty umíráš a nebudeš žít. (2) I obrátil svou tvář k stěně a jal se k Hospodinu modlit výrokem: (3) Ach, Hospodine, připomeň si, prosím³⁷, že jsem před tvou tvář chodil⁵² v pravdě⁷⁹⁹ a s nerozděleným⁸⁰⁰ srdcem²⁵⁴ a činil⁵² jsem, co *bylo*¹⁰¹ dobré v tvých očích. A rozplakal se Chizkijáhú velikým pláčem. (4) A Isajá nebyl vyšel⁴⁹ do prostředního⁸⁰¹ města⁸⁰², když²⁵ se k němu dostalo³⁴⁷ slovo Hospodinovo výrokem: (5) Vrať se, ať můžeš⁹ říci k Chizkijáhúovi, panovníku⁸⁰³ mého lidu: Takto řekl Hospodin, Bůh Dávida, tvého otce: Uslyšel jsem tvou modlitbu, uviděl jsem tvé slzy; hle, já – dávám ti uzdravení⁸⁰⁴, v třetí den budeš moci⁹ vystoupit¹¹ v dům Hospodinův; (6) a k tvým dnům chci⁹ přidat³²⁹ patnáct let a vyprostit tě, i toto město, z dlaně²¹⁶ krále Aššúru^{107 632} a nad tímto městem prostřít svou ochranu⁷⁹⁶, vzhledem k sobě a vzhledem k Dávidovi, svému nevolníku. (7) A Isajá řekl: Vezměte hroudu sušených fíků. I vzali a přiložili⁹⁰ na vřed⁸⁰⁵, i zotavil se³⁸⁴.

(8) A Chizkijáhú řekl k Isajovi: Co bude znamením, že mi Hospodin chce⁹ dát uzdravení⁸⁰⁴ a že v třetí den vystoupím¹¹ v dům Hospodinův? (9) A Isajá řekl: Znamením z blízkosti⁶⁸ Hospodina, že Hospodin chce⁹ uskutečnit¹⁰⁵ slovo, jež vyslovil⁸⁰⁶, ti *bude* toto: Zda chceš, ať stín o deset stupňů pokročí, či se má⁹ o deset stupňů vrátit? (10) A Chizkijáhú řekl: Stínu *by* se stalo maličkostí¹³⁴ o deset stupňů se protáhnout^{765 807}, nikoli, nýbrž⁴² se má⁹ stín o deset stupňů pozpátku vrátit. (11) I jal se Isajá, prorok, volat k Hospodinu¹⁶⁸ a on vrátil stín po stupních, na něž byl po schodech⁸⁰⁸ Ácházových sestoupil, o deset stupňů pozpátku.

(12) A v oné době poslal Beródach⁸⁰⁹ Balebádán, syn Balebádánův, král Bávelu^{107 698},

k Chizkijáhúovi dopisy a dar³⁸³; byl totiž uslyšel, že Chizkijáhú byl nemocen⁵². (13) A Chizkijáhú je⁸¹⁰ vyslyšel^{811 812} a ukázal jim⁸¹⁰ všechny dům svých vonných koření⁸¹³, stříbro a zlato a vonné látky a cenný⁹³⁹ olej a dům svých zbrojí¹⁷⁹ a vše, co se shledalo⁵⁷⁰ v jeho pokladnicích^{571 572}; nevyskytl se³⁴⁷ nic²²⁸, co by jim⁸¹⁰ Chizkijáhú ve svém domě a ve vsí své říši⁸¹⁴ nebyl ukázal. (14) Tu²⁵ ke králi Chizkijáhúovi přišel Isajá, prorok, a řekl k němu: Co řekli tito muži a odkud k tobě přišli? A Chizkijáhú řekl: Přišli z daleké země, z Bávelu^{107 698}. (15) I řekl: Co v tvém domě uviděli? A Chizkijáhú řekl: Uviděli vše, co v mém domě je; nevyskytlo se³⁴⁷ v mých pokladnicích^{571 572} nic²²⁸, co bych jim nebyl ukázal. (16) A Isajá k Chizkijáhúovi řekl: Slyš slovo Hospodinovo: (17) Hle, přicházejí dny, kdy²⁵ vše, co je v tvém domě a co po tento den nahromadili tvoji otcové, bude odneseno⁸¹ v Bávelu^{107 698}, pozůstávat nebude nic²²⁸, řekl Hospodin; (18) a z tvých synů, kteří budou z tebe pocházet⁴⁹, jež máš⁹ zplodit, budou brát, i stanou se³⁴⁷ v paláci⁷¹⁸ krále Bávelu^{107 698} komorníky⁷²³. (19) A Chizkijáhú k Isajovi řekl: Dobré je slovo Hospodinovo, jež jsi vyslovil. A řekl: Zda ne, bude-li v mých dnech trvat³⁴⁷ pokoj a pravda⁷⁹⁹?

(20) A ostatní věci Chizkijáhúovy⁴⁵ a všechno jeho hrdinství⁴⁹⁹, a jak zřídil¹⁰⁵ vodní nádrž⁸¹⁵ a strouhu⁷²⁵ a zavedl vodu do města, – zda nejsou ony vypsány na knize⁴⁶ letopisů⁴⁷ králů Júdových⁴⁹? (21) I ulehl Chizkijáhú se svými otci a kralování se místo něho ujal Menaššé, jeho syn.

21 Při započetí svého kralování⁴⁰⁰ byl Menaššé ve věku⁴⁰¹ dvanácti let a kraloval⁵² padesát a pět let v Jerusalémě; a jméno jeho matky Chefcibáh. (2) A jal se činit, co *bylo*¹⁰¹ zlé v očích Hospodinových, podle ošklivosti⁶³⁸ národů, jež Hospodin před tvář³⁹ synů Izráelových vypudil⁶³⁹, (3) a zase³¹ vybuďoval výšiny⁸¹⁶, jež jeho otec Chizkijáhú zničil, a nastavil⁸¹⁷ oltářů Baalovi¹⁰⁴ a zřídil¹⁰⁵ ašéru^{582 857} podle toho, co činil⁵² Acheáv, král Izraelův, a jal se klanět všemu zástupu¹²⁶ nebes a sloužit⁴⁷⁵ jim, (4) a oltáře zbuďoval v domě Hospodinově, o němž²⁶³ Hospodin řekl:

V Jerusalemě chci⁹ položit⁹⁰ své jméno. (5)A v dvou nádvořích⁸¹⁸ domu Hospodina budova oltářů všemu zástupu¹²⁶ nebes (6)a svého syna provedl ohněm⁶⁸⁵ a zabýval se⁵² předpovídáním⁸¹⁹ a hadačstvím⁶⁸⁸ a zjednával^{52 105} vyvolavače⁷⁵ duchů⁸²⁰ a jasnovidce³¹⁸; překonával se⁵² v⁸²¹ činění toho, co bylo¹⁰¹ v očích Hospodinových zlé, k dráždění⁶⁷⁶ ho. (7)A sochu⁷⁰⁶ Ašéřinu⁸⁵⁷, již zhotovil¹⁰⁵, umístil⁹⁰ v domě, o němž²⁶³ Hospodin k Dávidovi a k Šalomounovi, jeho synu, řekl: V tomto domě a v Jerusalemě, jež jsem ze všech kmenů⁶⁹⁰ Isráelových vyvolil¹³⁶, chci⁹ navždy²⁹⁴ položit⁹⁰ své jméno, (8)aniž budu nadále dopouštět³²⁹ potulování⁸²² nohy Isráelovy z půdy²⁶⁶, již jsem dal jejich otcům, budou-li jen dbát⁴³² o jednání¹⁰⁵ podle všeho, co jsem jim rozkázal, a o všečen zákon⁴⁹⁷, jež jim rozkázal můj nevolník Mojžíš. (9)Ale neuposlechli a Menaššé je přiměl bloudit k činění zla nad národy²⁶², jež Hospodin před tváří³⁹ synů Isráelových vypudil⁶³⁹.

(10)A Hospodin se skrze⁴⁶⁰ své nevolníky, proroky, jal promlouvat výrokem: (11)Protože se Menaššé, král Jůdův, jal činit tyto ošklivosti⁶³⁸, zlo nade vše²⁶², co činili Emóriové²⁷⁵, kteří byli před ním²¹⁵, a i Júdu svými neřádstv⁶⁷⁷ svedl k hřešení, (12)proto takto řekl Hospodin, Bůh Isráelův: Hle, já se chystám na Jerusalemě přivést²⁰² neštěstí³⁴¹, o němž kdokoli⁴⁷⁸ bude slyšet⁸²³, budou znít obě jeho uši; (13)ano, natáhnu^{765 807} na Jerusalemě šňůru Šómrónu a olovnici domu Acheávova⁸²⁴ a vytřu⁸²⁵ Jerusalemě, jako se vytírá^{339 825} miska – vytře se^{339 825} a překlopí se^{339 826} dnem vzhůru⁸²⁷; (14)ano, chci⁹ zamítnout⁸²⁸ zbytek svého dědictví⁸²⁹ a vydat je v ruku jejich nepřátel, i dostanou se³⁴⁷ všem svým nepřátelům za kořist a k olupování, (15)protože se jali činit, co bylo¹⁰¹ zlé v mých očích, a setrvali³⁴⁷ v dráždění^{676 830} mě ode dne, kdy jsem jejich otcé vyvedl⁴⁹ z Egypta, až po tento den.

(16)A Menaššé také prolil velmi mnoho nevinné⁸³¹ krve, až jí naplnil Jerusalemě od jednoho konce k druhému⁴⁸⁰, mimo⁸³² jeho hřích, jímž Júdu svedl k hřešení, k činění toho, co bylo¹⁰¹ v očích Hospodinových zlé.

(17)A ostatní věci Menaššéovy⁴⁵ a vše, co učinil, a jeho hřích, jímž zhřešil, – zda nejsou ony vypsány na knize⁴⁶ letopisů⁴⁷ králů⁴³ Jůdových? (18)I ulehl Menaššé se svými otcí a byl pohřben v zahradě svého domu, v zahradě Uzzově, a kralování se místo něho ujal Ámón, jeho syn.

(19)Při započetí svého kralování⁴⁰⁰ byl Ámón ve věku⁴⁰¹ dvaceti a dvou let a kraloval⁵² dvě léta v Jerusalemě; a jméno jeho matky Mešullemeth, dcera Chárúcova z Jotvy. (20)A jal se činit, co bylo¹⁰¹ zlé v očích Hospodinových, podle toho, co činil Menaššé, jeho otec, (21)a chodit vší cestou, již chodil⁵² jeho otec, a sloužit⁴⁷⁵ neřádstvům⁶⁷⁷, jímž sloužil^{52 475} jeho otec, a klanět se jim, (22)a opustil Hospodina, Boha svých otců, a nechodil⁵² cestou Hospodinovou. (23)A služebníci Ámónovi se proti němu spikli a usmrtili krále v jeho domě. (24)A lid země pobil⁵⁸ všechny, již¹⁰¹ se proti králi Ámónovi spikli, a v kralování místo něho uvedli⁴⁰⁵, lid země, Jóšijáhúa, jeho syna.

(25)A ostatní věci Ámónovy⁴⁵, co učinil, – zda nejsou ony vypsány na knize⁴⁶ letopisů⁴⁷ králů⁴³ Jůdových? (26)I pohřbili ho v jeho hrobě v zahradě Uzzově a kralování se místo něho ujal Jóšijáhú, jeho syn.

22 Při započetí svého kralování⁴⁰⁰ byl Jóšijáhú ve věku⁴⁰¹ osmi let a kraloval⁵² třicet a jeden rok v Jerusalemě, a jméno jeho matky Jedída, dcera Adájova z Bockathu. (2)A jal se činit, co bylo¹⁰¹ správné⁴⁶³ v očích Hospodinových, a chodit vší cestou Dávída svého otce, a neodvrátil se¹⁰² vpravo ani vlevo.

(3)A v osmnáctém roce krále Jóšijáhúa⁴³ se stalo³⁴⁷, že král poslal Šáfána, syna Acaljáhúa, syna Mešullama, písaře⁵⁵⁶, v dům Hospodinův s výrokem: (4)Vystup¹¹ k Chilkijáhúovi, veleknězi⁵⁵⁷, ať shrnuje⁸³³ peníze²⁹³, jež byly¹⁰¹ vneseny v dům Hospodinův, jež od lidu⁶⁸ sesbírali⁸³⁴ strážcové⁴³² prahu, (5)a dává je na ruku vykonávajících činnost⁵⁶¹, již jsou¹⁰¹ pověřeni péčí³⁷³ stran domu Hospodina⁸³⁵, ať je dávají vykonávajícím činnost⁵⁶¹, jež je⁸³⁶ v domě Hospodinově, k opravování⁵⁵⁰ trhlín^{75 551} domu, (6)tesařům⁵⁶² a budovatelům a zedníkům

a k nákupu dříví²⁹⁹ a tesaných kamenů⁵⁶⁴ k opravování⁵⁵⁰ domu. (7) Ale peníze²⁹³, jež byly¹⁰¹ dávány na jejich ruku, nebyly s nimi zúčtovány, neboť oni pracovali¹⁰⁵ spolehlivě⁵⁶⁷.

(8) A Chilkijáhú, velekněz⁵⁵⁷, řekl k Šáfánovi, písaři⁵⁵⁶: Našel jsem v domě Hospodinově knihu zákona⁴⁹⁷. A Chilkijáhú Šáfánovi dal tu knihu; ten²⁵ se jal ji čísti. (9) I vstoupil Šáfán, písař⁵⁵⁶, ke králi a odpověděl⁸³⁷ králi slovem⁸³⁸ a řekl: Tvoji nevolníci vysypali peníze²⁹³, jež¹⁰¹ se v domě shledaly⁵⁷⁰, a dali je na ruku vykonávajících činnost⁵⁶¹, již jsou¹⁰¹ pověřeni péčí o³⁷³ dům Hospodinův. (10) A Šáfán, písař⁵⁵⁶, podal králi zprávu¹⁷² výrokem: Chilkijáhú, kněz, mi dal knihu. A Šáfán se jal před tváří královou ji číst. (11) A za králova slyšení slov té knihy zákona⁴⁹⁷ se stalo³⁴⁷, že²⁵ roztrhl svá roucha; (12) a rozkázal král Chilkijjovi, knězi, a Achikámovi, synu Šáfánovu, a Achbórovi, synu Michájovu, a Šáfánovi, písaři⁵⁵⁶, a Asájovi, služebníkovi královu, výrokem: (13) Jděte, dotážete se⁷ Hospodina⁸³⁹, pro mne a pro lid, ano, pro celého Júdu, na slova této knihy, jež¹⁰¹ se našla, neboť veliké je popuzení Hospodinovo, jež je⁵² zaniceno proti nám, protože naši otcové neuposlechli na^{714 840} slova této knihy stran chování¹⁰⁵ podle všeho, co je¹⁰¹ na ní⁴⁶ napsáno. (14) Odešel tedy²⁷ Chilkijáhú, kněz, a Achikám a Achbór a Šáfán a Asájá k Chuldě, prorokyni, ženě Šalluma, syna Tikvy, syna Charchásova, opatrovníka⁴³² rouch, jež⁶¹² bydlel v Jerusálemě, v druhé čtvrti⁸⁵⁰, a promluvili k ní.

(15) I řekla k nim: Takto řekl Hospodin, Bůh Izraelův: Řekněte muži, jenž vás ke mně poslal: (16) Takto řekl Hospodin: Hle, já, chystám se do tohoto místa²⁵⁹ a na jeho obyvatele přivést²⁰² neštěstí³⁴¹, všechna slova té knihy, již král Júdův přečetl, (17) za to, že mě opustili a jali se zakuřovat⁵⁴³ jiným³² bohům za účelem dráždění⁶⁷⁶ mě všemi výrobky⁸⁴¹ svých rukou, takže²⁵ je⁵² zaniceno mé popuzení proti tomuto místu²⁵⁹ a nebude hasnout. (18) Ale ke králi Júdovu, jenž¹⁰¹ vás poslal dotázat se⁷ Hospodina⁸³⁹, takto k němu musíte⁹ říci: Takto řekl Hospodin, Bůh Izraelův: Slova, jež jsi

uslyšel, – (19) protože tvé srdce je měkké a pokořil ses před tváří³⁹ Hospodinovou při svém slyšení toho, co jsem o tomto místě²⁵⁹ a o jeho obyvatelích⁸⁴² promluvil, že se stanou^{251 347} spouští^{536 843} a zlořečením⁵³⁶, a roztrhl jsi svá roucha a před mou tváří ses rozplakal, ano, i já jsem uslyšel – prohlášen⁴⁵⁰ Hospodinem; (20) proto, hle, já, chystám se připojit^{202 834} tě k tvým otcům, takže²⁵ budeš v pokoji přiložen^{834 844} k svým hrobům a tvé oči nebudou hledět na všechno neštěstí³⁴¹, jež se já chystám přivést²⁰² na toto místo²⁵⁹. I přinesli odtamtud⁸⁴⁵ slovo⁸⁴⁶ králi.

23 A král poslal, i shromáždili⁸³⁴ k němu všechny starší Júdy a Jerúsáléma (2) a král vystoupil¹¹ v dům Hospodinův a s ním všichni muži Júdovi a všichni obyvatelé Jerúsáléma a kněží a proroci a všechen lid, totiž⁸⁴⁷ od malého až po velikého, a jal se^{226 441} v jejich uši číst všechna slova té knihy smlouvy, jež byla¹⁰¹ nalezena v domě Hospodinově. (3) A král stanul před sloupem⁵²⁷ a před tváří Hospodinovou uzavřel smlouvu⁵⁰⁹ o chození za Hospodinem a o zachovávaní⁴³² jeho rozkazů a jeho svědectví³¹⁸ a jeho ustanovení^{318 673} celým srdcem a celou duší, o dodržování⁸⁴⁸ slov této smlouvy, jež byla¹⁰¹ napsána na této knize⁴⁶. A všechen lid vstoupil⁸⁴⁹ v tuto smlouvu.

(4) A král rozkázal Chilkijáhúovi, veleknězi⁵⁵⁷, a kněžím druhého řádu⁸⁵⁰ a strážcům⁴³² prahu vynést⁴⁹ z chrámu⁷¹⁸ Hospodinova všechny předměty¹⁷⁹, jež byly¹⁰¹ zhotoveny¹⁰⁵ pro Baala^{62 104} a pro Ašéru^{62 857} a pro všechen zástup^{62 126} nebes, a zevně vůči Jerusálemu⁸⁵¹ na nivách⁸⁵² Kidrónu je spálil⁴⁸⁸ a jejich popel odnesl⁸¹ v Bét-Él. (5) A sesadil⁸⁵³ popy⁸⁵⁴, jež králové Júdovi uvedli³⁸⁰, aby zakuřovali⁵⁴³ na výšinách⁸¹⁶ ve městech Júdových a v okolí⁸⁵⁵ Jerúsáléma, a zakuřovače⁵⁴³ Baalovi¹⁰⁴ a slunci a měsíci a souhvězdím⁸⁵⁶ a všemu zástupu¹²⁶ nebes; (6) a z domu Hospodinova vynesl¹⁴⁹ Ašéru⁸⁵⁷ zevně vůči Jerusálemu⁸⁵¹ do údolí¹²⁹ Kidrónu a v údolí¹²⁹ Kidrónu ji spálil⁴⁸⁸ a rozmělnil⁸⁵⁸ na prach⁵⁸⁵, a prach⁵⁸⁵ rozházel na pohřebišť⁸⁵⁹ dětí³⁹⁴ lidu⁸⁶⁰. (7) A pobořil⁴⁸⁹ domy chrámových smilníků⁸⁶¹, jež byly v domě Hospodinově, kde ženy tkaly⁸⁶² stany⁸⁶³

Ašéře⁸⁵⁷, (8) a přivedl všechny kněží z měst Júdových a znečistil⁸⁶⁴ výšiny⁸¹⁶, kde kněží zakufovali^{52 543}, od Gevy po Beér-ševu, a pobořil⁴⁸⁹ výšiny^{816 865} bran, jež byly u vchodu⁹⁸ do brány Jehóšuy, představeného²⁴ města, jež byly nalevo každému¹⁵⁶ v bránu města *vcházejícímu*. (9) (Ale kněží výšin⁸¹⁶ nevystupovali¹¹ k oltáři Hospodinovu v Jerúsálemě, nýbrž jen vprostřed svých bratrů jedli⁵² nekvašené *chleby*.) (10) A znečistil⁸⁶⁴ Tófeth, jež je v průrvě⁸⁴ synů Hinnómových⁸⁶⁶, k zne-možnění komukoli¹⁵⁶ provádět svého syna aneb svou dceru ohněm Mólechovi⁶⁸⁵; (11) a odklidil⁸⁵³ koně, jež králové Júdovi pro slunce^{62 867} umístili³⁸⁰ u vstupu do domu Hospodinova do síně^{868 869} Nethan-melecha, komorníka⁷²³, jež byla⁸⁷⁰ v Par-várím⁸⁷¹, a vozidla²⁸⁰ slunce⁸⁶⁷ spálil ohněm⁴⁸⁸. (12) A oltáře, jež byly na střeše horního pokoje Ácházova, jež zřídili¹⁰⁵ králové Júdovi, a oltáře, jež zřídil¹⁰⁵ Menaššé v dvou nádvořích⁸¹⁸ domu Hospodinova, král pobořil⁴⁸⁹, i pospíšil⁸⁷² odtamtud a naházel jejich prach⁵⁸⁵ do potoka¹²⁹ Kidrónu. (13) A znečistil⁸⁶⁴ král výšiny⁸¹⁶, jež byly před Jerúsálemem⁸⁷³, jež byly zprava vůči hoře zkaženosti⁸⁷⁴, jež Šalomoun, král Izráelův, zbudoval Ašóroth⁸⁷⁵, hnusnosti⁸⁷⁶ Cidóním²³, a Kemóšovi, hnusnosti⁸⁷⁶ Móáva, a Mil-kómovi, ošklivosti⁶³⁸ děti³⁹⁴ Ammónových, (14) a roztržil sloupy¹⁰³ a povytnal⁴¹⁹ ašéry⁵⁸² a jejich místa²⁵⁹ naplnil kostmi lidí⁸⁷⁷.

(15) A i oltář, jenž byl v Bét-Élu, výšinu⁸¹⁶, již zřídil¹⁰⁵ Jároveám, syn Nevátův, již svedl Izráele k hřešení, i onen oltář a tu výšinu^{816 865} zbořil⁴⁸⁹, i spálil⁴⁸⁸ a na prach⁵⁸⁵ rozmělnil⁸⁵⁸ tu výšinu^{816 865}, a ašéru^{582 857} spálil^{488 878}. (16) A když se Jóšijáhú ohlédl⁹⁸, uviděl¹⁴ hroby, jež tam byly, na té hoře, i poslal a dal přinést^{88 507} z těch hrobů kosti; ty²⁵ na tom oltáři spálil⁴⁸⁸, takže²⁵ jej znečistil⁸⁶⁴ podle slova Hospodinova, jež prohlásil⁸⁷⁹ Boží muž, když prohlásil⁸⁷⁹ tyto věci. (17) A řekl: Co tento náhrobek, jež já vidím? A muži města k němu řekli: Hrob Božího muže, jenž přišel z Júdy a prohlásil⁸⁷⁹ tyto věci, jež jsi na oltáři⁸⁸⁰ v Bét-Élu⁸⁸¹ učinil. (18) I řekl: Dopřejte mu klidu⁷⁹, nechť

nikdo²¹² nehýbá²⁸ jeho kostmi. Jeho kosti tedy²⁷ ušetří⁸⁸², s kostmi proroka, jenž přišel ze Šómrónu.

(19) A Jóšijáhú odstranil¹⁰² i všechny domy výšin⁸¹⁶, jež byly ve městech Šómrónu, jež králové Izráele k dráždění⁶⁷⁶ zřídili¹⁰⁵, a naložil¹⁰⁵ s nimi³³⁴ podle všech skutků⁸⁴¹, jež uskutečnil^{105 883} v Bét-Élu, (20) a všechny kněží výšin⁸¹⁶, kteří tam byli, a těch oltářích pozabíjel⁸⁸⁴ a spálil⁴⁸⁸ na nich kosti lidí⁸⁷⁷. A vrátil se v Jerúsálem.

(21) A všemu lidu král rozkázal výrokem: Pořádejte¹⁰⁵ minutí Hospodinou⁸⁸⁵, jak je psáno na této knize⁴⁶ smlouvy. (22) Nebylo totiž uspořádáno¹⁰⁵ takovéto⁸⁸⁶ minutí⁸⁸⁵ od dní soudců⁸⁸⁷, kteří soudili⁸⁸⁷ Izráele, ani za všech dní králů Izráelových a králů Júdových, (23) jedině v osm-náctém roce krále Jóšijáhúa⁴³ bylo toto minutí⁸⁸⁵ v Jerúsálemě uspořádáno¹⁰⁵.

(24) A i vyvolavače³¹⁸ duchů⁸²⁰ a jasnovidce⁷¹⁸ a bůžky⁸⁸⁸ a neřádstva⁵⁷⁷ a všechny hnusnosti⁸⁷⁶, jež bylo⁵² vidět v zemi Júdové a v Jerúsálemě, Jóšijáhú vymetl⁸⁸⁹ za účelem dodržení⁸⁴⁸ slov zákona⁴⁹⁷, jež byla¹⁰¹ napsána na knize⁴⁶, již Chilkijáhú, kněz, našel v domě Hospodinově. (25) A před ním²¹⁵ se nevyskytl³⁴⁷ jemu podobný⁷⁷⁰ král, jenž by se byl vrátil k Hospodinou celým svým srdcem a celou svou duší a celou svou silou⁸⁹⁰ podle všeho zákona⁴⁹⁷ Mojžíšova, aniž po něm jemu podobný⁷⁷⁰ povstal. (26) Ale Hospodin se neodvrátil od žáru⁸⁹¹ svého velikého hněvu, jímž jeho hněv vzplál⁵⁷⁶ proti Júdovi za všechno dráždění⁶⁷⁶, jímž ho dráždil^{52 676} Menaššé, (27) takže²⁵ Hospodin řekl: I Júdu budu odstraňovat¹⁰² z přítomnosti své tváře¹⁶⁷ podle toho, jak jsem odstranil¹⁰² Izráele, a zavrhu toto město, jež jsem vyvolil¹³⁶, Jerúsálem, a dům, o němž²⁶³ jsem řekl: Tam bude mé jméno.

(28) A ostatní věci Jóšijáhúovy⁴⁵ a vše, co vykonal, – zda nejsou ony vypsány na knize⁴⁶ letopisů⁴⁷ králů Júdových⁴³?

(29) V jeho dnech farao Necho, král Egypta, vystoupil¹¹ k řece Peráthu⁸⁹² proti králi Aššúru^{107 632} a král Jóšijáhú mu vyšel vstříc; a když ho v Megiddu uviděl^{61 226 893}, usmrtil^{226 893} ho. (30) A jeho služebníci ho mrtvého⁸⁹⁴ z Megidda odvezli a dopravili

ho v Jerúsalemě a pohřbili ho v jeho hrobě; a lid země vzal Jehóácháza, syna Jósijjáhuova, a pomazali ho a uvedli ho v kralování⁴⁰⁵ místo jeho otce.

(31) Při započetí svého kralování⁴⁰⁰ byl Jehóácház ve věku⁴⁰¹ dvaceti a tři let a kraloval⁵² v Jerúsalemě tři měsíce; a jméno jeho matky Chamúta, dcera Jeremjova⁸⁹⁵ z Livny. (32) A jal se činit, co bylo¹⁰¹ zlé v očích Hospodinových, podle všeho, co činili⁵² jeho otcové; (33) a farao Nechó ho v Rivle v zemi Chamáthu uvěznil⁶⁶⁸, aby nekraloval⁸⁹⁶ v Jerúsalemě, a na zem uvalil³⁸⁰ pokutu sta kikkáru²⁴⁸ stříbra a kikkáru²⁴⁸ zlata; (34) a v kralování uvedl⁴⁰⁵ farao Nechó Eljáákima, syna Jósijjáhuova, místo Jósijjáhuá, jeho otce, a jeho jméno změnil⁶⁶⁴ na Jehóákím, a Jehóácháza vzal a zavedl v Egypt; a tam umřel. (35) A Jehóákím to stříbro a to zlato faraonovi dal, ale k odevzdání těch peněz²⁹³ na příkaz⁸⁹⁷ faraonův podrobil zem hodnocení⁸⁹⁸; každého¹⁵⁶, lid země, podle jeho ohodnocení⁸⁹⁹ zdanil⁹⁰⁰ stříbrem a zlatem k odevzdání faraonu Nechovi.

(36) Při započetí svého kralování⁴⁰⁰ byl Jehóákím ve věku⁴⁰¹ dvaceti a pěti let a kraloval⁵² v Jerúsalemě jedenáct let; a jméno jeho matky Zeviddá, dcera Pedájova z Rúmy. (37) A jal se činit, co bylo¹⁰¹ zlé v očích Hospodinových, podle všeho, co činili⁵² jeho otcové.

24 V jeho dnech vystoupil¹¹ Nevúchadneccar, král Bávelu^{107 698}, a Jehóákím se mu na tři léta stal služebníkem; pak²⁵ se zase³¹ proti němu vzepřel¹ (2) a Hospodin se jal proti němu posílat záškodnické bandy²⁴⁰ Kasdím^{355 901} a záškodnické bandy²⁴⁰ Aráma²³³ a záškodnické bandy²⁴⁰ Móáva a záškodnické bandy²⁴⁰ synů Ammónových; ano, jal se je proti Júdovi posílat k jeho hubení podle slova Hospodinova, jež vyslovil skrze⁴⁶⁰ své nevolníky, proroky. (3) Stalo se³⁴⁷ tak jen na příkaz⁸⁹⁷ Hospodinův proti Júdovi k jeho odstranění¹⁰² zpřed jeho tváře¹⁶⁷ za hřích Menaššěův podle všeho, co napáchal¹⁰⁵, (4) ba i nevinnou⁸³¹ krev, již prolil, takže²⁵ nevinnou⁸³¹ krví naplnil Jerúsalem, – to²⁵ nebyl⁵² Hospodin ochoten⁴⁰² odpuštít.

(5) A ostatní věci Jehóákímovy⁴⁵ a vše, co vykonal, – zda nejsou ony vypsány na knize⁴⁶ letopisů⁴⁷ králů Júdových⁴⁹?

(6) I uleh¹ Jehóákím se svými otci a kralování se místo něho ujal Jehóáchín, jeho syn. (7) A král Egypta již ze své země nadále nevycházel^{49 329}, neboť vše, co králi Egypta patřilo^{44 52}, od potoka¹²⁹ Egypta až po řeku Peráth⁸⁹², zabral král Bávelu^{107 698}.

(8) Při započetí svého kralování⁴⁰⁰ byl Jehóáchín ve věku⁴⁰¹ osmnácti let a kraloval⁵² v Jerúsalemě tři měsíce; a jméno jeho matky Nechušta, dcera Elnáthanova z Jerúsálema. (9) A jal se činit, co bylo¹⁰¹ zlé v očích Hospodinových, podle všeho, co činil⁵² jeho otcové. (10) V oné době k Jerúsalemu vystoupili¹¹ služebníci Nevúchadneccara, krále Bávelu^{107 698}, a město se dostalo⁹⁰² v obležení⁹⁰³; (11) a když proti městu přitáhl Nevúchadneccar, král Bávelu^{107 698}, zatímco²⁵ jeho služebníci před ním zůstávali v obléhání³²¹, (12) vyšel^{14 49} ke králi Bávelu^{107 698} Jehóáchín, král Júdův, on a jeho matka a jeho služebníci a jeho knížata²⁴ a jeho komorníci⁷²³, a král Bávelu^{107 698} ho v osmém roce svého kralování⁴³ vzal (13) a vynesl⁴⁹ odtamtud všechny poklady⁵⁷² domu Hospodinova a poklady⁵⁷² domu králova, a rozsekal¹⁷⁷ všechny předměty¹⁷⁹ ze zlata, jež pro chrám^{718 904} Hospodinův zhotovil¹⁰⁵ Šalomoun, král Isráelův, podle toho, co Hospodin promluvil; (14) a odvedl⁶³⁶ všechny Jerúsalem, všechny vyšší²⁴ a všechny mocné²³⁷ bohatství⁶³³, deset tisíc odvedených⁶³⁶, a všechny kováře⁵⁶² a zámečníky, nezbyl¹ nikdo kromě nuzného⁹⁰⁵ lidu země. (15) A Jehóáchína odvedl⁶³⁶ do Bávelu^{107 698}, i královu matku a královy ženy a jeho komorníky⁷²³ a šlechtice⁹⁰⁶ země zavedl z Jerúsálema do vyhnanství⁹⁰⁷ do Bávelu^{107 698}. (16) Všech zdatných⁹⁰⁸ mužů⁸⁰ sedm tisíc a kovářů⁵⁶² a zámečníků tisíc; ti všichni byli siláci²³⁷, schopní vojenské služby⁹⁰⁹, a král Bávelu^{107 698} je dopravil do vyhnanství⁹⁰⁷ do Bávelu^{107 698}. (17) A král Bávelu^{107 698} uvedl místo něho⁹¹⁰ v kralování⁴⁰⁵ Mattanju, jeho⁹¹⁰ strýce, a jeho jméno změnil⁶⁶⁴ na Cidkijáhú.

(18) Při započetí svého kralování⁴⁰⁰ byl Cidkijáhú ve věku⁴⁰¹ dvaceti a jednoho roku; kraloval⁵² v Jerúsalemě jedenáct

let a jméno jeho matky Chamútal, dcera Jeremjova z Livny. (19)A činil⁵², co bylo¹⁰¹ zlé v očích Hospodinových, podle všeho, co činil⁵² Jehójákím; (20)ano, tak se dělo⁵² pro hněv Hospodinův proti Jerúsálemu a proti Júdovi, než je odvrhl zpřed své tváře¹⁶⁷.

A Cidkijáhú se proti králi Bávelu^{107 698} **25** vzepřel¹ (1) a v devátém roce jeho kralování⁴³, v desátém měsíci, v desátém dni měsíce⁴³ se stalo³⁴⁷, že přitáhl Nevúchadneccar, král Bávelu^{107 698}, on a všechna jeho vojenská moc³²⁰, proti Jerúsálemu a utábořil se⁹¹¹ před ním a zbudoval vůkol proti němu obléhací val, (2) takže²⁵ město bylo^{52 902} až do jedenáctého roku krále Cidkijáhú⁴³ v obležení⁹⁰³. (3) V devátý den čtvrtého⁹¹² měsíce⁴³, když²⁵ se ve městě vzdal⁹¹³ hlad a lidu země se nedostávalo^{92 347} chleba, (4) tu²⁵ byl do města učiněn průlom⁹¹⁴ a všichni bojovníci⁹¹⁵ v noci, po cestě bránou mezi dvěma zdmi¹⁶², jež byla u královny zahrady⁹¹⁶ (a vůkol před městem byli Kasdím^{355 901}), – tudy²⁵ se odešlo^{339 917} cestou k stepi^{190 615}. (5) Ale za králem vyrazili²⁷⁸ – vojenská moc³²⁰ Kasdím^{355 901} – a v stepích⁶¹⁵ Jericha ho dostihli, a jeho všechna vojenská moc³²⁰, ti se z jeho přítomnosti¹⁶⁷ rozutekli⁹¹⁸; (6) a krále se zmocnili^{365 839} a vyvedli¹¹ ho ke králi Bávelu^{107 698} do Rivly a vyslovili rozsudek¹⁶, co s ním; (7) i utratili⁴⁶⁸ syny Cidkijáhúovy před jeho očima a oči Cidkijáhúovy oslepil^{226 919} a spoutal^{226 668 919} ho mosaznými okovy⁹²⁰ a zavedl^{226 919} ho v Bável⁶⁹⁸.

(8) A v pátém měsíci, v sedmý den měsíce⁴³ (to²² byl rok devatenácti let krále Nevúchadneccara, krále⁴³ Bávelu^{107 698}) přišel v Jerúsálem Nevúzar-adán, velitel¹⁹²¹ osobní stráže⁹²², služebník krále⁴³ Bávelu^{107 698}, (9) a spálil⁴⁸⁸ dům Hospodinův a dům králův a všechny domy v Jerúsálemě, i všechny domy velikánů^{75 467} spálil ohněm⁴⁸⁸, (10) a všechna vojenská moc³²⁰ Kasdím^{355 901}, jež byla s velitelem⁹²¹ osobní stráže⁹²², ti vůkol zbořili⁴⁸⁹ zdi¹⁶² Jerúsálema, (11) a ostatek lidu, ty, již¹⁰¹ ve městě zbývali, a přeběhlíky³⁵¹, kteří přeběhli³⁵¹ ke králi Bávelu^{107 698}, a všechen ostatek davu³⁶⁸ Nevúzar-adán, velitel¹⁹²¹ osobní stráže⁹²², odvedl⁶³⁶, (12) ale z nutných⁹⁰⁵

země ponechal velitel⁹²¹ osobní stráže⁹²² za vinaře a za oráče⁹²³. (13) A sloupy z mosazi⁶⁴⁸, jež byly v domě Hospodinově, a stojany a moře⁶⁵⁷ z mosazi⁶⁴⁸, jež bylo v domě Hospodinově, Kasdím^{355 901} roztržili a mosaz⁶⁴⁸ z toho⁹²⁴ odnesli⁸¹ do Bávelu⁶⁹⁸, (14) a pobrali hrnce⁹²⁵ a lopatky a utěradla a pánve⁹²⁶ a všechna náčiní¹⁷⁹ z mosazi⁶⁴⁸, jimiž sloužovali²³²; (15) a zhášedla⁹²⁷ a okřiny, ze zlata, jež byly ze zlata, a ze stříbra, jež byly ze stříbra⁹²⁸, pobral velitel⁹²¹ osobní stráže⁹²². (16) Dva sloupy, jedno moře⁶⁵⁷ a stojany, jež zhotovil¹⁰⁵ Salomoun pro dům Hospodinův^{62 929}, – nebylo⁵² váhy mosazi^{43 648} všech těchto předmětů¹⁷⁹; (17) výška jednoho sloupu osmnáct loket⁶⁰⁹ a na něm hlavice z mosazi⁶⁴⁸, výška té hlavice tři lokte a na té hlavici vůkol mřížkování⁹³⁰ a granátová jablčka, to vše z mosazi⁶⁴⁸, a taková⁹³¹ měl⁴¹⁵ na mřížkování⁹³⁰ druhý sloup.

(18) A velitel⁹²¹ osobní stráže⁹²² vzal Seráju, druhého kněze⁹³², a Cefanjáhú, kněze druhého řádu⁸⁵⁰, a tři strážce⁴³² prahu (19) a z města vzal jednoho komorníka⁷²³, jenž byl pověřencem⁹³³ nad bojovníky⁹¹⁵, a pět mužů z vídavších tvář královu, kteří byli ve městě nalezeni, a písaře⁵⁵⁶ velitele^{24 934} vojska¹⁹⁷, jenž¹⁰¹ do zbraně povolával lid země, a šedesát mužů z lidu, již¹⁰¹ byli ve městě nalezeni, (20) Nevúzar-adán, velitel⁹²¹ osobní stráže⁹²², je tedy²⁷ vzal a zavedl je před krále Bávelu^{107 698} do Rivly (21) a král Bávelu^{107 698} je v Rivle, v zemi Chamáthu, skolil⁵⁸ a usmrtil je. Tak²⁵ byl Júdá odveden⁶³⁶ z povrchu⁶⁹⁷ své půdy²⁶⁶.

(22) A lid, jenž¹⁰¹ v zemi Júdově zbýval, jež Nevúchadneccar, král Bávelu^{107 698}, zanechal, – nad nimi pak²⁷ dozorem pověřil³⁷³ Gedaljáhú, syna Achíkáma, syna Šáfánova. (23) A všichni velitelé²⁴ vojenských oddílů^{320 935}, oni a mužstva⁹³⁶, uslyšeli, že král Bávelu^{107 698} dozorem pověřil³⁷³ Gedaljáhú, a přišli ke Gedaljáhúovi do Micpy, totiž²⁵ Jišmáel, syn Nethanjáhúův, a Jóhánán, syn Káréachův, a Serájá, syn Tanchumetha, Netofáthiho²³, a Jaazanjáhú, syn Maachathiho²³, oni a jejich muži, (24) a Gedaljáhú přísáhl jim a jejich mužům a řekl jim: Nemusíte⁹ před

služebníky^{39 40} Kasdím^{355 901} pocitovat bázeň⁴¹; usídlete se v zemi a služte⁷¹² králi Bávelu^{107 698} a bude vám dobře.

(25)A v sedmém měsíci se stalo³⁴⁷, že přišel Jišmáél, syn Nethanjáhúa, syna Elíšáмова ze semene království⁵⁰¹, a s ním deset mužů, a skolili⁵⁸ Gedaljáhúa, takže²⁵ umřel, a Júdovce⁹³⁷ a Kasdím^{355 901}, kteří s ním byli v Micpé; (26)a vstali, všechen lid, od malého až po velikého, i velitelé²⁴ vojenských oddílů³²⁰, a vešli v Egypt, neboť pocitovali bázeň⁴¹ před tváří^{39 40} Kasdím^{355 901}.

(27)A v třicátém a sedmém roce vyhnanství^{43 907} Jehójáchína, krále Júdova,

v dvanáctém měsíci, v dvacátém a sedmém *dni* měsíce⁴³, se stalo³⁴⁷, že Evíl-Meródach, král Bávelu^{107 698}, v roce započeti svého kralování⁴⁰⁰ pozvedl^{81 938} hlavu Jehójáchína, krále Júdova, z domu žaláře (28)a mluvil⁵² s ním vlídně⁹³⁹ a postavil³⁸⁰ jeho sedadlo¹⁹² výše než sedadla^{192 940} králů, kteří *byli* s ním v Bávelu^{107 698}, (29)a vyměnil jeho žalární roucha⁹⁴¹, a *on* se jal ustavičně, *po* všechny dni svého života⁹⁴², jíst chléb¹⁸⁸ před jeho tváří, (30)a jeho strava, ustavičná strava, mu *byla* dávana z blízkosti⁶⁸ krále, přiděl¹⁹⁴³ dne v jeho den, *po* všechny dni jeho života⁹⁴².

2. KNIHA KRÁLŮ

poznámky překladatele a odkazy

- 1 Viz 1 Král. 12:19, pozn. 716.
2 N. „Achazjáhú“ (1 Král. 22:40), dále obdobně.
3 Vl. „padl (n. „upadl“) skrze (n. snad „o“) mříž“.
4 Jako „mřížky“ v 1 Král. 7:17, pozn. 425, zde není zcela jasno, o jakou „mříž“ jde.
5 D. „onemocněl“, „z této nemoci“, smysl jako v textu; kap. 8:29 obdobně.
6 Viz Gen. 16:7, pozn. 439; nesouvisí s předchozím „poslal“. Dále obdobně.
7 Viz Deut. 4:29, pozn. 255; 12:30, pozn. 514.
8 Viz Soud. 1:1, pozn. 3, zde jiné sloveso⁷, ale táž předložková vazba v obdobném smyslu. V LXX zde předložková vazba jako v Soud. 18:5 a dále, pozn. 902.
9 Viz Gen. 2:16n., pozn. 74.
10 Vl. „zda budu z... (moci) ožít“ (n. „moci zůstat nazívu“ [Gen. 4:2; pozn. 1147]).
11 Viz Gen. 13:1, pozn. 368.
12 Viz Gen. 2:17, pozn. 75.
13 Viz Gen. 2:17 a dále, pozn. 93, zde ovšem doslovně jako v textu.
14 Viz Gen. 16:4, pozn. 438.
15 D. „Co“.
16 Viz Gen. 18:19, pozn. 482.
17 Zde v takovémto n. podobném smyslu („vzhled“, „povaha“, „způsob“).
18 D. „Muž, pán“ (Gen. 14:13, pozn. 400, zde tedy „nosi- tel“, „použivatel“), smysl jako v textu.
19 Tvar slovesa jako „objvíš“ v 2 Sam. 22:40.
20 Viz 2 Sam. 20:8, pozn. 806.
21 Odvozeno od předchozího slovesa²⁰.
22 Viz Exod. 1:16, pozn. 34.
23 Viz Num. 3:21, pozn. 96 a 97.
24 Viz Gen. 12:15 a dále, pozn. 559.
25 Viz Gen. 4:3, pozn. 132.
26 Viz Gen. 8:5, pozn. 255.
27 Viz Gen. 9:11, pozn. 291.
28 Viz Gen. 1:26, pozn. 40.
29 Slovní hříčka: „muži („iš“)... Sestup!“ (v. 9); „sestupu- je oheň“ („ěš“), (v. 10).
30 Viz Num. 11:1 a dále, pozn. 470.
31 Viz Gen. 26:18, pozn. 685.
32 Viz Gen. 4:25, pozn. 173.
33 Viz 1 Sam. 14:28, pozn. 551.
34 D. „Spěchem“.
35 Viz Gen. 49:9, pozn. 1334; Soud. 7:5, pozn. 354.
36 Viz 1 Král. 8:33, pozn. 514.
37 Viz Gen. 12:11, pozn. 360.
38 Viz Gen. 9:4, pozn. 283.
39 Viz Gen. 3:8, pozn. 102.
40 Viz Deut. 1:29, pozn. 84.
41 Viz Deut. 1:29, pozn. 53 a 62.
42 Viz Gen. 19:2, pozn. 490.
43 Viz Num. 2:3, pozn. 65.
44 Viz Gen. 13:5, pozn. 347.
45 Viz 1 Král. 11:41, pozn. 698.
46 Viz Deut. 17:18, pozn. 675.
47 Viz 1 Král. 14:19, pozn. 782.
48 D. „A při Hospodinově vznášení“ (tj. „úmyslu n. zá- měru vznést“)270.
49 Viz Exod. 3:10 a dále, pozn. 252; v kap. 10:25 i „ujít“, tj. „uniknout“.
50 Viz Gen. 14:23, pozn. 411.
51 Viz 1 Král. 20:35, pozn. 953.
52 Vl. „zvěděl jsi“, tj. „zvěděl jsi a vš“, dále obdobně, i stran jiných sloves.
53 Viz Gen. 24:46, pozn. 634; zde je smysl „z postavení nad tvou hlavou“, dále obdobně jako v citovaném místě.
54 Viz Soud. 18:9, pozn. 834.
55 Viz Exod. 21:6, pozn. 683.
56 Viz Gen. 21:16, pozn. 555.
57 Viz 1 Král. 19:13, pozn. 906.
58 Viz Gen. 4:15, pozn. 152; Exod. 3:20, pozn. 121.
59 N. „rozdvójily“, vl. „rozpůlily“.
60 D. „sem a sem“.
61 Viz Deut. 31:24, pozn. 224.
62 Viz Gen. 31:43, pozn. 842.
63 D. „dříve než budu brán“, smysl snad jako v textu.
64 Viz Gen. 13:14, pozn. 382.
65 Vl. „podíl (D. „ústa“, srov. Gen. 47:12, pozn. 1278) dvou“.
66 Viz Exod. 12:43, pozn. 425.
67 Vl. „tvrdost“, viz 1 Král. 12:4, pozn. 700; jinak „žádosti (pak ve smyslu „předmětu n. splnitelnosti žádosti“) jsi dodal obtížnosti“, tj. „učinil jsi svou žádost nesnadno splnitelnou“, „požádal jsi o něco nesnadno splnitel- ného“.
68 Viz Gen. 8:8, pozn. 259.
69 D. „oni chodili chozením a“.
70 Viz Exod. 14:7, pozn. 460.
71 D. „vůz ohně a koně ohně“. Dále obdobně.
72 Viz Rúth 1:17, pozn. 46.
73 N. „stále“, „opakovaně“, „opět a opět“, přidáno k vy- jádření toho, že následující sloveso⁷⁴ je v zesíleném tvaru, v němž se v SZ vyskytuje jen zde.
74 Viz Soud. 12:1, pozn. 652.
75 V původním textu jednotné číslo v hromadném smyslu.
76 „Jezdci na koních“, viz Gen. 50:9, pozn. 1383.
77 Viz Soud. 19:25, pozn. 757.
78 Viz Gen. 22:17, pozn. 327.
79 Tvar slovesa v Gen. 8:4, pozn. 178.
80 D. „padesát mužů, synů zdatnosti“ (Exod. 18:21, pozn. 627).
81 Viz Gen. 4:7, pozn. 139.
82 D. „pána, aby ho... odnesl, nebyl hodil“, vyjádření obavy z něčeho, co se mohlo stát.
83 N. snad „v jedno z pohorí282“.
84 Viz Num. 21:20, pozn. 815.
85 Viz Soud. 3:25, pozn. 216, zde i v kap. 8:11 ve smyslu „až mu to již bylo trapné“.
86 N. „bydlení v tomto městě190 je dobré“.

- 87** N. „způsobující neplodnost“ (n. „potraty“), ve v. 21 v platnosti podstatného jména („způsobování neplodnosti“ [n. „potratů“]); tvar slovesa jako „potrativší“ v Exod. 23:26, pozn. 823.
- 88** Viz Gen. 20:2 a dále, pozn. 564.
- 89** N. „džbán“, n. vůbec „nádobu“.
- 90** Viz Gen. 13:16, pozn. 384.
- 91** N. „vycházení“, tj. „prameni“, „zřídlu“, výraz však souvisí s předchozím „vyšel“.
- 92** Viz Num. 12:13, pozn. 471.
- 93** D. „odtamtud“.
- 94** Viz 1 Král. 3:7, pozn. 180.
- 95** Viz Gen. 18:7, pozn. 471.
- 96** Viz Gen. 39:14, pozn. 1054, zde ovšem jiné sloveso. Viz Ezek. 5:22, pozn. 717 a 1038.
- 97** Viz Lev. 13:40, pozn. 438.
- 98** Viz Exod. 2:12; 7:23, pozn. 229.
- 99** Viz Gen. 4:23, pozn. 170.
- 100** Sloveso jako v 2 Sam. 23:16, pozn. 959, zesílený tvar, jako „naštípál“ v Gen. 22:3, „rozštípali“ v 1 Sam. 6:14. Tvar tétož slovesa je v kap. 3:26, 8:12 a 15:16.
- 101** Viz Deut. 4:25, pozn. 246.
- 102** Sloveso jako v Gen. 48:17, pozn. 1307.
- 103** Viz Exod. 23:24, pozn. 819.
- 104** Viz Num. 22:41, pozn. 872.
- 105** Viz Gen. 1:7, pozn. 12.
- 106** Viz Gen. 2:24, pozn. 88.
- 107** Viz Num. 22:1, pozn. 832; Soud. 3:12, pozn. 180.
- 108** Viz Gen. 14:16, pozn. 406.
- 109** Zde v takovémto smyslu („odevzdával n. splácel jako povinnou dávkou“).
- 110** N. „beranů, jejich vlnu“, tj. „vlnu sta tisíc jehňat a sta tisíc beranů“.
- 111** D. „Acheáovy smrti“, tj. „když byl mrtev“.
- 112** Viz Num. 1:3, pozn. 19.
- 113** Viz Num. 22:10, pozn. 842.
- 114** Viz Soud. 1:1, pozn. 9.
- 115** Viz Num. 21:1, pozn. 788.
- 116** Viz 1 Král. 22:4, pozn. 985.
- 117** D. „jako“, jako zdola, dále obdobně.
- 118** D. „Kde“, „kudy“.
- 119** Viz 1 Sam. 9:18, pozn. 402.
- 120** Viz Gen. 32:2, pozn. 853.
- 121** Viz Gen. 1:24, pozn. 38.
- 122** Viz Exod. 11:8, pozn. 358.
- 123** Viz Gen. 12:18, pozn. 367.
- 124** Viz 2 Sam. 16:10, pozn. 671.
- 125** Snad v obdobném smyslu jako 1 Král. 11:22, pozn. 679.
- 126** Viz 1 Sam. 1:3, pozn. 13.
- 127** Zde v takovémto smyslu („kdybych já nevynášel n. nepovznášel n. nevyzdvihoval“, tj. v duchu).
- 128** D. „přivedte hrajícího“, jako zdola, tj. na hudební nástroj.
- 129** Viz Gen. 26:17, pozn. 684.
- 130** Tj. „Změňte toto údolí v (n. „nadějte v tomto údolí“) množství jam“.
- 131** Viz 1 Král. 17:7, pozn. 832.
- 132** Vl. „ono“, dále obdobně.
- 133** Viz Gen. 4:20, pozn. 157.
- 134** Viz 1 Sam. 18:23, pozn. 751.
- 135** Viz Num. 13:28, pozn. 486.
- 136** Viz Deut. 12:5, pozn. 274.
- 137** Zde v obdobném smyslu jako Soud. 20:15n., pozn. 898.
- 138** Vl. „každou vybranost (n. „výbornost“) města“.
- 139** Tvar slovesa jako v Gen. 26:15, pozn. 682.
- 140** N. „zkazit“, „poškodit“, tvar slovesa jako „trpících bolest“ v Gen. 34:25.
- 141** Viz Gen. 33:19, pozn. 905; v kap. 9:10 a 36n. příbuzný výraz, ne však týž; jako „podíl“ v Deut. 10:9 a jinde.
- 142** Tj. „za doby“.
- 143** Viz 1 Král. 18:29, pozn. 177.
- 144** Viz Lev. 2:1, pozn. 47.
- 145** D. „hle, od cesty“.
- 146** D. „opasujících“.
- 147** Viz 1 Král. 20:11, pozn. 921.
- 148** Viz 2 Sam. 18:11, pozn. 732.
- 149** Viz Gen. 47:21, pozn. 603.
- 150** Viz Gen. 20:11, pozn. 537.
- 151** D. „potřením“.
- 152** Viz Gen. 11:3, pozn. 331.
- 153** D. „v ni“, tj. „do ni“, vztahuje se k předešlému „Móava“, jemuž, ježto se zároveň chápe ve smyslu „móávske země¹⁰⁷“, se zde v této souvislosti přisuzuje ženský rod.
- 154** Tak podle psaného textu; mnozí podle LXX navrhnou čtení „a moci n. prudec (LXX „eisporeuomenoi“, „vstupující“ – četli „bó“, „vstupováním“, místo „báh“, „v ni“) vstoupili“. Podle čteného textu, podporovaného asi 40 rukopisy, „a jali se porážet (n. „bit“, „vajjakkú“, místo „vajjábú“, srov. 1 Sam. 13:1, pozn. 509).
- 155** Viz Soud. 6:25, pozn. 417.
- 156** Viz Gen. 9:5, pozn. 285.
- 157** Tj. „Kir-charésethu“, vl. „její“, zdola obdobně („ji“), srov. Gen. 10:12, pozn. 319.
- 158** Zde snad v takovémto smyslu, n. „na něj útočili“.
- 159** Viz Gen. 3:6, pozn. 79.
- 160** Vl. „silná“.
- 161** Obdobně jako v 1 Král. 19:7, pozn. 896.
- 162** Viz Lev. 25:30, pozn. 821.
- 163** Viz Gen. 8:20, pozn. 273.
- 164** Viz Lev. 1:3, pozn. 7.
- 165** Viz Num. 1:53, pozn. 646.
- 166** Viz Gen. 11:2, pozn. 328; tvar tétož slovesa je v kap. 4:4 se smyslem jako v textu tam („vyjímat“, „vylčeňovat“, „stavět stranou“).
- 167** Viz Gen. 13:9, pozn. 372.
- 168** Viz Gen. 3:9 a dále, pozn. 1314.
- 169** N. „k Elíšovi se jala křičet“ (n. „volat“).
- 170** Vl.³²² „bojícím se“, „majícím v úctě“.
- 171** Jako „lichvář“ v Exod. 22:25.
- 172** Viz Gen. 3:11, pozn. 103.
- 173** Viz Gen. 33:9, pozn. 892.
- 174** D. „vše“, smysl jako v textu, dále obdobně.
- 175** N. „nádobku“, výraz vyskytující se v SZ jen zde, souvisící však se slovesem „natrat“ (Deut. 28:40)

- n. „pomazat“ (Rúth 3:3, pozn. 119; 2 Sam. 12:20, pozn. 511), a značí tedy podle některých „pomazání“, „po-tření“, tj. „tolik, kolik stačí na jedno pomazání“.
- 176** Viz Exod. 22:14, pozn. 758.
- 177** Viz Gen. 6:14, pozn. 215.
- 178** Viz Exod. 3:22, pozn. 866.
- 179** Viz Gen. 24:53, pozn. 637.
- 180** Vl. „ať nezmenšuješ počet jich“, „nečiníš je málem“.
- 181** D. „na všechny tyto nádob“, tj. „rozdělíš na...“, „nalijíš do každé“. LXX a Vulgata překládají „nalij(eš) do všech těchto nádob“ (četli „él“ místo „al“, viz 1 Král. 17:21n., pozn. 847) a tohoto znění se přidržují všechny ostatní známé mi překlady, nevidím však příčiny opravovat masořetské znění, neboť mám za to, že je dobře možno je chápat ve smyslu jako v textu n. zde shora.
- 182** Viz Exod. 35:22, pozn. 1221.
- 183** Vl. „se zastavil“.
- 184** Viz Exod. 21:34, pozn. 729.
- 185** N. „A nastal den, kdy“.
- 186** N. „vážená“, dále obdobně. Viz 2 Sam. 19:32, pozn. 783.
- 187** Zde v takovémto smyslu („přidržel“, „přemluvila“ [vl. „přemohla“, tj. „svou naléhavou nabídkou“], „zmocnila se“).
- 188** Viz Gen. 31:54, pozn. 851.
- 189** Viz 1 Sam. 1:7, pozn. 22.
- 190** Viz Num. 1:53 a dále, pozn. 61.
- 191** N. „malý zděný horní pokoj“.
- 192** Viz Soud. 3:20, pozn. 200.
- 193** Viz Exod. 25:31, pozn. 887, zde ovšem asi „stojan“ jen „pod jednu lampu“.
- 194** Vl. „chvěješ (n. „strachuješ“) se o nás“, viz Gen. 42:28, pozn. 1172; Exod. 19:16, pozn. 648; zde smysl jako v textu.
- 195** Vl. „s veškerým tímto strachem“ (n. „chvěním“), viz Gen. 27:33, pozn. 716; 1 Sam. 14:15, pozn. 524, zde smysl jako v textu.
- 196** D. „Zda je“ (n. „by bylo“).
- 197** Viz Num. 1:3, pozn. 15.
- 198** Viz Gen. 6:16, pozn. 220.
- 199** Viz Gen. 18:10, pozn. 474.
- 200** N. „klamnou nadějí“, vl. „své služce lhát“, „svou služku obelhávat“ (n. „klatat“), opis v textu snad vy-stihuje smysl předložkové vazby v textu původním.
- 201** Viz Gen. 30:26, pozn. 787.
- 202** Viz Gen. 6:13, pozn. 225.
- 203** Viz Gen. 29:6, pozn. 744.
- 204** Viz 1 Sam. 30:20, pozn. 1034.
- 205** Zde snad spíše v tomto smyslu.
- 206** Viz Gen. 43:27, pozn. 1201.
- 207** Viz Deut. 6:19, pozn. 332.
- 208** Viz 1 Sam. 11:3, pozn. 462.
- 209** N. „klatat“, jiné sloveso než ve v. 16²⁰⁰, vyskytující se v SZ kromě tohoto místa jen v 2 Par. 29:11.
- 210** Viz Exod. 29:9, pozn. 1027.
- 211** Viz Num. 21:18, pozn. 814.
- 212** Viz Gen. 31:50, pozn. 848.
- 213** Viz Gen. 4:14, pozn. 151.
- 214** Viz 1 Sam. 13:10, pozn. 526.
- 215** Viz Gen. 13:10, pozn. 375.
- 216** Viz Gen. 40:11, pozn. 1070.
- 217** Viz Exod. 16:3; 27:3, pozn. 550.
- 218** Viz Gen. 25:29, pozn. 669, zde snad „polévku“, dále obdobně; předchozí sloveso „uvař“ však je jiné než „navařil“ tam a nesouvisí s tímto výrazem.
- 219** D. „jeden“.
- 220** Zde znáči popínavou rostlinu, révě podobnou.
- 221** D. „révu pole“, dále obdobně.
- 222** Viz 1 Král. 6:18, pozn. 361.
- 223** Viz 1 Král. 17:12, pozn. 835.
- 224** N. „když“, „zatímco“.
- 225** Tj. snad „za ochutnávání“, srov. Soud. 7:5, pozn. 459.
- 226** Tj. „Elíšá“, jinak snad „nasypal“, tj. „nasyvalo se“. Dále obdobně.
- 227** Viz 1 Sam. 4:9 a dále, pozn. 460.
- 228** Viz Gen. 19:8, pozn. 494.
- 229** Viz Exod. 23:16 a dále, pozn. 806.
- 230** N. „totiž z nového“ (Lev. 23:14).
- 231** N. „tašce“, „tlumoku“, výraz nejistého významu, vy-skytující se jen zde; LXX tato slova vynechávají, Vulgata překládá ve smyslu jako v textu. Někteří tento výraz chápou jako „obal“, „slupku“, takže pak překládají „a nově obilí z jeho obalu“ (n. „slupce“), tj. „nevymlá-cené“; v takovém smyslu Kraličtí („a klasů nových ne-vymnutých“).
- 232** Viz Exod. 24:13, pozn. 1011.
- 233** Viz 2 Sam. 8:5, pozn. 400.
- 234** D. „tvář“, ve smyslu jako zde lze chápat i v kap. 3:14.
- 235** N. „vznešeným“, „vysoce váženým“.
- 236** Viz Soud. 15:18, pozn. 749.
- 237** Viz Gen. 6:4, pozn. 192.
- 238** Viz Jós. 1:14, pozn. 45.
- 239** Viz Lev. 14:2, pozn. 459.
- 240** Viz Gen. 49:19, pozn. 1361.
- 241** Viz Soud. 11:3, pozn. 610.
- 242** Viz 1 Král. 3:7, pozn. 181.
- 243** Tj. „jako služka n. nevolnice“; netýká se ovšem vv. 1 a 3.
- 244** Zde „ten prorok“.
- 245** N. „uzdravit z“, „zachránit (n. „oprostit“) od“, vl. však „odejmout od“, „vyjmout z“, dále obdobně, viz Gen. 30:23, pozn. 230.
- 246** Tj. „Naamán králi“, n. „kdosi („vstoupil a podal“, „vstoupilo se a oznámilo se“) Naamánovi“.
- 247** D. „jako toto“, „podle tohoto“.
- 248** Viz Exod. 25:39, pozn. 898.
- 249** Viz Gen. 23:15, pozn. 600.
- 250** Viz Soud. 14:12n., pozn. 717.
- 251** Viz Deut. 4:20, pozn. 241.
- 252** Viz 1 Král. 20:7, pozn. 916.
- 253** N. „Nuže, může⁹ přijít“.
- 254** Viz Jós. 7:15, pozn. 277.
- 255** Viz Exod. 29:4, pozn. 1024.
- 256** Tj. „obnovuje“, „opět uzdravuje“.
- 257** D. „Vycházením bude (n. „má“, „měl by“) ke mně“.
- 258** Viz Gen. 4:26, pozn. 175.

- 259** Viz Gen. 1:9, pozn. 13.
260 Tj. „postiženým“, „nemocným“.
261 Viz Exod. 29:26, pozn. 1050.
262 D. „lepší ode všech vod Izráelových“, dále obdobně.
263 Viz Exod. 33:1, pozn. 1138.
264 N. snad „pozornost“, „projev vděčnosti“, D. „požehnaní“.
265 Viz Num. 11:17, pozn. 147.
266 Viz Gen. 1:25, pozn. 39.
267 Viz Soud. 19:3, pozn. 861.
268 Viz Lev. 5:10; 9:7, pozn. 286.
269 Viz Lev. 1:3, pozn. 7.
270 Viz Deut. 4:10, pozn. 224.
271 Modla uctívaná v Syrii.
272 Viz Soud. 16:26, pozn. 803.
273 Viz Gen. 35:16, pozn. 953.
274 Viz Gen. 35:16, pozn. 954.
275 Viz Gen. 10:16nn., pozn. 322.
276 Viz Gen. 22:16, pozn. 579.
277 D. „ušetřil od vzeti z jeho ruky“.
278 Viz Gen. 31:23, pozn. 824.
279 Vl. „spadl“, smysl jako v textu.
280 Viz Gen. 41:43, pozn. 1129; Exod. 15:4.
281 D. „toto“.
282 Viz Gen. 14:10, pozn. 396.
283 Vl. „Přivol“, jako v kap. 6:3 a Exod. 2:21.
284 Viz 1 Sam. 28:23, pozn. 1009; opis, jehož je použito zde, navíc odlišuje toto sloveso od „naléhat“ ve v. 16.
285 Viz Exod. 32:4, pozn. 1126.
286 Viz Exod. 32:4, pozn. 1127.
287 N. „pečlivě“, „postaral se“⁴⁵⁸.
288 Viz Gen. 3:23, pozn. 120.
289 Viz 1 Král. 2:36, pozn. 165.
290 Tj. „neopustilo mě“, „věděl jsem to“; lze chápat i jako otázku: „neodešlo?“, „neopustily mě smysly?“, tj. „nebyl jsem bez sebe?“ (úžasem n. zděšením n. rozhořčením, srov. 1 Král. 10:5). Jako otázku pochopili toto místo i LXX, ale přidali „meta sú“, „s tebou“, čímž otázce dali smysl „zda jsem nebyl v duchu při tom“? Podobně Vulgata: „nonne... in praesenti erat“, „zda nebylo na místě samém“. Tohoto smyslu, ač nemá v hebrejském znění opory, se přidržuje i mnoho nových překladů.
291 N. „myslení“, „smysly“, vl. „srdce“; lze snad chápat i doslovně ve smyslu „nešlo“, tj. „přestalo jít n. tlouci“, „zastavilo se“, úžasem atd.²⁹⁰
292 Zde snad ve smyslu „však ty víš, kdo“.
293 Viz Gen. 17:12, pozn. 453.
294 Viz Gen. 3:22, pozn. 119.
295 Viz Gen. 4:16, pozn. 153.
296 N. „těsné“.
297 N. „břevno“, „trám“, ve v. 5 ve smyslu jako v textu tam („kmen stromu“).
298 Sloveso jako „rozsekněte“ v 1 Král. 3:25.
299 Viz Gen. 22:3, pozn. 571.
300 N. „stínat stromy“.
301 Viz Deut. 19:5.
302 Viz 1 Sam. 1:28, pozn. 68.
303 Tj. „sekera“, n. „ono bylo vypůjčené“, tj. „železo“; oboje je v hebrejštině mužského rodu.
304 Viz Gen. 3:22, pozn. 118.
305 D. „se stal válečím“ (n. „bojujícím“).
306 Vl. „jal se radit se svými“, opis v textu umožňuje v překladu uchovat význam předložkové vazby, jaká je v textu původním.
307 Viz Růth 4:1, pozn. 152.
308 Viz Exod. 34:12, pozn. 1196, zde jen pokud jde o trpný rod.
309 N. „nevšímáním“, „zanedbáním pozornosti stran“, srov. Jós 7:11 a dále, pozn. 681.
310 Viz Exod. 18:20, pozn. 623.
311 Tj. snad „odtamtud“, n. „tehdy“.
312 Tj. „to se nestalo“.
313 N. „pobouřilo“, „rozčílilo“.
314 D. „z těch, kdo patří (k) nám“ („miššellánú“, zkráceně za „meášer lánú“).
315 Vl. „(ke) králi Izráelovu“ („tíhne ke králi“ n. snad „slouží n. donáší králi Izráelovu“).
316 Tj. „nikdo“, n. „není tomu tak“, srov. 1 Král. 11:22, pozn. 679.
317 Viz Exod. 8:3, pozn. 235.
318 Množné číslo.
319 Vl. „těžký“, dále obdobně.
320 Viz Exod. 14:4, pozn. 457.
321 N. „a obklíčilo město“, dále obdobně, viz 2 Sam. 11:1, pozn. 812, zde (nikoli ve vv. 24 a dále) však jiné sloveso⁵¹⁶; ve v. 25 vl. „obléhali jej“, v textu obdobný opis; kap. 6:25 a dále obdobně.
322 Viz Gen. 28:17, pozn. 737; Lev. 19:3, pozn. 592, v. 14, pozn. 608.
323 Viz Gen. 6:12 a dále, pozn. 465.
324 D. „a v okolích“ (n. „okolími“). Viz Num. 11:31, pozn. 441.
325 V původním textu množné číslo v zesilujícím smyslu („naprostou slepotou“); v kap. 5:1 ve smyslu „vysokého n. vznešeného pána“, tam ve v. 4 a v kap. 9:11 obdobně.
326 Zde snad i ve smyslu „slepotou každého z nich“.
327 Viz Soud. 4:19, pozn. 269.
328 Výraz vyskytující se jen zde a souvisící s „uspořádal“ shora.
329 Viz Gen. 4:2, pozn. 127.
330 D. „až po bytí hlavy“.
331 Dutá míra, šestina sey³⁴⁴.
332 Viz 1 Sam. 2:1, pozn. 70.
333 D. „mám pomoci“, opis v textu vzhledem k předchozímu „odkud“; jinak snad „čím (n. „jak“) ti mám pomoci (n. „pomáhat“).
334 Viz Exod. 2:4 a dále, pozn. 589.
335 Viz Jós. 15:18, pozn. 533.
336 Tj. „opřímím o dveře“.
337 Viz Exod. 3:9, pozn. 105.
338 Viz Gen. 3:8, pozn. 99.
339 Viz Exod. 25:37, pozn. 895.
340 Mnozí zde navrhnou čtení „sestupoval král („hammelech“ místo „hammaleach“, „posel“, srov. 2 Sam. 11:1, pozn. 458) a řekl“, jež by se sice zdálo vhodně zapadat

- do textové souvislosti (viz kap. 7:2, 17n.), zde však není nikterak doloženo.
- 341** Viz Deut. 29:21, pozn. 1067.
- 342** Tj. „proc“, „nač“.
- 343** Viz Exod. 9:18, pozn. 287.
- 344** Viz Gen. 18:6, pozn. 470.
- 345** Viz Exod. 14:7, pozn. 461.
- 346** Viz Gen. 7:11, pozn. 240.
- 347** Viz Gen. 1:2, pozn. 1.
- 348** N. „stát tato věc“ (v. 2), „věc jako tato“ (pak D. „stát jako tato věc“), (v. 19).
- 349** Viz Gen. 11:3, pozn. 331.
- 350** D. „A nyní“, dále obdobně.
- 351** Viz 1 Sam. 29:3, pozn. 1017.
- 352** D. „konec“, jako ve v. 8, kde značí „okraj z druhé strany“ („prošli celým táborem“). Dále obdobně.
- 353** Viz Gen. 26:31, pozn. 694.
- 354** N. „proti nám“, jako často jinde.
- 355** Viz Gen. 10:13n., pozn. 321.
- 356** Viz Gen. 35:4, pozn. 944.
- 357** Viz 2 Sam. 18:20, pozn. 747.
- 358** Viz Soud. 18:9, pozn. 834.
- 359** Viz Gen. 4:13, pozn. 146.
- 360** Obdobně jako v 1 Sam. 31:9, pozn. 1049.
- 361** Tj. „pro sebe“⁶², „ve svém zájmu“, „k svému ulehčení“, neboť tím učinili zadost své odpovědnosti a zbavili se svých obav, viz v. 9. Jiní překládají „jim“, slovo „vrátného“ shora chápané v hromadném smyslu „posádky brány“ nebo místo něho podle syrského překladu kladouce „vrátné“. Podobně LXX; kteří místo „na vrátného“ („él-sóér“) četli „do brány“ („él-šaar“); pak „jim“ zde značí „těm, kdo byli v bráně“.
- 362** Viz Gen. 46:29, pozn. 1155.
- 363** Viz Lev. 10:18, pozn. 314.
- 364** Viz Deut. 12:30, pozn. 518.
- 365** Viz Deut. 9:17, pozn. 418.
- 366** Zde bez předložky.
- 367** Tj. „ve městě“.
- 368** Viz 1 Sam. 14:16, pozn. 254.
- 369** Viz Num. 17:13, pozn. 570.
- 370** Viz 1 Sam. 23:26, pozn. 877.
- 371** Viz Gen. 34:29, pozn. 934.
- 372** Zde a ve v. 2 v tomto přeneseném smyslu.
- 373** Viz Gen. 39:4, pozn. 1041.
- 374** Tj. „pověřil dozorem nade vším ruchem, jenž nyní v bráně nastal, k zajištění pořádku v něm“. Kap. 11:15 obdobně.
- 375** Viz Gen. 12:10, pozn. 498 a 525.
- 376** D. „v čem“.
- 377** Viz Gen. 4:3, pozn. 131.
- 378** N. snad „svá pole“ (vv. 3 a 5), „polí“ (v. 6)⁷⁵.
- 379** Viz Gen. 2:4, pozn. 51; Exod. 19:6, pozn. 638.
- 380** Vl. „dal“, dále obdobně.
- 381** D. „Navrát¹⁰⁸ vše... i všechny úrody“.
- 382** N. „Chazáéloví“ (1 Král. 19:15 a dále).
- 383** Viz Gen. 4:3, pozn. 133.
- 384** Vl. „Zda z této... moci ožít“, dále obdobně.
- 385** Vl. „všechno“, smysl jako v textu.
- 386** Viz Gen. 45:18, pozn. 1245.
- 387** Viz Soud. 7:24, pozn. 280.
- 388** D. „zotavením“⁸⁴, ve v. 10 obdobná vazba jako v Gen. 3:4, pozn. 75.
- 389** Tak podle psaného textu; čtený text, podporovaný 18 rukopisy, LXX, Vulgatou a jinými starými překlady, má znění „řekni mu: Jistotně se máš zotavit. Ale“, jehož se přidržují téměř všechny známé mi překlady novější. Přesto jsem, s Karafítem v jeho revisi kralického překladu a Roháčkem v jeho překladu slovenském, dal přednost psanému textu, neboť nemyslím, že by Boží muž Eliáš, maje oznámit slovo Hospodinovo, byl vzkazoval lež, resp. nabádal ke lži. To se ovšem netýká Chazáéla (v. 14).
- 390** Vl. „zastavil“, „postavil“, srov. 1 Sam. 4:15, pozn. 257; 1 Král. 14:4, pozn. 766, na obou těchto místech však je použito jiného slovesa podobného významu.
- 391** Tj. „zatvářil n. zahleděl se strnule a upřeně“.
- 392** Totiž Chazáélový.
- 393** Viz Gen. 21:16, pozn. 557.
- 394** Viz Gen. 3:16 a dále, pozn. 656.
- 395** Viz Num. 13:19, pozn. 486.
- 396** Viz Soud. 1:8, pozn. 24.
- 397** Udeřením o skálu n. zed.
- 398** Viz Exod. 9:6, pozn. 274.
- 399** N. „síť“ proti hmyzu, výraz vyskytující se v SZ jen zde.
- 400** Viz 1 Sam. 13:1, pozn. 507.
- 401** Viz Gen. 5:32, pozn. 180.
- 402** Viz Deut. 1:26, pozn. 71.
- 403** Viz Gen. 6:17, pozn. 205 a 207.
- 404** D. „fekl“.
- 405** Viz Soud. 9:6, pozn. 537.
- 406** N. „Jehórám“, jako ve v. 16 a dále.
- 407** Vl. „jenž ho obstoupil“ (n. „obklíčil“), opis v textu uchováva v překladu předložkovou vazbu, jež je v textu původním.
- 408** D. „Edóm se zpod... vzepřel“, jako zdola a ve v. 201, zde smysl jako v textu.
- 409** Viz 2 Sam. 5:7 a 9.
- 410** Zde „vnučka“.
- 411** Viz Deut. 28:59, pozn. 897.
- 412** Viz 1 Král. 20:30, pozn. 943, zde D. „v pokoj v pokoji“.
- 413** N. snad „vůči Izráělovi“, „pro Izráěle“, n. i „nad Izráělem“, jiná však předložka než např. v kap. 3:1 a jinde, kde je zřetelněji vyjádřen tento význam. Dále obdobně.
- 414** N. snad „mladík, sluha prorokův“.
- 415** Viz Gen. 19:12, pozn. 503.
- 416** Viz Gen. 13:10, pozn. 374.
- 417** Viz Gen. 4:10, pozn. 141.
- 418** Viz 2 Sam. 16:7, pozn. 669.
- 419** Viz Gen. 17:14, pozn. 1118.
- 420** Viz 1 Král. 2:4, pozn. 109.
- 421** Viz 1 Sam. 25:22, pozn. 926.
- 422** Viz Deut. 32:36, pozn. 1200.
- 423** Viz Deut. 32:36, pozn. 1201.
- 424** Viz Deut. 32:36, pozn. 1202.
- 425** Viz 1 Král. 18:27, pozn. 861, zde v tomto pohrdlivém smyslu.

- 426 Vl. „lež“, „klam“, zde snad smysl jako v textu.
- 427 Viz Gen. 24:18, pozn. 617.
- 428 D. „kost“, jako „kostnatý“ v Gen. 49:14, zde snad ve smyslu jako v textu („kámen“ jako materiál); jinak snad, podle některých,
- 429 „na samy schody“, srov. obdobné použití jiného výrazu pro „kost“ např. v Exod. 24:10, pozn. 842.
- 430 Viz Jós. 6:4, pozn. 213.
- 431 Viz Exod. 19:16, pozn. 647.
- 432 Viz Gen. 17:9, pozn. 449.
- 433 D. „stal se střežícím“.
- 434 N. „vůle“, vl. „duše“.
- 435 D. „nechtě nevychází uprchlík“ (n. „utíkající“).
- 436 Viz Gen. 31:49, pozn. 839; 1 Sam. 14:16, pozn. 555.
- 437 N. „roj“, „shluk“, vl. „množství“, „přívál“, „záplavu“ („šifeá“), také „oblak prachu“, tak LXX („konior-ton“).
- 438 Vl. „vozataje“, jako v 1 Král. 22:34, zde v téměř smyslu jako příbuzný výraz ve vv. 18n., jenž je i v Gen. 49:17, viz tamtéž kap. 50:9, pozn. 1383.
- 439 D. „Co tobě a pokojí¹²⁴“.
- 440 Tj. „obrat a dej se za mnou“, 4. pád zájmena v textu vyjadřuje cílový smysl předložky, již je použito v textu původním („k jízdě za mnou“).
- 441 Zde asi „král“, dále obdobně.
- 442 Zde v takovémto smyslu, n. „žene (se)“, „jízda“ shora je odvozený výraz.
- 443 D. „jede v šílenství“ (Deut. 28:28), tj. „šíleně“, „bláznivě“, „zuřivě“.
- 444 Viz Gen. 46:29, pozn. 1265.
- 445 Viz Gen. 34:21, pozn. 927.
- 446 N. „podvod“ (Gen. 27:35), „lest“ (tamtéž kap. 34:13).
- 447 Tj. „celou svou dlaní pevně uchopil luk“.
- 448 Množné číslo „cemádím“ dotčeného výrazu; v tomto spojení („róchevim cemádím“) je jeho smysl nejasný; snad jakoby „jeli (ne jako ve v. 20⁴⁴²) spřažení“. LXX přeložili „epibebékotes epi zeugé“, „nasedše na spřežení³¹⁸“, což není o mnoho zřetelnější.
- 449 Zde ve smyslu „slavnostně vážný prorocký výrok“, zpravidla oznamující Boží soudy.
- 450 Viz Gen. 22:16, pozn. 584.
- 451 D. „domu zahrady“, lze chápat i jako vlastní jméno („Béth-haggan“) místa; kap. 10:12 a 14 obdobně („Béth-eked“, „Dům svazu“) tak chápou LXX na všech těchto místech.
- 452 Viz Num. 34:4, pozn. 1104.
- 453 Podle LXX „I jeho! A srazil ho na vzestupu“; Vulgata a syrské překlady mají znění „srazte ho do vozidla! A srazili ho na vzestupu“. K těmto odchýlkám přihlížíj mnohé novější překlady.
- 454 Tj. „nalíčila je hrubou vstrvou n. nanesla na ně hrubou vrstvu černě“, snad poněkud ironická nadsázka; jinak snad „pokladla své oči černí“.
- 455 Hebr. „púch“, oční líčidlo připravované ze sírníku antimonu, jehož se snad dodnes v Orientu používá.
- 456 Viz Deut. 5:28, pozn. 315, zde ve smyslu jako v textu.
- 457 Viz 2 Sam. 24:20, pozn. 997.
- 458 Viz Gen. 50:24, pozn. 1398.
- 459 D. „na (n. „při“, vl. „v“) ní“. Dále obdobně.
- 460 Viz Exod. 9:35, pozn. 310.
- 461 Viz Gen. 1:2, pozn. 4.
- 462 N. „pěstounům“ (Num. 11:12), dále obdobně.
- 463 Viz Num. 23:10, pozn. 886.
- 464 Viz 1 Král. 4:6, pozn. 223.
- 465 Viz Gen. 20:7, pozn. 534.
- 466 Viz Gen. 13:8, pozn. 371.
- 467 D. „u velikých“, tj. „významných osobností“. Dále obdobně.
- 468 Viz Gen. 22:10, pozn. 576; ve v. 14 ve smyslu „utrtili a naházeli“.
- 469 Viz Num. 21:35, pozn. 830.
- 470 D. „sestupujeme k pokojí“, viz Gen. 37:5, pozn. 976.
- 471 Viz 1 Král. 15:13, pozn. 677.
- 472 N. „s tvým srdcem“.
- 473 Tj. „Acheáva“ (v jeho potomstvu).
- 474 Viz Lev. 26:30, pozn. 916.
- 475 Viz Exod. 20:5, pozn. 662.
- 476 D. „rozmnožením“.
- 477 Viz 1 Sam. 20:18, pozn. 134.
- 478 D. „každý, kdo“, dále obdobně.
- 479 D. „ve lsti“, tj. „použitím lsti“.
- 480 D. „naplnil ústa na ústa“ (n. „k ústům“), smysl jako v textu. Dále obdobně.
- 481 Zde poněkud jiný výraz než shora, ale příbuzný a v podstatě téhož významu.
- 482 N. „k vaším rukám“, vl. „na vaše ruce“.
- 483 Tak doslovně, smysl je „žití jednoho místo žití druhého“, tj. „žití toho, kdo ho nechá vyvážnout, za jeho žití“, srov. 1 Král. 20:39. Tuto poněkud kusou větu si mnozí upravují tak, že místo „jimmálét“, „bude moci vyvážnout“, kladou „jemalét“, „bude nechávat vyvážnout“, toto čtení však není nikterak doloženo. Ostatně je nedostatek souvislé větné skladby příznačný pro odměřeně úsečnou řeč strohého vojenského velitele, jakým Jéhú zřejmě byl (srov. kap. 9:20), a jeho varování bylo bezpochyby všem podřízeným naprosto jasné; zároveň je tak doslovně znění dokladem toho, jak je jeho řeč v Písmě věrně podána.
- 484 Viz Gen. 2:1, pozn. 46.
- 485 Viz 1 Sam. 22:17, pozn. 856.
- 486 Viz Gen. 34:26, pozn. 263.
- 487 Tj. snad „městské čtvrti“ n., podle jiných, „hradu“, „pevnosti“.
- 488 Viz Exod. 29:14, pozn. 1036.
- 489 Tvar slovesa jako v Lev. 11:35, pozn. 365.
- 490 N. „hnojště³¹⁸“.
- 491 Viz Num. 14:43, pozn. 552.
- 492 Viz Exod. 32:4, pozn. 1128.
- 493 Viz 1 Král. 12:29, pozn. 725.
- 494 N. „jsi naložil s domem Acheáovým³³⁴“.
- 495 D. „budou ti“ (tj. „tobě“)⁴²⁰.
- 496 D. „synové čtvrtých“, smysl jako v textu.
- 497 Viz Gen. 26:5, pozn. 674.
- 498 Tj. „Isráelovce“.
- 499 Viz 1 Král. 15:23, pozn. 809.
- 500 N. „Athaláhú“ (kap. 8:26), dále obdobně.

- 501** Zde ve smyslu „královské“, „královského rodu“. Kap. 25:25 obdobně, tam však je použito jiného výrazu, příbuzného a v této souvislosti v podstatě téhož významu.
- 502** D. „usmrcování“, smysl jako v textu („kteří měli být usmrcováni“).
- 503** D. „v pokoj loží“ (Gen. 47:31); předložková vazba v textu zvolena pro zřetelnost.
- 504** Viz Gen. 24:59, pozn. 641.
- 505** Viz 2 Par. 22:11.
- 506** Jiné sloveso než „ukryli“ ve v. 2.
- 507** Viz Gen. 20:2, pozn. 526.
- 508** Snad jiné odchylné pojmenování Keréthiovců (2 Sam. 8:18, pozn. 417).
- 509** Viz Gen. 15:18, pozn. 435.
- 510** Tj. „do („ze“) strážní služby“, vl. „vstupující“ (vv. 5 a 9, snad lze obdobně chápat i „vstoupil“ v kap. 10:12, „nastoupil cestu“, tak i zde v. 15), „vycházející(mi)“⁴⁹⁹ (vv. 7 a 9).
- 511** Viz Gen. 26:5, pozn. 673.
- 512** N. snad „přísně střežit dům králův“, dále obdobně.
- 513** Hebr. „massach“, výraz nejistého významu, vyskytující se v SZ jen zde; podle jiných „střídavě“ n. „v (plně) zbrojí“; LXX vynechávají, ve Vulgátě se chápe jako vlastní jméno, „domu Messa“.
- 514** D. „ruce“.
- 515** N. „z vás“⁴⁵⁹, ne však jako ve v. 5.
- 516** N. „budete krále obklopot“ (n. „obstupovat“), opis v textu umozňuje v překladu zachovat předložkovou vazbu textu původního, i ve v. 11, kde je překlad doslovný.
- 517** D. „každý, a jeho zbraně v jeho“, dále obdobně.
- 518** D. „a ten přicházející“ (n. „vstupující“), v. 15 obdobně, totéž sloveso.
- 519** N., podle některých, „k řadám (n. „do řad“) sloupů“, tj. „do zevnějšího prostoru“, viz 1 Král. 7:2n., pozn. 396 (pak ve v. 8 předchozí sloveso⁵¹⁸ ve smyslu „koho budu dávat zavést“). Ve v. 15 by pak rovněž byl smysl⁵³² „k řadám n. do řad“.
- 520** Viz Num. 27:17, pozn. 985.
- 521** Viz 1 Král. 7:39, pozn. 463.
- 522** Viz Exod. 27:14, pozn. 950.
- 523** Tj. „obrázení n. čelem k“.
- 524** Viz Exod. 29:6, pozn. 1026.
- 525** Tj. „knihu zákona“. Srov. Deut. 17:18.
- 526** Zde i „zvuk“³⁸⁸, tj. „šum“, „hřmot“, „povyk“.
- 527** Viz 1 Král. 7:15nn.
- 528** Jako v Num. 10:2.
- 529** N., podle některých, „velitelé a pozounáři“ (tj. „trubači na pozouny“).
- 530** D. „k směru“.
- 531** N. „zevnitř“^{177a}.
- 532** Vl. „vůči (tj. „vzhledem k“) řadám“⁸⁵¹.
- 533** Mnozí tato slova překládají „uvolní jí místo“ („zjednali n. zřídili jí volno na obě strany“), doslovné znění však, jehož se přidržují i LXX a Vulgata, dává dobrý smysl, takže nevidím příčiny chápat je jinak.
- 534** Tj. snad „zavedli ji“⁵¹⁹.
- 535** N. „že zůstanou“³⁴⁷, D. „o (n. „stran“) byti“ (n. „stani se“).
- 536** Viz Gen. 2:24 a dále, pozn. 89.
- 537** Viz Lev. 16:14, pozn. 528.
- 538** N. „postavil před dům Hospodinův“.
- 539** Viz Num. 3:32, pozn. 109; 2 Par. 23:18, pozn. 826.
- 540** Viz Jós. 11:23, pozn. 460.
- 541** Zde začíná v hebrejském textu kapitola 12.
- 542** N. „Jóáš“ (v. 2), dále obdobně.
- 543** Viz Exod. 30:7, pozn. 1035.
- 544** Tj. „posvěcovaných“.
- 545** D. „procházejícího (n. „přecházejícího“), tj. „hodnocením n. k hodnocení“⁵⁴⁸“.
- 546** Vl. „duše“, tj. „k vykoupení jich“ (Lev. 27:2, pozn. 949).
- 547** Tj. „jeho se týkajícím“ („jak je hodnocen“).
- 548** Viz Lev. 27:2nn., pozn. 163.
- 549** Snad i ve smyslu „v n. podle odhadu n. hodnocení jím“, tj. „knězem“.
- 550** Vl. „posilovat“, „upevňovat“, tj. „zařizovat opravování“ atd. Na konci v. 12 podstatné jméno, od něhož je toto sloveso odvozeno (vl. „síle“, „posile“ atd.). Dále obdobně.
- 551** N. „zchátralost(i)“, „poškození“.
- 552** Vl. „ve všem (n. „stran [n. „podle“] všeho“) kde“.
- 553** Viz Gen. 50:26, pozn. 1400.
- 554** Vl. „dveřích“, smysl jako v textu.
- 555** Tj. „napravo z hlediska přicházejícího“.
- 556** Viz 2 Sam. 8:17, pozn. 416.
- 557** D. „veliký kněz“.
- 558** N. „králův a veleknězův“.
- 559** N. „zavazovali“ (Exod. 12:34).
- 560** Jako v Gen. 13:16.
- 561** Viz Exod. 20:9, pozn. 668.
- 562** Viz Exod. 38:23, pozn. 974.
- 563** Viz 1 Král. 5:15, pozn. 310.
- 564** Vl. „kamenů tesání“, tj. „tesáním zpracovaných“.
- 565** D. „co vycházelo“⁴⁹⁹, smysl snad jako v textu.
- 566** D. „z těch peněz... vnášeny“ (netýká se slov „za ně“ ve v. 14), smysl nejspíše jako v textu, podle některých „ze stříbra, jež bylo vnášeno“, to by se však nemohlo týkat náčiní „ze zlata“, o němž je dále zmínka.
- 567** D. „v spolehlivosti“, viz Exod. 17:12, pozn. 598.
- 568** Viz Lev. 4:3, pozn. 93.
- 569** Tj. „jež on sám posvětil“.
- 570** Zde snad v takovémto smyslu. Srov. kap. 19:4⁷⁵⁶.
- 571** Viz Deut. 28:12, pozn. 960.
- 572** Viz 1 Král. 7:51, pozn. 483.
- 573** Viz 1 Král. 15:19, pozn. 800.
- 574** D. „spikli se spiknutím“, jako v kap. 15:15; zde a obdobně dále snad „hanebně se spikli“.
- 575** Viz Soud. 9:6, pozn. 536.
- 576** Viz Gen. 4:5, pozn. 138.
- 577** Viz Exod. 32:11, pozn. 1136.
- 578** Viz Gen. 30:17, pozn. 780.
- 579** Viz Exod. 3:9, pozn. 105.
- 580** Viz Deut. 22:27, pozn. 812; Soud. 3:9, pozn. 133.
- 581** Viz Gen. 31:2, pozn. 811.

- 582** Viz Exod. 34:13, pozn. 1197.
583 Tj. „z vojska“.
584 Viz Exod. 12:37, pozn. 418.
585 Viz Gen. 2:7, pozn. 57.
586 Viz Lev. 26:5, pozn. 866.
587 N. „Jóáš“, jako ve v. 9, dále obdobně.
588 N. snad „v níž umíral“.
589 N. „položil“, ne však jako „položil⁹⁰“ níže v tomto verši; tohoto slovesa se v tvaru, v jakém je zde uvedeno, obvykle (Gen. 41:43, pozn. 1128; Exod. 4:20, pozn. 148, a j.) používá ve významu „usadit někoho do vozu n. na jízdni zvíře k jízdě“, takže zde snad je jeho přenesený smysl „dej svou ruku na luk k vystřelení“, tj. „napni svou ruku luk“.
590 Vl. „zastavil (n. „postavil“) se“, „zůstal stát“.
591 D. „oni“, tj. „tamní obyvatelé“.
592 D. „zašel“, „odešel“, smysl jako v textu, n. snad
593 „Elíšův a odešlo se. A když ten muž zavadil“.
594 Viz Lev. 5:2, pozn. 137.
595 Viz Gen. 33:11, pozn. 890.
596 Zde asi „Cházáel“.
597 N. „Jehóacházova“ (kap. 10:35), „Amacjá“ (kap. 12:2); dále obdobně.
598 Viz Jós. 17:13, pozn. 557.
599 Viz Deut. 24:16.
600 Viz Num. 27:2, pozn. 979.
601 Tj. „podrobená (n., podle jiných, „zproštěná“, tj. snad „opuštěná“) Военѣ“, n. „Bůh zničí“.
602 Viz Deut. 1:7, pozn. 203.
603 D. „Pobitím“.
604 N. „cti“, viz 2 Sam. 6:20, pozn. 322.
605 Viz Deut. 2:5, 9, pozn. 121.
606 N. „zahrávat si s neštěstím“ („píchat do vosího hnízda“); znění v textu uchovává v překladu předložkovou vazbu, jaká je v textu původním.
607 D. „prorazil“, viz 2 Sam. 5:20, pozn. 270, v textu opis vzhledem k následující předložkové vazbě; n. snad
608 „prorazil zdí“.
609 Viz Gen. 6:15, pozn. 217.
610 D. „syny rukojemství³¹⁸“ (n. „záruk“).
611 N. „odvezli ho na koních“.
612 D. „a on“, dále obdobně.
613 N. „zpět získal území“.
614 Viz 1 Král. 8:65, pozn. 565.
615 Viz Num. 22:1, pozn. 831; Jós. 3:16, pozn. 145 a 146.
616 Viz Gen. 16:11 a dále, pozn. 762.
617 Viz Deut. 32:36, pozn. 1199.
618 Viz Gen. 6:7, pozn. 199.
619 Tj. snad „promluvil, že nevyhladí jméno Izráelovo“.
620 Viz 2 Sam. 8:6; smysl této nesnadno srozumitelné předložkové vazby je snad „Júdovi v době jednotného království Izráelova“, tj. za Dávída a Šalomouna. Těchto míst se později králové Arámu opět zmocnili a Járovejím dobyl zpět.
621 Viz 2 Sam. 5:8, pozn. 254; i zde zesílený tvar, jako v Gen. 15:17.
622 Hebr. „choššith“, výraz nejasného významu, vyskytující se v SZ kromě tohoto místa ještě jen v 2 Par. 26:21 a odvozený od slovesa „cháfaš“ (Lev. 19:20, pozn. 627). Jiní jej překládají „v domě nemocí“ (tj. „oddělení pro nemoc“) n. „domě svobody“ (tj. „od vladařských povinností“); LXX přepisují hebrejské znění („affúsóth“), Vulgata překládá „in domo libera seorsum“, „v svobodném domě obzvláště“.
623 N. „Azarjov“ (kap. 14:21). Dále obdobně. Jiné jeho jméno („Uzzijáh“ n. „Uzzijáh“) se uvádí ve v. 13 a dále.
624 N. „Zecharjá“ (kap. 14:29). Dále obdobně.
625 Místo „před lidem“ („kóvál ám“) navrhuji někteří podle jistých rukopisů LXX čtení „u n. v Jivleámu“. Jiné rukopisy LXX hebrejské znění prostě přepisují („keblaam“); Vulgata překládá „palam“, „veřejně“.
626 N. „Šallum“ (v. 10), dále obdobně.
627 D. „v Šómronu měsíc dní“.
628 Zde snad vlastní jméno Menachémova otce.
629 Zde snad ve smyslu „od trvání na n. zůstávání při hříších“.
630 N. „Proti zemi“.
631 Mnozí podle LXX navrhuji čtení „k hřešení. (19) V jeho dnech na zem“.
632 Viz Gen. 10:11, pozn. 318.
633 Viz Deut. 8:17n., pozn. 449.
634 Viz Gen. 45:1 a 9, pozn. 1225.
635 Viz 1 Král. 16:18, pozn. 818.
636 Tj. „do zajetí“, sloveso jako v Soud. 18:30, pozn. 858, zde a dále v tvaru zejména tohoto smyslu, v kap. 17:11, 26 a 33 však bez tohoto významového odstínu.
637 Tj. „obyvatele těchto území“, dále obdobně. Srov. Deut. 34:1, pozn. 1295.
638 Viz Gen. 43:32; 46:34, pozn. 1273.
639 Viz Num. 21:32, pozn. 828.
640 Vl. „bojovat nemohli“ (n. „nebyli schopni“).
641 N. „Élatu“, jako shora a zdola.
642 Tak podle čteného textu i podle LXX a Vulgaty; psaný text má znění „Arómim“, jež někteří čtou jako „Aramím^{233 355}“, pak by však šlo o nepravdivý, jinde se nevyskytující a nejasný tvar, jež, mám za to, lze mnohem snáze vysvětlit podle čteného textu, totiž mylnou záměnou liter, jako např. v Num. 2:14, pozn. 70. Mnozí pak podle toho navrhuji místo „pro Arám“ shora čist „pro Edóm“, toto čtení však není nikterak doloženo.
643 D. „podobu“ (Gen. 1:26), smysl snad jako v textu, n. „plán“.
644 Viz Exod. 20:4, pozn. 661; Num. 12:8, pozn. 465; zde snad „model“.
645 Viz Exod. 22:8, pozn. 743.
646 Viz Gen. 35:14, pozn. 950.
647 Viz Lev. 3:1, pozn. 80.
648 Viz Gen. 4:22, pozn. 161.
649 Podle obvyklého významu slovesa vl. „přisunul“, zde však je smysl spíše „odsunul“.
650 Viz Exod. 29:10, pozn. 1031.
651 D. „a z postavení“.
652 Viz Exod. 40:22, pozn. 1018.
653 D. „vzestupnou oběť jitra“, „oběť daru večera“.
654 Viz Lev. 27:33, pozn. 975, zde snad ve smyslu „ještě si rozmyslí, co s ním“.

- 655** Viz 1 Král. 7:28n., pozn. 440, tj. „odsekal jejich listý“ (tamže pozn. 441).
- 656** Viz Exod. 30:18, pozn. 1112; 1 Král. 7:30, pozn. 447.
- 657** Viz 1 Král. 7:23, pozn. 432.
- 658** Viz Gen. 42:38, pozn. 1179.
- 659** N. snad „předsíň“, „halu“, D. „krytou chodbu (atd.) soboty“.
- 660** N. „při“.
- 661** Vl. „juliční“, viz 1 Král. 6:29, pozn. 333, zde však jako přídavné jméno bez předložky se smyslem jako v textu.
- 662** D. „tváře“, viz Gen. 27:46, pozn. 730.
- 663** Tj. snad „s ohledem na krále“, n. „od tváře (n. „před tváří³⁹) krále“, tj. „z obavy před králem“.
- 664** Vl. „obrátil“, jako např. Soud. 18:23, pozn. 851; 1 Král. 8:14, zde smysl jako v textu.
- 665** Vl. „vracet¹⁰⁸“, zde ve smyslu jako v textu („splácet“, jako povinnost).
- 666** N. snad „přestal králi... vynášet dary⁷⁵“.
- 667** D. „v“.
- 668** Viz Gen. 42:16, pozn. 1155.
- 669** Slova „a polapil ho“ a „a uvěznil ho“ znějí v hebrejštině navzájem velmi podobně („vajjaacréhú“, „vajjaasréhú“).
- 670** Tj. i proti tomu území, jež Tiglath-Pileser (kap. 15:29) ještě ponechal.
- 671** N. „zahájil proti němu obléhání na tři léta³²¹“.
- 672** Viz Gen. 10:2, pozn. 308.
- 673** Viz Exod. 12:14, pozn. 386.
- 674** Viz Exod. 34:7, pozn. 1191, zde tvar tohoto slovesa.
- 675** Viz Gen. 35:14, pozn. 949.
- 676** Viz Deut. 4:25, pozn. 247.
- 677** Viz Deut. 29:17, pozn. 1056.
- 678** Viz 2 Sam. 24:11, pozn. 987.
- 679** Viz Exod. 7:3, pozn. 209.
- 680** D. „jako šíji“, „podle šíje“.
- 681** Tj. „tak jako svou šíji zatvrdili n. zatvrzovali jejich otcové“.
- 682** N. „proti nim“.
- 683** N. „důrazně prohlásil“, jako ve v. 13; n. také „varování, jimiž mezi nimi varoval“.
- 684** Viz Deut. 32:21, pozn. 1160.
- 685** Viz Lev. 18:21, pozn. 573 a 574.
- 686** Viz 1 Sam. 28:8, pozn. 999.
- 687** Viz Num. 23:23, pozn. 840.
- 688** Viz Lev. 19:26, pozn. 640.
- 689** Viz Gen. 2:18, pozn. 76.
- 690** Viz Gen. 49:16, pozn. 1352.
- 691** N. „Hospodin zavrhl“, opis v textu umožňuje v překladu uchovat předložkovou vazbu, jaká je v textu původním.
- 692** Viz Gen. 15:13, pozn. 429.
- 693** Viz Soud. 2:14, pozn. 128.
- 694** Viz 1 Král. 11:11, pozn. 664.
- 695** Viz Deut. 13:5, pozn. 1078.
- 696** Zde obdobný tvar jako v Soud. 18:30, pozn. 858.
- 697** Viz Gen. 4:14, pozn. 149.
- 698** Viz Gen. 10:10, pozn. 317.
- 699** Viz Gen. 22:17, pozn. 417.
- 700** N. snad „zůstali“, jako uprostřed vv. 33 a 41, n. „projevili se²²⁷“. Ve v. 32 a na počátku vv. 33 a 41 ve smyslu „stali se navenek n. podle jména“.
- 701** Tj. „každý národ tvůrcem svých vlastních“, dále obdobně.
- 702** N. „Kúthy“ (v. 24).
- 703** Viz Soud. 18:2, pozn. 823; n. „ze všech svých tříd“ (1 Král. 12:31, pozn. 726).
- 704** Vl. „prvních“, dále obdobně.
- 705** Tj. snad „sobež uložených“.
- 706** Viz Exod. 20:4, pozn. 660.
- 707** N. „Chizkijáhú“ (kap. 16:20), dále obdobně.
- 708** Viz Gen. 1:5, pozn. 8.
- 709** Tj. „kus mosazi“, „něco mosazného“, snad i jakoby slovní hříčka („had“ je hebrejsky „nachas“, „mosaz“ je „nechóseth“).
- 710** Viz Exod. 8:10, pozn. 242.
- 711** Viz Deut. 29:9, pozn. 1050.
- 712** Viz Gen. 29:15, pozn. 749.
- 713** Vl. „jal se mu nesloužit“, smysl jako v textu.
- 714** Viz Gen. 30:6, pozn. 769.
- 715** Viz Jós. 23:16, pozn. 681.
- 716** Tj. „mu uložil povinnost zaplatit n. odevzdat“, znění v textu zvoleno k uchování předložkové vazby, jaká je v textu původním, v překladu.
- 717** N. „rozřezal“, „rozlámal“, „rozbil“, jako „osekal“ v kap. 16:17, zde toto sloveso mnozí překladatelé chápou ve smyslu „odřezal z nich zlato, jímž byly potaženy“, to však je v rozporu se zájmenou příponou „je⁷²¹“ množného čísla u slovesa „dal“ zdola; proto s několika jinými překládám ono sloveso („kácac“) jako v textu zde, v témž významu jako např. v kap. 24:13 a v 2 Par. 28:24, kde je smysl jasný; tak je na tomto místě překládají i LXX („synekopsen“) a Vulgata („confregit“).
- 718** Viz 1 Král. 6:3, pozn. 326.
- 719** N. „sloupy“, vl. snad „podpěry“, výraz nejasného významu, vyskytující se v SZ jen zde.
- 720** Jako v Exod. 25:11, srov. 1 Král. 6:20nn., pozn. 353; zde podle LXX „pozlatil“ („echrysósen“).
- 721** Tj. celé „dveře“ (n. „křídla dveří“) a „veřeje⁷¹⁹“, jež pro snadnější přepravu „rozsekal⁷¹⁷“, nejen snad jejich zlatý povlak, o němž v textu není zmínky.
- 722** N. „maršála“, „nejvyššího velitele vojska“.
- 723** N. „vrchního komorníka“ (n. „kleštěnce“, kap. 8:6 a dále).
- 724** N. „vrchního důstojníka“, n., podle jiných, „vrchního (n. „nejvyššího“) číšníka“.
- 725** N. „odtokového příkopu“.
- 726** Viz Gen. 49:17, pozn. 1354.
- 727** Viz 2 Sam. 8:16, pozn. 415.
- 728** Viz Exod. 21:19, pozn. 704.
- 729** N. „pohmožděné“, tvar slovesa jako v Deut. 28:33, pozn. 996.
- 730** Viz Soud. 16:29, pozn. 806.
- 731** Viz Lev. 6:14, pozn. 198.
- 732** Vl. „domluv“, „dohodni“, zde smysl jako v textu.
- 733** Jako v Gen. 49:17, proti v. 24⁷⁶.
- 734** Viz 1 Král. 10:15, pozn. 935.

- 735** N. „bez“, viz Num. 5:20, pozn. 219, zde ve smyslu „bez vůle n. nezávisle na vůli“. Viz i Is. 36:10, pozn. 2040.
- 736** Viz Gen. 11:7, pozn. 341.
- 737** V původním textu množné číslo, asi ve smyslu „každý své moči“. Kap. 37:2 obdobně.
- 738** D. „vyproštěním“.
- 739** D. „požeháním“; také „blahobyť“, „hojnost“, srov. Gen. 33:11; 1 Sam. 25:27.
- 740** Viz Soud. 9:12, pozn. 684.
- 741** Viz Gen. 37:20, pozn. 991.
- 742** D. „oliv oleje“ (Num. 18:12, pozn. 714).
- 743** N. „vás nabádá (n. „zavádí“) na scesti“, viz Deut. 13:6, pozn. 526.
- 744** D. „zemí, kteří“.
- 745** N. „nic²²⁸“.
- 746** Od „Chilkijjá“, jinak „Chilkijjáhuúv“ (v. 18), dále obdobně.
- 747** D. „k Chizkijjáhuvi, roztržení na rouchách¹⁹⁰“, srov. poněkud odlišnou vazbu obdobného významu v Soud. 1:7, pozn. 19.
- 748** Vl. „pokryl“, „zastřel“ (Gen. 24:65), v. 2 obdobně.
- 749** 1. pád „Isajá“, hebr. „Ješajáhú“ („vysvobod, Hospodine“, n. „Hospodin vysvobozuje“).
- 750** Viz Gen. 35:3, pozn. 942, zde snad i „porodních bolestí“, vzhledem k následujícímu, viz Jer. 4:31, pozn. 387.
- 751** N. „trestu“, „kárání“, „pokuty“, odvozeno od slovesa ve v. 4⁷⁵⁵.
- 752** N. „rouhání“, nesouvisí se slovesem ve v. 6⁷⁵⁷.
- 753** Vl. „došly“, „přišly“.
- 754** Tj. „k ústí dělohy“, jinak „k protržení“ (n. „průlomu“).
- 755** N. „trestem zakročí proti slovům“, viz 2 Sam. 7:14, pozn. 356, v textu n. zde shora opis umožňující v překladu uchovat předložkovou vazbu, jaká je v textu původním.
- 756** D. „zbytek, jenž je nalezen“ (n. „sehnán“), smysl jako v textu. Dále obdobně.
- 757** Viz Num. 15:30, pozn. 605.
- 758** Vl. „dát ducha“, smysl jako v textu.
- 759** Souvisí s předešlým „slyšet“, snad v zesilujícím smyslu („poplašnou zvěst“).
- 760** Viz Num. 12:1, pozn. 453.
- 761** Viz Lev. 27:21, pozn. 965.
- 762** Viz Num. 21:3, pozn. 790.
- 763** Viz 1 Sam. 4:4, pozn. 230.
- 764** Viz Deut. 32:39, pozn. 1206.
- 765** Viz Gen. 24:14, pozn. 614.
- 766** Viz 2 Sam. 6:16, pozn. 308.
- 767** Tj. „nepřemožená“.
- 768** D. „panna (tj. snad „panenství“, jakoby zosobněné) dcery“, n. snad „panna, to jest dcera“.
- 769** N. „hlas a vysoko povznesl své oči? Proti“.
- 770** Tak podle čteného textu a u Is. 37:24; psaný text má znění „jízdou“.
- 771** N. „jsem vystoupil“, dále obdobně.
- 772** Viz 1 Sam. 24:3, pozn. 883, zde množné číslo.
- 773** N. „nocležístě“, „ubytovnu“.
- 774** Viz Exod. 29:33, pozn. 1057.
- 775** Viz Gen. 41:1, pozn. 1085.
- 776** Viz 2 Sam. 7:19, pozn. 664, zde v takovémto smyslu.
- 777** N. „připravil“, „naplánoval“, viz Gen. 2:7n., pozn. 56, zde v takovémto smyslu.
- 778** Vl. „přivedl“, „uvedl“, tj. „v skutek“.
- 779** N. „nastat“, tj. „být určen n. postaven n. mohlo tě být použito“, „stát se nástrojem“.
- 780** N. „i mohlo dojít“.
- 781** Tj. „bezmocní“.
- 782** N. „klesli na mysl“.
- 783** Zde i „zklamání“, „zahanbení“. Vizi Soud. 3:25, pozn. 216.
- 784** Viz Gen. 1:11, pozn. 18.
- 785** Viz Gen. 1:11, pozn. 17.
- 786** D. „a sněti před stojatým“, výraz značí zpravidla „stojaté obilí“ (Exod. 22:6; Deut. 23:25; Soud. 15:5), zde snad smysl jako v textu. Netýká se v. 29.
- 787** N. „domyšlivost“, „sebevědomí“, vl. „sebejistota“.
- 788** N. „nosní kruh“.
- 789** Tj. „Chizkijjáhuvi“.
- 790** Viz Lev. 25:5, pozn. 791.
- 791** Jiný, ale v podstatě téhož významu výraz jako shora⁷⁹⁰.
- 792** Viz Exod. 10:5, pozn. 321.
- 793** Zde D. „zbytek, přidá“.
- 794** Podle čteného textu, mnoha rukopisů a starých překladů „Hospodina zastupů¹²⁶“.
- 795** Viz 2 Sam. 20:15, pozn. 813.
- 796** N. „toto město ochránit“ (n. „přikrýt“), význam slovesa zahrnuje oba tyto pojmy, jež opis v textu, zvolený vzhledem k uchování smyslu předložkové vazby originálu (v kap. 20:6 poněkud odlišně) v překladu, zároveň vyjadřuje.
- 797** Viz Lev. 26:30, pozn. 919.
- 798** Podle čteného textu, mnoha rukopisů a starých překladů „Šareecer, jeho synové“.
- 799** Viz Gen. 24:27, pozn. 626.
- 800** Viz Deut. 25:15, pozn. 917.
- 801** Tj. „prostřední části n. čtvrti“.
- 802** Podle čteného textu, mnoha rukopisů a starých překladů „dvora“.
- 803** Viz 1 Sam. 9:16, pozn. 399.
- 804** Viz Num. 12:13, pozn. 471.
- 805** Viz Lev. 13:18nn., pozn. 424.
- 806** N. „vykonat (n. „učinit“) věc, o níž promluvil“ (n. „jžž příslibil“). Stran dalšího textu tohoto verše jakož i vv. 10n. viz Is. 38:8.
- 807** Jako např. „napráhni“ v Exod. 7:19 a obdobně jinde.
- 808** N. snad „slunečních hodinách“, D. „na stupních“, jako jinde v tomto odděle.
- 809** N. „Meródach“ (Is. 39:1, i zde podle mnoha rukopisů, LXX a syrského překladu).
- 810** Tj. „jeho posly“, dále obdobně.
- 811** Viz Jer. 35:18, pozn. 1499.
- 812** Podle mnoha rukopisů, LXX, Vulgaty a syrského překladu „se nad nimi (pak snad⁸¹⁰ i „nad těmi věcmi“, tj. „nad dopisy a nad darem“, toto by se ovšem netýkalo

- následujícího „jim“) zaradoval“ („vajjismach“ místo „vajjšma“); tak i u Is. 39:2.
- 813** Jako v Gen. 37:25, zde v poněkud jiném tvaru. Podle jiných „pokladů“, „cenností“.
- 814** Viz Gen. 1:16, pozn. 112, zde smysl jako v textu („oblasti své vlády“).
- 815** N. „rybník“ (2 Sam. 2:13 a dále), kap. 18:17 obdobně.
- 816** Viz Lev. 26:30, pozn. 917.
- 817** Viz Deut. 27:2, pozn. 940.
- 818** Viz 1 Král. 7:8, pozn. 409.
- 819** Viz Lev. 19:26, pozn. 641.
- 820** Viz Lev. 19:31, pozn. 652.
- 821** D. „množil“, znění v textu uchovává v překladu předložkovou vazbu, jaká je v textu původním.
- 822** N. „potloukání“, „bloudění“ (ne jako ve v. 9), srov. Gen. 4:16, pozn. 154.
- 823** D. „jež každý slyšící je“.
- 824** Tj. „vyměřím mu trest jako Šómronu a domu Ache-ávovu“.
- 825** Viz Gen. 6:7, pozn. 199, zde ve smyslu daném souvislostí, až se zároveň snad myslí i na význam tohoto slovesa na citovaném místě.
- 826** Viz Gen. 19:21, pozn. 515.
- 827** D. „na její tvář“.
- 828** Viz 1 Král. 8:57, pozn. 557.
- 829** Viz Num. 18:20, pozn. 724.
- 830** Vl. „zůstali dráždícími“.
- 831** Viz 1 Král. 2:31, pozn. 158.
- 832** Viz Num. 6:21, pozn. 284.
- 833** Vl. „doplňuje“, tvar slovesa jako v Num. 14:33, pozn. 570, zde ve smyslu „v plném počtu sbírá (ne jako zdola⁸³⁴) n. shromažďuje“.
- 834** Sloveso jako v Gen. 6:21, pozn. 230.
- 835** D. „v domě Hospodinově“, snad ve smyslu „ve věci domu Hospodina“. Podle čteného textu „o dům Hospodinův“, jako ve v. 9 a kap. 12:11.
- 836** Tj. „jež se má vykonat“.
- 837** Tj. snad na královu otázku, proč přichází.
- 838** Viz 1 Sam. 17:30, pozn. 697.
- 839** Zde proti kap. 1:2n. předložková vazba odpovídající českému prostému 4. pádu; v kap. 14:7, 13 a 25:6 obdobně.
- 840** Zde jiná předložka, mající výrazněji tento význam; jako „na“ shora i zdola⁸⁴⁶.
- 841** N. „díly“, „skutky“, „činy“, dále obdobně.
- 842** N. „proti tomuto místu a proti jeho obyvatelům“.
- 843** N. „hrůzou“, „zděšením“, „předmětem hrůzy“ (n. „zděšení“).
- 844** A zároveň i „vyproštěn“, „vyňat“²⁴⁵, tj. „uchráněn“ všeho, co bylo shora ohlášeno.
- 845** Vl. „zpět“, „vrátili“¹⁰⁸.
- 846** Zde i „odpověď“⁸³⁸.
- 847** Vl. „stran“, tj. „co se týče“, „to jest“.
- 848** Viz Gen. 6:18, pozn. 227.
- 849** Vl. „stanul“, jako shora, „postavil se“, zde smysl jako v textu.
- 850** Vl. „dvojky“, zde tento výraz („na druhém místě“, srov. Gen. 41:43, pozn. 1129; 1 Sam. 23:17, pozn. 867) značí „řadové („obyčejné“) kněží“ proti „velekněží“, je ho použito i v kap. 22:14 ve smyslu „druhé (tj. snad „druhořadé“, „podřadné“, „chudinské“) čtvrti“.
- 851** Viz Exod. 26:33, 35, pozn. 933 a 934.
- 852** Jako v Deut. 32:32, zde podle některých „na skládkách odpadu u“.
- 853** N. „zruší“, „odstraní“, viz Exod. 12:15, pozn. 387. Dále obdobně.
- 854** N. „kněžoury“, hebr. „kemárim“, hanlivý výraz pro modlářské kněží.
- 855** Vl. „okolích“, tj. „okolních místech“.
- 856** N. „znamením zvěrokruhu“, podle jiných „planetám“, výraz vyskytující se v SZ jen zde.
- 857** Tj. snad nějaké zobrazení (jako v kap. 21:7) této bohyně (viz 1 Král. 18:19, pozn. 854), n. prostě „ašéru“ jako v kap. 13:6⁸⁸² a dále; kde ovšem je tento výraz v jednotném čísle, tam může být míněna i „Ašéra“ jako zde. Dále obdobně.
- 858** Viz 2 Sam. 22:43, pozn. 916.
- 859** N. „hrob“, pak však nejspíše v hromadném smyslu („hroby“).
- 860** Tj. „prostého n. obecného lidu“.
- 861** Viz Deut. 23:17, pozn. 844.
- 862** Sloveso jako v Soud. 16:13, pozn. 776.
- 863** D. „domy“.
- 864** Tj. „učinil je nezpůsobilými k vykonávání pohan-ských obřadů“.
- 865** Zde snad jsou míněna nějaká u bran umístěná zařízení k uctívání hromadských bohů, snad podobná těm, jež byla na „výšinách“, takže na ně byl název „výšiny“ přenesen. Obdobně snad i ve v. 15 („veškerá zařízení výšiny“).
- 866** Podle čteného textu, mnoha rukopisů a starých překladů „syna Hinnómova“.
- 867** Tj. k jeho uctívání, jako božstva.
- 868** Viz 1 Sam. 9:22, pozn. 410.
- 869** N. „k síni“.
- 870** N. snad „jenž *bydlel*“.
- 871** Jméno jakési přístavby na západní straně chrámového nádvoří.
- 872** Vl. „odběhl“, „rozběhl se“, hebr. „vajjárác“, tvar slovesa „rúc“, jež má jednoznačně tento význam, mnozí však jej zde považují za tvar slovesa „rácac“ (viz např. kap. 18:21⁷²⁹) a překládají „a rozdrtil n. roztrástil“, jenže to se nepříliš hodí k následujícímu „odtamtu“ a proto někteří přidávají „a odstraní“. LXX přeložili „katespasen“, „stálh“, „strhl“, „odlomil“ n. i „odstraní“, snad zde podle některých rabínských výkladů četli sloveso „ráchak“, „být daleko“, „vzdalovat se“, jehož některé tvary lze takto chápat; podle tohoto čtení podávají toto místo i některé překlady novější. Nepovažoval jsem však za potřebné opravovat znění původního textu, dávajícího dobrý smysl, podle něhož podobně překládají i někteří jiní, např. Kraličti („pospíšiv“) a Vulgata („cucurrit“).
- 873** Viz Jós. 13:3, pozn. 472.
- 874** N. „zkázky“, „záhuby“, odvozeno od slovesa v kap. 8:19⁴⁰³.

- 875** Viz Gen. 38:21, pozn. 1021.
876 Viz Deut. 29:17, pozn. 1055.
877 Viz Gen. 1:26, pozn. 41.
878 N. snad „i spálil tu výšinu, a na prach rozmělnil a spálil ašéru“.
879 Jako „zvola“ v 1 Král. 13:2.
880 N. „proti oltáří“, „stran oltáře“.
881 N. „prohlásil proti oltáří⁸⁸⁰ v Bét-Élu tyto věci, jež jsí“.
882 Vl. „kosti tedy nechali vyvážnout“.
883 Viz Deut. 14:29, pozn. 599.
884 Viz 1 Sam. 28:24, pozn. 1011; 1 Král. 13:2, pozn. 731.
885 Viz Exod. 12:11, pozn. 377 a 378.
886 D. „jako toto“.
887 Viz Soud., nadpis, pozn. 1.
888 Viz Gen. 31:19, pozn. 820.
889 Viz Exod. 22:5, pozn. 738; 1 Král. 14:10, pozn. 774.
890 Viz Deut. 6:5, pozn. 322.
891 Viz Exod. 15:7, pozn. 506.
892 Viz Gen. 2:14, pozn. 73.
893 Zde snad „Nechó“.
894 N. snad „umírajícího“, viz 1 Par. 35:24.
895 Od „Jeremjá“, hebr. „Jirmejáhú“ („Hospodin pozvedá“ n. „Hospodin je vyvýšen“).
896 D. „uvěznil od kralování“, srov. 1 Sam. 8:7, pozn. 360; tak podle čteného textu, LXX i Vulgaty. Podle psaného textu „za kralování“, tj. „jeho kralování“, ale zájmenná přípona „jeho“, bez níž tato předložková vazba nemá jasného smyslu, zde chybí.
897 Viz Num. 3:16, pozn. 93.
898 D. „ohodnotil (Lev. 27:8, pozn. 954) zem“, zde ve smyslu „zatížení n. zdanění (nikoli jako zdola⁹⁰⁰) země“, což je snad poněkud naznačeno opisem v textu.
899 Viz Lev. 5:15, pozn. 163, zde ovšem je smysl „podle jeho se týkajícího ohodnocení“.
900 Viz Deut. 15:2, pozn. 607.
901 Viz Gen. 11:28, pozn. 345.
902 Viz Deut. 20:19, pozn. 743, zde se týká jen samého slovesa, nikoli jeho tvaru.
903 Viz Deut. 28:53, pozn. 1027.
904 Vl. „v chrám“, tj. „do chrámu“, smysl snad jako v textu, n. prostě „v chrámě“.
905 D. „nuzoty“, tj. „chudiný“, viz Exod. 23:3, pozn. 788; Jer. 52:15n., pozn. 2019.
906 N. „vznešené“, vl. „tučné“, podle čteného textu „vůdce“ (Exod. 15:15, pozn. 525).
907 N. „odvedenectví⁶³⁶“, „zajetí“, v kap. 25:27 příbuzný výraz v podstatě téhož smyslu.
908 N. snad „bohatých⁶³⁹“.
909 D. „konající válku¹¹⁵“.
910 Tj. „Jehójáchin(ov)a“.
911 Viz Gen. 26:17, pozn. 683.
912 Viz Jer. 39:2; 52:6.
913 Viz Jós. 17:13, pozn. 557.
914 Vl. „bylo město protřeno“ (Gen. 7:11) n. „rozpolce-no“ (Exod. 14:21).
915 Viz Num. 31:28, pozn. 1043.
916 N. „nad (n. „před“) královnou zahradou“, n. „jež vede ke králově zahradě“.
917 N. „study odešel král“.
918 N. „byli rozprášení“ (n. „rozeznáni“ n. „rozptýleni“).
919 Zde snad „král Bávelu“.
920 Viz Soud. 16:21, pozn. 793.
921 Hebr. „rav“, srov. kap. 18:17 a dále^{723 724}; jiný výraz než v kap. 1:9 a dále²⁵.
922 Viz Gen. 37:36, pozn. 1005.
923 N. „kopáče“, podle čteného textu a Jer. 52:16 „rolníky“, „polní dělníky“.
924 D. „jejich mosaz“.
925 Viz Exod. 16:3; 27:3, pozn. 550.
926 Viz Exod. 25:29, pozn. 882.
927 Viz Exod. 25:38, pozn. 897.
928 Tj. snad „jež byly z pravého n. čistého zlata a stříbra“.
929 Jiná předložková vazba než v kap. 24:13⁹⁰⁴.
930 Viz 1 Král. 7:17n., pozn. 425.
931 Tj. „granátová jablíčka“, D. „a jako tato“.
932 D. „kněze-hlavu“.
933 Viz Gen. 41:34, pozn. 1113.
934 N. „a vrchního písaře“.
935 Kteří se prve rozutekli (vv. 4n.) a nyní se po odchodu vojsk nepřítelů vrátili.
936 D. „muži“, zde smysl snad jako v textu („jejich muži“, jako zdola a ve v. 24).
937 Hebr. „Jehúdím²⁴“, tj. „obyvatele Júdska“, „Židy“, viz Gen. 29:35, pozn. 765.
938 Viz Gen. 40:13, pozn. 1072.
939 N. „pěkně“, D. „dobře (n. „pěkně“) věci“. Kap. 20:13 obdobně (D. „dobrý“, tj. „vzácný“, „jakostní“).
940 Vl. „shora⁵³ k sedadlům“.
941 D. „roucha jeho žaláře“.
942 Viz Gen. 2:7, pozn. 59.
943 Viz Exod. 5:13, pozn. 178.

PRVNÍ KNIHA PARALIPOMENÓN¹

Adám, Šéth, Enóš, (2)Kénán, Mahalale-él, Járed, (3)Chanóch, Methúšelach, Lemech, (4)Nóe, Šém, Chám a Jáfeth.

(5)Synové Jáfetha: Gómer a Mágóg a Mádaj a Jáván a Tuvál a Mešech a Tírás. – (6)A synové Gómera: Aškenaz a Dífath²³ a Tógarmá. (7)A synové Jávána: Elišá a Taršiš, Kittím a Ródáním³⁴.

(8)Synové Cháma: Kúš a Micrajim, Pút a Kenáan. – (9)A synové Kúše: Sevá a Chavílá a Savtá a Raemá a Savtechá. A synové Raemy: Ševá a Dedán. (10)A Kúš zplodil Nimróda; on začal být na zemi mocným⁵. (11)A Micrajim zplodil Lúdím a Anámím a Lehávím a Naftuchím (12) a Pathrusím a Kasluchím, odkud pocházejí⁶ Pelištím, a Kaftórim⁷. – (13)A Kenáan zplodil Cídóna, svého prvorozeného, a Chéthha (14) a Jevúsího a Emórího a Girgášího (15) a Chivvího a Arkího a Síního (16) a Arvádího a Cemářího a Chamáthího⁸.

(17)Synové Šéma: Élám a Aššúr a Arpachšád a Lúd a Arám⁹ a Úc a Chúl a Gether a Mešech¹⁰. (18)A Arpachšád zplodil Šálacha a Šálach zplodil Évera, (19) a Éverovi se narodilo dvě synů: Jméno jednoho Peleg¹¹, neboť v jeho dnech byla rozdělena země¹², a jméno jeho bratra Joktán. (20)A Joktán zplodil Almódáda a Šálefa a Chacarmávetha a Járacha (21) a Hadórama a Úzála a Diklu (22) a Évála¹³ a Avímaéla a Ševu (23) a Ófira a Chavílu a Jóváva; všichni tito jsou synové Joktána.

(24)Šém, Arpachšád, Šálach, (25)Éver, Peleg, Reú, (26)Serúg, Náchór, Terach, (27)Abrám, to¹⁴ je Abrahám.

(28)Synové Abraháma: Isák a Jišmáel: (29)Toto¹⁵ jsou jejich rodokmeny¹⁶: Prvorozený Jišmáela Nevájóth a Kédár a Adbeél a Mivsám, (30)Mišmá a Dúmá, Massá, Chadad a Témá, (31)Jetúr, Náfíš a Kedmá; tito, to¹⁴ byli synové Jišmáela.

(32)A synové Ketúry, souložnice Abrahámovy: Porodila Zimrána a Jokšána a Medána a Midjána a Jišbáka a Šúacha. A synové Jokšána: Ševá a Dedán. (33)A synové Midjána: Éfa a Éfer a Chanóch

a Avídá a Eldáá; všichni tito byli synové Ketúry.

(34)A Abrahám zplodil Isáka. Synové Isáka: Ésáv a Isráel.

(35)Synové Ésáva: Elifáz, Reuéel a Jeúš a Jaelám a Kórach. – (36)Synové Elifáza: Témán a Ómár, Cefí¹⁷ a Gaetám, Kenaz a Timná a Amálék. (37)Synové Reuéla: Nachath, Zerach, Šammá a Mizzá.

(38)A synové Séira: Lótán a Šóvál a Civeón a Aná a Díšón a Écer a Díšán. – (39)A synové Lótána: Chórí⁸ a Hómám¹⁸; a sestra Lótánova byla Timná. – (40)Synové Šóvála: Alján¹⁹ a Mánachath a Évál¹⁹, Šefí²⁰ a Ónám. – A synové Civeóna: Ajjá a Aná. – (41)Synové Any: Díšón. – A synové Díšóna: Chamrán²¹ a Ešbán a Jithrán a Kerán. – (42)Synové Écera: Bilhán a Zaaván, Jaakán²². – Synové Díšóna: Úc a Arán.

(43)A toto¹⁵ jsou králové, kteří v zemi Edóma²³ kralovali před kralováním²⁴ krále synům Isráelovým: Bela, syn Beórvův, a jméno jeho města Dinhavá. (44)A Bela umřel a místo něho se ujal kralování Jóváv, syn Zeracha z Bocy. (45)A Jóváv umřel a místo něho se ujal kralování Chušám ze země Temániho²⁵. (46)A Chušám umřel a místo něho se ujal kralování Hadad, syn Bedadův, jenž²⁶ pobil²⁶ Midjána²³ na poli Móáva²⁹, a jméno jeho města Avíth. (47)A Hadad umřel a místo něho se ujal kralování Samlá z Masréky. (48)A Samlá umřel a místo něho se ujal kralování Šául z Rechóvóth u řeky. (49)A Šául umřel a místo něho se ujal kralování Baal-chanán, syn Achbórvův. (50)A Baal-chanán, syn Achbórvův, umřel a místo něho se ujal kralování Hadad²⁷, a jméno jeho města Páz²⁸ a jméno jeho ženy Mehétaveel, dcera Matrédova, dcera Mé-Záhávova²⁹. (51)A Hadad umřel.

A šejkové Edóma²³ byli¹⁶⁰: Šejk Timná, šejk Aljá³⁰, šejk Jethéth, (52)šejk Oholívámá, šejk Pinón, (53)šejk Kenaz, šejk Témán, šejk Mivcár, (54)šejk Magdíel, šejk Íram. Toto¹⁵ byli šejkové Edóma²³.

2 Toto¹⁵ byli synové Izráěle: Reúvén, Šimeón, Lévi a Júdá, Jissáschár a Zelulún, (2)Dán, Josef a Benjámin, Naftáli, Gád a Ašér.

(3)Synové Júdy: Ér a Ónán a Šélá, tři narození jemu z dcery Šúovy, Kenáňanky. Ale Ér, prvorozený Júdův, byl¹⁶⁰ v očích Hospodinových zlý, i usmrtil ho. (4) A Támár, jeho snacha, mu porodila Perece a Záracha. Všech synů Júdových bylo pět.

(5)Synové Perece: Checrón a Chámúl. (6)A synové Záracha: Zimri³³¹ a Éthán a Hémán a Kalkól a Dára; všech jich³² pět. (7)A synové Karmího: Áchár³³, v neštěstí uvrhší³⁴ Izráěle, jenž se dopustil nepoctivosti³⁵ při odevzdané věci³⁶. (8)A synové Éthána: Azarjá.

(9)A synové Checróna, kteří se mu narodili: Jerachmeél a Rám a Kelúváj³⁷. (10)A Rám zplodil Ammínádáva a Ammínádáv zplodil Nachšóna, náčelníka³⁸ dětí³⁹ Júdových, (11)a Nachšón zplodil Salmu a Salmá zplodil Bóaza (12)a Bóaz zplodil Óvéda a Óvéd zplodil Jíšaje (13)a Jíšaj zplodil svého prvorozeného Élíáva a Ammínádáva, druhého, a Šimeu, třetího, (14)Nethaneéla, čtvrtého, Raddaje, pátého, (15)Ócáma, šestého, Dávída, sedmého; a jejich sestry: Cerújá a Avigájil, a synové Cerúje: Avíšaj a Jóáv a Asáhél, tři. (17)A Avigájil porodila Amásu a otec Amásův byl Jether, Jišmáélí²⁵.

(18)A Kálév, syn Checróna, s Azúvou, manželkou⁴⁰, zplodil i⁴¹ Jerióth⁴² 43; její⁴⁴ synové pak⁴⁵ byli tito: Jéšer a Šóváv a Ardón. (19)A když Azúva umřela, vzal⁴⁶ si Kálév Efráthu; ta⁴⁷ mu porodila Chúra (20)a Chúr zplodil Úrího a Úrí zplodil Becaleéla. (21)A potom vešel Checrón k dceři Máchíra, otce Gileádova; a on ji pojal, když⁴⁷ on byl ve věku⁴⁸ šedesáti let; i porodila mu Segúva (22)a Segúv zplodil Jáira, a jemu se dostalo⁶⁹⁷ dvaceti a tří měst v zemi Gileádu, (23)a Gešúr²³ a Arám⁹ 23 zbral z jejich držby⁴⁹ 50 Chavóth-Jáir⁵¹ 52, Kenath a jeho osady⁵³ 54, šedesát měst. Tito všichni byli synové⁵⁵ Máchíra, otce Gileádova. (24)A po smrti Checrónové v Kálév-Efráthá, tu⁴⁷ 56 mu žena Checrónova, Avijjá, ještě⁴⁷ porodila Aščúra, otce Tekoy⁶⁴.

(25)A synové Jerachmeéla, prvorozeného Checrónova, byli¹⁶⁰ prvorozený Rám a Búná a Óren a Ócem, z Achíjje⁵⁷.

(26)A Jerachmeél měl⁵⁸ 160 další⁵⁹ ženu, jejíž⁶⁰ jméno bylo Atará; ona byla matkou Ónámovou. (27)A synové Ráma, prvorozeného Jerachmeélova, byli: Maac a Jámín a Éker. (28)A synové Ónáma byli¹⁶⁰: Šammaj a Jádá; a synové Šammaje: Nádáv a Avišúr. (29)A jméno ženy Avišúrov: Avichájil, a porodila mu Achbána a Mólída. (30)A synové Nádáva: Seled a Appájim. A Seled umřel bez synů⁶¹; (31) a synové Appájima: Jišeí; a synové Jišeího: Šésán; a děti⁶² 62 Šésána: Achláj. (32)A synové Jády, bratra Šammajova: Jether a Jónáthán. A Jether umřel bez synů⁶¹; (33) a synové Jónáthána: Peleth a Zázá. Toto¹⁵ byli¹⁶⁰ synové Jerachmeéla. (34)A Šésánovi se nedostalo⁶⁹⁷ synů, nýbrž jen dcer; a Šésán měl⁶³ nevolníka, Egyptana, jehož⁶⁰ jméno bylo Jarchá, (35) a Šésán dal svou dceru Jarchovi, svému nevolníku, za ženu, i porodila mu Attaje, (36) a Attaj zplodil Náthána a Náthán zplodil Závada (37) a Závád zplodil Eflála a Eflál zplodil Óvéda (38) a Óvéd zplodil Jéhúa a Jéhú zplodil Azarju (39) a Azarjá zplodil Chelece a Chelec zplodil Eleásu (40) a Eleásá zplodil Sismáje a Sismáj zplodil Šallúma (41) a Šallúm zplodil Jekamju a Jekamjá zplodil Elišámu.

(42)A synové Káléva, bratra Jerachmeélova: Měšá, jeho prvorozený (on byl otcem Zífu⁶⁴), a synové⁶⁵ Máréši, otce Chevrónova. (43)A synové Chevróna: Kórach a Tappuach a Rekem a Šemma; (44) a Šemma zplodil Rachama, otce Jorkeámova. A Rekem zplodil Šammaje (45) a syn Šammaje: Máón; a Máón byl otcem Běth-Cúru⁶⁴. (46)A Éfán, souložnice Kálévova, porodila Chárána a Mócu a Gázéza; a Chárán zplodil Gázéza. (47)A synové Jehdaje: Regem a Jóthám a Gěšán a Pelet a Éfá a Šaáf. (48)Kálévova souložnice Maachá: Zplodil⁶⁶ Ševera a Tirchánu; (49) také⁴⁷ porodila Šaafa, otce Madmanny⁶⁴, a Ševu, otce Machbény⁶⁴ a otce Givey⁶⁴. A Kálévova dcera: Achsá.

(50)Toto¹⁵ byli synové Káléva, syna Chúra⁶⁸, prvorozeného Efráthy: Šóvál⁶⁹,

otec Kirjath-jeárím⁶⁴, (51) Salmá, otec Béth-lechem⁶⁴, Cháréf, otec Béth-Gáde-ru⁶⁴. (52) A Šóvalovi, otci Kirjath-jeárím⁶⁴, se dostalo⁶⁹⁷ synů: Háróeho, Chaci-Hammenuchóth. (53) A čeledi⁷⁰ Kirjath-jeárím: Jithrí²⁵ a Púthí²⁵ a Šumáthí²⁵ a Mišráí²⁵; z těchto pocházejí⁶ Coreáthí²⁵ a Eštáulí²⁵. (54) Synové Salmy: Béth-lechem⁶⁴ a Neto-fáthí²⁵, Aróth-Béth-Jóáv⁶⁴ a Chaci-Hammenachtí²⁵, Coref²⁵. (55) Čeledi⁷⁰ písarů⁷¹, obyvatel Jábece: Tíreáthím²⁵, Šimeáthím²⁵, Šúveáthím²⁵. To¹⁴ byli Kiním²⁵⁷², pocházející⁷³ od Chammatha, otce domu Rechávova.

3 A toto¹⁵ byli¹⁶⁰ synové Dávida, kteří se mu narodili v Chevrónu: Prvorozený Amnón od Achinóam jizreélské⁷⁴, druhý Daníel⁷⁵ od Avígajil karmelské⁷⁴, (2) třetí místo patřilo Avšálómovi, synu⁷⁶ Maachy, dcery Talmaje, krále Gešúru, čtvrtý Adónijjá, syn Chaggíth, (3) pátý Šefatjá od Avítál⁷⁴, šestý Jithreám od Egly, jeho ženy⁷⁴. (4) Šest se mu narodilo v Chevrónu, kde⁶⁰ kraloval¹⁶⁰ sedm let a šest měsíců; a třicet a tři léta kraloval¹⁶⁰ v Jerúsalemě. (5) A v Jerúsalemě se mu narodili tito: Šimeá a Šóváv a Náthán a Šalomoun, čtyři, od Bath-Šúy⁷⁷, dcery Ammiélovy⁷⁴, (6) a Jivchár a Elišámá a Eli-felet (7) a Nógah a Nefeg a Fáfía (8) a Elišámá a Eljádá a Elifelet, devět. (9) Všichni byli synové Dávida, mimo ně synové⁷⁸ souložnic; a Támár, jejich sestra.

(10) A syn Šalomouna byl Rechaveám, jeho syn Avijjám, jeho syn Ásá, jeho syn Jehóšáfát, (11) jeho syn Jórám, jeho syn Achazjáhu, jeho syn Jóáš, (12) jeho syn Amacjáhu, jeho syn Azarjá, jeho syn Jóthám, (13) jeho syn Ácház, jeho syn Chizkijjáhu, jeho syn Menáššé, (14) jeho syn Amón, jeho syn Jóšijjáhu.

(15) A synové Jóšijjáhu: Prvorozený Jóchánán, druhý Jehójákím, třetí Cidkijjáhu, čtvrtý Šallúm. (16) A synové Jehójákím: Jeho syn Jechonjá⁷⁹, jeho syn Cidkijjá. (17) A synové Jechonji: Assir⁸⁰, jeho syn Šealtíel (18) a Malkírám a Pedájá a Šeneaccar a Jekamjá, Hóšámá a Nedavjá. (19) A synové Pedáji: Zerubbável a Šimeí; a synové⁶⁸ Zerubbávela: Mešullám a Chananjá, a Šelómíth, jejich sestra, (20) a Chašúvá a Óhel

a Berechjá a Chasadjá, Júšav-chesed, pět. (21) A synové⁶⁸ Chananej: Pelatjá a Isajá, synové Refáji, synové Arnána, synové Óvadji, synové Šechanji. (22) A synové Šechanji: Šemajá; a synové Šemaji: Chat-túš a Jigeál a Baríach a Nearjá a Šáfát, šest. (23) A synové⁶⁸ Nearji: Eljójénaj a Chizkijjá a Azríkám, tři. (24) A synové Eljójénaje: Hódavjáhu a Pelájá a Eljášív a Akkúv a Jóchánán a Delájá a Anání, sedm.

4 Synové Júdy: Perek, Checrón a Kar-mí a Chúr a Šóvál; (2) a Reájá, syn Šóvála, zplodil Jachatha a Jachath zplodil Achúmaje a Láchada. Toto¹⁵ byly čeledi⁷⁰ Coreáthího²⁵. (3) A tito z otce Étámova⁸¹: Jizreél a Mišmá a Jidbáš, a jméno jejich sestry: Haclelpóni; (4) a Penúél, otec Gedórvův, a Ézer, otec Chušúv, to¹⁵ byli synové Chúra, prvorozeného Efráthy a otce Béth-lechem⁶⁴. (5) A Aščúr, otec Tekoy⁶⁴, měl⁵⁸ dvě ženy, Cheleu a Naaru, (6) a Naará mu porodila Achuzzáma a Chéfera a Témního a Achaštárho; toto¹⁵ byli synové Naary. (7) A synové Cheley: Cereth a Cóchar a Ethnán. (8) A Kóc zplodil Ánúva a Cóvévu a čeledi⁷⁰ Acharchéla, syna Háruma. (9) A nejváženější⁸² ze svých bratrů byl Jaebéc⁸³; a jeho matka jeho jméno nazvala Jaebéc⁸³ s výrokem: Neboť jsem porodila v utrpení⁸⁴. (10) A Jaebéc⁸³ se jal k Bohu Isráélovu volat výrokem: Kdybys mi hojně⁸⁵ poželnal a rozšířil⁸⁶ mé území⁸⁷, a kdyby tvá ruka byla se mnou a kdybys zabránil⁸⁸ zlu⁸⁹⁹⁰, aby nebylo mého utrpení⁸⁴! A Bůh způsobil⁹¹, co žádal.

(11) A Kelúv, bratr Šúchův, zplodil Mechíra; on byl otcem Eštóna, (12) a Eštón zplodil Béth-ráfu⁹² a Páseacha a Techinu, otce města⁶⁴ Náchášova; toto¹⁵ byli muži z Rechy. – (13) A synové Kenaze: Othniél a Serájá; a synové Othniéla: Chathath. (14) A Meónóthaj zplodil Ofru a Serájá zplodil Jóáva, otce průrvy⁶⁴⁹³ řemeslníků⁹⁴, neboť se stali řemeslníky⁹⁴. – (15) A synové Káléva, syna Jefunnéa: Írú, Élá a Náam; a synové Ély: Úknáz. – (16) A synové Jehalleléla: Zíf a Zífá, Tíreá a Asareél. – (17) A synové Ezry: Jether a Mered a Éfer a Jálón; a otěhotněla⁹⁵ s Mirjámem a s Šammajem a s Jišbachem, otcem⁹⁶ Eštemóy⁶⁴⁹⁷. (18) A jeho

žena, Júdovkyně^{97,98}, porodila Jereda, otce Gedóru^{64,97}, a Chevera, otce Šóchó⁶⁴, a Jekúthiela, otce Zánóachu⁶⁴. A onino^{99,100} byli synové Bithje, dcery faraonovy, již Mered pojál. – (19)A synové ženy Hódijjovy, sestry Nachamovy: Otec Keily⁶⁴, Garmi²⁵, a Eštemóa, Maacháthi²⁵. – (20)A synové Šimóna: Amnón a Rinná, Ben-Chánán a Tílon. – A synové Jišího: Zóchéth a Ben-Zóchéth.

(21)Synové Šelácha, syna Júdy: Ěr, otec Léchy⁶⁴, a Láeddá, otec Mārěši^{64,101} a čeledí⁷⁰ domu zpracováván¹⁰² jemné bavlny při domě Ašbéové, (22)A Jókím a muži z Kózevy a Jóáš a Sáráf, kteří se jali vládnout¹⁰³ Móávovi, a Jášuví-lechem. A tyto věci jsou starobylé. (23)Oni byli hrncíři a obyvateli Netáim a Gedéry; usídlili se tam u krále v jeho díle^{104,105}.

(24)Synové Šimeóna: Nemulé a Jámín, Járív, Zerach, Šául; jeho syn Šallúm, jeho syn Mivsám, jeho syn Mišmá. (25)A synové Mišmy: Jeho syn Chammuél, jeho syn Zakkúr, jeho syn Šimeí. (27)A Šimeí měl⁶³ šestnáct synů a šest dcer; jeho bratři však⁴⁵ neměli¹⁰⁶ mnoho dětí³⁹, aniž se která z jejich čeledí⁷⁰ rozmnožila¹⁰⁷ natolik jako synové Júdovi¹⁰⁸. (28)A usídlili se v Beér-Ševě a Móladě a Chacar-Šúalu (29) a v Bilze a v Ecemu a v Tóladu¹⁰⁹ (30) a v Bethúelu a v Chormě a v Ciklágu (31) a v Béth-markávóth a v Chacar-súsím a v Béth-bireí a v Šaarájim. Toto¹⁵ byla jejich města až do kralování Dávidova, (32) a jejich vsi¹¹⁰ byly Ětám a Ajin, Rimmón a Tóchen a Ášán, pět měst; (33) a všechny jejich vsi¹¹⁰, jež byly okolo¹¹¹ těchto měst, až po Baal. Toto¹⁵ byla jejich bydliště a jejich rodopisné seznamy pro ně¹¹².

(34)A Mešóváv a Jamlech a Jóšá, syn Amacjův, (35) a Jólé a Jehú, syn Jóšivji, syna Seráji, syna Asiéla, (36) a Eljóenaj a Jaaková a Ješóchájá a Ašájá a Adiél a Jesímiél a Benájá (37) a Zizá, syn Šiféiho, syna Allóna, syna Jedáji, syna Šimrího, syna Šemaěji, (38) tito, již byli⁵⁶⁷ uvedeni⁷³ jmény, byli náčelníky³⁸ v svých čeledích⁷⁰ a domy¹¹³ jejich otců ze stran množství rozmohly¹¹⁴; (39) i odešli ke vstupu do Gedóru, až k východní straně¹¹⁵ průrvy⁹³, hledat pastvu pro svůj drobný dobytek¹¹², (40) a našli pastvu tučnou¹¹⁶

a dobrou a zem na obě strany¹¹⁷ rozsáhlou, pokoj mající¹¹⁸ a klidnou¹¹⁹, neboť ti předtím²⁴ tam bydlivší pocházeli od Cháma. (41) A tito, již byli⁵⁶⁷ vypsaní jmény, přišli v dnech Jechizkijáhúa¹²⁰, krále Júdova, a vybili²⁶ jejich stany a příbytky, jež tam byly nalezeny¹²¹, a učinili je odevzdá-nými^{122,123} až po tento den a usídlili se místo nich, neboť tam pro jejich drobný dobytek¹¹² byla pastva. (42) A z nich, ze synů Šimeóna, odešli, pět set mužů, na horu Séír, a v jejich čele¹²⁴ Pelatjá a Nearjá a Refájá a Uziél, synové Jišeího, (43) a pobili²⁶ zbytek Amaléka¹²⁵, jenž⁵⁶⁷ unikl, a bydlí¹⁶⁰ tam až po tento den.

5 A synové Reúvéna, prvorozeného Isráelova (ano, on byl prvorozený, ale pro jeho znesvěcení^{126,127} postele jeho otce bylo jeho prvorozenství dáno synům Josefa, syna Isráelova, takže⁴⁷ nepatří podle prvorozenství do rodopisného seznamu, (2) neboť mezi svými bratry a jako vůdce¹²⁸ se nad¹²⁹ něho vzmohl¹³⁰ Júdá¹³¹, a prvorozenství připadlo Josefovi), – (3) synové Reúvéna, prvorozeného Isráelova: Chanóch a Pallú, Checrón a Karmí. (4) Synové Jóéla: jeho syn Šema-éj, jeho syn Góg, jeho syn Šimeí, (5) jeho syn Míchá, jeho syn Rejáj, jeho syn Baal, (6) jeho syn Beérá, jehož odvedl¹³² Tilgath-Pilneeser¹³³, král Aššúru^{134,135}; on byl náčelníkem³⁸ Reúvéniho^{25,125} (7) a jeho bratrů podle svých čeledí^{70,136} v rodopisném seznamu podle svých¹³⁷ rodokmenů^{16,136} byli: Hlava Jeíel, a Zecharjá (8) a Bela, syn Ázáze, syna Šamy, syna Jóéla; on¹³⁸ bydlel¹⁶⁰ v Aróeru až po Nevó a Baal-meón, (9) a ke vzcházení¹¹⁵ se usídlil až ke vstupu do pustiny k směru od řeky Peráthu¹³⁹, neboť jejich stáda¹⁴⁰ se v zemi Gileádu rozmnožila. (10) A v dnech Šáulových podnikli¹⁴¹ válku¹⁴² s Hagariím⁷; ti⁴⁷ jejich rukou padli, i usídlili se¹⁶⁰ v jejich stanech po veškerém povrchu¹⁴³ východní strany¹¹⁵ Gileádu¹²⁵.

(11) A naproti nim se v zemi Bášanu usídlily děti³⁹ Gáda až po Salchu; (12) hlavou byl Jóél a druhým¹⁴⁴ Šáfám, a Jaenaj a Šáfát, v Bášanu. (13) A jejich bratři podle domů^{136,136} svých otců: Mícháel a Mešulám a Šáva a Jóráj a Jaekkán a Zía a Éver, sedm. – (14) Toto¹⁵ byli synové Avichajila,

syna Chúrího, syna Járóacha, syna Gileáda, syna Míchaéla, syna Ješíšaje, syna Jachdáa, syna Búze: (15) Achí, syn Avdíéla, syna Gúlího, hlava domu jejich otců; (16) ti⁴⁷ bydleli v Gileádu, v Bášanu a v jeho osadách⁵³ a ve všech obvodech¹⁴⁵ Šárónu, až k jejich okrajům¹⁴⁶. (17) Oni všichni³² se dali rodopisně zaznamenat v dnech Jótháma, krále Júdova, a v dnech Jároveáma, krále Izráelova.

(18) Synů Reúvéna a Gádiho²⁵ a poloviny kmene¹⁴⁷ Menaššéova, ze zdatných¹⁴⁸ mužů¹⁴⁹, nosících¹⁵⁰ štít a meč a napínajících¹⁵¹ luk a vycvičených¹⁵² ve válce^{142 153}, bylo čtyřicet a čtyři tisíce a sedm set a šedesát vycházejících¹⁵⁴ k vojsku^{153 155}. (19) I podnikli¹⁴¹ válku¹⁴² s Hagariím⁷ a Jetúrem a Náfišem a Nódavem (20) a bylo jim proti nim pomozeno, takže⁴⁷ Hagariím⁷ a všichni, kdo byli s nimi, byli vydáni v jejich ruku, neboť se v boji¹⁴² jali volat¹⁵⁶ k Bohu, i dal se jim uprosit¹⁵⁷, neboť na něho spolehli. (21) I zajali jejich stáda¹⁴⁰, padesát tisíc velbloudů a dvě stě a padesát tisíc kusů drobného dobytka a dva tisíce oslů a sto tisíc duší lidí¹⁵⁸. (22) Mnozí totiž padli zabiti¹⁵⁹, neboť ta válka¹⁴² byla od Boha; i bydleli¹⁶⁰ místo nich až do odvedení¹⁶¹.

(23) A děti³⁹ poloviny kmene¹⁴⁷ Menaššéova bydlely v zemi Bášanu až po Baal-Chermón a Senír a horu Chermón; ti¹⁴ se rozmnožili (24) a toto¹⁵ byly hlavy domů¹¹³ jejich otců, totiž⁴⁷ Éfer a Jíšeí a Eliél a Azriél a Jeremjá a Hódavjá a Jachdiél, zdatní¹⁴⁸ hrdinové^{5 162}, věhlasní mužové¹⁶³, hlavy pro domy^{112 113} svých otců. (25) Dopustili se však⁴⁵ proti Bohu svých otců nevěrnosti³⁵ a odešli smilnit¹⁶⁴ za bohy národností¹⁶⁵ země, jež Bůh před jejich tvářmi¹⁶⁶ vymýtil¹⁶⁷, (26) i vzbudil¹⁶⁸ Bůh Izráelův ducha Púla, krále Aššúru^{134 135}, a ducha Tilgath-Pilnesera, krále Aššúru^{134 135}, i odvedli¹³² je, totiž patřící k Reúvenímu²⁵ a ke Gádímu²⁵ a k polovině kmene¹⁴⁷ Menaššéova, a dopravili¹⁶⁹ je do Chalachu a Chávóru a Háry a k řece Gózánu, kde jsou až po tento den.

6 Synové Lévího: Géršón, Keháth a Merári.

(2) A synové Kehátha: Amrám, Jicchár a Chevrón a Uzzíél. (3) A děti³⁹ Amráma: Árón a Mojžíš a Mirjám. A synové Áróna:

Nádáv a Avíhú, Eleázár a Íthámár. (4) A Eleázár zplodil Pinchás a Pinchás zplodil Avíšúu (5) a Avíšúu zplodil Bukkího a Bukkí zplodil Uzzího (6) a Uzzí zplodil Zerachju a Zerachjá zplodil Merájótha (7) a Merájóth zplodil Amarju a Amarjá zplodil Achítúva (8) a Achítúv zplodil Cádóka a Cádók zplodil Achímáce (9) a Achímáac zplodil Azarju a Azarjá zplodil Jóchánána (10) a Jóchánán zplodil Azarju, toho¹⁷⁰, jež zastával¹⁶⁰ kněžství¹⁷¹ v domě, jež zbudoval Šalomoun v Jerúsalemě. (11) A Azarjá zplodil Amarju a Amarjá zplodil Achítúva (12) a Achítúv zplodil Cádóka a Cádók zplodil Šallúma (13) a Šallúm zplodil Chilkijju a Chilkijjá zplodil Azarju (14) a Azarjá zplodil Seráju a Serájá zplodil Jehócadák (15) a Jehócadák odešel při Hospodinově odvedení¹³² Júdy a Jerúsálema skrze¹⁷² Nevúchadneccara.

(16)¹⁷³ Synové Lévího: Géršóm¹⁷⁴, Keháth a Merári. (17) A toto¹⁵ jsou jména synů Géršóma: Livní a Šimeí. (18) A synové Kehátha: Amrám a Jicchár a Chevrón a Uzzíél. (19) Synové Meráriho: Machlí a Múší. A toto¹⁵ jsou čeledi⁷⁰ Lévího podle jejich otců¹³⁶.

(20) Stran Géršóma: Jeho syn Livní, jeho syn Jachath, jeho syn Zimmá, (21) jeho syn Jóach, jeho syn Iddó, jeho syn Zerach, jeho syn Jeathraj.

(22) Synové Kehátha: Jeho syn Ammínádáv, jeho syn Kórach, jeho syn Assír, (23) jeho syn Elkáná a jeho syn Evjásáf a jeho syn Assír, (24) jeho syn Tachath, jeho syn Úriél, jeho syn Uzzijjá a jeho syn Šául. (25) A synové Elkány: Amásaj a Achímóth. (26) Elkáná – synové Elkány: jeho syn Cófaj a jeho syn Nachath, (27) jeho syn Eliáv, jeho syn Jeróchám, jeho syn Elkáná. (28) A synové Samúéla: prvorozený Vašní, a¹⁷⁵ Avijjá.

(29) Synové Meráriho: Machlí, jeho syn Livní, jeho syn Šimeí, jeho syn Uzzá, (30) jeho syn Šimeá, jeho syn Chaggijjá, jeho syn Asájá.

(31) A toto¹⁵ byli ti, jež Dávid ustanovil¹⁷⁶ nad vykonáváním^{177 178 242} zpěvu v domě Hospodinově¹⁵³ od¹⁷⁹ spočinutí¹⁸⁰ skříňky¹⁸¹; (32) ti⁴⁷ byli¹⁶⁰ obsluhujícími¹⁸² zpěvem před obydlím^{24 183} stanu setkávání¹⁸⁴ až

po Šalomounovo zbudování domu Hospodina v Jerúsalemě a postavovali se podle svého pořádku¹⁸⁵ k své službě¹⁰². (33)A toto¹⁵ byli ti, již⁵⁷⁶ se postavovali, a jejich synové:

Ze synů Keháthího²⁵ Hémán, pěvec, syn Jóela, syna Samúela, (34) syna Elkány, syna Jerócháma, syna Eliáa, syna Tóacha⁸⁶, (35) syna Cúfa, syna Elkány, syna Machatha, syna Amásáje, (36) syna Elkány, syna Jóela, syna Azarji, syna Cefanji, (37) syna Tachatha, syna Assíra, syna Evjá-sáfa, syna Kórácha, (38) syna Jicchára, syna Kehátha, syna Lévího, syna Isráéle.

(39)A jeho bratr Ásáf, jenž⁵⁶⁷ se postavoval na jeho pravici, Ásáf, syn Berechjáhúa, syna Šimey, (40) syna Mícháela, syna Baaséji, syna Malkijji, (41) syna Ethního, syna Zeracha, syna Adáji, (42) syna Éthána, syna Zimmy, syna Šimeího, (43) syna Jachatha, syna Géršóma, syna Lévího.

(44)A synové Merářího, jejich bratři, na levici: Éthán, syn Kíšího, syna Avdího, syna Mallúcha, (45) syna Chašavji, syna Amacji, syna Chilkijji, (46) syna Amacji, syna Báního, syna Šámera, (47) syna Machlího, syna Múšího, syna Merářího, syna Lévího.

(48)A jejich bratři, Lévíovci¹⁸⁷, byli určení¹⁸⁸ ke vši službě¹⁰² v obydlí^{153 183} Božího domu (49) a Árón a jeho synové zakuřovali^{189 190} na oltáři vzestupných obětí^{191 192} a na oltáři k zakuřování¹⁹⁰ při vši činnosti¹⁰⁴ pro nejsvětější svatyni^{153 193} a k činění zados¹⁹⁴ za Isráele podle všeho, co rozkázal Mojžíš, Boží nevolník.

(50)A toto¹⁵ byli synové Áróna: Jeho syn Eleázár, jeho syn Pinchás, jeho syn Avíšúa, (51) jeho syn Bukkí, jeho syn Uzzí, jeho syn Zerachjá, (52) jeho syn Merájóth, jeho syn Amarjá, jeho syn Achítuv, (53) jeho syn Cádók, jeho syn Achímaac.

(54)A toto¹⁵ byla jejich bydliště podle jejich sídel^{136 195} na jejich územích^{87 192 196}. Synům Árónovým, čeledí⁷⁰ Keháthího²⁵, nebot jim se dostalo⁶⁹⁷ toho losu, (55) dali jim tedy⁴⁵ Chevrón v zemi Júdově a jeho obvody¹⁴⁵ okolo něho¹¹¹, (56) ale pole toho města a jeho vsí¹⁰⁰ dali Kálévovi, synu Jefunnéovu. (57)A synům Árónovým dali města útočiště: Chevrón a Livnu

a její obvody¹⁴⁵ a Jattir a Eštemou a její obvody¹⁴⁵ (58) a Chílén a jeho obvody¹⁴⁵, Devír a jeho obvody¹⁴⁵ (59) a Ašám a jeho obvody¹⁴⁵ a Béth-šemeš a jeho obvody¹⁴⁵ (60) a z větve^{197 198} Benjáminovy Gevu a její obvody¹⁴⁵ a Allemeth a jeho obvody¹⁴⁵ a Anáthóth a jeho obvody¹⁴⁵; všech jejich měst bylo třináct měst v jejich čeledích⁷⁰.

(61)A dětem³⁹ Keháthovým, ostatním z té čeledi⁷⁰ větve¹⁹⁷, připadlo losem deset měst z půlky větve^{197 198}, poloviny Menaššéa. (62)A dětem³⁹ Géršómovým podle jejich čeledí^{70 136} z větve^{197 198} Jissaschároy a z větve^{197 198} Ášéroy a z větve^{197 198} Naftálího a z větve^{197 198} Menaššéa v Bášanu třináct měst. (63) Dětem³⁹ Merářího podle jejich čeledí^{70 136} z větve^{197 198} Reuvénovy a z větve^{197 198} Gádovy a z větve^{197 198} Zevulúnovy losem dvanáct měst. (64) Synové Isráelovi tedy⁴⁵ dali Léviocům¹⁸⁷ ta města a jejich obvody¹⁴⁵; (65) i z větve^{197 198} dětí³⁹ Júdových a z větve^{197 198} dětí³⁹ Šimeónových a z větve^{197 198} dětí³⁹ Benjáminových losem přidělili¹⁸⁸ tato města, jež vyjmenovali¹⁹⁹ jmény.

(66)A některým z čeledí⁷⁰ dětí³⁹ Keháthových se také⁴⁷ dostalo⁶⁹⁷ měst jejich území⁸⁷ z větve^{197 198} Efrájimovy; (67) i dali jim města útočiště: Šechem a jeho obvody¹⁴⁵ v pohoří²⁰⁰ Efrájimové a Gezer a jeho obvody¹⁴⁵ (68) a Jokmaam a jeho obvody¹⁴⁵ a Béth-Chórón a jeho obvody¹⁴⁵ (69) a Ajjálón a jeho obvody¹⁴⁵ a Gath-Rimmón a jeho obvody¹⁴⁵; (70) a z půlky větve^{197 198} Menaššéovy Anér a jeho obvody¹⁴⁵ a Bileám a jeho obvody¹⁴⁵, čeledi⁷⁰ ostatních dětí³⁹ Keháthových¹⁵³.

(71)A dětem³⁹ Géršómovým z čeledi^{70 198} poloviny větve¹⁹⁷ Menaššéovy Gólán v Bášanu a jeho obvody¹⁴⁵ a Aštáráth a jeho obvody¹⁴⁵; (72) a z větve^{197 198} Jissaschároy Kedeš a jeho obvody¹⁴⁵ a Dovrath a jeho obvody¹⁴⁵ (73) a Rámóth a jeho obvody¹⁴⁵ a Áném a jeho obvody¹⁴⁵; (74) a z větve^{197 198} Ášéroy Mášál a jeho obvody¹⁴⁵ a Avdón a jeho obvody¹⁴⁵ (75) a Chúkók a jeho obvody¹⁴⁵ a Rechóv a jeho obvody¹⁴⁵; (76) a z větve^{197 198} Naftálího Kedeš v Gálílu a jeho obvody¹⁴⁵ a Chamón a jeho obvody¹⁴⁵ a Kirjáthajim a jeho obvody¹⁴⁵.

(77)Ostatním dětem³⁹ Merářího: Z větve^{197 198} Zevulúnovy Rimmónó a jeho

obvody¹⁴⁵ a Távór a jeho obvody¹⁴⁵; (78) a z druhé strany²⁰¹ vůči Jordánu²⁰², od Jericha²⁰³, k východní straně⁷¹⁵ Jordánu, z větve^{197 198} Reúvénovy Becer v pustině a jeho obvody¹⁴⁵ a Jáhac a její obvody¹⁴⁵ (79) a Kedémóth a jeho obvody¹⁴⁵ a Méfath a jeho obvody¹⁴⁵; (80) a z větve^{197 198} Gádovy Rámóth v Gileádu a jeho obvody¹⁴⁵ a Machanájim a jeho obvody¹⁴⁵ (81) a Chešbón a jeho obvody¹⁴⁵ a Jaazér a jeho obvody¹⁴⁵.

7 A stran synů Jissáschára: Tóla a Púá²⁰⁴, Jášív²⁰⁵ a Šimrón, čtyři. (2) A synové Tóly: Uzzi a Refájá a Jeriél a Jachmaj a Jivsám a Samuéel, hlavy domů^{113 125} svých otců. Tólovi¹²⁵ byli²⁰⁶ zdatní¹⁴⁸ hrdinové⁵ podle svých rodokmenů^{16 136}; jejich počet v dnech Dávidových byl dvacet a dva tisíce a šest set. (3) A synové Uzziho: Jizrachjá; a synové Jizrachji: Mícháél a Óvadjá a Jóél, Jiššijjá, pět; oni všichni byli hlavami (4) a při nich podle jejich rodokmenů^{16 136}, podle domů^{113 136} jejich otců, byly čtyři²⁰⁷ vojska¹⁵⁵ k válce^{142 153}, třicet a šest tisíc, neboť měli mnoho žen a synů²⁰⁸. (5) A jejich bratři po všech čeledích^{70 136} Jissáschára byli velmi zdatní¹⁴⁸ hrdinové^{5 209}, osmdesát a sedm tisíc jejich rodopisného seznamu, všech¹²⁵.

(6) Benjámin: Bela a Becher a Jedíaél, tři. (7) A synové Bely: Ecbón a Uzzi a Uzziél a Jerímóth a Írí, pět, hlavy domů¹¹³ svých otců, velmi zdatní¹⁴⁸ hrdinové^{5 209}; a jejich rodopisný seznam: Dvacet a dva tisíce a třicet a čtyři. (8) A synové Bechera: Zemirá a Jóáš a Elfezer a Eljóénaj a Omrí a Jerémóth a Avijjá a Anáthóth a Álámeth; všichni tito byli synové Bechera. (9) A jejich rodopisný seznam podle jejich rodokmenů^{16 136}: Hlavy domů¹¹³ svých otců, zdatní¹⁴⁸ hrdinové⁵, dvacet tisíc a dvě stě. (10) A synové Jedíaéla: Bilhán. A synové Bilhána: Jefiš²¹⁰ a Benjámin a Éhúd a Kenaaná a Zéthán a Taršiš a Achíšáchar. (11) Tito všichni byli synové Jedíaéla, podle hlav¹³⁶ otců²¹¹, velmi zdatní¹⁴⁸ hrdinové^{5 209}, sedmnáct tisíc a dvě stě vycházejících¹⁵⁴ k vojsku^{153 155} do války¹⁴². (12) A Šuppim a Chuppim, synové Íra. – A Chušim, synové Achéra.

(13) Synové Naftáliho: Jachaciél a Gúni a Jécer a Šallúm, synové Bilhy.

(14) Synové Menaššéa: Asriél, jehož porodila jeho souložnice, Arámka⁹; porodila²¹² Máchíra, otec Gileáda; (15) a Máchír pojal ženu od Chuppim a od²¹³ Šuppim; a jméno jeho sestry: Maachá. A jméno druhého Celofchád; a Celofchádovi se dostaly⁶⁹⁷ dcery. (16) A Maachá, žena Máchírova, porodila syna a nazvala jeho jméno Perěš, a jméno jeho bratra Šareš; a jeho synové byli Úlám a Rákem. (17) A synové Úláma: Bedán. Toto¹⁵ byli synové Gileáda, syna Máchíra, syna Menaššéa. (18) A jeho sestra Mólecheth porodila Íšhóda a Aviezeru a Machlu. (19) A synové Šemídy byli: Achján a Šechem a Likchí a Anían.

(20) A synové Efrájima: Šúthelach, a jeho syn Bered a jeho syn Tachath a jeho syn Eleád a jeho syn Tachath (21) a jeho syn Zavad a jeho syn Šúthelach, a Ezer a Eleád. A pozabíjeli je muži z Gathu, narození v zemi, neboť sestoupili pobrat jejich stáda¹⁴⁰; (22) a Efrájim, jejich otec, se po mnoho dní rmoutil¹⁶⁰ a jeho bratři ho přišli utěšovat²¹⁴. (23) A vešel k své ženě, i otěhotněla a porodila syna, i nazval jeho jméno Beriá, neboť se to stalo⁶⁹⁷ při pohromě⁸⁹ v jeho domě. (24) A jeho dcera byla Šeerá; ta⁴⁷ zbudovala Béth-chórón dolní a horní a Uzen-šeeru. (25) A jeho syn byl Refach a Rešef a jeho syn Telach a jeho syn Tachan, (26) jeho syn Laedán, jeho syn Ammíhúd, jeho syn Elišámá, (27) jeho syn Nón²¹⁵, jeho syn Jóšua. (28) A jejich držba a jejich vyzliště²¹⁶: Béth-Él a jeho osady⁵³, a ke vzházení¹¹⁵ Naarán a k západu²¹⁷ Gezer a jeho osady⁵³ a Šechem a jeho osady⁵³ až po Gazu a její osady⁵³, (29) a vedle²¹⁸ dětí Menaššéových Béth-šan a jeho osady⁵³ a Taenách a jeho osady⁵³ a Megiddó a jeho osady⁵³ a Dór a jeho osady⁵³. V těchto bydlely děti²¹⁹ Josefa, syna Isráélova.

(30) Synové Ašéra: Jimná a Jišvá a Jišví a Beriá; a Sérach, jejich sestra. (31) A synové Berie: Chever a Malkiél; on byl otcem Birezávitha. (32) A Chever zplodil Jaflétha a Šóméra a Chótháma a Šúu, jejich sestru. (33) A synové Jaflétha: Pásach a Bimhal a Éšvath; toto¹⁵ byli synové Jaflétha. (34) A synové Šóméra: Achí a Rohgá, Jechubbá²¹⁹ a Arám.

(35)A synové Chelema, jeho bratra: Cófach a Jimná a Šeleš a Ámál. (36)Synové Cófacha: Súach a Charnefer a Šúál a Béri a Jimrá, (37)Becer a Hód a Šammá a Šilšá a Jithrán a Beerá. (38)A synové Jethera: Jefunné a Pispá a Ará. (39)A synové Uly: Árach a Channíel a Ricjá. (40)Tito všichni *byli* synové Ášera, hlavy domů¹¹³ otců, vybraní²²⁰, velmi zdatní¹⁴⁸ hrdinové⁵²⁰⁹, hlavy náčelníků³⁸. A jejich rodopisný seznam stran vojenské služby¹⁵, stran války¹⁴²²²: Jejich počet *byl* dvacet a šest tisíc mužů.

8 A Benjámín zplodil Belu, svého prvorozeného, a Ašbela, druhého, a Achracha, třetího, (2)Nóchu, čtvrtého, a Ráfú, pátého. (3)A Belovi se dostali⁶⁹⁷ synové: Adár a Géra a Avíhúd (4) a Avíšúa a Naamán a Achóach (5) a Géra a Šefúfán a Chúrám. – (6)A toto¹⁵ *byli* synové Achúda (tito, to¹⁴ *byly* hlavy otců²¹¹ obyvatel¹²⁵ Gevy, a odvedli¹² je k Mánáchathu, (7) totíž⁴⁷ Naamán a Achijjách a Géra, ten¹⁴ je odvedl¹³²): On⁴⁷ zplodil Uzzu a Achíchuda. (8)A Šacharajim, od⁷⁹ jeho odklizení⁴³⁶ jich, plodil¹⁶⁰ na území²²² Móava¹³⁵; jeho ženy *byly* Chúšim i s Baarou²²³, (9) a skrze Chódeš, svou ženu²²⁴, zplodil Jóváva a Civju a Měšu a Malkáma (10) a Jeúce a Sachju a Mirmu. Toto¹⁵ *byli* jeho synové, hlavy otců²¹¹. (11)A skrze Chúšimu²²⁴ zplodil Avítúva a Elpaala; (12) a synové Elpaala: Éver a Mišeám a Šemer – ten¹⁴ zbudoval Ónó a Lód²²⁵ a její osady⁵² – (13) a Beriu a Šemu. Ti¹⁴ *byli* hlavami otců²¹¹ obyvatel¹²⁵ Ajjálónu; oni zahrnali na útek obyvatele Gathu. (14)A Achjó, Šášak a Jerémóth (15) a Zevadjá a Arád a Éder (16) a Mícháel a Jišpá a Jóchá *byli* synové Berie, (17) a Zevadjá a Mešullám a Chizkí a Chéver (18) a Jišmeraj a Jizljá a Jóváv, synové Elpaala, (19) a Jákim a Zichrí a Zavdí (20) a Eliénaj a Cilthaj a Eliél (21) a Adájá a Berájá a Šimrath, synové Šimeiho, (22) a Jišpán a Éver a Eliél (23) a Avdón a Zichrí a Chánán (24) a Chananjá a Élám a Anthóthijjá (25) a Jifdejá a Pení-Él²²⁶, synové Šákaka, (26) a Šimšeraj a Šecharjá a Athaljá (27) a Jaarešjá a Élijjá a Zichrí, synové Jerócháma. (28) Tito *byli* hlavami otců²¹¹ podle svých rodokmenů^{16 136}, hlavami; tito bydleli v Jerúsalémě.

(29)A v Giveónu bydlel¹⁶⁰ otec Giveónu⁶⁴ a jméno jeho ženy Maachá (30) a jeho syn, prvorozený, Avdón, a Cúr a Kíš a Baal a Nádáv (31) a Gedór a Achjó a Zecher. (32)A Miklóth zplodil Šimeu; a ti¹⁴ se také naproti svým bratrům usídlili se svými bratry v Jerúsalémě.

(33)A Nér zplodil Kíše a Kíš zplodil Šáúla a Šál zplodil Jehónáthána a Malkí-šúu a Avínádáva a Ešbaala²²⁷; (34) a syn Jehónáthána *byl* Merív-baal²²⁸ a Merív-baal zplodil Míchu. (35)A synové Michy: Píthón a Melech a Taeréa a Ácház; (36) a Ácház zplodil Jehóaddu a Jehóaddá zplodil Álemetha a Azmávetha a Zimrího a Zimrí zplodil Mócu (37) a Mócá zplodil Bineu; jeho syn *byl* Ráfá, jeho syn Eleásá, jeho syn Ácél. (38)A Ácél měl⁶³ šest synů a toto¹⁵ *byla* jejich jména: Azríkám, Bóchrú a Jišmáel a Šearjá a Óvadjá a Chánán; tito všichni *byli* synové Ácéla. (39)A synové Éšeka, jeho bratra: Úlám, jeho prvorozený, Jeúš, druhý, a Elífelet, třetí. (40)A synové Úláma byli¹⁶⁰ zdatní¹⁴⁸ hrdinové¹⁶², napínající¹⁵¹ luk a mající mnohé²⁰⁸ syny a syny²⁰⁸ synů, sto a padesát. Tito všichni *byli* ze synů Benjámína.

9 A všechen Isráel, *ti* se dali rodopisně zaznamenat, a hle je, *jsou* zapsáni na knize²²⁹ králů Isráelových. A Júdá, *ti* byli pro svou nevěrnost^{35 127} odvedeni¹³² do Bávelu²³⁰.

(2)A dřívější²³¹ obyvatelé, kteří *byli* ve své držbě ve městech, *byli*: Isráel, kněží, Lévioci¹⁸⁷ a Nethínim²³². (3)A v Jerúsalémě bydleli¹⁶⁰ ze synů Júdových a ze synů Benjámínových a ze synů Efrájmových a Menaššéových: (4) Úthaj, syn Ammíhúda, syna Omrího, syna Imrího, syna Báního, ze synů Perce, syna Júdy; (5) a ze²³³ Šilóního^{25 234} Asjá, prvorozený, a jeho synové, (6) a ze synů Zeracha Jeúél; a jejich bratři, šest set a devadesát.

(7)A ze synů Benjámína Sallú, syn Mešulláma, syna Hódavji, syna Hassenuy, (8) a Jivnejá, syn Jerócháma, a Élá, syn Uzziho, syna Michrího, a Mešullám, syn Šefatji, syna Reúéla, syna Jivnijji, (9) a jejich bratři podle jejich rodokmenů^{16 136}, devět set a padesát a šest. Všichni tito *byli* hlavy¹⁶² otců²¹¹ podle domů^{113 136} svých otců.

(10)A z kněží: Jedaejá a Jehójarív a Jáchín (11)a Azarjá, syn Chilkijji, syna Mešulláma, syna Cádóka, syna Merájótha, syna Achítúva, vedoucí¹²⁸ Božího domu²³⁵, (12)a Adájá, syn Jerócháma, syna Pašchúra, syna Malkijji, a Masaj, syn Adiéla, syna Jachzéry, syna Mešulláma, syna Mešillémítha, syna Imméra, (13)a jejich bratři, hlavy pro domy^{112 113 125} svých otců, tisíc a sedm set a šedesát, zdatní¹⁴⁸ mistři^{5 236} činnosti¹⁰⁴ služby¹⁰² v Božím domě¹⁵³.

(14)A z Lévioců¹⁸⁷ Šemájá, syn Chaššúva, syna Azrikáma, syna Chašavji, ze synů Meráriho, (15)a Bakbakar, Chereš a Gálál a Mattanjá, syn Míchy, syna Zichrího, syna Ásáfa, (16)a Óvadjá, syn Šemáji, syna Gálála, syna Jedúthúna, a Berechjá, syn Ásy, bydlící ve vsích¹¹⁰ Netófáthího²⁵.

(17)A vrátní: Šallúm a Akkúv a Talmón a Achímán a jejich bratři; Šallúm byl hlavou (18)a až dotud²³⁷ byli²³⁸ v bráně králově ke vzházení¹¹⁵. To¹⁴ byli vrátní podle houfů^{136 239 240} synů Lévího. (19)A Šallúm, syn Kórea, syna Evjásáfa, syna Kórača, a jeho bratři, *patřící* k domu jeho otců, Korchím^{25 241}, byli nad činností^{104 242} služby¹⁰², strážcové²⁴³ prahů stanu, jako⁴⁷ byli jejich otcové nad táborem^{239 242}. Hospodinovým strážci²⁴³ vstupu (20)a nad nimi²⁴² byl dříve²⁴ Pinchás, syn Eleázára, vedoucího^{128 235}, a Hospodin byl s ním; (21)vrátným vchodu²⁴⁴ stanu¹²⁵ setkávání¹⁸⁴ byl Zecharjá, syn Meselemji. (22)Všech jich³², vybraných²²⁰ za vrátné na prazích, bylo dvě stě a dvanáct; oni byli ve svých rodopisných seznamech ve svých vsích¹¹⁰; oni, jež v jejich závazek²⁴⁵ dosadil²⁴⁶ Dávid a Samuél, vidoucí⁸²². (23)A oni a jejich synové byli nad branami²⁴² domu Hospodinova¹²⁵, domu¹²⁵ stanu, stran stráží^{247 248}.

(24)Vrátní byli ke čtyřem stranám²⁴⁹, ke vzházení¹¹⁵, k západu²⁵⁰, k severu a k jihu²⁵¹, (25)a jejich bratři v jejich vsích¹¹⁰ měli vždy za sedm dní z času na čas přicházet s těmito²⁵², (26)neboť onino čtyři²⁵³ byli skrze závazek²⁴⁵ mistry^{5 236 254} vrátných; oni, Léviocvi¹⁸⁷, také⁴⁷ byli nad síněmi^{242 255} a nad pokladnicemi^{242 256 257} Božího domu (27)a okolo¹¹¹ Božího domu stávali v noci²⁵⁸, neboť na nich byla²⁷¹

stráž²⁴⁸; oni také⁴⁵ byli nad klíčem²⁵⁹, a to jitro co jitro²⁶⁰. (28)A někteří z nich byli nad náčiním^{242 261} k službě^{153 262}, takže je v počtu²⁶³ vnášeli a v počtu²⁶³ je vynášeli¹⁵⁴; (29)a z nich byli někteří ustanoveni¹⁷⁰⁰ nad náčiními^{242 261}, totiž⁴⁷ nade všemi náčiními^{242 261} svatyně⁷⁶⁶, i nad jemnou moukou a vínem a olejem a kadidlem a vonnými látkami²⁴²; (30)a ze synů kněží někteří míchali²⁶⁴ vonnou směs²⁶⁵ vonných látek¹²⁵. (31)A Mattithjá, z Lévioců¹⁸⁷ (on byl prvorozený Šallúma, Korchího^{25 125 241}) byl skrze závazek²⁴⁵ nad přípravou^{242 266} svítek²⁶⁷. (32)A někteří ze synů Keháthího²⁵, z jejich bratři, byli nad chlebem²⁴² k seřazování^{153 268}, k ukládání²⁶⁹ sobotu co sobotu. (33)A toto¹⁵ byli pěvci, hlavy otců²¹¹ Lévioců^{125 187}, v síních²⁵⁵ uvolnění²⁷⁰, neboť dnem i nocí bylo na nich²⁷¹ být v činnosti¹⁰⁴. (34)Tito byli hlavami otců²¹¹ Lévioců^{125 187}, hlavami podle svých rodokmenů^{16 136}; toto bydleli¹⁶⁰ v Jerúsalémě.

(35)A v Giveónu bydleli¹⁶⁰ otcové Giveónu⁶⁴: Jeiel, a jméno jeho ženy Maachá, (36)a jeho synové: Prvorozený Avdón, a Cúr a Kiš a Baal a Nér a Nádáv (37)a Gedór a Achjó a Zecharjá a Miklóth; (38)a Miklóth zplodil Šimeáma²⁷². A ti¹⁴ se také naproti svým bratrům usídlili se svými bratry v Jerúsalémě. (39)A Nér zplodil Kiše a Kiš zplodil Šáula a Šául zplodil Jehónáthána a Malki-šúu a Avínádáva a Ešbaala. (40)A syn Jehónáthána byl Meriv-baal, a Meriv-baal zplodil Míchu; (41)a synové Míchy: Píthón a Melech a Tachréa²⁷³. (42)A Ácház zplodil Jaeru²⁷⁴ a Jaerá zplodil Álemetha a Azmávetha a Zimrího a Zimrí zplodil Mócu (43)a Mócá zplodil Bineu; jeho syn byl Ráfá, jeho syn Eleásá, jeho syn Ácél. (44)A Ácél měl⁶³ šest synů a toto¹⁵ byla jejich jména: Azrikám, Bochrú a Jišmáel a Šearjá a Óvadjá a Chánán; toto¹⁵ byli synové Ácela.

10 A když se Pelištim⁷ jali bojovat¹⁴² proti Isráělovi, prchlo⁴⁶ mužstvo Isráěle před tváří¹⁶⁶ Pelištim⁷ a na hoře Gilbói padali¹⁶⁰ smrtelně ranění¹⁵⁹. (2)A Pelištim⁷ se zavěsili²⁷⁵ na paty Šáulovi a jeho synům²⁷⁶ a skolili²⁶ Pelištim⁷ Jónáthána a Avínádáva a Malki-šúu, syny Šáulovy, (3)a boja¹⁴² proti Šáulovi se

zostřil²⁷⁷ a dopadli²⁷⁸ ho střelci s luky^{192 279}, i byl před těmi, již⁵⁶⁷ stříleli, naplněn úzkostí²⁸⁰; (4) i řekl Šául k nosiči¹⁵⁰ své zbroje²⁶¹: Vytas svůj meč a probodni mě jím; aby nemohli²⁸¹ přijít tito neobřezanci²⁸² a dovolit si na mně hanobení^{283 284}. Nosič¹⁵⁰ jeho zbroje²⁶¹ však⁴⁵ nebyl¹⁶⁰ ochoten²⁸⁵, neboť se velmi bál^{160 286}; Šául tedy⁴⁵ vzal meč a nalehl²⁸⁷ na něj. (5) A když nosič¹⁵⁰ jeho zbroje²⁶¹ uviděl, že Šául je¹⁶⁰ mrtev, nalehl^{46 287} na meč i on a umřel. (6) Tak⁴⁷ umřel Šául a jeho tři synové a všechen dům Izráělův; umřeli spolu. (7) A když uviděli všichni muži Izráělovi, kteří *byli* v údolí²⁸⁸, že prchli a že Šául a jeho synové jsou¹⁶⁰ mrtvi, opustili⁴⁶ města a prchli, a přišli Pelištim⁷ a usídlili se v nich.

(8) A nazítří²⁸⁹ se stalo⁶⁹⁷, že⁴⁷ Pelištim⁷ přišli svlékat zabitě¹⁵⁹ a našli Šáula a jeho tři syny padlé na hoře Gilbói; (9) i svlékli ho a odnesli¹⁵⁰ jeho hlavu a jeho zbroj²⁶¹; to⁴⁷ odeslali²⁹⁰ v zem Pelištim⁷ vůkol k vyrozumění²⁹¹ svých model a lidu. (10) A jeho zbroj²⁶¹ uložili²⁹² v dům svých bohů a jeho lebku připevnili²⁹³ v domě Dágonově. (11) A když o všem²⁹⁴, co Pelištim⁷ se Šáulem²⁹⁵ učinili, uslyšeli všichni z Jávěš-Gileádu, (12) vstali⁴⁶ všichni zdatní¹⁴⁸ muži²⁹⁶ a odnesli¹⁵⁰ tělo Šáulovo a těla jeho synů a dopravili je do Jávěše a jejich kosti pohřbili pod stromem²⁹⁷ v Jávěši, a po sedm dní se postili¹⁶⁰.

(13) Tak⁴⁷ Šául umřel pro svou nevěrnost¹²⁷, již se proti Hospodinu nevěrně dopustil³⁵, stran slova Hospodinova, jež nezachoval²⁴³, a také za obracení s otázkou na vyvolavačku²⁹⁸ duchů²⁹⁹ k doptávání³⁰⁰, (14) že⁴⁷ se s doptáváním³⁰⁰ neobrátil na Hospodina²⁹⁸; proto⁴⁷ ho usmrtil a kralování přenesl na Dávída, syna Jíšajova³⁰¹.

11 I shromáždili se, všechen Izráěl, k Dávídovi do Chevrónu s výrokem: Hle, my *jsme* tvá kost a tvé maso; (2) i dřívě^{302 303}, i za kralování³⁰⁴ Šáulova, jsi ty vyváděl¹⁵⁴ a uváděl³⁰⁵ Izráěle a Hospodín, tvůj Bůh, ti řekl: Ty budeš³⁰⁶ pást můj lid, Izráěle, a ty budeš³⁰⁶ panovníkem¹²⁸ nad mým lidem, Izráělem. (3) A všichni starší Izráělovi přišli před krále do Chevrónu a král *vzhledem* k nim v Chevrónu

před tváří Hospodinovou uzavřel smlouvu³⁰⁷, i pomazali Dávída za krále nad Izráělem podle slova Hospodinova skrze¹⁷² Samuěla.

(4) I odebral se Dávíd a všechen Izráěl do Jerúsálema, to¹⁴ je Jevús, a tam *byli* Jevúsím⁷, obyvatelé té země. (5) A obyvatelé Jevusu Dávídovi řekli: Nebudeš moci²⁸¹ sem vjít. Ale Dávíd dobyl pevnosti³⁰⁸ Cijjónu, to¹⁴ je město Dávídovo, (6) a Dávíd řekl: Kdokoli Jevúsího⁸ jako první pobije^{26 309}, má²⁸¹ se stát⁶⁹⁷ hlavou³¹⁰ a velitelem^{310 311}. I vystoupil⁴²⁶ jako první Jóáv, syn Cerújin, a stal se⁶⁹⁷ hlavou³¹⁰. (7) A Dávíd se usídlil v té pevnosti³¹²; proto jí dali název³¹³ město Dávídovo. (8) I jal se město ze všech stran³¹⁴ vybudovávat, od Milló³¹⁵ až po okolí, a zbytek města obnovoval³¹⁶ Jóáv. (9) A Dávíd se stával stále větším³¹⁷ a Hospodin zástupčím³¹⁸ byl s ním.

(10) A tito *byli* hlavami hrdinů⁵, kteří *patřili* k Dávídovi, již⁵⁶⁷ si při něm dodali odvahy^{319 320} stran³²¹ jeho kralování, se vším Izráělem, k uvedení ho v kralování³²² podle slova Hospodinova o Izráělovi. (11) Tito tedy⁴⁵, to je výčet³²³ hrdinů⁵, kteří *patřili* k Dávídovi: Jášoveám³²⁴, syn Chachmóniho^{25 325}, hlava třiceti³²⁶, on mával svým kopím³²⁷ nad třemi sty³²⁸ zabitých¹⁵⁹ na jeden ráz³²⁹. (12) A po něm Eleázár, syn Dóda³³⁰, Achóchího, on, *jeden* ze³³¹ tří hrdinů⁵; (13) on byl¹⁶⁰ při Dávídovi v Paddammím, a tam se Pelištim⁷ shromáždili³³² k bitvě¹⁴², kde⁴⁷ byl kus³³³ pole, posetý ječmenem³³⁴, a když lid před tváří¹⁶⁶ Pelištim⁷ prchl, (14) postavili se^{46 500} vprostřed toho pozemku³³⁴ a ubránili jej a pobili¹²⁶ Pelištim⁷, takže⁴⁷ Hospodin způsobil veliké vysvobození³³⁵.

(15) A tři z těch třiceti hlav sestoupili ke skále k Dávídovi do jeskyně Adullám, když⁴⁷ v údolí²⁸⁸ Refáim tábořil³³⁶ oddíl²³⁹ Pelištim⁷; (16) a Dávíd tehdy *byl* na nedobytném místě³⁰⁸ a v Běth-lechemu tehdy *byla* posádka³³⁷ Pelištim⁷. (17) A Dávíd se roztoužil a řekl: Kdo mě³³⁸ chce²⁸¹ napojit vodou z cisterny³³⁹ v Běth-lechemu, jež je v bráně? (18) A ti tři učinili průlom³⁴⁰ táborem²³⁹ Pelištim⁷ a vody z cisterny³³⁹ v Běth-lechemu, jež je v bráně, načerpali a vynesli¹⁵⁰ a dopravili k Dávídovi, ale Dávíd ji nechtěl^{160 285} pít, nýbrž⁴⁷ ji vyлил³⁴¹

Hospodinu (19) a řekl: Daleko mi, pro³⁴² mého Boha, od učinění tohoto! Mám²⁸¹ píť krev těchto mužů, za cenu jejich žití³⁴³? Vždyť ji za cenu svých žití³⁴³ dopravili! A nechtěl^{160 285} ji pít. Tyto věci učinili ti tři hrdinové⁵.

(20) A Avíšaj, bratr Jóávův, on byl¹⁶⁰ hlavou jistých tří; a on mával svým kopím³²⁷ nad třemi sty³²⁸ zabitých¹⁵⁹ a měl⁶³ věhlas³⁴⁴ mezi těmi třemi. (21) Z těch tří byl proslaven³⁴⁵ mezi těmi³⁴⁶ dvěma a stal se⁶⁹⁷ jim velitelem^{310 311}, ale až po ty³⁴⁷ tři nedosáhl³⁴⁸.

(22) Benájá, syn Jehójády, syna zdatného¹⁴⁸ muže²⁹⁶, veliký³⁴⁹ skutky, z Kavceélu, on skolil²⁶ dva silné lvy³⁵⁰ Móáva¹³⁵; a on sestoupil a vprostřed jistě jámy³³⁹ skolil²⁶ lva³⁵¹ v den sněhu. (23) A on skolil²⁶ jakéhosi Egyptana³⁵², muže vysoké postavy^{353 698}, pěti loket^{354 355}, a v ruce toho Egyptana bylo kopí jako vratidlo tkalců³⁵⁶, i sestoupil k němu s holi^{147 279} a vyrvál³⁵⁷ to kopí z ruky toho Egyptana a jeho kopím ho zabil. (24) Tyto věci učinil Benájáhú, syn Jehójádův, a měl⁶³ věhlas³⁴⁴ mezi třemi hrdiny⁵; (25) nad těch třicet^{129 358}, hle ho, byl on proslaven³⁴⁵, ale k oněm³⁴⁷ třem nedosáhl³⁴⁸. A Dávid ho připojil²⁹² k své tajné radě^{359 360}.

(26) A hrdinové⁵ vojenských sil^{361 362} byli: Asáhél, bratr Jóávův; Elchánán, syn Dódův, z Béth-lechema; (27) Šammá, Charódí²⁵; Chelec, Palóní^{25 363}; (28) Írá, syn Ikkéšův, Tekóí²⁵; Avíezer, Anethóthí²⁵; (29) Sibbechaj, Chušáthí²⁵; Ílaj, Achóchi²⁵; (30) Maharaj, Netófathí²⁵; Chélev, syn Beanův, Netófathí²⁵; (31) Íttaj, syn Riva-jův, z Givey synů Benjámínových; Benájá, Pireáthóní²⁵; (32) Chúrjaj³⁶⁴ od potoků³⁶⁵ Gaaše; Avíél³⁶⁶, Arváthí²⁵; (33) Azmáveť, Bacharúmi^{25 367}; Eljachbá, Šaalvóní²⁵; (34) synové Hášéma, Gizóního²⁵, Jónáthán, syn Šágéa, Harárího²⁵; (35) Achíám, syn Šáchéra, Harárího^{25 368}; Elífál, syn Úrův; (36) Chéfer, Mechéráthí²⁵; Achijjá, Pelóní²⁵; (37) Checró³⁶⁹, Karmelí²⁵; Naaraj, syn Ezbájův; (38) Jóél, bratr Náthánův; Mívchár, syn Chagrího; (39) Celek, Ammóní⁸; Nachraj, Bérothí²⁵, nosič¹⁵⁰ zbroje²⁶¹ Jóáva, syna Cerújina; (40) Írá, Jithrí²⁵; Gárév, Jithrí²⁵; (41) Úrijjá, Chittí⁸; Závád, syn Achlájův; (42) Adíná, syn Šízy,

Reúvéniho²⁵, hlava Reúvéniho^{25 125}, a třicet při něm; (43) Chánán, syn Maachův; a Jóšáfát, Mithní²⁵; (44) Uzzijjaj, Ásteráthí²⁵; Šamá a Jéíél, synové Chótháma, Aróériho²⁵; (45) Jedíaél, syn Šimrího, a Jóchá, jeho bratr, Tíci²⁵; (46) Eliél, Machávím, a Jerívaj a Jóšavjá, synové Elnáamovi, a Jithmá, Móávec, (47) Eliél a Óvéd a Jaasíel, Mecóváj³⁷⁰.

12 A toto¹⁵ byli ti, již⁵⁶⁷ přišli do Ciklágu k Dávidovi, ještě se skrývajícímu³⁷¹ před tváří¹⁶⁶ Šáúla, syna Kišova; ti¹⁴ byli mezi hrdiny⁵ pomáhajícími³⁷² v boji¹⁴², (2) vystrojeni³⁷³ lukem, pravici vládnoucí a levici vládnoucí kameny a šípy, lukem³⁷⁴, z bratrů Šáúlových, z Benjámína. (3) Hlavou byl Achíezer, a Jóáš, synové Šemáy, Giveáthího²⁵, a Jezíél a Pelet, synové Azmáveťovi, a Beráchá a Jéhú, Anethóthí²⁵, (4) a Jišmajá, Giveóní²⁵, hrdina⁵ mezi třiceti³⁷² a nad třiceti, a Jeremjá a Jachazíél a Jóchánán a Józávád, Gederáthí²⁵, (5) Elúzaj a Jerimóth a Bealjá a Šemaráhú a Šefatjáhú, Charúfí²⁵, (6) Elkána a Jišijjá a Azariél a Jóezer a Jášoveám, Korchím^{25 241}, (7) a Joélá a Zevadjá, synové Jerócháma z Gedóru.

(8) A z Gádího²⁵ se k Dávidovi na nedobytné místo³¹² do pustiny oddělili³⁷⁵ zdatní¹⁴⁸ hrdinové⁵, muži pro vojenskou službu^{153 155} k boji¹⁴², mající pohotové³⁷⁶ štít a oštěp, a jejich tvář – tvář lva, a stran rychlosti³⁷⁷ jako gazely na horách: (9) Ézer, hlava, Óvadjá, druhý, Eljáv, třetí, (10) Mišmenná, čtvrtý, Jeremjá, pátý, (11) Attaj, šestý, Eliél, sedmý, (12) Jóchánán, osmý, Elzávád, devátý, (13) Jeremjáhú, desátý, Machbannaj, jedenáctý. (14) Tito byli ze synů Gádových, hlavy vojska¹⁵⁵, jeden z nejmenších za³⁷⁸ sto a z největších³⁷⁹ za³⁷⁸ tisíc³⁸⁰. (15) Toto¹⁵ byli ti¹⁴, kteří přešli Jordán v prvním měsíci, když⁴⁷ se on plnil přes všechny své břehy³⁸¹, a zahrnali všechny z údolí^{216 288} na útěk, ke vzcházení¹¹⁵ a k západu²⁷⁷.

(16) I ze synů Benjámínových a Júdových přišli k Dávidovi až po nedobytné místo³¹², (17) a Dávid vyšel¹⁵⁴ před jejich tvář a ujal se slova³⁸² a řekl jim: Přišli-li jste ke mně s pokojem, pomoci mi, bude mě³⁸³ srdce zajedno s vámi; jestliže však⁴⁵ ke zrazení mě mým protivníkům³⁸⁴, přičemž

není v mých dlaních³⁸⁵ křivdy³⁸⁶, kéž Bůh našich otců pohlíží³⁰⁶ a trestá^{306 387}. (18) A Amásaje, hlavu třiceti³²⁶, na sebe vzal³⁸⁸ Duch:

Tobě, Dávíde, a s tebou, synu Jíšajův, pokoj,
pokoj tobě a pokoj tvým pomocníkům,
neboť tobě pomůže³⁸⁹ tvůj Bůh!

Dávíd je tedy⁴⁵ přijal a zařadil¹⁸⁸ je mezi hlavy čet^{192 207}. (19) I z Menaššea k Dávídovi odpadli při jeho vstupu do války¹⁴² proti Šáulovi s Pelištím⁷, ale nepomohli jim, neboť pohlaváři³⁹⁰ Pelištím⁷ Dávída po poradě³⁹¹ propustili³⁹² s výrokem: Za naše hlavy³⁹³ bude chtít²⁸¹ odpadnout k svému pánu Šáulovi. (20) Při jeho odchodu do Ciklágu k němu z Menaššea odpadli Adnách a Józávád a Jedíaél a Micháel a Józávád a Elihú a Cillethaj, hlavy tisíců, jež patřily k Menaššéovi; (21) a ti¹⁴ se jali pomáhat při Dávídovi³⁹⁴ proti záškodnické bandě²⁰⁷, neboť oni všichni³² byli zdatní¹⁴⁸ hrdinové⁵ a stali se⁶⁹⁷ ve vojsku¹⁵⁵ veliteli³¹¹. (22) Neboť v ten čas den za dnem³⁹⁵ k Dávídovi přicházeli pomáhat mu, až do vzniku tábora velikého jako tábor Boží³⁹⁶.

(23) A toto¹⁵ jsou počty těch, již byli⁵⁶⁷ vyzbrojeni¹⁹² k vojsku¹⁵⁵ v oddílech^{397 398}, přisedších k Dávídovi do Chevrónu přenést kralování Šáulovo na něho³⁰¹ podle příkazu³⁹⁹ Hospodinova: (24) Synů Júdových, nosících¹⁵⁰ štít a oštěp, šest tisíc a osm set vyzbrojených k vojsku^{153 155}; (25) ze synů Šimeónových, zdatných¹⁴⁸ hrdinů⁵ k vojsku¹⁵⁵, sedm tisíc a sto; (26) ze synů Lévího čtyři tisíce a šest set; (27) a Jehójádá, vůdce¹²⁸ Áronův^{125 400}, a s ním tři tisíce a sedm set, (28) a Cádók, mladík⁴⁰¹, zdatný¹⁴⁸ hrdina⁵, a dům jeho otce, dvacet a dvě vůdčí osobnosti³¹¹. (29) A ze synů Benjámínových, bratrů Šáulových, tři tisíce, ale doposud, většina⁴⁰² jich, dbali²⁴³ péče²⁴⁸ o⁴⁰³ dům¹⁵³ Šáulův. (30) A ze synů Efrájimových dvacet tisíc a osm set zdatných¹⁴⁸ hrdinů⁵, věhlasných mužů¹⁶³, podle domů^{113 136} svých otců; (31) a z poloviny větve¹⁹⁷ Menaššéovy osmnáct tisíc, kteří byli označeni jmény, aby přišli⁴⁰⁴ uvést Dávída v kralování³²²; (32) a z domu Jissaschárova uvědoměli⁴⁰⁵ v úsudku^{153 406} stran časů⁴⁰⁷, k vědění, co

má²⁸¹ Isráel činit, – jejich hlav dvě stě, a všichni jejich bratři na jejich příkaz³⁹⁹. (33) A ze Zevulúna vycházejících¹⁵⁴ k vojsku^{153 155}, seřazujících³⁷⁶ se⁴⁰⁸ k boji^{142 153} se vším válečným náčiním^{261 409}, padesát tisíc, a to k zařazení⁴¹⁰ ne s dvojitým srdcem⁴¹¹; (34) a z Naftálího tisíc velitelů³¹¹ a při nich se štítem a kopím²⁷⁹ třicet a sedm tisíc; (35) a z Dániho²⁵ seřazujících³⁷⁶ se⁴⁰⁸ k boji^{142 153} dvacet a osm tisíc a šest set; (36) a z Ášera vycházejících¹⁵⁴ k vojsku^{153 155} seřazovat³⁷⁶ se⁴⁰⁸ k boji^{142 153}, čtyřicet tisíc. (37) A z druhé strany²⁰¹ vůči Jordánu²⁰², z Reúvéního²⁵ a Gádího²⁵ a poloviny kmene¹⁴⁷ Menaššea, se vším vojenským náčiním^{261 279 409} k boji¹⁴², sto a dvacet tisíc. (38) Tito všichni, bojovníci⁴¹² zařazující se⁴¹⁰ v bitevní šik¹⁵³, přišli s nerozděleným⁴¹³ srdcem²⁷⁹ do Chevrónu uvést Dávída v kralování³²² nade vším Isráelem; a i všechen zbytek Isráele byl stran uvedení Dávída v kralování³²² jedno srdce. (39) I pobyli tam s Dávídem tři dni, jedouce a pijíce, neboť pro ně¹¹² jejich bratři připravili²⁶⁹, (40) a i blízci⁴¹⁴ jim, až po Jissaschára¹⁹⁸ a Zevulúna¹⁹⁸ a Naftálího¹⁹⁸, jim na oslech a na velbloudech a na mezcích a na skotu v hojnosti přivázeli jídlo z hrubé mouky, hroudy sušených fiků a hroudy rozinek a víno a olej a skot a drobný dobytek, neboť v Isráeli byla radost.

13 A Dávíd se poradil s veliteli³¹¹ tisíců a set, to jest⁴¹⁵ se všemi vůdci^{128 416}, (2) a všemu sejití⁴¹⁷ Isráelovu Dávíd řekl: Jestliže to podle vás je dobré a vyšlo⁴¹⁸ od Hospodina, našeho Boha, měli bychom²⁸¹ poslat⁴¹⁹ k našim bratrům, již⁵⁶⁷ zbývají ve všech krajích⁴²⁰ Isráelových, a s nimi ke kněžím a Lévióvcům¹⁸⁷ ve městech a jejich obvodech¹⁴⁵, že⁴⁷ se mají²⁸¹ shromáždit k nám, (3) a přenesme^{301 306} skříňku¹⁸¹ našeho Boha k nám; vždyť jsme ji v dnech Šáulových nevyhledávali^{160 421}. (4) A vyslovili se⁴²², všechno sejití⁴¹⁷, pro učinění tak, neboť ta věc byla¹⁶⁰ v očích všeho lidu správná⁴²³; (5) i svolal⁴²⁴ Dávíd všechen Isráel, od Šíchóru⁴²⁵ Egypta až po vstup do Chamáthu, dopravit Boží skříňku¹⁸¹ z Kirjath-jeárim. (6) Vystoupil⁴²⁶ tedy⁴⁵ Dávíd a všechen Isráel do Baaly, do Kirjath-jeárim, jež patřilo Júdovi,

vyzvednout odtamtud skříňku¹⁸¹ Boha, Hospodina, sldícího mezi keruby⁴²⁷, kde se vyzývá¹⁶⁰ Jméno⁴²⁸. (7) I naložili⁴²⁹ Boží skříňku¹⁸¹ z domu Avinádávova do nového vozu, a tím vozem vládli⁴³⁰ Uzzá a Achjó (8) a Dávid a všechen Izráel před Boží tváří vši silou a s písňemi²⁷⁹ hráli⁴³¹, totiž⁴⁷ na lry⁴³² a na varyta⁴³³ a na tamburíny⁴³⁴ a na cimbály a na pozouny.

(9) A když přišli až po mlat Kídónův⁴³⁵, vztáhl⁴⁶ Uzzá svou ruku k zachycení⁴³⁷ skříňky¹⁸¹ 438, neboť skotu⁴³⁹ povolili⁴⁴⁰; (10) i vzplál⁴⁴¹ proti Uzzovi Hospodinův hněv a skolil²⁶ ho za to, že svou ruku na skříňku¹⁸¹ vztáhl⁴³⁶, takže⁴⁷ tam před Boží tváří umřel; (11) i Dávid se rozhněval⁴⁴¹, když Hospodin při Uzzovi způsobil⁴⁴² trhlinu⁴⁴³, a onomu místu⁴⁴⁴ se až po tento den dáva¹⁶⁰ 445 název³¹³ Perc-Uzzá⁴⁴⁷. (12) A v onen den se Dávid Boha ulekl²⁸⁶ svýrokem: Jak mám²⁸¹ Boží skříňku¹⁸¹ vnést k sobě? (13) Dávid tedy⁴⁵ skříňku¹⁸¹ k sobě do města Dávidova⁴⁴⁸ neodstěhoval⁴⁴⁹, nýbrž⁴⁷ ji uložil stranou⁴⁵⁰ do domu Óvéd-Edóma, Gittího²⁵ 451, (14) a Boží skříňka¹⁸¹ zůstala s domem⁴⁵² Óvéd-Edóma, Gittího²⁵ 451, po⁴⁵³ tři měsíce a Hospodin požehnal domu Óvéd-Edóma, Gittího²⁵ 451, a všemu, co měl⁶³.

14 A Chíram, král Córu⁴⁵⁴, k Dávidovi poslal posly⁴⁵⁵ a dříví⁴⁵⁶ cedrů a obráběče⁹⁴ stěn⁴⁵⁷ a obráběče⁹⁴ dříví⁴⁵⁶ k budování domu pro něho¹¹². (2) A Dávid poznal, že ho Hospodin potvrdil²⁶⁹ za krále nad Izráelem (neboť jeho království bylo do výše povzneseno¹⁵⁰) v zájmu⁴⁵⁸ svého⁴⁵⁹ lidu, Izráele.

(3) A v Jerúsalemě Dávid ještě pojal ženy a ještě zplodil syny a dcery; (4) a toto¹⁵ jsou jména dítek⁴⁶⁰, jež se mu v Jerúsalemě dostaly⁶⁹⁷: Šammúa a Šóváv, Nátán a Šalomoun (5) a Jivchár a Elišúa a Elifelet (6) a Nógach a Nefeg a Jáfía (7) a Elišámá a Beeliádá a Elifelet.

(8) A Pelištím⁷ uslyšeli, že Dávid byl pomazán za krále nade všim Izráelem; i vystoupili⁴²⁶ všichni Pelištím⁷ Dávída hledat; to⁴⁷ když Dávid uslyšel, vyšel¹⁵⁴ před jejich tvář. (9) A Pelištím⁷ přitáhli a vpadli⁴⁶¹ v údolí²⁸⁸ Refáim. (10) A Dávid se s otázkou obrátil na Hospodina²⁹⁸ výrokem: Zda mám²⁸¹ vystoupit⁴²⁶ proti

Pelištím⁷? A chceš²⁸¹ je vydat v mou ruku? A Hospodin mu řekl: Vystup⁴²⁶ a v tvou ruku je chci²⁸¹ vydat. (11) Vystoupili⁴²⁶ tedy⁴⁵ v Baal-perácím a tam je Dávid pobil²⁶; i řekl Dávid: Bůh mou rukou protřhl mé nepřátele⁴⁶² jako protřžením⁴⁶² vod. Proto nazvali jméno toho místa⁴⁴⁴ Baal-perácím⁴⁶³. (12) A zanechali⁴⁶⁴ tam své bohy a Dávid řekl, ať jsou ohněm spáleni⁴⁶⁵.

(13) A Pelištím⁷ ještě opět⁴⁶⁶ vpadli⁴⁶¹ v to údolí²⁸⁸ (14) a Dávid se ještě s otázkou obrátil na Boha²⁹⁸ a Bůh mu řekl: Nesmíš²⁸¹ za nimi vystupovat⁴²⁶; obejdi zpřed nich⁴⁶⁷, ať k nim přijdeš ze strany naproti balzámovníkům⁴⁶⁸; (15) a za tvého uslyšení zvuku⁴⁶⁹ kráčení v korunách⁴⁷⁰ balzámovníků⁴⁶⁸ se stane³⁰⁶ 697, že tehdy budeš vycházet¹⁵⁴ v bitvu¹⁴², neboť bude Bůh vycházet¹⁵⁴ před tvou tváří k pobití²⁶ tábora²³⁹ Pelištím⁷. (16) A Dávid učinil podle toho, co mu Bůh rozkázal, a pobili²⁶ tábor²³⁹ Pelištím⁷ od Giveónu až po Gezer. (17) A Dávidův věhlas³⁴⁴ se rozešel po všech zemích⁴⁷¹ a strach z něho uvedl¹⁸⁸ Hospodin na všechny národy.

15 A zřídil¹⁴¹ si ve městě Dávidově⁴⁴⁸ domy a připravil²⁶⁹ místo⁴⁴⁴ pro Boží skříňku¹⁸¹ a rozložil⁵⁰¹ pro ni¹¹² stan. (2) Tehdy Dávid nařídil⁴²² nenosit¹⁵⁰ Boží skříňku¹⁸¹, leč Léviovci¹⁸⁷, neboť v nich našel Hospodin zálibu⁴⁷² k nošení¹⁵⁰ Boží skříňky¹⁸¹ a k jeho obsluze¹⁸² navždy⁴⁷³. (3) I svolal⁴²⁴ Dávid všechen Izráel k vynesení⁴²⁶ skříňky¹⁸¹ Hospodinovy na místo⁴⁴⁴, jež pro ni¹¹² připravil²⁶⁹; (4) a Dávid shromáždil³³² všechny syny Áronovy a Léviovce¹⁸⁷: (5) Ze⁴⁷⁴ synů Keháthových Úriéla, velitele³¹¹, a jeho bratrů, sto a dvacet; (6) ze⁴⁷⁴ synů Meráriho Asáju, velitele³¹¹, a jeho bratrů, sto a dvacet; (7) ze⁴⁷⁴ synů Géršómových Jóéla, velitele³¹¹, a jeho bratrů, sto a třicet; (8) ze⁴⁷⁴ synů Elicáfánových Šemaju, velitele³¹¹, a jeho bratrů, dvě stě; (9) ze⁴⁷⁴ synů Chevrónových Eliéla, velitele³¹¹, a jeho bratrů, osmdesát; (10) ze⁴⁷⁴ synů Uzzíelových Ammínádava, velitele³¹¹, a jeho bratrů, sto a dvanáct. (11) A Dávid povolal Cádóka⁴⁷⁵ a Evjáthára⁴⁷⁵, kněží, a Léviovce¹⁸⁷ 216 475, Úriéla⁴⁷⁵, Asáju a Jóéla, Šemaju a Eliéla a Ammínádava (12) a řekl jim: Vy jste hlavy otců²¹¹

Léviovců^{125 187}; posvěťte se vy i vaši bratři, ať můžete²⁸¹ vynášet⁴²⁶ skříňku¹⁸¹ Hospodina, Boha Izráelova, do toho, co jsem pro ni¹¹² připravil²⁶⁹. (13)Vždyť proto, že od doby na počátku jste to nečinili vy, učinil Hospodin, náš Bůh, mezi námi trhlinu⁴⁷⁶, neboť jsme ho nevyhledávali⁴²¹ podle předpisu¹⁸⁵. (14)Kněží a Léviovci¹⁸⁷ se tedy⁴⁵ k vynášení⁴²⁶ skříňky¹⁸¹ Hospodina, Boha Izráelova, posvětili.

(15)A synové Léviovců¹⁸⁷ nesli¹⁶⁰ Boží skříňku¹⁸¹ podle toho, co rozkázal Mojžíš podle slova Hospodinova, na svých rame⁴⁷⁷, s tyčemi^{279 478} na nich. (16)A Dávid nařídil⁴²² velitelům³¹¹ Léviovců¹⁸⁷ postavit své bratry, pěvce, s hudebními nástroji^{261 279 479}, varyty⁴³³ a lyrami⁴³² a cimbály, zvučícími⁴⁸⁰ k hlasitému povznášení⁴⁸¹ k radosti. (17)Léviovci¹⁸⁷ tedy⁴⁵ ustanovili⁴⁸² Hémána, syna Jóelova, a z jeho bratrů Ásáfa, syna Berechjova, a ze synů Meráriho, jejich bratrů, Éthána, syna Kúšájáhúova, (18)a s nimi jejich bratry druhého řádu⁴⁸³, Zecharjáha, Béna a Jaaziéla a Šemirámótha a Jechiéla a Unního, Eliáva a Benájáhú a Maasejáhú a Mattithjáha a Elifeléhú a Miknéjáhú a Óvéd-Edóma a Jeiéla, vrátné; (19)a pěvce: Hémána, Ásáfa a Éthána, s cimbály²⁷⁹ z mosazi⁴⁸⁴ k vyluzování zvuku⁴⁸⁵, (20)a Zecharju a Aziéla a Šemirámótha a Jechiéla a Unního a Eliáva a Maasejáhú a Benájáhú a varyty^{279 433} na alámóth⁴⁸⁶, (21)a Mattathjáha a Elifeléhú a Miknéjáhú a Óvéd-Edóma a Jeiéla a Azazjáha s lyrami^{279 432} na šemíníth⁴⁸⁷ k řízení⁴⁸⁸, (22)a Kenanjáhú, ředitele³¹¹ Léviovců¹⁸⁷ v přednesu⁴⁸⁹, výcviku⁴⁹⁰ v přednesu⁴⁸⁹, neboť on byl znalcem⁴⁹¹, (23)a Berachju a Elkánu, vrátné při skřínce¹⁸¹. (24)A Ševanjáhú a Jósáfát a Nathaneél a Amásaj a Zecharjáha a Benájáhú a Elíezer, kněží, před Boží skříňkou^{24 181} troubili⁴⁹² na pozouny a Óvéd-Edóm a Jechijjá byli při skřínce¹⁸¹ vrátnými.

(25)A Dávid a starší Izráelovi a velitelé³¹¹ tisíců byli¹⁶⁰ ubírajícími se s radostí²⁷⁹ vynést⁴²⁶ skříňku¹⁸¹ smlouvy Hospodinovy z domu Óvéd-Edóмова; (26)a při Boží pomoci Léviovců¹⁸⁷, nesoucím¹⁵⁰ skříňku¹⁸¹ smlouvy Hospodinovy, se sta-

lo⁶⁹⁷, že⁴⁷ obětovali¹⁶⁰ sedm býků a sedm beranů. (27)A Dávid byl ustrojen v plášť z jemné bavlny, i všichni Léviovci¹⁸⁷, již⁵⁶⁷ nesli¹⁵⁰ skříňku¹⁸¹, a pěvci a Kenanjáhú, ředitel³¹¹ přednesu⁴⁸⁹ pěvců, a na Dávidovi byl přehozen⁴⁹³ z plátna. (28)I vynášeli⁴²⁶, všechen Izráel, skříňku¹⁸¹ smlouvy Hospodinovy s jáсотem^{279 494} a za zvuku^{279 469} trouby⁴⁹⁵ a s pozouny²⁷⁹ a s cimbály²⁷⁹, vyluzující zvuk⁴⁸⁵ varyty⁴³³ a lyrami⁴³². (29)A když skříňka¹⁸¹ smlouvy Hospodinovy došla až po město Dávidovo⁴⁴⁸, stalo se^{46 697}, že Míchal, dcera Šaúlova, pohledla dolů⁴⁹⁶ oknem a uviděla krále Dávida poskakujícího⁴⁹⁷ a veselícího se⁴⁹⁸, i pohrdla jím⁴⁹⁹ ve svém srdci.

16 A když Boží skříňku¹⁸¹ vnesli a postavili⁵⁰⁰ ji vprostřed stanu, jež pro ni¹¹² Dávid rozložil⁵⁰¹, jali se⁴⁶ před Boží tvář předkládat⁵⁰² vzestupné oběti¹⁹¹ a oběti pokojných hodů⁵⁰³; (2)a když Dávid skončil s vznášením^{504 505} vzestupných obětí¹⁹¹ a obětí pokojných hodů⁵⁰³, poželnal⁴⁶ lidu ve jménu Hospodinově (3)a každému člověku⁵⁰⁶ Izráelovu, od muže až po ženu, každému⁵⁰⁷ přídělil bochník⁵⁰⁸ chleba a pěkný kus⁵⁰⁹ a hroznový koláč. (4)A před skříňku^{24 181} Hospodinovu postavil¹⁸⁸ z Léviovců¹⁸⁷ obsluhující¹⁸², a to k připomínání⁵¹⁰ a ke chvále⁵¹¹ a k přinášení velebení⁵⁴⁴ Hospodinu, Bohu Izráelovu⁸⁹⁴: (5)Ásáfa, hlavu, a druhého po něm⁵¹² Zecharju, Jeiéla a Šemirámótha a Jechiéla a Mattithju a Eliáva a Benájáhú a Óvéd-Edóma a Jeiéla s nástroji^{261 279}, totiž varyty^{153 433} a lyrami⁴³², a Ásáf vyluzoval zvuk⁴⁸⁵ cimbály. (6)A Benájáhú a Jachaziél, kněží, byli ustavičně před skříňkou^{24 181} Boží smlouvy s pozouny²⁷⁹.

(7)V onen den, tehdy, Dávid poprvé⁵¹³ zavedl¹⁸⁸ chválu⁵¹¹ Hospodinu skrze¹⁷² Ásáfa a jeho bratry:

(8)Přinášejte chválu Hospodinu^{511 894},
vzývejte jeho jméno^{428 514},
mezi národnostmi¹⁶⁵ dávejte na
vědomí⁵¹⁵ jeho činy,

(9)zpívejte mu, při zpěvu mu hrajte⁵¹⁶,
uvažujte⁵¹⁷ o⁵¹⁸ všech jeho divech⁵¹⁹.

(10)Honoste se⁵⁴⁴ jeho svatým
jménem⁵²⁰, necht' se raduje³⁰⁶ srdce
hledajících Hospodina.

- (11) Vyhledávejte⁴²¹ Hospodina a jeho sílu⁵²¹, hledejte ustavičně jeho tvář,
 (12) mějte v paměti⁵²² jeho divy, jež vykonal, jeho zázraky a rozsudky¹⁸⁵ jeho úst,
 (13) símě Izráěle, jeho nevolníka, synové Jákóba, jeho vyvolenci⁵²¹
 (14) On, Hospodin, je náš Bůh, jeho rozsudky¹⁸⁵ jsou v celé zemi.
 (15) Mějte navždy⁵²⁴ v paměti⁵²² jeho smlouvu, – slovo, jež přikázal, – do tisíce pokolení,
 (16) již uzavřel³⁰⁷ s Abrahámem, a jeho přísahu Isákovi,
 (17) ano, potvrdil⁵²⁵ ji za ustanovení⁵²⁶ Jákóbovi, za trvalou smlouvu⁵²⁷ Izráělovi
 (18) výrokem: Tobě chci²⁸¹ dát zem Kenán, úděl⁵²⁸ vašeho dědictví⁵²⁹,
 (19) když jich bylo⁵³⁰ mužů⁵³¹ nemnoho⁵³², jen trocha⁵³³, a cizinci⁵³⁴ v ní⁵³⁵,
 (20) a potulovali se^{160 536} od národa k národu a od království k jinému⁵⁹ lidu.
 (21) Nikomu⁵⁰⁶ nedovolil⁵³⁷ utiskovat⁵³⁸ je a krále²¹⁶ pro⁵³⁹ ně káral^{160 387}.
 (22) Nesmíte²⁸¹ sahat na⁵⁴⁰ mé pomazané ani zle činit mým prorokům!
 (23) Zpívejte Hospodinu, všechna země, zvěstujte²⁹¹ ode dne ke dni jeho vysvobození⁵⁴¹,
 (24) rozhlašujte⁵⁴² mezi národy jeho slávu⁵⁴³, mezi všemi národnostmi¹⁶⁵ jeho divy,
 (25) neboť Hospodin je veliký a velmi veleben^{544 545}, a on je hoden úcty^{286 546} nade všechny bohy,
 (26) neboť všichni bohové národností¹⁶⁵ jsou nicoty⁵⁴⁷, Hospodin však⁴⁵ zřídil¹⁴¹ nebesa.
 (27) Před jeho tvářmi důstojnost⁵⁴⁸ a nádhera⁵⁴⁹, na jeho stanovišti^{444 550} síla⁵²¹ a radost⁵⁵¹.
 (28) Přiznávejte⁵⁵² Hospodinu, čeledi⁷⁰ národností¹⁶⁵, přiznávejte⁵⁵² Hospodinu slávu⁵⁴³ a sílu⁵²¹,
 (29) přiznávejte⁵⁵² Hospodinu slávu⁵⁴³ jeho jména!
 Přinášejte¹⁵⁰ oběť daru⁵⁵³ a vstupujte před jeho tvář,

- klanějte se Hospodinu v svatě nádheře^{520 549}!
 (30) Chvějte se⁵⁵⁴, všechna země, z přítomnosti jeho tváře^{555 556}! Ba i svět musí²⁸¹ být upevněn²⁶⁹, nesmí²⁸¹ se viklat.
 (31) Necht' se radují³⁰⁶ nebesa a necht' plesá³⁰⁶ země, a necht' mezi národy říkají³⁰⁶: Hospodin se ujal kralování!
 (32) Necht' duní^{306 557} moře a jeho náplň, necht' jása^{306 558} pole a vše, co je v něm.
 (33) Tehdy budou plesat⁵⁵⁹ stromy lesa z přítomnosti tváře^{555 556} Hospodinovy, neboť on přijde soudit zem.
 (34) Chvalte Hospodina^{125 511}, neboť je dobrý, neboť jeho laskavost⁵⁶⁰ trvá navždy⁵²⁴,
 (35) a říkejte: Vysvobod' ⁵⁴¹ nás, Bože našeho vysvobození⁵⁴¹, a shromážď nás a vyprost' nás zprostřed národů k chválení tvého svatého jména^{125 511 520} a k chloubě v tvém chvalo zpěvu⁵⁶¹.
 (36) Hospodin, Bůh Izráělův, budíž veleben⁵⁶² od věčnosti až po věčnost! A všechen lid řekl: Amén⁵⁶³. A jali se přinášet velebení⁵⁴⁴ Hospodinu⁸⁹⁴.
 (37) I ponechal^{446 564} tam před skříňkou^{24 181} smlouvy Hospodinovy Ásáfovi a jeho bratrům ustavičnou obsluhu¹⁸² před skříňkou^{24 181}, podle úlohy⁵⁶⁵ dne v její den;
 (38) a Óvéd-Edóma a jejich bratry, šedesát a osm, a Óvéd-Edóma, syna Jedúthúnova, a Hósu jako vrátné, (39) a Cádóka, kněze, a jeho bratry, kněží, před obydlím^{24 183} Hospodinovým na výšině⁵⁶⁶, jež byla v Giveónu, (40) ke vznašení⁵⁰⁴ vzestupných obětí¹⁹¹ Hospodinu na oltáři vzestupných obětí^{191 192 612} ustavičně, k jitra a k večeru, a to podle všeho, co je⁵⁶⁷ psáno v zákoně⁵⁶⁸ Hospodinově, jež přikázal pro Izráěle⁵⁶⁹, (41) a s nimi Hémána a Jedúthúna a zbytek těch, již byli⁵⁶⁷ vybráni²²⁰, kteří byli označeni jmény, ke chválení Hospodina^{125 511}, že jeho laskavost⁵⁶⁰ trvá navždy⁵²⁴, (42) a s nimi, s Hémánem a Jedúthúnem, pozouny a cimbály pro vyluzující¹¹² zvuk⁴⁸⁵, a Boží hudební nástroje^{261 479}, a syny Jedúthúnovy k bráně.

(43) A všechen lid odešel, každý⁵⁰⁷ k svému domu, a Dávid se obrátil svému domu poženat.

17 A jak se Dávid usídlil ve svém domě, stalo se⁶⁹⁷, že⁴⁷ Dávid řekl k Náthánovi, proroku: Hle, já bydlím v domě z cedrů a skříňka¹⁸¹ smlouvy Hospodinovy pod koberci. (2) A Náthán k Dávidovi řekl: Cokoliv⁵⁷⁰ je v tvém srdci, jdi, učiň, neboť Bůh je s tebou.

(3) A v oné noci se stalo⁶⁹⁷, že⁴⁷ se k Náthánovi dostalo⁶⁹⁷ slovo Hospodinovo výrokem: (4) Jdi, ať k Dávidovi, mému nevolníku, můžeš²⁸¹ říci: Takto řekl Hospodin: Ne ty mi budeš³⁰⁶ budovat dům k bydlení; (5) vždyť jsem ode dne, kdy jsem vyvedl⁴²⁶ Izráele z Egypta, až po tento den v domě nebydlel¹⁶⁰, nýbrž⁴⁷ jsem se dostával¹⁶⁰ od stanu k stanu⁵⁷¹; a stran obydlí¹⁸³ 572, (6) kdekoli⁵⁷³ jsem putoval¹⁶⁰ 536 mezi vším Izráelem, – zda jsem jednoho ze soudců⁵⁷⁴ Izráelových, jimž jsem rozkázal pást můj lid, vůbec kdy⁵⁷⁵ oslovil výrokem: Proč jste mi nezbuodovali dům z cedrů? (7) Nyní však⁴⁵ takto musíš²⁸¹ mému nevolníku, Dávidovi, říci: Takto řekl Hospodin zástupů³¹⁸: Já jsem tě vzal od ovčince⁵⁷⁶, od následování drobného dobytka⁵⁷⁷, aby ses stal⁴⁰⁴ 697 panovníkem¹²⁸ nad mým lidem, Izráelem, (8) a byl¹⁶⁰ jsem s tebou, kamkoli⁵⁷³ jsi zašel, a všechny tvé nepřátele jsem před tvou tvář¹⁶⁶ povytínal⁵⁷⁸, a zjednám¹⁴¹ 579 ti jméno jako jméno velikánů, kteří jsou na zemi. (9) A svému lidu, Izráelovi, ustanovím²⁹² 579 místo⁴⁴⁴ a zasadím⁵⁷⁹ 580 jej, takže⁴⁷ se usadí⁵⁷⁹ 581 na svém⁵⁸², aniž ještě bude znepokojován⁵⁸³, aniž jej nespravedliví⁵⁸⁴ budou nadále odírat⁴⁶⁶ 585 jako prve (10) a za dobu ode dne, kdy jsem nad svým lidem, Izráelem, přikázal¹⁵⁸⁶ soudce²¹⁶ 574, a všechny tvé nepřátele pokořím⁵⁷⁹. A chci²⁸¹ ti oznámit⁵⁸⁷, že dům bude budovat Hospodin tobě. (11) Až se naplní tvé dni k odchodu k tvým otcům⁵⁸⁸, pak⁴⁷ se bude dít⁶⁹⁷, že⁴⁷ budu chtít²⁸¹ po tobě vzbudit⁵⁸⁹ tvé símě, jímž bude jeden z tvých synů, a upevnit²⁶⁹ jeho kralování. (12) On mi bude budovat dům, i chci²⁸¹ jeho trůn navždy⁴⁷³ upevnit²⁶⁹. (13) Já mu budu otcem³¹⁰ a on mi bude synem³¹⁰ a nebudu od něho odvracet⁴⁴⁹ svou laskavost⁵⁶⁰,

jako jsem ji odvrátil⁴⁴⁹ od toho, jenž byl¹⁶⁰ před tebou²⁴, (14) i podržím⁵⁹⁰ ho navždy⁴⁷³ ve svém domě a ve svém kralovství a jeho trůn bude navždy⁴⁷³ upevněn²⁶⁹. (15) Podle všech těchto slov a podle všeho tohoto vidění⁵⁹¹, tak promluvil Náthán k Dávidovi.

(16) A král Dávid vstoupil a usedl⁵⁹² před tvář¹⁶⁶ Hospodinovou a řekl: Kdo jsem já, Hospodine, Bože, a čím⁵⁹³ je můj dům, že jsi mě přivedl až sem? (17) A toto je¹⁶⁰ malé v tvých očích, Bože, takže⁴⁷ jsi promluvil o domě svého nevolníka *vzhledem* k daleké budoucnosti⁵⁹⁴ a vidíš¹⁶⁰ mě podle způsobu⁵⁹⁵ 596 člověka vysoce postaveného⁵⁹⁷, Hospodine, Bože. (18) Co ti má²⁸¹ Dávid ještě dodat⁵⁹⁸ o počtění⁵⁴³ tvého nevolníka? Vždyť⁴⁷ ty svého nevolníka znáš¹⁶⁰. (19) Hospodine, v zájmu⁴⁵⁸ svého nevolníka a podle svého srdce jsi učinil všechnu tuto velikost⁵⁹⁹, k uvědomění o všech těch velikých věcech²⁹⁴. (20) Hospodine, mezi všemi, o nichž²⁹⁴ 600 jsme slyšeli svými ušima, není tobě podobného⁶⁰¹ a není Boha mimo tebe. (21) A kdo je jako tvůj lid, Izráel, jediný národ na zemi, jež si Bůh přišel vykoupit za lid, založit²⁹² si⁶⁰² jméno veliké a hrozné²⁸⁶ 603 vyhnáním⁶⁰⁴ národů před tvář¹⁶⁶ tvého lidu, jež jsi vykoupil z Egypta. (22) Ano, ustanovil¹⁸⁸ jsi svůj lid, Izráele, sobě za lid navždy⁴⁷³ a ty, Hospodine, ses jim stal⁶⁹⁷ Bohem³¹⁰. (23) Nuže tedy⁶⁰⁵, Hospodine, necht se navždy⁴⁷³ osvědčuj³⁰⁶ 606 slovo, jež jsi vyslovil o svém nevolníku a o jeho domě, a učiň podle toho, co jsi vyslovil, (24) a necht se navždy⁴⁷³ osvědčuj³⁰⁶ 606 a velikým stává³⁰⁶ 607 tvé jméno výrokem: Hospodin zástupů³¹⁸, Bůh Izráelův, je Bohem Izráelovi; a necht je³⁰⁶ dům Dávida, tvého nevolníka, upevněn²⁶⁹ před tvou tvář¹⁶⁶, (25) neboť ty, můj Bože, jsi vyrozuměl⁶⁰⁸ svého nevolníka stran budování domu pro něho¹¹²; proto se tvůj nevolník zmohl²⁷⁸ na modlení před tvou tvář¹⁶⁶. (26) Nuže tedy⁶⁰⁵, Hospodine, ty jsi ON⁶⁰⁹, Bůh, a vyslovil jsi o svém nevolníku tuto dobrotu⁵⁹⁹; (27) nyní jsi tedy⁴⁵ ráčil⁶¹⁰ poženat domu svého nevolníka, aby byl⁴⁰⁴ navždy⁵²⁴ před tvou tvář¹⁶⁶, neboť ty, Hospodine, jsi poženal, i bude poženán navždy⁵²⁴.

18 A potom se stalo⁶⁹⁷, že⁴⁷ Dávid pobil²⁶ Pelištim⁷ a pokořil je, i vzal Dávid z ruky Pelištim⁷ Gath a jeho osady³³; (2) a pobil²⁶ Móáva¹³⁵, takže⁴⁷ se Móávci Dávidovi stali⁶⁹⁷ nevolníky, přinášejícími¹⁵⁰ dary^{192 553 611 612}.

(3) A Dávid porazil²⁶ Hadar-ezera⁶¹³, krále Cóvy, u⁶¹⁴ Chámáthu, na jeho⁶¹⁵ tažení⁶¹⁶ k vyvýšení⁶¹⁷ své moci¹⁷⁸ u řeky Peráthu¹³⁹, (4) a Dávid od něho⁶¹⁸ zajal⁶¹⁹ tisíc vozů⁶²⁰ a sedm tisíc jezdců na koních⁶²¹ a dvacet tisíc mužů pěších⁶²², a Dávid ochromil všechny potahy⁶²³, ale sto potahů⁶²³ od něho⁶¹⁸ pozůstavil.

(5) A když na pomoc Hadar-ezerovi, králi Cóvy, přišel Arám^{9 135} Damesku^{624 625}, pobil^{26 46} Dávid z Aráma^{9 135 331} dvacet a dva tisíce mužů; (6) a Dávid Arám^{9 135} Damesku⁶²⁴ obsadil⁶²⁶, a Arámci⁹ se Dávidovi stali⁶⁹⁷ nevolníky, přinášejícími¹⁵⁰ dary^{192 553 611 612}; a Hospodin byl¹⁶⁰ Dávidovi ochráncem^{541 627}, kamkoli⁵⁷³ zašel. (7) A Dávid pobral štíty ze zlata, jež byly na služebnících Hadar-ezerových, a dopravil je do Jerúsálema. (8) A z Tivchathu a z Kúnu, měst Hadar-ezerových, vzal král Dávid velmi mnoho mosazi^{484 628}; z ní⁶²⁹ Šalomoun zhotovil¹⁴¹ moře⁶³⁰ z mosazi⁴⁸⁴ a sloupy a jiné předměty²⁶¹ z mosazi⁴⁸⁴.

(9) A když Tóu⁶³¹, král Chamáthu, uslyšel, že Dávid pobil²⁶ všechnu vojevůdčí moc³⁶¹ Hadar-ezera, krále Cóvy, (10) poslal⁴⁶ ke králi Dávidovi Jóráma, svého syna (položil mu otázku⁶³², zda se má dobře⁶³³, a pozdravit⁶³⁴ ho, za to, že bojoval^{142 160} proti Hadar-ezerovi a porazil²⁶ ho, neboť Hadar-ezer s Tóuem stále válčil^{160 635}), a všemožná⁶³⁶ náčiní²⁶¹ ze zlata a stříbra a mosazi⁴⁸⁴; (11) i to¹⁴ král Dávid posvětil Hospodinu se stříbrem a zlatem, jež přinesl¹⁵⁰ ode všech národů: Od Edóma⁶³⁷ a od Móáva a od dětí³⁹ Ammónových a od Pelištim⁷ a od Amáléka.

(12) A Avišaj, syn Cerújin, v průrvě⁹³ solí pobil²⁶ Edóma^{35 637}, osmnáct tisíc, (13) a v Edómu umístil^{292 446} posádky³³⁷ a všichni Edómci se Dávidovi stali⁶⁹⁷ nevolníky. A Hospodin Dávida ochraňoval^{160 541}, kamkoli⁵⁷³ zašel.

(14) Dávid se tedy⁴⁵ ujal kralování nade vším Isráělem, i stal se⁶⁹⁷ vykonavatelem soudu¹⁸⁵ a spravedlnosti pro všechny svůj

lid¹¹². (15) A nad vojskem¹⁵⁵ byl Jóáv, syn Cerújin, a zapisovatelem⁶³⁸ Jehóšafát, syn Achilúduv, (16) a kněžími Cádók, syn Achitúvuv, a Achimelech, syn Evjáthárúv, a kancléřem⁶³⁹ Šavšá (17) a nad Keréthími⁸ a Peléthími^{8 640} byl Benájáhú, syn Jehójáduv, a synové Dávidovi byli první k ruce krále.

19 A potom se stalo⁶⁹⁷, že⁴⁷ umřel Nácháš, král dětí³⁹ Ammónových, a místo něho se ujal kralování Chánún, jeho syn. (2) A Dávid si řekl⁶⁴¹: Měl bych²⁸¹ projevit¹⁴¹ soucit⁵⁶⁰ s Chánúnem, synem Náchášovým⁶⁴², neboť jeho otec projevil¹⁴¹ soucit⁵⁶⁰ se mnou⁶⁴². Dávid tedy⁴⁵ poslal posly⁴⁵⁵ k jeho útěše²¹⁴ nad jeho otcem, když však⁴⁵ služebníci Dávidovi přišli do země dětí³⁹ Ammónových k Chánúnovi k jeho útěše²¹⁴, (3) řekli⁴⁶ hodnostáři³¹¹ dětí³⁹ Ammónových Chánúnovi: Zda je Dávid v tvých očích ctitel³⁴⁵ tvého otce, že ti poslal těšitele^{214 216}? Zda jeho služebníci nepřišli k tobě vzhledem⁴⁵⁸ k vyšetření⁶⁴³ a k podvrácení⁶⁴⁴ a k prosládní⁶⁴⁵ země? (4) Chánún tedy⁴⁵ Dávidovy služebníky vzal a oholil⁶⁴⁶ je a v polovici odštíhal⁵⁷⁸ jejich roucha⁶⁴⁷ až po jejich rozkroky a propustil³⁹³ je. (5) A šli a podali⁶⁴⁸ o těch mužích zprávu⁵⁸⁷ Dávidovi, i poslal jim vstříc, neboť ti muži byli velmi zostuzeni⁶⁴⁹, a vzkázal⁶⁵⁰ král: Zůstaňte v Jerichu, než vaše brady⁶⁵¹ budou moci²⁸¹ zarůst; pak⁴⁷ se vrátíte³⁰⁶.

(6) A synové Ammónovi shledali⁶⁵², že se u Dávida⁶⁵³ zošklivili⁶⁵⁴; i poslal Chánún a synové Ammónovi tisíc kikkárů⁶⁵⁵ stříbra k najmutí si vozů^{192 620} a jezdců na koních⁶²¹ od Aráma^{9 135 656}. naharajim⁶⁵⁷ a od Aráma^{9 135 656} Maachy a z Cóvy; (7) i najali si dva a třicet tisíc vozů⁶²⁰ a krále Maachy a jeho lid; ti⁴⁷ přišli a utábořili se³³⁶ před Médevou²⁴ a synové Ammónovi se shromáždili³³² ze svých měst a přišli k bitvě¹⁴². (8) To⁴⁷ když Dávid uslyšel, poslal⁴⁶ Jóáva a všechno vojsko¹⁵⁵ hrdinů⁵; (9) a synové Ammónovi vytáhli¹⁵⁴ a seřadili se⁶⁵⁸ k boji¹⁴² u vchodu²⁴⁴ do města, a králové, kteří přišli, byli i samotě⁶⁵⁹ v poli. (10) A když Jóáv shledal⁶⁵², že se bitevní čára⁶⁶⁰ k němu dostala⁶⁹⁷ předem⁶⁶¹ i zadem, vybral^{146 662} ze všech vybraných⁶⁶³ v Isráělovi, jež⁴⁷ seřadil⁶⁵⁸ vstříc Arámovi⁹, (11) a ostatek lidu

dal pod velení⁶⁶⁴ Avišaje, svého bratra, a seřadil⁶⁵⁸ je vstříc synům Ammónovým (12) a řekl: Bude-li Arám⁹ silnější než já¹²⁹, pak⁴⁷ mi budeš³⁰⁶ vysvobodit³¹⁰ 665, a budou-li synové Ammónovi silnější než ty¹²⁹, pak⁴⁷ budu pomáhat⁵⁴¹ tobě. (13) Buď silný a dodejme³⁰⁶ si odvahu³¹⁹ 666 v prospěch našeho lidu a v prospěch měst našeho Boha, a Hospodin nechť činí³⁰⁶, co bude⁵⁶⁷ dobré v jeho očích. (14) I překročil⁶⁶⁷ Jóáv a lid, jenž byl s ním, vůči tváři Arámově⁹ k boji¹⁴², i prchli před jejich tváří¹⁶⁶; (15) a když uviděli synové Ammónovi, že prchl Arám⁹, prchli⁴⁶ i oni před tváří¹⁶⁶ Avišaje, bratra Jóávova, a vešli do města, a Jóáv vešel do Jerúsáléma.

(16) A když Arámci⁹ shledali⁶⁵², že jsou¹⁶⁰ před tváří Isráelovou poraženi, poslali⁴⁶ posly⁴⁵⁵ a dali vyvést¹⁵⁴ 668 Aráma⁹, jenž byl z druhé strany²⁰¹ Řeky⁶⁶⁹, a Šófacha⁶⁷⁰, velitele³¹¹ vojska¹⁵⁵ Hadar-ezerova, před jejich tváří. (17) To⁴⁷ bylo oznámeno⁵⁸⁷ Dávidovi; ten⁴⁷ shromáždil³³² všechny Isráel a překročil Jordán a přišel na ně⁶⁷¹ a utvořil šik⁶⁵⁸ 672 proti nim⁶⁷¹; ano, Dávid vstříc Arámovi⁹ utvořil bitevní šik⁶⁵⁸ 673, i jali se s ním bojovat¹⁴²; (18) a Arám⁹ z přítomnosti tváře⁵⁵⁵ 556 Isráelovy prchl a Dávid z Aráma⁹ 135 pobil sedm tisíc jezdců na vozech⁶⁷⁴ a čtyřicet tisíc mužů pěších⁶²², a Šófacha, velitele³¹¹ vojska¹⁵⁵, usmrtil. (19) A když služebníci Hadar-ezerovi shledali⁶⁵², že jsou¹⁶⁰ před tváří Isráelovou poraženi, uzavřeli⁴⁶ s Dávidem mír⁶⁷⁵ a jali se mu sloužit¹⁰²; a Arámovi⁹ se znechtělo²⁸⁵ ještě pomáhat⁵⁴¹ synům Ammónovým.

20 A za⁶⁷⁶ času návratu roku⁶⁷⁷, za⁶⁷⁶ času vyjždění⁶⁷⁸ králů, se stalo⁶⁹⁷, že⁴⁷ Jóáv vyvedl⁴³⁰ mohutné vojsko¹⁵⁶ 679 a zpusťošil⁶⁸⁰ zem dětí³⁹ Ammónových, a přitáhl a oblehl Rabbu; a Dávid zůstal v Jerúsalémě. A Jóáv Rabbu vybil²⁶ a zbořil⁶⁸¹ ji, (2) a Dávid vzal korunu⁶⁸² jejich krále⁶⁸³ z jeho hlavy⁶⁸⁴ a shledal²⁷⁸ u ní váhu⁶⁸⁵ kikkáru⁶⁵⁵ zlata a drahé kameny¹⁹² na ní; i dostala se⁶⁹⁷ na hlavu Dávidovu. A vynesl¹⁵⁴ lup z města, veliké⁶⁸⁶ množství⁶⁸⁷; (3) a lid, jenž v něm byl, vyvedl¹⁵⁴ a přikázal⁶⁸⁸ k pilám¹⁹² a k branám⁶⁸⁹ ze železa; ano, k pilám⁶⁹⁰ 691; a tak činil Dávid všem městům²⁹⁵ dětí³⁹ Ammónových.

I vrátil se Dávid a všechny lid v Jerúsalem.

(4) A potom se stalo⁶⁹⁷, že⁴⁷ povstala⁶⁹² bitva¹⁴² s Pelištim⁷ v Gezeru; tehdy Sibbechaj, Chusáthi²⁵, skolil²⁶ Sippaje⁶⁹³ ze zplozenců⁴⁶⁰ Ráfy⁶⁹⁴, i byli pokořeni.

(5) A ještě nastala⁶⁹⁷ bitva¹⁴² s Pelištim⁷ a Elchánán, syn Járúv⁶⁹⁵, skolil²⁶ Lachmího, bratra Goljátha, Gittího²⁵ 451, jehož⁶⁰ kopí dřevce⁶⁹⁶ bylo jako vratidlo tkalců³⁵⁶.

(6) A ještě nastala⁶⁹⁷ bitva¹⁴² v Gathu, kde se vyskytl⁶⁹⁷ muž vysoké postavy³⁵³ 698, a prstů měl šest a šest, dvacet a čtyři, a i on byl zplozen Ráfou⁶⁹⁴ 699; (7) a když Isráele potupil, skolil²⁶ 46 ho Jehónáthán, syn Šimey, bratra Dávidova. (8) Tito byli zplozeni Ráfou⁶⁹⁴ 699 v Gathu a padli rukou Dávidovou a rukou jeho služebníků.

21 A proti Isráelovi se postavil Satan a podnítil Dávida k spočítání⁷⁰⁰ Isráele, (2) takže⁴⁷ Dávid k Jóávovi a k představeným³¹¹ lidu řekl: Jděte, sečtěte⁷⁰⁰ od Beér-ševy až po Dána¹⁹⁸; to⁴⁷ mi přineste, ať mohu²⁸¹ zvědět jejich počet. (3) A Jóáv řekl: Necht' Hospodin k svému lidu přidává³⁰⁶ 466, kolik jich je⁷⁰¹, stónasobně⁷⁰² zda nejsou, můj pane, ó⁶⁵⁷ králi, oni všichni³² nevolníky³¹⁰ mému pánu? Nač můj pán toto vyžaduje⁷⁰³? Nač má²⁸¹ být k provinění Isráelovi? (4) Ale slovo královo nabylo nad Jóavem převahy⁷⁰⁴ a Jóáv vyšel¹⁵⁴ a pochodil po všem Isráeli a přibyl do Jerúsáléma. (5) I odevzdal Jóáv výsledek⁷⁰⁵ přehlídky⁷⁰⁶ lidu králi, i bylo¹⁶⁰ všeho Isráele tisíc tisíců a sto tisíc mužů tasících mečů a Júdy čtyři sta a sedmdesát tisíc mužů tasících mečů. (6) Ale Lévího a Benjámina vprostřed nich přehlídece nepodrobil⁷⁰⁷, neboť slovo královo Jóava odpuzovalo¹⁶⁰ 708.

(7) I v očích Hospodinových bylo¹⁶⁰ pro tuto věc zle, i jal se Isráele bít²⁶; (8) a Dávid k Bohu řekl: Zhřešil jsem velmi, že jsem učinil tuto věc; nyní tedy⁴⁵ přenes, prosím⁷⁰⁹, nepravost⁷¹⁰ svého nevolníka, neboť jsem se velmi pošetile zachoval. (9) A Hospodin promluvil ke Gádovi, vidoucímu⁷¹¹ Dávidovu, výrokem: (10) Jdi⁷¹², ať k Dávidovi můžeš²⁸¹ promluvit výrokem: Tři věci já před tebe prostírám⁵⁰¹, vyvol¹⁶⁶² si z nich jednu, tu⁴⁷ ti²⁹⁵ chceš²⁸¹ učinit. (11) Gád tedy⁴⁵ přišel

k Dávidovi a řekl mu: Takto řekl Hospodin: Vyber si: (12)Snad⁷¹³ tři léta hladu, či⁴⁷ snad⁷¹³ být po tři měsíce smetán⁷¹⁴ od⁷¹⁵ svých protivníků³⁸⁴ a meč tvých nepřátel, aby tě dostihoval⁷¹⁶, či⁴⁷ snad⁷¹³ tři dni meče Hospodinova, totiž⁴⁷ moru v zemi, a anděla⁴⁵⁵ Hospodinova hubičiho⁶⁸⁰ ve všem území⁸⁷ Izráělově? Nyní tedy⁴⁵ zjistíš⁶⁵², co za slovo mám²⁸¹ zpět přinést⁷¹⁷ poslavšímu mě. (13)A Dávid ke Gádovi řekl: Je mi velmi úzko; nechť, prosím⁷⁰⁹, upadám³⁰⁶ v ruku Hospodinovu, neboť jeho slitování⁷¹⁸ jsou velmi mnohá, ale v ruku člověka nechť neupadám³⁰⁶.

(14)Hospodin tedy⁴⁵ dopustil¹⁸⁸ v Izráělovi mor, takže⁴⁷ z Izráěle padlo sedmdesát tisíc osob⁵⁰⁶; (15)a Bůh poslal anděla⁴⁵⁵ do Jerúsálema k jeho pohubení⁶⁸⁰, a za toho hubení⁶⁸⁰ Hospodin pohleděl a pocítil lítost nad tou zkázou⁸⁹, i řekl tomu andělu⁴⁵⁵, jenž⁵⁶⁷ hubil⁶⁸⁰: Dosti⁷¹⁹, odtáhni⁷²⁰ nyní svou ruku. A anděl⁴⁵⁵ Hospodinův stál u mlatu Ornána⁷²¹, Jevúsiho⁷.

(16)A Dávid povzněl¹⁵⁰ své oči a uviděl anděla⁴⁵⁵ Hospodinova stojícího mezi zemí a mezi nebesy a jeho meč vytasený v jeho ruce, napřažený⁵⁰¹ nad Jerúsálemem; a Dávid a starší, oděni⁷²² pytlovníky, padli na své tváře. (17)A Dávid řekl k Bohu: Zda jsem já nenařídil⁴²² spočítat⁷⁰⁰ lid? Ano, já jsem ten¹⁴, jenž zhřešil a velmi⁷²³ zle se zachoval, ale tito, toto stádo⁷²⁴, co učinili? Hospodine, můj Bože, nechť je³⁰⁶, prosím⁷⁰⁹, tvá ruka proti mně a proti domu mého otce, ne však⁴⁵ proti tvému lidu k pohromě⁷²⁵.

(18)A anděl⁴⁵⁵ Hospodinův nařídil⁴²² Gádovi říci Dávidovi, že má²⁸¹ Dávid vystoupit⁴²⁶ k postavení⁷²⁶ oltáře Hospodinovu na mlatu Ornána, Jevúsiho⁷. (19)I vystoupil⁴²⁶ Dávid na slovo Gádovo, jež vyslovil ve jménu Hospodinově.

(20)A Ornán se obrátil⁷²⁷ a uviděl anděla⁴⁵⁵, a jeho čtyři synové se s ním skrývali. A Ornán se byl jal mlátit pšenici.

(21)A Dávid přišel až k Ornánovi, a když Ornán popatřil a uviděl Dávída, vyšel⁴⁶¹⁵⁴ od mlatu a poklonil se Dávidovi obličejem⁷²⁸ k zemi. (22)A Dávid k Ornánovi řekl: Dej mi místo⁴⁴⁴ na mlatu¹⁵³, ať na něm mohu²⁸¹ zbudovat oltář Hospodinovu; dej mi je za plnou cenu⁷²⁹, ať se může²⁸¹ sejmout

ta pohroma⁷²⁵⁷³⁰ z lidu⁶⁸⁴. (23)A Ornán k Dávidovi řekl: Vezmi si, a nechť můj pán, král, řáčí²⁸¹ činit, co bude⁵⁶⁷ dobré v jeho očích; viz, dávám¹⁶⁰ skot k vzestupným obětem¹⁹¹ a mlátící smyky⁷³¹ na dříví⁴⁵⁶ a pšenici k oběti daru⁵⁵³; to vše dávám¹⁶⁰. (24)A král Dávid k Ornánovi řekl: Neu, nýbrž⁷³² to chci²⁸¹ řádně⁷³³ za plnou cenu⁷²⁹ koupit, neboť nebudu Hospodinovu nosit¹⁵⁰, co patří tobě – ba⁴⁷⁷³⁴, vznášet⁵⁰⁴ vzestupnou obětí¹⁹¹ nic nestojící⁷³⁵! (25)A Dávid dal Ornánovi za to místo⁴⁴⁴ šekly⁷³⁶ zlata – váhu šesti set; (26)a zbudoval tam Dávid Hospodin oltář a jal se vznášet⁵⁰⁴ oběti vzestupné¹⁹¹ a pokojných hodů⁵⁰³ a volat k Hospodinovu, i odpověděl mu ohněm z nebes na oltář vzestupné oběti¹⁹¹. (27)A Hospodin promluvil k andělu⁴⁵⁵, i dal svůj meč zpět⁷¹⁷ do pochvy.

(28)V onen čas, když Dávid shledal⁶⁵²⁷³⁷, že mu Hospodin odpověděl na mlatu Ornána, Jevúsiho⁷, jal se pak⁴⁵ obětovat tam, (29)kdežto⁴⁷ bydlí¹⁸³ Hospodinovo, jež zřídil¹⁴¹ Mojžíš v pustině, a oltář vzestupných obětí¹⁹¹¹⁹²⁶¹², to bylo v onen čas na výšině⁵⁶⁶ v Giveónu, (30)a Dávid nebyl schopen⁷³⁸ před něj²⁴ přicházet k dotazování⁴²¹ Boha²⁹⁸⁷³⁹, neboť měl¹⁶⁰ hrůzu⁷⁴⁰ z⁷¹⁵ meče anděla⁴⁵⁵ Hospodinova.

22 A Dávid řekl: Toto¹⁵ je on, dům Hospodina, Boha, a toto¹⁵ oltář k vzestupným obětem¹⁹¹¹⁹²⁶¹² pro Izráěle¹¹².

(2)I nařídil⁴²² Dávid soustředit cizince⁵³⁴, kteří byli v zemi Izráělově, a ustanovil¹⁷⁶ otesávače⁷⁴¹ k otesávání⁷⁴¹ kamenných kvádrů⁷⁴² k budování Božího domu; (3)a Dávid připravil²⁶⁹ v hojnosti železo na hřeby⁷⁴³ na dveře⁷⁴⁴ bran a na svorky, a v hojnosti mosaz⁴⁸⁴, již nebylo váhy, (4)a dříví⁴⁵⁶ cedrů bez⁷⁴⁵ počtu, neboť Cidóním²⁵ a Córím²⁵⁴⁵⁴ dříví⁴⁵⁶ cedrů v hojnosti Dávidovi přiváželi. (5)Dávid si totiž⁴⁵ řekl¹⁶⁴: Šalomoun, můj syn, je mlád⁴⁰¹ a útlý, a dům, jenž se má budovat Hospodinovu, třeba učinit nanejvýš velkolepým⁷⁴⁶ k věhlasu³⁴⁴ a k slávě⁷⁴⁷ vůči všem zemím; nuže⁷⁰⁹, budu k němu⁷⁴⁸ činit přípravy²⁶⁹. David tedy⁴⁵ před svou smrtí²⁴ přípravy v hojnosti učinil²⁶⁹.

(6)A povolal Šalomouna, svého syna⁴⁷⁵, a přikázal mu dům Hospodinovu, Bohu Izráělovu, budovat; (7)a Dávid Šalomou-

novi, svému synu, řekl: Já⁷⁴⁹ – stalo se⁶⁹⁷ blízkým mému srdci⁷⁵⁰ budovat dům jménu Hospodina, mého Boha, (8) *ale dostalo se⁶⁹⁷ ke mně slovo Hospodinovo výrokem: Proлил jsi v hojnosti krev a podnikl¹⁴¹ jsi veliké války¹⁴² – nebudeš²⁸¹ mému jménu budovat dům, neboť jsi před mou tváří mnoho krve^{751 752} vylil k zemi.* (9) Hle, narodí se ti syn; ten¹⁴ bude mužem odpočinku⁷⁵³, i dám mu ze všech stran⁷⁵⁴ klid⁷⁵⁵ ode všech jeho nepřátel, neboť jeho jméno bude Šalomoun, a pokoj⁷⁵⁶ a mír⁷⁵⁷ chci²⁸¹ v jeho dnech uvést¹⁸⁸ na Isráěle. (10) On bude mému jménu budovat dům a on mi bude synem³¹⁰ a já jemu otcem³¹⁰, a navždy⁴⁷³ upevním²⁶⁹ trůn jeho kralování nad Isráělem. (11) Nuže⁶⁰⁵, můj synu, kéž je³⁰⁶ Hospodin s tebou a kéž docházíš³⁰⁶ prospěchu⁷⁵⁸ a zbuduješ³⁰⁶ Hospodinu, svému Bohu, dům podle *toho*, jak o tobě promluvil; (12) kéž ti jen Hospodin dáva³⁰⁶ rozumnost⁷⁵⁹ a soudnost⁴⁰⁶ a prikazuje⁵⁸⁶ tě nad Isráělem, *ano*, k zachovávaní²⁴³ zákona⁵⁶⁸ Hospodina, tvého Boha. (13) Tehdy budeš docházet prospěchu⁷⁵⁸, budeš-li dbát²⁴³ o vykonávání ustanovení^{216 526} a předpisů¹⁸⁵, jež Hospodin prikázal Mojžíšovi pro Isráěle⁵⁶⁹. Buď silný a odvážný⁸⁷³, nesmíš²⁸¹ se bát²⁸⁶ ani se strachovat. (14) A hle, pro dům Hospodinův jsem ve své strasti⁷⁶⁰ připravil²⁶⁹ sto tisíc kikkárů⁶⁵⁵ zlata a tisíc tisíců kikkárů⁶⁵⁵ stříbra, a mosazi⁴⁸⁴ a železu není váhy, neboť je¹⁶⁰ v hojnosti, i dříví⁴⁵⁶ a kameny jsem připravil²⁶⁹, i můžeš²⁸¹ k nim přidávat⁴⁶⁶. (15) A *jsou* u tebe v hojnosti vykonavatelé práce¹⁰⁴, otesávači⁷⁴¹ a obráběči⁹⁴ kamene a dřeva, a všichni *jsou* zruční¹⁷⁶¹ ve vší práci¹⁰⁴. (16) Zlatu a stříbru a mosazi⁴⁸⁴ a železu není počtu – vstaň a jednej¹⁴¹, a kéž je³⁰⁶ Hospodin s tebou.

(17) A Dávid všem hodnostářům³¹¹ Isráělovým rozkázal pomáhat Šalomounovi, jeho synu: (18) Zda s vámi *není* Hospodin, váš Bůh? Vždyť⁴⁷ vám dal ze všech stran⁷⁵⁴ klid⁷⁵⁵, neboť vydal obyvatele země v mou ruku a země je¹⁶⁰ podmaněna před tváří Hospodinovou a před tváří jeho lidu. (19) Nuže⁶⁰⁵ vydejte⁷⁶² své srdce a svou duši⁷⁶³ k tužbě^{421 764} po Hospodinu, vašem Bohu, a vstaňte a budujte svatyni⁷⁶⁵ Hospodina, Boha, k vnesení skříňky¹⁸¹

smlouvy Hospodinovy a náčiní²⁶¹ Boží svatyně⁷⁶⁶ do domu budovaného jménem Hospodinovu.

23 A když Dávid zestárl a byl nasycen⁷⁶⁷ dny, uvedl¹⁴⁶ Šalomouna, svého syna, v kralování³²² nad Isráělem.

(2) A shromáždil³³² všechny hodnostáře³¹¹ Isráělové, i kněží a Lévióvice¹⁸⁷, (3) a Lévióvcí¹⁸⁷ byli sečtení⁷⁰⁰ od věku⁴⁸ třiceti let a výše, i byl jejich počet po jejich hlavách^{136 768}, totiž⁴¹⁵ mužů⁷⁶⁹, třicet a osm tisíc; (4) z nich⁷⁷⁰ dvacet a čtyři tisíce k dozoru⁴⁸⁸ nad prací¹⁰⁴ na domě Hospodinově¹⁵³ a šest tisíc předáků⁷⁷¹ a soudců (5) a čtyři tisíce vrátných a čtyři tisíce přinášejících velebení⁵⁴⁴ Hospodinu⁸⁹⁴ na nástrojích²⁶¹, jež jsem⁷⁷² k velebení⁵⁴⁴ zhotovil¹⁴¹.

(6) A Dávid je rozdělil *na* oddíly⁷⁷³ podle synů Léviho, totiž⁴¹⁵ Géršóna, Kehátha a Meráriho.

(7) Stran Géršunního²⁵: Laedán a Šimeí. (8) Synové Laedána: hlava Jechiél, a Zétám a Joél, tři. (9) Synové Šimeího: Šelómóth⁸²⁰ a Chaziél a Hárán, tři; ti⁷⁷⁰ byli hlavami otců²¹¹ Laedánových¹²⁵. (10) Synové Šimeího: Jachath, Zíná a Jeuš a Beríá; toto¹⁵ *byli* synové Šimeího, čtyři; (11) a Jachath byl hlavou a Zízá⁷⁷⁴ druhý, a Jeuš a Beríá neměli mnoho synů⁷⁷⁵, takže⁴⁷ se jako⁴¹⁵ dům otce stali⁶⁹⁷ jednou třídou^{310 776}.

(12) Synové Kehátha: Amrám, Jicchár, Chevrón a Uzzíél, čtyři. (13) Synové Amráma: Áron a Mojžíš; *ale* Áron byl oddělen³⁷⁵ k svému posvěcení⁷⁷⁷ za nanejvyšší svatého^{193 520 778}, on a jeho synové, navždy⁴⁷³, k zakuřování^{189 190} před tváří Hospodinovou, k jeho obsluze¹⁸² a k žehnání v jeho jménu, navždy⁴⁷³. – (14) A Mojžíš, Boží muž, jeho synové byli jmenováni podle kmene¹⁴⁷ Léviho. (15) Synové Mojžíše: Géršóm a Eliezer. (16) Synové Géršóma: Ševúél, hlava. (17) A synové Eliezera byli¹⁶⁰: Rechavjá, hlava, a dalších⁵⁹ synů se Eliezerovi nedostalo⁶⁹⁷, *ale* synové Rechavji se nanejvyšší rozmnožili. – (18) Synové Jicchára: Šelómíth, hlava. (19) Synové Chevróna: Jerijjá, hlava, Amarjá druhý, Jachaziél třetí a Jekameám čtvrtý. (20) Synové Uzzíéla: Míchá, hlava, a Jišijjá druhý.

(21) Synové Merářiho: Machlí a Múši. A synové Machlího: Eleázár a Kíš. (22) A Eleázár umřel a synové se mu nedostali⁶⁹⁷, nýbrž dcery, i pojali¹⁵⁰ je synové Kíše, jejich bratři. (23) Synové Múšiho: Machlí a Éder a Jerémóth, tři.

(24) Toto¹⁵ byli synové Léviho podle domů^{113 125} svých otců, hlavy otců²¹¹, jak⁴¹⁵ byli podrobeni přehlídce⁷⁰⁷, v počtu jmen po jejich hlavách^{136 768}, vykonávající činnost¹⁰⁴ stran služby¹⁰² v domě Hospodinově¹⁵³, od věku⁴⁸ dvaceti let a výše, (25) neboť Dávid řekl: Hospodin, Bůh Izráelův, dal svému lidu klid⁷⁵⁵ a usadil se⁷⁷⁹ navždy⁴⁷³ v Jerúsalemě, (26) takže⁴⁷ ani Lévióvcí¹⁸⁷ nemusejí⁷⁸⁰ nosit¹⁵⁰ obydlí¹⁸³ ani žádná⁶³⁶ jeho náčiní²⁶¹ k službě¹⁰² jemu, – (27) totiž, podle posledních slov Dávidových, oni, počet⁷⁸¹ synů Léviho od věku⁴⁸ dvaceti let a nahoru, – (28) neboť jejich postavení bylo při ruce synů Áronových k službě¹⁰² v domě Hospodinově¹⁵³ nad nádvořím^{242 782} a nad síněmi^{242 255} a nad čistotou^{242 783} všeho svatého^{153 520 784}, a uskutečňování²⁶⁶ služby¹⁰² v Božím domě¹⁵³; (29) a stran chleba k seřazování^{153 268} a stran jemné mouky k oběti daru⁵⁵³, i na nekvašené lívance⁷⁸⁵ i na oběti na plechu⁷⁸⁶ i na promíšenou⁷⁸⁷, a stran veškerého zjišťování obsahu⁷⁸⁸ a rozměru⁶⁹⁸, (30) a stát jitro co jitro²⁶⁰ ke chvále⁵¹¹ a k přinášení velebení⁵⁴⁴ Hospodinu⁸⁹⁴, a taktéž navečer; (31) a stran všech vzestupných obětí¹⁹¹, vznášených⁵⁰⁴ Hospodinu o sobotách a o nových měsících a o určených svátcích^{789 790}, v počtu podle předpisu¹⁸⁵ o nich, ustavičně před tváří Hospodinovou, (32) aby dbali^{160 243} péče²⁴⁸ o stan¹⁵³ setkávání⁷⁸⁹ a péče²⁴⁸ o svatyni⁷⁶⁶ a péče²⁴⁸ o syny Áronovy¹⁵³, své bratry, při službě¹⁰² v domě Hospodinově¹⁵³.

24 A stran synů Áronových, jejich oddily⁷⁷³. Synové Áronovi: Nádáv a Avihú, Eleázár a Íthámár; (2) ale Nádáv a Avihú před tváří svého otce umřeli a synové se jim nedostali⁶⁹⁷, takže⁴⁷ kněžství zastávali^{160 71} Eleázár a Íthámár. (3) I rozdělil je Dávid a Cádók ze synů Eleázárových a Achímelech ze synů Íthámárových k jejich úřadu⁷⁷⁶ v jejich službě¹⁰². (4) Ale synové Eleázárovi byli stran mužů⁷⁶⁹-hlav⁷⁹¹ shledání²⁷⁸ početnějšími

než⁷²⁹ synové Íthámárovi; i rozdělili je: Ze synů¹²⁵ Eleázárových šestnáct hlav domů^{113 125} otců a ze synů¹²⁵ Íthámárových osm z domů^{113 125} jejich otců. (5) Rozdělili je tedy⁴⁵ losy, tito s těmito, neboť představení³¹¹ svatyně⁷⁶⁶, ano, Boží představení³¹¹, byli¹⁶⁰ ze synů Eleázárových a mezi syny Íthámárovými; (6) a Šemajá, syn Nethaneélův, píšeť⁷¹ z Lévióvců¹⁸⁷, je sepsal před tváří krále a představených³¹¹ a Cádóka, kněze, a Achímelecha, syna Evjáhárova, a hlav otců²¹¹ kněží¹²⁵ a Lévióvců^{125 187}: Jeden dům otce byl vylosován⁷⁹² Eleázárovi a taktéž vylosován^{792 793} Íthámárovi.

(7) I vyšel¹⁵⁴ první los Jehójaríovi, druhý Jedajovi, (8) třetí Charimovi, čtvrtý Seórimovi, (9) pátý Malkijjovi, šestý Mijjámínovi, (10) sedmý Hakkócovi, osmý Avijjovi, (11) devátý Jěšúovi, desátý Šechanjáhúovi, (12) jedenáctý Eljášíovi, dvanáctý Jákímovi, (13) třináctý Chupovi, čtrnáctý Ješeveáovi, (14) patnáctý Bilgovi, šestnáctý Immérovi, (15) sedmnáctý Chézírovi, osmnáctý Happiccécovi, (16) devatenáctý Pethadjjovi, dvacátý Ezekiélovi⁷⁹⁴, (17) jedenadvacátý Jáchínovi, dvaadvacátý Gámúlovi, (18) třiadvacátý Deljájhúovi, čtyřiadvacátý Maazjáhúovi. (19) Toto¹⁵ byla jejich roztrídění⁷⁷⁶ k jejich službě¹⁰², ke vcházení do domu Hospodinova podle jejich předpisu¹⁸⁵ skrze¹⁷² Árona, jejich otce, podle toho, co mu rozkázal Hospodin, Bůh Izráelův.

(20) A stran ostatních synů Léviho: Stran synů Amráta, Šúváél, stran synů Šúváéla, Jechdejáhú. – (21) Stran Rechavjáhú: Hlava synů Rechavjáhú¹²⁵: Jiššijjá. – (22) Stran Jicchářiho²⁵: Šelómóth, stran synů Šelómótha: Jáchath. – (23) A synové...⁷⁹⁵: Jerijjáhú, Amarjá druhý, Jachazíél třetí a Jekameám čtvrtý. (24) Synové Uzziéla: Michá, stran synů Michy: Šámír. (25) Bratr Michy byl Jiššijjá, stran synů Jiššijji: Zecharjáhú. – (26) Synové Merářiho: Machlí a Múši, synové Jaazijjáhú, jeho syna⁷⁹⁶, (27) synové Merářiho skrze Jaazijjáhú, jeho syna: I Šóhám⁷⁹⁷ a Zakkúr a Ivří. (28) Stran Machlího: Eleázár, ale jemu se nedostalo⁶⁹⁷ synů, (29) stran Kíše: synové Kíše: Jerachmeél. (30) A synové Múšiho: Machlí a Éder a Jerímóth. Toto¹⁵ byli synové Lévióvců¹⁸⁷ podle

domů^{113 136} svých otců, (31) a i oni vrhali¹⁶⁰ losy, stejně jako jejich bratři, synové Árónovi, před tváří Dávída, krále, a Cádóka a Achimelecha a hlav otců²¹¹ kněžjí¹²⁵ a Lévióvců^{125 187} – otců²¹¹, hlava stejně jako jeho nejmladší⁷⁹⁸ bratr.

25 I vyčlenil³⁷⁵ k službě¹⁰² Dávíd a představení³¹¹ útvaru^{155 799} ze synů Ásáfa a Hémána a Jedúthúna, již⁵⁶⁷ prorokovali⁸⁰⁰ s lyrami^{279 432}, s varyty^{279 433} a s cimbály^{279 801}; a počet činných mužů⁸⁰² byl¹⁶⁰ podle jejich služby¹⁰²: (2) Stran synů Ásáfa: Zakkúr a Josef a Nethanjá a Ašareelá, synové Ásáfa pod vedením⁸⁰³ Ásáfa, jenž⁵⁶⁷ prorokoval⁸⁰⁰ pod vedením⁸⁰³ krále. (3) Stran Jedúthúna: Synové Jedúthúna: Gedaljáh a Cerí a Isajá, Chašavjáh a Mattithjáh a Šimeí⁸⁰⁴, šest, pod vedením⁸⁰³ svého otce Jedúthúna, jenž⁵⁶⁷ prorokoval⁸⁰⁰ s lyrou^{279 432 801} k chvále⁵⁷¹ a přinášení velebení⁵⁴⁴ Hospodinu⁸⁹⁴. (4) Stran Hémána: Synové Hémána: Bukkijjáh, Mattanjáh, Uzziél, Ševúél a Jerimóth, Chananjá, Chanáni, Eliáthá, Giddaltí a Rómamtiezer, Jošbekášá, Mallóthí, Hóthír, Machazióth; (5) titi všichni *byli* synové Hémána¹²⁵, králova vidoucího⁷¹¹ v Božích věcech k vyvyšování moci⁸⁰⁵. A Bůh dal Hémánovi čtrnáct synů a tři dcery. (6) Titi všichni *byli* pod vedením⁸⁰³ svého otce při zpěvu v domě Hospodinově¹⁵³ s cimbály²⁷⁹, varyty⁴³³ a lyrami^{432 801} k službě¹⁰² v Božím domě¹⁵³; Ásáf, Jedúthún a Hémán *byli* pod vedením⁸⁰³ krále⁸⁰⁶. (7) A jejich počet s jejich bratry, vyučenými zpěvu Hospodinu, všech, již⁵⁶⁷ se vyznali⁴⁹¹, byl¹⁶⁰ dvě stě osmdesát a osm.

(8) I jali se vrhat losy; povinnost²⁴⁸ *byla* vždy táž, jak malého, tak⁸⁰⁷ velikého, znalce⁴⁹¹ s učícím se. (9) I vyšel¹⁵⁴ první los Ásáfovi – Josefovi; druhý *byl* Gedaljáh, on a jeho bratři a jeho synové – dvanáct; (10) třetí Zakkúr, jeho synů a jeho bratrů – dvanáct; (11) čtvrtý Jicrímu⁸⁰⁸, jeho synů a jeho bratrů – dvanáct; (12) pátý Nethanjáh, jeho synů a jeho bratrů – dvanáct; (13) šestý Bukkijjáh, jeho synů a jeho bratrů – dvanáct; (14) sedmý Ješareelá, jeho synů a jeho bratrů – dvanáct; (15) osmý Isajá, jeho synů a jeho bratrů – dvanáct; (16) devátý Mattanjáh, jeho

synů a jeho bratrů – dvanáct; (17) desátý Šimeí, jeho synů a jeho bratrů – dvanáct; (18) jedenáctý Azareél⁸⁰⁹, jeho synů a jeho bratrů – dvanáct; (19) dvanáctý Chašavjovi, jeho synů a jeho bratrů – dvanáct; (20) třináctý Šíváélovi⁸¹⁰, jeho synů a jeho bratrů – dvanáct; (21) čtrnáctý Mattathjáh, jeho synů a jeho bratrů – dvanáct; (22) patnáctý Jeremóthovi, jeho synů a jeho bratrů – dvanáct; (23) šestnáctý Chahanjáhúovi, jeho synů a jeho bratrů – dvanáct; (24) sedmnáctý Jašbekášovi, jeho synů a jeho bratrů – dvanáct; (25) osmnáctý Chanánimu, jeho synů a jeho bratrů – dvanáct; (26) devatenáctý Mallóthímu, jeho synů a jeho bratrů – dvanáct; (27) dvacátý Elijáhovi, jeho synů a jeho bratrů – dvanáct; (28) jedenadvacátý Hóthírovi, jeho synů a jeho bratrů – dvanáct; (29) dvaadvacátý Giddaltímu, jeho synů a jeho bratrů – dvanáct; (30) třiaadvacátý Machazióthovi, jeho synů a jeho bratrů – dvanáct; (31) čtyřiaadvacátý Rómamtiezerovi, jeho synů a jeho bratrů – dvanáct.

26 Stran oddílů⁷⁷³ vrátných: Stran Korchím^{25 241} Mešelemjáhú, syn Korého ze synů Ásáfa. (2) A Mešelemjáhú měl⁶³ syny: Zecharjáhúa, prvorozeného, Jediaéla druhého, Zevadjáhúa třetího, Jethniéla čtvrtého, (3) Eláma pátého, Jehóchánána šestého, Eljehóenaje sedmého. – (4) A Óvéd-Edóm měl⁶³ syny: Šemaju prvorozeného, Jehózáváda druhého, Jóácha třetího, a Sáchára čtvrtého, a Nethaneéla pátého, (5) Ammiéla šestého, Jissáschára sedmého, Peulthaje osmého, neboť mu Bůh požehnal. (6) A Šemajovi, jeho synu, se narodilo synů, vládců⁸¹¹ domu¹²⁵ svého otce, neboť oni *byli* zdatní¹⁴⁸ hrdinové⁵. (7) Synové Šemaji: Othní a Refáel a Óvéd, Elzávád; jeho bratři *byli* zdatní¹⁴⁸ muži¹⁴⁹, Elíhú a Semachjáhú. (8) Titi všichni *byli* ze synů Óvéd-Edóma; oni a jejich synové a jejich bratři, každý⁵⁰⁷ – zdatnost¹⁴⁸ v síle k službě¹⁰²; Óvéd-Edóm *jich* měl⁶³ šedesát a dva. – (9) A Mešelemjáhú měl⁶³ syny a bratry, zdatné¹⁴⁸ muže¹⁴⁹, osmnáct. – (10) A Chósá, ze synů Merářího, měl⁶³ syny: Šimrího, hlavu (*nebyl* sice prvorozený, *ale* jeho otec ho ustanovil²⁹²

hlavou³¹⁰), (11) Chilkijáhúa druhého, Tevaljáhúa třetího, Zecharjáhúa čtvrtého; všech synů a bratrů Chósových¹²⁵ třináct. (12) Z těchto¹²⁵ byly⁸¹² oddíly⁷⁷³ vrátných; muži⁷⁶⁹-hlavy⁷⁹¹ měli⁶³ stran obsluhy¹⁸² v domě Hospodinově povinnosti²⁴⁸ stejné jako jejich bratři.

(13) I jali se vřhat losy, jak malý, tak⁸⁰⁷ veliký, podle domů^{113 136} svých otců, o každou⁸¹³ bránu; (14) a los ke vzházení^{115 814} padl Šelemjáhúovi a Zecharjáhú, jeho syn, rozumný rádce⁸¹⁵, – vrhli mu los a jeho los vyšel¹⁵⁴ k severu⁸¹⁴ (15) a Óvéd-Edómovi k jihu^{251 814} a jeho synům dům zásob³³², (16) Šuppimovi a Chósovi k západu^{217 814} s bránou Šallecheth na vzestupné silnici⁸¹⁶, strážní četa⁸¹⁷ naproti strážní četě⁸¹⁷; (17) ke vzházení¹¹⁵ šest Léviůvců¹⁸⁷, k severu čtyři na den, k jihu²⁵¹ čtyři na den a k zásobám³³² dva a dva; (18) k Parbáru⁸¹⁸ k západu²¹⁷ čtyři k silnici⁸¹⁶, dva k Parbáru⁸¹⁸. (19) Toto¹⁵ byly oddíly⁷⁷³ vrátných z domu¹²⁵ Korchím^{25 241} a z domu¹²⁵ Merářího.

(20) A Léviůvci¹⁸⁷: Achijjá byl nad pokladnicemi^{242 256 257} Božího domu, totiž⁴⁷ stran pokladnic^{256 257} zasvěcených věcí⁸¹⁹. (21) Synové Laedánovi, synové Géršun-ních²⁵ patřící k Laedánovi, hlavy otců²¹¹ patřící k Laedánovi, Géršunnimů²⁵: Jechiéli, (22) synové Jechiéliho Zéthám a Jóél, jeho bratr, byli nad pokladnicemi^{242 256 257} Božího domu.

(23) Stran Amrámiho²⁵, stran Jicchářiho²⁵, stran Chevróniho²⁵, stran Uzzí-éliho²⁵, (24) z těch⁴⁷ byl Ševuél, syn Géršóma, syna Mojžíšova, přednostou¹²⁸ nad pokladnicemi^{242 256 257}. (25) A jeho bratři: Eliezerův¹²⁵ byl jeho syn Rechavjáhú a jeho syn Isájá a jeho syn Jórám a jeho syn Zichrí a jeho syn Šelómóth⁸²⁰. (26) On, Šelómóth, a jeho bratři byli nade všemi pokladnicemi^{242 256 257} zasvěcených věcí⁸¹⁹, jež zasvětil Dávid, král, a hlavy otců²¹¹, totiž⁴¹⁵ velitelé³¹¹ tisíců a set, ano, hlavy vojska¹⁵⁵ (27) (z válek¹⁴² a z lupy je zasvětili k údržbě⁸²¹ domu Hospodinova) (28) a všeho, co⁵⁶⁷ zasvětil Samuél, vidoucí⁸²², a Šául, syn Kišův, a Avnér, syn Něrův, a Jóáv, syn Cerujin; vše, co se zasvětilo⁴⁴⁵, bylo pod správou⁸²³ Šelómítha a jeho bratrů. (29) Stran Jicchářiho²⁵:

Kenanjáhú a jeho synové byli nad Isráélem²⁴² stran zevnější činnosti¹⁰⁴ jako úředníci⁷⁷¹ a jako soudcové. (30) Stran Chevróniho²⁵: Chašavjáhú a jeho bratři, zdatní¹⁴⁸ muži¹⁴⁹, tisíc a sedm set, byli nad správou^{242 776} Isráéle z této strany²⁰¹ vůči Jordánu²⁰² na západě^{217 824} stran veškeré činnosti¹⁰⁴ pro Hospodina¹⁵³ a stran služby¹⁰² králi¹⁵³. (31) Hlavou Chevrónimů²⁵ byl Jerijjá (Chevrónimů²⁵ podle jeho rodů^{16 136}, podle otců^{136 211}, ve čtyřicátém roce králování Dávidova¹²⁵ byli vyhledáváni⁴²¹ a bylo zjištěno²⁷⁸, že v Jaerzib v Gileádu jsou mezi nimi zdatní¹⁴⁸ hrdinové⁵); (32) a jeho bratři, zdatní¹⁴⁸ muži¹⁴⁹, dva tisíce a sedm set hlav otců²¹¹, a Dávid, král, je pověřil dozorem⁸²⁵ nad Reúvénim²⁵ a Gádím²⁵ a polovinou kmene¹⁴⁷ Menaššéova stran všech záležitostí⁵⁶⁵ Božích a záležitostí⁵⁶⁵ králových.

27 A synové Isráélovi podle jejich počtu, hlavy otců²¹¹ a velitelé³¹¹ tisíců a set, a jejich předáci⁷⁷¹, již⁵⁶⁷ obsluhovali¹⁸² krále stran všech záležitostí⁵⁶⁵ oddílů⁷⁷³, jež⁵⁶⁷ nastupovali⁸²⁶ a jež⁵⁶⁷ odstupovali⁸²⁷ měsíc po⁸²⁸ měsíci na každý měsíc roku: Jeden oddíl – dvacet a čtyři tisíce.

(2) Nad prvním oddílem⁷⁷³ k prvnímu měsíci byl Jášoveám, syn Zavdiélův; a na jeho oddíl⁷⁷³ – dvacet a čtyři tisíce. (3) Byl ze synů Percových, hlava všech velitelů^{125 311} vojsk¹⁵⁵ k prvnímu měsíci.

(4) A nad oddílem⁷⁷³ druhého měsíce byl Dódí, Achóchi²⁵, a jeho oddíl⁷⁷³ – v něm⁴⁷ byl vůdcem¹²⁸ Miklóth; a na jeho oddíl⁷⁷³ – dvacet a čtyři tisíce.

(5) Třetí velitel³¹¹ vojska¹⁵⁵ k třetímu měsíci byl Benájáhú, syn Jehójády, ministra⁸²⁹-hlavy; a na jeho oddíl⁷⁷³ – dvacet a čtyři tisíce. (6) On, Benájáhú, byl hrdinou⁵ mezi třiceti a nad třicet; a v jeho oddíle⁷⁷³ byl Ammízávád, jeho syn.

(7) Čtvrtý k čtvrtému měsíci: Asáhél, bratr Jóávův, a po něm Zevadjá, jeho syn; a na jeho oddíl⁷⁷³ – dvacet a čtyři tisíce.

(8) Pátý k pátému měsíci: Velitel³¹¹ Šamhúth-Jizrách, a na jeho oddíl⁷⁷³ – dvacet a čtyři tisíce.

(9) Šestý k šestému měsíci: Írá, syn Ikkéšův, Tekóí²⁵, a na jeho oddíl⁷⁷³ – dvacet a čtyři tisíce.

(10) Sedmý k sedmému měsíci: Chelec, Palóni^{25 363}, ze synů Efrájimových, a na jeho oddíl⁷⁷³ – dvacet a čtyři tisíce.

(11) Osmý k osmému měsíci: Sibbechaj, Chušáthi²⁵, ze Zarchiho^{25 125}, a na jeho oddíl⁷⁷³ – dvacet a čtyři tisíce.

(12) Devátý k devátému měsíci: Aviezer, Anettóthi²⁵, z Bénéjminího^{25 125}, a na jeho oddíl⁷⁷³ – dvacet a čtyři tisíce.

(13) Desátý k desátému měsíci: Maharaj, Netófáthi²⁵, ze Zarchiho^{25 125}, a na jeho oddíl⁷⁷³ – dvacet a čtyři tisíce.

(14) Jedenáctý k jedenáctému měsíci: Benájá, Pireáthóni²⁵, ze synů¹²⁵ Efrájimových, a na jeho oddíl⁷⁷³ – dvacet a čtyři tisíce.

(15) Dvanáctý k dvanáctému měsíci: Cheldaj, Netófáthi²⁵, Othniélův¹²⁵, a na jeho oddíl⁷⁷³ – dvacet a čtyři tisíce.

(16) A nad kmeny¹⁴⁷ Isráelovými byli: Reúvénimu²⁵ byl vůdcem¹²⁸ Eliezer, syn Zichriho; Šimeónimu²⁵ Šefatjáhú, syn Maachův; (17) Lévimu Chašavjá, syn Kemúélův; Áronovi Cádók; (18) Júdovi Elihú z bratrů Dávidových; Jissascharovi Omrí, syn Micháélův; (19) Zevulunovi Jišmaejáhú, syn Óvadjáhúův; Naftálímu Jerímóth, syn Azriélův; (20) synům Efrájimovým Hóšéa, syn Azazjáhúův; polovině kmene¹⁴⁷ Menaššéova Jóél, syn Pedá-jáhúův; (21) polovině Menaššéa v⁸³⁰ Gileádu Jiddó, syn Zecharjáhúův; Benjáminovi Jaasíél, syn Avnerův; (22) Dánovi Azareél, syn Jeróchámův. Toto¹⁵ byli představení³¹¹ kmenů¹⁴⁷ Isráelových.

(23) Ale Dávid nezjistil⁸³¹ jejich počet, totiž⁴¹⁵ od věku⁴⁸ dvaceti let a dolů, neboť Hospodin slíbil⁴²² rozmnožit Isráele jako hvězdy nebes; (24) Jóáv sice⁴⁵, syn Cerújin, začal spočítávat⁷⁰⁰, ale nedokončil⁸³², neboť⁴⁷ pro toto¹²⁷ nastalo⁶⁹⁷ rozhněvání⁸³³ proti Isráelovi, aniž ten počet vystoupil^{426 834} ve výčet^{323 835} událostí⁵⁶⁵ dní¹⁸³⁶ krále Dávida.

(25) A nad pokladnicemi^{242 256 257} královými byl Azmáveth, syn Adiélův, a nad pokladnicemi^{242 256 257 837} na venkově⁸³⁸, ve městech, ve vsích a ve věžích⁸³⁹ Jehónáthán, syn Uzzijjáhúův, (26) a nad vykonávajícími²⁴² práci¹⁰⁴ v poli při obdělávání¹⁰² půdy⁸⁴⁰ Ezrí, syn Kelúvův, (27) a nad vinicemi²⁴² Šimeí, Rámathi²⁵, a nad tím²⁴²,

co ve vinicích bylo pro skladiště^{216 256 837} vína, Zavdí, Šifmí²⁵; (28) a nad olivami a sykomorami^{242 841}, jež jsou v nížině⁸⁴², Baal-chanán, Gederí²⁵, a nad skladišti^{256 837} oleje Jóáš; (29) a nad skotem, těmi, již⁵⁶⁷ pásli²⁴² v Šáronu⁸⁴³ Šitraj, Šároni²⁵, a nad skotem²⁴² v údolích²⁸⁸ Šáfát, syn Adlájův; (30) a nad velbloudy²⁴² Óvil, Jišmaéli⁸, a nad oslicemi²⁴² Jechdejáhú, Mérónóthi²⁵, (31) a nad drobným dobytkem²⁴² Jázíz, Hagri²⁵. Tito všichni byli správci³¹¹ jmění⁸⁴⁴, jež král Dávid měl⁶³.

(32) A rádcem byl Jehónáthán, Dávidův strýc; to¹⁴ byl muž mající znalosti⁴⁹¹ a zběhlý v písemnostech^{71 845}; a Jechiél, syn Chachmóniho, byl při králových synech. (33) Rádcem byl králi i Achitófel, a Chušaj, Arkí²⁵, byl královým přítelem⁸⁴⁶. (34) A po Achitófelovi byl Jehójádá, syn Benájáhú; a Evjáthár; a velitelem³¹¹ vojska¹⁵⁵ krále¹²⁵ byl Jóáv.

28 A Dávid do Jerúsálema svolal⁴²⁴ všechny hodnostáře³¹¹ Isráelovy, představené³¹¹ kmenů¹⁴⁷ a představené³¹¹ oddílů⁷⁷³, jež⁵⁶⁷ obsluhovaly¹⁸² krále, a velitele^{216 311} tisíců a velitele^{216 311} set a správce^{216 311} všeho jmění⁸⁴⁴ a stád¹⁴⁰ krále¹²⁵ a jeho synů¹²⁵, s komorníky⁸⁴⁷ a hrdiny⁵, a to⁴¹⁵ všechny zdatné¹⁴⁸ hrdiny⁵. (2) A Dávid, král, povstal na své nohy a řekl: Poslyšte mě, moji bratři a můj lide! Já – blízko mému srdci⁷⁵⁰ bylo budovat dům odpočinku⁷⁵³ pro skříňku^{112 181} smlouvy Hospodinovy a za podnoží nohou našeho Boha, i učinil jsem k budování přípravy²⁶⁹; (3) ale Bůh mi řekl: Nebudeš²⁸¹ mému jménu budovat dům, neboť ty jsi mnoho válčil⁶³⁵ a krev^{751 752} jsi proléval¹⁶⁰. (4) Našel však⁴⁵ Hospodin, Bůh Isráelův, z domu mého otce zálibu⁴⁷² ve mně, abych se navždy⁵²⁴ stal^{404 697} králem³¹⁰ nad Isráelem, neboť našel stran panovníka¹²⁸ zálibu⁴⁷² v Júdovi a v domě Júdově, v domě mého otce, a mezi syny mého otce našel uspokojení⁸⁴⁸ ve mně k uvedení v kralování³²² nade vším Isráelem; (5) a ze všech mých synů, neboť mi Hospodin dal mnoho synů, zase⁴⁷ našel zálibu⁴⁷² v Šalomounovi, mém synu, aby zasedl⁴⁰⁴ na trůn kralování Hospodinova nad Isráelem (6) a řekl mi: Šalomoun, tvůj syn, on bude budovat můj dům a má nádvoří⁷⁸²,

neboť jsem si ho vyvolil⁴⁷² za syna a já se mu chci²⁸¹ stát⁶⁹⁷ otcem³¹⁰. (7) A jeho králování navždy⁴⁷³ upevním²⁶⁹, bude-li trvat⁸⁴⁹ stran vykonávání mých rozkazů a mých předpisů¹⁸⁵, jako tohoto dne. (8) Nyní tedy⁴⁵ v očích všeho Izráele, sejítí⁴¹⁷ Hospodinova, a v uších našeho Boha, zachovávejte²⁴³ a vyhledávejte⁴²¹ všechny rozkazy Hospodina, vašeho Boha, abyste tu dobrou zem vlastnili⁸⁵⁰ a v dědictví svým dětem³⁹ po sobě navždy⁴⁷³ mohli²⁸¹ zanechat⁸⁵¹. (9) A ty, Šalomoune, můj synu, poznej Boha svého otce a služ¹⁰² mu nerozděleným⁴¹³ srdcem a ochotnou⁸⁵² duší⁷⁶³, neboť Hospodin všechna srdce zkoumá⁴²¹ a každé představě⁸⁵³ myšlenek rozumí⁴⁹¹. Budeš-li ho vyhledávat⁴²¹, bude se ti dávat najít, budeš-li ho však⁴⁵ opouštět, může²⁸¹ tě navěky⁸⁵⁴ odhodit⁸⁵⁵. (10) Viz tedy⁶⁰⁵, že v tobě Hospodin našel zálibu⁴⁷², abys dům, totiž⁴¹⁵ svatyni⁷⁶⁶, zbuodoval⁴⁰⁴; buď silný a jednej¹⁴¹.

(11) A Dávid Šalomounovi, svému synu, dal plán^{856 857} předsíně, i⁸⁵⁸ jeho⁸⁵⁹ budovy⁸⁶⁰ a jeho⁸⁵⁹ klenotnice a jeho⁸⁵⁹ horní pokoje a jeho⁸⁵⁹ vnitřní⁸⁶¹ místnosti⁸⁶² a dům slitovnice⁸⁶³, (12) ano, plán^{856 857} všeho, co při něm bylo¹⁶⁰ skrze Ducha, stran nádvoří^{216 782} domu Hospodina a stran všech síní²⁵⁵ vůlků, stran pokladnic²⁵⁶ Božího domu a stran pokladnic²⁵⁶ zasvěcených věcí⁸¹⁹ (13) a stran oddílů⁷⁷³ kněží a Léviůvců¹⁸⁷ a stran vši činnosti¹⁰⁴ služby¹⁰² v domě Hospodinově¹⁵³ a stran všech náčiní²⁶¹ k službě^{102 153} v domě Hospodinově¹⁵³: (14) Stran zlata podle váhy, totiž⁴¹⁵ zlata na všechna náčiní²⁶¹ k té či oné službě^{102 153 864}, stran všech náčiní²⁶¹ ze stříbra podle váhy na všechna náčiní²⁶¹ k té či oné službě^{102 153 864}, (15) a váhy svícnu^{125 865} ze zlata a lamp ze zlata k nim⁸⁶⁶ podle váhy toho či onoho svícnu^{864 865} a lamp k němu⁸⁶⁶, a svícnu^{125 865} ze stříbra podle váhy svícnu^{125 865} a lamp k němu⁸⁶⁶, podle použití¹⁰² toho či onoho svícnu^{864 865}, (16) a zlato – váhu na stoly k seřazování^{153 268 867}, na ten či onen stůl⁸⁶⁴, a stříbro na stoly ze stříbra, (17) a vidlice a okřínky a konvice⁸⁶⁸ z ryzího zlata a na poháry ze zlata, podle váhy na ten či onen pohár⁸⁶⁴, a na poháry ze stříbra, podle váhy na ten či onen pohár⁸⁶⁴, (18) a na

oltář k zakuřování¹⁹⁰ čišťené zlato podle váhy; a k zobrazení⁸⁵⁶ vozidla⁸⁶⁹ kerubů ze zlata, totiž⁴¹⁵ rozpnajících⁸⁷⁰ křídla a zastírajících⁸⁷¹ skříňku¹⁸¹ smlouvy Hospodinovy. – (19) To vše popisem z ruky Hospodinovy na mně⁷⁷² – poučení⁸⁷² o vši činnosti^{104 153} podle tohoto plánu^{856 857}.

(20) A Dávid řekl Šalomounovi, svému synu: Buď silný a buď odvážný⁸⁷³ a jednej¹⁴¹; nesmíš²⁸¹ se bát²⁸⁶ ani se strachovat, neboť je s tebou Hospodin, Bůh, můj Bůh; nebude se tě vzdávat⁸⁷⁴ ani tě opouštět až do dokončení⁸³² vši práce¹⁰⁴ k službě^{102 153} v domě Hospodinově¹⁵³. (21) A hle, oddily⁷⁷³ kněží a Léviůvců¹⁸⁷ jsou ke vši službě¹⁰² v Božím domě¹⁵³ a s tebou při vši činnosti¹⁰⁴ všech dobrovolných¹²⁵ se zručností^{279 761} ke vši práci¹⁰²; a hodnostáři³¹¹ a lid ke každému tvému slovu⁸⁷⁵.

29 A Dávid, král, řekl všemu sejití⁴¹⁷: Šalomoun, můj syn, jediný, v němž Bůh našel zálibu⁴⁷², je mlád⁴⁰¹ a útlý, a dílo¹⁰⁴ je veliké, neboť ne pro člověka¹¹² bude tento palác, nýbrž⁷³² pro Hospodina, Boha¹¹². (2) I připravil²⁶⁹ jsem podle vši své schopnosti⁸⁷⁶ pro dům¹¹² mého Boha zlato na věci ze zlata a stříbro na věci ze stříbra a mosaz⁴⁸⁴ na věci z mosazi⁴⁸⁴ a železo na věci ze železa a dříví⁴⁵⁶ na věci z dříví⁴⁵⁶ a onyxové⁸⁷⁷ kameny⁸⁷⁸, totiž⁴⁷ sady⁸⁷⁹, kameny třpytivé⁸⁸⁰ a pestré⁸⁸¹ a všemožné⁶³⁶ drahé⁸⁸² kameny¹⁹² a kameny mramorové v hojnosti. (3) A nadto⁸⁸³ jsem ve svém zalíbení^{127 848} v domě mého Boha (mám¹⁰⁶ zvláštní poklad⁸⁸⁴ zlata a stříbra) dal na dům svého Boha navíc⁸⁸⁵, kromě¹²⁹ všeho, co⁵⁶⁷ jsem pro dům¹¹² svatyně⁷⁶⁶ připravil²⁶⁹, (4) tři tisíce kikkárů⁶⁵⁵ zlata, ze zlata z Ófiru⁸⁸⁶, a sedm tisíc kikkárů⁶⁵⁵ čišťeného stříbra k potažení stěn budov⁸⁶⁰, (5) zlata¹²⁵ na věci ze zlata a stříbra¹²⁵ na věci ze stříbra a na všechnu práci¹⁰⁴ rukama¹⁹² řemeslníků⁹⁴. Kdo ještě⁴⁵ se dnes dobrovolně uvoluje⁸⁸⁷ naplnit svou ruku pro Hospodina¹¹²?

(6) I uvolili se dobrovolně⁸⁸⁷ představení³¹¹ otců²¹¹ a představení³¹¹ kmenů¹⁴⁷ Izráelových a velitelé³¹¹ tisíců a set, a ze správců^{125 311} králova majetku^{104 888}, (7) a dali na práci¹⁰² na Božím domě¹⁵³ pět tisíc kikkárů⁶⁵⁵ zlata a myriádu⁸⁸⁹ adarkónů⁸⁹⁰ a deset tisíc kikkárů⁶⁵⁵ stříbra a myriádu⁸⁸⁹

a osm tisíc kikkárů⁶⁵⁵ mosazí⁴⁸⁴ a sto tisíc kikkárů⁶⁵⁵ železa. (8)A co⁵⁶⁷ u koho⁸⁹¹ bylo nalezeno kamenů, dali do pokladnice^{256 257} pod správu⁸²³ Jechiela, Géršunního²⁵. (9)A lid, ti se zaradovali nad jejich dobrovolným oddáním⁸⁸⁷, že se Hospodinu dobrovolně oddali⁸⁸⁷ s nerozděleným⁴¹³ srdcem²⁷⁹, a i Dávid, král, se zaradoval velikou radostí.

(10)A Dávid se před očima všeho sejití⁴¹⁷ jal velebit⁵⁶² Hospodina; i řekl Dávid: *Budiž* veleben⁵⁶² ty, Hospodine, Bože Izráele, našeho otce, od věčnosti až po věčnost! (11)Tobě, Hospodine, patří velikost a mohutnost⁸⁹² a sláva⁷⁴⁷ a vítězství⁸⁹³ a důstojnost⁵⁴⁸, ano, vše v nebesích a na zemi; tobě, Hospodine, patří kralování, ano, jenž⁵⁶⁷ se pozvedáš¹⁵⁰ vůči všemu jako hlava; (12) a zpřed⁵⁵⁵ tvé tváře pochází bohatství a čest⁵⁴³ a ty nade vším vládněš⁸¹¹, a v tvé ruce je moc a mohutnost⁸⁹² a v tvé ruce je dodat velikosti a udělit sílu komukoli^{570 894}. (13)Nuže tedy⁶⁰⁵ my, náš Bože, tobě děkujeme⁵¹¹ a jménu tvé slávy⁷⁴⁷ velebení⁵⁴⁴ přinášíme⁸⁹⁴; (14)vždyť kdo jsem já a kdo je můj lid, že smíme²⁸¹ podržovat³⁷¹ schopnost⁸⁷⁶ takto⁸⁹⁵ se dobrovolně oddat⁸⁸⁷? Vždyť to vše je od tebe a z tvé ruky ti dáváme¹⁶⁰, (15)neboť my jsme před tvou tvářící cizinci⁵³⁴ a podruhově⁸⁹⁶ jako všichni naši otcové; naše dni na zemi jsou jako stín a není naděje. (16)Hospodine, náš Bože, všechna tato hojnost⁸⁹⁷, již jsme ti připravili²⁶⁹ k budování domu tvému svatému jménu⁵²⁰, ta¹⁴ je z tvé ruky a to vše patří tobě. (17)A vím¹⁶⁰, můj Bože, že ty zkoušeš podrobujeme srdce a oblíbujeme⁸⁴⁸ upřímnost⁸⁹⁸; já jsem v upřímnosti⁸⁹⁹ svého srdce ze svého vlastního popudu toto vše daroval¹⁸⁸⁷ a nyní s radostí²⁷⁹ vidím¹⁶⁰ tvůj lid, ty, kdo zde jsou přítomní⁹⁰⁰, dobrovolně se ti oddávat⁸⁸⁷. (18)Hospodine, Bože Abraháma, Isáka a Izráele, našich otců, zachovej²⁴³ toto navždy⁵²⁴ jako předmět⁸⁵³ myšlenek srdce tvého lidu a usměrni²⁶⁹ jejich srdce k tobě. (19)A Šalomounovi, mému synu, dej srdce nerozdělené⁴¹³ k zachování²⁴³

tvých rozkazů, tvých svědectví a tvých ustanovení⁵²⁶, a k vykonávání toho všeho a k zbudování paláce, pro nějž jsem učinil přípravy²⁶⁹.

(20)A Dávid řekl všemu sejití⁴¹⁷: Nuže⁷⁰⁹, veleďte⁵⁶² Hospodina, svého Boha. I jali se, všechno sejití⁴¹⁷, Hospodinu, Bohu jejich otců, přinášet velebení^{562 894}, a schýlí hlavy⁹⁰¹ a poklonili se Hospodinu a králi.

(21)A nazítří po tomto dni¹⁵³ se jali Hospodinu obětovat oběti a vznášet⁵⁰⁴ Hospodinu vzestupné oběti¹⁹¹: Tisíc býků, tisíc beranů, tisíc Jehnat a úlitby⁹⁰² k nim⁸⁶⁶, ano, oběti v hojnosti za všechen Izráel; (22)a v onen den se před tvářící Hospodinovou s velikou radostí²⁷⁹ jali jíst a pít, a Šalomounovi, synu Dávidovu, podruhé odevzdali kralování³²² a pomazali ho Hospodinu za panovníka²⁸; a stran Cádóka, toho za kněze⁹⁰³.

(23)I usedl Šalomoun jako král na trůn Hospodinův místo Dávida, svého otce, a došel prospěchu⁷⁵⁸ a prokazovali¹⁶⁰ mu, všechen Izráel, poslušnost, (24) a všichni hodnostáři³¹¹ a mocní⁹ a také všichni synové krále Dávida se podrobili Šalomounovi, králi⁹⁰⁴. (25)A Hospodin Šalomouna učinil nanejvyš⁸⁸⁵ velikým před očima všeho Izráele a vložil¹⁸⁸ na něho důstojnost⁵⁴⁸ království, jaké se nedostalo⁶⁹⁷ na žádného⁹⁰⁵ krále nad Izráelem před ním²⁴.

(26)Tak⁴⁷ kraloval¹⁶⁰ Dávid, syn Jíšajův, nade vším Izráelem; (27) a dní, co nad Izráelem kraloval¹⁶⁰, bylo čtyřicet let; sedm let kraloval¹⁶⁰ v Chevrónu a třicet a tři léta kraloval¹⁶⁰ v Jerúsalemě (28) a umřel v pěkných šedinách¹⁹², nasycen⁹⁰⁶ dny, bohatstvím a slávou⁵⁴³, a kralování se místo něho ujal Šalomoun, jeho syn.

(29)A věci Dávida, krále, první a poslední, hle je, jsou připsány k slovům⁹⁰⁷ Samúela, vidoucího⁸²², a k slovům⁹⁰⁷ Náthána, proroka, a k slovům⁹⁰⁷ Gáda, vidoucího⁷¹¹, (30) se vším jeho kralováním a jeho hrdinstvím⁸⁸⁹ a s čady, jež přešly nad ním a nad Izráelem a nade všemi kralovstvími zemí.

1. KNIHA PARALIPOMENÓN

poznámky překladatele a odkazy

- 1 Hebr. „Divré hajjámím“, „slova n. věci dní“, tj. „letopisy n. kroniky“, srov. 1 Král. 14:19 a dále, pozn. 782. Pro snazší orientaci čtenářů ponechávám v nadpise této a následující knihy název „Paralipomenón“, vžitý v českých překladech, jenž byl převzat z LXX přes Vulgatu (řec. „paraleipomenón“, „vynechaných n. pominutých n. bez povšimnutí ponechaných [tj. ve vyprávění knihy Samuélových a Králů] věcí“). V jinojazyčných překladech se zpravidla používá označení „kronik“.
- 2 Podle asi 30 rukopisů, LXX a Vulgaty „Rifath“, jako v Gen. 10:3.
- 3 Srov. Num. 2:14, pozn. 70.
- 4 Podle mnoha rukopisů a starých překladů „Dódáním“, jako v Gen. 10:4.
- 5 Viz Gen. 6:4, pozn. 192.
- 6 Viz Gen. 10:14, pozn. 320.
- 7 Viz Gen. 10:14, pozn. 321.
- 8 Viz Gen. 10:15, pozn. 322.
- 9 Viz Gen. 10:22, pozn. 325.
- 10 N. „Maš“ (Gen. 10:23); tak i zde podle 6 rukopisů a syrského překladu.
- 11 Viz Gen. 10:25, pozn. 326.
- 12 Viz Gen. 9:19, pozn. 299.
- 13 N. „Óvála“, jako v Gen. 10:28; tak i zde podle 19 rukopisů a syrského překladu; tak podle některých rukopisů a syrského překladu i ve v. 40.
- 14 Viz Exod. 1:16, pozn. 34.
- 15 Viz Gen. 2:4, pozn. 51.
- 16 Viz Gen. 2:4, pozn. 52.
- 17 N. „Cefó“ (Gen. 36:11), tak i zde podle asi 30 rukopisů, syrského překladu a některých rukopisů LXX.
- 18 N. „Hémám“ (Gen. 36:23).
- 19 N. „Alván“ (Gen. 36:23), tak i zde podle mnoha rukopisů i LXX (ti zde toto jméno četli „Alón“).
- 20 N. „Šefó“ (Gen. 36:23), tak podle mnoha rukopisů i zde.
- 21 N. „Chemdán“ (Gen. 36:26), tak podle mnoha rukopisů i zde.
- 22 N. „Zaaván a Akán“ (Gen. 36:27); tak i zde podle 22 rukopisů a LXX.
- 23 Viz Gen. 36:9, pozn. 965.
- 24 Viz Gen. 13:10, pozn. 375.
- 25 Viz Num. 3:21, pozn. 96 a 97.
- 26 Viz Gen. 4:15, pozn. 152.
- 27 N. „Hadar“ (Gen. 36:39), tak i zde podle mnoha rukopisů.
- 28 N. „Páú“ (Gen. 36:39), tak podle mnoha rukopisů a starých překladů i zde.
- 29 Viz Gen. 36:39, pozn. 961.
- 30 Podle čteného textu, mnoha rukopisů a Vulgaty „Alvá“ (Gen. 36:40).
- 31 N. „Zavdí“ (Jós. 7:1).
- 32 Viz Gen. 13:10, pozn. 374.
- 33 N. „Áchán“ (Jós. 7:1), tak podle mnoha rukopisů i zde. Znění v textu připodobňuje toto jméno následujcímu výrazu³⁴, jenž je tvarem slovesa „áchár“, srov. Jós. 7:24, 26, pozn. 291, čímž vytváří jakousi slovní hříčku.
- 34 Viz Jós. 6:18, pozn. 232.
- 35 Viz Lev. 5:15, pozn. 160.
- 36 Viz Lev. 27:21, pozn. 965.
- 37 N. „Kálév“ (v. 18).
- 38 Viz Gen. 17:20, pozn. 462; 23:6, pozn. 593.
- 39 Viz Gen. 3:16, pozn. 656.
- 40 Jinde překládáno prostě „ženou“, zde pro zřetelnost použito výrazu jako v textu; jinak by bylo třeba přidat „svou“, což v textu původním chybí.
- 41 N. „Checróna, zplodil s Azúvou, manželkou, a to“.
- 42 Tj. dceru.
- 43 LXX toto nesnadno srozumitelné místo podávají ve znění „pojal za ženu Gazúbu a Ierióth“, Vulgata „pojal manželku jménem Azuba, z níž zplodil Ierióth“, syrský překlad „zplodil z Azúvy, své ženy, Jerióth“.
- 44 Tj. „Azúvini“.
- 45 Viz Gen. 9:11, pozn. 291.
- 46 Viz Gen. 16:5, pozn. 438.
- 47 Viz Gen. 4:3, pozn. 132.
- 48 Viz Gen. 5:32, pozn. 180.
- 49 Viz Gen. 8:8, pozn. 259.
- 50 N. „moci“, zde snad lze tuto předložkovou vazbu chápat v takovémto smyslu.
- 51 Viz Num. 32:41, pozn. 1078.
- 52 N. „a zabral Gešúra a Aráma (pak i „jejich území“) s Chavóth-Jáir z jejich držby“.
- 53 Viz Num. 21:25, pozn. 818.
- 54 N. „Chavóth-Jáir s Kenathem a jeho osadami“.
- 55 Podle LXX „měst; ta všechna patřila synům“.
- 56 Podle LXX a Vulgaty „Checrónově přišel Kálév do Efráthy a“.
- 57 N. „Ócem, Achijjá“.
- 58 Viz Gen. 13:5, pozn. 347.
- 59 Viz Gen. 4:25, pozn. 173.
- 60 D. „a její“, dále obdobně.
- 61 D. „umřel – ne synové“. Srov. 2 Sam. 23:4, pozn. 937.
- 62 Zde nikoli „synové“, viz v. 34; „Achláj“ tedy byla dcera.
- 63 Viz Gen. 19:12, pozn. 503.
- 64 Tj. snad „obyvatel Zifu“ (Jós. 15:55 a jinde); jméno lze chápat i jako název čeledi. V. 24 a dále obdobně.
- 65 N. „prvrozený; on... Zifu a synů“.
- 66 Tj. „s ní“, podle mnoha rukopisů, rabínských výkladů a Vulgaty „porodila“ (překlad LXX zde i ve v. 49⁶⁷ připojí obojí smysl). Tohoto znění se přidružuje většina novějších překladů.
- 67 Někteří podle Vulgaty navrhnou číst „zplodil“.
- 68 Tj. „potomci Kálévovi skrze jeho syna Chúra“. Někteří navrhnou slovo „syna“ chápat v hromadném smyslu („synstvo“, „potomstvo“) a překládají: „Káléva: Synové Chúra“, obdobně jako v kap. 3:19, 21 a 23; 7:35; tohoto znění se mnozí přidružují i s opěním o LXX a Vulgatu, kde je překlad v takovém smyslu.
- 69 N. „Kálévovi: Ben-Chúr, prvrozený Efráthy, Šóvál“.

- 70** Viz Gen. 10:5, pozn. 311.
71 Viz 2 Sam. 8:17, pozn. 416.
72 N. „Kénim“, viz Gen. 15:19; Num. 24:21.
73 D. „přicházející“, „přišedší“.
74 Viz 2 Sam. 3:2, pozn. 141.
75 N. „Kileáv“, viz 2 Sam. 3:3.
76 N. „bylo pro Avšálova, syna“, opisem v textu n. zde je snad vyjádřen smysl předložkové vazby, jež je v původním textu, 20 rukopisů a staré překlady však mají znění „třetí Avšálov, syn“, prostě jako v 2 Sam. 3:3, podle něhož toto místo podávají všechny známé mi překlady novější.
77 N. „Bath-ševy“ (2 Sam. 11:3).
78 D. „mimo syny“, smysl jako v textu.
79 N. „Jehójáčin“ (2 Král. 24:6).
80 N., podle některých, „Jechonji, vězně“, v tomto tvaru („Assir“) se však tento výraz vyskytuje jen zde; „vězně“ značí jeho velmi podobný tvar u Is. 10:4; 42:7; 24:22, ale i toho je použito jako vlastního jména („Assír“, Exod. 6:24); jiný velmi podobný výraz („ásír“) značí „vězně“ je v Gen. 39:22 (tam v množném čísle) a na několika jiných místech.
81 LXX mají znění „tito byli synové Aitámovi“, Vulgata „tato byla čeleď Etamova“.
82 Viz Gen. 34:19, pozn. 925.
83 Jméno nejasného významu (podle některých „odmetení bělosti“, „odmetení bahna“, „lopata bahna“) vyskytující se jen v tomto oddíle a v kap. 2:55, kde je názvem místa.
84 Hebr. „ócev“, výraz téhož významu jako oba jemu příbuzné výrazy v Gen. 3:16, pozn. 110; ve v. 10 tvar s tímto výrazem souvisícího slovesa. Jméno „Jaebéc⁸³“ je možno od něho odvodit jediné přesmyknutím souhlásek (srov. 2 Sam. 22:46, pozn. 923), takže matčin výrok lze snad chápat jako jakýsi druh slovní hříčky.
85 D. „požehnáím“.
86 N. „zvětšil“, vl. „rozmnožil“.
87 Viz Gen. 47:21, pozn. 603.
88 Vl. „Jestliže... požehnáš a rozšíříš... ruka bude se mnou a zabrániš“, obdobně jako v češtině častý způsob vyjádření uctivé prosby n. žádosti („kdybys byl tak laskav...“), podle něhož jsou tato slova přeložena v textu.
89 Viz Exod. 10:10, pozn. 329.
90 D. „učinil, abych byl vzdálen (n. „svoboden“) od zla“ (n. „bezpečěn před zlem¹⁶⁶“).
91 D. „přivedl“.
92 N. snad „dům⁶⁴ Ráfův“.
93 Viz Num. 21:20, pozn. 815.
94 Viz Exod. 28:11, pozn. 974.
95 Tj. „Bithjá“, viz v. 18.
96 Tj. „porodila Mirjáma... otce“.
97 Lze chápat i jako osobní vlastní jména; pak ve v. 18 „Gedóra“ a
98 „Jehúdjá“.
99 D. „tito“.
100 Tj. jmenování ve v. 17.
101 Zde na rozdíl od „Máráší“ v kap. 2:42.
102 Viz Gen. 29:15, pozn. 749.
103 Viz Is. 26:13, pozn. 1293.
104 Viz Exod. 20:9, pozn. 668.
105 Tj. „v práci pro něho“.
106 Viz Gen. 33:9, pozn. 892.
107 D. „aniž se všechny jejich čeledi rozmnožily“, dále obdobně.
108 D. „rozmnožila až po syny Júdovy“.
109 N. „Eltóladu“ (Jós. 15:30).
110 Viz Gen. 25:16, pozn. 651.
111 Viz Num. 11:31, pozn. 441.
112 Viz Gen. 31:43, pozn. 842.
113 Viz Num. 1:2, pozn. 10.
114 Viz Gen. 28:14, pozn. 734.
115 D. „ke vzcházení“, jako v kap. 5:9 a dále, viz Exod. 27:13, pozn. 949.
116 Viz Num. 13:20, pozn. 487.
117 Viz Gen. 34:21, pozn. 927.
118 Viz Jós. 11:23, pozn. 460.
119 N. „bezstarostnou“.
120 N. „Chizkijáhúa“ (2 Král. 16:20).
121 Podle čteného textu „Meúním²⁵, kteří tam byli zastížení“ (n. „shledání²⁷⁸“).
122 Viz Lev. 27:21, pozn. 965.
123 Viz Num. 21:2, pozn. 790.
124 D. „hlavě“.
125 Viz Num. 2:3, pozn. 65.
126 Viz Gen. 49:4, pozn. 1323.
127 Viz Num. 27:3, pozn. 979.
128 Viz 1 Sam. 9:16, pozn. 399.
129 D. „od“, „z“, dále obdobně.
130 Viz Gen. 7:18, pozn. 244.
131 N. „mezi svými bratry se vzmohl Júda a za panovníka určený byl z něho“.
132 Viz 2 Král. 15:29, pozn. 636.
133 N. „Tiglath-Pileser“ (2 Král. 15:29).
134 Viz Gen. 10:11, pozn. 318.
135 Viz Num. 22:1, pozn. 832; Soud. 3:12, pozn. 180.
136 Viz Num. 1:2, pozn. 9.
137 N. prostě „seznamu svých¹²⁵“.
138 Tj. „jeho rod n. čeleď“. Srov. Gen. 32:10, pozn. 859.
139 Viz Gen. 2:14, pozn. 73.
140 Viz Gen. 4:20, pozn. 157.
141 Viz Gen. 1:7, pozn. 12.
142 Viz Num. 21:1, pozn. 788.
143 Viz Gen. 1:2, pozn. 4.
144 Viz 1 Sam. 23:17, pozn. 867.
145 Viz Lev. 25:34, pozn. 830.
146 Viz Num. 34:4n., pozn. 1106.
147 Viz Gen. 49:16, pozn. 1352.
148 Viz Exod. 18:21, pozn. 627.
149 Viz 1 Sam. 14:52, pozn. 609.
150 Viz Gen. 4:7, pozn. 139.
151 D. „šlapajících“, srov. 2 Sam. 22:35, pozn. 904, sloveso zde použité však je jiné než tam, pozn. 903.
152 Vl. „vyučených“.
153 Viz Num. 1:53, pozn. 61.
154 Viz Exod. 3:10 a dále, pozn. 252.

- 155 Viz Num. 1:3, pozn. 15.
 156 Viz Soud. 3:9, pozn. 174.
 157 Viz Gen. 25:21, pozn. 655
 158 Viz Gen. 1:26, pozn. 41.
 159 Viz Deut. 21:Inn., pozn. 746; také „smrtečně ranění“ (Gen. 34:27).
 160 Vl. „usídlili se“, zde smysl spíše jako v textu; netýká se v. 23. Kap. 1:51 a dále obdobně.
 161 Viz 2 Král. 24:16, pozn. 907.
 162 D. „muži-hrdinové zdatnosti“, srov. Gen. 13:8, pozn. 371. Dále obdobně.
 163 D. „mužové jmen“, srov. Gen. 6:4, pozn. 194.
 164 Viz Exod. 34:16, pozn. 1198.
 165 Viz Gen. 17:16, pozn. 459.
 166 Viz Gen. 3:8, pozn. 102.
 167 Viz Lev. 26:30, pozn. 916.
 168 Vl. „vzvrátil“ (Deut. 32:1), „rozjitřil“, „pobodl“, „popohnal“.
 169 N. snad „i odvedl... a dopravil“, tj. „Bůh Izráelův“, viz kap. 6:15.
 170 D. „on“, tj. „on byl ten“.
 171 Viz Exod. 28:1, pozn. 961.
 172 Viz Exod. 9:35, pozn. 310.
 173 V hebrejském textu začíná kap. 6 až zde.
 174 N. „Géršón“ (v. 1), dále obdobně.
 175 Podle některých rukopisů LXX a syrského překladu „prvorozený Jól a druhý“ („vehaššén“ místo „Vašn“). Srov. 1 Sam. 8:2.
 176 Vl. „postavil“.
 177 N. „službou“, „vedením“.
 178 D. „rukou“, dále obdobně.
 179 Tj. „od doby n. chvíle“.
 180 Viz Gen. 8:9, pozn. 261, zde v takovémto smyslu, viz Žalm 116:7, pozn. 2425.
 181 Viz Exod. 25:10, pozn. 868.
 182 Viz Exod. 28:35, pozn. 1011.
 183 Viz Exod. 25:9, pozn. 866.
 184 Viz Exod. 27:21, pozn. 956.
 185 Viz Gen. 18:19, pozn. 482.
 186 N. „Tóchúá“ (1 Sam. 1:1).
 187 Viz Exod. 6:25, pozn. 206.
 188 Vl. „dání“, dále obdobně.
 189 Viz Exod. 29:13, pozn. 1035.
 190 Viz Exod. 30:7, pozn. 1080.
 191 Viz Lev. 1:3, pozn. 7.
 192 V původním textu jednotné číslo v hromadném smyslu.
 193 Viz Exod. 26:33, pozn. 937.
 194 Viz Exod. 29:33, pozn. 1056.
 195 Viz Gen. 25:16, pozn. 652.
 196 Jednotné číslo snad i ve smyslu „území každého z nich“. Dále obdobně.
 197 Viz Exod. 31:2, pozn. 1106.
 198 Viz Deut. 34:1n., pozn. 1295.
 199 Vl. „nazvali“, zde smysl jako v textu; nesouvisí s následujícím „jmény“.
 200 Viz Gen. 14:10, pozn. 398.
 201 Viz Num. 21:13, pozn. 802.
 202 Viz Exod. 29:14, pozn. 933 a 934.
 203 Viz Num. 22:1, pozn. 833.
 204 N. „Puvvá“ (Gen. 46:13).
 205 Podle čteného textu „Jášúv“, jinak „Jóv“ (Gen. 46:13).
 206 N. „K Tólovi patřil“.
 207 Viz Gen. 49:19, pozn. 1361.
 208 D. „neboť rozmnožili ženy a syny“, smysl jako v textu, dále obdobně.
 209 Zde D. „byli hrdinové zdatnosti“, množné číslo v zesilujícím smyslu. Viz však kap. 11:26³⁶¹.
 210 Podle čteného textu „Jeúš“.
 211 Viz Num. 32:28, pozn. 1072.
 212 Mnozí mají za to, že za slovy „jehož porodila“ shora je mezera, takže jméno matky Asríelovy by bylo vynecháno, a čtou „jehož porodila...; jeho souložnice, Arámka, porodila“.
 213 D. ženu *patřící* k Chuppím a k Šuppím, tj. „jejich příbuznou“.
 214 Viz Gen. 37:35, pozn. 179.
 215 N. „Nún“ (Exod. 33:11 a j.); v tvaru jako v textu se toto jméno uvádí jen zde.
 216 Množné číslo.
 217 Zde doslovně takto, nikoli jako v kap. 9:24²⁵⁰.
 218 Vl. „po stranách¹⁷⁷“.
 219 Podle čteného textu „Rohgá a Chubbá“.
 220 Sloveso jako v 2 Sam. 22:27, pozn. 888, zde jiný tvar se smyslem jako v textu, n. snad „vytřibení“, „zusušechnění“, v kap. 9:22 snad bez tohoto významového odstínu (prostě „vybrání k dotčené službě“), viz však konec verše²⁴⁵. Tak i v kap. 16:41.
 221 D. „ve vojenské službě, ve válce“ („ve věci n. záležitosti vojenské služby a války“). Jinak, podle jiných, prostě „seznam byl ve vojsku, ve válce“.
 222 Viz Gen. 14:7, pozn. 395; srov. Rúth 1:1, pozn. 4.
 223 Mnozí, snad s opěněním o znění LXX a Vulgaty, překládají „Šacharajim plodil na území Móava od svého odeslání jich, Chúšimy i s Baarou, svých žen“. Dal jsem však s několika jinými, např. i Kralickými, přednost smyslu, jež podávají v textu, zejména proto, že zájmeno „jich“ lze mnohem přirozeněji vztáhnout k tomu, o čem byla shora řeč, než k tomu, co následuje.
 224 Vl. „a od (n. z“) Chódeše, své ženy“, dále obdobně.
 225 Tj. snad „Lyddu“ (Skut. 9:32).
 226 Podle čteného textu „Penú-Él“. Srov. Gen. 32:30n., pozn. 883.
 227 Viz 2 Sam. 2:8, pozn. 99.
 228 Viz 2 Sam. 4:4, pozn. 227.
 229 Viz Deut. 17:18, pozn. 675.
 230 Viz Gen. 10:10, pozn. 317.
 231 Vl. „první“.
 232 Vl. „daní“, srov. Num. 3:9; tímto výrazem jsou miněni nižší služebníci chrámu, viz Ezru 8:20.
 233 Tj. „ze synů n. z čeledi“.
 234 N. „Šeláního“ (Num. 26:20).
 235 Tj. „velekněz“, dále obdobně.
 236 Zde v tomto smyslu („odborníci“, „umělci“, „schopní“, „vyznající se n. zběhlí v“).
 237 Tj. snad „do odvedení do zajetí“.

- 238 N. „byl“.
- 239 Viz Gen. 32:2 a 7, pozn. 853.
- 240 Zde snad ve smyslu „čeledí“, „oddílů“, jež se ve službě střídaly; tak Vulgata („obser-vabant per vices suas“). Jiní chápou ve smyslu „vrátní táborů n. pro táborů“, snad s opřením o překlad LXX („pylai [„brány“, četli „haššáarím“ místo „haššóarím“, „vrátní“] tón parembolón“).
- 241 Viz Exod. 6:24, pozn. 205.
- 242 Tj. „měl na starosti činnost n. dozor nad činností“. Kap. 6:31 a dále obdobně.
- 243 Viz Gen. 17:9, pozn. 449.
- 244 Viz Gen. 6:16, pozn. 220.
- 245 N. „věrnost (n. „důvěryhodnost“, „spolehlivost“) vyžadující (n. „odpovědný“) úřad“; zde (nikoli ve vv. 26 a 31) i „pro jejich věrnost“ (atd.)¹²⁷.
- 246 Viz Jós. 6:26, pozn. 248, zde smysl jako v textu.
- 247 N. „podle nařízení“²¹⁶“. Dále obdobně.
- 248 Viz Gen. 26:5, pozn. 673.
- 249 D. „větrům“.
- 250 Viz Gen. 12:8, pozn. 357.
- 251 Viz Gen. 12:9, pozn. 359.
- 252 Tj. „nastupovat službu společně s bydlícími v Jerúsalemě“.
- 253 Viz v. 17.
- 254 Zde i ve smyslu „nadrženými“, „představenými“.
- 255 Viz 1 Sam. 9:22, pozn. 410.
- 256 Viz Deut. 28:12, pozn. 960.
- 257 Viz 1 Král. 7:51, pozn. 483.
- 258 Vl. „nocovali“.
- 259 Tj. „měli na starosti otvírání domu“.
- 260 D. „a v jitro-v jitro“.
- 261 Viz Gen. 24:53, pozn. 637.
- 262 Viz Exod. 20:5, pozn. 662.
- 263 N. „podle počtu“, tj. „spočítané“.
- 264 Viz Exod. 30:33, pozn. 1096.
- 265 Viz Exod. 30:25, pozn. 1095.
- 266 Viz Deut. 15:10, pozn. 599.
- 267 N. „věci pečených na pávní“, výraz vyskytující se v SZ jen zde.
- 268 D. „nad chlebem řady“, viz Lev. 24:6. Dále obdobně.
- 269 Sloveso jako v Exod. 15:17, pozn. 533.
- 270 N. „osvobození“, tj. od jiných povinností.
- 271 Tj. „bylo jejich úkolem n. povinností“ („spočívala na nich povinnost“). V. 27 obdobně.
- 272 N. „Šimeu“ (kap. 8:32).
- 273 N. „Taeréa“ (kap. 8:35).
- 274 N. „Jehóaddu“ (kap. 8:36)³.
- 275 N. „přilepili“, vl. „ulpěli“, viz Gen. 2:24, pozn. 88.
- 276 D. „ulpěli“²⁷⁵ za Šáúlem a za jeho syny“, opis v textu vyjadřuje smysl této předložkové vazby.
- 277 Viz Soud. 20:34, pozn. 912.
- 278 Viz Gen. 4:14, pozn. 151.
- 279 Viz Jós. 7:15, pozn. 277.
- 280 Viz 1 Sam. 31:3, pozn. 1045.
- 281 Viz Gen. 2:16n., pozn. 74.
- 282 Viz Gen. 17:14, pozn. 457.
- 283 Viz Exod. 10:2, pozn. 317 a 318.
- 284 Viz i Num. 22:29, pozn. 858.
- 285 Viz Deut. 1:26, pozn. 71.
- 286 Viz Gen. 28:17, pozn. 737.
- 287 Vl. „padl“.
- 288 Viz Gen. 14:3, pozn. 390.
- 289 Viz Exod. 9:6, pozn. 274.
- 290 Viz 1 Sam. 31:9, pozn. 290.
- 291 Viz 1 Sam. 31:9, pozn. 1049.
- 292 Viz Gen. 13:16, pozn. 384.
- 293 Viz Soud. 16:14, pozn. 779.
- 294 Viz Exod. 33:1, pozn. 1138.
- 295 Viz Exod. 2:4 a dále, pozn. 588.
- 296 Viz 1 Sam. 31:12, pozn. 1052.
- 297 Viz Gen. 35:4, pozn. 354.
- 298 Viz Soud. 1:1, pozn. 3; 20:18, pozn. 902; LXX ve v. 14 „a nevhledal Hospodina“, v kap. 21:30 obdobně, v kap. 14:10 předložka jako v Soud. 1:1.
- 299 Viz Lev. 19:31, pozn. 652.
- 300 Viz Lev. 10:16, pozn. 314.
- 301 Vl. „obrátili (nikoli jako shora a ve v. 13) k Dávidovi, synu Jíšajovu“. Dále obdobně.
- 302 Viz Gen. 31:2, pozn. 811.
- 303 Viz 2 Sam. 3:17, pozn. 171.
- 304 Viz 2 Sam. 5:2, pozn. 243.
- 305 Viz Num. 27:17, pozn. 985.
- 306 Viz Gen. 1:26, pozn. 40.
- 307 Viz Gen. 15:18, pozn. 435.
- 308 Viz 1 Sam. 22:4, pozn. 838.
- 309 Viz 2 Sam. 5:8, pozn. 252, zde však je vzhledem k následujícímu spíše takovýto smysl („každý n. kterýkoli... pobíví“).
- 310 Viz Gen. 2:24 a dále, pozn. 89.
- 311 Viz Gen. 12:15 a dále, pozn. 559.
- 312 Viz 1 Sam. 23:14, pozn. 838.
- 313 Viz Gen. 1:5, pozn. 8.
- 314 Viz Num. 16:27, pozn. 648.
- 315 Viz Soud. 9:6, pozn. 536.
- 316 Vl. „oživoval“.
- 317 Viz 2 Sam. 5:10, pozn. 259.
- 318 Viz 1 Sam. 1:3, pozn. 13.
- 319 Viz Num. 13:20, pozn. 490.
- 320 Zde i „projevili při něm svou sílu“ (n. „odvahu“, „statečnost“), „odvažně se při něm postavili“, „pevně se ho přidrželi“. Srov. 2 Sam. 3:6, pozn. 146.
- 321 Vl. „v“, tj. „ve věci“.
- 322 Viz Soud. 9:6, pozn. 537.
- 323 Vl. „počet“, zde snad smysl jako v textu.
- 324 N. „Jóšév“ (2 Sam. 23:8).
- 325 N. „Tachkemóniho“ (2 Sam. 23:8).
- 326 Podle čteného textu „důstojníků“ (2 Sam. 23:8, pozn. 950); tak i v kap. 12:18.
- 327 N. „pozvedal (D. „probouzel“) své kopí“.
- 328 N. „proti třem stům“, viz 2 Sam. 23:8, pozn. 951.
- 329 D. „krok“.
- 330 N. „Dódiho“ (2 Sam. 23:9).
- 331 Viz Gen. 7:21, pozn. 248 a 249.
- 332 Sloveso jako v Gen. 6:21, pozn. 230; v kap. 26:15 a 17 výraz od něho odvozený.

- 333 Viz Gen. 33:19, pozn. 905.
 334 D. „plný ječmene“.
 335 Viz Soud. 15:18, pozn. 749.
 336 Viz Gen. 26:17, pozn. 683.
 337 Viz 1 Sam. 10:5, pozn. 429.
 338 Viz 2 Sam. 23:15, pozn. 957.
 339 Viz Gen. 37:20, pozn. 991.
 340 Viz 2 Sam. 23:16, pozn. 959.
 341 Viz Num. 28:7, pozn. 993.
 342 D. „od“, „z“ („z příčiny“, „ze strany“).
 343 Viz Gen. 9:4, pozn. 283.
 344 Vl. „jméno“, srov. Gen. 5:32, pozn. 181; 6:4, pozn. 194.
 345 Viz Exod. 14:4, pozn. 458.
 346 N. snad „proti těm“, v porovnávacím smyslu.
 347 Viz 2 Sam. 23:19, pozn. 963, v. 25 obdobně.
 348 Viz 2 Sam. 23:19, pozn. 964.
 349 Viz 2 Sam. 23:20, pozn. 966.
 350 Viz 2 Sam. 23:20, pozn. 967.
 351 Viz 2 Sam. 23:20, pozn. 968.
 352 Viz Exod. 2:19, pozn. 77.
 353 D. „muže rozměru“, smysl jako v textu.
 354 Viz Gen. 6:15, pozn. 217.
 355 Viz Exod. 26:2, pozn. 902.
 356 Viz Exod. 28:32, pozn. 1010.
 357 Viz Lev. 6:4, pozn. 180.
 358 Viz v. 15.
 359 Viz 1 Sam. 22:14, pozn. 851.
 360 N. snad „dosadil nad svou tajnou radou“.
 361 Viz Exod. 14:4, pozn. 457.
 362 N. „velmi zdatní hrdinové“^{209a}.
 363 N. „Paltí“ (2 Sam. 23:26).
 364 N. „Chiddaj“ (2 Sam. 23:30).
 365 Viz Gen. 26:17, pozn. 684.
 366 N. „Aví-almón“ (2 Sam. 23:31).
 367 N. „Barchumi“ (2 Sam. 23:31).
 368 N. „Šárara, Aráriho“ (2 Sam. 23:33).
 369 N. „Checraj“ (2 Sam. 23:35).
 370 N. snad „Jaasíel, jenž byl⁵⁶⁷ z Cójaje“.
 371 Vl. „z(a)držujícímu“ (Deut. 32:36, pozn. 1200; Soud. 13:15n.), „uzavírajícímu“ (Deut. 11:17), zde smysl jako v textu. Dále obdobně.
 372 N. „z hrdinů pomáhajících“³³¹, dále obdobně.
 373 N. „vystrojující se“, sloveso jako v Gen. 41:40, pozn. 1125.
 374 Tj. „schopní používat pravice i levice k házení kameny a střílebě šípy z luku“.
 375 Sloveso jako v Gen. 1:3, pozn. 7.
 376 Vl. „spravivší“ (Exod. 27:21, pozn. 958), zde tedy snad ve smyslu „udržující v náležitém pořádku“. Totéž sloveso je ve v. 33 a dále ve smyslu jako v textu tam.
 377 N. „hbitosti“, „běhu“, vl. „chvatu“, „spěchu“.
 378 N. „stačil na“, tj. „byl schopen přemoci“.
 379 D. „jeden malý za sto a veliký“.
 380 N. „podle některých, „malý velel stu a veliký tisíci“, n. „byl nad stem... nad tisícem“.
 381 Viz Jós. 3:15, pozn. 142.
 382 Viz 1 Sam. 14:28, pozn. 551.
 383 D. „bude mi“.
 384 Viz Num. 10:9, pozn. 369.
 385 Viz Gen. 40:11, pozn. 1070.
 386 Viz Gen. 6:11, pozn. 206.
 387 Viz 2 Sam. 7:14, pozn. 356.
 388 Viz Soud. 6:34, pozn. 438.
 389 N. „pomohl“, „pomáhá“^{160a}.
 390 Viz Jós. 13:3, pozn. 473.
 391 D. „v poradě“, tj. „v důsledku porady“, n. „poradou“, v obdobném smyslu.
 392 Viz Gen. 3:23, pozn. 120.
 393 Tj. „za cenu našich hlav“, jinak „s nasazením našich hlav“, tj. „s nebezpečím pro naše hlavy“, n. „proti našim hlavám“.
 394 N. „Dávidem“, tj. „na straně Dávidově“, předložková vazba, s níž se dotčené sloveso pojí v SZ jen zde.
 395 D. „ve dni“.
 396 Srov. Gen. 32:2.
 397 Viz Soud. 7:16, pozn. 478.
 398 D. „počty oddílů těch, již byli vyzbrojeni k vojsku“, smysl jako v textu, upraveno v zájmu srozumitelnosti.
 399 Viz Num. 3:16, pozn. 93.
 400 Tj. „synů Áronových“^{138a}.
 401 Viz Gen. 18:7, pozn. 471.
 402 Viz 1 Sam. 2:33, pozn. 177, zde smysl jako v textu.
 403 N. snad „ohledu na“.
 404 Viz Deut. 4:20, pozn. 241.
 405 Vl. „vědoucí“, „znající“.
 406 Vl. „porozuměti“, „rozeznávání“.
 407 Tj. „schopní správně posoudit současné poměry“.
 408 Viz Soud. 20:20, pozn. 903.
 409 D. „náčíním války“^{142a} (v. 33), „náčíním vojska“^{155a} (v. 37).
 410 Tj. do bojového šiku; nesouvisí se „seřazujících se“ ve v. 36 shora.
 411 D. „zařazení při (n. „za“) nebytí srdce a srdce“.
 412 Viz Num. 31:28, pozn. 1043.
 413 Viz Deut. 25:15, pozn. 917.
 414 Tj. „blízko vzdálen“.
 415 Viz Num. 18:9, pozn. 709.
 416 N. „set, po všech vůdcích“^{136a}, tj. „kolik jich bylo“.
 417 Viz Exod. 12:6, pozn. 374.
 418 N. „bylo uveřejněno“, viz 1 Sam. 3:1, pozn. 186.
 419 N. „podle mnohých, „dobré a od...“, měli bychom na všechny strany (n. „spěšně“, D. „měli bychom rozšířit“ [tj. „okruh, kam pošleme“], n. „vyrazit“) poslat“, n. snad „měli bychom rozeslat“, neboť dotčený⁴¹⁸ slovesný tvar („nifercáh“) lze chápat i jako tvar činného rodu 1. osoby množného čísla. Nicméně mám za to, že znění, jemuž jsem v textu dal přednost, mnohem lépe zapadá do větné skladby; přidržují se ho i LXX („eudothé“, „šťastně vyšlo“) a Vulgata („egreditur“, „vychází“).
 420 Vl. „zemích“, zde smysl jako v textu.
 421 Viz Deut. 4:29, pozn. 255; 12:30, pozn. 514.
 422 D. „reflekt“, dále obdobně.
 423 Viz Num. 23:27, pozn. 886.
 424 Viz Exod. 35:1, pozn. 1120.
 425 Viz Jós. 13:3, pozn. 471.

- 426 Viz Gen. 13:1, pozn. 368.
 427 Viz 1 Sam. 4:4, pozn. 230.
 428 Viz Gen. 4:26, pozn. 175, zde však je „Jméno“ bez předložky.
 429 Viz Gen. 41:43, pozn. 1128, zde smysl jako v textu.
 430 N. „ten vůz vedli“ (2 Sam. 6:3, n. „fídili“), zde překlad zvolen vzhledem k předložkové vazbě jiné než v uvedeném souběžném místě. Totéž sloveso je v kap. 20:1 ve smyslu jako v textu tam.
 431 Viz 1 Sam. 18:7, pozn. 732.
 432 Viz Gen. 4:21, pozn. 158.
 433 Viz 1 Sam. 10:5, pozn. 431.
 434 Viz Exod. 15:20, pozn. 536.
 435 N. „Náchónův“ (2 Sam. 6:6).
 436 Viz Gen. 3:22, pozn. 118.
 437 Viz Soud. 16:3, pozn. 757.
 438 Zde s předložkovou vazbou odpovídající českému prostému 4. pádu, jež se překládá vazbou podstatného jména slovesného s 2. pádem.
 439 Viz 2 Sam. 6:6, pozn. 291.
 440 Viz 2 Sam. 6:6, pozn. 292.
 441 Viz Gen. 4:5, pozn. 138.
 442 Viz 2 Sam. 6:8, pozn. 294.
 443 Viz 2 Sam. 6:8, pozn. 270.
 444 Viz Gen. 1:9, pozn. 13.
 445 Viz Exod. 25:37, pozn. 895.
 446 N. „místu až... dal“ (tj. „Dávid“, n. „dali“), dále obdobně.
 447 Viz 2 Sam. 6:8, pozn. 297.
 448 Viz kap. 11:5, 7.
 449 Sloveso jako v Gen. 48:17, pozn. 1307.
 450 Viz Gen. 39:21, pozn. 1058; Num. 20:17, 21, pozn. 806.
 451 Viz 2 Sam. 6:10, pozn. 298.
 452 N. „při domě“, předložková vazba (proti 2 Sam. 6:11) naznačuje smysl „s domácností n. rodinou“.
 453 N. „usídlila se s domem... na“.
 454 Viz Jós. 19:29, pozn. 590.
 455 Viz Gen. 16:7, pozn. 437; nesouvisí s předchozím „poslal“.
 456 Viz Gen. 22:3, pozn. 571.
 457 Tj. snad „zedníky“ n. „kameníky“, v textu doslovný překlad.
 458 Viz 2 Sam. 5:12, pozn. 264.
 459 Tj. „Hospodinova“, n. „jeho“, tj. „Dávidova“.
 460 Viz Gen. 30:26, pozn. 787.
 461 Viz 1 Sam. 23:27, pozn. 879.
 462 Viz 2 Sam. 5:20, pozn. 270.
 463 Viz 2 Sam. 5:20, pozn. 272.
 464 Vl. „opustili“, dále obdobně.
 465 Viz Exod. 29:14, pozn. 1036.
 466 Viz Gen. 4:2, pozn. 127, zde D. „ještě přidali a“.
 467 Viz Gen. 13:9, pozn. 372.
 468 Viz 2 Sam. 5:24, pozn. 275.
 469 Viz Gen. 3:8, pozn. 99.
 470 Viz Gen. 8:5, pozn. 255.
 471 D. „vyšel ve (n. „mezi“) všechny země“.
 472 Viz Num. 16:5, pozn. 630; Deut. 4:37, pozn. 274; táž předložková vazba je i v kap. 28:6, kde jsem ji však vzhledem k následujícímu „za syna“, nedokázal bez zkreslení smyslu v překladu uchovat.
- 473 Viz Gen. 13:15, pozn. 383.
 474 Vl.⁴¹⁵ „stran“, „co se týče“.
 475 Viz Gen. 12:18, pozn. 367.
 476 D. „vy, prorh⁴⁴² Hospodin... mezi námi“.
 477 Viz Exod. 28:12, pozn. 950.
 478 Jiný výraz než v Exod. 25:13 a dále.
 479 Vl. „s nástroji zpěvu“, tj. „k doprovázení zpěvu“.
 480 N., podle všech známých n. překladů, snad se opírajících o znění LXX a Vulgaty, mající v podstatě takový smysl, „ustanovit své bratry... za vyluzující zvuk⁴⁸⁵“; nicméně mám za to, že smyslu hebrejského textu lépe odpovídá překlad, ježž podávám v textu.
 481 D. „povznášení (tj. „mysli“) hlasem n. zvukem“ (nesouvisí se „zvucícími“ shora).
 482 Vl. „postavili“, sloveso jako ve v. 16.
 483 Viz 2 Král. 23:4, pozn. 850, zde v obdobném smyslu.
 484 Viz Gen. 4:22, pozn. 161.
 485 Vl. „k zvucení“, sloveso jako ve v. 16 (vl. „dávání slyšet“), dále obdobně.
 486 Jako v nadpise Žalmu 46; výraz značí „mladé ženy“ a v této souvislosti „hlasy mladých žen“, tj. „vysoké tóny“, tedy varyta na vysoké tóny naladěná.
 487 Jako v nadpise Žalmu 6; značí „osmou“ a tudíž snad „o oktávu nižší“, lry na takové tóny naladěné.
 488 N. „vedení“, tj. „zpěvu“ („nápěvů“, „udávání tónů“); v kap. 23:4 smysl jako v textu tam.
 489 Výraz značí vůbec⁵⁰ „nesení“, „nošení“ a také „břímě“, „náklad“, viz Num. 4:15, pozn. 147, a někteří jej tudíž chápou ve smyslu „nesení n. nošení skříňky“. Viz i Ezek. 24:25, pozn. 1206.
 490 Tvar slovesa jako v Lev. 26:18 a 23, pozn. 892.
 491 N. „odborníkem“, „rozuměl věci“, souvisí s výrazem v kap. 12:32⁴⁰⁶.
 492 Souvisí s následujícím „pozouny“ („pozouovali“).
 493 Viz Exod. 25:7, pozn. 864.
 494 Viz Jós. 6:5, pozn. 215.
 495 Viz Exod. 19:16, pozn. 647.
 496 Viz Soud. 5:28, pozn. 359.
 497 N. „tančícího“, jiný výraz než v 2 Sam. 6:14, 16, pozn. 302, i než ve v. 16, pozn. 307.
 498 Viz Soud. 16:25, pozn. 796.
 499 Viz 2 Sam. 6:16, pozn. 308.
 500 Viz Gen. 30:38; 33:15, pozn. 804.
 501 Viz 2 Sam. 6:17, pozn. 310.
 502 Viz Lev. 1:2, pozn. 5.
 503 Viz Lev. 3:1, pozn. 83.
 504 Viz Gen. 8:20, pozn. 273.
 505 Vl. „ustal n. upustil od vznášení“, smysl však jako v textu.
 506 Viz Gen. 31:50, pozn. 848.
 507 Viz Gen. 9:5, pozn. 285.
 508 Viz Exod. 29:23, pozn. 1047.
 509 Viz 2 Sam. 6:19, pozn. 320.
 510 Tj. „připomínání velebením“, n., podle některých, „k vyvolávání vůně“.

- 511** Viz Gen. 29:35; n. „děkování“ (vv. 4, 7), „děkujte Hospodinu“ (v. 8). Dále obdobně.
- 512** Viz 1 Sam. 17:13, pozn. 684.
- 513** D. „v počátku“ (vl. „hlavě“), smysl jako v textu.
- 514** Zde s předložkou jako v Gen. 4:26.
- 515** Viz Exod. 18:16, pozn. 618.
- 516** Viz Soud. 5:3, pozn. 286; Žalm 27:6, pozn. 779.
- 517** Viz Soud. 5:10, pozn. 307.
- 518** Vl. „ve“ („v tomto oboru“).
- 519** N. „zabývejte se všemi jeho divy“.
- 520** Viz Exod. 3:5 a dále, pozn. 1219.
- 521** N. „moc“.
- 522** N. „pamatujte (...) na“, v textu opis vzhledem k tomu, že předmět je bez předložky.
- 523** Viz 2 Sam. 21:6, pozn. 446.
- 524** Viz Gen. 3:22, pozn. 119.
- 525** Vl. „postavil“, jako např. v kap. 15:16.
- 526** Viz Gen. 47:26, pozn. 1289.
- 527** Viz Gen. 9:12, pozn. 293.
- 528** Viz Deut. 32:9, pozn. 1128.
- 529** Viz Num. 18:20, pozn. 724.
- 530** Viz Gen. 34:25, pozn. 1048.
- 531** Viz Deut. 2:34, pozn. 162.
- 532** Viz Gen. 34:30, pozn. 937.
- 533** D. „za málo“, srov. 2 Sam. 19:36, pozn. 784; také „za málo považování“.
- 534** Viz Exod. 2:22, pozn. 82.
- 535** Tj. „byli (tj. „vaši předkové“) v ní cizinci“, n. „byli v ní cizinci“ (tj. „ti, jejichž potomky nyní ve své zemi jako cizince trpíte“).
- 536** Viz Gen. 5:22, pozn. 177, zde v takovémto smyslu („chodil sem-tam“), dále obdobně.
- 537** Viz Exod. 32:10, pozn. 1134.
- 538** Viz Lev. 6:2; 19:13, pozn. 177.
- 539** N. „za“, v příčinném smyslu.
- 540** Viz Lev. 5:2, pozn. 137.
- 541** Viz 1 Sam. 2:1, pozn. 70.
- 542** Viz Exod. 10:2, pozn. 314.
- 543** Viz Exod. 16:7, pozn. 556.
- 544** N. „chválen“, ne však jako ve v. 4 a dále⁵¹¹, n. „oslovován“, nesouvisí však se „slávu“ ve v. 24⁵⁴³; v. 4 a dále obdobně. Tvar téhož slovesa je i ve v. 10, viz Žalm 34:2, pozn. 266 a 919.
- 545** N. snad „velmi hoden velebení“atd.⁵⁴⁴
- 546** N. „ctěn“, „obáván“.
- 547** Jiný výraz než v Deut. 32:21, pozn. 1160; n. „modly“, ne však jako zde v kap. 10:9.
- 548** Viz Num. 27:20, pozn. 988; souvisí s výrazem ve v. 4 a dále⁵¹¹.
- 549** Viz Deut. 33:17, pozn. 1260.
- 550** Zde ve smyslu „obydlí“, „příbýtku“.
- 551** Jiný výraz než např. v kap. 12:40, vyskytující se v SZ jen zde a u Nech. 8:10.
- 552** Vl. „dávejte n. vzdávejte“, slovo jako v Gen. 11:3; 47:15n., pozn. 332, textová souvislost však vyžaduje překlad jako v textu, n. „přisuzujte“.
- 553** Viz Lev. 2:1, pozn. 47.
- 554** Vl. „Buďte úzkostliví“, viz Soud. 3:25, pozn. 215.
- 555** Viz Gen. 4:16, pozn. 153.
- 556** Zde (ve v. 33 snad) v příčinném smyslu; tak i v kap. 19:18.
- 557** Sloveso jako v 1 Sam. 1:6 a dále, pozn. 19, zde jiný tvar se smyslem jako v textu.
- 558** Sloveso jako v 1 Sam. 2:1 („se rozjásalo“), nikoli jako zde v kap. 15:28⁴⁹⁴.
- 559** N. „radostně zpívat“, „vydávat jásavý pokřik“. Nikoli jako „plesát“ ve v. 31.
- 560** Viz 2 Par. 6:42.
- 561** N. „velebení“, odvozeno od slovesa „velebit“⁵⁴⁴.
- 562** Viz Gen. 9:26 a dále, pozn. 409; nikoli jako zde ve vv. 4 a dále⁵⁴⁴.
- 563** Viz Num. 5:22, pozn. 227.
- 564** Viz 2 Sam. 5:21, pozn. 273.
- 565** Viz Exod. 5:13, pozn. 178.
- 566** Viz Lev. 26:30, pozn. 917.
- 567** Viz Deut. 4:25, pozn. 246.
- 568** Viz Gen. 26:5, pozn. 674.
- 569** N. snad „o Izráelovi“, obdobně jako v 2 Sam. 14:8, n. „na Izráele“ („vložil na Izráele jako povinnost“).
- 570** D. „Vše, co“, dále obdobně.
- 571** Tj. „od jednoho rozložení stanu k druhému“.
- 572** Viz Gen. 3:3, pozn. 91.
- 573** D. „ve všem, kde“, dále obdobně.
- 574** Viz Soud. „nadpis a kap. 3:10, pozn. 1.
- 575** D. „lid, slovem“ (n. „oslovením“).
- 576** Viz Exod. 15:13, pozn. 517.
- 577** Viz Num. 14:24, 43, pozn. 552.
- 578** Viz Gen. 17:14, pozn. 1118.
- 579** N. „zjednal jsem“, dále obdobně.
- 580** Viz Exod. 15:17, pozn. 527; nesouvisí s následujícím „se usadí“.
- 581** Viz Exod. 24:16, pozn. 866.
- 582** Viz Exod. 16:29, pozn. 579.
- 583** Viz Exod. 15:14, pozn. 519.
- 584** Viz 2 Sam. 7:10, pozn. 349.
- 585** N. „ochuzovat“, „zbídačovat“, „vyčerpávat“, sloveso jako v Gen. 18:12, pozn. 477.
- 586** Viz 1 Sam. 13:14, pozn. 530.
- 587** Viz Gen. 3:11, pozn. 103.
- 588** D. „s tvými otci“ („odchodu, *abys byl se svými otci*“).
- 589** Viz Soud. 2:16, pozn. 132.
- 590** Vl. „postavím“ („ponechám stát“).
- 591** Viz 2 Sam. 7:17, pozn. 361.
- 592** Viz 2 Sam. 7:18, pozn. 362.
- 593** Viz 2 Sam. 7:18, pozn. 363.
- 594** Viz 2 Sam. 7:19, pozn. 364.
- 595** Viz 2 Sam. 7:19, pozn. 365.
- 596** Zde poněkud jiný tvar, jež lze chápat i jako tvar slovesa „vidět“, tedy „podle vidění“ (tak LXX); smysl je ovšem týž („vidíš mě tak, jak bys viděl“).
- 597** D. „člověka vzestupu“.
- 598** N. „přidat“^{406*}, zde ve smyslu „navíc říci“.
- 599** Viz 2 Sam. 7:21, 28, pozn. 366.
- 600** Podle mnoha rukopisů, LXX a syrského překladu „podle všeho, co“. Viz 2 Sam. 7:22, pozn. 368.
- 601** Viz Exod. 8:10, pozn. 242.

- 602 Zde vl. „ti“, „tobě“, proti 2 Sam. 7:23, pozn. 370.
- 603 D. „jméno velikostí⁵⁹⁹, a to hrozných“.
- 604 Viz Gen. 3:24, pozn. 121.
- 605 D. „A nym“, dále obdobně.
- 606 Vl. „pravdivým (n. „spolehlivým“) ukazuje“ (n. „projevuje“).
- 607 Viz 1 Sam. 4:9 a dále, pozn. 460.
- 608 Viz Růth 4:4, pozn. 156.
- 609 Viz Deut. 32:39, pozn. 1206.
- 610 Srov. 2 Sam. 7:29, pozn. 381; LXX i zde překládají „začni“, Vulgata „začal jsi“.
- 611 Viz Gen. 4:3, pozn. 133.
- 612 Viz 1 Sam. 2:17, pozn. 123.
- 613 N. „Hadad-ezera“³ (2 Sam. 8:3).
- 614 Vl. „do“, „k“, tj. snad „na cestě do“.
- 615 N. snad „svém“.
- 616 D. „jiti“, „chůzi“.
- 617 N. „upevnění“, „zdůraznění“, viz Gen. 35:14, pozn. 949.
- 618 Viz 2 Sam. 8:4, pozn. 395.
- 619 Viz Soud. 3:28, pozn. 228.
- 620 Viz Exod. 14:7, pozn. 460.
- 621 Viz Gen. 50:9, pozn. 1383.
- 622 Viz Exod. 12:37, pozn. 418.
- 623 Viz 2 Sam. 8:4, pozn. 399.
- 624 Viz 2 Sam. 8:5, pozn. 401.
- 625 Zde a dále zní jméno tohoto města v hebrejštině „Darmesek“.
- 626 D. „Dávid v Arámu... umístil²⁹², tj. „posádky“, jako ve v. 13 a v 2 Sam. 8:6, zde překlad zvolen vzhledem k tomu, že předmět slovesa není uveden.
- 627 N. „Dávída ochraňoval“, jako ve v. 13 a v 2 Sam. 8:6, zde se však sloveso pojí s 3. pádem, proto v textu opis.
- 628 D. „velmi mnohou mosaz“.
- 629 V původním textu předložková vazba odpovídající českému prostému 7. pádu („jí“).
- 630 Viz 1 Král. 7:3, pozn. 432.
- 631 N. „Tó“ (2 Sam. 8:9).
- 632 Viz Exod. 18:7, pozn. 609.
- 633 Viz Gen. 43:27, pozn. 1201.
- 634 Viz 1 Sam. 13:10, pozn. 526.
- 635 Obdobně jako v 2 Sam. 8:10, pozn. 410.
- 636 D. „všechna“, dále obdobně.
- 637 Srov. 2 Sam. 8:12, 13, pozn. 412.
- 638 Viz 2 Sam. 8:16, pozn. 415.
- 639 Viz 2 Sam. 8:17, pozn. 416.
- 640 Viz 2 Sam. 8:18, pozn. 417.
- 641 Viz Gen. 20:11, pozn. 537.
- 642 N. „projevit (n. „uskutečnit“) soucit při Chánúnovi, synu Náchášovu“, dále obdobně.
- 643 Viz Deut. 13:14, pozn. 536.
- 644 Viz Gen. 19:21, pozn. 515.
- 645 Viz Jós. 6:22 a dále, pozn. 241.
- 646 Viz Lev. 13:33, pozn. 433.
- 647 Viz 2 Sam. 10:4, pozn. 435.
- 648 Tj. „kdosi“, „jacísi lidé“.
- 649 Viz Num. 12:14, pozn. 473.
- 650 D. „rekl“, dále obdobně.
- 651 Viz Lev. 13:29, pozn. 430.
- 652 Viz Gen. 3:6, pozn. 79.
- 653 Zde doslovně takto, n. „s Dávidem“, jiná předložka než v 2 Sam. 10:6, pozn. 439.
- 654 Sloveso jako v 1 Sam. 13:4, pozn. 517, zde však jiný tvar než tam a v 2 Sam. 10:6, pozn. 440, se smyslem jako v textu („sami se zošklivili“).
- 655 Viz Exod. 25:39, pozn. 898.
- 656 N. „z Arámu“, chápeme-li toto jméno ve smyslu „země Arámovy“ („Syrie“).
- 657 Viz Gen. 24:10, pozn. 611.
- 658 Viz 2 Sam. 10:8, pozn. 441.
- 659 Viz Gen. 2:18, pozn. 76.
- 660 D. „tvář bitvy“ (n. „boje“).
- 661 D. „tváří“.
- 662 Viz Deut. 12:5, pozn. 274.
- 663 Viz Soud. 20:15n., pozn. 898.
- 664 D. „v ruku“.
- 665 Viz 1 Sam. 11:9, pozn. 471.
- 666 Viz 2 Sam. 10:12, pozn. 448.
- 667 Viz Exod. 21:6, pozn. 683.
- 668 Viz Gen. 20:2, pozn. 526.
- 669 Viz Deut. 11:24, pozn. 473.
- 670 N. „Šovacha“ (2 Sam. 10:16).
- 671 Viz Soud. 1:3, pozn. 9.
- 672 Sloveso zde bez předmětu, proto v textu opis.
- 673 D. „seřadil bitvu⁴²“, smysl snad jako v textu.
- 674 Viz 2 Sam. 10:18, pozn. 399.
- 675 Viz Jós. 10:1, pozn. 385.
- 676 Viz 2 Sam. 11:1, pozn. 456, zde vzhledem k textové souvislosti v takovémto smyslu.
- 677 Viz 2 Sam. 11:1, pozn. 455.
- 678 N. „vycházení“, viz Soud. 11:3, pozn. 610.
- 679 D. „moc (n. „sílu“)³⁶¹ vojska“, zde smysl jako v textu, n. „hlavní voj“.
- 680 Viz Gen. 6:17, pozn. 205 a 207.
- 681 Viz Soud. 6:25, pozn. 417.
- 682 Viz 2 Sam. 12:30, pozn. 518.
- 683 Viz 2 Sam. 12:30, pozn. 519.
- 684 Viz Gen. 24:46, pozn. 634.
- 685 Viz 2 Sam. 12:30, pozn. 520.
- 686 Viz Jós. 9:24, pozn. 380.
- 687 Vl. „rozmoženi“, smysl jako v textu.
- 688 Viz Soud. 9:22, pozn. 548, kde je přesně též tvar, zde snad ve smyslu jako v textu⁶⁹¹.
- 689 Viz 2 Sam. 12:31, pozn. 523.
- 690 Podle 1 rukopisu „a k sekerám“, jako v 2 Sam. 12:31.
- 691 Mnozí, snad s opěněním o znění LXX a Vulgaty, toto místo překládají „a rozrazil pilami“ atd., dotčené sloveso⁶⁸⁸ se však v takovémto smyslu nikde jinde nevyskytuje, a ježto vyjadřuje pojem „vládnutí“, „panování“, mám za to, že je zde lze snad chápat v podobném smyslu jako v citovaném místě knihy Soudců⁶⁸⁸ („velitelsky n. vládcovsky přikázal“, „vládcovsky n. knížecí mocí přiměl n. přinutil“). Tvar, jehož je zde použito, se v SZ vyskytuje ještě u Hóš. 12:4, kde znamená „zápasil“, srov. Gen. 32:28, pozn. 878, 879 a 881. Jelikož pak tento tvar („vajásar“) se jen málo liší od „vajássem“

- v 2 Sam. 12:31, pozn. 345, navrhuji někteří číst jej zde stejně jako tam; takové znění je i v 7 rukopisech.
- 692** Vl. „postavila se“, smysl snad jako v textu, n. „ještě trvala“ („zůstala“).
- 693** N. „Safa“ (2 Sam. 21:18).
- 694** Viz 2 Sam. 21:18, pozn. 840.
- 695** N. „Jaaréúv“ (2 Sam. 21:19).
- 696** D. „dřevo“.
- 697** Viz Gen. 1:2, pozn. 1.
- 698** Jiný výraz než v 2 Sam. 21:20, pozn. 846, ač příbuzný.
- 699** Viz 2 Sam. 21:20, pozn. 849.
- 700** Viz Gen. 15:5, pozn. 418; ve vv. 1 a 17 jako v Gen. 13:16, tak i v kap. 27:24 a jiný tvar téhož slovesa je v kap. 9:29 se smyslem jako tam v textu.
- 701** D. „jak oni“.
- 702** D. „sto kroků“.
- 703** N. „o toto usiluje“. Vl. „toto hledá“.
- 704** Viz 2 Sam. 24:4, pozn. 978.
- 705** Viz 2 Sam. 24:9, pozn. 983.
- 706** Viz 2 Sam. 24:9, pozn. 984.
- 707** Viz Num. 1:3, pozn. 19.
- 708** Tj. „bylo mu odpuzující n. odporne n. opovržení-hodné“, „ošklivilo se mu“.
- 709** Viz Gen. 12:11, pozn. 360.
- 710** Viz Gen. 4:13, pozn. 146.
- 711** Viz 2 Sam. 24:11, pozn. 987.
- 712** Zde proti 2 Sam. 24:12 doslovný překlad.
- 713** Viz 2 Sam. 24:13, pozn. 989.
- 714** Viz Gen. 19:15, pozn. 507.
- 715** Viz Gen. 27:46, pozn. 730.
- 716** D. „jako dostihující“, smysl jako v textu.
- 717** Viz Gen. 14:16, pozn. 406.
- 718** Viz Gen. 43:14, pozn. 1190.
- 719** Viz 2 Sam. 24:16, pozn. 994.
- 720** Viz 2 Sam. 24:16, pozn. 995.
- 721** N. „Arauny“ (2 Sam. 24:16).
- 722** Vl. „zahalení“, „zastření“, „pokrytí“. Srov. Deut. 22:12, pozn. 795.
- 723** D. „a zachováním se zle“.
- 724** Viz Gen. 4:2, pozn. 129.
- 725** Viz Exod. 9:14, pozn. 281.
- 726** Viz Deut. 27:2, pozn. 940.
- 727** Viz Gen. 8:3, pozn. 252.
- 728** Viz Gen. 19:1, pozn. 487.
- 729** Viz Gen. 17:12, pozn. 453.
- 730** Viz 2 Sam. 24:21, pozn. 998.
- 731** Viz Lev. 26:5, pozn. 866.
- 732** Viz Gen. 19:2, pozn. 490.
- 733** Viz 2 Sam. 24:24, pozn. 1001.
- 734** Tj. „to tak ještě“.
- 735** Viz 2 Sam. 24:24, pozn. 1002.
- 736** Viz Gen. 23:15, pozn. 600.
- 737** Viz Deut. 4:10, pozn. 224.
- 738** N. snad „se neodvážil“.
- 739** Viz 1 Král. 22:13, pozn. 839.
- 740** Vl. „byl zděšen“ (n. „vystrašen“), sloveso jako v 1 Sam. 16:14, pozn. 663, zde trpný rod; překlad v textu zvolen vzhledem k následující předložkové vazbě.
- 741** Viz 1 Král. 5:15, pozn. 310.
- 742** Jako „kameny s otesáváním“ v 1 Král. 5:17, nesouvisí však s předchozími výrazy⁷⁴¹.
- 743** N. „skoby“, „kování“.
- 744** Viz Soud. 3:23, pozn. 208.
- 745** D. „k nebytí“, tj. „takže mu nebylo“.
- 746** D. „velikým“, smysl jako v textu.
- 747** Viz Deut. 26:19, pozn. 939.
- 748** Tj. „k domu“, n. snad „pro něho“, tj. „pro Šalomouna“.
- 749** Podle čteného textu, podporovaného 18 rukopisy, LXX a Vulgátou, „Šalomounovi řekl: Můj synu, já“.
- 750** Viz 1 Král. 8:17, pozn. 510.
- 751** Viz Gen. 4:10, pozn. 141.
- 752** Viz 2 Sam. 16:7, pozn. 669.
- 753** Viz Gen. 49:15, pozn. 1350.
- 754** Viz Num. 16:27, pozn. 648.
- 755** Tvar slovesa v Gen. 8:4, pozn. 178.
- 756** Viz 2 Sam. 12:24, pozn. 513.
- 757** Výraz vyskytující se v SZ jen zde, souvisí však se slovesem u Jós. 11:23, pozn. 460.
- 758** Viz Deut. 29:9, pozn. 1050.
- 759** N. „chápatost“, „obezřetlost“.
- 760** Viz Gen. 16:11 a dále, pozn. 762.
- 761** Viz 2 Sam. 13:3, pozn. 526, zde ve smyslu jako v textu. V kap. 28:21 odvozené podstatné jméno.
- 762** N. „nastavte“, „upřete“, „zaměřte“, „usměřněte“.
- 763** N. „mysl“.
- 764** Zde překlad zvolen vzhledem k následující předložkové vazbě; jinak snad „pídení“, „pátrání“, „shánění se“.
- 765** Viz Exod. 15:17, pozn. 531.
- 766** Viz Exod. 26:33, pozn. 936.
- 767** Viz Gen. 35:29, pozn. 648.
- 768** Viz Exod. 16:16, pozn. 566.
- 769** Viz Exod. 10:11, pozn. 332.
- 770** D. „těchto“, dále obdobně.
- 771** Viz Exod. 5:6, pozn. 164.
- 772** Tj. „Dávid“, dále obdobně.
- 773** N. snad „třidy“, „směny“, souvisí však s předchozími „rozdělil“.
- 774** N. „Ziná“ (v. 10).
- 775** D. „nerozmnožili syny“.
- 776** Viz Num. 3:36, pozn. 109, zde smysl jako v textu; v kap. 24:3, 19 a 26:30 jako v textu tam.
- 777** D. „k posvěcení ho“, tj. „aby byl posvěcen“, slovesný tvar však je činného rodu.
- 778** N., podle jiných, „k svému posvěcení nejsvětější svatyně“, tj. „aby on posvětil...“, viz Deut. 4:14, pozn. 231.
- 779** Viz Exod. 25:8, pozn. 866.
- 780** D. „Léviouvcům není“.
- 781** Zde snad i „součet“, tj. „souhrn“ („plný počet“).
- 782** Viz 1 Král. 7:8, pozn. 409.
- 783** Viz Lev. 13:7, pozn. 394, zde ve smyslu jako v textu („udržováním čistoty“).
- 784** Tj. „všech svatých věcí“.
- 785** Viz Exod. 29:2, pozn. 1022.
- 786** Viz Lev. 2:5, pozn. 64 a 65.
- 787** Viz Lev. 6:21, pozn. 205.
- 788** Viz Lev. 19:35, pozn. 655.

- 789** Viz Exod. 27:21, pozn. 956.
790 Viz Lev. 23:4, pozn. 732.
791 D. „hlav mužů“, tj. „mužských“, snad ve smyslu „mužů schopných zastávat úlohu vůdců“. Podle jiných značí tento výraz „hlavy rodin“.
792 N. „vytažen“, vl. „uchopen“, smysl jako v textu.
793 Vl. „a vylosován, vylosován“.
794 Hebr. „Jechezkél“ („bude posilován BOHEM“).
795 Viz kap. 23:19; jméno „Chevrón“ je v některých rukopisech hebrejských i LXX.
796 N. „Múší. Synové Jaazijáhúa: Benó“.
797 N. „Jaazijáhúa: Benó a Šóhám“.
798 D. „malý“.
799 Tj. „Léviůvů jako jednotky vykonávající službu Bohu“, viz Exod. 38:8, pozn. 1241; Num. 4:3, pozn. 15.
800 Viz 1 Sam. 10:5n., pozn. 736.
801 N. „na lry, na varty a na cimbály“, tj. „při hře na...“
Dále obdobně.
802 D. „mužů činnosti¹⁰⁴“.
803 D. „na rukou“, n. „na ruce“ (4. pád).
804 Viz v. 17.
805 D. „rohu“, viz 1 Sam. 2:1, pozn. 69.
806 N. „domě, pod vedením krále, Ásáfa, Jedúthúna a Hémána“.
807 D. „jak“, jako shora.
808 N. „Cerímu“ (v. 3).
809 N. „Uzzíel“ (v. 4).
810 N. „Ševúelovi“ (v. 4).
811 Viz Exod. 3:16, pozn. 112, zde (nikoli dále) odvozený výraz, smysl jako v textu, viz Dán. 11:3, 5, pozn. 742, kde je smysl poněkud odlišný.
812 Tj. „z těchto se skládaly“, „těmito se tvořily“.
813 D. „o bránu a“.
814 Viz kap. 9:24.
815 D. „rádce v rozumnosti⁷⁵⁹“.
816 Viz Num. 20:19, pozn. 779.
817 Viz Gen. 40:3, pozn. 1063, zde v tomto smyslu; nikoli přesně jako „stráž“ v kap. 9:23 a dále²⁴⁸, ale je to příbuzný výraz.
818 Snad totéž co „Parvárim“ v 2 Král. 23:11, pozn. 871.
819 D. „pokladní (n. „pokladů“) svatosti“, smysl jako v textu.
820 Podle čteného textu „Šelómíth“, jako ve v. 28 a v kap. 23:18. Týká se jen míst takto označených.
821 Vl. „posilování“, smysl jako v textu.
822 Jako v 1 Sam. 9:9 a dále.
823 D. „na ruce“ (jednotné číslo), dále obdobně.
824 Vl. „k západu“.
825 Viz Gen. 39:4, pozn. 1041; 2 Král. 11:15, pozn. 373.
826 Viz 2 Král. 11:5, pozn. 510.
827 Viz 2 Král. 11:7, pozn. 510.
828 D. „v“.
829 Viz 2 Sam. 8:18, pozn. 418.
830 Vl. „do“.
831 Viz Exod. 30:12, pozn. 336.
832 Viz Gen. 2:1, pozn. 46.
833 Viz Num. 1:53, pozn. 646.
834 Tj. „byl zaznamenán“, v textu doslovný překlad.
835 Zde i „vypravování“.
836 N. „výčet letopisů“, viz 1 Král. 14:19 a dále, pozn. 782; zde je vzhledem k souvislosti vhodnější doslovnější překlad, jak jej podávám v textu.
837 Zde i „skládišti“, „zásobárnami“ n. „zásobami“, jako ve v. 27.
838 Vl. „v poli“, jako ve v. 26, zde ve smyslu „mimo hlavní město“.
839 N. „tvrzích“, „hradech“.
840 Viz Gen. 1:25, pozn. 39.
841 Viz 1 Král. 10:27, pozn. 645.
842 Viz Deut. 1:7, pozn. 20.
843 Úrodná přímořská oblast v západní Palestině mezi Césarei a Joppou.
844 Viz Gen. 12:5, pozn. 350.
845 N. „v písmě“, „v psaní“, zde snad v tomto smyslu („od pera“).
846 Viz Exod. 2:13, pozn. 68; 20:16, pozn. 669.
847 Viz 2 Král. 8:6 a dále, pozn. 723.
848 N. „zálibu“, „zalíbení“, viz Deut. 33:24, pozn. 1279, ne však jako zde shora⁴⁷². Kap. 29:17 obdobně.
849 N. „bude-li pevný“, vl. „silný“; nesouvisí s předchozím²⁶⁹.
850 Viz Gen. 15:4, pozn. 417.
851 Viz Deut. 1:38, pozn. 99, zde ve smyslu jako v textu.
852 N. „dobrovolnou“, „libující si v tom“.
853 Viz Gen. 8:21, pozn. 278.
854 Viz Gen. 49:26, pozn. 293.
855 Vl. „odhodit s odpořem“.
856 Viz 2 Král. 16:10, pozn. 644.
857 Zde v tomto širším smyslu, viz v. 13 a dále.
858 Smysl snad je „plán... kde byly zobrazeny i“.
859 Tj. „chrámů“.
860 D. „domy“, dále obdobně.
861 Viz 1 Král. 6:27, pozn. 374.
862 Vl. „pokoje“, jako např. v Deut. 32:25, ne však jako „pokoje“ zde shora.
863 Viz Exod. 25:17, pozn. 872.
864 D. „náčinní služby a služby“, dále obdobně.
865 Viz Exod. 25:31, pozn. 887.
866 Viz Exod. 25:29, pozn. 879.
867 Tj. „chlebů“.
868 Viz Exod. 25:29, pozn. 883.
869 Viz Gen. 41:43, pozn. 1129; Exod. 15:4.
870 Viz Exod. 25:20, pozn. 1257.
871 Viz Exod. 25:20, pozn. 938.
872 Tvar slovesa souvisící s „rozumnost⁷⁵⁹“ („umožnění pochopení n. porozumění“).
873 Viz Deut. 31:6, pozn. 1091.
874 Viz Deut. 4:31, pozn. 259.
875 Tj. „hotovi ho uposlechnout n. je uskutečnit“.
876 N. „možnosti“, vl. „moci“, „síly“.
877 Viz Gen. 2:12, pozn. 69.
878 Viz Exod. 25:7, pozn. 863.
879 Viz Exod. 28:17, pozn. 982.
880 N., podle jiných, „ozdobné“ n. „karbunkulové“, hebr. „púch“, viz 2 Král. 9:30, pozn. 455; zde značí druh drahokamu n. polodrahokamu, jež dnes sotva lze spolehlivě určit.

- 881** Jako „pestrého vytkávání“ v Soud. 5:30, zde v přeneseném smyslu jako v textu.
- 882** Viz 1 Král. 10:2, pozn. 316.
- 883** Vl. „ještě“.
- 884** Viz Exod. 19:5, pozn. 634.
- 885** Vl. „nahoru“.
- 886** Viz 1 Král. 9:28, pozn. 609.
- 887** Viz Soud. 5:9, pozn. 303. Ve vv. 5n. překlad zvolen vzhledem k tomu, že sloveso je ve v. 5 spojeno s předmětem. Podobně „daroval“ v kap. 29:17.
- 888** N. „králových záležitostí¹⁹²“, zde v takovémto smyslu, viz Gen. 33:14, pozn. 902.
- 889** Tj. „deset tisíc“, jiný však výraz než uprostřed verše.
- 890** Perská zlatá mince, jinak „darkamón“, viz Ezru 2:69, pozn. 79.
- 891** D. „u něho“, smysl jako v textu.
- 892** Viz Exod. 32:18, pozn. 1142; Soud. 5:31, pozn. 374.
- 893** Viz 1 Sam. 15:29, pozn. 640.
- 894** Vl. „zveličít a posilnit kohokoli“, v textu opis umožňující v překladu uchovat vazbu s 3. pádem, jaká je v textu původním. Obdobně v. 13 (vl. „jméno tvé slávy velebíme“) a kap. 16:4 a dále.
- 895** D. „jako toto“.
- 896** Viz Gen. 23:4, pozn. 592.
- 897** N. „spousta“ (Gen. 17:5).
- 898** N. „poctivost“, „přímost“, výraz odvozený od slovesa v kap. 13:4⁴²³; vyskytuje se zde i všude jinde jen v množném čísle, snad v zesilujícím smyslu.
- 899** Výraz příbuzný předchozímu⁸⁹⁸ a v podstatě téhož významu.
- 900** Vl. „nalezení“, „nacházející se“.
- 901** Viz Gen. 24:26, pozn. 624.
- 902** Viz Gen. 35:14, pozn. 950.
- 903** N. snad „a to skrze Cádóka jako kněze“, n. „Hospodinu... a Cádókovi jako knězi“.
- 904** D. „dali ruku pod Šalomouna, krále“; srov. Gen. 24:2; 47:29.
- 905** D. „každého“.
- 906** Viz Gen. 35:29, pozn. 648.
- 907** Vl. „na slova“, n. „se slovy“, srov. Lev. 2:2, pozn. 54; nikoli jako „se“ ve v. 30.

DRUHÁ KNIHA PARALIPOMENÓN¹

A Šalomoun, syn Dávidův, upevnil svou moc² nad svým královstvím a Hospodin, jeho Bůh, byl s ním a učinil ho nanejvýš velikým.

(2)I promluvil Šalomoun ke všemu Izráělovi, k velitelům³ tisíců a set a k soudcům a ke všem náčelníkům⁴ všeho Izráěle⁵, hlavám otců⁶, (3)a odešli, Šalomoun a s ním všechno sejití⁷, k výšině⁸, jež byla v Giveónu, neboť tam byl⁹⁵ Boží stan setkávání⁹, ježž Mojžíš, Boží nevolník, zřídil¹⁰ v pustině; (4)ale Boží skříňku¹¹ vynesl¹² Dávid z Kirjath-jeárim, když byl pro ni¹³ Dávid učinil¹⁴ přípravy^{15 1108}, totiž rozložil¹⁶ pro ni¹³ stan v Jerúsalemě. (5)Oltář z mosazi¹⁷, ježž zhotovil¹⁰ Becaleél, syn Úriho, syna Chúrova, však¹⁸ byl tam, před¹⁹ obydlím²⁰ Hospodinovým, a vyhledal²¹ ježž Šalomoun i sejití⁷ (6)a vznesl²³ tam Šalomoun, na oltáři z mosazi¹⁷ před tváří Hospodinovou, ježž byl u stanu setkávání⁹, ano, vznesl²³ na něm tisíc vzestupných obětí²⁴.

(7)V oné noci se Šalomounovi ukázal Bůh a řekl mu: Požádej - co ti mám²⁵ dát? (8)A Šalomoun řekl Bohu: Ty jsi skutečnil¹⁰ s Dávidem, mým otcem, velikou laskavost³²⁸ a uvedl jsi mě místo něho v kralování²⁶; (9)nyň se, Hospodine, Bože, pravdivou ukazuje²⁷ tvá řeč s Dávidem, mým otcem, neboť jsi mě ty uvedl v kralování²⁶ nad lidem mnohým jako prach²⁸ země. (10)Dej²⁹ mi nyň moudrost a poznání, ať před tváří tohoto lidu umím²⁵ vycházet³⁰ a vstupovat³¹, neboť kdo bude moci²⁵ soudit tento tvůj početný⁸² lid? (11)A Bůh Šalomounovi řekl: Protože se toto stalo³² blízkým tvému srdci²⁶⁶ a nevyžádal sis bohatství ani poklady³³ ani slávu³⁴ ani žití³⁵ nenávidících tě, ba ani mnoho dní sis nevyžádal, nýbrž³⁶ sis vyžádal moudrost a poznání, abys mohl^{25 37} soudit můj lid, nad nímž jsem tě uvedl v kralování²⁶, (12)buďe ti dána ta moudrost a to poznání, a chci²⁵ ti dát i bohatství a poklady³³, jakých se nedostalo³² králům

před tebou¹⁹, aniž se komu po tobě takových bude dostávat³².

(13)I přišel Šalomoun od té výšiny^{8 38}, ježž byla v Giveónu, v Jerúsalemě z blízkosti³⁹ stanu setkávání⁹ a ujal se kralování nad Izráělem.

(14)A Šalomoun nashromáždil⁴⁰ vozů^{41 42} a jezdců⁴³, takže³⁶ měl⁴⁴ tisíc a čtyři sta vozů^{41 42} a dvanáct tisíc jezdců⁴³ a umístil⁴⁵ je ve městech vozů^{41 42} a u krále v Jerúsalemě. (15)A v Jerúsalemě král nakladl⁴⁶ stříbra a zlata jako kamenů a cedrů nakladl⁴⁶ jako sykomor⁴⁷, ježž jsou v nížině⁴⁸, co do množství. (16)A vývoz^{30 49} koní, ježž Šalomoun měl⁵⁰, byl z Egypta, a houf^{51 52} králových obchodních zástupců⁵³, ti za peníze⁵⁴ přiháněli⁵⁵ houf^{51 56} (17)a vyzdvíhovali⁹⁵ a vyváželi^{30 95} z Egypta vozidlo⁵⁷ za šest set šeklů⁵⁸ stříbra a koně za padesát a sto; a tak svými prostředky⁵⁹ vyváželi³⁰ pro všechny krále³ Chittím⁶⁰ a pro krále^{13 61} Arámu^{62 63}.

2 A Šalomoun nařídil^{64 65} budovat dům jménu Hospodinovu a dům pro své kralování¹³. (2)⁶⁶I nupočítal Šalomoun sedmdesát tisíc mužů, nákladních⁶⁷, a osmdesát tisíc mužů lámajících kámen⁶⁸ v pohorí⁶⁹ a tři tisíce a šest set dozorců⁷⁰ nad nimi.

(3)A Šalomoun vzkázal⁷¹ Chúrámovi⁷², králi Córu⁷³, výrokem: Podle toho, co jsi učinil při Dávidovi, mém otcí, když³⁶ jsi mu poslal cedry k budování domu pro něho¹³ k bydlení v něm - (4)hle, já se chystám budovat⁷⁴ dům jménu Hospodina, mého Boha, k zasvěcení jemu, k zakuřování⁷⁵ před jeho tváří kouřidlem⁷⁶ z vonných koření⁷⁷ a na ustavičnou řadu⁷⁸ a k vzestupným obětem²⁴ k jitru a k večeru a o sobotách a o nových měsících a o svátcích⁷⁹ Hospodina, našeho Boha; toto je navždy⁸⁰ na Izráělovi⁸¹. (5)A ten dům, ježž se já chystám budovat⁷⁴, má být velkolepý⁸², neboť náš Bůh je větší než všichni bohové⁸³; (6)ano, kdo bude moci²⁵ podržet⁸⁴ schopnost⁸⁵ budovat mu dům, když ho nebesa ani nebesa nebes nemohou²⁵

obsáhnout⁸⁶, a kdo jsem já, že mu mám²⁵ budovat dům, byť i jen k obracení v kour^{75 87} před jeho tváří? (7) Nyní mi tedy¹⁸ pošli muže zručného^{88 108} k práci ve zlatě a ve stříbře a v mosazi¹⁷ a v železe a v červeném purpuru⁸⁹ a karmínu⁸⁹ a modrém purpuru⁸⁹ a umějícího⁹⁰ vyrývat⁹¹ rytiny⁹² se zručnými^{88 108}, kteří jsou u mne v Júdovi a v Jerúsalémě, jež připravil¹⁵ Dávid, můj otec; (8) a pošli mi dříví⁹³ cedrů, cypřišů a santalové z Levánónu⁹⁴, neboť já vím⁹⁵, že tvoji nevolníci umějí⁹⁰ vytínat⁹⁶ dříví⁹³ Levánónu⁹⁴; a hle, s tvými nevolníky budou nevolníci moji, (9) totiž³⁶ připravovat¹⁵ mi v hojnosti dříví⁹³, neboť ten dům, jež se já chystám budovat⁷⁴, má být velikolepý⁸² a podivuhodný⁹⁷. (10) A hle, drvoštěpům⁹⁸ vytínajícím⁹⁶ dříví⁹³, tvým nevolníkům, dám dvacet tisíc kórů⁹⁹ pšenice, drti¹⁰⁰, a dvacet tisíc kórů⁹⁹ ječmene a dvacet tisíc bathů¹⁰¹ vína a dvacet tisíc bathů¹⁰¹ oleje.

(11) A Chúrám, král Córu⁷³, odpověděl⁶⁴ psaním¹⁰², jež³⁶ k Šalomounovi poslal: Protože Hospodin miluje svůj lid¹⁰³, učinil⁴⁶ tě nad nimi králem. (12) A Chúrám řekl: *Budiž* veleben¹⁰⁴ Hospodin, Bůh Izráelův, jenž zřídil¹⁰ nebesa i zem, že dal Dávidovi, králi, moudrého syna, znajícího rozumnost¹⁰⁵ a soudnost^{106 107}, jenž bude budovat dům Hospodinu a dům pro své kralování¹³. (13) Nyní ti tedy¹⁸ posílám⁹⁵ zručného^{88 108} muže, znajícího soudnost^{106 107}, totiž¹⁰⁹ Chúráma Ávího¹¹⁰, (14) syna ženy z dcer Dánových¹¹¹, a jeho otec byl Córi^{73 112 113}, umějícího⁹⁰ pracovat ve zlatě a ve stříbře, v železe, v mosazi¹⁷, v kamenech, v dříví⁹³, v červeném purpuru⁸⁹, v modrém purpuru⁸⁹ a v jemné bavlně a v karmínu⁸⁹, a vyrývat⁹¹ všemožné¹¹⁴ rytiny⁹² a vymýšlet¹¹⁵ všemožné¹¹⁴ důmyslné věci¹¹⁶ se zručnými^{88 108} tvými a zručnými^{88 108} mého pána Dávída, tvého otce. (15) Nyní tedy¹⁸ nechť tu pšenici a ječmen a olej a víno, jak můj pán řekl, svým nevolníkům ráčí^{25 117} poslat (16) a my budeme z Levánónu⁹⁴ vytínat⁹⁶ dříví⁹³ podle vši tvé potřeby a dovážet ti je jako plť¹¹⁸ na moři do Jáfó¹¹⁹ a ty je budeš moci²⁵ vynášet¹² v Jerúsalém.

(17) A Šalomoun sčítl všechny cizince^{113 120}, kteří byli v zemi Izráelově, po

sečtení, jímž je sčítl Dávid, jeho otec, a bylo jich shledáno¹²¹ sto a padesát tisíc a tři tisíce a šest set; (18) i ustanovil¹²² z nich sedmdesát tisíc za nákladní⁶⁷ a osm tisíc mužů za lámající kámen⁶⁸ v pohoří⁶⁹ a tři tisíce a šest set za dozorce⁷⁰ přidržující lid k práci¹²³.

3 I pochal Šalomoun budovat dům Hospodinův v Jerúsalémě na hoře Móríj-jáh¹²⁴, kde se ukázal¹²⁵ Dávidovi, jeho otci, na místě¹²⁶, jež Dávid připravil¹⁵, na mlatu Ornána¹²⁷, Jevúsího³⁷³; (2) a budovat počal v druhém měsíci, v druhém dni, ve čtvrtém roce svého kralování¹⁵.

(3) A toto¹²⁸ bylo Šalomounovo založení¹²⁹ Božího domu⁵: Délka – lokty¹³⁰ v dřívější¹³¹ míře – šedesát loket¹³⁰ a šířka dvacet loket¹³⁰, (4) a předsíní, jež byla svou délkou v průčelí^{132 133}, po¹³² šířce domu, dvacet loket¹³⁰, a výška sto a dvacet¹³⁴, a potáhl¹³⁵ ji zevnitř¹³⁶ ryzím zlatem (5) a veliký dům¹³⁷ pokryl dřívím⁹³ cypřišů, jež³⁶ pokryl dobrým zlatem a vyvedl^{12 138} na něm palmy a řetízky (6) a dům k ozdobě obložil¹³⁵ drahými kameny⁴²; a zlato bylo zlato z Parvajim¹³⁹. (7) A zlatem pokryl dům, trámy, prahy a jeho stěny a jeho dveře¹⁴⁰ a na stěnách navyrýval⁹¹ kerúbů.

(8) A zřídil¹⁰ dům nejsvětější svatyně¹⁴¹; jeho délka podle¹³² šířky domu byla dvacet loket¹³⁰ a jeho šířka dvacet loket¹³⁰ a pokryl jej dobrým zlatem, na šest set kikkárů¹⁴²; (9) a váha hřebů byla na padesát šeklů⁵⁸ zlata. I horní pokoje pokryl zlatem.

(10) A v domě nejsvětější svatyně¹⁴¹ zhotovil¹⁰ dva keruby, dílo sochařů¹⁴³, a potáhl¹³⁵ je zlatem; (11) a křídla kerúbů, jejich délka byla dvacet loket¹³⁰, jedno křídlo na pět loket¹³⁰ se dotýkalo stěny^{5 144} domu, a druhé¹⁴⁵ křídlo, pěti loket¹³⁰, se dotýkalo křídla^{5 144} druhého¹⁴⁵ keruba; (12) ano, křídlo jednoho¹⁴⁶ keruba, pěti loket¹³⁰, se dotýkalo stěny^{5 144} domu a druhé¹⁴⁵ křídlo pěti loket¹³⁰ přilnulo¹⁴⁷ ke křídlu druhého¹⁴⁵ keruba. (13) Křídla těchto kerúbů – rozpínali¹⁴⁸ je na dvacet loket¹³⁰; a oni stáli na svých nohou se svými tvářemi¹⁴⁹ k domu¹⁵⁰. (14) A zhotovil¹⁰ oponu z modrého purpuru⁸⁹ a z červeného purpuru⁸⁹ a z karmínu⁸⁹ a z jemné bavlny a vyvedl^{12 138} na ní keruby.

(15) A před dům¹⁹ zhotovil¹⁰ dva sloupy, délky¹⁵¹ třiceti a pěti¹⁵² loket¹³⁰, a hlavice¹⁵³, jež byla na vrcholu¹⁵⁴ každého¹⁵⁵, měla pět loket¹³⁰; (16) a zhotovil¹⁰ řetízky, jako v siní slova¹⁵⁶, jež³⁶ dal na vrcholy¹⁵⁴ sloupů, a zhotovil¹⁰ sto granátových jablíček, jež³⁶ dal v ty řetízky. (17) A ty sloupy postavil¹⁵⁷ v průčelí¹³² chrámu¹⁵⁸, jeden zprava¹⁷⁵ a jeden zleva¹⁷⁵, a nazval jméno pravého¹⁷⁵ Jáchín¹⁵⁹ a jméno levého¹⁷⁵ Bóáz¹⁶⁰.

4 A zhotovil¹⁰ oltář z mosazi¹⁷, jeho délka byla dvacet loket¹³⁰ a jeho šířka dvacet loket¹³⁰ a jeho výška deset loket¹³⁰.

(2) A zhotovil¹⁰ lité¹⁶¹ moře¹⁶², od jeho okraje¹⁶³ k jeho okraji¹⁶³ deset loket¹³⁰¹⁶⁴, kruhovitě vůkol, a jeho výška pět loket¹³⁰¹⁶⁴, a vůkol je mohla²⁵ obepnout šňůra třiceti loket¹³⁰¹⁶⁴; (3) a naspodu mělo⁵⁰ zobrazení¹⁶⁵ kolem dokola¹⁶⁶ je obklopujících kusů skotu, deseti na loket¹³⁰, obtácejících moře¹⁶² vůkol; v dvou řadách¹⁹⁰ byly, ten skot, ulité¹⁶¹ při jeho ulití¹⁶¹. (4) Stálo na dvanácti kusech skotu, tři byly čelem¹⁶⁷ k severu a tři byly čelem¹⁶⁷ k západu¹⁶⁸ a tři byly čelem¹⁶⁷ k jihu¹⁶⁹ a tři byly čelem¹⁶⁷ ke vzházení¹⁷⁰, a moře¹⁶² bylo na nich shora a všechny jejich zadky směřovaly dovnitř¹⁷¹; (5) a jeho tloušťka – šířka ruky, a jeho okraj¹⁶³ podle vypracování¹⁰ okraje¹⁶³ číše, květu lilie. Mohlo²⁵ obsahnout a¹⁷² podržet¹⁷³ tři tisíce bathů¹⁰¹.

(6) A zhotovil¹⁰ deset umyvadel¹⁷⁴ z mosazi¹⁷ a pět dal zprava¹⁷⁵ a pět zleva¹⁷⁵, k mytí v nich; oplachovali v nich, co se mělo učinit vzestupnou obětí²⁴¹⁷⁶, a moře¹⁶² bylo k mytí v něm pro kněží¹³¹⁷⁷.

(7) A zhotovil¹⁰ deset svíců¹⁷⁸ ze zlata podle předpisu¹⁷⁹ o nich; ty³⁶ dal v chrám¹⁵⁸, pět zprava¹⁷⁵ a pět zleva¹⁷⁵.

(8) A zhotovil¹⁰ deset stolů; ty³⁶ dal v chrám¹⁵⁸, pět zprava¹⁷⁵ a pět zleva¹⁷⁵, a zhotovil¹⁰ sto okřínů ze zlata.

(9) A zřídil¹⁰ nádvoří¹⁸⁰ kněží a veliké předdvorí¹⁸¹ a dveře¹⁴⁰ k předdvorí¹⁸¹, a potáhl¹³⁵ jejich dveře¹⁴⁰ mosazi¹⁷. (10) A moře¹⁶² dal od pravé strany¹⁸² k východu, naproti k jihu¹⁶⁹¹⁸³. (11) I nazhotovoval¹⁰ Chúrám hrnců¹⁸⁴ a lopatek a okřínů.

Tak³⁶ Chúrám dokončil¹⁸⁵ vykonávání vši práce¹⁸⁶, již vykonal pro krále Šalomouna¹³ na Božím domě: (12) Dva sloupky a dva kalichy hlavic¹⁸⁷ na vrcholech⁴²¹⁵⁴

těch sloupů, a dvoje mřížkování¹⁸⁸ k pokrytí dvou kalichů těchto hlavic¹⁸⁷, jež byly na vrcholech⁴²¹⁵⁴ těch sloupů, (13) a čtyři sta granátových jablíček na to dvoje mřížkování¹⁸⁸, na každé¹⁸⁹ mřížkování¹⁸⁸ dvě řady¹⁹⁰ granátových jablíček k pokrytí dvou kalichů těchto hlavic¹⁸⁷, jež byly na těch sloupech¹⁹¹, (14) a zhotovil¹⁰ stojany a zhotovil¹⁰ umyvadla¹⁷⁴ na ty stojany (15) a jedno moře¹⁶² a dvanáct kusů skotu pod ním, (16) a hrnců¹⁸⁴ a lopatek a vidlic a všech náčiní¹⁹² k nim¹⁹³ nazhotovoval¹⁰ Chúrám Ávíu¹⁹⁴ králi Šalomounovi pro dům Hospodinův¹³ z leštěné mosazi¹⁷; (17) král je odléval¹⁶¹ v rovině¹⁹⁵ Jordánu v hutnotě¹⁹⁶ hlíny¹⁹⁷¹⁹⁸ mezi Sukkóth a mezi Carthánem. (18) A Šalomoun všech těchto předmětů¹⁹² nazhotovoval¹⁰ ve veliké¹⁹⁹ hojnosti; proto nebyla váha mosazi¹⁷ zjišťována²⁰⁰.

(19) Šalomoun také¹⁸ zhotovil¹⁰ všechny předměty¹⁹², jež patřily v dům Hospodinův: Oltář ze zlata a stoly (a na nich byly předkladné chleby⁴²²⁰¹), (20) a svícny¹⁷⁸ a lampy k nim¹⁹³ k zapalování jich podle předpisu¹⁷⁹ před¹⁹ síní slova¹⁵⁶, z čistého²⁰² zlata (21) a květy⁴² a lampy a kratiknoty ze zlata – to²⁰³ bylo dokonalé zlato²⁰⁴ – (22) a utěradla a okříny a pánve²⁰⁵ a zhášedla²⁰⁶ z čistého²⁰² zlata, a vchod²⁰⁷ do domu, jeho vnitřní²⁰⁸ dveře¹⁴⁰²⁰⁹ k nejsvětější svatyni¹⁴¹ a dveře²¹⁰ domu chrámu⁵¹⁵⁸²¹¹, ze zlata.

5 Tak³⁶ byla dovršena²¹² všechna práce¹⁸⁶, již Šalomoun vykonal pro dům Hospodinův¹³, a Šalomoun vnesl věci posvěcené Dávidem, jeho otcem²¹³, a stříbro a zlato a náčiní¹⁹² dal v pokladnici²¹⁴²¹⁵ Božího domu.

(2) Tehdy Šalomoun svolal²¹⁶ starší Izráělové a všechny hlavy větví²¹⁷, náčelníky⁴ otců⁶ dětí²¹⁸ Izráělových⁵, do Jerusalema k vnesení¹² skříňky¹¹ smlouvy Hospodinovy z města Dávidova²¹⁹, to²⁰³ je Cijjón. (3) Všichni muži Izráělovi se tedy¹⁸ ke králi sešli²¹⁶ při slavnosti²²⁰, to²⁰³ je měsíc sedmý, (4) a přišli všichni starší Izráělovi a Léviovci²²¹ skříňku¹¹ vyzdvihli²²² (5) a vynesli¹² skříňku¹¹ a stan setkávání⁹ a všechna zařízení¹⁹² svatyně²²³, jež v stanu byla, ano, kněží a Léviovci²²¹ je vynesli¹². (6) A král Šalomoun a všechno

shromáždění²²⁴ Izráelovo, všichni, již⁵¹² se shromáždili²²⁵ k němu²²⁶ před skříňkou¹¹⁹, obětovali drobný dobytek a skot, jenž z příčiny množství nemohl²⁵ být sepsán²²⁷ ani spočítán²²⁸. (7)A kněží vnesli skříňku¹¹ smlouvy Hospodinovy na její místo¹²⁶ do síně slova¹⁵⁶ v domě²³³, do nejsvětější svatyně¹⁴¹ pod křídla kerúbů, (8) i rozpoznali^{148 229} kerúbové křídla nad²³⁰ místem¹²⁶ skříňky¹¹, takže³⁶ kerúbové shora zastírali⁹⁵ skříňku^{11 231} a tyče²³¹ k ní¹⁹³. (9)A tyče byly⁹⁵ dlouhé²³², takže³⁶ konce¹⁵⁴ tyčí mohly²⁵ být viděny mimo skříňku²³³ před¹³² síní slova¹⁵⁶, ale navenek²³⁴ viděny být nemohly²⁵, a tam jsou⁹⁵ až po tento den. (10)Ve skříňce¹¹ nebylo *nic* než dvě desky, jež vložil⁴⁶ Mojžíš na Chórévu, když Hospodin s dětmi²¹⁸ Izráelovými uzavřel²³⁵ smlouvu, když vyšli^{14 30} z Egypta.

(11)A když vyšli^{14 30 236} kněží ze svatyně²²³, stalo se³² (neboť se byli posvětili všichni přítomní²³⁷ kněží, bez²³⁸ ohledu²³⁹ na oddíly²⁴⁰); (12) a Lévioci²²¹, pěvci, všichni²⁴¹ spolu²⁴² patřící k Ásáfovi, k Hémánovi, k Jedúthúnovi a k jejich synům a k jejich bratrům, oblečení jemnou bavlnou, stáli s cimbály²⁴³ a s varyty^{243 244} a s lyrami^{243 245} od vzházení¹⁷⁰ vůči oltářů, a s nimi na sto a dvacet kněží, troubících²⁴⁶ na pozouny), (13) *ano*, stalo se³², – *když byli* jako jeden, ať trubáci²⁴⁶ či pěvci²⁴⁷, k vyluzování zvuku²⁴⁸ jedním hlasem, k velebení²⁴⁹ a k přinášení chvály²⁵⁰ Hospodinu²⁵¹, a za hlasitého zvučení²⁵² pozouny a cimbály a jinými hudebními nástroji^{192 253} a přinášením velebení²⁴⁹ Hospodinu²⁵¹, že je dobrý, že jeho laskavost³²⁸ *trvá* navždy⁸⁰, – že³⁶ se dům naplnil oblakem, dům Hospodinův, (14) takže³⁶ kněží nemohli⁹⁵ stát k obsluze²⁵⁴, neboť Boží dům naplnila Hospodinova sláva³⁴.

6 Tehdy Šalomoun řekl: Hospodin řekl, že *bude* pobývat^{255 256} v mračnu²⁵⁷. (2) Já jsem ti zbudoval dům bydlíště^{213 258}, základ^{259 260} pro tvé usídlení¹³ do věků²⁶¹. (3) A král obrátil svou tvář a poželhal všemu sejití⁷ Izráelovu; a všechno sejití⁷ Izráelovo stálo.

(4) A řekl: *Budiz* veleben¹⁰⁴ Hospodin, Bůh Izráelův, jenž svými ústy promluvil s Dávidem, mým otcem, a svou rukou splnil s výrokem: (5) Od toho dne, co

jsem svůj lid vyvedl³⁰ ze země Egypta, jsem nenašel zálibu v *žádném* městě²⁶² ze všech kmenů⁵¹¹ Izráelových k zbudování domu, aby tam bylo²⁶³ mé jméno, a nenašel jsem zálibu v nikom^{262 264}, aby byl²⁶³ panovníkem²⁶⁵ nad mým lidem, Izráelem; (6) našel jsem však¹⁸ zálibu v Jerúsaléme²⁶², aby tam bylo²⁶³ mé jméno, a našel jsem zálibu v Dávidovi²⁶², aby byl²⁶³ nad mým lidem, Izráelem. (7) Stalo se³² pak¹⁸ blízkým srdci²⁶⁶ Dávida, mého otce, budovat dům jménu Hospodina, Boha Izráelova, (8) Hospodin však¹⁸ k Dávidovi, mému otci, řekl: Ježto se stalo³² blízkým tvému srdci²⁶⁶ budovat dům mému jménu, zachoval ses dobře, že se *to* stalo³² blízkým tvému srdci²⁶⁶, (9) jenže ten dům nebudeš budovat ty, nýbrž²⁶⁷ tvůj syn, jenž⁵¹² bude pocházet³⁰ z tvých beder, on bude mému jménu budovat dům. (10) A Hospodin potvrdil²⁶⁸ své slovo, jež vyslovil, takže³⁶ jsem povstal²⁶⁸ místo Dávida, svého otce, a usedl jsem na trůn Izráelův podle *toho*, co Hospodin promluvil, a dům jménu Hospodina, Boha Izráelova, jsem zbudoval (11) a položil¹²² jsem tam skříňku¹¹, kde je smlouva Hospodinova, již uzavřel²³⁵ s dětmi²¹⁸ Izráelovými.

(12) I stanul Šalomoun před oltářem¹⁹ Hospodinovým v přítomnosti všeho sejití⁷ Izráelova²⁶⁹ a rozprostřel¹⁴⁸ své dlaně²⁷⁰; (13) Šalomoun totiž byl zřídil¹⁰ plošinu²⁷¹ z mosazi¹⁷ a umístil⁴⁶ ji vprostřed předdvorí¹⁸¹, její délka *byla* pět loket¹³⁰ a její šířka pět loket¹³⁰ a její výška tři lokte¹³⁰, i stanul na ní a poklekl v přítomnosti všeho sejití⁷ Izráelova²⁶⁹ na svá kolena a rozprostřel¹⁴⁸ své dlaně²⁷⁰ k nebesům (14) a řekl: Hospodine, Bože Izráelův, není v nebesích *ani* na zemi Boha podobného tobě²⁷², dbajícím²³⁹ smlouvy a laskavosti³²⁸ vůči tvým nevolníkům, již⁵¹² chodí před tvou tvář celým svým srdcem; (15) jenž jsi svému nevolníku Dávidovi, mému otci, dodržel²³⁹, co jsi k němu promluvil, *ano*, svými ústy jsi promluvil a svou rukou jsi splnil, jako tohoto dne. (16) Nyní tedy¹⁸, Hospodine, Bože Izráelův, dodrž²³⁹ svému nevolníku Dávidovi, mému otci, co jsi k němu promluvil výrokem: Nebude ti²⁷³ z přítomnosti mé tváře³⁹ vytínán^{96 274} nikdo²⁶⁴

sedící na trůně Isráelově, budou-li jen tvoji synové dbát²³⁹ své cesty k chození v mém zákoně²⁷⁵, jako jsi ty před mou tváří chodil. (17)Nyní tedy¹⁸, Hospodine, Bože Isráelův, nechť se pravdivým ukazuje²⁷ tvé slovo, jež jsi vyslovil k svému nevolníku, k Dávidovi. (18)Zda však opravdu bude Bůh s člověkem bydlat na zemi? Hle, nebesa ani nebesa nebes tě nemohou²⁵ obsáhnout²⁷⁶, čím méně tento dům, jež jsem zbuďoval! (19)Kéž se však¹⁸ obrátíš^{17/277} k modlitbě svého nevolníka a k jeho úpění¹⁷⁸, Hospodine, můj Bože, abys naklonil²⁶³ sluch²⁷⁹ k volání²⁸⁰ a k modlitbě, již se tvůj nevolník modlí před tvou tváří; (20)aby byly²⁶³ tvé oči otevřené k tomuto domu dnem i nocí, k místu¹²⁶, o němž²⁸¹ jsi přislíbil⁶⁴ položit¹²² tam své jméno; abys naklánil²⁶³ sluch²⁷⁹ k modlení, jímž²⁸² se tvůj nevolník bude modlívát *směrem* k tomuto místu^{126/283}, (21)a kéž nakláníš¹¹⁷ sluch²⁷⁹ k úpění²⁷⁸ svého nevolníka a svého lidu, Isráele, jímž se *směrem* k tomuto místu^{126/283} budou modlívát, a ty kéž slyšíš¹¹⁷ z místa¹²⁶ svého bydlení, z nebes, a když budeš slyšet, kéž²⁸⁴ odpouštíš^{95/117}.

(22)Jestliže kdo²⁶⁴ bude hřešit vůči svému bližnímu²⁸⁵, takže³⁶ proti němu vznese²²² kletbu²⁸⁶ k jeho prokletí²⁸⁷, a ta kletba²⁸⁶ přijde před tvůj oltář¹⁹ v tento dům, (23)to³⁶ kéž ty z nebes slyšíš¹¹⁷ a jednáš^{10/117} a své nevolníky rozsuzuješ¹¹⁷ k odplacení²⁸⁸ zlovolnému, k uvalení⁴⁶ jeho cesty^{289/290} na jeho hlavu, a ospravedlněním spravedlivého, abys mu dal²⁶³ podle jeho spravedlnosti.

(24)A jestliže bude tvůj lid, Isráel, před tváří nepřítele porážen, když vůči tobě budou hřešit, a budou se k tobě vracet a tvé jméno vyznávat²⁹¹ a modlit se a úpět²⁹² před tvou tváří v tomto domě, kéž pak¹⁸ ty z nebes slyšíš¹¹⁷ a odpouštíš¹¹⁷ stran hříchu svého lidu, Isráele, a přivádíš¹¹⁷ je zpět²⁸⁸ na půdu¹⁹⁷, již jsi dal jim a jejich otcům.

(26)Při uzavření²⁹³ nebes, takže³⁶ nebude deště, když vůči tobě budou hřešit, budou-li¹⁸ se modlit *směrem* k tomuto místu^{126/283} a vyznávat²⁹¹ tvé jméno, od svého hříchu se odvracet, neboť jsi je pokořoval²⁹⁴, (27)kéž pak¹⁸ ty z nebes

slyšíš¹¹⁷ a odpouštíš¹¹⁷ stran hříchu svých nevolníků, totiž³⁶ svého lidu, Isráele, neboť jsi je vyučoval dobré cestě, již mají²⁵ chodit, a kéž dáváš¹¹⁷ dešť na svou zem, již jsi za dědictví²⁹⁵ dal svému lidu. (28)Kdykoli v zemi bude hlad, kdykoli bude mor, kdykoli bude sněh²⁹⁶, rez^{296/297}, kobylky⁴² a saranče^{42/298}, kdykoli mu²⁹⁹ bude jeho nepřítel působit tiseň³⁰⁰ v zemi jeho²⁹⁹ bran³⁰¹, jakákoli¹¹⁴ rána³⁰² a jakákoli¹¹⁴ nemoc, – (29)jakákoli¹¹⁴ modlitba, jakékoli¹¹⁴ úpění²⁷⁸, cokoli se bude dít^{32/303} skrze kteréhokoliv¹¹⁴ člověka, skrze všechny tvůj lid, Isráele, když bude každý³⁰⁴ z nich³⁰⁵ znát svou ránu³⁰² a svou bolest³⁰⁶ a bude rozprostírat¹⁴⁸ své dlaně²⁷⁰ *směrem* k tomuto domu, (30)kéž pak¹⁸ ty z nebes, trvalého místa^{259/260} svého usídlení, slyšíš¹¹⁷ a odpouštíš¹¹⁷ a dáváš¹¹⁷ každému³⁰⁴, jehož srdce znáš (ty přece, ty samotem³⁰⁷, znáš⁹⁵ srdce dětí²¹⁸ člověka), podle všech jeho cest²⁹⁰, (31)aby tě měli v úctě³⁰⁸ k chození tvými cestami *po* všechny dni, co oni *budou* živi na povrchu³⁰⁹ půdy¹⁹⁷, již jsi dal našim otcům.

(32)A i stran cizozemce³¹⁰, jenž není z tvého lidu, Isráele, ten²⁰³, přijde-li¹⁸ ze vzdálené země pro³¹¹ tvé veliké jméno a tvou silnou ruku a tvou napraženou paži, když³⁶ přijdou a budou se modlit *směrem* k tomuto domu, (33)kéž pak¹⁸ ty z nebes, z trvalého místa^{259/260} svého usídlení, slyšíš¹¹⁷ a jednáš^{10/117} podle všeho, oč bude ten cizozemec³¹⁰ k tobě volat, aby všechny národnosti³¹² země poznávaly tvé jméno, a to aby tě měly²⁶³ v úctě³⁰⁸ jako tvůj lid, Isráel, a aby věděly²⁶³, že nad tímto domem, jež jsem zbuďoval, je⁹⁵ vzýváno tvé jméno.

(34)Kdykoli tvůj lid bude vycházet³⁰ k boji³¹³ proti svému nepříteli cestou, již je budeš posílat, a budou se k tobě modlit *směrem* k tomuto městu, v němž jsi našel zálibu²⁶², a domu³¹⁴, jež jsem tvému jménu zbuďoval, (35)kéž pak¹⁸ z nebes jejich modlitbu a jejich úpění¹⁷⁸ slyšíš¹¹⁷ a jejich právo¹⁷⁹ uplatňuješ^{10/117}.

(36)Kdykoli vůči tobě budou hřešit (neboť není člověka, jenž by nehřešil), a budeš se proti nim³¹⁵ popuzovat a vydávat je tváří nepřítele, takže³⁶ zajmouce je, je odvedou do zajetí³¹⁶ do

země nepřítelů, vzdálené nebo blízké, (37) a vezmou si to v zemi, kam byli do zajetí odvedeni³¹⁶, opět k³¹⁷ srdci³¹⁸ a j mou se v zemi svého zajetí vracet a úpět²⁹² k tobě výrokem: Zhřešili jsme, spáchali jsme nepravost³¹⁹ a zachovali jsme se zlovolně, (38) a v zemi svého zajetí, kam je do zajetí odvedli³¹⁶, se k tobě vrátí celým svým srdcem a celou svou duší⁶⁰¹ a k tobě se j mou modlit směřem k zemi, již jsi dal jejich otcům, a městu, jež jsi vyvolil³²⁰, a domu³¹⁴, jež jsem tvému jménu zbudoval, (39) kéž pak¹⁸ z nebes, z trvalého místa^{259 260} svého usídlení, jejich modlitbu a jejich úpění²⁷⁸ slyšíš¹¹⁷ a jejich právo¹⁷⁹ uplatníš^{10 117} a odpouštíš¹¹⁷ svému lidu, *těm*, již vůči tobě zhřešili.

(40) Nyní, můj Bože, kéž jsou, prosím³²¹, tvé oči otevřené a tvé uši pozorné³²² k modlitbě za toto místo^{126 213 323}, (41) Nyní tedy¹⁸ povstaň, Hospodine, Bože, k svému spočívání³²⁴, ty i skříňka¹¹ tvé síly; tvoji kněží, Hospodine, Bože, nechť si oblékají¹¹⁷ vysvobození³²⁵ a tvoji zbožní³²⁶ nechť se radují¹¹⁷ v dobrotě³²⁷; (42) kéž, Hospodine, Bože, neodháníš²⁸⁸ tvář svého pomazaného; pamatuj na laskavosti^{328 329} vůči svému nevolníku Dávidovi³³⁰.

7 A za Šalomounova skončení¹⁸⁵ s modlením sestoupil z nebes oheň a pohltil³³¹ vzestupnou oběť²⁴ a jiné oběti a dům naplnila Hospodinova sláva³⁴, (2) a protože dům Hospodinův naplnila Hospodinova sláva³⁴, nemohli⁹⁵ kněží do domu vstoupit; (3) a všechny děti²¹⁸ Izráělovy hleděly na³³² sestoupení ohně a Hospodinovy slávy³⁴ na dům, i klesli⁹⁷³, obličje³³³ k zemi, na dlažbu a jali se klanět a přinášet chválu²⁵⁰ Hospodinu²⁵¹, že je dobrý, že jeho laskavost³²⁸ *trvá* navždy⁸⁰.

(4) A král a všechen lid před tváří Hospodinovou oběťoval oběti⁴², (5) i oběťoval král Šalomoun oběť skotu, dvacet a dva tisíce kusů, a drobného dobytka sto a dvacet tisíc kusů; tak³⁶ zasvětili³³⁴, král a všechen lid, Boží dům. (6) A kněží stáli na svých vykázaných místech³³⁵, i Léviovci²²¹ s nástroji^{192 243} hudby²⁵³ Hospodinu²¹³, jež zhotovil¹⁰ Dávid, král, k přinášení chvály²⁵⁰ Hospodinu²⁵¹, – že jeho laskavost³²⁸ *trvá* navždy⁸⁰, – při Dávidově velebení²⁴⁹ jimi³³⁶; a naproti nim³³⁷ troubili²⁴⁶

kněží, a všechen Izráěl, ti stáli. (7) A Šalomoun posvětil vnitřek³³⁸ nádvoří¹⁸⁰, jež bylo před domem Hospodinovým¹⁹, neboť tam oběťovali¹⁷⁶ vzestupné oběti²⁴ a tuk³³⁹ obětí pokojných hodů³⁴⁰, protože oltář z mosazi¹⁷, jež Šalomoun zhotovil¹⁰, nemohl⁹⁵ pojmuty tv vzestupné oběti^{24 42 341} a oběti daru³⁴² a tuk³³⁹.

(8) A v onen čas uspořádal¹⁰ Šalomoun na sedm dní slavnost²²⁰, a s ním všechen Izráěl, velmi veliké sejití⁷, od příchodu k vstupu do Chamáthu po potok³⁴³ Egypta, (9) a v osmý den konali⁹⁵ slavnostní shromáždění³⁴⁴, totiž konali⁹⁵ zasvěcení³⁴⁵ oltáře po sedm dní a po sedm dní slavnost²²⁰. (10) A ve dvacátý a třetí den sedmého měsíce³ lid propustil^{125 346 347} k jejich stanům; byli veselí³⁴⁸ a v dobré náladě³⁴⁹ nad dobrem, jež způsobil¹⁰ Hospodin Dávidovi a Šalomounovi a Izráělovi, svému lidu.

(11) Tak³⁶ Šalomoun dohotovil¹⁸⁵ dům Hospodinův a dům krále; a vše, co⁵⁷² vstoupilo na srdce Šalomounovo stran učinění v domě Hospodinově a v jeho domě, přivedl ke zdaru.

(12) A v noci se Šalomounovi ukázal Hospodin a řekl mu: Uslyšel jsem tvou modlitbu a vyvolil³²⁰ jsem si toto místo¹²⁶ za dům obětí^{42 341}. (13) Budu-li chtít²⁵ uzavřít nebesa, aby nebylo deště, *aneb* zavolat³⁵⁰-li na kobyly^{42 351} k ožrání³³¹ země, *aneb* jestliže budu pouštět³⁴⁶ mezi svůj lid mor (14) *oni* se budou ponížovat, můj lid, *oni*, nad nimiž je⁹⁵ zvývané mé jméno, a budou se modlit a hledat mou tvář a *odvracet* se od svých zlých cest, pak³⁶ já z nebes budu slyšet a odpouštět stran jejich hříchu a uzdravovat jejich zem. (15) Nyní budou mé oči otevřené a mé uši pozorné³²² k modlitbě za toto místo^{126 213 323} (16) a nyní jsem vyvolil³²⁰ a posvětil tento dům, aby tam navždy³⁵² bylo²⁶³ mé jméno; i budou tam po všechny dni mé oči a mé srdce. (17) A ty, jestliže budeš před mou tváří chodit, jako chodil Dávid, tvůj otec, totiž³⁶ k jednání¹⁰ podle všeho, co jsem rozkázal, budeš dbát²³⁹ mých ustanovení⁷⁰⁵ a mých předpisů¹⁷⁹, (18) pak³⁶ budu utvrzovat²⁶⁸ trůn tvého kralování podle toho, jak jsem uzavřel²³⁵ smlouvu *vzhledem* k Dávidovi, tvému otci³⁵³, výrokem:

Nebude ti²⁷³ vytínán^{96 274} nikdo²⁶⁴ vládnoucí³⁵⁴ v Izráelovi³⁸³; (19) jestliže se však¹⁸ vy budete odvracet a opouštět má ustanovení³⁵⁵ a mé předpisy¹⁷⁹, jež jsem předložil⁴⁶ vaší tváři, a odcházet a sloužit³⁵⁶ jiným¹⁴⁵ bohům a klanět se jim, (20) pak³⁶ je³⁵⁷ budu odervávat z povrchu³⁵⁸ půdy¹⁹⁷, již jsem jim dal, a tento dům, jež jsem posvětil svému jménu, odvrhovat zpřed³⁵⁹ své tváře a vydávat jej mezi všechny národnosti³¹² za přísloví a k³⁶⁰ posměchu, (21) ano, tento dům, jenž je⁹⁵ vyvýšen³⁶¹, – stran každého přecházejícího mimo něj: Bude se hrozit³⁶² a říkat: Čím to, že Hospodin takto³⁶³ učinil této zemi a tomuto domu³⁵³? (22) A budou říkat: Protože Hospodina, Boha svých otců, jenž je vyvedl³⁰ ze země Egypta, opustili a chytli se jiných¹⁴⁵ bohů³⁶⁴; proto na ně Hospodin přivedl všechno toto neštěstí³⁶⁵.

8 A po uplynutí³⁶⁶ dvaceti let, kdy Šalomoun zbudoval dům Hospodinův a dům králův, se stalo³², (2) že³⁶ města, jež dal Šalomounovi Chúrám, – Šalomoun je vybudoval a usídlil tam děti²¹⁸ Izráelovy. (3) A Šalomoun odešel k Chamáth-Cové a převládl nad ní³⁶⁷; (4) a vybudoval Tadmór³⁶⁸ v pustině a všechna města skladišť, jež zbudoval v Chamáthu, (5) a vybudoval horní Bét-Chórón a dolní Bét-Chórón, města s opevněním^{213 369}, zdmí³⁷⁰, vraty¹⁴⁰ a závorami^{42 213}, (6) a Baaláth a všechna města skladišť, jež Šalomoun měl⁴⁴, a všechna města vozů^{41 42} a města jezdců⁴³ a všechnu Šalomounovu tužbu³⁷¹ – co zatoužil³⁷¹ budovat – v Jerúsalemě a v Levánónu⁹⁴ a ve vsí zemi jeho vlády³⁷². (7) Všechen lid, jenž⁵¹² pozůstával z Chitího a Emóriho a Perizzího a Chivvího a Jevúsího³⁷³, ty²⁰³, kteří nebyli z Izráele, (8) z jejich synů, kteří po nich pozůstali v zemi, s nimiž synové Izráelovi neskoncovali³⁷⁴, ano, ty²⁰³ Šalomoun odváděl^{195 375} k robotě, až po tento den, (9) ale ze synů Izráelových Šalomoun nikoho³⁷⁶ za nevolníky k své práci^{186 377} nedával¹⁹⁵, nýbrž²⁶⁷ oni byli bojovníky³⁷⁸ a veliteli³ jeho důstojníků³⁷⁹ a veliteli³ jeho vozů^{41 42} a jeho jezdců⁴³. (10) A toto³⁸⁰ byli vedoucí³ správci³⁸¹, jež král Šalomoun měl¹⁵⁰, padesát a dvě stě těch, již⁵¹² měli moc³⁸² nad³⁸³ lidem.

(11) A dceru faraonovu vyvedl¹² Šalomoun z města Dávidova²¹⁹ do domu, jež jí zbudoval, neboť řekl: Má žena³⁸⁴ nebude²⁵ bydlet v domě Dávida, krále Izráelova, neboť místa³⁸⁵, do nichž vešla skříňka¹¹ Hospodinova, jsou svatá³⁸⁶.

(12) Tehdy Šalomoun vznášel²³ vzestupné oběti²⁴ Hospodinu na oltáři Hospodinově, jež zbudoval před¹⁹ předsíní, (13) totiž²⁶ podle³⁸⁷ povinnosti³⁸⁸ dne v den, vznášením²³ podle rozkazu Mojžíšova, o sobotách, o nových měsících a o svátcích⁷⁹ třikrát v roce, při slavnosti neksavených chlebů, při slavnosti týdnů a při slavnosti budek³⁸⁹. (14) A přidělil³⁹⁰ podle předpisu¹⁷⁹ Dávida, svého otce, oddíly²⁴⁰ kněží k jejich službě a Lévióvců²²¹ na jejich vykázaná místa³³⁵ k velebení²⁴⁹ a k obsluze²⁵⁴ před kněžími³³⁷ podle povinnosti³⁸⁸ dne v její den, a vrátně v jejich oddílech²⁴⁰ k jednotlivým branám³⁹¹, neboť tak zněl rozkaz Dávida, Božího muže; (15) a neopouštěl^{392 393} králova rozkazu ke kněžím stran žadné¹¹⁴ věci, ani stran pokladnic^{214 215}. (16) A všechno dílo¹⁸⁶ Šalomounovo bylo připraveno¹⁵ ke dni založení domu Hospodinova, až do jeho dohotovení¹⁸⁵; dům Hospodinův byl úplný³⁹⁴.

(17) Tehdy Šalomoun odešel k Ecjón-Geveru a do Elóthu na pobřeží¹⁶³ moře v zemi Edóma; (18) a Chúrám mu skrze³³⁶ své služebníky poslal loď a služebníky své znalé moře, i přibyli se služebníky Šalomounovými do Ófiru³⁹⁵ a vzali odamtud čtyři sta a padesát kikkárů¹⁴² zlata, jež³⁶ přinesli ke králi Šalomounovi.

9 A zvěst³⁹⁶ o Šalomounovi²¹³ uslyšela královna Ševy³⁹⁵, i přibyla v Jerúsalem vyzkoušet Šalomouna hádankami³⁹⁷, s velmi slavným³⁹⁸ komonstvem^{243 399} a s velbloudy nesoucími²²² vonné látky a zlato v hojnosti a drahé kameny⁴²; a přišla k Šalomounovi a promluvila s ním o všem²⁸¹, co bylo⁹⁵ blízko jejímu srdci²⁶⁶, (2) a Šalomoun jí všechny její otázky⁴⁰⁰ vysvětlil⁴⁰¹, neskrýlo se před Šalomounem⁴⁰² nic⁴⁰³, co by jí nebyl vysvětlil⁴⁰¹.

(3) A když královna Ševy³⁹⁵ zpozorovala⁴⁰⁴ Šalomounovu moudrost a dům, jež zbudoval, (4) a pokrmy⁴² jeho stolu a sedání jeho nevolníků a stání jeho

obsluhovačů^{405 406} a jejich oblečení⁶¹ a jeho číšníky a jejich oblečení⁶¹ a jeho horní chodbu⁴⁰⁷, kudy vystupoval¹² k domu Hospodinovu, nezůstalo^{32 284} v ní již dechu (5) a řekla ke králi: Pravdivá byla řeč, již jsem ve své zemi uslyšela o tvých věcech a o tvé moudrosti, (6) a neuvěřila jsem jejich slovům, než jsem přišla a mé oči pohleděly, a hle, nebyla mi oznámena⁴⁰¹ polovina rozsahu⁴⁰⁸ tvé moudrosti, převýšil jsi pověst^{396 409}, již jsem uslyšela. (7) Blaho^{329 410} tvých mužů, ano, blaho^{329 410} těchto tvých služebníků, již⁵¹² stávají ustavičně před tvou tváří a slychají tvou moudrost! (8) Necht je¹⁷ veleben¹⁰⁴ Hospodin, tvůj Bůh, jenž v tobě našel potěšení⁴¹¹ k uvedení⁴⁶ tě na jeho trůn za krále pro Hospodina, tvého Boha!¹³ Tvůj Bůh ve svém milování^{103 412} Izráele, k zjednání mu trvalého⁸⁰ postavení^{390 413}, ano, dal tě za krále nad nimi k vykonávání práva¹⁷⁹ a spravedlnosti!

(9) A dala králi sto a dvacet kikkárů¹⁴² zlata a vonné látky⁶¹ ve veliké¹⁹⁹ hojnosti a drahé kameny⁴², aniž kdy byla⁹⁵ vonná látka jako⁴¹⁴ ona, již královna Ševy³⁹⁵ dala králi Šalomounovi. (10) (A i služebníci Chúrámovi a služebníci Šalomounovi, kteří z Ófiru³⁹⁵ dopravili zlato, dopravili santalové dříví⁹³ a drahé kameny⁴², (11) a král použil¹⁰ toho santalového dříví⁹³ na schodiště^{61 415} k domu Hospodinovu a k domu královu a na lry²⁴⁵ a varyta²⁴⁴ pěvcům, aniž bylo předtím¹⁹ v zemi Júdově takové spatřeno⁴¹⁶.) (12) A král Šalomoun splnil⁴⁶ královně Ševy³⁹⁵ všechno její přání⁴¹⁷, oč požádala, mimo^{418 419} to, co králi přinesla. I obrátila se a odebrala k své zemi, ona i její služebnici.

(13) A váha zlata, jež v jednom roce Šalomounovi docházelo⁹⁵, byla⁹⁵ šest set šedesát a šest kikkárů¹⁴² zlata, (14) kromě příjmu od těch, již⁵¹² cestovali^{113 420} a toho, co přinášeli obchodníci⁴²¹ a co Šalomounovi všichni králové Arabie⁴²² a vladaři⁴²³ země přinášeli zlata a stříbra. (15) A král Šalomoun zhotovil¹⁰ dvě stě velikých štítů z kovaného zlata, na jeden veliký štít vyzvedl šest set šeklů⁵⁸ kovaného zlata, (16) a tři sta malých štítů z kovaného zlata, na jeden malý štít vyzvedl tři sta šeklů⁵⁸ zlata, a dal je král v dům lesa

Levánou⁹⁴. (17) A král zhotovil¹⁰ veliký trůn ze slonoviny⁴²⁴ a potáhl¹³⁵ jej čistěným zlatem; (18) a ten trůn měl⁵⁰ šest stupňů a zlatou podnož⁴²⁵ (byly k trůnu přípevněny) a na místě¹²⁶ sedění opěradla⁴²⁶ odtud a odtud⁴²⁷, a vedle opěradel⁴²⁶ stáli dva lvi (19) a na těch šesti stupních tam stálo, odtud a odtud⁴²⁷, dvanáct lvů; pro žádné¹³ z¹⁷⁴ království⁶¹ nebylo nic takového zhotoveno¹⁰. (20) A všechny nádoby¹⁹² k pití²³³ pro krále Šalomouna²³³ byly ze zlata a všechny nádoby¹⁹² domu lesa Levánou⁹⁴ byly ze zlata, čistého²⁰², stříbro nebylo⁹⁵ v dnech Šalomounových za něco⁴²⁸ považováno, (21) neboť královy lodi odplouvaly⁴²⁹ se služebníky Chúrámovými do Taršíše⁴³⁰ – jednou za tři léta lodi z Taršíše⁴³⁰ přijížděly, vezouce²²² zlato a stříbro, slonovinu⁴³¹ a opice a pávy.

(22) I stal se³² král Šalomoun stran bohatství a stran moudrosti větším než všichni králové⁸³ země (23) a všichni králové země vyhledávali Šalomounovu přítomnost⁴³² k slyšení moudrosti, již dal Bůh v jeho srdce, (24) a oni, každý³⁰⁴, přinášeli svůj dar⁴³³, náčiní¹⁹² ze stříbra a náčiní¹⁹² ze zlata a pláště a zbroj a vonné látky, koně a mezky, dávkou³⁸⁸ roku v roce.

(25) A Šalomoun měl⁴⁴ čtyřicet tisíc stájí⁴³⁴ koní a vozidel⁵⁷ a dvanáct tisíc jezdců⁴³ a umístil⁴⁵ je ve městech vozů^{41 42} a u krále v Jerúsalemě. (26) I vládl³⁵⁴ nad³⁸³ všemi králi od Řeky⁴³⁵ až po zem Pelištím⁶⁰ a po pomezí⁴³⁶ Egypta. (27) A v Jerúsalemě král nakladl⁴⁶ stříbra jako kamenů a cedrů nakladl⁴⁶ jako sykomo⁴⁷, jež jsou v hojnosti v nížině⁴⁸; (28) a koně Šalomounovi vyváželi³⁰ z Egypta a ze všech zemí.

(29) A zbývající věci Šalomounovy, první i poslední⁴³⁷, zda ony nejsou připsány k slovům⁴³⁸ Náthána, proroka, a k prorocství Achijji, Šilóního^{112 439}, a ve vidění⁴⁴⁰ Iddóa, vidoucího⁴⁴¹, o⁴⁴² Jároveámovi, synu Nevátovu?

(30) I kraloval⁹⁵ Šalomoun v Jerúsalemě nad vším Izráelem čtyřicet let (31) a ulehil Šalomoun se svým otci a byl pohřben ve městě Dávída²¹⁹, svého otce. A kralování se místo něho ujal Rechaveám, jeho syn.

10 A Rechaveám se odebral do Šechemu, neboť v Šechem přibyl, všechen Izráel, uvést ho v kralování²⁶;

(2) to³⁶ jak uslyšel⁴⁴³ Jároveám, syn Nevátův (jenž⁴⁴⁴ byl v Egyptě, kam utekl před tváří⁴⁰² Šalomouna, krále), stalo se³², že³⁶ se Jároveám z Egypta vrátil, (3) i poslali a dali ho povolát^{445 446}, a přišel Jároveám a všechen Izráel a promluvili k Rechaveámovi výrokem: (4) Tvůj otec učinil naše jho tvrdým⁴⁴⁷, nyní však¹⁸ ulev na tvrdě⁴⁴⁸ službě⁴⁴⁹ tvému otci²¹³ a na našem těžkém jhu⁴⁵⁰, jež na nás uvalil⁴⁶, a budeme ti sloužit⁴⁵¹. (5) I řekl k nim: Ještě tři dni a vraťte se ke mně. A lid odešel.

(6) A král Rechaveám se jal radit se starci, kteří stávali před tváří Šalomouna, jeho otce, za jeho zůstávání³² na živu, výrokem: Jak vy radíte⁴⁵² odpovědět⁴⁵³ tomuto lidu? (7) I promluvili k němu výrokem: Chceš²⁵-li se vůči tomuto lidu projevit⁴⁵⁴ vlídným^{455 503} a být u nich oblíben⁴⁵⁶ a mluvit k nim vlídnými⁴⁵⁵ slovy, pak³⁶ ti budou služebníky po všechny dni. (8) Opustil však¹⁸ radu starců, jíž mu poradili, a jal se radit s mladíky⁴⁵⁷, kteří s ním vyrostli, již²¹² stáli před jeho tváří, (9) a řekl k nim: Co radíte⁴⁵² vy, jak³⁶ máme²⁵ odpovědět⁴⁵³ tomuto lidu, *těm*, kteří ke mně promluvili výrokem: Ulev na jhu⁴⁵⁰, jež na nás uvalil⁴⁶ tvůj otec? (10) A ti mladíci⁴⁵⁷, kteří s ním vyrostli, s ním promluvili výrokem: Takto budeš¹¹⁷ říkat lidu, *těm*, kteří k tobě promluvili výrokem: Tvůj otec ztížil naše jho, ty však¹⁸ nám⁴⁵⁸ ulev, – takto k nim budeš¹¹⁷ říkat: Můj malík⁴⁵⁹ ztloustne nad kyčle^{83 460} mého otce; (11) takže tedy⁴⁶¹: Můj otec na vás naložil těžké jho a já na vaše jho budu přidávat⁴⁶²; můj otec vás trestal⁴⁶³ biči a já štýry⁴⁶⁴.

(12) Přišel tedy¹⁸ Jároveám a všechen lid k Rechaveámovi v třetí den podle *toho*, co král promluvil výrokem: V třetí den se ke mně vraťte, (13) a král jim odpověděl tvrdě⁴⁴⁸, neboť³⁶ opustil král Rechaveám radu starců (14) a promluvil k nim podle rady mladíků⁴⁵⁷ výrokem: Můj otec ztížil vaše jho a já na ně budu přidávat⁴⁶², můj otec vás trestal⁴⁶³ biči a já štýry⁴⁶⁴. (15) Král tedy¹⁸ nenaklonil sluch²⁷⁹ k lidu, neboť ze strany⁴⁶⁵ Hospodina nastal³² obrat za účelem Hospodinova uskutečnění²⁶⁸ jeho slova, jež vyslovil skrze³³⁶ Achijju, Šilóniho^{112 439}, k Jároveámovi, synu Nevátovu.

(16) Když tedy¹⁸ shledali⁴⁰⁴, všechen Izráel, že jich⁵ král nevyslyšel, odpověděli²⁸⁴ – lid – králi výrokem⁴⁶⁶:

Co nám je podílem v Dávidovi? Ani dědictví²⁹⁵ v synu Jišajovu!

Každý³⁰⁴ k tvým stanům, Izráelí! Nyní si hled svého domu, Dávíde!

I odešel všechen Izráel k svým stanům, (17) ale děti²¹⁸ Izráelovy, jež²¹² bydlely ve městech Júdových, – nadále³⁶ nad nimi zůstal králem⁴⁶⁷ Rechaveám.

(18) I poslal král Rechaveám Adóráma, jenž byl nad robotou, ale synové Izráelovi na něho naházeli⁴⁶⁸ kamení⁴⁶⁹, takže³⁶ umřel, a král Rechaveám si popíčil vystoupit¹² na vozidlo⁵⁷ k uprchnutí v Jerusálém. (19) A zůstali – Izráel – ve vzpouře⁴⁶⁷ proti domu Dávidovu⁴⁷⁰ až po tento den.

11 A když Rechaveám přišel v Jerusálém, svolal^{216 284} všechen dům Júdův a Benjámínův, sto a osmdesát tisíc vybraných⁴⁷¹ válečníků⁴⁷², k bojování³¹³ s Izráelem, k navrácení kralování Rechaveámovi. (2) Ale k Šemaejovi, Božímu muži, se dostalo³² Boží slovo výrokem: (3) Prones k Rechaveámovi, synu Šalomounovu, králi Júdovu, a ke všemu Izráelovi v Júdovi a Benjámínovi výrok: (4) Takto řekl Hospodin: Nesmíte²⁵ vystupovat¹² ani bojovat³¹³ se svými bratry; vraťte se každý³⁰⁴ k svému domu, neboť tato věc byla vyvolána⁴⁷³ z mé strany⁴⁷⁴. I uposlechli slov Hospodinových a vrátili se od tažení⁴⁷⁵ proti Jároveámovi⁴⁷⁶.

(5) A Rechaveám se usídlil v Jerusálémě a vybudoval v Júdovi opevněná města⁴⁷⁷; (6) vybudoval tedy¹⁸ Béth-lechem a Étam a Tekou (7) a Béth-cúr a Sóchó a Adullám (8) a Gath a Marěšu a Zíf (9) a Adórjim a Láchiš a Azéku (10) a Coreu a Ajjálón a Chevrón, jež jsou v Júdovi a Benjámínovi, města s opevněními^{213 478}, (11) i posílil ta opevnění⁴⁷⁸ a umístil⁴⁶ v nich představené²⁶⁵ a zásobárny²¹⁴ potrav a oleje a vína (12) a v každém jednotlivém městě³⁹¹ štýry⁴⁷⁹ a kopy⁶¹ a velmi velice⁴⁸⁰ je posílil.

A zůstal³² mu Júdá a Benjámín, (13) ale postavili se k němu z celého svého území⁴³⁶ kněží a Lévíovci²²¹, kteří byli ve všem Izráelovi, (14) neboť Lévíovci²²¹ opustili své obvod⁴⁸¹ a svou držbu a odešli

k Júdovi a k Jerúsálemu, neboť je odstrčil⁴⁸² Jároveám a jeho synové od zastávání kněžství⁴⁸³ Hospodinu (15) a určil³⁹⁰ si kněží na výšině⁸ a pro chlupatce^{13 484} a pro telata^{13 485}, jež zhotovil¹⁰. (16) A za nimi ze všech kmenů⁵¹¹ Izráelových ti, kteří oddávali⁴⁸⁶ svá srdce k hledání Hospodina, Boha Izráelova, přišli v Jerúsálem obětovat Hospodinu, Bohu svých otců, (17) a posílili království Júdovo a utvrdili⁴⁸⁷ Rechaveáma, syna Šalomounova, na tři léta, neboť se na tři léta jali chodit cestou Dávidovou a Šalomounovou.

(18) A Rechaveám si za ženu vzal Machalath, dceru Jerimótha, syna Dávidova, a Avíchajil, dcery⁴⁸⁸ Eliáva, syna Jišajova, (19) a porodila mu syny: Jeúše a Šemarju a Záhama. (20) A po ní pojal Maachu, dceru Avšálómovu⁴⁸⁹; ta³⁶ mu porodila Avijju⁴⁹⁰ a Attaje a Zizu a Šelómítha⁴⁹¹. (21) A Maachu, dceru Avšálómovu, si Rechaveám zamiloval nad všechny své ženy a své souložnice⁸³; pojal²²² totiž osmnáct žen a šedesát souložnic a zplodil dvacet a osm synů a šedesát dcer; (22) a Avijju, syna Maachy, určil³⁹⁰ Rechaveám za hlavu, za vůdce²⁶⁵ mezi³⁸³ jeho bratry, totiž k uvedení ho v kralování²⁶. (23) A jednal⁹⁵ rozvážně⁴⁹² a rozeslal⁴⁹³ některé ze svých synů do všech zemí Júdových a Benjáminových, do všech měst s opevněními^{213 478}, a dal jim stravu v hostinosti. A vyzádal *pro ně* spoustu žen.

12 A jak Rechaveám upevnil^{15 443} kralování a jak naby⁴⁴³ moci, stalo se³², že opustil zákon²⁷⁵ Hospodinův, a všechen Izráel s ním; (2) a v pátém roce krále Rechaveáma⁵ se stalo³², že proti Jerúsálemu vystoupil¹² Šíšak, král Egypta (neboť se proti Hospodinu dopustili nevěrnosti⁴⁹⁴), (3) s tisícem a dvěma sty²⁴³ vozů⁴¹ a s šedesáti tisíci jezdců⁴³, a lidu, jenž s ním přišel z Egypta, nebylo počtu – Lúvím^{60 495}, Sukkijjím⁶⁰ a Kúším^{60 496}. (4) I dobyl měst s opevněními^{13 478}, jež *byla* v Júdovi, a přitáhl až k Jerúsálemu.

(5) A k Rechaveámovi a hodnostářům³ Júdovým, kteří se před tváří⁴⁰² Šíšakovou⁴⁹⁷ shromáždili⁴⁰ do Jerúsálema, přišel Šemaej, prorok, a řekl jim: Takto řekl Hospodin: Vy jste opustili mne a tak jsem opustil já vás v ruce Šíšakově⁴⁹⁸.

(6) I pokořili se, hodnostáři³ Izráelovi a král, a řekli: Hospodin je spravedlivý. (7) A když Hospodin viděl¹⁴, že se pokořili, dostalo se³² k Šemaejovi slovo Hospodinovo výrokem: Pokořili se – nebudu jich hubit⁴⁹⁹, nýbrž³⁶ jim chci²⁵ dát jakoby⁵⁰⁰ trochu⁵⁰¹ úniku^{5 502} a nebudu na Jerúsálem rukou Šíšakovou vylévat své popuzení. (8) Ale budou mi nevolníky⁵⁰³, ať poznají službu⁴⁴⁹ mně²¹³ a službu⁴⁴⁹ královstvím²¹³ zemí.

(9) Vystoupil¹² tedy¹⁸ Šíšak, král Egypta, proti Jerúsálemu a pobral poklady^{214 215} domu Hospodinova a poklady^{214 215} domu krále, pobral vše – také³⁶ pobral štíty⁵⁰⁴ ze zlata, jež zhotovil¹⁰ Šalomoun. (10) A král Rechaveám místo nich zhotovil¹⁰ štíty⁵⁰⁴ z mosazi¹⁷; ty³⁶ svěřil⁵⁰⁵ ruce velitelů³ běhounů⁵⁰⁶, již⁵¹² střežili²³⁹ vchod²⁰⁷ do králova domu, (11) a za každého⁵⁰⁷ vstupování krále do domu Hospodinova se dělo^{32 95}, že přicházeli^{95 508} běhouni⁵⁰⁶ a nosili^{95 222} je; potom³⁶ je vraceli⁹⁵ do strážnice běhounů⁵⁰⁶. (12) A v jeho pokoření¹⁰³ se od něho Hospodinův hněv odvrátil a *nedošlo* k vyhubení⁴⁹⁹ docela; a bylo⁹⁵ v Júdovi i *něco* dobrých věcí.

(13) I upevnil král Rechaveám svou moc² v Jerúsálemě³⁸³ a zůstal králem⁴⁶⁷; *byl* totiž Rechaveám při započetí svého kralování⁵⁰⁹ ve věku⁵¹⁰ čtyřiceti a jednoho roku a sedmáct let kraloval⁹⁵ v Jerúsálemě, městě, jež Hospodin ze všech kmenů⁵¹¹ Izráelových vyvolil³²⁰ k vložení¹²² tam svého jména; a jméno jeho matky Naamá, Ammónovkyně. (14) A činil⁹⁵, co *bylo*⁵¹² zlé, neboť své srdce neusměrnil¹⁵ k vyhledávání²¹ Hospodina.

(15) A věci Rechaveámovy, první i poslední, zda ony *nejsou* vypsány mezi slovy Šemaeji, proroka, a Iddóa, vidoucího⁴⁴¹, podle rodopisného seznamu? A *po* všechny dni *byly* války³¹³ Rechaveáma a Jároveáma. (16) I ulehl Rechaveám se svými otci a byl pohřben ve městě Dávidově²¹⁹. A kralování se místo něho ujal Avijjá, jeho syn.

13 V osmnáctém roce krále Jároveáma⁵ se tedy¹⁸ Avijjá ujal kralování nad Júdou; (2) kraloval⁹⁵ v Jerúsálemě tři léta a jméno jeho matky Míchájáhů⁵¹³, dcera Úriéle⁵¹⁴ z Givey. A mezi

Avijjou a mezi Jároveámem byla⁹⁵ válka³¹³; (3) a Avijjá zahájil⁵¹⁵ boj³¹³ s vojenskou mocí^{243 399} hrdinných válečníků⁵¹⁶, čtyřmi sty tisíci vybraných⁴⁷¹ mužů, a Jároveám se seřadil^{517 518} k boji³¹³ s ním s osmi sty tisíci²⁴³ vybraných⁴⁷¹ mužů, zdatných hrdinů^{519 520}. (4) A Avijjá stanul svrchu na hoře Cemárajim, jež je v pohoří⁶⁹ Efrájimově, a řekl: Slyšte mě, Jároveáme a všechen Izráéli! (5) Zda nemáte⁵²¹ vědět, že Hospodin, Bůh Izráélův, navždy⁸⁰ dal kralování nad Izráelem Dávidovi, jemu a jeho synům, smlouvou soli⁵²²? (6) Ale povstal Jároveám, syn Nevátův, nevolník Šalomouna, syna Dávidova, a vzbouřil se proti svému pánu, (7) a k němu se shromáždili lehkomyšlní⁵²³ muži, ničemové⁵²⁴, a převládli nad Rechaveámem, synem Šalomounovým⁵²⁵, a Rechaveám byl⁹⁵ mlád⁵²⁶ a měkky⁵²⁷ srdcem a nedokázal se vzepřít^{2 528 529} jejich tváři; (8) a vy nyní zamýšlíte^{65 530} se vzepřít^{2 528} královské moci^{531 532} Hospodinově v ruce synů Dávidových⁵³³, neboť⁹⁶ vás je početný dav⁵³⁴ a jsou s vámi telata⁴⁸⁵ ze zlata, jež vám Jároveám učinil bohy^{503 535}. (9) Zda jste nezapudili⁵³⁶ kněží Hospodinovy, syny Áronovy, a Lévióvce²²¹, a nenařadili jste si kněží jako národnosti³¹² zemi? Každý, kdo⁵¹² přichází naplnit svou ruku⁵³⁷ mladým býkem⁵³⁸ a sedmi berany, ano, stane se³² knězem nebůhů! (10) Ale my – naším Bohem je Hospodin, aniž jsme ho opustili, a Hospodina obsluhují²⁵⁴ kněží, synové Áronovi, a Lévióvci²²¹ ve své činnosti¹⁸⁶, (11) a Hospodinu v kouř obracejí⁵³⁹ vzestupné oběti²⁴ za každého jitra a za každého večera⁵⁴⁰, a kouřidlo⁷⁶ z vonných koření⁷⁷; a řada⁷⁸ chlebě⁴² je na čistém stole, a svícen⁷⁸ ze zlata a lampy k němu^{193 541} k zapalování za každého večera⁵⁴⁰, neboť my dbáme²³⁹ nařízení³³⁵ Hospodina, našeho Boha, a vy jste ho opustili. (12) A hle, s námi v čele¹⁵⁴ je Bůh a jeho kněží a pozouny zvučné⁵⁴² k zvučení⁵⁴³ proti vám. Synové Izráelovi, nesmíte²⁵ bojovat³¹³ s Hospodinem, Bohem vašich otců, neboť nebudete mít úspěchu⁵⁴⁴.

(13) Ale Jároveám obrátil zálohu⁵⁴⁵, aby přitáhla²⁶³ zpoza nich, i dostali se³² před tvář Júdovu a záloha zpoza nich; (14) i ohlédlí se⁵⁴⁶, Júdá, a hle, bitva³¹³

k nim předem⁵⁴⁷ i zadem; i jali se volat⁵⁴⁸ k Hospodinu a kněží troubili²⁴⁶ na pozouny, (15) a jali se pokřikovat⁵⁴³, mužstvo Júdovo, a při pokřikování⁵⁴³ mužstva Júdova se stalo³², že³⁶ Hospodin Jároveáma a všechen Izráel před tváří Avijjovou a Júdovou porazil (16) a synové Izráelovi se před tváří⁴⁰² Júdovou dali na útěk a Bůh je vydal v jejich ruku. (17) A Avijjá a jeho lid se mezi nimi jali ubíjet⁵⁴⁹ rozsáhlým⁵⁵⁰ ubíjením¹⁰⁰, takže³⁶ z Izráele padlo zabitých³⁵¹ pět set tisíc vybraných⁴⁷¹ mužů.

(18) Tak³⁶ byli synové Izráelovi v onen čas pokořeni a synové Júdovi nabyli moci⁴⁸⁷, neboť spolehli⁵⁵² na Hospodina, Boha svých otců. (19) A Avijjá vyrazil⁵⁵³ za Jároveámem a dobyl jeho⁵⁵⁴ měst: Běth-Élu a jeho osad⁵⁵⁵ a Ješány a jejich osad⁵⁵⁵ a Efrónu a jeho osad⁵⁵⁵, (20) aniž Jároveám ještě v dnech Avijjových podržel⁸⁴ sílu⁵⁵⁶. A Hospodin ho porazil, takže³⁶ umřel. (21) A Avijjá upevnil svou moc² a vzal²²² si čtrnáct žen a zplodil dvacet a dva syny a šestnáct dcer.

(22) A ostatní věci Avijjovy⁵⁵⁷ a jeho cesty a jeho slova jsou zapsána ve výkladu⁵⁵⁸ proroka Iddóa.

14 I ulehl Avijjá se svými otci a pozemili ho ve městě Dávidově²¹⁹ a kralování se místo něho ujal Ásá, jeho syn. V jeho dnech nabyla země na deset let pokoje⁵⁵⁹.

(2)⁵⁶⁰ Ásá se jal činit, co bylo⁵¹² v očích Hospodinových dobré a správné⁵⁶¹, (3) a odstranil³⁹² cizí³¹⁰ oltáře⁵⁶² a výšiny⁸ a roztrástil⁵⁶³ sloupy⁵⁶⁴ a zporázel aséry⁵⁶⁵ (4) a Júdovi nařídil⁶⁴ vyhledávat²¹ Hospodina, Boha jejich otců, a vykonávat zákon²⁷⁵ a rozkazy⁴². (5) A výšiny⁸ odstranil³⁹² ze všech měst Júdových, i sluneční kůly⁵⁶⁶; a království nabylo před jeho tváří pokoje⁵⁵⁹. (6) A vybudoval v Júdovi města s opevněním^{213 478}, neboť země nabyla pokoje⁵⁵⁹ a v těchto letech proti němu⁵⁶⁷ nebylo války³¹³, neboť mu Hospodin dal klid⁴⁵; (7) i řekl Júdovi: Tato města vybudujme¹¹⁷ a obžeňme¹¹⁷ zdmi^{42 370}, věžeme, vraty²¹⁰ a závorami; ještě máme zem před svou⁵⁶⁸ tváří, neboť jsme se jali vyhledávat²¹ Hospodina, našeho Boha, jali jsme se ho vyhledávat²¹, i dal nám ze všech stran⁵⁶⁹ klid⁴⁵. Jali se tedy¹⁸ budovat a došli zdaru.

(8) A Ásá měl⁴⁴⁹⁵ vojenskou moc³⁹⁹, tři sta tisíc nosičích²²² veliký štít a kopí, z Júdy, a z Benjámina dvě stě a osmdesát tisíc nosičích²²² malý štít a napínajících⁵⁷⁰ luk; titi všichni *byli* zdatní hrdinové⁵¹⁹ ⁵²⁰.

(9) I vytáhl³⁰ proti nim⁴⁷⁶ Zerach, Kúš³⁷³⁴⁹⁶, s vojenskou mocí²⁴³ ³⁹⁹ tisíce tisíců, a tři set vozidel⁵⁷, a přitáhl až k Maréši; (10) A Ásá vytáhl³⁰ před jeho tvář a v průrvě⁵⁷¹ Cefáthá u Maréši se seřadil⁵¹⁷ ⁵¹⁸ k boji³¹³. (11) A Ásá se jal volat k Hospodinu, svému Bohu, a řekl: Hospodine, u tebe stran pomoci není *rozdílu* mezi mnohým a nemajícím⁵⁷² síly; pomoz nám, Hospodine, náš Bože, neboť jsme na tebe spolehli⁵⁵² a v tvém jménu jsme vytáhli³⁰ proti tomuto davu⁵³⁴. Hospodine, ty *jsi* náš Bůh, proti tobě⁵⁶⁷ *nic* nesmí²⁵ zmocí⁸⁴ ⁵⁷³ smrtelník⁵⁷⁴.

(12) A Hospodin před tvář Ásovu a před tváří Júdovou Kúšim⁶⁰ ⁴⁹⁶ porazil, i dali se Kúšim⁶⁰ ⁴⁹⁶ na útěk (13) a Ásá a lid, jenž *byl* s ním, je pronásledovali⁹⁵ až ke Geráru, a *zprostřed* Kúšim⁶⁰ ⁴⁹⁶ padali⁹⁵, takže jim nezůstalo³² ⁵⁷⁵ živého⁵⁷⁶, neboť byli před tvář Júdovou a před tváří jeho vojska⁵⁷⁷ rozdraceni⁵⁶³; ti³⁶ odnesli²²² velmi hojný lup. (14) A vybil⁵⁴⁹ všechna města v okolí⁵⁷⁸ Geráru, neboť se na ně *dostal*³² strach z Hospodina, a vyplnili⁵⁷⁹ všechna ta města, neboť v nich byla velmi hojná kořist. (15) A vybil⁵⁴⁹ i stany dobytka⁵⁸⁰ a zajali drobný dobytek v hojnosti a velbloudy, a vrátili se v Jerúsalem.

15 A Azarjáhu, syn Ódédův, – na něho se *dostal*³² Duch Hospodinův, (2) i vyšel³⁰ před tvář Ásovu a řekl mu: Slyšte mě, Áso a všechen Júdo a Benjámine! Hospodin *bude* s vámi, pokud budete¹⁴ s ním, a budete-li ho vyhledávat²¹, bude se vám dávat najít, *ale* budete-li ho opouštět, bude vás opouštět. (3) *Ano*, mnoho dní bude Izráel muset⁵⁸¹ *být* bez⁵⁸² pravého Boha⁵⁸³ a bez⁵⁸² vyučujícího kněze a bez⁵⁸² zákona²⁷⁵, (4) *ale* až se, když mu bude úzko⁵⁸⁴, vrátí k Hospodinu, Bohu Izráelovu, a jmu se ho hledat, dá²⁸⁴ ⁵⁸⁵ se jim najít. (5) *Ale* v oněch dobách nebude pokoje⁵⁸⁶ vycházejícímu³⁰ ani vstupujícímu³¹, neboť na všechny obyvatele zemí *přijde* mnoho zmatků⁵⁸⁷ (6) a národ bude narážet⁵⁸⁸ na národ⁵⁸⁹ a město na

město⁵⁸⁹, neboť je Bůh zmate⁵⁹⁰ všemožnou¹¹⁴ tísní⁵⁹¹ ⁵⁹². (7) Vy však¹⁸ buďte silní a necht' vaše ruce neochabují¹⁷, neboť vaše činnost⁵⁹³ bude mít⁵⁹⁴ odměnu⁵⁹⁵. (8) A jak Ásá uslyšel⁴⁴³ tato slova a proctví⁵⁹⁶ Ódéda, proroka, vzmužil se⁵²⁸ a odklidil⁵⁹⁷ hnusnosti⁵⁹⁸ z celé země Júdovy a Benjáminovy a z měst, jichž dobyl z pohorí⁶⁹ Efrájimova, a obnovil⁵⁹⁹ oltář Hospodinův, jenž *byl* před¹⁹ před-síní Hospodinovou (9) a shromáždil celého Júdu a Benjámina a s nimi ty, jichž⁵¹² přišli⁶⁰⁰ z Efrájima a Menaššea a ze Šimeóna, neboť k němu v množství od Izráele *odpadli*, protože shledali¹⁴ ¹⁰³ ⁴⁰⁴, že Hospodin, jeho Bůh, je s ním. (10) Shromáždili se tedy¹⁸ v Jerúsalemě v třetím měsíci patnáctého roku⁵ kralování Ásova⁵ (11) a v onen den Hospodinu obětovali za lupu (přihnali sedm set kusů skotu a sedm tisíc kusů drobného dobytka) (12) a vstoupili v smlouvu: Celým srdcem a celou duší⁶⁰¹ vyhledávat²¹ Hospodina, Boha svých otců, (13) a že každý, kdo by se o Hospodina, Boha Izráelova, nezajímal²¹ ⁶⁰², má²⁵ být usmrcen, a půjde¹⁰⁹ o malého či o⁶⁰³ velikého, ať půjde¹⁰⁹ o muže či o⁶⁰³ ženu; (14) i přísahli Hospodinu silným hlasem a s jásotem²⁴³ ⁵⁴³ a s pozouny²⁴³ a s troubami²⁴³ ⁶⁰⁴ (15) a nad tou přísahou se, všechen Júda, radovali, neboť přísahli celým svým srdcem a jali se ho hledat se vši svou ochotou⁶⁰⁵, i dal se jim najít a dal jim Hospodin ze všech stran⁵⁶⁹ klid⁴⁵. (16) A také Maachu, matku⁶⁰⁶ Ásy, krále, tu²⁰³ odstranil³⁹² z *postavení* královny-matky⁶⁰⁷, protože si k ašěře⁵⁶⁵ zřídila¹⁰ obludnost⁶⁰⁸; Ásá tedy¹⁸ její obludnost⁶⁰⁸ vytál⁹⁶ a rozmělnil⁶⁰⁹ a u potoka³⁴³ Kidrónu spálil⁶¹⁰. (17) Výšiny⁸ sice¹⁸ z Izráele odstraněny³⁹² nebyly, ale srdce Ásovo zůstalo³² po všechny dni nerozdělené³⁹⁴ při Hospodinu (18) a v Boží dům vnesl posvěcené věci svého otce a své posvěcené věci, stříbro a zlato a náčini¹⁹². (19) A až po třicátý a pátý rok Ásova kralování⁵ nenastala³² válka³¹³.

16 V třicátém a šestém roce Ásova kralování⁵ vystoupil¹² proti Júdovi Baešá, král Izráelův, a vybudoval Rámu, aby nebylo umožnění⁴⁶ vycházet³⁰

a vstupovat⁶¹¹ k Ásovi, králi Júdovu. (2)A Ásá vynesl³⁰ z pokladnic²¹⁴215 domu Hospodinova a domu králova stříbro a zlato a poslal k Ben-Hadadovi⁶¹², králi Arámu⁶²63, jenž⁵¹² bydlel v Damašku, se vzkazem⁶¹³; (3)Mezi mnou a mezi tebou a mezi mým otcem a mezi tvým otcem je smlouva; hle, poslal jsem ti stříbro a zlato, pojd', zruš svou smlouvu s Baešou, králem Izráelovým, aby zpřede mne³⁵⁹ musel²⁵ odtáhnout⁶¹⁴. (4)A Ben-Hadad⁶¹² na krále Ásu²⁷⁹ uposlechl a poslal na města Izráelova⁴⁷⁶ velitele³61 vojenských sil³⁹⁹, jež měl⁵⁰, a pobíl⁵⁴⁹ Ijón a Dán⁶¹⁵ a Avél-májim a všechna skladiště měst Naftáliho. (5)O tom³⁶ jak uslyšel Baešá⁴⁴³, stalo se³², že³⁶ od vybudovávání Rámy upustil⁶¹⁶ a svou činnost¹⁸⁶ zastavil⁶¹⁷. (6)A Ásá, král, přivedl⁵⁵ celého Júdu, i odnesl²²² kameny z Rámy a trámy⁶¹⁸ z ní, jichž Baešá použil k budování⁶¹⁹, a vybu- doval jimi Gevu a Micpu.

(7)A v oné době přišel k Ásovi, králi Júdovu, Chanání, vidoucí⁶²⁰, a řekl k němu: Pro tvé spolehnutí⁵⁵² na krále Arámu⁶²63, že³⁶ jsi nespolehl⁵⁵² na Hospodina, svého Boha, proto unikla vojenská moc³⁹⁹ krále Arámu⁶²63 z tvé ruky. (8)Zda se neprojevil³²454 Kúšim⁶⁰496 a Lúvim⁶⁰495 vojenskou moci³⁹⁹503 velmi velikou⁴⁸⁰ v množství, ve vozech⁴¹42 a v jezdcích⁴³? Ale pro tvé spolehnutí⁵⁵² na Hospodina je vydal v tvou ruku. (9)Vždyť Hospodin – jeho oči probíhají vši zemí, aby projevil²⁶³ svou moc² při těch, jejichž srdce je nerozděleně upřeno³⁹⁴621 k němu⁶²². Stran tohoto ses zachoval pošetile; proto od nyníjška proti tobě⁵⁶⁷ budou války³¹³. (10)A Ásá se na vidoucího⁶²⁰ popudil⁶²³ a dal ho v dům klády⁶²⁴, neboť byl stran tohoto na něho⁵⁶⁷ rozezelen⁶²⁵. V oné době se Ásá i některé z lidu jal utlačovat⁶²⁶.

(11)A hle, věci Ásovy, první i poslední, hle je, jsou vypsány na knize⁶²⁷ králů Júdy⁵ a Izráele.

(12)A v třicátém a devátém roce svého kralování⁵ Ásá onemocněl na svých nohou, až do vysokého stupně jeho nemoci; ale ani ve své nemoci nevyhledával²¹95 pomoc u Hospodina, nýbrž²⁶⁷ mezi lékaři⁶²⁸. (13)A v čtyřicátém a prvním roce svého kralování⁵ Ásá ulehl se svými otci,

ano, umřel, (14)a pohřbili ho na jeho pohřebišti⁶²⁹, jež si vyhloubil ve městě Dávidově²¹⁹; i uložili ho na lůžko, jež posypali⁶³⁰ vonnými kořenými⁷⁷, a to rozmanitými⁶³¹, namíchanými⁶³² na vonnou směs⁶³³ odborně připravenou⁶³⁴, a jali se mu pálit⁶¹⁰ ohněm⁶³⁵ přenesmírně velikým. (1)A kralování se místo něho ujal Jehošáfát, jeho syn.

Ten³⁶ upevnil svou sílu² proti Izráelovi (2)a umístil⁴⁶ vojenskou moc³⁹⁹ ve všech opevněných⁶³⁶ městech Júdových, a posádky⁶³⁷ umístil⁴⁶ v zemi Júdově a ve městech Efrájimových, jichž dobyl Ásá, jeho otec. (3)A s Jehošáfátem byl⁹⁵ Hospodin, neboť se jal chodit dřívějšími³¹ cestami Dávida, svého otce, a netoužil²¹95602 po Baalím⁶³⁸, (4)nýbrž²⁶⁷ toužil²¹95602 po Bohu svého otce a chodil⁹⁵ v jeho rozkazech a ne podle jednání⁶³⁹ Izráelova; (5)a Hospodin upevnil¹⁵ kralování v jeho ruce, a všechen Júdá, ti dávali⁹⁵ Jehošáfátovi dary⁴²433640, i dostalo se³² mu bohatství a slávy³⁴ v hojnosti (6)a jeho srdce se na cestách Hospodinových vzmohlo⁶⁴¹, takže³⁶ ještě⁶⁴² z Júdy odstranil³⁹² výšiny⁸ a ašery⁵⁶⁵.

(7)A v třetím roce svého kralování⁵ poslal pro své hodnostáře³, pro Ben-Chajila a pro Óvadju a pro Zecharju a pro Nethaneéla a pro Míchāju, k vyučování ve městech Júdových; (8)a s nimi byli Lévíovci²²¹ Šemaejáhú a Nethanjáhú a Zevadjáhú a Asahél a Šemiramóth a Jehónáthán a Adónijjáhú a Tóvijjáhú a Tóv-Adónijjáhú, Lévíovci²²¹, a s nimi Elíšamá a Jehórám, kněží; (9)jali se tedy¹⁸ vyučovat v Júdu, a byla s nimi kniha zákona²⁷⁵ Hospodinova, a jali se obcházet po všech městech Júdových a vyučovat mezi lidem. (10)A na všechna kralovství zemí, jež byla v okolí⁵⁷⁸ Júdy, se dostal³² strach z Hospodina, takže³⁶ s Jehošáfátem neválčili⁹⁵313; (11)i z Pelíštim⁶⁰ přinášeli Jehošáfátovi dary⁴²433640 a stříbro poplatku⁶⁴³. Také Arabové mu přihnali drobný dobytek, sedm tisíc a sedm set beranů a sedm tisíc a sedm set kozlů⁶⁴⁴.

(12)I stal se³² Jehošáfát postupně⁶⁴⁵ nanejvyš velikým⁶⁴⁶ a vybudoval v Júdu hrady a města skladišť; (13)a ve městech Júdových se mu dostalo³² hojného

majetku^{186 647}; a v Jerúsálemě *byli* bojovníci³⁷⁸, zdatní hrdinové^{519 520}, (14) a toto *bylo* jejich rozdělení na oddíly⁶⁴⁸ podle domů⁶⁴⁹ jejich otců: Stran Júdy, velitelé³ tisíců: Adná, velitel³, a s ním tři sta tisíc zdatných hrdinů^{519 520}; (15) a vedle něho⁶⁵⁰ Jehóhánán, velitel³, a s ním dvě stě a osmdesát tisíc; (16) a vedle něho⁶⁵⁰ Amasjá, syn Zichrího, jenž⁵¹² se dobrovolně oddal⁶⁵¹ Hospodinu, a s ním dvě stě tisíc zdatných hrdinů^{519 520}; (17) a z Benjámina zdatný hrdina^{519 520} Eljádá a s ním dvě stě tisíc vystrojených⁶⁵² lukem a štítem⁵⁰⁴, (18) a vedle něho⁶⁵⁰ Jehózávád a s ním sto a osmdesát tisíc vyzbrojených k vojenské službě^{213 653}. (19) Toto³⁸⁰ *byli* obsluhovači⁴⁰⁵ krále, mimo⁴¹⁸ ty, jež král umístil⁴⁶ ve městech s opevněním^{213 654} ve všem Júdovi.

18 Jehóšáfátovi se tedy¹⁸ v hojnosti dostalo³² bohatství a slávy³⁴; a stal se příbuzným⁶⁵⁵ Acheávi; (2) a po uplynutí³⁶⁶ *kolikasi* let k Acheávi sestoupil do Šómronu a Acheáv pro něho¹³ a pro lid¹³, jenž *byl* s ním, v hojnosti nazabíle⁶⁵⁶ drobného dobytka a skotu a svedl ho k vystoupení¹² do Rámóth-Gileádu. (3) Řekl tedy¹⁸ Acheáv, král Isráélův, k Jehóšáfátovi, králi Júdovu: Zda se mnou půjdeš v Rámóth-Gileád? I řekl mu: Takový *budu* já, jaký *jsi* ty⁶⁵⁷, můj lid jako tvůj lid, ano, s tebou v boji³⁹³. (4) A Jehóšáfát řekl ke králi Isráélovu: Vyžádej²¹ si, prosím³²¹, nejprve⁶⁵⁸ slovo Hospodinovo. (5) A král Isráélův shromáždil proroxy, čtyři sta mužů, a řekl k nim: Zda máme²⁵ jít k boji³⁹³ do Rámóth-Gileádu? Či mám²⁵ nechat^{616 659} *tak*? I řekli: Vystup¹² a Bůh *je* vydá v ruku krále. (6) A Jehóšáfát řekl: Zda tu není jiného⁶⁶⁰ proroka Hospodinova, ať se můžeme²⁵ dotázat²¹ skrze něho⁴⁷⁴? (7) A král Isráélův k Jehóšáfátovi řekl: Ještě *je* jeden muž k dotázání²¹ Hospodina skrze něho⁴⁷⁴, ale já ho nenávidím⁹⁵, neboť on o mně nikdy neprorokuje⁶⁶¹ k dobrému, nýbrž *po* všechny dni k zlému; *je* to²⁰³ Michajhú, syn Jimlův. A Jehóšáfát řekl: Necht' král tak nemluví¹⁷.

(8) Král Isráélův tedy¹⁸ zavola na jednoho dvořana^{662 663} a řekl: Pospěš – Michajhú, syna Jimlova! (9) A král Isráélův a Jehóšáfát, král Jůdův, seděli každý³⁰⁴ na svém trůně, oblečeni v roucha⁶⁶⁴, ano,

seděli na prostranství⁶⁶⁵ u vchodu²⁰⁷ do brány Šómronu, a před jejich tváří prorokovali⁶⁶⁶ všichni proroci; (10) a Cidkijáhú⁶⁶⁷, syn Kenaanův, si zhotovil¹¹ rohy ze železa a řekl: Takto řekl Hospodin: Těmito budeš Aráma⁶³ trkat *až* do skoncování³⁷⁴ s nimi. (11) A tak prorokovali⁶⁶⁶ všichni proroci, výrokem: Vystup¹² v Rámóth-Gileád a měj úspěch⁵⁴⁴, neboť³⁶ *je* Hospodin vydá v ruku krále.

(12) A ten posel⁶⁶⁸, jenž odešel povolat⁴⁴⁵ Michajhúa, k němu promluvil výrokem: Hle, slova proroků: Jedněmi ústy dobro pro krále; nechť tedy¹⁸ *je*¹⁷, prosím³²¹, tvé slovo jako jedno z nich, takže³⁶ promluvíš dobro. (13) A Michajhú řekl: *Jako že je živ* Hospodin, že co bude můj Bůh říkat, to²⁰³ budu mluvit. (14) I přišel ke králi a král k němu řekl: Michajhú, zda máme²⁵ jít do Rámóth-Gileádu k boji³⁹³ či mám²⁵ nechat^{616 659} *tak*? I řekl: Vystupte¹² a mějte úspěch⁵⁴⁴, neboť³⁶ musejí²⁵ být vydáni ve vaši ruku. (15) A král k němu řekl: Kolikrát ještě⁶⁶⁹ tě já budu zapřísahávat⁷⁴, abys ke mně nemluvil, leč pravdu ve jménu Hospodinově? (16) I řekl: Uviděl jsem všechen Isráél – *byli* rozptýleni na horách jako ovce⁶⁷⁰, jež nemají⁵⁹⁴ pastýře, a Hospodin řekl: Tito nemají⁵⁰ pánů, nechť se vracejí¹¹⁷ v pokoji, každý³⁰⁴ k svému domu. (17) A král Isráélův řekl k Jehóšáfátovi: Zda jsem k tobě neřekl: Nebude o mně prorokovat⁶⁶⁶ dobré, nýbrž ke zlému?

(18) I řekl: Slyš tedy slovo Hospodinovo: Uviděl jsem Hospodina sedícího na svém trůnu a všechen zástup⁶⁷¹ nebes, *ti* stáli na jeho pravici a jeho levici; (19) a Hospodin řekl: Kdo bude umět²⁵ zlákat⁶⁷² Acheáva, krále Isráélova, *aby* vystoupil¹² a padl v Rámóth-Gileádu? I promluvil tento, mluvil takto, a tento mluvil takto; (20) a vyšel³⁰ jistý duch a stanul před tváří Hospodinovou a řekl: Já ho budu umět²⁵ zlákat⁶⁷². A Hospodin k němu řekl: Čím? (21) I řekl: Mohu²⁵ vyjít³⁰ a stát se duchem⁵⁰³ žli v ústech všech jeho proroků. A řekl: Budeš *ho* umět²⁵ zlákat⁶⁷² a i přemoci⁶⁷³; vyjdi³⁰ a učiň tak. (22) Nuže tedy⁴⁶¹, hle, dal Hospodin v ústa těchto proroků ducha lži a Hospodin o tobě *předpověděl*

neštěstí³⁶⁵. (23) Tu³⁶ se přiblížil⁶⁷⁴ Cidkij-jáhú, syn Kenaanův, a uderil⁵⁴⁹ Míchájhúa na líce a řekl: Kterou⁶⁷⁵ to⁶⁷⁶ cestou Duch Hospodinův z mé blízkosti⁴⁷⁴ přešel mluvit s tebou? (24) A Míchájhú řekl: Hle, ty budeš vidět⁷⁴ v onen den, až budeš vstupovat z pokoje v pokoj⁶⁷⁷, *chtěje* se skrýt. (25) A král Isráěluův řekl: Vezměte Míchájhúa a zavadežte ho zpět²⁸⁸ k Ámónovi, veliteli³ města, a k Jóášovi, synu královi, (26) a musíte²⁵ říci: Takto řekl král: Vsaďte¹²² tohoto v dům vazby⁶⁷⁸ a až do mého návratu v pokoji mu dávejte jíst chléb tísňě⁶⁷⁹ a vodu tísňě⁶⁷⁹. (27) A Míchájhú řekl: Budeš-li se jakkoli⁶⁸⁰ v pokoji vracet, nepromluvil skrze mne Hospodin. A řekl: Naslouchejtež⁶⁸¹, zástupy lidu³¹², oni všichni²⁴¹!

(28) I vystoupil² král Isráěluův a Jehóšáfát, král Júdův, do Rámóth-Gileádu; (29) a král Isráěluův řekl k Jehóšáfátovi: *Chci se přestrojit a tak vstoupit v bitvu*³¹³, *ale ty si obleč svá roucha*. Král Isráěluův se tedy¹⁸ přestrojil, i vstoupili v bitvu³¹³; (30) a král Arámův⁶² velitelům³ vozů^{41,42}, jež měl⁵⁰, rozkázal výrokem: Nebudete²⁵ v boji³¹³ za cíl mít malého ani velikého, nýbrž samotného³⁰⁷ krále Isráělova⁶⁸². (31) A jak velitel⁶³ vozů^{41,42} uviděli⁴⁴³ Jehóšáfata, stalo se³², že³⁶ si oni řekli⁶⁸³: To²⁰³ je Isráěluův král; a obrátili se⁶⁸⁴ proti němu k boji³¹³. A Jehóšáfát vzkřikl⁶⁸⁵; i pomohl mu Hospodin, ano, Bůh je od něho odlákal⁶⁸⁶; (32) a jak velitel⁶³ vozů^{41,42} shledali^{404,443}, že to král Isráěluův nebyl⁹⁵, stalo se³², že³⁶ se od pronásledování ho⁶⁸⁷ odvrátili.

(33) A kdosi²⁶⁴ z luku naslepo⁶⁸⁸ vystřelil⁶⁸⁹ a zasáhl⁵⁴⁹ krále Isráělova mezi spáry⁶⁹⁰ pancíře⁶⁹¹; i řekl k vozataji: Obrát svůj směr⁶⁹², ať mě vyvezeš³⁰ z vojska⁵⁷⁷, neboť jsem⁹⁵ raněn⁶⁹³. (34) A boj³¹³ se v onen den vzmohl⁶⁹⁴ a král Isráěluův zůstal³² – postavil se – ve vozidle⁵⁷ naproti Arámovi⁶³ až do večera a v čas zacházení slunce umřel.

19 A když se Jehóšáfát, král Júdův, v pokoji vrátil do svého domu v Jerusálémě, (2) vyšel^{30,284} mu naproti⁶⁹⁵ Jéhú, syn Chanáního, vidoucí⁴⁴¹, a řekl ke králi Jehóšáfátovi: Zda máš²⁵ mít chut⁶⁹⁶ pomáhat zlovůli mu a⁶⁹⁷ nenávidícím

Hospodina? A pro toto¹⁰³ *nastalo* od tváře³⁹ Hospodinovy proti tobě rozhněvání⁶⁹⁸; (3) *ale našly se při tobě dobré věci*, neboť jsi ze země vymetl⁶⁹⁹ ašéry⁵⁶⁵ a usměrnil jsi¹⁵ své srdce k vyhledávání²¹ Boha.

(4) A Jehóšáfát zůstal v Jerusálémě a zase⁷⁰⁰ se jal vycházet³⁰ mezi lid od Beér-ševy po pohoří⁶⁹ Efrájimovo a vedl je zpět²⁸⁸ k Hospodinu, Bohu jejich otců.

(5) A v zemi, ve všech opevněných⁶³⁶ městech Júdových, ve městě za městem, dosadil³⁹⁰ soudce (6) a k těm soudcům řekl: Hleďte, co vy činíte, neboť ne pro člověka¹³ máte²⁵ soudit, nýbrž²⁶⁷ pro Hospodina¹³; ten³⁶ je ve věci soudu¹⁷⁹ s vámi; (7) nuže tedy⁴⁶¹ necht¹⁷ je¹⁷ nad vámi strach z Hospodina, buďte bedliví²³⁹ a jednejte, neboť při Hospodinu, vašem Bohu, není křivdy⁷⁰¹ ani ohledu na osobu^{213,702} ani přijímání úplatku. – (8) A v Jerusálémě Jehóšáfát také dosadil³⁹⁰ některé z Lévíovců²²¹ a kněží a z hlav otců⁶ Isráělových⁵ k soudu¹⁷⁹ Hospodinovu a stran sporů⁴²;

ti³⁶ se vrátili do Jerusáléma, (9) i vložil na ně odpovědnost⁷⁰³ výrokem: Tak budete²⁵ činit v úctě³⁰⁸ k Hospodinu²¹³, ve věrnosti⁷⁰⁴ a s nerozděleným³⁹⁴ srdcem²⁴³, (10) a stran každého sporu, jenž před vás bude přicházet *zprostřed* vašich bratrů, již⁵¹² bydlí ve svých městech, mezi krví a krví, mezi zákonem²⁷⁵ a příkazem, stran ustanovení^{61,705} a stran předpisů¹⁷⁹, tu³⁶ je musíte²⁵ upozorňovat⁷⁰⁶, ať se neproviňují⁷⁰⁷ vůči Hospodinu a nenastává^{32,95} rozhněvání⁶⁹⁸ proti nim a proti jejich bratrům; budete-li tak činit, nebudete²⁸⁴ se provinovat⁷⁰⁷.

(11) A hle, stran všech věcí Hospodinových je nad vámi Amarjáhú, hlavní kněz⁷⁰⁸, a stran všech věcí králových Zevadžáhú, syn Jišmáelův, vůdce²⁶⁵ domu Júdova⁵, a Léviovci²²¹ budou úředníky⁷⁰⁹ před vaší tvář. Buďte silní a jednejte, a Hospodin bude s tím, *co je*⁵¹² dobré⁷¹⁰.

20 A potom se stalo³², že proti Jehóšáfátovi k boji³¹³ přitáhli synové Móávovi a synové Ammónovi, – *ano, byli s nimi některí z Ammóním*^{60,711}; (2) i přišli a podali⁷¹² Jehóšáfátovi zprávu⁴⁰¹ výrokem: Přitáhl proti tobě početný dav⁵³⁴, z druhé strany⁷¹³ vůči moři^{714,715}, od Arámu^{63,716}, a hle je, *jsou* v Chacecón-támáru, to²⁰³

je Ěn-gedí. (3)A Jehošáfát se ulekl³⁰⁸ a upřel⁴⁶ svou tvář k vyhlížení²¹602 po⁷¹⁷ Hospodinu a vyhlásil na všem Júdovi⁷¹⁸ púst. (4)I shromáždili se, Júdá, vyprošovat si⁷⁹ od Hospodina; i ze všech měst Júdových přišli Hospodina hledat; (5)a Jehošáfát v sejití⁷ Júdově v Jerusálémě v domě Hospodinově před¹⁹ novým nádvořím¹⁸⁰ stanul (6)a řekl: Hospodine, Bože našich otců, zda ty nejsi Bohem v nebesích? A ty vládneš³⁵⁴ nad³⁸³ všemi královstvími národů a v tvé ruce je moc a mohutnost⁷²⁰ a nelze⁷²¹ se proti tobě⁵⁶⁷ postavit. (7)Zda ne ty, náš Bože, jsi vypudil⁷²² obyvatele této země zpřed tváře³⁹ tvého lidu, Izráěle, a navždy⁸⁰ ji dal semeni Abraháma, svého přítele⁷²³? (8)A usídlili se v ní a vybuodovali v ní svatyni⁷²⁴ tobě, tvému jménu, s výrokem: (9)Bude-li na nás přicházet neštěstí³⁶⁵, meč, soud⁷²⁵, či³⁶ mor, či³⁶ hlad, kéž smíme²⁵ stanout před tímto domem¹⁹, ano, před tváří tvou, neboť v tomto domě je tvé jméno, a ze⁷²⁶ své tísně⁵⁹¹ volat⁶⁸⁵ k tobě, a kéž slyšíš a pomáháš⁷²⁷. (10)A nyní, hle, synové Ammónovi a Móávovi a pohoří⁶⁹ Séiru, proti nimž jsi Izráělovi při jejich příchodu ze země Egypta nedal vstupovat⁷²⁸, takže²⁶⁷ zpřed nich³⁵⁹ odbočili³⁹² a nevymýtili⁷²⁹ jich, (11)a hle, oni na nás uvalují odplatu⁷³⁰ – přijít a vyháňet⁷³¹ nás z tvého vlastnictví⁷³², jež jsi vlastnit dal⁷³³ nám! (12)Náš Bože, zda proti nim nebudeš vynášet soud⁷³⁴? Vždyť v nás není síly před tváří tohoto početného davu⁵³⁴, aniž víme my, co máme²⁵ činit; proto jsou naše oči na tobě. (13)A všechen Júdá, ti stáli před tváří Hospodinovou, i jejich drobtina, jejich ženy a jejich synové.

(14)A Jachazíel, syn Zecharjáhuá, syna Benáji, syna Jejíla, syna Mattanjova, Lévíovec ze synů Āsáfových, – na něho se vprostřed sejití⁷ dostal³² Duch Hospodinův, (15)i řekl: Naslouchejte⁷³⁵, všechen Júdo a obyvatele Jerusáléma, i ty, králi Jehošáfáte! Takto o vás řekl Hospodin: Vy se nemusíte²⁵ bát³⁰⁸ ani se strachovat před tváří⁴⁰²736 tohoto početného davu⁵³⁴, neboť boj³¹³ není váš⁵, nýbrž²⁶⁷ Boží⁵. (16)Zítřejí proti nim sejděte; hle, budou vystupovat¹² vzestupem⁷³⁷ Cíc a budete je moci²⁵ dopadnout¹²¹ na konci údolí³⁴³, okraje⁷³⁸ pustiny

Jerúel. (17)Není pro vás¹³ bojovat³¹³ v této věci; postavte se, stůjete a vizte záchranu⁷²⁷ Hospodinovu při vás, Júdo a Jerusáléme! Nemusíte²⁵ se bát³⁰⁸ ani se strachovat; zítřejí vyjděte před jejich tvář a Hospodin bude s vámi. (18)A Jehošáfát schýlil hlavu⁷³⁹, obličej³³³ k zemi, a všechen Júdá i obyvatele Jerusáléma padli před tváří Hospodinovou klanět se Hospodinu (19) a Lévíovci²²¹ ze synů Keháthím¹¹² a ze synů Korchím¹¹² povstali přinášet Hospodinu, Bohu Izráělovu²⁵¹, velebení²⁴⁹ nanejvýš silným hlasem.

(20)A za jitra časně vstali a vytáhli k pustině Tekóy; a když vytáhli¹⁴, stanul Jehošáfát a řekl: Slyšte mě, Júdo a obyvatele Jerusáléma! Upevněte⁷⁴⁰ se v Hospodinu, vašem Bohu⁷⁴¹, a budete upevněni⁷⁴⁰; upevněte⁷⁴⁰ se v jeho prorocích⁷⁴¹ a budete mít úspěch⁵⁴⁴. (21)A obrátil se o radu na lid⁷⁴² a určil³⁹⁰ Hospodinu pěvce⁶¹ a přinášející velebení²⁴⁹ svaté nádhře²⁵¹743744 při vycházení před tváří vyzbrojených⁴² a říkající: Přinášejte chválu²⁵⁰ Hospodinu²⁵¹, neboť jeho laskavost³²⁸ trvá navždy⁸⁰. (22)A v čase, kdy propukli v jásot⁷⁴⁵ a chvalozpěv⁷⁴⁶, umístil⁴⁶ Hospodin proti synům Ammónovým, Móávovým a pohoří⁶⁹ Séiru, již⁵¹² přišli proti Júdovi, zálohy, takže³⁶ byli poraženi; (23)a synové Ammónovi a Móávovi se postavili proti obyvatelům pohoří⁶⁹ Séiru k učinění jich odevzdanými⁷⁴⁷748 a k vymýcení⁷²⁹ jich; a jak skoncovali³⁷⁴443 s obyvateli Séiru, jali se pomáhat jeden proti druhému⁷⁴⁹ k záhubě⁴⁹⁹.

(24)A Júdá přišel na vyhlídku⁷⁵⁰ k pustině; i rozhlédl se⁵⁴⁶ po tom davu⁵³⁴, a hle je – mrtvolý⁷⁵¹ padlé na zem, a nebylo uniknuvších⁴²502. (25)A přišel Jehošáfát a jeho lid ukořistil⁵⁷⁹ lup od nich, i našli mezi nimi v hojnosti i bohatství⁷⁵² při mrtvolách⁷⁵¹753 a cenné⁷⁵⁴ předměty¹⁹²; toho³⁶ si naloupili, až to nebylo⁷⁵⁵ lze unést⁶⁴³, a na tři dny se stali³² kořistíci⁵⁷⁹ lup, neboť on byl hojný. (26)A ve čtvrtý den se sešli²¹⁶ do údolí⁷⁵⁵ Beráchá⁷⁵⁶, neboť tam se jali velebit¹⁰⁴ Hospodina; proto až podnes nazývají⁹⁵ jméno onoho místa¹²⁶ Údolí⁷⁵⁵ Beráchá⁷⁵⁶. (27)I vrátili se, všichni muži Júdy a Jerusáléma a Jehošáfát byl v jejich čele⁵⁴ při návratu

do Jerúsáléma s radostí²⁴³, neboť je Hospodin rozradostil stran^{726 757} jejich nepřátel; (28) a v Jerúsálémě s varyty^{243 244} a s lyrami^{243 245} a s pozouny²⁴³ vstoupili do domu Hospodinova. (29) A na všechna království zemí se dostal³² strach z Boha při jejich uslyšení, že s nepřáteli Isráelovými bojoval^{95 313} Hospodin, (30) a králování Jehóšáfátovo bylo⁹⁵ pokojné^{559 758}, neboť³⁶ mu Bůh dal ze všech stran⁵⁶⁹ klid⁴⁵.

(31) Jehóšáfát tedy¹⁸ kraloval⁹⁵ nad Júdu; při započetí svého králování⁵⁰⁹ byl ve věku⁵¹⁰ třiceti a pěti let a v Jerúsálémě kraloval⁹⁵ dvacet a pět let, a jméno jeho matky Azúvá, dcera Šilchího. (32) A chodil⁹⁵ vši cestou svého otce Ásy – a neodvrátil se³⁹² od ní, – k vykonávání toho, co bylo⁵¹² v očích Hospodinových správné⁶⁵⁶¹. (33) Jen výšiny⁸ nebyly odstraněny³⁹², neboť³⁶ lid, ti ještě své srdce neusměrnili¹⁵ k Bohu svých otců.

(34) A ostatní věci Jehóšáfátovy⁵⁵⁷, první i poslední, hle je, jsou zapsány mezi slovy Jéhúa, syna Chanáního, jež byla vynesena^{12 759} na knihu⁶²⁷ králů Isráelových.

(35) A potom se Jehóšáfát, král Júdův, spojil s Achazjou, králem Isráelovým; ten²⁰³ ve svém jednání páchal^{95 760} zlo. (36) A spojil se s ním ke zřízení¹⁰ lodí k plavbě⁴²⁹ do Taršíše⁴³⁰; i zřídili¹⁰ lodí v Ecjón-Geveru. (37) Prorokoval⁹⁵ však¹⁸ proti Jehóšáfátovi Eliézer, syn Dódáváhúův z Maréši, výrokem: Pro tvé spojení¹⁰³ s Achazjáhuem rozrazí^{761 762} Hospodin tvé skutky⁶³⁹. A lodí ztroskotaly⁵⁶³, takže³⁶ nebyli⁹⁵ s to⁸⁴ do Taršíše⁴³⁰ plout⁴²⁹.

21 I ulehl Jehóšáfát se svými otci a byl se svými otci pohřben ve městě Dávidově²¹⁹; a králování se místo něho ujal Jehórá́m, jeho syn; (2) ten³⁶ měl⁵⁰ bratry, syny Jehóšáfátovy: Azarju a Jechíela a Zecharjáhúa a Azarjáhúa a Mícháela a Šefatjáhúa; tito všichni byli synové Jehóšáfáta, krále Isráelova, (3) a jejich otec jim dal mnoho darů ve stříbrě a ve zlatě a v cennostech s městy s opevněními^{213 478} v Júdovi, ale králování⁷⁶³ dal Jehórá́movi, neboť on byl prvorozený; (4) a když Jehórá́m povstal nad královstvím⁷⁶³ svého otce a upevnil svou moc²,

pozabíjel²⁸⁴ mečem všechny své bratry a také některé z hlav Isráelových.

(5) Jehórá́m byl při započetí svého králování⁵⁰⁹ ve věku⁵¹⁰ třiceti a dvou let a kraloval⁹⁵ v Jerúsálémě osm let (6) a jal se chodit cestou králů Isráelových podle toho, co činili, dům Acheávův, neboť se mu dcera Acheávova stala³² ženou, i jal se činit, co bylo⁵¹² v očích Hospodinových zlé. (7) Hospodin však¹⁸ nechťel^{95 764} dům Dávidův vyhubit⁴⁹⁹, vzhledem k smlouvě, již uzavřel²³⁵ vzhledem k Dávidovi³⁵³, a podle toho, že mu slíbil⁶⁴ dát lampu, i jeho synům, na všechny dni.

(8) V jeho dnech se zpod ruky Júdovy vzepl⁴⁷⁰ Edóm a v králování nad sebou uvedli²⁶ krále; (9) i přešel Jehórá́m se svými veliteli³ a s ním všechny vozy⁴¹, a stalo se³², že v noci vstal a pobíhl⁵⁴⁹ Edóma, jenž⁵¹² se k němu vůkol přiblížil⁷⁶⁵, i s veliteli^{3 766} vozů^{41 42}. (10) Ale Edóm ve vzpouře⁴⁷⁰ zpod ruky Júdovy zůstal⁴⁶⁷ až po tento den. Tehdy, v onen čas, se zpod jeho ruky vzpírala⁴⁷⁰ Livná, neboť opustil Hospodina, Boha svých otců.

(11) On na horách Júdových zřídil¹⁰ i výšiny⁸ a způsobil smilnění obyvatel Jerúsáléma, a Júdu svedl⁷⁶⁷.

(12) I přišlo k němu psaní^{1m} od Élijáhúa, proroka, s výrokem: Takto řekl Hospodin, Bůh Dávída, tvého otce: Za to, že nechodíš⁹⁵ cestami Jehóšáfáta, svého otce, a po cestách Ásy, krále Júdova, (13) nýbrž³⁶ chodíš⁹⁵ cestami králů Isráelových, a způsobil jsi smilnění Júdy a obyvatel Jerúsáléma, jako působil smilnění dům Acheávův⁷⁶⁸, a také své bratry, dům svého otce, lepší než ty⁸³, jsi pozabíjel, (14) hle, Hospodin se chystá velikou ranou⁷⁶⁹ zraňovat^{74 770} v tvém lidu a mezi tvými syny a mezi tvými ženami a ve všem tvém jmění⁷⁵², (15) a tebe⁷⁷¹ velmi zlou nemocí⁷⁷², onemocněním tvých útrob, až od té nemoci budou tvé útroby den co den⁷⁷³ vycházet³⁰.

(16) A Hospodin proti Jehórá́movi vzbudil⁷⁷⁴ ducha Pelištím⁶⁰ a Arabů, kteří byli na straně⁶⁹² Kúším^{60 496}, (17) ti vystoupili¹² proti Júdovi a rozvrátili jej⁷⁷⁵ a zmocnili se všeho jmění⁷⁵², jež bylo⁵¹² nalezeno v králově domě, a i jeho synů a jeho žen⁷⁷⁶, a nezbylo mu syna,

leč Jehóácház⁷⁷⁷, nejmladší⁷⁷⁸ z jeho synů. (18)A po tomto všem ho Hospodin ranil⁷⁷⁰ nemocí v jeho útrobach, takže nebylo⁵⁷⁵ vyhojení, (19)a v dalších dnech⁷⁷³, totiž³⁶ za času uplynutí⁷⁷⁹ dní⁵, dvou let, se stalo³², že vyšly³⁰ jeho útroby, takže^{e36} ve velmi zlém utrpení^{772/780} umřel; a neuspóradil¹⁰ mu, jeho lid, oheň⁶³⁵, jako oheň⁶³⁵ jeho otcům. (20)Při započítí svého kralování⁵⁰⁹ byl⁹⁵ ve věku⁵¹⁰ třiceti a dvou let a kraloval⁹⁵ v Jerúsalemě osm let a odešel, aniž kdo po něm toužil^{754/781}; a pohřbili ho ve městě Dávidově²¹⁹, ale ne v hrobec králů.

22 A obyvatelé Jerúsálema uvedli místo něho v kralování²⁶ Achazjáhúa, jeho nejmladšího⁷⁷⁸ syna, neboť všechny starší⁷⁸² pozabýjela záškodnická banda⁷⁸³, jež⁵¹² přišla mezi Araby⁷⁸⁴ do tábora⁵⁷⁷; kralování se tedy¹⁸ ujal Achazjáhú, syn Jehóráma, krále Júdova.

(2)Při započítí svého kralování⁵⁰⁹ byl Achazjáhú ve věku⁵¹⁰ dvaceti a dvou⁷⁸⁵ let a jeden rok kraloval⁹⁵ v Jerúsalemě, a jméno jeho matky Athaljáhú, dcera⁷⁸⁶ Omrího. (3)I on se jal chodit cestami domu Acheávova, neboť jeho matka se stala³² jeho rádkyní k zlovolnému jednání; (4)i jal se činit, co *bylo*⁵¹² v očích Hospodinových zlé, jako dům Acheávu, neboť oni se mu po smrti jeho otce stali³² rádcí jemu k záhube⁴⁹⁹. (5)I podle³⁸⁷ jejich rady se jal chodit a šel⁹⁵ s Jehórámem, synem Acheávoým, králem Izráelovým, do války³¹³ proti Chazáelovi, králi Arámu^{62/63}, v Rámóth-Gileád. A Arammím^{60/63} Jóráma zasáhli⁵⁴⁹, (6)i vrátil se v Jizreeli se dát vyhojit, totiž rány¹⁰⁰, jimiž ho zasáhli⁵⁴⁹ v Rámě při jeho bojování³¹³ s Chazáelem, králem Arámu^{62/63}, a Azarjáhú⁷⁷⁷, syn Jehórámu, král Júdův, sestoupil podívat se na Jehóráma, syna Acheávova, v Jizreeli, neboť on *byl* ochromen⁷⁸⁷, (7)ale od Boha nastala³² Achazjáhúova zkáza jeho příchodem k Jórámovi; když totiž¹⁸ přišel¹⁴, vytáhl³⁰ s Jehórámem proti Jéhúovi⁴⁷⁶, synu Nimšího, jehož Hospodin pomazal k vytěží⁹⁶ domu Acheávova, (8)a za Jéhúova vykonávání soudu⁷⁸⁸ při domě Acheáově se stalo³², že³⁶ zastihl¹²¹ hodnostáře³ Júdovy a syny bratrů Achazjáhúových, obsluhující²⁵⁴

Achazjáhúa, a pozabýjel je, (9)a jal se hledat Achazjáhúa a dopadli⁷⁸⁹ ho, když³⁶ on se ukrýval v Šómronu, a přivedli ho k Jéhúovi a usmrtili ho; a pohřbili ho, neboť řekli: *Byl to*²⁰³ syn Jehóšáfáta, jenž celým svým srdcem vyhledával^{21/95} Hospodina. A dům Achazjáhúův neměl⁵⁹⁴, kdo by podržel⁸⁴ schopnost^{85/790} ke kralování⁷⁶³.

(10)A když Athaljáhú, matka Achazjáhúova, shledala⁴⁰⁴, že její syn umřel, vstala²⁸⁴ a všechno símě království⁷⁹¹ domu Júdova⁵ zahubila⁷⁹²; (11)ale Jehóšaveath⁷⁹³, dcera králova, vzkla Jóáše, syna Achazjáhúova (totiž³⁶ ukradla ho zprostřed synů králových, již *byli*⁵¹² určeni k usmrcení⁷⁹⁴), a dala jeho a jeho kojnou⁷⁹⁵ do ložnice⁷⁹⁶. Tak³⁶ ho Jehóšaveath, dcera krále Jehóráma, žena Jehójády, kněze (neboť ona byla sestra Achazjáhúova), ukryla před tváří⁴⁰² Athaljáhúinou, takže³⁶ ho neusmrtila; (12)i zůstal³² s ní, v Božím domě se skrýváje⁷⁹⁷, po šest let. Nad zemí kralovala⁹⁵ Athaljáhú.

23 A v sedmém roce se Jehójádá vzmužil² a uvedl⁵⁵ velitele^{3/61} setnin, totiž¹⁰⁹ Azarju, syna Jeróchámova, jakož¹⁰⁹ i¹⁸ Jišmáela, syna Jehóchánánova, jakož¹⁰⁹ i¹⁸ Azarjáhúa, syna Óvédova, a Maasjáhúa, syna Adájáhúova, a Elišáfáta, syna Zichrího, v smlouvu se sebou. (2)Ti³⁶ podnikli v Júdovi obchůzku⁷⁹⁸ a ze všech měst Júdových shromáždili Léviovce²²¹ a hlavy otců⁶ Izráelových⁵; ty³⁶ přivedli do Jerúsálema (3)a všechno sejití⁷ uzavřelo²³⁵ v Božím domě smlouvu s králem. A řekl^{125/799} jim: Hle, kralovat bude²⁵ syn králův podle *toho*, co Hospodin promluvil o synech Dávidových. (4)Toto je věc, již máte²⁵ učinit: Třetina z vás, nastupujících⁸⁰⁰ v sobotu²¹³, z⁸⁰¹ kněží a z⁸⁰¹ Léviovců²²¹, *ti budou* vrátnými²⁰³ u prahů²¹³, (5)a třetina v domě králově a třetina v bráně Základu, a všechen lid v nádvořích¹⁸⁰ domu Hospodinova. (6)A v dům Hospodinův se⁸⁰² nesmí²⁵ vstupovat, leč kněží a obsluhující^{254/803} z⁸⁰¹ Léviovců²²¹; oni vstupovat smějí²⁵, neboť oni *jsou* svatí, ale všechen lid, *ti musejí*²⁵ dbát²³⁹ nařízení³³⁵ Hospodinova. (7)A Léviovci²²¹ krále vůkol obklopi¹¹⁷, každý³⁰⁴ se svými zbraněmi¹⁹² ve své⁸⁰⁴ ruce, a kdo bude přicházet⁸⁰⁵

do domu, musí²⁵ být usmrcen, i budete¹⁷⁷ s králem při jeho vstupování i při jeho vycházení^{30 31}.

(8)A Lévióvi²²¹ a všechen Júdá učinili podle všeho, co Jehójáda, kněz, rozkázal, a vzali každý³⁰⁴ své muže, nastupující⁸⁰⁰ v sobotu²¹³ s odstupujícími⁸⁰⁰ v sobotu²¹³, neboť Jehójáda, kněz, oddíly^{240 806} neuvolní⁸⁰⁷, (9)a Jehójáda, kněz, dal velitelům³ setnin kopí⁶¹ a malé štíty a jiné štíty, jež patřily Dávidovi, králi, jež byly v Božím domě, (10)a rozestavil všechen lid, a to každého³⁰⁴ se svým oštěpem⁸⁰⁸ ve své ruce, od pravé¹⁷⁵ strany⁸⁰⁹ domu po levou¹⁷⁵ stranu⁸⁰⁹ domu, k⁸¹⁰ oltáři a k⁸¹⁰ domu, při králi vůkol. (11)A vyvedli³⁰ syna králova a dali na něho korunu⁸¹¹ a dali mu svědectví⁸¹² a uvedli ho v kralování²⁶. A pomazali ho, Jehójáda a jeho synové, a jali se říkat: Necht' žije¹⁷⁷ král!

(12)A když Athaljáhu uslyšela hlas⁸¹³ lidu, těch, již⁵¹² pobíhali, a těch, již⁵¹² velebili²⁴⁹ krále, vstoupila²⁸⁴ k lidu v dům Hospodinův (13)a pohleděla, a⁸¹⁴ hle, král stál před svým sloupem⁸¹⁵ při vstupu, a při králi velitelé³ s pozouny^{804 816 817}, a všechen lid země rozradovaný a troubící na pozouny⁸¹⁶, a pěvci s hudebními nástroji^{192 243 253} a učitelé velebení²⁴⁹; i roztrhla Athaljáhu svá roucha a řekla: Spiknutí, spiknutí! (14)A Jehójáda, kněz, vyvedl³⁰ velitele³ setnin, pověřené dozorem⁵⁰⁵ nad vojenskou mocí^{213 399}, a řekl k nim: Vyvedte³⁰ ji směřem⁸¹⁸ z domu⁸¹⁹ od vašich řad⁸²⁰ a ten, kdo⁵¹² se dá^{800 805} za ní, musí²⁵ být usmrcen mečem. Kněz totiž byl řekl: Nesmíte²⁵ ji usmrtit v domě Hospodinově. (15)I položili¹²² na ni ruce⁸²¹ a vešla⁸²² ke vcházení do brány koní v dům králův a tam ji usmrtili.

(16)A Jehójáda uzavřel²³⁵ mezi sebou a mezi vším lidem a mezi králem smlouvu, že se dokáží^{454 823} lidem Hospodinovým^{5 503}; (17)a vstoupili, všechen lid, v dům Baalův⁸²⁴ a zbořili⁸²⁵ jej, a jeho oltáře a jeho zobrazení⁶¹ roztříštili⁵⁶³ a Mattána, kněze Baalova⁸²⁴, před oltáři¹⁹ zabili. (18)A Jehójáda svěřil¹²² dozorce^{61 648 826} domu Hospodinova v ruku kněží, Lévióvců²²¹, jež Dávid přidělil k domu Hospodinovu⁸²⁷ k vznášení²³ zvestupných obětí²⁴ Hospodinu, jak je psáno v zákoně²⁷⁵ Mojžíšově,

s radostí²⁴³ a se zpěvem²⁴³, podle pokynů⁸²⁸ Dávidových, (19)a k branám domu Hospodinova postavil vrátné, aby znečištěný jakoukoli¹⁴ věcí nevstupoval; (20)a vzal velitele^{3 61} setnin a vznešené a ty, již⁵¹² vládli³⁵⁴ mezi lidem³⁸³, a všechen lid země, a zavedl krále z domu Hospodinova dolů, a vstoupili středem horní brány v dům králův a posadili krále na trůn království⁷⁹¹. (21)A zaradovali se, všechen lid země, a město mělo⁹⁵ pokoj⁵⁵⁹; a Athaljáhu mečem usmrtili.

24 Při započatí svého kralování⁵⁰⁹ byl Jóáš ve věku⁵¹⁰ sedmi let a kraloval⁹⁵ v Jerúsalémě čtyřicet let; a jméno jeho matky Cívjá z Beér-ševy; (2)a po všechny dni Jehójády, kněze, činil⁹⁵ Jóáš, co bylo⁵¹² v očích Hospodinových správné⁵⁶¹. (3)A Jehójáda pro něho vzal²²² dvě ženy, i naplodil synů a dcer.

(4)A potom se stalo³², že se srdci Jóášovu stalo³² blízkým²⁶⁶ obnovit⁵⁹⁹ dům Hospodinův; (5)i shromáždil kněží a Lévióvců²²¹ a řekl jim: Vyjděte³⁰ do měst Júdových a shromažďujte ode všeho Izráele peníze⁸²⁹ k opravování⁸³⁰ domu vašeho Boha, za každého^{831 832} roku po roce⁸³³; a vy s tou věcí³⁵³ pospěšte. Ale Lévióvců²²¹ nepospíšili; (6)král tedy¹⁸ povolal⁴⁴⁵ Jehójádu, hlavu, a řekl mu: Proč jsi na Lévióvců²²¹ nenaléhal^{21 95} stran přinášení sbírky⁸³⁴ Mojžíše, nevolníka Hospodinova⁸³⁵, a sejít⁷ Izráelova⁵ pro stan svědectví, z Júdy a z Jerúsaléma? (7)Vždyť Athaljáhu, zlovolnice, – její synové rozvrátili⁷⁷⁵ Boží dům a i všechny svaté věci⁸³⁶ domu Hospodinova upravili¹⁰ pro Baalím^{638 837}.

(8)A král nařídil⁶⁴, aby zhotovili¹⁰ jednu truhlici⁸³⁸ a dali ji v bránu domu Hospodinova ven¹⁰⁸³, (9)a vydali v Júdovi a v Jerúsalémě vyhlášku⁸³⁹ o přinášení Hospodinu sbírky⁸³⁴ Mojžíše, Božího nevolníka, uložené Izráelovi⁸⁴⁰ v pustině. (10)I zaradovali se všichni hodnostáři³ a všechen lid a jali se přinášet a házet do truhlice⁸³⁸ až do naplnění¹⁸⁵; (11)a v čas, kdy truhlici⁸³⁸ v ruce Lévióvců²²¹ přinášeli ke královi dozoru^{648 826}, a za jejich zjišťování⁴⁰⁴, že peněz⁸²⁹ je mnoho, se stávalo^{32 95}, že³⁶ přicházel⁹⁵ písař⁸⁴¹ králův a pověřenec^{842 843} hlavního kněze⁷⁰⁸ a vyprazdňovali truhlici⁸³⁸ a odnášeli²²² ji a dávali ji

zpět²⁸⁸ na její místo¹²⁶. Tak činivali⁹⁵ čas od času⁸⁴⁴ a nasbírali⁴⁰ peněz⁸²⁹ v hojnosti (12) a dávali⁹⁵ je, král a Jehójáda, vykonávajícím činností¹⁸⁶ služby⁴⁵¹ v domě Hospodinově²¹³; ti³⁶ se jali najímat⁸⁴⁵ kameníky⁶⁸ a tesaře⁸⁴⁶ k obnovení⁵⁹⁹ domu Hospodinova, a také nějaké¹⁰⁹ obráběče⁸⁴⁶ železa a mosazi¹⁷ k opravování⁸³⁰ domu Hospodinova. (13) Pracovníci na díle^{186 213} tedy¹⁸ pracovali⁹⁵ a ucelování⁸⁴⁷ díla^{5 186} se jejich rukou dařilo^{95 848}, i uvedli³⁹⁰ Boží dům do náležitého stavu⁸⁴⁹ a zpevnili⁸⁵⁰ jej; (14) a jak skončili^{185 443}, přinesli zbytek peněz⁸²⁹ před tvář královu a Jehójádu; i použil^{10 125 799} ho na náčiní¹⁹² pro dům Hospodinův¹³, náčiní¹⁹² k obsluze^{213 234} a k vznášení^{23 213}, totiž³⁶ pánve²⁰⁵ a jiná náčiní¹⁹² ze zlata a ze stříbra; a po všechny dny Jehójáduv ustavičně vznášeli^{23 845} v domě Hospodinově vzestupně oběti²⁴.

(15) A Jehójáda zestárl a byl nasycen⁸⁵¹ dny a umřel, *jsa* při své smrti ve věku⁵¹⁰ sta a třiceti let; (16) a pohřbili ho ve městě Dávidově²¹⁹ s králi, neboť vykonal dobro v Izráělovi a vůči Bohu a jeho domu.

(17) A po Jehójáduv smrti přišli hodonostáři³ Júdovi a jali se klanět králi; tehdy k nim král naklonil sluch²⁷⁹, (18) i opustili dům Hospodina, Boha svých otců, a jali se sloužit³⁵⁶ ašérám⁵⁶⁵ a modlám, takže³⁶ proti Júdovi a Jerúsálemu pro toto jejich provinění^{103 707} nastalo³² rozhněvání⁶⁹⁸; (19) i jal se¹²⁵ mezi ně posílat proroky k navrácení jich k Hospodinu, aby proti nim svédčili⁹⁵, ale neotevřeli sluch⁸⁵².

(20) I vzal na sebe⁸⁵³ Duch Hospodinův Zecharju, syna Jehójadu, kněze; ten³⁶ stanul shora vůči lidu a řekl jim: Takto řekl Bůh: Nač vy přestupujete⁸⁵⁴ rozkazy Hospodinovy, takže³⁶ nemůžete²⁵ mít úspěchu⁵⁴⁴? Když jste opustili Hospodina, opustil on¹⁸ vás. (21) Ale spikli se proti němu a na rozkaz králův ho v nádvoří¹⁸⁰ domu Hospodinova zaházeli⁴⁶⁸ kamením⁴⁶⁹, (22) aniž Jóáš, král, vzpomněl laskavosti³²⁸, již při něm uskutečnil¹⁰ Jehójáda, jeho otec, a zabil jeho syna. Ten³⁶ za svého umírání řekl: Kéz Hospodin vidí¹¹⁷ a vyhledává^{21 117}!

(23) A při skončení roku se stalo, že proti němu vystoupila¹² vojenská moc³⁹⁹ Aráma^{62 63}, i přitáhli k Júdovi a Jerúsálemu

a všechny představené³ lidu z lidu vyhubili⁴⁹⁹ a všechen lup od nich odeslali⁸⁵⁵ králi do Damesku⁸⁵⁶; (24) ač vojenská moc³⁹⁹ Aráma^{62 63} přitáhla v nepatrném počtu⁸⁵⁷ mužů, přece³⁶ Hospodin v její ruku vydal vojenskou moc³⁹⁹ o velikém¹⁹⁹ množství, neboť opustili Hospodina, Boha svých otců; tak³⁶ při Jóášovi vykonali soud^{179 858}. (25) A když od něho odešli¹⁴ (neboť ho opustili ve velikých⁵⁵⁰ utrpeních), spikli se proti němu jeho služebníci za krev^{859 860} synů Jehójádu, kněze, a zabil ho na jeho loži, takže³⁶ umřel; a pohřbili ho ve městě Dávidově²¹⁹, ale nepohřbili ho v hrobech králů. (26) A toto³⁸⁰ byli spiklenci proti němu: Závád⁸⁶¹, syn Šimeáth, Ammónovkyně, a Jehózávad, syn Šimríth, Móávky. (27) A jeho synové a rozsah⁸⁶² břemene⁶⁴³ jemu uloženého^{840 863} a budování⁸⁶⁴ Božího domu, *tyto věci*, hle je, *jsou* připsány k výkladu^{438 558} knihy o králich²¹³. A kralování se místo něho ujal Amacjáhú, jeho syn.

25 Kralovat započal⁵⁰⁹ Amacjáhú ve věku⁵¹⁰ dvaceti a pěti let a kraloval⁹⁵ v Jerúsálemě dvacet a devět let; a jméno jeho matky Jehóaddán z Jerúsálema; (2) a jal se činit, co *bylo*⁵¹² v očích Hospodinových⁵⁶¹ správné⁵⁶¹, jenže ne nerozděleným³⁹⁴ srdcem. (3) A jak se při něm upevnilo^{865 866} kralování, stalo se³², že³⁶ zabil své služebníky, již⁵¹² skolili⁵⁴⁹ krále, jeho otce, (4) *ale* jejich děti²¹⁸ neusmrtil, nýbrž²⁶⁷ – jak je psáno v zákoně²⁷⁵, v knize Mojžíšově, co Hospodin rozkázal výrokem⁸⁶⁷: Otcové nesmějí²⁵ být usmrcováni za děti²¹⁸, aniž smějí²⁵ být usmrcováni děti²¹⁸ za otce⁶¹; nýbrž²⁶⁷ každý³⁰⁴ bude¹¹⁷ usmrcován pro svůj hřích¹⁰³.

(5) A Amacjáhú shromáždil Júdu a roztrídil^{390 868} je podle domů⁶⁴⁹ otců, podle velitelů³ tisíců a podle velitelů³ setní po všem Júdovi a Benjáminovi a podrobil je přehlídce⁸⁶⁹, totiž¹⁰⁹ od věku⁵¹⁰ dvaceti let a výše, a shledal¹²¹ jich tři sta tisíc vybraných⁴⁷¹, vycházejících³⁰ k vojsku^{163 653}, chápajících se⁸⁷⁰ kopí a velikého štítu, (6) a z Izráělova za sto kikkárů¹⁴² stříbra najal⁸⁴⁵ sto tisíc zdatných hrdinů^{519 520}. (7) I přišel k němu Boží muž s výrokem: Ó⁵¹² králi, necht' s tebou nenastupuje^{117 800 871} vojsko⁶⁵³ Izráělovo (vždyť

Hospodin není s Izráelem), nikdo¹⁷⁴ ze synů Efrájimových, (8)nýbrž nastup^{800 871} ty⁸⁷²; jednej, buď silný k boji⁷¹³, Bůh by mohl²⁵ způsobit⁸⁷³ tvé klopýtnutí⁸⁷⁴ před tváří nepřitele, neboť v Bohu je síla k pomoci i ke způsobení klopýtnutí⁸⁷⁴. (9)A Amacjáhu k Božímu muži řekl: A co učiníš stran těch sto kikkáru¹⁴², jež jsem té četě⁷⁸³ z Izráele dal? A Boží muž řekl: Hospodin ti má⁵⁹⁴ co¹⁰⁹ dát, mnohem více⁸⁷⁵ než toto⁸³. (10)Amacjáhu je tedy¹⁸ oddělil, totiž¹⁰⁹ tu čet⁷⁸³, jež k němu přišla z Efrájima, k odchodu na jejich místo¹²⁶; i vzplál⁸⁷⁶ velmi jejich hněv proti Júdovi, takže³⁶ se ve vzplanutí⁸⁷⁶ hněvu na své místo¹²⁶ vrátili.

(11)A Amacjáhu upevnil svou moc² a vyvedl⁸⁷⁷ svůj lid, i odebral se do průrvy⁵⁷¹ Soli a pobíl⁵⁴⁹ syny Séiru, deset tisíc, (12)a deset tisíc živých synové Júdovi zajali a uvedli je na vrchol¹⁵⁴ skaliska⁸⁷⁸ a z vrcholu¹⁵⁴ toho skaliska⁸⁷⁸ je sházeli, takže³⁶ se oni všichni²⁴¹ roztržili⁸⁷⁹. (13)Ale příslušníci⁸⁸⁰ té čtyř⁷⁸³, již Amacjáhu poslal zpět²⁸⁸, aby s ním nešli⁸⁸¹ do boje³¹³, ti³⁶ se jali podnikat nájezd⁸⁸² na města Júdova od Šómrónu až po Béth-chórón a pobíli⁵⁴⁹ z nich⁸⁸³ tři tisíce a ukoristili⁵⁷⁹ hojnou kořist.

(14)A po Amacjáhuově příchodu od pobiti⁵⁴⁹ Edómim⁶⁰ se stalo, že³⁶ přinesl bohy synů Séiru a postavil je za bohy sobě a jal se klanět před nimi¹⁹ a zakuřovat⁷⁵ jim, (15)takže³⁶ proti Amacjáhuovi vzplál⁸⁷⁶ Hospodinův hněv a poslal k němu proroka; ten³⁶ k němu řekl: Proč jsi vyhledal²¹ bohy toho lidu, kteří svůj lid nevyprostili z tvé ruky? (16)A za jeho promlouvání k němu se stalo, že³⁶ mu řekl: Zda jsme té učinili⁴⁶ rádcem⁵⁰³ králi? Přestaň⁶¹⁶ – pro sebe¹³, načť mají²⁵ zbit^{549 884?} Prorok tedy¹⁸ přestal⁶¹⁶ a řekl: Poznal jsem, že se Bůh rozhodl⁸⁸⁵ zahubit⁴⁹⁹ tě, neboť jsi učinil toto, že³⁶ jsi nenaslouchal radě mé.

(17)A Amacjáhu, král Júdův, se poradil a vzkázal⁷¹ Jóášovi, synu Jehóácháze, syna Jehúova, králi Izráelovu, výrokem: Pojď, pohledme¹¹⁷ si vzájemně v tvář. (18)A Jóáš, král Izráelův, vzkázal⁷¹ Amacjáhuovi, králi Júdovu, výrokem: Bodlák, jenž byl na Levánónu⁹⁴, vzkázal⁷¹ cedru,

jenž byl na Levánónu⁹⁴, výrokem: Dej svou dceru za ženu mému synu. A mimo šlo polní zvíře⁸⁸⁶, jež bylo na Levánónu⁹⁴, a ten bodlák zašláplo. (19)Řekl⁶⁸³ sis: hle, pobíl⁵⁴⁹ jsi Edóma, i povzneslo²²² tě tvé srdce k oslavování⁸⁸⁷ sama sebe; seď nyní⁸⁸⁸ ve svém domě, nač by ses měl²⁵ vydávat⁸⁸⁹ v neštěstí^{365 890}, abys padl ty a Júdá s tebou? (20)Ale Amacjáhu neuposlechl, neboť to²⁰³ bylo od Boha za účelem vydání jich v ruku, protože se jali vyhledávat²¹ bohy Edóma; (21)a Jóáš, král Izráelův, vystoupil¹² a pohleděli si vzájemně v tvář, on a Amacjáhu, král Júdův, v Béth-šemeši, jež patří Júdovi. (22)A Júdá byl před tváří Izráelovou poražen, takže³⁶ prchli, každý³⁰⁴ k svým stanům; (23)a Amacjáhu, krále Júdova, syna Jóáše, syna Jehóácházova, se Jóáš, král Izráelův, v Béth-šemeši zmocnil^{891 892} a přivedl ho v Jerúsálém a učinil průlom⁸⁹³ ve zdi^{370 894} Jerúsáléma, od brány Efrájimovy až po bránu Nároží, čtyři sta loket¹³⁰. (24)A všechno zlato a stříbro, i se všemi náčiními¹⁹², jež se shledala⁸⁹⁵ v Božím domě u Óvéd-Edóma, a s poklady²¹⁵ domu králova a s rukojmími⁸⁹⁶ – s tím³⁶ se vrátil v Šómrón.

(25)A Amacjáhu, syn Jóášův, král Júdův, žil po smrti Jóáše, syna Jehóácházova, krále Izráelova, patnáct let. (26)A ostatní věci Amacjáhuovy⁵⁵⁷, první i poslední, zda nejsou, hle je, vypsány na knize⁶²⁷ králů Júdových a Izráelových? (27)A od té doby, co se Amacjáhu odvrátil³⁹² od následování⁶⁸⁷ Hospodina, již³⁶ proti němu v Jerúsálémě osnovali⁹⁵ spiknutí⁸⁹⁷; i prchl do Láchíše, poslali však¹⁸ do Láchíše za ním a usmrtili ho tam. (28)A vyzvedli²²² ho na koně^{61 898} a pohřbili ho s jeho otci ve městě Dávidově²¹⁹.

26 I vzali, všechen lid Júdův, Uzzijjáhu, jenž⁴⁴⁴ byl ve věku⁵¹⁰ šestnácti let, a uvedli ho v kralování²⁶ místo jeho otce Amacjáhu. (2)On po ulehnutí krále s jeho otci vybudoval Élóth⁸⁹⁹ a navrátil jej Júdovi. (3)Při započetí svého kralování⁵⁰⁹ byl Uzzijjáhu ve věku⁵¹⁰ šestnácti let a v Jerúsálémě kraloval⁹⁵ padesát a dvě léta, a jméno jeho matky Jecholjáj⁹⁰⁰ z Jerúsáléma. (4)A jal se činit, co bylo⁵¹² správně⁵⁶¹

v očích Hospodinových, podle všeho, co činil⁹⁵ Amacjá, jeho otec, (5) a v dnech Zecharjáhu, jenž⁵¹² se vyznal⁹⁰¹ v Božích viděních⁹⁰², se dostal³² k vyhledávání²¹ Boha, a v dnech jeho vyhledávání²¹ Boha mu Hospodin dával⁹⁵ zdar. (6) I vytáhl³⁰ a jal se bojovat³¹³ proti Pelištím⁶⁰ a prorazi¹⁹⁰³ zed¹³⁷⁰ Gathu a zed¹³⁷⁰ Javné a zed¹³⁷⁰ Ašdódu, a u⁹⁰⁴ Ašdódu, ano, mezi Pelištím⁶⁰, zbudoval města; (7) a Bůh mu pomohl proti Pelištím⁶⁰ a proti Arabům, již⁵¹² bydleli v Gúr-Baale, a Meúním⁶⁰. (8) A Ammóním⁶⁰ se jali dávat Uzzijjáhuovi dary^{42 341 433} a jeho věhlas⁹⁰⁵ se rozešel až ke vstupu do Egypta, neboť se projevil nanejvýš silným. (9) A v Jerúsalmě zbudoval Uzzijjáhu věže, u brány Nároží a u brány Průrvy⁵⁷¹ a u Úhlu⁹⁰⁶, a upevnil⁸⁶⁵ je; (10) i v pustině zbudoval věže a vydlabal mnoho cisteren⁹⁰⁷, neboť měl^{44 95} mnoho dobytka⁵⁸⁰, i v nížině⁴⁸ i v náhorní plošině⁹⁰⁸, oráčů a vinařů v horách a na vinicích^{42 909}, neboť byl⁹⁵ milovníkem pudy^{197 910}. (11) A Uzzijjáhu měl^{44 95} boje³¹³ schopnou⁹¹¹ vojenskou moc³⁹⁹ vycházejících³⁰ k vojsku^{213 653} podle čet^{783 912} v počtu podle jejich přehlídky⁶⁴⁸ skrze³³⁶ Jeiéla, písaře⁸⁴¹, a Maaséjáhu, úředníka⁷⁰⁹, k ruce Chananjáhu, jednoho z králových hodnostářů³. (12) Všechen počet hlav otců⁶ zdatných hrdinů^{519 520} byl dva tisíce a šest set, (13) a k jejich ruce vojenská moc³⁹⁹, zástup⁶⁵³ tři set tisíc a sedmi tisíc a pět set, schopný boje^{313 911} v zdatné síle⁵¹⁹ k pomoci králi proti nepříteli; (14) a Uzzijjáhu jim, všemu zástupu⁶⁵³, připravil¹⁵ malé štíty a kopí a přilby a pancíře a luky jakož¹⁰⁹ i¹⁸ kameny do praků. (15) A v Jerúsalmě zřídil¹⁰ válečné stroje⁹¹³, vynálezy¹¹⁶ vynálezce^{115 914}, aby byly²⁶³ na věžích a na nárožích k střílení šípy a velikými kameny; a jeho věhlas⁹⁰⁵ se rozšířil⁹¹⁵ až do daleka odtamtud, neboť si obdivuhodně počínal^{95 97} k získávání pomoci⁹¹⁶, až než zesílil.

(16) A jak zesílil⁴⁴³, pozvedlo se^{641 917} jeho srdce ke zkáze^{499 918}, takže³⁶ se proti Hospodinu, svému Bohu, dopustil nevěrnosti⁴⁹⁴ a vstoupil do chrámu¹⁵⁸ Hospodina zakuřovat⁷⁵ na oltáři kouřidla⁷⁶; (17) a za ním vstoupil Azarjáhu, kněz, a s ním kněží Hospodinovi⁵, osmdesát

zdatných mužů^{919 920}, (18) a stanuli proti Uzzijjáhuovi, králi, a řekli mu: *Nepatří tobě, Uzzijjáhu, zakuřovat⁷⁵ Hospodinu, nýbrž²⁶⁷ kněžím, synům Áronovým, již jsou⁵¹² posvěceni k zakuřování⁷⁵. Vyjdi³⁰ ze svatyně⁷²⁴, neboť ses dopustil nevěrnosti⁴⁹⁴, aniž ti to bude od Hospodina, Boha, ke cti³⁴.* (19) A Uzzijjáhu se pohněval⁹²¹, – a v jeho ruce byla kadidelnice⁹²² k zakuřování⁷⁵, – a v jeho pohněvání⁹²¹ s kněžimi vtom³⁶ před tváří kněží v domě Hospodinově, zředu^{359 923} vůči oltáři kouřidla⁷⁶, na jeho čele vzešlo malomocenství; (20) a Azarjáhu, hlavní kněz⁷⁰⁸, se na něho ohlédl⁵⁴⁶, i všichni kněží, a hle, on byl na svém čele postižen malomocenstvím⁹²⁴; popohнали ho tedy¹⁸ odtamtud a on sám pospíšil vyjít³⁰, neboť ho rani⁹²⁵ Hospodin. (21) A Uzzijjáhu, král, zůstal³² až po den své smrti postižen malomocenstvím⁹²⁴ a bydlel v domě oddělení⁹²⁶, jsa malomocenstvím postižen⁹²⁴, neboť byl odříznut⁹²⁷ od domu Hospodinova; a nad domem královým, soudě lid země, byl Jóthám, jeho syn.

(22) A ostatní věci Uzzijjáhuovy⁵⁵⁷, první i poslední, vypsál Isajá, syn Ámócův, prorok. (23) I ulehl Uzzijjáhu se svými otci a pohřbili ho s jeho otci na poli pohřbívání králů, neboť řekli: On byl postižen malomocenstvím⁹²⁴. A králování se místo něho ujal Jóthám, jeho syn.

27 Při započetí svého kralování⁵⁰⁹ byl Jóthám ve věku⁵¹⁰ dvaceti a pěti let a v Jerúsalmě kraloval⁹⁵ šestnáct let, a jméno jeho matky Jerúšá, dcera Cádóková. (2) A jal se činit, co bylo⁵¹² správně⁵⁶¹ v očích Hospodinových, podle všeho, co činil⁹⁵ Uzzijjáhu, jeho otec, jenže do chrámu¹⁵⁸ Hospodina nevstoupil; lid však¹⁸, ti se ještě chovali zkaženě^{499 918}. (3) On vybudoval horní bránu domu Hospodina a ve velkém⁹²⁸ budoval⁹⁵ ve zdi³⁷⁰ Ófelu⁹²⁹ (4) a v pohoří⁶⁹ Júdově vybudoval města a v lesích zbudoval hrady a věže. (5) A on se jal bojovat³¹³ s králem dětí²¹⁸ Ammónových a převládl nad nimi³⁶⁷ a synové Ammónovi mu v onom roce dali sto kikkáru¹⁴² stříbra a deset tisíc kóru⁹⁹ pšenice a ječmene deset tisíc; toto mu synové Ammónovi opět dali²⁸⁸ i v roce druhém a třetím. (6) I upevnil Jóthám

svou moc², neboť upravil¹⁵ své cesty před tváří Hospodina, svého Boha.

(7)A ostatní věci Jóhámovy⁵⁵⁷ a všechny jeho války³¹³ a jeho cesty, hle je, jsou vypsaný na knize⁶²⁷ králů Isráelových a Júdových. (8)Při započetí svého kralování⁵⁰⁹ byl⁹⁵ ve věku⁵¹⁰ dvaceti a pěti let a v Jerúsalémě kraloval⁹⁵ šestnáct let. (9)I ulehł Jóhám se svými otci a pohřbili ho ve městě Dávidově²¹⁹, a kralování se místo něho ujal Ácház, jeho syn.

28 Při započetí svého kralování⁵⁰⁹ byl Ácház ve věku⁵¹⁰ dvaceti let a v Jerúsalémě kraloval⁹⁵ šestnáct let. A nečinil⁹⁵, co bylo⁵¹² správně⁵⁶¹ v očích Hospodinových, jako Dávid, jeho otec, (2)nýbrž³⁶ se jal chodit cestami králů Isráelových a dokonce zhotovil¹⁰ slintiny Baalím⁵⁶³⁸; (3)on i⁸ zakuřoval⁷⁵⁹⁵ v průrvě⁵⁷¹ syna Hinnóмова a své děti²¹⁸ prováděl⁹⁵ ohněm⁹³⁰ podle ošklivosti⁹³¹ národů, jež Hospodin před tváří⁴⁰² synů Isráelových vypudil⁷²², (4)a obětoval a zakuřoval⁷⁵⁹⁵ na výšinách⁸ a na pahorcích a pod každým zeleným stromem. (5)I vydal ho Hospodin, jeho Bůh, v ruku krále Arámu⁶²⁶³, takže³⁶ na něho udeřil⁵⁴⁹ a zajali od něho⁹³² početně⁹³³ zajatectvo; to³⁶ zavedli do Damesku⁸⁵⁶. A také byl vydán v ruku krále Isráelova; ten³⁶ na něho udeřil⁵⁴⁹ velikým úderem¹⁰⁰ (6)a zabil – Pekach, syn Remaljáhúův, – v Júdovi sto a dvacet tisíc v jednom dni (ti všichni byli zdatní muži⁹¹⁹⁹²⁰) pro jejich opuštění¹⁰³ Hospodina, Boha jejich otců; (7)a Zichrí, hrdina⁵²⁰ z Efrájima, zabil Maasjáhúa, syna králova, a Azríkama, vedoucího²⁶⁵ domu⁹³⁴, a Elkánu, druhého po králi⁹³⁵, (8)A synové Isráelovi zprostřed svých bratrů zajali dvě stě tisíc žen, synů a dcer, a také od nich ukořistili⁵⁷⁹ hojný lup; i zanesli ten lup do Šómronu.

(9)A tam se vyskytl¹² prorok Hospodinův⁵, jeho jméno Ódéd; ten³⁶ vyšel³⁰ před tvář vojska⁶⁵³, jež⁵¹² přicházelo k Šómronu, a řekl jim: Hle, pro popuzení¹⁰³ Hospodina, Boha vašich otců, proti Júdovi je vydal¹²⁵ ve vaši ruku, i jali jste se mezi nimi zabíjet ve vzteku⁹²¹, jenž dosáhl až k nebesům, (10)a nyní vy zamýšlíte⁶⁸³ podmanit si děti²¹⁸ Júdy a Jerúsaléma za nevolníky a za služky; a vy sami⁹³⁶ – zda nejsou při

vás provinění⁷⁰⁷ vůči Hospodinu, vašemu Bohu? (11)Nyní mě tedy¹⁸ poslechněte a zajatectvo, jež jste zprostřed svých bratrů zajali, pošlete zpět²⁸⁸, neboť je proti vám žár⁹³⁷ Hospodinova hněvu. (12)I povstali někteří²⁶⁴ z hlav dětí²¹⁸ Efrájimových, Azarjáhú, syn Jehóhánánův, Berechjáhú, syn Mešil-lémóthův, a Jechizkijáhú, syn Šallumův, a Amásá, syn Chadlájův, proti těm, jež⁵¹² přicházeli z vojenské výpravy⁶⁵³ (13)a řekli jim: Nesmíte²⁵ přivádět zajatectvo sem – ba, k našemu provinění⁷⁰⁷ proti Hospodinu²¹³⁹³⁸! Vy zamýšlíte⁶⁸³ přidávat⁴⁶² k našim hříchům a k našim proviněním⁷⁰⁷, ač máme⁵⁰ vinu⁷⁰⁷ velikou⁵⁵⁰ a proti Isráelovi je žár⁹³⁷ Hospodinova hněvu. (14)Ozbrojenci⁴² tedy¹⁸ zanechali⁹³⁹ zajatectvo a kořist před tváří velitelů³ a všeho sejítí⁷ (15)a muži, kteří byli označeni jmény, vstali a chopili se³⁶⁴ zajatectva a všechny z jejich nahých⁹⁴⁰ oblékli z lupu, ano, oblékli je a obuli je a nakrmili je a napojili je a namastili je a zavedli⁹⁴¹ je na osly, totiž¹⁰⁹ všechny oslabené⁶⁷⁴, a dopravili je v Jerichó, město palem, blízko⁹⁴² jejich bratrů; a vrátili se v Šómron.

(16)V oné době si král Ácház poslal opomocke králům Aššúru⁶²⁹⁴³, (17)neboť³⁶ opět⁹⁴⁴ přitáhl Edómím⁶⁰ a udeřil⁵⁴⁹ na Júdu a zajali zajatce⁴²⁶¹, (18)A Pelištím⁶⁰ se jali podnikat nájezdy⁸⁸² na města nížiny⁴⁸ a jihu¹⁶⁹ Júdy⁵ a dobyli Běth-šemeše a Ajjálónu a Gedéróth a Sóchó a jeho osad⁵⁵⁵ a Timy a jejich osad⁵⁵⁵; a Gimzó a jeho osad⁵⁵⁵ a usídlili se tam; (19)Hospodin totiž pokořil Júdu příčinou Ácháze, krále Isráelova, neboť on v Júdovi způsobil bezuzdnost⁹⁴⁵ a vyslovenou nevěrnost⁴⁹⁴⁹⁴⁶ v Júdovi. (20)A Tilgath-Pilneser, král Aššúru⁶²⁹⁴³, přitáhl proti němu a způsobil mu tiseň, aniž ho posilil, (21)ač Ácház vyraboval⁹⁴⁷ dům Hospodinův a dům krále a hodnostářů³ a dal králi Aššúru⁶²⁹⁴³, ale nebyl mu pomoci⁵⁰³.

(22)Ale v čas své tísně⁹⁴⁸ on, král Ácház, se jal páchat ještě³⁶ více⁴⁶² nevěrnosti⁴⁹⁴; (23)ano, jal se obětovat bohům Damesku⁸⁵⁶, jež⁵¹² na něho udeřil⁵⁴⁹, neboť³⁶ si řekl⁶⁸³: Protože oni, bohové králů Aráma⁶²⁶³, jim pomáhali, budu obětovat jim, ať pomáhají mně. Ale oni

se mu stali³² příčinou⁵⁰³ jeho pádu^{874 949}, jemu i všemu Izráelovi. (24)A Ácház sebral⁴⁰ náčiní¹⁹² Božího domu a rozsekal⁹⁵⁰ náčiní¹⁹² Božího domu a zavřel dveře¹⁴⁰ domu Hospodinova a na všech nárožích⁹⁵¹ v Jerúsalemě si zřídil¹⁰ oltáře (25) a v každém jednotlivém městě³⁹¹ Júdy⁵ zřídil¹⁰ výšiny⁸ k zakuřování⁷⁵ jiným¹⁴⁵ bohům, takže³⁶ dráždil^{952 623} Hospodina, Boha svých otců. (26)A ostatní jeho věci⁵⁵⁷ a všechny jeho cesty, první i poslední, hle je, jsou vypsaný na knize⁵²⁷ králů Júdových a Izráelových. (27)I ulehl Ácház se svými otci a pohřbil ho ve městě, v Jerúsalemě, ale nevněsli ho do hrobů králů Izráelových. A kralování se místo něho ujal Jechizkijáhú, jeho syn.

29 Jechizkijáhú započal kralovat⁵⁰⁹ ve věku⁵¹⁰ dvaceti a pěti let a kraloval⁹⁵ v Jerúsalemě dvacet a devět let; a jméno jeho matky Avijjá, dcera Zecharjáhuova. (2)A jal se činit, co bylo⁵¹² správné⁵⁶¹ v očích Hospodinových, podle všeho, co činil⁹⁵ Dávid, jeho otec.

(3)On v prvním roce svého kralování⁵, v prvním měsíci, otevřel dveře¹⁴⁰ domu Hospodinova a opravil⁸³⁰ je (4)a uvedl kněží a Léviince²²¹ a shromáždil⁴⁰ je na prostranství⁹⁵² ke vzcházení¹⁷⁰ (5)a řekl jim: Poslyšte mě, vy⁵¹² Léviinci²²¹! Nyní se posvěťte a posvěťte dům Hospodina, Boha vašich otců, a vyneste³⁰ ze svatyně²²³ poskvrnu⁹⁵³, (6)neboť naši otcové se dopustili nevěrnosti⁴⁹⁴ a činili⁹⁵, co bylo⁵¹² v očích Hospodina, našeho Boha, zlé, a opustili ho a obrátili svou tvář od obydlí²⁰ Hospodinova a nastavili⁴⁶ šiji; (7)také zavřeli dveře¹⁴⁰ předsíně a zhasili⁹⁵⁴ lampy a přestali Bohu Izráelovu kouřidlem⁷⁶ zakuřovat⁷⁵ a vzestupné oběti²⁴ vznašet^{23 955} na svatém místě, (8)takže³⁶ proti Júdovi a Jerúsalemu nastalo³² rozhněvání⁶⁹⁸ Hospodinovo, i vydal je k hrůze⁹⁵⁶, k úžasu⁹⁵⁷ a k syčení^{958 959}, jak vy svými očima vidíte; (9)ano, hle, naši otcové padli mečem a naši synové a naše dcery a naše ženy jsou pro toto v zajetí. (10)Nuže⁴⁶¹: Blízko mému srdci²⁶⁶ je uzavřít²³⁵ vzhledem k Hospodinu, Bohu Izráelovu³⁵³, smlouvu a odvrátit od nás žár⁹³⁷ jeho hněvu; (11)nesmíte²⁵ nyní, moji synové, být neteční, vždyť ve vás Hospodin našel

zálibu²⁶², abyste stáli²⁶³ před jeho tváří k jeho obsluze²⁵⁴, ano, abyste mu byli²⁶³ obsluhovači⁴⁰⁵ a zakuřujícími^{75 960}.

(12)I povstali Léviinci²²¹, Machath, syn Amásajův, a Jóél, syn Azarjáhuův, ze synů Keháthího¹¹²; a ze synů Merářího Kíš, syn Avdího, a Azarjáhu, syn Jehallelův, a z Gěršunního¹¹² Jóách, syn Zimmův, a Éden, syn Jóáchův, (13)a ze synů Elicáfánových Šimrí a Jeiel, a ze synů Ásáfových Zecharjáhu a Mattanjáhu, (14)a ze synů Hémánových Jehiel a Šimeí, a ze synů Jedúthúnových Šemaejá a Uzziél; (15)a shromáždili⁴⁰ své bratry a posvětili se a podle králova rozkazu slovy Hospodinovými⁹⁶¹ přišli očistit dům Hospodinův. (16)A kněží vstoupili očišťovat do nitra²⁰⁸ domu Hospodinova a všemchnu nečistotu⁹⁶², již v chrámě⁵¹⁸ Hospodinově našli, vynesli³⁰ na nádvoří¹⁸⁰ domu Hospodinova; převzali ji¹⁸ Léviinci²²¹ k vnesení³⁰ k potoku³⁴³ Kidrónu ven²³⁴. (17)Počali tedy¹⁸ posvěcovat v první⁹⁶³ den prvního měsíce⁵ a v osmý den měsíce⁵ vstoupili do předsíně Hospodinovy a posvěcovali⁹⁵ dům Hospodinův po osm dní, a v šestnáctý den prvního měsíce⁵ byli hotovi^{95 185}; (18)i vstoupili dovnitř²⁰⁸ k Jechizkijáhúovi, králi, a řekli: Očistili jsme všechen dům Hospodinův i oltář vzestupných obětí^{24 42 341} a všechna náčiní¹⁹² k němu¹⁹³ a stůl řady⁷⁸ a všechna náčiní¹⁹² k němu¹⁹³, (19)a všechna náčiní¹⁹², jež král Ácház za svého kralování ve své nevěrnosti^{103 494} odhodil⁴⁸², jsme připravili⁹⁵ a posvětili, a hle je, jsou před oltářem¹⁹ Hospodinovým.

(20)A Jechizkijáhú, král, časně vstal a shromáždil⁴⁰ představené³ města a vystoupil¹² v dům Hospodinův; (21)i přivedli sedm býků a sedm beranů a sedm jehňat⁹⁶⁴ a sedm kozlů k oběti za hřích za království a za svatyni⁷²⁴ a za Júdu; ty³⁶ nařídil^{64 125 965} synům Árónovým, kněžím, vznést²³ na oltáři Hospodinově. (22)Porazili⁹⁶⁶ tedy¹⁸ skot a kněží převzali a na oltář vykropili⁹⁶⁷ krev, a porazili⁹⁶⁶ berany a krev vykropili⁹⁶⁷ na oltář, a porazili⁹⁶⁶ jehňata⁹⁶⁴ a krev vykropili⁹⁶⁷ na oltář. (23)A před tvář krále blíže přivedli⁶⁷⁴ chluptace^{61 968} oběti za hřích a sejiti⁷ na ně položilo⁹⁶⁹ své ruce (24)a kněží je

porazili⁹⁶⁶ a jejich krev nanesli v oběť za hřích⁹⁷⁰ na oltář k učinění zadost⁹⁷¹ za všechen Izráel, neboť král řekl: Vzestupná oběť²⁴ a oběť za hřích bude za všechen Izráel. (25) A v domě Hospodinově postavil Lévi²²¹ s cimbálou²⁴³, s varytou^{243 244} a s lyrami^{243 245} podle³⁸⁷ rozkazu Dávída a Gáda, vidoucího⁴⁴¹ králova, a Náthána, proroka, neboť ten rozkaz byl skrze³³⁶ Hospodina, skrze³³⁶ jeho proroky. (26) Lévi²²¹ tedy¹⁸ stanuli s nástroji^{192 243} Dávidovými a kněží s pozouny²⁴³ (27) a Jechizkijáhú nařídil⁶⁴ vznášet²³ na oltáři vzestupnou oběť²⁴, a v čase, kdy vzestupná oběť²⁴ počala, počal zpěv Hospodinův a pozouny, a to s doprovodem⁹⁷² nástrojů¹⁹² Dávída, krále Izráelova. (28) A všechno sejítí⁷, ti se klaněli za zpěvu pěvců⁴², a pozouny zvučely²⁴⁶; to vše až do dokončení¹⁸⁵ vzestupné oběti²⁴. (29) A jak vznášení²³ dokončili^{185 443}, sehnuli se⁹⁷³, král a všichni přítomní²³⁷ s ním, a jali se klanět. (30) I nařídil⁶⁴ král Jechizkijáhú a hodnostáři³ Lévi²²¹ přinášet Hospodinu²⁵¹ velebení²⁴⁹ slovy Dávída a Ásáfa, vidoucího⁴⁴¹, i jali se radostně⁹⁷⁴ velebit²⁴⁹ a schýlili hlavy⁷³⁹ a jali se klanět.

(31) A Jechizkijáhú se ujal slova⁹⁷⁵ a řekl: Nyní jste svou ruku naplnili⁵³⁷ pro Hospodina¹³; přistupte blíže⁶⁷⁴ a přinášejte k domu Hospodinovu oběti a projevy díky⁹⁷⁶. A sejítí⁷ se jalo přinášet oběti a projevy díky⁹⁷⁶ a – každý srdcem ochotný⁹⁷⁷ – vzestupné oběti²⁴. (32) A počet vzestupných obětí^{24 42}, jež přinesli – sejítí⁷ – byl: Sedmdesát kusů skotu, sto beranů, dvě stě jehnat⁹⁶⁴; toto¹²⁸ vše k vzestupné oběti²⁴ Hospodinu. (33) A těch, jež byly⁵¹² posvěceny: Šest set kusů skotu a tři tisíce kusů drobného dobytka. (34) Jenže kněží bylo namále, takže³⁶ nebyli schopni všechny vzestupné oběti²⁴ postahovat; ale jejich bratři Lévi²²¹ se jim stali posilou⁹⁷⁸ až do dokončení¹⁸⁵ práce¹⁸⁶ a pokud se kněží posvěcovali, neboť Lévi²²¹ byli srdcem odhodlanější^{561 979 980} posvětit se než kněží⁸³, (35) a také byly vzestupné oběti^{24 42 341} v hojnosti, s tukem^{243 339} obětí pokojných hodů³⁴⁰ a s úlitbami^{243 981} k vzestupným obětem^{24 42 341}. Tak³⁶ byla služba⁴⁵¹ v domě Hospodinově²¹³ spořádána¹⁵

(36) a Jechizkijáhú se zaradoval, i všechnen lid, nad Božím upřením zřetele¹⁵ k⁹⁸² lidu, že se ta věc s urychlením⁹⁸³ uskutečnila³².

30 A Jechizkijáhú poslal ke všemu Izráelovi a Júdovi a i k Efráji-movi a Menaššéovi napsal dopisy stran přijítí k domu Hospodinovu v Jerusálémě k pořádání¹⁰ minutí⁹⁸⁴ Hospodinu, Bohu Izráelovu⁹⁸⁵. (2) Ale král se rozhodl^{885 986}, i jeho hodnostáři³ a všechno sejítí⁷ v Jerusálémě, pořádat¹⁰ minutí⁹⁸⁴ v druhém měsíci; (3) v onen čas je totiž pořádat¹⁰ nemohli, neboť se nebylo posvětilo dostatek kněží, aniž se lid byl shromáždil⁴⁰ do Jerusáléma, (4) takže³⁶ ta věc byla⁹⁵ v očích krále i v očích všeho sejítí⁷ správná⁵⁶¹, (5) dohodli³⁹⁰ tedy¹⁸ ujednání¹⁹⁸⁷ pronést všim Izráelem od Beér-ševy až po Dán⁹⁸⁸ pozvání⁹⁸⁹ k přijítí k pořádání¹⁰ minutí⁹⁸⁴ Hospodinu, Bohu Izráelovu⁹⁸⁵, neboť je dávno⁹⁹⁰ nepořá-dali^{10 95}, jak je psáno. (6) Odešli tedy¹⁸ běhouni⁵⁰⁶ s dopisy²⁴³ od ruky krále a jeho hodnostářů³ po všem Izráelovi a Júdovi, ano, podle rozkazu králova, s výrokem: Synové Izráelovi, vraťte se k Hospodinu, Bohu Abrahámovu, Isákovu a Izráelovu, a on se bude vracet k těm, již⁵¹² unikli^{42 502}, již⁵¹² vám zbývají⁴², z dlaně²⁷⁰ králů Aššúru^{62 943}, (7) ať nejste jako vaši otcové a jako vaši bratři, kteří se proti Hospodinu, Bohu svých otců, dopustili nevěrnosti⁴⁹⁴, takže³⁶ je vydal ke zpusošení⁹⁵⁷, jak vy vidíte. (8) Nuže⁴⁶¹, nesmíte²⁵ zatvzovat⁴⁴⁷ svou šíji jako vaši otcové; podejte ruku Hospodinu a přijďte k jeho svatyni¹²⁴, již navždy⁸⁰ posvětil, a služte³⁵⁶ Hospodinu, svému Bohu, a on bude od vás odvracet žár⁹³⁷ svého hněvu, (9) neboť vašim návratem¹⁰³ k Hospodinu vaši bratři a vaše děti²¹⁸ dojdou^{109 991} soucitu⁹⁹² před tváří zajavších je, jakož¹⁰⁹ i¹⁸ návratu do této země, neboť Hospodin, váš Bůh, je milostivý a soucitný⁹⁹³ a nebude od vás odklánět³⁹² tvář, budete-li se k němu vracet.

(10) I přecházeli⁹⁵ běhouni⁵⁰⁶ od města k městu zemí Efráji a Menaššéa až po Zevulúna; tam³⁶ se na ně dívali^{95 994} uštěpačně⁹⁹⁵ a měli⁹⁵ v nich předmět výsměchu⁹⁹⁵, (11) ale⁹⁹⁶ někteří²⁶⁴ z Ášéara

a Menaššéa a ze Zevulúna se pokořili a přišli do Jerúsálema. (12)I v Júdovi se Boží ruka projevila⁴⁵⁴ dáním jednoho srdce k vykonání rozkazu krále a hodnostářů³ podle³⁸⁷ slova Hospodinova, (13)takže³⁶ se v Jerúsalém k pořádání¹⁰ slavnosti nekvašených *chlebů* v druhém měsíci shromáždil⁴⁰ mnohý lid, sejítí⁷ ve veliké¹⁹⁹ hojnosti. (14)A povstali a odstranili³⁹² oltáře, jež *byly* v Jerúsalémě, i všechny oltáře k zakuřování^{75 997} odstranili³⁹² a vyházeli je k potoku³⁴³ Kidronu.

(15)A v čtrnáctý den druhého měsíce⁵ porazili⁹⁶⁶ minutí⁹⁸⁴ a kněží a Léviovci²²¹ se zastyděli a posvětili se a dopravili v dům Hospodinův vzestupné *oběti*²⁴ (16) a stali na svém stanovišti podle svého předpisu⁷⁹, podle zákona²⁷⁵ Mojžíše, Božího muže, a kněží kropili krví *převzatou*⁹⁹⁸ z ruky Léviůvců²²¹. (17)V sejítí⁷ totiž *bylo* mnoho *těch*, kteří se neposvětili, a Léviovci²²¹ *byli* nad porážením^{966 999} minutí^{61 984} pro všechny³, *kdo nebyli* čisti, k posvěcení jich Hospodinu, (18)neboť množství⁴⁰⁸ lidu, mnozí z Efrájima a Menaššéa a Jissáschára a Zevulúna se neočistili, takže pojedli minutí⁹⁸⁴ ne tak¹⁰⁰⁰, jak je psáno. Ale Jechizkijáhú se za ně jal modlit výrokem: Kéž dobrotivý Hospodin činí⁹⁷¹ zadoř¹⁷ v prospěch (19)každého, jenž své srdce usměrní¹⁵ k vyhledávání²¹ Boha, Hospodina, Boha svých otců, ne však¹⁸ podle svatého očišťování^{744 1001}. (20)A Hospodin k Jechizkijáhúovi naklonil sluch²⁷⁹ a promínlid¹⁰⁰².

(21)Synové Izráelovi, již *byli*⁵¹² shledání¹²¹ v Jerúsalémě, tedy¹⁸ po sedm dní s velikou radostí²⁴³ konali^{10 95} slavnost nekvašených *chlebů* a Léviovci²²¹ a kněží den po dni¹⁰⁰³ přinášeli velebení²⁴⁹ Hospodinu²⁵¹ hlasitými nástroji^{192 1004} – Hospodinu¹⁰⁰⁵. (22)A Jechizkijáhú promluvil k srdci všech Léviůvců²²¹, již⁵¹² si rozumně počínali¹⁰⁰⁶, s dobrou rozumností¹⁰⁵ vůči Hospodinu. A po sedm dní jedli⁹⁵ sváteční oběti^{42 79 1007}, obětující oběti pokojných hodů³⁴⁰ a přinášejíce chválu^{250 1008} Hospodinu²⁵¹, Bohu svých otců.

(23)A rozhodli se^{885 986}, všechno sejítí⁷, slavit¹⁰ dalších¹⁴⁵ sedm dní; jali se tedy¹⁸ slavit¹⁰ sedm dní s radostí, (24)neboť Jechizkijáhú, král Jůdův, věnoval¹⁰⁰⁹

sejítí⁷ tisíc býků a sedm tisíc *kusů* drobného dobytka a hodnostáři³ věnovali¹⁰⁰⁹ sejítí⁷ tisíc býků a deset tisíc *kusů* drobného dobytka; a kněží se v množství posvětili. (25)I radovali⁹⁵ se, všechno sejítí⁷ Júdovo a kněží a Léviovci²²¹ a všechno sejítí⁷ těch, již⁵¹² přišli z Izráele a cizinci¹²⁰, již⁵¹² přišli ze země Izráelovy a již⁵¹² bydleli v Júdovi. (26)Nastala³² tedy¹⁸ v Jerúsalémě veliká radost, neboť od dní Šalomouna, syna Dávidova, krále Izráelova, *nebylo* v Jerúsalémě *nic* takového¹⁰¹⁰. (27)A kněží a Léviovci²²¹ povstali a požehnali lidu a jejich hlas byl vyslyšen¹⁰¹¹ a jejich modlitba vstoupila k jeho svatému příbytku⁷⁴⁴, k nebesům.

31 A jak toto vše dokončili^{185 443}, vyšli³⁰, všechen Izráel, již *byli*⁵¹² shledání¹²¹, do měst Júdových a roztříštili⁵⁶³ sloupy⁵⁶⁴ a zporáželi ašéry⁵⁶⁵ a poborili⁸²⁵ výšiny⁸ a oltáře ze všeho Júdy a Benjámína a ve všem Efrájimovi a Menaššéovi až do skoncování¹⁸⁵; a všichni synové Izráelovi se vrátili, každý³⁰⁴ ve svou držbu, do svých měst.

(2)A Jechizkijáhú rozmístil³⁹⁰ oddíly²⁴⁰ kněží, a Léviovce²²¹ po jejich oddílech²⁴⁰, každého³⁰⁴ podle příkazu¹⁰¹² jeho služby⁴⁵¹, kněží⁵ a Léviůvců^{5 221}, k vzestupným *obětem*²⁴ a k *obětem* pokojných hodů³⁴⁰, k obsluze²⁵⁴ a k chvalám²⁵⁰ a k velebení²⁴⁹ v branách houfů¹⁰¹³ Hospodinových, (3) a podíl¹⁰¹⁴ krále z jeho jmění⁷⁵² k vzestupným *obětem*²⁴: K vzestupným *obětem*²⁴ jitra a večera a vzestupným *obětem*²⁴ na soboty a na nové měsíce a na svátky⁷⁹, jak je psáno v zákoně²⁷⁵ Hospodinově, (4) a nařídil⁶⁴ lidu, obyvatelům Jerúsálema, odevzdávat podíl¹⁰¹⁴ kněží a Léviůvců²²¹, aby se mohli²⁵ držet při zákoně²⁷⁵ Hospodinově^{364 1015}; (5) a jak se ta věc roznesla^{443 1016}, nasnášeli, děti²¹⁸ Izráelovy, množství prvotiny^{1017 1018} obilí, moštu a oleje¹⁰¹⁹ a medu a veškeré úrody pole a v hojnosti dopravili desátek toho všeho. (6)A děti²¹⁸ Izráelovy a Júdovy, ti, již⁵¹² bydleli ve městech Júdových, i oni dopravili desátek skotu a drobného dobytka a desátek svatých věcí, jež *byly*⁵¹² posvěceny Hospodinu, jejich Bohu, a nakladli⁴⁶ hromady a hromady. (7)Navršovat¹⁰²⁰ počali ty hromady

v třetím měsíci a dokončili¹⁸⁵ v měsíci sedmém; (8) a když Jechizkijáhú a hodnostáři³ přišli a ty hromady uviděli, jali se²⁸⁴ žehnat Hospodinu a lidu Izráelovu. (9) A když se Jechizkijáhú na kněží a Leviovc²²¹ obrátil s dotazem²¹ stran těch hromad¹⁰²¹, (10) řekl²⁸⁴ k němu Azarjáhú, hlavní kněz⁷⁰⁸ domu Cádóкова⁵, ano, řekl: Od započeti přinášení obětí věnování¹⁰²² v dům Hospodinův je co jíst a nasytit se i pozůstat, až do hojnosti, neboť Hospodin požehnal lidu, a co je⁵¹² pozůstateno, je tato spousta.

(11) Jechizkijáhú tedy¹⁸ nařídil⁶⁴ připravit¹⁵ v domě Hospodinově komory¹⁰²³; ty³⁶ připravili¹⁵ (12) a oběť věnování¹⁰²² a desátky⁴² a posvěcené věci spolehlivě¹⁰²⁴ vnesli, a vedoucím²⁶⁵ byl Konanjáhú, Lévi-ovec, a druhým Šimej, jeho bratr; (13) a pověřenci⁸⁴² po boku¹⁰²⁵ Konanjáhúa a Šimeiho, jeho bratra, byli Jechiél a Azazjáhú a Nachath a Asáhél a Jerimóth a Józavád a Eliél a Jismachjáhú a Machath a Benájáhú, podle³⁸⁷ nařízení¹⁰²⁶ Jechizkijáhúa, krále, a Azarjáhúa, vedoucího²⁶⁵ Božího domu.

(14) A nad Božími dobrovolnými oběťmi^{999 1027} k rozdávání Hospodinovy oběti věnování¹⁰²² a nanejvýš svatých¹⁰²⁸ věcí byl Kóré, syn Jimnův, Lévi-ovec, vratný ke vzházení^{170 1029}, (15) a k jeho ruce Ěden a Minjámín a Jěšúa a Šimaejáhú, Amarjáhú a Šechanjáhú, ve městech kněží k spolehlivému¹⁰²⁴ rozdávání svým bratrům v oddílech²⁴⁰, jak velikému¹⁰³⁰, tak¹⁰³¹ malému¹⁰³⁰, (16) mimo⁴¹⁸ ty, již byli⁵¹² jejich rodopisně zaznamenáni, totiž¹⁰⁹ osoby mužského pohlaví od věku⁵¹⁰ tří let a nahoru, každému, kdo⁵¹² vstupoval do domu Hospodinova podle povinnosti^{388 1032} dne v její den, podle jejich služby⁴⁵¹ v jejich úkolech^{335 1033} po jejich oddílech²⁴⁰ (17) (i s kněžími a Léviovci²²¹, již byli⁵¹² rodopisně zaznamenáni, podle domů⁶⁴⁹ jejich otců od věku⁵¹⁰ dvaceti let a nahoru podle³⁸⁷ jejich úkolů³³⁵ v jejich oddílech²⁴⁰), (18) a těm, již byli⁵¹² rodopisně zaznamenáni mezi vši jejich drobotinou, jejich ženami a jejich syny a jejich dcerami, všemu sejítí⁷, neboť se ve své věrnosti⁷⁰⁴ posvětili k svatosti. (19) A pro syny Árónovy, kněží¹³, byli na

polích obvodů^{481 912} jejich měst, v každém jednotlivém městě³⁹¹, muži, kteří byli označeni jmény, k dodávání podílů¹⁰¹⁴ všem mužského pohlaví mezi kněžími a všem, již byli⁵¹² rodopisně zaznamenáni mezi Léviovci²²¹.

(20) A podle tohoto činil⁹⁵ Jechizkijáhú ve všem Júdovi, a činil⁹⁵ před tváří Hospodina, svého Boha, co bylo⁵¹² dobré a správné⁵⁶¹ a pravdivé¹⁰³⁴; (21) a ve vsi své činnosti⁶³⁹, již započal, ve službě⁴⁵¹ Božího domu a v zákoně²⁷⁵ a v rozkaze zajímat se o^{21 602} svého Boha jednal⁹⁵ celým svým srdcem a dosáhl úspěchu⁵⁴⁴.

32 Po těchto věcech a této věrnosti¹⁰³⁴ přitáhl Sanchériv, král Aššúru^{62 943}, a vstoupil v Júdu a utábořil se před opevněnými⁶³⁶ městy a zamýšlel^{195 683} je pro sebe prolomit⁷⁷⁵. (2) A když Jechizkijáhú shledal⁴⁰⁴, že přitáhl Sanchériv a jeho tvář je pro boj^{13 313 1035} proti Jerusálému, (3) uradil se²⁸⁴ se svými hodnostáři³ a hrdivy⁵²⁰ zasypat¹⁰³⁶ vody pramenů, jež jsou zevně¹⁰⁸³ vůči městu⁷¹⁴; i pomohli mu (4) a shromáždili se, mnoho lidu, a zasypali¹⁰³⁶ všechna zřídla a potok³⁴³, jenž⁵¹² proudil středem země, s výrokem: Proč by měli²⁵ přijít králové Aššúru^{62 943} a nacházet mnoho vod? (5) A vzmužil se^{2 528} a vybuodoval všechnu pobožnou zeď³⁷⁰ – tu³⁶ vztyčil až k věžím¹⁰³⁷ – a navenek²³⁴ další¹⁴⁵ zeď³⁷⁰, a opravil⁸³⁰ Milló¹⁰³⁸ města Dávidova²¹⁹ a v hojnosti nazhotovoval¹⁰ oštěpů^{42 808} a malých štítů. (6) A nad lidem ustanovil⁴⁶ velitele³ do bojů³¹³ a shromáždil je k sobě na prostranství⁹⁵² u brány města a promluvil k jejich srdci výrokem: (7) Buďte silní a buďte odvážní⁴⁸⁷, nemusíte²⁵ se bát³⁰⁸ ani se strachovat před tváří^{402 736} krále Aššúru^{62 943} a před blízkostí tváře³⁹ všeho davu⁵³⁴, jenž je s ním, vždyť s námi je více než⁸³ s ním – (8) s ním je paže z masa a s námi Hospodin, náš Bůh, k pomoci nám a k vybojování³¹³ našich bojů³¹³. I opřeli se, lid, o¹⁰³⁹ slova Jechizkijáhúa, krále Júdova.

(9) Po tomto poslal Sanchériv, král Aššúru^{62 943}, k Jerusálému své služebníky (tehdy³⁶ on byl před Láchiší a všechen jeho dvůr¹⁰⁴⁰ s ním) k Jechizkijáhúovi, králi Júdu, a ke všemu Júdu, jenž byl v Jerusálémě, se vzkazem⁶¹³: (10) Takto

řekl Sanchériv, král Aššúru^{62 943}: Nač spoléháte, a zůstáváte v obležení¹⁰⁴¹ v Jerusáleme? (11)Zda vás Jechizkijáhův nezavádí na scesti¹⁰⁴², k vydání vás smrti hladem a žizní, výrokem: Hospodin, náš Bůh, nás bude moci²⁵ vyprostít z dlaně²⁷⁰ krále Aššúru^{62 943}? (12)Zda ne on, Jechizkijáhův, odstraní³⁹² jeho výšiny⁸ a jeho oltáře a Jerusálema nařídil⁶⁴ výrokem: Před jedním oltářem¹⁹ se budete¹¹⁷ klanět a na něm v kouř obracet^{75 87}? (13)Zda nevíte, co jsem provedl já a moji otcové všem národostem^{312 353} zemí? Zda snad¹⁰⁴³ byli bohové národů zemí schopni vyprostít jejich zem z mé ruky? (14)Kdo je mezi bohy všech těchto národů, jež moji otcové učinili odevzdáními^{747 748}, takový, že¹⁰⁴⁴ by byl schopen svůj lid z mé ruky vyprostít, takže by váš Bůh byl schopen z mé ruky vyprostít vás? (15)Nuže tedy⁴⁶¹ necht' vás Jechizkijáhův neklame¹¹⁷ a nezavádí vás takto¹⁰¹⁰ na scesti¹⁰⁴², aniž byste mu měli²⁵ důvěřovat, neboť žádný¹¹⁴ +bůh žádného¹¹⁴ národa a království nebyl schopen vyprostít svůj lid z mé ruky ani z ruky mých otců – a váš Bůh teprve nebude moci²⁵ vyprostít z mé ruky vás!

(16)A jeho služebníci dále⁹⁴⁴ mluvili⁹⁵ proti Hospodinu, Bohu, a proti Jechizkijáhůvi, jeho nevolníkú; (17)j dopisy napsal k utrhání Hospodinu, Bohu Izráelovu, a k řeči proti němu, k výroku: Jako bohové národů zemí, kteří nevyprostili svůj lid z mé ruky, tak z mé ruky nebude moci²⁵ svůj lid vyprostít Bůh Jechizkijáhův. (18)A jali se volat silným hlasem júdsky na lid Jerusálema, jenž byl na zdi³⁷⁰, k zastrašení^{308 1045} jich a k polekání¹⁰⁴⁶ jich, aby mohli²⁵ dobýt města; (19) a o Bohu Jerusálema mluvili⁹⁵ jako o božích národností³⁷² země, díle⁵³⁹ rukou člověka. (20)A stran tohoto se Jechizkijáhův, král, a Isajá, syn Amócův, prorok, jali modlit a volat⁶⁸⁵ k nebesům (21) a Hospodin poslal anděla¹⁰⁴⁷, jenž³⁶ zahubil každého zdatného hrdinu^{519 520} a vůdce²⁶⁵ a velitele³ v táboře⁵⁷⁷ krále Aššúru^{62 943}, ten³⁶ se s hanbou²⁴³ v tváři²¹³ vrátil do své země, a když vstoupil v dům svého boha, mečem²⁸⁴ ho tam srazili pocházející¹⁰⁴⁸ z jeho útroh. (22)Tak³⁶

Hospodin Jechizkijáhův a obyvatelé⁶¹ Jerusálema vysvobodil⁷²⁷ z ruky¹⁰⁴⁹ Sanchériva, krále Aššúru^{62 943}, a z ruky¹⁰⁴⁹ všech¹⁰⁵⁰, a podporoval^{95 941 1051} je¹⁰⁵² ze všech stran⁵⁶⁹; (23) a mnozí do Jerusálema přinášeli dary^{42 341 433} Hospodinu a cennosti Jechizkijáhůvi, králi Júdovu, i byl potom¹⁰⁵³ vyvýšen²²² před očima všech národů.

(24) V oněch dnech Jechizkijáhův až na smrt onemocněl; i jal se modlit k Hospodinu; ten³⁶ k němu promluvil a dal mu znamení; (25) ale Jechizkijáhův neoplatil²⁸⁸ dobrodiní¹⁰⁵⁴ jemu prokázané¹⁰⁵⁵, neboť se jeho srdce pozvedlo^{641 917}, i nastalo³² proti němu a proti Júdovi a Jerusálemu rozhněvání⁶⁹⁸, (26) když se však¹⁸ Jechizkijáhův pro pozvednutí^{103 641 917} svého srdce pokořil, on i obyvatelé Jerusálema, nepřišlo²⁸⁴ na ně rozhněvání⁶⁹⁸ Hospodinovo v dnech Jechizkijáhůvých.

(27) A Jechizkijáhůvi se dostalo³² velmi hojného bohatství a slávy³⁴ a zřídil¹⁰ si pokladnice²¹⁴ na stříbro a na zlato a na drahé¹⁰⁵⁶ kameny⁴² a na vonné látky a na malé štíty a na všemožné¹¹⁴ požadované předměty^{192 1057} (28) a skladiště⁶¹ úrod obilí a moštu a oleje¹⁰¹⁹ a stáje⁴³⁴ pro všechny druhy dobytka^{1058 1059} a stáda do stájí^{434 1060 1061}. (29) A zřídil¹⁰ si města a bohatství⁵⁸⁰ drobného dobytka a skotu v hojnosti, neboť mu Bůh dal velmi veliké⁵⁵⁰ jmění⁷⁵². (30) A on, Jechizkijáhův, ucpal¹⁰³⁶ horní výtok¹⁰⁶² vod Gichónu a zavedl je přímo¹⁰⁶³ dolů k západu¹⁰⁶⁴ vůči městu Dávidovu²¹⁸. A ve vše své činnosti¹⁸⁶ dosáhl Jechizkijáhův úspěchu⁵⁴⁴. (31) Přesto však¹⁸ ho při vyslancích^{1065 1066} hodnotářů³ Bávelu¹⁰⁶⁷, již byli⁵¹² posláni k němu dotázat se²¹ na znamení, jež v zemi nastalo³², Bůh opustil k vyzkoušení ho, k vyzvědení všeho v jeho srdci.

(32) A ostatní věci Jechizkijáhůvy⁵⁵⁷ a jeho zbožné činy^{328 329}, hle je, jsou vypsány ve vidění Isaji, syna Amócova, proroka, na knize⁶²⁷ králů Júdových a Izráelových. (33) I ulehli Jechizkijáhův se svými otcí a pohřbili ho na nejvyšším¹⁰⁶⁸ místě hrobů¹⁰⁶⁹ dětí²¹⁸ Júdových; a prokázali¹⁰ mu, všechen Júdá, při jeho smrti čest³⁴. A kralování se místo něho ujal Menaššé, jeho syn.

33 Při započetí svého kralování⁵⁰⁹ byl Menaššé ve věku⁵¹⁰ dvanácti let a v Jerúsalémě kraloval⁹⁵ padesát a pět let, (2) a jal se činit, co bylo⁵¹² v očích Hospodinových zlé, podle ošklivosti⁹³¹ národů, jež Hospodin před tváří⁴⁰² synů Izráelových vypudil⁷²², (3) a zase⁷⁰⁰ vybudoval výšiny⁸, jež Jechizkjáhú, jeho otec, pobořil⁸²⁵, a nastavil¹⁵⁷ oltářů pro Baalím^{13 638} a nazřizoval¹⁰ ašér⁵⁶⁵ a jal se klanět všemu zástupu⁶⁷¹ nebes a sloužit³⁵⁶ jim, (4) a zbudoval oltáře v domě Hospodinově, o němž²⁸¹ Hospodin řekl: V Jerúsalémě bude navždy⁸⁰ mé jméno; (5) a v dvou nádvořích¹⁸⁰ domu Hospodinova nabudoval oltářů všemu zástupu⁶⁷¹ nebes. (6) A on v průrvě⁵⁷¹ syna Hinómova své děti²¹⁸ prováděl⁹⁵ ohněm⁹³⁰ a zabýval se předpovídáním¹⁰⁷⁰ a věštěním¹⁰⁷¹ a čarováním a zjednával^{10 95} vyvolavače⁴² duchů¹⁰⁷² a jasnovidce⁴²; množil⁹⁵ činění toho, co bylo⁵¹² v očích Hospodinových zlé, k dráždění⁶²³ ho. (7) A sochu¹⁰⁷³, figuru¹⁰⁷⁴, již zhotovil¹⁰, umístil¹²² v Božím domě, o němž²⁸¹ Bůh k Dávidovi a k Šalomounovi, jeho synu, řekl: V tomto domě a v Jerúsalémě, jež jsem ze všech kmenů⁵¹¹ Izráelových vyvolil³²⁰, chci²⁵ navždy^{80 1075} položit¹²² své jméno, (8) aniž budu nadále odhováhat^{392 462} nohu Izráelovu z povrchu⁵⁵⁸ půdy¹⁹⁷, již jsem určil³⁹⁰ jejich otcům, budou-li jen dbát²³⁹ o vykonávání všeho, co jsem jim rozkázal, – o všechen zákon²⁷⁵ a ustanovení^{61 705} a předpisy¹⁷⁹, – skrze³³⁶ Mojžíše. (9) Ale Menaššé Júdu a obyvatele Jerúsaléma přiměl bloudit k činění zla nad národy⁸³, jež Hospodin před tváří⁴⁰² synů Izráelových vypudil⁷²².

(10) A Hospodin k Menaššéovi a k jeho lidu mluvil⁹⁵, ale nevěnoval⁹⁵ pozornost³²²; (11) i přivedl na ně Hospodin velitele^{3 61} vojska⁶⁵³, jež patřilo králi Aššúru^{62 943}; ti³⁶ Menaššéa chytily⁷⁸⁹ na háky¹⁰⁷⁶ a spoutaly⁵¹⁵ ho mosaznými okovy¹⁰⁷⁷ a zavedli ho do Bávelu¹⁰⁶⁷; (12) a jak mu byla způsobena tíseň⁴⁴³, jal se obměkčovat tvář Hospodina, svého Boha¹⁰⁷⁸, a velmi se z příčiny přítomnosti tváře³⁹ Boha¹⁰⁷⁹ svých otců pokoril (13) a jal se k němu modlit, i dal se mu uprosit¹⁰⁸⁰ a vyslyšel jeho úpění²⁷⁸ a dal mu vrátit se²⁸⁸ v Jerúsalém k jeho

kralování. Tu³⁶ Menaššé poznal, že Bohem je Hospodin.

(14) A potom vybudoval vnější¹⁰⁸¹ zeď³⁷⁰ města Dávidova^{5 218} od západu¹⁰⁶⁴ ke Gíchónu v údolí³⁴³ až ke vstupu v bránu Ryb; tu³⁶ vedl⁹⁵ vůkol vůči Ofelu^{929 1082} a učinil ji velmi vysokou⁶⁴¹; a v všechna opevněná⁶³⁶ města Júdova dosadil¹²² velitele^{3 61} vojenské moci³⁹⁹, (15) a z domu Hospodinova odstranil³⁹² bohy ciziny³¹⁰ a figuru¹⁰⁷⁴ a všechny oltáře, jež na hoře domu Hospodinova a v Jerúsalémě zbudoval; to³⁶ vyházel ven¹⁰⁸³ z města⁵, (16) a oltář Hospodinův opravil¹⁵ a jal se na něm obětovat oběti pokojných hodů³⁴⁰ a projevu díky⁹⁷⁶ a Júdovi nařídil⁶⁴ sloužit³⁵⁶ Hospodinu, Bohu Izráelovu. (17) Ale lid, ti ještě obětovali na výšinách⁸, jež Hospodin, svému Bohu.

(18) A ostatní věci Menaššéovy⁵⁵⁷ a jeho modlitba k jeho Bohu a slova vidoucích⁴⁴¹ k němu vyslovovaná ve jménu Hospodina, Boha Izráelova, hle je se slovy¹⁰⁸⁴ o králích Izráelových²¹³, (19) a jeho modlitba a uprošení^{1080 1085} jím a všechen jeho hřích a jeho nevěrnost⁴⁹⁴ a místa¹²⁶, v kterých před svým pokořením^{19 1085} vybudoval výšiny⁸ a nastavěl ašéry⁵⁶⁵ a sochy¹⁰⁷³, – hle je, jsou připsány k slovům Chózájovým⁴³⁸. (20) I uleh Menaššé se svými otcí a pohřbili ho v jeho domě; a kralování se místo něho ujal Ámón, jeho syn.

(21) Při započetí svého kralování⁵⁰⁹ byl Ámón ve věku⁵¹⁰ dvaceti a dvou let a v Jerúsalémě kraloval⁹⁵ dvě léta; (22) a jal se činit, co bylo⁵¹² v očích Hospodinových zlé, podle toho, co činil⁹⁵ Menaššé, jeho otec, ano, obětoval⁹⁵ Ámón všem sochám¹⁰⁷³, jež Menaššé, jeho otec, zhotovil¹⁰, a sloužil^{95 356} jim, ale nepokořil se z příčiny přítomnosti tváře³⁹ Hospodinovy¹⁰⁷⁹, podle pokoření¹⁰⁸⁵ Menaššéa, svého otce, nýbrž²⁶⁷ Ámón, ten²⁰³ provinení⁷⁰⁷ rozmnožil. (24) A jeho služebníci se proti němu spikli a v jeho domě ho usmrtili; (25) a lid země, ti pobili⁵⁴⁹ všechny, již⁵¹² se proti králi Ámónovi spikli, a v kralování místo něho uvedli²⁶, lid země, Jósijjáhú, jeho syna.

34 Při započetí svého kralování⁵⁰⁹ byl Jósijjáhú ve věku⁵¹⁰ osmi let a v Jerúsalémě kraloval⁹⁵ třicet a jeden

rok; (2) a jal se činit, co *bylo*⁵¹² v očích Hospodinova správně⁵⁶¹, a chodit cestami Dávída, svého otce, a neodchýlil se³⁹² vpravo ani vlevo.

(3) A v osmi letech¹⁰⁸⁶ svého kralování⁵, když³⁶ on ještě *byl* hoch⁵²⁶, počal toužit²¹⁶⁰² po Bohu Dávída, svého otce, a v dvanáctém roce počal očisťovat Júdu a Jerúsalem od výšin⁸ a ašer⁵⁶⁵ a soch¹⁰⁷³ a slitin; (4) i pobořili⁸²⁵ před jeho tváří oltáře Baalím⁶³⁸ a zporázel sluneční kůly⁵⁶⁶, jež z nich³⁵⁸ *čnely* vzhůru, a ašéry⁵⁶⁵ a sochy¹⁰⁷³ a slitiny roztrátil⁵⁶³ a rozmělnil¹⁶⁰⁹ a rozpráhl na povrch³⁰⁹ hrobů těch, již⁵¹² jim obětovali (5) a kosti kněží spálil⁶¹⁰ na jejich oltářích; tak³⁶ Júdu a Jerúsalem očistil. (6) A ve městech Menaššéových a Efrájimových a Šimeónových až po Naftálím⁹⁸⁸, v jejich zříceninách vůkol (7) také³⁶ pobořil⁸²⁵ oltáře a ašéry⁵⁶⁵ a d rozomělnění⁶⁰⁹ roztloukl sochy¹⁰⁷³ a zporázel všechny sluneční kůly⁵⁶⁶ ve vsi zemi Isráelově a vrátil se do Jerúsálema.

(8) A v osmnáctém roce svého kralování⁵ k očisťení země a domu poslal Šáfána, syna Acaljáhuova, a Maaséjáhúa, představeného³ města, a Jóácha, syna Jóácházova, zapisovatele¹⁰⁸⁷, opravit⁸³⁰ dům Hospodina, jeho Boha. (9) I přišli k Chilkiijáhúovi, veleknězi¹⁰⁸⁸, a dali peníze⁸²⁹, jež *byly*⁵¹² vneseny v Boží dům, jež Lévióvcí²²¹, strážcové²³⁹ prahu, sesbírali⁴⁰ z ruky Menaššéa a Efrájima a od všeho zbytku Isráele a od všeho Júdy a Benjámina a obyvatel¹⁰⁸⁹ Jerúsálema, (10) ty³⁶ dali na ruku vykonávajících⁴² činnost¹⁸⁶, již *byli*⁵¹² pověřeni péčí⁵⁰⁵ ve věci domu Hospodinova¹⁰⁹⁰, a vykonávající⁶¹ činnost¹⁸⁶ je dali *těm*, kteří v domě Hospodinově pracovali¹⁰ k vylepšování a k opravování⁸³⁰ domu; (11) dali je tedy¹⁸ tesařům⁸⁴⁶ a budovatelům, k nákupu tesaných kamenů¹⁰⁹¹ a dříví⁹³ na svorky a k zastřešení¹⁰⁹² budov¹⁰⁹³, jež králové Júdovi zkazili⁴⁹⁹. (12) A ti muži v té činnosti¹⁸⁶ pracovali¹⁰ spolehlivě¹⁰²⁴, a dozorem⁷⁰¹⁰⁹⁴ nad nimi byli pověřeni⁵⁰⁵ Jachath a Óvadjáhu, Lévióvcí²²¹ ze synů Meráriho, a Zecharjá a Mešullám ze synů Keháhím¹¹², a všichni Lévióvcí²²¹ vyznačující se⁹⁰¹¹⁰⁹⁵ v hudebních nástrojích¹⁹²²⁵³. (13) *Byli* i nad nákladními⁶⁷ a *byli* dozorcí⁷⁰

při každém vykonávajícím činnost¹⁸⁶ ve službě⁴⁵¹ jakéhokoliv druhu¹⁰⁹⁶. A z Lévióvců²²¹ *byli* písaři⁸⁴¹, úředníci⁷⁰⁹ a vrátní. (14) A při jejich vybírání peněz⁸²⁹, jež *byly*⁵¹² vneseny v dům Hospodinův, našel Chilkiijáhú, kněz, knihu zákona²⁷⁵ Hospodinova skrze³³⁶ Mojžíše; (15) i ujal se Chilkiijáhú slova⁹⁷⁵ a řekl k Šáfánovi, písaři⁸⁴¹: Našel jsem v domě Hospodinově knihu zákona²⁷⁵. A Chilkiijáhú tu knihu dal Šáfánovi (16) a Šáfán tu knihu přinesl ke králi a zase⁹⁴⁴ králi slovem odpověděl¹⁴⁵³¹⁰⁹⁷ výrokem: Vše, co bylo dáno v ruku tvých nevolníků, oni činí, (17) i vysypali peníze⁸²⁹, jež *byly*⁵¹² v domě Hospodinově shledány¹²¹, a dali je na ruku těch, již *byli*⁵¹² pověřeni⁵⁰⁵, a na ruku vykonávajících činnost¹⁸⁶. (18) A Šáfán, písař⁸⁴¹, podal králi zprávu⁴⁰¹ výrokem: Chilkiijáhú, kněz, mi dal knihu. A Šáfán se v ní jal před tváří královou číst; (19) a za králova slyšení slov té knihy zákona²⁷⁵ se stalo³², že³⁶ roztrhl svá roucha; (20) a rozkázal král Chilkiijáhúovi a Achikámovi, synu Šáfánovi, a Avdónovi, synu Míchovu, a Šáfánovi, písaři⁸⁴¹, a Asájovi, služebníkovi královu, výrokem: (21) Jděte, dotažte se²¹ Hospodina, pro mne a pro ty, již⁵¹² zbývají⁴² v Isráelovi a v Júdovi, na slova knihy, jež byla nalezena, neboť veliké je popuzení Hospodinovo, jež se na nás vyljze, protože naši otcové nedbali⁹⁵²³⁹ slova Hospodinova k jednání podle všeho, co je⁵¹² psáno na této knize⁶²⁷. (22) Odebral se tedy¹⁸ Chilkiijáhú a *ti*, jež král *určil*, k Chuldě, prorokyni, ženě Šalluma, syna Tokehatha, syna Chasry, opatrovníka²³⁹ rouch, jež⁴⁴⁴ bydlela v Jerúsalemě, v druhé čtvrti¹⁰⁹⁸, a promluvil k ní podle toho¹⁰¹⁰.

(23) A řekla jim: Takto řekl Hospodin, Bůh Isráelův: Řekněte muži, jenž vás ke mně poslal: (24) Takto řekl Hospodin: Hle, já se chystám na toto místo¹²⁶ a na jeho obyvatele přivést⁷⁴ neštěstí³⁶⁵, všechny kletby²⁸⁶, jež *jsou*⁵¹² napsány na té knize⁶²⁷, již před tváří krále Júdova četli⁹⁵, (25) za to, že mě opustili a jali se zakurovat⁷⁵ jiným¹⁴⁵ bohům za účelem dráždění⁶²³ mě všemi výrobky⁶³⁹ svých rukou, takže³⁶ se bude na toto místo¹²⁶ vylévat mé popuzení a nebude hasnout. (26) Ale ke králi Júdovu, jenž⁵¹² vás poslal obrátit

se s dotazem²¹ na Hospodina¹⁰⁹⁹, takto k němu řeknete¹¹⁷: Takto řekl Hospodin, Bůh Izráelův. Slova, jež jsi uslyšel, – (27) protože tvé srdce je měkké a z příčiny přítomnosti Boží tváře^{39 1079} ses pokořil při svém slyšení mých slov o tomto místě¹²⁶ a o jeho obyvatelích¹⁰⁰, ano, pokořil ses před mou tvář a roztrhl jsi svá roucha a před mou tvář ses rozplakal, ano, i já jsem uslyšel – prohlášeno¹⁰¹ Hospodinem; (28) hle, já se chystám připojit^{40 74} tě k tvým otcům, takže³⁶ budeš v pokoji přiložen^{74 1102} k svým hrobům a tvé oči nebudou hledět na všechno neštěstí³⁶⁵, jež se já chystám přivést⁷⁴ na toto místo¹²⁶ a na jeho obyvatele⁶¹. I přinesli odtamtud¹¹⁰³ slovo¹⁰⁴ králi.

(29) A král poslal a shromáždil⁴⁰ všechny starší Júdy a Jerúsálema (30) a vystoupil¹² král v dům Hospodinův, i všichni muži Júdovi a obyvatelé Jerúsálema a kněží a Lévióvcí²²¹ a všechen lid, od velkého až po malého, a jal se^{125 965} v jejich uši číst všechna slova té knihy smlouvy, jež byla⁵¹² nalezena v domě Hospodinově. (31) A král stanul před sloupem⁸¹⁵ a před tváří Hospodinovou uzavřel smlouvu²³⁵ o chození za Hospodinem a o zachovávaní²³⁹ jeho rozkazů a jeho svědectví⁶¹ a jeho ustanovení^{61 355} celým srdcem a celou duší, o vykonávání slov té smlouvy, jež byla⁵¹² napsána na této knize⁶²⁷. (32) Tím³⁶ všechny, již byli⁵¹² přítomni²³⁷ v Jerúsalemě, i Benjámina, zavázal^{125 390 965} a obyvatelé Jerúsálema se jali činit podle smlouvy Boha – Boha svých otců; (33) a Jósijjáhův ze všech zemí, jež patřily dětem²¹⁸ Izráelovým, odstranil³⁹² všechny osklivosti⁹³¹ a všechny, již byli⁵¹² shledáni¹²¹ v Izráéli, přiměl sloužit^{123 356} – sloužit³⁵⁶ Hospodinu, jejich Bohu. Za všechny jeho dni se od následování Hospodina, Boha⁶⁸⁷ svých otců, neodvrátili³⁹².

35 A v Jerúsalemě Jósijjáhův uspořádal¹⁰ minutí⁹⁸⁴ Hospodinu⁹⁸⁵; i porazili⁹⁶⁶ minutí⁹⁸⁴ v čtrnáctý den prvního měsíce⁵; (2) totiž³⁶ postavil kněží k jejich úkolům^{335 1033} a povzbudil¹¹⁰⁵ je k službě⁴⁵¹ v domě Hospodinově²¹³ (3) a Lévióvcům²²¹, již⁵¹² vyučovali¹¹⁰⁶ ve všem Izráelovi, již byli⁵¹² svatí Hospodinu, řekl: Dejte svatou skříňku¹¹⁷⁴⁴ v dům, jež zbudoval

Šalomoun, syn Dávidův, král Izráelův; není vám břemenem⁶⁴³ na ramenou^{42 1107}. Nyní služte^{356 451} Hospodinu, svému Bohu, a jeho lidu, Izráelovi, (4) a podle domů⁶⁴⁹ svých otců ve svých oddílech²⁴⁰ učíte přípravy^{15 1108 1109} podle³⁸⁷ písma^{102 1110} Dávída, krále Izráelova, a podle³⁸⁷ psaní¹¹¹¹ Šalomouna, jeho syna, (5) a postavte se ve svatyni²²³ podle oddělení^{61 1112} domů⁶⁴⁹ otců za své bratry¹³, syny¹¹¹³ lidu, a to po oddílech¹¹¹⁴ domů otců^{5 1115} Lévióvců^{5 221}, (6) a porazte⁹⁶⁶ minutí⁹⁸⁴ a posvěťte se a učíte pro své bratry¹³ přípravy^{15 1108} k učnění podle slova Hospodina skrze³⁵⁶ Mojžíše. (7) A Jósijjáhův věnoval¹⁰⁰⁹ synům lidu drobný dobytek, totiž¹⁰³¹ jehňata⁹⁶⁴ a kůzlata¹¹¹⁶, to vše k obětem minutí^{984 1117} pro každého přítomného²³⁷, počtem třicet tisíc, a tři tisíce kusů skotu; toto¹²⁸ z králova jmění⁷⁵², (8) a jeho hodnostáři jako dobrovolnou obětí¹⁰²⁷ lidu, kněžím a Lévióvcům²²¹ věnovali¹⁰⁰⁹: Chilkijjáhův a Zecharjáhův a Jechiél, vůdcové²⁶⁵ Božího domu, dali kněžím k obětem minutí^{984 1117} dva tisíce a šest set¹¹¹⁸, a tři sta kusů skotu; (9) a Konanjáhův a Šemaejáhův a Nethaneél, jeho bratři, a Chašavjáhův a Jeiel a Józavád, vedoucí⁶¹ Lévióvců²²¹, věnovali¹⁰⁰⁹ Lévióvcům²²¹ k obětem minutí^{984 1117} pět tisíc¹¹¹⁸, a pět set kusů skotu.

(10) Tak³⁶ byla služba⁴⁵¹ připravena¹⁵ a kněží stanuli na svém stanovišti a Lévióvcí²²¹ podle svých oddílů²⁴⁰ podle rozkazu králova; (11) i porazili⁹⁶⁶ minutí⁹⁸⁴ a kněží se jali kropit¹¹¹⁹ ze své ruky a Lévióvcí²²¹ stahovali; (12) a vzestupné oběti^{24 42} dali stranou³⁹² k odevzdání jich oddělením^{1112 1120} podle domů⁶⁴⁹ otců dětí^{5 218} lidu, k předkládání¹¹²¹ Hospodinu, jak je psáno v knize Mojžíšově; a tak se skotem³⁵³. (13) A jali se minutí⁹⁸⁴ péci¹¹²² ohněm podle předpisu¹⁷⁹ a ostatní posvěcené věci vařit v kotlech¹¹²³ a v hrncích a v mísách a spěšně nosit všem dětem²¹⁸ lidu. (14) A potom připravili^{15 1124} sobě a kněžím, neboť kněží, synové Áronovi, byli až do noci při vznášení²³ vzestupných obětí^{24 42 341} a tuku³³⁹, takže³⁶ Lévióvcí²²¹ připravili^{15 1124} sobě a kněžím, synům Áronovým. (15) A pěvci, synové Ásáfovi, byli na svém stanovišti podle rozkazu Dávída a Ásáfova a Hémánova a Jedúthúna,

vidoucího⁴⁴¹ králova, a vrátí u každé brány³⁹¹, nebylo jim třeba vzdalovat³⁹² se od³⁵⁸ své služby⁴⁵¹, neboť jim připravili¹⁵ 1124 Lévióvcí, jejich bratři.

(16)A v onen den byla připravena¹⁵ všechna služba⁴⁵¹ Hospodinu²¹³ k pořádání¹⁰ minutí⁹⁸⁴ a vznášení²³ vzestupných obětí²⁴ 42 341 na oltáři Hospodinově podle rozkazu krále Jósijjáhu, (17)i slavily¹⁰ 95 děti²¹⁸ Isráélovy, jež byly⁵¹² shledány¹²¹, v onen čas minutí⁹⁸⁴ a slavnost nekvašených chlebů po sedm dní, (18)aniž bylo v Isráéloví uspořádáno¹⁰ minutí⁹⁸⁴ tomuto podobné¹¹²⁵ ode dní Samuéla, proroka, aniž který¹¹⁴ z králů Isráélových uspořádal¹⁰ minutí⁹⁸⁴ jako to¹¹²⁶, jež uspořádal¹⁰ Jósijjáhu a kněží a Lévióvcí²²¹ a všechen Júdá a Isráél, jenž byl⁵¹² shledán¹²¹, a obyvatelé Jerúsálema. (19)Toto minutí⁹⁸⁴ bylo uspořádáno¹⁰ v osmnáctém roce kralování Jósijjáhuova⁵.

(20)Po tomto všem, když Jósijjáhu opravil¹⁵ dům, vystoupil¹² Nechó, král Egypta, k boji³¹³ proti Karkemiši na Peráthu¹¹²⁷ a Jósijjáhu mu vytáhl³⁰ vstříc.

(21)I poslal¹²⁵ 1128 k němu posly¹⁰⁴⁷ se vzkazem⁶¹³: Co mám s tebou co činit¹¹²⁹, králi Júdu? Ne proti tobě, ne ty¹¹³⁰ dnes, nýbrž²⁶⁷ proti domu⁴⁷⁶, s nímž vedu válku³¹³ 1131, a Bůh mi nařídil⁶⁴ jednat rychle¹⁰⁴⁶ 1132; nechej⁶¹⁶ 1133 Boha, jenž je se mnou, ve svém zájmu¹¹³⁴, ať tě nemusí²⁵ zahubit⁴⁹⁹. (22)Ale Jósijjáhu od něho neobrátí svou tvář, nýbrž²⁶⁷ se přestrojí k boji³¹³ proti němu a neobrátí sluch²⁷⁹ k slovům Nechóovým z úst Božích a přitáhl k boji³¹³ na rovinu¹¹³⁵ Megiddó. (23)A střelci se jali na krále Jósijjáhu střítet a král řekl svým služebníkům: Přeneste mě, neboť jsem těžce¹¹³⁶ raněn⁶⁹³. (24)Jeho služebníci ho tedy¹⁸ přenesli s vozidla⁵⁷ a odvezli ho na druhé voze⁴¹, jež měl⁵⁰, a dopravili¹¹³⁷ ho v Jerúsalem, i umřel a byl pohřben v hrobech svých otců; a všechen Júdá a Jerúsalem, ti se nad Jósijjáhuem rmoutili¹¹³⁸. (25)A Jeremjá nad Jósijjáhuem žalostně zapěl¹¹³⁹ a všichni zpěváci a zpěvačky svými žalozpěvy mluvily⁹⁵ o Jósijjáhuovi až po tento den¹¹⁴⁰; i učinili⁴⁶ je ustanovením⁵⁰³ 705 uloženým Isráélovi⁸⁴⁰, a hle je, jsou připsány k žalozpěvům⁴³⁸.

(26)A ostatní věci Jósijjáhuovy⁵⁵⁷ a jeho zbožné činy³²⁸ 329, jak je psáno v zákoně⁵²⁷⁵ Hospodinově, (27)ano, jeho věci, první i poslední, hle je, jsou vypsány na knize⁶²⁷ králů Isráélových a Júdových.

36 I vzali, lid země, Jehóácháza, syna Jósijjáhuova, a uvedli ho v kralování²⁶ v Jerúsalemě místo jeho otce. (2)Při započetí svého kralování⁵⁰⁹ byl Jóácház¹¹⁴¹ ve věku⁵¹⁰ tři a dvaceti let a kraloval⁹⁵ v Jerúsalemě tři měsíce (3) a král Egypta ho v Jerúsalemě odstranil³⁹² a zem pokutoval⁹⁵ sto kikkáry¹⁴² stříbra a kikkárem¹⁴² zlata, (4) a v kralování nad Júdou v Jerúsalemě uvedl²⁶ král Egypta Eljá-kíma, jeho bratra, a jeho jméno změnil¹¹⁴² na Jehójákím; a Jóácháza, jeho bratra, Nechó vzal a zavedl ho do Egypta.

(5)Při započetí svého kralování⁵⁰⁹ byl Jehójákím ve věku⁵¹⁰ dvaceti a pěti let a kraloval⁹⁵ v Jerúsalemě jedenáct let; a jal se činit, co bylo⁵¹² v očích Hospodina, jeho Boha, zlé. (6)Proti němu vystoupil¹² Nevúchadneccar, král Bávelu¹⁰⁶⁷, a spoutal⁵¹⁵ ho mosaznými okovy¹⁰⁷⁷ k zavedení ho do Bávelu¹⁰⁶⁷ (7) a něco z náčiní¹⁹² domu Hospodinova dopravil Nevúchadneccar do Bávelu¹⁰⁶⁷ a v Bávelu¹⁰⁶⁷ je dal ve svůj chrám¹⁵⁸.

(8)A ostatní věci Jehójákímovy⁵⁵⁷ a ošklivosti⁹³¹, jež napáchal¹⁰, a co bylo⁵¹² při něm shledáno¹²¹, hle je, jsou vypsány na knize⁶²⁷ králů Isráélových a Júdových. A kralování se místo něho ujal Jehójá-čin, jeho syn.

(9)Při započetí svého kralování⁵⁰⁹ byl Jehójáčin ve věku⁵¹⁰ osmnácti¹¹⁴³ let a v Jerúsalemě kraloval⁹⁵ tři měsíce a deset dní; a jal se činit, co bylo⁵¹² v očích Hospodinových zlé. (10)A při návratu roku¹¹⁴⁴ poslal král Nevúchadneccar a dopravil ho s drahocennými náčiními¹⁹² 1057 domu Hospodinova do Bávelu¹⁰⁶⁷ a v kralování nad Júdou v Jerúsalemě uvedl²⁶ Cidkijjáhu, jeho bratra¹¹⁴⁵.

(11)Při započetí svého kralování⁵⁰⁹ byl Cidkijjáhu ve věku⁵¹⁰ dvaceti a jednoho roku a v Jerúsalemě kraloval⁹⁵ jedenáct let; (12) a jal se činit, co bylo⁵¹² v očích Hospodina, jeho Boha, zlé, nepokoril se z příkazu¹⁰¹² Hospodinova z příčiny přítomnosti tváře³⁹ proroka Jeremji¹⁰⁷⁹, (13) a také se

proti králi Nevúchadneccarovi, jenž ho zavázal přísahou při Hospodinu, vzbouřil a zatvrdil⁴⁴⁷ svou šíjí a zpevnil⁸⁵⁰ své srdce, aby se nevrátil¹¹⁴⁶ k Hospodinu, Bohu Isráélovu; (14) i všichni představení³ kněží a lidu se jali stále více dopouštět¹¹⁴⁷ vyslovené nevěrnosti⁴⁹⁴ podle všech ošklivostí⁹³¹ národů a znečistili dům Hospodinův, jež v Jerúsalémě posvětil¹²⁵. (15) I vzkazoval jim^{71 95 1148} Hospodin, Bůh jejich otců, skrze³³⁶ své posly¹⁰⁴⁷, za časného vstávání a posílání, neboť se slitovával⁹⁵ nad svým lidem a nad svým příbytkem, (16) projevíli se⁴⁵⁴ však¹⁸ proti Božím poslům¹⁰⁴⁷ jako pošklebovači a znevažovači jejich slov a proti jeho prorokům jako posměvači¹¹⁴⁹ až do vzejití popuzení Hospodinova proti jeho lidu, až nebylo⁵⁷⁵ vyhojení.

(17) I vyvedl^{12 125} proti nim krále Kasdím^{60 1150}, jenž³⁶ v domě jejich svatyně⁷²⁴ mečem pozabíjel jejich jinochy a neslitoval se nad jinochem ani pannou, starcem ani kmetem¹¹⁵¹; všechny vydal¹²⁵ v jeho ruku, (18) a všechna náčini¹⁹² Božího domu, veliká i malá, a poklady²¹⁵ domu Hospodinova a poklady²¹⁵ královny a jeho

hodnostářů³, to vše dopravit v Bável¹⁰⁶⁷. (19) A Boží dům spálili⁶¹⁰ a zbořili⁸²⁵ zed³⁷⁰ Jerúsáléma a všechny jeho paláce vypálili⁶¹⁰ ohněm, i všechny žádoucí předměty^{192 1152}, ke zkáze⁴⁹⁹. (20) A co ušlo¹¹⁵³ před mečem⁴⁰², odvedl¹¹⁵⁴ do Bávelu¹⁰⁶⁷ a byli⁹⁵ jemu a jeho synům nevolníky⁵⁰³ až do započetí kralování⁵⁰⁹ království Persie¹¹⁵⁵ (21) k naplnění slova Hospodinova ústy Jeremjovými, až země užila¹¹⁵⁶ svých sobot; po všechny dni svého zpusťování¹¹⁵⁷ odpočívala^{95 1158} do naplnění sedmdesáti let.

(22) A v prvním⁹⁶³ roce Kóřeše^{5 1159}, krále Persie¹¹⁵⁵, k dokonání^{185 1160} slova Hospodinova ústy Jeremjovými, vzbudil⁷⁷⁴ Hospodin ducha Kóřeše, krále Persie¹¹⁵⁵, takže³⁶ ve všem svém království dal prohlásit⁹⁸⁹ výrok¹¹⁶¹, a to i písemně¹¹⁶²: (23) Takto řekl Kóřeš, král Persie¹¹⁵⁵: Hospodin, Bůh nebes, mi dal všechna království země, a on na mne vložil pověření¹¹⁶³ budovat mu dům v Jerúsalémě, jenž je v Júdovi. Kdo je ze všeho jeho lidu mezi vámi, budiž Hospodin, jeho Bůh, s ním a nechť vystupuje^{12 117}.

2. KNIHA PARALIPOMENÓN

poznámky překladatele a odkazy

- 1 Viz 1 Par., nadpis, pozn. 1.
- 2 Vl. „se posilnil“ (n. „zmocnil“).
- 3 Viz Gen. 12:15 a dále, pozn. 559.
- 4 Viz Gen. 17:20, pozn. 462; 23:6, pozn. 593.
- 5 Viz Num. 2:3, pozn. 65.
- 6 Viz Num. 31:26, pozn. 1072.
- 7 Viz Exod. 12:6, pozn. 374.
- 8 Viz Lev. 26:30, pozn. 917.
- 9 Viz Exod. 27:21, pozn. 956.
- 10 Viz Gen. 1:7, pozn. 12.
- 11 Viz Exod. 25:10, pozn. 868.
- 12 Viz Gen. 13:1, pozn. 368.
- 13 Viz Gen. 31:43, pozn. 842.
- 14 Viz Deut. 4:10, pozn. 224.
- 15 Sloveso jako v Exod. 15:17, pozn. 533.
- 16 Viz 2 Sam. 6:17, pozn. 310.
- 17 Viz Gen. 4:22, pozn. 161.
- 18 Viz Gen. 9:11, pozn. 291.
- 19 Viz Gen. 13:10, pozn. 375.
- 20 Viz Exod. 25:9, pozn. 866.
- 21 Viz Deut. 4:29, pozn. 255; 12:30, pozn. 514.
- 22 Zde snad ve smyslu „o ten mu šlo“, „na tom mu záleželo“.
- 23 Viz Gen. 8:20, pozn. 273.
- 24 Viz Lev. 1:3, pozn. 7.
- 25 Viz Gen. 2:16n., pozn. 74.
- 26 Viz Soud. 9:6, pozn. 537.
- 27 Viz Gen. 42:20, pozn. 1157.
- 28 Viz Gen. 2:7, pozn. 57.
- 29 N., podle mnohých, i LXX a Vulgaty, „kěž se nyní... pravdivou ukáže... otcem; když jsi mě... země, dej“.
- 30 Viz Exod. 3:10 a dále, pozn. 252.
- 31 Viz Num. 27:17, pozn. 985.
- 32 Viz Gen. 1:2, pozn. 1.
- 33 Jako „bohatství“ u Jós. 22:8.
- 34 Viz Exod. 16:7, pozn. 556.
- 35 Viz Gen. 9:4, pozn. 283.
- 36 Viz Gen. 4:3, pozn. 132.
- 37 N. „neboť (n. „protože“) budeš“.
- 38 Vl. „stran té výšiny“, „vůči (n. „vzhledem k“) té výšince“, smysl jako v textu.
- 39 Viz Gen. 4:16, pozn. 153.
- 40 Sloveso jako v Gen. 6:21, pozn. 230.
- 41 Viz Exod. 14:7, pozn. 460.
- 42 V hebrejštině jednotné číslo v hromadném smyslu.
- 43 Viz 1 Král. 4:26, pozn. 262.
- 44 Viz Gen. 13:5, pozn. 347.
- 45 Tvar slovesa v Gen. 8:4, pozn. 178.
- 46 Vl. „dal“, dále obdobně.
- 47 Viz 1 Král. 10:27, pozn. 645.
- 48 Viz Deut. 1:7, pozn. 20.
- 49 Viz 1 Král. 10:28, pozn. 647.
- 50 Viz Gen. 19:12, pozn. 503.
- 51 Viz 1 Král. 10:28, pozn. 648.
- 52 Viz 1 Král. 10:28, pozn. 649.
- 53 Viz 1 Král. 10:28, pozn. 650.
- 54 Viz 1 Král. 10:28, pozn. 651.
- 55 Viz Gen. 20:2 a dále, pozn. 564.
- 56 Viz 1 Král. 10:28, pozn. 652.
- 57 Viz Gen. 41:43, pozn. 1129; Exod. 15:4.
- 58 Viz Gen. 23:15, pozn. 600.
- 59 D. „svou rukou“.
- 60 Viz Gen. 10:13n., pozn. 321.
- 61 Množné číslo.
- 62 Viz Num. 22:1, pozn. 832; Soud. 3:12, pozn. 180.
- 63 Viz 2 Sam. 8:5, pozn. 400.
- 64 D. „řekl“.
- 65 N. „se rozhodl“, „pojal úmysl“, dále obdobně⁶⁸³.
- 66 V hebrejšském textu začíná kap. 2 až zde.
- 67 Viz 1 Král. 5:15, pozn. 309.
- 68 Viz 1 Král. 5:15, pozn. 310.
- 69 Viz Gen. 14:10, pozn. 396.
- 70 Viz 1 Par. 23:4, pozn. 488, zde přičestí tohoto slovesa.
- 71 Viz Num. 22:10, pozn. 842.
- 72 N. „Chirámovi“ (2 Sam. 5:11), dále obdobně.
- 73 Viz Jós. 19:29, pozn. 590.
- 74 Viz Gen. 6:13, pozn. 225.
- 75 Viz Exod. 30:7, pozn. 1035.
- 76 Viz Exod. 30:7, pozn. 1074.
- 77 Viz Exod. 25:6, pozn. 861.
- 78 Tj. „chlebů“, viz 1 Par. 9:32, pozn. 268.
- 79 Viz Lev. 23:2, pozn. 732.
- 80 Viz Gen. 3:22, pozn. 119.
- 81 Tj. „jako povinnost n. závazek“.
- 82 D. „veliký“, smysl jako v textu, kap. 1:10 a dále obdobně.
- 83 D. „větší od (n. „největší ze“) všech bohů“. Dále obdobně.
- 84 Viz 1 Par. 29:14, pozn. 371.
- 85 Viz 1 Par. 29:2, pozn. 876.
- 86 Viz 1 Král. 8:27, pozn. 224.
- 87 Zde spíše ve smyslu „spalování obětí“ (Exod. 29:14 a dále).
- 88 Viz 1 Par. 22:15, pozn. 761.
- 89 Viz Exod. 25:4, pozn. 851.
- 90 Viz 1 Král. 3:7, pozn. 183.
- 91 Sloveso jako v Exod. 28:11, 36.
- 92 Jako „vyrváváními“ v Exod. 28:11.
- 93 Viz Gen. 22:3, pozn. 571.
- 94 Viz Deut. 1:7, pozn. 203.
- 95 Vl. „zvěděl jsem“, kap. 1:3 a dále obdobně, i stran jiných sloves.
- 96 Viz Gen. 17:14, pozn. 1118.
- 97 Viz Gen. 18:14, pozn. 478.
- 98 D. „štipajícím“ (Jós. 9:21, pozn. 374).
- 99 Viz 1 Král. 4:22, pozn. 249.
- 100 N. „roztlučené“, n. snad „vymáčené“; vl. „tlučené“, n. snad „drcení“, tento výraz zpravidla značí „bití“, „výprask“, „ránu“ (Deut. 25:3; 28:59, pozn. 897), „úder“ (Num. 11:33, pozn. 450; 1 Sam. 14:14, pozn. 240), „poráž-

- ku“ (Jós. 10:10, pozn. 256), apod., zde v takovémto přeneseném smyslu; podle jiných „pšenice jako stravy“. Týž výraz je v kap. 13:17 se smyslem jako v textu tam. Obdobně na dalších místech.
- 101** Viz 1 Král. 7:26, pozn. 439.
- 102** N. „dopisem“, výraz však značí cokoli napsaného, snad tedy „písemně“.
- 103** D. „V Hospodinově milování jeho lidu“, srov. Num. 27:3, pozn. 979. Dále obdobně.
- 104** Viz Gen. 9:26 a dále, pozn. 409.
- 105** Viz 1 Par. 22:12, pozn. 759.
- 106** Viz 1 Par. 22:12, pozn. 406.
- 107** Tj. „majícího zkušenost stran těchto vlastností n. zásad a uměřícího se jimi v životní praxi řídit“. Dále obdobně.
- 108** Jako „moudrého“ ve v. 12.
- 109** Viz Num. 18:9, pozn. 709.
- 110** N. „Chiráma mého otce“.
- 111** V 1 Král. 7:14 se uvádí, že Chiráмова matka byla z větve Naftáliho, zde z Dánovy; snad v důsledku toho, že kmen Naftáliho patřil k táboru Dánovu, viz Num. 2:25–31.
- 112** Viz Num. 3:21, pozn. 96 a 97.
- 113** Viz Gen. 13:8, pozn. 371.
- 114** D. „všechny“, dále obdobně.
- 115** Viz Exod. 26:1, pozn. 901.
- 116** Viz Exod. 31:4, pozn. 1109.
- 117** Viz Gen. 1:26, pozn. 40.
- 118** Viz 1 Král. 5:9, pozn. 298, zde však jiný výraz, vyskytující se v SZ jen zde.
- 119** Viz Jós. 19:46, pozn. 595.
- 120** Viz Exod. 2:22, pozn. 82.
- 121** Viz Gen. 4:14, pozn. 151.
- 122** Viz Gen. 13:16, pozn. 384.
- 123** Viz Exod. 1:13, pozn. 25; obdobný tvar téhož slovesa je v kap. 34:33 se smyslem jako v textu tam.
- 124** Viz Gen. 22:2, pozn. 570.
- 125** Tj. „Hospodin“, n. „jež byla ukázána“ („hora“ je v hebrejštině mužského rodu). Dále obdobně.
- 126** Viz Gen. 1:9, pozn. 13.
- 127** Viz 1 Par. 21:15, pozn. 721.
- 128** D. „tyto“, ač následující „založení“ je v jednotném čísle; týká se nejspíše následujících údajů rozměrů („témito rozměry se vyznačovalo“). Dále obdobně.
- 129** N. „zakládání“, tvar trpného rodu („tak byl založen n. zakládán“).
- 130** Viz Gen. 6:15, pozn. 217.
- 131** Vl. „první“, dále obdobně.
- 132** Viz 1 Král. 6:3, pozn. 325.
- 133** Vl. „byla v průčelí délky“, tj. „pokud se týkala její délky“ („její délka byla po celé šířce domu v průčelí“).
- 134** Podle některých rukopisů LXX a jiných starých překladů „výška dvacet loket“.
- 135** Viz 1 Král. 6:22, pozn. 353.
- 136** Viz 1 Král. 6:19, pozn. 365.
- 137** Tj. svatyni.
- 138** Tj. „vyobrazil“, v textu doslovný překlad.
- 139** Jakási země bohatá zlatem, snad v Arabii; jméno se v SZ uvádí jen zde.
- 140** Množné číslo („několikery dveře“).
- 141** Viz Exod. 26:33, pozn. 937.
- 142** Viz Exod. 25:39, pozn. 898.
- 143** N. snad „řezbářů“, hebr. „caacúim“, označení nějakého blíže neznámého způsobu sochařské n. řezbářské práce, vyskytující se v SZ jen zde; podle LXX „prací z dříví“ (četli „mécím“ místo „caacúim“).
- 144** Viz Lev. 5:3, pozn. 137, ale zde jiný tvar tohoto slovesa a jiná předložková vazba než tam a než v 1 Král. 6:27, pozn. 377, jak z textu patrné.
- 145** Viz Gen. 4:25, pozn. 173.
- 146** Podle Vulgaty a syrského překladu „a křídlo druhého¹⁴⁵“ (četli „háacher“ místo „háechád“, srov. Num. 2:14, pozn. 70). Tohoto znění se přidržují i mnohé novější překlady.
- 147** Viz Gen. 2:24, pozn. 88, zde jiná předložková vazba, jejíž smysl lépe vystihuje sloveso, jehož je použito v textu zde.
- 148** Viz Exod. 25:20, pozn. 1257.
- 149** D. „a jejich tváře“.
- 150** N. „dovnit¹⁰⁸³“, tj. směřem ven z nejspětější svatyně.
- 151** Podle LXX „výšky“.
- 152** Podle syrského překladu a některých rukopisů LXX „osmnácti“, jako v 1 Král. 7:15.
- 153** Jiný výraz než v 1 Král. 7:16 a dále, ale téhož významu; vyskytuje se v SZ jen zde.
- 154** D. „hlavě“, dále obdobně, nesouvisí s „hlavice“ shora¹⁵³.
- 155** D. „na jeho hlavě“, smysl jako v textu.
- 156** Viz 1 Král. 6:5, pozn. 331.
- 157** Viz Deut. 27:2, pozn. 940.
- 158** Viz 1 Král. 6:3, pozn. 326.
- 159** Viz 1 Král. 7:21, pozn. 430.
- 160** Viz 1 Král. 7:21, pozn. 431.
- 161** Viz 1 Král. 7:23, pozn. 423.
- 162** Viz 1 Král. 7:23, pozn. 432.
- 163** Viz Gen. 22:17, pozn. 327.
- 164** Viz Exod. 26:2, pozn. 902.
- 165** Viz 2 Král. 16:10, pozn. 644.
- 166** D. „vůkol-vůkol“.
- 167** Viz 1 Král. 7:25, pozn. 434.
- 168** Viz Gen. 12:8, pozn. 357.
- 169** Viz Gen. 12:9, pozn. 359.
- 170** Viz Exod. 27:13, pozn. 949.
- 171** Viz Exod. 28:26, pozn. 1000.
- 172** Vl. „Obsáhši (tvar slovesa jako „chytíl“ v Exod. 4:4) mohlo“.
- 173** Viz 1 Král. 8:64, pozn. 564, jiné sloveso než „obsáhnout“ zde shora.
- 174** Viz Exod. 30:18, pozn. 1112.
- 175** Viz 1 Král. 7:49, pozn. 463.
- 176** D. „v nich dílo⁶³⁹ vzestupné obětí“, smysl jako v textu, viz Lev. 5:10; 6:22, pozn. 287. Dále obdobně.
- 177** Tj. „aby se v něm (n. snad „ve vodě z něho“) myli n. snad koupali kněží“.

- 178** Viz Exod. 25:31, pozn. 887.
179 Viz Gen. 18:19, pozn. 482.
180 Viz 1 Král. 7:8, pozn. 409.
181 N. „velikou ohradu“, dále obdobně; nesouvisí s „nádvorí“ shora¹⁸⁰.
182 Viz 1 Král. 7:39, pozn. 446.
183 Viz 1 Král. 7:39, pozn. 463.
184 Viz Exod. 16:3; 27:3, pozn. 550.
185 Viz Gen. 2:1, pozn. 46.
186 Viz Exod. 12:16 a dále, pozn. 668.
187 Viz 1 Král. 7:41, pozn. 466.
188 Viz 1 Král. 7:18, pozn. 425.
189 D. „jedno“, dále obdobně, smysl jako v textu.
190 Viz 1 Král. 7:2, pozn. 396.
191 Viz 1 Král. 7:42, pozn. 467.
192 Viz Gen. 24:53, pozn. 637.
193 Viz Exod. 25:29, pozn. 879.
194 N. „Chúrám jeho otce“ (n. „jeho otec^{110u}).
195 Viz Gen. 13:10, pozn. 373.
196 Zde poněkud jiný výraz než v 1 Král. 7:46, ale příbuzný; jako „tloušťka“ zde ve v. 5.
197 Viz Gen. 1:25, pozn. 39.
198 Viz 1 Král. 7:46, pozn. 471.
199 Viz Jós. 9:24, pozn. 380.
200 Viz 1 Král. 7:47, pozn. 474.
201 Viz Exod. 25:30, pozn. 886.
202 Viz 1 Král. 6:20, pozn. 367.
203 Viz Exod. 1:16, pozn. 34.
204 D. „dokonalosti (množné číslo v zesilujícím smyslu) zlata“.
205 Viz Exod. 25:29, pozn. 882.
206 Viz Exod. 25:38, pozn. 897.
207 Viz Gen. 6:16, pozn. 220.
208 Viz 1 Král. 6:18, pozn. 358.
209 Zde snad množné číslo poukazuje i na části, z nichž se dveře (jejich křídla) skládaly. Srov. 1 Král. 6:34, pozn. 388.
210 Viz Jós. 6:26, pozn. 250.
211 Viz 1 Král. 6:3, pozn. 327.
212 Viz Gen. 15:16, pozn. 433.
213 Viz Num. 1:53 a dále, pozn. 61.
214 Viz Deut. 28:12, pozn. 960.
215 Viz 1 Král. 7:51, pozn. 483.
216 Viz Exod. 35:1, pozn. 1120.
217 Viz Exod. 31:2, pozn. 1106.
218 Viz Gen. 3:16 a dále, pozn. 656.
219 Viz 2 Sam. 5:7, 9.
220 Viz Lev. 23:34.
221 Viz Exod. 6:25, pozn. 206.
222 Viz Gen. 4:7, pozn. 139.
223 Viz Exod. 26:33, pozn. 936.
224 Viz Exod. 12:3, pozn. 360.
225 Sloveso, od něhož je odvozeno „setkávání^{9u} i „shromáždění^{224u}“.
226 Viz 1 Král. 8:5, pozn. 494.
227 Viz Gen. 15:5, pozn. 418.
228 Jako v Gen. 13:16.
229 Zde proti 1 Král. 8:7 D. „stali se³² rozpínající(mi)“.
230 Zde proti 1 Král. 8:7 táž předložka jako zdola (v doslovném znění²³¹).
231 Viz Exod. 25:20, pozn. 938.
232 Viz 1 Král. 8:8, pozn. 499.
233 D. „od skříňky“, tj. „i v jisté vzdálenosti od ní“. 5 rukopisů a LXX mají znění „ze svatyně“, jako v 1 Král. 8:8.
234 D. „do ulice“.
235 Viz Gen. 15:18, pozn. 435.
236 Zde lze chápat i doslovně¹⁴.
237 Vl.¹²¹ „nalezení“, „nacházející se“.
238 D. „nebylo“.
239 Vl. „dbaní“, dále obdobně, viz Gen. 17:9, pozn. 449.
240 Viz 1 Par. 23:6, pozn. 773.
241 Viz Gen. 13:10, pozn. 374.
242 D. „jako¹⁰⁹ jejich celek“, „ve svém (n. „stran svého“) celku“.
243 Viz Jós. 7:15, pozn. 277.
244 Viz 1 Sam. 10:5, pozn. 431.
245 Viz Gen. 4:21, pozn. 158.
246 Viz 1 Par. 15:24, pozn. 492.
247 D. „stran trubačů i stran pěvců“.
248 Viz 1 Par. 15:19, pozn. 485.
249 Viz 1 Par. 16:4, pozn. 544.
250 Viz 1 Par. 16:4, pozn. 511.
251 Viz 1 Par. 16:4, pozn. 894.
252 D. „za zvyšování hlasu“, smysl jako v textu.
253 Viz 1 Par. 15:16, pozn. 479.
254 Viz Exod. 28:35, pozn. 1011.
255 Viz Exod. 25:8, pozn. 866.
256 Viz 1 Král. 8:12, pozn. 501.
257 Viz Exod. 20:21, pozn. 673.
258 Viz 1 Král. 8:13, pozn. 504.
259 Viz Exod. 15:17, pozn. 529.
260 Viz 1 Král. 8:13, pozn. 506.
261 Viz 1 Král. 8:13, pozn. 507.
262 Viz Num. 16:5, pozn. 630.
263 Viz Deut. 4:20, pozn. 241.
264 Viz Gen. 31:50, pozn. 848.
265 Viz 1 Sam. 9:16, pozn. 399.
266 Viz 1 Král. 8:17, pozn. 510.
267 Viz Gen. 19:2, pozn. 490.
268 Sloveso jako v Gen. 6:18; 23:17, pozn. 227.
269 Viz 1 Král. 8:22, pozn. 511.
270 Viz Gen. 40:11, pozn. 1070.
271 N. „řečniště“, „tribunu“, vl. „kád“, „kotel^{174u}“, předmět tak nazývaný snad podle své podoby.
272 Viz Exod. 8:10, pozn. 242.
273 Viz 1 Král. 2:4, pozn. 109.
274 Obdobně jako v 2 Sam. 3:29, pozn. 195.
275 Viz Gen. 26:5, pozn. 674.
276 Viz 1 Král. 8:27, pozn. 224.
277 Viz Exod. 7:23, pozn. 229.
278 Viz 1 Král. 8:28, pozn. 514.
279 Viz Gen. 30:17, pozn. 780.
280 Viz 1 Král. 8:28, pozn. 516.
281 Viz Exod. 33:1, pozn. 1138.
282 Viz 1 Král. 8:29, pozn. 517.
283 Viz 1 Král. 8:29, pozn. 518.

- 284** Viz Gen. 16:4, pozn. 438.
285 Viz Exod. 2:13, pozn. 68; 20:16, pozn. 669.
286 Viz Num. 5:21, pozn. 220.
287 Viz 1 Sam. 14:24, pozn. 567.
288 Viz Gen. 14:16, pozn. 406; stran v. 42 viz Gen. 15:11, pozn. 426.
289 Viz Lev. 20: 9, pozn. 671.
290 Viz 1 Král. 8:32, pozn. 523.
291 Viz 1 Král. 8:33, pozn. 524.
292 Viz 1 Král. 8:33, pozn. 514.
293 Viz 1 Král. 8:35, pozn. 526.
294 Tvar slovesa jako v Gen. 15:13, pozn. 429.
295 Viz Num. 18:20, pozn. 724.
296 Viz Deut. 28:22, pozn. 973.
297 Viz Deut. 28:22, pozn. 974.
298 Viz 1 Král. 8:37, pozn. 531.
299 Tj. „tvému lidu“, dále obdobně.
300 Viz Deut. 28:52, pozn. 1023.
301 Viz Deut. 12:12, pozn. 495.
302 Viz Lev. 13:2, pozn. 406.
303 N. „cokolí bude nastávat“.
304 Viz Gen. 9:5, pozn. 285.
305 Viz 1 Král. 8:38, pozn. 536.
306 Viz Exod. 3:7, pozn. 103.
307 Viz Gen. 2:18, pozn. 76.
308 Viz Gen. 28:17, pozn. 737; Lev. 19:3, pozn. 592, v. 14, pozn. 608.
309 Viz Gen 1:2, pozn. 4.
310 Viz Exod. 2:22, pozn. 83.
311 Viz 1 Král. 8:41, pozn. 539.
312 Viz Gen. 17:16, pozn. 459; zde v kap. 18:27 „zástupy lidu“ (Gen. 25:8, pozn. 649).
313 Viz Num. 21:1, pozn. 788.
314 Viz 1 Král. 8:44, pozn. 540.
315 Viz Deut. 1:37, pozn. 96.
316 Viz 1 Král. 8:46, pozn. 542.
317 Viz Deut. 4:39, pozn. 279.
318 Viz Deut. 30:1, pozn. 1079.
319 Viz 2 Sam. 7:14, pozn. 355.
320 Viz Deut. 12:5, pozn. 274.
321 Viz Gen. 12:11, pozn. 360.
322 Jiný výraz než v 1 Král. 3:9, pozn. 189; v kap. 33:10 příbuzné sloveso.
323 N. „na tomto místě“.
324 Viz Num. 10:36, pozn. 388.
325 Viz Soud. 15:18, pozn. 749.
326 N.³²⁸ „svatí“ (ne však jako např. v Exod. 29:31 a jinde, ani nesouvisí s tímto výrazem), „soucitní“, „milosrdní“, „laskaví“.
327 N. „v dobrém“, tj. „v tom, co je dobré“.
328 Tento výraz znamená „dobrotu“, „laskavost“, „soucit“, „milosrdenství“, je-li ho použito o Bohu; týká-li se člověka, značí i „zbožnost“, „úctu“.
329 Množné číslo v zesilujícím smyslu („velikou laskavost“) n. snad ve smyslu „projev laskavosti“. Dále obdobně.
330 N. „patřící tvému nevolníku Dávidovi“, tj. „Dávidovy“.
331 Viz Num. 11:1 a dále, pozn. 470.
332 N. „se divaly při“.
333 Viz Gen. 19:1, pozn. 487.
334 Viz 1 Král. 8:63, pozn. 560.
335 Viz Gen. 26:5, pozn. 673.
336 Viz Exod. 9:35, pozn. 310.
337 N. „před nimi“, dále obdobně.
338 Viz 1 Král. 8:64, pozn. 561.
339 Viz Gen. 4:4, pozn. 135.
340 Viz Lev. 3:1, pozn. 80.
341 Viz 1 Sam. 2:17, 29, pozn. 123.
342 Viz Lev. 2:1, pozn. 47.
343 Viz Gen. 26:17, pozn. 684.
344 Viz Lev. 23:36, pozn. 756, nesouvisí se „slavnost²²⁰“.
345 Podstatné jméno odvozené od slovesa ve v. 5³³⁴. Viz Num. 7:10, pozn. 297.
346 Viz Gen. 3:23, pozn. 120.
347 Zde „Salomoun“.
348 Viz 1 Král. 8:66, pozn. 567.
349 Viz 1 Král. 8:66, pozn. 568.
350 Vl. „rozkazovat“, znění v textu zvoleno vzhledem k následující předložkové vazbě, již umožňuje v překladu uchovat.
351 Hebr. „chágáv“, viz Lev. 11:22, pozn. 354; netýká se kap. 6:28.
352 Viz Gen. 13:15, pozn. 383.
353 Viz Exod. 2:4 a dále, pozn. 588.
354 Viz Gen. 3:16, pozn. 112.
355 Viz Exod. 12:14, pozn. 386.
356 Viz Exod. 20:5, pozn. 662.
357 Tj. „ty, kdo tak budou činit“.
358 Viz Gen. 24:46, pozn. 674.
359 Viz Gen. 13:9, pozn. 332.
360 Viz Deut. 28:37, pozn. 1001.
361 N. „slavný“, vl. „nejvyšší“, smysl nejspíše jako v textu; ten zde proti 1 Král. 9:8 (viz tam pozn. 580 a 581) vyhovuje, neboť je zde vztažná částice, jež dodává výroku takovéhoho smyslu. Tamní poznámka o čtení „ijjín“ místo „eljón“ platí i zde.
362 Viz Lev. 26:32, pozn. 924.
363 D. „jako tak“.
364 Viz Soud. 19:25, pozn. 757; táž vazba je i v kap. 31:4 se smyslem jako tam v textu.
365 Viz Deut. 29:21, pozn. 1067.
366 Viz Gen. 4:3, pozn. 131; v kap. 18:2 D. „ke konci“.
367 Viz 2 Sam. 24:4, pozn. 978.
368 Viz 1 Král. 9:18, pozn. 597.
369 Vl. „obléhacím valem“, jako „obléhací zařízení“ v Deut. 20:20, zde ve smyslu jako v textu, srov. Num. 13:19, pozn. 486, kde je příbuzný výraz. Jiný příbuzný výraz v podstatě téhož významu je zde v kap. 11:10n. a dále⁴⁷⁸.
370 Viz Lev. 25:30, pozn. 821.
371 Viz 1 Král. 9:1, 19, pozn. 569.
372 Viz Gen. 1:16, pozn. 112.
373 Viz Gen. 10:16nn., pozn. 322.
374 Viz Gen. 41:30, pozn. 1106.
375 Viz 1 Král. 5:13, pozn. 306.

- 376 D. „je(ho)ž“, „které(ho)“, tj. „kohokolí“.
- 377 Viz 1 Par. 4:23, pozn. 105.
- 378 Viz Num. 31:28, pozn. 1043.
- 379 Viz Exod. 14:7, pozn. 461.
- 380 Viz Gen. 2:4, pozn. 51.
- 381 Viz 1 Král. 4:5, pozn. 220.
- 382 Viz Gen. 1:26, pozn. 42.
- 383 N. „mezi“, kap. 7:18 a dále obdobně.
- 384 D. „Žena mi“.
- 385 D. „ona místa“.
- 386 D. „svatosti“ (n. „svatyní^{223*}“).
- 387 D. „n“, tj. snad „ve smyslu n. v rozsahu“. Netýká se v. 14.
- 388 Viz Exod. 5:13, pozn. 178.
- 389 Viz Lev. 23:34, pozn. 755.
- 390 Vl. „postavil“, nesouvisí s „oddíly^{240*}“ zdola. Tvar téhož slovesa je v kap. 9:8 a 11:14 a 22 a dále ve smyslu jako v textu tam.
- 391 D. „k bráně a bráně“, dále obdobně.
- 392 Sloveso jako v Gen. 48:17, pozn. 1307.
- 393 Vl. „neodvraceli se“, překlad v textu zvolen vzhledem k tomu, že předmět slovesa je zde bez předložky.
- 394 Viz Deut. 25:15, pozn. 917.
- 395 Viz 1 Král. 9:28, pozn. 609; zde se týká v. 18 resp. kap. 9:1 a dále.
- 396 Viz Gen. 29:13, pozn. 746, ve v. 6 příbuzný výraz jako v 1 Sam. 4:19 a jinde.
- 397 Viz 1 Král. 10:1, pozn. 611.
- 398 Viz Gen. 50:9, pozn. 1384.
- 399 Viz Exod. 14:4, pozn. 457, zde (dále nikoli) v takovémto smyslu.
- 400 Vl. „řeči“, „slova“, n. „věci“, „záležitosti“. Dále obdobně.
- 401 Viz Gen. 3:11, pozn. 103.
- 402 Viz Gen. 3:8, pozn. 102.
- 403 Viz Gen. 19:8, pozn. 494.
- 404 Viz Gen. 3:6, pozn. 79.
- 405 Viz Exod. 24:13, pozn. 1011.
- 406 Viz 1 Král. 10:5, pozn. 617.
- 407 N. „horní schodiště n. pokoj (jako např. v kap. 3:9) n. síň“ n. vůbec „místnost“, výraz („alijáthó“) příbuzný onomu v 1 Král. 10:5 („óláthó“), ne však týž, takže zde neplatí tamní pozn. 618, leč by se, jak mnozí navrhuji, považovalo použití tohoto výrazu zde za chybu a četlo s LXX, Vulgatou a syrským překladem i zde „óláthó“ jako tam.
- 408 N. „množství“, „hojnosti“, viz 1 Sam. 2:33, pozn. 177. Dále obdobně.
- 409 D. „přidal jsi (zde poněkud jiný než v 1 Král. 10:7, pozn. 620, ale v této souvislosti téhož významu tvar téhož slovesa jako tam) k pověsti“ (n. „nad pověst“, jiná předložka než na uvedeném místě).
- 410 Viz 1 Král. 10:7, pozn. 621.
- 411 Viz Gen. 34:19, pozn. 924.
- 412 Zde D. „V tvého Boha milování“.
- 413 „Zjednání... postavení“ je v hebrejštině jedno slovo, tvar dotčeného slovesa³⁹⁰.
- 414 D. „bylo jako vonná látka“.
- 415 Vl. „silnice“, viz Num. 20:19, pozn. 779, zde snad ve smyslu jako v textu, n. snad „ochozy“, „pavlače“.
- 416 D. „byla... Júdově spatřena jako ona“, tj. „dřevo^{393*}“.
- 417 Viz 1 Král. 5:8, pozn. 295.
- 418 Viz Num. 6:21, pozn. 284.
- 419 Tj. „mimo to, co jí dal oplátkou za“, „čím se jí re- vanšoval za“.
- 420 Viz 1 Král. 10:15, pozn. 631.
- 421 Viz Gen. 23:16, pozn. 602, jiný výraz než shora⁴²⁰.
- 422 Viz 1 Král. 10:15, pozn. 632.
- 423 Viz 1 Král. 10:15, pozn. 935.
- 424 Viz 1 Král. 10:18, pozn. 635.
- 425 D. „podnož ve zlatě“, tj. snad „pozlacenou“, „zlatem obloženou n. potaženou n. pobitou“.
- 426 D. „ruce“, dále obdobně.
- 427 Tj. „z obou stran“.
- 428 Viz 1 Král. 10:21, pozn. 638.
- 429 Viz 1 Král. 22:49, pozn. 1015.
- 430 Viz 1 Král. 10:22, pozn. 639.
- 431 Viz 1 Král. 10:22, pozn. 640.
- 432 D. „tvář“.
- 433 Viz Gen. 4:3, pozn. 133.
- 434 Viz 1 Král. 4:26, pozn. 260; v LXX zde „théleiai“, „samice“, tedy výraz v podstatě téhož významu jako „tokades“ tam.
- 435 Viz Deut. 11:24, pozn. 473.
- 436 Viz Gen. 47:21, pozn. 603.
- 437 D. „A zbytek věcí Šalomounových, prvních i posledních“.
- 438 Viz 1 Par. 29:29, pozn. 907; ve zdejším kap. 33:19 vlastní jméno, v SZ jen tam se vyskytující, jež je tvarem téhož slovesa jako zde zdola⁴⁴¹; podle LXX „k slovlům vidoucích“.
- 439 Viz 1 Král. 11:29 a dále.
- 440 Výraz souvisící s následujícím „vidoucího^{441*}“ a vyskytující se v SZ jen zde.
- 441 Viz 2 Sam. 24:11, pozn. 987.
- 442 N. snad „proti“.
- 443 Viz Deut. 31:24, pozn. 224.
- 444 D. „a on“, dále obdobně.
- 445 Viz Gen. 12:18, pozn. 367.
- 446 Viz Gen. 20:2, pozn. 526.
- 447 Tvar slovesa jako v Gen. 49:7, pozn. 1332.
- 448 Viz Exod. 1:14, pozn. 27.
- 449 Viz Exod. 1:14, pozn. 28.
- 450 Viz 1 Král. 12:4, pozn. 703.
- 451 Viz Gen. 29:15, pozn. 749.
- 452 Viz 1 Král. 12:6, pozn. 704.
- 453 Viz 1 Sam. 17:30, pozn. 697; netýká se v. 13.
- 454 Viz 1 Sam. 4:9 a dále, pozn. 460.
- 455 Vl. „dobrým(i)“.
- 456 Viz Deut. 33:24, pozn. 1279.
- 457 Viz Gen. 4:23, pozn. 170.
- 458 Viz 1 Král. 12:10, pozn. 708.
- 459 Viz 1 Král. 12:10, pozn. 709.
- 460 Viz 2 Sam. 20:8, pozn. 806.
- 461 D. „a nyní“, dále obdobně.
- 462 Viz Gen. 4:2, pozn. 127.

- 463** Viz Deut. 21:18, pozn. 768.
464 Viz 1 Král. 12:11, pozn. 782.
465 Viz Gen. 13:14, pozn. 312.
466 D. „vrátili... králi výrok“.
467 Viz 1 Král. 12:17, pozn. 713.
468 Viz Lev. 24:16, pozn. 662.
469 Viz Lev. 20:2, pozn. 663.
470 Viz 1 Král. 12:19, pozn. 716.
471 Viz Soud. 20:15n., pozn. 898.
472 Viz 1 Král. 12:21, pozn. 718.
473 Viz Exod. 11:6, pozn. 355.
474 Viz Gen. 8:8, pozn. 259.
475 Vl. „jiti“, n. „odchodu“.
476 Viz Soud. 1:1, pozn. 9.
477 D. „města k obléhacímu valu³⁶⁹“, tj. „ke zřízení obléhacího valu n. zařízení“; smysl je „města, proti nimž se muselo zřítit obléhací zařízení, mělo-li jich být dobyto“. Jinak snad „vybudoval města v Júdovi jako pevnosti“.
478 N. „města pevnosti“, dále obdobně, srov. kap. 8:5³⁶⁹ a viz i 1 Sam. 22:4, pozn. 838.
479 Tj. „veliké štíty“ (kap. 9:15).
480 D. „velmi k rozmnožení“, smysl jako v textu, dále obdobně.
481 Viz Lev. 25:34, pozn. 830.
482 Viz 1 Par. 28:9, pozn. 855.
483 Viz Exod. 28:1, pozn. 961.
484 Viz Lev. 17:7, pozn. 550.
485 Viz Exod. 32:4, pozn. 1128.
486 D. „ti oddávající“ (n. „oddavší“).
487 Viz Deut. 31:6, pozn. 1091, zde jiný tvar téhož slovesa se smyslem jako v textu. Obdobný tvar jako ve shora citovaném místě je v kap. 13:18 a dále; viz i kap. 13:7⁵²⁵.
488 Tj. „dceru Jerimóthovu a Avichajilinu“; podle jiných „a Avichajil, dceru“.
489 N. „Avišálómovu“ (1 Král. 14:31).
490 N. „Avijjáma“ (1 Král. 14:31).
491 N. snad „Šelómith“, byla-li to dcera.
492 Sloveso jako „uvaž“ v Deut. 32:7.
493 N. „rozptýlil“, „rozestavil“, viz Gen. 28:14, pozn. 734.
494 Viz Lev. 5:15, pozn. 160.
495 Tj. „Libyjci“.
496 Viz Num. 12:1, pozn. 453.
497 N. „z příčiny Šíšaka“, viz Gen. 27:46, pozn. 730. Dále obdobně.
498 N. „jsem nechal já vás upadnout v ruku Šíšakovu“.
499 Viz Gen. 6:17, pozn. 205 a 207; v kap. 20:23 a dále podstatné jméno od tohoto slovesa odvozené.
500 N. „jakousi“.
501 N. „zakrátko“, „nakrátko“.
502 N. „možnosti k úniku“ (n. „vysvobození“ [Gen. 45:7, pozn. 1235]), n., podle jiných „trochu uniknuvších“, viz Gen. 32:8, pozn. 856.
503 Viz Gen. 2:24 a dále, pozn. 89.
504 Viz 1 Král. 14:26n., pozn. 788. V kap. 17:17 jde jednoznačně o „malé štíty“.
505 Viz Gen. 39:4, pozn. 1041.
506 Viz 1 Sam. 22:17, pozn. 856.
507 Viz 1 Sam. 1:7, pozn. 22.
508 N. „vstupovali“, jako shora, tj. „s ním“.
509 Viz 1 Sam. 13:1, pozn. 507.
510 Viz Gen. 5:32, pozn. 180.
511 Viz Gen. 49:16, pozn. 1352.
512 Viz Deut. 4:25, pozn. 246.
513 N. „Maachá“ (kap. 11:20).
514 Jinak „Av(í)šáloma“ (kap. 11:20).
515 Viz 1 Král. 20:14, pozn. 928.
516 D. „hrdinů⁵²⁰ války“.
517 Jako v Gen. 14:8, sloveso jako v Exod. 27:21, pozn. 958.
518 Tj. „seřadil své vojsko“.
519 Viz Jós. 1:14, pozn. 45.
520 Viz Gen. 6:4, pozn. 192.
521 D. „není vám“ (n. „pro vás“).
522 Viz Num. 18:19, pozn. 722.
523 Viz Soud. 9:4, pozn. 532.
524 Viz Deut. 13:13, pozn. 535.
525 N. „poplílili si (kap. 10:18, n. „upevnili [n. „zavrtldli“] se“, Rúth 1:18, pozn. 48) proti Rechaveámovi, synu Šalomounovu“. Viz i kap. 11:17⁴⁸⁷, kde je jiný tvar téhož slovesa.
526 Viz Gen. 18:7, pozn. 471.
527 N. „útlý“ (1 Par. 22:5), viz 2 Sam. 3:39, pozn. 220.
528 N. „nedodal si odvahy (Num. 13:20, pozn. 490) vůči“, v. 8 a dále obdobně.
529 Vl. „nevzepel se“, jako ve v. 8, zde smysl spíše jako v textu.
530 N. „myslíte, že můžete“ (n. „smíte“).
531 D. „tváří královské moci“.
532 N. „kralování“, jako ve v. 5.
533 Tj. „svěšené synům Dávidovým“.
534 N. „početná spousta“ (Gen. 17:4n.), srov. 1 Sam. 4:14 a dále, pozn. 254.
535 N. „zhotovil za bohy“.
536 Viz Deut. 30:1, pozn. 1078.
537 Viz Exod. 28:41, pozn. 1016.
538 Viz Lev. 1:5, pozn. 17.
539 Viz Exod. 29:13, pozn. 1035.
540 D. „za jitra-za jitra a za večera-za večera“, dále obdobně.
541 Zde snad v hromadném smyslu („svícny... a lampy k nim“, viz kap. 4:20).
542 D. „pozouny zvuku n. zvučení“, ne však jako „zvučení“ zdola⁵⁴³, ač je to příbuzný výraz.
543 Viz Jós. 6:5, pozn. 215.
544 Viz Gen. 39:2, pozn. 1039.
545 Viz Jós. 8:9, pozn. 309, zde smysl jako v textu.
546 Viz Exod. 2:12, pozn. 229.
547 D. „tváří“.
548 Viz Soud. 12:1, pozn. 652.
549 Viz Gen. 4:15, pozn. 152.
550 Vl. „mnohým“, „hojným“, „početným“, dále obdobně.
551 Viz Soud. 9:40, pozn. 575.
552 Viz Soud. 16:26, pozn. 803.
553 Viz Gen. 31:23, pozn. 824.
554 D. „od něho“.

- 555 Viz Num. 21:25, pozn. 818.
 556 Zde snad i ve smyslu „znovu nabyt síly“.
 557 Viz 1 Král. 11:41, pozn. 698.
 558 N. „záznamu“, „pojednání“.
 559 Viz Jós. 11:23, pozn. 460.
 560 Kap. 14 začíná v hebrejském textu až zde.
 561 Viz Num. 23:10, pozn. 886.
 562 D. „oltáře ciziny“, tj. „cizích bohů“, srov. Gen. 35:2, pozn. 941. Dále obdobně.
 563 Viz Exod. 23:24, pozn. 821.
 564 Viz Exod. 23:24, pozn. 819.
 565 Viz Exod. 34:13, pozn. 1197.
 566 Viz Lev. 26:30, pozn. 918.
 567 D. „s ním“, smysl jako v textu („nikdo s ním neváčil“). V. 11 a dále obdobně.
 568 D. „ještě nám je země před naší“.
 569 Viz Num. 16:27, pozn. 648.
 570 Viz 1 Par. 5:18, pozn. 151.
 571 Viz Num. 21:20, pozn. 815.
 572 D. „mnohým vůči (n. „stran“) nebyti“, tj. „můžeš pomoci mnohým stejně jako nemajícím“. Jinak snad ve smyslu „není ti *nesnadno* pomoci v *boji* mezi mnohými a nemajícími“.
 573 Vl. „podržet sílu“, n. snad „vedle tebe se nesmí udržet“.
 574 Viz Gen. 4:26, pozn. 174.
 575 D. „padali k nebyti (jako ve v. 11⁵⁷²) jim“. Dále obdobně.
 576 N. „takže pro ně nebylo záchranu života“ (Gen. 45:5).
 577 Viz Gen. 32:2, pozn. 853.
 578 Viz Num. 11:31, pozn. 441.
 579 Viz Gen. 34:29, pozn. 934.
 580 Viz Gen. 4:20, pozn. 157.
 581 N. „má Izráel⁵⁰⁰“, „je pro Izráele“.
 582 D. „za nebyti“.
 583 D. „Boha pravdy“.
 584 Viz Deut. 4:30, pozn. 256.
 585 N. snad „ale kdyby se... vrátil... a jali se...“, dal by“.
 586 Viz Gen. 29:6, pozn. 744.
 587 Viz Deut. 7:23, pozn. 141 a 966.
 588 N. „bude vrhán“.
 589 N. „proti národu“ („městu“), n. „bude drcen(o) n. tříštěn(o) národem“ („městem“).
 590 Viz Exod. 14:24, pozn. 480.
 591 Viz Gen. 35:3, pozn. 942.
 592 Valná většina známých mi překladů podává slovesné tvary ve vv. 4–5 v minulém nebo přítomném čase, přidržel jsem se však smyslu, v jakém je chápou LXX a Vulgata (ta podává i v. 3 v budoucím čase, LXX tam nevkládají sloveso), a to zejména proto, že toto prorockví mýsty velmi připomíná některé výroky Pána Ježíše u Mat. 24.
 593 Viz Lev. 19:13, pozn. 605, zde smysl jako v textu.
 594 Viz Gen. 33:9, pozn. 892.
 595 Vl. „mzdu“ (Gen. 30:18, pozn. 779).
 596 Podle Vulgaty, syrského překladu a některých rukopisů LXX „prorockví Azarji, syna“, viz v. 1.
 597 Viz 1 Král. 15:12, pozn. 794.
 598 Viz Deut. 29:17, pozn. 1055.
 599 Viz 1 Sam. 11:14, pozn. 476, zde a obdobně dále ve smyslu „opravit“.
 600 Viz Gen. 12:10, pozn. 498 a 525.
 601 Viz 1 Par. 22:19, pozn. 763.
 602 Viz 1 Par. 22:19, pozn. 764, zde táž předložková vazba, v této souvislosti snad spíše v takovémto smyslu, n. „nestaral“, „kdo by o... nedbal“. Obdobně kap. 17:3; 20:3; 31:21; 34:3.
 603 D. „od malého („muže“) až po“.
 604 Viz Exod. 19:16, pozn. 647.
 605 N. „dobrou vůlí“, „tužbou“.
 606 Viz 1 Král. 15:10, pozn. 793.
 607 Viz 1 Král. 15:13, pozn. 677.
 608 Viz 1 Král. 15:13, pozn. 796.
 609 Viz 2 Sam. 22:43, pozn. 916.
 610 Viz Exod. 29:14, pozn. 1036.
 611 Viz 1 Král. 15:17, pozn. 797.
 612 Viz 1 Král. 15:18, pozn. 798.
 613 Viz Soud. 7:24, pozn. 280.
 614 Viz 1 Král. 15:19, pozn. 800.
 615 Viz 1 Král. 15:20, pozn. 725.
 616 Viz Exod. 23:5, pozn. 466.
 617 Viz 2 Král. 23:5, pozn. 853.
 618 Viz 1 Král. 15:22, pozn. 806.
 619 Viz 1 Král. 15:22, pozn. 807.
 620 Jako v 1 Sam. 9:9 a dále.
 621 D. „srdce je nerozdělené“, v textu opis (jinak snad „směřuje n. *lne*“) umožňující zřetelněji vyjádřit výrazně směrový n. cílový smysl následující předložkové vazby.
 622 N. „na něho“.
 623 Sloveso jako v Deut. 4:25, pozn. 247.
 624 Tj. „do vězení“.
 625 D. „v nevíli“ (n. „zlosti“, „hněvu“).
 626 Viz Deut. 28:33, pozn. 996.
 627 Viz Deut. 17:18, pozn. 675.
 628 N. podobně jako Vulgata (jedem z velmi mála známých mi překladů rozlišujících tyto dvě předložkové vazby), „nevyhledával Hospodina, nýbrž důvěřoval v lékaře“ (Vulg. „nýbrž více důvěřoval v umění lékařů“).
 629 D. „mezi jeho hroby“, „v jeho hrobech“, smysl snad jako v textu.
 630 Vl. „naplnili“, „vyplnili“, viz Exod. 28:17, pozn. 982.
 631 D. „různými druhy“, výraz převzatý z aramejštiny.
 632 Viz Exod. 30:33, pozn. 1096.
 633 Viz Exod. 30:25, pozn. 1095.
 634 D. „směs díla⁶³⁹“, zde ve smyslu „odborné práce“, „umění“.
 635 Viz Gen. 11:3, pozn. 334.
 636 Viz Deut. 1:28, pozn. 80.
 637 Viz 1 Sam. 10:5, pozn. 429.
 638 Viz Soud. 2:11, pozn. 123.
 639 Viz Deut. 14:29, pozn. 599.
 640 Jednotné číslo snad i ve smyslu „poplatek“, „daň“.
 641 N. „vzrostlo“, jako „byl... vyšší“ v 1 Sam. 10:23 „získalo na výši n. velikosti“ v kladném smyslu. Jiný tvar téhož slovesa je v kap. 33:14 se smyslem jako tam v textu.

- 642** Tj. „znova“, „nadále“ („pokračoval v tom“), n. „nadto“, „dokonce“.
- 643** Viz Num. 4:19, pozn. 147, zde ve smyslu jako v textu („co se nosilo“, tj. „přinášelo“ [ne jako v textu zde shora], srov. „přínos“ [odlišný výraz] v Lev. 1:2, pozn. 5). Týž výraz je v kap. 20:25 (D. „k nebytí usesení“) a 35:3 ve smyslu jako v textu tam.
- 644** Viz Gen. 30:35, pozn. 799.
- 645** D. „chodícím a“, srov. Soud. 4:24, pozn. 278.
- 646** Vl. „vzrůstajícím“ (nikoli jako ve v. 6⁶⁴).
- 647** Zde nejspíše v takovémto smyslu, srov. Gen. 33:14, pozn. 902.
- 648** N. „jejich pověření“, viz Num. 3:36, pozn. 109; podle jiných „jejich počty“⁴², jako výsledek jejich přehlídky⁸⁶⁹; v kap. 23:18 smysl jako v textu tam⁸²⁶.
- 649** Viz Num. 1:2, pozn. 10.
- 650** D. „na (n. „při“) jeho ruce“.
- 651** Viz Soud. 5:9, pozn. 303.
- 652** Viz 1 Par. 12:2, pozn. 373.
- 653** Viz Num. 1:3, pozn. 15.
- 654** Viz Num. 13:19, pozn. 486.
- 655** Viz 1 Sam. 18:21, pozn. 749, zde překlad zvolen vzhledem k následující odlišné předložkové vazbě.
- 656** Viz 1 Sam. 28:24, pozn. 1011.
- 657** Viz 1 Král. 22:4, pozn. 985.
- 658** Viz Gen. 25:31, pozn. 672.
- 659** Viz 1 Král. 22:6, pozn. 987.
- 660** Viz 1 Král. 22:7, pozn. 988.
- 661** D. „není ho o mně prorokujícího“.
- 662** Viz Gen. 3:9 a dále, pozn. 1314.
- 663** Viz 1 Král. 22:9, pozn. 989.
- 664** Viz 1 Král. 22:10, pozn. 990.
- 665** Viz 1 Král. 22:10, pozn. 991.
- 666** Viz 1 Sam. 10:5; 18:10, pozn. 736.
- 667** N. „Cidkijjá“ (1 Král. 22:11).
- 668** Viz Gen. 16:7, pozn. 437.
- 669** Viz 1 Král. 22:16, pozn. 993.
- 670** Viz Gen. 4:2, pozn. 129; 30:36, pozn. 802.
- 671** Viz 1 Sam. 1:3, pozn. 13.
- 672** Viz Soud. 14:15, pozn. 719.
- 673** Viz Gen. 32:28, pozn. 881.
- 674** Viz Exod. 21:6, pozn. 683.
- 675** D. „Kde“, „kudy“.
- 676** Viz 1 Sam. 9:18, pozn. 402.
- 677** N. „v nejnitřnější pokoj“.
- 678** Viz 1 Král. 22:27, pozn. 997.
- 679** Viz Exod. 3:9, pozn. 105.
- 680** Viz 1 Král. 22:28, pozn. 999.
- 681** Viz 1 Král. 22:28, pozn. 1000.
- 682** Viz 1 Král. 22:31, pozn. 1002.
- 683** Viz Gen. 20:11, pozn. 537.
- 684** N. „obklíčili“, „obstoupili“, pak tedy snad, vzhledem k následující předložkové vazbě, „postavili (n. „shrnutí“) se vůkol“. Viz Jóba 16:13.
- 685** Viz Soud. 3:9, pozn. 174.
- 686** N. „odvedl“, sloveso jako „svedl“ ve v. 2, zde v takovémto smyslu.
- 687** Viz Num. 14:43, pozn. 552.
- 688** Viz 1 Král. 22:34, pozn. 1004.
- 689** Viz 1 Král. 22:34, pozn. 1005.
- 690** Viz 1 Král. 22:34, pozn. 1006.
- 691** Viz 1 Král. 22:34, pozn. 1007.
- 692** Viz Gen. 34:21, pozn. 927.
- 693** Viz 1 Král. 22:34, pozn. 1008.
- 694** Viz 1 Král. 22:35, pozn. 1009.
- 695** D. „vyšel do jeho tváře“; netýká se kap. 18:34.
- 696** N. „tužbu“, vl. „máš milovat“, v dané souvislosti smysl jako v textu n. zde shora.
- 697** N., podle převážné většiny známých mi překladů, „Zda jsi měl pomáhat zlovolnému a projevovat lásku“ (vl. „milovat“, následuje však 3. pád).
- 698** Viz Num. 1:53, pozn. 646.
- 699** Viz Exod. 22:5, pozn. 738.
- 700** Viz Gen. 26:18, pozn. 685.
- 701** Viz Žalm 37:1, pozn. 1003.
- 702** D. „tvář“.
- 703** Vl. „rozkázal jim“, v textu opis uchovávací v překladu předložkovou vazbu, jaká je v textu původním.
- 704** Viz Exod. 17:12, pozn. 598.
- 705** Viz Gen. 47:26, pozn. 1289.
- 706** Viz Exod. 18:20, pozn. 623.
- 707** Viz Lev. 4:2, pozn. 93.
- 708** Viz 2 Král. 25:18, pozn. 932.
- 709** Viz Exod. 5:6, pozn. 164.
- 710** N. „s tím, kdo je n. bude dobrý“.
- 711** Podle některých rukopisů LXX „Ammónovi a s nimi někteří z Meuním“, srov. 1 Par. 4:41, pozn. 121.
- 712** Viz 1 Par. 19:5, pozn. 648.
- 713** Viz Num. 21:13, pozn. 802.
- 714** N. prostě „z druhé strany moře“⁵.
- 715** Tj. Mrtvému moři.
- 716** Podle 1 rukopisu „od Edóma“, srov. „pohoří Séír“ ve v. 10 a dále a kap. 3:12¹⁴⁶.
- 717** N. „pídění po“, n. snad „k toužebnému vzhlížení k“.
- 718** Tj. „na celém území Júdově“, n. snad ve smyslu „vyhlášením vůžil (jako povinnost) na celého Júdu“ jako národ.
- 719** Vl. „hledat“, jako níže, zde překlad zvolen vzhledem k následující předložce.
- 720** Viz Exod. 32:18, pozn. 1142; Soud. 5:31, pozn. 374.
- 721** D. „není“, smysl jako v textu („není toho, kdo by se mohl“).
- 722** Viz Num. 21:32, pozn. 828.
- 723** Viz 1 Král. 5:1, pozn. 284.
- 724** Viz Exod. 15:17, pozn. 531.
- 725** N. „trest“, výraz příbuzný onomu v kap. 19:6¹⁷⁹, ne však týž.
- 726** N. snad „z příčiny“.
- 727** Viz Exod. 2:17, pozn. 75; 1 Sam. 2:1, pozn. 70.
- 728** Ve smyslu Deut. 2:5, pozn. 121, kde ovšem je jiné sloveso.
- 729** Viz Lev. 26:30, pozn. 916.
- 730** Vl. „oni nám odplácí“, opis v textu uchovává v překladu předložkovou vazbu, jaká je v textu původním.
- 731** Viz Gen. 3:24, pozn. 121.
- 732** Viz Num. 24:18, pozn. 553.

- 733** Viz Soud. 11:24, pozn. 627.
- 734** Vl. „zda je nebudeš soudit“, v textu opis umožňující v překladu uchovat předložkovou vazbu, jaká je v textu původním.
- 735** N. „Dávejte pozor“.
- 736** N. „ani mít strach z^{497a}“.
- 737** Viz Num. 34:4, pozn. 1104.
- 738** D. „tváře“.
- 739** Viz Gen. 24:26, pozn. 624.
- 740** N. „Posilněte“, „ustalte“, „utvrďte“, dále obdobně.
- 741** N. „Důvěřujte v (n. „spolehněte na“) Hospodina, vašeho Boha“, dále obdobně, je to však tvar téhož slovesa jako „budete upevnění“ v téměř verši.
- 742** Viz 2 Král. 6:8, pozn. 306.
- 743** Viz Deut. 33:17, pozn. 1260.
- 744** Viz Exod. 3:5 a dále, pozn. 1219.
- 745** Viz 1 Král. 8:28, pozn. 516, zde v takovémto smyslu.
- 746** Viz Deut. 26:19, pozn. 445; vl. „začali s jásotem a chvalozpěvem“, znění v textu však, mám za to, lépe vystihuje smysl předložkové vazby, jíž je zde použito.
- 747** Viz Lev. 27:21, pozn. 965.
- 748** Viz Num. 21:3, pozn. 790.
- 749** Viz Gen. 11:3, pozn. 331.
- 750** Viz Is. 21:8, pozn. 1060.
- 751** Viz Lev. 26:30, pozn. 919.
- 752** Viz Gen. 12:5, pozn. 350.
- 753** D. „i mrtvoly“; 7 rukopisů má znění „i roucha“ („be-gádím“ místo „pegárlím“, srov. kap. 3:12¹⁴⁶); tak překládá i Vulgata („vestes“), LXX „skyla“, „kořisti“.
- 754** Viz Gen. 27:15, pozn. 705; zde v kap. 21:20 příbuzný výraz.
- 755** Viz Gen. 14:3, pozn. 390.
- 756** Tj.¹⁰⁴ „žehnání“, „velebení“.
- 757** Viz Gen. 3:3, pozn. 91.
- 758** N. „království (ne týž výraz jako ve v. 29, ale příbuzný) Jehóšáfátovo mělo pokoj“.
- 759** Viz 1 Par. 27:24, pozn. 834.
- 760** N. „tímto činem on spáchal“.
- 761** Viz Gen. 38:29, pozn. 1033.
- 762** N. „rozrazil“.
- 763** Jako „království“ v kap. 20:29.
- 764** Viz Deut. 1:26, pozn. 71.
- 765** Viz 2 Král. 8:21, pozn. 407.
- 766** N. „a velitele^{61a}“.
- 767** Viz Deut. 13:13, pozn. 1078.
- 768** D. „podle působení smilnění domu Acheávova“, smysl jako v textu.
- 769** Viz Exod. 9:14, pozn. 281.
- 770** Viz Exod. 8:2, pozn. 234.
- 771** D. „a ty“, tj. „budeš postižen“.
- 772** Vl. „tebe mnoha nemocemi“, množné číslo v zesilujícím smyslu, n. snad „mnoha utrpeními“. V. 19 obdobně.
- 773** D. „dni na dni“ (v. 15), „ke dnům ode dni“ (v. 19).
- 774** Viz 1 Par. 5:26, pozn. 168.
- 775** Vl. „jij“, tj. „jeho zem“; v tomto smyslu je zde „Júdá“ ženského rodu; jinak „vtrhli do něho“ („do ní“)⁸⁷⁹, znění v textu zvoleno vzhledem k tomu, že předmět slovesa v textu původním je vyjádřen zájmenou příponou bez předložky; podobně překládá Vulgata („vastaverunt eam“, „zpusťošili jí“). Kap. 24:7 a dále obdobně.
- 776** Vl. „zajali všechno... jeho syny a jeho ženy“, smysl jako v textu.
- 777** N. „Achazjáhu“ (kap. 22:1 a dále), viz i 2 Král. 1:2, pozn. 2.
- 778** Vl. „nejmenší“, D. „malý“, dále obdobně.
- 779** D. „času vyjítí konce“.
- 780** D. „v zlych neduzích“ (Deut. 29:22).
- 781** N. „aniž ho kdo litoval“, D. „odešel v netužbě“.
- 782** D. „první“.
- 783** Viz Gen. 49:19, pozn. 1361.
- 784** 7. pád („s Araby“).
- 785** Tak podle 1 rukopisu, 2 Král. 8:26, syrského překladu a LXX (tam podle některých rukopisů „dvaceti“); masórétský text a Vulgata tu mají porušené znění „čtyřiceti a dvou“, viz kap. 21:5.
- 786** Viz 2 Král. 8:26, pozn. 410.
- 787** Viz 1 Král. 1:2, pozn. 5.
- 788** Vl. „prokazování se jako soudce“.
- 789** Viz Soud. 3:28, pozn. 228.
- 790** D. „domu Achazjáhuovu nebylo nikoho k podržení schopnosti“.
- 791** Viz 2 Král. 11:1, pozn. 501.
- 792** Tak podle mnoha rukopisů, starých překladů a 2 Král. 11:1; masórétský text tu má porušené znění „promluvíva“ („vattdabbér“ místo „vatteabbéd^{146e}“), jež nedává smyslu.
- 793** N. „Jehóševa“ (2 Král. 11:2).
- 794** Viz 2 Král. 11:2, pozn. 502.
- 795** Viz Gen. 24:59, pozn. 641.
- 796** Viz 2 Král. 11:2, pozn. 503.
- 797** Viz 2 Král. 11:3, pozn. 506.
- 798** Vl. „obešli Júdu“, opis v textu uchováva v překladu předložkovou vazbu textu původního; n. snad „prošli Júdu vůkol“.
- 799** Zde „Jehójádá“.
- 800** Viz 2 Král. 11:5 a 15, pozn. 510.
- 801** Viz 1 Par. 15:6, pozn. 474.
- 802** Viz Exod. 25:37, pozn. 895.
- 803** Zde ve smyslu „mající n. konající službu“.
- 804** Viz 2 Král. 11:8, pozn. 517.
- 805** Viz 2 Král. 11:8 a 15, pozn. 518.
- 806** Tj. ty, jež si odsloužily svou směnu.
- 807** Viz 1 Par. 9:33, pozn. 270.
- 808** N. „střelou“, „vrhacím kopím“.
- 809** Viz Exod. 27:14, pozn. 950.
- 810** Viz 2 Král. 11:11, pozn. 523.
- 811** Viz Exod. 29:6, pozn. 1026.
- 812** Viz 2 Král. 11:12, pozn. 525.
- 813** Viz 2 Král. 11:13, pozn. 526.
- 814** Viz Gen. 6:12 a dále, pozn. 465.
- 815** Viz 1 Král. 7:15nn.
- 816** Jako v Num. 10:2.
- 817** Viz 2 Král. 11:14, pozn. 529.
- 818** Viz 2 Král. 11:15, pozn. 530.
- 819** Viz 2 Král. 11:15, pozn. 531.

- 820** Viz 2 Král. 11:15, pozn. 519.
- 821** Viz 2 Král. 11:16, pozn. 533; zde však LXX (nikoli Vulgata) dali přednost přenesenému smyslu a přeložili „poskytli (vl. „dali“) jí volno“.
- 822** Viz 2 Král. 11:16, pozn. 534.
- 823** N. „že zůstanou^{303r}“, D. „smlouvu o (n. „stran“) bytí“ (n. „staní se“).
- 824** Viz Num. 22:41, pozn. 872.
- 825** Tvar slovesa jako v Lev. 11:35, pozn. 366.
- 826** Zde vl. „dozor“ vůbec, jako v kap. 24:11, množné číslo pak ve smyslu všech strážek n. složek této služby.
- 827** N. snad „rozmístil“ (n. „rozdělil“, „roztřídil“) nad domem Hospodinovým“.
- 828** D. „rukou“.
- 829** Viz Gen. 17:12, pozn. 453.
- 830** Viz 2 Král. 12:5, pozn. 550.
- 831** Viz 1 Sam. 1:7, pozn. 22.
- 832** Zde snad ve smyslu „podle potřeby“.
- 833** Viz Lev. 25:53, pozn. 855.
- 834** N. „daru“, „příspěvků“, „daně“, „dávků“.
- 835** Tj. „nařízeného Mojžíšem, nevolníkem Hospodinovým“, viz Exod. 25:2nn.; 35:4nn.
- 836** D. „všechny svatosti“.
- 837** N. „učinili vlastnictvím Baalím^{5r}“.
- 838** Viz Gen. 50:26, pozn. 1400.
- 839** N. „prohlášení“, D. „hlas“.
- 840** D. „nevolníka, na Izráele“, smysl jako v textu. Dále obdobně.
- 841** Viz 2 Sam. 8:17, pozn. 416.
- 842** Viz Gen. 41:34, pozn. 1113.
- 843** N. snad „a pověření“.
- 844** D. „podle (n. „stran“) dne v (n. „na“) den“, smysl jako v textu.
- 845** D. „se stali najímajícími“, ve v. 14 „byli⁹⁵ vznášející“. Jinak, stran slovesa „najímat“, viz Gen. 30:16, pozn. 779.
- 846** Viz Exod. 38:23, pozn. 974.
- 847** Vl. „hojení“, „zacementování“, „zajizvování“, viz Jer. 8:22, pozn. 662.
- 848** Vl. „vystupovalo^{12r}“, „vzrůstalo“.
- 849** D. „postavili Boží dům podle jeho míry“ (Exod. 5:8, pozn. 169).
- 850** Viz Deut. 3:28, pozn. 210.
- 851** Viz Gen. 35:29, pozn. 648.
- 852** Viz Gen. 4:23, pozn. 165.
- 853** Viz Soud. 6:34, pozn. 438.
- 854** Viz Jós. 23:16, pozn. 681.
- 855** Viz 1 Sam. 31:9, pozn. 290.
- 856** Viz 1 Par. 18:5, pozn. 625.
- 857** D. „v nepatrnosti“, viz Gen. 19:20, pozn. 513.
- 858** D. „soudy“, množné číslo v zesilujícím smyslu.
- 859** Viz Gen. 4:10, pozn. 141.
- 860** Viz 2 Sam. 16:7, pozn. 669.
- 861** Jinak „Józáchár“ (2 Král. 12:21).
- 862** Vl. „hojnost“, „množství“.
- 863** N. snad „prorockého výroku o něm“, viz 2 Král. 9:25, pozn. 449.
- 864** Vl. „založení“, „základ“.
- 865** Viz Jós. 17:13, pozn. 557.
- 866** N. snad „jak se upevnilo jemu svěření^{840r}“ (n. „na něm spočívající“).
- 867** Viz Deut. 24:16.
- 868** N. „seskupil“, „zorganizoval“.
- 869** Viz Num. 1:3, pozn. 19.
- 870** Sloveso jako „uchvat“ v Exod. 4:4.
- 871** Tj. „do boje“.
- 872** Tj. „tvé vlastní vojsko“, srov. Gen. 32:10, pozn. 859. Tato poznámka neplatí pro níže⁸⁷³ podanou obměnu překladu.
- 873** N., podle některých, v podstatě i podle LXX a Vulgaty, „chceš-li však ty nastoupit, učíš tak... Bůh způsobí“.
- 874** Viz 1 Sam. 2:4, pozn. 79, zde jiný tvar se smyslem jako v textu.
- 875** D. „dát rozmnožení“.
- 876** Viz Gen. 4:5, pozn. 138, na konci verše odvozené podstatné jméno.
- 877** Viz 1 Par. 20:1, pozn. 430.
- 878** Viz Num. 20:8, pozn. 763.
- 879** Viz 2 Sam. 23:16, pozn. 959.
- 880** D. „synové“.
- 881** D. „od jít s nimi“.
- 882** Viz 1 Sam. 23:27, pozn. 879.
- 883** Tj. „z jejich obyvatel“.
- 884** N. snad „skolit“, tj. „zabit“, jako např. ve v. 14 a jinde často.
- 885** Vl. „uradil“, „poradil“, jako ve v. 17, ale tam trpný rod, zde činný, smysl jako v textu.
- 886** D. „zvíře pole“.
- 887** Viz 2 Král. 14:10, pozn. 604.
- 888** N. snad „tvé srdce; seď nyní k užívání si své slávy“.
- 889** Viz Deut. 2:5, 9, pozn. 121.
- 890** Viz 2 Král. 14:10, pozn. 606.
- 891** Viz Deut. 9:17, pozn. 418.
- 892** Viz 2 Král. 14:13, pozn. 839.
- 893** Viz 2 Král. 14:13, pozn. 607.
- 894** Viz 2 Král. 14:13, pozn. 608.
- 895** Viz 2 Král. 14:14, pozn. 570.
- 896** Viz 2 Král. 14:14, pozn. 610.
- 897** Viz 2 Král. 12:20, pozn. 574.
- 898** Viz 2 Král. 14:20, pozn. 611.
- 899** N. „Élath“, viz 2 Král. 14:22; 16:6, pozn. 641.
- 900** N. „Jecholjáhú“ (2 Král. 15:2).
- 901** Viz 1 Par. 15:22, pozn. 491.
- 902** Podle mnoha hebrejských rukopisů, některých rukopisů LXX a jiných starých překladů „v Boží bázní“ (n. „úctě“, „bejreath“ místo „bireoth“); tohoto znění se přidržují i některé novější překlady.
- 903** Viz 2 Sam. 5:20, pozn. 270.
- 904** D. „v“, tj. snad „v okolí n. blízkosti“.
- 905** Viz Gen. 5:32, pozn. 181.
- 906** Hebr. „Mikcóa“, jméno dvou míst u jerúsalémské hradby, viz Nech. 3:19n. a 24n.
- 907** Viz Gen. 37:20, pozn. 991.
- 908** Viz Deut. 3:10, pozn. 181.
- 909** N. „na úrodné půdě“, n. „na Karmelu“.

- 910** Tj. „zemědělství“.
- 911** D. „konající (tj. „schopnou konat“) boj“, dále obdobně.
- 912** V hebrejštině jednotné číslo, snad ve smyslu „každý ve své čestě“. Kap. 31:19 obdobně.
- 913** Souvisí s oběma následujícími výrazy⁹¹⁴ (tedy „důmyslné sestavené zařízení“).
- 914** N. „výmysly vymyšlejícího“, nikoli v hanlivém smyslu.
- 915** D. „vyšel“^{30*}.
- 916** D. „k pomáhání“, opis v textu vyjadřuje smysl trpného rodu tohoto tvaru slovesa.
- 917** Zde ve smyslu „zpyšnělo“, „stalo se opovázlivým“.
- 918** Tj. „k záhubě“ nebo i „k zkaženému smýšlení a jednání“. Kap. 27:2 obdobně.
- 919** Viz Exod. 18:21, pozn. 627.
- 920** Viz 1 Sam. 14:52, pozn. 609.
- 921** Viz Gen. 40:6, pozn. 1066.
- 922** Jiný výraz než v Lev. 10:1, pozn. 295, a dále, odvozený od slovesa překládaného „zakuřovat“^{75*} a vyskytující se v SZ jen zde a u Ezek. 8:11.
- 923** N. „shora“^{358*}.
- 924** Viz Lev. 14:2, pozn. 459.
- 925** Viz 2 Král. 15:5, pozn. 621.
- 926** Viz 2 Král. 15:5, pozn. 622; zde Vulgata „in domo separata“, „v odděleném domě“.
- 927** Viz 2 Král. 6:4, pozn. 298, zde trpný rod se smyslem jako v textu.
- 928** Jako „hojnost“ v kap. 4:18.
- 929** Hřeben vrchoviny u Jerúsaléma, opevněný k obraně města.
- 930** Viz Lev. 18:21, pozn. 573 a 574.
- 931** Viz Gen. 43:32; 46:34, pozn. 1273.
- 932** Viz 2 Sam. 8:4, pozn. 395.
- 933** D. „veliké“.
- 934** Viz 1 Král. 4:6, pozn. 223.
- 935** Viz 1 Sam. 17:13, pozn. 684.
- 936** D. „a jen vy“, tj. „co se vás samých týče“ („podívejte se jen sami na sebe!“).
- 937** Viz Exod. 15:7, pozn. 506.
- 938** D. „k provinění proti Hospodinu na nás“, tj. „abyste je na nás uvalili“.
- 939** Vl. „opustili“.
- 940** Tj. „nedostatečně oděných“.
- 941** N. snad „doprovodili“, „pomalu (n. „opatrně“, „pозorně“) zavedli“.
- 942** Vl. „vedle“.
- 943** Viz Gen. 10:11, pozn. 318.
- 944** Vl. „ještě“.
- 945** N. „rozpustilost“, vl. „Júdu uvolnil“ (n. „zavil kázně“), v textu opis vzhledem k předchozí a následující předložkové vazbě. Viz Exod. 5:4, pozn. 161; 32:25, pozn. 1148.
- 946** Zde D. „a nevěrně dopouštění (n. „páchání“) nevěrnosti“.
- 947** D. „rozdělil“, tj. „rozkousoval“, „rozebral“ ve smyslu „obral kus po kuse“.
- 948** D. „čas tísně jemu“ (n. „sobě“).
- 949** N. „zhroucení“, vl. „stali jeho způsobením klopytnutí“, smysl jako v textu.
- 950** Viz 2 Král. 18:16, pozn. 717.
- 951** N. snad „ve všech koutech“.
- 952** Viz Gen. 19:2, pozn. 491.
- 953** Tj. „vše poskvrňující“, viz Lev. 20:21, pozn. 675.
- 954** Viz 1 Sam. 3:3, pozn. 190.
- 955** D. „a Bohu... nezakouřili a vzestupných obětí nevznesli“, smysl jako v textu.
- 956** N. „chvění“, „otřásání“, „leknutí“; podle čteného textu „prohánění sem-tam“, viz Deut. 28:25, pozn. 980.
- 957** Viz Deut. 28:37, pozn. 1000; také „k zpusošení“.
- 958** Viz 1 Král. 9:8, pozn. 583.
- 959** Tj. „učinil je předmětem hrůzy a úžasu a syčení“.
- 960** N. „obracejícími v kouř“^{539*}.
- 961** N. „stran věci (D. „ve věcech“) Hospodinových“.
- 962** Viz Lev. 5:3, pozn. 140; nesouvisí s „očičňovat“ shora ani s „očistit“ ve v. 15.
- 963** Viz Gen. 1:5, pozn. 9; netýká se „prvního“ zdola.
- 964** Viz Num. 15:5, pozn. 268.
- 965** Zde „král“, dále obdobně.
- 966** Viz Gen. 22:10, pozn. 576.
- 967** Viz Exod. 29:16, pozn. 1038; místo předložky směrová přípona obdobného smyslu.
- 968** Viz Lev. 4:23, pozn. 128.
- 969** Viz Exod. 29:10, pozn. 1033.
- 970** Viz Lev. 6:26, pozn. 209, zde opis vzhledem k směrové příponě u slova „oltář“.
- 971** Viz Exod. 29:33, pozn. 1056.
- 972** D. „na ruce“, smysl snad jako v textu, n. snad „pod vedením“.
- 973** Viz Gen. 49:9, pozn. 1334.
- 974** D. „až k radosti“ („až jedna radost“).
- 975** Viz 1 Sam. 14:28, pozn. 551.
- 976** Viz Lev. 7:12, pozn. 221.
- 977** Viz Exod. 35:5, pozn. 1215.
- 978** D. „posílili (n. „jali se posilovat“) je“, opis v textu snad zřetelněji vyjadřuje významový odstín slovesa v dané souvislosti; n. snad „jali se jim pomáhat“.
- 979** Zde snad v takovémto smyslu, vl. „přímější“, tj. „přímochařejší“, „výhradněji mající jen své posvěcení na zřeteli a rozhodněji o ně usilující, dávající mu přednost před čímkoli jiným“.
- 980** Vl. „byli odhodlanější srdce“^{213*}.
- 981** Viz Gen. 35:14, pozn. 950.
- 982** N. „věnováním pozornosti“.
- 983** D. „v náhlosti“, smysl snad jako v textu.
- 984** Viz Exod. 12:11, pozn. 377.
- 985** Viz Exod. 12:11, pozn. 378.
- 986** Trpný rod, jako v kap. 25:17.
- 987** D. „slovo“, „řeč“.
- 988** Viz Deut. 34:1, pozn. 1295.
- 989** D. „hlas“^{161*}.
- 990** D. „za mnoho“, tj. „let“.
- 991** Zde snad lze tímto slovesem opisně vyjádřit smysl jinak v této souvislosti nesnadno doslovně přeložitelné předložky, již je zde použito.
- 992** Viz Gen. 43:14, pozn. 1190.
- 993** Viz Deut. 4:31, pozn. 258.
- 994** N. „mluvili o nich“.

- 995** Vl. „vysmívali se jim“, to je význam obou těchto sloves, v textu opisy umožňující v překladu uchovat předložkové vazby, jaké jsou v textu původním.
- 996** Viz Num. 1:49, pozn. 40.
- 997** N., podle jiných, „všechny kadidelnice“.
- 998** Vloženo pro zřetelnost.
- 999** Viz 1 Par. 6:31 a dále, pozn. 242.
- 1000** D. „v ne“, jinak nesnadno doslovně přeložitelná předložková vazba.
- 1001** Viz Lev. 13:7, pozn. 394.
- 1002** Vl. „uzdravil (n. „vyhojil“) lid“, smysl jako v textu („nedopustil nemoc jako trest“).
- 1003** D. „v (n. „na“) den“.
- 1004** D. „nástrojí síly“, smysl jako v textu, n.
- 1005** „Hospodinu nástrojí síly (tj. „k opěvování síly“) Hospodinovy“.
- 1006** Viz 1 Sam. 18:5 a dále, pozn. 756.
- 1007** Zde v tomto přeneseném smyslu.
- 1008** Zde jiný tvar, značící také „vznávající se“.
- 1009** Viz Exod. 29:27, pozn. 1054.
- 1010** D. „jako toto“.
- 1011** Viz Gen. 21:12 a dále, pozn. 769.
- 1012** Viz Num. 3:16, pozn. 93.
- 1013** Viz 1 Par. 9:18, pozn. 240.
- 1014** Tj. to, co král měl pravidelně obětovat (v. 3); co měli kněží a Lévióvcí dostávat od lidu (v. 4 a dále).
- 1015** Tj. „plně se mu věnovat“.
- 1016** Viz Gen. 28:14, pozn. 734.
- 1017** Viz Lev. 2:12, pozn. 76.
- 1018** D. „rozmnožili, děti Isráělovy, prvotinu“.
- 1019** Viz Num. 18:12, pozn. 714.
- 1020** N. „tvořit“, „kupit“; také „zakládat“, nesouvisí však s „nakladli“ ve v. 6.
- 1021** Vl. „se Jechizkijáhů jal dotazovat kněží a Lévióvců na ty hromady“, opis v textu umožňuje v překladu zachovat obě předložkové vazby, jež jsou v textu původním.
- 1022** Viz Exod. 25:2 a dále, pozn. 1053.
- 1023** Viz 1 Sam. 9:22, pozn. 410.
- 1024** D. „ve věrnosti“⁷⁰⁴.
- 1025** N. „pod rukou“, tj. „pod vedením“, D. „od ruky“.
- 1026** Viz 2 Sam. 24:9, pozn. 984, zde ve smyslu jako v textu.
- 1027** Viz Lev. 7:16, pozn. 226.
- 1028** Viz Exod. 30:10, pozn. 937.
- 1029** Viz 1 Par. 9:24.
- 1030** D. „veliký“, „malý“, tj. „ať šlo o velikého či o malého“.
- 1031** D. „jak“, jako shora. V kap. 35:7 ve smyslu jako v textu.
- 1032** N. „potřeby“, „přídělu“ (2 Král. 25:30), „nároku“.
- 1033** Zde snad lze chápat i v témž smyslu jako v kap. 7:6.
- 1034** N. „spolehlivé“, „věrné“, vl. „pravdu“ atd. Tých výraz je v kap. 32:1.
- 1035** N. „obrácena k boji“, tj. „že chce bojovat“.
- 1036** Tvar slovesa jako v Gen. 26:15, pozn. 682.
- 1037** Tj. snad „natolik, že na ní mohl postavit věže“. Mnozí zde podle rabínských výkladů čtou „a vztýčil na ní věže“, podobně Vulgata („a vybudoval věže shora“).
- 1038** Viz Soud. 9:6, pozn. 536.
- 1039** Viz Soud. 16:29, pozn. 806.
- 1040** Viz Gen. 1:16, pozn. 112, zde smysl jako v textu.
- 1041** Vl. „v obléhacím valu“³⁶⁹, srov. 2 Sam. 20:15, pozn. 814, ač tam je „val“ jiný výraz.
- 1042** Viz 2 Král. 18:32, pozn. 743.
- 1043** D. „schopnosti“, vl. „bytím schopní“.
- 1044** Viz 2 Král. 18:35, pozn. 744.
- 1045** Viz 2 Sam. 14:15, pozn. 590.
- 1046** N. „poplašení“.
- 1047** Viz Gen. 16:7, pozn. 439.
- 1048** Viz Gen. 46:26, pozn. 1262.
- 1049** N. „zachránili (...) před rukou“⁴⁰².
- 1050** Mnoho rukopisů má znění „všech jeho nepřátel“.
- 1051** Zde i v tomto smyslu, jako „opatroval“ v Gen. 47:17, n. také „ochraňoval“.
- 1052** Mnozí zde podle LXX („katepausen autús“) a Vulgaty („praestitit eis quietem“) čtou „vájianach láhem“ místo „vájienahalém“ a překládají „a dal jim odpočinek“⁴⁵⁵.
- 1053** Viz 2 Sam. 3:28, pozn. 186.
- 1054** Viz Soud. 9:16, pozn. 547.
- 1055** D. „dobrodiní na něm“ (n. „vůči němu“). Dále obdobně.
- 1056** Viz 1 Král. 10:2, pozn. 316.
- 1057** N. „žádoucí (n. „lákavé“, „příjemné“, „vytoužené“) předměty“, D. „předměty tužby“.
- 1058** Viz Gen. 1:25, pozn. 38.
- 1059** D. „pro všechen dobytek a dobytek“.
- 1060** N. „chlévů“, poněkud jiný tvar než shora, ale v podstatě téhož významu.
- 1061** Podle LXX a Vulgaty „a stáje (n. „chlévů“) pro stáda“; tohoto znění se přidržují i některé novější překlady.
- 1062** Vl. „východ“, „výstup“³⁰.
- 1063** Vl. „napřímil je“.
- 1064** Viz 1 Par. 7:28, pozn. 217.
- 1065** Jako „tlumočnick“ v Gen. 42:23; nesouvisí s „posláni“ zdola.
- 1066** Tj. „při příležitosti jejich příchodu“; n. „ve věci n. stran vyslanců“. Viz Is. 39:1nn.
- 1067** Viz Gen. 10:10, pozn. 317.
- 1068** Tj. snad „nejčestnějším“.
- 1069** N. „na vzestupu“⁷³⁷ k hrobům“.
- 1070** Viz Lev. 19:26, pozn. 641.
- 1071** Viz Lev. 19:26, pozn. 640.
- 1072** Viz Lev. 19:31, pozn. 652.
- 1073** Viz Exod. 20:4, pozn. 660.
- 1074** Viz Deut. 4:16, pozn. 234.
- 1075** Zde odchylný tvar téhož významu, vyskytující se v SJ žen zde.
- 1076** Hebr. „chóchím“, viz Jób 41:2, pozn. 1830, a příbuzný výraz „chách“ v 2 Král. 19:28, pozn. 788, jehož je tam použit v obrazném smyslu, podobně jako tohoto zde. Výraz značí i „bodláčí“, „trnité křoví“ (je to množné číslo slova „chóach“, „bodlák“ v kap. 25:18) a proto někteří zde překládají „v trní“, jiní myslí na pouta opatřená ostny n. hroty (ostatně i „hák“ v daném smyslu je „hrotitý“ [„bodec“]); také „houstí“ s představou

- „uváznutí“, „stísnění“, „sevěření“, takže potom i „skalní soutěsky“ („rozsedliny“ v 1 Sam. 13:6, v tomto smyslu jej někteří chápou doslovně a překládají „v rozsedlinách n. prohlubních“) a zde pak v přeneseném smyslu „pouta“ (LXX, „katelabon en desmois“, „chytili v poutech“, Vulgata, „vincium in catenis“, „svázaného v řetězech“).
- 1077** Viz Soud. 16:21, pozn. 793.
1078 Viz Exod. 32:11, pozn. 1136.
1079 Snad prostě ve smyslu „před Bohem“, doslovný smysl dotčené předložky však zde má, mám za to, význam jako v textu. V. 23 a dále obdobně.
1080 Viz Gen. 25:21, pozn. 655.
1081 Viz 2 Král. 16:18, pozn. 661.
1082 Tj. „tou oběhal Ófel“, opis v textu uchovává v překladu předložkovou vazbu, jaká je v textu původním.
1083 Viz Gen. 6:14, pozn. 215.
1084 Viz Lev. 2:2, pozn. 54.
1085 Tvary trpného rodu (vl. „dání se uprosit“, „než [ve v. 23 „jako“] byl pokořen“).
1086 Tj. „osmém roce“ („když již kraloval osm let“).
1087 Viz 2 Sam. 8:16, pozn. 415.
1088 Viz 2 Král. 12:10, pozn. 557.
1089 Podle čteného textu „a vrátili se do“.
1090 Viz 2 Král. 22:5, pozn. 835, ne však dodatek poznámky o znění čteného textu.
1091 Viz 2 Král. 12:12, pozn. 564.
1092 Vl. „pokrytí trámy“.
1093 D. „domů“.
1094 Zde neurčitý způsob s významem podstatného jména slovesného.
1095 N. „a všichni tito Lévíovci se vyznali“.
1096 D. „ve službě a službě“.
1097 Viz 2 Král. 22:9, pozn. 838.
1098 Viz 2 Král. 22:14, pozn. 850.
1099 Viz 2 Král. 1:2n, pozn. 8. V LXX zde prostý 4. pád.
1100 Viz 2 Král. 22:19, pozn. 842.
1101 Viz Gen. 22:16, pozn. 584.
1102 Viz 2 Král. 22:20, pozn. 844.
1103 Viz 2 Král. 22:20, pozn. 845.
1104 Viz 2 Král. 22:20, pozn. 846.
1105 Vl. „posilnil“.
1106 N., podle čteného textu, „měli znalosti⁹⁰¹“.
1107 Viz Exod. 28:12, pozn. 950.
1108 Vl. „připravte“, v textu opis vzhledem k tomu, že sloveso je bez předmětu. Kap. 1:4 obdobně.
1109 Podle čteného textu „připravte se“.
1110 Zde ve smyslu „listiny“, „zápisu“.
1111 Jako v kap. 21:12, výraz odvozený od téhož slovesa a v podstatě téhož významu jako předchozí¹¹⁰ („něco napsaného“).
1112 N. „přibuzenstev“, „čeledí“, výraz odvozený od slovesa v Gen. 10:25, pozn. 326, podobně jako jiný v podstatě téhož významu ve v. 12. Oba se v SZ vyskytují jen zde.
1113 N. „za oddělení¹¹³ domů otců svých bratrů⁵, synů“.
1114 Výraz příbuzný onomu ve v. 4 a jinde²⁴⁰ a téhož významu; vyskytuje se v SZ jen zde.
- 1115** D. „a oddíl domu otce“, tj. „vždy jeden oddíl domu jednoho otce“.
1116 D. „dětí²¹⁸ koz“.
1117 D. „k minutím“, smysl jako v textu. Dále obdobně.
1118 Tj. „kusů drobného dobytka“.
1119 Tj. „krví“.
1120 3. pád množného čísla.
1121 Viz Lev. 1:2, pozn. 5.
1122 Vl. „vařit“, jako zdola, ve spojení s „ohněm“ nabývá smyslu jako v textu.
1123 Viz Exod. 16:3, pozn. 550.
1124 Zde netřeba opisu¹¹⁰⁸, neboť předmět je ze souvislosti patrný.
1125 Vl. „minutí podobně mu“.
1126 D. „aniž všichni králové Izráelovi uspořádali jako minutí“.
1127 Viz Gen. 2:14, pozn. 73.
1128 Zde „Nechó“.
1129 Viz 2 Sam. 16:10, pozn. 671.
1130 Tj. snad „nejde o tebe“.
1131 D. „domu mé války“.
1132 Zde v takovémto smyslu; dotčené sloveso má v tomto tvaru i takový význam.
1133 Viz Exod. 14:12, pozn. 466.
1134 D. „sobě“, „pro sebe“, smysl jako v textu, opis pro zřetelnost.
1135 Viz Gen. 11:2, pozn. 330.
1136 D. „velmi“.
1137 Zde, proti 2 Král. 23:30, vl. „odvedli“.
1138 N. „projevovali zármutek“.
1139 Viz 2 Sam. 1:17, pozn. 47.
1140 N. „svými žalozpěvy nad Jóšijáhúem až po tento den mluví“.
1141 Viz 2 Král. 14:1, pozn. 597.
1142 Viz 2 Král. 23:34, pozn. 664.
1143 Tak podle 2 Král. 24:8, syrského překladu a některých rukopisů LXX; masóretský text má znění „osmi“, jež je zřejmě porušeno, viz 2 Král. 24:15.
1144 Viz 2 Sam. 11:1, pozn. 455.
1145 Tj. „blízkého příbuzného“, viz 2 Král. 24:17; 1 Par. 3:15.
1146 D. „srdce od návratu“, smysl jako v textu.
1147 D. „lidu rozmnožili dopouštění“.
1148 Zde odlišná předložková vazba (vl. „na ně“, „proti nim“).
1149 Viz Gen. 27:12, pozn. 704.
1150 Viz Gen. 11:28, pozn. 345.
1151 N. „vetchým“, „sešlým“.
1152 D. „předměty tužeb“, viz 1 Král. 20:6, pozn. 915. Zde v kap. 32:27 a dále¹⁰⁵⁷ příbuzný výraz.
1153 D. „A zbytek“, jako např. v kap. 34:9, zde překlad zvolen vzhledem k následující předložkové vazbě.
1154 Viz 2 Král. 15:29, pozn. 636.
1155 N. „Peršanů“, hebr. „Páras“.
1156 Viz Lev. 26:34, pozn. 925.
1157 Viz Lev. 26:43, pozn. 926.
1158 Viz Gen. 2:2, pozn. 49.
1159 Jeho jméno je v dějinách známější ve svém počátečním tvaru „Kyros“ nebo v polatinštěném „Cyrus“.

1160 Tj. „k plnému uskutečnění“, „k naplnění“, ne však jako ve v. 21.

1161 Viz Exod. 36:6, pozn. 1236.

1162 D. ¹¹¹ „psaním“, „v psaní“.

1163 N. „mě pověřil⁵⁰⁵“, opis v textu umožňuje v překladu uchovat předložkovou vazbu, jaká je v textu původním.

EZRÁ

Av prvním²¹⁹ roce Kóřeše¹², krále Persie³, k dokonání⁴⁵ slova Hospodina z úst Jeremjových, vzbudil⁶ Hospodin ducha Kóřeše, krále Persie³, takže⁷ ve všem svém království dal prohlásit³⁹⁰ výrok⁸, a to i písemně⁹: (2)Taktó řekl Kóřeš, král Persie³: Hospodin, Bůh nebes, mi dal všechna království země, a on na mne vložil pověření¹⁰ budovat mu dům v Jerúsalemě, jenž je v Júdovi. (3)Kdo je ze všeho jeho lidu mezi vámi, nechť je¹¹ jeho Bůh s ním a nechť vystupuje^{11,12} do Jerúsálema, jenž je v Júdovi, a buduje¹¹ dům Hospodina, Boha Isráélova, – on je Bůh, – jenž v Jerúsalemě byl^{13,14}; (4)a každý, kdo¹⁵ zbývá na kterémkoli místě^{15,16}, kde on pobývá¹⁷, nechť ho lidé¹⁸ v jeho místě^{16,19} podporují^{11,20,21} stříbrem a zlatem a jměním²² i dobytkem²³ s dobrovolnou obětí²⁴ Božímu domu, jenž bude^{13,14} v Jerúsalemě.

(5)I povstali, hlavy otců²⁵ Júdy¹ a Benjámina a kněží a Lévióvců²⁶, totiž²⁷ každý, jehož ducha Bůh vzbudil⁶, k vystoupení¹² k budování Božího domu, jenž byl¹³ v Jerúsalemě; (6)a všichni vůkol nich posilnili²⁸ jejich ruku předměty²⁹ ze stříbra, zlatem, jměním²² i dobytkem²³ a cennostmi, navíc kromě vši dobrovolné oběti³⁰. (7)A král Kóřeš vynesl³¹ náčiní^{29,118} domu Hospodina, jež vynesl³¹ Nevúchadneccar z Jerúsálema a jež dal v dům svých bohů, (8)a Kóřeš, král Persie³, je vynesl³¹ skrze ruku Mithredátha, pokladníka, a vypočítal je Šésbaccarovi³², náčelníku³³ Júdy¹. (9)A toto³⁴ byly jejich počty: Třicet podnosů³⁵ ze zlata, tisíc podnosů³⁵ ze stříbra, devět a dvacet nožů, (10)třicet pohárů ze zlata, čtyři sta a deset pohárů druhé třídy³⁶ ze stříbra, tisíc jiných³⁷ náčiní²⁹. (11)Všech náčiní²⁹, ve zlatě a ve stříbře, bylo pět tisíc a čtyři sta; to vše Šésbaccar³² vynesl¹² při výstupu^{12,38} vyhnance^{39,40} z Bávelu⁴¹ do Jerúsálema.

2A toto³⁴ byli synové kraje^{42,43}, již³¹⁵ vystupovali¹² ze zajetí vyhnance^{39,40,44}, jež Nevúchadneccar, král Báve-

lu⁴¹, odvedl⁴⁵ do Bávelu⁴¹, kteří⁷ se vrátili do Jerúsálema a do Júdy, každý⁴⁶ do svého města, (2)kteří přišli se Zerubbávelem, Jésúou, Nechemjou, Serájou, Reélájou, Mordechajem, Bilšánem, Mispárem, Bigvajem, Rechúmem, Baanou. Počet mužů lidu Isráélova:

(3)Synů Pareóšových dva tisíce sto sedmdesát a dva; (4)synů Šefatjových tři sta sedmdesát a dva; (5)synů Árachových sedm set pět a sedmdesát; (6)synů Pachath-Móávových, ze⁴⁷ synů Jésúových, Jóávových, dva tisíce osm set a dvanáct; (7)synů Élamových dva tisíce dvě stě padesát a čtyři; (8)synů Zattúových devět set a čtyřicet a pět; (9)synů Zakkájových sedm set a šedesát; (10)synů Báního šest set čtyřicet a dva; (11)synů Bévájových šest set dvacet a tři; (12)synů Azgádových tisíc dvě stě dvacet a dva; (13)synů Adóníkámových šest set šedesát a šest; (14)synů Bigvájových dva tisíce padesát a šest; (15)synů Ádínových čtyři sta padesát a čtyři; (16)synů Átérových z⁴⁷ Jechizkijáhú⁴⁸ devadesát a osm; (17)synů Bécájových tři sta dvacet a tři; (18)synů Jórových sto a dvanáct; (19)synů Chášumových dvě stě dvacet a tři; (20)synů Gibbárových devadesát a pět; (21)synů Béth-láchema sto dvacet a tři; (22)mužů z Netófy padesát a šest; (23)mužů z Anáthóth sto dvacet a osm; (24)synů Azmávéthových čtyřicet a dva; (25)synů Kirjathárim, Kefíry a Beeróth sedm set a čtyřicet a tři; (26)synů Rámy a Gevy šest set dvacet a jeden; (27)mužů z Michmasu sto dvacet a dva; (28)mužů z Béth-Élu a Áje dvě stě dvacet a tři; (29)synů Néva padesát a dva; (30)synů Magbíšových sto padesát a šest; (31)synů jiného³⁷ Éláma⁴⁹ tisíc dvě stě padesát a čtyři; (32)synů Chárimových tři sta a dvacet; (33)synů Lódu, Chádídu a Óna sedm set dvacet a pět; (34)synů Jericha tři sta čtyřicet a pět; (35)synů Senáoových⁵⁰ tři tisíce a šest set a třicet.

(36)Kněží: Synů Jedaejových z⁴⁷ domu Jéšúova devět set sedmdesát a tři; (37)synů Immérových tisíc padesát a dva; (38)synů Paščúrových tisíc dvě stě čtyřicet a sedm; (39)synů Chárimových tisíc a sedmnáct.

(40)Léviovci²⁶: Synů Jéšúových a Kadmiélových, ze⁴⁷ synů Hódavjových, sedmdesát a čtyři.

(41)Pěvci: Synů Ásáfových sto dvacet a osm.

(42)Synové vrátných: Synů Átérových, synů Šallumových, synů Átémónových, synů Akkúvových, synů Chatítových, synů Šóvájových, těch všech sto třicet a devět.

(43)Nethíním⁵¹: Synové Cíchovi, synové Chasúfovi, synové Tabbaóthovi, (44)synové Kérósovi, synové Sáhovi, synové Pádónovi, (45)synové Levánovi, synové Chagávovi, synové Akkúvovi, (46)synové Chágávovi, synové Šamlajovi, synové Chánánovi, (47)synové Giddéloví, synové Gacharovi, synové Reájovi, (48)synové Recínovi, synové Nekódovi, synové Gazzámovi, (49)synové Uzzovi, synové Páséachovi, synové Bésajovi, (50)synové Asnovi, synové Meúním^{52,53}, synové Nefísím^{52,54}, (51)synové Bakbúkovi, synové Chakúfovi, synové Charchúrovi, (52)synové Baclúthovi, synové Mechídovi, synové Charšovi, (53)synové Barkósovi, synové Sísеровi, synové Támachovi, (54)synové Neciachovi, synové Chatífovi.

(55)Synové služebníků Šalomounových: Synové Sótajovi, synové Sófereťhovi, synové Perúdovi, (56)synové Jaalovi, synové Darkónovi, synové Giddéloví, (57)synové Šefatjovi, synové Chattílovi, synové Pókereth-Haccevájim, synové Ámího.

(58)Všech Nethíním⁵¹ a synů služebníků Šalomounových bylo tři sta devadesát a dva.

(59)A toto³⁴ byli ti, již³¹⁵ vystoupili¹² z Tel-Melachu, Tel-Charše, Kerúv-Addánu, Imméru, kteří nemohli oznámit^{55,56} domy⁵⁷ svých otců a svůj původ⁵⁸, zda jsou oni z Izráele: (60)Synů Delájových, synů Tóvijjových, synů Nekódových šest set padesát a dva; (61)a ze synů kněží: Synové Chavajjovi, synové Kócovi,

synové Barzillaje, jenž pojal ženu z dcer Barzillaje, Gileádiho⁵², a byl nazván podle jejich jména. (62)Tito se jali hledat svůj zápis¹⁵⁴, chtějíc⁵⁹ se ukázat jako rodopisně zaznamenaní, ale nebyli nalezeni⁶⁰, i byli z kněžství⁶¹ jako nečistí vyloučeni⁶² (63)a tiršáthá⁶³ jim řekl, aby až než bude stát kněz k⁶⁴ Úrim a k⁶⁴ Tummím⁶⁵ z nanejvýš svatého⁶⁶ nejedli.

(64)Všeho sejití⁶⁷ úhrnem⁶⁸ byly čtyři myriády⁶⁹ dva tisíce tři sta šedesát (65)mimo jejich nevolníky a jejich služebnice; těchto bylo sedm tisíc tři sta třicet a sedm, a měli⁷⁰ dvě stě pěvců a pěvkyn. (66)Jeich koní bylo sedm set třicet a šest, jejich mezků dvě stě čtyřicet a pět, (67)jejich velbloudů čtyři sta třicet a pět, oslů šest tisíc sedm set a dvacet.

(68)A někteří z hlav otců²⁵ se při svém příchodu k domu Hospodinovu v Jerusále mě dobrovolně oddali⁷¹ Božímu domu k jeho znovuzřízení⁷² na jeho místě^{73,74} (69)a podle své možnosti⁷⁵ dali do pokladny⁷⁶ práce^{77,78} šest myriád⁶⁹ a tisíc darkamónů⁷⁹ zlata a pět tisíc min⁸⁰ stříbra a sto tunik⁸¹ pro kněží¹⁹.

(70)A kněží a Lévióvc²⁶ a někteří z lidu a pěvci a vrátní a Nethíním⁵¹ se usídlili ve svých městech, a všechen Izráel ve svých městech.

3 A když nastal⁸² sedmý měsíc a děti⁸³ Izráelovy byly ve městech, shromáždili se^{84,85} jako jeden muž do Jerusálema; (2)a povstal Jéšúa, syn Jócádákův, a jeho bratři, kněží, a Zerubbável, syn Šealtielův, a jeho bratři a zbudovali oltář Boha Izráelova k vznášení⁸⁶ na něm vzestupných obětí⁸⁷, jak je psáno v zákoně⁸⁸ Mojžíše, Božího muže.

(3)Zřídili⁸⁹ tedy⁹⁰ oltář na jeho základech^{73,74}, ač⁹¹ v strachu⁹² před národnostmi^{93,94} zemí, jenž na nich byl, a jali se na něm vznášet⁸⁶ vzestupné oběti⁸⁷ Hospodinovu, vzestupné oběti⁸⁷ rána¹ a večera¹. (4)A jali se konat⁹⁵ slavnost budek⁹⁶, jak je psáno, a vzestupné oběti⁸⁷ den co den⁹⁷ v počtu podle předpisu⁹⁸, úlohu⁹⁹ dne v její den. (5)A potom vzestupnou obět⁸⁷ ustavičnou a k novým měsícům a ke všem svátkům¹⁰⁰ Hospodinovým, jež byly³¹⁵ zasvěceny, a od⁴⁷ každého dobrovolně se uvolivšího^{71,101,102} k dobrovolným obětem^{24,171}

Hospodinu. (6) Vznášet⁸⁶ vzestupné oběti⁸⁷ Hospodinu počali od prvního²¹⁹ dne sedmého měsíce, ale chrám¹⁰³ Hospodinu založen¹⁰⁴ nebyl; (7) i dali peníze¹⁰⁵ kameníkům¹⁰⁶ a tesařům¹⁰⁷ a pokrm a nápoj a olej Cidóním⁵² a Córím^{52 108}, aby dováželi¹⁰⁹ dříví¹¹⁰ cedrů z Levánónu¹¹¹ na moři do Jáfó¹¹² podle povolení¹¹³ Kóřeše, krále Persie³, jim¹¹⁴.

(8) A v druhém roce po¹¹⁵ jejich příchodu k Božímu¹¹⁶ domu do Jerúsaléma, v druhém měsíci započali, Zerubbábel, syn Šealtielův, a Jésúa, syn Jócádákův, a ostatní jejich bratři, kněží a Léviovci²⁶, a všichni¹⁴², již³¹⁵ přišli ze zajetí v Jerúsalem; i určili¹¹⁷ Léviovce^{26 118}, od věku¹¹⁹ dvacetilet a nahoru, k dozoru¹²⁰ nad prací⁷⁷ na domě Hospodinově¹¹⁹; (9) i Jésúa, jeho synové a jeho bratři, Kadmiél a jeho synové, synové Júdovi, stanuli jako jeden k dozoru¹²⁰ nad vykonáváním práce⁷⁷ na Božím domě; i synové Chénádádovi, jejich synové a jejich bratři, Léviovci²⁶.

(10) A když budovatelé chrám¹⁰³ Hospodinu založili¹⁰⁴, postavili⁸⁵ kněží v obřadním oblečení¹²¹ s pozouny¹²² a Léviovce²⁶, syny Ásáfovy, s cimbály¹²² k velebení¹²³ Hospodina podle pokynů¹²⁴ Dávída, krále Isráélova; (11) ti⁷ se jali ozývat¹²⁵ přinášením velebení¹²³ a chvály¹²⁶ Hospodinu¹²⁷, že je dobrý, že jeho laskavost¹²⁸ k Isráélovi trvá navždy¹²⁹. A všechen lid, ti se jali pokřikovat velikým pokřikem¹³⁰ v přinášení velebení¹²³ Hospodinu¹²⁷ za založení^{104 131} domu Hospodinova, (12) ale mnozí z kněží a Léviovců²⁶ a hlav otců²⁵, starci, kteří vídali dřívější¹³² dům, při jeho – tohoto domu – zakládání¹⁰⁴ před jejich očima¹³³ silným hlasem plakali, a mnozí se jali pozvedat hlas v pokřiku¹³⁰ radosti, (13) a lid, ti nebyli schopni rozeznat^{134 135} hlas pokřiku¹³⁰ radosti od⁴⁷ hlasu pláče lidu, neboť lid, ti pokřikovali velikým pokřikem¹³⁰, takže⁷ hlas bylo slyšet až i⁷ z daleka.

4 A když protivníci¹³⁶ Júdovi a Benjáminovi uslyšeli, že vyhnanci³⁹ budují Hospodinu, Bohu Isráélovu, chrám¹⁰³, (2) přistoupili^{85 137} k Zerubbábelovi a k hlavám otců²⁵ a řekli jim: Chceme⁵⁹ budovat s vámi, neboť se zajímáme¹³⁸ o¹³⁹ vašeho Boha jako vy a jemu my od dní Esar-

-chaddóna, krále Aššúru^{140 141}, jenž³¹⁵ nás vyvedl¹² sem, obětujeme. (3) A Zerubbábel a Jésúa a ostatní hlavy¹⁴² otců²⁵ Isráélových¹ jim řekli: Nemáte s námi co činit¹⁴³ stran budování domu našemu Bohu, nybrž¹⁴⁴ my sami¹⁴⁵ budeme Hospodinu, Bohu Isráélovu, budovat podle toho, jak nám rozkázal král Kóřeš, král Persie³. (4) I stalo se¹⁴⁶, že lid země, ti působili ochabování rukou lidu Júdova a obtěžovali¹⁴⁷ je při budování (5) a najímali¹⁴⁸ proti nim poradce k maření jejich úmyslu, po všechny dni Kóřeše, krále Persie³, až do kralování Dárjávěše¹⁴⁹, krále Persie³. (6)¹⁵⁰ (A za kralování Achašvéróšova¹⁵¹, na počátku jeho kralování, napsali na obyvatele¹¹⁸ Júdy a Jerúsaléma žalobu (7) a v dnech Artachšasteových¹⁵² se Bišlám, Mithredáth, Taveél a ostatní jeho společníci¹⁴² písemně obrátili na Artachšastea, krále¹⁵³ Persie³; a písmo¹⁵⁴ toho listu bylo psáno aramejsky¹⁵⁵ a sestaven¹⁵⁶ byl aramejsky^{155 157}; (8)¹⁵⁸ Rechúm, vrchní správce¹⁵⁹, a Šimšaj, písař¹⁶⁰, společně napsali Artachšasteovi, králi, dopis o Jerúsalemě, takto:

(9) Od Rechúma¹⁶¹, vrchního správce¹⁵⁹, a Šimšaje, písaře¹⁶⁰, a ostatních jejich společníků¹⁴², Diňanů¹⁶², Afarsethanů^{163 164}, Tarpelanů¹⁶², Afarsanů^{163 164 165}, Arkevanů¹⁶⁶, Bávelanů⁴¹, Šušanchanů¹⁶⁷, Dehajanů^{163 168}, Élamanů¹⁶⁹ (10) a ostatních nároností^{93 142}, jež veliký a vážený Osnappar převedl^{45 170} a usadil ve městech¹⁷¹ Šomrónu a ostatku¹⁴² této strany¹⁷² Řeky¹⁷³, a tak dále¹⁷⁴ – (11) toto³⁴ je opis dopisu, jež k Artachšasteovi, králi, poslali – : Tvoji nevolníci, muži na této straně¹⁷² Řeky¹⁷³, a tak dále¹⁷⁴, (12) At²⁷ je¹⁷⁵ králi oznámeno, že Júdovci, kteří z tvé blízkosti¹⁷⁶ vystoupili¹² k nám, přišli do Jerúsaléma, budují zvourenecké a zlé město a dokončují zdi a opravují základy; (13) nuže¹⁷⁴, at²⁷ je¹⁷⁵ králi oznámeno, že, bude-li toto město zbudováno a zdi dokončeny, nebudou odevzdávat poplatky¹⁷¹, dávky¹⁷¹ a cla¹⁷¹, takže⁷ bude¹⁷⁷ nakonec poškozovat krále^{118 178}. (14) Nuže¹⁷⁴, protože solíme¹⁷⁹ soli^{180 181} paláce¹⁸² a nesluší se nám vidět obnažování¹⁸³ krále, proto jsme poslali a podali králi zprávu⁵⁵, (15) aby se pátralo v knize pamětihodnosti²¹⁸ tvých otců, takže⁷ v té

knize pamětihodnosti²¹⁸ budeš moci⁹⁹ zjistit¹⁸⁴ a dověděš se, že toto město je město vzbouřenecké a poškozující krále¹¹⁸ a správní oblasti a že vprostřed něho od dávných dní¹⁸⁵ vyvolávali povstání; proto bylo toto město zpustošeno. (16) My králi dáváme na vědomí, že, bude-li toto město vybudováno a jeho zdi dokončeny, nebudeš v důsledku tohoto mít¹⁸⁶ na této straně¹⁷² Řeky¹⁷³ podílu.

(17) Král poslal k Rechúmovi, vrchnímu správci¹⁵⁹, a Šimšajovi, písaři¹⁶⁰, a ostatním jejich společníkům¹⁴², kteří bydleli v Šomrónu a na ostatku¹⁴² této strany¹⁷² Řeky¹⁷³, odpověď¹⁸⁷: Pokoj, a tak dále¹⁷⁴. (18) List, jež jste k nám poslali, *byl* přede mnou zřetelně přečten (19) a *byl* ode mne vydán²⁰⁷ příkaz²⁶¹, aby se jali pátrat, i zjistili¹⁸⁴, že se toto město od dávných dní¹⁸⁵ pozdvihovalo²⁰ proti králům a vyvolávalo se v něm vzbouření a povstání. (20) Bývali nad Jerúsálemem i mocní králové, kteří⁷ panovali ve všem¹⁸⁸ na druhé straně¹⁷² Řeky¹⁷³, a odváděly se jim poplatky¹⁷¹, dávk⁷¹ a cla¹⁷¹. (21) Vydejte²⁰⁷ tedy¹⁷⁴ příkaz²⁶¹ přimět ty muže¹⁸⁹ přestat, ať se toto město nebuduje, až než bude vydán²⁰⁷ příkaz²⁶¹ ode mne. (22) A varujte se¹⁹⁰ pochybení při jednání podle tohoto; nač by se měla ztráta¹⁹¹ ke škodě králů zvětšovat?

(23) Tehdy, poté¹⁹², co *byl* opis listu Artachšastea, krále, přečten před Rechúmem a Šimšajem, písařem¹⁶⁰, a jejich společníky, se v chvatu odebrali do Jerúsálema k Júdovcům a silnou paží¹⁹³ je přiměli přestat. (24)¹⁹⁴ V té době¹⁹⁵ práce na Božím domě, jež *byl*¹³ v Jerúsálemě, přestala a zůstala přerušena¹⁹⁶ až do druhého roku kralování¹ Dárjáveše, krále Persie³.

5 I jali se prorokovat Haggaj, prorok, a Zecharjá, syn Iddóův, proroci, k Júdovcům, kteří *byli* v Júdovi; k nim, ve jménu Boha Izráelova; (2) v té době¹⁹⁵ povstali Zerubbábel, syn Šealtíélův, a Jéšúa, syn Jócádákův, a počali Boží dům, jež *byl*¹³ v Jerúsálemě, budovat, a s nimi Boží proroci, pomáhající jim.

(3) V onen čas k nim přišel Tattenaj, místodržící na této straně¹⁷² Řeky¹⁷³, a Šethar-bóznaj a jejich společníci a takto k nim mluvili: Kdo vám vydal²⁰⁷ příkaz²⁶¹

budovat tento dům a dokončit tuto zeď? (4) Tehdy¹⁹⁷ jim takto řekli: Jaká¹⁹⁸ jsou jména těch¹⁹⁹ mužů¹⁸⁹, kteří budují tuto budovu? (5) Ale na starších²⁰⁰ Júdovců bylo¹⁷⁹ oko jejich Boha, takže⁷ je nepřiměli přestat, než vyšel příkaz²⁶¹ Dárjávešův²⁰¹, a tehdy přinesli zpět²¹¹ list stran tohoto.

(6) Opis dopisu, jež poslal Tattenaj, místodržící na této straně¹⁷² Řeky¹⁷³, a Šethar-bóznaj a jeho společníci, Afarsechané²⁰², kteří *jsou* na této straně¹⁷² Řeky¹⁷³, k Dárjávešovi, králi (7) (poslali k němu zprávu¹⁸⁷ a v²⁰³ ní bylo psáno takto²⁰⁴): Dárjávešovi, králi: Všechn pokoj! (8) Ať²⁷ je¹⁷⁵ králi oznámeno, že jsme se odebrali do Júdy, správní oblasti, k domu velikého Boha, jež²⁰⁵ se buduje valivými²⁰⁶ kameny¹⁷¹ a v stěny se vkládá²⁰⁷ dřevo, a toto dílo se dělá pečlivě²⁰⁸ a daří se v jejich rukou. (9) Tehdy jsme se jejich²⁰⁹ starších²⁰⁰ takto²⁰⁴ otázali – řekli jsme jim: Kdo vám vydal²⁰⁷ příkaz²⁶¹ budovat tento dům a dokončit tuto zeď? (10) A také jsme se jich otázali na jejich jména, k uvědomění tebe, abychom mohli⁹⁹ napsat jména¹⁷¹ mužů¹⁸⁹, kteří *jsou* v jejich čele²¹⁰, (11) a takto²⁰⁴ nám slovem¹⁸⁷ odpověděli²¹¹, výrokem: My *jsme* ti¹⁹⁹ nevolníci Boha nebes a země a budujeme dům, jež byl zbudován zdávná, těchto mnoho let, a zbudoval a dokončil jej veliký král Izráelův¹. (12) Avšak protože²¹² naši otcové vyvolali hněv Boha¹ nebes, vydal je v ruku Nevúchadneccara, krále Bávelu⁴¹, Kasdejce²¹³, ten⁷ tento dům vyvrátil a lid odvedl⁴⁵ do Bávelu⁴¹. (13) Ale v prvním²¹⁹ roce Kóřeše, krále Bávelu⁴¹, vydal²⁰⁷ Kóreš, král, příkaz²⁶¹ tento Boží dům budovat (14) a také náčiní¹¹⁸ Božího domu ze zlata a stříbra, jež Nevúchadneccar z chrámu¹⁰³, jež *byl*¹³ v Jerúsálemě, odnesl a dopravil je do chrámu¹⁰³, jež *je* v Bávelu⁴¹, – Kóreš, král, je z chrámu¹⁰³, jež *je* v Bávelu⁴¹, vynesl a *byla* vydána Šéšbaccarovi³², *to je* jeho jméno, jehož ustanovil²⁰⁷ místodržícím, (15) a řekl mu: Vezmi²⁰ tato náčiní, jdi, slož je v chrámě¹⁰³, jež *bude*¹³ v Jerúsálemě, a Boží dům nechť se buduje¹¹ na svém místě. (16) Tehdy tento Šéšbaccar přišel, zapustil základy Božího domu, jež *je*¹³ v Jerúsálemě, a od té doby¹⁹⁵ až do nynějška se buduje, ale

dohotověn²¹⁴ není. (17)Nuže tedy¹⁷⁴, je-li to králi vhod²¹⁵, nechť se pátrá¹¹ v králově domě pokladů, jež je v Bávelu⁴¹, zda je tomu tak, že od Kóřeše, krále, byl vydán²⁰⁷ příkaz²⁶¹ budovat tento Boží dům v Jerúsalmě, a svou vůli stran tohoto nechť král pošle¹¹ k nám.

6 V té době¹⁹⁵ Dárjávěš, král, vydal²⁰⁷ příkaz²⁶¹, i jali se pátrat v domě knih, kde skládali poklady, v Bávelu⁴¹; (2)a v Achmetě²¹⁶, v paláci, jež je ve správné oblasti Mádaje²¹⁷, se našel¹⁸⁴ jeden svitek, v²⁰³ němž²⁰⁵ byl takto zapsáný pamětní záznam²¹⁸: (3)V prvním²¹⁹ roce Kóřeše, krále, vydal²⁰⁷ Kóřeš, král, příkaz²⁶¹ stran Božího domu v Jerúsalmě: Ten dům nechť se buduje¹¹ na místě, kde obětovali²²⁰ oběti, a jeho základy nechť něco unesou¹¹, jeho výška šedesát loket²²¹, jeho šířka šedesát loket²²¹, (4)tři vrstvy valivých²⁰⁶ kamenů¹⁷¹ a vrstva nového dřeva, a náklad se bude uhrazovat z králova domu. (5)A také náčiní Božího domu ze zlata a stříbra, jež Nevúchadnecar z chrámu¹⁰³, jež byl¹³ v Jerúsalmě, odnesl a dopravil do Bávelu⁴¹, nechť vracejí¹¹, ať mohou⁵⁹ přijít do chrámu¹⁰³, jež bude¹³ v Jerúsalmě, každé na své místo; ta⁷ budeš¹¹222 skládat v Božím domě. (6)Nuže¹⁷⁴, nechť Tattenaj, místodržící na druhé straně¹⁷² Řeky¹⁷³, Šetar-bóznaj a jejich společníci, Afarsechané⁶⁰², kteří jsou na druhé straně¹⁷² Řeky¹⁷³, jsou¹¹179 odtamtud vzdáleni²²³. (7)Dejte pokoj práci na tomto Božím domě; nechť místodržící Júdovců jakož²⁷ 190 starší¹¹⁸200 Júdovců tento Boží dům budují¹¹ na jeho místě; (8)a ode mne byl vydán²⁰⁷ příkaz²⁶¹ stran toho, co máte⁵⁹ s těmito staršími²⁰⁰ Júdovců činit k budování tohoto Božího domu: Ať je¹¹ náklad těmto mužům¹⁸⁹ bez přestání²²⁴ poctivě²⁰⁸ uhrazován z králových příjmů²²⁵, jež jsou z poplatků¹⁷¹ na druhé straně¹⁷² Řeky¹⁷³, (9)a co potřebují, i mladé býky²²⁶ a berany a jehňata k vzestupným obětem⁸⁷ Bohu nebes, pšenici, sůl, víno a olej, podle výroku kněží, kteří jsou v Jerúsalmě, aby²⁷ jim bylo¹⁷⁵ den co den⁹⁷ bez pochybení dodáváno, (10)aby tak²⁷ Bohu nebes trvale předkládali²²⁷ líbezné vůně a modlili se²²⁸ za životy krále a jeho synů. (11)A byl ode mne

vydán²⁰⁷ příkaz²⁶¹, že každý člověk, jež by tento rozkaz¹⁸⁷ porušoval, – musí⁵⁹ se z jeho domu vytrhnout kůl²²⁹ a na něj se, vyzdvížen, musí⁵⁹ narazit²³⁰, a jeho dům bude⁵⁹ pro toto učiněn hnojštěm²³¹; (12)a kéž Bůh, jež tam svému jménu dal pobývat²³², ráčí¹¹59 srazit každého krále i lid, jež by svou ruku vztahoval²³³ k rušení, k ničení tohoto Božího domu, jež je¹³14 v Jerúsalmě. Já, Dárjávěš, jsem vydal²⁰⁷ příkaz²⁶¹; nechť se neprodleně²⁰⁸ provádí¹¹.

(13)Tedy se Tattenaj, místodržící na této straně¹⁷² Řeky¹⁷³, Šetar-bóznaj a jejich společníci, v důsledku toho, co Dárjávěš, král, poslal, neprodleně²⁰⁸ jali podle toho jednat.

(14)A starší²⁰⁰ Júdovců budovali a docházeli zduka za³⁴⁹ prorokování²³⁴ Haggage, zroka, a Zecharji, syna Iddóova, i dobudovali a dokončili skrze příkaz²³⁵261 Boha Isráelova a skrze příkaz²³⁵261 Kóřeše a Dárjávěše a Artachšastea, krále Persie³. (15)A dohotověn²³⁶ byl tento dům do třetího dne měsíce¹ Adáru²³⁷, jež byl²³⁸ šestého roku králování¹ Dárjávěše, krále.

(16)A synové Isráelovi, kněží a Lévióvcí²⁶ a ostatní vyhnanci³⁹142 se s radostí¹²² jali konat zasvěcení²³⁹ tohoto Božího domu (17)a k zasvěcení²³⁹ tohoto Božího domu předložili²²⁷ sto býků, dvě stě beranů, čtyři sta jehňat a v oběť za hřích za všechny Isráel dvanáct kozlů podle počtu kmenů²⁴⁰ Isráelových, (18)a postavili²⁴¹ k službě²⁴² Bohu, jež se konala v Jerúsalmě, kněží v jejich čeledích²⁴³ a Lévióvcé²⁶ v jejich oddílech²⁴⁴, podle předpisu¹⁵⁴ knihy Mojžíšovy.

(19)A vyhnanci³⁹ v čtrnáctý den prvního měsíce¹ uspořádali⁹⁵ minutí²⁴⁵; (20)proto se kněží a Lévióvcé²⁶ jako jeden očistili, oni všichni²⁴⁶ byli čisti; a porazili²⁴⁷ minutí²⁴⁵ pro všechny vyhnance³⁹248 a pro své bratry²⁴⁸ kněží a pro sebe²⁴⁸, (21)i pojedly děti Isráelovy⁸³, ti, již³¹⁵ se vrátili z vyhnanství³⁹, a každý, kdo³¹⁵ se oddělil²⁴⁹ k nim od nečistoty²⁵⁰ národů země v tužbě¹³⁸251 po Hospodinu, Bohu Isráelovu, (22)a s radostí¹²² po sedm dní konali¹⁷⁹ slavnost nekvašených chlebě, neboť je rozradostnil Hospodin; on⁷

obrátil srdce krále Aššúru^{140 141} k nim pro posílení jejich rukou v práci⁷⁷ na domě¹⁹ Boha – Boha Izráelova.

7 A po těchto věcech, za kralování Artachšastea, krále Persie³, Ezrá, syn Seráji, syna Azarji, syna Chilkijji, (2) syna Šallúma, syna Cádóka, syna Achítúva, (3) syna Amarji, syna Azarji, syna Merájótha, (4) syna Zerachji, syna Uzzího, syna Bukkiho, (5) syna Avíšúy, syna Píncháse, syna Eleázára, syna Árona, hlavního kněze²⁵² – (6) onen Ezrá vystoupil¹² z Bávelu⁴¹, a on byl písař^{160 253}, zběhlý²⁵⁴ v zákoně⁸⁸ Mojžíšově, jež dal Hospodin, Bůh Izráelův. A král mu dal, podle ruky Hospodina, jeho Boha, nad ním, vše, co si přál²⁵⁵ (7) (a v sedmém roce Artachšastea¹, krále, vystoupili¹² do Jerúsaléma někteří z dětí⁸³ Izráelových, i z kněží a Léviůvců²⁶ a pěvců a vrátných a Nethíním⁵¹). (8) A v pátém měsíci – to²⁵⁶ byl sedmý rok krále¹ – přibyl v Jerúsalem, (9) neboť v prvním²¹⁹ dni měsíce¹ prvního, to²⁵⁶ byl začátek²⁵⁷ vystoupení¹² z Bávelu⁴¹, a v prvním²¹⁹ dni měsíce¹ pátého přibyl do Jerúsaléma podle dobré ruky jeho Boha nad ním; (10) neboť Ezrá upřel⁸⁹ své srdce ke zpytování¹⁹⁸ a k uskutečňování⁹⁵ zákona⁸⁸ a k vyučováním ustanovením^{171 258} a předpisům^{98 171} v Izráelovi.

(11) A toto³⁴ je opis listu, jež král Artachšaste dal Ezrovi, knězi, písaři^{160 253}, písaři^{160 253} znalému slov rozkazů Hospodinových a jeho ustanovení^{118 258} stran Izráele: (12)²⁵⁹ Artachšaste, král králů, Ezrovi, knězi, písaři^{160 253} znalému zákona²⁶⁰ Boha nebes, dokonalému, a tak dále¹⁷⁴. (13) Ode mne byl vydán²⁰⁷ příkaz²⁶¹, že kdokoli z lidu Izráelova a jeho kněží a Léviůvců²⁶ v mém království, dobrovolně se uvolivší^{71 101} jít s tebou do Jerúsaléma, může⁵⁹ jít. (14) Protože jsi vyslán zpřed²⁶² krále a jeho sedmi rádců pohlédnout se²⁶³ po Júdovi a Jerúsalemě podle²⁶⁴ zákona²⁶⁰ tvého Boha, jež je v tvé ruce, (15) a zanést stříbro a zlato, jež král a jeho rádcové dobrovolně dali^{71 101} Bohu Izráelovu, jehož obydlí²⁶⁵ je v Jerúsalemě, (16) a všechno stříbro a zlato, jež budeš moci⁵⁹ shledat¹⁸⁴ ve vsi správní oblasti Bávelu⁴¹, s dobrovolným darem²⁶⁶ lidu a kněží dobrovolně dávajících^{71 101}

pro Boží dům²⁴⁸, jež je¹⁴ v Jerúsalemě, (17) vzhledem k tomuto neprodleně²⁰⁸ za tyto peníze¹⁰⁵ budeš^{11 59} kupovat býky, berany, jehňata a oběti darů²⁶⁷ k nim²⁶⁸ a úlitby²⁶⁹ k nim²⁶⁸ a předkládat²²⁷ je na oltáři, jež je v Božím domě, jež je¹⁴ v Jerúsalemě. (18) A cokoli tobě a tvým bratrům bude vhod²¹⁵ učinit se zbytkem stříbra a zlata, smíte⁵⁹ učinit podle vůle vašeho Boha; (19) a náčiní, jež ti byla odevzdána k službě²⁷⁰ v domě tvého Boha, odved^{214 271} před Boha Jerúsaléma. (20) A ostatní příslušenství^{142 272} Božího domu, jež poskytnout²⁷³ se ti bude ukazovat potřeba²⁷⁴, můžeš⁵⁹ poskytovat²⁷³ z domu pokladů králových. (21) A ode mne – já jsem Artachšaste, král, – se vydává²⁰⁷ příkaz²⁶¹ všem pokladníkům, kteří jsou na druhé straně¹⁷² Řeky¹⁷³, že vše, co bude Ezrá, kněz, písař^{160 253} znalý zákona²⁶⁰ Boha nebes, po vás požadovat, se musí⁵⁹ neprodleně²⁰⁸ dát²⁷⁵, (22) až do sta kikerů²⁷⁶ stříbra a do sta kórů²⁷⁷ pšenice a do sta bathů²⁷⁸ vína a do sta bathů²⁷⁸ oleje a soli bez předpisu^{154 279}. (23) Vše, co je z příkazu²⁶¹ Boha nebes, se pro dům²⁴⁸ Boha nebes musí⁵⁹ pečlivě²⁸⁰ vykonat, neboť nač to, aby nastávalo¹⁴⁶ rozhňevání²⁸¹ proti království krále a jeho synům²⁸²? (24) A vám se dává na vědomí, že všichni kněží a Léviůvci²⁶, zpěváci, vrátní, Nethínci⁵¹ a služebníci²⁷⁰ tohoto Božího domu – není pravomoci uvalovat na ně poplatky¹⁷¹, dávky¹⁷¹ a cla¹⁷¹. (25) A ty, Ezro, podle moudrosti svého Boha, jež je v tvé ruce, dosad¹ rozhodčí a soudce¹¹⁸, ti²⁸³ aby byli rozsuzovači pro všechen lid²⁴⁸, jež je na druhé straně¹⁷² Řeky¹⁷³, ze⁴⁷ všech znajících²⁸⁴ zákony²⁶⁰ tvého Boha; a toho, jež nezná, budete⁵⁹ vyučovat. (26) A kdokoli¹⁵ není pro to, aby²⁷ byl vykonavatelem zákona²⁶⁰ Božího a zákona²⁶⁰ králova, – at²⁷ je¹⁷⁵ na něm²⁸⁵ neprodleně²⁰⁸ vykonán soud, buď²⁸⁶ k smrti nebo²⁸⁶ k vypovědění²⁸⁷ nebo²⁸⁶ k zabavení majetku²²⁵ nebo²⁸⁶ k uvěznění²⁸⁸.

(27) *Budiz* veleben²⁸⁹ Hospodin, Bůh našich otců, jež dal něco takového²⁰⁴ v srdce královo k oslavení²⁹⁰ domu Hospodinova, jež je v Jerúsalemě, (28) a nade mnou rozestřel²⁹¹ laskavost¹²⁸ před tváří krále a jeho rádců a přede všemi

mocnými²⁹² královými hodnostáři²⁹³, takže⁷ jsem si já dodal odvahu²⁹⁴, podle ruky Hospodina, mého Boha, nade mnou, a shromáždil jsem z Izráele hlavy k výtoupení¹² se mnou.

8 A toto³⁴ byly hlavy jejich otců²⁵ (a jejich rodopisný seznam), ti, již³¹⁵ vystoupili¹² se mnou za kralování Artachástea, krále, z Bávelu⁴¹: (2) Ze synů Pínchásových Géršóm, ze synů Íthámárových Daniél, ze synů Dávidových Chattús, (3) ze synů Šechanjových, ze synů Pareóšových Zecharjá a s ním těch, již byli³¹⁵ rodopisně zaznamenáni, z⁴⁷ mužských²⁹⁵ sto a padesát; (4) ze synů Pachath-Móávových Eljehóenaj, syn Ze-rachjův, a s ním dvě stě mužských²⁹⁵; (5) ze synů Šechanjových syn Jachazié-lův a s ním tři sta mužských²⁹⁵; (6) a ze synů Ádínových Eved, syn Jónáthánův, a s ním padesát mužských²⁹⁵; (7) a ze synů Élámových Ješaejá, syn Athaljův, a s ním sedmdesát mužských²⁹⁵; (8) a ze synů Šefatjových Zecharjá, syn Mícháélův, a s ním osmdesát mužských²⁹⁵; (9) ze synů Jóávových Óvadjá, syn Jechiélův, a s ním dvě stě a osmnáct mužských²⁹⁵; (10) a ze synů Šelómíthových syn Jósifův a s ním sto a šedesát mužských²⁹⁵; (11) a ze synů Bévájových Zecharjá, syn Bévájův, a s ním dvacet a osm mužských²⁹⁵; (12) a ze synů Azgádových Jóchánán, syn Hakkátánův, a s ním sto a deset mužských²⁹⁵; (13) a ze synů Adónikámových poslední¹⁸, a toto³⁴ jsou jejich jména: Elifelet, Jeiel a Šemaejá a s nimi šedesát mužských²⁹⁵; (14) a ze synů Bigvajových Úthaj a Zabbúd a s nimi sedmdesát mužských²⁹⁵.

(15) I shromáždil jsem je k řece, jež³¹⁵ vtékala^{179 296} do Ahávy, a utábořili²⁹⁷ jsme se tam *na* tři dni; a když jsem se porozhléd²⁹⁸ v lidu a mezi kněžími, neshledal^{185 299} jsem *nikoho* ze synů Lévího; (16) poslal jsem tedy⁹⁰ pro Eliezera, pro Šemaeju a pro Elnáthána a pro Járíva a pro Elnáthána pro Náthána a pro Zecharju a pro Mešulláma, hlavy, a pro Jójáríva a pro Elnáthána, znalce^{118 298}, (17) a vyslal jsem je s rozkazem³⁰⁰ k Iddóovi, hlavě³⁰¹ v Kasifji, obci^{16 302}, a vložil²⁰⁷ jsem v jejich ústa slova k vyslovení³⁰³ k Iddóovi a jeho bratrům, Nethíním⁵¹ v Kasifji, obci^{16 302}: Aby nám

poslali¹⁰⁹ obsluhovače^{118 304} pro dům²⁴⁸ našeho Boha. (18) A podle dobré Boží ruky nad námi nám přivedli rozumného muže³⁰⁵ ze synů Machlího, syna Lévího, syna Isráélova, totiž⁷ Šérévju a jeho syny a jeho bratry, osmnáct, (19) a Chašavju a s ním Isaju ze synů Merárího, jeho bratry a jejich syny, dvacet, (20) a z Nethíním⁵¹, jež určil²⁷³ Dávid a hodnostáři²⁹³ k službě²⁴² Lévíovcům²⁶, dvě stě a dvacet Nethíním⁵¹; ti všichni²⁴⁶ byli označeni jmény. (21) I vyhlásil jsem tam, u řeky Ahávy, půst, k sebeponižování³⁰⁶ před Boží tváří a k hledání správné³⁰⁷ cesty u³⁰⁸ něho pro nás²⁴⁸ a pro naši drobotinu²⁴⁸ a pro všechno naše jmění²², (22) neboť jsem se styděl¹⁷⁹ požadovat od krále oddíl vojska³⁰⁹ a jezdců^{118 310} k pomoci nám od nepřátel⁷¹ na cestě, neboť jsme ke králi pronesli výrok: Ruka našeho Boha je k dobru nade všemi hledajícími ho a jeho síla a jeho hněv proti všem opouštějícím³¹¹ ho. (23) Jali jsme se tedy⁹⁰ postit a o toto u³⁰⁸ Boha usilovat³¹², i dal se nám uprosit³¹³.

(24) I vyčlenil²⁴⁹ jsem z vedoucích²⁹³ kněží dvanáct, totiž⁷ Šérévju, Chašavju a deset z jejich bratrů, (25) a odvážil jsem jim stříbro a zlato a náčiní^{219 118}, obětí věnování³¹⁴ domu Hospodinu¹⁹, již³¹⁵ věnovali³¹⁶ král a jeho rádcové a jeho hodnostáři²⁹³ a všechen Isráél, ti, již byli³¹⁵ shledáni²⁹⁹. (26) Odvážil jsem tedy⁹⁰ na jejich ruku³⁷ šest set a padesát kikkárů²⁷⁶ stříbra a sto kikkárů²⁷⁶ náčiní^{219 118} ze stříbra a sto kikkárů²⁷⁶ zlata, (27) a dvacet pohárů ze zlata po tisíci adarkónech³¹⁸ a dvě nádoby²⁹ z ušlechtilé⁶¹⁹ leštěné mosazi³²⁰, cenné^{118 321} jako zlato; (28) a řekl jsem k nim: Vy *jsste* svatí³²² Hospodinu i ta náčiní²⁹ jsou svatá³²², a to stříbro a to zlato je dobrovolná oběť²⁴ Hospodinu, Bohu vašich otců. (29) Bďte a strážte³²³ je, než je budete vážit před tváří vedoucích²⁹³ kněží a Lévíovců²⁶ a vedoucích²⁹³ otců²⁵ Isráelových¹ v Jerúsáleme, v síních³²⁴ domu Hospodina. (30) Kněží a Lévíovci²⁶ tedy⁹⁰ převzali váhu stříbra a zlata a náčiní²⁹ k dopravení do Jerúsálema, do domu našeho Boha.

(31) A v dvanáctý den prvního měsíce¹ jsme se od řeky Ahávy vydali na cestu³²⁵

do Jerúsaléma; a projevila³²⁶ se nad námi ruka našeho Boha, takže⁷ nás ochránili³²⁷ před dlaní^{94 328} nepřátel¹⁷¹ a číhajících¹⁷¹ na cestě. (32)A když jsme přibyli do Jerúsaléma a zůstali tam tři dni, (33)bylo⁸⁵ v čtvrtý den stříbro a zlato a náčiní^{29 118} v domě našeho Boha odváženo na ruku³¹⁷ Meremótha, syna Úrijjova, kněze (a s ním byl Eleázár, syn Pínchásův, a s nimi Józávád, syn Jěšúův, a Nóadjá, syn Binnújův, Lévióvcí²⁶), (34)podle²⁶⁴ počtu a podle²⁶⁴ váhy všeho¹, a všechna váha byla v onen čas sepsána.

(35)Příchozí ze zajetí, vyhnanci³⁹, předložili²²⁷ Bohu Isráelovu vzestupné oběti⁸⁷, dvanáct býků za všechen Isráél, devadesát a šest beranů, sedmdesát a sedm jehňat³²⁹, dvanáct kozlů k oběti za hříchy¹⁹; to vše jako vzestupnou oběť⁸⁷ Hospodinu. (36)A královy výnosy²⁶⁰ odevzdali královým vladařům a místodržícím na této straně¹⁷² Řeky¹⁷³; a jali se podporovat²⁰ lid a Boží dům.

9 A jak se dokončily⁴ tyto věci³³⁰, přistoupili¹³⁷ ke mně představení²⁹³ s výrokem: Lid Isráelův a kněží a Lévióvcí²⁶ se neoddělili²⁴⁹ od národností⁹³ zemí, totiž³³¹ jejich oškliivostí³³², Kenaáního¹, Chittího, Perizího, Ammóního, Móávího³³³, Egyptanů¹⁷¹ a Emóriho³³³, (2)vždyť pojali²⁰ pro sebe²⁴⁸ a pro své syny²⁴⁸ některé z jejich dcer, takže⁷ se vmísili³³⁴, svatě símě³³², v³³⁵ národnosti⁹³ zemí; a ruka představených²⁹³ a zmocněnců³³⁶ se v této nevěrnosti³³⁷ projevila³²⁶ jako první. (3)A za svého slyšení této řeči jsem roztrhl své roucho a svůj plášť a jal jsem se rvát z vlasu své hlavy a své brady³³⁸ a usedl³³⁹ jsem zdrcen³⁴⁰. (4)A shromáždili se⁸⁴ ke mně všichni chvějící se při slově³⁴¹ Boha Isráelova pro nevěrnost³³⁷ vyhnanectva^{39 40}, já však⁹⁰ jsem zdrcen³⁴⁰ seděl až do večerní oběti daru^{267 342}; (5)a při večerní oběti daru^{267 342} jsem ze svého sebeponožování³⁰⁶ vstal, a maje roztrženo své roucho a svůj plášť³⁴³, jsem pak⁹⁰ poklekl³⁴⁴ na svá kolena a rozprostřel³⁴⁵ jsem své dlaně³²⁸ k Hospodinu, svému Bohu (6)a řekl jsem: Můj Bože, stydím se¹⁷⁹ a je¹⁷⁹ mi trapno³⁴⁶ pozvednout³⁵⁷ k tobě svou tvář, můj Bože, neboť naše nepravosti³⁴⁷ se rozmnožily do vysoka nad hlavu a naše

provinění³⁴⁸ vzrostla až do nebes. (7)My jsme ode dni našich otců až po tento den ve velikém provinění³⁴⁸ a pro naše nepravosti^{347 349} jsme byli my, naši králové, naši kněží, vydáni v ruku králů zemí mečem, zajetím, loupežím^{350 351}, a v stud tváře, jako tohoto dne. (8)A nyní na³⁵² kratičký okamžik nastalo¹⁴⁶ od¹⁷⁶ Hospodina, našeho Boha, smilování, aby nám ponechal zbytek uniknuvších^{171 353} a aby nám dal kolík³⁵⁴ v místě¹⁶ jeho svatosti, aby náš Bůh osvětlil naše oči a aby nám dal trošku³⁵⁵ obživení³⁵⁶ v našem nevolnictví²⁴²; (9)ano, my jsme nevolníky, ale náš Bůh nás v našem nevolnictví²⁴² neopustil, nýbrž⁷ nad námi rozeštel²⁹¹ laskavost¹²⁸ před tváří králů Persie³ k dání nám obživení³⁵⁶ k vystavení³⁵⁷ domu našeho Boha a k nápravě²⁷ jeho zřícenin a k dání nám zdi³⁵⁸ v Júdovi a v Jerúsalémě. (10)Nyní však⁹⁰ – co máme⁵⁹ říci, náš Bože, když jsme opustili tvé rozkazy, (11)co jsi rozkázal skrze³⁵⁹ své nevolníky, proroky, výrokem: Země, již vy vstupujete zaujmout³⁶⁰, to²⁵⁶ je země poskrvny³⁶¹, pro poskrvnu^{349 361} národností⁹³ zemí, pro jejich oškliivostí^{332 349}, jimiž ji ve své nečistotě²⁵⁰ naplnili od jednoho konce k druhému³⁶², (12)a tedy¹⁷⁴ nesmíte⁵⁹ své dcery dávat jejich synům a pro své syny²⁴⁸ nesmíte⁵⁹ brát²⁰ jejich dcery, aniž kdy³⁶³ smíte⁵⁹ vyhledávat¹³⁸ jejich pokoj³⁶⁴ a jejich blahobyť³⁶⁵, abyste byli silní a mohli⁵⁹ jíst užitek³⁶⁶ země a navždy³⁶³ jej dát zdědit³⁶⁰ svým dětem⁸³. (13)A po všem tom, co na nás přišlo³⁶⁷ pro naše zlé činy³⁴⁹ a pro naše veliké provinění^{348 349} (ač jsi ty, náš Bože, slevil na méně než naše nepravosti^{347 368 369} a umožnil²⁷³ jsi nám takovýto²⁰⁴ únik³⁷⁰), (14)zda se máme⁵⁹ vracet k porušování tvých rozkazů a k sešvagřování s národnostmi^{93 371} těchto oškliivostí^{332 372}? Zda bys proti nám³⁷³ nebyl popuzen až do vyhubení^{4 374}, takže²⁷ by nebylo³⁷⁵ zbytku ani úniku³⁷⁰? (15)Hospodine, Bože Isráelův, ty jsi spravedlivý, neboť jsme zbyli jako uniknuvší^{171 353}, jak je tomu tohoto dne; hle, my jsme před tvou tváří ve svém provinění³⁴⁸, ač pro toto nelze před tvou tváří obstat³⁷⁶.

10 A za Ezrova modlení a za jeho vyznávání s pláčem a padáním³⁷⁷ před³⁷⁸ Božím domem se k němu z Isráele

shromáždilo velmi početné sejití⁶⁷, muži a ženy a dítky³⁷⁹, neboť se lid velikým pláčem³⁸⁰ rozplakal. (2)A Šechanjá, syn Jechiélův ze synů Élámových, se ujal slova³⁸¹ a řekl Ezrovi: My jsme se proti našemu Bohu dopustili nevěrnosti³³⁷, že⁷ jsme ubytovali³⁸² ženy-cizozemky^{383 384} z národnosti⁹³ země, i nyní však je stran tohoto pro Isráéle²⁴⁸ naděje; (3)nuže tedy⁷⁷⁴ nechť uzavřeme^{11 385} *vzhledem* k našemu Bohu³⁸⁶ smlouvu: Vyhostit³⁸⁷ všechny ženy a co je³¹⁵ z nich zrozeno, podle²⁶⁴ rozhodnutí³⁹¹ Páně a těch, již³¹⁵ se chvějí při rozkaze³⁴¹ našeho Boha, a nechť se jedná¹¹ podle³⁸⁸ zákona⁸⁸. (4)Vstaň, neboť tato věc je na tobě, a my jsme s tebou; buď silný a jednej. (5)Ezrá tedy⁹⁰ vstal a zavázal vedoucí²⁹³ kněží a Lévióvců²⁶ a všechen Isráel přísahou k jednání podle tohoto slova; i přísáhli (6)a Ezrá vstal zpřed³⁸⁹ Božího domu a odešel do pokoje³²⁴ Jehóhánána, syna Eljášívova; ano, odešel tam, nepojedl chleba a nenapil se vody, neboť se smroutil nad nevěrností³³⁷ vyhnactva^{39 40}.

(7)I dali v Júdovi a v Jerúsalémě prohlásit³⁹⁰ ke všem vyhnancům³⁹: Shromáždít se v Jerúsalém, (8)a kdokolí¹⁵ do tří dní nebude přicházet, podle rozhodnutí³⁹¹ představených²⁹³ a starších, bude všechno jeho jmění²² muset⁵⁹ být učiněno odevzdaným^{392 393} a on bude muset⁵⁹ být odloučen²⁴⁹ od sejití⁶⁷ vyhnactva^{39 40}.

(9)Shromáždili se tedy⁹⁰ v Jerúsalém do tří dní všichni muži Júdovi a Benjáminovi; to²⁵⁶ byl devátý měsíc, v dvacátém dni v měsíci, a usadili se, všechnen lid, na prostranství³⁹⁴ u Božího domu, třesouce se pro tu věc a příčinou²³⁵ lijavce³⁹⁵. (10)A Ezrá, kněz, vstal a řekl k nim: Vy jste se dopustili nevěrnosti³³⁷, že⁷ jste ubytovali³⁸² ženy-cizozemky^{383 384}, abyste přidali^{109 396} k provinění³⁴⁸ Isráélovu; (11)nyní tedy⁹⁰ učíte²⁷³ vyznání Hospodinu, Bohu vašich otců, a vykonejte jeho vůli³⁹⁷ a odlučte²⁴⁹ se od národnosti⁹³ země a od žen-cizozemek^{383 384}. (12)I odpověděli, všechno sejití⁶⁷, a řekli silným hlasem: Tak, podle tvého slova, je na nás učinit; (13)ale lidu je mnoho, a je doba lijavců³⁹⁵, takže⁷ venku³⁹⁸ nelze³⁹⁹ stát; a toto jednání⁷⁷ není na jeden den

ani na dva, neboť jsme si velmi mnoho dovolili stran⁴⁰⁰ přestoupení⁴⁰¹ v této věci. (14)Nechť, prosím⁴⁰², za všechno sejití⁶⁷ stojí¹¹ naši představení²⁹³ a všichni, kteří jsou v našich městech, kdo³¹⁵ ubytoval³⁸² ženy-cizozemky^{383 384}, nechť přichází¹¹, v stanovených lhůtách, a s nimi starší¹¹⁸ každého⁴⁰³ města a jeho soudcové, až do odvrácení žáru⁴⁰⁴ hněvu našeho Boha od nás, po dobu této věci⁴⁰⁵. (15)Proti tomuto se postavili jen⁴⁰⁶ Jónáthán, syn Asáhélův, a Jachzejá, syn Tikvův, a Mešullam a Šab-bethaj, Lévióvec²⁶, se jim jali pomáhat.

(16)Vyhnanci³⁹ tedy⁹⁰ tak učinili; i byli vylčeni²⁴⁹ Ezrá, kněz, a muži-hlavy³⁸⁴ otců²⁵, podle domů⁴⁰⁷ svých otců, a to, oni všichni²⁴⁶, svými jmény; a zasedli k vyšetřování¹³⁸ věci v první²¹⁹ den desátého měsíce¹ (17)a se všemi muži, již³¹⁵ ubytovali³⁸² ženy-cizozemky^{383 384}, byli hotovi^{4 179} do prvního²¹⁹ dne měsíce¹ prvního. (18)I ze synů kněží byli zjištěni²⁹⁹ tací, že ubytovali³⁸² ženy-cizozemky^{383 384}: Ze synů Jésův, syna Jócádákova, a jeho bratry Maaséj a Eliezer a Járiv a Gedaljá. (19)Tí⁷ dali svou ruku na vyhoštění³⁸⁷ svých žen a jako provinilí berana⁴⁰⁸ ze stáda⁴⁰⁹ za své provinění³⁴⁸. (20)A ze synů Imméro-vých Chananjá a Zevadjá, (21)a ze synů Chárimových Maaséj a Élijjá a Šemaej a Jechiél a Uzijjá, (22)ze synů Paščúrových Eljóéna, Maaséj, Jišmáel, Nethaneél a Józávád. (23)A z Lévióvců²⁶ Józávád a Šimeí a Kélájá (to²⁵⁶ byl Kelitá), Petachjá, Júd a Eliezer. (24)A z pěvců Eljášiv a z vrátných Šallum a Telem a Úri. (25)A z Isráéle, ze synů Pareošových Ramjá a Jizzijjá a Malkijjá a Mijjámín a Eleázár a Malkijjá a Benájá, (26)a ze synů Élámových Mattanjá, Zecharjá a Jechiél a Avdí a Jerémóth a Élijjá, (27)a ze synů Zattuových Eljóéna, Eljášiv, Mattanjá a Jerémóth a Závád a Azízá, (28)a ze synů Bévájových Jehónáthán, Chananjá, Zabbaj, Athláj, (29)a ze synů Báního Mešullam, Mallúch a Adájá, Jášúv a Šeál, Jerémóth, (30)a ze synů Pachath-Móavových Adná a Kelál, Benájá, Maaséj, Mattanjá, Becaleél a Binnúj a Menaššé, (31)a synové Chárimovi: Eliezer, Jiššijjá, Malkijjá, Šemaej, Šimeón, (32)Benjámín, Mallúch, Šemarjá, (33)ze synů

Chášumových Mattnaj, Mattattá, Závád, Elífelet, Jerémaj, Menaššé, Šimeí, (34)ze synů Báního Maadaj, Amram a Úél, (35)Benájá, Bédjá, Kelúhí, (36)Vanjá, Merémóth, Eljášív, (37)Mattanjá, Mattnaj a Jaasaj (38)a Bání a Binnúj, Šimeí (39)a Šelemjá a Náthán a Adájá,

(40)Machnadbaj, Šášaj, Šáraj, (41)Azareél a Šelemjáhu, Šemarjá, (42)Šallum, Amarjá, Josef, (43)ze synů Nevóových Jeíél, Mattithjá, Závád, Zevíná, Jaddaj a Jóél, Benájá. (44)Tito všichni pojali²⁰ ženy-cizozemky^{383 384}, a někteří z nich měli^{386 410} ženy i⁴¹¹ zplodili^{207 412} děti⁸³.

EZRÁ

poznámky překladatele a odkazy

- 1 Viz Num. 2:3, pozn. 65.
2 Viz 2 Par. 36:22, pozn. 1159.
3 Viz 2 Par. 36:20, pozn. 1155.
4 Viz Gen. 2:1, pozn. 46.
5 Viz 2 Par. 36:22, pozn. 1160.
6 Viz 1 Par. 5:26, pozn. 168.
7 Viz Gen. 4:3, pozn. 132.
8 Viz Exod. 36:6, pozn. 1236.
9 Viz 2 Par. 36:22, pozn. 1162.
10 Viz 2 Par. 36:23, pozn. 1163.
11 Viz Gen. 1:26, pozn. 40.
12 Viz Gen. 13:1, pozn. 368.
13 N. snad „bude“ n. „má být“; v. 14 a dále obdobně.
14 Jinak snad „Bůh, jenž sídlí v Jerusáleém“ (v. 3); „oběti domu Boha, jenž sídlí“ (v. 4). Dále obdobně.
15 D. „každý“ (n. „všechn“; dále obdobně) zbývající ze všech míst“.
16 Viz Gen. 1:9, pozn. 13.
17 Viz Gen. 12:9, pozn. 498 a 525; nesouvisí se „zbývá¹⁵“.
18 Viz Gen. 31:50, pozn. 848.
19 Viz Num. 1:53 a dále, pozn. 61.
20 Viz Gen. 4:7, pozn. 139; obdobně v aramejštině kap. 4:19 a 5:15.
21 Viz 1 Král. 9:11, pozn. 575.
22 Viz Gen. 12:5, pozn. 350.
23 Viz Gen. 1:25, pozn. 38.
24 Viz Lev. 7:16, pozn. 226.
25 Viz Num. 31:26, pozn. 1072.
26 Viz Exod. 6:25, pozn. 206; obdobně i v aramejštině kap. 6:16 a dále.
27 Viz Num. 18:9, pozn. 709; v kap. 3:13 je smysl snad „rozléhal se až natolik, že jej bylo slyšet...“.
28 D. „chytili za“, viz Soud. 19:25, pozn. 757, zde smysl jako v textu („vzali je jakoby za ruku, aby je vedli [tj. „podepřeli“], n. aby tak projevíli svou ochotu jim pomoci“).
29 Viz Gen. 24:53, pozn. 637; netýká se kap. 5:14 a dalšího aramejského textu, kde je jiný výraz.
30 D. „kromě všeho dobrovolného obětování“, tvar slovesa souvisícího s výrazem ve v. 4²⁴; smysl snad jako v textu.
31 Viz Exod. 3:10 a dále, pozn. 252.
32 Aramejské jméno Zerubbávela (1 Par. 3:19), jehož hebrejské jméno značí „zasetý“, tj. „zplozený“, n., podle jiných, „rozsetý“, tj. „rozptýlený“, v Bávelu⁴¹.
33 Viz Gen. 17:20, pozn. 462; 23:6, pozn. 593.
34 Viz Gen. 2:4, pozn. 51; Exod. 19:6, pozn. 638.
35 N. snad „mis“, velikých mělkých nádob, jichž se používalo buď ke kropení krví nebo při obětech jemné mouky; viz Num. 7:13; 1 Král. 7:40. Výraz se v SZ vyskytuje jen zde.
36 D. „druhých“, smysl jako v textu, srov. 2 Král. 22:14, pozn. 850.
37 Viz Gen. 4:25, pozn. 173.
38 Zde i „odchodu“, „nástupu cesty“.
39 Viz 2 Král. 24:15, pozn. 907; výraz „vyhnanci“ v kap. 4:1 a obdobně dále je D. „děti⁸³ (n. „synové“) vyhnanství“.
40 Tj. „vyhnanců¹⁷¹“, zde v tomto smyslu.
41 Viz Gen. 10:10, pozn. 317.
42 Viz 1 Král. 20:17, pozn. 927.
43 Zde ve smyslu „obyvatel země Júdovy“.
44 N. „zajetí ve vyhnanství“.
45 Viz 2 Král. 15:29, pozn. 636; obdobně v aramejštině kap. 4:10 a dále.
46 Viz Gen. 9:5, pozn. 285.
47 Viz 1 Par. 15:6, pozn. 474.
48 Tj. „z rodiny Jechizkijáhúovy“.
49 Viz v. 7.
50 N. snad „Senáj“, jde-li o jméno místa.
51 Viz 1 Par. 9:2, pozn. 232; obdobně v aramejštině kap. 7:24.
52 Viz Num. 3:21, pozn. 96 a 97.
53 Viz 2 Par. 20:1, pozn. 711.
54 Tj. snad „potomků Náffisových“ (1 Par. 1:31); podle čteného textu „Nefúsím“.
55 Viz Gen. 3:11, pozn. 103; obdobně aramejské sloveso v kap. 4:14.
56 Zde i „prokázat“.
57 Viz Num. 1:2, pozn. 10.
58 D. „své símě“.
59 Viz Gen. 2:16n., pozn. 74.
60 Tj. „jako tací zjištění n. shledání“.
61 Viz Exod. 29:9, pozn. 1030.
62 „Byli... jako nečistí vyloučení“ je v hebrejštině jedno slovo, tvar slovesa jinak zpravidla překládaného „vykoupit“ např. v Exod. 6:6 a jinde, jež má v tomto tvaru význam jako v textu zde.
63 Titul vládce Jerusálema podřízeného perskému králi; zde snad jím byl Zerubbábel.
64 Tj. „k zjišťování Boží vůle n. vynášení soudu n. rozhodování podle“.
65 Viz Exod. 28:30, pozn. 1005 a 1006.
66 Viz Exod. 30:10, pozn. 937.
67 Viz Exod. 12:6, pozn. 374.
68 D. „jako jednoho“.
69 Viz 1 Par. 29:7, pozn. 889.
70 Viz Gen. 19:12, pozn. 503.
71 Viz Soud. 5:9, pozn. 303; obdobně v aramejštině kap. 7:13.
72 D. „postavení“, tj. „vybudování“, překlad v textu zvolen v zájmu zřetelnosti. Dále obdobně.
73 Viz Exod. 15:17, pozn. 529.
74 Viz 1 Král. 8:13, pozn. 506.
75 Vl. „schopnosti“, „síly“.
76 Viz Deut. 28:12, pozn. 960.
77 Viz Exod. 12:16 a dále, pozn. 668.
78 Tj. do zásoby peněz k úhradě nákladů spojených s prací na obnovení chrámu.
79 Perská zlatá mince váhy 8,4g.

- 80** Viz 1 Král. 10:17, pozn. 634.
81 Viz Gen. 37:3, pozn. 973.
82 N. snad „přiblížil se“, vl. „dosáhl n. dospěl“, zde ve smyslu jako v textu, srov. 2 Sam. 5:8, pozn. 255, zde totéž sloveso bez předmětu a tudíž i bez předložky.
83 Viz Gen. 3:16 a dále, pozn. 656.
84 Sloveso jako v Gen. 6:21, pozn. 230.
85 Viz Gen. 16:5, pozn. 438.
86 Viz Gen. 8:20, pozn. 273.
87 Viz Lev. 1:3, pozn. 7; obdobně i v aramejštině kap. 6:9 a dále.
88 Viz Gen. 26:5, pozn. 674.
89 Sloveso jako v Exod. 15:17, pozn. 533; zde souvisí se „základech“ zdola.
90 Viz Gen. 9:11, pozn. 291.
91 N. „a to“.
92 Jako „děs“ v Exod. 15:16.
93 Viz Gen. 17:16, pozn. 459; obdobně v aramejštině kap. 4:10.
94 Viz Gen. 3:8, pozn. 102.
95 Viz Gen. 1:7, pozn. 12, zde (nikoli dále) i „obětovat“, tj. „vzestupné oběti“ uvedené níže, viz Lev. 9:7, pozn. 286.
96 Viz Lev. 23:33, pozn. 755.
97 D. „den ve dni“, smysl jako v textu.
98 Viz Gen. 18:19, pozn. 482.
99 Viz Exod. 5:13, pozn. 178.
100 Viz Lev. 23:2, pozn. 732.
101 Viz 1 Par. 29:5, pozn. 887.
102 Tj. „byla dána příležitost každému dobrovolně se uvolivšímu“.
103 Viz 1 Král. 6:3, pozn. 326; obdobně v aramejštině kap. 5:14.
104 Viz Jós. 6:26, pozn. 248, nesouvisí se „základech“ ve v. 3.
105 Viz Gen. 17:12, pozn. 453, obdobně v aramejštině kap. 7:17.
106 Viz 1 Král. 5:15, pozn. 310.
107 Viz Exod. 28:11, pozn. 974.
108 Viz Jós. 19:29, pozn. 590.
109 Viz Deut. 4:20, pozn. 241.
110 Viz Gen. 22:3, pozn. 571.
111 Viz Deut. 1:7, pozn. 203.
112 Viz Jós. 19:46, pozn. 595.
113 N. „zplnomocnění“, výraz vyskytující se v SZ jen zde.
114 N. „pro (vl. „na“) ně“, srov. 2 Par. 24:9, pozn. 840.
115 Viz Exod. 16:1, pozn. 547.
116 N. snad „stran Božího“, „vzhledem k Božímu“.
117 Viz 2 Par. 8:14, pozn. 390.
118 Množné číslo.
119 Viz Gen. 5:32, pozn. 180.
120 Viz 1 Par. 23:4, pozn. 488.
121 D. „kněží oblečené“, zesílený tvar se smyslem jako v textu („vyšňořené“).
122 Viz Jós. 7:15, pozn. 277.
123 Viz 1 Par. 16:4, pozn. 544.
124 D. „podle rukou“.
125 Tj. „střídavě zpívat“, viz Exod. 32:18, pozn. 1141.
126 Viz 1 Par. 16:4, pozn. 511.
127 Viz 1 Par. 16:4, pozn. 894.
128 Viz 2 Par. 6:42, pozn. 328.
129 Viz Gen. 3:22, pozn. 119.
130 Viz Jós. 6:5, pozn. 215.
131 Viz 2 Par. 3:3, pozn. 129 (zde „za to, že byl založen“). Netyká se v. 12.
132 Vl. „první“.
133 D. „v jejich očích“.
134 Sloveso jako „poznal“ v Gen. 42:7, viz tam pozn. 1149.
135 D. „nebyli rozeznávající“.
136 Viz Num. 10:9, pozn. 369.
137 Viz Exod. 21:6, pozn. 683.
138 Viz Deut. 4:29, pozn. 255; 12:30, pozn. 514.
139 Viz 2 Par. 15:13, pozn. 602.
140 Viz Gen. 10:11, pozn. 318.
141 Viz Num. 22:1, pozn. 832; Soud. 3:12, pozn. 180.
142 D. „zbytek hlav“, kap. 3:8 a dále obdobně, tak i v aramejštině v. 9 a dále.
143 D. „Není vám a nám“, srov. 2 Sam. 16:10, pozn. 671; dále obdobně.
144 Viz Gen. 19:2, pozn. 490.
145 D. „spolu“, smysl jako v textu („spolu, ale ne s vámi“).
146 Viz Gen. 1:2, pozn. 1.
147 N. „sužovali“, podle čteného textu „znepokojovali“, „rušili“, „plašili“, viz 2 Par. 32:18, pozn. 1046.
148 Viz Gen. 30:16, pozn. 779.
149 Jeho jméno je v dějinách známější v pořečteném tvaru „Dareios“ nebo v polatinštěném „Darius“.
150 Ve v. 6–23 přerušuje pisatel své vypravování zprávou o podobných událostech, k nimž došlo mnohem později, v době králů, kteří vládli až po Dárjávěšovi; panovníků tohoto jména bylo ovšem několik.
151 Perští panovníci známí v dějinách pod svými řeckými jmény „Xerxés“ a
152 „Artaxerxés“; i toto jméno mělo několik perských králů.
153 D. „v dnech Artachšasteových Bišlám... společníci napsali Artachšasteovi, králi“, opis v textu umožňuje v překladu uchovat význam předložkové vazby, jaká je v textu původním.
154 Viz 2 Par. 2:11, pozn. 102, zde v takovémto smyslu¹⁵⁷. V kap. 2:62 smysl jako v textu tam; obdobně v aramejštině kap. 6:18 a dále.
155 Viz 2 Sam. 8:5, pozn. 400.
156 N. „složen“, vl. „vyložen“, „přeložen“, tj. „jeho smysl byl vyjádřen n. podán“.
157 Tj. „list byl psán aramejským písmem a v aramejském jazyce“.
158 Počínaje tímto veršem až do kap. 6:18 je původní text v aramejštině.
159 D. „pán (obdobně jako v Gen. 14:13 a dále, pozn. 400) rozkazu“ (n. „rozhodování“), úřední titul perského místodržícího v Šómrónu. Dále obdobně.
160 Obdobně (v hebrejském textu kap. 7:6 a dále doslovně) jako v 2 Sam. 8:17, pozn. 416.

- 161 Vl. „Tehdy Rechúm“ atd., zde snad ve smyslu jako v textu.
- 162 Národy, jejichž příslušníci byli přestěhováni do šómronských měst po odvedení desíti kmenů Isráelových do zajetí (2 Král. 17:24).
- 163 Jméno jakéhosi blíže neznámého národa.
- 164 Podle některých titul jistých úředníků.
- 165 Podle některých „Peršané“.
- 166 Lidé z města Erechu (Gen. 10:10), příp.
- 167 z města Šúšan v Persii.
- 168 Podle některých „to jest“, „totiž“.
- 169 Viz Gen. 10:22; 14:1, 9.
- 170 Zde ve smyslu jako v textu (nikoli „do zajetí“).
- 171 V původním textu jednotné číslo v hromadném smyslu.
- 172 Obdobně (kap. 8:36 doslovně) jako v Num. 21:13, pozn. 802.
- 173 Viz Deut. 11:24, pozn. 473.
- 174 D. „a nyní“, smysl jako v textu; dále obdobně, i v hebrejském textu kap. 9:12, kde je ovšem jiný výraz.
- 175 Vl. „Aby bylo“.
- 176 Předložka obdobného významu (v kap. 9:8 táž) jako v Gen. 8:8, pozn. 259.
- 177 Tj. „město“, n. snad prostě „to“ („co se stane“).
- 178 N., podle některých, „bude n. budeš (pak snad ve smyslu „bude se“) poškozovat příjem králů“.
- 179 Vl. „jsme se jali solit^{180a} (a dále solíme); dále obdobně, i stran jiných sloves.
- 180 Vl.¹⁷⁹ „jako svou súl jíme súl“, „súl, již jíme, je súl“.
- 181 N., podle některých, „naše súl je súl“.
- 182 Tj. „královského“; smysl je „jsme ve službě krále a z toho žijeme“.
- 183 Tj. „okrádání“, „ukracování“, n. „zneuctívání“.
- 184 Vl. „najít“, dále obdobně.
- 185 D. „od dní věku n. věčnosti“.
- 186 Obdobně (v kap. 10:44 doslovně až na to, že je tam zájmeno spojeno s jinou předložkou [„z nich“) jako v Gen. 33:9, pozn. 892.
- 187 N. „slovo“, tj. „vyjádření“, n. „rozkaz“. Dále obdobně.
- 188 Tj. „v celé oblasti“; také „nade vším“, ne však jako „nad“ shora.
- 189 Obdobný výraz jako v Exod. 10:11, pozn. 332.
- 190 Vl. „budte opatrní“ (n. „pamětliví“).
- 191 Vl. „poranění“, „ublížení“.
- 192 D. „od“, tj. „od té doby n. chvíle“.
- 193 D. „paží a silou“, viz Dán. 3:4, pozn. 245.
- 194 Navazuje na v. 5 po přerušení vsuvkou.
- 195 D. „V tehdy“ (v. 24, kap. 5:2), „od tehdy“ (kap. 5:16), dále obdobně.
- 196 D. „byla¹⁷⁹ přestavší“, tvar téhož slovesa jako „přestala“ shora, smysl jako v textu.
- 197 Tak podle některých rukopisů LXX; masóretský text zde má zřejmě porušené znění „tehdy jsme“, jež nikterak nezapadá do textové souvislosti.
- 198 N. „která“, D. „kdo“, jako ve v. 3.
- 199 D. „ona jména“, smysl snad jako v textu. Dále obdobně.
- 200 D. „zešedivělých“, dále obdobně.
- 201 N., podle valně většiny známých mi překladů, „než věc n. zpráva přišla k Dárjávešovi“; ale přeložil jsem s nemnohými jako v textu, neboť slova „taam“ („příkaz²⁶¹) není nikde jinde (leč snad vzdáleně u Dán. 6:2, pozn. 133) použito ve smyslu onomu znění odpovídajícím, až zde tak překládají i LXX a Vulgata.
- 202 Jinak „Afarsethchané^{163,164}“.
- 203 D. „vprostřed“.
- 204 D. „jako toto“, „podle tohoto“.
- 205 D. „a on“, dále obdobně.
- 206 Tj. „velikými, takže musely být dopravovány valením“.
- 207 Obdobně (v kap. 8:17 a 10:44 totéž) sloveso jako v Gen. 21:13, pozn. 384; kap. 4:19 a dále smysl jako v textu tam.
- 208 N. „přesně“, „důkladně“, „horlivě“.
- 209 D. „těchto“.
- 210 D. „hlavě“, dále obdobně.
- 211 Vl. „slovo vrátili“, srov. obdobnou vazbu v 1 Sam. 17:30, pozn. 697; zde ve v. 5 smysl jako v textu tam.
- 212 N. „poté (vl. „od toho“), co“.
- 213 Viz Gen. 11:28, pozn. 345.
- 214 Obdobně jako v Gen. 15:16, pozn. 433.
- 215 D. „před králem dobrě“, dále obdobně.
- 216 Aram. „Achmethá“, jinak „Ekbatana“, hlavní město Médie.
- 217 Viz Gen. 10:2, pozn. 308.
- 218 Jako „pamětihodnosti“ v kap. 4:15; i tam lze číst „pamětních záznamů“, jako zde.
- 219 Obdobně (v hebrejském textu kap. 1:1 a dále doslovně) jako v Gen. 1:5, pozn. 9; v kap. 7:9 a 10:17 se netýká „prvního“ zdola.
- 220 N., podle některých, „jako místo, kde budou (n. „mají“) obětovat“.
- 221 Obdobně jako v Gen. 6:15, pozn. 217.
- 222 Tj. snad „ta se budou“.
- 223 Doslovně ve smyslu „zůstanou vzdálení“ n. „vzdálí se“ (D. „stanou se vzdálenými“, lze chápat v obojím zde shora uvedeném smyslu).
- 224 N., podle jiných, „aby nebylo přestání“, tj. „aby práce nepřestávala“.
- 225 Vl. „pokladů“, „statků“.
- 226 D. „syny býků“.
- 227 Obdobně jako Lev. 1:2, pozn. 5.
- 228 D. „Bohu nebes byli předkládajícími (n. „předkladači“) líbezných vůní a modlícími se“ (n. „modlitebníky“).
- 229 N. „trám“, D. „dřevo“ („kus dřeva“).
- 230 N. „přibít“.
- 231 N. „záchodem“.
- 232 Obdobně jako v Exod. 25:8, pozn. 866.
- 233 Viz Gen. 3:22, pozn. 118.
- 234 N. „podle proroctví“.
- 235 D. „od (n. „z“, tj. „z příčiny“, dále obdobně) příkazu“.
- 236 Vl. „vyveden“.
- 237 Únor až březen.
- 238 D. „on“.
- 239 Viz Num. 7:10, pozn. 297.
- 240 Obdobně jako v Gen. 49:16, pozn. 1352.

- 241** Obdobně jako v Deut. 27:2, pozn. 940.
- 242** Obdobně (v kap. 8:20 a dále doslovně) jako v Gen. 29:27, pozn. 749, v aramejských oddílech zde se však tímž výrazem označuje i „práce“ (v. 7; kap. 4:24) n. „dílo“ (kap. 5:8) a to i v spojeních, v nichž se v hebrejštině v tomto smyslu zpravidla používá jiných výrazů; obdobně je tomu se slovesem, od něhož je tento výraz odvozen, např. „učinit“ v kap. 7:18 (v hebrejštině zpravidla jen „sloužit“ n. „otročiti“, „pracovat“ zpravidla jen v omezeném smyslu „práce ve službě“).
- 243** Obdobně jako v 2 Par. 35:5, pozn. 1112.
- 244** Obdobně jako v 1 Par. 23:6, pozn. 773.
- 245** Viz Exod. 12:11, pozn. 377.
- 246** Viz Gen. 13:10, pozn. 374.
- 247** Viz Gen. 22:10, pozn. 576.
- 248** Viz Gen. 31:43, pozn. 842.
- 249** Sloveso jako v Gen. 1:3, pozn. 7.
- 250** Viz Lev. 5:3, pozn. 140.
- 251** Viz 1 Par. 22:19, pozn. 764.
- 252** Viz 2 Král. 25:18, pozn. 932.
- 253** Viz 1 Par. 27:32, pozn. 845, zde v takovémto smyslu („znalec Písma“). Obdobně i v aramejském textu v. 12.
- 254** N. „zkušeny“, „obeznalý“, „vyvčičený“.
- 255** N. „vyžádal“, D. „všechno jeho přání“ (n. „žádost“, „splnil mu...“).
- 256** Viz Exod. 1:16, pozn. 34.
- 257** Vl. „základ“; ve smyslu „tehdy se rozhodl vystoupit“ n. „tehdy nastoupil cestu“.
- 258** Viz Gen. 47:26, pozn. 1289.
- 259** Odtud až do v. 26 je původní text opět v aramejštině.
- 260** Týž výraz jako v Deut. 33:2, pozn. 1233.
- 261** N. „výnos“, „usnesení“, „rozhodnutí“, „povolení“. Kap. 4:19 a dále obdobně.
- 262** Tj. „z přítomnosti n. blízkosti“, obdobná předložka jako v Gen. 13:9, pozn. 372.
- 263** Tj. „prozkoumat poměry“ sloveso jako „pátrat“ v kap. 4:19, zde snad v takovémto smyslu.
- 264** Vl. „v“, tj. „ve smyslu“ (v. 14, kap. 10:4), „v plně(m)“ (kap. 8:34).
- 265** Viz Exod. 25:9, pozn. 866; v aramejštině týž výraz.
- 266** D. „s dobrovolným dáním“ (n. „uvolením“)^{71 101} (tj. „s výsledkem n. projevem dobrovolného...“).
- 267** Viz Lev. 2:1, pozn. 47, v aramejštině týž výraz.
- 268** Viz Exod. 25:29, pozn. 879.
- 269** Obdobně jako v Gen. 35:14, pozn. 950.
- 270** Jiný výraz než v kap. 6:18²⁴², vyskytující se v SZ jen zde a značící „službu Bohu“ ve smyslu „klanění“, „uctívání“. Ve v. 24 tvar slovesa, od něhož je tento výraz odvozen. Viz Dán. 3:12, pozn. 259.
- 271** Zde jiný tvar než v kap. 5:16, vyjadřující podobný smysl jako jiný tvar obdobného slovesa v Exod. 21:34 a 36, pozn. 729; Deut. 23:21, pozn. 853, tj. „odved v naprostém pořádku a dokonale tak splň svou povinnost“.
- 272** N. „potřeby^{171v}“, nesouvisí však s „potřeba“ zdola.
- 273** N. „poříditi“, vl. „dát“, dále obdobně.
- 274** D. „dát²⁷³ ti bude připadat“, smysl jako v textu.
- 275** Vl. „učinit“, „vykonat“, tj. „splnit“, zde překlad zvolen vzhledem k následujícímu textu („poskytnout“, ne však jako ve v. 20²⁷⁵).
- 276** Obdobně (v kap. 8:26 doslovně) jako v Exod. 25:39, pozn. 898.
- 277** Viz 1 Král. 4:22, pozn. 249.
- 278** Viz 1 Král. 7:26, pozn. 439.
- 279** Tj. „bez omezení“.
- 280** Jiný výraz než v kap. 5:8 a dále²⁰⁸, ale v podstatě souzračný; vyskytující se v SZ jen zde.
- 281** Obdobně jako v Num. 1:53 a dále, pozn. 646.
- 282** N. „aby byla... nad královstvím krále a jeho syny“, viz Num. 1:53, pozn. 58.
- 283** D. „kteří“.
- 284** N. „pro všechny znající“.
- 285** D. „od něho“, tj. „pro něho“ v příčinném smyslu; n. „stran něho“, „co se jeho týče“, srov. Gen. 3:3; 18:14, pozn. 91.
- 286** Vl. „jestliže“, „zda“.
- 287** D. „vykořenění“.
- 288** Vl. „k poutům“.
- 289** Viz Gen. 9:26 a dále, pozn. 409.
- 290** N. „okrášlení“, „zvelebení“ (nesouvisí s „veleben^{289v} shora), sloveso jako v Exod. 8:9, pozn. 238; Soud. 7:2, pozn. 452, zde jiný tvar se smyslem jako v textu n. zde shora.
- 291** Viz 2 Sam. 16:22, pozn. 686; n. „ke mně naklonil“ (Gen. 24:14, pozn. 614). Dále obdobně.
- 292** Viz Gen. 6:4, pozn. 192.
- 293** Viz Gen. 12:15 a dále, pozn. 559.
- 294** Viz Num. 13:20, pozn. 490.
- 295** Viz Exod. 23:17, pozn. 808.
- 296** Vl. „vcháze-la“, srov. Gen. 2:13, pozn. 67.
- 297** Viz Gen. 26:17, pozn. 683.
- 298** Jako „uvaž“ v Deut. 32:7; jinak „podnikl průzkum“ (n. „prošetření“); ve v. 16 tvar téhož slovesa, viz 1 Par. 15:22 a dále, pozn. 491.
- 299** Viz Gen. 4:14, pozn. 151.
- 300** Tak podle čteného textu³⁰¹; psaný text má znění „vvedl (pak snad prostě ve smyslu „vyslal [„dal vyjit“, „způsobil vyjit“]) jsem je“.
- 301** D. „rozkázal jsem jim pro Iddóa, hlavu“.
- 302** N. „vsí“, „osadě“, zde v takovémto smyslu, viz Ám. 4:6, pozn. 168.
- 303** Tj. „uložil jsem jim, co mají říci“.
- 304** Viz Exod. 28:35, pozn. 1011.
- 305** D. „muže rozumnosti“ (1 Par. 22:12, pozn. 759).
- 306** Viz Gen. 16:9, pozn. 429, zde v takovémto smyslu. V kap. 9:5 příbuzný výraz v podstatě téhož významu.
- 307** Viz Num. 23:10, pozn. 886; zde i „přímé“.
- 308** D. „od“ („aby se jim od něho dostalo pokynu k nalezení jí“). V. 23 obdobně.
- 309** Viz Exod. 14:4, pozn. 457.
- 310** Viz Gen. 50:9, pozn. 1383.
- 311** N. „na všechny opouštějící“, „nade všemi opouštějícími“, předložka jako „nade“ shora, zde však by předložka „nad“ ve spojení se „silou“ neměla jednoznačného smyslu.

- 312** Vl. „hledat“, jako ve v. 21, zde znění v textu zvoleno vzhledem ke dvěma předchozím předložkovým vazbám, jež umožňuje v překladu uchovat.
- 313** Viz Gen. 25:21, pozn. 655.
- 314** Viz Exod. 25:2 a dále, pozn. 1053.
- 315** Viz Deut. 4:25, pozn. 246.
- 316** Viz Exod. 29:27, pozn. 1054.
- 317** Tj. „odvážil a svěřil do jejich správy n. péče a jejich odpovědnosti“. Dále obdobně.
- 318** Viz 1 Par. 29:7, pozn. 890.
- 319** Vl. „dobré“.
- 320** Viz Gen. 4:22, pozn. 161.
- 321** Viz Gen. 27:15, pozn. 705.
- 322** Viz Exod. 3:5 a dále, pozn. 1219.
- 323** Viz Gen. 17:9, pozn. 449.
- 324** Viz 1 Sam. 9:22, pozn. 410.
- 325** Viz Gen. 11:2, pozn. 328.
- 326** Viz 1 Sam. 4:9 a dále, pozn. 460.
- 327** Viz Gen. 32:30, pozn. 884.
- 328** Viz Gen. 40:11, pozn. 1070.
- 329** Viz Lev. 3:7, pozn. 86, zde ve smyslu jako v textu; netýká se kap. 6:9 a dalšího textu v aramejštině, kde je jiný výraz.
- 330** Viz Deut. 31:24, pozn. 224.
- 331** N. „stran“, vl. „jako“, „podle“.
- 332** Viz Gen. 43:32; 46:34, pozn. 1273.
- 333** Viz Gen. 10:16nn., pozn. 322.
- 334** Viz 2 Král. 18:23, pozn. 732, zde smysl jako v textu.
- 335** N. „mezi“.
- 336** Vl. „místodržících“, ne však jako v kap. 5:3 a dále. Zde značí vedoucí júdské obce.
- 337** Viz Lev. 5:15, pozn. 160.
- 338** Viz Lev. 13:30, pozn. 430.
- 339** N. „seděl¹⁷⁹“, ne však jako ve v. 4, kde je tento smysl doslovně.
- 340** N. „zdešen“, tvar téhož slovesa jako v Lev. 26:32, pozn. 924.
- 341** N. „úzkostliví stran slova“, „zneklidnění slovem“, viz Soud. 7:3, pozn. 453; 1 Sam. 4:13, pozn. 252. Dále obdobně.
- 342** D. „daru večera“.
- 343** D. „v roztržení svého roucha a svého pláště“, smysl jako v textu.
- 344** Viz Gen. 49:9, pozn. 1334; Soud. 7:5, pozn. 354.
- 345** Viz Exod. 25:20 a dále, pozn. 1257; 1 Král. 8:22, pozn. 496.
- 346** Sloveso jako „se zastyděli“ v 2 Par. 30:15, jiného kmene, ale v podstatě téhož významu jako „stydím se“ zde shora a obdobně v kap. 8:22. Použití obou těchto sloves za sebou je zajiště projevem hloubky pocitu, jež vyjadřují, a zármтку s ním spojeného.
- 347** Viz Gen. 4:13, pozn. 146.
- 348** Viz Lev. 4:2, pozn. 93.
- 349** Viz Num. 27:3, pozn. 979, obdobně v aramejštině kap. 6:14 („skrže“).
- 350** N. „pleněním“, „drancováním“.
- 351** N. „zemí, pod meč“ (D. „v meč“, tj. „v zabíjení mečem“), v zajetí, v loupež“.
- 352** Vl. „jako“, „za“.
- 353** Viz 2 Par. 20:24, pozn. 502.
- 354** Viz Exod. 27:19, pozn. 953, tedy snad „malé místečko k bydlení“, n., jako u Is. 22:23, „kolík“ vbitý do stěny k zavěšení něčeho, obraz bezpečnosti a jistoty, na níž lze spolehnout.
- 355** D. „smilování k ponechání (vl. „způsobení, aby zbyli“, „ponechání zbytku“) nám uniknuvších a k dání nám kolíků... svatosti, k osvícení našich očí naším Bohem a k dání nám trošky“.
- 356** N. „záchrany života“ (Gen. 45:5), v. 9 obdobně, zde snad i (š předchozím „trošku“, nikoli tedy ve v. 9) „aspoň jakési živoření“.
- 357** Tj. „vystavěni do výše“, „vzprímení“, „vztyčení“; jiný tvar téhož slovesa je ve v. 6.
- 358** Jako „zídka“ v Num. 22:24, zde ve smyslu „hradby“, ne však jako v Lev. 25:30, pozn. 821, a jinde.
- 359** Viz Exod. 9:35, pozn. 310.
- 360** Viz Gen. 22:17, pozn. 417; ve v. 12 jiný tvar, viz Soud. 11:24, pozn. 627.
- 361** Viz Lev. 20:21, pozn. 675.
- 362** Viz 2 Král. 10:21, pozn. 480.
- 363** Viz Gen. 13:15, pozn. 383.
- 364** Viz Gen. 29:6, pozn. 744.
- 365** N. „prospěch“, vl. „dobro“.
- 366** Viz Gen. 45:18, pozn. 1245.
- 367** D. „všem na nás přišedším“.
- 368** D. „méně od našich nepravostí“.
- 369** Tj. „slevil n. odtělil jsi nám část dluhu naší viny a tím jsi nám tento dluh snížil na méně než kolik naše nepravosti vpravdě činí“. V textu překlad v podstatě doslovný.
- 370** N. „dal n. snad ponechal (nikoli však jako „ponechal“ ve v. 8) jím takovéto uniknuvší¹⁷¹³⁵³“. V. 14 obdobně.
- 371** Viz Deut. 7:3, pozn. 340.
- 372** Tj. „těmito ošklostivmi se vyznačujícími“.
- 373** Viz Deut. 1:37, pozn. 96.
- 374** Viz Gen. 41:30, pozn. 1106.
- 375** Vl. „vyhubení k nebytí“.
- 376** D. „není před tvou tváří obstání“.
- 377** D. „vyznávání, pláče a vrhaje (n. „vrhnuv“) se“ (tj. „k zemi“).
- 378** Viz Gen. 13:10, pozn. 375.
- 379** Viz Gen. 30:26, pozn. 787.
- 380** D. „množením (n. „rozmnžením“) pláče“.
- 381** Viz 1 Sam. 14:28, pozn. 551.
- 382** N. „usadili“, jako např. v Gen. 47:11, tj. „přijali do domů“.
- 383** Viz Exod. 2:22, pozn. 83.
- 384** N. prostě „ubytovali cizozemky“, viz Jós. 2:1, pozn. 54, v. 16 obdobně.
- 385** Viz Gen. 15:18, pozn. 435.
- 386** Viz Exod. 2:4 a dále, pozn. 588.
- 387** Vl. „vyvst¹²“, zde ve smyslu jako v textu („odstranit“, „vybýt“), dále obdobně.
- 388** Nikoli jako „podle²⁶⁴ shora“.
- 389** Viz Gen. 4:16, pozn. 153.
- 390** Viz 2 Par. 36:22, pozn. 989.

- 391** Vl. „rady“.
- 392** Viz Lev. 27:21, pozn. 965.
- 393** Viz Num. 21:2, pozn. 790.
- 394** Viz Gen. 19:2, pozn. 491, zde ve smyslu vyplývajícím z následujícího.
- 395** Viz 1 Král. 18:45, pozn. 832, ve v. 9 v původním textu množné číslo jako ve v. 13, snad v zesilujícím smyslu („prudkého lijavce“), n. snad „příčinou *doby* lijavců“.
- 396** Viz Gen. 4:2, pozn. 127.
- 397** Vl. „libost“, „zálibu“.
- 398** Viz Gen. 9:22, pozn. 302.
- 399** Vl. „není síly“⁷⁵, smysl jako v textu.
- 400** Vl. „jsme v této věci rozmnožili“, znění v textu uchovává v překladu předložkovou vazbu, jaká je v textu původním.
- 401** Viz 1 Král. 12:19, pozn. 716.
- 402** Viz Gen. 12:11, pozn. 360.
- 403** D. „starší města a“.
- 404** Viz Exod. 15:7, pozn. 506.
- 405** D. „až do (jako shora) této věci“ (n. „po tuto věc“), tj. „pokud se tato věc bude projednávat“, „až do jejího skončení“. Dva rukopisy a staré překlady mají znění „stran této věci“, „pro tuto věc“ (místo předložky „ad“ četli „al“), jehož se přidržuje i valná většina známých mi překladů novějších, dal jsem však, podobně jako prof. Roháček ve svém slovenském překladu, přednost masóretskeému znění, jež dává dobrý smysl, takže nevidím žádné příčiny je opravovat.
- 406** N., podle některých, „Nad tímto (viz 1 Par. 6:31 a dále, pozn. 242) byli postaveni (n. „na tomto stáli“, tj. „trvali“) zejména“.
- 407** Viz Num. 1:2, pozn. 10.
- 408** N. „podali svou.. provinili *na* berana“, tj. „podáním ruky slíbili vyhostit své ženy a dát berana“.
- 409** Viz Gen. 4:2, pozn. 129.
- 410** N. „*a někteří* z nich byli *tací, že měli*“.
- 411** Snad ve smyslu „nejen měli ženy, nýbrž i“, n. „měli ženy, z nichž n. s nimiž“.
- 412** Vulgata a mnozí jiní překládají „z nich byly ženy, jež? zrodily“, ač zájmeno „z nich“ i slovesný tvar na konci verše (zde přeložený „zplodili“) jsou mužského rodu; LXX na tomto místě pomíjejí druhé „ženy“ a překládají „cizozemky a zplodili z nich“. Někteří považují hebrejský text zde za porušený a navrhují (podle LXX v předavku, jenž v hebrejském textu není) číst „cizozemky a odeslali ženy i děti“.

NECHEMJÁ¹

Slova Nechemji, syna Chachaljova. I stalo se⁵⁶ v měsíci Kislévu², dvacátého roku³, když⁴ jsem já byl v Šúšanu⁵, v hradě⁶, (2)že⁴ přišel Chanáni, jeden z mých bratrů, on a *jistí* muži z Júdy; i otázal jsem se jich na Júdovce, uniknuvší⁷, kteří zbyli ze zajetí, a na Jerúsalem, (3)a řekli mi: Ti zbývající, kteří zbyli ze zajetí, *jsou* tam, v té správné oblasti, ve velikém soužení⁹ a v hanbě, a zed¹⁰ Jerúsálema je pobořena¹¹ a její¹² brány jsou⁶ sežehnuty ohněm. (4)I stalo se⁵⁶ za mého uslyšení těchto slov, že jsem usedl a rozplakal se, i zarmoutil jsem se *na několik* dní a jal jsem se postit a modlit před tváří Boha nebes (5)a říkat: Ach, Hospodine, Bože nebes, jenž¹³ *jsi* Bůh veliký a hrozný¹⁴, dbající¹⁵ smlouvy a laskavý¹⁶ k milujícím ho a k dbajícím¹⁵ jeho rozkazů, (6)kž⁴ je¹⁷, prosím¹⁸, tvé ucho pozorně a tvé oči otevřené k naklonění sluchu¹⁹ k modlitbě tvého nevolníka, již se já dnes modlím před tvou tváří dnem i nocí za děti²⁰ Isráélovy, tvé nevolníky, a činím vyznání za²¹ hříchy dětí²⁰ Isráélových, jimiž jsme vůči tobě zhřešili – zhřešili jsme, i já a dům mého otce, (7)velmi²² zvráceně jsme se vůči tobě zachovali, aniž jsme dodrželi¹⁵ rozkazy a ustanovení²³ a předpisy²⁵, jež *jsi* přikázal Mojžíšovi, svému nevolníku. (8)Buď, prosím, pamětliv slova, jež *jsi* Mojžíšovi, svému nevolníku, přikázal výrokem: Vy se budete dopouštět nevěrnosti²⁶, já vás budu rozptylovat mezi národnosti²⁷; (9)pakli⁴ se budete vracet ke mně a dbát¹⁵ mých rozkazů a vykonávat je, byt' byli vaši zahnaní²⁷ na konci nebes, budu je odtamtud shromažďovat a přivádět je k místu²⁹, jež jsem vyvolil³⁰, abych tam dal pobývat³¹ svému jménu. (10)Vždyt⁴ oni *jsou* tvoji nevolníci a tvůj lid, jež *jsi* vykoupil svou velikou mocí a svou silnou rukou, – (11)ach, Pane, kž⁴ je¹⁷, prosím¹⁸, tvé ucho pozorně k modlitbě tvého nevolníka a k modlitbě tvých nevolníků, již¹³ touží³³ mít tvé jméno³⁴ v úctě³⁴, a dopřej

dnes, prosím¹⁸, zdaru svému nevolníku a dej mu dojít³⁵ soucitu³⁶ před tváří tohoto muže! Já jsem totiž³⁷ byl⁶ číšníkem královým³⁸.

2 A v měsíci Nísánu³⁹ dvacátého roku Artachšastea³⁸40, krále, se stalo⁵⁶, že před jeho tváří *bylo* víno, i pozvedl jsem⁴¹ to víno a *podal* králi. A nebyval jsem⁶ před jeho tváří zasmušilý⁴²; (2)a král mi řekl: Proč je tvá tvář zasmušilá⁴², ač ty nejsi nemocen? Toto není než trápení⁴³ srdce. I ulekl jsem se¹⁴ velmi velice⁴⁴ (3)a řekl jsem králi: Kěž král žije¹⁷ navždy⁴⁵! Jak⁴⁶ by se má tvář nezasmušovala⁴⁷, když to město, jež je pohřebištěm⁴⁸ mých otců, je zpustošeno a jeho brány jsou⁶ pohlcný⁴⁹ ohněm? (4)A král mi řekl: Očpak ti jde⁵⁰? I pomodlil jsem se k Bohu nebes (5)a řekl jsem králi: Je-li to králi vhod⁵¹ a je-li tvůj nevolník vhod⁵² tvé tváři⁵³, abys mě ráčil⁵⁵ vyslat do Júdy, do města hrobů mých otců, ať je mohu⁵⁵ vybudovat. (6)A král mi řekl (a vedle něho seděla králová⁵⁴): Dokdy má⁵⁵ trvat⁵⁶ tvá cesta a kdy se chceš⁵⁵ vrátit? A tváři králově⁵³ bylo vhod⁵², *aby* mě vyslal, když⁴ jsem mu udal jistý čas; (7)a řekl jsem králi: *Je-li to* králi vhod⁵¹, měli by⁵⁵ mi dát dopisy k místodržícím na druhé straně⁵⁷ Řeky⁵⁸, aby mě nechávali procházet, až abych mohl⁵⁴ vstoupit do Júdy, (8)a dopis Ásáfovi, opatrovníku¹⁵ lesa⁵⁹, jenž *patří* králi, aby mi dával dříví⁶⁰ na zastřešení⁶¹ bran hradu, jenž *patří* k domu⁶², a na zdi¹⁰ města a na dům, do něhož bych mohl⁵⁵ vejít⁶³. To⁴ mi podle dobré ruky mého Boha nade mnou král dal.

(9)Přišel jsem tedy³⁷ k místodržícím na druhé straně⁵⁷ Řeky⁵⁸ a odevzdal jsem jim dopisy královy; a král se mnou byl poslal velitele²⁴64 vojska⁶⁵ a jezdce²⁴66. (10)To⁴ když uslyšel Sanballat, Chóróní⁶⁷68, a Tóvíjjá, služebník Ammóního⁶⁹, bylo⁶⁷ jim velmi⁷¹ nepříjemné⁴⁷, že někdo⁷² přišel sledovat⁵⁰73 dobro dětí²⁰ Isráélových³⁸.

(11)A když jsem přišel do Jerúsálema a pobyl tam tři dni, (12)vstal jsem⁷⁰

v noci, já a se mnou něco málo mužů, aniž jsem komu⁷² oznámil⁷⁴, co pro Jerúsalem⁷⁵ učinil můj Bůh dal do mého srdce, a dobytčete⁷⁶ se mnou nebylo, leč dobytče⁷⁶, na němž jsem já jel; (13) a vyjel⁷⁷ jsem v noci branou Průrvy⁷⁸ a naproti prameni⁷⁹ Draka⁸⁰ a k bráně Hnoje a jal jsem se konat bedlivé pozorování⁸¹ na zdech^{80,82} Jerúsálema, jež byly pobořeny¹¹, a jeho brány byly pohlceny⁴⁹ ohněm. (14) A pokročil jsem k bráně Pramene a ke královu rybníku, kde⁴ pro dobytče^{75,76} pode mnou nebylo místa²⁹ k projití⁸³; (15) jal jsem se tedy³⁷ v noci vystopovat^{81,84} údolím⁸⁵ a konat bedlivé pozorování⁸¹ na zdi^{10,82}; a obrátil jsem se zpět⁸⁶ a vstoupil jsem branou Průrvy⁷⁸; tak⁴ jsem se vrátil, (16) aniž zmocnenci⁸⁷ věděli⁶, kam jsem odešel a co jsem já činil, neboť⁴ jsem Júdovcům, ani kněžím ani urozeným ani zmocněncům⁸⁷ ani ostatním, konajícím⁸⁸ práci⁸⁹, doposud nebyl podal zprávu⁷⁴.

(17) A řekl jsem k nim: Vy vidíte bídu⁹, v níž my jsme, že Jerúsalem je zpusťošen a jeho brány jsou⁶ sežehnuty ohněm; pojďte, ať budujeme⁷ zed¹⁰ Jerúsálema, ať již nejsme hanbou. (18) A podal jsem jim zprávu⁷⁴ o ruce mého Boha, jak dobrá ona byla nade mnou, a také o slovech králových⁹⁰, jež mi řekl; i řekl: Vstávejme⁷ a budujme^{7!} A posilnili své ruce k dobrému.

(19) To⁴ když uslyšel Sanballat, Chóróni^{67,68}, a Tóvijjá, služebník Ammóniho⁶⁹, a Gešem, Arab, jali se⁷⁰ nám vysmívat⁹¹ a pohrdavě na nás hledět⁹² a říkat: Co je toto za věc, již vy děláte? Zda se chcete bouřit⁹³ proti králi? (20) I odpověděl jsem jim slovem⁹⁴ a řekl jsem jim: Bůh nebes, on nám bude dopřávat zdaru a my, jeho nevolníci, budeme vstávat a jmeme se budovat, vy však³⁷ v Jerúsalemě nemáte⁹⁵ podílu ani oprávnění⁹⁶ ani památky.

3 I povstal Eljášív, velekněz⁹⁷, a jeho bratři, kněží, a jali se budovat bránu Ovcí^{98,546}; oni ji posvětili a vsadili⁹⁹ její vrata^{24,100}, a posvětili ji až po věž Meá, posvětili ji po věž Chananeélovu.

(2) A vedle něho¹⁰¹ se jali budovat muži z Jericha; a jal se vedle něho¹⁰¹ budovat Zakkúr, syn Imriho.

(3) A bránu Ryb se jali budovat synové Senáovi¹⁰²; oni ji zastřešili⁶¹ a vsadili⁹⁹ její vrata^{24,100}, její zámky¹⁰³ a její závory.

(4) A vedle nich¹⁰¹ se jali opravovat¹⁰⁴ Merémóth, syn Úrijji, syna Kócova¹⁰², a jal se vedle nich¹⁰¹ opravovat¹⁰⁴ Mešullám, syn Berachji, syna Mešézaveélova, a vedle nich¹⁰¹ se jal opravovat¹⁰⁴ Cádók, syn Baanův. (5) A vedle nich¹⁰¹ se jali opravovat¹⁰⁴ Tekóim⁶⁷, ale jejich vznešení nepravili svou šíji v službu¹⁰⁵ svému Pánu^{106,107}.

(6) A bránu Starou¹⁰⁸ se jali opravovat¹⁰⁴ Jójádá, syn Páséachův, a Mešullám, syn Besódjův; oni ji zastřešili⁶¹ a vsadili⁹⁹ její vrata^{24,100}, její zámky¹⁰³ a její závory.

(7) A vedle nich¹⁰¹ se jal opravovat¹⁰⁴ Melatjá, Giveóni⁶⁷, a Jádón, Merónóthi⁶⁷, muži z Giveónu a Micpy, to jest¹⁰⁹ sídla¹¹⁰ místodržícího na této straně⁵⁷ Řeky⁵⁸;

(8) vedle něho¹⁰¹ se jal opravovat¹⁰⁴ Uzzíél, syn Charchajův, ze zlatníků, a vedle něho¹⁰¹ se jal opravovat¹⁰⁴ Chananjá, člen cechu¹¹¹ voňavkářů¹¹², a až po Širokou zed¹⁰ nechali Jerúsalem tak¹¹³. (9) Vedle nich¹⁰¹ se jal opravovat¹⁰⁴ Refájá, syn Chúrův, představený⁶⁴ polovice okrsku Jerúsálema, (10) a vedle nich¹⁰¹ se jal opravovat¹⁰⁴ Jedájá, syn Charúmafův, a to před svým domem, a vedle něho¹⁰¹ se jal opravovat¹⁰⁴ Chattúš, syn Chašavnejův. (11) Druhý úsek se jal opravovat¹⁰⁴ Malkijjá, syn Chárimův, a Chaššův, syn Pachath-Móávův, i věž Pecí. (12) A vedle něho¹⁰¹ se jal opravovat¹⁰⁴ Šallúm, syn Hallóchéšův, představený⁶⁴ polovice okrsku Jerúsálema, on a jeho dcery.

(13) Bránu Průrvy⁷⁸ se jal opravovat¹⁰⁴ Chánún a obyvatelé Zánóachu; oni ji vybudovali a vsadili⁹⁹ její vrata^{24,100}, její zámky¹⁰³ a její závory, i tisíc loket¹¹⁴ na zdi¹⁰ až po bránu Hnoje.

(14) A bránu Hnoje se jal opravovat¹⁰⁴ Malkijjá, syn Réchávův, představený⁶⁴ okrsku Béth-hakkeremu; on ji vybudoval a vsadil⁹⁹ její vrata^{24,100}, její zámky¹⁰³ a její závory.

(15) A bránu Pramene se jal opravovat¹⁰⁴ Šallún, syn Kol-chózéův, představený⁶⁴ okrsku Micpy; on ji vybudoval a pokryl¹¹⁵ ji a vsadil⁹⁹ její vrata^{24,100}, její zámky¹⁰³ a její závory, a zed¹⁰ rybníka Šelachu¹¹⁶

k zahradě králově až po schody, jež¹³ sestupovaly od města Dávidova¹⁷.

(16) Za ním se jal opravovat¹⁰⁴ Nechemjá, syn Azbúkúv, představený⁶⁴ polovice okrsku Béth-cúru, až naproti Dávidovým hrobům a po rybník, jenž¹³ byl zřízen¹¹⁸, a po dům hrdinů¹¹⁹.

(17) Za ním se jali opravovat¹⁰⁴ Lévi-ovci¹²⁰, Rechúm, syn Báního, vedle něho¹⁰¹ se jal opravovat¹⁰⁴ Chašavjá, představený⁶⁴ polovice okrsku Keily, za svůj okrsek. (18) Za ním se jali opravovat¹⁰⁴ jejich bratři, Bavvaj, syn Chénádádúv, představený⁶⁴ polovice okrsku Keily, (19) a vedle něho¹⁰¹ se jal Ézer, syn Jěšúy, představený⁶⁴ Micpy, opravovat¹⁰⁴ další¹²¹ úsek naproti¹²² vzestupu k zbrojnici¹⁰⁶ na Úhlu¹²³. (20) Za ním se rozohnil¹²⁴ Bárúch, syn Zabbajúv, – jal se opravovat¹⁰⁴ další¹²¹ úsek od Úhlu¹²³ až po vchod¹²⁵ do domu Eljášíva, velekněze⁹⁷; (21) za ním se jal Merémóth, syn Úrijji, syna Kócova¹⁰², opravovat¹⁰⁴ další¹²¹ úsek od vchodu¹²⁵ do domu Eljášívova až po zakončení¹²⁶ Eljášívova domu. (22) Za ním se jali opravovat¹⁰⁴ kněží, muži z roviny¹²⁷, (23) potom¹²⁸ se jal opravovat¹⁰⁴ Benjámin a Chaššúv, před svým domem, potom¹²⁸ se jal opravovat¹⁰⁴ Azarjá, syn Maaséji, syna Anan-joa, vedle svého domu. (24) Za ním se jal Binnúj, syn Chénádádúv, opravovat¹⁰⁴ další¹²¹ úsek od domu Azarjova po Úhel¹²³, až po Nároží; (25) naproti¹²² Úhlu¹²³ a věži, jež¹³ vyčnívala¹²⁹ z králova domu, horní, jež patří k nádvoří¹³⁰ věznice, Pálál, syn Úzajúv; za ním Pedájá, syn Pareóšúv. (26) (A na Ófelu¹³¹, až naproti bráně Vod a té věži, jež¹³ vyčnívala¹²⁹, ke vzházení¹³² bydleli⁶¹³³ Nethíním¹³⁴.) (27) Za ním se jali Tekóím⁶⁷ opravovat¹⁰⁴ další¹²¹ úsek od protějšku¹²² té velké věže, jež¹³ vyčnívala¹²⁹, až po zed¹⁰ Ófelu¹³¹ (28) a shora od brány¹³⁵ Koní se jali opravovat¹⁰⁴ kněží, každý¹³⁶ naproti svému domu¹³⁷. (29) Potom¹²⁸ se jal opravovat¹⁰⁴ Cádók, syn Immérúv, před svým domem, a za ním se jal opravovat¹⁰⁴ Šemaejá, syn Šechanjúv, strážce¹⁵ brány Vzházení¹³². (30) Za ním se jal Chananjá, syn Šelemjúv, a Chánún, šestý syn Cáláfúv, opravovat¹⁰⁴ další¹²¹ úsek; za ním se jal opravovat¹⁰⁴ Mešullám, syn Berechjúv,

před svým bytem¹³⁸. (31) Za ním se jal opravovat¹⁰⁴ Malkijjá, syn Córpiho¹⁰²¹³⁹, až po dům Nethíním¹³⁴ a kramářů naproti bráně Přehlídky¹⁴⁰, až po Podkroví¹⁴¹ na Nároží. (32) A mezi Podkrovím¹⁴¹ na Nároží a branou Ovcí⁹⁸⁵⁴⁶ se jali opravovat¹⁴⁰ zlatníci a kramáři.

4 A jak Sanballat uslyšel, že my budujeme zed¹⁰, stalo se⁵⁶, že⁴ se rozhněval¹⁴² a velice⁴⁴ se popudil¹⁴³ a o Júdovcích se jal mluvit výsměšně⁹¹¹⁴⁴ (2) a říkat před tváří svých bratrů a vojska⁶⁵ Šómronu, ano, jal se říkat: Co ti uboží¹⁴⁵ Júdovci dělají? Zda jim to budou trpět¹³¹⁴⁶⁶? Zda chtějí⁵⁵ obětovat? Zda chtějí⁵⁵ být za den hotovi¹⁴⁷? Zda chtějí⁵⁵ oživovat kameny z hromad prachu¹⁴⁸, ač jsou ony spáleny¹⁴⁹? (3) A vedle něho byl Tóvijjá, Ammóní⁶⁹, a řekl: Aťsi oni cokoli budují, bude-li vybíhat⁶⁴ liška¹⁵⁰, pak⁴ jejich zed¹⁰ z kamenů bude moci⁵⁵ prorazit¹¹. – (4) Slyš, náš Bože, že jsme se stali⁵⁶ předmětem pohrdání¹⁵¹, a vrať jejich hanobení na jejich hlavu a vydej je za kořist v zem zajetí, (5) a kéž nezakrýváš¹⁷ jejich nepravost¹⁵²¹⁵³ a kéž jejich hřích není¹⁷ zpřed tvé tváře¹⁵⁴ vymazáván¹⁵⁵, neboť se dopustili popichování¹⁴³¹⁵⁶ vůči¹³⁷ těm, již¹³ budují. (6) Ale vytrvali jsme v budování zdi¹⁰¹⁵⁷, takže všechna zed¹⁰ byla až do poloviny¹⁵⁸ spojena a srdce lidu³⁸ zůstalo⁵⁶ při práci¹¹⁸.

(7)^{160A} jak uslyšel Sanballat a Tóvijjá a Arabové a Ammóním¹⁶¹ a Ašdódím⁶⁷, že se zacelování¹⁶² zdi¹⁰³⁸ Jerúsálema nadále¹⁵⁷ dařilo⁶¹⁶³¹⁶⁴, že se prolomená¹¹ místa počala uzavírat¹⁶⁵, stalo se⁵⁶, že⁴ se velmi rozhněvali¹⁴² (8) a oni všichni¹⁶⁶ se spolu spikli¹⁵⁹, že přitáhnou³¹ proti Jerúsálemu bojovat¹⁶⁷ a způsobit¹¹⁸ v tom¹⁶⁸ rozvrat¹⁶⁹. (9) Jali jsme se tedy³⁷ modlit k našemu Bohu a z jejich příčiny¹⁷⁰ dnem i nocí proti nim stavět stráž²⁹⁶; (10) a Júdá řekl: Síla nákladních¹⁷¹ klesla¹⁷² a rumu¹⁴⁸ je mnoho⁴⁴, a my nebudeme moci na zdi¹⁰ budovat. (11) A naši protivníci¹⁷³ řekli: Nebudou vědět a nebudou vidět, než budeme přicházet doprostřed nich, i budeme je moci⁵⁵ pozabíjet a zastavit¹⁷⁴ tu činnost⁸⁹. (12) Ale jak přicházeli⁶ Júdovci, již¹³ bydleli vedle nich, stávalo se⁶⁵⁶, že⁴ nám na desetkrát říkali⁶: Ze všech míst²⁹, kamkoli

se obrátíte, – na nás¹⁷⁵¹ (13) Postavil jsem tedy od nejnižších míst prostoru^{29 38} zadní strany¹⁷⁶ zdi^{10 38} na nechráněných¹⁷⁷ místech lid podle jejich čeledí¹⁷⁸ s jejich meči, jejich kopími a jejich luky; (14) a pohledl jsem a vstal jsem a řekl jsem k urozeným a k zmocněncům⁸⁷ a k ostatnímu⁸⁸ lidu: Necht' před jejich tváří^{179 180} nepocítujete¹⁷ bázeň^{14 181}; připomente si Pána velikého a hrozného¹⁴ a bojujte¹⁶⁷ za své bratry, své syny a své dcery, své ženy a své domy.

(15) A jak naši nepřátelé uslyšeli, že nám to bylo dáno na vědomí, stalo se⁵⁶, že⁴ Bůh zmařil jejich záměr¹⁸², takže jsme se vrátili, my všichni¹⁶⁶, ke zdi¹⁰, každý¹³⁶ k své práci⁸⁹; (16) ale od onoho dne bylo⁶ tak, že polovina mých sluhů¹⁸³, ti konali práci⁸⁹, a polovina jich, ti se chápali, ano, kopí²⁴, štítů¹⁸⁴ a luků a pancířů, a za vším domem Júdovým byli představení⁶⁴. (17) Ti, již¹³ budovali na zdi¹⁰ a nosiči⁴¹ s břemeny¹⁸⁵, nakládající si, každý jedné své ruky používal¹¹⁸ v práci⁸⁹ a jedna držela oštěp¹⁸⁶ (18) a ti, již¹³ budovali, každý¹³⁶ svůj meč – měli je přivázány¹⁸⁷ – na svých kyčlích¹⁸⁸, tak⁴ budovali, a vedle mne trubáč¹⁸⁹ na troubu¹⁹⁰; (19) a řekl jsem k urozeným a k zmocněncům⁸⁷ a k ostatnímu⁸⁸ lidu: Dílo⁸⁹ je veliké⁴⁴ a rozsáhlé¹⁹¹ a my jsme na zdi¹⁰ roztroušeni¹⁹², vzdáleni od sebe navzájem¹⁹³; (20) musíme⁵⁵ se k nám shromáždit na místo²⁹, odkud¹⁹⁴ budete slyšet zvuk¹⁹⁵ trouby¹⁹⁰, a náš Bůh bude za nás bojovat¹⁶⁷.

(21) My jsme tedy³⁷ pracovali¹¹⁸ na tom díle⁸⁹ a z nich polovina, ti drželi¹⁹⁶ kopí²⁴ od vzejití svítání až po vycházení¹⁷⁷ hvězd. (22) Také jsem v onen čas lidu řekl: Každý¹³⁶, a jeho sluha¹⁸³, necht' nocují¹⁷ vprostřed Jerúsaléma, ať nám jsou v noci stráží²⁹⁶ a za dne k práci⁸⁹. (23) A nebylo – já ani moji bratři ani moji sluhové¹⁸³ ani muži ze strážě²⁹⁶, kteří mě následovali¹⁹⁷ – nebylo mezi námi svlékajících svá roucha, každý¹³⁶ měl svůj oštěp¹⁸⁶ i u vody¹⁹⁸.

5 A nastal¹⁵⁶ veliký křik lidu a jejich žen proti jejich bratrům, Júdovcům¹⁹⁹, (2) a byli tací, kteří říkali: Naši synové a naše dcery, my, jsme mnozí a musíme⁵⁵ si opatřovat²⁰⁰ obilí, ať můžeme⁵⁵ jíst a žít; (3) a byli tací, kteří říkali: My dáváme v zástavu svá pole a své vinice a své domy,

ať si za hladu^{201 202} můžeme⁵⁵ opatřit²⁰⁰ obilí. (4) A byli tací, kteří říkali: Vypůjčili jsme²⁰³ si peníze²⁰⁴ na poplatek králi¹⁰⁶ na svá pole a své vinice; (5) a přece²⁰⁵ je naše maso jako maso našich bratrů, naše děti²⁰ jako jejich děti²⁰, a hle, my za nevolníky podrobujeme své syny a své dcery, a z našich dcer jsou některé podrobené, a není to v moci naší ruky, neboť naše pole a naše vinice patří jiným²⁰⁶.

(6) A jak jsem uslyšel jejich nářek³⁹² a tato slova, velmi jsem se rozhněval¹⁴², (7) i pouvažovalo nade mnou²⁰⁷ mé srdce²⁰⁸ a jal jsem se vadit s urozenými a se zmocněnci^{87 209} a řekl jsem jim: Vy každý¹³⁶ na svém²¹⁰ bratru²¹¹ nemilosrdně²¹² lichvářte^{213 214}. A uspořádal²¹⁵ jsem proti nim veliké sejiti²¹⁶ (8) a řekl jsem jim: My jsme podle toho, nač jsme stačili²¹⁷, vykoupili²¹⁸ naše bratry, Júdovce, již byli¹³ prodáni národům; a teď zase chcete⁵⁵ své bratry prodávat²¹⁹ vy? Nebo⁴ mají⁵⁵ být prodávání nám? I mlčeli⁶ a nenašli slova²²⁰; (9) a řekl jsem: Ta věc, již vy činíte, není dobrá. Zda nemáte⁵⁵ chodit v úctě²¹⁴ k našemu Bohu¹⁰⁶, ať nejsme k hanbě²²¹ před národy, našimi nepřáteli¹⁰⁶? (10) Ano, i já, moji bratři a moji sluhové, jim²²² půjčujeme peníze²⁰⁴ a obilí – chtějme^{17 55} odpustit¹¹³, prosím¹⁸, tento dluh^{212 223}, (11) vraťte jim, prosím¹⁸, hned dnes²²⁴ jejich pole, jejich vinice, jejich olivnice a jejich domy a setinu²²⁵ peněz²⁰⁴ a obilí, moštu a oleje²²⁶, jež jste vy jim²²² půjčovali. (12) I řekli: Budeme vracet, aniž od nich budeme co požadovat⁵⁰; tak budeme činit, jak ty pravíš. Zavolal jsem tedy³⁷ kněží a dal jsem jim přísáhnout stran jednání podle tohoto slova. (13) Také jsem vytřásl svůj záhyb²²⁷ a řekl jsem: Takto kéž Bůh vytřásá²²⁸ každého člověka⁵⁵⁰, jenž nebude dodržovat²²⁹ toto slovo, z jeho domu a z jeho lopoty²³⁰, ano, takto necht' je¹⁷ vytřesen a prázdný. A řekli, všechno sejiti²¹⁶: Ámén²³¹! A jali se chválit²³² Hospodina a lid učinil podle tohoto slova.

(14) Také jsem nejedl⁶ já ani moji bratři, ode dne, kdy mi rozkázali být jejich místodržícím v zemi Júdově, od dvacátého roku až po třicátý a druhý rok Artachšastea³⁸, krále, dvanáct let, chleba místodržícího, (15) kdežto⁴ dřívější²³³

místodrzci, kteří *byli* přede mnou²³⁴, kladli⁶ na lid břímě²³⁵ a činili⁶ si nárok²³⁶ na chléb a víno²³⁷ od nich, kromě peněz²⁰⁴ – čtyřicet šeklů²³⁸, i jejich sluhové¹⁸³ nad lidem svévolně panovali⁶; já však³⁷ jsem z²³⁹ úcty¹⁴ k Bohu¹⁰⁶ tak nečinil⁶, (16) nýbrž⁴ jsem se také chopil¹⁹⁶ práce⁸⁹ na této zdi¹⁰¹⁰⁶, aniž jsme koupili¹⁸⁸ pole. I všichni moji sluhové¹⁸³ se tam k té práci⁸⁹ shromažďovali. (17) A Júdovci a zmocněnci⁸⁷, sto a padesát mužů, a ti, již¹³ k nám přicházeli z národů, jež *byly* vůkol nás, *bývali* u mého stolu; (18) a co bylo⁶ na jeden den připravováno¹¹⁸, *bylo* jedno hovězí dobytče²⁴⁰, šest vybraných²⁴¹ ovcí⁹⁸, i ptáci²⁴² mi byli⁶ připravováni¹¹⁸, a *to vždy* za deset dní s všemožným²⁴³ vínem¹⁸⁵ v hojnosti⁴⁴; a při tomto jsem nepožadoval⁶⁵⁰⁷³ chleba místodrzčích, neboť na lid těžce doléhalo⁶²³⁵ nevolnictví¹⁰⁵. (19) Připomeň si pro mne⁷⁵, můj Bože, k dobru vše, co jsem učinil pro tento lid.

6 A jak Sanballatovi a Tóvíjovi a Gešemovi, Arabu, a ostatním našim nepřátelům⁸⁸ došlo v sluch²⁴⁴, že jsem dobudoval zed¹⁰, aniž v ní zůstal²⁴⁵ průlom²⁴⁶ (ovšem jsem do oné doby v brány nevsadil⁹⁹ vrata²⁴¹⁰⁰²⁴⁷), stalo se⁵⁶, (2) že⁴ ke mně Sanballat a Gešem poslali vzkaz²⁴⁸. Pojd', ať se spolu můžeme⁵⁵ sejít mezi vesmi²⁴⁹ na rovině²⁵⁰ Ónó. Oni však³⁷ zamýšleli učinit mi zle; (3) poslal jsem k nim tedy³⁷ posly²⁵¹ se vzkazem²⁴⁸: Já konám veliké dílo⁸⁹, takže⁴ nemohu sestupovat; nač by to dílo⁸⁹ mělo⁵⁵ přestávat²⁵², zatímco²⁵³ bych je zanechával²⁵⁴ a sestupoval k vám? (4) I vzkázali²⁵⁵ mi v tomto smyslu²⁵⁶ čtyřikrát a v tomto smyslu²⁵⁶ jsem jim odpovídal¹⁶²⁵⁷; (5) a po páté ke mně Sanballat s tímto slovem²⁵⁶ poslal svého sluhu¹⁸³ a v jeho ruce otevřený dopis; (6) v něm *bylo* napsáno: Mezi národy je⁶ slyšet a Gašmů²⁵⁸ praví, že zamýšlíte, ty a Júdovci, se vzbouřit; proto ty buduješ zed¹⁰, a ty že se jim podle těchto slov chceš stát⁵⁶⁹³ králem, (7) a také že jsi ustanovil⁹⁹ proroky k hlásání o tobě v Jerúsalémě výrokem: V Júdovi je král! To⁴ nyní podle těchto slov bude docházet v sluch²⁴⁴²⁵⁹ králi; nuže tedy²⁰⁵ pojd', ať se spolu můžeme⁵⁵ poradit. (8) I vzkázal jsem²⁵⁵ mu výrokem:

Nečiní se⁶²⁶⁰ nic z takových věcí²⁶¹, jak ty pravíš, nýbrž²⁶² je ze svého srdce vymýšlíš. (9) Neboť oni všichni¹⁶⁶ nás zastrášovali¹⁴²⁶³ výrokem: Jejich ruce od té práce⁸⁹ budou ochabovat²⁶⁴, takže⁴ nebude moci⁵⁵ být vykonána. – Nyní tedy³⁷ mé ruce posilni!

(10) A když jsem já vstoupil v dům Šemaeji, syna Deláji, syna Mehéta-veélova, jenž²⁶⁵ byl zavřen²⁶⁶, řekl⁷⁰: Měli bychom⁵⁵ se sejít do Božího domu, doprostřed chrámu²⁶⁷, a dveře²⁴¹⁰⁰ chrámu²⁶⁷ zavřít, neboť se chystají přijít⁹³ zabít tě, ano, chystají se přijít⁹³ zabít tě v noci. (11) I řekl jsem: Zda má⁵⁵ muž podobný mně²⁶⁸ utíkat? A kdo mně podobný²⁶⁸ je ten, jenž²⁶⁹ smí⁵⁵ vstoupit do chrámu²⁶⁷ a zůstat naživu²⁷⁰? Nebudu vstupovat. (12) I postřehl jsem²⁷¹, že⁴ hle, neposal ho Bůh, nýbrž²⁶² to prorocství²⁷² vyslovil proti mně a najali²⁷³ ho Tóvíjja a Sanballat; (13) proto on *byl* najat²⁷³, abych se bál¹⁴, a měl jsem⁵⁵ tak učinit a zhřešit, aby jim to bylo k²⁷⁴ zlé pověsti²⁷⁵, aby mě mohli⁵⁵ hanobit. (14) Můj Bože, vzpomeň na Tóvíjju a na Sanballata podle těchto jejich činů²⁷⁶, jakož⁴ i na Nóadji, prorokyni, a na ostatní proroky⁸⁸, kteří se mě stále snažili zastrašit¹⁴²⁶³²⁷⁷!

(15) A v dvacátý a pátý *den* Élu³⁸²⁷⁸, za padesát a dva dny, byla zed¹⁰ dohotovena²⁷⁹; (16) to⁴ jak všichni naši nepřátelé uslyšeli, stalo se⁵⁶, že⁴ všechny národy, jež *byly* vůkol nás, byly jaty bázní¹⁴²⁸⁰ a²⁸¹ velmi poklesly²⁸² ve svých očích, neboť⁴ poznali, že toto dílo⁸⁹ bylo vykonáno ze strany²⁸³ našeho Boha.

(17) V oněch dnech také urození Júdovi poslali mnoho dopisů²⁸⁴ k Tóvíjovi a ty, jež *byly* Tóvíjovjy³⁸, docházely k nim. (18) Mnozí v Júdovi mu totiž *byli* účastníky²⁸⁵ přísahy²⁸⁶, neboť on *byl* zetěm Šechanjovi, synu Árachovu, a Jehóchanán, jeho syn, pojal dceru Mešulláma, syna Berechjova. (19) Také se před mou tváří stále snažili mluvit²⁷⁷ o jeho dobrých stránkách⁹⁰ a má slova mu donášet²⁷⁷²⁸⁷. Tóvíjja poslal dopisy k zastrašování¹⁴²⁶³ mě.

7 A jak byla zed¹⁰ dobudována a vsadil⁹⁹ jsem vrata²⁴¹⁰⁰²⁴⁷, stalo se⁵⁶, že⁴ byli určeni²⁸⁸ vrátní a pěvci a Lévíovci¹²⁰,

(2) a nad Jerúsálemem jsem přikázal²⁸⁹ Chanáního, svého bratra, a Chananju, představeného⁶⁴ paláce^{267 290}, neboť on byl znám jako muž věrný²⁹¹ a Boha měl⁶ v úctě¹⁴ více než mnozí²⁹²; (3) a řekl jsem jim: Brány Jerúsálema nechtě se až do horka slunce neotvírají¹⁷, a dokud oni budou stát²⁹³, nechtě vrata^{24 100 247} zamykají¹⁷; na tom⁴ trvejte²⁹⁴; a postavte stráž^{e295} z obyvatel Jerúsálema, každého¹³⁶ na jeho strážním stanovišti^{15 296}, každého¹³⁶ naproti jeho domu. (4) Město pak³⁷ bylo na obě strany²⁹⁷ rozlehlé¹⁹¹ a veliké a lidu málo a domy nebyly budovány; (5) a můj Bůh dal do mého srdce, abych shromáždil urozené a zmocněnce⁸⁷ a lid k rodopisnému zaznamenání, a našel jsem knihu rodopisného záznamu těch, již¹³ vystoupili⁸⁴ prve²⁹⁸, a v ní jsem našel napsáno: (6) Toto²⁹⁹ byli synové kraje^{300 301}, již¹³ vystupovali⁸⁴ ze zajetí vyhnance^{302 303 304}, jež Nevúchadneccar, král Bávelu³⁰⁵, odvedl³⁰⁶, kteří⁴ se vrátili do Jerúsálema a do Júdy, každý¹³⁶ do svého města, (7) již¹³ přišli se Zerubbávelem, Jěšúou, Nechemjou, Azarjou, Raamjou, Nachamániem, Mordechajem, Bilšánem, Misperethem, Bigvajem, Nechúmем, Baanou. Počet mužů lidu Isráělova:

(8) synů Pareóšových dva tisíce sto sedmdesát a dva; (9) synů Šefatjových tři sta sedmdesát a dva; (10) synů Árachových šest set padesát a dva; (11) synů Pachath-Móáových, ze³⁰⁷ synů Jěšúových a Jóáových, dva tisíce a osm set osmnáct; (12) synů Élámových tisíc dvě stě padesát a čtyři; (13) synů Zattúových osm set čtyřicet a pět; (14) synů Zakkájových sedm set a šedesát; (15) synů Binnújových šest set čtyřicet a osm; (16) synů Bévájových šest set dvacet a osm; (17) synů Azgádových dva tisíce tři sta dvacet a dva; (18) synů Adónikámových šest set šedesát a sedm; (19) synů Bigvájových dva tisíce šedesát a sedm; (20) synů Ádinových šest set padesát a pět; (21) synů Átérových ze³⁰⁷ Jechizkijjáhu³⁰⁸ devadesát a osm; (22) synů Chášumových tři sta dvacet a osm; (23) synů Bécájových tři sta dvacet a čtyři; (24) synů Cháریفových sto a dvanáct; (25) synů Giveónových devadesát a pět; (26) mužů z Běth-lechema a Netófy

sto osmdesát a osm; (27) mužů z Anáthóth sto dvacet a osm; (28) mužů z domu Azmávěthova čtyřicet a dva; (29) mužů z Kirjath-jeárim, Kefiry a Beeróth sedm set a čtyřicet a tři; (30) mužů z Rámy a Gávy šest set dvacet a jeden; (31) mužů z Michmasu sto a dvacet a dva; (32) mužů z Běth-Élu a Áje sto dvacet a tři; (33) mužů z jiného²⁰⁶ Něva padesát a dva; (34) synů jiného²⁰⁶ Éláma³⁰⁹ tisíc dvě stě padesát a čtyři; (35) synů Chárimových tři sta a dvacet; (36) synů Jericha tři sta čtyřicet a pět; (37) synů Lódu, Chádídu a Óna sedm set a dvacet a jeden; (38) synů Senáových³¹⁰ tři tisíce a devět set a třicet.

(39) Kněží: Synů Jedaiejových z³⁰⁷ domu Jěšúova devět set sedmdesát a tři; (40) synů Immérových tisíc padesát a dva; (41) synů Pašchúrových tisíc dvě stě čtyřicet a sedm; (42) synů Chárimových tisíc a sedmnáct.

(43) Lévíovci¹²⁰: Synů Jěšúových z³⁰⁷ Kadmiéla³⁰⁸, ze³⁰⁷ synů Hóдавjových³⁸, sedmdesát a čtyři.

(44) Pěvci: Synů Ásáfových sto čtyřicet a osm.

(45) Vrátní: Synů Šallúmových, synů Átérových, synů Talmónových, synů Akkúvových, synů Chatítových, synů Šóvájových, sto třicet a osm.

(46) Nethíním¹³⁴: Synové Cichovi, synové Chasufovi, synové Tabbáóthovi, (47) synové Kérósovi, synové Síovi, synové Pádónovi, (48) synové Levánovi, synové Chagávovi, synové Salmájovi, (49) synové Chánánovi, synové Giddélovi, synové Gácharovi, (50) synové Reájovi, synové Recínovi, synové Nekódovi, (51) synové Gazzámovi, synové Uzzovi, synové Páséachovi, (52) synové Bésajovi, synové Meúním^{67 311}, synové Nefišesím^{67 312}, (53) synové Bakbúkovi, synové Chakúfovi, synové Charchúrovi, (54) synové Baclíthovi, synové Mechídovi, synové Charšovi, (55) synové Barkósovi, synové Síserovi, synové Támachovi, (56) synové Necíachovi, synové Chatífovi.

(57) Synové služebníků Šalomounových: Synové Sótajovi, synové Sófere-thovi, synové Perídovi³¹³, (58) synové Jaelovi, synové Darkónovi, synové Gid-délovi, (59) synové Šefatjovi, synové

Chattílovi, synové Pókereth-Haccevájim, synové Ámeónovi³¹⁴.

(60)Všech Nethíním¹³⁴ a synů služebníků Šalomonových *bylo* tři sta devadesát a dva.

(61)A toto²⁹⁹ *byli* ti, *již*¹³ vystoupili⁸⁴ z Tel-Melachu, Tel-Charše, Kerív-Addánu, Imméru, kteří⁴ nemohli oznámit³¹⁵ 316 domy³¹⁷ svých otců a svůj původ³¹⁸, *zda jsou* oni z Isráele: (62)Synů Delájových, synů Tóvijových, synů Nekódových šest set čtyřicet a dva; (63)a z kněží: Synové Chavajjovi, synové Kócovi¹⁰², synové Barzillaje, jenž pojal ženu z dcer Barzillaje, Gileádiho⁶⁷, a byl nazván podle jejich jména. (64)Tito se jali hledat svůj zápis³¹⁹, chtějíce⁵⁵ se ukázat jako rodopisně zaznamenaní, *ale* nebyl nalezen, i *byli* z kněžství¹³⁰ jako nečistí vyloučení³²¹ (65)a tiršáth³²² jim řekl, *aby až* než *bude* stát kněz k³²³ Úrím a Tummím³²⁴, z nanejvýš svatého³²⁵ nejedli.

(66)Všeho sejítí²¹⁶ úhrnem³²⁶ *byly* čtyři myriády³²⁷ dva tisíce tři sta a šedesát (67)mimo jejich nevolníky a jejich služebnice; těchto *bylo* sedm tisíc tři sta třicet a sedm, a měli³²⁸ dvě stě a čtyřicet a pět pěvců a pěvkyň. (68)Jejich koní *bylo* sedm set třicet a šest, jejich mezků dvě stě čtyřicet a pět, (69)velbloudů čtyři sta třicet a pět, oslů šest tisíc sedm set a dvacet.

(70)A hlavy otců³²⁹, *ti* z části³³⁰ na tu práci⁸⁹ dali; tiršáth³²² dal do pokladny³³¹ tisíc darkamónů³³² zlata, padesát okřínů, třicet a pět set tuník³³³ pro kněží¹⁰⁶ (71)a někteří z hlav otců³²⁹ dali do pokladny³³¹ práce⁸⁹ 334 dvě myriády³²⁷ darkamónů³³² zlata a dva tisíce a dvě stě min³³⁵ stříbra; (72)a co ostatní³³⁶ z lidu dali, *byly* dvě myriády³²⁷ darkamónů³³² zlata, dva tisíce min³³⁵ stříbra a šedesát a sedm tuník³³³ pro kněží¹⁰⁶.

(73)I usídlili se kněží a Lévióvcí¹²⁰ a vrátíni a pěvci a někteří z lidu a Nethíním¹³⁴ a všechen Isráel ve svých městech; a když nastal³³⁷ sedmý měsíc, *byly*⁷⁰ děti Isráelovy ve svých městech.

8 I shromáždili se³³⁸, všechen lid, jako jeden muž, na prostranství³³⁹, jež je před²³⁴ branou Vod, a řekli Ezrovi, písmaři³⁴⁰, o přinesení knihy zákona³⁴¹

Mojžíšova, jež přikázal Hospodin Isráelovi. (2)Ezrá, kněz, tedy³⁷ zákon³⁴¹ přinesl před tvář sejítí²¹⁶, i mužů i žen³⁴² a každého umějíciho³⁴³ slyšet³⁴⁴ 345, v první³⁴⁶ den měsíce³⁸ sedmého, (3)a předčítal⁶ v něm před²³⁴ prostranstvím³³⁹, jež je před²³⁴ branou Vod, od svítání³⁴⁷ až do poledne, před muži a ženami a těmi, *již*¹³ rozuměli³⁴³, a uši všeho lidu – ke knize zákona³⁴¹. (4)A Ezrá, písmař³⁴⁰, stál⁶ na lešení³⁴⁸ ze dřeva, jež k tomu účelu³⁴⁹ zhotovili¹¹⁸, a vedle něho stál⁶ Mattithjá a Šema a Anájá a Úrijjá a Chilkijjá a Maaséjá na jeho pravici, a od jeho levice Pedájá a Míšáel a Malkijjá a Chášum a Chašbaddáná, Zecharjá, Mešullám. (5)A Ezrá před očima všeho lidu otevřel knihu, neboť byl⁶ shora vůči všemu lidu, a za otvírání jí³⁵⁰ se postavili, všechen lid. (6)A Ezrá se jal velebit³⁵¹ Hospodina, velkého Boha, a všechen lid, *ti* odpovídali⁶: Ámén, ámén²³¹ s pozvedáním¹⁸⁵ svých rukou; a schýlili hlavy³⁵² a jali se, obličej³⁵³ k zemi, klanět Hospodinu. (7)A Ješúa a Bání a Šerévjá, Jámín, Akkúv, Šabbethaj, Hódijjá, Maaséjá, Kelítá, Azarjá, Józávád, Chánán, Pelájá, a Lévióvcí¹²⁰ poučovali³⁴³ 354 lid stran zákona³⁴¹, zatímco⁴ lid *byl* na svém stanovišti. (8)A předčítali⁶ v knize, v Božím zákoně³⁴¹, objasňováním³⁵⁵ k⁴ dodání³⁵⁶ 357 pochopení³⁵⁸, takže⁴ se v předčítaném vyznali³⁴³ 359.

(9)I řekl všemu lidu Nechemjá – on *byl* tiršáthou³²² – a Ezrá, kněz, písmař³⁴⁰, a Lévióvcí¹²⁰, *již*¹³ poučovali³⁴³ 354 lid: Tento den, on je svatý³⁶⁰ Hospodinu, vašemu Bohu; nemusíte⁵⁵ se rmoutit ani plakat (neboť plakali, všechen lid, za svého slyšení slov zákona³⁴¹). (10)I řekli jim: Jděte, jezte tučnosti³⁶¹ a pijte sladkosti³⁶¹, a posilejte podíly³⁶² tomu¹⁶⁸, komu¹⁰⁹ není připraveno³⁶³; ano, tento den je svatý³⁶⁰ našemu Pánu, i nemusíte⁵⁵ se trápit³⁶⁴, neboť radost³⁶⁵ v Hospodinu¹⁰⁶, ta¹⁶⁸ je³⁶⁶ vaší pevnosti³⁶⁷. (11)Tak⁴ Lévióvcí¹²⁰ přinášeli útěchu³⁶⁸ všemu lidu, výrokem: Mlčte, neboť tento den je svatý³⁶⁰, i nemusíte⁵⁵ se trápit³⁶⁴. (12)Odešli tedy³⁷, všechen lid, jíst a pít a odesílat³⁶⁹ podíly³⁶² a působit¹¹⁸ velikou radost³⁷⁰, neboť byli upřeli pozornost³⁴³ na slova³⁷¹, jež jim byla dána na vědomí.

(13)A v druhý den se shromáždily³³⁸ hlavy otců³²⁹ všeho lidu³⁸, kněží a Lévi-ovci¹²⁰ k Ezrovi, písařům³⁴⁰, k nabytí rozumnosti³⁷² stran slov³⁷³ zákona³⁴¹; (14)a našli v zákoně³⁴¹ napsáno, že Hospodin skrze³⁷⁴ Mojžíše rozkázal, že děti²⁰ Izráělovy o slavnosti v sedmém měsíci mají⁵⁵ bydlet v budkách³⁷⁵ (15)a že mají⁵⁵ zvěstovat³⁷⁶ a ve všech městech a v Jerúsalemě rozhlásit výrok³⁷⁷: Vyděte⁷⁷ do hor³⁷⁸ a nanoste listí³⁷⁹ oliv⁷ a listí³⁷⁹ stromoví³⁸⁰ oleje³⁸¹ a listí³⁷⁹ myrt⁷ a listí³⁷⁹ palem a listí³⁷⁹ husté olistěného stromoví³⁸⁰ k zhotovení¹¹⁸ budek³⁷⁵, jak je psáno. (16)Vyšli⁷⁷ tedy³⁷, lid, a nanosili a nazhotovovali¹¹⁸ si budek³⁷⁵, každý¹³⁶ na své střeše a v jejich nádvořích^{130 382} a v nádvořích¹³⁰ Božího domu a na prostranství³³⁹ u brány Vod a na prostranství³³⁹ u brány Efrájimovy. (17)Nazhotovovali¹¹⁸ tedy³⁷, všechno sejití²¹⁶ těch, již¹³ se vrátili ze zajetí, budek³⁷⁵ a usídlili se v budkách³⁷⁵, neboť ode dní Jěšúy³⁸³, syna Núnova, až po onen den tak děti²⁰ Izráělovy nečinily⁶. I nastala⁵⁶ velmi veliká radost.

(18)A den po dni³⁸⁴ četli⁶ v knize Božího zákona³⁴¹, od prvního dne po den poslední, a konali⁶ slavnost po sedm dní; a v osmý den *bylo* slavnostní shromáždění³⁸⁵ podle předpisu²⁵.

9 A v dvacátý a čtvrtý den tohoto měsíce³⁸ se děti²⁰ Izráělovy shromáždily³³⁸ s postem¹⁸⁵ a v pytlovině³⁸⁶ a s hlínou³⁸⁷ na sobě³⁸⁸ (2)a oddělili se³⁸⁹, sítě Izráělovy, ode všech dětí²⁰ ciziny³⁹⁰; i stali a jali se činit vyznání za²¹ své hříchy a nepravosti¹⁵² svých otců. (3)A povstali na svém stanovišti a jali se číst v knize zákona³⁴¹ Hospodina, svého Boha, po čtvrtinu dne, a po čtvrtinu vyznávali a klaněli se Hospodinu, svému Bohu; (4)a povstal Jěšúa a Bání, Kadmiél, Ševanjá, Bunní, Šerevjá, Bání, Kenání na výstupku³⁹¹ Lévióvců¹²⁰ a jali se k Hospodinu, svému Bohu, silným hlasem volat³⁹².

(5)A Lévióvcí¹²⁰, Jěšúa a Kadmiél, Bání, Chašavnejá, Šerevjá, Hódijjá, Ševanjá, Petachjá řekli: Vstaňte, veleďte³⁵¹ Hospodina, vašeho Boha od věčnosti po věčnost – *ano*, necht se jmu¹⁷ velebit³⁵¹ jméno tvé slávy, jež⁴ je vyvýšeno nade všechno velebení³⁵¹ a dobrořečení³⁹³! (6)Ty *jsi* ON³⁹⁴,

Hospodine, ty samoten³⁹⁵, ty jsi učinil nebesa, nebesa nebes a všechno na nich osazenstvo³⁹⁶, zem a vše, co je na jejích, moře^{24 397} a vše, co je v nich, a ty je všechny¹⁶⁶ oživuješ³⁹⁸ a osazenstvo^{396 399} nebes, *ti* se ti klanějí. (7)Ty *jsi* ON³⁹⁴, Hospodine, Bože, jenž jsi našel zálibu v Abrámovi⁴⁰⁰ a vyvedl jsi⁷⁷ ho z Úru Kasdím^{161 401} a určil jsi⁵⁶ jeho jméno, Abrahám, (8)a shledal jsi⁴⁰² jeho srdce před tvou tváří věrným⁴⁰³ k⁴ uzavření⁴⁰⁴ smlouvy⁴⁰⁵ s ním, dát zem Kenaaného, Chittího, Emóriho a Perizzího a Jevúsího a Girgášího⁶⁹ – dát jeho semeni, a svá slova jsi dodržel²²⁹, neboť ty *jsi* spravedlivý. (9)A uviděl jsi bídu⁴⁰⁶ našich otců v Egyptě a uslyšel jsi jejich volání³⁹² u moře Rákosí⁴⁰⁷ (10)a ukázal²¹⁵ jsi znamení²⁴ a zázraky na faraonovi a na všech jeho služebnících a na všem lidu jeho země, neboť jsi věděl⁶, že se proti nim chovali zpupně⁴⁰⁸, a zjednal¹¹⁸ sis věhlas⁴⁰⁹ jako tohoto dne. (11)A před jejich tváří jsi rozpoltil moře, takže⁴ prošli středem moře po suchu⁴¹⁰, a jejich pronásledovatele²⁴ jsi hodil v hloubky⁴¹¹, tak jako kámen^{268 412} v mohutné vody.

(12)A vedl jsi⁶ je sloupem oblaku za dne a sloupem ohně v noci k osvětlování jim cesty, jíž měli⁵⁵ jít; (13)a sestoupil jsi na horu Sínaj a jal ses mluvit s nimi z nebes a dal jsi jim správné⁴¹³ předpisy²⁵ a pravdivé zákony^{291 341}, dobrá ustanovení²³ a rozkazy, (14)a dal jsi jim na vědomí svou svatou sobotu^{360 414}, a rozkazy, ustanovení^{23 24} a zákon³⁴¹ jsi jim přikázal skrze³⁷⁴ Mojžíše, svého nevolníka, (15)a na jejich hlad jsi jim dal chléb z nebes a na jejich žízeň jsi jim vyvedl⁷⁷ vody ze skaliska⁴¹⁵ a nařídil⁴³⁹ jsi jim vstoupit k zaujetí⁴¹⁶ země, o níž⁹⁰ jsi zvedl⁴¹ svou ruku⁴¹⁷, že jim *ji* dáš³¹.

(16)Ale oni, *ano*, naši otcové, se zachovali zpupně⁴⁰⁸ a zatvrdili⁴¹⁸ svou šíji a neobrátili sluch¹⁹ k tvým rozkazům, (17)i odepřeli poslouchat a nevzpomněli tvých divů, jež jsi při nich vykonal; *ano*, zatvrdili⁴¹⁸ svou šíji a ve své vzpurnosti ustanovili²¹⁵ hlavu k návratu do svého nevolnictví¹⁰⁵. Ty však³⁷ *jsi* +Bůh odpuštění^{24 419}, milostivý⁴²⁰ a soucitný⁴²¹, zdlouhavý⁴²² k hněvu⁴²³ a oplývající⁴²⁴ laskavostí⁴²⁵, i neopustil jsi jich; (18)ba,

když si zhotovili¹¹⁸ tele⁴²⁶ – slitinu a řekli: Toto jsou tvoji bohové, kteří tě vyvedli⁸⁴ z Egypta, takže⁴ se dopustili¹¹⁸ velkého rouhání⁴²⁸, (19)tu⁴ jsi je ty ve svém mnohém soucitu³⁶ nezanedbal v pustině; sloup oblaku, ten se zpřed nich⁴²⁹ neodvrátil⁴³⁰ ve dne k jejich vedení cestou, a ani sloup ohně v noci k osvětlování jim té⁴ cesty, již měli⁵⁵ jít. (20)A dal jsi svého dobrého Ducha k dodávání jim rozumnosti³⁷², aniž jsi svou manu odepřel jejich ústům⁴³¹, i vodu jsi jim dával na jejich žízeň. (21)A po čtyřicet let jsi je v pustině živil⁶ 432, neutrpěli nedostatku⁴³³; jejich šaty nezchátraly⁴³⁴, aniž jejich nohy otekly.

(22)A vydal jsi jim království²⁴ a národnosti²⁷ a ty¹⁶⁸ jsi rozptýlil⁴³⁵ po koutech⁷ 436 437, i zmocnil jsi⁴¹⁶ země Síchónovy, totiž země krále Chešbónu, a země Óga, krále Bášanu; (23)a jejich děti²⁰ jsi rozmnožil jako hvězdy nebes a uvedl jsi je do země, již dát za vlastnictví⁴³⁸ jsi slíbil⁴³⁹ jejich otcům; (24)i vstoupili synové a zmocnili se⁴¹⁶ země, i pokoril jsi před jejich tváří obyvatele²⁴ země, Kenaaniho⁶⁹, a vydal jsi je v jejich ruku, i jejich krále²⁴ a národnosti²⁷ země, k činění s nimi⁴⁴⁰ podle jejich libovůle⁴⁴¹. (25)I dobyli opevněných⁴⁴² měst a tučně⁴⁴³ půdy³⁸⁷ a zmocnili se⁴¹⁶ domů plných všeho dobrého, vydlabaných cisteren, vinic a olivnic a stromoví³⁸⁰ poskytujícího potravu⁴⁴⁴ v hojnosti, i najedli se a nasýtli se a ztuchněli a zbujněli⁴⁴⁵ v tvé veliké dobrotě.

(26)A stali se neposlušnými⁴⁴⁶ a vzbouřili se proti tobě a tvůj zákon³⁴¹ hodili za svůj hřbet a jali se zabíjet tvé proroxy, kteří proti nim⁴⁴⁷ svědčili⁶ 579, aby je přivedli zpět³¹ 448 k tobě, a dopouštět se¹¹⁸ velkého rouhání⁴²⁸, (27) i jal ses vydávat je v ruku jejich protivníků¹⁷³, kteří⁴ jim působili⁶ tíseň⁴⁴⁹ 450; a v době své tísně⁴⁵⁰ k tobě křičeli⁴⁵¹ a ty jsi z nebes slyšel a podle svého velkého soucitu³⁶ jsi jim dával vysvoboditele⁴⁵², kteří⁴ je z ruky jejich protivníků¹⁷³ vysvobozovali⁴⁵².

(28)Jak se jim však³⁷ dostalo odpočinku⁴⁵³ 454, vraceli se k činění zla před tvou tvář⁴⁵⁵, pročez⁴ jsi je ponechával⁶ 113 v ruce jejich nepřátel, takže⁴ nad nimi panovali⁶ 456; pak⁴ tě zase⁴⁵⁷ volali⁶ 392 a ty

jsi z nebes slyšel a podle svého mnohého soucitu³⁶ jsi je mnohokrát⁴⁵⁸ vyprošťoval (29) a svědčil⁶ 579 jsi proti nim⁴⁴⁷, abys je přivedl zpět³¹ 448 k tvému zákonu³⁴¹, oni se však³⁷ chovali⁶ zpuště⁴⁰⁸ a neposlouchali⁶ tvých rozkazů³⁸, a majíce tvé předpisy²⁵ 459, hřešili⁶ proti nim⁴⁶⁰, v nichž⁴⁶¹ člověk, bude-li je vykonávat, bude⁷⁰ žít, a nastavili²¹⁵ vzdorovitě rameno⁴⁶² a zatvrdili⁴¹⁸ svou šíji a neposlouchali⁶, (30) setrval jsi⁴⁶³ však³⁷ při nich po mnohá léta a skrze³⁷⁴ své proroxy jsi proti nim⁴⁴⁷ svým Duchem svědčil⁶ 579, ale nenastavili sluch⁴⁶⁴; i vydal jsi je v ruku národnosti²⁷ zemí; (31)ale ve svém mnohém soucitu³⁶ 202 jsi jim neučinil konec, aniž jsi je opustil, neboť ty jsi milostivý⁴²⁰ a soucitný⁴²¹ Bůh.

(32)Nuže tedy²⁰⁵, náš Bože, jenž¹³ jsi Bůh veliký, mocný¹¹⁹ a hrozný¹⁴, dbající¹⁵ smlouvy a laskavosti⁴²⁵, kéž se před tvou tvář¹⁷ nepatrnými všechny útrapy⁷, jež nás postihly⁴⁰², totiž¹⁰⁹ naše krále, i¹⁰⁹ naše vůdce⁶⁴, jakož¹⁰⁹ i³⁷ naše kněží, jakož¹⁰⁹ i³⁷ naše proroxy, jakož¹⁰⁹ i³⁷ naše otce, jakož¹⁰⁹ i³⁷ všechen tvůj lid, ode dní králů Aššúru⁴⁶⁵ 466 až po tento den. (33)Ano, ty jsi spravedlivý stran všeho, co¹³ na nás přišlo, neboť jsi prokázal¹¹⁸ věrnost²⁹¹, kdežto⁴ my jsme jednali⁶ zlovolně, (34)aniž sami naši králové, naši vůdce⁶⁴, naši kněží a naši otcové uskutecnili¹¹⁸ tvůj zákon³⁴¹, aniž byli⁶ pozorni na tvé rozkazy a stran tvých svědectví, jimiž jsi proti nim⁴⁴⁷ svědčil⁶ 579, (35)aniž oni ve svém království a v množství tvých dobrých věcí⁴⁶⁷, jež jsi jim dal, a v rozlehle¹⁹¹ a tučně⁴⁴³ zemi, již jsi předložil²¹⁵ jejich tváři, tobě sloužili⁶, aniž se odvrátili od svých zlých skutků⁴⁶⁸. (36)Hle, my jsme dnes nevolníky v zemi, již jsi dal našim otcům k jedení jejího ovoce a jejího užítku⁴⁶⁹, hle, my jsme nevolníky na ní, (37)jež⁴ svou úrodu rozmnožuje králům, jež jsi pro naše hříchy²⁰² postavil²¹⁵ nad námi, kteří⁴ vládnou⁴⁷⁰ nad našimi těly i naším dobytkem⁷⁶ podle své libovůle⁴⁴¹, takže⁴ my jsme ve veliké tísní. (38)⁴⁷¹A pro toto vše²⁰² my uzavíráme⁴⁰⁴ dohodu⁴⁷² 473, již⁴ zapisujeme, a na tom, co je zpečetěno, jsou⁴⁷⁴ naši vůdce⁶⁴, naši Lévióvcí¹²⁰ a naši kněží.

10 A na těch zpečetěných zápisech byli⁴⁷⁴: Nechemjá, tiršáthá³²², syn Chachaljův, a Cidkijjá, – (2)Serájá, Azarjá, Jeremjá, (3)Paščúr, Amarjá, Malkijjá, (4)Chattůš, Ševanjá, Mallůch, (5)Chárim, Merémóth, Óvadjá, (6)Dániél, Ginnethón, Bárůch, (7)Mešullám, Avijjá, Mijjámin, (8)Maazjá, Bilegaj, Šemaejá; tito byli kněží. – (9)A Lévióvcí¹²⁰, totiž⁴ Jésúa, syn Azarjův, Binnůj, ze synů Chénádádových, Kadmiél (10) a jejich bratři: Ševanjá, Hódijjá, Kelitá, Pelájá, Chánán, (11)Míchá, Rechův, Chašavjá, (12)Zak-kúr, Šérevjá, Ševanjá, (13)Hódijjá, Bání, Beninnů. – (14)Hlavy lidu: Pareoš, Pachath-Móáv, Élám, Zattů, Bání, (15)Bunní, Azgád, Béváj, (16)Adónijjá, Bigvaj, Ádín, (17)Átér, Chizkijjá, Azzúr, (18)Hódijjá, Chašum, Bécáj, (19)Cháریف, Anáthóth, Névaj, (20)Magpiáš, Mešul-lám, Chézír, (21)Mešezaveél, Cádók, Jaddúa, (22)Pelatjá, Chánán, Anájá, (23)Hóšéa, Chananjá, Cháššův, (24)Hal-lócheš, Pilchá, Šóvek, (25)Rechúm, Chašavná, Maaséjá, (26) a Achijjá, Chánán, Ánán, (27)Mallůch, Chárim, Baaná.

(28)A ostatní³³⁶ z lidu, kněží, Lévi-ovci¹²⁰, vrátní, pěvci, Nethíním¹³⁴ a každý, kdo¹³ se oddělil³⁸⁹ od národností²⁷ zemí k Božímu zákonu³⁴¹, jejich ženy, jejich synové a jejich dcery, každý uvědomělý⁴⁷⁵, mající porozumění³⁴³, (29)se drželi při svých bratrech, svých vznešených, a vstupovali v zakletí⁴⁷⁶ a v přísahu o chození v Božím zákoně³⁴¹, jenž byl dán skrze³⁷⁴ Mojžíše, Božího nevolníka, a o zachování¹⁵ a o vykonávání všech rozkazů Hospodina, našeho Pána, a jeho předpisů²⁵ a jeho ustanovení^{23 24}, (30) a že své dcery nebudeme dávat národnostem²⁷ země ani jejich dcery brát pro naše syny⁷⁵, (31) a národnosti²⁷ země, jež¹³ dovážejí zboží²⁴ a všemožně²⁴³ zrní v den soboty⁴¹⁴ na prodej, – nebudeme od nich brát v sobotu⁴¹⁴, v svatý den³⁶⁰; a při sedmém roce⁴⁷⁷ budeme odpouštět⁴⁷⁸, ano, dluh^{212 479} z každé ruky.

(32)Také⁴ jsme na sebe vzali⁴⁸⁰ povinnosti⁴⁸¹ uložit²¹⁵ si⁴⁸² třetinu šeklu²³⁸ v roce na službu v Božím domě¹⁰⁶, (33) na chléb k seřazování^{106 483} a ustavičnou oběť da-ru⁴⁸⁴ a na ustavičnou vzestupnou oběť⁴⁸⁵

sobot⁴¹⁴, nových měsíců, k určeným svátkům^{486 487}, a na posvěcené věci a na oběti za hříchy k učinění zadost⁴⁸⁸ za Izráele, a na všechnu činnost⁸⁹ v Božím domě¹⁰⁶. (34)A jali jsme se vrhat losy o dodávání dříví⁶⁰, kněží, Lévióvcí¹²⁰ a lid, o dopravování do Božího domu, podle domů^{489 490} našich otců, v stanovených lhůtách rok po roce⁴⁹¹, k zapalování na oltáři Hospodina, našeho Boha, jak je psáno v zákoně³⁴¹, (35) a o dopravování prvotin⁴⁹² naší půdy³⁸⁷ a prvotin⁴⁹² všeho ovoce všeho stromovi³⁸⁰ rok po roce⁴⁹¹ do domu Hospodina, (36) a prvorozené našich synů a našeho dobytka⁷⁶, jak je psáno v zákoně³⁴¹, a prvorozené našeho skotu a našeho drobného dobytka dopravovat do Božího domu kněžím, již¹³ v Božím domě obsluhují⁴⁹³. (37)A první dávkou⁴⁹⁴ z našich dílů⁴⁹⁵ a naše oběti věnování⁴⁹⁶ a ovoce všeho stromovi³⁸⁰, mošt a olej²²⁶ budeme dopravovat kněžím do komor⁴⁹⁷ Božího domu a desátky⁷⁴⁹⁸ z naší půdy³⁸⁷ Lévióvcům¹²⁰, neboť⁴ oni, Lévióvcí¹²⁰, vybírají desátky⁴⁹⁹ ve všech městech naší služby^{105 500} (38) a při vybírání desátků⁴⁹⁹ Lévióvcí¹²⁰ bude při Lévióvcích¹²⁰ kněz, syn Áronův, a Lévióvcí¹²⁰ budou¹⁷ do Božího domu, do komor⁴⁹⁷ domu³⁸ pokladu^{331 501 502}, vynášet^{84 503} desátky⁷⁴⁹⁸ z desátků⁷⁴⁹⁸. (39)Do těchto komor⁴⁹⁷ totiž mají⁵⁵ děti²⁰ Izráelovy a děti²⁰ Léviho dopravovat oběť věnování⁴⁹⁶ obilí, moštu a oleje²²⁶, neboť⁴ tam jsou náciní⁵⁰⁴ svatyně⁵⁰⁵ a kněží, již¹³ obsluhují⁴⁹³, a vrátní a pěvci; a nemáme⁵⁵ Boží dům opouštět.

11 I usídlili se představení⁶⁴ lidu v Jerusálémě a ostatní³³⁶ z lidu se jali vrhat losy o uvedení jednoho z deseti k usídlení v Jerusálémě, svatém městě³⁶⁰, a devíti zbývajících⁵⁰⁶ v jiných městech; (2) a jali se žehnat, lid, všem mužům, již¹³ se dobrovolně rozhodli⁵⁰⁷ v Jerusálémě se usídlit.

(3)A toto²⁹⁹ byly hlavy kraje³⁰⁰, ti, kteří se usídlili v Jerusálémě (a v městech Júdových se usídlili, každý¹³⁶ ve své držbě ve svých městech, Izráel, kněží a Lévi-ovci¹²⁰ a Nethíním¹³⁴ a synové služebníků Šalomounových, (4) a v Jerusálémě se usídlili někteří z dětí²⁰ Júdových a z dětí²⁰ Benjáminových):

Ze synů Júdových: Athájá, syn Uzzijji, syna Zecharji, syna Amarji, syna Šefatji, syna Mahalaleéhova ze synů Perecových, (5) a Maaséjá, syn Bárúcha, syna Kolchózéa, syna Chazáji, syna Adáji, syna Jójáríva, syna Zecharji, syna Šilóního⁵⁰⁸, (6) Všech synů Perecových, již¹³ se usídlili v Jerúsalémě, *bylo* čtyři sta šedesát a osm zdatných⁵⁰⁹ mužů⁵¹⁰.

(7) A tito synové Benjámínovi: Sallu, syn Mešulláma, syna Pedáji, syna Kóláji, syna Maaséji, syna Íthiéla, syna Isajova, (8) a po něm Gabbaj, Sallaj, devět set dvacet a osm, (9) a Jóel, syn Zichrího, dozorce⁵¹¹ nad nimi, a Júdá, syn Sennúv⁵¹², druhý nad městem²⁸⁹.

(10) Z kněží Jedaejá, syn Jójárívův, Jáchin, (11) Serájá, syn Chilkijji, syna Mešulláma, syna Cádóka, syna Merájótha, syna Achítúva, vedoucího⁵¹³⁵¹⁴ Božího domu, (12) a jejich bratři, vykonávající činnost⁸⁹ v domě, osm set dvacet a dva, a Adájá, syn Jeróháma, syna Pelalji, syna Amcího, syna Zecharji, syna Paščúra, syna Malkijjova, (13) a jeho bratři, hlavy otců³²⁹, dvě stě čtyřicet a dva, a Amasesaj, syn Azareéla, syna Achzaje, syna Mešillémótha, syna Immérova, (14) a jejich bratři, zdatní⁵⁰⁹ hrdinové⁷¹⁹, sto dvacet a osm, a dozorce⁵¹¹ nad nimi Zavdiél, syn Gedólímův⁵¹²⁵¹⁵.

(15) A z Léviůvců¹²⁰ Šemaejá, syn Chaššúva, syna Azríkama, syna Chašavji, syna Búnního, (16) a Šabbethaj a Józávád, nad zevnější činností⁸⁹⁴⁷⁴ Božího domu³⁸, z hlav Léviůvců¹²⁰; (17) a Mattanjá, syn Míchy, syna Zavdího, syna Ásáfova, řídící⁵¹⁶ začínání, *když* přinášeli⁵¹⁷ chválu²³² při modlitbě, a Bakbukjá, druhý z jeho bratrů, a Avdá, syn Šammúy, syna Gálála, syna Jedúthúnova; (18) všech Léviůvců¹²⁰ ve svatém městě³⁶⁰ *bylo* dvě stě osmdesát a čtyři.

(19) A vrátní: Akkúv, Talmón a jejich bratři, strážcové¹⁵ v branách, sto sedmdesát a dva.

(20) A ve všech městech Júdových *byl* zbytek Isráele, kněží, Léviůvci¹²⁰, každý¹³⁶ ve svém dědictví⁵¹⁸; (21) a Nethíním¹³⁴ bydleli v Ófelu, a nad Nethíním¹³⁴ *byli* Cíchá a Gišpá. (22) A dozorcem⁵¹¹ Léviůvců¹²⁰ v Jerúsalémě *byl* Uzzí, syn Báního, syna

Chašavji, syna Mattanji, syna Míchova. Ze synů Ásáfových *byli* při⁵¹⁹ činnosti⁸⁹ Božího domu pěvci, (23) neboť o nich *byl* rozkaz králův, totiž⁴ opatření⁴⁷² pro pěvce, přiděl⁵²⁰ dne v jeho den, (24) a Pethachjá, syn Mešézaveélův ze synů Zeracha, syna Júdova, *byl* k ruce králi¹⁰⁶ stran všech záležitostí³⁴⁹ lidu³⁸.

(25) A stranvisi¹³⁰⁵²¹ v jejich polích, *některí* z dětí²⁰ Júdových se usídlili v Kirjath-Arbě a jejich osadách⁵²² a v Dívónu a jeho osadách⁵²² a v Jekavceélu a jeho vsích¹³⁰⁵²¹ (26) a v Jéšui a v Móládě a v Béth-peletu (27) a v Charac-Súalu a v Beér-ševě a jejich osadách⁵²² (28) a v Ciklágu a v Mechóně a v jejich osadách⁵²² (29) a v Én-Rimmónu a v Corei a v Jarmúthu (30) Zánóachu, Adullámu a jeho vsích¹³⁰⁵²¹, Láchíši a jejich polích, Azéce a jejich osadách⁵²², a utábořili se⁵²³ od Beér-ševy až po průrvu⁷⁸ Hinnómovu. (31) A děti²⁰ Benjámínovy od Gevy v Mich-máši a Ajji a Béth-Élu a jeho osadách⁵²², (32) Anáthóth, Nóvu, Ananji, (33) Chácóru, Rámě, Gittájim, (34) Chádídu, Cevóim, Nevallátim, (35) Lódu a Ónó, průrvě⁷⁸ řemeslníků⁵²⁴. (36) A z Léviůvců¹²⁰ *byly* oddíly⁵²⁵ Júdovy, *patřící*⁵²⁶ k Benjámínovi.

12 A toto²⁹⁹ *byli* kněží a Léviůvci¹²⁰, kteří vystoupili⁸⁴ se Zerubbávelem, synem Šealtielovým, a Jéšúou: Serájá, Jeremjá, Ezrá, (2) Amarjá, Mallúch, Chattúš, (3) Šechanjá, Rechum, Merémóth, (4) Iddó, Ginnehtój, Avijjá, (5) Mijjámín, Maadjá, Bilgá, (6) Šemaejá a Jójárív a Jedaejá, (7) Sallú, Ámók, Chilkijjá, Jedaejá. Toto²⁹⁹ *byly* hlavy kněží a jejich bratrů v dnech Jéšúových.

(8) A Léviůvci¹²⁰: Jéšúa, Binnúj, Kadmiél, Šerevjá, Mattanjá (nad chvalozpěvy²³²⁴⁷⁴, on a jeho bratři), (9) a Bakbukjá a Unní, jejich bratři, *byli* při nich⁵¹⁹ jako stráže²⁹⁵⁵²⁷.

(10) A Jéšúa zplodil Jójákíma a Jójákím zplodil Eljášíva a Eljášív zplodil Jójádu (11) a Jójádá zplodil Jónáthána a Jónáthán zplodil Jaddúu.

(12) A v dnech Jójákímových *byli* kněží, hlavy otců³²⁹: Ze³⁰⁷ Seráji³⁰⁸ Merájá, z³⁰⁷ Jeremji³⁰⁸ Chananjá, (13) z³⁰⁷ Ezry³⁰⁸ Mešullám, z³⁰⁷ Amarji³⁰⁸ Jehóhánán, (14) z³⁰⁷ Melúkiho³⁰⁸ Jónáthán, ze³⁰⁷ Še-

chanji³⁰⁸ Josef, (15)z³⁰⁷ Charima³⁰⁸ Adná, z³⁰⁷ Merájótha³⁰⁸ Chelkáj, (16)z³⁰⁷ Iddóa³⁰⁸ Zecharjá, z³⁰⁷ Ginnethóna³⁰⁸ Mešullám, (17)z³⁰⁷ Avijji³⁰⁸ Zichrí, z³⁰⁷ Minjámína³⁰⁸, z³⁰⁷ Móadjí³⁰⁸ Piltaj, (18)z³⁰⁷ Bilgy³⁰⁸ Šemmúa, ze³⁰⁷ Šemaeji³⁰⁸ Jehónáthán, (19)z³⁰⁷ Jójáríva³⁰⁸ Mattenaj, z³⁰⁷ Jedaěji³⁰⁸ Uzzí, (20)ze³⁰⁷ Sallaje³⁰⁸ Kallaj, z³⁰⁷ Ámóka³⁰⁸ Éver, (21)z³⁰⁷ Chilkijji³⁰⁸ Chaššavjá, z³⁰⁷ Jedaěji³⁰⁸ Nethaneél.

(22)Lévíovci¹²⁰ byli zapsáni v dnech Eljášívových, Jójádových a Jóchánánových⁵²⁸ a Jaddúových, hlavy otců³²⁹ a kněží, do⁵²⁹ kralovství Dárjaveše, Peršana. (23)Synové Lévího, hlavy otců³²⁹, byli zapsáni na knihu⁵³⁰ letopisů⁵³¹, až do dní Jóchánána⁵²⁸, syna Eljášívova. (24)A hlavy Lévíovců¹²⁰, Chašavjá, Šerevjá a Jěšúa, syn Kadmiélův, a při nich⁵¹⁹ jejich bratři k velebení⁵³² a chvále⁵³² podle⁵³³ rozkazu Dávída, Božího muže, směna^{296 534} jedna stejně jako druhá⁵³⁵: (25)Mattanjá a Bakbukjá, Óvadjá, Mešullám, Talmón, Akkúv byli strážcové¹⁵, vrátní na stráž¹²⁹⁶ při zásobárnách⁵³⁶ u bran. (26)Tito byli v dnech Jójákíma, syna Jěšúy, syna Jócádákova, a v dnech Nechemji, místodržícího, a Ezry, kněze, písmaře³⁴⁰.

(27)A při zasvěcení⁵³⁷ zdi¹⁰ Jerúsálema vyhledali Lévíovce¹²⁰ ze všech míst²⁹ k jich přivedení do Jerúsálema, k pořádání¹¹⁸ zasvěcení⁵³⁷, s⁴ radostí a s projevy¹⁸⁵ díky⁵³⁸ a se zpěvem¹⁸⁵, cimbály, varyty⁵³⁹ a lyrami⁵⁴⁰. (28)I shromáždili se³³⁸ synové pěvců, i z roviny¹²⁷, okolí⁵⁴¹ Jerúsálema, i ze vsí^{130 521} Netófáthiho⁶⁷ (29)a z Běth-Gilgálu a z polí Gevy a Azmávetu, neboť si pěvci zbudovali vsí^{130 521} v okolí⁵⁴¹ Jerúsálema. (30)A kněží a Lévíovci¹²⁰ se očistili a očistili lid a brány a zed¹⁰.

(31)I vyvedl jsem⁸⁴ představené⁶⁴ Júdovy nahoru na zed¹⁰ a postavil jsem dva veliké děkovné sbory⁵³⁸ a průvody: Napravo nahoru na zed¹⁰ k bráně Hnoje (32)a za nimi šel Hóšavjá a polovina představených⁶⁴ Júdových (33)a Azarjá a Ezrá a Mešullám, (34)Júdá a Benjámín a Šemaejá a Jeremjá (35)a někteří ze synů kněží s pozouny¹⁸⁵: Zecharjá, syn Jónáthána, syna Šemaeji, syna Mattanji, syna Mícháji, syna Zakkúra, syna Ásáfova, (36)a jeho bratři Šemaejá a Azareél,

Milalaj, Gilalaj, Máaj, Nethaneél a Júdá, Chanání, s hudebními nástroji^{185 504 542} Dávída, Božího muže, a před jejich tváří Ezrá, písmař³⁴⁰. (37)A u brány Pramene před⁵¹⁹ sebe vystoupili⁸⁴ na schody města Dávídova¹¹⁷ vzestupem po zdi¹⁰ nad dům Dávídův⁵⁴³ až po bránu Vod ke⁵⁴⁴ vzházení¹³².

(38)A druhý děkovný sbor⁵³⁸, ten¹³ se ubíral opačným směrem⁵⁴⁵, a za ním já a polovina lidu, nahoru na zed¹⁰, nahoru podél věže Pecí až po Širokou zed¹⁰ (39)a nad bránu Efrájimovu⁵⁴³ a k bráně Staré¹⁰⁸ a k bráně Ryb a věži Chananeelově a věži Meá až po bránu Ovcí^{98 546} a stanuly u brány věznic.

(40)A oba děkovné sbory⁵³⁸ stanuly v Božím domě, i já, a se mnou polovina zmocněnců⁸⁷, (41)a kněží: Eljákim, Maaséj, Minjámín, Mícháj, Eljóján, Zecharjá, Chananjá, s pozouny¹⁸⁵, (42)a Maaséj a Šemaejá a Eleázár a Uzzí a Jehóchánán a Malkijjá a Élam a Ázer; a pěvci se jali hlasitě zpívat^{376 547}, a dozorcem^{511 548} byl Jizrcháj. (43)A v onen den se jali obětovat veliké oběti a rozradovali se, neboť je Bůh rozradoval velikou radostí, a i ženy a dítky⁵⁴⁹ se rozradovaly, takže⁴ radost Jerúsálema bylo⁶ slyšet až zdaleka.

(44)A v oné době byli někteří⁵⁵⁰ pověření dozorem⁵⁵¹ nad skladišti¹³⁸ pokladů^{38 331 501 502}, obětí³⁸ věnování⁴⁹⁶ a první úrody^{38 494} a desátků^{38 498} k soustředění v nich, z^{307 552} polí měst, podílů⁵⁵³ pro kněží⁷⁵ a pro Lévíovce^{75 120} podle zákona³⁴¹, neboť se Júdá radoval⁶ nad kněžímí a nad Lévíovci¹²⁰, již¹³ stáli⁵⁵⁴. (45)I dbali^{6 15} nařízení²⁹⁵ svého Boha, i nařízení²⁹⁵ o očišťování, i pěvci a vrátní, podle rozkazu Dávída a Šalomouna, jeho syna. (46)Ode dávná totiž, v dnech Dávídových a Ásáfových, byli řídicí⁵¹⁶ pěvců a zpěvu dobrořečení³⁹³ a přinášení chvály²³² Bohu⁵⁵⁵, (47)a v dnech Zerubbábelových a v dnech Nechemjových dávali, všechen Isráel, podíly⁵⁵³ pro pěvce a vrátné¹⁰⁶, přiděl¹²⁰ dne v jeho den, a posvěcovali pro Lévíovce^{75 120}, a Lévíovci¹²⁰ posvěcovali pro syny Árónovy⁷⁵.

13 V onen den se v uši lidu četlo⁶ v knize Mojžíšově a našlo se v ní napsáno, že Ammóni⁶⁹ a Móavi⁶⁹ nikdy⁵⁵⁶

nesmí⁵⁵ vstoupit v Boží sejití²¹⁶, (2) neboť nepřivítali⁵⁷ děti²⁰ Izráelovy s chlebem a s vodou^{185 558} a najali²⁷³ proti němu⁵⁵⁹ Bileáma k zlořečení jemu⁵⁵⁹, ale náš Bůh změnil zlořečení v požehnání. (3) A jak uslyšeli zákon^{341 454}, stalo se⁵⁶, že⁴ vše přimísené z Izráele vyloučili³⁸⁹.

(4) Ale ještě před tímto⁵⁶⁰ se Eljašív, kněz, dosazený²¹⁵ stran místnosti^{7 497 561} domu našeho Boha, stal blízkým⁵⁶² Tóvijovi (5) a zařídil¹¹⁸ pro něho⁷⁵ velkou místnost⁴⁹⁷, kam²⁶⁵ předtím²³⁴ obvykle dávali⁵⁶³ obět daru⁴⁸⁴, kadidlo⁵⁶⁴, náčini^{24 504} a desátky⁴⁹⁸ obilí, moštu a oleje²²⁶, náležitost⁵⁶⁵ Lévióvců¹²⁰, pěvců a vrátných, a obět věnování⁴⁹⁶ pro kněží¹⁰⁶. (6) Při tomto všem jsem však³⁷ v Jerusálémě nebyl⁶, neboť jsem se v třicátém a druhém roce Artachšastea³⁸, krále Bávelu³⁰⁵, dostavil ke králi, ale po uplynutí⁵⁶⁶ kolikasi dní jsem se od krále dovolil (7) a když jsem přibyl do Jerusálema, nahlédl jsem^{70 343} v zlo⁵⁶⁷, jehož se Eljašív pro Tóvijiju⁷⁵ dopustil¹¹⁸ zřízení¹¹⁸ mu bytu¹³⁸ v nádvořích^{130 568} Božího domu. (8) To⁴ bylo⁶ pro mne^{75 569} velmi zlé⁴⁷, i vyházel jsem všechna náčini⁵⁰⁴ domu Tóvijjova z místnosti⁴⁹⁷ ven⁵⁷⁰ (9) a řekl jsem, ať tu místnost⁴⁹⁷ očistí²⁴ a dají tam zpět⁴⁴⁸ náčini^{24 504} Božího domu, obět daru⁴⁸⁴ a kadidlo⁵⁶⁴.

(10) A zvěděl jsem, že podíl⁵⁵³ Lévióvců¹²⁰ nebyly⁶ dávány, takže⁴ se rozutekli každý¹³⁶ na své pole, Lévióvců¹²⁰ a pěvci, vykonávající svou činnost⁸⁹; (11) i jal jsem se vadit se zmocněnci^{87 209} a řekl jsem: Proč je⁶ Boží dům zanedbán¹¹³? A shromáždil jsem je⁵⁷¹ a uvedl⁴⁸⁰ jsem je na jejich stanoviště (12) a všecken Júdá, ti dopravili desátky^{7 498} obilí a moštu a oleje²²⁶ do zásobáren³³¹ (13) a nad zásobárnami³³¹ jsem správci zásob ustanovil Šelemju, kněze, a Cádóka, pismaře³⁴⁰, a Pedáju z Lévióvců¹²⁰, a k jejich ruce Chánána, syna Zakkúra, syna Mattanji, neboť ti byli považováni za spolehlivé⁴⁰³, a na nich⁵⁷² bylo rozdělovat svým bratrům. (14) Pamatuj na mne, můj Bože, stran tohoto, a kéž nevymazuješ^{17 155} zbožných činů⁴²⁵, jež jsem vykonal stran⁴⁵⁹ domu mého Boha a stran⁴⁵⁹ péče^{296 428} o něj¹⁰⁶¹!

(15) V oněch dnech jsem v Júдови zpozoroval⁵⁷³ v sobotu⁴¹⁴ šlapající⁵⁷⁴ lisy⁵⁷⁵

a dovážející snopy⁵⁷⁶ a nakládající na osly, a také víno, hrozny⁵⁷⁷ a fíky a všemožná²⁴³ břemena⁵⁷⁸, jež⁴ dováželi v Jerusáleme v den soboty⁴¹⁴, i jal jsem se vznášet odpor⁵⁷⁹ stran dne^{459 580} jejich prodávání potravin⁷. (16) Usdílili se v něm⁵⁸¹ i Córím^{67 582}, dovážející ryby⁷ a všemožné²⁴³ věci na prodej⁵⁸³ a v sobotu⁴¹⁴ dětem²⁰ Júdovým a v Jerusálémě prodávající. (17) I jal jsem se vadit s urozenými²⁰⁹ Júdovými a řekl jsem jim: Co je toto za zlou věc, již vy činíte, že⁴ znesvěcujete⁵⁸⁴ den soboty⁴¹⁴? (18) Zda tak nečinili⁶ naši otcové, takže⁴ na ně náš Bůh přivedl všechno toto neštěstí⁹, i na toto město? A vy znesvěcováním⁵⁸⁴ soboty⁴¹⁴ hněvu⁵⁸⁵ na Izráele přidáváte⁵⁸⁶!

(19) Jak tedy³⁷ brány Jerusálema před²³⁴ sobotou⁴¹⁴ ztemněly, stalo se⁵⁶, že⁴ jsem řekl, ať zavrou vrata^{24 100 247}, a řekl jsem, že je nemají⁵⁵ otvírat, až po sobotě⁴¹⁴, a postavil jsem k branám některé⁴ ze svých sluhů¹⁸³; nesmělo⁵⁵ v den soboty⁴¹⁴ vniknout žádná⁶ břímě⁵⁷⁸. (20) Kramáři a prodávající všemožných²⁴³ věcí na prodej⁵⁸³ tedy³⁷ přenocovali zevně vůči Jerusálemu⁵⁸⁷, jednou a dvakrát⁵⁸⁸; (21) i vyslovil jsem proti nim napomenutí⁵⁷⁹ a řekl jsem k nim: Proč vy nocujete před zdí¹⁰? Budete-li tak činit podruhé, budu na vás muset⁵⁵ vztáhnout⁵⁸⁹ ruku. Od onoho času nepřišli v sobotu⁴¹⁴. (22) A Lévióvcům¹²⁰ jsem řekl, aby se stále očisťovali⁵⁶³ a přicházející střežili¹⁵ brány k svěcení dne soboty⁴¹⁴. I toto, můj Bože, si pro mne⁷⁵ pamatuj a smiluj se nade mnou podle hojnosti tvé laskavosti⁴²⁵!

(23) V oněch dnech jsem také zpozoroval⁵⁷³ Júdovce, již ubytovali⁵⁹⁰ ženy-Asdódanky⁵⁹¹, Ammónovkyně, Móávky, (24) a jejich děti²⁰, polovinu mluvící asdódsky, a jejich neznalost⁵⁹² mluvení júdsky, nýbrž⁴ podle jazyka toho či onoho⁵⁹³ lidu; (25) i jal jsem se s nimi vadit a zlořečit jim a některé⁵⁹⁰ z nich bit⁵⁹⁴ a rvát⁵⁹⁵ a při Bohu je zapřisahávat: Budete-li⁵⁹⁶ dávat své dcery jejich synům a budete-li⁵⁹⁶ pro své syny⁷⁵ a pro sebe⁷⁵ pojímat⁴¹ některé⁴ z jejich dcer! (26) Zda stran těchto věcí nezhrěšil Šalomoun, král Izráelův? Ač mezi mnoha národy se nevyškyl¹⁵⁶ král podobný²⁶⁸ jemu, jenž byl milován svým Bohem, a Bůh ho

ustanovil²¹⁵ králem nad vším Isráélem, i jeho svedly ženy-cizozemky^{390 591} k hřešení. (27)A zda máme⁵⁵ poslouchat vás stran činění všeho tohoto velikého zla, stran páchání nevěrnosti²⁶ proti našemu Bohu ubytováním⁵⁹⁰ žen-cizozemek^{390 591}? (28)I *jeden* ze synů Jójádových, syn Eljášíva, velekněze⁹⁷, byl zetěm Sanballata, Chóróního^{38 67 68}; i zahnal jsem ho zpřed

sebe⁴²⁹. (29)Pamatuj na ně, můj Bože, za poskvrnění^{24 321} kněžství³²⁰ a smlouvy kněžství³²⁰ a Lévíovců¹²⁰¹!

(30)I očistil jsem je od vši cizoty³⁹⁰ a určil⁴⁸⁰ jsem povinnosti²⁹⁵ kněží³⁸ a Lévíovců^{38 120}, každého¹³⁶ v jeho činnosti⁸⁹, (31)i stran dodávání dříví⁶⁰ v stanovených lhůtách a stran prvotin⁴⁹². Pamatuj na mne, můj Bože, k dobru!

NECHEMJÁ

poznámky překladatele a odkazy

- 1 Hebr. „Nechemjáh“ („útěcha [souvisí se slovesem v Gen. 5:29, pozn. 179] Jáha“ [Exod. 15:2, pozn. 494]).
- 2 Listopad až prosinec.
- 3 Tj. roku vlády perského krále Artachšastea, známého v dějinách pod latinským jménem „Artaxerxes Longimanus“ („Dlouhoruký“). Viz kap. 2:1.
- 4 Viz Gen. 4:3, pozn. 132.
- 5 Zimní sídlo perských králů.
- 6 Vl. „jsem se dostal“⁵⁶ v Šúšán, hrad“ („dostal se a byl tam“, dále obdobně, i stran jiných sloves).
- 7 V hebrejštině jednotné číslo v hromadném smyslu.
- 8 Viz 2 Par. 20:24, pozn. 502.
- 9 Viz Deut. 29:21, pozn. 1067.
- 10 Viz Lev. 25:30, pozn. 821.
- 11 Tvar slovesa jako v Gen. 38:29, pozn. 1033.
- 12 Tj. „zdi“, n. „jeho“, tj. „Jerusaléma“, v hebrejštině je obě ženského rodu.
- 13 Viz Deut. 4:25, pozn. 246.
- 14 Viz Gen. 28:17, pozn. 737; Lev. 19:3, pozn. 592, v. 14, pozn. 608.
- 15 Viz Gen. 17:9, pozn. 449.
- 16 Viz 2 Par. 6:41, pozn. 326.
- 17 Viz Gen. 1:26, pozn. 40.
- 18 Viz Gen. 12:11, pozn. 360.
- 19 Viz Gen. 30:17, pozn. 780.
- 20 Viz Gen. 3:16 a dále, pozn. 656.
- 21 Vl. „vyznávám“, v textu opis vzhledem k následující předložkové vazbě. Dále obdobně.
- 22 D. „zvráceným jednáním“ (n. „chováním“).
- 23 Viz Gen. 47:26, pozn. 1289.
- 24 Množné číslo.
- 25 Viz Gen. 18:19, pozn. 482.
- 26 Viz Lev. 5:15, pozn. 160.
- 27 Viz Gen. 17:16, pozn. 459.
- 28 Viz Deut. 30:4, pozn. 1078.
- 29 Viz Gen. 1:9, pozn. 13.
- 30 Viz Deut. 12:5, pozn. 274.
- 31 Viz Deut. 4:20, pozn. 241.
- 32 Tvar slovesa jako v Exod. 25:8, pozn. 866.
- 33 Viz 1 Král. 13:33, pozn. 760.
- 34 N. „libují si (n. „potěšení mají“) v chování tvého jména“.
- 35 Viz 2 Par. 30:9, pozn. 991.
- 36 Viz Gen. 43:14, pozn. 1190.
- 37 Viz Gen. 9:11, pozn. 291.
- 38 Viz Num. 2:3, pozn. 65.
- 39 Pozdější název měsíce Ávív (Exod. 13:4, pozn. 456).
- 40 Viz Ezr. 4:7, pozn. 152.
- 41 Viz Gen. 4:7, pozn. 139.
- 42 Viz Gen. 40:7, pozn. 1067.
- 43 Souvisí s výrazem předešlým⁴² i s oním v kap. 1:3⁹.
- 44 D. „rozmnžením“, dále obdobně.
- 45 Viz Gen. 3:22, pozn. 119.
- 46 Vl. „Proč“, zde však snad spíše smysl jako v textu.
- 47 N. „by má tvář nebyla zasmušilá“, zde však proti přidavnému jménu ve vv. 2n. tvar příbuzného slovesa. Dále obdobně.
- 48 D. „místem (vl. „domem“) hrobů“.
- 49 Viz Num. 11:1, pozn. 470.
- 50 Vl. „Očpak ty usiluješ“ (n. žádáš), viz kap. 5:12; Ezr. 8:23, pozn. 312, zde snad je vhodnější překlad jako v textu.
- 51 Obdobně jako v Ezr. 5:17, pozn. 215.
- 52 Zde proti předešlému výrazu⁵¹ tvar příbuzného slovesa; tak i ve v. 6.
- 53 Jiná předložková vazba než shora⁵¹, doslovně přeložená 3. pádem.
- 54 Tj. „králova manželka“, výraz nesouvisí s „král“; v hebr. textu SZ ještě jen v Žalmu 45:9.
- 55 Viz Gen. 2:16n., pozn. 74.
- 56 D. „být“, kap. 1:1 a dále obdobně, viz Gen. 1:2, pozn. 1. V kap. 6:6 poněkud jiné, v podstatě souznačné sloveso.
- 57 Viz Num. 21:13, pozn. 802.
- 58 Viz Deut. 11:24, pozn. 473.
- 59 Vl. „parku“, „sadu“ (Kaz. 2:5; Pís. 4:13), zde smysl jako v textu.
- 60 Viz Gen. 22:3, pozn. 571.
- 61 Viz 2 Par. 34:11, pozn. 1092.
- 62 Tj. snad „k Božímu domu“, k jeho opevnění.
- 63 Tj. „nastěhovat n. ubytovat se“.
- 64 Viz Gen. 12:15 a dále, pozn. 559.
- 65 Viz Exod. 14:4, pozn. 457.
- 66 Viz Gen. 50:9, pozn. 1383.
- 67 Viz Num. 3:21, pozn. 96 a 97.
- 68 Podle některých „z Běth-chórónu“ (Jós. 10:10 a dále), podle jiných „z Chórónajim“ v zemi Móáovově (Is. 15:5).
- 69 Viz Gen. 10:16nn., pozn. 322.
- 70 Viz Gen. 16:5, pozn. 438.
- 71 D. „velikou nepřijemností“.
- 72 D. „člověk“, dále obdobně.
- 73 Zde s předmětem bez předložky („hledat“, „vyhledávat“); tak i v kap. 5:18.
- 74 Viz Gen. 3:11, pozn. 103.
- 75 Viz Gen. 31:43, pozn. 842.
- 76 Viz Gen. 1:25, pozn. 38.
- 77 Viz Exod. 3:10 a dále, pozn. 252.
- 78 Viz Num. 21:20, pozn. 815.
- 79 D. „a do tváře (n. „k tváři“) pramene“.
- 80 Viz Gen. 1:21, pozn. 32; Exod. 7:9, pozn. 215.
- 81 D. „stal jsem se konajícím bedlivě pozorování⁸²ⁿ“, dále obdobně.
- 82 Vl. „bedlivě (n. „podrobně“, „důkladně“) prohlížet (n. „zkoumat“) zdi“, v textu opis vzhledem k předložkové vazbě, jaká je v textu původním.
- 83 N. „k pokračování“, tj. „v cestě“, sloveso jako „pokročil“ shora.
- 84 Viz Gen. 13:1, pozn. 368.
- 85 Viz Gen. 26:17, pozn. 684.

- 86 Vl. „vrátil jsem se“, jako zdola v tomto verši; srov. Gen. 8:3, pozn. 252.
- 87 Viz Ezr. 9:2, pozn. 336.
- 88 D. „ostatku, konajícímu“, dále obdobně.
- 89 Viz Exod. 12:16 a dále, pozn. 668.
- 90 D. „oznámil jsem jim ruku... a také slova králova“, viz Exod. 33:1, pozn. 1138. Dále obdobně.
- 91 Viz 2 Par. 30:10, pozn. 995, zde předložková vazba umožňující doslovný překlad.
- 92 Vl. „pohrdat námi“, v textu opis vzhledem k předložkové vazbě v textu původním.
- 93 Viz Gen. 6:13, pozn. 225.
- 94 Viz 1 Sam. 17:30, pozn. 697.
- 95 Viz Gen. 33:9, pozn. 892.
- 96 N. „práva“, „spravedlivého nároku“.
- 97 Viz 2 Král. 12:10, pozn. 557.
- 98 Viz Gen. 31:19, pozn. 129.
- 99 Vl. „postavili“, tj. „vstavěli“; dále obdobně, v kap. 6:7 smysl jako v textu tam.
- 100 N. „dveře“; viz Soud. 3:23, pozn. 208.
- 101 D. „na jeho ruce“, dále obdobně.
- 102 N. „Hassenáovi“ (v. 3), „Hakkócova“ (vv. 4 a 2); kap. 7:63), „Haccórpího“ (v. 31).
- 103 Vl. „svorky“, „ložiska“, do nichž se zasouvaly a v nichž se pohybovaly závoje; výraz se v SZ vyskytuje jen v této kapitole a v Pís. 5:5; viz tam pozn. 151, příbuzný je výraz v Deut. 33:25, pozn. 1281.
- 104 Viz 2 Král. 12:5, pozn. 550.
- 105 Viz Gen. 29:27, pozn. 749.
- 106 Viz Num. 1:53 a dále, pozn. 61.
- 107 N. „v práci (tj. „do práce“) pro svého Pána“.
- 108 Viz Lev. 25:22, pozn. 811; zde podle některých „bránu Staré zdi“ (n. „Starého města“).
- 109 Viz Num. 18:9, pozn. 709.
- 110 Viz Soud. 3:20, pozn. 200, zde snad smysl jako v textu.
- 111 D. „Chananjá, syn“.
- 112 N. „míchačů mastí“, viz příbuzný a souznačný výraz v Exod. 30:25, pozn. 1096.
- 113 Vl. „zeď Jerúsáléma opustili“, neboť tam snad nebylo opravy třeba; někteří chápou tento výrok v tom smyslu, že dobyvatelé tuto část města n. zdi zanechali („opustili“) neporušenou. Jiní však překládají „se jali Jerúsálém opevňovat“ (n. „dláždít“). Tétož slovesa je použito v kap. 4:2 ve smyslu jako v textu tam; obdobně i dále.
- 114 Viz Gen. 6:15, pozn. 217.
- 115 Vl. „zastřešil“, ne však jako v kap. 2:8 a dále⁶¹.
- 116 Viz Jan 9:7 („Siloam“).
- 117 Viz 2 Sam. 5:7, 9.
- 118 Viz Gen. 1:7, pozn. 12.
- 119 Viz Gen. 6:4, pozn. 192.
- 120 Viz Exod. 6:25, pozn. 206.
- 121 D. „druhý“, jako ve v. 11.
- 122 Viz Gen. 21:16, pozn. 555.
- 123 Viz 2 Par. 26:9, pozn. 906.
- 124 N. „vzplál“¹⁴², zde jiný tvar téhož slovesa a nejde o „vzplanutí“ hněvu, nýbrž horlivosti n. nadšení.
- 125 Viz Gen. 6:16, pozn. 220.
- 126 N. „nejzazší hranici“ (n. „mez“).
- 127 Tj. „jordánské“, viz Gen. 13:10, pozn. 373.
- 128 D. „za ním“, jako ve v. 22 a jinde, zde ve smyslu „za tímto“¹⁶⁸, tj. „za touto skupinou“.
- 129 Vl. „vycházející“¹⁷⁷.
- 130 Viz 1 Král. 7:8, pozn. 409.
- 131 Viz 2 Par. 27:3, pozn. 929.
- 132 Viz Exod. 27:13, pozn. 949.
- 133 D. „byli⁶ obývajícími“ (n. „obyvateli“).
- 134 Viz 1 Par. 9:2, pozn. 232.
- 135 Viz Gen. 24:46, pozn. 634, zde ve smyslu „od postavení nad branou“.
- 136 Viz Gen. 9:5, pozn. 285.
- 137 Vl. „k protějšku svého domu“, „před svůj dům“, předložka vyjadřuje směrový smysl, obdobně jako „před Elijáhuá“ v 2 Král. 1:13; v kap. 4:5 ve smyslu jako v textu tam.
- 138 N. „pokojem“; obdobně i v kap. 13:7; v kap. 12:44 tento výraz značí „komoru“ k uskladnění zásob apod., „skladistiště“. Jiný výraz podobného smyslu je v kap. 10:37 a dále⁴⁹⁷.
- 139 N., podle Vulgaty („aurificis“) a mnoha jiných, „zlatníka“, pak by však šlo o nepravdělný a jen zde se vyskytující tvar místo pravdělného „córčí“ (např. Soud. 17:4); někteří jej chápou v hromadném smyslu „cech zlatníků“, jehož by pak tento Malkijjá byl býval členem¹¹¹, a toto pojetí podporuje 1 rukopis a syrský překlad, podle nichž někteří navrhuji číst „córčím“, „zlatníků“, jako ve vv. 8 a 32. Považuji však za nejnedůležitější přidržet se mínění těch, kteří tento výraz považují za vlastní jméno; tak i LXIX („Sarfi“).
- 140 N. „Nařizení“, hebr. „Miškád“, viz 2 Sam. 24:9, pozn. 984; 2 Par. 31:13, pozn. 1026.
- 141 Jako „horní pokoj“ např. v 2 Král. 4:10, zde snad jde o jméno věže s podkrovním místností.
- 142 Viz Gen. 4:5, pozn. 138.
- 143 Sloveso jako v Deut. 4:25, pozn. 247.
- 144 Zde opis uchovávací v překladu předložkovou vazbu, jež je na tomto místě.
- 145 N. „slabí“, „bezmocní“.
- 146 Tj. „povolovat“.
- 147 Viz Gen. 2:1, pozn. 46.
- 148 Viz Gen. 2:7, pozn. 57, zde i „rumu“, „trosek“, jako ve v. 10 a dále.
- 149 Viz Exod. 29:14, pozn. 1036.
- 150 Viz Soud. 15:4, pozn. 733.
- 151 Vl. „stali čímsi pohrdaným“.
- 152 Viz Gen. 4:13, pozn. 146.
- 153 Viz Deut. 13:8, pozn. 527.
- 154 Viz Gen. 4:16, pozn. 153.
- 155 Viz Gen. 6:7, pozn. 199.
- 156 Viz i 1 Sam. 1:7, pozn. 18, zde v textu opis vzhledem k následující předložkové vazbě, již umožňuje v překladu uchovat.
- 157 D. „budovaoi jsme“ (n. „jali jsme se budovat“) zed“, opis v textu snad vyjadřuje smysl mluvnického tvaru slovesa, jehož je zde použito, v dané souvislosti. Obdobný význam má „nadále“ ve v. 7 („zůstalo při tom, že...“).

- 158 Tj. „do poloviny své výšky“.
- 159 Tj. zazděním průlomů n. trhlin, sloveso jako v Gen. 44:30, pozn. 1219; tvar téhož slovesa je i „se... spikl“ zde ve v. 8 a obdobně jinde.
- 160 Kap. 4 začíná v hebrejském textu až zde.
- 161 Viz Gen. 10:13n., pozn. 321.
- 162 Viz 2 Par. 24:13, pozn. 847.
- 163 Viz 2 Par. 24:13, pozn. 848.
- 164 N. „že zacelování zdi Jerúsálema postoupilo“ (n. „pokročilo“).
- 165 Tvar slovesa jako v Gen. 26:15, pozn. 682.
- 166 Viz Gen. 13:10, pozn. 374.
- 167 Viz Num. 21:1, pozn. 788.
- 168 Viz Exod. 1:16, pozn. 34.
- 169 N. „zmatek“, „nepokoj“.
- 170 D. „z jejich tváře“²³⁹, dále obdobně.
- 171 Viz 1 Král 5:15, pozn. 309.
- 172 N. „ochabla“, „zhroutila se“, „klopýtla“, „zavravorala“.
- 173 Viz Num. 10:9, pozn. 369.
- 174 Viz 2 Král. 23:5, pozn. 853.
- 175 Tj. „chystají se na nás n. proti nám“.
- 176 D. „prostoru odzadu“ (n. „zezadu“).
- 177 Vl. „holých“, „vyprahlých“, tj. „slunci vystavených“, zde v přeneseném smyslu.
- 178 Viz Gen. 10:5, pozn. 271 a 311.
- 179 Viz Gen. 3:8, pozn. 102.
- 180 Viz¹⁷⁰ Deut. 1:29, pozn. 84.
- 181 Viz Deut. 1:17, pozn. 53.
- 182 Vl. „radu“.
- 183 Viz Gen. 18:7, pozn. 471.
- 184 Malých štítů (1 Král. 10:17).
- 185 Viz Jós. 7:15, pozn. 277; snad i „spolunosiči břemen“.
- 186 Viz Jóba 7:13, pozn. 364.
- 187 Viz 2 Par. 23:10, pozn. 808.
- 188 Viz Gen. 42:19, pozn. 1155.
- 189 Viz 2 Sam. 20:8, pozn. 806.
- 189 Viz Jós. 6:4, pozn. 213.
- 190 Viz Exod. 19:16, pozn. 647.
- 191 Vl. „široké“.
- 192 Viz Gen. 10:5, pozn. 309.
- 193 Viz Gen. 26:30, pozn. 694.
- 194 Vl. „kam“, vzhledem k předchozímu „na místo“.
- 195 Viz Gen. 3:8, pozn. 99.
- 196 Viz Soud. 19:25, pozn. 757.
- 197 Viz Num. 14:24, pozn. 552.
- 198 Tj. „u sebe i při mytí“. Někteří překládají „každý se svlékal jen u vody“, opírajíce se snad o znění Vulgaty („nudabatur tantum ad baptismum“, „obnažoval se jen ke koupání“ [n. „namáčení“]; asi podle čtení „šilché“, „odložil je“, tj. „roucho“, místo „šilchó“, „svůj oštěp“); LXX tato slova vnechávají. Jiní považují hebrejský text v tomto místě za porušený a navrhují místo „hammá-jim“, „u vody“, „čist“, „bímínó“, „na své pravici“.
- 199 Viz Soud. 1:1, pozn. 9.
- 200 N²³⁶ „shánět“, „obstarávat“, „kupovat“.
- 201 Tj. „v době hladu n. nouze n. nedostatku“.
- 202 Viz Num. 27:3, pozn. 979.
- 203 Viz Deut. 28:12, pozn. 961.
- 204 Viz Gen. 17:13, pozn. 453.
- 205 D. „a nyní“, dále obdobně.
- 206 Viz Gen. 4:25, pozn. 173.
- 207 N. „poradilo se o mně“.
- 208 Tj. „poradil jsem se sám se sebou“, aramaismus.
- 209 N. „pokáral jsem (n. „jal jsem se kárat“) urozené a zmocněnce“. Dále obdobně; netýká se kap. 13:25, kde je jiná předložka.
- 210 N. „proti svému“.
- 211 N. „na sebe (n. „proti sobě“) navzájem¹⁹³, zde však je snad na místě doslovný překlad.
- 212 D. „lichvou“, „vymáháním zástav²¹³“. Týž výraz je ve v. 10²²³ a v kap. 10:31⁴⁷⁹.
- 213 N. „vymáháte zástavy“.
- 214 N., podle čteného textu, „každý svému bratru²²² půjčujete na lichvu“ (n. „s vymáháním zástav“).
- 215 Vl. „dal“, dále obdobně.
- 216 Viz Exod. 12:6, pozn. 374; zde (ne dále) poněkud odlišný výraz jako v Deut. 33:4.
- 217 D. „podle dostatečnosti (viz Lev. 5:7, pozn. 148) v (n. „při“) nás“.
- 218 Viz Gen. 4:1, pozn. 125.
- 219 Vl. „a dokonce chcete... prodávat“, „a chcete... prodávat zrovna“ (n. „právě“).
- 220 Jednotné číslo.
- 221 D. „Bohu od hanby“, smysl jako v textu.
- 222 Viz Deut. 15:2, pozn. 605.
- 223 N. „zanechat (n. „opustit“) tuto lichvu“ (n. „vymáhání zástav“).
- 224 N. „právě dnes“, D. „jako dnes“, „za dneška“.
- 225 D. „stou část“, tj. „úrok n. přírůžku“.
- 226 Viz Num. 18:12, pozn. 714.
- 227 Tj. záhyb vrchního šatu na prsou, jehož se používalo jako kapsy.
- 228 Zde, proti „vytřás“ shora a „vytřesen“ zdola, zesílený tvar, obdobný jako „setřás“ v Exod. 14:27.
- 229 Viz Gen. 6:18, pozn. 227.
- 230 Viz Deut. 28:33, pozn. 995.
- 231 Viz Num. 5:22, pozn. 227.
- 232 Viz 1 Par. 16:4, pozn. 517; v kap. 12:8 odvozený výraz, vyskytující se v SZ jen tam.
- 233 D. „první“.
- 234 Viz Gen. 13:10, pozn. 375.
- 235 N. „třít“, vl. „zatěžovali lid“, znění v textu uchovává v překladu předložkovou vazbu, jaká je v textu původním. Ve v. 18 jiný tvar téhož slovesa, viz 2 Sam. 13:25, pozn. 555.
- 236 Viz Gen. 20:2, pozn. 564.
- 237 N. snad „sahali po chlebě a víně“, „opatřovali (n. „zabobovali“) se chlebem a vínem“.
- 238 Viz Gen. 23:15, pozn. 600.
- 239 Viz Gen. 27:46, pozn. 730.
- 240 Viz Lev. 4:10, pozn. 109.
- 241 Viz 1 Par. 7:40, pozn. 220.
- 242 Viz Gen. 7:14, pozn. 243.
- 243 D. „vším“, tj. „všeho druhu“, dále obdobně.
- 244 D. „Sanballatem... bylo uslyšeno“, dále obdobně.
- 245 Vl. „byl ponechán“ (n. „pozůstaven“).

- 246** Viz 2 Sam. 5:20, pozn. 270.
- 247** Zde množné číslo ovšem i ve smyslu „několikerá vrata“.
- 248** Viz Soud. 7:24, pozn. 280.
- 249** N. „ve vsích“, tj. „některé ze vsí“.
- 250** Viz Gen. 11:2, pozn. 330.
- 251** Viz 2 Sam. 2:5, pozn. 88.
- 252** Viz Gen. 2:2, pozn. 49.
- 253** D. „jak“.
- 254** Viz Deut. 4:31, pozn. 259.
- 255** Viz Num. 22:10, pozn. 842.
- 256** D. „podle tohoto slova“ (n. „způsobu“).
- 257** D. „vracel⁹⁴“.
- 258** N. „Gešem“ (kap. 2:19 a dále).
- 259** N. „A nyní se podle těchto slov dostane zpráva“ (n. „oznámení“).
- 260** Viz Exod. 11:6, pozn. 355.
- 261** D. „Necíní se jako tyto věci“, jako „podle těchto slov“ ve vv. 6n., zde v tomto smyslu.
- 262** Viz Gen. 19:2, pozn. 490.
- 263** Viz 2 Sam. 14:15, pozn. 590.
- 264** N. „budou na tu práci příliš chabé“ (n. „slabé“); pak D. „budou chabé (n. „chabější“) od té (tj. „než ta²⁹²) práce“.
- 265** D. „a on“, dále obdobně.
- 266** N. „zadržen“, podle některých „se zavřel“; jiné sloveso než „zavřít“ zdola.
- 267** Viz 1 Král. 6:3, pozn. 326.
- 268** Viz Exod. 8:10, pozn. 242.
- 269** N. „je takový, že“.
- 270** Viz Gen. 42:2, pozn. 1147.
- 271** Sloveso jako „poznal“ v Gen. 42:7, viz tam pozn. 1149.
- 272** Snad ve smyslu „jakoby n. tak zvané prorocství“, tak tento výraz zde chápe Vulgata („quasi vaticinans“, „jakoby věštící“).
- 273** Viz Gen. 30:16, pozn. 779.
- 274** Tj. „aby toho mohli použít jako záminky k šíření“.
- 275** Vl. „jména⁴⁰⁹“, zde v tomto záporném smyslu.
- 276** Viz Deut. 14:29, pozn. 599.
- 277** D. „kteří byli (vl. „se stali⁶) zastrašujícími mě“. Dále obdobně.
- 278** Srpen až září.
- 279** Viz Gen. 15:16, pozn. 433.
- 280** N. „se ulekly“.
- 281** N., podle některých, „uslyšeli a všechny... nás, uviděli, stalo se, že“; dotčený slovesný tvar²⁸⁰ („vajjireú“) lze totiž chápat jako tvar slovesa „jaar“, „bát se“, i „raa“, „vidět“. Znění, jež je zde podáno v textu, odpovídá překladu LXX („efobéthésan“) i Vulgaty („ut timerent“).
- 282** Vl. „padly“.
- 283** Viz Gen. 8:8, pozn. 259.
- 284** D. „množili své dopisy, jež³ odcházely“.
- 285** Viz Gen. 14:13, pozn. 400.
- 286** Tj. „zavázání přísahou“.
- 287** Vl. „vynášet⁷⁷“.
- 288** Viz Deut. 20:9, pozn. 736.
- 289** Tj. „rozkazem n. příkazem ustanovil nejvyšším v Jerúsalémě“, srov. 1 Par 6:31 a dále, pozn. 242. Kap. 11:9 obdobně.
- 290** N. snad „velitele hradu“ (n. „pevností“).
- 291** N. „spolehlivý“, vl. „muž věrnosti“ (n. „spolehlivosti“, „pravdy“). Dále obdobně.
- 292** N. „nad mnohé“, D. „od mnohých“, dále obdobně.
- 293** Tj. „strážcové na stráží“.
- 294** Vl. „to držte“, sloveso („áčaz“) jako „uchvat“ v Exod. 4:4, jež zde převážná většina autorů známých mi překladů chápe ve smyslu „upevnit“, v dané souvislosti tedy „zatarasit“ (Soud. 3:23, pozn. 209), a mnozí z nich se přidružují znění LXX („sfénústhósan“, „ať jsou [vrata] zaklíňována“, tj. „klínem upevňována“) nebo Vulgaty („oppilatae“, „zatarasena“). Dal jsem však s nemnohými přednost tomu smyslu dotčeného slovesa, jež je bližší jeho obvyklému významu, a masořetskému znění; obě dává dobrý smysl.
- 295** Viz Gen. 26:5, pozn. 673, zde ve smyslu jako v textu.
- 296** Jako „stráž“ v kap. 4:9 a dále, zde ve smyslu jako v textu; jiný výraz než zde shora²⁹⁵, ač příbuzný. Týž výraz je v kap. 13:14, snad ve smyslu jako v textu tam.
- 297** Viz Gen. 34:21, pozn. 927.
- 298** Viz 1 Král. 20:9, pozn. 839.
- 299** Viz Gen. 2:4, pozn. 51; Exod. 19:6, pozn. 638.
- 300** Viz 1 Král. 20:17, pozn. 927.
- 301** Viz Ezr. 2:1, pozn. 43.
- 302** Viz 2 Král. 24:15, pozn. 907.
- 303** Viz Ezr. 1:11, pozn. 40.
- 304** Viz Ezr. 2:1, pozn. 44.
- 305** Viz Gen. 10:10, pozn. 317.
- 306** Viz 2 Král. 15:29, pozn. 636.
- 307** Viz 1 Par. 15:5, pozn. 474.
- 308** Viz Ezr. 2:16, pozn. 48; zde obdobně ve v. 43 a dále.
- 309** Viz v. 12.
- 310** Viz Ezr. 2:35, pozn. 50.
- 311** Viz 2 Par. 20:1, pozn. 711.
- 312** Srov. Ezr. 2:50, pozn. 54, čtený text má zde znění „Nefúšesím“.
- 313** N. „Perúдови“ (Ezr. 2:55).
- 314** N. „Ámího“ (Ezr. 2:57).
- 315** Viz Gen. 3:11, pozn. 103.
- 316** Viz Ezr. 2:59, pozn. 56.
- 317** Viz Num. 1:2, pozn. 10.
- 318** Viz Ezr. 2:59, pozn. 58.
- 319** Viz 2 Par. 2:11, pozn. 102, zde smysl jako v textu.
- 320** Viz Exod. 29:9, pozn. 1030.
- 321** Viz Ezr. 2:62, pozn. 62; v kap. 13:29 odvozené podstatné jméno.
- 322** Viz Ezr. 2:63, pozn. 63.
- 323** Viz Ezr. 2:63, pozn. 64.
- 324** Viz Exod. 28:30, pozn. 1005 a 1006.
- 325** Viz Exod. 30:10, pozn. 937.
- 326** Viz Ezr. 2:64, pozn. 68.
- 327** Viz 1 Par. 29:7, pozn. 889.
- 328** Viz Gen. 19:12, pozn. 503.
- 329** Viz Num. 31:26, pozn. 1072.

- 330** D. „z (n. „od“) konce“, smysl jako v textu.
- 331** Viz Deut. 28:12, pozn. 96.
- 332** Viz Ezr. 2:69, pozn. 790.
- 333** Viz Gen. 37:3, pozn. 973.
- 334** Viz Ezr. 2:69, pozn. 78.
- 335** Viz 1 Král. 10:17, pozn. 634.
- 336** D. „zbytek“.
- 337** Viz Ezr. 3:1, pozn. 82.
- 338** Sloveso jako v Gen. 6:21, pozn. 230.
- 339** Viz Gen. 19:2, pozn. 491.
- 340** Viz Ezr. 7:6, pozn. 253.
- 341** Viz Gen. 26:5, pozn. 674.
- 342** D. „od muže po ženu“.
- 343** Viz 1 Par. 28:9, pozn. 491; jiný tvar téhož slovesa je v kap. 13:7.
- 344** Viz Gen. 11:7, pozn. 341.
- 345** Tj. „schopného slyšet a chápat n. rozumět“.
- 346** Viz Gen. 1:5, pozn. 9.
- 347** D. „světla“.
- 348** Vl. „věži“, zde smysl jako v textu.
- 349** Viz Exod. 18:16, pozn. 178.
- 350** Tj. „knihy“, n. snad „za jeho (Ezrova) otvírání jí“.
- 351** Viz Gen. 9:26 a dále, pozn. 409.
- 352** Viz Gen. 24:26, pozn. 624.
- 353** Viz Gen. 19:1, pozn. 487.
- 354** Tj. „vedli n. pomáhali k porozumění“. Dále obdobně.
- 355** Tj. „ježž objasňovali“, tj. snad „překládali“, totiž do aramejštiny, neboť hebrejščina, jazyk Božího zákona, již byla přestala být živým jazykem a byla vytlačena aramejštinou.
- 356** Viz Gen. 13:16, pozn. 384.
- 357** N. „poskytnutí“, „udělení“, snad „umožnění“.
- 358** Viz 1 Par. 22:12, pozn. 759, zde smysl jako v textu, ač převážná většina známých mi překladů na tomto místě uvádí znění „podávající (n. „vykládající“, „udávající“) smysl“; třebaže dotčený výraz („sekel“) nikde jinde význam tomu odpovídající nemá a toto chápání není podporováno ani zněním LXX ani Vulgaty (oboje ve smyslu „k pochopení“, LXX „eis epistémén“, Vulgata „ad intelligendum“).
- 359** Tj. „posluchači“; n. „předčítanému porozuměli“, překlad v textu zvolen vzhledem k předložkové vazbě, jež je v původním textu; jinak snad „při předčítání porozuměli“.
- 360** Viz Exod. 3:5 a dále, pozn. 1219.
- 361** Tj. „tučná jídla“, „sladké nápoje“.
- 362** Viz 1 Sam. 1:4, pozn. 15.
- 363** Sloveso jako v Exod. 15:17, pozn. 533.
- 364** Viz Gen. 45:5, pozn. 1230.
- 365** Viz 1 Par. 16:27, pozn. 551.
- 366** N. „trápit, nýbrž radost... ta budíž“.
- 367** Zde ve smyslu „odolnosti“, „silou“, „mocí“, je to však týž výraz jako v Soud. 6:26, pozn. 420, takže tedy i „útočištěm“.
- 368** N. „uklidnění“, vl. „utišovali“, „uklidňovali“, opis v textu vzhledem k vazbě s 3. pádem, jíž je v původním textu použito.
- 369** Viz 1 Sam. 5:10, pozn. 290, zde snad vzhledem k této slavnostní příležitosti, n. k „veliké radosti“, o níž je dále zmínka, působenou snad těmito „podíly“.
- 370** N. „oddávat se (n. „užívat“) veliké radosti“, „zakoušet velikou radost“.
- 371** N. „porozuměli slovům“, obdobně jako ve v. 8³⁵⁹, kde je jiný tvar téhož slovesa, v této souvislosti však nepřilíš odlišného významu, a předložková vazba táž. Zde by se snad dalo říci i „dali se poučit slovy“.
- 372** Viz 1 Par. 28:19, pozn. 872.
- 373** N. „k upření pozornosti (nikoli jako ve v. 12³⁴³, i předložka jiná než tam) na slova“.
- 374** Viz Exod. 9:35, pozn. 310.
- 375** Viz Lev. 23:33, pozn. 755.
- 376** D. „dát slyšet“.
- 377** Viz Exod. 36:6, pozn. 1236.
- 378** Viz Gen. 14:10, pozn. 396.
- 379** Viz Gen. 8:11, pozn. 265.
- 380** Viz Gen. 1:11, pozn. 18.
- 381** Viz 1 Král. 6:23, pozn. 371; zde podle některých značí „divoké olivy“.
- 382** Zde snad spíše „dvorech“, ale je to týž výraz jako „nádvořích“ níže.
- 383** N. „Jóšuy“ (Exod. 17:8, pozn. 592).
- 384** D. „ve dni“.
- 385** Viz Lev. 23:36, pozn. 756.
- 386** Vl. „v pytlovnínách“.
- 387** Viz Gen. 1:25, pozn. 39.
- 388** D. „a hlína na nich“, tj. „s hlínou vysypanou na hlavách“.
- 389** Sloveso jako v Gen. 1:3, pozn. 7.
- 390** Viz Exod. 2:22, pozn. 83.
- 391** N. „stupní“, „schodišti“, výraz značí něco vyvýšeného nebo vzestup umožňujícího.
- 392** Viz PřísL. 21:13, pozn. 946.
- 393** Viz Deut. 26:19, pozn. 445; 2 Par. 20:22, pozn. 746; nesouvisí s „velebení“ zde shora³⁵¹, nýbrž s jiným slovesem⁵³².
- 394** Viz Deut. 32:39, pozn. 1206.
- 395** Viz Gen. 2:18, pozn. 76.
- 396** Viz Gen. 2:1, pozn. 45; Num. 1:3, pozn. 15.
- 397** Zde i „vodstva“ vůbec, viz Gen. 1:10, pozn. 15.
- 398** Viz Deut. 32:39, pozn. 1208.
- 399** Viz 1 Sam. 1:3, pozn. 13.
- 400** Viz Num. 16:5, pozn. 630.
- 401** Viz Gen. 11:28, pozn. 345.
- 402** Viz Gen. 4:14, pozn. 151.
- 403** N. „spolehlivým“, jako v kap. 7:2²⁹¹, zde však jde o slovesné přičestí, viz 2 Par. 20:20, pozn. 740 a 741, kde je tvar téhož slovesa.
- 404** Viz Gen. 15:18, pozn. 435.
- 405** Tj. „věrným, takže jsi uznal za vhodné uzavřít smlouvu“.
- 406** Viz Gen. 16:11, pozn. 429 a 762.
- 407** Viz Exod. 10:19, pozn. 343.
- 408** Viz Exod. 21:14, pozn. 613.
- 409** Viz Gen. 5:32, pozn. 181; 6:4, pozn. 194.
- 410** Viz Exod. 14:22, pozn. 137.
- 411** Viz Exod. 15:5, pozn. 501.

- 412** Viz Exod. 15:5, pozn. 492.
413 Viz Num. 23:10, pozn. 886.
414 Viz Exod. 16:25, pozn. 574.
415 Viz Num. 20:8, pozn. 763.
416 Viz Gen. 22:17, pozn. 417.
417 Tj. „jsi přísáhl“.
418 Tvar slovesa jako v Gen. 49:7, pozn. 1332.
419 Nikoli jako v Gen. 4:7 a dále⁴¹; zde jiný výraz, vyskytující se v SZ kromě tohoto místa jen v Žalmu 130:4 a u Dán. 9:9. Množné číslo v zesilujícím smyslu n. snad vzhledem k jednotlivým případům.
420 Viz Exod. 22:27, pozn. 124.
421 Viz Exod. 34:6, pozn. 1183.
422 Viz Exod. 34:6, pozn. 1188.
423 Viz Exod. 34:6, pozn. 1189.
424 Viz Exod. 34:6, pozn. 1190.
425 Viz 2 Par. 6:42, pozn. 328.
426 Viz Exod. 32:8, pozn. 1128.
427 Viz Exod. 32:8, pozn. 1122.
428 v původním textu množné číslo v zesilujícím smyslu.
429 Viz Gen. 13:9, pozn. 372.
430 Sloveso jako v Gen. 48:17, pozn. 1307.
431 D. „od jejich úst“.
432 Viz 2 Sam 19:33, pozn. 782.
433 Jako v Deut. 2:7.
434 Viz Gen. 18:12, pozn. 477.
435 Vl. „rozdělil^{437m}“.
436 N. „krajích^{437m}“.
437 N. „národnosti, jež⁴ jsi jim přidělil po částech“.
438 Viz Soud. 11:24, pozn. 627.
439 D. „řekl“.
440 Vl. „při nich“, n. snad „proti nim“.
441 Viz Exod. 28:38, pozn. 1013, zde smysl jako v textu; tak i ve v. 37.
442 Viz Deut. 1:28, pozn. 80.
443 Viz Num. 13:20, pozn. 487.
444 Viz Lev. 19:23, pozn. 631.
445 N. „oddali se rozkošnictví“.
446 Viz Deut. 1:26; 9:24, pozn. 111.
447 N. „mezi nimi“.
448 Viz Gen. 14:16, pozn. 406.
449 Viz Deut. 28:52, pozn. 1023.
450 Souvisí s „protivníků“ shora⁷³.
451 Viz Soud. 12:1, pozn. 652.
452 Viz Soud. 2:16; 3:9, pozn. 133.
453 Tvar slovesa v Gen. 8:4, pozn. 178.
454 Viz Deut. 31:24, pozn. 224.
455 Viz Gen. 6:11, pozn. 204.
456 Viz Lev. 25:43, pozn. 841.
457 Viz Gen. 26:18, pozn. 685.
458 D. „časy“, „doby“, tj. „po mnohé časy n. doby“.
459 D. „a v tvých předpisech¹⁸⁵“, jinak snad (a tak i dále obdobně) „a stran (n. „co se týká“, „ve věci“) tvých předpisů“.
460 LXX a Vulgata i všechny známé mi překlady novější pomíjejí slova „proti nim“ a překládají „a v tvých předpisech⁴⁵⁹ (novější překlady zpravidla „a proti tvým předpisům“) hřešili“; nevidím však příčiny opravovat masóretské znění, jež lze, mám za to, bez nesnázi chápat ve smyslu, jež v textu (srov. Řím. 2:27, konec verše) n. v předchozí poznámce⁴⁵⁹ podávám.
461 Viz Lev. 18:5, pozn. 563.
462 Viz Exod. 28:12, pozn. 950.
463 Viz Soud. 4:6n., pozn. 245 („táhl jsi⁶ to“).
464 Viz Gen. 4:23, pozn. 165.
465 Viz Gen. 10:11, pozn. 318.
466 Viz Num. 22:1, pozn. 832; Soud. 3:12, pozn. 180.
467 D. „v tvém mnohém dobrém“ (n. „dobru“).
468 Viz 1 Sam. 25:3, pozn. 910.
469 D. „dobra“.
470 Viz Gen. 3:16, pozn. 112.
471 Zde začíná v hebrejském textu kap. 10.
472 N. „usnesení“, „opatření“.
473 N. „my se věrně (n. „spolehlivě“, „pravdivě“, „pevně“) zavazujeme“.
474 Tj. snad „na to dali svou pečeti“, n. snad „nad tím... jsou“, tj. „péči o zachování toho pověření“, srov. 1 Par 6:31 a dále, pozn. 242. Kap. 10:1, 11:16 a 12:8 obdobně.
475 Vl. „vědoucí“, zde snad v takovémto smyslu.
476 Tj. „v přísahu se zakletím“, ne však jako „přísahu“ zdola, viz Gen. 24:41, pozn. 631.
477 D. „a se sedmým rokem“, tj. snad „s příchodem sedmého roku“.
478 Jako „necháš... ležet“ v Exod. 23:11; v téměř všech známých mi novějších překladech se zde vidí poukaz na ono místo, pak však jsou překladatelé namnoze nuceni vkládat slova, jichž zde (proti Exod. 23:10n.) v původním textu (ani v LXX a Vulgátě) není, totiž „pole“ n. „úrody“ atd., podle toho, jaký výraz zvolí k překladu tohoto slovesa. Mám však s nemnohými za to, že zde souvislost s Exod. 23:11 netřeba předpokládat; spíše lze myslet na příkaz v Deut. 15:1nn.
479 N. „zanechávat... lichvy“, „vzdávat se... půjčků“, srov. Deut. 15:2, pozn. 603, kde je ovšem použito jiného slovesa obdobného významu.
480 D. „postavili“, dále obdobně.
481 Vl. „rozkazy“.
482 D. „na sebe“, jako shora (vl. „na nás“), tj. „uložit si za povinnost platit“.
483 Viz 1 Par. 9:32, pozn. 268.
484 Viz Lev. 2:1, pozn. 47.
485 Viz Lev. 1:3, pozn. 7.
486 Viz Exod. 27:21, pozn. 956.
487 Viz Lev. 23:4, pozn. 732.
488 Viz Exod. 29:36, pozn. 1056.
489 Viz Num. 1:2, pozn. 10.
490 N., podle některých, i LXX „do domu“.
491 D. „v (n. „na“) rok“.
492 Viz Exod. 23:16, pozn. 806.
493 Viz Exod. 28:35, pozn. 1011.
494 Viz Lev. 2:12, pozn. 76; Num. 15:20, pozn. 592.
495 Viz Num. 15:20, pozn. 593.
496 Viz Exod. 25:2 a dále, pozn. 1053.
497 Viz 1 Sam. 9:22, pozn. 410.
498 Viz Gen. 14:20, pozn. 410.
499 Viz Gen. 28:22, pozn. 741, zde ve smyslu jako v textu.

- 500** Snad ve smyslu jako např. v 1 Par. 24:3, n., podle jiných, „orby“ n. „práce“ vůbec.
- 501** Viz 1 Král. 7:51, pozn. 483.
- 502** Zde snad i „zásob“.
- 503** N. snad „vznášet“ jako vzestupnou obět (Gen. 8:20, pozn. 273).
- 504** Viz Gen. 24:53, pozn. 637.
- 505** Viz Exod. 15:17, pozn. 531.
- 506** D. „devíti rukou“, smysl jako v textu.
- 507** Viz Soud. 5:9, pozn. 303.
- 508** N. „čeledi Šilóniho“, viz 1 Par.9:5, pozn. 234.
- 509** Viz Exod. 18:21, pozn. 627.
- 510** Viz 1 Sam. 31:12, pozn. 1052.
- 511** Viz Gen. 41:34, pozn. 1113.
- 512** N. „Hassennúúv“ (v. 9), „Haggedólímúv“ (v. 14).
- 513** Viz 1 Sam. 9:16, pozn. 399.
- 514** N. „syna Achítúvova, vedoucí“.
- 515** N. snad „syn velikých“.
- 516** D. „hlava“, dále obdobně.
- 517** Mnozí považují „začínání“ („hattehilláh“) zde za textovou chybu a navrhují číst „dobrořečení“ n. „chvalo zpěv“³⁹³ („hattehilláh“, litery H a Ch jsou si v hebrejském písmu navzájem velmi podobné) a překládat „řídící dobrořečení (tak LXX, „archégos tú ainú“, a podobně Vulgata, „princeps ad laudandum“) – přinášet“.
- 518** Viz Num. 18:20, pozn. 724.
- 519** Vl. „naproti“, smysl snad jako v textu, dále obdobně.
- 520** Viz Exod. 5:13, pozn. 178.
- 521** Zde v tomto smyslu, viz Gen. 25:16, pozn. 651.
- 522** Viz Num. 21:25, pozn. 818.
- 523** Viz Gen. 26:17, pozn. 683.
- 524** Viz Exod. 28:11, pozn. 974.
- 525** Viz 1 Par. 23:6, pozn. 773.
- 526** Tj. snad „připojivší se“.
- 527** N. „podle svých povinností“.
- 528** N. „Jónáthánových“ (v. 11), dále obdobně.
- 529** N. „za“.
- 530** Viz Deut. 17:18, pozn. 675.
- 531** Viz 1 Král. 14:19, pozn. 782.
- 532** Viz 1 Par. 16:44, pozn. 544.
- 533** Viz 2 Par. 8:13, pozn. 387.
- 534** Zde snad v takovémto smyslu.
- 535** D. „směna stejně jako směna“, n. snad „směna za směnou“.
- 536** Viz 1 Par. 26:15, pozn. 332.
- 537** Viz Num. 7:10, pozn. 297.
- 538** Viz Lev. 7:12, pozn. 221; ve vv. 31, 38 a 40 smysl jako v textu tam.
- 539** Viz 1 Sam. 10:5, pozn. 431.
- 540** Viz Gen. 4:21, pozn. 158.
- 541** Viz Num. 11:31, pozn. 441.
- 542** Viz 1 Par. 15:16, pozn. 479.
- 543** D. „nahoru vůči (n. „vzhledem k“) domu Dávidovu“, dále obdobně.
- 544** Vl. „od“, srov. Gen. 2:8, pozn. 329.
- 545** D. „se ubíral naproti“ (nikoli jako ve v. 22 a dále⁵¹⁹).
- 546** Viz Jana 5:2.
- 547** Vl. „se jali vyluzovat zvuk“, viz 1 Par. 15:19, pozn. 485.
- 548** Zde snad „dirigentem“.
- 549** Viz Gen. 30:26, pozn. 787.
- 550** Viz Gen. 31:50, pozn. 848.
- 551** Viz Gen. 39:4, pozn. 1041.
- 552** N. „podle“, tj. „podle výměry“.
- 553** Viz 2 Par. 31:3n., pozn. 1014.
- 554** Tj. „k službě“, srov. „stání“ v 1 Král. 10:5.
- 555** Viz 1 Par. 16:4, pozn. 894.
- 556** Viz Gen. 13:15, pozn. 383.
- 557** Viz Deut. 23:4, pozn. 819.
- 558** Viz Deut. 23:4, pozn. 820.
- 559** Tj. „Isráéloví“, srov. „vás“ (jako zde „děti Isráélový“) a „tobě“ v Deut. 23:4.
- 560** Vl. „A dříve²³⁴ od tohoto“.
- 561** Vl. „v místnostech“, tj. „ve věci („pověřený správu“) místnosti“. V podstatě v tomto smyslu podává toto místo Vulgata i většina novějších překladů; LXX a někteří z novějších překladatelů je chápou ve smyslu „ubytovaný v místnostech“; zdá se však, že v. 5 potvrzuje správnost chápání ve smyslu překladu v textu.
- 562** Jako v Rúth 2:20, zde snad „spřízněným“ n. „sešvagřeným“.
- 563** D. „předtím byli dávající“, smysl snad jako v textu. Dále obdobně.
- 564** Viz Exod. 30:34, pozn. 1102.
- 565** N. „nárok“, vl. „rozkaz“, tj. „rozkazem stanovená náležitost“ (n. „nárok“).
- 566** D. „na (n. „ke“) konci“.
- 567** Vl. „seznal (n. „pozoroval“, „pochopil“) jsem zlo“, „všiml jsem si zla“, opis v textu umožňuje v překladu uchovat předložkovou vazbu, jaká je v textu původním (jako v kap. 8:8³⁵⁹, kde je jiný tvar téhož slovesa; viz i Dán. 9:23, pozn. 29, kde je týž tvar tohoto slovesa i táž předložková vazba jako zde), a jejíž smysl na tomto místě je, mám za to, „pochopil jsem podstatu n. hloubku významu zla“; snad „obeznánil jsem se se zlem“, „nabyl jsem známosti o zlu“, pak však snad ve smyslu „s plným dosahem n. o plném dosahu zla“. Podobně překládají LXX, „synéka en té ponériá“, „nabyl jsem plného pochopení v tom zlu“ (tj. „ve věci toho zla“), ze známých mi překladů jediný, jenž k této předložkové vazbě zde přihlíží.
- 568** Zde snad ve smyslu „v oblasti n. okruhu“, „na území“.
- 569** Tj. „jevil se mi n. jsem počítal jako“.
- 570** D. „na ulici“, viz Gen. 9:22, pozn. 302, zde bez předložky. Lze chápat i doslovně.
- 571** Tj. „Léviovce a pěvce“.
- 572** Tj. „jejich povinností n. úlohou“.
- 573** Viz Gen. 3:6, pozn. 79.
- 574** Viz Soud. 9:27, pozn. 556.
- 575** Viz Soud. 6:11, pozn. 391.
- 576** Vl. „hromady“, jako v kap. 3:34, zde smysl jako v textu, srov. Rúth 3:7, pozn. 125.
- 577** Viz Gen. 40:10n., pozn. 1069.
- 578** Viz Num. 4:19, pozn. 147.
- 579** Viz Exod. 19:21, pozn. 655.
- 580** N. „proti dni“, tj. „proti tomu, že v takový den provádá“.

- 581** Tj. „v Jerúsalémě“.
- 582** Viz Jóš. 19:29, pozn. 590.
- 583** N. „všemožné zboží“, jiný však výraz než v kap. 10:31. Dále obdobně.
- 584** Viz Gen. 49:4, pozn. 1323.
- 585** Viz Exod. 15:7, pozn. 506.
- 586** Viz Gen. 4:2, pozn. 127.
- 587** Viz Exod. 29:14, pozn. 933 a 934.
- 588** D. „krok a dva“, smysl jako v textu.
- 589** Viz Gen. 3:22, pozn. 118.
- 590** Viz Ezr. 10:2, pozn. 382.
- 591** Viz Ezr. 10:2, pozn. 384.
- 592** N. „neschopnost“, „neumění“, D. „jejich nebytí znajícími“ (atd.)²⁷¹.
- 593** D. „jazyka lidu a“.
- 594** Viz Gen. 4:15, pozn. 152.
- 595** Jako v Ezr. 9:3, tedy snad „tahat za (n. „trhat“) jejich vlasy“, n. „čásat jimi“.
- 596** Viz Gen. 14:23, pozn. 411.

A ve dnech Achašvérošových¹ (to² *byl* Achašvéroš, jenž⁸⁰ kraloval³ od Indie⁴ až po Kús⁵ – sedm a dvacet a sto krajů⁶) se stalo⁹⁶, (2) v oněch dnech, za sedění krále Achašvéroše na trůně jeho království⁷, jenž *byl* v Šúsánu⁸, v hradě, (3) v třetím roce jeho kralování⁹, že všem svým hodnostářům¹⁰ a svým služebníkům uspořádal¹¹ hostinu¹²; před jeho tváří *byla* všechna moc¹³ Persie¹⁴ a Mádaje¹⁵, velmožové a představení¹⁰ krajů⁶, (4) při jeho ukazování bohatství slávy¹⁶ jeho království a nádhery¹⁷ skvělosti¹⁸ jeho velikosti¹⁹, po mnohé dni, osmdesát a sto dní.

(5) A když se tyto dni vyplnily²⁰, uspořádal¹¹ král *na* sedm dní hostinu¹² všemu lidu, *kdo* byli přítomni²¹ v Šúsánu⁸, v hradě, od velikého až po malého, v nádvoří²² zahrady králova paláce²³. (6) Na válcovitých tyčích ze stříbra a sloupech z mramoru *bylo* šňůrkami z jemné bavlny a červeného purpuru²⁴ připevněno²⁵ plátno²⁶, karpas²⁷ a modrý purpur^{24 28}; na dlažbě z porfyru²⁹ a mramoru a perleti³⁰ a sóchárethu³¹ *byla* lehátka³² ze zlata a stříbra, (7) a podávání nápojů³³ – v nádobách³⁴ ze zlata, a nádoby³⁴ se od nádob³⁴ lišily³⁵; a královského vína³⁶ *bylo* hojně, podle královny štědrosti³⁷. (8) A pítí *bylo* podle pravidla³⁸, že nebylo nutícího, neboť tak král poručil všem představeným^{39 40} svého domu, aby se dělo^{11 41} podle přání⁴² každého jednotlivce^{43 44}.

(9) I Vaští, královna, uspořádala¹¹ hostinu¹² žen královského domu³⁶, jenž *patřil* králi Achašvérošovi.

(10) V sedmý den, jak se srdce královo rozveselilo^{45 46} vínem, nařídil⁴⁷ Mehúmánovi, Bizthovi, Charbónovi, Bigthovi a Abagthovi, Zétharovi a Karkasovi, sedmi komorníkům⁴⁸, již⁸⁰ obsluhovali⁴⁹ osobu⁵⁰ krále Achašvéroše, (11) přivést před královu tvář Vaští, královnu, v královské koruně^{23 36 51} k ukázání její krásy lidu⁵² a hodnostářům¹⁰, neboť ona *byla* vzhledem hezká⁷³. (12) Královna Vaští však⁵³ odmítla přijít na slovo královo, jež

došlo skrze⁵⁴ komorníky⁴⁸, takže⁵⁵ se král velmi rozzlobil a vznítilo se v něm jeho pozopení.

(13) Král tedy⁵³ řekl moudrým, znajícím časy (neboť tak *bylo* s královými záležitostmi^{56 57} – před tvář všech znajících zákon³⁸ a právo, (14) a nejbližší mu *byli* Karšená, Šéthár, Admáthá, Tharšíš, Meres, Marsená, Memúchán, sedm hodnostářů¹⁰ Persie¹⁴ a Mádaje¹⁵, vídajících tvář královu, již⁸⁰ sedávali *jako* první v království): (15) Co podle zákona³⁸ učinit stran královy⁵⁸ Vaští, protože nevykonala příkaz⁵⁹ krále Achašvéroše skrze⁵⁴ komorníky⁴⁸? (16) A Memúchán před tváří krále a hodnostářů¹⁰ řekl: Ne proti samotnému⁶⁰ králi se Vaští, královna, dopustila bezpráví, nýbrž⁶¹ proti všem hodnostářům¹⁰ a proti všemu lidu⁵², jenž *je*⁶² ve všech krajích⁶ krále Achašvéroše, (17) neboť řeč o královně^{63 64} se bude roznášet⁶⁵ ke všem ženám k znevážení jejich manželů⁶⁶ v jejich očích, když⁶⁷ budou říkat²⁰: Král Achašvéroš nařídil⁴⁷ přivést Vaští, královnu, před svou tvář, a nepříšla; (18) to⁵⁵ v onen^{68 253} den budou dámy⁶⁹ Persie¹⁴ a Mádaje¹⁵, jež⁷⁰ řeč o královně^{63 64} uslyší, říkat všem hodnostářům¹⁰ královým, a *bude* dost a dost⁷¹ pohrdání a zlosti⁷². (19) *Je-li* to králi vhod⁷³, nechť od jeho tváře⁷⁴ vychází^{75 76} královské slovo³⁶, a nechť je zapisováno⁷⁶ mezi zákony³⁸ Persie¹⁴ a Mádaje¹⁵ a nesmí⁷⁷ pomíjet⁷⁸, že Vaští nesmí⁷⁷ přicházet před tvář krále Achašvéroše, a její královskou hodnost⁷⁹ nechť král ráčí^{76 77} dát její družce, jež *bude*⁸⁰ lepší než ona⁸¹. (20) A když se králův výnos, jež *on* ráčí⁷⁷ vydat¹¹, uslyší ve všem jeho království, jakkoli ono *je* rozsáhlé⁸², budou⁸³ všechny ženy svým manželům⁶⁶ prokazovat¹¹ čest¹⁷, od velikého až po malého.

(21) I zalíbilo se⁸⁴ toto slovo králi a hodnostářům¹⁰ a král učinil podle slova Memúchánova (22) a poslal do všech krajů⁶ králových přípisy, do každého⁸⁵ kraje⁶ jeho písmem⁸⁶ a do každého⁸⁵ lidu

jeho jazykem⁸⁶, aby každý muž byl⁴¹ pánev¹⁰⁸⁷ ve svém domě a mluvil⁸⁷ jazykem⁸⁶ svého lidu.

2 Po těchto věcech, jak se popuzení krále Achašvéroše utišilo⁴⁶⁸⁸, připomněl si Vaští a co učinila a jak bylo proti ní rozhodnuto; (2) a královi sluhové⁸⁹, obsluhující⁴⁹ ho, řekli: Měli by⁷⁷ králi vyhledat dívky, panny, vzhledem hezké⁷³; (3) nechť tedy⁵³ král ve všech krajích⁶ svého království ráčí⁷⁶⁷⁷ pověřit⁹⁰ pověřence⁹¹⁹², ať shromážďují všechny vzhledem hezké⁷³ dívky, panny, do Šúsánu⁸, do hradu, do domu žen, k ruce Hégaje, komorníka⁴⁸ králova, strážce⁹³ žen, a k dání jim jejich potřeb k pěstění krásy⁹⁴. (4) A ta dívka, jež se králi bude líbit⁸⁴, nechť je⁷⁶ královnou⁹⁵ místo Vaští. A ta věc se králi zalíbila⁸⁴, i učinil tak.

(5) V Šúsánu⁸, v hradě, se vyskytl⁹⁶ muž, Júdovec⁹⁷, jeho jméno Mordechaj, syn Jáira, syna Šimeiho, syna Kíše, muže Jemíniho⁹⁸, (6) jež byl odveden⁹⁹ z Jerúsaléma s odvednectvem¹⁰⁰¹⁰¹, jež bylo odvedeno⁹⁹ s Jechonjou, králem Júdovým, jehož odvedl⁹⁹ Nevúchadneccar, král Bávelu¹⁰²; (7) a on byl pěstounem Hadassy, – to² byla Estér, – dcery svého strýce, neboť ona neměla¹⁰³ otce ani matku; a ta dívka byla krásná zjevem¹⁰⁴ a hezká⁷³ vzhledem¹⁰⁵; a Mordechaj si ji při smrti¹⁰⁶ jejího otce a její matky vzal za dceru. (8) A když vešla v známost²⁰¹⁰⁷ králova záležitost⁵⁶ a jeho vyhláška³⁸, stalo se⁹⁶ při shromážďování¹⁰⁸ mnoha dívek do Šúsánu⁸, do hradu, k ruce Hégajově, že byla do domu králova, k ruce Hégaje, strážce⁹³ žen, vzata i Estér; (9) a ta dívka se mu zalíbila⁸⁴ a nabyla¹⁰⁹ před jeho tváří náklonnosti¹⁰⁰, i pospíšil¹¹¹ dát jí její potřeby k pěstění krásy⁹⁴ a její zaopatření⁹¹¹¹² a sedm dívek¹¹³, jež byly⁸⁰ vyhlédnuty¹¹⁴ k dání jí z králova domu; a nastěhoval ji a její dívky¹¹³ na nejlepší místo domu žen. (10) Estér neoznámila¹¹⁵ nic o svém lidu¹¹⁶ ani o svém původu¹¹⁶¹¹⁷, neboť jí⁴⁰ Mordechaj přikázal, aby neoznamovala¹¹⁵. (11) A Mordechaj v každých den po dni¹¹⁸ chodil před¹¹⁹ nádvoří²² domu žen zvědět, zda se má Estér dobře¹²⁰ a co se s ní⁵⁸ děje¹¹.

(12) A když přišla²⁰¹²¹ řada na kteroukoli¹²² dívku⁶³, aby vstoupila⁴¹ ke králi

Achašvérošovi, po uplynutí¹²³ toho, co se s ní¹²⁴ dělo¹²⁵ podle pravidla³⁸ žen, dvánácti měsíců (neboť tak se musely⁷⁷ vyplňovat dni jejich příprav⁹⁴¹²⁶, šest měsíců olejem myrhy a šest měsíců vonnými látkami a potřebami k pěstění krásy⁹⁴ žen, (13) a takto¹²⁷ dívka vstoupila ke králi), bylo jí dáno vše, co řekla, aby to s ní vešlo⁴¹ z domu žen až do domu králova. (14) Za večera ona vstoupila a za jitra se ona vrátila do druhého domu žen k ruce Šaašgáze, komorníka⁴⁸ králova, strážce⁹³ souložnic. Ke králi již nevstupovala, ledaže v ní král našel potěšení¹²⁸ a zavolal ji jménem.

(15) A když přišla²⁰¹²¹ řada na Estér, dceru⁶³ Avichajila, – strýce Mordechaje, jež si ji vzal za dceru, – aby vstoupila⁴¹ ke králi, nepožádala¹²⁹ o nic¹³⁰ než co pravil Hégaj, komorník⁴⁸ králův, strážce⁹³ žen; a Estér nabývala¹⁰⁹¹³¹ přízně¹³² všech vidoucích ji. (16) A Estér byla vzata ke králi Achašvérošovi do jeho královského domu³⁶ v desátém měsíci, to² byl měsíc Téveth¹³³, v sedmém roce jeho králování⁷⁹; (17) a král si zamiloval Estér nade všechny ženy¹³⁴, ano, nabyla¹⁰⁹ před jeho tváří přízně¹³² a náklonnosti¹⁰⁰ nade všechny panny¹³⁴, i nasadil¹³⁵ na její hlavu královskou korunu²³³⁶⁵¹ a stala se královnou¹³⁶ místo Vaští. (18) A král uspořádal¹¹ všem svým hodnostářům¹⁰ a svým služebníkům velikou hostinu¹², hostinu¹² Estér, a poskytl¹¹ krajům⁶ úlevu¹³⁷ a rozdal dary¹³⁸ podle královy štědrosti³⁷.

(19) A při druhém shromážďování pannen, tu⁵⁵ seděl Mordechaj v králově bráně; (20) a Estér neoznamovala¹¹⁵ nic o svém původu¹¹⁶¹¹⁷ ani o svém lidu¹¹⁶, podle toho, co jí⁴⁰ Mordechaj přikázal, neboť⁵⁵ Estér vykonávala příkazy²³⁵⁷⁵⁹ Mordechajovy, jako když byla¹³¹ v péči u něho. (21) V oněch dnech, když⁵⁵ Mordechaj seděl v králově bráně, se rozzlobili Bigthán a Thereš, dva královi komorníci⁴⁸ ze strážců⁹³ prahu, a pojali úmysl¹²⁹¹³⁹ vztáhnout¹⁴⁰ ruku na krále Achašvéroše. (22) A ta věc se stala známou Mordechajovi; ten⁵⁵ podal zprávu¹¹⁵ Estér, královně, jež to v Mordechajově jménu řekla králi. (23) Ta věc tedy³³ byla vyšetřena¹²⁹ a zjištěna¹⁴¹, i byli oni oba pověšeni na dřevo; to⁵⁵

bylo před tváří královnou zapsáno v knihu letopisů¹⁴².

3 Po těchto věcech vyznamenal¹⁴³ král Achašvéroš Hámána, syna Hammedáthy, Agágiho¹⁴⁴, a povýšil¹⁰⁹ ho a umístil¹³⁵ jeho sedadlo¹⁴⁵ výše než^{146 147} všechny hodnostáře¹⁰, kteří při něm byli; (2) a všichni královi služebníci, kteří byli v králově bráně, klekali¹⁴⁸ a klaněli se před Hámánem¹⁴⁹, neboť tak o něm král rozkázal; ale Mordechaj neklekal¹⁴⁸, aniž se klaněl. (3) A královi služebníci, kteří byli v králově bráně, Mordechajovi říkali¹³¹: Proč ty přestupuješ¹⁵⁰ králův rozkaz? (4) A když k němu mluvili²⁰ den po⁸⁵ dni, aniž k nim obrátil sluch¹⁵¹, stalo se⁹⁶, že⁵⁵ podali zprávu¹¹⁵ Hámánovi, aby uviděl⁴¹, zda Mordechajovy záležitosti⁵⁶ budou moci⁷⁷ obstát, neboť jim oznámil¹¹⁵, že on je Júdevec. (5) A když Hámán shledal¹⁵², že Mordechaj nekleká¹⁴⁸, aniž se klaní před ním¹⁴⁹, byl⁸³ Hámán naplněn popuzením, (6) podceňoval^{131 153} však⁵³ v svých očích vztažení¹⁴⁰ ruky na samotného⁶⁰ Mordechaje, neboť mu podali zprávu¹¹⁵ o Mordechajově lidu¹¹⁶, i jal se Hámán usilovat^{129 139} o zničení¹⁵⁴ všech Júdovců, kteří byli ve všem království Achašvérošově, lidu Mordechajova.

(7) V prvním měsíci, to² je měsíc Nisán¹⁵⁵, v dvanáctém roce krále Achašvéroše⁹, se před tváří Hámánovou jali vrhat pír²³, to² jest los, ode dne ke dni a od měsíce k měsíci dvanáctému, to² jest měsíc Adár¹⁷². (8) A Hámán ke králi Achašvérošovi řekl: Jakýsi¹⁵⁶ lid roztroušený a rozptýlený¹⁵⁷, ti jsou mezi národnostmi¹⁵⁸ ve všech krajích⁶ tvého království; ti⁵⁵ se svými zákony³⁸ liší³⁵ od každého lidu a zákony³⁸ královny nevykonávají, takže⁵⁵ pro krále¹⁵⁹ není žádoucí¹⁶⁰ je ponechat^{161 162}. (9) Je-li to králi vhod⁷³, mělo⁷⁷ by se napsat o vyhubení jich, i chci⁷⁷ odvážit na ruce⁹¹ vykonávajících správu¹⁶³ deset tisíc kikkárů¹⁶⁴ stříbra k vnesení mezi královny poklady¹⁶⁵. (10) A král ze¹⁴⁶ své ruky stáhl¹⁶⁶ svůj prsten a dal jej Hámánovi, synu Hammedáthy, Agágiho¹⁴⁴, protivníku¹⁶⁷ Júdovců; (11) a král Hámánovi řekl: To stříbro je dáno tobě, i ten lid k naložení¹¹ s ním^{58 168}, jak ti bude líbo^{84 169}.

(12) A v prvním měsíci, v třináctém dni v něm, byli zavoláni královi písaři¹⁷⁰ a podle všeho, co rozkázal Hámán, bylo napsáno ke královým vladařům a k místodržícím, kteří byli nad každým⁸⁵ krajem⁶ a k představeným¹⁰ každého⁸⁵ lidu, v každý⁸⁵ kraj⁶ jeho písmem⁸⁶ a v každý⁸⁵ lid jeho jazykem⁸⁶, napsáno ve jménu krále Achašvéroše a zpečetěno královým prstenem, (13) a to k rozeslání přípisů skrze⁵⁴ běhouny¹⁷¹ do všech králových krajů⁶, o ničení¹⁵⁴, o zabíjení a o hubení všech Júdovců, od hochů⁸⁹ až po starce, drobotiny a žen, v jeden den, v třináctý dvanáctého měsíce, to² je měsíc Adár¹⁷², a o pobrání¹⁷³ lupy od nich. (14) Opis²³ toho psaní, jež v každém jednotlivém kraji^{6 118} mělo být učiněno¹⁷⁴ zákonem³⁸, byl uveden v známost¹⁷⁵ všem národnostem¹⁵⁸, aby byli⁴¹ k onomu²⁵³ dni hotovi. (15) Běhouni¹⁷¹ vyšli¹⁷⁵, popoháněni královým slovem, a příkaz³⁸ byl vydán¹⁷⁶ v Šúšán⁸, v hradě; a král a Hámán usedli k pití, ale město Šúšán⁸ bylo zmateno¹⁷⁷.

4 A když Mordechaj zvěděl vše, co bylo učiněno, roztrhl⁸³ Mordechaj svá roucha a vzal na sebe¹⁷⁸ pytlou a popel a vyšel¹⁷⁵ v střed města a jal se nařikat¹⁷⁹ velkým a hořkým nářkem¹⁷⁹; (2) a přišel až před¹¹⁹ královu bránu, neboť do královny brány se v oblečení z pytlouiny vstupovat nesmělo^{180 181}. (3) A v každém jednotlivém kraji^{6 118}, na místě¹⁸², kam dospívalo¹²¹ slovo královo a jeho příkaz³⁸, nastával Júdovcům veliký smutek a půst a pláč a bédování¹⁸³ a mnozí si podestřeli¹⁸⁴ pytlouinu¹⁸⁵ a popel.

(4) A Estéřiny dívky¹¹³ a její komorníci⁴⁸ přišli a podali jí zprávu¹¹⁵, i byla královna velmi zarmoucena¹⁸⁶ a poslala roucha k oblečení Mordechaje a k odložení¹⁶⁶ pytlouiny z¹⁴⁶ něho, ale nepřijal je; (5) i povolala Estér Hathácha¹⁸⁷, jednoho z králových komorníků⁴⁸, jehož postavil¹⁸⁸ před její tvář¹⁸⁹, a vyslala ho se vzkazem¹⁹⁰ za Mordechajem¹⁹¹ zvědět, co toto znamená a proč to je. (6) Hathách tedy⁵³ vyšel¹⁷⁵ k Mordechajovi na prostranství¹⁹² města, jež bylo před¹¹⁹ královnou bránou, (7) a Mordechaj mu podal zprávu¹¹⁵ o všem¹¹⁶, co ho potkalo¹⁹³, i přesný údaj²³ o stříbře¹¹⁶, jež Hámán slíbil⁴⁷ odvážit

ke královým pokladům^{165 191 194} za Júdovce k vyhubení jich, (8) a dal mu opis²³ psaní toho příkazu³⁸, jenž byl vydán⁷⁶ v Šúšánu⁸, k ukázaní Estér a aby jí podal⁴¹ zprávu¹¹⁵ a uložil⁴¹ jí⁴⁰ vstoupit ke králi k úpění¹⁹⁵ a k prošení¹²⁹ před jeho tváří^{74 196} za¹⁹⁷ svůj lid.

(9)Hathách tedy⁵³ přišel a oznámil¹¹⁵ Estér slova Mordechajova (10)a Estér Hatháchovi řekla (a se vzkazem¹⁹⁸ ho vyslala¹⁹⁰ k Mordechajovi): (11)Všichni královi služebníci, i lid králových krajů⁶, vědí, že každý, muž *aneb* žena, kdo by vstupoval ke králi do vnitřního¹⁹⁹ nádvoří²², aniž je²⁰⁰ volán – *je pro* něho jeden zákon³⁸, totiž²⁰¹ usmrcení, s výjimkou²⁰² *toho*, k němuž by král chtěl⁷⁷ vztáhnout²³ žezlo²³ ze zlata; ten⁵⁵ bude žít. Já však⁵³ jsem nebyla zavolána vstoupit ke králi již²⁰³ třicet dní. (12)I oznámili¹¹⁵ Estérina slova Mordechajovi (13)a Mordechaj k Estér zpět poslal²⁰⁴ vzkaz²⁰⁵: Nesmíš⁷⁷ ve své duši myslit na ujiti od všech Júdovců²⁰⁶ v králův dům, (14)neboť budeš-li v této době stále²⁰⁷ mlčet, může⁷⁷ se dostavit²⁰⁸ Júdovcům uvolnění²⁰⁹ a vyproštění z jiného²¹⁰ místa¹⁸² a ty a dům tvého otce budete muset⁷⁷ být zahubeni; a kdo ví, zda jsi nepřišla¹²¹ ke království¹³⁶ právě pro tento čas²¹¹? (15)A Estér k Mordechajovi zpět poslala²⁰⁴ vzkaz²⁰⁵: (16)Jdi, soustřeď všechny Júdovce, již jsou⁸⁰ přítomni²¹ v Šúšánu⁸, a postte se za mne^{191 212}, takže⁵⁵ nebudete⁷⁷ jíst ani pít po tři dni, noc a den; budu se postit i já a mé dívky¹¹³ tak, a tak chci⁷⁷ vstoupit ke králi, ač to²¹³ není podle zákona³⁸; a jak zahynu, zahynu. (17)Mordechaj se tedy⁵³ odebral²¹⁴ a učinil^{188 215} podle všeho, co mu⁴⁰ Estér přikázala.

5 A v třetí den se stalo⁹⁶, že⁵⁵ se Estér královsky^{36 216} oblékla a stanula ve vnitřním¹⁹⁹ nádvoří²² králova domu. A král seděl na trůně svého království⁷ v královském domě³⁶ naproti vchodu²¹⁷ do domu; (2)a za králova uvidění Estér, jež⁸⁰ stála v nádvoří²², se stalo⁹⁶, že nabyla¹⁰⁹ v jeho očích přízně¹³², i vztáhl²³ k Estér žezlo²³ ze zlata, jež *bylo* v jeho ruce, a Estér přistoupila²¹⁸ a sáhla¹²¹ na²¹⁹ vrchol²²⁰ toho žezla²³; (3)a král jí řekl: Co s tebou^{124 221}, Estér, královno, a co je tvým přáním^{23 222}? Musí⁷⁷

se ti dát, *ano*, až do poloviny království²²³. (4)A Estér řekla: *Je-li to* králi vhod⁷³, nechť dnes ráčí^{76 77} přijít král a Hámán na hostinu¹², již jsem pro něho¹⁵⁹ uchystala¹¹. (5)A král řekl: Pospěšte – Hámána²²⁴, k vykonání slova Estérina. Přišel tedy⁵³ král a Hámán na hostinu¹², již uchystala¹¹ Estér, (6)a při pití^{12 225} vína král Estér řekl: Co je tvou žádostí? *Ano*²²³, musí⁷⁷ se ti dát; a co je tvým přáním^{23 222}? Až do poloviny království, *ano*²²³, musí⁷⁷ se vykonat. (7)A Estér odpověděla a řekla: Má žádost a mé přání²²²: (8)Našla-li jsem přízeň¹³² v očích králových a je-li králi vhod⁷³ splnit¹⁷⁴ mou žádost a uskutečnit¹¹ mé přání²²², nechť ráčí^{76 77} přijít král a Hámán na hostinu¹², již pro ně¹⁵⁹ chci⁷⁷ uchystat¹¹, i zítra, pak⁵⁵ chci⁷⁷ učinit podle slova králova.

(9)A Hámán vyšel⁷⁵ v onen den vesel a šťasten²²⁶ v srdci, *ale* za Hámánova uvidění Mordechaje v králově bráně, že⁵⁵ před ním²²⁷ nevstal, aniž se pohnul²²⁸ – tu⁵⁵ byl Hámán naplněn popuzením proti Mordechajovi; (10)*ale* ovládl se Hámán, a když vstoupil do svého domu, poslal⁸³ a povolal²²⁹ své přátele²³⁰ a Zereš, svou ženu, (11)a jal se jim Hámán vyprávět²³¹ o slávě^{16 116} svého bohatství a množství svých dětí²³² a o všem¹¹⁶, čím ho král vyznamenal¹⁴³ a jak ho povýšil¹⁰⁹ nad hodnostáře¹⁰ a služebníky královy. (12)I řekl Hámán: Ba ani nepovolala²²⁹ Estér, královna, na hostinu¹², již uchystala¹¹, s králem *nikoho*, leč mne, a i na zítřek *jsem* k ní pozván²³³ já s králem. (13)*Ale* toto vše – není to² pro mne¹⁵⁹ uspokojivé¹⁶⁰ po všechem čas, co já vidím Mordechaje, toho Júdovce, sedícího v králově bráně. (14)I řekla mu Zereš, jeho žena, a všichni jeho přátele²³⁰: Mohou⁷⁷ přichystat¹¹ dřevo vysoké padesát loket²³⁴ a za jitra řekni králi, že⁵⁵ na ně Mordechaje mají⁷⁷ pověsit⁹¹, a zajdi vesele s králem na hostinu¹². A ta věc byla¹³¹ tváří Hámánově po chuti²²⁶, i přichystal¹¹ dřevo.

6 V oné noci králův spánek ubíhal¹³¹, i nařídil⁴⁷ přinést knihu paměti-hodností²³⁵, letopisů¹⁴², jež⁵⁵ byly před tváří královoou předčítány, (2)a našlo se napsáno, že Mordechaj oznámil¹¹⁵ o Bighánovi a Therešovi, dvou králových

komornících⁴⁸, strážcích⁹³ prahu, že po-
jali úmysl^{129 139} vztáhnout¹⁴⁰ ruku na krále
Achašvéroše.

(3) A král řekl: Jaká²³⁶ byla Mordechajovi za toto prokázána¹¹ čest¹⁷ a vyznamenání^{19?} A královi sluhové⁸⁹, obsluhující⁴⁹ ho, řekli: Nebylo s ním učiněno nic¹³⁰. (4) A král řekl: Kdo je v nádvoří^{22?} A do nádvoří²² králova domu, vnějšího²³⁷, byl vstoupil Hámán říci králi o povýšení Mordechaje na dřevo, jež pro něho¹⁵⁹ připravil²³⁸. (5) A sluhové⁸⁹ krále k němu řekli: Hle, v nádvoří²² stojí Hámán. A král řekl: Může⁷ vstoupit. (6) A když Hámán vstoupil, řekl⁸³ mu král: Co učiníš s mužem⁵⁸, v jehož počtění¹⁷ má¹³¹ král potěšení^{239?} A Hámán si ve svém srdci řekl²⁴⁰: Komu by měl král potěšení²³⁹ prokázat¹¹ čest¹⁷ spíše než mně^{81?} (7) Řekl tedy⁵³ Hámán ke králi: Muž, v jehož počtění¹⁷ má král¹³¹ potěšení²³⁹ – (8) měli by⁷⁷ dopravit královské oblečení³⁶, jímž se²⁴¹ obléká¹³¹ král, a koně, na němž král jezdí¹³¹ a na jehož hlavu se dává^{131 242} královská koruna^{23 36 51}, (9) a to oblečení a toho koně dát k ruce někoho⁴³ z králových hodnostářů¹⁰, velmožů, a měli by⁷⁷ toho muže, v jehož počtění¹⁷ má král potěšení²³⁹, obléci a usadit na toho koně k jízdě²⁴³ na prostranství¹⁹² města²⁴⁴ a volat²⁴⁵ před jeho tváří: Takto²⁴⁶ se má⁷⁷ činit muži¹²⁴, v jehož počtění¹⁷ má¹³¹ král potěšení²³⁹. (10) A král řekl: Pospěš, vezmi to oblečení a toho koně podle toho, jak jsi promluvil, a učíš tak Mordechajovi, Júdovci¹²⁴, jenž⁸⁰ sedí v králově bráně; nic¹³⁰ ze všeho, co jsi promluvil, nesmí⁷⁷ odpadnout. (11) Hámán tedy⁵³ to oblečení a toho koně vzal a oblékl Mordechaje a usadil ho k jízdě²⁴³ na prostranství¹⁹² města²⁴⁴ a jal se před jeho tváří volat: Takto²⁴⁶ se má⁷⁷ činit muži¹²⁴, v jehož počtění¹⁷ má¹³¹ král potěšení²³⁹.

(12) A Mordechaj se vrátil do králových brány a Hámán odkvapil do svého domu, smuten a s hlavou zakrytou; (13) a Zereši, své ženě, a všem svým přátelům²³⁰ Hámán vyzprávěl²³¹ vše, co ho potkalo¹⁹³; a jeho moudří²⁴⁷ a Zereš, jeho žena, mu řekli: Je-li Mordechaj, před jehož tváří jsi počal padat, ze semene Júdovců, nemůžeš⁷⁷ zmocí vůči němu nic, nýbrž⁶¹ před jeho

tváří docela²⁴⁸ musíš⁷⁷ padnout. (14) Ještě s ním oni mluvili, když⁵⁵ došli^{121 249} královi komorníci⁴⁸ a pospíší uvést Hámána na hostinu¹², již uchystala¹¹ Estér.

7 Přišel tedy⁵³ král a Hámán pít s Estér, královnou, (2) a král i v druhý den při pití^{12 225} vína Estér řekl: Co je tvou žádostí, Estér, královno? Ano²²³, musí⁷⁷ se ti dát; a co je tvým přáním^{23 222?} Až do poloviny království, ano²²³, musí⁷⁷ se vykonat. (3) A Estér králi odpověděla a řekla: Našla-li jsem v očích králových přízeň¹³² a je-li to králi vhod⁷³, kéž se mi na mou žádost smí^{76 77} dát mé žití²⁵⁰ a na mé přání^{23 222} můj lid, (4) neboť jsme byli prodáni, já i můj lid, ke zničení¹⁵⁴, k zabíjení a k záhubě; ano, kdybychom byli bývali prodáni za nevolníky a za služky, mlčela¹³¹ bych, ač by protivník²⁵¹ nebyl schopen poskytnout náhradu^{160 252} za královu újmu. (5) A král Achašvéroš řekl, ano, řekl Estér, královně: Kdo je on, ten²⁵³ – a kde je on, ten²⁵³, jehož naplnilo²⁵⁴ jeho srdce, aby takto učinil^{41?} (6) A Estér řekla: Tím⁴³ protivníkem²⁵¹ a nepřitelem je tento zlý Hámán. A Hámán se zhroutil²⁵⁵ před¹²⁷ přítomností⁷⁴ královnou a královninou (7) a král ve svém popuzení vstal od pití^{12 225} vína a šel do zahrady paláce²³; a Hámán stanul k prošení¹²⁹ za¹⁹⁷ své žití²⁵⁰ u²⁵⁶ Estér, královnou, neboť shledal¹⁵², že ze strany²⁵⁷ krále je proti němu²⁵⁸ s konečnou platností rozhodnuto²⁵⁹ o zlu. (8) A když se král ze zahrady paláce²³ vrátil do domu pití^{12 225} vína, byl⁸³ Hámán padl na pohovku³², na níž byla Estér; a král řekl: Zda dokonce i²⁰¹ znásilnění královnou u mne v domě? A když to slovo vyšlo⁷⁵ z králových úst, zakryli⁸³ Hámána, jeho tvář. (9) A Charbóná, jeden z králových komorníků⁴⁸, řekl před tváří královnou: Také, hle, stojí v domě Hámánově dřevo, padesát loket²³⁴ vysoké, jež Hámán přichystal¹¹ pro Mordechaje¹⁵⁹, jenž promluvil dobře pro krále¹⁵⁹. A král řekl: Pověste ho na ně. (10) I pověsili Hámána na to dřevo, jež připravil²³⁸ pro Mordechaje¹⁵⁹, a královo popuzení se utišilo⁸⁸.

8 V onen den dal král Achašvéroš dům Hámána, protivníka¹⁶⁷ Júdovců, Estér, královně, a Mordechaj vstoupil před tvář královu, neboť Estér oznámila¹¹⁵,

čím on jí je; (2) a král stáhl¹⁶⁶ svůj prsten, jež odebral²⁶⁰ od Hámána, a dal jej Mordechajovi, a Estér Mordechaje ustanovila¹³⁵ nad Hámánovým domem.

(3) A Estér se opět²⁶¹ jala mluvit před tváří královou, i padla před¹¹⁹ jeho nohy a rozplakala se a jala se k němu úpět¹⁹⁵ o odstranění²⁶⁰ zla Hámána, Agághiho¹⁴⁴, a jeho záměru²⁶², jež si umíní proti Júdovcům. (4) A král k Estér vztáhl²³ žezlo²³ ze zlata a Estér vstala a stanula před královou tváří (5) a řekla: *Je-li to králi vhod⁷³ a jestliže jsem našla přízeň¹³² před jeho tváří a ta věc je před jeho tváří správná²⁶³ a jsem mu já vhod⁸⁴, mělo by se⁷⁷ napsat o zrušení²⁰⁴ těch přípisů, záměru²⁶² Hámána, syna Hammedáthy, Agághiho¹⁴⁴, jež napsal o vyhubení Júdovců, kteří jsou ve všech krajích⁶ králových. (6) Vždyť jak bych to mohla⁷⁷ snést²⁶⁴, kdybych⁵⁵ se měla⁷⁷ dívat na neštěstí²⁶⁵, jež by postihovalo¹⁴¹ můj lid, ano, jak bych to mohla⁷⁷ snést²⁶⁴, kdybych⁵⁵ se měla⁷⁷ dívat na zhoubu²³ svého příbuzenstva¹⁷⁷? (7) A král Achašvéroš Estér, královně, a Mordechajovi, Júdovci, řekl: Hle, dům Hámánův jsem dal Estér a jeho pověsili na dřevo, protože svou ruku vztáhl¹⁴⁰ proti Júdovcům, (8) a vy stran Júdovců napište, jak uznáte za vhodné²⁶⁶, ve jménu králově a zpečetěte královým prstenem, neboť psaní, jež je napsáno ve jménu králově a zpečetěno královým prstenem, nelze zrušit^{204 267}.*

(9) I byli v onen čas, v třetím měsíci, to² je měsíc Síván²⁶⁸, v třetí a dvacátý den v něm, zavalání královi písaři¹⁷⁰ a podle všeho, co rozkázal Mordechaj, bylo napsáno k Júdovcům a k vladařům a k místodržcím a k představeným¹⁰ krajů⁶, jež byly od Indie⁴ až po Kús⁵, sedmi a dvaceti a sta krajů⁶, v každý⁸⁵ kraj⁶ jeho písmem⁸⁶ a v každý⁸⁵ lid jeho jazykem⁸⁶, i k Júdovcům jejich písmem⁸⁶ a jejich jazykem⁸⁶, (10) ano, napsal^{188 269} ve jménu krále Achašvéroše a zpečetil^{188 269} královým prstenem a příspisy rozeslal^{188 269} skrze⁵⁴ běhouny¹⁷¹ na koních, jezdce²⁷⁰ na běžcích^{57 63 271}, panských²⁷², z²³² ušlechtilých klisen²⁷³, (11) že král Júdovcům, kteří jsou v každém jednotlivém městě¹¹⁸, povolil¹⁷⁴ shromáždit se²⁷⁴ a postavit se k obraně

svých²⁷⁵ žití²⁵⁰ a ničit¹⁵⁴, zabíjet a hubit všechnu vojenskou moc¹³ lidu a kraje⁶, ty, již⁸⁰ se budou chystat napadnout^{276 277} je, drobotinu a ženy, a lup od nich pobrat¹⁷³, (12) v jeden den ve všech krajích⁶ krále Achašvéroše, v třináctý den měsíce dvanactého⁹, to² je měsíc Adár¹⁷². (13) Opis²³ toho psaní, jež mělo být učiněno¹⁷⁴ v každém jednotlivém kraji^{6 118} zákonem³⁸, byl uveden v známost¹⁷⁵ všem národnostem¹⁵⁸, aby Júdovci byli⁴¹ k onomu²⁵³ dni hotovi pomstít se nad svými nepřáteli^{278 279 280}. (14) Běhouni¹⁷¹, jezdci²⁷⁰ na běžcích^{57 63 271}, panských²⁷², vyjeli⁷⁵, pobádání¹¹¹ a popoháněni královým slovem, a příkaz³⁸ byl vydán¹⁷⁶ v Šúšánu⁸, v hradě.

(15) A Mordechaj vyšel⁷⁵ z blízkosti tváře⁷⁴ královy v královském oblečení³⁶ z modrého purpuru²⁴ a plátna²⁶, veliké koruně²⁸¹ ze zlata a pláští²⁸² z jemné bavlny a červeného purpuru²⁴; a město Šúšán⁸ se rozjásalo²⁸³ a rozveselilo²⁸⁴; (16) Júdovcům nastalo⁹⁶ světlo²⁸⁵ a veselí a plesání a čest¹⁷, (17) a v každém jednotlivém kraji^{6 118} a v každém jednotlivém městě¹¹⁸, na místě¹⁸², kam dospívalo¹²¹ slovo královo a jeho příkaz³⁸, *nastávalo* Júdovcům veselí a plesání a hostina^{12 286} a radostný²²⁶ den. A mnozí z národností¹⁵⁸ zemí se činili Júdovci, neboť na ně padl strach z Júdovců.

9 A v dvanáctém měsíci, to² je měsíc Adár¹⁷², v třináctý den v něm, kdy dospělo¹²¹ slovo královo a jeho příkaz³⁸ k vykonání, v den, kdy nepřátelé Júdovců byli čekali na²⁸⁷ panování²⁸⁸ nad²⁸⁹ nimi, *ale nastal* obrat, takový², že panovali²⁸⁸ Júdovci, oni, nad²⁸⁹ nenávidícími je, (2) se Júdovci ve svých městech ve všech krajích⁶ krále Achašvéroše shromáždili²⁷⁴ k vztažení¹⁴⁰ ruky proti usilujícím^{129 139} o ublížení²⁶⁵ jim, aniž se kdo⁴³ proti jejich tváři postavil²⁹⁰, neboť na všechny národnosti¹⁵⁸ padl strach z nich (3) a všichni představení¹⁰ krajů⁶ a vladaři a místodržící a vykonavatelé činnosti¹⁶³, jež *byla* pro krále¹⁵⁹, Júdovce podporovali¹⁰⁹, neboť na ně padl strach z Mordechaje, (4) neboť Mordechaj *byl* veliký v domě králově a zvěst o něm⁶³ šla po všech krajích⁶, neboť ten muž, Mordechaj, se stával stále²⁹¹ větším²⁹². (5) A Júdovci na

všechny své nepřátele udeřili²⁹³ úderem²⁹⁴ meče a zabíjením a zhoubou²³, a zakročiliⁿ proti nenávidícím je podle své libovůle²⁹⁵ (6) a v Šúšanu⁸, v hradě, se Júdovci jali zabíjet k⁵⁵ zahubení pěti set lidí⁴³, (7) i Paršandathu a Dalfóna a Aspathu (8) a Póráthu a Adalju a Aridáthu (9) a Parmášthu a Arisaje a Aridaje a Vajzáthu, (10) deset synů Hámána, syna Hammedáthy, Agágiho¹⁴⁴, protivníka¹⁶⁷ Júdovců, pozabíjeli, ale na kořist od nich svou ruku nevztáhli¹⁴⁰. (11) V onen den byl počet těch, již byli⁸⁰ zabít v Šúšanu⁸, v hradě, předložen²⁹⁶ tváří králově (12) a král řekl Estér, královně: V Šúšanu⁸, v hradě, se Júdovci jali zabíjet k⁵⁵ zahubení pěti set lidí⁴³, i deseti synů Hámánových; co učinili v ostatních králových krajích⁶ 297? A co je tvou žádostí? Ano²²³, musí⁷⁷ se ti dát; a co je ještě tvým přáním²³ 222? Ano²²³, musí⁷⁷ se vykonat. (13) A Estér řekla: Je-li to králi vhod⁷³, mělo by⁷⁷ se Júdovcům, kteří jsou v Šúšanu⁸, povolit¹⁷⁴ i zítra činit podle příkazu³⁸ dneška, a deset synů Hámánových, ti by měli⁷⁷ být pověšeni na dřevo. (14) A král nařídil⁴⁷ tak učinit²⁹⁸ a v Šúšanu⁸ byl vydán¹⁷⁶ příkaz³⁸; i pověsili deset synů Hámánových (15) a Júdovci, kteří byli v Šúšanu⁸, se shromáždili²⁷⁴ i v čtrnáctý den měsíce⁹ Adáru¹⁷² a pozabíjeli v Šúšanu⁸ tři sta lidí⁴³, ale na kořist svou ruku nevztáhli¹⁴⁰. (16) I ostatní Júdovci²⁹⁷, kteří byli v králových krajích⁶, se shromáždili²⁷⁴, postavit se k obraně svých²⁷⁵ žití²⁵⁰ a dosíci klidu²⁹⁹ od svých nepřátel a zabít pět a sedmdesát tisíc z nenávidících³⁰⁰ je (ale na kořist svou ruku nevztáhli¹⁴⁰) (17) v třináctý den měsíce⁹ Adáru¹⁷², a v čtrnáctý den v něm odpočinout²⁹⁹ a učinit jej dnem hostiny¹² 286 a veselí. (18) Ale Júdovci, kteří byli v Šúšanu⁸, se shromáždili²⁷⁴ v třináctý den v něm a v čtrnáctý den v něm, a v patnáctý den v něm odpočinout²⁹⁹ a učinit jej dnem hostiny¹² 286 a veselí. (19) Proto Júdovci, venkované, již⁸⁰ bydlí ve venkovských městech, činí čtrnáctý den měsíce⁹ Adáru¹⁷² dnem veselí a hostiny¹² 286 a dnem radostným²²⁶ a dnem posílání podílů¹¹² 301 jednoho druhému³⁰².

(20) A Mordechaj tyto věci zapsal a zodeslal přípisly ke všem Júdovcům, kteří

byli ve všech krajích⁶ krále Achašvéroše, blízkým i dalekým, (21) k uložení³⁰³ jim⁴⁰ v každý rok po roce¹¹⁸ vždy zachovávat¹¹ 31 čtrnáctý den měsíce⁹ Adáru¹⁷² a patnáctý den v něm (22) jako dni, v nichž Júdovci dosáhli klidu²⁹⁹ od svých nepřátel, a měsíc, kdy jim nastal obrat³⁰⁴ od žalu k veselí a od smutku k radostnému²²⁶ dni, učinit je dny hostiny¹² 286 a veselí a posílání podílů¹¹² 301 jednoho druhému a darů nemajetným³⁰⁵.

(23) A Júdovci přijali³⁰⁶, co započali činit a co k nim Mordechaj napsal, (24) neboť Hámán, syn Hammedáthy, Agágiho¹⁴⁴, protivník¹⁶⁷ všech Júdovců, si proti Júdovcům umínil vyhubit je a jal se vrhat púr²³, to² jest los, stran jich vymýcení³⁰⁷ a stran jich vyhubení, (25) ale když to přišlo²⁰ před tvář královu, nařídil⁴⁷ přípisem, že se jeho zlý záměr²⁶², jež si proti Júdovcům umínil, má⁷⁷ vrátit na jeho hlavu, a pověsil jeho a jeho syny na dřevo. (26) Proto těmto dnům dali název Púrím³⁰⁸, podle jména púr²³; proto, podle všech slov onoho²⁵³ dopisu a co stran tohoto shledali¹⁵² a co na ně přišlo¹²¹, (27) Júdovci zavedli³⁰³ 309 a přijali³⁰⁶ pro³¹⁰ sebe a pro³¹⁰ své símě a pro³¹⁰ všechny, již⁸⁰ se k nim připojují³¹¹ 312, aby nepomíjelo⁷⁸ trvalé zachování¹¹ 313 těchto dvou dní podle zápisu o nich a podle jejich stanoveného času v každý rok za rokem¹¹⁸, (28) aby tyto dni byly připomínány a zachovávány¹¹ v každém pokolení za pokolením¹¹⁸, v každé⁸⁵ čeledi³¹⁴, každém⁸⁵ kraji⁶ a každém⁸⁵ městě, aby tyto dni Púrím nepomíjely⁷⁸ zprostřed¹¹ 313 Júdovců a jejich připomínka³¹⁵ nemizela zprostřed¹¹ jejich semene.

(29) I napsala Estér, královna, dcera Avíhajilova, a Mordechaj, Júdovec, se vším důrazem³¹⁶, k potvrzení³⁰³ 309 tohoto druhého dopisu o Púrím (30) a zodeslal¹⁸⁸ 215 přípisly ke všem Júdovcům do sedmi a dvaceti a sta krajů⁶ království Achašvérošova, slova pokoje a věrnosti³¹⁷ (31) o zavedení³⁰³ 309 těchto dní Púrím v jejich stanovené časy, podle toho, co jim⁴⁰ uložil³⁰³ 309 Mordechaj, Júdovec, a Estér, královna, a podle toho, co uložili³⁰³ 309 svým duším⁴⁰ 318 a svému semeni⁴⁰, stran³¹⁹ postu³²⁰ a nářku¹⁷⁹ 321.

(32)A příkaz^{23 59} Estéřin tyto záležitosti⁵⁶ Púřím potvrdil^{303 309}; to⁵⁵ bylo zapsáno v knihu.

10 A král Achašvéróš uvalil¹³⁵ na zem a na ostrovy³²² moře robotu; (2) a všechny činy³²³ jeho mocné působnosti³¹⁶ a jeho hrdinství³²⁴ a přesný údaj²³ o vyznamenání^{19 63} Mordechajově, jímž

ho král vyznamenal¹⁴³, zda ony nejsou vypsány na knize³²⁵ letopisů¹⁴² králů⁹ Mádaje¹⁵ a Persie¹⁴? (3)Ano, Mordechaj, Júdovec, *byl* králi Achašvéróšovi druhým³²⁶ a veliký u Júdovců, *ano*, oblíbený u množství svých bratrů, vyhledávaje³²⁷ dobro pro svůj lid¹⁵⁹ a mluvě k pokoji ke všemu jeho semeni.

ESTÉR

poznámky překladatele a odkazy

- 1 Viz Ezr. 4:6, pozn. 151.
- 2 Viz Exod. 1:16, pozn. 34.
- 3 Vl. „Achašvéroš, ten kralující“ (n. „kralovavší“).
- 4 Hebr. „Hódú“, výraz se v SZ vyskytuje jen zde a v kap. 8:9.
- 5 Viz Num. 12:1, pozn. 453.
- 6 Viz 1 Král. 20:17, pozn. 927.
- 7 Zde snad spíše „kralování“ jako v kap. 2:16, ne však jako ve v. 3 zde (příbuzný výraz).
- 8 Viz Nech. 1:1, pozn. 5.
- 9 Viz Num. 2:3, pozn. 65.
- 10 Viz Gen. 12:15 a dále, pozn. 559; zde ve v. 22⁸⁷ tvar příbuzného slovesa.
- 11 Viz Gen. 1:7, pozn. 12.
- 12 Viz Soud. 14:10, pozn. 711.
- 13 Viz Exod. 14:4, pozn. 457.
- 14 Viz 2 Par. 36:20, pozn. 1155.
- 15 Viz Gen. 10:2, pozn. 308.
- 16 Viz Exod. 16:7, pozn. 556.
- 17 N. „ctí“, ne však jako shora¹⁶, „skvělosti“, ne však jako zdola¹⁸.
- 18 Viz Exod. 28:2, pozn. 962.
- 19 N. „veličenstva“, „majestátu“, v kap. 6:3 a 10:2 smysl jako v textu tam.
- 20 Viz Deut. 4:10, pozn. 224.
- 21 Viz 2 Par. 5:11, pozn. 237.
- 22 Viz 1 Král. 7:8, pozn. 409.
- 23 Výraz vyskytující se v SZ jen v této knize.
- 24 Viz Exod. 25:4, pozn. 851.
- 25 Vl. „zachyceno“, „přidržováno“, tvar slovesa jako „uchvat“ v Exod. 4:4.
- 26 N. „jemné plátno“, výraz vyskytující se v SZ jen zde a v kap. 8:15.
- 27 Výraz nejasného významu; vyskytující se v SZ jen zde, jež prostě přepisují; tak činí LXX i Vulgata. Značí nejspíše nějaký dnes blíže neznámý druh jemné tkaniny, snad bílé barvy. Překlad „zelené čalouny“, jež podávají Kraličtí a obdobně někteří jiní, není nikterak opodstatněn.
- 28 Tj. závěsy n. záclony n. čalouny z těchto látek.
- 29 Hebr. „behat“, výraz vyskytující se v SZ jen zde a značící snad nějaký druh mramoru; podle LXX a Vulgaty „smaragdu“, snad to byl kámen zelenavé barvy.
- 30 N. snad nějakého perleť připomínajícího druhu mramoru, výraz (hebr. „dar“) rovněž se v SZ vyskytující jen zde.
- 31 Také jen zde se v SZ vyskytující jméno jakéhosi druhu dlažebního kamene.
- 32 N. „pohovky“, jako „lože“ v Gen. 47:31 a dále, zde v takovémto smyslu.
- 33 Vl. „a napájení“, jako např. v Soud. 4:19 a jinde.
- 34 Viz Gen. 24:53, pozn. 637.
- 35 Tj. „každá nádoba byla jiná“, v kap. 3:8 smysl jako v textu.
- 36 D. „vína království“, dále obdobně.
- 37 N. „králova bohatství“ (n. „možnosti“, „blahobytu“), D. „královny ruky“.
- 38 Viz Deut. 33:2, pozn. 1233.
- 39 Viz 2 Král. 25:8, pozn. 921.
- 40 D. „na všechny představené“ („vložit to na ně jako povinnost n. odpovědnost“), dále obdobně. V kap. 9:20 táž předložková vazba v téměř smyslu, pojící se s jiným slovesem.
- 41 Viz Deut. 4:20, pozn. 241.
- 42 Viz Exod. 28:38, pozn. 1013, zde smysl jako v textu; n. „podle libosti“.
- 43 Viz Gen. 31:50, pozn. 848.
- 44 Vl. „přání muže a muže“, smysl jako v textu.
- 45 Viz Soud. 16:25, pozn. 795.
- 46 Viz Deut. 31:24, pozn. 224.
- 47 D. „řekl“.
- 48 Viz 2 Král. 8:6, pozn. 723.
- 49 Viz Exod. 28:35, pozn. 1011.
- 50 D. „tvář“.
- 51 Příbuzný výraz je „hlavice“ v 1 Král. 7:16–20. Srov. i Přísl. 14:18, pozn. 677 a 678.
- 52 Viz Gen. 25:8, pozn. 649.
- 53 Viz Gen. 9:11, pozn. 291.
- 54 Viz Exod. 9:35, pozn. 310.
- 55 Viz Gen. 4:3, pozn. 132.
- 56 Viz Exod. 18:16, pozn. 178.
- 57 V hebrejštině jednotné číslo v hromadném smyslu.
- 58 Vl. „při (n. „v“, tj. „ve věci“) královně“. Dále obdobně.
- 59 Vl. „výrok“, „řeč“, „výpověď“.
- 60 Viz Gen. 2:18, pozn. 76.
- 61 Viz Gen. 19:2, pozn. 490.
- 62 N. snad „proti všem národnostem¹⁵⁸, jež jsou“.
- 63 Viz Num. 1:53 a dále, pozn. 61.
- 64 N. „neboť skutek (n. „chování“) královný“; pak by následující sloveso⁶⁵ mělo smysl „bude vycházet najevo“. V. 18 obdobně.
- 65 Vl. „bude vycházet⁷⁵ⁿ“.
- 66 Viz Gen. 20:3, pozn. 400.
- 67 N.¹⁰⁶ „neboť“, „protože“.
- 68 Tj. „když toto bude řečeno“.
- 69 Viz Gen. 17:15, pozn. 458.
- 70 N. „když“, „až“.
- 71 D. „a podle dostatku“ (n. „dostatečnosti“), smysl snad jako v textu.
- 72 Viz Num. 1:53, pozn. 646.
- 73 D. „před králem dobré“, v. 11 a dále obdobně.
- 74 Viz Gen. 4:16, pozn. 153.
- 75 Viz Exod. 3:10, pozn. 252.
- 76 Viz Gen. 1:26, pozn. 40.
- 77 Viz Gen. 2:17, pozn. 74.
- 78 Tj. „pozbyvat platnosti“.
- 79 Jako „království“ ve v. 2 a dále.
- 80 Viz Deut. 4:25, pozn. 246.
- 81 D. „lepší od ní“, dále obdobně.
- 82 Vl. „mnohé“, „hojně“, dále obdobně.

- 83** Viz Gen. 16:4, pozn. 438.
84 Viz Gen. 34:18, pozn. 922.
85 D. „do kraje („lidu“) a“, dále obdobně.
86 Vl. „podle (jeho) písma“ („jazyka“), tj. „podle toho, jaké bylo (jeho) písmo“ („jazyk“).
87 Vl. „panujícím“, „vládoucím“; „mluvícím“.
88 Jako „klesly“ v Gen. 8:1.
89 Viz Gen. 18:7, pozn. 471.
90 Viz Gen. 41:34, pozn. 1041.
91 Množné číslo.
92 Viz Gen. 41:34, pozn. 1113.
93 Viz Gen. 17:9, pozn. 449.
94 Vl. „jejich natírání“ (n. „obtírání“, „masírování“), množné číslo; smysl jako v textu.
95 Vl. „necht kraluje“, smysl jako v textu.
96 Viz Gen. 1:2, pozn. 1.
97 Viz Gen. 13:8, pozn. 371.
98 Viz Soud. 3:15, pozn. 181.
99 Viz 2 Král. 15:29, pozn. 636.
100 Viz 2 Král. 24:15, pozn. 907; zde překlad zvolen vzhledem k předchozímu příbuznému výrazu⁹⁹.
101 Viz Ezr. 1:11, pozn. 40.
102 Viz Gen. 10:10, pozn. 317.
103 Viz Gen. 33:9, pozn. 892.
104 Viz Gen. 29:17, pozn. 753.
105 Viz Gen. 29:17, pozn. 754.
106 Viz Num. 27:3, pozn. 979.
107 Vl. „byla uslyšena“.
108 Tvar trpného rodu („když byly shromažďovány“, dále obdobně).
109 Viz Gen. 4:7, pozn. 139.
110 Viz 2 Par. 6:42, pozn. 328.
111 Viz 2 Par. 35:21, pozn. 1132, zde snad poněkud i ve smyslu „úzkostlivé péče“, viz tamní pozn. 1046. V kap. 8:14 tvar trpného rodu ve smyslu jako v textu tam.
112 Viz 2 Par. 31:3n., pozn. 1014, zde ve smyslu jako v textu („vše, co jí patřilo“).
113 Viz Gen. 24:61, pozn. 471.
114 Viz Gen. 22:8, pozn. 575.
115 Viz Gen. 3:11, pozn. 103.
116 Viz Exod. 33:1, pozn. 1138.
117 N. „přibuzenstvu“ (Gen. 24:4, pozn. 607; Num. 10:30, pozn. 379), „rodišti“, „narození“ (Rúth 2:11, pozn. 86).
118 D. „v každý den a den“, dále obdobně.
119 Viz Gen. 13:10, pozn. 375.
120 Viz Gen. 37:14, pozn. 986.
121 Viz Ezr. 3:1, pozn. 82.
122 N. „každou“, D. „dívkou a“.
123 Viz Gen. 4:3, pozn. 131.
124 Viz Exod. 2:4 a dále, pozn. 588.
125 D. „od konce bytí s n“.
126 N. „ošetřování“, „masáží“, zde poněkud odlišný příbuzný výraz.
127 D. „v tomto“, viz Jós. 7:15, pozn. 277.
128 Viz Gen. 34:19, pozn. 924.
129 Viz Exod. 10:11, pozn. 71.
130 Viz Gen. 19:8, pozn. 494.
131 D. „a... stala se (tj. „stala se a byla“) nabývající“. Dále obdobně, i stran jiných sloves.
132 Viz Gen. 6:8, pozn. 200.
133 Prosinec až leden.
134 D. „ode všech žen“, dále obdobně.
135 Viz Gen. 21:13, pozn. 384.
136 Vl. „jala se kralovat“, dále obdobně.
137 Tj. snad na daních, odpuštěním trestů, prohlášením dne odpočinku apod. Výraz vyskytující se v SZ jen zde, odvozený od slovesa v kap. 9:16nn.²⁹⁹
138 Viz 2 Par. 24:6, pozn. 834.
139 Zde v takovémto smyslu („jali se hledat vhodnou příležitost n. vymýšlet způsob, jak“, „usilovat“, „snažit se“, dále obdobně).
140 Viz Gen. 3:22, pozn. 118.
141 Viz Gen. 4:14, pozn. 151.
142 Viz 1 Král. 14:19, pozn. 782.
143 N. „povyšil“, ne však jako níže¹⁰⁹, vl. „zveličil“.
144 Viz Num. 3:21, pozn. 96 a 97.
145 Viz Soud. 3:20, pozn. 200.
146 Viz Gen. 24:46, pozn. 634.
147 Zde smysl jako v textu („od jejich výše vzhůru“).
148 Viz Gen. 49:9, pozn. 1334; Soud. 7:5, pozn. 354.
149 N. „Hámánovi“, to se však nehodí k slovesu „klekali“. Dále obdobně.
150 Viz Jós. 7:11 a dále, pozn. 681.
151 Viz Gen. 30:17, pozn. 780.
152 Viz Gen. 3:6, pozn. 79.
153 Vl. „pohrdal“, „měl za směšně málo“ (n. „za něco pod svou důstojnost“).
154 Viz Lev. 26:30, pozn. 916.
155 Viz Nech. 2:1, pozn. 39.
156 D. „jeden“.
157 Viz Gen. 10:5, pozn. 309.
158 Viz Gen. 17:16, pozn. 459.
159 Viz Gen. 31:43, pozn. 842.
160 N. „účelné“, „výhodné“, „vhodné“; v kap. 5:13 smysl jako v textu tam.
161 Viz Exod. 32:10, pozn. 1134.
162 N. „nevynkávaj; to není pro... jim trpět“. Viz 1 Par. 16:21, pozn. 537.
163 Viz Exod. 20:9, pozn. 668.
164 Viz Exod. 25:39, pozn. 898.
165 Slovo převzaté z perštiny, kromě tohoto místa ještě v kap. 4:7 a u Ezek. 27:24.
166 Sloveso jako v Gen. 48:17; 49:10, pozn. 1307.
167 Jako „utiskovatele“ v Num. 10:9, viz tam pozn. 369.
168 N. snad „k zakročení proti němu“.
169 Zde D. „podle dobrého v tvých očích“.
170 Viz 2 Sam. 8:17, pozn. 416.
171 Viz 1 Sam. 22:17, pozn. 856.
172 Viz Ezr. 6:15, pozn. 237.
173 Viz Gen. 34:29, pozn. 934.
174 Vl. „dáno“, dále obdobně.
175 Vl. „zjeven“, „vyjeven“, tj. „dán najevo“.
176 Tj. snad „uveřejněn“.
177 Viz Exod. 14:3, pozn. 455.

- 178 Vl. „oblékl“, zde překlad zvolen vzhledem k následujícímu „popel“.
- 179 Viz Soud. 3:9, pozn. 174, na konci verše a v kap. 9:31 odvozené podstatné jméno, viz Přísl. 21:13, pozn. 946.
- 180 D. „brány v... vstupovat nebylo“, tj. „dovoleno“.
- 181 N. snad „ač se ke králově bráně v... pytlouiny nesmělo přicházet“, smysl však je spíše jako v textu.
- 182 Viz Gen. 1:9, pozn. 13.
- 183 Viz Gen. 23:2; 50:10, pozn. 590, zde odvozené podstatné jméno („žalozpěv“).
- 184 Tj. „prostřeli k ulehnutí“.
- 185 Vl. „mnohým byla podestřena pytlovina“, smysl však nejspíše jako v textu.
- 186 N. „zdrčena“, „zdešena“.
- 187 Viz Gen. 12:18, pozn. 367.
- 188 Tj. „král“, n. „postavili²⁴²“, dále obdobně.
- 189 Tj. „určil jí k službě“.
- 190 Vl. „přikázala ho“, srov. Gen. 50:16, pozn. 1391.
- 191 Vl. „k Mordechajovi“, ne však jako ve vv. 6 a 10; předložka, již je použito zde, výrazněji v tomto spojení vyjadřuje účelový smysl. Táž předložka je ve v. 7¹⁹⁴ a 16²¹².
- 192 Viz Gen. 19:2, pozn. 491.
- 193 Jako „potká“ v Gen. 44:29; n. „vystoupilo proti němu“ (Deut. 25:18).
- 194 Zde snad v obdobném smyslu jako v Lev. 2:2, pozn. 54.
- 195 Viz 1 Král. 8:28, pozn. 514.
- 196 Tj. „k vyprošování milosti n. milosrdenství přímo od něho“.
- 197 N. „k usilování... o“, viz Ezr. 8:23, pozn. 312.
- 198 Tj. snad „s těmito slovy“.
- 199 Viz 1 Král. 6:27, pozn. 374.
- 200 D. „jenž není“.
- 201 Viz Num. 18:9, pozn. 709.
- 202 D. „jedině od“ (tj. „kromě“, „mimo“).
- 203 D. „to“.
- 204 Viz Gen. 14:16, pozn. 406.
- 205 D. „Mordechaj řekl k vrácení k Estě“, dále obdobně.
- 206 N.⁸¹ „na rozdíl od všech Júdovců“, „že ujdeš snáze než všichni Júdovci“.
- 207 N. „naprosto“, D. „mlčením“.
- 208 Vl. „postavit se“, tj. „nastat“.
- 209 Vl. „volné místo“, tj. „k uniknutí“, jako „mezeru“ v Gen. 32:16.
- 210 Viz Gen. 4:25, pozn. 173.
- 211 D. „ke království pro čas jako tento“, smysl snad jako v textu.
- 212 Tj. „pro mne“, „k mé podpoře“, jako ve v. 8¹⁹⁷.
- 213 D. „ke králi, což“.
- 214 Vl. „přešel“, „prošel“, „obešel“, tj. snad všechny Júdovce ve městě, aby jim dal příslušné pokyny.
- 215 Zde „Mordechaj“.
- 216 Zde ve smyslu „hodností n. důstojností královny“, tj. úbořem, jenž byl odznakem této hodnosti n. důstojnosti.
- 217 Viz Gen. 6:16, pozn. 220.
- 218 Viz Exod. 22:8, pozn. 743.
- 219 Viz Lev. 5:2, pozn. 137.
- 220 D. „hlavu“.
- 221 Viz Jós. 15:18, pozn. 533.
- 222 Výraz odvozený od slovesa v kap. 2:15 a dále¹²⁹.
- 223 N. „Až do poloviny království (tj. „můžeš žádat“), a musí se ti dát“. Dále obdobně.
- 224 N. „Popožitě Hámána“.
- 225 Zde smysl jako v textu.
- 226 N. „potěšen“, vl. „dobrý“, srov. Soud. 16:25, pozn. 795; kap. 8:17 obdobně. Ve v. 14 odvozené sloveso, smysl jako v textu tam.
- 227 Viz Gen. 3:8, pozn. 102.
- 228 N. „zachvěl“, uctívou bázní.
- 229 Vl. „přivedl“, „uvvedl“, „dal přivést“ (n. „uvést“), zde smysl jako v textu („zařídil, aby přišli n. vešli“). V. 12 obdobně.
- 230 Vl. „milující ho“.
- 231 Viz Gen. 24:66, pozn. 418.
- 232 Viz Gen. 3:16 a dále, pozn. 656.
- 233 Vl. „zavolán“, „povolán“, ne však jako shora²²⁹.
- 234 Viz Gen. 6:15 a dále, pozn. 217.
- 235 N. „památek“ (Exod. 12:14), „připomínek“ (Num. 16:40).
- 236 Vl. „co“ („co za“).
- 237 Viz 2 Král. 16:18, pozn. 661.
- 238 Viz Exod. 15:17, pozn. 533.
- 239 Viz Gen. 34:19, pozn. 924.
- 240 Viz Gen. 20:11, pozn. 537.
- 241 N. snad „jež na sebe“.
- 242 Viz Exod. 25:37, pozn. 895.
- 243 Viz Gen. 41:43, pozn. 1128.
- 244 Zde snad i „po celé šíři města“, tj. „celým městem“.
- 245 Podle LXX „nechť obleče toho... a usadí ho na... a jme se volat“, srov. v. 11.
- 246 Viz 1 Král. 1:6, pozn. 16.
- 247 Tj. snad „moudří z jeho přátel“.
- 248 N. „hluboko“, „beznadějně“, „natrvalo“, „jistotně“, D. „padnutím“.
- 249 Viz i 1 Sam. 14:9, pozn. 548.
- 250 Viz Gen. 9:4, pozn. 283.
- 251 Jako „utiskovatele“ v Num. 10:9, viz tam pozn. 369.
- 252 Vl. „nahradit“ (D. „nebyl nahrazující“), v textu opis vzhledem k následující předložkové vazbě, již umožňuje v překladu uchovat.
- 253 D. „tento“, kap. 1:18 a dále obdobně.
- 254 Tj. snad „takovou myšlenkou“, n. „odvahou“, a tedy „povzbudilo“, „dohnalo“.
- 255 Viz 1 Par. 21:30, pozn. 740.
- 256 Viz Ezr. 8:23, pozn. 308.
- 257 Viz Gen. 8:8, pozn. 259.
- 258 Viz Soud. 1:1, pozn. 9.
- 259 Viz 1 Sam. 20:7, pozn. 780.
- 260 Vl. „přenesl“, „přemístil“, dále obdobně.
- 261 Viz Gen. 4:2, pozn. 127.
- 262 Viz Exod. 31:4, pozn. 1109, zde ve smyslu „zlého záměru n. výmyslu“, „úkladu“. Souvisí se slovesem „si umínil“, následujícím ve v. 3 a v kap. 9:25.
- 263 N. „vhodná“, „náležitá“, „líbí se“.
- 264 Vl. „zmocí“, srov. Gen. 32:25.

- 265** Viz Deut. 29:21, pozn. 1067.
266 D. „podle dobrého ve vašich očích“.
267 Vl. „není k zrušení“.
268 Květen až červen.
269 Zde „Mordechaj“.
270 Jako v Gen. 49:17, viz tam kap. 50:9, pozn. 1383.
271 Viz 1 Král. 4:28, pozn. 265.
272 N. snad „vladařských“, „královských“.
273 N., podle jiných, „z plemenných hřebců“, „z mezků“, „z hřebčinců“, snad „vybraných“, „nejlepších“, výraz nejistého významu, vyskytující se v SZ jen na tomto místě.
274 Tvar slovesa jako v Exod. 32:1, pozn. 1120.
275 D. „postavit se za¹⁹⁷ svá“.
276 Vl. „tísnit“, „utlačovat“, „obléhat“, jako např. v Deut. 20:12, pozn. 1023.
277 Viz Gen. 6:13, pozn. 225.
278 Viz Soud. 11:36, pozn. 139.
279 Viz Gen. 3:3, pozn. 91.
280 N. „z příčiny svých nepřátel“, n. „pomstít se a tak se osvobodit od svých nepřátel“.
281 Viz 2 Sam. 12:30, pozn. 518.
282 Odznaku hodnosti n. pocty, výraz vyskytující se v SZ jen zde.
283 Sloveso značí „pronikavě křičet“, také „ržát“, „řehat“ (Jer. 5:8), „výstražně (Is. 10:30, n. „vítězně“, Jer. 50:11) pokřikovat“ (n. „volat“), zde smysl jako v textu.
284 Vl. „bylo veselé“.
285 Výraz příbuzný onomu v Gen. 1:3 a jinde, ne však týž, zde v přeneseném smyslu („pominula temnota zoufalství a beznaděje“).
286 Zde i „slavnost“, „svátek“, v. 17n. obdobně.
287 N. „doufali v“.
288 N. „svévolné panování“ (Nech. 5:15), „uchopení moci“, dále obdobně.
289 N. „mezi“, jiná předložka než u Nech. 5:15.
290 N. „aniž kdo... tváří obšťal“.
291 Viz 1 Sam. 2:26, pozn. 149.
292 N. „stále rostl“.
293 Viz Gen. 4:15, pozn. 152.
294 Viz Lev. 26:21, pozn. 902.
295 Viz Nech. 9:24, pozn. 441.
296 D. „den počet... v hradě, přišel“.
297 D. „ve zbytku králových krajů“, dále obdobně.
298 Tvar trpěného rodu („být učiněno“).
299 Tvar slovesa v Gen. 8:4, pozn. 178.
300 Viz Gen. 7:21, pozn. 248 a 249.
301 Zde snad v obdobném smyslu jako jiný výraz v 2 Sam. 6:19, pozn. 320.
302 Viz Gen. 11:3, pozn. 331.
303 Sloveso jako v Gen. 6:18; 23:17, pozn. 227.
304 Vl. „kdy se jim obrátilo“, smysl jako v textu, n. snad „měsíc, jenž se jim obrátil“.
305 Viz Exod. 23:11, pozn. 797.
306 Tj. „za občeje“.
307 Viz Deut. 2:15, pozn. 141.
308 Viz Gen. 1:5, pozn. 8.
309 Zesílený tvar („pevně n. natrvalo zavedli“, viz Rúth 4:7, pozn. 164, dále obdobně).
310 Vl. „na⁴⁰“.
311 Viz Gen. 29:34, pozn. 764; Num. 18:2 a 4, pozn. 701.
312 N. „připojili“, n. „chtějí připojit“.
313 D. „nepomijelo bytí zachovávajícími¹³¹“.
314 Viz Gen. 10:5, pozn. 271 a 311.
315 Viz Exod. 3:15, pozn. 113.
316 N. „pravomocí“, „mocnou působností“, jako v kap. 10:2.
317 Viz Gen. 24:27, pozn. 626.
318 Tj. „sami sobě“.
319 D. „věci“, „slova“, „záležitosti⁵⁶“, smysl snad jako v textu.
320 V hebrejštině množné číslo v zesilujícím smyslu.
321 Viz kap. 4:1n.
322 Viz Gen. 10:5, pozn. 310.
323 Viz Deut. 14:29, pozn. 599.
324 Viz 1 Král. 15:23, pozn. 809.
325 Viz Deut. 17:18, pozn. 675.
326 Viz 1 Sam. 23:17, pozn. 867.
327 Viz Deut. 4:29, pozn. 255.

V zemi Úc² se vyskytl³ muž, jeho jméno Jób; a onen muž *byl* bezúhonný⁴ a upřímný⁵, i mající v úctě⁶ Boha i odvracející se⁷ od zla. (2)A narodilo se mu sedm synů a tři dcery (3)a jeho majetku⁸ bylo⁹² sedm tisíc kusů drobného dobytka a tři tisíce velbloudů a pět set spřežení⁹ skotu a pět set oslic a velmi početné nevolnictvo, i byl⁹² onen muž bohatší¹⁰ než všichni synové¹¹ východu.

(4)A jeho synové chodívali¹² a v domě každého¹³ v jeho den¹⁴ pořádkovali¹⁵ hostinu¹⁶, a posílávali⁹² a zvali⁹² své tři sestry¹⁷ jíst a pít s nimi; (5) a stávalo se³⁹², když dni hostin¹⁵ proběhly¹⁹, že²⁵ Jób posílával⁹² a posvěcoval je a za jitra časné vstával⁹² a vznášel²⁰ vzestupné oběti²¹ podle počtu jich všech²², neboť si Jób říkal²³: Snad moji synové zhřešili a zlořečili Bohu²⁴ ve svém srdci. Takto činíval Jób po všechny dni.

(6)A nastal³ den, kdy²⁵ Boží synové přišli postavit se před Hospodina; a přišel mezi ně²⁶ i Satan; (7)a Hospodin k Satanovi řekl: Odkud přicházíš? A Satan Hospodinu odpověděl a řekl: Od potulování²⁷ po zemi a od procházení po ní. (8)A Hospodin řekl k Satanu: Zda jsi zaměřil²⁸ svou pozornost²⁹ na mého nevolníka Jóba, že není na zemi podobného jemu³⁰, muže bezúhonného⁴ a upřímného⁵, i majícího v úctě⁶ Boha i odvracejícího se⁷ od zla? (9)A Satan Hospodinu odpověděl a řekl: Zda bez příčiny má⁹² Jób Boha v úctě⁶? (10)Zda jsi ty ze všech stran³¹ nezřídil plot³² vůkol něho a vůkol jeho domu a vůkol všeho, co mu patří? Požehnal jsi dílu³³ jeho rukou a jeho majetek⁸ se po zemi rozšířil³⁴, (11)avšak, prosím³⁵, vztáhni³⁶ svou ruku a sáhni na³⁷ vše, co mu patří; nebude-li³⁸ ti před tvou tváří³⁹ zlořečit²⁴! (12)A Hospodin k Satanovi řekl: Hle, vše, co mu patří, je v tvé ruce, jen na něho nesmíš⁴⁰ svou ruku vztahovat³⁶. A Satan z blízkosti⁴¹ tváře Hospodinovy odešel⁴².

(13)A nastal³ den, kdy²⁵ jedli a víno pili jeho synové a jeho dcery v domě svého bratra, prvorozeného, (14)a k Jóbovi přišel posel⁴⁴ a řekl: Skot, ti orali, a oslice se jim po stranách⁴⁵ pásly, (15)i vpadla Ševá⁴⁶ a pobrala je, a sluhy⁴⁸ ostřím⁴⁹ meče pobili⁵⁰, i unkl jsem jen já, já samotný⁵¹, abych ti podal⁵² zprávu⁵³. (16)Tento ještě mluvil, když²⁵ přišel druhý⁵⁴ a řekl: Z nebes padl Boží oheň a rozhořel se mezi drobným dobytkem a mezi sluhy⁴⁸ a pohltil⁵⁵ je, i unkl jsem jen já, já samotný⁵¹, abych ti podal⁵² zprávu⁵³. (17)Tento ještě mluvil, když²⁵ přišel další⁵⁴ a řekl: Kasdím⁵⁶ utvořili²⁸ tři tlupy⁵⁸ a zaútočili⁵⁹ na velbloudy a pobrali je, a sluhy⁴⁸ ostřím⁴⁹ meče pobili⁵⁰, i unkl jsem jen já, já samotný⁵¹, abych ti podal⁵² zprávu⁵³. (18)Tento ještě mluvil, když²⁵ přišel další⁵⁴ a řekl: Když jedli a víno pili tvoji synové a tvé dcery v domě svého bratra, prvorozeného, (19)hle⁶⁰, z druhé strany⁶¹ pustiny přišel veliký víchr a vrazil do³⁷ čtyř úhlů domu; ten²⁵ padl na ty mladé⁴⁸, takže²⁵ umřeli, i unkl jsem jen já, já samotný⁵¹, abych ti podal⁵² zprávu⁵³. (20)A Jób vstal a roztrhl svůj plášť a ostříhal svou hlavu a padl k zemi a poklonil se (21)a řekl: Nahý jsem vyšel⁴³ z lůna⁶³ své matky a nahý se tam budu vracet; Hospodin dal a Hospodin vzal, budiž jméno Hospodinovo velebeno⁶⁴. (22)Při všem tomto Jób nezhrěšil, aniž Bohu přičítal⁶⁵ co nenáležitěho⁶⁶.

2A nastal³ den, kdy²⁵ Boží synové přišli postavit se před Hospodina; a přišel mezi ně²⁶ i Satan před Hospodina se postavit. (2)A Hospodin k Satanovi řekl: Odkudpak přicházíš? A Satan Hospodinu odpověděl a řekl: Od potulování²⁷ po zemi a od procházení po ní. (3)A Hospodin řekl k Satanu: Zda jsi zaměřil²⁸ svou pozornost²⁹ na mého nevolníka Jóba, že není na zemi podobného jemu³⁰, muže bezúhonného⁴ a upřímného⁵, i majícího v úctě⁶ Boha i odvracejícího se⁷ od zla? A on se ještě drží⁶⁷ své bezúhonnosti⁴, ač

jsi mě proti němu podnítl k potírání⁶⁸ ho bez příčiny. (4) A Satan Hospodinu odpověděl a řekl: Kůži za kůži, ano, vše, co člověku⁶⁹ patří, bude dávat za své žití⁷⁰; (5) však, prosím³⁵, vztáhni³⁶ svou ruku a sáhni na³⁷ jeho kost a na³⁷ jeho maso, nebude-li³⁸ ti do tvé tváře⁷¹ zlořečit²⁴. (6) A Hospodin k Satanovi řekl: Hle, je v tvé ruce, ale⁷² jeho žití⁷⁰ uchraň⁷³. (7) A Satan z přítomnosti⁷⁴ tváře Hospodinovy odešel^{42,43} a Jóba rani⁵⁰ zlou vědovostí⁷⁵ od chodidla⁷⁶ jeho nohy až po jeho těmě, (8) takže²⁵ si vzal stěpinu⁷⁷, aby se jí škrábal⁵², když²⁵ us seděl vprostřed popela. (9) A jeho žena k němu řekla: Ty se ještě držíš⁶⁷ své bezúhonnosti⁴? Zlořeč²⁴ Bohu a umři! (10) A řekl k ní: Mluvíš podle mluvení jedné z bezbožných⁷⁸. Což máme⁴⁰ ze strany⁷⁴ Boha přijímat, co je⁷⁹ dobré, aniž budeme⁴⁰ přijímat, co⁷⁹ je zlé? Při všem tomto Jób svými rty nezhrěšil.

(11) A když o všem tomto neštěstí^{80,81}, jež na něho přišlo, uslyšeli Jóbovi tři přátelé⁸², přišli⁶⁰, každý¹³ ze svého místa⁸³: Elifáz, Témání⁸⁴, Bildad, Šúchí⁸⁴, a Cófár, Naamáthi⁸⁴, když²⁵ se spolu domluvili přijít projevit mu soustrast⁸⁵ a těšit⁸⁶ ho. (12) A když z daleka pozvedli⁸⁷ své oči, nepoznali^{60,88} ho, i pozvedli⁸⁷ svůj hlas a rozplakali se, a roztrhli každý¹³ svůj plášť a jali se rozprašovat⁸⁹ na své hlavy prach¹⁹³ k nebesům; (13) a usedli na sedm dní a sedm nocí s ním na zem a nebylo, kdo by k němu vyslovil⁹⁰ slovo, neboť shledali⁹¹, že trýzeň byla⁹² velmi veliká.

3 Potom otevřel Jób svá ústa a jal se proklínat svůj⁹³ den; (2) ujal se tedy⁹⁴ Jób slova⁹⁵ a řekl:

(3) Necht' hyne⁹⁶ den, v němž jsem se rodil, i noc, jež řekla: Byl počat mužiček^{97,98}!

(4) Necht' se onen den stává^{3,96} tmou, necht' jej +Bůh shora nevyhledává^{96,99}, aniž na něj světlo¹⁰⁰ září⁹⁶!

(5) Necht' jej zpět požaduje^{96,101} tma a stín smrti¹⁰⁵,

necht' na něm pobývá^{96,102} černava, necht' jej děsí^{96,103} chmury¹⁰⁴ dne!

(6) Ona noc – necht' ji bere⁹⁶ temno⁵³⁴, necht' se neraduje⁹⁶ mezi dny¹⁰⁵ roku,

necht' nevchází⁹⁶ v počet měsíců!

(7) Hle, kež ona noc byla⁹⁶ neplednou¹⁰⁶, kež v ni nevcházelo⁹⁶ plesání!

(8) Necht' ji zatracují²⁰⁹ proklínači¹⁰⁷ dne¹⁰⁸, hotoví vzbudit Draka¹⁰⁹!

(9) Necht' temnými zůstávají⁹⁶ hvězdy jejího soumraku,

necht' čeká^{96,110} na světlo a nebude ho, aniž bude¹¹⁰ hledět na oční víčka¹¹¹ úsvitu^{112,113},

(10) neboť mi nezavřel dveře¹¹⁴ lůna^{63,115}, aniž před mýma očima¹¹⁶ skryl strast^{117,118}!

(11) Nač to, že jsem hned z dělohy neumíral, abych z lůna⁶³ vyšel⁴³ a musel⁴⁰ skonat?

(12) Proč mě přivítala¹¹⁹ kolena? A co¹²⁰ prsy, takže bych mohl⁴⁰ sát?

(13) Ano, nyní bych ležel⁹² a měl bych klid¹²¹, to¹²² by se mi odpočívalo¹²³

(14) s králi a rádci země, již⁷⁹ pro sebe¹²⁴ vybudovali zříceniny¹²⁵,

(15) nebo s knížaty¹²⁶ měščími^{127,128} zlato, již⁷⁹ naplnili své domy¹²⁹ stříbrem,

(16) nebo bych nebyl – jako zahrabaný¹³⁰ potrat¹³¹, jako nemluvnata; neuvíděla světla.

(17) Tam zlovníci zanechali¹³² řádění¹³³, a síly zbavení^{134,135} tam odpočívají¹²³,

(18) věžňové jsou spolu nerušení, neslyší hlasu pohaněče¹³⁶;

(19) malý i veliký tam je¹³⁷, a nevolník je svoboden od svého pána.

(20) Nač dává¹³⁸ světlo trpícimu¹³⁹ a den¹⁴⁰ zahorklému v duši,

(21) těm, již⁷⁹ touží po smrti¹⁴¹, a není jí, ač ji hledají¹⁴² usilovněji než skryté poklady^{11,143},

(22) již⁷⁹ se veselí až k jáсотu, – radují se, – když nacházejí hrob,

(23) mužiči⁹⁷, jehož cesta se skryla¹⁴⁴, vůkol něhož +Bůh zavedl obklíčení^{32,145?}

(24) Vždyť místo mého pokrmu^{146,147,148} přichází mé vzdychání a jako vody se vylévají⁹² mé výkřiky¹⁴⁹,

(25) neboť jsem se strachoval⁹² postrachu a přepadl¹⁵⁰ mě,

a přichází mi, čeho jsem se hrozil^{92 151};

(26) Byl jsem bezstarostný, aniž jsem měl⁹² klid¹²¹

aniž jsem odpočíval^{92 123}, a přišla bouře¹³³.

4 A Elifáz, Témání⁸⁴, odpověděl a řekl:

(2) Zda se kdo pokusí o promluvení¹⁵² k tobě?

Budeš rozmrzen¹⁵³, ale kdo se bude moci zdržet slov^{154 155}?

(3) Hle, poučil¹⁵⁶ jsi mnohé a svěšené¹⁵⁷ ruce jsi posiloval,

(4) tvá slova¹⁵⁴ pozdvihovala¹⁵⁸ klopýtajícího¹⁵⁹ a klesající¹⁶⁰ kolena jsi upevňoval¹⁶¹;

(5) nyní však, když dochází na tebe, tu²⁵ zemdliváš^{153 162}, zasahuje⁶² to i tebe¹⁶³ a jsi bezradný¹⁶⁴.

(6) Zda není předmětem tvé důvěry¹⁶⁵ tvá zbožnost¹⁶⁶, tvou nadějí, i bezúhonnost⁴ tvých cest?

(7) Vzpomeň, prosím³⁵: kdo, jsa¹³⁷ nevinný, zahynul? A kde byli pohubeni⁷⁵² upřímní³?

(8) Podle toho, co jsem shledal⁹¹, strůjcové¹⁶⁷ špatnosti¹⁶⁸ a rozsévají strasti¹⁷⁷ ji žnou;

(9) hynou +Božím vanutím^{169 170}, ano, docházejí konce¹⁷¹ dechem^{170 172} jeho chřípě.

(10) Řev¹⁴⁹ lva, ano, hlas ryčícího¹⁷³ – ale¹⁷⁴ zuby hřivnatců¹⁷⁵ se vylomí,

(11) lev¹⁷⁶ hyne pro nedostatek¹⁷⁰ kořisti a mláďata¹⁷⁷ lvice¹⁷⁸ se rozprchávají¹⁷⁹.

(12) Ale ke mně se příkrádalo slovo a mé ucho z něho zachytávalo šepot.

(13) V myšlenkách z vidění^{180 181} noci při padání tvrdého spánku na lidi⁶⁹

(14) mě obešel¹⁸² strach a chvění a vystrašil množství mých kostí

(15) a před mou tváří procházel⁴⁷⁶ duch^{172 183} – vlas mého masa se ježil –

(16) stál, ale jeho vzhled jsem nerozeznával¹⁸⁸,

naproti mým očím byla jakási podoba¹⁸⁴; slyšel jsem šelest¹⁸⁵ a¹⁸⁶ hlas:

(17) Zda je smrtelník¹⁸⁷ spravedlivější než +Bůh^{11 188}? Je-li muž⁹⁷ čistší než jeho Tvůrce^{11 15 188}?

(18) Hle, ve své služebníky nedůvěřuje¹⁸⁹ a svým andělům⁴⁴ přičítá¹⁹⁰ chybu¹⁹¹,

(19) což teprve obyvatelé¹⁰² domů z bláta¹⁹², jejichž základ je na prachu¹⁹³!

Rozmačkávají²²¹ je rychleji než mola¹⁹⁴!

(20) Od jitra do večera jsou potírání; aniž si kdo všimá^{28 195 196}, hynou navždy¹⁹⁷.

(21) Zda jejich výbornost¹⁹⁸ nebude odstraněna^{199 200} s nimi²⁰¹?

Umírají, ne však⁹⁴ v moudrosti.

5 Nuže³⁵, zavolej, zda bude někdo odpovídající ti;

a ke komu ze svatých se budeš obracet²⁰²?

(2) Neboť nevole²⁰³ zabijí blázna²⁰⁴, a bláhovce²⁰⁵ usmrctve závist²⁰⁶.

(3) Já jsem viděl blázna²⁰⁴ zakořenivšího se, ale hned²⁰⁷ jsem jeho příbytek²⁰⁸ zatratil²⁰⁹;

(4) jeho děti¹⁷⁷ byly daleko od bezpečí²¹⁰ a v bráně byly nespravedlivě odsuzovány²¹¹, a nebylo vyprošťujícího;

(5) jehož žeň²¹² pojídal hladový a i¹⁶³ zprostřed trnů ji vybíral, a jejich bohatství zhlthla²¹³ zkáza²¹⁴.

(6) Neboť ne z prachu¹⁹³ pochází²¹⁵ bída¹⁶⁸, aniž z půdy²¹⁶ vyrůstá strast¹¹⁷,

(7) nýbrž²¹⁷ člověk se k strasti¹¹⁷ rodí, jako²⁵ se děti¹⁷⁷ plamene²¹⁸ letem vznášejí.

(8) Já však bych obracel zřetel^{99 219} k Bohu a svou věc bych předkládal²⁸ Bohu²²⁰,

(9) jenž činí věci veliké, jež²⁵ nelze vyzpytovat²²¹, podivuhodné²²², až jim není počtu,

(10) dává déšť na tvář²²³ země, ano, sesílá vody na tvář²²³ širých polí²²⁴,

(11) k posazování²⁸ nízkých na vyvýšeniny, ať se truchlíci²²⁵ pozvednou k blahu²¹⁰.

(12) Maří záměry²²⁶ lstivých²²⁷, takže²⁵ jejich ruce nemohou⁴⁰ vykonat nic rozumného²²⁸,

(13) lapá²²⁹ chytráky²³⁰ v jejich lsti²²⁷, takže²⁵ úmysl²³¹ úskočných²³² se ukvapuje²³³,

(14) za dne narážejí na²³⁴ tmu a o polednách tápou jako v noci.

- (15) Tak²⁵ ubožáka²³⁵ zachraňuje²³⁶ před mečem¹¹⁶, před jejich ústy^{116 237}, ano, před rukou^{116 238} silného,
- (16) i dostává se³ nuznému²³⁹ naděje a bezpráví²⁴⁰ zavírá svá ústa²³⁷.
- (17) Hle, blaho²⁴¹ člověka¹⁸⁷, když ho Bůh ukázněje²⁴²; nesmíš⁴⁰ tedy⁹⁴ napomínání¹⁵⁶ Všemocného zavrhnout³⁶⁹.
- (18) Vždyť on působí bolest²⁴³ i obvažuje, zraňuje²⁴⁴, ale uzdravují jeho ruce,
- (19) v šesti úzkostech²⁴⁵ tě může⁴⁰ vyprostit, aniž na tebe neštěstí⁸⁰ bude moci⁴⁰ sáhnout³⁷ v sedmi,
- (20) za hladu tě může⁴⁰ uchránit od²⁴⁶ smrti a za války²⁴⁷ od²⁴⁶ moci²⁴⁸ meče,
- (21) před bičem²⁴⁹ jazyka budeš moci⁴⁰ být ukryt
aniž budeš pociťovat bázeň^{6 250} před pustošením^{116 251 252}, když bude přicházet²⁵³.
- (22) Pustošení²⁵¹ a hladomoru se budeš smát, aniž budeš pociťovat bázeň^{6 250} před živočištvem^{116 252} země,
- (23) neboť s kameny pole²⁵⁴ bude tvá smlouva a živočišstvo pole bude uvedeno v pokoj vůči tobě.
- (24) I budeš zakoušet²⁵⁵, že tvůj stan je v pořádku^{256 257}, a když budeš svůj příbytek²⁰⁸ přehlížet²⁵⁸, nebudeš⁶⁰ nic postrádat²⁵⁹,
- (25) a budeš zakoušet²⁵⁵, že tvé símě bude početné a tvoji potomci²⁶⁰ jako bylinstvo²⁶¹ země.
- (26) V plném počtu svých let²⁶² budeš dospívat k²⁶³ hrobu, jako navršení²⁶⁴ stohu v jeho čas.
- (27) Hle, toto; vyšetřili²⁶⁵ jsme to²⁶⁶, tak to²⁶⁶ je, slyš; to²⁵ ty věz pro sebe^{124 267}.
- 6** A Jób odpověděl a řekl:
- (2) Kéž by byla důkladně²⁶⁸ zvažována má bolest^{203 269}
a aby zároveň²⁷⁰ na váhy vyzdvihovali⁸⁷ mou pohromu²⁷¹!
- (3) Neboť by nyní byla těžší než písek¹¹ moří; proto byla má slova nerozvážná.
- (4) Vždyť jsou u mne²⁷² šípy Všemocného, jejichž popuzení²⁷³

- pije²⁷⁴ mého ducha^{172 275}, proti mně se seřazují²⁷⁶ +Boží hrůzy.
- (5) Zda divoký osel hýká²⁷⁷ nad mladým porostem²⁷⁸?
Řve²⁷⁹-li hovězí dobytče²⁸⁰ nad svou píci²⁸¹?
- (6) Zda se jídá⁹², co pro nedostatek¹⁷⁰ soli je bez chuti⁶⁶?
Je-li chuť²⁸² ve vaječném bílku²⁸³?
- (7) Má duše odmítá⁹² dotknout se – ty²⁶⁶ věci²⁸⁴ jsou jako hniloba²⁸⁵ mého pokrmu¹⁴⁷!
- (8) Kéž²⁸⁶ se naplňuje²⁸⁷ má žádost, aby +Bůh chtěl⁴⁰ uskutečnit⁶⁵ mou naději,
- (9) aby se +Bohu líbilo³³⁴ a chtěl⁴⁰ mě rozdrtit²¹¹, zasáhnout svou rukou²⁸⁸ a odpravit²⁸⁹ mě!
- (10) A ještě by bylo mou útěchou, – a poskočil²⁹⁰ bych v bolesti, již mě neušetřuje^{138 295},
– že jsem nepopřel²⁹¹ výroků²⁹² Svatého.
- (11) Co je mou silou²⁹³, že bych měl⁴⁰ doufat⁶⁵⁴?
- A jaký³²⁸ bude můj konec²⁹³, že bych měl⁴⁰ prodlužovat své žití⁷⁰?
- (12) Je-li mou silou síla kamenů? Je-li mé maso mosaz²⁹⁴?
- (13) Zdali!²⁹⁵ Není²⁹⁶ ve mně pomoci a rozumnost^{228 297} je⁹² ode²⁹⁸ mne zapuzena.
- (14) Nešťastnému²⁹⁹ laskavost³⁰⁰ od jeho přítele⁸², jinak²⁵ bude úctu¹⁶⁶ k Všemocnému³⁰¹ opouštět.
- (15) Moji bratři zklamali³⁰², podobni potoku^{30 303}, řečišti potoků³⁰³, jež pomíjejí,
- (16) jež jsou⁷⁹ zakaleny²²⁵ od ledu³⁰⁴ – sníh se na nich ztrácí³⁰⁵;
- (17) časem se zužují³⁰⁶ – zaniknou¹¹¹⁸, horkem zmizí ze svého místa⁸³.
- (18) Karavany se na své cestě obracejí^{307 308}, vystupují³⁰⁹ do pustoty³¹⁰ a hynou;
- (19) karavany z Témy³¹¹ vyhlížejí⁹², výpravy³¹² z Ševy⁴⁶ v ně doufají^{92 313};
- (20) jsou⁹² zmateni³¹⁴, neboť se spoléhalo^{92 315 316}, přišli až k nim a stydí se⁹².
- (21) Ano, nyní jste se tím^{266 317} stali^{3 318}, vidíte hrůzu a bojíte se^{6 319}.

(22) Zda je tomu tak, že jsem řekl:

dejte³²⁰ mi?

Aneb: přineste pro mne¹⁸⁹⁴ dary³²¹ ze svého jmění³²²?

(23) *Aneb:* zachraňte³²³ mě z ruky protivníka³²⁴?

Aneb: musíte⁴⁰ mě vykoupit z ruky násilníků?

(24) Poučte³²⁶ mě a já budu mlčet, ano, pomozte mi k porozumění³²⁷, v čem jsem pobloudil⁶⁰⁵.

(25) Jak³²⁸ pronikavá³²⁹ jsou slova upřímného⁵¹!

Ale co může⁴⁰ kárat^{242 330} vaše kárání^{242 330 331}?

(26) Zda zamýšlíte kárat^{242 330} slova¹⁵⁴? Ale výroky zoufalého jsou do větru¹⁷²!

(27) Ba i o sirotka byste vrhali³³² a o svého přítele⁸² byste jednali³³³.

(28) Nyní tedy⁹⁴ přivolte³³⁴, ohlédněte se³³⁵ na mne, ano, lžu-li³³⁶ před vaší tváří.

(29) Obratě, prosím³⁵, nechť není⁹⁶ křivdy²⁴⁰, ano, obratě ještě, v tom je má^{337 338} spravedlnost!

(30) Zda je křivda²⁴⁰ v mém jazyku? Neumí⁴⁰-li mé patro rozeznávat³²⁷ neblahé věci²⁷¹?

7 Zda nemá¹²⁷ smrtelník¹⁸⁷ na zemi dřinu³³⁹?

A jeho dni jsou jako dni námezdníka³⁴⁰.

(2) Jako nevolník dychtí²¹³ po stínu a jako námezdník³⁴⁰ očekává³¹³ svůj plat³⁴¹,

(3) tak jsem byl nadán³⁴² vlastnictvím³⁴³ měsíců prázdnoty³⁴⁴ a byly mi přiděleny³⁴⁵ noci strasti¹⁷.

(4) Ulehnu-li, pak²⁵ řeknu: Kdy budu moci⁴⁰ vstát?

A večer se protahuje a převalováními³⁴⁶ jsem⁹² nasycován až do úsvitu.

(5) Mé maso se odělo červy¹³⁵ a kůrou³⁴⁷ prachu¹⁹³, má kůže se svařtěla³⁴⁸ a zhnisala³⁴⁹,

(6) mé dni byly⁹² rychlejší³⁵⁰ než čunek^{11 351} a mizí^{92 171} za nedostatku naděje.

(7) Vzpomeň, že můj život⁵¹⁴ je vítr¹⁷²; mé oko se nebude vracet k vidění dobrého;

(8) nebude mě pozorovat oko nyní³⁵² mě vidoucího; tvé oči – na mne, a nebude mne.

(9) Oblak mizí^{92 171} a odchází; tak sestupující do šeólu³⁵³ nebude moci⁴⁰ vycházet³⁰⁹,

(10) nebude se již vracet do svého domu, aniž ho jeho místo⁸³ ještě bude moci⁴⁰ poznávat⁸⁸.

(11) I já³⁵⁴ – nebudu zadržovat³⁵⁵ svá ústa; budu mluvit v tísní^{356 357} svého ducha¹⁷², budu si stěžovat v hořkosti³⁵⁷ své duše.

(12) Zda jsem já moře³⁵⁸, jsem-li netvor³⁵⁹, že jsi nade mnou³⁶⁰ ustanovil²⁸ stráž³⁶¹?

(13) Když si řeknu²³: Má postel mě bude potěšovat³⁶², má pohovka mou starost³⁶³ spolu³⁶⁴ ponese⁸⁷,

(14) pak²⁵ mě strašiváš³⁶⁵ sny a děsiváš¹⁰³ mě vidinami^{170 180 366},

(15) takže²⁵ má duše dává přednost zardoušení, smrti³⁶⁷, před mými kostmi^{116 368}.

(16) Jsem⁹² znechucen³⁶⁹, nebudu³⁷⁰ navždy³⁷¹ žít, nechej^{132 372} mě, vždyť mé dni jsou vánek³⁷³.

(17) Čím je člověk¹⁸⁷, že ho vyznamenáváš³⁷⁴ a že k němu upíráš³⁷⁵ svou pozornost²⁹

(18) a každého jitra³⁷⁶ ho sleduješ^{258 377}, každého okamžiku³⁷⁶ ho podrobuješ zkoušce?

(19) Proč³⁷⁸ ode mne neodvracíš zrak³⁷⁹, nepouštíš³⁸⁰ mě aspoň do mého polknutí⁶⁸ mé sliny?

(20) Zhřešil jsem³⁸¹ – co mám⁴⁰ pro tebe¹²⁴ učinit^{341 382}, Hlídači^{383 384} lidstva³⁸⁵?

Nač sis mě položil²⁸ za předmět útoku, takže²⁵ jsem se stal³ sám pro³⁸⁶ sebe břemenem^{317 387}?

(21) A co¹²⁰ neodpouštíš⁸⁷ mé přestoupení³⁸⁸, aniž přenášíš mou nepravost³⁸⁹?

Vždyť nyní budu muset⁴⁰ ulehnout do prachu¹⁹³, i budeš mě hledat³⁹⁰ a nebude mne.

8 A Bildad, Šúch¹⁸⁴, odpověděl a řekl: (2) Až dokdy budeš povídat³⁹¹ tyto věci? Ano, výroky tvých úst jsou silný³⁹² vítr^{172 393}!

- (3) Zda bude Bůh převracet³⁹⁴ právo³⁹⁵?
A bude-li Všemocný převracet³⁹⁴
spravedlnost?
- (4) Zhrěšily-li tvoje děti¹⁷⁷ vůči němu,
odevzdal³⁹⁶ je jen⁹⁴ napospas³⁹⁸ 399
jejich přestoupení³⁸⁸!
- (5) Budeš-li se ty toužebně
obracet³⁹⁰ k BOHU, ano, úpět⁴⁰¹
k Všemocnému,
- (6) budeš-li ty čist a upřímný⁵, ano,
pak⁴⁰² bude nad tebou bdít
a obnoví⁴⁰³ přibýtek²⁰⁸ tvé
spravedlnosti⁴⁰⁴,
- (7) byt²⁵ tvůj počátek se projevil³
nepatrným⁴⁰⁵, bude tvůj poslední
velmi vzrůstat.
- (8) Ano, otaž se, prosím³⁵, na dřívější⁴⁰⁶
pokolení a zaměř se⁴⁰⁷ na
zkušenost⁴⁰⁸ jejich⁴⁰⁹ otců
- (9) (vždyť my jsme od věčejška
a nevíme nic, ano, naše dni jsou
stínem na zemi),
- (10) zda tě oni nebudou moci⁴⁰
poučit³²⁶, říci ti a vynést⁴³ slova¹⁵⁴ ze
svého srdce.
- (11) Zda síti⁴¹⁰ vyháni do výše⁴¹¹ bez
bahna⁴¹²? Vzrůstá rákosí⁴¹³
v nedostatku vody?
- (12) Ono ještě ve své zeleni⁴¹⁴, dokud se
netrhá⁴¹⁵, před⁴¹⁶ vši travou
usychá⁴¹⁷.
- (13) Tak stezky⁴¹⁸ všech zapomínajících
BOHA; i naděje nevěřícího⁴¹⁹ hyne,
- (14) jehož důvěry předmět¹⁶⁵ se vytíná,
a jeho útočiště⁴²⁰ – dům pavouka.
- (15) Bude se opírat o⁴²¹ svůj dům, ten
však⁹⁴ nebude stát,
bude se ho držet⁶⁷, on však⁹⁴ nebude
trvat⁴²².
- (16) Ono je⁹² plné šťávy před tváří
slunce a jeho výmladky vycházejí¹³⁵
nad jeho zahradu⁴²³,
- (17) jeho kořeny se proplétají na
hromadě kamenů⁴²⁴, ložisko⁴²⁵
kamenů spatřuje⁴²⁶ 730 926;
- (18) bude-li ho odtrhávat⁶⁸ 138 z jeho
místa⁸³, pak²⁵ bude ono o⁴²⁷ něm
zapírat⁴²⁸: Nevidělo⁹² jsem tě.
- (19) Hle, to²⁶⁶ je radost jeho cesty!
A z prachu¹⁹³ vyrůstají jiní¹³⁵ 429.
- (20) Hle, Bůh nezavrhuje³⁶⁹
bezúhonného⁴,
- ale neposiluje⁴³⁰ ruku chovajících se
zle⁴³¹,
- (21) až než bude plnit tvá ústa
smíchem a tvé rty jáсотem⁴³².
- (22) Nenávidící tě si budou oblékat
ostudu a stanu zlovolníků nebude.
- 9** A Jób odpověděl a řekl:
(2) Vpravdě vím⁹², že je tomu tak;
ano, jak³²⁸ 433 může⁴⁰ smrtelník¹⁸⁷ být
spravedliv před⁴³⁴ BOHEM⁴³⁵?
- (3) Bude-li mít chuť⁴³⁶ s⁴³⁴ ním vést
pří⁴³⁷, nebude mu moci⁴⁰
zodpovědět⁴⁶² jedno z tisíce.
- (4) Je moudrý srdcem a mohutný⁴³⁸
silou
– kdo se proti němu⁴³⁹ zatvrdil⁴⁴⁰
a zůstal bez pohromy⁴⁰³ 441? –
- (5) jenž⁷⁹ přemísťuje, aniž kdo
vědě¹⁹² 442, hory, jež ve svém hněvu
podvrátí⁴⁴³,
- (6) jenž⁷⁹ otráská⁴⁴⁴ zemí z jejího⁴⁴⁵
místa⁸³, takže²⁵ se její sloupy
viklají⁴⁴⁶,
- (7) jenž⁷⁹ zakazuje⁴⁴⁷ slunci⁴⁴⁸, ať
nevzchází, a hvězdy vůkol
zapečetuje⁴⁴⁹,
- (8) nahýbá⁴⁵⁰ nebesa, on sám⁵¹, a šlape
po výšinách⁴⁵¹ moře⁴⁵²,
- (9) Tvůrce¹⁵ Medvěda⁴⁵³, Oriona
a Kuřátek⁴⁵⁴ i prostorů⁴⁵⁵ jihu⁴⁵⁶,
- (10) jenž činí věci veliké, až je nelze
vyzpytovat²²¹, a podivuhodné²²², až
jim není počtu.
- (11) Hle, přechází mimo mne⁴⁵⁷,
aniž vidím, ano, miji⁴⁷⁶, ale
nepozorují³²⁷ 458 ho⁵⁸⁷;
- (12) hle, uchvacuje – kdo to²⁶⁶ může⁴⁰
vzít zpět⁴⁵⁹, kdo k němu může⁴⁰ říci:
co to děláš?
- (13) +Bůh neodvrací svůj hněv;
pomocníci Ráhava⁴⁶⁰ se pod ním
krč⁹² 461;
- (14) čím méně mu mohu⁴⁰ odpovídat⁴⁶²
já, vybírat⁴⁶³ svá slova proti němu⁴⁶⁴,
- (15) jsemuž, i kdybych byl v právu, bych
nemohl⁴⁰ odpovídat⁴⁶²; úpěl⁴⁰¹ bych
jako k svému soudci.
- (16) I kdybych zavolaal a odpověděl by
mi, nevěřil bych, že vpuští
v sluch⁴⁶⁵ můj hlas,
- (17) on, jenž mě zkrušuje⁴⁶⁶ bouří a bez
příčiny množí mé rány⁴⁶⁷,

- (18) nedává mi znovu nabrat⁴⁵⁹ svůj dech¹⁷², nýbrž²¹⁷ mě přesycuje hořkostmi¹⁷⁰.
- (19) *Jde-li o sílu mohutného*⁴³⁸, – hle, *on*, a o právo³⁹⁵-li, kdo by mě mohl¹⁴⁰ předvolat⁴⁶⁸?
- (20) Byl-li bych v právu, obvinila⁴⁶⁹ by mě má ústa; *ač jsem já bezúhonný*⁴, i *tak* by mě činil převráceným⁴⁷⁰.
- (21) Já *jsem bezúhonný*⁴; nestarám se⁴⁷¹ o své žití⁷⁰, pohrdám³⁶⁹ svým životem⁵¹⁴.
- (22) *Je to*²⁶⁶ jedno, proto jsem řekl: On s bezúhonným⁴ i se zlovolným skoncovává¹⁷¹.
- (23) Náhle-li usmrcuje bič⁴⁷², bude se zkoušce nevinných vysmívat⁴⁷³;
- (24) země *je*⁹² vydána v ruku zlovolného, tváře jejich soudců zakrývá – ne-li *on*, pak kdo *je to*²⁶⁶?
- (25) A mé dni byly⁹² rychlejší³⁵⁰ než běhoun¹¹⁴⁷⁴, utekly – nezakusily⁴⁷⁵ dobrého,
- (26) minuly⁴⁷⁶ s čluny⁴⁷⁷ z třtiny⁴⁷⁸, jako se sup⁴⁷⁹ vrhá⁴⁸⁰ na potravu.
- (27) *Je-li můj výrok*⁴⁸¹: Chci⁴⁰ zapomenout svou starost³⁶³, zanechat⁵⁰¹ své⁴⁸² tváře a rozveselit se,
- (28) zhrozím se⁴⁸³ všech svých bolestí⁴⁸⁴; uvědomím si, že mě neosvobozuješ⁴⁸⁵.
- (29) Já platím⁴⁸⁶ za vinného^{469 487}, nač toto? Marně^{373 488} se lopotím.
- (30) I kdybych se umyl vodou⁴⁸⁹ ze sněhu a své dlaně⁴⁹⁰ očistil louhem⁴⁹¹,
- (31) tehdy bys mě nořil v jámu⁴⁹², až by si mě mé šatstvo zošklivilo^{493 727}.
- (32) Neboť *on není* někdo⁶⁹ podobný mně³⁰, abych mu mohl⁴⁰ odpovídat⁴⁶²,
abychom spolu mohli⁴⁰ vejít v soud³⁹⁵,
- (33) není mezi námi rozhodčího^{242 494}, aby svou ruku kladl³⁷⁵ na nás oba.
- (34) Kéž ode mne^{495 496} odvrací^{7 96} svou hůl^{497 498}, ať mě jeho hrůza neděsí¹⁰³,
- (35) nechť mohu⁴⁰ mluvit a nebát^{6 499} se ho,
neboť se mnou samým *tomu není tak*⁵⁰⁰.

- 10** Má duše *je*⁹² znechucena mým životem⁵¹⁴;
chci⁴⁰ dát volný průběh svému⁵⁰¹ stěžování^{363 502} nad sebou, mluvit v hořkosti³⁵⁷ své duše.
- (2) Pravím k +Bohu: Kéž mě neobviňuješ^{96 469}, uvědom mě, proč mě napadáš rozepří^{437 503}?
- (3) Zda *je*⁹² ti dobře, že utiskuješ⁵⁰⁴, že zavrhuješ³⁶⁹ dílo⁵⁰⁵ svých dlaní⁴⁹⁰ a na záměry^{135 506} zlovolných jsi vyžil září⁵⁰⁷?
- (4) Zda máš¹²⁷ oči masa? Vidíš-li jako viděním smrtelníka¹⁸⁷?
- (5) Zda *jsou* tvé dni jako dni smrtelníka¹⁸⁷? *Jsou-li* tvá léta jako dni muže⁹⁷,
- (6) že pátráš po mé nepravosti³⁸⁹ a pídíš se⁹⁹ po mém hříchu
- (7) přes⁵⁰⁸ své vědění, že nejsme vinen^{469 487} a není schopného vyprostit⁵⁰⁹ z tvé ruky?
- (8) Vypracovaly mě a spolu ze všech stran⁵¹⁰ mě vytvořily¹⁵ tvé ruce – a chceš⁴⁰ mě pohltit⁵¹¹?
- (9) Vzpomeň, prosím³⁵, že jsi mě utvořil¹⁵ jako bláto¹⁹² a do prachu¹⁹³ mě budeš uvádět zpět⁴⁵⁹!
- (10) Zda jsi mě nevléval jako mléko a nesrážel⁵¹² mě jako tvaroh?
- (11) Kůži a maso jsi mi oblékal a kostmi a šlachami jsi mě prokládal⁵¹³,
- (12) způsobil¹⁵ jsi při mně život⁵¹⁴ a přízeň³⁰⁰, tvá péče⁵¹⁵ uchránila⁷³ mého ducha¹⁷².
- (13) A tyto věci jsi skryl⁵¹⁶ ve svém srdci; vím⁹², že toto *bylo* při tobě⁵¹⁷.
- (14) Zhřešil-li jsem, pak²⁵ jsi mě zpozoroval⁷³ a od mé nepravosti^{389 518} jsi mě neosvobozoval⁴⁸⁵.
- (15) Provinil^{469 487}-li jsem se, běda mi; pakli²⁵ jsem⁹² spravedliv, nemožu⁴⁰ svou hlavu pozvednout⁸⁷, *ja* nasycen hanbou a vida svou bídu^{519 520}.
- (16) Tě²⁵ přibývá^{411 521} – honíš⁵²² mě jako lev^{173 523} a opětovně^{524 525} se při mně projevuješ⁵²⁶ podivuhodným^{222 527},
- (17) obnovuješ přede mnou⁵²⁸ své svědky⁵²⁹ a množíš svou zlost²⁰³ proti⁴⁶⁴ mně;

- jsou proti⁴⁶⁴ mně vždy nové oddíly⁶⁹⁷,
ano, vojsko³³⁹.
- (18) Nač jsi mě tedy⁹⁴ vyvedl⁴³ z dělohy?
Mohl⁴⁰ jsem skonat, aniž mě oko
vidělo,
- (19) byl bych jako bych nebyl vznikl³;
od lůna⁶³ bych byl býval nesen
k hrobu.
- (20) Zda není mých dní málo? Měl by⁴⁰
přestat^{132 530}, ustoupit^{375 531 532} ode
mne, ať se mohu⁴⁰ trochu
rozveselit,
- (21) dříve než budu odcházet a nebudu
se moci⁴⁰ vrátit, do země tmy a stínu
smrti¹¹⁵⁵,
- (22) země ponurosti⁵³³, podobné
temnu^{30 534} stínu smrti¹¹⁵⁵
a nepořádku⁵³⁵, jež²⁵ září tak jako
temno^{30 534}.

11 A Cófar, Naamáthí⁸⁴, odpověděl
a řekl:

- (2) Zda se nemá⁴⁰ množství slov
zodpovědět⁴⁶²? A je-li mluvka⁵³⁶
v právu?
- (3) Mají⁴⁰ tvé lži⁵³⁷ umlčet muže^{181 538}?
A když se posmíváš⁴⁷³, není⁶⁰
schopného tě okřiknout^{509 539},
- (4) když²⁵ pravíš: Má nauka je čistá
a neposkvrněným⁵⁴⁰ jsem se
projevil⁵⁴¹ v tvých očích?
- (5) Avšak kéž²⁸⁶ +Bůh promluví
a otvírá své rty proti tobě⁴⁶⁴
- (6) a oznamuje⁵³ ti tajemství^{181 1258}
moudrosti, neboť rozumnost^{228 297}
má¹²⁷ své rozmanitosti^{542 543}.
- A věz, že ti +Bůh něco z tvé
nepravosti^{389 518} uvádí v zapomenutí.
- (7) Zda můžeš⁴⁰ +Boha najít⁵⁴⁴
zpytováním^{221 545}?
- Můžeš⁴⁰-li Všemocného až po nejzazší
mez⁵⁴⁶ vystihnout⁵⁴⁴?
- (8) Výšky nebes – co si můžeš⁴⁰ počít?
Je hlubší^{547 548} než šeól^{11 353} – co
můžeš⁴⁰ poznat?
- (9) Jej⁵⁴⁸ míra je delší než země¹¹
a širší než moře¹¹.
- (10) Chce⁴⁰-li mimo přejít⁴⁷⁶ a uvěznit⁵⁴⁹
a svolávat^{550 551}, kdo ho pak⁹⁴ může⁴⁰
odehnat^{459 552}?
- (11) Vždyť on zná⁹² člověka⁵³⁸
marnosti^{344 553} a vidí špatnost¹⁶⁸, aniž
se musí⁴⁰ projevit pozorným^{327 554};

- (12) ale dutohlavec⁵⁵⁵ bude nabývat
rozumu⁵⁵⁶, až se mladý⁵⁵⁷ divoký osel
bude rodit jako člověk.
- (13) Jestliže ty připravíš⁵⁵⁸ své srdce
a rozprostřeš⁵⁵⁹ k němu své dlaně⁴⁹⁰
- (14) (je-li v tvé ruce špatnost¹⁶⁸, vzdal
ji, aniž smíš⁴⁰ v svých stanech
ponechávat usazenou⁵⁶⁰ zprávi²⁴⁰),
- (15) ano, tehdy budeš smět⁴⁰
pozvednout⁸⁷ svou tvář bez⁵⁶¹
poskvrvny⁵⁶²
a staneš se³ upevněným⁵⁶³ a nebudeš se
bát⁶,
- (16) neboť ty zapomeš na strast¹¹⁷,
budeš na ni vzpomínat jako na
vody, jež přešly,
- (17) a tvůj věk bude vyvstávat^{422 564} nad
poledne^{11 565}; a nechť se stmívá⁹⁶,
bude to⁵⁶⁶ jako jitra.
- (18) I nabudeš důvěry⁵⁶⁷, neboť bude
naděje, i rozhlédneš se^{142 568} a budeš
uléhat v bezpečí^{567 569}
- (19) a roztáhneš se⁵⁷⁰ a nebude
nahánějícího strach⁵⁷¹, a mnozí
vyhledají tvou přízeň⁵⁷²,
- (20) kdežto²⁵ oči zlovolných budou
nadobro zemdlívat^{171 573}
a možnost úniku⁵⁷⁴ jim⁵⁷⁵ zanikne,
i bude jejich nadějí vydechnutí duše.

12 A Jób odpověděl a řekl:

- (2) Věru, že lidé⁵⁷⁶ jste vy⁵⁷⁷,
a moudrost bude muset⁴⁰ vymřít
s vámi!
- (3) I já mám¹²⁷ srdce tak jako vy³⁰,
nejsem méně⁵⁷⁸ než vy^{11 579}; a kdo by
nevěděl⁵⁸⁰ věci podobné těmto³⁰?
- (4) Jsem někdo, jenž je pro smích⁵⁸¹
svým⁵⁸² přátelům⁸²,
volá k +Bohu, jenž²⁵ mu odpovídá;
spravedlivý, dokonalý je pro
smích⁵⁸¹;
- (5) pochození, připravená⁵⁵⁸ těm,
jejichž noha se potácí⁵⁸³, je, podle
myšlení bezpečně se cítícího⁵⁸⁴,
k pohrdání⁵⁸⁵.
- (6) Stany ničitelů^{586 587} se těší klidu,
a bezpečnost^{241 567 569} mají¹²⁷
popuzovači^{444 588} Вога, jimž +Bůh
svou rukou naděluje⁵⁸⁹.
- (7) Avšak otaž se, prosím³⁵, zvěře^{590 591},
ať tě vyučuje, a letounstva⁵⁹² nebes,
ať ti podává zprávu⁵³,

- (8) nebo promluví⁵⁹³ k zemi⁵⁹⁴, ať tě vyučuje, ať ti vyprávějí⁷³¹ ryby moře;
- (9) kdo v tomto všem^{357 595} nepoznává⁹², že toto učinila ruka Hospodina,
- (10) v jehož ruce³⁵⁷ je duše všeho živého a duch¹⁷² všeho masa člověka^{69?}
- (11) Zda ucho nepodrobuje zkoušce slova¹⁵⁴, jako²⁵ si patro ochutnává pokrm?
- (12) Je mezi kmety⁵⁹⁶ moudrost? Je pochopení⁵⁹⁷ v délce dní^{598 671 7599}
- (13) Moudrost i moc⁶⁰⁰ je u něho, radu i pochopení⁵⁹⁷ má¹²⁷ on!
- (14) Hle, co on boří⁶⁰¹, nemůže^{40 60} být budováno, zavírá⁵⁴⁹ li nad⁶⁰² někým^{69 601}, nemůže^{40 60} být otvíráno,
- (15) hle, působí zadržení mezi vodami^{155 603}, takže²⁵ se vysušují⁴¹⁷, a když je vypouští³⁹⁶, podvracejí^{60 443} zem.
- (16) Síla a rozumnost²²⁸ je u něho, jeho⁵⁸⁷ je⁶⁰⁴ svedený i svědce⁶⁰⁵,
- (17) rádce odvádí bosé⁶⁰⁶ a soudce činí blázný⁶⁰⁷,
- (18) uvolňuje⁶⁰⁸ kázeň^{156 609} králů a na jejich kyčle⁶¹⁰ uvazuje⁶¹¹ provaz⁶¹²,
- (19) kněží⁶¹³ odvádí bosé⁶⁰⁶ a upevněné⁶¹⁴ sráží⁶¹⁵,
- (20) osvědčeným⁶¹⁶ odnímá⁶⁰⁷ řeč⁶¹⁷ a starce¹⁸¹ obírá o schopnost úsudku^{282 618},
- (21) na velmože^{181 619} vylévá pohrdání a popouští⁶²⁰ opasek^{621 622} bohatýrů.
- (22) Z tmy odhaluje⁶²³ hlubiny⁶²⁴ a na světlo vyvádí⁴³ stín smrti¹¹⁵⁵,
- (23) národům dává rozrůstát se a hubí je, dává národům rozšíření a odklízí⁶²⁵ je,
- (24) odnímá⁷ rozum²⁹ hlav národností^{135 626 1596} země a nechává je bloudit⁶²⁷ v pustotě³¹⁰ bez cesty⁶²⁸,
- (25) tápou ve tmě a bez světla⁶²⁸, i nechává je bloudit⁶²⁷ jako opilého.

13

- Hle, to vše uvidělo mé oko, uslyšelo mé ucho, a porozuměl³²⁷ jsem tomu²⁶⁶;
- (2) jaké je vaše⁶²⁹ vědění, tak mám⁹² vědomost⁶³⁰ i já; já nejsem méně⁵⁷⁸ než vy^{11 579},

- (3) však já budu mluvit k Všemocnému, ano, mám tužbu⁴³⁶ ohradit se^{242 330 631} proti^{439 632} BOHU.
- (4) Avšak vy jste zatěračí⁶³³ lži⁶³⁴; vy všichni²² jste nicotní lékaři⁶³⁵.
- (5) Kéž²⁸⁶ byste nadobro⁶³⁶ mlčeli! To²⁵ by vám bylo moudrostí³¹⁷!
- (6) Nuže³⁵, slyšejte mou výtku, ano, sledujte pozorně žaloby⁶³⁷ mých rtů.
- (7) Zda se chcete⁴⁰ pro BOHA^{124 638} vyslovovat křivdou²⁴⁰ a pro něho^{124 638} se vyslovovat klamem?
- (8) Zda chcete⁴⁰ přijímat⁸⁷ jeho tvář^{639?} Chcete⁴⁰ li pro něho^{124 638} vést při^{437?}
- (9) Zda bude dobře, když vás bude prozkoumávat^{265?} Chcete⁴⁰ li⁶⁴⁰ si z⁶⁴¹ něho tropit blázný, jako byste si tropili blázný⁶⁴² ze⁶⁴¹ smrtelníka^{187?}
- (10) Bude vás přísně⁶⁴³ kárat²⁴², budete-li potají přijímat⁸⁷ osoby^{639 644}.
- (11) Zda vás jeho vznešenost^{87 645} neděsí¹⁰³, aniž na vás padá strach z něho?
- (12) Vaše připomínky jsou průpovědi⁶⁴⁶ z popela, vaše hradby⁶⁴⁷ se stanou hradbami^{317 647 648} z bláta;
- (13) mlčte a nechejte mě⁶⁴⁹ a budu mluvit já, ať přes mne bude přecházet⁶⁵⁰ cokoli.
- (14) Nač mám⁴⁰ nosit⁸⁷ své maso v svých zubech^{651?} Ano, kladu²⁸ své žití⁷⁰ v svou dlaň^{490 652}!
- (15) Jestliže mě chce⁴⁰ zabít, nemohu^{40 653} doufat⁶⁵⁴, ale své cesty budu vůči jeho tváři obhajovat^{242 330 655}.
- (16) I to²⁶⁶ mi bude k záchraně³⁶, neboť bezbožný⁴¹⁹ nepřichází před jeho tvář.
- (17) Pozorně⁶⁵⁶ poslouchejte mou řeč¹⁵⁴ a mé prohlášení⁶⁵⁷ svými ušima!
- (18) Hle, prosím³⁵, přednesu⁶⁵⁸ právní věc³⁹⁵; vím⁹², že já jsem v právu.
- (19) Kdo je ten²⁶⁶, jenž chce⁴⁰ se⁴³⁴ mnou vést při^{437?} Neboť pak⁶⁵⁹ musím⁴⁰ mlčet a skonat.
- (20) Jen dvoje kéž se mnou nečiní⁹⁶; tehdy se před tvou tvář¹¹⁶ nebudu skrývat:

- (21) Vzdal svou dlaň⁴⁹⁰ ode⁴⁹⁵ 496 mne a tvá hrůza nechť mě neděsí⁹⁶ 103;
 (22) pak²⁵ zavolej a já budu odpovídat, nebo nechť mluvím⁹⁶ a ozvi se⁴⁵⁹ 660 mi.
 (23) Kolik³⁷⁸ mám¹²⁷ nepravostí³⁸⁹ a hříchů? Dej mi znát mé přestoupení³⁸⁸ a můj hřích!
 (24) Nač skrýváš svou tvář a počítáš⁶⁶¹ mě sobě za nepřítel?
 (25) Zda chceš⁴⁰ zastrášovat odvátý¹⁴⁴² list a pronásledovat suchou slámu⁶⁶²,
 (26) že proti mně vypisuješ⁶⁶³ hořkosti a přičítáš mi⁶⁶⁴ nepravosti³⁸⁹ mého mládí⁵¹⁴
 (27) a mé nohy vsazuješ²⁸ v kládu a všechny mé stezky⁴¹⁸ hlídáš⁷³ 665, podél chodidel⁶⁶⁶ mých nohou si ryješ⁶⁶⁷ –
 (28) a to²⁶⁶ 668 se rozpadá¹⁰¹² jako shnilá věc⁶⁶⁹, jako roucho – rozežral je mol.

14 Člověk, zrozenec ženy, je ukrácen o⁶⁷⁰ dni⁶⁷¹ a nasycen neklidem¹³³ 672;

- (2) jako květ vypučí⁴³ a uřízne se⁶⁷³, i uteče jako stín a nebude zůstatvat stát⁶⁷⁴.
 (3) Ale i na něho⁶⁷⁵ máš otevřeny⁹² své oči; a mne přivádíš na soud³⁹⁵ s⁴³⁴ tebou?
 (4) Kdo může⁴⁰ z nečistých¹³⁵ 676 vyvést⁶⁵ 677 čistého⁶⁷⁸? Ani jeden⁶⁷⁹!
 (5) Jestliže jsou jeho dni⁶⁷¹ určeny⁶⁸⁰, počet jeho měsíců je u tebe, ustanovil¹⁵ jsi jeho meze⁶⁸¹ 682, jež²⁵ nemůže⁴⁰ překročit,
 (6) odvrát zrak⁶⁸³ od⁴⁹⁵ něho, ať má klid¹³², dokud jako námezdník³⁴⁰ může⁴⁰ užívat⁶⁸⁴ svého dne!
 (7) Ano, strom má⁶⁸⁵ naději, je-li vyřat⁶⁸⁶, že²⁵ se ještě bude obnovovat⁴⁷⁶ 687 a jeho výhonek nezaniká¹³² 688,
 (8) byť jeho kořen v zemi stárnul a jeho pahýl v prachu¹⁹³ odumíral,
 (9) pachem¹⁷⁰ vody vyhání a vytváří¹⁵ prouti⁶⁸⁹, podoben sazenici³⁰.
 (10) Ale člověk⁹⁷ umírá a zůstává ležet⁶⁹⁰, lidská bytost⁶⁹¹ skonává – a kde je?

- (11) Vody zmizí⁶⁹² v moři⁶⁹³ 694 a řeka vysychá⁶⁹⁵ a je⁹² suchá⁴¹⁷;
 (12) tak²⁵ každý¹³ ulehne a nevstává; až do zániku⁶⁹⁶ nebes neprocítají, aniž jsou buzení ze svého spánku.
 (13) Kéž²⁸⁶ bys mě chtěl⁴⁰ ukrýt⁵¹⁶ v šeoilu³⁵³, schovat mě až do odvrácení tvého hněvu, uložit³⁷⁵ mi lhůtu⁶⁸¹ 682 a vzpomenout na mne –
 (14) (umírá-li člověk⁹⁷, zda může⁴⁰ ožít?) po všechny dni své služby³³⁹ bych čekal⁶⁵⁴, až do příchodu mé výměny⁶⁹⁷.
 (15) Volal bys a já bych ti odpovídal, toužil bys po díle³³ svých rukou,
 (16) kdežto nyní počítáš mé kroky – nečíháš⁷³ 665 na můj hřích?
 (17) Mé přestoupení³⁸⁸ je zapečetěno⁴⁴⁹ v uzlíku a k⁵⁰⁸ mé nepravosti³⁸⁹ přišíváš⁶³⁴ 698,
 (18) avšak hora, hroutíc se⁶⁹⁹, se rozpadá⁷⁰⁰ a skála ustupuje⁷⁰¹ ze svého místa⁸³,
 (19) kameny omelou⁷⁰² vody, prach¹⁹³ ze země splachuješ jejím⁷⁰³ přívalem⁷⁰⁴. Tak²⁵ hubíš naději smrtelníka¹⁸⁷;
 (20) napadáš⁷⁰⁵ ho do nekonečna, i odchází, zohavuješ⁷⁰⁶ jeho tvář a posíláš ho pryč³⁹⁶.
 (21) Jsou-li jeho synové ctění⁷⁰⁷, neví⁶⁰, a jsou-li znevažováni, nevěnuje⁶⁰ jim pozornost³²⁷ 458,
 (22) jen jeho maso pro něho⁷⁰⁸ trpí⁷⁰⁹ a jeho duše se pro něho⁷⁰⁸ rmoutí.

15 A Elifaz, Témání⁸⁴, odpověděl a řekl:

- (2) Zda má⁴⁰ moudrý odpovídat vědomostí jako vítr¹⁷² 710 a plnit své nitro⁶³ 711 východním větrem⁷¹²,
 (3) věst důkazy²⁴² 330 řečí, jež není užitečná, a slovy¹⁵⁴, v nichž není prospěchu?
 (4) Ba, ty rušíš zbožnost¹⁶⁶ a ubíráš¹³ rozjímání⁷¹⁴ před Boží tváří,
 (5) neboť tvá nepravost³⁸⁹ zacvičuje⁷¹⁵ tvá ústa, aby sis vyvoloval⁴⁶³ jazyk lstivých²²⁷.
 (6) Obviňuji⁴⁶⁹ tě tvá ústa a ne já, ano, vypovídají⁷¹⁶ proti tobě tvé rty.
 (7) Zda ses rodil první z lidí³⁸⁵? Či²⁵ jsi byl porozen⁷¹⁷ před⁴¹⁶ pahorky?

- (8) Zda jsi naslouchal v +Boží tajné radě⁷¹⁸ a moudrosti jsi ubíral⁷¹³ pro⁷¹⁹ sebe?
- (9) Co jsi zvěděl, že²⁵ bychom to nevěděli, co chápáš³²⁷ a při nás toho²⁶⁶ není?
- (10) Mezi námi je i zešedivělý i kmet⁵⁹⁶, silnější³⁹² v dnech^{671 720} než tvůj otec¹¹¹!
- (11) Zda je pro tebe^{721 722} málo Boží útěcha²⁴¹ a tichá⁷²³ mluva s tebou?
- (12) Co¹²⁰ tě strhává⁷²⁴ tvé srdce a co¹²⁰ mžikají tvé oči,
- (13) že opět⁷²⁵ obracíš⁴⁵⁹ svůj hněv⁷²⁶ a ze svých úst vynášíš⁴⁴³ slova¹⁵⁴ proti⁴³⁹ Bohu?
- (14) Čím je člověk¹⁸⁷, že by byl čist, a že by zrozenec ženy byl spravedlivý?
- (15) Hle, ve své svatě nedůvěřuje¹⁸⁹, aniž jsou nebesa v jeho očích čista,
- (16) což teprve odpudivý⁷²⁷ a zvrhlý člověk⁶⁹, pijící nespravedlivost²⁴⁰ jako vodu!
- (17) Chci⁴⁰ ti podat vysvětlení⁷²⁸, naslouchej mi, a co⁷²⁹ jsem spatřil^{730 926}, to²⁵ ti budu vyprávět⁷³¹,
- (18) co oznamují⁵³, aniž zatajili^{291 732} moudří, od jejich otců,
- (19) jimž samotným⁵¹ byla dána země, aniž v jejich střed přešel cizák⁷³³:
- (20) Zlvolník, ten²⁶⁶ se po všechny své dni trápí^{717 734}, a pro násilníka^{124 325} je⁹² uloženo^{516 735} mnoho⁷³⁶ let⁷³⁷,
- (21) v jeho uších je strašný zvuk^{738 739}, v míru na něho přichází pustošitel⁵⁸⁶,
- (22) nevěří v návrat ze tmy⁷⁴⁰; ano, on je vyhlédnut⁷⁴¹ k meči.
- (23) Potuluje se za chlebem – kde je? Ví⁹², že je mu po⁷⁴² ruce připraven⁵⁵⁸ den tmy⁷⁴⁰.
- (24) Děsí¹⁰³ ho tíseň³⁵⁶ a úzkost, napadají⁷⁰⁵ ho jako král, hotový k útoku,
- (25) neboť napráhí^{450 743} svou ruku proti⁴³⁹ Bohu a zachoval se zpurně⁷⁴⁴ proti⁴³⁹ Všemocnému;
- (26) běžel vzdorně⁷⁴⁵ proti⁴³⁹ němu s hustou řadou^{746 747} pukel⁶⁴⁷ svých štítů^{748 749},
- (27) neboť⁷⁵⁰ pokrýl svou tvář svým tukem a na slabinu⁷⁵¹ nabral¹⁵ sádlu.
- (28) I obývá¹⁰² vyvrácená⁷⁵² města, domy, v nichž neměli^{40 753} bydlet, jež jsou⁹² určeny za hromady^{424 754};
- (29) nebohatne, aniž bude jeho jmění⁷⁵⁵ trvat⁴²², aniž se jejich⁷⁵⁶ zisk⁷⁵⁷ na zemi rozšiřuje^{450 758 759}.
- (30) Nemůže⁴⁰ ustoupit⁷⁶⁰ ze tmy, jeho výmladek vysušuje⁴¹⁷ plamen; musí⁴⁰ však⁹⁴ ustoupit⁷⁶¹ v dechu^{172 762} jeho⁷⁶³ úst.
- (31) Necht⁷⁶⁴ nikdo nedůvěřuje v¹⁸⁹ zlo^{344 553} – bude oklamán, neboť zlo^{344 553} bude jeho odplatou⁹⁶⁶;
- (32) ne v jeho den⁷⁶⁴ se to bude plnit a jeho palmová ratolest⁷⁶⁵ se přestane zelenat⁷⁶⁶.
- (33) Bude jako réva svrhovat⁷⁶⁷ svůj nezralý hrozen a jako oliva shazovat svůj květ,
- (34) neboť shromáždění⁷⁶⁸ nevěřících^{135 419} bude bezvýsledné¹⁰⁶ a stany úplatku⁷⁶⁹ sežere⁵⁵ oheň.
- (35) Otěhotnět útlakem¹¹⁷ a porodit špatnost¹⁶⁸; a jejich nitro^{63 711} připravuje⁵⁵⁸ klam.

16

A Jób odpověděl a řekl:

- (2) Mnohých řečí jako tyto jsem se naposlouchal; vy všichni²² jste ubozí těšitelé^{770 771}!
- (3) Zda bude konec řečem jako vítr^{172 770}? Či co tě pobádá^{329 772}, že odpovídáš?
- (4) I já bych mohl⁴⁰ mluvit jako vy, kdyby byla vaše duše na místě duše mé; mohl bych⁴⁰ ze slova^{154 773} vytvořit sestavu⁷⁷⁴ proti vám a potřásat nad vámi svou hlavou
- (5) a mohl bych⁴⁰ vás svými ústy posilovat¹⁶¹, aby ulevoval^{355 775} pohyb⁷⁷⁶ mých rtů⁷⁷⁷.
- (6) Mluví-li, nezmirňuje se^{355 775} má trýzeň; pakli²⁵ chci⁴⁰ nechat¹³² tak, co bude ode mne odcházet?
- (7) Nyní mě jen vyčerpá^{138 153 778} – zpusošil jsi celou mou domácnost^{768 779}
- (8) a mne ses zmocnil – to se stalo svědectvím^{317 780}; povstává proti mně⁶⁷⁸¹ utrhaní⁷⁸² – vypovídá⁷¹⁶ mi v⁷⁸³ tvář⁷⁸⁴.

(9) Jeho hněv mě rozerval, on²⁵ mě pojal v nenávisť⁷⁸⁵, skřípl⁹² proti mně svými zuby, jako můj protivník³²⁴ na mne zaostřuje své oči⁷⁸⁶.

(10) Rozkřikli se⁷⁸⁷ na mne svými ústy, s hanobením⁷⁴⁷ zbilí⁵⁰ má líce, spolu se proti mně shlukli,

(11) Bůh mě vydává napospas⁷⁸⁸ ničemovi, ano, mrštil mnou na ruce¹⁸¹ zlovolného.

(12) Když jsem byl⁹² klidný⁷⁸⁹, zdrtil⁶⁰ mě, ano, uchvátil mě za⁷⁹⁰ šíji a roztránil mě a postavil⁷⁹¹ si mě za terč;

(13) vůkol se proti mně staví⁷⁹² jeho střelci⁷⁹³, roztíná mé ledviny⁷⁹⁴, aniž se slitovává⁷⁹⁵, k zemi vylévá mou žluč,

(14) trhá⁷⁹⁶ mě trhlinou⁷⁹⁶ na trhlinu⁷⁹⁶ 797, běží proti mně jako silák⁷⁹⁸.

(15) Na svou kůži jsem ušil⁷⁹⁹ pytlou⁸⁰⁰ a v prach¹⁹³ jsem vstrčil svůj roh⁸⁰¹,

(16) má tvář zrudla od pláče a na mých víčkách¹¹¹ je stín smrti¹¹⁵⁵,

(17) přes⁸⁰² to, že v mých dlaních⁴⁹⁰ není násilí a má modlitba je čista.

(18) Neměla bys⁴⁰, země, příkrývat mou krev⁸⁰³, a nechť se nedostává³ 96 místa⁸³ mému křiku⁸⁰⁴ 805!

(19) Však i nyní, hle, je můj Svědek v nebesích, ano, na výsostech je můj Svědčící⁸⁰⁶;

(20) moji přátelé⁸² jsou mými posměvači – mé oko slzí⁹² 807 k +Bohu,

(21) aby člověku⁹⁷ zjednalo¹³⁸ 808 právo²⁴² 494 u⁴³⁴ +Boha, jako²⁵ 809 syn lidí³⁸⁵ 810 svému příteli⁸² 811 812.

(22) Vždyť nemnoho let⁷³⁶ 813 musí⁴⁰ přijít¹⁵⁰, než²⁵ budu odcházet stezkou⁴¹⁸, jíž se nebudu vracet.

17 Můj duch¹⁷² 814 je poškozen⁸¹⁵, mé dni jsou⁹² uhašeny, pro mne¹²⁴ je pohřebiště⁸¹⁶.

(2) Nejsou-li při mně posměvači⁸¹⁷, takže²⁵ mé oko musí⁴⁰ trvale spočívat⁸¹⁸ na jejich nepřátelském⁸¹⁹ chování⁸²⁰?

(3) Slož²⁸ 821, prosím³⁵, zaruč se za mne u sebe – kdo je ten²⁶⁶, jenž by chtěl⁴⁰ udeřit na mou ruku⁸²²?

(4) Ano, skryl⁵¹⁶ jsi jejich srdce¹⁸¹ před¹¹⁶ rozumnosti⁸²³, proto je nebudeš povyšovat.

(5) Zrazuje⁵³ 316 824 kdo za odměnu⁸²⁵ bližní⁸²⁷? I jeho děti¹⁷⁷ oči budou nadobro zemldivat¹⁷¹ 573!

(6) I vystavil¹³⁸ 826 mě k používání za přísloví⁸²⁷ lidu⁸²⁸, takže²⁵ se stávám někým, komu se plije⁸²⁹ v tvář,

(7) i mé oko žalem¹⁷⁰ 830 slábne a mé údy jsou všechny²² jako stín;

(8) upřímní⁵ se nad tímto budou hrozit⁸³¹ a nevinný se bude rozčilovat⁸³² nad bezbožným⁴¹⁹ 833,

(9) ale spravedlivý se bude držet⁷⁹⁰ 834 své cesty a čistý na svých rukou³⁰¹ 835 bude přibírat⁸³⁶ síly.

(10) Avšak, oni všichni²² 837 838, můžete⁴⁰ se vrátit, ano, jen³⁵ přijďte, stejně²⁵ mezi vámi nebudu moci⁴⁰ najít moudrého.

(11) Mé dni přešly, mé záměry jsou⁹² roztrhány, dědictví¹⁸¹ 839 mého srdce;

(12) noc vydávají²⁸ 840 841 za⁸⁴² den, světlo za blízké od⁸⁴³ 844 tmy.

(13) Jestliže mám⁴⁰ očekávat³¹³ šeól³⁵³ za svůj dům, že prostřu své ležiště⁸⁴⁵ ve tmě,

(14) že řeknu⁸⁴⁶ porušení⁴⁹² 847: ty jsi můj otec, a červům: má matka a má sestra,

(15) kdepak je tedy⁹⁴ má naděje – ano, má naděje, kdo ji může⁴⁰ zpozorovat?

(16) Bude sestupovat k branám⁸⁴⁸ šeólu³⁵³, až spočinutí všech spolu bude na prachu¹⁹³.

18 A Bildad, Súchí⁸⁴, odpověděl a řekl: (2) Až dokdy budete klást²⁸ léčku⁸⁴⁹ řečem¹⁵⁴ 850?

Měli byste⁴⁰ mít rozum³²⁷, ať potom můžeme⁴⁰ mluvit⁸⁵⁰.

(3) Proč máme⁴⁰ být považováni⁶⁶¹ za dobytěk⁵⁹⁰?

Znečistili jsme se⁸⁵¹ ve vašich očích?

(4) Sám sebe⁸⁵² ve svém hněvu³⁵⁷ rozervává –

- zda se bude země pro tebe
vyliďňovat⁸⁵³ a skála ze svého místa⁸³
ustupovat⁷⁰¹?
- (5) Světlo zlovolných přece musí⁴⁰
hasnout, aniž bude svítit plamen⁸⁵⁴
jeho ohně,
- (6) světlo v jeho stanu se zatmí a jeho
lampa nad ním bude hasnout;
- (7) kroky jeho síly⁸⁴⁹ budou tísněny⁸⁵⁵
a svrhovat ho bude jeho
rozhodnutí⁸⁵⁶,
- (8) neboť svýma nohama bude
zaháněn³⁹⁶ v síť a bude se procházet
po mřížích⁸⁵⁷,
- (9) za patu ho bude chytat⁷⁹⁰ past,
převládat nad ním^{67 858} bude
zkáza²¹⁴.
- (10) V zemi bude skryto¹³⁰ jeho⁸⁵⁹
osidlo⁸⁶⁰ a na pěšine⁸⁹¹ jeho⁸⁵⁹
nástraha,
- (11) vůkol ho vyděsí¹⁰³ postrachy
a zaplaší ho, v patách za ním⁸⁶¹,
- (12) hladová bude⁸⁶² jeho síla⁸⁶³
a zhouba⁸⁶⁴ bude připravena⁵⁵⁸ po
jeho boku⁸⁶⁵,
- (13) prvorozený smrti⁸⁶⁶ bude šírat⁵⁵
kusy⁸⁴⁸ jeho kůže, šírat⁵⁵ jeho
údy⁸⁴⁸,
- (14) Bude vytrhován ze svého stanu,
svého útočiště^{420 867} – to²⁵ ho bude
zavádět⁸⁶⁸ ke králi postrachů;
- (15) v jeho stanu se bude³¹⁶ pobývat¹⁰² –
z těch, kdo nejsou⁸⁶⁹ jeho^{587 870}, na
jeho příbytek²⁰⁸ se bude sypat síra.
- (16) Zespod budou jeho kořeny
usychat⁴¹⁷ a shora bude sřezáváno⁶⁷³
jeho proutě⁶⁸⁹,
- (17) jeho památka vymizí se země,
aniž bude mít¹²⁷ jméno na tváři²²³
pastvišť^{224 871}.
- (18) Budou ho odstrkovat⁸⁷² od⁸⁷³ světla
do tmy a zahánět ze světa,
- (19) nebude mít¹²⁷ ve svém lidu
zplozenstva⁸⁷⁴ ani potomstva⁸⁷⁴
aniž bude kdo přežívající⁸⁷⁵ v jeho
stanovištích⁸⁷⁶;
- (20) nad jeho dnem⁸⁷⁷ se pozdější
zhrozí¹⁸¹, jako²⁵ předešlé
zachvátil^{790 834 878} děs.
- (21) Ano, toto¹¹⁹⁷ jsou osudy⁸⁷⁹ zlosyna
a toto je úděl⁸⁸⁰ toho, kdo nezná⁹²
БОГА.

- 19 A Jób odpověděl a řekl:
(2) Až dokdy budete mou duši
trápit a drtit²¹¹ mé slovy¹⁵⁴?
- (3) Toto je po desáté⁸⁸¹, co mě
hanobíte⁵³⁹; nestydíte se?
Ublížíjete⁸⁸² mi⁸⁸³!
- (4) A byť jsem i vpravdě pobloudil⁶⁰⁵,
zůstává⁸¹⁸ mé poblouzení při mně;
- (5) chcete⁴⁰-li se proti mně
vytahovat^{374 884} a mou hanbu proti
mně dokazovat^{242 330},
- (6) vězte tedy⁸⁸⁵, že mě srazil^{394 886}
a svou síť proti mně dokola
položil⁸⁸⁷ +Bůh.
- (7) Hle, křičím⁸⁸⁸: Násilí⁸⁸⁹ ale
nedostávám odpovědi; volám
o pomoc, ale není práva³⁹⁵;
- (8) zatarasi¹⁸⁹⁰ mou stezku⁴¹⁸, takže²⁵
nemohu⁴⁰ procházet, a na mé
pěšiny⁸⁹¹ uvádí²⁸ tmu,
- (9) svlékl ze⁴⁹⁵ mne mou čest⁸⁹²
a korunu⁸⁹³ mé hlavy odstranil⁷,
- (10) poráží⁸⁹⁴ mě vůkol, takže²⁵ hynu⁸⁹⁵,
a jako strom vytrhává⁸⁹⁶ mou naději,
- (11) i rozpaluje⁸⁹⁷ proti mně svůj hněv
a počítá⁶⁶¹ si mě mezi své
protivníky^{324 898},
- (12) spolu přicházejí jeho čtyři⁸⁹⁹
a zbudovali⁹⁰⁰ proti mně svou cestu
a položili se⁹⁰¹ vůkol k mému stanu.
- (13) Mé bratry vzdálil z mé
přítomnosti⁹⁰² a moji známí se mi⁹⁰³
naprosto odcizili^{733 904},
- (14) moji blízcí⁹⁰⁵ zůstávají⁹²
stranou^{132 906} a moji důvěrně známí
mě zapomněli,
- (15) návštěvníci⁹⁰⁷ mého domu a mé
služebnice mě považují⁶⁶¹ za
cizince⁹⁰⁸,
- v jejich očích jsem se stal³
cizozemcem⁹⁰⁹;
- (16) povolám¹⁷-li svého nevolníka,
neodpovídá⁶⁰, musím⁴⁰ k němu
úpět⁴⁰¹.
- (17) Mé ženě se zprotivil^{733 904} můj
dech¹⁷² a má úpění^{401 910} dětem¹⁷⁷ mé
matky⁹¹¹;
- (18) i malé děti⁹¹² mnou pohrdají^{92 369};
když vstávám, mluvím^{60 92} proti mně.
- (19) Všichni moji důvěrní přátelé⁹¹³ si
mě zošklivili⁷²⁷ a ti, jež⁹¹⁴ jsem
miloval⁹², se obrátili proti mně.

- (20) Mé kosti ulpěly¹³⁵ na⁹¹⁵ mé kůži a na⁹¹⁵ mém mase, i zachraňuji se⁹¹⁶ s kůží⁷⁴⁷ svých zubů.
- (21) Prokažte mi přízeň⁹¹⁷, prokažte mi přízeň⁹¹⁷ vy, moji přátel⁶⁸², neboť na mne sáhla^{37 918} +Boží ruka!
- (22) Nač mě pronásledujete, tak jako³⁰ BŮH, a nemůžete⁴⁰ se nasytit mým masem¹⁷⁰?
- (23) Kéž²⁸⁶ jsou nyní i zapisována má slova¹⁵⁴¹! Kéž²⁸⁶ jsou i zajišťována⁹¹⁹ v knize,
- (24) rydlem ze železa a olovem navždy⁶⁷¹ vtesávána⁹²⁰ v skálu!
- (25) A já vím⁹², že můj Výkupce⁹²¹ je živ; on²⁵, Poslední⁹²², musí⁴⁰ povstat nad prach^{193 923},
- (26) až po mé kůži bude zničeno³⁴⁵ toto^{924 925}, pak²⁵, prost⁵⁶¹ svého masa, budu smět⁴⁰ spatřit^{730 926} +Boha,
- (27) jehož já budu spatřovat^{730 926} pro sebe¹²⁴, toho²⁵ uvidí mé oči, ne cizák^{733 927} –
mé ledviny⁷⁹⁴ v mém nitru⁹²⁸
hynou^{92 171 929}!
- (28) Vždyť byste měli⁴⁰ říci²³: Co¹²⁰ jsme⁹³⁰ jeho⁵⁸⁷ pronásledovateli⁹³¹?
Neboť²⁵ kořen věci se najde ve mně^{932 933}!
- (29) Mějte⁹³⁴ o sebe strach⁹³⁵ z⁹³⁶ meče, neboť popuzením, trestem za nepravost^{241 389}, je meč²⁷³, abyste věděli, že je soud⁹³⁷.
- 20** A Cófar, Naamáthi⁸⁴, odpověděl a řekl:
- (2) Mé myšlenky mě proto vedou k odezvě^{459 660 938} a tou příčinou je při mně pobouření⁹³⁹,
- (3) že slyším napominání¹⁵⁶ k svému zahanbování³⁰¹, takže²⁵ mě duch¹⁷² mým rozumem^{170 327 940 941} vede k odpovědi⁹³⁸,
- (4) Zda víš⁹² toto, co je odjakživa⁹⁴², od uvedení²⁸ člověka na zem,
- (5) že plesání zlovolných je krátké⁹⁴³ a radost bezbožného⁴¹⁹ na okamžik?
- (6) Byť jeho vypinavost vystupovala³⁰⁹ k nebesům
a jeho hlava dosahovala^{37 944}
k oblakům¹³⁵,
- (7) hyne navždy⁹⁴⁵ jako jeho lejno; viděvší ho budou říkat: kde je?
- (8) Odlétá jako sen, aniž ho mohou⁴⁰ najít; ano, je zaplašován jako vidění¹⁸⁰ noci;
- (9) oko ho vídalo⁹², ne však⁹⁴ nadále⁹⁴⁶, aniž ho ještě jeho místo⁸³ pozoruje.
- (10) Jeho synové musejí⁴⁰ uspokojovat⁹⁴⁷ nuzné²³⁹ a jeho⁹⁴⁸ ruce musejí⁴⁰ navracet jeho bohatství⁹⁴⁹;
- (11) jeho kosti jsou⁹² plny jeho mladistvé svěžesti⁹⁵⁰, jež²⁵ s ním musí⁴⁰ ulehnout na prach¹⁹³.
- (12) Byť zlo působilo sladkost v jeho ústech, – skrývá^{291 732 951} je pod svým jazykem,
- (13) bdí⁷⁹⁵ nad ním⁹⁵², aniž je zanedbává⁹⁵³, nýbrž²⁵ je zadržuje vprostřed pod^{26 954} svým patrem, –
- (14) změní se jeho pokrm¹⁴⁷ v jeho vnitřnostech, v něm⁹⁵⁵ se stane žlučič⁹⁵⁶ zmijí⁹⁵⁷.
- (15) Spolkl jmění⁷⁵⁵, ale bude je muset⁴⁰ vyvrátit, BŮH je z jeho břicha⁶³ bude vyhánět⁹⁵⁸.
- (16) Bude sát jed⁹⁵⁹ zmijí⁹⁵⁷, jazyk brejlovc⁹⁶⁰ ho bude zabíjet;
- (17) nebude hledět na strouhy⁹⁶¹, řeky⁹⁶², potoky³⁰³ među a smetany⁹⁶³,
- (18) jsa nucen vracet⁹⁶⁴ zisk, jež²⁵ nebude smět⁴⁰ spolknout;
- podle jmění⁷⁵⁵ bude jeho⁹⁶⁵ náhrada⁹⁶⁶ – věru²⁵ se nebude radovat⁹⁶⁷,
- (19) neboť zkrušoval^{92 968}, opouště^{192 953} nuzné²³⁹, násilně odnímá^{92 969 970} domy, jež¹³⁵ nebudoval⁹⁷¹.
- (20) Ač neznal⁹² ve svém nitru^{63 711} klidu^{789 972},
nebude moci⁴⁰ zachránit *nic* ze svých vytoužených věcí^{135 973 974};
- (21) nebylo schopného uniknout⁵⁰⁹ jeho žravosti, proto jeho blahobyť⁹⁷⁵ nebude mít trvání.
- (22) V plnosti jeho hojnosti⁹⁷⁶ mu bude úzko, bude ho ohrožovat⁹⁷⁷ ruka všech⁹⁷⁸ trpících^{135 139 979};
- (23) k naplnění jeho břicha^{63 711} se bude dí³, že v něho bude vpouštět^{138 996} žár⁹⁸⁰ svého hněvu a dštit na něho, jemu za⁹⁸¹ pokrm^{982 983} –
- (24) před¹¹⁶ zbrojí ze železa¹⁷⁷⁰ bude utíkat, bude ho prorážet luk z mosazi⁹⁸⁴.

- (25) Vytáhne se³¹⁶, takže²⁵ ze zad vyjde⁴³, ano, bleskot⁹⁸⁵, z jeho žluči⁹⁵⁶; bude odcházet – hrůza²⁴¹ na něm⁹⁸⁶.
- (26) Pro jeho poklady^{124 516 987} je ukryta^{130 988} veškerá tma⁷⁴⁰, bude ho sžírat⁵⁵ nerozdmýchaný⁹⁸⁹ oheň, spásat¹¹⁶⁰ bude vše přežívající⁸⁷⁵ v jeho stanu;
- (27) nebesa budou odhalovat jeho nepravost³⁸⁹ a země se mu bude vzpírat⁹⁹⁰,
- (28) mizet⁹⁹¹ bude výnos jeho domu, věci rozplývající se⁹⁹² v den jeho⁷⁶³ hněvu.
- (29) Toto je člověka zlovolného podíl od Boha a vlastnictví⁹⁹³ od BOHA mu přičtené⁹⁹⁴.

21

A Jób odpověděl a řekl:

- (2) Slyšte raději⁵⁵⁶ mou řeč¹⁵⁴; ano, toto nechť je⁹⁶ za vaše útechy⁹⁹⁵.
- (3) Sneste⁸⁷ mě, ať mohu⁴⁰ já mluvit, a poté, co domluví, se můžete⁴⁰ posmívat⁴⁷³.
- (4) Zda já – je mé stěžování^{363 502} k člověku?
- A kdyby – proč by se můj duch⁷² neměl⁴⁰ stát netrpělivým⁹⁹⁶?
- (5) Otočte se⁹⁹⁷ ke mně a zhrozte se a položte²⁸ ruku na ústa.
- (6) Vzpomenuli si jen⁹⁴, tu²⁵ strnu¹⁶⁴ a mé maso zachvátí^{790 834} chvění.
- (7) Proč zlovolní žijí, stárnou^{701 998}, ba vzmáhají se⁷⁴⁴ zdatností^{755 999},
- (8) jejich símě je zabezpečeno⁵⁵⁸ před jejich tváří, s nimi, ano, jejich potomci²⁶⁰ před jejich očima,
- (9) jejich domy – pokoj, prosty⁵⁶¹ strachu, aniž je nad nimi +Boží hůl^{1497 498},
- (10) jeho¹⁰⁰⁰ býk^{280 1001} oplodní¹⁰⁰², aniž promrhává¹⁰⁰³, jeho¹⁰⁰⁰ kráva vrhá, aniž zmetává,
- (11) jako stádo¹⁰⁰⁴ vypouštějí³⁹⁶ své malé děti⁹¹² a jejich zplození¹⁰⁰⁵ poskakují¹⁰⁰⁶,
- (12) povstávají^{87 1007} při tamburíně¹⁰⁰⁸ a lyře^{1009 1010} a veselí se za zvuku⁷³⁸ flétny¹⁰¹¹,
- (13) tráví¹⁰¹² své dni v blahobytu⁹⁷⁵ a do šéolu³⁵³ klesají v okamžiku¹⁰¹³.

- (14) A BOHU říkají: Odstup⁷ od nás, neboť²⁵ nemáme v oblibě⁴³⁶ znalost tvých cest;
- (15) čím je Všemocný, že bychom mu měli⁴⁰ sloužit¹⁰¹⁴, a co za prospěch budeme mít, budeme-li na něho naléhat¹⁰¹⁵?
- (16) Hle, není jejich blahobyť⁹⁷⁵ v jejich ruce¹⁰¹⁶? – Daleko je⁹² od mne myšlení¹⁰¹⁷ zlovolných!
- (17) Jak často³⁷⁸ lampa zlovolných hasne a přichází na ně jejich zhouba⁸⁶⁴? Rozdává^{138 1018} ve svém hněvu příděly^{860 1019}?
- (18) Jsou jako sláma před větrem^{172 416} a jako plevy¹³⁵, jež odmete¹⁰²⁰ vichřice?
- (19) Odkládá^{516 988} +Bůh jeho špatnost^{168 1021} pro jeho děti^{124 177 1022}? Nechť odplácí^{96 403 1513} jemu, aby věděl,
- (20) nechť jeho oči vidí⁹⁶ jeho zkázu a nechť pije⁹⁶ z popuzení Všemocného;
- (21) vždyť jaký³²⁸ bude jeho zájem o¹⁰²³ jeho dům po něm, když²⁵ bude počít jeho měsíců přetát?
- (22) Zda kdo může⁴⁰ BOHU udílet výuku¹⁰²⁴ vědění? On přece⁹⁴ soudí vyvýšené¹⁰²⁵!
- (23) Tento umírá v dokonalosti¹⁰²⁶ své neporušenosti^{1027 1028}, všecek²² pokojný a klidný⁷⁸⁹,
- (24) plny tuku jsou⁹² jeho vnitřnosti¹⁰²⁹ a morek jeho kostí je svěží¹⁰³⁰,
- (25) tento zase⁹⁴ umírá s duší zahořklou⁷⁴⁷, aniž okusil¹⁰³¹ z čeho dobrého¹⁰³²;
- (26) spolu budou ležet na prachu¹⁹³ a přikrovem na nich¹⁰³³ budou červi¹⁸⁵.
- (27) Hle, poznal jsem vaše myšlenky a pletichy¹⁰³⁴ – chcete⁴⁰ na mně páchat křivdu^{767 1035},
- (28) neboť říkáte: Kde je dům velmože^{619 1036} a kde stan obydlí^{181 1037} zlovolných?
- (29) Zda jste se neotázali přecházejících cestou a jejich doklady¹⁰³⁸ nerozpoznáváte⁸⁸,
- (30) že zlý je v den zhouby⁸⁶⁴ ušetřován³⁵⁵, v den hněvu^{241 1039} jsou odváděni¹⁰⁴⁰?

- (31) Kdo může⁴⁰ do jeho tváře otevřeně promluvit⁵³ o jeho cestě¹⁰⁴¹?
Kdo mu může⁴⁰ odplatit^{403 441 1513}, co²⁵ on učinil?
(32) Ale on bude nesen k hrobům a na mohyle¹⁰⁴² se bude²¹⁶ bdít¹⁰⁴³;
(33) hrouty údolí³⁰³ mu zesládnou¹⁰⁴⁴ a za ním potáhnou¹⁰⁴⁵ všichni lidé – ani před ním⁴¹⁶ jim nebylo počtu.
(34) Jak mě tedy⁹⁴ chcete⁴⁰ těšit⁷⁷⁰ marností³⁷³, když ve vašich odpovědích^{560 1046} je jen¹⁰⁴⁷ klam¹⁰⁴⁸?

22 A Elifáz, Témání⁸⁴, odpověděl a řekl:

- (2) Zda může⁴⁰ člověk⁹⁷ být k užtku Bohu? Nýbrž²¹⁷ rozvázně si počínající¹⁰⁴⁹ je k užtku pro sebe!
(3) Zda je Všemocnému potěšením^{1023 1050}, jestliže jsi spravedliv, a ziskem-li, jestliže své cesty činíš bezúhonnými^{4 1051}?
(4) Zda z bázně⁶ před tebou¹⁰⁵² tě ukáží²⁴², vcházi s tebou v soud³⁹⁵?
(5) Zda není tvé zlo hojné? Ba²⁵, není konce tvým nepravostem³⁸⁹!
(6) Ano, svého bratra jsi bez příčiny zatěžoval zástavami¹⁰⁵³ a roucha nuzně oděných¹⁰⁵⁴ jsi slevkal¹⁰⁵⁵,
(7) vyčerpaného¹⁰⁵⁶ jsi vodou nenapájel a chléb jsi před hladovým¹⁶ zadržoval,
(8) ale člověk⁶⁹ mocný¹⁰⁵⁷ – jemu se dostalo země, a vznešená^{87 1058} osobnost¹⁰⁵⁹ v ní směla⁴⁰ bydlet¹⁰⁶⁰;
(9) vdovy jsi pryč posílal³⁹⁶ s prázdnou a opory¹⁰⁶¹ sirotků směly⁴⁰ být rozdrčovány^{211 1060}.
(10) Proto jsou okolo tebe pasti a plaší¹⁶⁴ tě náhlý strach,
(11) nebo tma – nevidíš – a přikrývá tě záplava¹⁷¹⁸ vod¹⁰⁶².
(12) Zda není +Bůh ve výšce nebes? A viz vrchol¹⁰⁶³ hvězd¹⁰⁶⁴, jak jsou⁹² vyzdviženy¹⁰⁶⁵!
(13) Ale řekl jsi: Co Bůh ví^{92 1066}! Zda může⁴⁰ skrze mračno¹⁰⁶⁷ soudit?
(14) Mraky jsou mu zastřením¹⁰⁶⁸, takže²⁵ nemůže⁴⁰ vidět, a prochází se klenbou nebes.
(15) Zda se chceš⁴⁰ držet⁷³ dávné stezky^{418 1069}, již vyšlapali muži⁵³⁸ špatnosti¹⁶⁸,

- (16) kteří byli sesbírání¹⁰⁷⁰, předčasně¹⁰⁷¹, jako řeka se rozléval^{563 1072} jejich základ,
(17) již⁷⁹ říkali Bohu: Odstup⁷ od nás, a co prý pro ně¹²⁴ může^{40 1073} Všemocný učinit^{341 382}?
(18) A on jejich domy naplnil blahobytem⁹⁷⁵. – Ale daleko je⁹² ode mne myšlení¹⁰⁷⁷ zlovlných!
(19) Spravedliví se budou¹⁰⁷⁴ dívat a budou se radovat, a nevinný se jim bude vysmívat⁴⁷³.
(20) Nebyl-li zahuben⁷⁵² proti nám¹⁰⁷⁵ povstávající¹⁰⁷⁶? I pozůstatky¹³⁵ po nich pohltí^{55 1078} oheň.
(21) Nuže³⁵, buď s ním⁷⁶³ zadobře¹⁰⁷⁹ a udržuj pokoj; tak¹⁰⁸⁰ k tobě bude přicházet dobro.
(22) Přijímej, prosím³⁵, poučování¹⁰⁸¹ z jeho úst a ukládej²⁸ jeho výroky ve své srdce;
(23) chceš⁴⁰-li se vrátit k Všemocnému, být opět vybudován, musíš⁴⁰ od svých stanů vzdálit bezpráví²⁴⁰.
(24) Pak²⁵ budeš zlatou rudu pokládat za¹⁰⁸² prach a zlato z Ófiru¹⁰⁸³ za¹⁰⁸⁴ kamení^{1085 1086} z potoků³⁰³
(25) a tvou zlatou rudou bude⁹² Všemocný, i stříbrem zářícím¹⁰⁸⁷ tobě.
(26) Ano, tehdy budeš na Všemocném nacházet svou slast¹⁰⁸⁸ a k +Bohu povznášet⁸⁷ svou tvář,
(27) k němu se modlit¹⁰⁸⁹, i bude tě slyšet a budeš mu plnit^{403 441} své sliby,
(28) a jestliže pojmeš¹⁰⁹⁰ nějakou myšlenku¹⁰⁹¹, bude⁶⁰ se uskutečňovat⁴²², a na tvé cesty zasvítí světlo;
(29) jestliže povedou¹⁰⁹² dolů, můžeš⁴⁰ si říci²³: Vztyk¹⁰⁹³! – a on⁷⁶³ sklíčeně hledičího¹⁰⁹⁴ může⁴⁰ vysvobodit²³⁶.
(30) Zachraňuje⁹¹⁶ i nikoli nevinného; ten²⁵ bude zachráněn⁹¹⁶ čistotou⁴⁹¹ tvých dlaní⁴⁹⁰.

23

A Jób odpověděl a řekl:
(2) Ještě nyní¹⁰⁹⁵ má mé stěžování^{363 502} být vzpurností¹⁰⁹⁶? Na mne dopadající⁸⁵⁹ ruka⁷⁶³ je⁹² těžká nad¹⁰⁹⁷ mé vzdychání.

- (3) Kéž²⁸⁶ bych zvěděl, jak²⁵ bych ho mohl⁴⁰ najít! Chtěl bych⁴⁰ přijít až k jeho sídlu,
- (4) předněst⁶⁵⁸ právní věc³⁹⁵ před jeho tváří a naplnit svá ústa obhajobou¹⁰⁹⁸;
- (5) chtěl bych⁴⁰ znát slova¹⁵⁴, jimiž by mi odpovídal, a rozumět^{327 1099}, co by mi říkal.
- (6) Zda by se⁴³⁴ mnou vedl při⁴³⁷ převahou¹¹⁰⁰ moci? Ne, nýbrž on by chtěl⁴⁰ dát²⁸ na mne¹¹⁰¹;
- (7) to¹¹⁰² by se s⁴³⁴ ním upřímný⁵ mohl⁴⁰ dohadovat^{242 330 655 1103}, i mohl⁴⁰ bych natrvalo uniknout od svého soudece.
- (8) Hle, jdu k východu¹¹⁰⁴ – není ho; pakl²⁵ nazpět^{1104 1105}, nepozorují^{327 458} ho⁵⁸⁷,
- (9) při jeho působení¹⁵ vlevo¹¹⁰⁴ ho²⁵ nemohu⁴⁰ spatřit^{730 926}, vpravo¹¹⁰⁴ uhýbá¹¹⁰⁶, takže²⁵ ho nevidím;
- (10) avšak zná⁹² mou cestu¹¹⁰⁷; podrobil mě zkoušce – vycházím^{43 1108} jako zlato.
- (11) Má noha se přidrželá^{790 1109} jeho kročeje, dbal^{73 92} jsem jeho cesty, aniž jsem odbočoval^{450 110};
- (12) rozkaz jeho rtů – a neodstupoval jsem, nad¹¹¹¹ sobě určený pokrm^{11 682 1112} uchovávám⁵¹⁶ výroky jeho úst.
- (13) On však⁹⁴ je při jednom¹¹¹³, i kdo ho může⁴⁰ odvrátit? Co²⁵ si jeho duše přeje⁹², to²⁵ činí,
- (14) ano, naplňuje^{403 1114}, co je pro mne určeno^{682 1110}, a mnoho takového¹¹¹⁵ má na mysli⁹⁷.
- (15) Proto jsem jeho tváří¹⁷⁰ otřesen^{164 1116}; když se zamýšlím^{327 554}, mám⁶⁰ z něho strach,
- (16) ano, Bůh mé srdce učinil malomyslným¹¹¹⁷, ano, Všemocný mnou otrásl^{164 1116},
- (17) neboť ne ze⁹³⁶ tmy jsem⁹² zničen¹¹¹⁸, ani proto, že mou tvář¹¹¹⁹ pokrylo¹¹²⁰ temno⁵³⁴.

24 Proč, ač před Všemocným¹¹⁶ nejsou časy skryty⁵¹⁶, nespátřili^{60 926}, kdo ho znají¹¹²¹, jeho dni¹¹²²?

- (2) Posouvají¹¹²³ meze¹¹²⁴, stáda¹³⁵ si loupežně přivlastňují^{1123 1125} a pasou^{1123 1126},

- (3) osla sirotků odhánějí¹¹²³, hovězí dobytče²⁸⁰ vdovy berou¹¹²³ v zástavu¹⁰⁵³,
- (4) z cesty odstrkují^{450 1123} nemajetné²³⁵, tiší¹¹²⁷ v zemi³⁰¹ jsou nuceni spolu se skrývat¹¹²⁸ –
- (5) hle, jako divocí oslové v pustině vychází⁴³ po¹¹²⁹ své práci³⁴¹, pátrajíce³⁹⁰ po potravě¹¹³⁰; pokrmem^{147 1131} pro děti^{48 124} je mu¹¹³² step¹¹³³;
- (6) v poli žnou jeho¹¹³⁴ píci^{281 1135} a paběrkují na vinici zlovolného.
- (7) Pro nedostatek¹⁷⁰ oblečení nocují nazi^{1054 1136}, a v chladu není příkrývky¹¹³⁷,
- (8) moknou horskou plískanicí^{170 1138} a pro nedostatek¹⁷⁰ přístřeší objímají skálu.
- (9) Sirotky od prsu odtrhují^{1123 1125 1139} a na chudého¹¹²⁷ uvalují¹¹⁴⁰ zástavu¹⁰⁵³;
- (10) ti chodí nazi^{1054 1136}, bez oblečení, a hladovi snášejí⁸⁷ snopy¹³⁵,
- (11) mezi jejich zdmi tlačí olej, šlapou lisy a žízni.
- (12) Z města lidí^{538 1141 1142} sténají a duše smrtelně raněných¹¹⁴³ křičí o pomoc; to²⁵ +Bůh nepokládá²⁸ za nenáležitě⁶⁶.
- (13) Oni¹¹²³ jsou ze zrazujících^{973 1144} světlo¹¹⁴⁵, nerozpoznávají⁸⁸ jeho cest a nezůstávají na jeho pěšinách⁸⁹¹.
- (14) K svítání¹¹⁴⁶ povstává vrah¹¹⁴⁷ – bude zabíjet ubohého¹¹²⁷ a nemajetného²³⁵, a v noci je jako zloděj.
- (15) A oko cizoložníka bedlivě vyčkává⁷³ soumraku s myšlenkou¹⁰⁹¹: Nemůže⁴⁰ mě zpozorovat oko; a přikládá²⁸ si zastření tváře¹¹⁴⁸.
- (16) Ve tmě podkopává^{138 1149} domy¹¹⁵⁰, za dne se uzavírají^{449 1123 1151 1152}; světla neznají^{1123 1153};
- (17) ano, jitro je jim stejné¹¹⁵⁴ jako hluboká temnota¹¹⁵⁵, neboť má¹¹³² znalost⁸⁸ postrachů hluboké temnoty¹¹⁵⁵.
- (18) On¹¹⁴⁹ bude lehký¹¹⁵⁶ na hladině²²³ vody, zlořečeno bude jejich dílu půdy^{216 1157} v zemi; nebude se otáčet⁹⁹⁷ na cestu k vinicím³⁰¹.

- (19) Sucho i horko odklízejí^{1125 1139} sněžné vody¹¹⁵⁸, šeo¹³⁵³ ty, kdo zhrěšili;
- (20) děloha na něho¹¹⁴⁹ zapomíná¹¹⁵⁹, červ si na něm¹¹⁴⁹ pochutnává⁹², není¹¹⁴⁹ již připomínán, a bezpráví²⁴⁰ se láme jako strom;
- (21) olupuje^{1149 1160} neplodnou¹¹⁶¹, jež nerodí, a vdově nečiní¹¹⁴⁹ dobře.
- (22) Dlouho však⁹⁴ svou mocí ponechává^{138 1045 1162} silně¹¹⁶³, povstává^{422 1149 1164}, aniž kdo v jeho život⁵¹⁴ věřil^{189 1165};
- (23) dává¹³⁸ mu¹¹⁴⁹ být v bezpečí⁵⁶⁷, takže²⁵ se může^{40 1149} spolehnout^{421 1166}, a jeho⁷⁶³ oči jsou na jejich¹¹²³ cestách¹¹⁶⁷;
- (24) jsou trochu¹¹⁶⁸ povyšování – a není jich, ano, jsou sráženi¹¹⁶⁹, sesychají¹⁷⁰ jako vršeni a jako vršky¹⁰⁶³ klasů se uřezávají⁶⁷³.
- (25) Nuže²⁵, zdalipak není tak? Kdo mě může⁴⁰ usvědčit ze lži a mou řeč¹⁵⁴ za nic¹⁵²⁹ pokládat²⁸?

25 A Bildad, Súchí⁸⁴, odpověděl a řekl:

- (2) Při něm je vláda¹¹⁷¹ a děs; on na svých výsostech působí¹⁵ pokoj.
- (3) Zda lze spočítat jeho čtyři^{899 1172}? A nad kým se nepozvedá⁴²² jeho světlo¹³⁹⁵?
- (4) Což tedy⁹⁴ může⁴⁰ smrtelník¹⁸⁷ být před⁴³⁴ BOHEM spravedlivý? Ano, což může⁴⁰ zrozenec ženy být čistý?
- (5) Hle, ani¹¹⁷³ měsíc, ten²⁵ nedává jasů¹¹⁷⁴, aniž jsou hvězdy v jeho očích čisty;
- (6) oč méně smrtelník¹⁸⁷ – červ, ano, syn člověka – hmyz¹¹⁷⁵?

26 A Jób odpověděl a řekl:

- (2) Jak³²⁸ jsi pomohl bezmocnému¹¹⁷⁶, podepřel^{236 1177} jsi paži bez¹⁵²⁹ síly!
- (3) Jak³²⁸ jsi poradil nemoudrosti¹¹⁷⁸ a rozumnost^{228 297} jsi v hojnosti uvedl v známost!
- (4) Koho jsi zpravil^{53 1179} svými slovy¹⁵⁴ a či závan¹⁶⁹ z tebe vyšel⁴³?
- (5) Stíny¹¹⁸⁰ upadají v strach⁷¹⁷, odspodu vod i jejich¹¹⁸¹ obyvatelé,
- (6) šeo¹³⁵³ je před ním⁷⁶³ nahý a propast¹¹⁸² nemá⁶⁸⁵ přikrývky¹³⁷,

- (7) rozpíná⁷⁶³ sever¹¹⁸³ nad pustotou³¹⁰, zavěšuje zem nad ničím¹¹⁸⁴,
- (8) zavazuje vody ve své mraky, aniž se oblak pod nimi roztrhne¹¹⁸⁵,
- (9) uzavírá^{790 1186} pohled na trůn¹¹⁸⁷; rozestřel nad ním svůj oblak,
- (10) kruhem zavedl mez⁶⁸² okolo¹¹⁸⁸ vod až po nejzazší hranici⁵⁴⁶ světla s tmou.
- (11) Sloupy nebes se otřásají¹¹⁸⁹ a trnou¹¹⁹⁰ před jeho důtkou^{116 1191 1192},
- (12) svou mocí bouří^{348 1193} moře a svou obezřelostí⁵⁹⁷ rozdrtil^{1244 1194} Ráhava⁴⁶⁰,
- (13) jeho Duchem¹⁷² se nebesa stala¹¹⁹⁴ jasností, jeho ruka probodla^{1194 1195} prchajícího hada¹¹⁹⁶.
- (14) Hle, toto¹¹⁹⁷ jsou okraje¹¹⁹⁸ jeho cest; ano, jaky^{328 1199} šepot¹⁸⁵ slova o něm¹²¹⁰ slyšíme¹²⁰⁰!
- Ale kdo se může⁴⁰ projevit rozumějším^{327 554} hřmění jeho moci⁶⁰⁰?
- 27** A Jób se dále ujal^{87 946} své¹²⁰¹ průpovědi^{1202 1203} a řekl:

- (2) Jako že je živ BŮh, odstranivší⁷ mé právo³⁹⁵, ano, Všemocný, jenž zarmoutil¹²⁰⁴ mou duši,
- (3) že po všechno trvání mého dechu¹⁶⁹ ve mně a +Božího ducha¹⁷² v mých chrápících –
- (4) budou-li³⁸ mé rty vyslovovat křivdu²⁴⁰ a bude-li³⁸ můj jazyk pronášet klam!
- (5) Daleko mi, abych¹²⁰⁵ vás ospravedlňoval; než budu skonávat, nebudu od sebe odkládat⁷ svou bezúhonnost⁴;
- (6) své spravedlnosti se držím^{67 92} a nebudu se jí vzdávat³⁸⁰; mé srdce mě v žádný z mých dní nebude hanět¹²⁰⁶,
- (7) buďsi můj nepřítel takový jako zlovolník a můj¹⁰⁷⁵ odpůrce^{990 1207} jako zlosyn.
- (8) Vždyť co je nadějí bezbožného⁴¹⁹, jestliže si bude¹³⁸ odtínat²⁸⁹, když bude +Bůh vyjímat¹²⁰⁸ jeho duši?
- (9) Bude BŮh slyšet jeho křik⁸⁸⁸, když na něho bude přicházet tiseň?
- (10) Bude-li na Všemocném nacházet svou slast¹⁰⁸⁸ a v každý čas +Boha vzývat¹¹⁰⁹?

- (11) Chci⁴⁰ vás poučit o Boží ruce¹²¹⁰, nezamlčet²⁹¹, co je¹²¹¹ s Všemocným.
 (12) Hle, vy, vy všichni²², máte⁹² zkušenosti^{730 926 1212}; nač tedy⁹⁴ takovéto⁷²⁹ nicotnosti^{135 373} blábolíte¹²¹³?
 (13) Toto je podíl zlovolného člověka u БОНА a vlastnictví⁹⁹³ násilníků³²⁵, jež dostávají od Všemocného:
 (14) Množí-li se jeho děti¹⁷⁷, pak pro meč^{124 1214}, aniž se jeho potomci²⁶⁰ mohou⁴⁰ nasytit chlebem;
 (15) jeho přežívající⁸⁷⁵ se budou pohřbívat za moru¹²¹⁵, aniž jeho vdovy budou plakat.
 (16) Byť hromadil stříbro jako prach¹⁹³ a oblečení chystal⁵⁵⁸ jako bláta¹⁹²,
 (17) nechť chystá^{96 558}, bude je⁹⁴ oblékat spravedlivý, a stříbro bude nevinný rozdělovat.
 (18) Zbudoval svůj dům jako mol¹²¹⁶, jako dělává hliďač³⁸³ budku¹²¹⁷;
 (19) uléhá, *jsa* bohat, aniž se co ztrácí¹²¹⁸; když otevře své oči, není⁶⁰ toho^{266 1219 1220}.
 (20) Jako vody¹²²¹ ho postihují postrachy, v noci ho odmetává¹⁰²⁰ vichřice,
 (21) odnáší⁸⁷ ho východní vítr⁷¹², takže²⁵ mizí¹²²², *ano*, svrhá¹²²³ ho z jeho místa⁸³.
 (22) Střílí^{763 1224} na něho, aniž se slitovává⁷⁹⁵; před jeho⁷⁶³ rukou^{116 1225} spěšně¹²²⁶ utíká;
 (23) tleská se³¹⁶ nad ním svými dlaněmi⁴⁹⁰ a ze svého místa⁸³ nad ním se sčítá^{316 1227}.

28 Neboť stříbro má⁶⁸⁵ naleziště¹²²⁸ a zlato místo⁸³, *kde* rýžují;

- (2) železo se získává¹²²⁹ ze země^{193 923} a měď²⁹⁴ vytavuje^{138 1230 1231} z kamene¹²³²;
 (3) určuje^{28 138 1230} konec tmě¹²³³ a do všestranné¹²³⁴ krajnosti⁵⁴⁶ on¹²³⁰ prozkoumává²⁶⁵ kameny¹³⁵ z temna⁵³⁴ a z hluboké tmy¹¹⁵⁵;
 (4) proráží⁷⁹⁶ šachty^{135 303 1235} stranou^{od 41} obyvatelstva¹²³⁶; ti, jež zapomněla noha^{1237 1238}, visí^{92 1239}, vznášejí^{92 1240} se, stranou^{od 41} lidí^{135 187}.
 (5) Země – z ní vychází^{43 92} chléb, *ale* na svém spodku¹²⁴¹ je⁹² podvrácena¹²⁴², tak jako³⁰ ohněm;
 (6) její kameny jsou místem^{83 1243} safíru^{135 1244}, jsou na něm^{1245 1246} i hroudy¹²⁴⁷ zlata¹²⁴⁸.
 (7) Je pěšina⁸⁹¹ – nezná⁹² jí sup¹²⁴⁹, aniž ji zpozorovalo oko dravce¹²⁵⁰,
 (8) nešlapy na ni děti¹⁷⁷ pýchy¹²⁵¹, nepřeběhl po ní rýčící¹⁷³.
 (9) Člověk vztáhl³⁶ svou ruku na křemen¹²⁵², od kořene podryl¹²⁴² hory,
 (10) ve skalách vyhloubil^{1185 1253} štoly¹²⁵⁴ a jeho oko vidí⁹² všechny drahocennosti¹²⁵⁵,
 (11) řeky zadržel¹²⁵⁶ od prosakování¹²⁵⁷, a co je skryto¹²⁵⁸, vynáší⁴³ na světlo...
 (12) Ale moudrost? Odkud může⁴⁰ být získána^{544 1259}? A kde je ono^{729 1260} místo^{83 1243} rozumnosti^{327 940 941}?
 (13) Smrtelník¹⁸⁷ nezná⁹² její hodnotu¹²⁶¹, aniž může⁴⁰ být nalezena⁵⁴⁴ v zemi živých;
 (14) hlubina¹²⁶² řekne: Ve mně jí není; a moře řekne: Není u mne.
 (15) Nemůže⁴⁰ se za ni¹²⁶³ dát čisté zlato ani jako její cenu¹²⁶⁴ odvážit stříbro;
 (16) nemůže⁴⁰ být vyvážena¹²⁷⁹ zlatem¹²⁶⁵ z Ófiru¹⁰⁸³ ani drahocenným¹²⁵⁵ onyxem¹²⁶⁶ a safírem¹²⁴⁴,
 (17) nemůže⁴⁰ se jí vyrovnat^{1261 1267} zlato ani sklo¹²⁶⁸, aniž jsou náčiní¹²⁶⁹ ze zlata¹²⁷⁰ náhradou⁹⁶⁶ za ni³⁰¹,
 (18) nemusí⁴⁰ se připomínat korály¹²⁷¹ a křišťál^{1272 1273}, *ano*, nabytí¹²⁷⁴ moudrosti je nad perly^{11 1275 1276},
 (19) nemůže⁴⁰ se jí vyrovnat^{1261 1267} topas¹²⁷⁷ z Kúše¹²⁷⁸, aniž může⁴⁰ být vyvážena¹²⁷⁹ ryzím⁶⁷⁸ zlatem¹²⁶⁵.
 (20) Odkud tedy⁹⁴ moudrost přichází a kde je ono^{729 1260} místo^{83 1243} rozumnosti^{327 940 941}?
 (21) Ona²⁵ je⁹² utajena před očima¹¹⁶ všeho živého a skryta před letounstvem^{116 592} nebes;
 (22) propast¹¹⁸² a místo mrtvých¹²¹⁵ řeknou: Uslyšeli jsme svýma ušima zvěst¹²⁸⁰ o ní.
 (23) Její cesty¹²⁸¹ si všímá^{327 1282} Bůh a on zná⁹² její místo^{83 1243},
 (24) vždyť on dohlédá k okrajům¹¹⁹⁸ země, vidí pod všemi¹²⁸³ nebesy,

- (25) aby on větru¹⁷² dodal^{15 52} váhy;
množství vod určuje¹²⁸⁴ měrou¹²⁸⁵.
(26) Při svém stanovení¹⁵ pravidel^{135 682}
dešti a dráhy zábleskům¹³⁵ hromů⁷³⁸ –
(27) tehdy ji viděl¹⁹² a vyrozprávěl¹⁷³¹ ji,
zavedl¹⁵⁸ ji¹²⁸⁶ a také ji prozkoumal²⁶⁵
(28) a člověku řekl: Hle, úcta⁶
k Pánu^{301 1287},
ona je moudrostí, a odstoupení⁷ od zla
rozumností^{327 940 941}.

29 A Jób se dále ujal^{87 946} své¹²⁰¹ prů-
povědi^{1202 1203} a řekl:

- (2) Kéz²⁸⁶ bych *byl jako* za měsíců
minulosti^{1104 1288}, za dní, *kdy* mě +Bůh
chránil¹⁷³,
(3) když on svou lampou svítil¹²⁸⁹ nad
mou hlavou, při jeho světle jsem
chodil tmou,
(4) jak jsem býval v dnech svého
podzimu¹²⁹⁰, za důvěrného styku⁷¹⁸
s +Bohem³⁰¹ nad¹²⁹¹ mým stanem,
(5) s Všemocným⁷⁴⁷ ještě při mně,
vůkol¹²⁹² mne moji hoši⁴⁸,
(6) když se má chodidla koupala¹²⁸⁹
ve smetaně^{963 1293} a skála při mně
vylévala¹²³¹ strouhy⁹⁶¹ oleje.
(7) Kdykoli jsem vyšel^{143 1289} branou
k městu¹²⁹⁴, upravil¹⁵⁵⁸ jsem své
sedadlo na prostranství¹²⁹⁵;
(8) když mě uviděli mladíci⁴⁸, ukryli⁶⁰
se, a kmetové⁵⁹⁶ vstali a zůstali stát,
(9) představení¹²⁶ se zdrželi slov^{154 155}
a položili²⁸ dlaň⁴⁹⁰ na svá ústa,
(10) hlasy vznešených¹²⁹⁶ utichly¹²⁹⁷
a jejich jazyk přilnul⁹¹⁵ k jejich
patru;
(11) ano, když ucho uslyšelo,
nazývalo⁶⁰ mě blaženým, a když oko
uvidělo, svědčilo^{60 1298} o mně^{81 1299},
(12) neboť jsem zachraňoval¹³²³
chudého¹¹²⁷ volajícího o pomoc
a sirotka,
jenž^{25 1300} neměl¹²⁷ pomáhajícího,
(13) přicházelo na mne požeňnáčí
hynoucího a srdce vdovy jsem
rozveseloval¹³⁰¹;
(14) vzal jsem na sebe¹³⁰² spravedlnost,
– a ona na sebe vzala¹³⁰² mne, – své
právo³⁹⁵ jako plášť a čelenku,
(15) očima slepému a nohama
chromému jsem se stával^{13 92} já,
(16) otcem *jsem* já *byl* nemajetným²³⁵

- a rozepřel⁴³⁷, jíž jsem neznal⁹², jsem
vyšetřoval¹²⁶⁵
(17) a chrup zlosyna jsem rozbíjel
a lup¹³⁰³ jsem vytrhoval¹³⁰⁴ zprostřed
jeho zubů. (18) A říkal²³ jsem si:
Budu smět⁴⁰ skonávat při svém hnízdě
a jako písek množit své dni,
(19) můj kořen se bude otvírat¹³⁰⁵
k vodám a mezi mým proutím⁶⁸⁹
bude nocovat⁸¹⁸ rosa,
(20) má čest⁸⁹² *zůstane* při mně svěží¹³⁰⁶
a můj luk bude v mé ruce
mládnout^{476 687}.
(21) Naslouchávali mi a čekávali⁶⁵⁴, –
a mlčeli, – na mou radu,
(22) po mé řeči se neozývali podruhé¹³⁰⁷
a mé slovo¹⁵⁴ na ně kapalo;
(23) ano, čekávali⁶⁵⁴ na mne jako na
dešť, rozvířávali⁷⁸⁷ svá ústa *jako* na¹³⁰⁸
pozdní dešť¹³⁰⁹.
(24) Smál jsem se na ně, *když* neměli
důvěry¹³¹⁰, aniž mohli⁴⁰ ztlumit¹³¹¹
jas¹³¹² mé tváře¹³¹³.
(25) Vyvoloval jsem⁴⁶³ jejich cestu¹³¹⁴
a sedal jsem *jako* hlava,
ano, přebýval¹⁰² jsem jako král mezi
vojskem⁸⁹⁹, jako *ten*, kdo potěšuje⁷⁷⁰
zarmoucené.

30 A nyní se nade mnou smějí¹³¹⁵
mladší¹³¹⁶ věkem¹³¹⁷ než já¹¹,
jejichž otec⁸¹ bych odmítl^{369 1318}

- postavit³⁷⁵ s psy *od* svého drobného
dobytky!
(2) I síla jejich rukou – nač mi *je*?
Zralost^{62 1319} při nich zhylnula!
(3) Vysušení¹⁰⁶ nedostatkem
a hladomorem, oni⁷⁹, ohlodávající
vyprahlou zem¹³²⁰, zdávna¹³²¹
pustotu¹³³⁵ a zpusťšenost,
(4) oni⁷⁹, trhající při křoví slané býlí¹³²²,
a jejich pokrmem¹⁷⁴ je kořen
kručínek¹³²³,
(5) jsou vyháněni ze středu *lidí*
(křičí^{181 1675} o nich¹³²⁴ jako o zloději),
(6) aby se zdržovali^{52 102} v hrůze
rozsedlin³⁰³, v děrách země^{193 923}
a prohlubních¹³²⁵,
(7) řičí²⁷⁷ mezi křovinami, scházejí se
pod trním¹³²⁶,
(8) synové bezbožných^{78 135}, ano,
synové bez jména¹³²⁷, byli vymrskáni
ze země.

- (9) A nyní jsem se stal³ jejich popěvkem¹³²⁸, *ano, dostal³ jsem se jím do řečí¹⁵⁴;*
- (10) zošklivili si¹⁷²⁷ mě, vzdálili se ode mne a před mou tváří¹¹⁶ nezadržují^{92 355} slinu,
- (11) neboť rozvázal^{138 1329} můj provaz^{198 200 1330} a ponižuje^{92 1331} mě, i odhodili³⁹⁶ před mou tváří¹¹⁶ uzdu.
- (12) Napravo dorost – povstávají, odstrčili³⁹⁶ mé nohy¹³³² a vybudovali⁹⁰⁰ proti mně své zhoubné silnice^{418 1333},
- (13) mou pěšinu⁸⁹¹ zničili, k mé pohromě²⁷¹ přispívají; pomáhajícího *nikdo³¹⁶ nemá¹²⁷.*
- (14) Vpadají¹⁵⁰ jako široká průtrž^{796 1334}, s pustošením^{1335 1336} se valí.
- (15) Proti mně se obrátily postrachy, mou důstojnost¹³³⁷ jako by víchr¹⁷² pronásledoval, a mé štěstí²³⁶ minulo jako mrak,
- (16) a nyní se má duše za mne¹³³⁸ vylévá; zachvátily^{790 834} mě dni bídy⁵¹⁹.
- (17) Noc ode mne⁹⁰² odrývá¹³³⁹ mé kosti a moji hlodači¹³⁴⁰ neuléhají.
- (18) Velikostí¹¹⁰⁰ moci^{763 1341} se přetváří¹³⁴² mé oblečení¹³⁴³; obepíná mě jako krční lem¹³⁴⁴ mé tuniky¹³⁴⁵,
- (19) vrhl¹³⁸ mě do bláta¹⁹², takže²⁵ se stávám čímsi jako prach¹⁹³ a popel¹³⁴⁶,
- (20) volám k tobě o pomoc, *ale neodpovídáš mi, postavím-li se, upíráš⁶⁰ na mne svůj zrak^{327 554 1347},*
- (21) měníš se v krutého vůči mně, potírá⁷⁸⁵ mě síla¹³⁴⁸ tvé ruky –
- (22) zvedáš⁸⁷ mě do víchru¹⁷², necháváš mě ulétat¹³⁴⁹ a vystavuješ mě zkáze¹³⁵⁰ v hřmění^{1351 1352},
- (23) vždyt vím⁹²: vracíš mě v smrt a v dům setkání¹³⁵³ všech živých³⁸⁷.
- (24) Ale nevztahuje³⁶ *někdo³¹⁶ na zřícenině¹³⁵⁴ ruku¹³⁵⁵?*
- Nebo při zániku⁵⁸⁵ někoho¹³⁵⁶ – *není¹³⁵⁷ proto volání o pomoc?*
- (25) Neplakával-li jsem pro něčí těžký¹³⁵⁸ čas^{124 1359}? Má duše se rmoutovala pro nemajetného^{124 235},
- (26) avšak když jsem očekával³¹³ dobro, přicházelo⁶⁰ zlo, a když jsem doufal⁶⁵⁴ ve světlo, přicházela⁶⁰ tma.

- (27) Mé útroby vřou⁹² a neutichají⁹²; potkaly¹¹⁹ mě dni bídy⁵¹⁹,
- (28) chodím zachmuřen¹³⁶⁰ bez světla¹³⁶¹ slunce, v sejiti¹³⁶² povstávám a volám o pomoc,
- (29) bratrem jsem se stal³ šakalům a společníkem⁸² dcerám pštrosa,
- (30) má kůže ze mne⁴⁹⁵ zčernala¹³⁶³ a mé kosti jsou⁹² rozpaleny¹³⁵ horečkou^{170 1364}
- (31) a má lyra¹⁰⁰⁹ je⁹² pro smutek¹²⁴ a má flétna¹⁰¹¹ k hlasu pláčících.

- 31** *Vzhledem k svým očím jsem uzavřel smlouvu¹³⁶⁵;*
ano, co¹²⁰ budu svůj zrak upírat^{327 554} na pannu?
- (2) *Neboť²⁵ co by bylo podílem od +Boha shora a vlastnictvím⁹⁹³ od Všemocného s výstostí?*
- (3) *Zda pro zlosyna není zhoub⁸⁶⁴ a neštěstí¹³⁶⁶ pro pachatele¹⁸¹ špatnosti¹⁶⁸?*
- (4) *Zda on⁷⁶³ nevidí mé cesty a nepočítá všechny mé kroky?*
- (5) *Jestliže jsem chodil se zlem^{344 553} a má noha chvátala⁹³⁹ za klamem¹³⁶⁷,*
- (6) *nechť mě váží^{96 1368} na spravedlivých váhách¹³⁶⁸, ať +Bůh pozná mou bezúhonnost⁴;*
- (7) *jestliže má kročej odbočovala¹³⁶⁹ z cesty a mé srdce odešlo za mýma očima a na mých dlaních⁴⁹⁰ ulpěla⁹¹⁵ poskvrna,*
- (8) *nechť rozsévám⁹⁶ a jiný⁴²⁹ nechť jí⁹⁶, a moje odnože²⁶⁰ nechť jsou⁹⁶ vykořeňovány.*
- (9) *Jestliže mé srdce bylo poblázněno^{205 1370} za ženu¹³⁶⁷ aneb jsem si počíhal¹³⁷¹ při vchodu^{1372 1373} do domu svého bližního⁸²,*
- (10) *nechť má žena mele⁹⁶ jinému^{429 1374} a jiní⁴²⁹ nechť se nad ní shýbají^{96 160};*
- (11) *vždyt to²⁶⁶ by byla hanebnost¹³⁷⁵, ano, byla by to²⁶⁶ nepravost³⁸⁹ pro¹³⁷⁶ soudce^{181 301 1377 1378},*
- (12) *ano, byl by to²⁶⁶ oheň – sžíral¹⁵⁵ by až do zkázy¹¹⁸² a ve všem mém výnosu¹³⁷⁹ by ničil kořeny¹³⁸⁰.*
- (13) *Pohrdal^{1369 1318} -li jsem právem³⁹⁵ svého nevolníka aneb své služebnice v jejich sporu⁴³⁷ se⁴³⁴ mnou,*

- (14) co potom⁹⁴ budu činit, až bude BŮH povstávat?
Až bude volat k odpovědnosti²⁵⁸, jak³²⁸ se budu moci⁴⁰ ozvat^{459 660}?
- (15) Zda *ten, jenž* v lůně⁶³ učinil¹³⁸¹ mne, neučinil jeho? Přece²⁵ nás v děloze utvořil⁵⁵⁸ jeden!
- (16) Jestliže jsem nuzné²³⁹ zadržoval od¹³⁸² potěšení *aneb* oči vdovy uváděl v zoufalství¹³⁸³,
- (17) *aneb* jsem svou skývu¹³⁸⁴ jedl já samotén⁵¹, takže²⁵ z ní nepojedl sirotek
- (18) (vždyť od mého mládí⁵¹⁴ vyrostl při mně jako při otci; a já¹³⁸⁵ jsem od lůna⁶³ své matky podporoval¹³⁸⁶),
- (19) viděl-li jsem hynoucího pro nedostatek¹⁷⁰ oblečení, že²⁵ nemajetný²³⁵ neměl¹⁶⁸⁵ příkrývky¹¹³⁷,
- (20) nežehnal-li mi jeho kyčle, že²⁵ se mohl⁴⁰ zahrát vlnou¹⁷⁰ mých ovcí¹³⁸⁷,
- (21) rozehnal-li jsem se¹³⁸⁸ svou rukou na sirotka, neboť²⁵ jsem v bráně viděl svou podporu¹³⁸⁹,
- (22) nechť mé rameno¹³⁹⁰ odpadá⁹⁶ od lopatky¹³⁹¹ a má paže¹³⁹² nechť se vylamuje⁹⁶ z kloubu!
- (23) Vždyť zhouba⁸⁶⁴ od BOHA je pro mne děsem a před jeho vznešeností^{87 116 645} *nic* nemohu⁴⁰ zmocit.
- (24) Jestliže jsem učinil²⁸ zlato předmětem své důvěry^{165 1393} a řekl jsem zlatu¹²⁶⁵: Mé útočiště⁴²⁰,
- (25) radoval-li jsem se, že mé jmění⁷⁵⁵ bylo veliké¹¹⁰⁰ a že *ho* má ruka sílu^{392 1394} nasháněla⁵⁴⁴,
- (26) jestliže jsem viděl světlo¹³⁹⁵, že září, a měsíc nádherně^{1255 1396} se ubírající,
- (27) a mé srdce bylo v skrytosti¹³⁹⁷ sváděno^{1370 1398}, *aby* má ruka líbala má ústa¹³⁹⁹
- (28) (i to²⁶⁶ *by byla* před soudce¹³⁷⁷ patřící¹³⁷⁸ nepravost³⁸⁹, neboť bych se byl dopustil zapření vůči BOHU¹⁴⁰⁰ nahoře¹⁴⁰¹),
- (29) jestliže jsem se radoval při neštěstí⁵⁸⁵ nenávidícího mě a rozjásal se^{832 1402}, když ho stihla⁵⁴⁴ pohroma⁸⁰

- (30) (a nedal jsem svému patru¹⁴⁰³ hřešit – žádat s kletbou^{747 1404} o jeho žití⁷⁰),
- (31) nerekli-li lidé⁵³⁸ mého stanu: Kdo může⁴⁰ ukázat⁶⁵ nenasytivšího se z jeho masa¹⁴⁰⁵?
- (32) (cizinec⁹⁰⁸ nenocoval na ulici – k silnici^{418 1406} jsem otvíral své dveře¹⁴⁰⁷)
- (33) – přikryl-li jsem jako Ádám svá přestoupení¹³⁸⁸ zatajením¹³⁰ své nepravosti³⁸⁹ ve svém záadří,
- (34) neboť jsem se strachoval početného davu¹⁴⁰⁸ a děsilo mě pohrdání příbuzných¹⁴⁰⁹, takže²⁵ jsem mlčel, nevycházel⁴³ jsem z vchodu¹³⁷²;
- (35) (kéž²⁸⁶ se mi propůjčuje³¹⁶ sluch¹⁴¹⁰:¹⁴¹¹ hle, má značka¹⁴¹²; kéž mi odpovídá⁹⁶ Všemocný – ať můj odpůrce¹⁴¹³ napíše spis¹⁴¹⁴,
- (36) nebudu-li³⁸ jej nosit⁸⁷ na svém rameni^{1391 1415}! Budu si jej ovíjet *jako* čelenky^{893 1416}!
- (37) Budu mu moci⁴⁰ oznámit⁵³ počet svých kroků¹⁴¹⁷, tak jako³⁰ vznešený^{1296 1418} se k němu přiblížit⁹⁰⁵)
- (38) jestliže má půda²¹⁶ proti mně křičí^{804 1419} a spolu pláče její brázdy,
- (39) jestliže jsem jejího bohatství¹⁴²⁰ pojedl bez peněz¹⁴²¹ *aneb* jsem k vydechnutí přivedl duši jejich majitelů¹⁴²²,
- (40) nechť místo pšenice vychází^{43 96} trní a místo ječmene páchnoucí plevel!

Slova Jóbova jsou⁹² domluvena¹⁴²³.

32 A tito tři muži ustali¹⁴²⁴ od odpovědání Jóbovi, neboť on *byl* v svých očích spravedliv.

(2) I vzplál⁸⁹⁷ hněv Elíhúa, syna Baracheéla, Búzího^{84 1425}, z čeledi¹⁴²⁶ Rámovy; proti Jóbovi vzplál⁸⁹⁷ jeho hněv pro jeho ospravedlňování své osoby⁷⁰ nad Boha¹¹, (3) a proti jeho třem přátelům⁸² vzplál⁸⁹⁷ jeho hněv, protože nenašli odpověď, ale Jóba odsoudili⁴⁶⁹; (4) Elíhú však⁹⁴ stran řeči^{1210 1427} byl vyčkal Jóba, neboť oni *byli* věkem¹³¹⁷ starší než on¹¹. (5) A když Elíhú shledal⁹¹, že v ústech těch tří mužů není odpovědi, vzplál^{60 897} jeho hněv.

- (6) Odpověděl tedy⁹⁴ Elihú, syn Baracheela, Búziho⁸⁴, a řekl:
 Já jsem věkem¹³¹⁷ mlád¹³¹⁶ a vy jste kmetov⁶⁵⁹⁶; proto jsem se utáhl¹⁴²⁸, neboť²⁵ jsem z uctivého ostychu upouštěl⁶¹⁹² od vyjevení⁷²⁸ své vědomosti^{1429 1430} vám.
- (7) Byl jsem si řekl²³: Necht' mluvív⁹⁶ věk¹³¹⁷ a necht' množství let vyučuje⁹⁶ moudrosti¹⁴³¹;
- (8) věru však je to duch¹⁷², on v lidech^{135 187 1432}, totiž²⁵ závan¹⁶⁹ od Všemocného, jenž jim dává porozumění³²⁷.
- (9) Nemusejí⁴⁰ mnoholetí¹⁴³³ být moudří ani starci mít porozumění³²⁷ pro právo³⁹⁵;
- (10) proto jsem se rozhodl říci¹⁴³⁴: Naslouchej¹⁴³⁵ mně, budu vyjevovat⁷²⁸ svou vědomost¹⁴³⁰ – ano, já.
- (11) Hle, počkal¹⁴³⁶ jsem na vaše slova, nastavoval jsem sluch⁴⁶⁵ až do vašich úvah^{597 1437}, než jste uměli⁴⁰ vymyslet^{265 1438} slova¹⁵⁴,
- (12) a upíral jsem na vás¹⁴³⁷ pozornost^{327 554}, a hle, nebylo z vás nikoho schopného Jóbovi co dokázat^{242 330 1439}, vyvrátit^{1440 1441} jeho výroky;
- (13) ne abyste říkali: Našli jsme moudrost – přemoci¹⁴⁴² ho musí⁴⁰ BŮH, ne člověk⁶⁹¹!
- (14) On²⁵ nesestavoval^{92 658 1454} řeči¹⁵⁴ proti mně⁴³⁹, nebudu mu tedy⁹⁴ vašimi výroky odpovídat⁶⁶⁰.
- (15) Zhrozili se^{365 1443}, již neodpověděli, slova¹⁵⁴ se od nich zatoulala¹⁴⁴⁴;
- (16) počkám¹⁴³⁶ tedy⁹⁴, když nemluví⁹², nýbrž²¹⁷ zmlkli¹⁴⁴⁵, neodpovídají⁹² již?
- (17) Budu odpovídat – ano, já, – svým podílem, budu vyjevovat⁷²⁸ svou vědomost¹⁴³⁰ – ano, já!
- (18) Ano, jsem⁹² naplněn slovy, duch¹⁷² v mém nitru⁶³ mě puďí^{92 1446} –
- (19) hle, mé nitro⁶³, jakoby¹⁴⁴⁷ víno, neotvírá se, chystá se prasknout^{1185 1448} jako nové¹⁴⁴⁹ měchy.
- (20) Musím⁴⁰ promluvit, ať se mi může⁴⁰ ulevit, musím⁴⁰ otevřít své rty a odpovídat;

- (21) necht', prosím³⁵, nepřijímám^{87 96} ničí⁶⁹ tvář⁶³⁹, aniž se k člověku pochlebně chovám¹⁴⁵⁰;

- (22) neboť nevím⁹², jak bych pochleboval; můj Tvůrce¹⁵ by mě mohl⁴⁰ zakrátko¹⁴⁵¹ odnést⁸⁷.

- 33** Avšak slyš, Jóbe, prosím³⁵, má slova¹⁵⁴, ano, vpusťej v sluch⁴⁶⁵ všechny mé řeči;
- (2) hle, prosím³⁵, otevřel jsem svá ústa, můj jazyk na mém patru¹⁴⁰³ promluvil,
- (3) necht' jsou mé výroky z upřímnosti¹⁵ mého srdce a mé rty necht' vybraně¹⁴⁵² pronesou^{96 391} poznání.
- (4) Utvořil¹⁵ mě Boží Duch¹⁷² a život mi dává¹⁴⁵³ závan¹⁶⁹ od Všemocného;
- (5) můžeš-li, ozvi se⁶⁶⁰ mi, připrav se^{1261 1267 1454} před mou tvář¹⁴⁵⁵, postav se¹⁴⁵⁶,
- (6) Hle, já jsem vůči Bohu jako¹⁴⁵⁷ ty, i já jsem⁹² odštipnut¹⁴⁵⁸ z bláta¹⁹²,
- (7) hle, nemusí⁴⁰ tě děsit¹⁰³ hrůza ze mne ani na tebe těžce doléhat¹⁴⁵⁹ tlak ode mne¹⁴⁶⁰.
- (8) Ale řekl jsi v mé uši, ano, slyšel jsem zvuk⁷³⁸ tvých slov¹⁵⁴;
- (9) Já jsem čist, bez přestoupení³⁸⁸, já jsem nevinen¹⁴⁶¹, aniž je při mně¹⁴⁶² nepravost³⁸⁹;
- (10) hle, vynalézá⁷⁶³ proti mně nepřátelské zákroky¹⁴⁶³, neboť²⁵ mě považuje^{661 1464} za svého⁵⁸⁷ nepřítel, (11) mé nohy vsazuje²⁸ v kládu a všechny mé stezky⁴¹⁸ hlídá^{73 665} –
- (12) hle, v tomto jsi nebyl⁹² v právu, odpovídám ti, vždyť +Bůh je větší¹¹⁰⁰ než smrtelník^{11 187}.
- (13) Proč proti němu⁴³⁹ vedeš⁹² rozepří^{437 1465}? Že¹⁴⁶⁶ nezodpovídá všechna slova kohokoli^{1356 1467}
- (14) Bůh přece mluví jedním i dvěma způsoby¹⁴⁶⁸ – nepozoruje se³¹⁶ to^{266 1469};
- (15) ve snu – vidění¹⁸⁰ noci při padání tvrdého spánku na lidi⁶⁹, při dřímotách na lůžku,
- (16) tehdy odkrývá uší¹⁴⁷⁰ lidí⁶⁹ a v poučování¹⁴⁷¹ jich vtiskuje svou pečeť¹⁴⁷²,
- (17) aby člověk odvrhl¹⁵² své působení^{33 1473}, a pýchu^{1093 1474} před mužem^{97 116} zakrývá¹⁴⁷⁵,

- (18) uchraňuje³⁵⁵ jeho žití⁷⁰ před zkázou^{116 492 847}, ano, jeho život před pomínutím^{116 1476} oštěpem¹⁴⁷⁷.
- (19) Je také⁹⁴ na svém lůžku ukáznován²⁴² bolestí a ustavičná je váda^{437 1478} jeho kostí¹⁴⁷⁹,
- (20) takže²⁵ jeho život mu odporným činí chléb¹⁴⁷ a jeho duše oblíbené jídlo¹⁴⁸⁰.
- (21) Jeho maso se trátí¹⁷¹ před zrakem^{116 1481}, takže²⁵ jeho kosti (nebylo je vidět) vyčnívají¹⁴⁸²
- (22) a jeho žití⁷⁰ se blíží⁹⁰⁵ ke zkáze^{492 847}, ano, jeho život k usmrcujícím¹⁴⁸³.
- (23) Je-li při něm¹⁴⁸⁴ posel⁴⁴, prostředník¹⁴⁸⁵, jeden z tisíce, aby člověku oznámil^{52 53} jeho povinnost^{5 1486},
- (24) pak²⁵ mu bude¹³⁸ milostiv⁹¹⁷ a bude¹³⁸ říkat: Vysvobod¹⁴⁸⁷ ho od sestoupení do jámy^{492 1488}, došel^{1544 1489} jsem výkupného¹⁴⁹⁰.
- (25) A jeho maso se stane svěžejším¹⁴⁹¹ než v mládí¹; bude se vracet ke dnům svého jinošství^{514 1492},
- (26) bude se modlit¹⁰⁸⁹ k +Bohu, jenž²⁵ mu bude blahovlně nakloněn^{684 1493}; on²⁵ bude s jásetem^{432 747} vidět tvář toho²⁶⁶,
- jenž²⁵ smrtelníku¹⁸⁷ odpovídá^{459 1494} svou spravedlností¹⁴⁹⁵.
- (27) Bude se dívat na lidi^{69 1496} a řekne: Hřešil jsem⁹² a správné⁵ jsem převracel^{192 1497}, ale nedostalo se mi odplaty¹⁴⁹⁸ –
- (28) vykoupil⁷⁶³ mé¹⁴⁹⁹ žití⁷⁰ od přejití v jámu^{492 1488}, takže²⁵ se můj¹⁴⁹⁹ život smí⁴⁰ radovat ve světle¹⁵⁰⁰.
- (29) Hle, všechny tyto věci působí Bůh s člověkem⁹⁷ dvakrát-třikrát
- (30) k odvrácení jeho žití⁷⁰ od jámy^{492 1488}, k osvícení¹⁵⁰¹ světlem živých.
- (31) Věnuj pozornost, Jóbe, naslouchej mi, mlč a já budu mluvit;
- (32) máš-li co říci¹⁵⁰², ozvi se⁶⁶⁰ mi, promluv, neboť toužím^{92 436} ospravedlnit tě,
- (33) nemáš¹⁵⁰²-li, ty mi naslouchej, mlč a budu tě zacvičovat⁷¹⁵ v moudrosti.

- 34** Ještě²⁵ se ujal Elíhů slova⁹⁵ a řekl: (2) Slyšte, moudří, má slova¹⁵⁴, ano, věnujte mi sluch⁴⁶⁵, znalci¹⁵⁰³!
- (3) Ucho přece podrobuje zkoušce slova¹⁵⁴, jako²⁵ patro ochutnává, co je k jedení;
- (4) chtějme⁴⁰ si vyvolit⁴⁶³ právo³⁹⁵, poznat mezi sebou, co je dobré.
- (5) Vždyť Jób řekl: Jsem^{92 1504} spravedliv¹⁵⁰⁵, ale Bůh mé právo³⁹⁵ odvrhl!
- (6) Mám⁴⁰ lhát proti svému právu³⁹⁵, *jsa bez přestoupení*³⁸⁸ těžce raněn na mne vystřeleným⁸⁵⁹ šípem?
- (7) Kdo je muž⁹⁷ jako¹⁵⁰⁶ Jób, pije výsměch¹⁵⁰⁷ jako vodu¹⁵⁰⁸
- (8) a pohybuje se¹⁵⁰⁹ ve společnosti¹⁵¹⁰ s působci špatnosti¹⁶⁸ a v chození se zlovlnými?
- (9) Vždyť řekl: Člověk⁹⁷ nemá užítku v blahovlnném přijetí^{684 1493} u Boha¹⁵¹¹!
- (10) Proto mi, muži srdce¹⁵¹², naslouchejte:
- Daleko je Bohu od zlovůle, ano, Všemocnému od bezpráví²⁴⁰,
- (11) nýbrž²¹⁷ člověku odpáčí^{403 1513} jeho působení¹⁵¹⁴,
- to²⁵ dává každému¹³ najít¹⁵¹⁵ podle jeho stezky^{418 1514}.
- (12) Nikterak zajisté Bůh nebude jednat zlovně, aniž bude Všemocný převracet³⁹⁴ právo³⁹⁵!
- (13) Kdo na něho vložil odpovědnost za^{258 1516} zem a kdo založil²⁸ svět, jeho celek²²?
- (14) Kdyby své srdce upíral^{28 1517} na sebe, chtěl⁴⁰ stáhnout¹⁵¹⁸ svého ducha¹⁷² a svůj dech^{169 1519} k sobě,
- (15) muselo⁴⁰ by všechno maso spolu zahynout a lidstvo³⁸⁵ k prachu¹⁹³ se vrátit.
- (16) Máš-li tedy⁹⁴ rozum^{327 940 941}, slyš toto, nastav sluch⁴⁶⁵ zvuku⁷³⁸ mých slov¹⁵⁴.
- (17) Což snad může⁴⁰ nenávidící¹⁵²⁰ právo³⁹⁵ udržovat pořádek¹⁵²¹?
- A chceš⁴⁰-li Mocného^{392 1522} Spravedlivého obviňovat⁴⁶⁹?
- (18) Zda lze králi říci: Ničemo¹⁵²³? *Aneb velmožům*⁶¹⁹: Zlovný?
- (19) *A což tomu*, jenž nepřijímá⁸⁷ tvář⁶³⁹ hodnostářů¹²⁶ a nedává přednost⁸⁸ zámožnému vůči tváři⁶³⁹ nuzného²³⁹,

nebot oni všichni²² jsou dílem³³ jeho rukou?

(20) Okamžik – a umírají (lid, ti i v půlnoc bývají vyburcováni¹⁵²⁴) a pomíjejí; tak²⁵ bývá silný¹¹⁶³

odstraňován⁷ 1525, nikoli rukou¹⁵²⁶,

(21) Ano, jeho oči jsou na cestách¹¹⁶⁷ člověka⁶⁹, on²⁵ vidí všechny jeho kroky;

(22) není tmy a není hlubokého stínu¹¹⁵⁵ ke skrytí¹⁵⁰¹ působců špatnosti¹¹⁶⁸;

(23) nemusí⁴⁰ se přece na člověka⁶⁹ stran odchodu k Bohu na soud³⁹⁵ dlouho¹⁵²⁷ ohlížet²⁸ 1528,

(24) mocně³⁹² drtí – žádá¹⁵²⁹ zpytování²²¹ – a jiné⁴²⁹ staví místo nich.

(25) Proto¹⁵³⁰ rozpoznává⁸⁸ jejich činy; v noci je⁹⁴ podvrátí¹²⁴² 1531, takže²⁵ jsou deptáni²¹¹;

(26) pobije¹⁵³² je jakožto zlovolné¹⁵³³ na stanovišti⁸³ diváků¹⁵³⁴,

(27) protože se odvrátili⁷ od následování jeho¹⁵³⁵ a neuvážili¹⁵³⁶ žádnou z jeho cest¹⁵³⁷,

(28) takže křik⁸⁸⁸ núzného²³⁹ dohnali⁵² 1538 před¹⁵³⁹ něho, aby slyšel křik⁸⁸⁸ chudých¹¹²⁷.

(29) On-li však⁹⁴ dává klid¹²¹, kdo⁶⁰ může⁴⁰ zlovolně zasahovat⁴⁶⁹ 1540?

A skrývá-li svou tvář, kdo⁶⁰ ho může⁴⁰ postřehnout?

To²⁵ stran národů i stran člověka¹⁵⁴¹ stejně,

(30) aby nekraloval člověk bezbožný⁴¹⁹ 1542, aby nebylo osidel pro lid³⁰¹ 1542.

(31) Zda totiž řekl¹⁵⁴³ k Bohu: Snesu⁸⁷, nebudu jednat nesprávně,

(32) nad¹⁵⁴⁴ to, co mohu⁴⁰ spatřit⁷³⁰ 926, mě pouč³²⁶ ty, dopustil-li jsem se nepravosti³⁸⁹, nebudu přidávat⁹⁴⁶?

(33) Zda má⁴⁰ 138 odpálčet⁴⁰³ podle tebe⁴¹ 1545, že ses vyslovil zamítavě³⁶⁹?

Proto musíš⁴⁰ volit⁴⁶³ ty a ne já; mluv tedy⁹⁴, co víš⁹².

(34) Muži srdce¹⁵¹² mi budou přisvědčovat¹⁵⁴⁶, i moudrý muž⁹⁷ naslouchající mi:

(35) Jób nemluví s poznáním⁷⁴⁷ a jeho slova nejsou uvážlivá¹⁵⁴⁷.

(36) Můj otče¹⁵⁴⁸! Necht⁹⁶ Jób podrobován zkoušce až do krajnosti¹⁵⁴⁹,

pro své odpovědi⁶⁶⁰ 1046 podle¹⁵⁵⁰ lidí⁶⁹ nepravosti³⁸⁹!

(37) Vždyť k svému hříchu přidává⁹⁴⁶ přestoupení³⁸⁸, mezi námi tleská¹⁵³² a množí své výroky vůči Bohu.

35 Ještě²⁵ se ujal Elíhu slova⁹⁵ a řekl: (2) Považuješ⁹² 661 toto za právo³⁹⁵? Řekl jsi: Má spravedlnost je nad Boží¹¹ 1551.

(3) Ano, tázal ses¹⁵⁵², jaký³²⁸ budeš mít užitek: Oč větší prospěch budu mít než ze svého hříchu?

(4) Já budu slovy¹⁵⁴ odpovídat⁶⁶⁰ tobě i tvým přátelům⁸² s tebou:

(5) Zahleď se v nebesa a viz a pozoruj obláčky¹⁶⁰⁵: Jsou⁹² vyšší než ty¹¹.

(6) Zhrěšíš-li, co můžeš⁴⁰ proti němu způsobit? Jestliže²⁵ se rozmnoží tvá přestoupení³⁸⁸ – co mu můžeš⁴⁰ učinit?

(7) Budeš⁹²-li spravedliv, co mu můžeš⁴⁰ dát nebo co můžeš⁴⁰ dostat z tvé ruky?

(8) Tvá zlovlé je vůči člověku⁶⁹ podobnému¹⁵⁵³ tobě³⁰ a tvá spravedlnost vůči synu¹⁵⁵³ lidí³⁸⁵;

(9) pro množství¹⁷⁰ útisku²⁴¹ křičí¹⁸¹ 804, volají o pomoc od násilí¹⁰⁶¹ 1554 mnohých¹⁵⁵⁵ 1556

(10) aniž kdo řekne: Kde je +Bůh, můj Tvůrce¹⁵, dávající v noci zpěvy¹⁵⁵⁷,

(11) vyučující⁷¹⁵ nás, nad zvířata¹¹ 590 591 země a nad letounstvo¹¹ 592 nebes moudřejšími¹⁵⁵⁸ nás činící?

(12) Tam volají⁸⁸⁸, ale neodpovídá⁷⁶³ z příčiny⁹³⁶ pýchy zlovolných,

(13) Bůh pouhou¹⁵⁵⁹ nicotností³⁴⁴ 553 nevyslýchá, aniž si jí Všemocný všimá¹⁵⁶⁰;

(14) i když pravíš, že ho nemůžeš⁴⁰ postřehnout, je rozhodnutí¹⁵⁶¹ před jeho tváří, musíš⁴⁰ tedy⁹⁴ na něho čekat⁷¹⁷ 1562.

(15) Že²⁵ by, až jeho hněv nezasáh¹²⁵⁸ 1563, velmi ani nyní nedbal⁴⁷¹ o pýchu¹⁵⁶⁴ 1565

(16) Jób tedy⁹⁴ nadarmo³⁷³ 488 rozvírá svá ústa, v nedostatku poznání hromadí¹⁵⁶⁶ slova¹⁵⁴.

36 A Elhú se jal pokračovat⁹⁴⁶ a řekl:

- (2) Počkej na mne trochu, ať ti mohu⁴⁰ ukázat⁷²⁸, že ještě je co říci¹⁵⁶⁷ pro¹⁵⁶⁸ +Boha¹²⁴.
- (3) Budu svou vědomost¹⁴³⁰ přinášet⁸⁷ jakoby¹⁵⁶⁹ z daleka¹⁵⁷⁰ a svému Původci^{341 382 1571} přiznávat⁶⁵ spravedlnost.
- (4) Nikterak věru *nebudou* má slova¹⁵⁴ lži; je s tebou dokonalý vědění^{241 1572}.
- (5) Hle, BŮH je mocný³⁹², aniž kým pohrdá^{369 1318}, mocný³⁹² silou rozumu¹⁵¹²;
- (6) neponechává naživu zlovolného, ale chudým¹¹²⁷ přiznává⁶⁵ právo³⁹⁵,
- (7) od spravedlivého neodvrací⁷¹³ své oči, nýbrž²⁵ s králi na trůn, tam²⁵ takové¹⁵⁷³ navždy¹⁵⁴⁹ posazuje, takže²⁵ jsou vyvyšováni,
- (8) a jsou-li, spoutáni okovy, zajati v provazech^{860 1574} bídy⁵¹⁹,
- (9) tu²⁵ jim vyjevuje⁵³ jejich jednání^{341 1575} a jejich přestoupení^{181 388}, že se chovali zpupně⁷⁴⁴,
- (10) a odkrývá jejich ucho¹⁴⁷⁰ k napomínání¹⁵⁶ a praví, že se mají⁴⁰ odvrátit od špatnosti¹⁶⁸.
- (11) Jestliže poslouchají a poddávají se¹⁵⁷⁶, budou své dni trávit^{1383 1577} v blahu⁹⁷⁵ a svá léta v příjemnostech,
- (12) pakli neposlouchají, budou muset⁴⁰ oštěpem¹⁴⁷⁷ pominout a v nedostatku poznání skonat,
- (13) a bezbožní⁴¹⁹ srdcem³⁰¹ si ukládají^{28 1578} hněv; nevolají o pomoc, když je sváže¹³⁸,
- (14) jejich duše umírá v mládí a jejich život mezi chrámovými smilníky¹⁵⁷⁹.
- (15) Bědného vytrhuje⁷⁶³ v jeho bídě⁵¹⁹ a v soužení¹⁵⁸⁰ odkrývá jeho ucho¹⁴⁷⁰;
- (16) právě tak by byl tebe vyvedl¹⁵⁸¹ z jícnu¹³⁴⁴ tísně do šíře – na její půdě¹⁵⁸² není úžiny¹⁶³⁴; a pokladiení¹⁵⁸³ tvého¹⁵⁸⁴ stolu – samá tučnost¹⁵⁸⁵.
- (17) Jsi⁹² však⁹⁴ naplněn rozepí¹⁵⁶¹ zlovolného¹⁵⁸⁶; soud¹⁵⁶¹ a rozsudek³⁹⁵ budou za sebou následovat¹⁵⁸⁷,
- (18) ano, aby tě popuzení¹⁵⁸⁸ nesvádělo¹⁵⁸¹ v posměch a rozsáhlost¹¹⁰⁰ výkupného^{1490 1589} tě neodtahovala stranou^{450 1590}.

- (19) Zda bude⁷⁶³ cenit⁶⁵⁸ tvé bohatství? Ne zlatou rudu¹⁵⁹¹ ani všechny poklady¹⁵⁹² síly^{1593 1594}!
- (20) Neměl bys⁴⁰ dychtit²¹³ po noci k¹⁵⁹⁵ vytržení¹³⁰⁹ národnosti¹⁵⁹⁶ z jejich místa¹⁸⁰⁴;
- (21) měj se na pozoru⁷³, nesmíš⁴⁰ se otáčet⁹⁹⁷ k nepravosti³⁸⁹, neboť na té⁷²⁹ jsi našel zálibu⁴⁶³ větší než na bídě^{11 519 1597}.
- (22) Hle, BŮH svou mocí jedná vznešeně – kdo je jemu podobným³⁰ učitelem?
- (23) Kdo na něho vložil odpovědnost za^{258 1516 1598} jeho cestu a kdo řekne: Dopustil ses^{341 382} bezprávi²⁴⁰?
- (24) Pamatuji, že máš⁴⁰ vyvyšovat jeho dílo^{341 382}, jež smrtelníci¹⁸⁷ opěvují^{92 926},
- (25) všichni lidé na ně hledí^{92 926}, smrtelník¹⁸⁷ se dívá z daleka –
- (26) hle, BŮH je veliký¹⁶⁰⁰, aniž můžeme⁴⁰ znát počet jeho let, ba²⁵, žádné¹⁵²⁹ zpytování²¹¹;
- (27) když stahuje^{713 1601} kapky vody, způsobují rozplývání deště v mlhu¹⁶⁰² z něho¹⁶⁰³,
- (28) již¹⁶⁰⁴ obláčky¹⁶⁰⁵ mží¹⁶⁰⁶, prší na mnoho lidí.
- (29) Což může⁴⁰ kdo pochopit³²⁷ rozproštění^{181 1607} oblak¹³⁵, hřmění¹⁸¹ z jeho přístřešku^{1217 1608}?
- (30) Hle, rozprostře¹⁵⁵⁹ vůkol sebe¹⁶⁰⁹ své světlo a pokrývá¹⁶¹⁰ základy¹⁶¹¹ moře¹⁶¹²,
- (31) neboť jimi soudí národnosti¹⁵⁹⁶, dává v nadbytku¹⁵⁶⁶ pokrm.
- (32) Na dlaně⁴⁹⁰ přikládá¹⁶¹³ blesk¹⁶¹⁴ a vkládá na něj rozkaz¹⁶¹⁵ proti tomu, jež má zasáhnout¹⁶¹⁶.
- (33) Hlášení o něm podává⁵³ rachot od něho, ba i dobytek⁸, a přicházející¹⁵⁹⁴.

37 Ba, pro toto se mé srdce chvěje a ze svého místa⁸³ vyskakuje²⁸⁸;

- (2) pozorně⁶⁵⁶ poslouchejte na¹⁶¹⁷ dunění^{133 1618} jeho hlasu a mumlání, vycházejícího⁴³ z jeho úst.
- (3) Vysílá je¹⁶¹⁹ pod všechna¹²⁸³ nebesa, své blýskání¹⁶¹⁴ k okrajům¹⁶²⁰ země,
- (4) za ním¹⁶²¹ řve^{149 1622} hlas – on hřímá hlasem své důstojnosti¹⁶²³, aniž je^{181 1624} zdržuje, když je slyšet jeho hlas.

- (5) Bůh svým hlasem podivuhodně^{222 1625} hřímá – činí veliké věci, jichž²⁵ nechápeme¹⁶²⁶;
- (6) neboť sněhu praví: Bud' na zemi; a přívál¹⁶²⁷ deště, ano, přívál¹⁶²⁷ dešťů – jeho síla¹⁶²⁸.
- (7) V ruku každého člověka vtiskuje svou pečeť^{1472 1629}, aby všichni smrtelníci¹⁸⁷ poznali⁵² jeho dílo³³,
- (8) a živočišstvo vchází v doupata^{135 1733} a v svých peleších zůstávají.
- (9) Vichřice přichází ze své komory^{455 1630} a od severních větrů¹⁶³¹ chlad;
- (10) Božím závanem^{169 170} vzniká^{65 1632} led¹⁶³³ a šíře vod se zužuje¹⁶³⁴.
- (11) Také zatěžuje¹⁶³⁵ mrak vlhkostí, rozhání¹⁶³⁶ oblak svým světlem¹⁶³⁷
- (12) a on¹⁶³⁸ se jeho řízením^{241 1639} koldokola obrací podle jejich¹⁶³⁸ činnosti³⁴¹,
cokolí¹⁶⁴⁰ bude rozkazovat; nad tváří²²³ světa, na zem (13) mu¹⁶³⁸ dává zasahovat^{1515 1641},
- ať jako¹⁵⁶⁹ hůl^{1472 497 498} (pro jeho-li zem^{124 1642}), ať jako¹⁵⁶⁹ laskavost^{300 1643}.
- (14) Vpusť toto v sluch⁴⁶⁵, Jóbe, zastav se a pozorně si všímej^{327 554} Božích podivuhodných²²² věcí.
- (15) Zda se vyznáš v +Božím uložení^{28 1644} o nich, kdy²⁵ dá zazářit^{507 1645} blesku¹⁶¹⁴ svého oblaku?
- (16) Zda se vyznáš stran vznášení¹⁸¹ mraku¹⁶⁴⁶, podivuhodných činů²²² dokonalého vědomostí¹⁴³⁰,
- (17) ty, jehož¹⁶⁴⁷ roucha jsou teplá, když se zemi dává¹²⁸⁹ klid¹²¹ od jižního větru¹⁶⁴⁸?
- (18) Uměl bys⁴⁰, jako on¹⁶⁴⁹, dávat¹⁶⁵⁰ rozpětí¹⁶⁵¹ obloze¹⁶⁰⁵, pevně jako ulité⁶⁵³ zrcadlo^{1481 1652}?
- (19) Dej nám na vědomí, co mu máme⁴⁰ říci! Pro tmu^{936 1653} neumíme⁴⁰ nic přednést^{658 1454}!
- (20) Zda se mu má⁴⁰ ohlásit¹⁶⁵⁴, že chci⁴⁰ mluvit? Řekl-li kdo⁶⁹, že chce⁴⁰ být rozdrcen¹⁶⁵⁵ 1656
- (21) Ale ovšem⁴⁰² nelze¹⁶⁵⁷ hledět na oslnivé světlo, jež¹⁶⁵⁸ je na obloze¹⁶⁰⁵, když²⁵ přechází vítr¹⁷² a pročištuje ji¹⁶⁵⁹;
- (22) zlatý svit¹⁶⁶⁰ proniká^{150 1661} z temného úkrytu¹⁶⁶² – účtu vzbuzující⁶ velebnost¹⁶⁶³ vůkol +Boha¹⁶⁶⁴!

(23) Všemocný! Nenajdeme ho; je veliký¹⁶⁰⁰ v moci, a soud³⁹⁵ a plnost¹¹⁰⁰ spravedlnosti neohýbá^{1331 1665 1666}.

(24) Právo nechť ho smrtelníci¹⁸⁷ mají⁹⁶ v účté⁶; nehleď¹⁶⁶⁷ na nikoho moudrého¹⁶⁶⁸ srdcem³⁰¹.

38 A z vichřice odpověděl Jóbovi Hospodin a řekl:

(2) Kdo je tento, zatemňující mysl^{1017 1669} slovy¹⁵⁴ bez poznání?

(3) Nuže³⁵, opásej jako muž⁹⁷ své kyčle, i budu se tě dotazovat, a dávej mi na vědomí.

(4) Kde jsi byl⁹² při mém zakládání země? Podej zprávu⁵³, poznal-li jsi rozum^{327 940 941}!

(5) Kdo určil²⁸ její rozměry, jestliže víš? Nebo kdo na ni natáhl^{450 743} šňůru¹⁶⁷⁰?

(6) Na čem byly zapuštěny¹⁶⁷¹ její podstavce¹⁶⁷²? Nebo kdo zasadil¹⁶⁷³ její nárožní kámen

(7) při společném plesání^{1301 1674} hvězd jitra, kdy²⁵ všichni Boží synové jásalí¹⁶⁷⁵,

(8) a vraty¹⁴⁰⁷ zahradi^{32 145} moře při jeho vytrysknutí¹⁶⁷⁶? Vyšlo⁴³ z dělohy,

(9) když jsem určil^{28 1289} oblak za jeho oblečení a mračno¹⁰⁶⁷ za jeho plenkou¹⁶⁷⁷,

(10) i vylámal¹⁶⁷⁸ jsem pro ně svou mez⁶⁸² a vsadil²⁸ závory¹³⁵ a vrata¹⁴⁰⁷

(11) a řekl jsem: Až potud budeš⁴⁰ dosahovat¹⁶⁷⁹, aniž půjdeš⁹⁶ dále⁹⁴⁶, to²⁵ se zde zavádí³⁷⁵ proti vzdouvání^{1623 1680} tvých vln^{424 1681}.

(12) Zda jsi za¹⁶⁸² svých dní přikázal jitra¹⁶⁸³? Dal jsi úsvitu¹¹² na vědomí¹⁶⁸⁴ jeho místo⁸³

(13) k uchopení okrajů^{1620 1685} země, aby z ní zlovolní mohli⁴⁰ být setřeseni¹⁶⁸⁶?

(14) Mění se¹⁶⁸⁷ jako hlína¹⁹² pečeti¹⁶⁸⁸, i zaujímají¹⁶⁸⁹ své postavení¹⁶⁹⁰, jakoby³⁰ její oblečení

(15) a od zlovolných se odnímá¹⁶⁹¹ jejich světlo¹⁶⁹² a zdvižená paže¹⁶⁹³ se láme.

(16) Zda jsi přišel až po zdroje moře a prošel ses tajemstvím¹⁶⁹⁴ hlubiny¹²⁶²?

(17) Zda ti byly odkryty brány smrti? A viděl jsi brány stínu smrti¹¹⁵⁵?

- (18) Upřel jsi svou pozornost^{327 554} na všechnu šíři¹⁶⁹⁵ země? Podej zprávu⁵³, poznal-li jsi ji celou²²¹
- (19) Kdepak je cesta *tam*, kde přebývá¹⁰² světlo? A tma – kdepak je její místo⁸³,
- (20) *takže* bys ji mohl⁴⁰ zavést¹⁶⁹⁶ k jejímu pomezí¹¹²⁴ a že bys rozeznával³²⁷ pěšiny⁸⁹¹ k jejímu domu³⁰¹?
- (21) *To víš*⁹², vždyť tehdy¹⁶⁹⁷ ses rodil, a počet tvých dní – mnoho!
- (22) Zda jsi přišel k zásobárnám^{1698 1699} sněhu a viděl zásobárny¹⁶⁹⁸ krup¹⁷⁰⁰,
- (23) jež uchovávám^{92 355} na dobu tísne³⁵⁶, na den seče¹⁷⁰¹ a války²⁴⁷?
- (24) Kdepak je cesta, jíž se rozděljuje světlo, východní vítr se rozhání^{1636 1702} po zemi?
- (25) Kdo prorazil¹⁷⁰³ průtok¹⁷⁰⁴ záplavě¹⁷⁰⁵ a dráhu zábleskům¹³⁵ hromů⁷³⁸,
- (26) aby jí dal³² dštít na zem bez lidí^{69 135 412 1706}, pustinu bez člověka^{412 1707},
- (27) k nasycení pustoty¹³³⁵ a zpusťování aby dal³² vzrůst výhonkům^{135 1228 1708} mladého porostu²⁷⁸?
- (28) Zda má⁶⁸⁵ déšť otce? Nebo kdo plodí kapky¹⁷⁰⁹ rosy?
- (29) Z čího lůna⁶³ vychází led? A jíní nebes – kdo je plodí?
- (30) Voda se tratí¹¹²⁸ v podobu kamene¹⁷¹⁰ a hladina²²³ hlubiny¹²⁶² se zceluje¹⁸⁵⁵.
- (31) Zda umíš⁴⁰ spoutat¹⁷¹¹ půvaby¹⁷¹² Kuřátek⁴⁵⁴ nebo uvolnit opasky Oriona?
- (32) Zda umíš⁴⁰ vyvádět⁴³ souhvězdí¹⁸¹ Zvěrokruhu¹⁷¹³, každé v jeho čas, a vodit Medvěda⁴⁵³ s jeho dětmi^{177 508 1714}?
- (33) Zda znáš⁹² ustanovení^{181 1715} nebe¹⁷¹⁶? Umíš⁴⁰-li zavést²⁸ jeho správu¹⁷¹⁷ na zemi?
- (34) Zda můžeš⁴⁰ pozvednout svůj hlas k oblaku, aby tě zaplavoval¹⁶¹³ proud¹⁷¹⁸ vod?
- (35) Zda umíš⁴⁰ vypouštět³⁹⁶ blesky^{985 1719}, takže²⁵ by šly a říkaly ti: Hle, my¹⁷²⁰!
- (36) Kdo vkládá³⁷⁵ moudrost v tvary oblak¹⁷²¹?
- Nebo kdo dává rozum^{327 940 1722} do jejich seskupení¹⁷²³?
- (37) Kdo v moudrosti spočítává^{731 1724} obláčky¹⁶⁰⁵ a kdo vylévá¹⁷²⁵ džbány¹⁷²⁶ nebes
- (38) v¹⁷²⁷ slévání¹⁷²⁸ prachu¹⁹³ v slitinu¹⁷²⁹, takže²⁵ se hroudy slepují^{915 1730}?
- (39) Zda budeš lovit kořist lvu¹⁷⁸ a splňovat tužbu¹⁷³¹ hřivnatců¹⁷⁵,
- (40) když se krčí⁴⁶¹ v peleších, zůstávají v skrýš^{1217 1732} na číhaně¹⁷³³?
- (41) Kdo havranu připravuje⁵⁸⁸ jeho úlovek¹⁷³⁴, když jeho mláďata¹⁰⁰⁵ volají¹⁷³⁵ k BOHU, bloudí pro nedostatek potravy?
- 39** Zda znáš⁹² čas rození kozorožců skalisk^{135 1736}?
- Umíš⁴⁰ vyčítat⁷³, kdy laně pracují¹⁷³⁷ k porodu?
- (2) Umíš⁴⁰ spočítat^{731 1724} MĚSÍCE, jež naplňují, a znáš⁹² čas jejich rození?
- (3) Shýbají se¹⁷³⁸, vypuzují¹⁷³⁹ svá mláďata¹⁰⁰⁵, zbavují se³⁹⁶ svých bolestí.
- (4) Jejich potomci¹⁷⁷ sílí, rostou ve volné přírodě¹⁷⁴⁰, odcházejí²¹⁵ a k nim se nevracejí.
- (5) Kdo vypustil³⁹⁶ divokého osla na svobodu¹⁷⁴¹ a kdo uvolnil pouta onagry¹⁷⁴²,
- (6) za jejíž domov⁴²⁵ jsem určil²⁸ step¹⁷³³, ano, slanou¹⁷⁴³ zem za její obydlí^{181 1037}?
- (7) Směje se povyku¹⁴⁰⁸ hradiště¹⁷⁴⁴, neslyší houkání^{181 1745} pohaněče¹³⁶;
- (8) její pastvou je, co je vypátráno¹⁷⁴⁶ v horách³⁰¹, i pídí se⁹⁹ za vši zelení.
- (9) Zda bude reém¹⁷⁴⁷ ochoten¹⁷⁴⁸ ti sloužit¹⁷⁴⁹? Bude-li nocovat u tvých jeslí?
- (10) Zda můžeš⁴⁰ reéma¹⁷⁴⁷ v brázdě uvázat^{1711 1750} jeho⁸⁵⁹ provazem? Bude-li za tebou vláčet nížiny¹⁷⁵¹?
- (11) Zda na něho můžeš⁴⁰ spoléhat³¹⁵, protože jeho síla je veliká¹⁰⁰, a přenechat¹⁷⁵² mu svou lopotu⁵⁰⁵?
- (12) Zda bys v něho mohl⁴⁰ důvěřovat^{189 1753}, že bude umět⁴⁰ tvé símě¹⁷⁵⁴ vrátit¹⁷⁵⁵ a¹⁷⁵⁶ na tvůj mlat sklídit¹⁵¹⁸?

- (13) Křídlo pštrosice¹⁷⁵⁷ se vesele natrásá¹⁷⁵⁸; je-li to perut' a peří čápice¹⁷⁵⁹?
- (14) Vždyt'²¹⁷ svá vejce přenechává¹⁷⁵² zemi a na prachu¹⁹³ nechává zahřívát
- (15) a zapomíná, že je¹⁷⁶⁰ může⁴⁰ noha rozšlápnout
aneb je¹⁷⁶⁰ může⁴⁰ živočišstvo pole rozdupat.
- (16) Tvrdě zachází se svými potomky¹⁷⁷, jako¹⁵⁶⁹ by jí nepatřili, její lopota⁵⁰⁵ je nadarmo – bez starosti¹⁷⁶¹,
- (17) neboť jí +Bůh dal zapomenout moudrost, aniž jí dal podíl na rozumu^{327 940 1762}.
- (18) Když¹⁷⁶³ se vyhání¹⁷⁶⁴ na výšinu¹⁷⁶⁵, směje se koni i jeho jezdcí¹⁷⁶⁶.
- (19) Zda dáváš koni hrdinskou odvahu⁶⁰⁰? Zda jeho šíjí⁷⁴⁵ oblékáš vlající hřívou¹⁷⁶⁷?
- (20) Zda mu dáváš vyskakovat¹⁷⁶⁸ jako kobylka? Majestát jeho frkání – hrůza!
- (21) Když v údolí¹⁷⁵¹ pátrají^{142 568 1769}, raduje se⁶⁰ v síle, vychází⁴³ vstříc zbroji¹⁷⁷⁰,
- (22) směje se strachu, aniž je⁹² vylekán^{365 1771}, aniž se před blízkostí^{116 1772} meče obrací¹⁷⁷³.
- (23) Chřestí na něm¹⁷⁷⁴ toulec, čepel¹⁷⁷⁵ kopí a oštěpu¹⁷⁷⁶,
- (24) s dupotem⁷⁴⁷ a nepokojem¹³³ hltá¹⁷⁷⁷ zem¹⁷⁷⁸, aniž se zastavuje¹³¹⁰, ani na¹⁷⁷⁹ zvuk⁷³⁸ trouby¹⁷⁸⁰;
- (25) při každém¹⁷⁸¹ zatroubení¹⁷⁸² praví: Haha!¹⁷⁸³ a z daleka čichá bitvu²⁴⁷, hřmění¹⁷⁸⁴ velitelů¹²⁶ a pokřik^{432 1785}.
- (26) Zda podle¹⁷⁰ tvého rozumu^{327 940} létá jestřáb¹⁷⁸⁶, rozpíná⁵⁵⁹ svá křídla k jihu⁴⁵⁶?
- (27) Na tvůj-li příkaz¹⁷⁸⁷ se vznáší sup⁴⁷⁹, ba i své hnízdo vysoko staví¹⁷⁸⁸?
- (28) Obývá¹⁰² skalisko¹⁷³⁶, ano, na útesu¹⁷⁸⁹ skaliska¹⁷³⁶ a nepřístupném místě¹⁷⁹⁰ tráví své noci¹⁷⁹¹;
- (29) odtamtud slídívá^{142 568} po potravě, jeho oči hledí do daleka od něho
- (30) a jeho mláďata¹⁷⁹² srkají¹⁷⁹³ krev, a kde¹⁷⁹⁴ jsou zabiti¹⁷⁹⁵, tam je on¹⁷⁹⁶.

- 40** Ještě²⁵ Hospodin Jóbovi odpověděl a řekl:
- (2) Zda se má karatel¹⁷⁹⁷ s³⁴ Všemocným přit'⁴³⁷?
Nechť to²⁶⁶ obžalobce²⁴² +Boha zodpovídá⁹⁶!
- (3) A Jób odpověděl Hospodinu a řekl:
- (4) Hle, jsem⁹² nepatrný^{350 1798 1799}, čím se ti mám⁴⁰ ozvat^{459 660}?
- Položím²⁸ na svá ústa svou ruku;
- (5) jednou jsem promluvil – již²⁵ nebudu odpovídat; i dvakrát, ale nebudu přidávat⁹⁴⁶.
- (6) A Hospodin Jóbovi z vichřice odpověděl a řekl:
- (7) Nuže³⁵, opásej jako muž⁹⁷ své kyčle, i budu se tě dotazovat, a dávej mi na vědomí.
- (8) Zda vskutku¹⁸⁰⁰ chceš⁴⁰ mé právo³⁹⁵ zrušit, obviňovat⁴⁶⁹ mě, aby ses mohl⁴⁰ činit¹⁸⁰¹ spravedlivým?
- (9) Máš¹²⁷-li však⁹⁴ paži jako BŮH? A umíš⁴⁰ hlasem podobným jeho hlasu^{30 1802} hřímat?
- (10) Nuže³⁵, ozdob se důstojností¹⁶²³ a vyvýšeností, a můžeš⁴⁰ na sebe vzít¹³⁰² majestát a nádheru;
- (11) vychrlí⁶³⁶ výbuchy¹⁰³⁹ svého hněvu a pohled' na každého vysokomyslného¹⁸⁰³ a poniž ho,
- (12) pohled' na každého vysokomyslného¹⁸⁰³, pokoř ho a pošlapej zlovolně na jejich místě¹⁸⁰⁴,
- (13) zahrabej¹³⁰ je spolu v prach¹⁹³, v tom zahrabání^{130 1805} zavaž^{1256 1806} jejich tváře
- (14) a budu tě i já chválit, že ti tvá pravice pomáhá²³⁶.
- (15) Nuže³⁵, hle, behémóth¹⁸⁰⁷, jehož jsem utvořil¹⁵ jako tebe¹⁸⁰⁸; žere trávu jako skot.
- (16) Nuže³⁵, hle: jeho síla je v jeho bocích a jeho mohutnost⁹⁴⁹ ve svalech¹⁸⁰⁹ jeho břicha⁶³;
- (17) ohýbá svůj ocas, podobný cedru³⁰, šlachy jeho stehen¹⁸¹⁰ se splétají,
- (18) jeho kosti – roury z mosazi²⁹⁴, jeho údy¹⁸¹¹ jako sochory¹³⁵ ze železa.
- (19) On je počátkem Božích cest; kdo ho chce upravit^{15 1448 1812 1813}, nechť přikládá^{96 1814} svůj meč!¹⁸¹⁵

- (20) Ano, hory mu přinášejí⁸⁷ potravu¹⁸¹⁶, a všechno živočišstvo pole – *ti si tam hrají*¹⁸¹⁷;
- (21) uléhá pod lotosy v úkrytu¹⁰⁶⁸ třtiny¹⁸¹⁸ a bahna,
- (22) lotosy ho zastírají jeho⁸⁵⁹ stínem¹⁸¹⁹, obklopují ho^{792 1820} vrby¹⁸²¹ potoka³⁰³.
- (23) Hle, řeka dotírá^{504 1822} – *on nespěchá úzkostlivě*¹⁸²³; nemá obav³¹⁵, byť se Jordán až k jeho tlamě valil¹⁶⁷⁶.
- (24) Může⁴⁰ ho *kdo* před jeho očima¹⁸²⁴ chytat¹⁸²⁵, provazem¹⁸²⁶ mu provrtávat nos?
- 41** Může⁴⁰ livjáhána^{109 1827} udici¹⁸²⁸ vytáhnout¹⁰⁴⁵ a jeho jazyk ve smyčku⁸⁶⁰ vecpat?
- (2) Zda může⁴⁰ v jeho nos vložit²⁸ třtinu¹⁸²⁹ a hákem¹⁸³⁰ provrtat jeho čelist?
- (3) Zda bude množit úpění^{181 1831} k tobě? Bude-li k tobě mluvit něžnými slovy?
- (4) Zda bude s tebou uzavírat smlouvu¹³⁶⁵? Můžeš⁴⁰ si ho natrvalo¹⁸³² vzít za nevolníka?
- (5) Zda si s ním⁷⁴⁷ můžeš⁴⁰ hrát¹⁸¹⁷ jako s ptáčkem¹⁸³³ *aneb* ho budeš moci⁴⁰ uvázat¹⁷⁷¹ svým děvčatům¹⁸³⁴?
- (6) Budou o něho společníci jednat³³³? Budou ho rozdělovat mezi kupce¹⁸³⁵?
- (7) Zda můžeš⁴⁰ jeho kůži zasypat¹⁸³⁶ harpunami nebo jeho hlavu vidlicemi^{135 301} na ryby?
- (8) Polož²⁸ na něho svou dlaň⁴⁹⁰, vzpomeň si zápas^{247 1837} – *nebudeš jej opakovat*⁹⁴⁶¹
- (9)¹⁸³⁸ Hle, očekávání¹⁸³⁹ takového¹⁸⁴⁰ se ukáže klamným¹⁸⁴¹; vždyť se již i na jeho spatření¹⁸⁴² bude kácat.
- (10) *Není smělého, že by ho chtěl*⁴⁰ budít, – *a kdo je ten*²⁶⁶, *jenž by se chtěl*⁴⁰ stavět¹⁴⁵⁶ před tvář¹⁴⁵⁵ mou?
- (11) Kdo se mi předem zavděčí^{119 1843}, takže²⁵ bych mu měl⁴⁰ odplatit^{403 1513}? *Co je pod všemi*¹²⁸³ nebesy, to²⁶⁶ patří mně!
- (12) *Nebudu mlčet o jeho údech*^{81 848} *ani ve věci jeho mohutnosti*⁶⁰⁰ *a vhodnosti*¹⁸⁴⁴ jeho složení^{1261 1845}.
- (13) Kdo odhalí¹⁸⁴⁶ vzezření¹⁷⁷² jeho oblečení¹⁸⁴⁷?
- Kdo může⁴⁰ vstoupit v dvojici^{542 1848} jeho chrupu?
- (14) Kdo otevře dveře¹¹⁴ jeho tváře? Okolí¹²⁹² jeho zubů – hrůza!
- (15) Náhdera – řady¹⁸⁴⁹ štítů^{748 1850}, vše sevřeno⁵⁴⁹ pevnou¹⁸⁵¹ pečetí,
- (16) přiléhají¹⁸⁵² jeden na druhý¹⁸⁵³, takže²⁵ mezi ně nevniká vzduch¹⁷²,
- (17) lpí na sobě^{915 1730} navzájem¹⁸⁵⁴, souvisí¹⁸⁵⁵, aniž se rozcházejí¹⁷⁹.
- (18) Jeho kýchnutí vydávají záblesky světla¹⁸⁵⁶ a jeho oči jsou jako oční víčka¹¹¹ úsvitu^{112 113},
- (19) z jeho tlamy se hrou¹⁸⁵⁷ pochodně, unikají⁹¹⁶ jiskry ohně,
- (20) z jeho nozder¹⁸⁵⁸ vychází⁴³ dým jako když se pod hrncem rozhoří¹⁸⁵⁹ třtina^{1829 1860}.
- (21) Jeho dech¹⁸⁶¹ zapaluje uhlíky a z jeho tlamy vychází⁴³ plamen.
- (22) V jeho týle⁷⁴⁵ spočívá⁸¹⁸ síla a před jeho tváří vyskakuje¹⁸⁶² zděšení¹⁸⁶³;
- (23) laloky¹⁸⁶⁴ jeho masa na něm lpí^{915 1865}, vše jako přitaveno¹⁷²⁸; nemohou⁴⁰ se pohybovat,
- (24) jeho srdce je ulito¹⁷²⁸, podobné kameni³⁰, *ano*, ulito¹⁷²⁸ jako spodní žernov¹⁸⁶⁶.
- (25) Z jeho povstávání^{116 1867} mají rekové¹⁸⁶⁸ strach¹⁸⁶⁹ a z rozrušení²⁴¹ myslí¹⁸⁷⁰ upadají ve zmatek¹⁸⁷¹;
- (26) Zasáhne-li ho kdo¹⁸⁷² mečem, nemůže⁴⁰ uváznout^{558 1873}, *ani* kopí, střela – a¹⁸⁷⁴ pancíř¹⁸⁷⁵
- (27) Železo považuje⁶⁶¹ za slámu, mosaz²⁹⁴ za práchnivé dřevo,
- (28) syn luku¹⁸⁷⁶ ho nemůže⁴⁰ zahnat na útěk, kameny z praku se mu změni v plevy^{135 662},
- (29) jako stébla^{135 662} se mu zdají⁶⁶¹ kyje^{135 1877}, směje se svištění oštěpu¹⁷⁷⁶.
- (30) Pod ním¹⁸⁷⁸ jsou hroty střepin^{77 1879}, na bahně rozvlačuje rýhy^{135 1880},
- (31) hloub přivádí do varu jako kotel¹⁸⁸¹, veletok⁶⁹⁴ činí²⁸ jakoby nádobou k míchání masti¹⁸⁸²;
- (32) za sebou rozsvětluje pěšinu^{891 1883}, hlubina¹²⁶² by se mohla^{40 316} považovat⁶⁶¹ za šediny^{135 1884}.

(33) Na zemi^{193 923} není porovnání¹⁸⁸⁵ s ním^{1886 1887}, jenž byl⁷⁹ utvořen¹⁵ k nebojácnosti¹⁸⁸⁸;

(34) vše vysoké prohlíží, on je králem nade všemi dětmi¹⁷⁷ pýchy¹²⁵¹.

42 A Jób Hospodinu odpověděl a řekl:

(2) Vím⁹², že můžeš vše, aniž ti kdo může⁴⁰ v jakém úmyslu^{1034 1889} zabránit¹⁸⁹⁰.

(3) Kdo je tento, zastírající mysl^{1017 1669} bez poznání?

Proto jsem promlouval⁵³, aniž jsem chápal^{327 1891}, věci pro mne¹¹ příliš divné^{222 1892}, jichž²⁵ neznám.

(4) Slyš, prosím³⁵, a já budu mluvit, budu se tě dotazovat, a dávej mi na vědomí.

(5) Slychal jsem o tobě⁸¹ slyšením

ucha, nyní však⁹⁴ tě vidí⁹² mé oko;

(6) proto odvolávám³⁶⁹ a na prachu¹⁹³ a popelu¹³⁴⁶ se kaji¹⁸⁹³.

(7) A po Hospodinově vyslovení těchto slov k Jóbovi se stalo³, že²⁵ Hospodin řekl k Elifázovi, Témánimu⁸⁴: Proti tobě a proti tvým dvěma přátelům⁸² vzplál⁸⁹⁷ můj hněv, neboť jste o mně nemluví, co je odůvodněno⁵⁵⁸, jako můj nevolník Jób.

(8) Nyní si tedy⁹⁴ vezměte sedm býků a sedm beranů a jděte k mému nevolníku Jóbovi, ať je může⁴⁰ vznést²⁰ jako vzeštnou oběť²¹ ve váš prospěch¹⁸⁹⁴; i bude se Jób, můj nevolník, za vás modlit, neboť jen jeho tvář chci⁴⁰ přijmout⁸⁷, aby nebylo zacházení¹⁵ s vámi¹⁸⁹⁵ podle bez-

božnosti¹⁸⁹⁶, neboť jste o mně nemluví, co je odůvodněno⁵⁵⁸, jako můj nevolník Jób.

(9) Odebrali se tedy⁹⁴ Elifáz, Témání⁸⁴, Bildad, Šúchí⁸⁴, a Cófár, Naamáthí⁸⁴, a učinili podle toho, co k nim Hospodin promluvil, a Hospodin přijal⁸⁷ tvář Jóbovu.

(10) A Hospodin utrpení¹⁸⁹⁷ Jóbovo při jeho modlení³⁵⁷ v prospěch¹⁸⁹⁴ jeho přátel⁸² odvrátil a nahradil Hospodin vše, co Jób měl¹²⁷, dvojnásobně¹⁸⁹⁸. (11) A přišli k němu všichni jeho bratři a všechny jeho sestry a všichni jeho známí od dřívějšíka¹⁸⁹⁹ a pojedli s ním chleba¹⁴⁷ v jeho domě a projevíli mu účast⁸⁵ a jali se ho těšit⁸⁶ stran všeho neštěstí⁸⁰, jež na něho Hospodin uvedl, a dali mu každý¹³ jednu kesítu¹⁹⁰⁰ a každý¹³ jeden kroužek¹⁹⁰¹ ze zlata.

(12) A Hospodin požehnal Jóbův posledek nad jeho počátek¹¹, takže²⁵ se mu dostalo³ čtrnácti tisíc kusů drobného dobytka a šesti tisíc velbloudů a tisíce spřežení⁹ skotu a tisíce oslic; (13) a dostalo se³ mu sedmi synů a tří dcer, (14) i nazval jméno jedné Jemímá¹⁹⁰² a jméno druhé Keciá¹⁹⁰³ a jméno třetí Keren-happúch¹⁹⁰⁴; (15) a v celé zemi se nenašly ženy tak krásné jako dcery Jóbovy. I dal jim jejich otec dědictví⁹⁹³ vprostřed jejich bratrů. (16) A po tomto Jób prožil sto a čtyřicet¹⁹⁰⁵ let a viděl své děti¹⁷⁷ a děti¹⁷⁷ svých dětí¹⁷⁷ – čtyři pokolení. (17) A Jób umřel, jsa stár a nasycen¹⁹⁰⁶ dny.

JÓB

poznámky překladatele a odkazy

- 1 Hebr. „jjjov“, tj. „nenáviděný“, „pronásledovaný“; „vystavený nepřátelství“, souvisí s výrazem překládaným „nepřítel“ („ójev“), např. v Exod. 15:6 a jinde.
- 2 Viz Pl. 4:21 a srov. Gen. 10:23; 22:21; 36:28.
- 3 Viz Gen. 1:2, pozn. 1.
- 4 Viz 2 Sam. 22:24, pozn. 884. Zde v kap. 2:3 a dále odvozené podstatné jméno.
- 5 Viz Num. 23:10, pozn. 886; zde v kap. 33:3 a dále odvozené podstatné jméno.
- 6 Viz Gen. 28:17, pozn. 737; Lev. 19:3, pozn. 592, v. 14, pozn. 608.
- 7 Viz Gen. 48:17; 49:10, pozn. 1307.
- 8 Viz Gen. 4:20, pozn. 157.
- 9 Viz Soud. 19:3, pozn. 861.
- 10 Viz 2 Sam. 19:32, pozn. 783; 2 Král. 4:8, pozn. 186.
- 11 D. „ode všech synů“, dále obdobně.
- 12 Tj. snad „se scházivali“, jinak viz 1 Sam. 2:26, pozn. 149.
- 13 Viz Gen. 9:5, pozn. 285.
- 14 Tj. „jeho den v týdnu“.
- 15 Viz Gen. 1:7, pozn. 12.
- 16 Viz Soud. 14:10, pozn. 711.
- 17 Viz Gen. 12:18, pozn. 367.
- 18 V původním textu jednotné číslo ve smyslu „pořádání hostin“ v tom kterém týdnu.
- 19 D. „obešly“ (Jóš. 6:3, 14n.), tj. na konci týdne, kdy se všichni v pořádání hostin vystřídali.
- 20 Viz Gen. 8:20, pozn. 273.
- 21 Viz Lev. 1:3, pozn. 7.
- 22 Viz Gen. 11:6, pozn. 374.
- 23 Viz Gen. 20:11, pozn. 537.
- 24 Viz 1 Král. 21:10, pozn. 973; zde podle některých i „zřekli se Boha“, „rozešli n. rozloučili se s Bohem“; obdobně ve v. 11 a kap. 2:9.
- 25 Viz Gen. 4:8, pozn. 132.
- 26 D. „v jejich střed“.
- 27 N. „sem-tam chození“ (Num. 11:8, n. „pobíhání“).
- 28 Viz Gen. 21:13, pozn. 384.
- 29 N. „mysl“, „vl. „srdce“.
- 30 Viz Exod. 8:10, pozn. 242.
- 31 Viz Num. 16:27, pozn. 648.
- 32 N. „ohradu“, D. „neoplotil“, „neohradil“, v textu opis vzhledem k následující předložkové vazbě. Obdobně v kap. 3:23 a 38:8, kde je ovšem použito jiného slovesa¹⁴⁵.
- 33 Viz Deut. 14:29, pozn. 599.
- 34 Viz Gen. 28:14, pozn. 734.
- 35 Viz Gen. 12:11, pozn. 360.
- 36 Viz Gen. 3:22, pozn. 118.
- 37 Viz Lev. 5:2, pozn. 137.
- 38 Tj. „zcela jistě bude“, srov. Gen. 14:23, pozn. 411. Dále obdobně.
- 39 N. „na tvou tvář“, „proti tvé tváři“, snad protiklad k slově „ve svém srdci“ ve v. 5.
- 40 Viz Gen. 2:16n., pozn. 74.
- 41 Viz Gen. 13:14, pozn. 382.
- 42 Viz Gen. 44:28, pozn. 1217.
- 43 Viz Exod. 3:10 a dále, pozn. 252.
- 44 Viz Gen. 16:7, pozn. 439.
- 45 D. „se na jejich rukách“, srov. Gen. 34:21, pozn. 927.
- 46 Viz 1 Král. 10:1, pozn. 609.
- 47 Tj. tlupa lupičů n. záškodníků ze Ševy.
- 48 Viz Gen. 18:7, pozn. 471.
- 49 Viz 2 Sam. 15:14, pozn. 634.
- 50 Viz Gen. 4:15, pozn. 152.
- 51 Viz Gen. 2:18, pozn. 76.
- 52 Viz Deut. 4:20, pozn. 241.
- 53 Viz Gen. 3:11, pozn. 103.
- 54 D. „tento“, jako shora.
- 55 Viz Num. 11:1 a dále, pozn. 470.
- 56 Viz Gen. 10:13n., pozn. 321.
- 57 Viz Gen. 11:31, pozn. 345.
- 58 Viz Soud. 7:16, pozn. 478.
- 59 Viz 1 Sam. 23:27, pozn. 878.
- 60 Viz Gen. 16:4, pozn. 438.
- 61 Viz Num. 21:13, pozn. 802.
- 62 Viz 2 Sam. 5:8, pozn. 254, zde a v kap. 4:5 ovšem s předložkou, jak patrně.
- 63 Viz Gen. 25:23, pozn. 660.
- 64 Viz Gen. 14:20, pozn. 409.
- 65 Vl. „dal“, dále obdobně.
- 66 N. „nevhodného“, „nesprávného“, vl. „nechutného“, „neslaného-nemastného“; „bez chuti“, výraz se v SZ vyskytuje jen v přeneseném smyslu ještě v kap. 24:12 a u Jer. 23:13, příbuzný výraz téhož významu je zde v kap. 6:6.
- 67 Viz Soud. 19:25, pozn. 757; zde i „se... drží při“ (n. „ve“). Kap. 27:6 obdobně.
- 68 Tvar slovesa jako v 2 Sam. 17:16, pozn. 707.
- 69 Viz Gen. 31:50, pozn. 848.
- 70 Viz Gen. 9:4, pozn. 283.
- 71 Zde jiná předložková vazba než v kap. 1:11³⁹, mající výrazněji tento význam.
- 72 Viz Num. 1:49, pozn. 40, nikoli jako „jen“ zde v kap. 1:12.
- 73 Viz Gen. 17:9, pozn. 449.
- 74 Viz Gen. 8:8, pozn. 259.
- 75 Viz Exod. 9:9nn, pozn. 278; Lev 13:18nn., pozn. 424.
- 76 Viz Gen. 8:9, pozn. 1070.
- 77 Viz Lev. 6:28, pozn. 212, zde smysl jako v textu.
- 78 Viz Deut. 32:6, pozn. 807.
- 79 Viz Deut. 4:25, pozn. 246.
- 80 Viz Deut. 29:21, pozn. 1067.
- 81 Viz Exod. 33:1, pozn. 1138.
- 82 Viz Exod. 2:13, pozn. 68; 20:16, pozn. 669.
- 83 Viz Gen. 1:9, pozn. 13.
- 84 Viz Num. 3:21, pozn. 96 a 97.
- 85 Vl. „sem-tam se pohybovat“, viz 1 Král. 14:15, pozn. 779, zde „potřásat hlavou“, „mávat n. živě sem-tam pohybovat rukama“ a tak projevovat zármutek, účast s postiženým.

- 86** Viz Gen. 5:29; 37:35, pozn. 179.
87 Viz Gen. 4:7, pozn. 139.
88 Sloveso jako „poznal“ v Gen. 42:7, viz tam pozn. 1149.
89 Nesouvisí s následujícím „prach“.
90 D. „nebylo vyslovujícího (n. „promlouvajícího“) k němu“.
91 Viz Gen. 3:6, pozn. 79.
92 Vl. „stala se“ („stala se a zůstávala“, kap. 1:3 a dále obdobně, i stran jiných sloves), n. „projevila se⁵⁴⁷“.
93 Tj. „svého narození“.
94 Viz Gen. 9:11, pozn. 291.
95 Viz 1 Sam. 14:28, pozn. 551.
96 Viz Gen. 1:26, pozn. 40.
97 Viz Exod. 10:11, pozn. 332.
98 Zde ve smyslu „dítě mužského pohlaví“.
99 Viz Deut. 4:29, pozn. 255; 12:30, pozn. 514.
100 N. „denní jas“, výraz vyskytující se v SZ jen zde.
101 Vl. „jej vykupuje“, tj. „uplatňuje naň nárok“, jako by byl(a) výkupcem (Lev. 25:25, pozn. 814).
102 Sloveso jako v Exod. 25:8, pozn. 866.
103 Viz 1 Sam. 16:14n., pozn. 663.
104 N. „zatemňování“, výraz nejistého významu, vyskytující se v SZ jen zde.
105 V některých rabínských výkladech se tvar „jichad“ slovesa „chadah“, „radovat se“, jehož je zde použito, odvozuje od slovesa „jachad“, „sjednotit se (Gen. 49:6) n. připojit se“; v tomto smyslu podávají toto místo některé překlady („necht se nepřipojuje ke dnům“, podobně i Kraličtí); tak i LXX („mé eie [„nesjednocuje se“] eis hémerás“) a podobně Vulgata („non computetur in diebus“, „nepočítá se mezi dny“).
106 Vl. „tvdrou jako kámen“, „vysušenou“ (kap. 30:3), zde ve smyslu jako v textu („aby v ní nebylo otěhotnění“).
107 Tvar jiného slovesa než „proklínat“ (v. 1); téhož jako „prokletý“ (Gen. 3:14 a jinde).
108 Tj. tací, kteří podle ve starověku všeobecně rozšířeného pověry dovedli kouzelnými průpovědmi přivodit zatmění slunce a měsíce.
109 Hebr. „Livjáthán“, zde je míněno souhvězdí Draka, jež si podle shora¹⁰⁸ zmíněné pověry představovali jako skutečného draka, schopného svými pohyby zatměnit nebe. Jinak viz kap. 41:1¹⁸²⁷.
110 Tj. „soumrak“.
111 N., podle jiných „brvy“, dále obdobně.
112 Viz Gen. 19:15 a dále, pozn. 873.
113 Obráz paprsků vycházejícího slunce.
114 Viz Soud. 11:31, pozn. 208.
115 D. „neboť nezavřel dveře mého (tj. „kde jsem byl“) lůna“.
116 Viz Gen. 3:8, pozn. 102.
117 Viz Gen. 41:51, pozn. 1139; Num. 23:21, pozn. 898.
118 Tj. „neušetřil mě j“.
119 Viz Deut. 23:4, pozn. 819.
120 Tj. „proč“, ne však jako zde shora. Dále obdobně.
121 Viz Jós. 11:23, pozn. 460; v kap. 34:29 a 37:17 jiný tvar se smyslem jako v textu.
122 Vl. „tehdy“, tj. „kdybych byl hned tehdy umřel“.
123 Tvar slovesa v Gen. 8:4, pozn. 178.
124 Viz Gen. 31:43, pozn. 842.
125 N., podle některých, „hromady kamenů“ a v přeneseném smyslu „náhrobky“.
126 Viz Gen. 12:15 a dále, pozn. 559.
127 Viz Gen. 19:12, pozn. 503.
128 N. snad „majícími“, tj. v svých hrobkách¹²⁹.
129 N. snad, podle některých, „hrobky“, srov. Nech. 2:3, pozn. 48.
130 Viz Gen. 35:4, pozn. 944; v kap. 31:33 smysl jako v textu tam.
131 Tj. „nebyl bych na světě jako („v takovém smyslu, jako“) není zahrabané potrčené novorozeně“.
132 N. „vzdali se“ (Soud. 9:9, 11, 13), dále obdobně.
133 N. „zrušení“, „nepokoje“, „rozruchu“, v. 26 („bouřlivý rozruch“) a dále obdobně.
134 Vl. „a vyčerpání stran síly“.
135 V hebrejštině jednotné číslo v hromadném smyslu.
136 Viz Exod. 3:7, pozn. 102.
137 D. „on“.
138 Tj. snad „Bůh“, n. „se dává³¹⁶“, dále obdobně.
139 Viz Soud. 5:26, pozn. 352, souvisí se „strast“ zde ve v. 10¹¹⁷.
140 Tj. snad „denní světlo“, v protikladu k „noci“.
141 N. „čekajícími (2 Král. 7:9, nikoli jako zde ve v. 9) na smrt“.
142 Viz Exod. 7:24, pozn. 231.
143 „Skrýté poklady“ je v původním textu jedno slovo, množné číslo výrazu přeloženého „poklad“ v Gen. 43:23.
144 Tj. „před ním“, takže neví, kudy kam.
145 D. „jehož+Bůh obklíčil“, tj. neštěstím, utrpením atd. V kap. 38:8 smysl jako v textu.
146 Vl. „před⁴¹⁶ mým pokrmem“, dále obdobně.
147 Viz Gen. 31:54, pozn. 851.
148 Zde v tomto smyslu, n. „jako (nikoli jako „jako“ níže) můj pokrm“, „na způsob mého pokrmu“, srov. 1 Sam. 1:16, pozn. 42; jinak „před mým jedením“, chápe-li se dotčená předložková vazba¹⁴⁶ v obvyklém smyslu.
149 Výraz vl. značí „řev“ lva, jako v kap. 4:10, zde ve smyslu projevů bolesti n. utrpení.
150 Viz Deut. 33:2, pozn. 1232, zde smysl jako v textu.
151 Viz Deut. 9:19, pozn. 1041.
152 N. „slovo“, ne však jako zdola¹⁵⁴.
153 N. „unaven“, ve stavovém smyslu, dále obdobně, viz Gen. 19:11, pozn. 502.
154 Jako v 2 Sam. 23:2.
155 Vl. „zadržet (tj. „chytit“) za slova“, obdobná předložková vazba jako v Exod. 4:4, pozn. 131 (tam ovšem jiné sloveso⁷⁹⁰), zde ve smyslu „zadržet slova při sobě“ („chytit, aby mu neunikla“). Táž vazba je v kap. 12:15⁶⁰³.
156 Viz Deut. 8:5, pozn. 384, smysl jako v textu. V kap. 5:17 a dále odvozené podstatné jméno.
157 Viz Num. 13:18, pozn. 485.
158 Viz Deut. 27:2, pozn. 940.
159 Viz 1 Sam. 2:4, pozn. 79, jiný tvar téhož slovesa, zde v podstatě téhož smyslu.

- 160** N. „skřecená“, „zkrivená“, „podlomená“, viz Gen. 49:9, pozn. 1334. Dále obdobně.
- 161** Viz Deut. 3:28, pozn. 210.
- 162** Zde snad i „těžce to nesěš“.
- 163** D. „až k tobě“, znění v textu snad vystihuje smysl zde použitě předložkové vazby („dokonce i tebe“). Jiné předložky podobného významu je obdobně použito v kap. 5:5.
- 164** N. „bez sebe“, „na hromadě“, n. „pobouřen“, viz Exod. 15:15, pozn. 522; Soud. 20:41, pozn. 922. Tvary téhož slovesa v kap. 21:6 a dále ve smyslu jako v textu tam.
- 165** D. „není tvou důvěrou“. V kap. 8:14 a 31:24 příbuzný výraz téhož smyslu.
- 166** Vl. „bázeň“, „úcta“, tj. „před Bohem n. k Bohu“.
- 167** Vl. „zpracovatelé“ (1 Král. 7:14, pozn. 418) a tedy „výrobcové“, v přeneseném smyslu jako v textu. Sloveso („charaš“), jehož tvarem je tento výraz, značí i „orat“ (kap. 1:14) a proto se zde většinou překládá „oráči“, snad vlivem obrazu z oblasti rolnictví na konci verše; tak LXX („arotrióntes“); dal jsem však s nemnohými přednost znění jako v textu, jež, řekl bych, lépe zapadá v souvislost (oře se púda, ne obilí apod.), tak i Vulgata („operantur“).
- 168** Jako „modlářství“ v 1 Sam. 15:23, zde a dále ve smyslu jako v textu.
- 169** Viz Gen. 2:7, pozn. 58.
- 170** D. „od Božího vanutí“, dále obdobně.
- 171** Viz Gen. 2:1, pozn. 46; 41:30, pozn. 1106.
- 172** Viz Gen. 6:17, pozn. 226; týž výraz je „duch“ (v. 15 a dále) a „vítr“ (kap. 6:26 a dále).
- 173** Básnický výraz pro „lva“.
- 174** Tj. snad „ať si lev jakkoli řve, nakonec přece“.
- 175** Viz Soud. 14:5, pozn. 705.
- 176** Jiný výraz než „lva“ v v. 10, vyskytující se jen ještě v Přísl. 30:30 a u Is. 30:6.
- 177** Viz Gen. 3:16 a dále, pozn. 656.
- 178** Viz Gen. 49:9, pozn. 1336.
- 179** Sloveso jako v Gen. 10:5, pozn. 309.
- 180** Viz 2 Sam. 7:17, pozn. 361; netýká se míst bez tohoto označení.
- 181** Množné číslo.
- 182** Vl. „potkal“.
- 183** N. „po mě tváří přecházel vítr“.
- 184** Viz Exod. 20:4, pozn. 661; Num. 12:8, pozn. 465.
- 185** Viz 1 Král. 19:12, pozn. 904.
- 186** N., podle některých, „podobá; bylo ticho n. mlčení, pak jsem slyšel“.
- 187** Viz Gen. 4:26, pozn. 174.
- 188** N., podle některých, i LXX, „spravedliv před +Bohem“; na konci verše obdobně, ale v LXX nikoli.
- 189** N. „na své... nespolehá“, dále obdobně.
- 190** D. „v (n. „na“) své anděly klade^{28v}, smysl jako v textu.
- 191** N. „omyl“, „bláhovost“.
- 192** Viz Exod. 1:14, pozn. 29.
- 193** Viz Gen. 2:7, pozn. 57.
- 194** D. „je před molem^{146v}“.
- 195** Zde snad i „bere (vl. „přikládá“) k srdci“.
- 196** D. „za (vl. „od“), zde však v tomto smyslu) nedostatku všímajícího sí“.
- 197** N. „do nekonečna“ (2 Sam. 2:26).
- 198** Viz Gen. 49:3, pozn. 1318.
- 199** Vl. „vytržena“, viz Soud. 16:3, pozn. 758.
- 200** N., podle některých, „jejich provaz (viz Soud. 16:7, pozn. 764, zde by šlo o „provaz“ upevňující stan) nebude vytržen“.
- 201** Vl. „v nich“.
- 202** Viz Exod. 7:23, pozn. 229.
- 203** N. „rozmrzelost“, „špatná nálada“, „zlost“.
- 204** N. „hlupáka“, „potrhlého“, také „bezbožného“, podobně jako jiný výraz v kap. 9:10⁷⁸.
- 205** N. „lehkovážného“, „prostomyslného“; tvar slovesa v kap. 31:9. Dále obdobně.
- 206** N. „žárlivost“, „vztek“.
- 207** Vl. „náhle“.
- 208** Viz Exod. 15:13, pozn. 517; 2 Sam. 15:25, pozn. 343.
- 209** N. „proklet“, ne jako v kap. 3:1; kap. 3:8 obdobně (nesouvisí s „proklínací“ tam).
- 210** N. „záchrany“, „pomoci“, „blaha“, výraz podobného významu jako příbuzný výraz např. v 1 Sam. 2:1, pozn. 70, a jinde.
- 211** Vl. „deptány“, „drceny“, podobně jako jiný tvar téhož slovesa v kap. 4:19, 6:9, 19:2 a 22:9; zde ve smyslu jako v textu (v bráně zasedávaly soudy).
- 212** N. snad „co bylo jeho žní“.
- 213** N. „vysrkla“, „po všem jejich bohatství chňapla“. Totéž sloveso je v kap. 7:2 a 36:20 ve smyslu jako tam v textu.
- 214** N. „smyčka“, podle některých „lupič“, hebr. „cammím“, výraz nejistého významu, vyskytující se v SZ jen zde a v kap. 18:9; zde Vulgata překládá „bibent sitientes“, „vypijí žízniví“ (podle čtení „cemám“, „žizniví“, místo „cammím“). Tohoto znění se přidržují i některé novější překlady.
- 215** D. „vychází^{43v}“, dále obdobně, viz Gen. 10:14, pozn. 320.
- 216** Viz Gen. 1:15, pozn. 39.
- 217** Viz Gen. 19:2, pozn. 490.
- 218** Tj. „jiskry“.
- 219** Viz Deut. 18:11, pozn. 478.
- 220** N. snad „kladl (n. „vzkládal“) na Boha“, tj. „Bohu svěřoval“.
- 221** D. „veliké, a není vyzpytování“ (Soud. 5:16, pozn. 330). Dále obdobně.
- 222** Viz Gen. 18:14, pozn. 478.
- 223** Viz Gen. 1:2, pozn. 4.
- 224** D. „tvář ulic“, tj. „zveněších (mimo sídla lidí ležících) míst n. prostorů“, srov. Gen. 9:22, pozn. 302. Kap. 18:16 obdobně.
- 225** Vl. „špinaví“, „začernění“, „zašpinění“, tj. „odivající se na znamení smutku zašpiněným šatstvem“. V kap. 6:16 smysl jako tam v textu.
- 226** Viz Exod. 31:4, pozn. 1109; Est. 8:3, pozn. 262.
- 227** N. „chytřích“, „prohnaných“, „mazaných“, „vykutálených“, ve v. 13 příbuzný výraz („chytrosti“ atd.).
- 228** D. „vykonat moudrost“ (n. „rozumnost“), jako v kap. 6:13.

- 229** Viz Soud. 3:28, pozn. 228.
- 230** Viz 2 Sam. 13:3, pozn. 526; nikoli jako „lživých“²²⁷ ve v. 12.
- 231** Viz Ezr. 10:8, pozn. 391.
- 232** N. „zvrhlých“, vl. „pokroucených“.
- 233** Tj. „vykonává překotně n. bezhlavě a tím ztroskotává“.
- 234** Sloveso jako „potkal“ např. v Exod. 4:24, zde zesílený tvar se smyslem jako v textu, vyskytující se v SZ jen zde.
- 235** Viz Exod. 23:11, pozn. 797, zde spíše ve smyslu jako v textu.
- 236** Viz 1 Sam. 2:1, pozn. 70.
- 237** Tj. „aby ho nepohltili“, mluvčí má zde i ve v. 16 na mysli obraz lva, jehož použil v kap. 4:10n.
- 238** N. „vysvobozuje... z ruky“.
- 239** Viz Exod. 23:3, pozn. 788.
- 240** Viz Žalm 37:1, pozn. 1003; stran kap. 34:10 a 32 viz Deut. 32:4, pozn. 1117.
- 241** V původním textu množné číslo v zesilujícím smyslu („jak veliké blahol!“). Dále obdobně.
- 242** Viz 2 Sam. 7:14, pozn. 356.
- 243** Viz 2 Král. 3:19, pozn. 140.
- 244** Viz Deut. 32:39, pozn. 1209.
- 245** Viz Gen. 35:3, pozn. 942.
- 246** N. „osvobodit (...) od“, vl. „vykoupit (...) z(e)“.
- 247** Viz Num. 21:1, pozn. 788.
- 248** D. „ruky“.
- 249** D. „za (táž předložka jako ve v. 20) biče“, tj. „za působení n. činnosti biče“.
- 250** Viz Deut. 1:29, pozn. 53 a 62.
- 251** N. „násílím“, dále obdobně.
- 252** Viz Deut. 1:29, pozn. 84.
- 253** N. snad „jestliže by přicházelo“ (n. „mělo přijít“).
- 254** Viz 2 Král. 3:19; Mat. 13:5.
- 255** Vl. „věděť“, „poznávat“, zde snad ve smyslu jako v textu.
- 256** Viz Gen. 29:6, pozn. 744; 2 Král. 5:21, pozn. 203.
- 257** N., podle některých, „že tvým stanem je pokoj“.
- 258** Tj. „podrobovat přehlídce“, viz Num. 1:3, pozn. 19, dále obdobně.
- 259** Vl. „nebudeš se *ničeho* mjet“ (Soud. 20:16, srov. Lev. 4:2, pozn. 93), zde smysl jako v textu.
- 260** Vl. „odnože“, jako v kap. 31:8.
- 261** Viz Gen. 1:11, pozn. 18.
- 262** N., podle některých, „v plné životní síle“, výraz vyskytující se v SZ ještě jen v kap. 30:2.
- 263** Vl. „přicházet k“, „vcházet do“, zde snad ve smyslu jako v textu.
- 264** D. „vzestup“, zde ve smyslu „vzrůst do výše“, tj. snad „jako když se poslední snop zralého obilí vynesne na stoh a tím stoh jakoby dosáhne své plné výše“.
- 265** Viz Deut. 13:14, pozn. 536.
- 266** Viz Exod. 1:16, pozn. 34.
- 267** N. snad „ty si uvědom“.
- 268** D. „(z)vážením“, „zvažováním“.
- 269** N. „zármutek“, „utrpení“, „žal“, zde v takovémto smyslu.
- 270** D. „spolu“, také ve smyslu „celou (tj. „pohromu“) najednou“.
- 271** N. také „tužbu“, zde tedy „bolestnou tužbu“ n. snad „stesk“. Ve v. 30 smysl jako tam v textu.
- 272** N. „při mně“, „se mnou“, „v mé blízkosti n. přítomnosti“, tj. „jsou zde a mám s nimi co činit“, „musím na ně myslet“, „jsou neodmyslitelnou skutečností, jež mě nutně zaměštnává“, a v tomto smyslu *snad* „ve mně“, jak toto místo podávají téměř všechny známé mi překlady, i LXX (tam ovšem stojí „v mém těle“, a snad podle toho mnozí chápou ve smyslu „vězí ve mně“, jenž se sotva dá odvodit z hebrejského znění) a Vulgata, tj. „v mé mysli jako předmět mých myšlenek a citů“, viz kap. 10:13 a srov. např. 1 Král. 11:11, kde místo „při (táž předložka) tobě“ by se dalo v poněkud podobném smyslu říci i „v tobě“. Jinak viz i kap. 9:2⁴³⁴ a tamtéž v. 14 a dále⁴⁶⁴.
- 273** Tj. „popuzení, jehož jsou projevem“. Kap. 19:29 obdobně.
- 274** Tj. „vysává“, „vyčerpává“.
- 275** V tomto smyslu překládá Vulgata (LXX „pije mou krev“); mnohé jiné překlady podávají znění „jejichž jed (viz Deut. 32:24, pozn. 1168) můj duch pije“.
- 276** Jako v Gen. 14:8⁶⁵⁸.
- 277** Sloveso značí zvuk, jaký vydává hladový osel.
- 278** Viz Gen. 1:1, pozn. 17.
- 279** Viz 1 Sam. 6:12, pozn. 317.
- 280** Viz Lev. 4:10, pozn. 109.
- 281** Vl. „směsí krmiva“, snad ve smyslu „dobře připravenou („namíchanou“) píci“.
- 282** Jako v Exod. 16:31; Num. 10:8; zde ve smyslu „přijemná chuť“. Nesouvisí s „bez chuti“ shora.
- 283** D. „slizu okolo vaječného žloutku“.
- 284** Tj. „tato utrpení“.
- 285** N. „zkaženost“, „odpornost“, vl. „choroba“, „něco chorobu vyvolávajícího n. odpor budícího“.
- 286** Vl. „Kdo může⁴⁰ dát, že“ (n. „at“), dále obdobně.
- 287** D. „přichází“, srov. 1 Sam. 9:6, pozn. 382.
- 288** Vl. „uvolnit (n. „v činnost uvést“, vl. „nechat vyskočit“, kap. 37:1) svou ruku“.
- 289** Vl. „odřezat“, „odtít“, dále obdobně; v kap. 27:8 ve smyslu „bude-li si neprávem přivlastňovat“, tj. „nespravedlivý zisk“. Viz Přísl. 1:19, pozn. 54.
- 290** Tj. „radost“, jiné sloveso než ve v. 9²⁸⁸.
- 291** Tj. „nezřekl se“, „vědomě nepřestoupil“. V kap. 27:11 smysl jako tam v textu.
- 292** N. „příkazů“, viz Est. 1:15, pozn. 59. Netýká se míst bez tohoto označení.
- 293** N. „Čím (n. „Jaká“) je má síla“, dále obdobně.
- 294** Viz Gen. 4:22, pozn. 161.
- 295** Zdůrazňuje snad řečnickou otázku ve v. 12, n.
- 296** „Zdali tomu není tak, že není“.
- 297** Zde ve smyslu „schopnost si nějak poradit n. cokoli učinit“.
- 298** Nikoli v příčinném smyslu; n. „ze“.
- 299** N. „malomyslnému“, „sklíčenému“.
- 300** Viz 2 Par. 6:42, pozn. 328.
- 301** Viz Num. 1:53, pozn. 61.

- 302** N. „zачovali se nevěrně“ (n. „klamně“, „zrádně“), „zradili“. Dále obdobně.
- 303** Viz Gen. 26:19, pozn. 684; v kap. 28:4 a 30:6 smysl jako tam v textu.
- 304** Tj. „tajícího“.
- 305** D. „ukrývá“, tj. „napadav na jejich hladinu, rozplývá se v nich“.
- 306** N., podle jiných, „zahřívají“, „stávají vyprahlými“, sloveso vyskytující se v SZ jen zde.
- 307** Viz Rút 3:8, pozn. 128.
- 308** N., podle většiny známých mi překladů, „Stezyk“⁴¹⁸ (týž výraz jako „karavany“ zde ve v. 19) jejich cesty zahybají n. zatáčejí“, přidržel jsem se však znění Vulgaty a několika z nových překladů, neboť mám za to, že co se praví v tomto verši, se mnohem lépe hodí na „karavany“ než na „stezky cesty“ vysychajících potoků.
- 309** Viz Gen. 13:1, pozn. 368.
- 310** Viz Gen. 1:2, pozn. 2.
- 311** Kraj v severní Arabii.
- 312** Jiný název pro „karavany“.
- 313** N. „na ně toužebně čekají“, nikoli jako „doufat“ ve v. 11. Dále obdobně.
- 314** Viz Soud. 3:25, pozn. 216.
- 315** Viz Soud. 20:36, pozn. 916.
- 316** Viz Exod. 25:37, pozn. 895.
- 317** Viz Gen. 2:24, pozn. 89.
- 318** N., podle čteného textu, jehož se většina známých mi překladů přidržuje, „jste se stali ničím“ (D. „ne“). Psaný text však, řekl bych, dává dobrý smysl; přidržel se ho i prof. Roháček ve svém slovenském překladu.
- 319** V hebrejštině slovní hříčka: „vidíte („tíreú“)… a bojíte se („vattiráú“).
- 320** Viz Gen. 47:15n., pozn. 332.
- 321** Vl. „obdarujte mě“, v textu opis vzhledem k předložkové vazbě při tomto slovese, již umožňuje v překladu uchovat.
- 322** Viz Ezr. 2:69, pozn. 75.
- 323** Viz 1 Sam. 19:11, pozn. 764; 2 Sam. 19:5, pozn. 760 („unikl“ zde v kap. 1:15nn.).
- 324** Jako „utiskovatele“ v Num. 10:9, viz tam pozn. 369.
- 325** N. „hrůzovládců“, „ukrutníků“.
- 326** Jiné sloveso než v kap. 4:3¹⁵⁶, zde ve tvaru, v němž má týž význam.
- 327** Viz 1 Par. 28:9, pozn. 491; Nech. 8:7, pozn. 354. Jiné tvary téhož slovesa jsou zde ve v. 30 a dále, smysl jako na dotčených místech v textu.
- 328** D. „co“.
- 329** Viz 1 Král. 2:8, pozn. 130, zde ve smyslu „účinná“, „zraňující, ale prospěšná“.
- 330** Zde i „dokázat vaše dokazování“, „usvědčit vaše usvědčování“, „obvinít vaše obviňování“. V. 26 a dále obdobně.
- 331** D. „kárat kárání (atd.³³⁰) od vás“.
- 332** Viz 1 Sam. 14:42, pozn. 597.
- 333** Tj. prodáváje ho za otroka, sloveso jako Deut. 2:6, pozn. 127. Kap. 41:6 obdobně.
- 334** Viz 2 Král. 6:3, pozn. 283.
- 335** Viz Exod. 2:12, pozn. 229.
- 336** N. „na mne, a budu-li lhát, bude to“.
- 337** Tj. „ode mou“.
- 338** N., podle některých, „obratte, ještě je tu má“.
- 339** Vl. „vojenskou službu“, viz Num. 1:3, pozn. 15, pak však i „službu“ vůbec, zde pak „tvrdou službu“, „nucenou práci“, „otročinu“, „robotu“ ve smyslu „těžké práce“, jak to vyjadřuje znění v textu. Dále obdobně, v kap. 10:17 smysl jako v textu tam.
- 340** Viz Exod. 12:45, pozn. 428.
- 341** D. „práci“, „dílo“, „působení“ (Deut. 32:4; 33:11), „skutek“ (2 Sam. 23:20), tvar slovesa „učinit“ ve v. 20; zde ve smyslu „odměny n. mzdy za svou práci“ (atd.).
- 342** N. „obdařen“, či snad spíše „poštěn“.
- 343** Sloveso jako v Num. 18:20, pozn. 723, zde ve tvaru vyskytující se v SZ jen zde, smysl jako v textu.
- 344** Viz Exod. 20:7, pozn. 666; také, podle některých, „neštěstí“, „pohromy“.
- 345** D. „a přidělili mi“, smysl jako v textu. Dále obdobně.
- 346** N. „protahováními“, jako shora.
- 347** N. „povlakem“, „vrstvou“, podle jiných „hrudkami“, „chomáčí“¹³⁵.
- 348** N. „zdrsněla“, n. snad „rozpraskala“.
- 349** Vl. „teče“⁹².
- 350** Viz 2 Sam. 1:23, pozn. 113, zde a v kap. 9:25 ve smyslu „rychleji uběhly“.
- 351** Viz Soud. 16:14, pozn. 781.
- 352** Přidáno pro zřetelnost.
- 353** Viz Gen. 37:35, pozn. 1003.
- 354** Tj. snad „to se týká i mne a proto“.
- 355** Viz 2 Sam. 18:16, pozn. 741.
- 356** Viz 2 Sam. 22:7, pozn. 864.
- 357** Viz Num. 27:3, pozn. 979.
- 358** Jehož vlny by mohly skodit; srov. kap. 38:8–11.
- 359** Viz Exod. 7:12, pozn. 215; nikoli jako „Drak“¹⁰⁹.
- 360** N. „proti mně“.
- 361** Viz Nech. 4:9, pozn. 296.
- 362** Viz Gen. 5:29, pozn. 179.
- 363** Vl. „stížnost“, souvisí se „stěžovat“ ve v. 12, zde ve smyslu „předmět stížnosti“.
- 364** D. „lůžko (n. „pří“) mé starosti“ („bude mít účast v mé starosti“). Srov. Nech. 4:17, pozn. 185.
- 365** Souvisí s „hrůzu“ v kap. 6:21, ne jako „vystrašil“ v kap. 4:14.
- 366** Zde spíše v tomto smyslu.
- 367** Vl. „vyvoluje“⁴⁶³ „smrt“.
- 368** Tj. „před dalším životem (v snad „v tomto na kost vyhublém“) těle“.
- 369** Vl. „zavrhl jsem“, sloveso jako „zavrňovat“ v kap. 5:17 a dále, zde a v kap. 42:6 bez předmětu ve smyslu jako v textu. Nikoli jako „znechucena“ v kap. 10:1. Dále obdobně.
- 370** N. snad „nechci“⁴⁰, n. ve smyslu „stejně n. beztak nebudu“.
- 371** Viz Gen. 3:22, pozn. 119.
- 372** Viz i Exod 14:12, pozn. 466.
- 373** Viz Gen. 4:2, pozn. 128; nikoli jako „dech“¹⁷².
- 374** Viz Est. 3:1, pozn. 143.
- 375** Viz Gen. 3:15, pozn. 106.

- 376** D. „po jitrech“, „po okamžicích“.
- 377** N. „si všímáš“, viz i Exod. 3:16, pozn. 116.
- 378** N. „Dokdy“, nikoli jako v kap. 8:2, D. „jako co“; tak i v jiném smyslu v kap. 13:23 a 21:17.
- 379** Viz Gen. 4:4, pozn. 136, zde smysl jako v textu.
- 380** Viz Deut. 4:31, pozn. 259.
- 381** Podle LXX „zhršil-li jsem“, tak i mnoho nových překladů; snad však i bez toho lze tato slova chápat v jaksi podmíněném smyslu („dejme tomu, že jsem zhršil“).
- 382** Jako „způsobil“ v Num. 23:23 a jinde; v kap. 36:3 přičísti téhož slovesa.
- 383** Viz Exod. 34:7, pozn. 1191.
- 384** N. snad „Slídiči“; tohoto výrazu (tvaru dotčeného slovesa) je zde použito s jakýmsi vyčítavým n. snad dokonce urážlivým odstínem n. podtónem, jak to překlad v textu n. zde shora snad poněkud vyjadřuje; tento výraz totiž značí i „obléhající“ v nepřátelském smyslu (Jer. 4:16, pozn. 345).
- 385** Viz Gen. 1:26, pozn. 41.
- 386** Viz 2 Sam. 15:33, pozn. 554.
- 387** Viz Num. 4:15, pozn. 147.
- 388** Viz Gen. 31:36, pozn. 836.
- 389** Viz Gen. 4:13, pozn. 146.
- 390** N. „pilně hledat“, souvisí s „úsvit¹¹²“ („hledat již za úsvitu n. až do úsvitu“).
- 391** Jako „pověděl“ v Gen. 21:7, zde (nikoli ovšem v citovaném místě, ani např. v kap. 33:3) ve smyslu „žvanit“, „žvátat“, to snad poněkud naznačuje zvuková podoba tohoto slovesa („malal“, srov. české „blábolit“).
- 392** Výraz vyskytující se v SZ jen v této knize a u Isaji.
- 393** Snad jako by se dnes řeklo „silný tabák“, „přlíš mnoho si dovoluješ“.
- 394** Vl. „ohýbat“, „překrucovat“, dále obdobně.
- 395** Viz Gen. 18:19, pozn. 482.
- 396** Viz Gen. 3:23, pozn. 120.
- 397** N. snad „prostě“, „zkrátka“.
- 398** D. „v ruku“.
- 399** N., snad, podle jiných, „vypustil (n. „propustil“) je jen skrze“ (Exod. 9:35, pozn. 310), viz Lev. 16:21.
- 400** Vl. „pilným hledáním obracet“, zde proti kap. 7:21 opis vzhledem k následující předložkové vazbě, již umožňuje v překladu uchovat.
- 401** Viz 1 Král. 8:33, pozn. 514.
- 402** Vl. „nyní“.
- 403** N. „opět zřídí“, viz 1 Král. 9:25, pozn. 481, zde takový smysl. Obdobný tvar téhož slovesa je v kap. 9:4 a dále⁴⁴¹, se smyslem jako v textu tam. Jiný tvar v kap. 23:14¹¹⁴.
- 404** Tj. „patřící tobě jako spravedlivému“.
- 405** Viz Gen. 19:20, pozn. 513.
- 406** Vl. „první“.
- 407** N. „upří svou mys¹⁵⁸“, nikoli jako zde v kap. 1:8 a dále²⁸.
- 408** Vl. „zpytování²²¹“, zde ve smyslu „výsledek jejich zpytování“, „k čemu dospěli“.
- 409** Tj. „dřívějšího pokolení“, zájmeno množného čísla vzhledem k hromadnému smyslu „pokolení“ v čísle jednotném.
- 410** Viz Exod. 2:3, pozn. 47.
- 411** Tj. „vysoko vzrůstá“, D. „vvyšuje se“ (Exod. 15:1).
- 412** D. „v ne bahně“, dále obdobně, někde bez předložky.
- 413** Viz Gen. 41:2, pozn. 1087.
- 414** N. „svěžest“, „vzcházení“.
- 415** Tj. „nesklízí“; nikoli jako „bude... odtrhávat⁶⁸“ ve v. 18.
- 416** Viz Gen. 13:10, pozn. 375.
- 417** Viz Gen. 8:7, pozn. 269.
- 418** Viz Gen. 49:17, pozn. 1354.
- 419** N. „bezbožného“ (nikoli jako v kap. 2:10⁷⁸), „pokrytce“. Dále obdobně.
- 420** Vl. „důvěra“, „předmět důvěry“, ne však jako shora¹⁶⁵.
- 421** Viz Soud. 16:26, pozn. 803.
- 422** Sloveso jako v Gen. 6:18; 23:17, pozn. 227.
- 423** Tj. „nad n. přes její plot“.
- 424** Viz Gen. 31:46; zde (nikoli dále) i „při prameni“, „nad pramenem“, viz Pis. 4:12.
- 425** D. „dům“, tj. „skalnatý podklad půdy“. Dále obdobně.
- 426** Tj. „svými kořeny do hloubky pod vrstvu půdy až k němu proniká“.
- 427** Viz Lev. 6:3, pozn. 173.
- 428** Viz Lev. 6:3, pozn. 176.
- 429** Viz Gen. 4:25, pozn. 173.
- 430** Viz Ezr. 1:6, pozn. 28.
- 431** N. „působících zlo“.
- 432** Viz Jós. 6:5, pozn. 215.
- 433** Zde i doslovně („což...?“).
- 434** D. „s“, snad „u srovnání n. ve sporu (viz vv. 3 a 14 a dále⁴⁶⁴) s“.
- 435** N. snad „u Boha“, tj. „v Jeho hodnocení“.
- 436** Viz Deut. 25:7, pozn. 905.
- 437** Viz Soud. 6:31, pozn. 432.
- 438** Viz 2 Sam. 15:12, pozn. 628.
- 439** Viz Soud. 1:1, pozn. 9.
- 440** Vl. „kdo proti němu zatvrdil“, tj. „svou šíjí“, viz Deut. 10:16, pozn. 156.
- 441** Viz i Gen. 15:16, pozn. 433, zde ve smyslu jako v textu („celý“, „neporušen“).
- 442** D. „aniž se dověděli“, tj. „předem“, úsloví, jež znamená „náhle“, „neočekávaně“, srov. Žalm 35:8, pozn. 954.
- 443** Viz Gen. 19:21, pozn. 515.
- 444** Sloveso jako v Exod. 15:14, pozn. 519.
- 445** Tj. „takže se pohybuje ze svého“.
- 446** N. „kolísají“, „zachvívají“.
- 447** D. „říká“, dále obdobně.
- 448** Viz Soud. 14:18, pozn. 725.
- 449** Tj. „omezuje v jejich oběhu“; podle jiných je zde vycházení hvězd přirovnáno k odeslání dopisů, jež se zapečetují. V kap. 14:17 totéž sloveso, v kap. 24:16 jiný tvar.
- 450** Viz 2 Sam. 22:10, pozn. 115.
- 451** Jako v Num. 21:28, zde snad ve smyslu „výšin oblak“ (Is. 14:14)⁴⁵².
- 452** Tj. „snad, moře oblak“, srov. kap. 36:30; Nach. 1:3; Hab. 3:15. Převážná většina známých mi překladů podává, snad podle Vulgaty a v podstatě i LXX, tento verš ve znění „roztahuje (2 Sam. 6:17, pozn. 310) nebesa...“

- po (vzdouvajících se⁴⁵⁵) vlnách moře“; přidržel jsem se však s nemnohými smyslu, jež podávám v textu, podle něhož obě části verše, mám za to, mnohem přirozeněji spolu souvisí a vytvářejí obraz bouře.
- 453** Tj. souhvězdí Velkého vozu, podle jiných hvězdy Arktura.
- 454** Tj. hvězdotupy Plejád, podle jiných hvězdy Siria.
- 455** Viz 1 Par. 28:11, pozn. 862, zde značí „hvězdné prostory“.
- 456** Viz Exod. 26:18, pozn. 918.
- 457** N. snad „nade mnou“.
- 458** N. „nerozeznávám“.
- 459** Viz Gen. 14:16, pozn. 406.
- 460** Tj. „zuffícho netvora“, symbolické jméno Egypta (Is. 30:7; 51:9), původně snad jméno jakéhosi netvora ze starých bájí.
- 461** N. „hrbí“.
- 462** Zde a snad i ve v. 3 ve smyslu „odporovat“. Dále obdobně.
- 463** Viz Deut. 12:5, pozn. 274.
- 464** D. „s⁴³⁴ ním“, tj. „v rozepři s ním“. Dále obdobně.
- 465** Viz Gen. 4:23, pozn. 165.
- 466** Viz Gen. 3:15, pozn. 107 i 108.
- 467** Viz Gen. 4:23, pozn. 168.
- 468** Totiž „k soudnímu projednávání rozepře“, tj. „zařídít n. umožnit mi je“.
- 469** N. „odsoudila“, vl. „zlovolným učinila n. za zlovolného prohlásila“. Dále obdobně; jiný tvar téhož slovesa je ve v. 29 a dále⁴⁸⁷.
- 470** Nikoli jako v kap. 5:13²³².
- 471** Viz Gen. 39:6, pozn. 1043.
- 472** Tj. „trest“, srov. kap. 37:13.
- 473** Jako v 2 Král. 19:21; nikoli jako „smát se“ zde v kap. 5:22.
- 474** Viz 1 Sam. 22:17, pozn. 856.
- 475** D. „neuvídeš“.
- 476** N. „prošly“, jako v kap. 4:15; v. 11 zde a dále obdobně.
- 477** Tj. „tak rychle jako čluny“ (stačily jakoby ubíhat vedle nich).
- 478** Lehké a proto velmi rychlé čluny.
- 479** Viz Lev. 11:13, pozn. 331.
- 480** N. „řít“, „prudce snáš“, sloveso vyskytující se v SZ jen zde.
- 481** Viz Deut. 12:30, pozn. 515.
- 482** Viz 1 Sam. 1:18, pozn. 48.
- 483** N. „zaleknu se“, sloveso jako „se strachoval“ v kap. 3:25.
- 484** N. „žalosti“, „strasti“, „ran“.
- 485** Ve smyslu „neuznáváš za nevinného“, souvisí s „nevinen“ v kap. 4:7 a dále.
- 486** Tj. „jsem považován“.
- 487** N. „zlovolného“, vl. „jsem vinen n. zlovolný“, smysl však je spíše jako v textu.
- 488** Zde použito v platnosti příslovce.
- 489** Viz Exod. 29:4, pozn. 1024.
- 490** Viz Gen. 40:11, pozn. 1070.
- 491** N. „čistotou“ (2 Sam. 22:25), nesouvisí však s předchozím „očistil“.
- 492** Tj. „jámu plnou bláta“, dále ve smyslu jako v textu tam.
- 493** D. „mé pláště (Exod. 22:9 a jinde) zošklivily“.
- 494** Viz i Gen. 31:37, pozn. 562.
- 495** Viz Gen. 24:46, pozn. 634.
- 496** Zde snad spíše „z polohy nade mnou“.
- 497** Jako „žezlo“ v Gen. 49:10.
- 498** Zde jako prostředek trestu n. kázně.
- 499** Zde ve smyslu „nemít strach“.
- 500** D. „neboť ne tak já se mnou“, smysl snad jako v textu.
- 501** D. „uvolnit své“, sloveso jako „zanechat“ v kap. 9:27, 2 Sam. 5:21, pozn. 273.
- 502** Zde ve smyslu jako v textu, snad „nářku“, „bědování“. Dále obdobně.
- 503** Zde překlad zvolen vzhledem k tomu, že sloveso je bez předložkové vazby.
- 504** Viz Lev. 6:2; 19:13, pozn. 177.
- 505** Viz Deut. 28:33, pozn. 995.
- 506** Viz Nech. 4:15, pozn. 182.
- 507** Sloveso jako „září“ v kap. 3:4, zde ve smyslu „lesk“, „uznání“, „přízeň“, „slávu“.
- 508** Vl. „nad“, smysl snad jako v textu; srov. i Lev. 2:2, pozn. 54. Dále obdobně.
- 509** Viz Deut. 32:39, pozn. 1210. Dále obdobně, i při jiných slovesech.
- 510** Viz Num. 16:27, pozn. 648.
- 511** Viz 2 Sam. 17:16; 20:19n., pozn. 707, tvar slovesa jako „polknuti“ zde v kap. 7:19.
- 512** Sloveso jako v Exod. 15:8, pozn. 508.
- 513** N. „proplétal“, sloveso jako v kap. 1:10³², zde jiný tvar se smyslem jako v textu.
- 514** Viz Gen. 2:7, pozn. 59.
- 515** Viz Num. 16:29, pozn. 660, zde smysl jako v textu.
- 516** N. „uložil“, „uchoval“, „uchránil“, dále obdobně.
- 517** Tj. „že jsi toto měl na mysli“. Kap. 23:14 obdobně.
- 518** Zde vl. „viny“, „provinění“, nesouvisí však s „provinil... se“ ve v. 15.
- 519** Viz Gen. 16:11, pozn. 762.
- 520** Někteří zde navrhuji číst „a prosáknut svou bídou“ („urvěh“, „a prosáknut“, místo „ureh“, „a vida“), v podstatě v soulase s Vulgátou, jež toto sloveso vynechává, takže předchodí „nasyčen“ vztahuje i k následujícímu „bídu“.
- 521** Tj. „její hladina stoupá“.
- 522** N. „štvěš“, tj. „lovíš“, „podnikáš honbu na“.
- 523** N. snad „jako lva“ (LXX „jsem honěn jako lev“, Vulgata „honiš mě jako lvici“).
- 524** Viz Gen. 26:18, pozn. 685.
- 525** Zde ve smyslu „opět a opět“, „stále“.
- 526** N., podle jiných, v podstatě i podle Vulgaty, „A jestliže by se vyvyšovala (tj. „má hlava“, Vulg. „A pro mou pychu“), honil bys mě... opětovně by ses... projevoval“.
- 527** Tj. „vždy novými způsoby týráni mně“.
- 528** Lze chápat i ve smyslu „proti mně“.
- 529** Viz kap. 16:8.
- 530** Jako např. v Gen. 18:11 a jinde.
- 531** Vl. „stranou položit hůl“ (n. „ruku“, n. upřít pohled“, „se postavil“).

- 532** N., podle čteného textu, „Přestaň tedy⁹⁴ a ustup“.
- 533** N. „temnoty“, jiný výraz než níže⁵³⁴; nesouvisí ani s „tmy“ ve v. 21.
- 534** Rovněž nesouvisí s „tmy“ ve v. 21 a v kap. 3:4n.
- 535** D. „a neřad“, výraz vyskytující se v SZ jen zde.
- 536** D. „člověk⁶⁹ rtů“, srov. 2 Král. 18:20.
- 537** N. „prázdne řeči“, „žvásty“.
- 538** Viz Deut. 2:34, pozn. 162.
- 539** N. „zakříknout“, „zahanbit“, sloveso jako v Soud. 18:7, pozn. 831. Dále obdobně.
- 540** Vl. „čistým“, ne však jako „čistá“ shora.
- 541** Viz 1 Sam. 4:9 a dále, pozn. 460.
- 542** Vl. „dvojnásobky“ n. snad „mnohonásobky“, zde snad⁵⁴³ ve smyslu jako v textu („mnohostrannosti“). V kap. 41:13 smysl jako v textu tam¹⁸⁴⁸.
- 543** N., podle jiných, „neboť (n. „že“) ona (tj. „moudrost“, n. „tajemství moudrosti“) je (n. „jsou“) dvojnásobky (n. snad „mnohonásobky“) rozumnosti⁵⁸⁷, pak ve smyslu „toho, čemu říkáme rozumnost“, n. „toho, co víme n. si uvědomujeme“.
- 544** Viz Gen. 4:14, pozn. 151.
- 545** N., podle jiných, „můžeš +Boží hlubiny (n. „skryté věci“)¹³⁵ vystihnout“.
- 546** Viz Nech. 3:21, pozn. 126.
- 547** Tj. „lež hlouběji“.
- 548** Týká se „meze⁵⁴⁶“, přídavné jméno je ženského rodu; v. 9 obdobně.
- 549** Jako „zavít“ v Lev. 13:4 a dále.
- 550** Viz Exod. 35:1, pozn. 1120.
- 551** Tj. „soud“.
- 552** Srov. Gen. 15:11, pozn. 426; n. také „kdo to²⁶⁶ pak může zvrátit“.
- 553** Tj. „prázdneho“, „nicotného“, n. „zločinného“, „původce zla“, dále obdobně.
- 554** N. „aniž musí (zvláště) soustředit svou pozornost“. Obdobné tvary v kap. 23:15 a dále.
- 555** D. „dutý (Exod. 27:8, pozn. 945) člověk⁶⁹“.
- 556** Slovní hříčka: „navův („dutý“) jillávév“ („bude nabývat rozumu“).
- 557** Viz Gen. 49:11, pozn. 1344.
- 558** Tvar slovesa jako v Exod. 15:17, pozn. 533.
- 559** Viz Exod. 9:29, pozn. 1257.
- 560** N. snad „ve své stany usazovat“ (n. „nechat usazovat“)¹⁰².
- 561** D. „od“ („očištěnou n. oprostěnou od“). Dále obdobně.
- 562** N. „vady“ (Deut. 15:21; 2 Sam. 14:25 a j.).
- 563** D. „ulitým“, „slitým“, jako z kovu (1 Král. 7:23, pozn. 423). Téhož slovesa v obdobném tvaru je v opačném smyslu použito v kap. 22:16.
- 564** Tj. „bude jasnější n. světlejší“.
- 565** Viz 1 Král. 18:26, pozn. 857.
- 566** N., podle jiných, „a stmívání bude“.
- 567** N. „bezpečí“, „bezstarostnosti“, viz Gen. 34:25, pozn. 930, Soud. 8:11, pozn. 500.
- 568** Tj. „po svém příbytku“, „prohledáš jej“; n., podle jiných, „i když budeš zklamán“ (n. „zahanben“, jako „stydí se“ v kap. 6:20), tj. „v nějaké naději n. očekávání“.
- 569** Viz i Soud. 18:7, pozn. 828. V kap. 12:6 zde (v SZ jen tam) příbuzné podst. jméno.
- 570** Viz Gen. 49:9, pozn. 1335.
- 571** Viz Lev. 26:6, pozn. 867.
- 572** Viz Exod. 32:11, pozn. 1136.
- 573** Tj. „marným vyhlášením po pomoci n. záchraně“.
- 574** N. „a jakékoli útočiště“.
- 575** D. „od nich“ („vzdálí se od nich“).
- 576** Vl. „lid“, smysl jako v textu. Srov. v. 24⁶²⁶.
- 577** Tj. „jen vy“, „není lidí kromě vás“, „jste jediní lidé“ (tak Vulgata a některé rukopisy LXX), řečeno ovšem ironicky.
- 578** D. „padlý“, smysl snad jako v textu⁵⁷⁹.
- 579** N. snad „nejsem od vás přemožen“.
- 580** D. „a s kým (n. „při kom“) nejsou“.
- 581** N. „posměch“, „předmětem smíchu“ (n. „posměchu“).
- 582** D. „jeho“, proto bylo třeba doplnění textu překladu shora.
- 583** D. „připravená potácejícím se nohou“ (n. „na noze“).
- 584** Nesouvisí s „bezpečí“ v kap. 5:4²¹⁰ ani v kap. 11:18⁵⁶⁷; n. „bezstarostného“ (nikoli jako v kap. 3:26), „sebejistého“, viz 2 Král. 19:28, pozn. 787.
- 585** Tento verš je odedávna považován za velmi nesnadno srozumitelný a bývá překládán různě („pochodni k pohrdání je podle... citícího ten, kdo je připraven pro ty... potáci (tj. „posloužit n. pomoci jim“); někteří chápu „lappíd“ („pochodeň“, srov. Soud. 4:4, pozn. 242) jako 3. pád slova „píd“ („nešťestí“, „zánik“) a překládají „nešťestí n. zániku (tj. „nešťastným“, „zániku blízkým“) patří podle... citícího pohrdání, připravené těm... potáci“, „nešťestí, připravenému těm... potáci, patří podle... citícího pohrdání“, atd.
- 586** N. „pustošitelů“, „násilníků“, „lupičů“, tvar slovesa jako v Soud. 5:27, pozn. 358.
- 587** Viz Num. 2:3, pozn. 65.
- 588** Zde v takovémto smyslu („vyvolávací hněvu“).
- 589** Vl. „přináší“; n., podle jiných, „*má ten*, jenž ve své ruce nosí +boha“, ve smyslu „jemuž je jeho ruka (tj. „moc“) bohem“. Srov. Hab. 1:11.
- 590** Viz Gen. 1:25, pozn. 38.
- 591** D. „zvířat“, ale sloveso zdola je ve tvaru jednotného čísla jako ve v. 8. Dále obdobně.
- 592** Viz Gen. 1:21, pozn. 31.
- 593** Sloveso jako „si stěžovat“ v kap. 7:11, zde ve smyslu jako v textu.
- 594** N. „nebo křoví země⁵⁸⁷“.
- 595** D. „v těchto všech“, tj. „věcech n. tvorech“ apod.
- 596** Výraz příbuzný onomu v 2 Par. 36:17, pozn. 1151, vyskytující se v SZ jen v této knize.
- 597** Jako „chápatost“ v 1 Král. 4:29.
- 598** Tj. „zaručí dlouhý život nabýti pochopení“?
- 599** Proti většině známých mi připadá a v souhlase s nemnohými podávám to, co je v tomto pojetí řečeno, jako otázku, neboť mám za to, že v tomto pojetí tento verš mnohem lépe zapadá v souvislost s vv. 11 i 13; pak totiž jednak vyjadřuje to, že zkouška (v. 11), již ucho podrobilo slýšená slova, uvedla v pochybnost moudrost mluvčích, být to byli lidé pokročilého věku, a na

- druhé straně, řekl bych, náležitě osvětluje v. 13, jenž proti této pochybné moudrosti prohlašuje, kde jediné lze skutečnou moudrost najít.
- 600** Viz Soud. 5:31, pozn. 374.
- 601** Viz Soud. 6:25, pozn. 417.
- 602** Za vězení se totiž často používalo podzemních prostorů (jam, cisteren apod.). Jinak lze tuto předložku chápat i jako vyjádření svrchovanosti nad člověkem.
- 603** N. „ve vodách“, „stran vod“; opisem v textu snad je vyjádření myslt této předložkové vazby v dané souvislosti; srov. Gen. 1:7 („zadržuje vody shora, takže se vody zespod vysušují“, v citovaném místě je „mezi“ ovšem jiná předložka a v jiném smyslu než zde).
- 604** Tj. „jeho svrchovanosti podléhá“.
- 605** N. „bloudící“ (Lev. 4:13, pozn. 94) i v blud uvádějící“ („matoucí“, Deut. 27:18, jiný tvar i zde v kap. 6:24); tyto dva výrazy jsou tvary dvou různých, ale blíže příbuzných a v podstatě (aspoň zde v dané souvislosti) souznačných sloves.
- 606** N. „svlečené“, tj. „oloupené“ n. „v zajetí“.
- 607** N. „mate“, „ohlupuje“.
- 608** N. „rozvazuje“, vl. „otvírá“.
- 609** Jako v kap. 5:17; zde ve smyslu „pravomoc“, „uplatňování moci n. vlády“, hebr. „músar“, místo čehož se v rabínských výkladech uvádí čtení „mósar“, „pouta“¹³⁵; tohoto smyslu se přidružují i některé překlady.
- 610** Viz 2 Sam. 20:8, pozn. 806.
- 611** Viz Gen. 42:19, pozn. 1155; Nech. 4:18, pozn. 187.
- 612** Značí zpravidla „opasek“, např. 2 Král. 1:8, zde však „provaz“ ve smyslu „pouta“.
- 613** N. „ministry“, n. vůbec „hodnostáře“, viz 2 Sam. 8:18, pozn. 418.
- 614** Viz Gen. 49:24, pozn. 1371; Num. 24:21, pozn. 940, zde ve smyslu „dlouho na svém místě setrvávající“, „napevno n. natrvalo usazené“.
- 615** Sloveso jako „překrucuje“ v Exod. 23:8, zde ve smyslu „přivádí k pádu“.
- 616** Viz Gen. 42:20, pozn. 1157, zde „věrohodným“, „na jejichž radu lze spolehnout“.
- 617** Viz Gen. 11:1, pozn. 327.
- 618** N. snad „o jemnocit“.
- 619** Viz Num. 21:18, pozn. 811.
- 620** Tj. „uvolňuje“, nikoli však jako ve v. 18⁶⁰⁸, n. snad „rozvazuje“.
- 621** Jiný výraz než ve v. 18⁶¹².
- 622** Tj. „ochromuje sílu“, „odnímá schopnost boje“.
- 623** Viz Deut. 29:29, pozn. 1076, zde jiný tvar, v dané souvislosti souznačný.
- 624** Tj. „hluboké („přirozeným rozumem nedosažitelné“) věci“.
- 625** Tj. „odvádí do zajetí n. vyhnanství“, jiné však sloveso než v 2 Král. 15:29 a dále, pozn. 636.
- 626** N. „lidu“⁵⁷⁶, jak zpravidla překládám jednotné číslo tohoto výrazu, zde však považuji za vhodnější překlad jako v textu.
- 627** Viz Gen. 20:13, pozn. 538, jiné sloveso než zde ve v. 16⁶⁰⁵.
- 628** D. „ne-cesty“, dále obdobně.
- 629** N. „podle (tj. „v rozsahu“) vašeho“.
- 630** D. „vím“, v textu opis, neboť sloveso je zde bez předmětu.
- 631** Tj. „vznést své námitky“.
- 632** N. „se svými námitkami se obrátit k“, „své právo předložit“.
- 633** N. „zamazávací“, „přemalovávací“, „zakrývající omítkou“, „zalepovací“.
- 634** N., podle některých, „přišívací n. přilepovací lži“, tj. „chcete mi „přišít“ n. „přilepit“ lživé obvinění“. Dále obdobně.
- 635** D. „lékaři nicoty“ (n. „nicotnosti“).
- 636** D. „mlčením“.
- 637** N. „střízlivost“, jiný výraz než v kap. 7:13³⁶³; jako „váda“ v Gen. 13:7.
- 638** Tj. „zastávající n. obhajující Ho“.
- 639** Zde i „osobu“, jako ve v. 10, tj. „stát na Jeho straně“. V. 10 a dále obdobně.
- 640** N. „prozkoumávat, chcete-li“.
- 641** Viz Gen. 31:7, pozn. 1054.
- 642** D. „jako tropením si bláznů“.
- 643** N. „zajisté“, D. „káráním“.
- 644** Tj. „chovat se n. jednat stranicky n. zaujatě“.
- 645** N. „vyvýšenost“, „velebnost“, vtar dotčeného slovesa⁸⁷.
- 646** N. „příслови“.
- 647** N. „výšiny“, „pukly“, tj. na štítech, dále obdobně.
- 648** N. „projeví se“⁵⁴¹ jako hrabdy“.
- 649** D. „mlčte (n. „umlkněte“) ode mne“.
- 650** N. „na mne bude přicházet“, viz Deut. 24:5, pozn. 869.
- 651** Jako šelma svou kořist, srov. Jer. 38:2; zde snad ve smyslu „zuřivě n. úporně hájit“.
- 652** Viz Soud. 12:3, pozn. 657.
- 653** Podle čteného textu a starých překladů „budu v něho“, tohoto znění se přidružují i některé novější překlady, dal jsem však přednost znění psaného textu, jež podle mého soudu mnohem lépe zapadá do textové souvislosti.
- 654** N. „čekat“, tj. „nic jiného“. Kap. 6:11 a dále obdobně.
- 655** Zde v tomto smyslu („jejich správnost dokazovat“).
- 656** D. „posloucháním“, „slyšením“.
- 657** N. „oznámení“.
- 658** Sloveso jako v Exod. 27:21, pozn. 958, zde i v kap. 6:4²⁷⁶ a dále smysl jako v textu.
- 659** Tj. „najde-li se takový“.
- 660** Srov. 1 Sam. 17:30, pozn. 697, zde překlad zvolen vzhledem k tomu, že „slovo“ zde chybí. Dále obdobně; v kap. 21:34 a 34:36 odvozené podstatné jméno¹⁰⁴⁶.
- 661** Viz Gen. 15:6, pozn. 420.
- 662** Jako v Exod. 5:12; zde i „stěblo“, „plevu“.
- 663** Tj. jakoby „vyhotovuješ písemný odsuzující rozsudek“.
- 664** Vl. „dáváš mi za vlastnictví n. dědictví“ (Soud. 11:24, pozn. 627), tj. „ponecháváš mi je, takže je musím natrvalo nést“.
- 665** N. „špehujete“, „na všechny... číháš“, zde v obdobném smyslu jako tvar jiného slovesa v kap. 7:20³⁸⁴. Tak i v kap. 14:16.

- 666 D. „kořenů“.
- 667 Sloveso jako v 1 Král. 6:35, pozn. 394; zde je smysl „vyrýváš hranici vymezející okruh mého pohybu“.
- 668 Tj. „odvátý list“ a „suchá sláma“ z v. 25.
- 669 N. „něco ztuchlého“ (n. „zpráchnivělého“), podle jiných „požerek červů“.
- 670 D. „krátký na“, smysl snad jako v textu („přichází zkrátka, pokud jde o“).
- 671 Tj. „dni života“ (Deut. 5:33; 1 Král. 3:14). Kap. 12:12 obdobně.
- 672 Zde i „chvěním“, „klesáním na mysl“, „sklíčeností“.
- 673 Viz Gen. 17:11, pozn. 451.
- 674 Tj. „nebude trvat“.
- 675 N. „nad ním“, D. „na tohoto“, „nad tímto“.
- 676 N. „z nečistého“.
- 677 N. „vymést“, „vybrat“, „vytvořit“, „zplodit“, „vyvolat“.
- 678 N. „čisté“; n. „ryzí(ho)“, jako v kap. 28:19.
- 679 N. „jednoho“ n. „jedno“.
- 680 N. „rozhodnutý“ („je o nich rozhodnuto“, 1 Král. 20:40).
- 681 Tj. „v čase“.
- 682 Viz Gen. 47:26, pozn. 1289.
- 683 D. „hled“, „pohled“, zde překlad v textu zvolen vzhledem k následující předložkové vazbě.
- 684 N. „těšit se ze“.
- 685 Viz Gen. 33:9, pozn. 892.
- 686 Viz Gen. 17:14, pozn. 1118.
- 687 Zde jiný tvar, vl. „měnit“, jako např. v Gen. 35:2, zde a dále smysl jako v textu.
- 688 Zde nabývá toto sloveso i takového významu.
- 689 Jako „žeň“ v Gen. 8:22, zde ve smyslu jako v textu.
- 690 Viz Exod. 17:13, pozn. 599 („je sražen n. vyřízen“).
- 691 „Člověk“ jako v Gen. 2:15 a dále, zde na rozdíl od „člověk⁹⁷ shora“.
- 692 Viz Deut. 32:36, pozn. 1198; 1 Sam. 9:7, pozn. 383.
- 693 D. „od moře“, tj. „jsouce mořem pohlcovány“.
- 694 N., podle jiných, „vody z jezera (n. „veletoku“, Gen. 1:10, pozn. 15, zde však jednotné číslo; tak i v kap. 41:31) zmizí“, tj. „vypaří se n. vyschnou“.
- 695 Viz Gen. 8:13, pozn. 268.
- 696 Vl. „nebyť“.
- 697 Tj. „vystřídání“, „uvolnění ze služby“, „směna“ (1 Král. 5:14). „Vždy nové oddíly“ v kap. 10:17 by množné číslo téžož výrazu.
- 698 Zde ve smyslu „přidáváš“, „ji zvětšuješ n. rozmnožuješ“.
- 699 Vl. „padající“, nesouvisí však s následujícím slovesem⁷⁰⁰.
- 700 N. „rozdrobuje“, vl. „vadne“ (Žalm 37:2 a jinde), viz i Exod. 18:18, pozn. 620.
- 701 Toto sloveso značí i „stárnout“ (kap. 21:7), „stářím chátrat n. ochabovat“ (Žalm 6:7, pozn. 144), takže je zde někteří chápou ve smyslu „zvětrává“ (a mizí n. se tratí).
- 702 Viz 2 Sam. 22:43, pozn. 914.
- 703 Tj.⁸⁵⁹ „na ni („na zem“) dopadající (lijavcem) n. ji zachvacující“ (záplavou n. povodní); třebaže v slovosledu původního textu následuje „prach země“ až za tímto slovem, mám za to, že je dost dobře nelze, jak
- činí téměř všechny známé mi překlady (Vulgata i LXX uvádějí tento výraz bez přivlastňovacího zájmena, LXX však její nahrazují slovem „vody“), vztahovat k „vodám“, jež jsou v hebrejštině mužského rodu a vždy v množném čísle, kdežto slovo zde přeložené „přival“ má zájmennou příponu ženského rodu a jednotného čísla, odpovídající rodu a číslu slova „země“. Kromě toho se zde uvedený tvar slovesa „splachovat“ drtivou většinou chápe jako tvar 3. osoby a vztahuje k „přivalu“, ač tento výraz je mužského rodu a zmíněný slovesný tvar je jako tvar 3. osoby rodu ženského, je to však i tvar 2. osoby mužského rodu a jako takový zde dává dobrý smysl, jemuž jsem s nemnohými dal v textu přednost.
- 704 Ve smyslu „lijavce“ n. „záplavy“, „povodně“. Výraz však značí i „samorostlé obilí“ (Lev. 25:5, pozn. 791; 2 Král. 19:29, pozn. 790) a někteří tedy chápou toto místo ve smyslu „splachuje(š) její⁷⁰³ samorostlé obilí“.
- 705 N. „utiskuješ“, také „přemáháš“, „ovládáš“, „podmaňuješ“. Kap. 15:24 obdobně.
- 706 N. „znetvořuješ“, tj. nemocí n. smrtí, vl. „měníš“, viz 1 Sam. 21:13, pozn. 830.
- 707 Viz Exod. 14:4, pozn. 458; 2 Sam. 6:22, pozn. 322, zde jiný tvar téžož smyslu.
- 708 Vl. „nad ním“.
- 709 N. „cítí bolest“.
- 710 D. „vědomostí větru“, tj. „nicotnou“, „prázdnou“, „marnou“. Dále obdobně.
- 711 N. „břicho“ (Soud. 3:21n.). Dále obdobně.
- 712 Nesouvisí s „vít¹⁷²“.
- 713 Viz Exod. 21:9, pozn. 690, ve v. 4 i „ochuzuješ“, „omezuješ“, ve v. 8 ve smyslu „ubíral (n., podle některých, „nasával“) sis odtamtud“.
- 714 2. pád, n. „modlení“.
- 715 N. „zaučuje“, „nabádá“, „vyvolává návyk“. Dále obdobně.
- 716 Viz Exod. 20:16, pozn. 785.
- 717 Viz Deut. 32:18, pozn. 1156, zde poněkud jiný tvar téžož smyslu. V kap. 26:5 smysl jako v textu tam; podobně i v kap. 35:14¹⁵⁶², kde je obdobný tvar jako v Deut. 32:18.
- 718 Viz Gen. 49:6, pozn. 1326.
- 719 N. „moudrost omezuješ (n. „strhuješ“) na“, tj. „vyhrazuješ pro“.
- 720 N. „bohatší na dni“, tj. „starší“.
- 721 Viz Gen. 3:3; 18:14, pozn. 91.
- 722 N. „od tebe“, tj. „z tvého hlediska“.
- 723 Viz 2 Sam. 18:5, pozn. 726, zde ve smyslu „tiše n. jemně n. něžně pronášená“.
- 724 N. „unáší“, vl. „bere“.
- 725 Tj. snad „vždy znova“.
- 726 Viz Soud. 8:3, pozn. 491.
- 727 Viz 1 Par. 21:6, pozn. 708.
- 728 N. „ti ukázat“, „tě poučit“, ne však jako v kap. 4:3¹⁵⁶. Dále obdobně.
- 729 D. „toto“, smysl jako v textu. Dále obdobně.
- 730 N. „vypozoroval“, „vlastním pozorováním zjistil“ (n. „zkušenosti nabyt“).

- 731** Viz Exod. 10:2, pozn. 314.
- 732** Zde v takovémto smyslu, viz Gen. 47:18; 1 Sam. 3:17n.
- 733** Viz Exod. 29:33; 30:9, pozn. 1057.
- 734** Vl. „svíjí v bolestech“, zde opět jiný tvar téhož slovesa takovéhoho významu.
- 735** Tj. „určeno“, „jemu přičteno n. přiděleno“.
- 736** D. „počet“, viz Gen. 34:30, pozn. 937.
- 737** N., podle některých, „a násilniku je počet jeho let skryt“, tj. „utajen“; v podstatě tento smysl podává Vulgata.
- 738** Viz Gen. 3:8, pozn. 99.
- 739** D. „zvuk strachu“ (n. „postrachů“) ²⁴¹.
- 740** Tj. „neštěstí“ (Is. 9:1).
- 741** N. „vyhrazen“, vl. „vypátrán“, „vyslíděn“.
- 742** D. „že v jeho“, smysl jako v textu („v jeho přímé blízkosti“).
- 743** Viz i Jós. 8:19, pozn. 321.
- 744** Viz Gen. 7:18, pozn. 244, zde a v kap. 36:9 (kromě toho v SZ jen ještě v Is. 42:13, pozn. 2007) zvrtný tvar tohoto slovesa se smyslem jako v textu.
- 745** D. „krkem“ ⁷⁴⁷, dále obdobně; zde ve smyslu „s krkem vztyčeným“ (tak Vulgata), podle LXX „drzostí“, „zrupností“, „bezuzdností“. Srov. Žalm 75:5, pozn. 1799.
- 746** D. „v hustotě“.
- 747** Viz Jós. 7:15, pozn. 277.
- 748** Jako „malé štípy“ v 1 Král. 10:17, zde však se zdá, že jde spíše o velké štípy, kryjící celou postavu ⁷⁴⁹. V kap. 41:15 smysl jako v textu tam ¹⁸⁵⁰.
- 749** Na myslí je obraz šiku bojovníků postupujících vpřed v husté řadě vedle sebe a držících před sebou své štípy, navzájem se dotýkající a tvořící jakousi ochrannou hradbu.
- 750** Další odůvodnění toho, co bylo řečeno ve vv. 20–24.
- 751** Viz Lev. 3:4, pozn. 84.
- 752** N. „zpuštěná“, kap. 4:7 a dále obdobně.
- 753** Tj. „neměl nikdo“.
- 754** Tj. „určeny k tomu, aby se staly a zůstaly hromadami“, totiž „trosek n. rumu“. Viz např. Deut. 13:16.
- 755** Viz Deut. 8:17n., pozn. 449.
- 756** Tj. „zlovlníků“.
- 757** N. „majetek“, výraz nejistého významu, vyskytující se v SZ jen zde.
- 758** N. „rozprostírá“, viz 2 Král. 20:10, pozn. 807.
- 759** N. „k zemi sklání“, jako např. Soud. 19:8, pozn. 531, pak by zde šlo o přirovnání k větvím stromu, obtížným bohatou úrodou ovoce.
- 760** Zde ve smyslu „dostat se ven“.
- 761** Zde ve smyslu „zaniknout“, znění v textu uchovává v překladu slovní hříčku, vytvořenou použitím různých významových odstínů téhož slovesa na obou místech ⁷⁶⁰.
- 762** N. „dechem“, zde však snad je vhodnější doslovný překlad („zaniknout v proudu prudkého víchru n. snad žhavého dechu“).
- 763** Tj. „Božích“; srov. 2 Thess. 2:8. Dále obdobně.
- 764** Tj. „v den jeho smrti“ („s odplatou se nebude dotud čekat“).
- 765** N. vůbec „ratolest“, „větev“.
- 766** Vl. „se nezazelená“, smysl však spíše jako v textu.
- 767** N. „násilně (kap. 21:27) strásat“.
- 768** Viz Exod. 12:3, pozn. 360.
- 769** Tj. „úplátkářů“.
- 770** Viz Gen. 37:35, pozn. 179.
- 771** D. „šetitelé strasti“ ¹¹⁷, tj. „přinášející strast n. námahy“.
- 772** Zde jiný tvar téhož slovesa se smyslem jako v textu („popichuje“, „provokuje“).
- 773** Vl. „slovy“, D. „ve slovech“.
- 774** Sloveso jako v Gen. 14:3, pozn. 389; „připojíš“ v Exod. 26:6, „spojí se“ v 2 Par. 20:36, zde jiný tvar se smyslem jako v textu („sestavit souvislou řeč“).
- 775** N. „zmírňoval“, tj. „bolest n. utrpení“, dále obdobně.
- 776** N., podle mnohých, „soucit“, vyjadřovaný ústy, ale nepocitovaný.
- 777** Mnozí chápou tento verš jako protiklad k tomu, co je řečeno ve v. 4, a překládají ve smyslu „ale chtěl bych vás... posilovat a pohyb mých rtů by ulevoval“.
- 778** N. „do krajnosti unavil“.
- 779** Tj. „rodinu“, zde v tomto smyslu.
- 780** Vulgata odvozuje „vattikmeténí“, „mne ses zmocnil“ od novohebrejského „kemet“, „vráska“, a překládá „mé vrásky svědčí“. Tak i mnohé novější překlady.
- 781** Tj. „mne se týkající“.
- 782** N. „lež“, „poumluva“; podle některých, „má hubenost“, sloveso, od něhož je tento výraz odvozen, značí v jistém tvaru i „vyhubnout“ (Žalm 109:24).
- 783** D. „vypovídá v mou“.
- 784** N. „vypovídá proti mé tváři“.
- 785** N. „vystavil nepřátelství“, dále obdobně.
- 786** Tj. „ostře pohlíží“.
- 787** D. „Rozevřeli na mne“, tj. „svá ústa“, následující předložková vazba, zde přeložená 7. pádem, si však, mám za to, vynucuje překlad jako v textu, ač mnoho rukopisů i Vulgata a syrský překlad a většinou i známé mi překlady novější předložku pomíjejí a podávají znění prostě ve smyslu zde shora uvedeném, jako v kap. 29:23, kde je prostý 4. pád.
- 788** Viz Deut. 32:30, pozn. 1184.
- 789** Viz 1 Par. 4:40, pozn. 119.
- 790** Viz Exod. 4:4, pozn. 131, zde proti kap. 4:2 a dále ¹⁵⁵ totéž sloveso; tak i dále.
- 791** Viz Deut. 27:2, pozn. 940.
- 792** Viz 2 Král. 8:21, pozn. 407, zde však jiná předložka než tam.
- 793** N. „vůkol na mne mřít jeho střely“ (n. „šípky“).
- 794** Sídlo niterných citů.
- 795** N. „aniž mě šetří“, jako v kap. 6:10, viz 2 Sam. 12:4 a 6, pozn. 495.
- 796** Viz 2 Sam. 5:20, pozn. 270.
- 797** D. „na tvář trhlíny“.
- 798** Viz Gen. 6:4, pozn. 192.
- 799** Viz Gen. 3:7, pozn. 98.
- 800** Tj. „šat z pytloviny“, jaký truchlící n. kající nosili na holé kůži.

- 801** Viz 1 Sam. 2:1, pozn. 69.
- 802** D. „nad“, smysl jako v textu.
- 803** Viz Gen. 4:10, pozn. 141.
- 804** Viz Soud. 3:9, pozn. 174.
- 805** Tj. kam by mohl nevyslyšen zapadnout.
- 806** Nesouvisí se „Svědék“ shora.
- 807** Vl. „kape“ (Žalm 19:28; Kaz. 10:18).
- 808** Zde snad „oko“.
- 809** Tak Vulgata.
- 810** Zde ovšem i „člověka“, ne však jako shora⁹⁷.
- 811** N. „svým přátelům“ (1 Sam. 30:26).
- 812** Mnoho rukopisů má znění „mezi synem člověka⁸¹⁰ a jeho přítelem“ (n. „přáteli“), jemuž n. jehož smyslu dávají některé překlady přednost.
- 813** Zde D. „léta počtu“.
- 814** Ve smyslu „duch života“, tj. „životní síla“.
- 815** N. „porušen“, „rozvrácen“.
- 816** D. „hroby“.
- 817** Vl. „posměšky“, je to však básnický výraz pro „posměvače“, ač nesouvisí s „posměvači“ v kap. 16:20, nýbrž je to tvar slovesa přeloženého „tropit si blázný“ v kap. 13:9; tedy také „podvodníci“, „šibalové“, „šejdíři“.
- 818** Vl. „musí přenocovat“, smysl jako v textu; dále obdobně.
- 819** N. „nenávidným“, „neposlušným“, „vzpourným“, „vyzývavým“, „urážlivým“.
- 820** N. snad „jejich nepřátelství“ atd.⁸¹⁹, tvar slovesa příbuzného onomu v Gen. 49:23, pozn. 1369, a v podstatě s ním souznačného.
- 821** Tj. „záruku za mne“.
- 822** Tj. „zaručit se za mne“ („plácnout si se mnou“).
- 823** Viz 1 Par. 22:12, pozn. 759.
- 824** N. „udává“, tj. „nepřátelům“ apod.
- 825** Vl. „podíl“ (např. Gen. 14:24; 1 Sam. 30:24), tj. na tom, co nepřátelé na jeho bližních jeho zradou získají.
- 826** Viz Gen. 30:38, pozn. 804.
- 827** Tj. „k posměšným řečem“; jinak viz Num. 21:27, pozn. 819; Ezek. 12:23, pozn. 532.
- 828** Viz Gen. 25:8, pozn. 649.
- 829** D. „se stávám vyplivováním“, smysl jako v textu.
- 830** Viz 1 Sam. 1:16, pozn. 17.
- 831** Viz Lev. 26:32, pozn. 924.
- 832** N. snad „pohoršovat“, „bude pobouřen“.
- 833** N. „proti bezbožnému“, táž předložka jako „nad“ shora.
- 834** Zde totéž sloveso, ale bez předložky.
- 835** Tj. „kdo má čisté ruce“.
- 836** Viz Gen. 30:24, pozn. 785.
- 837** Slovní hříčka („veullám“, „avšak“, „kullám“, „oni všichni“).
- 838** Jako v 1 Král. 22:28, viz tam pozn. 1000, zde však se zdá, že je spíše vhodné tento výraz chápat ve smyslu „vy všichni“.
- 839** N. „vlastnictví“, výraz souvisící se slovesem v Gen. 15:7, pozn. 417, a vyskytující se v SZ kromě tohoto místa jen ještě v Is. 14:23 a Ób. 17, zde ve smyslu „myšlenky, jež zaměstnávaly mé srdce“.
- 840** Tj. Jóbovi přátelé.
- 841** N. „zameňují“.
- 842** N. „chtějí měnit“.
- 843** D. „od tváře“.
- 844** N. „za bližší než tvář¹¹⁶“.
- 845** Jako „postel“ v Gen. 49:4, zde zvolen překlad vzhledem k předchozímu „prostřít“, neboť ve skutečnosti jde o něco, co se „prostírá“ (rohož, příkrývku, část oděvu apod.).
- 846** Vl. „zavolám“, „dám název“ (Gen. 1:5, pozn. 8).
- 847** N. „zkáže“, zde v takovémto smyslu; n. „hrobu“.
- 848** Vl. „závorám“, jako „tyče“ v 1 Král. 8:7. V kap. 18:13 a dále smysl jako v textu tam.
- 849** N. „osidlo“, „lapací síť“, výraz nejistého významu, vyskytující se v SZ jen zde; smysl otázky je „kdy je konečně položíte?“ Někteří překládají „činit konec“ v obdobném smyslu.
- 850** Zde snad v obdobném smyslu jako „povídat“ v kap. 8:2³⁹¹; v opačném smyslu („mluvit rozumně n. jak je záhodno“) snad lze chápat jiné sloveso „mluvit“ na konci verše; n. snad „mluvit my“; tak LXX.
- 851** N. „podle některých“, „stali jsme se hloupými“.
- 852** D. „Svou duši“.
- 853** Vl. „opouštět“.
- 854** N. „jiskra“, aramejský výraz nejistého významu, vyskytující se v hebrejském textu SZ jen zde. Viz Dán. 7:9, pozn. 479.
- 855** Tj. „budou se stávat nejistými“, ve tmě se musí kráčet opatrně, ne rázně a široce.
- 856** Vl. „rada“, „jak si chtěl sám poradit“).
- 857** Tj. mříží položené na lapací jámu, jež se prolomí pod zvířetem na ni vstupivším.
- 858** Zde jiná předložková vazba, táž a téhož smyslu jako v Soud. 3:10, pozn. 177, kde však je jiné, ale v podstatě souznačné sloveso.
- 859** Tj. „jemu nastraženo“, dále obdobně.
- 860** Vl. „provaz“, smysl jako v textu („smýčka“, „oko“).
- 861** Viz Soud. 4:10, pozn. 254 (zde ovšem nikoli „v jeho průvodu“).
- 862** Tj. „hladem zeslábné“.
- 863** N. „podle jiných“, „hledavím (tj. „dychtivým pohltit ho“) jeho neštěstí“ (Gen. 35:18, pozn. 955).
- 864** Viz Deut. 32:35, pozn. 1193.
- 865** Viz Exod. 30:4, pozn. 1076; n. „při jeho ochromení“, viz Žalm 35:15, pozn. 961.
- 866** Tj. „smrtnelná choroba“, podle jiných „smrtnelné nemocný“, pak však by tento verš asi měl být chápán ve smyslu „budou šířány³¹⁶... kůže, budou šířány³¹⁶ jeho údy – je n. bude prvorozeným (n. „jeho údy – prvorozeného“) smrti“.
- 867** N. „podle většiny jiných známých mi překladů, i Vulgaty, z jeho stanu bude vytržen předmět jeho důvěry“ (LXX „uzdravení“, „vyléčení“).
- 868** N. prostě ve smyslu „a bude³¹⁶ ho zavádět“.
- 869** D. „ze nebytí⁶⁹⁶“, n. „podle některých“, „od¹⁷⁰ nebytí“, tj. „protože nebude“ („stan bude obýván cizími, protože již nebude jeho“).
- 870** Tj. „jeho stan bude obýván, ale jeho obyvatelé nebudou z jeho rodiny“.

- 871** Zde ve smyslu „mezi ostatními kočovníky (nomády, beduíny) svého kmene“.
- 872** Viz Deut. 6:19, pozn. 332.
- 873** N. „vyhánět (n. „vypuzovat“, „vytlačovat“) ze“.
- 874** Viz Gen. 21:23, pozn. 560.
- 875** Viz Num. 21:35, pozn. 830.
- 876** Viz Gen. 17:8, pozn. 448, zde značí přechodná sídla kočovníků.
- 877** Tj. „dnem, kdy ho toto vše postihne“.
- 878** N., podle některých, „se západní zhrzojí a východní (tj. „lidi“) zachvátí“.
- 879** Vl. „obydlí“^{181 1037}, zde v tomto přeneseném smyslu.
- 880** Vl. „místo“⁸³.
- 881** D. „je desetkrát“.
- 882** N. „spláté“.
- 883** N. „zacházíte se mnou zle“, podle jiných „omračuje (n. „deptáte“) mě“.
- 884** Zde v takovémto smyslu („vypínat“, „vychloubat“, „holebat“, „chvástat“, „vlastní velikost n. moudrost n. významnost na odív vystavovat“).
- 885** N. snad „pochopte konečně“.
- 886** „Ohnul“ ve smyslu „shrbeným učinil“, také „podvrátil“ („nohy mi podrazil“).
- 887** N. „na mne dokola hodil“ („takže mě jí ze všech stran obalil“), n. „okolo mne rozestřel“, sloveso jako v kap. 1:5¹⁹.
- 888** Viz Soud. 12:1, pozn. 652; v kap. 27:9 a dále odvozené podstatné jméno.
- 889** Viz Gen. 6:11, pozn. 206.
- 890** Vl. „zazdil“.
- 891** N. „vyšlapané cesty“ (Soud. 5:6, pozn. 297). Dále obdobně; v kap. 18:10, 28:7 a 41:32 poněkud odlišný souzračný tvar.
- 892** Viz Exod. 16:7, pozn. 556.
- 893** Viz 2 Sam. 12:30, pozn. 518.
- 894** Tvar slovesa jako v Lev. 11:35, pozn. 366.
- 895** Vl. „odcházím“.
- 896** Sloveso jako v Gen 11:2, pozn. 328.
- 897** Viz Gen. 4:5, pozn. 138.
- 898** D. „za (n. „jako“) své protivníky“, tj. „za jednoho ze svých protivníků“.
- 899** Viz Gen. 49:19, pozn. 1360 a 1361.
- 900** Vl. „nasypal“, tj. do výše (tvar slovesa jako „se vyvyšuješ“ v Exod. 9:17) jako násep k usnadnění útoku. Dále obdobně.
- 901** Viz Gen. 26:17, pozn. 683.
- 902** Viz Gen. 13:9, pozn. 372.
- 903** D. „ode mne“, také ve smyslu „co se mne týče“⁷²¹.
- 904** Sloveso, jehož tvarem je dotčený⁷³³ výraz; ve v. 17 ve smyslu jako v textu tam.
- 905** Tj. snad „přibuzní“, viz např. Num. 27:11, pozn. 982.
- 906** Zde v takovémto smyslu; n. „vymizeli“ (Deut. 15:11).
- 907** Viz Exod. 3:22, pozn. 126, zde mužský tvar dotčeného výrazu.
- 908** Viz Exod. 2:22, pozn. 82; 12:19, pozn. 401.
- 909** Viz Exod. 2:22, pozn. 83.
- 910** N. „mé prosby“, výraz odvozený od dotčeného⁴⁰¹ slovesa.
- 911** D. „mého lůna“^{63 115}. Někteří chápou ve smyslu „mého těla“, viz Žalm 132:11, pozn. 2586; Mich. 6:7, takže pak by šlo o vlastní Jóbovy děti, viz však kap. 1:19.
- 912** Výraz zde přeložený „malé děti“ se v SZ vyskytuje jen zde a v kap. 21:11.
- 913** D. „všichni muži“⁵³⁸ mě tajné rady⁷⁸.
- 914** D. „a tyto“.
- 915** Viz Gen. 2:24, pozn. 88. V kap. 38:38 a 41:17 jiný tvar, smysl jako tam v textu¹⁷³⁰.
- 916** Sloveso jako „unikl jsem“ v kap. 1:15-19, zde a v kap. 41:19 (jinde nikoli) zvrtný tvar se smyslem jako v textu.
- 917** Viz Gen. 33:11, pozn. 890.
- 918** Viz i 2 Sam. 5:8, pozn. 254.
- 919** Vl. „vrývána“ (Ezek. 4:1), jde však o sloveso, jehož tvarem je „zakonodárce“ v Gen. 49:10, pozn. 1341, viz i Is. 10:1, pozn. 566, takže smysl snad zde je „natrvalo upevňována n. uchovávána jako v jistém smyslu závazné a neměnné ustanovení“.
- 920** Viz 1 Král. 5:15, pozn. 310.
- 921** Jako v Lev. 25:25, viz tam v. 24, pozn. 813.
- 922** Viz Is. 48:12.
- 923** N. „na prachu“, tj. „na zemi“, jako v kap. 41:33; srov. kap. 28:2; 30:6.
- 924** Tj. „mé tělo“.
- 925** N. „až bude po mé kůži, jež⁷²⁹ bude sedřena“ (n. „zničena“).
- 926** Sloveso jako „nechť... vyhlédáš“ v Exod. 18:21, „spatřil“ tamže 24:10.
- 927** N., podle jiných, „spatřovat jako mně nakloněného (n. „blízkého“), ne jako cizáka“ (tj. snad „hrostejného“, „cize n. dokonce nepřátelsky smýšlejícího“).
- 928** Viz Deut. 13:6, pozn. 524, zde smysl jako v textu.
- 929** Tj. „touhou“.
- 930** N. „Pak budete říkat: Co jsme byli“.
- 931** N. snad „Co jsme mu v patách“, vl. „Co ho pronásledujeme“, opis v textu n. zde shora (obdobně podle shora a níže uvedených obměn překladu) zachovává v překladu smysl (vyjádřený 2. pádem zájmena) předložkové vazby, jež je v textu původním.
- 932** Tj. „má nevina vyjde jasně najevo“.
- 933** Asi 100 rukopisů má místo „ve mně“ („bí“) znění „v něm“ („bó“, znaky pro zájmené přípony „-i“ a „-o“) jsou v nábeřek písmu navzájem velmi podobné), a ježto slovesný tvar zde přeložený „se najde“ lze chápat i ve smyslu „našli n. nacházeli jsme n. nacházíme“, podávají mnohé staré překlady a podle nich i některé překlady novější toto místo v podstatě ve smyslu „našli jsme (atd.) kořen věci v něm“ (Vulgata „Proč tedy nyní říkáte: Pronásledujeme ho a najdeme kořen věci [pak ovšem ve smyslu „příčinu všeho zla“] proti němu“).
- 934** N. „Jestliže říkáte: Jak ho budeme n. máme pronásledovat? (ač se kořen věci najde ve mně), (29)mějte“.
- 935** Viz Num. 22:3, pozn. 835.
- 936** Viz Gen. 27:46, pozn. 730.
- 937** N. „právo“ (Est. 1:13), hebr. „dín“, viz Gen. 30:6, pozn. 770, v. 21, pozn. 784.

- 938** N. snad „se mi proto ozývají“, smysl však je, mám za to, spíše jako v textu. V. 3 obdobně.
- 939** N. „naléhavě nutkání“, vl. „chvat“ (Num. 32:17; Deut. 32:35), smysl jako v textu n. zde shora. V kap. 31:5 sloveso, jehož tvarem je tento výraz.
- 940** Zde odvozené podstatné jméno. Viz 1 Par. 12:32, pozn. 406.
- 941** N. snad „mým zdravým rozumem“. V kap. 28:12 a dále smysl jako v textu tam.
- 942** D. „od věku“ (n. „věčnosti“).
- 943** Viz Deut. 32:17, pozn. 1154, zde smysl jako v textu.
- 944** Zde jiný tvar téhož slovesa s jinou předložkou.
- 945** Vl. „natrvalo“.
- 946** Viz Gen. 4:2, pozn. 127.
- 947** N. „usmířovat“, sloveso jako v Lev. 26:34, pozn. 925, zde jiný tvar vyskytující se jen zde ve smyslu „navracet nutným, čím se jejich otec vydíráním n. útlakem jich obohatal“.
- 948** Tj. „jeho synů“.
- 949** Vl. „sílu“ (kap. 18:7), „mohutnost“ (kap. 40:16), zde smysl jako v textu („bohatství nespravedlivě získané“), n. také „jeho násilí“, tj. „co jeho násilí nutným odňalo“. Výraz však značí i „zármutek“, „neštěstí“, „bolest“, viz Gen. 35:18, pozn. 955, takže Vulgata toto místo podává v znění „navracejí (ve smyslu „napravují n. vynahrzují“) jeho (tj. „jím způsobenou“) bolest“. Podobně LXX i některé novější překlady.
- 950** Vl. „jeho mládí“⁵¹⁴, jako v kap. 33:25; Vulgata překládá „neštěstí jeho mládí“, a podobné znění mají i některé novější překlady.
- 951** Jiný tvar téhož slovesa, zde i „uchováva“, aby si sladkou chuť co nejdéle v ústech udržel.
- 952** N. „dává na ně pozor“, tj. „šetrně s ním zachází“, znění v textu n. zde shora uchováva v překladu předložkovou vazbu, jaká je v textu původním.
- 953** N. „zanechává“, „opouští“.
- 954** Zde má snad tato složená předložka takovýto význam, vyjadřující, mám za to, úsilí (jakoby „střed zájmu“) co nejlépe vychutnat sladkost.
- 955** Vl. „v jeho nitru“ (Lev. 1:13, pozn. 28), nesouvisí však s „vnitřnostech“ shora.
- 956** Jako ve v. 25, n. „hořkosti“, opak „sladkosti“ ve v. 12, příbuzný výraz je „žluc“ v kap. 6:13, zde vl. značí „jed“, srov. v. 16⁹⁵⁹.
- 957** Viz Deut. 32:33, pozn. 1188.
- 958** Viz Num. 21:32, pozn. 828.
- 959** Jiný výraz než ve v. 14⁹⁵⁶, ale v podstatě téhož dvojího významu. Viz Deut. 32:33, pozn. 1058; Žalm 69:21, pozn. 1658.
- 960** N. „zmije“, n. „kobry“ n. snad jiného druhu hada, jiný výraz než shora⁹⁵⁷, vyskytující se v SZ jen zde a u Is. 30:6 a 59:5.
- 961** Viz Soud. 5:15, pozn. 326.
- 962** N. snad „na proudy řek“.
- 963** Viz Gen. 18:8, pozn. 472.
- 964** D. „vraceje“, smysl jako v textu.
- 965** N. „podle hodnoty (tj. „nespravedlivě získaného majetku“) bude její⁹⁶⁶“.
- 966** Jako v Lev. 27:10; zde ve smyslu „co on musí náhradou dát“, tj. „musí náhradou dát tolik, kolik má“, jinak⁹⁶⁵ „podle hodnoty toho, co nespravedlivě získal, bude náhrada za to“, tj. „co získal, to v plné hodnotě musí nahradit“. V kap. 15:31 smysl jako v textu.
- 967** N., podle jiných, „spolknout; věru se nebude radovat podle jmění své výměny“, tj. „nebude mít radost úměrnou hodnotě toho, co výměnou získal“.
- 968** Viz Deut. 28:33, pozn. 996.
- 969** Viz Lev. 6:4, pozn. 180.
- 970** N. „vylupoval“.
- 971** D. „dům a nebudoval je“. Dále obdobně.
- 972** Zde je míněno „nitro“ n. „břicho“ jako sídlo žádostivosti, chtivosti, tužeb, takže smysl je „byl nenasytný v svých žádostivostech atd.“
- 973** Viz Gen. 7:21, pozn. 248 a 249.
- 974** N., podle jiných, „moci uniknout se svými vytuženými věcmi“⁷⁴⁷.
- 975** D. „jeho dobro“, dále obdobně.
- 976** N. „přebytku“, vl. „dostatku“.
- 977** Vl. „na něho přicházet“, překlad v textu zvolen vzhledem k tomu, že sloveso má jen zájmenou příponu bez předložky.
- 978** D. „každá ruka“.
- 979** Tj. „těch, jimž utrpení způsobil“; někteří chápou ve smyslu „bídých“, tj. nikoli „ubohých“, nýbrž „bídníků“, „zlosynů“. LXX místo „ámél“ („trpící“) četli „ámál“ („strast“¹⁷⁷) a přeložili „přijde na něho všechno neštěstí“ („pasa ananké“); podobně Vulgata („omnis dolor“, „všechna bolest“) i některé novější překlady (pak slova „každá ruka“⁹⁷⁸ třeba chápat ve smyslu „veškerá moc n. síla n. tíže“).
- 980** Viz Exod. 15:7, pozn. 506.
- 981** D. „na něho, za jeho“, smysl jako v textu.
- 982** N., podle některých, „při jeho pokrmu“, tj. „jedeni“.
- 983** Výraz zde přeložený „pokrm“ je příbuzný slovu stejné přeloženému v kap. 3:24 a dále¹⁴⁷ a vyskytuje se v SZ jen zde a u Sof. 1:17, kde značí „maso“, takže jej někteří v též smyslu chápou i zde a překládají „dřít na něho, v jeho maso“.
- 984** Viz Gen. 4:22, pozn. 161.
- 985** Viz Deut. 32:41, pozn. 1213, zde ve smyslu „blýskavá čepel n. hrot šípů“.
- 986** Tj. „umírat pod tíží hrůzy“.
- 987** Zde snad v takovémto smyslu („vše pečlivě chráněné n. uchovávané“).
- 988** Zde ve smyslu „v skrytu připravena n. vyhrazena“. Dále obdobně.
- 989** Tj. nikoli lidskýma rukama zapálený, nýbrž Bohem seslaný.
- 990** N. „se bude proti němu postavovat“.
- 991** Viz 1 Sam. 4:21, pozn. 267, totéž sloveso jako „odhalovat“ ve v. 27, zde smysl jako v textu.
- 992** N. „odplavované“.
- 993** Viz Num. 18:20, pozn. 724.
- 994** D. „vlastnictví jeho (tj. „k němu proneseného“) v- roku²⁹² od Boha“, smysl jako v textu.
- 995** Tj. „místo vašich útěch“.

- 996** Viz Num. 21:4, pozn. 793.
997 Sloveso jako v Exod. 7:23, pozn. 229.
998 Zde snad ve smyslu „dožívají se vysokého věku“.
999 Zde snad spíše ve smyslu tělesné zdatnosti.
1000 Tj. „zlovolného“.
1001 Zde snad v tomto užším smyslu.
1002 Sloveso jako „přechází“ např. v kap. 9:11 a obdobně jinde, ve tvaru vyskytující se v SZ jen zde a v 1 Král. 6:21, pozn. 368; zde smysl jako v textu.
1003 N. „vypouští naprázdno“, „maří“, tj. „símé“, jen zde se v SZ vyskytující tvar slovesa v Lev. 26:11, pozn. 875, se smyslem jako v textu n. zde shora.
1004 Viz Gen. 4:2, pozn. 129.
1005 Viz Gen. 30:26, pozn. 787.
1006 Viz 1 Par. 15:29, pozn. 497.
1007 Tj. snad „k tanci“, jinak „pozvedají hlas“, tj. „ozývají se“.
1008 Viz Exod. 15:20, pozn. 536.
1009 Viz Gen. 4:21, pozn. 158.
1010 N. „s tamburínou a lyrou⁷⁴⁷“.
1011 Viz Gen. 4:21, pozn. 159 (jen co se týče tohoto výrazu).
1012 Vl. „spotřebávají“, tvar slovesa, jež jinak značí „chátrat“, „vetšet“, „rozpadat se“ (kap. 13:28), viz Gen. 18:12, pozn. 477, takže zde je smysl „využívají času svého života do úplného vyčerpání“ („do roztrhání“, jak se říká) a tedy „zplna vychutnávají všechny jeho slasti“. Čtený text zde má místo „jeballú“, „spotřebávají“, znění „jekallú“, „dokončují⁷⁷⁴“, srov. 1 Sam. 13:1, pozn. 509, a v podstatě týž smysl má znění LXX „synetelesan“. Vulgata překládá „ducut“, „vedou“.
1013 Tj. „mají lehkou smrt“.
1014 Viz Exod. 20:5, pozn. 662.
1015 Viz Růth 1:16, pozn. 39, zde ve smyslu „naléhavě se k Němu modlit“.
1016 Tj. „moci“.
1017 Vl. „rada“ (Ezr. 10:3, pozn. 391). Dále obdobně.
1018 Vl. „rozděluje“, n. snad „odměňuje“, „vyměřuje“, vzhledem k následujícímu¹⁰¹⁹.
1019 Viz Deut. 32:9, pozn. 1128, zde ve smyslu „každému jeho podíl na projevu Jeho hněvu“; n. „osidla⁸⁶⁰“. Dotčený výraz však také značí „porodní bolesti“ (kap. 39:3), takže Vulgata překládá „rozděluje bolesti“; podobně i LXX a některé novější překlady.
1020 Vl. „ukradne“, dále obdobně.
1021 Tj. „trest za ni“.
1022 Viz kap. 5:4; 20:10.
1023 Viz 1 Sam. 15:22, pozn. 631, zde smysl jako v textu.
1024 Vl. „BOHA vyučovat“, v původním textu však je vazba s 3. pádem, již opis v textu umožňuje v překladu uchovat.
1025 N. „vysoké“, „vznešené“, tj. nejspíše „anděly“.
1026 N. „plnosti“, D. „kosti“, viz Exod. 24:10, pozn. 842.
1027 Viz Gen. 20:5n, pozn. 532.
1028 N., podle jiných, „svého zdraví“ (n. „tělesné síly“).
1029 Hebr. „atínáu“, výraz nejistého významu, vyskytující se v SZ jen zde; překlad v textu je podle LXX („enkata“) a Vulgaty („viscera“), podle jiných „boky“, n. „pastviště“ (pak ovšem „tuk“ ve smyslu Gen. 45:18, pozn. 1246), n. „plny mléka jsou jeho nádoby“.
1030 Sloveso jako „napojím“ (Gen. 24:14), „svlažování“ (tamtéž 2:10), zde jiný, v SZ jen zde se vyskytující jeho tvar v přeneseném významu jako v textu.
1031 Vl. „pojedl“.
1032 Viz Exod. 12:43, pozn. 425.
1033 Vl. „pokrývá je“, v textu opis k uchování předložkové vazby v překladu.
1034 N. „úklady“.
1035 Vl. „násilí“, zde však smysl spíše jako v textu.
1036 Zde snad ve smyslu „krutovládce“, „tyrana“.
1037 Viz Exod. 25:9, pozn. 866.
1038 N. „přiklady“, „důkazy“, D. „znamení¹⁸¹“, jako např. v Gen. 9:12 a na mnoha jiných místech; zde ve smyslu jako v textu n. zde shora značí buď „jejich (tj. „přecházejících“) věrohodné zprávy“ nebo „jejich (tj. „na těch, o nichž je řeč ve v. 28, se projevujících“) známky“.
1039 Jako „vzteč“ v Gen. 49:7; množné číslo i ve smyslu „výbuchů n. přivalů hněvu“.
1040 Tj. „do bezpečí“.
1041 Zde má dotčené sloveso⁵³ tento smysl, n. snad „do jeho tváře vyčítat jeho cestu“.
1042 Jako „stoh“ v kap. 5:26.
1043 Tj. „stavět stráž“; n., podle jiných, „na mohyle bude on bdít“, tj. „dále žít“ („mohyla bude nadále připomínat jeho jméno“).
1044 Dnes by se řeklo „země mu bude lehká“.
1045 Viz Soud. 4:6, pozn. 245 a zde (nikoli stran kap. 41:1) i 246.
1046 Jako „návrat“ např. v 1 Sam. 7:17.
1047 Vl. „zbyvá“.
1048 Viz Lev. 5:15, pozn. 160.
1049 Viz Deut. 29:9, pozn. 1050.
1050 Zde bez předložkové vazby.
1051 Zde příbuzné sloveso („napravuješ“, „zdokonaluješ“, viz 2 Král. 22:4, pozn. 833, zde v takovémto smyslu).
1052 D. „bázně tvé“, smysl jako v textu.
1053 N. „nutil dávat (n. „od svého bratra jsi bral“) zásta- vy“. Dále obdobně.
1054 D. „roucha nahých“, smysl jako v textu.
1055 Viz Exod. 22:26; Deut. 24:13.
1056 Viz Gen. 25:29, pozn. 671.
1057 N. „násilnický“, D. „muž paže“.
1058 Trpné přičestí dotčeného slovesa⁸⁷.
1059 D. „vznešený tvář“.
1060 Tj. „to jsi dopouštěl“, „nezakročil jsi proti tomu“.
1061 D. „paže“, smysl jako v textu.
1062 N. „nevidíš, že tě přikrývá záplava vod?“
1063 Viz Gen. 8:5, pozn. 255.
1064 Tj. „nejvyšší hvězdu“.
1065 N. „jsou vysoko“, nesouvisí však s „výšce“ shora.
1066 N., podle některých, „Což se Bůh stará“ (Gen. 39:6, pozn. 1043).
1067 Viz Exod. 20:21, pozn. 673; nesouvisí s „mraky“ ve v. 14.
1068 N. snad „závojem“, „obalem“, také „úkrytem“ (kap. 40:21; 1 Sam. 19:2 a jinde).

- 1069** Viz Gen. 9:12, pozn. 293.
- 1070** N. „vyrvání“, „zachvácení“, znění v textu v obdobném smyslu jako u Mat. 13:30, 40; sloveso vyskytující se v SZ jen zde.
- 1071** D. „a (n. „když“) *nebyl čas*“, smysl jako v textu.
- 1072** N. „podle některých“, „řekou byl zaléván“ n. „řeka se vylévala na“.
- 1073** N. snad „od nás! Co tedy⁹⁴ s nimi (Exod. 2:4, pozn. 588) měl“.
- 1074** Tj. „kdykoli se i nyní komukoli z „mužů špatnosti“ tak bude dít“.
- 1075** D. „náš“, srov. Exod 15:7, pozn. 505. Dále obdobně.
- 1076** N. „náš nepřítel (n. „protivník“), výraz vyskytující se v SZ jen zde, příbuzný však slovu „povstalec“ v Exod. 15:7.
- 1077** Mnozí navrhnou místo tohoto výrazu (hebr. „kímánú“) podle LXX („hypostasis autón“), Vulgaty („erectio eorum“), a jiných starých překladů a rabínských výkladů čist „jekúmám“, „jejich jmění“, vl. „co mělo své bytí“ (Gen. 7:23, pozn. 238; Deut. 11:6, pozn. 456).
- 1078** N. „pohlť“.
- 1079** N. „udržuj s ním dobrý poměr“, „přivýkej (Num. 22:30, pozn. 863) být s ním“, n. „podle některých“, „smíř (n. „obeznam“) se s ním“; sloveso jako „být k užítku“ ve v. 2.
- 1080** D. „jimi“, tj. „chováním podle těchto pokynů“.
- 1081** Viz Gen. 26:5, pozn. 674, zde jednotné číslo.
- 1082** D. „klást³⁷⁵ na“ („na úroveň“).
- 1083** Viz 1 Král. 9:28, pozn. 609.
- 1084** D. „mezi“ („klást³⁷⁵ mezi“).
- 1085** Vl. „skálu“, zde smysl jako v textu.
- 1086** Slovní hříčka: „becer“, „zlatou rudu“, a „becúr“, „mezi kameni“.
- 1087** D. „stříbrem záře“ (n. „lesku“²⁴¹), tak v podstatě LXX („zapáleným“, „ohnivým“); podle jiných „stříbrem nahromaděným“ (D. „hromad“); tak Vulgata.
- 1088** Vl. „ve Všemocném se kochat“, znění v textu lépe odpovídá předložkové vazbě, jaká je v textu původním.
- 1089** Viz Gen. 25:21, pozn. 655.
- 1090** Vl. „určíš“, „rozhodneš se pro“, „usmyslíš (n. „umíníš“) si“.
- 1091** Viz Deut. 12:30, pozn. 515.
- 1092** Tj. „cesty“.
- 1093** Vl. „Pozvednutí“, „povznesení“ („hlavu vzhůru!“).
- 1094** D. „sklíčeného očima“.
- 1095** D. „dnes“.
- 1096** Viz Deut. 31:27, pozn. 111.
- 1097** Tj. „těžší než“.
- 1098** Jako „výtku“ v kap. 13:6, zde smysl jako v textu (množné číslo – „důvody“, „důkazy“).
- 1099** Zde i „všímat si“, „pozor dávat na to“.
- 1100** Vl. „hojnosti“, „množstvím“, „rozsahem“, zde smysl jako v textu. Dále obdobně.
- 1101** Tj. „popřát mi sluchu“, „dát mi možnost přednést svou obhajobu a uvážít ji“, překlad v textu, mám za to, tento význam stručně a jasně vyjadřuje a je zároveň zplna práv hebrejskému znění i předložkové vazbě v něm obsažené.
- 1102** D. „tam“, smysl jako v textu (tj. „pak“, „kdyby tomu tak bylo“).
- 1103** Zde tvar trpného rodu se smyslem jako v textu.
- 1104** Srov. 1 Král. 7:49, pozn. 463.
- 1105** Viz Gen. 49:17, pozn. 1356; zde i „k západu“ (Is. 9:12).
- 1106** N. „pokrývá (n. „zahaluje“) se“ (Žalm 65:14); n. „podle některých“, „jih (vl. „pravice“, „pravá strana“) ho pokrývá n. zahaluje“.
- 1107** D. „cestu se mnou“ (n. „při mně“, „ví, jak se se mnou n. při mně věci mají“).
- 1108** Tj. „ze zkušebního kelímku“.
- 1109** Viz kap. 2:3⁶⁷, závěr poznámky; sloveso zde je ovšem jiné než tam.
- 1110** Zde jiný tvar téhož slovesa se smyslem jako v textu.
- 1111** Tj. „bedlivěji než“.
- 1112** N. „nad své ustanovení“, tj. „nad to, co jsem si sám předsavzal“. Ve v. 14 smysl jako tam v textu (D. „mé ustanovení“).
- 1113** Tj. „zůstává stále při též smýšlení n. stanovisku“.
- 1114** N. „k cíli (n. „ke koncím“) přivádí“.
- 1115** D. „mnohé věci jako ony“.
- 1116** N. „zneklidněný“, „zlomený“, „skleslý“, „zhroucený“. V. 16 obdobně.
- 1117** Vl. „změkčil“, viz Deut. 20:3, pozn. 729.
- 1118** Sloveso jako „zaniknou“ v kap. 6:17; podle některých „jsem umlčen“ (n. „oněměl“).
- 1119** D. „a od mé tváře, již“, smysl snad jako v textu, n. „podle jiných“.
- 1120** „aniž před mou tváří¹¹⁶ zakryl¹³⁸“, tj. snad „aby mě před ním uchránil“.
- 1121** V podstatě v tomto smyslu, jenž podle mého soudu nejlépe vyhovuje textové souvislosti, podává toto místo Vulgata a několik málo ze známých mi novějších překladů; jiní většinou překládají „Proč nejsou od Všemocného časy uchovány a ti, kdo ho znají, nespátříli“, nebo podobně v takovémto smyslu.
- 1122** Tj. „dni Jeho soudu“.
- 1123** Tj. „zlovolní“, nebo v neosobním smyslu („posouvají se“, „jsou posouvány“, dále [nikoli ve vv. 13, 16 a 23] obdobně).
- 1124** Viz Deut. 32:8, pozn. 118; v kap. 38:20 jako v Gen. 47:21, pozn. 603.
- 1125** Vl. „stáda loupí“, viz Lev. 6:4, pozn. 180, zde překlad zvolen v zájmu zřetelnosti.
- 1126** Tj. „pro sebe“.
- 1127** Viz Num. 12:3, pozn. 456; podle čteného textu „utiskování“, „sužování“, „trpící“, „chudí“, viz Exod. 22:25, pozn. 772. Týž výraz jako v čteném textu je zde ve v. 9 a dále.
- 1128** Viz Gen. 31:27 („utajil“); Jós. 2:16, pozn. 105.
- 1129** Vl. „v“, jiná předložka než „po“ zdola.
- 1130** N. „obživě“, jako „kořisti“ v kap. 4:11.
- 1131** Tj. „zdrojem pokrmu“, „místem, kde jej musí hledat“.
- 1132** Tj. „každému z nich, kdo má děti“ (v. 5), „každý z nich“ (vv. 7 a 10, dále obdobně).
- 1133** Viz Num. 22:1, pozn. 831.

- 1134** Zde se, mám za to, proti v. 5¹¹³², tato zájmenná přípona týká „majitele pole“, tedy „cizí píci“, snad „zvolového“ na konci verše.
- 1135** Podle některých starých překladů „žnou pole nikoli své“ (LXX „agron... úk autón on-ta etherisan“, Vulgata „agrum non suum demetunt“), neboť překladatelé místo „beliló“, „jeho píci“, četli „belí ló“, „nikoli jemu (pak ovšem ve smyslu v. 5¹¹³²) patřící“.
- 1136** D. „nahý¹¹³²“.
- 1137** Viz Deut 22:12, pozn. 794.
- 1138** N. „nečasem“, „přivalem“, „líjakem“, D. „od plískalice (atd.) hor“.
- 1139** Zde smysl jako v textu.
- 1140** N., podle některých, „a co je na chudém (tj. „jeho oděv“), berou v“.
- 1141** Tj. „lidnatého“.
- 1142** N., podle jiných, „Lidé (podle některých rukopisů a syrošského překladu „umírající“; tak i některé novější překlady) z města“.
- 1143** Viz Gen. 34:27; Deut. 21:1, pozn. 746.
- 1144** N. snad „nenávidících“.
- 1145** Vl. „nevěrných vůči (n. „bouřících se proti“) světlu“, znění v textu zachovává v překladu vazbu s prostým 4. pádem, jaká je v textu původním.
- 1146** D. „světlu“, zde snad smysl jako v textu.
- 1147** Viz Num. 35:31, pozn. 1130.
- 1148** N. snad „schovává tvář v závoj“ (n. „zastření“).
- 1149** Zde „zvolovný“, tak i ve v. 18 a obdobně dále; n. „zloděj“ (v. 14).
- 1150** Tj. „prokopává se do domu“ (Mat. 24:43).
- 1151** Sloveso zde nabývá smyslu „bezpečně („na závoru“) uzavírají“, „uzamykají“.
- 1152** Vl. „sí (n. „pro sebe“) uzavírají“, tj. „své domy“, aby byli v bezpečí.
- 1153** N. snad „nechtějí znát“, „nevází si“, „o světlo nedbají⁴⁷¹“, zde v takovémto smyslu.
- 1154** Viz Deut. 12:22, pozn. 503.
- 1155** N. „stín smrti“ (kap. 3:5 a dále).
- 1156** Viz 2 Sam. 2:23, pozn. 113, zde ve smyslu „rychle unášený“, jako plouvící předmět.
- 1157** N. „jejich pozemek“ (Gen. 33:19, pozn. 905), ale ne souvisí s následujícím „v zemi“.
- 1158** D. „vody sněhu“.
- 1159** Tj. „upadá v naprosté zapomenutí“.
- 1160** N. „vysává“, „vydírá“, „vykořisťuje“, vl. „spásá“, jako v kap. 20:26.
- 1161** Tj. „jež nemá syna, který by ji ubránil“. Podle jiných „ubližuje (n. „činí zle“) neplodné“, pak by snad byl smysl ten, že tak činí pro její neplodnost, jako by ona jí byla vinna.
- 1162** Totiž „naživu“, vl. „táhne“, „protahuje“ tj. „prodlužuje“ (jejich život na zemi); sloveso jako „vytáhl“ v Gen. 37:28, smysl (proti kap. 21:33 předmětný) jako v textu.
- 1163** Viz Soud. 5:22, pozn. 347.
- 1164** Tj. „po těžké nemoci“ apod.
- 1165** N., podle jiných, „Zachvacuje silně svou mocí; povstává, ale nikdy nemůže být jist jeho životem“; mám však za to, že textové souvislosti lépe odpovídá znění v textu.
- 1166** Zde bez předmětu a bez předložky.
- 1167** Tj. „upřeny na jejich cesty“, dále obdobně.
- 1168** N. snad „nakrátko“.
- 1169** N. „zdrcování“.
- 1170** Vl. „svrašťují (n. „scvrkávají“) se“.
- 1171** Viz Gen. 3:16, pozn. 112, zde tvar tohoto slovesa.
- 1172** D. „Za je počet jeho četám“, smysl jako v textu.
- 1173** D. „až po“, smysl jako v textu.
- 1174** N. „nesvítil“, „nezáří“, tj. „dosti před Ním“; někteří tento výraz chápou jako tvar slovesa značícího „bydlet ve stanu“ (Gen. 13:12, pozn. 381); podle toho by překlad tohoto místa zněl „měsíc, tam On nebydl“ (n. „nemá svůj stan“).
- 1175** Vl. „červec“, viz Exod. 25:4, pozn. 852, zde poněkud jiný tvar; ne souvisí s „červ“ shora.
- 1176** D. „nemoci“.
- 1177** N. „posilnil“.
- 1178** N. snad „tomu, jenž je bez²⁵⁹ moudrosti“.
- 1179** Zde i „poučil“.
- 1180** Viz Žalm 88:10, pozn. 2030.
- 1181** Tj. „vod“.
- 1182** Viz Žalm 88:11, pozn. 2031.
- 1183** Tj. „severní oblohu“.
- 1184** N. „na ničem“.
- 1185** Jako „rozpolitily se“ v Exod. 14:21.
- 1186** Zde jiný, jen zde se v SZ vyskytující tvar dotčeného slovesa⁷⁹⁰, bez předložky, se smyslem jako v textu.
- 1187** D. „tvář (tj. „přední stranu“) trůnu“.
- 1188** D. „před tvářmi“, „mimo tvář“, také²²³ „na hladině“, „nad hladinou“.
- 1189** N. „kolísají“, „viklají“.
- 1190** N. „děsí se“, „žasnou“.
- 1191** N. „hrozbou“.
- 1192** N. „pro jeho důtku“ (n. „hrozbu“)170.
- 1193** Zde v takovémto smyslu, n. podle jiných, „uklidňuje“, „utišuje“.
- 1194** N. „rozdrť“, dále obdobně.
- 1195** Podle jiných „utvořila“, „ztvárnila“.
- 1196** Srov. kap. 3:8¹⁰⁹.
- 1197** Viz Gen. 2:4, pozn. 51; Exod. 19:6, pozn. 638.
- 1198** N. „obrysy“, vl. „konce“, dále obdobně.
- 1199** Tj. „jak slabý n. tichý“.
- 1200** N. „je⁹² slyšet“.
- 1201** Viz Num. 23:7, pozn. 881.
- 1202** Viz Num. 21:27, pozn. 819.
- 1203** Viz Num. 23:7, pozn. 882.
- 1204** Vl. „hořkou učinil“, „hořkostí naplnil“.
- 1205** D. „jestliže bych“.
- 1206** N. „mi... nebude vyčítat“. Srov. 2 Sam. 23:9, pozn. 952.
- 1207** N. „protivník“, příbuzný výraz je v kap. 22:20¹⁰⁷⁶.
- 1208** Vl. „vytahovat“.
- 1209** N. „+Boha se dovolávat“.
- 1210** D. „v Boží ruce“ („ve věci Boží ruky“). Kap. 26:14 a dále obdobně.
- 1211** N. „jak je tomu“ („jak se věci mají“).

- 1212** Zde překlad zvolen vzhledem k tomu, že není uve-
den předmět slovesa.
- 1213** N. „žvaníte“, vl. „nicotně (n. „naprázdno“) mluvíte“;
jinak „nač tedy se takto veskrze (n. „stále“) nicotnými
projevujete“ (n. „si takto... nicotně počínáte“).
- 1214** Tj. „aby byly mechem pobity“.
- 1215** Viz Exod. 10:17; poz. 341; Jer. 15:2; tj. „v hromad-
ném pohybu bez obvyklých pohřebních obřadů“.
V kap. 28:22 smysl jako tam v textu.
- 1216** Tj. snad „jako zámostek mola“; podle syrského pře-
kladu „jako pavouk“, srov. kap. 8:14.
- 1217** Viz Gen. 33:17, pozn. 903, zde smysl jako v textu,
v kap. 38:40 jako v textu tam¹⁷³².
- 1218** Tj. „z jeho majetku“; vl. „je odnímáno“, „se odní-
má“¹⁵¹⁸; zde snad ve smyslu „krade n. loupi se“.
- 1219** Tj. „toho, co při uléhání ještě měl a oč v noci při-
šel“.
- 1220** Toto je, podle mého soudu, ze všech známých mi
obměn překladu tohoto nesnadno srozumitelného
místa překlad nejjednodušší a nejsrozumitelnější,
protože nejpřirozenější stran vzájemné souvislosti smyslu
jednotlivých svých složek. Vulgata slova zde přelože-
ná „aniž se co ztrácí“ podává ve smyslu „a nic s sebou
nebere“, zatímco syrský překlad a LXX mají znění
„a nebude přidávat“, tj. „nebude tak opět činit“⁹⁴⁶,
totiž „uléhat jako bohatý“; podobně i mnohé překlady
novější. Někteří chápou slovo „uléhá“ ve smyslu
„umírá“ a následující slova jako „ale není připojován“,
jako např. Gen. 25:8 (zde pak snad ve smyslu „není po-
hříván se svými otci“, srov. v. 15¹²¹⁵), a dále následující
„otevření očí“ připisují někomu z okolí „bohatého“,
překvapenému snad jeho smrti, že „ho není“.
- 1221** Tj. „povoděn“.
- 1222** Vl. „odchází“.
- 1223** N. „smetává“, „sfukuje“, nesouvisí však s „odme-
tává“¹⁰²⁰.
- 1224** Vl. „háží“.
- 1225** Zde snad i „z jeho ruky“.
- 1226** N. „usilovně“, D. „útekem“.
- 1227** Viz 1 Král. 9:8, pozn. 583.
- 1228** Viz Num. 33:2, pozn. 1082; 2 Par. 32:30, pozn. 1062.
- 1229** Vl. „dostává“, „bere“.
- 1230** Zde „člověk“.
- 1231** Vl. „lije“, „vylévá“, „rozlévá“, jako v kap. 29:6.
- 1232** D. „a v měď tavi kámen“.
- 1233** Tj. kahanci v dolech.
- 1234** N. snad „úplně“, „naprostě“, vl. „vš“, „veškeré“.
- 1235** N. snad „razí stoly“.
- 1236** Vl. „těch, již⁷⁹ pobývají“¹³⁵, viz Gen. 12:10, pozn. 498
a 525; Soud. 5:17, pozn. 334, zde smysl jako v textu.
- 1237** D. „kdo jsou zapomenuti nohou“, n. snad „zapom-
enut, stranou od nohy“. Znění v textu je v zájmu
zřetelnosti.
- 1238** Tj. „jsou tam, kam noha nevkročí“.
- 1239** N. „jsou zavěšení“, tj. na laněch při spouštění do
dolů.
- 1240** N. „houpají“, „komhají“, „sem-tam pohybují“.
- 1241** Vl. „pod sebou“.
- 1242** N. „zpřevracena“, „podryta“, „rozryta“, tj. „dolová-
ním“, sloveso jako „obrátili se“ (kap. 19:19), „změní se“
(kap. 20:14), zde v takovémto smyslu. V 9 obdobně.
- 1243** N. snad „nalezištěm“, ne však jako ve v. 12²²⁸.
- 1244** Viz Exod. 28:18, pozn. 989.
- 1245** Tj. „na tom místě n. nalezišti“.
- 1246** Vl. „patří mi“, „ono má¹²⁷⁷“.
- 1247** D. „prach“⁹³⁹, množné číslo, v SZ jen zde a v Přísł.
8:26; smysl jako v textu.
- 1248** N. „podle jiných, „zlatu v rudě“.
- 1249** Viz Gen. 15:11, pozn. 425.
- 1250** Tj. „dravého ptáka“, viz Lev. 11:14, pozn. 335.
- 1251** N. „zpučnosti“, „svévole“, výraz vyskytující se v SZ
jen zde a v kap. 41:34; „děti pýchy“ je básnické označení
velikých šelem.
- 1252** Tj. „nejtvrdší kámen“ („ani ten mu neodolal“).
- 1253** Zde jiný tvar se smyslem jako v textu.
- 1254** Jiný výraz než ve v. 4¹²³⁵; podle jiných „kanály“, viz
Gen. 41:1, pozn. 1085.
- 1255** N. „všechnu nádheru“. Ve v. 16 a kap. 31:26 odvoze-
né přidává jméno.
- 1256** Vl. „spoutal“, „ucpal“, překlad v textu zvolen
vzhledem k následující předložkové vazbě. Jiný tvar
tétož slovesa je v kap. 40:13¹⁸⁰⁶.
- 1257** Tj. stěnamí štol; D. „od pláče“ (kapky n. stružky
prosakující vody jsou přirovnány k slzám).
- 1258** D. „a skrytou věc“ (n. „tajemství“, kap. 11:6).
- 1259** Zde překlad zvolen vzhledem k předchozímu „od-
kud“.
- 1260** N. snad „takové“, tj. jako to, o němž byla zmínka
ve v. 6 („kde lze rozumnost tak najít, jako se na svém
nalezišti najdou safíry“).
- 1261** Viz Lev. 5:15, pozn. 163, zde smysl jako v textu,
také však „řád“, „pořádek“, „uspořádání“, „soustavu“,
viz Exod. 40:4, pozn. 1253, snad tedy „soulad“, „uce-
lenost“. Ve vv. 17 a 19 sloveso⁶⁵⁸, od něhož je tento
výraz odvozen, ve smyslu jako tam v textu; srov. i kap.
33:5¹⁴⁵⁴ a 41:12¹⁸⁴⁵.
- 1262** Viz Gen. 1:2, pozn. 5.
- 1263** Vl. „místo ní“.
- 1264** Viz 1 Král. 10:28, pozn. 651.
- 1265** Básnický výraz pro „zlatu“, jiný výraz než „zlatu“
ve v. 17 a jinde.
- 1266** Viz Gen. 2:12, pozn. 69.
- 1267** N. snad „proti ní postavit“, srov. 1 Sam. 17:21, pozn.
225. Obdobně kap. 33:5¹⁴⁵⁴.
- 1268** Tehdy významné a proto vysoce ceněné a drahé; pod-
le jiných „křšťál“.
- 1269** Viz Gen. 24:53, pozn. 637.
- 1270** Jiný výraz pro „zlatu“, vyskytující se však častěji
než onen ve v. 16¹²⁶⁵.
- 1271** N. „podle jiných, „perly“, výraz vyskytující se v SZ
jen zde a u Ezek. 27:16, odvozený od kmene značícího
„výšku“ a tedy obsahující představu něčeho vysoce ce-
něného n. nedosažitelného.
- 1272** Jiný výraz než ve v. 17¹²⁶⁸, vyskytující se v SZ jen
zde a značící i „led“, zde tedy něco ledu podobného.
- 1273** Tj. „o korálech a křšťálu nemluvě“.

- 1274** Vl. „ulovení“.
- 1275** Výraz nejistého významu, podle jiných „korály“ (nikoli jako shora²⁷⁷) n. „rubíny“.
- 1276** N. snad „vylovení moudrosti je nad vylovení perel“ (n. „korálů“).
- 1277** Viz Exod. 28:17, pozn. 986.
- 1278** Viz Num. 12:1, pozn. 453.
- 1279** Tj. „aniž ji lze vyvážit“.
- 1280** Viz Gen. 29:13, pozn. 746.
- 1281** N. „cesty k ní“^{301w}.
- 1282** N. „její cestu“¹²⁸¹ prohlédá n. důkladně zná, „v její cestě“¹²⁸¹ se vyzná. Nikoli jako „zná“ zdola.
- 1283** Tj. „vše n. všude pod“.
- 1284** D. „vody odměňuje n. odvažuje“, nesouvisí však ani s předchozím „váhy“ ani s následujícím „měrou“.
- 1285** N. „podle míry“.
- 1286** N. „dosadil jí“, tj. „zjednal jí pevné místo n. postavení“.
- 1287** Podle mnoha rukopisů „k Hospodinu“^{301w}.
- 1288** Jako „pradávná“ v Deut. 33:27 a obdobně jinde.
- 1289** Viz Deut. 4:10, pozn. 224.
- 1290** Tj. „kdy mé štěstí dosáhlo vrcholu“, jako když se na podzim sklízí bohatá úroda.
- 1291** Tj. „jenž byl nad“, n. podle jiných „za vlády (n. „bdění“) tajně +Boží rady nad“.
- 1292** Viz Num. 11:31, pozn. 441.
- 1293** Zde poněkud jiný tvar téhož smyslu.
- 1294** Jiný výraz než např. v kap. 15:28 a jinde, vyskytující se v SZ jen zde a v Přisl. 8:3; 9:3 a 14; 11:11.
- 1295** Viz Gen. 19:2, pozn. 491; srov. Nech. 8:1.
- 1296** Viz 1 Sam. 9:16, pozn. 399.
- 1297** Vl. „ukryly se“, jako ve v. 8, zde smysl jako v textu.
- 1298** Viz Exod. 19:21, pozn. 655.
- 1299** Zde ve smyslu „dávalo mě za příklad“.
- 1300** N. snad „sirotka a toho, jenž“.
- 1301** Viz Deut. 32:43, pozn. 1218; v kap. 38:7 jiný tvar se smyslem jako tam v textu.
- 1302** Viz Soud. 6:34, pozn. 438.
- 1303** N. „kořist“, jako v kap. 4:11, tj. to, oč nemajetné (v. 16) neprávem připravil.
- 1304** Sloveso jako „svrhovat“ v kap. 18:7 a obdobně jinde, zde v takovémto smyslu.
- 1305** Tj. jakoby „otvírat ústa“, aby co nejvíce vláhy mohl pojmut.
- 1306** Vl. „nová“.
- 1307** N. „neopakovali“.
- 1308** Tj. „jako by čekali na“ (táž předložka jako „na“ shora).
- 1309** Viz Deut. 11:14, pozn. 468.
- 1310** Tj. „když byli sklíčení n. v úzkosti“; v kap. 39:24 smysl jako v textu tam.
- 1311** Vl. „shodit“, „snižit“, „způsobit klesnutí“.
- 1312** Vl. „světlo“.
- 1313** Tj. „způsobit mi sklíčenost n. beznaděj“.
- 1314** Tj. „pro ně“ („radil jsem jim n. pomáhal rozhodovat se n. určoval jsem jim, jak se zachovat stran různých životních otázek“), n. „pro sebe“ („sdílel jsem s nimi jejich zájmy n. starosti“ apod.).
- 1315** Srov. kap. 29:24, zde ovšem ve smyslu „posmívají“; předložka je jiná než tam.
- 1316** Viz Gen. 19:31, pozn. 517.
- 1317** D. „dny“, vl. „stran dní“. Dále obdobně, i bez předložky.
- 1318** Snad „s odporem n. pohrdáním odmítl“, dále obdobně.
- 1319** Zde snad ve smyslu „moudrost n. rozvážnost, jež by měla zralost vyznačovat“, n. „schopnost dospět k této moudrosti n. naděje, že se takým stane“.
- 1320** Jako „sucho“ v kap. 24:19.
- 1321** Vl. „včera“ (Gen. 19:34; 2 Král. 9:26).
- 1322** N., podle jiných „lebedu“ n. „slez“, jde však o jistou bylinu, jejíž listy, slané chuti, sbírali a jídali chudí.
- 1323** Viz 1 Král. 19:4, pozn. 890.
- 1324** Tj. „na poplach, když se snad odvaží přijít“.
- 1325** N. „skalních dutinách“, srov. Gen. 32:25, pozn. 875, kde je příbuzný výraz.
- 1326** N., podle jiných „kopřivami“¹³⁵.
- 1327** N. „bezjemných“, tj. „bezectných“, „nic neznamenajících“.
- 1328** Vl. „zpěvu při strunovém nástroji“, viz Žalm 77:6, pozn. 1830, zde ve smyslu jako v textu („předmětem [posměšného n. škodolibého] popěvku“).
- 1329** N. „uvolnil“, vl. „otevřel“.
- 1330** N., podle jiných „mou tětivu“.
- 1331** Viz Gen. 15:13, pozn. 429.
- 1332** Tj. „znemožnili mi pevné postavení“.
- 1333** D. silnice své zhouby (n. snad „zhubné“ [n. „zkázonosné“] činnosti)⁸⁶⁴.
- 1334** Tj. „vodní“; n. „jako širokým průlomem“, tj. „hradeb“.
- 1335** Jako „pustotu“ ve v. 3, zde smysl jako v textu. Nesouvisí s „pustiny“ v kap. 1:19 a j.
- 1336** Vl. „pod pustošením“, tj. „za n. při pustošení“.
- 1337** N. „ušlechtilost“, „čest“, „hodnotu“.
- 1338** Tj. „v prosbách n. modlitbách n. úpění za mne“.
- 1339** Vl. „probodává“ (n. „provrtává“) předchozí předložková vazba však naznačuje smysl „probodává a tím působí, že odpadají“, jež v textu zvolený překlad snad dostatečně vyjadřuje („ryje do nich a tím...“).
- 1340** Tj. „mé bolesti“, n., podle některých, „červí“.
- 1341** Podle některých „moci bolesti“.
- 1342** Vl. „přestrojuje“ (1 Sam. 28:8).
- 1343** Tj. „musel jsem na sebe vzít smuteční oděv“.
- 1344** D. „jako ústa“, dále obdobně.
- 1345** Viz Gen. 37:3, pozn. 973.
- 1346** Viz Gen. 18:27, pozn. 485; zde D. „se přirovnávám jakoby k prachu a popelu“.
- 1347** Tj. mlčky, snad jakoby nerozhodně, srov. např. Gen. 42:1, kde je ovšem použito jiného slovesa.
- 1348** Viz Deut. 8:17, pozn. 396.
- 1349** Vl. „ujíždět“, „vozit mě“, viz Gen. 41:43, pozn. 1128.
- 1350** Vl. „rozplývání“, „rozpouští mě“, níže¹³⁵² obdobně.
- 1351** N., podle jiných, „rozechvívá“ (tj. „hrůzou“) mě hřměním“.
- 1352** Podle čteného textu „a zkáže vystavuješ“¹³⁵⁰ můj rozum^{228 297w}.

- 1353** Viz Exod. 27:21, zde ve smyslu jako v textu.
- 1354** N. „hromadě trosek“, tj. snad „mohyle“ (nikoli jako v kap. 21:32¹⁰⁴²); n., podle jiných, „při zřícení“ (n. „zhroucení“), tj. „neštěstí“, vlastním n. někoho snad blízkého.
- 1355** Tj. „po pomoci“.
- 1356** D. „jeho“³¹⁶.
- 1357** N., podle jiných, „Ale nepomůže modlitba, vztahuje⁷⁶³ lí ruku, byť při neštěstí od něho⁷⁶³ bylo“.
- 1358** Viz Exod. 1:14, pozn. 27.
- 1359** D. „den“.
- 1360** N. „smuten“, vl. „ztemnělý“, „zčernalý“ (nikoli jako ve v. 30¹³⁶³), podle některých „ve smutku“, tj. „smutečně oděn“.
- 1361** N., podle některých, „zčernalý, ne světlem“ (n. „žářem“).
- 1362** Viz Exod. 12:6, pozn. 374.
- 1363** Tj. „má kůže zčernala a ze mne se odlupuje“, v textu překlad v podstatě doslovný.
- 1364** Tj. „horečným vzruchem“.
- 1365** Viz Gen. 15:18, pozn. 435.
- 1366** N. „nehoda“, „nezdar“, „zlý osud“.
- 1367** Vl. „na klam“, člověku smyslu dotčené předložky v této souvislosti snad nejlépe odpovídá překlad v textu; v. 9 obdobně. Nikoli jako „za“ ve v. 7.
- 1368** D. „váhách spravedlnosti“.
- 1369** Viz Gen. 39:21, pozn. 1058.
- 1370** N. „zaslepeno“, „omámeno“, následující předložkové vazbě snad nejlépe odpovídá znění v textu.
- 1371** Viz Soud. 21:20, pozn. 569.
- 1372** Viz Gen. 6:16, pozn. 220.
- 1373** Vl. „na vchod“, předložka jako „za“ shora („číhal, upíraje zrak na vchod a čekaje, až bližní odejde, abych pak mohl vejít za jeho ženou“).
- 1374** Tato slova mnozí chápou jako zjemňující výraz pro chování ženy při pohlavním aktu; podobně je pochopili LXX („necht se zalíbí jinému“) i Vulgata („necht je nevěstkou jiného“). Obdobně slova „se nad ní shýbají“ zdola.
- 1375** Viz Lev. 18:17, pozn. 568.
- 1376** Tj. „patřící před“.
- 1377** Vl. „rozhodčí“ (Exod. 21:22), obdobně přídavné jméno ve v. 28¹³⁷⁸.
- 1378** Podle asi 20 rukopisů D. „soudní“, „soudcovská“, jako ve v. 28, v téměř smyslu.
- 1379** Jako „úroda“ v Lev. 25:7 a dále.
- 1380** Vl. „vykořeňoval“, jako ve v. 8.
- 1381** D. „Zda v lůně učinív“, opis v textu pro zřetelnost.
- 1382** Tj. „nuzným bránil v n. odpíral“, znění v textu zachovává v překladu pádovou a předložkovou vazbu původního textu.
- 1383** N. „beznadějí“, vl. „vyhašoval“, viz Lev. 26:16, pozn. 886, zde snad ve smyslu jako v textu („přiváděl ke konci vsí naděje“ n. snad „k vyplakání“).
- 1384** Viz Gen. 18:5, pozn. 469.
- 1385** Tj. „vdovu“ (v. 6).
- 1386** Vl. „vodil“, smysl snad jako v textu.
- 1387** Viz Lev 3:7, pozn. 86.
- 1388** Viz Exod. 20:25, pozn. 1050.
- 1389** Vl. „pomoc“, tj. „někoho, s jehož podporou n. pomocí jsem mohl počítat, došlo-li by k soudu“.
- 1390** Viz Exod. 28:12, pozn. 950.
- 1391** Jako „rameni“ ve v. 36; podle jiných „má lopatka odpadá od ramene“.
- 1392** Jiný tvar než v Exod. 6:6 a jinde, ale téhož významu, vyskytující se v SZ jen zde a u Jer. 32:21.
- 1393** N. snad „přes složil svou důvěru v zlato“.
- 1394** Zde v platnosti podstatného jména ve smyslu „veliké množství“.
- 1395** Zde značí „slunce“; tak i v kap. 25:3.
- 1396** Zde v platnosti příslovce.
- 1397** Jako „zastření“ v kap. 24:15.
- 1398** N. „lákáno“, „vábeno“, zde v takovémto smyslu.
- 1399** Tj. „přikládala se k ústům k políbení“, jako projevo modlářské pocty slunci a měsíci.
- 1400** Vl. „neboť bych byl zapřel Вона“, opis v textu zachovává v překladu předložkovou vazbu, jaká je v textu původním.
- 1401** Vl. „shora“, zde smysl jako v textu.
- 1402** N. „radostně se vzrušil“, zde v takovémto smyslu.
- 1403** Tj. „svým ústům“, dále obdobně.
- 1404** Viz Num. 5:21, pozn. 220.
- 1405** Tj. „z masa jeho dobytka“.
- 1406** Tj. „pro pocestné“.
- 1407** Viz Jós. 2:19, pozn. 250.
- 1408** Viz 1 Sam. 14:14, pozn. 254.
- 1409** D. „čeledí“ (n. „rodin“) ¹⁴²⁶, zde ve smyslu „mocných n. vlivných rodin“.
- 1410** Vl. „kež mě někdo slyší“, opis v textu zachovává v překladu vazbu s 3. pádem, jež je v textu původním.
- 1411** Tj. „sluch a řeckne“.
- 1412** Tj. „znamení ruky místo podpisu“, n. „podpis“ („kež mě někdo slyší a potvrdí to svou značkou“).
- 1413** D. „muž mého sporu“ (n. „rozepře“) ⁴³⁷.
- 1414** N. „listinu“, „knihu“, tj. „obžaloby“. Nesouvisí s předchozím „napíše“.
- 1415** Tj. „veřejně“, „na odiv“.
- 1416** Tj. „jako čestnou ozdobu“.
- 1417** Tj. „vydat počet ze svého života“.
- 1418** Tj. „směle“, „bez ostychu n. obavy“.
- 1419** Tj. jako neprávem získaná.
- 1420** Viz Gen. 4:12, pozn. 144.
- 1421** Viz Gen. 17:13, pozn. 453.
- 1422** Viz Gen. 14:13, pozn. 400.
- 1423** Viz Num. 14:33, pozn. 570, zde smysl jako v textu.
- 1424** Viz Gen. 2:2, pozn. 49.
- 1425** Viz Gen. 22:21.
- 1426** Viz Gen. 10:5, pozn. 271 a 311.
- 1427** N. „při jeho (tj. „Jóbových“) řečech“ n. „se svými řeči“ ⁷⁴⁷.
- 1428** N. snad „zalezl“, viz Deut. 32:24, pozn. 1169, tj. „stranou“, „schouil n. skrčil se“.
- 1429** Vl. „jsem se bál (zde spíše ve smyslu „se z úcty n. bázně ostýchal n. neodvažoval“) vyjavit svou vědomost“, v textu opis umožňující v překladu uchovat předložkovou vazbu, jaká je v textu původním.

- 1430** N. „svého vědění“ (n. „poznání“, n. snad „mínění“, „náзору“, dále obdobně), výraz vyskytující se v SZ jen v těchto Elihuových řečech.
- 1431** Vl. „dává na vědomí moudrost“.
- 1432** Překlad zvolen vzhledem k „jim“ zdola.
- 1433** Viz Gen. 25:23, pozn. 662.
- 1434** N. „pravím“, vl. „jsem řekl“, zde snad lze tento slovesný tvar chápat ve smyslu jako v textu.
- 1435** Týká se Jóbá; na něhož se mluvčí opět obrací ve v. 15 a dále.
- 1436** Nikoli jako „vyčkal“ ve v. 4; viz 2 Sam. 18:14, pozn. 738.
- 1437** Vl. „sluch po vaše úvahy“, tj. „než k nim došlo“; ve v. 12 D. „po vás“, tj. „až k vám n. na vás“, snad ve smyslu „pronikavě“, „bedlivě“.
- 1438** N. „najít“, „vypátrat“, tj. „vhodná“.
- 1439** Vl. „Jóba uvědčít“, překlad v textu vzhledem k vazbě s 3. pádem v originále.
- 1440** Vl. „nikoho Jóbovi co dokazujícího“ (n. „Jóba uvědčujícího“ [n. „vyvracejícího“]).
- 1441** Vl. „odpovědět“, zde snad smysl jako v textu; překlad vyhovuje i vazbě s prostým 4. pádem, jaká je v původním textu.
- 1442** N. „překonat“, „porazit“, „na ústup zahnat“, „donutit, aby se vzdal“, vl. „odvanout“, „odfouknout“ (kap. 13:25; Žalm 1:4, pozn. 17), tj. „odbyt“, „odbat“.
- 1443** N. „užasli“, jiný tvar dotčeného slovesa³⁶⁵.
- 1444** N. „odstěhovala“ (Gen. 12:8), sloveso jako „přemisťuje“ zde v kap. 9:5.
- 1445** Vl. „zastavili se“, „zůstali stát“, zde snad smysl jako v textu.
- 1446** Viz Soud. 14:17, pozn. 724.
- 1447** Tj. „jako by v něm bylo“.
- 1448** Viz Gen. 6:13, pozn. 225.
- 1449** Tj. „novým vínem naplněné“, srov. Mat. 9:17.
- 1450** Vl. „aniž člověku pochlebuji“, v textu opis pro předložkovou vazbu v originále.
- 1451** N. „lehce“, D. „jako maličkost“.
- 1452** N. „výstizně“.
- 1453** N. „při životě mě udržuje“.
- 1454** N. „seřad své síly“ (n. „schopnosti“), obdobně jako v 1 Sam. 17:21, pozn. 225, n. „sestav (kap. 32:14) své slova“ (n. „své řeči“). Kap. 37:19 obdobně.
- 1455** N. snad „proti mé tváři“, obdobně jako v Gen. 6:11, pozn. 204.
- 1456** N. snad „zaujmi postavení“, jako „postavit se“ v kap. 1:6; 2:1, zde a v kap. 41:10 v obdobném smyslu jako „stavěl se“ v 1 Sam. 17:16.
- 1457** Viz Exod. 16:21, pozn. 366, zde ve smyslu jako v textu („v téměř postavení jako“).
- 1458** N. „podle jiných, já – podle tvého výroku¹³⁴⁴ (viz kap. 10:9) jsem i já Bohem odštípnut“.
- 1459** Vl. „tě tížít“, v textu opis vzhledem k předložkové vazbě, jaká je v textu původním.
- 1460** Podle LXX „má ruka“ (četli „kappi“, „má dlaň“, místo „echpi“, „můj tlak“).
- 1461** N. „čist“, ne však jako shora, výraz vyskytující se v SZ jen zde.
- 1462** N. „aniž mám¹²⁷“.
- 1463** N. „zámlinky k nepřátelství“, D. „proti mně nepřátelství¹⁸¹“ (Num. 14:34, pozn. 571), nesouvisí s „nepřítele“ zdola.
- 1464** N. snad „nachází při (pak vl. „na“) mně nepřátelství¹⁴⁶³, „asi, považuje mě“.
- 1465** N. „ano na něho stěžuješ“ (Soud. 21:22, pozn. 943).
- 1466** N. „rozepři, že“.
- 1467** N. „rozepři? Vždyť on neodpovídá stran všech svých věcí“ n. „rozepři? Že¹⁴⁶⁶ on... věci“.
- 1468** N. snad „jednou i dvakrát“.
- 1469** N. „mluvi poprvé, a po druhé se to nepozoruje“.
- 1470** Viz Růth 4:4, pozn. 156.
- 1471** N. „napominání“.
- 1472** Tj. „a poučování jich potvrzuje“, vl. „zapečeťuje“, v textu opis uchovávací v překladu předložkovou vazbu, jaká je v textu původním.
- 1473** Tj. „zlé n. nekale působení“.
- 1474** Zde v tomto smyslu, n. „domyšlivost“, „povýšenost“.
- 1475** N. „zahaluje“, aby ho neoslovoval n. nevábil její lesk.
- 1476** Tj. „aby nepominul“.
- 1477** Viz 2 Par. 23:10, pozn. 808.
- 1478** Hebr. „rív“, podle čteného textu „rów“, což značí i „množství“, a takový význam tomuto výrazu příkládají LXX („pléthos“) i Vulgata („multitudo“) a jiné staré překlady a taktéž rabínské výklady, dotčený výraz však lze chápat i jako neurčitý způsob slovesa „rív“, „přít n. vadit se“, takže lze říci, že čtený text dává v podstatě též smysl jako psaný, kdežto znění „množství“ se, mám za to, nevelmi dobře hodí do textové souvislosti.
- 1479** Tj. bodavá bolest v kostech, budící pocit nepokoje n. vady n. snad zápasu mezi nimi.
- 1480** N. „lákové (n. „žádoucí“) jídlo“, D. „jídlo tužby“ (Gen. 3:6, pozn. 95).
- 1481** D. „viděním“, „od (n. „z“) vidění“. V jiném smyslu v kap. 37:18¹⁶⁵².
- 1482** Vl. „se obnažují“, smysl jako v textu.
- 1483** Srov. 1 Par. 21:12 a dále, pozn. 680, kde je obdobný tvar jiného slovesa, ale v dané souvislosti v podobném smyslu.
- 1484** N. „nad ním“, „pro něho“.
- 1485** Jako „tlumočnick“ v Gen. 42:23; podle jiných „přímlovce“.
- 1486** N. „náležitost“, „jeho správnost“ (n. „upřímnost“) ve smyslu „co je pro něho správně činit“, „upřímnost, jaká se má při něm projevit“.
- 1487** Sloveso nezcela jasného významu, vyskytující se v SZ jen zde.
- 1488** Zde i „hrobu“, jako ve v. 16 a jinde.
- 1489** N. „dosáhl“, „nabyl“.
- 1490** Viz Exod. 21:30, pozn. 723.
- 1491** N. „vzkypí“, „počne oplývat“, tj. „zdravím n. svěžeji“.
- 1492** N. „mladictví“, „mládenectví“, příbuzný výraz je „mládence“ v 1 Sam. 17:56, nesouvisí však s „mládí“ zde shora.
- 1493** Viz Deut. 33:11; je to tvar téhož slovesa jako v Lev. 1:4, viz tam pozn. 11.

- 1494** Viz Hab. 2:1, pozn. 109.
- 1495** N. snad „jeho spravedlnost“, tj. „tím, že mu spravedlnost daruje n. přiznává“.
- 1496** Podle některých „bude zpívat (slovesný tvar „jášór“, „bude se dívat“, považují za tvar slovesa „šír“, „zpívat“) před lidmi“.
- 1497** Viz 2 Sam. 7:14, pozn. 355.
- 1498** Srov. Est. 7: 4, pozn. 160 a 252, kde je téhož slovesa použito v poněkud porovnatelném smyslu. Jiní je zde chápou ve smyslu obdobném tomu, v jakém se toto sloveso uvádí tamtéž v kap. 3:8 a 5:13 a překládají „to mi neprospělo n. nepřineslo uspokojení“. Mám však za to, že textové souvislosti mnohem lépe odpovídá znění v textu; podobně překládají i LXX a Vulgata.
- 1499** Podle čteného textu na obou místech „jeho“, psaný text však neporovnatelně lépe vyhovuje textové souvislosti.
- 1500** N. „potěšovat (n. „oblažovat“) světlem“, vl. „hledět v světlo“, smysl však jako v textu n. zde shora.
- 1501** Tvar trpného rodu („aby byl osvěcen“, v. 30; „kde by se mohli skrýt“, kap. 34:22).
- 1502** D. „jsou-li slova¹⁵⁴“ (v. 32), „nejsou“ (v. 33), smysl jako v textu.
- 1503** Vl. „vědoucí“, „vědomosti mající“.
- 1504** Minulý čas snad ve smyslu⁵⁴¹ „ukázalo se, že jsem“, „projevil jsem se jako takový, jenž je“.
- 1505** N. „v právu“, jako např. v kap. 9:15, nesouvisí však s „právo“ zdola.
- 1506** N. snad „Který muž, jako“.
- 1507** Souvisí s „se... vysmívat“ v kap. 9:23⁴⁷³.
- 1508** Srov. kap. 15:16.
- 1509** Vl. „chodí“, ne však jako zdola, „cestuje“, „putuje“, n. snad „potuluje se“, sloveso, jehož tvarem je „pocestného“ v 2 Sam. 12:4 a jež souvisí se „stezky“ zde v kap. 8:13 a dále⁴¹⁸.
- 1510** N. „společenství“, „sdružení“, „tlupě“.
- 1511** N. „v přátelství (n. „blaženém styku“, „byť zadobře“) s Bohem“.
- 1512** N. „rozumu“, jako např. v kap. 36:5, „rozumní muži“.
- 1513** Srov. obdobné použití téhož slovesa v Exod. 21:34, pozn. 729.
- 1514** D. „Nýbrž působení člověka mu odplácí“, „to podle stezky každého mu dává najít“.
- 1515** Tj. „s tím se shledat“, jak by se asi řeklo dnes. V kap. 37:13 smysl jako v textu¹⁶⁴¹.
- 1516** N. „kdo mu svěřil“, opis v textu uchovává v překladu předložkovou vazbu, jaká je v textu původním. Nesouvisí se „založil“ zdola. Kap. 36:23 obdobně¹⁵⁹⁸.
- 1517** Tj. „kdyby myslil jen“.
- 1518** Sloveso jako v Gen. 30:23, pozn. 230.
- 1519** Tj. to, co od Něho pochází a na zemi dává život všemu živému.
- 1520** N. „Zda může hněv nenávidícího“.
- 1521** Vl. „vázat“, „svazovat“, „uvazovat“, a tedy „omezovat“, sloveso jako „obvazuje“ v kap. 5:18, zde snad smysl jako v textu, podle jiných „což snad má, kdo nenávidí právo, vládnout“ n. „zda může... potlačovat (n. „omezovat“) hněv“.
- 1522** N. snad „nanejvýš“, „svrchovaně“.
- 1523** Viz 2 Sam. 23:6, pozn. 943, zde smysl jako v textu.
- 1524** N. „otřesení“, „zmatení“.
- 1525** D. „silného odstraňují“, smysl snad jako v textu.
- 1526** Tj. „lidskou“.
- 1527** Viz Gen. 46:29, pozn. 1266.
- 1528** N. „nemusí přece... dlouho dbát“ (n. „obracet zřetel“).
- 1529** N. „bez“, jako v kap. 26:2, D. „ne“; tak i „nic“ v kap. 24:25.
- 1530** Tj. „je tudíž patrné, že“; jinak snad „protože“.
- 1531** Zde ve smyslu „porazí“, „zničí“, „zahubí“.
- 1532** Sloveso jako „tleská“ v kap. 27:23; zde ve v. 37 jako projev posměchu.
- 1533** D. „místo zlovolných“, tj. „podle toho, co zlovolným patří“.
- 1534** Tj. „veřejně“.
- 1535** Viz Num. 14:24 a 43, pozn. 552.
- 1536** Jako „uvažovali by“ v Deut. 32:29, zde snad ve smyslu „nevzali si k srdci“.
- 1537** D. „všechny jeho cesty“, smysl jako v textu.
- 1538** Vl. „dovedli“, „přivedli“.
- 1539** N. „uvedli (n. „uvallili“) na“.
- 1540** Tj. „ruší n. rušivě zasahovat“, smysl dotčeného slovesného tvaru⁴⁶⁹ je zde spíše jako jiného tvaru v kap. 9:29; 10:15⁴⁸⁷ „zlovolný být“, „zlovolně se chovat“).
- 1541** Tj. „jednotlivce“.
- 1542** D. „od králování (tj. „k zabránění králování n. k ochraně před králováním¹¹⁶)“ člověka bezbožného“, dále obdobně, srov. 1 Sam. 8:7, pozn. 360.
- 1543** Tj. „Jób“.
- 1544** Vl. „mimo“, zde snad spíše smysl jako v textu.
- 1545** Zde v takovémto smyslu („*řídí se tím, co pochází z tvé blízkosti*“).
- 1546** Vl. „mi (tj. snad „podle mne“, „v souhlasu se mnou“) budou říkat“.
- 1547** Vl. „s uzavřením^{747 1536}“.
- 1548** Hebr. „áví“; rabínské výklady odvozují tento výraz od slovesa „áváh“, „být ochoten“, „mít chuť“, „přát si“, „chtít“ (kap. 39:9¹⁷⁴⁸) a chápou jej ve smyslu „mé přání“, „má tužba“; tohoto smyslu, doslovně nebo častěji poněkud volněji („ach, kéž“, „ó, kéž“, srov. příbuzný výraz „ávóv“ [„ach“] v Přís. 23:29) se přidružuje většina známých mi novějších překladů. Dal jsem však s Vulgatu („pater mi“) a několika málo novějšími překlady přednost v textu uvedenému znění, neboť jednak není zmíněnými rabínskými výklady uvedený význam dotčeného výrazu nikde jinde doložen a na druhou straně lze znění v textu podané zcela dobře pochopit jako vzrušené zvolání povahy citoslovce, podobně jako 2 Král. 2:12 a 13:14. Znění LXX „ú mén de alla“ („nicméně však“, „přesto však“), jemuž také některé novější překlady dávají přednost, mělo patrně za svou předlohu nějaké jiné dnes sotva spolehlivě zjištěitelné čtení.
- 1549** Vl. „do nekonečna“, obdobně jako v kap. 14:20, zde a obdobně v kap. 36:7 snad smysl jako v textu; zde podle některých i „do vítězství“ (srov. 1 Sam. 15:29, pozn. 640).

- 1550** D. „ve způsobu“, „na způsob“.
- 1551** Vl. „nad BOHA“, smysl jako v textu („nad *spravedlnost* BOHA“).
- 1552** Vl. „řikal jsi“, „pravil jsi“, zde snad smysl jako v textu.
- 1553** N. snad „zlovůle se týká člověka podobného“, dále obdobně.
- 1554** Srov. kap. 22:8¹⁰⁵⁷.
- 1555** N. „velikých“, „mocných“¹¹⁰⁰.
- 1556** N. „křičí, o pomoc od násilí volají mnozí“.
- 1557** Vl. „zpěvy doprovázené hudbou“ (2 Sam. 23:1, pozn. 929).
- 1558** N. „vyučující nás zvířaty¹⁷⁰ země a letounstvem¹⁷⁰ nebes, moudrymi“. Viz kap. 12:7.
- 1559** D. „jen“.
- 1560** N. „aniž Všemocný na ni hledí“ (n. „k ní přihlíží“).
- 1561** N. „rozsudek“, jako „pří“ v Deut. 17:8; dále obdobně.
- 1562** Vl. „úzkostlivě čekat“, „v úzkostlivém očekávání sem-tam přecházet“.
- 1563** Viz i Exod. 20:5, pozn. 663.
- 1564** N. „zlobu“, „špatnost“.
- 1565** N. „Ale nyní, ač hněv proti němu nezasáhl, on (tj. „Jób“) neví mnoho o své pýše!“
- 1566** N. „zveličuje“, „množí“, „rozhojňuje“. Tvar tétož slovesa je v kap. 36:31.
- 1567** D. „ještě jsou slova¹⁵⁴⁴“.
- 1568** Tj. „v prospěch“, „k obhájení“.
- 1569** Viz Num. 18:9, pozn. 709.
- 1570** N. „vynášet do daleka odtud“.
- 1571** N. „Zhotoviteli“, „Utvořiteli“.
- 1572** Tj. „stran (n. „ve“) vědění“, viz 1 Sam. 2:3, pozn. 75.
- 1573** D. „je“, tj. „spravedlivé“.
- 1574** N. snad „chyceni v osidlech“.
- 1575** N. „chování“, nesouvisí však s „se chovali“ zdola.
- 1576** N. „slouží¹⁷⁴⁹“, dále obdobně.
- 1577** Zde v takovémto smyslu („až do konce prožívat“).
- 1578** N. „hromadí“, tj. „proti sobě Boží“, podle jiných „chovají“, tj. „v sobě proti Bohu“.
- 1579** Viz Deut. 23:17, pozn. 844.
- 1580** N. „útlaku“, v hebrejštině slovní hříčka: „jehallac“, „vytrhuje“, „billachac“, „v soužení n. útlaku“.
- 1581** Viz 2 Par. 18:31, pozn. 686.
- 1582** D. „pod ní“, tj. „tam, kde se rozkládá“.
- 1583** N. snad „obložení“, „nálož“, „náplň“, tj. „co by se na stůl kladlo“, podle jiných „odpočinek“, „klid“, „pokoj“.
- 1584** „odpočinek (atd.) u tvého“.
- 1585** Vl. „naplnění tučnosti“. Viz Žalm 63:5, pozn. 1520.
- 1586** Tj. jakoby „soudním sporem, jež si zlovolný dovoluje vést proti Bohu, a smýšlením, jež ho k tomu vede“, podle jiných „rozsudkem (n. „soudem“) zlovolného“, tj. „jež zlovolný zasluhuje n. jenž zlovolného stihne“.
- 1587** Vl. „budou do sebe navzájem zasahovat“.
- 1588** Tj. „tvé“.
- 1589** Zde ve smyslu „tvého utrpení“.
- 1590** Tj. snad „neuváděla v omyl“, jinak „aby tě popuzení (pak „Boží“) nemuselo strhnout v kázní, takže by tě žádná rozsáhlost výkupného (pak nikoli podle předchozí poznámky¹⁵⁸⁹) nemohla odtáhnout“ (pak ve smyslu „do bezpečí“, „vyprostit“).
- 1591** Podle jiných „zda tě může tvé volání o pomoc vést z tísně? Ani zlatá ruda“.
- 1592** Vl. „všechna vynaložení sil“, zde ve smyslu „všechny výsledky n. výtěžky námahy“.
- 1593** Zde snad „zámožnosti“, „moci vyplývající z bohatství“.
- 1594** Verše 17–19 a 32n. jsou velmi nesnadno srozumitelné a překlad jich proto nejistý.
- 1595** Tj. „určené k“.
- 1596** Viz Gen. 17:16, pozn. 459.
- 1597** N. „strádání“, „utrpení“.
- 1598** Zde ve smyslu „kdo mu uložil“.
- 1599** N., podle některých, „prohlížejí“, srov. kap. 33:27¹⁴⁹⁶.
- 1600** N. „vznešený“, „velebný“, výraz vyskytující se v SZ jen zde a v kap. 37:23.
- 1601** Tj. „směrem dolů“, jiný tvar dotčeného slovesa se smyslem jako v textu, n., podle jiných, „zmenšuje“.
- 1602** N. „páru“, jako „výpar“ v Gen. 2:6.
- 1603** N., podle jiných, „procezuji se jako děšť podle velikosti jeho oblaku“.
- 1604** Tj. „mlhou“, n.¹⁶⁰³ „jímž“, tj. „deštěm“.
- 1605** Výraz vl. značí vrstvy řídkého vzduchu nad těžkými mraky, i klenbu nebes, oblohu.
- 1606** N. „dšti“, nesouvisí však s „deště“ ve v. 27.
- 1607** Souvisí se slovesem ve v. 30⁵⁵⁹.
- 1608** Zde značí „bouřkový mrak“.
- 1609** Vl. „nad sebou“, smysl však snad spíše jako v textu.
- 1610** N., podle některých, „halí se v“.
- 1611** Tj. „hlubiny“, D. „kořeny“.
- 1612** Z v. 31 je patrné, že se i zde, jako v kap. 9:8, míní „moře oblaků⁴⁵²“.
- 1613** Vl. „pokrývá“, jako ve v. 30, tj. „jako kryt n. pokrývku přikládá“. Nesouvisí s „vkládá“ zdola. Stran smyslu předložkové vazby, již je zde použito, srov. Deut. 13:8, pozn. 527. Tétož slovesa je použito v kap. 38:34 ve smyslu jako tam v textu.
- 1614** D. „světlo“, zde a dále smysl jako v textu.
- 1615** Tj. „rozkazuje mu“, opis v textu uchováva v překladu předložkovou vazbu, jaká je v textu původním.
- 1616** Vl. „proti předmětu útoku“, srov. příbuzný výraz obdobného významu v kap. 7:20; podle jiných „proti útočníku“ n. „jako tomu (pak vl. „v úloze n. *postavení* toho), jenž s jistotou zasáhne“.
- 1617** Viz Gen. 21:12 a dále, pozn. 769.
- 1618** Zde v takovémto smyslu („hřmění“, „rachot“).
- 1619** Vl. „řídí je“, „razí mu cestu“.
- 1620** Vl. „křídílům“, „cípům“ (Num. 15:38, pozn. 615). Dále obdobně.
- 1621** Tj. „za blýskáním“.
- 1622** Sloveso, od něhož je dotčený výraz¹⁴⁹ odvozen.
- 1623** N. „nádhery“, „vznešenosti“, „velebnosti“, „slávy“.
- 1624** Tj. „blesky“.
- 1625** Zde použito v platnosti příslovce.
- 1626** Vl. „nevíme“, „neznáme“.
- 1627** Viz Gen. 7:12; Ezr. 10:13, pozn. 395.
- 1628** N. „moc“, zde snad ve smyslu „projev jeho síly n. moci“.

- 1629** Zde ve smyslu „pevně ji drží“, n., podle jiných, „ochromuje ji mrazem“.
- 1630** Zde v obrazném smyslu; podle jiných „z komory jihu“, obdobně jako v kap. 9:9⁴⁵⁶.
- 1631** D. „od rozháňčů“ (n. „roztrušovačů“), smysl snad jako v textu, výraz v SZ se vyskytující jen zde.
- 1632** Zde D. „se dává“.
- 1633** N. „nastává mráz“.
- 1634** N. „stlačuje“, „stěsnává“, vl. „je v zužování“ atd.; jako „úžiny“ v kap. 36:16.
- 1635** N. „sráží“, „svrhuje“, při průtrži mračen.
- 1636** N. „zaplašuje“, jako v kap. 18:11. V kap. 38:24¹⁷⁰² v podmětném smyslu.
- 1637** N. „roztrušuje“ (n. „rozsyává“, „rozšívá“) obla-ka¹³⁵ svého blýskání¹⁶¹⁴, tj. „bouřkové mraky“.
- 1638** Tj. „oblak(u)“, níže ve v. 12 „oblaků“.
- 1639** Množné číslo snad i ve smyslu „jeho pokyny n. po-pely“.
- 1640** D. „vše, co“.
- 1641** N. „nacházet svůj cíl“, „dospívat k svému určení“.
- 1642** Tj. „zasluhuje-li to jeho země“.
- 1643** Tj. „projev laskavosti“.
- 1644** Tj. snad „úmyslu“, „záměru“.
- 1645** Obdobný tvar jako v kap. 10:3, zde ovšem v doslov-ném smyslu.
- 1646** Tj. „jak to, že se při váze svého obsahu tak vysoko vznáší“.
- 1647** D. „jenž (n. „ten, co“) tvá“, smysl jako v textu, n., podle jiných, „že (n. „jak to, že“, tj. „vyznáš se v tom, že n. jak to, že“) tvá“.
- 1648** Vl. „od jihu“, smysl předložkové vazby obdobný jako u Jós. 11:23, pozn. 461, snad tedy volněji „když je země chráněna před jižním větrem“¹⁶⁶.
- 1649** D. „s ním“.
- 1650** N. „Dával jsi s ním“.
- 1651** N. „rozprostření“, „rozložení“, vl. „rozpínat“ atd., sloveso souvisejí s „klenba“ v Gen. 1:6, pozn. 10. V tex-tu opis vzhledem k následující vazbě s 3. pádem.
- 1652** Viz Exod. 38:8, pozn. 1240, kde ovšem je použito jiného (příbuzného) výrazu.
- 1653** Tj. „nevědomost“.
- 1654** Vl. „vyrozprávět“ (např. Gen. 24:66, pozn. 418), zde smysl jako v textu.
- 1655** Viz 2 Sam. 17:16, pozn. 707.
- 1656** N., podle jiných, „promluví-li kdo, musí být rozdr-cen!“
- 1657** D. „nemohou⁴⁰⁰“, tj. „lidé“.
- 1658** D. „ono“.
- 1659** Tj. „oblohu“, „vyjasňuje ji“ rozháňáním n. odháň-ním oblak.
- 1660** D. „zlato“, tj. „sluneční světlo“ („zlaté slunce“).
- 1661** N. snad „probleskuje“, „prosvítá“, zde v takovémto smyslu.
- 1662** Tj. „zpoza temných mraků“, jinak „od severu“, srov. Is. 14:13, překlad v textu však vyjadřuje původní význam tohoto výrazu („cáfon“), jehož se sice zpravi-dla používá ve smyslu „severu“, jenž však je odvozen od slovesa „cáfan“, „skrývat“, „ukrývat“, viz kap. 10:13 a dále⁵¹⁶, a značí tedy vl. „skryté (n. „temné“, srov. české „půlnoc“) místo n. oblast“. Ač se drtivá většina známých mi překladů zde přidržuje smyslu „od n. ze severu“, mám za to, že znění, jemuž jsem s nemnohými dal v textu přednost, mnohem lépe odpovídá textové souvislosti (jako protiklad k v. 21). Někteří chápou předchozí „zlato“ doslovně a podávají toto místo ve smyslu „ze severu přichází zlato“, někdy s poukazem na to, že „sever“ byl tehdy považován za tajemnou zlatonosnou oblast.
- 1663** Viz Num. 27:20, pozn. 988.
- 1664** N. „při +Bohu“, „před +Bohem“.
- 1665** Tj. „nepřekrucuje“, srov. jiné sloveso v Exod. 23:3 a dále, pozn. 786, v této souvislosti obdobného význa-mu.
- 1666** N., podle jiných, „v moci a soudu a plnosti sprave-dlnosti; neponižuje“, tj. „nikoho“, n. „neubližuje“ („nikomu“).
- 1667** Zde ve smyslu „nedbá“.
- 1668** D. „na všechny moudré“, tj. „přemoudřelé“, „samy sebe za moudré považující“ (tak Vulgata).
- 1669** Zde snad i „úmysl“, „záměr“, tj. „Můj“ (Hospodin-ův).
- 1670** K vyměření.
- 1671** Hebr. „hatebbáú“, srov. Exod. 26:24, pozn. 924. Viz i Přísl. 8:25, pozn. 431.
- 1672** Viz Exod. 26:19, pozn. 919.
- 1673** Viz Gen. 31:51, pozn. 849.
- 1674** D. „při psání spolu“.
- 1675** Viz Jós. 6:5, pozn. 215; stran kap. 30:5 viz Soud. 7:21, pozn. 741.
- 1676** N. „vyprýstění“, „vyvalení“, „provalení“, „výpád“ (Soud. 20:33).
- 1677** N. snad „plenky“¹³⁵.
- 1678** N. „vytesal“, „vysekal“.
- 1679** Vl. „přicházet“, „docházet“.
- 1680** N. „pýše“, „nadutosti“; podle některých „nádhře“.
- 1681** Zde v takovémto smyslu (hebr. „gal“, množné číslo „gallím“, „něco, co se valí“, jako se „valí“ kameny, srov. Jós. 5:9, pozn. 193).
- 1682** D. „od“, tj. „od počátku“.
- 1683** Tj. snad „aby nastalo“.
- 1684** N. „Ukázal jsi úsvitu“.
- 1685** Viz Soud. 16:3, pozn. 757.
- 1686** N. „z ní... vytřesení“.
- 1687** Tj. „země“.
- 1688** Tj., jako beztvářá hlína dostává vtisknutím pečeti-tla pevný a určitý tvar, tak se vše na zemi při roze-dnívání vynořuje ze tmy a projevuje se zřetelně ve své skutečné podobě.
- 1689** Tj. „věci na zemi“, n., podle některých, „zlovolní“.
- 1690** Jako „postavit se“ v kap. 1:6 a 2:1; n. „vystávají“, tj. „vystupují zřetelně najevo“.
- 1691** Vl. „zadržuje“, jako v kap. 22:13.
- 1692** Neboť jejich světlem je tma (kap. 24:16n.).
- 1693** Srov. Num. 15:30, pozn. 604.
- 1694** N. „nejhlubším nitrem“, jinak „prošel ses při zpy-tování“.

- 1695** Vl. „pozornost na šíře“ (n. „šířky“), množné číslo snad ve smyslu jako v textu.
- 1696** Viz Gen. 20:2 a dále, pozn. 564.
- 1697** Viz v. 4.
- 1698** Viz Deut. 28:12, pozn. 960.
- 1699** N. „vstoupil do zásobáren“.
- 1700** Jako „krupobití“ v Exod. 9:18nn.
- 1701** Viz 2 Sam. 17:11, pozn. 701.
- 1702** N. „rozptyluje“, „rozšiřuje“.
- 1703** Vl. „rozdělil“, viz Gen. 9:19, pozn. 299. Nikoli jako „rozděluje“ ve v. 24.
- 1704** Viz 2 Král. 18:17, pozn. 725.
- 1705** N. „příválu“, „lijavci“, jiný výraz než v kap. 14:19⁷⁰⁴, odvozený však od slovesa „splachuješ“ tamže.
- 1706** N. snad „zem nikoho“.
- 1707** N. „liduprázdnou“.
- 1708** Zde v takovémto smyslu; srov. Num. 30:12, pozn. 1019.
- 1709** N., podle některých, „nádrže“, „jímky“, „rybníky“, výraz vyskytující se v SZ jen zde.
- 1710** D. „jako kámen“, tj. „mrzutím se zhuštuje, tuhne jakoby v kámen, a tím jako tekutina mizí“.
- 1711** Sloveso jako „uvázala“ v Gen. 38:28, obdobně i zde v kap. 39:10 a 41:5; na tomto místě snad smysl jako v textu („sešněrovat“ n. snad „uzavřít“, „uvěznit“, tj. „zmožnit n. omezit jejich uplatnění“).
- 1712** N. snad „přijemnosti“, hebr. „maadanóth“, v podstatě týž výraz jako „maadaním“, „lahůdky“, v Gen. 49:20, viz příbuzný výraz v 2 Sam. 1:24, pozn. 74. Tohoto smyslu se však v podstatě přidržuje jen velmi málo z dostupných mi překladů, jako např. český kralický překlad („zavázat... rozkoše“); valná většina ostatních tento výraz považuje za tvar vzniklý přesmyknutím souhlásek (srov. 2 Sam. 22:46, pozn. 923) z předpokládaného, ale nikde nedoloženého výrazu „maadanóth“, ježž odvozuji od slovesa „ánad“, „ovíjet“ (kap. 31:36), a chápou dotčené místo ve smyslu „uvázat n. snad utáhnout pouta“; tak v podstatě i LXX („synékas... desmon“, „spojil n. stáhl n. snad utáhl jsi pouto“). Ojedinelý je překlad Vulgaty „coniungere valebis micantes stellas Pleiadas“, „dokážeš spojit kmitající (n. „mihotající“) se hvězdy Plejády“; jehož předlohu sotva lze spolehlivě zjistit.
- 1713** N. snad „souhvězdí“ vůbec, hebr. „mazzaróth“, výraz vyskytující se v SZ jen zde.
- 1714** Miní se, podle některých, 3 hvězdy v „oji“ Vozu, n. „ocasu“ Medvěda. Jinak snad nějaké menší hvězdy v okolí Arktura.
- 1715** Viz Exod. 12:17, pozn. 386.
- 1716** D. „nebes“, zde se však chápě jakoby v jednotném čísle; proto je zdola „jeho“.
- 1717** N. „vládu“, „panování“, výraz vyskytující se v SZ jen zde.
- 1718** N. „přívál“, „záplava“ (kap. 22:11), nikoli jako ve v. 25¹⁷⁰⁵ ani jako v kap. 14:19⁷⁰⁴.
- 1719** Zde v doslovném smyslu.
- 1720** Viz Gen. 22:1, pozn. 569.
- 1721** Podle rabínských tradic „v ledviny“, jako v Žalmu 51:6. Výraz se v SZ vyskytuje jen na těchto dvou místech.
- 1722** Zde snad „mysl“, „význam“.
- 1723** Výraz nejasného významu, vyskytující se v SZ jen zde.
- 1724** Viz i Gen. 15:5, pozn. 418.
- 1725** Vl. „pokládá“, tj. „ležmo“, „převrací“, takže z nich voda vytéká. Srov. Lev. 15:16n, pozn. 501.
- 1726** N. „měchy“, jako např. v 1 Sam. 1:24. Zde se míní „mraky“.
- 1727** Zde snad v cílovém n. směřovém smyslu („do“, „k“).
- 1728** N. „stékání“, ale souvisí se „slutinou“ níže¹⁷²⁹. Tvar tétož slovesa je v kap. 41:23n.
- 1729** Viz 1 Král. 7:37, pozn. 423.
- 1730** N. „pevně drží pohromadě“.
- 1731** N. „dychtivost“, „lačnost“, „chuť“, tj. „k žrádlu“, vl. „život“, zde ve smyslu „projev života“, „životní potřeby“.
- 1732** N., podle některých, „v houští“.
- 1733** N. „v doupetí“, jako v kap. 37:8, zde vzhledem k předložkové vazbě, již je zde použito, smysl spíše jako v textu.
- 1734** Viz Gen. 27:3, pozn. 667.
- 1735** Jako „volají o pomoc“ v kap. 35:9 a jinde.
- 1736** Viz Num. 20:8, pozn. 763.
- 1737** D. „vyčíhat pracování laní“.
- 1738** Viz Gen. 49:9, pozn. 1334; n. snad „svějí („kříví“, „hrbí“) se“.
- 1739** Jako „roztíná“ v kap. 16:13, tedy vl. snad „profezávají“, „prolamují“, „protrhují“, „rozštěpují“ n. spíše „nechávjí profezat se“ atd.
- 1740** N. „v šířem poli“.
- 1741** D. „svobodného“ (Exod. 21:5).
- 1742** Hebr. „áród“, jiný název divokého osla, vyskytující se v SZ jen zde.
- 1743** N. „neplodnou“, „neúrodnou“.
- 1744** Viz Num. 21:28, pozn. 820.
- 1745** Jako „hřmění“ v kap. 36:29.
- 1746** N. „vyslíděno“, „vyzkoumáno“, odvozeno od slovesa „prozkoumávají“ v Num. 13:2 a obdobně dále.
- 1747** Viz Num. 23:22, pozn. 902; zde, podle některých, „nosorožec“.
- 1748** Viz Deut. 2:30, pozn. 71.
- 1749** Viz Gen. 29:15, pozn. 749.
- 1750** Tj. „zapřáhnout“.
- 1751** Tj. „branimi kypřit půdu v nížinách“; jnak viz Gen. 14:3, pozn. 390.
- 1752** Vl. „opustit“, dále obdobně; ve v. 14 také „opouští v“ (n. „na“, nikoli jako „na“ zdola).
- 1753** Nikoli jako „spoléhát“ ve v. 11³¹⁵.
- 1754** Tak podle čteného textu; psaný text má znění „že se tvé símě bude moci“.
- 1755** Tj. ve sklizni.
- 1756** Podle psaného textu¹⁷⁵⁴ by bylo záhodno číst „a že on je bude umět“.
- 1757** D. „výkřiků“, „skřeků“, básnické označení křičící n. skřehotající pštrosí samice.
- 1758** Sloveso jako „se... radovat“ v kap. 20:18.

- 1759** N. „čápa“, viz Lev. 11:19, pozn. 348; tento výraz však zároveň značí „soucitná“, „laskavá“, „milosrdná“, viz 2 Par. 6:41, pozn. 326, takže zde lze číst „je-li to soucitná (atd., tj. „snesená vejce a vyhlédá mláďata kryjící a zahřívající“) perut a peří“.
- 1760** Jednotné číslo („každé n. kterékoli vejce“).
- 1761** Vl. „strachu“, tj. snad „nestará (n. „nestrachuje“) se, že její lopota je nadarmo“.
- 1762** N. „aniž ji vybavil rozumem“.
- 1763** N. „Nyní“.
- 1764** Vl. „pobodává“, „pobízí“, „povzbuzuje“, tj. „k vyběhnutí“.
- 1765** N. „mává křídly na výšině“.
- 1766** Jako v Gen. 49:17, viz tam kap. 50:9, pozn. 1383.
- 1767** Podle jiných „vysokostí“, „vznosným vzepětím“, výraz nejasného významu, vyskytující se v SZ jen zde.
- 1768** N. „cválat“, „klusat“.
- 1769** Tj. „prozkoumávají území před bitvou“; staré překlady a valnou většinou i známé mi překlady novější pomíjejí skutečnost, že je zde sloveso v množném čísle, a podávají toto místo ve znění „V údolí hrabe (n. „kope“, tj. „netrpělivě kopyty“) a“; mám však za to, že hebrejské znění, jemuž jsem s nemnohými dal přednost, plně odpovídá textové souvislosti bez neodůvodněného nahrazování množného čísla jednotným, nebo, jako v slovenském překladu prof. Roháčka („jeho nohy hrabů“), doplňování textu slovy, jichž v textu původním není.
- 1770** Tj. „ozbrojenému vojsku“; kap. 20:24 obdobně.
- 1771** N. „strachem (n. „leknutím“) zmaten“ (Jer. 17:18); nesouvisí se „strachu“ shora.
- 1772** D. „tvář“, dále obdobně.
- 1773** Vl. „vrací“; n. „se od blízkosti meče odvrací“.
- 1774** N. snad „proti němu“.
- 1775** Viz Soud. 3:22, pozn. 202.
- 1776** Jako v 1 Sam. 17:6, nikoli jako zde např. v kap. 33:18¹⁴⁷⁷.
- 1777** N. „polyká“, vl. „srká“ (Gen. 24:17, pozn. 616).
- 1778** Tj. „řítí se kupředu“ („hltá n. polyká kilometry“).
- 1779** Vl. „aniž důvěřuje, ani ve“ („aniž si dá říci, ani na“), smysl jako v textu.
- 1780** Viz Exod. 19:16, pozn. 647.
- 1781** Viz 1 Sam. 1:7, pozn. 22, zde jen jiná předložka, smysl v podstatě týž.
- 1782** D. „každé troubě¹⁷⁸⁰“.
- 1783** Tj. „řehťá“.
- 1784** Tj. „hřímavý hlas povelů“.
- 1785** Zde „válečný pokřik“.
- 1786** Viz Lev. 11:15, pozn. 340.
- 1787** Viz Num. 3:16, pozn. 93.
- 1788** Vl. „pozvedá“, „vyzdvihuje“.
- 1789** Viz 1 Sam. 14:4n., pozn. 352.
- 1790** Viz 1 Sam. 22:4, pozn. 838.
- 1791** Vl. „nocuje“, sloveso jako např. ve v. 9, opisem v textu se snažím vyjádřit smysl zvláštního zvrtného tvaru, jehož je zde použito.
- 1792** Jako v Deut. 22:6, nikoli jako „mláďata“ jinde v této knize; výrazu se používá jen o ptačích mláďatech.
- 1793** Nikoli jako ve v. 24¹⁷⁷⁷.
- 1794** D. „v čem“.
- 1795** Viz Deut. 21:1, pozn. 746.
- 1796** Viz Mat. 24:28.
- 1797** N. „mravokárce“, „kdo rád napomíná“ (n. „poučuje“).
- 1798** N. „lehký“ ve smyslu „bezcný“, „k ničemu“, viz „zlehčování“ v 1 Sam. 2:30, „ztratila... vážnost“ v Gen. 16:4; srov. i Dán. 5:27, kde ovšem je použito jiného výrazu.
- 1799** N. snad „projevil jsem se⁵⁴¹ nepatrným“.
- 1800** N. „dokonce“.
- 1801** N. „projevit“, „ukázat“, „dokázat“, vl. „abys mohl být“, zde však snad spíše ve smyslu jako v textu n. zde shora.
- 1802** D. „podobným jemu“.
- 1803** Viz příbuzné sloveso v kap. 8:11; 10:16⁴¹¹.
- 1804** D. „pod nimi“; kap. 36:20 a dále obdobně. Srov. Exod. 16:29, pozn. 579.
- 1805** D. „v tom zahrananém“, smysl snad jako v textu.
- 1806** N., podle některých, „tím zahranáním zastří“ (n. „zahal“).
- 1807** Co do hláskové podoby týž výraz jako „zvěř“, „dobytek^{590u}“, zde však jde o přepis egyptského názvu jistého velkého tlustokožce, snad „hrocha“, podle některých „slona“.
- 1808** D. „s tebou“.
- 1809** N. „šlachách“, ne však jako ve v. 17.
- 1810** Výraz vyskytující se v SZ v tomto významu jen zde.
- 1811** Vl. „kosti“, ne však jako shora.
- 1812** Vl. „chtějíci ho upravit¹⁴⁴⁸“.
- 1813** Tj. „k jídlu n. snad k obětování“ (n. prostě „obětovat“; viz Lev. 9:7, pozn. 287).
- 1814** Vl. „přibližuje¹⁸⁵²“, zde asi ve smyslu „jen ať to zkusí“.
- 1815** Podle jiných „jen jeho Tvůrce může přiložit svůj meč“ n. „jeho Tvůrce mu podává (n. „uměl podat“) (Gen. 27:25) jeho meč“ (pak se tento výraz chápe ve smyslu „jeho zuby“). S nemnohými jsem však dal přednost znění, jemuž podávám v textu, zejména proto, že dává dobrý smysl bez doplňování textu slovy, jichž v textu původním není.
- 1816** Vl. „výtěžek“, „výnos“ („co se na horách urodí“).
- 1817** Sloveso jako „směje se“ např. v kap. 39:7, zde jiný tvar se smyslem jako v textu, viz Soud. 16:25 a 27, pozn. 796.
- 1818** Nikoli jako v kap. 9:26⁴⁷⁸; n. „rákosi“, ne však jako v kap. 8:11⁴¹³.
- 1819** V původním textu slovní hříčka: „ceelím“, „lotosy“, „cileló“, „jeho stín“.
- 1820** Zde bez předložky, jen se zájmenou příponou.
- 1821** N. „topoly“.
- 1822** N. „počiná si dravě“ (n. „násilně“), když vystoupí z břehů.
- 1823** Viz 1 Sam. 23:26, pozn. 877.
- 1824** D. „v jeho očích“, tj. „v jeho dohledu n. zorném poli“.
- 1825** Vl. „brát“, zde nejspíše ve smyslu „činit přípravu k jeho chycení“.

- 1826** Vl. „osidlem“, „pastí“, „léčkou“ (Exod. 23:33, pozn. 833), zde ve smyslu jako v textu („provazem“ k dále uvedenému účelu způsobeným).
- 1827** Zde značí „krokodýla“.
- 1828** N. „hákem“, ne však jako ve v. 2¹⁸³⁰.
- 1829** Tj. „provaz n. nosní kruh z třtiny“; výraz se v této knize vyskytuje ještě jen zde v v. 20 této kapitoly.
- 1830** Viz 2 Par. 33:11, pozn. 1076.
- 1831** Jiný výraz než v 1 Král. 8:28, pozn. 514, ale příbuzný a v podstatě téhož významu.
- 1832** Vl. „do věku“ (n. „věčnosti“), viz Gen. 9:12, pozn. 293.
- 1833** Viz Lev. 14:4, pozn. 461.
- 1834** Tj. „pro zábavu“.
- 1835** Hebr. „Kenaaním⁵⁶“; výraz značí v užším smyslu kenaanské kupce, pozůstalé mezi Izraelovci, a potom kupce n. obchodníky úbělce.
- 1836** N. „posít“, vl. „naplnit“.
- 1837** Tj. „jen si vymysli n. vezmi do hlavy n. ať ti napadne zápasit n. bojovat s ním“.
- 1838** Kapitola 41 začíná v hebrejském textu až zde.
- 1839** N. „doufání“, „naděje“, ne však jako např. v kap. 4:6 a j.
- 1840** D. „jeho“, tj. „toho, kdo by se toho (v. 8) odvážil“.
- 1841** N. „žlívým“.
- 1842** Tj. „následkem jeho spatření n. pohledu (Gen. 29:17, pozn. 754) na něho“.
- 1843** N. „si mě předem nakloni“, tj. „mi předem něco dá“.
- 1844** N. „účelnosti“, podle jiných „úhlednosti“, „půvabu“; výraz vyskytující se v SZ jen zde.
- 1845** N. „sestavy“, „skladby“, tj. „jeho těla“.
- 1846** Tj. snad „vylíčí“, „popíše“, „v známost uvede“.
- 1847** Zde „pancíř“.
- 1848** Tj. „mezi dvě řady“.
- 1849** Vl. „žlábký“, „rýhý“, jako „řečišti“ v kap. 6:15, „roury“ v kap. 40:18.
- 1850** Tj. kostěných štítků, kryjících hřbet krokodýla.
- 1851** Vl. „těsnou“, tj. „těsně přiléhající“.
- 1852** Sloveso jako v Exod. 21:6, pozn. 683.
- 1853** Vl. „na jeden“.
- 1854** Viz Gen. 26:31, pozn. 694.
- 1855** N. „přichycují se“, tj. „navzájem“, sloveso jako „dobylí“ v Jób. 6:20 a dále, zvrtný tvar, v němž se v SZ vyskytuje jen zde a v kap. 38:30; tam smysl jako v textu.
- 1856** N. „vyzařují světlo“, sloveso jako „zářív“ v kap. 31:26, týž tvar jako tam, zde však snad je vhodnější překlad jako v textu.
- 1857** Vl. „jdou“, n. „vycházejí“, ne však jako ve v. 20 a jinde⁴³.
- 1858** Výraz vyskytující se v SZ jen zde.
- 1859** Vl. „rozmýchá“.
- 1860** D. „jako rozdmýchaný hrnec a třtina“, smysl snad jako v textu; podle některých „jako rozdmýchaný hrnec a(neb) kotel“, pak ve smyslu „jako když se rozhoří oheň pod hrncem a(neb) kotlem“.
- 1861** Jako „duše“ např. v kap. 6:7; toto je v SZ jediné místo, kde si tento výraz jednoznačně podržuje tento svůj základní původní význam, srov. Exod. 23:12, pozn. 803; v přeneseném významu značí v Is. 3:20 „vůni“, rovněž v SZ jen tam, viz tamní pozn. 238.
- 1862** N. „podle některých (i Vulgaty, „praecedit“), „předchází“; sloveso („dúc“) vyskytující se v SZ jen zde; LXX četli „rúc“, „běžet“ (toto znění je v 12 rukopisech, srov. Num. 2:14, pozn. 70), a přeložili tedy „běží“ („trechei“).
- 1863** N. „zoufalství“, „úzkost“, i tento výraz se vyskytuje v SZ jen zde; příbuzný výraz podobného významu je v Deut. 28:65, pozn. 1047.
- 1864** N. snad „záhyby“, n. prostě „kusy“, převislé části.
- 1865** Zde jiná předložka („na“ shora), jež se však může vztahovat i k „přitaveno“ níže, takže by pak toto sloveso zde bylo bez předložky, snad „lpi“ n. „jsou (jakoby) slepeny navzájem“.
- 1866** Viz Deut. 24:6, pozn. 872.
- 1867** N. „vylézání vzhůru“, tj. „z vody“.
- 1868** Vl. „silní“, „mocní“.
- 1869** Viz Num. 22:3, pozn. 835.
- 1870** Viz Soud. 7:15 a 20, pozn. 477; také „pro¹⁷⁰ rány“.
- 1871** N. „ohromení“.
- 1872** D. „Dostihší (Gen. 31:25) ho“.
- 1873** Tj. „meč v něm“.
- 1874** Tj. „a třeba vzít na sebe“; n. snad „ani“, chápe-li se sloveso, jehož je zde shora použito⁵⁵⁸, ve smyslu „obstát“, „odolat“.
- 1875** Výraz zde přeložený „pancíř“, hebr. „širjáh“, vyskytující se v SZ jen zde, se chápe jako znamenající totéž, co příbuzné „širjón“, „pancíř“, v 1 Sam. 17:5 a na jiných místech; někteří však mají za to, že znamená zbraň podobného druhu jako zbraně předtím vyjmenované, a navrhuji zde číst „střela ani oštěp“ (n. „šíp“, „hrot šípu“, „harpuna“ apod.).
- 1876** Tj. „šíp“.
- 1877** N. „palčatý“, „sekery“, „mlaty“.
- 1878** Tj. „naspodu jeho těla“.
- 1879** Tj. „šupin n. štítků“.
- 1880** N. „zářezy“, tj. „otisky svého těla“, když se po bahně pohybuje; podle jiných „mlátící smyk“, srov. Lev. 26:5, pozn. 866, tj. otisky n. stopy jakoby mlátícího smyku, kdyby se jím po bahně pohybovalo. Jinak snad „prolázá bahnem jako mlátící smyk“.
- 1881** Viz Exod. 16:3, pozn. 550; tj. „vodu v hloubi jako v kotli“.
- 1882** Tj. „vodu v něm kalí“; srov. příbuzný výraz v Exod. 30:25, pozn. 1096.
- 1883** Tj. „zanechává světlou stopu“.
- 1884** N. snad, volněji, „za bělovlasou“.
- 1885** Srov. příbuzné sloveso v kap. 30:19¹³⁴⁶.
- 1886** D. „jeho“.
- 1887** N. snad „není vlády (n. „panování“ [Dán. 11:4, pozn. 744; Zech. 9:10, pozn. 353]) nad ním¹⁸⁸⁶“.
- 1888** D. „k tomu, aby byl bez bázně“ (Gen. 9:2).
- 1889** Zde ovšem ve zcela jiném smyslu než v kap. 21:27.
- 1890** Viz Gen. 11:6, pozn. 339.
- 1891** N. snad „promlouval o tom, čeho jsem nechápal“ (n. „čemu jsem nerozuměl“).
- 1892** N. „věci divné nade mne¹⁵⁵¹“, tj. „nad mé chápání“. Srov. 1 Sam. 30:10, pozn. 1026.

- 1893** Vl. „lituji“, jako např. v Exod. 13:17, zde však spíše ve smyslu jako v textu.
- 1894** N. „za vás“, ne však jako zdola, „pro vás“, jako v kap. 6:22.
- 1895** Viz Gen. 40:14, pozn. 535.
- 1896** Viz Gen. 34:7, pozn. 913.
- 1897** Viz Deut. 30:3, pozn. 1082.
- 1898** D. „a přidal⁹⁴⁶ Hospodin všeho... na dvojnásobek“.
- 1899** Viz Deut. 2:10, pozn. 131.
- 1900** Viz Gen. 33:19, pozn. 906.
- 1901** Viz Gen. 24:22, pozn. 621, zde i „prsten“.
- 1902** Hebr. „Jemímáh“, tj. „denní jas“ n. „krásná jako den“.
- 1903** Hebr. „Kecíáh“, tj. „kassie“ (Exod. 30:24).
- 1904** Vykládá se zpravidla jako „roh (n. „růžek“, 1 Sam. 16:1 a 13) líčidla“ (2 Král. 9:30, pozn. 455), domnívám se však, že toto jméno lze stejně dobře chápat ve smyslu „záře (n. „paprsek“, Hab. 3:4, pozn. 226, srov. Exod. 34:29n., pozn. 1208) drahokamu“ (1 Par. 29:2, pozn. 880).
- 1905** N. snad „se dožil sta a čtyřiceti“.
- 1906** Viz Gen. 35:29, pozn. 648.

ŽALMY¹

KNIHA PRVNÍ

ŽALM 1

- (1) Blaho¹¹⁶ muži, jenž⁶³⁹ nechodívá²⁵ podle smýšlení²³ zlovolných a nestává^{4 25} na cestě hříšníků a nesedává²⁵ v zasedání⁵ posměvačů,
- (2) nýbrž jeho potěšení⁶ je v⁷ zákoně⁸ Hospodinově, takže⁹ dnem i nocí o jeho zákoně^{3 8} rozjímá¹⁰!
- (3) Ten⁹ bude¹¹ jako strom zasazený při potocích¹² vod, jenž v svůj čas dává své ovoce, jehož¹³ listí¹⁴ nevadne, a vše, co činí, se daří¹⁵.
- (4) Ne tak zlovolný, nýbrž jako plevy, jež¹⁶ odvívá¹⁷ vítr³².
- (5) Proto nemohou¹⁸ zlovolní obstat¹⁹ na soudu²⁰ ani hříšníci ve shromáždění²¹ spravedlivých,
- (6) neboť Hospodin zná cestu spravedlivých, ale cesta zlovolných zaniká²².

ŽALM 2

- (1) Nač se národy²³ rozhlučí^{24 25} a lidská plemena²⁶ smýšlejí^{10 27} nicotnost²⁸?
- (2) Králové země se postavují a knížata se spolu uradila²⁹ proti Hospodinu a proti jeho pomazanému:
- (3) Roztrhejme^{30 31} jejich pouta^{1578 2288} a shodme³¹ ze sebe jejich provazy!
- (4) Sídlicí³² v nebesích se směje¹¹, Pán se jim vysmívá^{11 33};
- (5) tehdy³⁴ k nim bude mluvit ve svém hněvu a ve svém popuzení^{35 36 37} je bude lekat³⁸;
- (6) Vždyť⁹ já jsem dosadil³⁹ svého krále⁴⁰ nad Cijjónem, svou svatou horou¹⁰⁹.
- (7) Budu vyprávět²²⁰ o ustanovení⁴¹ Hospodinově: Řekl ke mně⁴²: Ty jsi můj Syn, já jsem tě dnes zplodil;
- (8) vyžádej ode mne a budu dávat národy²³ v tvé vlastnictví⁴³ a v tvou držbu⁴⁴ poslední končiny země.
- (9) Budeš¹⁸ je dřit holi⁴⁵ ze železa, jako nádobu^{46 47} hrncíře⁴⁸ je roztloukat.

- (10) Nuže⁴⁹ tedy⁵⁰, králové, nabuďte rozumu⁵¹, dejte se napravit⁵², soudcové^{20 176 973} země;
- (11) s bázní^{53 54} uctivejte⁵⁵ Hospodina a s chvěním^{54 2260} jásejte,
- (12) líbejte Syna⁵⁶, aby se nepopuzoval, takže⁹ byste museli¹⁸ cestou zhnout, kdyby se jen⁵⁷ trochu rozhořival jeho hněv.
- Blaho^{116 882} všech na něho spoléhajících⁵⁸!

ŽALM 3

ZPĚV S HUDEBNÍM DOPROVODEM⁵⁹
OD DÁVIDA⁶⁰ NA JEHO ÚTĚKU PŘED TVÁŘÍ⁶¹
AVŠÁLÓMA, JEHO SYNA.

- (1) Hospodine, jak⁶² se množí moji protivníci⁶³! Mnozí proti mně povstávají;
- (2) mnozí o mé⁶⁴ duši říkají: Není pro něho⁶⁵ v Bohu záchrany⁶⁶! Seláh⁶⁷.
- (3) Ale ty, Hospodine, jsi štítem⁶⁸ vůkol mne, mou slávou⁶⁹ a pozdvihujícím mou hlavu!
- (4) Svým hlasem volám k Hospodinu, i odpovídá mi se své svaté hory¹⁰⁹. Seláh⁶⁷.
- (5) Já jsem ulehl a usnul; procitl jsem, neboť mě Hospodin podpírá.
- (6) Nebudu se bát^{11 53} desetitisíců lidu, jež se dokola proti mně položily^{25 70 71}.
- (7) Povstaň, Hospodine, zachraň⁶⁶ mě, můj Bože, vždyť jsi všechny mé nepřátele zbil⁷² na lice⁷³, zuby zlovolných jsi zvyrážel^{74 305}.
- (8) Záchrana⁶⁶ je od Hospodina⁶⁰, nad tvým lidem je tvé požehnání. Seláh⁶⁷.

ŽALM 4

ŘEDITELI HUDBY⁷⁵; PŘI STRUNOVÝCH NÁSTROJÍCH.

ZPĚV S HUDEBNÍM DOPROVODEM⁵⁹
OD DÁVIDA⁶⁰.

- (1) Když budu volat⁷⁶, odpověď mi, Bože mé spravedlnosti!
V tísni^{482 925} jsi mi zjednal prostor⁷⁷; buď mi milostiv⁷⁸ a slyš mou modlitbu!

- (2) Synové muže, dokdy^{62 79} bude má čest⁶⁹ k hanbě^{944 1181}? Milujete nicotnost²⁸, usilujete o⁹⁴⁵ lež⁸⁰, – seláh⁶⁷, –
- (3) vězte však⁵⁰, že Hospodin zbožného⁸¹ vyznačil⁸² pro sebe⁶⁵;
Hospodin bude slyšet, když k němu budu volat⁷⁶.
- (4) Zachvějte se^{83 84} a nehřešte, v svých srdcích přemýšlejte⁸⁵ na svých lůžkách a umlkněte! Seláh⁶⁷.
- (5) Oběťujte oběti spravedlnosti a se svou důvěrou se obraťte^{86 849} k Hospodinu⁸⁵⁰.
- (6) Mnozí říkají: Kdo nám může¹⁸ ukázat něco dobrého? – Povznes⁸⁷ nad námi světlo své tváře, Hospodine!
- (7) Dal jsi v mé srdce radost větší než v době⁸⁸, kdy se jejich⁸⁹ obilí a jejich⁸⁹ mošt rozmnožily!
- (8) V pokoji budu zároveň⁹⁰ uléhat i usínat, neboť ty, Hospodine, mi o samotě⁹¹ dáváš v bezpečí^{86 416} bydlet.
- (9) vždyť v jeho¹¹³ ústech není nic spolehlivého¹¹⁴, jejich nitro je zhoubá^{115 116}, jejich hrdlo otevřený hrob, svůj jazyk uhlazují.
- (10) Nechej je pykat¹¹⁷, Bože, nechť padají³¹ následkem¹¹⁸ svých záměrů¹¹⁹, v množství³⁶ jejich přestoupení¹²⁰ je zapud¹²¹, neboť se proti tobě dopustili neposlušnosti¹²²!
- (11) A všichni na tebe spoléhající^{58 123} se budou radovat, navždy¹²⁴ budou plesat, i budeš nad nimi prostírat clonu¹²⁵ a milující tvé jméno budou v tobě jásat,
- (12) neboť ty, Hospodine, žehnáš¹¹ spravedlivému, blahovůlí¹²⁶ jako štítem¹²⁷ ho obkládáš^{11 128}.

ŽALM 6

ŘEDITELI HUDBY⁷⁵; PŘI STRUNOVÝCH NÁSTROJÍCH, NA ŠEMÍNÍTH¹²⁹.

ZPĚV S HUDEBNÍM DOPROVODEM⁵⁹ OD DÁVIDA⁶⁰.

- ŽALM 5
ŘEDITELI HUDBY⁷⁵; K FLÉTNÁM⁹².
ZPĚV S HUDEBNÍM DOPROVODEM⁵⁹ OD DÁVIDA⁶⁰.
- (1) Vpouštěj v uši⁹³ mé +výroky^{245 4}, Hospodine, všíměj si⁹⁴ mého šepotu⁹⁵,
- (2) věnuj pozornost³² hlasu mého volání o pomoc, můj králi a můj Bože, neboť k tobě se modlím.
- (3) Hospodine, ráno budeš slyšet¹¹ můj hlas, ráno ti budu předkládat^{11 96} a dychtivě vyčkávat^{11 97};
- (4) vždyť ty nejsi BOHEM zalíbení⁶ v zlovůli^{98 99}, zlý u tebe nebude pobývat^{11 100 101},
- (5) naproti tvým očím nemohou¹⁸ obstát vychloubači^{102 265 266}, všechny působce špatnosti¹⁰³ nenávidíš¹¹,
- (6) hubíš mluvící lež⁸⁰ – muže krve^{104 105} a klamu^{42 4} si Hospodin oškliví¹⁰⁶.
- (7) Já však⁵⁰ v množství³⁶ tvé laskavosti¹⁰⁷ smím¹⁸ vstoupit v tvůj dům, v úctě⁵³ k tobě se klanět směrem k tvému svatému chrámu^{108 109 262 7}.
- (8) Hospodine, veď⁷⁸⁵ mě ve své spravedlnosti vzhledem k mým nepřátelům¹¹⁰, urovnej^{111 112} mou cestu před mou tvář,
- (1) Hospodine, kéž mě ve svém hněvu netrestáš^{31 130} a ve svém popuzení mě nekáráš^{31 52 131};
- (2) buď mi milostiv⁷⁸, Hospodine, neboť já jsem sláb¹³², uzdrav mě, Hospodine, neboť mé kosti jsou²⁵ otřeseny¹³³
- (3) i má duše je velmi otřesena¹³³; a ty, Hospodine, až dokdy¹³⁴?
- (4) Vrať se, Hospodine, vytrhni⁵⁰⁸ mou duši, zachraň⁶⁶ mě vzhledem k svému¹³⁵ soucitu¹⁰⁷,
- (5) vždyť v smrti není připomínky tebe¹³⁶; kdo tě⁶⁰ bude chválit¹³⁷ v šeólu¹³⁸?
- (6) Zemdl jsem ve svém vzdychání^{36 139}, po celou¹⁴⁰ noc splavuji své¹⁴¹ lože, smáčím svou pohovku svými slzami¹⁶,
- (7) mé oko žalem^{118 142} zchřadlo¹⁴³, zestárl¹⁴⁴ mezi všemi utiskujícími³⁶ mě.
- (8) Odstupte¹⁴⁵ ode mne, všichni působcové špatnosti¹⁰³, neboť Hospodin uslyšel⁷⁴ hlas mého pláče,
- (9) Hospodin uslyšel⁷⁴ mé úpění¹⁴⁶, Hospodin přijímá mou modlitbu!
- (10) Všichni moji nepřátelé se musejí¹⁸ zastydět¹⁴⁷ a být velmi otřeseni¹³³, odvrátit se¹⁴⁸, okamžitě se zastydět¹⁴⁷.

ŽALM 7

ŠIGGAJÓN¹⁴⁹ OD DÁVIDA⁶⁰, JEŽ ZAZPÍVAL
HOSPODINU PRO SLOVA¹⁵⁰ KŮŠE, SYNA
JEMÍNÍHO¹⁵¹.

- (1) Hospodine, můj Bože, na tebe spoléhám^{25 58}, vysvobod⁶⁶ mě ode všech pronásledujících¹⁵² mě, ano, vyprost mě,
- (2) aby mou duši jako lev nerval¹⁴⁵⁵, strhna¹⁵³, a nebylo by vyprošťujícího.
- (3) Hospodine, můj Bože, učinil-li jsem toto, je-li v mých dlaních¹⁵⁴ bezpráví¹⁵⁵,
- (4) zlem-li jsem odměnil¹⁵⁶ žijícího v pokoji⁶⁶⁸ vůči mně, – ba, vytrhoval⁵⁰⁸ jsem¹⁵⁷ toho, jenž mě bez příčiny utiskoval¹⁵⁸, –
- (5) necht mou duši pronásleduje³¹ nepřítel a dostihuje^{31 159} a k zemi zašlapává³¹ můj život a do prachu¹⁶⁰ klade^{31 161} mou čest^{69 162}! Seláh⁶⁷.
- (6) Povstaň, Hospodine, ve svém hněvu, pozvedni se⁸⁷ proti vzteku^{36 116 163} utiskujících¹⁶⁴ mě a procitni ke mně; přikázal jsi soud²⁰,
- (7) i bude^{18 165} tě obstupovat shromáždění²¹ lidských plemen²⁶ a nad ním¹⁶⁶ se vrať do výsosti.
- (8) Hospodin bude soudit²²⁵ národnosti¹⁶⁷. Zjednej mi právo¹⁶⁸, Hospodine, podle mé spravedlnosti a podle mé bezúhonnosti¹⁶⁹, jež je při¹⁷⁰ mně;
- (9) necht, prosím¹⁷¹, musí^{18 31} ustát¹⁸³² zloba zlovolných a kéž chceš^{18 31 1308} upevnit¹⁷⁴ spravedlivého!

Ano, spravedlivý Bůh zkouše podrobuje srdce¹⁷² i ledviny^{173 414}.

- (10) Můj štít⁶⁸ je na Bohu¹⁷⁴, vysvobozujícím⁶⁶ upřímně¹⁷⁵ srdcem⁹⁸.
- (11) Bůh je spravedlivý soudce^{20 176 973}, ano, Bůh, rozhorlující se²¹⁹⁵ v každý¹⁴⁰ den.
- (12) Nechce¹⁸-li se¹⁷⁷ obrátit²²², brousí¹⁷⁸ svůj meč, napjal^{125 179} svůj luk a připravil^{25 114} jej¹⁸⁰
- (13) a připravil^{25 114} si¹⁸¹ nástroje⁴⁶ smrti, své šípy činí hořícími¹⁸².
- (14) Hle, svůjí¹⁷⁷ se¹⁸³ špatností¹⁰³, neboť⁹ otěhotněl²⁵ strasti^{184 185} a rodí podvod¹⁸⁶;
- (15) vykopal jámu¹⁸⁷ a prohloubil ji a padl v propast¹⁸⁸, již zřídil.
- (16) Jeho¹⁸⁹ strast^{184 300} se bude vracet na jeho hlavu a jeho násilnictví¹⁹⁰ bude na jeho téměř sestupovat.

- (17) Budu chválit^{137 1173} Hospodina podle jeho spravedlnosti a jméno Hospodina, Nejvyššího⁴⁹⁵, při hudbě opěvovat^{59 191 192}.

ŽALM 8

ŘEDITELI HUDBY⁷⁵; NA GITTÍTH¹⁹³.
ZPĚV S HUDEBNÍM DOPROVODEM⁵⁹
OD DÁVIDA⁶⁰.

- (1) Hospodine, náš Pane, jak⁶² vznešené¹⁹⁴ je tvé jméno ve vši¹⁴⁰ zemi, pročež svou velebnost¹⁹⁵ polož^{196 197} nad nebesa¹⁹⁸!
- (2) Ústy¹¹⁸ batolal a kojenců¹⁹⁹ jsi založil moc⁸³¹ vzhledem k tvým utiskujícím^{63 200}, k umlčení²⁰¹ nepřítelů²⁰⁰ a mstivce²⁰².
- (3) Když²⁰³ vidím tvá nebesa, dílo²⁰⁴ tvých prstů, měsíc a hvězdy, jež jsi zasadil¹¹⁴ –
- (4) čím je smrtelník²⁰⁵, že si ho připomínáš, ano, syn člověka, že si ho všímáš²⁰⁶?
- (5) Ano, dal jsi mu málo chybět do rovnosti Bohu^{207 208} a ovensil¹²⁸ jsi ho slávou⁶⁹ a nádherou²⁰⁹,
- (6) dáváš mu vládnout²¹⁰ nad díly²⁰⁴ svých rukou; vše jsi položil²¹¹ pod jeho nohy,
- (7) drobný dobytek a skot²¹², to vše^{213 214}, a také zvířata²¹⁵ pole,
- (8) ptactvo²¹⁶ nebes a ryby moře, vše²¹⁷ přecházející stezkami²¹⁸ moří.
- (9) Hospodine, náš Pane, jak⁶² vznešené¹⁹⁴ je tvé jméno ve vši¹⁴⁰ zemi!

ŽALM 9

ŘEDITELI HUDBY⁷⁵; NA MÚTH-LABBÉN²¹⁹.
ZPĚV S HUDEBNÍM DOPROVODEM⁵⁹
OD DÁVIDA⁶⁰.

- (1) Budu chválit^{137 1173} Hospodina celým svým srdcem, chci¹⁸ vyrozprávět²²⁰ všechny tvé divy²²¹,
- (2) radovat se a jásat v tobě, při hudbě opěvat^{59 191 192} tvé jméno, Nejvyšší⁴⁹⁵!
- (3) Moji nepřátelé při svém obratu^{36 222} zpět²²³ klopytali¹⁷⁶⁷ a od tvé přítomnosti^{118 224 624 1572} hynuli,
- (4) neboť ses přičinil o mé právo²⁰ a o mou soudní věc²²⁵ a na trůn jsi zasedl – spravedlivý soudce^{20 176 226 973},
- (5) vyplisnil²²⁷ jsi národy²³, zahubil jsi zlovolného²²⁸, jejich jméno jsi vyhladil²²⁹ navždy¹²⁴ a věčně²³⁰.

- (6) Nepříteli, navždy²³¹ jsou²⁵ pustošení²³² dovršena^{233 234}! Ano, vyvrátil jsi města, jejich památka zahynula s nimi,
- (7) ale Hospodin navždy¹²⁴ zůstává²³⁵; postavil¹¹⁴ svůj trůn k soudu²⁰,
- (8) i bude on v spravedlnosti rozsuzovat²³⁶ svět²⁰⁸², lidská plemena²⁶ v přímosti²³⁷ soudit²²⁵.
- (9) A bude Hospodin záštitou²³⁸ utlačovanému²³⁹, ano, záštitou²³⁸ v dobách souzení,
- (10) a znající tvé jméno budou v tebe důvěřovat⁸⁶, neboť jsi neopustil vyhledávající²⁴⁰ tebe, Hospodine!
- (11) Při hudbě zpívejte^{59 191} Hospodinu, obývajícímu Cijjón, mezi národnostmi^{167 241} oznamujte²⁴² jeho skutky³⁶²,
- (12) neboť vyhledává^{240 243} krev^{104 105}, pamatuje¹¹ si ji²⁴⁴, nezapomněl křiku²⁴⁵ sužovaných²⁴⁶.
- (13) Buď mi milostiv⁷⁸, Hospodine, viz mé souzení²⁴⁷ od nenávidících mě, vyzdvihuje²⁴⁸ mě z bran smrti,
- (14) abych mohl¹⁸ vyrozprávět²²⁰ všechnu tvou slávu^{1 249 1558}, v branách dcery Cijjóna jásat²⁵⁰ v tvém vysvobození^{36 66}.
- (15) Národy²³ klesly v propast¹⁸⁸, již vytvořily²⁵¹, v síti té²⁵², již utajily²⁵³, uvázla²⁵⁴ jejich noha.
- (16) Hospodin vešel v známost, vykonal soud²⁰, zlovolný²²⁸ se zapletl²⁵⁵ v činnost²⁵⁶ svých dlaní¹⁵⁴. Higgájón²⁵⁷, seláh⁶⁷.
- (17) Zlovolní se musí¹⁸ obrátit do šeólu¹³⁸, všechny národy²³ zapominající Boha,
- (18) kdežto nemajetný²⁵⁸ nemůže¹⁸ navěky být zapominán, naděje tichých²⁴⁶ nemůže¹⁸ na věčnost^{230 670} zahynout.
- (19) Povstaň, Hospodine, necht' smrtelník²⁰⁵ nenabývá³¹ moci²⁵⁹, necht' jsou³¹ národy²³ souzeny⁹⁷³ před tvou tváří!
- (20) Uval²¹¹, Hospodine, na ně hrůzu⁵³, necht' národy²³ vědí³¹, že ony jsou smrtelníky²⁰⁵! Seláh⁶⁷.
- ŽALM 10**
- (1) Nač, Hospodine, stojíš v dáli, skrýváš se v dobách souzení?
- (2) Zlovolný²²⁸ sužovaného^{228 246 260} ve své pýše²²³ žhavě pronásleduje^{228 261};
- měli by^{18 262} být polapeni v úkladech²⁶³ těch²⁸³, jež²⁶⁴ vymyslili.
- (3) Ano, zlovolný se vychloubá^{25 265 266} nad tužbou^{267 268 269} své duše, žehná¹¹ hrabivému²⁷⁰, Hospodinem pohrdá^{11 271 272};
- (4) zlovolný za pozvednutí²⁷³ svého obličje^{274 275 276} nebude²⁷⁷ vyhledávat^{240 243}!
- Není Boha – toť všechny jeho myšlenky²⁶³.
- (5) Jeho cesty se každého času daří²⁷⁸, tvá práva²⁰ jsou před ním²⁷⁹ vysoko, všichni jeho protivníci^{280 281} – fouká²⁴⁴ na ně;
- (6) ve svém srdci říká^{25 85}: Nemohu¹⁸ se zviklat³⁹⁰ do pokolení a pokolení, neboť budu²⁸² bez pohromy²⁸³.
- (7) Klení²⁸⁴ jsou²⁵ plna jeho ústa, podvodů⁴²⁴ a násilí²⁸⁵, pod jeho jazykem je strast^{184 189 300} a špatnost¹⁰³;
- (8) sedá v zastrčených koutech²⁸⁶ dvorců²⁸⁷, v úkrytech vraždí nevinného, jeho oči slídí²⁸⁸ po nešťastném²⁸⁹,
- (9) číhá²⁸⁶ v úkrytu jako lev ve své skrýši²⁹⁰, číhá²⁸⁶, aby uchvátil²⁹¹ sužovaného^{246 260}; uchvacuje sužovaného^{246 260} vtažením²⁹² ho v svou²⁹³ síť,
- (10) choulí²⁹⁴ se, krčí²⁹⁵ se, ať nešťastní²⁸⁹ padnou²⁹⁶ v jeho moc^{297 298}.
- (11) Ve svém srdci říká^{25 85}: Bůh zapomněl, zakryl svou tvář, nikdy²³¹ nebude vidět.
- (12) Povstaň, Hospodine, Bože, povznes⁸⁷ svou ruku, nezapomínej sužovaných²⁴⁶!
- (13) Proč má^{18 299} zlovolný pohrdat²⁵ Bohem²⁷¹, říkat^{25 85}: Nebudeš vyhledávat^{240 243}?
- (14) Vidíš²⁵ přece, ty spatřuješ strast^{184 300} a žal⁴²; odplatit^{196 301} tvou rukou³⁰², to nešťastný²⁸⁹ ponechává³⁰³ na tobě; sirotek – ty jsi^{25 304} pomocníkem.
- (15) Zlom³⁰⁵ paži zlovolného; a podlý³⁰⁶ – vyhledáváš²⁴⁰, aniž nacházíš jeho zlovůli³⁰⁷?
- (16) Hospodin je vždy^{124 308} a věčně²³⁰ Králem, národy²³ se z jeho země vyhubí^{74 309};
- (17) uslyšel jsi^{74 310}, Hospodine, tužbu²⁶⁷ tichých^{246 260}, jejich srdce jsi upevňoval^{114 310 311}, tvé ucho pozorně naslouchalo^{310 311 312},

(18) abys rozsuzovala^{236 291} sirotka a utlačovaného²³⁹, aniž ještě bude smrtelník²⁰⁵ ze země²³³ stupňovat³¹⁴ zastrásování³¹⁵.

ŽALM 11

ŘEDITELI HUDBY⁷⁵; OD DÁVIDA⁶⁰.

- (1) Spoléhám^{25 58} na Hospodina; jak můžete¹⁸ mé duši říkat: Utecte^{316 317} na vaši horu³¹⁸, ptáčkově^{16 319 320?}
- (2) Ano, hle, zlovolní napínají¹⁷⁹ luk, nasadili¹¹⁴ svůj šíp na tětivu k střelení v temnu^{321 322} na upřímné¹⁷⁵ srdcem⁹⁸.
- (3) Když se hroutí³²³ pilíře, co si počne spravedlivý?
- (4) Hospodin je ve svém svatém chrámě^{108 109}, Hospodin – jeho trůn je v nebesích, jeho oči hledí, jeho oční víčka³²⁴ podrobují děti³²⁵ člověka³²⁶ zkoušce.
- (5) Hospodin zkoušce podrobuje spravedlivého, ale zlovolného a milujícího násili¹⁹⁰ jeho duše nenávidí;
- (6) na zlovolného bude dštít pasti³²⁷, oheň a síru, a podílem³²⁸ jejich číše bude žhnoucí víchř^{329 932},
- (7) neboť Hospodin je spravedlivý, miluje spravedlnost¹¹⁶, upřímný¹⁷⁵ bude hledět na jeho tvář.

ŽALM 12

ŘEDITELI HUDBY⁷⁵; NA ŠEMÍNÍTH¹²⁹.

ZPĚV S HUDEBNÍM DOPROVODEM⁵⁹
OD DÁVIDA⁶⁰.

- (1) Pomoz⁶⁶, Hospodine, neboť zbožný⁸¹ vymizel^{228 1832}, ano, pomínuli věrní^{585 843} zprostřed dětí³²⁵ člověka³²⁶!
- (2) Mluví¹⁷², každý³³⁰ se svým bližním³³¹, kluzkou řečí^{332 333} marnost^{334 335},
mluví¹⁷² s dvojítm srdcem^{54 336};
- (3) Hospodin bude vytínat^{337 338} všechny kluzké rty³³³, jazyk mluvící veliké věci³³⁹, (4) ty, kteří říkají¹¹: Svým jazykem se vzmůžeme^{74 340}, naše rty jsou s námi, kdo nám je pánem?
- (5) Pro³⁴¹ odírání³⁴² sužovaných^{246 260}, pro³⁴¹ sténání nemajetných²⁵⁸ chci¹⁸ nyní povstat, praví Hospodin, budu uvádět²¹¹ v záchranu⁶⁶, touží se³⁴³ po ní³⁴⁴.

- (6) Výroky²⁴⁵⁴ Hospodinovy jsou výroky²⁴⁵⁴ čisté, stříbro přetavené⁴³⁰ v kelímku³⁴⁵ stran země³⁴⁶, sedmkrát pročištěné³⁴⁷;
- (7) ty, Hospodine, je³⁴⁸ budeš sčezit³⁴⁹, chránit³⁵⁰ ho^{113 348 351} navždy¹²⁴ před tímto pokolením^{61 352};
- (8) zlovolní se vůlok procházejí³⁵³ za vyvyšování nízkosti³⁵⁴ při dětech^{325 355} člověka³²⁶.

ŽALM 13

ŘEDITELI HUDBY⁷⁵.

ZPĚV S HUDEBNÍM DOPROVODEM⁵⁹
OD DÁVIDA⁶⁰.

- (1) Hospodine, dokdy¹⁵⁰⁴ mne budeš stále zapomínat, dokdy¹⁵⁰⁴ budeš přede mnou⁶¹ skrývat svou tvář?
- (2) Dokdy¹⁵⁰⁴ budu chovat²¹¹ myšlenky^{2 356} ve své duši, denně ve svém srdci zármutek^{357?}
- Dokdy¹⁵⁰⁴ se bude nepřítel nade mnou vyvyšovat?
- (3) Pohleď, odpověz mi, Hospodine, můj Bože, rozjasni⁸⁶⁶ mé oči, abych neusínal smrtí,
- (4) aby můj nepřítel neříkal: Přemohl jsem ho, aby moji protivníci⁶³ nejásali, že se viklám³⁹⁰!
- (5) A já důvěřuji^{25 86} v tvou laskavost¹⁰⁷, mé srdce bude jásat¹¹ v tvém vysobození⁶⁶,
budu zpívat Hospodinu, že na mně projevil dobrotu^{156 358}.

ŽALM 14 359

ŘEDITELI HUDBY⁷⁵; OD DÁVIDA⁶⁰.

- (1) Poštilice³⁶⁰ říká⁸⁵ ve svém srdci: Není Boha. Zkazili³⁶¹ a odpornými učinili své skutky^{362 362}, není činícího dobro.
- (2) Hospodin z nebes pohleděl dolů na děti³²⁵ člověka³²⁶, aby viděl²⁹¹, zda je kdo rozvážně si počínající³⁶³, vyhledávající²⁴⁰ Boha –
- (3) vše se odvrátilo⁴⁴⁵, jednotně⁹⁰⁶ se zvrhli³⁶⁴, není činícího dobro, není ani jednoho.
- (4) Zda jsou¹¹ všichni působcové špatnosti¹⁰³ nevědomí, šířící³⁶⁵ můj lid? Jídají chléb^{366 367 368}, Hospodina nezvou³⁶⁹.
- (5) Tam³⁷⁰ se velmi³⁷¹ zhrozí³⁷², neboť Bůh je v pokolení³⁷³ spravedlivého³⁷⁴.

- (6) Můžete¹⁸ mařit^{147 375} úmysly^{2 16} sužovaného^{246 260}, přece jeho útočištěm³⁷⁶ je Hospodin.
 (7) Kéž přijde³⁷⁷ z Cijjónu vysvobození⁶⁶ Isráěle! Při Hospodinově odvracení²⁵⁵⁶ zajetí³⁷⁸ jeho lidu bude Jákób jásat, Isráěl se radovat.

ŽALM 15

ZPĚV S HUDEBNÍM DOPROVODEM⁵⁹
OD DÁVIDA⁶⁰.

- (1) Hospodine, kdo smí¹⁸ pobývat¹⁰⁰ v tvém stanu, kdo smí¹⁸ bydlet na tvé svaté hoře¹⁰⁹?
 (2) Chodící bezúhonně³⁷⁹ a působící spravedlnost a svým srdcem mluvící pravdu⁷¹;
 (3) na svém jazyku neroznáší¹¹ pomluv³⁸⁰, nečiní¹¹ zle svému druhu³³¹ a na blízkého³⁸¹ sobě³⁸² nevznáší^{11 87} potupy,
 (4) v jeho očích je opovržením³⁸³ hodný³⁸⁴ v nepřízni³⁸⁴,
 ale majících Hospodina v úctě⁵³ si váží³⁸⁵, přísáhne-li k poškození³⁸⁶, nemění^{11 387 401},
 (5) svých peněz³⁸⁸ nedává¹¹ na úrok³⁸⁹ a nepřijímá¹¹ úplatku proti nevinnému. Tyto věci činící se nikdy¹²⁴ nemůže¹⁸ zvíkat³⁹⁰.

ŽALM 16

MICHTÁM³⁹¹ OD DÁVIDA⁶⁰.

- (1) Ochraňuj³⁴⁹ mě, Bože, neboť na tebe spoléhám^{25 58}.
 (2) Řekl jsem^{25 392} Hospodinu: Ty jsi můj Pán, mé dobro, není nad tebe!
 (3) Stran svatých, kteří jsou v zemi³⁹³; ti⁹ jsou důstojní^{194 394} všeho mého zalíbení^{6 98 v 395} nich³⁹⁶.
 (4) Množí se bolesti³⁹⁷ těch³⁹⁸, kdo pospíšili²⁵ za jiným^{399 400 401}, nebudu vylévat⁴⁰² jejich⁴⁰³ úliteb⁴⁰⁴ od krve⁴⁰⁵ ani brát⁸⁷ jejich⁴⁰³ jmen na své rty.
 (5) Mým podílem³²⁸ dědictví^{43 406} a mou číší⁴⁰⁷ je Hospodin; ty udržuješ⁴⁰⁸ můj los⁴⁰⁹.
 (6) Provazy⁴¹⁰ mi padly v příjemných místech⁴¹¹; ba, krásné dědictví⁴³ na mne připadlo⁴¹².
 (7) Budu velebit^{11 413} Hospodina, jenž mi radí, ba i za noci mě poučuje^{52 131} mé ledviny⁴¹⁴.

- (8) Hospodina si ustavičně představuji²⁴⁶² naproti sobě; když je mi zprava, nevíklám³⁹⁰ se.
 (9) Proto se raduje¹¹ mé srdce a já sá má duše^{69 415}, ba i mé maso bude v bezpečí^{186 416} s lidit⁴¹⁷,
 (10) vždyť nebudeš mou duši ponechávat³⁰³ šeołu¹³⁸, nebudeš dávat svému zbožnému⁸¹ zakusit⁴¹⁸ zkázu^{188 419}.
 (11) Dáváš mi poznat stezku²¹⁸ života⁴²⁰, při tvé tváři⁶¹⁸ je hojnost⁴²¹ radosti¹¹⁶, v tvé pravici vždy jsou líbeznosti^{411 422}.

ŽALM 17

MODLITBA DÁVIDOVA⁶⁰.

- (1) Hospodine, slyš spravedlnost, sleduj pozorně³⁷² mé volání^{423 2524}, vpuštěj v uši⁹³ mou modlitbu, ne rty listivými⁴²⁴,
 (2) kéž z přítomnosti tvé tváře⁴²⁵ vychází^{31 426} mé právo^{20 427}, tvé oči hledí správně^{237 428},
 (3) zkoušeš jsi podrobil mé srdce, prohlížel^{206 429} jsi v noci, tříbil⁴³⁰ jsi mě, aniž jsi co mohl¹⁸ najít, mě předsevzetí⁴³¹ nepředchází⁴³² má ústa;
 (4) stran činů⁸⁰³ člověka³²⁶ jsem já skrze slovo⁴³³ tvých rtů měl v patrnosti^{349 434} stezky²¹⁸ násilníka.
 (5) Udržováním⁴⁰⁸ mých kročejí v tvých kolejích⁶⁸⁴ se nezvíklala^{74 390} má chodidla⁴³⁵.
 (6) Já té vzývám^{11 369}, neboť mi odpovídáš, Bože, nachyl⁴³⁶ ke mně své ucho, slyš mou řeč²⁴⁵⁴,
 (7) projev divuplně^{82 437} své laskavosti¹⁰⁷, zachránce⁶⁶ těch, kdo na tvou pravici spoléhají^{58 438}, před odpůrci^{61 439 440 441},
 (8) ochraňuj³⁴⁹ mě jako zřítelnicí⁴⁴² oka, kéž mě skrýváš³¹ ve stínu svých křídel
 (9) před tváří⁶¹ zlovlných, kteří⁴⁴³ mě ničí^{11 444}, mých nepřátel – zuřivě⁴⁴⁵ proti mně zavádějí⁴⁴⁶ obklíčení⁴⁴⁷.
 (10) Uzavřeli se každý v svůj⁴⁴⁸ tuk⁴⁴⁹, ústa každého⁴⁴⁸ mluvív¹¹ ve vyvyšování sebe⁴⁵⁰.
 (11) Naše kročeje^{16 451} – nyní mě⁴⁵² obstoupili, své oči usměřují²¹¹ ke sklopení^{436 453} v zem⁴⁵⁴,
 (12) podoba každého⁴⁴⁸ – jako lev, dychtí po dravém uchvácení⁴⁵⁵, ano, jako hřivnatec⁴⁵⁶, sedající v úkrytech.

- (13) Povstaň, Hospodine, vystup proti⁴⁵⁷ jeho tváři, sraz⁴⁵⁸ ho, dej svým mečem uniknout mé⁴⁵⁹ duši před zlovolným⁶¹⁴⁶⁰,
 (14) svou rukou před lidmi^{61460 461} Hospodine, před lidmi^{61460 461} ze světa⁴⁶² – jejich díl⁴⁰⁶ je v tomto životě⁴²⁰, kde⁹ jejich břicho⁴⁶³ plníš svým jméním⁴⁶⁴; synové³²⁵ jsou syti⁴⁶⁵ a svůj přibytěk zanechávají²⁵⁵⁵ svým batolatům.
 (15) Já budu v spravedlnosti spatřovat tvou tvář; při procitnutí se budu sytit tvým zjevem⁴⁶⁶.

ŽALM 18⁴⁶⁷

ŘEDITELI HUDBY⁷⁵; OD NEVOLNÍKA
 HOSPODINOVA⁶⁰, OD DÁVIDA⁶⁰, JENŽ SE
 K HOSPODINU V DEN, KDY HO HOSPODIN
 VYPROSTIL Z DLANĚ¹⁵⁴ VŠECH JEHO
 NEPŘÁTEL A Z RUKY ŠÁULOVY, VYSLOVIL
 SLOVY TÉTO PÍSNĚ; I ŘEKL:

- (1) Vřele tě miluji^{11879 2198}, Hospodine, má sílo!
 (2) Hospodin je mé skalisko⁴⁶⁸ a má pevnost⁴⁶⁹ a můj zachránce^{459 470}, můj BŮH – má skála, na něho budu spoléhat⁵⁸, můj štít⁶⁸ a roh⁴⁷¹ mého vysvobození⁶⁶, má výšina⁴⁷².
 (3) Je hoden velebení²⁶⁵ – budu Hospodina volat^{369 473}, i budu vysvobozován⁶⁶ od svých nepřátel.
 (4) Obemkly mě provazy⁴⁷⁴ smrti a potoky^{475 476} ničemnosti^{477 478} mě děsily⁴⁷⁹,
 (5) obepjaly mě provazy⁴⁷⁴ šeólu¹³⁸, přepadly⁴⁸⁰ mě léčky⁴⁸¹ smrti,
 (6) volal^{369 473} jsem Hospodina ve své⁶⁰ tísní^{36 482}, ano, křičel jsem o pomoc ke svému Bohu;
 slyšel ze svého chrámu¹⁰⁸ můj hlas a můj křik o pomoc před jeho tváří vcházel v jeho uši.
 (7) I zakolísala a roztrásla se země, základy hor se chvěly⁴⁸³ a zakolísaly se, neboť on se rozhněval⁴⁸⁴;
 (8) jeho chrípím vystoupil⁴⁸⁵ dým a z jeho úst straval³⁶⁵ oheň, od něho se vznítily¹⁹⁷⁷ uhlíky;
 (9) i nahnul⁴³⁶ nebesa a sestoupil, a pod jeho nohama mračno⁴⁸⁶,
 (10) a nasedl na kerúba a rozlétl se, ano, vznesl se⁴⁸⁷ na křídlech větru⁹³²,

- (11) za svůj přibytěk⁴⁸⁸ zaváдел²¹¹ tmu, své zastřeny⁴⁸⁹ vůkol sebe, temnotu vod, mrákavy oblak⁴⁹⁰;
 (12) od záře⁴⁹¹ před ním přešly^{432 492} jeho mrákavy, krupobití a ohnivé uhlíky⁴⁹³
 (13) a Hospodin zahřímál⁴⁹⁴ v nebesích, ano, Nejvyšší⁴⁹⁵ vydával svůj hlas, krupobití a ohnivé uhlíky⁴⁹³,
 (14) i vyslal své šípy¹⁸⁴¹ a rozptýlil je⁴⁹⁶, ano, mnoho blesků a zmátl⁴⁹⁷ je⁴⁹⁶.
 (15) A ukázala se řečiště⁴⁹⁸ vod a byly odhaleny základy světa²⁰⁸² od tvého pokárání⁴⁹⁹, Hospodine, od vanutí⁵⁰⁰ dechu⁹³² tvého chrípí.
 (16) Sahá⁵⁰¹ z výše, bere mě, vytahuje mě z mnohých vod,
 (17) vyprošťuje mě od mého silného nepřítele, od nenávidících mě, neboť se ukázali⁵⁰² nade⁵⁰³ mne silnějšími^{504 505};
 (18) přepadali⁴⁸⁰ mě v den mé pohromy⁵⁰⁶, ale Hospodin se mi stal¹⁷¹¹ oporou^{182 507}.
 (19) A vyvedl⁴²⁶ mě na prostrannost; vytrhuje⁵⁰⁸ mě, neboť ve mně našel potěšení⁶,
 (20) odměňuje¹⁵⁶ mě Hospodin podle mé spravedlnosti, odplácí⁵⁰⁹ mi podle čistoty mých rukou,
 (21) neboť jsem dbal¹³⁴⁹ cest Hospodinových a neodpadl jsem zlovolně od svého Boha,
 (22) neboť všechny jeho předpisy²⁰ jsou naproti⁵¹⁰ mně a jeho ustanovení^{172 511} od sebe neodstrkují¹⁴⁵
 (23) a jsem před ním⁵¹² bezúhonný³⁷⁹, ano, chráním¹¹ sám sebe^{349 513} před svou nepravostí^{61 514}
 (24) a Hospodin mi odplácí^{11 509} podle mé spravedlnosti, podle čistoty mých rukou naproti⁵¹⁰ jeho očím.
 (25) Při laskavém^{81 515 516}, při muži⁵¹⁷ bezúhonném³⁷⁹ se projevuješ bezúhonným^{379 516 518},
 (26) při očistujícím se⁵¹⁹ se projevuješ čistým^{516 519} a při převráceném⁵²⁰ se projevuješ lstivým^{516 521},
 (27) neboť ty pokorený^{246 260} lid vysvobozuješ⁶⁶, ale povýšené oči ponižuješ;

- (28) vždyť ty rozsvěcuješ mou lampu; Hospodin, můj Bůh, prozařuje⁴⁹¹ mou tmu;
- (29) ano, skrze tebe mohu¹⁸ prorazit četu^{522 523} a skrze svého Boha mohu¹⁸ přeskočit zeď.
- (30) BŮH – dokonalá³⁷⁹ je jeho cesta, řeč²⁴⁵⁴ Hospodinova je osvědčená⁴³⁰, on je štitem⁶⁸ všem, již⁹⁰⁵ na něho spoléhají⁵⁸.
- (31) Vždyť kdo je +Bohem mimo⁵²⁴ Hospodina a kdo skálou, leč náš Bůh,
- (32) tento BŮH, jenž⁹⁰⁵ mě opasuje zdatností⁵²⁵, jenž⁹ činí^{11 526} mou cestu dokonalou³⁷⁹,
- (33) čině⁵⁸⁰ mé nohy *takovými jako nohy* lani^{527 2462}; i postavuje mě na mé výšiny,
- (34) vyučuje⁵²⁸ mé ruce boji⁵²⁹, takže⁹ luk z mosazi⁵³⁰ napínají^{11 531} mé paže⁵³²,
- (35) a dal jsi mi štít⁶⁸ svého vysvobození⁶⁶ a tvá pravice mě podpírala⁵³³, a tvá dobrotivost⁵³⁴ mě⁵³⁵ rozmnožuje.
- (36) Uvolňuješ místo⁷⁷ mým kročejím^{536 537} pode mnou, takže⁹ se mé kotníky nepodlomily⁵³⁸.
- (37) Pronásleduji své nepřátele a dostihuji je, aniž se až do doražení⁵³⁹ jich odvracím⁵⁴⁰,
- (38) drtím⁵⁴¹ je, takže⁹ nemohou povstat – padají pod mé nohy.
- (39) A objevíš¹¹ mě zdatností⁵²⁵ k boji⁵²⁹, povstalce *proti* mně⁵⁴² srážíš^{458 543} pode mne,
- (40) a mé nepřátele jsi mi obrátil¹⁹⁶ šíjí⁵⁴⁴, ano, nenávidící mě; hubil²⁰³⁵ jsem je;
- (41) křičeli o pomoc, *ale* nebylo vysvoboditele⁶⁶, na Hospodina, *ale* neodpověděl jim,
- (42) i roztloukal jsem⁵⁴⁵ je jako prach^{160 546} na větru^{547 932}, jako bláto ulic jsem je odklízel⁵⁴⁸.
- (43) Vymaňuješ⁴⁵⁹ mě z rozepří⁵⁴⁹ lidu, uchováváš³⁴⁹ mě za hlavu⁵⁵⁰ národů²³, bude mi sloužit^{551 552} lid, *ježž* neznám^{11 552},
- (44) při uslyšení uchem mi budou prokazovat poslušnost^{552 553}, synové ciziny⁵⁵⁴ se mi budou lísat^{552 555},
- (45) synové ciziny⁵⁵⁴ budou vadnout^{552 556} a budou s chvěním⁵⁵⁷ vycházet^{552 558} ze svých tvrzí⁵⁵⁹.
- (46) Živ je Hospodin a *budiž* velebena⁴¹³ má skála, a *budiž* vyvyšován Bůh mého vysvobození⁶⁶,
- (47) BŮH, jenž⁹⁰⁵ za mne⁶⁵ vykonává¹⁹⁶ pomstu¹¹⁶, on⁹ mi podřizuje^{11 560} národnosti¹⁶⁷,
- (48) vymaňující⁴⁵⁹ mě *zprostřed* mých nepřátel.
- Ba, vyvyšuješ mě *zprostřed* povstalců *proti* mně⁵⁴², vyprošťuješ mě od násilníka⁵⁶¹.
- (49) Proto tě budu oslavovat⁵⁶² mezi národy²³, Hospodine, a tvému jménu při hudbě zpívám^{59 191},
- (50) *jménu* působícího veliké⁵⁶³ vysvobozování^{66 116 564} svého krále a prokazujícího²⁵¹ laskavost¹⁰⁷ svému pomazanému, Dávidovi, a jeho semeni navždy⁵⁶⁵.

ŽALM 19

ŘEDITEL HUDBY⁷⁵.ZPĚV S HUDEBNÍM DOPROVODEM⁵⁹
OD DÁVIDA⁶⁰.

- (1) Nebesa vyprávějí²²⁰ Boží slávu⁶⁹, ano, obloha⁵⁶⁶ hlásá²⁴² činy²⁰⁴ jeho rukou.
- (2) Den jako⁵⁶⁷ den⁵⁶⁸ dává proudit⁵⁶⁹ řeči²⁴⁵⁴ a noc jako⁵⁶⁷ noc⁵⁶⁸ poskytuje⁵⁷⁰ vědomost⁵⁷¹;
- (3) není řeči²⁴⁵⁴ a není slov, jejichž zvuk⁵⁷² by nebyl uslyšen⁵⁷³,
- (4) rozsah jejich působnosti⁵⁷⁴ se rozšířil⁵⁷⁵ po vši¹⁴⁰ zemi a jejich slova⁵⁷⁶ po okruhu^{577 578} světa²⁰⁸²; v nich⁵⁷⁹ zřídil^{277 580} stan slunci
- (5) a ono vychází⁴²⁶ jako ženich ze své komnaty⁵⁸¹, těší se na běh drahou²¹⁸ jako borec⁵⁸².
- (6) Jeho vycházení¹⁸⁰¹ je od okraje⁵⁷⁷ nebes a jeho obíhání⁵⁸³ k jejich okrajům⁵⁷⁷ a před jeho žářem⁶¹ není *nic* skryto.
- (7) Zákon⁸ Hospodinův je dokonalý³⁷⁹, občerstvuje^{509 584} duši, svědectví Hospodinovo je²⁵ spolehlivé⁵⁸⁵, moudrým činí prostého⁵⁸⁶,
- (8) nařízení²³⁷⁵ Hospodinova správná¹⁷⁵, rozradostňují srdce, rozkaz Hospodinův ryzí⁵⁸⁷, rozjasňuje⁸⁶⁶ oči,
- (9) úcta⁵³ k Hospodinu⁹⁸ čistá, zůstává⁵⁸⁸ na věčnost^{230 670}, rozsudky²⁰ Hospodinovy jsou pravda⁷²¹, jsou vesměs⁹⁰ spravedlivé,

- (10)žádoucí nad zlato⁸⁸, ano, nad mnoho jemného zlata^{88 589}, a sladké nad med⁸⁸, ano, strdí⁵⁹⁰ z pláství.
- (11)I tvůj nevolník se jimi dává poučovat⁵⁹¹; v zachovávaní³⁴⁹ jich je hojná odměna.
- (12)Poklesky⁵⁹² – kdo si jich všímá^{94 593}? Od skrytých mě osvobod¹⁵⁹⁴;
- (13)také svého nevolníka uchraň⁵⁹⁵ před opovázlivými^{61 596}, nechť nade mnou nevládnou^{31 210}; tehdy budu nevinný^{233 379} a budu osvobozen⁵⁹⁴ od mnohých přestoupení¹²⁰.
- (14)Kéž jsou³¹ +řeči²⁴⁵⁴ mých úst a rozjímání²⁵⁷ mého srdce blahovolně přijímány⁵⁹⁷ před tvou tváří, Hospodine, má skálo a můj vykupitel⁵⁹⁸!

ŽALM 20

ŘEDITELI HUDBY⁷⁵.ZPĚV S HUDEBNÍM DOPROVODEM⁵⁹
OD DÁVIDA⁶⁰.

- (1)Kéž ti v den úzkosti⁵⁹⁹ odpovídá³¹ Hospodin, jméno Boha Jákobova kéž tě vyzdvihuje^{31 600},
- (2)kéž ti ze svatyně⁶⁰¹ posílá^{31 602} pomoc a z Cijjóna kéž tě podpírá^{31 533};
- (3)kéž je³¹ pamětliv všech tvých obětí darů⁶⁰³ a kéž za tučnou uznává^{31 604} tvou oběť vzestupnou⁶⁰⁵! Seláh⁶⁷.
- (4)Kéž ti dává³¹ podle tvého srdce a kéž splňuje³¹ každý tvůj úmysl²!
- (5)Budeme plesat ve tvém⁶⁰⁶ vysvobození^{36 66} a ve jménu našeho Boha korouhve vztyčovat; kéž Hospodin splňuje³¹ všechna tvá přání⁶⁰⁷!
- (6)Nyní vím¹¹, že Hospodin svého pomazaného vysvobodil^{66 74 608}; odpovídá¹¹ mu ze svých svatých nebes¹⁰⁹ mocnými činy⁶⁰⁹ záchrany⁶¹⁰ svou pravici.
- (7)Tito na vozy a tito na koně, ale my na jméno Hospodina, našeho Boha, poukazujeme⁶¹¹;
- (8)oni klesají⁶¹² a padají, ale my povstáváme a zpřímá stojíme.
- (9)Hospodine, dej vysvobození^{66 613}! Nechť nám král v den našeho volání odpovídá³¹!

ŽALM 21

ŘEDITELI HUDBY⁷⁵.ZPĚV S HUDEBNÍM DOPROVODEM⁵⁹
OD DÁVIDA⁶⁰.

- (1)Hospodine, v tvé síle³⁶ se král raduje, ano, jak⁶² velmi jása v tvém vysvobození^{36 66}!
- (2)Dal jsi mu tužbu²⁶⁷ jeho srdce, aniž jsi odepřel⁶¹⁴ žádost jeho rtů. Seláh⁶⁷.
- (3)Ano, předcházíš ho^{457 615} požehnáními⁶¹⁶ dobra, na jeho hlavu vsazuješ²⁷¹ korunu⁶¹⁷ ze zlata⁵⁸⁹;
- (4)požádal od tebe život⁴²⁰ – dal jsi mu délku dní, navždy^{124 308} a trvale²³⁰.
- (5)Veliká je jeho sláva⁶⁹ v tvém vysvobození^{36 66}, vkládáš²⁴⁶² na něho velebnost¹⁹⁵ a nádheru²⁰⁹,
- (6)ano, činíš²⁷¹ ho natrvalo^{230 670} požehnáním¹¹⁶, potěšuješ ho radostí při své tváři⁶¹⁸,
- (7)neboť král důvěřuje⁸⁶ v Hospodina a⁶¹⁹ laskavostí¹⁰⁷ Nejvyššího⁴⁹⁵ se nevíklá^{390 620 621}.
- (8)Tvá ruka dosahuje^{622 623} na všechny tvé nepřátele, tvá pravice dopadá⁶²² nenávidící tě;
- (9)v čas své přítomnosti⁶²⁴ je budeš moci¹⁸ učinit²⁷¹ jakoby ohnivou pecí^{625 626},
- Hospodin je ve svém hněvu bude pohlcovat⁹⁷⁵ a oheň je bude sžírat³⁶⁵,
- (10)jejich plod budeš moci¹⁸ vyhubit ze země, ano, jejich símě zprostřed dětí³²⁵ člověka³²⁶,
- (11)neboť proti tobě zaměřili^{436 627} zlo, vymyslili úklad²⁶³; nebudou s to⁶²⁸,
- (12)neboť je budeš obracet²⁷¹ zády^{629 630} a na jejich⁶³¹ tvář mířit^{114 632} svými tětívami.
- (13)Buď vyvyšován, Hospodine, ve své síle³⁶; budeme zpívat, ano, při hudbě opěvat^{59 191 192} tvou moc⁶⁰⁹.

ŽALM 22

ŘEDITELI HUDBY⁷⁵; NA AJJÉLETH-
-HAŠŠACHAR^{219 633}.ZPĚV S HUDEBNÍM DOPROVODEM⁵⁹
OD DÁVIDA⁶⁰.

- (1)Můj Bože, můj Bože, nač jsi mě opustil? Daleko od mého vysvobození⁶⁶ jsou slova mého křiku⁶³⁴!

- (2) Můj Bože, volám za dne
a neodpovídáš, a v noci, a není pro
mne⁶⁵ utišení⁶³⁵;
- (3) a ty *jsi* svatý, obývající chvalozpěvy¹
Isráělovy,
- (4) v tebe důvěřovali¹¹⁸⁶ naši otcové,
důvěřovali¹¹⁸⁶ a zachraňoval *jsi*¹¹⁴⁵⁹ je,
- (5) když k tobě křičeli¹¹⁶³⁶, vyvázli³⁸⁷⁶³⁷,
důvěřovali¹¹⁸⁶ v tebe a nezklamali se¹⁴⁷.
- (6) *Ale já jsem* čern⁶³⁸ a ne muž⁶³⁹,
potupa⁶⁴⁰ člověka³²⁶ a opovržený lidem;
- (7) všichni vidoucí mě se mi
vysmívají³³⁶⁴¹, potrhávají rty¹⁶⁶⁴²,
potřásají hlavou⁶⁴³:
- (8) Uval⁶⁴⁴ *to* na Hospodina! Nechť ho
zachraňuje³¹⁴⁵⁹, nechť ho vyproští³¹,
vždyť má¹¹ v něm zalíbení⁶¹!
- (9) Ty však *jsi* mě vyňal z lůna⁴⁶³, uvedl
mě v bezpečí¹ na prsou mě matky,
- (10) na tebe *jsem*¹¹ uvržen od dělohy, od
lůna⁴⁶³ mé matky *jsi* ty mým БОHEМ;
- (11) kéž se ode mne nevzdaluješ³¹, vždyť
je úzkost⁵⁹⁹ blížka³⁸¹, neboť pomocníka
není.
- (12) Obklopil mě četní býkové, silní⁶⁴⁶⁶⁴⁷
z Bášanu mě obklíčili,
- (13) rozevřeli na mne svá ústa *jako* lev
dravě uchvacující⁴⁵⁵ a řvoucí⁶³⁴.
- (14) Jako voda *jsem*¹¹ rozlit a všechny mé
kosti se rozestoupily⁶⁴⁸, mé srdce se
stalo¹⁷¹ jakoby voskem, rozplynulo se⁶⁴⁹
vprostřed mých útrob,
- (15) má síla vyschla⁶⁵⁰ jako střepina⁶⁵¹
a můj jazyk *je* přilepen⁶⁵²⁶⁵³ na mé
patro⁶⁵⁴; *ano*, vsazuješ mě do prachu¹⁶⁰
smrti.
- (16) Vždyť mě obklopili psi, vůkol mne se
položilo⁶⁵⁵ sročení⁶⁵⁶ pachatelů zla,
prokláli⁶⁵⁷ mé ruce a mé nohy.
- (17) Mohl bych¹⁸ sčíst všechny své kosti;
oni pozorují, kochají se pohledem⁶⁵⁸
na mne,
- (18) rozdělují si má roucha a o mé
oblečení vrhají los.
- (19) Ty však⁵⁰, Hospodine, kéž nejsi³¹
daleko, má sílo, pospěš k pomoci
mně⁶⁵⁹,
- (20) vyproš' mou duši od meče, mou
opuštěnou⁷³⁶, z tlapy psa,
- (21) vysvobod⁶⁶⁶ mě z tlamy lva, od rohů
rémím⁶⁶⁰! – Odpověděl *jsi*⁷⁴ mi!
- (22) Budu svým bratrům vyprávět²²⁰
o tvém jménu⁶⁶¹, vprostřed sejítí⁶⁶² tě
budu velebit²⁶⁵;
- (23) Ctitel⁶⁶³ Hospodina, veleďte²⁶⁵ ho,
oslavujte⁶⁶⁴ ho, všechno símě
Jákobovo,
ano, mějte před ním⁶¹⁷⁶³ bázeň⁶⁶⁵,
všechno símě Isráělovo!
- (24) Vždyť *on* neopovrhl, aniž se štítí²⁵
sužování sužovaného²⁴⁶²⁶⁰, aniž před
ním⁶¹ skryl svou tvář, nýbrž⁹ při jeho
křiku k němu o pomoc vyslyšel.
- (25) Můj chvalozpěv¹¹⁵⁵⁸ v četném sejítí⁶⁶²
bude o tebe⁶⁶⁶⁶⁷, před tvými ctiteli⁶⁶³
budu plnit⁶⁶⁸ své sliby;
- (26) tiši²⁴⁶²⁶⁰ budou jíst a sytit se,
vyhledávající²⁴⁰ Hospodina ho budou
velebit²⁶⁵⁶⁶⁹, jejich srdce bude do
věčnosti²³⁰⁶⁷⁰ žít.
- (27) Rozpomínat se a k Hospodinu se
obracet budou všechny končiny země
a všechny čeledi⁶⁷¹ národů²³ se budou
klanět tvé tváři,
- (28) neboť kralování a vláda²¹⁰ mezi
národy²³ *patří* Hospodinu.
- (29) Jídát⁶⁷² a klanět se budou¹¹ všichni
tučni⁶⁷³ země,
před tvou tváří se budou shýbat⁶¹²⁶⁷⁴
všichni sestupující v prach⁹⁸¹⁶⁰ a *ten*,
jehož duše nezůstala⁷⁴ nazívu⁹¹².
- (30) Símě⁶⁷⁵, *ti* mu budou sloužit⁵⁵¹,
o Pánu se bude vyprávět²²⁰ pokolení
(31) *těch, kdo* budou přicházet⁶⁷⁶;
ti⁹⁶⁷⁷ budou jeho spravedlnost hlásat²⁴²
lidu, *jenž* se má¹⁸ narodit, že *ji*
uskutečnil²⁵¹⁶⁷⁸.

ŽALM 23

ZPĚV S HUDEBNÍM DOPROVODEM⁵⁹
OD DÁVIDA⁶⁰.

- (1) Mým pastýřem *je* Hospodin, netpím
nedostatkem;
- (2) ukládá mě⁶⁷⁹ na pastvištích s mladou
trávou⁹⁸⁶⁸⁰, provází⁶⁸¹ mě k vodám
odpočívání¹¹⁶⁶⁸²,
- (3) osvěžuje⁶⁸³ mou duši, vodí⁷⁸⁵ mě
kolejemi⁶⁸⁴ spravedlnosti⁶⁸⁵ vzhledem
k svému jménu.
- (4) I kdybych měl¹⁸ jít průrvou⁶⁸⁶ hluboké
temnoty⁶⁸⁷, nebojím se⁵³ zla,
neboť⁶⁸⁸ *jsi* při mně ty; tvá hůl⁴⁵ a tvá
berla⁶⁸⁹, ty⁶⁹⁰ mě potěšují⁶⁹¹.

- (5) Před mou tváří upravuješ⁵⁶ 692 stůl naproti mým protivníkům⁶³,
mou hlavu jsi namazal⁶⁰⁴ 693 olejem, má číše – nadbytek⁶⁹⁴!
- (6) V pravdě mě *po* všechny dni mého života⁴²⁰ bude následovat⁶⁹⁵ dobro a laskavost¹⁰⁷,
i budu se smět¹⁸ na délku dní⁶⁹⁶ vrátit⁶⁹⁷ v dům Hospodinův⁶⁹⁸.

ŽALM 24

OD DÁVIDA⁶⁰; ZPĚV S HUDEBNÍM
DOPROVODEM⁵⁹.

- (1) Země a její náplň, svět²⁰⁸² a ti, kdo na něm bydlí⁶⁹⁹, patří Hospodinu,
(2) neboť on ji na mořích založil, a na řekách ji pevně udržuje⁷¹⁴.
- (3) Kdo bude moci¹⁸ vystoupit⁴⁸⁵ na horu Hospodinovu a kdo bude moci¹⁸ stanout¹⁹ na jeho svatém místě¹⁰⁹ 1013?
- (4) Nevinný dlaněmi⁹⁸ 154 a ryzí⁵⁸⁷ srdcem⁹⁸ 700, kdo svou duši nepozvedá⁸⁷ k⁷⁰¹ marnosti³³⁴ 335 a nepřisáhá klamně⁴²⁴ 702,
- (5) bude si z blízkosti Hospodinovy⁶⁶⁶ odnášet⁸⁷ požehnání, ano, spravedlnost od Boha jeho vysvobození⁶⁶.
- (6) Toto je pokolení pidících se²⁴⁰ 703 *po* něm, hledajících⁹⁴⁵ tvou tvář – Jákob⁷⁰⁴! Seláh⁶⁷.
- (7) Pozvedněte⁸⁷, brány, své hlavy⁷⁰⁵, ano, pozvedněte⁸⁷ se, věčná⁷⁰⁶ vrata⁷⁰⁷ 708, ať může¹⁸ vejít Král slávy⁶⁹¹!
- (8) Kdo je tímto Králem slávy⁶⁹? – Hospodin, rek, ano, hrdina⁵⁸²! Hospodin, hrdina⁵⁸² boje⁵²⁹!
- (9) Pozvedněte⁸⁷, brány, své hlavy⁷⁰⁵, ano, pozvedněte⁸⁷ se, věčná vrata⁷⁰⁷ 708, ať může¹⁸ vejít Král slávy⁶⁹¹!
- (10) Kdo je jím, tímto Králem slávy⁶⁹? – Hospodin zástupů⁷⁰⁹ 710, Králem slávy⁶⁹ je on! Seláh⁶⁷.

ŽALM 25⁷¹¹

OD DÁVIDA⁶⁰.

- (1) (Álef) K tobě, Hospodine, povznáším⁸⁷ svou duši.
(2) (Béth) Můj Bože, v tebe důvěřuji¹¹⁸⁶, nechť nejsem³¹ zklamáván¹⁴⁷, nechť nade mnou⁶⁵ moji nepřátelé nejásají³¹!

- (3) (Gímel) Ani se nikdo⁷¹² očekávající⁷¹³ tě nemůže¹⁸ zklamat¹⁴⁷; zklamat¹⁴⁷ se musejí¹⁸ ti, již⁹⁰⁵ se bez příčiny nevěrně chovají⁷¹⁴.
- (4) (Dáleth) Dej mi, Hospodine, znát tvé cesty, vyuč mě tvým stezkám²¹⁸;
- (5) (He) dej mi kráčet¹⁷⁹ 715 podle tvé pravdy³⁷²¹ a vyučuj mě, neboť ty jsi Bůh mého vysvobození⁶⁶
- (Váu) a⁷¹⁶ tebe očekávám⁷¹³ *po* celý¹⁴⁰ den.
- (6) (Zajin) Vzpomeň, Hospodine, svých smilování⁷¹⁷ a svých laskavostí¹⁰⁷, neboť ony jsou odvědy⁷¹⁸.
- (7) (Chéth) Hříchů mého mládí⁴²⁰ ani mých přestoupení¹²⁰ kéž nevzpomínáš³¹, vzpomínej na mne podle své laskavosti¹⁰⁷ vzhledem k své dobrotě, Hospodine!
- (8) (Téth) Dobrý a přímý¹⁷⁵ je Hospodin; proto hříšníkům ukazuje⁷¹⁹ na cestu⁷²⁰;
- (9) (Jód) tichým²⁴⁶ 260 dává kráčet¹⁷⁹ 715 podle práva³²⁰ a tiché²⁴⁶ 260 vyučuje své cestě.
- (10) (Káf) Všechny stezky²¹⁸ Hospodinovy jsou laskavostí¹⁰⁷ a věrností⁷²¹ *těm*, kdo si hledí³⁵⁰ 722 723 jeho smlouvy a jeho svědectví¹⁷².
- (11) (Lámed) Vzhledem k svému jménu, Hospodine, kéž i chceš¹⁸ 31 308 odpustit mou nepravost⁵¹⁴, neboť⁷²⁴ je veliká⁷²⁵!
- (12) (Mém) Kdo je takový⁷²⁶ člověk⁷²⁷ – ctitel⁶⁶³ Hospodina? Jemu *on* ukazuje⁷¹⁹ na cestu⁷²⁰, již si má¹⁸ vyvolit⁷²⁸ 729,
- (13) (Nún) jeho duše zůstává⁷³⁰ v dobro²⁴⁰⁷ a jeho símě bude dědit⁷³¹ zem.
- (14) (Sámech) Důvěrnost⁷³² s Hospodinem⁹⁸ 733 je pro jeho ctitele⁶⁵ 172 663, i jeho smlouva k jich obeznámení⁷³⁴.
- (15) (Ajin) Mé oči – ustavičně k Hospodinu! Vždyť on mé nohy vyvádí⁴²⁶ ze sítě.
- (16) (Pé) Otoč se ke mně⁷³⁵ a buď mi milostiv⁷⁸, neboť já jsem osamělý⁷³⁶ a usouzený²⁴⁶ 260.
- (17) (Cádé) Rozhojnili⁷³⁷ úzkosti⁵⁹⁹ mého srdce – vyved⁸²⁶ mě z mých útrap⁷³⁸!
- (18) (Réš) Viz mé souzení²⁴⁷ a mou strast¹⁸⁴ a uděl odpuštění stran všech mých hříchů⁷³⁹;
- (19) viz mé nepřátele, že se rozmnožili a krutou⁷⁴⁰ nenávistí⁷⁴¹ mě nenávidí⁷⁴¹!

- (20) (Šin) Střež²⁴⁹ mou duši a vyproš' mě, nechť nejsem³¹ zklamáván⁴⁷, neboť na tebe spoléhám^{25 58}!
- (21) (Táu) Bezúhonnost¹⁶⁹ a upřímnost⁷⁴² nechť mě zachovávají^{31 350}, neboť tebe očekávám⁷¹³.
- (22) Osvoď⁷⁶¹ Izráele, Bože, ze všech jeho úzkostí⁵⁹⁹!

ŽALM 26

OD DÁVIDA⁶⁰.

- (1) Posud⁷¹⁶⁸ mě, Hospodine, neboť⁷⁴³ já chodím²⁵ ve své bezúhonnosti¹⁶⁹ a v Hospodina důvěřuji^{25 86}; nechci¹⁸ se zviklat^{390 538 744}.
- (2) Podrob mě zkoušce, Hospodine, a přezkoumej⁷⁴⁵ mě, pročist'⁴³⁰ mé ledviny⁴¹⁴ a mé srdce;
- (3) vždyť naproti⁵¹⁰ mým očím je tvá laskavost¹⁰⁷ a chodívám podle tvé pravdy^{3 721}.
- (4) Nesedávám s nicotnými⁷⁴⁶ lidmi^{461 747}, aniž chci¹⁸ s pokrytci⁷⁴⁸ vstupovat⁷⁴⁹,
- (5) sejítí⁶⁶² pachatelů zla nenávidím²⁵, aniž chci¹⁸ se zlovolnými sedat.
- (6) Chci¹⁸ v nevinosti⁷⁵⁰ umýt své dlaně¹⁵⁴ a k tvému oltáři, Hospodine, se obrátit⁷⁵¹
- (7) ke zvěstování⁷⁵² tvého jména hlasem děkovaní⁷⁵³ a k vyrozhášení²²⁰ všech tvých divů²²¹.
- (8) Miluji¹¹, Hospodine, sídlo⁷⁵⁴ tvého domu a místo¹⁰¹³ obydlí⁷⁵⁵ tvé slávy⁶⁹¹!
- (9) Kéž mou duši nezahrnuješ^{31 756 757} s hříšníky a můj život⁴²⁰ s muži krve^{104 758},
- (10) v jejichž rukou je hanebnost⁷⁵⁹; ano, jejich⁷⁶⁰ pravice je²⁵ plna úplatků¹⁶,
- (11) já však⁵⁰ chci¹⁸ chodit ve své bezúhonnosti¹⁶⁹ – osvoď⁷⁶¹ mě a buď mi milostiv⁷⁸¹!
- (12) Má noha stanula²⁵ na rovině⁷⁸⁶; v sejítích⁷⁶² budu velebit⁴¹³ Hospodina.

ŽALM 27

OD DÁVIDA⁶⁰.

- (1) Hospodin je mé světlo a mé vysvobození¹⁶⁶ – před kým^{61 763} bych měl¹⁸ pociťovat bázeň^{53 764}?
- Hospodin je posila⁷⁶⁵ mého života⁴²⁰ – před kým^{61 763} bych měl¹⁸ mít hrůzu³⁷²?
- (2) Při přiblížení⁷⁶⁶ pachatelů zla ke mně k sehlcení³⁶⁵ mého masa, vůči mně²⁰⁷⁵, mých protivníků⁶³ a mých nepřátel, oni klopýtli⁷⁶⁷ a padli.
- (3) Byť se proti mně kladl⁷⁶⁸ tábor⁷⁶⁹, nebude se mé srdce bát⁵³, byť proti mně povstávala válka⁵²⁹, já při tom⁷²⁶ budu důvěřivý^{86 770}.
- (4) Jedno si z blízkosti Hospodinovy⁶⁶⁶ vyprošuji²⁵, o to⁶⁹⁰ budu usilovat⁹⁴⁵: bydlet po všechny dni svého života⁴²⁰ v domě Hospodinově k nahlížení v⁷⁷¹ krásu⁷⁷² Hospodinovu a k uvažování⁷⁷³ v jeho chrámě¹⁰⁸.
- (5) Vždyť on mě v den neštěstí⁷⁷⁴ může¹⁸ uchránit⁷⁷⁵ ve svém útulku²⁹⁰, skryt' mě ve skryš'í^{489 776} svého stanu, vyzdvihnout mě na skálu,
- (6) takže⁹ potom bude má hlava vyzdvihována nad mé nepřátele okolo mne⁷⁷⁷,
- i budu v jeho stanu obětovat oběti jásoťu⁷⁷⁸ a Hospodinu zpívat, ano, zpívat při hudbě^{59 191 779}.
- (7) Slyš, Hospodine! Volám svým hlasem, i buď mi milostiv⁷⁸ a odpověz mi!
- (8) Tobě, mé srdce, řekl^{277 780}: Hledejte mou tvář!
- Budu, Hospodine, tvou tvář hledat;
- (9) kéž přede mnou⁶¹ svou tvář neskrýváš³¹, kéž svého nevolníka v hněvu neodstrkujes^{31 436 781};
- býval jsi¹¹ mou pomocí⁹³⁹, kéž mě nezavrhuješ³¹ a neopouštíš³¹ mě, Bože mého vysvobození¹⁶⁶!
- (10) Jestliže mě opustí⁷⁸² můj otec a má matka, pak^{9 783} bude Hospodin ochoten¹⁸ ujmout se mne^{756 784}.
- (11) Uč mě, Hospodine, své cestě a ved⁷⁸⁵ mě stezkami²¹⁸ roviny⁷⁸⁶ vzhledem k mým nepřátelům¹¹⁰;
- (12) kéž mě nevydáváš³¹ vůli^{787 864} mých protivníků⁶³, neboť proti mně povstávají²⁵ lživí svědkové⁷⁸⁸ a soptící^{344 789} násilím^{190 790 791}.
- (13) Kdybych neměl²⁵ jistoty víry⁷⁹² o nahlížení⁷⁹³ v⁷⁷¹ dobrotu Hospodinovu v zemi živých...!
- (14) Čekej⁷¹³ na Hospodina, buď silný a kéž odvážným činí^{31 277 794 795} tvé srdce; ano, čekej⁷¹³ na Hospodina!

ŽALM 28

OD DÁVIDA⁶⁰.

- (1) K tobě, Hospodine, volám, má skálo, kéž se ode mne mlčky neodvracíš³¹, abych, mlčel-li bys přede mnou^{61 796}, se nestal³⁸⁷ porovnatelným se sestupujícími¹⁷⁹⁷ v jámu^{187 798}!
- (2) Slyš hlas mých úpění¹⁷⁹⁹ při mém křiku o pomoc k tobě, při mém pozvedání mých rukou k tvé svaté síni slova^{109 800},
- (3) kéž mě neodtahuješ^{31 292} se zlovolnými a s pachateli nepravosti⁵¹⁴, mluvícími se svými bližními³³¹ pokojně, zatímco⁹ v jejich srdci je zlo.
- (4) Dej jim podle jejich činnosti²⁵⁶ a podle zla jejich skutků¹⁸³⁶, podle díla²⁰⁴ jejich rukou jim dej, splat⁵⁰⁹ jim jejich zásluhu⁸⁰¹;
- (5) neboť nedbají^{94 802} na činy⁸⁰³ Hospodinovy a na dílo²⁰⁴ jeho rukou; bude je bořit⁸⁰⁴ a nebude je budovat⁸⁰⁵.
- (6) *Budíž* veleben⁴¹³ Hospodin, neboť uslyšel hlas mých úpění⁷⁹⁹!
- (7) Hospodin je má síla a můj štít⁶⁸, v něho důvěřuje¹¹⁸⁶ mé srdce a dostává²⁵ se mi pomoci⁸⁰⁶; i bude se mé srdce veselit a budu ho svou písní⁸⁰⁷ chválit^{137 968}.
- (8) Hospodin je silou jim⁸⁰⁸ a on je základem⁷⁶⁵ vysvobození^{66 172} svého pomazaného.
- (9) Vysvobod⁶⁶ svůj lid a žehnej svému dědictví⁴³ a pas je¹⁷² a povznes⁸⁷ je¹⁷² navždy⁵⁶⁵.

ŽALM 29

ZPĚV S HUDEBNÍM DOPROVODEM⁵⁹OD DÁVIDA⁶⁰.

- (1) Přiznávejte⁸⁰⁹, synové mocných⁸¹⁰, přiznávejte Hospodinu slávu⁶⁹ a sílu,
- (2) přiznávejte⁸⁰⁹ Hospodinu slávu⁶⁹ jeho jména, klanějte se Hospodinu v svaté nádheře^{109 209}!
- (3) Hlas Hospodinův je nad vodami, BŮH slávy⁶⁹ hřímá⁴⁹⁴, Hospodin nad mnohými vodami,
- (4) hlas Hospodinův v moci, hlas Hospodinův ve velebnosti²⁰⁹,
- (5) hlas Hospodinův láme³⁰⁵ cedry, ano, Hospodin umí¹⁸ lámat³⁰⁵ cedry Levánónu⁸¹¹

- (6) a působit, že poskakují^{812 813} tak jako⁸¹⁴ tele⁸¹⁵, Levánón⁸¹¹ a Sirjón⁸¹⁶, tak jako⁸¹⁴ mláde³²⁵ rémím⁶⁶⁰.
- (7) Hlas Hospodinův rozštěpuje⁸¹⁷ plameny ohně,
- (8) hlas Hospodinův strachem naplňuje^{813 818} pustinu, strachem naplňuje^{813 818} Hospodin pustinu Káděš.
- (9) Hlas Hospodinův působí, že laně rodí^{818 819}, a obnažuje⁸²⁰ lesy.
- A v jeho chrámě^{108?} On⁸²¹ všechen²¹⁴ praví: Sláva^{69 838}!
- (10) Hospodin trůnil^{25 822} za potopy⁸²³ a jako král bude Hospodin trůnit⁸²² navždy¹²⁴.
- (11) Hospodin dává²⁵ sílu svému lidu, Hospodin svému lidu žehná²⁵ pokojem⁸²⁴.

ŽALM 30

ZPĚV S HUDEBNÍM DOPROVODEM⁵⁹.PÍSEŇ PŘI ZASVĚCENÍ⁹⁸ DOMU;OD DÁVIDA⁶⁰.

- (1) Budu tě vyvyšovat, Hospodine, neboť jsi mě vytáhl a nerozradostnil jsi nade mnou⁶⁵ mé nepřátele.
- (2) Hospodine, můj Bože, k tobě jsem se jal křičet o pomoc a uzdravil jsi mě,
- (3) Hospodine, vyzvedl jsi mou duši ze šeólu¹³⁸, oživil¹⁹⁵⁰ jsi mě *zprostřed* sestupujících⁸²⁵ v jámu^{187 798}.
- (4) Zpívejte při hudbě^{59 191} Hospodinu, jeho zbožní⁸¹, a vzdávejte chválu^{137 826} při jeho svaté připomínce^{109 827},
- (5) neboť v jeho hněvu je okamžik, v jeho blahovůli¹²⁶ život⁴²⁰; navečer trvá⁷³⁰ pláč, k jitru však⁵⁰ plesání²⁵²⁴.
- (6) Já pak⁵⁰ jsem si ve svém ubezpečení⁸²⁸ řekl⁸⁵; Nikdy¹²⁴ se nemohu¹⁸ zvuklat³⁹⁰!
- (7) Hospodine, ve své blahovůli¹²⁶ jsi mě hoře⁸²⁹ zjednal⁸³⁰ moc⁸³¹; skryl jsi svou tvář – byl jsem¹¹ otřesen⁸³².
- (8) K tobě, Hospodine, jsem volal, ano, k Pánu⁸³³ jsem úpěl⁸³⁴.
- (9) Jaký⁶² zisk v mé krvi, v mém sestoupení do propasti^{188 419?} Zda tě prach¹⁶⁰ bude chválit^{137 968}, tvou věrnost⁷²¹ zvěstovat^{242?}
- (10) Slyš, Hospodine, a buď mi milostiv⁷⁸! Hospodine, buď mi pomocníkem!

- (11) Můj nářek⁸³⁵ jsi mi změnil v taneční rej, mou pytlouinu jsi uvolnil⁸³⁶ a opásal jsi mě radostí,
 (12) aby ti při hudbě zpívalo^{59 191 837} a neumlkalo oslavování^{69 838 839}.
 Hospodine, můj Bože, navždy¹²⁴ tě budu chválit^{137 968!}

ŽALM 31

ŘEDITELI HUDBY⁷⁵.ZPĚV S HUDEBNÍM DOPROVODEM⁵⁹
OD DÁVIDA⁶⁰.

- (1) Na tebe, Hospodine, spoléhám¹¹⁵⁸,
 kéž nejsem³¹ nikdy¹²⁴ zklamáván¹⁴⁷;
 zachraňuj^{459 470} mě ve své spravedlnosti³⁶,
 (2) nakloň⁴³⁶ své ucho ke mně,
 chvatem mě vyprost',
 buď mi skalou¹⁸² útočiště⁷⁶⁵,
 domem¹⁸² hradeb^{469 840} k mému vysvobození⁶⁶,
 (3) vždyť mé skalisko⁴⁶⁸ a má pevnost⁴⁶⁹
 jsi ty; kéž mě tedy⁵⁰ vzhledem k svému
 jménu⁸⁴¹ vodíš^{31 785} a řídíš^{31 681} mě,
 (4) vyvádíš^{31 427} mě z té²⁵² sítě, již mi
 zatajili²⁵³, neboť ty jsi mě útočiště⁷⁶⁵,
 (5) ve tvou ruku svěřuji^{206 842} svého
 ducha⁹³².

Osvobodil⁷⁶¹ jsi mě, Hospodine,
věrný^{585 843} Bože⁸⁴⁴;

- (6) nenávidím²⁵ cítěle^{172 349 845} klamných
 nicotností^{846 847}, ano,⁸⁴⁸ já se se svou
 důvěrou obracím^{86 849} k Hospodinu⁸⁵⁰;
 (7) budu jásat a radovat se ve tvé
 laskavosti^{36 107}, že jsi uviděl mé
 soužení²⁴⁷, projevil jsi starost
 o⁸⁵¹ úzkosti⁵⁹⁹ mé duše
 (8) a nevydal⁸⁵² jsi mě v ruku nepříteli;
 mé nohy jsi postavil na prostrannost.
 (9) Buď mi milostiv⁷⁸, Hospodine, neboť
 je mi úzko⁸⁵³, žalem¹⁴² zchřádo¹⁴³ mé
 oko, má duše i mé tělo^{463 854},
 (10) ano, můj život⁴²⁰ zaniká⁵³⁹
 v zármutku³⁶ a má léta ve
 vzdychání^{36 139},
 mou nepravostí⁵¹⁴ poklesla⁷⁶⁷ má síla
 a zchřadly¹⁴³ mé kosti;
 (11) pro³⁴¹ všechny své utiskovatele⁸⁵⁵ jsem
 se stal¹⁷¹¹ náramnou⁸⁵⁶ potupou⁶⁴⁰
 i svým sousedům⁸⁵⁷
 a postrachem svým známým; ti, kdo mě
 na ulici⁸⁵⁸ vidí⁸⁵⁹, utíkají přede mnou⁶¹.

- (12) Zapomenutím jsem vymizel⁸⁶⁰
 z myslí⁸⁶¹ jako mrtvý, stal jsem se¹⁷¹¹
 jakoby zničenou nádobou^{46 47},
 (13) neboť slyším šuškáni⁸⁶² mnohých –
 strach ze všech stran⁸⁶³ při jejich
 umlouvání²⁹ spolu proti mně;
 zamýšlejí^{25 431} odejmout mé žití⁸⁶⁴.
 (14) Já však⁵⁰ jsem svou důvěru vložil^{186 865}
 na tebe, Hospodine; říkám²⁵: Můj Bůh
 jsi ty.
 (15) Mé časy jsou v tvé ruce; vyprost' mě
 z ruky mých nepřátel a od mých
 pronásledovatelů,
 (16) rozjasni⁸⁶⁶ svou tvář nad svým
 nevolníkem, vysvobod⁶⁶ mě ve své
 laskavosti^{36 107!}
 (17) Hospodine, nechť nejsem³¹
 zklamáván¹⁴⁷, když jsem se tě
 dovolával¹¹; zlovolní se musejí¹⁸
 zklamat¹⁴⁷, umlknout – do šeólu^{138!}
 (18) Oněmět¹⁰⁷⁵ musejí¹⁸ lživé rty⁷⁸⁸, jež⁹⁰⁵
 v pyše a pohrdání vyslovují drzost¹⁷⁹⁹
 proti spravedlivému.
 (19) Jak⁶² veliká⁷²⁵ je tvá dobrota, již jsi
 zachoval⁷⁵ pro své cítěle^{53 65 663},
 uskutečnil vůči spoléhajícím⁵⁸ na tebe
 před dětmi³²⁵ lidí^{326!}
 (20) Skrýváš je v skrýši^{489 776} své
 přítomnosti⁶²⁴ před úklady^{61 867}
 člověka⁷²⁷, uchraňuješ⁷⁷⁵ je v útulku⁴⁸⁸
 před vádou⁶¹ jazyků.
 (21) Budiž veleben⁴¹³ Hospodin, neboť
 vůči mně zázračně projevil^{221 868} svou
 laskavost¹⁰⁷ v opevněném městě⁸⁶⁹.
 (22) A já jsem ve svém rozechvění⁸⁷⁰ řekl:
 Jsem odříznut²⁵ zpřed tvých očí; přece
 však jsi uslyšel hlas mého úpění⁷⁹⁹ při
 mém křiku o pomoc k tobě.
 (23) Milujte Hospodina, všichni jeho
 zbožní⁸¹; Hospodin ochraňuje³⁵⁰
 věrně^{585 843}
 a vrchovatě⁸⁷¹ splácí⁶⁶⁸ projevujícím²⁵¹
 pýchu.
 (24) Buďte silní a kéž odvážným
 činí^{31 277 794 795} vaše srdce, všichni, již⁹⁰⁵
 doufáte v⁸⁷² Hospodina!

ŽALM 32

OD DÁVIDA⁶⁰. POUČENÍ⁸⁷³.

- (1) Blaho¹¹⁶ oproštěného⁸⁷
 od⁸⁷⁴ přestoupení¹²⁰, přikrytého
 stran⁸⁷⁵ hříchu^{876!}

- (2) Blaho¹¹⁶ člověka, nezapočítává⁸⁷⁷⁻¹¹ mu Hospodin nepravost⁵¹⁴ a není-li v jeho duchu⁹³² klamu⁸⁷⁸!
- (3) Když jsem mlčel¹¹, chátraly¹¹⁸⁷⁹ mé kosti *po celý*¹⁴⁰ den v mém křiku^{36 634},
- (4) neboť na mne dnem i nocí těžce doléhala⁸⁸⁰ tvá ruka, má miza se změnila ve vyprahlost^{116 881 882} léta. Seláh⁶⁷.
- (5) Musel¹⁸ jsem ti svůj hřích oznámit⁸⁸³, aniž jsem skryl svou nepravost⁵¹⁴; řekl jsem si⁸⁵:
- Chci¹⁸ svá přestoupení na sebe vyznat^{137 884} Hospodinu. A ty jsi nepravost⁵¹⁴ mého hřichu odpustil⁸⁷. Seláh⁶⁷.
- (6) Pro toto⁸⁸⁵ nechť se k tobě každý zbožný⁸¹ modlí³¹ v čas nalezení⁸⁸⁶, ani při záplavě⁸⁸⁷ k němu mnohé vody nebudou moci¹⁸ dosáhnout¹⁷²⁵.
- (7) Ty jsi mi skryš^{1489 776}, ochraňuješ³⁵⁰ mě před tísní^{61 482 925}, obklopuješ mě plesáním¹¹⁶ *nad* únikem^{98 888}. Seláh⁶⁷.
- (8) Chci¹⁸ tě učinit rozumným⁵¹ a vyučit tě stran cesty³, *jíž* máš¹⁸ jít, radit ti, mé oko na tebe.
- (9) Nechť nejste³¹ jako kuň, jako mezek, bez⁸⁸⁹ pochopení⁹⁴, ty nutno⁵⁶⁷ krotit uzdou a otěží⁸⁹⁰, jeho¹¹³ postrojem⁸⁹¹, nechť^{ějí} se k tobě přiblížit⁷⁶⁶.
- (10) Mnohé *jsou* bolesti⁸⁹² zlovolného⁶⁰, *ale* ty, *jíž*⁹⁰⁵ důvěřuji^{86 789} v Hospodina – obklopuje je laskavost¹⁰⁷.
- (11) Radujte se v Hospodinu a jásejte, spravedliví, a plesejte, všichni upřímní¹⁷⁵ srdcem⁹⁸!

ŽALM 33

- (1) Plesejte, spravedliví, v Hospodinu; upřímným¹⁷⁵ sluš¹⁸⁹³ chvalozpěv^{1 1558}.
- (2) Vzdávejte Hospodinu chválu¹³⁷ s lyrou^{54 1164 1165}, na varyto⁸⁹⁴ – desítku⁸⁹⁵ mu při zpěvu hraje^{59 191 779},
- (3) zpívejte mu novou píseň, ladně⁸⁹⁶ předneste hru¹⁶²³ za radostného hlaholu⁷⁷⁸!
- (4) Vždyť slovo Hospodinovo *je* správné¹⁷⁵ a všechna jeho díla²⁰⁴ ve věrnosti⁸⁹⁷;
- (5) miluje spravedlnost a právo²⁰, země je¹¹ plna laskavosti¹⁰⁷ Hospodinovy.
- (6) Slovem Hospodinovým byla zřízena²⁵¹ nebesa a dechem⁹³² jeho úst všechno jejich osazenstvo^{709 898},
- (7) jako mandel⁸⁹⁹ hromadí vody moří, v zásobárny⁹⁰⁰ ukládá¹⁹⁶ hluboké vody⁹⁰¹.
- (8) Nechť má³¹, všechna¹⁴⁰ země, před Hospodinem^{61 763} účtu^{53 764}, nechť před ním^{61 763} pocítují³¹ bázeň⁶⁶⁵ všichni obyvatelé světa²⁰⁸²!
- (9) Vždyť on řekl a stalo se¹⁷¹, on rozkázal a postavilo se;
- (10) Hospodin trhá²⁰⁵⁷ rady^{2 16} národů²³, ruší úmysly⁹⁰² národností¹⁶⁷,
- (11) záměr² Hospodinův platí⁹⁰³ navždy¹²⁴, úmysly⁹⁰² jeho srdce do pokolení a pokolení.
- (12) Blaho¹¹⁶ národa²³, jehož Bohem je Hospodin, lidu, *jež* si vyvolil⁷²⁸ za vlastnictví⁴³¹!
- (13) Hospodin pohlíží²⁵ z nebes, vidí²⁵ všechny děti³²⁵ člověka³²⁶,
- (14) z místa⁹⁰⁴ svého bydlení se dívá²⁵ na všechny obyvatele země,
- (15) ten, *jenž*⁹⁰⁵ jednotně⁹⁰⁶ ztvárnil⁹⁰⁷ jejich srdce, *jenž*⁹⁰⁵ dává pozor^{94 802} na všechny jejich činy²⁰⁴.
- (16) Není krále zachráněného⁶⁶ množstvím vojska^{525 908}, aniž se hrdina⁵⁸² může¹⁸ vyprostit množstvím síly;
- (17) kuň²²⁸ *je* klamnou nadějí⁹⁰⁹ na vítězství^{66 910}, aniž může²⁰ k vyvážnutí pomoci⁶³⁷ velikostí⁷²⁵ své zdatnosti⁵²⁵.
- (18) Hle, oko Hospodinovo na jeho ctitele^{172 663}, k čekajícím na⁸⁷² jeho laskavost¹⁰⁷
- (19) stran vyproštění jejich duší ze smrti⁹¹¹ a stran jejich zachování naživu⁹¹² za hladu.
- (20) Naše duše čeká⁹¹³ na Hospodina, on je naše pomoc a náš štít⁶⁸,
- (21) ano, v něm se naše srdce smí¹⁸ radovat, neboť důvěřujeme^{11 86} v jeho svaté jméno¹⁰⁹.
- (22) Kéž je³¹ tvá laskavost¹⁰⁷, Hospodine, nad námi podle *toho*, jak na tebe čekáme^{25 872}!

ŽALM 34^{711 914}

OD DÁVIDA⁶⁰, KDYŽ PŘEDSTÍRAL⁷⁶
PORUŠENÍ SVÉHO ROZUMU⁹¹⁵ PŘED TVÁŘÍ
AVÍMELECHOVOU⁹¹⁶; TEN⁹ HO VYHNAL⁹¹⁷,
TAKŽE⁹ ODEŠEL.

- (1) (*Álef*) Chci¹⁸ v každé době velebit⁴¹³
Hospodina, *budíť* jeho chvála¹⁵⁵⁸
ustavičně v mých ústech.
- (2) (*Béth*) V Hospodinu⁹¹⁸ se bude má
duše honosit^{265 266 919}; tiší^{246 260} budou
slyšet a radovat se.
- (3) (*Gímel*) Přiznávejte se mnou velikost
Hospodinu⁹²⁰, *ano*, společně
vyvyšujeme³¹ jeho jméno!
- (4) (*Dáleth*) Hospodina jsem
vyhledával^{25 240}, i odpovídal²⁵ mi a ze
všech mých obav⁹²¹ mě vyprošťoval²⁵.
- (5) (*Hé*) Pohleděli k němu a zazářili^{922 923}
a jejich tváře se nečervenaly⁹²⁴.
- (6) (*Zajin*) Tento sužovaný^{246 260} volal²⁵
a Hospodin uslyšel a vysvobodil⁶⁶ ho
ze všech jeho tísní^{482 925}.
- (7) (*Chéth*) Anděl⁹²⁶ Hospodinův se
vůkol ukládá⁶⁸ k jeho ctitelům⁶⁶³
a vytrhuje⁵⁰⁸ je.
- (8) (*Téth*) Okuste⁹²⁷ a vizte, že Hospodin
je dobrý; blaho¹¹⁶ mužů⁵¹⁷ na něho
spoléhajícího⁵⁸¹!
- (9) (*Jód*) Mějte Hospodina v úctě⁵³, jeho
svatí, neboť jeho ctitelé⁶⁶³ nemají⁹²⁸
nedostatku.
- (10) (*Káf*) Hřivnatci⁴⁵⁶ strádávají
a hladovějí, *ale* vyhledávající^{172 240}
Hospodina netrpí²⁵ nedostatkem
ničeho⁷¹² dobrého.
- (11) (*Lámed*) Pojďte, děti³²⁵, naslouchejte
mi, chci¹⁸ vás vyučovat úctě⁵³
k Hospodinu⁹⁸¹!
- (12) (*Mém*) Kdo *je* mužem zalíbení⁶
v životě^{98 99 420}, milujícím dni⁹²⁹
k zakoušení⁴¹⁸ blahobytu⁹³⁰?
- (13) (*Nún*) Střež³⁵⁰ svůj jazyk před zlem⁶¹
a své rty před vyslovováním⁶¹ lstí⁴²⁴,
- (14) (*Sámech*) odstup¹⁴⁵ od zla a číň
dobro, hledej pokoj a následuj⁶⁹⁵ jej⁹³¹.
- (15) (*Ajin*) Oči Hospodinovy
k spravedlivým a jeho uši k jejich
křiku o pomoc,
- (16) (*Pé*) tvář Hospodinova proti činícím
zlo k vytěti³³⁷ jejich památky se země.
- (17) (*Cádé*) Volali^{25 1827} a Hospodin uslyšel
a ze všech jejich úzkostí⁵⁹⁹ je vyprostil;

- (18) (*Kóf*) Hospodin *je* blížek³⁸¹
zlomeným³⁰⁵ v srdci⁹⁸ a vysvobozuje⁶⁶
zdeptaně⁶⁹⁷ v duchu^{98 932}.
- (19) (*Réš*) Mnohé *jsou* svizele²⁸³
spravedlivého, *ale* Hospodin ho
ze všech vyprošťuje,
(20) (*Šín*) ochraňuje³⁴⁹ všechny jeho
kosti⁹³³, *ani* jedla z nich se nezlomi³⁰⁵.
- (21) (*Táu*) Zlovného bude usmrcovat
zlo a nenávidící spravedlivého
ponesou vinu⁹³⁴.
- (22) Duši svých nevolníků Hospodin
osvobozuje⁷⁶¹ a nikdo⁷¹² z těch, *již*⁹⁰⁵
spoléhají⁵⁸ na něho, vinu neponese⁹³⁴.

ŽALM 35

OD DÁVIDA⁶⁰.

- (1) Při se^{549 935}, Hospodine, s poroucími
se^{549 935} se mnou⁹³⁶, bojuj^{529 935}
s bojujícími^{529 935} se mnou⁹³⁶;
- (2) uchop malý štít⁹³⁷ a velký štít⁹³⁸
a povstaň mi na pomoc^{54 939 940},
- (3) vytáhni^{548 941} kopí a postav
překážku^{942 943} mým pronásledovatelům,
řekni mé duši: Tvým vysvobozením⁶⁶
jsem já.
- (4) Necht³¹ jsou³¹ zklamávání¹⁴⁷ a stydí
se^{31 944} usilující⁹⁴⁵ mé žití⁸⁶⁴;
necht³¹ ustupují³¹ zpět a v zmatek upadají³¹
chystající^{877 946} mé neštěstí²⁸³,
- (5) necht³¹ jsou³¹ jako plevy¹⁶ před
větrem^{547 932 947}, jež⁹ anděl⁹²⁶
Hospodinův odmršťuje⁹⁴⁸,
- (6) necht³¹ se jejich cesta stává^{31 1711} tmou
a kluzkostí^{116 949}, když⁹ je anděl⁹²⁶
Hospodinův bude pronásledovat.
- (7) Vždyť na mne bez příčiny tajně
políčili²⁵³, jámu¹⁸⁸ na svou síť^{98 950}; bez
příčiny slídili²⁵ po mé⁹⁵¹ duši.
- (8) Necht³¹ ho¹¹³ stíhá^{31 952} zánik⁹⁵³, aniž se
naděje^{25 113 954} a jeho¹¹³ síť, již tajně
nastražil^{113 253},
- necht³¹ ho¹¹³ lapá^{31 955} – v zánik⁹⁵³, necht³¹
v něj padá^{31 113}!
- (9) A má duše bude jásat v Hospodinu,
těšit se v jeho vysvobození^{36 66},
- (10) všechny mé kosti budou říkat:
Hospodine, kdo *je* podoben tobě⁸¹⁴,
vyprošťujícímu sužovaného^{246 260}
od silnějšího než on⁸⁸, *ano*,
sužovaného^{246 260} a nemajetného²⁵⁸
od olupujícího⁹⁵⁶ jej?

- (11) Povstávají křivdící¹⁹⁰ svědkové⁹⁵⁷,
vyptávají se⁹⁵⁸ mne *na to*, co nevím²⁵,
(12) splácejí⁶⁶⁸ mi zlem za dobro,
osiřením mé duši;
(13) a já – mým oděvem v jejich nemoci
byla pytlovina, svou duši jsem
trávil^{25 959} postem a má modlitba se
vracela na mé záhadří,
(14) jako přítelem³¹, jako bratrem *kdyby*
mi *byl*¹³, jsem chodíval¹¹, jako truchlící
po matce⁹⁸ jsem se skláníval²⁵,
začerněn⁹⁶⁰.
(15) *Ale* raduj²⁵ se při mém
ochromení^{36 961} a scházejí se^{25 756}, proti
mně se scházejí^{11 756},
pomlouvají⁹⁶², jež⁹ neznám^{25 963}; utrhají²⁵,
aniž umlkají²⁵
(16) jako nevěřící^{172 940 964}, vysmívající
se^{33 172 965} za kus⁹⁸ chleba⁹⁶⁶, se skřípáním
svými zuby proti mně.
(17) Pane, dokdy^{62 967} se budeš dívat?
Přiveď mou duši zpět⁵⁰⁹ *zprostřed*
jejich ničivosti^{116 882 953}, mou
opuštěnou⁷³⁶ *zprostřed* hřivnaticů⁴⁵⁶¹
(18) Budu tě chválit^{137 968} v početném
sejiti⁶⁶², mezi mohutným⁹⁶⁹ lidem tě
budu velebit²⁶⁵.
(19) Nechtě se nade mnou⁶⁵ neraduj³¹ moji
bezdůvodní nepřátelé⁹⁷⁰, *aniž* okem
mžouraj³¹ bez příčiny mě nenávidící,
(20) neboť nemluví pokojně, nýbrž⁹ proti
poklidným v zemi^{98 393} vymýšlejí^{877 946}
lstivé věci⁹⁷¹
(21) a proti mně rozvírají⁹⁷² svá ústa;
řikají²⁵: Aha, aha, naše oko vidí²⁵¹!
(22) Vidíš²⁵, Hospodine, kéž nemlčíš³¹,
Pane, kéž se ode mne nevzdaluješ³¹!
(23) Probuď se, *ano*, procitni pro mé
právo^{20 65}, můj Bože a Pane, pro mou
pří⁵⁴⁹,
(24) sud^{20 973} mě podle své spravedlnosti,
Hospodine, můj Bože, a nechtě se nade
mnou⁶⁵ neraduj³¹,
(25) nechtě ve svém srdci neřikají^{31 85}: Aha,
naše přání⁹⁷⁴¹ Nechtě neřikají³¹:
Pohltili⁹⁷⁵ jsme ho!
(26) Nechtě jsou³¹ zklamávání¹⁴⁷ a vespolek
ve zmatek upadají³¹ radující se z mého
neštěstí²⁸³,
ti, již⁹⁰⁵ se holedbají^{920 976} nade mnou⁹⁷⁷,
nechtě si oblékají³¹ zklamání^{147 978}
a hanbu^{944 1181};

- (27) nechtě plesají³¹ a radují se³¹ oblibující⁶
mou spravedlnost⁹⁸²; ti⁹, nechtě
ustavičně řikají³¹:
Nechtě je³¹ veliký^{920 979} Hospodin,
oblibující⁶ pokoj^{98 980} svého nevolníka.
(28) A můj jazyk bude pronášet^{10 981} tvou
spravedlnost, *po* celý¹⁴⁰ den tvou
chválu¹¹⁵⁵⁸.

ŽALM 36

ŘEDITELI HUDBY⁷⁵.OD NEVOLNÍKA⁶⁰ HOSPODINOVA,
OD DÁVIDA⁶⁰.

- (1) *Co je* prohlášeno⁹⁸² přestoupením^{120 983}
zlovolného^{60 984}, je v nitru mého
srdce⁹⁸⁵: Před⁵¹⁰ jeho očima není
strachu z Boha.
(2) Ano, lichotí^{25 986 987} mu v jeho oči stran
shledávání⁶²² jeho⁹⁸⁸ nepravosti⁴⁵⁴,
vyvolávající nenávisť⁹⁸⁹;
(3) slova jeho úst – špatnost¹⁰³ a lest⁴²⁴;
zanechal rozumného počínání⁵¹,
působení dobra,
(4) na svém lůžku vymýšlí^{877 946}
špatnost¹⁰³, postavuje se na cestu
nedobrou, zlo nezavrhuje³⁸⁴.
(5) Hospodine, tvá laskavost¹⁰⁷ *sahá*
v nebesa⁹⁹⁰, tvá věrnost⁸⁹⁷ *až*
po oblaka⁴⁹⁰,
(6) tvá spravedlnost je jako Boží hory⁹⁹¹,
tvé soudy²⁰ – rozsáhlá⁷²⁵ hlubina⁹⁹²,
člověka i zvíře²¹⁵ zachraňuješ⁶⁶,
Hospodine;
(7) jak⁶² vzácná⁹⁹³ je tvá laskavost¹⁰⁷, Bože!
Ano, děti³²⁵ člověka³²⁶ se utíkají⁵⁸ v stín
tvých křídel,
(8) nasycují se z tučnosti¹⁵²⁰ tvého domu
a napájíš je potokem⁴⁷⁵ svých slasti⁹⁹⁴,
(9) neboť při tobě je zřídlo života⁴²⁰,
ve tvém světle vidíme²⁵ světlo.
(10) Setrvávej⁹⁹⁵ ve své laskavosti¹⁰⁷ vůči
znajícím tě a ve své spravedlnosti⁹⁹⁶
vůči *těm, kdo jsou* upřímní^{175 997}
srdcem⁹⁸;
(11) nechtě mě nepotkává^{31 952} noha
pýchy⁹⁹⁸ a ruka zlovolných, nechtě mě
nezapuzuje^{31 999}.
(12) Tam padlí⁷⁴ působcové špatnosti¹⁰³;
byli⁷⁴ srazeni⁹⁴⁸ a nebudou moci¹¹
povstat.

ŽALM 37^{711 1000}OD DÁVIDA⁶⁰.

- (1) (*Álef*) Necht' se nerozpaluješ^{31 484 1001} proti pachatelům³⁶ zla, necht' nežáríš³¹ na dopouštějící^{36 1002} se²⁵¹ bezpráví^{155 1003},
- (2) vždyť se chvatem budou jako tráva kosit¹⁰⁰⁴ a jako zeleň mladého porostu⁶⁸⁰ budou vadnout.
- (3) (*Béth*) Důvěřuj⁸⁶ v Hospodina a číň dobro; obývej⁴¹⁷ zem a pas se na věrnosti^{897 1005}
- (4) a nacházej svou slast na¹⁰⁰⁶ Hospodinu, i bude ti dávat přání^{172 607} tvého srdce;
- (5) (*Gímel*) uval⁶⁴⁴ svou cestu na Hospodina a se svou důvěrou se obracej^{86 865} na něho¹⁰⁰⁷, a on bude jednat²⁵¹
- (6) a tvou spravedlnost vyjeví¹⁰⁰⁸ jako světlo, tvé právo²⁰ jako poledne¹⁰⁰⁹.
- (7) (*Dáleth*) Buď tiše vůči Hospodinu a úzkostlivě¹⁰¹⁰ na něho čekej^{818 1011}, necht' se nerozpaluješ^{31 484 1001} proti úspěšně konajícím³⁶ svou cestu, proti komukoli^{36 727} strojícimu²⁵¹ úklady²⁶³,
- (8) (*Hé*) upušt' od hněvu a zanechej¹⁰¹² popuzení, necht' se nerozpaluješ^{31 484 1001} jen k zlu,
- (9) vždyť pachatelé zla se budou vytínat³³⁷, ale očekávající⁷¹³ Hospodina, tí⁶⁹⁰ budou vlastnit⁷³¹ zem.
- (10) (*Váu*) Ano, ještě málo a zlovolného nebude; ano, budeš upírat svou pozornost^{94 802} na jeho místo¹⁰¹³ a nebude ho,
- (11) a zem budou vlastnit⁷³¹ tišší^{246 260}, i budou nacházet svou slast na¹⁰⁰⁶ hojnosti pokoje⁹⁸⁰.
- (12) (*Zajin*) Zlovolný ukládá^{431 1014} o spravedlivého a skrýpe proti němu svými zuby;
- (13) Pán se nad ním⁶⁰ směje, neboť vidí²⁵, že přichází jeho den.
- (14) (*Chéth*) Zlovolní vytasili¹⁰¹⁵ meč a napjali¹⁷⁹ luk k porážení¹⁰¹⁶ sužovaného^{246 260} a nemajetného²⁵⁸, k zabijení těch, jichž cesta je přímá¹⁰¹⁷;
- (15) jejich meče budou vnikat v jejich srdce a jejich luky se budou lámat³⁰⁵.
- (16) (*Téth*) Trocha *patřící* spravedlivému je lepší než nadbytek⁸⁸ mnohých zlovolných,
- (17) neboť paže zlovolných se budou lámat³⁰⁵, ale spravedlivé Hospodin podpírá.
- (18) (*Jód*) Hospodin zná dni bezúhonných³⁷⁹ a jejich dědictví⁴³ potrvá^{1018 1711} navždy¹²⁴;
- (19) nebudou zklamáváni¹⁴⁷ v zlý čas a v dnech hladu budou nasycováni,
- (20) (*Káf*) zatímco zlovolní budou hynout a nepřátelé Hospodinovi *budou* jako cennost^{993 1019 1020} jehňat¹⁰²¹; zajdou⁵³⁹ v kouři¹⁰²², zajdou⁵³⁹!
- (21) (*Lámed*) Zlovolný vypůjčuje, aniž splácí⁶⁶⁸, ale spravedlivý se smilovává⁷⁸ a rozdává,
- (22) neboť jím¹⁰²³ pozechnaní budou vlastnit⁷³¹ zem, ale jím¹⁰²³ zlořečení se budou vytínat³³⁷.
- (23) (*Mém*) Od Hospodina jsou upevňovány^{114 1024} kroky¹⁰²⁵ muže⁵¹⁷, jehož¹⁰²⁶ cestu oblibuje^{6 1027};
- (24) jestliže padá, nezůstává natažen¹⁰²⁸ ležet, neboť Hospodin podpírá jeho ruku.
- (25) (*Nún*) Býval jsem¹¹ mlád¹⁰²⁹ i zestárl jsem a neviděl jsem¹¹ spravedlivého opuštěného nebo jeho símě vyžebřávající⁹⁴⁵ chléb;
- (26) *po* celý¹⁴⁰ den se smilovává⁷⁸ a půjčuje a jeho símě je k pozechnání.
- (27) (*Sámeh*) Odstup¹⁴⁵ od zla a číň dobro a zůstaň^{417 1030} navždy¹²⁴,
- (28) neboť Hospodin miluje právo²⁰ a neopouští svých zbožných⁸¹, navždy¹²⁴ budou zachováni³⁴⁹, ale símě zlovolných se bude vytínat^{11 337};
- (29) spravedliví budou vlastnit⁷³¹ zem a navěky na ní sídlit⁴¹⁷.
- (30) (*Pé*) Ústa spravedlivého pronášejí^{10 981} moudrost a jeho jazyk vyslovuje právo²⁰,
- (31) zákon⁸ Hospodinův je v jeho srdci, z jeho kročejí se žádná nesmeká⁵³⁸.
- (32) (*Cádé*) Zlovolný cíná na spravedlivého¹⁰³¹ a usiluje o⁹⁴⁵ jeho usmrcení;
- (33) Hospodin ho neopouchává¹⁰¹² v jeho ruce¹⁰³², aniž ho dopouští obvinít¹⁰³³, kdyby byl souzen^{20 76}.
- (34) (*Kóf*) Čekej⁷³ na Hospodina a dbej³⁴⁹ jeho cesty a bude tě moci¹⁸ vyvyšit k ujmutí země za vlastnictví⁷³¹;

- na vytínání³³⁷ zlovolných budeš hledět.
- (35) (Rěš) Viděl jsem¹¹ zlovolného, hrůzovládce¹⁰³⁴, a rozrůstajícího¹⁰³⁵ se jako nepřesazený¹⁰³⁶ zelený²¹²⁶ strom,
- (36) *ale* pomínil¹⁰³⁷ a hle, nebylo ho; a nahlédl jsem se ho, *ale* nenašel se.
- (37) (Šín) Všímej si³⁴⁹ bezúhonného^{379 1038} a pozoruj¹⁰³⁹ upřímného¹⁷⁵, neboť muž pokoje⁹⁸⁰ má¹⁰⁴⁰ budoucnost¹⁰⁴¹,
- (38) *ale* přestupující^{120 1042} budou vespolek zničení¹⁰⁴³, potomstvo¹⁰⁴¹ zlovolných bude vytaženo³³⁷.
- (39) *Ale* záchrana^{66 910} spravedlivých *je* od Hospodina, jejich útočiště⁷⁶⁵ v čas úzkosti⁵⁹⁹;
- (40) *ano*, Hospodin jim pomáhá a dává jim uniknout⁴⁵⁹ – dává jim uniknout⁴⁵⁹ před zlovolnými⁶¹, neboť na něho spoléhají⁵⁸.

ŽALM 38

ZPĚV S HUDEBNÍM DOPROVODEM⁵⁹
OD DÁVIDA⁶⁰, K PŘIPOMÍNÁNÍ¹⁰⁴⁴.

- (1) Hospodine, kéž mě ve svém rozhněvání¹⁰⁴⁵ netrestáš^{31 130} a ve svém popuzení mě nekáráš^{31 52 131},
- (2) neboť ve mne sjely^{531 1046} tvé šípy a tvá ruka se na mne snesla^{531 1046 1047}.
- (3) Pro¹⁰⁴⁸ tvé rozhorlení¹²¹⁹⁵ není v mém mase zdravého místa¹⁰⁴⁹, pro¹⁰⁴⁸ můj hřích není v mých kostech¹⁰⁵⁰ pokoje⁹⁸⁰;
- (4) *ano*, mé nepravosti⁵¹⁴ přerostly¹⁰⁵¹ mou hlavu, jako těžké břímě¹⁰⁵² jsou pro mne⁸⁸ příliš těžké¹⁰⁵³.
- (5) Pro¹⁰⁴⁸ mou pošetilost páchnou²⁵, hnisají^{125 1054} mé boule¹⁰⁵⁵,
- (6) jsem¹¹ shrben, krčím^{11 295} se náramně, *po celý*¹⁴⁰ den chodím začerněn⁹⁶⁰,
- (7) neboť mé slabiny¹⁰⁵⁶ jsou¹¹ plny sněží¹⁰⁵⁷ a v mém mase není zdravého místa¹⁰⁴⁹,
- (8) ztuhl¹⁸²⁸ jsem a jsem¹¹ nadmíru zdrcen^{294 1058}, řvu^{11 634} pro sténání^{118 1059} svého srdce.
- (9) Pane, všechna má tužba²⁶⁷ *je* před tebou, aniž *je*¹¹ ti¹⁰⁶⁰ skryto mé vzdychání¹³⁹,
- (10) mé srdce zmateně buší^{11 1061}, má síla mě opustila, a světlo mých očí, ani těch⁶⁹⁰ se mnou není¹⁰⁶²;

- (11) moji milí¹⁰⁶³ a moji přátelé³³¹ se postavují stranou od¹⁰⁶⁴ mého postižení¹⁰⁶⁵ a moji blízcí se postavili z daleka,
- (12) usilující^{0 945} mé žití⁸⁶⁴ kladou léčky¹⁰⁶⁶ a vyhledávající²⁴⁰ mé neštěstí²⁸³ mluví o pohromě^{115 116 661} a *po celý*¹⁴⁰ den vymýšlejí¹⁰ klam⁴²⁴.
- (13) A já, jako hluchý, neslyším, *ano*, jako němý neotvírám svých úst,
- (14) *ano*, jsem jako někdo⁷²⁷, kdo neslyší a v jehož ústech není výtky,
- (15) neboť na tebe, Hospodine, čekám^{25 872 1067}, ty budeš odpovídat, Pane, můj Bože!
- (16) Neboť jsem si řekl⁸⁵: Aby se nade mnou⁶⁰ neradovali! Při zviklání³⁹⁰ mé nohy se proti mně⁹⁷⁷ holedbají^{11 920 976},
- (17) jelikož já jsem blížek^{714 1068} zhroucení^{961 1069} a má bolest⁸⁹² *je* ustavičně přede mnou.
- (18) Avšak svou nepravost⁵¹⁴ vyznávám²⁴², rmoutím se¹⁰⁷⁰ pro svůj hřích¹¹⁸,
- (19) a moji nepřátelé žijí, jsou¹¹ mocní^{969 1071}, a bezduodně mě nenávidící⁹⁷⁰ se rozmožnili
- (20) a zlem za dobro mi odplácí⁶⁶⁸ mi jsou odpůrci¹⁰⁷² za mé následování⁶⁹⁵ dobra⁹³¹.
- (21) Kéž mě neopouštíš³¹, Hospodine, můj Bože, kéž se ode mne nevzdaluješ³¹,
- (22) pospěš k pomoci mně, Pane, má záchrano^{66 910}!

ŽALM 39

ŘEDITELI HUDBY⁷⁵, JEDÚTHÚNOVI¹⁰⁷³.
OD DÁVIDA⁶⁰.

- (1) Řekl jsem: Chci¹⁸ chránit³⁴⁹ své cesty před zhřešením⁶¹ svým jazykem, svým ústům chci¹⁸ ochranu zjednat^{349 1074} náhubkem, dokud *je* zlovolný naproti mně.
- (2) Oněměl jsem¹⁰⁷⁵ ztichnutím^{635 1076}, odmlčel jsem se stran^{1077 1078} dobrého, *ale* má trýzeň byla rozjitřena,
- (3) mé srdce se rozpálo v mém nitru, při mém přemýšlení^{36 95} se vzněcoval¹⁹⁷⁷ oheň – promluvil jsem svým jazykem:
- (4) Dej mi na vědomí²⁰⁹⁶, Hospodine, můj konec a výměru mých dní, jaká⁶² ona *je*, necht' vím³¹, jak⁶² *jsem* já pomíjivý.

- (5) Hle, mé dni jsi učinil¹⁰⁷⁹ píděmi¹⁰⁸⁰
a můj věk^{462 1081} je před tebou jako nic;
jen pouhy¹⁰⁸² zůstan⁸⁴⁶ je každý stojící¹⁰⁸³
člověk. Seláh⁶⁷.
- (6) Každý³³⁰ chodí jen jako stín^{940 1084}, jen
závanem⁸⁴⁶ se rozčilují¹⁰⁸⁵
– každý hromadí¹⁰⁸⁶, aniž ví¹¹, kdo bude
sbírat⁷³⁶.
- (7) Nuže⁴⁹ tedy⁵⁰ co očekávám^{25 713}, Pane?
Mé doufání¹⁰⁸⁷, to⁶⁹⁰ je v tebe.
- (8) Vyproš mě ze všech mých
přestoupení¹²⁰, kéž mě nečiníš^{31 580}
předmětem potupy⁶⁴⁰ poštelice³⁶⁰!
- (9) Oněměl jsem¹⁰⁷⁵, neotvírám svých úst,
neboť jsi zapůsobil²⁵¹ ty;
- (10) sejmi¹⁴⁵ ze mne¹⁰⁸⁸ svůj zásah¹⁰⁶⁵, já
jsem¹¹ zničen⁵³⁹ dotíráním^{118 1089} tvé ruky.
- (11) Napomínáš^{25 52}-li někoho⁷²⁷ pro
nepravost⁵¹⁴ výtkami, rozrušuješ^{387 1090}
jako mol, co je mu žádoucí¹⁰⁹¹; jen
závan⁸⁴⁶ je každý člověk. Seláh⁶⁷.
- (12) Slyš mou modlitbu, Hospodine,
a vpust¹ v úši⁹² můj křik o pomoc, kéž
nemlčíš³¹ k mým slzám¹⁶,
neboť já jsem u tebe návštěvníkem¹⁰⁹²
a podruhem¹⁰⁹³ jako všichni moji
otcové;
- (13) odvrát svůj zrak ode mne, ať se
mohu¹⁸ zotavit, dříve než se budu
muset¹⁸ odebrat a nebude mne.

ŽALM 40

ŘEDITELI HUDBY⁷⁵. OD DÁVIDA⁶⁰, ZPĚV
S HUDEBNÍM DOPROVODEM⁵⁹.

- (1) Trpělivě¹⁰⁹⁴ jsem očekával^{11 713}
Hospodina, i naklonil se⁴³⁶ ke mně
a vyslyšel můj křik o pomoc
- (2) a vyvedl⁴⁸⁵ mě z jámy¹⁸⁷ zkázy¹⁰⁹⁵
a z bahna kalu a postavil¹⁰⁹⁶ mé nohy
na skalisko⁴⁶⁸, upevnil¹¹⁴ mé kročeje
- (3) a dal v má ústa novou píseň,
chvalo zpěv¹⁵⁵⁸ našemu Bohu.
To⁹ budou mnozí vidět, i budou se bát⁵³
a v Hospodina důvěřovat⁸⁶.
- (4) Blaho¹¹⁶ muž^e⁵¹⁷, jenž učinil⁵⁸⁰
Hospodina předmětem své důvěry¹⁰⁹⁷
a neotáčí¹¹ se⁷³⁵ k domýšlivým¹⁰⁹⁸
a odpadlým ke lži^{80 98 1099}!
- (5) Mnohé jsi ty, Hospodine, můj Bože,
uskutečnil^{251 1100} své divy²²¹ a své
úmysly⁹⁰² vůči nám, není přirovnání¹⁹⁶
k tobě;

- chtěl bych¹⁸ je rozhlásit²⁴²
a povovědět¹¹⁰¹ – jsou¹¹ hojnější¹¹⁰²
nad spočítávání^{88 220 1103}.
- (6) Oběti^{228 1104} ani obětí²²⁸ daru⁶⁰³ jsi
neoblíbil⁶, uši jsi mi vyhloubil^{1105 1106},
oběti vzestupně^{228 605} ani za hřích nejsi¹¹
žádostiv¹¹⁰⁷;
- (7) tu jsem řekl: Hle, přicházím²⁵,
v svitku knihy je o mně psáno;
- (8) oblibuji^{6 25} vykonávání záliby tvé
vůle²²²⁶, můj Bože, a tvůj zákon⁸ je
vprostřed mých útroby.
- (9) Zvěstoval jsem^{11 1108} spravedlnost
v početném sejití⁶⁶²; hle, nesvíral¹¹⁰⁹
jsem své rty, Hospodine, ty víš²⁵,
- (10) tvou spravedlnost jsem neukryl
vprostřed svého srdce,
o tvé spolehlivosti⁸⁹⁷ a tvé záchraně^{66 661 910}
jsem promlouval²⁵,
tvou laskavost¹⁰⁷ a tvou věrnost⁷²¹ jsem
početnému sejití⁶⁶² nezatajil.
- (11) Kéž mi⁶¹ ty, Hospodine,
neodpíráš^{31 1109} svých smilování⁷¹⁷,
kéž mě tvá laskavost¹⁰⁷ a tvá věrnost⁷²¹
ustavičně ochraňují^{31 350}!
- (12) Vždyť se na mne¹¹¹⁰ vůkol nahruly¹¹¹¹
pohromy²⁸³, až bez⁸⁸⁹ počtu,
dostihly mě mé nepravosti⁵¹⁴, takže⁹
nemohu²⁵ vidět¹¹¹²,
jsou¹¹ četnější^{969 1071 1113} než vlasy⁸⁸ mé
hlavy, a má srdnatost⁸⁶¹ mě opustila.
- (13) Rač¹¹¹⁴ mě, Hospodine, vyprostit!
Hospodine, pospěš k pomoci mně⁶⁵⁹!
- (14) Necht¹ jsou³¹ vespolek zklamávání¹⁴⁷
a v zmatek upadají³¹ usilující o⁹⁴⁵ mé
žití⁸⁶⁴ k jeho smetení¹¹¹⁵;
necht¹ ustupují³¹ zpět a stydí se^{31 944}
oblíbující⁶ mé neštěstí²⁸³!
- (15) Necht¹ za odplatu své hanebnosti¹¹¹⁶
hrůzu pociťují¹¹¹⁷ ti, již⁹⁰⁵ říkají nade⁶⁰
mnou¹¹¹⁸: Aha, aha!
- (16) Necht¹ se v tobě těšit³¹ a radují³¹
všichni hledající⁹⁴⁵ tebe,
necht¹ milující tvou záchranu^{66 910}
ustavičně říkají³¹: Necht¹ je³¹ veliký^{920 979}
Hospodin!
- (17) Já však⁵⁰ jsem usouzený^{246 260}
a ubohý^{258 1119}, Pán na mne myslí^{877 946 1120}.
Má pomoc a můj zachránce^{459 470} jsi ty,
můj Bože, kéž nemeškáš^{31 1121}!

ŽALM 41

ŘEDITELI HUDBY⁷⁵.ZPĚV S HUDEBNÍM DOPROVODEM⁵⁹
OD DÁVIDA⁶⁰.

- (1) Blaho¹¹⁶ rozumně smýšlejícího⁵¹
o nuzném^{1122 1123}! V zlý den mu
Hospodin bude moci¹⁸ dát
vyváznout⁶³⁷,
- (2) Hospodin ho bude ochraňovat³⁴⁹
a naživu ho zachovávat⁹¹²;
bude učiněn¹¹²⁴ blaženým v zemi³⁹³, aniž
ho budeš vydávat v svévoli^{864 1125} jeho
nepřátel.
- (3) Na pohovce choroby¹¹²⁶ ho bude
Hospodin podírat, celé jeho lůžko
v jeho nemoci zobracíš¹¹²⁷.
- (4) Já jsem řekl: Hospodine, buď mi
milostiv⁷⁸, uzdrav mou duši, neboť
jsem vůči tobě zhrěšil.
- (5) Moji nepřátelé o mně mluví zlé¹¹²⁸:
Kdy bude umírat a jeho jméno
zanikát?
- (6) A přijde^{277 1129} -li se podívat, mluví
naplano^{334 335}, jeho srdce si¹¹³⁰
shromažďuje špatnost¹⁰³; vychází ven⁸⁵⁸
- mluví.
- (7) Spolu si o mně⁹⁷⁷ šeptají všichni
nenávidící mě; proti mně chystají^{877 946}
ublížení^{283 1131} mi:
- (8) Je v něho vlito¹¹³² cosi¹¹³³ zhoubného¹¹³⁴,
a když ulehne¹¹³⁵, nebude více³¹⁴
povstávat.
- (9) I muž mého pokoje^{980 1136}, v něhož
jsem důvěřoval¹¹⁸⁶, jídající můj chléb,
vyvyšší^{920 1137} proti mně patu.
- (10) Ty však⁵⁰, Hospodine, mi buď
milostiv⁷⁸ a dej mi povstat, ať jim
mohu¹⁸ odplatit⁶⁶⁸.
- (11) Tímto poznám⁷⁴, že máš¹¹ ve mně
zálíbení⁶, když můj nepřítel nade
mnou nebude výskat^{778 1138};
- (12) a já - v mé bezúhonnosti^{36 169} mě
podepřeš^{408 1139} a chceš^{18 1308} mě navždy¹²⁴
postavit¹⁷⁸⁹ před svou tvář.
* * *
- (13) Budiž veleben⁴¹³ Hospodin, Bůh
Isráelův, odvždy⁷¹⁸ a navždy³⁶⁵¹!
Ámén¹¹⁴⁰, ano, Ámén¹¹⁴⁰!

KNIHA DRUHÁ

ŽALM 42

ŘEDITELI HUDBY⁷⁵.POUČENÍ⁸⁷³ OD SYNŮ KÓRACHOVÝCH⁶⁰.

- (1) Jako laň, jež volá¹¹⁴¹ po potůčcích^{498 1142}
vod, tak má duše volá^{1141 1143} k tobě,
Bože!
- (2) Má duše žízni po¹¹⁴⁴ Bohu, po¹¹⁴⁴ BOHU
živém: Kdy budu moci¹⁸ přijít a ukázat
se před Boží tvář?
- (3) Mé slzy se mi staly^{16 1711} chlebem³⁶⁶
za dne i v noci, když¹¹⁴⁵ se ke mně
říká¹¹⁴⁶ po celý¹⁴⁰ den: Kde je tvůj Bůh?
- (4) Připomínám si tyto věci - a nad sebou
svou duši vylévám - :
že jsem putovával ve shluku¹¹⁴⁷, ubírával
se s nimi až k Božimu domu
za zvuku⁵⁷² plesání²⁵²⁴ a děkování⁷⁵³ -
slavnosti¹¹⁴⁸ dav¹¹⁴⁹.
- (5) Co¹¹⁵⁰ jsi sklíčená¹¹⁵¹, má duše,
a znepokojuješ se¹⁰⁸⁵ nade mnou?
Čekej na^{872 1067} Boha, neboť ještě ho budu
chválit^{137 968} za záchranu^{66 116 564} od jeho
tváře!
- (6) Můj Bože, má duše je nade mnou
sklíčená¹¹⁵¹; proto tě vzpomínám
ze země Jordánu a Chermónů¹¹⁵²,
z hory nepatrnosti¹¹⁵³.
- (7) Hlubina⁹⁹² volá k hlubíně⁹⁹²
za hukotu⁵⁷² tvých proudů¹¹⁵⁴,
všechny tvé příboje²⁰²⁶ a tvé přívaly¹¹⁵⁵
přešly přes mne.
- (8) Hospodin za dne uvádí¹¹⁵⁶ svou
laskavost¹⁰⁷ a v noci je se mnou jeho
píseň, modlitba k BOHU mého
života⁴²⁰.
- (9) Pravím k BOHU, svému skalisku⁴⁶⁸:
Nač jsi mne zapomněl? Nač mám¹⁸
pro útlak¹¹⁵⁷ od nepřítelů chodit
začerněn⁹⁶⁰?
- (10) Drčením v mých kostech¹¹⁵⁸ mě tupí
moji utiskovatelé, když¹¹⁴⁵ ke mně
říkají¹¹⁴⁶ po celý¹⁴⁰ den: Kde je tvůj Bůh?
- (11) Co¹¹⁵⁰ jsi sklíčená¹¹⁵¹, má duše, a co¹¹⁵⁰
se znepokojuješ¹⁰⁸⁵ nade mnou?
Čekej na^{872 1067} Boha, neboť ještě ho budu
chválit^{137 968}, záchranu^{66 116 564} mé tváře
a mého Boha!

ŽALM 43

- (1) Sud^{20 973} mě¹¹⁵⁹, Bože, a při se^{549 935} mou pří⁵⁴⁹; kéž mě před národem²³ nikoli zbožným⁶¹⁸¹, před člověkem^{61 727} Istivým a krivdícím¹¹⁶⁰ chceš^{18 31 1308} zachránit^{459 470!}
- (2) Vždyť ty, Bože, jsi má posila⁷⁶⁵; nač jsi mě odhodil¹¹⁶¹? Nač mám¹⁸ pro útlak¹¹⁵⁷ od nepřítelů chodit začerněn⁹⁶⁰?
- (3) Pošli své světlo a svou pravdu⁷²¹, ony nechť mě vedou^{31 785} a přivádějí¹¹⁶² k tvé svaté hoře¹⁰⁹, a k tvým obydlím⁷⁵⁵,
- (4) ať mohu¹⁸ přijít k Božímu oltáři, k Bohu mého radostného¹¹⁶³ jáсотu, i budu tě chválit^{137 968} s lyrou^{54 1164 1165}, Bože, můj Bože!
- (5) Co¹¹⁵⁰ jsi sklíčená¹¹⁵¹, má duše, a co¹¹⁵⁰ se znepokojuješ¹⁰⁸⁵ nade mnou? Čekej na^{872 1067} Boha, neboť ještě ho budu chválit^{137 968}, záchranu^{66 116 564} mé tváře a mého Boha!

ŽALM 44

ŘEDITELI HUDBY⁷⁵.

OD SYNŮ KÓRACHOVÝCH⁶⁰, POUČENÍ⁸⁷³.

- (1) Bože, slyšali jsme svýma ušima, naši otcové nám vyprávěli²²⁰ o skutcích⁶⁶¹, jež jsi uskutečňoval¹⁸ v jejich dnech, v dnech pradávna.
- (2) Ty jsi svou rukou vypudil¹¹⁶⁶ národy²³ a je jsi zasadil; potíral¹¹ jsi lidská plemena²⁶ a vyháněl^{11 1167} jsi je¹¹⁶⁸.
- (3) Vždyť ne svým mečem se zmocnili⁷³¹ země, aniž jim jejich paže pomohla^{66 1169},
nýbrž¹¹⁷⁰ tvá pravice, ano, tvá paže a světlo tvé tváře, neboť jsi je blahovoleně přijal¹¹¹⁴.
- (4) Ty jsi ON¹¹⁷¹, můj Král, přikaz vysvobození^{66 116 564} Jákoba!
- (5) V tobě můžeme¹⁸ porážet¹¹⁷² své protivníky⁶³, v tvém jménu rozdupávat povstalec¹⁷² proti nám⁵⁴²,
- (6) neboť ne v svůj luk důvěřuji⁸⁶, aniž mě můj meč vysvobozuje⁶⁶,
- (7) nýbrž¹¹⁷⁰ nás ty vysvobodíš⁶⁶ od našich protivníků⁶³ a zostudíš¹⁴⁷ nenávidící nás.
- (8) V Bohu⁹¹⁸ se honosíme^{265 266 919} po celý¹⁴⁰ den, ano, tvé jméno budeme navždy¹²⁴ chválit^{137 1173}. Seláh⁶⁷.

- (9) Avšak jsi odhodil¹¹⁶¹ a studem jsi zahrnul^{944 1174} nás, aniž vycházíš⁴²⁶ s našimi vojsky^{54 709},
- (10) před protivníkem^{61 63} nás zpět obracíš⁵⁰⁹ vzad a nenávidící nás si⁶⁵ drancují¹¹⁷⁵.
- (11) Vydal jsi nás jako drobný dobytek k jedeni⁹⁸ a rozehnal jsi nás mezi národy²³,
- (12) prodáváš svůj lid téměř za nic¹¹⁷⁶, aniž jsi získal¹¹⁷⁷ jejich kupní cenu¹¹⁷⁸,
- (13) činíš⁵⁸⁰ nás potupou⁶⁴⁰ našim sousedům⁸⁵⁷, výsměchem^{33 640 1179} a pohanou⁶⁴⁰ našemu okolí¹¹⁸⁰,
- (14) činíš⁵⁸⁰ nás příslovím¹²⁵⁹ mezi národy²³, vrtěním⁶⁴⁰ hlavou mezi lidskými plemeny²⁶;
- (15) po celý¹⁴⁰ den je přede mnou má hanba^{944 1181}, takže⁹ mou tvář přikryl stud^{147 978}
- (16) pro hlas¹¹⁸ tupícího a rouhajícího se¹¹⁸² a pro¹⁰⁴⁸ nepřítelů a mstivce²⁰².
- (17) Toto vše nás postihlo²²⁸³, aniž jsme tě zapomněli, aniž jsme se proti tvé smlouvě dopustili věrolomnosti¹¹⁸³,
- (18) naše srdce neustoupilo zpět, aniž naše kročež uhnula⁴³⁶ z tvé stezky²¹⁸,
- (19) ač jsi nás zdrtil^{294 1184} v místě¹⁰¹³ šakalů¹¹⁸⁵
a zřídil jsi nad námi¹¹⁸⁶ zastření¹¹⁸⁷ hlubokou temnotou⁶⁸⁷.
- (20) Kdybychom byli zapomněli na jméno svého Boha a rozprostřeli své dlaně¹⁵⁴ k Bohu cizáckému^{1188 1189},
- (21) zda by to Bůh neuměl¹⁸ vypátrat²¹⁴⁹? Vždyť on zná¹¹ tajemství^{172 1190} srdce!
- (22) Avšak pro tebe jsme v každý¹⁴⁰ den zabíjeni, jsme považováni za drobný dobytek na porážku⁹⁸.
- (23) Probuď se, nač spíš, Pane? Procitni, kéž do nekonečna neodhazuješ^{31 1161},
- (24) nač skrýváš svou tvář a zapomínáš našeho soužení²⁴⁷ a našeho útlaku¹¹⁵⁷?
- (25) Vždyť naše duše klesla do prachu¹⁶⁰, naše tělo⁴⁶³ přilnulo⁶⁵² k zemi.
- (26) Povstaň k pomoci nám a osvobod⁷⁶¹ nás pro svou laskavost^{107!}

ŽALM 45

ŘEDITELI HUDBY⁷⁵, NA ŠŤŮANNÍM^{219 1191}.
OD SYNŮ KÓRACHOVÝCH⁶⁰, POUČENÍ⁸⁷³.
PÍSEŇ MILOSTNÁ¹¹⁹².

- (1) Mé srdce kypí^{11 1193} dobrým slovem¹¹⁹⁴,
já budu přednášet¹¹⁹⁵ svá díla²⁰⁴ králi¹¹⁹⁶,
můj jazyk – písátko zručného¹¹⁹⁷
písaře^{1198 1199}.
- (2) Jsi¹¹ krásnější než synové^{88 1200} lidí³²⁶,
v tvé rty je¹¹ vylita¹²⁰¹ milost^{1202 1203};
proto¹²⁰⁴ ti Bůh navždy¹²⁴ poželhal.
- (3) Připásej¹²⁰⁵ si na kyčle svůj meč,
hrdino⁵⁸², svou velebnost¹⁹⁵ a svou
nádheru²⁰⁹, (4) ano, svou nádheru²⁰⁹!
Měj zdar, vyjed pro věc¹¹⁹⁴ pravdy⁷²¹
a dobrotivosti⁵³⁴ spravedlnosti¹²⁰⁶
a tvá pravice tě bude učit hrozným⁵³
věcem¹²⁰⁷.
- (5) Tvé šípy jsou naostřeny,
národnosti^{167 241} budou pod tebe padat,
v srdci nepřátel¹²⁰⁸ krále.
- (6) Tvůj trůn, Bože¹²⁰⁹, je věčnost
a trvání^{230 1210}, žezlem⁴⁵ tvého
kralování²⁷³⁹ je žezlo⁴⁵ upřímnosti⁷⁸⁶,
- (7) miluješ¹¹ spravedlnost a nenávidíš¹¹
zlouvíli, proto tě pomazal Bůh, tvůj
Bůh, olejem veselí nad tvé
společníky^{88 1211}.
- (8) Myrha a aloe¹⁷², kassie^{172 1212} jsou
všechna tvá roucha, z paláců¹⁰⁸
ze slonoviny¹²¹³ tě rozradostňuje
hudba strun,
- (9) mezi tvými vzácnostmi^{993 1019} jsou dcery
králů; po tvé pravici stojí¹¹ manželka¹²¹⁴
ve zlatě¹²¹⁵ z Ófiru¹²¹⁶.
- (10) Slyš, dcero, a viz¹²¹⁷ a nakloň⁴³⁶ své
ucho a zapomeň svého lidu a domu
svého otce,
- (11) a král bude toužit^{267 1218} po tvé krásce;
ano, on je tvůj pán, klaněj se tedy⁵⁰
jemu.
- (12) A dcera Córu¹²¹⁹ s darem^{54 603} – všichni
bohatí z lidu budou usilovat o tvou
přízeň¹²²⁰.
- (13) Dcera králova je všechna slavná¹²²¹
uvnitř^{1222 1223}, její oblečení je z tkaniv
ze zlata;
- (14) bude vedena ke králi ve výšivkách,
za ní budou k tobě přiváděny¹²²⁴
panny, její družky.
- (15) Budou vedeny s radostí⁵⁴ a jáсотem;
budou vstupovat v palác¹⁰⁸ králův.

- (16) Místo tvých¹²²⁵ otců budou tvoji¹²²⁵
synové; budeš¹²²⁵ je moci¹⁸ ustanovit²¹¹
knížaty^{182 1226} ve vsí¹⁴⁰ zemi;
- (17) tvé¹²²⁵ jméno budu připomínat
v každém pokolení a pokolení; proto
tě¹²²⁵ budou národnosti^{167 241} chválit^{137 968}
navždy¹²⁴ a věčně²³⁰.

ŽALM 46

ŘEDITELI HUDBY⁷⁵.
OD SYNŮ KÓRACHOVÝCH⁶⁰, NA ALÁMÓTH¹²⁰⁷.
PÍSEŇ.

- (1) Bůh je nám útočištěm¹²²⁸ a silou,
pomocí v úzkostech⁵⁹⁹ vždy¹²²⁹
dosažitelnou¹²³⁰;
- (2) proto se nemusíme¹⁸ bát⁵³, byť se
země proměnila^{76 401 1231} a hory
sklouzly⁷⁶ v srdce moře¹¹⁶,
- (3) necht jeho vody hučí^{31 1085}, pění^{31 1232},
necht se hory otfášají³¹ jeho
vzdouváním. Seláh⁶⁷.
- (4) Řeka! Její ramena^{12 1233} rozradostňují
Boží město, svaté místo⁶⁰¹ obydlí^{172 755}
Nejvyššího⁴⁹⁵;
- (5) Bůh je v jeho nitru, nemůže^{18 1234}
se zvíkat³⁹⁰, Bůh mu pomáhá
za nastávání^{1735 1235} jitra.
- (6) Národy²³ se bouří^{11 1085}, království se
viklají^{11 390}; zasáhne¹⁹⁶ svým hlasem¹²³⁶ –
země se rozplývá¹²³⁷.
- (7) Hospodin zástupů^{709 710} je s námi,
záštitou²³⁸ je nám Bůh Jákóbu. Seláh⁶⁷.
- (8) Pojdte, shlédněte působení¹⁷²
Hospodina, jenž na zem uvádí^{25 580}
hrůzy¹²³⁸,
- (9) zastavuje^{201 528} války⁵²⁹ až po okraj⁵⁷⁷
země, láme³⁰⁵ luk a rozsekává kopí,
vozy ohněm spaluje¹²³⁹.
- (10) Přestaňte¹⁰¹² a poznejte, že já jsem
Bůh! Budu vyvyšován mezi národy²³,
budu vyvyšován na zemi³⁹³.
- (11) Hospodin zástupů^{709 710} je s námi,
záštitou²³⁸ je nám Bůh Jákóbu.
Seláh⁶⁷.

ŽALM 47

ŘEDITELI HUDBY⁷⁵.
OD SYNŮ KÓRACHOVÝCH⁶⁰,
ZPĚV S HUDEBNÍM DOPROVODEM⁵⁹.
(1) Všechny národnosti^{167 241}, tleskejte¹⁹⁵³
v dlaň¹⁵⁴, výskejte^{778 1138} Bohu hlasem
plesání²⁵²⁴,

- (2) neboť Hospodin, Nejvyšší⁴⁹⁵, je hoden úcty⁵³, veliký Král nade vši¹⁴⁰ zemí!
 (3) Podřizuje nám⁵⁶⁰ národnosti¹⁶⁷, ano, lidská plemena²⁶ pod naše nohy,
 (4) vyvoluje⁷²⁸ pro nás⁶⁵ naše dědictví⁴³, chloubu¹²⁴⁰ Jákoba, jehož miloval²⁵. Seláh⁶⁷.
 (5) Bůh vystoupil^{485 1241} za jáсотu⁷⁸, Hospodin za zvuku⁵⁷² trouby^{228 1242};
 (6) opěvujte při hudbě^{59 191 192} Boha, opěvujte při hudbě^{59 191 192}, zpívejte při hudbě^{59 191} našemu Králi, zpívejte při hudbě^{59 191},
 (7) neboť Bůh je Král vši¹⁴⁰ země, při hudbě zpívejte^{59 191} píseň^{873 1243}!
 (8) Bůh se ujal kralování nad národy²³, Bůh usedl na svůj svatý trůn¹⁰⁹,
 (9) velmožové^{1244 1245} národnosti¹⁶⁷ se shromáždili jako lid Boha Abrahámova, neboť štítý^{68 1246} země patří Bohu; je¹¹ velmi povznesen¹²⁴⁷.

ŽALM 48

PÍSEŇ, ZPĚV S HUDEBNÍM DOPROVODEM⁵⁹
 OD SYNŮ KÓRACHOVÝCH⁶⁰.

- (1) Hospodin je veliký a velmi je veleben²⁶⁵ ve městě našeho Boha, na své svaté hoře¹⁰⁹.
 (2) Krásná vzornosť, rozkoš vši¹⁴⁰ země, je hora Cijjón na straně¹²⁴⁸ severu, hradiště¹²⁴⁹ mohutného⁷²⁵ Krále.
 (3) Bůh je v jeho palácích¹²⁵⁰, je¹¹ znám jako záštita²³⁸.
 (4) Vždyť hle, sešli se po domluvě králové, přitáhli spolu;
 (5) ti⁶⁹⁰ uviděli – tu se zděsili¹²⁵¹, byli vyvedeni z míry¹²⁵², úprkem zmizeli;
 (6) zachvátilo je tam chvění¹²⁶⁰, svíjení¹²⁵³ jako rodičku.
 (7) Větre⁹³² od východu tříštíš³⁰⁵ taršíské lodi¹²⁵⁴.
 (8) Podle toho, jak jsme uslyšeli, tak jsme uviděli ve městě Hospodina zástupů^{709 710}, ve městě našeho Boha; Bůh je navždy⁵⁶⁵ upevňuje¹¹⁴. Seláh⁶⁷.
 (9) Myslíme²⁵, Bože, na tvou laskavost¹⁰⁷ uvnitř tvého chrámu¹⁰⁸;
 (10) jak tvé jméno, Bože, tak tvá chvála¹¹⁵⁵⁸ až na okraje⁵⁷⁷ země, tvou pravici plní¹¹ spravedlnost.
 (11) Necht' se hora Cijjón raduje²³¹, necht' jásají³¹ dcery Júdovy příčinou tvých soudů²⁰¹!
 (12) Obcházejte Cijjón, ano, kružte⁶⁵⁵ kolem něho, spočítejte²²⁰ jeho věže,
 (13) přiložte²¹¹ své srdce k jeho předhradí²⁵⁴⁸, procházejte¹²⁵⁵ jeho paláci¹²⁵⁰, abyste pozdějšímu pokolení mohli¹⁸ vyprávět²²⁰,
 (14) že tento Bůh je naším Bohem vždy^{124 308} a věčně²³⁰; on nás povede přes smrt.

ŽALM 49

ŘEDITELI HUDBY⁷⁵. OD SYNŮ
 KÓRACHOVÝCH⁶⁰, ZPĚV S HUDEBNÍM
 DOPROVODEM⁵⁹.

- (1) Slyšte toto, všechny zástupy lidu^{167 241}, nastavte uši⁹³, všichni obyvatelé tohoto světa⁴⁶²,
 (2) i prostí i vznešení¹²⁵⁶, spolu bohatý i nemajetný²⁵⁸.
 (3) Má ústa budou vyslovovat moudrost¹¹⁶ a přemítání¹²⁵⁷ mého srdce, rozvážnost¹²⁵⁸.
 (4) Chci¹⁸ naklonit⁴³⁶ své ucho k průpovědi¹²⁵⁹, s lyrou^{54 1164 1165} řešit¹²⁶⁰ svou hádanku¹²⁶¹.
 (5) Nač se mám¹⁸ bát⁵³ v den zla, kdy mě obklopuje nepravost⁵¹⁴ mých úkladníků¹²⁶²,
 (6) jíž⁹⁰⁵ vzkládají svou důvěru^{86 865} na svou moc^{525 1263} a vychloubají^{265 266 919} se množstvím svého bohatství¹²⁶⁴
 (7) Bratr – nikdo⁷²⁷ ho nikterak¹²⁶⁵ nemůže¹⁸ vykoupit⁷⁶¹ ani Bohu za něho dát^{1266 1267} zadostučinění¹²⁶⁸,
 (8) neboť⁹ výkupné¹²⁶⁹ jejich žití⁸⁶⁴ je příliš vysoké¹²⁷⁰ – ať se navždy¹²⁴ vzdá³¹ toho¹²⁷¹,
 (9) že⁹ by ještě do nekonečna žil, nezakoušel⁴¹⁸ zkázu^{188 419}.
 (10) Vždyť⁹ vidí: umírají moudří, zpozdilec¹²⁷² a hlupák¹²⁷³ hynou spolu a své jmění^{525 1263} zanechávají¹⁰¹² jiným³⁹⁹.
 (11) Jejich myšlenka¹²⁷⁴ je¹²⁷⁵ jejich domy – navždy¹²⁴, jejich obydlí^{172 755} – do pokolení a pokolení, svými jmény určují názvy pro pozemky¹²⁷⁷.

- (12) Ale člověk ve cti^{993 1019} nepřetrává⁷³⁰; je²⁵ podoběn^{797 1278} jakoby zvířatům²¹⁵, jež hynou.
- (13) Toto je jejich cesta: důvěra¹²⁷⁹ v sebe¹²⁸⁰, a jejich následovníci¹²⁸¹ si libují¹¹¹⁴ v jejich výročí¹²⁸². Seláh⁶⁷.
- (14) Jako drobný dobytek se kladou²¹¹ do šéolu¹³⁸; pase¹²⁸³ je smrt a k jitrů nad nimi budou vládnout¹²⁸⁴ upřímní¹⁷⁵ a jejich tvářnost¹²⁸⁵ bude k strávení¹²⁸⁶ šéolem¹³⁸ bez¹²⁸⁷ místa pobytu¹²⁸⁸ pro ni^{65 1289}.
- (15) Jen Bůh může¹⁸ mou duši osvobodit⁷⁶¹ z ruky šéolu¹³⁸, když mě bude brát^{1290 1291}. Seláh⁶⁷.
- (16) Nemusíš¹⁸ se bát^{53 1292}, když někdo⁷²⁷ bohatne, když se množí sláva⁶⁹ jeho domu,
- (17) vždyť při své smrti si nic z toho¹²⁹³ nebude moci¹⁸ vzít, jeho sláva⁶⁹ za ním nebude moci¹⁸ sestoupit;
- (18) byť své duši ve svém životě⁴²⁰ žehnal (ano, budou tě chválit^{137 968}, jestliže sobě činíš dobře),
- (19) musí¹⁸ vstoupit k pokolení svých otců; nikdy²³¹ nebude moci¹⁸ uvidět světa.
- (20) Člověk ve cti^{993 1019}, nemá-li⁵⁰ porozumění^{94 593}, je²⁵ podoběn^{797 1278} jakoby zvířatům²¹⁵, jež hynou.

ŽALM 50

ZPĚV S HUDEBNÍM DOPROVODEM⁵⁹
OD ÁSÁFA⁶⁰.

- (1) BŮH, Bůh-Hospodin, mluví²⁵ a volá^{25 1294} zem od vzházení¹²⁹⁵ slunce až po jeho zajetí¹²⁹⁶;
- (2) z Cijjónu, dokonalosti¹²⁹⁷ krásy, se Bůh zaskvěl –
- (3) náš Bůh přichází a nemlčí. Před jeho tváří šířá³⁶⁵ oheň a vůkol něho¹¹⁸⁰ je²⁵ velmi rozbouřeno;
- (4) volá na nebesa shora a na zem stran souzení²²⁵ svého lidu:
- (5) Shromážděte⁷⁵⁶ mi mé zbožné⁶⁸¹, uzavřevší¹²⁹⁸ mou smlouvu nad obětí²²⁸¹!
- (6) A nebesa hlásají²⁴² jeho spravedlnost, ano, ¹²⁹⁹ Bůh – on se chystá soudit^{20 1300 1301}! Seláh⁶⁷.
- (7) Slyš, můj lide, a budu mluvit, Izráěli, a budu proti tobě svědčit¹⁹⁵⁸; Bůh, tvůj Bůh, jsem já.
- (8) Nebudu tě pohánět k odpovědnosti^{130 1302} za tvé oběti; ano, tvé vzestupné oběti⁶⁰⁵ jsou ustavičné přede mnou;
- (9) nemusím¹⁸ brát býka z tvého domu, kozlů¹³⁰³ z tvých ohrad,
- (10) vždyť všechno živočišstvo lesa patří mně, zvířata²¹⁵ na tisíci hor¹³⁰⁴,
- (11) znám²⁵ všechno ptactvo¹³⁰⁵ hor, a co se hemží na poli, ¹³⁰⁶ je při mně¹³⁰⁷.
- (12) Kdybych hladověl, nemusel¹⁸ bych ti říkat, vždyť svět²⁰⁸² a jeho náplň patří mně;
- (13) zda jídám maso byků⁶⁴⁷ a piji krev kozlů¹³⁰³?
- (14) Obětuj Bohu dík⁷⁵³ a plň⁶⁶⁸ Nejvyššímu⁴⁹⁵ své sliby
- (15) a volej mě v den úzkosti⁵⁹⁹, budu tě moci¹⁸ vytrhnout⁵⁰⁸ a budeš mě oslavovat⁶⁶⁴.
- (16) Ale zlovolnému Bůh praví¹¹: Co je ti do vypočítávání^{220 1309} mých ustanovení⁴¹, že⁹ mou smlouvu bereš⁸⁷ na svá ústa?
- (17) Ano, ty nenávidíš²⁵ napomínání¹³¹⁰ a má slova házíš za sebe,
- (18) uvidíš-li zloděje, tu⁹ se s ním přátelíš¹¹¹⁴, a s cizoložníky máš¹³¹¹ účastenství⁴⁰⁶,
- (19) svá ústa necháváš¹¹ zabíhat¹¹⁶⁷ v zlo a tvůj jazyk spřádá¹³¹² lest⁴²⁴,
- (20) sedáš, mluvíš proti svému bratru, proti synu své matky vynášíš¹⁹⁶ urážky^{16 1313}.
- (21) Tyto věci jsi činil²⁵, mlčel²⁵ jsem však⁵⁰; myslil jsi²⁵, že jsem veskrze¹³¹⁴ podoběn tobě⁸¹⁴;
- chci¹⁸ tě usvědčit¹³⁰ a tvým očím to předložit⁹⁶.
- (22) Nuže¹⁷¹, uvažte⁹⁴ toto, vy zapomínající +Boha, abych nemusel¹⁸ rvát⁴⁵⁵, a nebylo by vyproštujícího.
- (23) Kdo obětuje¹³¹⁵ dík⁷⁵³, oslavuje⁶⁶⁴ mě a urovnává^{25 580} si cestu, i budu¹³¹⁶ mu dávat nahlížet v⁷⁷¹ Boží záchranu⁶⁶.

ŽALM 51

ŘEDITELI HUDBY⁷⁵. ZPĚV S HUDEBNÍM DOPROVODEM⁵⁹ OD DÁVIDA⁶⁰, PO¹³¹⁷ PŘÍCHODU NÁTHÁNA, PROROKA, K NĚMU, PROTOŽE¹³¹⁸ VEŠEL K BATH-ŠEVĚ.

- (1) Buď mi milostiv⁷⁸, Bože, podle své laskavosti¹⁰⁷, podle množství svých smilování⁷⁷ vymaž²²⁹ má přestoupení¹²⁰¹!
- (2) Důkladně¹³¹⁹ mě umyj¹³²⁰ od mé nepravosti⁵¹⁴, ano, od mého hříchu mě očisť!
- (3) Ano, já uznávám¹³²¹ svá přestoupení¹²⁰ a můj hřích je ustavičně přede mnou;
- (4) tobě, tobě samému¹³²² jsem zhřešil, a co je⁹⁰⁵ v tvých očích zlé, jsem učinil, aby ses mohl¹⁸ projevit⁵⁰² spravedlivým ve svém promlouvání, čistým¹³²³ ve svém souzení^{120 973 1324}.
- (5) Hle, v nepravosti⁵¹⁴ jsem byl porozen^{818 1325} a v hříchu mě má matka počala¹³²⁶;
- (6) hle, oblibuješ⁶ pravdu⁷²¹ v ledvinách¹³²⁷, kéž mi tedy⁵⁰ v skrytu chceš^{18 31 1308} dát poznat moudrost!
- (7) Kéž mě chceš^{18 31 1308} hříchu zbavit¹³²⁸ yzopem¹³²⁹, ať jsem čist, umýt¹³²⁰ mě, ať jsem bělejší než sníh⁸⁸!
- (8) Kéž mi chceš^{18 31 1308} dát slyšet veselí a radost, necht' jásají³¹ kosti, jež jsi zdrtil^{294 1184}!
- (9) Zakryj svou tvář před mým hříchem⁶¹ a vymaž²²⁹ všechny mé nepravosti⁵¹⁴,
- (10) stvoř mi, Bože, čisté srdce a v mém nitru obnov¹³³⁰ pevného^{114 1331} ducha⁹³²,
- (11) kéž mě nevyháníš^{31 1332} z přítomnosti své tváře⁴²⁵ a svého svatého Ducha^{109 932} kéž ode mne neodnímáš³¹!
- (12) Kéž mi chceš^{18 31 1308} vrátit veselí z tvé záchrany⁶⁶ a dobrovolný^{1245 1333} duch⁹³² kéž mě podpírá^{31 1334}!
- (13) Budu odpadlíky^{120 1042} vyučovat tvým cestám a hříšníci se budou k tobě vracet¹³³⁵.
- (14) Vyproš mě z viny krve¹⁰⁴, Bože, Bože mé záchrany^{66 910}! Můj jazyk bude ple-saje opěvovat^{1336 1337} tvou spravedlnost.
- (15) Pane, kéž otvíráš³¹ mé rty, ať má ústa hlásají²⁴² tvou chválu¹¹⁵⁵⁸,
- (16) vždyť neoblíbuješ⁶ obět²²⁸, bycht' j jí dával¹³³⁸; obět²²⁸ vzestupnou⁶⁰⁵ nepřijímáš blahovlně¹¹¹⁴.
- (17) Božími oběti má je zlomený³⁰⁵ duch⁹³²; srdcem zlomeným³⁰⁵ a zdrceným^{294 1058}, Bože, neopovrhješ.
- (18) Ve své blahovůli^{36 126} dobře zacházej s Cijjónem¹³³⁹, kéž buduješ³¹ zdi¹³⁴⁰ Jerúsaléma;

- (19) tehdy budeš oblibovat⁶ oběti spravedlnosti, obět²²⁸ vzestupnou⁶⁰⁵, ano, celou¹³⁴¹; tehdy budou na tvém oltáři vznášet¹³⁴² býky.

ŽALM 52

ŘEDITELI HUDBY⁷⁵.

ZPĚV S HUDEBNÍM DOPROVODEM⁵⁹
OD DÁVIDA⁶⁰, PO¹³⁷ PŘÍCHODU DÓGEA,
EDÓMÍHO¹³⁴³, KDYŽ⁹ PODAL ZPRÁVU²⁴²
ŠÁÚLOVI A ŘEKL MU: DÁVID VSTOUPIL
DO DOMU ACHÍMELECHOVA.

- (1) Co se vychloubáš^{265 266 919} zlem, ty⁹⁰⁵ siláku⁵⁸²? Boží laskavost¹⁰⁷ je po celý¹⁴⁰ den.
- (2) Zhoubu^{115 116} zamýšlí^{877 946} tvůj jazyk jako nabroušená¹⁷⁸ břitva, páchající²⁵¹ klam^{878 1344}.
- (3) Miluješ²⁵ více zlo než dobro⁸⁸, lež⁸⁰ než slovo⁸⁸ spravedlnosti, – seláh⁶⁷, –
- (4) miluješ²⁵ všechna slova zkázy¹³⁴⁵, lstivý jazyku¹³⁴⁶!
- (5) BŮH tě také může¹⁸ navždy²³¹ porazit¹³⁴⁷, sebrat¹³⁴⁸ tě a vyrvat tě ze stanu a vykořenit tě ze země živých. Seláh⁶⁷.
- (6) To⁹ budou vidět spravedliví a budou se bát⁵³ a nad ním se budou smát:
- (7) Hle, muž⁵¹⁷, jenž¹³⁴⁹ nečinil⁵⁸⁰ svým útočištěm⁷⁶⁵ Boha, nýbrž⁹ důvěřoval¹⁸⁶ v množství svého bohatství, moci nabýval²⁵⁹ svou¹⁸⁹ zhoubou^{115 116 1350}!
- (8) Já však⁵⁰ jsem¹¹ jako zelená²¹²⁶ oliva v Božím domě, v Boží laskavost¹⁰⁷ důvěřuji^{25 86} vždy^{124 308} a trvale²³⁰,
- (9) navždy¹²⁴ tě budu chválit^{137 968}, že jsi tak učinil, a před tvými zbožnými⁸¹ doufat⁷¹³ v tvé jméno, neboť je dobré.

ŽALM 53:59

ŘEDITELI HUDBY⁷⁵, NA MACHALATH¹³⁵¹.
POUČENÍ⁸⁷³ OD DÁVIDA⁶⁰.

- (1) Pošetilec³⁶⁰ říká⁸⁵ ve svém srdci: Není Boha. Zkaženě jednají³⁶¹ a odporně páchají bezpráví¹⁵⁵, není činícího dobro.
- (2) Bůh z nebes pohleděl dolů na děti³²⁵ člověka³²⁶, aby viděl¹²⁹¹, zda je kdo rozvážně si počínající³⁶³, vyhledávající²⁴⁰ Boha –
- (3) vše^{213 214} ucouvlo, jednotně⁹⁰⁶ se zvrhli³⁶⁴, není činícího dobro, není ani jednoho.

- (4) Zda jsou²⁵ všichni působcové špatnosti¹⁰³ nevědomí, sžírajíce³⁶⁵ můj lid? Jídají chléb^{366 367 368}, Hospodina neznou³⁶⁹.
- (5) Tam³⁷⁰ se velmi³⁷¹ zhrozili³⁷², ač hrůzy nebylo²⁵, neboť Bůh rozmetal kosti obléhajícího⁷⁶⁸ tě; zostudil¹⁴⁷ jsi je, neboť je Bůh zavrhl^{383 1352}.
- (6) Kéž přijde³⁷⁷ z Cijónu vysvobození⁶⁶ Izráele! Při Božím odvracení²⁵⁵⁶ zajeti³⁷⁸ jeho lidu bude Jákob jásat, Izráel se radovat.

ŽALM 54

ŘEDITELI HUDBY⁷⁵; PŘI STRUNOVÝCH NÁSTROJÍCH.

POUČENÍ⁸⁷³ OD DÁVIDA⁶⁰ PO¹³¹⁷ PŘÍCHODU ZÍFÍM¹³⁵³, KDYŽ⁹ ŘEKLI ŠÁÚLOVI: ZDA SE DÁVID NESKRÝVÁ U NÁS?

- (1) Bože, vysvobod⁶⁶ mě ve svém jménu³⁶, a kéž mi svou mocí⁶⁰⁹ zjednáváš³¹ právo²²⁵¹!
- (2) Bože, slyš mou modlitbu a nastav uši⁹³ + výrokům²⁴⁵⁴ mých úst,
- (3) neboť proti mně povstali cizáci¹¹⁸⁸ a násilníci¹⁰³⁴ usilují o⁹⁴⁵ mé žití⁸⁶⁴; nepostavili⁵⁸⁰ Boha před sebe²⁰⁰¹. Seláh⁶⁷.
- (4) Hle, Bůh je mi pomocníkem, Pán je mezi podpirajícími mou duši,
- (5) zlo se bude vracet¹³⁵⁴ mým slidičům¹¹⁰, ve své věrnosti^{36 721} je vyhub²⁰³⁵¹!
- (6) S ochotou^{54 1355} ti budu obětovat, chválit^{137 1173} tvé jméno, Hospodine, neboť je dobré¹³⁵⁶.
- (7) Vždyť mě vyprostil ze vši úzkosti⁵⁹⁹ a mé oko pohledělo na¹³⁵⁷ mé nepřátele¹⁴⁵⁶.

ŽALM 55

ŘEDITELI HUDBY⁷⁵; PŘI STRUNOVÝCH NÁSTROJÍCH.

POUČENÍ⁸⁷³ OD DÁVIDA⁶⁰.

- (1) Vpusť v uši⁹³, Bože, mou modlitbu, a kéž se neskrýváš^{31 748 1358} před mým úpěním^{61 146};
- (2) sleduj mě pozorně a odpověz mi; bloudím sem-tam^{1359 1360} ve své ustaranosti¹³⁶¹ a hlasitě sténám¹³⁶²
- (3) pro hlas¹¹⁸ nepřátele, pro¹⁰⁴⁸ útisk od zlovolného, neboť na mne uvalují¹³⁶³ neštěstí^{103 1364} a v hněvu mě napadají¹³⁶⁵.

- (4) Mé srdce se v mém nitru svíjí^{818 1366} a padly na mne hrůzy smrti;
- (5) přichází na mne¹³⁶⁷ bázeň⁵³ a chvění²²⁶⁰ a zaplavuje¹³⁶⁸ mě děs¹³⁶⁹.
- (6) I řekl⁸⁵ jsem: Kéž bych měl³⁷⁷ perut²²⁸ jako holubice! Mohl bych¹⁸ odletět a odpočinout¹³⁷⁰;
- (7) hle, mohl bych¹⁸ být vzdálen, utéci, zdržoval bych se⁷³⁰ v pustině, seláh⁶⁷,
- (8) mohl bych¹⁸ si uspišit uniknutí⁸⁸⁸ před ženoucí se¹³⁷¹ vichrem^{61 932}, před bouří⁶¹!
- (9) Pohlt⁹⁷⁵ je, Pane, rozdvoj jejich jazyk, neboť jsem ve městě uviděl násilí¹⁹⁰ a vádu;
- (10) za dne i v noci je¹³⁷² obcházejí po jeho zdech¹³⁴⁰ a uvnitř něho je špatnost^{103 1364} a strast^{184 300 1373},
- (11) uvnitř něho je zhouba^{115 116 1373} a z jeho prostranství^{1374 1375} nemizí útlak²⁸⁵ a podvod⁴²⁴.
- (12) Vždyť ne nepřítel mě tupí, to⁹ bych uměl¹⁸ snést⁸⁷, ne nenávidící mě se nade mnou⁹⁷⁷ holedbá^{920 976}, to⁹ bych se před ním⁶¹ mohl¹⁸ skrýt,
- (13) nýbrž⁹ ty, člověk²⁰⁵ mně rovný¹³⁷⁶, můj příbuzný¹³⁷⁷ a můj známý,
- (14) co¹³⁷⁸ jsme spolu zakoušeli sladkou¹³⁷⁹ důvěrnost⁷³², v Boží dům jsme v davu¹³⁸⁰ chodili.
- (15) Zpustošení^{116 882} na ně¹³⁸¹! Nechtě zaživa¹³⁸² sestupují³¹ v šeol¹³⁸, neboť v jejich stanovišti¹³⁸³, mezi nimi¹³⁸⁴, jsou zlé věci¹³⁸⁵!
- (16) Já budu volat k Bohu a Hospodin mě bude chtít^{18 1308} vysvobodit⁶⁶,
- (17) večer i ráno i o polednách budu naříkat^{1361 1386} a sténat^{1085 1387}, i bude slyšet můj hlas.
- (18) V pokoji¹³⁸⁸ osvobodil⁷⁶¹ mé žití⁸⁶⁴ ze seče¹³⁸⁹ proti mně¹³⁹⁰, ač¹³⁹¹ byl¹¹ u mne v množství¹³⁹².
- (19) Bůh bude slyšet a bude jim odpovídat¹³⁹³
- (on⁹, trávající³² od pradávna, seláh⁶⁷), jim, při nichž není změn, aniž mají Boha v úctě⁵³.
- (20) Vztáhl^{277 501 1394} svou ruku proti žijícím s ním v pokoji^{668 1395}, znesvětil¹³⁹⁶ svou smlouvu;
- (21) hladké jsou¹¹ máslové řeči jeho úst, ale jeho srdce – seč¹³⁸⁹, jeho slova jsou

- měkčí než olej⁸⁸, *ale jsou* to⁶⁹⁰ *tasené* meče.
- (22) Uvrhni na Hospodina své břímě¹³⁹⁷ a on tě bude mít na starosti¹³⁹⁸, nikdy¹²⁴ nebude dopouštět¹⁹⁶ zviklání³⁹⁰ spravedlivého⁹⁸.
- (23) A ty, Bože, je budeš svrhovat do jámy¹³⁹⁹ zkázy^{188 419}, muži krve^{104 105} a klamu⁴²⁴ *nebudou moci*¹⁸ dožít poloviny svých dní¹⁴⁰⁰, já však⁵⁰ budu v tebe důvěřovat⁸⁶.

ŽALM 56

ŘEDITELI HUDBY⁷⁵; NA JÓNATH-ÉLEM-
-RECHÓKÍM^{219 1401}.

OD DÁVIDA⁶⁰, MICHTÁM³⁹¹, KDYŽ SE HO
V GATHU ZMOCNILI PELIŠTÍM^{76 1353}.

- (1) Buď mi milostiv⁷⁸, Bože, neboť *po* mně chňape^{11 1402} smrtelník²⁰⁵, sužuje^{1157 1403} mě, bojuje^{528 529 1404} *po* celý¹⁴⁰ den;
- (2) *po* celý¹⁴⁰ den chňapou^{11 1402} moji nepřátelé¹¹⁰, ano, mnozí vůči mně bojují^{529 1404} *zvysoka*¹⁴⁰⁵.
- (3) V den, *kdy* se¹⁴⁰⁶ musím^{18 1407} bát⁵³, mám já důvěru^{86 1408} k tobě;
- (4) v Bohu budu velebit²⁶⁵ jeho slovo, v Boha důvěřuji^{11 86}, *nebudu* se bát⁵³, co mi může¹⁸ učinit maso?
- (5) *Po* celý¹⁴⁰ den překrucuji má slova¹⁴⁰⁹, všechny jejich úmysly⁹⁰² *jsou* proti mně k zlému;
- (6) srocují se, skrývají se²⁸⁸, oni sledují³⁴⁹ mé stopy¹⁴¹⁰, jako by vyčkávali^{11 713 1411 1412} mé žití⁸⁶⁴.
- (7) *Bude* pro ně⁶⁵ za nepravost⁵¹⁴ únik⁸⁸⁸? Svrhni národnosti^{167 241} ve svém hněvu, Bože!
- (8) Ty máš²⁵ spočítáno^{220 1413} mé vyhnanství¹⁴¹⁴; ukláde⁵⁸⁰ mé slzy¹⁶ v svůj měch¹⁴¹⁵. *Zda nejsou* v tvé knize¹⁴¹⁶?
- (9) Tehdy se moji nepřátelé budou obracet²²² zpět, v den, *kdy* budu volat; toto vím¹¹, neboť¹⁴¹⁷ Bůh je pro mne^{65 1418}.
- (10) V Bohu budu velebit²⁶⁵ slovo, v Hospodinu budu velebit²⁶⁵ slovo,
- (11) v Boha důvěřuji^{11 86}, *nebudu* se bát⁵³, co mi může¹⁸ učinit člověk?
- (12) Na mně *jsou* tvé sliby¹⁴¹⁹; tobě, Bože, se chci¹⁸ odplatit⁶⁶⁸ díky⁷⁵³,

- (13) neboť jsi vyprostil mou duši ze smrti – zda ne mé nohy od úrazu k chození před Boží tváří ve světle života⁴²⁰?

ŽALM 57

ŘEDITELI HUDBY⁷⁵. AL-TAŠCHÉTH^{219 1420}
OD DÁVIDA⁶⁰,

MICHTÁM³⁹¹ PŘI JEHO ÚTĚKU PŘED TVÁŘÍ
ŠÁULOVOU⁶¹ V JESKYNI.

- (1) Buď mi milostiv⁷⁸, Bože, buď mi milostiv⁷⁸, neboť v tobě se má duše skrývá^{11 58 1421}
- a ve stínu tvých křídel se chci¹⁸ skrývat^{58 1421}, než bude muset¹⁸ zhouba^{115 116} pominout.
- (2) Chci¹⁸ volat k Bohu, Nejvyššímu⁴⁹⁵, k BOHU, dokonávajícímu¹⁴²² za mne;
- (3) bude posílat z nebes a vysvobozovat⁶⁶ mě, potupí chňapajícího¹⁴⁰² *po* mně. Seláh⁶⁷.
- Bůh bude posílat svou laskavost¹⁰⁷ a svou věrnost⁷²¹.
- (4) Má duše je vprostřed lvů¹⁴²³, musím¹⁸ uléhat s rozpálenými¹⁴²⁴, syny lidí³²⁶; jejich zuby – kopí a šípy, a jejich jazyk – ostrý meč.
- (5) Buď vyvýšen nad nebesa, Bože, tvá sláva⁶⁹ nad všechnu¹⁴⁰ zem!
- (6) Mým krokům nastavili¹¹⁴ síť, sklíčena¹⁴²⁵ je¹¹ má duše¹⁴²⁶, před mou tváří vykopalí jámu²⁴⁸⁵ – padli doprostřed ní. Seláh⁶⁷.
- (7) Mé srdce je upevněno¹¹⁴, Bože, mé srdce je upevněno¹¹⁴, chci¹⁸ zpívat, *ano*, zpívat při hudbě^{559 191 779};
- (8) probuď se, má slávo¹⁶², probuď se, varyto⁸⁹⁴ a lyro¹¹⁶⁴, chci¹⁸ probudit úsvit!
- (9) Chci¹⁸ tě chválit^{137 968} mezi národnostmi^{167 241}, Pane, při hudbě ti zpívat^{59 191 779} mezi lidskými plemy²⁶,
- (10) *vždyť až* po nebesa veliká je tvá laskavost¹⁰⁷ a až po oblaka⁴⁹⁰ tvá věrnost⁷²¹.
- (11) Buď vyvýšen nad nebesa, Bože, tvá sláva⁶⁹ nad všechnu¹⁴⁰ zem!

ŽALM 58

ŘEDITELI HUDBY⁷⁵. AL-TAŠCHÉTH^{219 1420}
OD DÁVIDA⁶⁰, MICHTÁM³⁹¹.

- (1) Zda vpravdě spravedlnost mlčí¹⁴²⁷? Vyslovujete ji¹⁴²⁸? Soudíte^{20 973} v upřímnosti²³⁷, synové lidí³²⁶?

- (2) Ba, v srdci působíte¹⁴²⁹ bezpráví^{155 172 1003}, v zemi³⁹³ odvažujete¹⁴³⁰ násilí¹⁹⁰ svých rukou.
 (3) Zvolní se od dělohy odcizují^{11 1188 1431}, od lůna⁴⁶³ bloudí¹¹, mluvíce lež⁸⁰;
 (4) mají¹⁰⁴⁰ jed¹⁴³² na způsob jedu¹⁴³² hada; tak jako⁸¹⁴ své ucho uzavírá¹⁴³³ hluchá¹⁴³⁴ zmije,
 (5) jež nechce¹⁸ poslouchat na hlas zařikávačů^{8 1435}, zaklínače zaklínadly, vycvičeného¹⁴³⁶.
 (6) Bože, zdrť^{804 1437} jejich zuby v jejich ústech, vylámej^{1347 1437} chrup hřivnatců⁴⁵⁶, Hospodine!
 (7) Hrdě si vykračují – nechtě se rozplývají^{31 649} tak jako⁸¹⁴ voda; nasazuje^{113 179} -li své šipy, nechtě se jakoby⁸¹⁴ ořezávají^{31 1438},
 (8) tak jako⁸¹⁴ se slimák pohybuje¹⁴³⁹ s rozplýváním^{549 1440}, nechtě jako potrat¹⁴⁴¹ ženy nespátrí^{31 172} slunce!
 (9) Dříve než si vaše hrnce¹⁴⁴² budou moci¹⁸ všimnout⁹⁴ trní¹⁴⁴³, nechtě to^{690 1444} smetá^{31 277 1445}, buďsi⁸¹⁴ syrove¹⁴⁴⁶, buďsi⁸¹⁴ ze žáru^{35 1447}.
 (10) Spravedlivý se bude radovat, když²⁹⁹ spatří pomstu, bude své kroky koupat v krvi zlovolného²²⁸.
 (11) A člověk bude říkat: Ano, je ovoce pro spravedlivého⁶⁵, ano, je Bůh, soudící^{20 973} na zemi.

ŽALM 59

ŘEDITELI HUDBY⁷⁵. AL-TAŠCHÉTH^{219 1420}
 OD DÁVIDA⁶⁰, MICHTÁM³⁹¹,
 KDYŽ ŠÁUL POSLAL⁷⁶, ABY STŘEŽILI³⁴⁹ DŮM
 K JEHO USMRČENÍ.

- (1) Vyprost' mě, můj Bože, od mých nepřátel, kéž mě chceš^{18 31 1308} vyzdvihnout⁶⁰⁰ před mými odpůrci^{61 439},
 (2) vyprost' mě od působců nepravosti⁵¹⁴ a zachraň⁶⁶ mě před muži⁶¹ krve^{104 105},
 (3) neboť hle, číhají^{25 286} na mou duši, srocují se proti mně silní; neodpadl^{120 1042} jsem, aniž jsem zhřešil, Hospodine!
 (4) Bez mého provinění⁵¹⁴ běží a připravují se^{114 1448}; probuď se mně vstříc¹⁴⁴⁹ a pohleď,
 (5) ano, ty, Hospodine, Bože zástupů^{709 710}, Bože Isráelův, procitni k navštívení^{1206 429 1450} všech národů²³;

- kéž nejsi³¹ milostiv⁷⁸ nikomu z⁷¹² nevěrných pachatelů⁷⁴ špatnosti^{103 1451}! Seláh⁶⁷.
 (6) Vracejí se k večeru, vyjí¹⁰⁸⁵ jako pes²²⁸ a obcházejí město;
 (7) hle, prskají^{569 1452} svými ústy, v jejich rtech jsou meče, neboť prý: Kdo slyší?
 (8) Ty však⁵⁰, Hospodine, se jim budeš smát, vysmívat³³ se budeš všem národům²³.
 (9) Jeho¹¹³ síla? K tobě¹⁴⁵³ chci¹⁸ obracet zřetel³⁴⁹, neboť Bůh je mou záštitou²³⁸.
 (10) Můj Bůh, jeho laskavost^{107 1454}, mě bude předcházet¹¹;
 Bůh mi bude poskytovat pohled¹⁴⁵⁵ na¹³⁵⁷ mé nepřátele^{110 1456}.
 (11) Kéž je nezabijíš³¹, aby oni, můj lid, nezapomínali; svou mocí⁵²⁵ je nechej potulovat se¹⁴⁵⁷ a svrhni je, náš štíte⁶⁸, Pane!
 (12) Hříchem jejich úst je řeč jejich rtů, nechtě tedy⁵⁰ jsou^{11 31} polapeni²⁵⁴ ve své pýše^{36 1240}
 a pro klení^{118 284} a pro lhaní^{118 555 1458}, jež pronášejí²²⁰.
 (13) Skoncuj¹⁷¹³ v popuzení, skoncuj¹⁷¹³, ať jich není, ať vědí, že nad Jákobem¹⁴⁵⁹ vládne²¹⁰ Bůh do posledních končin země. Seláh⁶⁷.
 (14) A vracejí se k večeru, vyjí¹⁰⁸⁵ jako pes²²⁸ a obcházejí město;
 (15) nechtě se oni potulují^{31 1457} za pokrmem; nebudou-li se moci¹⁸ nasytit, nechtě přenocují³¹ tak^{50 1460}.
 (16) Já však⁵⁰ chci¹⁸ opěvovat tvou sílu a k jitru s plesáním chválit¹⁴⁶¹ tvou laskavost¹⁰⁷, neboť ses mi stal¹⁷¹ záštitou²³⁸ a útočištěm v den mé tísně⁴⁸².
 (17) Má sílo, tobě¹⁴⁶² chci¹⁸ při hudbě zpívat^{59 191 779}, neboť Bůh je mou záštitou²³⁸, Bůh mě¹⁴⁶³ laskavostí¹⁰⁷.

ŽALM 60

ŘEDITELI HUDBY⁷⁵; NA ŠÚŠAN EDÚTH^{219 1464}.
 MICHTÁM³⁹¹ OD DÁVIDA⁶⁰, K VYUČOVÁNÍ,
 PŘI JEHO POTÝKÁNÍ¹⁴⁶⁵ S ARAM-
 -NAHARAJIM¹⁴⁶⁶ A S ARÁMEM¹⁴⁶⁷ CŮVY,
 KDYŽ⁹ SE JÓÁV VRACEL A V PRŮRVĚ⁶⁸⁶ SOLI
 POBIL⁷² EDÓMA, DVANÁCT TISÍC.
 (1) Bože, odhodil¹¹⁶¹ jsi nás, prothl^{1468 1469} jsi nás, popudil ses; kéž nám chceš^{18 31 1308} způsobit nápravu^{683 1470}!

- (2) Zatřásl jsi zemí³⁹³, protrhl¹⁴⁶⁸ jsi ji;
zhoj její pukliny^{305 1471}, vždyť se viklá^{11 390!}
- (3) Ukázal jsi svému lidu tvrdou¹⁴⁷² věc,
napojil jsi nás vínem vrárouání.
- (4) Svým ctitelům⁶⁶³ jsi dal prapor¹⁴⁷³ ke
vztyčování pro¹⁰⁴⁸ pravdu^{1474 1475}, seláh⁶⁷,
- (5) aby tvoji milovaní¹⁴⁷⁶ mohli¹⁸ být
vytrženi¹⁵⁰⁸. Pomož⁶⁶ svou pravici
a odpověz nám^{1477!}
- (6) Bůh ve své svatosti promluvil: Budu
se veselit; budu rozdělovat Šechem
a vyměřovat údolí¹⁴⁷⁸ Sukkóth¹⁴⁷⁹.
- (7) Mně patří Gileád a mně patří
Menaššé^{1459 1480} a, Efrájim^{1459 1480} je
posíla⁷⁶⁵ mé hlavy, Júdá^{1459 1480} můj
zákonodárce¹⁴⁸¹,
- (8) Móáv^{1480 1482} nádoba¹⁴⁴² k mému mytí⁹⁸,
na Edóma^{1459 1480} mohu¹⁸ hodit svůj
sandál; nade mnou, Pelešeth¹⁴⁸³,
vyskej^{778 1138!}
- (9) Kdo mi může¹⁸ umožnit vstup¹⁴⁸⁴
v opevněné město^{869?} Kdo mě dovede⁷⁸⁵
až po Edóm^{1459 1480?}
- (10) Zda jsi nás ty, Bože, neodhodil^{1161 1485},
aniž vycházíš⁴²⁶ s našimi vojsky^{54 709?}
- (11) Poskytni⁸⁰⁹ nám pomoc z tísně^{482 925 1486},
vždyť⁹ snaha o vysvobození^{166 910 1487}
člověkem⁹⁸ je ničím^{334!}
- (12) V Bohu⁹¹⁸ budeme moci¹⁸ zdatně⁵²⁵ si
počínat^{251 1488} a on bude rozšlapávat
naše protivníky⁶³.

ŽALM 61

ŘEDITELI HUDBY⁷⁵;PŘI STRUNOVÉM NÁSTROJI, OD DÁVIDA⁶⁰.

- (1) Slyš, Bože, můj křik^{423 2524}, sleduj
pozorně³¹² mou modlitbu!
- (2) Volám k tobě od okraje⁵⁷⁷ země
v mdlobě¹⁴⁸⁹ svého srdce; kéž mě
chceš^{18 31 1308} vyvést^{785 1490} na skálu, jež je
vyšší než já^{88 1491!}
- (3) Vždyť ty jsi mi býval^{11 1492} útočištěm¹²²⁸,
silnou věží¹⁴⁹³ před tváří⁶¹ nepřítele!
- (4) Chci¹⁸ do věku^{124 308 1494} pobývat¹⁰⁰
v tvém stanu, skrývat se⁵⁸
v ochraně^{489 776 1495} tvých křídel, seláh⁶⁷,
- (5) vždyť ty, Bože, nasloucháš¹¹ mým
slibům, zajišťuješ^{11 196} dědictví¹⁴⁹⁶
ctitelů⁶⁶³ tvého jména;
- (6) kéž chceš^{18 31 1308} přidat¹⁴⁹⁷ dní
ke dnům¹⁴⁹⁸ krále, jeho let jakoby⁸¹⁴
pokolení za pokolením,

- (7) necht' vždy^{124 308} zůstává^{31 32} před Boží
tváří; laskavost¹⁰⁷ a věrnost⁷²¹ – zaříd,
necht' ho ochraňuj^{31 350!}
- (8) Tak bohu tvé jméno natrvalo^{230 670}
při hudbě opěvovat^{59 191 192} při svém¹⁴⁹⁹
plnění⁶⁶⁸ svých slibů den co den.

ŽALM 62

ŘEDITELI HUDBY⁷⁵, PODLE JEDÚTHÚNA¹⁰⁷³.ZPĚV S HUDEBNÍM DOPROVODEM⁵⁹
OD DÁVIDA⁶⁰.

- (1) Jen¹⁵⁰⁰ vůči¹⁵⁰¹ Bohu je má duše
mlčenlivá^{635 1502}; od něho je má
záchrana⁶⁶,
- (2) jen¹⁵⁰⁰ on je má skála a má záchrana⁶⁶,
má záštita²³⁸, nemohu¹⁸ se přilís¹⁵⁰³
zvíkat³⁹⁰,
- (3) Dokdy¹⁵⁰⁴ chcete¹⁸ na člověka^{727 1505}
dorážet? Chcete¹⁸ vraždit, vy všichni¹²¹³,
jako nahnutou⁴³⁶ stěnu, zídku, jež⁹⁰⁵ se
hrouť^{948 1506?}
- (4) Ano¹⁵⁰⁰, z jeho¹⁵⁰⁷ výše¹⁵⁰⁸ shodit¹²¹ se
radí¹¹, oblibují¹¹¹⁴ lež⁸⁰; svými ústy
žehnají a ve svém nitru zlořečí. Seláh⁶⁷.
- (5) Jen¹⁵⁰⁰ k Bohu¹⁵⁰⁹ buď mlčenlivá¹⁵¹⁰, má
duše, neboť od něho je má naděje,
- (6) jen¹⁵⁰⁰ on je má skála a má záchrana⁶⁶,
má záštita²³⁸, nemohu¹⁸ se zviklat³⁹⁰.
- (7) Na Bohu je¹⁵¹¹ má záchrana⁶⁶ a má
čest⁶⁹; skála mé síly, mé útočiště¹²²⁸ je
v Bohu.
- (8) Důvěřujte⁸⁶ v něho v každý čas, lide,
vylévejte před jeho tváří své srdce!
Bůh je nám útočištěm¹²²⁸. Seláh⁶⁷.
- (9) Jen¹⁵⁰⁰ vánkem⁸⁴⁶ jsou prostí, klamem⁸⁰
jsou vznešení¹²⁵⁶, na vahách by oni
podle vzestupu byli¹⁵¹² vesměs
z vánku^{846 1513}.
- (10) Nesmíte¹⁸ důvěřovat⁸⁶ ve vydírání¹⁵¹⁴
ani bláhově spoléhat¹⁵¹⁵ na loupež^{956 1516};
jestliže vzrůstá jméno^{525 1263}, nesmíte¹⁸
přikládat²¹¹ srdce.
- (11) Jedno Bůh promluvil, toto dvojí,
co jsem slyšel, že moc patří Bohu,
- (12) a že, tobě, Pane, je vlastní
laskavost¹⁰⁷, neboť ty každému³³⁰
odplácíš⁶⁶⁸ podle jeho díla²⁰⁴.

ŽALM 63

ZPĚV S HUDEBNÍM DOPROVODEM⁵⁹
OD DÁVIDA⁶⁰ ZA JEHO POBYTU¹⁵¹⁷
V PUSTINĚ JÚDY.

- (1) Bože, ty jsi můj Bůh, tebe hledám^{11 1518},
po¹¹⁴⁴ tobě žízni¹¹ má duše,
po¹¹⁴⁴ tobě prahne¹¹ mé maso v zemi
suché a žíznivé¹⁵¹⁹, bez vody.
- (2) Tak jsem tě vyhlížel¹¹ ve svatyni⁶⁰¹,
abych viděl²⁹¹ tvou moc a tvou slávu⁶⁹;
- (3) vždýt tvá laskavost¹⁰⁷ je lepší než
život^{88 420}, má rty tě budou
vychvalovat.
- (4) Tak tě chci¹⁸ za svého života⁴²⁰
velebit⁴¹³, v tvém jménu pozvedat⁸⁷ své
dlaně¹⁵⁴;
- (5) tak jako⁸¹⁴ tukem a morkem¹⁵²⁰ se sytí
má duše a má ústa mými plesajícími
rty velebí²⁶⁵;
- (6) vzpomínám²⁵-li tě na své posteli,
rozjímám¹⁰ o tobě v *nočních* bděních³⁴⁹,
- (7) vždýt ses mi stal¹⁷¹ pomocí, i plesám
ve stínu tvých křídel.
- (8) Má duše se táhne^{11 652 1521} za tebou, tvá
pravice se na mně¹⁵²² drží^{11 443},
- (9) oni však⁵⁰, kdo k záhubě⁹⁵³ usilují
o⁹⁴⁵ mé žití⁸⁶⁴, musejí¹⁸ vejít v spodní
místa¹⁵²³ země;
- (10) budou ho¹¹³ vyháňet v moc¹⁵²⁴ meče,
budou podílem³²⁸ lišek¹⁵²⁵.
- (11) A král se bude radovat v Bohu,
honosit^{265 266 1526} se bude každý, kdo⁹⁰⁵
při něm přísahá,
neboť ústa mluvící lež⁷⁸⁸ budou
zacpávána.
- (6) Vymýšlejí¹⁵²⁹ bezpráví^{155 172 1003}: Jsme
hotovi^{11 233 1530}, plán^{1529 1531} je
vymyšlen^{1529 1532}; nitro každého³³⁰
a srdce je hluboké¹⁵³³.
- (7) Bude¹¹ je však⁵⁰ šípem²²⁸ ostřelovat
Bůh, nenadále se projeví⁵⁰² jejich
zranění^{172 1534}
- (8) a přivedou ho¹¹³ k pádu^{767 1535};
jejich¹⁵³⁶ jazyk bude proti nim,
a každý na ně hledící – budou potřásat
hlavou¹⁵³⁷
- (9) a všichni lidé³²⁶ se budou¹¹ bát⁵³
a budou¹¹ oznamovat²⁴² Boží působení
a o jeho činech^{204 661} uvažovat⁵¹.
- (10) Spravedlivý se bude v Hospodinu³⁶
radovat a na něho spoléhat⁵⁸ a všichni
upřímní¹⁷⁵ srdcem⁹⁸ se budou
honosit^{265 266 1526}.

ŽALM 65

ŘEDITELI HUDBY⁷⁵.ZPĚV S HUDEBNÍM DOPROVODEM⁵⁹
OD DÁVIDA⁶⁰. PÍSEŇ.

- (1) Tobě utišení^{1635 1076}, chvalozpěv^{1 1558},
Bože, na Cijjónu, a tobě nechť je³¹
plněn⁶⁶⁸ slib.
- (2) Ty, slyšící modlitbu, – každé tělo¹⁵³⁸
smí¹⁸ až k tobě přicházet.
- (3) Věci nepravosti^{514 1539} se nade mne⁸⁸
vzmohly^{1540 1541}; naše přestoupení¹²⁰ – ty
je¹⁷² přikrýváš^{1268 1542}.
- (4) Blaho¹¹⁶ toho, jehož vyvoluješ⁷²⁸ a blíže
přivádíš^{766 17051}. Bude obývat⁴¹⁷ tvá
nádvoří^{287 1543}, budeme se sytit dobrem
tvého domu, svatostí tvého chrámu¹⁰⁸.
- (5) Hroznými⁵³ věcmi nám v spravedlnosti
odpovídáš, Bože naší záchrany⁶⁶; jsi
předmětem důvěry¹⁰⁹⁷ všech končin⁵⁷⁷
země a moře dále¹⁵⁴⁴.
- (6) On, upevnivší¹¹⁴ svou silou hory,
je opásán mocí⁶⁰⁹,
- (7) utiňuje hukot¹⁰⁹⁵ moří, hukot¹⁰⁹⁵ jejich
vlnobití¹¹⁵⁵, i povyk¹¹⁴⁹ zástupů⁶⁰
lidu^{167 241},
- (8) takž⁹ obyvatelé končin⁵⁷⁷ mají úctu⁵³
před tvými znameními⁶¹;
východiskům¹⁸⁰¹ jitra i večera¹⁵⁴⁵ dáváš
plesat.
- (9) Navštěvuješ^{11 206 429} zem a dáváš¹¹ jí
přetékat¹⁵⁴⁶, hojně ji obohacuješ,
Boží potok¹² je pln vod; připravuješ¹¹⁴
jejich obilí, když ji tak připravuješ¹¹⁴ –

ŽALM 64

ŘEDITELI HUDBY⁷⁵.ZPĚV S HUDEBNÍM DOPROVODEM⁵⁹
OD DÁVIDA⁶⁰.

- (1) Slyš, Bože, můj hlas při mém
nářku¹³⁶¹, kéž chceš^{18 31 1308} můj život⁴²⁰
ochránit³⁵⁰ před postrachem⁶¹
nepřítele!
- (2) Kéž mě chceš^{18 31 1308} skrýt před tajnou
poradou^{61 732} zlosynů, před rotou
působiců špatnosti¹⁰³,
- (3) kteří svůj jazyk naostřili jako meč,
nasadili¹⁷⁹ svůj šíp²²⁸ – trpké slovo²²⁸ –
- (4) k ostřelování bezúhonného³⁷⁹
v úkrytech; ostřelují ho nenadále
a nebojí se⁵³.
- (5) Dodávají si odvahu¹⁵²⁷ v zlé věci;
vyprávějí²²⁰ o utajení²⁵³ osidel⁴⁸¹,
řikají¹¹: Kdo k nim může¹⁸
prohlédnout^{1528?}

- (10) *jen dále zavlažuj¹⁵⁴⁷ její brázdy, urovňavej^{1547 1548} její hroudy!* – Lijavci ji změkčuj¹⁵⁴⁹, jejímu porostu zehnáš.
 (11) Korunoval¹²⁸ jsi¹¹ rok své dobroty¹⁵⁵⁰ a tvé koleje⁶⁸⁴ oplývají¹⁵⁵¹ tučností¹⁵²⁰,
 (12) oplývají¹⁵⁵¹ pastviště pustiny a pahrbky se opasují¹²⁰⁵ jásosem,
 (13) lůka¹⁰²¹ se oblékají¹¹ stády^{16 1552} a nížiny¹⁴⁷⁸ se zahalují obilím¹⁵⁵³.
 Vyskají^{778 1138}, ano, zpívají.

ŽALM 66

ŘEDITELI HUDBY⁷⁵. PÍSEŇ.ZPĚV S HUDEBNÍM DOPROVODEM⁵⁹.

- (1) Vyskejte^{778 1138} Bohu, všechna¹⁴⁰ země,
 (2) při hudbě opěvujte^{59 191 192} slávu⁶⁹ jeho jména, za slávu^{69 1554} pokládejte^{580 1555} jeho chválu^{1558!}
 (3) Říkejte Bohu: Jaké⁶² úcty jsi hoden⁵³ svými činy^{204!} Pro velikost^{36 725} tvé síly se ti tvoji nepřátelé budou lísat^{552 555}.
 (4) Všechna¹⁴⁰ země se ti bude klanět a při hudbě ti budou zpívat^{59 191}, při hudbě budou opěvovat^{59 191 192} tvé jméno. Seláh⁶⁷.
 (5) Pojdte a vízte působení¹⁷² Boha, úcty vzbuzujícího⁵³ svým jednáním³⁶² vůči dětem³²⁵ člověka^{326!}
 (6) Proměnil¹¹²⁷ moře v souš, řekou procházeli nohou²²⁸, tu¹⁵⁵⁶ jsme se v něm³⁶ radovali;
 (7) vždy^{124 308} vládne^{25 210} svou mocí⁶⁰⁹, jeho oči pátrají²⁸⁸ mezi národy²³, vzbouřenci¹⁵⁵⁷ se nemohou¹⁸ pozvednout. Seláh⁶⁷.
 (8) Velebte⁴¹³, národnosti¹⁶⁷, našeho Boha, a ozývejte se⁷⁵² hlasem chvály¹⁵⁵⁸ jeho,
 (9) jenž⁹⁰⁵ uchovává^{80 1559} naši duši při životě⁴²⁰ a nepřivlil^{74 196 1560} k zviklání³⁹⁰ naší nohy!
 (10) Ano, podrobil jsi nás zkoušce, Bože, pročišťoval^{25 430} jsi nás jakoby pročišťováním⁴³⁰ stříbra,
 (11) zavedl jsi nás v žalár^{469 1561}, vložil¹⁵⁸⁰ jsi těžké břímě na naše kyčle,
 (12) nechal jsi smrtelníka²⁰⁵ jezdit po naší hlavě, přišli jsme v oheň i ve vody, ale vyvedl⁴²⁶ jsi nás k nadbytku⁶⁹⁴.
 (13) Chci¹⁸ vstoupit v tvůj dům s vzestupnými oběťmi^{54 605}, splnit⁶⁶⁸ ti své sliby,

- (14) jež otevřely¹⁵⁶² mé rty, takže⁹ má ústa v mé tísní⁴⁸² promluvila;
 (15) chci¹⁸ ti vznášet¹³⁴² vzestupné oběti⁶⁰⁵ tučných zvířat¹⁵⁶³ s vůní¹⁵⁶⁴ beranů, obětovat¹⁵⁶⁵ skot s kozly¹³⁰³. Seláh⁶⁷.
 (16) Pojdte, slyšte, a budu vyprávět²²⁰ – všichni ctitelé⁶⁶³ Boha – o tom, co^{661 1566} Bůh učinil mé duši.
 (17) K němu jsem volal¹¹ svými ústy a pod mým jazykem bylo velebení¹⁵⁶⁷;
 (18) kdybych se byl ve svém srdci díval^{25 1568} na špatnost¹⁰³, nebyl by Pán slyšel,
 (19) avšak Bůh přece uslyšel, zaposlouchal se^{312 1569} v hlas mé modlitby.
 (20) *Budíž* veleben⁴¹³ Bůh, jenž neodsunul^{145 1570} mou modlitbu ani z mé blízkosti⁶⁶⁶ svou laskavost^{107!}

ŽALM 67

ŘEDITELI HUDBY⁷⁵, PŘI STRUNOVÝCH NÁSTROJÍCH.ZPĚV S HUDEBNÍM DOPROVODEM⁵⁹. PÍSEŇ.

- (1) Kéž je³¹ nám Bůh milostiv⁷⁸ a zehná³¹ nám, kéž při nás rozjasňuje^{31 866} svou tvář, seláh⁶⁷,
 (2) k poznání tvé cesty na zemi³⁹³, tvé záchrany⁶⁶ mezi všemi národy^{23!}
 (3) Národnosti¹⁶⁷ tě budou chválit^{137 968}, Bože, národnosti¹⁶⁷ tě budou chválit^{137 968}, ony všechny²¹³,
 (4) radovat se a plesat budou lidská plemena²⁶, neboť budeš soudit^{20 973} národnosti¹⁶⁷ v upřímnosti⁷⁸⁶ a lidská plemena²⁶ na zemi³⁹ – budeš je řídit⁷⁸⁵. Seláh⁶⁷.
 (5) Národnosti¹⁶⁷ tě budou chválit^{137 968}, Bože, národnosti¹⁶⁷ tě budou chválit^{137 968}, ony všechny²¹³.
 (6) Země vydá svůj výnos, Bůh, náš Bůh, nám bude zehnat,
 (7) Bůh nám bude zehnat a všechny končiny země ho budou mít v úctě⁵³.

ŽALM 68

ŘEDITELI HUDBY⁷⁵, OD DÁVIDA⁶⁰.ZPĚV S HUDEBNÍM DOPROVODEM⁵⁹. PÍSEŇ.

- (1) Bůh povstává, jeho nepřátelé se rozutíkávají⁴⁹⁶, ano, ¹⁵⁷¹ nenávidící ho prchají před jeho tváří⁶¹.
 (2) Kéž je odvíváš^{17 31} jakoby odvíváním¹⁷ dýmu, jako rozplývání⁶⁴⁹ vosku

- od¹⁰⁴⁸ ohně! Necht' zlovolní od Boží přítomnosti^{118 224 624 1572} hynou^{31!}
- (3) *Ala* spravedliví se budou radovat, jáas před Boží tváří a v radosti³⁶ se těšit.
- (4) Zpívejte Bohu, při hudbě opěvujte^{59 191 192} jeho jméno, nasympávejte¹⁵⁷³ *jemu*, jezdícimu stepmi¹⁵⁷⁴ jako Jáh^{940 1575} – jeho jméno¹⁵⁷⁶ – a veselte se před tváří jeho,
- (5) Otce sirotků a zastánce¹⁵⁷⁷ vdov, Boha v jeho svatém sídle^{109 754},
- (6) Bůh usazuje osamoceně do domu, vyvádí⁴²⁶ vězně^{172 1578} v blahobyt^{116 882}, jen vzbouřenci¹⁵⁵⁷ obývají^{11 417} vyprahlou zem.
- (7) Bože, při tvém vycházení⁴²⁶ před tváří tvého lidu, při tvém vykračování¹⁵⁷⁹ pouští¹⁵⁸⁰, – seláh⁶⁷, –
- (8) se roztrásla země, – ano, nebesa od Boží přítomnosti^{118 224 624 1572} vykropila^{1551 1581}, – onen⁷²⁶ Sínaj, od přítomnosti^{118 224 624 1572} Boha, Boha Isráelova.
- (9) Přívalem¹⁵⁸² štědrosti^{116 1245 1333 1583} jsi skrápěl^{1584 1585}, Bože, své dědictví⁴³, unavilo⁷⁴ li⁵⁰ se, tys je posílil^{74 114},
- (10) tvůj houf¹⁵⁸⁶, ti se v něm usídlili; činil jsi ve své dobrotě³⁶ přípravy^{114 1587} pro sužovaného^{65 228 246 260}, Bože!
- (11) Pán pronáší¹⁹⁶ výrok²⁴⁵⁴, nositelek dobré zvěsti^{1108 1588} je početný zástup⁷⁰⁹.
- (12) Králové vojsk⁷⁰⁹ utíkají, utíkají, a paní¹⁵⁸⁹ domu rozdělují lup¹⁵⁹⁰.
- (13) Což budete uléhat mezi ohradami^{1591 1592}?
- Křídla holubice pokryté stříbrem, ano, její perutě v žlutavém¹⁵⁹³ zlatě!¹⁵⁹⁴
- (14) Když v ní¹⁵⁹⁵ Všemocný rozehnal krále^{76 172}, bylo na Calmónu¹⁵⁹⁶ sněhobílo¹⁵⁹⁷.
- (15) Boží hora^{318 991 1598} je¹⁵⁹⁹ hora³¹⁸ Bášanu¹⁶⁰⁰, hora³¹⁸ mnoha vrcholů¹⁶⁰¹, hora³¹⁸ Bášanu¹⁶⁰⁰,
- (16) nač¹⁶⁰² závidíte, vy hory mnoha vrcholů¹⁶⁰¹, hoře¹⁶⁰³, již si Bůh přeje^{11 1604} k svému bydlení?
- Ano, Hospodin *tam* bude navždy²³¹ přebývat⁴¹⁷.
- (17) Božích vozů^{16 1605} je mnoho myriád^{1606 1607} mnohotisícnásobně¹⁶⁰⁸, mezi nimi Pán – Sínaj v svatyni^{1601 1609}.

- (18) Vystoupil⁴⁸⁵ jsi na výsost, zajal jsi zajatce^{16 172}, přijal jsi dary v člověku^{949 1610},
- ba i vzbouřence^{172 1557} k přebývání⁴¹⁷ Jáha¹⁵⁷⁵, Boha¹⁶¹¹.
- (19) *Budíž* veleben⁴¹³ Pán den co den! Za nás si nakládá¹⁶¹², Bůh naší záchraný⁶⁶. Seláh⁶⁷.
- (20) Bůh je nám BOHEM¹⁶¹³ mnohostranné záchraný^{60 66 116 1614} a u Hospodina, Pána, jsou¹⁶¹⁵ východiska ze¹⁶¹⁶ smrti.
- (21) Ano, Hospodin bude drtit⁵⁴¹ hlavu svých nepřátel, vlasaté téměř¹⁶¹⁷ chodícího si v svých proviněních¹⁶¹⁸.
- (22) Pán řekl: Chci¹⁸ zpět přivést⁵⁰⁹ z Bášanu, zpět přivést⁵⁰⁹ z hloubek moře,
- (23) aby se tvá noha koupala¹⁶¹⁹ v krvi, jazyk tvých psů *ať* z ní od nepřátel něco má.
- (24) Uviděli tvé průvody¹⁶²⁰, Bože, průvody¹⁶²⁰ mého Boha, mého Krále, v svatyni^{601 1621}.
- (25) Napřed šli^{11 1622} pěvci, potom hudebníci¹⁶²³ vprostřed bubnujících mladíc^{1227 1624 1625}.
- (26) V sejtitích⁷⁶² velebte⁴¹³ Boha, Pána, vy ze zřídla Isráelova!
- (27) Tamto Benjámín, nejmladší¹⁶²⁶, vládnoucí¹²⁸⁴ jim, vůdcové¹²²⁶ Júdovi, jejich sbor¹⁶²⁷, vůdcové¹²²⁶ Zevulónovi, vůdcové¹²²⁶ Naftálího.
- (28) Tvůj Bůh ti opatřil^{1628 1629} sílu; posilni, Bože, to⁴⁴³, co jsi pro nás způsobil!
- (29) Pro¹¹⁸ tvůj chrám¹⁰⁸ nad Jerúsálemem ti budou králové přinášet¹⁴⁸⁴ dary^{16 1630}.
- (30) Okřikni²²⁷ zvíře¹⁵⁸⁶ z rákosí¹⁶³¹, sběř²¹ silných^{646 647} mezi bujnými¹⁶³² z národnosti^{167 241}, dávajícího¹¹³ se rozšlapat za pruty¹⁶³³ stříbra; kež rozptýl^{31 277} národnosti¹⁶⁷, jež oblibují⁶ seče¹³⁸⁹.
- (31) Budou přicházet velmožové¹⁶³⁴ z Egypta, Kúš¹⁶³⁵ bude své ruce spěšně vztahovat¹⁶³⁶ k Bohu;
- (32) království¹⁷² země, zpívejte Bohu, při hudbě zpívejte^{59 191 779} Bohu, seláh⁶⁷,
- (33) jezdícimu v nebesích, nebesích pradávna – hle, vydává svůj hlas, hlas síly!

- (34) Přiznávejte¹⁹⁶ Bohu sílu, nad
Isráělem jeho vznešenost a jeho sílu¹⁶³⁷
v oblacích⁴⁹⁰,
(35) hoden jsi úcty⁵³, Bože, ze svých^{1638 1639}
svatyní^{1640 1641}; Bůh Isráělvův, on dává
sílu a plnost moci^{116 1642} svému lidu.
Budiž veleben⁴¹³ Bůh!

ŽALM 69

ŘEDITELI HUDBY⁷⁵, NA ŠÓŠANNÍM^{219 1191}.
OD DÁVIDA⁶⁰.

- (1) Vysvobod⁶⁶ mě, Bože, neboť vody
vstoupily až k duši,
(2) zapadl jsem v hluboký kal¹⁶⁴³ a není
mista k postavení¹⁶⁴⁴, přišel jsem
v hlubokost¹¹⁶ vod a zaplavil¹⁶⁴⁵ mě
proud¹⁶⁴⁶;
(3) zemdlél jsem ve svém volání³⁶, mé
hrdlo vyprahlo¹⁶⁴⁷, mé oči vyhasly¹⁶⁴⁸ –
čekám na⁸⁷² svého Boha.
(4) Bez příčiny mě nenávidící jsou
četnější než vlasy⁸⁸ mé hlavy,
zmohutněli¹¹⁰² moji hubitelé²⁰³⁵, moji
bezdůvodní nepřátelé⁹⁷⁰; co jsem
neuloupil⁹⁵⁶, mám¹⁸ tedy vracet.
(5) Bože, ty víš¹ o mé potělosti, aniž jsou¹¹
má provinění¹⁶¹⁸ před tebou⁶¹ skryta;
(6) kéž se ve mně nemusejí^{18 31} zklamat¹⁴⁷
očekávající⁷³ tebe, Pane, Hospodine
zástupů^{709 710},
kéž se za mne¹⁶⁴⁹ nemusejí^{18 31} stydět⁹⁴⁴
hledající tebe, Bože Isráělvův!
(7) Vždyť pro tebe snáším^{11 87} potupu,
mou tvář přikryla hanba^{944 1181};
(8) stal jsem se¹⁷¹¹ odcizeným^{1188 1431} vůči
svým bratrům, ano, cizozemcem⁵⁵⁴
vůči synům své matky,
(9) neboť mě šířá³⁶⁵ horlivost pro tvůj
dům⁹⁸ a tupení tupících tebe napadala
na mne,
(10) a když jsem v postu vyplakal svou
duši¹⁶⁵⁰, stalo³⁸⁷ se¹⁷¹¹ mi to potupou^{116 182},
(11) a když jsem svým oblečením¹⁸²
učinil¹⁹⁶ pytlovinu, stal³⁸⁷ jsem se¹⁷¹¹ jim
přísllovím^{182 1259}.
(12) Baví se^{1361 1386} o mně¹⁶⁵¹ sedící v bráně
i strunové nástroje¹⁶⁵² pijících
lihoviny^{16 1653}.
(13) Já však⁵⁰ – má modlitba je k tobě,
Hospodine, v čas blahověle²⁶, Bože,
v hojnosti^{3 36} své laskavosti¹⁰⁷ mi odpověz
věrností⁷²¹ k své¹⁶⁵⁴ pomoci^{66 98}!

- (14) Vyprost mě z bahna, ať nezapadávám,
necht jsem³¹ vyproštěn zprostřed
nenávidících mě a z hlubokosti¹¹⁶ vod,
(15) necht mě proud¹⁶⁴⁶ vod
nezaplavuje^{31 1645}, ať mě nepohlcuje⁹⁷⁵
hloubka, ať jáma¹⁹⁹⁹ neuzavírá své
ústí¹⁶⁵⁵ nade mnou!
(16) Odpověz mi, Hospodine, vždyť tvá
laskavost¹⁰⁷ je dobrotivá; otoč se
ke mně⁷³⁵ podle množství svých
smilování⁷⁷⁷
(17) a kéž před svým nevolníkem⁶¹
nezakrýváš³¹ svou tvář, neboť je mi
úsko⁸⁵³; pospěš, odpověz mi!
(18) Přiblíž se⁷⁶⁶ k mé duši, vykup^{598 1656} ji,
vzhledem k mým nepřítelům mě
osvobod⁷⁶¹;
(19) ty znáš²⁵ mou potupu i mé
zklamání^{147 978} a mou hanbu^{944 1181};
všichni moji protivníci⁶³ jsou
před tebou.
(20) Potupa zlomila³⁰⁵ mé srdce, takže⁹ si
zoufám¹¹;
a čekal^{25 713} jsem na projev soustrasti¹⁵³⁷
a nebylo ho, aneb na těšitele^{172 691},
a nenašel jsem,
(21) nýbrž⁹ mi za pokrm^{940 1629 1657} dali
žluč¹⁶⁵⁸ a při mé žizni mě napájeli
octem.
(22) Necht se jejich stůl před jejich tváří
stává^{31 1711} pastí¹⁸², ano, léčkou^{182 481}
bezstarostným^{668 1395 1659},
(23) necht se jejich oči zatemňují³¹, aby
neviděly¹⁶⁶⁰, a jejich kyčlemi ustavičně
klat^{538 1661},
(24) vylij na ně své rozhorlení²¹⁹⁵ a necht
je dostihuje žár³⁵ tvého hněvu,
(25) necht se jejich osada¹⁶⁶² stává^{31 1711}
zpuštěnou¹¹⁷, v jejich stanech necht
není³¹ obyvatele,
(26) neboť pronásledují, koho ty jsi
udeřil⁸²², a vyprávějí²²⁰ o bolesti⁸⁹²
tvých raněných¹⁶⁶³.
(27) Vykonej¹⁹⁶ trest^{146 1664} za jejich
vinu^{146 1665}, ať nevcházejí v tvou
spravedlnost,
(28) necht jsou³¹ vymazáváni²²⁹ z knihy
života^{420 1666}, ať nejsou zapisováni se
spravedlivými!
(29) Já však⁵⁰ jsem souzený^{246 260} a trpící;
tvé vysvobození⁶⁶, Bože, mě může¹⁸
vzdvihnout⁶⁰⁰;

- (30)chci¹⁸ Boží jméno velebit²⁶⁵ písní a zvelebovat^{920 1667} ho¹⁶⁶⁸ děkováním⁷⁵³;
- (31)to⁹ bude Hospodinu milejší¹⁶⁶⁹ než hovězí dobytče^{88 1670}, býk rohatý, kopytnatý¹⁶⁷¹;
- (32)tiši^{246 260} to uvidí, budou se radovat, vyhledávající²⁴⁰ Boha, a¹⁶⁷² vaše srdce bude oživat¹⁹⁵⁰.
- (33)Ano, Hospodin obrací sluch k nemajetným^{258 1673}, aniž opovrhne svými vězni¹⁵⁷⁸,
- (34)necht⁷ ho velebí^{31 265} nebesa i země, moře¹⁷² a vše pohybuující se¹⁶⁷⁴ v nich,
- (35)neboť Bůh bude vysvobozovat^{11 66} Cijjón a budovat¹¹ města Júdova, i budou tam bydlet a zmocňovat se⁷³¹ toho⁶⁹⁰
- (36)a símě jeho nevolníků to⁶⁹⁰ bude dědit¹⁶⁷⁵ a milující jeho jméno v tom⁶⁹⁰ budou přebývat⁴¹⁷.

ŽALM 70

ŘEDITELI HUDBY⁷⁵, OD DÁVIDA⁶⁰
K PŘIPOMÍNÁNÍ¹⁰⁴⁴.

- (1)Pospěš, Bože, k mému vyproštění, Hospodine, k pomoci mně⁶⁵⁹,
- (2)necht⁷ jsou³¹ zklamáváni¹⁴⁷ a v zmatek upadají³¹ usilující o⁹⁴⁵ mé žití⁸⁶⁴, necht⁷ ustupují³¹ zpět a stydí se³¹ oblibující⁶ mé neštěstí²⁸³.
- (3)Necht⁷ se za odplatu své hanebnosti¹⁶⁷⁶ musejí^{18 31} vracet ti, již⁹⁰⁵ říkají: Aha! Aha!
- (4)Necht⁷ se v tobě těší³¹ a radují³¹ všichni hledající⁹⁴⁵ tebe
a necht⁷ milující tvou záchranu^{66 910} ustavičně říkají³¹: Necht⁷ je³¹ Bůh veliký^{920 979}!
- (5)Já však⁵⁰ jsem usouzený^{246 260} a ubohý^{258 1119}; Bože, pospěš ke mně! Můj pomocník a můj zachránce^{459 470} jsi ty, Hospodine, kéž nemeškáš^{31 1121}!

ŽALM 71

- (1)Na tebe, Hospodine, spoléhám, kéž se nikdy¹²⁴ nemusím^{18 31} zklamat¹⁴⁷!
- (2)Kéž mě ve své spravedlnosti³⁶ chceš^{18 31} vyprostit a dát mi uniknout⁴⁵⁹; naklon⁴³⁶ ke mně své ucho a vysvobod⁶⁶ mě!
- (3)Buď mi skálou¹⁸², příbytkem⁷⁵⁴ ke vcházení ustavičně;

- přikázal jsi vysvobodit⁶⁶ mě¹⁶⁷⁷, neboť ty jsi mé skalisko⁴⁶⁸ a má pevnost⁴⁶⁹.
- (4)Můj Bože, dej mi uniknout⁴⁵⁹ z ruky zvolného, z dlaně¹⁵⁴ zlosyna^{155 1678} a zuřivce¹⁶⁷⁹,
- (5)vždyť ty jsi má naděje, Pane, Hospodine, předmět mé důvěry¹⁰⁹⁷ od mého mládí⁴²⁰,
- (6)o tebe se opírám^{11 1680} od lůna⁴⁶³, z útroby mé matky jsi mě vyváděl¹⁶⁸¹ ty; o tobě je¹⁶⁸² ustavičně můj chvalozpěv¹¹⁵⁵⁸.
- (7)Mnohým jsem se stal¹⁷¹ jakoby zázrakem¹⁶⁸³; ale ty jsi mě silně útočíte^{991 1228},
- (8)má ústa se plní tvou chválou¹¹⁵⁵⁸, po celý¹⁴⁰ den oslavováním¹⁶⁸⁴ tebe.
- (9)Kéž mě nezahazuješ³¹ v době stáří, kéž mě za zanikání⁵³⁹ mé síly neopouštíš³¹,
- (10)vždyť o mně mluví²⁵ moji nepřátelé a slídiči³⁴⁹ po mé duši se spolu radí
- (11)výrokem: Bůh ho opustil, pronásledujte ho a chyťte ho, neboť není vyproštujícího.
- (12)Bože, kéž nejsi³¹ daleko ode mne, můj Bože, pospěš k pomoci mně⁶⁵⁹;
- (13)kéž odpárcové mé duše musejí^{18 31} být zostuzeni¹⁴⁷ a zaniknout⁵³⁹, kéž se usilující o⁹⁴⁵ mé neštěstí²⁸³ musejí^{18 31} pokrýt potupou a hanbou!
- (14)Já však⁵⁰ chci¹⁸ ustavičně čekat¹⁶⁸⁵ a přidávat¹⁴⁹⁷ ke vši tvé chvále^{11558 1686},
- (15)má ústa budou vyprávět²²⁰ o tvé spravedlnosti⁶⁶¹, po celý¹⁴⁰ den o tvém vysvobození^{66 661 910}, neboť nevím²⁵ počet¹¹⁶ toho,
- (16)chci¹⁸ přicházet s mocnými činy^{54 609 1687} Pána, Hospodina, připomínat¹⁰⁴⁴ tvou spravedlnost, jen tvou¹³²².
- (17)Bože, vyučoval jsi¹¹ mě od mého mládí⁴²⁰ a doposud zvěstuji²⁴² tvé divy²²¹,
- (18)kéž mě tedy⁵⁰, Bože, neopouštíš³¹ ani až do stáří a ošedivění, dokud budu moci¹⁸ zvěstovat²⁴² tvou paži¹⁶⁸⁸ svému pokolení, každému přicházejícímu tvé mocné činy⁶⁰⁹
- (19)a tvou spravedlnost, Bože,¹⁶⁸⁹ až do výsosti.
- Jenž jsi vykonal veliké věci, Bože, kdo je podoben tobě⁸¹⁴,

- (20) jenž jsi nám¹⁶⁹⁰ dal zakusit⁴¹⁸ mnohé úzkosti⁵⁹⁹ a neštěstí^{172 283 1691?}
 Kéž nás¹⁶⁹⁰ zase¹⁶⁹² chceš^{18 31} oživit¹⁹⁵⁰
 a z hlubin⁹⁹² země mě zase¹⁶⁹² vyvést⁴⁸⁵,
 (21) kéž chceš^{18 31} rozmnožit mou velikost
 a opět^{1692 1693} mě potěšit^{691!}
 (22) I já tě chci¹⁸ chválit^{137 968}
 s nástrojem^{46 47}, varytem^{54 894 1165}, tvou
 věrnost⁷²¹, můj Bože,
 tobě při zpěvu hrát^{59 191 779} na lyru^{1164 1694},
 Svatý Izráelův!
 (23) Mé ry budou plesat, když ti budu
 při hudbě zpívat^{59 191 779}, i má duše, již
 jsi osobodil⁷⁶¹,
 (24) i můj jazyk bude *po celý*¹⁴⁰ den
 pronášet^{10 981} tvou spravedlnost,
 neboť jsou zostuzováni¹⁴⁷, neboť jsou
 tupeni usilující o⁹⁴⁵ mé neštěstí²⁸³.

ŽALM 72

ŠALOMOUNOVI¹⁶⁹⁵.

- (1) Bože, dej králi svá práva²⁰, ano, synu
 královu svou spravedlnost,
 (2) necht' tvůj lid soudí^{31 225}
 v spravedlnosti, ano, tvé sužované^{246 260}
 podle práva³²⁰,
 (3) necht' hory nesou^{31 87} lidu pokoj,
 i pahrbky, v spravedlnosti¹⁶⁹⁶,
 (4) necht' rozsuzuje^{20 31 973} sužované^{246 260 1159}
 z lidu a vysvobozuje^{31 66} děti³²⁵
 nemajetného^{228 258} a vyděrače^{228 1514}
 deptá^{31 1697}.
 (5) Necht' tě mají³¹ v úctě⁵³, za slunce a při
 měsíci¹⁶⁹⁸, pokolení za pokolení⁹⁸.
 (6) Necht' sestupuje³¹ jako déšť na
 pokos¹⁶⁹⁹, jako lijavce, sprcha *na zem*⁹⁸;
 (7) necht' v jeho dnech pučí^{31 1700}
 spravedlivý a hojnost pokoje, až než
 měsíce *nebude*,
 (8) necht' vládne^{31 1284} od moře k moři
 a od Řeky¹⁷⁰¹ až po končiny země.
 (9) Před jeho tváří se musejí¹⁸
 shýbat^{31 612 674} obyvatelé stepí a jeho
 nepřátelé musejí¹⁸ lízat prach¹⁶⁰,
 (10) králové Taršíše¹²⁵⁴ a ostrovů¹⁷⁰²
 musejí¹⁸ odevzdávat⁵⁰⁹ dar^{16 603}, králové
 Ševy¹⁷⁰³ a Ševy¹⁷⁰⁴ musejí¹⁸ přinášet^{766 1705}
 daň
 (11) a všichni králové se mu musejí¹⁸
 klanět, všechny národy²³ mu sloužit⁵⁵¹.
 (12) Neboť bude vyprošťovat¹¹
 nemajetného²⁵⁸, volajícího o pomoc,

- a sužovaného^{246 260}, jenž^{9 1706} nemá⁹²⁸
 pomocníka,
 (13) bude se smilovávat¹¹ nad nuzným¹⁷²²
 a nemajetným²⁵⁸ a žítí^{172 864}
 nemajetných²⁵⁸ bude zachraňovat^{11 66},
 (14) bude jejich žití^{172 864} vykupovat^{11 598 1656}
 z útlaku²⁸⁵ a z násilnictví¹⁹⁰ a jejich
 krev bude¹¹ drahocenná¹²⁷⁰ v jeho očích.
 (15) A necht' žije³¹ a necht' se mu dáva^{31 343}
 zlato z Ševy¹⁷⁰³
 a necht' se v jeho prospěch ustavičně
 děje³¹ modlitba¹⁷⁰⁷, *po celý*¹⁴⁰ den necht'
 se mu žehná^{31 343}.
 (16) Necht' je³¹ v zemi³⁹³ nadbytek obilí¹⁵⁵³,
 necht' se na temenech^{16 1708} hor klátí¹⁷⁰⁹
 jako Levánón⁸¹¹ jeho úroda; a necht'
 z města¹⁷¹⁰ kvetou³¹ jako bylina země.
 (17) Necht' jeho jméno navždy¹²⁴ trvá^{31 1711},
 před sluncem^{547 1698} necht' se jeho jméno
 rozplozjuje³¹
 a necht' si v něm všechny národy²³
 žehnají³¹, jeho nazývají^{31 1124} blaženým.
 * * *
 (18) *Budiz* veleben⁴¹³ Hospodin, Bůh, Bůh
 Izráelův, činící divy²²¹, on sám¹³²²,
 (19) a *budiz* navždy¹²⁴ velebeno⁴¹³ jméno
 jeho slávy^{69 1712} a necht' jeho sláva⁶⁹
 naplňuje³¹ všechnu¹⁴⁰ zem! *Ámén*¹¹⁴⁰,
 ano, *Ámén*¹¹⁴⁰!
 Modlitby Dávída, syna Jíšajova, jsou¹¹
 ukončeny¹⁷¹³.

KNIHA TŘETÍ

ŽALM 73

ZPĚV S HUDEBNÍM DOPROVODEM⁵⁹
 OD ÁSÁFA⁶⁰.

- (1) Ano, Bůh je dobrý vůči Izráelovi, vůči
 ryzím⁵⁸⁷ v srdci^{98 700},
 (2) *ale* já bych mahnul¹⁷¹⁴ byl býval schopen
 svýma nohama uhnout^{436 1715 1716 1717},
 jako nic^{103 1718} by mé kročeje byly
 uklouzly¹⁷¹⁹,
 (3) když jsem se rozhorlil⁴⁸⁴ proti
 vychloubačům^{102 265 266}, viděl jsem
 blahobyť⁹⁸⁰ zlovolných,
 (4) neboť při jejich smrti není útrap^{1720 1721}
 a jejich tělo je¹⁷²² tučné¹⁷²³,
 (5) v strastech^{16 184} smrtelníků^{16 205} nemají
 účasti¹⁷²⁴ a s lidmi³²⁶ nebyvají
 zasahování¹⁷²⁵.

- (6) Proto je jako náhrdelník ověšuje¹⁷²⁶ pýcha, násilnictví¹⁹⁰ jim je zahalením¹⁷²⁷ jako šat¹⁷²⁸;
- (7) z tuku vystupují^{11 426 1729} jejich oči, přetéka^{11 1051 1730} výmysl^{1731 1732} srdce,
- (8) vysmívají se a mluví o zlu³, o útlaku^{661 1514}; mluví z vysoka,
- (9) svá ústa kladou^{11 211} v nebesa a jejich jazyk chodí po zemi.
- (10) Proto se sem¹⁷³³ obrací jeho¹⁷³⁴ lid¹⁷³⁵ a čerpa¹⁷³⁶ se jim hojnost¹⁷³⁷ vody^{1738 1739},
- (11) a říkají: Jak se Bůh doví? A je při Nejvyšším⁴⁹⁵ vědomost?
- (12) Hle, tito jsou zlovolní, a vždy^{124 308} jsouce klidní, rozhojují¹¹ jmění^{525 1263!}
- (13) Věru jsem nadarmo²⁸ očišťoval^{11 1323 1740} své srdce, v nevinnosti⁷⁵⁰ myl¹¹ své dlaně¹⁵⁴;
- (14) přitom⁹ bývám postihován¹⁷²⁵ po celý¹⁴⁰ den a za jiter se mi dostává výtek¹⁷⁴¹.
- (15) Řekl-li bych: Tak jako oni⁸¹⁴ budu prohlašovat^{220!} – hle, zachoval bych se nevěrně⁷¹⁴ proti pokolení tvých dětí³²⁵.
- (16) Když⁹ jsem se snažil^{11 877 946 1742} toto pochopit¹⁷⁴³, byla to⁶⁹⁰ v mých očích lopota^{184 300},
- (17) až když jsem mohl¹⁸ vstoupit do Boží svatyně^{116 1640 1641}, mohl¹⁸ jsem porozumět⁹⁴ jejich posledkům¹⁰⁴¹.
- (18) Věru jim dáváš stát^{211 1744} na kluzkých místech¹⁷⁴⁵, sražíš¹¹ je¹⁷⁴⁶ v trosky;
- (19) jak se za okamžik stanou¹⁷¹¹ spouští^{1238 1747}, zmizí, zaniknou^{233 234} hrůzami^{118!}
- (20) Jako snem po procitnutí¹¹⁸ budeš, Pane, při probuzení opovrhovat jejich obrazem^{1084 1748!}
- (21) Když se roztrpčovalo^{1679 1749} mé srdce a v mých ledvinách⁴¹⁴ píchalo¹⁷⁵⁰,
- (22) tu⁹ jsem já byl hlupák¹²⁷³, aniž jsem co věděl, byl¹¹ jsem před tebou¹⁷⁵¹ jako dobytek^{215 1752};
- (23) já však⁵⁰ jsem u tebe¹⁷⁵¹ ustavičně, uchopil jsi mě za¹⁷⁵³ pravou ruku,
- (24) chceš¹⁸ mě svou radou^{2 3} vodit¹⁷⁸⁵ a potom mě v slávu⁶⁹ vzít¹⁷⁵⁴,
- (25) Koho mám¹⁰⁴⁰ v nebesích? A v zemi si, jsem-li s tebou¹⁷⁵¹, nelibují^{6 11}.
- (26) Zanikne⁵³⁹ mé maso¹⁷⁵⁶ i mé srdce – skálou mého srdce a mým podílem⁴⁰⁶ je navždy¹²⁴ Bůh.

- (27) Ano, hle – vzdálení¹⁷⁵⁷ od tebe⁶⁵⁹ musejí¹⁸ zahynout, zahubíš²⁰³⁵ každého smilněním od tebe odcházejícího¹⁷⁵⁸,
- (28) já však⁵⁰, dobrá je mi blízkost^{766 1759} Boha; složil²¹¹ jsem svou důvěru^{1228 1760} v Pána, Hospodina, abych vyrozprávěl^{220 291} všechnu tvou činnost¹⁷⁶¹.

ŽALM 74

POUČENÍ⁸⁷³ OD ÁSÁFA⁶⁰.

- (1) Nač, Bože, do nekonečna²³¹ odhazuješ^{25 1161 1762}, tvůj hněv dýmá proti stádu¹⁵⁵² tvé pastvy^{1763?}
- (2) Vzpomeň svého shromáždění²¹, jehož jsi za pradávna naby¹⁷⁶⁴, jež jsi vykoupil^{598 1656}, kmene^{45 1765 1766} tvého dědictví⁴³, hory Cijónu¹⁷⁶⁷, na níž¹⁷⁶⁸ ses usadil^{47!}
- (3) Povznes své kroky k trvalým troskám^{1769!} Vše ve svatyni⁶⁰¹ zkazil nepřítel,
- (4) uvnitř tvého shromaždiště¹⁷⁷⁰ hulákají^{11 634} tvoji protivníci²⁸⁰; za znamení¹⁷² umístili⁵⁸⁰ znamení svá¹⁷⁷¹;
- (5) zdá¹⁷⁷² se, jako by se sekerami zasahovalo³⁴³ do výše¹⁷⁷³ v houšti stromů²²⁹⁸,
- (6) tak⁹ nyní řezby toho^{690 1774} hlavatkou¹⁷⁷⁵ a kladivy vespolek¹⁷⁷⁶ rozbíjejí;
- (7) tvou svatyni⁶⁰¹ vydali¹¹⁶⁷ v oheň¹⁷⁷⁷, k zemi¹⁷⁷⁸ znesvětili¹⁹⁹⁶ obydlí⁷⁵⁵ tvého jména.
- (8) Řekli ve svém srdci: Potlačujeme^{31 1779} je vespolek¹⁷⁷⁶; spálili¹²³⁹ všechna Boží shromaždiště¹⁷⁷⁰ v zemi³⁹³,
- (9) svých znamení¹⁷⁷¹ nevidíme¹¹, proroka již není a není s námi, kdo by věděl¹⁷⁸⁰, dokdy^{62 79}.
- (10) Až dokdy¹³⁴, Bože, bude protivník⁶³ tupit, nepřítel stále²³¹ pohrdat²⁷¹ tvým jménem?
- (11) Nač odvracíš⁵⁰⁹ svou ruku, ano, svou pravici? Z nitra své hrudi¹⁷⁸¹ skoncuješ^{1713!}
- (12) Bůh však⁵⁰ je od pradávna mým Králem, působícím vysvobození⁶⁶ v nitru země³⁹³,
- (13) ty jsi svou silou rozpoltil moře, rozdrtil¹³⁰⁵ jsi hlavy netvorů¹⁷⁸² na vodách,

- (14) ty jsi zrozrážel¹⁷⁸³ hlavy livjáhána¹⁷⁸⁴, dal jsi jej k jedení lidu – obyvatelům stepí¹⁷⁸⁵;
- (15) ty jsi proťal zřídlo²²⁸ a potok^{228 475}, ty jsi vysušil⁶⁵⁰ trvalé tekoucí¹⁷⁸⁶ řeky,
- (16) tobě patří den a tobě taktéž noc, ty jsi připravil¹¹⁴ zdroj světla¹⁷⁸⁷, totiž^{9 1788} slunce,
- (17) já jsi vymezil¹⁷⁸⁹ všechny oblasti země; léto a zimu¹⁷⁹⁰, ty jsi je utvořil^{48 1791}.
- (18) Přípomeň si toto: Nepřítel tupí¹¹ Hospodina a pošetilý³⁶⁰ lid, ti tvým jménem pohrdají^{11 271};
- (19) kéž nevydáváš³¹ žití⁸⁶⁴ své hrdličky zvěři^{1586 1792}, kéž života svých sužovaných^{246 260} nezapomínáš³¹ navždy²³¹!
- (20) Pohleď na smlouvu¹⁷⁹³, neboť temná místa¹⁷⁹⁴ země jsou¹¹ plná příbytků¹⁷⁹⁵ násilí¹⁹⁰;
- (21) nechť se utlačovaný²³⁹ nevrací³¹ zostuzen⁹⁴⁴, nechť sužovaný^{246 260} a ubohý^{258 1119} velebí^{31 265} tvé jméno!
- (22) Povstaň, Bože, při se^{549 935} svou při⁵⁴⁹, vzpomeň svých tupení od pošetile³⁶⁰ po celý¹⁴⁰ den,
- (23) kéž nezapomínáš³¹ hlasu svých utiskujících^{63 2001} Hlučení¹⁰⁹⁵ povstalců proti tobě⁵⁴² ustavičně stoupá.¹⁷⁹⁶
- (7) nýbrž¹¹⁷⁰ Bůh je soudcem^{20 176 973}, tohoto ponižuje, tohoto povyšuje.
 (8) Neboť v ruce Hospodinově je číše a víno se pění^{11 1232 1805}; je plná míchaného¹⁸⁰⁶,
 i nalije¹⁵²⁴ z toho²²⁶; ba i kvasnice z ní budou muset¹⁸ všichni zlovolní země vysrkat, vypít.
 (9) Já však⁵⁰ to budu navždy¹²⁴ zvěštovat²⁴², při hudbě budu zpívat^{59 191} Bohu Jákobovu.
 (10) A všechny rohy⁴⁷¹ zlovolných chci¹⁸ zurážet, vyvýšeny však⁵⁰ musejí¹⁸ být rohy⁴⁷¹ spravedlivého²²⁸.

ŽALM 76

ŘEDITELI HUDBY⁷⁵; PŘI STRUNOVÝCH NÁSTROJÍCH,
 ZPĚV S HUDEBNÍM DOPROVODEM⁵⁹
 OD ÁSÁFA⁶⁰. PÍSEŇ.

- (1) Bůh je znám v Júdovi^{1459 1851}, jeho jméno je v Izráelovi^{1459 1851} veliké,
 (2) neboť⁹ v Šalému¹⁸⁰⁷ je¹¹ jeho stánek²⁹⁰, ano, jeho sídlo^{754 1808} na Cijjónu.
 (3) Tam zlámá³⁰⁵ blesky¹⁸⁰⁹ luku¹⁸¹⁰, štít⁶⁸ a meč a válku⁵²⁹. Seláh⁶⁷.
 (4) Ty jsi pln světla¹⁸¹¹, skvělejší¹⁹⁴ než hory^{88 1812} kořisti.
 (5) Oloupení¹⁸¹³ jsou¹¹ udatní⁶⁴⁷ srdcem⁹⁸, zesnuli svým spánkem, aniž kteří stateční muži¹⁸¹⁴ našli své ruce¹⁸¹⁵.
 (6) Tvým pokáráním^{118 499}, Bože Jákobův, klesá¹¹ omračěn i vůz^{1605 1816} i kůň.
 (7) Ty jsi obáván⁵³, ty, a kdo může¹⁸ před tvou tváří obstát, když se rozhněváš¹⁸¹⁷?
 (8) Z nebes jsi ohlásil^{74 1818} rozsudek²²⁵, země se ulekla^{53 74} a ztichla^{74 1819},
 (9) když Bůh povstal^{74 76} k soudu²⁰, k vysvobození⁶⁶ všech tichých^{246 260} země. Seláh⁶⁷.
 (10) Zajisté tě popuzení člověka musí¹⁸ chválit^{137 968}, zbytek projevů popuzení¹⁸²⁰ si můžeš¹⁸ připásat^{1205 1821}.
 (11) Sliby číňte¹⁸²² a splňujte⁶⁶⁸ Hospodinu, svému Bohu; všichni v jeho¹⁸²³ okolí¹¹⁸⁰ nechť přinášejí^{31 1484} dary^{16 1630} tomu, jenž⁹⁰⁵ budí bázeň^{53 1824}.
 (12) Stíná ducha^{932 1825} vznešených¹⁸²⁶, je obáván⁵³ králi^{60 172} země.
- ŽALM 75
 ŘEDITELI HUDBY⁷⁵. AL-TAŠCHÉTH^{219 1420},
 ZPĚV S HUDEBNÍM DOPROVODEM⁵⁹
 OD ÁSÁFA⁶⁰. PÍSEŇ.
- (1) Děkujeme^{25 137} ti, Bože, děkujeme^{25 137}, a tvé jméno je blízké; vyprávějí²⁵ o tvých divech^{221 661}.
 (2) Až budu dosahovat určené doby¹⁷⁹⁷, budu já v přítomnosti²³⁷ soudit^{20 973}.
 (3) Rozplývají se¹²³⁷, země i všichni její obyvatelé? Já¹⁷⁹⁸ jsem pevně postavil její sloupy. Seláh⁶⁷.
 (4) Pravím¹¹ vychloubačům^{102 265 266}: Nechť se nevychloubáte^{31 265 266}! A zlovolným: Nechť nevyvyšujete³¹ roh⁴⁷¹,
 (5) nechť svůj roh⁴⁷¹ do výsosti nevyšujete³¹, nemluvíte³¹ s drzým¹⁷⁹⁹ krkem^{54 1800},
 (6) neboť ne od vycházení¹⁸⁰¹ ani od západu¹⁸⁰², aniž je z pustiny¹⁸⁰³ povýšení¹⁸⁰⁴,

ŽALM 77

ŘEDITELI HUDBY⁷⁵, PODLE JEDÚTHÚNA¹⁰⁷³.
OD ÁSÁFA⁶⁰, ZPĚV S HUDEBNÍM
DOPROVODEM⁵⁹.

- (1) Můj hlas je k Bohu, a budu křičet¹⁸²⁷,
můj hlas je k Bohu, i bude ke mně
obracet ucho⁹³.
- (2) V den své úzkosti⁵⁹⁹ vyhledávám¹¹ 240
Pána, v noci je²⁵ vztažena¹⁵²⁴ má ruka,
aniž ochabuje¹⁸²⁸, má duše se zpěčuje²⁵
dát se potěšit⁶⁹¹.
- (3) Vzpomínám Boha a sténám¹⁰⁸⁵ 1387,
přemýšlím¹³⁶¹ 1386 a můj duch⁹³²
zemdlívá¹⁴⁸⁹, Seláh⁶⁷.
- (4) Ty držíš²⁵ 1753 víčka¹⁸²⁹ mých očí, jsem²⁵
zneklidněn, aniž mohu¹⁸ mluvit;
- (5) probírám¹¹ v myslí⁸⁷⁷ 946 1742 dni od
pradáva, léta věků¹²⁴ 308 1494,
- (6) vzpomínám v noci své hry na
strunový nástroj¹⁸³⁰, se svým srdcem
rozmlouvám¹³⁶¹ 1386 a můj duch⁹³²
hloubá¹¹ 1529.
- (7) Zda bude Pán do věků¹²⁴ 1494
odhazovat¹¹⁶¹, aniž bude kdy²³⁰ nadále
projevovat¹⁴⁹⁷ blahovůli¹⁷¹⁴?
- (8) Zda navždy²³¹ vymizela¹⁸³¹ jeho
laskavost¹⁰⁷⁷? Ztratil platnost¹⁸³²
PŘÍSLIB²⁴⁵⁴ pro pokolení⁶⁵ a pokolení?
- (9) Zda Bůh zapomněl být milostiv⁷⁸?
Uzavřel-li v hněvu³⁶ svá smilování⁷¹⁷?
Seláh⁶⁷.
- (10) I řekl jsem: To⁶⁹⁰ je mé zranění²³⁸⁵ –
změna pravice Nejvyššího⁴⁹⁵ 1833
- (11) Připomínám¹⁰⁴⁴ 1834 1835 skutky¹⁸³⁶
Jáhovy¹⁵⁷⁵, vzpomínám tvé
divotvornosti²²¹ 1837 od pradávna
- (12) a rozjímám¹⁰ 11 o všem tvém
působení³, ano, přemýšlím¹³⁶¹ 1386
o tvých počínáních³⁶².
- (13) Bože, tvá cesta je v svatosti¹⁸³⁸; kdo je
BOHEM, velikým jako Bůh?
- (14) Ty jsi Bůh, projevující²⁵¹
divotvornost²²¹ 1837; dal jsi mezi
národnostmi¹⁶⁷ 241 na vědomí²⁰⁹⁶ svou
sílu,
- (15) paží¹⁸³⁹ jsi vykoupil⁵⁹⁸ 1656 svůj lid,
děti³²⁵ Jákobovy a Josefovy. Seláh⁶⁷.
- (16) Uviděly tě vody, Bože, uviděly tě vody,
vířily⁸¹⁸ 1366, ano, chvěly se⁴⁸³ hlubiny⁹⁹²,
- (17) mrákavy chrlyly²⁵ vody¹⁸⁴⁰, oblaka⁴⁹⁰
vydala zvuk⁵⁷², ano, tvé šípy¹⁸⁴¹ se
rozletěly¹⁸⁴²,

(18) v smršti – zvuk⁵⁷² tvého hřmění¹⁸⁴³;
blesky ozářily svět²⁰⁸², zachvěla se⁴⁸³
a zakolísala země.

- (19) Tvá cesta byla v moři, ano, tvé
stezky¹⁸⁴⁴ v mnohých vodách, a tvých
šlápějí¹⁴¹⁰ nebylo¹¹ znát¹⁸⁴⁵;
- (20) jako stádo¹⁵⁵² jsi vedl²⁵ 785 svůj lid
skrze¹⁸⁴⁶ Mojžíše a Áróna.

ŽALM 78

POUČENÍ⁸⁷³ OD ÁSÁFA⁶⁰.

- (1) Vpusť, můj lide, v sluch⁹³ mou
nauku⁸ 1847, nakloňte⁴³⁶ své ucho
k +výrokům²⁴⁵⁴ mých úst;
- (2) chci¹⁸ svá ústa otevřít průpovědi²²⁸ 1259,
vyronit⁵⁶⁹ záhady¹²⁶¹ od pradávna,
- (3) o nichž⁶⁶¹ jsme slyšali¹¹ a poznali
jsme je, co nám naši otcové
vyrozprávějí²²⁰,
- (4) nebudeme zatajovat¹⁸⁴⁸ před jejich
děťmi⁶¹ 325; chceme¹⁸ potomnímu
pokolení vyrozprávět²²⁰ 1849 věhlas¹
Hospodinův¹⁸⁵⁰ a jeho mohutnost
a jeho divy²²¹, jež vykonal.
- (5) Ano, vyzvedl¹⁰⁹⁶ v Jákobovi¹⁸⁵¹
svědectví,
ano, v Izráelovi¹⁸⁵¹ ustanovil⁵⁸⁰ zákon⁸, jež
přikázal našim otcům, dávat to⁶⁹⁰ 1852 na
vědomí²⁰⁹⁶ svým dětem³²⁵,
- (6) aby to znali v potomním pokolení,
děťi³²⁵, jež se budou rodit, necht'
povstávají³¹ a vyprávějí³¹ 220 dětem³²⁵
svým,
- (7) ať svou důvěru¹²⁷⁹ skládají⁵⁸⁰ v Boha,
aniž zapomínají Božích skutků¹⁸³⁶;
ať dbají³⁵⁰ jeho rozkazů,
- (8) ať nejsou jako jejich otcové, pokolení
vzpurně¹⁵⁵⁷ a neposlušně¹²²,
pokolení, jež neusměřilo¹¹⁴ 1853 své srdce,
aniž se jeho duch⁹³² spolehlivě⁵⁸⁵ 1854
přidržel BOHA¹⁸⁵⁵.
- (9) Synové Efrájimovi, ozbrojení,
střílející z luku, se v den seče¹³⁸⁹
obrátili¹¹²⁷,
- (10) nezachovali³⁴⁹ Boží smlouvu
a zpěčovali²⁵ se chodit v jeho
zákoně³⁸,
- (11) zapomněli jeho počínání¹⁷² 362 a jeho
divy²²¹, jež jim ukázal.
- (12) Před jejich otci projevil²⁵¹
divotvornost²²¹ 1837 v zemi Egypta,
na poli Cóanu¹⁸⁵⁶,

- (13)rozpoltil moře a dal jim projít,
a vody postavil tak jako⁸¹⁴ mandel⁸⁹⁹,
- (14) a vodil⁷⁸⁵ je za dne oblakem¹⁸⁵⁷
a v každou¹⁴⁰ noc světlem ohně;
- (15)v pustině poltil skály a napájel²⁵ jako
hlubiny⁹⁹², hojně,
- (16) a ze skaliska⁴⁶⁸ vyváděl^{25 426} proudy¹⁸⁵⁸
a jako řeka stékát dával²⁵ vodám.
- (17) Ještě však⁵⁰ vůči němu nadále
hřešili^{25 1497} neposlušnosti¹²²
Nejvyššího⁴⁹⁵ v suché zemi,
- (18) *ano*, BOHA v svých srdcích
zkoušeli^{25 745} požadováním pokrmu pro
svou chtivost^{65 864}
- (19) a mluvili¹¹ proti Bohu; říkali²⁵: Zda
bude Bůh schopen¹⁸⁵⁹ přistrojit¹⁸⁶⁰
v pustině stůl?
- (20) Hle, skálu udeřil¹⁷² a vytekly vody
a potoky se valily^{1645 1861}; zda i chléb
bude schopen¹⁸⁵⁹ svému dát?
- Bude-li moci¹⁸ maso¹⁷⁵⁶ svému lidu
připravit¹¹⁴?
- (21) Proto se Hospodin, když *to* uslyšel,
rozhněval^{1387 1862} a proti¹⁸⁶³ Jákobovi se
vzňal oheň,
- ba* věru, proti¹⁸⁶³ Izráelovi se pozvedl
hněv,
- (22) neboť nevěřili²⁵ v Boha, aniž
doufali^{25 86 1864} v jeho záchranu⁶⁶.
- (23) I rozkázal oblakům⁴⁹⁰ shora a otevřel
vrata¹⁸⁶⁵ nebes
- (24) a jal se na ně dštit manou¹⁸⁶⁶ k jídlu,
ano, dal jim obilí nebes.
- (25) Každý³³⁰ mohl¹⁸ jíst chléb
mocných^{647 1867}, poslal jim stravu
k nasycení⁴²¹,
- (26) způsobil zadutí¹⁸⁶⁸ východního větru¹⁸⁶⁹,
svou silou přihnál¹⁹⁰⁰ vítr jižní¹⁸⁷⁰
- (27) a jal se na ně dštit masem¹⁷⁵⁶ jako
prachem¹⁶⁰, *ano*, ptačtvem¹³⁰⁵ s křídly^{16 98}
jako pískem moří,
- (28) tomu⁹ dal napadat v nitro jeho¹⁸⁷¹
tábora⁷⁶⁹, vůkol k jeho¹⁸⁷¹ obydlím⁷⁵⁵,
- (29) i najedli se a velmi se nasýtli,
neboť⁹ jim přinesl jejich tužbu^{267 1872}.
- (30) Neodstoupili^{1188 1431} od své
tužby^{267 1872 1873}, jejich¹⁸⁷⁴ pokrm *byl* ještě
v jejich ústech,
- (31) když⁹ se proti nim¹⁸⁶³ pozvedl Boží
hněv, i jal se zabít mezi jejich
výkvětem¹⁸⁷⁵, srážet⁴⁵⁸ jinochy¹⁹¹¹
Izráelovy.
- (32) Při tomto všem ještě hřešili²⁵, aniž
věřili²⁵ v jeho divy²²¹,
- (33) i jal se ukončovat¹⁷¹³ jejich dni
v marnosti⁸⁴⁶ a jejich léta v neštěstí¹⁸⁷⁶;
- (34) kdykoli je zabíjel²⁵, tu⁹ se *po* něm
pídili^{25 240 703} a zase¹⁶⁹² BOHA hledali^{25 1518}
- (35) a vzpomínali²⁵, že Bůh je jejich
skálou,
ano, BŮH, Nejvyšší⁴⁹⁵, jejich
vykupitelem⁵⁹⁸,
- (36) *ale* podváděli^{25 1877} ho svými ústy, *ano*,
svým jazykem mu lhali^{80 1878},
- (37) neboť⁴⁹ jejich srdce nebylo²⁵ při něm
upraveno¹¹⁴ a nebyli²⁵ věrni^{585 843} v jeho
smlouvě,
- (38) *ale* on *byl* soucitný¹⁸⁷⁹, přikrýval^{1268 1542}
nepravost⁵¹⁴ a nehubil³⁶¹
a mnohokrát odvrátil svůj hněv¹⁸⁸⁰
a nedával¹⁸⁸¹ propuknout všemu
svému¹⁸⁸² popuzení,
- (39) *ano*, pamatoval²⁵, že oni *jsou* maso,
dech⁹³², jenž odchází a nevrací se.
- (40) Jak často⁹⁶⁷ mu v pustině projevovali
neposlušnost^{122 1883}, v poušti¹⁵⁸⁰ ho
zarmucovali^{1409 1884}!
- (41) *Ano*, zase a zase^{1692 1885} BOHA
zkoušeli^{25 745} a Svatého Izráelova
uráželi^{25 1886};
- (42) nevzpomněli jeho ruky, dne, kdy je
osvobodil⁷⁶¹ od utiskovatele⁶³,
- (43) když v Egypt uvedl^{580 1887} svá
znamení, *ano*, na pole¹⁸⁸⁷ Cóanu¹⁸⁵⁶ své
zázraky,
- (44) a obrátil¹¹²⁷ v krev jejich řeky¹⁸⁸⁸
a jejich toky¹⁸⁵⁸, – nemohli¹⁸ pít, –
- (45) pouštěl¹¹⁶⁷ mezi ně¹⁸⁸⁷ střečky¹⁸⁸⁹,
kteří⁹ je sžírali^{25 365}, a žáby¹⁶, jež⁹ je
hubily^{25 361},
- (46) a jejich výnos vydával²⁵ ozíračí^{228 1890},
ano, jejich lopotu kobyilkám¹⁶,
- (47) krupobitím ničil jejich révu²²⁸
a jinovatkou¹⁸⁹¹ jejich sykomoru¹⁸⁹²,
- (48) a jejich zvířectvo vydával²⁵
na pospas⁸⁵² krupobití a jejich stáda¹⁸⁹³
bleskům¹⁸⁰⁹,
- (49) pouštěl¹¹⁶⁷ na ně¹⁸⁸⁷ žár³⁵ svého hněvu
a rozhořčení¹⁶³ a rozhorlení²¹⁹⁵
a úzkost⁵⁹⁹, poselství¹⁸⁹⁴ zlých andělů⁹²⁶.
- (50) Urovnával¹⁸⁹⁵ pěšinu¹⁸⁹⁶ svému
hněvu, jejich duši neuchránil⁵⁹⁵
před smrtí⁶¹ a jejich život vydal
na pospas⁸⁵² moru.

- (51) I pobil⁷² v Egyptě vše prvorozené, prvotinu¹⁸⁹⁷ mužnosti^{116 882 1898} v stanech Chámových,
- (52) jako drobný dobytek vypravil na cestu^{1868 1899} svůj lid a jako stádo je poháněl^{25 1900} v pustině
- (53) a vodil^{25 785} je v bezpečí^{86 645 1901}, takže⁹ se nestrachoval²⁵, a jejich nepřátele zaplavilo¹³⁶⁸ moře.
- (54) I přivedl je k svému svatému území^{109 1902}, k této hoře, již nabyla¹⁷⁶⁴ jeho pravice,
- (55) a před jejich tvář⁶¹ vyhnal¹⁹¹⁷ národy²³ a provazem^{474 1903} jim dal připadnout dědictví⁴³, a usadil⁴¹⁷ kmeny^{45 1765} Isráelovy v jejich stanech.
- (56) Zkoušeli^{25 745} však⁵⁰ a vzpurně se chovali^{25 122} vůči Bohu, Nejvyššímu^{495 1763 2333} a jeho svědectví¹⁷² nedbali^{25 349}
- (57) a odpadli a zpronevěřili se⁷¹⁴ jako jejich otcové, převrátili se jako klamný luk¹⁹⁰⁴
- (58) a dráždili^{25 1905} ho svými výšinami¹⁹⁰⁶ a svými sochami¹⁹⁰⁷ ho doháněli²⁵ k žárlivosti.
- (59) Když to Bůh uslyšel, rozhněval se^{387 1862} a proti Isráelovi se postavil naprosto¹⁹⁰⁸ zamítavě^{384 1909}
- (60) a zavrhl obydlí⁷⁵⁵ v Šíle, stan, kde mu dali usadit se^{477 1910} mezi lidmi³²⁶,
- (61) a v zajetí vydal svou sílu a v ruku protivníka⁶³ svou ozdobu¹⁶⁸⁴,
- (62) a svůj lid vydal na pospas⁸⁵² meči a na své dědictví⁴³ se rozhněval¹⁸⁶²,
- (63) jeho jinochy¹⁹¹¹ strávil³⁶⁵ oheň, aniž byly²⁵ jeho panny vychvalovány^{265 1912},
- (64) jeho kněží padli mečem, aniž jeho vdovy plakaly.
- (65) Tu⁹ Pán procitl jako spící, jako hrdina⁵⁸² z vína¹⁹¹³ si vyskající,
- (66) a odrazil⁷² své protivníky⁶³ zpět, způsobil¹⁹⁶ jim trvalou^{124 308} potupu,
- (67) a postavil se zamítavě proti stanu Josefovu^{384 1909}, aniž našel zálibu¹⁹¹⁴ v kmeni^{45 1765} Efrájimově,
- (68) nýbrž⁹ vyvolil⁷²⁸ kmen^{45 1765} Júdův, horu Cijjón, již miluje²⁵,
- (69) a tak jako⁸¹⁴ výsosti zbudoval svou svatyni¹⁶⁴⁰, jako zem¹⁹¹⁵ ji¹⁹¹⁶ založil navždy¹²⁴

- (70) a našel zálibu¹⁹¹⁴ v Dávidovi, svém nevolníku, a vzal ho od ohrad drobného dobytka,
- (71) přivedl ho od následování¹²⁸¹ březích¹⁹¹⁷ k pasení jeho lidu v Jákobovi¹⁸⁵¹ ano, v Isráelovi¹⁸⁵¹, jeho dědictví⁴³.
- (72) I pás²⁵ je podle bezúhonnosti^{169 1915} svého srdce, vodil⁷⁸⁵ je v rozvážnosti^{116 1258} svých dlaní¹⁵⁴.

ŽALM 79

ZPĚV S HUDEBNÍM DOPROVODEM⁵⁹
OD ÁSÁFA⁶⁰.

- (1) Bože, v tvé dědictví⁴³ vnikly národy²³, znečistili tvůj svatý chrám^{108 109}, Jerúsálem obrátili⁵⁸⁰ v zříceniny,
- (2) dali mrtvoly¹⁶ tvých nevolníků ptactvu¹³⁰⁵ nebes místo¹¹⁸ pokrmu, maso tvých zbožných⁸¹ jeho^{293 1918} zvěři^{1586 1792} země;
- (3) jejich krev jako vodu rozlili kolkolem¹¹⁸⁰ Jerúsálema a nebylo pohřbívajícího.
- (4) Stali jsme se¹⁷⁷¹ potupou⁶⁴⁰ svým sousedům⁸⁵⁷, výsměchem^{33 640 1179} a pohanou⁶⁴⁰ svému okolí¹¹⁸⁰.
- (5) Dokdy⁷⁹, Hospodine? Budeš se do nekonečna popuzovat, bude tvá horlivost tak jako⁸¹⁴ oheň planout¹⁹⁷⁷?
- (6) Vylíj své popuzení na národy²³, jež tě neznají²⁵, a na království, jež tvé jméno nevzývají^{25 1919},
- (7) neboť Jákoba pohltil^{277 365 1920 1921} a jeho příbytek^{228 1922} zpusťořil¹¹¹⁷;
- (8) kéž nám nepřipomínáš³¹ nepravosti⁵¹⁴ předků¹⁹²³, kéž nám spěšně vstříc vycházejí^{31 457 1924} tvá smilování⁷¹⁷, neboť jsme velmi zeslábli.
- (9) Pomoz nám, Bože naší záchrany⁶⁶, pro slávu^{69 1925} svého jména, a vyproš' nás a dej přikrytí^{1268 1542} na¹⁹²⁶ naše hříchy, vzhledem k svému jménu!
- (10) Nač mají¹⁸ národy²³ říkat: Kde je jejich Bůh? Kéž je³¹ mezi národy^{23 1887} našim očím patrnou¹⁹²⁷ pomstění krve tvých nevolníků, jež byla⁹⁰⁵ vylita,
- (11) kéž před tvou tvář přichází³¹ sténání věžňů^{16 1578}, podle moci¹⁹²⁸ své paže ponechej¹⁹²⁹ syny¹⁹³⁰ smrti¹⁹³¹

- (12) a našim sousedům⁸⁵⁷ sedminásobně do jejich záhradí vrat jejich tupení, jimž tebe, Pane, potupili!
- (13) A my, tvůj lid a stádo¹⁵⁵² tvé pastvy, ti budeme navždy¹²⁴ děkovat¹³⁷, do pokolení a pokolení vyprávět²²⁰ tvou slávu^{1249 1558}.

ŽALM 80

ŘEDITELI HUDBY⁷⁵; NA ŠOŠANNÍM EDÚTH^{219 1932}.

Od¹⁹³³ ÁSÁFA⁶⁰, ZPĚV S HUDEBNÍM DOPROVODEM⁵⁹.

- (1) Pastýří Izráelův, nastav uši⁹³, ty, jako stádo¹⁵⁵² pohanějící¹⁹⁰⁰ Josefa, zaujímající¹⁹³⁴ keruby¹⁹²⁵, zaskvěj se,
- (2) před tváří Efrájimovou a Benjáminovou a Menáššéovou dej procitnout svému hrdinství⁶⁰⁹ a přijď k našemu⁶⁰ vysvobození^{166 1936}!
- (3) Bože, vrať nás a rozjasni⁸⁶⁶ svou tvář, ať můžeme¹⁸ být vysvobozeni¹⁶⁶!
- (4) Hospodine, Bože zástupů^{709 710}, až dokdy¹³⁴ budeš²⁵ dýmat¹⁹³⁷ při¹⁹³⁸ modlitbě svého lidu?
- (5) Nakrmil jsi je chlebem slz¹⁶ a slzami¹⁶ jsi je napojil *podle míry*¹⁹³⁹,
- (6) činíš⁵⁸⁰ nás svárem¹⁹⁴⁰ našim sousedům⁸⁵⁷ a naši nepřátelé si tropí posměch^{33 1941}.
- (7) Bože zástupů^{709 710}, vrať nás a rozjasni⁸⁶⁶ svou tvář, ať můžeme¹⁸ být vysvobozeni¹⁶⁶!
- (8) Révu jsi z Egypta vytahoval¹⁸⁶⁸, vyháněl¹⁹¹⁷ jsi národy²³ a ji jsi zasadil,
- (9) uklidil^{735 1942} jsi před ní⁵⁴⁷, i zakořenila se hluboce¹⁹⁴³ a naplnila zem.
- (10) Jejím stínem byly pokryty hory, a její ratolesti – Boží¹⁹⁴⁴ cedry;
- (11) vypouštěla¹¹⁶⁷ své výhonky až po moře a své šlahouny k Řece¹⁷⁰¹.
- (12) Nač jsi probořil¹⁴⁶⁸ její zídky, takže⁹ ji oškubávají¹¹ všichni cestou mimojdoucí?
- (13) Ohlodává ji divoký vepř z lesa a spásá ji, co se hemží na poli¹³⁰⁶!
- (14) Bože zástupů^{709 710}, vrať se, prosím¹⁷¹! Pohled z nebes a viz, a ujmí se²⁰⁶ této révy,
- (15) *ano*, sazenice¹⁹⁴⁵, již¹⁹⁴⁶ zasadila tvá pravice, a na¹⁹⁴⁷ odnož, již¹⁹⁴⁸ sis vypěstoval^{794 1949}!

- (16) Je ohněm popálena¹⁷⁷⁹, ořezána, hynou od hrozby⁴⁹⁹ tvé tváře.
- (17) Kéž je³¹ tvá ruka nad mužem tvé pravice, nad synem člověka, jehož sis vypěstoval^{794 1949},
- (18) i nebudeme od tebe odstupovat; kéž nás chceš^{18 31} oživit¹⁹⁵⁰, i budeme vzývat tvé jméno¹⁹¹⁹.
- (19) Hospodine, Bože zástupů^{709 710}, vrať nás, rozjasni⁸⁶⁶ svou tvář, ať můžeme¹⁸ být vysvobozeni¹⁶⁶!

ŽALM 81

ŘEDITELI HUDBY⁷⁵; NA GITTÍTH¹⁹³.
OD ÁSÁFA⁶⁰.

- (1) Plesejte Bohu, naší síle, výskejte^{778 1138} Bohu Jákobovu,
- (2) ujměte se⁸⁷ zpěvu^{59 1951} a spusťte¹⁹⁶ tamburínu¹⁹⁵², líbeznou⁴¹¹ lyru¹¹⁶⁴ s varytem⁸⁹⁴,
- (3) zatrubte¹⁹⁵³ v *nový* měsíc na trubu¹²⁴², v úplňku ke dni naší slavnosti,
- (4) neboť to⁶⁹⁰ je ustanovení⁴¹ pro Izraele⁶⁵, předpis²⁰ Boha Jákobova⁶⁰;
- (5) uložil⁵⁸⁰ jej v Josefovi^{1851 1954} za svědectví při svém vyjití proti zemi¹⁹⁵⁵ Egypta. Řeč³³², již jsem nepoznal, slyším:
- (6) Oprostil jsem¹⁴⁵ jeho rameno od břemene, jeho dlaně¹⁵⁴ mohly¹⁸ sejít z¹⁹⁵⁶ něse;
- (7) v úzkosti⁵⁹⁹ jsi volal²⁵ a vytrhoval^{11 508} jsem tě, odpovídal jsem ti v skryší⁴⁸⁹ hromu, podroboval jsem tě zkoušce při vodách rozvaděnosti¹⁹⁵⁷. Seláh⁶⁷.
- (8) Slyš, můj lide, a budu proti tobě svědčit¹⁹⁵⁸, Izraeli, chceš¹⁸-li mi¹⁹⁵⁹ naslouchat¹⁹⁶⁰.
- (9) Nesmí¹⁸ v tobě být BŮH cizácky^{1188 1189}, aniž se BOHU ciziny⁵⁵⁴ smíš¹⁸ klanět.
- (10) Já jsem Hospodin, tvůj Bůh, jenž⁹⁰⁵ jsem tě vyvedl⁴⁸⁵ ze země Egypta; rozevři⁹⁷² svá ústa a budu je naplňovat.
- (11) Ale můj lid neuposlechl mého hlasu⁶⁰, aniž byl²⁵ Izrael vůči mně povolný¹⁹⁶¹,
- (12) i propustil¹⁶⁷ jsem ho v umíněnosti^{36 1962} jejich srdce; chodili podle svých záměrů^{3 119}.
- (13) Kéž by mi můj lid byl naslouchal^{25 1960}, Izrael – kéž by byli chodili mými cestami!

- (14) Zakrátko bych jejich nepřátele byl mohl¹⁸ pokořit a proti jejich protivníkům⁶³ svou ruku obrátit⁵⁰⁹¹
- (15) Nenávidící Hospodina by se mu lísalí⁵⁵⁵; a jejich čas by trval^{1018 1711} navždy¹²⁴
- (16) a krmil²⁵ by jej z nejlepší pšenice¹⁹⁶³, ano, sytil bych tě medem ze skály.

ŽALM 82

ZPĚV S HUDEBNÍM DOPROVODEM⁵⁹
OD ÁSÁFA⁶⁰.

- (1) Bůh stanul v Božím shromáždění, soudí^{20 973} vprostřed bohů^{1384 1964}:
- (2) Až dokdy¹³⁴ budete soudit^{20 973} křivě^{155 1965} a zlovolným stranit^{1966?} Seláh⁶⁷.
- (3) Zjednávejte právo^{20 973} núznému¹¹²² a sirotku, ospravedlňujte sužovaného^{246 260} a chudého,
- (4) zachraňte⁴⁵⁹ núzného¹¹²² a ubohého^{258 1119}, z ruky zlovolného ho vyproštujte!
- (5) Neuvědomují¹¹ si, aniž si všímají⁹⁴, chodí si ve tmě, všechny základy země se viklají³⁹⁰.
- (6) Já jsem řekl: Vy jste bohové¹⁹⁶⁴ a synové Nejvyššího⁴⁹⁵, vy všichni²¹³,
- (7) přece však jako lidé³²⁶ budete muset¹⁸ umřít, ano, jako jeden¹⁹⁶⁷ z vůdců¹²²⁶ padnout.
- (8) Povstaň, Bože, sud^{20 973} zem, vždyť ty máš vlastnictví¹⁶⁷⁵ ve všech národech^{23 1968!}

ŽALM 83

PÍSEŇ. ZPĚV S HUDEBNÍM DOPROVODEM⁵⁹
OD ÁSÁFA⁶⁰.

- (1) Bože, kéž nemáš¹⁰⁴⁰ klid, kéž nemlčíš³¹ a nejsi³¹ nečinným¹⁸¹⁹, Bože,
- (2) vždyť hle, tvoji nepřátelé hlučí¹⁰⁸⁵ a nenávidící tě pozvedají^{11 87} hlavu,
- (3) proti tvému lidu lstivě konají tajnou poradu^{228 732 1969} a vymyšlejí plány proti tvým uchraňovaným⁷⁷⁵.
- (4) Říkají²⁵: Pojďte, ať je můžeme¹⁸ vyhubit, aby nebyli¹⁹⁷⁰ národem²³, ať se již jméno Izráellovo nepřipomíná!
- (5) Ano, uradili se vespolek v srdci, proti tobě uzavírají¹²⁹⁸ smlouvu,
- (6) stany Edómovy a Jišmaélím¹³⁵³, Móáv a Hagrím¹³⁵³,

- (7) Geval a Ammón a Amalék, Pelešeth¹⁴⁸³ s obyvateli Córu¹²¹⁹,
- (8) i Aššúr¹⁹⁷¹ se s nimi spojil; stali se¹⁷¹¹ paží synům Lótovým. Seláh⁶⁷.
- (9) Učiň s nimi²⁴¹⁵ jako s Midjánem, jako se Siserou, jako s Jávínemi u potoka⁴⁷⁵ Kíšónu;
- (10) ti byli zničeni¹⁹⁷² v Ěn-dóru, stali se hnojem půdě¹⁹⁷³.
- (11) Nalož²¹¹ s nimi, s jejich velmoži¹²⁴⁴, jako s Órévem a jako se Zeévem a jako se Zevachem a jako s Calmunnou – se všemi jejich vladaři^{39 1974},
- (12) kteří říkají¹¹: Zaberme^{31 731} si Boží příbytky^{1795!}
- (13) Můj Bože, nalož²¹¹ s nimi jako s vírem prachu¹⁹⁷⁵, jako se slámou¹⁹⁷⁶ před větrem^{547 932 947!}
- (14) Jako oheň zapaluje¹⁹⁷⁷ les a jako plamen zažehá¹⁹⁷⁸ hory,
- (15) tak kéž je pronásleduješ³¹ svou bouří a lekáš^{31 38 1979} je svou vichřicí,
- (16) naplň jejich tvář hanbou, ať dbají o⁹⁴⁵ tvé jméno, Hospodine,
- (17) necht jsou³¹ zostuzováni¹⁴⁷ a na věky věku¹⁹⁸⁰ otrášení¹³³, a necht se stydí^{31 944} a hynou³¹
- (18) a necht vědí³¹, že ty – tvé jméno je Hospodin, ty samoten¹³²² jsi Nejvyšší⁴⁹⁵ nade vši¹⁴⁰ zemí!

ŽALM 84

ŘEDITELI HUDBY⁷⁵; NA GITTÍTH¹⁹³.
OD SYNŮ KÓRACHOVÝCH⁶⁰, ZPĚV
S HUDEBNÍM DOPROVODEM⁵⁹.

- (1) Jak⁶² líbezná¹¹⁹² jsou tvá obydlí⁷⁵⁵, Hospodine zástupů^{709 710!}
- (2) Roztoužila se, ba věru prahne^{11 1981} má duše po nádvořích^{287 1543} Hospodinových, mé srdce i mé maso s plesáním volají k živému BOHU.
- (3) I vrabec^{216 319} našel domov¹⁹⁸² a vlaštovka¹⁹⁸³ má¹⁰⁴⁰ hnízdo, kam ukládá^{11 211} svá mláďata¹⁹⁸⁴ – tvé oltáře, Hospodine zástupů^{709 710}, můj Králi a můj Bože!
- (4) Blaho^{116 882} obyvatel tvého domu! Stále tě mohou¹⁸ velebit^{265!} Seláh⁶⁷.
- (5) Blaho¹¹⁶ člověka, jehož⁶⁰ síla je v tobě! V jejich srdci jsou silnice¹⁹⁸⁵,

- (6) procházejíce údolím¹⁴⁷⁸ Báchá¹⁹⁸⁶, činí²¹¹ je prameništěm¹⁹⁸⁷, také je požeňnými skrápí raný déšť.
- (7) Jdou od zdatnosti⁵²⁵ k zdatnosti⁵²⁵; ukazuje se¹¹³ před Bohem¹⁹⁸⁸ na Cijjónu.
- (8) Hospodine, Bože zástupů^{709 710}, slyš mou modlitbu, nastav sluch⁹³, Bože Jákobův! Seláh⁶⁷.
- (9) Náš štíte⁶⁸, viz, Bože, a pohled na tvář svého pomazaného!
- (10) Vždyť den v tvých nádvořích^{287 1543} je lepší než tisíc⁸⁸;
vyvolil⁷²⁸ jsem pobyt¹⁹⁸⁹ u prahu v domě svého Boha nad bydlení^{88 1990} v stanech zlovůle.
- (11) Vždyť Hospodin, Bůh, je sluncem a štítem⁶⁸; Hospodin dává milost¹²⁰² a slávu⁶⁹; chodícím v bezúhonnosti³⁷⁹ neodpírá⁶¹⁴ dobro.
- (12) Hospodine zástupů^{709 710}!
Blaho¹¹⁶ člověka důvěřujícího⁸⁶ v tebe!

ŽALM 85

ŘEDITELI HUDBY⁷⁵.OD SYNŮ KÓRACHOVÝCH⁶⁰, ZPĚV
S HUDEBNÍM DOPROVODEM⁵⁹.

- (1) Blahověli jsi prokázal¹¹¹⁴, Hospodine, své zemi, odvrátil jsi zajetí³⁷⁸ Jákobovo,
- (2) odpustil⁸⁷ jsi nepravost⁵¹⁴ svého lidu, zakryl jsi všechny jejich hříchy, seláh⁶⁷,
- (3) odhál⁷⁵⁶ jsi všechno své rozhořčení¹⁶³, odvrátil ses od žáru³⁵ svého hněvu.
- (4) Vrať nás, Bože našeho vysvobození⁶⁶, a přestaň si všímat své nesnáze^{142 1991} s námi¹⁹⁹²!
- (5) Zda se chceš¹⁸ navždy¹²⁴ proti nám popuzovat, svůj hněv protahovat²⁹² do pokolení a pokolení?
- (6) Zda se ty nechceš¹⁸ vrátit? Kéž nás chceš^{18 31} oživit¹⁹⁵⁰, ať se tvůj lid může¹⁸ v tobě radovat!
- (7) Ukaž nám svou laskavost¹⁰⁷, Hospodine, a kéž nám chceš^{18 31} udělit¹⁹⁶ své vysvobození⁶⁶!
- (8) Chci¹⁸ poslechnout, co bude Bůh, Hospodin, mluvit, neboť bude oznamovat¹⁹⁹³ pokoj pro svůj lid a pro své zbožné^{81 1994}, ať se nevracejí k zpodlosti^{1279 1995}.
- (9) Ano, jeho vysvobození⁶⁶ je blízké^{766 1759} jeho ctitelům⁶⁶³, aby se v naší zemi usídlila⁴¹⁷ sláva^{69 291};

- (10) laskavost¹⁰⁷ a věrnost⁷²¹ se setkají, spravedlnost a pokoj se políbí¹⁷²;
- (11) věrnost⁷²¹ bude vyrůstat ze země a spravedlnost se podívá dolů¹⁹⁹⁶ z nebes.
- (12) Také bude Hospodin dávat dobro a naše země bude dávat svůj výnos;
- (13) před jeho tváří se bude spravedlnost ubírat a jeho kroky cestou činit^{580 1997}.

ŽALM 86

MODLITBA DÁVIDOVA⁶⁰.

- (1) Naklon⁴³⁶, Hospodine, své ucho, neboť já jsem usouzený^{246 260} a ubohý^{258 1119},
- (2) ochraňuj³⁴⁹ mou duši, neboť já jsem zbožný⁸¹,
vysvobod⁷⁶⁶ ty, můj Bože, svého nevolníka, jenž⁹⁰⁵ se se svou důvěrou obrací^{86 849} k tobě⁸⁵⁰,
- (3) buď mi milostiv⁷⁸, Pane, neboť k tobě volám po celý¹⁴⁰ den,
- (4) rozradostni duši svého nevolníka, neboť k tobě, Pane, svou duši povznáším⁸⁷.
- (5) Vždyť ty, Pane, jsi dobrý a odpouštějící a oplývající⁷²⁵ laskavostí¹⁰⁷ ke všem volajícím tě;
- (6) vpust v uši⁹³, Hospodine, mou modlitbu a zaposlouchej se^{312 1569} v hlas mých úpění⁷⁹⁹,
- (7) volám tě v den své úzkosti⁵⁹⁹, neboť mi budeš odpovídat.
- (8) Mezi bohy není tobě podobného⁸¹⁴, Pane, a není podobných tvým činům^{204 814},
- (9) všechny národy²³, jež jsi učinil, budou přicházet a klanět se tvé tváří, Pane, a slávu⁶⁹ vzdávat^{664 1998} tvému jménu,
- (10) neboť ty jsi veliký a činíš divy²²¹, ty, Bože, ty samotn¹³²².
- (11) Uč mě, Hospodine, své cestě, chci¹⁸ chodit v tvé pravdě⁷⁷¹, soustřed¹⁹⁹⁹ mé srdce na úctu⁵³ k tvému jménu⁹⁸,
- (12) chci¹⁸ tě chválit^{137 968}, Pane, můj Bože, celým svým srdcem a navždy¹²⁴ oslavovat⁶⁶⁴ tvé jméno;
- (13) vždyť veliká je tvá laskavost¹⁰⁷ nade mnou²⁰⁰⁰;
ano, vyprostil jsi mou duši z nejspodnějšího šeołu¹³⁸.

- (14) Bože, povstali proti mně opovážliví⁵⁹⁶,
a sběh²¹ násilníků¹⁰³⁴, ti usilují¹¹ o⁹⁴⁵ mé
žítí⁸⁶⁴, aniž tě před sebe postavili^{580 2001},
(15) a ty, Pane, jsi Bůh soucitný¹⁸⁷⁹
a milostivý^{78 2002},
zdlouhavý²⁰⁰³ k hněvu²⁰⁰⁴ a oplývající⁷²⁵
laskavostí¹⁰⁷ a věrností⁷²¹,
(16) otoč se ke mně²³⁵ a buď mi milostiv⁷⁸,
poskytni¹⁹⁶ svou sílu svému nevolníku
a uděl vysvobození^{66 1998 2005} synu své
služebnice,
(17) učiň při mně znamení k dobrému, ať
moji nenávidníci vidí (a nechť jsou³¹
zostuzováni¹⁴⁷),
že ty, Hospodine, jsi mi pomohl
a potěšil⁶⁹¹ mě.

ŽALM 87

OD SYNŮ KÓRACHOVÝCH⁶⁰, ZPĚV
S HUDEBNÍM DOPROVODEM⁵⁹. PÍSEŇ.

- (1) Svě založení²⁰⁰⁶ na svatých horách¹⁰⁹
(2) Hospodin miluje: brány²⁰⁰⁷ Cijjónu
nade všechna obydlí^{88 755} Jákóbova.
(3) Přeslavně²⁰⁰⁸ věci se v tobě³ mluví²⁰⁰⁹,
Boží město! Seláh⁶⁷.
(4) Budu připomínat Řáhav²⁰¹⁰ a Bável²⁰¹¹
jako⁵⁶⁷ znající mě²⁰¹²; hle, Pelešeth¹⁴⁸³
a Cór¹²¹⁹ s Kúšem¹⁶³⁵: Tento se tam
narodil.
(5) A o Cijjónu se bude říkat: Ten⁷²⁷
a ten^{727 2013} se v něm²⁰¹⁴ narodil, a on
jej²⁰¹⁴ bude upevňovat¹¹⁴, Nejvyšší⁴⁹⁵.
(6) Hospodin bude při zápisu¹⁵
národností¹⁶⁷ počítat²²⁰: Tento se tam
narodil. Seláh⁶⁷.
(7) A pěvci jakož i tanečníci²⁰¹⁶: Všechny
mé zdroje jsou v tobě!

ŽALM 88

PÍSEŇ, ZPĚV S HUDEBNÍM DOPROVODEM⁵⁹
OD SYNŮ KÓRACHOVÝCH⁶⁰.

ŘEDITELI HUDBY⁷⁵, NA MACHALATH¹³⁵¹
LEANNÓTH²⁰¹⁷.

POUČENÍ⁸⁷³ OD HÉMÁNA, EZRÁCHÍHO^{60 2018}.

- (1) Hospodine, Bože mého vysvobození⁶⁶,
v den křičím^{25 1827}, v noci jsem před tebou;
(2) kéž má modlitba vstupuje³¹ před tvou
tvář, nakloň⁴³⁶ své ucho k mému
hlasitému volání²⁰¹⁹!
(3) Vždyť má duše je²⁵ přesyčena²⁰²⁰
svícelemi²⁸³ a můj život⁴²⁰ dospěl¹⁷²⁵
k šeólu¹³⁸,

- (4) jsem²⁵ započten⁸⁷⁷ mezi sestupující²⁰²¹
v jámu¹⁸⁷, stal jsem se¹⁷¹¹ jakoby
mužem⁵¹⁷ bez⁸⁸⁹ síly²⁰²²,
(5) mezi mrtvými svobodem²⁰²³, podoben
zabitým^{814 1663}, ležícím v hrobě,
jichž již nevzpomínáš²⁵, neboť⁹ oni jsou²⁵
odloučení²⁰²⁴ od²⁰²⁵ tvé ruky.
(6) Položil²¹ jsi mě v nejspodnější
jámu¹⁸⁷, v temná místa²⁷⁰⁶, v hloubku¹¹⁶,
(7) tvé popuzení na mně těžce
spočínulo; tak⁹ všechny své
příboje²⁰²⁶ utiňuješ^{25 2027 2028}, seláh⁶⁷.
(8) Vzdálil jsi ode mne mé známé, jim jsi
mě učinil²¹¹ předmětem ošklosti^{116 2029},
jsem uzavřen¹¹⁰⁹, aniž mohu¹⁸ vycházet⁴²⁶.
(9) Mé oko zchradlo soužením^{118 247}, volal
jsem²⁵ tě, Hospodine, po celý¹⁴⁰ den,
k tobě jsem rozprostíral²⁵ své dlaně¹⁵⁴.
(10) Zda chceš¹⁸ projevat²⁵¹
divotvornost^{221 1837} vůči mrtvým?
Budou-li povstávat stíny²⁰³⁰ a chválit
tě^{137 968}? Seláh⁶⁷.
(11) Zda se o tvé laskavosti^{107 661}
vypravuje²²⁰ v hrobě, o tvé věrnosti^{661 897}
v místě zkázy²⁰³¹?
(12) Zda bude ve tmě poznávána tvá
divotvornost^{221 1837} a tvá spravedlnost
v zemi zapomenutí?
(13) A já k tobě, Hospodine, volám²⁵
o pomoc a za jitra ti vstříc vychází^{457 1924}
má modlitba;
(14) nač, Hospodine, odhazuješ¹¹⁶¹ mou
duši, zakrýváš přede mnou⁶¹ svou tvář?
(15) Já jsem sužován^{246 260} a od mládí
umírám²²⁵⁶, snáším^{25 87} tvé hrůzy, jsem
bezradný²⁰³²;
(16) přešly přes mne projevy tvého²⁰³³
popuzení³⁵, tvé přístrachy²⁰³⁴ mě
dorazily²⁰³⁵,
(17) obklopují²⁵ mě po celý¹⁴⁰ den jako
vody, vespek proti mně zavedly
oblíbení⁴⁴⁷;
(18) vzdálil jsi ode mne milujícího
i přítele³³¹, moji známí – temnota²⁷⁰⁶.

ŽALM 89

POUČENÍ⁸⁷³ OD ÉTHÁNA, EZRÁCHÍHO^{60 2018}.

- (1) Vždy^{124 308} chci¹⁸ opěvovat
laskavost^{107 116 2033} Hospodinovu,
od pokolení do pokolení svými ústy
na vědomí²⁰⁹⁶ dávat tvou věrnost⁸⁹⁷,

- (2) neboť jsem řekl: Vždy^{124 308} bude laskavost¹⁰⁷ zůstávat vybudována²⁰³⁶; nebesa – v nich²⁰³⁷ svou věrnost⁸⁹⁷ pevnou uchovááš^{114 2036}.
- (3) Uzavřel¹²⁹⁸ jsem smlouvu *vzhledem* k svému vyvolenci, přísáhl jsem Dávidovi, svému nevolníku:
- (4) Navždy⁵⁶⁵ chci¹⁸ upevnit¹¹⁴ tvé símě a do pokolení a pokolení zbuduji tvůj trůn. Seláh⁶⁷.
- (5) I budou nebesa chválit^{137 1173} tvou divotnost^{221 1837}, Hospodine, i tvou věrnost⁸⁹⁷ v sejití⁶⁶² svatých,
- (6) neboť kdo na obloze^{490 2038} se může¹⁸ rovnat^{1860 2039} Hospodinu, připodobňovat se Hospodinu mezi syny mocných⁸¹⁰?
- (7) Bůh je velmi¹⁵⁰³ obáván²⁰⁴⁰ v poradě⁷³² svatých a hoden úcty⁵³ nade²⁰⁴¹ všechno své okolí¹¹⁸⁰;
- (8) Hospodine, Bože zástupů^{709 710}, kdo je ti podoben⁸¹⁴, ó silný^{2042 2043}, Jáhu¹⁵⁷⁵! A tvá věrnost⁸⁹⁷ je všude vůkol tebe²⁰⁴⁴.
- (9) Ty vládneš²¹⁰ nad vzdouváním⁴⁵⁰ moře, při pozvedání⁸⁷ jeho vln¹¹⁵⁵ je¹⁷² ty uklidňuješ;
- (10) ty jsi jako zabitého¹⁶⁶³ zdeptal¹⁶⁹⁷ Ráhav²⁰¹⁰, paží své síly jsi rozmetal své nepřátele,
- (11) tobě nebesa, tobě i země patří, své²⁰⁸² a jeho náplň – ty jsi je založil,
- (12) sever i jih²⁰⁴⁵, ty jsi je stvořil, Távór i Chermón plesají v tvém jménu,
- (13) ty máš¹⁰⁴⁰ paži mohutné síly²⁰⁴⁶, mocná je²⁵⁹ tvá ruka, vyvýšena je tvá pravice,
- (14) základem⁹⁰⁴ tvého trůnu je spravedlnost a právo²⁰, laskavost¹⁰⁷ a věrnost⁷²¹ předcházejí¹⁶²² tvou tvář.
- (15) Blaho¹¹⁶ lidu, znajícího²⁰⁴⁷ jásavý pokřik⁷⁷⁸! Ti chodí, Hospodine, ve světle tvé tváře,
- (16) v tvém jménu jásají *po celý*¹⁴⁰ den a tvou spravedlností jsou vyvyšováni,
- (17) neboť ty jsi slávou¹⁶⁸⁴ jejich síly a ve své blahovůli^{36 126} vyvyšuješ²⁰⁴⁸ náš roh⁴⁷¹;
- (18) ano, od Hospodina⁶⁰ je náš štít⁶⁸ a od Svatého Isráelova^{60 2049} náš král.
- (19) Tehdy²⁰⁵⁰ jsi ve vidění promluvil k svým zbožným^{81 2051} a řekl jsi: Vložil^{2052 2462} jsem pomoc na hrdinu⁵⁸², povýšil jsem jinocha¹⁹¹¹ z lidu,
- (20) našel jsem Dávida, svého nevolníka, svým svatým olejem¹⁰⁹ jsem pomazal jeho,
- (21) s nímž má ruka bude pevně spjata^{114 2053}, i má paže ho bude podporovat^{794 1949};
- (22) nepřítel na něho nebude moci¹⁸ vyzrát²⁰⁵⁴, ani syn bezpráví^{155 1003 2055} ho sužovat⁹⁵⁹
- (23) a jeho protivníky⁶³ budu drtit před jeho tváří⁶¹ a nenávidící ho budu porážet.
- (24) I bude s ním má věrnost⁸⁹⁷ a má laskavost¹⁰⁷ a v mém jménu bude vyvyšován jeho roh⁴⁷¹
- (25) a jeho ruku budu klást⁵⁸⁰ na moře a jeho pravici na řeky.
- (26) On mě bude nazývat: Ty jsi můj Otec, můj Bůh a skála mé záchrany⁶⁶,
- (27) a já zase ho chci¹⁸ učinit¹⁹⁶ prvorozeným, nejvyšším z⁵⁶⁷ králů země;
- (28) navždy¹²⁴ mu chci¹⁸ zachovat³⁴⁹ svou laskavost¹⁰⁷ a má smlouva mu bude věrna^{585 843},
- (29) a natrvalo^{230 670} chci¹⁸ dosadit⁵⁸⁰ jeho símě a jeho trůn jako dni nebes.
- (30) Budou-li jeho synové opouštět můj zákon⁸ a nebudou chodit podle mých předpisů^{3 20},
- (31) budou-li znesvěcovat¹³⁹⁶ má ustanovení⁵¹¹ a nebudou dbát³⁴⁹ mých rozkazů,
- (32) pak⁹ jejich přestoupení¹²⁰ budu navštěvovat^{206 429 1450} holí⁴⁵, ano, jejich nepravost⁵¹⁴ ranami¹⁰⁶⁵,
- (33) ale svou laskavost¹⁰⁷ nebudu z jeho blízkosti²⁰⁵⁶ odtrhovat²⁰⁵⁷, aniž se budu proti své věrnosti⁸⁹⁷ dopouštět proradnosti¹¹⁸³.
- (34) Nebudu znesvěcovat¹³⁹⁶ svou smlouvu, aniž budu měnit²⁰⁵⁸ výpověď^{1801 2059} svých rtů;
- (35) jednou jsem při své svatosti přísáhl: Budu-li²⁰⁶⁰ lhát^{80 1878} Dávidovi!
- (36) Jeho símě potrvá¹⁰¹⁸ navždy¹²⁴ a jeho trůn bude přede mnou jako slunce,
- (37) jako měsíc bude trvale^{124 308} upevňován¹¹⁴ a svědek na obloze^{490 2038} je věrný^{585 843}. Seláh⁶⁷.
- (38) Ale ty jsi odhodil¹¹⁶¹ a zavrhl^{1383 1352}, rozhněval ses se svým pomazaným^{1763 2061},

- (39) pohrdl jsi smlouvou²⁰⁶² se svým nevolníkem⁹⁸, k zemi¹⁷⁷⁸ jsi znesvětil¹³⁹⁶ jeho korunu²⁰⁶³,
- (40) všechny jeho zdi²⁰⁶⁴ jsi probořil¹⁴⁶⁸, jeho pevnosti²⁰⁶⁵ jsi uvedl⁵⁸⁰ v zhroucení²⁰⁶⁶;
- (41) všichni mimojdoucí cestou ho odírají¹¹¹⁷⁵, stal se¹⁷¹¹ potupou⁶⁴⁰ svým sousedům⁸⁵⁷,
- (42) vyvýšil jsi pravici jeho protivníků⁶³, rozradostnil jsi všechny jeho nepřátele,
- (43) ba i spolehlivost²⁰⁶⁷ jeho meče jsi zvrátil, aniž jsi mu dal obstát¹⁹ v boji⁵²⁹.
- (44) Učinil jsi konec²⁰¹ stran¹⁰⁷⁷ 2068 jeho lesku²⁰⁶⁹, jeho trůn jsi povalil²⁰⁷⁰ na zem,
- (45) ukrátil²⁰⁷¹ jsi dni jeho mladistvé svěžesti⁴²⁰ 2072, dal jsi na něho pokrývku ostudy¹⁴⁷ 1926 2073 2074, Seláh⁶⁷.
- (46) Dokdy⁷⁹, Hospodine? Do nekonečna se budeš skrývat, bude tvé popuzení tak jako⁸¹⁴ oheň hořet?
- (47) Vzpomeň: Já²⁰⁷⁵ – jaké⁶² je trvání života⁴⁶² 1081 2076, k jaké⁶² nicotě jsi stvořil všechny děti³²⁵ člověka³²⁶!
- (48) Který²⁰⁷⁷ člověk⁵¹⁷ žije, aniž zakouší⁴¹⁸ smrt, může¹⁸ své duši dát vyváznout⁶³⁷ z ruky šéolu³⁸⁸? Seláh⁶⁷.
- (49) Kde jsou tvé dřívější¹⁹²³ laskavosti¹⁰⁷, Pane, jež jsi ve své věrnosti⁸⁹⁷ přísáhl Dávidovi?
- (50) Vzpomeň, Pane, potupy svých nevolníků, již od všech početných národností¹⁶⁷ nosím²⁵ 87 ve svém zánaďří,
- (51) již potupili tvoji nepřátele, Hospodine, již potupili kroky²⁰⁷⁸ tvého pomazaného!
- * * *
- (52) Budiž Hospodin navždy¹²⁴ veleben⁴¹³! Ámén¹¹⁴⁰, ano, Ámén¹¹⁴⁰!

KNIHA ČTVRTÁ

ŽALM 90

MODLITBA MOJŽÍŠE, BOŽÍHO MUŽE⁶⁰.

- (1) Pane, ty jsi nám po všechna pokolení²⁰⁷⁹ býval¹¹ sídlem⁷⁵⁴,
- (2) dříve než byly zplozeny²⁰⁸⁰ hory a porodil²⁰⁸¹ jsi zem a svět²⁰⁸², ano, od věčnosti¹²⁴ 2083 po věčnost⁵⁶⁵ jsi ty BŮH.

- (3) Vracíš smrtelníka²⁰⁵ až do rozpadnutí¹⁶⁹⁷ 2084 a pravíš: Vracejte se, děti³²⁵ lidí³²⁶!
- (4) Vždyť tisíc let je v tvých očích jako den včerejška, neboť pomíjí a jako hlídka³⁴⁹ v noci,
- (5) splachuješ²⁵ 2085 je, stávají se¹⁷¹¹ spánkem²⁰⁸⁶; za jitra – jako mizí²⁰⁸⁷ tráva:
- (6) Za jitra kvete a mizí²⁰⁸⁷, k večeru uvadá²⁰⁸⁸ a usychá⁶⁵⁰.
- (7) Vždyť zanikáme²⁵ 539 tvým hněvem, ano, jsme²⁵ otřeseni³⁸ tvým popuzením,
- (8) naše nepravosti⁵¹⁴ jsi postavil²¹¹ před sebe, naše zatajované⁷⁴⁸ 2089 k světlu¹⁷⁸⁷ své tváře;
- (9) vždyť všechny naše dni zašly⁷³⁵ 2090 tvým rozhořčením¹⁶³, dokonali¹⁷¹³ jsme svá léta jako myšlenku²⁰⁹¹.
- (10) Dni našich let – těch²⁰⁹² je sedmdesát let, v plné-li síle⁶⁰⁹ 2093, pak⁵⁰ osmdesát let, a jejich chlouba²⁰⁹⁴ – námaha¹⁸⁴ a bída¹⁰³ 1364; neboť chvatem přeběhne a odletíme.
- (11) Kdo zná sílu tvého hněvu a podle úcty⁵³ k tobě⁹⁸ tvé rozhořčení¹⁶³?
- (12) Spočítávat²⁰⁹⁵ naše dni, tak poučuj²⁰⁹⁶ 2097, ať můžeme¹⁸ přinášet²⁰⁹⁸ moudré srdce²⁰⁹⁹ 2100.
- (13) Vrať se, Hospodine, – dokdy¹³⁴? – a slituj se²¹⁰¹ nad svými nevolníky,
- (14) nasycuj nás za jitra svou laskavostí¹⁰⁷, ať po všechny své dni můžeme¹⁸ plesat a radovat se;
- (15) rozradostňuj nás podle dní, kdy jsi nás ponižoval²⁵, let, kdy jsme zakoušeli²⁵ 418 neštěstí²⁸³,
- (16) necht' je³¹ vidět na tvých nevolnících tvé působení a nad jejich dětmi³²⁵ tvá nádhera²⁰⁹,
- (17) a nad námi necht' je²⁵ 31 vlídnost⁷⁷² Pána, našeho Boha, a upevní¹¹⁴ pro nás²¹⁰² dílo²⁰⁴ našich rukou, ano, dílo²⁰⁴ našich rukou, upevní¹¹⁴ je!

ŽALM 91

- (1) Bydlící³² v skryš⁴⁸⁹ Nejvyššího⁴⁹⁵ smí¹⁸ prodlévat⁷³⁰ ve stínu Všemocného;
- (2) praví: V Hospodinu je mé útočiště¹²²⁸ a má pevnost⁴⁶⁹; můj Bůh – důvěřuji⁸⁶ v něho.

- (3) Ano, on tě může¹⁸ vyprostit z pasti čížebníka, ze zhoubného moru²¹⁰³,
- (4) poskytnout ti clonu^{125 2104} svou peruti, i můžeš¹⁸ být bezpečen⁵⁸ pod jeho křídly; jeho věrnost⁷²¹ je štítem¹²⁷ a pancířem²¹⁰⁵.
- (5) Nemusíš¹⁸ pocítovat bázeň⁵³ před nočním postrachem^{61763 2106}, před šípem²²⁸ létajícím⁶¹⁷⁶³ za dne,
- (6) před morem⁶¹⁷⁶³, *jenž přichází v temnu^{321 322}, před nákazou^{61763 2107}, jež ničí⁴⁴⁴ o polednách.*
- (7) Tisíc bude padat po tvém boku a deset tisíc po tvé pravici; k tobě se *to* nebude moci¹⁸ přiblížit²¹⁰⁸,
- (8) jen se budeš svýma očima dívat, ať vidíš odplatu zlovolných.
- (9) Jelikož – ty, Hospodine, *jsi* mě útočiště^{1228!} – *jsi* Nejvyššího⁴⁹⁵ učinil⁵⁸⁰ svým sídlem⁷⁵⁴,
- (10) nesmí¹⁸ se ti přihodit²¹⁰⁹ neštěstí²⁸³, aniž smí¹⁸ *jaká* rána¹⁰⁶⁵ přijít až^{766 2110} v tvůj stan.
- (11) Ano, přiděluje²¹¹¹ ti své anděly⁹²⁶ k opatrování³⁴⁹ tebe na všech tvých cestách;
- (12) nosí^{87 172} tě na dlaních¹⁵⁴, abys svou nohou nemohl¹⁸ narazit na kámen,
- (13) smíš¹⁸ šlapat⁷¹⁵ na ryčícího²¹¹² i zmiji, deptat²¹¹³ hřivnatce⁴⁵⁶ i netvora¹⁷⁸².
- (14) Jelikož po mně zatoužil²¹¹⁴, proto⁹ ho budu zachraňovat⁴⁵⁹, vyzdvihovat⁶⁰⁰ ho, neboť zná¹¹ mé jméno;
- (15) když mě bude volat, budu³⁸⁷ mu odpovídat, v úzkosti⁵⁹⁹ s ním budu já, budu ho vytrhovat⁵⁰⁸, *ano*, chci¹⁸ ho oslavit^{664 2115}.
- (16) Chci¹⁸ ho nasytit délkou dní^{697 2116} a dát mu nahlížet v⁷⁷¹ mé vysvobození⁶⁶.
- (4) Vždyť *jsi* mě rozradostnil, Hospodine, svým působením, plesám nad⁷ díly^{36 204} tvých rukou!
- (5) Jak⁶² veliká jsou²⁵ tvá díla²⁰⁴, Hospodine! Velmi hluboké jsou²⁵ tvé myšlenky^{902!}
- (6) Hlupák^{1273 2120} nezná, aniž zpozdilec¹²⁷² chápe⁹⁴ toto:
- (7) Když zlovolní puč^{76 1700} jako bylina, tu⁹ všichni působcové špatnosti¹⁰³ kvetou k svému²¹²¹ zničení^{1043 2122} na věky věku¹⁹⁸⁰,
- (8) ty však⁵⁰, Hospodine, *jsi* navždy¹²⁴ vysoko!
- (9) Vždyť hle, tvoji nepřátelé, Hospodine, vždyť hle, tvoji nepřátelé musejí¹⁸ zhynout, rozprchnout se⁶⁴⁸ musejí¹⁸ všichni působcové špatnosti¹⁰³,
- (10) můj roh⁴⁷¹ však⁵⁰ chceš¹⁸ vyvýšit jako reémův^{660 2123 2124}, budu polit²¹²⁵ čerstvým²¹²⁶ olejem
- (11) a mé oko se podívá na mé nepřátele^{110 1456 2127}, o pachatelích zla povstávajících³ proti mně bude mé ucho slyšet.
- (12) Spravedlivý bude pučet¹⁷⁰⁰ jako palma, vzrůstat jako cedr na Levánónu⁸¹¹;
- (13) zasazení v domě Hospodinově budou pučet¹⁷⁰⁰ v nádvořích^{287 1543} našeho Boha,
- (14) budou rašit²¹²⁸ ještě v šedinách¹⁶, budou statní⁶⁷³ a svěží^{2126 2129}
- (15) k zvěstování²⁴², že Hospodin je spravedlivý^{175 2130}, má skála, a není v něm bezpráví¹⁵⁵.

ŽALM 93

- (1) Hospodin se ujal kralování, oblékl si velebnost^{450 2131},
- Hospodin se oblékl, opásal se silou; ba i svět²⁰⁸² musí¹⁸ být upevněn^{114 2132}, nesmí¹⁸ se viklat³⁹⁰.
- (2) Tvůj trůn je upevněn¹¹⁴ odedávna, ty *jsi* od věčnosti^{124 2083}.
- (3) Řeky pozvedly⁸⁷, Hospodine, řeky pozvedají⁸⁷ své vlnobití²¹³³;
- (4) nad hlasy⁸⁸ mnohých vod, mohutných¹⁹⁴ příbojů^{2026 2134} moře, mohutnější¹⁹⁴ je na výsosti Hospodin.

ŽALM 92

ZPĚV S HUDEBNÍM DOPROVODEM⁵⁹,
PÍSEŇ KE DNI SOBOTY²¹¹⁷.

- (1) Dobré je chválu přinášet¹³⁷ Hospodinu a při hudbě zpívat^{59 191} tvému²¹¹⁸ jménu, Nejvyšší⁴⁹⁵,
- (2) zvěstovat²⁴² za jitra tvou laskavost¹⁰⁷ a za nocí tvou věrnost⁸⁹⁷
- (3) při desítkách⁸⁹⁵ a při varytu⁸⁹⁴, při doprovodu^{257 2119} lyrou^{1164 1165}.

(5) Tvá svědectví jsou¹¹ velmi spolehlivá⁵⁸⁵; tvému domu přísluší¹¹ svatost, Hospodine, na délku dní⁶⁹⁷.

ŽALM 94

- (1) Bože pomsty^{116 882}, Hospodine, Bože pomsty^{116 882}, zaskvěj se!
 (2) Pozvedni⁸⁷ se, soudce^{20 176 973} země, zpět uval^{509 2135} na vysokomyslné²¹³⁶ jejich zásluhu^{801!}
 (3) Dokdy¹³⁴ se zlovní, Hospodine, dokdy¹³⁴ se zlovní budou veselit,
 (4) budou prskat^{569 1452}, mluvit drzosti^{16 1799}, domlouvat²¹³⁷ se všichni půsovcové špatnosti^{103 2138}
 (5) Deptají¹⁶⁹⁷ tvůj lid, Hospodine, a tvé dědictví⁴³ ponižují⁹⁵⁹,
 (6) vdovu a cizince¹⁰⁹² zabíjejí a sirotky vraždí
 (7) a říkají¹¹: Jáh¹⁵⁷⁵ nevidí, aniž si Bůh Jákobův všimá⁹⁴.
 (8) Uvažte⁹⁴, hlupáci¹²⁷³ v lidu, a zpozdilci¹²⁷², kdy chcete¹⁸ nabýt rozumu^{51?}
 (9) Ten, jenž⁹⁰⁵ vsadil²¹³⁹ ucho – zda neslyší? Zda ten, jenž vytvořil^{907 2139} oko – nemůže¹⁸-li hledět?
 (10) Zda ten, jenž⁹⁰⁵ kárá⁵² národy²³ neumí¹⁸ trestat¹³⁰, ten, jenž⁹⁰⁵ vyučuje člověka poznání?
 (11) Hospodin zná myšlenky lidí³²⁶, že ony jsou vánkem⁸⁴⁶.
 (12) Blaho¹¹⁶ člověka⁵¹⁷, jež ukázněješ^{52 131}, Jáhu¹⁵⁷⁵, a jež ze svého zákona⁸ vyučuješ
 (13) k zjednání mu klidu¹⁸¹⁹ od dní zla, než se bude zlolnému kopat jáma¹⁸⁸.
 (14) Vždyť Hospodin se nechce¹⁸ svého lidu zřítí, aniž chce¹⁸ opustit své dědictví⁴³,
 (15) nýbrž¹¹⁷⁰ se soud²⁰ musí¹⁸ vrátit k spravedlnosti a za ním všichni upřímní¹⁷⁵ srdcem⁹⁸.
 (16) Kdo se chce^{18 1308} za mne⁶⁵ vypořádat^{19 2140} s pachateli zla, kdo mi chce^{18 1308} pomoci²¹⁴¹ s půsovcí špatnosti^{103?}
 (17) Kdyby mi nebyl býval pomoci Hospodin, jen⁵⁷ málo a má duše by se byla usídlila⁴¹⁷ v mlčení;
 (18) řekl⁸⁵-li jsem si: má noha se viklá^{25 390}, podpírala⁵³³ mě, Hospodine, tvá laskavost¹⁰⁷,

- (19) při množství starosti²¹⁴² v mém nitru blažila tvá útěcha^{116 882} mou duši.
 (20) Zda je tvým spojenem trůn zhouby^{115 116}, přetvářející⁹⁰⁷ ubližování^{184 300 2143 v 2144} nařízení^{41 2145?}
 (21) Dotírají na²¹⁴⁶ duši spravedlivého a odsuzují^{1033 2147} nevinnou krev,
 (22) mně však⁵⁰ je²⁵ Hospodin záštitou^{182 238}, můj Bůh skálou¹⁸² mého útočiště³⁷⁶,
 (23) i bude na ně zpět uvalovat^{509 2135} jejich špatnost¹⁰³ a v jejich zlobě³⁶ je bude hubit²⁰³⁵, hubit²⁰³⁵ je bude Hospodin, náš Bůh.

ŽALM 95

- (1) Pojďte, plesejme Hospodinu, výsmejme^{778 1138} skále našeho vysvobození⁶⁶,
 (2) předcházejme^{457 1924} jeho tvář s děkováním^{54 753}, se zpěvy^{54 59 1951} mu výsmejme^{31 778 1138!}
 (3) Vždyť Hospodin je veliký BŮH a veliký Král nade všemi²¹⁴⁸ bohy,
 (4) v jehož ruce jsou nevystižitelnosti²¹⁴⁹ země, i vrcholy²¹⁵⁰ hor patří jemu,
 (5) jemuž patří moře, vždyť on je zřídil²⁵¹, i souš vytvořily⁹⁰⁷ jeho ruce.
 (6) Přicházejte, klanějme se a shýbejme se^{612 674}, klekejme před tváří Hospodina, utvořivšího²⁵¹ nás!
 (7) Vždyť on je náš Bůh a my – lid jeho pastvy a stádo¹⁵⁵² jeho ruky. Budete-li dnes poslouchat na²¹⁵¹ jeho hlas,
 (8) nesmíte¹⁸ zatrvzovat^{1472 2152} své srdce, jako v Merívě, jako v den pokušení²¹⁵³ v pustině,
 (9) kdy mě vaši otcové pokoušeli^{25 745}, zkouše mě podrobovali²⁵, a přece vídali²⁵ mé působení!
 (10) Po čtyřicet let mi bylo odporno s tím pokolením⁵⁴, i pravil jsem: Oni jsou lid bloudící srdcem⁹⁸, aniž oni poznali mé cesty,
 (11) pročej jsem ve svém hněvu³⁶ přísáhl: Budou-li²⁰⁶⁰ smět¹⁸ vstoupit do mého odpočívání^{682!}

ŽALM 96²¹⁵⁴

- (1) Zpívejte Hospodinu novou píseň, zpívejte Hospodinu, všechna¹⁴⁰ země,

- (2) zpívejte Hospodinu, velebte⁴¹³ jeho jméno, zvěstujte¹⁰⁸ ze dne na den jeho vysvobození⁶⁶,
- (3) rozhlášte²²⁰ mezi národy²³ jeho slávu⁶⁹, mezi všemi národnostmi¹⁶⁷ jeho divy²²¹,
- (4) neboť Hospodin je veliký a velmi veleben^{265 2155}, a on je hoden úcty⁵³ nade všechny bohy,
- (5) neboť všichni bohové národností¹⁶⁷ jsou nicoty²¹⁵⁶, Hospodin však⁵⁰ zřídil²⁵¹ nebesa.
- (6) Před jeho tváří důstojnost¹⁹⁵ a nádhera²⁰⁹, v jeho svatyni¹⁶⁴⁰ síla a skvělost¹⁶⁸⁴.
- (7) Přiznávejte²¹⁵⁷ Hospodinu, čeledi⁶⁷¹ národností¹⁶⁷, přiznávejte²¹⁵⁷ Hospodinu slávu⁶⁹ a sílu,
- (8) přiznávejte²¹⁵⁷ Hospodinu slávu⁶⁹ jeho jména! Přinášejte⁸⁷ oběť daru⁶⁰³ a vstupujte do jeho nádvoří^{172 287 1543},
- (9) klanějte se Hospodinu v svaté nádheře^{109 209}! Chvějte se^{818 1366}, všechna¹⁴⁰ země, před jeho tváří⁶¹!
- (10) Říkejte mezi národy²³: Hospodin se ujal kralování! Ba i svět²⁰⁸² musí¹⁸ být upevněn^{114 2132}, nesmí¹⁸ se viklat³⁹⁰; bude²⁷⁷ v přimosti²³⁷ soudit²²⁵ národnosti¹⁶⁷.
- (11) Necht' se radují³¹ nebesa a necht' jásá³¹ země, necht' duní^{31 494 2158} moře a jeho náplň,
- (12) necht' se veselí³¹ pole a vše, co je v něm. Tehdy budou plesat všechny stromy lesa
- (13) před tváří Hospodinovou, neboť on přijde – neboť on přijde soudit^{20 973} zem.
- Bude soudit^{20 973} svět²⁰⁸² v spravedlnosti a národnosti¹⁶⁷ ve své věrnosti⁸⁹⁷.

ŽALM 97

- (1) Hospodin se ujal kralování, necht' jásá³¹ země, necht' se radují³¹ četné ostrovy¹⁷⁰²¹
- (2) Vůkol něho¹⁸⁰ je oblak a mračno⁴⁸⁶, základem⁹⁰⁴ jeho trůnu je spravedlnost a právo²⁰,
- (3) před jeho tváří jde oheň a stravuje²¹⁵⁹ jeho protivníky⁶³ vůkol.
- (4) Jehoblesky osvětlují¹¹ svět²⁰⁸²; to když uviděla země, vylekala³⁸⁷ se^{818 1366}.
- (5) Hory se od přítomnosti tváře⁴²⁵ Hospodinovy, od přítomnosti tváře⁴²⁵ Pána vši¹⁴⁰ země, rozplynuly⁶⁴⁹ jako vosk;
- (6) nebesa zvěstují^{11 242} jeho spravedlnost a všechny národnosti¹⁶⁷ uviděly jeho slávu⁶⁹.
- (7) Necht' jsou³¹ zostuzování¹⁴⁷ všichni uctívající⁵⁵ sochy^{16 1907}, ti, již⁹⁰⁵ se vychloubají^{265 266 919} nicotami²¹⁵⁶! Klanějte se jemu, všichni bohové²¹⁶⁰¹!
- (8) Uslyšel to Cijjón a zaradoval se, a dcery Júdovy zajásaly vzhledem k tvým soudům²⁰, Hospodine,
- (9) neboť ty, Hospodine, jsi Nejvyšší⁴⁹⁵, nade vši¹⁴⁰ zemí, velmi jsi²⁵ vyvýšen nade všemi²¹⁴⁸ bohy.
- (10) Milující Hospodina, nenávidíte zlo; on zachová³⁴⁹ duše zbožných⁸¹, vyprošťuje je z ruky zlovolných;
- (11) spravedlivému je zaseto²¹⁶¹ světlo a těm, kdo jsou upřímní^{175 2162} srdcem⁹⁸, radost.
- (12) Radujte se, spravedliví, v Hospodinu a vzdávejte chválu^{137 826} při jeho svaté připomínce^{109 827}!

ŽALM 98

ZPĚV S HUDEBNÍM DOPROVODEM⁵⁹.

- (1) Zpívejte Hospodinu novou píseň, neboť vykonal divy²²¹; vysvobození mu vykonala^{66 2163} jeho pravice a paže jeho svatosti^{109 2164}.
- (2) Hospodin uvedl v známost své¹⁸⁵ vysvobození⁶⁶, o čím²¹⁶⁵ národů²³ zjevil²¹⁶⁶ svou spravedlnost,
- (3) vzpomněl své laskavosti¹⁰⁷ a své věrnosti⁸⁹⁷ vůči domu Izráělovu, všechny končiny země uviděly vysvobození⁶⁶ našeho Boha¹⁸⁵.
- (4) Výskejte^{778 1138} Hospodinu, všechna¹⁴⁰ země, rozhlaholte se²¹⁶⁷ a plesajte a při hudbě zpívejte^{59 191},
- (5) při hudbě zpívejte^{59 191} Hospodinu s lyrou^{54 1164 1165}, s lyrou^{54 1164 1165} a zvukem⁵⁷² zpěvu^{59 1951},
- (6) s pozouny^{54 1165 2168} a zvukem⁵⁷² trouby¹²⁴² výskejte^{778 1138} před tváří Krále, Hospodina!
- (7) Necht' duní^{31 494 2158} moře a jeho náplň, svět²⁰⁸² a bydlicí¹⁷² v něm,

- (8) řeky necht' dlaněmi¹⁶ 154 tleskají³¹, hory necht' spolu plesají³¹
 (9) před tváří Hospodinovou, neboť on přijde⁷⁴ soudit²⁰ 973 zem;
 bude svět²⁰⁸² soudit²⁰ 973 v spravedlnosti a národnosti¹⁶⁷ v přímosti²³⁷.

ŽALM 99

- (1) Hospodin se ujal kralování, necht' se národnosti¹⁶⁷ chvějí³¹ 483 2169; zaujímá¹⁹³⁴ keruby¹⁹³⁵, necht' se země otráská³¹ 2170.
 (2) Hospodin je veliký na Cijjónu a vyvýšen je on nade všemi národnostmi¹⁶⁷;
 (3) necht' chváli³¹ 172 137 1173 jeho jméno veliké a hodné úcty⁵³ – on je svatý²¹⁷¹ –
 (4) a moc Krále, jenž miluje¹¹ právo²⁰.
 Ty jsi upevnil¹¹⁴ poctivost²³⁷ 2172, ty v Jákobovi¹⁸⁵¹ vykonáváš²⁵ právo²⁰ a spravedlnost.
 (5) Vyvyšujte Hospodina, našeho Boha, a klanějte se u podnože jeho nohou, on je svatý.
 (6) Mojžíš a Árón jsou mezi jeho kněžími a Samuél mezi vzývajícími jeho jméno; volali k Hospodinu a on jim odpovídal.
 (7) Mluvil k nim v sloupu oblaku; zachovali³⁴⁹ jeho svědectví¹⁷² a ustanovení⁴¹, jež jim dal.
 (8) Hospodine, náš Bože, ty jsi jim odpovídal²⁵, byl²⁵ jsi jim BOHEM odpouštějícím⁸⁷ i mstícím se za jejich skutky³⁶².
 (9) Vyvyšujte Hospodina, našeho Boha, a klanějte se na jeho svaté hoře¹⁰⁹, neboť Hospodin, náš Bůh, je svatý!

ŽALM 100

ZPĚV S HUDEBNÍM DOPROVODEM⁵⁹,
 K DĚKOVÁNÍ⁷⁵³.

- (1) Vyskejte⁷⁷⁸ 1138 Hospodinu, všechna¹⁴⁰ země,
 (2) s radostí⁵⁴ Hospodina uctívejte⁵⁵, s plesáním⁵⁴ vcházejte před jeho tvář!
 (3) Vězte, že Hospodin, on je Bůh, učinil nás on, a ne²¹⁷³ my, svým lidem a stádem¹⁵⁵² své pastvy;
 (4) vcházejte s děkováním⁵⁴ 753 v jeho brány, s chvalozpěvem¹¹⁵⁵⁸ v jeho nádvoří¹⁷² 287 1543,

- vzdávejte mu chválu¹³⁷, velebte⁴¹³ jeho jméno!
 (5) Vždyť Hospodin je dobrý, navždy¹²⁴ trvá jeho laskavost¹⁰⁷ a až do pokolení a pokolení jeho věrnost⁸⁹⁷!

ŽALM 101

OD DÁVIDA⁶⁰, ZPĚV S HUDEBNÍM DOPROVODEM⁵⁹.

- (1) Chci¹⁸ opěvovat¹⁹² laskavost¹⁰⁷ a právo²⁰, tobě, Hospodine, chci¹⁸ při hudbě zpívat⁵⁹ 191;
 (2) na dokonalé⁶³⁷⁹ cestě si chci¹⁸ rozumně počínat⁵¹; kdy ke mně chceš¹⁸ přicházet? Uvnitř svého domu chci¹⁸ chodit s bezúhonným¹⁶⁹ srdcem⁵⁴,
 (3) nechci¹⁸ před své oči stavět²¹¹ nic²¹⁷⁴ ničemného⁴⁷⁸ 2175;
 dopouštět se²⁵¹ úchylek²¹⁷⁶, to nenávidím²⁵, nesmí¹⁸ na mně ulpět⁶⁵²,
 (4) převrácené⁶⁵²⁰ srdce ode mne musí¹⁸ odstoupit¹⁴⁵, zlého nechci¹⁸ znát,
 (5) potají²¹⁷⁷ pomlouvající svého bližního³³¹ – toho⁶⁹⁰ umlčuji²⁰³⁵ 2178, povýšený očima⁹⁸ a nadutý²¹⁷⁹ srdcem⁹⁸ – toho⁶⁹⁰ nesnáším²¹⁸⁰.
 (6) Mé oči na věrné⁵⁸⁵ 843 v zemi⁹⁸, aby bydleli²⁹¹ se mnou; chodící dokonalou³⁷⁹ cestou – ten⁶⁹⁰ mě bude obsluhovat²¹⁸¹,
 (7) dopouštějící se²⁵¹ klamu⁸⁷⁸ nesmí¹⁸ bydlet uvnitř mého domu, vyslovující lži nemůže¹⁸ před mýma očima obstát¹¹⁴.
 (8) Za jiter²¹⁸² umlčuji²⁰³⁵ 2178 všechny zlovolné v zemi⁹⁸
 k vytěti³³⁷ všech působců nepravosti⁵¹⁴ z města Hospodinova.

ŽALM 102

MODLITBA ZUSOŽENÉHO⁶⁰ 246 260, KDYŽ ZEMDLÍVÁ¹⁴⁸⁹ A PŘED TVÁŘÍ HOSPODINOVOU VYLÉVÁ SVÉ HOŘE¹³⁶¹.

- (1) Hospodine, slyš mou modlitbu, ano, kéž můj křik o pomoc vstupuje³¹ k tobě,
 (2) kéž v den mé tísně⁴⁸² přede mnou⁶¹ neskrýváš³¹ svou tvář, nakloň⁴³⁶ ke mně své ucho, v den, kdy volám, mi spěšně odpověz!
 (3) Vždyť mé dni zacházejí²⁵ 539 v kouři¹⁰²² a mé kosti doutnají²⁵ 1647 2183 jako spáleníště²¹⁸⁴,

- (4) mé srdce je²⁵ poraženo^{72 2185} jako bylina a seschlo⁶⁵⁰,
neboť²¹⁸⁶ jsem zapomenutv zanechal²¹⁸⁷
jedení svého chleba³⁶⁶,
- (5) hlasem¹¹⁸ mého vzdychání¹³⁹
přilnuly⁶⁵² mé kosti¹⁶ k mému masu.
- (6) Stal jsem se¹⁷¹¹ podobným stepní
slípce²¹⁸⁸ v pustine⁹⁸, jakoby sovou²¹⁸⁹
v zříceninách^{98 232},
- (7) bdím²⁵ a jsem²⁵ jako osamělý
vrabec^{216 319} na střeše.
- (8) Po celý¹⁴⁰ den mě tupí²⁵ moji
nepřátelé, mající mě za blázna^{265 2190 2191}
přisahají^{25 2192} skrze mne,
- (9) neboť jídam²⁵ popel jako chléb³⁶⁶
a svůj nápoj míchám^{25 2193} v pláči²¹⁹⁴
- (10) pro¹⁰⁴⁸ tvé rozhorlení²¹⁹⁵
a rozhněvání¹⁰⁴⁵, neboť jsi mě zvedl¹⁸⁷
a mrštil jsi mnou²¹⁹⁶.
- (11) Mé dni jsou jako protahující se^{436 2197}
stín a já usychám⁶⁵⁰ jako bylina,
- (12) ty však⁵⁰, Hospodine, zůstáváš
navždy¹²⁴, a připomínka tebe¹³⁶
do pokolení a pokolení;
- (13) ty budeš povstávat, litovat^{1879 2198}
Cijjóna²¹⁹⁹, ano, je čas být mu milostiv⁷⁸,
neboť určená doba^{1770 1797} přišla,
- (14) vždyt tvoji nevolníci mají²⁵ v oblibě¹¹¹⁴
jeho kameny a jsou přízniví^{78 2200} jeho
prachu¹⁶⁰;
- (15) i budou mít národy²³ v úctě⁵³ jméno
Hospodinovo a všichni králové země
tvou slávu⁶⁹.
- (16) Ano,²²⁰¹ Hospodin zbuduje Cijjón,
ukáže se ve své slávě⁶⁹.
- (17) Ohlédne se na modlitbu⁷³⁵
nahého^{228 2202}, aniž jejich²²⁰³ modlitbou
opovrhne;
- (18) toto se bude zapisovat pro další³⁹⁹
pokolení⁶⁵, ať lid, jenž bude stvořen,
velebí²⁶⁵ Jáha¹⁵⁷⁵.
- (19) Vždyt pohleděl dolů s výsosti své
svatosti^{109 2164}, Hospodin popatřil
z nebes na zem,
- (20) aby slyšel²⁹¹ sténání vězně^{228 1578},
aby uvolnil^{1291 836 2204} syny¹⁹³⁰ smrti¹⁹³¹
- (21) k rozhlásování²²⁰ jména
Hospodinova na Cijjónu a jeho
chvály¹⁵⁵⁸ v Jerúsalmě
- (22) při shromáždění²²⁰⁵ národností¹⁶⁷
vespolek, i království¹⁷², k uctívání⁵⁵
Hospodina.
- (23) Oslabil^{277 959} na cestě mou sílu²²⁰⁶,
ukrátil^{277 2071} mé dni.
- (24) Pravím: Můj BOŽE, kéž mě
nechceš^{18 31} vyjimat^{485 2207} v polovici
mých dní! – Tvá léta jsou v²²⁰⁸ pokolení
za pokoleními⁹⁸,
- (25) dávno²²⁰⁹ jsi založil zem a nebesa
jsou dílo tvých rukou;
- (26) ona musejí¹⁸ zaniknout, ty však⁵⁰
zůstáváš^{25 2210},
ano, ony všechny²¹³ věci musejí¹⁸ jako
roucho zchátrat, jako oděv je budeš
moci¹⁸ změnit^{2087 2211}, i budou mizet²⁰⁸⁷,
- (27) ty však⁵⁰ jsi ON¹⁷⁷¹ a tvá léta nebudou
končit^{233 234 2212},
- (28) děti³²⁵ tvých nevolníků budou mít
sídlo^{417 2213} a jejich símě bude
upevňováno¹¹⁴ před tvou tvář.

ŽALM 103

OD DÁVIDA⁶⁰.

- (1) Veleb⁴¹³, má duše, Hospodina,
a všechny mé vnitřnosti jeho svaté
jméno¹⁰⁹,
- (2) veleb⁴¹³, má duše, Hospodina, a nechť
nezapomínáš³¹ žádného z¹²⁹³ jeho
dobrodiní⁸⁰¹!
- (3) On^{905 2214} odpouští všechny tvé
nepravosti⁵¹⁴, on^{905 2214} uzdravuje
všechny tvé choroby,
- (4) on^{905 2214} vykupuje^{598 1656} tvůj život⁴²⁰
z propasti¹⁸⁸, on^{905 2214} tě věncí¹²⁸
laskavostí¹⁰⁷ a hojným smilováním²²¹⁵,
- (5) on^{905 2214} tvé stáří^{891 2216} sytí dobrem, tvé
mládí⁴²⁰ se obnovuje jako orlí^{2123 2217}.
- (6) Hospodin uplatňuje²⁵¹
spravedlnost^{116 882} a právo^{20 116 882}
pro všechny vydírané^{65 1514},
- (7) své cesty dával na vědomí²⁰⁹⁶
Mojžíšovi, své skutky³⁶² dětem³²⁵
Isráelovým;
- (8) Hospodin je soucitný¹⁸⁷⁹
a milostivý²⁰⁰², zdlouhavý²⁰⁰³
k hněvu²⁰⁰⁴ a oplývající⁷²⁵ laskavostí¹⁰⁷;
- (9) nechce¹⁸ se do nekonečna přít^{549 935},
ani se navždy¹²⁴ horšit²²¹⁸,
- (10) nečinil nám²⁴¹⁵ podle našich hříchů,
aniž na nás uvalil odplatu^{156 2219} podle
našich nepravostí⁵¹⁴,
- (11) nýbrž¹⁷⁷⁰ podle výše²²²⁰ nebes
nad zemí se vzmohla¹⁵⁴⁰ jeho
laskavost¹⁰⁷ nad jeho ctiteli^{663 2221},

- (12) podle vzdálenosti vzcházení¹²⁹⁵ od západu¹⁸⁰² od nás vzdálil naše přestoupení^{120 172};
- (13) podle smilování^{1879 2198} otce nad svými dětmi³²⁵ se Hospodin smilovává^{25 1879 2198} nad svými titeli⁶⁶³.
- (14) Vždyť on zná²⁵ naše utvoření²²²², pamatuje⁵²⁸ si, že my *jsme* prach¹⁶⁰;
- (15) smrtelník²⁰⁵ – jeho dni *jsou* jako tráva; jako květ pole, tak kvete –
- (16) když přes něho přejde vítr⁹³², již⁹ ho není, aniž ho²²²³ ještě jeho místo¹⁰¹³ uznává²²²⁴,
- (17) ale laskavost¹⁰⁷ Hospodinova? Od²²²⁵ věčnosti^{124 2083} a po věčnost⁵⁶⁵ nad jeho titeli⁶⁶³, i jeho spravedlnost vůči dětem³²⁵ dětí³²⁵,
- (18) dbajícím³⁴⁹ jeho smlouvy a pamětlivým jeho nařízením²³⁷⁵ k vykonávání jich.
- (19) Hospodin v nebesích zřídil¹¹⁴ svůj trůn a jeho královská moc²⁷³⁹ vládne^{25 210} nade vším;
- (20) velebte⁴¹³ Hospodina, jeho anděle⁹²⁶, mocní⁵⁸² silou, vykonávající jeho slovo posloucháním na²¹⁵¹ hlas jeho slova,
- (21) velebte⁴¹³ Hospodina, všechny jeho zástupy⁷⁰⁹, obsluhující²¹⁸¹ ho, vykonávající jeho zálibu²²²⁶,
- (22) velebte⁴¹³ Hospodina, všechna jeho díla²⁰⁴ ve všech mistech¹⁰¹³ jeho vlády²²²⁷, veleb⁴¹³ Hospodina, má duše!

ŽALM 104

- (1) Veleb⁴¹³ Hospodina, má duše!
Hospodine, můj Bože, jsi velmi veliký, oblékl sis velebnost¹⁹⁵ a nádheru²⁰⁹¹;
- (2) Zahaluje se světlem jako pláštěm, rozestírá⁴³⁶ nebesa jako koberec;
- (3) on^{905 2214} ve vodách roubí svá přístřeší²²²⁸, on^{905 2214} ustanovuje⁵⁸⁰ mračna svým vozidlem, on^{905 2214} se ubírá na křídlech větru⁹³²,
- (4) činí své anděly⁹²⁶ duchy^{932 2229}, své obsluhující²¹⁸¹ žhnoucím¹⁹⁷⁸ ohněm²²³⁰.
- (5) Založil²²³⁴ zem na jejích základech^{904 2231}, nikdy^{124 308} a věčně²³⁰ se nemůže¹⁸ zvíkat³⁹⁰;
- (6) pokryl jsi ji hlubinou⁹⁹² jako oblečením, nad horami stály vody,
- (7) před tvým pokáráním^{61 499 2232} prchaly, před zvukem^{61 572 2232} tvého hřmění se klidily⁸⁷⁰.
- (8) Hory vystupovaly⁴⁸⁵, doliny²²³³ klesaly na místo¹⁰¹³ to²⁵², *jež* jsi jim určil²²³⁴;
- (9) položil⁵⁸⁰ jsi mez¹⁹⁰², *již* nemohou¹⁸ překračovat, nemohou¹⁸ se vrátit k pokrytí země.
- (10) On^{905 2214} v údolí^{172 475} vpouští¹¹⁶⁷ zřídla; tekou²²³⁵ mezi horami,
- (11) napájí je všechno živočišstvo pole, divocí oslové hasí³⁰⁵ svou žízeň;
- (12) nad nimi sídlí⁴¹⁷ ptactvo¹³⁰⁵ nebes, zprostřed haluzí²²³⁶ vydávají hlas.
- (13) Hory napájejí ze svých komor²²²⁸, země se nasycuje z plodů tvých činů²⁰⁴.
- (14) Dává vzrstat trávě pro dobytek^{65 215} a bylině k službě^{2237 2238} člověku⁹⁸, k vyvedení⁴²⁶ chleba ze země
- (15) a vína, *jež* rozradostňuje srdce smrtelníka²⁰⁵, aby činilo²⁹¹ tvář lesknoucí se nad olejem^{88 2239}, a chléb srdce smrtelníka²⁰⁵ posiluje⁵³³.
- (16) Nasycují se stromy Hospodinovy, cedry Levánónu⁸¹¹, *jež* zasadil,
- (17) kde hnízdí ptáci²¹⁶; čáp²²⁴⁰ – jeho²²⁴¹ domovem¹⁹⁸² *jsou* cypríše.
- (18) Vysoké hory kozorožcům, skaliska⁴⁶⁸ damanům²²⁴² jsou útočištěm³⁷⁶.
- (19) Zřídil²⁵¹ měsíc k určování²²⁴³ období, slunce zná²⁵ své zajetí¹²⁹⁶,
- (20) klade²¹¹ tmu, ať nastává¹⁷¹¹ noc; v ní se hýbá^{1674 2244} všechno živočišstvo lesa,
- (21) hřívnatci⁴⁵⁶ řvou⁶³⁴ po kořisti, *ano*, po vyhledání²²⁴⁵ svého pokrmu od BOHA.
- (22) Slunce vzhází^{1295 2246} – stahují se zpět⁷⁵⁶ a ukládají se⁶⁷⁹ v svých pelesích^{754 1808 2247};
- (23) člověk vychází k svému působení a k své práci²²³⁷ až do večera.
- (24) Jak⁶² mnohá jsou²⁵ tvá díla²⁰⁴, Hospodine! Udělal jsi je všechna²¹³ v moudrosti³⁶, země je²⁵ plná tvých výdobytků²²⁴⁸!
- (25) Hle⁴⁴³, moře veliké a širé *na všechny strany*²²⁴⁹, tam je hýbajícího se¹⁶⁷⁴ *tvorstva*²²⁵⁰, jemuž⁹ není počtu, živočichů malých s velkými!
- (26) Tam plují²²³⁵ lodi, livjáthán²²⁵¹, jehož⁴⁴³ jsi utvořil⁹⁰⁷ k rejdní²²⁵² v něm²²⁵³;
- (27) oni všichni²¹³ vzhlížejí k tobě²²⁵⁴ stran dáni jejich pokrmu v jeho čas.
- (28) Dáváš jim – sbírají, otvíráš svou ruku – nasycují se dobrem,

- (29) skrýváš svou tvář – jsou mateni^{38 2255},
odnímáš⁷⁵⁶ jejich dech⁹³² – hynou²²⁵⁶
a vracení se do svého²²⁵⁷ prachu¹⁶⁰,
(30) vysíláš¹¹⁶⁷ svůj dech⁹³² – jsou tvoření
a obnovuješ povrch^{2258 2259} půdy¹⁹⁷³.
(31) Sláva⁶⁹ Hospodinova potrvá¹⁷¹¹
navždy¹²⁴, Hospodin se bude radovat
v svých dílech^{36 204};
(32) on^{905 2214}, když hledí na zem, ona se³⁸⁷
zachvívá²²⁶⁰, sahá¹⁷²⁵ li na²²⁶¹ hory,
dýmají³⁸⁷.
(33) Chci¹⁸ Hospodinu zpívat, pokud
budu žít²²⁶², svému Bohu chci¹⁸ při
zpěvu hrát^{59 191 779}, pokud budu trvat²²⁶²,
(34) kéž mu²²⁶³ je³¹ milé²²⁶⁴ mé
rozjímání^{1361 2265}; já se budu
v Hospodinu³⁶ radovat.
(35) Hříšníci musejí¹⁸ ze země
vymizet^{233 234} a zlovlní – kéž jich již
není³¹! Oslavuj⁴¹³, má duše, Hospodina!
Chvalte²⁶⁵ Jáha^{1575 2266}!

ŽALM 105²²⁶⁷

- (1) Přinášejte chválu¹³⁷ Hospodinu,
vzývejte jeho jméno¹⁹¹⁹,
mezi národnostmi^{167 241} dávejte
na vědomí²⁰⁹⁶ jeho skutky³⁶²,
(2) zpívejte mu, při zpěvu mu
hrajte^{59 191 779}, uvažujte^{1361 1386} o všech jeho
divech^{3 221 2268}.
(3) Honoste se^{265 266 919} jeho svatým
jménem^{109 918}, necht' se raduje³¹ srdce
hledajících Hospodina.
(4) Vyhleďte²⁴⁰ Hospodina a jeho sílu,
hleďte ustavičně jeho tvář,
(5) mějte v paměti²²⁶⁹ jeho divy²²¹, jež
vykonal, jeho zázraky a rozsudky²⁰
jeho úst,
(6) símě Abraháma, jeho nevolníka,
synové Jákobovi, jeho vyvolenci²²⁷⁰!
(7) On, Hospodin, je náš Bůh, jeho
rozsudky²⁰ jsou v celé zemi.
(8) Mějte navždy¹²⁴ v paměti²²⁶⁹ jeho
smlouvu, – slovo, jež přikázal, –
do tisíce pokolení,
(9) již uzavřel¹²⁹⁸ s Abrahámem, a jeho
přísava Isákoví,
(10) ano, potvrdil²²⁷¹ ji za ustanovení⁴¹
Jákobovi, za trvalou^{124 308} smlouvu
Isráellovi
(11) výrokem: Tobě chci¹⁸ dát zem
Kenáan, úděl⁴¹⁰ vašeho dědictví⁴³,

- (12) když vás bylo¹⁵¹⁷ mužů⁴⁶¹ nemnoho²²⁷²,
jen trocha²²⁷³, a cizinci¹⁰⁹² v ní²²⁷⁴,
(13) a potulovali se^{25 2275} od národa²³
k národu²³ a od království k jinému³⁹⁹
lidu.
(14) Nedovolil²²⁷⁶ lidem³²⁶ utiskovat¹⁵¹⁴ je
a krále¹⁷² pro²²⁷⁷ ně káral^{25 130}:
(15) Nesmíte¹⁸ sahat na²²⁶¹ mé pomazané,
ani zle činit mým prorokům!
(16) Také⁹ povolal na zem^{393 977} hlad
a huň¹²³⁹¹ chleba^{366 2278} veskrze²²⁷⁹
polámal³⁰⁵;
(17) poslal jednoho⁷²⁷ před jejich tváří –
Josef byl prodán za nevolníka,
(18) jeho nohy²²⁸⁰ ztrápile⁹⁵⁹ pouty²²⁸¹,
jeho duše²²⁸² se dostala²²⁸³ v železo
(19) až do doby, kdy nastalo^{2283 2284} jeho
slovo; řeč²⁴⁵⁴ Hospodinova ho
osvědčila^{430 2285}.
(20) Král poslal a dal ho uvolnit^{2286 2287},
vládce²¹⁰ národnosti¹⁶⁷, a osvobodil¹⁶¹
ho,
(21) učinil ho pánem svého⁶⁵ domu
a vládcem²¹⁰ nade vším svým
majetkem²²⁴⁸,
(22) aby podle své vůle⁸⁶⁴ poutal^{1291 1578 2288}
jeho knížata^{1226 2289} a starce činil
moudrými.
(23) I přišel v Egypt Isráel, ano, Jákob se
jal pobývat¹⁰⁰ v zemi Chámově;
(24) i rozplodil^{2277 2290 2291} velmi svůj lid,
takže⁹ se rozhodli^{1102 2292} nad své
protivníky^{63 88};
(25) jejich srdce obrátil¹¹²⁷ k nenávidění
jeho lidu, k lstivému chování²²⁹³ proti
jeho nevolníkům,
(26) poslal Mojžíše, svého nevolníka,
Áróna, v němž našel zálibu¹⁹¹⁴;
(27) postavili⁵⁸⁰ proti nim²²⁹⁴
skutečnosti¹¹³³ jeho znamení¹⁷²
a zázraků v zemi Chámově.
(28) Poslal tmu a zatemnil a nestali se
neposlušnými¹²² jeho slov;
(29) obrátil¹¹²⁷ jejich vody v krev a usmrtil
jejich ryby¹⁶,
(30) jejich země se zahemžila žabami
v pokojích jejich králů,
(31) řekl a přišli střechkové¹⁸⁸⁹, komáři²²⁹⁵,
v celé jejich území¹⁹⁰².
(32) Jejich dešť¹⁵⁸² učinil v jejich zemi
krupobitím¹⁰⁷⁹, planoucím
ohněm^{2296 2297}

- (33) a potloukl⁷² jejich révu²²⁸ a jejich fíkovník²²⁸ a polámala³⁰⁵ stromoví²²⁹⁸ jejich území¹⁹⁰².
- (34) Řekl a přišly kobylky¹⁶ a saranče^{16 2299}, jimž⁹ nebylo počtu,
- (35) a požraly³⁶⁵ všechno bylinstvo²²⁹⁸ v jejich zemi a požraly³⁶⁵ úrodu jejich půdy¹⁹⁷³;
- (36) a pobíl⁷² vše prvorozené v jejich zemi, prvotinu¹⁸⁹⁷ jejich mužnosti¹⁸⁹⁸,
- (37) a vyvedl⁴²⁶ je se stříbrem⁵⁴ a zlatem a v jeho kmenech¹⁷⁶⁵ nebylo klopytajícího⁷⁶⁷.
- (38) Egypt se při jejich vyjití^{36 426} zaradoval, neboť na ně padl strach z nich.
- (39) Rozprostřel oblak jako příkrývku²³⁰⁰ a oheň k osvětlování noci;
- (40) požádali, i přiňhal křepelky¹⁶ a sytil je chlebem z nebes,
- (41) otevřel skálu a vytekly vody, rozproudily²²³⁵ se po suchých krajích^{116 2301} – řeka!
- (42) Ano, vzpomněl svého svatého slova¹⁰⁹, Abraháma svého nevolníka²³⁰²,
- (43) a vyvedl⁴²⁶ s veselím⁵⁴ svůj lid, s plesáním^{54 2524} své vyvolené⁷²⁸,
- (44) a dal jim země národů²³, takže⁹ se mohli¹⁸ zmocnit⁷³¹ výnosu^{184 300 2303} národností¹⁶⁷
- (45) pro tu příčinu, aby zachovávali²⁴⁹ jeho ustanovení^{41 172} a dbali³⁵⁰ jeho zákonů⁸. Chvalte²⁶⁵ Jáha^{1575 22661}
- (6) Hřešili jsme²⁵ se svými otci²³⁰⁸, páchali jsme²⁵ nepravosti^{514 2309}, jednali jsme²⁵ zlovolně;
- (7) naši otcové v Egyptě neuvážili⁵¹ tvých divů²²¹, nevzpomněli hojnosti tvých laskavostí¹⁰⁷
- a před mořem, při moři Rákosi²³¹⁰, se dopustili neposlušnosti¹²².
- (8) Ale vysvobodil⁶⁶ je vzhledem k svému jménu, k uvedení své moci⁶⁰⁹ v známost,
- (9) a obořil se na^{227 2311} moře Rákosi²³¹⁰, takže⁹ vyschlo^{881 2312}, i dal jim procházet hlubinami⁹⁹² jako pustinou
- (10) a vysvobodil⁶⁶ je z ruky nenávistníka a vykoupil^{598 1656} je z ruky nepřítelů,
- (11) a jejich protivníky⁶³ přikryly vody, ani jeden z nich nebyl pozůstaven.
- (12) I nabyli jistoty víry^{792 2313} v jeho slova; jali se zpívat chvalozpěv¹⁵⁵⁸ o něm.
- (13) Rychle²³¹⁴ zapomněli jeho činy²⁰⁴, nepočkali⁹¹³ na jeho radu²,
- (14) nýbrž⁹ se v pustině stali nezřízeně²³¹⁵ chtivými^{267 1218} a jali se v poušti¹⁵⁸⁰ Boha zkoušet⁷⁴⁵;
- (15) i dal jim, co žádali²³¹⁶, ale vpustil¹¹⁶⁷ v jejich duši hubnutí²³¹⁷.
- (16) A v táboře⁷⁶⁹ se jali žárlit na Mojžíše, na Árona, svatého Hospodinova;
- (17) musela¹⁸ se země otevřít a pohltit⁹⁷⁵ Dáthána a zavřít se^{1568 2318} nad srocním²¹ Avirámovým.
- (18) I oheň plál^{11 1977} v²³¹⁹ jejich srocní²¹, zlovolně zasahoval¹⁹⁷⁸ plamen.
- (19) Na Chórěvu hotovili²⁵¹ tele⁸¹⁵ a klaněli se²⁵ slitině,
- (20) ano, zaměnili⁴⁰¹ svou slávu⁶⁹ za podobu²⁷¹⁸ hovězího dobytčete¹⁶⁷⁰, žeroucího bylinu.
- (21) Zapomněli Boha, svého vysvoboditele⁶⁶, vykonavšího v Egyptě veliké věci,
- (22) divy²²¹ v zemi Chámově, věci budící úctu⁵³ na moři Rákosi²³¹⁰,
- (23) i pojal úmysl⁸⁵ zničit¹⁰⁴³ je, kdyby nebyl Mojžíš, jeho vyvolený⁷²⁸, stanul v průlomu¹⁴⁶⁸ před jeho tváří k odvrácení jeho popuzení od vykonání kázky^{361 2320}.
- (24) A postavili se zamítavě³⁸⁴ proti žádoucí zemi^{2321 2322}, neuvěřili⁷⁹² jeho slovu,

ŽALM 106

- (1) Chvalte²⁶⁵ Jáha^{1575 22661}
Přinášejte chválu¹³⁷ Hospodinu, vždyť je dobrý, vždyť jeho laskavost¹⁰⁷ je navždy¹²⁴¹
- (2) Kdo může¹⁸ vypovědět²³⁰⁴ mocné činy⁶⁰⁹ Hospodinovy, rozhlásit⁷⁵² všechnu jeho chválu¹⁵⁵⁸?
- (3) Blaho^{116 882} zachovávajících³⁴⁹ právo²⁰, vykonávajících v každé době spravedlnost!
- (4) Vzpomeň mne, Hospodine, v blahověli^{36 126} k svému⁹⁸ lidu, měj mě na mysli²⁰⁶ při svém vysvobozování^{166 2305},
- (5) abych mohl^{18 291} nahlížet v⁷⁷¹ dobro tvých vyvolených⁷²⁸, radovat se radostí tvého národa^{23 2306}, honosit^{265 266 1526} se s tvým dědictvím^{43 2307!}

- (25) nýbrž⁹ se v svých stanech jali žehrat²³²³, neuposlechli na²¹⁵¹ hlas Hospodinův.
- (26) I pozvedl⁸⁷ o nich svou ruku²³²⁴, o sklácení jich v pustině
- (27) a o sklácení jejich semene mezi národy²³ a o rozehnání jich po zemích²³²⁵.
- (28) A připojili²³²⁶ se k Baal-Peórovi²³²⁷ a jali se jíst oběti mrtvým^{98 2328}
- (29) a dráždit¹⁹⁰⁵ ho svými skutky¹⁸³⁶, takže⁹ mezi nimi²³¹⁹ propukla¹⁴⁶⁸ pohroma²³²⁹;
- (30) tu⁹ stanul Pinchás a zasáhl jako soudce^{2330 2331} i bylo té pohromě²³²⁹ zabráněno;
- (31) to⁹ mu bylo započteno⁸⁷⁷ za spravedlnost do pokolení a pokolení, navždy⁵⁶⁵.
- (32) I při vodách Merývy vyvolali hněv^{1045 2332} a Mojžíšovi se jejich příčinou vedlo²⁵ zle,
- (33) neboť se vzpurně zachovali¹²² vůči jeho duchu^{932 2333}, takže⁹ svými rty nerozvázně promluvil²³³⁴.
- (34) Národnosti¹⁶⁷ nevyhubili¹⁰⁴³, jak jim Hospodin řekl,
- (35) nýbrž⁹ se v¹³⁵⁷ národy²³ vmísili²³³⁵ a naučili se jejich činům²⁰⁴
- (36) a jali se uctívat⁵⁵ jejich modly; ty⁹ se jim staly¹⁷¹ léčkou^{182 481},
- (37) takže⁹ své syny a své dcery obětovali démonům²³³⁶
- (38) a prolévali¹¹ nevinnou krev, krev svých synů a svých dcer, jež obětovali modlám Kenáanu, a krví^{104 105} byla znesvěcena země.
- (39) Tak⁹ se znečistili svými činy²⁰⁴ a smilstva se dopustili²⁵ svými skutky¹⁸³⁶.
- (40) I vzplál¹⁴⁸⁴ hněv Hospodinův proti jeho lidu a zošklivil si své dědictví⁴³
- (41) a vydal je v ruku národů²³, takže⁹ se vlády nad nimi ujali²¹⁰ nenávidící je
- (42) a jejich nepřatelé se jali utlačovat^{1157 1403} je, i byli pokořeni pod jejich ruku.
- (43) Mnohokrát je vyprošťoval, ale oni se svým smýšlením² vzpírali¹²² a ve své nepravosti^{36 514} se zhroutili.
- (44) Hleděl²⁵ však⁵⁰ na⁷¹ jejich⁶⁰ tíseň⁴⁸² při svém slyšení jejich křiku

- (45) a pro ně^{65 2337} vzpomínal²⁵ své smlouvy a slitovával se^{25 2101} podle hojnosti své laskavosti^{107 2338}
- (46) a přiváděl^{25 196} je k smilováním^{717 2339} před tváří všech zajavších je.
- (47) Vysvobod⁶⁶ nás, Hospodine, náš Bože, a shromažď nás zprostřed národu²³ k přinášení chvály¹³⁷ tvému svatému jménu¹⁰⁹ a k chloubě v tvém chvalo zpěvu^{1558!}

* * *

- (48) *Budíž* veleben⁴¹³ Hospodin, Bůh Izráelův, od věčnosti až po věčnost! A všechen lid nechť řekne³¹: Ámén^{1140!} Chvalte²⁶⁵ Jáha^{1575 2266!}

KNIHA PÁTÁ

ŽALM 107

- (1) Přinášejte chválu¹³⁷ Hospodinu, neboť je dobrý, neboť jeho laskavost¹⁰⁷ *trvá* navždy^{124!}
- (2) *To* nechť říkají³¹ vykoupení^{598 1656} Hospodinovi, jež vykoupil^{598 1656} z ruky protivníka⁶³
- (3) a jež shromáždil ze zemí, od vzcházení¹²⁹⁵ a od západu¹⁸⁰², od severu a od moře!
- (4) Zbloudili v pustině, v poušti¹⁵⁸⁰ cesty²³⁴⁰, město²³⁴¹ k bydlení^{5 98 2342} nenašli¹²⁴³,
- (5) hladoví i žízniví, jejich duše v nich zemdlívala¹⁴⁸⁹.
- (6) Když však⁵⁰ ve své⁶⁰ tísní^{36 482} křičeli^{25 1827} k Hospodinu, vyprošťoval³⁸⁷ je z jejich útrap⁷³⁸
- (7) a dával²⁵ jim kráčet^{179 715} přímou¹⁷⁵ cestou k dojití do města k bydlení^{5 98 2342}.
- (8) Nechť Hospodinu chválí^{31 137 172 1173 2344} jeho laskavost¹⁰⁷ a jeho divy²²¹ dětem^{325 2345} člověka³²⁶,
- (9) neboť uspokojil dychtivou duši, a duši hladovou naplnil dobrem.
- (10) Obyvatelé tmy, *ano*, hluboké temnoty⁶⁸⁷, spoutaní^{1578 2288} utrpením²⁴⁷ a železem²³⁴⁶,
- (11) neboť se dopustili neposlušnosti¹²² Božích výroků²⁴⁵⁴ a usnesením² Nejvyššího⁴⁹⁵ pohrdli²⁷¹,
- (12) i pokořil jejich srdce strastí^{184 300} – klopýtli⁷⁶⁷ a nebylo pomáhajícího.

- (13) Jali se tedy⁵⁰ ve své⁶⁰ tísní^{36 482} volat⁶³⁶ k Hospodinu – uměl^{18 2347} je vysvobodit⁶⁶ z jejich útrap⁷⁸,
- (14) vyvést⁴²⁶ je z tmy, ano, hluboké temnoty⁶⁸⁷, a jejich pouta^{1578 2288} strhat³⁰,
- (15) Necht' Hospodinu chválí^{31 137 172 1173 2344} jeho laskavost¹⁰⁷ a jeho divy²²¹ dětem^{325 2345} člověka³²⁶,
- (16) neboť roztrátil³⁰⁵ dveře^{172 2348} z mosazi⁵³⁰ a rozlámal závory ze železa.
- (17) Pošetilý cestou¹¹⁸ svého přestoupení¹²⁰ a svými nepravostmi^{118 514} sami sobě působí soužení⁹⁵⁹,
- (18) jejich duše si oškliví všechen pokrm a dospívají^{11 1725} až k branám smrti.
- (19) I volají^{11 636} ve své⁶⁰ tísní^{36 482} k Hospodinu – vysvobozuje⁶⁶ je z jejich útrap⁷⁸,
- (20) posílá své slovo a uzdravuje je a dává vyváznout⁶³⁷ z jejich děr²³⁴⁹.
- (21) Necht' Hospodinu chválí^{31 137 172 1173 2344} jeho laskavost¹⁰⁷ a jeho divy²²¹ dětem^{325 2345} člověka³²⁶,
- (22) a necht' obětují³¹ oběti díky⁷⁵³ a s plesáním^{54 2524} vypravují^{31 220} o jeho činech^{204 661}.
- (23) Sestupující na moře v lodích, vykonávající zaměstnání²³⁵⁰ na mnohých vodách,
- (24) ti⁶⁹⁰ vídají¹¹ činy²⁰⁴ Hospodinovy a jeho divy²²¹ v hloubce:
- (25) když⁹ promluví, vzbudí²³⁵¹ tím⁵⁰ bouřlivý víchr^{932 2352}, jenž⁹ jeho²³⁵³ vlny¹¹⁵⁵ žene¹¹ do výše;
- (26) vystupují⁴⁸⁵ k nebesům, sestupují v hlubiny⁹⁹², jejich duše se nebezpečím²⁸³ rozplývá¹²³⁷.
- (27) Motají se a vrávorají¹⁴⁵⁷ jako opilý a všechna jejich moudrost se hrotí²³⁵⁴.
- (28) Křičí^{25 1827} tedy⁵⁰ ve své⁶⁰ tísní^{36 482} k Hospodinu, i vyvádí⁴²⁶ je z jejich útrap⁷⁸,
- (29) mění bouři v²³⁵⁵ šelest²³⁵⁶ a jejich²³⁵⁷ vlny¹¹⁵⁵ tichnou²⁵.
- (30) I radují se²⁵, že se ony uklidňují, a přivádí^{25 277 785 2290} je do přístavu jejich tužby^{6 2358 2359}.
- (31) Necht' Hospodinu chválí^{31 137 172 1173 2344} jeho laskavost¹⁰⁷ a jeho divy²²¹ dětem^{325 2345} člověka³²⁶
- (32) a necht' ho vyvyšují³¹ v sejití⁶⁶² lidu a necht' ho velebí^{31 172 265} v zasedání⁵ starců!
- (33) Obrací⁵⁸⁰ řeky v pustinu a zřídla¹⁸⁰¹ vod v žíznivou zem,
- (34) úrodnou zem²³⁶⁰ v zem slanou²³⁶¹, pro zlobu¹¹⁸ bydlících v ní;
- (35) obrací⁵⁸⁰ pustinu v jezero vod a zem sucha v zřídla¹⁸⁰¹ vod
- (36) a usídluje²⁵ tam hladové, ať zakládají^{25 114} město k bydlení^{5 98 2342}
- (37) a osévají²⁵ pole¹⁷² a osazují²⁵ vinice, jež⁹ nesou^{25 87} ovoce²³⁶² jako výnos⁹⁸.
- (38) A žehná²⁵ jim, takže⁹ se velmi rozmnožují²⁵, a jejich dobytka²¹⁵ neumenšuje,
- (39) ač jich ubývalo²⁵ a bývali²⁵ sklíčení¹¹⁵¹ tlakem^{118 2363} neštěstí²⁸³ a zármutku²³⁶⁴.
- (40) Na velmože^{172 1244} vylévá pohrdání⁷³⁸ a dává²⁵ jim bloudit pustotou bez²³⁶⁵ cesty,
- (41) nemajetného²⁵⁸ však⁵⁰ ze soužení²⁴⁷ vyzdvihuje^{25 600} a čeledí⁶⁷¹ činí^{25 580} jakoby stádem^{1552 2366}.
- (42) To⁹, když budou vidět upřímní¹⁷⁵, budou se radovat³⁸⁷ a všechno bezpráví¹⁵⁵ zavře svá ústa.
- (43) Kdo je moudrý a všimá si³⁴⁹ těchto věcí? Ti⁹ svou pozornost upírají^{94 802} na laskavost^{107 116 2033} Hospodinovu.

ŽALM 108:367

PÍSEŇ, ZPĚV S HUDEBNÍM DOPROVODEM⁵⁹
OD DÁVIDA⁶⁰.

- (1) Mé srdce je upevněno¹¹⁴, Bože, chci¹⁸ zpívat, ano, zpívat při hudbě^{59 191 779}; ba i má sláva¹⁶²,
- (2) probud' se, vartyo⁸⁹⁴ a lyro¹¹⁶⁴, chci probudit úsvit!
- (3) Chci¹⁸ tě chválit^{137 968} mezi národnostmi^{167 241}, Hospodine, při hudbě ti zpívat^{9 191 779} mezi lidskými plemy²⁶,
- (4) vždyť větší než⁸⁸ až po nebesa je tvá laskavost¹⁰⁷ a až po oblaka⁴⁹⁰ tvá věrnost⁷²¹.
- (5) Buď' vyvyššen nad nebesa, Bože, a tvá sláva⁶⁹ nad všechnu¹⁴⁰ zem!
- (6) Aby tvoji milovaní¹⁴⁷⁶ mohli¹⁸ být vytrženi⁵⁰⁸, pomoz⁶⁶ svou pravicí a odpověz nám^{1477 2368}.

- (7) Bůh ve své svatosti promluvil: Budu se veselit; budu rozdělovat Šechem a vyměřovat údolí¹⁴⁷⁸ Sukkóth¹⁴⁷⁹.
- (8) Mně patří Gileád a mně patří Menaššé^{1459 1480}, a Efrájim^{1459 1480} je posila⁷⁶⁵ mé hlavy, Júdá^{1459 1480} můj zákonodárce¹⁴⁸¹,
- (9) Móáv^{1480 1482} nádoba¹⁴⁴² k mému mytí⁹⁸, na Edóma^{1459 1480} mohu¹⁸ hodit svůj sandál; nade mnou, Pelešeth¹⁴⁸³, výskej^{778 1138}!
- (10) Kdo mi může¹⁸ umožnit vstup¹⁴⁸⁴ v opevněné město⁸⁶⁹? Kdo mě doveďe⁷⁸⁵ až po Edóm^{1459 1480}?
- (11) Zda jsi nás, Bože, neodhodil¹¹⁶¹? A nevycházíš⁴²⁶, Bože, s našimi vojsky^{54 709}.
- (12) Poskytni⁸⁰⁹ nám pomoc z tísně^{482 925 1486}, vždyt⁹ snaha o vysvobození^{66 910 1487} člověkem⁹⁸ je ničím³³⁴!
- (13) V Bohu⁹¹⁸ budeme moci¹⁸ zdatně⁵²⁵ si počínat^{251 1488} a on bude rozšlapávat naše protivníky⁶³.

ŽALM 109

ŘEDITELI HUDBY⁷⁵; OD DÁVIDA⁶⁰.ZPĚV S HUDEBNÍM DOPROVODEM⁵⁹.

- (1) Bože mé chvály¹⁵⁵⁸, kéž nemlčíš³¹,
- (2) neboť se ústa zlovolného a ústa lstivá¹³⁴⁶ otevřela proti mně¹¹¹⁰, mluv^{25 172} se mnou – živý jazyk⁷⁸⁸! –
- (3) a obklopila mě slova²³⁶⁹ nenávisti; a napadli mě²³⁷⁰ bez příčiny!
- (4) Za mou lásku mi jsou odpůrci¹⁰⁷²; a já – modlitbu!
- (5) Ano, uvalují^{25 580} na mne²³⁷¹ zlo za dobro a nenávisť za lásku.
- (6) Ustanov^{206 842} nad ním¹¹³ zlovolného a necht⁹ po jeho pravici stojí³¹ odpůrce¹⁰⁷²,
- (7) při svém souzení^{120 973 2372} necht⁹ vychází^{31 426} jako zlovolný²³⁷³, i jeho modlitba necht⁹ se projevuje^{31 502} jako²³⁷⁴ hřích,
- (8) jeho dni necht⁹ jsou³¹ nečestné a jeho pověření²³⁷⁵ necht⁹ musí^{18 31} převzít jiný³⁹⁹,
- (9) jeho děti³²⁵ necht⁹ jsou³¹ sirotky a jeho žena vdovou
- (10) a necht⁹ se jeho děti³²⁵ neustále²³⁷⁶ potulují^{31 1457} a žebrají^{25 31 2377} a necht⁹ se pachti^{25 31 240 2378} mimo své zříceniny^{232 2379}.
- (11) Věřitel necht⁹ klade³¹ léčky¹⁰⁶⁶ všemu²³⁸⁰, co mu patří, a jeho výnos necht⁹ loupí^{31 2381} cizáční¹¹⁸⁸;
- (12) necht⁹ nemá^{31 2382} trvale prokazujícího⁹⁹⁵ laskavost^{107 996} a necht⁹ není³¹ nikoho milostivého⁷⁸ vůči jeho sirotkům,
- (13) jeho potomstvo¹⁰⁴¹ necht⁹ je³¹ k vytětí³³⁷, jejich jméno necht⁹ je³¹ v dalším³⁹⁹ pokolení vyhlazováno²²⁹,
- (14) necht⁹ je³¹ nepravost⁵¹⁴ jeho otců připomínána Hospodinu²³⁸³ a hřích jeho matky necht⁹ není³¹ vymazáván²²⁹,
- (15) necht⁹ jsou³¹ ustavičně před Hospodinem, aby jejich památku vytíral^{277 337} ze země,
- (16) protože nevzpomněl prokázat²⁵¹ laskavost¹⁰⁷ a k usmrcení pronásledoval²⁵ člověka⁷²⁷ sužovaného^{246 260} a ubohého^{258 1119} a skleslého srdcem⁹⁸
- (17) a zamiloval si zlořečení, necht⁹ ho tedy⁵⁰ stihne⁹⁵², a neliboval^{6 25} si v požeňnání, necht⁹ se tedy⁵⁰ od něho vzdálí
- (18) a necht⁹ si zlořečení oblékne jako svůj úbor, ono⁹ necht⁹ vejde jako voda v jeho nitro a jako olej v jeho kosti,
- (19) necht⁹ mu je³¹ jako roucho, jímž se zahaluje, a za opasek, jímž se ustavičně opásává¹²⁰⁵.
- (20) Toto budíž odměnou^{803 2384} mým odpůrcům¹⁰⁷² od Hospodina⁶⁶⁶ i těm, jíž⁹⁰⁵ vyslovují zlo proti mé duši.
- (21) Ale ty, Hospodine, Pane, se mnou nakládej²⁵¹ vzhledem k svému jménu, neboť dobrá je tvá laskavost¹⁰⁷ – vyprost mě!
- (22) Vždyt já jsem usouzený^{246 260} a ubohý^{258 1119} a mé srdce v mém nitru je²⁵ zraněno²³⁸⁵,
- (23) mizím²⁵ jako stín, když se protahuje^{436 2386}, jsem²⁵ zmítán²³⁸⁷ jako kobylka;
- (24) má kolena klesají^{25 767} postem¹¹⁸ a mé maso zhublo nedostatkem²³⁸⁸ oleje.
- (25) A já jsem se jim stal¹⁷¹ předmětem potupy⁶⁴⁰, když mě vidí, potřásají³⁸⁷ svou hlavou⁶⁴³.
- (26) Pomoz mi, Hospodine, můj Bože, vysvobod⁶⁶ mě podle své laskavosti¹⁰⁷,

- (27) *ať vědí, že toto je tvá ruka, ty, Hospodine, jsi to⁶⁹⁰ učinil;*
 (28) *nechtí oni zlořeči³¹, ty však⁵⁰ kéž žehnáš³¹; povstali – ať jsou²⁵ zostuzeni¹⁴⁷ a tvůj nevolník nechtí se raduje³¹.*
 (29) *Nechtí si moji odpůrcové¹⁰⁷² oblékají³¹ hanbu^{944 1181}, ať se jako pláštěm zahalují ostudou^{147 978}!*
 (30) *Budu Hospodina velmi svými ústy chválit^{137 1173} a vprostřed mnohých ho velebit²⁶⁵,*
 (31) *neboť stojí po pravici nemajetného²⁵⁸ k vysvobození⁶⁶ od soudících^{20 973} jeho duši.*

ŽALM 110

OD DÁVIDA⁶⁰. ZPĚV S HUDEBNÍM DOPROVODEM⁵⁹.

- (1) *Prohláše⁹⁸² Hospodinem k mému PÁNU: Sed' po mé pravici,*
 (2) *než²³⁸⁹ budu klást²¹¹ tvé nepřátele za podnož²³⁹⁰ tvým nohám.*
 Hospodin bude z Cijónu vztahovat⁵⁰¹ berlu²³⁹¹ tvé moci; Vládni¹²⁸⁴ vprostřed²³⁹² svých nepřátel!
 (3) *Tvůj lid bude přeochočný²³⁹³ v den tvé vojenské síly^{525 908};*
 v svatě nádhře^{109 116 209 2394} máš¹⁰⁴⁰ rosu z dělohy jitrní záře²³⁹⁵, svou mládež²³⁹⁶.
 (4) *Hospodin přísáhl a nebude litovat²¹⁰¹: Ty jsi navždy¹²⁴ knězem na způsob Malkí-cedeka.*
 (5) *Pán na tvé pravici v den svého hněvu rozdrť⁵⁴¹ krále¹⁷²,*
 (6) *bude soudit²²⁵ mezi národy²³, naplní mrtvolami, rozdrť⁵⁴¹ hlavu nad rozsáhlou⁷²⁵ zemí¹⁷⁶³.*
 (7) *Bude pít z potoka⁴⁷⁵ na cestě, proto bude pozdvihovat hlavu.*

ŽALM 111^{711 2397}

- (1) *Velebte²⁶⁵ Jáha^{1575 2266}!*
 (*Álef*) *Chci¹⁸ chválit Hospodina^{137 1173} celým srdcem, (Béth) v důvěrné poradě⁷³² upřímných¹⁷⁵ a ve shromáždění²¹.*
 (2) (*Gímel*) *Veliké jsou tvé činy²⁰⁴, Hospodine, (Dáleth) předměty²³⁹⁸ zájmu^{240 2399} všech⁶⁰ oblubujících^{6 2400} je!*
 (3) (*Hé*) *Velebnost¹⁹⁵ a nádhera²⁰⁹ – toť jeho působení, (Váu) a jeho spravedlnost potrvá²⁴⁰¹ na věčnost^{230 670}.*

- (4) (*Zajin*) *Zřídil²⁵¹ památku svým divům²²¹; (Chéth) milostivý²⁰⁰² a soucitný¹⁸⁷⁹ je Hospodin;*
 (5) (*Téth*) *dává²⁵ pokrm²⁴⁰² svým ctitelům⁶⁶³, (Jód) je navždy¹²⁴ pamětliv své smlouvy.*
 (6) (*Káf*) *Sílu svých činů²⁰⁴ oznámil²⁴² svému lidu, (Lámed) dáváje²⁴⁰³ jim dědictví⁴³ národů²³;*
 (7) (*Mém*) *činy²⁰⁴ jeho rukou – věrnost⁷²¹ a právo²⁰, (Nún) všechna jeho nařízení²³⁷⁵ jsou spolehlivá⁵⁸⁵,*
 (8) (*Sámech*) *podepřená na věčnost^{230 670} – navždy¹²⁴, (Ajin) zavedená²⁵¹ v pravdě⁷²¹ a přímosti²³⁷.*
 (9) (*Pé*) *Poslal svému lidu osvobození⁷⁶¹, (Cádé) navždy¹²⁴ přikázal svou smlouvu, (Kóf) svatě a úctu budící⁵³ je jeho jméno.*
 (10) (*Rés*) *Počátek moudrosti je úcta⁵³ k Hospodinu⁹⁸, (Šín) dobrá rozumnost²⁴⁰⁴ všem řídícím se²⁵¹ jimi²⁴⁰⁵;*
 (*Táu*) *jeho chvála¹¹⁵⁵⁸ potrvá²⁴⁰¹ na věčnost^{230 670}.*

ŽALM 112^{711 2397}

- (1) *Velebte²⁶⁵ Jáha^{1575 2266}!*
 (*Álef*) *Blaho¹¹⁶ muže⁶³⁹ ctitele⁶⁶³ Hospodina, (Béth) jenž si velmi libuje^{6 11} v jeho rozkazech!*
 (2) (*Gímel*) *Jeho símě bude mocné⁵⁸² v zemi Hospodinově, (Dáleth) pokolení upřímných¹⁷⁵ bude požehnáváno;*
 (3) (*Hé*) *v jeho domě hojnost²⁴⁰⁶ a bohatství (Váu) a jeho spravedlnost potrvá²⁴⁰¹ na věčnost^{230 670}.*
 (4) (*Zajin*) *Upřímným¹⁷⁵ vzhází^{11 1295 2246} ve tmě světlo, (Chéth) je¹¹³ milostivý²⁰⁰² a soucitný¹⁸⁷⁹ a spravedlivý.*
 (5) (*Téth*) *Dobro²⁴⁰⁷ muže⁶³⁹ prokazujícího přízen⁷⁸ a půjčujícího; (Jód) jenž své záležitosti¹¹³³ obstarává podle práva^{3 201}!*
 (6) (*Káf*) *Neboť se nikdy¹²⁴ nemůže¹⁸ zviklat³⁹⁰, (Lámed) spravedlivý je k trvalé^{124 308} připomínce²⁴⁰⁸.*
 (7) (*Mém*) *Ze zlé zvěsti nemá obavy^{53 2409}, (Nún) jeho srdce je upevněno¹¹⁴, ujištěno v důvěře⁸⁶ v Hospodina³⁶;*
 (8) (*Sámech*) *podepřeno je jeho srdce, nebude se bát⁵³ (Ajin), ani až bude*

moci¹⁸ pohledět na své protivníky^{63 1456 2410}.

- (9) (Pé) Rozsypává²⁵, dává²⁵ nemajetným²⁵⁸, (Cádé) jeho spravedlnost potraví²⁴⁰¹ na věčnost^{230 670}, (Kóf) jeho roh⁴⁷¹ bude vyvyšován v slávě⁶⁹.
- (10) (Rěš) Zlovolný *to* bude vidět a rozzlíbí se¹⁹⁰⁵, (Šín) bude skřípat svými zuby a rozplyne se⁶⁴⁹, (Táu) tužba^{267 1872} zlovolných musí¹⁸ zajít.

ŽALM 113

- (1) Velebte²⁶⁵ Jáha^{1575 2266}!
Velebte²⁶⁵, nevolníci Hospodinovi, velebte²⁶⁵ jméno Hospodinovo,
- (2) nechť je³¹ jméno Hospodinovo oslavováno⁴¹³ od nyníšška a navždy⁵⁶⁵,
- (3) od vzházení¹²⁹⁵ slunce až po jeho zajetí¹²⁹⁶ *budiž* jméno Hospodinovo velebeno²⁶⁵!
- (4) Hospodin je²⁵ vysoko nade všemi národy²³, nad nebesy *je* jeho sláva⁶⁹.
- (5) Kdo *je* jako Hospodin, náš Bůh, jenž⁹⁰⁵ se vyvyšuje²²²⁰ k bydlení²⁴¹¹,
- (6) jenž⁹⁰⁵ se snižuje k hledění²⁴¹² na nebesa a na zem,
- (7) z prachu¹⁶⁰ pozdvihující¹⁹ nuzného¹¹²²? Povznáší nemajetného²⁵⁸ z hnoje²⁴¹³
- (8) k posazení s velmoži¹²⁴⁴, s velmoži¹²⁴⁴ svého lidu,
- (9) usídluje neplodnou v domě⁹⁸ *jako* radostnou matku dětí³²⁵.
Velebte²⁶⁵ Jáha^{1575 2266}!

ŽALM 114

- (1) Při vycházení⁴²⁶ Izráěle z Egypta, domu Jákóbova *zprostřed* lidu nesrozumitelné řeči²⁴¹⁴,
- (2) stal se¹⁷¹ Júdá jeho svatyní^{182 601}, Izráěl jeho panstvím²²²⁷.
- (3) *To* uvidělo moře a prchlo, Jordán se obracel¹⁶⁹³ nazpět,
- (4) hory poskočily jako berani, pahorky jako mláďata³²⁵ drobného dobytka.
- (5) Co *je* ti²⁴¹⁵, moře, že prcháš?
Ó⁹⁰⁵ Jordáne, že se obracíš¹⁶⁹³ nazpět?
- (6) Ó⁹⁰⁵ hory, že poskakujete jako berani? Pahorky, jako mláďata³²⁵ drobného dobytka?
- (7) Svíjej se^{818 1366}, země, před přítomností⁶¹ tváře⁴²⁵ Páně, před přítomností⁶¹ tváře⁴²⁵ +Boha Jákóbova,

- (8) jenž⁹⁰⁵ proměňuje¹¹²⁷ skálu v jezero vod, křemen v zřídlo vod.

ŽALM 115

- (1) Ne nám, Hospodine, ne nám, nýbrž¹¹⁷⁰ svému jménu dej slávu⁶⁹ za svou laskavost¹⁰⁷, za svou věrnost⁷²¹!
- (2) Nač mají¹⁸ národy²³ říkat: Kdepak¹⁷¹ *je* jejich Bůh?
- (3) *Ale* náš Bůh *je* v nebesích, činí¹¹, cokoli²⁴¹⁶ si oblíbil⁶.
- (4) Jejich modly *jsou* stříbro a zlato, dílo²⁰⁴ rukou člověka,
- (5) ústa mají¹⁰⁴⁰ a nemluví, oči mají¹⁰⁴⁰ a nevidí,
- (6) uši mají¹⁰⁴⁰ a neslyší, nos mají¹⁰⁴⁰ a nečijí,
- (7) jejich ruce – ty⁹ nehmatají, jejich nohy – ty⁹ nechodí, neozývají se¹⁰ svým hrdlem.
- (8) Jim podobní⁸¹⁴ budou jejich zhotovitelé²⁵¹, každý, kdo v ně důvěřuje⁸⁶.
- (9) Izráěli, důvěřuj⁸⁶ v Hospodina! On *je* jejich pomocí a jejich štítem⁶⁸¹!
- (10) Dome Áronův, důvěřujte⁸⁶ v Hospodina! On *je* jejich pomocí a jejich štítem⁶⁸¹!
- (11) Ctitelé⁶⁶³ Hospodina, důvěřujte⁸⁶ v Hospodina! On *je* jejich pomocí a jejich štítem⁶⁸¹!
- (12) Hospodin nás vzpomněl, žehná – žehná domu Izráělovu, žehná domu Áronovu,
- (13) žehná ctitelům⁶⁶³ Hospodina, malým s velikými.
- (14) Hospodin k vám¹⁶⁸⁶ bude přidávat¹⁴⁹⁷, k vám¹⁶⁸⁶ i k vašim dětem^{325 1686},
- (15) vy *jsíte* požehnaní Hospodina^{60 2417}, zřídívšího²⁵¹ nebesa i zem.
- (16) Nebesa *jsou* nebesa Hospodinova^{60 2417} a dětem³²⁶ lidí³²⁶ dal zem.
- (17) Ne mrtví velebí²⁶⁵ Jáha¹⁵⁷⁵, ani kdo ze sestupujících²⁴¹⁸ v mlčení⁹⁸,
- (18) nýbrž⁹ my chceme¹⁸ Jáha¹⁵⁷⁵ oslavovat⁴¹³, od nyníšška a navždy⁵⁶⁵!
Velebte²⁶⁵ Jáha^{1575 2266}!

ŽALM 116

- (1) Je²⁵ mi milo²⁴¹⁹, že²⁴²⁰ Hospodin slyší můj hlas, má úpění⁷⁹⁹,
- (2) neboť ke mně naklonil⁴³⁶ své ucho, i budu v svých dnech²⁴²¹ volat²⁴²².

- (3) Obemkly mě provazy⁴⁷⁴ smrti a dopadly⁶²² mě tísně²⁴²³ šeólu¹³⁸, nacházet jsem²⁵ úzkost⁵⁹⁹ a zármutek²³⁶⁴.
- (4) I vzýval jsem jméno¹⁹¹⁹ Hospodinovo: Ach, Hospodine, dej vyvážnout⁶³⁷ mé duši!
- (5) Hospodin je milostivý²⁰⁰² a spravedlivý, ano, náš Bůh se smilovává^{1879 2198}.
- (6) Hospodin ochraňuje³⁴⁹ prostě⁵⁸⁶, zeslábnu-li, bude mi pomáhat^{66 387 2424}.
- (7) Vrat se, má duše, k svému klidu^{116 2425}, neboť Hospodin na tobě projevil dobrotu^{156 358}.
- (8) Vždyť jsi mou duši vytrhl⁵⁰⁸ ze smrti, mé oči ze slz¹⁶, mou nohu od úrazu.
- (9) Budu se před tváří Hospodinovou procházet v zemích života^{420 2426}.
- (10) Věřím²⁵, když²⁴²⁷ mluvím²⁴²⁸: Já jsem²⁵ velmi ztrápen⁹⁵⁹.
- (11) Já jsem ve svém rozechvění⁸⁷⁰ řekl: Každý člověk lže.
- (12) Jak^{62 2429} mám¹⁸ Hospodinu odplatit⁵⁰⁹ všechna jeho dobrodiní vůči mně?
- (13) Chci¹⁸ povznést⁸⁷ číši vysvobození^{66 116} a vzývat jméno¹⁹¹⁹ Hospodinovo,
- (14) své sliby Hospodinu budu plnit⁶⁶⁸ naproti²⁴³⁰, ano¹⁷¹, všemu jeho lidu.
- (15) V očích Hospodinových je smrt jeho zbožných⁸¹ drahocenná⁹⁹³.
- (16) Ach, Hospodine, vždyť já jsem tvůj nevolník, já jsem tvůj nevolník, syn tvé služebnice,
- na mých poutech^{1578 2288} jsi způsobil rozvázání^{836 2431},
- (17) tobě budu obětovat oběť díky⁷⁵³ a jméno Hospodinovo budu vzývat¹⁹¹⁹,
- (18) své sliby Hospodinu budu plnit⁶⁶⁸ naproti²⁴³⁰, ano¹⁷¹, všemu jeho lidu
- (19) v nádvořích^{287 1543} domu Hospodinova, v tvém středu, Jerúsáleme!
Velebte²⁶⁵ Jáha^{1575 2266}!

ŽALM 117

- (1) Velebte²⁶⁵ Hospodina, všechny národy²³, vychalujte ho, všechny rody,
- (2) neboť se nad námi vzmohla¹⁵⁴⁰ jeho laskavost¹⁰⁷ a věrnost⁷²¹ Hospodinova trvá navždy¹²⁴.
Velebte²⁶⁵ Jáha^{1575 2266}!

ŽALM 118

- (1) Přinášejte chválu¹³⁷ Hospodinu, neboť je dobrý, neboť jeho laskavost¹⁰⁷ trvá navždy¹²⁴!
- (2) Nuže¹⁷¹, nechť praví³¹ Izráel, že jeho laskavost¹⁰⁷ trvá navždy¹²⁴!
- (3) Nuže¹⁷¹, nechť praví³¹ dům Áronův, že jeho laskavost¹⁰⁷ trvá navždy¹²⁴!
- (4) Nuže¹⁷¹, nechť praví³¹ citel⁶⁶³ Hospodina, že jeho laskavost¹⁰⁷ trvá navždy¹²⁴!
- (5) Volal jsem²⁵ Jáha¹⁵⁷⁵ z tísně²⁴²³, Jáh¹⁵⁷⁵ mi odpověděl prostranností²⁴³².
- (6) Hospodin je při mně, nemusím¹⁸ se bát⁵³; co mi může¹⁸ učinit člověk?
- (7) Hospodin je při mně mezi mými pomocníky a já budu moci¹⁸ pohledět na¹³⁵⁷ nenávidící mě¹⁴⁵⁶.
- (8) Lépe je spoléhat⁵⁸ na Hospodina než důvěřovat^{86 88} v člověka,
- (9) lépe je spoléhat⁵⁸ na Hospodina než důvěřovat^{86 88} ve velmože^{172 1244}.
- (10) Všechny národy²³ mě obklíčily – ve jménu Hospodinově jsem je ovšemže uměl^{18 2433} skosit¹⁴³⁸;
- (11) obklíčili mě, ba, obklíčili mě – ve jménu Hospodinově jsem je ovšemže uměl^{18 2433} skosit¹⁴³⁸,
- (12) obklíčili mě jako včely, byli²⁴³⁴ zhašeni jako oheň v trní – ve jménu Hospodinově jsem je ovšemže uměl^{18 2433} skosit¹⁴³⁸.
- (13) Ztuha²⁴³⁵ jsi mě strkal^{25 948 2436}, abych padl²⁹¹, ale Hospodin mi pomohl.
- (14) Mou silou a zpěvem^{59 1951} je Hospodin, i stal se¹⁷¹¹ mi záchranou^{66 182}.
- (15) Hlas plesání¹²⁵²⁴ a záchranu^{66 2437} v stanech spravedlivých: Pravice Hospodinova dokazuje²⁵¹ moc^{525 2438},
- (16) pravice Hospodinova je vyvýšena, pravice Hospodinova dokazuje²⁵¹ moc^{525 2438}!
- (17) Nemusím¹⁸ umřít, nýbrž¹¹⁷⁰ budu žít a rozhlásovat²²⁰ díla²⁰⁴ Hospodinova;
- (18) citelně²⁴³⁹ mě Jáh¹⁵⁷⁵ pokáral⁵², ale smrti mě nevydal.
- (19) Otevřete mi brány spravedlnosti, chci¹⁸ v ně²⁴⁴⁰ vstoupit, chci¹⁸ chválit^{137 1173} Jáha¹⁵⁷⁵;
- (20) toto²⁴⁴¹ je brána Hospodinova⁶⁰, vstupují v ni²⁴⁴⁰ spravedliví.

- (21) Děkuji ti^{137 968}, že jsi mi odpověděl a stal ses¹⁷¹ mi vysvobozením^{66 182}.
- (22) Kámen, ježž budovatelé zavrhlí³⁸⁴, se stal¹⁷¹ hlavou¹⁸² nároží¹²⁴⁴²;
- (23) toto nastalo¹⁷¹ z blízkosti⁶⁶⁶ Hospodinovy; je to⁶⁹⁰ divuplné²²¹ v našich očích.
- (24) Toto²⁴⁴¹ je den, ježž učinil Hospodin, jásejme³¹ a radujme se³¹ v něm!
- (25) Ach, Hospodine, pomoz⁶⁶, prosím^{171 24431} Ach, Hospodine, dej, prosím¹⁷¹, z dar¹⁵!
- (26) Kdo⁹⁰⁵ přichází, budiž požehnan v jménu Hospodinově! Žehnáme vám z domu Hospodinova!
- (27) Hospodin je BŮH²⁴⁴⁴ a dává²⁵ nám světlo; připoutejte^{1578 2288} slavnostní oběť provazy^{2445 2446} až k rohům oltáře!
- (28) Ty jsi můj BŮH, i budu tě chválit^{137 968}, můj Bože, budu tě vyvyšovat!
- (29) Přinášejte chválu¹³⁷ Hospodinu, neboť je dobrý, neboť jeho laskavost¹⁰⁷ trvá navždy¹²⁴!

ŽALM 119^{711 2447}

- (1) (Álef) Blaho^{116 882} bezúhonných³⁷⁹ na jejich cestě⁹⁸, již⁹⁰⁵ chodí podle zákona⁸ Hospodinova³¹!
- (2) Blaho^{116 882} zachovávajících³⁵⁰ jeho svědectví¹⁷², již ho celým srdcem vyhledávají²⁴⁰!
- (3) Ti také nepůsobí²⁵ bezpráví¹⁵⁵, chodí²⁵ jeho cestami.
- (4) Ty jsi rozkázal pilně¹⁹⁰⁸ dbát³⁴⁹ tvých nařízení^{2375 2448};
- (5) ó, kéž se upevňují¹¹⁴ mé cesty k dbaní³⁴⁹ tvých ustanovení⁴¹!
- (6) Pak²⁴⁴⁹ nebudu zostuzován¹⁴⁷ ve svém přihlížení³⁶ ke všem tvým rozkazům²⁴⁵⁰.
- (7) Budu tě chválit^{137 968} v upřímnosti⁷⁴² srdce, když²⁴⁵¹ se naučím⁷⁶ právům²⁰ tvé spravedlnosti.
- (8) Chci¹⁸ dbát³⁴⁹ tvých ustanovení⁴¹, kéž mě zplna²⁴⁵² neopouštíš³¹!
- (9) (Běth) Čím může¹⁸ mladík¹⁰²⁹ očistit^{1323 1740} svou stezku²¹⁸? Opatrností^{349 2453} podle tvého slova.
- (10) Celým svým srdcem tě vyhledávám²⁴⁰, kéž mě nenecháváš³¹ pobloudit od tvých rozkazů!
- (11) Tvou řeč²⁴⁵⁴ mám uschovánu^{11 775 2455} ve svém srdci, abych vůči tobě nehřešil.
- (12) Ty budiž veleben^{413 2456}, Hospodine; vyuč mě svým ustanovením^{41 2505}!
- (13) Svými rty rozhlásím^{74 220 2457} všechny úsudky²⁰ tvých úst.
- (14) V cestě³⁶ tvých svědectví se těším²⁵ jako nad jakýmkoli²⁴¹⁶ bohatstvím²⁴⁰⁶.
- (15) Chci¹⁸ přemýšlet^{1361 1386} o tvých nařízeních²³⁷⁵ a hledět si tvých stezek²¹⁸.
- (16) V tvých ustanoveních⁴¹ se chci¹⁸ kochat²⁴⁷⁰, nechci¹⁸ zapomínat tvého slova.
- (17) (Gímel) Projev dobrotu^{156 358} na svém nevolníku; chci¹⁸ žít, ať mohu¹⁸ dbát³⁴⁹ tvého slova.
- (18) Odkryj²¹⁶⁶ mé oči, ať mohu¹⁸ spatřovat divy²²¹ z tvého zákona⁸.
- (19) Já jsem v zemi³⁹³ cizincem¹⁰⁹², kéž přede mnou⁶¹ neskrýváš³¹ svých rozkazů.
- (20) Po všechen čas je²⁵ má duše zkrušena tužbou po tvých právech²⁰.
- (21) Vyplísnil²²⁷ jsi opovážlivé⁵⁹⁶, prokleté, již⁹⁰⁵ pobloudili od tvých rozkazů;
- (22) odval⁶⁴⁴ ze mne¹⁰⁸⁸ potupu a pohrdání, vždyť zachovávám^{25 350} tvá svědectví.
- (23) I když hodnostáři¹²²⁶ zasedají, umlouvají²⁵ se proti mně, tvůj nevolník přemýšlí^{1361 1386} o tvých ustanoveních^{3 41}.
- (24) Ano, tvá svědectví jsou mou rozkoš²⁴⁷⁰, mými rádci²⁴⁵⁸.
- (25) (Dáleth) Má duše lne^{25 652} k prachu¹⁶⁰, oživ¹⁹⁵⁰ mě podle svého slova!
- (26) Vyrozprávě²²⁰ jsem své cesty a odpověděl jsi mi; vyuč mě svým ustanovením^{41 2505}!
- (27) Dej mi pochopit^{94 802} cestu tvých nařízení²³⁷⁵ i budu přemýšlet^{1361 1386} o tvých divech^{3 221}.
- (28) Má duše slzí^{25 2459} zármutkem^{118 2460}, pozvedni¹⁹ mě podle svého slova!
- (29) Odvráť¹⁴⁵ ode mne cestu lži a obďať mě^{78 2461} svým zákonem⁸.
- (30) Vyvolil⁷²⁸ jsem cestu věrnosti⁸⁹⁷, tvé předpisy²⁰ jsem si představil²⁴⁶².
- (32) Chci¹⁸ běžet cestou tvých rozkazů, neboť rozšiřuješ mé srdce.
- (33) (Hé) Nauč mě, Hospodine, cestě tvých ustanovení⁴¹, ať ji zachovávám³⁵⁰ až do konce.

- (34) Učin mě chápavým^{94 802 2463}, ať zachovávám³⁵⁰ tvůj zákon⁸, ať ho dbám³⁴⁹ celým srdcem.⁸
- (35) Dej mi kráčet^{179 715} pěšinou¹⁸⁹⁶ tvých rozkazů, neboť si v ní libuji^{6 25}.
- (36) Nakloň⁴³⁶ mé srdce k tvým svědectvím a ne k ziskuchtivosti.
- (37) Odveď mé oči²⁴⁶⁴ od hledění na nicotnost³³⁴; oživ¹⁹⁵⁰ mě na tvých cestách³⁶.
- (38) Potvrď¹⁹ svému nevolníku svou řeč²⁴⁵⁴, jež je k účtě^{53 2465} k tobě.
- (39) Odtáhni mou potupu²⁴⁶⁴, jíž se strachuji¹, vždyť tvá práva²⁰ jsou dobrá.
- (40) Hle, toužím²⁵ po tvých nařízeních²³⁷⁵; oživ¹⁹⁵⁰ mě ve své spravedlnosti³⁶.
- (41) (Váu) A kéž mne dochází^{31 2466} tvá laskavost^{107 2467}, Hospodine, tvé vysvobození^{66 910} podle tvé řeči²⁴⁵⁴,
- (42) ať mohu¹⁸ slovem odpovídat tupícímu mě²⁴⁶⁸, neboť v tvé slovo důvěřuji^{25 86}.
- (43) A kéž od svého úst zcela²⁴⁵² neodnímáš³¹ mou pravdy⁷²¹, neboť čekám²⁵ na⁸⁷² tvůj úsudek²⁰.
- (44) A budu ustavičně dbát³⁴⁹ tvého zákona⁸, navždy¹²⁴ a věčně²³⁰,
- (45) a procházet se v širém prostoru²⁴⁶⁹, neboť vyhledávám^{25 240} tvá nařízení¹³⁷⁵.
- (46) A o tvých svědectvích³ budu mluvit před králi, aniž se budu stydět¹⁴⁷
- (47) a budu se kochat²⁴⁷⁰ v tvých rozkazech, jež miluji²⁵.
- (48) I budu povznášet⁸⁷ své dlaně¹⁵⁴ k tvým rozkazům, jež miluji²⁵, a přemýšlet^{1361 1386} o tvých ustanoveních^{3 41}.
- (49) (Zajin) Vzpomeň slova k svému nevolníku, že jsi mi dal doufat^{872 2471}.
- (50) Toto je má útěcha^{691 2481} v mém soužení²⁴⁷, že mě tvá řeč²⁴⁵⁴ oživila¹⁹⁵⁰.
- (51) Opovázliví⁵⁹⁶ se mi nadmíru²⁴⁵² vysmáli; neodchýlil⁴³⁶ jsem se od tvého zákona⁸.
- (52) Vzpomněl jsem tvých práv²⁰ od věčnosti^{124 2083}, Hospodine, a potěšil⁶⁹¹ jsem se.
- (53) Zachvátil¹⁷⁵³ mě zár hněvu²⁴⁷² pro zlovolné, opouštějící¹¹⁸ tvůj zákon⁸.
- (54) V domě mých putování^{1383 2473} se mi zpěvy^{59 1951} stala¹⁷¹¹ tvá ustanovení⁴¹.
- (55) V noci vzpomínávám²⁵ tvého jména, Hospodine, a dbám^{25 349} tvého zákona⁸.
- (56) Tohoto se mi dostalo¹⁷¹¹, že zachovávám^{25 350} tvá nařízení²³⁷⁵.
- (57) (Chéth) Mým podílem³²⁸ je Hospodin, slíbil²⁴⁷⁴ jsem²⁴⁷⁵ dbát³⁴⁹ tvých slov.
- (58) Celým srdcem jsem usiloval²⁵ o tvou přízeň¹⁷²⁰, buď mi milostiv⁷⁸ podle svého výroku²⁴⁵⁴.
- (59) Uvážil^{877 1742} jsem své cesty a obrátil⁵⁰⁹ jsem své nohy k tvým svědectvím.
- (60) Pospíšil jsem, aniž jsem zaváhal dbát³⁴⁹ tvých rozkazů.
- (61) Opletly mě provazy^{474 2476 2477} zlovolných; nezapomněl jsem tvého zákona⁸.
- (62) O půlnoci vstávám ku přinášení chvály¹³⁷ tobě za rozsudky²⁰ tvé spravedlnosti.
- (63) Já jsem společníkem¹²¹¹ všem, kdo tě mají v účtě⁵³ a dbajícím³⁴⁹ tvých nařízením²³⁷⁵.
- (64) Země je²⁵ plná, Hospodine, tvé laskavosti¹⁰⁷; vyuč mě svým ustanovením^{41 2505}.
- (65) (Téth) Dobře jsi naložil¹²⁵¹, Hospodine, se svým nevolníkem podle svého slova.
- (66) Vyuč mě dobré soudnosti⁹¹⁵ a poznání, vždyť jsem uvěřil v tvé rozkazy.
- (67) Dříve než jsem byl ponižován⁹⁵⁹, bloudil jsem já, nyní však⁵⁰ dbám^{25 349} tvé řeči²⁴⁵⁴.
- (68) Ty jsi dobrý a dobře činiš; vyuč mě svým ustanovením^{41 2505}.
- (69) Opovázliví⁵⁹⁶ na mne nalepili²⁴⁷⁸ lež; já celým srdcem chci¹⁸ zachovávat³⁵⁰ tvá nařízení²³⁷⁵.
- (70) Jejich srdce je²⁵ otlé²⁴⁷⁹ jako tuk⁴⁴⁹; já se kochám^{25 2470} tvým zákonem⁸.
- (71) Dobře mi, že jsem byl ponížěn⁹⁵⁹, abych se učil tvým ustanovením^{41 2505}.
- (72) Zákon⁸ tvých úst je pro mne⁶⁵ lepší než tisíce⁸⁸ zlata a stříbra.
- (73) (Jód) Učinily a upravily¹¹⁴ mě tvé ruce; učin mě chápavým^{94 802 2463}, ať se učím tvým rozkazům.
- (74) Budou mě pozorovat tvoji ctitelé⁶⁶³ a budou se radovat, že čekám²⁵ na⁸⁷² tvé slovo.

- (75) Vím²⁵, Hospodine, že tvé rozsudky²⁰ jsou spravedlivé²⁴⁸⁰, že⁹ jsi mě ve věrnosti⁸⁹⁷ ponížil⁹⁵⁹.
- (76) Necht' je³¹, prosím¹⁷, tvá laskavost¹⁰⁷ k mé útěše⁶⁹¹ 2481 podle tvého výroku²⁴⁵⁴ k tvému nevolníku.
- (77) Kéž mne docházejí³¹ 2466 tvá smilování¹⁷¹⁷, ať žiji, neboť mou rozkoš²⁴⁷⁰ je tvůj zákon⁸.
- (78) Necht' jsou³¹ zostuzování¹⁴⁷ opovázliví⁵⁹⁶, neboť mi bezdůvodně⁹⁷⁰ křivdí²⁵ 2482, já budu přemýšlet¹³⁶¹ 1386 o tvých nařízeních³ 2375.
- (79) necht' se ke mně obracejí³¹ 222 tvoji ctitelé⁶⁶³ a znající tvá svědectví.
- (80) Kéž je³¹ mé srdce bezúhonně⁶⁷⁹ stran tvých ustanovení³ 41 2483, abych nebyl zostuzován¹⁴⁷!
- (81) (Káf) Má duše prahne²⁵ 1981 po tvém vysvobození⁶⁶ 910, čekám²⁵ na⁸⁷² tvé slovo;
- (82) mé oči prahnou²⁵ 1981 po tvé řeči²⁴⁵⁴ s výrokem: Kdy mě chceš¹⁸ potěšit⁶⁹¹?
- (83) Ačkoli jsem se stal¹⁷¹ jakoby měchem v kouři²⁴⁸⁴, nezapomněl jsem tvých ustanovení⁴¹.
- (84) Kolik⁹⁶⁷ bude dní tvého nevolníka? Kdy budeš konat soud²⁰ proti mým pronásledovatelům?
- (85) Opovázliví⁵⁹⁶ mi vykopali jámy²⁴⁸⁵, což není²⁴⁸⁶ podle tvého zákona⁸.
- (86) Všechny tvé rozkazy jsou pravda⁸⁹⁷, bezdůvodně mě pronásledují²⁵ 970 – pomoz mi!
- (87) Málem²²⁷³ by mě byli v zemi³⁹³ zahubili⁵³⁹ 2487, já však⁵⁰ jsem neopustil tvých nařízení²³⁷⁵.
- (88) Oživ¹⁹⁵⁰ mě podle své²⁵¹⁹ laskavosti¹⁰⁷, i budu dbát³⁴⁹ svědectví tvých úst.
- (89) (Lámed) Navždy¹²⁴, Hospodine, tvé slovo trvá²⁵ 2488 v nebesích²⁴⁸⁹.
- (90) Do pokolení a pokolení trvá tvá věrnost⁸⁹⁷, zem jsi pevně zřídil¹⁷⁴, i stojíš⁸⁵,
- (91) stojíš²⁵ 172 2490 dnes podle tvých úsudků²⁰, neboť to vše tobě slouží²⁴⁹¹.
- (92) Kdyby tvůj zákon⁸ nebyl mou rozkoš²⁴⁷⁰, pak³⁷⁰ bych hynul²⁵ 2492 ve svém soužení³⁶ 247.
- (93) Nikdy¹²⁴ nechci¹⁸ zapomenout tvých nařízení²³⁷⁵, neboť jimi jsi mě oživil¹⁹⁵⁰.
- (94) Já patřím tobě, vysvobod¹ 66 mě, neboť tvá nařízení²³⁷⁵ vyhledávám²⁵ 240.
- (95) Zlovolní na mne číhají²⁵ 713 1411 k mé záhubě; chci¹⁸ si pozorně všimat⁹⁴ 802 tvých svědectví.
- (96) Shledal¹⁰³⁹ jsem konec vši dokonalosti⁶⁰ 2493 2494; tvůj rozkaz²²⁸ je velmi dalekosáhlý²¹⁷⁹ 2495.
- (97) (Mém) Jak⁶² miluji²⁵ tvůj zákon⁸! On je každého¹⁴⁰ dne mým rozjímáním²⁴⁹⁶.
- (98) Moudřejším nad mě nepřátele⁸⁸ mě činíš svými rozkazy – ano, to⁶⁹⁰ 2497 mi patří navždy¹²⁴,
- (99) nabyl jsem rozvážnosti⁵¹ nad všechny své učitele⁸⁸, neboť tvá svědectví jsou mi rozjímáním²⁴⁹⁶,
- (100) jsem všímavější⁹⁴ 802 nad starce⁸⁸ 172, neboť zachovávám²⁵ 350 tvá nařízení²³⁷⁵.
- (101) Své nohy jsem zdržel¹¹⁰⁹ od každé zlé stezky²¹⁸, abych dbal³⁴⁹ tvého slova.
- (102) Od tvých práv²⁰ jsem neodstoupil¹⁴⁵, neboť ty jsi mě poučil.
- (103) Jak⁶² sladké jsou tvé výroky¹⁶ 2454 mému patru, nad med⁸⁸ mým ústům!
- (104) Tvými nařízením¹¹⁸ 2375 nabyvám všímavosti⁹⁴ 802, proto nenávidím²⁵ každou stezku²¹⁸ lži.
- (105) (Nún) Tvé slovo je lampou mé noze a světlem mé pěšine¹⁸⁹⁶.
- (106) Přisáhl jsem, což⁹ uskutečním¹⁹ 74, dbát³⁴⁹ práv²⁰ tvé spravedlnosti.
- (107) Jsem²⁵ převelmí usouzen⁹⁵⁹, Hospodine, oživ¹⁹⁵⁰ mě podle svého slova!
- (108) Blahovolně přijmi¹⁷¹⁴, prosím¹⁷¹, Hospodine, dobrovolné oběti²⁴⁹⁸ mých úst!
- (109) Mé žití⁸⁶⁴ je ustavičně v mé dlaní¹⁵⁴ 2499, tvého zákona⁸ jsem však⁵⁰ nezapomněl.
- (110) Zlovolní mi položili¹⁹⁶ past, od tvých nařízení²³⁷⁵ jsem však⁵⁰ nezboudil.
- (111) Navždy¹²⁴ jsem zdědil¹⁶⁷⁵ tvá svědectví, ano, ona jsou veselím mého srdce.
- (112) Naklonil⁴³⁶ jsem své srdce k vykonávání tvých ustanovení⁴¹ navždy¹²⁴, do konce.
- (113) (Sámech) Pochybovačů²⁵⁰⁰ nenávidím²⁵, tvůj zákon⁸ však⁵⁰ miluji²⁵.
- (114) Ty jsi mou skrýš¹ 489 776 a mým štítem⁶⁸, čekám²⁵ na⁸⁷² tvé slovo.

- (115) Odstupte¹⁴⁵ ode mne, pachatelé zla, já⁹ chci¹⁸ zachovávat³⁵⁰ rozkazy svého Boha!
- (116) Podepři mě podle svého výroku²⁴⁵⁴, ať žiji a nejsem zklamáván¹⁴⁷ stran¹⁰⁷⁷ své naděje;
- (117) posilni¹⁵³³ mě, ať docházím vysvobození¹⁶⁶, ať se mohu¹⁸ ustavičně kochat hleděním²⁵⁰¹ v tvá ustanovení⁴¹.
- (118) Zavrhuješ²⁵ všechny pobloudivší²⁵⁰² od tvých ustanovení⁴¹, ano, jejich podvodnictví je marné^{970 2503}.
- (119) Strusky! Všechny zlovolné v zemi⁹⁸ odklízíš^{25 201}; proto miluji²⁵ tvá svědectví.
- (120) Mé maso se děsí²⁵ strachem¹¹⁸ z tebe, ano, pociťuji²⁵ bázeň^{53 764} před tvými soudy^{20 61 763}.
- (121) (Ajín) Uplatňoval²⁵¹ jsem²⁵ právo²⁰ a spravedlnost, než mě neponecháváš^{31 2555} mým utlačitelům¹⁵¹⁴,
- (122) zaruč se^{2335 2504} za svého nevolníka k dobru, ať mě opovázliví⁵⁹⁶ neutlačují¹⁵¹⁴.
- (123) Mé oči prahnou^{25 1981} po tvém vysvobození⁶⁶ a po výroku²⁴⁵⁴ tvé spravedlnosti.
- (124) Nalož²⁵¹ se svým nevolníkem podle své laskavosti¹⁰⁷ a vyuč mě svým ustanovením^{41 2505}.
- (125) Já jsem tvůj nevolník, učiň mě chápavým^{94 802 2463}, ať mohu¹⁸ poznat tvá svědectví.
- (126) Je pro Hospodina⁶⁵ čas k jednání; zrušili²⁰⁵⁷ tvůj zákon⁸.
- (127) Proto tvé rozkazy miluji²⁵ nad zlato⁸⁸, ano, nad jemné zlato^{88 589},
- (128) proto všechna²⁵⁰⁶ nařízení²³⁷⁵ stran všeho mám²⁵ za²⁵⁰⁷ správná^{111 2508}, každou stezku²¹⁸ lži nenávidím²⁵.
- (129) (Pé) Tvá svědectví jsou divy^{221 1837}, proto je má duše zachovává^{25 350}.
- (130) Výklad^{707 2509} tvých slov osvětluje, chápavými čin^{94 802 2463} prostě⁵⁸⁶.
- (131) Rozevřel²⁵¹⁰ jsem svá ústa a lapal^{27 1402 2511} jsem, neboť jsem se rozdychtil po tvých rozkazech.
- (132) Otoč se ke mně⁷³⁵ a buď mi milostiv⁷⁸ podle práva²⁰ milujících tvé jméno,
- (133) upevňuji¹¹⁴ mé kroky svou řečí²⁴⁵⁴ a kéž žádnou¹²⁹³ nepravost⁵¹⁴ nenecháváš³¹ nade mnou panovat²⁵¹²,
- (134) osvobod⁷⁶¹ mě od útlaku¹⁵¹⁴ člověka, i budu dbát³⁴⁹ tvých nařízení²³⁷⁵,
- (135) rozjasni⁸⁶⁶ svou tvář na svého nevolníka a vyuč mě svým ustanovením^{41 2505}.
- (136) Mé oči spouštějí²⁵ potoky¹² vod, protože nedbají^{12 349} tvého zákona⁸.
- (137) (Cádé) Ty jsi spravedlivý, Hospodine, a tvé soudy²⁰ jsou přímé¹⁷⁵.
- (138) Prikázal jsi svá svědectví – spravedlnost a dokonalou⁸⁵⁶ věrnost^{897 2513}.
- (139) Stravuje^{11 2035} mě má horlivost, že moji protivníci⁶³ zapomněli tvá slova.
- (140) Tvá řeč²⁴⁵⁴ je dokonale⁸⁵⁶ osvědčená⁴³⁰ a tvůj nevolník ji miluje²⁵.
- (141) Já jsem nepatrný¹⁶²⁶ a opovržený; tvých nařízení²³⁷⁵ jsem nezapomněl.
- (142) Tvá spravedlnost je spravedlností navždy¹²⁴ a tvůj zákon⁸ je pravda⁷²¹.
- (143) Postihly⁶²² mě tíseň⁴⁸² a sevření²⁵¹⁴; mou rozkoš²⁴⁷⁰ jsou tvé rozkazy.
- (144) Tvá svědectví jsou spravedlností²⁵¹⁵ navždy¹²⁴; učiň mě chápavým^{94 802 2463} a budu žít.
- (145) (Kóf) Volám²⁵ celým srdcem; odpověz mi, Hospodine, chci¹⁸ zachovávat³⁵⁰ tvá ustanovení⁴¹;
- (146) volám²⁵ tě, vysvobod⁶⁶ mě a budu dbát³⁴⁹ tvých svědectví.
- (147) Za úsvitu předstupuji^{25 457 1924} a volám²⁵ o pomoc; čekám²⁵ na⁸⁷² tvá slova²⁵¹⁶;
- (148) mé oči předstihují^{25 457 1924} noční hlídky³⁴⁹ k přemýšlení^{1361 1386} o tvé řeči^{3 2454},
- (149) Podle své laskavosti¹⁰⁷ slyš můj hlas, oživ¹⁹⁵⁰ mě, Hospodine, podle svého úsudku^{20 2519}.
- (150) Přiblížili⁷⁶⁶ se následovníci⁹³¹ hanebnosti^{259 2517}; vzdálili se od tvého zákona⁸.
- (151) Ty jsi blízko⁷⁶⁶, Hospodine, a všechny tvé rozkazy jsou pravda⁷²¹.
- (152) Dávno jsem z tvých svědectví poznal, že jsi je založil navždy¹²⁴.
- (153) (Réš) Viz mé soužení²⁴⁷ a vytrhni⁵⁰⁸ mě, neboť jsem tvého zákona⁸ nezapomněl.
- (154) Při se^{549 935} mou při⁵⁴⁹ a vykup^{598 1656} mě, dle svého²⁵¹⁸ výroku²⁴⁵⁴ mě oživ^{1950 2519}.

- (155) Od zlovolných je záchrana⁶⁶ daleko, neboť nevyhledávají^{25 240} tvých ustanovení⁴¹.
- (156) Tvá smilování⁷⁷⁷, Hospodine, jsou mnohá; oživ¹⁹⁵⁰ mě podle svých úsudků^{20 2519}.
- (157) Moji pronásledovatelé⁹³¹ a moji protivníci⁶³ jsou mnozí; neodchýlil⁴³⁶ jsem se od tvých svědectví.
- (158) Uviděl jsem nevěrně se chovající⁷¹⁴ a pocítil jsem odpor, neboť nedbají^{25 349} tvé řeči²⁴⁵⁴.
- (159) Viz, že miluji²⁵ tvá nařízení²³⁷⁵; oživ¹⁹⁵⁰ mě, Hospodine, podle své²⁵¹⁹ laskavosti¹⁰⁷.
- (160) Souhrn^{2520 2521} tvého slova²²⁸ je pravda⁷²¹ a každý rozsudek²⁰ tvé spravedlnosti platí navždy¹²⁴.
- (161) (Šin) Knížata¹²²⁶ mě bez příčiny pronásledují^{25 931} a mé srdce se chvěje^{25 372} před tvými slovy^{61 2516 2522}.
- (162) Nad tvou řeč²⁴⁵⁴ se těším²⁵ jako nálezce hojného lupu.
- (163) Nenávidím²⁵ a ošklivím²⁵ si lež, tvůj zákon⁸ miluji²⁵.
- (164) Sedmkrát za den tě velebím^{25 265} za rozsudky²⁰ tvé spravedlnosti.
- (165) Milující tvůj zákon mají¹⁰⁴⁰ hojný pokoj a není pro ně příčiny k úrazu²⁵²³.
- (166) Vyhlížím²⁵ po tvém vysvobození^{66 2254}, Hospodine, a tvé rozkazy vykonávám²⁵.
- (167) Má duše dbá^{25 349} tvých svědectví a velmi je miluji²⁵.
- (168) Dbám^{25 349} tvých nařízení²³⁷⁵ a tvých svědectví, neboť všechny mé cesty jsou před tebou.
- (169) (Táu) Kéž se můj křik^{423 2524} blíží^{31 766} k tvé tváři, Hospodine, učiň mě chápavým^{94 802 2463} podle svého slova,
- (170) kéž mé úpění¹⁴⁶ přichází³¹ před tvou tvář, vyproš mě podle svého výroku²⁴⁵⁴¹!
- (171) Mé rty budou chrlit⁵⁶⁹ chvalozpěv¹¹⁵⁵⁸, neboť mě vyučuješ svým ustanovením^{41 2505},
- (172) můj jazyk bude opěvovat²⁵²⁵ tvou řeč²⁴⁵⁴, neboť všechny tvé rozkazy jsou spravedlivé²⁴⁸⁰.
- (173) Kéž je³¹ tvá ruka k pomoci mně, neboť jsem vyvolil⁷²⁸ tvá nařízení²³⁷⁵.
- (174) Toužím²⁵ po tvém vysvobození⁶⁶, Hospodine, a tvůj zákon⁸ je mou rozkoš²⁴⁷⁰.

- (175) Kéž chceš^{18 31} oživit¹⁹⁵⁰ mou duši, ať tě velebí²⁶⁵, a kéž mi pomáhá³¹ tvé právo²⁰¹!
- (176) Bloudím²⁵, hledějí³¹ tvé nevolníka jako zatoulané dobytče^{2526 2527 2528}, neboť jsem nezapomněl tvých rozkazů.

ŽALM 120

PISEŇ STUPŇŮ²⁵²⁹.

- (1) Ve své⁶⁰ úzkosti⁵⁹⁹ volávám²⁵ k Hospodinu a odpovídá²⁵ mi.
- (2) Hospodine, vyproš mou duši od lživých rtů⁷⁸⁸, od klamného jazyka¹⁹⁰⁴¹!
- (3) Co ti má^{18 277} dát a co ti má^{18 277} přidat¹⁴⁹⁷, klamný jazyku^{1904 2530?}
- (4) Naostřené šípy siláka⁵⁸² se žhavými uhly z kručinek²⁵³¹.
- (5) Běda mi, že jako cizinec obývám^{25 100} Mešech²⁵³², zdržuji^{25 417} se u stanů Kédárových^{2533 2534}.
- (6) Dlouho⁷²⁵ si pobyla⁴¹⁷ má duše²⁵³⁵ s nenávidícím^{2534 2536} pokoj;
- (7) já – pokoj, promlouvám-li však⁵⁰, oni – k boji^{529 2537}.

ŽALM 121

PISEŇ K STUPŇŮM²⁵²⁹.

- (1) Pozvedám⁸⁷ své oči k horám; odkud může¹⁸ přijít má pomoc?
- (2) Má pomoc je z blízkosti²⁰⁵⁶ Hospodina, zřídívšího²⁵¹ nebesa i zem.
- (3) Nebude přivolovat^{196 1560} k zviklání³⁹⁰ tvé nohy; tvůj strážce³⁴⁹ nespí;
- (4) hle, nespí, aniž usíná²⁵³⁸ strážce³⁴⁹ Izráelův.
- (5) Tvým strážcem³⁴⁹ je Hospodin, Hospodin, tvůj^{293 2539} stín při tvé pravé ruce²⁵⁴⁰;
- (6) za dne tě nebude pálit^{72 2541} slunce ani v noci měsíc.
- (7) Hospodin tě bude střežit³⁴⁹ přede vším zlem⁶¹, bude střežit³⁴⁹ tvou duši,
- (8) Hospodin bude střežit³⁴⁹ tvé vycházení i tvé vstupování²⁵⁴², od nynějška a navždy⁵⁶⁵.

ŽALM 122

PISEŇ STUPŇŮ²⁵²⁹ OD DÁVIDA⁶⁰.

- (1) Zaradoval jsem se, když mi říkali^{2543 2544}: Půjdem³¹ v dům Hospodinův.
- (2) Naše nohy stanuly^{74 2545} v tvých branách, Jerúsáléme,

- (3) Jerúsáléme, jenž *jsi*⁹⁰⁵ vybudován jako město, jež *jsi* v sobě pospolu v jedno²⁵⁴⁶ pospojováno,
 (4) kam vystupují^{25 485} kmeny^{45 1765}, kmeny^{45 1765} Jáhovy¹⁵⁷⁵, svědectví pro Isráéle⁶⁵ k přinášení chvály¹³⁷ jménu Hospodinovu.
 (5) Neboť tam²⁵⁴⁷ jsou²⁵ posazeny stolice k soudu²⁰, stolice domu⁶⁰ Dávidova.
 (6) Vyprošujte pokoj Jerúsálému! Kéž se milující tě těší^{31 172} klidu!
 (7) Kéž nastává^{31 171} pokoj v tvém předhradbí²⁵⁴⁸, klid⁸²⁸ v tvých palácích¹²⁵⁰¹!
 (8) Kéž, prosím¹⁷¹, vzhledem k svým bratrům a svým bližním³³¹ smím^{18 31} promluvit: Pokoj²⁵⁴⁹ v tobě!
 (9) Vzhledem k domu Hospodina, našeho Boha, budu usilovat o⁹⁴⁵ dobro pro tebe⁶⁵.

ŽALM 123

PÍSEŇ STUPŇŮ²⁵²⁹.

- (1) Pozvedl¹⁸⁷ jsem své oči k tobě, jenž⁹⁰⁵ bydlíš v nebesích.
 (2) Hle, jako oči nevolníků k ruce jejich pánů, jako oči služby k ruce její velitelky, tak naše oči k Hospodinu, až než nám bude milostiv⁷⁸.
 (3) Buď nám milostiv⁷⁸, Hospodine, buď nám milostiv⁷⁸, neboť jsme²⁵ hojně⁷²⁵ nasyceni pohrdáním,
 (4) hojně⁷²⁵ si naše duše k nasycení užila výsměchu^{33 1179} bezpečně se cítících²⁵⁵⁰, pohrdání²⁵⁵¹ pyšných^{60 2552}.

ŽALM 124

PÍSEŇ STUPŇŮ²⁵²⁹ OD DÁVIDA⁶⁰.

- (1) Kdyby *nebylo* Hospodina, jenž byl²⁵ při nás⁶⁵, – nuže¹⁷¹, Isráél může¹⁸ říci, –
 (2) kdyby *nebylo* Hospodina, jenž byl²⁵ při nás⁶⁵ při povstání lidí³²⁶ proti nám,
 (3) byli by nás tehdy živé pohltili⁹⁷⁵, při vzplanutí^{36 484} jejich hněvu proti nám;
 (4) tehdy by nás byly zaplavily¹⁶⁴⁵ vody, přival^{475 476} by byl přes nás přešel,
 (5) tehdy by byl přešel přes naše duše – vody, jež⁹⁰⁵ se vzdouvaly²⁵⁵³.
 (6) *Budíž* veleben⁴¹³ Hospodin, jenž nás nevydal za kořist jejich zubům!
 (7) Naše duše jako ptáče³¹⁹ vyvázla⁶³⁷ z pasti čiharu^{255 2554}. Past se protrhla³⁰⁵ a my jsme vyvázli⁶³⁷.

- (8) Naše pomoc je ve jménu Hospodina, zřídívšího²⁵¹ nebesa i zem.

ŽALM 125

PÍSEŇ STUPŇŮ²⁵²⁹.

- (1) Ti, *již*⁹⁰⁵ důvěřují⁸⁶ v Hospodina, *jsou* jako hora Cijjón, jež se nevíklá, navždy¹²⁴ zůstává.
 (2) Jerúsálém – vůkol něho⁶⁰ *jsou* hory, a vůkol svého lidu⁶⁰ je Hospodin, od nynějška a navždy⁵⁶⁵,
 (3) neboť žezlo⁴⁵ zlovůle nebude spočívat^{682 2425 2555} na losu spravedlivých, aby spravedliví nevztahovali⁵⁰¹ své ruce po bezpráví¹⁵⁵.
 (4) Čin dobře, Hospodine, dobrým a upřímným¹⁷⁵ v svých srdcích,
 (5) *ale* odchylující⁴³⁶ se svými křivolakými *cestami* – Hospodin je bude nechávat jít s působoci nepravosti⁵¹⁴. Pokoj nad Jerúsálémem!

ŽALM 126

PÍSEŇ STUPŇŮ²⁵²⁹.

- (1) Při Hospodinově *odvracení*²⁵⁵⁶ zajetí³⁷⁸ Cijjóna jsme byli²⁵ jako snící¹⁷²;
 (2) tehdy se naše ústa plnila smíchem a náš jazyk plesáním²⁵²⁴.
 Tehdy mezi národy²³ říkali: Hospodin se ukázal velikým^{502 920 976 2557} stran nakládání²⁵¹ s těmito.
 (3) Velikým se ukázal^{502 920 976 2557} Hospodin stran nakládání²⁵¹ s námi; byli jsme²⁵ plni radosti²⁵⁵⁸.
 (4) *Odvrát*²⁵⁵⁶, Hospodine, naše zajetí³⁷⁸, jako potůčky⁴⁹⁸ na jihu^{2559 2560}!
 (5) Ti, *již*⁹⁰⁵ rozsevají se slzami^{16 54}, budou s plesáním^{54 2524} žnout;
 (6) *kdo* chodí a²⁵⁶¹ chodí³⁴³ s⁹ pláčem, přinášeje⁸⁷ rozsev²⁵⁶² semene, zajisté²⁵⁶³ bude³⁴³ s plesáním^{54 2524} přicházet, přinášeje⁸⁷ své snopy.

ŽALM 127

PÍSEŇ STUPŇŮ²⁵²⁹ OD ŠALOMOUNA⁶⁰.

- (1) Nebuduje-li dům Hospodin, marně se namáhají^{25 184 300 2564} na něm budující, nestřeží³⁴⁹-li město Hospodin, marně bdí²⁵ strážce³⁴⁹.
 (2) Marno vám, časní ve vstávání⁹⁸, protahující¹¹²¹ vysedávání^{98 2565}, jídací chléb⁹⁸ trápení^{172 2566};

tolik²⁵⁶⁷ dává^{277 2290} svému milovanému¹¹⁹²
i při spánku²⁵⁶⁸.

- (3) Hle, děti³²⁵ jsou dědictví⁴³
od Hospodina, plod lůna⁴⁶³ je mzda;
(4) jako šípky v ruce hrdiny⁵⁸², tak jsou
děti³²⁵ mládí^{420 2569};
(5) blaho¹¹⁶ muž^{e517}, jenž jimi¹¹⁸ naplnil
svůj toul! Nebudou zostuzováni¹⁴⁷,
když budou mluvit s nepřáteli v braně.

ŽALM 128

PISEŇ STUPŇŮ²⁵²⁹.

- (1) Blaho^{116 882} každého²⁵⁷⁰ ctitele⁶⁶³
Hospodinova, jenž⁹⁰⁵ chodí jeho
cestami!
(2) Zajisté budeš jíst²⁵⁷¹ výnos²³⁰³ svých
dlaní¹⁵⁴ – tvé blaho¹¹⁶! Ano, dobře ti!
(3) Tvá žena jako plodná réva v nitru²⁵⁷²
tvého domu, tvé děti³²⁵ jako sazenice
oliv vůkol tvého stolu⁶⁰.
(4) Hle, tak zajisté bude požehnávan
muž⁵¹⁷ mající Hospodina v úctě⁵³¹!
(5) Kéž ti Hospodin žehná³¹ z Cijónu,
i nahlížej po všechny dni svého
života⁴²⁰ v⁷¹ dobro Jerúsálema
(6) a viz děti³²⁵ svých dětí^{60 325} a pokoj
nad Izráělem!

ŽALM 129

PISEŇ STUPŇŮ²⁵²⁹.

- (1) Mnoho⁷²⁵ se mne od mého mládí⁴²⁰
nautiskovali, – nuže¹⁷¹, Izráěl může¹⁸
řici, –
(2) mnoho⁷²⁵ se mne od mého mládí⁴²⁰
nautiskovali, a přece na mne⁶⁵
nestačili²⁵⁷³.
(3) Na mých zádech orali²⁵ oráči,
dodávali²⁵ délky svým brázdám²⁵⁷³;
(4) Hospodin je spravedlivý, přetal
provaz zlovolných.
(5) Necht' jsou³¹ zostuzováni¹⁴⁷ a necht'
ustupují³¹ zpět všichni nenávidící
Cijjón,
(6) necht' jsou³¹ jako tráva na střeách⁹⁸,
jež je suchá⁶⁵⁰ dříve než se vytrhá³⁴³,
(7) jíž svou dlan' ¹⁵⁴ nenaplní žnec a svou
náruc vazač
(8) aniž řeknou ti, již⁹⁰⁵ budou přecházet:
Požehnaní Hospodinovo na vás,
žehnáme²⁵ vám ve jménu
Hospodinově.

ŽALM 130

PISEŇ STUPŇŮ²⁵²⁹.

- (1) Volám²⁵ tě z hlubokosti¹¹⁶, Hospodine;
(2) Pane, vyslyš²⁵⁷⁴ můj hlas, kéž jsou³¹ tvé
uši pozorné⁶²⁵⁷⁵ k hlasu mých úpění¹⁷⁹⁹!
(3) Budeš-li, Jáhu¹⁵⁷⁵, Pane, dbát³⁴⁹
nepravosti⁵¹⁴, kdo bude moci¹⁸ obstát?
(4) Avšak u tebe je odpuštění²⁵⁷⁶, abys
byl předmětem úcty⁵³.
(5) Očekávám^{25 713} Hospodina, očekává^{25 713}
má duše, a čekám²⁵ na⁸⁷² jeho slovo,
(6) má duše na Pána, více než
strážcové^{88 349} na jitra, strážcové^{88 349}
na jitra!
(7) Upírej své čekání^{872 2577}, Izráéli,
k Hospodinu, neboť u Hospodina je
laskavost¹⁰⁷ a hojně je u něho
vykoupení¹⁶¹
(8) a on může¹⁸ Izráěle vykoupit⁷⁶¹
ze všech jeho nepravosti⁵¹⁴.

ŽALM 131

PISEŇ STUPŇŮ²⁵²⁹ OD DÁVIDA⁶⁰.

- (1) Hospodine, mé srdce nezpyšnělo^{2220 2578},
aniž se mé oči vyvýšily, aniž jsem zašel
ve věci příliš veliké^{172 1053} aneb ve věci
příliš divuplné^{172 221 1053} pro mne⁸⁸.
(2) Ne-li, že jsem svou duši ukonejšil²⁴⁶²
a utišil jako odstavené dítě²⁵⁷⁹ při jeho
matce?²⁵⁸⁰ Jako odstavené dítě²⁵⁷⁹ je má
duše při mně.
(3) Upírej své čekání^{872 2577}, Izráéli,
k Hospodinu, od nynějška a navždy⁵⁶⁵¹!

ŽALM 132

PISEŇ STUPŇŮ²⁵²⁹.

- (1) Vzpomeň, Hospodine, pro Dávída⁶⁵
všeho jeho trápení¹⁹⁵⁹,
(2) jak přísáhl Hospodinu, slíbil
Mocnému⁶⁴⁷ Jákóbovu:
(3) Budu-li²⁰⁶⁰ vcházet v stan své
domácnosti¹⁹⁸², budu-li²⁰⁶⁰ vystupovat⁴⁸⁵
na pohovku svého ležiště²⁵⁸¹,
(4) budu-li²⁰⁶⁰ dávat spánek svým očím,
svým očním víčkům³²⁴ zdřímnutí,
(5) než budu moci¹⁸ najít místo¹⁰¹³
Hospodinu, obydlí^{172 755} Mocnému⁶⁴⁷
Jákóbovu!
(6) Hle, uslyšeli jsme o ni^{661 2582} v Efráthá,
našli jsme ji²⁵⁸² v polích lesa²⁵⁸³.
(7) Vstupujme³¹ do jeho obydlí^{172 755},
klanějme³¹ se u podnože jeho nohou!

- (8) Povstaň, Hospodine, k svému odpočívání⁶⁸², ty i skříňka tvé moci,
 (9) necht' si tvoji kněží oblékají³¹ spravedlnost a tvoji zbožní⁸¹ necht' plesají³¹;
 (10) v zájmu²⁵⁸⁴ Dávida, svého nevolníka, kéž neodstrkuješ^{31 509 2585} tvář svého pomazaného!
 (11) Hospodin Dávidovi přísáhl pravdu⁷²¹, nebude od ní zpět ustupovat²²²:
 Z plodu tvého těla^{463 2586} ti budu dosazovat²¹¹ na²⁵⁸⁷ trůn;
 (12) budou-li tvoji synové dbát³⁴⁹ mé smlouvy a mých svědectví, jimž⁴⁴³ je budu vyučovat,
 budou ti i tvoji synové *na věky věku*¹⁹⁸⁰ sedět na²⁵⁸⁷ trůně.
 (13) Neboť Hospodin našel zálibu¹⁹¹⁴ v Cijjónu, přál si jej za bydliště²³⁴² pro sebe⁶⁵;
 (14) Tuto *bude* mé odpočívání⁶⁸² *na věky věku*¹⁹⁸⁰, zde budu bydlet, neboť jsem si jej přál;
 (15) jeho stravu budu bohatě²⁵⁸⁸ žehnat, jeho nemajetné²⁵⁸ budu nasycovat chlebem,
 (16) jeho kněží budu oblékat v záchranu⁶¹⁰ a jeho zbožní⁸¹ budou radostně plesat.
 (17) Tam chci¹⁸ Dávidovi dát vzrůst rohu⁴⁷¹, upravím¹⁸⁶⁰ lampu svému pomazanému;
 (18) jeho nepřátele budu oblékat v ostudu^{147 978} a nad ním²⁵⁸⁹ se bude skvíť²⁵⁹⁰ jeho koruna²⁰⁶³.

ŽALM 133

PÍSEŇ STUPŇŮ²⁵²⁹ OD DÁVIDA⁶⁰.

- (1) Hle, jak⁶² dobré a jak⁶² milé⁴¹¹ – bydlení bratrů, ano²⁵⁹¹, pospolu²⁵⁹²!
 (2) Jako dobrý²⁵⁹³ olej na hlavě, stékající na plnovous²⁵⁹⁴, plnovous²⁵⁹⁴ Áronův, jenž splýval²⁵⁹⁵ na otvor^{1655 2596 2597} jeho rouch²⁵⁹⁸,
 (3) jako rosa Chermónu, jež sestupuje²⁵⁹⁹ na hory Cijjónu, neboť tam Hospodin přikázal požehnání, život⁴²⁰ navždy⁵⁶⁵.

ŽALM 134

PÍSEŇ STUPŇŮ²⁵²⁹.

- (1) Nuže²⁶⁰⁰, velejte⁴¹³ Hospodina, všichni nevolníci Hospodinovi, již⁹⁰⁵ stáváte po nocích v domě Hospodinově,

- (2) povznete⁸⁷ v svatyni⁶⁰¹ své ruce a velejte⁴¹³ Hospodina!
 (3) Kéž ti z Cijjóna žehná³¹ Hospodin, zřídívší²⁵¹ nebesa i zem!

ŽALM 135

- (1) Velejte²⁶⁵ Jáha^{1575 2266}!
 Velejte²⁶⁵ jméno Hospodinovo, velejte²⁶⁵, nevolníci Hospodinovi,
 (2) kteří stáváte v domě Hospodinově, v nádvořích^{287 1543} domu Božího,
 (3) velejte²⁶⁵ Jáha^{1575 2266}, neboť Hospodin je dobrý, při hudbě zpívejte^{59 191} jeho jménu, neboť je libé⁴¹¹!
 (4) Neboť Jákob – Jáh¹⁵⁷⁵ v něm našel zálibu¹⁹¹⁴, Isráéle má za svůj zvláštní poklad²⁶⁰¹.
 (5) Já zajisté vím²⁵, že Hospodin je veliký, ano, náš Pán nade všechny bohy⁸⁸;
 (6) vše, co oblibuje⁶, Hospodin činí v nebesích i na zemi, v mořích a všech hlubinách⁹⁹²,
 (7) působí vystupování⁴⁸⁵ výparů od okraje⁵⁷⁷ země, k dešti dělá²⁵ blesky, ze svých komor⁹⁰⁰ vyvádí⁴²⁶ vítr⁹³²;
 (8) jenž pobíl⁷² prvorozence Egypta od lidí³²⁶ po dobytek²¹⁵,
 (9) poslal v tvůj střed, Egypte, znamení¹⁷² a zázraky¹⁶⁸³ proti faraonovi a proti všem jeho služebníkům;
 (10) jenž pobíl⁷² mnohé národy²³ a pozabíjel mocné⁹⁶⁹ krále,
 (11) jako⁵⁶⁷ Síchóna, krále Emóriho¹³⁴³, a jako⁵⁶⁷ Óga, krále Bášanu, a jako⁵⁶⁷ všechna království Kenáanu,
 (12) a jejich zem dal za dědictví⁴³, dědictví⁴³ Isráéloví, svému lidu.
 (13) Hospodine, tvé jméno *trvá* navždy¹²⁴, Hospodine, připomínka tebe¹³⁶ do pokolení a pokolení,
 (14) ano, Hospodin bude zjednávat právo²²⁵ svému lidu²⁶⁰² a slitovávat se^{691 2603} nad svými nevolníky.
 (15) Modly národů²³ jsou stříbro a zlato, dílo²⁰⁴ rukou člověka,
 (16) ústa mají¹⁰⁴⁰ a nemluví, oči mají¹⁰⁴⁰ a nevidí,
 (17) uši mají¹⁰⁴⁰ a nemohou¹⁸ uši nastavit⁹³, ba ani není *toho*, že by byl dech⁹³² v jejich ústech.
 (18) Jim podobní⁸¹⁴ budou jejich zhotovitelé²⁵¹, každý, kdo v ně důvěruje⁸⁶.

- (19) Dome Izráelův, velebte⁴¹³ Hospodina!
Dome Arónův, velebte⁴¹³ Hospodina!
(20) Dome Lévího, velebte⁴¹³ Hospodina!
Ctitel⁶⁶³ Hospodina, velebte⁴¹³
Hospodina!
(21) *Budiž* z Cijjóna veleben⁴¹³ Hospodin,
usadivší se⁴⁷⁷ v Jerúsalmě!
Velebte²⁶⁵ Jáha^{1575 2266}!

ŽALM 136

- (1) Přinášejte chválu¹³⁷ Hospodinu, neboť
je dobrý, neboť jeho laskavost¹⁰⁷ *trvá*
navždy¹²⁴,
(2) přinášejte chválu¹³⁷ Bohu bohů, neboť
jeho laskavost¹⁰⁷ *trvá* navždy¹²⁴,
(3) přinášejte chválu¹³⁷ Pánu pánů, neboť
jeho laskavost¹⁰⁷ *trvá* navždy¹²⁴,
(4) jemu, jenž samotn¹³²² činí²⁶⁰⁴ veliké
divy²²¹, neboť jeho laskavost¹⁰⁷ *trvá*
navždy¹²⁴,
(5) v moudrosti^{1258 2605} zřídívšímu²⁵¹
nebesa, neboť jeho laskavost¹⁰⁷ *trvá*
navždy¹²⁴,
(6) rozprostřevšímu²⁶⁰⁶ zem na mořích,
neboť jeho laskavost¹⁰⁷ *trvá* navždy¹²⁴,
(7) zřídívšímu²⁵¹ veliká světla, neboť jeho
laskavost¹⁰⁷ *trvá* navždy¹²⁴,
(8) slunce k vládnutí²²²⁷ ve dne²⁶⁰⁷, neboť
jeho laskavost¹⁰⁷ *trvá* navždy¹²⁴,
(9) měsíc a hvězdy k vládnutí²²²⁷ v noci²⁶⁰⁷,
neboť jeho laskavost¹⁰⁷ *trvá* navždy¹²⁴,
(10) pobivšímu⁷² Egypt v jejich
prvorozených²⁶⁰⁸, neboť jeho
laskavost¹⁰⁷ *trvá* navždy¹²⁴,
(11) jenž⁹ vyvedl⁴²⁶ Izráele zprostřed nich,
neboť jeho laskavost¹⁰⁷ *trvá* navždy¹²⁴,
(12) silnou rukou a napřaženou⁴³⁶ paží,
neboť jeho laskavost¹⁰⁷ *trvá* navždy¹²⁴,
(13) rozsekšímu²⁶⁰⁹ moře Rákosi²³¹⁰
na úseky²⁶¹⁰, neboť jeho laskavost¹⁰⁷
trvá navždy¹²⁴,
(14) takže⁹ provedl Izráele jeho středem,
neboť jeho laskavost¹⁰⁷ *trvá* navždy¹²⁴,
(15) a setřás^{2387 2611} faraona a jeho
vojenskou moc^{525 908} v moře Rákosi²³¹⁰,
neboť jeho laskavost¹⁰⁷ *trvá* navždy¹²⁴,
(16) vodivšímu svůj lid pustinou, neboť
jeho laskavost¹⁰⁷ *trvá* navždy¹²⁴,
(17) pobivšímu⁷² veliké krále, neboť jeho
laskavost¹⁰⁷ *trvá* navždy¹²⁴,
(18) jenž⁹ pozabíjel vznešené¹⁹⁴ krále,
neboť jeho laskavost¹⁰⁷ *trvá* navždy¹²⁴,

- (19) jako⁵⁶⁷ Síchóna, krále Emóriho¹³⁴³,
neboť jeho laskavost¹⁰⁷ *trvá* navždy¹²⁴,
(20) a jako⁵⁶⁷ Óga, krále Bášanů, neboť
jeho laskavost¹⁰⁷ *trvá* navždy¹²⁴,
(21) a dal jejich zem za dědictví⁴³, neboť
jeho laskavost¹⁰⁷ *trvá* navždy¹²⁴,
(22) dědictví⁴³ Izráelovi, svému
nevolníku, neboť jeho laskavost¹⁰⁷ *trvá*
navždy¹²⁴,
(23) jenž na nás vzpomněl v naší
nizkosti²⁶¹², neboť jeho laskavost¹⁰⁷ *trvá*
navždy¹²⁴,
(24) a odtrhl nás od našich protivníků⁶³,
neboť jeho laskavost¹⁰⁷ *trvá* navždy¹²⁴.
(25) Dává pokrm³⁶⁶ všemu masu²⁶¹³, neboť
jeho laskavost¹⁰⁷ *trvá* navždy¹²⁴,
(26) přinášejte chválu¹³⁷ Bohu nebes,
neboť jeho laskavost¹⁰⁷ *trvá* navždy¹²⁴.

ŽALM 137

- (1) Při řekách Bávelu²⁰¹¹, tam jsme sedali²⁵
i plakávali²⁵ při svém vzpomínání
Cijjóna.
(2) Svě lry¹¹⁶⁴ jsme vprostřed něho²⁶¹⁴
rozvěšeli na topoly,
(3) neboť nás tam zajavši nás žádávali
o slova písně a naši trapiči²⁶¹⁵
o radost²⁶¹⁶. Zazpívejte nám z písně
Cijjóna!
(4) Jak bychom mohli¹⁸ zpívat píseň
Hospodinovu na půdě¹⁹⁷³ ciziny⁵⁵⁴?
(5) Mám¹⁸-li tebe zapomenout,
Jerúsáléme, nechť zapomíná^{31 2617} má
pravice,
(6) nechť můj jazyk lne^{31 652} k mému
patru, nebudu-li tebe vzpomínat,
nebudu-li povznášet Jerúsálém
nad vrchol²⁵²¹ své radosti!
(7) Pamatuji, Hospodine, stran synů²⁶¹⁸
Edóma na den²⁶¹⁹ Jerúsáléma, jak^{905 2620}
říkali:
Odkryvejte²⁶²¹, odkryvejte²⁶²¹ i sám²⁶²²
základ²²⁸ v něm²⁶²³!
(8) Dcero Bávelu²⁰¹¹, jež *jsi*⁹⁰⁵ propadlá
zničení^{1444 2624},
blaho¹¹⁶ *toho*, kdo ti bude odplácet⁶⁶⁸ tvé
jednání^{156 801}, jímž *jsi* jednala^{25 156} vůči²⁶²⁵
nám!
(9) Blaho¹¹⁶ *toho*, kdo bude tvá batolata
uchopovat¹⁷⁵³ a o skalisko⁴⁶⁸
rozrážet!

ŽALM 138

OD DÁVIDA⁶⁰.

- (1) Chci¹⁸ tě chválit^{137 968} celým svým srdcem, před bohy²⁶²⁶ při hudbě zpívat^{59 191},
- (2) klanět se směrem k tvému svatému chrámu^{108 109 2627} a chválit^{137 1173} tvé jméno za tvou laskavost¹⁰⁷ a za tvou věrnost⁷²¹,
neboť jsi nade vše zvelebil^{1920 1667} své jméno,²⁶²⁸ svou řeč²⁴⁵⁴.
- (3) V den, když jsem volal²⁵, odpověděl³⁸⁷ jsi mi, povzbuzuješ²⁶²⁹ mě, v mé duši je síla²⁶³⁰.
- (4) Všichni králové země tě budou chválit^{137 1173}, Hospodine, když uslyší výroky²⁴⁵⁴ tvých úst,
- (5) a budou zpívat o cestách Hospodinových³, neboť veliká je Hospodinova sláva⁶⁹.
- (6) Neboť Hospodin je vyvýšen, ale nízkého^{2612 2631} si všímá¹⁰³⁹ a vysokomyslnost^{273 2632} z dálky poznává.
- (7) Chodím-li uprostřed²³⁹² úzkosti⁵⁹⁹, ožívuješ¹⁹⁵⁰ mě, vztahuješ⁵⁰¹ svou ruku proti hněvu mých nepřátel a tvá pravice mě vysvobozuje⁶⁶.
- (8) Hospodin dokonává¹⁴²² místo mne²⁶³³; tvá, Hospodine, laskavost¹⁰⁷ trvá navždy¹²⁴,
kž se nezříkáš^{31 1012} děl^{204 2634} svých rukou!

ŽALM 139

ŘEDITELI HUDBY⁷⁵, OD DÁVIDA⁶⁰.ZPĚV S HUDEBNÍM DOPROVODEM⁵⁹.

- (1) Hospodine, probádal²¹⁴⁹ jsi mě a poznal,
- (2) ty znáš²⁵ mé sedání a mé vstávání, z daleka rozumíš^{25 94 593} mému myšlení,
- (3) přezkoumal²⁶³⁵ jsi mou stezku^{218 2636} a mé ulehání, máš¹¹ osvojeny všechny mé cesty²⁶³⁷,
- (4) dokud není na mém jazyku slova⁵⁷⁶, hle, Hospodine, celé je²¹³ víš¹¹,
- (5) vzadu a vpředu jsi mě oblehl a položil²²¹ jsi na mne svou dlan¹⁵⁴ –
- (6) vědění pro mne⁸⁸ příliš nepochopitelné^{221 1053 1847 2638}, vysoké²⁶³⁹, nestačím²⁵⁷³ na ně⁶⁵.
- (7) Kam bych mohl¹⁸ odejít před tvým Duchem^{61 932}, ano, kam utéci před tvou tváří⁶¹?
- (8) Chtěl¹⁸-li bych slézt²⁶⁴⁰ nebesa, tam jsi ty; pakli⁹ bych si chtěl¹⁸ podestřít²⁶⁴¹ šeól¹³⁸, hle – ty²⁶⁴²!
- (9) Mám¹⁸ vzít⁸⁷ křídla úsvitu, usadit se⁴⁷⁷ na nejzazším konci^{1041 2643} moře²⁶⁴⁴?
- (10) I tam by mě vedla⁷⁸⁵ tvá ruka, ano, mohla¹⁸ by mě uchopit¹⁷⁵³ tvá pravice.
- (11) Mám¹⁸ tedy⁵⁰ říci: aspoň tma mě může¹⁸ polapit²⁶⁴⁵, až se nocí stane světlo vůkol mne^{2633 2646}?
- (12) Před tebou⁶¹ ani tma nezatemňuje a noc svítí jako den, jak temnota, tak²⁶⁴⁷ světlost.
- (13) Vždyť ty jsi stvořil¹⁷⁶⁴ mé ledviny⁴¹⁴, utkával²⁶⁴⁸ jsi mě v lůně⁴⁶³ mé matky.
- (14) Chválím tě^{137 968}, protože jsem byl úchytné^{53 2649} divuplně utvořen^{82 2650}; divuplná²²¹ jsou tvá díla²⁰⁴, to⁹ má duše dobře¹⁹⁰⁸ ví.
- (15) Není²⁵ před tebou⁶¹ utajena kost má²⁶⁵¹, jenž²⁶⁵² jsem byl v skrytosti^{489 776} zhotoven²⁵¹, upleten²⁶⁵³ v spodních místech¹⁵²³ země²⁶⁵⁴,
- (16) tvé oči viděly¹¹ můj zárodek²⁶⁵⁵ a na tvou knihu²⁶⁵⁶ byly zapisovány ony všechny²¹³ –
dni, jež byly určeny^{907 2657}, totiž⁹ pro něj⁶⁵, každý^{2658 2659} z nich²⁶⁶⁰.
- (17) Jak⁶² jsou²⁵ mi však⁵⁰ drahá¹²⁷⁰ tvá myšlení, Bože, jak⁶² nezměrné¹¹⁰² jsou²⁵ jich souhrny²⁵²¹!
- (18) Mám¹⁸ je spočítat²²⁰? Jsou hojnější než písek⁸⁸! Procitl jsem a jsem stále při tobě.
- (19) Kdybys²⁶⁶¹, +Bože, chtěl¹⁸ 2662 zabítet zlovolné¹⁶! Vy⁹, muži krve^{104 105}, ode mne odstupte¹⁴⁵!
- (20) Kdo o tobě mluví¹⁷² v zlomyslnosti²⁶³, pozvedají se⁸⁷ ke klamu³³⁵, jsou tvými odpůrci²⁶⁶³;
- (21) zda nemám¹⁸ nenávidět nenávidící tebe, Hospodine, a vůči povstalcům²⁶⁶⁴ proti tobě⁵⁴² odpor pocítovat?
- (22) Vrcholnou měrou²⁶⁶⁵ nenávisť je nenávidím²⁵, jsou²⁵ mi nepřáteli¹⁸².
- (23) Probádej²¹⁴⁹ mě, Bože, a poznej mé srdce, podrob mě zkoušce a poznej mé starosti²¹⁴²

(24) a viz, je-li ve mně cesta utrpení²⁶⁶⁶,
a ved⁷⁸⁵ mě cestou věčnosti^{124 308!}

ŽALM 140

ŘEDITELI HUDBY⁷⁵, ZPĚV S HUDEBNÍM
DOPROVODEM⁵⁹ OD DÁVIDA⁶⁰.

- (1) Vytrhni⁵⁰⁸ mě, Hospodine, od zlých lidí¹⁶, kéž mě zachováš^{31 350} před muži^{16 61} násilnictví^{172 190 2667},
- (2) kteří si v srdci usmyslili^{877 946} zlé věci, po celý¹⁴⁰ den se srocují k boji^{228 529 2668 2669},
- (3) naostřili svůj jazyk tak jako had⁸¹⁴, pod jejich rty je jed¹⁴³² zmije²⁶⁷⁰. Seláh⁶⁷.
- (4) Ochraňuj³⁴⁹ mě, Hospodine, před rukama⁶¹ zlovolných¹⁶, kéž mě zachováš^{31 350} před muži^{16 61} násilnictví^{172 190 2667}, kteří si usmyslili^{877 946} podvracet⁹⁴⁸ mé kroky,
- (5) vysokomyšlní²¹³⁶ mi tajně nastražili²⁵³ past a provazy, po straně^{2249 2671} dráhy^{684 2672} prostřeli síť, položili²¹¹ mi léčky⁴⁸¹. Seláh⁶⁷.
- (6) Řekl jsem Hospodinu: Ty jsi můj BŮH, vpust' v uši⁹³, Hospodine, hlas mých úpění⁷⁹⁹.
- (7) Hospodine, Pane, sílo mého vysvobození¹⁶⁶, kéž mé hlavě v den ozbrojeného utkání²⁶⁷⁹ poskytněš³¹ clonu^{125 2104},
- (8) kéž nesplňuješ^{31 196}, Hospodine, přání¹⁷² zlovolného²²⁸, kéž nedopouštíš^{31 2674} jeho záměr²⁶⁷⁵; vyvyšovali by se. Seláh⁶⁷.
- (9) Hlava obklíčujících mě – nechť ji²⁶⁷⁶ pokrývá^{31 2677} utrhaní^{184 300 2678} z jejich rtů,
- (10) nechť na ně sypou^{31 1363 2679} žhavé uhlíky, nechť je shazuje^{31 277} v oheň, v hluboké tůně²⁶⁸⁰, nechť nepovstávají.
- (11) Pomlouvá²⁶⁸¹ nemůže¹⁸ v zemi³⁹³ obstát¹¹⁴; muž zlého násilnictví¹⁹⁰ – bude²⁷⁷ ho²⁶⁸² štvať k pádu^{116 2683}.
- (12) Vím²⁵, že Hospodin bude vyřizovat²⁵¹ soudní věc²²⁵ srovaného^{246 260}, právo²⁰ ubohého^{258 1119};
- (13) zajisté budou spravedliví přinášet chválu¹³⁷ tvému jménu, upřimní¹⁷⁵ bydlit při tvé tváři^{618 2684}.

ŽALM 141

ZPĚV S HUDEBNÍM DOPROVODEM⁵⁹
OD DÁVIDA⁶⁰.

- (1) Hospodine, volám²⁵ tě, pospěš ke mně, vpust' v uši⁹³ můj hlas při mém volání k tobě,
- (2) kéž má modlitba před tvou tváří zůstává^{31 114} jako kouřidlo¹⁵⁶⁴, pozvedání⁸⁷ mých dlaní¹⁵⁴ jako oběť daru⁶⁰³ večera.
- (3) Postav²¹¹, Hospodine, k mým ústům stráž^{349 2685}, hlídě³⁵⁰ před²⁶⁸⁶ dveřmi mých rtů,
- (4) kéž nenecháváš³¹ mé srdce přiklonit se^{436 2687} k ničemu²¹⁷⁴ zlému, k uskutečňování skutku^{3362 2688} v zlovůli s muži působícími nepravost⁵¹⁴, ať se nekrmím jejich lahůdkami²⁶⁸⁹.
- (5) Nechť mé spravedlivý pohlavkuje^{31 2690}, to je laskavost¹⁰⁷, nechť mě trestá^{31 130}, to je olej na hlavu^{98 2691}, má hlava se nebude vzpírat, neboť je ještě i²⁶⁹² má modlitba proti jejich zlobám²⁶⁹³.
- (6) Až jejich soudcové^{220 176 973} budou⁷⁴ svrženi na úbočí^{172 2249} skalisk⁴⁶⁸, uslyší^{174 172 387} mé +výroky²⁴⁵⁴, přičemž se ony projeví^{74 502} libými^{411 2694}.
- (7) Tak jako⁸¹⁴ když se³⁴³ na zemi oře a brázdí, jsou²⁵ naše kosti rozmetány k ústí¹²⁸² šeułu¹³⁸,
- (8) avšak mé oči, Hospodine, Pane, jsou na tobě²⁶⁹⁵, na tebe spoléhám^{25 58}, kéž nevytléváš^{31 2621 2696} mé žití^{864 2697},
- (9) ochraň³⁴⁹ mě před polapením⁶¹ do²⁶⁹⁸ pasti, již na mne políčili^{255 2699},
- (10) nechť zlovolní vespolek padají³¹ ve své čeřeny, než já budu moci¹⁸ přejít.

ŽALM 142

POUČENÍ⁸⁷³ OD DÁVIDA⁶⁰ ZA JEHO
POBYTU¹⁵¹⁷ V JESKYNI. MODLITBA.

- (1) Svým hlasem křičím⁶³⁶ k Hospodinu, svým hlasem k Hospodinu úpím⁸³⁴,
- (2) před jeho tváří vylévám svůj nářek¹³⁶¹, svou úzkost⁵⁹⁹ před jeho tváří vyjevují²⁴².
- (3) Při zemdlívání¹⁴⁸⁹ mého ducha ve mně ty věru^{50 2700} znáš²⁵ mou pěšinu¹⁸⁹⁶, na stezce²¹⁸, již⁴⁴³ se ubírám, mi tajně políčili²⁵³ past.
- (4) Hleď vpravo a viz, že⁹ není znajícího se ke mně²⁷⁰¹, pro mne¹⁰⁷⁷ zaniklo

útočiště, není zajímavějšího se²⁴⁰
o²³⁹⁹ mou duši.
(5) Jal jsem se k tobě křičet⁶³⁶,
Hospodine, říkat: Ty *jsi* mým
útočištěm, mým podílem v zemi
živých.
(6) Upři pozornost³¹² na mé hořekování¹²⁵²⁴,
neboť jsem velmi zeslábl,
vyprost mě od mých pronásledovatelů,
neboť se ukázali⁵⁰² nade mne⁵⁰³
silnějšími^{504 505},
(7) vyved⁴²⁶ mou duši z vězení²⁷⁰²
ke chvále svého jména^{137 1173};
spravedliví se budou při mně²⁷⁰³ vůkol
postavovat²⁷⁰⁴, neboť na mně
projevuješ²⁷⁰⁵ dobrotu^{156 358}.

ŽALM 143

ZPĚV S HUBEBNÍM DOPROVODEM⁵⁹
OD DÁVIDA⁶⁰.

(1) Hospodine, slyš mou modlitbu,
nastav uši⁹³ k mým úpěním⁷⁹⁹,
ve své věrnosti^{36 897} mi odpověz, ve své
spravedlnosti³⁶,
(2) a kéž se svým nevolníkem
nevstupuješ³¹ v soud²⁰, neboť před tvou
tváří nikdo⁷¹² živý není spravedlivý.
(3) Vždyť mou duši pronásleduje²⁵
nepřítel, k zemi deptá^{25 1697} můj život,
usazuje²⁵ mě v temná místa²⁷⁰⁶ jako dávno
mrtvé²⁷⁰⁷
(4) a můj duch⁹³² ve mně zemdlívá¹⁴⁸⁹,
mé srdce v mém nitru²⁷⁰⁸ trne.
(5) Jal jsem se vzpomínat dní
od pradávna, rozjímat¹⁰ o všem tvém
působení³, přemýšlím^{1361 1386} o díle^{3 204}
tvých rukou,
(6) ruce své jsem rozprostřel k tobě, má
duše je vůči tobě jako žízňavá²⁷⁰⁹ země.
Seláh⁶⁷.
(7) Spěšně mi odpověz, Hospodine, můj
duch⁹³² je zničen⁵³⁹, kéž přede mnou⁶¹
neskrýváš³¹ svou tvář,
jinak⁹ se stanu porovnatelným se
sestupujícími⁷⁹⁷ v jámu^{187 798};
(8) dej mi za jitra slyšet tvou laskavost¹⁰⁷,
neboť v tebe důvěřuji^{25 86},
dej mi znát cestu, jíž⁴⁴³ se mám¹⁸ ubírat,
neboť k tobě povznášim^{25 87} svou duši.
(9) Vyprost mě od mých nepřátel,
Hospodine, k tobě jsem se přišel
skrýt²⁷¹⁰;

(10) vyuč mě vykonávání záliby tvé
vůle²²²⁶, neboť ty *jsi* můj Bůh.
Tvůj Duch je dobrý, kéž mě vede³¹⁷⁸⁵
po zemi²⁷¹¹ roviny⁷⁸⁶
(11) vzhledem k tvému jménu,
Hospodine; kéž mě chceš^{18 31} oživit¹⁹⁵⁰,
kéž ve své spravedlnosti³⁶ chceš^{18 31} mou
duši vyvést⁴²⁶ z úzkosti⁵⁹⁹
(12) a ve své laskavosti^{36 107} zhubit²⁰³⁵ mé
nepřátele, a kéž zničíš³¹ všechny
protivníky⁶³ mé duše, neboť já jsem
tvůj nevolník.

ŽALM 144

OD DÁVIDA⁶⁰.

(1) Budiž veleben⁴¹³ Hospodin, má skála,
jenž⁹⁰⁵ vyučuje mé ruce seči¹³⁸⁹, mé
prsty boji⁵²⁹,
(2) má^{293 2712} laskavost¹⁰⁷ a má pevnost⁴⁶⁹,
má zaštitá²³⁸ a můj zachránce^{459 470},
pro mne⁶⁵,
můj štít⁶⁸ a *ten*, na něhož spoléhám^{25 58},
jenž⁹⁰⁵ mi podmaňuje²⁷¹³ můj lid.
(3) Hospodine, čím je člověk, že⁹ ho
bereš²⁵ na vědomí²⁷¹⁴, syn smrtelníka²⁰⁵,
že⁹ ho máš²⁵ na zřeteli⁸⁷⁷?
(4) Člověk je²⁵ podoběn vánku⁸⁴⁶, jeho dni
jsou jako mjející stín;
(5) Hospodine, nahni⁴³⁶ svá nebesa, ať
můžeš¹⁸ sestoupit, sáhni na²²⁶¹ hory, ať
dýmají,
(6) blýskvej blýskáním²⁷¹⁵, ať je⁴⁹⁶ můžeš¹⁸
rozptýlit, vyšli své šípy, ať je⁴⁹⁶ můžeš¹⁸
zmást⁴⁹⁷,
(7) vztáhni⁵⁰¹ své ruce s výsosti, vyrvi mě
a vyprost mě z velikých vod, z ruky
synů ciziny⁵⁵⁴,
(8) jejichž ústa mluví²⁵ marnost^{334 335}
a jejichž pravice je pravice lži.
(9) Bože, chci¹⁸ ti zpívat novou píseň,
na varyto⁸⁹⁴-desítku⁸⁹⁵ při zpěvu
hrát^{59 191 779} tobě,
(10) jenž⁹⁰⁵ dáváš vítězství^{66 910} králům,
jenž⁹⁰⁵ vyrváš Dávda, svého
nevolníka, před mečem⁶¹ zla;
(11) vyrvi mě a vyprost mě z ruky synů
ciziny⁵⁵⁴, jejichž ústa mluví²⁵
marnost^{334 335} a jejichž pravice je
pravice lži,
(12) aby naši synové *byli* ve svém mládí⁴²⁰
jako štěpy k vzrůstu vypěstované²⁷¹⁶,

naše dcery jako nárožní sloupy,
 vytesané²⁷¹⁷ na způsob²⁷¹⁸ chrámu^{108 2719},
 (13) naše spížírný plně, poskytující²⁶⁷⁴
 zásoby všeho²⁷²⁰ druhu²⁷²¹,
 naše stáda¹⁵⁵² tisícera, v desetitisíce se
 množící na našich širých polích²⁷²²,
 (14) naše hovzí dobytčata^{1377 2723}
 obtěžkaná²⁷²⁴; bez^{889 2725} průlomu^{1468 2726}
 a bez^{889 2725} vycházení²⁷²⁷ a bez^{889 2725}
 křiku²⁷²⁸ na našich prostranstvích^{1374 1375}.
 (15) Blaho¹¹⁶ lidu, jemuž²⁴¹⁵ je takto²⁷²⁹!
 Blaho¹¹⁶ lidu, jehož Bohem je Hospodin!

ŽALM 145^{711 2730}CHVALOPĚV¹¹⁵⁵⁸ OD DÁVIDA⁶⁰.

(1) (Álef) Chci¹⁸ tě vyvyšovat, můj Bože,
 ó⁹⁰⁵ Králi, a navždy¹²⁴ a věčně²³⁰
 oslavovat⁴¹³ tvé jméno,
 (2) (Béth) po celý¹⁴⁰ den tě chci¹⁸
 oslavovat⁴¹³ a navždy¹²⁴ a věčně²³⁰ tvé
 jméno velebit²⁶⁵!
 (3) (Gímel) Hospodin je veliký a velmi
 hoden velebení^{265 2731} a není
 probádání^{2149 2732} jeho velikosti^{60 2733}.
 (4) (Dáleth) Pokolení vychaluje
 dalšímu²⁷³⁴ pokolení tvá díla²⁰⁴,
 a oznamují¹²⁴² tvé mocné činy⁶⁰⁹.
 (5) (Hé) Chci¹⁸ promyšlet^{1361 1386} nádhery²⁰⁹
 slávy⁶⁹ tvé velebnosti¹⁹⁵ a co se týče^{1133 2735}
 tvých divů²²¹,
 (6) (Váu) a když budou hovořit
 o mohutnosti⁶⁶¹ tvých úctu
 vzbuzujících⁵³ činů, budu³⁸⁷ vyprávět²²⁰
 o tvé velikosti^{116 661 2736}.
 (7) (Zajin) Budou chrlít⁵⁶⁹ připomínání
 hojnosti tvé dobroty a s plesáním
 opěvovat tvou spravedlnost²⁷³⁷.
 (8) (Chéth) Hospodin je milostivý²⁰⁰²
 a soucitný¹⁸⁷⁹, zdoluhavý k hněvu^{98 116 882}
 a veliký v laskavosti^{98 107}.
 (9) (Téth) Hospodin je dobrý ke všem
 a jeho smilování¹⁷¹⁷ jsou nade všechna
 jeho díla^{204 2738}.
 (10) (Jód) Budou tě, Hospodine,
 chválit^{137 968} všechna tvá díla²⁰⁴ a tvoji
 zbožní⁸¹ tě budou oslavovat⁴¹³,
 (11) (Káf) budou hovořit o slávě⁶⁶¹ tvého
 království²⁷³⁹ a o tvé mocné
 činnosti^{609 661} budou mluvit
 (12) (Lámed) k uvádění jeho mocných
 činů⁶⁰⁹ v známost dětem³²⁵ člověka³²⁶,
 i slávy⁶⁹ nádhery²⁰⁹ jeho království²⁷³⁹.

(13) (Mém) Tvé království²⁷³⁹ je
 království²⁷³⁹ všech věků a tvá vláda²²²⁷
 nade všemi pokoleními²⁷⁴⁰;
 (14) (Sámech) Hospodin poskytuje
 podporu všem, již⁹⁰⁵ padají,
 a vzpřímení²⁷⁴¹ všem, již jsou⁹⁰⁵
 sehnuti¹⁴²⁵.
 (15) (Ajin) Oči všech doufají v²²⁵⁴ tebe
 a ty jim dáváš pokrm v jeho čas,
 (16) (Pé) otvíraje svou ruku
 a blahovlně^{126 2742} poskytuje
 nasycení²⁷⁴¹ všemu živému.
 (17) (Cádé) Hospodin je spravedlivý
 na všech svých cestách a laskavý⁸¹
 ve všech svých činech²⁰⁴,
 (18) (Kóf) Hospodin je blízký⁷⁶⁶ všem
 volajícím ho, všem, kteří ho volají
 v pravdě⁷²¹,
 (19) (Rěš) uskutečňuje²⁵¹ přání²²²⁶ svých
 ctitelů⁶⁶³ a jejich křik o pomoc slyší
 a pomáhá⁶⁶ jim.
 (20) (Šín) Hospodin ochraňuje³⁴⁹ všechny
 milující ho a všechny zlovolné bude
 ničit¹⁰⁴³.
 (21) (Táu) Má ústa budou vyslovovat
 chválu¹¹⁵⁵⁸ Hospodina
 a všechno maso bude oslavovat⁴¹³ jeho
 svaté jméno¹⁰⁹ navždy¹²⁴ a věčně²³⁰.

ŽALM 146

(1) Velebte²⁶⁵ Jáha^{1575 2266}
 Veleb²⁶⁵, má duše, Hospodina!
 (2) Za svého života^{420 2743} chci¹⁸ Hospodina
 velebit²⁶⁵,
 za svého trvání²⁷⁴³ svému Bohu při hudbě
 zpívat^{59 191}.
 (3) Nesmíte¹⁸ důvěřovat⁸⁶ ve velmože^{172 1244},
 v syna²²⁸ lidí³²⁶, při němž není
 pomoci^{616 910};
 (4) jeho duch⁹³² musí¹⁸ vyjít, on²⁷⁴⁴ se
 musí¹⁸ vrátit k své²⁷⁴⁵ půdě¹⁹⁷³. V onen
 den zaniknou jeho myšlenky²⁷⁴⁶.
 (5) Blaho¹¹⁶ toho, kdo na pomoc^{54 939 940}
 sobě má BOHA Jákobova,
 jehož naděje je na Hospodina, jeho
 Boha,
 (6) zříddivšího²⁵¹ nebesa a zem, moře –
 a vše, co je v nich, jenž⁹⁰⁵ navždy¹²⁴
 zachovává³⁴⁹ věrnost⁷²¹,
 (7) zjednávacího²⁵¹ právo²⁰ vydíraným¹⁵¹⁴,
 dávajícího chléb hladovým. Hospodin
 uvolňuje²²⁸⁷ vězňe^{172 1578},

- (8) Hospodin vidoucími činí²⁷⁴⁷ slepé,
Hospodin vzpřimuje sehnuté¹⁴²⁵,
Hospodin miluje spravedlivé,
(9) Hospodin ochraňuje³⁴⁹ cizince^{172 1092},
podporuje sirotka a vdovu, *ale* cestu
zlovolných ohýbá^{2482 2748},
(10) Hospodin bude navždy¹²⁴ kralovat,
tvůř Bůh, Cijjóno, do pokolení
a pokolení.
Velebte²⁶⁵ Jáha^{1575 2266}!

ŽALM 147

- (1) Velebte²⁶⁵ Jáha^{1575 2266}, neboť je dobré
při hudbě opěvovat^{59 191 192} našeho
Boha, ano, libé⁴¹¹, patřičný⁸⁹³
je chvalozpěv¹¹⁵⁵⁸.
(2) Hospodin buduje Jerúsálém,
shromažďuje zahnané²⁷⁴⁹ Izráělovy,
(3) *on*, jenž⁹⁰⁵ zlomeným³⁰⁵ v srdci⁹⁸
přináší uzdravení a jejich bolestem³⁹⁷
obvázání²⁷⁵⁰,
(4) stanoví²⁰⁹⁵ počet hvězdám, všem jim²¹³
dává označení²⁷⁵¹ jmény.
(5) Náš Pán je veliký a mohutný⁷²⁵ silou⁹⁸,
o jeho moudrosti^{65 1258 2605} není
představy²⁷⁵²;
(6) Hospodin podporuje tiché^{246 260},
až k zemi ponizuje zlovolné.
(7) Zpívejte Hospodinu děkovnou
píseň^{753 2753}, při zpěvu hrajte^{59 191 779}
na lyru¹¹⁶⁴ našemu Bohu,
(8) jenž⁹⁰⁵ pokrývá nebesa oblaky, jenž⁹⁰⁵
zemí připravuje¹¹⁴ déšť, jenž⁹⁰⁵ dává
vzrůst travě *na* horách²⁷⁵⁴,
(9) dává dobytku²¹⁵ jeho krmivo³⁶⁶,
mládatům³²⁵ krkavců¹⁶, jež volají²⁷⁵⁵.
(10) Nemá potěšení⁶ v síle⁶⁰⁹ koně, nemá
záliby¹¹¹⁴ v lýtkách²⁷⁵⁶ muže;
(11) Hospodin blahovlnně přijímá¹¹¹⁴ své
ctitele⁶⁶³, již⁹⁰⁵ doufají v *hřt* jeho
laskavost¹⁰⁷.
(12) Vychvaluj, Jerúsáléme, Hospodina,
veleb²⁶⁵ svého Boha, Cijjóno,
(13) neboť posílil závory tvých bran,
požehnal tvým dětem³²⁵ v tvém nitru,
(14) *on*, jenž⁹⁰⁵ tvé pomezí¹⁹⁰² činí⁵⁸⁰
pokojným²⁷⁵⁷, sytí tě nejlepší
pšenici¹⁹⁶³,
(15) jenž⁹⁰⁵ vysílá¹¹⁶⁷ *na* zem svou řeč²⁴⁵⁴,
jeho slovo běží velmi rychle²⁷⁵⁸,
(16) jenž⁹⁰⁵ dává sních jako vlnu,
rozsyává jíní jako popel,

- (17) hází svým ledem jako drobtý²⁷⁵⁹, kdo
může obstát před jeho mrazem⁵⁴⁷?
(18) Posílá své slovo a roztájí je, dává
vanout²⁷⁶⁰ svému větru⁹³² –
a proudí^{1858 2761} vody.
(19) Oznamuje²⁴² své slovo²⁷⁶² Jákóbovi⁷⁰⁴,
svá ustanovení⁴¹ a svá práva²⁰
Izráělovi⁷⁰⁴;
(20) tak neucíní žádnému⁷¹² národu^{23 2415},
takže^{9 2763} práva²⁰ – neznají²⁵ jich.
Velebte²⁶⁵ Jáha^{1575 2266}!

ŽALM 148

- (1) Velebte²⁶⁵ Jáha^{1575 2266}!
Velebte²⁶⁵ Hospodina z nebes,
velebte²⁶⁵ ho s výsostí,
(2) velebte²⁶⁵ ho, všichni jeho andělé⁹²⁶,
velebte²⁶⁵ ho, všechny jeho
zástupy^{709 2764},
(3) velebte²⁶⁵ ho, slunce a měsíci,
velebte²⁶⁵ ho, všechny svítící hvězdy²⁷⁶⁵,
(4) velebte²⁶⁵ ho, nebesa nebes a vody, jež
 jste shora *od* nebes¹⁰⁸⁸,
(5) velebte²⁶⁵ jméno Hospodinovo! Neboť
on rozkázal a byly stvořeny
(6) a postavil je na věčnost^{230 670} –
navždy¹²⁴, vydal ustanovení⁴¹, jež⁹
nebude^{277 2766} překračovat²⁷⁶⁷.
(7) Velebte²⁶⁵ Hospodina ze země, vodní
obrové^{1782 2768} a všechny hlubiny⁹⁹²,
(8) ohní a krupobiti, sněhu a kouři²⁷⁶⁹,
bouřlivý vichř^{932 2765}, vykonávající jeho
slovo,
(9) hory a všechny pahrbky, ovocné
stromoví^{2298 2765} a všechny cedry,
(10) živočišstvo a všechna zvěř²¹⁵,
plazivé²⁷⁷⁰ tvorstvo²²⁵⁰ a křídlaté
ptactvo^{216 2765}.
(11) Králové země a všechna lidská
plemena²⁶, knížata¹²²⁶ a všichni
soudcové^{20 176 973} země,
(12) jinoši a také panny, starci
s mladíky¹⁰²⁹
(13) necht velebí^{31 265} jméno Hospodinovo,
neboť jeho jméno samotné¹³²² je²⁵
vznešeno²⁶³⁹, jeho velebnost *je*
nad zemí i nebesy²¹⁴⁸,
(14) i vyvýšil roh⁴⁷¹ svého⁶⁰ lidu –
chvalozpěv^{11558 2771} všech jeho
zbožných^{60 81},
děti^{60 325} Izráělových, lidu jemu
blízkého^{766 2765}.
Velebte²⁶⁵ Jáha^{1575 2266}!

ŽALM 149

- (1) Velebte²⁶⁵ Jáha^{1575 2266}!
 Zpívejte Hospodinu novou píseň,
 chvalo zpěv¹⁵⁵⁸ jemu v sejití⁶⁶² jeho
 zbožných⁸¹!
- (2) Necht' se raduje³¹ Isráel v svém
 Tvůrci^{36 251}, děti³²⁵ Cijjóna necht' jásají³¹
 ve svém Králi³⁶,
- (3) necht' velebí^{31 172 265} jeho jméno
 v tanečním reji, necht' mu při zpěvu
 hrají^{31 59 191 779} na tamburínu¹⁹⁵² a lyru¹¹⁶⁴,
- (4) neboť Hospodin si libuje¹¹¹⁴ ve svém
 lidu, tiché^{246 260} zdobí¹⁶⁸⁴
 vysvobozením⁶⁶;
- (5) necht' se zbožní⁸¹ veselí³¹ v slávě, necht'
 plesají³¹ na svých lůžkách,
- (6) v jejich hrdle velebení^{172 1567} BOHA
 a v jejich ruce dvojsečný meč²⁷⁷²
- (7) k vykonání pomsty na národech²³,
 trestů na lidských plemelech²⁶,
- (8) k spoutání^{1578 2288} jejich králů okovy²⁷⁷³
 a jejich šlechticů^{664 2774} pouty²²⁸¹
 ze železa
- (9) k vykonání napsaného soudu²⁰
 na nich.

On je nádherou²⁰⁹ všech
 svých zbožných^{60 81}.
 Velebte²⁶⁵ Jáha^{1575 2266}!

ŽALM 150

- (1) Velebte²⁶⁵ Jáha^{1575 2266}!
 Velebte²⁶⁵ BOHA v jeho svatyni⁶⁰¹,
 velebte²⁶⁵ ho v rozpětí^{566 2775} jeho síly,
- (2) velebte²⁶⁵ ho v jeho mocných
 činech^{36 609}, velebte²⁶⁵ ho podle
 plnosti⁷²⁵ jeho velikosti,
- (3) velebte²⁶⁵ ho s troubením^{54 1165 1953 2776}
 na troubu¹²⁴², velebte²⁶⁵ ho
 s varytem^{54 894} a lyrou^{1164 1165},
- (4) velebte²⁶⁵ ho s tamburínou⁵⁴
 a tanečním rejem¹¹⁶⁵, velebte²⁶⁵ ho
 s hudbou⁵⁴ strun a flétnou^{1165 2777},
- (5) velebte²⁶⁵ ho se zvučícími
 cimbály^{54 1165 2778}, velebte²⁶⁵ ho
 s jásavými²⁷⁷⁹ cimbály^{54 1165 2778}!
- (6) Každý závan^{500 2780} necht' velebí^{31 265}
 Jáha¹⁵⁷⁵!
 Velebte²⁶⁵ Jáha^{1575 2266}!

ŽALMY

poznámky překladatele a odkazy

- 1 Hebr. „tehíllím“, tj. „chvalo zpěvy“, množné číslo výrazu u Nech. 12:46, pozn. 393. Český výraz „žalmy“ je přepis řeckého „psalmoi“, výrazu (jedn. číslo „psalmos“), jehož je použito v LXX, významem zde obdobného jako zde shora uvedený výraz hebrejský.
- 2 N. „rozhodnutí“, „radý“ (Ezr. 10:3, 8, pozn. 391; Nech. 4:15, pozn. 182), zde nejspíše ve smyslu jako v textu. Podle jiných „nevchází v radu“. Dále obdobně.
- 3 Vl. „v smýšlení“, tj. „v oblasti vymezené jejich myšlenkami“, „nenásleduje jich“. V. 2 a dále obdobně, srov. Deut. 6:7, pozn. 323. Týká se jen míst takto označených.
- 4 N. „nezastavuje se“.
- 5 N. „na sedadle“ (1 Sam. 20:18), také „v příbytku“ (Exod. 2:20). Dále obdobně.
- 6 Viz Gen. 34:19, pozn. 924; zde odvozené podstatné jméno, dále i tvary onoho slovesa.
- 7 Viz 1 Sam. 15:22, pozn. 631.
- 8 Viz Gen. 26:5, pozn. 674.
- 9 Viz Gen. 4:7, pozn. 132.
- 10 Viz Jós. 1:8, pozn. 30.
- 11 Vl. „stane se^{1711r}“, tj. „stane se a bude“, v. 1 a dále obdobně, i stran jiných sloves.
- 12 Viz Soud. 5:15, pozn. 326, zde poněkud jiný tvar, smysl jak v textu.
- 13 D. „a jeho“, dále obdobně.
- 14 Viz Gen. 8:11, pozn. 265.
- 15 N. „přivádí ke zduaru“ (2 Par. 7:11). Dále obdobně.
- 16 V původním textu jednotné číslo v hromadném smyslu.
- 17 N. „rozháni“, dále obdobně.
- 18 Viz Gen. 2:16, pozn. 74.
- 19 Sloveso jako v Gen. 6:18, pozn. 227.
- 20 Viz Gen. 18:19, pozn. 482.
- 21 Viz Exod. 12:3, pozn. 360.
- 22 N. „mizí“, „vytrácí se“.
- 23 Hebr. „gójím^{167r}“.
- 24 N. „rozsoptily“, „rozzuřily“, „rozbouřily“, „hlučně (n. „s povykem“) sešly“ (n. „srotily“), sloveso vyskytující se v SZ jen zde a v aramejštině Dán. 6:6 a dále.
- 25 N. „národy hlučí“ atd.²⁴ („rozhlučely se a hlučí“), dále obdobně, i stran jiných sloves.
- 26 Hebr. „leummím“, viz Gen. 25:23, pozn. 661.
- 27 Zde v tomto smyslu, n. „pronášeji“ (Jób 27:4), tj. snad „prohlašují“.
- 28 Vl. „nicotnou (n. „prázdnou“, „daremnou“) věc“. V Ž. 73:13 jako příslovce.
- 29 N. „sešla k poradě“.
- 30 N. „Strhejme“.
- 31 Viz Gen. 1:26, pozn. 40.
- 32 N. „sedící“, n. snad „trůnící“, dále obdobně.
- 33 Jako v 2 Král. 19:21; nikoli jako „se směje“ zde shora.
- 34 N. „potom“.
- 35 Viz Exod. 15:7, pozn. 506; týká se jen míst takto označených.
- 36 Viz Num. 27:3, pozn. 979.
- 37 N. snad „jeho (tj. „svého hněvu“) zárem^{35r}“, srov. např. Jób 20:23, pozn. 980, a j.
- 38 Viz 2 Par. 32:18, pozn. 1046; n. „zneklidňovat“, „jimi bude otrásat“ (Jób 23:16, pozn. 164 a 1116).
- 39 Sloveso jako „nalil“ v Gen. 35:14, jehož tvarem je následující „úlitbu“, pozn. 950, obdobně Exod. 30:9, pozn. 1066; zde ve smyslu jako v textu (n. snad „polil“, tj. „olejem“, tedy „pomazal“; tak i mnozí překládají), obdobně jako tvary téhož slovesa v Ž. 83:11¹⁹⁷⁴ a PřísL. 8:23, pozn. 426.
- 40 Podle LXX a Vulgaty „Já však jsem byl od něho ustanoven králem“; tím se tato slova připisují tomu, jenž se podle hebrejského textu ujímá slova ve v. 7.
- 41 Viz Gen. 47:26, pozn. 1289.
- 42 N. „ustanovení: Hospodin ke mně řekl“.
- 43 Viz Num. 18:20, pozn. 724.
- 44 N. „činit¹⁰⁷⁹ národy tvým vlastnictvím a tvou držbou“ (pak spíše „předmětem tvé držby“).
- 45 Jako „žezlo“ v Gen. 49:10.
- 46 Viz Gen. 24:53, pozn. 637.
- 47 Viz Exod. 35:22, pozn. 1221.
- 48 Vl. „ztvárnujícího“ (Gen. 2:7, pozn. 56); smysl je zde „nádobu hrncířem z hlíny zhotovenou“.
- 49 Vl. „Nyní“.
- 50 Viz Gen. 9:11, pozn. 291.
- 51 Viz Gen. 3:6, pozn. 96; Jób 34:27, pozn. 1536.
- 52 Viz Lev. 26:23, pozn. 892; v Ž. 6:1 a dále jiný tvar¹³¹.
- 53 Viz Gen. 28:17, pozn. 737; Lev. 19:3, pozn. 592, v. 14, pozn. 608.
- 54 Viz Jós. 7:15, pozn. 277.
- 55 Viz Exod. 20:5, pozn. 662.
- 56 Zde místo obvyklého „bén“ použito aramejského výrazu „bar“; jinak „Vyvoleného“ (Pís. 6:9), „Skvoucho“ (tamže v. 10, pozn. 193 na obou místech), „Neposkvrněného“ (Jób 11:4, pozn. 540); LXX a Vulgata mají znění „přijměte kazeň“ podle dnes sotva spolehlivě zjištělné předlohy.
- 57 D. „jako“.
- 58 Viz Deut. 32:37, pozn. 1203.
- 59 Hebr. „Mizmór“, odvozeno od slovesa přeloženého „hrát“ v Soud. 5:3, pozn. 286; mnohé překlady tento výraz podávají ve znění „žalm“, je to však slovo jiného kmene než nadpis „Žalmy“. Netyká se nadpisů jednotlivých žalmů v překladu zde.
- 60 N. „Dávidův“, dále obdobně, viz Num. 2:3, pozn. 65.
- 61 Viz Gen. 3:8, pozn. 102.
- 62 D. „co“, dále obdobně.
- 63 Jako „utiskovatele“ v Num. 10:9, viz tam pozn. 369.
- 64 N. „mnozí mě“.
- 65 Viz Gen. 31:43, pozn. 842.
- 66 Viz 1 Sam. 2:1, pozn. 70.
- 67 Toto slovo, vyskytující se 71krát v knize Žalmů (3krát u proroka Habakkúka), značí nejspíše jistý pokyn pro zpěvní přednes nebo hudební doprovod dotčené písně; snad „přestávku“ („pauzu“) nebo „mezihru“, nebo, podle jiných, „zesílení hlasitosti“.

- 68** Viz Jóna 15:26, pon. 748.
69 Viz Exod. 16:7, pozn. 556.
70 N. „lidí (Jób 12:2, pozn. 576), již (n. „kteří“)… mně položili“.
71 N. „postavily“, „rozestavily“²¹¹.
72 Viz Gen. 4:15, pozn. 152.
73 N. „čelist“ (Soud. 15:15, pozn. 744).
74 N. snad „Bože, takže všechny… zbiješ na... zlovlných zvyřázíš“. Dále obdobně.
75 Tj. snad „dirigentu“, hebr. „lammaccéach“, výraz nezcela jasného významu, odvozený však od „řízení“ v 1 Par. 15:21, pozn. 488. Podle jiných „k hudebnímu přednesu“ n. „k nacvičení“.
76 Viz Deut. 4:10, pozn. 224.
77 Viz Deut. 33:20, pozn. 1268.
78 Viz Gen. 33:11, pozn. 890.
79 Zde D. „až do čeho“ (n. „po co“).
80 Viz Soud. 16:10, pozn. 773, zde a dále jednotné číslo.
81 Viz 2 Par. 6:41, pozn. 326.
82 Viz Exod. 8:22, pozn. 258.
83 Sloveso jako v Exod. 15:14, pozn. 519.
84 Podle LXX „hřeňte se“; tak citováno v Ef. 4:26.
85 Viz Gen. 20:11, pozn. 537.
86 Viz Soud. 20:36, pozn. 500; stran v. 8 viz Gen. 34:25, pozn. 930. V Ž. 112:7 trpné přičestí, jež je jen tam a u Is. 26:3 a jehož smysl jsem se pokusil vystihnout opisem.
87 Viz Gen. 4:7, pozn. 139. V Ž. 141:2 odvozené podstatné jméno.
88 D. „radost od doby“, smysl jako v textu. Dále obdobně.
89 Tj. „jiných lidí vůbec“.
90 Vl. „spolu“.
91 Viz Lev. 13:46, pozn. 446; zde i „mi sám“ (n. „jediný“).
92 Hebr. „hannechilóth“, výraz nejistého významu, vyskytující se v SZ jen zde.
93 Viz Gen. 4:23, pozn. 165.
94 Sloveso jako v 1 Par. 28:9, pozn. 491; Nech. 8:3, pozn. 343; „uvaž“ v Deut. 32:7.
95 N. „mumlání“, v tiché modlitbě. V Ž. 39:3 smysl jako tam v textu.
96 Tj.¹⁸⁶⁰ „modlitbu“. Dále obdobně.
97 Tj. „vyslyšení“, viz 1 Sam. 4:13, pozn. 251.
98 Viz Num. 1:53, pozn. 61.
99 N. (přesněji, ale asi méně zřetelně) „Вонем облибы зловіле“. Dále obdobně.
100 Viz Gen. 19:9; 20:1, pozn. 498 a 525.
101 N. snad „zlo tě nebude obývat“, tj. „v tobě pobývat“^{100a}.
102 N. „zpupní“, „domyšliví“.
103 Jako „modlářství“ v 1 Sam. 15:23, zde a dále ve smyslu jako v textu.
104 Viz Gen. 4:10, pozn. 141.
105 Viz 2 Sam. 16:7, pozn. 669.
106 Viz 1 Par. 21:6, pozn. 708.
107 Viz 2 Par. 6:42, pozn. 328.
108 Viz 1 Král. 6:3, pozn. 326.
109 Viz Exod. 3:5 a dále, pozn. 1219.
110 N., podle jiných, „úkladníkům“, „slídičům“, „špehou-nům“.
111 Vl. „napřím“, „přímou učíš“.
112 N. „spravedlnosti, vzhledem k mým nepřátelům urovnej“.
113 Tj. „kohokoliv n. každého z nich“, dále obdobně.
114 Tvar slovesa jako v Exod. 15:17, pozn. 533.
115 Viz Jóna 6:2, pozn. 271; také „žádostivost“, „chtivost“.
116 V původním textu množné číslo v zesilujícím smyslu.
117 N. „Přičti jim vinu“, sloveso jako v Lev. 4:2, pozn. 93, v tvaru, v němž se v SZ vyskytuje jen zde, smysl jako v textu n. zde shora.
118 D. „od“, „z(e)“, v Ž. 6:7 „od žalu“, dále obdobně. V Ž. 79:2 smysl jako v textu.
119 N. „usnesení“, „úrad“, „rozhodnutí“, výraz příbuzný onomu v Ž. 1:2 a v podstatě téhož smyslu.
120 Viz Gen. 31:36, pozn. 836.
121 Viz Deut. 30:1, pozn. 1078.
122 Viz Deut. 1:26, pozn. 111.
123 Viz i Soud. 9:15, pozn. 544.
124 Viz Gen. 3:22, pozn. 119.
125 Viz Exod. 33:22, pozn. 938 a 1254; n. snad „budeš nad nimi clonou“.
126 Viz Exod. 28:38, pozn. 1013.
127 Jako „veliké štítý“ v 1 Král. 10:17.
128 N. „obkloupeš“, „ovíjíš“, „obepínáš“, sloveso jako v 1 Sam. 23:26, pozn. 878, souvisící s „korunu“ v 2 Sam. 12:30, pozn. 518, takže LXX a Vulgata překládají „kornoval jsi“ (tak je v Ž. 8:5; kde jiný tvar, obdobně i v Ž. 65:11¹⁵⁹⁰ a 103:4), což se podle mého soudu nevelmi dobře hodí ke „štitu“ shora.
129 Viz 1 Par. 15:21, pozn. 487.
130 Viz 2 Sam. 7:14, pozn. 356.
131 Viz Deut. 8:5, pozn. 384.
132 N. „zvdlý“.
133 Viz Exod. 15:15, pozn. 522.
134 Zde doslovně takto, nikoli jako v Ž. 4:2.
135 N. „z příčiny“ n. „za účelem“, pak snad „za účelem *projevení*“ svého“).
136 Viz Exod. 3:15, pozn. 113.
137 N. „ti děkovat“, viz 1 Par. 16:4, pozn. 511 a 894.
138 Viz Gen. 37:35, pozn. 1003.
139 N. „sténání“, „nařikání“.
140 N. „v každou“, dále obdobně.
141 Vl. „působím plavání (n. „vzplývání“) svého“.
142 Viz 1 Sam. 1:16, pozn. 17.
143 N. „zchátralo“, „upadlo“ (ve smyslu „úpadku“).
144 Viz Jóna 21:7, pozn. 701.
145 Viz Gen. 48:17; 49:10, pozn. 1307.
146 Viz 1 Král. 8:28, pozn. 514.
147 N. „nepřítelé musejí být zostuzeni“ (n. „zklamání“, tj. „ve svém očekávání“, n. „upadnout v rozpaky“ [Soud. 3:25, pozn. 216; 2 Král. 2:17, pozn. 85]). Dále obdobně v SZ.
148 Ve smyslu jako v 2 Král. 18:14.
149 Výraz nejasného významu, vyskytující se v SZ jen zde a v množném čísle u Hab. 3:1; podle některých „žalozpěv“.

- 150** N. „stran slov“, n. „na (tj. pak „odpověď na“) slova“, „po pronesení slov“.
- 151** Viz Soud. 3:15, pozn. 181.
- 152** N. „zachraň mě přede všemi pronásledujícími⁶¹“.
- 153** Tj. „každý z nich“, dále obdobně; n. „nervali, každých strhna“.
- 154** Viz Gen. 40:11, pozn. 1070.
- 155** Viz Deut. 32:4, pozn. 1117; v Ž. 37:1 a dále příbuzný a v podstatě souznačný výraz¹⁰⁰³.
- 156** Viz 1 Sam. 24:17, pozn. 899, sloveso, od něhož je odvozen výraz v Ž. 28:4 a dále⁸⁰¹.
- 157** N., podle některých, „mně *aneb jestliže jsem olupoval*“ („trhal“, „otrhával“).
- 158** D. „vytrhoval jsem bez příčiny mě utiskujících“, opis v textu v zájmu zřetelnosti.
- 159** N. „necht nepřítel pronásleduje a dostihuje mou duši“.
- 160** Viz Gen. 2:7, pozn. 57.
- 161** Vl. „usazuje“, viz Jób 11:14, pozn. 560.
- 162** Zde i „mou slávu“, tj. „nejcennější, co mám“, totiž „mou duši“. Dále obdobně.
- 163** Viz Jób 21:30, pozn. 1039.
- 164** N., podle některých, „pozvedni se v popuzení proti utiskujícím⁹⁸“.
- 165** N. snad „až přikážeš soud, bude³⁸⁷“.
- 166** N. „pro ně“, „vzhledem k němu“.
- 167** Viz Gen. 17:16, pozn. 459.
- 168** N. „Sud⁹⁷³ mě“, jiné sloveso než „soudit²²⁵“ zde shora. Dále obdobně.
- 169** Viz Gen. 20:5n., pozn. 532
- 170** N. „na“.
- 171** Viz Gen. 12:11, pozn. 360.
- 172** Množné číslo.
- 173** N. „spravedlivého, ano, ty, jenž zkoušce podrobuješ... ledviny, spravedlivý Bože!“
- 174** N. „před Bohem“, tj. snad „štit nese n. drží Bůh“. Podle LXX „u Boha“ n. „při Bohu“; tomuto znění dává přednost většina známých mi překladů novějších.
- 175** Viz Num. 23:10, pozn. 886.
- 176** Viz Soud., nadpis a dále, pozn. 1.
- 177** Tj. „zlovolný“.
- 178** Viz Gen. 4:22, pozn. 160.
- 179** Viz 1 Par. 5:18, pozn. 151; slovesa se používá i o nasazování šípů na tětivu.
- 180** Zde, podle některých, „namířil (n. „mířil“) jím“.
- 181** N. „na něho“, tj. „zlovolného“.
- 182** Viz Gen. 2:24, pozn. 89.
- 183** Tj. „v porodních bolestech“.
- 184** Viz Gen. 41:51, pozn. 1139.
- 185** Již působil jiným; dále obdobně.
- 186** N. „lež“, „klam“, ne však jako v Ž. 5:6⁸⁰ ani jako „klam“ tamže, nýbrž jako např. „lži“ v 1 Král. 22:22 a j.
- 187** Viz Gen. 37:20; 40:15, pozn. 991.
- 188** N. „důl“, „jámu“ (Jób 9:31, pozn. 492), ne však jako zde shora¹⁸⁷.
- 189** Tj. „jím způsobená¹⁸⁵“, dále obdobně.
- 190** Viz Gen. 6:11, pozn. 206.
- 191** Zde sloveso, na něž je v dotčené poznámce⁵⁹ poukázáno.
- 192** Překlad zde zvolen vzhledem k vazbě s 4. pádem v původním textu.
- 193** Znamená „hudební nástroj z Gathu“ (1 Sam. 5:8 a j.).
- 194** Viz Exod. 15:10, pozn. 512.
- 195** Viz Num. 27:20, pozn. 988.
- 196** D. „dej“, dále obdobně.
- 197** Zde snad i „vyvyšš“, „povznos“.
- 198** Tj. snad „buď nad nebesy vyvyšován n. veleben“ (snad „jestě více n. plněji“); žádný ze známých mi překladů nedbá skutečnosti, že sloveso „dej¹⁹⁶“ je v rozkazovacím způsobu, leč někteří v poznámkách k textu, v textu samém však tento tvar vesměs, snad podle starých překladů, nahrazují minulým časem oznamovacího způsobu a překládají „jenž si svou velebnost položil“ atd. Třebaže však nesporně je postavení rozkazovacího způsobu v textové souvislosti zde naprosto neobvyklé a působí nesnáž, nedovolil jsem si zmíněnou skutečnost pomínout a nahradit dotčený tvar jiným, takže jsem přeložil jako v textu, i mám za to, že použití rozkazovacího způsobu zde zdůrazňuje pisatelovo niterné nadšení Boží velikostí a slávou a jeho vřelou tužbu, aby On byl vždy vroucněji a plněji vyvyšován a veleben.
- 199** Tj. „modlitbami slabých, nemohoucích“.
- 200** Tj. „utiskujícím tvůj lid“, „Nepřítel“ zdola je „zevní nepřítel“, Exod. 15:3; 23:22 a j.
- 201** N. „odstranění“, „spotlačení“, tvar slovesa „přestal¹³⁷⁰“ („k dosažení toho, aby přestal škodit“). Dále obdobně.
- 202** D. „mstičího sama sebe“.
- 203** N. „Kdykoli“.
- 204** Viz Deut. 14:29, pozn. 599.
- 205** Viz Gen. 4:26, pozn. 174.
- 206** N. „že o něho pečuješ“ n. „ho máš na mysli“, viz např. Exod. 3:16, pozn. 116.
- 207** D. „chybět od Boha“, smysl jako v textu.
- 208** LXX pochopili tento výraz ve smyslu „bohů“, tj. „andělů“, a toto místo přeložili „proti andělům jsi ho něco málo zmenšil n. ponižil“; podle nich je citováno v Hebr. 2:6n. Podobně i Vulgata.
- 209** Viz Deut. 33:17, pozn. 1260; v Ž. 29:2 a 96:9 poněkud odlišný souznačný výraz.
- 210** Viz Gen. 3:16, pozn. 112.
- 211** Viz Gen. 3:15, pozn. 106.
- 212** Viz Deut. 7:13, pozn. 358.
- 213** Viz Gen. 11:6, pozn. 374.
- 214** Zde D. „jejich (v Ž. 53:3 „jeho“, tj. „všeho“) celek“.
- 215** Viz Gen. 1:25, pozn. 38.
- 216** Viz Gen. 7:14, pozn. 243.
- 217** Přidáno pro zřetelnost.
- 218** Viz Gen. 49:17, pozn. 1354.
- 219** Tj. „Smrt synu“ (n. „syna⁶⁰⁰“; snad se míní nářev písně tehdy známé pod tímto jménem, podle něhož se tento žalm měl zpívat. Tak i dále při jiných podobných názvech v nadpisech.
- 220** Viz Exod. 10:2, pozn. 314; Gen. 15:5, pozn. 415.
- 221** Viz Gen. 18:14, pozn. 478. V Ž. 77:11 a dále příbuzný výraz¹⁸³⁷.

- 222 Vl. „vraceni“, „návratu“, srov. Gen. 8:3, pozn. 252; Ž. 7:12 a dále obdobně.
- 223 Vl. „Při obratu mých nepřátel zpět oni“. Dále obdobně.
- 224 N. snad „před tvou tvář⁶¹“.
- 225 N. „záležitost“, „spor“, vl. „můj soud“, nesouvisí se „soudce“ zdola⁷⁶, souvisí však se „soudit“ v Ž. 7:8 a obdobně dále.
- 226 D. „soudce spravedlnosti“.
- 227 N. „okřikl“, „zakřikl“, dále obdobně, viz Gen. 37:10, pozn. 973, zde bez předložky.
- 228 Jednotné číslo snad v hromadném smyslu („zlovolné“, „zlovolníky“); pak shora spíše „vyhubil“. Dále obdobně, někde jde o hromadný smysl jednoznačně.
- 229 Viz Gen. 6:7, pozn. 199.
- 230 Viz Exod. 15:18, pozn. 534.
- 231 Jako „do nekonečna“ v 2 Sam. 2:26.
- 232 Viz Lev. 26:33, pozn. 924.
- 233 Viz Num. 14:33, pozn. 570; v Ž. 19:13 a dále smysl jako tam v textu.
- 234 Tj. „je s nimi navždy konec“.
- 235 N. „sedí“, „trůní“.
- 236 N. „soudit⁹⁷³“, zde snad v takovémto smyslu, ne však jako „soudit²²⁵“ zde níže, jež je totéž jako v Ž. 7:8.
- 237 Viz 1 Par. 29:17, pozn. 898.
- 238 Vl. „vyvššeninou“, zde a dále ve smyslu „útočiště“ (ne jako v Ž. 14:6³⁷⁶ a j.).
- 239 N. „deptanému“, „hnětenému“, souvisí se slovesem v Ž. 10:10²⁹⁴.
- 240 Viz Deut. 4:29, pozn. 255; 12:30, pozn. 514.
- 241 Zde snad i „mezi zástupy lidí“, viz Gen. 17:14 a dále, pozn. 649. Dále obdobně.
- 242 Viz Gen. 3:11, pozn. 103.
- 243 Viz Gen. 9:5, pozn. 284.
- 244 D. „je“, neboť „krev“ je v množném čísle. Podle jiných se týká „sužovaných³⁴⁶“.
- 245 Viz Jób 27:9, pozn. 888.
- 246 Viz Exod. 22:25, pozn. 772, zde spíše ve smyslu jako v textu („utiskovaných“, „týraných“, „trpících“). Podle čteného textu zde a obdobně dále „tichých“, „pokorných“, viz Num. 12:3, pozn. 456; srov. Jób 24:4, pozn. 1127, kde čtený text je jako zde psaný a naopak; tak je tomu i v tomto Žalmu ve v. 18.
- 247 Viz Gen. 16:11, pozn. 762.
- 248 Přečhodník; jinak „ty, vyzdvihující“ (n. „mohoucí¹⁸ vyzdvihnout“).
- 249 Zde smysl jako v textu („předmět chvály n. velebení“).
- 250 N. „slávu v branách dcery Cijjóna, plesat“.
- 251 Viz Gen. 1:7, pozn. 12.
- 252 D. „této“, snad ve smyslu „právě tě“. Dále obdobně.
- 253 Tj. „tajně nastražily“ (Jób 18:10; 31:33, pozn. 130). Dále obdobně.
- 254 Vl. „byla chycena“, jako „je dobyto“ v 1 Král. 16:18.
- 255 Viz Deut. 7:25, pozn. 372.
- 256 Vl. „dílo“ („výsledek činnosti“), ne však jako např. v Ž. 8:3 a jinde²⁰⁴.
- 257 Vykládá se jako „ztišení“, „uvažování“, „rozjímání“. Jinak viz Ž. 92:3²¹⁹.
- 258 Viz Exod. 23:11, pozn. 797.
- 259 Viz Soud. 3:10, pozn. 177.
- 260 Zde jde jen o psaný text; týká se jen míst takto označených.
- 261 Viz Gen. 31:36, pozn. 837; n. „Pýchou zlovolného sužovaní hoří“ (tj. „utrpením“).
- 262 Tj. „zlovolní²⁶⁴“.
- 263 Viz Jób 21:27, pozn. 1034.
- 264 N., podle jiných, „jsou (tj. „sužování“) lapání v... jež oni“ (tj. „zlovolní“).
- 265 Sloveso jako v 1 Par. 16:4 a dále, pozn. 544.
- 266 Zde a v Ž. 5:5 a obdobně dále v takovémto smyslu; snad také „chválí sám sebe“, „blahopřeje si“, „rozplývá se blahem“.
- 267 Viz Gen. 3:6, pozn. 95.
- 268 Tj., v souvislosti jako v textu²⁶⁹, „nad splněním (n. „pro“ [n. „za“] splnění, n. snad „velebi Boha [n. „svého boha“] za splnění) své tužby“.
- 269 N., podle některých, „velebi (pokrytecky) Boha při žádostivosti“, tj. „předstírá velebení Boha, přičemž je pln nezřízené žádostivosti“ (pak v takovémto smyslu²⁶⁸).
- 270 Vl. „odřezávajícímu“ (n. „odtínajícímu“ [Jób 6:9; 27:8, pozn. 289]), zde ve smyslu jako v textu („odřezávajícímu ze všeho pro sebe“).
- 271 N. „Hospodinu se rouhá“.
- 272 N. „hrabivý zlořeč (1 Král. 21:10, pozn. 973), rouhá se Hospodinu“.
- 273 Viz 2 Par. 32:26, pozn. 917.
- 274 Viz Gen. 3:19 a dále, pozn. 487.
- 275 N. „za pozvedání (n. „ohrnování“) svého nosu“.
- 276 Tj. „praví“, „si myslí“.
- 277 Tj. „Bůh“, n. „nebude se³⁴³“. Dále obdobně.
- 278 Vl. „jsou stálé“ (n. „pevné“).
- 279 Vl. „zpřed něho“, tj. „se stanoviska jeho dohledu“.
- 280 Vl. „utiskující“, jako např. v Ž. 6:7, viz Num. 10:9, pozn. 369.
- 281 Zde i „všechny jeho nesnáze“.
- 282 N. „pokolení, jež bude“ (n. „budou“).
- 283 Viz Deut. 29:21, pozn. 1067.
- 284 Viz Num. 5:21, pozn. 220.
- 285 N. „útlaku“.
- 286 Jako „v záloze“ v Soud. 9:34, zde ovšem množné číslo. Ve v. 9 sloveso jako tamže v. 32, pozn. 569.
- 287 Viz Gen. 25:16, pozn. 651.
- 288 N. „skrytě (n. „tajně“) hledí“, sloveso jako u Jób 10:13 a dále, pozn. 516.
- 289 N. „ubohém“, výraz nejasného významu; podle jiných, „bezbranném“, „bezmocném“, vl. snad „bezbrannosti“, „bezmocnosti“. Dále obdobně.
- 290 Viz Jób 38:40, pozn. 1217, zde a dále poněkud odlišný příbuzný a souznačný výraz.
- 291 Viz Deut. 4:20, pozn. 241.
- 292 Jako „vytáhli“ v Gen. 37:28.
- 293 N. snad „jeho“, tj. „jemu n. pro něho nalíčenou n. nastraženou“. Dále obdobně.

- 294** Vl. „stlačuje“, tj. snad „aby se zdál co nejmenším“.
- 295** Viz Jóba 9:13, pozn. 461.
- 296** D. „padne“; snad ve smyslu „kdekoli n. každý z nich“.
- 297** N. „sílu“, D. „jeho mocné“ (n. „silné“), tj. snad „drápy“ n. „tlapy“.
- 298** N. „jeho moci“^{297a}.
- 299** N. „smí“.
- 300** Viz Num. 23:21, pozn. 898.
- 301** Tj. „abys odplatil“^{299a}.
- 302** Podle LXX a Vulgaty „abys je odevzdal do svých rukou“, takže vlastně „svýma rukama uchopil“ a tedy „do svých rukou dostal“ (n. „vzal“). Tohoto smyslu se v podstatě přidruží i některé novější překlady.
- 303** Vl. „opouští“, dále obdobně.
- 304** Tj. „pokud jde o sirotka, ty jsi mu n. jeho“.
- 305** N. „Roztříšit“, „rozdrt“, Ž. 3:7 a dále obdobně, v Ž. 104:11 smysl jako tam v textu.
- 306** N. „zlý“, nesouvisí však s předchozím „zlovolného“.
- 307** Tj. snad „zda je tomu tak? Nikoli, nýbrž ji zcela jistě najdeš“; znění, jež podávám v textu, považuji za nejednodušší a k hebrejskému textu bez úprav a doplňování neježe přiléhající překlad tohoto poněkud nejasného jeho zlovůli, až ji nebudeš moci najít“ apod.
- 308** Zde bez předložky, viz Gen. 9:12, pozn. 293.
- 309** Tj. „budou vyhubeny“ (ne snad „samy se vyhubí“), znění v textu zvoleno k jednoznačnému vyjádření skutečnosti, že jde o dokonavé sloveso; jinak snad „vyhynou“.
- 310** N. snad „kěz uslyšíš“, dále obdobně.
- 311** N. „upevňuješ“^{310a}, dále obdobně.
- 312** N. „bylo pozorné“, jinak „své ucho jsi činil pozorným“, „svému uchu jsi dával pozorné naslouchat“, „svůj sluch jsi zbystřoval“ Ž. 5:2 a dále obdobně.
- 313** Tj. „ze země pocházející“^{315a}.
- 314** N. „pokračovat v“, D. „přidávat“^{1497 k}. Dále obdobně.
- 315** N. „smrtnelník stupňovat zstrašování (pak ve smyslu „vyhánění n. vypuzování zstrašování“) ze země“.
- 316** N. snad „klidte se“, „táhněte“, význam slovesa, jehož je zde použito, zahrnuje pojem „vyhnanství“, „vyhoštění“, srov. příbuzné sloveso v Lev. 12:2, pozn. 391.
- 317** Množné číslo zde snad značí, že je Dávid takto osloven jako představitel houfy vyhoštěnců (1 Sam. 22:1n.). Čtený text však, jemuž dávají přednost LXX i Vulgata a většina známých mi překladů novějších, má číslo jednotné („uteč“ atd.³¹⁶), takže podle něho třeba následující „ptáčkové“ chápat doslovně v jednotném čísle („ptáčku“).
- 318** N. „na vaše hory“, „do vašich hor“, viz Gen. 14:10, pozn. 398. Dále obdobně.
- 319** Viz Lev. 14:4nn., pozn. 461.
- 320** LXX a Vulgata místo „harchem“, „vaši horu“, „vaše hory“, četli „har kemó“, „horo (n. „hory“) jako“ a přeložili „na horu (n. „hory“) jako vrabec“ (LXX „epi ta ore hóš strúthion“, Vulgata „in montem sicut passer“). Tomuto smyslu dávají přednost i mnohé novější překlady, z nichž některé vkládají spojku „jako“, ale ponechávají znění „vaši horu“ n. „vaše hory“ shora.
- 321** Viz Jóba 3:6 a dále, pozn. 534.
- 322** Zde i „v úkrytu“ (n. „skrýš“).
- 323** Vl. „bořit“, „strhávají“.
- 324** Viz Jóba 3:9, pozn. 111.
- 325** Viz Gen. 3:16, pozn. 656.
- 326** N. „lidi“, dále obdobně, viz Gen. 1:26, pozn. 41.
- 327** Zde v obrazném smyslu („neštěstí, do nichž bude něčím jakoby návnadou vláknán“).
- 328** Viz 2 Par. 31:3n., pozn. 1014.
- 329** D. „vichr žáru“ (n. „palčivostí“)¹¹⁶.
- 330** Viz Gen. 9:5, pozn. 285.
- 331** Viz Exod. 2:13, pozn. 68; 20:16, pozn. 669.
- 332** Viz Gen. 11:1, pozn. 327.
- 333** D. „rtem kluzkosti“ (n. hladkosti)¹¹⁶, tj. „úlisnou n. svůdnou řečí“. Dále obdobně.
- 334** Viz Exod. 20:7, pozn. 666.
- 335** N. „klam“, „zlobu“, viz Exod. 23:1, pozn. 780. Značí i „modlu“, „nepravého boha“.
- 336** D. „v srdci a srdci“, smysl jako v textu.
- 337** Viz Gen. 17:14, pozn. 1118.
- 338** N. „kěz Hospodin vytíná“.
- 339** D. „mluvící velikostí“, tj. „velikášství“.
- 340** N.¹⁵⁴⁰ „dokážeme hrdinství“, „převládáme“.
- 341** V příčinném smyslu; D. „od“, „z“, dále obdobně.
- 342** N. „drancování“, „týrán“ n. „násilí páchané na“, viz Jóba 5:21, pozn. 251.
- 343** Viz Exod. 25:37, pozn. 895.
- 344** N. „soptí se na něho“ (n. „po něm“)¹¹³, tj. „vztekem n. nenávisť“; totéž sloveso je v Ž. 10:5 ve smyslu jako tam v textu (výraz pohrdání n. posměchu); viz i Ž. 27:12⁷⁸⁹.
- 345** N. „v tavicí peci“, výraz nejistého významu, vyskytující se v SZ jen zde.
- 346** Tj. snad „prosté zemitých příměsí a jako takové prokázané“; podle jiných „na zemi“ n. „v kelímku (n. „pec“i) ze země“, tj. „z hlíny“.
- 347** Jako „čištěné(ho)“ v 1 Par. 28:18; 29:4; viz i Is. 25:6, pozn. 1258.
- 348** Viz v. 5^{246 258}.
- 349** Viz Gen. 17:9, pozn. 449; v Ž. 63:6; 90:4 a 119:148 odvozený výraz.
- 350** Viz Exod. 34:7, pozn. 1191.
- 351** Podle některých, i LXX a Vulgaty, „nás“.
- 352** N. „chránit ho od tohoto pokolení (tj. „od nynějšíka“) navždy“.
- 353** Tj. snad „bezstarostně“, „spokojeně“.
- 354** Tj. „vyvývající³⁵⁵ nízkost“ („špatnost“, „ničinnost“).
- 355** N. snad „od dětí“⁶⁰, tj. „se strany dětí“, „vyvolávaného n. zaváděného dětmi“.
- 356** Podle některých „starosti“.
- 357** Tj. snad „v noci něco očekávat, co se ve dne nespíná, a proto zármutek ze zklamání“.
- 358** Opis v textu uchováva v překladu předložkovou vazbu, jaká je v textu původním.
- 359** Srov. Ž. 53.
- 360** Viz Gen. 34:7, pozn. 913; Deut. 32:6, pozn. 807.
- 361** Viz Gen. 6:17, pozn. 205 a 207.
- 362** N. „své chování“ (n. „jednání“, „počinání“). Ž. 9:11 a dále obdobně.

- 363** Viz Deut. 29:9, pozn. 1050.
- 364** Vl. „zkysali“, jako mléko.
- 365** Viz Num. 11:1 a dále, pozn. 470, totéž sloveso jako „jídají“ zdola.
- 366** Viz Gen. 31:54, pozn. 851; v Ž. 147:9 smysl jako tam v textu.
- 367** Znění „jako by jedli chléb“, uváděné, snad podle LXX n. Vulgaty, převážnou většinou známých mi překladů, sotva lze odvodit z hebrejského textu bez doplňování. Překlad, jež je v shodě s nemožnými podávám v textu, dává, mám za to, dobrý smysl, vyjadřuje lhostejnost „působců špatnosti“ k osudu „szíraných“; srov. Gen. 37:25.
- 368** Snad ve smyslu „pořádají hostiny“, „hovi si na hostinách“, viz Gen. 43:25 a srov. v. 16 tamže, pozn. 1193; podobně tam i kap. 18, vv. 5 a 7n.; 1 Sam. 28:22, 24.
- 369** Tj. „nedbají“, lze ovšem chápat i ve smyslu „nevzývají“, jako v Ž. 17:6 a jinde, jemuž většina známých mi překladů i zde dává přednost, mám však za to, že znění v textu se lépe hodí k pojmu „hostiny“, zahrnutému snad v předchozím výrazu³⁶⁸.
- 370** N. „Tehdy“, „potom“, tj. „jednou“. Dále obdobně podle textové souvislosti.
- 371** D. „hrůzou“, „leknutím“.
- 372** N. „vylekají“, „rozehvějí“, dále obdobně.
- 373** Zde ve smyslu „mezi lidmi jistého druhu n. něčím vyznačenými“, zde tedy
- 374** „mezi spravedlivými lidmi“.
- 375** Zde i v takovémto smyslu („působit zklamání n. ostudu z jejich nesplnění“).
- 376** N. „předmětem spoléhání“ (n. „důvěry“), výraz odvozený od slovesa v Ž. 2:12 a dále⁵⁸.
- 377** D. „Kdo může¹⁸ dát“, dále obdobně.
- 378** Viz Deut. 30:3, pozn. 1081 a 1082.
- 379** Viz 2 Sam. 22:24, pozn. 884.
- 380** Vl. „nechodí“ (nikoli jako ve v. 2), „neobchází“, „nepobíhá“, tohoto slovesa se však zpravidla používá o „chození“ atd. za jistým účelem, často nežádoucím, např. pomlu, jako zde a v 2 Sam. 19:28, vyzvědačství v Gen. 42:9 apod.
- 381** Viz Jób 19:14, pozn. 905; zde. snad „sousedů“. Dále ve smyslu jako v textu.
- 382** Vl. „svého“.
- 383** Viz 1 Sam. 15:9, pozn. 623.
- 384** N. „zamítán“, sloveso jako „zavrhat“ u Jób 5:17, pozn. 369. Dále obdobně.
- 385** Viz Exod. 20:12, pozn. 456.
- 386** Vl. „k způsobení zla“, tj. „sobě“.
- 387** Viz Gen. 16:4, pozn. 438.
- 388** Viz Gen. 17:12, pozn. 453.
- 389** Viz Deut. 23:19, pozn. 850.
- 390** N. „zakolísat“, „zapotácet“, dále obdobně.
- 391** Výraz nejasného významu, podle některých „báseň“ n. „zlatý klenot“.
- 392** Tak podle starých překladů; hebrejský text je zde zřejmě porušen, neboť uvádí znění „řekla jsi“, jež nedává smyslu, leč s doplněním „má duše“, jak někteří činí.
- 393** Tj. „v zemi příslibu“; n. snad „na zemi“ („nikoli v nebesích“). Dále obdobně.
- 394** Tj. „hodní“, znění v textu významově lépe odpovídá výrazu v textu původním¹⁹⁴ (zde ve smyslu „vzácní“, „významní“, „vážení“), ale stejně umožňuje, ač je snad v takovémto spojení méně obvyklé, v překladu vyjádřit skutečnost, že dotčený výraz je (v SZ jen zde a u Jer. 25:34nn., viz tam pozn. 1264) v tzv. vázaném stavu, jenž v hebrejštině dodává následujícímu podstatnému jménu postavení všeobecně odpovídajícího 2. pádu, ač se to v překladu často musí vyjádřit jinak⁹⁸.
- 395** Viz 1 Sam. 15:22, pozn. 631.
- 396** Všechny známé mi jiné překlady pomíjejí vázaný stav³⁹⁴ výrazu shora¹⁹⁴ a podávají toto místo zpravidla ve znění „vzácní; v nich je všechno mé zalíbení“.
- 397** Viz Jób 9:28, pozn. 484.
- 398** D. „jejich“.
- 399** Viz Gen. 4:25, pozn. 173.
- 400** Tj. „bohem“.
- 401** N. „zaměnili (tj. „Hospodina“) za jiného“. Totéž sloveso je v Ž. 15:4 a dále.
- 402** Sloveso jako „nalil“ v Gen. 35:14.
- 403** Tj. „nepravých bohů“.
- 404** Viz Gen. 35:14, pozn. 950.
- 405** Tj. „od jejich krvavých obětí“, „úliteb při nich konaných“.
- 406** Vl. „údělu“ (nesouvisí s „podílem“ shora), jako např. „podílu“ v Deut. 10:9; zde ve smyslu „na mne připadajícím podílem“. Dále obdobně.
- 407** D. „Podílem mého dědictví a mé číše“.
- 408** N. „pevně držíš“, snad „zajišťuješ“, aby se neztratil. Dále obdobně.
- 409** Tj. „losem určený podíl“, viz Num. 33:54.
- 410** Viz Deut. 32:9, pozn. 1128.
- 411** Vl. „v příjemnostech“ (Jób 36:11), tj. „šťastně“, „příznivě“. V. 114²² a dále obdobně.
- 412** Vl. „krásným se stalo (n. „ukázalo“) dědictví pro mne“, opis v textu snad lépe vystihuje smysl zde použité předložkové vazby.
- 413** Viz Gen. 9:26, pozn. 409.
- 414** Viz Jób 16:13, pozn. 794.
- 415** Zde v tomto smyslu; nikoli jako „duši“ ve v. 10 a jinde.
- 416** Viz Deut. 33:12, pozn. 491.
- 417** Tvar slovesa jako v Exod. 25:8, pozn. 866.
- 418** Viz Deut. 11:2, pozn. 86.
- 419** Viz Jób 17:14, pozn. 847.
- 420** Viz Gen. 2:7, pozn. 59.
- 421** N. „nasyčení“, „syťost“.
- 422** N. „milé (n. „příjemné“) věci“.
- 423** Viz 1 Král. 8:28, pozn. 516.
- 424** N. „klamnými“, „podvodnými“, D. „rty lsti (Gen. 34:13) n. klamu (Ž. 5:6; Jób 31:5) n. podvodu“ (Ž. 10:7; Gen. 27:35). Dále obdobně.
- 425** Viz Gen. 4:16, pozn. 153.
- 426** Viz Exod. 3:10 a dále, pozn. 252.
- 427** N. „můj“ (ve smyslu „mne se týkající²³⁵⁷“) rozsudek n. soud“.

- 428** Zde lze chápat jako příslovce; n. „tvé oči (n. snad „kéz tvé oči“) spatřují (n. „prohlédají“, „rozpoznávají“) poctivost“ (n. „správnost“, „upřímnost“).
- 429** N. „vyšetřoval“, „prozkoumával“, „navštěvoval“, „zajímal ses“.
- 430** N. „přetavoval“, jako v Ž. 12:6, dále obdobně. Viz Soud. 7:4, pozn. 458.
- 431** N. „myslení“, „úmysl“; v Ž. 31:13 a dále sloveso, od něhož je tento výraz odvozen.
- 432** Tj. „nepředstihuje“, „nepředbíhá“; v Ž. 18:12 smysl jako v textu tam⁴⁹².
- 433** N. „podle slova“.
- 434** Tj. „abych se jich vyvaroval“.
- 435** Vl. „kroky“, ne však jako „kročeji“ shora; zde smysl jako v textu.
- 436** Viz Gen. 24:14, pozn. 614.
- 437** Zde v tomto smyslu.
- 438** D. „zachránce na tvou pravici spoléhajících“, opis v textu pro zřetelnost.
- 439** Viz Jób 27:7, pozn. 1207.
- 440** N. „laskavosti, vysvoboditeli... spoléhají, od (n. „z“) moci odpůrců“.
- 441** N. snad „laskavosti, zachránce (n. „vysvoboditeli“) v tvou pravici se před odpůrci utíkajících“.
- 442** D. „zřítelnicí, dceru“.
- 443** D. „toto“, smysl jako v textu. Dále obdobně.
- 444** Viz Soud. 5:27, pozn. 358.
- 445** D. „v duši“, smysl jako v textu.
- 446** N. „mými smrtelnými nepřáteli – zavádějí proti mně“.
- 447** Viz 2 Král. 6:14, pozn. 321.
- 448** D. „jeho“, smysl jako v textu.
- 449** D. „Zavřeli... v svůj tuk“, tj. „tuk pokrývající vnitřnosti“, Lev. 3:3, jako se zavírají dveře, srov. např. Jób 3:10, takže tedy „zavřeli dveře tuku za svými niternými city“, „stali se necitelnými, nemilosrdnými“. Srov. Deut. 32:15; Jób 15:27.
- 450** N. „v nadutosti“ (n. „pyše“, „domýšlivosti“). V Ž. 89:9 a 93:1 smysl jako tam v textu.
- 451** Tj. „v našich kročejích“, „vyčíhali naše kročeje a“.
- 452** Podle čteného textu „nás“.
- 453** Mnozí chápou ve smyslu „k povalení *mne* n. *nás*“.
- 454** Tj. snad „aby se nemuseli dívat na mé n. naše utrpení a nebyli pohnuti k soucitu“.
- 455** Sloveso jako „nerval“ v Ž. 7:2, „rvát“ v Gen. 49:27.
- 456** Viz Soud. 14:5, pozn. 705.
- 457** Viz Deut. 23:4, pozn. 819, zde v nepřátelském smyslu⁴⁸⁰.
- 458** Viz Soud. 11:35, pozn. 636.
- 459** N. „zachraň svým mečem mou“, Ž. 18:2 a dále obdobně.
- 460** N. „dej mě duši uniknout před zlovlným – tvým mečem“. V. 14 obdobně.
- 461** Viz Deut. 2:34, pozn. 162.
- 462** N. „z tohoto věku“, „pozemských věcí“, dále obdobně.
- 463** Viz Gen. 25:23, pozn. 660.
- 464** N. „pokladem“, „svými dobrými věcmi“¹⁶⁴, vl. „něčím ukrývaným n. uchovávaným“⁷⁵⁴.
- 465** Vl. „nasyčování“, „přesyčování“; jinak „mají hojně dětí“, pak vl. „jsou nasyčování dětmi“, závěr verše však je, zdá se, v souladu spíše se zněním uvedeným v textu.
- 466** Viz Exod. 20:4, pozn. 661; Num. 12:8, pozn. 465; ne jako „podobá“ zde ve v. 12.
- 467** Viz 2 Sam. 22.
- 468** Viz Num. 20:8, pozn. 763.
- 469** Viz 1 Sam. 22:4, pozn. 838.
- 470** Jiný výraz než v Ž. 17:7 a jinde⁶⁶, odvozený od dotčeného slovesa⁴⁵⁹.
- 471** Viz 1 Sam. 2:1, pozn. 69.
- 472** Viz 2 Sam. 22:3, pozn. 854; netýká se míst bez tohoto označení.
- 473** Viz 2 Sam. 22:4, pozn. 856.
- 474** Tj. „pouta“.
- 475** Viz Gen. 26:17, pozn. 684.
- 476** Viz 2 Sam. 22:5, pozn. 858.
- 477** Viz 2 Sam. 22:5, pozn. 859.
- 478** Viz 2 Sam. 23:6, pozn. 943.
- 479** Viz 1 Sam. 16:14, pozn. 663.
- 480** Viz 2 Sam. 22:6, pozn. 862.
- 481** Viz Exod. 23:33, pozn. 833.
- 482** Viz 2 Sam. 22:7, pozn. 864.
- 483** Viz Exod. 15:14, pozn. 519.
- 484** Viz Gen. 4:5, pozn. 138.
- 485** Viz Gen. 13:1, pozn. 368.
- 486** Viz Exod. 20:21, pozn. 673.
- 487** N., podle jiných, „letem se přihnal“, „prudce přiletěl“.
- 488** Viz Gen. 33:17, pozn. 903; Lev. 23:34, pozn. 755.
- 489** Viz Jób 22:14, pozn. 1068.
- 490** Viz Deut. 33:26, pozn. 1286; Jób 36:28, pozn. 1605.
- 491** Viz 2 Sam. 22:13, pozn. 867; sloveso je zde ve v. 28.
- 492** Tj. „pomínuly“, „rozešly se“.
- 493** Viz 2 Sam. 22:13, pozn. 868.
- 494** Viz 1 Sam. 1:6 a dále, pozn. 19.
- 495** Viz Gen. 14:18, pozn. 408.
- 496** Viz 2 Sam. 22:15, pozn. 871.
- 497** Viz Exod. 14:24, pozn. 480 a srov. Deut. 2:15, pozn. 141.
- 498** Viz 2 Sam. 22:16, pozn. 874.
- 499** Viz 2 Sam. 22:16, pozn. 876.
- 500** Viz Gen. 2:7, pozn. 58.
- 501** Viz Gen. 3:22, pozn. 118.
- 502** N. „projevili“, toto sloveso je zde součástí překladu v textu následujícího slovesného tvaru „ukázali (n. „stali“, „projevili“) se silnějšími“ (n. „silnými“), jehož smysl je v hebrejštině vyjádřen jediným slovem („ámčú⁵⁰⁵“); v Ž. 51:4 a 142:6 obdobně, jinde je v překladu Žalmů totéž číslo poznámky jako zde odkazem na pozn. 460 v 1 Sam. 4:9 a dále.
- 503** D. „ode“.
- 504** Viz Deut. 31:6, pozn. 1091.
- 505** Viz 2 Sam. 22:18, pozn. 879.
- 506** Viz Deut. 32:35, pozn. 1193.
- 507** Netýká se souběžného místa v 2 Sam. 22:19.
- 508** Viz 2 Sam. 22:20, pozn. 881.

- 509** Viz Gen. 14:16, pozn. 406.
510 Viz 2 Sam. 22:23, pozn. 882.
511 Viz Exod 12:14, pozn. 386.
512 Vl. „s ním“, „při něm“, jiná předložka než v souběžném místě 2 Sam. 22:24, táž jako zde ve vv. 25n.
513 Viz 2 Sam. 22:24, pozn. 885.
514 Viz Gen. 4:13, pozn. 146.
515 Viz 2 Sam. 22:26, pozn. 886 (zde se týká slovesa, o němž je tam zmínka).
516 Viz 2 Sam. 22:26, pozn. 887.
517 Viz Exod. 10:11, pozn. 332.
518 Viz 2 Sam. 22:26, konec verše, pozn. 884.
519 Viz 2 Sam. 22:27, pozn. 888.
520 Viz Deut. 32:5, pozn. 1120.
521 Viz 2 Sam. 22:27, pozn. 890.
522 Viz Gen. 49:19, pozn. 1361.
523 Viz 2 Sam. 22:30, pozn. 893.
524 Viz Num. 5:20, pozn. 219.
525 Viz Exod. 18:21, pozn. 627.
526 Viz 2 Sam. 22:33, pozn. 899; netýká se slova „čině“ ve v. 33.
527 Viz 2 Sam. 22:34, pozn. 901.
528 Přechodník.
529 Viz Num. 21:1, pozn. 788.
530 Viz Gen. 4:22, pozn. 161.
531 Viz 2 Sam. 22:35, pozn. 903.
532 Viz 2 Sam. 22:35, pozn. 904.
533 N. „posilňovala“ (Gen. 18:5 a j.), dále obdobně.
534 N. „mírnost“, „tichost“, „jemnost“.
535 Viz Gen. 32:10, pozn. 859.
536 Viz 2 Sam. 22:37, pozn. 906.
537 Jiný výraz než v Ž. 17:5 a 11.
538 Viz 2 Sam. 22:37, pozn. 907.
539 Viz Gen. 41:30, pozn. 1106.
540 Viz 2 Sam. 22:37, pozn. 908.
541 Viz Num. 24:8, 17, pozn. 931; Deut. 32:39; 33:11, pozn. 1209.
542 Viz Exod. 15:7, pozn. 505, ale
543 jiné sloveso než v Exod. 15:7.
544 Viz 2 Sam. 22:41, pozn. 913.
545 Viz 2 Sam. 22:43, pozn. 914.
546 Viz 2 Sam. 22:43, pozn. 915.
547 N. „před větrem“, D. „na tváři (n. „před tváří“) větru“. Dále obdobně.
548 N. „vyhazoval“, „vyléval“, „vykydával“.
549 Jako „váda“ v Gen. 13:7, množné číslo. Dále obdobně, někde číslo jednotné.
550 Viz 2 Sam. 22:44, pozn. 918.
551 Viz Gen. 29:15, pozn. 749.
552 Viz 2 Sam. 22:44, pozn. 919.
553 Viz 2 Sam. 22:45, pozn. 921.
554 Viz Exod. 2:22, pozn. 83.
555 Viz Deut. 33:29, pozn. 1293, zde jiný tvar téhož významu.
556 N. „ochabovat“, „slábnout“, viz Exod. 18:18, pozn. 620.
557 N. „třesením“, „bázní“.
558 D. „budou se chvět“ atd.⁵⁵⁷, smysl jako v textu.
- 559** Viz 2 Sam. 22:46, pozn. 923 (jen poslední větu) a 924; překlad Vulgaty na tomto místě zní „claudicaverunt a semitis suis“, kulhali od (n. „se“) svých stezek“ (n. „cest“), podobně LXX „echólanan apo tón tribón autón“, neboť místo „mimmisgeróthéhem“ četli¹⁹⁸⁵ „mimmisilóthéhem“.
560 Předložková vazba táž jako v 2 Sam. 22:48, pozn. 925, zde však je proti onomu místu použito v dotčeném významu slovesa „dávat“, „mluvit“, „vyslovovat (se)“, ve tvaru vyskytujícím se v SZ jen zde a v Ž. 47:3, jehož použití na těchto místech lze snad pochopit ve smyslu „poroučí n. slovem donucuje sklonit se podle mne“.
561 D. „muže násilí¹⁹⁹⁰“, jako v 2 Sam. 22:49, pozn. 927, zde však je „násilí“ v čísle jednotném.
562 Viz 2 Sam. 22:50, pozn. 928.
563 Viz 2 Sam. 22:51, pozn. 930, kromě zmínky o čteném textu.
564 Množné číslo zde i ve smyslu „mnohá vysvobození“. Dále obdobně.
565 Viz Gen. 13:15, pozn. 383.
566 Viz Gen. 1:6nn., pozn. 10.
567 Viz Num. 18:9, pozn. 709.
568 N. „den (ke) dní“, dále obdobně.
569 N. „prýštit“, „tryskat“, „překypovat“, dále obdobně.
570 Viz Jób 32:6 a 10, pozn. 728.
571 N. „znalost“, „poznání“, n. snad „vyjevuje poučení“, tj. „skutečnosti sloužící k nabytí vědomosti“ atd.
572 Viz Gen. 3:8, pozn. 99.
573 Mnozí chápou ve smyslu „jejich zvuk nebyl uslyšen“, tj. „nejde o přirozeným sluchem vnímatelnou řeč a slova“. Záporná částice „belí“, již je zde použito, však má v jistém smyslu vztážený význam opravňující k chápání, jemuž jsem spolu s jinými, i s LXX a Vulgato, dal v textu přednost. Souhlasí s ním i v. 4; srov. také Řím. 1:19n.
574 D. „jejich šňůra“, tj. „k měření“, viz např. 1 Král. 7:23, zde ve smyslu jako v textu („vyměřená oblast n. obor“). LXX zde četli „kól“, „zvuk“, a tak i přeložili („fthongos“); toto znění je citováno v Řím. 10:18. Podobně Vulgata („sonus“).
575 Vl. „vyšel⁴²⁶“.
576 Viz Jóba 4:2, pozn. 154.
577 Vl. „okrají“, jako ve v. 6, D. „konci“. V Ž. 48:10 a 65:5 příbuzný souzračný výraz.
578 Zde ve smyslu „oblasti uvnitř okrajů“, „okrají n. konci uzavřené n. vymezené“.
579 Viz v. 1.
580 Viz Gen. 13:16, pozn. 384.
581 N. „krytu“, „přístřešku“, výraz vyskytující se v SZ ještě jen u Is. 4:5 a Jóela 2:16.
582 Viz Gen. 6:4, pozn. 192.
583 Viz 1 Sam. 1:20, pozn. 49, zde ve smyslu jako v textu; nesouvisí s „běh“ ve v. 5.
584 N. „obnovuje“, viz Rúth 4:15, pozn. 174.
585 Viz Gen. 42:20, pozn. 1157; Jóba 12:20, pozn. 616.
586 N. „nevědomého“, „neučeného“, dále obdobně.
587 Viz Jóba 11:4, pozn. 540; také „jasný“, nesouvisí však s následujícím „rozjasňuje“.

- 588** Vl. „stojí“.
- 589** Viz Jóna 28:17, pozn. 1270.
- 590** N. „tekoucí“, „kapající“.
- 591** N. „varovat“, „je jimi poučován“ (n. „varován“).
- 592** N. „pochybení z nedopatření“ (n. „přehlédnutí“, „omylu“).
- 593** N. „kdo je rozpoznává“ (n. „pozoruje“), dále obdobně.
- 594** Viz Jóna 9:28, pozn. 485.
- 595** Viz 2 Sam. 18:16, pozn. 741.
- 596** N. „pyšnými“, „nadutými“, „úmyslně (n. „svévolně“) hřešícími“. Dále obdobně.
- 597** Vl. „k blahovůli přijetí“, viz Lev. 1:3, pozn. 11.
- 598** Viz Lev. 25:25, pozn. 814.
- 599** Viz Gen. 35:3, pozn. 942.
- 600** Tj. „k záchraně n. vysvobození“, sloveso souvisí se „záštitou“ v Ž. 9:9²³⁸; srov. jiný tvar téhož slovesa u Jóna 5:11 („posazování... na vyvýšeniny“).
- 601** Viz Exod. 26:33, pozn. 936.
- 602** Vl. „kěz ze svatyně posílá tvou“.
- 603** Viz Lev. 2:1, pozn. 47.
- 604** Tj. „jako tučnou (tj. „hodnotnou“) přijímá“.
- 605** Viz Lev. 1:3, pozn. 7.
- 606** Lze chápat ve smyslu „tebou způsoben“ i „vysvobození tebe“.
- 607** N. „žádosti“, „prosbý“.
- 608** N. „vždy (n. „pokaždě“) vysvobozuje“, dále obdobně.
- 609** N. „hrdinskými činy“, „hrdinstvími“, viz Soud. 5:31, pozn. 374. Dále obdobně.
- 610** Viz Jóna 5:4, 11, pozn. 210.
- 611** Ve smyslu „s chválou n. chloubou n. honosením“.
- 612** Viz Jóna 4:4, pozn. 160.
- 613** Vl. „vysvobod“, v textu opis, neboť sloveso je zde bez předmětu.
- 614** N. „zadržel“ (Gen. 30:2; Jób 20:13). Dále obdobně.
- 615** N. „vycházíš mu vstříci“, zde v příznivém smyslu, srov. i Jóna 3:12, pozn. 119.
- 616** N. „hojným požeňáním“¹⁶⁶.
- 617** Viz 2 Sam. 12:30, pozn. 518.
- 618** Vl. „se svou tvář“, tj. snad „radostí spojenou s blízkostí tvé tváře“. Ž. 16:11 a dále obdobně.
- 619** N. „takže“.
- 620** N. „se nemůže zviklat“.
- 621** N. „neboť král... a v laskavost Nejvyššího – nevíklá se“, „jestliže král důvěruje v Hospodina, pak se laskavostí Nejvyššího nevíklá“.
- 622** Viz Gen. 4:14, pozn. 151.
- 623** Zde překlad zvolen vzhledem k následující předložkové vazbě.
- 624** D. „tváře“.
- 625** D. „pečí ohně“.
- 626** Tj. vl. „obsahem ohnivé pece“, „ohnivou pecí se vším, co v ní hoří“.
- 627** N. snad „napřáhlí“, „na tebe svrhli“ (n. „nahrnuli“).
- 628** N. „stačit“, vl. „moci“.
- 629** Vl. „rameny“¹⁶⁶, zde smysl jako v textu (snad „lopatkami“¹⁶⁶; srov. i Gen. 48:22, pozn. 1311, a 1 Sam. 10:9, pozn. 438, kde je použito téhož výrazu).
- 630** Vl. „činit zády“, tj. „abys viděl jen jejich záda a tak aby se v tvých očích jakoby stali pouhými zády“.
- 631** Tj. snad těch, kteří nebudou stačit utéci.
- 632** Nesouvisí se „zaměřili“ ve v. 11.
- 633** Tj. „laň úsvitu“.
- 634** Viz Jób 3:24, pozn. 149; ve v. 13 a dále odvozené sloveso.
- 635** N. „uklidnění“, „ukonejšení“.
- 636** Viz Soud. 3:9, pozn. 174; nesouvisí s „křiku“ ve v. 1.
- 637** N. „unikli“ (Soud. 3:29; Jób 1:15–17), ne však jako v Ž. 17:13⁴⁵⁹. Dále obdobně.
- 638** Viz Exod. 25:4, pozn. 852.
- 639** N. snad „červ, ba nikdo“⁷²⁷; Ž. 1:1 obdobně („člověka, jenž“, „toho, kdo“), tam i „každého“³³⁰ takového, že“. Obdobně i dále.
- 640** Zde vl. „předmět potupy“, dále obdobně.
- 641** Zde jiný tvar u podstatě téhož významu.
- 642** 7. pád („posklebují se trhavými pohyby rtů“).
- 643** Projev výsměchu a pohrdání (Ž. 109:25; 2 Král. 19:21; Jób 16:4).
- 644** Viz Jós. 10:18, pozn. 410.
- 645** N. „naplnil mě důvěrou“, „dal mi bezpečně spočívat“, zde tvar dotčeného slovesa⁸⁶ takovéhoho smyslu.
- 646** Viz Soud. 5:22, pozn. 347.
- 647** N. „starší býkové“, kdežto předchází „býkové“ značí mladší kusy; zde ovšem obě v přeneseném smyslu. Dále obdobně ve smyslu jako v textu na dotčených místech.
- 648** Sloveso jako v Gen. 10:5, pozn. 309.
- 649** Viz Exod. 16:21, pozn. 572.
- 650** Viz Gen. 8:7, 14, pozn. 269.
- 651** Viz Lev. 6:28, pozn. 212, zde smysl jako v textu.
- 652** Viz Gen. 2:24, pozn. 88.
- 653** V SZ jen zde se vyskytující tvar dotčeného slovesa⁶⁵², smysl jako v textu.
- 654** Jiný výraz než např. u Jóna 6:30 a dále; podle LXX a Vulgaty „hrdlo“, je to však dvojnásobné číslo výrazu přeloženého „kořisti“ v Num. 31:11 a dále, ale v této souvislosti nabývajícího významu „čelisti“ („to, čím šelma kořist uchvacuje“) zde smysl jako v textu.
- 655** Viz Jós. 6:3, pozn. 210; Jóna 19:6, pozn. 887.
- 656** Viz Exod. 12:3, pozn. 360; Num. 16:5, pozn. 6.
- 657** Vl. „vyhloubili“, „proryli“, srov. Ž. 40:6, sloveso jako „vykopal“ v Ž. 7:15, hebr. „káráh“, zde v některých starších rukopisech uváděné ve znění „káarú“ (3. os. mn. č. jeho odchylného tvaru „káar“). Týž smysl má znění LXX („óryan“) a Vulgaty („foderunt“) a jiných starších překladů; masožerský text však podává znění „káari“ (srov. Jóna 19:28, pozn. 933; příponu „-ú“ vyjadřuje táž souhláska jako „-ó“), „jako lev“ (jako Is. 38:13), jež v dané souvislosti nedává jasného smyslu. Jiní tento tvar odvozují od slovesa „kúr“, jen zde se v SZ vyskytujícího a v podstatě souznačného, ve smyslu jako v textu.
- 658** D. „a hledí“ (n. „dívají se“), následující předložková vazba však dodává tomuto slovesu významu jako v textu.
- 659** D. „mé“, dále obdobně.
- 660** Viz Num. 23:22, pozn. 902, zde množné číslo.

- 661** Viz Exod. 33:1, pozn. 1138.
- 662** Viz Exod. 12:6, pozn. 374.
- 663** Vl. „Mající v úctě⁵³“, odvozené přídavné jméno, dále obdobně.
- 664** Viz Exod. 14:4, pozn. 853.
- 665** Viz Num. 22:3, pozn. 835; zde spíše v takovémto smyslu („posvátnou hrůzu“).
- 666** Viz Gen. 8:8, pozn. 259.
- 667** Zde ve smyslu „bude výsledkem n. důsledkem n. plodem toho, že jsem směl být s tebou n. v tvé blízkosti n. že jsi byl se mnou“.
- 668** Sloveso jako v Gen. 15:16, pozn. 433; jiný jeho tvar je v Ž. 7:4.
- 669** Vl. „Hospodina budou velebit vyhledávající ho“, znění v textu je snad zřetelnější.
- 670** Zde i v Ž. 9:18 a dále s předložkou ve smyslu jako v textu.
- 671** Viz Gen. 10:5, pozn. 271 a 311.
- 672** N. snad „Najedí se“, „pojedí“, „do jídla se dají“, jiný tvar než „budou jíst“ ve v. 26.
- 673** Tj. „blahobytní“, „bohatí“, „mocní“. Dále obdobně.
- 674** N. „sklánět“, nesouvisí však s „klanět se“ shora; také „klekat“. Dále obdobně.
- 675** Tj. snad „jejich“, n. vůbec „nějaké pozdější“, podle LXX a Vulgaty „mé“.
- 676** Tj. „po nich“; tato poznámka neplatí, dá-li se před- nosit níže⁶⁷⁷ uvedené obměně.
- 677** N., podle jiných, „slouží; bude (tj. „símě“) Pánu přičítáno za pokolení; (31) budou přicházet a“.
- 678** N. snad „dokázal“, „prokázal“; jinak „narodit, neboť on jej vytvořil“.
- 679** N. „dává mi (pohodlně) spočinout“, viz Gen. 29:2; 49:14, pozn. 1335, zde jiný (v Ž. 104:22 týž) tvar téhož slovesa.
- 680** Viz Gen. 1:11, pozn. 17.
- 681** Viz Exod. 15:13, pozn. 516.
- 682** Viz Gen. 49:15, pozn. 1350; Num. 10:33, pozn. 386; n. „uklidnění“ (2 Sam. 14:17, pozn. 594).
- 683** Vl. „obnovuje“, „napravuje“.
- 684** Tj. „stopami kol vozu“, jinak snad „šlěpějemi“; Ž. 17:5 a dále obdobně.
- 685** N. „správnými koleje“.
- 686** Viz Num. 21:20, pozn. 815.
- 687** Viz Jóba 3:5 a dále, pozn. 1155.
- 688** N. „když“, „jestliže“.
- 689** Viz Num. 21:18, pozn. 814.
- 690** Viz Exod. 1:16, pozn. 34.
- 691** Sloveso jako v Gen. 37:35, pozn. 179; týká se jen míst takto označených.
- 692** Zde „prostíráš“, „přistrojuješ“.
- 693** Zde ve smyslu jako v textu („namastil“).
- 694** N. „přetékání“.
- 695** N. „provázet“, ne však jako ve v. 2.
- 696** Tj. „navždy“.
- 697** N. „budu se... vracet“.
- 698** Podle LXX a Vulgaty „abych bydlel... v domě Hospodinově“. V podstatě v tomto smyslu podávají toto místo i mnohé novější překlady, i překlad kralický.
- 699** D. „a bydlící na něm“, opis v textu pro zřetelnost.
- 700** Tj. „Kdo je nevinných dlaní a ryziho srdce“, v textu doslovný překlad. Dále obdobně.
- 701** N. „kdo nebaží (n. „netouží“) po“.
- 702** D. „ke (n. „za účelem“) klamu“, tj. „aby tím vyslovil n. uskutečnil klam“ atd.⁴²⁴
- 703** Nesouvisí s „hledajících“ zdola.
- 704** Tj. „národ n. lid Jákóbov“, dále obdobně; mnozí překládají „tvou tvář, Jákóbe“; což sice mluvnický původnímu textu odpovídá, ne však, mám za to, podle smyslu. LXX a Vulgata uvádějí znění „tvář Boha Jákóbova“ a některé novější překlady, snad podle nich, zde doplňují text slovem „Bože“ a překládají „tvou tvář, Bože Jákóbov“.
- 705** Tj. snad „svrchní zárubně“; jiní chápou doslovně v básnickém zosobnění bran.
- 706** N. „odvěká“, „dávnověká“.
- 707** Vl. „vchody“, viz Gen. 6:16, pozn. 220, dále obdobně, zde ve smyslu jako v textu.
- 708** D. „vchody věku“ (n. „věčnosti“)^{124 308}.
- 709** Viz Num. 1:3, pozn. 15.
- 710** Viz 1 Sam. 1:3, pozn. 13.
- 711** Začáteční písmena vv. 1-21 a druhé poloviny v. 5⁷⁶ tohoto žalmu jsou v původním textu v pořádku hebrejské abecedy, kromě v. 18, jenž místo písmene „kóf“ (v abecedě po „cádé“), začíná po něm následujícím „rés“, jímž začíná i v. 19. Dále obdobně.
- 712** D. „každý“, smysl jako v textu, dále obdobně.
- 713** Viz Jóba 6:19, pozn. 313.
- 714** Viz Jóba 6:15, pozn. 302; zde a dále v knize Žalmů zpravidla ve smyslu „učí Bohu“.
- 715** Vl. „šlapat“, jako např. Deut. 11:24; Jós. 1:3, zde jiný tvar ve smyslu jako v textu; lze říci i „ved mě“. Dále obdobně.
- 716** Tato spojka (=litera „váu“) v masóretském textu chybí; abecední sled je jí doplněn podle 4 rukopisů a starých překladů.
- 717** Viz Gen. 43:14, pozn. 1190.
- 718** Viz Gen. 6:4, pozn. 193.
- 719** Viz Gen. 46:28, pozn. 1264; Exod. 15:25, pozn. 1224.
- 720** N. „hříšníky poučuje (nikoli jako „vyučuje“ ve v. 9) o cestě³“. Dále obdobně.
- 721** Viz Gen. 24:27, pozn. 626.
- 722** Zde v tomto smyslu („dbají“, „jsou bedliví“), dále obdobně.
- 723** D. „věrností hledícím si“, opis v textu v zájmu zřetelnosti.
- 724** N. „ačkoli“.
- 725** Vl. „hojná“, „četná“, „rozsáhlá“, dále obdobně.
- 726** D. „tento“, dále obdobně.
- 727** Viz Gen. 31:50, pozn. 848.
- 728** Viz Deut. 12:5, pozn. 274; v Ž. 105:43 a 106:5 a 23 odvozený výraz.
- 729** N. snad „již mu vyvoluje“.
- 730** Vl. „nocuje“, dále obdobně.
- 731** Sloveso jako v Gen. 15:4, pozn. 417.
- 732** Viz Gen. 49:6, pozn. 1326; Jóba 29:4, pozn. 718.
- 733** Zde i „tajemství Hospodinovo“.

- 734** N. „uvědomění“ („aby byli s ní obeznámeni n. o ní uvědoměni“).
- 735** N. „Ohlédni se na mne“, dále obdobně, viz Exod. 2:12; 7:23, pozn. 229.
- 736** N. „opuštěný“, vl. „jediný“ (Gen. 22:2; Ž. 22:20 obdobně (nesouvisí s „opustil“ ve v. 1 tam); tam ovšem lze chápat i doslovně „jedinou“, tj. „nenahraditelnou“).
- 737** Vl. „Rozšířili⁷⁷“, tj. snad „moji nepřátelé n. protivníci“, n. snad i „rozšířily n. rozhojnily“, tj. „útrapy“ zdo-la⁷⁸. LXX a Vulgata a (snad podle nich) všechny známé mi novější překlady toto místo podávají ve smyslu „rozhojnily n. rozšířily se“, tj. „úzkosti“, ač v hebrejštině dotčené sloveso v tomto tvaru má všude jinde přechodný význam, jak jsem se jej pokusil vyjádřit v textu.
- 738** Jako „úzkost“ (zde ovšem množné číslo) u Jóba 15:24, nikoli jako zde ve v. 17⁵⁹⁹.
- 739** Vl. „odpust⁸⁷ všechny moé hříchy“, opis v textu umožňuje ve překladu uchovat předložkovou vazbu, jaká je v textu původním.
- 740** N. „násilnou“.
- 741** D. „nenávisťi krutosti“ (n. „násilnosti“)¹⁹⁰.
- 742** Viz Jóba 33:3, pozn. 5.
- 743** N. snad „že“.
- 744** Tj. „dát se ořízát ve své bezúhonnosti a důvěře“.
- 745** Viz Exod. 15:25 a dále, pozn. 586. V Ž. 95:9 smysl jako tam v textu.
- 746** N. „prázdnými“, „lživými“.
- 747** D. „lidmi marnosti^{335f}“.
- 748** Vl. „skrývajícími“, „skrývajícími se“; také „záłudnými“, „úskočnými“.
- 749** Tj. snad „do jejich společnosti“, n. „scházet se“.
- 750** Viz Gen. 20:5, pozn. 533.
- 751** Vl. „tvůj oltář... obejmí“, zde smysl jako v textu, totéž sloveso jako „se obrací“ v 2 Sam. 14:24 a „obrat“ v 2 Král. 9:18; prostý 4. pád, jehož je zde použito, může stejně jako předložkové vazby v citovaných místech vyjadřovat směr.
- 752** Viz Nech. 8:15, pozn. 376.
- 753** Viz Lev. 7:12, pozn. 221.
- 754** Viz 1 Sam. 2:29, pozn. 161.
- 755** Viz Exod. 25:9, pozn. 866.
- 756** Sloveso jako v Gen. 6:21, pozn. 230.
- 757** N. „nezachvacuješ“, „neodnímáš“, „nesbíráš“ (1 Sam. 15:5, pozn. 283).
- 758** Viz 2 Sam. 16:7, pozn. 669.
- 759** Viz Lev. 18:17, pozn. 568.
- 760** N. „hanebnost a jejichž“.
- 761** Vl. „vykup“, zde však spíše v přeneseném smyslu jako v textu. Ž. 25:22 a dále obdobně. V Ž. 111:9 a 130:7 odvozené podstatné jméno; viz Exod. 8:23, pozn. 261.
- 762** Jiný výraz než v Ž. 22:22⁶⁶², ale příbuzný a v podstatě téhož významu. Vyskytuje se v SZ jen zde a v Ž. 68:26; i tam v množném čísle.
- 763** Viz Deut. 1:29, pozn. 84.
- 764** Viz Deut. 1:29, pozn. 53.
- 765** Viz 2 Sam. 22:33, pozn. 897; v Ž. 28:8 a dále smysl jako v textu tam.
- 766** Viz Exod. 22:8, pozn. 743.
- 767** Viz Jóba 4:4, pozn. 159; v Ž. 9:3 obdobný tvar jako v 1 Sam. 2:4, pozn. 79.
- 768** Viz Gen. 26:17, pozn. 683.
- 769** Viz Gen. 32:2, pozn. 853.
- 770** N. „důvěryplný“, vl. „důvěřující“; jinak „já v toto důvěřuji“.
- 771** N. „hledění na“, dále obdobně.
- 772** N. „libleznost“, „půvab“, „vládnost“.
- 773** N. „rozjímání“, „zpytování“, viz Lev. 27:33, pozn. 975.
- 774** Viz Deut. 29:21, pozn. 1067.
- 775** Viz Ž. 17:14⁶⁶⁴; Jóba 10:13, pozn. 516.
- 776** N. „utajit mě v tajnosti“, dále obdobně.
- 777** Viz Deut. 6:14, pozn. 325.
- 778** Viz Jós. 6:5, pozn. 215.
- 779** N. také „Hospodinu zpívat a při zpěvu hrát“. Dále obdobně.
- 780** Toto je, mám za to, nejjednodušší a k hebrejskému textu nejužé přiléhající ze všech známých mi překladů tohoto místa, jež nacházím jediné v Karafiátově re-visi kralického textu. Jiní činí „mé srdce“ podmětem a „tobě“ vztahují k Hospodinu („k tobě n. o tobě mluvíc n. před tebou si mé srdce připomínává⁸⁵ tato tvá slova“, „od tebe⁶⁰ je to, co si mé srdce připomínává^{85a}“, apod.), ne bez vkládání doplňujících a vysvětlujících slov.
- 781** Viz Jóba 24:4, pozn. 450.
- 782** N. „Kdyby mě opustil“.
- 783** N. „Neboť (n. „sice“) mě opustili... ale“.
- 784** N. „mě přijmout“, „si mě přibrat“.
- 785** Sloveso jako „zavedl“ v Gen. 24:27, „povedeš“ v Exod. 15:13.
- 786** V přeneseném smyslu („upřímnosti“, „poctivosti“, srov. Ž. 5:8), tak Ž. 26:12 a dále.
- 787** N. „libovůli“, „svévůli“.
- 788** D. „svědkové lži“ (n. „klamů“), dále obdobně, jiný výraz než v Ž. 4:2 a dále⁸⁰.
- 789** V překladu míněno množné číslo („ti, kdo soptí“), v původním textu je číslo jednotné v hromadném smyslu; netýká se předchozího „svědkové“. Dále obdobně.
- 790** Zde i „zlobou“, „vztekem“, „nenávisťi“.
- 791** N., podle jiných, „toužící“ (n. „dychtící“)³⁴³ po násilí“.
- 792** Vl. „Kdybys nevěřil“, obdobně jako v Ž. 106:24, zde však a v Ž. 106:12 je sloveso ve spojení dodávajícím mu významového odstínu jako v textu.
- 793** Zde jiné sloveso než ve v. 4, smysl však týž.
- 794** Viz Deut. 31:7, pozn. 1091.
- 795** Zde je toto sloveso v tvaru vyskytující se v SZ jen zde a v Ž. 31:24 a dodávajícím mu smyslu jako v textu; někteří však překládají „nechtí si odvahy dodávat“.
- 796** Tj. „skrývaje přede mnou své myšlenky n. svá slova“; n. „ode mne“, jako shora a v obdobném smyslu jako tam.
- 797** Tj. „podobným těm, kdo sestupují“; dále obdobně.
- 798** Zde „hrob“.
- 799** Viz Jóba 41:3, pozn. 1831.
- 800** Viz 1 Král. 6:5, pozn. 331.
- 801** Tj. „co zasluhují n. si zasloužili“. Dále ve smyslu jako v textu na dotčených místech.

- 802** Zde překlad zvolen vzhledem k následující předložkové vazbě. V Ž. 32:9 a dále jiné tvary téhož slovesa.
- 803** N. „působení“, „skutky“, „práce“, ne jako na konci v. 4; souvisí s „činností“ tamže²⁵⁶.
- 804** Viz Soud. 6:25, pozn. 417, zde ve smyslu „ničit“, „vyvracet“, tj. „hubit“.
- 805** N. snad, podle některých, „kěž je boří a nebuduje je“.
- 806** N. prostě „pomáhá²⁵ se mi“, „je²⁵ mi pomáháno“.
- 807** D. „od (n. „ze“, tj. „působením n. účinkem“) své písni“.
- 808** Tj. snad „svému lidu“, viz v. 9; tak podle LXX výslovně (četli „leammó“, „svému lidu“, místo „lámó“, jim).
- 809** Viz Deut. 32:3, pozn. 35.
- 810** N. „silných“ n. „bohů“, tj. „andělů“, n. snad „vládců“ pozemských.
- 811** Tj. „Libanonu“, dále obdobně.
- 812** Viz 1 Par. 15:29, pozn. 497.
- 813** Zde (v SZ jen zde) je toto sloveso v tvaru dodávajícím mu smyslu jako v textu. Obdobně jiné sloveso ve v. 8¹⁸.
- 814** Viz Exod. 8:10, pozn. 242.
- 815** Viz Exod. 32:4, pozn. 1128.
- 816** Viz Deut. 3:9.
- 817** N. snad „třístí“, tj. „působí sršení“, sloveso jako v 1 Král. 5:15, pozn. 310, n. „vykřesává“, srov. Deut. 8:9, pozn. 391.
- 818** N. „rozechvívá“, „otřásá“.
- 819** Jiný tvar téhož slovesa se smyslem jako v textu. Dále obdobně.
- 820** Tj. „listí zbavuje“.
- 821** Tj. „chrám“.
- 822** Vl. „seděl“, dále obdobně.
- 823** Jako v Gen. 6:17nn.
- 824** N. „v pokojí“.
- 825** Podle čteného textu „zachoval jsi mě naživu před sestoupením⁶¹“.
- 826** N. „díky“, „děkujte“, bez předmětu.
- 827** N. „chválu⁸²⁶ jeho svatě připomínce“, tj. „jeho svatému jménu“, viz Exod. 3:15, pozn. 113.
- 828** N. „klidu“, „jistotě“, podle jiných „blahobytu“, „šťěstí“. Dále obdobně.
- 829** N. „mému pohorí³¹⁸“. Dále obdobně.
- 830** Vl. „postavil“, srov. Ezr. 2:68; 9:9, pozn. 72.
- 831** N. „postavil pevnost“ (n. „hrad“, „útočiště“); Ž. 8:2 (tam jiné sloveso) a dále obdobně.
- 832** N. „stal jsem se¹⁷¹ bezradným“ (Jób 4:5, pozn. 164).
- 833** Podle mnoha rukopisů „k Hospodinu“, tomuto znění některé překlady dávají přednost. Podle LXX „k Bohu“.
- 834** Viz 1 Král. 8:33, pozn. 514.
- 835** Viz Gen. 23:2; 50:10, pozn. 590.
- 836** Vl. „otevřel“, dále obdobně.
- 837** N. „tě při hudbe opěvovalo¹⁹²“.
- 838** Zde a snad i v Ž. 29:9 (tam pak ve smyslu „všechny vybízí k oslavování“) a dále v takovémto smyslu.
- 839** Mnozí podle LXX překládají „má sláva¹⁶²“.
- 840** Množné číslo snad v takovémto smyslu („hrozeným n. opevněným domem“).
- 841** N. „ty a vzhledem... jménu mě“.
- 842** Zde jiný tvar takovéhoho smyslu, viz 1 Král. 14:27, pozn. 685.
- 843** N. „pravdivý“, „opravdivý“, Ž. 12:1 a dále obdobně.
- 844** D. „Bože věrnosti“ (n. „pravdy“)⁷²¹.
- 845** Sloveso³⁴⁹, jehož tvarem je tento výraz, má takovýto význam zde a u Jón. 2:8.
- 846** Viz Gen. 4:2, pozn. 128; Deut. 32:21, pozn. 1160.
- 847** D. „nicotností klamu³³⁵“.
- 848** Mnozí zde podle 1 rukopisu a starých překladů navrhují čtení „nenávidíš... nicotností, ale“ (n. „kdežto“)⁹.
- 849** Zde opis vzhledem k následující předložce; n. „já se utíkám“, tak i v Ž. 4:5 a dále.
- 850** N. „na Hospodina“, ve však jako „na“ např. zde ve v. 1. Ž. 4:5 a dále obdobně.
- 851** Viz Gen. 39:6, pozn. 1043.
- 852** Viz Deut. 23:15, pozn. 1184.
- 853** Viz Deut. 4:30, pozn. 256.
- 854** Zde v takovémto smyslu, n. snad „nitro“.
- 855** N., podle jiných, „nade všechny⁸⁸...“, tj. „více než všichni moji utiskovatelé“.
- 856** Vl. „velikou“, dále obdobně, viz Jós 9:24, pozn. 380.
- 857** Vl. „spolubyvatelům“, srov. Exod. 12:4, pozn. 866.
- 858** Viz Gen. 9:22, pozn. 302; zde lze chápat i doslovně.
- 859** D. „vidoucí (n. „uviděvší“) mě na ulici“, opis v textu pro zřetelnost.
- 860** D. „Jsem zapomenut²⁵“, v textu opis vzhledem k následující předložkové vazbě.
- 861** D. „srdce“, dále obdobně.
- 862** N. „pomlouvání“.
- 863** Viz Num. 16:27, pozn. 648.
- 864** Viz Gen. 9:4, pozn. 283.
- 865** Obdobně jako ve v. 6⁸⁴⁹, zde však jiná předložka.
- 866** Vl. „rozsvět“, Ž. 13:3 a dále obdobně.
- 867** N. „spiknutími“, „sroceními“, výraz nejistého významu, vyskytující se v SZ jen zde.
- 868** Tvar slovesa, od něhož je dotčený výraz²²¹ odvozen.
- 869** Viz 2 Par. 11:5, pozn. 477, zde však vazba bez předložky. Dále obdobně.
- 870** N. „ustrášeném chvatu“, „ukvapenosti“, „pobouření“. Dále obdobně.
- 871** D. „na přebytek“.
- 872** N. „čekáte na“, ne však jako v Ž. 25:3 a dále⁷¹³. Viz Jóba 13:15, pozn. 654.
- 873** N. „naučná báseň“, hebr. „maskíl“.
- 874** N. „zproštěného“, „zbaveného“, v textu zvoleno pro zřetelnost sloveso s předložkovou vazbou, jako obdobně na konci verše. Mám za to, že sloveso zde k překladu použité svým významem zplna odpovídá trpému rodu slovesa v původním textu v takovéto souvislosti, kde přísně doslovný překlad („odneseného“, „sňatého“, „odpuštěného“) lze v češtině vztahovat jedině k „přestoupení“, nikoli k tomu, jenž se ho dopustil.
- 875** N. snad „na svém“, poněkud obdobně jako např. „onemocněl na svých nohou“ (2 Par. 16:12, kde je ovšem v původním textu jiná vazba).

- 876** Obě trpná přičestí v tomto verši jsou v hebrejštině ve vázaném stavu³⁹⁴ (snad by se dalo říci „odpuštěním zbaveného n. zproštěného přestoupení, příkrytím zbaveného n. zproštěného hříchu“); smysl toho jsem se pokusil zněním, jež v textu podávám, vyjádřit i v překladu.
- 877** Viz Gen. 15:6, pozn. 420. Dále smysl jako v textu na dotčených místech.
- 878** Jiný výraz než v Ž. 5:6 a dále⁴²⁴, ale příbuzný a v podstatě téhož významu.
- 879** Viz Gen. 18:12, pozn. 477; Jóba 13:28, pozn. 1012.
- 880** Viz Soud. 1:35, pozn. 89; 1 Sam. 5:6, 11, pozn. 276.
- 881** Vl. „žár“, „vedro“, zde smysl spíše jako v textu („následek žáru n. vedra“, „sucho“).
- 882** Množné číslo snad i ve smyslu „vyprahllost po všech stránkách“, „žár n. vedro každého dne“ („letní vedra“). Ž. 2:12 („blaho každého z nich“) a dále obdobně.
- 883** Nikoli jako v Ž. 9:11 a dále²⁴², nýbrž jako např. „dej... na vědomí“ u Jóba 37:19 a j. Nesouvisí s „vyznat“ zdo-la⁸⁸⁴.
- 884** Toto sloveso má i takovýto význam.
- 885** Tj. „pro tuto příčinu“.
- 886** Tj. „v čas, kdy Tě lze najít“.
- 887** Viz Jóba 38:25, pozn. 1705.
- 888** N. „záchrana“⁴⁵⁹. V Ž. 55:8 příbuzný v podstatě souznačný výraz.
- 889** D. „není“, tj. „v n. při nich“. Dále obdobně.
- 890** N. „náhubkem“.
- 891** N., podle jiných, „ozdobou“. Dále smysl jako v textu na dotčených místech.
- 892** Viz Exod. 3:7, pozn. 103.
- 893** Vl. „je vhodný“ (n. „patřičný“, „náležitý“).
- 894** Viz 1 Sam. 10:5, pozn. 431.
- 895** Tj. „desetistrunné“.
- 896** N. „umně“, „zladěně“.
- 897** Viz Exod. 17:12, pozn. 598; jiný výraz než v Ž. 25:10 a dále⁷²¹, ale příbuzný.
- 898** Viz Gen. 2:1, pozn. 45.
- 899** Srov. Exod. 15:8.
- 900** Viz Deut. 28:12, pozn. 960; Jóba 38:22, pozn. 1698.
- 901** D. „hlubiny“⁹⁹², zde množné číslo, smysl jako v textu.
- 902** Viz Exod. 31:4, pozn. 1109.
- 903** N. „trvá“, „zůstává“, vl. „stojí“.
- 904** Viz Exod. 15:17, pozn. 529.
- 905** Viz Deut. 4:25, pozn. 246.
- 906** Jako „spolu“ v Ž. 2:2; v Ž. 14:3 a 53:3 poněkud odlišný souznačný výraz.
- 907** Viz Gen. 2:7, pozn. 56.
- 908** Viz i Exod. 14:17, pozn. 457.
- 909** Vl. „klamem“, „lži“, jako „lži“ v Ž. 27:12⁷⁸⁸.
- 910** Viz Soud. 15:18, pozn. 749.
- 911** Tj. snad „z nebezpečí smrti“, jinak „uchránění... před smrtí“.
- 912** Viz Gen. 42:2, pozn. 1147.
- 913** Viz 2 Král. 7:9, Jóba 3:21, pozn. 141, ne jako zde ve v. 18⁸⁷² ani jako v Ž. 25:3⁷¹³.
- 914** Zde chybí písmeno „váu“.
- 915** Viz 1 Sam. 21:13, pozn. 830.
- 916** Snad to byl titul králů Pelištím¹³⁵³.
- 917** Viz Gen. 3:24, pozn. 121.
- 918** N. „Hospodinem“, dále obdobně.
- 919** Zde jiná předložková vazba než v Ž. 10:3; smysl jako v textu. Dále obdobně.
- 920** Vl. „Zvelebuje (D. „velikým činite“) se mnou Hospodina“, dále obdobně; v textu opis umožňující v překladu vyjádřit smysl vazby s 3. pádem, jaká je v textu původním.
- 921** Vl. „toho, co obavy působí“, „postrachů“, „hrozeb“.
- 922** Tj. „radostí“.
- 923** N. snad „Kdo k němu pohleděl, zazářili“³⁸⁷“.
- 924** N. „neprojevovaly stud“, tj. „ze zklamání“, sloveso jako „stydí se“ u Jóba 6:20, kde je souvislost obdobná.
- 925** Zde se poznámka⁴⁸² týká jen slov, jež jsou v pozn. 864 k 2 Sam. 22:7 v závorkách.
- 926** Viz Gen. 16:7, pozn. 439.
- 927** N. „Poznejte“, „zakuste“, „všimněte (n. „uvědomte“) si“, viz Přísl. 31:18, pozn. 1297.
- 928** Viz Gen. 33:9, pozn. 892.
- 929** Tj. „mnoho dní“, „dlouhý život“.
- 930** Viz Jóba 20:21, pozn. 975.
- 931** Toto sloveso značí i „pronásledovat“ (Gen. 14:14 a j.) a zde a obdobně dále i „žeň se za ním“, ve smyslu Gen. 31:23, pozn. 824, ač zde bez předložky. Srov. 2 Tim. 2:22.
- 932** Viz Gen. 6:17, pozn. 226; týž výraz je „dech“ (Ž. 18:15 a dále) a „vítr“ (Ž. 1:4 a dále).
- 933** Snad v přeneseném smyslu jako obraz životní síly. Srov. Jóba 7:15, pozn. 368.
- 934** Jako „se provinil“ v Lev. 4:13, pozn. 93, zde smysl jako v textu („ponesou důsledky své viny“, „budou pykat“). V. 22 obdobně („nebude považován za vinného“).
- 935** Slovesa, od nichž jsou dotčené výrazy^{549 529} odvozeny.
- 936** D. „s mými odpůrci“, podstatné jméno odvozené od dotčeného slovesa^{549 935}; na konci verše obdobně, tam však je slovesné přičestí, nikoli podstatné jméno.
- 937** Zde doslovně v tomto smyslu (1 Král. 10:17), nikoli jako v Ž. 3:3 a dále⁶⁸, ač je to ovšem týž výraz.
- 938** Viz 1 Král. 10:16.
- 939** N. snad „jako můj pomocník“, Ž. 27:9 a dále obdobně; zde pak
- 940** vl. „v úloze (n. „postavení“) mého pomocníka“. Dále obdobně; v Ž. 39:6 i doslovně („ve stínu“), pak bez následující poznámky¹⁰⁸⁴.
- 941** Zde v takovémto smyslu, jako „budu tásit“ v Exod. 15:9.
- 942** Vl. „uzavři“ (jako v Ž. 17:10, n. „zataras“), tj. „cestu“.
- 943** N., podle některých, „kopí a oštěp (n. „válečnou sekeru“) proti“.
- 944** Viz Ezr. 9:6, pozn. 346, kde „stydím se“ shora je tvar téhož slovesa jako „zklamat se“ zde¹⁴⁷; viz i Num. 12:14, pozn. 473.
- 945** Vl. „hledající“ (Ž. 24:6 a obdobně dále); Ž. 4:2 a dále obdobně.
- 946** Zde v takovémto smyslu („zamýšlející“, „osnující“, „kující“, „sprádjící“).

- 947** Zde má „před tváří“ jinou předložku než v Ž. 18:42⁵⁴⁷, smysl však je týž.
- 948** Vl. „odrážít“, „odstrkuje“, dále obdobně.
- 949** Snad by se dalo říci „nechť je jejich cesta *samá* tma a kluzkost“. Dále obdobně.
- 950** Tj. „k ukrytí své síteř“; jinak snad „jámu, svou síť“ (pak v přeneseném smyslu: „past“, „léčku“, „osidlo“).
- 951** Viz Deut. 1:22, pozn. 66; podle LXX („óneidasan“) a Vulgaty („exprobraverunt“) „potupili mou“ (četli „chérfu“, „potupili“ místo „cháfrů“, „slídili“ n. „[vy] kopalí“); jinak „jámu *na* svou síť bez příčiny vykopalí mě“; v podstatě tomuto smyslu dávají všechny známé mi novější překlady přednost, domnívám se však, že znění, jež podávám v textu, lépe odpovídá v původním textu vyznačeným přízvukům; snad také „bez příčiny ji vykopalí“. Srov. Jóba 39:21, pozn. 1769.
- 952** N. „potkává“, „na něho přichází“, dále obdobně.
- 953** Viz Jóba 30:14, pozn. 1335
- 954** D. „zánik – nebude vědět“.
- 955** Viz Soud. 3:28, pozn. 228.
- 956** Viz Lev. 6:4, pozn. 180, Soud. 9:25, pozn. 553; n. „odírajícího“, „vykořisťujícího“, „utiskujícího“ (nikoli jako např. v Ž. 6:7 a j.).
- 957** Viz Exod. 23:1, pozn. 782.
- 958** Sloveso jako „požádal“ v Ž. 21:4.
- 959** Viz Gen. 15:13, pozn. 429.
- 960** N. „zašpiněn“, viz Jóba 5:12, pozn. 225.
- 961** N.¹⁰⁶⁹ „zhrocení“, „pádu“.
- 962** Vl. „rváči“, „bijcové“⁷², v přeneseném smyslu („zraňující n. bijící jazykem“, „tupitelé“, „utrhači“; nesouvisí s „utrhají“ zdola).
- 963** N. „aniž o tom vím“.
- 964** Viz Jóba 8:13, pozn. 419.
- 965** N. „mezi nevěřícími, vysmívajícími se“.
- 966** N. „za bochánek“ (1 Král. 17:12).
- 967** D. „jako co“.
- 968** Zde a v Ž. 28:7 a dále je předmět proti Ž. 6:5 vyjádřen jen zájmenou příponou, nikoli vazbou s 3. pádem.
- 969** Viz Gen. 18:18, pozn. 480; také „přečteným“, „přehojným“, dále obdobně.
- 970** D. „moji nepřátelé lži“, tj. „kdo jsou mi nepřáteli pro lživou příčinu“. Dále obdobně.
- 971** D. „vymýšlejí lži“⁴²⁴“.
- 972** Vl. „rozšiřují“⁷⁷, dále obdobně.
- 973** Tvar slovesa, od něhož je dotčený výraz²⁰ odvozen; Ž. 2:10 a dále obdobně.
- 974** D. „duše“, smysl jako v textu („to jsme si přáli“).
- 975** Tvar slovesa jako v 2 Sam. 17:16, pozn. 707.
- 976** N. „vypínající (n. „chvástající“) se“, jiný tvar dotčeného slovesa⁹²⁰ takovéhoho smyslu.
- 977** N. „proti mně“, dále obdobně“.
- 978** N. „ostudu“, „stud“, výraz odvozený od dotčeného slovesa¹⁴⁷.
- 979** Viz 2 Sam. 7:22, pozn. 367, opět jiný tvar dotčeného slovesa⁹²⁰; zde snad spíše ve smyslu „za velikého uznáván“.
- 980** Viz Gen. 29:6, pozn. 744.
- 981** Zde v tomto smyslu, viz Jóba 27:4.
- 982** Viz Gen. 22:15, pozn. 584.
- 983** „Přestoupení“ je zde zosobněno.
- 984** N. „Co je přestoupením vnutkou zlovlonému“.
- 985** Tj. snad „musím na to stále myslet“, n., podle některých, „dobře tomu rozumím“. Někteří si pochopení smyslu tohoto místa usnadňují tím, že podle starých překladů navrhuji čtení „jeho srdce“.
- 986** Sloveso jako „uhlazuje“ v Ž. 5:9; zde snad ve smyslu „upokojuje“, „uklidňuje“, pak by ovšem v překladu následovalo zájmeno ve 4. pádu.
- 987** Tj⁹⁸⁸ „přestoupení“⁹⁸³.
- 988** N. „lichotí si v své oči shledáváním své“; pak by předchozí poznámky^{983 987} neplatily.
- 989** D. „nepravosti k (táž předložka jako „stran“ shora, n. snad „totiž“⁵⁶⁷) nenávisti“, tj. „ujišťováním, že ač se při něm shledává takováto nepravost, nemusí se bát následků“. Toto místo je nesnadno srozumitelné, což se projevuje rozmanitostí chápání jeho významu v jiných překladech, od jichž výčtu upouštím, mám však za to, že znění, jež v textu n. zde shora podávám, co nejlépe přiléhá k textu původnímu bez jakéhokoliv doplňování a dobře zapadá do souvislosti.
- 990** Viz Gen. 11:4, pozn. 338.
- 991** N. „mohutné hory“, pak D. „hory mohutnější“ (n. „sily“). Dále obdobně.
- 992** Viz Gen. 1:2, pozn. 5.
- 993** Viz 1 Sam. 3:1; 1 Král. 10:2, pozn. 316.
- 994** Viz Gen. 2:8, pozn. 61.
- 995** N. „Pokračuji“, dále obdobně.
- 996** Vl. „Protahuji“²⁹² svou laskavost... a svou spravedlnost“. Dále obdobně.
- 997** D. „vůči upřímným“, opis v textu pro zřetelnost.
- 998** Tj. „pyšného“.
- 999** Sloveso jako v 2 Král. 21:8, pozn. 822.
- 1000** Zde v abecedě chybí písmena „ajin“ a „táu“; jinak každým písmenem začíná zpravidla první z dvou po sobě následujících veršů.
- 1001** Zde zvrtný tvar dotčeného slovesa⁴⁸⁴, vyskytující se v SZ kromě tohoto místa ještě jen ve vv. 7n. a v Přísł. 24:19.
- 1002** Viz Gen. 30:1, pozn. 767, předložka táž jako „proti“ shora.
- 1003** Zde poněkud odlišný tvar téhož smyslu.
- 1004** Viz Gen. 17:11, pozn. 451; Jóba 14:2, pozn. 673.
- 1005** Tj. „Boží“ („budiž Boží věrnost tvou pastvou“, „užijvej n. těš se Boží věrností“), n. „pas n. živ se ve věrnosti“, tj. „věrně“, „pochvěně“. Někteří „věrnost“ chápou ve smyslu příslovce a překládají „důvěryplně“, „bezpečně“ („zakoušeje Boží věrnost“).
- 1006** Viz Jóba 22:26, pozn. 1088.
- 1007** Zde jiná předložka než v Ž. 31:6, táž jako „na“ zde shora (nikoli jako tam ve v. 1).
- 1008** D. „vyvede“ (n. „vynesne“)⁴²⁶, tj. „najevo“.
- 1009** Tj. „polední jas“, v hebrejštině množné číslo (srov. české „o polednách“).
- 1010** N. „dychtivě“, „napjatě“, „vrzuseně“, „toužebně“.
- 1011** Tvar jako u Jóba 15:20, pozn. 734, zde smysl jako v textu n. shora¹⁰¹⁰; srov. Gen. 8:10, pozn. 262, kde

- je v podobném smyslu použito jiného tvaru téhož slovesa.
- 1012** VL „opust“ (dále obdobně), nesouvisí však s „upust“ shora.
- 1013** Viz Gen. 1:9, pozn. 13.
- 1014** Tj. „strojí úklady“ (nikoli jako ve v. 7²⁶³), „kuje pikle“, zde v takovémto smyslu.
- 1015** VL „otevřeli“, smysl jako v textu.
- 1016** N. „srážení“, „kácení“, vl. „působení pádu“.
- 1017** D. „k pobíjení přímých (n. „upřímných“)“¹⁷⁵ cesty“, smysl jako v textu.
- 1018** N. „bude zůstávat“, dále obdobně.
- 1019** Zde odvozené podstatné jméno; v Ž. 49:12 a dále smysl jako tam v textu.
- 1020** Tj. „tuk“ (srov. Gen. 45:18, pozn. 1246), jenž se na oltáři spaluje.
- 1021** Viz 2 Král. 3:4; podle jiných „jako krásá luk“ (n. „luhů“, viz Ž. 65:13), jež pomlčí; následující zmínka o „kouři“ však snad spíše nasvědčuje správnosti překladu v textu.
- 1022** Podle mnoha rukopisů a LXX „jako kouř“ (četli „keášán“, „jako kouř“, místo „beášán“, „v kouři“, srov. 1 Sam. 13:1, pozn. 509); tak i v Ž. 102:4. Ostatně lze i vazbu v textu přeloženou „v kouři“ chápat ve smyslu „jako kouř“ (v podobě kouře^{940a}).
- 1023** D. „jeho“, tj. „Boží“.
- 1024** N. „řizený“, „spravovaný“.
- 1025** Výraz vyskytující se v SZ kromě tohoto místa ještě jen v Přísl. 20:24 a u Dán. 11:43.
- 1026** D. „a jeho“.
- 1027** N. snad „Jsou-li od Hospodina řízeny kroky muže, oblibuje³⁸⁷ on jeho cestu“.
- 1028** VL „povalen“, „shozen“.
- 1029** Viz Gen. 18:7 a dále, pozn. 471.
- 1030** Tj. „bydli („a budeš smět bydlet“) v zemi“.
- 1031** N. „vyhlíží spravedlivého“, „slídí (n. „pátrá“) po spravedlivém“, viz Jóba 15:22, pozn. 741, a srov. Gen. 31:49, pozn. 846; 1 Sam. 14:16, pozn. 555, kde jsou příbuzné výrazy.
- 1032** N. „nepouští v jeho ruku“, tak i podle LXX, s druhou částí verše však je v souladu spíše znění v textu, jemuž zase Vulgata dává přednost.
- 1033** VL „ho obviňuje“, viz Jóba 9:20, pozn. 469.
- 1034** Viz Jóba 6:23, pozn. 325.
- 1035** N. „rozšiřujícího“, „rozkládajícího“, „roztahujícího“, jako strom, jenž svými kořeny do šíře na všechny strany prorůstá půdou n. rozkládá větve své košaté koruny.
- 1036** N. „samorostlý“.
- 1037** N. „ale přešlo se“³⁴³, tj. „mimo“.
- 1038** Zde poněkud jiný tvar v podstatě téhož významu, jako u Jóba 1:1 a dále, pozn. 4.
- 1039** Viz Gen. 3:6, pozn. 79.
- 1040** Viz Gen. 19:12, pozn. 503.
- 1041** Viz Num. 23:10, pozn. 887; i „potomstvo“ (v. 38 a dále), tj. „co zůstane po něm“.
- 1042** N. „odpadlíci“, „vzpírající se“, tvar slovesa, od něhož je dotčený výraz¹²⁰ odvozen.
- 1043** Viz Lev. 26:30, pozn. 916.
- 1044** Sloveso jako „poukazujeme“⁶¹¹; viz Lev. 2:2, pozn. 55 a 56, kde příbuzný výraz; podle některých se tento žalm zpíval při pálení „pamětné části“ oběti na oltáři, takže by pak šlo o „pálení pamětné části oběti“. Podle jiných „k vůni kadidla“, srov. Is. 66:3.
- 1045** Viz Num. 1:53, pozn. 646.
- 1046** Zde jiný tvar téhož slovesa ve smyslu jako v textu, n. „sletějí“, také „vnikly“, „ve mně tkvějí“, sloveso však značí pohyb směrem dolů, jako „klesají“ u Jóba 21:13; totéž sloveso je na konci verše ve smyslu jako v textu tam¹⁰⁴⁷.
- 1047** N. snad „svou ruku jsi na mne spustil“.
- 1048** Viz Gen. 27:46, pozn. 730.
- 1049** Viz Soud. 20:48, pozn. 929.
- 1050** N. snad „mezi mými kostmi“, srov. Jóba 33:19, pozn. 1479.
- 1051** VL „minuly“, „přešly mimo“, rostouce vzhůru. Ž. 73:7 obdobně¹⁷³⁰.
- 1052** Viz Num. 4:15, pozn. 147.
- 1053** D. „těžší ode mne“, srov. 1 Sam. 30:10, pozn. 1026. Dále obdobně.
- 1054** VL „roztekly se“, sloveso jako v Lev. 26:39, pozn. 933, zde v takovémto smyslu.
- 1055** Viz Gen. 4:23, pozn. 169.
- 1056** Viz Lev. 3:4, pozn. 84.
- 1057** N. „palčivosti“, „ohně“.
- 1058** Zde jiný tvar, smysl jako v textu, n. „ubit“, „zdeptán“.
- 1059** N. „nepokoj“, „rozrušení“, „žal“.
- 1060** VL „před tebou“⁶¹¹, nikoli však jako „před tebou“ shora.
- 1061** VL „sebou sem-tam škubá“ (n. „trhá“, „se zmitá“), sloveso jako v Gen. 34:10, pozn. 916, ve zvláštním zvukomalebném („scharchar“) tvaru, vyskytujícím se v SZ jen zde.
- 1062** Tj. „oči“ („ani ty mi svým světlem nepomáhají n. nepřispívají“).
- 1063** D. „milující mě“.
- 1064** VL „zřed“.
- 1065** Viz Deut. 17:8, pozn. 659.
- 1066** Sloveso jako v Ž. 9:16²⁵⁹, zde jiný tvar se smyslem jako v textu.
- 1067** Zde jiný tvar, viz Jóba 32:11, pozn. 1436.
- 1068** N. snad „náchylný“, vl. „připraven“, „hotov“.
- 1069** Zde jednoznačně v takovémto smyslu („pádu“).
- 1070** N. „trápím se“, „mám starost“.
- 1071** Zde od dotčeného výrazu⁹⁶⁹ odvozené sloveso.
- 1072** N. „na mne sočí“ (n. „nevraží“); sloveso, od něhož je odvozeno slovo „Satan“.
- 1073** Viz 1 Par. 9:16.
- 1074** Tj. „svá ústa chci chránit“, opis v textu umožňuje v překladu uchovat vazbu s 3. pádem, jaká je v textu původním.
- 1075** VL „Byl jsem (n. „jsem“, tj. „můj jazyk byl [n. „je“] svázán“ (n. „spoután“), Ž. 31:18 obdobně; jiného tvaru téhož slovesa je použito v Gen. 37:7 o „svazování“ snopů.

- 1076** Zde ve smyslu „umlknutím“, „odmlčení“, ne však jako „odmlčel jsem se“ zdola.
- 1077** Viz Gen. 3:3, pozn. 91.
- 1078** N., podle některých, „odmlčel jsem se, jsa vzdálen (n. „dalek“) od“.
- 1079** Viz Gen. 17:5, pozn. 447.
- 1080** N. „mých dní jsi dal na pídě“.
- 1081** Zde ve smyslu „dělka mého života“.
- 1082** N. „samý“, D. „všečen“, smysl jako v textu („vše, čím je, je jen“).
- 1083** N. „postavený“, tj. „v život uvedený“, „jestující“.
- 1084** N. „vidina“, „stínový obraz“, „přelud“.
- 1085** N. „pro závan hřmoti“ (n. „rámusi“, „hlučící“). Dále obdobně.
- 1086** Viz Gen. 41:35, pozn. 1116.
- 1087** Viz Jóba 41:9, pozn. 1839; nesouvisí s „očekávám“ shora⁷¹³.
- 1088** Viz Gen. 24:46, pozn. 634.
- 1089** N. „útokem“, „dorážení“.
- 1090** Tj. „působí rozpad“, vl. „rozpouští“ (Ž. 147:18), sloveso jako „smáčím“ v Ž. 6:6, zde smysl jako v textu.
- 1091** N. „cenné“, „drahé“.
- 1092** Viz Exod. 2:22, pozn. 82.
- 1093** Viz Gen. 23:4, pozn. 592.
- 1094** N. „Dychtivě“, „pilně“, D. „Očekáváním“.
- 1095** Viz Jer. 25:31; 46:17, pozn. 1262; n. „hukotu“ (Ž. 65:7), „povyku“ (Jer. 48:45, pozn. 1262). Dále obdobně.
- 1096** Viz Deut. 27:2, pozn. 940.
- 1097** Viz Jóba 8:14, pozn. 420; odvozeno od slovesa „důvěřovat“ zde ve v. 3 a jinde⁸⁶.
- 1098** N. „vzdorovitým“, „zpujpným“, také „hlučným“, „velkohubým“.
- 1099** N. prostě „odpadlým lži“, tj. „lživým“.
- 1100** N., podle jiných, „Mnohými jsi... učinil“, tj. „roz-množil jsi“.
- 1101** Tj. „vyrozprávět“, vl. „vyslovit“.
- 1102** Viz Exod. 1:7, pozn. 7.
- 1103** Tj. „příliš hojně než aby se mohly dát spočítat“.
- 1104** Zde ve smyslu „krvavé oběti“ v protikladu k „oběti daru“.
- 1105** Jako „vykopat“ v Ž. 7:15.
- 1106** Podle LXX, „tělo sis pro mne (D. „sis mi“) sestrojil;“ tak citováno v Hebr. 10:5.
- 1107** N. „si nepřeješ“, vl. „nežádáš“, zde smysl spíše jako v textu n. zde shora.
- 1108** Viz 1 Sam. 4:17; 31:9, pozn. 1049.
- 1109** Vl. „nezavíral“ (Num. 11:28, pozn. 436), tj. „ústa“; stran v. 11 viz Gen. 23:6, pozn. 596, dále ve smyslu jako tam v textu.
- 1110** N. „proti mně“.
- 1111** Vl. „Vždyť mě obemkly“ (Ž. 18:4), opis v textu umožňuje v překladu uchovat smysl předložkové vazby¹¹¹⁰, jaká je v textu původním.
- 1112** N. „nepravosti, jež (n. „takže je“) nemohu přehlédnout“, pro jejich množství.
- 1113** N. „ukázaly se⁵⁰² četnějšími“. Dále obdobně.
- 1114** N. „Měj blahovůli¹²⁶⁴“, sloveso jako v Deut. 33:11, pozn. 1247, zde je snad na místě překlad v takovémto smyslu. Dále smysl jako v textu n. podle zde citované poznámky.
- 1115** Viz Gen. 18:23, pozn. 507.
- 1116** N. „nad svou hanbou“.
- 1117** Viz Lev. 26:32, pozn. 924; v Ž. 69:25 a 79:7 smysl jako tam v textu.
- 1118** N. prostě „říkají mi“.
- 1119** Zde spíše v takovémto smyslu.
- 1120** N. „o mne pečuj“, „pro mne chystá“ (n. „zamýšlí“, „vymýšlí“), tj. „pomoc n. záchranu“ apod.
- 1121** N. „neváháš“, „neopozduješ se“. Dále obdobně.
- 1122** Viz Exod. 23:3, pozn. 788.
- 1123** N. „rozumně se chovájícího k nuznému“, „porozumění majícího pro nuzného“.
- 1124** N. „nazván“ (Gen. 30:13). Dále obdobně.
- 1125** N. „chtivost“, „zuřivost“, „dravost“.
- 1126** Viz Jóba 6:7, pozn. 285.
- 1127** Tj. „přesteles“; podle jiných „změníš“, tj. „uzdravíš ho“. Dále obdobně.
- 1128** N. „mi přejí neštěstí²⁸³⁴“.
- 1129** Zde „někdo (n. „kdokoli“) z nich“.
- 1130** N. snad „mu“.
- 1131** Zde překlad zvolen v zájmu vystižení smyslu vazby s 3. pádem, jež je v původním textu; jinak snad volněji „proti mně vymýšlejí, jak mi ublížit“.
- 1132** N. „na něho nalito“.
- 1133** Viz Exod. 5:13 a dále, pozn. 178.
- 1134** D. „Belijjaalovo“, viz 2 Sam. 23:6, pozn. 943.
- 1135** N. „a ježto ulehl“.
- 1136** Tj. „muž, s nímž jsem žil v pokoji“, v textu doslovný překlad, ne jako v Ž. 7:4⁶⁶⁸.
- 1137** Vl. „zveličil“, zde smysl jako v textu, srov. Ž. 35:26⁹⁷⁶.
- 1138** Tj. „vítězoslavně pokřikovat“, sloveso, od něhož je dotčený výraz⁷⁷⁸ odvozen.
- 1139** Viz Exod. 17:12, pozn. 597.
- 1140** Viz Num. 5:22, pozn. 227.
- 1141** N. „nařiká“, „lká“, „křičí“, „prahne“, „touží“, „žízni“, sloveso nejistého významu, vyskytující se v SZ jen zde a u Jóela 1:20. Jeho překlad jsem zde zvolil tak, aby bylo možno vyjádřit smysl obou předložek, s nimiž se zde pojí sloveso původního textu¹¹⁴³.
- 1142** Zde v takovémto smyslu, viz Ž. 126:4; Jóela 1:20.
- 1143** N. „jež nařiká (n. „lká“) o potučný vod, tak... nařiká“ (n. „lká“).
- 1144** Jiná předložka než ve v. 1.
- 1145** N. snad „protože“, „jelikož“, „tím, že“.
- 1146** D. „za (n. „při“) říkání³⁶ ke mně“. V. 10 obdobně.
- 1147** Vl. „tlačenič“.
- 1148** D. „slavnost pořádající“, „slavící“, viz Exod. 5:1; 12:14, pozn. 158.
- 1149** Viz 1 Sam. 4:14, pozn. 254.
- 1150** Tj. „Proč“.
- 1151** Vl. „se skláníš“, dále obdobně.
- 1152** Viz Deut. 3:8n; možné číslo zde snad ve smyslu „pohoří Chermónu“.
- 1153** N. „Miceáru“, viz Gen. 19:20, pozn. 513, hora tohoto jména však není známa.

- 1154** N. „vodopádů“, „virů“, „peřejí“.
- 1155** Vl. „hromady“, zde smysl jako v textu („do výše se vzdouvající vlny“).
- 1156** N. „dosazuje“, „ustanovuje“, vl. „přikazuje“ („příkazem uvádí atd.“). Dále obdobně.
- 1157** Viz Exod. 3:9, pozn. 105.
- 1158** Tj. „je mi jakoby drcením...“, když“.
- 1159** N. „Zjednej mi právo“, dále obdobně.
- 1160** D. „člověkem lsti⁴²⁴ a bezpráví^{155 1003}“.
- 1161** Sloveso jako v 1 Par. 28:9, pozn. 855.
- 1162** Nesouvisí s „vedou“ shora.
- 1163** D. „k Богу радости mého“.
- 1164** Viz Gen. 4:21, pozn. 158.
- 1165** Viz 1 Par. 25:1, pozn. 801.
- 1166** Viz Num. 21:32, pozn. 828.
- 1167** Viz Gen. 3:23, pozn. 120.
- 1168** Tj. „lidská plemena“, kdežto „je“ shora značí „naše otce“. V takovémto smyslu podávají závěr tohoto verše LXX i Vulgata a některé ze známých mi překladů novějších, ostatní však, a těch je většina, jej chápou ve smyslu „je (tj. „naše otce“) jsi rozprostřel n. rozšířil n. rozplodil“ n. „dal jsi jim rozprostřít (tj. „rozrůst“) se“ atd., jako „stromu“, v první polovině verše „zasazenému“. Tím se sice přiznává druhé polovině verše plná významová souběžnost s polovinou první, zato však se dotčenému slovesu¹¹⁶⁷ v tvaru, jehož je zde použito, přikládá význam, řekl bych, poněkud příliš vzdálený tomu, v jakém se ho používá jinde. Vyskytuje se ovšem na několika místech ve smyslu „vyhánění“ větví n. kořenů stromů apod. (Ž. 80:11; Jer. 17:8; Ezek. 17:6n.), takže by se snad ještě nejspíše dalo říci „a jim jsi dával vypučet“; nechť však je jakkoli, považují za nejistější přidržet se raději základního a nejobvyklejšího významu dotčeného slovesného tvaru, jenž i zde dává dobrý smysl, byť za cenu narušení dokonalé vzájemné souběžnosti obou částí verše, s jakou se ostatně ani jinde ne vždy setkáváme.
- 1169** Zde překlad zvolen vzhledem k vazbě slovesa s 3. pádem, jaká je v původním textu.
- 1170** Viz Gen. 19:2, pozn. 490.
- 1171** Viz Deut. 32:39, pozn. 1206.
- 1172** Vl. „trkat“ (Deut. 33:17; 1 Král. 22:11).
- 1173** Zde a v Ž. 7:17 a dále je předmět proti Ž. 6:5 vyjádřen vazbou se 4. pádem.
- 1174** Zde jiný tvar se smyslem jako v textu.
- 1175** Viz „olupovačů“ v Soud. 2:14 a 16, tvar téhož slovesa jako zde.
- 1176** D. „svůj lid za ne-zisk“.
- 1177** Nesouvisí s „ne-zisk“ shora¹¹⁷⁶; podle jiných „aniž jsi vyšel vysoko s“, tj.
- 1178** „aniž jsi přihodil na (tj. „zvýšil n. nadsadil“) jejich kupní cenu“.
- 1179** Viz Jób 34:7, pozn. 1507.
- 1180** Viz Num. 11:31, pozn. 441.
- 1181** Zde a v Ž. 4:2 a dále odvozené podstatné jméno.
- 1182** Viz Num. 15:30, pozn. 605.
- 1183** Viz Lev. 19:11, pozn. 602.
- 1184** Opět jiný tvar, smysl obdobný jako v Ž. 38:8¹⁰⁵⁸. Tak i v Ž. 51:8.
- 1185** Tj. „v pustině“.
- 1186** N. „uvedl jsi na nás“.
- 1187** Vl. „zastřel jsi nás“, v textu opis uchováající v překladu předložkovou vazbu, jaká je v textu původním. Viz Ž. 106:17²³¹⁸, kde je totéž sloveso v obdobném smyslu.
- 1188** Viz Exod. 29:33, pozn. 1057.
- 1189** Zde použito v platnosti přídavného jména; n. snad „BOHU cizáků¹⁶⁷“.
- 1190** Viz Jób 11:6; 28:11, pozn. 1258.
- 1191** Tj. „Lilie¹⁷²⁴“.
- 1192** Vl. „lásky¹¹⁶⁶ (n. „milování¹¹⁶⁶“, „líbeznost“). V Ž. 84:1 a dále smysl jako tam v textu.
- 1193** N. „vše“.
- 1194** N. „věci“, „předmětem“, „záležitosti“, dále obdobně.
- 1195** Vl. „říkat“, „apronášet“.
- 1196** N. „o králi“.
- 1197** Viz Ezer. 7:6, pozn. 254.
- 1198** Viz 2 Sam. 8:17, pozn. 416.
- 1199** Nesouvisí s „pisátko“ shora.
- 1200** N. snad „nejkrásnější ze synů“.
- 1201** N. „v jejich rtech je rozlita“.
- 1202** Viz Gen. 6:8, pozn. 200.
- 1203** N., podle jiných, zde „půvab“, „líbeznost“.
- 1204** Tj. „proto n. takže je patrné, že“.
- 1205** Viz Exod. 29:9, pozn. 1027; Lev. 8:7, 13, pozn. 255.
- 1206** Tj. „dobrotivosti patřící k n. jež je vlastností spravedlnosti“, „spravedlnosti, jež je dobrotivá“. Podle jiných prostě „dobrotivosti, (tj. „dobrotivosti a“) spravedlnosti“.
- 1207** N. „ti bude ukazovat (Gen. 46:28, pozn. 1264; Exod. 15:25; 35:34, pozn. 1224) hrozné věci“.
- 1208** N. „ostré – národnosti... padat – v srdce (n. „v srdci“) nepřátel“.
- 1209** N., podle některých, „Tvůj trůn, trůn Boží“.
- 1210** Zde překlad zvolen k odlišení od předchozího „věčnost“ (jako „vědy^{124 308}“). V Ž. 48:14 smysl jako v textu tam.
- 1211** Jako „sdruzení“ v Soud. 20:11.
- 1212** Tj. „prosyncena vůni myrhy atd.“
- 1213** Viz 1 Král. 10:18, pozn. 632.
- 1214** Viz Nech. 2:6, pozn. 54.
- 1215** Viz Jób 28:16, pozn. 1265.
- 1216** Viz 1 Král. 9:28, pozn. 609.
- 1217** N. „pozoruj¹⁰³⁹“.
- 1218** Tvar slovesa, od něhož je dotčený výraz²⁶⁷ odvozen.
- 1219** Viz Jós. 19:29, pozn. 590.
- 1220** D. „budou hladit tvou tvář“, viz Exod. 32:11, pozn. 1136, zde ve smyslu jako v textu Dále obdobně.
- 1221** Viz Soud. 18:21, pozn. 849, zde v takovémto smyslu, n. snad „samá sláva“.
- 1222** Viz Lev. 10:18, pozn. 315.
- 1223** Tj. „v pokojích královského paláce“.
- 1224** Jiné sloveso než „vedena“ shora a obdobně ve v. 15.
- 1225** Všechny takto označené zájmené připojy ve v. 16n. jakož i slovesný tvar ve v. 16 jsou mluvnický mužského rodu.
- 1226** Viz Gen. 12:15 a dále, pozn. 559.

- 1227** Viz 1 Par. 15:20, pozn. 486.
- 1228** Jako „přístřeší“ v Jóba 24:8.
- 1229** N. „jistotně“, „snadno“, D. „velmi“, smysl jako v textu n. zde shora.
- 1230** Vl. „nacházenou“, „naležitelnou“⁶²², jinak snad „velmi“¹²²⁹ blízkou“.
- 1231** N. snad „pohnula“, „otřásla“ (nikoli jako ve v. 3), „zvrátila“, „zpřevracela“.
- 1232** N. „šumí“.
- 1233** N. „proudý“, „toký“.
- 1234** Tj. „město“.
- 1235** Zde v takovémto smyslu („za obratu k jitra“).
- 1236** N. „vydá svůj hlas“, znění v textu je snad na místě vzhledem k předložkové vazbě, již je použito v původním textu, významem často odpovídající českému 7. pádu.
- 1237** N. „otřásá“, „zachvívá“, „upadá v nepořádek“, viz 1 Sam. 14:16, pozn. 556
- 1238** N. „úžasně věci“, viz Deut. 28:37, pozn. 1000.
- 1239** Viz Exod. 29:14, pozn. 1036.
- 1240** N. „pýchu“, „slávu“, viz Lev. 26:19, pozn. 894, zde v takovémto smyslu.
- 1241** Srov. Gen. 17:22, zde jde o Jeho vystoupení po nějakém zásahu pro Jeho lid.
- 1242** Viz Exod. 19:16, pozn. 647.
- 1243** Zde v tomto smyslu; mnozí však tento výraz zde chápou jako příslovce („moudře“, „rozumně“, „chápat“, „uvědoměle“); tak i LXX a Vulgata.
- 1244** Viz Num. 21:18, pozn. 811.
- 1245** N. „dobrovolní (n. „ochotní“) z“, viz Exod. 35:5, pozn. 1215.
- 1246** Tj. „veškerá ochrana“.
- 1247** N. „vvyššen“, ne však jako „vvyššován“ v Ž. 46:10, nýbrž tvar slovesa jako „vystoupil“ zde ve v. 5⁴⁸⁵.
- 1248** Viz Exod. 26:22, pozn. 920.
- 1249** Viz Num. 21:28, pozn. 820.
- 1250** N. „hradech“, „pevnostech“; dále obdobně, nikoli jako „paláců“ v Ž. 45:8 a j.¹⁰⁸
- 1251** N. „užaslí“.
- 1252** Viz Jóba 4:5, pozn. 164.
- 1253** Sloveso jako v Ž. 29:9⁸¹⁹; Exod. 15:14, pozn. 521.
- 1254** Viz 1 Král. 10:22, pozn. 639.
- 1255** Sloveso nejistého významu, vyskytující se v SZ jen zde.
- 1256** N. „významní“, D. „i synové člověka i synové muže“, smysl jako v textu.
- 1257** Tj. snad „výsledek přemítání“.
- 1258** Viz Jóba 12:12, pozn. 597, zde ve smyslu „životní moudrosti získané zkušeností“.
- 1259** Viz Num. 21:27, pozn. 819; v Ž. 44:14 a 69:11 v hanlivém smyslu.
- 1260** Vl. „otvřít“.
- 1261** Viz 1 Král. 10:1, pozn. 611.
- 1262** N. „špehounů“, „lstitvých pronásledovatelů“, srov. Jós. 8:13, pozn. 314.
- 1263** Viz Exod. 14:4, pozn. 457; také „jmění“, jako ve v. 10, viz Deut. 8:17, pozn. 449, ne však jako „bohatství“ zde zdola.
- 1264** N. „moc? Ti se... bohatství“.
- 1265** D. „vykoupením“.
- 1266** D. „Bohu dát jeho“.
- 1267** N., podle některých, „kdy mi nepravost obklopuje mé paty? (6)Ti, již vzkládají svou... bohatství – (7)nemohou se nikterak navzájem (pak D. „nemůže bratr muž [srov. Gen. 26:31, pozn. 694] vykoupením) vykoupit ani Bohu dát své“.
- 1268** Viz Exod. 21:30, pozn. 723; n. „výkupné“, viz Jóba 33:24, pozn. 1490, ne však jako ve v. 8¹²⁶⁹.
- 1269** Viz Exod. 21:30, pozn. 724; odvozeno od slovesa „vykoupit“ ve v. 7⁶¹.
- 1270** Vl. „je drahé“ (1 Sam. 26:21; 1 Král. 1:13), pak však ve smyslu „vykoupen... je drahé“; sloveso, od něhož jsou odvozeny výrazy v Ž. 36:7⁹⁹³ a 37:19¹⁰¹⁹. Dále obdobně.
- 1271** N. „ať navždy zanechá myšlenky“ (n. „představy“), „ať navždy přestane s tím“.
- 1272** N. „bláhovec“, „pošetilec“, ne však jako v Ž. 14:1³⁶⁰.
- 1273** Vl. „hovado“, smysl jako v textu.
- 1274** N. „přání“, vl. „nitro“, tj. „myšlenka n. přání v jejich nitru“.
- 1275** Mnozí zde podle starých překladů a rabínských výkladů navrhuji čtení „jejich hrobem („kivrá“, n. hroby, „kevárim“) jsou“, místo „kirbám“, „jejich nitro je“.
- 1276** Vl. „na“, tj. „svými jmény nazývají“, opis v textu uchováva v překladu smysl předložkové vazby, jaká je v textu původním.
- 1277** D. „půdy“¹⁹⁷³, tj. „části n. úseky půdy“.
- 1278** Zde odlišná předložková vazba.
- 1279** Viz Jóba 8:14; 31:24, pozn. 165; zde (nikoli ovšem v Ž. 78:7) také „zpozdilost“, „bláhovost“, „pošetilost“, souvisí s výrazem ve v. 10¹²⁷², takže také
- 1280** „Tato jejich cesta je jejich⁶⁰ zpozdilost“ (n. „bláhovost“), pak snad tedy ve smyslu „bláhová n. nemoudrá sebedůvěra“.
- 1281** Vl. „ti za nimi“, viz Num. 14:24 a dále, pozn. 552. Dále obdobně.
- 1282** N. „příkazech“, D. „ústech“, dále obdobně, i v jiných spojeních a významech.
- 1283** N. „spásá“, tj. „na nich se pase“, viz Jóba 20:26; 24:21, pozn. 1160.
- 1284** Viz Gen. 1:26, pozn. 42; n. „po nich budou šlapat“. Dále obdobně.
- 1285** N. „krása“, „půvab“.
- 1286** Viz Jóba 21:13, pozn. 1012, ne však závěr poznámky o čteném textu.
- 1287** D. „od“, smysl jako v textu.
- 1288** Vl. „bez bydliště“, viz 1 Král. 8:13, pozn. 504.
- 1289** N. „šeólem daleko od jejího⁶⁰ bydliště“.
- 1290** Viz Gen. 5:24.
- 1291** N. „Ale moč duši Bůh chce osvobodit z ruky šeólu, neboť mě chce vzít“.
- 1292** Zde snad „zneklidňovat“.
- 1293** D. „sí to vše“, dále obdobně.
- 1294** N. „svolává“, „povolává“, „vyzývá“.
- 1295** Viz Exod. 27:13, pozn. 949.
- 1296** Vl. „vstup“, „vchod“, viz Soud. 1:24n., pozn. 71, zde ve smyslu jako v textu; příbuzný výraz je „zajít“ v Gen. 15:12, jako „zacházení“ v Deut. 11:30.

- 1297** N. „vrcholu“, „koruny“.
- 1298** Viz Gen. 15:18, pozn. 435.
- 1299** N. „že“, „neboť“.
- 1300** Viz Gen. 6:13, pozn. 225.
- 1301** N. „on je soudce“¹⁷⁶.
- 1302** N. „ti činit výčitky“, zde v takovémto smyslu; viz Gen 21:25, pozn. 562.
- 1303** Viz Gen. 31:10, pozn. 815.
- 1304** D. „na horách tisíce“, smysl jako v textu.
- 1305** Viz Gen. 8:20, pozn. 272.
- 1306** D. „a hemžení pole“.
- 1307** Tj. „kdykoli mně poruce“.
- 1308** N. „chtít“, tj. „budu ochoten“, Ž. 7:9 a dále obdobně.
- 1309** Zde i „odřikávání“.
- 1310** Viz Jóba 5:17, pozn. 156.
- 1311** D. „je tvé“.
- 1312** Vl. „splétá“; jiný tvar tohoto slovesa je v Ž. 106:28, viz Num. 25:3, 5, pozn. 954.
- 1313** N. „zasazuješ rány“, „na syna... kdydš hanu“.
- 1314** D. „bytím“.
- 1315** D. „Obětující“, opis v textu v zájmu zřetelnosti.
- 1316** N. „mě, a kdo si urovnává cestu, budu“.
- 1317** Vl. „při“, „za“, D. „v“, tj. „v době“.
- 1318** N. „poté, co“, vl. „podle toho, jak“ (n. „že“).
- 1319** Vl. „Rozmnožením“, „rozhojněním“, smysl jako v textu.
- 1320** Vl. „vyper“, „oper“ (Lev. 13:6), dále obdobně.
- 1321** N. „si uvědomuji“, vl. „vím“, „znám“.
- 1322** Viz Gen. 2:18, pozn. 76.
- 1323** Viz Jóba 15:14; 25:4; nesouvisí s „očist“ zde ve v. 2; n. „spravedlivým“, ne však jako zde shora; snad „řádným“, „nestranným“, „neobvinitelným“ Ž. 73:14 obdobně.
- 1324** Podle LXX a Vulgaty „a zvítězil (n. „vyhrál“), kdybys byl souzen“. Tak je toto místo citováno v Řim. 3:4.
- 1325** Opět jiný tvar téhož slovesa než v Ž. 29:9⁸¹⁹ se smyslem jako v textu.
- 1326** Viz Gen. 30:41, pozn. 806.
- 1327** Viz Jóba 38:36, pozn. 1721, a srov. Ž. 7:9 a dále⁴¹⁴, kde ovšem jiný výraz.
- 1328** Viz Num. 19:19, pozn. 753.
- 1329** Viz Exod. 12:22, pozn. 406.
- 1330** N. snad „zříd nového“, srov. 1 Sam. 11:14, pozn. 476.
- 1331** N. „spolehlivého“, „ochotného“¹⁰⁶⁸.
- 1332** Vl. „nevychazuješ“, sloveso jako „házt“ v Ž. 50:17, srov. Gen. 3:24, pozn. 121, kde je v témž smyslu použito jiného slovesa obdobného významu.
- 1333** N. „ochotný“, zde v tomto smyslu; jiný výraz než ve v. 10¹³³¹.
- 1334** N. „a dobrovolným duchem kéž mě podpiráš“.
- 1335** N. „cestám, aby se hříšníci k tobě vraceli“.
- 1336** N. „bude plesat“, jako v Ž. 35:27, zde překlad zvolen vzhledem k vazbě tohoto slovesa se 4. pádem.
- 1337** N. snad „záchrany, nechť můj jazyk plesaje opěvá“.
- 1338** N. snad „a já bych ji chtěl¹⁸ dát“.
- 1339** N. „potěš (n. „dobrem obdar“) Cijjón“.
- 1340** Viz Lev. 25:30, pozn. 821.
- 1341** Tj. „cele spalovanou“, srov. Deut. 13:16; 1 Sam. 7:9.
- 1342** Viz Gen. 8:20, pozn. 273.
- 1343** Viz Gen. 10:16nn., pozn. 322.
- 1344** N. „pachatelí klamu!“
- 1345** N. „propasti“, vl. „pohlcování“, výraz odvozený od slovesa v Ž. 21:9 a dále⁹⁷⁵, vyskytující se v SZ jen zde a v poněkud jiném smyslu u Jer. 51:44.
- 1346** D. „jazyku lsti“⁴²⁴, dále obdobně.
- 1347** Tvar slovesa jako v Lev. 11:35, pozn. 366.
- 1348** Sloveso značí vl. „shrábnout“, „shrnout“ (Přisl. 25:22; Is. 30:14) zde tedy snad „sebrat se vším vsudy“; snad by se dalo říci „sbalit“, kdyby to nebyl výraz příliš hovorového rázu.
- 1349** D. „Hle, ten muž“, smysl jako v textu.
- 1350** Tj. snad „tím, co mu bylo k zhoubě“; n. „svými chtivostmi“.
- 1351** Výraz nejasného významu; podle některých jde o název nějakého dnes neznámého hudebního nástroje, podle jiných o označení nápevu n. způsobu přednesu („vážně“, „zadumčivě“).
- 1352** Sloveso, jehož tvarem je dotčený výraz³⁸³.
- 1353** Viz Gen. 10:13n., pozn. 321; 1 Sam. 23:19; 26:1, pozn. 269.
- 1354** Podle čteného textu, mnoha rukopisů a LXX „bude (tj. „Pán“) vracet zlo.“
- 1355** N. snad „s dobrovolností“ (snad by se dalo říci „s radostí“).
- 1356** N., podle jiných, „jsi dobrý“.
- 1357** N. „mezi“.
- 1358** Tvar slovesa, od něhož je dotčený výraz⁷⁴⁸ odvozen.
- 1359** Viz Gen. 27:40, pozn. 723.
- 1360** N. „jsem nekleden“ (n. „rozzechvěn“).
- 1361** N. „přemýšlení“, „nářku“, dále obdobně.
- 1362** N. „nařikám“ (nesouvisí s výrazem shora¹³⁶¹), vl. „a hlucím“ (n. „hlomozím“).
- 1363** Vl. „spouštěj“.
- 1364** Zde a snad i ve v. 10 v tomto smyslu (Přisl. 12:21; 22:8, pozn. 319); n. snad „svaluji (tj. „svádějí“) špatnost“. Dále obdobně.
- 1365** Viz Gen. 27:41, pozn. 725.
- 1366** Tj. „strachem“, viz Deut. 2:25, pozn. 151; ještě jiný tvar slovesa⁸¹⁸ než v Ž. 29:9⁸¹⁹.
- 1367** N. „vstupuje ve mne“.
- 1368** Vl. „zahaluje“, „pokrývá“, dále obdobně.
- 1369** N. „mrazení“, „třesavka“.
- 1370** Viz Gen. 2:2, pozn. 49.
- 1371** N. „prudkým“, „dravým“.
- 1372** Tj. „město“.
- 1373** Tj. snad „působení strasti“, „ubližování“, v. 11 obdobně, srov. Ž. 7:16 a 52:7¹⁸⁹.
- 1374** Viz Gen. 19:2, pozn. 491.
- 1375** N. „náměstí“, „tržiště“.
- 1376** D. „člověk podle mého hodnocení“, viz Lev. 5:15, pozn. 163, smysl jako v textu.
- 1377** Viz Gen. 36:15, pozn. 966, zde smysl jako v textu, n. „(důvěrný) přítel“, viz Přisl. 16:28.
- 1378** Toto v daném spojení nespisovně uplatněné zájmeno zde snad nejlépe vystihuje smysl zde použité hebrejské vztažné částice „ašer“.

- 1379** D. „spolu oslazovali“, smysl jako v textu.
- 1380** N. „tlačenci“, ne však jako v Ž. 42:4¹¹⁴⁷.
- 1381** N., podle čteného textu a mnoha rukopisů a starých překladů, „Nechť na ně (při)kvačí smrt“.
- 1382** D. „Nechť živ“.
- 1383** Viz Jóba 18:19, pozn. 876.
- 1384** D. „v jejich nitru“, tj. „středu“, dále obdobně.
- 1385** N. „neřesti“, D. „zla“.
- 1386** Sloveso, od něhož je dotčený výraz¹³⁶¹ odvozen; jinak „modlit se“, „přemýšlet“, „stěžovat si“ (Jób 7:11). Viz i Soud. 5:10, pozn. 307.
- 1387** N. „hlasitě volat“.
- 1388** N. „V pokoj“.
- 1389** Viz 2 Sam. 17:11, pozn. 701.
- 1390** N., podle jiných, „od přiblížení (n. snad „uchránil před přiblížením“, tj. „od těch n. před těmi, kteří by se chtěli přiblížit“) ke mně“.
- 1391** N. „mě osvodod... byt“.
- 1392** D. „v mnohých⁹⁴⁰“, tj. „proti mně (vl. „u srovnání se mnou“) v přesile“.
- 1393** Podle starých překladů „bude je pokořovat“ (n. „ponižovat“), neboť tyto překlady měly zřejmě za svou předlohu text, v němž na tomto místě bylo použito tohoto slovesa v jiném tvaru, majícím takovýto význam, jako např. v Ž. 35:13⁹⁵⁹. Tomuto znění dávají přednost téměř všechny známé mi překlady novější, třebaže tvar, jehož je v masožetském textu použito zde, má v tomto významu dotčeného slovesa jedině smysl trpný („být ponižen n. pokořen“, Ž. 119:67, 107; „pokořit se“, Exod. 10:3). Proto jsem se s nemnohými přidržel jiného významu tohoto slovesa (Ž. 3:4; 4:1; 13:3 a j.), jenž v tvaru, jehož je zde použito, stejně dobře zapadá do textové souvislosti.
- 1394** Zde „zlovlný“.
- 1395** Zde odvozené přídavné jméno.
- 1396** Tj. „zrušil“, sloveso jako v Gen. 49:4, pozn. 1323. Dále obdobně.
- 1397** N. „svůj úděl“ (n. „osud“), podle některých slovesný tvar „co ti určil“ (n. „přidělil“)⁸⁰⁹.
- 1398** Viz 2 Sam. 19:32n., pozn. 782.
- 1399** Viz Gen. 14:10, pozn. 397.
- 1400** D. „rozpůlit své dni“, smysl jako v textu.
- 1401** Tj. „Holubice nemá (n. „mlčí“) v dálavách“, n. „Holubice dalekých terebintů“.
- 1402** Viz Jóba 5:5, pozn. 213; v Ž. 119:131 v přeneseném smyslu jako v textu²⁵¹¹.
- 1403** Sloveso, od něhož je dotčený výraz¹¹⁵⁷ odvozen.
- 1404** Zde a obdobně dále snad ve smyslu „broje“, „vyvolávaje nepřátelství n. spory n. různice“.
- 1405** Tj. „povýšenecky“, n. „ve vysokém postavení“, n., podle jiných, „bojují, Vysoký“ (tj. „Bože“)!
- 1406** Tj. „Kdykoli se“.
- 1407** Tj. „mám proč“.
- 1408** N. „vzhlížím já s důvěrou“, opisy v textu n. zde vzhledem k následující předložkové vazbě.
- 1409** N. „poškozuji mé záležitosti“ (n. „zájmy“).
- 1410** D. „paty“.
- 1411** Tj. „příležitost zahubit“; jinak. „čihali (n. „měli namířeno“) na“.
- 1412** N. „když (n. „zatímco“) vyčkáváji“.
- 1413** N. „zaznamenáno“.
- 1414** Viz Gen. 4:16, pozn. 154.
- 1415** V původním textu slovní hříčka: „nódi“, „mé vyhnanství“, „nód“, „měch“.
- 1416** N. „v tvém záznamu“ (n. „seznamu“, „počtu“).
- 1417** N. „vím, že“.
- 1418** N. „neboť (n. „že“) mám¹⁰⁴⁰ Boha“.
- 1419** Tj. „povinnost n. závazek splnit sliby tobě dané“.
- 1420** Tj. „Nebudeš hubit n. kazit“³⁶¹.
- 1421** Zde vyžaduje textová souvislost překlad v tomto smyslu.
- 1422** Tj. „dovršujícímu“, „dohotovujícímu“, „k zdárnému konci přivádějícímu“.
- 1423** Výraz příbuzný onomu v Gen. 49:9, pozn. 1336, vyskytuje se v SZ jen zde a u Nach. 2:13.
- 1424** Tj. „zřuvivostí n. hněvem“.
- 1425** N. „pokořena“, „zdeptána“, vl. „sehnuta“, „skloněna“, dále obdobně.
- 1426** N. „pokořili (n. „srazilí“)¹⁴²⁵ mou duši“.
- 1427** N. „je nemá“, D. „je mlčením“ (n. „oněměním“).
- 1428** N. „Zda opravdu mlčením vyslovujete spravedlnost?“
- 1429** Zde ve smyslu „připravujete“, „chystáte“, „zamýšlíte“.
- 1430** Tj. „vážíte“, na váhách.
- 1431** Sloveso odvozené od dotčeného výrazu¹¹⁸⁸.
- 1432** Viz Deut. 32:24, pozn. 1168.
- 1433** Smysl je „chová se, jako by neslyšela“, podobně
- 1434** „hluchou se stavějící“.
- 1435** Vl. „šeptajících“, „syčících“, tvar slovesa jako „šeptají“ v Ž. 41:7.
- 1436** N. „dovedného“, „zběhlého“.
- 1437** N. „vyraz“, týž smysl má i jiné sloveso zdola¹³⁴⁷.
- 1438** Tj. „zbavují hrotů“, sloveso jako v Gen. 17:10, pozn. 451, v tvaru vyskytující se v SZ jen zde. Totéž sloveso v jiném ojedinelém tvaru je v Ž. 118:10–12.
- 1439** Vl. „chodí“.
- 1440** Tj. „rozplývá n. rozpouští se vyměšovaným slizem“.
- 1441** Viz Jóba 3:16, pozn. 131.
- 1442** Viz Exod. 16:3, pozn. 550.
- 1443** Vl. „trnitého keře“, jako v Soud. 9:14; tj. „pocítit žár ohně z něho, když bude pod ním hořet“.
- 1444** Tj. „co bude v hrncích“.
- 1445** N. „odfukuje“, „odnáší jako prudký víchr“.
- 1446** Vl. „živé“.
- 1447** Tj. „obvařené n. opečené“.
- 1448** Tj. „k boji n. zásahu“.
- 1449** N. „na mé volání“.
- 1450** Viz i Exod. 20:5, pozn. 663.
- 1451** N. „zakrývajících špatnost“, „pokrytců“.
- 1452** N. „slintají“, „chrli“ (n. „vyprskávají“, „vyrážejí“), tj. „špatnost, zlo“. Dále obdobně.
- 1453** Podle mnoha rukopisů a starých překladů „Má sílo (jako ve v. 17, „uzzi“ místo „zuzó“, viz Jóba 19:28, pozn. 933), k tobě“. Tak i některé novější překlady.
- 1454** N., podle čteného textu, „Bůh mé¹⁴⁶³ laskavosti“.

- 1455** Vl. „bude dávat pokleďet“.
- 1456** Tj. „na jejich pokoření n. porážku n. odsouzení“. Tak i v Ž. 54:7 a dále.
- 1457** Viz Num. 32:13, pozn. 1060; ve v. 15 a dále jiný tvar, smysl jako v textu.
- 1458** Zde od dotčeného slovesa⁵⁵⁵ odvozené podstatné jméno. Viz Jóba 16:8, pozn. 782.
- 1459** N. „v Jákóbovi“, viz Deut. 34:2, pozn. 1295. Dále obdobně.
- 1460** Podle LXX „(15)potulují se za pokrmem; nenasytí-li se, budou i reptat“ („gongyúsín“; místo „vajjálínú“, „a necht přenocují“, četli „vejjálínú“, „a j mou se reptat“, viz Exod. 16:2). Tak i Vulgata („murmurabunt“); tomuto smyslu dávají přednost i některé novější překlady.
- 1461** Vl. „k jitru plesat“, v textu opis vzhledem k následující vazbě s prostým 4. pádem.
- 1462** N. snad „o tobě“.
- 1463** Tj. „mně prokazované“.
- 1464** Tj. „Lilie je svědectvím“.
- 1465** Viz Num. 26:9, pozn. 966.
- 1466** Viz Gen. 24:10, pozn. 611.
- 1467** Viz 2 Sam. 10:6, pozn. 400.
- 1468** Viz 2 Sam. 5:20, pozn. 270.
- 1469** Zde i „rozehnal“, viz 2 Par. 11:23, pozn. 493, pak ovšem v jiném smyslu než tam.
- 1470** Zde opis vzhledem k vazbě dotčeného slovesného tvaru s 3. pádem; jinak, podle některých, „kěz se (k) nám chce vrátit“.
- 1471** N. „trhliny“, „rány“, „zlomeniny“, výraz odvozený od dotčeného slovesa³⁰⁵.
- 1472** Viz Exod. 1:14, pozn. 27.
- 1473** Viz Num. 21:8n., pozn. 797; následující „vztyčování“ je tvar slovesa od tohoto výrazu odvozeného.
- 1474** Výraz, který se v tomto smyslu v SZ vyskytuje ještě jen v Přísł. 22:21; podle jiných
- 1475** značí, rovněž jen zde, „luk“, takže pak „prapor k uprchnutí (tj. „k němu“) před lukem⁶¹⁷ (vl. „před tváří [tj. „přítomnosti“, „blížnosti“) luku“).
- 1476** Souvisí s výrazem v nadpise Ž. 45¹⁹²; srov. i 2 Sam. 12:25, pozn. 514.
- 1477** Podle čteného textu, podporovaného mnoha rukopisy a starými překlady, „mi“.
- 1478** Viz Gen. 14:3, pozn. 390.
- 1479** Viz Gen. 33:17, pozn. 903.
- 1480** Lze chápat i jako označení toho kterého kmene n. národa.
- 1481** Viz Gen. 49:10, pozn. 1341.
- 1482** Viz Num. 21:11, pozn. 800.
- 1483** Viz Exod. 15:14, pozn. 520.
- 1484** N. „příchod“, vl. „mě... uvést n. přivést“, v textu opis k odlišení od slovesa „dovede“ zdola. Totéž slove- je v Ž. 68:29 a 76:11 ve smyslu jako tam v textu.
- 1485** N. „Zda ne ty, Bože, jenž jsi nás odhodil“.
- 1486** N. „od protivníka⁶³⁷“.
- 1487** Vl. „vzdýt vysvobození“ (n. „vysvobozování“), zde snad vzhledem k souvislosti smysl jako v textu.
- 1488** N. „moci něco mohutného (n. „významného“) vykonat“.
- 1489** N. „chřadnutí“, „prahnutí“, „potření“. Dále obdobně.
- 1490** V obdobném smyslu jako v Ž. 20:1 a dále⁶⁰⁰, kde ovšem je použito jiného slovesa.
- 1491** N. snad „pro mne příliš vysoká¹⁰⁵³“.
- 1492** N. „mi jsi“, n. snad „ty se mi ukázal“ (n. „projevil“, „osvědčil“)⁵⁰².
- 1493** D. „věží síly“.
- 1494** Viz 1 Král. 8:13, pozn. 507.
- 1495** N. „chránit se v skrýši“, zde v takovémto smyslu.
- 1496** Viz Num. 24:18, pozn. 553.
- 1497** Viz Gen. 4:2, pozn. 127.
- 1498** D¹⁶⁸⁶, „na (n. „nad“) dni“.
- 1499** N. „k svěmu“.
- 1500** N. „Ano“, „zajisté“.
- 1501** Vl. „k“, „vzhledem k“.
- 1502** N. „ztišená“, „uklidněná“, zde v takovémto smyslu (vl. „mlčením atd.⁹⁴⁹“).
- 1503** Vl. „mnoho“, „velmi“.
- 1504** Zde a v Ž. 13:1n. a dále vl. „áž kam“, smysl jako v textu.
- 1505** Tj. snad „na mne“, jako v hovorové češtině.
- 1506** N., podle jiných, „jako nahnutá stěna, zídka, jež se hrouť“.
- 1507** Tj. „člověka¹⁵⁰⁵“.
- 1508** Viz Lev. 13:2, pozn. 403, zde smysl jako v textu.
- 1509** N. prostě „Jen Bohu“, jiná předložka než ve v. 15¹⁰¹, ale podobného významu.
- 1510** N. „mlč“, „umlkni“, sloveso jako „umlknete“ v Ž. 4:4 a podobně dále, souvisí s výrazem ve v. 16³⁵.
- 1511** Tj. snad „je založena“, „spočívá“.
- 1512** Tj. „by... se ukázalo, že jsou“.
- 1513** Tj. jakoby „z vánku utvoření n. pocházející“, „pova- hy vánku n. nicotnosti“, n. také „lehčí než vánek⁸⁸“.
- 1514** Viz Lev. 6:2 a 4; 19:13, pozn. 177.
- 1515** Vl. „ani si nicotně počínat“ (2 Král. 17:15; Jób 27:12, pozn. 1213), zde smysl jako v textu.
- 1516** Výraz od dotčeného slovesa⁹⁵⁶ odvozený. Viz Lev. 6:2, pozn. 175.
- 1517** Viz Gen. 4:8, pozn. 1048.
- 1518** Viz Jóba 7:21, pozn. 390.
- 1519** N. „vyprahlé“, nesouvisí však ani s „žízni“ ani s „prahne“ shora.
- 1520** N. „jádre“, „dřeví“, vl. „tučnost“ (Ž. 36:8 a dále), nesouvisí však s „tukem“ zde shora; výraz v této sou- vislosti značí nejlepší, nejhodnotnější část n. složku pokrmu.
- 1521** Srov. Gen. 19:19, pozn. 512; zde je, vzhledem k jiné předložkové vazbě v původním textu použité, v textu překladu použito znění tam uvedeného jako volnější překlad jen v poznámce, jež však zde odpovídá zmíně- né předložkové vazbě doslovně.
- 1522** N. „za mne“, předložka jako v Exod. 4:4, pozn. 131, kde ovšem jiné sloveso.
- 1523** Viz Exod. 19:17, pozn. 649, zde množné číslo.
- 1524** D. „vylévat (n. „vysypávat“) na ruce“, smysl jako v textu, v Ž. 75:8 a dále jako v textu tam.
- 1525** Viz Soud. 15:4, pozn. 733.

- 1526** Zde bez předložky, jež by udávala předmět honosení.
- 1527** Vl. „Posilují (n. „utvrzují“, „zatvrzují“) se“, překlad v textu zvolen vzhledem k vazbě tohoto slovesa s 3. pádem v původním textu.
- 1528** N. snad „Kdo jim může přijít na kloub“.
- 1529** N. „navrhují“, vl. „zkoumají“, tj. „různé možnosti, jak svůj záměr uskutečnit“. Zdola a dále obdobně.
- 1530** Zde ve smyslu „ukončili jsme zkoumání n. navrhování n. vymýšlení¹⁵²⁹“.
- 1531** N. „návrh“, „úmysl“, „zkoumání“ (vl. spíše „předmět zkoumání“), výraz odvozený od dotčeného slovesa¹⁵²⁹, vyskytující se v SZ jen zde.
- 1532** N. snad „hotovi, je to pečlivě (n. „důkladně“) vymyšleno“ (n. „promyšleno“).
- 1533** Tj. „neproniknutelné“, „neprobadatelné“.
- 1534** Viz Deut. 28:59, pozn. 897.
- 1535** Zde jiný tvar tohoto slovesa⁷⁶⁷ se smyslem jako v textu.
- 1536** Tj. „jejich vlastní“.
- 1537** Tvar slovesa jako u Jóba 2:11, pozn. 85.
- 1538** Vl. „maso“, zde překlad zvolen v zájmu srozumitelnosti.
- 1539** Tj. „co souvisí s nepravostmi“, „projev nepravosti“.
- 1540** Viz Gen. 7:19, pozn. 244.
- 1541** N. „se staly (n. „projevily⁵⁰²) pro mne příliš silnými¹⁰⁵³“.
- 1542** Sloveso, od něhož je dotčený výraz¹²⁶⁸ odvozen. Viz Exod. 29:33, pozn. 1056.
- 1543** Viz i Exod. 8:13, pozn. 247; 27:9, pozn. 947.
- 1544** Tj. „vzdáleného“.
- 1545** Tj. „východním i západním zemím“.
- 1546** Tj. „až k přetékání jí zavlažuješ“.
- 1547** Stran použití rozkazovacího způsobu srov. Ž. 8:198^b; zde je, mám za to, smysl obdobný, snad jej poněkud objasňují vložená slova „jen dále“. I zde většina známých mi překladů pomíjí skutečnost, že zde jde o rozkazovací způsob, LXX a Vulgata však k ní přihlížejí; tak i několik málo novějších překladů.
- 1548** Vl. „stlačuj⁵³¹“, tj. snad „rozdrcuj“, podle jiných „splavuj“, „odplavuj“.
- 1549** Viz Jóba 30:22, pozn. 1350.
- 1550** Tj. „dovršíš jsi všechna požehnání roku“.
- 1551** Vl. „kapou“ („kape z nich“).
- 1552** Viz Gen. 4:2, pozn. 129.
- 1553** Jiný výraz než ve v. 9; jako „zrní“ v Gen. 41:35 a 49.
- 1554** Tj. „za slavnou“.
- 1555** N. „slávou („slavnou“) číňte“.
- 1556** Vl. „tam³⁷⁰“.
- 1557** N. „vzdorovití“ (Deut. 21:18; Nech. 9:29).
- 1558** Zde a v Ž. 9:14 a dále ovšem jednotné číslo.
- 1559** Srov. obdobně použití tohoto slovesa⁵⁸⁰ u Jóba 36:13, pozn. 1578.
- 1560** V překladu zde zvoleném se uchovává smysl předložkové vazby, jaká je v původním textu.
- 1561** Zde v tomto smyslu, n. „lapací síť“ (n. „smyčku“, Ezek. 12:13).
- 1562** Tj. „jimiž byly otevřeny“, srov. Soud. 11:35; n., podle některých, „jež pronesly“, tj. „otevřením vyslovily“.
- 1563** „Tučných zvířat“ je v hebrejštině jedno slovo, vyskytující se v SZ jen zde a u Is. 5:17.
- 1564** Jako „kouřidlo“ v Exod. 30:7, srov. tam kap. 29:18, pozn. 1035. Dále obdobně.
- 1565** Viz Lev. 9:7, pozn. 286.
- 1566** N. „slyšte, ať mohu (n. „neboť chci“) vyrozprávět...“.
- 1567** Vl. „vyvyšování“, výraz vyskytující se v SZ jen zde a v Ž. 149:6.
- 1568** Tj. „přiznivě“, „se zálibou“.
- 1569** Zde překlad zvolen vzhledem k následující předložkové vazbě.
- 1570** Tj. „neodmítl n. neodvrhl od sebe“, „neodíhal z mé blízkosti“.
- 1571** N. „Nechť Bůh povstává, nechť se jeho nepřátelé rozutíkávají, ať“.
- 1572** Viz Exod. 33:14, pozn. 1170.
- 1573** Tj. „cestu“ k jízdě, srov. Jóba 19:12, pozn. 900.
- 1574** Viz Num. 22:1, pozn. 831.
- 1575** Viz Exod. 15:2, pozn. 494.
- 1576** N. „stepmi – v Jáhovi je jeho jméno“, tj. „v tom, čím On je jako Jáh, spočívá význam Jeho jména“. Většina známých mi překladů však, snad podle LXX a Vulgaty, dotčenou předložku pomíjí a podává toto místo ve znění „Jáh (n. „Hospodin“) je jeho jméno“.
- 1577** Viz 1 Sam. 24:15, pozn. 896.
- 1578** N. „zajatce“, vl. „spoutané“, dále obdobně.
- 1579** N. snad „pochodu“, viz Soud. 5:4, pozn. 288.
- 1580** Viz Num. 23:28, pozn. 908.
- 1581** Jako v Soud. 5:4.
- 1582** Viz Gen. 7:12; Ezr. 10:13, pozn. 395.
- 1583** Od dotčeného výrazu^{1245 1333} odvozené podstatné jméno, smysl jako v textu, n. „štědrým přívalem“ („hojným deštěm“). Podle některých jde o „manu“ (Exod. 16:4).
- 1584** Nesouvisí s „vykropila“ ve v. 8, brýř s výrazem v Ž. 19:10⁵⁹⁰.
- 1585** N. „skrápíš“.
- 1586** N. „zástup“, „dav“, „vojsko“, viz 2 Sam. 23:11 a 13, pozn. 835; podle některých „živé (odvozeno od kmene značícího „žít“, „život“) shromáždění“, „v jedno tělo spojený lid“, kdo chápou „přívál¹⁵⁸²“ jako „manu“, rozumějí tímto výrazem zde „křepelky“ (Exod. 16:13; Num. 11:31). Stran v. 30 viz 2 Sam. 21:10, pozn. 835, jednotné číslo.
- 1587** Vl. „připravoval jsi ve své dobrotě“, v textu opis, neboť předmět slovesa není uveden.
- 1588** Viz i 2 Sam. 4:10, pozn. 235; srov. Exod. 15:20; 1 Sam. 18:6.
- 1589** Tj. „hospodyně“, vl. „obyvatelka“, výraz souvisící s „přibýtek¹⁹²²“ a vyskytující se v SZ v tomto významu jen zde. Jinak „krásná“ (Jer. 6:2, v SZ jen tam), pak tedy „okrasa n. ozdoba domu“.
- 1590** Srov. Soud. 5:24 a 30.
- 1591** Výraz příbuzný onomu v Gen. 49:14, pozn. 1349, taktéž nejasného významu; vykládá se obdobně.
- 1592** Srov. Soud. 5:16.
- 1593** N. „zelenavém“, „žlutozelenavém“.

- 1594** Snad lze chápat jako básnické líčení bohaté válečné kořisti, představované těm, kdo se vyhybají účasti v boji („to vás neláká?“). Podle jiných „Zatímco budete... ohradami, budou tu (tj. „jiní si z boje přinesou“) křídla...“ n. „Budete-li (n. „třebaže budete“)... ohradami, budete jako křídla...“, „Což budete... ohradami a pozorovat křídla... zlatě? („nečinně ležet a dívat se na okolo poletujících ptactvo“; pak by zde šlo o básnické líčení krásy jeho peří).
- 1595** Tj. snad „v zemi příslibu“; význam této předložkové vazby je zde nejasný.
- 1596** Viz Soud. 9:48.
- 1597** Vl. snad (sloveso se v SZ vyskytuje jen zde, je však odvozeno od slova značícího „sníh“) „sněžilo“ n. „bylo zasněženo“, smysl však nejspíše je „bělelo se kostmi pobitých“.
- 1598** N. snad „hora bohů“.
- 1599** N., podle některých, „je jako“.
- 1600** Tj. pohoří tvořící severní hranici Bášanu (Num. 21:33 a j.); je-li míněna jednotlivá hora, pak snad jde o nejvyšší vrchol tohoto pohoří, horu Chermón (Deut. 3:8).
- 1601** N. „hrb(ol)atá“, „hrbenovitá“, v. 16 obdobně, výraz vyskytující se v SZ jen na těchto dvou místech.
- 1602** N. snad „Je Boží (pak jen takto) horou hora... Bášanu? (17)Nač“.
- 1603** Vl. „nač čháte (n. „úkosem hledíte“) na horu“.
- 1604** N. „po níž Bůh zatoužil“ (n. „touží“).
- 1605** Viz Exod. 14:7, pozn. 460.
- 1606** Viz 1 Par. 29:7, pozn. 889.
- 1607** D. „jsou myriády“ (dvojné číslo, tedy vl. „dvě myriády“, smysl však je jako v textu, srov. Jóba 11:6, pozn. 542).
- 1608** D. „tisíce opakování“.
- 1609** Tj. snad „čím byl na Sínaji, tím je v svatyni“, n. „v svatosti“, pak ve smyslu „v svatosti jako na Sínaji“.
- 1610** Tj. „jako člověk“, n. „v lidech³²⁶“, tj. „mezi lidmi“ n. „z lidí“, viz Gen. 7:21, pozn. 248 a 249.
- 1611** Tj. „aby On přebýval mezi nimi“; n. „u Jáha, Boha“, „s Jáhem, Bohem“, tj. „aby oni přebývali u Něho n. s Ním“.
- 1612** Tj. „na Sebe naše nesnáze n. těžkosti“; n. „nám nakládá“, tj. „naděluje“, „bohatě nás obdarovává“.
- 1613** N. „Náš⁶⁰ Bůh je Bůh“.
- 1614** N. „prokazování¹⁷² záchranu n. pomoci“, výraz odvozený od dotčeného slovesa⁶⁶ a vyskytující se v SZ jen zde.
- 1615** N. „od Hospodina, Pána⁶⁰ „jsou“, „Hospodinu, Pánu, patří“, „Hospodin, Pán, má¹⁰⁴⁰“.
- 1616** Vl. „stran“, „týkající se“, táž předložka jako „u“ shora, smysl jako v textu.
- 1617** D. „témě s vlasy^{16 98^u“.}
- 1618** Viz Lev. 4:3, pozn. 93.
- 1619** Tak podle LXX („bafé“) a Vulgaty („intingatur“, obé vl. „se smáčela“). Masoretský text má, patrně následkem chyby opisovače, znění „aby tvá noha drtila⁵⁴¹“ („timchac“ místo zřejmě správného „tirchac“, „koupala se“, srov. Ž. 58:10), jež nedává smyslu.
- 1620** N. „pochody“, „výpravu“ (Jób 6:19, pozn. 312), „tažení“.
- 1621** V směřovém smyslu („do svatyně“), n. snad „jenž sídlí v svatyni“. Dále obdobně.
- 1622** Vl. „předcházeli^{457 1924^u“), zde v takovémto smyslu.}
- 1623** Vl. „hrající na strunové nástroje“, obdobně v Ž. 33:3, kde jiný tvar v téměř smyslu.
- 1624** Viz Gen. 24:43, pozn. 633.
- 1625** N. „hudebníci, vproštěd bubnujíci mladice“.
- 1626** Viz Gen. 19:31, pozn. 517.
- 1627** N. „houf“, „zástup“, „společnost“, výraz vyskytující se v SZ jen zde.
- 1628** Viz 1 Sam. 20:29, pozn. 530.
- 1629** Vl. „opatřil tvou“, dále obdobně.
- 1630** Výraz vyskytující se v SZ ještě jen v Ž. 76:11 a u Is. 18:7.
- 1631** Tj. „Egypt“, srov. Jóba 9:13, pozn. 460, kde jiný výraz obdobného smyslu.
- 1632** D. „telaty⁸¹⁵“, tj. „jako telata bujně poskakujícími“, srov. Ž. 29:6⁸¹³.
- 1633** Tj. „za každou cenu chtivého prutu“; podle jiných „podrobujícího se s pruty⁵⁴⁴“, „šlapajícího po prutech“.
- 1634** Vl. „tuční“, „tlustí“, tj. „blahobytní“, v SZ jen zde; smysl snad jako v textu.
- 1635** Viz Num. 12:1, pozn. 453.
- 1636** Vl. „požene“, „působit, aby běžely“, smysl jako v textu.
- 1637** N. „nad Isráélem je jeho vznešenost a jeho síla je“.
- 1638** Tj. snad „jak k Tobě (n. ¹⁶³⁹ „k Němu“) můžeme vzhlízet z tvých“.
- 1639** N. „hoden je úcty Bůh z tvých“ (tj. „Isráélových“).
- 1640** Viz Exod. 15:17, pozn. 531.
- 1641** Množné číslo snad ve smyslu různých částí n. oddílů chrámu.
- 1642** N. „a moc“ (n. „zmocnění“), výraz vyskytující se v SZ jen zde.
- 1643** D. „v kal hloubky“.
- 1644** Výraz jen nepatrně se lišící od „postavení“ v 1 Par. 23:28, vyskytující se v SZ jen zde.
- 1645** N. „odplavil“, „s sebou strhl“, dále obdobně.
- 1646** N. „zátopa“.
- 1647** N. „se zapálilo“, dále obdobně.
- 1648** Viz Lev. 26:16, pozn. 886.
- 1649** N. „pro mne“, jako „ve mně“ shora; nikoli jako „pro tebe“ ve v. 7.
- 1650** N. „jsem plakal v postu své duše“.
- 1651** N. „mnou“, vl. „ve mně („mají ve mně předmět své zábavy“, tj. „zábavného hovoru“; zde je dotčeného slovesa¹³⁸⁶ použito v takovémto smyslu).
- 1652** Tj. „jsem i předmětem posměšných popěvků s brnkáním na strunové nástroje“.
- 1653** Viz Lev. 10:9, pozn. 308.
- 1654** N. „pravdivosti své“.
- 1655** Viz Gen. 29:2, pozn. 263.
- 1656** Sloveso, od něhož je dotčený výraz⁵⁹⁸ odvozen; nikoli jako „osvobod“ zdola⁷⁶¹.
- 1657** N. „v můj pokrm“.
- 1658** Viz Deut. 32:32n., pozn. 1058.

- 1659** Tj. „v pokoji n. bezpečí se cítím“, zde v takovémto smyslu.
- 1660** D. „zatemňují od vidění“ (n. „před viděním⁶¹⁹“), smysl jako v textu.
- 1661** N. „lomcuj“, „otrásej“, jiný tvar dotčeného slovesa⁵³⁸ v takovémto smyslu.
- 1662** Tj. snad „tábořiště kočovníků“.
- 1663** Viz Deut. 21:1, pozn. 746, zde smysl jako v textu, jako „smrtelně raněné“ v Gen. 34:27. Dále obdobně.
- 1664** Srov. Gen. 4:13, pozn. 148.
- 1665** N. „Přidej vinu k jejich vině“ (n. „trest k jejich trestu“, pak vl. „na [n. „nad“] jejich vinu“ [n. trest“]⁶⁸⁶).
- 1666** N. „živých“.
- 1667** Zde proti Ž. 34:3 vazba se 4. pádem.
- 1668** N. „je“, tj. „jméno“.
- 1669** Vl. „lepší“.
- 1670** Viz Lev. 4:10, pozn. 109.
- 1671** Tj. „s rozděleným kopytem“, viz Lev. 11:3, pozn. 318.
- 1672** N. „radovat; vy, vyhledávající Boha, i“.
- 1673** Viz Gen. 30:17, pozn. 780.
- 1674** Viz Gen. 1:21, pozn. 33.
- 1675** Viz Num. 18:20, pozn. 723.
- 1676** N. „necht se k své hanbě“.
- 1677** N. snad „učinil jsi opatření¹⁶²⁸ k mému vysvobození“.
- 1678** N. „pachatele (n. „dopouštějícího se“) bezpráví“ (n. „zločinu“), tvar slovesa, od něhož je odvozen dotčený výraz¹⁵⁵ a jež se kromě tohoto místa v SZ vyskytuje jen u Is. 26:10.
- 1679** N. „násilníka“, vl. „ostrého“, „prudkého“, „zahořklého“.
- 1680** Viz Soud. 16:29, pozn. 806.
- 1681** N., podle jiných, „od útrobu... mě odřezával“.
- 1682** D. „v tobě“, tj. snad „v tobě *má svůj předmět*“.
- 1683** Viz Deut. 13:1n.; 28:46, pozn. 1015.
- 1684** Viz Deut. 26:19, pozn. 939, zde a dále smysl jako v textu na dotčených místech.
- 1685** N. „doufat⁸⁷²“, zde ovšem bez předmětu a bez předložky. Dále obdobně.
- 1686** Vl. „na (n. „nad“) všechnu tvou chválu“, viz Lev. 2:2, pozn. 54, dále obdobně.
- 1687** Tj. „přinášet o nich zvěst“, n. „vstupovat (n. „vnikat“) v mocné činy“, tj. „obírat se jimi v mysli a snažit se vniknout v jejich význam a pochopit a ocenit je“.
- 1688** Tj. „skutky, jež Tvá paže dokázala“.
- 1689** N. „Bože, jež je“, n. „činy. (19)A tvá spravedlnost, Bože, je“.
- 1690** Podle čteného textu a některých starých překladů „mi“, níže ve verši obdobně („mě“).
- 1691** N. „mnohé a zlé úzkosti“.
- 1692** Viz Gen. 26:18, pozn. 685.
- 1693** Zde je k popisu tohoto pojmu použito jiného slovesa, jako „obklopuje“ v Ž. 49:5, „obrátil se“ v 1 Sam. 17:30 (v Ž. 114:3 a 5 v obdobném smyslu jako tam).
- 1694** N. „tobě s lyrou⁵⁴ před hudbě zpívat“.
- 1695** N. „Od Šalomouna⁶⁰“, zde však je smysl spíše jako v textu, n. „o Šalomounovi“.
- 1696** N. „pahrbky, spravedlnosti“.
- 1697** N. „potírá“, Ž. 34:18 a dále obdobně, viz Jóba 4:19 a dále, pozn. 211.
- 1698** D. „při slunci a před tvářím měsíce“, tj. „dokud slunce a měsíc trvaj“. V. 17 obdobně.
- 1699** Tj. „na posečenou louku n. trávu na louce“.
- 1700** N. „vzkvétá“, dále obdobně.
- 1701** Smysl jako v Deut. 11:24, pozn. 473, zde však bez členu (nikoli „té“, jako tam).
- 1702** N. „středomořského pobřeží“, n. vůbec „dalekých zemí“. Dále obdobně.
- 1703** Viz 1 Král. 10:1, pozn. 609.
- 1704** Jméno jakéhosi blíže neznámého národa; srov. Gen. 10:7.
- 1705** Viz i Lev. 1:2, pozn. 5.
- 1706** N. „sužovaného a toho, jenž“.
- 1707** Vl. „ustavičně modlí³⁴³“, opis v textu pro zřetelnost“.
- 1708** Viz Gen. 8:5, pozn. 255.
- 1709** N. snad „vlní“, sloveso jako „roztřásla se“ v Ž. 18:7 a obdobně jinde; podle mnohých „šumí“, „šustí“, mám však za to, že znění v textu, totéž jako v textu kralickém, n. znění uvedené zde shora, nejlépe odpovídá smyslu slovesa, jehož je použito v textu původním.
- 1710** Tj. „obyvatel města“.
- 1711** Viz Gen. 1:2, pozn. 1.
- 1712** Tj. „jeho slavné jméno“.
- 1713** Viz Gen. 2:2, pozn. 46.
- 1714** D. „jakoby málo“ (n. „trochu“).
- 1715** N. „klesnout“, „klopýtnout“, „odchýlit se“.
- 1716** D. „býval svýma nohama uhýbající¹⁷¹⁵“.
- 1717** Podle čteného textu a starých překladů „ale já, málem by byly mé nohy uhnuly¹⁷¹⁵“.
- 1718** Výraz¹⁰³ vl. značí „něco nepravého“ (n. „živého“, „předstíraného“) a tedy také „něco, co ve skutečnosti není, neexistuje“, takže potom „nic“, jako v textu, kde je smysl „velmi snadno n. lehkou“, rčení i v češtině obvyklé.
- 1719** Vl. „se rozily“ (Ž. 22:14), smysl jako v textu.
- 1720** N. „nesnázi“, „těžkosti“ výraz vyskytující se v SZ jen zde a u Is. 58:6, pozn. 2436, zde je tedy snad lze v přeneseném smyslu chápát obdobně jako tam („uzlů“, „zádrhů“, „nic nazadrhmo“).
- 1721** N. „není útrap¹⁷²⁰, jež by vedly k jejich smrti“.
- 1722** N., podle jiného rozdělení slov, „neboť nemají⁹²⁸ útrap¹⁷²⁰, jejich tělo je zdravé¹⁶⁹ (zde vl. „bezdavné“) a“.
- 1723** Jako „tlustý“ v Soud. 3:17; v Žalmech jen zde.
- 1724** D. „smrtelníků jich není“.
- 1725** N. „postihování“, tj. „neštěstím“ apod., sloveso jako „dosáhnout“ v Ž. 32:6, v tvaru vyskytujícím se v SZ jen zde; jinak viz 2 Sam. 5:8, pozn. 254. Dále obdobně.
- 1726** Viz Deut. 15:14, pozn. 628, sloveso vyskytující se v SZ jen na těchto dvou místech.
- 1727** Vl. „násilnictví je zahaluje“, opis v textu vzhledem k vazbě slovesa s 3. pádem v původním textu.
- 1728** N. snad „kroj“, výraz vyskytující se v SZ jen zde a v Přísl. 7:10.

- 1729** Tj. „se vyvalují n. vypoulují“.
- 1730** N. „překypují“.
- 1731** N. „představy“, „smyslenky“, jako „zobrazení“ v Lev. 26:1, pozn. 863; Num. 33:52, zde v přeneseném smyslu jako v textu n. zde shora.
- 1732** N., podle některých, „překračují tužby“, tj. „mají víc než si lze přát“.
- 1733** Tj. „k nim“.
- 1734** Tak podle čteného textu, mnoha rukopisů a starých překladů; psaný text má znění „Proto sem obrácí svů;²⁷⁷“.
- 1735** Tj. snad „Boží lid“, n. „stoupenci kohokoli z nich“.
- 1736** Vl. „vytlačuje“ (Lev. 1:15), „vyzdímává“ (Soud. 6:38).
- 1737** N., podle jiných, „nasávají (n. „nasrkávají“) se hojnosti“. Srov. Ž. 75:8.
- 1738** D. „vytlačují se jim vody v plnosti⁹⁸“.
- 1739** Tj. „přijímají dychtivě jejich zásady a zplna se jimi uspokojují“.
- 1740** N. „v čistotě zachoval“.
- 1741** D. „za jiter mé výtky“.
- 1742** Tj. „snažil uvažováním n. přemýšlením“, jiný tvar dotčeného slovesa⁸⁷⁷ zde v takovémto smyslu. Dále smysl jako v textu na dotčených místech.
- 1743** Vl. „poznat“, „zvědět“.
- 1744** Vl. „je postavuješ“ (n. „umísťuješ“), v původním textu však se zde sloveso pojí s 3. pádem; proto v textu překladu opis.
- 1745** Vl. „na kluzkostech³³³“.
- 1746** Tj. „působíš, že se rozpádají“.
- 1747** Zde v takovémto smyslu; n. „předmětem hrůzy“ (n. „úžasu“, nesouvisí s „hrůzami“ na konci verše).
- 1748** Zde snad ve smyslu „představou jich“, „pomyslením na ně“.
- 1749** N. „rozpalovalo“, „hořklo“, „stávalo se ostrým“ (n. „kyselým“), sloveso, od něhož je odvozen dotčený výraz¹⁶⁷⁹.
- 1750** D. „a mé ledviny byly probodávány“ (n. „provrtávány“), sloveso jako „naostřeny“ v Ž. 45:5 a obdobně dále, zde v tvaru takovéhoho smyslu („mé nitro bylo [po]drážděno“), vyskytující se v SZ jen zde.
- 1751** Vl. „u tebe“, „při tobě“, jako ve v. 23.
- 1752** N. snad „projevil (n. „ukázal“) jsem se⁵⁰² před tebou jakoby dobytkem“.
- 1753** Viz Exod. 4:4, pozn. 131, sloveso totéž; v Ž. 77:4 a dále bez předložky.
- 1754** N. „přivést“, viz Gen. 20:14, pozn. 564.
- 1755** N., podle jiných, „na zemi si vedle (tj. „kromě“) tebe v ničem“.
- 1756** Jiný výraz než „maso“ v Ž. 16:9 a dále; viz Lev. 18:6, pozn. 564, kde je téhož výrazu použito v jiném smyslu.
- 1757** N. „zvdalující se“.
- 1758** D. „každého od tebe smilního“, smysl jako v textu.
- 1759** Výraz odvozený od dotčeného slovesa⁷⁶⁶.
- 1760** Zde vzhledem k slovesu, s nímž se tu tento výraz pojí, spíše v tomto smyslu.
- 1761** N.²³⁵⁰ „všechny tvé skutky“ (n. „činy“), „všechna tvá díla“.
- 1762** N. „Nač jsi, Bože, navždy odhodil“.
- 1763** Sloveso „odhazuješ“ zde nemá předmětu, ale je snad zřejmé, že tuto větu třeba chápat ve smyslu „odhazuješ stádo své pastvy, proti němuž dýmá tvůj hněv“. Ž. 78:56 a dále obdobně.
- 1764** Viz Gen. 4:1, pozn. 125.
- 1765** Viz Gen. 49:16, pozn. 1352.
- 1766** N. „vykoupil za (n. „jako“) kmen“, tj. „aby bylo kmenem“.
- 1767** N. snad „Vzpomeň – je to tvé... vykoupil, kmen... hora Cijjón“.
- 1768** D. „dědictví, této hory Cijjónu – na ní“, zájmeno „této“ zde zastupuje vztažnou částici.
- 1769** D. „k troskám nekonečna²³¹“ („nekonečna“ bez předložky).
- 1770** D. „setkávání“, tj. „místa setkávání“, viz Exod. 27:21, pozn. 956.
- 1771** Tj. snad „místo předmětů, jež v chrámě byly znamením toho, že tam sídlí Bůh, umístili jakési znaky svého vítězství“. Srov. v. 9.
- 1772** Vl. „poznává“, zde snad smysl jako v textu.
- 1773** Vl. „jako by někdo sekery do výše vnašel“, tj. „vy-soko zvedal“.
- 1774** Tj. „toho všeho, o čem byla shora řeč“; zájmenná přípona, zde přeložená slůvkem „toho“, je ženského rodu a nehodí se tudíž ani k „svatyni“ ani ke „shromaždišti“ shora, neboť oba tyto výrazy jsou v hebrejštině rodu mužského; ženské zájmenné přípony se však často používá ve významu neurčitého zájmena rodu středního a tak ji snad je vhodné pochopit i zde ve smyslu shora uvedeném.
- 1775** Tj. „pantokem“, jiný výraz než „sekerami“ ve v. 5.
- 1776** Tj. „všichni spolu“, n. „vesměš“, tj. „veškeré řezby“. V. 8 obdobně.
- 1777** Viz Soud. 1:8, pozn. 24.
- 1778** Tj. „stržením k zemi“, dále obdobně; zde i „až k zemi“, tj. „až po jeho základy“.
- 1779** N. „Drťme“, viz Exod. 22:21, pozn. 105, zde jiný tvar takovéhoho smyslu.
- 1780** D. „s námi vědoucího“, opis v textu v zájmu zřetelnosti.
- 1781** Jako „záňadří“ v Ž. 35:13, zde ve smyslu sídla citů a vnitřních hnutí. Viz Deut. 13:6, pozn. 524; Jóbá 19:27, pozn. 928.
- 1782** Viz Exod. 7:12, pozn. 215; zde (dále ne vždy) obraz egyptských vojsk.
- 1783** Sloveso jako „prorazit“ v Ž. 18:29, zde však neplatí tamní poznámka⁵²³.
- 1784** Viz Jóbá 41:1, pozn. 109 a 1827, zde v témž smyslu jako „netvorů“ ve v. 13¹⁷⁸².
- 1785** Jako v Ž. 72:9, zde značí „stepní zvěř“.
- 1786** Viz Deut. 21:4, pozn. 748 a 749.
- 1787** Viz Gen. 1:16, pozn. 23.
- 1788** N., podle některých, „zdroje¹⁶ světla (tj. „měsíc a hvězdy“) a“.
- 1789** N. „ustanovil“, „zřídil“, „určil“, stran Ž. 41:12 viz Gen. 21:28n., pozn. 949.
- 1790** Viz Gen. 8:22, pozn. 281.
- 1791** Sloveso, od něhož je dotčený výraz⁴⁸ odvozen.

- 1792** Zde v tomto smyslu („dravé zvířeti“), viz Gen. 37:20 a 33.
- 1793** N. „Přihlédní (n. „obrabř zřetel“) k smlouvě“.
- 1794** N. „neboť skryše“ (n. „zákoutí“).
- 1795** Jako „pastviště“ v Ž. 65:12, zde a dále smysl jako v textu.
- 1796** N. „utiskujících, hlučení... tobě, jež ustavičně stoupá!“
- 1797** Viz Gen. 1:14, pozn. 26; zde vl. „uchopovat (n. „přivádět“)¹⁷⁵⁴ určenou dobu“.
- 1798** N. „Nechť se rozplývají (n. „byť se rozplývali“ „mohou se rozplývat)... já“.
- 1799** Tj. „drze vztyčeným“, srov. Jóba 15:26, pozn. 745. Jinak viz 1 Sam. 2:3, pozn. 74.
- 1800** N. snad „hrdlem“, tj. „drzou řečí“.
- 1801** Viz Num. 33:2, pozn. 1082; 2 Par. 32:30, pozn. 1062, zde značí světovou stranu („východ“). V Ž. 19:6 a dále smysl jako v textu.
- 1802** Viz 1 Par. 7:28, pozn. 217.
- 1803** Tj. „od n. z jihu“.
- 1804** N. „ani z pustiny hor“, tj. „hornaté“; tohoto znění se přidružují LXX i Vulgata a mnohé překlady novější, dal jsem však s jinými přednost znění, jež uvádím v textu, neboť lépe zapadá v souvislost s vv. 5 a 7.
- 1805** Zde, podle některých, „se červená“.
- 1806** N. „kořeněného“, tj. „vína“.
- 1807** Viz Gen. 14:18; zkráceně za „Jerusalém“.
- 1808** Zde a v Ž. 104:22 poněkud odlišný příbuzný a souznačný výraz.
- 1809** Vl. „plameny“.
- 1810** Tj. „šipy“.
- 1811** Vl. „osvícen“, „ozářen“, „rozjasněn“, smysl jako v textu.
- 1812** N. snad „slavný pro hory“ (n. „horami“)¹¹⁸.
- 1813** N. „obráni“, „svelečení“.
- 1814** D. „muži zdatnosti“⁵²⁵, n. „muži vojska“.
- 1815** Tj. „nestačili n. nedokázali sáhnout po zbrani“, snad pro prudkost neočekávaného útoku n. ohromením.
- 1816** Tj. snad „vozataj“.
- 1817** D. „obstát od doby tvého hněvu“ (n. snad „rozhněvání“).
- 1818** D. „dal slyšet“.
- 1819** Viz Jós. 11:23, pozn. 460, zde ve smyslu jako v textu („ztichla zastrašením n. leknutím“). V Ž. 83:1 a dále smysl jako v textu tam.
- 1820** D. „zbytek popuzení“¹⁷², smysl jako v textu.
- 1821** Tj. „jako meč k uskutečnění svých cílů“.
- 1822** D. „Slibujte“.
- 1823** D. „všechna jeho“.
- 1824** Vl. „dary hrůze“, jako „hrůzy“ např. v Deut. 34:12, zde smysl jako v textu.
- 1825** Zde i „sebevědomí“, „pýchu“, „zpupnost“.
- 1826** Viz 1 Sam. 9:16, pozn. 399.
- 1827** Viz Soud. 12:1, pozn. 652.
- 1828** Viz Gen. 45:26, pozn. 1256.
- 1829** N., podle jiných, „brvy“.
- 1830** N. „svého zpěvu při strunovém nástroji“.
- 1831** Viz Gen. 47:15n., pozn. 1281.
- 1832** N. „ustal“ (Ž. 7:9), „vymizel“ (Ž. 12:1, nikoli jako zde shora¹⁸³¹).
- 1833** Tak podle LXX a Vulgaty a mnohých novějších překladů („že by se změnila?“); jiní chápou výraz zde přeložený „změna“ („šenoť“) jako množné číslo slova „šánáh“, „rok“, a překládají „léta pravice Nejvyššího“, snad ve smyslu „jsou to léta zkoušek, jež nám pravice Nejvyššího ukládá“.
- 1834** N. snad „ohlašují“, „oznamují“.
- 1835** Podle čteného textu a starých překladů „Vzpomínám (n. „pamatuji“) na“.
- 1836** Jiný výraz než v Ž. 9:11 a dále³⁶². Viz 1 Sam. 25:3, pozn. 910.
- 1837** N. „tvého divu“²²⁸ (v. 11), „činicí divy“¹⁶ (v. 14), dále obdobně.
- 1838** N. „ve svatyni“⁶⁰¹.
- 1839** Tj. „projevem své moci n. síly“.
- 1840** Vl. „byly zaplaveny (n. „splaveny“, „proudem stržený“) vodami“, viz Ž. 90:5²⁰⁸⁵, sloveso vyskytující se v SZ jen na těchto dvou místech; trpný tvar, v němž je ho použito zde, snad vyjadřuje představu krajního přeplnění mraků kypícími v nich vodami.
- 1841** Tj. „blesky“, viz Ž. 18:14 a srov. Ž. 76:3¹⁸¹⁰.
- 1842** Vl. „rozešly“, „jaly se procházet sem-tam“.
- 1843** N., podle jiných, „zvuk tvého hřmění jako kola“^{28 940}, tj. „jako rachot kol válečného vozu“, n. „v kolo“²²⁸, tj. „bouře zasáhla kola vozů faraonova vojska“ (Exod. 15:25).
- 1844** Jiný výraz než v Ž. 8:8 a dále²¹⁸.
- 1845** Vl. „tvé šlépěje nebyly poznány“, smysl jako v textu.
- 1846** Viz Exod. 4:13, pozn. 141.
- 1847** Zde spíše v takovémto smyslu.
- 1848** N. „skrývat“; podle LXX „není to skryto“, podle Vulgaty „nejsou ty věci skryty“ (četli „nikčad“ místo „nekačéd“). Tak i některé novější překlady.
- 1849** D. „dětmi, potomnímu pokolení rozprávějce“.
- 1850** Vl. „věhlasné (n. „chvályhodné“, „chvalozpěvy vzbuzující“) činy Hospodinovy“.
- 1851** Viz Gen. 47:27, pozn. 1291.
- 1852** Zde D. „je“, tj. „tyto věci“.
- 1853** N. „neupevnilo“, „neustálilo“.
- 1854** N. „pevně“.
- 1855** Vl. „aniž jeho duch byl“²⁵ (n. „se projevil“⁵⁰²) spolehlivým vůči (n. „věrným“) Bohu“, v textu opis vzhledem k vazbě se 4. pádem (v češtině mu tu odpovídá 2. pád) v textu původním.
- 1856** Viz Num. 13:22, pozn. 795.
- 1857** Nikoli jako „oblakům“ ve v. 23 a jinde⁴⁹⁰.
- 1858** Viz Exod. 15:8, pozn. 509.
- 1859** Vl. „moci“, ne však jako „moci“¹⁸ ve v. 20 zdola.
- 1860** Sloveso jako v Exod. 27:21, pozn. 958.
- 1861** N. „lily“, „přetékaly“.
- 1862** Viz Deut. 3:26, pozn. 204; nesouvisí s „hněv“ zdola.
- 1863** N. „v“, jako např. ve v. 5, ve v. 31 „mezi nimi“.
- 1864** Zde překlad zvolen vzhledem k předchozímu „nevěřili“, jež v hebrejštině není tomuto slovesu příbuzné.

- 1865** Viz Deut. 3:5, pozn. 177.
1866 Viz Exod. 16:31, pozn. 563.
1867 Podle LXX a Vulgaty „andělů“.
1868 Sloveso jako v Gen. 11:2 a dále, pozn. 328, zde a dále jiný tvar, smysl jako v textu.
1869 Jako „východu“ v Ž. 48:7.
1870 D. „přihnal jih“ (Exod. 26:18, pozn. 918).
1871 Tj. „Isráelova“, „Isráelovým“.
1872 N. „žádostivost“, zde ve smyslu „předmět jejich tužby n. žádostivosti“.
1873 Tj. „neskončili ještě s jedním“.
1874 N., podle některých „nasytili. Ač jim... tužbu, (30)neupustili od své žádostivosti (pak zde nikoli ve smyslu „předmětu žádostivosti“). Jejich“.
1875 Vl. „tučnostmi“, viz Gen. 27:28, pozn. 713; Nech. 8:10, pozn. 361, zde ve smyslu „tučnými“ (tj. „vynikajícími“, „znamenitými“, „kvetoucími“, totiž „muži“).
1876 Viz Lev. 26:16, pozn. 882.
1877 Tj. „snažili se podvést“.
1878 Sloveso, od něhož je dotčený výraz⁸⁰ odvozen.
1879 Viz Deut. 4:31, pozn. 258.
1880 D. „a rozmnožoval²⁵ odvracení svého hněvu“.
1881 N. „on je... přikrývá... nehubí... odvrací... a nedává“. Dále obdobně.
1882 Vl. „nevzbudil¹⁸⁸¹ všechno své“, smysl jako v textu.
1883 Viz Jóba 17:2, pozn. 820.
1884 N. „roztrpčovali“, „dráždili“, zde v takovémto smyslu.
1885 Tj. „opakovaně“, zde slovesný tvar vyjadřuje tento významový odstín.
1886 N. „trápili“, „popouzeli“, „rmoutili“, nikoli však jako „zarmucovali“ ve v. 40¹⁸⁸⁴.
1887 N. „snad „proti Egyptu („poli“)¹⁸⁶³ postavil“, „na Egypt („pole“) uvalil“. Obdobně vv. 45 (srov. v. 31¹⁸⁶³) a 49, kde ovšem je použito jiného slovesa. Podobně i v Ž. 79:10.
1888 Viz Gen. 41:1, pozn. 1085.
1889 Viz Exod. 8:21, pozn. 257.
1890 Tj. „ožirajícímu hmyzu“, odvozeno od slovesa „ožerou“ v Deut. 28:38.
1891 N. „mrazem“, „zrnitým sněhem“, výraz nejistého významu, v SZ jen zde.
1892 Viz 1 Král. 10:27, pozn. 645.
1893 Viz Gen. 4:20, pozn. 157.
1894 N. „poslání“, n. také „poselstvo“, tj. „skupinu poslů“, výraz vyskytující se v SZ jen zde a u Kaz. 8:8.
1895 N. „napřimoval“, „razil“, sloveso jako v Ž. 58:2¹⁴³⁰, zde v tomto smyslu.
1896 Viz Jóba 18:10 a dále, pozn. 891; v Ž. 119:105 a 142:3 jako Jób 19:8 a dále.
1897 D. „počátek“.
1898 Viz Gen. 49:3, pozn. 1317.
1899 N. „pohnul k odchodu“ (Exod. 15:22, pozn. 417).
1900 N. „vodil“, nikoli však jako ve v. 53⁷⁸⁵; ani jako „přivedl“ ve v. 54; zde sloveso jako „přihnal“ ve v. 26, „sehnal“ v Gen. 31:18. Dále obdobně.
1901 Výraz, od něhož je sloveso⁸⁶ odvozeno, n. snad naopak, viz Jóba 24:23, pozn. 567.
1902 Viz Gen. 47:21, pozn. 603.
1903 Zde „vyměřovací šňůrou⁴¹⁰“.
1904 D. „luk klamu⁸⁷⁸“, tj. „luk, jenž nenese šíp tam, kam střelec míří“. Dále obdobně.
1905 Viz Deut. 4:25, pozn. 247.
1906 Viz Lev. 26:30, pozn. 917.
1907 Viz Exod. 20:4, pozn. 660.
1908 D. „velmi“.
1909 Vl. „Isráelé naprosto zamít“, v textu opis vzhledem k předložkové vazbě, již je použito v textu původním. N. „Isráelem naprosto pohrdl“, dále obdobně.
1910 Viz Num. 14:30, pozn. 354; Deut. 12:11 a dále, pozn. 591; Nech. 1:9, pozn. 32; podle LXX („kateskénosen“) a Vulgaty („habitavit“) „kde se usadil“ (čtetli „šáchan“ místo „šikkén“). Tomuto znění dává většina známých mi překladů přednost; někteří chápou dotčený slovesný tvar ve smyslu „*jeježí sí* učinil obydlím n. přibýtkem“.
1911 N. „vybrané“, „vyvolené“, tak i ve v. 31 a obdobně dále.
1912 Tj. v svatebních písních.
1913 Viz Gen. 9:24, pozn. 301.
1914 Viz Num. 16:5, pozn. 630.
1915 Podle mnoha rukopisů a starých překladů „v zemi“, ve v. 72 „v bezúhonnosti“ („báárec“ místo „keárec“, „bethóm“ místo „káthóm“, srov. Ž. 37:20¹⁰²²).
1916 Podle Vulgaty „v zemi, kterou“; snad podle toho podávají všechny známé mi novější překlady znění „jako zemi, kterou“. V tomto ohledu jsem však dal přednost znění LXX „v zemi jí“, jež po úpravě změnou zmíněné¹⁹¹⁵ předložkové vazby, mám za to, přesněji vystihuje smysl masóretskeho textu v tomto bodu.
1917 Viz Gen. 33:13, pozn. 897.
1918 Tj. „masa“ („na ně se vrhající n. rozsápávající“). Toto zájmeno zde, vyjádřené v hebrejštině zájmennou příponou, téměř všechny známé mi překlady pomíjejí.
1919 Viz Gen. 4:26, pozn. 175.
1920 Zde snad „nepřítel“, „protivník“.
1921 Podle mnoha rukopisů a starých překladů „pohltiti“, srov. Jer. 10:25. Tomuto znění dává přednost i většína známých mi novějších překladů.
1922 Viz Exod. 15:13, pozn. 517; 2 Sam. 15:25, pozn. 343.
1923 D. „prvních“; n., podle některých, „nepřipomínáš dřívějších (D. „prvních“) nepravostí“. Dále obdobně.
1924 Zde ovšem nikoli v nepřátelském smyslu.
1925 Viz Gen. 12:17, pozn. 366.
1926 Vl. „a přikryj“, opis v textu uchovává v překladu předložkovou vazbu textu původního. Srov. Exod. 33:22, pozn. 1254, kde je v obdobném smyslu použito jiného slovesa.
1927 Vl. „známo“.
1928 Vl. „velikosti“.
1929 N. „pozůstav“, tj. „naživu“.
1930 Tj. „odsouzenec k“.
1931 Výraz vyskytující se jen zde a v Ž. 102:20.
1932 Tj. „Lilie jsou svědectvím“. Srov. Ž. 60, nadpis¹⁴⁶⁴.
1933 N. „na Lilie. Svědectví od“.
1934 Tj. „jako místo k sedění“, n. snad „obývající“, jinak „sedící nad (n. „mezi“) kerúbý“,

- 1935** n. „na kerúbích“, překlad zvolen vzhledem k vazbě slovesa s prostým 4. pádem. Dále obdobně.
- 1936** N. „k pomoci nám“.
- 1937** N. „halit se v dým“, tj. „skrývat se“; n. „hněvat se“ („bude dýmat tvůj hněv“); pak i
- 1938** „proti“.
- 1939** Tj. snad „vrchovatou měrou“, D. „třetinou“, blíže neurčené míry, n. „podle některých, „trojnásobně“.
- 1940** Tj. „předmětem sváru“.
- 1941** Vl. „se pro sebe⁶⁵ vysmívají“, v textu opis v zájmu zřetelnosti.
- 1942** Tj. „upravil místo“, jiný tvar dotčeného slovesa⁷³⁵ s takovýmto smyslem.
- 1943** D. „zakořenila se svými kořeny“.
- 1944** N. „mohutné“, „silné“, srov. Ž. 29:18¹⁰.
- 1945** Nesouvisí se „zasadila“ zdola; výraz poněkud nejasný; někteří překládají
- 1946** „a ochraňuj, co“.
- 1947** Tj. snad „a pohled (v. 14) na“.
- 1948** D. „na syna, jehož“.
- 1949** Vl. „upevnil“, „podepřel“, další tvar dotčeného slovesa⁷⁹⁴, viz Deut. 2:30, pozn. 210.
- 1950** N. „naživu zachovat⁹¹²“, Ž. 30:3 a dále obdobně.
- 1951** Zde a dále příbuzné výrazy obdobného významu.
- 1952** Viz Exod. 15:20, pozn. 536.
- 1953** Jako „tleskejte“ v Ž. 47:1; nesouvisí s následujícím „troubu“.
- 1954** Zde je toto jméno ve výjimečném tvaru „Jehoséf“.
- 1955** N. „v Josefovi... při jeho vyjití na zem“ (Gen. 41:45, pozn. 1133).
- 1956** Vl. „přejít (tj. „uvolnit se) od“.
- 1957** N. „Merív“, viz Exod. 17:7, pozn. 591.
- 1958** Viz Exod. 19:21, pozn. 655.
- 1959** N. „kěž mi chceš“ (n. „bys mi chtěl“), ne však jako ve v. 13.
- 1960** N. „mne⁶⁰ uposlechnout“, dále obdobně.
- 1961** Viz Deut. 1:26, pozn. 71.
- 1962** N. „v zatvrzelost“.
- 1963** D. „z tuku¹⁰²⁰ pšenice“, dále obdobně.
- 1964** Viz Exod. 21:6, pozn. 684.
- 1965** Zde je dotčeného výrazu¹⁵⁵ použito jako příslovce.
- 1966** D. „tvář (Jób 32:21, pozn. 639) zlovolných přijímat“ (n. „povznášet“)⁸⁷.
- 1967** Tj. snad „kdokoli“, „kterýkoli“.
- 1968** N. snad „vlastnické právo nade všemi národy“.
- 1969** N. „Istivé spřádají (n. „osnují“) tajný úklad²²⁸“.
- 1970** D. „vyhubit od bytí“.
- 1971** Viz Gen. 10:11, pozn. 318.
- 1972** Viz Lev. 26:30, pozn. 916.
- 1973** Viz Gen. 1:25, pozn. 39.
- 1974** Viz Jós. 13:21, pozn. 479.
- 1975** Vl. „se smřští“ (Ž. 77:19), zde smysl jako v textu („s prachem smřští zvířeným“).
- 1976** Viz Exod. 5:12, pozn. 175.
- 1977** Viz Exod. 23:5, pozn. 738.
- 1978** Vl. „olizuje“, dále obdobně.
- 1979** Zde i „zaplašješ“, „zaháníš“.
- 1980** Vl. „do věčnosti²³⁰ věčnosti²³⁰“, n. „až do věčnosti“.
- 1981** Vl. „hyne⁵³⁹“, tj. „touhou“. Dále obdobně; týká se jen míst takto označených.
- 1982** Vl. „dům“, dále obdobně, srov. Num. 16:32, pozn. 665.
- 1983** N., podle jiných, „hrdička“ n. „kavka“.
- 1984** Viz Jób 39:30, pozn. 1792.
- 1985** Viz Num. 20:19, pozn. 779.
- 1986** Tj. „balzámovníků“, viz 2 Sam. 5:23, pozn. 275; jméno souvisí se slovesem „plakat“ („báchah“, srov. Soud. 2:5, pozn. 111), snad proto, že dotčený strom vylučuje kapky pryskyřice, podobně slzám. Proto se také jméno tohoto údolí podává v znění „údolí Pláče“; odtud snad pochází i v běžné češtině známý výraz „slzavé údolí“.
- 1987** N. snad „pokládají je za pramenišťe“.
- 1988** Vl. „před Boha“, D. „k Bohu“, táž předložka jako „k“ shora; podle LXX a Vulgaty „Bůh bohů se ukazuje“ (zmíněnou předložku [„el“] četli jako „Él“, „Bůh“).
- 1989** Tj. „ležení“, „sedění“ n. „stání“.
- 1990** Výraz v tomto smyslu převzatý z aramejštiny a vyskytující se v hebrejském textu SZ jen zde, v jiném smyslu jen u Ezek. 24:5.
- 1991** N. „mrzutosti“, „nepříjemnosti“, „svízele“, „zanechaj svého trápení“.
- 1992** Valná většina známých mi překladů podává toto místo v podstatě ve smyslu „upust od svého hněvu n. nevole proti nám“ n. podobně (LXX a Vulgata „odvrát svůj hněv od nás“); spolu s nemohými však jsem dal přednost znění, jež podávám v textu n. v předchozí poznámce¹⁹⁹¹, jež podle mého soudu nejlépe odpovídá významu předložkové vazby, jaká je zde v textu původním.
- 1993** N. snad „přislíbovat“, jako „mluvit“ shora.
- 1994** Vl. „vůči (n. „k“) svému lidu a vůči (n. „k“) svým zbožným“.
- 1995** Zde poněkud odlišný příbuzný a souznačný výraz.
- 1996** N., podle některých, „se sklonil“.
- 1997** Tj. „měnit v (n. „mít“ n. „uznávat“) za svou cestu“, ve smyslu „Ho následovat“; podle jiných, i LXX a Vulgaty, „jeho (Vulg. „své“) kroky na cestu klást“ (n. „stavět“).
- 1998** Opis vzhledem k vazbě slovesa s 3. pádem v původním textu.
- 1999** Vl. „sjednot“, „ujednot“ tj. „usměrni na jeden cíl“.
- 2000** N. „ke mně“.
- 2001** Tj. „aniž se ohlíželi na tvou přítomnost“. Ž. 54:3 a dále obdobně.
- 2002** Viz Exod. 22:27, pozn. 124; dotčené sloveso⁷⁸ je taktéž odvozeno.
- 2003** Viz Exod. 34:6, pozn. 1188.
- 2004** Viz Exod. 34:6, pozn. 1189.
- 2005** N. „pomoz“, ne však jako „pomohl“ ve v. 17.
- 2006** Vl. „svůj základ“, tj. „co založil“.
- 2007** N. „Jeho založení je na svatých horách. (2) Hospodin miluje brány“. V tomto smyslu podávají toto místo všechny známé mi jiné překlady, kromě kralického; pro překlad, jež, v podstatě v soulahu s kralickým, v textu uvádím, jsem se rozhodl vzhledem k významu přízvučných (rozdělovacích) znamének, jakých je použito v textu původním.

- 2008** Vl.⁶⁶⁴ „oslavované“, „slávy (n. „cti“) hodné“.
- 2009** Jednotné číslo. („je v tobě mluveno“).
- 2010** Viz Jóba 9:13, pozn. 460.
- 2011** Viz Gen. 10:10, pozn. 317.
- 2012** N. „Bábel svým známým“.
- 2013** N. „Mnohý člověk⁷²⁷“.
- 2014** D. „v ní“; „jí“, tj. „(v) Cijón(u)“, v hebrejštině ženského rodu.
- 2015** N. „popisu“.
- 2016** N. „poskakující“, „točící se“, vl. „svíjející se“, srov. Ž. 55:4⁸¹⁸ 1366, smysl jako v textu; n., podle jiných, „pištcové“ (1 Král. 1:40, pozn. 72).
- 2017** Tj. „k odpovídání“, totiž snad „při střídavém zpěvu²⁵²⁵“.
- 2018** Viz Num. 3:21, pozn. 96 a 97.
- 2019** N. „mému křiku“ (Ž. 61:1), nesouvisí však s „křičím“ zde ve v. 1.
- 2020** Vl. „nasyčena“, zde snad spíše ve smyslu jako v textu.
- 2021** N. „sestoupivší“, D. „se sestupujícími“ (n. „sestoupivšími“) („hzen [n. „vstrčen“] do jednoho pytle s nimi“).
- 2022** Výraz převzatý z aramejštiny, vyskytující se v SZ jen zde.
- 2023** Viz Exod. 21:5, tak tento výraz překládají LXX i Vulgata, zde snad ve smyslu „osvobozen od n. zproštěn všech pozemských strasti“; jiní jej chápou ve smyslu „opuštěn“, „zapomenut“, „odložen“, nebo odvozují z arabštiny a překládají „povalen“, „natažen“ (jako padlý), „odhozen“, anebo konečně s poukazem na Ezek. 27:20 („sedlová příkrývka“) překládají „mezi mrtvými je mé lože“.
- 2024** Viz 2 Par. 26:21, pozn. 927.
- 2025** N. snad „vyňati z“.
- 2026** Viz 2 Sam. 22:5, pozn. 857.
- 2027** N. „dusíš“, n. snad „vyčerpáváš“, vl.⁹⁵⁹ „potlačuješ“, „krotíš“ (Soud. 16:5, pozn. 763). Valná většina známých mi překladů podává toto místo ve smyslu „na mně... spočinulo a všemi svými příboji jsi mne ztýral n. utlačil n. zavalil“ apod., LXX a Vulgata „všechny své příboje jsi na mne uvedl“. S nemohými jsem se však přidržel smyslu, jež podávám v textu²⁰²⁸ a jenž nejen plně odpovídá znění původního textu bez vkládání slov, jakých v něm není, nýbrž i prorocky poukazuje na zástupnost utrpení Pána Ježíše, jímž byly uspokojeny požadavky Boží spravedlnosti a tak utišen Boží hněv a odvrácen Jeho trest za naše hříchy.
- 2028** N. „tvé popuzení se o mne opřelo (vlastní smysl tohoto slovesa, viz Exod. 29:10, pozn. 1033); tak⁹ všechny své příboje vybíjíš“ (n. „srážíš“).
- 2029** Viz Gen. 46:34, pozn. 1273.
- 2030** Tj. „duchové mrtvých“.
- 2031** N. „zániku“, „v propasti“.
- 2032** Výraz nejasného významu, vyskytující se v SZ jen zde.
- 2033** D. „přešla přes mne tvá“, smysl jako v textu; množné číslo lze chápat i v zesilujícím smyslu. Obdobně v Ž. 89:1 i „projevy laskavosti“; tak i v Ž. 107:43.
- 2034** Jako „hrůzy“ u Jóba 6:4, ne však jako zde ve v. 15; výraz se v SZ vyskytuje jen na těchto dvou místech.
- 2035** Viz Jóba 23:17, pozn. 1118, zde smysl jako v textu; totéž sloveso je v Ž. 18:40 a dále ve smyslu jako v textu tam.
- 2036** Vl. „bude laskavost budována“, „v nich upevňuješ“, smysl jako v textu.
- 2037** Podle některých „podle nich“, tj. „tak jako je“.
- 2038** Zde jednotné číslo.
- 2039** Viz Jóba 28:17, pozn. 1261 a 1267.
- 2040** Vl. „strašlivý“.
- 2041** N. „pro“.
- 2042** Výraz převzatý z aramejštiny, vyskytující se v SZ jen zde.
- 2043** N. snad „kdo je tak jako ty silný“.
- 2044** D. „je tvými okolímí¹⁸⁰⁰“.
- 2045** D. „pravici“, jako ve v. 13, srov. 1 Sam. 23:19, pozn. 869.
- 2046** D. „paži s mohutnou silou“ (n. „hrdinstvím“)⁶⁰⁹.
- 2047** D. „znajících“, tedy snad „lidí, znajících“, smysl však spíše jako v textu.
- 2048** Podle čteného textu, mnoha rukopisů a starých překladů „tvé blahověli je vyvyšen“ (n. „vyvyšován“).
- 2049** N. „ano, Hospodinu patří náš štít a Svatému Izráelovu“.
- 2050** Viz 1 Sam. 16:1; 2 Sam 7:4nn.
- 2051** Tj. „prorokům“; tak podle masóretského textu a starých překladů, mnoho rukopisů však má znění „k svému zbožnému“ (tj. snad „Samúelovi“ n. „Náthánovi“), jehož se přidržují i mnohé novější překlady; podle některých „o svém zbožném“, totiž o Dávidovi, o němž je dále řeč a jenž je předobrazem „Jeho Zbožného“, tj. Pána Ježíše.
- 2052** Tj. „jako úkol n. povinnost“.
- 2053** V stavovém smyslu; n. „při němž má... pevně setrvalvat“.
- 2054** N. „sí na něho... posvítit“, tj. „ho přelstít“, sloveso jako „(při)kvač“ v Ž. 55:15¹³⁸¹, čtený text, zde předložka jiná než tam, ale v dané souvislosti obdobného smyslu.
- 2055** Tj. „pachatel bezpráví“, „někdo bezprávím vynáčený“.
- 2056** Viz Gen. 13:14, pozn. 382.
- 2057** Vl. „štipat“, „politit“, pak tedy zde „odštěpovat“, sloveso jako „rozpolit“ v Ž. 74:13; Ž. 33:10 obdobně. V Ž. 119:126 smysl jako v textu tam.
- 2058** Sloveso jako „předstíral porušení“ v Ž. 34, nadpis⁹¹⁵.
- 2059** Viz Num. 30:12, pozn. 1019.
- 2060** Viz Gen. 14:23, pozn. 411.
- 2061** Nikoli „na svého pomazaného“ n. „proti svému pomazanému“, jak se uvádí ve valně většině známých mi překladů, leč snad ve smyslu „vešel jsi v n. zahájil jsi hněvivý spor n. zápas se svým pomazaným“, v němž by bylo lze k překladu použít i předložky „proti“, srov. Jóba 9:14, pozn. 464; je to však jiná předložka než „proti“ v Ž. 74:1¹⁷⁶³.
- 2062** N. „zošklivil sis smlouvu“, sloveso vyskytující se v SZ jen zde a v Pl. 2:7.

- 2063** Viz Exod. 29:6, pozn. 1026.
- 2064** Jako „salaše“ v Num. 32:24, zde smysl jako v textu. Příbuzné je „zidky“ (Ž. 80:12).
- 2065** Viz Num 13:19, pozn. 486.
- 2066** N. „zpuštění“, „zánik“.
- 2067** D. „skálu“, tj. snad „nač spoléhál“, srov. např. Ž. 18:2 a j. Někteří chápou ve smyslu „tvrdost“, „pevnost“, jako skály. Příklad „ostří“ n. „ostrostr“, jež uvádí většina známých mi překladů, není nikterak odůvodněn, leč snad opět ve smyslu „něčeho, nač spoléhál“. LXX a Vulgata překládají „pomoc“, snad rovněž v podobném smyslu.
- 2068** N., podle některých, „Odstranil jsi ho od“, tj. „donutil n. přiměl jsi ho upustit od“.
- 2069** N. „jasu“, „čistoty“.
- 2070** Sloveso vyskytující se v SZ jen zde a u Ezek. 21:12.
- 2071** Vl. „uťal“, „sřízl“, „sežal“. V Ž. 102:23 (v SZ jen tam) jiný tvar téhož významu.
- 2072** Viz Jób 20:11, pozn. 950, bez dodatku o překladu Vulgaty.
- 2073** Zde vl. „pokryl (opět jiné sloveso) jsi ho ostudou“.
- 2074** Výraz odvozený od dotčeného¹⁴⁷ slovesa.
- 2075** Tj. snad „co se mne týče“, takový smysl má i „vůči mně“ v Ž. 27:2.
- 2076** N. „čím je pozemský život“ (n. „dočasný svět“, „štěstí v životě“).
- 2077** D. „Kdo“.
- 2078** N. „šlépěje“, D. „paty“.
- 2079** D. „nám v²²⁰⁸ pokolení a pokolení“, smysl jako v textu.
- 2080** Viz Deut. 32:18, pozn. 1155.
- 2081** Viz Deut. 32:18, pozn. 1156, sloveso jako v Ž. 51:5⁸¹⁸ 1325.
- 2082** Viz 2 Sam. 22:16, pozn. 875.
- 2083** Zde s jinou předložkou, smysl jako v textu.
- 2084** Vl. „rozdrcení“, „rozmělnění“, výraz souvisící s dotčeným slovesem¹⁶⁹⁷.
- 2085** Viz Ž. 77:17¹⁸⁴⁰.
- 2086** N. snad „snem“, tj. „jako spánek n. sen beze stopy zanikají“.
- 2087** N. „zaniká“ (nikoli jako ve v. 7); také „raši n. pučí“.
- 2088** N., podle jiných, „je zkosena“.
- 2089** Tj. „nepravosti“.
- 2090** Zde v takovémto smyslu („obrátily se ke konci“).
- 2091** N., podle jiných, „povzdech“.
- 2092** D. „v nich“, smysl jako v textu.
- 2093** Zde taktéž množné číslo¹¹⁶ ve smyslu jako v textu.
- 2094** N. „pýcha“, výraz vyskytující se v SZ jen zde, souvisící však s „Ráhav²⁰¹⁰“, takže vl. „chování (n. „smýšlení“) zuřícího netvora“, „velikášství“, „bouřliváctví“, „vychloubačnost“.
- 2095** Jako v Gen. 13:16, nikoli jako v Ž. 32:2 a dále⁸⁷⁷.
- 2096** Viz Exod. 18:16, pozn. 618.
- 2097** Zde v takovémto smyslu.
- 2098** Tj. snad v přeneseném smyslu jako oběť, srov. Lev. 4:4 a dále, pozn. 102. Jinak podle některých „sí přinášet“, tj. „nabývat“, „získávat“.
- 2099** D. „srdce moudrosti“.
- 2100** N. „uvádět (n. „vnášet“) v srdce moudrost“ (n. „srdce v moudrost“).
- 2101** Viz Gen. 6:6 („bylo Hospodinu líto“); Exod. 13:17 („nelitoval“).
- 2102** N. snad „při nás“, „u nás“; jako „nad námi“ shora.
- 2103** D. „z moru zhouby¹¹⁵ 116“.
- 2104** Zde překlad zvolen vzhledem k vazbě dotčeného slovesa¹²⁵ s 3. pádem.
- 2105** N. „pavézou“ (jiný výraz pro „veliký štít“ než shora¹²⁷ n. „baštou“, n. vůbec „ochranou“, výraz nejistého významu, vyskytující se v SZ jen zde).
- 2106** D. „postrachem noci“.
- 2107** Viz Deut. 32:24, pozn. 1167.
- 2108** Viz Exod. 21:6, pozn. 683.
- 2109** Sloveso jako v Exod. 21:13, pozn. 700.
- 2110** Vl. „přiblížit se“, zde překlad zvolen vzhledem k následující předložkové vazbě.
- 2111** Tj. „rozkazem přiděluje“, vl. „přikazuje“, viz 1 Sam. 13:14, pozn. 530.
- 2112** Viz Jób 4:10, pozn. 173.
- 2113** Jako „zašlapává“ v Ž. 7:5; nesusoví se „šlapat“ zde shora.
- 2114** Viz Gen. 34:8, pozn. 914; Deut. 7:7, pozn. 350.
- 2115** N. „vytrhovat a zjednat“ ne čest“.
- 2116** Zde snad spíše ve smyslu „dlouhým věkem“.
- 2117** Viz Exod. 16:23, pozn. 574.
- 2118** N. snad „o tvém“.
- 2119** Zde podle mnohých v takovémto smyslu, n. „při strunové hubbě“.
- 2120** Viz Gen. 13:8, pozn. 371.
- 2121** N. „Byť zlovlní pučel jako bylina, ať všichni... kvetou, je to k jejich“.
- 2122** Tvar trpného rodu („aby byli zničeni“).
- 2123** D. „jako réma“, 4. pád, smysl jako v textu. Dále obdobně.
- 2124** Zde jednotné číslo.
- 2125** Viz Exod. 29:2, pozn. 1021.
- 2126** Vl. „zeleným“, jako v Ž. 37:35 a 52:8; tam i „svěží“, „bujný (-á)“. Dále obdobně.
- 2127** Zde poněkud odlišný tvar nikde jinde se v SZ nevyskytující; smysl týž.
- 2128** N. „vzrstat“, jako v Ž. 62:10, ne však jako zde ve v. 12. Podle jiných „ponesoť plody“ (n. „ovoce“).
- 2129** N. (jako stromy), „budou šfavnat a zelení“.
- 2130** Toto je zde snad nejhodnější překlad; jinak „správný“, „řádný“, „poctivý“.
- 2131** N. „důstojnost“, „vznešenost“, „majestát“.
- 2132** N. „pevně stát“.
- 2133** N., podle jiných, „hučení“, „dunění“, „ječení“.
- 2134** N. snad „nad mohutné příboje“.
- 2135** Zde překlad zvolen vzhledem k následující předložkové vazbě.
- 2136** Viz Jób 40:11, pozn. 1803.
- 2137** N., podle jiných, „chvástat“, „vychloubat“.
- 2138** N. „veselit? (4)Prskají, mluví drzosti, domlouvají... špatnosti!“
- 2139** Vl. „Ten vsadíš“, „Zda utvoříš“.
- 2140** Vl. „postavit v boj“ (n. „zápas“), zdola v téměř verši pak

- 2141** vl. „při mně chtěl stát“, na obou místech překlad zvolen vzhledem k následujícím předložkovým vazbám. Srov. Ž. 89:38²⁰⁶¹.
- 2142** N. „pochybnosti“.
- 2143** Zde snad spíše v takovémto smyslu („způsobování strasti“).
- 2144** D. „na“ („povyšující... na“); jinak „podle“²¹⁴⁵.
- 2145** Tj. snad „překrucující pojem ubližování tak, aby je představil jako něco nutného n. nařízeného n. povinného“. Jinak „vytvářející strast podle (neprávem prohlašovaného n. vydávaného) nařízení“ (n. „ustanovení“).
- 2146** N., podle jiných, „Srocuji se proti“.
- 2147** Vl. „obviňuji“, nesouvisí však s „nevinnou“ zdola.
- 2148** N. snad „nade všechny“, dále obdobně.
- 2149** Vl. „zkoumán“, „probádávání“, tj. „co by bylo záhodno prozkoumat n. probádat“, „skryté hlubiny“ n. snad „tajemství“, podle jiných „základy“, tj. „nejhlubší části n. místa“, výraz vyskytující se v SZ jen zde, sloveso, od něhož je odvozen, je v Ž. 44:21 a dále.
- 2150** Viz Num. 23:22, pozn. 900.
- 2151** Viz Gen. 21:12 a dále, pozn. 769.
- 2152** Sloveso odvozené od dotčeného výrazu¹⁴⁷². Viz Exod. 7:3, pozn. 209.
- 2153** N. „Massy“, viz Exod. 17:7, pozn. 590 a 591.
- 2154** Viz 1 Par. 16:23–33.
- 2155** Viz 1 Par. 16:25, pozn. 545.
- 2156** Viz 1 Par. 16:26, pozn. 547.
- 2157** Viz 1 Par. 16:28, pozn. 552.
- 2158** Viz 1 Par. 16:32, pozn. 557.
- 2159** Jako „zapaluje“ u Jóba 41:21, sloveso, jehož jiným tvarem je „rozpálení“ v Ž. 57:4¹⁴²⁴.
- 2160** Podle LXX a Vulgaty „všichni jeho andělé“, srov. Ž. 8:5²⁰⁸; Hebr. 1:6.
- 2161** Podle LXX („aneteile“) a Vulgaty („orta est“) „vzešlo“ (četli „zárah“ místo „zárua“; tak i jeden rukopis, syrský překlad a rabínské výklady). Smyslu tohoto znění dávají přednost i některé novější překlady.
- 2162** D. „a upřímným“, opis v textu v zájmu zřetelnosti.
- 2163** Tj. „nástrojem Mu k tomu byla“; n. prostě „pomohla mu“.
- 2164** Zde snad vhodněji v tomto doslovném smyslu. Dále obdobně.
- 2165** N. „před očima“.
- 2166** N. „odhalil“, jako v Ž. 18:15. Dále obdobně.
- 2167** Vl. „propukněte“.
- 2168** Jako v Num. 10:2 a dále.
- 2169** Tj. „strachem“ n., podle některých, „hněvem“, LXX a Vulgata „necht se hněvají“.
- 2170** N. „zmitá“, „pohybují“, „sebou trhá“ (n. „lomcuje“), sloveso vyskytující se v SZ jen zde.
- 2171** N. „ono je svaté“; netýká se v. 5.
- 2172** Tj. „zavedl pevný a spravedlivý právní řád“.
- 2173** Podle čteného textu a mnoha rukopisů „učinil, a jemu patříme“.
- 2174** Viz Gen. 19:8, pozn. 494.
- 2175** Vl. „stavit věc ničemnosti“. Viz Deut. 15:9, pozn. 622.
- 2176** N. „přestupků“, „odvracení“, „odpadání“, tj. „od Boha n. Boží cesty“.
- 2177** Viz Deut. 13:6, pozn. 946.
- 2178** Zde jsem proti většině známých mi překladů a v souhlase s nemnohými dal přednost tomuto znění, jež se zamlouvá vzhledem k textové souvislosti a je zdůvodněno tím, že některé jiné tvary tohoto slovesa v takovémto smyslu někteří chápou i v citovaném²⁰³⁵ místě u Jóba a také v Pl. 3:53. Jelikož se dotčené sloveso opakuje v obdobném smyslu zakrátko nato ve v. 8, nepovažoval jsem za nevhodno přeložit je, opět v souhlase s několika málo jinými, stejně i tam, třebaže ho tam není použito v souvislosti natolik odpovídající smyslu tohoto znění jako ve v. 5.
- 2179** Vl. „široký“, smysl jako v textu. Dále obdobně.
- 2180** Vl. „nemohu“, tj. „snést n. vystát n. strpět“.
- 2181** Viz Exod. 28:35, pozn. 1011.
- 2182** N. „Po jitrech“, tj. „každého jitra“.
- 2183** N. „jsou spalovány“, nesouvisí však s následujícím „spaleniště“.
- 2184** Viz Lev. 6:9, pozn. 189, zde snad spíše v takovémto smyslu.
- 2185** N. „zasazeno“, „postiženo“, jako bylina slunečním žářem.
- 2186** Tj. „je to patno z toho, že“.
- 2187** D. „zapomněl od“, smysl jako v textu.
- 2188** Viz Lev. 11:18, pozn. 346.
- 2189** Viz Lev. 11:17, pozn. 342.
- 2190** N. „zručí (n. vztekající se“, pak vl. „šlení“ [tj. „zuvřivostí n. vztekem“]) na mne“, zvláštní tvar dotčeného slovesa²⁶⁵ se smyslem jako v textu n. zde shora.
- 2191** Podle LXX „chválicí mě“, podle Vulgaty „kteří mě chválili“.
- 2192** Zde snad i „klejí“.
- 2193** Tj. „micháním připravuji“, srov. příbuzný výraz v Ž. 75:8¹⁸⁰⁶.
- 2194** Téměř všechny známé mi překlady zde uvádějí, snad podle LXX a Vulgaty, znění „s pláčem“, to lze ovšem chápat v témž smyslu⁵⁴, ale mnozí zde vidí význam „směšují se slzami“ (tak někteří i překládají). Mám však za to, že znění, jež v souhlase s nemnohými uvádím v textu, mnohem lépe odpovídá smyslu v originále použité předložkové vazby i dotčeného podstatného jména, jež jednoznačně znamená „pláč“ a ne „slzy“, leč v přeneseném smyslu n. snad se zřetelem k jeho použití u Jóba 28:11, pozn. 1257.
- 2195** Vl. „vzpěnění“, Ž. 38:3 a dále obdobně, odvozeno od slovesa v Ž. 7:11.
- 2196** N. „zahodil jsi mě“.
- 2197** Viz 2 Král. 20:10, pozn. 807.
- 2198** Sloveso, od něhož je dotčený výraz¹⁸⁷⁹ odvozen; v Ž. 18:1 v tvaru vyskytující se v SZ jen tam, smysl jako v textu.
- 2199** Vl. „smilovávat se nad Cijjónem“, dále obdobně; zde překlad zvolen vzhledem k tomu, že předmět slovesa je bez předložky.
- 2200** N. „a přejí“ (n. „lituji“), ne však jako ve v. 13²¹⁹⁸.
- 2201** N. „Když“.

- 2202** Tj. „nutné oděného“ n. „o vše obraného“, výraz vyskytující se v SZ jen zde a u Jer. 17:6, pozn. 998.
- 2203** Tj. „takových^{2202a}“.
- 2204** Tj. „z pout“, „rozvázal jejich pouta“.
- 2205** N. „shromažďování“, tvar trpného rodu („když budou shromažďováni n. shromažďovány“).
- 2206** Tak podle čteného textu, podporovaného mnoha rukopisy, syrským překladem a rabínskými výklady; psaný text má znění „jeho (n. „svou“) sílu“, jež nedává jasného smyslu; snad by se dalo číst „oslabila⁹⁵⁹ mē... jeho síla“, ale zájmeno „mē“ v textu chybí. LXX a Vulgata uvádějí poněkud nejasné znění „odpověděl (četli snad „ánáh“, „odpověděl“, místo „innáh“, „oslabil“ atd.⁹⁵⁹ mu (kdo? komu?) na cestě jeho (n. „své“) síly“.
- 2207** Zde ve smyslu „zprostřed živých“.
- 2208** Tj. „do“.
- 2209** Viz Gen. 13:10, pozn. 375.
- 2210** Vl. „stojíš“.
- 2211** N. „vystřídat“, zde v takovémto smyslu.
- 2212** Stran v. 25–27 viz Hebr. 1:10–12.
- 2213** D. „budou (tj. „budou mít kde“) sídlit“.
- 2214** N. „Jenž“, „jenž“.
- 2215** D¹⁶ 882. „a smilování^{717a}“.
- 2216** Zde je význam tohoto výrazu nejasný a chápe se různě: „tvé tělo“, „tvá ústa“, „tvé trvání“, „tvůj život“, „tvé údy“, podle LXX a Vulgaty „tvou tužbu“ (n. „žádost“).
- 2217** Viz Lev. 11:13, pozn. 331.
- 2218** Vl. „ani navždy podržovat“ (n. „přecho[vá]vat“), tj. „provinění v paměť n. na mysl“.
- 2219** Viz 2 Par. 20:11, pozn. 730.
- 2220** Vl. „vyvýšení“, „pozvedání“, dále obdobně.
- 2221** N. „projevila jeho laskavost svou moc na jeho ctitelích“. Netýká se míst bez tohoto označení.
- 2222** N. „složení“, „sestavu“, souvisí se slovesem v Ž. 33:15⁹⁰⁷; také „povahu“, „podstatu“, týž výraz je v Gen. 6:5 a 8:21, pozn. 278.
- 2223** Tj. „smrtelníka“; n. „přes něj... aniž jej“ („květ“).
- 2224** Viz Deut. 21:17, pozn. 50.
- 2225** N. „Hospodinova, ta je od“.
- 2226** Vl. „jeho blahovůli^{126c}“, zde a v Ž. 40:8 a dále v takovémto smyslu („jeho přání“).
- 2227** Viz Gen. 1:16, pozn. 112.
- 2228** N. „své komory“ (n. „horní pokoje“, Soud. 3:23 a j.).
- 2229** Tj. „tak je stvořil“.
- 2230** N. podle jiných, „činí větry svými posly a žhoucí oheň svými obsluhujícími“.
- 2231** N. „připravených místech“, nesouvisí se „založil“ shora.
- 2232** N. prostě¹¹⁸ „tvým pokáráním“, „zvukem“ (D. „od tvého...“ atd.).
- 2233** Viz Gen. 11:2, pozn. 330.
- 2234** N. „připravil“, vl. „založil“, jako ve v. 5, zde snad spíše v takovémto smyslu.
- 2235** D. „jdou“, „ubírají se“, „chodí“, dále obdobně.
- 2236** Výraz vyskytující se v SZ jen zde.
- 2237** Viz Gen. 29:27, pozn. 749.
- 2238** Zde ve smyslu „k potřebě n. užitku“.
- 2239** Tj. „více než olej“; n. „od oleje“, n. snad „více než od oleje“.
- 2240** Viz Lev. 11:19, pozn. 347.
- 2241** N. „čápice – jejím“, „čáp“ je v hebr. ženského rodu. Srov. Jób 39:13, pozn. 1759.
- 2242** Viz Lev. 11:5, pozn. 322.
- 2243** D. „na určená^{1797a}“, smysl jako v textu. Viz Lev. 23:2, pozn. 732.
- 2244** Zde ve smyslu „dává se do pohybu“.
- 2245** Zde i „vyžádání“.
- 2246** Sloveso, od něhož je dotčený výraz¹²⁹⁵ odvozen.
- 2247** Zde v takovémto smyslu, viz Jób 37:8; 38:40.
- 2248** Viz Gen. 34:23, pozn. 928, zde (ne dále) ve smyslu „vysledků tvé tvůrčí činnosti“.
- 2249** Viz Gen. 34:21, pozn. 927.
- 2250** Viz Gen. 1:24, pozn. 31.
- 2251** Viz Jób 41:1, pozn. 1827, zde snad značí velrybu n. jiného velkého kytovce.
- 2252** N. snad „dovádění“, viz Jób 40:20, pozn. 1817, zde snad v takovémto smyslu.
- 2253** Tj. „v moři“; n. podle některých, „k pohrávání (n. „dovádění“) s ním“.
- 2254** N. „čekají na tebe“, dále obdobně, v Ž. 119:166 s jinou předložkou. Jiné sloveso než v Ž. 25:3 a dále⁷¹³ a 31:24 a dále⁸⁷².
- 2255** N. „zastrašování“, „plašení“, „lámání“, „klesající“, jiný tvar téhož slovesa³⁸.
- 2256** Jako v Gen. 6:17; v Ž. 88:15 totéž sloveso ve smyslu „jsem v nebezpečí života“.
- 2257** N. „k svému“.
- 2258** Viz Gen. 1:2, pozn. 4.
- 2259** Zde i „tvářnost“, „vzhled“.
- 2260** Sloveso vyskytující se v SZ jen zde, u Ezr. 10:9 a Dán. 10:11, pozn. 711, příbuzná a navzájem v podstatě souznačná podstatná jména jsou v Ž. 2:11, 48:6 a 55:5 (tam jako „chvění“ v Exod. 15:15).
- 2261** Viz Lev. 5:2, pozn. 137.
- 2262** D. „za svého života“, „ve svém životě^{420a}“, „za svého (n. „ve svém“) trvání“, smysl jako v textu.
- 2263** Vl. „pro něho“, „před ním“.
- 2264** N. „příjemné“, „kěž se mu líbí“.
- 2265** N. snad „kěž je... rozjímání o něm“.
- 2266** Hebr. „Halelú Jáh“.
- 2267** Stran vv. 1–15 viz 1 Par. 16:8–22.
- 2268** Viz 1 Par. 16:9, pozn. 519.
- 2269** Viz 1 Par. 16:12, pozn. 522.
- 2270** Viz 2 Sam. 21:6, pozn. 446.
- 2271** Viz 1 Par. 16:17, pozn. 525.
- 2272** Viz Gen. 34:30, pozn. 937.
- 2273** Viz 1 Par. 16:19, pozn. 533; v Ž. 119:87 smysl jako tam v textu.
- 2274** Viz 1 Par. 16:19, pozn. 535.
- 2275** Viz 1 Par. 16:20, pozn. 536.
- 2276** Viz Exod. 32:10, pozn. 1134.
- 2277** Viz 1 Par. 16:21, pozn. 539.
- 2278** Viz Lev. 26:26, pozn. 909.
- 2279** D. „a všechnu n. veškerou hůl (tj. „oporu“, „podporu“) chleba^{2278a}“.

- 2280** Podle čteného textu „nohu“.
- 2281** N. „okovy“, v hebrejštině jednotné číslo; výraz se v SZ vyskytuje jen zde a v Ž. 149:8.
- 2282** Tj. „on“, srov. Lev. 2:1, pozn. 45.
- 2283** D. „přišla“, Ž. 44:17 (tam vazba s prostým 4. pádem) a dále obdobně.
- 2284** Tj. „splnilo n. uskutečnilo se“.
- 2285** Tj. „vytříbeným n. pročištěným ukázala n. projevila“⁵⁰².
- 2286** Viz Gen. 20:2, pozn. 526.
- 2287** N. „rozvázat“, vl. „mu vyskočit“, viz Jóba 6:9, pozn. 288, zde v takovémto smyslu. Ž. 146:7 obdobně.
- 2288** Sloveso, jehož tvarem je dotčený výraz¹⁵⁷⁸. Příbuzný výraz je i v Ž. 2:3 a dále.
- 2289** Zde snad ve smyslu „ukládal jim povinnosti“, „zavazoval je k plnění své vůle“.
- 2290** Zde a dále jen „Bůh“.
- 2291** Viz Gen. 1:22, pozn. 35, zde ve smyslu „způsobil rozplození“.
- 2292** Zde i „stali silnějšími“ (n. „mocnějšími“), Viz¹⁰⁰² Gen 18:18, pozn. 480.
- 2293** N. „k osnování úkladů“ (Gen. 37:18).
- 2294** N. „mezi nimi“.
- 2295** Viz Exod. 8:16, pozn. 249.
- 2296** D. „ohněm plamenů“.
- 2297** N. „Za jejich déšť dal... krupobití, planoucí oheň“.
- 2298** Viz Gen. 1:11, pozn. 18.
- 2299** N. „cikády“, „cvrčkové“, n. jiný druh rovnokřídlého žravého hmyzu.
- 2300** Viz Exod. 26:36, pozn. 938.
- 2301** Množné číslo snad i ve smyslu „všemi směry“.
- 2302** N. snad „své svaté věci (n. „záležitosti“, tj. „smlouvy“) s Abrahámem, svým nevolníkem“.
- 2303** Zde ve smyslu „výsledku námahy n. lopoty“. Srov. obdobně použití jiných výrazů podobného smyslu v Ž. 104:24²²⁴⁸ a dále.
- 2304** Viz Jóba 33:3, pozn. 391.
- 2305** N. „jak se většinou překládá, „navštív mě svým vysvobozením“.
- 2306** Zde je tímto názvem výjimečně označen Boží lid, Izráel.
- 2307** Tj. „spolu s tvým dědictvím“, totiž „s lidem Izráelovým“.
- 2308** Tj. „stejně jako naši otcové“.
- 2309** Sloveso, od něhož je dotčený výraz⁵¹⁴ odvozen. Viz 2 Sam. 7:14, pozn. 355.
- 2310** Viz Exod. 10:19, pozn. 343.
- 2311** Zde s předložkou jako v citovaném místě²²⁷; srov. Mat. 8:26.
- 2312** Sloveso souvisící s dotčeným výrazem⁸⁸¹, zde smysl jako v textu.
- 2313** Zde i „nabyli důvěry“.
- 2314** D. „Pospíšili“, smysl jako v textu.
- 2315** D. „chtivostí“, „žádostivostí“²⁶⁷.
- 2316** D. „jejich žádost“ (tj. „předmět jejich žádosti“); pak snad „splnil jim jejich žádost“.
- 2317** N. „chřadnutí“, „úbytek“, podle jiných „závrat“.
- 2318** Nesouvisí s „se... otevřít“ shora, jinak snad „zacelit se“ n. „vytvořit zastíření“¹¹⁸⁷, překlad zvolen vzhledem k následující předložkové vazbě; srov. Ž. 5:11¹²⁵, kde je ovšem použito jiného slovesa a v jiném smyslu, a Deut. 13:8, pozn. 527, kde je smysl obdobný jako tam, ale totéž sloveso jako zde.
- 2319** N. „proti“, dále obdobně.
- 2320** D. „od kažení“ (n. „hubení“), smysl jako v textu.
- 2321** Vl. „pohrdli žádoucí zemí“, „zamítli žádoucí zem“, v textu opis uchovávací v překladu předložkovou vazbu, jaká je v textu původním.
- 2322** D. „zemi tužby“, viz 2 Par. 32:27, pozn. 1057.
- 2323** N. „reptat“, sloveso vyskytující se v SZ ještě jen v Deut. 1:27 a u Is. 29:24.
- 2324** Tj. „k přísaze“.
- 2325** N. „mezi země“, táž předložka jako shora.
- 2326** Viz Num. 23:3, pozn. 954.
- 2327** Viz Num. 23:3, pozn. 955.
- 2328** Tj. „obětované mrtvým“, totiž „neživým“, tj. „modlám“.
- 2329** Viz Exod. 9:14, pozn. 281; Num. 16:48, pozn. 683.
- 2330** Sloveso jako v Gen. 48:11, pozn. 1298.
- 2331** Viz 1 Sam. 2:25, pozn. 146, zde smysl jako v textu.
- 2332** Sloveso, od něhož je dotčený výraz¹⁰⁴⁵ odvozen.
- 2333** Viz Deut. 9:7, pozn. 408.
- 2334** Viz Lev. 5:4, pozn. 144.
- 2335** Viz Ezr. 9:2, pozn. 334.
- 2336** Viz Deut. 32:17, pozn. 1153.
- 2337** N. „vzhledem k nim“, „stran jich“.
- 2338** Podle čteného textu, mnoha rukopisů a syrského překladu „svých laskavostí“.
- 2339** Tj. „dával jim dojít smilování“.
- 2340** Tj. „na pusté (n. snad „neschůdné“) cestě“.
- 2341** Podle LXX a syrského překladu „v poušti, cestu do města“. Tomuto znění dávají přednost i některé novější překlady.
- 2342** Zde v takovémto smyslu („obyvatelné“). Na dalších místech smysl jako v textu tam.
- 2343** N. „Bloudívali... nenacházeli“.
- 2344** N. snad „děkuji za“.
- 2345** N. „na (n. „při“) dětech“ (n. „vůči dětem“, tj. „vykonané n. uskutečněné na...“ atd.).
- 2346** N. „věžňové utrpení a železa“.
- 2347** N. „byl ochoten“¹³⁰⁸.
- 2348** Viz Soud. 3:23, pozn. 208; n. snad „několikery dveře“.
- 2349** N. „jam“, tj. „vězení“, n., podle jiných, „hrobů“; výraz vyskytující se v SZ jen zde a v Pl. 4:20, příbuzný výraz je v Ž. 7:15 a dále¹⁸⁸.
- 2350** Viz Exod. 20:9, pozn. 668.
- 2351** Vl. „postavi“.
- 2352** D. „vichr bouře“.
- 2353** Tj. snad „moře“.
- 2354** N. „ztráci“, vl. „pohlčuje“⁹⁷⁵, smysl jako v textu n. zde shora („je ta tam“).
- 2355** N. „vyměňuje bouří za“, vl. „určuje (n. „stanoví“)¹⁹, aby se bouře změnila v“.
- 2356** Viz 1 Král. 19:12, pozn. 904.

- 2357** Tj. „námořníků“ („je ohrožováš“, „jím nebezpečné“, srov. Jóba 18:10, pozn. 859).
- 2358** Viz 1 Král. 5:8, pozn. 295.
- 2359** Tj. „jejich vytoženého přístavu“.
- 2360** D. „zem úrody“.
- 2361** Viz Jóba 36:6, pozn. 1743.
- 2362** N. „úrodu“, týká-li se i „polí“.
- 2363** N. „souzením“, „trýzněním“, výraz vyskytující se v SZ jen zde a u Is. 53:8 a v jiném smyslu v Přsl. 30:16.
- 2364** Jako v Gen. 42:38, zde a dále i „utrpění“, „strasti“, „souzení“.
- 2365** D. „ne“, tj. „kde není“.
- 2366** Tj. „tak jeho rod rozmnožuje“.
- 2367** Viz Ž. 57:7–11; 60:5–12.
- 2368** Zde proti Ž. 60:5 tištěným vydání hebrejského textu a známé mi překlady ve větším počtu než tam dávají přednost znění textu čteného.
- 2369** N. „obklopil mě slovy“.
- 2370** Vl. „jali se proti mně (n. „se mnou“) bojovat“ (n. „válčit“), překlad zvolen vzhledem k tomu, že předmět je vyjádřen zájmenou příponou bez předložky.
- 2371** N. „stavějí proti mně“.
- 2372** Tvar trpného rodu („když bude souzen“).
- 2373** Tj. „najevo jako viník“.
- 2374** N. snad „se považuje za“.
- 2375** N. „úřad“, „úkol“, „dozor“, viz Num. 3:36, pozn. 109, výraz odvozený od slovesa ve v. 6²⁰⁶. V Ž. 19:8 a dále smysl jako tam v textu.
- 2376** D. „potulováním“¹⁴⁵⁷.
- 2377** Vl. „požadují“, „prosí“, jako např. „požádal“ v Ž. 21:4, zde smysl jako v textu.
- 2378** N. „pídi“, překlad v textu zvolen vzhledem k tomu, že sloveso je zde bez předmětu. Podle LXX („ebléthé-tosan“) a Vulgaty („eiciantur“) „necht jsou vyhnáni“⁹¹⁷ (čteti „jegóřšů“ místo „vedoršů“).
- 2379** Vl. „od (tj. „daleko od“) svých zřícenin“.
- 2380** Tj. „usiluje přivlastnit si vše“.
- 2381** N. „plení“, viz Gen. 34:29, pozn. 934.
- 2382** Viz Gen. 13:5, pozn. 347.
- 2383** Vl. „k (n. „vůči“) Hospodinu“, n. „před Hospodinem“, jiná však předložka než „před“ ve v. 15.
- 2384** Zde v takovémto smyslu, viz Lev. 19:13, pozn. 605.
- 2385** Vl. „probodeno“, Ž. 77:10 obdobně.
- 2386** Viz Deut. 31:24, pozn. 224.
- 2387** N. „zaháněn“, „plašen“, vl. „strásán“ (n. „vytřásán“, Soud. 16:20, pozn. 792; Jób 38:13, pozn. 1686). Nesouvisí s „potřásají“ ve v. 25. Dále obdobně.
- 2388** N. „bez“, D. „od“, smysl jako v textu.
- 2389** Tj. „až do doby, kdy“.
- 2390** N. „učinit tvé nepřátele podnoží“.
- 2391** N. „žezlo“, ne však jako v Ž. 45:6⁴⁸; v Ž. 105:16 smysl jako tam v textu²²⁷⁹.
- 2392** Vl. „uvnitř“.
- 2393** D. „dobrovolnosti“^{116 1245 1333 1583}, zde ve smyslu jako v textu; n. „dobrovolnými oběťmi“²⁴⁹⁸.
- 2394** N. „v svatých ozdobách“, „v ozdobách svatosti“.
- 2395** N. „jitří svěžesti“.
- 2396** N. „mladé mužstvo“, výraz vyskytující se v SZ jen zde a v jiném smyslu u Kaz. 11:9n.
- 2397** Zde jsou v abecedním sledu začáteční písmena polovin nebo třetin jednotlivých veršů; tak je tomu i v následujícím Ž. 112.
- 2398** N. „hodné“.
- 2399** Viz 2 Par. 15:13, pozn. 602; n. „tužby“ (1 Par. 22:19, pozn. 764). Dále obdobně.
- 2400** Vl. „vyhledávané (n. „zpytované“) všemi oblíbenými“.
- 2401** Vl. „bude stát“.
- 2402** Vl. „kořist“, jako v Ž. 76:4 a jinde, zde smysl jako v textu.
- 2403** D. „při dávání“, n. snad „dáváním“, „dáním“.
- 2404** Viz 1 Par. 22:12, pozn. 759.
- 2405** Tj. snad „moudrosti a úctou k Hospodinu“, n. „podle jiných“, „vykonávajícím je“, tj. „nařízení“ ve v. 7.
- 2406** Jako „zisk“ ve výraze „ne-zisk“ v Ž. 44:12¹¹⁷⁶.
- 2407** N. „Blahobyt“ (Jób 20:21, pozn. 975), nesouvisí však s „blaho“ ve v. 1, Ž. 25:13 obdobně.
- 2408** N. „k připomínce věčnosti“, „zůstává v trvalé paměti“.
- 2409** Vl. „nebojí se“, v textu opis vzhledem k předchozí předložkové vazbě.
- 2410** Tj. „nebude se bát, ani když bude mít k obavám důvod; potom ovšem tím méně“.
- 2411** N. „seděním“.
- 2412** N. snad „vyvyšující své sídlo (n. „sedadlo“, „trůn“, vl. snad „místo k bydlení“ [n. „seděním“]); (6)snížující svůj pohled“ (vl. snad „zrak k vidění“ [n. „hledění“]).
- 2413** N. „bláta“, „smetiště“, „hnojiště“.
- 2414** Vl. „lidu koktajícího“ (n. „žvatlajícího“, „hatmatilkou mluvícího“).
- 2415** Viz Exod. 2:4 a dále, pozn. 588.
- 2416** D. „vše, co“, dále obdobně.
- 2417** N. „požehnaní Hospodinu“ (n. „od Hospodina“), v. 16 obdobně (tam i „patřící Hospodinu“).
- 2418** D. „ani všichni sestupující“.
- 2419** Vl. „Miluji (n. „mám rád“) to“.
- 2420** N. „když“, podle jiných „Raduji se, že“ (n. „když“, „neboť“).
- 2421** Tj. „pokud budu živ“, „za svého života“.
- 2422** N. „nakláni své ucho, když v svých dnech volám“.
- 2423** Jiný výraz než v Ž. 18:6 a dále⁴⁸², ale příbuzný a v podstatě souznačný; vyskytuje se v SZ kromě tohoto místa jen v Ž. 118:5 a v Pl. 1:3.
- 2424** N. „zeslábl jsem a pomáhal mi“.
- 2425** Viz Gen. 8:9, pozn. 261, zde smysl jako v textu („naprostému klidu“).
- 2426** N. „živých“.
- 2427** N. „i když“, „ačkoli“.
- 2428** Podle LXX a Vulgaty „Uvěřil jsem, proto jsem promluvil“; tak 2 Kor. 4:13.
- 2429** Zde i „čím“.
- 2430** Snad ve smyslu „tváří v tvář“.
- 2431** N. „mým použitím jsi dal rozvázat (n. „uvolnit“) se“, vl. „má pouta jsi rozvázala“ (n. „uvolnil“), v textu n. zde shora opis uchovávací v překladu smysl předložkové vazby, jaká je v textu původním.

- 2432** Tj. „vyvedením na prostrannost“ (Ž. 18:19), protiklad „tísne“.
- 2433** N. „ovšemže (n. „jistěže“) je budu moci“ (n. „mohu“); pak ve v. 12
- 2434** „budou“.
- 2435** D. „strkáním“²⁴³⁶.
- 2436** N. „do mne vrážel“, „na mne dorážel“.
- 2437** Zde snad ve smyslu „radosti ze záchran“.
- 2438** N. „působí (n. „jedná“) v moci“.
- 2439** D. „(po)káráním“.
- 2440** N. „jimi“, dále obdobně.
- 2441** Viz Gen. 2:4, pozn. 51; Exod. 19:6, pozn. 638.
- 2442** Tj. „hlavním nárožním kamenem“.
- 2443** Zvolání „pomoz, prosím“, hebr. „hóšíáh ná“, znělo v aramejštině (jazyku, jímž mluvili Židé v době Pána Ježíše), „hóšaná“ a přepsáno do řečtiny Nového Zákona „hósaná“ (Mat. 21:9; Marek 11:9n.; Jan 12:13).
- 2444** N. snad „silný“.
- 2445** Jako v Ž. 2:3 a dále, zde však podle některých „hustě olistěnými ratolestmi“, neboť výraz, jehož je zde použito, zní stejně jako dotčené přídavné jméno v Lev. 23:40.
- 2446** N., podle některých, „spoutejte... provazy“²⁴⁴⁵ a vedte“.
- 2447** Zde začíná v abecedním sledu vždy 8 veršů týmž písmenem.
- 2448** N. „jsi přikázal svá nařízení k pilnému dbání“.
- 2449** Vl. „Tehdy“.
- 2450** N. „ve svém hledění na všechny tvé rozkazy“.
- 2451** Tj. „až“ i „tím n. následkem toho, že“.
- 2452** D. „až velmi“.
- 2453** N. „Starostlivost“, „pěči“, „pečlivost“, zde snad lze přeložit v takovémto smyslu vzhledem k následující předložkové vazbě a k nedostatku jiného předmětu.
- 2454** N. „výrok“, hebr. „imráh“ (Ž. 12:6 a dále), tento výraz, podobně jako příbuzné výrazy „ómer“ (Ž. 19:2n. a dále, v překladu Žalmů vyznačený „KAPITÁLKAMI“) a „émer“ (Ž. 5:1 a dále; označený „+“), výrazněji než obvyklejší „dávár“, nejčastěji překládané „slovo“, upoutává mysl na to, co je promluvením vyjádřeno, a má tedy někdy význam „příslibu“ („ómer“, Ž. 77:8) nebo „příkazu“ („imráh“, Ž. 147:15).
- 2455** N. „uschovávám“.
- 2456** N. „Ty jsi hoden veleben“.
- 2457** N. „jsem rozhlásil“.
- 2458** D. „muži mé rady“².
- 2459** Vl. „kape“, „kropí“.
- 2460** N. „starost“, „trápením“.
- 2461** N. snad „pocit mě“, viz Gen. 33:5, pozn. 890; Soud. 21:22, pozn. 944.
- 2462** Tj. „před sebe postavil“ („jako svou směrnicí“); Ž. 16:8 obdobně. V Ž. 18:33 (tam snad vl. „stavěje [n. „přirovnávaje“] mé nohy k laním“) a dále smysl jako v textu tam.
- 2463** Zde a dále překlad zvolen vzhledem k tomu, že sloveso je tu proti v. 27 bez předmětu (tj. není uveden předmět chápání).
- 2464** Vl. „Dej mým očím minout“ (n. „mimo přejít“). V. 39 obdobně.
- 2465** Tj. „k vyvolání n. vzbuzení úcty“; n. „jež je stran (n. „se týče“) úcty“.
- 2466** N. „mi dochází“, vl. „ke mně (n. „na mne“) přichází“, překlad v textu zvolen vzhledem k tomu, že v textu původním je předmět vyjádřen zájmenou příponou bez předložky. Dále obdobně.
- 2467** Podle mnoha rukopisů a sýrského překladu „mne docházejí tvé laskavosti“, množné číslo snad v zesilujícím smyslu, jinak i „projev tvé laskavosti“.
- 2468** N. „ať mohu odpočívat slovem mě tupicímu“, tj. „tomu, jenž mě slovem tupí“.
- 2469** N. „v prostrannosti“, ne však jako v Ž. 18:19 a dále, ač je to příbuzný výraz.
- 2470** N. „nacházet svou rozkoš“, v. 16 a dále obdobně (ve v. 70 snad „mám za svou rozkoš tvůj zákon“), ve v. 24 a dále odvozené podstatné jméno; vždy v množném čísle.
- 2471** N. „na něž jsi mi dal čekat“.
- 2472** D. „žhavý víchr“, „samum“, zde v přeneseném smyslu jako v textu.
- 2473** Tj. „za mého poutnického n. kočovnického života“.
- 2474** Vl. „řekl“, srov. „příslib“ v Ž. 77:8²⁴⁵⁴, výraz odvozený od téhož slovesa.
- 2475** Většina známých mi překladů, snad podle LXX a Vulgaty, zde uvádí znění „Mým podílem, Hospodine, řekl jsem, je“; s nemohými jsem však dal přednost znění, jež podávám v textu a jež odpovídá smyslu rozdělovacích (přízvuchých) znamének v textu masóretském, aspoň v některých jeho tištěných vydáních. Srov. Ž. 16:5; 73:26.
- 2476** Zde snad spíše ve smyslu „léčky“, „osidla“.
- 2477** N., podle jiných, „obstoupily (n. „obraly“, „olou-pily“, dotčené sloveso, totéž jako „zpríma stojíme“ v Ž. 20:8, má značně širokou stupnici významů) mě tlupy“ (n. „smečky“, viz 1 Sam. 10:5 a 10, pozn. 430, zde pak v takovémto smyslu).
- 2478** Viz Jób 13:4, pozn. 633, zde jednoznačně ve smyslu tamní poznámky 634.
- 2479** V přeneseném smyslu: „tupé“, „necitelné“.
- 2480** D. „jsou spravedlnosti“.
- 2481** Výraz odvozený od dotčeného slovesa⁶⁹¹, jiný než v Ž. 94:19, ale příbuzný a v podstatě souznačný.
- 2482** N. „ubližují“, „mě... utiskují“, dále obdobně, viz Jób 8:3, pozn. 394.
- 2483** Srov. Jób 27:11, pozn. 1210.
- 2484** Nové kožené měchy se k zpevnění věšely nad oheň; při tom černaly a vraštily se.
- 2485** Tj. „jámy jako pasti na zvěř“; Ž. 57:7 obdobně. Výraz je ještě jen u Jer. 18:22.
- 2486** N. „kteří (tj. „opovázliví“) nejsou“.
- 2487** N. snad „yhubili“, má-li žalmista na mysli svou domácnost atd.⁵³⁵
- 2488** N. snad „platí“, vl. „stojí (nikoli jako ve vv. 90n.) n. je postaveno“, tj. „je pevně a neodvolatelně v plat-nosti uvedeno“.
- 2489** N., podle jiných, „s nebesy“, „jako nebesa“.
- 2490** Tj. „vše, o čem byla shora řeč“.
- 2491** D. „to vše jsou tvoji služebníci“ (n. „nevolníci“).

- 2492** N. „bych musel¹⁸ zahynout“.
- 2493** N. „všeho zdokonalování“, výraz vyskytující se v SZ jen zde.
- 2494** N. snad „Shledal jsem, že všechna dokonalost má¹⁰⁴⁰ konec“.
- 2495** Zde v takovémto smyslu („jeho platnost n. dosah nemá konce“).
- 2496** Tj. „předmětem mého rozjímání“, výraz vyskytující se v SZ ještě jen ve v. 99 a u Jóna 15:4, pozn. 714, příbuzný výraz však je v Ž. 55:2 a dále¹³⁶¹.
- 2497** N., podle převážné většiny známých mi překladů, „mé čini“ (jednotné číslo) tvé rozkazy, neboť ony (D. „on“, vl. „ona“, neboť „rozkaz“ je v hebrejštině ženského rodu); přestože se tato neshoda v mluvnickém čísle nepovažuje za příliš závažnou, dal jsem, v podstatě v soulase s LXX a Vulgátou a několika málo z novějších známých mi překladů, i s kralickým, přednost znění, jež podává v textu a jež dává dobrý smysl bez oné neshody (dotčený slovesný tvar je týž jako tvar 2. osoby mužského rodu, a zájmen ženského rodu se často používá místo zájmen rodu středního, jež hebrejšтина nemá).
- 2498** Viz Lev. 7:16, pozn. 226.
- 2499** Viz Soud. 12:3, pozn. 657; 1 Sam. 19:5, pozn. 762.
- 2500** N. „Polovičatců“, „lidí rozdělené mysli“.
- 2501** Vl. „ustavičně hledět“, srov. Ž. 22:17⁶⁵⁸, zde jiné sloveso obdobného významu, ale táž předložková vazba v obdobném smyslu jako tam.
- 2502** N. „Pohrdáš všemi plobdívšími“.
- 2503** N. „klamné“, tj. snad „bezvýsledné“, „sami se v něm klamou, neboť jím nedosahují toho, co čekali“.
- 2504** Zde jiný tvar dotčeného slovesa²³³⁵ se smyslem jako v textu; viz Jóna 17:3.
- 2505** 3. pád množného čísla, tak i ve v. 12 a dále.
- 2506** Podle LXX a Vulgaty „všechna tvá“; tak i některé novější překlady.
- 2507** N., podle některých, „všechna má (tj. pak „mně daná²⁹³) nařízení mám za zcela“.
- 2508** Zde jiný tvar dotčeného slovesa¹¹¹ se smyslem jako v textu.
- 2509** Zde v takovémto smyslu („otevření“, „zpřístupnění“).
- 2510** Viz Jóna 29:23, pozn. 787.
- 2511** Tj. „dychtivě přijímal mluvené slovo“.
- 2512** Viz Est. 9:1, pozn. 288.
- 2513** Lze chápat i jako příslovce: „spravedlivě a dokonale věrně“.
- 2514** Viz Deut. 28:53, pozn. 1028.
- 2515** N. „Spravedlnost tvých svědectví je n. trvd“.
- 2516** Podle čteného textu „na tvé slovo“. V. 161 obdobně.
- 2517** N. „ženoucí se za hanebností“.
- 2518** N. snad „vzhledem k svěmu“.
- 2519** N. „dej mi žit podle tvých práv“. V. 88 a dále obdobně.
- 2520** N. „Vrchol“, „počátek“.
- 2521** D. „hlava“, dále obdobně.
- 2522** N. „pro tvá slova¹⁸⁹“.
- 2523** N. „kamene úrazu“, „překážky“ (Lev. 19:14); viz 1 Sam. 25:31, pozn. 948.
- 2524** Tj. „nářek“, n. „mé plesání“ (Ž. 30:5 a obdobně dále), výraz může znamenat obé. Netyká se příbuzného výrazu v Ž. 32:7 (v SZ jen tam).
- 2525** N. „odpovídat na“, viz Exod. 32:18, pozn. 1141.
- 2526** Viz Gen. 22:7, pozn. 574.
- 2527** N. „bloudiči (n. „hynoucí“) ovcí“.
- 2528** Téměř všechny známé mi překlady, snad podle LXX a Vulgaty, uvádějí znění „Bloudim jako ztracená (n. „zahynulá“) ovce²⁵²⁷, hleděj svého nevolníka“, rozdělovací (přízvučná) znaménka v hebrejském znění však vyžadují překlad ve smyslu jako v textu, jemuž jsem v soulase s nemožnými dal přednost.
- 2529** N. „vzestupů“, tj. „výstupů vzhůru“, dále obdobně, srov. Ž. 122:4⁴⁸⁵; 1 Král. 12:27, pozn. 63.
- 2530** N. „Co ti (zájmenná přípona mužského rodu) má (n. „může“) dát a co tobě (zájmenná přípona ženského rodu) má (n. „může přidat“) klamný jazyk“. Ve znění podaném v textu je rozdíl v mluvnickém rodu zájmených přípon bez významu, neboť „jazyk“ je v hebrejštině někdy mužského a jindy ženského rodu.
- 2531** Viz 1 Král. 19:4, pozn. 890; dřeva tohoto keře se používá jako topiva, žhavé uhlí z něho podržuje žár velmi dlouho.
- 2532** Viz Gen. 10:2; Ezek. 27:13; národ, jenž sídlil mezi Černým a Kaspickým mořem, zde je míněno toto území¹⁴⁸² v přeneseném smyslu jako vyjádření pocitu cizoty a osamělosti v nepřátelském prostředí; podobně i „stany Kédárový“ zdoma.
- 2533** Viz Gen. 25:13, kočující arabský kmen.
- 2534** Vl. „se (tj. snad „mezi“) stany Kédárovými“. Táž předložka je i ve v. 6 v obdobném smyslu.
- 2535** N., podle některých, „Dlouho bylo mé duši zdržovat se“. Srov. Ž. 123:4²⁵⁵¹.
- 2536** Tj. snad „s n. mezi národem nenávidícím“; podle 8 rukopisů, LXX a syrského překladu „s nenávidícími“.
- 2537** N. „oni jsou pro boj“.
- 2538** N. „strážce nedřímá, (4)hle, nedřímá, aniž př“.
- 2539** Viz Jóna 40:22, pozn. 859.
- 2540** D. „při ruce tvé pravice“.
- 2541** N. „bodat“, „zasahovat“.
- 2542** Viz Num. 27:17, pozn. 985.
- 2543** N. „Zaraduji se, když mi budou říkat“, „raduji²⁵ se, když mi říkají“.
- 2544** D. „při říkajících (n. „mezi říkajícími“)³⁶ mi“.
- 2545** N. „stávají“ (tj. „často stojí“), D. „staly (n. „stanou“, „stávají“) se¹⁷¹ stojícími“.
- 2546** Viz Exod. 28:7, pozn. 970.
- 2547** V smérovém smyslu, podle jiných však ve smyslu stavovém („tam stojí“).
- 2548** Tj. „otevřeném prostranství před hradbami“, „kolišti“. Ž. 48:13 obdobně.
- 2549** N. „promluvit o pokoji⁶⁶¹“, n. „oznamit¹⁹⁹³ (n. snad „popřát“) pokoj“.
- 2550** N. „sebestých“, „bezstarostných“, „svévolných“, „zpuyných“.
- 2551** Vl. „hojně je naše duše nasycena výsměchem... pohrdáním“, opisem v textu je umožněno vyjádřit význam v textu původním použité částice mající zde

- mysl vzratného zájmena „sí“, již si zde málokterý ze známých mi překládů všimá. Srov. obdobnou vazbu v Ž. 120:6²⁵³, kde touž částici rovněž většina známých mi překládů pomíjí.
- 2552** N., podle čteného textu, „pyšných z násilníků“.
- 2553** Souvisí se slovesem „naváfil“ v Gen. 25:29, výraz tedy značí „vody bouřlivě se dmoucí jako ve varu“, pak i „dravé“, „vše strhující“, v přeneseném smyslu „naduté“, totiž „pyšné“, „zupzné“, viz Exod. 18:11, pozn. 613; Deut. 1:43, pozn. 112, jako poukaz na charakter mocného nepřítele, jehož obrazem jsou tyto bouřlivé vše zaplavující vody.
- 2554** N. „ptáčnicků“, nesouvisí však s „ptáče“ shora. Je to tvar dotčeného slovesa²⁵⁵.
- 2555** Viz Gen. 8:4, pozn. 178, sloveso, od něhož jsou odvozeny oba dotčené výrazy^{682 2425}. Jiným jeho tvarem je „zanechávají“ v Ž. 17:14 a obdobně dále; srov. Num. 15:34, pozn. 687.
- 2556** Viz Deut. 30:3, pozn. 1080.
- 2557** Zde v takovémto smyslu, srov. Dán. 8:4, 8 a 11.
- 2558** Vl. „radostní“, jako v Ž. 113:9.
- 2559** Viz Gen. 12:9, pozn. 359.
- 2560** Tj. „jak to činíš s potůčky ve vyprahlé zemi, jež po dlouhé době sucha opět naplňuje vodou“.
- 2561** D. „kdo chozením“.
- 2562** Tj. „dávku semene k rozsevu určenou“.
- 2563** D. „přícházením“.
- 2564** Sloveso, od něhož je dotčený výraz^{184 300} odvozen.
- 2565** N. snad „odkládající (n. „váhající“, „otálející“) (s) ulehnutí(m)“.
- 2566** Viz Gen. 3:16, pozn. 110.
- 2567** D. „tak“, tj. „tolik, čeho se onino s námahou dopracovávají, dává On Svému milovanému“.
- 2568** i tehdy, když si on dopřeje dostatek odpočinku spánkem“.
- 2569** Tj. „v mládí zplomen“.
- 2570** Zde doslovně, nikoli jako v Ž. 12:2 a dále³³⁰.
- 2571** N. „Jestliže jíš“ (n. „budeš jíst“).
- 2572** Viz 1 Sam. 24:3, pozn. 882, hebr. „bejarketé“, tvar podstatného jména „jarkáh“, značícího „zadní stranu“ n. „nejvnitřnější část“ něčeho. LXX však tento výraz pochopili jako tvar příbuzného výrazu „járek“, značícího v takového souvislosti „stranu“ n. „bok“ něčeho (Exod. 40:22 a 24, pozn. 1018; 2 Král. 16:14, pozn. 652) a přeložili „po stranách“ („en tais klitesí“, vl. „na úbočích“ [n. „svazích“, „stráních“]); podobně Vulgata („in lateribus“). Tomuto smyslu dávají přednost i mnohé novější překlady.
- 2573** Vl. „přece mě nepřemáhali“ (n. „nezmáhali“), překlád v textu (n. snad „vůči mně nic nemohli zmocit“, „mi nestačili“) zvolen vzhledem k předložkové vazbě v textu původním. Ve v. 3 obdobně; tam vl. „prodlužovali své brázdý“, v původním textu však se sloveso pojí s touž předložkou, vyjadřující i 3. pád. I dále obdobně.
- 2574** Viz Gen. 30:6, pozn. 769.
- 2575** Viz 2 Par. 6:40, pozn. 322.
- 2576** Viz Nech. 9:17, pozn. 419.
- 2577** Vl. „Čekej“, „doufej“, v textu opis uchovávající v překládě smysl předložkové vazby, jiné než ve v. 5⁸⁷², s níž se zde pojí tvar téhož slovesa jako tam. Tak i v Ž. 131:3.
- 2578** Viz 2 Par. 26:16, pozn. 917.
- 2579** Vl. „jako odstavence“, dále obdobně.
- 2580** N.²⁰⁶⁰ „Nen-li tomu tak, že jsem... matce“
- 2581** N. „své postele“, jako v Ž. 63:6; viz Jóba 17:13, pozn. 845.
- 2582** Tj. „skříňce smlouvy“, dále obdobně.
- 2583** Hebr. „jáar“, srov. „Kirzath-jearím“ (1 Sam. 6:21), tj. „město lesů“.
- 2584** Viz 2 Sam. 5:12, pozn. 264.
- 2585** Viz Gen. 15:11, pozn. 426.
- 2586** Srov. Jóba 19:17, pozn. 911.
- 2587** N. „těla budu dosazovat na tvůj⁶⁰⁰“. V. 12 obdobně.
- 2588** D. „žehnaním“ (v. 15); n. „zvučně“, D. „plesáním“ (v. 16).
- 2589** N. „na něm“.
- 2590** N. „lesknout“, také „pokvete“ (Ž. 90:6 a j.), zde však je smysl spíše jako v textu n. zde shora; příbuzný výraz je „lesklý štítek“ v Exod. 28:36.
- 2591** N. „právě“, tj. snad „právě to, že“.
- 2592** N. „jednotně“, „v jednotě“.
- 2593** Zde i „cenný“, „hodnotný“, jakého se používalo k pomazání kněží.
- 2594** Viz Lev. 13:29, pozn. 430, zde ve smyslu jako v textu.
- 2595** Tj. „plnovous“; podle jiných „olej“, pak lze říci i „stékal“, jako shora.
- 2596** Viz i Exod. 28:32, pozn. 1008.
- 2597** N., podle jiných, „na okraj“, viz 2 Král. 10:21, pozn. 480; Ezr. 9:11, pozn. 362.
- 2598** Výraz vyskytující se v SZ jen zde; příbuzný výraz je v 1 Sam. 4:12 a dále, pozn. 247.
- 2599** Totéž sloveso jako „stékající“ a „splýval“ ve v. 2.
- 2600** Jinde zpravidla překládáno „hle“, zde smysl jako v textu.
- 2601** Viz Exod. 19:5, pozn. 634.
- 2602** Viz Deut. 32:36, pozn. 1195.
- 2603** Viz Deut. 32:36, pozn. 1196.
- 2604** D. „jemu samotného činícím“, smysl jako v textu.
- 2605** Zde ve smyslu tvořitelské moudrosti Boží.
- 2606** Sloveso jako „rozdupával“ v 2 Sam. 22:43, „roztepali“ v Exod. 39:3, Num. 16:39. Příbuzný výraz je „klenba“ v Gen. 1:6, pozn. 10.
- 2607** N. „nade dnem“ (v. 8), „nad nocí“ (v. 9).
- 2608** N. „s jejich prvorozenými“⁹⁴.
- 2609** N. „rozdělivšimu“, sloveso jako „rozsekněte“ v 1 Král. 3:25.
- 2610** N. „díly“, „kusy“ (Gen. 15:17, výraz se v SZ vyskytuje jen na těchto dvou místech); výraz souvisí s předchozím slovesem²⁶⁰⁹, snad je tím naznačen zesilující smysl („rozsekněte“ sloveso n. prudec n. veskrze“ apod.).
- 2611** Jako v Exod. 14:27.
- 2612** N. „ponižení“, vyskytuje se v SZ jen zde a u Kaz. 10:6, souvisí však s výrazem v Deut. 1:7, pozn. 20, a jinde, odvozeným od slovesa „ponižuje“ v Ž. 75:7 a j.

- 2613** Tj. „všemu živému“.
- 2614** Tj. „Bávelu“.
- 2615** Slovo nejistého významu, vyskytující se v SZ jen zde; podle jiných „posměvači“, „plenitelé“, „zuřivci“.
- 2616** Zde snad i „veselí“, „zábavu“.
- 2617** Zpravidla se chápe ve smyslu „nechtě zapomíná svou schopnost n. zručnost“, podle některých „nechtě je n. se stává zapomnětlivou“, snad ve smyslu „nechtě ochrnuje“ („přestává [zapomínat] konat svou službu“). Podle Vulgaty „nechtě je (vy)dána v zapomenutí“.
- 2618** N. „vůči (n. „proti“) synům“.
- 2619** Tj. „den dobytí“.
- 2620** N. „že“, „kteří“.
- 2621** N. „Obnažujte“, tj. „strháváním budov a hradeb a odklizením trosek“. V Ž. 141:8 smysl jako v textu tam.
- 2622** Vl. „až po“, smysl snad jako v textu.
- 2623** Tj. „v Jerúsalémě“.
- 2624** Vl. „ničená“, tj. „mající být (z)ničena“.
- 2625** N. „odplácet provedením tobě toho, co jsi provedla“.
- 2626** Podle LXX „před anděly“, podobně Vulgata („před očima andělů“), srov. Ž. 8:5²⁰⁸.
- 2627** Viz 1 Král. 8:29, pozn. 518, zde a v Ž. 5:7 proti onomu místu spíše „do (tj. snad „vstoupě do“) svého svatého chrámu“.
- 2628** N. „neboť jsi nad všechn svůj věhlas (viz Gen. 5:32, pozn. 181; 6:4, pozn. 194) zvelebil“.
- 2629** N. „statečným n. odvádným činíš“.
- 2630** N. „mě silou v mé duši“.
- 2631** Zde odvozené přídavné jméno.
- 2632** N. „povýšenost“, nesouvisí však s „vvyššen“ shora.
- 2633** N. „v můj prospěch“, v Ž. 139:11 smysl jako tam v textu.
- 2634** N. „kež nenecháváš zemdlívat (n. „malátnět“, „ochabovat“) díla“.
- 2635** N. „profoukal“, „provál“, „přeměřil“, „prosel“, za účelem přezkoumání.
- 2636** N., podle některých, „mé putování“, viz Jóna 34:8, pozn. 1509.
- 2637** Tj. „znalost jich“, n. „jsi obeznámen se všemi mými cestami“, v původním textu je však vazba s prostým 4. pádem, jako v textu zde; snad by se dalo říci „maš v malíku všechny mé cesty“, kdyby toto rčení nebylo nevhodné pro svůj příliš hovorový ráz.
- 2638** Viz Soud. 13:18, pozn. 692; odvozeno od dotčeného výrazu^{221 1847}.
- 2639** N. „vznešené“, vl. „vvyššené“, tvar slovesa, od něhož je odvozen výraz, v Ž. 9:9 a dále přeložený „záštita²³⁸“.
- 2640** Tj. „vystoupit⁴⁸⁵ na“, znění v textu uchovává v překladu vazbu s prostým 4. pádem, jaká je v textu původním. Sloveso se v SZ vyskytuje jen zde, jeho aramejská obdoba na několika místech knihy Dánijjélovy.
- 2641** Tj. „svým ložem učinit“, viz Est. 4:3, pozn. 184, zde však činný tvar jako v textu, nikoli podle tamní pozn. 185.
- 2642** Srov. Gen. 48:4, pozn. 1294, zde ve smyslu „hle, tam jsi ty“ („hle tě“, srov. Gen. 40:6, pozn. 1065).
- 2643** Zde v takovémto místním n. prostorovém smyslu.
- 2644** N. „západu“, viz Gen. 12:9, pozn. 357.
- 2645** N. „obejmout“ (n. „pojmout“, „zachvátit“ a tak ukryt), viz Gen. 3:15, pozn. 108, zde v takovémto smyslu.
- 2646** N., podle jiných, „polapit; pak pro mne bude noc světlem“.
- 2647** D. „jak“, jako shora, smysl jako v textu.
- 2648** N., podle jiných, „zastíral¹²⁵“, tj. „ukrýval“, zde ovšem bez předložky.
- 2649** D. „účtyhodnými“, tj. „způsobu n. cestami“, srov. 1 Par. 17:21, pozn. 603.
- 2650** N. „divuplný učiněn“, zde v takovémto smyslu.
- 2651** Tj. snad „zádná z mých kostí“, zde však spíše „má kostra“ ve smyslu „podstaty“, „jádra n. povahy bytostí“, neboť v takovémto a podobném smyslu se tohoto výrazu často užívá, viz např. Jóna 21:23, pozn. 1026; Gen. 7:13; 17:23, pozn. 242.
- 2652** N. „neboť“, n. „Nebyla... když“.
- 2653** N. „peště utkáň“ (n. „vyšít“, „vytkán“), sloveso, jehož tvarem je „vyšívače“ v Exod. 26:36 a dále, pozn. 939. Nesouvisí s „utkával“ zde ve v. 13²⁶⁴⁸.
- 2654** Tohoto výrazu je zde snad, podle některých, použito jako obrazu hlubin matčiných útrob, v nichž se tento podivuhodný pochod odehrával; srov. Jóna 1:21, kde jsou podobně tyto dva pojmy navzájem jakoby ztotožněny. Podle jiných zde jde o poukaz na stvoření prvního člověka.
- 2655** Vl. „klubko“, „chumáč“, „zámotek“, výraz vyskytující se v SZ jen zde, souvisící se slovesem „svinut“ v 2 Král. 2:8, rovněž jen tam se v SZ vyskytující.
- 2656** Viz Deut. 17:18, pozn. 675.
- 2657** N. „rozvrženy“, „napláňovány“, zde v takovémto přeneseném smyslu.
- 2658** D. „jeden“, viz Soud. 8:18, pozn. 509.
- 2659** Tak podle čteného textu, k němuž však nepřihlíží staré překlady ani známé mi překlady novější, s výjimkou Karafiátovy revize překladu králického. Podle psaného textu „určeny, když⁹ ještě nebylo ani jednoho“. Tento verš je ovšem velmi nesnadno srozumitelný a překlad proto nejistý; někteří chápou ve smyslu „byly zapisovány tyto všechny věci, i dni, kdy byly utvářeny, když⁹ ještě“ atd.
- 2660** D.¹⁶¹⁰ „mezi nimi“.
- 2661** Tj. „Kež bys“.
- 2662** D. „Budeš-li, Bože, chtít“.
- 2663** Jako v 1 Sam. 28:16; tento aramejský výraz („ár“) se vyskytuje v hebrejském textu jen na těchto dvou místech (podle některých ještě u Mich. 5:14, viz tam pozn. 312); množné číslo („árím“) však, jehož je použito zde, lze chápat i jako množné číslo slova „ír“, „město“, takže někteří překládají „v marnost zanesli (n. „k marnosti zabrali“) tvá města“. Podobně LXX a Vulgata.
- 2664** Jiný, ač příbuzný, výraz než v Exod. 15:7, vyskytující se v SZ jen zde.
- 2665** Viz Nech. 3:21, pozn. 126, zde v takovémto smyslu.
- 2666** Viz 1 Par. 4:9, pozn. 84, výraz však značí i „modlu“ (Is. 48:5; množné číslo v Ž. 106:38; 135:15), takže zde lze myslet i na „cestu modlářství“, srov. Ž. 16:4.

- 2667** Množné číslo zde snad ve smyslu „projevů násilnictví“, „násilných činů“.
- 2668** Zde nejspíše ve smyslu „k hádkám n. sporům n. rozbrojům“.
- 2669** Mnozí slovesný tvar zde přeložený „se srocují“ (jágrůru“) odvozí od slovesa „gáráh“, „vyvolávat (n. „rozpoutávat“, „rozněcovat“, viz např. Přísl. 15:18, odvozený výraz je v Ž. 39:10¹⁰⁸⁹) a překládají „vyvolávají (n. atd.) boj“²⁶⁶⁸“.
- 2670** N. jiného jedovatého živočicha, výraz se v SZ vyskytuje jen zde a jeho význam je nejistý, podle některých značí jakýsi druh jedovatého pavouka.
- 2671** Zde ve smyslu „vedle“ (D. „k ruce“).
- 2672** Zde v takovémto zvešobecněném smyslu.
- 2673** Tj. „v den bitvy“, vl. „v den zbroje“.
- 2674** Tj. „aby byl uskutečněn“. Totéž sloveso je v Ž. 144:13 se smyslem jako v textu tam.
- 2675** N. „úklad“, „pletichu“, výraz vyskytující se v SZ jen zde.
- 2676** N. „ho“, je-li slovem „hlava“ míněn „vůdce“ (n. „náčelník“, „pohlavár“, srov. však v. 7). Tak podle čteného textu; psaný text má znění „necht je“, tj. snad „obklíčující“.
- 2677** Tj. „necht se na ni“²⁶⁷⁶ vrací“.
- 2678** N. „vyhrožování“, zde v takovémto smyslu.
- 2679** Tj. snad „nebesa“; tak podle psaného textu; podle čteného textu „na ně jsou spány“ (n. „padají“).
- 2680** N. „v proudu (n. „peřeje“) vod“, výraz nezcela jasného významu, v SZ jen zde.
- 2681** D. „muž jazyka“.
- 2682** N. „obstát, muž násilí – neštěstí“²⁸³ ho bude“, přízvukná (rozdělovací) znaménka v původním textu však vedou k chápání ve smyslu, jaký je v textu zde podán.
- 2683** N. „k úprku“, „ke kvapnému útěku“; jinak „štvát ranami“ (n. „úderu“, „nárazy“), výraz nezcela jasného významu, vyskytující se v SZ jen zde.
- 2684** Zde snad i „obývat tvou přítomnost“^{624 1572}“.
- 2685** Výraz odvozený od dotčeného slovesa³⁴⁹, vyskytující se v SZ jen zde.
- 2686** N. snad „bdi nad“.
- 2687** Vl. „kež nenakláníš (n. „nepřikláníš“) mé srdce“, smysl jako v textu.
- 2688** Ve smyslu „zlému uskutečňování zlých skutků“, viz 1 Sam 2:3; Deut. 22:14 a 17, pozn. 798, kde „věci, jež dávají podnět“ je týž výraz jako „skutků“ zde.
- 2689** N. „nehodují při (n. „nepřizívají se na“) jejich lahůdkách“. Srov. touž předložkovou vazbu s jiným v podstatě souznačným slovesem v Exod. 12:43nn., pozn. 425.
- 2690** Viz Soud. 5:26, pozn. 343, zde snad v takovémto smyslu.
- 2691** N. „olej-hlava“, tj. „nejlepší“, „nejhodnotnější“.
- 2692** N. „stále ještě jen“.
- 2693** N. „modlitba za ně v jejich neštěstích“.
- 2694** Zde tvar slovesa, od něhož je dotčený výraz⁴¹¹ odvozen.
- 2695** Vl. „na tebe“, „k tobě“, tj. „upřeny“.
- 2696** N. snad „nenecháváš (n. „nedopouštíš“) vylít“, sloveso jako „vyprazdňovali“ v 2 Par. 24:11.
- 2697** Srov. i Gen. 9:6, kde však „prolíváš“ a „prolévána“ jsou tvary jiného slovesa než zde.
- 2698** D. „před rukama“; jinak
- 2699** „před rukama těch, kdo na mne políčili past“.
- 2700** N. snad „vyjevují (3)při... ve mně. A ty“.
- 2701** Viz Gen. 42:7, pozn. 1149.
- 2702** Vl. „uzavření“.
- 2703** A zároveň snad³⁶ „pro mne“, „mou příčinou“.
- 2704** N. „vůkol shromažďovat“ (n. „shlukovat“), sloveso jako „obklíčili“ v Ž. 22:12.
- 2705** N. „když (n. „až“) na mně budeš projevovat“.
- 2706** Jako v Ž. 74:20 a dále, tamní poznámka¹⁷⁹⁴ se však zde a v Ž. 88:6 a dále dotčeného výrazu netýká.
- 2707** Viz Deut. 32:7, pozn. 1123; nesouvisí s „pradávna“ zde ve v. 5.
- 2708** Vl. „středu“.
- 2709** Viz Gen. 25:29, pozn. 671, zde v takovémto smyslu („prahnoucí“, vl. „vyprahlá“, výraz však je zároveň vyjádřením žalmistovy touhy po Bohu, takže tuto vazbu zde lze chápat i ve smyslu „má duše je jako země žízňící n. prahnoucí po tobě“).
- 2710** Vl. „jsem se skryl“, v textu opis vzhledem k předchozí předložkové vazbě. Většina známých překládů však podle LXX („pros se katefygon“) a Vulgaty („ad te confugi“; čtli „chásithi“), „utekl jsem se“, n. „nastí“, „uprchl jsem“, místo „kissithi“, „skryl jsem se“) podává toto místo v znění „k tobě jsem se utekl“ (n. „jsem uprchl“).
- 2711** N. „v zem“.
- 2712** Tj. snad „mně prokazovaná“.
- 2713** D. „sráží (n. „pokořuje“) pode mne“.
- 2714** Vl. „ho znáš“ (n. „si uvědomuješ“), zde smysl jako v textu.
- 2715** Tj. snad „oslnivě“, „jasně“, „prude“.
- 2716** N. „byli jako štěpy, byvše ve svém mládí k vzrůstu (pak snad ve smyslu „dospělosti“, „vzpělosti“) vychování“.
- 2717** N., podle jiných, „peště vyzdobené“, viz Přísl. 7:16.
- 2718** N. „podle podobu“ (n. „vzoru“), viz Exod. 25:40, pozn. 867. V Ž. 106:20 smysl jako tam v textu.
- 2719** Tj. „na způsob“²⁷¹⁸ sloupů chrámových n. palácových“.
- 2720** D. „poskytující od druhu“²⁷²¹ k“.
- 2721** Srov. 2 Par. 16:14, pozn. 631.
- 2722** Viz Jób 5:10, pozn. 224.
- 2723** V takovémto smyslu se tento výraz v SZ vyskytuje jen zde a snad (nikoli jednoznačně) u Jer. 11:19, viz tam pozn. 799.
- 2724** Tj. „stelná“ n. „tučná“, „vytýlá“.
- 2725** Tj. „aby nebylo“.
- 2726** Tj. „nepřátelského vpádu“.
- 2727** Vl. „něčeho vycházejícího“, tj. snad „vojska vycházejícího do boje“ n. „výpadu na obléhajícího nepřítele“ n. „odváděných zajatců“.
- 2728** Tj. „nářku“, „bědování“, n., podle některých, „válečného pokřiku“, výraz vyskytující se v SZ kromě tohoto místa jen ještě u Is. 24:11 a Jer. 14:2; 46:12.

- 2729** N. snad „jenž se takto má¹⁰⁴⁰“.
- 2730** Zde v abecedním sledu chybí písmeno „nún“, jež obvykle následuje po „mém“, takže v. 14 začíná po něm následujícím písmenem „sámech“.
- 2731** Vl. „velmi veleben“, smysl jako v textu.
- 2732** Podstatné jméno odvozené od dotčeného slovesa²¹⁴⁹.
- 2733** Tj. „jeho velikost nelze probádat“, v textu doslovný překlad.
- 2734** Přidáno pro zřetelnost.
- 2735** Zde snad lze vyjádřit smysl dotčeného výrazu¹¹³³ v této souvislosti takovýmto opisem.
- 2736** Čtený text, podporovaný mnoha rukopisy a starými překlady, zde má číslo jednotné.
- 2737** N. „a plesat nad tvou spravedlností“, překlad v textu zvolen vzhledem k tomu, že v textu původním je vazba bez předložky.
- 2738** Tj. „převyšují všechna jeho díla“; n. „nade všemi jeho díly“, tj. „nade všemi svými díly ze smilovává“.
- 2739** N. „králování“, „královské moci“ (n. „důstojnosti“). Ž. 45:6 a dále obdobně.
- 2740** D. „nad každým pokolením a pokolením“.
- 2741** Vl. „Hospodin podpírá (n. „podporuje“)... a vzpřimuje“, v textu opis vzhledem k vazbě obou sloves s 3. pádem. V. 16 obdobně.
- 2742** D. „blahovůlí“, „v blahovůli“.
- 2743** Tj. „dokud budu žít“, „dokud budu trvat“.
- 2744** Tj. „syn lidí“, přidáno pro zřetelnost.
- 2745** Tj. „z níž pochází“.
- 2746** N. „úmysly“, „záměry“, výraz vyskytující se v SZ jen zde.
- 2747** D. „Hospodin otvírá“, tj. „jejich oči“.
- 2748** Tj. „aby je uvedl do zkázy“, zde v takovémto smyslu.
- 2749** Viz Deut. 30:4, pozn. 1078.
- 2750** Vl. „uzdravuje a... obvazuje“, v textu opis pro vazbu obou sloves s 3. pádem.
- 2751** Tj. „názvy“, viz Gen. 1:5, pozn. 8.
- 2752** N. „míry“, „odhadu“, „vyčíslení“, vl. „počtu“, jako ve v. 4, n. také „vyjádření“, „vypovědění“, „slov“, jako „vypravování“ v Soud. 7:15.
- 2753** Zde v takovémto smyslu, n. „odpověďte²⁵²⁵ Hospodinu děkovaním“.
- 2754** Vl. „působí, aby hory vyvolávaly (n. „umožňovaly“) vzrůst trávy“.
- 2755** N., podle některých, „oč volají“, tj. „co si voláním vyžadují“.
- 2756** Viz Deut. 28:35, pozn. 998, zde jako obraz mužné síly.
- 2757** D. „pokojem“.
- 2758** D. „až po chvat“.
- 2759** Viz Gen. 18:5, pozn. 469.
- 2760** Viz Gen. 15:11, pozn. 426, sloveso, jež je v SZ jen na těchto dvou místech a u Is. 40:7.
- 2761** N. „řinou (n. „valí“) se“, sloveso, jehož tvarem je dotčený výraz¹⁸⁵⁸.
- 2762** Podle čteného textu „svá slova“.
- 2763** Tj. „takže pokud jde o“.
- 2764** Znění čteného textu a starých překladů, jež se lépe shoduje s gramatickým tvarem (množ. čísla) předchozího „velebbe ho“ než „všechn jeho zástup“ podle psaného textu.
- 2765** D. „všechny hvězdy světa“ (v. 3), „vichře bouře“ (v. 8), „stromoví ovoce“ (v. 9), „ptactvo křídel¹⁶“ (v. 10), „lidu jeho blízkosti“ (v. 14).
- 2766** N. snad „jež se nesmí¹⁸³⁴³“.
- 2767** Viz Jós. 23:16, pozn. 681.
- 2768** Zde ve smyslu Gen. 1:21, pozn. 32.
- 2769** N., podle některých, „páro“, „mlho“.
- 2770** Viz Gen. 1:24, pozn. 33.
- 2771** Zde ve smyslu „předmět chvalozpěvu“.
- 2772** D. „meč ústo-úst“, srov. např. Gen. 34:26, pozn. 263.
- 2773** Jiný výraz než „pouty“ zdola²²⁸¹.
- 2774** Tvar dotčeného slovesa⁶⁶⁴ („oslavovaných“, „ctěných“, „vážených“).
- 2775** Tj. snad „rozsahu“, zde v takovém smyslu. Podle jiných „v prostoru“ (n. „pevnosti“).
- 2776** Zde od dotčeného slovesa¹⁹⁵³ odvozený výraz, vyskytující se v SZ jen zde.
- 2777** Viz Gen. 4:21, pozn. 159.
- 2778** D. „cimbály zvuku“, v SZ jen zde; níže ve verši D. „cimbály jásoty⁷⁷⁸“.
- 2779** N. „hlučnými“, „hřmotícími“, „hlaholicími“.
- 2780** Tj. „každý závan dechu“, „každé dýchnutí“.

PŘÍSLOVÍ¹²

- P**ŘÍSLOVÍ¹² ŠALOMOUNA,
SYNA DÁVIDOVA, KRÁLE ISRAÉLOVA,
(2) k poznání moudrosti a poučování³,
k dodání pochopení⁴⁵ výroků
soudnosti⁶, (3) k získání⁵⁵ zběhlosti³⁷
v prozíravosti⁸⁹, spravedlnosti a právu¹⁰
a poctivosti¹¹², (4) k dodání opatrnosti¹³
prostoduchým¹⁴, vědomosti a rozvahy
mladíku¹⁵. (5) Bude-li moudrý slyšet,
bude¹⁶ přibírat¹⁷ ponaučení¹⁸,
a rozumný⁴¹⁹ bude nabývat²⁰
schopnosti moudrého vedení života²¹
(6) k dodání pochopení⁴⁵ přísloví²²
a záhadné řeči^{22,23}, slov moudrých
a jejich hádanek.
(7) Počátek poznání je úcta²⁴
k Hospodinu⁹; moudrostí
a poučováním³ pohrdají⁷⁸ pošetilci²⁵.
(8) Slyš, můj synu, poučování³ svého
otce, a necht' nezanedbáš^{26,27} nauku²⁸
své matky, (9) neboť to bude²⁹ věncem
přízně³⁰ tvé hlavě a řetízkem³¹ tvému
krku³².
(10) Můj synu, budou-li tě svádět³³
hříšníci, necht' nepřivoluješ²⁶,
(11) budou-li říkat: Pojď s námi,
čihejme²⁶ na krev, bez obav³⁴ sliďme^{26,35}
po nevinném³⁶; (12) jako šel³⁷ je
budeme moci³⁸ pohltnout³⁹ živé a celé⁴⁰,
jako sestupující v jámu⁴¹; (13) budeme
nacházet všeliký⁴² drahocenný⁴³ zisk⁴⁴,
plnit své domy lupem, (14) měl bys³⁸
vrhnout svůj los mezi nás; my
všichni⁴⁵ budeme mít⁴⁶ jeden váček –
(15) můj synu, necht' nechodíš²⁶ cestou
s nimi, zadrž⁴⁷ svou nohu před jejich
pěšinou^{48,49}, (16) vždyť jejich nohy běží
ke zlu, neboť⁵⁰ spěchají prolévat krev.
(17) Ano, v očích každého okřídlenec⁵¹
je nadarmo³⁴ rozestřena síť; (18) a onino
na svou vlastní⁵² krev číhají³⁶, po svých
vlastních⁵² duších slídí³⁵. (19) Takové
jsou stezky⁵³ každého dychtícího
po nespravedlivém zisku⁵⁴; *ten*
uchvacuje⁵⁵ duši svých majitelů^{56,57}.
(20) Moudrost⁵⁸ se ozývá⁵⁹ na ulici⁶⁰,
na prostranstvích^{61,62} vydává svůj hlas,

- (21) volá v čele⁶³ hlučících^{64,66,67}, pronáší
své řeči ve vchodech⁶⁵ *do* bran ve
městě: (22) Až dokdy⁶⁶, prostoduší^{14,67},
budete milovat prostoduchost^{14,67,68}
a posměvači si posměch⁶⁹ neodpustí⁷⁰
a zpozdilci⁷¹ budou nenávidět
poznání? (23) Měli byste³⁸ se obrátit
k mému napomínání⁷²; hle, chci³⁸ vám
nalít⁷³ svého ducha^{74,75} a svými slovy⁷⁶
vás uvědomit⁷⁷. (24) Protože jsem
volala⁷⁸ a zpěchovali⁷⁸ jste se,
vztahovala^{78,79} jsem svou ruku a nebylo
věnujícího pozornost⁸⁰, (25) nýbrž⁵⁰
jste žádně⁴² mé rady nedbali⁸¹, aniž jste
přijali mé napomínání⁷², (26) budu se
i já smát při vaší pohromě⁸², vysmívat
se^{83,84} při příchodu vašeho postrachu⁸⁵,
(27) až váš postrach⁸⁵ přijde⁸⁶ jako
bouře^{87,198}, až se jako vichřice bude
přiházet vaše pohroma⁸², při příchodu
úzkosti⁸⁸ a soužení⁸⁹ na vás; (28) tehdy
mě budou volat, *ale* nebudu odpovídat,
budou mě pilně hledat⁹⁰, *ale* nebudou
mě moci³⁸ najít, (29) za to, že
nenáviděli⁷⁸ poznání a nevyvolili⁹¹ si
úctu²⁴ k Hospodinu⁹, (30) nepřivolili
k mé radě, opovrhli vším mým
napomínáním^{72,92}. (31) I budou jíst
z ovoce své cesty a ze svých záměrů^{93,94}
se budou sytit⁹⁵, (32) neboť
prostoduché^{14,67} zabíjí jejich
odvrácení^{96,97} a zpozdilce⁷¹ hubí jejich
bezstarostnost^{97,98}, (33) *ale* mně
naslouchající bude bezpečně⁹⁹
bydlet¹⁰⁰ a mít klid od strachu ze zla¹⁰¹.
2 Můj synu, budeš-li přijímat mé
výroky a u sebe uschovávat^{35,102} mé
rozkazy, (2) aby tvé ucho pozorně
naslouchalo^{80,103} moudrosti, naklání⁷⁹
své srdce k obezřetnosti¹⁰⁴, (3) ano,
budeš-li přivolávat¹⁰⁵ soudnost⁶,
k obezřetnosti¹⁰⁴ svůj hlas pozvedat¹⁰⁶,
(4) budeš-li to^{29,107} hledat jako stříbro
a jako *po* skrytých pokladech¹⁰⁸
po tom^{29,107} pátrat, (5) tehdy budeš
nabývat pochopení⁴ úcty^{24,109}
k Hospodinu⁹ a docházet¹¹⁰ poznání

- Boha. (6) Vždyť moudrost dává Hospodin, poznání a obezřetnost¹⁰⁴ je z jeho úst; (7) on⁵⁰ upřímným¹¹¹ uchovává³⁵ rozumnost¹¹², je štítem¹¹³ pro chodící¹¹⁴ v bezúhonnosti¹¹⁵ (8) opatrováním¹¹⁶ stezek⁵³ práva¹⁰; on⁵² střeží¹¹⁸ cestu svého zbožného¹¹⁹ (9) Tehdy budeš nabývat pochopení⁴ spravedlnosti a práva¹⁰ a poctivosti¹¹; každé koleje¹⁰⁹ 121¹²¹ dobra.
- (10) Když v tvé srdce bude vstupovat moudrost a poznání se bude stávat libým¹²² tvé duši, (11) bude nad tebou bdít¹¹⁸ rozvaha, obezřetnost¹⁰⁴ tě bude opatrovat¹¹⁶ (12) k vyprošťování tě od¹²³ cesty zla, od¹²³ člověka¹²⁴ vyslovujícího zvrácenosti¹²⁵, (13) od těch, již¹²⁶ opouštějí stezky⁵³ upřímnosti¹²⁷ 230²³⁰ k chození cestami tmy, (14) již¹²⁶ se radují při páchání³⁴¹ zla – ti ve zvrácenostech¹²⁵ zla jásají – (15) jejichž stezky⁵³ jsou pokroucené¹²⁸, takže⁵⁰ jsou na všech svých kolejích¹²¹ pokřivení¹²⁹; (16) k vyprošťování tě od¹²³ nepatřičné¹³⁰ ženy, od¹²³ cizinky¹³¹ 132¹³², jež uhlazuje²⁷⁸ své řeči¹³³, (17) od té, jež¹²⁶ opouští vůdce¹³⁴ svého mládí¹³⁵ a Boží smlouvu zapomněla, (18) takže její dům klesá⁷⁸ k smrti a její koleje¹²¹ k stínům¹³⁶;
- (19) kteříkoli⁴² k ní vcházejí, nevracejí se, aniž dosahují stezek⁵³ života¹³⁵; (20) abys mohl³⁸ chodit cestou dobrých a dbát¹¹⁸ stezek⁵³ spravedlivých, (21) neboť zem budou obývat¹⁰⁰ upřímní¹¹¹, ano, bezúhonní⁴⁰ 137¹³⁷ v ní budou pozůstávat (22) a zlovolní budou ze země vytínáni¹³⁸ a nevěrné¹³⁹ z ní budou vyrvávat.
- 3** Můj synu, nechtě nezapomínáš²⁶ mou nauku²⁸ a nechtě tvé srdce dodržuje²⁶ mé rozkazy, (2) neboť ti budou přidávat¹⁷ délky dní a let života¹³⁵, i pokoje.
- (3) Nechtě tě neopouští²⁶ laskavost¹⁴⁰ a věrnost¹⁴¹; přiváž¹⁴² je k svému krku³² 143¹⁴³, napiš je na desku¹⁴⁴ svého srdce; (4) tak⁵⁰ nacházej¹⁴⁵ přízeň³⁰ a dobrou prozíravost⁸ 775⁷⁷⁵ v očích Boha i lidí¹⁴⁶.
- (5) Celým svým srdcem důvěřuj¹⁴⁷ Hospodinu, aniž se budeš³⁸ opírat
- o¹⁴⁸ svou soudnost⁶; (6) poznávej¹⁴⁹ ho na všech svých cestách a on bude upravovat¹⁵⁰ 151¹⁵¹ tvé stezky⁵³. (7) Nechtě nejsi²⁶ moudrý¹⁵² v svých očích; měj Hospodina v úctě²⁴ a odstup¹⁵³ od zla, (8) bude to zdravím¹⁵⁴ tvému pupku¹⁵⁵ a svlažením¹⁵⁶ 157¹⁵⁷ tvým kostem.
- (9) Cti¹⁵⁸ Hospodina ze svého majetku⁴⁴ a z prvoty¹⁵⁹ všeho svého výnosu¹⁷² (10) a tvé stodoly budou naplňovány hojností a tvé nádrže pod lisy¹⁶⁰ budou přetékat¹⁶¹ moštem.
- (11) Nechtě, můj synu, nezavrhujes²⁶ 162¹⁶² poučování³ Hospodinou, aniž budeš počítovat nevůli proti¹⁶³ jeho napomínání⁷² 164¹⁶⁴, (12) neboť koho Hospodin miluje, toho napomíná¹⁶⁵, tak⁵⁰ jako otec syna, jehož má rád¹⁶⁶ 167¹⁶⁷.
- (13) Blaho⁵⁸ člověka, jež našel¹¹⁰ 168¹⁶⁸ moudrost¹⁶⁹, ano, člověka, jež si odnáší¹⁷⁰ obezřetnost¹⁰⁴! (14) Ano, získání jí je lepší než¹⁷¹ získání stříbra a užitek¹⁷² z ní¹⁷³ než zlato¹⁷¹ 174¹⁷⁴, (15) ona je drahocennější⁴³ než perly¹⁷¹ 175¹⁷⁵, aniž za ní všechny věci, jež si přeješ¹⁷⁶, mohou³⁸ poskytnout náhradu¹⁷⁷.
- (16) V její pravici je délka dní¹⁷⁸, v její levici bohatství a sláva¹⁷⁹, (17) její cesty jsou cesty líbeznosti¹⁸⁰ a všechny její pěšiny⁴⁹ jsou pokoj, (18) ona je stromem života¹³⁵ těm, kdo se jí pevně drží¹⁸¹, a uchovávající¹¹⁸² si ji – takový je učiněn¹⁸³ blaženým.
- (19) Hospodin v moudrosti²⁷³ založil zem, v obezřetnosti¹⁰⁴ 273²⁷³ upevnil¹⁸⁴ nebesa, (20) podle¹⁸⁵ jeho vědění se provalily¹⁸⁶ hlubiny¹⁸⁷ a obláčky¹⁸⁸ mží¹⁸⁹ rosou.
- (21) Můj synu, nechtě neuhýbaj²⁶ 129 190 191¹⁹¹ od tvých očí, zachovávej¹¹⁶ rozumnost¹¹² 192¹⁹² a rozvahu (22) a budou životem¹³⁵ tvé duši a ozdobou³⁰ tvému krku³². (23) Tehdy budeš v bezpečí¹⁹³ chodit svou cestou a nebudeš svou nohou¹⁹⁴ narážet; (24) budeš-li uléhat, nemusíš³⁸ se děsit¹⁹⁵, nýbrž⁵⁰ když ulehneš, bude¹⁶ tvůj spánek sladký⁹¹, (25) nechtě nepocítuješ²⁶ bázeň²⁴ 196¹⁹⁶ před náhlým postrachem⁴⁸ 85 197¹⁹⁷ ani před záhubou⁴⁸ 198¹⁹⁸ zlovolnými⁹, kdyby přicházela. (26) Vždyť po tvém boku¹⁹⁹ je²⁰⁰

- Hospodin a chrání^{118 200} tvou nohu před polopením^{48 201}.
- (27) Necht nezadržuješ^{26 47} dobrodiní před jeho vlastníky^{48 56 202}, je-li⁸⁶ v moci tvé ruky vykonat je.
- (28) Necht svému bližnímu²⁰³ neříkáš²⁶: Jdi a vrať se a zítra chci³⁸ dát, když⁵⁰ je to u tebe.
- (29) Necht proti svému bližnímu²⁰³ nestrojíš^{26 204} zlo, když⁵⁰ on u tebe v bezpečí^{193 205} bydlí.
- (30) Necht se s člověkem bez příčiny neবাদíš²⁶, neprovedl-li ti *nic* zlého.
- (31) Na násilníka²⁰⁶ necht nežárliš^{26 207} a necht nenacházíš²⁶ zálibu²⁰⁸ v kterékoli z jeho cest²⁰⁹, (32) neboť pokřivený¹²⁹ je ošklostivý²¹⁰ Hospodinu⁹, kdežto⁵⁰ s upřímnými¹¹¹ je jeho důvěrný styk²¹¹. (33) V domě zlovlného je Hospodinovo prokletí, příbytku²¹² spravedlivých však²¹³ žehná; (34) jak se on posmívá posměvačům, tak⁵⁰ dává²¹⁴ milost³⁰ sužovaným²¹⁵. (35) Moudří budou dědit^{200 216} slávu¹⁷⁹, zpozdilci⁷¹ však²¹⁵ si odnášejí^{200 217} hanbu.

- 4** Slyšte, děti²¹⁸, poučování¹³ otcovo, věnujte pozornost⁸⁰ k poznání soudnosti⁶, (2) neboť vám *podávám*⁷⁸ dobré poučení¹⁸, neměli byste³⁸ opouštět mou nauku²⁸. (3) Vždyť když jsem býval⁷⁸ jako syn při svém otci, utýl²¹⁹ a jediný²²⁰ před tváří své matky, (4) vyučoval^{16 78} mě a říkával⁷⁸ mi: Necht tvé srdce uchovávat^{26 182} má slova, dbej¹¹⁸ mých příkazů a žij⁴⁶⁴, (5) nabuď²⁰ moudrosti, nabuď²⁰ soudnosti⁶, necht nezapomínáš²⁶, neodchyluj se^{79 221} od výroků mých úst. (6) Nebudeš-li ji opouštět, bude¹⁶ tě ochraňovat¹¹⁸, miluj ji a bude tě opatrovat¹¹⁶. (7) Moudrost je první věc²²²; nabuď²⁰ moudrosti a za všechn svůj majetek²²³ nabuď²⁰ soudnosti⁶; (8) vyvyšuj²²⁴ ji, i bude tě vyzdvihovat, bude tě ctít¹⁵⁸, když ji budeš objímat, (9) chceš³⁸ tvé hlavě dát věnec přízně³⁰, obdarovat tě korunou²²⁵ slávy²²⁶. (10) Slyš, můj synu, a přijímej⁵⁵ mé řeči, a léta tvého života¹³⁵ se budou množit; (11) poučím tě stran cesty²²⁷ moudrosti, zavedu²²⁸ tě na koleje^{121 229}

- upřímnosti^{127 230}. (12) Při tvé chůzi nebude tvůj krok tísňen²³¹, a poběžíš-li, nebudeš klopýtat²³²; (13) pevně se drž kázně^{3 181}, necht se jí nevzdáváš^{26 233}, dbej¹¹⁶ jí, neboť ona je tvým životem¹³⁵.
- (14) Necht nevstupuješ²⁶ v stezku⁵³ zlovlných a necht nevkróčuješ²⁶ v cestu²³⁴ ničemů²³⁵, (15) vyhybej se⁸¹ jí, necht po ní nepřecházíš²⁶, sejdí z ní^{236 237} a přejdi mimo²³⁸, (16) neboť nemohou³⁸ spát, nepáší-li zlo, *ano*, jejich spánek je⁷⁸ uloupen²³⁹, nepřivádějí-li *někoho* ke klopýtnutí^{232 240 241}; (17) neboť jídají⁷⁸ jídlo^{307 462} zlovůle a pijí víno násilí^{1242 243}. (18) *Ale* stezka⁵³ spravedlivých je jako zářivé světlo²⁴⁴, dále a dále²⁴⁵ svítící, až než den zplna nastane²⁴⁶, (19) cesta zlovlných jako huboká tma²⁴⁷, nevědí⁷⁸, oč mohou³⁸ klopýtnout²³².
- (20) Můj synu, věnuj pozornost⁸⁰ mým slovům, nakloň⁷⁹ své ucho k mým řečem, (21) necht neuhýbají^{26 129 248} od tvých očí, uchovávej¹¹⁸ je vprostřed svého srdce, (22) neboť ony *jsou* životem¹³⁵ *těm, kdo* je nacházejí^{110 249}, a uzdravením²⁵⁰ všemu jejich masu.
- (23) Nade vše¹⁷¹, co třeba chránit²⁵¹, opatruj¹¹⁶ své srdce, neboť z něho *jsou* zdroje²⁵² života¹³⁵.
- (24) Odstraň¹⁵³ od sebe neupřímnost²⁵³ úst, i převrácenost²⁵⁴ rtů od sebe vzdal.
- (25) Necht tvé oči hledí²⁶ rovně⁴⁰², *ano*, tvá oční víčka²⁵⁵ necht míří^{26 256} přímo před tebe.
- (26) Zvaž²⁵⁷ šlépějí¹²¹ své nohy a všechny tvé cesty necht jsou²⁶ upevnovány¹⁸⁴, (27) necht se neodchyluješ^{26 79} *napravo ani nalevo*, odvrát¹⁵³ svou nohu od zla!
- 5** Můj synu, věnuj pozornost⁸⁰ mé moudrosti, nakloň⁷⁹ své ucho k obezřetnosti¹⁰⁴, (2) k zachovávaní¹¹⁸ rozvahy a aby tvé rty opatrovaly¹¹⁶ poznání. (3) Vždyť rty nepatřícné¹³⁰ *ženy*⁵², to vykapává strdí¹⁰⁵³, a nad olej¹⁷¹ *jsou* hladká³⁷⁸ její ústa²⁵⁸, (4) *ale* její posudek²⁵⁹ je hořký jako pelyněk, ostrý jako dvojsečný meč²⁶⁰, (5) její²⁵⁹ nohy sestupují v smrt, její²⁵⁹ kroky se přidržují^{182 261} šeolu³⁷, (6) abys nemohl³⁸ uvážit²⁵⁷ stezku⁵³ života¹³⁵,

- nebudeš^{200 262} vědět, že její²⁵⁹ koleje¹²¹ kolisají⁷⁸.
- (7) Nuže tedy²⁶³, děti²¹⁸, mi naslouchejte, aniž se budete^{26 264} odvracet¹⁵³ od výroků mých úst: (8) Vzdal²⁶⁵ svou cestu od ní^{236 266}, aniž se budeš²⁶ přibližovat²⁶⁷ ke vchodu⁶⁵ jejího domu, (9) abys nemusel³⁸ svou dobrou pověst²⁶⁸ přenechat¹⁰⁶ jiným²⁶⁹ a svá léta krutému²², (10) aby se tvou silou nesytily cizáci¹³⁰, ano, výsledky tvé námahy²⁷⁰ v domě cizozemce^{22 131}, (11) takže⁵⁰ bys ve svém posledku bědoval^{78 869} při zhoubě^{271 272 273} svého masa, ano, svého těla²⁷⁴, (12) a říkal⁷⁸ bys: Jak jsem nenáviděl⁷⁸ poučování¹³ a mé srdce pohrdalo⁷⁸ napomináním⁷², (13) aniž jsem poslouchal⁷⁸ na²⁷⁵ hlas svých učitelů, aniž jsem k vyučujícím mě nakláníl^{78 79} své ucho! (14) Bezmála²⁷⁶ bych se byl vprostřed sejití²⁷⁷ a shromáždění²⁷⁸ dostal⁶⁸² ve všechno zlo.
- (15) Pij vodu ze své cisterny²⁷⁹ a proudy²⁸⁰ zprostřed své studny, (16) nechť se tvá zřídla rozlévají^{26 1100} ven²⁸¹, potoky²⁸² vod na prostranství^{1 61 62},
- (17) nechť²⁸³ jsou²⁶ tvoje²⁸⁴, jen tvoje²⁸⁵, ať nepatří^{26 286} cizákům¹³⁰ s tebou; (18) nechť je²⁶ požeňná tvá studnice²⁸⁷, i raduj se z ženy svého mládí, (19) milostné laně a půvabné kamzice²⁸⁸; její prsy nechť tě v každé době opájejí²⁶, nechť jsi²⁶ ustavičně vzrušován její láskou⁵⁸. (20) Ano, nač bys měl³⁸, můj synu, být vzrušován²⁸⁹ nepatřičnou¹³⁰ a objímat ňadra²⁹⁰ cizinky^{131 132?} (21) Vždyť cesty každého²⁹¹ jsou před očima Hospodinovými a on zvažuje^{257 292} všechny jeho šlépěje¹²¹. (22) Zlovolného budou zachvacovat²⁰¹ jeho nepravosti²⁹³, i musí³⁸ uváznout¹⁸² v provazech svého hříchu; (23) on musí³⁸ umřít v nedostatku^{273 294} kázně³, neboť⁵⁰ bloudí²⁸⁹ v množství²⁷³ své pošetilosti²⁹⁵.
- 6** Můj synu, jestliže ses zaručil⁶⁴⁴ za svého bližního^{114 203}, udeřil svou dlaní^{296 297} za cizáka^{114 130}, (2) jsi zapleten^{298 299} ve výročích²⁷³ svých úst, jsi polapen^{201 299} ve výročích²⁷³ svých úst. (3) Nuže, učíš toto, můj synu,

- a vyprost se, když ses dostal³⁰⁰ v dlaně²⁹⁶ svého bližního²⁰³: Jdi, pokaž se³⁰¹ a na svého bližního²⁰³ naléhej³⁰².
- (4) Nechť svým očím nedáváš²⁶ spánku ani svým očním víčkům²⁵⁵ zdřimnutí; (5) vyprost se jako gazela z ruky, jako ptáče³⁰³ z ruky čihafě.
- (6) Jdi k mravinci, lenochu, viz jeho cesty a zmoudří, (7) jenž nemá³⁰⁴ vůdce³⁰⁵, dozorce¹¹⁸ ani vládce³⁰⁶, (8) v létě připravuje¹⁸⁴ svůj pokrm³⁰⁷, o žni sklízí^{78 486} svou potravu. (9) Až dokdy⁶⁶, lenochu, budeš ležet, kdy chceš³⁸ vstát ze svého spánku? (10) Trocha pospaní^{58 308}, trocha podřímání^{158 308}, trocha založení rukou k ulehnutí, (11) i přijde jako tulák³⁰⁹ tvá bída⁶³⁷, ano, tvůj nedostatek⁶⁸⁴ jako ozbrojenec³¹⁰.
- (12) Člověk ničemný³¹¹, muž hanebný³¹² chodí s neupřímností úst, (13) mžourá⁴⁹³ svým okem, hrabe³¹³ svou nohou, ukazuje³¹⁴ svými prsty; (14) v jeho srdci jsou zvrácenosti¹²⁵, v každé době strojí²⁰⁴ zlo, rozsévá³¹⁵ sváry. (15) Proto musí³⁸ náhle přijít jeho pohroma⁸², okamžitě musí³⁸ být potřen⁷⁰⁹, aniž bude vyhojení²⁵⁰.
- (16) Toto šestero Hospodin nenávidí⁷⁸, ba sedmero – ošklivosti^{210 316} jeho duši⁹: (17) vysoké oči, lživý jazyk³¹⁷ a race prolévající nevinnou krev, (18) srdce kující²⁰⁴ plány^{318 759} špatnosti³¹⁹, nohy rychle běžící³²⁰ k zlu³²¹, (19) lživého svědka³¹⁷, jenž vydechuje³²² nepravdy³²³, a rozsévajícího³¹⁵ sváry mezi bratry.
- (20) Dodržuj¹¹⁶, můj synu, příkazy svého otce a nechť nezanedbáváš^{26 27} nauku²⁸ své matky, (21) ustavičně si je přivazuj¹⁴² na své srdce³²⁴, navii je na svůj krk³²; (22) ona³²⁵ tě při tvém procházení bude vodit³²⁶, při tvém uléhání nad tebou bdít¹¹⁸; když⁵⁰ budeš procítat, bude tě oslovovat^{327 328}.
- (23) Vždyť příkaz je lampa a nauka²⁸ světlo, a napominání¹⁷² kázně³ jsou cestou života¹³⁵ (24) k uchránění¹¹⁸ tě před zlou ženou⁴⁸, před hladkostí^{48 378} jazyka cizinky^{131 132}; (25) nechť ve svém srdci nejsi²⁶ žádostiv⁷⁰ její krásy a ona nechť tě nezaujímá⁵⁵ svými očními víčky²⁵⁵, (26) neboť pro ženu,

nevěstku²²⁹, – až do krajíce chleba³³⁰, a žena mužova³³¹ loví drahocennou⁴³ duši.

(27) Zda kdo¹²⁴ může^{e38} shrnout³³² oheň ve své záhradě²⁹⁰, aniž se mohou³⁸ spálit³³³ jeho roucha? (28) Může³⁸.li kdo¹²⁴ chodit po žhavém uhlí³³⁴, aniž se mohou³⁸ ožehnout jeho nohy?

(29) Tak ten, kdo¹²⁶ vchází k ženě svého bližního²⁰³, nikdo⁴², kdo¹²⁶ na ni sahá³³⁵, není¹²⁰⁰ nevinen¹²⁰⁹.

(30) Neprojevují pohrdání²³⁶ vůči zloději, jestliže krade k nasycení³³⁷ své duše, neboť hladoví, (31) bude-li²¹³ dopaden¹¹⁰, musí³⁸ nahradit škodu³³⁸ sedminásobně, dát všechen majetek⁴⁴ svého domu; (32) cizoložící s ženou je bez³³⁹ rozumu³⁴⁰; on, jenž²⁹ páše³⁴¹,³⁴² je zhoubcem³⁴³ své duše, (33) dochází¹¹⁰ ran³⁴⁴³⁴⁵ a hanby a jeho potupa se nevyzavává³⁴⁶, (34) neboť žárlivost je zuřivost muže³⁴⁷, ten⁵⁰ v den pomsty nebude mít ohledu³⁴⁸, (35) nebude se dívat na jakékoli⁴² výkupné³⁴⁹³⁵⁰, aniž si bude chtít³⁸ dát říci³⁵¹, jakkoli budeš stupňovat³⁵² nabídku³⁵⁵.

7 Můj synu, dbej¹¹⁸ mých řečí a necht' u sebe uschovávat²⁶³⁵¹⁰² mé příkazy, (2) dbej¹¹⁸ mých příkazů a žij⁴⁶⁴, i mé nauky²⁸, jako zřetelnice svých očí, (3) přivaž¹⁴² je na své prsty, napiš je na desku¹⁴⁴ svého srdce, (4) řekni moudrosti: Ty jsi má sestra; a soudnosti⁶ můžeš³⁸ dát název³⁵⁴ přfbuzná³⁵⁵, (5) k tvé ochraně¹¹⁸ před nepatřičnou¹³⁰ ženou⁴⁸, před cizinkou⁴⁸¹³¹¹³², jež uhlazuje^{e78}³⁷⁸ své řeči¹³³.

(6) Když jsem v okně svého domu svým mřížovím³⁵⁶ pohleděl³⁵⁷ dolů (7) a díval⁸ se mezi prostoduché¹⁴, všiml jsem si⁴ mezi mládeží²¹⁸ jinocha¹⁵, majícího nedostatky³³⁹ rozumu³⁴⁰, (8) přecházejícího ulicí³⁵⁸ vedle jejího nároží; i kráčel cestou k jejímu domu⁹ (9) v soumraku, za večera dne, uprostřed³⁵⁹ noci a hluboké tmy²⁴⁹. (10) A hle, vstříc jemu – žena; šat³⁶⁰ nevěstky a vychytralá¹¹⁶³⁶¹ srdcem⁹; (11) ta²⁹, halasná³⁶² a nezkrotná³⁶³, – její nohy se nezdržují¹⁰⁰ v jejím domě, (12) hned³⁶⁴ na ulici, hned³⁶⁴ na prostranstvích⁶¹⁶², a vedle

kdejakého⁴² nároží cíhá³⁶, – (13) se ho tedy²¹³ zmocnila¹⁸¹ a řekla ho; zatvářila se drze³⁶⁵ a políbila mu: (14) Byly na mně³⁶⁶ oběti pokojných hodů³⁶⁷; dnes jsem své sliby splnila³⁴⁰³⁶⁸.

(15) Proto jsem ti vyšla vstříc, vyhledávat⁹⁰ tvou tvář, a zastihla¹¹⁰ jsem tě. (16) Pokryla jsem svou pohovku přikrývkami³⁶⁹, pestrobarevnými, jemným plátnem z Egypta, (17) své lůžko jsem pokropila myrhou, aloi³⁸ a skořicí – (18) pojď, opájejme²⁶ se milováním⁵⁸²⁴³³⁷⁰ až do jitra, vzájemně se oblažujme²⁶ láskou⁵⁸²⁴³¹ (19) Muž³⁷¹ totiž není doma³⁷², odešel na cestu do³⁷³ dálky, (20) vzal v svou ruku uzlík peněz³⁷⁴, domů³⁷² má³⁸ přijít na den úplňku. (21) Stáhla⁷⁹ ho záplavou³⁷⁵ svého přemlouvání¹⁸³⁷⁶, sváděla³⁷⁷ ho hladkostí³⁷⁸ svých rtů; (22) šel za ní ihned, jako hovězí dobytčec³⁷⁹ vstupuje k porážce³⁸⁰ a jako pošetilec²⁵ v pouta k ponaučení³, (23) dokud jeho játra neroztínal šíp, jako pták³⁰³ spěchává⁷⁸ k pasti, aniž on věděl⁷⁸, že jde o jeho žití³⁸¹.

(24) Nuže tedy²⁶³, děti²¹⁸, mi naslouchejte a věnujte²⁶⁴ pozornost⁸⁰ výročkám mých úst: (25) Necht' se tvé srdce neodvrací²⁶²³⁶ na její²⁵⁹ cestě, necht' se nepotuluješ^{e26}³⁸² po jejích²⁵⁹ pěšinách⁴⁹, (26) neboť jsou¹ mnozí smrtelně ranění³⁸³, jež porazila²⁵⁹, ano, přehojní³⁸⁴ jsou od ní²⁵⁹ zabítí; (27) její²⁵⁹ dům – cesty do šeołu³⁷, sestupující ke komorám³⁸⁵ smrti.

8 Zda moudrost nevolá? Ano, obezřetnost¹⁰⁴ vydává svůj hlas³⁸⁶. (2) Stojí⁷⁸⁷⁴¹ na temeni⁶³³⁸⁷ vyvýšenin, na cestě, mezi pěšinami⁴⁹³⁸⁸, (3) křičí³⁸⁹ po straně³⁹⁰ bran, při vstupu³⁹¹ do města³⁹², od přístupu ke vchodům⁹⁶⁵. (4) Na vás, muži³⁹³, volám, a můj hlas je pro děti²¹⁸³⁹⁴ člověka³⁹⁵³⁹⁶: (5) Pochopte⁴ opatrnost¹³, prostoduší¹⁴, ano, pochopte⁴ srdcem³⁹⁷, zpozdičtí⁷¹, (6) slyšte, neboť vyslovují²⁰⁰ významné věci³⁹⁸, a otevření mých rtů³⁹⁹, to je to pravé¹¹. (7) Ano, má ústa²⁵⁸ pronášejí²⁰⁰⁴⁰⁰ pravdu¹⁴¹, neboť zlovile je mým rtům oškřivostí²¹⁰, (8) všechny

- výroky mých úst jsou²⁰⁰ v spravedlnosti, není²⁰ mezi nimi nic zvrhlého⁴⁰¹ ani pokrouceného⁴²⁸, (9) ony všechny⁴⁵ jsou²⁰⁰ srozumitelné⁴⁰² chápavému⁴ a správné¹¹¹ 403 *těm*, kdo došli¹¹⁰ 404 poznání. (10) Přijměte⁵⁵ mé poučování³ a ne stříbro, neboť⁵⁰ poznání je vyvolení⁹¹ hodno⁴⁰⁵ nad zlato¹⁷¹ 406; (11) ano, moudrost je lepší než perly¹⁷¹ 175, aniž za ni všechny věci, jež si lze přát¹⁷⁶, mohou³⁸ poskytnout náhradu¹⁷⁷.
- (12) Já, moudrost, obývám⁷⁸ 100 opatrnost¹³ 407 a docházím¹¹⁰ poznání moudrých rad⁴⁰⁸. (13) Úcta²⁴ k Hospodinu⁹ je nenávidění zla; nenávidím⁷⁸ vysokomyslnost⁴⁰⁹ a povýšenost⁴¹⁰ a cestu zla a ústa zvrácenosti¹²⁵ 411; (14) mám⁴¹² radu⁴¹³ a rozumnost¹¹², já jsem soudnost⁶ a mám⁴¹² moc⁴¹⁴, (15) mnou králové kralují a knížata zavádějí⁴¹⁵ spravedlnost, (16) mnou páni⁴¹⁶ panují⁴¹⁷ 418, i velmožové⁴¹⁹ a všichni soudcové¹⁰ 420 země. (17) Já miluji milující mne a vyhledávající⁹⁰ mě mě nacházejí¹¹⁰, (18) u mne je bohatství a sláva¹⁷⁹, trvalý⁴²¹ zisk⁴⁴ a spravedlnost; (19) mé ovoce je lepší než zlato¹⁷¹ a užitek¹⁷² ze mne¹⁷³ je vyvolení⁹¹ hoden⁴⁰⁵ nad stříbro¹⁷¹ 406.
- (20) Stezkou⁵³ spravedlnosti vprostřed pěšin⁴⁹ soudu¹⁰ se ubírám (21) milujícím mě za dědictví dát²¹⁶ skutečnou hodnotu⁴²² 423, i naplňuji jejich pokladnice⁴²⁴.
- (22) Hospodin mě měl¹²⁰ 78 jako počátek⁴²⁵ své cesty, dříve než svá působení¹⁷¹ odedávna, (23) jsem²⁹⁹ dosazena⁴²⁶ od věčnosti⁴²⁷ 428, od prvopočátku⁶³, dříve než prapůvod⁵⁸ 171 země; (24) byla jsem porozena⁴²⁹, když nebylo²⁹⁴ hlubin¹⁸⁷, když nebylo²⁹⁴ zřidel oplývající⁴³⁰ vodami, (25) prve než byly zapuštěny⁴³¹ hory, před pahorky⁴³² jsem byla porozena⁴²⁹, (26) dokud nebyl vytvořen³⁴¹ zem a širá pole⁴³³ i souhrn⁶³ prachu⁵⁸ 434 435 světa⁴³⁶.
- (27) Při jeho připravování¹⁸⁴ nebes – tam jsem byla já, při jeho zřizování⁴¹⁵ klenby nad tvář⁴³⁷ hlubiny¹⁸⁷, (28) při jeho upevňování⁴³⁸ obláčků¹⁸⁸

shora, při mohutném tryskání⁴³⁹ pramenů hlubiny¹⁸⁷, (29) při jeho ukládání⁴⁴⁰ svého⁴⁴¹ ustanovení⁴⁴² moří, aby vody nepřestupovaly⁴⁴³ jeho příkaz⁴⁴⁴, při jeho zřizování⁴¹⁵ základů země, (30) tu⁵⁰ jsem při něm⁴⁴⁵ byla dílovedoucím⁴⁴⁶ a den co den jsem byla rozkoší⁷, hrajíc⁴⁴⁸ po všen čas před jeho tvář⁴³⁷, (31) hrajíc⁴⁴⁸ v okruhu⁴³⁶ jeho země, a má rozkoš⁴⁴⁹ – s dětmi²¹⁸ lidí³⁹⁵.

- (32) Nuže tedy²⁶³, děti²¹⁸, mi naslouchejte; ano – blaho⁵⁸ 449 dbajících¹¹⁸ mých cest! (33) Slyšte poučování³ a zmoudřete, aniž je budete nevíšavě pomíjet⁸¹; (34) blaho⁵⁸ člověka naslouchajícího mi, aby den co den bděl¹⁰³ 450 u mých dveří¹⁴⁵¹, aby střežil¹⁰³ 118 veřeje mých vchodů⁶⁵¹; (35) Vždyť nacházející¹¹⁰ 169 mne nachází¹¹⁰ 169 život¹³⁵ a odnáší si¹⁷⁰ blahovůli⁴⁵² od Hospodina, (36) ale míjející se mne⁴⁵³ ubližuje⁴⁵⁴ své duši; všichni nenávidící mě milují⁷⁸ smrt.

- 9** Moudrost⁵⁸ zbudovala svůj⁴⁵⁵ dům, vytesala⁴⁵⁶ svých⁴⁵⁵ sedm sloupů, (2) zabila svou⁴⁵⁵ zabíjačku³⁸⁰, namíchala⁴⁵⁷ své⁴⁵⁵ víno, ba i svůj⁴⁵⁵ stůl přistrojila⁴⁵⁸; (3) poslala své dívky⁴⁵⁹, volá – na vrcholech vyvšenin města³⁹²: (4) Kdo je prostoduchý¹⁴ 67, nechť odstupuje²⁶ 153 sem! Majícímu nedostatek³³⁹ rozumu³⁴⁰ řekne⁴⁶⁰: (5) Pojďte, jezte z mého jídla³⁰⁷ 461 462 a pijte z vína⁴⁶¹, jež jsem namíchala⁴⁵⁷, (6) opusťte hloupost¹⁴ 58 67 68 463 a žijte⁴⁶⁴ a kráčejte cestou soudnosti⁶¹!
- (7) Karatel⁴⁶⁵ posměvače hanbu a domlouvající⁴⁶⁶ zlovolnému úhonu⁴⁶⁷ svou⁴⁶⁸ si sklízí⁵⁵. (8) Nechť nenapomínáš²⁶ 466 posměvače, aby tě neměl v nenávisti, domluv⁴⁶⁶ moudrému a bude tě milovat; (9) přidej moudrému, ať může³⁸ ještě zmoudřet, uvědom spravedlivého, ať přibírá¹⁷ poučení¹⁸. (10) Úcta²⁴ k Hospodinu⁹ je počátek⁴⁶⁹ moudrosti a soudnost⁶ je poznání Nejsvětějšího⁴⁷⁰, (11) neboť mnou se budou množit²⁰⁰ tvé dni a přibývat¹⁷ ti bude let života¹³⁵. (12) Zmoudříš-li, zmoudříš sobě, posmíváš⁷⁸. li²¹³ se, poneseš⁴⁷¹ to ty sám⁴⁷².

- (13) Zpozdilost^{71 409 473} je halasná³⁶² žena, hloupá⁶⁷, aniž co ví; (14) ta⁵⁰ sedí⁷⁸ u vchodu⁶⁵ do svého domu, na sedadle⁴⁷⁴ na vyvýšeninách města³⁹², (15) k přivolávání¹⁰⁵ mimojdoucích cestou⁹, přimo se ubírajících^{150 151} svými stezkami⁵³: (16) Kdo je prostoduchý^{14 67} nechť odpustuje^{26 153} sem! A majcímu nedostatku³³⁹ rozumu³⁴⁰ zase^{50 475} řekne⁴⁶⁰: (17) Ukradené vody jsou sladké a chléb tajností⁴⁷⁶ je chutný¹²². (18) Ale neví se⁴⁷⁷, že jsou tam stíny¹³⁶; její pozvání jsou v hlubokostech šeolu³⁷.

10

PŘÍSLOVÍ² ŠALOMOUNOVA.

- Moudrý syn rozradostňuje otce, ale syn zpozdilý⁷¹ je zármutkem⁴⁷⁸ své matky.
- (2) Poklady^{424 479} zlovůle⁴⁸⁰ neprospívají, ale spravedlnost vyprošťuje ze⁴⁸¹ smrti.
- (3) Hospodin nedává duši spravedlivého hladovět, ale žádostivost⁴⁸² zlovolných zamítá⁴⁸³.
- (4) Nedbalou dlaní^{296 484} pracující strádá⁶³⁷, ale ruka pilných⁴⁸⁵ obohacuje.
- (5) Rozumný⁸ syn v létě sklízí⁴⁸⁶, syn zostuzující⁴⁸⁷ o žni vyspává.
- (6) Požehnání¹ hlavě spravedlivého, ústa zlovolných pak²¹³ příkrývá násilí^{244 488}.
- (7) Památka spravedlivého je k požehnání, ale jméno zlovolných hňuje⁴⁸⁹.
- (8) Moudrý srdcem⁹ přijímá rozkazy, pošetilý²⁵ na rtech⁴⁹⁰ však²¹³ dospívá k pádu.
- (9) Chodící v bezúhonnosti¹¹⁵ chodí bezpečně⁹⁹, ale převracející⁴⁹¹ své cesty se musí³⁸ projevít⁴⁹².
- (10) Mžourající okem⁴⁹³ působí¹⁰⁶ obtíž⁴⁹⁴, a žvanivý pošetilec^{25 490} dospívá k pádu.
- (11) Ústa spravedlivého – studnice²⁸⁷ života¹³⁵, ale ústa zlovolného příkrývá násilí^{242 488 495}.
- (12) Nenávist vzbuzuje sváry, ale láska je příkrovem⁴⁹⁶ nade všemi přestoupeními⁴⁹⁷.
- (13) Na rtech rozvážného⁴ lze najít moudrost, ale pro hřbet¹¹⁴ majícího nedostatku³³⁹ rozumu³⁴⁰ je hůl⁴⁹⁸.
- (14) Moudří uschovávají^{35 102} poznání, ale ústa pošetilce²⁵ jsou blízka²⁶⁷ zkáze⁴⁹⁹.
- (15) Majetek⁴⁴ bohatého je hradištěm⁵⁰⁰ jeho moci a zkázou⁴⁹⁹ nuzných⁵⁰¹ je jejich strádání⁶³⁷.
- (16) Vydělek⁵⁰² spravedlivého je k životu¹³⁵, ale příjem⁷² zlovolného k hříchu.
- (17) Putující⁵⁰³ k životu¹³⁵ dbá^{118 504} kázně⁵³, ale nevsímající si⁵⁰⁵ napomínání⁷² svádí⁵⁰⁶ k bloudění³⁸².
- (18) Lživými rty³¹⁷ skrývající nenávist a vynášející¹²⁶⁹ pomluvy^{344 1086} – to²⁹ je zpodilec⁷¹.
- (19) V množství slov nebude chybět přestoupení⁴⁹⁷; ano, zadržující⁵⁰⁷ své rty je rozumný^{8 508}.
- (20) Jazyk spravedlivého – vybrané⁹¹ stříbro, srdce zlovolných stojí za málo²⁷⁸.
- (21) Rty spravedlivého pasou mnohé, ale pošetilci²⁵ umírají v nedostatku^{273 339 509} rozumu³⁴⁰.
- (22) Požehnání Hospodinovo, to²⁹ obohacuje, aniž on s ním přidává¹⁷ utrpení^{270 510 511}.
- (23) Zpozdilci⁷¹ je jakoby hrou^{448 512} páchání³⁴¹ hanebnosti⁵¹³, muži obezřetnému^{104 317} však²¹³ moudrost.
- (24) Postrach⁴⁰⁹ zlovolného, ten^{29 514} ho potkává⁵¹⁵, a spravedlivým se dostává jejich tužby^{516 517}.
- (25) Jako když přejde⁵¹⁸ vichřice, tak⁵⁰ zlovolného nebude, ale spravedlivý je základem⁵¹⁹ navždy^{427 520 521}.
- (26) Jako ocet zubům a kouř očím, takový je lenoch těm, kdo ho posílají⁵²².
- (27) Úcta²⁴ k Hospodinu⁹ přidává¹⁷ dní, ale léta zlovolných se ukracují.
- (28) Doufání⁵²³ spravedlivých je radostné, ale nadeže zlovolných hyne²⁰⁰.
- (29) Cesta Hospodinova je posilou⁵²⁴ bezúhonnosti^{115 525}, ale zkázou⁴⁹⁹ pachatelům špatnosti³¹⁹.
- (30) Spravedlivý se nikdy⁵²⁶ nevíklá^{200 527}, ale zlovolní nebudou obývat¹⁰⁰ zem⁵²⁸.
- (31) Ústa spravedlivého dávají rašit⁵²⁹ moudrosti, ale jazyk zvrácenosti^{125 411} se bude vytínat¹³⁸.
- (32) Rty spravedlivého znají, co je potěšující⁴⁵², ale ústa zlovolných zvrácenosti¹²⁵.

11

Váhy⁵³⁰ klamné^{317 531} – ošklivost²¹⁰ Hospodinu⁹, ale závaží⁵³² řádné⁵³³ je mu libostí⁴⁵².

- (2) Když přijde pýcha⁵³⁴, přijde¹⁶ hanba, ale moudrost je s pokornými.

- (3) Upřímné¹¹¹ vodi^{200 326} jejich počestnost⁵³⁵, ale věrolomné⁵³⁶ zase^{50 475} ničící^{537 538} jejich přepracovanost^{539 540}.
- (4) V den hněvu⁹⁵⁶ nepřecpává majetek⁴⁴, ale spravedlnost vyprošťuje ze⁴⁸¹ smrti.
- (5) Spravedlnost bezúhonného^{40 137} upravuje^{150 151} jeho cestu, ale zlovolný padá svou zlovůli.
- (6) Upřímné¹¹¹ vyprošťuje jejich spravedlnost, ale zlovolní jsou polapování²⁰¹ svou žádostivostí^{482 540}.
- (7) Při smrti²⁷³ člověka zlovolného hyne naděje, i doufání⁵²³ mocných⁵⁴¹ zhyne.
- (8) Spravedlivý bývá vytrhován^{78 542 543} z tísně⁵⁴⁴ a místo něho vchází^{78 542 545} zlovolný.
- (9) Nevěřící⁵⁴⁶ ústy kazí³⁴³ svého bližního²⁰³, ale poznáním jsou spravedliví vytrhováni⁵⁴³.
- (10) Město³⁹² jása při blahobytu^{273 547} spravedlivých a při zhoubě²⁷³ zlovolných je plesání.
- (11) Požehnáním upřímných¹¹¹ se město³⁹² povznáší, ale ústy zlovolných se vyvrací⁵⁴⁸.
- (12) Mající nedostatek³³⁹ rozumu³⁴⁰ pohrdá svým bližním²⁰³, ale muž obezřetný^{58 104 317} mlčí.
- (13) Pomlouvá⁵⁴⁹ obcházíje zveřejňuje⁹¹⁴ tajnosti^{211 344}, ale muž věrný⁵⁵⁰ duchem⁹ věc přikrývá⁶¹⁴.
- (14) V nedostatku^{273 294} moudrého vedení²¹ lid upadá, ale v množství rádců je záchra^{551 552}.
- (15) Velmi⁵⁵³ zle se musí^{38 477} pochodit, jestliže se ručí^{78 477 644} cizákovi¹³⁰, ale nenávidící rukojemství¹⁵⁵⁴ je bezpečen^{147 555}.
- (16) Žena půvabná^{30 317} si uchovává¹⁸² čest^{179 556} a násilníci⁵⁵⁷ si uchovávají^{182 556} bohatství.
- (17) Zbožný¹¹⁹ muž obšťastňuje⁵⁵⁸ svou duši, ale krutý²² týrá⁵⁵⁹ své tělo²⁷⁴.
- (18) Zlovolný pracuje za^{341 560} výdělek⁵⁰² klamný^{317 561}, ale rozsévající spravedlnost za mzdu pravdivou^{141 317}.
- (19) Tak je spravedlnost k životu¹³⁷, jako⁵⁰ ten, kdo následuje^{562 563} zlo, k své smrti.
- (20) Převrácení¹²⁸ srdcem⁹ jsou ošklivostí²¹⁰ Hospodinu⁹, ale bezúhonní^{40 137} stran své cesty jsou jeho libostí⁴⁵².
- (21) Ruku na ruku⁵⁶⁴ – zlý nebude považován za nevinného¹²⁰⁹, ale sámě spravedlivých vyvázne⁵⁶⁵.
- (22) Kroužek³⁶⁶ ze zlata v rypáku vepře je žena krásná, ale bez⁵⁶⁷ schopnosti úsudku⁵⁶⁸.
- (23) Tužbou⁵¹⁶ spravedlivých je jen dobro, naději zlovolných hněv.
- (24) Je⁵⁶⁹ rozsypávající a ještě více dostávající¹⁷, i zadržující⁵⁰⁷ nad přiměřenost^{171 570}, jen k nedostatku.
- (25) Duše štědrá⁵⁷¹ se bude mít²⁰⁰ dobře⁵⁷², a zavražďující – i on bude²⁰⁰ skrápěn.
- (26) Zadržující⁴⁷ budou ho proklínat²⁰⁰, lid⁵⁷³, ale pro hlavu¹¹⁴ prodávajícího obilí⁵⁷⁴ je požehnání.
- (27) Pilně hledající⁹⁰ dobro usiluje o⁵⁷⁵ blahovůli⁴⁵², ale shánějící⁵⁷⁶ zlo – ono ho potkává⁵¹⁵.
- (28) Důvěřující¹⁴⁷ ve své bohatství bude padat, ale spravedliví budou pučet jako listí.
- (29) Týrající⁵⁵⁹ svůj dům bude dědit²¹⁶ vítr⁷⁴ a pošetilec²⁵ bude nevolníkem moudrému srdcem⁹.
- (30) Ovoce spravedlivého je strom života a moudrý získává⁵⁵ duše.
- (31) Hle, na zemi dostává odplatu^{338 577} spravedlivý, čím spíše zlovolný a hříšník!

12 Milující poučování³ miluje poznání, ale nenávidící napomínání⁷² je hlupák^{578 579}.

- (2) Dobrotivý si odnáší¹⁷⁰ blahovůli⁴⁵² od Hospodina, ale člověka¹²⁴ úkladného^{317 408} odsuzuje^{580 581}.
- (3) Člověk nenabývá pevného postavení¹⁸⁴ zlovůli, ale kořen spravedlivých se nemůže³⁸ zviklat⁵²⁷.
- (4) Zdatná žena⁵⁸² – koruna²²⁵ svého manžela⁵⁶, ale zostuzující⁴⁸⁷ – jako hniloba⁵⁸³ v jeho kostech.
- (5) Myšlenky^{318 759} spravedlivých jsou podle práva¹⁰, vedení²¹ zlovolnými⁹ je⁵⁸⁴ podvodem⁵³¹.
- (6) Slova zlovolných – číhání³⁶ na krev⁹, ale ústa upřímných¹¹¹ je⁵⁸⁵ vyprošťují.
- (7) Zlovolné jen povalit⁵⁸⁶ a nebude²⁰⁰ jich, ale dům spravedlivých stojí^{200 587}.
- (8) Muž je ctěn^{588 589} podle^{590 591} své rozumnosti^{8 775}, ale zvrhlý srdcem⁹ je v pohrdání.

- (9) Lépe se má bezvýznamný⁵⁹² a mající⁴¹² nevolníka než sám sebe oslavující^{158 171 593} a mající nedostatek³³⁹ chleba.
- (10) Spravedlivý má na mysl⁵⁹⁴ žití³⁸¹ svého dobytčete^{22 595}, ale niterné city⁵⁹⁶ zlovolného? Je krutý²².
- (11) Obdělávající⁵⁹⁷ svou půdu⁵⁹⁸ se nasycuje chlebem, ale následující⁵⁶³ lehkomyšlné^{599 600} je bez³³⁹ rozumu³⁴⁰.
- (12) Zlovolný si toužebně přeje^{70 78} kořist⁶⁰¹ zlých, ale kořen spravedlivých rodí¹⁰⁶.
- (13) V přestupku⁴⁹⁷ rtů je zlá léčka^{602 603}, ale spravedlivý vychází z úzkosti⁸⁸.
- (14) Kdokoli¹²⁴ se může³⁸ nasytit dobrem z ovoce svých úst⁵⁴⁰; ano, člověku se vrací zásluha⁶⁰⁴ jeho rukou⁵⁴⁰.
- (15) Cesta pošetilce²⁵ je v jeho očích správná¹¹¹, ale moudrý naslouchá radě.
- (16) Pošetilec²⁵ – jeho podrážděnost⁶⁰⁵ se poznává v týž den, ale bystrý⁶⁰⁶ umí³⁸ utajit⁶¹⁴ hanbu.
- (17) Kdo vydechuje³²² pravdu⁶⁰⁷, projevuje⁶⁰⁸ spravedlnost, ale lživý^{58 317} svědek podvod⁵³¹.
- (18) Je⁵⁶⁹ naplano mluvící^{22 609} jako probodáváním^{58 409} mečem⁹, ale jazyk moudrých je lék²⁵⁰.
- (19) Ret pravdivý^{141 317} potrvá¹⁸⁴ do věčnosti^{610 611}, ale jazyk lživý³¹⁷ na okamžik⁶¹².
- (20) V srdci strůjců²⁰⁴ zla je podvod⁵³¹, ale rádcové k pokoji⁹ mají⁴¹² radost.
- (21) Spravedlivému se nebude přiházet⁶¹³ žádná⁴² nehoda³¹⁹, ale zlovolní budou zlem¹⁰¹ naplněni.
- (22) Lživé rty³¹⁷ jsou ošklivostí²¹⁰ Hospodinu⁹, ale skutečnovatelé³⁴¹ pravdy⁶⁰⁷ jsou mu libostí⁴⁵².
- (23) Bystrý⁶⁰⁸ člověk utajuje⁶¹⁴ vědomost, ale srdce zpoddilých⁷¹ vykřikuje⁶¹⁵ pošetilost²⁹⁵.
- (24) Ruka pilných⁴⁸⁵ bude vládnout³⁰⁶, ale lenost⁶¹⁶ bude k robotě⁶¹⁷.
- (25) Starost⁶¹⁸ v srdci člověka¹²⁴ způsobuje sklánění⁶¹⁹, ale dobré slovo rozradostňuje.
- (26) Spravedlivý svého přítele⁶²⁰ napravuje⁶²¹, ale zlovolné jejich cesta zavádí^{617 622}.
- (27) Lenivý svou zvěřinu⁶²³ nenadhání^{200 624}, ale drahocenným⁴³ majetkem⁴⁴ člověka je být pilný⁴⁸⁵.
- (28) Na stezce⁵³ spravedlnosti je život¹³⁵ a cesta její pěšinou^{9 49} není k smrti.
- 13** Moudrý syn – otcová kázeň^{3 625}, ale posměvač neslyšel^{78 638} důtku⁶²⁶.
- (2) Kdokoli¹²⁴ může³⁸ jíst dobro z ovoce svých úst⁵⁴⁰, ale duše věrolomných^{536 627} násilí²⁴².
- (3) Opatrující¹¹⁶ svá ústa ochraňuje¹¹⁸ svou duši; protrhávající své rty⁶²⁸ – běda^{499 629} mu!
- (4) Roztoužena⁶³⁰ je²⁰⁰ a nic nemá^{200 631} duše lenochova⁶³², ale duše pilných⁴⁸⁵ se bude mít²⁰⁰ dobře⁵⁷².
- (5) Spravedlivý nenávidí lživou řeč³¹⁷, ale zlovolný vzbuzuje hnus⁶³³ a jedná hanebně.
- (6) Bezúhonného⁶³⁴ stran jeho cesty opatruje¹¹⁶ spravedlnost, ale zlovůli⁶³⁵ k pádu přivádí⁶³⁶ hřích.
- (7) Je⁵⁶⁹ stavějící se bohatým, jenž⁵⁰ nic⁴² nemá⁶³¹; je stavějící se strádajícím⁶³⁷, jenž má mnoho majetku⁴⁴.
- (8) Vykoupením³⁴⁹ žití³⁸¹ člověka¹²⁴ je jeho bohatství, chudý⁶³⁷ pak²¹³ neuslyší důtku^{626 638}.
- (9) Světlo spravedlivých vesele svítí⁶³⁹, ale lampa zlovolných hasne.
- (10) Jen pýchou⁵³⁴ se působí^{106 477 640} hádka, ale při dávajících si poradit je moudrost.
- (11) Majetek⁴⁴ z nepoctivosti⁶⁴¹ se bude zmenšovat²⁰⁰, ale hromadící⁶⁴² rukou⁶⁴³ se bude množit²⁰⁰.
- (12) Prodlužované očekávání⁵²³ působí onemocnění srdce, ale splněná⁵¹⁵ tužba⁵¹⁶ je strom života¹³⁵.
- (13) Pohrdající slovem si ponese²⁰⁰ důsledky^{644 910}, ale mající příkaz v úctě²⁴, ten²⁹ bude dostávat²⁰⁰ odplatu^{338 577}.
- (14) Nauka²⁸ moudrého je studnice²⁸⁷ života¹³⁵ k ujití¹⁵³ před léčkami^{48 602} smrti.
- (15) Dobrá prozíravost^{8 775} přináší¹⁰⁶ přízeň³⁰, ale cesta věrolomných⁵³⁶ je tvrdá⁶⁴⁵.
- (16) Každý bystrý⁶⁰⁶ jedná s uvážením^{646 647}, ale zpoddilý⁷¹ rozšiřuje⁶⁴⁸ pošetilost²⁵.
- (17) Zlovolný posel⁶⁴⁹ upadá ve zlo¹⁰¹, ale vyslanec¹⁰⁹⁰ spolehlivý^{58 317 607 650} je lék²⁵⁰.

- (18) Strádání⁶³⁷ a hanba pomijejícímú⁸¹ poučování³, ale dbající¹¹⁸ napomínání⁷² bude²⁰⁰ vážen¹⁵⁸.
- (19) Uskutečněná⁶⁵¹ tužba⁵¹⁶ je sladká⁹¹¹ duši, ale odstoupit¹⁵³ od zla je zpozdilým⁷¹ ošklivostí²¹⁰.
- (20) Chodící s moudrými také⁶⁵⁰ bude moudrét²⁰⁰, ale za přátele mající^{203 996} zpozdilé⁷¹ muži³⁸ pochodit zle⁶⁵².
- (21) Hříšníky pronásleduje²⁰⁰ zlo¹⁰¹, ale spravedlivé odměňuje^{200 338 577} dobro.
- (22) Dobrotivý obdarí dědictvím²¹⁶ děti²¹⁸ děti²¹⁸, ale jmění⁶⁵³ hříšníka se uschovává^{35 102} pro spravedlivé^{114 344}.
- (23) Mnoho pokrmu dává novina⁶⁵⁴ chudých⁶³⁷, ale někdo bývá smeten^{655 656} pro bezpráví⁶⁵⁷.
- (24) Zadržující⁵⁰⁷ svůj prut⁴⁹⁸ nenávidí svého syna, ale milující ho mu zavčas udílí^{78 90} kázeň^{3 658}.
- (25) Spravedlivý jídá do své sytosti⁶⁵⁹, ale břicho⁸²⁸ zlovolných má nedostatek^{339 509}.
- 14** Moudrost každé ženy⁶⁶⁰ buduje⁷⁸ její dům, ale pošetilost²⁹⁵ jej jejíma⁶⁶¹ rukama vyvrací⁵⁴⁸.
- (2) Chodící ve své upřímnosti¹²⁷ má Hospodina v úctě²⁴, ale pokřivený¹²⁹ na svých cestách jím pohrdá.
- (3) V ústech pošetilce²⁵ je metla pýchy, ale moudré jejich rty⁵⁴⁰ ochraňují¹¹⁸.
- (4) Bez²⁹⁴ skotu⁶⁶² jsou jesle prázdné⁶⁶³, ale v síle²⁷³ hovězího dobytka³⁷⁹ je mnoho úrody^{58 172}.
- (5) Svědek spolehlivý^{58 317 607 650} neklame⁶⁶⁴, ale svědek lživý³¹⁷ vydechuje³²² nepravdy³²³.
- (6) Posměvač hledá⁷⁸ moudrost a nemá⁶³¹ jí, ale rozumnému⁴ je poznání snadné⁵⁹².
- (7) Odejdi zpřed zpozdilého^{71 284 665}, tam⁵⁰ neseznáš rty poznání.
- (8) Moudrost bystrého⁶⁰⁶ je všímát si⁴ své cesty, ale pošetilost²⁹⁵ zpozdilých⁷¹ – klam^{531 666}.
- (9) Pošetilec²⁵ se posmívá oběti za provinění¹⁶⁶⁷, jež⁵⁰ mezi upřímnými¹¹¹ je libostí⁴⁵².
- (10) Srdce zná svou hořkost⁶⁵⁹, aniž se kdo cizí¹³⁰ může³⁸ vmísit^{544 668} v jeho radost.
- (11) Dům zlovolných se bude ničit⁶⁶⁹, ale stan upřímných¹¹¹ bude vzkvétat.
- (12) Je⁵⁶⁹ cesta před tváří člověka¹²⁴ správná^{111 670}, ale její posledek – cesty smrti.
- (13) I při smíchu srdce bolívá⁷⁸ a posledek radosti bývá zármutek⁴⁸⁰.
- (14) Odpadlík v srdci⁹ bývá nasycen svými cestami⁶⁷¹, ale dobrý člověk¹²⁴ tím⁶⁷¹, co je nad ním⁶⁷².
- (15) Prostopudchý¹⁴ věří každému slovu, ale bystrý⁶⁰⁶ přihlíží⁴ k svým kročejím^{344 673}.
- (16) Moudrý má bázeň²⁴ a odstupuje¹⁵³ před zlem⁴⁸, ale zpozdilý⁷¹ se vzteká⁶⁷⁴ a důvěřuje¹⁴⁷ si⁶⁷⁵.
- (17) Unáhlený⁶⁷⁶ v hněvu^{9 58 243} se dopouští³⁴¹ pošetilosti²⁹⁵ a člověk¹²⁴ úkladný^{317 408} je nenáviděn.
- (18) Prostopudší¹⁴ dědí²¹⁶ pošetilost²⁹⁵, ale bystrý⁶⁰⁶ umějí³⁸ obsáhnout⁶⁷⁷ poznání⁶⁷⁸.
- (19) Zlí se pokloní před tváří dobrých a zlovolní před branami spravedlivých.
- (20) Chudý⁶³⁷ je nenáviděn i od svého přítele^{203 284 679}, ale milující bohatého jsou mnozí.
- (21) Pohrdající svým bližním²⁰³ hřeší, ale milostivý⁶⁸⁰ k sužovaným^{9 215} – ó,^{52 681} jeho blaho⁵⁸¹!
- (22) Zda strůjcové²⁰⁴ zla nebloudí^{382?} Ale strůjcové²⁰⁴ dobra, těm laskavost¹⁴⁰ a věrnost¹⁴¹!
- (23) Každou námahou²⁷⁰ vzniká⁶⁸² užitek⁶⁸³, ale řeč rtů – jen k nedostatku⁶⁸⁴.
- (24) Korunou²²⁵ moudrých je jejich bohatství, pošetilost²⁹⁵ zpozdilých⁷¹ je pošetilostí²⁹⁵.
- (25) Svědek věrný^{141 317} vyprošťuje duše, ale klamný⁵³¹ vydechuje³²² nepravdy³²³.
- (26) V úctě²⁴ k Hospodinu⁹ je silná důvěra^{317 685 686}; tam⁵⁰ jeho děti²¹⁸ mají⁴⁶ útočiště⁶⁸⁷.
- (27) Úcta²⁴ k Hospodinu⁹ je studnice²⁸⁷ života¹³⁵ k ujiti¹⁵³ před léčkami^{48 602} smrti.
- (28) V množství lidu je ozdoba⁶⁸⁸ krále, ale úbytek⁶⁸⁹ národa⁵⁷³ – pád⁴⁹⁹ knížete.
- (29) Zdlouhavý⁶⁹⁰ k hněvu^{9 58 243 691} má velikou⁷²⁴ obezřetnost¹⁰⁴, ale unáhlený⁶⁷⁶ v duchu^{9 74} vyzdvihuje pošetilost²⁹⁵.

- (30) Srdce zdravé^{250 317 692} – život každého těla⁶⁹³, ale závist⁶⁹⁴ – hniloba⁵⁸³ kostí.
- (31) Utiskující⁶⁹⁵ nuzného⁵⁰¹ tupí⁷⁸ jeho Tvůrce³⁴¹, ale ctí¹⁵⁸ ho milostivý⁶⁸⁰ k nemajetnému^{9 696}.
- (32) Zlovolný je svou zlobou přiváděn k pádu, ale spravedlivý má nač spoléhat^{697 698} při své smrti⁶⁹⁹.
- (33) Moudrost spočívá⁷⁰⁰ v srdci majícího porozumění⁴ a vprostřed zpozdilých⁷¹ se poznává⁷⁰¹.
- (34) Spravedlnost povznáší národ⁷⁰², ale hřích je hanba lidských plemen⁵⁷³.
- (35) Rozumnému⁸ služebníku králova blahovůle⁴⁵², ale zostuzující⁴⁸⁷ je předmětem jeho rozhněvání⁶⁷⁴.
- 15** Vlídna⁷⁰³ odpověď odvrací popuzení, ale slovo urážlivé^{270 317 704} vzbuzuje hněv.
- (2) Jazyk moudrých působí dobro věděním⁷⁰⁵, ale ústa zpozdilých⁷¹ chrlí^{73 75} poštilost²⁹⁵.
- (3) Na každém místě⁷⁰⁶ jsou oči Hospodinovy, pozorujete⁷⁰⁷ zlé i dobré.
- (4) Mírnost^{250 692 708} jazyka – strom života¹³⁵, ale převrácenost⁵³⁹ na něm – zdrcení⁷⁰⁹ v duchu⁷⁴.
- (5) Pošetilec²⁵ opovrhne kázní^{3 92} svého otce, ale bystře⁶⁰⁶ jedná⁷¹⁰ napomínání⁷² dbající¹⁷⁸.
- (6) Dům spravedlivého, tam je mnoho pokladu⁷¹¹, ale příjem¹⁷² zlovolného se rozpadá^{559 712}.
- (7) Rty moudrých rozsévají poznání, ale srdce zpozdilých⁷¹ ne tak.
- (8) Oběť zlovolných – ošklivost²¹⁰ Hospodinu⁹, ale modlitba upřímných¹¹¹ je mu libostí⁴⁵².
- (9) Ošklivostí²¹⁰ Hospodinu⁹ je cesta zlovolného, ale následujícího⁵⁶³ spravedlnost miluje.
- (10) Tvrdě⁷¹³ pokárání^{3 658} opuštějícímu stezku⁵³, a⁷¹⁴ nenávidící napomínání⁷² musí³⁸ umřít.
- (11) Před Hospodinem⁷¹⁵ je šeól³⁷ i propast⁷¹⁶, čím spíše srdce¹ dětí člověka⁷¹⁷!
- (12) Posměvač nemiluje domlouvajícího⁴⁶⁶ mu; k moudrým nechodí.
- (13) Radostné srdce vyjasňuje⁷¹⁸ tvář, ale v bolesti^{270 273 510} srdce je duch⁷⁴ zkrúšen.
- (14) Rozumné^{4 19} srdce hledá poznání, ale ústa zpozdilých⁷¹ se pasou⁷¹⁹ poštilostí²⁹⁵.
- (15) Všechny dni sužovaného^{215 720} jsou zlé, ale šťastný⁷²¹ srdcem⁹ – ustavičná hostina⁷²².
- (16) Lépe⁷²³ málo v úctě²⁴ k Hospodinu⁹ než veliký⁷²⁴ poklad^{171 424 479} a při tom²⁹ nepokoj⁷²⁵; (17) Lépe⁷²³ pohostění ze zeleniny, kde je láska⁷²⁶, než krmné hovězí dobytče^{171 379 727} a při tom²⁹ nenávisť.
- (18) Muž popudlivý³¹⁷ rozněcuje svár²², ale zdlouhavý⁶⁹⁰ k hněvu^{9 58 243 691} vádu utiňuje⁷²⁸.
- (19) Cesta lenocha je jako pichlavé křoví, ale stezka⁵³ upřímných¹¹¹ je nasypaná⁷²⁹.
- (20) Moudrý syn rozradostňuje otce, ale zpozdilý⁷¹ je člověk pohrdající svou matkou.
- (21) Majícímu nedostatek³³⁹ rozumu³⁴⁰ je poštilost²⁹⁵ radostí, ale muž obezřetný^{104 317} jde přímo^{150 151 730}.
- (22) Není-li²⁹⁴ důvěrné porady²¹¹, maří⁷³¹ se plány^{318 732 759}, to^{50 733} se při množství rádců uskutečňuje^{734 735}.
- (23) Člověk¹²⁴ má⁴¹² radost z⁷³⁶ odpovědi svých úst; ano, slovo v pravý⁷³⁷ čas – jak⁷³⁸ dobré!
- (24) Stezka⁵³ životem^{9 135} je rozumnému⁸ k vzestupu za účelem ujiti¹⁵³ před šeólem^{37 48} zdola.
- (25) Hospodin vyvrací dům vysokomyslných⁷³⁹, ale pomezí⁷⁴⁰ vdovy upevňuje^{741 742}.
- (26) Ošklivostí²¹⁰ Hospodinu⁹ jsou plány³¹⁸ zlého, ale čistých⁸⁹⁶ – výroky líbezné^{180 317}.
- (27) Dychtící po nespravedlivém zisku⁵⁴ týrá⁵⁵⁹ svůj dům, ale nenávidící úplatky⁷⁴³ bude žít.
- (28) Srdce spravedlivého přemýšlí⁴⁰⁰, co⁷⁴⁴ odpovědět, ale ústa zlovolných chrlí^{73 75} zlé věci.
- (29) Hospodin je daleko od zlovolných, ale modlitbu spravedlivých slyší.
- (30) Záře⁷⁴⁵ očí rozradostňuje srdce, dobrá zvěst⁷⁴⁶ osvětuje⁵⁷² kosti³⁴⁴.
- (31) Ucho poslouchající napomínání⁷² pro život^{9 135} zůstává^{200 747} vprostřed⁷⁴⁸ moudrých; (32) kázně³ nedbající⁸¹ necení svou duší, ale napomínání⁷² poslouchající nabývá²⁰ rozumu³⁴⁰.

- (33) Úcta²⁴ k Hospodinu⁹ – výchova³ k moudrosti⁹, a před slávou^{179 432 je⁷⁴⁹} pokora.
- 16** Člověk má⁴¹² své představy⁷⁵⁰ myslí³⁴⁰, ale odpověď jazyka je od Hospodina.
- (2) Všechny cesty něhého¹²⁴ jsou v jeho očích čisté⁸⁹⁵, ale duchy⁷⁴ zkouše podrobuje¹⁰⁴⁹ Hospodin.
- (3) Uval⁷⁵¹ své činy⁷⁵² na Hospodina⁷⁵³ a tvé plány^{318 759} budou mít pevný základ¹⁸⁴.
- (4) Hospodin vše způsobil k svému účelu, ba i zlovolného ke dni zlému³¹⁷.
- (5) Každý pyšný srdcem⁹ je ošklivostí²¹⁰ Hospodinu⁹; ruku na ruku⁵⁶⁴ – nebude považován za nevinného¹²⁰⁹.
- (6) Laskavostí¹⁴⁰ a věrností¹⁴¹ se činí zadosť⁷⁵⁴ za nepravost²⁹³ a v účte^{24 273} k Hospodinu⁹ je odstoupení¹⁵³ od zla⁷⁵⁵.
- (7) Jsou-li něčí¹²⁴ cesty podle zalíbení^{185 452 756} Hospodinova⁷⁵⁷, smiřuje^{338 577 758} s ním i jeho nepřátele.
- (8) Lépe⁷²³ málo se spravedlností⁶⁴⁶ než mnoho¹⁷¹ příjmu¹⁷² s bezprávím^{646 657}.
- (9) Srdce člověka vymýšlí⁷⁵⁹ svou cestu, ale jeho krok určuje¹⁸⁴ Hospodin.
- (10) Na rtech krále *budiz* věštba⁷⁶⁰, v soudu¹⁰ se jeho ústa nesmějí³⁸ dopustit nepoctivosti⁷⁶¹.
- (11) Mincíř⁷⁶² a váhy⁵³⁰ podle práva^{9 10} jsou od Hospodina^{284 763}, všechna závaží^{532 764} ve váčku⁹ jsou jeho dílem⁷⁵².
- (12) Páchání³⁴¹ zlovlé *budiz* ošklivostí²¹⁰ králům⁹, neboť trůn⁴⁷⁴ je upevňován¹⁸⁴ spravedlností; (13) rty spravedlivé³¹⁷ *budtež* libostí⁴⁵² králům⁹, ano, necht miluje^{26 765} vyslovujícího správné¹¹¹ věci.
- (14) Královo popuzení – poslové⁶⁴⁹ smrti, ale moudrý muž je⁷⁶⁶ umí³⁸ utišit⁷⁵⁶; (15) ve světle královy tváře⁷⁶⁷ je život¹³⁵ a jeho blahověle⁴⁵² je jako oblak pozdního deště⁷⁶⁸.
- (16) Oč lepší je nabytí²⁰ moudrosti než zlato^{171 174} a nabytí²⁰ soudnosti⁶ vyvolení⁹¹ hodno^{405 769} nad stříbro^{171 174}!
- (17) Dráha⁷⁷⁰ upřímných¹¹¹ – odstoupení¹⁵³ od zla⁷⁵⁵; dbající¹¹⁸ své duše si všímá¹¹⁶ své cesty.
- (18) Před potřením^{432 709 749} povýšenost⁴¹⁰ a před zhroucením^{232 432 749 771} pozvednutí⁷⁷² ducha⁷⁴.
- (19) Lépe⁷²³ je se sužovanými²¹⁵ se duchem ponížít než rozdělovat¹⁷¹ lup s vysokomyslnými⁷³⁹.
- (20) Upírající pozornost⁸ na slovo⁷⁷³ dochází¹¹⁰ štěstí⁷²¹, a důvěřující¹⁴⁷ v Hospodina – ó, ^{52 681} jeho blaho⁵⁸¹!
- (21) Moudrým srdcem⁹ se dává⁴⁷⁷ název³⁵⁴ rozvážného⁴ a sladkost rtů umocňuje¹⁷⁷⁴ poučování¹⁸.
- (22) Prozíravost^{4 775} – studnice²⁸⁷ života¹³⁵ svým majitelům^{9 56}, ale poštelcům²⁵ je kázeň⁹ poštelosti²⁹⁵.
- (23) Srdce moudrého dodává rozumnosti⁸ jeho ústům a na jeho rtech umocňuje¹⁷⁷⁴ poučování¹⁸.
- (24) Výroky líbezné^{180 317} – plást medu, sladký duši a lék²⁵⁰ kostem.
- (25) Je⁵⁶⁹ cesta, před tváří člověka¹²⁴ přímá¹¹¹, ale její posledek – cesty smrti.
- (26) Duše lopotícího se⁷⁷⁶ pro něho¹¹⁴ se lopotí⁷⁷⁶, neboť na něho naléhají^{78 777} jeho ústa.
- (27) Ničemný člověk^{124 778} vykopává⁷⁷⁹ zlo a na jeho rtech je jakoby sezehující oheň; (28) člověk¹²⁴ zvrácený^{125 317} rozševá³¹⁵ svár a našeptává rozlučuje⁷⁸⁰ důvěrně spřátelené⁶⁷¹,
- (29) násilník²⁰⁶ svádí³³ svého bližního²⁰⁵ a vede ho na cestu⁷⁸² nedobrou, (30) mhouří své oči při vymýšlení⁷⁵⁹ zvrácenosti¹²⁵, svírá⁴⁹⁵ své rty, dovřuje^{783 784} zlo.
- (31) Šediny³⁴⁴ na cestě spravedlnosti shledané¹¹⁰ – koruna²²⁵ slávy²²⁶.
- (32) Lepší je zdlouhavý⁶⁹⁰ k hněvu^{9 58 243 691} než hrdina^{171 785} a vládnoucí³⁰⁶ nad svým duchem⁷⁴ než dobyvatel¹⁷¹ města.
- (33) Los se vrhá v klín²⁹⁰, ale veškeré rozhodnutí¹⁰ je od Hospodina.

17 Lepší je suchá skývka⁷⁸⁶ a s ní⁶⁴⁶ poklid⁹⁸ než dům¹⁷¹ plný obětí⁷⁸⁷ s vádou⁹.

- (2) Nad zostuzujícím⁴⁸⁷ synem vládnout³⁰⁶ a vprostřed bratrů dědictví⁷⁸⁸ sdílet⁷⁸⁹ bude rozumný⁸ nevolník.
- (3) Na stříbro je kelímek a na zlato pec, ale srdce¹ přezkušuje Hospodin.
- (4) Pachatel zla věnuje pozornost⁸⁰ rtu špatnosti³¹⁹, lhář⁷⁹⁰ nastavuje ucho⁷⁹¹ jazyku zhouby^{58 482 792}.

- (5) Vysmívající se⁸³ chudému⁶³⁷ tupí⁷⁸ jeho Tvůrce³⁴¹; radující se při pohromě⁸² nebude považován za nevinného¹²⁰⁹.
- (6) Děti²¹⁸ dětí²¹⁸ – koruna²²⁵ starců, a jejich otcové – ozdoba²²⁶ dětí²¹⁸.
- (7) Pro blázna^{114 793} se nehodí⁷⁹⁴ ret domýšlivý^{317 795}; čím méně pro velmože^{114 419} ret lživý³¹⁷.
- (8) Kamenem přízně^{30 796} je dar³⁵³ v očích vládnoucích jím^{56 797}, kamkoli⁴² se obrací⁷⁹⁸, má úspěch^{8 799}.
- (9) Přikrývající přestoupení⁴⁹⁷ usiluje o⁵⁷⁵ lásku⁸⁰⁰, ale opakující se stran věci^{227 801} rozlučuje⁷⁸⁰ důvěrně spřátelené⁶⁷⁸¹.
- (10) Hluběji⁸⁰² jde při majícím pochopení⁴ důtka⁶²⁶ než sto ran^{171 803} při zpozdilém^{9 71}.
- (11) Zlý usiluje jen o⁵⁷⁵ vzpouru, ale vysílá se³¹⁵ proti němu zákazonosný⁸⁰⁴ posel⁶⁴⁹.
- (12) Setkání medvědice o mláďata připravené s někým^{124 646} – ano, ne však⁴⁷³ zpozdilého⁷³ v jeho pošetilosti²⁹⁵.
- (13) Splácející zlem^{101 805} za dobro – nebude zlo¹⁰¹ ustupovat od jeho domu.
- (14) Začátek sváru dává prorazit vodám⁸⁰⁶, proto⁵⁰ před propuknutím^{432 819} vády nechej tak⁸⁰⁷.
- (15) Ospravedlňující zlovolného a za zlovolného prohlašující⁸⁰⁸ spravedlivého – oni oba jsou ošklivostí²¹⁰ Hospodinu⁹.
- (16) Nač toto – peníze⁸⁰⁹ v ruce zpozdilého⁷¹? Ke koupení²⁰ moudrosti? Vždyt⁵⁰ v něm není rozumu³⁴⁰!
- (17) Pravý¹²⁶ přítel²⁰⁵ miluje v každé době a bratr se rodí pro čas⁵² úzkosti^{88 810}.
- (18) Člověk mající nedostatek³³⁹ rozumu³⁴⁰ udeřuje dlaní^{296 297}, plně⁸¹¹ se zaručuje⁶⁴⁴ před tváří svého bližního²⁰³.
- (19) Milující hádku miluje přestoupení a vyvyšující⁸¹² svůj vchod⁶⁵ hledá potření⁷⁰⁹.
- (20) Převrácený¹²⁸ srdcem⁹ nedochází¹¹⁰ štěstí⁷²¹, a svým jazykem se sem-tam obracející upadá ve zlo¹⁰¹.
- (21) Zplodivší zpozdilého⁷¹ – jemu je k zármutku⁴⁷⁸, aniž se raduje otec blázna⁷⁹³.
- (22) Radostné srdce potěšuje⁷¹⁸ k uzdravení, ale zkrušený duch⁷⁴ vysušuje kosti.
- (23) Zlovolný ze záadří²⁹⁰ bere dar³⁵³ k ohýbání^{79 813} stezek⁵³ práva¹⁰.
- (24) Před tváří⁸¹⁴ majícího pochopení⁴ je moudrost, ale oči zpozdilého⁷¹ – na konec země⁸¹⁵.
- (25) Zpozdilý⁷¹ syn – mrzutost⁶⁰⁵ svému otci a hořkost své rodiče.
- (26) Také není dobré uložit pokutu spravedlivému, bít⁸⁰³ velmože¹⁴¹⁹ za slušnost⁵⁷⁰.
- (27) Mnoho⁸¹⁶ vědoucích zadržuje⁵⁰⁷ své řeči, a chladný⁸¹⁷ je duch⁷⁴ muže obezřetného^{104 317}.
- (28) I pošetilec²⁵, mlčce, může³⁸ být považován⁷⁵⁹ za moudrého, zacpáváje své rty, za rozvázného⁴.

- 18** Odpadlík⁸¹⁸ usiluje o⁵⁷⁵ své choutky^{344 516}, proti všemu rozumnému¹¹² se bouří⁸¹⁹.
- (2) Zpozdilec⁷¹ si nelibuje^{176 820} v obezřetnosti¹⁰⁴, nýbrž v projevení své mysli³⁴⁰.
- (3) Při příchodu zlovolného přichází i pohrdání a s hanbou⁸²¹ potupa.
- (4) Slova úst někoho¹²⁴ – hluboké vody, zurčivý^{73 75} potok⁸²², studnice²⁸⁷ moudrosti.
- (5) Není dobré přijímat⁴⁷¹ osobu⁸²³ zlovolného k ukřivdění^{79 813 824} spravedlivému v soudu¹⁰.
- (6) Rty zpozdilého⁷¹ se pletou⁸²⁵ ve vádu a jeho ústa volají po políčcích;
- (7) ústa zpozdilého⁷¹ jsou mu pohromou⁴⁹⁹ a jeho rty léčkou⁶⁰² jeho duši.
- (8) Slova našeptávače jsou jakoby pamlsky⁸²⁶; ano, ona sestupují v nehlubší⁸²⁷ části³⁸⁵ nitra⁸²⁸.
- (9) I liknavý^{233 829} ve své práci⁸³⁰, to²⁹ je bratr působce^{56 284} zhouby³⁴³.
- (10) Jméno Hospodinovo je věží silnou³¹⁷, v ni může³⁸ spravedlivý vběhnout a být pozvednut⁸³¹.
- (11) Majetek⁴⁴ bohatého je hradištěm⁵⁰⁰ jeho síly a v jeho představě⁸³² se tyčí⁸³¹ jako zed'⁸³³.
- (12) Před potřením^{432 709} se srdce člověka¹²⁴ vyvyšuje⁸¹², ale před slávou^{179 432} je⁷⁴⁹ pokora.
- (13) Slovem odpovídající⁸³⁴ dříve než slyší – to^{29 107} je od něho²⁸⁴ pošetilost²⁹⁵ a hanba⁸³⁵.

- (14) Duch⁷⁴ člověka¹²⁴ může³⁸ pomoci vydržet jeho nemoc, *ale* kdo může³⁸ snést⁴⁷³ zkrúšeného ducha⁷⁴?
- (15) Srdce rozvážného⁴ nabývá²⁰ poznání, *ano*, ucho moudrých o poznání usiluje⁵⁷⁵.
- (16) Dar⁸³⁶ člověka mu zjednáva prostor⁸³⁷ a uvádí³²⁶ ho před tvář mocných⁸³⁸.
- (17) Má pravdu⁸³⁹ první ve své rozepři^{840 841}? Musí³⁸ přijít⁸⁴² jeho bližní^{203 843}, *ať* se to^{29 844} vyšetří⁴⁷⁷.
- (18) Los upokojuje⁸⁴⁵ sváry a působí odloučení⁷⁸² mezi mocnými^{384 846}.
- (19) Bratr zrazený^{497 847} – nad hradiště⁵⁰⁰ silné^{171 317 848}, a sváry jsou jako závoza hradu⁸⁴⁹.
- (20) Břicho⁸²⁸ každého²⁹¹ se sytí²⁰⁰ z ovoce jeho⁵⁴⁰ úst, *on* se sytí²⁰⁰ úrodou¹⁷² svých rtů;
- (21) smrt i život¹³⁵ je v moci⁸⁵⁰ jazyka a milující jej jí²⁰² jeho ovoce.
- (22) *Kdo* našel^{110 168} ženu¹⁶⁹, našel^{110 168} štěstí^{169 721} a odnesl¹⁶⁸ si¹⁷⁰ blahovůli^{169 452} od Hospodina.
- (23) Chudý⁶³⁷ vyslovuje úpěnlivé prosby⁸⁵¹, *ale* bohatý odpovídá drsně⁸⁵².
- (24) Někdo¹²⁴ má přátele^{203 853} k vzájemnému potírání⁸⁵⁴, *ale* je⁵⁶⁹ milující přichylný⁸⁵⁵ nad bratra¹⁷¹.
- 19** Lepší je chudý⁶³⁷ chodící ve své bezúhonnosti¹⁰⁵ než převrácený^{128 171} na svých rtech⁹, jenž⁸⁵⁶ je zpozdlý⁷¹.
- (2) Ani bez poznání⁶⁵⁷ se duše nemá dobře, a nohama ukvapený hřeší.
- (3) Cestu člověka podvrací⁶³⁶ jeho pošetilost^{295 540}, *ale* jeho srdce se hněvá⁸⁵⁷ na Hospodina.
- (4) Majetek⁴⁴ přidává¹⁷ mnoho přátel²⁰³, *ale* nuzný⁵⁰¹ je od svého přítele²⁰³ odlučován⁷⁸⁰.
- (5) Svědek živý^{58 317} nebude považován za nevinného¹²⁰⁹, a *kdo* vydechuje³²² nepravdy³²³, nebude moci³⁸ vyváznout⁵⁶⁵.
- (6) Mnozí se ucházejí o přízeň⁸⁵⁸ velmože⁴¹⁹ a každý *chce být* pravým¹²⁶ přítelem²⁰³ štedrému⁸⁵⁹.
- (7) Chudého⁶³⁷ nenávidí⁷⁸ všichni jeho bratři⁵⁴⁰; čím spíše se od něho vzdalují jeho přátelé⁶²⁰; následuje⁵⁶³ je s prosbami⁸⁶⁰ – *není*⁸⁶¹ jich.
- (8) Milující svou duši nabývá²⁰ rozumu³⁴⁰, dbá¹¹⁸ obezřetnosti¹⁰⁴ k dojití¹¹⁰ štěstí⁷²¹.
- (9) Svědek živý^{58 317} nebude považován za nevinného¹²⁰⁹, a *kdo* vydechuje³²² nepravdy³²³, musí³⁸ zahynout.
- (10) Pro zpozdlého^{71 114} se nehodí⁷⁹⁴ blahobyt⁸⁶², čím méně pro nevolníka¹¹⁴ vládnout³⁰⁶ nad veliteli⁴¹⁶.
- (11) Prozíravost^{8 775} člověka oddaluje^{690 863} jeho hněv⁸⁶⁴, a přejít⁴⁴³ mimo⁸⁶⁵ přestoupení¹⁴⁹⁷ – jeho čest²²⁶.
- (12) Králova nevole^{857 866} – vrčení¹⁸⁶⁷ jakoby hřivnatce⁸⁶⁸, *ale* jeho blahovůle⁴⁵² – jako rosa na bylinstvo⁸⁶⁹.
- (13) Zpozdlý⁷¹ syn je strastí^{58 482 792} svému otci, a sváry s ženou⁹ – trvalý⁸⁷⁰ okap⁸⁷¹.
- (14) Dům a majetek⁴⁴ – dědictví⁷⁸⁸ otců, *ale* rozumná⁸ žena je od Hospodina.
- (15) Lenost pohruje v⁸⁷² tvrdý spánek a nedbalá duše hladoví²⁰⁰.
- (16) Dbající¹¹⁸ své duše dbá¹¹⁸ příkazu^{22 873}, *ale* lhostejný *stran* svých cest⁸⁷⁴ musí³⁸ umřít⁸⁷⁵.
- (17) Milostivý⁶⁸² k nuznému^{9 501} půjčuje⁸⁷⁶ Hospodinu, i bude⁵⁸¹ mu jeho zásluhu⁶⁰⁴ odplácet^{338 577}.
- (18) Napravuj⁴⁶⁵ svého syna, neboť⁸⁷⁷ je⁵⁶⁹ naděje, *ale* nechť se tvá duše nepozdvihuje^{26 471} k jeho usmrcení.
- (19) Velmi se vztekající⁸⁷⁸ musí³⁸ nést⁴⁷¹ pokutu, neboť budeš-li ho vyprošťovat, pak⁵⁰ budeš ještě přidávat¹⁷.
- (20) Slyš radu a přijmi kázeň³, abys ve svém posledku mohl³⁸ zmoudřet.
- (21) V srdci člověka¹²⁴ jsou mnohé myšlenky^{318 759}, *ale* rada⁸⁷⁹ Hospodinova, ta²⁹ se uskutečňuje^{200 734}.
- (22) Žádoucí věci^{516 880} při člověku⁹ je jeho laskavost¹⁴⁰, a chudý⁶³⁷ je lepší než lhář^{171 881}.
- (23) Úcta²⁴ k Hospodinu⁹ je k životu¹³⁵, takže⁵² se může^{38 477} spokojeně⁸⁸² přenocovat bez navštívení^{883 884} neštěstím¹⁰¹.
- (24) Lenoch schovává⁷⁸ svou ruku v míse, ani k svým ústům jí nepodává zpět⁸⁰⁵.
- (25) Posměvače bys měl³⁸ bít⁸⁰³, *ať* prostoduchý¹⁴ nabývá bystrosti^{606 710}, a rozvážnému⁴ domluvíš^{26 466}, nechť věnuje pozornost^{4 26} poznání.
- (26) Trýznitel otce, *jenž* zahání matku, je syn zostuzující⁴⁸⁹ a hanebně jednající.

(27) Přestaň, můj synu, poslouchat nabádání³⁸⁸⁵ k poblouzení²⁸⁹ od výroků poznání.

(28) Svědek ničemnosti³¹³ zesměšňuje právo¹⁰ a ústa zlovolných pohlcují³⁹ špatnost³¹⁹; (29) posměvačům jsou připraveny³⁰¹ soudy¹⁰ a hřbetu zpozdlých⁷¹ štulce.

20 Víno je posměvač, opojný⁸⁸⁷ nápoj je halasný³⁶² a nikdo⁴² při něm²⁷³ bloudící²⁸⁹ není moudrý.

(2) Hřůza z krále – vrčení⁸⁶⁷ jakoby hřivnatce⁸⁶⁸, vyvolávající jeho vztek⁶⁷⁴ hřeší na své duši.

(3) Ustání⁸⁴⁵ od vady je každému²⁹¹ cti¹⁷⁹, ale kdokoli⁴² je pošetilý²⁵, propuká⁸¹⁹.

(4) Lenoch na podzim⁸⁹⁰ nebude orat²⁰⁴; ve žni bude žebrat⁸⁹¹, ale ničeho nebude.

(5) Záměr⁸⁷⁹ v srdci někoho¹²⁴ – hluboké vody, a člověk¹²⁴ obezřetný¹⁰⁴ jej čerpá.

(6) Z mnoha lidí¹⁴⁶ každý²⁹¹ prohlašuje svou laskavost¹⁴⁰, ale kdo může³⁸ najít někoho¹²⁴ věrohodného⁵⁸ 317 607 650 892?

(7) Spravedlivý chodívá ve své bezúhonnosti¹¹⁵ – blaho⁵⁸ jeho dětí²¹⁸ po něm!

(8) Král, sedě na stolici⁴⁷⁴ soudu⁸⁹³, prohlédá⁸⁹⁴ svýma očima vše zlé.

(9) Kdo může³⁸ říci: Očistil⁸⁹⁵ jsem své srdce, jsem²⁹⁹ čist⁸⁹⁶ od svého hříchu?

(10) Rozdílná závaží⁵³² a rozdílné éfy⁸⁹⁷ 898, oboje ty²⁹ věci jsou ošklivostí²¹⁰ Hospodinu⁹.

(11) Již⁸⁹⁹ podle svých způsobů¹⁸⁵ 900 se hoch¹⁵ dáva poznat¹³¹ 901, zda čistě⁸⁹⁵ a zda upřímně¹¹³ bude jeho počínání.

(12) Ucho slyšící a oko vidoucí – oboje utvořil³⁴¹ Hospodin.

(13) Necht' nemiluješ²⁶ spánek, abys nemusel³⁸ zchudnout¹²⁶⁶; otevři⁹⁰² své oči a nasýt se chlebem³⁰⁷.

(14) Špatné⁷¹³, špatné⁷¹³, říká kupující²⁰, a odejda svou cestou⁹⁰³, bude se pak vychloubat⁵⁸⁸ 904.

(15) Je⁵⁶⁹ zlato a mnoho perel¹⁷⁵, ale drahocenná⁴³ věc⁹⁰⁵ 906 1082 jsou rty poznání⁹.

(16) Vezmi jeho roucho, neboť⁹⁰⁷ se zaručil⁶⁴⁴ za cizáka¹³⁰, a pro cizozemce¹³¹ 132 908 909 ho zatěž zástavou⁹¹⁰.

(17) Někomu¹²⁴ je sladký⁹¹¹ chléb podvodu⁹¹², ale potom se jeho ústa plní pískem.

(18) Plány³¹⁸ 759 – to¹⁰⁷ se mus³⁸ připravit¹⁸⁴ radou; jen⁵⁰ s moudrým vedením²¹ 646 podnikaje³⁴¹ boj⁹¹³.

(19) Pomlouvá⁵⁴⁹, odhaluje⁷⁸⁴ 914 tajnosti²¹¹ 344, obchází, i nesmíš³⁸ se k svými rty vábicím³³ 915 916 přidružovat⁶⁴⁴ 668.

(20) Zlořečící svému otci a své matce – jeho lampa bude hasnout vprostřed³⁵⁹ tmy.

(21) Dědictví⁷⁸⁸ na počátku chvatně získané⁹¹⁷, tomu⁵⁰ se v jeho budoucnosti nebude žehnat.

(22) Necht' neříkáš²⁶: Chci³⁸ odplatit³³⁸ 577 zlo; čekej na Hospodina, on⁵⁰ ti bude pomáhat⁵⁵¹.

(23) Rozdílná závaží⁵³² 898 jsou ošklivostí²¹⁰ Hospodinu⁹ a váhy⁵³⁰ klamné⁶³⁷ 531 nejsou dobré.

(24) Kroky⁹¹⁸ muže³⁴⁷ jsou od Hospodina, ale což člověk chápe⁴ jeho cestu?

(25) Léčka⁶⁰²: člověk nerozvážně pravi: Svatě¹⁹¹⁹ a po slibech⁹²⁰ bude rozmyšlet⁹²¹ 922.

(26) Moudrý král prohlédá⁸⁹⁴ zlovolné a dáva po nich sem-tam jezdit kolem⁹²³ 924.

(27) Duch⁹²⁵ člověka je lampa Hospodinova, propátrávající všechny nejhlubší⁸²⁷ části³⁸⁵ nitra⁸²⁸.

(28) Laskavost¹⁴⁰ a věrnost¹⁴¹ opatrují¹¹⁶ krále; on⁵⁰ má⁷⁸ svůj trůn⁴⁷⁴ laskavostí¹⁴⁰ podepřený²⁹⁹ 926.

(29) Slávou²²⁶ jinochů je jejich síla, a ozdoba⁹²⁷ starců – šediny³⁴⁴.

(30) Očista⁹²⁸ stran zla²²⁷ 929 – modřiny⁹³⁰ po zranění⁹³¹, ano, údery⁸⁰³ 932, až do nejhlubších⁸²⁷ částí³⁸⁵ nitra⁸²⁸.

21 Srdce královo v ruce Hospodinově – potoky²⁸² vod; k čemukoli⁴², v čem si libuje¹⁷⁶ 820, je⁹³³ nakláni⁷⁹.

(2) Kterákoli⁴² cesta někoho¹²⁴ je v jeho očích správná¹¹¹, ale srdce¹ zkouše podrobuje¹⁰⁴⁹ Hospodin.

(3) Uskutečňování³⁴¹ 934 spravedlnosti a práva¹⁰ je Hospodinu vyvolení⁹¹ hodno⁴⁰⁵ nad obětí¹⁷¹.

- (4) Povýšenost očí, nadutost⁹³⁵ srdce, řádění^{654 936} zlovolných je hřích.
- (5) Myšlenky^{318 759} pilného⁴⁸⁵ – jen k užítku⁶⁸³, ale každého ukvapeného jen ke škodě^{684 937}.
- (6) Ziskávání⁹³⁸ pokladů^{424 479} jazykem lživým³¹⁷ je prchavý⁹³⁹ dech⁹⁴⁰ hledajících smrt.
- (7) Zlovolně odstraňuje⁹⁴¹ jejich násilí^{540 942}, neboť se zpěchovali⁷⁸ uskutečňovat³⁴¹ právo^{10 934}.
- (8) Cesta člověka¹²⁴ vinou obtíženého je křivolaká, ale čistý⁸⁹⁵ – jeho působení je přímé¹¹.
- (9) Lepší je bydlet v koutě na střeše⁹ než žena¹⁷¹ svárlivá^{58 317} a společný dům.
- (10) Duše zlovolného je⁷⁸ žádostiva zla, bližní²⁰³ v jeho očích nenachází přízně^{680 943}.
- (11) Pokutováním posměvače může³⁸ prostoduchý¹⁴ zmoudřet a věnováním pozornosti⁸ moudrému přijmout^{55 944} poznání.
- (12) Spravedlivý⁹⁴⁵ věnuje pozornost⁸ domu zlovolného; uvrhne⁶³⁶ zlovolné v neštěstí¹⁰¹.
- (13) Zacpávající své ucho před křikem^{48 946} nuzného⁵⁰¹ – i on bude volat a nebude se⁴⁷⁷ odpovídat.
- (14) Dar⁸³⁶ v tajnosti⁴⁷⁶ odvrací hněv a úplatek³⁵³ v záadří²⁹⁰ prudeké⁹⁴⁷ popuzení.
- (15) Uskutečňovat³⁴¹ právo^{10 936} je radostí spravedlivému, ale zkázou⁴⁹⁹ pachatelům špatnosti³¹⁹.
- (16) Člověk pobloudivší³⁸² z cesty prozíravosti⁸ bude spočívat⁷⁰⁰ v sejtití²⁷⁷ stínů¹³⁶.
- (17) Milovník veselí bude nuzákem⁹⁴⁸, milovník vína a mastí^{344 949} nebude bohatnout.
- (18) Zlovolný bude výkupným³⁴⁹ za spravedlivého, a místo upřímných¹¹¹ věrolomný⁵³⁶.
- (19) Lepší je bydlení v zemi pustiny než žena¹⁷¹ svárlivá^{58 317} a mrzutá^{317 605}.
- (20) V příbytku²¹² moudrého je žádoucí⁷⁰ poklad^{424 479} a olej, ale člověk zpodilý⁷¹ to²⁹ pohlcuje^{39 950}.
- (21) Následující⁵⁶³ spravedlnost a laskavost¹⁴⁰ dochází¹¹⁰ života¹³⁵, spravedlnosti a cti¹⁷⁹.
- (22) Moudrý zlézá město⁹⁵¹ siláků⁷⁸⁵ a strhává⁹⁵² pevnost⁹⁵³ jeho⁹⁵⁴ důvěry⁶⁸⁶.
- (23) Střežící¹¹⁸ svá ústa a svůj jazyk střeží¹¹⁸ svou duši před úzkostmi^{48 88}.
- (24) Pyšný⁹⁵⁵, nadutý, posměvač – jméno toho²⁹, jenž jedná³⁴¹ s přemírou^{646 956} pýchy⁵³⁴.
- (25) Lenocha usmrcuje jeho žádostivost^{516 540}, neboť jeho ruce se zpěchují⁷⁸ pracovat³⁴¹; (26) po celý⁹⁵⁷ den se žádostivě projevuje^{78 630} svou žádostivostí⁵¹⁶; ale spravedlivý dává a neujímá^{507 958}.
- (27) Oběť zlovolného je ošklivostí²¹⁰, zejména jestliže ji přináší se zlým úmyslem^{513 646}.
- (28) Svědek-lhář⁹⁵⁹ musí³⁸ zhynout, ale muž slyšící⁹⁶⁰ smí³⁸ mluvit navždy⁹⁶¹.
- (29) Člověk¹²⁴ zlovolný činí⁷⁸ drzou svou tvář^{365 962}, ale upřímný¹¹¹, ten²⁹ upevňuje^{184 963} své cesty⁹⁶⁴.
- (30) Není moudrosti a není obezřetnosti¹⁰⁴ a není rady vůči⁹⁶⁵ Hospodinu.
- (31) Kůň je připravován^{22 184} ke dni boje⁹¹³, ale vítězství^{551 966} je Hospodinovo²⁸⁴.

22 Jméno⁹⁶⁷ je hodno vyvolení^{91 405} nad veliké⁷²⁴ bohatství¹⁷¹, a přízeň³⁰ je lepší než stříbro¹⁷¹ a než zlato¹⁷¹.

- (2) Bohatý a chudý⁶³⁷ se setkávají⁷⁸, Tvůrcem³⁴¹ jich obou⁴⁵ je Hospodin.
- (3) Když bystrý⁶⁰⁶ zpozoruje⁹⁶⁸ zlo¹⁰¹, skryje¹⁶ se, ale prostoduší¹⁴ jdou⁷⁸ dále a utrpí škodu.
- (4) Odměna pokory, úcty²⁴ k Hospodinu⁹ – bohatství, sláva¹⁷⁹ a život¹³⁵.
- (5) Na cestě převráceného¹²⁸ – trní, pasti; střežící¹¹⁸ svou duši je od nich daleko.
- (6) Poskytvej mladému¹⁵ zacvičení^{969 970} podle povahy⁹⁷¹ jeho cesty, ať se od toho^{29 107 972} neodvrací¹⁵³, ani když bude stárnout.
- (7) Bohatý vládne³⁰⁶ nad chudými⁶³⁷ a vypůjčující je nevolníkem půjčujícímu⁶⁶⁵.
- (8) Rozsvájící křivdu⁹⁷³ bude žít utrpení³¹⁹ a hůl⁴⁹⁸ jeho vzteku^{956 974} musí³⁸ zmizet²⁷¹.
- (9) Kdo má dobrotivé oko⁹⁷⁵, ten²⁹ bude požeňován, neboť ze svého chleba dává⁷⁸ nuznému⁵⁰¹.

- (10) Vyžeň⁹⁷⁶ posměvače, ať se vytrácí svár a přestává⁸⁴⁵ hádka^{22 893} a hanba.
- (11) Milující čistotu⁸⁹⁶ srdce – pro přívětivost³⁰ jeho rtů je král jeho přítelem²⁰³.
- (12) Oči Hospodinovy opatrují¹¹⁶ poznání, on⁵⁰ vyvrací⁶³⁶ slova věrolomného⁵³⁶.
- (13) Lenoch řekne⁹⁷⁷: Na ulici⁶⁰ je lev, vprostřed prostranství^{161 62} bych mohl¹³⁸ být zabit⁹⁷⁸.
- (14) Ústa nepatřičných¹³⁰ žen – hluboké propadliště⁹⁷⁹; padá tam prokletý Hospodinem^{9 980}.
- (15) V srdci hoch¹⁵ je přivázána¹⁴² pošetilost²⁹⁵; prut⁴⁹⁸ kázně³ ji od něho vzdaluje.
- (16) Utiskuje⁶⁹⁵ kdo nuzného⁵⁰¹? Jemu k prospěchu⁹⁸¹ nudá Dává kdo bohatému? Jen ke škodě^{684 983}.
- (17) Nachyl⁷⁹ své ucho a slyš slova moudrých, abys své srdce přikládal⁹⁸⁴ k mému vědění, (18) neboť je²⁰⁰ to líbezné⁹⁸⁵, jestliže je uchovávas^{z 118 200} ve svém nitru⁸²⁹, necht³ jsou²⁶ spolu upeřnována¹⁸⁴ na tvých rtech⁹⁸⁶;
- (19) aby tvá důvěra⁶⁸⁶ byla¹⁰³ v Hospodina, uvědomil jsem tě dnes, ano, tebe⁹⁸⁷! (20) Zda jsem ti předtím⁹⁸⁸ nenapsal stran²²⁷ rad⁹³ a poznání⁹⁸⁹, (21) abych ti dal poznat¹⁰³ spolehlivost⁹⁹⁰ výroků pravdy^{141 991} k odpovídání výroků⁸³⁴ pravdy^{141 991 992} posílajícím tě?
- (22) Necht³ nuzného⁵⁰¹ neolupuješ^{26 239}, protože on je nuzný⁵⁰¹, aniž budeš²⁶ sužovaného^{215 720} v bráně deptat⁹⁹³, (23) neboť jejich při⁸⁴⁰ se bude při^{840 994} Hospodin² a ty, kdo je obírají⁹⁹⁵ obere o žiti³⁸¹.
- (24) Necht³ se nepřátelís^{z 26 203 996} s náchylným k⁵⁶ hněvu, aniž s mužem popudlivým^{58 317} budeš²⁶ chodit⁹⁹⁷, (25) aby sis nezvykal na jeho stezky⁵³, takže⁵⁰ bys přivodil⁹⁹⁸ léčku⁶⁰² své duši.
- (26) Necht³ nejsi²⁶ mezi udeřujícími dlaní^{296 297}, mezi ručícími⁶⁴⁴ za půjčky; (27) nemáš^{z 304} -li čím splatit^{338 577}, nač máš³⁸ kdo brát tvé lůžko zpod tebe?
- (28) Necht³ neposouváš²⁶ dávnou mez^{740 999}, již zřídili³⁴¹ tvoji otcové.
- (29) Spatřil jsi někoho¹²⁴ hbitého¹⁰⁰⁰ ve své práci⁸³⁰? Bude se postavovat⁷⁴¹ před tvář krále, nebude se postavovat⁷⁴¹ před tvář obyčejných lidí.
- 23** Když sedáš k jídlu³⁰⁷ s vládcem³⁰⁶, musíš³⁸ pečlivě¹⁰⁰¹ uvážit⁴, koho máš před svou tváří; (2) ano, budeš klást⁴⁴⁰ nůž na své hrdlo, jsi-li ty příliš hltavý¹⁰⁰², (3) necht³ se neoddáváš²⁶ tužbě⁶³⁰ po jeho lahůdkách¹⁰⁰³, neboť to²⁹ je klamný pokrm^{307 959}.
- (4) Necht³ se nenamáháš²⁶ o bohatství¹⁰⁰⁴; upust od¹⁰⁰⁵ své vynalézatosti^{6 1006}. (5) Zda na ně zaletěly tvé oči¹⁰⁰⁷? Již⁵⁰ ho není, vždyť si jistotně¹⁰⁰⁸ umělo³⁸ udělat křídla jako orel^{1009 1010} a zaletět k nebesům.
- (6) Necht³ nejídáš²⁶ jídlo^{307 462} závistivého¹⁰¹¹, aniž se budeš²⁶ oddávat tužbě⁶³⁰ po jeho lahůdkách¹⁰⁰³, (7) neboť tak jako¹⁰¹² ve své myslí³⁸¹ vypočítává^{78 1013}, takový on je; říká ti: Jez a pij, ale jeho srdce není s tebou. (8) Svou skývku⁷⁸⁶, již jsi snědl, – budeš ji muset³⁸ vyvrhnout, a zmaříš³⁴³ svá libá⁹⁸⁵ slova.
- (9) Necht³ nemluvíš²⁶ v uši zpozdilého⁷¹, neboť pohrdá prozíravostí^{8 775} tvých slov^{1014 1015}.
- (10) Necht³ neposouváš²⁶ dávnou mez^{740 999}, aniž budeš²⁶ vstupovat v pole¹ sirotků, (11) neboť jejich Výkupce¹⁰¹⁶ je silný; on se bude při^{840 994} jejich při⁸⁴⁰ s tebou.
- (12) Přiváděj své srdce ke kázní³ a své ucho k výrokům poznání.
- (13) Necht³ před hochem^{15 48} nezadržuješ^{26 47} kázně³; neumírá, jestliže ho biješ⁸⁰³ prutem⁴⁹⁸. (14) Když ty ho prutem⁴⁹⁸ biješ⁸⁰³, vyprošťuješ¹⁶ jeho duši ze šelou³⁷.
- (15) Můj synu, zmoudří-li tvé srdce, bude se mé srdce radovat, ano, mé¹⁰¹⁷, (16) a mé ledviny¹⁰¹⁸ se budou veselit při promlouvání²⁷³ tvých rtů v poctivosti¹¹.
- (17) Necht³ tvé srdce nehorlí^{26 207} stran hříšníků^{z 227 1019}, nýbrž po celý⁹⁵⁷ den stran úcty^{24 227 1020} k Hospodinu⁹. (18) Je⁵⁶⁹ snad přece budoucnost¹⁰⁵³? Pak^{50 1021} se tvá naděje nebude vytínat¹³⁸.

- (19) Slyš ty, můj synu, a zvoudří a dej svému srdci vykročit cestou; (20) necht nejší²⁶ mezi pijany vína, k tomu mezi žroutry¹⁰²² masa, (21) neboť pijan a zhýralec¹⁰²² bude chudnout¹²⁶⁶, a ospalost obléká v hadry.
- (22) Naslouchej svému otci, jenž¹⁰²³ tě zplodil, a necht nepohrdáš²⁶ svou matkou, když zestárne; (23) nabud²⁰ pravdy¹⁴¹ a necht ji neprodáváš²⁶, moudrosti a zkušenosti³⁷ a soudnosti⁶.
- (24) Otec spravedlivého zajisté¹⁰²⁴ bude jásat, zplodivší moudrého také^{50 1025} se z něho^{227 273} radovat, (25) radovat se bude tvůj otec i tvá matka, ano, jásat bude tvá rodička.
- (26) Dej mi, můj synu, své srdce a necht tvé oči oblibují^{26 166} mé cesty¹⁰²⁶, (27) vždyť nevěstka je hluboké propadliště⁹⁷⁹, a cizinka^{131 132} – těsná cisterna²⁷⁹; (28) ona věru jako loupežník číhá³⁶ a přidává¹⁷ nevěrných⁵³⁶ mezi lidmi¹⁴⁶.
- (29) Komu ach? Komu běda? Komu sváry? Komu nářek^{327 1027}? Komu rány^{344 931} bez příčiny? Komu zákal očí?
 (30) Prodlévajícím¹⁰²⁸ při víně, přicházejícím okusit kořeněné víno.
 (31) Na víno necht se nedíváš^{26 968}, že se červená, že vydává v poháru¹⁰²⁹ svou jiskru¹⁰³⁰, hladce¹⁰³¹ se sesmekává¹⁰³²!
 (32) Nakonec¹⁰³³ umí³⁸ uštknout jako haď, ano, jako kobra¹⁰³⁴ štípnout,
 (33) tvé oči budou vidět nepatřičné¹³⁰ ženy¹⁰³⁵, tvé srdce bude mluvit zvrácenosti¹²⁵ (34) a staneš se⁶⁸² jakoby ležícím¹⁰³⁶ v srdci moře, ano, jakoby ležícím¹⁰³⁶ na vrcholu^{63 387} stožáru.
 (35) Zbilí⁸⁰³ mě – nepocítil jsem bolesti¹⁰³⁷; ztlouklí mě – nezvěděl jsem. Kdy se budu probouzet? Nadále¹⁷ to²⁹ budu ještě hledat.
- 24** Necht nežárlíš^{26 207} na zlé lidi¹²⁴, aniž se budeš²⁶ oddávat tužbě⁶³⁰ být s nimi, (2) neboť jejich srdce zamýšlí⁴⁰⁰ násilí⁹⁴² a jejich rty mluví o strasti^{776 1038 1039}.
- (3) Moudrostí je dům budován a obezřetností¹⁰⁴ se upevňuje^{184 1040}
 (4) a vědomostí jsou komory³⁸⁵ naplňovány všemožným⁴² majetkem⁴⁴ drahocenným⁴³ a rozkošným⁹⁸⁵.
- (5) Moudrý muž²⁴⁷ je silný¹⁰⁴¹ a člověk¹²⁴ s poznáním⁹ stupňuje⁴³⁸ moc¹⁰⁴²;
 (6) ano, svou válku^{913 1043} musíš³⁸ vést³⁴¹ s moudrým řízením^{21 646} a vítězství^{551 966} je v množství rádců.
 (7) Zpoddilému⁷¹ je moudrost příliš vysoká⁵⁸ – v bráně¹⁰⁴⁴ neumí³⁸ otevřít svá ústa.
 (8) Zamýšlející⁷⁵⁹ činit zlo – budou mu dávat název³⁵⁴ odborníka⁵⁶ na úklady^{9 408}.
 (9) Zlý úmysl⁹¹³ pošetilosti²⁹⁵ je hřích a posměvač je lidem¹⁴⁶ ošklivostí²¹⁰.
 (10) Projeliv ses ochablým²³³ v den úzkosti⁸⁸? Tvá síla je ztencená¹⁰⁴⁵.
 (11) Vyprošuj přiváděně⁹⁹⁸ k smrti, ano, vrávorající⁵²⁷ k zabítí. Chceš³⁸-li se zdržet^{507 1046 1047} (12) Když budeš¹⁰⁴⁸ říkat: Hle, toto jsme nevěděli⁷⁸, – zda on, Zkoumate!¹⁰⁴⁹ srdci, si nevěsmá? Ba on, pozorující^{116 1050} tvou duši, to ví a splácí⁸⁰⁵ člověku podle jeho počínání.
 (13) Jídej, můj synu, med, neboť je dobrý, ano, strdí¹⁰⁵¹, sladké na tvém patře;
 (14) tak poznávej moudrost pro svou¹⁰⁵² duši¹¹⁴; najdeš-li ji, pak⁵⁰ je⁵⁶⁹ budoucnost¹⁰⁵³, a tvá naděje se nebude vytínat¹³⁸.
 (15) Necht, zlovolný, nečíháš^{26 36} u příbytku²¹² spravedlivého, necht neničíš^{26 537} jeho nocležiště¹⁰⁵⁴,
 (16) neboť spravedlivý, byť sedmkrát padal, povstává^{16 78}, ale zlovolní klesají²³² v neštěstí¹⁰¹.
 (17) Necht se neraduješ²⁶ při pádu²⁷³ svého nepřítelů a při jeho klopýtnutí^{232 273} necht tvé srdce nejásá²⁶, (18) aby Hospodin to neviděl jako⁵⁰ zlo ve svých¹⁰⁵⁵ očích, takže⁵⁰ by z něho²³⁶ odvrátil svůj hněv.
 (19) Necht se nerozpaluješ^{26 1056} proti pachatelům zla, necht nehoralíš^{26 1057} proti zlovolným, (20) neboť pro zlého¹¹⁴ není^{200 1057} budoucnosti¹⁰⁵³, lampa zlovolných hasne²⁰⁰.
 (21) Můj synu, měj v úctě²⁴ Hospodina a krále, necht se nesdružuješ^{26 644 668} s jinak smýšlejícími¹⁰⁵⁸, (22) neboť náhle bude povstávat jejich pohroma⁸² a kdo zná¹⁰⁵⁹ pomstu¹⁰⁶⁰ těch²⁹ dvou^{1061 1062 1063}?

(23) I TYTO VĚCI JSOU OD MOUDRÝCH²⁸⁴:

Rozlišovat¹⁰⁶⁴ osobu¹⁰⁶⁵ v soudu¹⁰ není dobré.

(24) Říkájící zlovolnému: Ty jsi spravedlivý – národnosti^{1066 1067} mu budou zlořečit, ano, lidská plemena⁵⁷³ ho budou proklínat⁹⁸⁰, (25) ale domlouvajícím^{466 1068} bude blaze¹²² a bude na ně přicházet požehnaní dobra; (26) budou se¹⁰⁶⁹ líbat rty odpovídajícího jednoznačnými^{402 1070} slovy⁸³⁴.

(27) Postarej se o^{184 1071} svou práci^{830 1072} venku⁶⁰ a dohotov¹⁰⁷³ si ji na poli; potom také⁵² můžeš³⁸ vybudovat svůj dům.

(28) Necht' nejsi²⁶ bez příčiny svědkem proti svému bližnímu²⁰³; ano, zda se dopustíš klamu^{33 1074} svými rty? (29) Necht' neříkáš²⁶: Jak se zachoval³⁴¹ ke mně, tak se budu chovat³⁴¹ k němu, splácet⁸⁰⁵ každému²⁹¹ podle jeho počinání.

(30) Přešel jsem podél pole lenocha⁶⁶⁵ a podél vinice majícího nedostatek³³⁹ rozumu³⁴⁰ (31) a hle, to²⁹ celé⁴⁵ přerostlo¹⁰⁷⁵ plevelí¹⁰⁷⁶, povrch¹⁰⁶⁵ toho²⁹ pokryly kopřivy a jeho kamenná zídka¹⁰⁷⁷ byla stržena⁵⁴⁸. (32) A já jsem popatřil, příkládal⁹⁸⁴ jsem své srdce, uviděl jsem, přijal jsem poučení³: (33) Trocha pospaní^{58 308}, trocha podřímání^{58 308}, trocha založení rukou k ulehnutí, (34) i přijde, potulujíc se¹⁰⁷⁸, tvá bída⁶³⁷, ano, tvůj nedostatek⁶⁸⁴ jako ozbrojenec³¹⁰.

25 I TOTO¹⁰⁷⁹ JSOU PŘÍSLOVÍ² ŠALOMOUNOVA, JEŽ SNESLI MUŽI CHIZKIJJI, KRÁLE JÚDOVA:

(2) Sláva¹⁷⁹ Boží – skrývat věc; sláva¹⁷⁹ králů – zkoumat věc.

(3) Nebesa stran výše a zem stran hlubokosti a srdce králů nelze prozkoumat¹⁰⁸⁰.

(4) Odnít strusky od stříbra a výsledkem bude¹⁰⁸¹ zlatníkoví skvost^{905 906 1082}; (5) odnít zlovolného tváří krále a jeho trůn se bude upevňovat v spravedlnosti²⁷³.

(6) Necht' si před tváří krále neosobuješ²⁶ čest¹⁰⁸³, aniž se budeš²⁶ postavovat na místo velikých; (7) lépe přece, když ti

řekne: vystup¹⁰⁸⁴ sem, než tě ponížít¹⁷¹ před tváří velmože⁴¹⁹, jehož tvé oči vidí⁷⁸.

(8) Necht' se ukvapeně nepouštíš^{26 1081} do pře⁸⁴⁰, sice¹⁰⁸⁵ – co budeš činit při jejím ukončení, když tě tvůj bližní²⁰³ bude hanobit⁸⁶⁷? (9) Svou při⁸⁴⁰ se při^{840 994} se svým bližním²⁰³, aniž budeš³⁸ odhalovat⁹¹⁴ tajnosti^{211 344} jiného²⁶⁹, (10) aby tě slyšící netupil, takže⁵⁰ by se tvá zlá pověst¹⁰⁸⁶ neodvracela.

(11) Jablka¹⁰⁸⁷ ze zlata s okrasami^{646 832} ze stříbra – slovo vyslovené při vhodných⁷³⁷ příležitostech; (12) kroužkem⁵⁶⁶ ze zlata, ba náhrdelníkem ze zlata¹⁰⁸⁸ je moudrý domlouvající⁴⁶⁶ pozornému¹⁰⁸⁹ uchu; (13) jako chlad sněhu v den žně je důvěryhodný⁵⁵⁰ vyslanec¹⁰⁹⁰ pro poslavší¹¹⁴ ho, neboť⁵⁰ obcerstvuje^{805 1091} duši svých pánů.

(14) Výparý a vítr⁷⁴, ale lijavec¹⁰⁹² není – toť každý²⁹¹ vychloubající se^{588 904} darem⁷⁴³ lživým³¹⁷.

(15) Zdlouhavostí⁶⁹² k hněvu^{9 693 1093} bývá nadřizený^{305 1094} přemluven³³ a vlídný⁷⁰³ jazyk láme⁷⁰⁹ kosti.

(16) Našel jsi med? Jez, pokud budeš mít dost¹⁰⁹⁵, abys nebyl přesycen, takže⁵⁰ bys jej vyvrhl; (17) čiň svou nohu vzácnou^{43 1096} stran^{1097 1098} domu¹⁰⁹⁹ svého bližního²⁰³, aby nebyl tebou přesycen, takže⁵⁰ by tě mohl³⁸ pojmut v nenávist.

(18) Kyj¹¹⁰⁰ a meč a naostřený šíp – toť každý²⁹¹ vypovídající¹¹⁰¹ proti svému bližnímu²⁰³ lživým svědectvím³¹⁷; (19) zkažený¹¹⁰² zub, podlomená¹¹⁰³ noha – toť důvěra⁶⁸⁶ ve věrolomného^{9 536} v den úzkosti⁸⁸; (20) svlékající¹¹⁰⁴ roucho v den mrazu, oet na louh – toť⁵⁰ pěvec s písněmi⁶⁴⁶ na¹¹⁰⁵ mrzuté¹¹⁰⁶ srdce.

(21) Je-li nenávidící tě hladov, nakrm ho chlebem, a je-li žízniv, napoj ho vodou, (22) neboť ty budeš shrnovat³³² žhavé uhlí³³⁴ na jeho hlavu a Hospodin ti bude odplácat^{338 577}.

(23) Vítr⁷⁴ od severu rodí^{429 1107} lijavec^{1092 1108} a neblaze vyhlízející^{980 1109} tvář¹¹¹⁰ jazyk ve skrytu^{476 1111 1112}.

- (24) Lepší je bydlet v koutě na střeše⁹ než žena¹⁷¹ svárlivá^{58 317} a společný dům.
- (25) Studená voda na vyčerpanou¹¹¹³ duši – toť⁵⁰ dobrá zvěst⁷⁴⁶ ze země vzdálené³¹⁷; (26) zřídlo zakalené^{301 1114} a studnice²⁸⁷ zkažená²⁴³ – toť spravedlivý viklající se⁵²⁷ před tváří zlovolného.
- (27) Jíst med v množstvích^{9 1115} není dobré; a je slávou¹⁷⁹ zkoumání vlastní¹¹¹⁶ slávy^{179 1117}.
- (28) Město prolomené^{161 1118}, kde není zdi⁸³³ – toť každý²⁹¹, při němž není zábrany stran jeho ducha⁷⁴.
- 26** Jako sníh v létě a jako dešť ve žni, tak se pro zpozdilého^{71 114} nehodí⁷⁹⁴ čest¹⁷⁹.
- (2) Jako vrabec¹¹¹⁹ při¹¹²⁰ těkání¹¹²¹ sem-tam, jako vlaštovka¹¹²² při¹¹²⁰ létání, tak bezdůvodná kletba nedochází¹¹²³.
- (3) Bič koni, uzda oslu a hůl⁴⁹⁸ hřbetu zpozdilých⁷¹. (4) Necht' neodpovídáš²⁶ zpozdilému⁷¹ podle jeho pošetilsti²⁹⁵, abys mu nebyl podoben¹⁷⁷ i ty; (5) odpovídej zpozdilému⁷¹ podle jeho pošetilsti²⁹⁵, aby se v svých očích nestával^{1682 1124} moudrým. (6) Nohy osekává, násilí²⁴² pije posílající vzkazy¹¹²⁵ skrze^{1126 1127} zpozdilého⁷¹.
- (7) Ochablá jsou²⁹⁹ stehna chromého¹¹²⁸, i přísloví² v ústech zpozdlců⁷¹. (8) Jako zavázání kamene v jímku praku^{1129 1130}, tak činí vzdávající čest¹⁷⁹ zpozdilému⁷¹.
- (9) Trn se dostává^{78 1084} v ruku opilce a přísloví² v ústa zpozdlců⁷¹.
- (10) Veliký⁷²⁴ je Roditel^{1429 1107} všeho, jenž⁵⁰ odměňuje¹¹³¹ zpozdilého⁷¹ a odměňuje¹¹³¹ přestupující^{1443 1132 1133}.
- (11) Jako se pes vrací k svému vývratku, opakuje se⁸⁰¹ zpozdlý⁷¹ ve své pošetilsti²⁹⁵. (12) Vidíš⁷⁸ někoho¹²⁴ moudrého ve svých¹¹³⁴ očích? Naděje je spíše o zpozdlém⁷¹ než o něm¹⁷¹.
- (13) Lenoch řekne⁹⁷⁷: Na cestě je ryčící¹¹³⁵, mezi prostranstvími^{61 62} je lev!
 (14) Dveře se obracejí na všech stěžích³⁴⁴ a lenoch na svém loži.
 (15) Lenoch schovává⁷⁸ svou ruku v míse, nechce²⁹⁹ se mu¹¹³⁶ podat ji zpět⁸⁰⁵ k svým ústům. (16) Lenoch je v svých očích moudřejší než sedm¹⁷¹ dávajících rozumnou odpověď¹¹³⁷.
- (17) Chytající psa za uši¹¹³⁸ – toť rozhorlující se⁶⁷⁴, jda mimo, nad vádu netýkající se ho.
- (18) Jako šílenec vystřelující ohnivé střely, šípy a smrt, (19) takový je člověk¹²⁴, jenž ošidí svého bližního²⁰³ a řekne: Zda já nežertuji⁴⁴⁸?
 (20) Při nedostatku⁶⁸⁹ dříví¹¹³⁹ hasne oheň, a není-li²⁹⁴ našetřávané, utučá svár. (21) Uhlí je na roztřavení^{334 1140} a dříví na oheň, a člověk¹²⁴ svárlivý^{58 317} na rozpoutání vády. (22) Slova našetřávané jsou jakoby pamlsky⁸²⁶; ano, ona sestupují v nejhlubší⁸²⁷ části³⁸⁵ nitra⁸²⁸.
- (23) Stříbro strusky, roztažené¹¹⁴¹ po hlině¹¹⁴² – toť vřelé¹¹⁴³ rty a zlé srdce.
 (24) Nenávistník se svými rty přetvařuje^{1064 1144} a uvnitř sebe připravuje⁹⁸⁴ klam⁵³¹; (25) ač příjemným čini^{1680 1145} svůj hlas, nechť v něho nevěříš^{26 550}, neboť v jeho srdci je sedmero ošklivosti²¹⁰. (26) Jeho nenávisť se utajuje⁶¹⁴ přetvárou; jeho zlo se odhaluje^{200 914} v sejítí²⁷⁷.
- (27) Kopající jámu¹¹⁴⁶ padá²⁰⁰ v ni, a svalující⁷⁵¹ kámen – na toho²⁹ se on vrací²⁰⁰.
- (28) Jazyk lživý³¹⁷ nenávidí své poškozené¹¹⁴⁷ a hladká³⁷⁸ ústa působí³⁴¹ rozvrát¹¹⁴⁸.
- 27** Necht' se nevychloubáš^{26 588 904} dnem zítřejším, neboť nevíš, co dnešek¹¹⁴⁹ může³⁸ přinést¹¹⁵⁰.
 (2) Necht' tě chválí^{26 588} jiný^{22 130 1151} a ne tvá ústa, cizí^{22 131 132} a ne tvé rty.
 (3) Tíže kamene a váha písku? Ale těžká nad to dvoje^{171 1152} je nevole⁶⁰⁵ pošetilce^{25 1153}. (4) Zuřivost popuzení a příboj¹¹⁵⁴ hněvu? Ale kdo může³⁸ obstát před tváří žárlivosti¹¹⁵⁵?
 (5) Lepší je kárání⁷² zjevné¹¹⁵⁶ než láska skryvaná^{171 1157}, (6) důvěryhodnější⁵⁵⁰ jsou rány⁹³¹ od milujícího než hojně¹¹⁵⁸ polibky¹⁷¹ nenávidícího.
 (7) Duše sytá pohrdlivě odmítá¹¹⁵⁹ strdí¹⁰⁵¹, ale duše hladová – vše hořké je jí sladké.
 (8) Jako vrabec¹¹¹⁹ uprchnuvší¹¹⁶⁰ od svého hnízda, takový je člověk¹²⁴ uprchnuvší¹¹⁶⁰ ze svého místa⁷⁰⁶.

- (9) Mast¹¹⁶⁷ a kouřidlo¹¹⁶¹ rozradostňují srdce, i sladkost vlastního¹¹⁶² přítele²⁰³, pro radu⁶⁷¹ z duše¹¹⁶³.
- (10) Necht' neopouštíš²⁶ svého přítele²⁰³ ani přítele²⁰³ svého otce, a necht' v den své pohromy⁸² nevstupuješ²⁶ v dům svého bratra; lepší je blízký²⁶⁷ soused¹¹⁶⁴ než vzdálený bratr¹⁷¹.
- (11) Buď moudrý, měj synu, a rozradostni mé srdce, ať tupicímu mě mohu³⁸ slovem odpovědět⁸³⁴.
- (12) Bystří⁶⁰⁶ zpozoruje⁹⁶⁸ zlo¹⁰¹ – skrývá se; prostoduší¹⁴ jdou⁷⁸ dále – utrpí škodu.
- (13) Vezmi jeho roucho, neboť⁹⁰⁷ se zaručil⁶⁴⁴ za cizáka¹³⁰, a pro cizozemku^{131 132 908 1165} ho zatěž zástavou⁹¹⁰.
- (14) Silným hlasem časné za jitra svému bližnímu²⁰³ žehnající – to se mu bude počítat⁷⁵⁹ za zlořečení.
- (15) Trvalý⁸⁷⁰ okap⁸⁷¹ v den deštivého počasí a žena svárlivá^{38 319} se sobě rovnají; (16) schovávající^{35 102} ji schovává^{35 78 102} vítr⁷⁴ a jeho pravice prozrazuje¹¹⁶⁶ mast¹¹⁶⁷.
- (17) Železo se ostří⁴⁷⁷ železem, a jeden ostří tvář druhého¹¹⁶⁸.
- (18) Opatrovník¹¹⁶ fíkovníku jídá jeho ovoce, a pečující o¹¹⁸ svého pána bude vážen¹⁵⁸.
- (19) Jako voda¹¹⁶⁹ tvář tváří, tak srdce člověka člověku.
- (20) Šeól³⁷ a propast^{716 1170} se nemohou³⁸ nasytit, aniž se oči člověka nasytit mohou³⁸.
- (21) Na stříbro je kelímeček a na zlato pec, a člověk^{124 1171} – podle povahy^{971 1172} své pověstí¹¹⁷³.
- (22) Byť jsi pošetilce²⁵ v moždíři vprostřed krup tloukem rozmačkával, nebude od něho^{1174 1175} jeho pošetilsto²⁹⁵ odstupovat¹⁵³.
- (23) Důkladně¹¹⁷⁶ musíš³⁸ zjišťovat¹¹⁷⁷ vzhled¹⁰⁶⁵ svého drobného dobytka, přikládat⁹⁸⁴ svou mysl³⁴⁰ k stádům, (24) neboť bohatství^{711 1178} není navždy⁵²⁶, a je-li koruna¹¹⁷⁹ do pokolení za pokolením? (25) Až se odklídí^{477 1156} seno a ukáže se mladý porost¹¹⁸⁰, posvázejí^{16 1181} se byliny z hor; (26) jehňata¹¹⁸² ti budou k oblečení

a kozlové¹¹⁸³ kupní cenou za pole (27) a dostatek¹⁰⁹⁵ mléka koz ke stravě¹¹⁸⁴ tvé a ke stravě¹¹⁸⁴ tvého domu a k obživě^{1185 1186} tvých děveček⁴⁶¹.

28 Zlovolní – tací prchají⁷⁸, ač není pronásledujícího, ale spravedliví jsou jako hřivnatec⁸⁶⁸, jenž je bezpečen^{147 555 1187}.

- (2) Při nepořádku^{273 497} v zemi⁹ byvá mnoho vládců^{416 1188}, ale skrze člověka rozumného⁴, uvědomělého se prodlužuje^{690 863 1189} stav, jaký je¹¹⁹⁰.
- (3) Muž³⁴⁷ chudý⁶³⁷ a utiskující⁶⁹⁵ nuzně⁵⁰¹ – lijavec vše odplavující, takže⁵⁰ není chleba.
- (4) Opouštějící¹ zákon²⁸ chválí^{1 588} zlovolného, ale zákona²⁸ dbající¹¹⁸ se pro ně²²⁷ rozhořčují.
- (5) Zlí lidé¹²⁴ nechápou⁴ právo¹⁰, ale hledající Hospodina chápou⁴ vše.
- (6) Lepší je chudý⁶³⁷ chodící ve své bezúhonnosti¹¹⁵ než zahýbající^{171 491} na dvě cesty¹²⁰⁶, ač on je bohat.
- (7) Rozvázný⁴ syn zachovává¹¹⁶ zákon²⁸, ale za přátele mající^{203 996} zhýralce¹⁰²² hanobí svého otce.
- (8) Úrokem a lichvou svůj majetek⁴⁴ rozmnožující jej hromadí pro milostivého^{114 680} k nuzným⁵⁰¹.
- (9) Odvracející¹⁵³ své ucho od slyšení zákona²⁸ – i jeho modlitba je ošklivostí²¹⁰.
- (10) Svádějící^{289 1191} upřímně¹¹¹ na zlou cestu, ten²⁹ bude padat²⁰⁰ ve svou¹¹⁹² jámu¹¹⁹³, ale bezúhonní^{40 137} budou dědit^{200 216} štěstí⁷²¹.
- (11) Bohatý člověk¹²⁴ je v svých očích moudrý, ale rozvázný⁴ nuzný⁵⁰¹ ho prohlédá.
- (12) Při jásání¹²⁷³ spravedlivých je veliká⁷²⁴ sláva²²⁶, ale při povstávání^{1273 1194} zlovolných se po lidech¹⁴⁶ musí³⁸ pátrat¹¹⁹⁵.
- (13) Příkrývající svá přestoupení⁴⁹⁷ nebude mít²⁰⁰ zdaru, ale vyznávající a opouštějící je dochází²⁰⁰ slitování^{596 1196}.
- (14) Blaho⁵⁸ člověka ustavičně se obávajícího^{195 1197}! Ale zatvrzující¹¹⁹⁸ své srdce upadá²⁰⁰ v neštěstí¹⁰¹.
- (15) Řvoucí^{867 1199} lev a dychtivý¹²⁰⁰ medvěd – toť zlovolný vládce³⁰⁶ nad nuzným⁵⁰¹

- lidem; (16) panovníče³⁹⁸ mající nedostatek³³⁹ obezřetnosti^{58 104 243} a bohatý^{724 1201} vydíráním^{58 243 695 1202}, dni si prodlužuje^{690 863} nenávidící nespravedlivý zisk!
- (17) Člověk obtížný⁶⁹⁵ něčí krvi^{1203 1204} prchá až po jámu²⁷⁹; nechť ho¹²⁰⁵ nezadržují^{26 182}.
- (18) Chodící bezúhonně^{40 137} je²⁰⁰ zachraňován⁵⁵¹, ale převrácený⁴⁹¹ na dvě cesty¹²⁰⁶ jednou¹²⁰⁷ upadá²⁰⁰.
- (19) Obdělávající⁵⁹⁷ svou půdu⁵⁹⁸ se nasycuje chlebem, ale následující⁵⁶³ lehkomyslně^{599 600} se nasycuje strádáním⁶³⁷.
- (20) Muž věrný^{58 317 607} je bohat^{724 1201} požehnáním, ale chvátající zbohatnout¹²⁰⁸ není²⁰⁰ nevinen¹²⁰⁹.
- (21) Rozlišovat¹⁰⁶⁴ osobu¹⁰⁶⁵ není dobré; ano, za kousek⁷⁸⁶ chleba se muž³⁴⁷ dopouští přestoupení^{497 847 1210}.
- (22) Člověk¹²⁴ závistivý¹²¹¹ spěšně usiluje o majetek⁴⁴, aniž ví, že na něho bude přicházet nedostatek^{339 1212}.
- (23) Domlouvající⁴⁶⁶ člověku poslední spíše dochází^{110 200} přízně³⁰ než uhlazující^{171 378} svůj jazyk.
- (24) Olupující²³⁹ svého otce a svou matku a říkající: není to přestoupení⁴⁹⁷, to²⁹ je společník¹²¹³ zhoubce^{284 343 665 1214}.
- (25) Nadutý⁹³⁵ v duši⁹ rozněcuje svár²², ale spoléhající^{147 1215} na Hospodina se bude mít²⁰⁰ dobře⁵⁷².
- (26) Důvěřující¹⁴⁷ ve své srdce, ten²⁹ je zpozdlý⁷¹, ale chodící v moudrosti, ten²⁹ smí³⁸ vyváznout⁵⁶⁵.
- (27) Dávající chudému⁶³⁷ – tam není nedostatku⁶⁸⁴, ale zastírající své oči je bohat^{724 1201} prokletím.
- (28) Při povstávání^{273 1194} zlovolných se lidé¹⁴⁶ skrývají, ale při jejich zahubě²⁷³ se rozmnožují spravedliví.
- 29** Člověk¹²⁴ často napomínaný¹²¹⁶, zatvrzující¹¹⁹⁸ šíji, musí³⁸ být náhle potřen⁷⁰⁹, aniž bude vyhojen²⁵⁰.
- (2) Za množení²⁷³ spravedlivých se lid raduje, ale za vlády^{273 306} zlovolného lid vzdychá.
- (3) Člověk¹²⁴ milující moudrost rozradostňuje svého otce, ale vyhledávající společnost^{203 996} nevěstek utrácí¹²¹⁷ majetek⁴⁴.
- (4) Král soudem¹⁰ upevňuje¹²¹⁸ zem, ale beroucí dary^{1216 1219} ji boří⁵⁴⁸.
- (5) Muž³⁴⁷ lichotící³⁷⁸ svému bližnímu²⁰³ rozestírá⁶⁴⁸ síť jeho krokům.
- (6) V přestupku⁴⁹⁷ zlého člověka¹²⁴ je léčka⁶⁰², ale spravedlivý může³⁸ plesat a radovat se.
- (7) Spravedlivý si uvědomuje¹²²⁰ právo^{893 1221} nuzných⁵⁰¹, ale zlovolný nedbá⁴ o to vědomí.
- (8) Muži posměchu^{69 1222} rozněcují^{322 1223} město⁵⁰⁰, ale moudří odvracejí hněv.
- (9) Když se mudřec⁶⁶⁵ soudí^{10 78 420} s poštelcem^{25 665}, nebude¹⁶ klidu, ať se chvěje^{78 1224}, ať se směje⁷⁸.
- (10) Muži krve^{1225 1226} nenávidí bezúhonného⁶³⁴, ale upřímní¹¹¹ pečují o⁵⁷⁵ jeho duši.
- (11) Zpozdlý⁷¹ dává najevo¹²²⁷ všechnu svou nevoli^{74 1228}, ale moudrý, drže se zpátky, ji utiňuje¹²²⁹.
- (12) Věnuje-li vládce³⁰⁶ pozornost⁸⁰ slovům lživým^{317 344}, jsou všichni jeho obsluhující¹²³⁰ zlovolní.
- (13) Chudý⁶³⁷ a utiskovatel¹²³¹ se setkávají⁷⁸; oči jich dvou osvěcuje Hospodin.
- (14) Král podle pravdy^{141 227} soudící^{10 420} nuzné^{501 1232} – jeho trůn bude navěky upevněn¹⁸⁴.
- (15) Prut⁴⁹⁸ a napomínání⁷² dává moudrost, ale hoch¹⁵ sobě ponechaný³¹⁵ zostuzuje⁴⁸⁷ svou matku.
- (16) Při rozmnožování²⁷³ zlovolných se rozmnožují přestoupení^{344 497 1233}, ale spravedliví budou hledět na¹²³⁴ jejich pád.
- (17) Napravuj⁴⁶⁵ svého syna a bude ti ulevovat^{700 1235} a dodávat slasti¹²³⁶ tvé duši.
- (18) Není-li²⁹⁴ vidění, stává se lid bezuzdným^{81 1237}, ale dbající¹¹⁸ zákona²⁸ – o^{52 681}, jeho blaho⁵⁸¹!
- (19) Nevolník nebývá napravován⁴⁶⁵ slovy, neboť rozumí⁴, ale odpovědi není.
- (20) Spatřil jsi někoho¹²⁴ ukvapeného v svých slovech? Zpozdlý⁷¹ má⁴¹² více naděje než on^{171 1238}.
- (21) Svého nevolníka od mládí hýčkájící – on⁵⁰ mu naposled bude synem¹²³⁹.

- (22) Muž hněvivý³¹⁷ rozněcuje svár²², a náchylný k⁵⁶ popuzení se dopouští mnoha přestoupení^{497 847 1210}.
- (23) Člověka snižuje jeho pýcha⁵⁴⁰, ale nízký duchem⁹⁷⁴ dosahuje^{182 556} cti¹⁷⁹.
- (24) Podílejší se⁷⁸⁹ se zlodějem nenávidí svou duši; slyší zakletí¹²⁴⁰, aniž oznamuje⁶⁰⁸.
- (25) Strach před lidmi⁹⁷⁷ klade¹⁰⁶ léčku⁶⁰², ale důvěřující¹⁴⁷ v Hospodina bude pozdvihován⁸³¹.
- (26) Mnozí hledají tvář vládce³⁰⁶, ale soud¹⁰ stran každého²⁹¹ je od Hospodina.
- (27) Ošklivost²¹⁰ spravedlivému⁹ je zlosyn⁶⁶⁵, ošklivost²¹⁰ zlovolnému⁹ upřímný¹¹¹ stran své cesty.
- 30** SLOVA ÁGÚRA, SYNA JÁKEHOVA, BŘÍMĚ^{1241 1242} PROHLÁŠENÉ¹²⁴³ TÍMTO MUŽEM³⁴⁷ K ÍRÍELOVI, K ÍRÍELOVI A UCHÁLOVI.
- (2) Ano, já jsem hloupější⁵⁷⁸ než kdokoli^{124 171} a nemám⁴¹² soudnosti⁶ jiných lidí¹⁴⁶ (3) a moudrosti jsem se nenaučil, aniž mám¹²⁴⁴ poznání Nejsvětějšího⁴⁷⁰. (4) Kdo vystoupil¹⁰⁸⁴ v nebesa a sestoupil? Kdo shrnul¹¹⁸¹ vítr⁷⁴ ve své pěsti¹²⁴⁵? Kdo zavázal vody v šat? Kdo vytyčil¹⁷³⁴ všechny okraje^{689 1246} země? Jaké⁷³⁸ je jeho jméno a jaké⁷³⁸ je jméno jeho syna, jestliže víš?
- (5) Každý +Boží výrok je osvědčený¹²⁴⁷; on¹²⁴⁸ je štítem¹¹³ pro spoléhající^{114 697} na něho. (6) Necht' nepřidáváš^{17 26} k jeho slovům¹²⁴⁹, aby se na tebe nemusel³⁸ obořit^{466 1250}, neboť⁵⁰ by ses ukázal klamným^{664 1251}.
- (7) Vyprošuji⁷⁸ si od tebe dvoje, kéž to přede mnou⁴⁸ nechčeš^{26 38} zadržet^{47 1252} dříve než budu umírat: (8) Vzdal ode mne lež¹²⁵³ a slova nepravdy³²³, kéž mi nedáváš²⁶ strádání⁶³⁷ ani bohatství, dávej mi jako výdělek si odnášet¹²⁵⁴ pokrm³⁰⁷ mého podílu⁴⁴², (9) abych se nepřesycoval, takže⁵⁰ bych tě zapíral a říkal: Kdo je Hospodin?, a abych nemusel³⁸ zchudnout¹²⁶⁶, takže⁵⁰ bych se jal krást a napadat¹²⁵⁵ jméno svého Boha.
- (10) Necht' nepomlouváš²⁶ nevolníka u jeho pána, aby ti nezlořečil, a provinil by ses.
- (11) Je pokolení, jež zlořečí svému otci, aniž žehná své matce; (12) pokolení čisté v svých očích, ač od své špíny není umyto¹²⁵⁶; (13) pokolení – jak⁷³⁸ povzneseny jsou²⁹⁹ jeho oči, a jeho oční víčka²⁵⁵ se pozvedají⁴⁷¹! – (14) pokolení, jehož zuby – meče, ano, jeho chrup – nože k vyžírání¹²⁵⁷ sužovaných^{215 720} ze země, ano, nemajetných⁶⁹⁶ zprostřed lidí¹⁴⁶.
- (15) Pijavice má⁴¹² dvě dcery: Dej¹²⁵⁸, dej¹²⁵⁸! Tři, jež²⁹ se nemohou³⁸ nasytit, čtyři nereknou: Dost⁴⁴: (16) šeó¹³⁷ a zavěná děloha¹²⁵⁹, země se svou nenasytí a oheň nerečne: Dost⁴⁴.
- (17) Oko, jež se posmívá otci a pohrdá poslušností matky – budou je vyklouvat krkavci od potoka⁸²² a žrát je budou mláďata²¹⁸ supa¹⁰⁰⁹.
- (18) Tři, jež²⁹ jsou⁷⁸ pro mne¹⁷¹ příliš divné¹²⁶⁰, ba čtyři – neznám⁷⁸ jich: (19) cestu orla¹⁰⁰⁹ po nebesích, cestu hada na skále, cestu lodí v srdci moře a cestu muže³⁴⁷ při mladici¹²⁶¹; (20) tak cesta ženy cizoložiči¹²⁶²: užije si¹²⁶³ a utře svá ústa a řekne: Nespáchala jsem nepravosti²⁹³.
- (21) Pod trojím se země chvěje⁷⁸, ba pod čtverým – to nemůže snést⁴⁷¹: (22) pod nevolníkem, když kraluje, a když se blážen⁷⁹³ může³⁸ nasytit chlebem³⁰⁷, (23) pod nesnesitelnou¹²⁶⁴, když se vdává¹²⁶⁵, a když služka majetku zbavuje¹²⁶⁶ svou velitelku.
- (24) Čtyři, jež²⁹ jsou malé na zemi, ale ony jsou moudré, nadané moudrostí: (25) mravenci, lid nikoli silný, ale připravují¹⁸⁴ v létě svůj pokrm³⁰⁷, (26) damani¹²⁶⁷, lid nikoli mocný³⁸⁴, ale zakládají⁴⁴⁰ svůj dům ve skalisku¹²⁶⁸, (27) kobylky³⁴⁶ nemají³⁰⁶ krále, ale ony všechny⁴⁵ vycházejí^{1269 1270} po oddílech¹²⁷¹; (28) ještěrku můžeš³⁸ chytit¹²⁵⁵ rukama, ale ona je v palácích¹²⁷² krále.
- (29) Tři, již²⁹ krásně vykračují¹²⁷³, ba čtyři krásně chodí¹²⁷³: (30) lev¹²⁷⁴, silák⁷⁸⁷ mezi zvěř^{12 595}, jenž⁵⁰ neustupuje zpět¹²⁷⁵ před tváří⁴⁸ nikoho⁴², (31) na bocích přepásaný¹²⁷⁶, nebo kozel¹²⁷⁷, a král, s nímž je korouhev vojska¹²⁷⁸.

- (32) Pobláznil^{793 1279}-li ses vynášením^{471 1084} sama sebe, a jsi⁷⁸-li při smyslech¹²⁸⁰, ruku na ústa! (33) Neboť tlak na mléko⁹ dává¹²²⁷ máslo¹²⁸¹ a tlak na nos vyvádí¹²²⁷ krev, a nabádání¹²⁸² k hněvu⁵⁸ vyvolává¹²²⁷ vádu.
- 31** SLOVA PRO LEMÚÉLA⁹, KRÁLE, BRĚMĚ^{1241 1242}, JÍMŽ HO POUČOVALA^{78 465} JEHO MATKA.
- (2) Co, můj synu¹²⁸³, ano, co, synu¹²⁸³ mého nitra⁸²⁸, ano, co, synu¹²⁸³ mých slibů? (3) Nechť svou zdatnost⁵⁸² nevydáváš²⁶ ženám a své cesty tomu, co krále¹ ničí¹²⁸⁴. (4) Ne pro krále^{1 114}, Lemúéli, ne pro krále^{1 114} je pití vína, ani pro knížata¹¹⁶, nebo opojného⁸⁸⁷ nápoje,¹²⁸⁵ (5) aby nepil, takže⁵⁰ by zapomínal, co je ustanoveno⁴¹⁵, a překrucoval^{1058 1286} právo^{893 1221} všech zbédovaných¹²⁸⁷. (6) Dejte opojný⁸⁸⁷ nápoj hynoucímu a víno zahořklým v duši⁹, (7) nechť pije²⁶ a zapomíná²⁶ svého strádání⁶³⁷, aniž si ještě má³⁸ připomínat svou bídu^{776 1038}.
- (8) Otvírej svá ústa za něého pro právo^{893 1221} všech mizících¹²⁸⁸, (9) otvírej svá ústa, sud¹¹⁰ spravedlivě a zajišťuj právo^{893 1289} sužovaného^{215 720} a nemajetného⁶⁹⁶.
- (10)¹²⁹⁰ (Álef) Kdo může³⁸ najít zdatnou ženu⁵⁸²? Ano, její cena je daleko nad perly^{171 175}!
- (11) (Béth) Srdce jejího manžela⁵⁶ v ni důvěřuje^{78 149} a výdělků¹²⁹¹ není nedostatku^{339 509}.
- (12) (Gímel) Prokazuje⁷⁸ mu dobro a ne zlo po všechny dni jeho života¹³⁵,
- (13) (Dáleth) shání^{78 576} vlnu a len a pracuje³⁴¹ se zálibou^{176 646 1292} svých dlaní²⁹⁶.
- (14) (Hé) Je⁷⁸ jako lodi obchodníka¹²⁹³ – přiváží svůj pokrm³⁰⁷ z dáli
- (15) (Váu) a vstává ještě v noci a dává stravu¹²⁹⁴ svému domu a podíl⁴⁴² svým děvečkám⁴⁵⁹.
- (16) (Zajin) Pomýšlí^{78 1280} na pole a získává^{55 78} je, z výtežku práce¹²⁹⁵ svých dlaní²⁹⁶ vysazuje⁷⁸ vinici,
- (17) (Chéth) opasuje^{78 1296} své boky silou a zmocňuje⁴³⁸ své paže.
- (18) (Téth) Okouší^{78 568 1297}, že její činnost¹²⁹⁸ je úspěšná^{721 1299}; její lampa v noci nehasne.
- (19) (Jód) Svě ruce vztahuje^{78 315} po¹³⁰⁰ přeslici a její dlaně²⁹⁶ se chápou^{78 182} vřetena.
- (20) (Káf) Rozvírá^{78 648} svou dlaně²⁹⁶ sužovanému^{215 720}, ano, své ruce podává^{78 315 1301} nemajetnému⁶⁹⁷.
- (21) (Lámed) Za sněhu¹³⁰² se o svůj dům nebojí²⁴, neboť všechen její dům si obléká⁷⁸ šarlat^{58 1186 1303 1304}.
- (22) (Mém) Dělá⁷⁸ si koberce³⁶⁹, její oblečení – kment¹³⁰⁵ a červený purpur¹³⁰³;
- (23) (Nún) její manžel⁵⁶ je znám v branách při svém zasedání se starci země.
- (24) (Sámech) Dělá⁷⁸ a prodává⁷⁸ spodní prádlo¹³⁰⁶, i opasky^{344 1307} prodává⁷⁸ kupci¹³⁰⁸.
- (25) (Ajin) Její oblečení – síla a nádhera⁹²⁷, i usmívá se na budoucí den,
- (26) (Pé) svá ústa otvírá⁷⁸ v moudrosti a na jejím jazyku je nauka²⁸ laskavosti¹⁴⁰;
- (27) (Cádé) pozoruje⁷⁰⁷ provoz¹³⁰⁹ své domácnosti¹³¹⁰, aniž jídá chléb lenosti¹³¹¹.
- (28) (Kóf) Povstávají⁷⁸ její synové a nazývají⁷⁸ ji blaženou, její manžel⁵⁶ ji také⁵⁰ chválí^{78 588};
- (29) (Réš) Mnohé jsou dcery, jež si počínají^{78 341} zdatně^{582 1312}, ale ty jsi vynikla¹³¹³ nad ně všechny⁴⁵;
- (30) (Šín) klamný⁵⁶¹ je půvab³⁰ a marnosti¹⁹⁴⁰ je krása – žena mající Hospodina v úctě²⁴, ta²⁹ si zasluhuje chválu^{588 904 1314}.
- (31) (Táu) Dejte jí z ovoce jejích rukou a v branách nechť ji chválí^{26 588} její činy⁷⁵²!

PŘÍSLOVÍ

poznámky překladatele a odkazy

- 1 Množné číslo.
- 2 Viz Num. 21:27, pozn. 819.
- 3 N. „napominání“ (Žalm 50:17, pozn. 1310; Jób 5:17; 36:10, pozn. 156), „kázně“ (Deut. 11:2, pozn. 384).
- 4 Sloveso jako v 1 Par. 28:9, pozn. 491; Nech. 8:3, pozn. 343; jako „uvaž“ v Deut. 32:7. Dále i jiné tvary ve smyslu jako v textu na dotčených místech.
- 5 N. prostě „k pochopení“. Netyká se v. 4.
- 6 Viz 1 Par. 12:32, pozn. 406; souvisí s předchozím slovesem⁴.
- 7 N. „zkušnosti“, „cviku“, zde v takovémto smyslu (jako výsledku „poučování“ atd.³).
- 8 Viz Gen. 3:6, pozn. 96; Jóba 34:27, pozn. 1536, dále jiné tvary ve smyslu jako v textu.
- 9 Viz Num. 1:53, pozn. 61.
- 10 Viz Gen. 18:19, pozn. 482; Žalm 1:5, pozn. 20.
- 11 Viz 1 Par. 29:17, pozn. 898.
- 12 N. snad „nabytí („zkušnosti“, „cvikem“) smyslu (n. „citu“) pro rozumnost... a poctivost“. Srov. Hebr. 5:14.
- 13 Viz Exod. 21:14, pozn. 701, zde a dále v takovémto kladném smyslu („obezřetosti“).
- 14 Viz např. Žalm 19:7, pozn. 586, v této knize značí tento výraz osoby nemající dost schopnosti rozumného úsudku a proto je přelstít nebo podvést (souvisí se „svádet“ ve v. 10 a dále³³) a zavést na cestu.
- 15 Viz Gen. 18:7, pozn. 471.
- 16 Viz Gen. 16:4, pozn. 438.
- 17 Viz Gen. 4:2, pozn. 127.
- 18 Jako „nauka“ u Jóba 11:4; nesouvisí s „poučování“ zde ve v. 2³.
- 19 Viz Gen. 41:33, pozn. 1111, výraz je tvarem dotčeného slovesa⁴.
- 20 Viz Gen. 4:1, pozn. 125.
- 21 N. snad „nabývat životní moudrosti“, n., podle jiných, „moudré rady“; jako „řízení“ u Jóba 37:12, pozn. 1639; zde a dále ve smyslu jako v textu n. zde shora n. podobně; výraz se v SZ vyskytuje kromě shora citovaného místa jen v této knize, i zde všude v množném čísle.
- 22 Jednotné číslo snad v hromadném smyslu; dále obdobně, někde jde o hromadný smysl jednoznačně.
- 23 N. „a podobenství“, výraz se kromě tohoto místa v SZ vyskytuje ještě jen u Hab. 2:6.
- 24 Viz Gen. 28:17, pozn. 737; Lev. 19:3, pozn. 592, v. 14, pozn. 608.
- 25 N. „tupci“, „blázní“, viz Jóba 5:2n., pozn. 504; myslící si o sobě, že jsou kdovíjak moudří, ale moudrosti a opatrnosti¹³ se vysmívajíci. Dále obdobně.
- 26 Viz Gen. 1:26, pozn. 40.
- 27 N. „nezavrhující“ (Žalm 78:60), „ne(za)necháváš“ (1 Sam. 10:2).
- 28 Viz Gen. 26:5, pozn. 674.
- 29 D. „ony (tj. „tyto věci“) budou“; dále obdobně, viz Exod. 1:16, pozn. 34.
- 30 Viz Gen. 6:8, pozn. 200; také „půvabu“, „líbeznosti“, viz Žalm 45:2, pozn. 1203.
- 31 Jako v Soud. 8:26, zde ve smyslu „ozdobným řetězem“, „náhrdelníkem“, množné číslo, jako v citovaném místě; zde snad značí řetězec několikrát kolem krku ovinutý.
- 32 Výraz vyskytující se v SZ jen v této knize a vždy v množném čísle; snad je to pomnožné podstatné jméno, srov. české „žáda“ apod.
- 33 Viz Soud. 14:15; 16:5, pozn. 719. V kap. 25:15 smysl jako tam v textu.
- 34 N. „beztravně“, jako „zdrava“ v Gen. 29:15, viz 2 Sam. 24:24, pozn. 1002, zde snad v takovémto smyslu. Dále ve smyslu jako v textu na dotčených místech.
- 35 Viz Žalm 10:8, pozn. 288.
- 36 Tj. „skryté číhejme (nikoli jako „číhejme“ shora a dále, sloveso jako v Soud. 9:32, pozn. 569, na něž v dalším textu odkazuje toto číslo poznámky) na nevinného“. Dále obdobně.
- 37 Viz Gen. 37:35, pozn. 1003.
- 38 Viz Gen. 2:16n., pozn. 74.
- 39 Tvar slovesa jako v 2 Sam. 17:16, pozn. 707.
- 40 Vl. „dokonalé“, zde v takovémto smyslu („úplné“, „se vším všudy“).
- 41 Viz Gen. 37:20; 40:15, pozn. 991.
- 42 D. „všechn“, „každý“, smysl jako v textu. Dále obdobně.
- 43 Viz 1 Sam. 3:1; 1 Král. 10:2, pozn. 316.
- 44 Viz Žalm 112:3, pozn. 2406; v kap. 30:15n. smysl jako tam v textu.
- 45 Viz Gen. 11:6, pozn. 374.
- 46 Viz Gen. 13:5, pozn. 347.
- 47 Viz Žalm 21:2, pozn. 614.
- 48 Viz Gen. 3:8, pozn. 102.
- 49 Viz Jóba 19:8 a dále, pozn. 891.
- 50 Viz Gen. 4:7, pozn. 132.
- 51 D. „pána⁵⁶ křídla²²“.
- 52 Přidáno v zájmu zřetelnosti.
- 53 Viz Gen. 49:17, pozn. 1354.
- 54 Vl. „každého nespravedlivě získávajícího (D. „odtřínajícího si [Jób 27:8, pozn. 289] nespravedlivý zisk“ [Exod. 18:21]), dále obdobně, vzájemná příbuznost výrazů snad naznačuje zesílený smysl („neprávem se bezohledně n. dravě obohacujícího“).
- 55 Vl. „bere“, v. 3 a dále obdobně.
- 56 Viz Gen. 14:13, pozn. 400.
- 57 Tj. „těch, kdo ho neprávem nabyli“.
- 58 V hebrejštině množné číslo v zesilujícím smyslu („práva n. nejvyšší“, tj. zde „Boží“ moudrost), v kap. 7:17 snad ve smyslu „množstvím alóe“. Dále obdobně.
- 59 Viz 1 Král. 8:28, pozn. 516; Žalm 119:169, pozn. 2524, zde sloveso, od něhož je onen výraz odvozen, ve smyslu jako v textu, n. „křičí“, „volá“, ne jako „volá“ ve v. 21.
- 60 Viz Gen. 9:22, pozn. 302.
- 61 Viz Gen. 19:2, pozn. 491.

- 62** Viz i Žalm 55:11, pozn. 1375.
- 63** D. „hlavě“, dále obdobně.
- 64** N., podle jiných, „na náročích hlučných (n. „rušných“) ulic“, „v nejhlučnějších (n. „nejrušnějších“) místech“; podle LXX „na vrcholech (n. „cimbuřích“) hradeb“ (četli „chómóth“ misto „hómijjóth“), podle Vulgaty „v čele davů“, srov. 1 Sam. 4:14, pozn. 254, kde je příbuzný výraz.
- 65** Viz Gen. 6:16, pozn. 220.
- 66** Viz Žalm 6:3, pozn. 134.
- 67** Zde i „hloupi“, „hloupost“.
- 68** Zde tento výraz označuje vlastnost „prostoduchého“^{67a}.
- 69** Výraz odvozený od předešlého „posměvači“, vyskytující se v SZ ještě jen v kap. 29:8 a u Is. 28:14.
- 70** Viz Žalm 68:16, pozn. 1604, zde (nikoli dále) snad je v dané souvislosti vhodný překlad, jak jej podávám v textu, jinak „si vyžadují“ (n. „toužebně přejí“)⁷⁰. Dále obdobně.
- 71** Viz Žalm 49:10, pozn. 1272.
- 72** N. „domlouvání“, „ukázňování“, „kárání“, jako „výtkami“ v Žalmu 39:11, ovšem jednotné číslo; jiný výraz než zde ve v. 2³.
- 73** Viz Žalm 19:2, pozn. 569.
- 74** Viz Žalm 34:18, pozn. 932.
- 75** N. „pro vás“¹⁴ dát vytrysknout (n. „proudit“, pak i „k vám“) svému duchu“.
- 76** N. snad „o svých slovech“.
- 77** Tj. snad „svými slovy vás obdařit vědomostí n. poznáním“, příp.⁷⁶ „vás obdařit poznáním mých slov“.
- 78** N. „jala se volat“ („jala se volat a pokračovala v tom“), n. „trvale, opakovaně volala“, „volávala“, v. 3 a dále obdobně, i stran jiných sloves.
- 79** Viz Gen. 24:14, pozn. 614; sloveso jako „napřáhni“ v Exod. 7:19 a obdobně jinde.
- 80** Viz Žalm 5:2 a dále, pozn. 312.
- 81** N. „každou mou radu nevšímavě pominuli“ (n. „odbyli“). Dále obdobně.
- 82** Viz Deut. 32:35, pozn. 1193.
- 83** Jako v 2 Král. 19:21; nikoli jako „se... smát“ zde shora.
- 84** Srov. Žalm 2:4.
- 85** Tj. „toho, čeho se strachujete“, n. „strachu na vás“. Dále obdobně.
- 86** Viz Deut. 4:10, pozn. 224.
- 87** N. „nepohoda“, „spoušť“.
- 88** Viz Gen. 35:3, pozn. 942.
- 89** Výraz vyskytující se v SZ kromě tohoto místa jen u Is. 8:22 a 30:6.
- 90** Viz Jóba 7:21, pozn. 390.
- 91** Viz Deut. 12:5, pozn. 274.
- 92** Viz Žalm 10:3, pozn. 271; také „zavrhlí všechno mé napomínání“.
- 93** Viz Žalm 5:10, pozn. 119.
- 94** Zde i „následkem svých záměrů“, viz Žalm 5:10, pozn. 118; dále obdobně.
- 95** Tj. „dostane se jim hojně odplaty“, „až už toho budou mít dost“.
- 96** Tj. „od cesty Boží moudrosti“, „odpadlictví“.
- 97** D. „odvrácení prostoduchých je zabíjí“, dále obdobně.
- 98** Viz Žalm 30:6, pozn. 828, zde (nikoli v kap. 17:1) ve smyslu lehkomyšlného, klamného ubezpečení.
- 99** Viz Gen. 34:25, pozn. 930.
- 100** Tvar slovesa jako v Exod. 25:8, pozn. 866.
- 101** Viz Deut. 29:21, pozn. 1067.
- 102** Zde v takovémto smyslu, viz Žalm 17:14, pozn. 464; Jóba 10:13, pozn. 516.
- 103** Viz Deut. 4:20, pozn. 241.
- 104** Viz Jóba 12:12, pozn. 597; Žalm 49:3, pozn. 1258.
- 105** Viz Gen. 12:18, pozn. 367.
- 106** D. „dávat“, n. „vydávat“, smysl jako v textu, dále obdobně.
- 107** Zde D. „ji“ ve smyslu „je“ (4. pád zájmena „ono“; v hebrejštině není středního rodu), tj. „toto vše“. Na konci verše a dále obdobně.
- 108** Viz Jóba 3:21, pozn. 143.
- 109** N. prostě „chápat ůctu“, smysl však je, řekl bych, spíše jako v textu. Srov. kap. 1:2⁵. V. 9 obdobně.
- 110** Viz Gen. 4:14, pozn. 151.
- 111** Viz Num. 23:10, pozn. 886.
- 112** Viz Jóba 5:12, pozn. 228; 6:13, pozn. 297.
- 113** Viz Jóba 15:26, pozn. 748.
- 114** Viz Gen. 31:43, pozn. 842.
- 115** Viz Gen. 20:5n., pozn. 532.
- 116** Viz Exod. 34:7, pozn. 1191.
- 117** N. „k (n. „za“, „při“) opatrování“.
- 118** Viz Gen. 17:9, pozn. 449.
- 119** Viz 2 Par. 6:41, pozn. 326.
- 120** Podle čteného textu, podporovaného LXX a syřským překladem, „svých zbožných“.
- 121** Viz Žalm 17:5 a dále, pozn. 684.
- 122** Viz Žalm 141:6, pozn. 2694.
- 123** N. „z“, tj. „z oblasti n. okruhu vlivu“.
- 124** Viz Gen. 31:50, pozn. 848.
- 125** Viz Deut. 32:20, pozn. 1158.
- 126** Viz Deut. 4:25, pozn. 246.
- 127** Viz Jóba 33:3, pozn. 5.
- 128** Viz Deut. 32:5, pozn. 1120; nesouvisí se „zvrácenosti“^{128a}.
- 129** Ovšem v morálním smyslu; nesouvisí ani s „pokroucené“^{128b} ani se „zvrácenosti“^{128c}. Je to opak n. protiklad „přímosti“^{129a}, „upřímnosti“^{129b}.
- 130** N. „neoprávněné“, „nenáležitě“, viz Exod. 29:33; 30:9, pozn. 1057, zde ve smyslu „ne tobě, nýbrž jinému patřící“. Dále obdobně.
- 131** Viz Exod. 2:22, pozn. 83; Gen. 31:15, pozn. 455.
- 132** Zde a dále v obdobném smyslu jako předešlý výraz¹³⁰.
- 133** Tj. „mluví lichotivě a svůdně“.
- 134** Viz Gen. 36:15, pozn. 966, zde smysl jako v textu, n. „(důvěrného) přítele“, viz kap. 16:28; Žalm 55:13, pozn. 1377.
- 135** Viz Gen. 2:7, pozn. 59.
- 136** Viz Žalm 88:10, pozn. 2030.
- 137** Zde v takovémto smyslu.
- 138** Viz Gen. 17:14, pozn. 1118.
- 139** Viz Žalm 25:3, pozn. 714.

- 140** Viz 2 Par. 6:42, pozn. 328.
141 Viz Gen. 24:27, pozn. 626.
142 N. „připni“, „pevně připoj“, sloveso jako v Gen. 44:30, pozn. 1219, předložková vazba ovšem jiná. Dále obdobně.
143 N. snad „zavěs je na svůj krk“.
144 Jako v Exod. 24:12 a dále, zde ovšem jednotné číslo.
145 N. „najdi“, jinak snad, jak se většinou překládá, „a najdeš“ (n. „budeš nacházet“), v textu i zde shora však doslovný překlad.
146 Viz Gen. 1:26, pozn. 41.
147 Viz Soud. 20:36, pozn. 916.
148 Viz 2 Sam. 1:6, pozn. 15, zde jiná předložka obdobného smyslu.
149 N. „uvědomuj si“, „všimě si“, „rozpoznávej“, „uznávej“.
150 Tvar slovesa jako v Num. 23:27, pozn. 886.
151 N. „napravovat“, „správnými činit“, „urovnávat“, „narovnávat“, vl. „napřimovat“, viz 2 Par. 32:30, pozn. 1063. V kap. 9:15 a dále smysl jako tam v textu.
152 N. „se nestáváš moudrým“.
153 Viz Gen. 48:17; 49:10, pozn. 1307.
154 N. „uzdravením“.
155 Podle LXX a syrského překladu „tvému masu“ (tj. „tělu“, četli „libsarechá“ místo „le-šorechá“); tomuto znění dávají přednost i mnohé novější překlady. Hebrejské znění, jehož překlad podávám v textu, má ovšem v přeneseném smyslu v podstatě též význam.
156 N. „osvěžením“, „svěžestí“, vl. „šťávou“, „vlahou“, jako „nápoj“ v Žalmu 102:9.
157 N. „bude se dostávat zdraví... a svlažení“.
158 Viz Exod. 14:4, pozn. 458.
159 D. „z počátku“, smysl jako v textu.
160 N. „tvé lisy“ (Deut. 15:14; Jób 24:11), zde však spíše smysl jako v textu.
161 Viz Gen. 28:14, pozn. 734, zde v takovémto smyslu. Dále obdobně.
162 Viz Jób 5:17, pozn. 369.
163 N. „ošklivost proti“, „aniž se ti bude hnusit v“ (Num. 21:5).
164 N. „aniž budeš unaven (n. „znechucen“, jiné sloveso než shora¹⁶²) jeho napomínáním“.
165 Viz 2 Sam. 7:14, pozn. 356; předešlý výraz⁷² je odvozen od tohoto slovesa.
166 Viz Deut. 33:11, pozn. 1247.
167 Zde snad je na místě tento prostý překlad.
168 N. „najde“, dále obdobně.
169 N. „nabyl (n. „nabývá“) moudrosti“, ne však jako zdola¹⁷⁰. Dále obdobně.
170 Tj. „nabývá“, jinak snad „vynáší“, tj. „projevuje“, viz Žalm 140:9; 144:13, pozn. 2674.
171 D. „od“, dále obdobně.
172 N. „výnos“, jako ve v. 9; dále obdobně.
173 N. „vlastně (n. „nabytí“) jí“, v této souvislosti v podstatě v též smyslu jako předešlé „ziskání“. Kap. 8:19 obdobně.
174 N. „než užitek ze zlata“. Kap. 16:16 obdobně.
175 Viz Jób 28:18, pozn. 1275.
176 D. „všechna tvá přání“, viz 1 Král. 5:10, pozn. 301. V kap. 8:11 D. „všechna přání“.
177 Viz Est. 7:4, pozn. 252. Zde v kap. 26:4 smysl jako v textu tam.
178 Viz Žalm 91:16, pozn. 2116.
179 Viz Exod. 16:7, pozn. 556.
180 Viz Žalm 27:4, pozn. 772.
181 D. „pevně se za ni držícím“, v textu opis pro zřetelnost. Viz Exod. 4:4, „pevně se... držícím“ je tvar téhož slovesa jako „chytit“ tam, i táž předložková vazba. Dále obdobně.
182 Viz Žalm 16:5, pozn. 408; nesouvisí s „držícím“ shora.
183 Viz Žalm 41:2, pozn. 1124.
184 Tvar slovesa jako v Exod. 15:17, pozn. 533.
185 D. „v“, jako ve v. 19²⁷³. Dále obdobně.
186 N. „byly protrženy“, jako v Gen. 7:11.
187 Viz Gen. 1:2, pozn. 5.
188 Viz Jób 36:28, pozn. 1605.
189 Viz Jób 36:28, pozn. 1606.
190 N. „neodbočuj“, jiný tvar dotčeného slovesa²⁹ s takovýmto smyslem.
191 Tj. „tyto skutečnosti“, n. snad „rozumnost a rozvaž“, o nichž je dále řeč.
192 Zde i „dobrou radu“.
193 Viz Deut. 33:12, pozn. 491.
194 N. „a tvá noha nebude“.
195 Viz Žalm 14:5, pozn. 372.
196 Viz Deut. 1:29, pozn. 53 a 62.
197 Viz Deut. 1:29, pozn. 84.
198 Viz Jób 30:14, pozn. 1335.
199 Viz Lev. 3:4, pozn. 84. V tomto smyslu překládá toto místo Vulgata („in latere tuo“) a nemnoho ze známých mi novějších překladů, téměř všechny ostatní však překládají „tvou oporou“ n. „tvou důvěrou“, tj. „předmětem tvé důvěry“, viz Jób 8:14, pozn. 165, pak však předložková vazba v původním textu vyžaduje chápání ve smyslu „v úloze n. postavení (předmětu) tvé důvěry“ n. snad „na tvou podporu“, „k tvé podpoře“, srov. Žalm 35:2, pozn. 939 a 940. Znění, jež uvádím v textu, jsem dal přednost proto, že podle mého soudu dává zmíněné předložkové vazbě jednodušší a přirozenější smysl než druhé uvedené znění. LXX překládají ve smyslu „na všech tvých cestách“ (epi pasón hodón sú), četli „bekol mesilothéchá“ místo „bekislé-chá“); i tohoto znění se některé novější překlady přidržují.
200 N. „bude“, dále obdobně.
201 Tvar slovesa jako u Jós. 7:15, pozn. 275.
202 Tj. před těmi, kdo je potřebují a komu jím posloužit je příkazem milosrdenství a kteří tudíž na ně podle Božích myšlenek mají právo.
203 Viz Exod. 20:16, pozn. 669.
204 Viz Jób 4:8, pozn. 167.
205 Zde ve smyslu „bez obav“, „bezstarostně“, viz Soud. 18:7, pozn. 500.
206 D. „muže násilí“²⁴².
207 Viz Gen. 30:1, pozn. 767.
208 Viz Num. 16:5, pozn. 630.

- 209** D. „ve všech jeho cestách“, smysl jako v textu. Dále obdobně.
- 210** Viz Gen. 43:32; 46:34, pozn. 1273.
- 211** Viz Gen. 49:6, pozn. 1326; Jóba 29:4, pozn. 718.
- 212** Viz Exod. 15:13, pozn. 517; 2 Sam. 15:25, pozn. 343.
- 213** Viz Gen. 9:11, pozn. 291.
- 214** D. „posmívá-li se on...“, dává zato“. Někteří překládají ve smyslu „zajistě se on posmívá...“, dává však“.
- 215** Viz Žalm 9:12, pozn. 246, i pokud jde o psaný a čtený text.
- 216** Viz Num. 18:20, pozn. 723.
- 217** Viz Exod. 29:27, pozn. 1054, zde ve smyslu „odnášejí sí jako sobě určený podíl“, obdobně jako kněží svůj podíl z oběti. Jiné sloveso než zde ve v. 13¹⁷⁰.
- 218** Viz Gen. 3:16, pozn. 656.
- 219** N. snad „když jsem, syn svého otce²⁸⁴, býval útlý“, přízvukná znaménka v hebrejském textu však spíše svědčí pro chápání ve smyslu jako v textu.
- 220** Podle LXX „milovaný“ (četli snad „jádíd“ místo „já-chíd“).
- 221** Viz i Žalm 119:51, pozn. 436.
- 222** N. „hlavní věc“, D. „pochaťek“.
- 223** Viz Gen. 34:23, pozn. 928; souvisí s „nabud“ shora a zdola.
- 224** Sloveso jako u Jóba 19:12, pozn. 900, zde ve zvláštním tvaru vyskytující se v SZ jen zde se smyslem jako v textu.
- 225** Viz 2 Sam. 12:30, pozn. 518.
- 226** Viz Deut. 26:19, pozn. 939.
- 227** N. „o cestě“, D. „v cestě“, tj. „ve věci cesty“, dále obdobně.
- 228** Viz Žalm 25:5, pozn. 715.
- 229** N. „povedu tě (n. „budu tě vodit“)⁷⁸ dráhami“.
- 230** N. „přímosti“, tj. „přímé dráhy“. Kap. 2:13 a dále obdobně.
- 231** Viz Jóba 18:7, pozn. 855.
- 232** Viz 1 Sam. 2:4, pozn. 79.
- 233** Viz Deut. 4:31, pozn. 259.
- 234** N. „nekráciš cestou“.
- 235** Vl. „zlých“, nesouvisí však se „zlovolných“ shora.
- 236** Viz Gen. 24:46, pozn. 634.
- 237** N. „odvrát se od ní“, sloveso jako „se... odvrátí“ v Num. 5:12 a dále, ač následující předložková vazba se zdá naznačovat smysl spíše jako v textu, viz však kap. 5:8²⁶⁶. Totéž sloveso, ale s jinou předložkovou vazbou, je v kap. 7:25.
- 238** N. „jdi dále“.
- 239** Viz Lev. 6:4, pozn. 180.
- 240** N. „k pádu“, „ke zhroutilí“, viz 2 Par. 25:8, pozn. 874.
- 241** Tak podle čteného textu, jenž dává lepší smysl než znění „nehroulí-li se“ (n. „neklesají-li“) textu psaného.
- 242** Viz Gen. 6:11, pozn. 206.
- 243** Množné číslo snad i ve smyslu „násilných činů“. Dále obdobně, i v jiných spojeních.
- 244** D. „jako světlo záře“.
- 245** D. „chodící a“, dále obdobně, srov. Gen. 8:3, pozn. 251; Jós. 6:9 a 13, pozn. 221.
- 246** Vl. „den bude upevněn“ (n. „zřízen“), smysl jako v textu („až do úplného rozednění n. do bílého dne“).
- 247** Viz Exod. 10:22, pozn. 345.
- 248** Jiný tvar dotčeného slovesa¹²⁹ než v kap. 3:21¹⁹⁰, ale v podstatě téhož smyslu.
- 249** D. „životem nacházejícím je“, v textu opis pro zřetelnost.
- 250** N. snad „lékem“, dále obdobně, jiný výraz než v kap. 3:8¹⁵⁴, ale příbuzný.
- 251** D. „nad všechn dozor“ (n. „všechnu stráž“), viz např. Gen. 40:3, pozn. 1063, a jinde, zde smysl jako v textu („předmět střežení n. ochrany“).
- 252** Vl. „východiska“ (Žalm 68:20 a j.), zde smysl jako v textu.
- 253** N. „přetvářku“, „lživost“.
- 254** N. „pokřivenost“, souvisí se slovesem v kap. 2:15 a dále¹²⁹.
- 255** Viz Jóba 3:9, pozn. 111.
- 256** N. „se usměřuji“, tj. „zaměřuji pohled“.
- 257** Viz Žalm 58:2, pozn. 1430; n. „urovnej“, viz Žalm 78:50, pozn. 1895, dále obdobně.
- 258** Viz Jóba 31:30, pozn. 1403.
- 259** Tj. „posledek toho, co se jí týče“, totiž „podlehnutí jejím svodům“ obdobně ve vv. 5n. „nohy („kroky“, „dráhy“) těch, kteří jsou jí svedeni“. Tak snad i v kap. 7:25–27.
- 260** D. „jako meč ústí“, tj. „s ústy“, srov. např. Gen. 34:26, pozn. 263.
- 261** Tj. „jako cíle své cesty“.
- 262** N. „aby nemohla...“, nebude“ (pak „její“ zdola třeba chápat doslovně).
- 263** D. „A nyní“.
- 264** Podle LXX a Vulgaty „můj synu, mi naslouchej, až se budeš“. Tohoto znění se přidržují i některé novější překlady. Kap. 7:24 obdobně.
- 265** N. „Udržuj daleko“.
- 266** Zde ve smyslu „z její blízkosti“. Srov. kap. 4:15²³⁷.
- 267** Viz Exod. 22:8, pozn. 743.
- 268** Viz Num. 27:20, pozn. 988; zde snad v takovém smyslu, n. „životní sílu“.
- 269** Viz Gen. 4:25, pozn. 173.
- 270** D. „a tvými námahami“ (kap. 10:22⁵¹⁰), smysl jako v textu. Dále obdobně.
- 271** Viz Gen. 41:30, pozn. 1106.
- 272** Zde i „konci“ („když to půjde ke konci s tvým masem a tvým tělem“).
- 273** Viz Num. 27:3, pozn. 979.
- 274** Viz Lev. 18:6, pozn. 564, zde ve smyslu nepřilíš se lišícím od předchozího „masa“ („tělesná podstaty“).
- 275** Viz Gen. 21:12 a dále, pozn. 769.
- 276** D. „Jako málo“, smysl jako v textu; tak i v jiném spojení v kap. 10:20.
- 277** Viz Exod. 12:6, pozn. 374.
- 278** Viz Exod. 12:3, pozn. 360.
- 279** Viz Gen. 37:20, pozn. 991.
- 280** Viz Exod. 15:8, pozn. 509.
- 281** Viz Gen. 15:5, pozn. 302.
- 282** Viz Žalm 1:3, pozn. 12.

- 283** N. „mají³⁸ se tvá... rozlévat... prostranství? (18)Nechť“.
- 284** Viz Num. 2:3, pozn. 65.
- 285** Vl. „patřící tobě samotnému⁴⁷²“.
- 286** D. „nejsou“.
- 287** Jako „zřídlo“ v Žalmu 36:9; 68:26, ne zde ve v. 16.
- 288** D. „laně lásky⁵⁸ a kamzice půvabu³⁰⁴“.
- 289** Zde snad i „poblouzen“, „bloudit“, jako ve v. 23 a dále, kde je v takovémto smyslu použití těžší slovesa.
- 290** Jako „záhadří“ v Exod. 4:6nn.
- 291** Viz Gen. 9:5, pozn. 285.
- 292** Zde jednoznačně v tomto smyslu.
- 293** Viz Gen. 4:13, pozn. 146.
- 294** Vl. „v nebytí“.
- 295** Vlastnost „pošetilců“ v kap. 1:7²⁵.
- 296** Viz Gen. 40:11, pozn. 1070.
- 297** Viz Jóna 17:3, pozn. 822.
- 298** Viz Deut. 7:25, pozn. 372.
- 299** Vl. „zapletl ses“ („zapletl a tak zůstáváš“), dále obdobně.
- 300** Vl. „jsi přišel“.
- 301** Vl. „šlápní sám na sebe“, „dej na sebe šlapat“.
- 302** Vl. „oboř se“, „dotřeješ“, tj. „úspěšnými prosbami“.
- 303** Viz Lev. 14:4nn., pozn. 461.
- 304** Viz Gen. 33:9, pozn. 892.
- 305** Viz Jós. 10:24, pozn. 418.
- 306** Viz Gen. 1:18, pozn. 112.
- 307** Viz Gen. 31:54, pozn. 851.
- 308** Množné číslo snad ve smyslu „libého n. sladkého spánku“. Tento smysl jsem se pokusil vyjádřit předponou „po-“ („trochu si pospat“); obdobně „podřímání“ zdola.
- 309** N. „pobuda“, vl. „chodící“, „obcházející“, smysl jako v textu n. zde shora.
- 310** D. „muž štítu¹¹³⁴“, tj. „se štítem“.
- 311** D. „ničemnosti“, viz 2 Sam. 23:6, pozn. 943.
- 312** D. „hanebnosti“, „špatnosti“³²¹.
- 313** N. „šoupá“, sloveso jako u Jóna 8:2, pozn. 391, takže zde je snad smysl „hrabáním n. šoupáním nohou něco naznačuje“, „významně hrabe n. šoupá nohou“.
- 314** N. „dává znamení“, vl. „poučuje“, smysl obdobný jako shora³¹³.
- 315** Viz Gen. 3:23, pozn. 120; týká se jen takto označených míst.
- 316** Podle čteného textu „ošklivost“.
- 317** D. „jazyk lži“, dále obdobně; případné další číslice při takto označených výrazech se týkají podstatných jmen, místo nichž jsou v překladu dotčená jména přídavná.
- 318** Viz Est. 8:3, pozn. 262; dále ne vždy v záporném smyslu.
- 319** Viz Žalm 5:5 a dále, pozn. 103; stran kap. 12:21 a 22:8 viz Žalm 55:3, pozn. 1364.
- 320** D. „spěhající (tj. snad „ihned ochotné“) běžet“.
- 321** N. „za zlem“, tj. „ke spáchání zla“.
- 322** N. snad „chrlí“, ne však jako v kap. 15:2 a dále⁷⁵; viz Žalm 10:5, pozn. 344.
- 323** Viz Soud. 16:10, pozn. 773, jiný výraz než „lži³⁷⁷“ zde shora a ve v. 17.
- 324** N. snad „měj je ustavičně přivázány na svém srdci“.
- 325** Tj. „nauka tvé matky“.
- 326** Sloveso jako „zavedl“ v Gen. 24:27, „povedeš“ v Exod. 15:13.
- 327** Viz Žalm 77:6, pozn. 1386.
- 328** Zde překlad zvolen vzhledem k vazbě slovesa s prostým 4. pádem.
- 329** Viz Jós. 2:1, pozn. 54.
- 330** Viz Exod. 29:23, pozn. 1047, zde snad v takovémto smyslu (tj. „pro nevěstku může přijít o vše, i o poslední krajíc chleba“). LXX a Vulgata překládají „mzda nevěstky je tolik jako (tak LXX, Vulg. „sotva“) jeden chléb“; podobně i některé novější překlady.
- 331** Tj. „provaná za jiného muže“, „cizoložnice“.
- 332** Viz Žalm 52:5, pozn. 1348.
- 333** Viz Exod. 29:14, pozn. 1036.
- 334** Jako „uhlíky“ v Žalmu 18:8.
- 335** Viz Lev. 5:2, pozn. 137.
- 336** Vl. „Nepohrdají“, opis v textu vzhledem k předložkové vazbě v textu původním.
- 337** D. „naplnění“.
- 338** Viz Exod. 21:34, pozn. 729.
- 339** Vl. „mající nedostatek“, přídavné jméno odvozené od slovesa např. v Deut. 2:7.
- 340** D. „srdce“, srov. Gen. 31:20, pozn. 821.
- 341** Viz Gen. 1:7, pozn. 12.
- 342** N. „páše to ten²⁹, jenž“.
- 343** Tvar slovesa jako v Gen. 6:17 a dále, pozn. 205.
- 344** V hebrejštině jednotné číslo v hromadném smyslu.
- 345** N. „výprasku“, jinak viz Deut. 17:8, pozn. 659.
- 346** Viz Gen. 6:7, pozn. 199.
- 347** Viz Exod. 10:11, pozn. 332.
- 348** Viz Jóna 16:13, pozn. 795.
- 349** Viz Exod. 21:30, pozn. 724.
- 350** D. „nebude přijímat⁴⁷¹ tvář každého výkupného“, smysl jako v textu.
- 351** N. snad „aniž bude spokojen“ (n. „bude chtít přivolit“, viz kap. 1:10 a dále).
- 352** Vl. „množit“. Srov. Gen. 34:12, pozn. 918.
- 353** D. „dar“, „úplatek“, zde snad smysl jako v textu.
- 354** Viz Gen. 1:5, pozn. 8.
- 355** N. „a na soudnost můžeš zavolat: Přibuzná!“
- 356** Viz Soud. 5:28, pozn. 361.
- 357** Viz Soud. 5:28, pozn. 359.
- 358** Jiný výraz než např. ve v. 12 a jinde; vyskytuje se v SZ ještě jen u Kaz. 12:4n. a v Pis. 3:2.
- 359** D. „v zřítelnicí“, smysl jako v textu, n. „v hloubce“, nesouvisí však s „hluboké“ níže.
- 360** Viz Žalm 73:6, pozn. 1728.
- 361** Trpné přičestí dotčeného slovesa¹¹⁶.
- 362** N. „hlučná“, „bouřlivá“, také „vášnivá“, „nepokojná“, viz Žalm 39:6 a dále, pozn. 1085; zde tvar tohoto slovesa, vyskytujícího se i v kap. 1:21.
- 363** Viz Žalm 66:7 a dále, pozn. 1557.
- 364** N. „jednou“, vl. „krok“, smysl jako v textu n. zde shora.
- 365** D. „drzou učinila svou tvář“; kap. 21:29 obdobně.
- 366** Tj. „spočívala na mně povinnost obětovat“.

- 367** Viz Lev. 3:1, pozn. 83.
- 368** Viz i Žalm 22:25, pozn. 668.
- 369** N. „poduškami“, „koberci“, kap. 31:22 obdobně.
- 370** N. „milostným laskáním“ (n. „mazlením“).
- 371** S členem („můj muž“, „manžel“).
- 372** D. „ve svém domě“ (v. 19), „v svůj dům“ (v. 20).
- 373** Předložka jako v Gen. 2:8 a dále, pozn. 329.
- 374** Viz Gen. 17:12, pozn. 453.
- 375** N. snad „přesilou“, „převahou“, vl. „množstvím“, „hojností“.
- 376** Zde je tohoto výrazu použito v ironickém smyslu.
- 377** Viz Deut. 13:13 a dále, pozn. 1078.
- 378** Tj. „úlisností“, „lichotností“, tak i v kap. 6:24 a obdobně i příbuzné výrazy v kap. 2:16 a dále.
- 379** Viz Lev. 4:10, pozn. 109.
- 380** Viz Gen. 43:16, pozn. 1193, zde (nikoli v kap. 9:2) v takovémto smyslu.
- 381** Viz Gen. 9:4, pozn. 283.
- 382** N. „bloudit“, ne však jako v kap. 5:23²⁸⁹. Dále obdobně.
- 383** Jako v Gen. 34:27; viz Deut. 21:1, pozn. 746.
- 384** Viz Žalm 35:18, pozn. 969.
- 385** Viz 1 Par. 28:11, pozn. 862.
- 386** N. „Zda tomu není tak, že moudrost volá a obezřetnost... hlas?“
- 387** Viz i Gen. 8:5, pozn. 255.
- 388** N. „na křižovatce (vl. „uvnitř“, D. „v domě“ [Exod. 28:26, pozn. 1000]) pěšin“. Podle LXX a Vulgaty „vprostřed (čteli „betóch“ místo „béth“) pěšin“; tak i některé novější překlady.
- 389** Viz kap. 1:20⁵⁹, zde v takovémto smyslu.
- 390** D. „ruce“, srov. Gen. 34:21, pozn. 927.
- 391** Viz Gen. 29:2, pozn. 263.
- 392** Viz Jób 29:7, pozn. 1294.
- 393** N. snad „lidé“¹²⁴⁴, jiný výraz než na konci verše³⁹⁵.
- 394** N. „k dětem“, předložka jako „na“ shora.
- 395** N. „lidí“⁴⁴⁶, dále obdobně.
- 396** Stran „mužů“³⁹³ a „člověka“³⁹⁵ viz i Žalm 49:2, pozn. 1256.
- 397** N. „rozumem“, „srdce“ n. „rozum“.
- 398** Viz 1 Sam. 9:16, pozn. 399, zde (nikoli dále) v tomto smyslu („vznešené věci“).
- 399** Tj. „to, co z mých rtů seje“.
- 400** Viz Jós. 1:8, pozn. 30.
- 401** N. „úskočného“, viz Jób 5:13, pozn. 232, nesouvisí se „zvrácenosti“¹²⁵ ani s „pokrouceného“¹²⁸ zdola.
- 402** N. „zřejmé“, „očividné“, „nasnadě“, viz 2 Sam. 15:3, pozn. 613, zde v takovémto smyslu; příbuzný výraz je „rovně“ zde v kap. 4:25.
- 403** Zde snad i v podobném smyslu jako „srozumitelné“⁴⁰² shora („přímocharé“, „prostě“).
- 404** N. „nabývají“, D. „správné nabytím“ (n. „nabývají-cím“), v textu opis pro zřetelnost.
- 405** Vl. „vyvolené“, „vybrané“, zde a obdobně ve v. 19 a dále je, mám za to, smysl spíše jako v textu⁴⁰⁶.
- 406** V podstatě v tomto smyslu překládá toto místo Vulgata a několik málo z novějších známých mi překladů, většina jich však, v podstatě v souhlase s LXX,
- dává přednost smyslu „poznání je nad vybrané zlato“. Mám za to, že znění, jehož jsem se přidržel v textu, lépe zapadá do textové souvislosti než druhá shora uvedená obměna překladu. V. 19 obdobně, tam však i Vulgata překládá „vybrané stříbro“ a i z novějších překládů je více dávajících přednost tomuto znění, jež je tam ovšem vzhledem k předchozímu „lepší“ spíše odůvodněno než zde.
- 407** Toto je doslovný překlad a v tomto smyslu přeložili toto místo LXX i Vulgata a nemnoho z novějších známých mi překladů; většina ostatních nahrazuje prostý 4. pád zde předložkovou vazbou a podává znění „bydlím s opatrností“.
- 408** N. „promyšlených (n. „důmyslných“) rozhodnutí“, množné číslo výrazu přeloženého „rozvaha“ v kap. 1:4 a dále, takže snad i „rozvahy“ v zesíleném smyslu („moudré rozvahy“). Týž výraz v množném čísle je v kap. 12:2, 14:17 a 24:8 v záporném smyslu; tak i u Jób 21:27, pozn. 1034, a v Žalmu 10:4 a 37:7, pozn. 263.
- 409** Výraz vyskytuje se v SZ jen zde; tak i jiné výrazy na dotčených místech.
- 410** Viz Jób 37:4, pozn. 1623, zde v takovémto záporném smyslu.
- 411** Tj. „ústa plná zvráceností“, „mluvících zvráceností“. Dále obdobně.
- 412** Viz Gen. 19:12, pozn. 503.
- 413** Snad ve smyslu „schopnost radit“; jiný výraz než ve v. 12⁴⁰⁸.
- 414** Viz Exod. 32:18, pozn. 1142.
- 415** Vl. „ustanovují“, viz Gen. 49:10, pozn. 1341, zde a obdobně dále sloveso, jehož tvarem je onen výraz.
- 416** Viz Gen. 12:15 a dále, pozn. 559.
- 417** Viz Est. 1:22, pozn. 10 a 87.
- 418** N. „velitelé vel“, „vládcové vládnou“.
- 419** Viz Num. 21:18, pozn. 811.
- 420** Viz Soud., nadpis a dále, pozn. 1; Žalm 2:10 a dále, pozn. 973.
- 421** N. „neměnný“, „hojný“, „hodnotný“, výraz nejasného významu, vyskytující se v SZ jen zde.
- 422** N. snad „dát bytnost“ (n. „podstatu“), D. „byti“, tj. „co skutečně jestuje“.
- 423** N. „chodím; (21)mluvícím mě je co dát za dědictví“.
- 424** Viz Deut. 28:12, pozn. 960.
- 425** N. „na počátku“.
- 426** N. „zavedena“, „ustanovena“, sloveso jako „nalit“ v Gen. 35:14, zde ve smyslu jako v textu ve tvaru trpného rodu, vyskytující se v SZ jen zde. Viz Žalm 2:6, pozn. 39.
- 427** Viz Gen. 6:4, pozn. 193.
- 428** Viz Žalm 90:2, pozn. 2083.
- 429** Viz Žalm 29:9, pozn. 818; 51:5, pozn. 1325.
- 430** Vl. „zatížených“, „obtěžkaných“, tvar trpného rodu slovesa v kap. 3:9 a dále¹⁵⁸, zde v takovémto smyslu.
- 431** Viz Jób 38:6, pozn. 1671.
- 432** Viz Gen. 13:10, pozn. 375.
- 433** Viz Jób 5:10, pozn. 224.
- 434** Množné číslo ve smyslu „částeček prachu“, n.
- 435** „prvopočátek hrud“. Jinak viz Gen. 2:7, pozn. 57.

- 436** Viz 2 Sam. 22:16, pozn. 875.
- 437** Viz Gen. 1:2, pozn. 4.
- 438** Viz Deut. 3:28, pozn. 210.
- 439** Vl. „při mohutnění“, viz Soud. 3:10, pozn. 177.
- 440** Viz Gen. 21:13, pozn. 384.
- 441** N. „jeho“, tj. „moře“ („moře se týkajícího“).
- 442** Viz Gen. 47:26, pozn. 1289.
- 443** Viz Jós 7:11 a dále, pozn. 681.
- 444** Viz Num. 3:16, pozn. 93.
- 445** N. „vedle něho“, „po jeho boku“.
- 446** Podle jiných „odchovancem“.
- 447** Viz Žalm 119:24, pozn. 2470.
- 448** Sloveso jako v Soud. 16:25, pozn. 796, zde jiný tvar se smyslem jako v textu, viz i 1 Sam. 18:7, pozn. 732. Dále obdobně.
- 449** Viz Žalm 2:12, pozn. 882.
- 450** Viz Jóba 21:32, pozn. 1043, zde ve smyslu „bedlivě n. dychtivě čekal“.
- 451** Viz Soud. 3:23, pozn. 208.
- 452** Viz Exod. 28:38, pozn. 1013.
- 453** N. „hřešící proti mně“, viz Lev. 4:1, pozn. 93.
- 454** Vl. „páše násilí na“. Viz Jóba 15:33, pozn. 767; 21:27, pozn. 1035.
- 455** N. „zbuodovala si“, dále obdobně.
- 456** Viz Deut. 8:9, pozn. 391.
- 457** Viz Žalm 102:9, pozn. 2193.
- 458** Sloveso jako v Exod. 27:21, pozn. 958.
- 459** Viz Gen. 24:61, pozn. 471.
- 460** D. „Mající neodstatek rozumu – řekne mu“, v. 16 obdobně, smysl jako v textu.
- 461** Viz Exod. 12:43nn., pozn. 425.
- 462** Výrazy zde přeložené „jezte“ (jako „stravovaných“ v Deut. 32:24, „se nekrmím“ v Žalmu 141:4, pozn. 2689) a „z mého jídla“ jsou navzájem příbuzné; tuto skutečnost jsem se pokusil zněním v textu podaným uchovat v překladu. Kap. 4:17 a dále obdobně.
- 463** V tomto smyslu překládají toto místo LXX a Vulgata i některé novější překlady; podle jiných „nechejte tak (n. „přestaňte“), prostodušší“, n. „opusťte prostoduché“ (n. „hloupé“).
- 464** Viz Gen. 42:2, pozn. 1147.
- 465** Viz Žalm 94:10, pozn. 52.
- 466** Viz 2 Sam. 7:14, pozn. 356; toto sloveso je na počátku v. 8 jinak přeloženo než zdola v též verši a ve v. 7, neboť se tam pojí se 4. pádem, proti 3. pádu na ostatních dvou zmíněných místech.
- 467** Tj. mravní („poskrvnu“, Jób 11:15, pozn. 562) n. tělesnou (Lev. 24:19, pozn. 789).
- 468** Tj. „iž se mu dostane“, n. snad „jeho“, tj. „od něho“.
- 469** Jiný výraz než v kap. 1:7; podle některých vl. „podstata“.
- 470** D. „Svatých“, tj. „Svatého“^{58b}.
- 471** Viz Gen. 4:7, pozn. 139.
- 472** Viz Gen. 2:18, pozn. 76.
- 473** Vlastnost „zpozdlého“^{73a}.
- 474** Viz Soud. 3:20, pozn. 200.
- 475** N. snad „naopak“, v protikladu k výzvě ve vv. 5n.; nikoli „opět“. Dále obdobně.
- 476** N. „tajných (n. „skrytých“) míst“, tj. „ve skrytu n. potají pojídaný“ (srov. „zakázané ovoce“), viz např. Deut. 13:6; 27:15, pozn. 946. Dále obdobně.
- 477** Viz Exod. 25:37, pozn. 895.
- 478** Viz Žalm 119:28, pozn. 2460.
- 479** Viz 1 Král. 7:51, pozn. 483.
- 480** Tj. „zlovolně („nepoctivě“) získané“.
- 481** Vl. snad „od“, tj. „z moci“ n. „z nebezpečí“.
- 482** Viz Jóba 6:2, pozn. 271, zde smysl jako v textu („zlou n. zvrácenu žádostivost“).
- 483** Viz Deut. 6:19, pozn. 332; 2 Král. 4:27, pozn. 207.
- 484** D. „Dlaní lenosti“.
- 485** Vl. „ostrých“, tj. „horlivých v práci“, zde a dále v takovémto smyslu.
- 486** Sloveso jako „obírat“ v Deut. 28:39; vyskytuje se ještě jen zde v kap. 6:8.
- 487** Viz Žalm 44:7, pozn. 147.
- 488** Tj. snad „ucpává n. zavírá násilí, jehož se oni dopouštějí“. V podobném smyslu podává toto místo Vulgata („ústa bezbožných příkrvají nepravost“) i některé novější překlady; LXX má znění „ústa bezbožných příkrvají (n. snad „příkrvají“, viz níže) nepěkný (n. „nevčasný“, „nevhodný“) nářek“, snad ve smyslu „nenáležitý projev nespokojenosti“. Lze však chápat i ve smyslu „ústa zlovolných příkrvají (pak snad ve smyslu „omlouvají“ n. „zatajují“^{64a}) násilí“, jemuž zase některé jiné novější překlady dávají přednost.
- 489** N. „trouchniví“.
- 490** D. „pošetilý svými rty“.
- 491** Vl. „zkřivující“, „pokrucující“, dále obdobně.
- 492** N. „být rozpoznán“.
- 493** Tj. snad „úlisně se tvářící“, kap. 6:13 obdobně. Dále ve smyslu jako v textu tam.
- 494** Viz Jóba 9:28, pozn. 484, zde snad v takovémto smyslu („rozpaky“, „nejistota“, „nepříjemné pocity“).
- 495** Zde proti v. 6 zní překlad Vulgaty „ústa bezbožných příkrvají nepravost“ a LXX „ústa bezbožných příkrvají (zde jednoznačně) zhouba“.
- 496** D. „příkrvají“, viz Exod. 33:22, pozn. 1254, kde je v obdobné souvislosti použito jiného slovesa podobného smyslu.
- 497** Viz Gen. 31:36, pozn. 836; zde v kap. 28:2 smysl snad jako tam v textu.
- 498** Jako „žezlo“ v Gen. 49:10.
- 499** Viz Žalm 89:40, pozn. 2066.
- 500** Viz Num. 21:28, pozn. 820.
- 501** Viz Exod. 23:3, pozn. 788.
- 502** Viz Žalm 17:4, pozn. 803, zde ve smyslu jako v textu („výsledek práce n. prací“).
- 503** Jako „karavany“ u Jóba 6:18n., srov. tamní pozn. 308, zde však jednotné číslo. Podobně jako v onom místě chápou mnozí i zde tento výraz ve smyslu „stezka“^{53a} apod. (LXX „spravedlivých cest života dbá kázeň“, Vulgata „cesta života dbajícímu kázně“, jiné překlady „stezkou života jde dbající kázně“ apod.), s několika málo jinými jsem se však přidržel znění, jež podávám v textu, resp. v následující poznámce^{50a}, a jež dává dobrý smysl bez doplňování slovy, jakých v textu původním není.

- 504** N. „K životu putuje dbající“.
- 505** Vl. „opouštějící“, zde však spíše smysl jako v textu.
- 506** Tj. „jiné svým příkladem“.
- 507** Viz 2 Sam. 18:16, pozn. 741; jiné sloveso než v kap. 1:15 a dále⁴⁷.
- 508** N. snad „a rozumný zadržuje své rty“.
- 509** Zde neurčitý způsob (dále jiné tvary) slovesa, od něhož je dotčený výraz³³⁹ odvozen.
- 510** Zde i v tomto smyslu. Viz Gen 3:16, pozn. 110 (jako „trápení“ tam).
- 511** N. snad „aniž se musí⁴⁷⁷ přidávat námahy“.
- 512** N. „zábavou“, „žertem“.
- 513** Viz Lev. 18:17, pozn. 568.
- 514** N., poněkud volněji, ale snad výstižněji, „Čeho se zlovolný bojí, právě to“.
- 515** N. „dochází“, „mu přichází“, dále obdobně.
- 516** Viz Gen. 3:6, pozn. 95.
- 517** D. „a tužbu spravedlivých dává⁵⁸¹“.
- 518** N. „se přezene“, D. „Jako přejíti“ (n. „přehnutí“).
- 519** N. snad „má základ“.
- 520** Vl. „trvalý(m)“, „věčný(m)“, D. „věčnosti“.
- 521** Zde bez předložky, viz Gen. 9:12, pozn. 293.
- 522** D. „posilajícím ho“, v textu opis pro zřetelnost.
- 523** Viz Jóna 41:9, pozn. 1839; nesouvisí s „naděje“ zdola.
- 524** Viz 2 Sam. 22:33, pozn. 897.
- 525** Podle starých překladů „bezužhonnému⁶³⁴“, tak i některé překlady novější.
- 526** Viz Gen. 3:22, pozn. 119.
- 527** Viz Žalm 10:6 a dále, pozn. 390.
- 528** Viz Žalm 16:3, pozn. 393.
- 529** Viz Žalm 92:14, pozn. 2128.
- 530** Viz Lev. 19:36, pozn. 657.
- 531** Viz Žalm 17:1, pozn. 424.
- 532** D. „kámen“.
- 533** Viz Deut. 25:15, pozn. 917.
- 534** Viz Deut. 17:12, pozn. 664.
- 535** Viz Jóna 2:3, pozn. 4, jiný (ač příbuzný) výraz než „bezužhonnost“ zde v kap. 2:7 a dále¹¹⁵.
- 536** Viz Jóna 6:15, pozn. 302; Žalm 25:3, pozn. 714.
- 537** Viz Soud. 5:27, pozn. 358.
- 538** N., podle čteného textu, „ničící“ (tak ovšem lze chápat i tvar v psaném textu⁷⁸), „bude ničít“.
- 539** N. „klamnost“, „zrádnost“, „neupřímnost“, výraz vyskytující se v SZ jen zde a v kap. 15:4.
- 540** D. „Počestnost upřímných je vodí, ale převrácenost věrolomných je zase znič“ (v. 3), „spravedlnost upřímných je vyprošťuje, ale žádostivostí zlovolných jsou polapováni“ (v. 6), opisy v textu pro zřetelnost. Dále obdobně.
- 541** Vl. „sil“ (Jób 18:7, viz i Gen. 49:3, pozn. 1317), hebr. „ónim“, výraz v této souvislosti ne zcela jasného významu. Mnozí jej odvozují od „áven³¹⁹“ a překládají „zlosynů“, „bezbožných“ (tak LXX „asebón“), „ničemů“ apod. Vulgata překládá „sollicitorum“ („nepokojných“ n. „znepokojujících“, „vzbouřených“).
- 542** N. „bude vytržen“, „vejde“.
- 543** Viz 2 Sam. 22:20, pozn. 881.
- 544** Viz Gen. 35:3, pozn. 942.
- 545** Tj. „do tísne“.
- 546** Viz Jóna 8:13, pozn. 419.
- 547** Viz Jóna 20:21, pozn. 975.
- 548** Viz např. Soud. 6:25, pozn. 417.
- 549** Viz Lev. 19:16, pozn. 613.
- 550** Viz Gen. 4:220, pozn. 1157; Jóna 12:20, pozn. 616.
- 551** Viz 1 Sam. 2:1, pozn. 70.
- 552** Viz 1 Sam. 11:9, pozn. 471.
- 553** D. „Zlem“.
- 554** N. „závazky“, vl. „zaručující (n. „zavazující“) se“, D. „udeřující“, tj. „dlaní²⁹⁷“, smysl jako v textu n. zde shora.
- 555** Přičestí dotčeného slovesa¹⁴⁷, smysl jako v textu; souvisí s „bezpečně“ v kap. 1:33 a dále⁹⁹ i s „bezpečí“ v kap. 3:23 a dále⁹³. Dále obdobně, i při jiných slovesných tvarech.
- 556** Zde i „dosahuje cti“, dále obdobně.
- 557** Viz Jóna 6:23, pozn. 325.
- 558** Viz 1 Sam. 24:17, pozn. 899, zde smysl jako v textu.
- 559** N. „v neštěstí uvádí“, „zarmucuje“, dále obdobně.
- 560** N. „vydělává“ (pak ani druhého „za“ níže netřeba), nesouvisí však s „výdělek“ zdola.
- 561** N. „lživý“.
- 562** Vl. „jako následující“, v textu opis v zájmu zřetelnosti.
- 563** Viz Žalm 34:14, pozn. 931.
- 564** Tj. jak by se asi dnes řeklo, „ruku na to, že“. Jiní chápu ve smyslu „byť připojil ruku k ruce“ n. „byla ruka v ruce“, tj. „byť vyhledával pomoc jiných“.
- 565** Viz Žalm 22:5, pozn. 637.
- 566** Viz Gen. 24:22, pozn. 621.
- 567** Vl. „odstupující¹⁵³ od“, tj. snad „vzdálená“, „daleká“.
- 568** Viz Jóna 12:20, pozn. 618, zde snad i „vkusu“, „schopnosti hodnocení“.
- 569** Tj. „jestuje“, „existuje“.
- 570** Viz Jóna 33:23, pozn. 1486. Dále obdobně.
- 571** D. „požehnutí“, tj. „požehnutí přinášející“.
- 572** D. „bude tučnět“, smysl jako v textu, dále obdobně.
- 573** Viz Gen. 25:23, pozn. 661.
- 574** Viz Gen. 41:56, pozn. 1144.
- 575** N. „hledá“, ale nesouvisí s „hledající“ shora ani se „shánějící“ níže. Dále obdobně.
- 576** Viz Deut. 4:29, pozn. 255; 12:30, pozn. 514.
- 577** Viz i Žalm 31:23, pozn. 668.
- 578** Viz Žalm 49:10, pozn. 1273.
- 579** N. „Milující poznání miluje poučování, ale hlupák napominání nenávidí“.
- 580** Viz Jóna 9:20, pozn. 469.
- 581** Tj. „Hospodin“, n. snad „člověk úkladný se odsuzuje⁴⁷⁷“. Kap. 10:24⁵⁷ a dále obdobně.
- 582** Viz Růth 3:11, pozn. 136.
- 583** N. „červotoč“, viz Jóna 13:28, pozn. 669; souvisí se slovesem zde v kap. 10:7⁴⁸⁹.
- 584** Zde i ve smyslu „úskoky n. pletichy zlovolných jsou“.
- 585** Tj. ty, na něž se čhá.
- 586** Viz Gen. 19:21, pozn. 515.
- 587** N. „zůstává stát“.
- 588** Sloveso jako v 1 Par. 16:4 a dále, pozn. 544.

- 589** Zde ve smyslu „uznáván“, „má dobrou pověst“.
- 590** Viz Gen. 47:12, pozn. 1278.
- 591** Zde v tomto prostém smyslu.
- 592** Viz 1 Sam. 18:23, pozn. 751.
- 593** N. „zveličující“, „vychvalující“, „vychloubačný“, zde zvláštní zvrtný tvar dotčeného slovesa¹⁵⁸, vyskytující se v SZ jen zde a u Nach. 3:15.
- 594** N. „dbá (n. „stará se“) o“, viz Gen. 39:6, pozn. 1043.
- 595** Viz Gen. 1:24, pozn. 38.
- 596** Viz Gen. 43:30, pozn. 1190 (zde ovšem ne „slitování“, leč snad v ironickém smyslu).
- 597** Viz Gen. 2:5, pozn. 749.
- 598** Viz Gen. 1:25, pozn. 39.
- 599** Viz Soud. 9:4, pozn. 532.
- 600** Zde i „ženoucí se za nicotnostmi“.
- 601** Vl. „sít“, jako u Jóbá 19:6, zde snad je smysl jako v textu („co se do sítě chytí“).
- 602** Viz Exod. 23:33, pozn. 833.
- 603** Mnohé ze známých mi překladů chápou toto místo ve smyslu „léčka pro zlého“, s několika jinými jsem se však raději přidržel smyslu, ježž podávám v textu, neboť překlad ve smyslu shora zmíněném předpokládá, že podstatné jméno „léčka“ (hebr. „mókés“) je ve vázaném stavu (viz Žalm 16:2, pozn. 394), a ač vázaný stav jednotného čísla zmíněného výrazu není nikde doložen, domnívám se, že by se, jak tomu zpravidla (ne ovšem vždy) bývá, jeho tvar lišil od tvaru absolutního stavu, jaký je zde. LXX místo „mókés“ četli „nókaš“, „zapléta se n. v léčku upadá“ (viz zde kap. 6:2²⁹⁸) a přeložili „do léček upadá hříšník“ („empitei eis pagidas hamartolos“), podobně poněkud volněji Vulgata („ruina proximat malo“, „zlému se blíží zkáza“). Znění podle LXX dává přednost většina známých mi překladů novějších.
- 604** Viz Soud. 9:16, pozn. 574.
- 605** N. „dopálenost“, „mrzutost“, „špatná nálada“, „nevole“, viz Deut. 32:19, pozn. 247.
- 606** Viz Jóbá 5:12, pozn. 227, zde však v kladném smyslu („rozumný“, „věducí si rady v každém postavení“).
- 607** N. „věrnost“, viz Exod. 17:12, pozn. 598; výraz příbuzný onomu v kap. 3:3¹⁴¹, ne však týž.
- 608** Viz Gen. 3:11, pozn. 103.
- 609** Viz Lev. 5:4, pozn. 144.
- 610** Viz Exod. 15:18, pozn. 534.
- 611** Viz Žalm 22:26, pozn. 670.
- 612** D. „než budu moci zmžknout“.
- 613** Sloveso jako v Exod. 21:13, pozn. 700.
- 614** Vl. „přikrývá“, jako např. v kap. 10:6 a j.; v. 16 a dále obdobně, v kap. 11:13 překlad zvolen vzhledem k tomu, že toto sloveso nesouvisí s „tajností“ shora.
- 615** Vl. „volá“, snad „vyvolává“, ale vzhledem k nejednoznačnosti tohoto slovesa zvolen překlad jako v textu.
- 616** N., podle některých, „lenivá“, tj. „ruka“.
- 617** Srov. Gen. 49:15.
- 618** Viz Jós. 22:24, pozn. 657.
- 619** N. „shýbání“, „ohýbání“, tj. „pokořování“, D. „skláni“ (atd.), opis v textu v zájmu zřetelnosti.
- 620** Nikoli jako „blízní²⁰³“, srov. např. Žalm 35:14, pozn. 331, nýbrž příbuzný výraz jako v Gen. 26:26; Soud. 14:11, pozn. 713 a j.
- 621** N. „usměrňuje“, „na pravou cestu uvádí“ (n. „mu poukazuje“), hebr. „játér“, srov. poukaz na znění Vulgaty v 2 Sam. 22:33, pozn. 899, zde smysl jako v textu, n. „ježto dotčené sloveso značí „prozkoumávat“, „pátrat“ (Num. 13:2 a dále), „svého přítele prozkoumává“, tj. „pečlivě n. opatrně si vybírá“, n. „necht prozkoumává“ v témž smyslu (pak by se snad „ale“ zdola mohlo chápat ve smyslu „neboť“) a ostatek verše čist „cesta zlovolného by je (tj. pak „přítele spravedlivého“ n. „spravedlivého a jeho přítele“) zaváděla n. mohla zavádět⁶²²“. Jiní tčou toto místo ve smyslu „je dokonalejší n. lépe na tom než jeho přítel (pak chápou „přítele“ jako „blízní²⁰⁵“ s předložkou); ježto pak slovo zde přeložené „přítel“ zní téměř stejně jako výraz značící „pastvu“ (např. Žalm 95:7), spatřují zde někteří smysl „spravedlivý prozkoumává n. pečlivě vyhledává svou pastvu n. pastvinu“. Podle LXX „spravedlivý, jsa rozumný (n. „obezřelý“), je sám sobě přítelem“, podle Vulgaty „kdo pro přítele nedbá škody (n. „ztráty“), je spravedlivý“.
- 622** N. „mate“, „uvádí na scesti“, „nechává bloudit³⁸²“.
- 623** Viz Gen. 25:28, pozn. 667.
- 624** N. „svůj úlovek“ (Gen 27:3, pozn. 667), n. „svou stravu (n. „potraviny [Jós. 9:5, pozn. 356; Nech. 13:15; Žalm 132:15] nepeče“), sloveso nezcela jasného významu, vyskytující se v SZ jen zde.
- 625** Tj. „je výsledkem n. dbá otcovy kázně“.
- 626** Viz 2 Sam. 22:16, pozn. 876.
- 627** Tj. „bude „jíst“, totiž „zakoušet“.
- 628** Tj. „prudce n. široce otvírající svá ústa“, „neumějíci mlčet“.
- 629** Zde snad v dané souvislosti vhodný překlad.
- 630** Vl. „Roztouzívá se“, dále smysl jako tam v textu.
- 631** D. „a není“, tj. „toho, po čem touží“. Dále obdobně.
- 632** D. „duše jeho, lenocha“.
- 633** Vl. snad „vyvolává (n. „šifí“) zápac“, viz Gen. 34:30, pozn. 935.
- 634** Viz Jóbá 1:1, pozn. 4.
- 635** Tj. „zlovolné“, tak i podle 1 rukopisu a podle LXX.
- 636** Viz Jóbá 12:19, pozn. 615.
- 637** Jako v 1 Sam. 18:23; 2 Sam. 12:1, souvisí s „chudý“ ve v. 8, „bída“ v kap. 6:11 a 24:34, „strádání“ ve v. 18 a v kap. 10:15, „strádá“ v kap. 10:4.
- 638** Tj. „nikdo mu nebude vyčítat n. ho podezřívát, že nespravedlivě nabyli jmění“, ve v. 1 snad i obdobně „neuslyšel“ ve smyslu, že nebyl za svého dětství od otce kárán, vyrostl bez otcovské kázně.
- 639** D. „se raduje“, smysl jako v textu.
- 640** Podle většiny známých mi překladů „Pýchou se působí jen“, ale poloha spojovací čárky v hebrejském textu vede, mám za to, k chápání ve smyslu jako v textu.
- 641** Tj. „nepoctivě získaný“, D. „2 (n. „od“) nicotnosti“, vl. „vánku“, „dechu⁹⁴⁰“, zde v takovémto smyslu, n., podle jiných, „rychle (n. „lehce“, „hravě“, „vánkem“, „jedním dechem“) získaný“.

- 642** Tj. „ten, kdo hromadí“, nikoli „hromadící se“, srov. Gen. 32:10, pozn. 859.
- 643** D. „na ruku“, tj. snad „prací“, n., podle jiných, „znenáhla“.
- 644** Zde je dotčeného slovesa⁹¹⁰ použito v takovémto smyslu; pod zdejším číslem poznámky jsou v kap. 6:1 a dále tvary jiného slovesa obdobného významu, smysl jako v textu na dotčených místech.
- 645** Vl. „stálá“, „nehybná“, „nepoddajná“, zde snad ve smyslu „neschůdná“, „obtěžná“.
- 646** Viz Jós. 7:15, pozn. 277.
- 647** Vl. „vědomost“, „poznáním“, smysl jako v textu, n. snad „podle své vědomosti“.
- 648** N. „rozprostírá“, „rozkládá“, zde (ne dále) i „vykládá“ (jako na prodej), „vystavuje“.
- 649** Viz Gen. 16:7, pozn. 439.
- 650** Zde poněkud jiný tvar, smysl jako v textu.
- 651** Viz Exod. 11:6, pozn. 355.
- 652** Sloveso „pochodit zle“ zní v hebrejštině podobně jako „za přátele mající“ shora, takže v původním textu zde snad je jakási slovní hříčka.
- 653** Viz Exod. 14:4, pozn. 457; 18:21, pozn. 627.
- 654** Tj. „nově zoraná n. obdělaná půda“.
- 655** Viz Gen. 19:15, pozn. 507.
- 656** N. „něco bývá smeteno“, D. „ale je (n. „bývá“)⁵⁶⁹ smetený“ (n. „smetené“).
- 657** N. „nepatřícnost“, „nenáležitost“, D. „v nepravu (atd.)^{10 273}“. Dále obdobně.
- 658** Zde i „trest“.
- 659** D. „do sytosti své duše“, dále obdobně, srov. Lev. 2:1, pozn. 45.
- 660** D. „Moudrosti žen“, smysl jako v textu („každá moudrá žena“).
- 661** N. snad „pošetilá jej svýma“.
- 662** Viz Deut. 7:13, pozn. 358.
- 663** Vl. „čistě“.
- 664** Souvisí s „nepravdy“ zde zdola a v kap. 6:19 a dále³²³.
- 665** Viz Gen. 13:8, pozn. 371; zde v kap. 29:27 D. „muž bezpráví“ (n. „křivdy“, viz Deut. 32:4, pozn. 1117).
- 666** Tj. „vede je ke klamu“, totiž že se zklamou, n., podle některých, aby jiné klamali.
- 667** Viz Lev. 5:6 a dále, pozn. 93.
- 668** Viz Ezr. 9:2, pozn. 334.
- 669** Viz Lev. 26:30, pozn. 916.
- 670** Tj. „člověku se správnou zdající“.
- 671** D. „od (n. „ze“) svých cest“, dále obdobně.
- 672** N., podle jiných, „v něm“, „při něm“.
- 673** N. „věnuje pozornost svým kročejím“, „uvažuje o svých kročejích“.
- 674** Viz Deut. 3:26, pozn. 204; ve v. 35 a dále smysl jako tam v textu.
- 675** Tj. „je lehkomyšlný“.
- 676** D. „krátký“.
- 677** Vl. „obstupují“, „obklíčí“, smysl jako v textu⁶⁷⁸, viz Žalm 142:7, pozn. 2704. S tímto slovesem souvisí slovo „koruna“ v Est. 1:11 a dále, pozn. 51, a snad proto zde mnozí nacházejí smysl.
- 678** „jsou korunováni (n. „věnceni“, tj. „ovijeni“) poznáním“, třebaže slovesný tvar, jehož je zde použito, je tvar činného rodu a nikde jinde nemá takovýtný význam; snad ještě nejspíše, jak někteří překládají, „korunují (n. „věncí“) se poznáním“.
- 679** N. „je i svému příteli předmětem nenávisť“.
- 680** Viz Gen. 33:11, pozn. 890.
- 681** Tj. „jaké je“.
- 682** Viz Gen. 1:2, pozn. 1.
- 683** N. „přednost“, „výhoda“, výraz vyskytující se v SZ ještě jen v kap. 21:5 a u Kaz. 3:19.
- 684** N. „nevýhodě“, „ztrátě“, kap. 6:11 a dále obdobně.
- 685** Tj. „naprosto bezpečná n. spolehlivá důvěra“; někteří chápou doslovné znění „důvěra síly“ ve smyslu „důvěra silného“.
- 686** N. zde (nikoli dříve dále) snad „předmět důvěry“, viz Jóba 8:14, pozn. 420, výraz odvozený od slovesa „důvěřovat“ v kap. 3:5 a dále¹⁴⁷. Jiný výraz než „útočiště“ zdola.
- 687** Viz Žalm 14:6, pozn. 376.
- 688** Viz Žalm 29:2, pozn. 209.
- 689** N. „vymizení“, viz Deut. 32:36, pozn. 1199. Dále obdobně.
- 690** Viz Exod. 34:6, pozn. 1188.
- 691** Viz Exod. 34:6, pozn. 1189.
- 692** Zde ve smyslu „klidné“, „prosté znepokojujících prncitů“. Kap. 15:4 obdobně⁷⁰⁸.
- 693** D. „životy těl“, vl. „mas“.
- 694** Jako „žárliivost“ v kap. 6:34.
- 695** Viz Lev. 6:2; 19:13, pozn. 177.
- 696** Viz Exod. 23:6, pozn. 797.
- 697** Viz Deut. 32:37, pozn. 1203.
- 698** Vl. „spravedlivý spoléhá“, smysl snad jako v textu.
- 699** Podle LXX a syrského překladu „spravedlivý spoléhá na svou bezúhonnost¹¹⁵“ (četli „bethummó“ místo „bemó-thó“). Tohoto znění se přidružují i některé novější překlady.
- 700** Viz Gen. 8:4, pozn. 178.
- 701** N. „vychází najevo“.
- 702** Hebr. „gój¹⁰⁶⁶“.
- 703** Vl. „jemná“, „měkká“, „mírná“, „něžná“, přídavné jméno jako „útlý“ v kap. 4:3.
- 704** N. „dráždivé“, „zraňující“, „rozčilující“, zde v takovémto smyslu.
- 705** N. „dobře (n. „správně“, „užitečně“) uplatňuje vědní“. Dále obdobně.
- 706** Viz Gen. 1:9, pozn. 13.
- 707** Viz Gen. 31:49, pozn. 846; 1 Sam. 14:16, pozn. 555.
- 708** N. „jemnost“, „něha“, nesouvisí však s výrazem ve v. 1703; zde ve smyslu „uklidňující n. upokojující schopnost n. moc“.
- 709** N. „zlomení“, viz např. Žalm 60:2, pozn. 1471, sloveso, jehož se týká tamní pozn. 305, je zde v kap. 6:15. Dále obdobně.
- 710** Sloveso odvozené od dotčeného výrazu⁶⁰⁶ (n. snad naopak), viz 1 Sam. 23:22, pozn. 873, zde ovšem rovněž v kladném smyslu, jako onen výraz⁶⁰⁶ v kap. 12:16 a dále. Také „bystrým se stává“ n. „bystrosti nabývá“ v téměř smyslu.

- 711** N. „zásob³⁴⁴“, výraz vyskytující se v této knize jen ještě v kap. 27:24 a jinde v SZ jen u Is. 33:6, Jer. 20:5 a Ezek. 22:25.
- 712** N. „rozkládá“, „je rozrušován (n. „postihován“) neštěstím“ (n. „pohromou“), trpné přičestí dotčeného slovesa⁵⁵⁹ vyskytující se v SZ jen zde a v Žalmu 39:2 („rozjitřena“). Někteří je zde chápou jako zpodstatnělé s významem „rozpad“, „rozrušení“.
- 713** N. „přísné“, „těžké“, „citelné“, D. „zlé“, dále obdobně, i v jiném smyslu.
- 714** N. „Opouštějícímu stezku je pokárání zlé (pak spíše ve smyslu „nemilé“, „nepříjemné“), ale“.
- 715** Tj. „před očima Hospodinovým“, „Jemu viditelný“.
- 716** Viz Žalm 88:11, pozn. 2031.
- 717** N. „lidí“, dále obdobně, viz Gen. 1:26, pozn. 41.
- 718** N. „rozveseluje“, srov. Soud. 16:25, pozn. 795, vl. „zlepšuje“, „dobře působí na“.
- 719** Tak podle čteného textu a starých překladů; podle psaného textu „tvář zpozdiclú se pase“.
- 720** Viz Žalm 10:2, pozn. 260.
- 721** Vl. „dobrý“, dále obdobně. Srov. v. 13⁷¹⁸.
- 722** Viz Soud. 14:10, pozn. 711.
- 723** N. snad „Raději“, dále obdobně.
- 724** Vl. „mnohý“, „hojný“, kap. 14:29 a dále obdobně.
- 725** N. „rozháranost“, viz Deut. 7:23, pozn. 141 a 966.
- 726** D. „zeleniny a tam lásku“.
- 727** Vl. „než hovězí dobytče od jeslí“.
- 728** Viz Jós. 11:23, pozn. 460; Jóba 34:29, pozn. 121.
- 729** Tj. „v dobrém stavu“, viz Žalm 68:4, pozn. 1573.
- 730** D. „napřimuje (n. „přímou udržuje“) chůzi“.
- 731** N. „ruší“, „kazí“.
- 732** D. „je maření (atd.⁷³¹) plánů“.
- 733** Zastupuje zde zájmeno ženského rodu, vzhledem k následujícímu slovesnému tvaru⁷³⁵, významem však odpovídající českému zájmenu rodu středního¹⁰⁷, jak je podáno v textu („to, čeho se předchozí slova týkají“, totiž „plány“, n. snad „důvěrná porada“, pak by se sem ovšem lépe hodilo znění „ta“).
- 734** Sloveso jako v Gen. 6:18; 23:17, pozn. 227.
- 735** Většina známých mi překladů podává, snad podle Vulgaty (překlad LXX má odchýlné znění, významem odlišné od hebrejského textu) a v zájmu zřetelnosti, toto místo ve volnějším znění „ale při množství rádců se uskutečňují“, jež však neodpovídá gramatickému tvaru slovesa, jehož je zde v původním textu použito, neboť je to tvar jednotného čísla (3. osoby ženského rodu, lze jej však chápat i jako tvar 2. osoby mužského rodu, takže v několika málo překladech nacházíme znění „ale při množství rádců může³⁸ obstat“ (tj. „mit úspěch v uskutečnění plánů“), jež se rovněž zamlouvá, dávající dobrý smysl).
- 736** D. „v²⁷³“.
- 737** D. „svůj“, dále obdobně.
- 738** D. „co“.
- 739** Viz Jóba 40:11, pozn. 1803.
- 740** Viz Gen. 23:17, pozn. 603.
- 741** Viz Gen. 35:14, pozn. 949; v kap. 8:2 a dále i jiné tvary, smysl jako v textu tam.
- 742** Tj. „mezničky... vztýčuje n. pevně zasazuje“.
- 743** Vl. „dary“, jako např. v Exod. 28:38, zde spíše ve smyslu jako v textu; jiný výraz než v kap. 6:35³⁵³. V kap. 25:14 poněkud jiný tvar téhož smyslu.
- 744** Vl. „o tom (n. „stran toho), co“, srov. Num. 18:9, pozn. 709. Dále obdobně.
- 745** N. „Jas“.
- 746** Viz Gen. 29:13, pozn. 746.
- 747** Vl. „nocuje“.
- 748** D. „uvnitř“.
- 749** Tj. „slovu předchází“, dále obdobně.
- 750** N. „návrhy“, „záměry“, výraz vyskytující se v SZ jen zde.
- 751** Viz Jós. 10:18, pozn. 410.
- 752** Viz Deut. 14:29, pozn. 599.
- 753** Tj. „Svěť své činy Hospodinu“, v textu doslovný překlad.
- 754** Viz Exod. 29:33, pozn. 1056.
- 755** N. „ujítí před zlem“, srov. kap. 13:14; 14:27.
- 756** Tvar slovesa, od něhož je dotčený výraz⁴⁵² odvozen, n. snad naopak. Viz Lev. 1:4, pozn. 11.
- 757** Vl. snad „V (n. „při“) zalíbení²⁷³ Hospodinově stran něčích cest“.
- 758** N. „udobruje“, „v pokoj uvádí“, jiný tvar dotčeného slovesa³³⁸ v takovémto smyslu. Viz Jós. 10:1 a 4, pozn. 385.
- 759** Viz Gen. 15:6, pozn. 420; Žalm 73:16, pozn. 1742; zde a dále smysl jako v textu na dotčených místech. V kap. 6:18 a dále výrazy od tohoto slovesa odvozené.
- 760** Viz Num. 23:23, pozn. 840 („výrok krále budí jakoby věštbou“, tj. „jako by Bůh jeho ústy mluvil“).
- 761** Viz Lev. 5:15, pozn. 160 (jen stran slovesa, zde nikoli „vyslovené“).
- 762** Tj. jistý druh vah, podle jiných „rychlováhy“ n. „jazýček vah“; výraz, od něhož je odvozeno sloveso v Žalmu 58:2, pozn. 1430, a vyskytující se v SZ jen zde a u Is. 40:12. Ještě jiní překladají prostě „váhy“ a následující výraz⁵³⁰ „misky vah“, zde i v kap. 11:1.
- 763** N. „patří Hospodinu“, do textové souvislosti se však snad lépe hodí znění v textu.
- 764** Zde ovšem možné číslo („kameny“).
- 765** Tj. „každý z nich“, n. ve smyslu „třeba milovat⁴⁷⁷“.
- 766** Tj. „popuzení“.
- 767** Tj. „v rozjasněné tváři králové“.
- 768** Viz Deut. 11:14, pozn. 468.
- 769** Zde proti kap. 8:10 a 19 je podle slovosledu v původním textu smysl jednoznačně takový, jak je podán v textu překladu, a podle něho překládají i LXX a Vulgata.
- 770** Viz Num. 20:19, pozn. 779; Soud. 5:20, pozn. 909, smysl jako v textu.
- 771** Výraz odvozený od dotčeného slovesa²³², vyskytující se v SZ jen zde.
- 772** Viz 2 Par. 32:26, pozn. 917.
- 773** Viz Nech. 8:13, pozn. 373, zde jiná předložka než tam i než v tamním v. 12, pozn. 371, v této souvislosti však obdobného významu.
- 774** N. „stupňuje“, „zdůrazňuje“, „zvyšuje účinnost“ (n. „přesvědčivost“), zde v takovémto smyslu.

- 775** Zde a v kap. 3:4 a dále podstatné jméno odvozené od dotčeného slovesa⁸.
- 776** Viz Soud. 5:26, pozn. 352; níže ve verši sloveso jako v Žalmu 127:1, pozn. 2564.
- 777** N. „dorážejí“, „tlačí“, „ho nabádají“ (n. „popohánějí“), znění podané v textu n. zde shora uchováva v překladu předložkovou vazbu, jaká je v textu původním.
- 778** Viz 1 Sam. 25:25, pozn. 929; 2 Sam. 23:6, pozn. 943.
- 779** Tj. jakoby „kopáním n. dolováním vyhledává“.
- 780** Viz Gen. 30:40, pozn. 309, zde smysl jako v textu.
- 781** N. „příbuzné“, viz Žalm 55:13, pozn. 1377. Zde v původním textu jednotné číslo, snad v hromadném smyslu, zahrnující obě spřátelené strany, n. snad ve smyslu „důvěrné přátelství“.
- 782** N. „vede ho cestou“.
- 783** Viz Gen. 2:1, pozn. 46.
- 784** Přechodník.
- 785** Viz Gen. 6:4, pozn. 192.
- 786** Viz Gen. 18:5, pozn. 469.
- 787** Tj. „masa atd. z obětní hostiny“.
- 788** Viz Num. 18:20, pozn. 724.
- 789** Vl. „dělit“, tj. „dělení se zúčastňovat“, smysl však spíše jako v textu („mít podíl“). Kap. 29:24 obdobně.
- 790** D. „lež“, zde smysl jako v textu.
- 791** Viz Gen. 4:23, pozn. 165.
- 792** Zde v takovémto smyslu, viz např. Žalm 5:9, pozn. 115.
- 793** Viz Gen. 34:7, pozn. 913; Deut. 32:6, pozn. 807.
- 794** Viz Žalm 33:1, pozn. 893.
- 795** Vl. „nadbytku“, smysl jako v textu, n. „vybraná („ve vysokém slohu“) řeč“.
- 796** Tj. „přízeň získávajícím n. zajišťujícím“, řekl bych však, že je zde na mysli i další význam dotčeného výrazu³⁰ („půvabu“, „krásy“), takže snad „drahokamem přízně“.
- 797** Tj. snad „těch, kdo jej mohou dát“, podle jiných „příjemců“.
- 798** Viz Exod. 7:23, pozn. 229.
- 799** Dotčené sloveso⁸ mívá i takovýto smysl. Viz Deut. 29:9, pozn. 1050; 1 Sam. 18:5 a dále, pozn. 756.
- 800** N. „Usilující o lásku přikrývá přestoupení“.
- 801** Tj. „vždy znova se o věci zmiňující n. na věc poukazující“, sloveso jako „opakovat“ v 1 Sam. 26:8 a j. Kap. 26:11 v poněkud jiném smyslu, předložka táž.
- 802** Vl. „Níže“, smysl jako v textu.
- 803** Tvar slovesa jako v Gen. 4:15, pozn. 152.
- 804** Jako „krutý“ v kap. 11:17; 12:10, zde smysl jako v textu. Viz Is. 13:9, pozn. 728.
- 805** D. „Vracející zlo“, viz Gen. 14:16, pozn. 406; Deut. 32:41, pozn. 671; Žalm 28:4, pozn. 509. Dále obdobně.
- 806** Tj. „protržením hráze“.
- 807** N. „přestaň“, „ustaň“.
- 808** Viz Exod. 22:9, pozn. 748.
- 809** Viz 1 Král. 10:28, pozn. 651.
- 810** N., podle jiných, „bratr se ukáže (n. „vyjde najevo“) v úzkosti“, „a v úzkosti se stane (n. „ukáže“, tj. „přítel“) bratrem“.
- 811** N. snad „lehkomyšlně“, D. „zárukou“, „zástavou“.
- 812** Tj. „vysoko umístující n. zakládající“. V kap. 18:12 smysl jako tam v textu.
- 813** Viz Exod. 23:6, pozn. 786.
- 814** Vl. „s tváří“, „při tváři“.
- 815** Tj. „lelkují“, „toulají se“.
- 816** D. „Vědomost“, „vědění“, smysl snad jako v textu.
- 817** Tj. „klidný“ („chladnokrevný“), podle čteného textu „důstojný“, „vznešený“⁴³.
- 818** N., podle jiných, „Podivín“, vl. „odlučující se“⁸⁰.
- 819** N. „propuká“, kap. 17:14 a 20:3 obdobně.
- 820** Sloveso, od něhož je dotčený výraz¹⁷⁶ odvozen.
- 821** Tj. snad „s někým, kdo je hanbou vyznačen n. poznamenan“.
- 822** Viz Gen. 26:19, pozn. 684.
- 823** Viz Deut. 1:17, pozn. 51.
- 824** Vl. „k ohýbání (n. „převracení“, „natahování“) práva proti“.
- 825** Vl. „vcházejí“, „vstupují“, zde smysl jako v textu.
- 826** D. „věci, lačné (n. „dychtivé“) polykané“, smysl jako v textu. Výraz se v SZ vyskytuje jen zde a v kap. 26:22.
- 827** Vl. „nejnitřnější“, nesouvisí však s „nitra“ zdola⁸²⁸.
- 828** Viz Jób 15:2, pozn. 711.
- 829** N. „nedbalý“, výraz odvozený od dotčeného slovesa²³³.
- 830** Viz Exod. 20:9, pozn. 668.
- 831** Tj. „k záchraně“, viz Žalm 9:9 a dále, pozn. 238, kde je výraz odvozený od tohoto slovesa. Netyká se v. 11, kde je smysl jako v textu.
- 832** Viz Žalm 73:7, pozn. 1731. V kap. 25:11 smysl jako tam v textu.
- 833** Viz Lev. 25:30, pozn. 821; nesouvisí s „hradištěm“ zde shora.
- 834** Viz 1 Sam. 17:30, pozn. 697.
- 835** Viz Žalm 4:2 a dále, pozn. 1181.
- 836** Jiný výraz než v kap. 6:35 a dále³⁵³, i než v kap. 15:27⁴³.
- 837** Viz Deut. 33:20, pozn. 1268.
- 838** Vl. „velikých“, jiný výraz než ve v. 18³⁸⁴.
- 839** D. „Je spravedlivý“.
- 840** Viz Žalm 18:43, pozn. 549.
- 841** Tj. „jenž ji jako první soudci předložil“.
- 842** Podle čteného textu „Ať přijde“.
- 843** Tj. „druhá strana“.
- 844** N. „ať ho“.
- 845** Sloveso jako v Gen. 2:3, pozn. 49.
- 846** Vl. „odlučuje (n. „rozlučuje“) mocné“, opis v textu umožňuje v překladu uchovat předložkovou vazbu, jaká je v textu původním.
- 847** N. „věrolomností postižený“, tj. „s nímž se zrádně n. věrolomně jednalo“, jen zde se v SZ vyskytující trpný tvar slovesa, od něhož je odvozen dotčený výraz⁴⁹⁷.
- 848** N. „pevně“, tj. „je těžší usmířit ho než dobyt silného n. pevného hradiště“.
- 849** Tj. „brány hradu n. pevnosti“, viz 1 Král. 16:18, pozn. 818, zde v takovémto smyslu.
- 850** D. „v ruce“.
- 851** Jako „úpění“ u Jób 41:3, pozn. 1831.

- 852** N. „tvrdě“, „krutě“, viz Gen. 49:7, pozn. 1320; vl. „drsnými“ (atd.), tj. „slovy“.
- 853** D. „Muž přítel“, smysl jako v textu; podle syrského překladu a některých rukopisů LXX „Jsou⁵⁶⁹ četli „jés“ místo „iš“ přítelé“; tak i některé novější překlady.
- 854** N., podle jiných „k potření sama sebe“, tvar slovesa jako „drtit“ v Žalmu 2:9; podle starých překladů „k přátelství (n. „společenskému styku“, místo „leहितréa“ četli „lehitraoth“, tvar jiného podobně znějícího slovesa, odvozeného od „přátelé“ shora); i tomuto znění dávají některé novější překlady přednost.
- 855** N. „oddaný“, výraz odvozený od slovesa v Gen. 2:24, pozn. 88.
- 856** D. „a on“.
- 857** Viz Gen. 40:6, pozn. 1066; 2 Par. 26:19, pozn. 921.
- 858** Viz Exod. 32:11, pozn. 1136.
- 859** D. „muži daru“⁸³⁶.
- 860** Vl. „slovy“, „výroky“, „řečmi“, smysl jako v textu (hebr. „amárím“, jednotné číslo „émer“, srov. Žalm 119:11, pozn. 2454).
- 861** Podle čteného textu „jemu“, pak podle některých, ve smyslu „následující (tj. „kdo následuje“) slova – *do-stane se mu jich*“.
- 862** N. „rozkoš“, „požitky“.
- 863** N. „odkládá“, vl. „prodlužuje“, sloveso, od něhož je dotčený výraz⁶⁹⁰ odvozen, n. snad naopak. Dále obdobně.
- 864** Zde ve smyslu „projev n. výbuch jeho hněvu“.
- 865** N. „nad“ („povznést se nad“).
- 866** Výraz odvozený od dotčeného slovesa⁸⁵⁷.
- 867** Výraz odvozený od slovesa „bys... bědoval“ (n. „stěnal“) v kap. 5:11, jenž je jen zde a v kap. 20:2. Tvar tohoto slovesa je i v kap. 28:15 ve smyslu jako tam v textu¹⁹⁹.
- 868** Viz Soud. 14:5, pozn. 705.
- 869** Viz Gen. 1:11, pozn. 18.
- 870** Vl. „ženoucí“, „pudící“, „tlačící“, tj. „jedna kapka jakoby žene (atd.) druhou“.
- 871** Tj. „zatékání n. prokapávání skrze střechu“.
- 872** N. „působí, aby padl“, tj. „na člověka“.
- 873** N. „Dbající příkazu dbá své duše“.
- 874** Vl. „pohrdající svými cestami“, „podceňující své cesty“, smysl však snad spíše jako v textu.
- 875** Tak podle čteného textu; psaný text, podporovaný Vulgátou a syrským překladem, má znění „musí být usmrcen“.
- 876** Viz Deut. 28:12, pozn. 961.
- 877** N. „když“, „jestliže“, „dokud“.
- 878** D. „Veliký (hebr. „gádól“, tak podle čteného textu; psaný text má na tomto místě výraz „gerol“, jenž se nikde jinde nevyskytuje a jehož význam někteří podle arabštiny udávají ve smyslu „drsný“, „trpký“, „prudký“; zdá se však, že jde o chybu opisovače, srov. Num. 2:14, pozn. 70) vztekem“.
- 879** Zde snad i „záměr“, „úmysl“, „rozhodnutí“, viz Ezr. 10:3 a 8, pozn. 391; Nech. 4:15, pozn. 182. Dále obdobně.
- 880** Viz i Gen. 49:26, pozn. 1375.
- 881** D. „muž nepravdy“^{323a}, netýká se míst bez tohoto označení.
- 882** D. „nasyčen“, smysl snad jako v textu.
- 883** Viz např. Exod. 34:7, pozn. 663.
- 884** D. „nejsa navštěvován“.
- 885** Někteří chápou ve smyslu „přestaneš-li (jen přestaň!) poslouchat kážeň, *povede to*“.
- 886** Zde ve smyslu „horlivě páchají“.
- 887** Viz Lev. 10:9, pozn. 308.
- 888** Podstatné jméno od dotčeného slovesa⁸⁴⁵ odvozené, ne jako v Exod. 16:23, pozn. 574.
- 889** Tj. „ve vádu“.
- 890** Vl. „pro podzim“⁶⁷³, tj. „protože je podzim“, podle jiných, „pro zimu“, tj. „chladno“.
- 891** Vl. „žádat“, „prosít“.
- 892** Zde v takovémto smyslu („opravdového“, tj. „vpravdě takového“).
- 893** Viz Žalm 9:4, pozn. 225; v kap. 22:10 a 29:7 smysl jako tam v textu.
- 894** Tj. „prozkoumává“, „třídí“, vl. „prosévá“ v takovémto smyslu, sloveso jako „rozševají“ v kap. 15:7 a j., podle jiných „rozhání“, „rozptyluje“, „odhání“, „odvívá“.
- 895** Viz Žalm 51:4, pozn. 1323. Zde v kap. 16:2 a dále odvozené přídavné jméno.
- 896** Sloveso jako „očist“ v Žalmu 51:2, odvozené přídavné jméno je „čistých“ v kap. 15:26 a obdobně dále.
- 897** Viz Exod. 16:36, pozn. 582.
- 898** D. „Kámen a kámen, éfa a éfa“, dále obdobně.
- 899** D. „Také“, „i“, zde smysl jako v textu.
- 900** Viz 1 Sam. 25:3, pozn. 910; podle některých „při svých hrách“.
- 901** Tvar (přesně týž jako v Gen. 42:7, pozn. 1149, zde ve smyslu jako v textu) slovesa, od něhož je dotčený výraz¹³¹ odvozen.
- 902** N. „snad“, „měj (n. „udržuj“) otevřené“ (Jób 14:3).
- 903** D. „odejda sí“ („po svých“).
- 904** Viz Žalm 10:3, pozn. 266.
- 905** Viz Gen. 24:53, pozn. 637.
- 906** Viz Exod. 35:22, pozn. 1221.
- 907** Tj. „Vezmi roucho toho, jenž“.
- 908** Viz Jób 6:22, pozn. 1894.
- 909** Podle čteného textu „pro cizozemku“.
- 910** Viz Jób 22:6, pozn. 1053.
- 911** Přídavné jméno odvozené od slovesa „bude... sladký“ v kap. 3:24 a obdobně 13:19, n. snad naopak; nesouvisí s „chutný“ v kap. 9:17¹²².
- 912** N. „liši“, tj. „podvodně n. nepoctivě získaný“.
- 913** Viz Num. 21:1, pozn. 788.
- 914** Sloveso jako „zveřejňuje“ v kap. 11:13, tam však proti tomuto místu zesílený tvar, jehož smysl jsem se pokusil takto vyjádřit.
- 915** N. „k jeho rty vábenému“ (n. „sváděnému“).
- 916** Podle Vulgaty „k rozvírajícímu n. rozširujícímu (sloveso „pátháh“, „vábit“, „svádět“, zaměnil překladatel za „páthach“, „otvírat“, „rozvírat“) své rty“, tj. „mluvkovi“, „klevetníkovi“. Tomuto znění dávají přednost i některé novější překlady.
- 917** D. „urychlené“, „uspíšené“, viz Est. 8:14, pozn. 111, zde ve smyslu „neprávem (tj. „předčasně“) získané“. Tak podle čteného textu, podporovaného mnoha rukopisy

- a starými překlady; psaný text má znění „zavrhané“, „pohrdané“, jež nedává smyslu.
- 918** Viz Žalm 37:23, pozn. 1025.
- 919** Tj. „něco nerozvážně (Jób 6:3) za svatě, tj. posvěcené, prohlašuje“.
- 920** Tj. „poté, co sliby složil“⁹²².
- 921** N. „se ohlížet“, snad by se dalo říci „se ošívát“, tj. „nebude ochoten sliby splnit a bude hledat způsob, jak se splnění vyhnout“.
- 922** N., podle jiných, „člověk polyká (Ób. 16, n. „si přivlastňuje“) svatě (tj. „něco posvěceného“) a potom bude uvažovat o (n. „se ohlížet po“) slibech“, tj. „o (n. „po“) způsobu, jak by to nějakým slibem odčinil“.
- 923** Vl. „obrací“⁸⁰⁵ na nich kolo“, smysl jako v textu, n. snad „dává jim odměnu n. odplatu kolem“ ve smyslu jako v textu n. zde shora.
- 924** N., podle jiných, „mlátícím smykem“. Viz Lev. 26:5, pozn. 866.
- 925** N. „duše“, viz Gen. 2:7, pozn. 58.
- 926** Viz Žalm 18:35, pozn. 533.
- 927** Viz Deut. 33:17, pozn. 1260.
- 928** Viz Est. 2:3, pozn. 94, zde jednotné číslo, smysl jako v textu („odrhnutí“, „sedření“).
- 929** N. „ošetření na zlém člověku“.
- 930** Viz Gen. 4:23, pozn. 169.
- 931** Viz Gen. 4:23, pozn. 168.
- 932** Zde od dotčeného slovesa⁸⁰³ odvozený výraz. Viz Deut. 28:59, pozn. 897.
- 933** Tj. „královo srdce“.
- 934** Tj. „Jednání podle“, dále obdobně.
- 935** Vl. „šifře“, n. ve smyslu „bezuzdnost“, „názor, že si smí vše dovolit“. Dále obdobně.
- 936** N. „rejdý“, zde v takovémto smyslu, také „orba“. Podle jiných „lampa“, „pochodeň“.
- 937** N. „jen k zisku... ke ztrátě“, „k nadbytku... k nedostatku“.
- 938** N. „Nabývání“, viz Jóba 7:2, pozn. 341, zde v takovémto smyslu.
- 939** Vl. „odvívaný“, „odvátý“.
- 940** Viz Gen. 4:2, pozn. 128.
- 941** Vl. „odvléká“.
- 942** Viz Jóba 5:21, pozn. 251; Žalm 12:5, pozn. 342.
- 943** N. „milosti“, „smilování“ zde zvláštní trpný tvar dotčeného slovesa⁶⁸⁰, vyskytující se v SZ jen zde a u Is. 26:10.
- 944** N., podle jiných, „a udílením poučení moudrému on (tj. „moudrý“) přijímá“.
- 945** Tj., podle některých, „Bůh“.
- 946** Viz Soud. 3:9, pozn. 174, zde odvozené podstatné jméno, jako „řev“ v Gen. 18:20.
- 947** Vl. „silné“.
- 948** D. „mužem nedostatku“⁶⁸⁴.
- 949** D. „oleje“, zde ve smyslu „drahocenných vonných mastí“.
- 950** Zde ve smyslu „utrácí“, „projíždá“, srov. Luk. 15:20.
- 951** Tj. „vystupuje“¹⁰⁸⁴ do města“.
- 952** N. „svrhuje“, „sráží“, „boří“.
- 953** D. „sílu“.
- 954** Tj. „města“, viz Is. 3:26, pozn. 251; zde ovšem nejde výslovně o „Jerúsalem“.
- 955** Viz Žalm 19:13, pozn. 596, výraz, od něhož je odvozeno slovo „pýcha“⁵³⁴.
- 956** Vl. „přetékáním“, „výbuchem hněvu“; v kap. 11:4 ve smyslu „hněvu Božího“.
- 957** N. „v každý“.
- 958** Sloveso jako „slevil“ u Ezr. 9:13, zde v obdobném smyslu („neomezuje své n. neubírá od svého dávání“).
- 959** D. „Svědék nepravd“³²³, v kap. 23:3 „chléb nepravd“³²³.
- 960** Tj. „mluvící, jak slyší n. se dovidá“.
- 961** Jako „do nekonečna“ v 2 Sam. 2:26.
- 962** Vzhledem k druhé polovině verše zde proti kap. 7:13 doslovný překlad.
- 963** N. „připravuje“, „upravuje“, „napravuje“; hebr. „já-kin“; tak podle psaného textu, podporovaného syrským překladem a Vulgátou, kdežto čtený text a LXX uvádějí znění⁴ „chápe“, „všímá (n. „hledí“) si“, „dbá o“ („hebr. „jávín“, srov. 1 Sam. 13:1, pozn. 509).
- 964** Tak psaný text, syrský překlad a LXX; podle čteného textu a Vulgaty, svou cestu“.
- 965** N. „naproti“ (Nech. 3:28, pozn. 137; 11:22, pozn. 519); předložka vyjadřuje spíše porovnání než nepřátelský smysl („proti“), jež ovšem přesto, vzhledem k souvislosti, nelze zcela vyloučit.
- 966** Viz Soud. 15:18, pozn. 749.
- 967** Tj. „dobré jméno“; tak i staré překlady doplňují. Srov. Gen. 5:32, pozn. 181.
- 968** Viz Gen. 3:6, pozn. 79.
- 969** Viz Num. 7:10, pozn. 297.
- 970** Vl. „Zacvičuj mladého“, v textu opis vzhledem k vazbě s 3. pádem v původním textu.
- 971** Viz Num. 6:21, pozn. 286, zde předložková vazba jiná než tam i než v Gen. 47:12, pozn. 1278, ale v dané souvislosti v podstatě téhož smyslu.
- 972** Tj. „v čem bude zacvičen“, n. „od ní“, tj. „své cesty“.
- 973** Viz Žalm 37:1, pozn. 1003.
- 974** Tj. „v návalu vzteku k úderu pozvednutá“.
- 975** D. „Dobrý okem“, tj. „dobrý stran svého oka“, „dobrotu projevující svým okem“.
- 976** Viz Gen. 3:24, pozn. 121.
- 977** N. snad „si řekne“ (Gen. 20:11, pozn. 537). Dále obdobně.
- 978** Sloveso jako „vraždit“ v Exod. 20:13 a j.
- 979** Vl. „lapací „vlčí“) jáma“.
- 980** N. „předmět Hospodinov rozhorlení“ (n. „hněvu“), viz Žalm 7:11, pozn. 2195; Num. 23:7n., pozn. 884. Dále obdobně.
- 981** Vl. „k rozmnožení“.
- 982** N. „nuzného sobě k prospěchu“
- 983** N. snad „k úbytku“ (n. „zmenšení“), v protikladu k předchozímu „rozmnožení“ Srov. kap. 21:5⁹³⁷.
- 984** Viz Gen. 3:15, pozn. 106.
- 985** Viz 2 Sam. 1:23; 23:1, pozn. 67.
- 986** N. snad „upevňována na tvé rtý“.
- 987** D. „ty“ („ty jsi ten, jehož se to týká“).

- 988** D. „především“, srov. Gen. 31:2, pozn. 811; podle čteného textu „třikrát“, n., podle jiných, „trojnásobné (tj. „vynikající“, „znamenité“) věci“.
- 989** N. snad „s radami⁶⁴⁶ a poučením“ (toto pak snad spíše v takovémto smyslu).
- 990** N. „pravdivost“, „jistotu“, aramejský výraz, vyskytující se v SZ jen zde.
- 991** N. „pravdivost výroků věrnosti“.
- 992** N. „k přinášení výroků pravdy zpět“.
- 993** Viz Žalm 72:4, pozn. 1697.
- 994** Viz Žalm 35:1, pozn. 935.
- 995** D. „a obírající je“, v textu opis pro zřetelnost.
- 996** Sloveso od dotčeného výrazu²⁰³ odvozené; jiný jeho tvar je v kap. 13:20 a dále se smyslem jako tam v textu.
- 997** Vl. „vcházet“, smysl snad jako v textu.
- 998** Viz Gen. 20:2, pozn. 564.
- 999** D. „mez věku⁴²⁷“, zde bez předložky.
- 1000** Viz Ezr. 7:6, pozn. 254; Žalm 45:1, pozn. 1197.
- 1001** N. „důkladně“, D. „uvážením“.
- 1002** N. „labužníkem“, vl. „věnující se⁵⁶ své duši⁹⁹“, zde ve smyslu „své hltavosti“ (atd.).
- 1003** Viz Gen. 27:4, pozn. 698.
- 1004** Vl. „zbohatnutí“, zde však, vzhledem k následujícímu, smysl jako v textu.
- 1005** Viz Exod. 23:5, pozn. 466.
- 1006** Zde v takovémto smyslu („vynalézavosti stran zbohatnutí“).
- 1007** N., podle čteného textu, „Zda jsi na ně dal zaletět svým očím“.
- 1008** D. „uděláním“.
- 1009** Viz Lev. 11:13, pozn. 330.
- 1010** N. „jako orlí“.
- 1011** N. „lakomého“, D. „zlého okem⁹⁹“.
- 1012** Viz Exod. 8:10, pozn. 242.
- 1013** N. „odměňuje“.
- 1014** Viz Jóba 4:2, pozn. 154.
- 1015** Tj. „prozíravosti, jež se v tvých slovech jeví“.
- 1016** Viz Lev. 25:25, pozn. 814.
- 1017** D. „i já“, srov. kap. 22:19⁹⁸⁷.
- 1018** Viz Jóba 16:13, pozn. 794.
- 1019** Zde ve smyslu „proti hříšníkům“, n. „nežalí na hříšníky“.
- 1020** Zde ve smyslu „pro (n. „o“) účtu“ (n. „zachovávaní účty“).
- 1021** N. „Neboť až bude konec (n. „posledek“), pak“.
- 1022** Viz Deut. 21:20, pozn. 772.
- 1023** D. „tento“.
- 1024** N. „velmi“, D. „jásosem“.
- 1025** V čteném textu a starých překladech tato částice zde chybí.
- 1026** Podle čteného textu a starých překladů „dbají¹¹⁶ mých cest“.
- 1027** Výraz odvozený od dotčeného slovesa³²⁷. Viz Žalm 55:2, pozn. 1361.
- 1028** Vl. „Opodávající se“, tj. „dlouho se zdržujícím“, viz Gen. 32:4, pozn. 640.
- 1029** Hebr. „bekós“, tak čtený text a staré překlady; psaný text má znění „bekis“, „ve váčku“ jako v kap. 1:14; 16:11, nedávající zde smyslu. Srov. Jóba 19:28, pozn. 933.
- 1030** D. „své oko“, tj. „vzhled“, smysl jako v textu („lesk“, „třpyt“).
- 1031** Vl. „v přímosti“ („rovnu“).
- 1032** N. „sklouzává“, vl. „schází“, tj. „směrem dolů“, totiž „do hrdla“.
- 1033** D. „Svým posledkem“, „jeho posledek“.
- 1034** N. jiný, dnes sotva blíže určitelný druh jedovatého hada. Výraz (hebr. „cifeóni“) se v SZ kromě tohoto místa vyskytuje ještě jen u Is. 11:8; 59:5 a Jer. 8:17.
- 1035** N. „hledět na nepatřičné ženy“, „pokukovat po nepatřičných ženách“, n., podle jiných, „vidět (n. „hledět na“) nenáležitě (n. „nevhodně“) věci“.
- 1036** N. „spícím“.
- 1037** Vl. „neonemocněl (n. „neseslábl“) jsem“, zde snad spíše smysl jako v textu, srov. 1 Sam. 22:8, pozn. 844, kde je použito téhož slovesa.
- 1038** Výraz odvozený od dotčeného slovesa⁷⁷⁶; viz Gen. 41:51, pozn. 1139.
- 1039** Tj. „jiným působením“, viz Žalm 7:14, pozn. 185.
- 1040** N. „pevným základem opatřuje“, „jako pevně založený projevuje“.
- 1041** D. „v síle“, tj. „vyznačen (n. snad „se⁶⁴⁶) silou“.
- 1042** N. „silu“, jako v kap. 14:4, ne však jako zde shora¹⁰⁴¹. Dále obdobně.
- 1043** D. „ano, válku si“.
- 1044** Kde zasedávaly soudy, srov. např. Jóba 5:4, pozn. 211.
- 1045** N. „omezená“, vl. „zúžená“, „stísněná“, výraz příbuzný předesešlému „úzkosti“.
- 1046** Tj. „nechat tak“, „nedbat toho“.
- 1047** N. „zabití, můžeš-li je zdržet“ (tj. „zachránit“).
- 1048** N. „zdržet, (2)když budeš“.
- 1049** Tj. „zkoušeš podrobuji“ (kap. 16:2 a dále).
- 1050** Zde snad spíše poněkud ve smyslu jako u Jóba 7:20, pozn. 384, než „opatrování“.
- 1051** Viz Žalm 19:10, pozn. 590.
- 1052** N. „taková je, věz, moudrost pro tvou“, přízvučná (rozdělovací) znaménka v hebrejském textu však spíše nasvědčují smyslu jako v textu.
- 1053** N., podle některých, „výsledek“, tak i v kap. 23:18.
- 1054** Výraz (vyskytuje se ještě u Is. 35:7; 65:10; Jer. 50:6) značící vl. „místo k odpočinku (n. „ukládání“) zvířat“, zde je ho výjimečně použito o bydlišti lidském.
- 1055** N. „neviděl, takže by to bylo zlo v jeho“.
- 1056** Viz Gen. 4:5, pozn. 138; Žalm 37:1, pozn. 1001.
- 1057** N. „neboť zlý nemá⁴⁶⁹“.
- 1058** N. „s přejíci si (n. „chystajícím“) změnu“, tj. „převrat“, tedy „s buřiči“, „s povstalci“.
- 1059** N. „neboť uvědomuje“, n. snad „si umí představit“, „může předvídat“.
- 1060** Vl. „zkázu“, „neštěstí“, „zánik“, hebr. „píd“, výraz vyskytující se v SZ kromě tohoto místa jen u Jóba 30:24 a 31:29 a podle některých i v tamní kap. 12:5, viz tam pozn. 585. Výraz, jež jsem zde k jeho překladu v souhlasu s překladem králickým zvolil, lze, mám za to, chápat jako vyjadřující významový odstín jeho shora uvedeného

- smyslu; tak jej zřejmě pochopili LXX (ti uvádějí jeho překlad ve smyslu „pomsty“ v množném čísle, „timórias“), i považují jej za překlad zde velmi vhodný zejména proto, že umožňuje bez poznámky atd. zřetelně vyjádřit podmětný smysl následujícího „těch dvou“; jinak ovšem „zkázu (atd.) od nich dvou“, tj. „způsobenou n. uvalenou těmi dvěma“, srov. Žalm 7:16, pozn. 189.
- 1061** Tj. „Hospodina a krále“, buřičům n. povstalcům pro potlačení jejich pokusu o převrat.
- 1062** Hebr. „šenehem“; jelikož toto slovo podobně zní jako „jinak smýšlející“ („šóním“)¹⁰⁵⁸,
- 1063** domnívají se někteří, že zde došlo k omylu opisovače, a navrhují číst „zkázu jinak smýšlejících“ (pak v předmětném smyslu, jako předchází „jejich pohroma“, tj. zkázu, jež je postihne, až jejich pokus o převrat bude potlačen).
- 1064** Viz Deut. 1:17, pozn. 50.
- 1065** D. „tvář“.
- 1066** Viz Gen. 17:16, pozn. 459.
- 1067** Viz Žalm 9:11, pozn. 241.
- 1068** Zde i „usvědčujícím“, „zlo odhalujícím“.
- 1069** D. „bude“⁴⁷⁷.
- 1070** Tj. „nedvojsmyslnými“.
- 1071** N. „Zaříd“, „zabezpeč“.
- 1072** Zde i ve smyslu „své záležitosti“³⁴⁴ n. úkoly³⁴⁴.
- 1073** N. „dej do pořádku“, „uspořádej“, „vyříd“, nesouvisí však se slovesem shora¹⁰⁷¹.
- 1074** Vl. „oklameš“, „povedeš“, „omámíš“, „ošálíš“, zde v takovémto smyslu; v textu opis vzhledem k tomu, že předmět slovesa není uveden.
- 1075** Vl. „vzešlo“, smysl jako v textu.
- 1076** Jméno jakési nyní stěžejí určité rostliny, rostoucí jako plevel na rumišťích nebo na polích, snad nějaký druh bodláčí nebo trnitého křoví. V původním textu množné číslo, značící jednotlivé rostliny.
- 1077** D. „zídka z jeho kamenů“.
- 1078** N. „chodíc“, „obcházejíc“, srov. kap. 6:11³⁰⁹.
- 1079** Viz Gen. 2:4, pozn. 51; Exod. 19:6, pozn. 638.
- 1080** D. „není prozkoumán“.
- 1081** D. „a vyjde“ (v. 4), „nevycházíš“ (v. 8), smysl jako v textu.
- 1082** Zde, jako v kap. 20:15, snad také v tomto smyslu („čistý drahý kov“).
- 1083** Viz Lev. 19:15, pozn. 611, zde zvrtný tvar dotčeného slovesa se smyslem jako v textu, vyskytující se v SZ jen zde.
- 1084** Viz Gen. 13:1, pozn. 368.
- 1085** Tj. „neboť jinak“, D. „aby ne“, tj. „aby se nestalo, že bys nevěděl“, „aby ses nemusel ptát“.
- 1086** Viz Gen. 37:2, pozn. 972.
- 1087** N. jiný druh ovoce n. plodů, význam výrazu není zcela jasný.
- 1088** Viz Jóba 28:19, pozn. 1265.
- 1089** N. „otevřenému“, „přístupnému“, D. „slyšícímu“.
- 1090** Nesouvisí s „poslavš“ zdola, ani s „posel“ v kap. 13:17.
- 1091** N. „obnovuje“, smysl jako v textu. Viz Rúth 4:15, pozn. 174.
- 1092** Viz Gen. 7:12; Ezr. 10:13, pozn. 395.
- 1093** „Hněv“ je zde v dvojném čísle, zde v podstatě téhož smyslu jako číslo jednotné.
- 1094** Zde, podle některých, „soudce“.
- 1095** D. „Jez svůj dostatek“ (n. „postačitelnost“), viz Lev. 5:7, pozn. 148, zde smysl jako v textu. Dále obdobně.
- 1096** Sloveso, od něhož je odvozen dotčený výraz⁴³, n. snad naopak; zde ve smyslu jako v textu¹⁰⁹⁹.
- 1097** Viz Gen. 3:3, pozn. 91.
- 1098** N. snad „se stanovívka“.
- 1099** Tj. „zachovávej odstup od domu a navštěvuj jej jen zřídka“.
- 1100** N. „Kladivo“, vl. „drtič“, „drtidlo“, tvar slovesa v kap. 5:16, „rozešl se“ v 2 Sam. 20:22, „rozptýlil“ tamže 22:15, „roztříštil“ u Jóba 16:12; viz Jer. 23:29, pozn. 757.
- 1101** Viz Exod. 20:16, pozn. 785.
- 1102** N., podle jiných, „vylomený“, „vylomený“. Nesouvisí s „podlomená“ zdola¹¹⁰³.
- 1103** Viz 2 Sam. 22:37, pozn. 907.
- 1104** Tj. „jinému“.
- 1105** N. snad „pro“, je to však táž předložka jako „na“ shora a snad v obdobném smyslu („jako by lil ocet na louh, tak „lije“ pěvec písně na mrzuté srdce“).
- 1106** Viz Gen. 40:7, pozn. 1067.
- 1107** Zde a dále jiný tvar dotčeného slovesa⁴²⁹ se smyslem jako v textu, viz Žalm 90:2, pozn. 2081, zde také
- 1108** „se svými rozením lijavce“, viz Is. 51:2, pozn. 724; n. snad také „roztáčí“ (n. „rozvíruje“, „roztancovává“, „vytáčí“, „vytancovává“, tj. „točením n. vířením n. tancem [srov. Soud. 21:23; Žalm 87:7, pozn. 2016] přináší“) lijavce“.
- 1109** Trpné přičestí dotčeného slovesa⁹⁸⁰ se smyslem jako v textu.
- 1110** N. „tváře“.
- 1111** Zde ve smyslu „tajné n. skryté n. za zády šířené klepy n. pomluvy“.
- 1112** Lze chápat ve smyslu „neblaze vyhlížející tvář vzbuzuje všetečné domněnky a potom tajné pomluvy“ n. také „tajné pomluvy působí, když se o nich pomlouvají doví, zármutek n. zlost a tedy smutnou n. zamračenou tvář“. Překlady LXX a Vulgaty jsou v prvnějším smyslu.
- 1113** Viz Gen. 25:29, pozn. 671.
- 1114** Vl. „zašlapané“, tj. „zakalené bahnem zvířeným nohama“, tvar dotčeného slovesa³⁰¹ se smyslem jako v textu.
- 1115** Vl. „rozmnouženích“.
- 1116** D. „jejich“, tj. snad „těch, kdo ji chtějí zkoumat“ (n. „zkoumají“). Srov. kap. 27:9¹¹⁶².
- 1117** Druhá polovina tohoto verše je značně nesnadno srozumitelná a překládá se velmi různě, mimo jiné také proto, že výraz „kavód“, zde a často jinde překládaný „sláva“ apod. a značící vlastně „tíži“, „váhu“, lze chápat i ve smyslu „obtíže“, „nesnáze“, „obtížné n. nesnadné věci“. Znění, jež uvádím v textu, považuji za nejjednodušší, k hebrejskému znění nejužje přiléhající a i souvislosti (významové souběžnosti s první polovinou verše) nejlépe vyhovující. Mnozí považují znění této poloviny

- verše za porušené a navrhuji různé úpravy, z nichž se ještě nejspíše zamlouvá návrh nahradit výraz „kevó-dám“, „jejich sláva“, tvarem „kevédím“ množného čísla, jež pak chápou ve smyslu „obtížné věci“ a překládají „zkoumání obtížných věcí je obtíž“ n. snad „slávou“. Příklad LXx zní „nutno však ctít slavné věci“ („timán de chré logús endoxús“) a překlad Vulgaty „tak bude, kdo je zkoumatelem veličenstva, utlačen (n. „zavalen“, „udušen“) slávou“ („sic qui scrutator est maiestatis, opprimetur a gloria“).
- 1118** Tj. „s prolomenými n. protřzenými hradbami“. Viz 2 Sam. 5:20, pozn. 270.
- 1119** Viz Gen. 7:14, pozn. 243; Lev. 14:4nn., pozn. 461.
- 1120** N. „stran“, „pokud se týče“.
- 1121** N. „třepetání“, „poletování“, nesouvisí však s „létání“ zdola. Viz Gen. 4:12 a 14, pozn. 145; v. 16, pozn. 154, kde jsou příbuzné výrazy.
- 1122** Viz Žalm 84:3, pozn. 1983.
- 1123** Tj. „svého cíle n. určení“, „neuskutečňuje se“.
- 1124** N. „nezdál“, „neprojevoval“, dále obdobně, viz 1 Sam. 10:27, pozn. 460.
- 1125** D. „slova“.
- 1126** Viz Exod. 10:35, pozn. 310.
- 1127** N. snad „svěřující záležitosti (Exod. 18:16, pozn. 178) v ruku“.
- 1128** D. „od chromého“, tj. „patřící chromému“, n. snad „od toho (tj. „proto“), že někdo je chromý“, srov. Žalm 6:7, pozn. 118.
- 1129** Takže jej nelze z praku vystřelit.
- 1130** N., podle jiných, „zahrnuti *drahého* kamene²² v hromadu štěrku“.
- 1131** Vl. „najímá“ (Gen. 30:16, pozn. 779), „má za své (n. „činí svými“) námezdníky“, zde snad ve smyslu jako v textu („mzdu dává n. mzdou opatřuje“).
- 1132** Zde snad i „mimojdoucí“, jako v kap. 9:15 a j.
- 1133** Tento verš se považuje za velmi nesnadno srozumitelný a obměn překladu je tak mnoho a tak rozmanitých, že mi zde nezbývá než upustit od jakéhokoli pokusu o jejich výčet, přičemž mám za to, že znění, jež jsem ve shodě s nemnohými (v podstatě i s běžnou verzí překladu kralického) ku překladu zvolil, dává velmi dobrý smysl, tvoříc přitom jakoby závěr předchozí části úseku podávajícího rozmanité myšlenky o „zpodřídných“.
- 1134** Tj. „jeho vlastních“.
- 1135** Viz Jób 4:10, pozn. 173.
- 1136** Viz Exod. 7:18, pozn. 224.
- 1137** Vl. „odpovídajících rozumným úsudkem^{568 834}“.
- 1138** Viz Exod. 4:4, pozn. 131, sloveso jako „chytil“ tam.
- 1139** Viz Gen. 22:3, pozn. 571.
- 1140** Tj. „k přípravě žhavého uhlí“.
- 1141** Tj. jako povlak (glazura).
- 1142** Viz Lev. 6:28, pozn. 212, zde ve smyslu „po hliněné nádobě n. střepu“.
- 1143** Vl. „žhavé“, „planoucí“.
- 1144** Tvar trpného rodu, smysl jako v textu.
- 1145** Zesílený tvar dotčeného slovesa⁶⁸⁰, vyskytující se v SZ jen zde, smysl jako v textu.
- 1146** Viz Žalm 7:15, pozn. 188.
- 1147** Viz Žalm 9:9, pozn. 239, zde ve smyslu „ty, jež poškodil n. jimž ublížil“.
- 1148** N. „pohoršení“, vl. „naráz“, „úraz“.
- 1149** D. „den“, zde smysl jako v textu.
- 1150** Vl. „zplodit“, „porodit“.
- 1151** Zde v takovémto vyládaném smyslu.
- 1152** D. „od nich dvou“.
- 1153** N. „mrzutost (n. „svízel“) s poštelcem⁹⁹“.
- 1154** Viz Jób 38:25, pozn. 1705.
- 1155** N. „závisí“.
- 1156** Vl. „odhalené⁹¹⁴“, dále obdobně.
- 1157** N. „utajovaná“, jiné však sloveso než v kap. 12:23 a dále⁶¹⁴.
- 1158** Vl. „nahromaděné“.
- 1159** D. „rozšlapává“, „rozdupává“, zde v přeneseném smyslu jako v textu.
- 1160** N. „zahnaný“, tvar slovesa příbuzného onomu v kap. 26:2¹²¹.
- 1161** Viz Exod. 25:6 a dále, pozn. 1074.
- 1162** D. „jeho“, tj. „něčho“. Srov. kap. 25:27¹¹⁶.
- 1163** Tj. „přítelem poskytnout“.
- 1164** Viz Žalm 31:11, pozn. 857.
- 1165** Zde proti kap. 20:16⁹⁰⁹ je toto znění v psaném textu.
- 1166** N. „v jeho pravici se prozrazuje“, D. „volá“, „prohlašuje“, smysl jako v textu („prozrazuje ji [n. „se“] vůni, již nelze zatajit, jako nelze zadržet vítr“). Podle jiných „potkává“, tj. snad „zachycuje“, „snaží se zadržet“, totiž „její vůni“.
- 1167** D. „olej“, míní se „vonná masť“, jež je v pravici vetřena, n. již by snad chtěl v pravici skrýt. Obdobně i ve v. 9.
- 1168** Viz Gen. 11:3, pozn. 331.
- 1169** Tj. „vodní hladina ukazuje“.
- 1170** Zde poněkud jiný tvar téhož smyslu, vyskytující se v SZ jen zde.
- 1171** Tj. „je rozpoznáván, byv podroben zkoušce“.
- 1172** Zde předložková vazba táž jako v Gen. 47:12.
- 1173** Vl. „chvály“, tj. „dobré pověsti“, „věhlasu“. Výraz se v SZ vyskytuje jen zde.
- 1174** Viz Gen. 13:9, pozn. 372.
- 1175** N. snad „z něho²³⁶“.
- 1176** D. „Zjišťováním¹¹⁷⁷“.
- 1177** N. „sledovat“, vl. „poznávat“, „zvídat“.
- 1178** Zde i „blahobyt“, „dobrý stav“, „zdraví“, „pohoda“.
- 1179** Viz Exod. 29:6, pozn. 1026, zde ve smyslu „úctyhodnosti“, „všeobecné vážnosti“.
- 1180** Viz Gen. 1:11, pozn. 17.
- 1181** Viz Gen. 6:21, pozn. 230.
- 1182** Tj. „jejich vlna n. rouno“.
- 1183** Viz Gen. 31:10, pozn. 815.
- 1184** Vl. „jeden“, „jídlu“.
- 1185** Vl. „životu¹³⁵“.
- 1186** Množné číslo¹³⁵ snad i ve smyslu „k obživě každé z nich“. Dále obdobně.
- 1187** N. snad „spravedliví – každý je bezpečen jako hřivnatec“.

- 1188** Tj. „rychle se střídají“.
- 1189** N. „dlouho trvá“, „je trvalý“ (n. „trvanlivý“).
- 1190** D. „se prodlužuje“¹¹⁸⁹ tak“ („vše natrvalo D. stává tak, jak je“).
- 1191** Zde jiný tvar takovéhoho smyslu; jako „matoucí“ v Deut. 27:18.
- 1192** Tj. „sobě určenou“, n. „jiz sám vykopal“.
- 1193** N. „propast“, výraz vyskytující se v SZ jen zde.
- 1194** Tj. „nabývání vysokého postavení n. moci“.
- 1195** Tj. „neboť se skrývají“.
- 1196** „Dochází slítování“ je tvar slovesa, od něhož je dotčený výraz⁵⁹⁶ odvozen.
- 1197** Srov. Filip. 2:12.
- 1198** Viz Exod. 7:3, pozn. 209.
- 1199** N. „Vrčící“.
- 1200** Viz Žalm 107:9; podle jiných „potulující se“ n. „přibíhající“, tj. „útočící“, s odvozením od jiného podobně znejícího slovesa takovéhoho smyslu (Is. 33:4, pozn. 1643; Jól 2:9, pozn. 124; Nach. 2:4, pozn. 112).
- 1201** Tj. „vyznačující se mnohým n. hojným“. Dále obdobně.
- 1202** Výraz odvozený od dotčeného slovesa⁶⁹⁵ a vyskytující se v SZ jen zde a u Is. 33:15.
- 1203** D. „krví duše“, srov. Lev. 21:11, pozn. 694.
- 1204** Tj. „vinou za prolití něčí krve“.
- 1205** D. „za něho“, předložková vazba jako v Exod. 4:4, pozn. 131, sloveso je zde ovšem jiné¹⁸².
- 1206** Tj. „obojetný“, tak i ve v. 6. Srov. Jak. 1:8.
- 1207** Tj. „jedenkrát“, „někdy“, n., podle jiných, „na jedné z nich“.
- 1208** Nesouvisí s „bohat“ shora¹²⁰¹.
- 1209** N. „považován za nevinného“, „nezůstává bez trestu“.
- 1210** Zde jiný tvar se smyslem jako v textu.
- 1211** D. „Muž zlého oka“.
- 1212** Výraz odvozený od dotčeného jména přídavného³⁴⁹, vyskytující se v SZ jen zde a u Jób 30:3.
- 1213** Viz Žalm 45:7, pozn. 1211.
- 1214** D. také „muži zkázy“ (n. „zhouby“).
- 1215** Zde překlad zvolen vzhledem k následující předložkové vazbě.
- 1216** D. „Muž napomínání“ (n. „výtek“)⁷² (v. 1), „muž darů“¹²¹⁹ (v. 4).
- 1217** Vl. „hubí“, jako v kap. 1:32 a dále.
- 1218** Vl. „udržuje“ (1 Král. 15:4, pozn. 792), „nechává stát“ (Exod. 9:16, pozn. 285).
- 1219** N. „dávky“, „poplatky“, n. snad nejspíše „úplatky“; viz Exod. 25:2 a dále, pozn. 1053, zde výjimečně ve smyslu jako v textu n. zde shora.
- 1220** N. snad „uznává“.
- 1221** N. „spravedlivou věc“.
- 1222** Tj. „Posměvači“.
- 1223** N. „rozdmychávají“, vl. „zavívají“, tj. „zaplavují svým dechem posměchu a tím vyvolávají vzruch n. nepokoj n. pozdvižení“.
- 1224** Tj. „hněvem n. rozčilením“.
- 1225** Viz Gen. 4:10, pozn. 141.
- 1226** Viz 2 Sam. 16:7, pozn. 669.
- 1227** D. „vynáší“ (n. „vyvádí“)¹²⁶⁹, zde smysl jako v textu („vyjevuje“). Dále obdobně.
- 1228** N. „zlost“, podle druhé části verše¹²²⁹ zde jde o takovýto smysl; jinak snad všeobecněji „všechny své city“³⁴⁴“.
- 1229** Jako „uklidňuješ“ v Žalmu 89:9.
- 1230** Viz Exod. 28:35, pozn. 1011.
- 1231** D. „muž útlaků“, výraz vyskytující se v SZ jen zde.
- 1232** N. „zjednávací právo nuzným“.
- 1233** N. „přesnější, ale asi méně zřetelné“ „se rozmnožuje přestupování“.
- 1234** Viz Žalm 27:4, pozn. 771.
- 1235** N. „přinášet klid“ (n. „pohodlí“, „odpočinek“).
- 1236** Jako „lahůdky“ v Gen. 49:20, zde smysl jako v textu.
- 1237** Trpný tvar vyskytující se v SZ jen zde, smysl jako v textu.
- 1238** N. „O zpozdilém je více naděje než o něm“.
- 1239** Hebr. „mánón“, výraz nejasného významu, vyskytující se v SZ jen zde, jež někteří ve smyslu jako v textu odvozují od slovesa „nún“, „pučet“ (n. „rozplozovat se“, Žalm 72:17), jiní překládají „nevědčným“ n. „vzdorovitým“ (tak Vulgata) s odvozením od „mánan“, „nevědek“; podle LXX „bude se pro něho rmoutit“ (n. „bolest počítovat“).
- 1240** Srov. Lev. 5:1.
- 1241** Viz Num. 11:17, pozn. 147.
- 1242** Viz 2 Král. 9:25, pozn. 449, zde ve smyslu „průpovědi moudrosti“.
- 1243** Viz Gen. 22:16, pozn. 584.
- 1244** D. „znám“, tj. snad „mám dokonalé n. plné“.
- 1245** N. „hrstí“ (Exod. 9:8, pozn. 276).
- 1246** Zde v tomto smyslu („kde přestává n. končí“; jako „končin“ v Deut. 33:17 a j.).
- 1247** N. „vyzkoušený“, „přezkoušený“, vl. „přetavený“, viz Žalm 12:6 a dále, pozn. 430.
- 1248** Tj. „+Bůh“.
- 1249** Srov. Lev. 2:2, pozn. 54.
- 1250** Zde překlad zvolen vzhledem k předložkové vazbě v původním textu, téže jako v Gen. 37:10, pozn. 983, kde ovšem je jiné sloveso.
- 1251** Viz Jób 41:9, pozn. 1841.
- 1252** Viz Gen. 22:12, pozn. 579.
- 1253** Viz Exod. 20:7, pozn. 666.
- 1254** Sloveso jako „nerval“ v Žalmu 7:2, „rvát“ v Gen. 49:27.
- 1255** Viz Deut. 20:19, pozn. 770; Jól 8:8, pozn. 308, zde ve smyslu „neuctu projevovat“, „neuctivě se dotýkat“. Ve v. 28 smysl jako tam v textu.
- 1256** Viz Exod. 29:4, pozn. 1024.
- 1257** Viz Num. 11:1 a dále, pozn. 470, zde ve smyslu „požíráním vyhubení“.
- 1258** Viz Gen. 29:22, pozn. 332.
- 1259** D. „uzavřenost dělohy“. Srov. Gen. 20:18.
- 1260** Viz Gen. 18:14, pozn. 478.
- 1261** Viz Gen. 24:43, pozn. 633.
- 1262** N. prostě „cesta cizoložnice“³²⁹“.
- 1263** Vl. „poj“, „nají se“, zde v přeneseném smyslu o požitku z cizoložného skutku.

- 1264** N. „protivnou“, D. „nenáviděnou“ (n. „opomíjenou“, Gen. 29:31, pozn. 760), zde ve smyslu „nenávisť n. opomíjení hodnou“.
- 1265** Viz Gen. 20:3, pozn. 529.
- 1266** Viz Gen. 15:4, pozn. 417; Deut. 2:12, pozn. 134. V kap. 20:13 a dále totéž sloveso v tvarech trpného rodu.
- 1267** Viz Lev. 11:5, pozn. 323.
- 1268** Viz Num. 20:8, pozn. 763.
- 1269** Viz Exod. 8:18, pozn. 252.
- 1270** N. snad „roj kobylek nemá krále, ale on všechen vychází“.
- 1271** D. „rozdělený“, „rozčleněný“, n. snad „seřazený“, „sešikovány“.
- 1272** Viz 1 Král. 6:3, pozn. 326.
- 1273** D. „krásným (n. „dobrým“) činí krok“, „krásnou (n. „dobrou“) činí chůzi“.
- 1274** Viz Jóba 4:11, pozn. 176.
- 1275** Viz Gen. 8:3, pozn. 252.
- 1276** Název jakéhosi neznámého zvířete, podle některých „válečný n. vojenský kůň“.
- 1277** Viz Gen. 30:35, pozn. 799.
- 1278** Výraz ne zcela jasný; znění, jež podávám v textu, je odvozeno z arabštiny; podle jiných „král, proti němuž (vl. „s nímž“, tj. „bojovat“) nikdy nepovstává“.
- 1279** Sloveso odvozené od dotčeného výrazu⁷⁹³, n. snad naopak.
- 1280** N. „usmyslil-li sis zlo“, viz Žalm 31:13, pozn. 431. V kap. 31:16 smysl jako v textu.
- 1281** Jako „smetanu“ v Gen. 18:8, pozn. 472.
- 1282** N. „puzení“, „nucení“, n. snad „zavdávání příčiny“ (n. „podnětu“); jako „tlak“ shora.
- 1283** Viz Žalm 2:12, pozn. 56.
- 1284** Vl. „stírá“, sloveso jako „utře“ v kap. 30:20; zde D. „své cesty stírání králů“, tj. „dát na sebe působit vlivům nehodným jejich královské důstojnosti a snižujícím mravní působivost jejich osobností a vedoucím posléze k úpadku jejich moci“.
- 1285** Podle čteného textu „knížata: Kde je opojný nápoj?“, tj. „ptát se po opojném nápoji n. vyhledávat jej“.
- 1286** N. „porušoval“, „komolil“, vl. „měnil“, jiný tvar dotčeného slovesa¹⁰⁵⁸ o takovémto smyslu.
- 1287** D. „všech dětí²¹⁸ bídý“ (Gen. 29:32, pozn. 762).
- 1288** N. „zanikajících“, tj. „hynoucích“, ne však jako „hynoucím“ ve v. 6; D. „všech dětí²¹⁸ mizení“ (atd.); podle jiných „všech opuštěných dětí“, tj. „sirotků“.
- 1289** Sloveso, od něhož je dotčený výraz⁸⁹³ odvozen.
- 1290** Stran tohoto závěrečného oddílu knihy Přísloví viz pozn. 711 v nadpise Žalmu 25; zde je abecední sled úplný, každý verš začíná jinou literou.
- 1291** Jako „lup“ v Num. 31:11 a j., zde smysl jako v textu.
- 1292** Viz 1 Král. 5:8, pozn. 295; Žalm 1:2, pozn. 6.
- 1293** Viz Gen. 23:16, pozn. 602.
- 1294** Viz Jóba 24:5, pozn. 1130.
- 1295** D. „z ovoce“ (n. „plodů“).
- 1296** Viz Exod. 29:9, pozn. 1027.
- 1297** Sloveso, od něhož je dotčený výraz⁵⁶⁸ odvozen. Viz Žalm 34:8, pozn. 967.
- 1298** Jako „získání“ v kap. 3:14, zde v takovémto smyslu („zisk z její činnosti“, takže i
- 1299** „zisk z její činnosti je hodnotný“ [n. „bohatý“]).
- 1300** N. „příkladá ke“, „svýma rukama sahá po“.
- 1301** N. snad „svýma rukama dává“ (n. „udílí“).
- 1302** Vl. „Pro sněh⁶⁷⁷“.
- 1303** Viz Exod. 25:4, pozn. 851.
- 1304** Podle Vulgaty „dvojitá“, tj. „roucha“, obdobně i některé novější překlady.
- 1305** Viz Gen. 41:42, pozn. 1126.
- 1306** Viz Soud. 14:12, pozn. 716, zde jednotné číslo.
- 1307** Viz 1 Sam. 18:4, pozn. 726.
- 1308** Viz Jóba 41:6, pozn. 1835, zde jednotné číslo.
- 1309** N. „ruch“, „běh“, vl. „chod“, „chození“, množné číslo, snad „pochůzky“, „vše, co se v domácnosti děje a koná“.
- 1310** Viz Num. 16:32, pozn. 665.
- 1311** N. „zahálky“.
- 1312** Vl. „v zdatnosti“, „vykonávají (n. „uskutečňují“) zdatnost“.
- 1313** Vl. „vystoupila¹⁰⁸⁴“.
- 1314** V této souvislosti snad vhodný překlad tohoto zvrtného tvaru dotčeného slovesa⁵⁸⁸.

KAZATEL¹

Slova svolavatele¹, syna Dávidova, krále v Jerúsalemě:

(2) Marnost² marnosti^{2,3}, řekl svolavatel¹, marnost² marnosti^{2,3}, to vše je marnost².

(3) Co za užitek⁴ je pro člověka⁵ ve vši jeho lopotě^{6,7,100}, jíž se pod sluncem lopotí⁶?

(4) Pokolení odchází a pokolení přichází, a země navždy⁸ trvá⁹; (5) a slunce vzhází¹⁰ a slunce zachází¹⁰ a řítí se¹¹ k svému místu¹²; *odtamtud* ono vzhází¹³.

(6) Vítr¹⁴ jde k jihu¹⁵ a obrací se¹⁶ k severu, stále¹⁷ se obrací¹⁶ a k svým obrátím¹⁶ se vítr¹⁴ vrací¹⁰. (7) Všechny toky¹⁸ odcházejí k moři, ale moře – ono není plné¹⁷⁶; ke kterému místu^{12,19} toky¹⁸ odcházejí, *odtamtud* se ony k odcházení vracejí.

(8) Všechny věci jsou únavné, to nikdo²⁰ nemůže vypovědět; oko se nemůže²¹ nasýtit hleděním, aniž se ucho může²¹ naplnit posloucháním²². (9) Co je^{10,96}, je to²³, co bude, a co je¹⁰ učiněno, je to²³, co se bude činit, takže²⁴ pod sluncem není nic²⁵ nového. (10) Je²⁶ věc, o níž se²⁷ může²¹ říci: Viz toto, to²³ je nové? Bylo^{10,96} to již po věky, jež byly^{10,96} od *dob* před námi²⁸; (11) není vzpomínky na věci dřívější²⁹ a ani na potomní, jež budou – nebude na ně vzpomínky u těch, kteří budou napotom.

(12) Já, svolavatel¹, jsem byl^{10,96} v Jerúsalemě králem nad Izraelem (13) a přiložil³⁰ jsem své srdce ke zpytování³¹ a k pátrání v moudrosti⁷ stran všeho toho²³, co je⁹ uskutečněno⁶⁰ pod nebesy – bídna³² plahočina³³, jíž Bůh dal dětem³⁴ člověka³⁵ k plahočení^{33,36} v ní. (14) Pozoroval^{10,37} jsem všechny skutky, jež se pod sluncem uskutečňují^{10,38,60}, a hle – to vše je marnost² a honění³⁹ větru¹⁴; (15) zkrivené se nemůže stát rovným a nedostatek se nemůže vyčíslit⁴⁰.

(16) Jal jsem se já se svým srdcem rozmlouvat výrokem: Já jsem se, hle, stal velikým a přibrál⁴¹ jsem si moudrosti nade všechny, co *jich* bylo^{10,96} nad Jerúsalemem přede mnou²⁸ a mé srdce dosáhlo⁹⁹ mnoha

moudrosti a poznání. (17) Přiložil³⁰ jsem tedy⁴² své srdce k poznávání moudrosti a poznávání nesmyslu⁴³ a potrhlosti⁴³; poznal jsem, že i toto, *i* to²³ je honění³⁹ větru¹⁴, (18) neboť v množství moudrosti je množství trápení⁴⁴ a přibírající⁴¹ poznání přibírá⁴¹ bolesti.

2 Já jsem si řekl⁴⁵ ve svém srdci: Nuže⁴⁶, pojď, chci²¹ tě vyzkoušet ve veselí^{7,326}, ať nahlíš⁴⁷ blaho⁴⁸! A hle – *i* to²³ je marnost²! (2) Smíchu jsem řekl: *Jsi* poblázněn⁴⁹! A veselí³²⁶: Co to^{50,51} děláš? (3) Jal jsem se ve svém srdci⁷ pátrat stran oblažování svého těla^{52,53} při víně⁷, zatímco²⁴ bych své srdce spravoval⁵⁴ moudrostí, *i* stran přidržení se⁵⁵ při potrhlosti^{43,56}, až než bych viděl, kde je to⁵⁰, *co je* dobré pro děti^{53,54} lidí³⁵, co mají²¹ pod nebesy činit v počtu dní svého života^{57,58}.

(4) Jal jsem se podnikat veliká⁵⁹ díla³⁸: zbudal jsem si domy, vysadil jsem si vinice, (5) zřídil⁶⁰ jsem si zahrady a parky⁶¹ a v nich jsem vysadil stromoví⁶² všemožného ovoce, (6) zřídil⁶⁰ jsem si nádrže⁶³ vod k zavlažování⁶⁴ z nich lesa dávajícího stromům vzrůstat; (7) nakoupil⁶⁵ jsem nevolníků a služek a dostalo se⁹⁶ mi dětí³⁴ domu⁶⁶ i stád^{67,68} skotu, a drobného dobytka se mi dostalo⁹⁶ množství⁶⁹ nade všechny⁷⁰, kdo přede mnou²⁸ byli^{10,96} v Jerúsalemě. (8) Také jsem si nahromadil stříbra a zlata a zvláštní poklad⁷¹ králů a správních oblastí, opatřil⁶⁰ jsem si pěvce a pěvkyně, *ano*, požítky⁷² dětí³⁴ lidí³⁵, ženu⁷³, *ba* ženy⁷³. (9) I stal jsem se velikým a ještě větší⁴¹, nade všechny⁷⁰, *co jich* přede mnou²⁸ bylo^{10,96} v Jerúsalemě, *ba* i má moudrost mi zůstala⁹, (10) a nic²⁵, *co si* mé oči vyžádaly, jsem od nich neodňal, nezadržel⁷⁴ jsem své srdce před žádno²⁵ radostí⁷⁵, neboť mé srdce se radovalo¹⁰ ze vši mé lopoty⁶ a toto se ze vši mé lopoty⁶ stalo⁹⁶ mým podílem. (11) *Ale* když jsem se já ohlédl⁷⁶ na všechny své skutky, jež uskutečnily^{38,60} mé ruce, a na všechnu svou lopotu⁶, jíž jsem se při jejich uskutečňování⁶⁰ nalopotil⁶, hle⁷⁷ – to vše *byla*

marnost² a honění³⁹ větru¹⁴, a nebylo pod sluncem užítka⁴.

(12)I ohlédl⁷⁶ jsem se já k pozorování³⁷ moudrosti a nesmyslu⁴³ a potrhlosti⁴³ – neboť co učiní člověk, jenž přichází po králi? Cokoli dříve činili¹⁰. – (13)A shledal³⁷ jsem já, že moudrost má⁷⁸ přednost⁴ před potrhlostí⁴³70, jako přednost⁴ světla před tmou⁷⁰; (14)moudrý – v jeho hlavě jsou jeho oči, ale zpozdíly⁷⁹ chodí ve tmě. A poznal jsem i já, že příhoda⁸⁰ jednoho postihuje je všechny⁸¹, (15)a já jsem si řekl⁴⁵ ve svém srdci: Jako příhoda⁸⁰ zpozdíleho⁷⁹, i já⁸² – může²¹ mě postihnout, i nač jsem potom já nadmíru zmoudřel? A promluvil⁴⁵ jsem ve svém srdci, že i toto je marnost², (16)neboť nikdy⁸ není⁸³ vzpomínky na moudrého, stejně jako na zpozdíleho⁷⁹84; v průběhu⁸⁵ dní, jež¹⁶⁴ budou přicházet, se na všechny zapomené; a jak umírá⁸³ moudrý? Stejně jako zpozdíly⁷⁹84. (17)I pojal jsem život⁵⁷ v nenávisť, neboť se mi bídým³² projevil⁸⁶ skutek, jenž se pod sluncem uskutečňuje¹⁰3860; ano, to vše je marnost² a honění³⁹ větru¹⁴, (18)takže²⁴ jsem já v nenávisť pojal všechnu svou lopotu⁶, již jsem se já pod sluncem lopotil⁶87, již budu zanechávat⁸⁸ člověku, jenž bude po mně, (19)a kdo ví, zda bude moudrý či potrhlý⁸⁹? Ale bude panovat⁹⁰ nade vši mou lopotou⁶91, již jsem se nalopotil⁶ a již jsem se stal⁹² moudrým pod sluncem. I toto je marnost².

(20)I obrátil jsem se já k vydání svého srdce na pospas zoufalství nade vši lopotou⁶, již jsem se pod sluncem nalopotil⁶. (21)Vždyť je²⁶ člověk, jehož lopota⁶ se děje s moudrostí⁹³ a s vědomostí⁹³ a se zručností⁹³94, a člověku, jenž se při ní nenalopotil⁶, ji⁹¹ musí²¹ přenechat³⁰ za jeho podíl⁹⁵. I toto vše je marnost² a veliké²²⁸ zlo.

(22)Ano, čeho se člověku dostává⁹⁶ ve vši jeho lopotě⁶7100 a v pachtění⁷39100 jeho srdce, jímž se on pod sluncem lopotil⁶87? (23)Vždyť všechny jeho dni působí bolest⁹⁷ a jeho plahočina³³ nevolí⁴⁴; jeho srdce ani v noci neuléhá. I toto – je to²³ marnost².

(24)Mezi lidmi³⁵98 není lepšího než že se²⁷ jí a pije a své duši²³² dává zakoušet⁹⁹ blah⁴⁸ při své lopotě⁶100. I toto – já jsem

shledal³⁷, že je to²³ z Boží ruky; (25)vždyť kdo jiný¹⁰¹ může²¹ jíst a kdo si užívat¹⁰² než já⁷⁰103? (26)Neboť on člověku, jenž je dobrý v jeho očích, dává¹⁰ moudrost a poznání a radost, a hřešícímu dává¹⁰ plahočinu³³ ke sbírání¹⁰⁴ a k hromadění, aby mohl²¹ dávat¹⁰⁵ dobrému před Boží tváří. I toto je marnost² a honění³⁹ větru¹⁴.

3 Ke všemu je stanovená doba a je čas ke každé záležitosti¹⁰⁶ pod nebesy:

(2)čas k rození a čas k umírání,
čas k vysazování a čas k vytrhávání
vysázeného,

(3)čas k zabíjení a čas k hojení,
čas k boření¹⁰⁷ a čas k budování,

(4)čas k pláči a čas k smíchu,
čas nářku¹⁰⁸ a čas poskakování¹⁰⁹,

(5)čas k zahazování kamení a čas
ke hromadění kamení,

čas k objímání¹⁵³ a čas ke vzdalování
od objímání¹⁵³,

(6)čas k hledání a čas ke smířování
se ztrátou,

čas k zachovávání¹¹⁰ a čas
k zahazování,

(7)čas k roztrhávání a čas k sešívání¹¹¹,
čas k mlčení a čas k mluvení,

(8)čas k milování a čas k nenávidění,
čas k boji¹¹² a čas k pokoji.

(9)Co za užitek⁴ má ten, kdo¹⁶⁴ pracuje⁶⁰ v tom, v čem⁷100 se lopotí⁶87? (10)Uviděl jsem všechnu plahočinu³³, již Bůh dal dětem³⁴ člověka³⁵ k plahočení³³36 v ní.

(11)On vše činí¹⁰ přiměřeně¹¹³ v svůj čas, i věčnost¹¹⁴ dal v jejich srdce, jenže¹¹⁵ člověk nemůže²¹ postihnout¹¹⁶117 skutky, jež⁶⁷ uskutečňuje¹⁰3860 Bůh, od začátku¹¹⁸ až do konce⁴⁵⁷. (12)Poznal jsem¹⁰, že pro¹¹⁹ ně není blaha⁴⁸, leč radovat se a činit dobře ve svém životě⁵⁷58, (13)ač i když kterýkoli²⁵ člověk může²¹ jíst a pít a zakoušet⁹⁹ blah⁴⁸ při vši své lopotě⁶100, je to²³ Boží dar¹²⁰. (14)Poznal jsem¹⁰, že vše, co činí Bůh, to²³ je⁸³ navždy⁸, nelze¹²¹ k tomu¹²² přidat⁴¹ a nelze¹²¹ od toho odnit; to²⁴ Bůh činí¹⁰, aby měli úctu¹²³ před blízkostí jeho tváře⁷⁵124. (15)To¹⁴³, co je¹⁰, to²³ již bylo, a co se má stát⁹⁶125, již je¹⁰, a Bůh vyhledává⁸³126, co minulo¹²⁷.

(16)A ještě jsem pod sluncem shledal³⁷: místo¹² práva¹²⁸ – tam¹²⁹ zlovůle, a místo¹² spravedlnosti – tam¹²⁹ zlovůle. (17)Já jsem

si ve svém srdci řekl⁴⁵: Bůh bude soudit¹³⁰ spravedlivého i zlovolného, neboť tam je čas ke každé záležitosti¹⁰⁶ a na každých skutek³⁸¹³¹.

(18) Já jsem si ve svém srdci řekl⁴⁵: Stran povahy¹³² dětí³⁴ člověka³⁵ – to je k jich vyzkoušení Bohem a aby shledali³⁷¹⁰⁵, že oni jsou jako zvěř¹³³, oni sami v sobě. (19) Vždyť osud⁸⁰¹³⁴ dětí³⁴ člověka³⁵ a osud⁸⁰¹³⁴ zvěře¹³³ – ano, mají¹³⁵ jeden osud⁸⁰¹³⁴ – jak smrt tohoto, tak smrt onoho¹³⁶, a všichni mají¹³⁵ jeden dech¹⁴ a není přednosti¹³⁷ člověka před zvěří⁷⁵¹³³, neboť to vše je marnost²; (20) to vše odchází k jednomu místu¹², to vše vzniklo⁹⁶ z prachu¹³⁸ a to vše se k prachu¹³⁸ vrací¹⁰. (21) Kdo zná ducha¹⁴ dětí³⁴ člověka³⁵? Zda se on pozvedá k vystoupení¹³⁹¹⁴⁰? A duch¹⁴ zvěře¹³³, zda on sestupuje¹⁴¹ k spodku země¹⁴²? (22) I shledal³⁷ jsem, že není lepšího než aby⁷⁰ se člověk radoval ve svých činnostech⁷³⁸, neboť to²³ je jeho podíl; ano, kdo ho může²¹ přivést k nahlédnutí v⁴⁷ to¹⁴³, co bude po něm?

4 A já jsem se vrátil a¹⁴⁴ uviděl jsem všechen útisk¹⁴⁵¹⁴⁶, jenž se pod sluncem uskutečňuje⁶⁰; a hle, slzy⁶⁷ utiskovaných, již²⁴ neměli⁷⁸ těšitele¹⁴⁷, a ze strany¹⁴⁸ jejich utiskovatelů byla moc, a neměli⁷⁸ těšitele¹⁴⁷. (2) A já jsem se jal za šťastnější prolašovat¹⁴⁹ mrtvé, kteří již umřeli, než živé⁶⁷⁰, kteří ještě jsou živi, (3) a za blaženějšího⁴⁸ než oni obojí⁷⁰ toho, kdo ještě nevznikl⁹⁶, kdo nezakusil⁹⁹ skutky zla, jež se pod sluncem uskutečňují¹⁰³⁸⁶⁰⁶⁷. (4) A já jsem uviděl všechnu lopotu⁶ a všechen úspěch⁹⁴ těch skutků³⁸⁶⁷, že je to²³ soupeření¹⁵⁰ jednoho vůči druhému¹⁵¹¹⁵²; i toto je marnost² a honění³⁹ větru¹⁴.

(5) Zpozdilý⁷⁹ zakládá¹⁵³ své ruce a strahuje¹⁵⁴ své maso.

(6) Vyplnění¹⁵⁵ dlaně¹⁵⁶ poklidem¹⁵⁷ je lepší než vyplnění¹⁷⁰¹⁵⁵ obou hrstí¹⁵⁸ lopotou⁶ a honěním³⁹ větru¹⁴.

(7) A já jsem se vrátil a¹⁴⁴ uviděl jsem pod sluncem marnost²: (8) Je²⁶ někdo, jenž je sám¹⁵⁹ a druhého není, ani nemá⁷⁸ syna ani bratra; ale není konce vši jeho lopotě⁶, ani se jeho oči nemohou²¹ nasytit bohatstvím: A pro koho⁵ se já lopotím⁶⁸⁷ a ochuzuji svou duši²³² o dobro¹⁶⁰? I toto – je to²³ marnost² a zlá plahočina³³.

(9) Blaženější¹⁴⁸ než jeden⁷⁰ jsou dva, neboť oni¹⁶¹ mají⁷⁸ dobrou odměnu¹⁶² za svou lopotu⁶; (10) vždyť padají⁸³-li, může²¹ jeden svého společníka¹⁶³ pozvednout, ale běda tomu, jenž je¹⁶⁴ sám¹⁵⁹, když padá⁸³ a není druhého k pozvednutí ho! (11) Také je¹⁰, uléhají-li dva, jim pak⁴² teplo, ale jak může²¹ být teplo jednomu? (12) A napadá⁸³¹⁶⁵-li kdo jednoho, mohou²¹ se dva proti němu¹⁶⁶ postavit; a trojité provázek se chvatem nepřetrhává.

(13) Chudobný¹⁶⁷ a moudrý mladík¹⁶⁸ je lepší než starý a zpozdilý⁷⁹ král⁷⁰, jenž se již¹⁶⁹ neumí dát poučit¹⁷⁰, (14) neboť z domu vězňů¹⁷¹ vyšel kralovat, i když se v jeho království narodil chudý¹⁷². (15) Uviděl jsem všechny živé, již¹⁶⁴ chodili pod sluncem, při tom druhém mladíku¹⁶⁸, jenž měl²¹ stát místo něho; (16) nebylo konce všemu lidu, všem, před něž²⁸¹⁷³ se dostal⁹⁶. Ale potomní se v něm nebudou radovat⁸³ – zajistě i toto je marnost² a honění³⁹ větru¹⁴.

5 Střez¹¹⁰ své nohy³, kdykoli jdeš do Božího domu, a buď bližší¹⁷⁴¹⁷⁵ k slyšení než k dávání⁷⁰ oběti zpozdilými⁷⁹; neboť oni nevědí, že páší⁶⁰ zlo¹⁷⁶; (2)¹⁷⁷ necht nedáváš¹⁷⁸ svým ústům ukvapovat se a svému srdci spěchat k vynášení¹⁷⁹ slova před Boží tváří, neboť Bůh je v nebesích a ty na zemi, proto necht tvých slov je¹⁷⁸ málo. (3) Neboť sen přichází¹⁸⁰ množstvím plahočiny³³ a zpozdilý⁷⁹ se ozývá¹⁸¹ množstvím slov. (4) Kdykoli Bohu slibuješ slib, necht nemeškáš¹⁷⁸¹⁸² splnit¹⁸³ jej, neboť se zpozdilých⁷⁹ není záliby¹⁰⁶; cokoli slibuješ, splň¹⁸³. (5) Lépe je, když neslibuješ, než když slibuješ⁷⁰ a neplníš¹⁸³; (6) necht nevydáváš¹⁷⁸ svá ústa k svádění tvého masa k hřešení a neříkáš¹⁷⁸ před tváří posla¹⁸⁴¹⁸⁵, že to²³ byl omyl¹⁸⁶. Nač by se měl²¹ Bůh hněvat¹⁸⁷ na tvůj hlas a zkazit¹⁸⁸ dílo³⁸ tvých rukou? (7) Neboť s množstvím⁹³ snů jsou i marnost² i mnoho⁶⁹ slov; měj však Boha v úctě¹²³.

(8) Vidíš-li v správné oblasti útisk chudého¹⁷² a odpírání¹⁸⁹ práva¹²⁸ a spravedlnosti, necht nad touto věcí¹⁰⁶ nejsi¹⁷⁸ udiven, neboť z výše nad vysokým¹⁹⁰ dává pozor¹¹⁰¹⁹¹ vysoký¹⁹²¹⁹³, a vysocí¹⁹² jsou nad nimi. (9) Ale země¹⁹⁴, ta²³¹⁹⁵ je

užitkem^{4 196} ve všem; i král je¹⁰ obsluhován¹⁹⁷ polem^{198 199}.

(10) Milující peníze²⁰⁰ se nemůže²¹ penězi²⁰⁰ nasytit, ani kdo má zálibu v²⁰¹ hojnosti^{202 203}, jejím výnosem²⁰⁴. I toto je marnost². (11) Při množení⁷ jmení^{48 205} se množí stravující¹⁵⁴ je; co za výhodu⁹⁴ tedy⁴² mají¹³⁵ jeho majitelé²⁰⁶? Leda svýma očima se dívat²⁰⁷. (12) Spánek pracujícího^{197 208 209} je sladký, málo-li aneb mnoho-li jí, ale sytost²¹⁰ bohatého¹⁴², ta²³ mu neponechává²¹¹ klidu²¹² k spaní.

(13) Je²⁶ bolestné²¹³ zlo, jež jsem shledal³⁷ pod sluncem: bohatství sřezené¹¹⁰ svému majiteli^{145 206 214} k jeho neštěstí²¹⁵, (14) jestliže²⁴ ono bohatství zanikne zlou nehodou³³ a zplodil-li syna, nebude²⁷ v jeho ruce pranic²¹⁶.

(15) Jak kdo vyšel⁷⁹ z nitra²¹⁷ své matky, bude zase odcházet¹⁴⁴, nahý, jak přišel, a za svou lopotu⁶ pranic²¹⁶ nebude moci²¹ vzít²¹⁸, co by ve své ruce mohl odnést. (16) A i²¹⁹ toto je bolestné²¹³ zlo: po každé stránce, jak přišel, tak bude odcházet, a co bude mít¹⁵ za užitek⁴, že se lopotí⁶ pro vítr¹⁴? (17) Také po všechny své dny jídám ve tmě a zakouší mnoho⁶⁹ mrzutosti^{144 220} za^{24 221} svých nemocí^{67 222} a zlostí^{187 223}.

(18) Hle, co jsem já shledal³⁷ dobrého, co je pěkné: jíst a pít a zakoušet⁹⁹ blaho^{48 205} při vši své lopotě^{6 100}, již se kdo pod sluncem lopotí⁶ v počtu dní svého života⁵⁷, jež mu Bůh dal, neboť to²³ je jeho podíl, (19) i každého člověka, jemuž Bůh dal bohatství a poklady²²⁴ a jemuž umožnil^{90 225} užívat si²²⁶ z toho²³ a přijímat²¹⁸ svůj podíl a radovat se při své lopotě^{6 100}; to²³ je Boží dar¹²⁰, (20) neboť nebude mnoho⁶⁹ pamatovat na dny svého života⁵⁷, že Bůh odpovídá radostí²²⁷ jeho srdce.

6 Je²⁶ neštěstí²¹⁵, jež jsem shledal³⁷ pod sluncem, a ono je časté²²⁸ při²²⁹ lidech³⁵: (2) Někdo²⁰, komu Bůh dal bohatství a poklady²²⁴ a čest²³⁰, nemá nedostatku^{211 231} stran¹⁶⁰ ničeho²³⁵ pro svou duši²³², po čem prahne, aniž mu Bůh umožňuje^{90 225} užívat si²²⁶ z toho²³, nýbrž²³³ si z toho²³ užívá²²⁶ cizozemec^{234 235}. Toto – je to²³ marnost² a zlá nesnáze²²². (3) Může²¹-li kdo²⁰ zplodit sto a žít⁹⁶ mnoho let a je velkým²²⁸, jako jsou²³⁶ dny jeho let, ale jeho

duše se nesytí dobrem^{205 237}, ani se mu nedostane⁹⁶ pohřbu, řeknu: Lépe než on⁷⁰ se má potrat²³⁸, (4) neboť ten v marnost² přichází a v tmu odchází a tmou se pokrývá jeho jméno, (5) ani neuvidí, aniž pozná slunce; tento má¹³⁵ poklid¹⁵⁷ spíše než onen^{70 136}. (6) A byt se mu dostalo⁹⁶ dvakrát tisíce let a dobra²⁰⁵ by nezakusil¹⁹⁹ – zda neodcházejí všichni k jednomu místu¹²?

(7) Všechna lopota⁶ člověka je pro jeho ústa⁴ a přeče se jeho duše²³⁹ nespokojuje²⁴⁰; (8) ano, co za výhodu^{4 274} má¹³⁵ moudrý před zpodilým^{70 79}? Co má¹³⁵ sužovaný^{241 242} umějíci chodit před živými¹⁶⁶? (9) Lepší je, aby se²⁷ vidělo očima²⁴³, než tškání^{70 244} myslí^{245 246}; i toto je marnost² a honění³⁹ větru¹⁴.

(10) To¹⁴³, co je¹⁰, bylo již svým jménem nazváno a je známo¹⁰, čím je on, člověk²⁴⁷, a nemůže se soudit²⁴⁸ s tím, kdo je silnější^{165 249} než on⁷⁰. (11) Když je²⁶ množství⁶⁹ věcí rozmnožujících marnost², co za užitek^{4 274} má¹³⁵ člověk²⁵⁰? (12) Ano, kdo ví, co je pro člověka⁵ dobré²⁵¹ v životě⁵⁷, v počtu dní života⁵⁷ jeho marnost², když²⁴ je trávi⁶⁰ jako stín? Neboť kdo může²¹ člověku oznámit²⁵², co pod sluncem bude po něm?

7 Jméno²⁵³ je lepší než dobrý olej^{70 254} a den smrti než den⁷⁰ vlastního²⁵⁵ narození, (2) lépe²⁵⁶ chodit do domu smutku než chodit⁷⁰ do domu hostiny²⁵⁷, protože²⁵⁸ to²³ je konec⁴⁵⁷ každého člověka; to²⁴ si živý má²¹ příložit³⁰ k²⁵⁹ srdci²⁶⁰. (3) Zármutek⁴⁴ je lepší než smích⁷⁰, neboť při zasmušlosti^{7 261} tváře se srdce má lépe²⁶². (4) Srdce moudrých je v domě smutku, ale srdce zpodilých⁷⁹ v domě veselí³²⁶. (5) Lépe²⁵⁶ poslouchat dítku²⁶³ moudrého než aby někdo²⁰ poslouchal⁷⁰ zpěv zpodilých⁷⁹, (6) neboť smích zpodilého⁷⁹ je takový jako zvuk²⁶⁴ trní pod kotlem^{265 266}. A i toto je marnost².

(7) Vydírání²⁶⁷ zajisté může²¹ zmást⁴⁹ moudrého a úplatek¹²⁰ kazí srdce. (8) Posledek věci je lepší než její počátek⁷⁰, shovívavý²⁶⁸ duchem^{14 243} je lepší než vypínavý^{70 269} duchem^{14 243}. (9) Necht ve svém duchu¹⁴ nejsi¹⁷⁸ kvapný k projeování nevole^{44 220 270}, neboť nevole⁴⁴ spočívá²¹² v klíně²⁷¹ zpodilých⁷⁹.

(10)Nechť neřikáš¹⁷⁸: Co se stalo⁹⁶, že dřívější²⁷² dni bývaly¹⁰ lepší než tyto⁷⁰? Neboť ne z moudrosti by ses na toto vyptával¹⁰. (11)Moudrost je dobrá, stejně jako dědictví^{184 273}, a výhodná^{4 274} těm, kdo vidí²⁷⁵ slunce, (12)neboť ve stínu²⁷⁶ moudrosti je jako ve stínu²⁷⁶ peněz²⁰⁰, ale užitek⁴ poznání je, že moudrost oživuje²⁷⁷ ty, kdo ji mají²⁷⁸.

(13)Uvaž³⁷ Boží skutky^{38 67}; ano, kdo může narovnat, co on zkrivil? (14)V den blaha^{48 205} zůstávej⁹⁶ v blahu⁴⁸ a v den zlý uvaž³⁷: i toto uskutečnil^{10 60} Bůh vedle onoho^{136 279} pro tu příčinu¹³², aby se člověk nemohl²¹ po sobě²⁸⁰ pranicého²¹⁶ dobrat¹¹⁶.

(15)Toto vše jsem shledal³⁷ ve dnech své marnosti²: Je²⁶ spravedlivý hynoucí ve své spravedlnosti^{7 281} a je²⁶ zlovolný dlouho žijící²⁸² ve své²⁸¹ zlovůli. (16)Nechť nejsi¹⁷⁸ příliš^{69 283} spravedlivý²⁸⁴ a nechť se nestavíš¹⁷⁸ nadmíru moudrým; nač máš²¹ sám sobě působit zkázu? (17)Nechť nejednáš¹⁷⁸ příliš^{69 283} zlovolně a nechť nejsi¹⁷⁸ potrhlý^{89 284}; nač máš²¹ umírat, dokud nebude tvůj²⁸⁵ čas? (18)Je dobré, když se držíš při tomto^{56 286}, ale ani od onoho¹³⁶ nechť neuvolňuješ^{178 212} svou ruku, neboť mající Boha v úctě¹²³ uchází^{179 287} všem těmto věcem²⁸⁸.

(19)Moudrost je moudrému větší silou²⁸⁹ než deset⁷⁰ mocipánů^{90 290}, již jsou¹⁰ ve městě. (20)Vždyť na zemi není spravedlivého člověka, jenž by vykonával dobro a nehrěšil. (21)Nechť také své srdce nepřikládáš^{30 178} ke všem slovům, jež se vyslovují^{27 291}, abys neslyšel svého nevolníka zlořečícího ti, (22)vždyť také mnohokrát – tvé srdce ví¹⁰, že jsi i ty zlořečil¹⁰ jiným²⁹².

(23)Toto vše jsem vyzkoušel v moudrosti; řekl jsem si⁴⁵: Chci²¹ zmoudřet; ale to²³ bylo ode mne daleké²⁹³; (24)daleké je to¹⁴³, co je¹⁰, a hluboké, hluboké – kdo se toho²³ může²¹ dobrat¹¹⁶? – (25)Obrátil jsem se já i mé srdce k poznávání a k vypátrávání a k hledání moudrosti a správného úsudku²⁹⁴ a k poznávání zlovůle, pošestilosti^{295 296} a potrhlosti⁴³ nesmyslu⁴³, (26)a objevil¹¹⁶ jsem já, co je horčejší než smrt⁷⁰: ženu, jež je jako tenata³⁵⁹ a jejíž srdce – síť, jejíž ruce – pouta; milý⁴⁸ Boží tváří od ní může²¹

vyváznout, ale hříšník ji bývá polapen²⁹⁷. (27)Viz, toto jsem objevil¹¹⁶, řekl svolavatel¹, jedno k druhému²⁹⁸, k nalezení¹¹⁶ závěru²⁹⁴, (28)ježž má duše²³² ještě hledá²², ale nenašel¹¹⁶ jsem. Muže²⁹⁹, jednoho mezi tisícem, jsem našel¹¹⁶, ale ženu jsem mezi nimi³⁰⁰ nenašel¹¹⁶. (29)Jen toto, viz, jsem objevil¹¹⁶: že Bůh člověka utvořil⁶⁰ upřímného³⁰¹, ale oni se jali hledat mnohé pletichy³⁰².

8 Kdo je jako moudrý a kdo zná vysvětlení věcí⁶⁷? Moudrost člověka rozjasňuje³⁰³ jeho tvář, takže²⁴ se strohost³⁰⁴ jeho tváře mění.

(2)Já³⁰⁵: Dbej¹¹⁰ příkazu³⁰⁶ krále, ano, z příčiny¹³² Boží³⁰⁷ přísahy; (3)nechť se neukvapuješ¹⁷⁸, abys od jeho tváře odcházel; nechť netrváš^{178 308} na³⁰⁹ ničem³¹⁰ zlém, vždyť vše, co oblibuješ³¹¹, může²¹ dělat, (4)protože slovo krále je mocné^{90 312}, a kdo mu může²¹ říci: Co⁵¹ děláš?

(5)Dbající¹¹⁰ rozkazů⁶⁷ nepoznává³¹³ nic³¹⁰ zlého a srdce moudrého zná čas a způsob^{128 314}, (6)neboť každá záležitost¹⁰⁶ má^{78 315} čas a způsob^{128 314}. Ale na člověku je těžká^{228 316} jeho bída^{215 317}, (7)neboť on nezná¹⁷⁶ to¹⁴³, co bude, vždyť kdo mu může²¹ oznámit²⁵², jak bude?

(8)Není člověka panujícího⁹⁰ nad duchem¹⁴ k zadržení³¹⁸ ducha¹⁴ a není majícího moc^{90 312} nade dnem smrti, a v tom boji¹¹² není propuštění, aniž může²¹ zlovůle zachránit³¹⁹ své přívržence²⁰⁶.

(9)Toto vše jsem shledal³⁷ s²⁴ příkládáním³⁰ svého srdce ke všem skutkům⁶⁷, jež se pod sluncem uskutečňují^{22 38 60}. Je čas, kdy člověk nad člověkem panuje^{10 90} jemu ke škodě³², (10)ale přitom jsem vídal¹⁰ zlovolné pohřbivané, že zacházeli^{10 320}, a ti, kteří ve městě správně jednali^{10 60}, ze svatého místa^{12 321} odcházeli a v zapomenutí upadali. I toto je marnost².

(11)Protože není toho, že by byl rozsudek³²² nad zlým skutkem^{38 243} uskutečňován⁶⁰ spěšně, proto je srdce dětí³⁴ člověka³⁵ v nich plně pro uskutečňování^{5 60} zla. (12)Třebaže hříšník uskutečňuje⁶⁰ zlo stokrát a dlouho si žije²⁸², přece já také vím, že bude dobře majícím Boha v úctě¹²³, kteří mají úctu¹²³ před blízkostí jeho tváře^{75 124}, (13)ale zlovolnému dobře nebude, aniž bude moci²¹ jako stín

prodloužit své dny³²³, neboť on před blízkostí Boží tváře⁷⁵ 124 úcty nemá¹²³ 176.

(14) Je²⁶ marnost², jež se na zemi uskutečňuje¹⁰ 60, že jsou²⁶ spravedliví, na něž dochází¹²⁴ podle skutků³⁸ 67 zlovolných³²⁵, a jsou²⁶ zlovolní, na něž dochází¹²⁴ podle skutků³⁸ 67 spravedlivých³²⁵; pravím¹⁰, že i toto je marnost².

(15) I jal jsem se já vychalovat¹⁴⁹ veselí³²⁶, neboť člověk nemá⁷⁸ pod sluncem blaha⁴⁸, leč jíst a pít a veselit³²⁶ se, a to²³ mu zůstává³²⁷ při jeho lopotě⁶ za dny jeho života⁵⁷, jež mu Bůh pod sluncem dal.

(16) Když jsem své srdce přiložil³⁰ k poznávání moudrosti a k pozorování³⁷ zaměstnání³³, jež se na zemi vykonává¹⁰ (neboť ani ve dne ani v noci on³²⁸ svýma očima nevidí¹⁷⁶ 329 spánek), (17) tu²⁴ jsem shledal³⁷; vše je Boží skutek³⁸, aniž se člověk každého skutku, jenž se pod sluncem uskutečňuje¹⁰ 38 60, může dobrat¹¹⁶, neboť zatímco³³⁰ se člověk lopotí⁶ usilováním³³¹, přece²⁴ se neumí²¹ dobrat¹¹⁶, a i kdyby moudrý mluvil o poznání, dobrat se¹¹⁶ nemůže.

9 Ano, toto vše jsem si přiložil³⁰ k²⁵⁹ srdci²⁶⁰, a to k vyzkoumání všeho tohoto, čím jsou spravedliví a moudří a jejich práce³ 197 208 332 v Boží ruce; ani lásky ani nenávisti člověk nezná³³³, to vše je před nimi²⁸ 334. (2) Vše je totéž³³⁵ pro všechny⁵, jeden osud⁸⁰ 134 pro spravedlivého⁵ i pro zlovolného⁵, pro dobrého⁵ a pro čistého⁵ i pro nečistého⁵ a pro obětujícího⁵ i pro toho⁵, kdo neobětuje¹⁷⁶; jak dobrý, tak³³⁶ hříšník, ten, jenž¹⁶⁴ přísahá, jako přísahy se bojící¹²³. (3) Toto je zlé ve všem, co se pod sluncem uskutečňuje¹⁰ 60, že je pro všechny⁵ jeden osud⁸⁰ 134, a také je srdce dětí³⁴ člověka³⁵ plné zla a za jejich života⁵⁷ 58 je v jejich srdci pošetilost⁴³ 337; a potom – k mrtvým. (4) Ale pro kohokoli, jenž je přidružen³³⁸ ke všem živým, je²⁶ nač spoléhat³³⁹, neboť živý pes, ten²³ se má lépe než mrtvý lev⁷⁰; (5) ano, živí vědí, že musejí²¹ umřít, ale mrtví, oni nevědí¹⁷⁶ pranic²¹⁶ a nemají⁷⁸ již odměny¹⁶², neboť jejich památka je²² zapomenuta; (6) i jejich láska i jejich nenávisť i jejich žárlivost zhylna

a navždy⁸ již nemají⁷⁸ podílu v ničem²⁵, co se pod sluncem uskutečňuje¹⁰ 60.

(7) Jdi³⁴⁰, jež s radostí⁹³ svůj chléb³⁴¹ a pij se šťastným⁴⁸ srdcem⁹³ své víno, neboť Bůh již tvé činy³⁸ blahovlnně přijal³⁴²; (8) tvá roucha nechť jsou⁷⁸ v každý čas bílá a na tvé hlavě nechť není¹⁷⁸ nedostatků oleje. (9) Užívej³⁹ života⁵⁷ s ženou, již miluješ¹⁰, po všechny dny života⁵⁷ své marnosti², jež³⁴³ ti pod sluncem dal³⁴⁴, po všechny dny své marnosti², neboť to²³ je tvůj podíl v životě⁵⁷ a v tvé lopotě⁶, již se ty pod sluncem lopotíš⁶ 87. (10) Vše, co tvá ruka k uskutečnění⁶⁰ nachází¹¹⁶, uskuteční⁶⁰ podle své síly³⁴⁵, neboť v šeołu³⁴⁶, kam ty budeš odcházet, není činnosti³⁸ ani přemýšlení²⁹⁴ ani vědění ani moudrosti.

(11) Vrátil jsem se a¹⁴⁴ shledal jsem³⁷ pod sluncem, že ne rychlým³⁴⁷ patří běh a ne hrdinům³⁴⁸ boj¹¹² 349, ba ani moudrým chléb³⁴¹, ba ani rozumným³⁵⁰ bohatství, ba ani vědomosti majícím³⁵¹ přízeň³⁵², nýbrž²³³ je všechny⁸¹ postihuje čas a náhoda³⁵³. (12) Vždyť člověk ani nezná svůj čas, jako ryby, jež se chytají v zhubnou³² síť, a jako ptáci³⁵⁴ chytaní v past – jako oni upadají děti³⁴ člověka³⁵ v léčku³⁵⁵ v nešťastný³² čas, když na ně nenadále připadne.

(13) Shledal jsem³⁷ pod sluncem i tuto moudrost, jež³⁵⁶ je pro mne³⁵⁷ veliká: (14) Malé město a málo mužů v něm, a přitáhl na ně³⁵⁸ veliký král a obstoupil je³⁵⁸ a zbudoval proti němu veliké obléhací věže³⁵⁹; (15) i našel¹¹⁶ se²⁷ v něm chudobný¹⁶⁷ moudrý muž, jenž³⁵⁶ to město svou moudrostí zachránil³¹⁹, ale nikdo³⁶⁰ onoho chudobného¹⁶⁷ muže nevzpomněl. (16) A já jsem si řekl⁴⁵: Moudrost je lepší než síla⁷⁰ 361, ale moudrosti toho chudobného¹⁶⁷ bylo pohrdnuto a jeho slova – nebylo jich uposlechnuto¹⁷⁶. (17) Slova moudrých v poklidu¹⁵⁷ poslouchaná jsou nad pokřik⁷⁰ 362 vládnoucích³⁶³ mezi³⁶⁴ zpozdilými⁷⁹; (18) moudrost je lepší než bitevní nástroje⁷⁰ 365 366, ale jeden hříšník může²¹ zkazit mnoho dobra²⁰⁵.

10 Zápach³⁶⁷ a kvašení³⁶⁸ mastí³⁶⁹ vonavkářovy³⁷⁰ vyvolávají mrtvé mouchy³⁶⁶, váženého³⁷¹ pro moudrost a čest²³⁰ 372 poškozují³⁷³ 374 trocha hlouposti⁴³ 375.

(2) Srdce moudrého je po jeho prací³⁷⁶, ale srdce zpozdilého⁷⁹ po jeho

levici; (3) a také na cestě, kdekoli se ubírá potrhlý⁸⁹, trpí¹⁰ jeho rozum³⁷⁷ nedostatkem²³¹, i říká^{10 378} každému³⁷⁹, že on je potrhlý⁸⁹.

(4) Pozvedá-li se duch¹⁴ vládce³⁶³ proti tobě, necht nezanecháváš^{178 212} své místo¹², neboť klidné chování³⁸⁰ může²¹ zmírnit²¹² veliké hříchy³⁸¹.

(5) Je²⁶ zlo, jež jsem pod sluncem shledal³⁷, jako nedopatření¹⁸⁶, jež pochází³⁸² od²⁴ vrchnosti^{90 290}; (6) potrhlost^{43 383} se uvádí^{10 27} ve veliké²²⁸ výšce³⁸⁴ a bohatí sedí v nízkosti. (7) Vídal¹⁰ jsem služebníky na koních a pány³⁸⁵ chodící jako služebníci po zemi.

(8) Kopající jámu v ni může²¹ padnout a probořující³⁸⁶ zeď – může²¹ ho uštknout had; (9) vylamující kameny si bude jimi působit bolest³⁸⁷, štípající dříví³⁸⁸ je jím ohrožován.

(10) Jestliže se ztupilo železo a člověk³⁸⁹ nenabrousil ostří³⁹⁰, pak²⁴ musí²¹ vynaložit více³⁹¹ síly³⁹²; ale výhodou⁴ ke zdu je moudrost. (11) Štípa-li³⁹³ had bez zaříkávání^{285 394}, pak²⁴ nemá⁷⁸ mistr²⁰⁶ toho jazyka³⁹⁵ významu⁴.

(12) Slova úst moudrého – líbeznost^{352 396}, ale zpozdilého⁷⁹ pohlcují jeho rty³⁹⁷; (13) počátek³⁹⁸ slov jeho úst je potrhlost⁴³ a posledek jeho řeči³⁹⁹ je bídný³² nesmysl⁴³. (14) A potrhlý³⁸⁹ množí slova; člověk nezná to¹⁴³, co bude, – ano, kdo mu může²¹ oznámit²⁵², co bude po něm⁴⁰⁰? (15) Lopota⁶ zpozdilých⁷⁹ ho⁴⁰¹ unavuje, neboť⁴⁰² neví^{10 401}, jak vejít do města.

(16) Běda ti, země, jestliže tvůj král je mladík¹⁶⁸ a tvoji hodnostáři³⁸⁵ ráno hodují⁴⁰³! (17) Tvé blaho¹⁴⁵, země, jestliže tvůj král je syn slechetných⁴⁰⁴ a tvoji hodnostáři³⁸⁵ jídají v patřičný čas k^{258 405} posilnění³⁶¹ a ne k^{258 405} hýření! (18) Při dvou lenoších^{7 406} se uvolňuje trámovi a při nedbalosti^{7 407} rukou promoká dům.

(19) Hostiny^{67 341} pořádávají⁶⁰ k obveselení⁴⁰⁸ a víno činí život⁵⁷ radostným, ale to vše umožňují⁴⁰⁹ peníze²⁰⁰.

(20) Necht ani ve svém myšlení⁷ nezlořečíš¹⁷⁸ králi, a necht ve své ložnici⁴¹⁰ nezlořečíš¹⁷⁸ bohatému, neboť by pták⁴¹¹ nebes mohl²¹ ten hlas donést, ano, okřídlenec⁴¹² by mohl²¹ oznámit²⁵² věc.

11 Pouštěj⁴¹³ svůj chléb po hladině⁴¹⁴ vod, neboť za mnoho⁴⁰⁵ dní jej budeš moci²¹ najít. (2) Dej podíl sedmi⁴¹⁵ aneb i osmi⁴¹⁵, neboť nevíš, co zlého bude na zemi.

(3) Naplňují-li se oblaka, budou se na zem vyprazdňovat lijavcem, a padá-li strom na jihu¹⁵ aneb na severu-li, na místě¹², kam strom padá, tam zůstává⁹⁶.

(4) Dbající¹¹⁰ větru¹⁴ nebude sít a hledící na oblaka nebude žnout; (5) jako ty nevíš¹⁷⁶, co je cesta větru¹⁴, jak kosti⁴¹⁶ v nitru²¹⁷ těhotné⁴¹⁷, tak neznáš skutků⁶⁷ Boha, jenž to vše uskutečňuje^{38 60}. (6) Za jitra rozsévěj své semě a k večeru necht neuvolňuješ^{178 212} svou ruku, neboť ty nevíš¹⁷⁶, kde se co⁵⁰ bude dařit, zda toto či ono⁵⁰ aneb bude-li oboje stejně⁴¹⁸ dobré.

(7) Ano, světlo je příjemné⁴¹⁹ a očím je milé⁴⁸ vidět slunce, (8) ale byt člověk trval⁹⁶ po množství⁶⁹ let, radoval by se v nich všech⁸¹, a vzpomněl by dní tmy, že jich bude množství⁶⁹, – vše, co přijde⁴²⁰, je marnost².

(9) Raduj se, jinochu, ve svém mládí⁴²¹ a necht tě v dnech tvého jinošství potěšuje^{178 262 422} tvé srdce, a choď po cestách svého srdce a podle vidění^{345 423 424} svých očí, ale věz, že stran všech těchto věcí tě Bůh bude přivádět na soud¹²⁸. (10) Odejmi⁴²⁵ tedy⁴² ze svého srdce nevolí⁴⁴ a ze svého masa odstraň⁴²⁶ zlo, neboť mládí⁴²¹ a květ

12 života⁴²⁷ je marnost². (1) A v dnech svého jinošství buď pamětliv svého Stvořitele¹⁴⁵, dokud nepřicházejí dni bídy²⁶¹, než²⁴ nastanou³²⁴ léta, o nichž⁴²⁸ budeš říkat: Nemám⁷⁸ v nich záliby¹⁰⁶, (2) dokud se nezatmívá slunce a světlo měsíce a hvězd, než²⁴ se vrátí oblaka po lijavci, (3) v den, kdy se strážcové¹¹⁰ domu budou trást a zdatní muži³⁹² se budou hrbit¹⁰ a mlecíky budou zastavovat¹⁰ práci, neboť jich ubude, a zatmívat se budou¹⁰ ty, jež¹⁵⁴ pohlížejí⁴²⁹ okenními mřížemi; (4) a dveře⁴³⁰ v ulici^{431 432} se budou zavírat¹⁰, za ztlumování⁴³³ zvuku²⁶⁴ mletí; a bude se²⁷ vstávat na hlas ptáka³⁵⁴ a všechny dcery zpěvu⁴³⁴ budou klesat⁴³⁵, – (5) mají⁴³⁶ i bázeň¹²³ z výšky^{75 269 437}, a na cestě postrachy, a mandloň kvete⁴³⁸ a kobyłka⁴³⁹ je břemenem⁴⁴⁰ a kapara⁴⁴¹ selhává⁴⁴², neboť člověk odchází do svého

věčného domova⁴⁴³ a ulic⁴³¹ budou obcházet¹⁰ ti, již¹⁶⁴ budou truchlit⁴⁴⁴; – (6) dokud se neuvolňuje⁴⁴⁵ provaz ze stříbra, než²⁴ se bude rozrážet mísa ze zlata, než²⁴ se bude tříštit džbán nad pramenem, než²⁴ se rozrazí kolo k cisterně⁴⁴⁶. (7) Potom²⁴ se bude prach¹³⁸ vracet na zem podle toho, jak býval¹⁰, a duch¹⁴ se bude vracet k Bohu, jenž jej dal.

(8) Marnost² marností², řekl svolavatel¹, to vše je marnost².

(9) A nadto, protože svolavatel¹ byl^{10 92} moudrý, vyučoval¹⁰ ještě lid poznáním a uvažoval¹⁰ a prozkoumával^{10 447}, upravoval^{10 448} množství⁶⁹ přísloví⁴⁴⁹; (10) svo-

lavatel¹ usiloval^{10 331} o nalezení slov libých⁴⁵⁰, a co je napsáno, je správné⁴⁵¹, slova pravdy⁴⁵².

(11) Slova moudrých jsou jako poháňecí bodce⁴⁵³ a jako hřeby vbité od původců^{206 454 455} sbírek^{104 456} jich; byla dána od jednoho pastýře. (12) A nadto se, můj synu, dej jimi³⁷² poučit¹⁷⁰; není konce pořizování⁶⁰ množství⁶⁹ knih, a mnoho⁶⁹ studování – únava těla⁵².

(13) Slyšme¹⁷⁸ závěr⁴⁵⁷ celé věci: Měj v úctě¹²³ Boha a dbej¹¹⁰ jeho rozkazů, neboť toto je celý člověk⁴⁵⁸; (14) ano, každý čin³⁸ bude Bůh přivádět na soud¹²⁸, vše skryté, dobré-li aneb zlé-li.

KAZATEL

poznámky překladatele a odkazy

- 1 Slovo takto přeložené souvisí s výrazem překládaným „sejít“ (Exod. 12:6, pozn. 375) a lze je chápat ve smyslu „tvůrce n. zakladatel n. pořadatel n. svolavatel sejítí“. Proto je v textu překládám „svolavatel“, ponechávaje vžitý překlad „kazatel“ jen v nadpise pro snazší orientaci čtenářů.
- 2 Viz Gen. 4:2, pozn. 128.
- 3 Množné číslo.
- 4 N. „zisk“, „přednost“, „výhodu“, výraz vyskytující se v SZ jen v této knize.
- 5 Viz Gen. 31:43, pozn. 842.
- 6 Viz Gen. 41:51, pozn. 1139, zdola sloveso, od něhož je tento výraz odvozen, viz Žalm 127:1, pozn. 2564. Dále obdobně.
- 7 Viz Num. 27:3, pozn. 979.
- 8 Viz Gen. 3:22, pozn. 119.
- 9 Vl. „stoj“, dále obdobně.
- 10 D. „vzejde a... zajde“, tj. „vzejde a... zajde a dále opakovaně a trvale vzhází a zachází“, dále obdobně, i stran jiných sloves.
- 11 Viz Jóba 7:2, pozn. 213, zde smysl jako v textu („dychtivě chvátá“).
- 12 Viz Gen. 1:9, pozn. 13.
- 13 Jiný tvar téhož slovesa jako shora¹⁰, jednoznačně ve smyslu jako v textu.
- 14 Viz Žalm 34:18, pozn. 932.
- 15 Viz Jóba 37:17, pozn. 1648.
- 16 N. „krouží“, „obíhá“, dále obdobně, viz 2 Par. 18:31, pozn. 684, zde v takovémto smyslu.
- 17 N. „kolkolem“, D. „obraceje se“¹⁶.
- 18 Viz Gen. 26:17, pozn. 684.
- 19 D. „k místu, kam“.
- 20 Viz Gen. 31:50, pozn. 848.
- 21 Viz Gen. 2:16, pozn. 74; netýká se předchozího a dále následujícího „nemůže“ (a obdobně) bez této poznámky, jež je doslovným překladem slovesa tohoto významu („není schopen“ a obdobně).
- 22 D. „od (n. „z“) poslouchání“; netýká se předchozího „hleděním“, kde je jiná předložka.
- 23 Viz Exod. 1:16, pozn. 34.
- 24 Viz Gen. 4:3, pozn. 132.
- 25 D. „vše“, dále obdobně.
- 26 Viz Přísl. 11:24, pozn. 569.
- 27 Viz Exod. 25:37, pozn. 895.
- 28 Viz Gen. 13:10, pozn. 375.
- 29 Vl. „první“.
- 30 Vl. „dal“, dále obdobně; zde a ve v. 17 snad i „oddal“, pak by místo vazby s předložkou „k(e)“ následoval v překladu prostý 3. pád.
- 31 Viz Deut. 4:29, pozn. 255; 12:30, pozn. 514.
- 32 N. „nemilá“, „nepříjemná“, „trudná“, vl. „zlá“. Dále obdobně, někde zpodstatněle.
- 33 N. „dřina“, „těžká práce“, n. vůbec „zaměstnání“, výraz vyskytující se v SZ jen v této knize, souvisí však se slovesem zdola³⁶. V kap. 5:14 ve vyládaném smyslu jako v textu, n., podle některých, „špatným hospodařením“ (n. „spravováním“).
- 34 Viz Gen. 3:16, pozn. 656.
- 35 N. „lidí“, dále obdobně, viz Gen. 1:26, pozn. 41.
- 36 Viz Gen. 15:13, pozn. 429, zde ve smyslu jako v textu.
- 37 Viz Gen. 3:6, pozn. 79.
- 38 Viz Deut. 14:29, pozn. 599.
- 39 N. „pachtění“, „pídění“, „usilování“ apod., překlad v textu zde zvolen vzhledem k tomu, že toto sloveso nevyžaduje doplnění předložkou, jaké v textu původním není. Ve v. 17 a kap. 2:22 a 4:16 poněkud odlišný příbuzný a souznačný výraz.
- 40 N. „spočítat“ (Gen. 13:16).
- 41 Viz Gen. 4:2, pozn. 127; v kap. 2:9 smysl jako tam v textu.
- 42 Viz Gen. 9:11, pozn. 291.
- 43 Oba tyto výrazy, značící i „pošetilost“, „bláznovství“, „šlenství“, „hloupost“ apod., se v SZ vyskytují jen v této knize.
- 44 Viz 1 Sam. 1:16, pozn. 17.
- 45 Viz Gen. 20:11, pozn. 537; obdobně i jiné sloveso v podstatě téhož významu ve v. 15.
- 46 Viz Gen. 12:11, pozn. 360.
- 47 Viz Žalm 27:4, pozn. 771.
- 48 N. „štěstí“, „pohodu“, „blahobyt“, vl. „dobro“, dále obdobně.
- 49 Viz Jóba 12:17, pozn. 607.
- 50 D. „toto“.
- 51 N. snad „Proč toto“, dále obdobně.
- 52 Vl. „masa“.
- 53 Vl. „ulevování“ (n. „povolování“, Nech. 9:30, pozn. 463, zde ve smyslu jako v textu n. zde shora) svému tělu“.
- 54 N. „vodil“, „vedl“, dále obdobně, viz Žalm 78:52, pozn. 1900.
- 55 N. „Rozhodl jsem se („pátráním n. přemýšlením jsem dospěl k rozhodnutí“) ve svém srdci oblažovat své tělo^{53...} i přidržet se“.
- 56 Viz Exod. 4:4, zde sloveso a předložková vazba jako „chytil za“ tam, zde smysl jako v textu.
- 57 Viz Gen. 2:7, pozn. 59.
- 58 Množné číslo snad i ve smyslu „života každého z nich“.
- 59 Vl. „velikými činit (n. „zveličovat“ n. „velikými jsem učinil“ [n. „zveličil“]) svá“.
- 60 Viz Gen. 1:7, pozn. 12.
- 61 Viz Nech. 2:8, pozn. 59.
- 62 Viz Gen. 1:12, pozn. 18.
- 63 N. „rybníky“.
- 64 Vl. „napájení“.
- 65 Viz Gen. 4:1, pozn. 125.
- 66 Viz Gen. 15:3, pozn. 403.
- 67 V hebrejštině jednotné číslo v hromadném smyslu.
- 68 Viz Gen. 4:20, pozn. 157.
- 69 Vl. „rozmožení“.

- 70** N. „většího než všem“, D. „ode všech“, dále obdobně.
71 Viz Exod. 19:5, pozn. 634; 1 Par. 29:3, pozn. 884.
72 Viz Přísl. 19:10, pozn. 862, zde množné číslo.
73 Výraz nejasného významu, vyskytující se v SZ jen zde a chápaný zpravidla ve smyslu jako v textu („harém“); podle některých „hudební nástroje“.
74 Viz Žalm 21:2, pozn. 614.
75 Viz Gen. 3:8, pozn. 102.
76 Viz Exod. 2:12, pozn. 229.
77 Viz Gen. 16:4, pozn. 438.
78 Viz Gen. 33:9, pozn. 892.
79 Viz Žalm 49:10, pozn. 1272.
80 Viz Růth 2:3, pozn. 70.
81 Viz Gen. 11:6, pozn. 374.
82 Tj. snad „já jsem na tom tak n. mohu čekat, že“.
83 N. „nebude“, dále obdobně.
84 D. „na moudřejší se zpozdlím“, smysl jako v textu, dále obdobně, srov. Žalm 73:5.
85 D. „v tom, co je délka“.
86 N. snad „se mi nelíbil“ (n. „znechtivil“, „zprotivil“).
87 Zde vl. „byl dělníkem“ (n. „lopotičím se“), viz Soud. 5:26, pozn. 352, smysl jako v textu. Dále obdobně.
88 Viz Žalm 17:14, pozn. 2555.
89 Přídavné jméno souvisící s „potrlost⁴³⁹“ a obdobného smyslu; jako „pošetil“ v 1 Sam. 13:13.
90 Viz Est. 9:1, pozn. 288.
91 Tj. „nad výsledky vši mé lopoty“. Dále obdobně.
92 N. snad „se projevil“ (1 Sam. 4:9, pozn. 460). Dále obdobně.
93 Viz Jós. 7:15, pozn. 277.
94 N. „obratností“, „umností“, „úspěchem“, dále obdobně, výraz vyskytující se v SZ jen v této knize.
95 N. snad „nenalopotil, – musí mu přenechat podíl z ní“.
96 Viz Nech. 6:6, pozn. 56, tak i v kap. 11:3; stran kap. 1:9 viz Gen. 1:2, pozn. 1, tam a obdobně dále vl. „co se stalo“ n. „co nastalo“, tj. „stalo se (n. „nastalo“) a je“.
97 Viz 2 Král. 3:19, pozn. 140.
98 N. „Při člověku“, „pro člověka“, srov. kap. 7:2²⁵⁸; pak bez následujícího „se“²⁷⁴.
99 Viz Deut. 11:2, pozn. 86.
100 N. „za svou lopotu“, kap. 1:3 a dále obdobně.
101 D. „venku“ (viz Lev. 4:12, pozn. 111; Deut. 23:12n., pozn. 832), smysl jako v textu.
102 N. „libovat“, „pochutnávat“, „kochať se“.
103 Podle mnoha rukopisů a LXX „kdo může... bez (D. „venku¹⁰¹ od“) něho“.
104 Sloveso jako v Gen. 6:21, pozn. 230.
105 Viz Deut. 4:20, pozn. 241.
106 Viz 1 Král. 5:8, pozn. 295; 5:10, pozn. 301; Žalm 1:2, pozn. 6; zde, ve v. 17 a v kap. 5:8 a 8:6 v tomto vybledlém smyslu.
107 Viz 2 Sam. 5:20, pozn. 270.
108 Viz Gen. 23:2, pozn. 590.
109 N. „tance“.
110 Viz Gen. 17:9, pozn. 449; v kap. 12:3 jsou přičestím tohoto slovesa míněny „ruce“.
111 Viz Gen. 3:7, pozn. 98.
112 Viz Num. 21:1, pozn. 788.
113 N. „dokonale“, vl. „pěkně“, „hezky“; v kap. 5:17 smysl jako v textu tam.
114 N. „nekonečno“, podle jiných „svět“.
115 Vl. „kromě (D. „od“) toho, že“.
116 Viz Gen. 4:14, pozn. 151.
117 N. „proniknout“, „zplna pochopit (n. „odhalit“) podstatu“ (n. „základ“).
118 Vl. „hlavy“, dále obdobně.
119 D. „v“, smysl jako v textu.
120 Viz Přísl. 25:14, pozn. 745.
121 D. „není“.
122 Viz Lev. 2:2, pozn. 54.
123 Viz Gen. 28:17, pozn. 737; Lev. 19:3, pozn. 592, v. 14, pozn. 608.
124 Viz Gen. 4:16, pozn. 153.
125 D. „co je k nastání“ (n. „bytí“).
126 N. snad „požaduje“, tj. „činí člověka odpovědným za“, srov. Gen. 9:5; 42:22, pozn. 284, kde je v takovémto smyslu použito jiného slovesa obdobného významu.
127 D. „vyhledává minulé“ (n. „zapomenuté“, vl. „zahanané“, „zatlačené“, tj. „do zapomenutí“), tvar slovesa jako v Žalmu 34:14, pozn. 931, jehož je zde výjimečně použito v takovémto smyslu.
128 Viz Gen. 18:19, pozn. 482; Žalm 1:5, pozn. 20.
129 Ve směrovém smyslu („tam vnikla n. se dostala“). Někdy se slůvka „tam“ ve v. 17.
130 Viz Žalm 2:10 a dále, pozn. 973.
131 Tj. snad „aby na každý skutek došlo“.
132 N. „způsobu“, „údělu“, jako „na způsob“ v Žalmu 110:4. Dále ve smyslu jako v textu na dotčených místech.
133 Viz Gen. 1:24, pozn. 38.
134 Zde v tomto smyslu, n. „úděl“, ne však jako ve v. 18¹³².
135 Viz Gen. 19:12, pozn. 503.
136 D. „tohoto“, jako shora; dále obdobně.
137 Viz Přísl. 14:23, pozn. 685.
138 Viz Gen. 2:7, pozn. 57.
139 Viz Gen. 13:1, pozn. 368.
140 Viz i Ezr. 7:9, pozn. 12.
141 N. „zvěře, je on ten sestupující“.
142 Viz Num. 2:3, pozn. 65.
143 D. „co“, ne však jako následující „co“ (následuje-li).
144 N. „já jsem zase“, viz Gen. 26:18, pozn. 685. V kap. 5:11 D. „bude se vracet k odchodu“.
145 V původním textu množné číslo v zesilujícím smyslu; v kap. 5:13 ve smyslu „svému vznešenému n. urozenému majiteli“, kap. 12:1 obdobně, srov. Přísl. 9:10, pozn. 470.
146 Množné číslo i ve smyslu „všech případy útisku“. Dále obdobně.
147 Viz Gen. 37:35, pozn. 179.
148 D. „ruky“, srov. Gen. 34:21, pozn. 927.
149 N. „šťastnějšími nazývat“, sloveso jako „vychalovat“ v Žalmu 63:3 a j., zde smysl jako v textu.
150 N. „žárlivost“, „závist“, viz např. Jóba 5:2, pozn. 206, tj. snad, že soupeření atd. je buď pohnutkou k úspěchu n. jeho důsledkem.

- 151 Viz Gen. 11:3, pozn. 331.
- 152 N. „nad (n. „před“) druhým“, „stran druhého“, D. „od druhého“^{70 n. 75 n. 160*}.
- 153 Sloveso, jehož tvarem je „objímání“ v kap. 3:5; zde výraz lenivě nečinnosti.
- 154 Srov. Num. 11:1 a dále, pozn. 470.
- 155 Viz Lev. 2:2, pozn. 51.
- 156 Viz Gen. 40:11, pozn. 1070.
- 157 Viz Jóba 36:16, pozn. 1583 a 1584.
- 158 Viz Exod. 9:8, pozn. 276.
- 159 D. „jeden“.
- 160 Viz Gen. 3:3, pozn. 91.
- 161 D. „dva, již“ (n. „kteří“).
- 162 Vl. „mzdu“ (Gen. 30:18, pozn. 779), dále obdobně.
- 163 Viz Žalm 45:7, pozn. 1211.
- 164 Viz Deut. 4:25, pozn. 246.
- 165 Viz Jóba 14:20, pozn. 705.
- 166 Viz Jóba 10:17, pozn. 528.
- 167 Výraz vyskytující se v SZ jen v této knize; nesouvisí s „chudý“ ve v. 14.
- 168 Viz Gen. 4:23, pozn. 170.
- 169 N. „ještě“.
- 170 Viz Žalm 19:11, pozn. 591.
- 171 Viz Gen. 39:20 a dále, pozn. 1155.
- 172 Viz Přísl. 13:8, pozn. 637.
- 173 Zde ve smyslu „jímž“ v čelo“.
- 174 Viz Exod. 22:8, pozn. 743.
- 175 Zde ve smyslu „ochotnější“, „pohotovější“, „náchylnější“.
- 176 D. „neboť není jich vědučích o páchání zla“, smysl jako v textu. Kap. 1:7 a dále obdobně.
- 177 Kapitola 5 začíná v hebrejském textu až zde.
- 178 Viz Gen. 1:26, pozn. 40.
- 179 Viz Exod. 8:18, pozn. 252.
- 180 Tj. „je vyvolán n. způsobován“.
- 181 D. „a hlas zpodoběho“.
- 182 Viz Gen. 34:19, pozn. 640 a 923.
- 183 Sloveso jako v Gen. 15:16, pozn. 433.
- 184 Viz Gen. 32:3, pozn. 439.
- 185 Viz Mal. 2:7; podle jiných „anděla“ (Gen. 16:7).
- 186 Viz Lev. 4:2, pozn. 94, zde i „nedopatření“, „přehmat“.
- 187 Viz Num. 16:22, pozn. 646.
- 188 Tj. „nač by měl být vyvolán Jeho hněv, takže by zkazil“.
- 189 N. „odnímání“, „odstraňování“, viz Lev. 6:4, pozn. 180, zde podstatné jméno odvozené od tohoto slovesa se smyslem jako v textu n. zde shora.
- 190 Viz Gen. 24:46, pozn. 634.
- 191 Zde podle některých „čihá“.
- 192 N. snad „ještě vyšší“.
- 193 Tak („vysoký“ a „vysocí“ jednoznačně jako v textu, nikoli podle předchozí poznámky¹⁹²) v podstatě překládají LXX; podle některých jiných „neboť pozor dává (Vulgata „neboť jiný je“) vyšší než vysoký^{70*} (pak vl. „než nad [tj. snad „vyšší než co je nad“] vysokým“).
- 194 Zde ve smyslu „půda“.
- 195 Čtený text a mnoha rukopisů zde má zájmeno mužského rodu, jež by bylo, stejně jako i zájmeno v textu psaném, v souladu se zněním podle zdola následující poznámky¹⁹⁹.
- 196 N. „užitek země je“.
- 197 Viz Gen. 29:15, pozn. 749.
- 198 N., podle některých, „závislý na poli“, takže i „učiněn poddaným poli“.
- 199 N., podle jiných, „ve všem je výhodou země (pak nikoli ve smyslu poznámky¹⁹⁴) to, když král je oddán poli“, srov. 2 Par. 26:10. Přízvučná znaménka v hebrejském textu však nasvědčují spíše smyslu jako v textu n. v předchozí poznámce¹⁹⁸.
- 200 Viz Gen. 17:12, pozn. 453.
- 201 N. „kdo láskou lípí na“, týž tvar téhož slovesa jako „milující“ shora, znění v textu n. zde shora umožňuje v překladu uchovat předložkovou vazbu, jaká je v textu původním.
- 202 N. „nadbytku“, vl. „spouště“ (Gen. 17:5, pozn. 446).
- 203 D. „nasytit, a kdo má... hojnosti, ne“, smysl jako v textu.
- 204 Viz Přísl. 3:9, pozn. 172.
- 205 Zde a dále tvar ženského rodu, zde ve smyslu jako v textu.
- 206 Viz Gen. 14:13, pozn. 400.
- 207 N., podle čteného textu, „Leda pohled (n. „podívání“) svých očí“.
- 208 Viz Deut. 5:13, pozn. 305.
- 209 N. „dělníka“, ne však jako v kap. 2:18⁸⁷; zde tvar dotčeného^{197 208} slovesa.
- 210 N. „hojnost“ (Gen. 41:29nn.; Přísl. 3:10), n. snad „přesycenost“.
- 211 D. „není jí ponechávající mu“ (v. 12), „není ho majícího nedostatek“ (kap. 6:2).
- 212 Tvar slovesa jako v Gen. 8:4, pozn. 178.
- 213 Vl. „chorobné“, zde snad ve smyslu „k chorobě n. onemocnění vedoucí“; souvisí s „nemocí“ ve v. 17²²², takže snad i „nepříjemné“, „nesnáze působící“.
- 214 N. „svým majitelem“, „od svého majitele“^{142*}.
- 215 Viz Deut. 29:21, pozn. 1067.
- 216 D. „cokoli“.
- 217 Viz Jóba 15:2, pozn. 711.
- 218 Viz Gen. 4:7, pozn. 139.
- 219 Zde snad „právě“.
- 220 Sloveso jako v Deut. 4:25, pozn. 247, od něhož je dotčený výraz⁴⁴ odvozen, n. snad naopak.
- 221 N., podle jiných, „ve tmě za²⁴ množství mrzutosti (pak bez pozn.²²⁰) a“.
- 222 N., podle jiných, „nepříjemnosti“, „nesnázi“; tak jednoznačně v kap. 6:2.
- 223 Viz i Est. 1:18, pozn. 72.
- 224 Jako „bohatství“ u Jós. 22:8.
- 225 N. „jehož zmocnil“, dále obdobně, jiný tvar dotčeného slovesa⁹⁰ se smyslem jako v textu n. zde shora.
- 226 D. „jist“, srov. Přísl. 30:20, pozn. 1263, zde v obdobném smyslu podle souvislosti.
- 227 Tj. „dává n. poskytuje mu ji“.
- 228 Vl. „mnohé“, „hojné“, kap. 2:21 a dále obdobně.
- 229 N. „na“.
- 230 Viz Exod. 16:7, pozn. 556.

- 231 Viz Přísl. 6:32, pozn. 339.
- 232 N. prostě „pro sebe“, viz např. Lev. 11:43, pozn. 376. Kap. 2:24 a dále obdobně.
- 233 Viz Gen. 19:2, pozn. 490.
- 234 Viz Exod. 2:22, pozn. 83; Gen. 31:15, pozn. 455.
- 235 Viz Gen. 13:8, pozn. 371.
- 236 Tj. „jak jsou mnohé²²⁸“.
- 237 D. „od dobra“ n. snad „z dobra“.
- 238 Viz Jóba 3:16, pozn. 131.
- 239 N., podle jiných, „jeho chut“.
- 240 Vl. „nenaplnjuje“.
- 241 Viz Žalm 9:12, pozn. 246.
- 242 Viz Žalm 10:2, pozn. 260.
- 243 Viz Num. 1:53, pozn. 61.
- 244 Vl. „chození“, snad „obcházení“.
- 245 Viz Gen. 9:5, pozn. 283.
- 246 N. snad „tužby“, srov. v. 7³⁹.
- 247 N. „Ten, jenž je, byl již... nazván a je znám, že on je člověk“.
- 248 Viz Gen. 30:6, pozn. 768.
- 249 Přídavné jméno odvozené od dotčeného¹⁶⁵ slovesa, n. snad naopak, vyskytující se v SZ jen zde.
- 250 Zde snad i „co požutává člověku“.
- 251 N. „co má¹³⁵ člověk dobrého“.
- 252 Viz Gen. 3:11, pozn. 103.
- 253 Tj. „dobrá pověst“, srov. Gen. 6:4, pozn. 194.
- 254 Tj. „cenná vonná mast“.
- 255 Viz Přísl. 27:9, pozn. 1162.
- 256 Viz Přísl. 15:16n., pozn. 723.
- 257 Viz Soud. 14:10, pozn. 711.
- 258 D. „v čemž“, tj. „stran („ve věci“) toho, že“. Dále obdobně.
- 259 Vl. „to má živý přiložit k svému“. Dále obdobně.
- 260 N. snad „položít na srdce“. Dále obdobně.
- 261 Viz Gen. 40:7, pozn. 1067.
- 262 N. „se srdce zlepšuje“ (n. „polepšuje“, „potěšuje“, Soud. 16:25, pozn. 795).
- 263 Viz 2 Sam. 22:16, pozn. 876.
- 264 Viz Gen. 3:8, pozn. 99.
- 265 Viz Exod. 16:3, pozn. 550.
- 266 V hebrejštině zvukomalebná slovní hříčka: „sírím“ – trní, „sír“ – kotel n. hrnec.
- 267 Jako „útitisk“ v kap. 5:8, zde ve smyslu „co se útitiskem n. vydíráním získá“.
- 268 Viz Exod. 34:6, pozn. 1188.
- 269 Jako „vysoký“ v kap. 5:8.
- 270 N. „pocitování nevolí“, „podléhání nevolí“, „zachvacování nevolí“.
- 271 Jako „záhadří“ v Exod. 4:6nn.
- 272 D. „první“.
- 273 Viz Num. 18:20, pozn. 724.
- 274 Zde a v kap. 6:8 a dále tvar slovesa, od něhož je dotčený výraz⁴ odvozen.
- 275 D. „východná vidoucím“, opis v textu v zájmu zřetelnosti.
- 276 Tj. „pod ochranou“.
- 277 N. „naživu udržuje“.
- 278 D. „své vlastníky“ (n. „majitele“)²⁰⁶.
- 279 N. „stejně jako (nikoli jako ve v. 11⁸⁴) ono“.
- 280 Tj. snad „z toho, co bude po něm“.
- 281 Zde snad i ve smyslu „proti své spravedlnosti“, tj. „přesto, že je spravedliv“. Dále obdobně.
- 282 D. „prodlužující“, tj. „své dni“, dále obdobně.
- 283 Zde je tohoto výrazu⁶⁹ použito jako spojovce.
- 284 N. „se nestává příliš spravedlivým“, dále obdobně.
- 285 D. „v ne-tvůž“, dále obdobně.
- 286 Zde proti kap. 2:4 sloveso jako „uchvat“ v Exod. 4:4, předložková vazba táž.
- 287 Viz 2 Král. 10:25, pozn. 49.
- 288 Vl. „uchází jim všem⁸¹“, smysl jako v textu („oběma zmíněným krajnostem a jejich důsledkům“).
- 289 Vl. „moudrému silnější“.
- 290 Výraz (podstatné n. zpodstatnělé přídavné jméno) odvozený od dotčeného slovesa⁹⁰; jako „vladařem“ v Gen. 42:6.
- 291 Zde neurčitý osobní podmět v množném čísle („lidé“).
- 292 Viz Gen. 4:25, pozn. 173.
- 293 N. snad „ale ona (tj. „moudrost“) byla... daleká“.
- 294 N. „a výsledku myšlen“, „závěru“, dále obdobně, smysl jako v textu na dotčených místech.
- 295 Viz Žalm 49:13, pozn. 1279.
- 296 N. „zlovile pošetilsti“ (tj. „že pošetilst je zlovná“), n. „k poznání, že zlovile je pošetilst“.
- 297 Tvar slovesa jako u Jós. 7:15, pozn. 275.
- 298 D. „k jednomu“.
- 299 Vl. „člověka“, zde ve smyslu jako v textu.
- 300 D. „témuto“, tj. „ženami“.
- 301 Viz Num. 23:10, pozn. 886.
- 302 N. „výmysly“, „úskoky“.
- 303 Viz Žalm 31:16, pozn. 866.
- 304 N. „přisnost“, „pýcha“, „hrubost“, „drzost“, vl. „síla“, zde v takovémto smyslu.
- 305 Tj. „Já pravím“, „podle mého mínění“.
- 306 Viz Num. 3:16, pozn. 93.
- 307 Tj. „Bohu složené“.
- 308 Vl. „nestojíš“ („na svém“).
- 309 Vl. „v“ („nezůstáváš v“).
- 310 Viz Gen. 19:8, pozn. 494.
- 311 Viz Gen. 34:19, pozn. 924.
- 312 Další výraz od dotčeného slovesa⁹⁰ odvozený.
- 313 Zde nejspíše ve smyslu „nezakouš“.
- 314 Zde v takovémto smyslu („správný n. vhodný n. oprávněný způsob“).
- 315 N. „pro (n. „na“) každou záležitost je²⁶“.
- 316 N. snad „těžce spočívá“.
- 317 Vl. „bída člověka je těžká na něm“.
- 318 Sloveso jako v Gen. 23:6, pozn. 596, zde ve smyslu „zadržení zpět“.
- 319 Viz 1 Sam. 19:11, pozn. 764.
- 320 Jako „zašlo“ např. v Gen. 28:11; n. „vcházeli“, tj. snad „do odpočinku“.
- 321 Viz Exod. 3:5 a dále, pozn. 1219.
- 322 Jako „vynos“ v Est. 1:20, výraz převzatý z perštiny.
- 323 N., podle některých, „moci prodloužit své dni, jež jsou jako stín“, srov. Žalm 102:11; 109:23, pozn. 436 (jiné sloveso než zde).

- 324** Viz Ezr. 3:1, pozn. 82; Est. 9:26, pozn. 121.
- 325** Tj. „jako by byli jednali jako zlovolní“ (níže „spravedliví“).
- 326** N. „radost“, „radovat“, jako v kap. 2:10 a dále, zde však je smysl spíše jako v textu, podobně i v kap. 2:1 a dále.
- 327** Vl. „nocuje“.
- 328** Tj. „člověk“.
- 329** N. snad „nezakouš⁹⁹“.
- 330** N. snad „ačkoli“.
- 331** N. „hledáním“, dále obdobně.
- 332** Výraz odvozený od dotčeného^{197 208} slovesa, vyskytující se v SZ jen zde.
- 333** D. „není znajícího, člověka“.
- 334** Zde ve smyslu „skryto v budoucnosti“.
- 335** D. „tak jako“, smysl jako v textu.
- 336** D. „jak“, jako shora.
- 337** Jako „nesmyslu“ v kap. 1:17.
- 338** Hebr. „jechubar“, tak podle čteného textu, podporovaného mnoha rukopisy a starými překlady; psaný text má znění „jevuchar“, „vyvolen“, jež zde nedává jasného smyslu; jde pravděpodobně o chybu opisovače.
- 339** D. „je spolehání“ (2 Král. 18:19), smysl jako v textu. Výraz se v SZ vyskytuje ještě jen u Is. 36:4.
- 340** N. snad „Pojd“, jako v kap. 2:1.
- 341** Viz Gen. 31:54, pozn. 85; v kap. 10:19 smysl jako tam v textu.
- 342** Viz Lev. 1:4, pozn. 11.
- 343** Tj. „dni“, n. „již“, tj. „ženu“.
- 344** Tj. „Bůh“ (v. 7), n. snad ve smyslu²⁷ „jež ti byly n. jsou dány³⁴³“.
- 345** D. „ve své síle“, takže snad i „svou silou“, smysl však je spíše jako v textu („v rozsahu n. možnosti své síly“). Kap. 11:9 podobně („v oblasti n. okruhu“, viz Žalm 1:1, pozn. 3).
- 346** Viz Gen. 37:35, pozn. 1003.
- 347** Viz 2 Sam. 1:23 a dále, pozn. 113.
- 348** Viz Gen. 6:4, pozn. 192.
- 349** Tj. „vítězství v běhu o závod a v boji“.
- 350** Viz Gen. 41:33, pozn. 1111.
- 351** D. „vědoucím“, „znajícím“.
- 352** Viz Gen. 6:8, pozn. 200.
- 353** Viz 1 Král. 5:4, pozn. 292.
- 354** Viz Lev. 14:4nn., pozn. 461.
- 355** Viz Deut. 7:25, pozn. 372.
- 356** D. „a on(a)“.
- 357** Tj. „v mých očích“, „jež se mi jeví“.
- 358** Tj. „(na) město“.
- 359** Jako „tenata“ v kap. 7:26; příbuzný výraz je „sít“ (v. 12), ne však „sítě“ v kap. 7:26.
- 360** D. „člověk“, smysl jako v textu, srov. kap. 1:8²⁰.
- 361** Viz 1 Král. 15:23, pozn. 809; v kap. 10:17 smysl jako tam v textu.
- 362** Viz Přísl. 21:13, pozn. 946.
- 363** Viz Gen. 1:18, pozn. 112.
- 364** N. „nad“.
- 365** Viz Gen. 24:53, pozn. 633.
- 366** D. „nástroje bitvy“ (n. „seče“), viz 2 Sam. 17:11, pozn. 701 (kap. 9:18); „mouchy smrti“, podle jiných „jedovate“ („smrt přinášející“, kap. 10:1).
- 367** Viz Přísl. 13:5, pozn. 633.
- 368** Viz Žalm 19:2, pozn. 569, zde ve smyslu jako v textu.
- 369** Viz Přísl. 21:17, pozn. 949.
- 370** Viz Exod. 30:25, pozn. 1096.
- 371** Viz Přísl. 17:27, pozn. 817, čtený text.
- 372** D. „od moudrosti a cti“, smysl jako v textu³⁷⁴, dále obdobně.
- 373** Tj. „na jeho vážnosti n. dobré pověsti“.
- 374** N., podle jiných, „závažnější než moudrost a čest⁷⁰ může být“ (tj. „více vlivu mít“).
- 375** Jako „potrlost“ v kap. 1:17.
- 376** Tj. „na pravém („správném“) místě“.
- 377** D. „srdce“, srov. Gen. 31:20, pozn. 821.
- 378** Tj. „ukazuje“, „dává najevo“, totiž svým chováním.
- 379** N. „o každém“, pak by neplatila předchozí poznámka³⁷⁸.
- 380** N. „krotkost“, viz Přísl. 15:4, pozn. 708, zde smysl jako v textu n. zde shora.
- 381** N. „způsobit opominutí (tj. „prominutí“) velikých hříchů“.
- 382** Viz Gen. 46:26, pozn. 1262.
- 383** Zde příbuzný a souznačný, ne však přesně týž tvar, zde značí „potrhlé“ v hromadném smyslu.
- 384** Tj. „dostává se jí vysokých poct“.
- 385** Viz Gen. 12:15 a dále, pozn. 559.
- 386** Viz Gen. 38:29, pozn. 1033.
- 387** Viz Gen. 45:5, pozn. 1230.
- 388** Viz Gen. 22:3, pozn. 571.
- 389** D. „on“.
- 390** D. „tvář“.
- 391** Sloveso jako v Gen. 7:18, pozn. 244.
- 392** Viz Exod. 18:21, pozn. 627; v kap. 12:3 D. „muži zdatnosti“, tj. obrazně „nohy“.
- 393** N. snad „Může²¹-li uštknout“, jako ve v. 8, zde překlad v textu zvolen vzhledem k tomu, že sloveso „uštknout“ nemá v češtině nedokonavou složku.
- 394** Viz Žalm 58:5, pozn. 1435, zde výraz od tohoto slovesa odvozený.
- 395** Tj. „zařikávací“, takže „nemá zařikávací“.
- 396** Viz Žalm 45:2, pozn. 1203.
- 397** D. „a rty zpodobilo ho pohlcuj“.
- 398** Viz Přísl. 9:10, pozn. 469.
- 399** D. „úst“, jako shora.
- 400** Zde vl. „z (n. „od“) po něm“, tj. snad „co po něm nastane“. Srov. Exod. 9:6, pozn. 274.
- 401** Tj. snad „každého n. některého n. kteréhokoli z nich“, obdobně na konci verše.
- 402** N. snad „toho, jenž“.
- 403** N. snad „hýří“, nesouvisí však s „hýření“ ve v. 17; nýbrž je to sloveso jako „jídati“ tamže, zde však smysl spíše jako v textu n. zde shora.
- 404** Vl. „urozených“ (1 Král. 21:8 a j.), zde však smysl spíše jako v textu.
- 405** Zde snad i „ve snaze o“; v kap. 11:1 „v průběhu mnoha“.

- 406** Tj. „lenivých rukou“; podle jiných „Při dvojité (tj. „veliké“) lenivosti“.
- 407** N. „liknavosti“, vl. „snižnosti“, tj. „svěšení“.
- 408** D. „smíchu“, zde smysl jako v textu.
- 409** D. „tím vším (n. snad „tomu všemu“) odpovídají“, smysl jako v textu.
- 410** Viz Exod. 8:3, pozn. 235.
- 411** Viz Gen. 1:20, pozn. 31.
- 412** Viz Přísl. 1:17, pozn. 51.
- 413** Viz Gen. 3:23, pozn. 120.
- 414** Viz Gen. 1:2, pozn. 4, zde smysl jako v textu.
- 415** 3. pád.
- 416** Tj. snad „jak je to n. co se děje s kostmi“.
- 417** D. „plné“, zde smysl jako v textu.
- 418** D. „jako jeden“.
- 419** Jako „sladký“ v kap. 5:12.
- 420** N. „přišlo“, n. „přichází“¹⁰⁰.
- 421** Viz Žalm 110:3, pozn. 2396.
- 422** Zde jiný tvar se smyslem jako v textu.
- 423** Zde snad ve smyslu „toužebných n. žádostivých pohledů“⁴²⁴.
- 424** Podle psaného textu množné, podle textu čteného, mnoha rukopisů a starých překladů jednotné číslo.
- 425** Sloveso jako v Gen. 48:17, pozn. 1307.
- 426** Viz Est. 8:3, pozn. 262; Žalm 119:39, pozn. 2464.
- 427** N. „mužný věk“, vl. „úsvit“, výraz („šacharúth“) vyskytující se v SZ jen zde, ale příbuzný onomu („šachar“) v Gen. 19:15 a dále, pozn. 873. Podle jiných „černý vlas“, viz Lev. 13:31, 37 a j., kde „černý“ je hebr. „šechór“.
- 428** Viz Exod. 32:13, pozn. 1138.
- 429** Zde jsou obrazně míněny „oči“, v hebrejštině zpravidla ženského rodu. „Zuby“ jsou taktéž někdy ženského rodu; proto „mlečky“ shora (mleť obilí bývalo prac žen, viz např. Mat. 24:41).
- 430** Viz Soud. 3:23, pozn. 208.
- 431** Viz Přísl. 7:8, pozn. 358.
- 432** N. „na ulici“, ve směřovém n. cílovém smyslu („do ulice“).
- 433** Vl. „snižování“, tj. „bude docházet k poruchám sluchu“.
- 434** Tj. snad „pěvkyně“, podle jiných „zvuky zpěvu“, „krásy n. příjemnosti zpěvu“, „ucho a hlas, měvší prve zálibu ve zpěvu a hudbě“.
- 435** N. „krčit se“; význam tohoto výroku není zcela jasný, snad „ztrácet na svém významu n. hodnotě n. při-tažlivosti“.
- 436** Tj. „staří lidé“.
- 437** Tj. „z každé vzhůru vedoucí n. stoupající cesty“⁷⁵.
- 438** Viz Pís. 6:11; 7:12, pozn. 240; květy mandloně jsou bílé – obraz bělovlasých hlav starých lidí. Překlad v textu je podle textu čteného, LXX, Vulgaty a jiných starých překladů; psaný text podává znění „mandloněm se pohrdá“, jež podle mého soudu nedává v dané souvislosti jasného smyslu, ale někteří překladatelé mu přesto dávají přednost.
- 439** Viz Num 14:33, pozn. 515.
- 440** D. „se vleče“, smysl jako v textu, sloveso, jehož tvarem je „nošení“ v Gen. 49:15, zde zvrtný tvar, v SZ jen zde se vyskytující.
- 441** Tak tento výraz (hebr. „avijónáh“) překládá LXX i Vulgata; jde o květní poupatě keře zvaného kapara trnitá, jež jsou, naložená do soli a octa, i dnes známa jako chufová přísada do některých jídel a jichž se za dávných dob používalo jako prostředku k povzbuzování chuti k jídlu a snad i pohlavní žádostivosti. Uvedený výraz je odvozen od slovesa „ávah“, „být ochoten n. nakloněn“, „chtít“, „mít chuť“ (viz např. Jóba 39:9, pozn. 1748; Přísl. 1:10, pozn. 35) a proto se v některých překladech, např. i v kralickém, chápe ve smyslu „žá-do(stivo)st“ n. „dychtivost“, „tužba“⁴⁴².
- 442** Tj. „nemá účinku“, hebr. „táfér“; LXX však toto sloveso přeložili „diaskedasthé“, tj. „rozpadne (n. „zkazí“, „rozruší“) se“, „popraská“, a podobně i Vulgata („dis-sipabitur“), takže pravděpodobně místo „táfér“ měli ve své předloze trpný tvar „tufár“, mající takovouto smysl. Pak by šlo o použití představ přezrálých plodů kapary, jež při dotyku praskají a rozpadají se, jako obrazu sešlosti staří. Tohoto znění se přidržují překlady, v nichž se shora⁴⁴¹ uvedený výraz chápe ve smyslu „žá-do(stivo)st“, takže podle nich by toto místo znamenalo, že ve staří člověk pozbývá tužeb a žádostí mnohých věcí, jichž býval dychtiv v mladším věku. To ostatně jinými slovy vyjadřuje i znění podané v textu.
- 443** D. „do domu své věčnosti“.
- 444** Viz Gen. 23:2, pozn. 590.
- 445** N. „neodstraňuje“, vl. „nevzdaluje“, hebr. „ló-jé-ráchék“; tak podle psaného textu; čtený text má podle mnoha rukopisů a rabinských výkladů znění „ló-jé-ráthék“ (litery „ch“ a „th“ jsou si v hebrejském písmu navzájem velmi podobné) „se nesvazuje“, tj. snad, podle některých, „bezmocným nečiní n. neochromuje n. nezeslabuje“. Známe mi překlady však většinou podávající znění „než se přetrhne“, snad podle Vulgaty („antequam rumpatur“), kde překladatel místo shora uvedených hebr. výrazů snad četl „ló-jinnathék“, „ne(pře)-trhá(vá) se“, viz zde kap. 4:12. LXX snad podle téže předlohy přeložili volněji „heos hotú mé anatrápé“, „dokud se nezničí“. Tato obměna překladu by se snad zdála nejlépe zapadat do textové souvislosti v tomto obraze smrti člověka, není však odůvodněna zněním dochovaného původního textu. „Provoz ze stříbra“ zdola snad je obrazem „michy“, „mísa ze zlata“ pak „mozku“.
- 446** Viz Gen. 37:20, pozn. 991; nikoli jako „jámu“ zde v kap. 10:8. Co je shora řečeno o „džbanu nad pramenem“ a „kole k cisterne“, je obrazem zastavení činnosti srdce a koloběhu krve.
- 447** Viz Deut. 13:14, pozn. 536.
- 448** N. „sestavoval“, sloveso jako „narovnat“ v kap. 7:13, zde v takovémto smyslu.
- 449** Viz Num. 21:27, pozn. 819.
- 450** N. „příjemných“, D. „slov záliby“ (n. „příjemnosti“)¹⁰⁶.
- 451** D. „správnost“, viz Jóba 33:23, pozn. 1486, zde v takovémto smyslu.
- 452** Viz Gen. 24:27, pozn. 626.
- 453** Tj. k pohánění hovězího dobytka. Srov. Skut. 26:14.
- 454** N. snad „milovníků“, „oblíbovatelů“.

455 N. „jako vbité hřeby *jsou* původové⁴⁵⁴“.

456 Výraz odvozený od dotčeného slovesa¹⁰⁴, vyskytující se v SZ jen zde.

457 Vl. „konec“, jako v kap. 3:11 a dále, ne však jako zde ve v. 12 a jinde.

458 N. „*toto je vše pro člověka*“, „*toto je věc každého člověka*“.

PÍSEŇ PÍSNÍ¹

PÍSEŇ PÍSNÍ, JEŽ JE OD ŠALOMOUNA².

(2) Kéž mě líbá³ polibky⁴ svých úst, neboť tvé milování^{5 6 7} je lepší než víno⁸;

(3) tvé masti⁹ jsou líbeznější¹⁰ pro svou vůni², tvé jméno – mast⁹, jež je rozlévána; proto tě mladice¹¹ milují²⁶.

(4) Táhni mě, poběžíme za tebou! Král mě uvede¹² do svých pokojů, budeme jásat a v tobě se radovat, tvé milování^{5 6 7} nad víno⁸ vychalovat¹³. Právem¹⁴ tě milují²⁶!

(5) Já jsem černá, ale spanilá¹⁵, dcery Jerúsálema, jako stany Kédárovny¹⁶, jako stanové závěsy¹⁷ Šalomounovy.

(6) Necht' mě neprohlížíte^{3 18}, že já jsem osmahlá¹⁹, neboť mě okoukalo²⁰ slunce.

Synové mé matky se proti mně rozhnili²¹ – ustanovili²² mě ochránkyni²³ vinic; svou vinici, již mám²⁴, jsem neuchránila²³.

(7) Oznam²⁵ mi ty, jehož má duše miluje²⁶, kde paseš, kde ukládáš²⁷ o polednách,

neboť nač mám²⁸ být jako zahalující se²⁹ při stádech tvých druhů³⁰?

***

(8) Nevíš-li sama od sebe², nejkrásnější mezi ženami, vyjdi³¹ si po stopách³² drobného dobytka

a pas svá kůzla při obydlích³³ pastýřů.

(9) Přirovnávám²⁶ tě, má přítelkyně¹⁴³, k své klisně mezi vozy faraonovými.

(10) Spanilá¹⁵ jsou³⁴ tvá líce³⁵ mezi řetízky³⁶, tvá šije³⁷ s náhrdelníky^{38 39};

(11) můžeme²⁸ ti zhotovit⁴⁰ řetízky³⁶ ze zlata s tečkami ze stříbra.

***

(12) Dokud je král ve svém kruhu⁴¹, vydává můj nard svou vůni.

(13) Můj milovaný⁴² je mi váčkem myrhy, jenž spočívá⁴³ mezi mými prsy,

(14) můj milovaný⁴² je mi hrozem⁴⁴ cypru⁴⁵ ve vinicích Én-geďi.

***

(15) Hle, ty jsi krásná, má přítelkyně¹⁴³, hle, ty jsi krásná; tvé oči – oči holubic⁴⁶!

***

(16) Hle, ty jsi krásný, můj milovaný⁴², jak⁴⁷ jsi milý⁴⁸!

Jak⁴⁷ se zazelenal^{26 49} naše pohovka⁵⁰!

(17) Trámy našeho domu – cedry, naše obložení stěn – cypřiše.

2 Já jsem ocún⁵¹ Šáronu⁵², lilie údolí^{53 54}.

***

(2) Jako lilie mezi trním, taková je má přítelkyně¹⁴³ mezi dcerami.

***

(3) Jako jablň mezi stromy lesa, takový je můj milovaný⁴² mezi syny; po jeho stínu jsem dychtivě zatoužila⁵⁵ a v něm⁵⁶ usedla²⁶; ano, jeho ovoce je sladké mému patru.

(4) Uvedl mě do domu vína a jeho korouhvi nade mnou je láska;

(5) posilněte⁵⁷ mě hroznovými koláči, vzpružte⁵⁸ mě jablky, neboť já jsem onemocněla²⁶ láskou.

(6) Jeho levice je pod mou hlavou a jeho pravice mě objímá.

(7) Zapřísahávám²⁶ vás, dcery Jerúsálema, při gazelách nebo při laních pole:

Budete-li budít aneb budete-li vyrušovat^{59 60} mou lásku⁶¹, až než si ona bude přát^{62 63}!

(8) Hlas mého milovaného⁴²!

Hle, toto – přichází, skáče po horách, hopkuje po pahrbcích!

(9) Můj milovaný⁴² je podoběn gazele nebo kolouchu jelenů;

hle, toto – stojí za naší stěnou, dívá se skrze okna⁶⁴, vrhá pohledy⁶⁵ skrze mřížky⁶⁴.

(10) Můj milovaný⁴² se ozval⁶⁶ a řekl mi: Vstaň si, má přítelkyně¹⁴³, má krásná, a vykroč si!

(11) Vždyť hle, zima pominula, lijavec přeběhl a odešel si,

(12) na zemi se ukázaly květiny, dostavil se⁶⁷ čas prořezávání⁶⁸ a v naší zemi je slyšet hlas hrdličky.

(13) Fíkovník se zardívá²⁶ svými ranými plody a révy v květu vydávají²⁶ vůni; vstaň, vykroč⁶⁹, má přítelkyně¹⁴³, má krásná, ano, vykroč si!

(14) Má holubice v rozsedlinách skaliska⁷⁰, v úkrytu⁷¹ skalní strminy, ukaž mi svůj vzhled⁷²,

dej mi slyšet svůj hlas, neboť tvůj hlas je²⁶ sladký⁷³ a tvůj vzhled⁷² spanilý¹⁵!

(15) Pochyťte nám lišky⁷⁴, malé lišky⁷⁴, poškozující vinice, a naše vinice jsou v květu!

(16) Můj milovaný⁴² patří mně a já jemu, jenž²⁷² pase mezi liliiemi,

(17) až než se bude ochlazovat⁷⁵ den a prchnou stíny.

Obrát se⁷⁶, vezmi na sebe⁷⁷, můj milovaný⁴², podobnost⁷⁸ gazele nebo kolouchu jelenů na rozeklaných⁷⁹ horách⁸⁰!

3 Na svém lůžku jsem po nocích⁸¹ hledala²⁶ toho, jehož má duše miluje²⁶, hledala²⁶ jsem ho, aniž jsem ho našla.

(2) Nuže⁸², musím²⁸ vstát a obcházet po městě, po ulicích⁸³

a po prostranstvích⁸⁴ budu toho, jehož má duše miluje²⁶, hledat.

Hledala²⁶ jsem ho, aniž jsem ho našla.

(3) Našli⁸⁶ mě strážcové⁸⁷, již²⁷² obcházeli po městě. Viděli²⁶ jste toho, jehož má duše miluje²⁶?

(4) Sotvaže⁸⁸ jsem od nich zašla dále, již⁸⁹ jsem našla toho, jehož má duše miluje²⁶;

chopila jsem se ho, aniž jsem ho používala⁹⁰,

až než jsem ho mohla²⁸ uvést do domu své matky, ano, do pokoje své rodičky.

(5) Zapřísahávám²⁶ vás, dcery Jerúsálemá, při gazelách nebo při laních pole:

Budete-li budit aneb budete-li vyrušovat⁵⁹ mou lásku⁶¹, až než si ona bude přát⁶²!

***

(6) Kdo je tato, vystupující⁹¹ z pustiny jako sloupy dýmu, okouřena myrhou a kadidlem⁹²?

kromě⁹⁴ všemožného prášku od kramáře?

(7) Hle, jeho lože, jež patří Šalomounovi! Vůkol něho šedesát hrdinů⁹⁵ z hrdinů⁹⁵ Isráelových,

(8) oni všichni⁹⁶ se chápou²⁶ meče,

zkušení⁹⁷ v boji⁹³!

každý⁹⁹ má pro postrach⁴ 100 za noci svůj meč na své kyčli.

(9) Král Šalomoun si zhotovil⁴⁰ nosítka z dříví¹⁰¹ Levánónu¹⁰²,

(10) jejich sloupky zhotovil⁴⁰ ze stříbra, jejich opěradlo ze zlata, jejich sedadlo¹⁰³ z červeného purpuru¹⁰⁴, jejich vnitřek¹⁰⁵ vyložený láskou od dcer Jerúsálemá.

(11) Vyjděte³¹ a pohledte, dcery Cijjónu, na krále Šalomouna v koruně¹⁰⁶,

jíž na něm⁷⁷ vykonala korunování⁷⁸ 107 jeho matka v den jeho zasnoubení, ano, v den radosti jeho srdce.

***

4 Hle, ty jsi krásná, má přítelkyně¹⁴³, hle, ty jsi krásná; tvé oči – oči

holubic⁴⁶ zpoza tvého závoje², tvůj vlas je jako stádo koz, jež se hrnou²⁶ 108 z pohoří¹⁰⁹ Gileádu,

(2) tvé zuby jako stádo stříhaných ovcí, jež vystupují²⁶ 91 z koupele, jež

všechny⁹⁶ rodí po dvou a není mezi nimi zmetající¹¹⁰,

(3) jako provázek ze šarlatu¹⁰⁴ jsou tvé rty, ano, tvé mluvidlo¹¹¹ 112 je spanilé¹⁵,

jako kus granátového jablka jsou tvé spánky zpoza tvého závoje²,

(4) tvá šíje³⁷ je jako věž Dávidova, zbudovaná na zbraně¹¹³,

je na ní zavěšeno tisíc malých štítů¹¹⁴, všechny štíty¹¹⁵ hrdinů⁹⁵.

(5) Tvé dva prsy jsou jako dva kolouchové, dvojčata gazely¹¹⁶, jež²⁷² 22 se pasou mezi liliiemi

(6) až než se bude ochlazovat⁷⁵ den a prchnou stíny. Chci²⁸ 76 si zajít k hoře myrhy a k pahrbku kadidla⁹² –

(7) ty všechna⁹⁶ jsi krásná, má přítelkyně¹⁴³, a není při tobě vady¹¹⁷!

(8) Se mnou z Levánónu¹⁰², nevěsto¹¹⁸, se mnou z Levánónu¹⁰² – můžeš²⁸ přijít, budeš shlížet z temene¹¹⁹ Amány¹²⁰,

s temene¹¹⁹ Seníru, to jest¹²¹ Chemónu¹²², od pelechů¹²³ lvů, z hor levhartů.

(9) Zmocnila ses mého srdce¹²⁴, má sestro, nevěsto¹¹⁸, zmocnila ses mého srdce¹²⁴ jediným ze svých očí¹²⁵, jediným článkem¹²⁶ ze svého náhrdelníku¹²⁷!

- (10) Jak¹²⁸ něžně¹²⁹ je²⁶ tvé milování^{15 67}, má sestro, nevěsto¹¹⁸, čím lepší je tvé milování^{15 67} než víno⁸ a vůně tvých mastí⁹ než všechny vonné látky⁸¹!
- (11) Tvé rty vykapávají strdí¹⁹⁰, nevěsto¹¹⁸, pod tvým jazykem je med a mléko a vůně tvého šatstva je jako vůně Levánónu¹⁰².
- (12) Ty jsi, nevěsto¹¹⁸, zatarasená¹³¹ zahrada, zataraseny¹³¹ pramen¹³², zapečetěná zřídlo;
- (13) tvé výhonky – park¹³³ granátových jablek s vzácným ovocem¹³⁴, cypry⁴⁵, s nardy,
- (14) nardem a šafránem, vonnou třtinou a skořicí se všemi stromy kadidlovými¹³⁵,
myrhou a aloj se všemožnými nejlepšími vonnými látkami¹³⁶.
- (15) zřídlo v zahradách – studna vod živých¹³⁷ a řinoucích se z Levánónu¹⁰².

* * *

- (16) Procitni, severáku¹³⁸, a přijď, jižní větrě¹³⁹, prověj^{75 140} mou zahradu, necht' se řinou³ její vonné látky, necht' můj milovaný⁴² přichází³ do své zahrady, ať může²⁸ jíst své vzácné ovoce¹³⁴!

* * *

- 5** Přišel jsem do své zahrady, má sestro, nevěsto¹¹⁸, sbírám^{26 141} svou myrhu se svými vonnými látkami¹⁴², jím²⁶ svou plástev se svým medem, piji²⁶ své víno se svým mlékem.
Jezte, přátelé¹⁴³, pijte a hojně se napijte, milovaní⁴²!

* * *

- (2) Já spím, ale mé srdce bdí... Hlas mého milovaného⁴², klepajícího!
Otevři mi, má sestro, má přítelkyně¹⁴³, má holubice, má bezúhonná¹⁴⁴, neboť má hlava je²⁶ poseta¹⁴⁵ rosou a mé kadeře krůpějemi noci!
- (3) – Stáhla jsem svou tuniku¹⁴⁶, jakže ji mám²⁸ oblékat? Umyla¹⁴⁷ jsem své nohy, jakže je mám²⁸ špinit?
- (4) Můj milovaný⁴² prostrčil¹⁴⁸ svou ruku otvorem¹⁴⁹ a mé vnitřnosti se nad ním vzrušily¹⁵⁰;
- (5) já jsem vstala otevřít svému milovanému⁴² a mé ruce kropily²⁶ myrhou, ano,

mé prsty tekutou myrhou na objímky¹⁵¹ závor.

- (6) Já jsem svému milovanému⁴² otevřela, ale můj milovaný⁴² byl odbočil a šel²⁶ dále; při jeho promlouvání byla vyšla³¹ má duše¹⁵².
- Hledala²⁶ jsem ho, aniž jsem ho našla, volala²⁶ jsem ho, aniž mi odpověděl.
- (7) Našli⁸⁶ mě strážcové⁸⁷, již²⁷² obcházeli po městě, zbili¹⁵³ mě, poranili¹⁵⁴ mě, strhli¹⁵⁵ ze mne¹⁵⁶ můj plášť¹⁵⁷, strážcové⁸⁷ hradeb¹⁵⁸!
- (8) Zapřísahávám²⁶ vás, dcery Jerúsáléma: Budete-li moci²⁸ najít mého milovaného⁴², co mu máte²⁸ oznámit²⁵? Že já jsem onemocněná láskou!

* * *

- (9) Čím je tvůj milovaný⁴² nad jiného milovaného^{8 42}, nejkrásnější mezi ženami?

Čím je tvůj milovaný⁴² nad jiného milovaného^{8 42}, že nás tak zapřísaháváš²⁶?

* * *

- (10) Můj milovaný⁴² je bílý¹⁵⁹ a červený¹⁶⁰, význačný¹⁶¹ nad deset tisíc⁸;
- (11) jeho hlava – zlato¹⁶², zlato¹⁶³, jeho kadeře vlnité¹⁶⁴, černé jako krkavec,
- (12) jeho oči jako oči holubice¹⁶⁵ při potůčcích¹⁶⁵ vod, umyté¹⁴⁷ mlékem¹⁶⁶, sedící při jich¹⁶⁷ plnosti¹⁶⁸,
- (13) jeho líce³⁵ jako záhony vonných rostlin^{142 169}, věže¹⁷⁰ kořených bylin, jeho rty – lilie, kropící⁵⁴ tekutou myrhou,
- (14) jeho ruce – válce ze zlata, posázené^{145 171} chrysolity¹⁷², jeho trup¹⁷³ – výtvor¹⁷⁴ ze slonoviny^{175 176}, vykládaný¹⁷⁷ safíry¹⁷⁸,
- (15) jeho nohy¹⁷⁹ – sloupy z mramoru, založené na patičkách¹⁸⁰ ze zlata¹⁶³, jeho vzhled⁷² jako vzhled Levánónu^{102 181}, je vynikající¹⁸² jako cedry;
- (16) jeho ústa¹⁸³ – samá sladkost¹⁸⁴, a on všečen⁹⁶ – samá žádoucnost^{184 185}.
Toto¹⁸⁶ je můj milovaný⁴², ano, toto¹⁸⁶ je můj přítel¹⁴³, dcery Jerúsáléma!

* * *

- 6** Kam odešel tvůj milovaný⁴², nejkrásnější mezi ženami?
Kam se tvůj milovaný⁴² obrátil¹⁸⁷?
I budeme ho hledat s tebou.

* * *

- (2) Můj milovaný⁴² sestoupil do své zahrady k záhonům vonných rostlin^{142 169}, pást v zahradách a trhat lilie.
- (3) Já *patřím* svému milovanému⁴² a mně můj milovaný⁴², jenž²⁷² pase mezi liliemi.

* * *

- (4) Ty *jsi* krásná, má přítelkyně¹⁴³, jako Tírcá¹⁸⁸, spanilá¹⁵ jako Jerúsalem, působící dojmem¹⁸⁹ jako zástupy pod korouhvemi^{161 190},
- (5) odvrát své oči zpřed mne, neboť ony mě vzrušují¹⁹¹.

Tvůj vlas *je* jako stádo koz, jež se hrnou^{26 108} z Gileádu,

- (6) tvé zuby jako stádo ovcí, jež vystupují^{26 91} z koupele, jež všechny⁹⁶ rodí po dvou a není mezi nimi zmetající¹¹⁰,
- (7) jako kus granátového jablka *jsou* tvé spánky zpoza tvého závoje².
- (8) Šedesát *je* jich – královen, a osmdesát souložnic, a panen¹¹ bez¹⁹² počtu,
- (9) ona *je* jediná – má holubice, má bezúhonná¹⁴⁴, ona *je* jediná své matky², ona *je* čistá¹⁹³ své rodičky².
- Uviděly ji dcery a nazvaly ji blaženou, královnou a souložnicí, a jaly se jí velebit¹⁹⁴:
- (10) Kdo *je* tato, shlížející¹⁹⁵ tak jako¹⁹⁶ úsvit, krásná jako luna¹⁹⁷, čistá^{193 198} jako slunce¹⁹⁹, působící dojmem¹⁸⁹ jako zástupy pod korouhvemi^{161 190}?

* * *

- (11) Sestoupila jsem do zahrady ořechů podívat se na zeleň²⁰⁰ údolí²⁰¹, podívat se, zda pučí²⁶ réva, rozvily se²⁴⁰ granátové jabloně;
- (12) nezvěděla jsem. Má duše mě upozornila^{22 202}: Vozy²⁰³ mého vznešeného²⁰⁴ lidu!
- (13)²⁰⁵ Vrať se, vrať se, Šúlamíth²⁰⁶, vrať se, vrať se, ať na tebe můžeme²⁸ hledět!

Co chcete²⁸ na Šúlamíth²⁰⁶ vidět²⁰⁷? – Něco jako tanec dvou táborů^{208 209}.

* * *

- 7** Jak¹²⁸ jsou krásné tvé kroky v sandálech, dcero vznešeného²⁰⁴! Zaoblení⁵⁴ tvých kyčlí jsou podobna¹⁹⁶ klenotům, dílu²⁰⁰ rukou umělce,
- (2) tvůj pupek – okrouhlá číše^{211 212}; nechť nemá³ nedostatku²¹³ namíchaného vína;

- (3) tvé břicho²¹⁴ – hromada²¹⁵ pšenice, vroubená²¹⁶ liliemi, tvé dva prsy *jsou* jako dva kolouchové, dvojčata gazely¹¹⁶,
- (4) tvá šíje³⁷ jako věž ze slonoviny¹⁷⁵, tvé oči – rybníky²¹⁷ v Češbónu²¹⁸ před branou Bath-rabbím²¹⁹,
- tvůj nos – výběžek¹⁷⁰ Levánónu¹⁰², hledící²²⁰ směrem²²¹ k Damašku⁹³,
- (5) tvá hlava na tobě *je* jako Karmel, a co z tvé hlavy splyvá²²², jako červený purpur¹⁰⁴;

- těmi kučerami *je* i král upoután²²³.
- (6) Jak¹²⁸ *jsi* krásná a jak¹²⁸ *jsi* milá⁴⁸, má láska²²⁴, v svých²²⁵ slastech^{226 227}!
- (7) Tato tvá postava *je* podobna²⁶ palmě a tvé prsy hroznům^{44 228},
- (8) řekl²²⁹ jsem si: Chci²⁸ vystoupit⁹¹ na palmu, chytit se za²³⁰ její ratolesti²³¹. Nuže⁸², nechť mi tedy²³² *jsou* tvé prsy jako hrozny⁴⁴ révy a vůně tvého nosu jako vůně jablek²³³,
- (9) a tvá ústa¹⁸³ jako nejlepš²³⁴ víno...

* * *

- ... jež²⁷² teče²³⁵ hladce²³⁶ pro mého milovaného^{42 237}, mluvící skrze rty spících^{238 239}.
- (10) Já *patřím* svému milovanému⁴² a jeho touha *je* po mně.
- (11) Pojď, můj milovaný⁴², můžeme²⁸ vyjít³¹ do pole, nocujme³ ve vsích,
- (12) časně se ubírejme³ k vinicím, dívejme³ se, zda pučí²⁶ réva, otevřel se květ, rozvily se²⁴⁰ granátové jabloně; tam ti budu poskytovat²⁴¹ své milování^{5 6 7}.
- (13) Bobule²⁴² vydávají²⁶ vůni a nad našimi vchody²⁴³ všechny vzácné plody²⁴⁴, nové i staré, můj milovaný⁴², jsem pro tebe²³⁷ uschovala²⁴⁵.

8 Kéž bys byl jako můj² bratr, savší²⁴⁶ u prsů mé matky!
Mohla²⁸ bych tě zastihnout⁸⁶ na ulici, líbat tě a ani *tak* by mnou nepohrdali;

- (2)mohla²⁸ bych tě odvést, uvést²⁴⁷
do domu své matky, *jež* mě
vychovávala²⁴⁸,
dávala bych ti pít z vína s kořením⁹³,
z moštu svých granátových jablek.
- (3)Jeho levice *by byla* pod mou hlavou
a jeho pravice *by* mě objímala.
- (4)Zapřísahávám²⁶ vás, dcery
Jerúsaléma:
Proč¹²⁸ byste měly²⁸ budit a proč¹²⁸
vyrušovat^{59 60} *mou* lásku⁶¹, až než si *ona*
bude přát^{62 63}?
- * * *
- (5)Kdo je tato, vystupující⁹¹ z pustiny,
opírajíc se o svého milovaného⁴²?
- * * *
- Vzbudila jsem tě pod jabloní – tam²⁴⁹
s tebou v bolestech ulehla²⁵⁰ tvá
matka,
tam²⁴⁹ v bolestech ulehla²⁵⁰, porodila tě²⁵¹.
- (6)Vtiskni²² mě jako pečet²⁵² na své
srdce, jako pečet²⁵² na svou paži,
neboť láska je silná jako smrt,
žárlivost je²⁶ tvrdá²⁵³ jako šel²⁵⁴; její
plameny – plameny ohně, jenž je
plápol Jáhův²⁵⁵.
- (7)Mnohé vody nemohou lásku uhasit,
aniž ji mohou řeky zaplavit²⁵⁶;
bude-li kdo²⁵⁷ za lásku dávat všechny
majetek²⁵⁸ svého domu, budou jím
jen²⁵⁹ pohrdat.

- (8)Máme²⁴ malou sestru, jež¹²¹ nemá²⁶⁰
prsů;
co máme²⁸ s naší sestrou^{237 261} činit v den,
kdy *se*²⁶² o ní²⁶³ bude mluvit?

* * *

- (9)*Bude-li* ona hradbou¹⁵⁸, budeme na ní
moci²⁸ zbudovat cimbuří²⁶⁴ ze stříbra,
a *bude-li* ona dveřmi, budeme na ní
muset²⁸ zřídít uzávěr²⁶⁵ pažením²⁶⁶
z cedrů¹⁴².

* * *

- (10)Já *jsem* hradba¹⁵⁸ a mé prsy jako věže;
tak²⁶⁷ jsem se projevila²⁶⁸
v jeho očích, jako nalezší pokoj²⁶⁹.

- (11)Šalomoun měl^{26 270} v Baal-hámónu
vinici, tu vinici svěřil²⁴¹ ochráncům²³;
každý⁹⁹ měl²⁸ za její ovoce přinést tisíc
peněz²⁷¹.

- (12)Má vinice, již mám²⁴, je před mou
tváří; *měj* si ten tisíc, Šalomoune,
a dvě stě *necht'* mají²⁴ ochráncové²³
jejího ovoce!

* * *

- (13)Ty, *jež*²⁷² bydlíš v zahradách,
druhov³⁰ věnují pozornost²⁷³ tvému
hlasu, ozývej se²⁷⁴ mi!

* * *

- (14)Přispěchej, můj milovaný⁴², a vezmi
na sebe⁷⁷ podobnost⁷⁸ gazele nebo
kolouchu jelenů na horách vonných
rostlin^{142 169}!

PÍSEŇ PÍSNÍ

poznámky překladatele a odkazy

- 1 Odstavce navzájem oddělované mezerami a řadami teček označují, pokud možno, střídání mluvčích.
- 2 N. „Šalomounova“, dále obdobně, viz Num. 2:3, pozn. 65.
- 3 Viz Gen. 1:26, pozn. 40.
- 4 D. „od polibků“, smysl jako v textu. Dále obdobně.
- 5 Viz Přísl. 7:18, pozn. 370; nesouvisí s „milujím“ ve v. 3.
- 6 V hebrejštině množné číslo v zesilujícím smyslu.
- 7 Množné číslo i ve smyslu „projevů milování n. lásky“, „něžností“.
- 8 D. „lepší od vína“, dále obdobně.
- 9 Viz Přísl. 21:17, pozn. 949.
- 10 D. „dobré“, dále obdobně.
- 11 Viz Gen. 24:43, pozn. 633; v kap. 6:8 v protikladu k předchozímu „souložnic“.
- 12 N. „uvedl“, dále obdobně, zde snad vzhledem k následujícímu je smysl spíše jako v textu.
- 13 VL „připomínat“, zde smysl jako v textu, viz Žalm 20:7, pozn. 611.
- 14 Viz 1 Par. 29:17, pozn. 898; zde je tohoto výrazu použito jako příslovce ve smyslu jako v textu, podle některých však ve smyslu „pocitív“, „upřímní“, „správní“.
- 15 Viz Žalm 33:1; 147:1, pozn. 893, zde a dále smysl jako v textu.
- 16 Viz Žalm 120:5, pozn. 2533. Stany beduinů se zhotovovaly z látek utkaných ze zvířecí srsti, proto byly tmavé barvy.
- 17 N. „jako plachty“, jako „koberce“ v Exod. 26:1 a dále, zde v takovémto smyslu.
- 18 N. „Nechť si na mě nevsímáte“.
- 19 Jen zde se v SZ vyskytující výraz („šecharchóreth“) odvozený od „šechóráh“, „černá“ (v. 5), snad tedy vl. „zčernalá“, „začerněná“.
- 20 Tj. „opátilo“, vl. „mě spatřilo“, jako „vidalo“ u Jóba 20:9, „zpozorovalo“ tamže 28:7 (sloveso vyskytující se v SZ jen na těchto třech místech), zde v takovémto smyslu (snad „posvítilo si na mě“).
- 21 Tj. „hněvem“, srov. příbuzné sloveso v Gen. 4:5, pozn. 138.
- 22 Viz Gen. 2:13, pozn. 384.
- 23 VL „udržovatelkou“, D. „udržující“, viz Lev. 19:18, pozn. 618; Žalm 103:9, pozn. 2218, zde v takovémto smyslu. Na konci verše a v kap. 8:11 obdobně.
- 24 Viz Gen. 19:12 a dále, pozn. 503.
- 25 Viz Gen. 3:11, pozn. 103.
- 26 VL „zamilovala“ („zamilovala a nadále miluje“, dále obdobně).
- 27 Tj. „své stádo“, jinak viz Žalm 23:2, pozn. 679.
- 28 Viz Gen. 2:16, pozn. 74.
- 29 N. „zahalená“, tj. „nevěstka“, srov. Gen. 38. 5, kde je ovšem použito jiného slovesa obdobného významu; n. snad „truchlící“. Podle Vulgaty a syrského překladu „bloudící“, „potulující se“, „obcházející“; v tomto smyslu lze chápat i překlad LXX a i některé novější překlady dávají tomuto znění přednost.
- 30 Viz Žalm 45:7, pozn. 1211.
- 31 Viz Exod. 8:18, pozn. 252.
- 32 Viz Žalm 56:6, pozn. 1410.
- 33 Viz Exod. 25:9, pozn. 866.
- 34 N. „slyší“, sloveso jako „přisluší“ v Žalmu 93:5, zde v takovémto smyslu.
- 35 Viz Žalm 3:7, pozn. 73.
- 36 N. „šňůrami perel“ (n. „korálů“), visícími po stranách obličejů z pokrývky hlavy. V. 11 obdobně.
- 37 N. „tvé hrdlo“, nesouvisí však s „náhrdelníky“ zdola.
- 38 Viz Jós. 7:15, pozn. 277.
- 39 N. doslovně „v náhrdelnicích“, tj. „ovinuta jimi“; předložka jako „mezi“ shora.
- 40 Viz Gen. 1:7, pozn. 12.
- 41 Tj. „ve své stolní společnosti“, jako „okolo“ v 1 Král. 6:29, „obkličujících“ v Žalmu 140:9.
- 42 Souvisí s „milování“ ve v. 25.
- 43 VL „nocuje“.
- 44 N. „trsem“, viz Gen. 40:10, pozn. 1069; Num. 13:24, pozn. 498. Dále obdobně.
- 45 Vonná rostlina s hrozny bílých n. žlutých květů; z jejích listů se vyrábělo barvivo k barvení nehtů a z květů voňavka. Výraz se v SZ v tomto smyslu vyskytuje ještě jen v kap. 4:13.
- 46 D. „tvé oči – holubice“, smysl jako v textu, dále obdobně.
- 47 VL „věru“, „vskutku“, „ba i“, překlad v textu je snad vhodný vzhledem k obdivnému zabarvení dotčeného výroku, zejména v první polovině verše.
- 48 Viz 2 Sam. 1:23; 23:1, pozn. 67, nesouvisí s „milování“ zde shora. Sloveso, jež je tam ve v. 26, je zde v kap. 7:6.
- 49 N. „je zelená“, srov. Žalm 37:35; 52:8, pozn. 2126.
- 50 Tj. snad „místo k posezení na trávníku“; třebaže je tento výraz týž jako v Přísl. 7:16, není nikterak nutno jej klást v touž nebo obdobnou souvislost jako tam, ač tak mnozí činí. Dotčený výraz značí i pohovku ke stolování n. prostě k posezení n. odpočinku (Ám. 3:12; 6:4); jiné jeho významy viz např. v Žalmu 41:3 a Deut. 3:11, pozn. 182.
- 51 N. podle jiných, „narcis“ n. „lilie“, ne však jako „lilie“ zde zdola a ve v. 2.
- 52 Viz 1 Par. 27:29, pozn. 843.
- 53 Viz Gen. 14:3, pozn. 390.
- 54 Množné číslo.
- 55 Sloveso jako v Přísl. 1:22, pozn. 70, zde zesílený tvar, v SZ jen zde se vyskytující.
- 56 Předložka shora přeložená „po“ má i význam jako „v“ v této vložce pro srozumitelnost přidané.
- 57 VL „podepřete“, viz Gen. 27:37, pozn. 720, zde zesílený tvar v SZ jen zde se vyskytující se smyslem jako v textu.
- 58 VL „pozvedněte“, „vzpřimte“, smysl jako v textu („postavte na nohy“).
- 59 Viz Gen. 14:23, pozn. 411.

- 60** Zde ve smyslu „za žádnou cenu nesmíte tak činit“.
- 61** Zde ve smyslu „mého milovaného“, dále obdobně.
- 62** Viz Gen. 34:19, pozn. 924.
- 63** Zde bez předmětu a bez předložky.
- 64** D. „z oken“, „z mřížek“, smysl jako v textu. Srov. kap. 5:4¹⁴⁹.
- 65** N. „krátce a ostře pohlíží“ („střílí očima“).
- 66** Viz 1 Sam. 14:12, pozn. 551.
- 67** Viz Ezr. 3:1, pozn. 82; Est. 9:26, pozn. 121.
- 68** Tj. „vinné révy“, hebr. „zámír“, výraz vyskytující se v SZ jen zde; ve smyslu jako v textu jej uvádějí LXX („tomés“) i Vulgata („putationis“) a některé novější překlady, vzhledem k tomu však, že některé tvary a odvozený slovesa „zámár“, „profežávat“ (Lev. 25:3n.), od něhož je odvozen, mají odlišný smysl, v jakém se velmi často vyskytují v knize Žalmů, viz Žalm 7:17 a dále, pozn. 59 a 191, podává většina známých mi novějších překladů toto místo ve smyslu „čas zpěvu“; tak v podstatě i kralický překlad.
- 69** Podle čteného textu „vstaň si“, jako ve v. 10.
- 70** Viz Num. 20:8, pozn. 763.
- 71** Viz Jóba 40:21, pozn. 1068.
- 72** Viz Gen. 29:17, pozn. 754.
- 73** Viz Přísl. 3:24 a dále, pozn. 911.
- 74** Viz Soud. 15:4, pozn. 733.
- 75** D. „než bude vanout“, smysl jako v textu, sloveso jako „vydechuje“ v Přísl. 6:19 a dále, pozn. 322, ve tvaru vyskytující se v SZ jen zde a v kap. 4:6.
- 76** Teměř všechny známé mi novější překlady zde člení text ve smyslu „lilíemi. (17)Až... stíny, obrať se“, s nemožnými však jsem dal přednost členění, jež v textu podává, neboť přízvukná znaménka v hebrejském textu vedou k chápání v takovémto smyslu. Tak i v kap. 4:6.
- 77** Vl. „vezmi si“, smysl snad jako v textu. Kap. 3:11 obdobně.
- 78** Zde proti v. 9 opis umožňující v překladu uchovat předložkovou vazbu (vl. vazbu s 3. pádem⁷⁷), jaká je v původním textu zde, ne však ve v. 9. Kap. 3:11 obdobně (tam D. „korunovala¹⁰⁷ⁿ“).
- 79** N. „rozervaných“.
- 80** D. „na horách rozeklanosti“ (n. „rozervanosti“), hebr. „báther“, výraz v této souvislosti nezcela jasného významu; v Gen. 15:10 značí „polovici“ na dvě půlky rozseknutého obětího zvířete a podobně u Jer. 34:18n., takže jej zde snad lze chápat v obdobném smyslu, jak v textu uvedeno. LXX překládají „epi oré koilómátón“, „na horách dutin“ (n. „prohlubní“), ve Vulgatě se tento výraz chápe jako vlastní jméno pohoří, takže tam není přeložen.
- 81** Snad zde lze mnohé číslo chápat v zesilujícím smyslu, takže potom „v temné noci“.
- 82** Viz Gen. 12:11, pozn. 360.
- 83** Viz Přísl. 7:8, pozn. 358.
- 84** Viz Gen. 19:2, pozn. 491.
- 85** Viz i Žalm 55:11, pozn. 1375.
- 86** Viz Gen. 4:14, pozn. 151.
- 87** Viz Gen. 17:9, pozn. 449.
- 88** D. „Za málo, co“.
- 89** Jako „až než“ v kap. 2:7 a dále, zde snad smysl jako v textu.
- 90** Viz Deut. 4:31, pozn. 259.
- 91** Viz Gen. 13:1, pozn. 368.
- 92** Viz Exod. 30:34, pozn. 1102.
- 93** Viz Num. 1:53, pozn. 61.
- 94** D. „od“, smysl jak v textu.
- 95** Viz Gen. 6:4, pozn. 192.
- 96** Viz Gen. 11:6, pozn. 374.
- 97** N. „vycvičení“, vl. „vyučení“.
- 98** Viz Num. 21:1, pozn. 788.
- 99** Viz Gen. 9:5, pozn. 285.
- 100** N. „z přičiny postrachu“.
- 101** Viz Gen. 22:3, pozn. 571.
- 102** Viz Deut. 1:7, pozn. 203.
- 103** Viz Lev. 15:9, pozn. 496.
- 104** Viz Exod. 25:4, pozn. 851.
- 105** Vl. „střed“.
- 106** Viz 2 Sam. 12:30, pozn. 518.
- 107** Viz Žalm 8:5, pozn. 128.
- 108** N. „se valí“, „sblíhají“.
- 109** Viz Gen. 14:10, pozn. 396.
- 110** V hebrejštině slovní hříčka: „šekullám“, „jež všechny“, „šakuláh“, „zmetající“.
- 111** Básnický výraz pro „ústa“, vyskytující se v SZ jen zde.
- 112** Tak podle čteného textu; psaný text má množné číslo („mluvidla“), ale následující přídavné jméno¹⁵ je v jednotném čísle.
- 113** Tj. „k uskládňování n. zavěšování zbraní“, tedy „jako zbrojnice“. Je to však výraz nejasného významu, vyskytující se v SZ jen zde; podle jiných „pro nával“, tj. „bojovníků“, n. „s ochrannými zídkami“, a j., podle Vulgaty „s baštami n. hradbami“; LXX prostě přepisují hebrejský výraz „talpíjjoth“.
- 114** Jako v 1 Král. 10:17.
- 115** Jiný výraz než shora¹¹⁴, jako v 2 Sam. 8:7; 2 Král. 11:10 aj. Podle jiných, i podle Vulgaty, „zbroj“, podle LXX „šipy“, „střely“.
- 116** Zde a v kap. 7:3 je tvar ženského rodu, značící výslovně gazeli samici, kdežto „gazela“ n. „gazely“ jinde v této knize (bez tohoto označení) jsou tvary mužského rodu, značící buď samce nebo prostě „gazelu“ („gazely“) jako živočišný druh.
- 117** Viz Přísl. 9:7, pozn. 467.
- 118** N. snad „snoubenko“, výraz, jenž jinde (Lev. 18:15; Růth 1:6nn. a dále) značí „snachu“, zde a dále ve smyslu jako v textu n. zde shora.
- 119** Viz Gen. 8:5, pozn. 255.
- 120** Jméno Amánáh je totožné s výrazem u Nech. 9:38, pozn. 472, viz tam i pozn. 473; LXX překládají „z hory věrnosti“.
- 121** Viz Gen. 4:3, pozn. 132.
- 122** Viz Deut. 3:9.
- 123** Viz Žalm 104:22, pozn. 1808 a 2247.
- 124** Sloveso jako „nabývat rozumu“ u Jóba 11:12, zde jiný tvar se smyslem jako v textu, n. podle jiných „připravila

- jsi mě o rozum", n. „povzbudila jsi mě“, podle Vulgaty „zranila jsi mé srdce“.
- 125** Tj. snad „pohledů“.
- 126** Vl. „řetízkiem“ jako v Přísł. 1:9, pozn. 31, ne však jako zde v kap. 1:10³⁶; proti Přísł. 1:9 je zde jednotné číslo, takže smysl snad je jako v textu, n. snad „záhybem“ (tj. „řetízku několikrát kolem hrdla ovinutého“).
- 127** Jiný výraz než v kap. 1:10, proti onomu odvozený od slova³⁷ značícího „šíjí“ n. „hrdlo“. Je zde v množném čísle, snad v obdobném smyslu jako v Přísł. 1:9, pozn. 31, jinak snad „jediným řetízkiem ze svých náhrdelníků“. Někteří, snad podle LXX a Vulgaty, chápou toto místo ve smyslu „jediným řetízkiem své šíje n. hrdla“, množné číslo tohoto výrazu, jež LXX uvádějí a jež by pak snad bylo možno chápat obdobně jako jiný výraz v Přísł. 1:9, pozn. 32, nahrazuje Vulgata, některé rukopisy LXX a jiné staré překlady číslem jednotným.
- 128** D. „Co“.
- 129** N. snad „rozkošné“, vl. „krásné“.
- 130** Viz Žalm 19:10, pozn. 590.
- 131** Viz Soud. 3:23n., pozn. 209.
- 132** Viz Jóba 8:17, pozn. 424.
- 133** Viz Nech. 2:8, pozn. 59.
- 134** D. „ovocem vzácnosti“, ve v. 16 „ovoce svých vzácností“, viz Deut. 33:13n., pozn. 1251.
- 135** D. „stromy kadidla³²“.
- 136** D. „všemi hlavami vonných látek“.
- 137** Viz Gen. 26:19, pozn. 686.
- 138** Vl. „severe“, obdobně jako zdola³⁹.
- 139** Viz Žalm 78:26, pozn. 1870.
- 140** Zde jiný tvar, obdobný jako v Přísł. 6:19, pozn. 322, smysl jako v textu.
- 141** Sloveso jako „ošukbávají“ v Žalmu 80:12, zde ve smyslu jako v textu.
- 142** V hebrejštině jednotné číslo v hromadném smyslu.
- 143** Viz Exod. 20:16, pozn. 669; „přítelkyně“ (kap. 1:9 atd.) je ženský tvar tohoto slova.
- 144** Viz 2 Sam. 22:24, pozn. 884.
- 145** Vl. „naplněná“.
- 146** Viz Gen. 37:3, pozn. 973.
- 147** Viz Exod. 2:5, pozn. 52.
- 148** Viz Gen. 3:22, pozn. 118.
- 149** Vl. „z otvoru“ „zevnitř ji bylo vidět z otvoru výčnívající“).
- 150** Viz Přísł. 1:21, pozn. 362, zde smysl jako v textu.
- 151** N. „svorky“, v nichž se závoara posouvá, D. „dlaně“, srov. Gen. 32:25, pozn. 875.
- 152** Tj. „byla jsem bez sebe“.
- 153** Viz Gen. 4:15, pozn. 152; Exod. 3:20, pozn. 121.
- 154** Sloveso jako v 1 Král. 20:37, pozn. 956.
- 155** Viz Gen. 4:7, pozn. 139; 40:19, pozn. 1072.
- 156** Viz Gen. 24:46, pozn. 634.
- 157** N. „přehoř“, podle jiných „závoj“, výraz vyskytující se v SZ ještě jen u Is. 3:23.
- 158** Viz Lev. 25:30, pozn. 821.
- 159** Vl. „světly“, „jasný“.
- 160** Viz Gen. 25:30, pozn. 663, smysl snad jako v 1 Sam. 16:12, pozn. 656.
- 161** Vl. „vyznačený“, tvar slovesa jako „korouhve vztyčovat“ (a tím dávat „znamená“) v Žalmu 20:5. Jiný jeho tvar je v kap. 6:4, 10 se smyslem jako tam v textu.
- 162** Viz Jóba 28:16, pozn. 1265.
- 163** Viz Jóba 28:17, pozn. 1270.
- 164** N., podle jiných, „splývavé“, „vlajícím“, hebr. „taltalím“, výraz nejasného významu, vyskytující se v SZ jen zde; podle LXX „elatai“, „jedle“ n. „smrky“, podle Vulgaty „elatae palmarum“, „výhonky n. mladé větve palem“, snad měli překladaatelé na mysli přirovnání k větším stromům vlajícím ve větru.
- 165** Viz Žalm 42:1, pozn. 1142, n. „řečištic“, tamže pozn. 498.
- 166** N. „vykoupané v mléce“, srov. Exod. 29:4, pozn. 1024.
- 167** Tj. „potučků“, „řečištic“.
- 168** N. „naplněni“, v tomto smyslu překládají LXX a Vulgata, v mnohých z novějších překladů se však výraz takto zde přeložený chápe ve smyslu „obrubby“, „objímky“, „ložiska“, do něhož se něco vsazuje (jež se něčím „vyplňuje“), a toto místo se podává v znění „jako oči holubic při... mlékem, vsazené (tj. „jako drahokamy“) v obrubě“ (atd.).
- 169** Jako „vonné látky“ v kap. 4:16 (jednotné číslo) a v Exod. 25:6 a dále, zde je snad v této souvislosti tento překlad vhodnější (nikoli jako „vonná koření“ tam, pozn. 861).
- 170** Tj. „vysoko navršené (kopcovité) záhony“. V kap. 7:4 smysl jako v textu tam.
- 171** Zde jiný tvar téhož slovesa se smyslem jako v textu, vyskytující se v SZ jen zde.
- 172** Viz Exod. 28:20, pozn. 994.
- 173** Vl. „břicho“, jako „vnitřnosti“ ve v. 4, jednotné číslo.
- 174** N. „umělecké dílo“, podle jiných „deska“, „kotouč“, „sloup“.
- 175** Viz 1 Král. 10:18, pozn. 635.
- 176** N., podle jiných, „lesklá slonovina“, pak D. „lesk slonoviny“.
- 177** Vl. „pokrytý“, tvar slovesa jako „zastřela se“ v Gen. 38:14, zde jiný tvar se smyslem jako v textu n. zde shora.
- 178** Viz Exod. 28:18, pozn. 989.
- 179** Viz Deut. 28:35, pozn. 998, zde snad v tomto smyslu.
- 180** Viz Exod. 26:19, pozn. 919.
- 181** N. snad „jeho vzhled? On je jako Levánón“.
- 182** Vl. „vybrany“, „vyvolený“, viz Deut. 12:5, pozn. 274.
- 183** D. „patro“, jako v kap. 2:3, zde značí „jeho řeč“, srov. kap. 4:11. Dále obdobně.
- 184** D. „ústa – sladkosti“, viz Nech. 8:10, pozn. 361, zde jde o „sladkou n. libleznou řeč“, množné číslo v zesilujícím smyslu, vyjádřeném zde opisem; na konci verše obdobně¹⁸⁵.
- 185** Viz 2 Par. 36:19, pozn. 1152, zde ve smyslu „on je hoden být předmětem nejvroucnějších tužeb“.
- 186** Viz Gen. 2:4, pozn. 51; Exod. 19:6, pozn. 638.
- 187** Viz Exod. 7:23, pozn. 229.
- 188** Viz 1 Král. 14:19 a dále; hebr. „Tircáh“, tj. „ona bude mít slast n. si libovat“, viz Deut. 33:11, pozn. 1247; Přísł. 3:12, pozn. 166.

- 189** N. „působící bázeň“ (n. „hrůzu“), zde ve smyslu jako v textu, přídavné jméno vyskytující se v SZ jen ještě zde ve v. 10 a u Hab. 1:7.
- 190** Vl. „jako opatření korouhvemi“ („okorouhovavání“).
- 191** N. snad „vyzývají“, „dráždí“, viz Přísl. 6:3, pozn. 302, zde v takovémto smyslu.
- 192** D. „není“.
- 193** Viz Žalm 19:8, pozn. 587, zde i „vybraná“, „vyvolená“, „vychleněná“.
- 194** Sloveso jako v 1 Par. 16:4 a dále, pozn. 544.
- 195** Viz Soud. 5:28, pozn. 359.
- 196** Viz Exod. 8:10, pozn. 242.
- 197** Tj. „měsíc“, básnický výraz vyskytující se v SZ jen zde a u Is. 24:23; 30:26.
- 198** Zde i „jasná“, „zářivá“.
- 199** Viz Jóba 30:28, pozn. 1361, „žářem“ v Žalmu 19:6; ve smyslu jako v textu je to básnický výraz, vyskytující se v SZ jen zde a u Is. 24:23; 30:26.
- 200** Viz Jóba 8:12, pozn. 414.
- 201** Viz Gen. 26:17, pozn. 684.
- 202** Vl. „zaměřila“, „usměrnila“, tj. „mou pozornost“, srov. Jóba 1:8, pozn. 28, zde snad v takovémto smyslu.
- 203** Viz Gen. 41:43, pozn. 1129; jiný výraz než v kap. 1:9, ale přibližný.
- 204** N. „dobrovolného“, „ochotného“, viz např. Exod. 35:5, pozn. 1215, zde však spíše ve smyslu jako v textu, viz např. Num. 21:18, pozn. 811; 1 Sam. 8:2, pozn. 94 (v zahradě byla dívka, dříve než si ji mohla prohlédnout, překvapena vznešenými královskými služebníky, kteří pro ni přijeli, a chtěla utéci, ale zavolali ji zpět (v. 13); tento oddíl je velmi nesnadno srozumitelný, takže mnozí mají text zde za porušený a navrhuji rozličné úpravy; doufám však, že znění, jež v textu podávám, dává dobrý smysl bez úprav a doplňování slovy, jakých v původním textu není). V kap. 7:1 týž výraz v obdobném smyslu.
- 205** Zde v hebrejském textu začíná kap. 7.
- 206** Ženský protějšek jména „Šalomoun“.
- 207** N. snad „Proč chcete... hledět“, smysl však je spíše jako v textu.
- 208** Hebr. „machanájím“, viz Gen. 32:2, pozn. 853, zde snad jde o pojmenování nějakého tehdy známého druhu tance.
- 209** N. snad „vidět? Snad tanec dvou táborů?“
- 210** Viz Deut. 14:29, pozn. 599.
- 211** Viz Exod. 24:6, pozn. 835.
- 212** D. „číše okrouhlosti“ (n. „zaokrouhlení“).
- 213** Viz Přísl. 13:25, pozn. 509.
- 214** Viz Gen. 25:23, pozn. 660; nikoli jako „trup“ v kap. 5:14¹⁷³.
- 215** Viz Rúth 3:7, pozn. 125.
- 216** Vl. „oplocená“.
- 217** Viz Kaz. 2:6, pozn. 63.
- 218** Viz Num. 21:26nn.
- 219** Jméno znamená „dcera mnohých“, takže někteří zde překládají „před branou lidnatého města“.
- 220** Viz Gen. 31:49, pozn. 846; 1 Sam. 14:16, pozn. 555.
- 221** D. „tvář“.
- 222** D. „to z tvé hlavy splývající“, tj. „vlasy“.
- 223** Viz Gen. 39:20 a dále, pozn. 1155, zde smysl jako v textu.
- 224** Zde ve smyslu „má přítelkyně“.
- 225** Tj. „jež mi poskytuješ“.
- 226** Viz Kaz. 2:8, pozn. 72.
- 227** Viz Num. 27:3, pozn. 979.
- 228** Tj. zde „tršum datlí“.
- 229** Viz Gen. 20:11, pozn. 537.
- 230** Viz Exod. 4:4, pozn. 131, zde sloveso jako „uchvat“ tam, předložková vazba táž.
- 231** Vl. „vějíře“, smysl jako v textu.
- 232** Viz Gen. 9:11, pozn. 291.
- 233** D. „jako jablka“.
- 234** D. „to dobré“, smysl jako v textu.
- 235** Vl. „jde“.
- 236** N. „přímo“, „řádně“, „náležitě“, „jak se patří“, viz kap. 1:4¹⁴, zde s předložkou „podle práva n. poctivosti n. pořádku“).
- 237** Viz Gen. 31:43, pozn. 842.
- 238** Tj. „působící, aby spící svými rty mluvili“. Ve většině známých mi novějších překladů se však sloveso „dávav“, jehož přechodník je zde přeložen ve smyslu „mluvící“, chápe ve smyslu „klouzat“, „hladce splývat“, takže toto místo podávají ve smyslu „klouzající přes n. skrze rty n. po rtech spících“; nicméně jsem ve shodě s nemnohými, mj. i s králickým překladem, dal přednost smyslu, jež v textu podávám, nejen proto, že dává dojem mého soudu lepší smysl, nýbrž i vzhledem k tomu, že se zmíněným slovesem, vyskytující se v SZ jen zde, souvisí slovo „dibbáh“, „špatná zpráva“ (Gen. 37:2, pozn. 972) n. „pomluva“ (Num. 13:32; 14:37n.) n. „zlá pověst“ (Přísl. 25:10, pozn. 1086) n. „šuškáni“ (Žalm 31:13, pozn. 862), vyjadřující taktéž jakýsi odstín pojmu „feči“ n. „mluvení“. Ostatně i Buxtorfův slovník (1645) uvádí takovýto smysl dotčeného slovesa.
- 239** N., podle některých, „letitých“, tj. „věkem pokročilých“. LXX a jiní staří překladatelé místo „ješení“, „spící“, četli „vešinní“, „a zuby“, přičemž sloveso „dávav“²³⁸ pochopil rozmanitě; v překladu např. LXX toto místo zní „posilující (n. „schopnosti dodávající“) mími rty a zuby“, ve Vulgátě volněji „víno vhodné mému milovanému k pití, jeho rtům a zubům k přezývování“. V obdobném smyslu je podávají i některé novější překlady.
- 240** Vl. „rozkvetly“ n. „kvetou“, nesouvisí však s předchozím „květ“ (zvláštní výraz pro „květ révy“).
- 241** Vl. „dávav“, dále obdobně.
- 242** Viz Gen. 30:14, pozn. 776.
- 243** Viz Gen. 4:7, pozn. 220.
- 244** Srov. kap. 4:13 a 16¹³⁴; zde D. „všechny vzácnosti“.
- 245** Viz Jóba 10:13, pozn. 516.
- 246** D. „Kdo by mi té chtěl²⁴⁸ dát jako mého bratra, savšího“, srov. Exod. 16:3, pozn. 548.
- 247** Nesouvisí s předchozím „odvést“.
- 248** Vl. „poučovala“.
- 249** Ve směrovém smyslu.

- 250** Viz Žalm 7:14, pozn. 183, zde překlad zvolen vzhledem k směrovému smyslu předchozího „tam“.
- 251** N. „ulehla ta, jež tě porodila“.
- 252** N. „pečetní prsten“.
- 253** Viz Gen. 49:7, pozn. 1332.
- 254** Viz Gen. 37:35, pozn. 1003.
- 255** Viz Exod. 15:2, pozn. 494.
- 256** N. „odplavit“, „spláchnout“, „strhnout“.
- 257** Viz Gen. 31:50, pozn. 848.
- 258** Viz Žalm 112:3, pozn. 2406.
- 259** N. „jistě“, „z duše“, D. „pohrdáním“.
- 260** Viz Gen. 33:9, pozn. 892.
- 261** Viz i Exod. 2:4 a dále, pozn. 588.
- 262** Viz Exod. 25:37, pozn. 895.
- 263** Viz Přísl. 4:11, pozn. 229.
- 264** Viz Gen. 25:16, pozn. 652.
- 265** Vl. „budeme ji muset uzavřít“, v textu opis umožňující v překladu uchovat předložkovou vazbu, jaká je v textu původním.
- 266** Vl. „deskami¹⁴²“ (Exod. 27:8).
- 267** Vl. „tehdy“, zde snad ve smyslu jako v textu.
- 268** Viz 1 Sam. 4:9 a dále, pozn. 460.
- 269** Zde snad v obdobném smyslu jako jiný výraz v Rúth 3:1, pozn. 114 („jako taková, jež je již ‚zadána‘“).
- 270** Viz Gen. 13:5, pozn. 347.
- 271** Viz Gen. 20:16, pozn. 453 a 540.
- 272** Viz Deut. 4:25, pozn. 246.
- 273** Viz Žalm 5:2 a dále, pozn. 312.
- 274** Viz Jós. 6:10, pozn. 223.

ISAJÁ¹

Vidění² Isaji¹, syna Ámócova, jež uviděl² o Júdovi³ a Jerúsalémě ve dnech Uzizzijáhúa, Jótháma, Ácháze a Jechizkijáhúa, krála Júdy³.

(2) Slyšte, nebesa, a nastav uši⁴, země, neboť mluvív⁵ Hospodin: Vychoval²⁰¹⁹ a vypěstoval jsem syny a oni se proti mně vzepřeli⁶. (3) Hovězí dobytčev⁷ zná⁵ svého vlastníka⁸ a osel jesle svých pánů⁹; Isráel nezná⁵, můj lid se neprojevuje⁵ pozorným¹⁰. (4) Ach¹¹, hřešící národ¹², lid obtížený¹³ vinou¹⁴, simě pachatelů zla, synové-zhoubcové¹⁵! Opustili Hospodina, opovrhli Svatým Isráélovým³, odvrátili se zpět! (5) Na co¹⁶ ještě chcete¹⁷ být bití¹⁸, když pokračujete¹⁹ v²⁰ odpadnutí²¹? Celá hlava je nemocna²² a celé srdce neduživé; (6) od chodidla²³ nohy až po hlavu²⁴ na něm²⁵ není zdravého místa²⁶, rány²⁷ a modřiny²⁸ a čerstvé³⁰ údery²⁸ 31; nevytlačují se, aniž jsou obvazovány, aniž je co změkčováno olejem. (7) Vaše země – spoušť⁹²⁵, vaše města jsou vypálena³² ohněm, vaše půda¹⁰¹⁹ – před vaší tváří³³ ji pohlcejí cizáci³⁴; ano, spoušť⁹²⁵, jako rozvrat⁴⁶⁰ od cizáků³⁴; (8) i pozůstala dcera Cijjónu jako budka³⁵ ve vinici, jako chatka v poli okurek, jako obležené¹²⁷⁵ město. (9) Kdyby nám nebyl Hospodin zástupč³⁶ ponechal přeživší²⁸ 38, jen trochu³⁹, stali bychom se⁶¹⁹ jakoby Sodomou, stali bychom se podobnými¹⁹⁰⁵ 2123 Gomoře.

(10) Slyšte slovo Hospodinovo, náčelníci⁴⁰ Sodomy, vpusťte v uši⁴ zákon⁴¹ našeho Boha, lide Gomory: (11) Nač mi je množství vašich obětí, praví Hospodin. Jsem⁵ syt vzestupných obětí⁴² beranů a tuku vykrmených dobytčat, a krve býků a jehnat a kozlů⁴³ neoblubují⁷⁵ 73; (12) když přicházíte vidět mou tvář, kdo toto z vaší ruky vyhledával⁵ – pošlapávat⁸⁸⁷ má nádvoří⁴⁴? (13) Nemusíte¹⁷ nadále¹⁹ 20 přinášet dary²⁸ 45 lži⁴⁶, jejich²⁸ kouř, ten⁸⁸ je mi ošklivostí⁴⁷; nový²⁸ měsíce a soboty²⁸, svolávání²⁸ svolání²⁸ 48? Nesnáším⁴⁹ špatnost⁵⁰ a slavnosti²⁸ 51, (14) vaše nové měsíce

a vaše určená období⁵² má duše nenávidí⁵, staly se mi⁵⁶ nésť⁵⁷ je, (15) a při vašem rozprostírání⁵⁸ vašich dlaní⁵⁹ zakrývám před vámi⁶⁰ 2441 své oči; ani když množíte⁶¹ své modlení, nemám⁶² sluchu, vaše ruce jsou⁵ plny krve⁶³ 64. (16) Umyjte⁶⁵ se, očistěte se⁶⁶, odstraňte⁶⁷ zlo svých skutků zpřed mých očí, přestaňte¹⁷⁸ tropit zlo⁶⁶⁷, (17) naučte se činit dobro¹¹⁸⁹ 1973, vyhledávejte⁶⁸ právo⁶⁹, napravte⁷⁰ násilníka⁷¹, zjednejte právo⁶⁹ sirotku, ujmejte se rozepřev⁷² vdovy!

(18) Nuže⁷³ pojďte, ať se navzájem dohadujeme⁷⁴, praví Hospodin. Jsou-li⁷⁵ vaše hříchy jako šarlat²⁸ 76, budou bílé⁷⁷ jako sníh, jsou-li⁷⁵ jako červec⁷⁸, budou⁷⁷ jako vlna; (19) budete-li povolní⁷⁹ a poslušni, budete smět¹⁷ jíst užitek⁸⁰ země, (20) pakli se budete zpěčovat⁸¹ a budete neposlušni, bude vás požírat⁸² meč, neboť promluvila ústa Hospodinova.

(21) Jak se nevěstkou⁵⁵ stalo⁶¹⁹ věrné¹⁰³ 407 hradiště⁸³, naplněné právem⁶⁹! Přebývala⁸⁴ v něm spravedlnost, a nyní vrahové! (22) Tvé stříbro se stalo⁶¹⁹ struskami⁵⁵, tvůj opojný³⁰⁴ nápoj je zředěn vodou, (23) tvoji hodnostáři⁸⁵ jsou vzdorovití⁸⁶, společníci⁸⁷ zlodějů – to⁸⁸ vše⁸⁹ miluje úplatky²⁸ 90 a nahání⁹¹ odměny⁹², sirotku práva nezjednávej⁶⁹ a rozepřev⁷² 93 vdovy k nim nedochází.

(24) Proto je Pánem, Hospodinem zástupč³⁶ 37, Mocným⁶⁰² Isráélovým³, prohlášeno⁹⁴: Ha¹¹, chci¹⁷ se uspokojit⁹⁵ stran svých protivníků⁹⁶ 97 544 a pomstít se na svých nepřátelích⁹⁶; (25) j chci¹⁷ svou ruku obrátit proti tobě a jako žiravinou vytavit⁹⁸ tvé strusky a odstranit⁶⁷ všechny tvé olovnaté⁹⁹ příměsi, (26) a vrátit tvé soudce¹⁰⁰ jako poprvé a tvé rádce³⁹⁸ jako na počátku¹⁰¹. Potom ti bude dán název¹⁰² Město spravedlnosti, Věrné¹⁰³ 407 hradiště⁸³; (27) Cijjón bude osvobozován¹⁷⁵⁴ soudem⁶⁹ a jeho navrátilci spravedlnosti, (28) ale odpadlíci¹⁰⁴ a hříšníci – těm vesměs rozdrčení¹⁰⁵, ano, opouštějící Hospodina

musejí¹⁷ dojít konce¹⁰⁶. (29) Ba, musejí¹⁷ být zůstaveny^{107 108} stromy^{109 110}, jichž jste byli⁵ žádostivi¹¹¹, ano, budete se stydět za⁹⁶ zahrady¹¹², jež jste si zvolili¹¹³; (30) ba, budete jako strom¹⁰⁹, jehož listí vadne¹¹⁴, a jako zahrada, jež nemá⁶² vody. (31) A mocný se stane⁶¹⁹ koudelí⁵⁵ a jeho působení¹¹⁵ jiskrou⁵⁵, a to obě¹¹⁶ spolu shoří²²⁰ a hasícího nebude.

2 Slovo, jež ve vidění přijal¹¹⁷ Isajá, syn Ámócův, o Júдови³ a Jerúsalémě:

(2) A v posledku dní¹¹⁸ se stane⁶¹⁹: Hora domu Hospodinova bude upevněná jako hlava¹¹⁹ hor, jež¹²⁰ se tyčí¹²¹ zprostřed pahrbků, a všechny národy¹² se k ní nahnou^{5 122}, (3) a mnohé národnosti¹²³ půjdou a budou říkat: Pojdte, ať můžeme¹⁷ vystoupit¹²⁴ k hoře Hospodinově, k domu Boha Jákóbova³, ať nás poučuje o svých cestách⁹⁶, ať chodíme jeho stezkami¹²⁵! Neboť z Cijjóna bude vycházet¹²⁶ zákon⁴¹, ano, z Jerúsaléma slovo Hospodinovo; (4) on¹²⁰ bude rozsuzovat^{5 69} mezi národy¹² a domlouvát^{5 127} mnoha národnostem¹²³, takže¹²⁰ své meče překují¹²⁸ na motyky¹²⁹ a svá kopí na vinařské nože; národ¹² nebude na národ^{12 130} pozvedat^{5 131} meč, aniž se ještě budou učit boji¹³².

(5) Dome Jákóbu³, pojdte, ať chodíme ve světle Hospodinově!

(6) Ano, zavrhl¹³³ jsi svůj lid, dům Jákóbu³, vždyť jsou⁵ naplnění východem^{110 134} a věští jako Pelištím¹³⁵ a tleskají¹³⁶ mezi zplozenci¹³⁷ cizozemců^{138 139}, (7) a jeho^{140 141} země se plní⁵ stříbrem a zlatem a není konce jeho¹⁴⁰ pokladům¹⁴², a jeho^{140 141} země se plní⁵ koňmi a není konce jeho¹⁴⁰ vozům¹⁴³, (8) a jeho^{140 141} země se plní⁵ modlami¹⁴⁴, klanějí se dílu jeho¹⁴⁰ rukou, tomu, co udělaly²⁴⁶ jeho¹⁴⁰ prsty; (9) i sklání^{5 145} se prostý a ponižuje⁵ se vznešený¹⁴⁶; kéž jim tedy^{147 148} neodpouštíš^{5 149}. (10) Vejdí v skály²⁸ a skryj se v prach¹⁵⁰ z¹⁵¹ hrůzy¹⁵² z Hospodina a před nádherou^{60 153} jeho velebnosti¹⁵⁴; (11) oči pýchy¹⁵⁵ prostého, to bude poniženo, a povýšenost vznešených¹⁴⁶ se skloní¹⁴⁵, i bude v onen den vyvýšen¹⁵⁶ Hospodin samotén¹⁵⁷.

(12) Ano, Hospodin zástup^{5 36 37} bude mít¹⁵⁸ den na vše domýšlivé a povýšené, ano, na vše povznesené⁵⁷ – to¹²⁰ bude poniženo, (13) a na všechny cedry

Levánónu¹⁵⁹, vysoké a povznesené⁵⁷, a na všechny duby¹⁶⁰ Bášanu¹⁶¹ (14) a na všechny vysoké hory a na všechny povznesené⁵⁷ pahrbky (15) a na každou mohutnou¹⁶² věž a na každou strmou¹⁶³ zeď¹⁶⁴ (16) a na všechny taršíšské lodí¹⁶⁵ a na všechny žádoucí^{111 1622} podívané^{166 167}; (17) i skloní¹⁴⁵ se pýcha¹⁵⁵ prostého a ponižena bude povýšenost vznešených¹⁴⁶, i bude v onen den vyvýšen¹⁵⁶ Hospodin samotén¹⁵⁷ (18) a modly¹⁴⁴ – to musí¹⁷ zcela zaniknout¹⁶⁸. (19) I vejdou z¹⁵¹ hrůzy¹⁵² z Hospodina a před nádherou^{60 153} jeho velebnosti¹⁵⁴ v jeskyně skal a v díry země¹⁶⁹ při jeho povstávání k vyděšení¹⁷⁰ země¹⁷¹. (20) V onen den bude člověk modly¹⁴⁴ ze svého stříbra a modly¹⁴⁴ ze svého zlata, jež si zhotoví^{172 173} ke klanění, házet¹⁷⁴ krtkům^{28 175} a netopyřím, (21) k vejítí z¹⁵¹ hrůzy¹⁵² z Hospodina a před nádherou^{60 153} jeho velebnosti¹⁵⁴ v pukliny¹⁷⁶ skal a v rozsedliny skalisk¹⁷⁷ při jeho povstávání k vyděšení¹⁷⁰ země¹⁷¹. (22) Ulevte¹⁷⁸ si od člověka, v jehož nose je dech^{179 180}, neboť zač má¹⁷ být považován⁷⁵²?

3 Vždyť hle, PÁN, Hospodin zástup^{5 36 37}, odstraňuje⁶⁷ z Jerúsaléma a z Júdy³ oporu i podporu, všechnu oporu chleba a všechnu oporu vody, (2) hrdinu¹⁸¹ i bojovníka²⁰⁰⁴, soudce¹⁰⁰ i proroka a věštele i starce, (3) velitele⁸⁵ padesáti i váženého¹⁸² a rádce^{183 398} i moudrého¹⁸⁴ z řemeslníků¹⁸⁵ i znalce^{10 186} zařikávání¹⁸⁷; (4) a za jejich hodnostáře⁸⁵ budu dávat hochy¹⁸⁸, i budou nad nimi vládnout¹⁸⁹ svévolní¹⁹⁰; (5) a lid se bude⁵ vzájemně sužovat⁵²², každý¹⁹¹ bude proti každému¹⁹¹, ano, každý¹⁹¹ proti svému bližnímu^{192 193}, budou se rozkřikovat¹⁹⁴, mladík¹⁸⁸ na starce a bezvýznamný¹⁹⁵ na ctěného¹⁹⁶. (6) Když někdo¹⁹⁷ bude v domě svého otce chmatat po²⁵³ svým bratru: Máš¹⁵⁸ šat, můžeš¹⁷ nám být vůdcem⁴⁰ – ať je tato hromada sutin pod tvou rukou¹⁹⁸! – (7) bude se v onen den ozývat¹⁹⁹ výrokem: Nejsem ošetřovatel ran²⁰⁰ a v mém domě není člověk a není šatu, nemůžete¹⁷ mě ustanovovat²⁰¹ vůdcem⁴⁰ lidu. (8) Ano, Jerúsalém klopýtá^{5 202} a Júdá³ padá⁵, neboť jejich jazyk a jejich skutky jsou proti Hospodinu¹³⁰ k projevování neposlušnosti²⁰³ v oči jeho slávy²⁰⁴; (9) vypovídá^{5 205} proti

nim výraz jejich tváří, ano, rozhlašují^{5 206} jako Sodoma a nezatajují^{5 207} svůj hřích. Běda³⁶³ jejich duši, neboť sobě odplácejí^{5 209} zlem²⁰⁸!

(10) Řekněte spravedlivému, že je dobře, neboť budou jíst ovoce ze svých skutků; (11) běda³⁶³ zloviněmu, zle, neboť se mu bude vykonávat¹⁷² odplata²⁰⁹ pro jeho rouce²¹⁰. (12) Můj lid – jeho sužovatelé⁵²² si hrají^{190 211} a vládnou^{5 189} nad ním ženy; můj lide, tvoji vedoucí^{170 212} zavádějí na scesti²¹³ a cestu tvých putování^{125 214} porušili²¹⁵.

(13) Hospodin stanul²¹⁶ k pojednávání rozepráve^{72 93 217}, i stojí k rozsuzování²¹⁸ národnosti^{123 219}; (14) Hospodin vstupuje v soud⁶⁹ se starci svého lidu a jeho hodnostáři⁸⁵: Vy jste spásli²²⁰ vinici, ve vašich domech je lup²²¹ od chudého²²²; (15) co je s vámi^{223 224}, že deptáte²²⁵ můj lid a drtíte²²⁶ tvář chudých^{222?} – prohlášeno⁹⁴ Pánem, Hospodinem zástupů^{36 37}.

(16) A Hospodin řekl: Protože se dcery Cijjónu vyvyšují^{5 227} a chodí, natahujíce²²⁸ krk, očima sem-tam pošilhávajíce, chodí caputivou chůzí²²⁹ a svýma nohama chřestí²³⁰, (17) proto¹²⁰ Pán učiní téměř hlav dcer Cijjónu prašivým a bude Hospodin obnažovat²³¹ jejich ohanbí. (18) V onen den bude Pán odstraňovat⁶⁷ ozdobu²³² – chřestítka²³⁰ a členky²³³ a měsíčky²³⁴, (19) náušnice²³⁵ a náramky a závoje, (20) turbany²⁵²¹ a nožní řetízky²³⁶ a šerpy²¹⁹⁹ a pouzdra²³⁷ vůně^{238 239} a amulety¹⁸⁷, (21) prsteny a kroužky do nosu, (22) sváteční oděvy²⁴⁰ a svrchní tuniky a pláště a taštičky²⁴¹, (23) zrcadélka⁴⁴⁹ a spodní prádlo²⁴² a čepce²⁵³⁸ a přehozy²⁴³; (24) a bude⁵ se dít⁶¹⁹: Místo vůně²⁴⁴ bude ztuchlina a místo opasku²⁴⁵ provaz a místo díla²⁴⁶ kadeření²⁴⁷ lysina²⁴⁸ a místo drahocenného roucha pás z pytloviny, popálenina místo krásy. (25) Tvoji muži²⁴⁹ budou padat mečem, ano, tvá vojenská moc²⁵⁰ ve válce¹³², (26) i budou⁵ bédovat a truchlit jeho²⁵¹ brány²⁵², neboť¹²⁰ ty se vyprázdní – na zemi bude²⁵¹ sedět.

4 A v onen den se sedm žen zachytí za²⁵³ jednoho muže s výrokem: Budeme jíst svůj chléb a oblékat si svůj šat, jen necht' je¹⁴⁹ nad námi vyslovováno²⁵⁴ tvé jméno – odejmi²⁵⁵ naši potupu.

(2) V onen den bude Výchonek²⁵⁶ Hospodinův k okrase a k slávě²⁰⁴ a Plod země k chloubě¹⁵⁴ a k ozdobě²³² uniknuvším^{28 257} Izráelovým³, (3) a bude⁵ se dít⁶¹⁹: kdo⁸³² bude zbývat na Cijjónu a kdo⁸³² bude pozůstávat v Jerúsalemě – bude se mu říkat svatý, každý, kdo bude⁸³² zapsán k životu²⁵⁸ v Jerúsalemě, (4) až Pán umyje⁶⁵ špinu dcer Cijjónu a krev^{63 64} Jerúsálema²⁵⁹ bude z jeho nitra duchem³⁸⁹ soudou⁶⁹ a duchem³⁸⁹ pustošení^{120 260} vyplachovat. (5) A Hospodin stvoří nad každým základem²⁶¹ hory Cijjónu a nad jeho²⁶² svoláním⁴⁸ za dne oblak a za noci dým a září²²³⁴ planoucího ohně²⁶³, neboť nade vši slávou²⁰⁴ bude kryt²⁶⁴, (6) ano, bude stánek^{35 265} jako²⁶⁶ stín²⁶⁷ za dne před horkem⁶⁰ a jako²⁶⁶ útočiště²⁶⁸ a jako²⁶⁶ skrýš^{269 270} před nepohodou⁶⁰ a před deštěm⁶⁰.

5 Necht', prosím⁷³, mohu^{17 149} svému milovanému²⁷¹ zpívat píseň svého milovaného²⁷¹ o jeho vinici: Mému milovanému²⁷¹ se dostalo⁶¹⁹ vinice na horském výběžku²⁷² úrodném²⁷³; (2) i okopal ji a kamení ji zbavil a posázal²⁶³ ji ušlechtilou révou a vprostřed ní zbudoval věž²⁷⁴ a také v ní vyhloubil²⁷⁵ nádrž k lisu; i nadál se²⁷⁶ úrody^{172 277 278} hroznů²⁷⁹, ale urodila^{172 278} pláňata.

(3) Nuže tedy²⁸⁰, obyvatelé Jerúsálema a muži²⁸ Júdy³, suďte⁶⁹, prosím⁷³, mezi mnou a mezi mou vinicí. (4) Co ještě bylo třeba s mou vinicí^{223 281} učinit²⁸², co¹²⁰ jsem neučinil? Proč, když jsem se nadál²⁷⁶ úrody^{172 277 278} hroznů²⁷⁹, urodila^{172 278 283} pláňata? (5) Nuže tedy²⁸⁰, necht' vás, prosím⁷³, mohu^{17 149} uvědomit, co já se svou vinicí²²³ chci¹⁷ učinit: Odstranit⁶⁷ její plot, ať se dostane⁶¹⁹ na²⁸⁴ zpuštění^{220 260}, probořit²⁸⁵ její zídku, ať se dostane⁶¹⁹ na²⁸⁴ rozšlapání^{1887 1394}, (6) i chci¹⁷ ji učinit²⁸⁶ spouští; nebudě prořezávána, aniž bude kypřena²⁸⁷, takže¹²⁰ bude vzrůstat²⁸⁸ trnité křoví a bodláčí, a oblakům na ni zakazují dštít²⁸⁹ deštěm. (7) Neboť vinice Hospodina zástupů^{36 37}, toť dům Izráelův³, a muži²⁸ Júdy³ sadba, jeho rozkoš²⁹⁰; i nadál se²⁷⁶ práva^{69 277}, a hle, prolévání krve²⁹¹, spravedlnosti²⁷⁷, a hle, křik^{291 292}.

(8) Běda¹, hromadící^{293 326} dům na dům, kteří připojují²⁹⁴ pole na pole, až již není²⁹⁵ místa²⁹⁶, a vy jste⁵ sami¹⁵⁷ usídlení

v nitru země! (9) V mé uši – Hospodin zástupů^{36 37}: Nebudou-li²⁹⁷ mnohé domy zpustlinou^{55 298}, veliké a krásné⁸⁰, protože²⁹⁹ nebude obyvatele! (10) Ano, deset jiter³⁰⁰ vinice bude vynášet^{172 278} jeden bath³⁰¹ a chómer³⁰² osiva bude vynášet^{172 278} jednu éfu³⁰³.

(11) Běda¹¹, časně za jitra vstávající^{293 326}, již shánějí⁹¹ opojný³⁰⁴ nápoj, jež, prodlévající³⁰⁵ za soumraku, rozpaluje víno; (12) a jejich hostiny³⁰⁶, to je⁵ lyra³⁰⁷ a varyto³⁰⁸, tamburína³⁰⁹ a píšťala³¹⁰, a víno; ale působení Hospodinova si nevšímají a dílo²⁴⁶ jeho rukou nevidí. (13) Proto bude můj lid odveden³¹¹, pro nedostatek¹¹⁰ poznání, a jeho šlechta^{204 312 313} – umírající³¹⁴ hladem, a jeho dav³¹⁵ – vyschlí žízní. (14) Proto šeo³¹⁶ rozšíří svou žádostivost^{238 317} a do bezměrna³¹⁸ rozevře svá ústa, i sestoupí jeho²⁵¹ nádhera³⁵³ a jeho²⁵¹ množství³¹⁵ a jeho^{251 319} vřava^{291 320} i veselící se v něm²⁵¹; (15) i skloní¹⁴⁵ se prostý a poníží se vznešený¹⁴⁶, i oči vysokomyslných¹⁶² se budou ponížovat, (16) a v soudu^{69 321} bude vyvššen^{162 322} Hospodin zástupů^{36 37}, ano, svatý Bůh se v spravedlnosti³²¹ projeví jako Svatý³²³ (17) a ovce³²⁴ se budou pást jako na svém pastvišti³²⁵ a rumiště^{326 1712} po blahobytných³²⁷ budou objídat³²⁸ zinzinci^{329 330}.

(18) Běda¹¹, přitahující^{293 326 331} trest za nepravost¹⁴ provazy lži^{46 332} a trest za hřích jako lany vozu, (19) již⁸³² říkají: Nechtě spěchá¹⁴⁹, nechtě urychluje¹⁴⁹ svůj čin²⁴⁶, abychom viděli, ať se blíží⁴⁵⁶, ať přichází rozhodnutí³³³ Svatého Isráelova, ať je můžeme¹⁷ poznat!

(20) Běda¹¹, ti²⁹³, již⁸³² říkají zlému dobré a dobrému zlé, pokládající²⁰¹ tmu za světlo a světlo za tmu, pokládající²⁰¹ hořké za sladké a sladké za hořké!

(21) Běda¹¹, moudří²⁹³ v svých očích a před svou tváří chápaví^{10 186 334}!

(22) Běda¹¹, hrdinové^{181 293 335} v pití vína a muži zdatní³³⁶ v míchání³³⁷ opojného³⁰⁴ nápoje, (23) zlovolného za úplatek³³⁸ ospravedlňující, kteří¹²⁰ spravedlnost každého ze spravedlivých od něho odnímají⁶⁷¹!

(24) Proto, jako jazyk ohně stravuje^{82 339} slámu³⁴⁰ a seno se v plameni²⁶³ svařuje³⁴¹, bude jejich kořen jakoby ztuchlinou a jejich květ bude jako prach³⁴²

vystupovat¹²⁴, neboť zamítlí⁴²³ zákon⁴¹ Hospodina zástupů^{36 37} a výroky²⁸ Svatého Isráelova opovrhli. (25) Proto vzplál³⁴³ hněv Hospodinův proti jeho lidu, i napráhl¹²⁸ na něj svou ruku a jal se jej bít¹⁸, takže¹²⁰ se hory rozechvěly a jejich mrtvoly jsou²⁸ jako smetí uvnitř ulic. Při všem tomto³²¹ se jeho hněv neodvrátil a jeho ruka ještě je napřažena²²⁸.

(26) I pozvedne⁵⁷ prapor⁶⁷⁰ národům¹² z daleka a zasyčí jednomu od konce země, a hle, přichází spěšně, hbitě³⁴⁴; (27) není při něm znaveného³⁴⁵ a není klopýtajícího²⁰², nespí, aniž usíná³⁴⁶, aniž se uvolní³⁴⁷ opasek jeho kyčlí, aniž se přetrhne²⁴³⁹ řemínek jeho sandálů, (28) jehož šípky jsou naostřeny a jehož všechny luky jsou napjaty³⁴⁸, kopyta jeho koní se dají považovat⁵⁸⁵ za³⁴⁹ křemen a jeho kola³⁵⁰ za³⁴⁹ vichřici. (29) Řev má³⁵⁸ jako lev³⁵¹, řve jako hřivnatci³⁵² a vyje³⁵³ a uchvacuje a odvléká kořist, a není vyprošťujícího; (30) a bude se³⁵⁴ v onen den nad ním^{355 356} výt³⁵³ jako vytím³⁵³ moře; i pohlédne se³⁵⁴ k zemi, a hle, tma, tiseň³⁵⁷; v jejich mrákvách i světlo bude tmou.

6 V roce smrti krále Uzziyáhúa, tu¹²⁰ jsem uviděl Pána sedícího na vysokém a vznešeném¹²¹ trůně, a jeho podolek naplňoval chrám³⁵⁸. (2) Shora vůči němu stáli seráfové; šest křídel, šest křídel měl¹⁵⁸ jeden – dvěma zakrýval svou tvář a dvěma zakrýval své nohy a dvěma létal, (3) a volal jeden k druhému³⁵⁹ a říkal: Svatý, svatý, svatý je Hospodin zástupů^{36 37}, jeho sláva²⁰⁴ je náplní vši³⁶⁰ země! (4) A od hlasu toho volajícího³⁶¹ se otrásla ložiska³⁶² prahů a dům se plnil dýmem; (5) i řekl jsem: Běda³⁶³ mi, neboť zhynu, vždyť já jsem muž nečistý na rtech^{364 365} a vprostřed lidu nečistého na rtech^{364 365} já bydlím! Vždyť moje oči uviděly Krále, Hospodina zástupů^{36 37}! (6) Ale přiletěl ke mně jeden z těch seráfů, a v jeho ruce žhavý uhel, jež kleštěmi vzal s oltáře³⁶⁶, (7) i sáhl na³⁶⁷ má ústa a řekl: Hle, toto sáhl na³⁶⁷ tvé rty, i odstoupila⁶⁷ tvá nepravost¹⁴ a tvůj hřích se příkrývá³⁶⁸.

(8) A uslyšel jsem hlas Páně, řkoucí: Koho mám¹⁷ poslat a kdo nám půjde? I řekl jsem: Hle, já²⁴⁴⁵, pošli³⁶⁹ mě. (9) A řekl: Jdi a řekni tomuto lidu: Opět a opět³⁷⁰ slyšte,

ale necht' nerozumíte^{10 149}, opět a opět³⁷¹ vizte, ale necht' nepoznáváte¹⁴⁹¹! (10) Učiní srdce tohoto lidu tučným³⁷² a jeho uši otup³⁷³ a jeho oči zalepí¹⁴⁵⁴, ne aby³⁷⁴ svýma očima viděl a svýma ušima slyšel a svým srdcem rozuměl¹⁰, takže¹²⁰ by se obrátil; to¹²⁰ by mu přineslo uzdravení³⁷⁵. (11) I řekl jsem: Až dokud, Pane? A řekl: Až dotud, když zpustnou^{320 943} města, protože²⁹⁹ nebude obyvatele, a domy, protože²⁹⁹ nebude člověka, a půda¹⁰¹⁹ bude pustošena^{320 943} v spouš⁹²⁵; (12) a Hospodin daleko zapudí³⁷⁶ lidi³⁷⁷ a veliká³⁷⁸ bude opuštěnost v nitru země; (13) a bude-li v ní ještě desetina, zase^{283 379} se dostane⁶¹⁹ k zničení^{1220 260}, jako terebint^{109 380} a jako dub¹⁶⁰, z něhož³⁸¹ po skácení³⁸² zbude pařež; jejím pařežem je svatě símě³⁸³.

7 A v dnech Ácháze, syna Jóháma, syna Uzzižjáhuova, krále Júdova³, se stalo⁶¹⁹: K Jerúsálemu k válce¹³² proti němu vystoupil Recín, král Arámu^{384 385}, a Pekach, syn Remaljáhuův, král Isráelův, ale bojovat¹³² proti němu se mu nedařilo³⁸⁶. (2) A domu Dávidovu byla podána zpráva²⁰⁶ výrokem: Arám^{384 385} se utábořil³⁸⁷ na Efrájimovi³³⁸, i roztrásl se jeho srdce a srdce jeho lidu jakoby rozřesením stromů lesa od¹⁵¹ větru³⁸⁹. (3) A Hospodin řekl k Isajovi: Nuže⁷³, vyjdi¹²⁶ vstříc Áchážovi, ty a Šear-jášův³⁹⁰, tvůj syn, ke konci strouhy³⁹¹ horní vodní nádrže³⁹² u silnice³⁹³ k poli valchářovu³⁶⁴ (4) a řekni k němu: Měj se na pozoru³⁹⁴, ale zachovej klid¹⁵²⁵; necht' se nebojíš^{149 477} a necht' nemalomyšlní^{149 395} tvé srdce před těmito dvěma pahýly^{60 396} oharků, jež⁸³² dýmají, pro³⁹⁷ vzplanutí³⁴³ hněvu Recína a Aráma^{384 385} a syna Remaljáhuova. (5) Protože Arám^{384 385} proti tobě zosnová^{333 398} zlo, i Efrájim a syn Remaljáhuův, s výrokem: (6) Vystupujme^{124 149} v Júdu³³⁹ a nahánějme¹⁴⁹ mu hrůzu⁴⁰⁰, ať jej můžeme¹⁷ strhnout k sobě⁴⁰¹ a v kralování v jeho střed uvést⁴⁰² krále, syna Táveálova, (7) řekl⁴⁰³ Pán, Hospodin, takto: To nesmí¹⁷ nastat⁴⁰⁴ a nebude toho! (8) Ano, hlavou Aráma^{384 385} je Damašek a hlavou Damašku Recín, a Efrájim se za ještě šedesát a pět let⁴⁰⁵ bude muset¹⁷ zřítit⁴⁷⁰, takže nebude lidem⁴⁰⁶; (9) a hlavou Efráji³ je Šómrón a hlavou Šómrónu syn

Remaljáhuův. Nevěříte^{407 408}, li, nikterak nemůžete¹⁷ být upevnění⁴⁰⁷.

(10) A Hospodin k Áchážovi dále¹⁹ promluvil výrokem: (11) Vyžádej²⁴²⁵ si z blízkosti⁴⁰⁹ Hospodina, svého Boha, znamení, spusť žádost hluboko nebo pozvedni do výše⁴¹⁰. (12) A Áháž řekl: Nebudu žádat²⁴²⁵, aniž budu Hospodina podobovat zkoušce⁴¹¹. (13) I řekl: Nuže⁷³, slyšte, dome Dávidův: Zda je vám⁴¹² málo obtěžovat⁴¹³ lidi⁴¹⁴, že i mého⁴¹⁵ Boha chcete¹⁷ obtěžovat⁴¹⁹? (14) Proto vám Pán, on, chce¹⁷ dát znamení: Hle, těhotná bude ta⁴¹⁶, jež bude panna^{417 418}, a má¹⁷ porodit syna a jeho jméno nazve Immanú-Él⁴¹⁹. (15) Bude jíst smetanu⁴²⁰ a med⁴⁴² k svému dosažení schopnosti⁴²¹ shledat oškli-vost⁴²² v zlu⁴²³ a najít zálibu⁴²⁴ v dobru⁴²⁵, (16) neboť dříve než ten hoch¹⁸⁸ bude⁵ umět shledat oškli-vost⁴²² v zlu⁴²³ a najít zálibu⁴²⁴ v dobru⁴²⁵, musí¹⁷ půda¹⁰¹⁹, z¹⁵¹ jejíchž dvou králů ty pocituješ hrůzu⁴⁰⁰, být opuštěna. (17) Hospodin bude na tebe a na tvůj lid a na dům tvého otce přivádět dni, jaké ode dne odstoupení Efráji³ma zpřed Júdy⁴²⁶ nepřicházely - krále Aššúru^{384 427}.

(18) A v onen den se bude⁵ dít⁶¹⁹: Hospodin bude syčet na mouchy²⁸, jež jsou na pokraji⁴²⁸ řek⁴²⁹ Egypta, a na včely²⁸, jež jsou v zemi Aššúrovců⁴²⁷, (19) i přiletí³²⁶ a budou se ony všechny⁸⁹ usazovat³⁸⁷ v hluboce se zařezávajících údolích^{430 431} a v rozštěpech skalisk¹⁷⁷ a ve všech trnitých křovinách a na všech pastvinách⁴³². (20) V onen den bude Pán holit břitvou najatou⁴³³ na druhé straně⁴³⁴ Řeky⁴³⁵, králem Aššúru^{384 427}, hlavu a ochlupení⁴³⁶ nohou, ba i bradu⁴³⁷ to⁴³⁸ bude odstranovat^{439 440}. (21) A v onen den se bude⁵ dít⁶¹⁹: Bude-li kdo¹⁹⁷ moci¹⁷ uživit mladou krávu⁴⁴¹ anebo dva kusy drobného dobytka, (22) bude²⁸³ pro hojnost¹¹⁰ výnosu¹⁷² mléka jíst smetanu⁴²⁰, ano, každý, kdo⁸³² bude pozůstat v nitru země, bude jíst smetanu⁴²⁰ a med⁴⁴². (23) A v onen den se bude⁵ dít⁶¹⁹: Každé místo²⁹⁶, kde je tisíc rév za tisíc kusů stříbra, se bude dostávat⁶¹⁹ trnitému křoví a bodláči⁴⁴³, (24) bude se³⁵⁴ tam vcházet se šípý⁴⁴⁴ a s lukem⁴⁴⁴, neboť celá země bude trnitým křovím a bodláčím, (25) a všechny hory⁴⁴⁵, jež se okopávají²⁸⁷ okopávačkou⁴⁴⁶, tam pro bázeň⁴⁷⁷

z trnitého křoví a bodláčí nebudeš⁴⁴⁰ moci¹⁷ vcházet, i bude to *místem*⁵⁵ vyhá-
nění⁴⁴⁷ hovězího dobytka⁷ a *místem*⁵⁵ roz-
šlapávání^{887 1394} drobným dobytkem^{364 448}.

8 A Hospodin ke mně řekl: Vezmi si
velikou tabuli⁴⁴⁹ a napiš na ni způso-
bem^{241 450} smrtelníka^{155 451}: Pro Mahér-šálál-
cháš-baza^{281 452 453}; (2) a na svědectví jsem
si měl¹⁷ vzít⁴⁵⁴ věrohodné^{407 455} svědky,
Úrijju, kněze, a Zecharjáhua, syna Bere-
chjáhuova. (3) A když jsem se přiblížil⁴⁵⁶
k prorokyni⁴⁵⁷, otěhotněla²⁸³ a porodila
syna, a Hospodin mi řekl: Nazvi jeho
jméno Mahér-šálál-cháš-baz, (4) neboť
dříve než ten hoch¹⁸⁸ bude umět zavolat:
Můj otče, *aneb*: Má matko, bude se³⁵⁴
bohatství^{336 458} Damašku a lup ze Šomrónu
odnášet⁵⁷ před tvář krále Aššúru^{384 427}.

(5) A dále¹⁹ ke mně Hospodin promluvil
výrokem: (6) Protože tento lid zavrhl⁴²³
vody Šilóachu, jež⁸³² tiše⁴⁵⁹ tekou⁴⁶⁰, *ale*
*je jasot*²⁵⁴¹ při Recínovi a synu Remal-
jáhuovu, (7) *ano*, proto se, hle, Pán
chystá na ně³⁵⁵ vyvést^{124 461 462} vody Řeky⁴³⁵,
mohutné⁴⁶³ a mnohé – krále Aššúru^{384 427}
a všechnu jeho moc^{204 464}, i bude vystupo-
vat¹²⁴ nad⁴⁶⁵ všechna svá řečiště a půjde
nad⁴⁶⁵ všechny své břehy⁴⁶⁶ (8) a pro-
jde^{168 467} Júdou³, provalí se⁴⁶⁸ a přelije se,
bude dosahovat až po³⁶⁷ krk, a bude⁵ se
dít⁶¹⁹: Rozpětí³²⁶ jeho křídel *budou* naplní
šíře tvé země, Immánú-Éli!

(9) Zlobte se⁴⁶⁹, národnosti¹²³, a zřítte
se⁴⁷⁰, a nastavte uši⁴, všechny dálky země;
opásejte⁴⁷¹ se⁴⁷² a zřítte se⁴⁷⁰, opásejte⁴⁷¹
se⁴⁷² a zřítte se⁴⁷⁰, (10) radte se³⁹⁸ radou^{333 473}
– ta¹²⁰ musí¹⁷ být zmařena, vyslovujte
slovo – to¹²⁰ nebude moci¹⁷ obstát⁴⁰⁴, neboť
s námi je Bůh⁴¹⁹!

(11) Neboť takto ke mně řekl Hospi-
din při uchváení¹¹⁵⁰ svou rukou, *aby mě*
poučoval⁴⁷⁴ stran chození^{36 475} cestou
tohoto lidu, výrokem: (12) Nesmíte¹⁷
říkat spiknutí všemu⁴⁷⁶, čemu²¹⁰⁵ tento
lid říká spiknutí, ani se bát⁴⁷⁷ předmětu
jejich bázně^{477 478}, ani se ho děsit¹⁷⁰,
(13) Hospodina zástupů^{36 37}, jeho musíte¹⁷
za Svatého uznávat³²³ a předmětem vaší
bázně^{477 478} *budiž* on a předmětem vašeho
děsu^{170 478} on; (14) bude⁵ i¹⁴⁷ svatyní^{55 479},
oběma domům Izráelovým však¹⁴⁷ kame-
nem⁵⁵ úrazu⁴⁸⁰ a skálou⁵⁵ klopýtnutí^{202 481},

obyvatelům Jerúsálema pastí⁵⁵ a léč-
kou^{55 482}; (15) i klopýtnou²⁰² mezi nimi
mnozí, a padnou a polámu se⁴⁸³ a budou
lapani⁴⁸⁴ a zajati⁴⁸⁵.

(16) Zavaž⁴⁸⁶ osvědčení⁴⁸⁷, zapečet pou-
čení⁴¹ v mých žácích⁴⁸⁸! – (17) Budu tedy¹⁴⁷
čekat na Hospodina, jež⁸³² zakryl svou
tvář před domem Jákobovým⁶⁰, a budu
v něho doufat.

(18) Hle, já a dítky¹³⁷, jež mi dal Hospi-
din za znamení¹²⁶ a za zázraky v Izráéli
z blízkosti⁴⁰⁹ Hospodina zástupů^{36 37},
jež⁸³² sídlí⁴⁸⁹ na hoře Cijjónu. (19) A když
vám budou říkat: upřete svou pozor-
nost^{68 490} k duchům mrtvých⁴⁹¹ a k jasno-
vidcům, již⁸³² pípají⁴⁹² a již⁸³² mumlají⁸⁹⁷
– zda ne k svému Bohu má¹⁷ lid svou
pozornost upírat^{68 490}? V prospěch živých
k mrtvým? (20) K zákonu⁴¹ a k osvěd-
čení⁴⁸⁷! Ne-li, nechť podle tohoto slova⁴⁹³
říkají¹⁴⁹, že to^{494 495 496} nemá^{62 497} úsvitu⁴⁹⁸.

(21) I bude⁴⁹⁹ v ni⁵⁰⁰ přecházet⁵ těžce
postižen⁵⁰¹ a hladov, a když bude⁴⁹⁹ hla-
dovět, stane se⁶¹⁹, že¹²⁰ upadne⁴⁹⁹ v zlost⁵⁰²
a jme se zlořečit proti svému králi a proti
svému Bohu; a otočí⁵⁰³-li se⁴⁹⁹ nahoru,
(22) *aneb* bude⁴⁹⁹ hledět k zemi, hle²⁸³,
úzkost⁵⁰⁴ a temnota, černo⁵⁰⁵ soužení⁵⁰⁶,
i *bude* zahnán^{499 507} v hlubokou tmu⁵⁰⁸.

9 Avšak *nebude* černavy⁵⁰⁵ v té,
v níž^{500 509} je stěsnanost^{506 510 511}; jako
v době dřívější⁵¹² zlehčil¹⁵²⁷ zem Zevulú-
novu a zem Naftáliho, tak¹²⁰ v posledek
pocí¹⁹⁶ cestu k moři³⁶⁴, druhou stranu^{434 513}
Jordánu, Gálil národu¹²; (2)⁵¹⁴ ten lid, ti,
již⁸³² chodí ve tmě, uvidí veliké světlo,
a sedící⁵¹⁵ v zemi stínu smrti⁵¹⁶ – nad nimi
se světlo zaskví. (3) Rozmnoží⁵¹⁷ národ¹²,
zveličíš^{517 2019} mu⁵¹⁸ radost, zaradují⁵¹⁷ se
před tvou tvář jako radostí o žni, jako
když jásají při svém rozdělování lupy,
(4) neboť jho, jeho břímě, a prut⁵¹⁹ jeho
ramene⁵²⁰, hůl⁵²¹ jeho pohaněče^{522 523},
rozdrtíš^{470 517} jako v den Midjána; (5) *ano*,
všechna obuv⁵²⁴ s dupotem^{444 525} v obuvi⁵²⁴
chodícího⁵²⁶ a v krvi^{63 64} vyvalény⁵²⁷ šat,
to¹²⁰ se *dostane*⁶¹⁹ na spálení³² – potrava
ohně.

(6) Neboť se nám narodí⁵¹⁷ dítko¹³⁷,
bude⁵¹⁷ nám dán syn a na jeho rámě se
*dostane*⁶¹⁹ knížectví⁵²⁸ a jeho jméno se na-
zve³⁵⁴ Div⁵²⁹, Rádce³⁹⁸. Bůh-Hrdina^{181 530 531},

Otec věčnosti⁵³², Kníže⁸⁵ pokoje. (7) Nebude konce rozvoje^{277 533} toho knížectví⁵²⁸ a pokoje²⁷⁷ na trůně Dávidově a nad jeho královstvím k jeho upevnění⁵³⁴ a k jeho podpoře⁵³⁵ soudem⁶⁹ a spravedlností od nynějška a navždy⁵³⁶. Toto bude moci¹⁷ učinit horlivost⁶⁷⁹ Hospodina zástupů^{36 37}.

(8) Pán poslal⁵¹⁷ slovo proti Jákobovi, i padlo⁵¹⁷ v Izraeli^{33 37}; (9) to¹²⁰ zvědí⁵¹⁷, lid, on všečen⁸⁹, Efrájim a obyvatelé²⁸ Šómronu, v pyše⁷¹² a nadutosti⁵³⁸ srdce s výrokem: (10) Vepřovice padly, i budeme budovat kvádry^{28 539}, sykomory⁵⁴⁰ jsou⁵ skáceny, ty¹²⁰ můžeme¹⁷ nahradit¹⁹³⁷ cedry. (11) Ale Hospodin proti němu^{541 542} pozvedne^{156 543} Recínovy trapiče^{544 545} a jeho⁵⁴² nepřátele bude popichovat, (12) Arám^{384 385} od východu⁵⁴⁶ a Peliš-¹³⁵ od západu^{546 547}, i budou požírat⁸² Izraele plnými⁵⁴⁸ ústy. Při všem tomto³²¹ se jeho hněv neodvrátí⁵¹⁷ a jeho ruka ještě bude napřažena²²⁸, (13) protože¹²⁰ se lid nevrátí⁵¹⁷ k tomu, *jenž*⁸³² jej bije¹⁸, *ba*, nevyhledají^{68 517} Hospodina zástupů^{36 37}.

(14) I odetne⁵⁴⁹ Hospodin od Izraele v jeden den hlavu i ocas, palmovou ratolest⁵⁵⁰ i rákos; (15) stařec a vysoce vážený⁵⁵¹ svou osobou⁵⁵², on je hlava, a prorok vyučující klamu¹³⁸⁵, on je ocas – (16) *ano*, vedoucí^{70 212} tohoto lidu se projeví⁵⁵³ zavádějícími na scestí²¹³ a jimi vedeni^{70 212} jsou pohlce⁵⁵⁴. (17) Proto se Pán neraduje nad jeho jinochy, aniž lituje^{555 219 2512} sirotků a vdov, neboť to vše⁸⁹ jsou nevěřící⁵⁵⁶ a tropí zlo⁶⁶⁷ a všechna ústa mluví bezbožnost⁵⁵⁷. Při všem tomto³²¹ se jeho hněv neodvrátí⁵¹⁷ a jeho ruka ještě bude napřažena²²⁸, (18) neboť zlovůle spaluje⁵²²⁰ jako oheň, šířá⁸² trnité křoví a bodláčí a zaněcuje⁵ v houštinách⁵⁵⁸ lesa, takže¹²⁰ se vzhůru vinou⁵⁵⁵⁹ sloupy^{28 560} kouře.

(19) Výbuchy²⁸ hněvu⁵⁶¹ Hospodina zástupů^{36 37} je^{5 517} sežehnutá⁵⁶² země a lid se stal^{517 619} *jakoby* potravou ohně, navzájem se⁵⁶³ nešetří^{326 564}, (20) a zhltně^{354 565}. *li co* napravu, *je*²⁸³ hladov, a sní³⁵⁴. *li co* nalevo, nenasytí^{283 326} se. Jedí každý¹⁹¹ maso své paže: (21) Menaššé Efrájima a Efrájim Menaššéa, a oni spolu proti Júдови⁵⁴¹. Při všem tomto³²¹ se jeho hněv neodvrátí⁵¹⁷ a jeho ruka ještě bude napřažena²²⁸.

10 Běda¹¹, ti²⁹³, *již*⁸³² ustanovují⁵⁶⁶ ustanovení^{326 567} špatnosti⁵⁰, a předpisující²⁹³, *kteří* předpisují útisk⁶⁸ (2) k zapuzování^{228 569} nuzných⁵⁷⁰ od soudu⁵⁷¹ a k odpírání²⁵³¹ práva⁶⁹ chudých²²² mého lidu, aby se vdovy stávaly^{572 619} je-jich lupem, aby vykořisťovali⁵⁷³ sirotky! (3) *A* co budete činit o dni navštívení⁵⁷⁴ a za⁵⁷⁵ bouře⁵⁷⁶, *jež* bude přicházet z dáli? Ke komu se budete o pomoc utíkat a kde chcete¹⁷ zanechat svou slávu^{204?} (4) *Není, než aby* se skrčil^{354 577} na místě vězňů^{28 578 1997} *aneb* budou padat na místě těch, *již budou*⁸³² zabit. Při všem tomto³²¹ se jeho hněv neodvrátí⁵¹⁷ a jeho ruka ještě bude napřažena²²⁸.

(5) Běda¹¹, Aššúr^{293 427}, hůl^{293 521} mého hněvu; *ano*, prutem⁵¹⁹ je on, v jejich ruce je mé rozhorlení⁵⁷⁹; (6) vysílám⁵⁸⁰ ho proti nevěřícímu⁵⁵⁶ národu^{12 581} a prikazují⁵⁸² ho nad lidem^{355 583} výbuchu⁵⁸⁴ mého hněvu⁵⁶¹ k loupení lupu a k ukořisťování⁵⁷³ kořisti a aby jej určil^{201 572} k rozslapání^{887 1394} bláto¹⁴⁶¹ ulic, (7) *ač* on ne tak smýšlí^{1905 2123} a jeho srdce ne tak míní⁵⁸⁵, nýbrž⁵⁸⁶ v jeho srdci je plnit⁵⁸⁷ a vytínat⁵⁴⁹ nemálo národu¹²; (8) *vždyť* říká: Zda nejsou *mými*⁵⁸⁸ hodnostáři⁸⁵ vesměs králové^{589?} (9) Zda *není* Kalno⁵⁹⁰ jako Karkemíš, *není-li* Chamáth jako Arpád, *není-li* Šómron jako Damašek? (10) Jako má ruka dosáhla⁵⁹¹ ke královstvím⁵⁹² model^{28 144}, a jejich soch⁵⁹³ bylo nad Jerúsalem⁵⁹⁴ a nad Šómron⁵⁹⁴, (11) *zda* tak, jak jsem učinil Šómronu a jeho modlám^{144 223}, nebudu moci¹⁷ učinit Jerúsalmu a jeho zobrazením^{223 595?}

(12) *A* až bude Pán končit⁵⁹⁶ své dílo²⁴⁶ na hoře Cijónu a v Jerúsalemě, bude⁵ se dít⁶¹⁹. Budu myslet^{574 597} na ovoce nadutosti⁵³⁸ srdce krále Aššúru^{384 427} a na vychloubačnost²³² vysokosti jeho očí. (13) *Vždyť* řekl: Učinil jsem *to* silou své ruky a svou moudrostí, neboť jsem⁵ chytrý^{10 186 598}, i odstraňoval⁶⁷ jsem hranice⁵⁹⁹ národností¹²³ a jejich nahromaděné věci⁶⁰⁰ jsem vyraboval⁶⁰¹ a jako rek⁶⁰² jsem svrhoval trůnící⁶⁰³, (14) *a* jako *do* hnízda dosahovala^{5 591} má ruka k bohatství^{336 458} národností¹²³ a jako sbíráním⁶⁰⁴ opuštěných vajec jsem já posbíral¹⁶⁰⁴ celou³⁶⁰ zem a nebylo⁵ třepetajícího⁸⁸¹ křídlem

ani otvírajícího zobák⁶⁰⁵ a pípajícího⁴⁹², – (15)Zda se bude sekera vychloubat^{232 606} nad toho³⁵⁵, kdo⁸³² jí seká²⁷⁵? Bude-li se pila vypínat⁶⁰⁷ nad toho³⁵⁵, kdo jí pohybuje^{608 609}? Jako by hůl⁵²¹ pohybovala^{608 609} těmi, kdo ji pozvedají⁶⁰⁹, jako by prut⁵¹⁹ pozvedal⁶⁰⁹ toho, kdo⁶¹⁰ není dřevo!

(16)Proto PÁN, Hospodin zástupů^{36 37}, mezi jeho výkvětů^{581 611} vysílá⁵⁸⁰ úbytě⁶¹² a místo jeho slávy^{204 613} bude planout planutí jako planutí ohně, (17)a světlo Izráelovo se stane⁶¹⁹ ohněm⁵⁵ a jeho Svätý plamenem^{55 263}, i rozhoří se²²⁰ a stráví⁸² v jednom dni jeho bodláčí a jeho trnitě křoví (18)a slávu^{204 614} jeho lesa a jeho sadu od duše až po maso⁶¹⁵ bude ničit¹⁰⁶, takže¹²⁰ to bude jako chřadnutí⁶¹⁶ churavého⁶¹⁷ (19)a zbytku jeho lesa bude nemnoho⁶¹⁸, takže¹²⁰ je dítě¹⁸⁸ bude moci¹⁷ spočítat.

(20)A v onen den se bude dítě⁶¹⁹: Již se nadále nebude zbytek Izráele a uniknuvší^{28 257} domu Jákobova opírat¹⁹ o⁶²⁰ bjičího¹⁸ jej, nýbrž¹²⁰ se bude v pravdě⁶²¹ opírat o⁶²⁰ Hospodina, Svatého Izráelova; (21)zbytek se bude vracet³⁹⁰, zbytek Jákobův, k Bohu-Hrdinovi¹⁸¹ – (22)ano, byť bylo tvého lidu, Izráeli, jako písku moře, vracet se z něho³⁸¹ bude zbytek³⁹⁰, zhoubá⁶²², jež je určena⁶²³, bude přetékát⁴⁶⁸ spravedlností, (23)neboť zhoubu⁶²², a to určenou⁶²³, se Pán, Hospodin zástupů^{36 37}, chystá vykonat⁴⁶² v nitru vši³⁶⁰ země.

(24)Proto Pán, Hospodin zástupů^{36 37}, řekl takto: Nechtě nemáš, můj lide, obývající Cijjón, bázně^{149 477 624} před Aššúrem^{60 396 427}, jenž tě bije¹⁸ holí⁵²¹ a svůj prut⁵¹⁹ na tebe³⁵⁵ pozdvihuje⁵⁷ způsobem⁶²⁵ Egypta, (25)neboť ještě málo, troška⁹⁰⁸, a bude dokonáno¹⁰⁶ rozhorlení⁵⁷⁹ a můj hněv nad jejich ničivostí^{355 626 627}, (26)ano, Hospodin zástupů^{36 37} se chystá nad ním³⁵⁵ povznést^{462 628} bič podle⁶²⁹ pobití⁶³⁰ Midjána na skále Órevově a svůj prut⁵¹⁹ nad mořem³⁵⁵, takže¹²⁰ jej pozdvihne⁵⁷ způsobem⁶²⁵ Egypta⁶³¹. (27)A v onen den se bude⁵ dítě⁶¹⁹: Jeho břímě²¹²² bude ustupovat⁶⁷ z tvého ramene³⁶⁶ a jeho jho z tvé šíje³⁶⁶, a od tuku^{151 632 633} se bude jeho rozvracet⁶³⁴.

(28)Přichází^{5 517} na Ajath³⁵⁵, přejde⁵¹⁷ v Migrón³⁹⁹, u Michmásu nechává^{574 597 635}

svá zavazadla⁶³⁶; (29)přejdou⁵¹⁷ přes přechod, Géva – nocležiště⁶³⁷ pro nás²⁸¹, Rámá se uleklá^{5 517 638}, Sáúlova Givéá prchá^{5 517}. (30)Zavřískéj⁷⁰³ svým hlasem⁶³⁹, dcero Gallím, naslouchej¹⁰⁷⁰, Lajš! Ubohá²²² Anáthóth! (31)Madméná utíká^{5 517}, obyvatelé Gévím hledají^{5 517} útočiště⁶⁴⁰. (32)Ještě den k zastavení⁶⁴¹ v Nóvu; svou rukou hrozí⁶⁰⁸ hoře dcery⁶⁴² Cijjónu, pahrbku Jerúsáléma.

(33)Hle, PÁN, Hospodin zástupů^{36 37}, se chystá hrůzuplnou mocí⁶⁴³ oklestit⁴⁶² větvoví, vzrůstem vysoké⁶⁴⁴ budou stínány⁸⁰⁶ a ty, jež⁸³² se vyvyšují^{162 644}, budou snižovány, (34)i bude železem osekávat⁶⁴⁵ houštiny lesa a Levánón¹⁵⁹ musí¹⁷ skrze Vzneseného^{646 647} padnout.

11 A z pařezu Jíšajova bude vycházet¹²⁶ proutek a z jeho kořenů bude pučet odnož, (2)a na něm bude spočívat³⁸⁷ Duch³⁸⁹ Hospodinův, Duch³⁸⁹ moudrosti a soudnosti^{10 648}, Duch³⁸⁹ rady³³³ a hrđinství²⁵⁰, Duch³⁸⁹ poznání Hospodina a úcty⁴⁷⁷ k němu⁶⁴⁹; (3)i bude jeho slast v⁶⁵⁰ úctě^{477 651} k Hospodinu³⁶⁴, aniž bude soudit⁶⁹ podle vidění⁶⁵² svých očí, ani rozhodovat⁶⁵³ podle slyšení svých uší, (4)nýbrž¹²⁰ bude v spravedlnosti zjednávat⁵ právo⁶⁹ nutným⁵⁷⁰ a v upřímnosti⁶⁵⁴ rozhodovat^{5 653} pro tiché⁶⁵⁵ v zemi³⁶⁴; i bude bít^{5 18} zem holí⁵²¹ svých úst a prutem⁵¹⁹ svých rtů usmrcovat zlovolné²⁸; (5)a bude⁵ opaskem jeho boků⁶⁵⁶ spravedlnost a opaskem jeho kyčlí věrnost⁶⁵⁷. (6)A bude vlk pobývat^{5 658} s ovci³²⁴ a levhart uléhat⁶⁵⁹ s kůzlem, a tele a hřivnatec³⁵² a krmný dobytek budou pospolu a malý hošík¹⁸⁸ jimi bude vládnout⁶⁶⁰, (7)i kráva a medvěď⁶⁶¹ se budou pást⁶⁶², jejich mláďata budou pospolu uléhat⁶⁵⁹ a lev bude jako skot žrát slámu. (8)A kojenec se bude bavit^{5 663} nad děrou zmije a odstavenec²⁰⁹ sáhne svou rukou⁶⁶⁴ na doupe⁶⁶⁵ kobry⁶⁶⁶. (9)Nikde na mě²⁶¹⁵ svaté hoře³⁸³ nebudou moci¹⁷ ublížit⁶⁶⁷ ani zkazit⁶⁶⁸, neboť země se naplní poznáním Hospodina, jako jsou vody pokrytím moří⁶⁶⁹. (10)A v onen den se bude⁵ dítě⁶¹⁹: kořen Jíšajův, jenž bude stát jako prapor⁶⁷⁰ národností¹²³ – na něj budou národy¹² upírat svůj zřetel^{68 490 671} a místem jeho odpočinku⁶⁷² bude⁵ sláva²⁰⁴.

(11)A v onen den se bude⁵ díť⁶¹⁹: Pán bude podruhé přikládat¹⁹ svou ruku k získání⁶⁷³ zbytku svého lidu, jenž bude zbývat, z Aššúru^{384 427} a z Egypta a z Pathrósu⁶⁷⁴ a z Kúše^{384 675} a z Élámu a ze Šineáru a z Chamáthu a z ostrovů⁶⁷⁶ moře; (12)i pozvedne⁵⁷ prapor⁶⁷⁰ k národům¹² a posbírá⁶⁰⁴ zahnané⁵⁰⁷ Izráělové a bude shromažďovat rozptýlené^{677 1639} Júdovy od čtyř úhlů⁶⁷⁸ země. (13)A řevnivost⁶⁷⁹ Efrájimova ustoupí⁶⁷ a Júdovi protivníci^{544 680} budou vytínáni⁵⁴⁹, Efrájim nebude řevnit^{679 681} na Júdu a Júdá nebude utiskovat⁶⁸⁰ Efrájima, (14)nýbrž¹²⁰ vletí³²⁶ na rámě⁶⁸² Pelištím¹³⁵ k západu⁶⁸³; pospolu budou vykořisťovat⁵⁷³ syny východu, Edóm³⁸⁴ a Móáv^{384 845} budou ziskem⁶⁸⁴ jejich ruky a synové Ammónovi jich budou poslušni⁶⁸⁵. (15)A Hospodin za odevzdání⁶⁸⁶ pojme⁶⁸⁷ jazyk⁶⁸⁸ moře Egypta a svou rukou v žáru svého vichru³⁸⁹ zamává^{608 689} nad Řekou⁴³⁵ a rozbije¹⁸ ji na sedm potoků⁴³⁰ a umožní překročení²¹⁷⁰ v sandálech, (16)takže¹²⁰ zbytku jeho lidu, jenž bude zbývat, se dostane^{619 690} z Aššúru^{384 427} silnice³⁹³, jako se dostalo^{619 690} Izráělovi v den jeho vystoupení¹²⁴ ze země Egypta.

12 A v onen den bude⁵ říkat⁵:
 Chválím tě⁶⁹¹, Hospodine, že když⁶⁹² ses proti mně popudil, tvůj hněv se odvrátil a potěšil jsi⁹⁵ mě.
 (2)Hle, mou záchranou⁶⁹³ je BŮH, budu důvěřovat⁶⁹⁴, aniž se budu lekat⁶⁹⁵,
 neboť mou silou a zpěvem⁶⁹⁶ je Jáh⁶⁹⁷, Hospodin, i stal se⁶¹⁹ mi záchranou^{55 693}.
 (3)I budete ze zřídle té záchraný⁶⁹³ s jáсотem^{444 2541} čerpat⁵ vodu
 (4) a v onen den budete říkat⁵:
 Přinášíjte chválu Hospodinu⁶⁹¹,
 vzývejte jeho jméno⁶⁹⁸,
 rozhlašujte mezi národnostmi¹²³ jeho skutky⁶⁹⁹, připomínejte, že jeho jméno je⁵ vyvýšeno¹⁵⁶,
 (5)při hudbě opěvejte⁷⁰⁰ Hospodina,
 že⁷⁰¹ činí⁵ vynikající⁷⁰² věci^{28 560}; toto budí^ž¹⁴⁹ známo ve vsi³⁶⁰ zemi!
 (6)Jásej⁷⁰³ a plesej, obyvatelko Cijjónu, neboť Svaty Izráěľův je veliký v tvém středu⁷⁰⁴!

13 Břím^{2705 706} Bávelu^{384 707}, jež uviděl² Isajá, syn Ámócův.

(2)Na lýtě hoře pozdvihnete⁵⁷ prapor⁶⁷⁰, zvyšte na ně⁷⁰⁸ hlas, mávejte⁶⁰⁸ rukou, ať vcházejí branami²⁵² velmožů⁷⁰⁹.
 (3)Já jsem rozkázal svým posvěceným⁷¹⁰, ano, k svému⁷¹¹ hněvu jsem povolal své hrdiny¹⁸¹, radující se z mého vyvýšení⁷¹².
 (4)Hlas povyku⁷¹³ v horách, jako¹⁹⁰⁵ mnohého lidu, hlas vřavy³²⁰ z království³²⁶ shromážděných²⁵⁵ národů¹²: Hospodin zástupů^{36 37} koná přehlídku^{574 597 714} vojska^{36 715} k boji^{132 364}.
 (5)Přicházejí z daleké země⁷¹⁶, od okraje⁴²⁸ nebes, Hospodin a nástroje⁶³⁶ jeho rozhorlení⁵⁷⁹ k rozvracení⁶³⁴ vsi³⁶⁰ země.

(6)Skučte, neboť den Hospodinův je blízky^{456 717}, přichází jako zkáza⁷¹⁸ od Všemocného^{719 720}.
 (7)Proto se budou všechny ruce spouštět^{341 721} a každé srdce smrtelníka¹⁵⁵ se bude rozplývat^{616 722},
 (8)i upadnou v bezradnost⁷²³, budou je zachvacovat křeče a bolesti, jako rodička se budou svíjet⁷²⁴ a se strachem⁷²⁵ se budou jeden k druhému¹⁹³ obracet⁷²⁶, jejich tváře – tváře plamenů⁷²⁷.

(9)Hle, den Hospodinův přichází⁵, zákazonosný⁷²⁸, ano, překypěním⁵⁶¹ a žářem⁷²⁹ hněvu učinit²⁰¹ zem zpusťtinou^{55 298} a hříšníky z ní vyhubit⁵⁸⁷;
 (10)ani hvězdy nebes a jejich souhvězdí⁷³⁰ nebudou vyzařovat⁷³¹ své světlo, slunce se při svém vycházení¹²⁶ zatmí, aniž se měsíc bude svým světlem skvíť,
 (11)i budu na světě⁷³² trestat^{574 597 733} zlo a na zlovolných⁷³³ jejich nepravost¹⁴ a činit přítrž⁷³⁴ zpupnosti^{154 735} opovázlivých⁷³⁶ a ponižovat domýšlivost^{560 737} hrůzovládců⁷³⁸;
 (12)chci¹⁷ smrtelníka¹⁵⁵ učinit cennějším¹³⁸⁹ nad jemné zlato^{594 739}, ano, člověka nad zlato^{594 740} z Óffiru⁷⁴¹,
 (13)proto budu otrásat⁷⁴² nebesy, i země se bude při překypění hněvu⁵⁶¹ Hospodina zástupů^{36 37} a v den žáru⁷²⁹ jeho hněvu chvět ze svého⁷⁴³ místa²⁹⁶.
 (14)A bude⁵ se díť⁶¹⁹: Jako vyplašená gazela⁷⁴⁴ a jako drobný dobytek, když¹²⁰ není shromažďujícího⁷⁴⁵, se budou obracet⁵⁰³ každý¹⁹¹ k svému lidu a prchat každý¹⁹¹ k své zemi.
 (15)Vše, co bude⁸³² dopadeno⁵⁹¹, bude probodáváno⁷⁴⁶ a vše, co bude⁸³² polapeno^{439 747}, bude padat mečem,
 (16)i budou jejich malé děti²¹¹ před jejich očima rozráženy⁷⁴⁸,

jejich domy rabovány⁷⁴⁹ a jejich ženy przněny⁷⁵⁰.

(17)Hle, já²⁴⁴⁵, chystám se na ně³⁵⁵ vzbudit^{462 628} Mádáje⁷⁵¹, ty, kteří si nebudou cenit⁷⁵² stříbra, a zlato – nebudou si v něm libovat⁷⁵³, (18)nýbrž¹²⁰ luky mladíků¹⁸⁸ budou rozrážet^{748 754}, aniž budou plodů lůna⁷⁵⁵ litovat^{555 2139 2512}, jejich oko se nebude nad dětmi⁷⁵⁶ smilovávat⁷⁵⁷, (19)A Bável^{1384 707}, okrasa⁷⁵⁸ království^{326 759}, ozdoba²³² pýchy^{154 735} Kasdím^{135 760}, se musí¹⁷ stát⁶¹⁹ jakoby Božím podvrácením¹⁴⁶⁰ Sodomy a Gomory, (20)bude do nekonečna neobýván a až do pokolení a pokolení neosídlován⁴⁸⁹, aniž tam bude Arab stanovat⁷⁶¹, aniž se tam pastýři budou ukládat^{659 762}, (21)nýbrž¹²⁰ se tam budou ukládat⁶⁵⁹ obyvatelé stepí⁷⁶³ a jejich domy budou naplňovat sovy a usazovat se⁴⁸⁹ tam budou pštrosice⁷⁶⁴ a budou tam poskakovat⁷⁶⁵ chlupatci⁷⁶⁶, (22)a hyeny⁷⁶⁷ – to si bude v jeho opuštěných místech⁷⁶⁸ odpovídat⁷⁶⁹, i šakalové v palácích³⁵⁸ rozkoše⁷⁷⁰.

A blízko je k příchodu jeho času⁷⁷¹ a jeho dni nebudou protahovány^{331 772}.

14 Vždyť Hospodin bude litovat^{555 2139} Jákoba²⁵¹² a nacházet ještě zálibu⁴²⁴ v Izráelovi, a chce¹⁷ jim dát klid^{387 773} na jejich půdě¹⁰¹⁹; i budou se k nim připojovat⁷⁷⁴ cizinci^{28 329} a budou přičleňování k domu Jákobovu. (2)I budou se jich národnosti¹²³ ujímat⁷⁷⁵ a přivádět je k jejich místu²⁹⁶, a dům Izráelův, ti si je na půdě¹⁰¹⁹ Hospodinově budou přivlastňovat⁷⁷⁶ za nevolníky a za služky, ano, dostanou do zajetí ty, již je zajímali⁷⁷⁷, a nad svými sužovateli⁵²² nabudou moci⁷⁷⁸.

(3)A v den, kdy ti Hospodin dá klid^{387 773 779} od tvého trápení⁷⁸⁰ a od tvého nepokoje⁷⁸¹ a od těžkého⁷⁸² nevolnictví⁷⁸³, když se s tebou nakládalo⁵ jako s nevolníkem⁷⁸³, se bude⁵ dít⁶¹⁹, (4)že¹²⁰ se stran krále Bávelu^{384 707} ujmeš^{57 784} této⁷⁸⁵ průpovědi⁷⁸⁶ a řekneš:

Jak ustal^{734 787} sužovatel⁵²², ustala^{734 787} vymahačka zlata⁷⁸⁸,

(5)Hospodin zlámá¹⁴⁸³ prut⁵¹⁹ zlovolných, hůl⁵²¹ vládců¹⁸⁹,

(6)bijce¹⁸ národnosti¹²³ v přetékání hněvu⁵⁶¹ bitím⁶³⁰ bez přestání⁷⁸⁹,

v hněvu si podrobivšího⁷⁷⁸ národy¹² pronásledováním, aniž povolil⁷⁹⁰!
(7)Všechna³⁶⁰ země odpočívá^{5 387}, má klid⁷⁹¹, propukají^{5 792} v plesání,

(8)i cypřiše⁷⁹³ se pro tebe^{281 794} radují⁵, cedry Levánónu¹⁵⁹:

Od kdy ležíš⁵, nevystupuje¹²⁴ proti nám³⁵⁵ vytínající⁵⁴⁹!

(9)Šeól³¹⁶ zesíná se pro tebe^{281 794} chvěje⁵ vstříc tvému příchodu, vzbudí pro tebe^{281 794} stíny⁷⁹⁵, všechny mocnáře⁷⁹⁶ země,

všechny krále národů¹² přiměje k povstání ze svých trůnů.

(10)Oni všichni⁸⁹ se budou ujímat slova⁷⁹⁷ a říkat k tobě:

I ty jsi⁵ zbaven sil tak jako my⁷⁹⁸, k nám jsi⁵ připodobněn⁷⁹⁹?

(11)V šeól³¹⁶ byla snesena⁸⁰⁰ tvá vyvřšenost^{154 735 801}, zvučení tvých vart⁸⁰²?

Pod tebou je ustláno^{5 803} červy^{28 804} a tvá příkrývka – hmyz⁸⁰⁵.

(12)Jak jsi padl z nebes, zářivá hvězdo, synu úsvitu!

Byl jsi odtěm svržen⁸⁰⁶ k zemi, vítězi⁸⁰⁷ nad národy¹²,

(13)ty, jenž¹⁶⁸ jsi ve svém srdci říkával⁵: Chci¹⁷ slézt⁸⁰⁸ nebesa, shora vůči

Božím hvězdám vyvřít svůj trůn a usednout na hoře setkávání⁸⁰⁹

v nejzazších končinách⁸¹⁰ severu;

(14)chci¹⁷ vystoupit¹²⁴ nad výšiny⁸¹¹ oblak²⁸, vyrovnat se^{1905 2123} Nejvyššímu⁸¹².

(15)Avšak byl jsi snesen⁸⁰⁰ do šeólu³¹⁶, do nejnižších hlubin⁸¹⁰ propasti⁸¹³!

(16)Vidoucí tě se na tebe dívají, pozorně na tebe svůj pohled

upírají^{10 814}:

Toto⁸¹⁵ je ten muž otráasavší¹⁷⁴² zemi, rozchvívavší království³²⁶,

(17)jenž učinil²⁰¹ svět⁷³² jakoby pustinou a jeho města pobořil⁸¹⁶, svých věžů⁵⁷⁸ domů nepropouštěl^{5 1960}?

(18)Všichni králové národů¹², oni všichni⁸⁹ ulehli v sláve²⁰⁴, každý¹⁹¹ ve svém dome⁸¹⁷,

(19)ale tys byl vyhozen bez⁸¹⁸ svého hrobu, jako odpuzující⁸¹⁹ odnož,

pokryt⁸²⁰ zabitými, probodanými⁸²¹ mečem,

sestoupivšími ke kamenům jámy⁸¹³, jako rozšlapaná⁸²² mrtvola⁸²³. (20) Nesmíš¹⁷ se s nimi sdružit v pohřbu, neboť jsi svou zem zkazil⁶⁶⁸, svůj lid jsi pozabíjel, símě tropících zlo⁶⁶⁷ nikdy⁸²⁴ nebude jmenováno.

(21) Přípravujte⁵³⁴ jeho synům hromadnou popravu⁸²⁵ za nepravost¹⁴ jejich otců, nechť nepovstávají¹⁴⁹, aby se zmocnili⁸²⁶ země a plnili tvář světa⁷³² městy.

(22) I budu proti nim³⁵⁵ povstávat, – prohlášeno⁹⁴ Hospodinem zástupů^{36 37}, – a budu z^{266 827} Bávelu^{384 707} vytínat⁵⁴⁹ jméno i zbytek, i zplozenstvo⁸²⁸ i potomstvo⁸²⁸, – prohlášeno⁹⁴ Hospodinem, – (23) a učiním²⁰¹ jej²⁵¹ příbytkem^{55 829} volavek^{28 830} a rybníky vod, a vymetu jej²⁵¹ smetákem zpusošení²⁹⁸, – prohlášeno⁹⁴ Hospodinem zástupů^{36 37}.

(24) Hospodin zástupů^{36 37} přísáhl výrokem: Ne-li²⁹⁷, že se stane⁶¹⁹ tak, jak zamýšlím^{5 1905 2123}, a bude nastávat⁴⁰⁴ to⁸⁸, jak jsem rozhodl^{333 398}, (25) o zlomení⁴⁸³ Aššúra⁴²⁷ v mé zemi, že¹²⁰ ho budu na svých horách rozšlapávat⁸²²! I ustoupí⁶⁷ z nich³⁶⁶ jeho jho, i s jeho⁸³¹ ramene³⁶⁶ bude jeho břímě²¹²² ustupovat⁶⁷; (26) toto je rozhodnutí³³³, jímž je⁸³² rozhodnuto^{333 398} nade vsí³⁶⁰ zemí³⁵⁵ a toto⁸¹⁵ je ruka, napřažená²²⁸ nade všemi národy^{12 355}, (27) ano, Hospodin zástupů^{36 37} rozhodl^{333 398} a kdo to může⁷ zrušit? A jeho ruka je napřažená²²⁸ a kdo ji může⁷ odvrátit?

(28) V roce smrti krále Ácháze nastalo⁶¹⁹ toto břímě^{705 706}.

(29) Nechť se ty všechna⁸⁹ neraduješ¹⁴⁹, Pelešeth⁸³³, že hůl⁵²¹, jež tě bila¹⁸, je⁵ zlomena⁴⁸³, neboť z kořene hada bude vycházet¹²⁶ kobra^{666 834} a jejím plodem bude okřídlený pálivec^{835 836}. (30) A prvorození nuzných⁵⁷⁰ se budou pást a nemajetní⁸³⁷ v bezpečí⁸³⁸ se ukládat⁶⁵⁹, tvůj kořen však¹⁴⁷ budu hladem usmrcovat a tvé zbývající⁸⁷² zabíjet. (31) Skuč, bráno, naříkej⁸³⁹, město, rozplyne⁵¹⁷ se⁸⁴⁰, Pelešeth⁸³³, vše tvé^{89 841}, neboť od severu přichází dým a v jeho oddílech^{809 842} není chybějícího⁸⁴³.

(32) A co se má³⁵⁴ odpovědět poslům⁹⁵⁶ národa¹²? Že Hospodin založil Cijjón a na ten^{88 251} chudí²²² jeho lidu spoléhají⁸⁴⁴.

15 Břímě^{705 706} Móáva^{384 845}. Vždyť v noci bylo vyvráceno^{718 846} Ar Móáv, bylo zničeno⁸⁴⁷, vždyť v noci bylo vyvráceno^{718 846} Kír Móáv, bylo zničeno⁸⁴⁷! (2) Vystupuje^{5 124} se³⁵⁴ v Bajith⁸⁴⁸ a Dívón, na výšiny⁹⁰⁴, k pláči; Móáv⁸⁴⁵ skučí nad Névem a nad Médávou, na každé z jejich hlav je lysina²⁴⁸, každá brada⁸⁴⁹ je ostříhána^{806 850}; (3) v jeho ulicích se opasují⁸⁵¹ pytlouinou, na jeho střeších a na⁸⁵² jeho prostranstvích⁸⁵³ on všechen⁸⁹ skučí, rozplývá se⁸⁵⁴ v pláči³²¹. (4) A Chešbón a Eleálé naříká^{5 839}, jejich hlas je⁵ slyšet až po Jahac; proto vyzbrojení²⁴⁵³ Móávovi^{384 845} bědují⁸⁵⁵, jeho⁸⁵⁶ duše se mu⁸⁵⁶ chvěje^{5 857}. (5) Mé srdce naříká⁸³⁹ pro Móáva^{281 384 845} po jeho nejzazší hranice⁸⁵⁸, až po⁸⁵⁹ Cóar⁸⁶⁰, Eglath-šelišijáh, neboť vzestup⁸⁶¹ Lúchíth – po něm se³⁵⁴ s plácem⁴⁴⁴ vystupuje¹²⁴, když cestou Chórónajim propukávají v⁸⁶² nářek^{839 863} pro potření^{1364 864}. (6) Vždyť vody Nimrím se stávají⁶¹⁹ zpusošeninami, vždyť tráva seschla, mladý porost⁸⁶⁵ došel konce¹⁰⁶, aniž vznikla⁶¹⁹ zeleň. (7) Proto požůstatek, jehož se³⁴⁵ dosáhlo^{172 866}, a své zásoby^{28 574 867} – odnášejí⁵⁷ je k potoku^{430 868} Topolů⁸⁶⁹, (8) neboť území²³⁴⁶ Móáva^{384 845} obešel nářek^{839 863}, jeho skučení až po⁸⁵⁹ Eglajim a Beér-Élím – jeho skučení, (9) vždyť vody Dímónu se naplní krví, když na Dímón budu uvalovat²⁸⁶ přídávky^{19 870} k uniknuvším z Móáva^{384 845} – lvy^{28 871}, i k zbývajícím⁸⁷² v zemi^{364 873}.

16 Pošlete od skaliska^{177 874} pustinou na horu dcery Cijjónu jehně pro vládce¹⁸⁹ země. (2) A bude⁵ se dítě⁶¹⁹: Dcery Móáva^{384 845} budou při brodech⁸⁷⁵ Arnónu²⁷⁷ jako zapuzené⁶⁸¹ ptactvo⁸⁷⁶, rozehnané⁶⁸⁰ hnízdo. (3) Poskytni⁸⁷⁷ radu³³³, skutečně^{172 878} rozhodnutí⁸⁷⁹, učin²⁸⁶ svůj stín jakoby nocí vprostřed poledne⁸⁸⁰, skryj zahnane⁵⁰⁷, nechť zapuzených^{28 881} neprozrazuješ^{149 311 882}; (4) nechť moji zahnani⁵⁰⁷, – Móávci⁸⁴⁵, – smějí^{17 149} pobývat⁶⁵⁸ u tebe⁸⁸³, buď jim úkrytem⁸⁸⁴ před tvář⁶⁰ ničitele^{718 846}! Vždyť vyděrac⁸⁸⁵ zanikne^{517 886}, zkáza⁷¹⁸ skončí^{106 517}, deptající^{28 887}, ti ze země vymizí^{326 517 888}; (5) a v laskavosti^{321 889} bude⁵¹⁷ zřízen⁵³⁴ trůn a ve stanu Dávidově na něj s věrností^{444 621} usedne⁵¹⁷ soudce¹⁰⁰, jenž¹²⁰ bude vyhledávat⁶⁸ právo⁶⁹ a bude pohotov⁸⁹⁰ v spravedlnosti.

(6) Slyšali⁵ jsme o pyše^{154 735} Móávc⁸⁴⁵, – je velmi pyšný^{154 735 891}, – o jeho zpyšnělosti^{712 892} a jeho pyše^{154 735} a jeho nabubřelosti^{561 893}, nepravdivosti⁸⁹⁴ jeho prázdných řečí; (7) proto bude skučet Móávc⁸⁴⁵ k Móávc^{845 895}, to⁸⁸ vs⁸⁹ bude skučet, zcela zdrčení^{18 896} budete vzdychat⁸⁹⁷ pro^{281 794} hroznové koláče⁸⁹⁸ Kír-Charesethu, (8) neboť nivy Chešbónu, to povadlo, réva Sibmy – páni⁹ národů¹² potloukli⁸⁹⁹ její vybrané⁹⁰⁰ keře, jež byly dosáhly až po Jazér, zatoulaly se^{213 901} v pustinu, její šlahouny se rozrostly, překročily moře. (9) Proto révu Sibmy pláčem pro Jazér³⁶⁴ oplakávám, zavlažuji¹⁷⁰³ tě svými slzami²⁸, Chešbóna a Elealé, neboť výskot nad tvou sklizní letního ovoce⁹⁰² a nad tvou žní odpadl⁹⁰³, (10) i byla ze sadu odňata²⁵⁵ radost a jásot a ve vinicích se neplesá, nehlaholí radostně, šlapač²¹⁷⁰ víno v lisech nešlape²¹⁷⁰, učinil jsem přítrž⁷³⁴ výskotu. (11) Proto mé útroby pro^{281 794} Móáva⁸⁴⁵ zvučí^{713 941} jako lyra³⁰⁷, mé nitro pro^{281 794} Kír-Cháres; (12) a bude⁵ se dít⁶¹⁹, až se ukáže, že Móáv⁸⁴⁵ se na výšině⁹⁰⁴ unavil⁵⁶, že¹²⁰ vstoupí do své svatyně⁴⁷⁹ modlit se, aniž bude umět¹⁷ co zmoci.

(13) Toto je slovo, jež Hospodin k Móávc^{845 905} od dřívějšíka promlouval⁵, (14) a nyní Hospodin promluvil výrokem: Ve třech letech, podle let námezdníka⁹⁰⁶, ano, bude sláva²⁰⁴ Móáva^{384 845} se vším jeho početným davem^{315 444} znevážena^{195 907}, a zbytku bude málo, troška⁹⁰⁸, nebude mocný⁹⁰⁹.

17 Břímě^{705 706} Damašku.

Hle, Damašek bude odstaven⁶⁷ od toho, aby byl městem, a stane se⁶¹⁹ rumem²⁷², kupou trosk; (2) města Aróeru budou opuštěna, budou pro stáda²⁸¹, jež¹²⁰ budou uléhat⁶⁵⁹, a nebude vyplašujícího^{638 910}, (3) a z Efrájima³ zmizí^{734 911} pevnosti^{28 1270} a z Damašku království⁹¹², a zbytek z Aráma^{384 385}, ti budou jako sláva²⁰⁴ dětí⁷⁵⁶ Isráelových – prohlášeno⁹⁴ Hospodinem zástupě^{36 37}.

(4) A v onen den se bude⁵ dít⁶¹⁹: Sláva²⁰⁴ Jákóbova bude ochuzována⁹¹³ a tučnost⁶¹¹ jeho masa bude hubenět, (5) i bude⁵ se dít⁶¹⁹ jako při shrnování²⁵⁵ stojatého obilí žencem, když¹²⁰ jeho paže sežíná⁹¹⁴ klasy, ano, bude se dít⁶¹⁹, jako když někdo

v údolí⁹¹⁵ Refáim paběrkuje⁹¹⁶ klasy, (6) neboť¹²⁰ v něm zbývá⁵ něco paběrku⁹¹⁷, jako při oklepávání olivy, – dvě⁷¹ pecovky na samém vrcholu⁹¹⁸, čtyři-pět na jejich plodonosných větvích, – prohlášeno⁹⁴ Hospodinem, Bohem Isráelovým.

(7) V onen den bude člověk obracet zřetel⁹¹⁹ na svého Zhotovitele¹⁷², ano, jeho oči budou hledět k Svatému Isráelovu, (8) aniž bude zřetel obracet⁹¹⁹ k oltářům, výtvoru²⁴⁶ svých rukou, ani hledět na to, co zhotovily¹⁷² jeho prsty, totiž na ašéry⁹²⁰ a sluneční kůly⁹²¹; (9) v onen den budou města jeho síly⁹²² jako opuštěné lesní⁹²³ houští a vrchol^{918 924}, jež opustili před tváří⁶⁰ synů Isráelových, i nastane⁶¹⁹ spoušť⁹²⁵, (10) neboť jsi zanedbala⁹²⁶ Boha své záchrany⁹²⁷, aniž sis připomněla⁹²⁶ skálu své síly⁹²²; proto můžeš¹⁷ vysazovat^{928 2263} líbezne⁹²⁹ sadby^{930 2263} a révovím⁹³¹ cizáckým³⁴ je osazovat^{928 932}, (11) v den svého vysazování^{933 2263} můžeš^{17 934} oplocovat^{928 935} a za jitra svou výsadbu⁹³⁶ přivádět⁹²⁸ k rozkvětu; sklizeň⁹⁶⁸ v den sběru^{776 937 938} za^{120 939} nezhojitelného⁹⁴⁰ utrpení uteče⁸⁸¹.

(12) Ha¹¹, hluk⁷¹³ od mnohých národností^{123 219}, jež hlučí^{713 941} jako hlučení^{713 941} moří, a hřmot³²⁰ lidských plemen⁹⁴², jež hřmotí^{320 943} jako hřmot³²⁰ mohutných⁹⁰⁹ vod! (13) Lidská plemena⁹⁴² hřmotí^{320 943} jako hřmot³²⁰ mnohých vod, ale oboří⁵¹⁷ se^{944 945} na něj⁹⁴⁶, takže¹²⁰ prchne^{517 946} do⁹⁴⁷ dáli a bude^{5 946} pronásledován jako plevy²⁸ z hor před větrem^{389 948} a jako vír prachu⁹⁴⁹ před vichřicí⁹⁴⁸; (14) k času večera – i hle, hrůza, dříve než bude jitra, nebude ho⁹⁴⁶. Toto⁸¹⁵ je podíl rabujících⁶⁰¹ nás, ano, los vykořisťujících⁵⁷³ nás.

18 Ha¹¹, země cvrčení⁹⁵⁰ křídel⁹⁵¹, jež je z druhé strany^{434 952} vůči řekám Kúše^{384 675}, (2) jež⁸³² vysílá⁵⁸⁰ po moři⁹⁷⁸ vyslance^{326 953}, a to v lodkách⁶³⁶ ze síti⁹⁵⁴ na tváři⁹⁵⁵ vod: Jděte, rychlí³⁴⁴ poslové⁹⁵⁶, k národu¹² urostlému^{331 772 957} a lesknoucímu se⁹⁵⁸, k lidu obávanému^{477 959} odkdy on je a nadále; národu¹² veliké síly⁹⁶⁰ a posilování^{822 961}, jehož zem brázdí^{5 962} řeky! (3) Všichni obyvatelé světa⁷³² a osídlenci⁴⁸⁹ země, musíte¹⁷ při vztyčování⁵⁷ praporu⁶⁷⁰ na horách hledět a při troubení⁹⁶³ na troubu⁹⁶⁴ slyšet⁹⁶⁵, (4) neboť Hospodin ke

mně řekl takto: Chci¹⁷ mít klid⁷⁹¹ a popatřit v svou pevnost²⁶¹, jako horko⁹⁶⁶ za jasna se světlem⁹⁶⁷, jako oblak rosy v horku žně, (5)nebot před sklizní^{948 968}, za skončení⁸⁸⁸ rozkvětu, když¹²⁰ se květenství⁹⁶⁹ bude stávat⁶¹⁹ zrajícím²⁰⁹ kyselým hroznem, tu¹²⁰ bude⁹⁴⁵ snítka odřezávat⁵⁴⁹ nožiky a ratolesti odstraňovat⁶⁷, odstříhávat, (6)budou vesměs zanechány dravému ptactvu¹⁸¹⁴ hor a zvěři^{970 1814} země, i bude na nich dravé ptactvo¹⁸¹⁴ trávit léto a všechna zvěř^{970 1814} země na nich bude přezimovat. (7)V onen čas bude Hospodinu zástupů^{36 37} přinášén⁹⁷¹ dar⁹⁷², lidem urostlým^{331 772 957} a lesknoucím se⁹⁵⁸, ano, od lidu obávaného^{477 959} odkdy on je a nadále, národa¹² veliké síly⁹⁶⁰ a pošlapávání^{822 961}, jehož zem brzdí^{5 962} řeky, k místu²⁹⁶ jména Hospodina zástupů^{36 37}, hoře Cijjónu.

19 Břímě^{705 706} Egypta. Hle, Hospodin jede na rychlém³⁴⁴ oblaku a vstoupí v Egypt, a modly⁴⁴⁴ Egypta se před jeho tváří⁶⁰ budou trást a srdce Egypta se bude v jeho nitru rozplývat⁶¹⁶, (2)i budu popichovat Egyptany proti Egyptanům, takže¹²⁰ budou bojovat¹³² proti sobě navzájem⁵⁶³, ano, jeden proti druhému¹⁹³, město proti městu a království proti království, (3)a duch³⁸⁹ Egypta bude v jeho nitru ochabovat⁹⁷³, i budu mást^{215 974} jeho plány³³³, takže¹²⁰ budou upírat zřete^{168 490} k modlám¹⁴⁴ a k zaříkávačům⁹⁷⁵ a k duchům mrtvých⁴⁹¹ a k jasnovídcům, (4)a Egyptány chci¹⁷ vydat v ruku tvrdého⁷⁸² panstva⁹⁷⁶ a bude nad nimi vládnout¹⁸⁹ přísný⁹⁷⁷ král – prohlášeno⁹⁴ PÁNEM, Hospodínem zástupů^{36 37}.

(5)A vody z moře⁹⁷⁸ budou vysušovány⁹⁷⁹ a tok⁹⁸⁰ bude vysychat⁹⁸¹ a bude suchý⁹⁸²; (6)i budou toky⁹⁸⁰ páchnout⁹⁸³, kanály⁹⁸⁴ Egypta se změlčí⁹¹³ a vyschnou⁹⁸¹, třtina⁹⁸⁵ a rákosí⁹⁸⁶ zvadnou¹⁶⁵⁷, (7)při řece^{984 987}, při ústí^{1605 988} řeky⁹⁸⁴, budou holá místa⁹⁸⁹, a vše⁹⁹⁰ zaseté u řeky⁹⁸⁴ bude suché⁹⁸², bude odváto⁹⁹¹ a nebude toho⁹⁹². (8)A rybáři budou bédovat, a truchlit budou všichni házející v řeku⁹⁸⁴ udici, a prostírající⁵⁸ vlečný čerem na tvář⁹⁵⁵ vod budou zarmoucení⁹⁹³, (9)a zpracovávající^{994 995} česaný⁹⁹⁶ len⁹⁹⁷ a tkající plátno^{998 999} budou zklamáni^{107 108}. (10)A jeho¹⁰⁰⁰ pilře¹⁰⁰¹ budou rozdrčovány^{225 1002},

všichni pracující¹⁷² za mzdu budou smutni v duši³⁶⁴.

(11)Hodnostáři⁸⁵ Cóanu¹⁰⁰³ jsou vpravdě pošetilci¹⁰⁰⁴; moudří z rádců¹⁸³ faraonových – zhloupenutá^{220 1005} rada^{333 1006}. Jak můžete¹⁷ faraonovi říkat: Já jsem syn¹⁰⁰⁷ moudrých, syn králů pradávna? (12)Kdepak jsou oni, ti tvoji moudří? Nuže⁷³, nechť ti tedy¹⁴⁷ podávají¹⁴⁹ zprávu²⁰⁶; ti¹²⁰ by měli¹⁷ vědět, co Hospodin zástupů^{36 37} určil^{183 398 1008} proti Egyptu³⁵⁵! (13)Hodnostáři⁸⁵ Cóanu¹⁰⁰³ se ukázali bláznivými¹⁰⁰⁹, hodnostáři⁸⁵ Nófu¹⁰¹⁰ byli oklamáni, na scesti zavědli²¹³ Egypt sloupové^{28 1011} jeho kmenů^{521 1012}. (14)Hospodin v jeho nitro vmísil³³⁷ ducha³⁸⁹ zvrácenosti^{1013 1014}, takže¹²⁰ zavedli Egypt v každé jeho činnosti²⁴⁶ na scesti²¹³, jako vrávorá^{213 1015} opilý¹⁰¹⁶ ve svém vývratku, (15)aniž se bude Egyptu dostávat⁶¹⁹ činnosti²⁴⁶, již by mohla¹⁷ být činna¹⁷² hlava aneb ocas, palmová ratolest⁵⁵⁰ aneb rákos¹⁰¹⁷.

(16)V onen den bude Egypt jako ženy, i bude se trást^{5 638} a mít⁵ strach⁶⁹⁵ z¹⁵¹ mávání^{608 1018} ruky Hospodina zástupů^{36 37}, již on bude proti němu³⁵⁵ mávat^{608 689}, (17)a půda¹⁰¹⁹ Júdova³ se Egyptu stane⁶¹⁹ hrůzou^{55 1020}, každý, kdo si ji bude připomínat, bude mít strach⁶⁹⁵ z¹⁵¹ rozhodnutí³³³ Hospodina zástupů^{36 37}, jak on proti němu³⁵⁵ rozhoduje^{183 398 1008}. (18)V onen den bude v Egyptě pět měst, mluvících řečí¹⁰²¹ Kenáanu a přísahajících Hospodinu zástupů^{36 37}, jednomu se bude říkat Ír-haheres¹⁰²²; (19)v onen den bude vproštět země Egypta oltář pro Hospodina²⁸¹ a při její hranici²³⁴⁶ pamětní sloup pro Hospodina²⁸¹, (20)to¹²⁰ bude⁵ za znamení a za svědectví pro Hospodina²⁸¹ zástupů^{36 37} v zemi Egypta, neboť budou k Hospodinu z příčiny¹⁵¹ utlačujících¹⁰²³ volat²⁹², i bude jim mocí¹⁷ poslat zachránce^{693 1024} a zastánce^{72 1025}, jenž¹²⁰ je vyprostí. (21)A Hospodin se dá Egyptanům poznat, i poznají Egyptané v onen den Hospodina a budou⁵ mu sloužit^{994 1026} oběťmi²⁸ a dary^{28 45 1027} a slibovat a plnit¹⁰²⁸ Hospodinu sliby. (22)Ano, Hospodin bude⁵ Egyptany bít^{480 1029}, bitím^{480 1029 1030}, ale uzdravením, takže¹²⁰ se obrátí³²⁶ až k Hospodinu¹⁰³¹, i dá se jim uprosit¹⁰³² a uzdraví je. (23)V onen den bude

z Egypta do Aššúru^{384 427} silnice³⁹³, takže¹²⁰ bude Aššúr^{384 427} moci¹⁷ přicházet v Egypt a Egyptané v Aššúru^{384 427}, a Egyptané budou s Aššúrem^{384 427} sloužit^{994 1026}. (24) V onen den bude Izráel třetím při Egyptě a při Aššúru^{384 427}, požeňnáním uvnitř země, (25) jímž mu Hospodin zástup^{36 37} požeňná⁵¹⁷ výrokem: *Budiž požeňnán můj lid, Egypt*³⁸⁴, a dílo²⁴⁶ mých rukou, Aššúr^{384 427}, a mé dědictví¹⁰³³, Izráel.

20 V roce tartánova¹⁰³⁴ příchodu do Ašdódu, když ho byl poslal Sargón, král¹⁰³⁵ Aššúru^{384 427} (pak¹²⁰ se jal proti Ašdódu bojovat¹³² a dobyl ho), (2) v oné době promluvil Hospodin skrze Isaju, syna Ámócova¹⁰³⁶, výrokem: Jdi a svlékni³⁴⁷ pytlouinu ze³⁶⁶ svých boků⁶⁵⁶ a svůj sandál nechť stahuješ^{149 2453} ze³⁶⁶ své nohy. I učinil tak – *jal se chodit nahý*¹⁰³⁷ a bos; (3) a Hospodin řekl: Jako můj nevolník Isajá chodí⁵ tři léta nahý¹⁰³⁷ a bos, – znamená a náznak proti³⁵⁵ Egyptu a proti³⁵⁵ Kúši^{384 675}, – (4) tak povede^{660 1038} král Aššúru^{384 427} obyvatele³²⁶ Egypta a odvedenectvo¹⁰³⁹ Kúše^{384 675}, mladíky¹⁸⁸ i starce³²⁶, nahé¹⁰³⁷ a bosé a obnažené¹⁰⁴⁰ na zadku³⁶⁴ – hanba¹⁰⁴¹ Egypta. (5) I zděsí^{326 470} se a zastydí^{107 108 326} se za⁹⁶ Kús^{384 675}, předmět své důvěry¹⁰⁴², a za⁹⁶ Egypt, svou chloubu²³², (6) a obyvatelstvo tohoto pobřeží⁶⁷⁶ v onen den řekne: Hle, takový je předmět naší důvěry¹⁰⁴², kam jsme prchli pro pomoc^{281 1043}, k svému vyproštění¹⁰⁴⁴ z moci¹⁵¹ krále; a jak budeme moci¹⁷ vyváznout my?

21 Brím^{705 706} pustiny moře^{978 1045}. Procházením z pustiny jako vichřice³²⁶ na jihu¹⁰⁴⁶ *to* přichází¹⁰⁴⁷ z hrozné⁴⁷⁷ země – (2) bylo mi oznámeno²⁰⁶ krušné⁷⁸² vidění¹³⁹². Nevěrný¹⁰⁴⁸ zůstává nevěrným^{1048 1049} a hubitel^{718 846} hubí^{718 846} – vystup¹²⁴, Éláme, obléhej, Mádáji⁷⁵¹, všemu jeho¹⁰⁵⁰ vzdychání učiním přítrž⁷³⁴. (3) Proto jsou⁵ mé boky⁶⁵⁶ naplněny svje-ním v bolesti¹⁰⁵¹, zachvátily mě křeče jako křeče rodičky, jsem⁵ shrben^{14 1052}, takže neslyším²⁸⁹, jsem⁵ bezradný⁷²³, takže nevidím^{289 1053}; (4) mé srdce je⁵ zmateno^{213 901}, znepokojila¹⁰⁵⁴ mě třesavka, soumrak, v němž mám zálibu¹⁰⁵⁵, mi učinil^{201 945 1056} zděšením^{55 1057}.

(5) Přistojit¹⁰⁵⁸ stůl, pozorovat¹⁰⁵⁹ pozorovatelem^{1059 1060 1061}, jíst, pit! Vstaňte, velitelé⁸⁵, namažte štít^{1062 1063}!

(6) Neboť Pán ke mně řekl takto: Jdi, postav pozorujícího^{1059 1064}; *co* bude vidět, netež^{1065 1066} oznamuje^{149 206}, (7) I uvidí¹⁰⁶⁸ vozy^{28 1065 1066}, dvojice^{28 1066 1067} jezdců¹⁰⁶⁸, vozy^{28 1065 1066} s osly^{28 364 1069}, vozy^{28 1065 1066} s velbloudy^{28 364 1069}, a jal se naslouchat¹⁰⁷⁰ bedlivě¹⁰⁷¹, zbystřil¹⁰⁷² naslouchání^{1070 1073} (8) a zavolal *jako* lev¹⁰⁷⁴ Já stojím, Pane, na pozorovatelně¹⁰⁶⁰ ustavičně za dne, *ano*, já jsem na své stráži¹⁰⁷⁵ postaven²¹⁶ *po* všechny³⁶⁰ noci, (9) a hle, tamto¹⁰⁷⁶ přijíždějí vozy^{28 1065 1066} s muži^{28 364}, dvojice^{28 1066 1067} jezdců¹⁰⁶⁸! I ozval se^{797 945} a řekl: Bável^{384 707} padl, padl, a všechny sochy⁵⁹³ jeho bohů roztržili⁴⁸³ o zem!

(10) Můj výmlate¹⁰⁷⁷ a synu¹⁰⁷⁸ mého mlatu¹⁰⁷⁹, co jsem z blízkosti¹⁰⁸⁰ Hospodina zástupů^{36 37}, Boha Izráelova, uslyšel, oznámil jsem²⁰⁶ vám.

(11) Brím^{705 706} Dumy¹⁰⁸¹.

Ze Séiru se na mne volá³⁵⁴. Strážče³⁹⁴, copak je s nocí^{96 1082}? Strážče³⁹⁴, co je s nocí^{96 1082}? (12) Strážče³⁹⁴ řekl: Dostavuje se^{5 517 1083} jitro, ale i¹⁰⁸⁴ noc; chcete¹⁷-li hledat¹⁰⁸⁵, hledejte¹⁰⁸⁵, vraťte¹⁰⁸⁶ se,¹⁰⁸⁷ dostavte¹⁰⁸⁶ se¹⁰⁸³.

(13) Brím^{705 706} proti Arábii¹⁰⁸⁸.

V Arábii¹⁰⁸⁸ budete nocovat na neobdělané¹⁰⁸⁹ půdě¹⁰⁹⁰, karavany Dedáním^{135 1091}; (14) přineste^{1083 1092} vodu vstříc žíznivým²⁸, obyvatel země Témy¹⁰⁹³, přivítejte utíká-jící^{28 881} s chlebem^{444 1094} *pro* ně²⁸, (15) neboť utíkají^{5 881} před mečí^{60 1095}, před taseným mečem^{60 1095} a před napjatým¹⁰⁹⁶ lukem^{60 1095} a před tíží^{60 1095} války¹³². (16) Neboť Pán ke mně řekl takto: Ještě za rok, podle let námezdníka⁹⁰⁶, tehdy¹²⁰ všechna sláva²⁰⁴ Kédárova¹⁰⁹⁷ skončí¹⁰⁶ (17) a zbytek počtu luků¹⁰⁹⁸, hrdinů¹⁸¹ ze synů Kédárových¹⁰⁹⁷, bude jich ubývat¹⁰⁹⁹, neboť promluvil Hospodin, Bůh Izráelův.

22 Brím^{705 706} průrvy¹¹⁰⁰ vidění². *Copak* je s tebou²²³, že jsi ty celé⁸⁹ vystoupil¹²⁴ na střechy, (2) plně vřávy^{320 1014 1101}, město, jež⁸³² hlučí^{713 941}, veselící se hradiště⁸³⁷? Tvoji zabítí¹¹⁰² nejsou zabítí¹¹⁰² mečem, aniž pomřeli v boji¹³²; (3) všichni tvoji náčelníci⁴⁰, kteří spolu utekli⁸⁸¹ před luky^{28 60 1098}, byli spoutáni¹¹⁰³, pospolu

spoutání¹¹⁰⁴ byli všichni tvoji dopadení⁵⁹¹, kteří ušli¹¹⁰⁵ do⁹⁴⁷ dále. (4) Proto jsem řekl: Odvráťe zrak⁹¹⁹ ode mne, necht' hořku¹⁴⁹ ve svém pláči, necht' hořlivě neusilujete¹⁴⁹ potěšit⁹⁵ mě nad zkázou⁷¹⁸ dcery mého lidu!

(5) Vždyť Pán, Hospodin zástupů^{36 37}, má^{158 1047} v průrvě¹¹⁰⁰ vidění² den rozruchu¹¹⁰⁶ a poslapávání^{822 961} a zmatku¹¹⁰⁷; podkopává¹⁰⁴⁷ se³⁵⁴ zed^{1108 1109} za¹²⁰ volání o pomoc k horám¹¹¹⁰; (6) a Élám nese^{5 57 517 1111} toulce²⁸, – ve vzech^{28 1065} lidé³⁷⁷, jezdcí¹⁰⁶⁸, – a Kír¹¹¹² odkryl¹ štítý^{1062 1063 1113}. (7) A stalo⁵⁷ se⁶¹⁹: Nejkrásnější¹¹¹⁴ z tvých údolí⁹¹⁵ se naplnila⁵⁷ vozy^{28 1065} a k branám²⁸ se náležitě¹¹¹⁵ postavili^{1286 517 1116} jezdcí¹⁰⁶⁸, (8) i odňal^{311 517 882 945} zástitu¹¹¹⁷ Júdovu³; a v onen den budeš⁵ hledět⁵¹⁷ ke zbroji¹¹¹⁸ domu lesa¹¹¹⁹. (9) A uvidíte⁵¹⁷ trhliny¹¹²⁰ města Dávidova, že se rozmnožily¹¹²¹, a shromáždíte⁵¹⁷ vody dolní vodní nádrže³⁹² (10) i spočtete^{517 1679} domy Jerúsáléma a strháte⁵¹⁷ ty domy k vyztužení^{163 1122} zdi¹⁶⁴, (11) a zřídíte^{172 517} mezi zdmi¹⁶⁴ jímku¹¹²³ na vody²⁸¹ staré¹¹²⁴ vodní nádrže³⁹², ale nepohledíte⁵¹⁷ k Zhotoviteli¹⁷² toho⁸⁸, aniž si povšimnete^{517 1125} Ztvárnitele¹¹²⁶ toho⁸⁸ zdávna^{1127 1128}.

(12) A v onen den vyzve^{517 1129} Pán, Hospodin zástupů^{36 37}, k pláči a k nářku¹¹³⁰ a k lysině²⁴⁸ a k opasání pytlovinou, (13) a hle, jásot²⁵⁴¹ a radost, zabíjení skotu a porážení¹¹³¹ drobného dobytka, jedení masa a pití vína: Jíst a pít, neboť zítra budeme umírat! (14) A v mě uši bylo Hospodinem zástupů^{36 37} vyjevono^{311 882}: Bude-li²⁹⁷ vám tato nepravost¹⁴ moci¹⁷ být přikryta³⁶⁸, než budete umírat! – řekl Pán, Hospodin zástupů^{36 37}.

(15) Takto řekl Pán, Hospodin zástupů^{36 37}: Jdi, vstup k tomuto správci, proti Ševnovi^{355 1132}, jenž je nad domem. (16) Co tu máš¹⁵⁸ a koho tu máš¹⁵⁸, že sis tu vytesal hrob (tesal si¹¹³³ hrob ve výši, ve skalisku¹⁷⁷ si vyhluboval¹¹³⁴ obydlí¹¹³⁵)? (17) Hle, Hospodin tebou bude pohazovat vyhazováním jako muž^{1136 1137}, zajisté¹¹³⁸ tě bude sbaľovat¹¹³⁹, (18) zajisté¹¹³⁸ tě bude v svitek svinovat^{1140 1141} jako kouli¹¹⁴², do země široké všemi směry^{364 1143}. Tam půjdeš umřít¹¹⁴⁴ a tam se dostanou vozy¹⁴³ tvé slávy²⁰⁴, hanbo domu svého pána! (19) I chci¹⁷

tě zapudit¹¹⁴⁵ z tvého postavení¹¹⁴⁶, ano, z tvého místa¹¹⁴⁷ tě chci¹⁷ strhnout⁸¹⁶.

(20) A v onen den se budeš⁵ díť⁶¹⁹, že¹²⁰ povolám svého nevolníka Eljákimá¹¹⁴⁸, syna Chilkijáhúova, (21) a obleču ho tvou tunikou¹¹⁴⁹, a chci¹⁷ ho potvrdit¹¹⁵⁰ tvým opaskem^{1151 1152} a v jeho ruku dát tvou pravomoc¹¹⁵³, takže¹²⁰ se stane⁶¹⁹ otcem⁵⁵ obyvatelům²⁸ Jerúsáléma a domu Júdovu. (22) A na jeho rámě chci¹⁷ vložit¹¹⁵⁴ klíč domu Dávidova, takže¹²⁰ když otevře, nebude²⁸³ zavírajícího, a když zavře, nebude²⁸³ otvírajícího. (23) A chci¹⁷ ho zatlouci⁹⁶³ jako kolík¹¹⁵⁵ v bezpečném⁴⁰⁷ místě²⁹⁶, takže¹²⁰ se domu svého otce stane⁶¹⁹ stolicí^{55 1156} slávy²⁰⁴; (24) a všechnu slávu²⁰⁴ domu jeho otce na něj pověsí³²⁶, potomky¹¹⁵⁷ a zplozene¹¹⁵⁸ a všechny malé nádoby⁶³⁶, od nádob⁶³⁶ jako číše¹¹⁵⁹ až po nádoby⁶³⁶ jako mechy.

(25) V onen den – prohlášeno⁹⁴ Hospodinem zástupů^{36 37} – se bude kolík¹¹⁵⁵, zatlučený⁹⁶³ v bezpečném⁴⁰⁷ místě²⁹⁶, viklat¹¹⁶⁰, i bude muset¹⁷ být odtat⁸⁰⁶ a padnout, a břímě⁷⁰⁵, jež bude na něm, bude muset¹⁷ vzít za své⁵⁴⁹, neboť promluvil Hospodin.

23 Břímě^{705 706} Córu¹¹⁶¹. Skučte, taršíšské lodí¹⁶⁵, neboť ješ⁵ vyvrácen^{718 846}, bez¹¹⁶² domu, bez¹¹⁶² přístupu – to jim¹¹⁶³ bylo zvěstováno^{311 882} ze země Kittím^{135 1164}. (2) Umlkňte, obyvatelé ostrova⁶⁷⁶; naplňovali těš^{5 1165 1166} obchodníci²⁸ Cidónu, projíždějící mořem. (3) Skrže mnohé vody jeho zrní¹¹⁶⁷ od Šichóru¹¹⁶⁸, žeň od řeky⁴²⁹, jeho^{251 1169} ziskem¹¹⁷⁰, i stal²⁵¹ se^{619 1169} tržištěm¹¹⁷¹ národů¹². (4) Zastyď se^{107 108}, Cidóne, neboť moře, pevnost⁹²² moře, pronáší⁵ výrok: Nepracovala⁵ jsem k porodu⁷²⁴, aniž jsem rodila⁵, aniž jsem vychovala²⁰¹⁹ jinochy, aniž jsem vypěstovala panny. (5) Jako zvěsti^{1172 1789} o Egyptě¹¹⁷³ se budou svíjet^{724 1174} při zvěsti¹⁷⁸⁹ o Córu¹¹⁶¹.

(6) Přeplovte se do Taršíše¹⁶⁵, skučte, obyvatelé pobřeží⁶⁷⁶! (7) Zda máte¹⁵⁸ za rozradostněné toto, jehož²⁵¹ původ¹¹⁷⁵ je ode dní pradávna, jehož²⁵¹ nohy je²⁵¹ nosily⁹⁷¹ k pobytu^{658 1176} do⁹⁴⁷ dále? (8) Kdo takto¹⁰⁷⁶ rozhodl^{333 398} proti Córu^{355 1161}, jenž⁸³² propůjčoval²⁵¹ věnce¹¹⁷⁷, jehož²⁵¹ obchodníci byli knížaty⁸⁵, jehož²⁵¹ kupci¹¹⁷⁸

byli ctění¹⁹⁶ v zemi³⁶⁴? (9) Rozhodl^{333 398} o tom Hospodin zástupů^{36 37} k pohanění¹¹⁷⁹ pých^{154 735} vsí krásky⁷⁵⁸, ke znevážení všech ctěných¹⁹⁶ země.

(10) Projdi svou zemí jako řeka⁴²⁹, dcero Taršíše, není již sešněrování¹¹⁸⁰; (11) napráhl^{228 945 1181} svou ruku přes moře, otrásl^{1742 945 1181} královstvími; Hospodin dal rozkaz stran kupce¹¹⁸² o poplenní⁵⁸⁷ jeho^{251 1183} pevnosti⁹²² (12) a řekl: Nebudeš¹⁴⁹ se již nadále¹⁹ veselit, ty, jež jsi byla⁸³² znásilněna¹¹⁸⁴, panno, dcero Cidónu; do Kittím^{135 1164} – vstaň a přeplov se, ani tam se ti nebude dostávat odpočinku³⁸⁷. (13) Hle, země Kasdím^{135 760} – nebýval⁵ tohoto lidu, založil ji Aššúr⁴²⁷ pro obyvatele^{281 326} stepí^{763 1185}, ti postavili^{404 517 1186} své strážní věže, rozbořili⁵⁷ jeho^{251 1187} hrady^{83 1188} – určil^{201 945} jej^{251 1187} za kupu trossek. (14) Skučte, taršišské lodi¹⁶⁵, neboť vaše pevnost⁹²² je⁵ vyvrácena^{718 846}!

(15) A v onen den se bude⁵ mít⁶¹⁹ dítě¹²⁰ Cór¹¹⁶¹ bude po sedmdesát let, jakoby dni jednoho krále, zapomenut²⁵¹; od konce sedmdesátí let se bude s Córem^{223 1161 619} podle písně nevěstky:

(16) Vezmi lyru³⁰⁷, obcházej město, zapomenutá nevěstko, krásně hraj^{1189 1860}, mnoho zpívej¹¹⁹⁰, necht přicházíš¹⁴⁹ na paměť!

(17) Od konce sedmdesátí let se totiž¹⁴⁷ bude mít⁶¹⁹: Hospodin si bude Cór¹¹⁶¹ uvádět na mys^{1574 597}; ten^{120 251} se bude obracet¹¹⁹¹ stran svého odměňování¹¹⁹², že¹²⁰ smilnil^{5 251 1193} se všemi královstvími země, na tváři⁹⁵⁵ půdy¹⁰¹⁹, (18) a jeho²⁵¹ výnos¹¹⁹⁴ a jeho²⁵¹ zisk^{1192 1195} se stane⁶¹⁹ svatým Hospodinu; nebude se hromadit, aniž se bude uskláňovat, nýbrž⁵⁸⁶ bude jeho²⁵¹ výnos¹¹⁹⁴ pro bydlící²⁸¹ před tváří Hospodinovou na jedení na nasycení a na tranlivé¹¹⁹⁶ roucho¹¹⁹⁷.

24 Hle, Hospodin se chystá vyprázdnit^{462 973} zem a zpusťoit ji, i převrátí¹⁰⁵² její tvář⁹⁵⁵ a rozežene¹⁴¹⁰ její obyvatele³²⁶, (2) a bude⁵ jak lid, tak¹¹⁹⁸ kněz, jak nevolník, tak¹¹⁹⁸ jeho páni, jak služka, tak¹¹⁹⁸ její velitelka²¹³⁸, jak kupující⁶⁷³, tak¹¹⁹⁸ prodávající, jak půjčující¹¹⁹⁹, tak¹¹⁹⁸ vypůjčující¹²⁰⁰, jak věřitel¹²⁰¹, právě tak i¹²⁰² dlužící mu¹²⁰³, (3) země bude veskrze¹²⁰⁴ vyprázdněná⁹⁷³ a do krajnosti¹²⁰⁵ vyko-

řistována⁵⁷³, neboť toto slovo vyslovil Hospodin. (4) Země truchlí⁵, vadne⁵, svět⁷³² chřadne^{5 993}, vadne⁵, chřadnou^{5 993} vysocí^{28 1206} lidu země, (5) a země je⁵ pod svými obyvateli poskvrněna^{556 1207}, neboť přestoupili¹²⁰⁸ zákony⁴¹, změnili ustanovení^{28 1209}, porušili trvalou^{532 1210} smlouvu. (6) Proto země sžírá^{5 82} kletba¹²¹¹ a v ní bydlící pykají⁵, proto jsou⁵ obyvatelé země stravováni žárem, takže¹²⁰ lidé^{28 155} zbývají⁵ troška⁹⁰⁸; (7) mošt truchlí⁵, réva chřadne^{5 993}, vzdychají⁵ všichni rozradostnění v srdci³⁶⁴, (8) přestal¹²¹² jásot²⁵⁴¹ tamburín³⁰⁹, ustal hlaloh³²⁰ veselících se, přestal¹²¹² jásot²⁵⁴¹ lyry³⁰⁷, (9) nepijí se zpěvem⁴⁴⁴ víno, opojný³⁰⁴ nápoj hořkne pijícím jej. (10) Rozbořeno⁴⁸³ je⁵ hradiště⁸³ pustoty^{1213 1214}, každý dům před vstupem⁶⁰ uzavřen, (11) v ulicích křik¹²¹⁵ o víno, všechna radost je⁵ zatemněna¹²¹⁶, jásot²⁵⁴¹ země odešel^{311 1217}; (12) ve městě zbývá⁵ zpusťlina²⁹⁸ a brána se roztlouká¹²⁸ na zbožení¹²¹⁸.

(13) Až uvnitř země, vprostřed národností¹²³, bude tak jako při oklepávání olivy, jako paběrky⁹⁷⁷, skončilo¹⁰⁶. li vinobraní, (14) budou oni¹²¹⁹ povznášet⁵⁷ svůj hlas, budou plesat, o¹²²⁰ velebnosti¹⁵⁴ Hospodinově se rozepějí⁷⁰³ od¹²²¹ moře¹²²². (15) Proto oslavuje¹⁹⁶ Hospodina v zemích světla¹²²³, jméno Hospodina, Boha Izráelova, na ostrovech⁶⁷⁶ moře¹²²²! (16) Od okraje⁶⁷⁸ země slyšíme⁵ zpěvy¹²²⁴: Sláva⁷⁵⁸ Spravedlivému!

Ale pravím: Pro mne²⁸¹ je vyhubnutí¹²²⁵, pro mne²⁸¹ je vyhubnutí¹²²⁵, běda³⁶³ mně! Zpronevěřilci¹⁰⁴⁸ se zpronevěřují^{5 1048 1226}, ano, zpronevěřilci¹⁰⁴⁸ se hanebně¹²²⁷ zpronevěřují^{5 1048 1226}, (17) postrach¹⁵² a propast¹²²⁸ a past¹²²⁹ na tebe³⁵⁵, obyvateli země; (18) ano, bude se mít⁶¹⁹: Kdo⁸³² uprchně před zvukem^{60 1230} postrachu¹⁵², bude padat do propasti¹²²⁸, a kdo⁸³² vyjde¹²⁴ zprostřed propasti¹²²⁸, bude zachycován⁴⁸⁵ pastí, neboť jsou⁵ otevřena stavidla¹²³¹ od výsosti a základy země se chvějí⁵, (19) země je⁵ veskrze¹²³² rozmlácena, země je⁵ naprosto¹²³² porušena, země prudce¹²³² kolísá⁵, (20) země se sem-tam¹²³² potácí jako opilý a kymácí se^{5 1233} jako chatka, neboť¹²⁰ na ní těžce spočívá^{5 373 1234} její přestoupení^{6 1235}, i padne, aniž bude více¹⁹ povstávat.

(21)A v onen den se bude⁵ dít⁶¹⁹: Hospodin bude myslit^{574 597} na zástup³⁶ výsosti ve výsosti a na krále³²⁶ půdy¹⁰¹⁹ na půdě¹⁰¹⁹, (22)i budou posbírání⁶⁰⁴ v sběr^{604 1236} jako věžňové^{28 578 1997} do jámy⁸¹³ a žalářování⁵ v žaláři¹²³⁷ a po¹²³⁸ množství dní navštívení^{574 579 1239}. (23)A luna¹²⁴⁰ se zastydí a slunce¹²⁴¹ se zahání^{107 108}, když se Hospodin zástup^{36 37} na hoře Cijjónu v Jerúsalmě ujme kralování – sláva²⁰⁴ před jeho starci!

25 Hospodine, ty jsi můj Bůh, budu¹⁷ tě vyvyšovat¹⁰⁴⁷, tvé jméno chválit^{691 1047 1856}, neboť jsi uskutečnil¹⁷² div⁵²⁹, rozhodnutí^{326 333} ode dávn¹¹²⁷, věrnost⁶⁵⁷, stálost¹²⁴². (2)Ano, místo¹²⁴³ města jsi dal vzniknout²⁰¹ hromadě^{1244 1245}, za opevně⁶⁶³ hradiště⁸³ kupě troske, hrad^{83 1188} cizáků³⁴ již není městem⁴⁰⁶, nikdy⁸²⁴ nebude budován. (3)Proto tě budou¹⁷ oslavovat¹⁹⁶, silný¹²⁴⁶ lid¹²⁴⁷, hradiště⁸³ hrozných^{738 1248} národu¹², ti tě budou mít v úctě⁴⁷⁷, (4)neboť ses stal⁶¹⁹ pevností^{922 1249} nuznému⁵⁷⁰, pevností^{922 1249} nemajetnému⁸³⁷ v jeho²⁷⁷ tísní³⁵⁷, útočištěm^{268 1249} před nepohodou^{60 1355}, stínem^{267 1249} před horkem⁶⁰, neboť¹²⁵⁰ dech³⁸⁹ tyranů^{738 1248} byl jako nepohoda¹³⁵⁵ na zed¹¹⁰⁸, (5)jako horko za sucha¹²⁵¹. Hřmot³²⁰ cizáků³⁴ jsi uměl¹⁷ udusit¹²⁵²; jako na horko stínem oblaku, tak se odpovídalo^{354 769} na zpěv¹²²⁴ tyranů^{738 1248 1253}.

(6)A na této hoře¹²⁵⁴ uspořádá¹⁷² Hospodin zástup^{36 37} provšechny národnosti^{123 281} hostinu¹²⁵⁵ tučných jídel¹²⁵⁶, hostinu¹²⁵⁵ vín na kvasnicích¹²⁵⁷, tučných jídel¹²⁵⁶ mor-kem obohacených, prokvašovaných¹²⁵⁸ vín na kvasnicích¹²⁵⁷, (7)a odklidí^{215 974} na této hoře¹²⁵⁴ tvářnost závoje¹²⁵⁹, jenž⁸³² se k zavíjení prostírá¹²⁶⁰ na všech národnostech¹²³, ano, tkaninu, jež je⁸³² utkána¹²⁶¹ na všechny národy¹². (8)Navždy¹²⁶² pohltí^{215 974} smrt a setře¹²⁶³ Pán, Hospodin zástup^{36 37}, slzy²⁸ z povrchu všech tváří¹²⁶⁴ a potupu svého lidu bude odstraňovat⁶⁷ z povrchu vši³⁶⁰ země¹²⁶⁴, neboť promluvil Hospodin.

(9)A v onen den se bude^{5 354} říkat: Hle, toto⁸¹⁵ je náš Bůh, čekali jsme^{5 276} na něho a uměl¹⁷ nás vysvobodit^{693 1024}, toto⁸¹⁵ je Hospodin, čekali jsme^{5 276} na něho, jásejme¹⁴⁹ a radujeme se¹⁴⁹ v jeho

vysvobození^{321 693 21851}! (10)Vždyť ruka Hospodina bude odpočívát^{387 1047} na této hoře¹²⁵⁴ a Móáv⁸⁴⁵ bude pod ním sešlapáván^{1077 1265} jako sešlapáváním^{1077 1265} hromady slámy¹²⁶⁶ v louži močůvky¹²⁶⁷, (11)a když vprostřed¹²⁶⁸ toho⁸⁸ bude roz-pínat⁵⁸ vše ruce, jako ten, jenž⁸³² plave, rozpíná⁵⁸ k plavání, poníží jeho pýchu⁷¹² s pletichami jeho rukou, (12)a pevností^{28 1270}, výšku¹⁶⁷³ tvých¹²⁷¹ zdi¹⁶⁴, srazi¹⁴⁵, sníží, sestříčí k zemi, až do prachu¹⁵⁰.

26 V onen den se v zemi Júdově bude zpívat tato píseň: Máme¹⁵⁸ mocné¹²⁴⁶ město¹²⁴⁷, záchranou⁶⁹³ čini^{1286 945 1181} zdi¹⁶⁴ a předhradbí¹²⁷²¹!

(2)Otevřete brány, ať může¹⁷ vstupovat spravedlivý národ¹², zachovávající³⁹⁴ věrnost⁶⁵⁷¹!

(3)Upevněnou¹²⁷³ mysl¹²⁷⁴ opatruješ¹²⁷⁵ pokojem¹²⁷⁶ – pokojem¹²⁷⁶, neboť je ujištěna v důvěře v tebe^{321 694 1277};

(4)důvěřujtě⁶⁹⁴ v Hospodina na věky věků¹²⁷⁸, vždyť v Hospodinu, Jáhově⁶⁹⁷, je skála věčnosti!

(5)Vždyť srazil¹⁴⁵ obyvatele³²⁶ vyvýšenin²⁸; vypínající se¹⁵⁶ hradiště⁸³ – snižuje je²⁵¹, snižuje je²⁵¹ až po zem, sestruje je²⁵¹ až do prachu¹⁵⁰,

(6)noha je²⁵¹ bude deptat⁸⁸⁷, nohy chudého²²², kroky nuzných⁵⁷⁰.

(7)Uprímnost¹²⁷⁹ je stezka¹²⁵ spravedlivých²⁷⁷; ty, Uprímý¹²⁸⁰, dráhu¹²⁸¹ spravedlivého zvažuješ¹²⁸²,

(8)i čekali jsme^{5 276} tě na stezce¹²⁵ tvých soudů⁶⁹, Hospodine, tužba¹²⁸³ duše je po tvém jménu a po připomínce tebe¹²⁸⁴;

(9)v noci po tobě svou duši toužím^{5 1283 1285},

ano, svým duchem³⁸⁹ ve svém nitru tě dychtivě hledám¹²⁸⁶,

neboť kdykoli jsou na zemi tvé soudy⁶⁹, učí se obyvatelé světa⁷³² spravedlnosti.

(10)Zlovolný se, byt¹ nacházel přízeň¹²⁸⁷, spravedlnosti nenaučí, v zemi poctivosti^{1014 1101 1288} bude páchat bezpráví¹²⁸⁹,

a nebude si vsímat¹¹²⁵ vznešenosti⁵⁶⁰ Hospodinovy. (11) Hospodine, tvá ruka je⁵ vyvýšena²⁹⁰,
to omí nevidí?; budou vidět^{2 1291} –
 a budou zostuzováni^{107 108} –
 horlivost⁶⁷⁹ lidu, ba i oheň *na* tvé protivníky^{364 544} – bude je sžírat⁸².
 (12) Hospodine, kéž nám chceš^{17 149} přisoudit⁶⁹ pokoj, vždyť i všechny naše¹²⁹² činy²⁴⁶ jsi pro nás²⁸¹ způsobil!
 (13) Hospodine, náš Bože, vládli^{5 1293} nám páni jiní než ty¹²⁹⁴; jedině¹⁵⁷ skrze tebe si připomínáme tvé jméno;
 (14) pomřeli, nežijí – stíny⁷⁹⁵, nebudou povstávat;
 proto jsi zakročil^{574 597} a zničil⁵⁸⁷ je a vymýtil veškerou vzpomínku na ně.
 (15) Přidal¹⁹ jsi k národu¹², Hospodine, přidal¹⁹ jsi k národu¹², jsi⁵ oslaven¹⁹⁶, oddálil jsi všechny okraje¹²⁹⁵ země¹²⁹⁶.
 (16) V tísní³⁵⁷ tě, Hospodine, postrádal^{5 574 597 1297}, vylévali⁵ šepot^{187 1298} s tvou kázní¹²⁹⁹ na sobě¹³⁰⁰,
 (17) tak jako⁷⁹⁸ se těhotná blíží⁴⁵⁶ porodu, svíjí se⁷²⁴, křičí⁸³⁹ ve svých bolestech³²¹,
 tak jsme byli⁵ od tvé tváře¹³⁰¹ –
 (18) otěhotněli jsme, svíjeli jsme se^{5 724}; tak jako⁷⁹⁸ bychom byli porodili^{věk-389},
 jsme *pro* zem neuměli¹⁷ dosíci¹⁷² vysvobození⁶⁹³, aniž obyvatelé světa⁷³² padali.
 (19) Tvoji mrtví budou žít, mé mrtvolý²⁸ budou¹³⁰² povstávat!
 Procitněte a plesejte, osídlenci⁴⁸⁹ prachu¹⁵⁰¹!
 Vždyť tvá rosa je rosa světla^{1014 1303},
 jež^{120 1304} budeš vrhat *na* zem stínů^{5 795 1305}.
 (20) Jdi¹³⁰⁶, můj lide, vstup ve své pokoje a zavři za sebou své dveře^{326 1307}, skryj se jen na krátký okamžik¹³⁰⁸, dokud bude přecházet rozhorlení⁵⁷⁹,
 (21) neboť, hle, Hospodin vychází^{126 1047} ze svého sídla²⁹⁶ navštívit^{574 597 1239} na obyvatelích²⁸ země jejich²⁸ nepravost^{14 1309}
 a země bude muset¹⁷ vyjevit^{311 882} svou¹³¹⁰ krev^{63 64}, aniž již bude moci¹⁷ klást zakrytí na¹³¹¹ své¹³¹⁰ zabitě.

27 V onen den si bude Hospodin svým mečem, tvrdým^{782 1312} a velikým a mohutným, dokročovat^{574 579} na livjáhána¹³¹³, prchajícího hada, *ano*, na livjáhána¹³¹³, stočeného hada, a bude zabíjet netvora¹³¹⁴, jenž *je* v moři¹³¹⁵.

(2) V onen den bude vinice vína¹³¹⁶, zpívejte¹³¹⁷ jí¹³¹⁸; (3) já, Hospodin, ji opatruji^{1047 1275}, každé chvíle¹³¹⁹ ji zavlažuji^{1047 1320}, aby proti ní³⁵⁵ nezakročovali^{574 597}; nocí i dnem ji opatruji^{1047 1275}. (4) Popuzení při mně není; kdo by mi chtěl¹⁷ nastavit^{1154 1321} trnitě křoví, bodláčí v boji¹³²²? Uměl¹⁷ bych se s tím^{88 444} vypořádat¹³²², mohl¹⁷ bych to⁸⁸ vše¹³²³ spálit, (5) leč by se chtěl¹⁷ přidržovat mé síly^{253 922 1324}, uzavřít¹⁷² se mnou²²³ mír – mír se mnou²²³ uzavřít¹⁷².

(6) Ty, již⁸³² budou přicházet, bude^{945 1181} zakořeňovat, Jákób pokvete, *ano*, Izráel vypučí, i budou plnit tvář⁹⁵⁵ světa⁷³² ovocem¹³²⁵. (7) Zda jej bil^{5 18 945 1181} jako bitím³¹ jeho bjiče^{18 1326 1327}? Byl-li zabíjen jako zabíjením jeho zabíjených¹³²⁸? (8) Podle míry¹³²⁹ jsi jej²⁵¹ při jeho²⁵¹ posílání pryč^{321 580} napadal rozepří^{72 1330}, vykonal prosévání¹³³¹ svým prudkým^{782 1312} větrem³⁸⁹ v den východního¹³³² vanutí; (9) takže se tímto nepravost¹⁴ Jákóbova přikrývá³⁶⁸, a všechno ovoce odstranění⁶⁷ jeho hřichu je toto: V¹³³³ jeho pokládání²⁰¹ všech kamenů oltářů^{28 1334} za kameny *na* vápno³⁶⁴, určené k rozdrobení¹³³⁵; ašéry⁹²⁰ a sluneční kůly⁹²¹ nebudou povstávat. (10) Neboť opevněné^{6163 1122} město je osamělé^{843 1336}, příbytek¹³³⁷ vyprázdněný^{580 1338} a opuštěný jako pustina; tam se pase¹⁰⁴⁷ tele¹³²⁶ a tam uléhá^{659 1047} a spotřebovává^{106 1047} jeho^{251 1339} křoví. (11) Při uschnutí⁹⁸² jeho^{251 1339} proutí¹³⁴⁰ si je odlamují^{1047 1341}, přicházejí¹⁰⁴⁷ ženy; podpalují^{1047 2491} to⁸⁸, neboť onen lid nemá soudnosti^{10 648 1014 1342}, proto ho jeho Zhotovitel¹⁷² nebude litovat^{555 2139 2512}, ne¹²⁰, jeho Ztvárnitel¹¹²⁶ mu nebude přízniv¹²⁸⁷.

(12) A v onen den se bude⁵ dít⁶¹⁹: Hospodin bude vytloukat¹³⁴³ od proudu¹³⁴⁴ Řeky⁴³⁵ až po potok^{430 1345} Egypta, a vy, děti⁷⁵⁶ Izráelovy, budete sbírání¹³⁴⁶ jeden po druhém¹³⁴⁷, (13) a v onen den se bude⁵ dít⁶¹⁹: Bude se troubit⁹⁶³ na velkou troubu⁹⁶⁴ a ti, již *budou*⁸³² zahynutí blízci¹³⁴⁸ v zemi Aššúrově⁴²⁷, a ti, již *budou*⁸³² zahnani¹⁵⁰⁷ v zemi Egypta, přijdou

a na svatě hoře³⁸³ v Jerusálémě se budou⁵ klanět Hospodinu.

28 Běda¹¹ koruně^{1177 1349} pýchy⁷¹² opilců¹ Efrájimových¹³⁵⁰ a vadnoucímu květu okrasy⁷⁵⁸ jeho chlouby²³², jenž¹³⁵¹ je v čele¹³⁵² průrvy¹¹⁰⁰ tučnosti^{1014 1101 1353} zbitých⁸⁹⁹ vínem³⁶⁴¹ (2) Hle, Pán má¹⁵⁸ kohosi silného a mocného¹³⁵⁴ jako přívál¹³⁵⁵ kru-pobití, vichřice moru¹³⁵⁶, jakoby přívál¹³⁵⁵ mohutných⁹⁰⁹ dravých^{468 1357} vod vrhne³⁸⁷ k zemi rukou¹³⁵⁸, (3) koruna^{1177 1349} pýchy⁷¹² opilců Efrájimových se bude nohama depat⁸⁸⁷ (4) a vadnoucí květina¹³⁵⁹ okrasy⁷⁵⁸ jeho chlouby²³², jež je v čele¹³⁵² průrvy¹¹⁰⁰ tučnosti^{1014 1101 1353}, bude jako její¹³⁶⁰ raný fík před létem: když jej vidí, kdokoli⁸³² jej vidí, pohlcuje^{215 974} jej, dokud¹³⁶¹ on je v jeho dlaní⁵⁹.

(5) V onen den bude Hospodin zástup^{36 37} korunou^{55 1177 1349} okrasy⁷⁵⁸ a členkou^{55 1362} chlouby²³² zbytku²⁷⁷ svého lidu (6) a duchem^{55 389} soudu⁶⁹ tomu, *kdo bude*⁸³² zasedat na soudu⁶⁹, a statečností^{55 250} zatlačujících boj¹³² zpět¹³⁶³ do brány.

(7) A i tito¹³⁶⁴ bloudí^{5 1365} od¹³⁶⁶ vína a opojným³⁰⁴ nápojem¹ jsou⁵ svedeni^{213 901} – kněz i prorok bloudí^{5 1365} opojným³⁰⁴ nápojem¹³⁶⁶, jsou⁵ přemoženi^{215 974} od¹³⁶⁶ vína, svedeni^{213 901} od¹³⁶⁶ opojného³⁰⁴ nápoje, bloudí^{5 1365} stran¹³⁶⁷ vidění¹³⁶⁸, škobrtají⁵ při vynášení rozsudku^{879 1369}, (8) zatímco všechny stoly jsou⁵ plny vývratků²⁸, výmětů²⁸ – není místa²⁹⁶. (9) Koho *prý* chce^{17 1370} učit poznání a koho uvádět v porozumění^{10 1371} prorocství^{1372 1373}? Odstavené²⁰⁹ od mléka, odrostlé^{1196 1374} od prsů? (10) Neboť – rozkaz na rozkaz¹³⁷⁵, rozkaz na rozkaz¹³⁷⁵, pravidlo⁹⁶⁰ na pravidlo^{960 1375}, pravidlo⁹⁶⁰ na pravidlo^{960 1375}, trochu tam, trochu sem¹³⁷⁶, – (11) vždyť blábolíci¹³⁷⁷ rty^{28 1378} a jiným¹³⁷⁹ jazykem mluví k tomuto lidu, (12) *k těm*, k nimž řekl: Toto je místo odpočinku⁶⁷², poskytujte odpočinek^{387 773} znavenému³⁴⁵, a toto je zotavení¹³⁸⁰. Ale znechtělo se jim⁷⁹ uposlechnout, (13) i stane se⁶¹⁹ jim slovo Hospodinovo rozkazem na rozkaz¹³⁷⁵, rozkazem na rozkaz¹³⁷⁵, pravidlem⁹⁶⁰ na pravidlo^{960 1375}, pravidlem⁹⁶⁰ na pravidlo^{960 1375}, trochu tam, trochu sem¹³⁷⁶, aby šli a klesali²⁰² zpět a lámali se⁴⁸³ a byli lapáni⁴⁸⁴ a zajímáni⁴⁸⁵.

(14) Proto slyšte slovo Hospodinovo, muži posměchu¹³⁸¹, vládcové¹⁸⁹ tohoto lidu, jenž je v Jerusálémě, (15) neboť říkáte: Se smrtí jsme uzavřeli smlouvu¹³⁸² a při šeólu³¹⁶ jsme si zařídili¹⁷² vidoucího^{2 1383}, jestliže mimo přejde¹³⁸⁴ sveřepý^{468 1357} bič, nebude nás moci¹⁷ postihnout, neboť jsme svým útočištěm²⁶⁸ učinili²⁸¹ lež¹³⁸⁵ a ukryli jsme se v klamu¹³⁸⁶.

(16) Proto Pán, Hospodin, řekl takto: Hle, já²⁴⁴⁵, založím¹³⁸⁷ na Cijjónu kámen, vyzkoušený kámen¹³⁸⁸, nároží¹⁰¹¹ drahocenného¹³⁸⁹ pevného¹³⁹⁰ základu¹³⁹¹; kdo⁸³² věří⁴⁰⁷, nespěchá¹⁰⁴⁷. (17) A za míru⁹⁶⁰ chci¹⁷ ustanovit²⁰¹ právo⁶⁹ a za váhu spravedlnost, a útočiště²⁶⁸ lži¹³⁸⁵ musí¹⁷ zachvátit krupobití a úkryt⁸⁸⁴ budou zaplavovat⁴⁶⁸ vody, (18) a vaše smlouva se smrtí bude neplatná^{5 368} a vaše jasnovidění^{2 1392} šeólu^{316 1393} nebude moci¹⁷ obstát; až bude mimo přecházet sveřepý^{468 1357} bič, pak¹²⁰ mu budete⁵ na²⁸⁴ rozšlapání^{887 1394}, (19) za každého¹³⁹⁵ svého mimo přecházení vás bude odnášet¹³⁹⁶, neboť bude mimo přecházet za každého jitra¹³⁹⁷, ve dne i v noci, a porozumění^{10 1371} prorocství^{1372 1373} bude jen hrůzou¹³⁹⁸. (20) Ano, zíněnka je⁵ příliš krátká na¹³⁹⁹ natažení¹⁴⁰⁰ a příkrývka je⁵ při zahalování¹⁴⁰¹ úzká. (21) Neboť jako na hoře Perácím⁴⁰² bude Hospodin povstávat, jako v údolí⁹¹⁵ v Giveónu¹⁴⁰³ se bude chvět¹⁴⁰⁴, *chtěje* udělat¹⁷² své dílo²⁴⁶ – jeho dílo²⁴⁶ je¹⁰⁴⁷ překvapující^{34 1405}, a vypracovat⁹⁹⁴ svou práci⁷⁸³ – jeho práce⁷⁸³ je¹⁰⁴⁷ nezvyklá^{138 1406}. (22) Nuže tedy¹⁴⁰⁷, necht⁵ si netropíte¹⁴⁹ posměch^{1381 1408}, aby se neutožovala¹³²⁴ vaše pouta, neboť jsem z blízkosti¹⁰⁸⁰ Pána, Hospodina zástup^{36 37}, uslyšel o zhoubě⁶²², a to určené⁶²³, na vsí³⁶⁰ zemi.

(23) Nastavte uši⁴ a slyšte můj hlas, naslouchejte¹⁰⁷⁰ a slyšte mou řeč: (24) Zda oráč¹⁹⁰⁷ *po* celý^{360 2587} den k setí oře¹⁹⁰⁷, brázdí¹⁴⁰⁹ a vláčí svou půdu¹⁰¹⁹? (25) Zda, když urovná¹⁸³⁹ její tvář⁹⁵⁵, pak¹²⁰ nerozpráš¹⁴¹⁰ kopr¹⁴¹¹ a neroztrušuje¹⁴¹² kmín, a neukládá²⁰¹ pšenici v řadu¹⁴¹³ a ječmen na označené¹⁴¹³ místo a špaldu¹⁴¹⁴ jako hranici⁵⁹⁹ toho⁸⁸? (26) Ano, jeho Bůh ho vychovává⁴⁷⁴ k správnosti^{69 1415}, vyučuje ho, (27) že se kopr¹⁴¹¹ nemlátí^{1077 1265 1416 1417} kyjem¹⁴¹⁸, *aniž* se po kmínu sem-tam

obrací kole¹⁴¹⁹ vozu, nýbrž⁵⁸⁶ se kopr¹⁴¹¹ vytlouká¹³⁴³ prutem⁵¹⁹ a kmín holí⁵²¹. (28) Rozdrobuje¹⁴²⁰ se obilí¹⁴²¹? Vždyť¹⁴²² je *nikdo* do nekonečna¹²⁶² bezohledně¹⁴²³ nemlátí^{1077 1265 1416}, *aniž* poškozuj^{5 1424} kolem^{350 1425} svého vozu, aniž je svými koňmi rozdrobuje^{1420 1426}. (29) I toto vyšlo¹²⁶ z blízkosti⁴⁰⁹ Hospodina zástupů^{36 37}, *jenž* dokazuje⁵ podivuhodně usnášení^{333 1427}, projevuje⁵ velikou¹⁴²⁸ rozumnost^{1429 1430}.

29 Běda¹¹ ti, Ariéli¹⁴³¹, Ariéli¹⁴³¹, hradíště⁸³³, kde se usadil¹⁴³² Dávid! Hromadte^{439 1433} rok na rok⁹⁶⁷, nechtě se střídají^{149 1434} slavnosti¹⁴³⁵, (2) budu však¹⁴⁷ Ariéli¹⁴³¹ působit úzkost^{506 1436}, takže¹²⁰ nastane⁶¹⁹ sténání a sten¹⁴³⁷ a stane se⁶¹⁹ mi jakoby Božím krbem¹⁴³⁸, (3) a položím se¹⁴³² vůkol¹⁴³⁹ proti tobě³⁵⁵ a budu proti tobě³⁵⁵ zahajovat obléhání¹⁴⁴⁰ sestavou vojska a stavět¹¹⁸⁶ proti tobě³⁵⁵ náspy¹⁴⁴¹, (4) i budeš snižen²⁵¹, budeš mluvit ze země, *ano*, tvá řeč se bude křčit^{145 1442} z prachu¹⁵⁰, a tvůj hlas se stane⁶¹⁹ jakoby *hlasem* ducha¹⁴⁴³ mrtvého⁴⁹¹ ze země, *ano*, tvá řeč bude z prachu¹⁵⁰ pípat⁴⁹². (5) *Ale* spousta³¹⁵ tvých cizáků^{34 1444} se stane⁶¹⁹ jakoby jemným¹⁴⁴⁵ prachem³⁴² a spousta³¹⁵ tyranů^{738 1248} jakoby pomíjejícími plevami²⁸, a *to* se stane⁶¹⁹ za okamžik, náhle¹⁴⁴⁶, (6) z blízkosti⁴⁰⁹ Hospodina zástupů^{36 37} se bude zakročovat^{574 597 1447} hrměním a zemětřesením⁵²⁵ a velikým hlukem¹²³⁰, vichřicí a bouří¹⁴⁴⁸ a plamenem sžirajícího⁸² ohně, (7) a jako ve snu, vidění² noci, se bude⁵ dítě⁶¹⁹ spoustě³¹⁵ všech národů¹², jež⁸³² vytáhnou do pole^{36 1449} proti Ariéli^{355 1431}, *ano*, všem napadajícím jej²⁵¹ a jeho²⁵¹ tvrz a těm, již⁸³² mu²⁵¹ budou působit¹⁴⁵⁰ úzkost^{506 1436}; (8) i bude⁵ se dítě⁶¹⁹ jako když hladový má sen, že¹²⁰ hle, jí, a když procitá, je²⁸³ jeho duše prázdná¹⁴⁵¹, *aneb* jako když žiznivý má sen, že¹²⁰ hle, pije, a když procitá, hle²⁸³, je vyčerpán³⁴⁵ a jeho duše je dychtivá, tak se bude⁵ dítě⁶¹⁹ spoustě^{315 1450} všech národů¹², jež⁸³² vytáhnou do pole^{36 1449} proti hoře Cijjónu³⁵⁵.

(9) Zastavte se¹⁴⁵² a zhrozte se^{726 1453}, zaslepujte¹⁴⁵⁴ se a oslepněte¹⁴⁵⁴, opíjejí se⁵, ne však¹⁴⁷ vínem, potácejí se⁵, ne však¹⁴⁷ po opojném³⁰⁴ nápoji, (10) neboť Hospodin na vás vyvil ducha³⁸⁹ tvrdého spánku a zatlačil¹⁵⁸² vaše oči, zastřel proroky

a vaše hlavy, vidoucí^{2 1383 1455}, (11) takže¹²⁰ se vám všechno prorocké vidění^{1392 1456} stalo^{517 619} jakoby slovy knihy, jež je⁸³² započtena; již když podávají¹⁰⁴⁷ znajícímu písmo¹⁴⁵⁷ s výrokem: Přečti toto, prosím⁷³, říká^{283 1047}: Nemohu, neboť ona je zapečetěna; (12) a když se ta kniha dá před *toho*, kdo písmo nezná^{5 1457}, řekne²⁸³: Neznám⁵ písmo¹⁴⁵⁷. (13) A Pán řekl: Jelikož se tento lid svými ústy přibližuje^{5 1458} a svými rty mě ctí^{5 196 326}, *ale* své srdce ode mne vzdálil a jejich bázeň⁴⁷⁷ ze mne se projevila⁵⁵³ jako naučený příkaz smrtelníků^{155 1459}, (14) proto se, hle, já²⁴⁴⁵, chystám s tímto lidem opět¹⁹ podivuhodně zacházet^{462 1427}, *ano*, podivuhodným působením¹⁴²⁷ a divy^{28 529}, i zhyne moudrost jeho moudrých a uvážlivost^{10 648} jeho uvážlivých^{10 186} se bude muset¹⁷ ukrýt.

(15) Běda¹¹ *těm*, kdo⁸³² před Hospodinem⁶⁰ hluboko zalézají, aby ukryli⁵⁷² úmysl³³³, a jejichž činy²⁴⁶, *to* se děje⁶¹⁹ v temnotě, kteří¹²⁰ říkají⁵: Kdo nás vidí a kdo o nás ví? (16) *Ach*, vaše převrácenost¹⁴⁶⁰! Má¹⁷-li hrnci¹¹²⁶ být hodnoceni⁷⁵² jako hlína¹⁴⁶¹, takže by dílo²⁴⁶ o *tom*, *jenž* je udělal^{172 1462}, mohlo¹⁷ říkat: Neudělal¹⁷² mě, *aneb* že by výtvar¹⁴⁶³ o *tom*, *jenž* jej ztvárnil^{1126 1462}, řekl: Nerozumí¹⁰ *ničemu*? (17) Zda nezbyvá již málo, troška⁹⁰⁸, než¹²⁰ se Levánón¹⁵⁹ obrátí v sad a sad se bude považovat⁷⁵² za les?

(18) A v onen den uslyší slova knihy hluší a z hluboké tmy¹⁴⁶⁴, *ano*, z tmy budou prohlédat oči slepých (19) a tiš⁶⁵⁵ se budou více a více¹⁹ radovat¹⁴⁶⁵ v Hospodinu a nemajetní⁸³⁷ mezi lidmi^{364 377} budou jásat v Svatém Isráelovu, (20) neboť zanikne⁸⁸⁶ tyran^{738 1248} a skončí¹⁰⁶ posměvác a vyřadí⁵⁴⁹ budou vsichni *po* špatnosti^{50 1466} pasoucí¹⁴⁶⁷, (21) člověka k hřešení slovem svádějící¹⁴⁶⁸, kdo²⁰ v bráně¹⁴⁶⁹ kladou léčku napomínajícímu^{653 1470 1471} a spravedlivého odstavují²²⁸ v prázdnotu^{1213 1214 1471 1472}. (22) Proto Hospodin takto řekl k domu Jákóbovu, *on*, *jenž* osvobodil¹⁷⁵⁴ Abraháma: Již¹⁴⁷³ nebude Jákob zostozován^{107 108}, aniž ještě¹⁴⁷³ bude jeho tvář blednout, (23) nýbrž⁵⁸⁶ když on uvidí své dítky¹³⁷, dílo^{246 1035} mých rukou, budou ve svém středu¹²⁶⁸ za svaté uznávat³²³ mé jméno a za Svatého uznají³²³ Svatého

Jákóbova a budou se děsit^{170 1474} Boha Isráělova, (24) a duchem³⁸⁹ zbloudilí^{213 901} nabudou zájmu¹⁴⁷⁵ o soudnost^{10 648 1476} a reptající budou přijímat¹⁴⁷⁷ poučení¹⁴⁷⁸.

30 Běda¹¹ vám, vzdorovití⁸⁶ synové, – prohlášeno⁹⁴ Hospodinem, – stran¹⁴⁷⁹ pojmání^{172 1480} úmyslů³³³, jež¹²⁰ nejsou ze mne, a stran¹⁴⁷⁹ vyhlášení úlit-by^{1481 1482}, ne však¹⁴⁷ tím Ducha³⁸⁹, za účelem hromadění^{1439 1433} hříchu na hřích⁹⁶⁷, (2) již⁸³² odcházejí sestoupit v Egypt, aniž se otázali²⁴²⁵ mých úst, posilovat se silou⁹²² faraonovou¹⁴⁸³ a spoléhat⁸⁴⁴ na stín¹⁴⁸⁴ Egypta! (3) I stane se⁶¹⁹ vám síla⁹²² faraonova¹⁴⁸³ zklamáním^{55 107 1485} a spoléhání^{844 1486} na stín¹⁴⁸⁴ Egypta hanbou^{55 1487 1488}. (4) Byť se jeho¹⁴⁸⁹ vůdcové⁸⁵ octli^{619 1490} v Cóanu¹⁰⁰³ a jeho¹⁴⁸⁹ poslové⁹⁵⁶ dosahovali^{367 1491} Chánésu¹⁴⁹², (5) zklame se^{107 108} každý stran lůdu těch, kdo mu nebudou moci¹⁷ prospět; nebudou k pomoci ani ku prospěchu, nýbrž⁵⁸⁶ ke zklamání^{107 1485}, ba i k potupě.

(6) Břímě^{705 706} behémótha¹⁴⁹³ jihu¹⁰⁴⁶. V zem úzkosti⁵⁰⁴ a soužení⁵⁰⁶, lvů^{28 351}, ano, lvů^{28 1494}, od nichž je brejlovec¹⁴⁹⁵ a okřídlený pálivec^{835 836}, ponosou⁵⁷ svá bohatství^{336 458} na plecích^{28 1496} oslů¹⁴⁹⁷ a své poklady¹⁴² na hrbech²⁸ velbloudů k lůdu těch, kdo nebudou moci¹⁷ prospět. (7) Ano, Egypťané jsou vánek¹⁴⁹⁸, pomáhají nadarmo¹⁴⁹⁹; proto jsem stran tohoto prohlásil: Oni jsou Ráhav¹⁵⁰⁰ odpovídající¹⁵⁰¹!

(8) Nuže¹⁴⁷³ pojd', napiš to⁸⁸ před nimi¹⁵⁰² na desku a vyryj¹¹³⁴ to⁸⁸ na knihu¹⁵⁰³, ať to je na den budoucnosti, na věčnost^{1504 1505 1506}, navždy⁵³⁶, (9) že to⁸⁸ je vzpurný lid¹⁵⁰⁷, lživí²⁴⁸⁰ synové, jimž se znechtělo⁷⁹ poslouchat zákon⁴¹ Hospodinův, (10) kteří vidoucím¹⁵⁰⁸ říkají⁵: Nesmíte¹⁷ vídat^{1508 1509}, ano, vidoucím^{2 1383 1455}: Nesmíte¹⁷ pro nás²⁸¹ vídat^{2 1510} poctivosti^{1288 1511}, pronášejte k nám úlisnosti¹⁵¹², vídejte^{2 1510} šaleb-nosti, (11) sejďte⁶⁷ z cesty, odbočte²²⁸ ze stezky¹²⁵, přimějte Svatého Isráělova upustit⁷³⁴ od naší tváře. (12) Proto Svatý Isráělv řekl takto: Pro vaše zamítavé opovrhování tímto slovem⁴²³, a že důvěrujete^{5 694} v útisk¹⁸⁴² a v to, co je pokřivené¹⁵¹³ a o to⁸⁸ se opíráte^{5 620}, (13) proto vám tato nepravost¹⁴ bude jakoby hroutícím se¹⁵¹⁴ průlomem^{1402 1515}, zejícím^{1085 1516} ve vypína-

jící se¹⁵⁶ zdi⁶⁴, jejíž roztržení⁸⁶⁴ může¹⁷ přijít náhle, za okamžik¹⁴⁴⁶, (14) i bude⁹⁴⁵ ji třístí⁴⁸³ jakoby třístěním⁸⁶⁴ džbánů hrncířů¹¹²⁶, roztloukáním¹²⁸, nebude⁹⁴⁵ šetřit⁵⁶⁴, i nebude se mezi jeho¹⁵¹⁷ drtí¹⁵¹⁸ moci¹⁷ najít střešina¹⁵¹⁹ k shrábnutí¹⁵²⁰ ohně z výhně¹⁵²¹ aneb k odebrání¹⁰⁴⁰ vody z louže¹⁵²².

(15) Neboť Pán, Hospodin, Svatý Isráělv, řekl takto: Vysvobození^{693 1024} můžete¹⁷ být obrácením¹⁵²³ a poklidem¹⁵²⁴, vaše moc²⁵⁰ bude¹⁰⁴⁷ v upokojení¹⁵²⁵ a v důvěře^{694 1526}, ale znechtělo se vám⁷⁹, (16) takže¹²⁰ pravíte⁵: Ne, nýbrž⁵⁸⁶ budeme prchat na koních²⁸ – nuže tedy budete prchat; a: Pojedeme na hbitých³⁴⁴ – nuže tedy budou hbití^{344 1527} vaši pronásledovatelé. (17) Před válečným pokřikem^{60 151 1528} jednoho jeden tisíc, před válečným pokřikem^{60 151 1528} pěti všichni budete prchat, a než budete pozůstaveni jako stožár¹⁵²⁹ na temeni¹⁵³⁰ hory aneb jako prapor⁶⁷⁰ na pahrbku.

(18) A proto Hospodin čeká¹⁰⁴⁷, chtěje vám prokázat milost^{1287 1531}, a proto se pozvedá k litování^{1555 2139} vás^{1532 2512}, neboť Hospodin je Bohem práva⁶⁹ – blaho^{1014 1011} všech na něho čekajících! (19) Neboť nebuděš, lide, jež bydlíš na Cijjónu, v Jerúsalemě, již nikdy¹⁵³³ plakat, velikou¹⁵³⁴ milost ti bude prokazovat¹²⁸⁷ na hlas tvého křiku⁸³⁹, jak jej¹⁵³⁵ uslyší¹⁵³⁶, odpoví ti. (20) Ač vám Pán dá chléb tísně³⁵⁷ a vodu útlaku¹⁵³⁷, nebude²⁸³ se již nikdy z tvých učitelů skrývat, nýbrž¹²⁰ se tvé oči stanou⁶¹⁹ vidoucími tvé učitele (21) a tvé uši budou zpoza tebe slyšet slovo – výrok: Toto⁸¹⁵ je ta cesta, jděte po ní, budete-li se obracet doprava či¹²⁰ budete-li se obracet doleva; (22) a znečistíte^{149 1538} potažení tvých soch⁵⁹³ ze stříbra a povlak¹⁵³⁹ tvých slitin ze zlata, i budeš¹⁷ je vyhazovat¹⁵⁴⁰ tak jako⁷⁹⁸ něco krvotokem znečištěného¹⁵⁴¹; budeš¹⁷ tomu⁸⁸ říkat: Vypadni!

(23) I dá^{945 1181} dešť pro tvé símě³⁶⁴, jímž budeš osévat¹⁰⁴⁷ svou půdu¹⁰¹⁹, a chléb, výnos¹¹⁷⁰ půdy¹⁰¹⁹, jenž¹²⁰ bude⁵ hojný¹⁵⁴² a tučný¹⁵⁴³, a v onen den se tvůj dobytek¹⁵⁴⁴ bude pást na rozsáhlých¹⁵⁴⁵ lukách^{28 1546} (24) a skot¹⁵⁴⁷ a oslové¹⁴⁹⁷, obdělávající¹⁵⁴⁸ půdu¹⁰¹⁹, budou žrát ochucenou¹⁵⁴⁹ píci¹⁵⁵⁰,

jež se³⁵⁴ bude převívat^{1540 1551} opálkou¹⁵⁵² a¹⁵⁵³ věječkou. (25)A bude⁵ se dít⁶¹⁹: Na každé vysoké hoře a na každém tyčícím se¹²¹ pahrbku budou potoky¹⁵⁵⁴, proudy vod, v den velikého³⁷⁸ zabíjení, při padání věží; (26) a v den Hospodinova obvozování potřeň¹⁸⁶⁴ jeho lidu, když¹²⁰ bude hojit zranění od jeho úderů^{28 31}, bude světlo luny¹²⁴⁰ jako světlo slunce¹²⁴¹ a světlo slunce¹²⁴¹ bude sedminásobné, jako světlo sedmi dní.

(27)Hle, jméno Hospodinovo přichází⁵ z daleka, jeho hněv plane²²⁰ a těžké je, co vystupuje^{57 1555}, jeho rty jsou⁵ plny rozhorlení⁵⁷⁹ a jeho jazyk je jako šířající⁸² oheň (28) a jeho dech³⁸⁹ je jako dravý^{468 1357} tok⁴³⁰, bude až po krk¹⁵⁵⁶ působit rozdělení¹⁵⁵⁷ – proséváním⁶⁰⁸ národů¹² sítím^{608 1558} zkázy⁴⁶, a na čelistech národností¹²³ bude uzda, zavádějící na scesti²¹³. (29)Vám se bude dostávat⁶¹⁹ zpěvu¹⁵⁵⁹ jako v noci posvěcování¹⁵⁶⁰ k slavnosti^{1364 1561}, a radosti srdce jako ubírajícímu se s píšťalou^{310 444} k příchodu na horu Hospodinovu ke Skále Izráelově, (30) a Hospodin se ozve velebností¹⁵⁶² svého hlasu a bude projevovat¹⁵⁶³ spouštění^{1524 1564} své paže v nevoli¹⁵⁶⁵ hněvu s¹²⁰ plamenem šířajícího⁸² ohně, rozháněním¹⁵⁶⁶, přívalem¹³⁵⁵ a krupobitím¹⁵⁶⁷, (31) také Aššúr⁴²⁷ bude srážet^{470 1568} hlasem¹¹⁰ Hospodina; on bude bít^{18 1569} holi⁵²¹, (32) a každé řízení¹⁵⁷⁰ přejít¹⁵⁷¹ prutu^{519 1572}, jemuž na něm Hospodin bude dávat spočinout^{387 773 1573}, nastane⁶¹⁹ při tamburínách^{309 444} a při lyrách^{307 444}, a v prudkých bojích^{132 1574}, jež proti nim¹⁵⁷⁵ vybojuje^{132 945}. (33) Ano, od dřívějška¹⁵⁷⁶ je přístrojeno¹⁰⁵⁸ Toftéh¹⁵⁷⁷, právě ono, pro krále²⁸¹ je⁵ připraveno⁵³⁴; zřídil^{945 1181} je hluboké, zřídil^{945 1181} je široké¹⁵⁷⁸, jeho hranice¹⁵⁷⁹ – oheň a množství dříví¹⁵⁸⁰; dech¹⁷⁹ Hospodinův ji rozpáluje^{220 1047} jako potok⁴³⁰ síry.

31 Běda¹¹ těm, kdo⁸³² sestupují v Egypt pro pomoc a opírají se o⁶²⁰ koně³²⁶ a důvěrou spočívají^{694 1581} na vozech^{28 1065 1066}, že je jich mnoho, a na jezdcích¹⁰⁶⁸, že jsou⁵ velmi četní¹⁵⁸², a na Svatého Izráelova se neohlížejí^{5 919}, aniž Hospodina vyhledávají^{5 681} (2) Ale moudrý je právě on, i uvede zlo²⁰⁸ a neodvolá⁶⁷ svých slov, nýbrž¹²⁰ povstane proti domu³⁵⁵ zlo tropicích⁶⁶⁷

a proti pomoci³⁵⁵ působilů špatnosti⁵⁰; (3) a Egyptané jsou lidé³⁷⁷ a ne Bůh, a jejich koně maso a ne duch³⁸⁹, a když Hospodin napřahuje²²⁸ svou ruku, pomáhající²⁸³ klopýtne²⁰² a komu se pomáhá, padne, i budou oni všichni⁸⁹ spolu docházet konce¹⁰⁶.

(4) Neboť Hospodin ke mně řekl takto: Jako mručí⁸⁹⁷ lev a hřivnatec³⁵² nad svou kořistí, když se na něho³⁵⁵ svolává plno pastýřů, a nedává se jejich hlasem¹¹⁰ zastrašit^{470 1583}, aniž se krčí^{222 1584} před jejich povykem^{60 713}, tak bude Hospodin zástupčím^{36 37} sestupovat k válečnému tažení^{36 1449} o¹⁵⁸⁵ horu Cijón a o¹⁵⁸⁵ její pahrbek. (5) Jako letící ptáci¹⁵⁸⁶, tak bude Hospodin zástupčím^{36 37} nad Jerúsalemem prostírat svůj stín¹⁵⁸⁷; prostřením stínu¹⁵⁸⁷ jej¹²⁰ vyprostí, ušetřením¹⁵⁸⁸ způsobí i jeho vyvážnutí. (6) Vratte se k tomu, od něhož synové Izráelovi hluboko odpadli^{1589 1590}, (7) neboť v onen den budou – každý¹⁹¹ – zahrnovat⁴²³ své modly¹⁴⁴ ze stříbra a své modly¹⁴⁴ ze zlata, jichž vám nadělaly¹⁷² vaše ruce – hřích! (8) A Aššúr⁴²⁷ padne, ne mečem vznešeného¹⁵⁹¹, aniž ho bude požírat⁸² meč prostého¹⁵⁹¹, nýbrž¹²⁰ si před mečem^{60 151 801} prchne a jeho jinoši budou k robotě, (9) a jeho skalisko^{177 1592} bude strachem¹¹⁰ utíkat¹⁵⁹³ a jeho hodnostáři⁸⁵ budou mít hrůzu⁴⁷⁰ z praporu^{670 1594} – prohlášeno⁹⁴ Hospodinem, jehož²⁷⁷ žár^{1223 1595} je na Cijónu a jeho²⁷⁷ ohniště^{1595 1596} v Jerúsalemě.

32 Hle, král bude kralovat pro spravedlnost²⁸¹, a stran pánů⁸⁵, ti budou panovat^{1597 1598} pro právo^{69 281}, (2) a bude⁵ muž¹⁵⁹⁹ jako útulek před větrem^{364 389} a úkryt před nepohodou^{364 1355}, jako potoky¹⁵⁵⁴ vod za sucha¹²⁵¹, jako stín mohutného¹⁶⁰⁰ skaliska¹⁷⁷ ve vysílené³⁴⁵ zemi. (3) A oči vidoucích¹⁵⁹⁸ nebudou vyhlížet^{919 1601} a uši slyšících budou naslouchat¹⁰⁷⁰ (4) a srdce uspěchaných bude porozumívat¹⁰ poznání a jazyk koktavých bude spěchat k jasnému mluvení¹⁶⁰². (5) Bezbožnému¹⁶⁰³ již nebude dáván název¹⁰² šlechtetného⁷⁰⁹, aniž se³⁵⁴ lstivému¹⁶⁰⁴ bude říkat vznešený¹⁶⁰⁵, (6) neboť bezbožný¹⁶⁰³ mluví bezbožnost⁵⁵⁷ a jeho srdce páše¹⁷² špatnost⁵⁰ k páchání¹⁷² ničemnosti a k mluvení bludu¹⁶⁰⁶ o Hospodinu,

aby duši hladového ponechal prázdnou^{572 1451 1607}, a živního nechává trpět nedostatkem nápoje. (7) A lstivý¹⁶⁰⁴ – jeho nástroje^{636 1608} jsou zlé, on osnuje^{5 333 398} úklady¹⁶⁰⁹ k poškozování⁶³⁴ chudých^{222 1610} lživými řečmi¹⁶¹¹, i když nemajetný⁸³⁷ mluví¹⁰³⁵ pravdu^{69 1612}. (8) Šlechetný⁷⁰⁹ však¹⁴⁷ osnuje^{5 333 398} šlechetné⁷⁰⁹ věci a za³⁵⁵ šlechetné⁷⁰⁹ věci povstává¹⁶¹³.

(9) Bezstarostné¹⁶¹⁴ ženy, povstaňte, slyšte můj hlas, bezpečně se cítíte^{1694 1615} dcery, vpusťte v uši⁴ můj výrok: (10) Po více dní než¹⁶¹⁶ rok se budete chvět, vy bezpečně se cítíte^{1694 1615}, neboť přestane^{106 1617} vinobraní, aniž bude přicházet sklizeň^{255 1618}, (11) třeste se⁶³⁸, bezstarostné¹⁶¹⁴, chvějte se, vy bezpečně se cítíte^{1694 1615} – svléci se a obnažit se, opasek^{245 1619} na kyčle! (12) Budou¹⁶²⁰ naříkat¹¹³⁰ nad prsy¹⁶²¹ – nad nádhernými^{111 1622} poli¹⁶²³, nad plodnou révou; (13) nad půdou¹⁰¹⁹ mého lidu – tam bude vzházet hloží¹⁶²⁴, trnité křoví, – ano, nade všemi domy jásoťu²⁵⁴¹ veselého hradiště⁸³, (14) neboť palác^{83 1188} bude zanechán¹³³, dav⁷¹³ města bude opuštěn, pevnost¹⁶²⁵ a strážní věž, to bude⁵ navždy⁵³⁶ platit za jeskyně¹⁶²⁶, radost¹⁶²⁷ divokých oslů a pastvisko stád, (15) než na nás bude vyléván²³¹ Duch³⁸⁹ z výsosti a pustina se stane⁶¹⁹ sadem⁵⁵ a sad bude považován⁷⁵² za les, (16) a v pustině se usídlí⁴⁸⁹ právo⁶⁹ a v sadu bude bydlet spravedlnost, (17) a dílem²⁴⁶ spravedlnosti bude⁵ pokoj a účinkem⁷⁸³ spravedlnosti uklidnění⁷⁹¹ a bezpečí⁸³⁸ navždy⁵³⁶. (18) A můj lid bude bydlet v příbytku¹³³⁷ pokoje a v bezpečných obydlích^{1135 1628 1629} a v bezstarostných¹⁶¹⁴ místech odpočinku⁶⁷², (19) až budou padat kroupy při pádu^{854 1630} lesa¹⁶³¹ a v nížinu¹⁶³² bude snižováno město. – (20) Blaze vám, rozsévajícím při všech vodách, uvolňujícím^{580 1633 1634} nohu hovězího dobytčete⁷ a osla!

33 Běda¹ ti, ničící⁸⁴⁷, ač ty nejsi ničen⁸⁴⁷, a nevěrně jednajících¹⁰⁴⁸, ač vůči¹³⁶⁷ tobě nevěrně nejednají^{5 1048}! Jak dokonáš^{888 1536} ničení⁸⁴⁷, ničen⁸⁴⁷ budeš, jak dodáš¹⁵³⁶ úplnosti¹⁶³⁵ nevěrnému jednání¹⁰⁴⁸, budou vůči¹³⁶⁷ tobě nevěrně jednat¹⁰⁴⁸!

(2) Hospodine, buď nám milostiv¹²⁸⁷, na tebe jsme čekali^{5 276}, kéž se za jiter¹⁶³⁶

stáváš^{5 149 619} jejich¹⁶³⁷ paží, ba i naším vysvobozením⁶⁹³ v čas úzkosti⁵⁰⁴!

(3) Národnosti¹²³ utečou⁵¹⁷ před hlasem⁶⁰ množství^{315 1638}, národy¹² se před tvým pozdvižením⁶⁰ rozprchnou^{517 1639} (4) a lup od vás¹⁶⁴⁰ bude sbírán^{5 255} jakoby sbíráním^{255 1618 1641} kobylek²⁸, bude se³⁵⁴ pro¹³⁶⁷ něj¹⁶⁴² sem-tam pobíhat¹⁶⁴³ jakoby sem-tam pobíháním¹⁶⁴⁴ sarančí¹⁶⁴⁵.

(5) Hospodin je vyvýšen¹⁵⁶, ano, sídlí⁴⁸⁹ na výsosti¹⁶⁴⁶, naplnil Cijjón právem⁶⁹ a spravedlností (6) a je⁵ jistotou^{657 1647} tvých časů, bohatstvím¹⁶⁴⁸ vysvobození^{693 1014 1101}, moudrosti a poznání; účta⁴⁷⁷ k Hospodinu³⁶⁴, ta⁸⁸ je jeho¹⁶⁴⁹ pokladem¹⁴².

(7) Hle, jejich hrdinové¹⁶⁵⁰ křičí^{5 292} venku^{1651 1652}, poslové⁹⁵⁶ pokoje hořce pláčí, (8) silnice³⁹³ zpustly^{298 1653}, přestalo⁷³⁴ se přecházet¹⁶⁵⁴ stezkou¹²⁵, zrušili smlouvu, opovrhli⁴²³ městy, necení^{5 354 752} si¹⁶⁵⁵ člověka¹⁵⁵. (9) Truchlí⁵ se³⁵⁴, země chřadne^{5 993}, Levánón¹⁵⁹ se stydí^{5 1656}, vadne^{5 1657}, Šarón¹⁶⁵⁸ je⁵ jako step¹⁶⁵⁹, Bášan¹⁶¹ a Karmel stržásá¹⁶⁶⁰.

(10) Nyní chci¹⁷ povstat, praví Hospodin, nyní se chci¹⁷ pozdvihnout, nyní chci¹⁷ být povznesen⁵⁷; (11) budete těhotnět¹⁰⁴⁷ senem, budete rodit¹⁰⁴⁷ slámu³⁴⁰, váš dech³⁸⁹ – oheň, bude vás požírat⁸², (12) a národnosti¹²³ budou⁵ spalovány¹⁶⁶¹ na vápno – ořežané hložíny^{1624 1662}, budou se vznécovat v ohni. (13) Slyšte, vzdálení, co jsem učinil, a uznejte, blízcí^{456 717}, mou moc²⁵⁰!

(14) Hříšníci na Cijjónu mají⁵ strach, nevěříci⁵⁵⁶ zachvátí chvění¹⁶⁶³: Kdo z nás²⁷⁷ může¹⁷ za místo pobytu mít^{658 1664} sžírající⁸² oheň? Kdo z nás²⁷⁷ může¹⁷ za místo pobytu mít^{658 1664} věčná ohniště^{1665 1666 1667}? (15) Chodící v spravedlnosti^{1014 1101 1668} a mluvící v upřímnosti¹²⁷⁹, ošklivost⁴²² shledávající v nespravedlivém zisku⁴²³ z vydírání^{1014 1101 1668}, vytřásající¹⁶⁶⁰ své dlaně⁵⁹ od chmatání^{1669 1670} po úplatcích^{28 90 1671}, zacpávající své ucho před slyšením⁶⁰ o krvi^{63 64} a zatlačující¹⁵⁸² své oči před nahlížením⁶⁰ v¹⁶⁷² zlo, (16) ten⁸⁸ bude smět¹⁷ osídlit⁴⁸⁹ výsosti, jeho výšina¹⁶⁷³ – nedobytná místa¹⁶⁷⁴ skalisk¹⁷⁷, chléb¹⁶⁷⁵ mu¹⁶⁷⁶ bude dáván, voda¹⁶⁷⁷ mu¹⁶⁷⁶ bude zajištěna⁴⁰⁷. (17) Tvé oči budou spatřovat² Krále v jeho krásě, vidět zem dalek, (18) tvé srdce bude myslit⁸⁹⁷ na¹⁶⁷⁸ hrůzu:

Kde je písáček¹⁶⁷⁹, kde výběřčí¹⁶⁸⁰, kde spočítává¹⁶⁷⁹ věži? (19) Nebudeš vidět opovážlivého¹⁶⁸¹ lidu, lidu řečí¹⁰²¹ příliš nejasné¹⁶⁸² k¹³⁹⁹ rozumění¹⁶⁸³, blábolícího¹³⁷⁷ jazykem bez¹⁶⁸⁴ pochopení¹⁰ 648 1685.

(20) Spatřuj² Cijjón, hradiště⁸³ našich svátků⁵² 809, tvé oči budou vidět Jerúsalem, bezstarostný¹⁶¹⁴ příbytek¹³³⁷, stan, jenž neputuje¹⁰⁴⁷, jehož kolíky¹¹⁵⁵ se nikdy¹²⁶² nebudou vyťahovat¹⁰⁴⁷ 1686, aniž se které¹⁶⁸⁷ jeho provazy budou moci¹⁷ 1047 přetrhávat²⁴³⁹. (21) Tam nám je¹⁰⁴⁷ jen Vznešený⁶⁴⁶, Hospodin, místem²⁹⁶ 1688 řek, toků⁴²⁹ širokých břehů¹¹⁴³; nebude se moci¹⁷ 1047 jim¹⁶⁸⁹ ubírat loď s vesly²⁸ 364, aniž bude pyšný⁶⁴⁶ koráb moci¹⁷ 1047 proplout, (22) neboť Hospodin, náš Soudce¹⁰⁰, Hospodin, náš Zákonodárce¹⁶⁹⁰, Hospodin, náš Král, on je naší ochranou⁶⁹³. (23) Tvé provazy¹⁶⁹¹ jsou⁵ uvolněny¹³³, nemohou¹⁷ správně udržet¹¹⁵⁰ svůj¹⁶⁹² stěžen¹⁵²⁹, nerozestírají⁵ 58 plachtoví⁶⁷⁰. Tehdy bude zisk¹⁶⁹³ z lupu v množství⁵³³ rozdělen, kořist ukořistí chromí, (24) aniž bude osídlenec⁴⁸⁹ říkat: Onemocněl jsem. Lid, jenž⁸³² v něm²⁵¹ 1694 bude bydlet – bude mu odpuštěna⁵⁷ nepravost¹⁴.

34 Přiblížte se⁴⁵⁶, národy¹², k slyšení, a naslouchejte¹⁰⁷⁰, lidská plemena⁹⁴², necht slyší¹⁴⁹ země a její náplň, svět⁷³² a všechny jeho²⁵¹ výpody¹¹⁵⁷, (2) že je rozhněvání⁵⁰² 1695 Hospodinovo²⁷⁷ proti všem národům¹² 355 a popuzení proti všem jejich vojskům³⁶ 355; učinil je odevzdáními¹⁶⁹⁶, vydal je v porážku¹⁶⁹⁷ (3) a jejich zabití¹⁶⁹⁸ budou¹⁰⁴⁷ vyhazování a jejich mrtvolý⁸²³ – bude vystupovat¹²⁴ 1047 jejich zápach; a hory se budou rozplývat⁵ 616 1047 jejich krví¹¹⁰. (4) A všechno osazenstvo³⁶ 1699 nebes, ty¹⁷⁰⁰ se rozpadnou¹⁷⁰¹, a nebesa budou svinuta⁵²⁷ jako kniha¹⁵⁰³ a všechno jejich osazenstvo³⁶ 1699 bude opadávat¹⁷⁰² jakoby opadáváním¹⁷⁰² listí z révy a jako to, co opadává¹⁷⁰² z fíkovníku. (5) Ano, můj meč se v nebesích napojil¹⁷⁰³, hle, bude k soudu⁶⁹ sestupovat na Edóma³⁵⁵ 384 a na lid³⁵⁵ mně odevdaný⁶⁸⁶ 1704; (6) Hospodin má¹⁵⁸ meč, jenž je⁵ zalit¹⁷⁰⁵ krví, je⁵ umaštěn¹⁷⁰⁶ tukem¹¹⁰, krví¹¹⁰ jehňat a kozlů⁴³, tukem¹¹⁰ ledvin beranů, neboť Hospodin má¹⁵⁸ oběť¹⁷⁰⁷ v Bocře a velikou porážku¹⁶⁹⁷ v zemi Edóma³⁸⁴. (7) A s nimi

budou klesat reémim¹⁷⁰⁸ a mladí býkové se silnými¹⁶⁰² 1709, takže¹²⁰ jejich země nasákne¹⁷⁰³ krví¹¹⁰ a jejich prach¹⁵⁰ se bude mastit¹⁷⁰⁶ tukem¹¹⁰, (8) neboť Hospodin má¹⁵⁸ 1047 den pomsty, rok odplaty¹⁰¹⁴ 1028 1101 stran rozepře⁹³ Cijjóna.

(9) A její potoky⁴³⁰ budou obráceny¹⁴⁶⁰ v smůlu¹⁷¹⁰ a její prach¹⁵⁰ v síru a její půda¹⁷¹¹ se stane⁶¹⁹ hořící²²⁰ smolou⁵⁵ 1710, (10) v noci ani za dne nebude moci¹⁷ být uhašena, navždy⁸²⁴ bude vystupovat¹²⁴ její dým, od pokolení k pokolení bude pustá¹⁷¹², nikdy a nikdy¹²⁶² 1713 nebude přecházejícího po ní. (11) Ale zmocní se⁸²⁶ jí stepní slípka¹⁷¹⁴ a volavka⁸³⁰ a budou v ní sídlit⁴⁸⁹ ibis¹⁷¹⁵ a krkavec¹⁷¹⁶; a vztáhne²²⁸ 945 1181 1717 na ni míru⁹⁶⁰ pustoty¹²¹³ a závaží³²⁶ 1718 prázdnoty¹⁷¹⁹ 1720. (12) Její urození – těch¹²⁰ tam nebude, aby provolávali království⁹¹², a všichni její hodnostáři⁸⁵ budou v nic⁷²¹. (13) A její hrady⁸³ 1188 přeroste¹⁷²² trní, v jejich opevněných městech¹²⁷⁰ plevel¹⁷²³ a ostružiní¹⁷²⁴, i stane se⁶¹⁹ příbytkem¹³³⁷ šakalů, pastvou¹⁷²⁵ pro ptáky²⁸¹ 764, (14) a obyvatelé stepí⁷⁶³ budou potkávat⁵ hyeny⁷⁶⁷ 1726 a jeden chlupec⁷⁶⁶ bude volat na druhého¹⁹³ 355, zajisté, uvelebí se¹³⁸⁰ 1727 tam noční příšera¹⁷²⁸ a najde si místo odpočinku¹⁷²⁹; (15) tam¹⁷³⁰ se uhnízdí šípový had¹⁷³¹ a bude vypouštět⁵ 1732 a ve svém stínu vysevoz⁵ 401 1733 a líhnout⁵ 1734; zajisté, tam se shromáždí sokolové¹⁷³⁵, každý¹⁹¹ 251 1736 se svým druhem²⁵¹ 1737.

(16) Vyhleďte⁶⁸ z knihy Hospodinovy³⁶⁶ 1503 a čtěte! Ani jedno²⁵¹ z nich nechybí⁵ 2482; nepostrádají⁵ 597, žádně¹⁹¹ 251 1736 z nich, svého druhu²⁵¹ 1737, neboť má ústa – ona rozkázala, a můj Duch³⁸⁹ – on je²⁵¹ shromáždil, (17) a on pro ně²⁵¹ 281 vrhl los; ten¹²⁰ jim jeho ruka podle míry⁹⁶⁰ 2468 přidělí, navždy⁸²⁴ to⁸⁸ budou vlastní⁸²⁶, do pokolení a pokolení v tom⁸⁸ budou zůstat⁴⁸⁹.

35 Pustina a suchá země se jim¹⁷³⁸ budou těšit²⁵⁴¹ a step¹⁶⁵⁹ bude jásat a pučet jako ocún¹⁷³⁹, (2) bujně¹⁷⁴⁰ bude pučet a jásat, ano, rostodně¹⁷⁴⁰ a plesáním, bude jí dána sláva²⁰⁴ Levánónu¹⁵⁹, nádhera¹⁵³ Karmelu a Šárónu¹⁶⁵⁸ – oni budou vidět slávu²⁰⁴ Hospodinovu, ano, nádheru¹⁵³ našeho Boha. (3) Posilněte²⁵³ 1324 svěšeně¹⁷⁴¹ ruce a upevněte¹³⁵⁴

klesající²⁰² kolena, (4) poplašeným¹⁷⁴² v srdci³⁶⁴ řekněte: Buďte silní^{253 1324}, necht' se nebojíte^{149 477}, hle, váš Bůh – přichází pomsta, odplata²⁰⁹ vašeho Boha, přichází on a chce¹⁷ vás vysvobodit^{693 1024!} (5) Tehdy se budou otvírat oči slepých a odkrývat¹⁷⁴³ uši hluchých, (6) tehdy bude chromý skákat jako jelen a jazyk němého bude plesat; ano, v pustině se provalí^{401 1733} vody a ve stepi¹⁶⁵⁹ potoky⁴³⁰, (7) i stane se⁶¹⁹ vzdušné zrcadlení rybníkem^{55 1744} a žiznivá země^{55 1745} výtrysky^{55 1745} vod; v příbytku¹³³⁷ šakalů, místě jejich¹⁷⁴⁶ ukládání¹⁷⁴⁷, bude zeleň¹⁷⁴⁸ třtiny^{277 985} a síť^{1954 1749}. (8) A bude⁵ tam dráha¹⁷⁵⁰, ano, cesta a bude se jí dávat název¹⁰² svaté cesty³⁸³; nebude jí přecházet nečistý, nýbrž¹²⁰ ona bude pro ně^{281 1751}; kdo bude cestou chodit – ani prostoduší¹⁰⁰⁴ nebudou bloudit^{213 901}, (9) nebude tam lva, aniž na ni bude dravec ze zvířat¹⁷⁵² vystupovat¹²⁴, nebude se moci¹⁷ najít tam, kde¹²⁰ budou chodit vykoupení¹⁷⁵³, (10) ano, osvobození¹⁷⁵⁴ Hospodinovi se budou vracet a s plesáním⁴⁴⁴ a věčnou radostí¹⁶⁶⁷ na své hlavě přijdou na Cijjón; budou dosahovat¹⁷⁵⁵ jáсотu²⁵⁴¹ a radosti a zármutek²²⁷⁰ a vzdychání prchnou.

36 A ve čtrnáctém roce krále Chizkijjáhu²⁷⁷ se stalo⁶¹⁹, že vystoupil¹²⁴ Sanchéřiv, král Aššúru^{384 427}, proti všem městům Júdovým³⁵⁵, jež byla⁸³² opevněna⁷⁵⁶, a zmocnil se^{513 1757} jich; (2) i poslal král Aššúru^{384 427} z Láchíše ke králi Chizkijjáhuovi k Jerúsálemu rav-šákéa¹⁷⁵⁸ se silným¹³ oddílem⁴⁴⁴ vojska¹⁷⁵⁹; ten¹²⁰ stanul u strouhy³⁹¹ horní vodní nádrže³⁹², jež je u silnice³⁹³ k poli valchářovu³⁶⁴.

(3) I vyšel¹²⁶ k nim Eljákim, syn Chilkijjáhuův, jenž byl nad domem¹⁷⁶⁰, a Ševná, písař¹⁶⁷⁹ a Jóách, syn Ásáfův, zapisovatel¹⁷⁶¹. (4) A rav-šáké¹⁷⁵⁸ k nim řekl: Nuže⁷³, řekněte k Chizkijjáhuovi: Takto řekl veliký král, král Aššúru^{384 427}: Co je toto za spoléhání^{694 1762}, jímž spoléhás^{5 694 1762?} (5) Řekl jsi – jen slovo rtů – : Je rada³³³ i síla²⁵⁰ k válce¹³²; nuže²⁸⁰ na koho spoléhás^{5 694 1762}, že ses proti mně vzbuřil? (6) Hle, spolehl jsi^{694 1762} na oporu¹⁷⁶³ této třtiny⁹⁸⁵, jež je⁸³² nalomena¹⁷⁶⁴, na Egypt, jež, opírá-li se o ni¹⁷⁶⁵ kdo¹⁹⁷, vnikne²⁸³ v jeho dlaň⁵⁹ a probodne ji – takový je

farao, král Egypta, vůči všem na něho spoléhajícím^{5 694 1762}. (7) A ještěže ke mně chcete¹⁷ říci: Spoléháme^{5 694 1762} na Hospodina, našeho Boha, – zda on není ten, jehož výšiny⁹⁰⁴ a jehož oltáře Chizkijjáhu odstranil⁶⁷ a Júdovi a Jerúsálemu řekl: Klanět se budete¹⁴⁹ před tímto oltářem^{1766?} (8) Nyní se tedy¹⁴⁷, prosím⁷³, s mým pánem, s králem Aššúru^{384 427}, vsad¹⁷⁶⁷, i budu ti moci¹⁷ dát dva tisíce koní, budeš-li schopen dát si na ně jezdc^{1768!} (9) Jak tedy¹⁴⁷ chceš¹⁷ odvrátit tvář jednoho hodnostáře¹⁷⁶⁹ z nejmenších služebníků mého pána, aby sis spolehl^{694 1762} stran vozů^{28 1770} a stran jezdců na koních¹⁰⁶⁸ na Egypt? (10) A ostatně²⁸⁰ – zda jsem mimo^{1771 2040} Hospodina proti této zemi³⁵⁵ vystoupil¹²⁴ značit⁶⁶⁸ ji? Hospodin ke mně řekl: Vystup¹²⁴ proti této zemi³⁵⁵ a znič⁶⁶⁸ ji!

(11) I řekl k rav-šákéovi¹⁷⁵⁸ Eljákim a Ševná a Jóách: Mluv, prosím⁷³, k svým nevolníkům aramejsky³⁸⁵, vždyť my rozumíme⁶⁸³, ať k nám nemluvíš júdsky v uši lidu, jenž je na zdi¹⁶⁴. (12) A rav-šáké¹⁷⁵⁸ řekl: Zda mě můj pán poslal těmito slovy mluvit k tvému pánu a k tobě? Zda ne na ty lidi¹⁹⁷, jíž⁸³² sedí na zdi¹⁶⁴ k jedení svých výkalů a k pití své moči¹⁷⁷² s vámi?

(13) A jak rav-šáké¹⁷⁵⁸ stál, jal se²⁸³ silným hlasem volat, júdsky, i řekl: Slyšte slovo velikého krále, krále Aššúru^{384 427}. (14) Takto řekl král: Necht' vás Chizkijjáhu neklame¹⁴⁹, neboť nebude schopen vás vyprostit, (15) a necht' vás Chizkijjáhu nemá¹⁴⁹ k spoléhání^{694 1762} na Hospodina, výrokem: Hospodin nás jistotně¹⁷⁷³ bude umět¹⁷ vyprostit, aniž smí¹⁷ toto město být vydáno v ruku krále Aššúru^{384 427}; (16) neměli byste¹⁷ obracet sluch k¹⁷⁷⁴ Chizkijjáhuovi, neboť takto řekl král Aššúru^{384 427}: Zjednejte¹⁷² se mnou mír¹⁷⁷⁵ a vyjděte¹²⁶ ke mně a objídejte každý¹⁹¹ svou révu a každý¹⁹¹ svůj fikovník a pijte každý¹⁹¹ vodu ze své cisterny⁸¹³ (17) až do mého příchodu, kdy¹²⁰ vás vezmu do země jako země vaše, země obilí a moštu, země chleba a vinic, (18) aby vás Chizkijjáhu nespádl¹⁷⁷⁶ výrokem: Hospodin nás bude umět¹⁷ vyprostit. Zda vyprostiti bohové národů¹² každý¹⁹¹ svou zem z ruky krále Aššúru^{384 427}? (19) Kde jsou bohové Chamáthu a Arpádu, kde bohové

Sefarvajím? A což z mé ruky vyprostili Šómron? (20) Kdo jsou mezi všemi bohy těchto zemí tací, že¹⁷⁷⁷ by svou zem z mé ruky vyprostili? Což bude moci¹⁷ Hospodin z mé ruky vyprostit Jerúsalem? (21) Zachovali však¹⁴⁷ mlčení a neodpověděli mu slovem¹⁷⁷⁸, neboť králův rozkaz, to⁸⁸ byl výrok: Nesmíte¹⁷ mu odpovídat.

(22) I vstoupil Eljákím, syn Chizkijáhúův, jenž byl nad domem¹⁷⁶⁰, a Ševná, písař¹⁶⁷⁹, a Jóách, syn Ásáfův, zapisovatel¹⁷⁶¹, k Chizkijáhúovi s roztrženými rouchy¹⁷⁷⁹ a oznámili²⁰⁶ mu slova rav-šákéova¹⁷⁵⁸.

37 To¹²⁰ jak král Chizkijáhú uslyšel¹⁵³⁶, stalo se⁶¹⁹, že¹²⁰ roztrhl svá roucha a oděl¹⁷⁸⁰ se pytlouinou a vstoupil v dům Hospodinův; (2) a poslal Eljákíma, jenž byl nad domem¹⁷⁶⁰, a Ševnu, písaře¹⁶⁷⁹, a starší z kněží, oděné¹⁷⁸⁰ pytlouinou¹⁷⁷², k Isajovi, proroku, synu Ámócovu, (3) aby k němu řekli: Takto řekl Chizkijáhú: Tento den je den úzkosti⁵⁰⁴ a důtky¹⁷⁸¹ a pohany¹⁷⁸², neboť děti⁷⁵⁶ dospěly¹⁷⁸³ až k otvoru¹⁷⁸⁴, ale k porodu není síly. (4) Snad Hospodin, tvůj Bůh, slyšel slova rav-šákéa¹⁷⁵⁸, jehož poslal král Aššúru^{384 427}, jeho pán, tupit živého Boha, a vykoná trest za slova¹⁷⁸⁵, jež Hospodin, tvůj Bůh, uslyšel. Kéž tedy¹⁴⁷ vzneses^{57 149} modlitbu za zbytek, jenž zde ještě je¹⁷⁸⁶.

(5) I přišli služebníci krále Chizkijáhúa k Isajovi (6) a Isajá k nim řekl: Takto musíte¹⁷ říci k svému pánu: Takto řekl Hospodin: Nemusíš¹⁷ pocítovat bázeň⁶²⁴ z příčiny¹⁵¹ slov, jež jsi uslyšel, jimiž se mi sluhové¹⁸⁸ krále Aššúru^{384 427} rouhali^{5 1787}. (7) Hle, já²⁴⁴⁵ – chystám se v něj dát⁴⁶² hnutí mysli¹⁷⁸⁸, neboť¹²⁰ uslyší zvěst¹⁷⁸⁹ a vrátí se do své země, a v jeho zemi mu chci¹⁷ dát padnout mečem.

(8) Arav-šáké¹⁷⁵⁸ se vrátil a zastihl⁵⁹¹ krále Aššúru^{384 427} bojujícího¹³² proti Livně³⁵⁵; byl totiž uslyšel, že od Láchíše odtáhl¹⁶⁸⁶.

(9) A uslyšel¹⁷⁹⁰ výrok o Tirhákovi, králi Kúše⁶⁷⁵: Vytáhl¹²⁶ bojovat¹³² s tebou. To¹²⁰ když uslyšel, poslal²⁸³ k Chizkijáhúovi posly^{956 1791} se vzkazem¹⁷⁹²: (10) Takovíto k Chizkijáhúovi, králi Júdovu, budete¹⁴⁹ pronášet výrok: Nechť tě tvůj Bůh, v něhož ty důvěřuješ, neklame¹⁴⁹ výrokem: Jerúsalem nesmí¹⁷ být vydán

v ruku krále Aššúru^{384 427}! (11) Hle, ty jsi uslyšel, co králové Aššúru^{384 427} provedli¹⁷² všem zemím¹⁷⁹³, učiněním jich ovedzdanými^{686 1696}, a ty bys měl¹⁷ být vyproštěn? (12) Zda bohové národů¹², jež moji otcové vyhubili⁶⁶⁸, je vyprostili – Gózána a Chárána a Recefa a děti⁷⁵⁶ Edenu, jež byly v Telassáru? (13) Kde je král Chamáthu a král Arpádu a král města²⁷⁷ Sefarvajím, Hény a Ivy?

(14) I vzal Chizkijáhú dopisy z ruky poslů⁹⁵⁶ a přečetl je a vystoupil¹²⁴ v dům Hospodinův a rozprostřel¹⁸ to⁸⁸ Chizkijáhú před tvář Hospodinovu; (15) a jal se Chizkijáhú před tvář Hospodinovu modlit a řekl: (16) Hospodine zástupů^{36 37}, Bože Isráelův, sídlící mezi kerúby¹⁷⁹⁴, ty jsi ON¹⁷⁹⁵, Bůh, ty samoten¹⁵⁷, všech království²⁷⁷ země; ty jsi zřídil¹⁷² nebesa a zem. (17) Náchyl¹²²⁸, Hospodine, své ucho a slyš, otevři, Hospodine, své oči a viz, ano, slyš všechna slova Sanchéřívova, co poslal k tupení živého Boha. (18) Vpravdě, Hospodine, potřeli¹⁷¹² králové Aššúru^{384 427} všechny ty země a jejich půdu¹⁷¹¹ (19) a jejich bohy dali v oheň, neboť oni nebyli bohové, nýbrž dílo²⁴⁶ rukou člověka, dřevo a kámen, takže¹²⁰ je zničili. (20) Nyní nás tedy¹⁴⁷, Hospodine, náš Bože, vysvobod^{693 1024} z jeho ruky, ať zvědí všechna království země, že ty, Hospodine, jsi samoten^{157 1796}!

(21) A Isajá, syn Ámócův, Chizkijáhúovi vzkázal¹⁷⁹⁷ výrokem: Takto řekl Hospodin, Bůh Isráelův: Zač ses ke mně modlíš stran Sanchéříva, krále Aššúru^{384 427}, – (22) toto je slovo, jež Hospodin proti němu³⁵⁵ vyslovil:

Pohrdá⁵ tebou¹⁷⁹⁸, vysmívá⁵ se ti panenská¹⁷⁹⁹ dcera¹⁸⁰⁰ Cijjónu, hlavou za tebou potrášá⁵ dcera Jerúsálema.

(23) Koho jsi potupil a komu ses jal rouhat¹⁷⁸⁷ a proti komu³⁵⁵ jsi povýšil hlas?

Ano, vysoko jsi povzněl¹⁵⁷ své oči proti¹⁸⁰¹ Svatému Isráelovu³⁵⁵!

(24) Skrze¹⁰³⁶ své služebníky jsi potupil Pána a řekl jsi:

V množství svých vozů^{28 1065} já vystoupím^{124 517} do výše hor, koutů¹⁸⁰² Levánónu¹⁵⁹,

a budu stínat⁵⁴⁹ vysokost jeho cedrů, výbornost^{113 1803} jeho cypřišů a vstupovat do výše jeho okraje¹⁸⁰⁴, v les jeho sadu.

(25) Já vykopám⁵¹⁷ a napiji se⁵¹⁷ vod a chodidlem²³ svých kročejí budu vysušovat⁹⁸¹ všechny kanály⁴²⁹ Egypta.

(26) Zda jsi neslyšel⁵, že jsem to⁸⁸ způsobil¹⁷² v daleké minulosti¹⁸⁰⁵, ode dni pradávna že¹²⁰ jsem to⁸⁸ zosnoval^{1806?}

Nyní jsem to⁸⁸ uskutečnil¹⁸⁰⁷, i směl jsi¹⁷ vzniknout^{619 1808} k¹⁸⁰⁹ vyvracení opevněných¹⁷⁵⁶ měst v pusté hromady;

(27) a jejich obyvatelé, krátcí na rukou^{28 364 1810}, se zděsili¹⁸¹¹ a byli zmateni^{107 108 1812},

stali se⁶¹⁹ polním bylinstvem^{1813 1814}, ano, zelení mladého porostu⁸⁶⁵, trávou střech,

a to snětivou¹⁸¹⁵ před vzejitím^{948 1816}.

(28) Zním⁵ však¹⁴⁷ tvé sedání i tvé vycházení¹²⁶ a tvé vstupování¹⁸¹⁷, i tvé zuření vůči mně,

(29) protože tvé zuření vůči mně a tvá zpupnost^{1614 1818} vystoupila¹²⁴ v mé uši; i budu vkládat²⁰¹ v tvé chrůpě svůj hák¹⁸¹⁹ a v tvé rty svou uzdu a cestou, již jsi přišel, tě povedu zpět¹³⁶³.

(30) A tobě¹⁸²⁰ bude znamením toto: Jedení tohoto roku – samorostlé¹⁸²¹, i v druhém roce, co samo vzroste¹⁸²², v třetím roce však¹⁴⁷ sejte a žněte a vinice vysazujte a jezte jejich ovoce.

(31) A ušetřen¹⁸²³ domu Júdova, jeho zbytek, opět zapustí^{19 1824} kořen dolů a vytvoří¹⁷² ovoce vzhůru,

(32) neboť z Jerúsáléma bude vycházet¹²⁶ zbytek, ano, z hory Cijjónu ušetřen¹⁸²³.

Horlivost Hospodina zástup^{36 37} bude moci¹⁷ toto učinit.

(33) Proto Hospodin takto řekl o králi Aššúru^{384 427}.

Nebude moci¹⁷ vstoupit do tohoto města ani tam vstřelit šíp ani mu²⁵¹ nastavit štít ani proti němu^{251 355} navršit¹⁸²⁵ násep.

(34) Cestou, již přišel, se bude¹⁴⁹ vracet, aniž bude moci¹⁷ do tohoto města vstoupit, prohlášen⁹⁴ Hospodinem, –

(35) neboť¹²⁰ chci¹⁷ na toto město³⁵⁵ prostřít svou ochranu¹⁸²⁶ k jeho²⁵¹ vysvobození⁶⁹³,

vzhledem k sobě a vzhledem k Dávidovi, svému nevolníku.

(36) A vyšel¹²⁶ anděl¹⁹⁵⁶ Hospodinův a v táboře¹⁸²⁷ Aššúrově⁴²⁷ pobil¹⁸ sto osmdesát a pět tisíc; a když za jitra časné vstali, hle²⁸³, oni všichni⁸⁹ – mrtvoly⁸²³! Mrtvi! (37) A Sanchéřiv, král Aššúru^{384 427}, nastoupil cestu¹⁸⁸⁶ a odebral se a vrátil se, i usídlil se v Nínivé. (38) A když se on klaněl v domě Nisrócha, svého boha, stalo se^{283 619}, že¹²⁰ ho Adrammelech a Šareecer, jeho synové, skolili¹⁸ mečem; a oni ušli v zem Ararat. A kralování se místo něho ujal Ésar-chaddón, jeho syn.

38 V oněch dnech Chizkijáhú na smrt onemocněl; i přišel k němu Isajá, syn Ámócův, prorok, a řekl k němu: Takto řekl Hospodin: Přikáž stran svého domu, neboť ty umíráš a nebuděš žít. (2) A Chizkijáhú obrátil svou tvář k stěně¹¹⁰⁸ a jal se k Hospodinu modlit; (3) i řekl: Ach, Hospodine, připomeň si, prosím⁷³, že jsem před tvou tváří choďoval⁵ v pravdě⁶²¹ a s nerozděleným¹⁸²⁸ srdcem⁴⁴⁴ a činil⁵ jsem, co bylo⁸³² dobré v tvých očích. A rozplakal se Chizkijáhú velikým pláčem. (4) A k Isajovi se dostalo⁶¹⁹ slovo Hospodinovo výrokem: (5) Jdi¹⁸²⁹, ať k Chizkijáhúovi můžeš¹⁷ říci: Takto řekl Hospodin, Bůh Dávida, tvého otce: Uslyšel jsem tvou modlitbu, uviděl jsem tvé slzy; hle, já²⁴⁴⁵ – přidávám¹⁹ k tvým dnům⁹⁶⁷ patnáct let (6) a chci¹⁷ tě vyprostít, i toto město, z dlaně⁵⁹ krále Aššúru^{384 427} a nad tímto městem prostřít svou ochranu¹⁸²⁶. (7) A znamením z blízkosti¹⁰⁸⁰ Hospodina, že Hospodin chce¹⁷ uskutečnit¹⁷² slovo, jež vyslovil¹⁸³⁰, ti bude toto: (8) hle, já²⁴⁴⁵ – budu vracet stín na stupních³⁶⁴, jenž byl po schodech¹⁸³¹ Áchá-zových v slunci³²¹ sestoupil, o deset stupňů pozpátku. A slunce o deset stupňů po schodech¹⁸³¹ vrátilo stín, jenž byl sestoupil.

(9) Zápis¹⁸³² Chizkijáhúa, krále Júdova, stran¹³⁶⁷ jeho onemocnění, když se ze své nemoci zotavil¹⁸³³:

- (10) Já jsem řekl: V klidu svých dní¹⁸³⁴ musím¹⁷ odejít v brány šeólu³¹⁶, budu připraven^{574 597} o pozůstatek svých let.
- (11) Řekl jsem: Nebudu smět¹⁷ vidět Jáha⁶⁹⁷, Jáha⁶⁹⁷ v zemi živých, nebudu již spatřovat člověka s obyvateli pomíjelnosti¹⁸³⁵.
- (12) Mé bydliště bude⁵¹⁷ vytrženo^{1686 1836} a odňato^{311 882} ode mne jako stan pastýře, svinu^{517 1837} svůj život²⁵⁸ jako tkadlec, chce^{17 945 1181} mě od nití¹⁸³⁸ odříznout⁵⁹⁶, od dne až do noci chceš¹⁷ se mnou být hotov¹⁰²⁸.
- (13) Až do jitra jsem si představoval^{15 1839}. Jako lev, tak chce^{17 945 1181} zdrtit⁴⁸³ všechny mé kosti, od dne až do noci chceš¹⁷ se mnou být hotov¹⁰²⁸.
- (14) Jako vlašťovka a jeřáb, tak jsem kvílel¹⁴⁹², vrkal jsem⁸⁹⁷ jako holub; mé oči prahly^{5 913 1840} po výši: Pane¹⁸⁴¹, mám¹⁵⁸ trápení¹⁸⁴², zastaň se^{1767 1843} mne!
- (15) Co¹⁸⁴⁴ mám¹⁷ mluvit? Co¹²⁰ mi řekl, to¹²⁰ on učinil; budu¹⁸⁴⁵ po všechna svá léta pokorně¹⁸⁴⁶ chodit při¹⁸⁴⁷ hořkosti¹⁸⁴⁸ své duše.
- (16) Pane, těmito věcmi¹⁸⁴⁹ lidé žijí a všestranně¹⁸⁵⁰ je v nich život²⁵⁸ mého ducha³⁸⁹; i kéž mě chceš^{17 149} uzdravit – ano, dej mi žít!
- (17) Hle, místo pokoje mi zhořklo hořkostí¹⁸⁵¹, ale¹⁸⁵² ty jsi mou duši láskou vyňal^{1055 1853} z propasti¹⁸⁵⁴ zkázy¹⁸⁵⁵, neboť jsi všechny mé hříchy zahodil za svůj hřbet.
- (18) Vždyť ne šeó¹³¹⁶ tě bude chválit^{691 1047 1856}, smrt tě velebít^{731 1047 1857}, sestupující v jámu^{364 813} nebudou k tvé věrnosti⁶²¹ vzhlížet^{1047 1858};
- (19) živý, živý, ten⁸⁸ tě bude chválit^{691 1047 1856}, tak jako já⁷⁹⁸ dnes, otec povede¹⁰⁴⁷ dětem⁷⁵⁶ jejich vědomí k tvé věrnosti^{621 1859}!
- (20) Hospodin je zde k mému vysvobození^{693 1024}, i budeme na mých strunových nástrojích v struny sahat^{1047 1860}

po všechny dni svého života^{258 1861} při domě Hospodinově.

(21) Isajá totiž¹⁴⁷ byl řekl: Musejí¹⁷ přinést⁵⁷ hroudu sušených říků a použít jako náplasti na vřed^{1862 1863}, ať se může¹⁷ zotavit¹⁸³³. (22) A Chizkijáhú řekl: Co bude znamením, že budu moci¹⁷ vystoupit¹²⁴ v dům Hospodinův?

39 V oné době poslal Meródach Baleádán, syn Baleádánův, král Bávelu^{384 707}, k Chizkijáhúovi dopisy a dar⁴⁵; neboť¹²⁰ byl uslyšel, že byl nemocen⁵ a uzdravil se^{253 1324}. (2) A Chizkijáhú se nad nimi¹⁸⁶⁴ zaradoval¹⁸⁶⁵ a ukázal jim¹⁸⁶⁴ všechen dům svých vonných koření¹⁸⁶⁶, stříbro a zlato a vonné látky a cenný¹⁸⁶⁷ olej a dům svých zbrojí⁶³⁶ a vše, co se shledalo⁵⁹¹ v jeho pokladnicích^{142 1868}; nevyskytlo se⁶¹⁹ nic¹⁸⁶⁹, co by jim¹⁸⁶⁴ Chizkijáhú ve svém domě a ve vsí své říši¹⁸⁷⁰ nebyl ukázal. (3) Tu¹²⁰ ke králi Chizkijáhúovi přišel Isajá, prorok, a řekl k němu: Co řekli tito muži a odkud k tobě přišli? A Chizkijáhú řekl: Přišli z daleké země, z Bávelu^{384 707}. (4) I řekl: Co v tvém domě uviděli? A Chizkijáhú řekl: Uviděli vše, co v mém domě je; nevyskytlo se⁶¹⁹ v mých pokladnicích^{142 1868} nic¹⁸⁶⁹, co bych jim nebyl ukázal. (5) A Isajá k Chizkijáhúovi řekl: Slyš slovo Hospodina zástupce^{36 37}: (6) Hle, přicházejí dni, kdy¹²⁰ vše, co je v tvém domě a co po tento den nahromadili tvoji otcové, bude odneseno⁵⁷ v Bávelu^{384 707}, pozůstávat nebude nic¹⁸⁶⁹, řekl Hospodin; (7) a z tvých synů, kteří budou z tebe pocházet¹²⁶, jež máš¹⁷ zplodit, budou brát, i budou se v paláci³⁵⁸ krále Bávelu^{384 707} stávat⁶¹⁹ komorníky¹⁸⁷¹. (8) A Chizkijáhú k Isajovi řekl: Dobré je slovo Hospodinovo, jež jsi vyslovil. A řekl: Jestliže v mých dnech potrvá⁶¹⁹ pokoj a pravda⁶²¹.

40 Potěšujte⁹⁵, potěšujte⁹⁵ můj lid, praví váš Bůh; (2) mluvte k srdci Jerúsálema a volejte na něj²⁵¹, že se vyplnila jeho²⁵¹ povinná služba^{36 1872}, že jeho²⁵¹ nepravost¹⁴ je⁵ splacena¹⁸⁷³, neboť dostal²⁵¹ z ruky Hospodinovy dvojnásobně¹⁸⁷⁴ za všechny své hříchy.

(3) Hlas volá¹⁸⁷⁵, v pustině: Připravujte^{503 1876 1877} cestu Hospodinovu, narovnávejte^{70 212} ve stepi¹⁶⁵⁹ silnici³⁹³ našemu Bohu!

(4) Každá průrva¹⁰⁰ se musí¹⁷ zvyšovat⁵⁷ a každá hora i pahrbek, ty se musejí¹⁷ snižovat, a co je⁸³² hrbaté, musí¹⁷ se stávat⁶¹⁹ rovinou^{55 1878} a krabatiny rovnou zemí^{55 1879}; (5) a bude se sláva²⁰⁴ Hospodinova zjevovat^{311 882} a všechno maso pospolu bude pozorovat¹¹²⁵, že¹⁸⁸⁰ promluvila ústa Hospodinova.

(6) Hlas praví¹⁸⁷⁵: Volej! I pravil³⁵⁴: Co mám¹⁷ volat? Všechno maso je tráva a všechna jeho dobrota^{889 1881} jako květ pole; (7) tráva seschne⁹⁸², květ uvadne, jakmile na něj vítr³⁸⁹ Hospodinův zavane¹⁸⁸²; věru, trávu je lid¹⁸⁸³ – (8) tráva seschne⁹⁸², květ uvadne, ale slovo našeho Boha zůstává⁴⁰⁴ navždy⁸²⁴.

(9) Vystup¹²⁴ si na vysokou¹⁶² horu, Cijjón, nositeli²⁵¹ dobré zvěsti¹⁸⁸⁴, mocně¹⁸⁸⁵ zvýš svůj hlas, Jerúsáleme, nositeli²⁵¹ dobré zvěsti¹⁸⁸⁴, zvýš, nemušíš¹⁷ se bát⁴⁷⁷, říkej městům Júdovým: Hle, váš Bůh, (10) hle, Pán, Hospodin, přichází jako Silný¹¹⁹, jeho paže bude pro něho²⁸¹ vládnout¹⁸⁹; hle, jeho¹⁸⁸⁶ mzda s ním a jeho odměna¹⁸⁸⁷ před jeho tvář! (11) Jako pastýř bude pást své stádo, svou paži bude jehňata shromažďovat a ve své náruči¹⁸⁸⁸ nosit⁵⁷ a kojící¹⁸⁸⁹ opatrovat¹⁸⁹⁰.

(12) Kdo ve své hrsti³²¹ měřením obsáhl¹⁸⁹¹ vody a pídí odměřil¹⁸⁹² nebesa a v odměrku¹⁸⁹³ popl¹⁸⁹⁴ prach¹⁵⁰ země a hory zvážil na mincích¹⁸⁹⁵ a pahrbky na vahách¹⁸⁹⁶? (13) Kdo odměřil^{1892 1897} Ducha³⁸⁹ Hospodinova a může¹⁷ ho jako jeho rádce¹⁸⁹⁸ uvědomovat? (14) S kým se radil^{5 333 398}, aby ho uváděl v porozumění^{10 1371} a vyučoval ho stran¹³⁶⁷ stezky¹²⁵ práva⁶⁹ a vyučoval ho poznání a uvědomoval ho o cestě obezřetnosti^{1014 1101 1899}? (15) Hle, národy¹² platí^{5 752 1900} za kapku od okovy¹⁹⁰¹ a za prašek na vahách^{364 1896}; hle, ostrovy⁶⁷⁶ nadzvedá jako částici prachu. (16) Ani Levánónu^{159 1902} by nebylo dost k podpálení^{220 260}, ani jeho zvěře^{1752 1903} by nebylo dost k vzestupné oběti⁴²; (17) všechny národy¹² před ním – jako by jich nebylo, platí^{5 752 1900} vůči němu méně než nic⁵⁹⁴ a pustota^{1213 1214}.

(18) Ke komu tedy¹⁴⁷ chcete¹⁷ připodobňovat^{1905 2123} BOHA a jakou¹⁹⁰⁴ podobu¹⁹⁰⁵ chcete¹⁷ k němu přirovnávat^{1058 1906}? (19) Řemeslník^{1907 1908} slije sochu¹⁹⁰⁹ a zlat-

ník ji pobíjí¹⁹¹⁰ zlatem¹⁹¹¹ a přitavuje^{98 1912} řetízky ze stříbra; (20) kdo je⁸³² zchudlý na¹⁹¹³ obět věnování¹⁹¹⁴, vybírá¹¹³ si dřevo, jež netrouchniví¹⁹¹⁵, hledá si zručného¹⁹¹⁶ řemeslníka^{1907 1917} k pořízení⁵³⁴ sochy¹⁹⁰⁹, jež by¹⁹¹⁸ se neviklala¹⁹¹⁹. – (21) Zda nevíte? Zda neslyšíte? Zda vám nebylo oznámeno^{5 206} od počátku¹⁹²⁰? Zda jste nepochopili^{10 1371} základy¹⁹²¹ země? (22) Hle, ten, jenž⁸³² trůní⁶⁰³ nad klenbou¹⁹²² země¹⁹²³, takže¹²⁰ její obyvatel¹⁹²⁴ jsou¹⁹²⁵ jako kobyly¹⁹²⁶, jenž⁸³² roztahuje²²⁸ nebesa jako závoj a rozpíná je jako stan k bydlení¹⁹²⁴, (23) jenž⁸³² knížata obrací¹⁹²⁴ v nic¹⁹²⁷, soudce^{100 326} země činí⁵ pustotou^{1213 1214}! (24) Sotva jsou⁵ zasazeni, sotva jsou⁵ zaseti, sotva se jejich sazenice¹⁹²⁸ v zemi zakoření, a již na ně zaduje, takže¹²⁰ seschnou⁹⁸² a vichřice je odnáší¹⁵⁷ jako slámu³⁴⁰. (25) Ke komu mě tedy¹⁴⁷ chcete¹⁷ připodobňovat^{1905 2123} aneb komu mám být roven¹⁸³⁹? Praví Svatý.

(26) Povznete⁵⁷ své oči vysoko a vízte: Kdo tyto věci stvořil, jenž^{832 1929} vyvádí¹²⁶ jejich zástup^{36 1699} podle počtu, jménem je¹¹⁴⁸ všechny⁸⁹ povolává rozsáhlosti^{110 378} moci^{1014 1101 1930}, neboť¹²⁰ je mohutný¹³⁵⁴ silou; žádné¹⁹¹ nechybí^{5 2482}. (27) Nač pravíš, Jákóbe, ano, tak mluvíš, Izráéli: Má cesta je⁵ před Hospodinem⁶⁰ skryta i mé právo⁶⁹ před mým Bohem⁶⁰ pomíjí¹⁹³¹? (28) Zda jsi nevěděl, neuslyšel-lis, že Bůh věčnosti, Hospodin, Stvořitel končin⁴²⁸ země, neumdlévá¹⁹³², aniž se unavuje¹⁹³³? Není vyžpytování¹⁹³⁴ jeho rozumnosti¹⁸⁹⁹; (29) zdává sílu umlđenému¹⁹³² a nemajícímu¹⁹²⁷ moci^{1014 1101 1930} rozmnožuje zdatnost¹⁹³⁵. (30) I mladíci¹⁸⁸ umdlévají¹⁹³² a unavují¹⁹³³ se a jinochové bezmocně¹⁹³⁶ klopýtají²⁰², (31) ale doufající¹²⁷⁶ v Hospodina obnovují¹⁹³⁷ sílu; vznášejí se peruti¹³²⁶ jako orlové¹⁹³⁸ – běží, aniž se unavují¹⁹³³, kráčejí, aniž umdlévají¹⁹³².

41 Utichněte vůči mně, ostrovy⁶⁷⁶, a necht lidská plemena⁹⁴² obnovují^{149 1937} sílu, necht se přibližují^{149 1458}, potom necht mluví¹⁴⁹, přistupujme^{149 456} pospolu k soudu⁶⁹. (2) Kdo od vzcházení¹⁹³⁹ vzbudil⁶²⁸ – spravedlnost ho¹⁹⁴⁰ volá k své noze¹⁹⁴¹? On vydává národy¹² před jeho tvář a krále³²⁶ v podrobení uvádí^{1778 1942}, jako prach¹⁵⁰ vydává pod jeho meč, jako

odvátou⁹⁹¹ slámu³⁴⁰ před jeho luk; (3) pro-
následuje je, pokojně přechází stezkou¹²⁵,
kam svýma nohama nevstupoval. (4) Kdo
to zptáobil a uskutečnil¹⁷², volá poko-
lení³²⁶ od počátku¹⁹²⁰? Já, Hospodin, první
i s posledními, já jsem ON¹⁷⁹⁵.

(5) Uvidíte to ostrovy⁶⁷⁶ a bojí se⁴⁷⁷,
končiny⁴²⁸ země se třesou⁶³⁸; přibližují
se⁵⁴⁵⁶, ano, dostavují se⁵¹⁰⁸³, (6) pomáhají
jeden druhému¹⁹³ a bratr svému bratru
říká: Buď silný^{253 1324}, (7) a řemeslník^{1907 1908}
posílaje^{5 253 1324} zlatníka, kladivem zpraco-
vávající^{1512 1943} tlukoucího⁸⁹⁹ v kovadlinu,
právě o svaření¹⁹⁴⁴: Je to⁸⁸ dobré¹⁹⁴⁵¹! A upev-
ňuje^{5 253 1324} to⁸⁸ hřebíky, ať se nevíklá¹⁹¹⁹.

(8) Ale ty, Izraeli, můj služebníče,
Jákóbe, jehož jsem vyvolil¹¹³, símě Abrá-
háma, mého přítele¹⁹⁴⁶, (9) co jsem se tě¹⁹⁴⁷
zmocnil^{253 1324} od okrajů⁴²⁸ země a zavolal
tě od jejich významných¹⁹⁴⁸ a řekl ti: Ty jsi
můj služebník, vyvolil¹¹³ jsem tě, aniž tě
zavrhnou^{423 517 1949}. (10) Nemusíš¹⁷ se bát⁴⁷⁷,
neboť jsem s tebou já, nemusíš¹⁷ se ohlí-
žet^{919 1950}, neboť já jsem tvůj Bůh; upev-
ním¹³⁵⁴ tě, ba pomohu ti, ba podržím^{1669 1951}
tě pravici své spravedlnosti. (11) Hle,
všichni, již jsou⁸³² na tebe rozhněvání³⁴³,
musejí¹⁷ být zostuzeni^{107 108} a zahan-
beni^{1487 1952}, být jako by jich nebylo, a ti,
kdo jsou s tebou v rozepří^{93 1953}, musejí¹⁷
zhynout; (12) budeš je hledat a nebuděš
jich nacházet, ty, kdo se s tebou haš-
teří¹⁹⁵³; jako by jich nebylo, jako nic budou
ti, kdo s tebou bojují^{132 1953}, (13) neboť se
tvé pravice chápu^{253 1324} já, Hospodin, tvůj
Bůh, jenž⁸³² ti pravím: Nemusíš¹⁷ se bát⁴⁷⁷,
já ti pomohu; (14) nechť se nebojíš^{149 477},
červíčku¹⁹⁵⁴ Jákóbu, muži^{249 1955} Izraelovi;
já ti pomohu – prohlášeno⁹⁴ Hospodinem
a tvým Výkupcem¹⁷⁵³, Svatým Izraelovým.
(15) Hle, učinil jsem^{201 517} tě novým ost-
rým¹⁹⁵⁶ mláticím smykem^{35 1957}, majícím⁹
mnoho ostrých hrotů¹⁹⁵⁸; budeš mlá-
tit^{1077 1265 1416} a drtit¹⁴²⁰ hory a pahrbky činit²⁰¹
jakoby plevami²⁸, (16) budeš je rozhazo-
vat¹⁵⁴⁰ a vítr³⁸⁹ je bude odnášet⁵⁷ a vichřice
je bude rozprašovat¹⁴¹⁰, a ty budeš jásat
v Hospodinu, honosit se^{731 1857 1959} v Svatém
Izraelovu.

(17) Sužování²²² a nemajetní⁸³⁷ hle-
dají vodu a není jí; jejich jazyk se žízni
vysušuje^{5 979}; já, Hospodin, jim chci¹⁷

odpovědět, (18) Bůh Izraelův, je nebudu
opouštět, (19) budu na holých pahrbcích
vypouštět¹⁹⁶⁰ řeky a vprostřed rovné
země¹⁸⁷⁹ zřídla, pustinu chci¹⁷ učinit²⁰¹
rybníkem⁵⁵ vod, ano, zem sucha zdroj^{55 1961}
vod, (20) v pustinu vsazovat¹¹⁵⁴ cedry²⁸,
akácie^{28 1962} a myrtovní¹⁸¹⁴ a stromovní¹⁸¹⁴
oleje¹⁹⁶³, v step¹⁶⁵⁹ umístit²⁰¹ cypríše²⁸,
jilmý²⁸ a zimoztráz¹⁹⁶⁴ pospolu, (21) aby
viděli a poznávali¹⁹⁶⁵ a uvažovali^{201 1966}
a pospolu věnovali pozornost¹⁹⁶⁷ tomu,
že toto učinila ruka Hospodinova, ano,
stvořil to⁸⁸ Svatý Izraelův.

(21) Předneste^{456 1968} svou při⁹³, praví
Hospodin, podejte¹⁴⁵⁸ své pádné důvo-
dy¹⁹⁶⁹, praví Král Jákóbu; (22) nechť
podávají^{149 1458} a oznamují^{149 206} nám věci,
jež se mají¹⁷ přihodit¹⁹⁷⁰, oznamte²⁰⁶ dří-
vější¹⁵¹² věci, jaké¹⁹⁰⁴ ony byly, ať můžeme¹⁷
přiložit²⁰¹ svá srdce¹⁹⁷¹ a poznávat¹⁹⁶⁵ jejich
posledek, nebo se nám ozvěte o věcech,
jež⁸³² mají¹⁷ přijít¹⁹⁷², (23) oznamte²⁰⁶ věci,
jež⁸³² se mají¹⁷ napotom dostavit^{1083 1972}, ať
můžeme¹⁷ poznat, že vy jste bohové; ano,
můžete¹⁷ jednat dobře^{1189 1973} aneb jednat
zle^{667 1974}, ať na sebe spolu navzájem hle-
díme^{149 919 1950 1975} a vidíme¹⁴⁹¹! (24) Hle, vy jste
méně než⁵⁹⁴ kdyby vás nebylo a vaše půso-
bení méně než⁵⁹⁴ nic¹⁹⁷⁶; ošklivostí⁴⁷ je, kdo
ve vás nachází zálibu⁴²⁴.

(25) Vzbudil jsem⁶²⁸ od severu – on^{120 1940}
se dostaví¹⁰⁸³, od vzházení¹⁹³⁹ slunce
bude vzývat mé jméno⁶⁹⁸ a postihovat¹⁹⁷⁷
místodržící¹⁹⁷⁸ tak jako⁷⁹⁸ bláto¹⁴⁶¹, ano, tak
jako⁷⁹⁸ hrncíř¹¹²⁶ rozšlapává⁸⁸⁷ jíl. (26) Kdo
od počátku¹⁹²⁰ oznamoval^{5 206}, takže¹²⁰
bychom věděli, a od dřívějšíka¹⁹⁷⁹, takže¹²⁰
bychom mohli¹⁷ říci: Je to spravedlivé¹⁹⁸⁰?
Věru nebylo oznamujícího²⁰⁶, věru nebylo
zvěstujícího¹⁵⁶³, věru nebylo slyšícího vaše
řeči; (27) první⁰ Cijjónu: Hle, hle je¹⁹⁸²;
a Jerúsálemu chci¹⁷ dát nositele dobré
zvěsti¹⁸⁸⁴. (28) A hleděl jsem a nebylo
nikoho¹⁹¹, ani z těchto, a nebylo rádce³⁹⁸,
takže¹²⁰ by, tázal-li bych se²⁴²⁵, mohli¹⁷ slo-
vem odpovědět¹⁹⁸³. (29) Hle, oni všichni⁸⁹
jsou marnost⁵⁰, jejich činy²⁴⁶ jsou ničím,
jejich slitiny jsou vítr³⁸⁹ a pustota^{1213 1214}.

42 Hle, můj Služebník, budu ho
podpírat^{1669 1671 1984}, můj Vyvo-
lený¹⁹⁸⁵, jehož si má duše oblíbila^{1873 1986};
položím¹¹⁵⁴ na něho svého Ducha³⁸⁹,

bude národům¹² přinášet¹⁹⁸⁷ právo^{69 1988}. (2) Nebude křičet²⁹² ani svůj hlas zvyšovat⁵⁷ ani se *jím* v ulici ozývat¹⁵⁶³; (3) naloženou¹⁷⁶⁴ třtinou⁹⁸⁵ nebude přerážet^{483 1989} a ochabující¹⁹⁹⁰ knot¹⁹⁹¹ – nebude jej uhašovat; podle pravdy⁶²¹ bude přinášet¹⁹⁸⁷ právo^{69 1988}. (4) Nebude ochabovat¹⁹⁹⁰, aniž se bude podlamovat¹⁷⁶⁴, až než na zemi bude moci¹⁷ právo⁶⁹ zavést²⁰¹; a ostrovy⁶⁷⁶ budou čekat na¹⁹⁹² jeho nauku⁴¹.

(5) Takto řekl Bůh, Hospodin, stvořivší nebesa a roztáhlí²²⁸ je, rozprostřevší^{1910 1993} zem a její výplody¹¹⁵⁷, dávající lidstvu¹⁸⁸³ na ní dech¹⁷⁹, *ano*, ducha³⁸⁹ chodícím po ní: (6) Já, Hospodin, jsem tě v spravedlnosti zavolaal a uchopil²⁵³ jsem tě za¹⁹⁹⁴ ruku a chci¹⁷ tě ochránit¹²⁷⁵ a učinit¹¹⁵⁴ tě smlouvou^{55 1995 1996} lidu a světlem^{55 1995} národů¹² (7) k otvírání slepých očí, k vyvážení¹²⁶ vězňů^{28 578 1997} ze žaláře¹²³⁷, obyvatele tmy z domu zadržení¹⁹⁹⁸; (8) Já jsem Hospodin, to⁸⁸ je mé jméno a svou slávu²⁰⁴ nebudu dávat¹⁰⁴⁷ jinému¹³⁷⁹, ani svou chválu¹⁹⁹⁹ sochám⁵⁹³. (9) Dřívější⁵¹² věci, hle, přišly a nové budu já oznamovat^{206 1047}; dříve než budou klíčit^{256 1047 2000}, budu se vám ozývat^{1047 1563}.

(10) Zpívejte Hospodinu novou píseň, jeho chválu¹⁹⁹⁹ od okrajů⁴²⁸ země, sestupující³²⁶ a moře a jeho náplň, ostrovy⁶⁷⁶ a jejich obyvatele, (11) necht' zvyšují^{57 149} hlas, pustina a její města, vsi^{44 2001}, jež obýváš, Kédáre^{1097 2002}, necht' plesají¹⁴⁹ obyvatele skaliska^{177 874}, necht' pokřikují^{149 2003} z temene¹⁵³⁰ hor, (12) necht' Hospodinu přiznávají^{149 201} slávu²⁰⁴, necht' na ostrovech⁶⁷⁶ prohlašují^{149 206} jeho chválu¹⁹⁹⁹! (13) Hospodin bude vycházet^{126 1047} jako hrdina⁸¹, jako bojovník²⁰⁰⁴ bude vzbuzovat^{628 1047} horlivost⁶⁷⁹, bude křičet^{855 1047 2005}, ba bude vydávat¹⁰⁴⁷ válečný pokřik²⁰⁰⁶, nad svými nepřáteli³⁵⁵ se bude projevovat¹⁰⁴⁷ vítězem²⁰⁰⁷. (14) Odedávna²⁰⁰⁸ jsem mlčel⁵, choval jsem se tiše, ovládal jsem se²⁵⁸⁶; budu jako rodička sténat^{1047 2009}, supět^{1047 2010} a sopit^{1047 2011} zároveň; (15) budu pustošit^{1047 1712} hory a pahrbky a působit¹⁰⁴⁷ sesychání⁹⁸² všeho jejich bylinstva¹⁸¹⁴ a jejich řeky učiním^{5 201 517} ostrovy^{55 676} a rybníky budu činit¹⁰⁴⁷ suchými⁹⁸²; (16) a slepé budu vodit¹⁰⁴⁷ cestou, již neznají⁵, pššinami²⁰¹², jižž neznají⁵, jim

budu krácení umožňovat¹⁰⁴⁷, před jejich tváří budu temnotu činit²⁰¹ světlem⁵⁵ a kostrbatiny²⁴⁷² rovinou^{55 1878}. Tyto věci jim učiním^{5 517 2013}, aniž je opustím^{5 517 2014}; (17) ti, již⁸³² důvěřují⁶⁹⁴ v sochy^{28 1909}, již⁸³² říkají slitinám²⁸: Vy *jsste* naši bohové, ustoupí^{5 517} zpět, musejí¹⁷ být¹⁰⁴⁷ velmi²⁰¹⁵ zostuzeni^{107 108}.

(18) Slyšte, hlouš, a hledte, slepí, abyste viděli⁵⁷². (19) Kdo je slepý, leč můj nevolník, a kdo hluchý jako můj posel⁹⁵⁶, jehož posílám²⁰¹⁶? Kdo je slepý jako odplatu dostávající^{1028 2017}, *ano*, slepý jako nevolník Hospodinu? (20) Uvidíš jsi mnohé věci a nedbáš³⁹⁴; při otevření uší neslyší²⁸³! (21) Vzhledem k své spravedlnosti má⁵ Hospodin přání^{753 2018}; Necht' se³⁵⁴ zákon⁴¹ zvelebuje^{149 2019} a oslavuje^{2020 2021}; (22) *ale toto⁸⁸ je lid vykořistěný⁵⁷³ a oloupený⁶⁰¹, oni všichni¹⁸⁹ jsou zastrčení v děrách⁶⁶⁵ a jsou⁵ skryti v domech zadržení^{1326 1998}, stali se⁶¹⁹ kořisti⁵⁵ a není vyprošťujícího, plenem^{601 2022}, a není pravčího: Navrat¹³⁶³! (23) Kdo mezi vámi vypouští toto v uši⁴, dává pozor¹⁰⁷⁰ a zaposlouchává se nazpět²⁰²³? (24) Kdo Jákoba vydal v plen^{601 2022 2024}, *ano*, Izráele kořisticím⁵⁷³? Zda ne Hospodin, on²⁰²⁵, vůči němuž jsme zhřešili? *Ano*, znechtělo se jim⁷⁹ chodit jeho cestami, aniž poslouchali⁵ na²⁰²⁶ jeho zákon⁴¹, (25) i vyli^{1825 2027} na něj popuzení svého hněvu a násilí²⁰²⁸ boje¹³²; to¹²⁰ ho podpálilo ze všech stran²⁰²⁹, aniž zvěděl, a rozhořelo se²²⁰ proti němu; to¹²⁰ si nekladl²⁰ na srdce.*

43 Ale nyní Hospodin, tvůj Stvořitel, Jákože, *ano*, tvůj Ztvárnitel¹¹²⁶, Izráéli, řekl takto: Nemusíš¹⁷ se bát⁴⁷⁷, neboť jsem tě vykoupil¹⁷⁵³, zavolaal tvým jménem; ty *patříš* mně. (2) Když budeš přecházet vodami, *budu* s tebou já, i řekami, nebudou tě moci¹⁷ zaplavit^{468 1357}; když půjdeš skrze oheň, nebuděš se ožehovat, aniž se bude plamen proti tobě rozhořívát²²⁰, (3) neboť já, Hospodin, tvůj Bůh, Svätý Izráelův, tvůj Vysvoboditel^{693 1024}, jsem tvým zadoستucením^{368 2030 2031} učinil²⁰³² Egypt, Kús^{384 675} a Sevu za²⁰³³ tebe. (4) Odkdy ses v mých očích stal drahým¹³⁸⁹, byl jsi obdařen ctí¹⁹⁶ a já jsem si tě zamiloval, i dávám¹⁰⁴⁷ za²⁰³³ tebe lidi³⁷⁷, *ano*, za²⁰³³ tvé žití²⁰³⁴ lidská

plmena⁹⁴². (5) Nemusíš¹⁷ se bát⁴⁷⁷, neboť jsem s tebou já; od vzcházení¹⁹³⁹ chci¹⁷ tvé símě přivést a od západu²⁰³⁵ tě shromáždit, (6) pravě severu: Musíš¹⁷ vydat, a jihu²⁰³⁶: Nesmíš¹⁷ zadržovat^{1998 2037}, přived mé syny z daleka a mé dcery od okraje⁴²⁸ země, (7) každého, kdo⁸³² se nazývá mým jménem, neboť jsem ho stvořil k své slávě²⁰⁴; ztvárnil¹¹²⁶ jsem ho, ano, zhotovil¹⁷² jsem ho.

(8) Vyved' slepý lid, jehož oči však¹⁴⁷ jsou²⁰³⁸, a hluché, kteří¹²⁰ mají¹⁵⁸ uši. (9) Necht' se pospolu shromáždí¹⁴⁹ všechny národy¹², ano, lidská plmena⁹⁴² necht' se scházejí^{149 255}; kdo mezi nimi může¹⁷ toto prohlásit²⁰⁶ *aneb* zvěstovat¹⁵⁶³ nám dřívější⁵¹² věci? Necht' přivádějí^{149 1154} své svědky, aby mohli¹⁷ být ospravedlnění, a necht' slyší^{149 326} a mohou^{17 149 2039} říci: Pravda⁶²¹! (10) Mými svědky *jste vy* – prohlášeno⁹⁴ Hospodinem – a můj Služebník, jehož jsem vyvolil¹¹³, abyste věděli a věřili⁴⁰⁷ mně, že já *jsem ON*¹⁷⁹⁵; přede mnou⁹⁴⁸ nebyl ztvárněn¹¹²⁶ Bůh, aniž po mně bude. (11) Hospodin jsem já – já, a mimo^{1771 2040} mne není Vysvoboditele^{693 1024}, (12) já jsem oznamoval^{15 206} a vysvobozoval^{15 693 1024} a zvěstoval^{5 1563}, když¹²⁰ mezi vámi nebylo cizáka³⁴, a vy *jste* mými svědky – prohlášeno⁹⁴ Hospodinem – a já *jsem Bůh*, (13) ano, odvědy²⁰⁴¹ *jsem* já ON¹⁷⁹⁵ a není mohoucího¹⁷ vyprostit z mé ruky; když působím, kdo²⁸³ to může¹⁷ zvrátit¹³⁶³?

(14) Takto řekl Hospodin, váš Výkupce¹⁷⁵³, Svatý Izráélův: Pro vás jsem vyslal^{517 580} v Bável^{384 707} a svrhl^{517 2042} je všechny⁸⁹ jako uprchlíky²⁰⁴³, totiž^{120 2044} Kasdím^{135 760}, jejichž radost²⁰⁴⁵ je v lodích. (15) Já *jsem* Hospodin, váš Svatý, Stvořitel Izráele, váš Král.

(16) Takto řekl Hospodin, jenž⁸³² zřídil¹¹⁵⁴ v moři cestu, *ano*, pěšinu²⁰¹² v mohutných⁹⁷⁷ vodách, (17) jenž⁸³² vyvedl¹²⁶ vozy^{28 1065 1066} a koně^{28 326}, vojenskou moc¹⁷⁵⁹ a reky²⁸; leží³²⁶ pospolu, nevstávají – zhasli, dodoutnali¹⁹⁹⁰ jako knot¹⁹⁹¹ – : (18) Nemusíte¹⁷ připomínat dřívější⁵¹² věci ani věnovat pozornost¹⁰ věcem dávným; (19) hle, já²⁴⁴⁵ – chystám se učinit⁴⁶² *něco nového*, co nyní klíčíte^{256 2000} – zda nevíte? Ano, zavádím^{201 1047} v pustině cestu, v poušti²⁰⁴⁶ řeky, (20) zvěř¹⁷⁵² pole mě bude

ctít¹⁹⁶, šakalové a pštrosice^{326 764}, neboť dám v pustinu vody, řeky v poušti²⁰⁴⁶ k napájení mého vyvoleného¹¹³ lidu; (21) tento lid jsem si ztvárnil¹¹²⁶, necht' vyprávějí^{149 2047} mou chválu¹⁹⁹⁹.

(22) *Ale* nevolal⁵ jsi mne, Jákóbe, neboť ses mnou unavil¹⁹³³, Izráéli, (23) nepřiváděl⁵ jsi mi drobného dobytka⁴⁴⁸ svých vzestupných obětí⁴², aniž jsi mě svými oběťmi ctil^{5 196}; neobtěžoval⁵ jsem tě²⁰⁴⁸ oběťmi^{28 2049} daru^{45 2050}, aniž jsem tě unavoval^{5 1933} kadidlem^{2051 2052}, (24) nekupoval^{5 673} jsi mi za peníze²⁰⁵³ třtinu^{985 2054}, aniž jsi mě sytil^{5 1703} tukem svých obětí, jen²⁰⁵⁵ jsi mě obtěžoval^{5 2048} svými hřichy, unavoval^{5 1933} jsi mě svými nepravostmi¹⁴. – (25) Já – já *jsem ON*¹⁷⁹⁵, zahlazující¹²⁶³ vzhledem k sobě tvá přestoupení^{6 1235}, aniž si připomínám¹⁰⁴⁷ tvé hřichy. (26) Připomeň mi, suďte se^{69 149 2637} spolu, vypovídejte²⁰⁴⁷ ty, abys mohl¹⁷ být ospravedlněn. (27) Tvůj první otec²⁰⁵⁶ hřešil⁵ a tvoji tlumočníci²⁰⁵⁷ se proti mně vzpírali^{5 6}, (28) i znesvětil¹¹⁷⁹ jsem⁵¹⁷ hodnostáře^{85 326} svatyně²⁰⁵⁸ a vydal jsem⁵¹⁷ Jákóba v odevzdání⁶⁸⁶, *ano*, Izráele v posměšně²⁰⁵⁹ řeči.

44 Nyní však¹⁴⁷ slyš, Jákóbe, můj nevolníče, *ano*, Izráéli, v němž jsem našel zálibu⁴²⁴: (2) Takto řekl Hospodin, tvůj Zhotovitel¹⁷² a tvůj Ztvárnitel¹¹²⁶ od lůna⁷⁵⁵, tvůj Pomocník: Nemusíš¹⁷ se bát⁴⁷⁷, můj nevolníče Jákóbe, *ano*, Ješurúne²⁰⁶⁰, v němž jsem našel zálibu⁴²⁴, (3) neboť chci¹⁷ na *to*, *co* je žiznivé²⁰⁶¹, vylít vody, *ano*, vyřinutí²⁰⁶² na suchost²⁰⁶³, vylít svého Ducha³⁸⁹ na tvé símě, *ano*, své požehnání na tvé potomky¹¹⁵⁷, (4) takže¹²⁰ vzrostou^{256 2000} *vprostřed* mezi trávou, jako topoly⁸⁶⁹ při proudech vod. (5) Tento bude říkat: Já *patřím* Hospodinu, a tento se bude nazývat jménem Jákobovým, a tento svou rukou psát: Pro Hospodina^{281 2064}, a jménem Izráelovým si lichotit²⁰⁶⁵.

(6) Takto řekl Hospodin, Král Izráélův a jeho Výkupce¹⁷⁵³, Hospodin Zástupč^{36 37}: Já *jsem* První a Poslední a mimo^{1771 2040} mne není Boha. (7) A kdo může¹⁷ tak jako já⁷⁹⁸ volat – *ať* to⁸⁸ oznamuje^{149 206} a předkládá¹⁰⁵⁸ mi to⁸⁸ – od mého ustanovení²⁰¹ lidu věčnosti? Necht' jim tedy¹⁴⁷ oznamují^{149 206} věci nadcházející¹⁰⁸³ a jež mají¹⁷

přijít! (8) Nemusíte¹⁷ mít strach ani se trást; zda jsem ti odedávna nezvěstoval¹⁵⁶³ a neoznamoval²⁰⁶? A vy *jste* mémi svědky; zda je²⁰³⁸ +Bůh mimo^{1771 2040} mne? Ba není Skály, neznám⁵ žádné.

(9) Ztvárnovatelé¹²⁶ soch¹⁹⁰⁹, oni všichni⁸⁹, jsou nicotou^{1213 1214}, aniž mohou¹⁷ jejich oblíbení^{111 2066} prospět; oni jsou jejich svědky: nevidí, aniž co vědí, aby byli zostuzováni^{107 108}. (10) Kdo ztvárnil¹¹²⁶ БОНА aneb slil sochu¹⁹⁰⁹ k žádnému prospěchu?

(11) Hle, všichni jeho společníci¹⁹⁷ musejí¹⁷ být zostuzeni^{107 108}, a řemeslníci¹⁹⁰⁷, ti⁸⁸ jsou z lidí³⁷⁷; nechť se oni všichni⁸⁹ shromažďují¹⁴⁹, nechť předstupují¹⁴⁹, nechť mají¹⁴⁹ strach, nechť jsou¹⁴⁹ vespolek zostuzováni^{107 108}. (12) Kovář¹⁹⁰⁷ železa má nástroje^{28 2067} a zpracovává⁵ je²⁰⁶⁸ v uhlí a ztvárňuje¹¹²⁶ je²⁰⁶⁸ kladivý a zpracovává⁵ je²⁰⁶⁸ svou silnou paží²⁰⁶⁹; také bývá hladový – pak¹²⁰ síly není; nenapíše-li se vody, unaví se²⁸³. (13) Řezbář^{1907 1917} dříví¹⁵⁸⁰ natáhne²²⁸ míru⁹⁶⁰, vyznačuje ji²⁰⁶⁸ křídou²⁰⁷⁰, hotoví¹⁷² ji²⁰⁶⁸ řezbářskými noži a vyznačuje ji²⁰⁶⁸ kružidlem a zhotoví¹⁷² ji²⁰⁶⁸ podle tvárnosti muže, podle krásy^{232 2071} člověka k zůstávání v domě.

(14) Když si navytíná^{549 2072} cedr²⁸, pak¹²⁰ vezme cypřiš²⁰⁷³ a dub¹⁶⁰, jež¹²⁰ si vybere^{1354 2074} mezi stromy lesa; zasadí²²⁶³ borovicí²⁰⁷⁵, ať jí lijavec²⁰⁷⁶ dává růst²⁰¹⁹; (15) to¹²⁰ je⁵ člověku k topení²²⁰, i vezme z toho²⁰⁷⁷ a zahřeje se, ba i zažihá a napeče chleba, ba i dělá БОНА a jme se klanět, zhotoví¹⁷² jej jako sochu¹⁹⁰⁹ a padne před ním. (16) Polovinu toho⁸⁸ spálí³² v ohni, nad tou polovinou jí maso, opéká pečení a nasycuje se; ba i zahřívá se a praví: Aha, zahřál jsem se, užil jsem si^{1125 2078} tepla^{1223 21541} (17) A zbytek toho⁸⁸ učiní БОHEM⁵⁵, svou sochou^{55 1909}; bude před tím⁸⁸ padat a klanět se a modlit se k tomu⁸⁸ a říkat: Vyprost mě, neboť ty *jsi* můj BŮH. (18) Nevědí⁵, aniž chápou¹⁰, neboť zatřel^{945 1181 2079} jejich oči, aby neviděli²⁸⁹, a jejich srdce³²⁶, aby nenabyla²⁸⁹ rozumnosti¹⁹⁶⁷, (19) aniž si *kdo* bere k²⁰⁸⁰ srdci, aniž má vědomí ani pochopení¹⁸⁹⁹ k pomýšlení²⁰⁸¹: Polovinu toho⁸⁸ jsem spálil³² v ohni, ba i chleba jsem nad žhavým uhlím z toho⁸⁸ napekl, maso jsem opékal a jedl; mám¹⁷ tedy¹⁴⁷ pozůstatek toho⁸⁸ učinit ošklivostí^{47 55} a padat před

špalkem²⁰⁸² dřeva? (20) Pase se popelem, srdce je⁵ oklamáno, zvrátilo ho stranou²²⁸, takže¹²⁰ nemůže¹⁷ vyprostit svou duši ani si říci²⁰⁸¹: Zda není v mé pravici lež?

(21) Pamatuj si tyto věci, Jákóbe, ano, Izráéli, neboť ty *jsi* můj nevolník, ztvárnil¹¹²⁶ jsem tě, ty *jsi* mi nevolníkem, Izráéli, nebudeš mi upadat v zapomenutí; (22) jako oblak setřu^{517 1263} tvá přestoupení^{6 1235}, ano, jako mrak tvé hříchy; vrať se ke mně, neboť jsem tě vykoupil¹⁷⁵³.

(23) Plesejte, nebesa, neboť zapůsobil¹⁷² Hospodin, výskejte⁸⁵⁵, spodní místa²⁰⁸³ země, propukněte⁷⁹², hory, v plesání, les a všechno stromové¹⁸¹⁴ v něm, neboť Hospodin vykoupil¹⁷⁵³ Jákóba a na Izráelovi se oslavuje^{232 606 2363 2510}.

(24) Takto řekl Hospodin, tvůj Výkupce¹⁷⁵³ a tvůj Ztvárnitel¹¹²⁶ od lůna⁷⁵⁵: Já jsem Hospodin, Zhotovitel¹⁷² všeho, roztáhší²²⁸ nebesa, já samotný¹⁵⁷, rozprostřevší^{1910 1993} zem – kdo *byl* se mnou? – (25) rušící znamení³²⁶ prázdných mluků, což^{120 2084} věštce³²⁶ činí blázný^{731 1857 2085}, obracející mudrce³²⁶ zpět, což^{120 2084} mění jejich vědění v pošetilost, (26) potvrzující⁴⁰⁴ slovo svého nevolníka a splňující¹⁰²⁸ záměry^{28 333} svých poselů⁹⁵⁶, jenž⁸³² praví Jerúsálemu: Musíš¹⁷ být obýván²⁵¹, a městům Júdovým³: Musíte¹⁷ být budována²⁵¹, a jeho²⁵¹ rumiště^{326 1712} chci¹⁷ postaviti^{404 1186};

(27) jenž⁸³² praví hlubíně: Vyschni^{981!} A tvé řeky chci¹⁷ učinit suchými⁹⁸², (28) jenž⁸³² praví o Kóřešovi²⁰⁸⁶: Můj pastýř, jenž¹²⁰ bude splňovat¹⁰²⁸ všechno mé zalíbení^{753 2087}, i stran výroku k Jerúsálemu: Musíš¹⁷ být budován²⁵¹, a chrámu³⁵⁸: Musíš¹⁷ být založen.

45 Takto řekl Hospodin svému poznamenanému, Kóřešovi²⁰⁸⁶, jehož jsem uchopil za²⁵³ jeho pravici, stran podmanění²⁰⁸⁸ národů¹² před jeho tváří (a boky⁶⁵⁶ králů budu uvolňovat^{347 2089}), stran otvírání dveří^{326 1307} před jeho tváří (a brány nebudou zavírány): (2) Před tvou tváří půjdu já a budu vypukliny²⁰⁹⁰ urovnávat²¹², dveře³²⁶ z mosazi²⁰⁹¹ rozbíjet⁴⁸³ a závory ze železa rozrážet⁸⁰⁶, (3) a dávat ti poklady¹⁴² tmy²⁰⁹² a utajená bohatství²⁰⁹³ úkrytů, abys věděl, že já, Hospodin, jenž⁸³² tě²⁰⁹⁴ volá jménem, *jsem* Bůh Izráelův; (4) vzhledem k svému

nevolníku Jákobovi, *ano*, Isráelovi, svému vyvolenímu¹⁹⁸⁵, jsem tě také¹⁴⁷ tvým jménem povolal¹¹⁴⁸, dával jsem ti čestné jméno^{2065 2095}, aniž jsi mě znal. (5) Já jsem Hospodin a není dalšího²⁰⁹⁶, kromě mne není Boha; opasoval⁴⁷¹ jsem tě, aniž jsi mě znal, (6) aby věděli od vzházení¹⁹³⁹ slunce i od západu²⁰³⁵, že není žádného mimo¹⁷⁷¹ mne; já jsem Hospodin a dalšího²⁰⁹⁶ není, (7) ztvárňující¹¹²⁶ světlo a tvořící tmu, zjednávající¹⁷² pokoj a tvořící pohromu²⁰⁸, všechny tyto věci činím¹⁷² já, Hospodin.

(8) Krote, nebesa, shora, a obláčky²⁰⁹⁷ nechtě roni^{149 2062 2098} spravedlnost; nechtě se země otvírá¹⁴⁹ a nechtě přináší^{149 2099} záchranu^{927 2100}, a zároveň nechtě působí¹⁴⁹ klíčení^{256 2000 2101} spravedlnosti; já, Hospodin, to⁸⁸ stvořím.

(9) Běda¹¹ ti, prouci se⁷² se svým Ztvárnitelem¹¹²⁶, střepe¹⁵¹⁹ mezi střepy^{1519 2102} ze země^{1019 2103}! Zda říká hlína¹⁴⁶¹ svému ztvárniteli¹¹²⁶: Co děláš? Vždyť¹²⁰ tvá práce – nebylo na ní rukou²¹⁰⁴? (10) Běda¹¹ ti, říkájící k otci: Co plodíš¹⁰⁴⁷? A k ženě: Co rodíš^{724 1047}? (11) Takto řekl Hospodin, Svätý Isráelův a jeho Ztvárnitel¹¹²⁶: Tažte se²⁴²⁵ mne na nadcházející¹⁰⁸³ věci²¹⁰⁵! Nad mými syny a nad prací mých rukou mi musíte¹⁷ pravomoc ponechat²¹⁰⁶; (12) já jsem zřídil¹⁷² zem a stvořil na ní člověka³⁷⁷, já – mé ruce roztáhly²²⁸ nebesa a všechno jejich osazenstvo^{36 1699} jsem přikázal²¹⁰⁷, (13) já jsem ho²¹⁰⁸ vzbudil⁶²⁸ v spravedlnosti a všechny jeho cesty budu urovnávat²¹², on bude budovat mě město a mé odvedenectvo¹⁰³⁹ propouštět⁵⁸⁰, ne za odškodné²¹⁰⁹ ani za úplatek⁹⁰, řekl Hospodin zástupě^{36 37}.

(14) Takto řekl Hospodin: Lopota²¹¹⁰ Egypta a zisk¹¹⁷¹ Kúše^{384 675} a Sevám¹³⁵, muži vysoké postavy²¹¹¹, budou přecházet k tobě a tobě budou *patřit*; půjdou za tebou, v okovech budou přecházet, tobě se budou klanět, tobě budou své prosby předkládat: Jen v tobě je BŮH a není dalšího²⁰⁹⁶, žádného Boha.

(15) Ty jsi vpravdě skrývající se BŮH, Bože Isráelův, Vysvoboditel^{1693 1024}! (16) Zostuzeni^{107 108}, ba věru zahanbeni^{1487 1952} budou, oni všichni⁸⁹, spolu se v hanbu¹⁴⁸⁷ odeberou výrobcové¹⁹⁰⁷ model²¹¹²; (17) Isráel bude Hospodinem vysvobozen^{693 1024}

věřným vysvobozením^{693 2113 2114}, až po věčnosti věku nebudou zostuzováni^{107 108} ani zahanbováni^{1487 1952}.

(18) Ano, takto řekl Hospodin, Stvořitel nebes, on, Bůh, ztvárnivší¹¹²⁶ zem, *ano*, zřídivší¹⁷² ji – on ji upevnil⁵³⁴, ne *jako* pustotu¹²¹³ ji stvořil, ztvárnil¹¹²⁶ ji k bydlení – : Já jsem Hospodin a dalšího²⁰⁹⁶ není; (19) nepromluvil jsem v skrytu⁸⁸⁴, na temném místě²⁹⁶ země²¹¹⁵, neřekl jsem semeni Jákobovu: Hleďte mě nadarmo²¹¹⁶! Já jsem Hospodin vyslovující spravedlnost, oznamující²⁰⁶ správné věci¹²⁷⁹.

(20) Shromážděte se a přijďte, přibližte se¹⁴⁵⁸ spolu, uniknuvší z národů¹²; nemají⁵ poznání ti, *kdo* nosí⁵⁷ dřevo svých soch¹⁹⁰⁹ a modlí se k BOHU, jenž nemůže¹⁷ vysvobodit^{693 1024}; (21) oznamte²⁰⁶ a přiveďte je blíže¹⁴⁵⁸, ať se i mohou¹⁷ spolu poradit^{333 398}: Kdo toto od pradávna zvěstoval¹⁵⁶³, od dřívějšíka to⁸⁸ oznamoval^{15 206}? Zda ne já, Hospodin, neboť¹²⁰ není dalšího²⁰⁹⁶ Boha mimo^{1771 2040} mne, spravedlivého BOHA a Vysvoboditele^{693 1024} kromě mne není. (22) Otočte se⁵⁰³ ke mně a dejte se vysvobodit^{693 1024}, všechny končiny²¹¹⁷ země, neboť já jsem BŮH a dalšího²⁰⁹⁶ není. (23) *Sám* při sobě jsem přísáhl, slovo vyšlo v spravedlnosti z mých úst, aniž se bude vracet, že se přede mnou bude shýbat⁵⁷⁷ každé koleno, přísahat každý jazyk. (24) Jen v Hospodinu, bude říkat⁵, mám¹⁵⁸ spravedlnost¹⁰¹⁴ a sílu. Až k němu se³⁵⁴ bude přicházet a všichni na něho rozhněvani³⁴³ budou zostuzováni¹⁰⁷; (25) všechno sítě Isráelovo, *ti* budou ospravedlňováni a budou se honisit^{731 1857 1959} Hospodinem.

46 Běl²¹¹⁸ klesl⁵⁷⁷, Nevó²¹¹⁸ se hroutí, jejich zobrazení⁵⁹⁵ se dostala⁶¹⁹ na zvířectvo^{1752 1814}, *ano*, na dobytek^{970 1814}, vaše naložené přenosné modly^{57 2119} jsou břemenem⁷⁰⁵ pro znavené^{628 281 345}, (2) spolu se zhroutili, klesli⁵⁷⁷, nemohli zachránit²¹²⁰ břímě⁷⁰⁵, nýbrž¹²⁰ sami²¹²¹ odešli v zajetí.

(3) Obráťte sluch ke mně¹⁷⁷⁴, dome Jákobův, *ano*, vše zbývající⁸⁷² z domu Isráelova, *ti, již jsou*⁸³² od lůna⁷⁵⁵ naložení, *ti, již jsou*⁸³² od dělohy nesení⁵⁷, (4) až do stáří *jsem* já ON¹⁷⁹⁵, *ano*, až do šedin²⁸ budu já nosit²¹²², já jsem zhotovil¹⁷² a já ponesu⁵⁷, *ano*, já budu nosit²¹²² a zachraňovat²¹²⁰.

(5) Komu mě chcete¹⁷ připodobňovat^{1905 2123} aneb rovným činit¹⁸³⁹ a přirovnávat^{799 2124}, že bychom si byli podobní^{1905 2123}? (6) Ti, již⁸³² z váčku vysypávají zlato a přezmenem^{985 2125} váží stříbro, najímají⁴³³ zlatníka, ten¹²⁰ to⁸⁸ dělá¹⁷² BOHEM – padají, ano, klanějí se. (7) Zvedají⁵⁷ jej na rameno, nosí^{326 2122} jej a usazují³⁸⁷ jej na jeho místo²¹²⁶, i stojí¹⁰⁴⁷ a nehýbá se^{1047 1160} ze svého stanoviště²⁹⁶, ani volá^{292 1047} – *li kdo* na něj, neodpovídá^{283 1047}, aniž ho z jeho úzkosti⁵⁰⁴ vysvobozuje^{693 1024 1047}. (8) Pamatujte si toto a dokažte, že jste muž²¹²⁷; položte si to opět¹³⁶³ na srdce, přestupníci^{6 2128}, (9) pamatujte si dřívější⁵¹² věci, odedávna²⁰⁰⁸, že já jsem BŮH a dalšího²⁰⁹⁶ není, Bůh, a není žádného mně podobného⁷⁹⁸, (10) od počátku oznamující²⁰⁶ posudek a od pradávna věci, jež se neuskutečnily¹⁷², právníci: Mé rozhodnutí³³³ zůstává^{404 1047} a všechno své přání^{753 2087} uskutečňují^{172 1047}, (11) volaje od vzcházení¹⁹³⁹ dravého ptáka, ze vzdálené země muže mého rozhodnutí³³³; ano, promluvil jsem a také k tomu⁸⁸ chci¹⁷ dát¹⁰⁴⁷ dojít²¹²⁹; promyslí^{1126 2130} jsem a také to⁸⁸ chci¹⁷ uskutečnit^{172 1047}.

(12) Obratě sluch ke mně¹⁷⁷⁴, zatvrděl^{602 2131} srdcem³⁶⁴, vy, již *ste*⁸³² daleci od spravedlnosti; (13) přiveďte blíž⁴⁵⁶ spravedlnost svou; nebude se vzdalovat, aniž se mé vysvobození^{693 2113 2185} bude opožďovat³⁰⁵, i dám na Cijónu vysvobození^{693 2113}, Izráelovi svou chválu²³².

47 Sestup a sedni v prach¹⁵⁰, panno, dcero Bávelu^{384 707}, sedni na zem, trůnu není, dcero Kasdím^{135 760}, nebudeš nadále¹⁹ *takovou*, aby ti dávali název¹⁰² změkčilé²¹³² a zhyčkané²¹³¹! (2) Vezmi žernovy a mel mouku, odhal^{311 882} se zpod svého závoje²¹³⁴, vyhrň¹⁰⁴⁰ vlečku, odhal^{311 882} stehna^{28 2135}, překračuj řeky; (3) bude odhalována^{311 882} tvá nahota, ano, tvá potupa se bude vidět. Chci¹⁷ se chopit pomsty²⁷³⁶, aniž budu dopouštět zárok člověka²¹³⁷.

(4) Náš Výkupce¹⁷⁵³ je Hospodin zástup^{36 37}, *to je* jeho jméno, Svatý Izráelův! (5) Sed v mlčení a vstup ve tmou, dcero Kasdím^{135 760}, neboť nebudeš nadále¹⁹ *takovou*, aby ti dávali název¹⁰² paní²¹³⁸ království³²⁶. (6) Rozhněval jsem se⁵⁰² na svůj

lid, zhanobil jsem¹⁷⁷⁹ své dědictví¹⁰³³ a ydal jsem je³²⁶ v tvou ruku; neposkytla²⁰¹ jsi jim slitování²¹³⁹, na starce^{28 326} jsi velmi těžce uvalila²¹⁴⁰ své jho (7) a řekla jsi: Navždy⁸²⁴ budu paní²¹³⁸, přičemž jsi tyto věci nepoložila²⁰¹ na své srdce, nepřipomněla sis posudek toho⁸⁸.

(8) Nuže tedy²⁸⁰ slyš toto, rozkošnice²¹⁴¹, jež⁸³² sedíš bezstarostně⁸³⁸, jež⁸³² říkáš²⁰⁸¹ ve svém srdci: Já a nikdo další²⁰⁹⁶, nebudu sedět¹⁰⁴⁷ jako vdova, aniž budu znát^{1047 2142} ztrátu dětí – (9) *ano*, tyto dvě věci na tebe budou přicházet, v okamžiku, v jeden den: ztráta dětí i ovdovění; přijdou na tebe ve²¹⁴³ své úplnosti²¹⁴⁴ za²¹⁴⁵ množství tvých kouzel, za²¹⁴⁵ velike²¹⁴⁶ hojnosti^{1935 2147} tvých zaklínadel. (10) *Ano*, důvěřovala jsi^{5 694} ve své zlo, říkala jsi^{5 2081}: Není vidoucího mě; tvá moudrost a tvé vědění, to⁸⁸ tě svedlo¹³⁶³, takže¹²⁰ jsi ve svém srdci říkala^{5 2081}: Já a nikdo další²⁰⁹⁶. (11) I přijde na tebe pohroma²⁰⁸, nebudeš znát jejího původu²¹⁴⁸, *ano*, bude na tebe padat nehoda, nebudeš jí moci zmírnit²¹⁴⁹, a náhle⁴⁴⁶ na tebe bude přicházet zkáza⁵⁷⁶, již neznáš.

(12) Nuže⁷³, postav se se svými zaklínadly⁴⁴⁴ a s množstvím⁴⁴⁴ svých kouzel, s nimiž⁴⁴⁴ ses lopotila^{5 1933} od svého mládí²⁵⁸, snad budeš moci dojít zdaru, snad to budeš umět¹⁷ zastrážit¹⁷⁰. (13) Unavila ses⁵⁶ množstvím svých rad³³³; nuže⁷³, nechť se postavují¹⁴⁹ děliči nebes²¹⁵⁰, již⁸³² hledí² mezi hvězdy, poučující²¹⁵¹ o novech měsíce, a nechť tě vysvobozují^{149 693 1024} z²¹⁵² věcí, jež na tebe budou přicházet. (14) Hle, stanou se⁶¹⁹ jakoby slámou³⁴⁰, spálí³² je oheň, nebudou moci¹⁷ sami sebe²¹²¹ vyprostit z moci²¹⁵³ plamene – nebude *to* žhavé uhlí k zahrátí, teplo^{1223 2154} k sedění před ním! (15) *Takovými* se ti stanou⁶¹⁹ ti, *pro* něž²¹⁵⁵ ses nalopotila¹⁹³³, tvoji obchodníci od tvého mládí²⁵⁸; zatoulají se^{213 901} každý¹⁹¹ k své straně⁴³⁴, nebude vysvobozujícího^{693 1024} tě.

48 Slyšte toto, dome Jákobův, ti, již *jsou*⁸³² nazýváni jménem Izráelovým a vyšli z vod Júdových, již⁸³² přísahají při jménu Hospodinově a na Boha Izráelova poukazují²¹⁵⁶, ne v pravdě⁶²¹, ani v spravedlnosti, (2) ačkoli⁷⁰¹ se nazývají⁵ podle^{110 2157} svatého města³⁸³ a opírají⁵

se o Boha Izráelova¹⁷⁶⁵, jehož jméno je Hospodin zástupí^{36 37}. (3) Předem²¹⁵⁸ jsem oznamoval^{5 206} dřívější⁵¹² věci; a když vyšly^{5 126} z mých úst a zvěstoval jsem¹⁵⁶³ je, náhle^{283 1446} jsem zapůsobil¹⁷² a přišlo to. (4) Protože vím²¹⁵⁹, že jsi ty tvrdohlavý⁷⁸², neboť¹²⁰ tvá šíje – šlacha ze železa, a tvé čelo – mosaz²⁰⁹¹, (5) proto¹²⁰ jsem ti předem²¹⁵⁸ oznamoval^{5 206}, zvěstoval jsem¹⁵⁶³ ti dříve než to přicházelo, abys neřikal: Učinilo je²¹⁶⁰ mé zobrazení⁵⁹⁵, ano, přikázala je²¹⁶⁰ má socha⁹⁰⁹ aneb má slitina. (6) Uslyšel jsi, pohled² na to⁸⁸ vše⁸⁹; a vy – zda nebudete oznamovat²⁰⁶? Od nyníjška ti zvěstují^{5 1563} věci nové a utajované^{1275 2161}, ty¹²⁰, jež neznáš⁵; (7) budou⁵¹⁷ stvořeny nyní a ne od dřívějšíka a před dnem⁹⁴⁸, a neuslyšel jsi o nich²¹⁰⁵, abys neřikal: Hle, věděl⁵ jsem o nich²¹⁰⁵. (8) Ani jsi neuslyšel ani jsi nevěděl ani se tvé ucho od dřívějšíka neotevřelo, neboť jsem věděl⁵, že jednáš¹⁰⁴⁷ velmi²¹⁶² nevěrně¹⁰⁴⁸ a dává se³⁵⁴ ti název¹⁰² přestupníka^{6 2128} od lůna⁷⁵⁵.

(9) Vzhledem k svému jménu svůj hněv oddaluji^{1047 2163}, pro¹²⁰ svou chválu¹⁹⁹⁹ krotím^{1047 2164} vůči tobě, *nechtěje* tě vytít⁵⁴⁹. (10) Hle, pročišťoval jsem^{5 98} tě, *ale* ne se stříbrem⁴⁴⁴, zkoušel^{113 2165} jsem tě v peci soužení²¹⁶⁶; (11) vzhledem k sobě, vzhledem k sobě jednáš¹⁷² – ano, jak by se *kdo* dával zhanobit¹⁷⁹⁹? A svou slávu²⁰⁴ nebudu dávat jinému¹³⁷⁹. (12) Obrat sluch ke mně¹⁷⁷⁴, Jákóbe, *ano*, Izráéli, můj povoláný! Já jsem ON¹⁷⁹⁵, já jsem První, *ano*, já jsem Poslední; (13) *ano*, má ruka založila zem, má pravice rozpjala nebesa: Zavolal jsem na ně – stála pospolu. (14) Shromážděte se, vy všichni⁸⁹, a slyšte: Kdo mezi nimi oznámil²⁰⁶ tyto věci? Hospodin ho²¹⁰⁸ miluje⁵, *on* bude uskutečňovat^{172 1047} jeho přání^{753 2087} v Bávelu^{384 707} a jeho paži²¹⁶⁷ na Kasdím^{135 760}; (15) já, já jsem promluvil, *ano*, zavolal jsem ho, přivedl jsem ho, ať zdárně vykoná svou cestu. (16) Přiblížte se⁴⁵⁶ ke mně, slyšte toto: Nemluvil jsem⁵ od počátku¹⁹²⁰ nikdy v skrytosti, od doby, kdy se to stalo^{619 2168}, *byl jsem* tam já. – A nyní mě Pán, Hospodin, poslal, a jeho Duch²¹⁶⁹.

(17) Takto řekl Hospodin, tvůj Výkupce¹⁷⁵³, Svatý Izráelův: Já jsem Hospodin, tvůj Bůh, vyučující tě: K prospěchu,

dávající ti kráčet²¹⁷⁰ cestou, *jíž* jdeš. (18) Kéž bys byl naslouchal^{5 1070} mým rozkazům! Pak¹²⁰ by byl⁵ tvůj pokoj jako řeka a tvá spravedlnost jako vlny²¹⁷¹ moře, (19) a tvého semene by bylo⁵ jako písku a potomků¹¹⁵⁷ z tvých útroh jako jeho kamení²¹⁷²; jeho jméno by nesmělo¹⁷ být vytáto⁵⁴⁹, ani vyplněno⁵⁸⁷ z přítomnosti mé tváře²¹⁷³.

(20) Vyjděte z Bávelu^{384 707}, utecte od Kasdím^{135 760}, hlasem plesání toto oznamujte²⁰⁶, zvěstujte¹⁵⁶³, vyneste^{126 2174} to⁸⁸ až po okraj⁴²⁸ země; říkejte: Hospodin svého nevolníka Jákóba vykoupil¹⁷⁵³! (21) A nežíznil⁵ v suchých²¹⁷⁵ místech, *kudy* je vodil⁵, dal pro ně²⁸¹ vyřinout se^{2062 2098} vodám ze skály, neboť¹²⁰ skálu rozptolil^{401 1733} a vody vytekly.

(22) Zvolník, řekl Hospodin, nemají⁶² pokoje.

49 Obratě sluch ke mně¹⁷⁷⁴, ostrovy⁶⁷⁶, a naslouchejte¹⁰⁷⁰, lidská plemena⁹⁴², z daleka: Hospodin mě od lůna⁷⁵⁵ zavolal, od útroh mé matky se jal připomínat mé jméno (2) a má ústa učinil²⁰¹ jakoby ostrým mečem; skryl mě ve stínu své ruky a učinil²⁰¹ mě vybraným²¹⁷⁶ šípem⁵⁵; uschoval mě ve svém toulci (3) a řekl mi: Ty jsi můj Služebník, Izráel, co se v tobě¹⁹⁴⁷ chci¹⁷ oslavit^{232 606 2363 2510}. (4) A já jsem řekl: Naprázdno^{1499 2177 2178} jsem se nalopotil¹⁹³³, nadarmo^{2116 2177} a marne^{1498 2179} jsem vyčerpál¹⁰⁶ svou sílu, avšak mé právo⁸⁹ je u Hospodina²¹⁸⁰, *ano*, mé působení²¹⁸¹ u mého Boha²¹⁸⁰.

(5) Nyní však¹⁴⁷ řekl Hospodin, od lůna⁷⁵⁵ si mě ztvárnováš¹¹²⁶ za Služebníka k přivedení Izráele zpět¹³⁶³ k němu (ač Izráel není sbírán²⁵⁵, přece¹²⁰ jsem²¹⁸² v očích Hospodinových vážen¹⁹⁶ a můj Bůh je⁵ mou silou), – (6) řekl tedy¹⁴⁷: Příliš málo je na¹³⁹⁹ to, že jsi²¹⁸³ mi Služebníkem, pozdvihovat⁴⁰⁴ kmeny^{521 1012} Jákóbovy; *ano*, zpět přivádět¹³⁶³ uchráněné^{1275 2184} Izráelovy; učiním^{517 1154} tě tedy¹⁴⁷ světlem^{55 1995} národů¹², abys byl⁵⁷² mou záchranou^{693 2185} až po okraj⁴²⁸ země.

(7) Takto řekl Hospodin, Výkupce¹⁷⁵³ Izráelův, jeho Svatý, pohrdanému lidmi^{28 2121}, za odporného považovanému⁸¹⁹ národem¹², Služebníku vládců¹¹⁵³: Králové budou vidět a povstanou, hodnostáři⁸⁵,

ti¹²⁰ se budou klanět vzhledem k Hospodinu, jenž je věrný^{103,407}, Svatému Israélovu, jenž¹²⁰ tě vyvolil¹¹³. (8) Takto řekl Hospodin: V čas blahovůle²¹⁸⁶ jsem ti odpověděl¹⁵¹⁷ a v den záchrany⁶⁹³ jsem ti pomohl¹⁵¹⁷, a chci¹⁷ tě ochránit¹²⁷⁵ a učinit¹¹⁵⁴ tě smlouvou^{55,1995,1996} lidu k pozdvihnutí⁴⁰⁴ země, k umožnění zdědit^{176,2187} zpuštěná^{298,1653} dědictví¹⁰³³, (9) k povědění vězňům⁵⁷⁸: Vyjděte¹²⁶¹ Těm, kdo jsou ve tmě: Vyjevte se^{311,882!} Budou se pást při cestách a jejich pastviště bude na všech holých pahrbcích; (10) nebudou hladovět ani žíznit, aniž je bude bit¹⁸ horko²¹⁸⁸ od¹²⁰ slunce, neboť je povede^{660,2189} nad nimi se slitovávající^{555,2139,2512}; také¹²⁰ je bude vodit¹⁸⁹⁰ k výtryskům¹⁷⁴⁵ vod. (11) A všechny své hory budu¹⁷ měnit²⁰¹ v cesty²⁸ a mé silnice³⁹³ se budou zvyšovat²¹⁹⁰; (12) hle, tito budou přicházet¹⁰⁴⁷ z daleka, a hle, tito od severu a od západu⁶⁸³ a tito ze země Sínim^{135,2191}. (13) Plesejte, nebesa, a jásej, země, necht' v plesání propukají^{149,792,2192} hory, neboť Hospodin potěšil⁹⁵ svůj lid a lituje^{555,2139} svých usouzených^{222,2512!}

(14) Ale Cijjón řekl²⁵¹: Hospodin mě opustil, ano, Pán na mne zapomněl. (15) Zda může¹⁷ žena zapomenout na svého kojenče, nelitovat^{289,555,2139,2193} syna²⁵¹² svého lůna⁷⁵⁵? Byť i ony²¹⁹⁴ zapomínaly²¹⁹⁵, já tě však¹⁴⁷ zapomínat nebudu. (16) Hle, vryl¹¹³⁴ jsem tě na dlaně⁵⁹, tvé zdi¹⁶⁴ jsou ustavičně přede mnou. (17) Tvoji synové²¹⁹⁶ přispěchají, tvoji bořitelé⁶¹⁶ a tvoji pustošitelé¹⁷¹² budou muset¹⁷ od tebe odejít²¹⁹⁷. (18) Povznes⁵⁷ své oči kolkolem a viz: Oni všichni⁸⁹ se shromáždí, přijdou k tobě; jako že já jsem živ, – prohlášeno⁹⁴ Hospodinem, – ano, jako ozdabu je všechny⁸⁹ budeš moci¹⁷ vzít na sebe²¹⁹⁸ a ovázat²¹⁹⁹ se jimi jako nevěsta²²⁰⁰, (19) neboť tvá rumišť¹⁷¹² a tvá zpuštělá^{298,1653} místa a tvá rozbořená země²²⁰¹ – ano, nyní budeš příliš těsný^{251,486} pro¹³⁹⁹ obyvatele^{28,326,2202}, ač se tvoji hubitelé^{215,974} vzdálí; (20) ještě budou synové^{756,2203} tvé bezdětnosti^{1014,2204} říkat v tvé uši: Mám¹⁵⁸ těsné^{357,2205} místo²⁹⁶, ustup^{1458,2206} mi, ať se mohu¹⁷ usadit^{2207!} (21) I řekneš²⁰⁸¹ si ve svém srdci: Kdo mi tyto zplodil, když¹²⁰ já jsem dětí zba-ven²⁵¹ a neplodný^{251,2208}, odvedený^{251,311}

a odstrkovaný^{67,251}, a tyto kdo vychoval²⁰¹⁹? Hle, já jsem zbyl²⁵¹ o samotě¹⁵⁷; tito – kde oni byli?

(22) Takto řekl Pán, Hospodin: Hle, chci¹⁷ povznést⁵⁷ svou ruku k národům¹², ano, k národnostem¹²³ pozvednout svůj prapor²²⁰⁹, ať tvé syny dopraví²²¹⁰ v náručí²²¹¹ a tvé dcery nechť jsou¹⁴⁹ nesený⁷⁷⁶ na ramenou²⁸, (23) i stanou se⁶¹⁹ králové tvými pěstouny^{407,2212} a jejich královny²²¹³ tvými chůvami²²¹⁴, budou se ti klanět, obličej²²¹⁵ na zem, a lízat prach¹⁵⁰ tvých nohou, i zviš, že já jsem Hospodin, co nemohou¹⁷ být zklamáni¹⁰⁷ očekávající²⁷⁶ mě¹⁹⁴⁷.

(24) Zda může¹⁷ být silákovi¹⁸¹ odňata²²¹⁶ kořist a může¹⁷-li právem²²¹⁷ zajatý vyvážnout? (25) Ano, takto řekl Hospodin: I silákův¹⁸¹ zajatý může¹⁷ být vzat a kořist hrůzovládce⁷³⁸ může¹⁷ vyvážnout, neboť s tvými soupeři^{72,2218} budu soupeřit⁷² já a tvé děti⁷⁵⁶ budu vysvobozovat^{693,1024} já (26) a tvé utiskovatele²²¹⁹ budu krmit jejich masem, jako moštěm se budou opíjet svou krví; i zvědi, všechno maso, že tvým Vysvoboditelem^{693,1024} a tvým Výkupcem¹⁷⁵³ jsem já, Hospodin, Rek⁶⁰² Jákóbu.

50 Takto řekl Hospodin: Kde je toto – listina¹⁵⁰³ rozluky vaší matky, již jsem ji odeslal⁵⁸⁰? Nebo kdo z mých věřitelů¹²⁰¹ je ten, komu jsem vás prodal? Hle, prodali jste se svými nepravostmi^{14,2220} a pro²²²¹ vaše přestoupení^{6,326,1235} byla vaše matka odeslána^{580!} (2) Proč, když jsem přišel, nebylo²⁸³ nikoho¹⁹¹, volal jsem⁵ a nebylo odpovídajícího? Zda je⁵ vskutku²²²² má ruka příliš krátká na¹³⁹⁹ osvobození^{1754,2223}, a není-li ve mně síly k vyproštění? Hle, svým pokáráním¹⁵²⁸ působím vysychání⁹⁸¹ moře, řeky činím²⁰¹ pustinou, jejich ryby páchnou²⁸ z nedostatku¹⁹²⁷ vody a mrou²⁸ žízni, (3) nebesa oblékám v černotu a jejich přikrývkou²²²⁴ činím²⁰¹ pytlovinu.

(4) Pán, Hospodin, mi dal jazyk učenných, abych věděl⁵⁷², jak slovem občerstvit²²²⁵ vysileného, probouzí, – jítro za jítrem²²²⁶, – probouzí mi ucho, abych slyšel⁵⁷² jako ti učení. (5) Pán, Hospodin, mi otevřel ucho a já jsem se nezachoval neposlušně; neodstoupil jsem zpět;

(6) svůj hřbet jsem vydal bijícím¹⁸ a svá líce²²²⁷ rvoucím²²²⁸, svou tvář jsem neskryl před habobeními^{60 1487 2229} a slinou. (7) *Ale Pán, Hospodin, mi pomáhá, proto nepocítím⁵¹⁷ hanby^{1487 1952}, proto jsem vystavil²⁰¹ svou tvář jako křemen²²³⁰ a vím, že nemusím¹⁷ být zostuzen¹⁰⁷.* (8) Můj Ospravedlnitel je blízek^{456 717}; kdo se bude se mnou přít⁷²? Můžeme¹⁷ se spolu postavit; kdo je mým pohaněčem⁹ k soudu^{69 364 2231}? Necht' se ke mně přibližuje^{149 1458}! (9) Hle, pomáhá¹⁰⁴⁷ mi Pán, Hospodin – kdo je ten⁸⁸, jenž mě chce¹⁷ odsoudit²²³²? Hle, oni všichni⁸⁹ musejí¹⁷ jako roucho zchátrat²²³³; bude je žrát mol.

(10) Kdo mezi vámi má Hospodina v úctě⁴⁷⁷, poslouchá na²⁰²⁶ hlas jeho Služebníka? Kdo chodí⁵ v tmách a nemá⁶² jasna²²³⁴, necht' důvěruje^{149 694} ve jméno Hospodinovo a opírá se o⁶²⁰ svého Boha; (11) hle, vy všichni⁸⁹ zanečující²³⁴⁵ oheň, vystrojující^{471 2235} se pochodněmi²²³⁶, choďte v září^{1223 2154} svého ohně a mezi pochodněmi²²³⁶, jež jste zapálili²²⁰! Z mé ruky se vám dostane⁶¹⁹ tohoto: Budete uléhat v strast²²³⁷.

51 Obrátte sluch ke mně¹⁷⁷⁴, vy ženoucí se za⁹¹ spravedlnost³⁶⁴, hledající Hospodina, pohleďte ke skále, z níž jste byli vytesáni²⁷⁵, a k šachtě²²³⁸ studny⁸³, z níž jste byli vykopáni²²³⁹; (2) pohleďte k Abrahámovi, vašemu otci, a k Sáře, jež vás rodila⁷²⁴, neboť jsem ho jediného povolal a požehnal jsem mu a rozmnožil jsem ho⁷⁶². (3) Ano, Hospodin potěší⁹⁵ Cijjón, potěší⁹⁵ všechna jeho²⁵¹ rumiště¹⁷¹² a učiní²⁰¹ jeho²⁵¹ pustinu jakoby Edenem²²⁴⁰ a jeho²⁵¹ step¹⁶⁵⁹ jakoby zahradou Hospodinovou, bude se v něm²⁵¹ moci¹⁷ najít veselí a radost, děkování²²⁴¹ a zvuk¹²³⁰ hudby²²⁴².

(4) Obrátte pozornost^{1070 2243} ke mně, můj lide, ano, obraťte ke mně uši^{4 2243}, mé plémě⁹⁴², neboť z mé blízkosti¹⁰⁸⁰ bude vycházet¹²⁶ nauka⁴¹; a mé právo⁶⁹ – za světlo²²⁴⁴ národnosti¹²³ je chci¹⁷ uvést v blahé odpočinutí^{1380 1727 2245}. (5) Má spravedlnost je blízka^{456 717}, má záchrana^{693 2185} vyšla^{126 2246} a mé paže budou soudit⁶⁹ národnosti¹²³, ostrovy⁶⁷⁶ budou na mne čekat²⁷⁶ a k mé paži vzhlížet^{1992 2247}. (6) Povzneste⁵⁷ své oči k nebesům a pohleďte na zem

zespod – ano, nebesa se rozplynou jako dým a země musí¹⁷ jako roucho zchátrat²²³³ a její obyvatelé musejí¹⁷ pomít tak jako⁷⁹⁸ komáři^{28 2248}, ale má záchrana^{693 2185} bude navždy⁸²⁴, aniž se má spravedlnost může¹⁷ zřítit^{470 2249}.

(7) Obrátte sluch ke mně¹⁷⁷⁴, vy, znající spravedlnost, lid, v jejichž srdci je můj zákon⁴¹, nemusíte¹⁷ se bát⁴⁷⁷ potupy od smrtelníků^{28 155}, ano, necht' nejste¹⁴⁹ otrešeni^{470 2249} z jejich posměšných²⁰⁵⁹ řečí, (8) vždyť je jako roucho bude žrát mol, ano, jako vlnu je bude žrát larva, ale má spravedlnost bude navždy⁸²⁴ a má záchrana^{693 2185} do pokolení²²⁵⁰ pokolení³²⁶.

(9) Procitni, procitni, vezmi na sebe²¹⁹⁸ sílu, paže Hospodinova, procitni jako v den pradávna, pokolení³²⁶ věčnosti! Zda ty nejsi ta⁸⁸, jež⁸³² rozsekala²⁷⁵ Ráhav¹⁵⁰⁰, probodla²²⁵¹ netvora¹³¹⁴? (10) Zda ty nejsi ta⁸⁸, jež⁸³² způsobila vyschnutí⁹⁸¹ moře, vod veliké³⁷⁸ hlubiny²²⁵², jež⁸³² hlubokosti²²⁵³ moře učinila²⁰¹ cestou k projití vykoupení¹⁷⁵³? (11) Tak¹²⁰ kéž se osvobození¹⁷⁵⁴ Hospodinovy vracejí¹⁴⁹ a s plesáním⁴⁴⁴ a věčnou radostí¹⁶⁶⁷ na své hlavě přijdou¹⁴⁹ na Cijjón; kéž jáсотu²⁵⁴¹ a radosti dosahují^{149 1755}, zármutek²²⁷⁰ a vzdychání prchnou¹⁴⁹!

(12) Já, já jsem ON¹⁷⁹⁵, váš Těšitel¹⁹⁵; kdo jsi ty, že¹²⁰ pocituješ bázeň⁶²⁴ před smrtelníkem^{60 155 396}, jenž musí¹⁷ umřít, ano, před synem^{60 396} člověka, trávou, jež se vyhazuje^{1154 2254}, (13) a zapomněl²⁵¹ jsi Hospodina, svého Zhotovitele¹⁷², roztáhšího²²⁸ nebesa a založivšího zem, a ustavičně, po celý^{360 2587} den, máš⁵ strach ze¹⁵¹ vzteku působce úzkosti^{506 1436}, jako by se byl²²⁵⁵ upřel^{534 2256} na hubení⁶⁶⁸ – a kde je vztek působce úzkosti^{506 1436}? (14) Shrbený²²⁵⁷ bude spěšně uvolněn^{347 2258}, aniž půjde²²⁵⁹ do jámy^{1854 2260} umírat, aniž se bude jeho chleba nedostávat. (15) A já jsem Hospodin, tvůj Bůh, bouřící moře, takže^{120 2261} jeho vlny²⁷¹ hlučí^{713 941}, jehož jméno je Hospodin zástupů^{36 37}, (16) i vložil¹²⁰¹ jsem⁵¹⁷ svá slova v tvá ústa a přikryl jsem⁵¹⁷ tě stínem²²⁶² své ruky k postavení²²⁶³ nebes a založení země a k povědění Cijjónu: Ty jsi můj lid.

(17) Prober se²²⁶⁴, prober se²²⁶⁴, povstaň, Jerúsaléme, jenž²⁵¹ jsi z ruky Hospodinovy

vypil²⁵¹ číši jeho popuzení, korbelt²²⁶⁵, číši vrávorání jsi vypil²⁵¹, vyprázdnil^{251 2266}. (18) (Ze všech synů, jež porodil²⁵¹, není poskytujícího mu²⁵¹ vedení^{1890 2267}, ba, ze všech synů, jež vychoval^{1251 2019}, není uchopujícího jej²⁵¹ za^{253 1994} ruku.) (19) Dvě věci, ty⁸⁸ tě potkávají – kdo ti bude projevovat¹⁰⁴⁷ soustrast²²⁶⁸? – : Zkáza⁷¹⁸ a rozvrat⁸⁶⁴ a hlad a meč; kým tě mám¹⁷ potěšit⁹⁵? (20) Tvoji synové omdleli, leží⁵ na nárožích¹⁹²⁰ všech ulic jako teó²²⁶⁹ v čerenu, plní popuzení Hospodinova, kárání¹⁵²⁸ tvého Boha; (21) nuže⁷³, proto slyš toto, usouzený^{222 251} a opilý²⁵¹, ne však¹⁴⁷ z vína: (22) Takto řekl tvůj Pán, Hospodin, jenž se ujímá rozepře^{72 93} svého lidu: Hle, beru⁵ číši vrávorání, korbelt²²⁶⁵, číši svého popuzení, z tvé ruky, nebuděš ji již nadále¹⁹ pít, (23) nýbrž¹²⁰ ji vložím²⁰¹ v ruku tvých trapičů²²⁷⁰, kteří ti²¹²¹ říkají⁵: Shod' se²²⁷¹, ať můžeme¹⁷ přejít; i činiš^{5 201} svůj hřbet jakoby zemí, ano, jakoby ulicí pro přecházející²⁸¹.

52 Procitni, procitni, vezmi na sebe²¹⁹⁸ svou sílu, Cijjone, vezmi na sebe²¹⁹⁸ roucha své ozdoby²³², Jerusáléme, svaté město³⁸³, neboť již nadále nebude¹⁹ v tebe vstupovat neobřezanec²²⁷² a nečistý, (2) otrěs¹⁶⁶⁰ se od prachu¹⁵⁰, povstaň, usedni, Jerusáléme, nechť se uvolní^{149 347} pouta tvé²²⁷³ šíje, zajatkyň, dcero Cijjónu! (3) Neboť takto řekl Hospodin: Zdarma jste byli prodáni, aniž budete peněží²⁰⁵³ vykupováni¹⁷⁵³, (4) neboť takto řekl Pán, Hospodin: Poprvé sestoupil můj lid v Egypt k pobývání⁶⁵⁸ tam, a Aššúr⁴²⁷ se za nic jal jej utiskovat¹¹⁸⁴; (5) nuže tedy²⁸⁰ co zde mám¹⁵⁸, – prohlášeno⁹⁴ Hospodinem, – když můj lid byl zdarma pobraň? Jeho vládcové¹⁸⁹ skučí, – prohlášeno⁹⁴ Hospodinem, – a ustavičně, po celý^{360 2587} den, je mým jménem opovrhováno. (6) Proto můj lid musí¹⁷ mé jméno poznat, proto, v onen den, že já jsem ON¹⁷⁹⁵, jenž⁸³² mluví – hle²²⁷⁴, já²⁴⁴⁵!

(7) Jak¹⁹⁰⁴ spanilé jsou^{5 2275} na horách nohy nositele dobré zvěsti¹⁸⁸⁴, hlásajícího^{1563 2276} pokoj, nositele dobré zvěsti¹⁸⁸⁴ blaha⁸⁰, hlásajícího^{1563 2276} záchranu⁶⁹³, pravícího Cijjónu: Tvůj Bůh se ujal kralování. – (8) Hlas tvých pozorovatelů¹⁰⁵⁹! Povznesi⁵⁷ hlas, pospolu plesají, – neboť

okem v oko vidí, – při Hospodinově návratu³²¹ na Cijjón²²⁷⁷; (9) rozhlaholte se⁷⁹², plesejte pospolu, rumišťe^{326 1712} Jerusáléme, neboť Hospodin potěšil⁹⁵ svůj lid, vykoupil¹⁷⁵³ Jerusálém! (10) Hospodin před očima všech národů¹² obnažil¹⁰⁴⁰ svou svatou paži³⁸³, aby všechny končiny země uviděly vysvobození⁶⁹³ našeho Boha²¹⁸⁵. – (11) Odstupte⁶⁷, odstupte⁶⁷, vyjděte¹²⁶ odtamtud, nechť se nedotýkáte^{149 367 1491} nečistého, vyjděte¹²⁶ zprostřed něho^{251 2278}, očistěte se^{2176 2279}, nosiči⁵⁷ náčiní²²⁸⁰ Hospodinových! (12) Vždyť nemusíte¹⁷ vycházet¹²⁶ v chvatu ani se ubírat úprkem²²⁸¹, neboť před vaší tváří se bude ubírat Hospodin a vašim zadním vojem²²⁸² bude Bůh Izráelův.

(13) Hle, můj Služebník si bude rozumně počínat^{1967 2283}, bude velmi vyzdvihován²²⁸⁴ a povznášen^{57 121} a vyvýšen^{162 322}; (14) jakkoli se nad ním mnozí zhrozili^{298 517 1653 2285} (takové bylo⁵¹⁷ znetvoření jeho vzhledu⁶⁵² nad kokokoli^{197 594 2286}, jeho zjevu²²⁸⁷ nad syny^{594 2286} člověka), (15) právě proto²²⁸⁸ bude moci¹⁷ skrápět²²⁸⁹ mnohé národy¹²; králové nad ním²²⁹⁰ budou zavírat svá ústa, neboť uvidí, co jim nebylo vyzrozdříváno²⁰⁴⁷, a postřehnou¹⁰, co neuslyšeli.

53 Kdo uvěřil⁴⁰⁷ naší zvěsti¹⁷⁸⁹? A komu²²⁹¹ byla zjevena^{311 882} paže Hospodinova?

(2) Ano, vzešel před jeho tváří jako výmladek a jako kořen ze země sucha, nemaje¹⁵⁸ zjevu²²⁸⁷ ani lesku^{153 2292}, že^{120 2293} bychom ho chtěli¹⁷ vidět, ani vzhledu⁶⁵², že^{120 2293} bychom ho byli žádostivi¹¹. (3) Bylo jím pohrdáno a byl opuštěn^{178 2294} lidmi^{197 2295}, muž bolesti²²⁹⁶ a obeznámený s utrpením^{364 2297}, a to za zakrývání²²⁹⁸ tváře před námi^{60 2299}, bylo jím pohrdáno, takže¹²⁰ jsme si ho nevážili^{5 752}. (4) On v skutku snášel^{5 57} naše útrapy²²⁹⁷, a naše bolesti²²⁹⁶ – naložil si²¹²² je, a my jsme ho považovali^{5 752} za zasaženého^{367 1491 2300}, udeřeného¹⁸ Bohem, jím¹²⁰ pokořovaného^{222 1584 2301}; (5) on však¹⁴⁷ byl zraněn²²⁵¹ našimi přestoupeními^{6 110 1235}, zdeptán^{225 1002} našimi nepravostmi^{14 110}, na něm byl trest^{474 2302} k našemu pokoji³⁶⁴ a v jeho modřinách^{28 29 321} se nám dostalo uzdravení³⁷⁵. (6) My všichni⁸⁹ jsme se

zatoulali^{213 901} jako drobný dobytek, otočili jsme se⁵⁰³ každý¹⁹¹ na svou cestu, a Hospodin přiměl nepravost¹⁴ nás všech⁸⁹ střetnout se s ním^{2137 2303}.

(7)Byl podroben sužování^{1522 2304}, ale on se sklonil^{222 1584}, aniž otvíral svá ústa; byl veden⁹⁷¹ jako dobytče⁴⁴⁸ k porážce¹⁶⁹⁷, a jako ovce je nemá²³⁰⁵ před tváří svých střihačů, tak¹²⁰ svá ústa neotvíral; (8)byl zachvácen¹³⁹⁶ sevřením^{110 2306} a soudem^{69 110 2307}, ano, kdo může uvážit²³⁰⁸ jeho pokolení? Vždyť byl vytažen⁵⁶⁵ ze země živých, přestoupením^{6 110 1235} mého lidu se mu dostalo rány^{2309 2310} (9)A hrob mu²³¹¹ určili¹¹⁵⁴ mezi zlovolnými²³¹², ale byl ve své smrti¹⁰¹⁴ s boháčem, protože nespáchal¹⁷² křivdu²³¹³, aniž v jeho ústech byla lest²³¹⁴.

(10)Ale deptat²²⁵ ho chtěl^{5 753 2315} Hospodin, dopustil utrpení^{12297 2316}; bude-li se jeho duše klást²⁰¹ v oběť²³¹⁷ za provinení²³¹⁸, bude vidět své símě, prodlužovat své dni, a přání^{753 2087} Hospodinovo se v jeho ruce bude dařit; (11)tím, co bude vidět z²³¹⁹ námahy⁵⁶⁸ své duše, se bude sytit. V poznání³²¹ sebe²³²⁰ bude moci¹⁷ Spravedlivý, můj Služebník, mnohým udělit ospravedlnění¹²³²¹, neboť¹²⁰ jejich nepravosti¹⁴ ponese²¹²² on. (12)Proto mu chci¹⁷ dát podíl mezi velikými³⁷⁸, ano, s mocnými¹⁵⁸² bude dělit lup za to, že na smrt vylil²³¹ své žití²⁰³⁴ a dal se započítat s přestupníky^{6 2128}, že¹²⁰ hřích mnohých převzal^{157 2322} on a za přestupníky^{6 2128} se přimlouval^{2137 2303}.

54 Plesej, neplodná, jež nerodíš⁵, propukni⁷⁹² v plesání a jásej⁷⁰³, jež nepracuješ⁵ k porodu⁷²⁴, neboť děti⁷⁵⁶ osamělé^{298 1653 2323} budou hojnější než děti^{756 594} vdané²³²⁴, řekl Hospodin; (2)rozšíř místo²⁹⁶ svého stanu a nechť roztahují^{149 228} koberce²³²⁵ tvých obydlí¹¹³⁵, nechť nešetříš^{149 790 2326}, prodluž své provazy a upevni^{253 1324} své kolíky¹¹⁵⁵, (3)neboť se napravo i nalevo budeš rozmáhat^{285 2327} a tvé símě se bude zmocňovat⁸²⁶ národu^{12 384}, i budou osidlovat zpuštělá^{298 1653} města. (4)Nechť se nebojíš^{149 477}, neboť nebudeš zostuzována^{107 108}, a nechť se necítíš¹⁴⁹ zahanbena^{1487 1952}, neboť se nebudeš muset¹⁷ stydět, vždyť na ostudu^{107 1485} svých mladých let²³²⁸ budeš moci¹⁷ zapomenout, aniž si budeš pamatovat potupu svého

vдовství. (5)Vždyť tvým Manželem^{2324 2329} je tvůj Zhotovitel¹⁷², jeho jméno je Hospodin zástupů^{36 37}, a tvůj Výkupce¹⁷⁵³, Svátý Isráěluův, jež bude¹⁰⁴⁷ nazýván Bohem vši³⁶⁰ země; (6)ano, Hospodin tě zavolal jako ženu opuštěnou a ztrápenou^{780 2237 2330} v duchu^{364 389}, jako¹²⁰ ženu v mládí^{258 364}, když je zamítána⁴²³, řekl tvůj Bůh; (7)na malý okamžik jsem tě opustil a ve velikém slitování¹²¹³⁹ tě chci¹⁷ shromáždit, (8)ve výlevu²³³¹ rozhněvání^{502 1695 2332} jsem na okamžik před tebou⁶⁰ skryl svou tvář a ve věčné laskavosti^{889 1667} se nad tebou slituji^{517 555 2139 2512}, řekl tvůj Výkupce¹⁷⁵³, Hospodin. (9)Toto je pro mne²⁸¹ jako dni²³³³ Nóeho; jako jsem přísáhl, že vody za Nóeho již nebudou přecházet^{289 2334} po zemi³⁵⁵, tak jsem přísáhl, že nebude rozhněvání⁵⁰² proti tobě³⁵⁵ ani^{289 2334} oboření¹⁹⁴⁴ na tebe. (10)Ano, hory budou ustupovat¹¹⁶⁰ a pahrbky se budou viklat¹⁹¹⁹, ale má laskavost⁸⁸⁹ z tvé blízkosti¹⁰⁸⁰ ustupovat¹¹⁶⁰ nebude, aniž se má smlouva²³³⁵ pokoje bude viklat¹⁹¹⁹, řekl Slitovávající se nad tebou^{555 2139 2512}, Hospodin.

(11)Usouzená²²², vichřici zmítaná²³³⁶, nepotěšovaná⁹⁵, hle, já se chystám zapustit^{462 659 2337} tvé kameny mezi draho-kamy^{28 2338 2339 2340}, ano, chci¹⁷ tě založit²³⁴¹ mezi safíry^{2339 2342} (12)a tvá cimbuří²³⁴³ udělat²⁰¹ z rubínů^{28 2344} a tvé brány z kamenů²⁷⁷ karbunkulu²³⁴⁵ a celé tvé pomezí²³⁴⁶ z rozkošných kamenů^{277 2347}. (13)A všechny tvé děti⁷⁵⁶ budou vyučenci Hospodinovými a pokoj tvých dětí⁷⁵⁶ bude hojný; (14)budeš se upevňovat⁵³⁴ ve spravedlnosti³²¹, věz, že budeš daleko²³⁴⁸ od útisku¹⁸⁴², takže se nebudeš muset¹⁷ bát, i od zhroucení²³⁴⁹, neboť se k tobě nebude moci¹⁷ přiblížit⁴⁵⁶. (15)Hle, bude se srocovat srocení²³⁵⁰, nikoli z mé blízkosti¹⁰⁸⁰; kdo se proti tobě²³⁵¹ srotí? Před tebou musí padnout. (16)Hle, já jsem stvořil kováře⁹⁰⁷ dmýchajícího v oheň z uhlí a vyrábějícího²³⁵² nástroj^{636 2353} k své práci²⁴⁶ a já jsem stvořil ničitele⁶⁶⁸ k rozvracení⁶³⁴; (17)žádný³⁶⁰ nástroj^{636 2353}, jež se vykovává^{1126 2354} proti tobě³⁵⁵, se nebude moci¹⁷ podařit a každý jazyk, jež se bude pozvedat^{404 1047} k soudu⁶⁹ s tebou, budeš moci¹⁷ odsoudit^{2332 2355}. Toto je dědictví¹⁰³³ nevolníků Hospodinových, a jejich

spravedlnost je z mé blízkosti¹⁰⁸⁰ – prohlá-
šeno⁹⁴ Hospodinem.

55 Hoj¹¹, každý žíznný, pojdte
k vodám, a kdo nemá⁶² peněz²⁰⁵³,
pojdte, kupujte²³⁵⁶ a jezte, ano, pojdte,
kupujte²³⁵⁶, nikoli za peníze²⁰⁵³ a nikoli za
kupní cenu²¹⁰⁹, víno a mléko! (2) Nač odva-
žujete peníze²⁰⁵³ nikoli za chléb a svou
lopotu²¹¹⁰ nikoli za to, co je k nasycení?
Cele²³⁵⁷ obraťte sluch ke¹⁷⁷⁴ mně a jezte
dobré a necht' si vaše duše hovi^{149 2133 2358}
v tučnotě^{1542 2359}. (3) Nakloňte²²⁸ své ucho
a pojdte ke mně, slyšte, ať vaše duše žije,
neboť chci¹⁷ vzhledem k vám uzavřít¹³⁸² věč-
nou smlouvu¹⁶⁶⁷, laskavosti⁸⁸⁹ Dávidovy²³⁶⁰,
jež jsou⁸³² neklamné⁴⁰⁷.

(4) Hle, učinil jsem ho svědkem²⁰³² lid-
ských plemen⁹⁴², vůdcem²³⁶¹ a pánem²³⁶²
lidských plemen⁹⁴²; (5) hle, budeš
mocí^{17 1047} zavolat národ¹², ježž neznáš,
a národ¹², ježž tě nezná, ti k tobě poběží,
vzhledem k Hospodinu, tvému Bohu,
ano, k Svatému Izráelovu, neboť tě
oslavil^{232 606 2363 2510}.

(6) Vyhlédávejte⁶⁸ Hospodina, dokud
on se dává¹⁰³⁵ najít, volejte ho, dokud on
je¹⁰³⁵ blízek⁴⁵⁶; (7) necht' zlovolný opouš-
tí¹⁴⁹ svou cestu a nedobry člověk^{197 2364} své
myšlenky a necht' se vrací¹⁴⁹ k Hospo-
dinu, i bude se nad ním slitovat^{555 2139 2512},
ano, k našemu Bohu, neboť on je velko-
ryšý v²³⁶⁵ odpouštění. (8) Nejsou přece
mé myšlenky vašimi myšlenkami, ani
vaše cesty cestami mými – prohlášeno⁹⁴
Hospodinem. (9) Ano, vysoko jsou^{5 227}
nebesa od země – tak jsou⁵ vysoko²²⁷ mé
cesty od vašich cest a mé myšlenky od
vašich myšlenek, (10) neboť jako sestu-
puje lijavec a sníh z nebes a nevrací se
tam, nýbrž zavlaží¹⁷⁰³ zem a učiní ji plodí-
cí a klíčení umožňující^{256 2000 2101} a roz-
sevači dá símě a jídacímu chléb,
(11) takové bude¹⁰⁴⁷ mé slovo, ježž vychází¹²⁶
z mých úst; nebude se ke mně s prázd-
nou vracet¹⁰⁴⁷, nýbrž učiní, co si přeji^{5 753},
a zdárně vykoná, k čemu jsem je poslal.
(12) Neboť budete s radostí⁴⁴⁴ vycházet¹²⁶
a s pokojem⁴⁴⁴ budete vedeni⁹⁷¹, hory
a pahrbky budou před vaší tváří propu-
kat⁷⁹² v plesání a všechny stromy pole
budou tleskat dlaněmi^{28 59}, (13) místo
trnité křoviny bude vzcházet cypřiš

a místo kopřivy²³⁶⁶ bude vzcházet myr-
ta; to¹²⁰ bude Hospodinu k věhlasu²³⁶⁷
a za věčné znamení¹⁶⁶⁷, ježž se nebude
rušit²³⁶⁸.

56 Takto řekl Hospodin: Dbejte³⁹⁴
práva⁶⁹ a uskutečňte¹⁷² spra-
vedlnost, neboť mé vysvobození^{693 2185} je
blízke^{456 717} svému příchodu a má spra-
vedlnost svému vyjevení^{311 882}. (2) Bla-
ho¹⁰¹⁴ smrtelníka¹⁵⁵, ježž toto činí, ano,
syna člověka, ježž se toho⁸⁸ drží²⁵³,
chráně³⁹⁴ sobotu před znesvěcením^{60 1179} jí
a svou ruku chráně³⁹⁴ před činěním⁶⁰ jaké-
hokoli³⁶⁰ zla! (3) A necht' syn ciziny²³⁶⁹,
ježž⁸³² se připojil^{517 774} k²³⁷⁰ Hospodinu,
nepronáší¹⁴⁹ výrok: Hospodin mě napro-
sto²³⁷¹ oddělil²³⁷² zpřed svého lidu⁴²⁶,
a kleštěnc necht' neříká¹⁴⁹: Hle, já jsem
uschlý^{982 2373} strom, (4) neboť Hospodin
řekl takto: Kleštěncům, kteří dbají^{394 1047}
mých sobot a nacházejí^{5 517} zálibu⁴²⁴,
v čem³²¹ se kochám^{5 753 2374}, a držícím se mé
smlouvy²⁵³, (5) těm²³⁷⁵ dám ve svém domě,
mezi svými zdmi¹⁶⁴, postavení^{2153 2376}
a jméno lepší než synů⁵⁹⁴ a než dcer⁵⁹⁴,
chci¹⁷ mu²³⁷⁷ dát jméno věčné¹⁶⁶⁷, ježž se
nebude rušit²³⁶⁸; (6) a synové ciziny²³⁶⁹,
jižž jsou⁸³² připojeni⁷⁷⁴ k Hospodinu, aby
ho obsluhovali²³⁷⁸ a aby milovali jmé-
no Hospodinovo, aby mu byli²³⁷⁹ za
nevolníky, každý chránící³⁹⁴ sobotu
před znesvěcením^{60 1179} jí a držící se jeho
smlouvy²⁵³, (7) ty²³⁷⁵ přivedu na svou sva-
tou horu³⁸³ a dám jim radovat se ve svém
domě modlitby²⁰⁶⁹, jejich vzestupné⁴²
a jiné oběti budou na mém oltáři před-
mětem blahovolného²³⁸⁰ přijetí^{2186 2381},
neboť můj dům bude nazýván domem
modlitby pro všechny národnosti^{123 281},
(8) Pánem, Hospodinem, shromažďují-
cí zahnane⁵⁰⁷ Izráelovy, prohlášeno⁹⁴:
Ještě budu k němu shromažďovat, kromě
jižž shromažďěných²³⁸².

(9) Všechna zvěř^{1752 1903} pole, dostavte
se¹⁰⁸³ žrát, všechna zvěř^{1752 1903} v lese,
(10) jeho hlídači¹⁰⁵⁹ jsou slepi, nevědí⁵ nic,
nikdo z nich²³⁸³, oni všichni⁸⁹ jsou ně-
mi^{2305 2384} psi – nemohou štěkat; zasnávají
se, uléhají, milují zdřimnutí³⁴⁶, (11) ale psi
nezkrotní²³⁸⁵ dychtivostí^{238 364 2386}, neumějí⁵
se nasytit²³⁸⁷, a jsou to²³⁸⁸ pastýři, kteří
neumějí⁵ chápat^{10 1371 2387}, oni všichni⁸⁹ se

ohlížeji⁵ 503 2389 na svou cestu, každý¹⁹¹ na svůj zisk ze své strany: (12) Dostavte se¹⁰⁸³, budu přinášet¹³⁹⁶ víno, ať se můžete¹⁷ opít²³⁹⁰ opojným³⁰⁴ nápojem, a den zítřka bude jako tento, velmi veliký nadbytkem!

57 Když zahyne spravedlivý, není²⁸³ nikoho¹⁹⁷ kladoucího²⁰¹ si to na srdce, a zbožní lidé^{197 2391} jsou odnímání^{255 2392}, přičemž není²³⁹³ chápajícího^{10 1271}, že spravedlivý byl odňat^{255 2392} před příchodem^{60 2394} neštěstí²⁰⁸, (2) vstupuje v pokoj, spočívají³⁸⁷ na svých lůžkách, každý chodívá ve své přimosti²³⁹⁵.

(3) Ale vy přistupte⁴⁵⁶ sem, synové čarodějnice²³⁹⁶, símě cizoložníka a nevěstky! (4) Na kom se chcete¹⁷ obveselovat^{2133 2358 2397}, na koho³⁵⁵ chcete¹⁷ rozvírat²³⁹⁸ ústa, vyplazovat²³⁹⁹ jazyk? Zda vy nejste zplouceni¹³⁷ přestoupení^{6 1235}, símě lži, (5) kteří⁸³² se rozechříváte BOHY²⁴⁰⁰, pod každým zeleným stromem, v údolích⁴³⁰ pod rozsedinami skalisk¹⁷⁷ utrácíte¹³¹ dítky¹³⁷? (6) Tvůj podíl je mezi oblázky²⁴⁰¹ potoka⁴³⁰, ony, ony jsou tvým losem; i jim jsi vylévala⁵ úlitbu²⁴⁰², vznášela^{5 2403} oběť daru^{45 2050}; zda se mám¹⁷ nad těmi to věcmi uspokojit⁹⁵? (7) Na vysokou a povznesenou⁵⁷ horu jsi umístila²⁰¹ své lůžko; i tam jsi vystupovala^{5 124} obětovat oběť²⁸. (8) A za dveřmi a veřeji jsi umístila²⁰¹ připomínku²⁴⁰⁴, neboť ses odhalovala^{5 311 882} mimo mou blízkost^{1080 2405} a vystupovala jsi^{5 124}, rozšiřovala jsi⁵ své lůžko, usmlouvala sis^{1382 2406} od²⁴⁰⁷ nich; zamilovala sis jejich lůžko, viděla^{2 5} jsi jejich nahotu^{2153 2408}. (9) A ke králi ses odebrala s mastí^{444 632 2409} a rozhojnila jsi své voňavky²⁴¹⁰, až do²⁴¹¹ daleka jsi narozesílala⁵⁸⁰ své vyslance⁹⁵³ a snížila ses až po sečí³¹⁶.

(10) Unavila ses¹⁹³³ rozsáhlostí³⁷⁸ své cesty; neřekla jsi: Beznadějně! – našla jsi oživení své síly²¹⁵³, proto jsi nezeslábla²⁴¹². (11) Ale koho ses ulekla aneb bála^{5 477}, že jsi lhala⁵ a mne sis nepřipomněla, aniž sis to položila²⁰¹ na své srdce? Zda jsem já i odedávna²⁰⁰⁸ nemlčel, takže¹²⁰ ses mne nebála⁴⁷⁷? (12) Já budu oznamovat²⁰⁶ tvou spravedlnost a tvé činy²⁴⁶, aniž ti budou moci¹⁷ prospět; (13) nechť tě při tvém nářku⁸³⁹ vyproští¹⁴⁹ tvé sebranky,

však¹²⁰ je všechny⁸⁹ bude odnášet⁵⁷ vítr³⁸⁹, zachvacovat¹³⁹⁶ závan¹⁴⁹⁸, ale ten, kdo⁸³² spoléhá⁸⁴⁴ na mne, bude dědit⁷⁷⁶ zem, ano, vlastnit⁸²⁶ mou svatou horu³⁸³ (14) a bude se³⁵⁴ říkat⁵: Nasypávejte²⁴¹³, nasypávejte²⁴¹³, upravujte^{503 2414} cestu, vyzvedejte překážky^{28 481} z cesty mého lidu!

(15) Ano, takto řekl Vyvýšený a Povznesený⁵⁷, obývající⁴⁸⁹ věky, a jehož jméno je Svatý²⁴¹⁵: Obývám⁴⁸⁹ výsost a svatyni²⁰⁵⁸, i zdeptaného^{225 2416} a poníženého²⁴¹⁷ v duchu^{364 389} k oživování ducha³⁸⁹ ponížených a k oživování srdce zdeptaných²²⁵, (16) neboť se nebudou navždy⁸²⁴ přít⁷², aniž se budu do nekonečna hněvat⁵⁰², neboť by od přítomnosti mé tváře²¹⁷³ musel zemlít²⁴¹⁸ duch³⁸⁹ i duše^{179 326}, jež jsem já zřídil¹⁷². (17) Hněval jsem se^{5 502} pro¹³⁶⁷ nepravost¹⁴ jeho nespravedlivého zisku²⁴¹⁹ a bil jsem¹⁸ ho, v skrytosti – ano, hněval⁵⁰² jsem se, a on, odpadlý, šel¹⁵ cestou svého srdce. (18) Vidím⁵ jeho cesty, ale chci¹⁷ ho uzdravit a vodit²⁴²⁰ ho a obnovovat^{1028 2421} útěchu^{1014 1101 2422} jemu i jeho truchlícím. (19) Chystám se stvořit⁴⁶² ovoce rtů, pokoj – pokoj dalekému i blízkému^{456 717}, řekl Hospodin, a uzdravím ho. (20) Ale zlovní jsou jako moře, zmítající se, neboť nemůže být v klidu⁷⁹¹, a jehož vody vymítají bahno a bláto²⁴²³.

(21) Zlovní, řekl můj Bůh, nemají⁶² pokoje.

58 Volej hlasitě²⁴²⁴, nechť nepolevuje^{149 790}, zvyš svůj hlas jako trouba⁹⁶⁴, a oznam²⁰⁶ mému lidu jejich přestoupení^{6 1235}, ano, domu Jákobovu jejich hříchy, (2) ač mě den co den vyhledávají⁶⁸ a znalost mých cest oblibují⁷⁵³ jako národ¹², jenž vykonává⁵ spravedlnost a neopouští⁵ právo⁶⁹ svého Boha, žádají ode mne²⁴²⁵ spravedlivé předpisy^{69 2426}, oblibují⁷⁵³ přiblížování^{456 2427} k Bohu³⁶⁴: (3) Nač se postíme⁵, když¹²⁰ nevidíš⁵, pokoujeme^{5 222 1584} svou duši, když¹²⁰ si nevnímáš^{5 2428}? Hle, v den vašeho postu uspokojujete⁵⁹¹ své přání^{1753 2087 2429} a proháníte^{522 2430} všechny své dělníky²⁴³¹; (4) hle, postíte se k vádě^{72 93} a hádce a k bití¹⁸ pěstí zlovůle; nepostíte se jako v den²⁴³² zaznívání^{277 1563 2433} vašeho hlasu na výsosti. (5) Zda je půst, jež oblibují^{113 2434}, jako toto? Den člověkovy pokořování^{222 1584 2301}

sebe samého²¹²¹, zda k svěšování²⁴³⁵, jako rákos, své hlavy, *aby si podestýlal*⁸⁰³ pytlouvinu a popelem? Zda chceš¹⁷ tomuto dávat název¹⁰² postu a dne blahovlnného přijímání^{2186 2381} Hospodinem^{277?} (6) Zda půst, *ježž* oblibují^{113 2434}, není toto: Uvolňovat³⁴⁷ pouta²⁴³⁶ zlovůle, rozvazovat²⁴³⁷ řemeny jha²⁴³⁸, zkrušované¹⁷⁶⁴ propouštět⁵⁸⁰ svobodné a každé jho²⁴³⁸ *abyste přelamovali*^{2439?} (7) Zda ne lámat tvůj chléb hladovému a *abys* chudé²²² bloudící uváděl v dům, když uvidíš nahého¹⁰³⁷, pak¹²⁰ *abys* ho přikryl a od svého masa²⁴⁴⁰ *aby* ses neodtahoval^{2441?}

(8) Pak bude jako úsvit pronikat^{401 1733} tvé světlo a spěšně bude pučet²⁴⁴² tvé hojení²⁴⁴³, před tvou tváří se bude ubírat tvá spravedlnost a tvým zadním vojem bude^{2282 2444} sláva²⁰⁴ Hospodinova. (9) Pak budeš volat a Hospodin bude odpovídat, budeš křičet o pomoc i bude říkat: Hle, já²⁴⁴⁵. Budeš-li zprostřed sebe odstraňovat⁶⁷ jho²⁴³⁸, vztahování²⁴⁴⁶ prstu²⁴⁴⁷ a nedobře mluvení²³⁶⁴ (10) a budeš podávat²⁴⁴⁸ svůj pokrm^{238 2449} hladovému a pokořenou^{222 1584 2301} duši budeš nasycovat, pak¹²⁰ bude ve tmě vzházet^{1939 2450} tvé světlo a tvá hluboká tma⁵⁰⁸ *bude* jako poledne⁸⁸⁰. (11) A Hospodin tě bude ustavičně vodit^{5 2420} a ve vyprahlých místech²⁴⁵¹ nasytí²⁴⁵² tvou duši a tvé kosti bude posilovat²⁴⁵³, i staneš se⁶¹⁹ *jakoby* zavlaženou zahradou a *jakoby* zdrojem¹⁹⁶¹ vod, jehož vody neselhávají. (12) A tvoji²⁴⁵⁴ vybudují dávná rumiště^{1667 1712}, základy^{1921 2455} pokolení a pokolení budeš vztyčovat^{404 1186}, i dostane se ti názvu¹⁰² opravovatele²⁴⁵⁶ průlomů^{28 1402}, obnovovatele¹³⁶³ pěšin^{2012 2457} k bydlení.

(13) Jestliže budeš svou nohu pro sobotu^{110 2458} *odvracet od skutečňování*¹⁷² své záliby^{753 2087} v můj svatý den³⁸³ a dáš sobotě název¹⁰² slasti⁷⁰, pro svatost Hospodinovu²⁸¹ hodné cti¹⁹⁶, a budeš ji cítit¹⁹⁶ místo²⁴⁵⁹ uskutečňování¹⁷² svých cest, místo²⁴⁵⁹ uspokojování⁵⁹¹ svého přání^{753 2087 2429} a mnohého mluvení²⁴⁶⁰, (14) pak budeš svou slast nacházet^{2133 2358 2461} na Hospodinu, i budu tě vozit⁵ nad výšinami²⁴⁶² země a krmit⁵ tě dědictvím¹⁰³³ Jákóba, tvého otce, neboť promluvila ústa Hospodinova.

59 Hle, ruka Hospodinova není⁵ příliš krátká na¹³⁹⁹ vysvobození⁶⁹³, aniž je⁵ jeho ucho příliš tupé³⁷³ na¹⁹⁹⁹ vyslyšení, (2) *nybrž* přehradami²⁴⁶³ mezi vámi a mezi vaším Bohem se staly⁶¹⁹ vaše nepravosti¹⁴ a vaše hříchy příliš zakryly Tvář²⁴⁶⁴ před vámi⁶⁰, než aby mohl vyslyšet²⁴⁶⁵. (3) *Krví* vaše dlaně⁵⁵⁹ jsou⁵ poskvrněny²⁴⁶⁶ krví a vaše prsty nepravosti¹⁴, vaše rty mluví⁵ lež, váš jazyk blábolí⁸⁹⁷ zvrácenost²⁴⁶⁷; (4) není volajícího o spravedlnost a není soudícího se^{69 2637} podle pravdy^{657 2468} – spočívání důvěrou^{694 1581} na nicotě^{1213 1214} a vyslovování klamu⁴⁶, otehotňování útliskem⁵⁶⁸ a rození špatnosti^{50!} (5) Vysezuji^{5 401 1733} vejce³²⁶ kobry⁶⁶⁶ a setkávají vlákna²⁴⁶⁹ pavouka; kdo⁸³² bude jíst¹⁰⁴⁷ z jejich vajec, bude muset^{17 1047} umřít, a rozmáčknuté? Vylézat bude^{401 1047 1733} brejlavec¹⁴⁹⁵. (6) Jejich vlákna nebudou¹⁰⁴⁷ na roucho²⁴⁷⁰, aniž se budou moci^{17 1047} svými výrobky²⁴⁶ přikrýt; jejich výrobky²⁴⁶ jsou výrobky²⁴⁶ špatnosti⁵⁰ a v jejich dlaních⁵⁹ je²⁴⁷¹ působení násilí²³¹³, (7) jejich nohy běží k zlu, *ano*, spěchají k vydávání nevinné krve, jejich myšlenky jsou myšlenky špatnosti⁵⁰, na jejich drahách³⁹³ zkáza⁷¹⁸ a zdrcení⁸⁶⁴, (8) *neznají* cestu pokoje a v jejich kolejích¹²⁸¹ není práva⁶⁹ a své pěšiny²⁰¹² si převrátily²⁴⁷², kdokoli³⁶⁰ v tom^{88 2473} kráčí²¹⁷⁰, pokoje nepozná.

(9) Proto se od nás právo⁶⁹ vzdánilo, aniž nás dochází¹⁷⁵⁵ spravedlnost, čekáme²⁷⁶ na světlo a hle, tma, na jasný svit^{1014 2234 2474} – chodíme v hlubokých tmách⁵⁰⁸, (10) jako spí se chceme¹⁷ dotápat²⁴⁷⁵ stěny¹¹⁰⁸, *ano*, tápeme, jako by nebylo očí, o polednách⁸⁸⁰ klopytáme²⁰² jako za soumraku, mezi blahobytnými²⁴⁷⁶ *jsme* jako mrtví. (11) My všichni⁸⁹ bruchíme^{713 941} jako medvědi a bolestně²⁴⁷⁷ vrkáme⁸⁹⁷ jako holubi; čekáme²⁷⁶ na právo⁶⁹ a není ho, na vysvobození⁶⁹³ – daleké je od nás, (12) neboť se před tebou rozmnožila naše přestoupení^{6 1235} a proti nám vypovídají^{5 2478} naše hříchy, neboť naše přestoupení^{6 1235} jsou s námi²⁴⁷⁹ a naše nepravosti¹⁴ – známe⁵ je: (13) Přestupování^{17 1235} a lhaní²⁴⁸⁰ proti Hospodinu a odstupování zpět od následování našeho Boha²⁴⁸¹, mluvení o útisku¹⁸⁴² a odpadnutí^{21 2105}, otehotňování slovy lži a *jich* pronášení⁸⁹⁷ ze srdce. (14) A právo⁶⁹

bylo zatlačeno vzad a spravedlnost stojí z daleka, neboť pravda⁶²¹ na prostranství⁸⁵³ klesla²⁰² a poctivost¹²⁸⁸ nemůže vstupovat; (15) *ano*, pravda⁶²¹ se stala⁶¹⁹ pohřešovanou²⁴⁸², a *kdo* se od zla odvrátí⁶⁷, vystavuje se vyloupení.

To¹²⁰ Hospodin viděl⁵ a v jeho očích se ukázalo⁵⁵³ zlym⁴⁶⁹, že není práva⁶⁹, (16) *ano*, viděl⁵, že nikoho¹⁹⁷ není, a podivil se^{298 1653 2483}, že není přimlucve^{2137 2303}, vysvobodit mu tedy¹⁴⁷ umožnila^{693 1024 2484} jeho paže, a jeho spravedlnost, ta⁸⁸ ho podepřela^{1765 2485}, (17) *i* vzal spravedlnost na sebe²¹⁹⁸ jako pancíř a na svou hlavu přílbu vysvobození⁶⁹³, a *za* úbor na sebe vzal²¹⁹⁸ pomstu, a jako pláštěm se oděl²⁴⁸⁶ horlivostí⁶⁷⁹; (18) přiměřeně skutkům^{209 210 2487 2488}, přiměřeně²⁴⁸⁷ bude odplácat¹⁰²⁸, popuzením svým protivníkům⁵⁴⁴, odvetou^{209 2489} svým nepřítelům, ostrovům⁶⁷⁶ bude odvetou^{209 2489} odplácat¹⁰²⁸. (19) *I* budou od západu²⁰³⁵ mít v úctě⁴⁷⁷ jméno Hospodinovo a od vzcházení¹⁹³⁹ slunce jeho slávu²⁰⁴; když bude jako řeka přicházet protivník⁵⁴⁴, rozežene se proti němu Duch³⁸⁹ Hospodinův (20) a k Cijjónu přijde Výkupce¹⁷⁵³, i k zanechávajícím²⁴⁹⁰ přestoupení^{6 1235} v Jákóbovi – prohlášeno⁹⁴ Hospodinem. (21) *A* já – má smlouva s nimi *je*¹⁰⁴⁷ toto, řekl Hospodin: Můj Duch³⁸⁹, jenž *je*¹⁰⁴⁷ na tobě, a má slova, jež jsem vložil⁵¹⁷ v tvá ústa, nebudou mizet¹¹⁶⁰ z úst tvých *ani* z úst tvého semene *ani* z úst semene tvého semene, řekl Hospodin, od nynějška a navždy⁵³⁶.

60 Vstaň, rozsvět se²⁴⁹¹, neboť přišlo tvé světlo a nad tebou vzešla^{1939 2450} sláva²⁰⁴ Hospodinova! (2) Vždyť, hle, zem bude pokrývat¹⁰⁴⁷ tma a lidská plemena⁹⁴² mračno²⁴⁹², *ale* nad tebou bude vzcházet^{1047 1939 2450} Hospodin a jeho sláva²⁰⁴ se bude ukazovat^{1047 2493} nad tebou (3) a k tvému světlu budou přicházet^{5 517 2494} národy¹² a k září^{2234 2494} tvého vzcházení^{1939 2450} králové. (4) Povznes⁵⁷ vůkol své oči a viz: Oni všichni⁸⁹ se shromažďují^{5 517}, přicházejí^{5 517} k tobě, tvoji synové přicházejí¹⁰⁴⁷ z daleka a tvé dcery jsou¹⁰⁴⁷ chovány⁴⁰⁷ po boku²⁴⁹⁵. (5) Tehdy se budeš moci¹⁷ podívat a zazáříš²⁴⁹⁶ a tvé srdce bude ohromeno²⁴⁹⁷ a rozšíří se, neboť

se na tebe bude obracet¹⁴⁶⁰ spousta³¹⁵ od moře²⁴⁹⁸, bohatství^{336 458 2499} národů¹² bude k tobě přicházet; (6) *bude* tě zahrnovat²⁵⁰⁰ záplava²⁵⁰¹ velbloudů, budou přicházet mladí velbloudi²⁵⁰² z Midjánu a Éfy²⁵⁰³, ti⁸⁸ všichni⁸⁹ z Ševy²⁵⁰⁴, budou nosit zlato a kadidlo²⁰⁵¹ a prohlašovat^{1884 2505} chvály¹⁹⁹⁹ Hospodin. (7) *Budou* se k tobě shromažďovat všechna stáda²⁵⁰⁶ Kédárova¹⁰⁹⁷, berani Nevájóthovi²⁵⁰⁷ budou tobě k obsluze^{2378 2508}, budou k blahovlnnému přijetí^{2186 2381} vystupovat¹²⁴ na můj oltář²⁵⁰⁹, i budu dům své velebnosti²³² zvelebovat^{232 606 2363 2510}.

(8) *Kdo jsou* tito, *kteří* letí jako oblak a jako holubi k svým holubníkům²⁵¹¹? (9) *Ano*, čekají²⁷⁶ na mne ostrovy⁶⁷⁶ a taršíšské lodě¹⁶⁵ nejprve, k přivezení tvých synů z daleka, jejich stříbra a jejich zlata s nimi ke jménu Hospodina, tvého Boha, a k Svatému Izráělovu, neboť tě oslavil^{232 606 2363 2510}, (10) a synové ciziny²³⁶⁹ vybudují tvé zdi¹⁶⁴ a jejich králové tě budou obsluhovat²³⁷⁸, neboť jsem tě ve svém rozhněvání^{502 1695} zbil¹⁸ a ve své blahovůli²¹⁸⁶ jsem se *nad* tebou slitoval^{517 555 2139 2512}. (11) *A* tvé brány budou⁵ ustavičně otevřeny, v den *ani* noc nebudou zavírány, aby k tobě mohli¹⁷ přinášet⁵⁷² bohatství^{336 458} národů¹²; i jejich králové budou přiváděni^{660 1038}, (12) neboť národ¹² a království, jež ti nebude sloužit¹⁵⁴⁸, *ti* budou muset¹⁷ zahynout, *ano*, *ty* národy¹² budou zúplna²⁵¹³ potírány¹⁷¹². (13) *Bude* k tobě přicházet sláva²⁰⁴ Levánónu¹⁵⁹, cypřiše^{28 793}, jilmý²⁸ a zimostráz¹⁹⁶⁴ pospolu, k ozdobování^{232 606 2363 2510} místa²⁹⁶ mé svatyně⁴⁷⁹; i budu oslavovat¹⁹⁶ místo²⁹⁶ svých nohou. (14) *A* se skláněním¹⁴⁵ k tobě budou chodit synové tvých suzovatelů^{8 222 1584 2301} a všichni tebou opovrhavší se budou klanět před chodidly⁵⁹ tvých nohou, i dají ti název¹⁰² Města Hospodinova, Cijjónu Svatého Izráělova.

(15) Místo tvé opuštěnosti a nenávisťi k tobě²⁵¹⁴, takže¹²⁰ nebylo procházejícího *tebou*, *ano*, *chci*¹⁷ tě učinit²⁰¹ věčnou znamenitostí^{55 154 1667}, radostí pokolení za pokolením; (16) *i* budeš sít mléko národů¹², *ano*, budeš sít prsy²⁸ králů, a poznáš, že tvým Vysvoboditelem^{693 1024} a tvým Výkupcem¹⁷⁵³ *jsem* já, Hospodin, Rek⁶⁰²

Jákobův. (17) Místo mosazi²⁰⁹¹ budu přinášet zlato a místo železa budu přinášet stříbro a místo dříví¹⁵⁸⁰ mosaz²⁰⁹¹ a místo kamenů železo, a tvou vrchností^{574 2515} chci¹⁷ učinit²⁰¹ pokoj a tvým pohaněčem⁵²² spravedlnost; (18) v tvé zemi se již nebude slyšet o násilí^{2105 2313}, v tvých hranicích²³⁴⁶ o zkáze^{718 2105} ani o rozvrácení^{1864 2105}, i nazveš své zdi¹⁶⁴ záchranou⁶⁹³ a své brány chválou¹⁹⁹⁹. (19) Světlem⁵⁵ ti již nebude za dne slunce, aniž ti pro jasno^{2234 2516} bude svítit měsíc, nýbrž¹²⁰ se ti věčným světlem^{55 1667} stane⁶¹⁹ Hospodin, ano, tvou ozdobou^{55 232} tvůj Bůh; (20) tvé slunce již nebude zacházet, aniž bude tvůj měsíc mizet²⁵⁵, neboť ti Hospodin bude věčným světlem^{55 1667} a dni tvého truchlení budou naplněny¹⁰²⁸. (21) A tvůj lid, oni všichni⁸⁹, spravedliví, budou navždy⁸²⁴ dědit⁸²⁶ zem, odnož mé výsadby, dílo²⁴⁶ mých rukou k oslavování^{232 606 2363 2510} sebe. (22) Malý se bude stávat⁶¹⁹ tisícem^{55 2517} a nepatrný²⁵¹⁸ mohutným¹⁵⁸² národem^{12 55}; já, Hospodin, chci¹⁷ tu věc²⁵¹⁹ v její čas urychlit.

61 Na mně je Duch³⁸⁹ Pána, Hospodina, protože mě Hospodin pomazal k přinášení dobré zvěsti¹⁸⁸⁴ truchlým⁶⁵⁵, poslal mě obvazovat zlomené⁴⁸³ srdcem³⁶⁴, prohlašovat zajatým svobodu a vězňům⁵⁷⁸ otevření žaláře, (2) prohlašovat rok blahovůle²¹⁸⁶ Hospodinovy^{277 2520} a den pomsty našeho Boha²⁷⁷, potěšovat⁹⁵ všechny truchlící, (3) pro truchlící²⁸¹ Cijjónu ustanovit²⁰¹ dáni jim turbanu²⁵²¹ místo popela²⁵²², oleje²⁵²³ veselí místo truchlení, oděvu chvály¹⁹⁹⁹ místo ochabujícího^{1990 2524} ducha³⁸⁹, ať se jim dá³⁵⁴ název¹⁰² stromů¹⁰⁹ spravedlnosti, výsadby Hospodinovy k oslavování^{232 606 2363 2510} sebe.

(4) I vybudují dávná rumiště^{1667 1712}, budou stavět^{404 1186} dřívější⁵¹² zpustošeniny^{298 1653 2525} a opravovat²⁵²⁶ města rumu^{1712 2527} a zpustošeniny^{298 1653 2525} pokolení za pokolením; (5) a cizáci³⁴ stanou a budou pást⁵ váš drobný dobytek a synové ciziny²³⁶⁹ budou vašími oráči a vašími vinaři. (6) A vy budete nazýváni kněžími Hospodinovými, bude se vám říkat obsluhující²³⁷⁸ našeho Boha, budete jít bohatství^{336 458} národů¹² a jejich slávou²⁰⁴ se budete honosit²⁵²⁸,

(7) místo vaší ostudy^{107 1485 2529}, dvojnásobné, a hanby^{1487 2529 2530} budou plesat ve svém podílu, ve své zemi budou dědit⁸²⁶ dvojnásobek, bude se jim dostávat věčné radosti¹⁶⁶⁷. (8) Neboť já, Hospodin, miluji právo⁶⁹ a nenávidím loupež²⁵³¹ s křivdou^{444 2532}, i dám jim s věrností^{444 621} jejich odměnu¹⁸⁸⁷ a chci¹⁷ vzhledem k nim uzavřít věčnou smlouvu^{1382 1667} (9) a jejich simě se stane známým mezi národy¹², ano, jejich potomci¹¹⁵⁷ vprostřed národností¹²³, budou je všichni vidoucí je uznávat^{2369 2533}, že oni jsou simě, jemuž Hospodin poželhal.

(10) Velmi²⁵³⁴ se budu v Hospodinu těšit^{1047 2541}, má duše bude jásat¹⁰⁴⁷ v mém Bohu, neboť mě oblékl rouchy vysvobození⁶⁹³, obestřel mě pláštěm spravedlnosti, jako si ženich kněžsky navjíjí²⁵³⁵ turban²⁵²¹ a jako se nevěsta²²⁰⁰ krásli svými šperky⁶³⁶, (11) neboť jako země vydává svůj výhonek²⁵⁶ a zahrada působí klíčení^{1256 2000 2101} svého osiva²⁵³⁶, tak Pán, Hospodin, působí¹⁰⁴⁷ klíčení^{1256 2000 2101} spravedlnosti a chvály¹⁹⁹⁹ přede všemi národy¹².

62 Nebudu mlčet¹⁰⁴⁷ vzhledem k Cijjónu, aniž se vzhledem k Jerusálému budu klidně chovat^{791 1047}, než bude jako paprsek²²³⁴ vycházet¹²⁶ jeho²⁵¹ spravedlnost a jeho²⁵¹ vysvobození⁶⁹³, jako by hořela^{220 260} pochodeň²⁵³⁷, (2) a národy¹² uvidí tvou spravedlnost a všichni králové země tvou slávu²⁰⁴ a bude ti dán název¹⁰² novým jménem, jež budou určovat ústa Hospodinova. (3) I staneš se⁶¹⁹ v ruce Hospodinovy³²¹ korunou^{177 1349} krásy²³², ano, v dlani^{59 321} svého Boha královskou členkou^{2538 2539}; (4) nebude se ti již říkat Opuštěná, aniž se tvé zemi ještě bude říkat Spoušť⁹²⁵, nýbrž⁵⁸⁶ ti bude dáván název¹⁰²: V ní je mé zalíbení^{1753 2087}, a tvé zemi: Vdaná²³²⁴, neboť v tobě bude zalíbení^{1753 2087} Hospodinovo a tvá země bude vdávána²³²⁴; (5) ano, jako si jinoch za manželku bere²³²⁴ pannu, budou si tě za manželku brát²³²⁴ tvoji synové²⁵⁴⁰, a jáso-tem²⁵⁴¹ ženicha nad nevěstou²²⁰⁰ bude tvůj Bůh jásat²⁵⁴¹ nad tebou.

(6) Na tvé zdi^{164 326}, Jerusáléme, postavím^{574 597 635} strážce^{326 394}, kteří po celý^{360 2587} den a celou³⁶⁰ noc, nikdy²⁵⁴² nebudou mlčet. Kdo⁸³² připomínáte Hospodina,

necht' nemáte^{149 158} klidu, (7) aniž dáváte¹⁴⁹ klid jemu, než bude chtít¹⁷ Jerúsalem upevnit a učinit²⁰¹ chválu^{1999 2543} v zemi. (8) Hospodin přísáhl svou pravici a pa-
 ži²⁵⁴⁴ své síly: Budu-li²⁹⁷ ještě dávat tvé obilí za pokrm tvým nepřítelům a budou-li²⁹⁷ synové cizáků³⁴ pít tvůj mošt, při němž ses nalopotil^{251 1933} (9) Nýbrž⁵⁸⁶ je²⁵⁴⁵ budou jíst sklidišví²⁵⁵ je²⁵⁴⁵, a budou⁵ velebit^{731 1857} Hospodina, a jeho²⁵⁴⁶ sběrači jej²⁵⁴⁶ budou v mých svatých nádvořích^{44 383} pít.

(10) Procházejte, procházejte branami, upravujte^{503 2414} cestu lidu, naspávejte²⁴¹³, naspávejte²⁴¹³, od kamenů očistěte sil-
 nici³⁹³, vztyčte prapor⁶⁷⁰ nad národnostmi^{123 219}! (11) Hle, Hospodin prohlásí^{517 1563} k okrají⁴²⁸ země: Řekněte dceři Cijjónu: Hle, přichází tvé vysvobození⁶⁹³, hle, jeho¹⁸⁸⁶ mzda s ním a jeho¹⁸⁸⁶ odměna¹⁸⁸⁷ před jeho tvář! (12) I dají jim název¹⁰² Svátý lid³⁸³ a Vykoupení¹⁷⁵³ Hospodinovi, a tobě se bude dávat název¹⁰² Vyhledaná⁶⁸, Neopuštěné město.

63 Kdo je tento, přicházející z Edómu³⁸⁴, rudý svými²⁵⁴⁷ rouchy, z Bocy, tento ctihodný^{2090 2548} ve svém oblečení³²¹, vykračující si^{2257 2549} ve velikosti³⁷⁸ své síly? Já, mluvící v spravedlnosti, mocný³⁷⁸ k vysvobození⁶⁹³. (2) Proč je na tvém oblečení čerVENá a tvá roucha – jako šlapajícího²¹⁷⁰ v lisu²⁵⁵⁰? (3) Já jsem samotný¹⁵⁷ šlapal^{5 2170} prohlubeň²⁵⁵¹ a nebylo se mnou nikoho⁹⁷ z lidí^{123 219}, i pošlapával²¹⁷⁰ jsem je²⁵⁵² ve svém hněvu, ano, deptal⁸⁸⁷ jsem je²⁵⁵² ve svém popuzení, takže¹²⁰ jejich²⁵⁵² životní síla^{1262 2553} stříkala na má roucha a všechno své oblečení²⁵⁵⁴ jsem poskrvnil¹⁴⁶⁶, (4) neboť v mém srdci byl den pomsty a přišel rok mých vykoupených¹⁷⁵³. (5) I hleděl jsem, a²⁵⁵⁵ hle, nebylo pomocníka, a podivil jsem se^{298 1653 2483}, že¹²⁰ hle, nebylo podpírajícího^{1765 2485}, i přispěla^{693 1024 2556} mi má paže, mé popuzení, to⁸⁸ mě podepřelo^{1765 2485}, (6) i rozdupával⁸²² jsem ve svém hněvu³²¹ národnosti¹²³ a ve svém popuzení³²¹ jsem je opijel, takže¹²⁰ jsem jejich životní sílu^{1262 2553} sléval²⁵⁵⁷ k zemi.

(7) Budu připomínat¹⁰⁴⁷ laskavosti⁸⁸⁹ Hospodinovy, chvály^{1999 2543} Hospodinovy, přiměřeně všemu²⁴⁸⁷, čím nás Hospodin obdařil²⁰⁹, a mnohou dobrotu vůči domu

Isráelovu, již je²⁵⁵⁸ obdařil²⁰⁹ podle svých slitování²¹³⁹ a podle množství svých laskavostí⁸⁸⁹; (8) neboť¹²⁰ řekl: Ano, ²⁵⁵⁹ oni jsou můj lid, synové, kteří nelžou; i stal se⁶¹⁹ jim Vysvoboditelem^{55 693 1024}. (9) Ve vši jejich úzkosti⁵⁰⁴ bylo úzko³⁵⁷ jemu a²⁵⁶⁰ Anděl⁹⁵⁶ jeho přítomnosti¹²⁵⁶¹ je vysvoboza-
 tel^{5 693 1024}; on je ve své lásce³²¹ a ve své setrpnosti^{321 564 2562} vykoupil¹⁷⁵³ a pozvedl je a nosil^{5 57} je po všechny dávné dni^{1667 2563}; (10) ale oni byli⁵ neposlušni a zarmucovali^{5 780 2237 2330} jeho svatého Ducha^{383 389}, i změnil se¹⁴⁶⁰ jim v nepřítel, on se jal proti nim bojovat¹³².

(11) Jeho lid si však¹⁴⁷ připomněl¹⁵¹⁷ dávné dni^{1667 2563}, Mojžíše²⁵⁶⁴: Kde je ten⁸³² vyvedší¹²⁴ je z moře s pastýřem svého stáda²⁵⁰⁶, kde je ten⁸³² položivší¹²⁰¹ v jejich střed svého svatého Ducha^{383 389}, (12) nechavší paži své velebnosti²³² vládnout²⁵⁶⁵ po pravici Mojžíšově, rozpoltivší^{401 1733} vody před jejich tvář⁶⁰ ke zřízení¹⁷² si věčného věhlasu^{1667 2367}, (13) vodivší je hlubokostmi²²⁵³, jako koně³²⁶ v pustině, aniž klopýtali²⁰²? (14) Jako když dobytek^{970 1814} sestupuje do údolí^{1879 2566}, dával mu²⁵⁶⁷ Duch³⁸⁹ Hospodinův odpočívát³⁸⁷; tak jsi svůj lid vodil^{5 660 2189} ke zřízení¹⁷² si slavného jména²⁵⁶⁸.

(15) Popatř z nebes a viz z bydlíš²⁵⁶⁹ své svatosti a své velebnosti²³²: Kde je tvá horlivost⁶⁷⁹ a tvé hrdinství²⁵⁰, zvučení^{1713 2570} tvých útrob a tvá slitování²¹³⁹? Zadržují se²⁵⁸⁶ vůči mně? (16) Vždyť jsi ty náš Otec, ano, Abrahám nás nezná⁵ a Isráel nás neuznává^{2369 2533}, náš Otec jsi ty, Hospodine, náš Výkupce²⁷⁵³ – tvé jméno od věčnosti; (17) nač nás necháváš bloudit²¹³, Hospodine, od tvých cest, zatvrzuješ naše srdce vůči bázni^{477 2571} z tebe? Vrať se pro své nevolníky²⁵⁷², kmeny¹⁰¹² svého dědictví¹⁰³³; (18) tvůj svátý lid³⁸³, ti se na krátko stali vlastníky^{826 2573}; tvou svatyni⁴⁷⁹ rozdupali⁸²² naši protivníci⁵⁴⁴. (19) Jsme⁵ odedávna²⁰⁰⁸, nad nimi jsi nevládl^{5 189}, nenf⁵ nad nimi²⁵⁷⁴

64 vzýváno tvé jméno. (1) Kéž roz-
 hory se před tvou tvář^{60 151 2575} rozplynou^{149 2576} (2)²⁵⁷⁷ (jako zaněcování²³⁴⁵ roš-
 tí ohněm, jako oheň přivádí vodu do varu¹⁰⁸⁵), k uvádění tvého jména v zná-
 most tvým protivníkům⁵⁴⁴, necht' se

národy¹² chvějí¹⁴⁹ před tvou tváří^{60 151 25751} (3) Při svém činění hrozných^{477 959} věcí, jichž jsme neočekávali²⁷⁶, jsi sestoupil, hory se rozplynuly²⁵⁷⁶ před tvou tváří^{60 151 25751}, (4) ano, od věčnosti neuslyšeli, ušima nepostřehli⁴, oko nevidělo kromě tebe Boha jednajícího pro čekající^{281 2578} na něho. (5) Vycházíš⁵ vstříc²¹³⁷ jášajícimu^{2541 2579}, když¹²⁰ vykonává spravedlnost; na tvých cestách si tě připomínají. Hle, ty se hněváš^{5 502}, když¹²⁰ hřešíme⁵; v tom²⁵⁸⁰ je stálost²⁵⁸¹ – zda¹²⁰ můžeme¹⁷ být zachráněni^{693 1024 2582} (6) Vždyt¹²⁰ jsme se my všichni⁸⁹ stali⁶¹⁹ jakoby čímsi nečistým a všechny naše spravedlnosti jsou jako poskvrněné roucho²⁵⁸³, ano, my všichni⁸⁹ jsme zvadli jako listí a naše nepravosti¹⁴ nás jako vítr³⁸⁹ odnášejí⁵⁷, (7) a není zvýřejícího tvé jméno⁶⁹⁸, vzhchopujícího se²²⁶⁴ k přidržení se tebe²⁵³.

(8) Nuže tedy²⁸⁰, Hospodine, ty jsi náš Otec, my jsme hlína¹⁴⁶¹ a ty jsi náš Ztvárnitel¹¹²⁶, ano, my všichni⁸⁹ jsme dílo²⁴⁶ tvé ruky; (9) kéž se tak velmi nehneváš^{149 502}, aniž si do věčnosti^{1504 1505} připomínáš nepravost¹⁴; hle, popať, prosíme⁷³, my všichni⁸⁹ jsme tvůj lid. (10) Tvá svatá města³⁸³ se stala⁶¹⁹ pustinou, Cijjón se stal^{251 619} pustinou, a Jerúsalem – spoušť⁴⁹²⁵; (11) náš svatý a náš zdobný dům^{383 2584}, kde tě naši otcové vlebivali^{5 731 1857}, se stal⁶¹⁹ vypáleným^{32 55} od ohně a všechny naše žádoucí^{111 2585} věci, to se stalo⁶¹⁹ rumišťem^{55 1712}. (12) Chceš¹⁷ se pro tyto věci zdržet²⁵⁸⁶, Hospodine? Budeš mlčet a převelmi nás pokořovat^{5 1584 2301}?

65 Dal jsem se vyhledat⁶⁸ netázavším³²⁶ se²⁴²⁵, dal jsem se najít nehledavším³²⁶ mě, řekl jsem: Hle, já²⁴⁴⁵, hle, já²⁴⁴⁵, k národu¹² nenazývajícímu se mým jménem; (2) po celý^{360 2587} den jsem své ruce rozprostíral^{5 58} k vzdorovitému⁸⁶ lidu, k těm, kdo⁸³² chodí nedobrou cestou za svými myšlenkami, (3) lidu těch, kdo⁸³² mě před mou tváří ustavičně dráždí²⁵⁸⁸, obětující v zahradách a zakuřujícíe²⁵⁸⁹ na vepřovicích, (4) kdo⁸³² sedávají mezi hroby²⁵⁹⁰ a nocují v utajovaných^{1275 2161} místech²⁵⁹¹, kdo⁸³² jedí maso vepřů²⁸ a v jejichž nádobách⁶³⁶ je polévka²⁵⁹² z ošklivosti²⁵⁹³, (5) kdo⁸³² říkají: Stůj sám o sobě²⁵⁹⁴, ke mně se nesmíš¹⁷ přibližovat¹⁴⁵⁸, neboť

jsem⁵ ti svatý²⁵⁹⁵. Tito jsou kouřem v mých chřípích, ohněm planoucím po celý^{360 2587} den.

(6) Hle, před mou tváří je psáno: Nebudu mlčet, nýbrž odplatím¹⁰²⁸, ano, odplatím¹⁰²⁸ do jejich záhrad¹⁸⁸⁸ (7) vaše nepravosti¹⁴ a nepravosti¹⁴ vašich otců zároveň, řekl Hospodin, kteří zakuřovali^{5 2589} na horách a tupili⁵ me na pahrbcích, proto¹²⁰ nejprve^{512 2596} do jejich záhrad¹⁸⁸⁸ odměřím¹⁸⁹¹ jejich odměnu¹⁸⁸⁷.

(8) Takto řekl Hospodin: Jako když se shledává⁵⁹¹ v hroznu²⁵⁹⁷ mošt a řekne se³⁵⁴: Nemě! bys¹⁷ jej ničít⁶⁶⁸, neboť je v něm pozhánání, tak budu činit vzhledem k svým nevolníkům k zamezení zničení^{668 2598} všech, (9) ano, vyvádět¹²⁶ z Jákoba símě a z Júdy dědice⁸²⁶ mých hor; to⁸⁸ zdědí⁸²⁶ moji vyvolení¹¹³ a moji nevolníci se tam půjdou usazovat^{489 1144}. (10) A Šarón¹⁶⁵⁸ se stane⁶¹⁹ salaší^{55 1337} drobného dobytka a údolí⁹¹⁵ Achór²⁵⁹⁹ místem k ukládání¹⁷⁴⁷ skotu mého lidu²⁷⁷, těch, kteří mě vyhledávali^{5 68}.

(11) Vy však¹⁴⁷, opustivší Hospodina, zapomínající mé svaté hory³⁸³, kdo⁸³² strojíte¹⁰⁵⁸ stůl Gádovi²⁶⁰⁰ a kdo⁸³² naléváte²⁶⁰¹ kořeněné víno Menímu²⁶⁰⁰, (12) nuže¹²⁰, započítám^{2602 2603} vás pro meč a vy všichni⁸⁹ se budete muset¹⁷ sklonit⁵⁷⁷ k popravě¹⁶⁹⁷, protože když jsem volal⁵, neodpovídali jste^{5 283}, když jsem mluvil⁵, neslyšeli jste^{5 283}, nýbrž¹²⁰ jste činili⁵, co je⁸³² v mých očích zlé, a zvolili jste si¹¹³, v čem si nelibují^{5 753}.

(13) Proto Pán, Hospodin, řekl takto: Hle, moji nevolníci budou jíst a vy budete hladovět; hle, moji nevolníci budou pít a vy budete žíznit; hle, moji nevolníci se budou radovat a vy budete zostuzováni¹⁰⁷; (14) hle, moji nevolníci budou plesat blahem^{80 110} srdce a vy budete křičet²⁹² pro utrpení¹¹⁰ srdce a skučet pro potření^{110 864} ducha³⁸⁹. (15) A své jméno zanecháte³⁸⁷ mým vyvoleným¹¹³ ku proklínání²⁶⁰⁴, neboť¹²⁰ Pán, Hospodin, tě usmrtí a svým nevolníkům bude dávat název¹⁰² jiným¹³⁷⁹ jménem, (16) takže kdo⁸³² si bude v zemi žehnat²⁶⁰⁵, bude si žehnat²⁶⁰⁵ při Bohu, Věrném^{407 2606}, a kdo⁸³² bude v zemi přísahat²⁶⁰⁷, bude přísahat²⁶⁰⁷ při Bohu, Věrném^{407 2606}, neboť dřívější⁵¹² úzkosti⁵⁰⁴

se zapomenou, ano, neboť se skryjí před mýma očima⁶⁰.

(17)Vždyť hle, já²⁴⁴⁵, chystám se stvořit⁴⁶² nová nebesa a novou zem, a ty první⁵¹² nebudou připomínány, aniž budou vystupovat¹²⁴ na srdce.

(18)Ale na věky věku¹²⁷⁸ se těšte²⁵⁴¹ a já-sejte – co se já chystám stvořit⁴⁶²! Ano, hle, já²⁴⁴⁵, chystám se stvořit⁴⁶² Jerúsalém – jásoť, a jeho²⁵¹ lid – potěšení²⁵⁴¹!

(19)A budu jásoť⁵ v Jerúsalémě³²¹ a těšit se^{5 2541} ve svém lidu³²¹, aniž se v něm²⁵¹ ještě bude slyšet hlas pláče a hlas nářku⁸³⁹;

(20)nebudou odamtud pocházet⁶¹⁹ kojene dne²⁶⁰⁸ ani stařec, jenž by své dni nemohl¹⁷ vyplnit, nýbrž⁵⁸⁶ stoletý²⁶⁰⁹, jenž bude umírat, bude mladík¹⁸⁸, a hříšníkovi stoletému²⁶⁰⁹ bude zlořečeno²⁶¹⁰.

(21)Izbudují a obývají budou⁵ domy a vysadí²²⁶³ vinice a budou jíst jejich ovoce. (22)Nebudou budovat, aby jiný¹³⁷⁹ obýval, nebudou vysazovat²²⁶³, aby jiný¹³⁷⁹ jedl, neboť dni mého lidu bude jako dni stromu a moji vyvolení¹¹³ budou dílo²⁴⁶ svých rukou

spotřebovávat^{2233 2611}. (23)Nebudou se naprázdno^{1499 2177 2178} unavovat¹⁹³³, aniž budou rodit pro neštěstí²⁶¹², neboť oni jsou símě požehnaných Hospodinových, a jejich potomci¹¹⁵⁷ s nimi. (24)A bude⁵ se dít⁶¹⁹, dříve než budou volat, že¹²⁰ já budu odpovídat, ještě budou mluvit a já budu slyšet.

(25)Vlk a jehňátko²⁶¹³ se budou spolu²⁶¹⁴ pást a lev bude jako skot žrát slámu, a had – jeho pokrmem¹⁶⁷⁵ bude prach¹⁵⁰; na mé svaté hoře³⁸³ nikde²⁶¹⁵ nebudou moci¹⁷ ublížit⁶⁶⁷ ani zkazit⁶⁶⁸, řekl Hospodin.

66 Takto řekl Hospodin: Mým trněm jsou nebesa a země je podnoží mých nohou; kdepak je dům²⁶¹⁶, jež mi chcete¹⁷ budovat, a kdepak je místo^{296 2616} mého odpočinku⁶⁷²?

(2)Vždyť¹²⁰ všechny tyto věci zřídila¹⁷² má ruka, takže¹²⁰ všechny tyto věci vznikly⁶¹⁹, – prohlášeno⁹⁴ Hospodinem, – ale na tohoto hledím: Na chudého²²² a zdrceného^{18 896} v duchu³⁸⁹ a třesoucího²⁶¹⁷ se²⁶¹⁸ na mé slovo²⁶¹⁹.

(3)Kdo poráží¹¹³¹ hovězí dobytče⁷, ubíjí¹⁸ člověka¹⁹⁷, kdo obětuje kus drobného dobytka⁴⁴⁸, láme vaz psa, kdo vznáší²⁴⁰³ oběť daru^{45 2050} – krev vepře, kdo přináší vůni kadidla^{2051 2620}, velebí²⁶²¹

modlu⁵⁰; jako oni našli zálibu⁴²⁴ v svých cestách a jejich duše si libuje^{5753 2622} v jejich hnusnostech²⁶²³, (4)právě tak budu já nacházet zálibu⁴²⁴ v zlém zacházení^{1014 1101} s nimi^{190 2624} a přivádět na ně všechny jejich postrachy²⁶²⁵, protože když jsem volal⁵, nebylo²⁸³ odpovídajícího, když jsem mluvil⁵, nebylo²⁸³ slyšícího, nýbrž¹²⁰ činil⁵, co je⁸³² v mých očích zlé, a zvolili si¹¹³, v čem si nelibují^{5753 2622}.

(5)Slyšte slovo Hospodinovo, vy⁸³² třesoucí se²⁶¹⁸ na jeho slovo²⁶¹⁹: Vaši bratři, nenávidící vás, zapuzující vás vzhledem k mému jménu, říkají: Nechtě se Hospodin oslavuje^{149 196}, ať můžeme¹⁷ hledět na¹⁶⁷² vaši radost! Ale oni budou muset¹⁷ být zostuzeni^{107 108}.

(6)Hlas vřavy³²⁰ z města, hlas z chrámu³⁵⁸, hlas Hospodina splácejícího¹⁰²⁸ odměnu²⁰⁹ svým nepřátelům!

(7)Dříve než k porodu pracovala⁷²⁴, porodila, dříve než přicházela její^{277 2626} bolest, dala vyklouznout²⁶²⁷ dítěti mužského pohlaví; (8)kdo uslyšel takovou věc²⁶²⁸, kdo uviděl takové věci²⁶²⁸? Zda může¹⁷ být země v porodní bolesti uvedena⁷²⁴ v jednom dni? Může¹⁷-li národ¹² být porozen najednou²⁶²⁹? Vždyť Cijjón se jal²⁵¹ k porodu pracovat⁷²⁴ a již i porodil²⁵¹ své děti¹⁹⁶. (9)Zda já mám¹⁷ způsobovat proražení^{483 2630} a ne plodit? praví Hospodin. Zdali já, jenž⁸³² plodím, uzavřu²⁶³¹? řekl tvůj Bůh.

(10)Radujte se s Jerúsalémem a já-sejte v něm^{251 321}, všichni milující jej²⁵¹, těšte se²⁵⁴¹ s ním²⁵¹ velmi²⁵³⁴, všichni, kdo⁸³² jste nad ním²⁵¹ projevovali zármutek, (11)abyste mohli¹⁷ sít a nasytit se z prsů²⁸ jeho útěchy^{1014 1101}, abyste mohli¹⁷ srkat a polahodit si^{2133 2358} z hojnosti²⁶³² jeho²⁵¹ slávy²⁰⁴, (12)neboť Hospodin řekl takto: Hle, já²⁴⁴⁵, chystám se k němu²⁵¹ jako řeku zavést^{228 462} pokoj a jako valící se⁴⁶⁸ potok⁴³⁰ slávu²⁰⁴ národů¹², i budete sít a budete nošeni⁵⁷ po boku²⁴⁹⁵ a na kolenu budete laskáni^{1663 2633}. (13)Jako někoho¹⁹⁷, jež jeho matka potěšuje⁹⁵, tak vás budu já potěšovat⁹⁵, ano, budete potěšováni⁹⁵ v Jerúsalémě; (14)to¹²⁰ když budete zakoušet^{1125 2078}, bude²⁸³ vaše srdce jásat²⁵⁴¹ a vaše kosti budou jako mladý porost⁸⁶⁵ pučet, a při jeho nevolnicích

bude známa ruka Hospodinova, ale proti²⁶³⁴ svým nepřítelům²³⁵¹ se bude rozhorlovat^{579 2635 2636}. (15) Neboť, hle, Hospodin bude přicházet v ohni, a jeho vozy¹⁴³ jako vichřice, ke splacení¹³⁶³ svého hněvu v popuzení a svého pokárání¹⁵²⁸ v plamenech ohně; (16) ano, ohněm a svým mečem se Hospodin projeví jako soudce^{69 2637} všeho masa²⁶³⁸, i bude mnoho zabitých¹⁶⁹⁸ Hospodinem³⁶⁴. (17) Kdo⁸³² se posvěcují, kdo⁸³² se očišťují do zahrad²⁶³⁹, následující kohosi^{2481 2640} vprostřed, a jedí maso vepřů²⁸ a jiné hnusnosti^{28 2623}, i myši²⁸, budou spolu muset¹⁷ zmizet – prohlášeno⁹⁴ Hospodinem.

(18) A já, jejich činnosti²⁴⁶ a jejich myšlenky – dojde ke shromáždění všech národů¹² a jazyků, i přijdou a uvidí mou slávu²⁰⁴, (19) i budu klást²⁰¹ mezi ně²⁶⁴¹ znamení a vysílat⁵⁸⁰ uniknuvší z nich k národům¹², do Taršíše¹⁶⁵, Púlu²⁶⁴² a Lúlu²⁶⁴³, napínajícím^{331 772 2644} luk, do Túvalu²⁶⁴⁵ a Jávánu²⁶⁴⁶, k dalekým ostrovům⁶⁷⁶, kde²⁶⁴⁷ neuslyšeli zvěst¹⁵⁶³ o mně, aniž mou slávu²⁰⁴ uviděli, ať mezi

těmi národy¹² mou slávu²⁰⁴ rozhlásí²⁰⁶. (20) I přivedou všechny vaše bratry ze všech národů¹² za oběť daru^{45 2050} Hospodinu, na koních a ve vozech^{28 1065} a v nosičích²⁶⁴⁸ a na mezcích a na rychlonohých velbloudicích²⁶⁴⁹, na mou svatou horu³⁸³, Jerúsalem, řekl Hospodin, jako děti⁷⁵⁶ Isráelovy přinášejí oběť daru^{45 2050} v čistých nádobách v dům Hospodinův; (21) a i z nich si budu brát za kněží a za Lévióvice²⁶⁵⁰, řekl Hospodin, (22) neboť jako nová nebesa a nová země, jež se já chystám zřídít^{172 462}, budou zůstat před mou tváří, – prohlášeno⁹⁴ Hospodinem, – tak bude zůstat vaše símě a vaše jméno. (23) A bude⁵ se dít⁶¹⁹: Od každého¹³⁹⁵ novu měsíce do novu měsíce a od každé¹³⁹⁵ soboty do soboty bude všechno maso přicházet klanět se před mou tvář, řekl Hospodin; (24) a když budou vycházet, budou²⁸³ hledět na¹⁶⁷² mrtvolý⁸²³ lidí¹⁹⁷, kteří⁸³² se proti mně vzepřeli⁶, neboť jejich červ⁸⁰⁵ nebude umírat, aniž bude jejich oheň hasnout, i budou všemu masu předmětem odporu.

ISAJÁ

poznámky překladatele a odkazy

- 1 Viz 2 Král. 19:2, pozn. 749.
- 2 Jako v 1 Sam. 3:1; slovesa „uviděl“ („cházáh“) zdola, viz např. „hledí“ v Žalmu 11:4) od něhož je odvozen tento výraz („chazzón“), značící prorocké „vidění“, se užívá i o přirozeném vidění, je to však jiné sloveso než „uviděl“ např. v Gen. 1:4 a dále, jehož se v tom smyslu užívá nejčastěji. Srov. příbuzný výraz v Num. 24:4 a 16, pozn. 915.
- 3 Viz Gen. 47:27, pozn. 1291; Deut. 34:1n., pozn. 1295.
- 4 Viz Gen. 4:23, pozn. 165.
- 5 Vl. „promluvil“ („promluvil a dále n. trvale n. opakovaně mluví“), dále obdobně.
- 6 Viz 1 Král. 8:50, pozn. 547, dále jiné tvary tohoto slovesa ve smyslu jako tam v textu.
- 7 Viz Lev. 4:10, pozn. 109; v kap. 7:25 v hromadném smyslu.
- 8 Viz Přísl. 20:14, pozn. 20, zde ve smyslu jako v textu.
- 9 Viz Gen. 14:13, pozn. 400.
- 10 Viz Jóba 11:11, pozn. 554; dále i jiné tvary téhož slovesa.
- 11 N. „Běda“, v kap. 55:1 smysl jako v textu.
- 12 Hebr. „gój^{123r}“, o Izráelci se tohoto výrazu používá, když není považován za (n. se nechová jako) Boží lid.
- 13 D. „těžký“, dále obdobně.
- 14 Viz Gen. 4:13, pozn. 146.
- 15 N. „zkázonosní“, tj. „uviči svým vlastním cestám n. způsobu života“, viz Gen. 6:12n., pozn. 207; 2 Par. 27:2, pozn. 918.
- 16 Tj. „Na které místo na těle“.
- 17 Viz Gen. 2:16n., pozn. 74.
- 18 Viz Gen. 4:15, pozn. 152.
- 19 Viz Gen. 4:2, pozn. 127.
- 20 N. „množíte“, „prohluubujete“. Dále obdobně.
- 21 Viz Deut. 13:5, pozn. 522.
- 22 D. „nemoci“, 3. pád („propadla nemoci“, „patří nemoci“ [„nemoc se jí zmocnila, takže se stala jakoby jejím vlastníkem“]).
- 23 Viz Gen. 8:9, pozn. 1070.
- 24 N. snad „témé^{1530r}“, dále obdobně.
- 25 Tj. na „těle“, jež je zde obrazem národa.
- 26 Viz Soud. 20:48, pozn. 929.
- 27 Viz Gen. 4:23, pozn. 168.
- 28 V hebrejštině jednotné číslo v hromadném smyslu.
- 29 Viz Gen. 4:23, pozn. 169.
- 30 Viz Soud. 15:15, pozn. 745.
- 31 Viz Přísl. 20:30, pozn. 932; sloveso, jehož se týká tamní pozn. 803, je zde ve v. 5¹⁸.
- 32 Viz Exod. 29:14, pozn. 1036; Nech. 4:2, pozn. 149.
- 33 Vl. „vám do tváře“, viz Nech. 4:5, pozn. 137.
- 34 Viz Exod. 29:33; 30:9, pozn. 1057.
- 35 Viz Gen. 33:17, pozn. 903; Lev. 23:34, pozn. 755.
- 36 Viz Num. 1:3, pozn. 15.
- 37 Viz 1 Sam. 1:3, pozn. 13.
- 38 Viz Num. 21:35, pozn. 830.
- 39 Viz 1 Par. 16:19, pozn. 533.
- 40 Viz Jós. 10:24, pozn. 418.
- 41 Viz Gen. 26:5, pozn. 674.
- 42 Viz Lev. 1:3, pozn. 7.
- 43 Jako v Gen. 31:10, pozn. 815.
- 44 Viz 1 Král. 7:8, pozn. 409.
- 45 Viz Gen. 4:3, pozn. 133.
- 46 Viz Exod. 20:7, pozn. 666.
- 47 Viz Gen. 43:32; 46:34, pozn. 1273.
- 48 Viz Exod. 12:16, pozn. 390, zde znění v textu uchovávané v překladu příbuznost výrazů, jaká je v textu původním, snad v zdůrazňujícím smyslu („skvostných slavnostních sejití“).
- 49 Vl. „Nemohu“, smysl jako v textu („nemohu snést“).
- 50 Jako „modlářství“ v 1 Sam. 15:23, zde a dále ve smyslu jako v textu.
- 51 Jako „slavnostní shromáždění“ v 2 Král. 10:20.
- 52 Viz Gen. 1:14; Lev. 23:2, pozn. 732.
- 53 N. „na mně“, tj. „že je musím nést“, pak snad
- 54 „tíhou“, tj. „přilíš těžkými“, viz Deut. 1:12, pozn. 32.
- 55 Viz Gen. 2:24, pozn. 89.
- 56 Viz Exod. 7:18, pozn. 224.
- 57 Viz Gen. 4:7, pozn. 139; dále různé tvary tohoto slovesa a výrazy od něho odvozené.
- 58 Viz Exod. 25:20, pozn. 1257; 2 Par. 6:12, pozn. 148.
- 59 Viz Gen. 40:11, pozn. 1070.
- 60 Předložková vazba jako v Gen. 3:8, pozn. 102.
- 61 N. „rozhojňujete“, n. snad „protahujete“, tj. „prodlužujete“, srov. Mat. 6:7; jiné sloveso než ve v. 5 a dále²⁰.
- 62 Viz Gen. 33:9, pozn. 892.
- 63 Viz Gen. 4:10, pozn. 141.
- 64 Viz 2 Sam. 16:7, pozn. 669.
- 65 Viz Exod. 29:4, pozn. 1024.
- 66 Viz Žalm 51:4, pozn. 1323, zde zvrtný tvar jen zde se v SZ vyskytující.
- 67 Sloveso jako v Gen. 48:17, pozn. 1307.
- 68 Viz Deut. 4:29, pozn. 255.
- 69 Viz Gen. 18:19, pozn. 482, zdola odvozené sloveso („rozsudte“, dále obdobně).
- 70 Vl. „dejte vykročit“ (Přísl. 23:19), tj. „správnou cestou“. V kap. 3:12 a dále smysl jako tam v textu²¹².
- 71 N. „podle jiných“, „povzbuďte (n. „potěšte“) utlačovaného“ (n. „násilí snáječicho“).
- 72 Viz Žalm 35:1, pozn. 935; Přísl. 22:23, pozn. 994.
- 73 Viz Gen. 12:11, pozn. 360.
- 74 N. „soudíme“, viz Jóba 23:7, pozn. 655 a 1103.
- 75 N. „Byť byly“.
- 76 Viz Exod. 25:4, pozn. 851.
- 77 N. „musejí¹⁷ zbledet“, na konci verše „musejí¹⁷ se stát takovými“.
- 78 Viz Exod. 16:20 a srov. tamže kap. 25:4, pozn. 852, zde v přeneseném smyslu („jako barvivo z červců n. jím obarvená látka n. šat“).
- 79 Viz Deut. 1:26, pozn. 71; Soud. 11:17, pozn. 623.
- 80 Vl. „dobro“, dále obdobně.
- 81 Viz Exod. 4:23, pozn. 232.

- 82** Jako „jíst“ shora, dále obdobně, srov. Num. 11:1, pozn. 470.
- 83** Viz Num. 21:28, pozn. 820.
- 84** Vl. „Nocovala“.
- 85** Viz Gen. 12:15; 21:22, pozn. 559.
- 86** Viz Žalm 66:7 a dále, pozn. 1557.
- 87** Viz Žalm 45:7, pozn. 1211.
- 88** Viz Exod. 1:16, pozn. 34.
- 89** Viz Gen. 13:10, pozn. 374.
- 90** Viz Přísl. 21:14, pozn. 353.
- 91** Viz Žalm 34:14, pozn. 931.
- 92** Vl. „uznalost“, tj. „ocenění“, vlastně však „podplácní“, „úplatky“, jiný ovšem výraz než předchozí⁹⁰.
- 93** Viz Žalm 18:43, pozn. 549, výraz odvozený od dotčeného slovesa⁷².
- 94** Viz Gen. 22:16, pozn. 584.
- 95** Viz Gen. 5:28, pozn. 179; dále jiné tvary ve smyslu jako v textu na dotčených místech.
- 96** Viz 1 Sam. 14:24, pozn. 360.
- 97** Viz Gen. 27:42, pozn. 727.
- 98** Tj. „tavením odstranit“, dále obdobně, viz Žalm 66:10, pozn. 430.
- 99** N. „cínové“, „cín obsahující“.
- 100** Viz Soudců, nadpis, pozn. 1.
- 101** Viz Přísl. 9:10, pozn. 471.
- 102** Viz Gen. 1:5, pozn. 8.
- 103** N. snad „Spolehliivě“, v. 21 a dále obdobně.
- 104** Viz Žalm 37:38, pozn. 1042.
- 105** Viz Přísl. 15:4, pozn. 711.
- 106** Viz Gen. 2:1, pozn. 46; 41:30, pozn. 1106.
- 107** Viz Žalm 6:10, pozn. 147.
- 108** N. „zklamání“, „budou se stydět za⁹⁶“, jiné sloveso než „se stydět“ zdola. Dále obdobně.
- 109** Viz Gen. 12:6, pozn. 354, zde (nikoli ve v. 30) množné číslo; míněny jsou stromy, jež byly považovány za posvátné a byly předměty modlářského uctívání.
- 110** D. „od stromů“, v překladu 7. pád; dále obdobně.
- 111** Viz Žalm 68:16, pozn. 1604.
- 112** Míněny jsou posvátné zahrady, místa modlářských obřadů. Viz kap. 66:17²⁶³⁹.
- 113** Viz Deut. 12:5, pozn. 274.
- 114** D. „strom vadnoucí svým listím“.
- 115** Tj. „co způsobil n. vytvořil“.
- 116** Vl. „oni oba“, „shoři“ zdola je v původním textu tvar množného čísla.
- 117** D. „jež uviděl²“.
- 118** Viz Hebr. 1:2; je to výraz značící konec období zákona, kdy bude uveden Mášiač (tj. „Messiáš“). Viz Gen. 49:1; Num. 24:14; Deut. 4:30; 31:29 atd.
- 119** N. „za hlavu“, D. „v hlavě“, tj. „v postavení n. hodnosti n. významu hlavy“ (dále obdobně); také ovšem „na temeni²⁴⁴“, zde však spíše ve smyslu jako v textu n. zde shora („jako nejvýznamnější n. nejslavnější mezi horami“).
- 120** Viz Gen. 4:3, pozn. 132.
- 121** Vl. „je povznesen⁵⁷“. Dále obdobně.
- 122** Vl. „proudem přičenou“, hebr. „náharú“, jako řeka („náhar“, Gen. 2:10 a j.).
- 123** Viz Gen. 17:16, pozn. 459.
- 124** Viz Gen. 13:1, pozn. 368.
- 125** Viz Gen. 49:17, pozn. 1354.
- 126** Viz Exod. 3:10 a dále, pozn. 252; ke kap. 39:7 srov. Gen. 46:26, pozn. 1262.
- 127** Viz 2 Sam. 7:14, pozn. 356.
- 128** Sloveso jako „roztloukl“ v 2 Král. 18:4, zde a dále smysl jako v textu.
- 129** N. „radlice“.
- 130** Viz Soud. 1:1, pozn. 9.
- 131** N. „brát“, „nosit“.
- 132** Viz Gen. 14:8, pozn. 396; Num. 21:1, pozn. 788.
- 133** Viz Přísl. 1:8, pozn. 27; dále smysl jako v textu na dotčených místech.
- 134** Tj. modlářstvím, jež přichází od východu.
- 135** Viz Gen. 10:13n., pozn. 321; zde v kap. 45:14 jistý národ v sousedství Egypta.
- 136** Viz Jób 27:23; 34:37, zde snad se míní jakýsi zvyk n. obřad při věštění apod. Jde však o výraz v dané souvislosti těžko srozumitelný a mnozí tu překládají jinak¹³⁹.
- 137** Viz Gen. 4:23, pozn. 170; 30:26, pozn. 787; zde je na mysli původ, nejde o „dítky“ ani nutně o „mladíky“. V kap. 8:18 a dále smysl jako tam v textu.
- 138** Viz Exod. 2:22, pozn. 83.
- 139** Podle LXX „a narodilo se jim mnoho (snad mysli na souvislost slovesa „tleskat“ [„sáfak“, srov. i stejně znějící sloveso „stačit“ v 1 Král. 20:10] se „séfek“, „hojnost“, „nadbytek“ [Jób 20:22, pozn. 976] a svým překladem opsali smysl „mají hojnost n. nadbytek“) cizorodých dětí“; Vulgata překládá „a připojili se (n. „přilnuli k cizím“) dětem“; snad tento smysl viděl překladatel v pojmu „tleskání („plácnutí si v dlaně“) s nimi“. Těmto významům dávají přednost i mnohé novější překlady.
- 140** Tj. „lidu“.
- 141** Zde snad i „Hospodinova“.
- 142** Viz 1 Král. 7:51, pozn. 483.
- 143** Viz Gen. 41:43, pozn. 1129.
- 144** Viz 1 Par. 16:26, pozn. 547.
- 145** N. „shýbá“, „krčí“, „hrbí“, dále obdobně, i jiné tvary ve smyslu jako tam v textu.
- 146** Viz Žalm 49:2, pozn. 1256.
- 147** Viz Gen. 9:11, pozn. 291.
- 148** N. „i skloní¹⁴⁵ se (n. „kěž se skloní¹⁴⁵) prostý a poníží se vznešený, ano, kéž jim“.
- 149** Viz Gen. 1:26, pozn. 40.
- 150** Viz Gen. 2:7, pozn. 57.
- 151** Viz Gen. 27:46, pozn. 730.
- 152** N. „(po)strachu“, viz např. Přísl. 1:26n., pozn. 87.
- 153** Viz Deut. 33:17, pozn. 1260.
- 154** Viz Lev. 26:19, pozn. 894, zde a dále v kladném smyslu jako v textu.
- 155** N. „nadutosti“, výraz vyskytující se v SZ jen zde a ve v. 17.
- 156** Jako „povzednut“ v Přísl. 18:10, pozn. 831; nesouvisí s „povyšenost“ zde shora.
- 157** Viz Gen. 2:18, pozn. 76.

- 158 Viz Gen. 19:12, pozn. 503.
 159 Viz Deut. 3:25 a dále, pozn. 203.
 160 Viz Gen. 35:8, pozn. 354.
 161 Viz Num. 21:33; Žalm 68:15, pozn. 1600.
 162 N. „vysokou“, ne však jako „vysokými“ ve vv. 13n. Dále ve smyslu jako v textu na dotčených místech.
 163 Vl. „nepřístupnou“, „nedostupnou“, dále ve smyslu jako tam v textu.
 164 Viz Lev. 25:30, pozn. 821.
 165 Viz 1 Král. 10:22, pozn. 639.
 166 N. snad „umělecká díla“, „vše, co lahodí zraku“, „pas-tvy pro oči“.
 167 D. „podívané“¹⁶⁶ tužby“, viz 2 Par. 32:27, pozn. 1057.
 168 Viz Žalm 90:5, pozn. 2087, zde jen v takovémto smyslu.
 169 D. „prachu“¹⁵⁰, zde smysl jako v textu.
 170 Viz Žalm 10:18, pozn. 315; „zastrašovat“ u Jóba 13:25.
 171 V hebrejštině slovní hříčka: „laaróc“, „k vyděšení“, „háárec“, „země“.
 172 Viz Gen. 1:7, pozn. 12.
 173 N. „jež mu zhotovil“.
 174 Viz Gen. 3:24, pozn. 121.
 175 N. „kryšám“, D. „vyrýváčům (n. „vykopávačům“) děr“.
 176 Viz Exod. 33:22, pozn. 1186.
 177 Viz Num. 20:8, pozn. 763.
 178 Vl. „Upustfe“, překlad v textu zvolen vzhledem k vazbě s 3. pádem zájmena v textu původním. Totéž sloveso je v kap. 1:16 se smyslem jako v textu.
 179 Viz Gen. 2:7, pozn. 58.
 180 Tj. „jehož dech (tj. „život“) je v jeho nose“.
 181 Viz Gen. 6:4, pozn. 192.
 182 D. „přijímaného“⁵⁷ tvář“.
 183 N., podle některých, „věšče“ (nikoli jako „věšče“ shora, n. „jasnoviřce“).
 184 Zde snad spíše „zručného“, „dobrého odborníka“.
 185 Viz Exod. 28:11, pozn. 974, zde v širším smyslu („řemeslníků vůbec“).
 186 Viz Gen. 41:33, pozn. 1111.
 187 Viz Kaz. 10:11, pozn. 394; ve v. 20 množné číslo ve smyslu jako tam v textu.
 188 Viz Gen. 18:7, pozn. 471.
 189 Viz Gen. 1:18 a dále, pozn. 112.
 190 N. „vrtlošiví“, „nřáladoví“, „malicherní“, hebr. „tal-álím“, výraz vyskytující se v SZ jen zde a v jiném významovém odstínu v kap. 66:4, odvozený od slove-sa „álal“, zde ve v. 12²¹, od něhož je odvozeno slovo „skutky“ zde ve v. 8 a 10 a v kap. 1:16 a j., značícího také „ubližovat“ (Pl. 1:22; 2:20; 3:51), viz i Exod. 10:2, pozn. 317 a 318, Num. 22:29, pozn. 858 a j., takže zde i „ubližující“, „zle nakládající“, „tyranové“. Vzhledem k tomu, že toto sloveso značí i „hrát si“ (jako děti), spatřují zde mnozí smysl „dětinství“, „neodpovědní“, „zhýčkaní“, „zženštilí“ (tak Vulgata, „effeminati“), podle LXX „posměvači“ („empaiktai“, také „odpovědní“, „šibalové“, „tropící [zlomyslné] žerty“, „zahrávající si“, viz Mat. 2:16, kde je použito slovesa, od něhož je tento výraz odvozen).
- 191 Viz Gen. 9:5, pozn. 285.
 192 Viz Exod. 2:13, pozn. 68.
 193 N. „jeden proti druhému“, viz Gen. 11:3, pozn. 331. Dále obdobně.
 194 N. „osopovat“, viz Přísl. 6:3, pozn. 302, zde v takovémto smyslu.
 195 Viz 1 Sam. 18:23, pozn. 751.
 196 Viz Exod. 14:4, pozn. 458, dále i jiné tvary téhož slovesa ve smyslu jako tam v textu.
 197 Viz Gen. 31:50, pozn. 848.
 198 Tj. „správou“, „pravomocí“.
 199 D. „ujímat“⁵⁷ slova“ (Num. 23:7, pozn. 880).
 200 D. „obvazovač“.
 201 Viz Gen. 21:13, pozn. 384.
 202 Viz 1 Sam. 2:4, pozn. 79.
 203 Viz Deut. 1:26, pozn. 111.
 204 Viz Exod. 16:7, pozn. 556.
 205 Viz Exod. 20:16, pozn. 785.
 206 Viz Gen. 3:11, pozn. 103.
 207 Viz Jóba 15:18, pozn. 291 a 732.
 208 Viz Deut. 29:21, pozn. 1067.
 209 Viz Soud. 9:16, pozn. 547; ve v. 9 a dále tvary slovesa, od něhož je tento výraz odvozen.
 210 N. snad „se mu bude činit podle zásluhy jeho rukou“.
 211 Vl. „jsou hrající si“, tj. „děti“, obdobný tvar téhož smyslu je v kap. 13:16; zde podle jiných „si přísné po-činají“, „ubližují“.
 212 N. „napravovatelé“, „ukazovatelé správné cesty“, dále obdobně.
 213 Viz Gen. 20:13, pozn. 538; Jóba 12:24n., pozn. 627; nesouvisí s „vedoucí“ shora.
 214 Zde v tomto přeneseném smyslu.
 215 Viz 2 Sam. 20:19n., pozn. 707, zde v takovémto smyslu.
 216 Viz Gen. 35:14, pozn. 949; dále i jiné tvary, smysl jako v textu tam.
 217 N. prostě „k rozepří“.
 218 Viz Gen. 15:14, pozn. 430; 30:6, pozn. 768; nesouvisí se „soud“ ve v. 14 a jinde⁶⁹.
 219 Zde snad i „zástupů lidu“, dále obdobně, viz Gen. 25:8, pozn. 649, a j.
 220 N. „zpusťošili“, sloveso jako „shoř“ zde v kap. 1:31; viz Exod. 22:5, pozn. 738. Tvar téhož slovesa je i v kap. 4:4 a dále ve smyslu jako tam v textu²⁶⁰.
 221 Viz Lev. 6:4, pozn. 180.
 222 Viz Exod. 22:25, pozn. 772; Žalm 9:12, pozn. 246; 10:2, pozn. 260; nesouvisí se „sužovat“ zde ve v. 5 a „sužovatelé“ ve v. 12.
 223 Viz Exod. 2:4 a dále, pozn. 588.
 224 Tak podle čteného textu („máh láchem“); psaný text má nezřetelné znění, jež by se snad dalo číst ve smyslu „malkám“, „jejich král“, to však nikterak nezapadá do souvislosti, neboť sloveso, jež následuje, je v tvaru 2. osoby množného čísla.
 225 Viz Jóba 4:19, pozn. 211.
 226 Vl. „melete“, „rozmlíáte“, dále obdobně.
 227 Viz Přísl. 18:12, pozn. 812.

- 228** Viz Přísl. 1:24, pozn. 79; v kap. 5:25 a dále smysl jako na dotčených místech.
- 229** D. „chodí chůzí a cupitáním“.
- 230** Tehdejší parádnicí totiž nosily na kotních nohou kruhy podobné náramkům na rukou; kruh na jedné noze byl s kruhem na druhé spojen řetězkem, takže chodily krátkými cupitavými kroky, přičemž řetězky chřestily. „Chřestítka“ ve v. 18 jsou ony kruhy na kotních; název je v hebrejštině odvozen od slovesa „chřestit“.
- 231** Viz Žalm 137:7, pozn. 2621. Dále i jiné tvary se smyslem jako v textu tam.
- 232** Viz Deut. 26:19, pozn. 939; v kap. 10:12 a dále smysl jako tam v textu.
- 233** Podle jiných „slunečka“, tj. snad „zrnka náhrdelníků v podobě sluneček“, podobně
- 234** „zrnka náhrdelníků v podobě půlměsíčků“. Viz Soud. 8:21 a 26, pozn. 514.
- 235** Viz Soud. 8:26, pozn. 523.
- 236** Viz vv. 16 a 18²³⁰; podle jiných „náramky na horní část paže“.
- 237** N. „schránky“, D. „domy“, srov. Exod. 25:27, pozn. 878.
- 238** D. „duše“ n. „dechu“, tj. zde „vdechování“. Dále ve smyslu jako tam v textu.
- 239** Tj. „nádobky na voňavky“ n. snad „na vonné masti“.
- 240** N. „oděvy na střídání“, jiný výraz než v Soud. 14:12, pozn. 717; vyskytuje se v SZ jen zde a u Zech. 3:4.
- 241** N. „váčky“, viz příbuzný výraz v kap. 8:14⁵⁰ a Exod. 32:4, pozn. 1127.
- 242** Viz Přísl. 31:24, pozn. 1306, zde však množné číslo jako v Soud. 14:12, pozn. 716.
- 243** Viz Pis. 5:7, pozn. 157.
- 244** Jako „vonné látky“ v Exod. 30:22 a j., zde jednotné číslo.
- 245** Jako „zástěry“ v Gen. 3:7, jednotné číslo.
- 246** Viz Deut. 14:29, pozn. 599.
- 247** Vl. „díla točené (n. „soustruhované“) práce“ (Exod. 25:18, pozn. 873), posměšně o umném kučeravém účesu.
- 248** Vytvořená ostříháním n. oholením na znamení smutku.
- 249** Viz Deut. 2:34, pozn. 162, zde ve smyslu „bojeschopní muži“.
- 250** Viz Exod. 32:18, pozn. 1142, zde a dále smysl jako v textu na dotčených místech.
- 251** Tj. „Jerúsaléma“, D. „její“, jméno je v hebrejštině ženského rodu; na konci verše zosobněný „Jerúsalem“. Dále obdobně, i pokud jde o jiná města a některé jiné pojmy.
- 252** Viz Gen. 6:16, pozn. 220, zde v takovémto smyslu.
- 253** Sloveso a předložková vazba jako „chytil za“ v Exod. 4:4; táž předložková vazba je i v kap. 3:6, sloveso však jiné („sahat n. chňapat po“, jako „chytila... za“ v Gen. 39:12).
- 254** Vl. „voláno“, „prohlašováno“.
- 255** Viz Gen. 30:23, pozn. 230.
- 256** Viz Jer. 23:5.
- 257** Viz 2 Par. 20:24, pozn. 502.
- 258** Viz Gen. 2:7, pozn. 59.
- 259** Tj. „v Jerúsalémě nespravedlivě prolévanou“.
- 260** N. „požáru“, „spálení“, „zničení“, dále obdobně.
- 261** Viz Exod. 15:17, pozn. 529, zde a dále ve smyslu „pevně založeným obydlím“.
- 262** Tj. „v něm n. na něm konaným“.
- 263** D. „září ohně plamene“, dále obdobně.
- 264** Viz Žalm 19:5, pozn. 581, zde ve smyslu „rozpjatý stan“, „baldachýn“ k ochraně. Srov. Ezek. 43:2–5.
- 265** Zde v takovémto smyslu, viz příbuzný výraz v kap. 22:8¹¹⁷.
- 266** Viz Num. 18:9, pozn. 709.
- 267** N. „k zastínění“, dále obdobně.
- 268** Viz Žalm 14:6, pozn. 376.
- 269** N. snad „neboť to nade... bude krytem, (6) bude to¹⁴⁷ stánkem jako stínem... útočištěm... skryš“.
- 270** N. „stánek²⁶⁵ za stín (n. „zastínění“) ... a za útočiště a za skryš“.
- 271** Viz Pis. 1:13, pozn. 42.
- 272** N. „svahu“, „úbočí“, D. „na rohu“.
- 273** D. „na rohu, synu (n. „rohu syna“) oleje“, tj. „tučným“, srov. Gen. 45:18, pozn. 1246, tam je ovšem použito jiného výrazu než zde, ale v této souvislosti obdobného smyslu.
- 274** Tj. „strážní“.
- 275** Viz Deut. 8:9, pozn. 391.
- 276** Viz Jób 6:19, pozn. 313.
- 277** Viz Num. 2:3, pozn. 65.
- 278** Vl. „vytváření“, „přinášení“, „vynášení“, „rození“, tvar dotčeného slovesa¹⁷², na konci verše a dále obdobně.
- 279** N. „vinných zrn“ (n. „bobulí“), viz Gen. 40:10n., pozn. 1069.
- 280** D. „A nyní“, dále obdobně.
- 281** N. „pro mou vinici“, dále obdobně, viz Gen. 31:43, pozn. 842.
- 282** D. „bylo s mou vinicí k učinění“.
- 283** Viz Gen. 16:4, pozn. 438.
- 284** N. „se stane předmětem“ (n. „obětí“), dále obdobně.
- 285** Viz Žalm 80:12, pozn. 1468.
- 286** Viz Gen. 3:15, pozn. 106.
- 287** N. „okopávána“, ne však jako ve v. 2; také „pleta“ („plevele zbavována“); sloveso vl. značí „nahrnovat půdu ke kořenům a při tom odstraňovat plevel“. Viz kap. 7:25.
- 288** Vl. „vystupovat¹²⁴“.
- 289** D. „rozkazují od (rozkazem odháním n. odpuzují od) dštění“. Dále obdobně.
- 290** Viz Žalm 119:24, pozn. 2470.
- 291** V hebrejštině slovní hříčky: „Mišpát“, „právo“, „misfách“, „prolévání krve“, „cedákáh“, „spravedlnost“, „caakáh“, „křik“ (v. 7); „jáarád“, „sestoupí“, „hadaráh“, „její nádhera“, „vahamónáh“, „a její množství“, „úšeónáh“, „a její vřava“ (v. 14).
- 292** Viz Soud. 12:1, pozn. 652.
- 293** Tj. snad „Běda hromadícím“, v textu v podstatě doslovný překlad. Dále obdobně.
- 294** Viz Lev. 1:2, pozn. 5, zde ve smyslu jako v textu.

- 295 Vl. „až do přestání“ (n. „nebytí“, „vymizení“).
- 296 Viz Gen. 1:9, pozn. 13.
- 297 Viz Gen. 14:23, pozn. 411.
- 298 N. „zpuštěním“, také „hrůzou“, viz Žalm 46:8, pozn. 1238.
- 299 D. „od toho, že“.
- 300 Viz 1 Sam. 14:14, pozn. 553.
- 301 Viz 1 Král. 7:46, pozn. 439.
- 302 Viz Lev. 27:16, pozn. 961.
- 303 Viz Exod. 16:36, pozn. 582.
- 304 Viz Lev. 10:9, pozn. 308.
- 305 Viz Přísl. 23:30, pozn. 1028.
- 306 Viz Soud. 14:10, pozn. 711.
- 307 Viz Gen. 4:21, pozn. 158.
- 308 Viz 1 Sam. 10:5, pozn. 431.
- 309 Viz Exod. 15:20, pozn. 536.
- 310 Viz 1 Král. 1:40, pozn. 72.
- 311 Viz 2 Král. 15:29, pozn. 636.
- 312 Zde v tomto smyslu („chlouba“, „všichni vážení a ctění“, „smetánka“).
- 313 N. „jeho slávu budou“.
- 314 N. „zemřel“.
- 315 N. „spousta“ (Gen. 17:4n.), tj. „masa lidu“, n., podle jiných, „množství“, jež je předmětem chlouby n. pychy. V tomto smyslu snad jednoznačně ve v. 14.
- 316 Viz Gen. 37:35, pozn. 1003.
- 317 N., podle některých, „široce rozevře (ne jako „rozevře“ zdola) svůj jícen“ (n. „chřtán“).
- 318 N. „do nezřízenosti“, vl. „do stavu bez ustanovení^{1209a}“.
- 319 Zde se snad týká „množství³¹⁵“, i tento výraz je v hebrejštině ženského rodu.
- 320 Viz Žalm 74:23, pozn. 1095; v kap. 22:2 příbuzný výraz v podstatě téhož smyslu, jako „hřmění“ u Jóba 30:22; 36:29; 39:7.
- 321 Viz Num. 27:3, pozn. 979.
- 322 N. „vyvýšeným se projeví“, tvar slovesa odvozeného od dotčeného výrazu¹⁶².
- 323 Viz Lev. 10:3, pozn. 301.
- 324 Viz Lev 3:7, pozn. 86.
- 325 Nesouvisí s „se... pást“ shora.
- 326 Množné číslo.
- 327 Viz Žalm 66:15, pozn. 1563, zde v takovémto smyslu („otylých“, „tlustých“, tj. „boháčů“). Někteří však tento výraz zde chápou v témž smyslu jako v shora citovaném místě; pak tedy „a opuštěná pastviště po tučných zvířatech“.
- 328 Zde snad ve smyslu „spásat“.
- 329 Viz Exod. 2:22, pozn. 82.
- 330 Zde snad „potulní (n. „kočovní“) pastýři“.
- 331 Tj. „přivolávající sí“.
- 332 Viz i Žalm 12:2, pozn. 335.
- 333 Viz Ezr. 10:3 a 8, pozn. 391; Nech. 4:15, pozn. 182.
- 334 Zde snad ve smyslu „přemoudřelí“, „rozumbradvé“, „všemu rozumějící“, „ve všem se vyznající“.
- 335 Zde i „borci“, „přeborníci“.
- 336 Viz Exod. 18:21, pozn. 627.
- 337 Viz Žalm 102:9, pozn. 2193.
- 338 Viz Přísl. 17:8, pozn. 353.
- 339 Viz i Exod. 15:7, pozn. 742.
- 340 Viz Exod. 15:7, pozn. 175.
- 341 N. „hroutí“, „sesypává“, dále obdobně.
- 342 N. „saze“, jiný výraz než v kap. 2:10 a dále¹⁵⁰; zde jde o obraz „prachu“ ve vzduchu poletujícího a na různých předmětech se usazujícího.
- 343 Viz Gen. 4:5, pozn. 138; v kap. 7:4 odvozené podstatné jméno.
- 344 Viz 2 Sam. 1:23 a dále, pozn. 113.
- 345 Viz Gen. 25:29, pozn. 671.
- 346 Viz Žalm 121:3, pozn. 2538.
- 347 Vl. „otevíře“, „rozevíře“, dále obdobně.
- 348 Viz 1 Par. 5:18, pozn. 151; Žalm 7:12, pozn. 179.
- 349 D. „jako“.
- 350 Tj. „kola jeho vozů“; jako „kolo“ v Kaz. 12:6.
- 351 Viz Gen. 49:9, pozn. 1336.
- 352 Viz Soud. 14:5, pozn. 705.
- 353 Viz Přísl. 19:12, pozn. 867, zde překlad zvolen vzhledem k opakovanému výskytu tvarů tohoto slovesa níže, aby se daly všude přeložit tvary téhož slovesa českého.
- 354 Viz Exod. 25:37, pozn. 895.
- 355 N. „na něho“, „proti němu“, dále obdobně.
- 356 Tj. „nad tímto národem“; n. „i bude (tj. „tento národ“) v onen den nad ním“ (tj. „nad Júdou“).
- 357 Viz 2 Sam. 22:7, pozn. 864; n. snad „tma tísně“, tj. „tísnivá tma“.
- 358 Viz 1 Král. 6:3, pozn. 326.
- 359 D. „volal tento k tomuto“.
- 360 N. „každé“, dále obdobně.
- 361 Tj. „toho, jenž volal“ (v. 3), „každého z nich“.
- 362 Tj. jímky, do nichž byly prahy zapuštěny, vl. „matky“, srov. dnešní „matice“ šroubů.
- 363 Jako „ach“ v Přísl. 23:29, nikoli jako zde v kap. 1:4 a dále¹¹.
- 364 Viz Num. 1:53 a dále, pozn. 61.
- 365 N. „stran rtů“.
- 366 Viz Gen. 24:46, pozn. 634.
- 367 Viz Lev. 5:2, pozn. 137, zde jiná předložka než tam, v dané souvislosti však v podstatě téhož smyslu. V kap. 8:8 a dále ještě jiná předložka ve smyslu jako tam v textu.
- 368 N. „za tvůj hřích se činí zadost“, tvar slovesa, jehož se týká pozn. 872 k Exod. 25:17. Dále obdobně; v kap. 28:17 smysl jako tam v textu.
- 369 Důraz je na tomto slovese, proto následuje bezdůrazný tvar zájmena, v hebrejštině zájmenná přípona.
- 370 D. „slyšením“.
- 371 D. „viděním“.
- 372 Tj. „necitlivým“, „nevnímavým“.
- 373 Vl. „učíni těžkými“, dále ve smyslu jako v textu na dotčených místech.
- 374 Vl. „zalep, aby ne“, tj. „aby se nestalo, že by“.
- 375 Vl. „by ho uzdravilo“, v textu opis vzhledem k vazbě slovesa s 3. pádem v textu původním. V kap. 53:5 opis obdobného výroku v trpném rodu („byli jsme uzdraveni“).

- 376 D. „vzdálí“.
- 377 Viz Gen. 1:26, pozn. 41.
- 378 Vl. „mnohá“, „hojná“, dále obdobně.
- 379 Viz Gen. 26:18, pozn. 685.
- 380 Zde nikoli ve smyslu „posvátného stromu“.
- 381 D. „v němž“, „na němž“, „při němž“, smysl jako v textu, srov. Gen. 7:21, pozn. 248 a 249. Dále obdobně.
- 382 Vl. „v (n. „při“) skácení“, tj. „v stavu, v jakém je po skácení“.
- 383 Viz Exod. 3:5 a dále, pozn. 1219.
- 384 Viz Num. 21:11, pozn. 800; Soud. 3:12, pozn. 180.
- 385 Viz 2 Sam. 8:5, pozn. 400.
- 386 Viz 2 Král. 16:5, pozn. 640.
- 387 Tvar slovesa v Gen. 8:4, pozn. 178; dále jiné tvary ve smyslu jako tam v textu.
- 388 N. „se opěl o Efrájima“.
- 389 Viz Gen. 6:17, pozn. 226; Žalm 1:4 a dále, pozn. 932.
- 390 Jméno znamená „Zbytek se bude vracet“.
- 391 Viz 2 Král. 18:17, pozn. 725.
- 392 Viz 2 Král. 18:17, pozn. 815.
- 393 Viz Num. 20:19, pozn. 779.
- 394 Viz Gen. 17:9, pozn. 449.
- 395 Viz Deut. 20:3, pozn. 729.
- 396 Viz Deut. 1:29, pozn. 84.
- 397 V příčinném smyslu³²¹.
- 398 Sloveso, od něhož je odvozen dotčený výraz³³³ a jehož tvarem je i „rádce“ v kap. 1:26 a 3:18³ a dále, jako např. „radím“ v 2 Sam. 7:11, zde tedy i „uradil (n. „usnesl“, „rozhodl“) se“, vzhledem k vazbě s prostým 4. pádem je však zde snad na místě překlad, jež podávám v textu. V kap. 8:10 a dále smysl jako v textu tam.
- 399 N. „proti Júdovi“, dále obdobně.
- 400 Viz Exod. 1:12, pozn. 23, sloveso jako „pocítovat nevlí“ v Přísl. 3:11, v tvaru vyskytující se v SZ jen zde ve smyslu jako v textu. Ve v. 16 jiný tvar, smysl jako v textu tam.
- 401 Tj. „dobyť ho“, sloveso jako např. v 2 Sam. 23:16, pozn. 959, tvar vyskytující se v SZ jen zde a v 2 Král. 3:26, pozn. 100, zde smysl jako v textu n. zde shora. Dále jiné tvary.
- 402 Viz Soud. 9:6, pozn. 537.
- 403 Navazuje na „protože“ ve v. 5.
- 404 Sloveso jako v Gen. 6:18, pozn. 227.
- 405 Vl. „v ještě šedesáti a pěti letech“, tj. „v průběhu 65 let“.
- 406 D. „zřítit od (n. „z“) lidu“, tj. „od (n. „z“) bytí lidem“, „od (n. „z“) postavení lidu“. Dále obdobně.
- 407 Viz 2 Par. 20:20, pozn. 740n.; v kap. 1:21 a dále tvary téhož slovesa.
- 408 Zde proti 2 Par. 20:20 vzhledem k odlišnému významovému zabarvení nelze dost dobře použít k překladu téhož českého slovesa jako na konci verše.
- 409 Viz Gen. 13:14, pozn. 382.
- 410 Tj. „žádej znamení v hlubinách nebo ve výšinách“.
- 411 Viz Exod. 15:25 a dále, pozn. 586.
- 412 D. „od vás“, tj. „z vašeho hlediska n. stanoviska“.
- 413 N. „zlobit“, „unavovat“, „dopalovat“, „otrovávat“.
- 414 D. „muže^{197 326}“.
- 415 Hospodin zde totiž promlouvá skrze proroka.
- 416 Zdůrazňující člen.
- 417 Viz Gen. 24:43, pozn. 633.
- 418 Ač tento výraz neznačí vždy „pannu“, je překlad v textu dostatečně zdůvodněn tím, že toto místo se uvádí u Mat. 1:23, kde překlad „parthenos“ tohoto výrazu (podle LXX) je v takovém smyslu (jako i v celém N. Zákoně), jež tam zcela potvrzuje i textová souvislost. Zde je tento smysl podepřen i zdůrazňujícím členem, vyjadřujícím jedinečnost oné události; otěhotnění „mladice“ jiné než „panny“ by přece nebylo nic neobvyklého.
- 419 Tj. „S námi Bůh“.
- 420 Jako „smetanu“ v Gen. 18:8, pozn. 472.
- 421 D. „k svému vědění“ (n. „umění“), tj. „aby uměl“; n. „do svého dosažení schopnosti“ (D. obdobně), tj. „než bude umět“.
- 422 N. snad „zavroučehodnost“, „odpornost“.
- 423 N. „postavit se zamítavě (n. „mít odpor“) proti zlu“ (n. „stran¹³⁶⁷ zla“), viz Jóba 5:17 a dále, pozn. 369. V kap. 5:24, 8:6, 31:7 a 33:8 vazba se 4. pádem, smysl jako v textu.
- 424 Viz Deut. 4:37, pozn. 274.
- 425 Všechny známé mi překlady podávají toto místo v znění „zamítout (n. „zavrhnout“) zlo a vyvolit dobro“; v původním textu však jsou zpodstatnělá jména „zlo“ a „dobro“ spojena se slovesy předložkovou vazbou, již jsem se opisem v textu (n. v poznámce shora⁴²³) pokusil v překladu uchovat, ač k ní žádný ze známých mi překladů nepřihlíží.
- 426 Viz Gen. 13:9, pozn. 372.
- 427 Viz Gen. 10:11, pozn. 318.
- 428 Vl. „konci“, dále obdobně.
- 429 Viz Gen. 41:1, pozn. 1085.
- 430 Viz Gen. 26:17, pozn. 684.
- 431 D. „v údolích trhlín“ (n. „upuklin“, „zářezů“).
- 432 N., podle jiných, „ve všech dřerách“ (n. „roklích“, „napajedlech“), výraz vyskytující se v SZ jen na tomto místě.
- 433 Viz Gen. 30:16, pozn. 779.
- 434 Viz Num. 21:13, pozn. 802, zde však jiná předložka ve smyslu jako v textu.
- 435 Viz Deut. 11:24, pozn. 473.
- 436 Vl. „vlás“.
- 437 Viz Lev. 13:29n., pozn. 430.
- 438 Tj. všechno toto dění; zájmeno v překladu přidáno k vyjádření tohoto smyslu, neboť následující „bude odstraňovat“ je tvar ženského rodu⁴⁴⁰, jenž zde zřejmě zastupuje rod střední (jež hebrejšтина nemá) v uvedeném smyslu, neboť v této větě není podstatného jména ženského rodu, jež by zde mohlo být podmětem („břítva“ je v hebrejštině rodu mužského).
- 439 Viz Gen. 18:23, pozn. 507; v kap. 13:15 a dále smysl jako tam v textu.
- 440 Tento tvar však je i tvarem 2. osoby mužského rodu, takže zde snad lze číst i „bradu budeš (ve smyslu neosobního podmětu, „brada se bude“) odstraňovat“, obdobně jako ve v. 25 („nebude se“).

- 441** Vl. „jalovici ze skotu“ (Deut. 21:3; 1 Sam. 16:2), zde smysl jako v textu.
- 442** Zde a ve v. 15 nejsou tato slova, jako podobná zpravidla jinde (např. Exod. 3:8 a na mnoha jiných místech), výrazem hojnosti a blahobytu, nýbrž naopak nouze („pro nedostatek jině stravy“).
- 443** N. snad „se bude stávat trnitým křovím a bodláčím^{55*}“.
- 444** Viz Jós. 7:15, pozn. 277.
- 445** N. snad „horská pole“.
- 446** N. „plející plečkou“.
- 447** N. „výběhu“, vl. „vysílání“, tj. „na pastvu“, tedy „pastvištěm“.
- 448** Viz Gen. 22:7n., pozn. 574; zde (ne všude dále) v hromadném smyslu.
- 449** Jako „zrcadélka“ v kap. 3:23; výraz se v SZ vyskytuje jen na těchto dvou místech.
- 450** N. „slohem“, podle jiných „písmem“, LXX „grafidi“, „rydlem“, „pisátkem“, Vulg. „stylo“ v témž smyslu n. i „slohem“ jako zde shora.
- 451** Tj. způsobem mezi smrtelníky obvyklým, aby to každý mohl přechít.
- 452** N. „O Mahér-šálál-cháš-bazovi“.
- 453** Jméno znamená „Spěšně lup, rychle kořist“.
- 454** N. „na svědectví si беру“ (n. „chci vzít“).
- 455** N. „spolehlivé“.
- 456** Viz Exod. 22:8, pozn. 743.
- 457** Tj. „k své manželce“.
- 458** Viz i Rúth 2:1, pozn. 64.
- 459** Viz 2 Sam. 18:5, pozn. 726.
- 460** D. „jdou“, srov. Gen. 2:11, pozn. 67.
- 461** Tj. „způsobit, aby se vzduly n. vystoupily z břehů“.
- 462** Viz Gen. 6:13, pozn. 225.
- 463** Viz Žalm 35:18, pozn. 969.
- 464** Zde v takovémto smyslu („váhu“, „tíži“, „pádnost úderu“).
- 465** N. „přes“.
- 466** Viz Jós. 3:15, pozn. 142.
- 467** Zde v takovémto smyslu, jako „budeš pokračovat“ v 1 Sam. 10:3.
- 468** Viz Žalm 78:20, pozn. 1861.
- 469** N. „Zurťe“, „vztekejte se“; v kap. 59:15 a dále smysl jako v textu.
- 470** Jako v kap. 7:8, kde je tvar trpného, zde pak činného rodu, zde i „rozpadněte se“, n. také „zdeště se“, „zhrozte se“. V kap. 9:4 jiný tvar činného rodu se smyslem jako tam v textu.
- 471** Tj. „ozbrojte“, dále obdobně.
- 472** Zde v původním textu opět slovní hříčka: „haazínú“, „nastavte uši“, „hithhezrú“, „opásejte se“.
- 473** N. „usnášejte se usnesením“, „plánujte plán“, „rozhodujte se rozhodnutím“.
- 474** Viz Deut. 8:5, pozn. 384; Žalm 16:7, pozn. 131.
- 475** N. snad „odraďoval od chození“, „varoval před chozením^{60*}“.
- 476** N. „o všem“.
- 477** Viz Gen. 28:17, pozn. 737; Lev. 19:3, pozn. 592; v. 14, pozn. 608.
- 478** Viz Žalm 76:11, pozn. 1824; na konci verše 13 (v SZ jen tam) výraz obdobně utvořený od jiného slovesa¹⁷⁰.
- 479** Viz Exod. 15:17, pozn. 531.
- 480** Viz Exod. 30:12, pozn. 1088; Num. 8:19, pozn. 324; zde výjimečně ve smyslu jako v textu (vl. „nárázku“).
- 481** Viz Žalm 119:165, pozn. 2523 („příčiny k (v poznámce „kamene“) úrazu“ tam je týž výraz jako „klopýtnutí“ zde). V kap. 57:14 smysl jako tam v textu.
- 482** Viz Exod. 23:33, pozn. 833.
- 483** Viz Žalm 10:15, pozn. 305.
- 484** Viz Deut. 7:25, pozn. 372.
- 485** Tvar slovesa jako u Jós. 7:15, pozn. 275.
- 486** Jako např. Exod. 12:34; Přísl. 30:4. Dále smysl jako v textu na dotčených místech.
- 487** Tj. „zápis Božího sdělení“.
- 488** Tj. „v jejich srdcích“, n. „mezi mými žáky“.
- 489** Tvar slovesa jako v Exod. 25:8, pozn. 866.
- 490** Viz i Deut. 12:5; 18:11, pozn. 478.
- 491** Viz Lev. 19:31, pozn. 652.
- 492** N. „švitořím“, „cvrlikají“, dále obdobně.
- 493** Tj. podle své výzvy ve v. 19.
- 494** Tj. „zákon a osvědčení“.
- 495** N. „nechť mluví podle tohoto slova, jež“.
- 496** N. „Nemluví-li (tj. „zda nemluví“) podle tohoto slova ti, z nichž žádám“.
- 497** Mnohé ze známých mi překladů podávají, snad podle Vulgaty (LXX mají znění významem odchylné od masóretskeho textu), znění „Nemluví³²⁶ li podle tohoto slova (pak by šlo o bezprostředně předcházející výzvu „K zákonu...“), nemají“ (n. „nikdo z nich [vl. pak „pak je to lid, jenž“] nemá“), jež však nelze dost dobře odvodit z hebrejského textu bez doplňování slovy, jakých v něm není.
- 498** Tj. „že v tom (n.⁴⁹⁵ „v němž“) není naděje na nový den“.
- 499** Tj. „lid“, n. „každý z nich“, n. „bude se^{354*}“.
- 500** Tj. snad „v zemi“, dále obdobně.
- 501** N. „stísněn“, „ztrápen“, viz Gen. 49:7, pozn. 1332, zde trpné přičestí tohoto slovesa, vyskytující se v SZ jen zde.
- 502** Sloveso jako „se... rozzlobil“ v Gen. 40:2.
- 503** Sloveso jako v Exod. 7:23, pozn. 229.
- 504** Viz Gen. 35:3, pozn. 942; stran kap. 37:3 viz 2 Král. 19:3, pozn. 750.
- 505** Vl. „tma“, „temnota“, nesouvisí však s předešlým „temnota“ ani s „tmu“ zdola. V kap. 9:1 příbuzný výraz téhož smyslu.
- 506** Viz Přísl. 1:27, pozn. 89; zde v kap. 9:1 odvozený výraz⁵¹⁰.
- 507** Viz Deut. 30:4, pozn. 1078.
- 508** Viz Exod. 10:22, pozn. 345.
- 509** Vl. „pro tu, pro niž^{218*}“, n. „nebude mít¹⁵⁸ černavy ta, jež má^{158*}“.
- 510** Viz Jóba 36:16; 37:10, pozn. 1634, zde ve smyslu „útlak“, „sevření“, „soužení“.
- 511** V hebrejštině slovní hříčka: „múáf“, „černava“, „mú-cák“, „stěsnanost“.
- 512** D. „první“.

- 513** Zde bez předložky.
- 514** Kapitola 9 začíná v hebrejském textu až zde.
- 515** N. „bydlící“.
- 516** Viz Jóba 3:5 a dále, pozn. 1155.
- 517** N. „Rozmnožil jsi“, dále obdobně.
- 518** Tak podle čteného textu, psaný text má znění „nezveličíš“, v podobném smyslu překládá Vulgata a LXX.
- 519** Jako „hůl“ např. v Exod. 4:4.
- 520** Tj. „na jeho rameno dopadající“.
- 521** Jako „žezlo“ v Gen. 49:10; tak lze chápat i zde v kap. 14:5.
- 522** Viz Exod. 3:7, pozn. 102; tvar slovesa „sužovat“ zde v kap. 3:5 a obdobně dále.
- 523** D. „hůl pohaněc v něm!“ (n. „u něho“).
- 524** Tj. „vojenská obuv“, zdola obdobně.
- 525** N. „rámusem“, „hřmotem“, „duněním“, v kap. 29:6 smysl jako tam v textu.
- 526** V „Obuvi chodícího“ je tvar slovesa odvozeného od „obuv⁵²⁴ shora; oba výrazy se vyskytují v SZ jen na tomto místě.
- 527** Sloveso jako u Jós. 10:18, pozn. 410, zde a dále smysl jako v textu.
- 528** Výraz vyskytující se v SZ jen zde a ve v. 7, souvisící s „Kníže“ zde zdola⁸⁵, „kněžna“ v Gen. 17:15, pozn. 458.
- 529** Viz Exod. 15:11 i příbuzný výraz v Soud. 13:18, pozn. 692 („div“ tam ve v. 19 je jiný výraz než zde, ač ovšem také příbuzný).
- 530** N. snad „Rádce ВоНА (tj. snad „od ВоНА“)–Hrdiny“.
- 531** Podle jiných překladů „Div rádce (tj. „Divuplný Rádce“, n. prostě „Div[uplný], Rádce“), Bón–Hrdina“, mám však za to, že přízvučná znaménka v hebrejském textu nasvědčují členění, jež podávám v textu.
- 532** N. „věku“, viz Gen. 49:26, pozn. 293; jinak snad „Věčný Otec“. Dále obdobně.
- 533** D. „rozmožování“, „rozhojňování“, smysl snad jako v textu.
- 534** Sloveso jako v Exod. 15:17, pozn. 533.
- 535** Viz Žalm 18:35, pozn. 533.
- 536** Viz Gen. 13:15, pozn. 383.
- 537** N. „proti (jako shora) Isráělovi“, „na Isráěla“.
- 538** Vl. „velikosti“ (Deut. 3:24 a dále, pozn. 1113), zde a v kap. 10:12 a takovému smyslu.
- 539** Viz 1 Král. 6:36, pozn. 397.
- 540** Viz 1 Král. 10:27, pozn. 645.
- 541** N. „na něj“, dále obdobně.
- 542** Tj. „proti tomuto lidu“, zdola obdobně.
- 543** Zde jiný tvar dotčeného slovesa⁵⁶ v tomto smyslu („učiní, aby povstali“, „vzbudí“).
- 544** Viz Num. 10:9, pozn. 369, zde jako „utiskovatele“ atd. Dále ve smyslu jako v textu.
- 545** Tj. „trapiče od Recína“, „Recínovo vojsko“.
- 546** N. „zpředu“, „zezadu“, srov. 1 Král. 7:39, pozn. 463.
- 547** Jako „záda“ v Exod. 33:23, „zadky“ v 1 Král. 7:25.
- 548** D. „všemi“.
- 549** Viz Gen. 17:14, pozn. 1118.
- 550** Viz Jóba 15:32, pozn. 765.
- 551** Vl. „a vznešený“ (n. „povznesený“)⁵⁷.
- 552** Viz Deut. 1:17, pozn. 51.
- 553** Vl. „se stali⁶¹⁹“, dále obdobně, viz 1 Sam. 4:9 a dále, pozn. 460.
- 554** Viz 2 Sam. 17:16, pozn. 707.
- 555** Viz Žalm 102:13, pozn. 1879 a 2198.
- 556** Viz Jóba 8:13, pozn. 419.
- 557** Viz Gen. 34:7, pozn. 913.
- 558** Viz Gen. 22:13, pozn. 581.
- 559** N. „víří“.
- 560** Vl. „vzestupy“, „stoupání“, v kap. 12:5 a obdobně dále smysl jako tam v textu, srov. Žalm 93:1, pozn. 2131.
- 561** Viz Přísl. 11:4, pozn. 956.
- 562** N., podle některých, „zatemněna“ n. „zuhelnatělá“, sloveso vyskytující se v SZ jen zde.
- 563** Viz Gen. 26:31, pozn. 694.
- 564** N. „nelitující“, „nemají ohledu“, dále obdobně, viz 2 Sam. 12:4 a 6, pozn. 495.
- 565** N. „odsekne (n. „odřízne“) si“ sloveso jako „rozsekne“ v 1 Král. 3:25. Dále obdobně.
- 566** Sloveso, jehož tvarem je „hůl zákonodárce¹⁶⁹⁰“.
- 567** Poněkud jiný výraz než v Gen. 47:26, pozn. 1289, i než v Exod. 12:14, pozn. 386; jako „usnášen“ v Soud. 5:15, pozn. 327; takže snad i „usnášející se na usnášeních“, znění v textu však v překladu uchovává vazbu bez předložky, jaká je v textu původním.
- 568** Viz Gen. 41:51, pozn. 1139; Num. 23:21, pozn. 898.
- 569** N. „odstrkování“.
- 570** Viz Exod. 23:3, pozn. 788.
- 571** Viz Žalm 9:4, pozn. 225, jiný výraz než v kap. 3:14 a dále⁶⁹.
- 572** Viz Deut. 4:20, pozn. 241.
- 573** N. „olupovali“, nesouvisí však s „lupem“ shora, ale zato s „kořisti“ ve v. 6, „plenili“, „drancovali“. Dále obdobně.
- 574** Viz Num. 16:29, pozn. 660.
- 575** Táž předložka jako „o“ shora i zdola.
- 576** Viz Přísl. 1:27, pozn. 87.
- 577** N. „sklonil“, „klesl“, viz Gen. 49:9, pozn. 1334; Soud. 5:27, pozn. 354.
- 578** Viz Žalm 68:6, pozn. 1578.
- 579** Viz Žalm 102:10, pozn. 2195.
- 580** Viz Gen. 3:23, pozn. 120.
- 581** N. „v (n. „mezi“) nevěřící národ“, dále obdobně.
- 582** Viz 1 Sam. 13:14, pozn. 530.
- 583** Jiná předložka než shora⁵⁸¹.
- 584** Tj. „nad lidem, jenž je předmětem výbuchu“, „jehož se týká výbuch“.
- 585** Viz Gen. 15:6, pozn. 420; Žalm 73:16, pozn. 1742; v kap. 5:28 a dále smysl jako v textu na dotčených místech.
- 586** Viz Gen. 18:15, pozn. 490.
- 587** Viz Lev. 26:30, pozn. 916.
- 588** Tj. „mně podřízenými“.
- 589** N. „moji hodnostáři zároveň králi“.
- 590** Tj. „Kálné“ (Gen. 10:10).
- 591** Viz Gen. 4:14, pozn. 151.
- 592** Tj. „zmocnila se jich“.
- 593** Výraz příbuzný onomu v kap. 40:19⁹⁰⁹ a v podstatě souznačný; vždy v množném čísle.

- 594** Tj. „více než v Jerúsalémě“, D. „od Jerúsaléma“, dále obdobně.
- 595** N. „modlám“, jako v 1 Sam. 31:9; 2 Sam. 5:21, ne však jako zde shora¹⁴⁴.
- 596** Viz Jób 6:9; pozn. 289, zde smysl jako v textu, dále jako v textu tam.
- 597** Viz např. Exod. 3:16, pozn. 116, sloveso, od něhož je odvozen dotčený výraz⁵⁷⁴; dále i jiné tvary ve smyslu jako v textu na dotčených místech.
- 598** Zde snad ve smyslu „umím si poradit“, „vyznám se v tom“, „vím, jak na to“.
- 599** Viz Deut. 32:8, pozn. 118.
- 600** Tj. snad „zásoby“, „poklady“, vl. „věci přichystané (n. „pohotově jsoucí“) k nějakému účelu; jako „hotovi“ v Est. 3:14; 8:13.
- 601** Sloveso, od něhož je odvozen výraz „olupovačů“ v Soud. 2:14 a 16, pozn. 128.
- 602** Viz Soud. 5:22, pozn. 347; týká se jen takto označených míst.
- 603** D. „sedící“, tj. „na trůně“, dále obdobně.
- 604** Viz Gen. 6:21, pozn. 230.
- 605** D. „ústa“, dále obdobně.
- 606** Sloveso od něhož je odvozen dotčený výraz²³²; viz Soud. 7:2, pozn. 452.
- 607** N. „vytahovat“, vl. „zveličovat“²⁰¹⁹.
- 608** Vl. „mává“, „drhne“, zdola obdobně. Ve v. 32 a dále smysl jako tam v textu.
- 609** D. „nad svého pohyblivého“, „svými pozvedajícími“, „jako pozvedání prutu“, v textu opisy v zájmu zřetelnosti.
- 610** N. „jako by se prut pozvedal, že“.
- 611** Viz Žalm 78:31, pozn. 1875; v kap. 17:4 jednotné číslo ve smyslu jako v textu.
- 612** Viz Žalm 106:15, pozn. 2317.
- 613** N. „pod jeho slávou“.
- 614** Zde i „krásu“, „náheru“, „půvab“.
- 615** Tj. snad „úplně“, „naprosto“.
- 616** N. „mizení“, „zanikání“, vl. „rozplývání“ (Exod. 16:21, pozn. 572). Dále obdobně.
- 617** V hebrejštině slovní hříčka: „kimsós“, „jako chřadnutí“, „nósés“, „churavého“.
- 618** Viz Gen. 34:30, pozn. 937.
- 619** Viz Gen. 1:2, pozn. 1.
- 620** Viz 2 Sam. 1:6, pozn. 15.
- 621** Viz Gen. 24:27, pozn. 626.
- 622** Viz Deut. 28:65, pozn. 1046, ve v. 23 přibližný výraz téhož smyslu; oba jsou odvozeny od slovesa v kap. 1:28¹⁰⁶.
- 623** Viz Jób 14:5, pozn. 680.
- 624** Viz Deut. 1:29, pozn. 53 a 62.
- 625** Viz Gen. 18:11, pozn. 476.
- 626** Zde i „pro jejich ničivost“.
- 627** Vl. „ničením“, „hubením“, „drčením“, n. snad prostě „řádním“, v podmětém smyslu, hebr. „al-talíthám“, výraz vyskytující se v SZ jen zde, odvozený od slovesa v 1 Par. 17:9, pozn. 585. Mnohé z novějších překladů chápou toto místo ve smyslu předmětném a podávají ve znění „můj hněv k jejich zničení“, ač však použít dotčené předložkové vazby v takovémto smyslu není zcela vyloučeno, mám za to, že její smysl zde je v jejím vlastním významu jako v textu³⁵⁵ n. zde výše; v tomto smyslu ji taktéž chápou i některé jiné novější překlady a v podstatě i LXX („epi ten búlen autón“, „nad jejich vůlí“) a Vulgata („super scelus eorum“, „nad jejich zločinem“ (n. „zločinností“, „hanebností“).
- 628** Vl. „(vz)будit“ (Jób 3:8; Pis. 2:7).
- 629** Tj. „jako při“.
- 630** Viz Lev. 26:21, pozn. 902.
- 631** Zde proti v. 24 ve smyslu „jako proti Egyptu“, Exod. 14:26nn.
- 632** D. „oleje“, dále obdobně.
- 633** Tj. snad „následkem toho, že Júdá bude nabývat moci a síly“, n., podle některých, „od tučného zátylku“, srov. kap. 5:17³²⁷. Podle jiných „od pomazání“.
- 634** Viz Jób 17:1, pozn. 815.
- 635** N. „ukládá“, „odkládá“, vl. „obstarává“, „postarává se o“, dále smysl jako v textu.
- 636** Viz Gen. 24:53, pozn. 637.
- 637** N. „abytovna“, „hostinec“ (Gen. 42:27; 43:21).
- 638** Viz Exod. 19:16, pozn. 648.
- 639** Tj. „hlasitě“.
- 640** Viz Exod. 9:19, pozn. 292, zde opis vzhledem k tomu, že není uvedeno, kam se utíkají n. uchylují.
- 641** N. „Ještě dnes se zastavit“ (n. „stanout“).
- 642** Tak podle čteného textu, podporovaného starými překlady; psaný text podává znění „domu“.
- 643** Vl. „se chystá hrůzou“, výraz vyskytující se v SZ jen zde, smysl snad jako v textu.
- 644** Tj. „stromy“, zde ovšem v obrazném smyslu (vojsko Assyrie je přirovnáno k lesu).
- 645** Sloveso, jehož tvarem je „bude zničeno“ u Jób 19:26, srov. tam pozn. 925.
- 646** N. „Velikého“, „Mohutného“, „Mocného“.
- 647** N. „se svými vznešenými“^{28 444 646}.
- 648** Viz 1 Par. 12:32, pozn. 406; odvozeno od dotčeného slovesa¹⁰.
- 649** D. „Duch poznání a úcty k Hospodinu“³⁶⁴.
- 650** Vl. „jeho přivoňování“ („vaharíhó“, tvar slovesa odvozeného od slova „rúach“, „vůně“, jež také znamená „duch“) k“, viz Exod. 30:38, pozn. 1105.
- 651** Podle LXX a Vulgaty „naplní ho duch (LXX „emplései auton pneuma“, Vulgata. „replebit eum spiritus“) bázně“ (n. „úcty“); snad překladatelé toto sloveso takto pochopili vzhledem k jinému zmíněnému významu slova „rúach“⁶⁵⁰. Tohoto smyslu se v podstatě přidrží i některé novější překlady.
- 652** Viz Num. 12:8, pozn. 463.
- 653** N. „rozsuzovat“, nesouvisí však se „soudit“ shora. Viz např. Gen. 31:42, pozn. 562.
- 654** Viz Žalm 27:11, pozn. 786.
- 655** Viz Žalm 9:18, pozn. 246; 10:2, pozn. 260.
- 656** Viz 2 Sam. 20:8, pozn. 806; nikoli jako „kyčlí“ zde zdola a v kap. 5:27.
- 657** Viz Exod. 17:12, pozn. 598; jiný (ač přibližný) výraz než zde v kap. 10:20⁶²¹. V kap. 26:2 ještě poněkud jiný výraz, v pův. textu množné číslo, snad v zesilujícím smyslu.

- 658** Viz Gen. 12:10, pozn. 498, zde (ne všude dále) ve smyslu Soud. 5:17, pozn. 334.
- 659** Viz Gen. 4:7 a dále, pozn. 1335.
- 660** Viz 1 Par. 13:7, pozn. 430; dále jiné tvary ve smyslu jako v textu.
- 661** N. „medvědice“.
- 662** N. snad „přátelít“ (Přisl. 22:24, pozn. 996).
- 663** Viz Žalm 119:47 a 70, pozn. 2470.
- 664** N. „vztáhne (sloveso vyskytující se v SZ jen zde) svou ruku“.
- 665** Vl. „otvor“, „díru“ (kap. 42:22), ne však jako „děrou“ shora.
- 666** Viz Přisl. 23:32, pozn. 1034.
- 667** N. „učinit zle“, „dopustit se zla“. Kap. 1:16 a dále obdobně.
- 668** Viz Gen. 6:11n., pozn. 205 a 207.
- 669** Vl. „jako vody pokrývají moře“, opis v textu umožňuje v překladu uchovat vazbu s 3. pádem, jaká je v textu původním. Lze ovšem říci i „pokrytím moře²⁷⁷“.
- 670** Viz Num. 21:8n., pozn. 797; zde v kap. 33:23 smysl jako tam v textu.
- 671** Viz i Deut. 12:30, pozn. 514, zde s jinou předložkou, výrazněji vyjadřující smysl jako v textu, s níž se pojí totéž sloveso v poněkud jiném smyslu v 2 Par. 31:9, pozn. 21.
- 672** Vl. „a jeho odpočinek“, viz Gen. 49:15, pozn. 1350. Dále obdobně.
- 673** Viz Gen. 4:1, pozn. 125; Exod. 15:16, pozn. 526.
- 674** Tj. „Horního Egypta“.
- 675** Viz Num. 12:1, pozn. 453.
- 676** Viz Gen. 10:5, pozn. 310.
- 677** Tj. „ženy“, tvar ženského rodu.
- 678** D. „křídél“, smysl jako v textu („cípů“, Num. 15:38, pozn. 615). Dále obdobně.
- 679** N. „žárliivost“, jako „hortlivost“ v kap. 9:7 a obdobně dále.
- 680** Zde jako „utiskujícího“ atd. v citovaném místě⁵⁴⁴. Dále i jiné tvary téhož slovesa.
- 681** Sloveso, od něhož je dotčený výraz⁶⁷⁹ odvozen.
- 682** Viz Jób 31:22, pozn. 1391.
- 683** Viz Gen. 12:8, pozn. 357.
- 684** Viz Est. 9:19, 22, zde smysl jako v textu; výraz se v SZ vyskytuje jen na těchto 3 místech.
- 685** Viz 1 Sam. 22:14, pozn. 851, zde smysl jako v textu.
- 686** Viz Lev. 27:21, pozn. 965.
- 687** Vl. „odevzdaným učiní¹⁶⁹⁶“, zde snad spíše jako v textu („s ním jako s odevzdaným naloží“, tj. „jej zničí n. zahladí“). Mnozí novější překladatelé považují toto znění („vehecherím“) za chybu opisovače a navrhují místo něho číst „vehecherib“, „a vysuší“ n. také „zpusťoš“, jako Ezek. 26:2, pozn. 265, snad podle překladu LXX („erémósei“) a Vulgaty („desolabit“), „zpusťoš“ (n. „bude zpusťošit“), jež však, řekl bych, lze chápat i jako poněkud volný překlad znění původního textu.
- 688** Tj. úzký záliv, dnes zvaný Suezský, jímž Izráelovci po suchu prošli při svém východu z Egypta.
- 689** Zde snad také „pohrozí“, obdobně jako v kap. 10:32.
- 690** Viz Gen. 13:5, pozn. 347.
- 691** N. „Děkuji ti“, viz 1 Par. 16:4, pozn. 511 a 894. Dále obdobně.
- 692** N. snad „ačkoli“.
- 693** Viz Exod. 15:2, pozn. 495; dále i jiné v podstatě souznělé příbuzné tvary.
- 694** Viz Soud. 20:36, pozn. 916.
- 695** Viz Žalm 14:5, pozn. 372.
- 696** Viz Žalm 118:14, pozn. 59 a 1951.
- 697** Viz Exod. 15:2, pozn. 494.
- 698** Viz Gen. 4:26, pozn. 175; netýká se míst bez tohoto označení.
- 699** Viz Žalm 9:11 a dále, pozn. 362.
- 700** Viz Žalm 7:17, pozn. 191, zde i 192.
- 701** N. „neboť“, „vždyť“.
- 702** N. „veliké“, „slavné“, „důstojné“, „vznešené“.
- 703** Jako „zavříškej“ v kap. 10:30, zde smysl jak v textu, viz Est. 8:15, pozn. 283.
- 704** Vl. „nitru“.
- 705** Viz Num. 4:15; 11:11 a 17, pozn. 147; netýká se míst bez tohoto označení.
- 706** Viz 2 Král. 9:25, pozn. 449.
- 707** Viz Gen. 10:10, pozn. 317.
- 708** N. „k nim“.
- 709** Viz Num. 21:18, pozn. 811.
- 710** Jako v 2 Par. 26:18, zde ve smyslu „těm, kteří pro Mne budou bojovat“.
- 711** Tj. „k vykonání n. uskutečnění projevu svého“.
- 712** Jako „pýše“ v kap. 9:9, zde v takovémto smyslu.
- 713** Viz 1 Sam. 4:14, pozn. 254.
- 714** Viz Num. 1:3, pozn. 19.
- 715** Viz Num. 1:3, pozn. 16.
- 716** D. „země dálky“ (n. „vzdálenosti“).
- 717** Výraz odvozený od dotčeného slovesa⁴⁵⁶, n. snad naopak.
- 718** Viz Jób 5:21, pozn. 251; Žalm 12:5, pozn. 342.
- 719** Viz Gen. 17:1, pozn. 444.
- 720** V hebrejštině slovní hříčka: „šód“, „zkáza“, „šadaj“, „Všemocný“.
- 721** Tj. „bevládně klesat n. viset“.
- 722** Srov. Žalm 22:14, pozn. 649.
- 723** Viz Jób 4:5, pozn. 164.
- 724** Viz např. Žalm 48:6, pozn. 1253; dále i jiné tvary se smyslem jako v textu.
- 725** Viz Gen. 42:28, pozn. 1171.
- 726** Viz Gen. 42:28, pozn. 1172.
- 727** Tj. „planoucí“, „rozpálené“.
- 728** N. „ničivý“, viz Přisl. 17:11, pozn. 804.
- 729** Viz Exod. 15:7, pozn. 506.
- 730** Vl. „Orionové“ (Jób 9:9), zde v takovémto zevšeobecněném smyslu.
- 731** Viz Jób 41:18, pozn. 1856.
- 732** Viz 2 Sam. 22:16, pozn. 875.
- 733** N., podle některých, „světu („zlovolným“) přičítat (n. „připisovat“, tj. „za vinu klást“); viz i kap. 24:22¹²³⁹.”
- 734** Tvar slovesa jako v Gen. 2:2n., pozn. 49, smysl jako v textu.

- 735** Zde v takovémto smyslu, jako na shora¹⁵⁴ citovaném místě.
- 736** Viz Žalm 19:13, pozn. 596.
- 737** Zde v takovémto smyslu. Viz Žalm 17:10, pozn. 450.
- 738** Viz Jóba 6:23, pozn. 325; dále i v platnosti přidavného jména.
- 739** Viz Jóba 28:17, pozn. 1270.
- 740** Viz Jóba 28:19, pozn. 1265.
- 741** Viz 1 Král. 9:28, pozn. 609.
- 742** Sloveso jako v Exod. 15:14, pozn. 519.
- 743** Viz Jóba 9:6, pozn. 445.
- 744** Někteří chápou tento výraz zde v hromadném smyslu („rozehnaný n. rozprášený houf n. stádo gazel“).
- 745** N. snad („stádo) pohromadě udržujícího“.
- 746** Sloveso jako „proklál“ v Num. 25:8 a j., jehož tvaru v tomto smyslu se v nynější češtině nepoužívá.
- 747** N. „Každý (nikoli podle poznámky¹⁹¹ shora), kdo bude⁸³² dopaden, bude probodáván a každý, kdo bude⁸³² polapen“.
- 748** Viz 2 Král. 8:12, pozn. 397.
- 749** Tvar slovesa jako „olupovali“ v Soud. 2:14, pozn. 128.
- 750** Viz Deut. 28:30, pozn. 991, i pokud jde o čtený a psaný text.
- 751** Viz Gen. 10:2, pozn. 308; zde (jednotné číslo, ač následují slovesné tvary v čísle množném) ve smyslu „národ Médů“.
- 752** Vl. „za cenné považovat“, sloveso jako v kap. 2:22. Dále obdobně.
- 753** N. „mít potěšení“ (n. „zalíbení“), sloveso jako „neoblubují“ v kap. 1:11, dále obdobně; zde tvar uchováající v překladu předložkovou vazbu, jaká je v textu původním.
- 754** Tak překládají toto místo LXX; lze je však chápat i ve smyslu „luky (tj. „z luků“) budou rozrážet mladíky“ (n. „děti“, tak Vulgata) n. „mladici (n., podle některých, „hoši“) budou rozrážet luky“.
- 755** Viz Gen. 25:23, pozn. 660.
- 756** Viz Gen. 3:16 a dále, pozn. 656.
- 757** Viz Deut 7:16 a j., jiné sloveso než „litovat“ shora⁵⁵⁵.
- 758** Viz 2 Sam. 1:19, pozn. 54, týž výraz jako „gazela“ zde ve v. 14.
- 759** D.⁵⁹⁴ „od (n. „z“, tj. „krásnější než všechna n. nejkrásnější ze všech“) království“.
- 760** Viz Gen. 11:28, pozn. 345.
- 761** Viz Gen. 13:12, pozn. 381.
- 762** Tj. „se stády“, v kap. 51:2 „jeho potomstvo“. Srov. Gen. 32:10, pozn. 859.
- 763** Viz Žalm 74:14, pozn. 1785.
- 764** Viz Lev. 11:16, pozn. 336.
- 765** Viz 1 Par. 15:29, pozn. 497.
- 766** Viz Lev. 4:23, pozn. 128; 17:7, pozn. 550, zde snad hanlivé označení démonů, srov. 2 Par. 11:15, pozn. 484.
- 767** N. snad „šakalové“, ne však jako zdola, vl. „vyjící“, smysl jako v textu, výraz se vyskytuje v SZ ještě jen v kap. 34:14 a u Jer. 50:39. Někteří jej chápou ve smyslu „nestvůry“, „strašidla“.
- 768** N. snad „domech“ n. „městech“, D. „v jeho vdovách“, zde v přeneseném smyslu jako v textu. Mnozí tento výraz („bealmenóthau“) zde považují za chybu opisovače a navrhují číst „bearmenóthau“, „v jeho hradech“ (n. „palácích“)¹¹⁸⁸, viz např. Přísl. 18:19, pozn. 849 (nikoli jako „v palácích“ zde zdola), snad podle znění Vulgaty („in aedibus eius“), jež má takový význam (znění LXX je odchýlné). V takovémto smyslu podávají toto místo téměř všechny známe mi novější překlady, nedovoliil jsem si však původní text opravovat, i podávám v souhlase s nemnohými překlad podle jeho znění, jež podle mého soudu nedává o nic horší smysl než zmíněná oprava, srov. Pl. 1:1; Zjev. 18:7.
- 769** Srov. Exod. 32:18, pozn. 7141.
- 770** N. „blahobytu“, „zhýčkanosti“, viz příbuzné výrazy v Deut. 28:54 a 56, pozn. 1031.
- 771** D. „a jeho čas je blízký stran příchodu“, smysl jako v textu.
- 772** Zde v takovémto smyslu, viz Žalm 36:10; 109:12, pozn. 995.
- 773** Viz Deut. 3:20, pozn. 197.
- 774** Viz Num. 18:2, pozn. 701.
- 775** Vl. „budou je národnosti brát“ (ne jako v kap. 2:4¹³¹), zde snad smysl jako v textu.
- 776** Sloveso jako v Num. 18:20, pozn. 723; viz Lev. 25:46, pozn. 843.
- 777** D. „stanou se⁶¹⁹ zajímavšími zajímavším (n. „zajímavších²⁷⁷) je“, v textu opis v zájmu zřetelnosti.
- 778** Viz Gen. 1:26, pozn. 42; Lev. 25:43, pozn. 841.
- 779** D. „v den Hospodinova dáni ti klidu“, v textu opis v zájmu zřetelnosti.
- 780** Viz 1 Par. 4:9, pozn. 84.
- 781** Viz Jóba 14:1, pozn. 133 a 672.
- 782** Viz Exod. 1:14, pozn. 27.
- 783** Viz Exod. 1:14, pozn. 28, zdola tvar slovesa odvozeného od tohoto výrazu.
- 784** Viz Num. 23:7, pozn. 880.
- 785** Viz Num. 23:7, pozn. 881.
- 786** Viz Num. 21:27, pozn. 819; 23:7, pozn. 882.
- 787** N. snad „zanikl“, „pomínil“, dále obdobně.
- 788** Tj. „ta, jež vymáhala zlato“, míněno je město Babylon n. vůbec celé království Babylónu. Jiní chápou ve smyslu „zlaté město“, v podstatě v téměř významu, n. prostě „vymáhání n. žádostivost zlata“. Výraz („madhéváh“) je odvozen z aramejštiny a vyskytuje se v SZ jen zde; někteří jej považují za chybu opisovače a navrhují místo něho číst „marhéváh“ (srov. Num. 2:14, pozn. 70), „prudké naléhání“ (n. „pohánění“).
- 789** Vl. „ustoupení“, „odstoupení“.
- 790** Viz 2 Sam. 18:16, pozn. 741.
- 791** Viz Jós. 11:23, pozn. 460.
- 792** Viz Žalm 98:4, pozn. 2167.
- 793** Viz 2 Sam. 6:5, pozn. 287.
- 794** Zde v příčinném smyslu.
- 795** Viz Žalm 88:10, pozn. 2030.
- 796** Vl. „kozy⁴³⁷, tj. „vůdčí osobnosti“, jako jsou kozlové „vůdčí“ stáda.
- 797** Viz 1 Sam. 14:28, pozn. 551.

- 798** Viz Exod. 8:10, pozn. 242.
799 Viz Žalm 28:1, pozn. 797.
800 Viz Gen. 37:25, pozn. 993.
801 Zde lze tento výraz chápat ve smyslu obou předchozích poznámek. Dále obdobně.
802 Viz 1 Sam. 10:5, pozn. 431.
803 Viz Est. 4:3, pozn. 184.
804 Viz Exod. 16:24.
805 Viz Jóba 25:6, pozn. 1175.
806 D. „odfat“, viz Soud. 21:6, pozn. 934; zde smysl jako v textu; tvar téhož slovesa je zde i v kap. 10:33 a dále.
807 Viz Exod. 17:13, pozn. 599, přičestí tohoto slovesa, jež zde vzhledem k následující předložkové vazbě snad lze chápat ve smyslu jako v textu.
808 Viz Žalm 139:8, pozn. 2640, kde ovšem jiné sloveso, smysl však týž jako zde.
809 Viz Exod. 27:21, pozn. 956.
810 Viz Exod. 26:22, pozn. 920; ve v. 15 týž výraz ve smyslu jako v textu tam.
811 Viz Jóba 9:8, pozn. 451.
812 Viz Gen. 14:18, pozn. 408.
813 Viz Gen. 37:20; 40:15, pozn. 991.
814 Viz 1 Král. 3:21, pozn. 194.
815 Viz Gen. 2:4, pozn. 51; Exod. 19:6, pozn. 638.
816 Viz Soud. 6:25, pozn. 417; v kap. 22:19 smysl jako tam v textu.
817 N. snad „ležíš ve slávě, každý ve svém příbytku“, tj. „hrobě“, srov. v. 19.
818 Vl. „z“, „od“, smysl však spíše jako v textu („pryč n. daleko od“).
819 Viz 1 Par. 21:6, pozn. 708.
820 N. „zasypan“, D. „oděn“, „oblečen“.
821 Tvar slovesa vyskytující se v SZ jen zde.
822 Viz Přísl. 27:7, pozn. 1159.
823 Viz Lev. 26:30, pozn. 919.
824 Viz Gen. 3:22, pozn. 119.
825 N. „krvavou lázeň“, „jatky“, „masakr“.
826 Viz Gen. 15:4; 22:17, pozn. 417, dále jiné tvary tohoto slovesa, smysl jako v textu.
827 Zde snad ve smyslu „stran“, „co se týče“.
828 Viz Gen. 21:23, pozn. 560.
829 Viz Jóba 17:11, pozn. 839, zde snad ve smyslu jako v textu.
830 N. „bukačů“, podle jiných „ježků“ n. „dikobrazů“.
831 Tj. snad „lidu“.
832 Viz Deut. 4:25, pozn. 246.
833 Viz Exod. 15:14, pozn. 520.
834 Zde poněkud jiný tvar než v kap. 11:8, ježž někteří chápou v hromadném smyslu.
835 Viz Num. 21:6, pozn. 795.
836 Zde snad „drak“.
837 Viz Exod. 23:11, pozn. 797.
838 Viz Jóba 11:18, pozn. 567 a 569.
839 Viz Soud. 3:9 a dále, pozn. 174.
840 N. „upadne ve zmatek“, „rozechvěje se hrůzou“.
841 Zde v tomto v podstatě doslovném smyslu, podle mého soudu jediný způsob, jak bez úprav vyjádřit smysl tohoto výrazu zde vzhledem k předchozímu slovesnému tvaru⁸⁴⁰, jenž je v hebrejštině jednoznačně tvarem 3. osoby mužského rodu. Vulgata a všechny známé mi novější překlady (LXX mají odchýlné znění) si pomáhají tak, že tento tvar nahrazují tvarem 2. osoby ženského rodu („rozplyne se, Pelešeth, ty všechna“) nebo pomíjejí skutečnost, že dotčený výraz zde má zájmennou příponu 2. osoby a podávají znění „rozplyne se (apod.) všechna země (v hebrejštině zpravidla ženského, někdy však i mužského rodu) Pelešeth“.
842 Zde v takovémto smyslu („plučích“, „četách“, „svazech“, „jednotkách“).
843 N. „oddělujícího se“, „stranou stojícího“.
844 Viz Deut. 32:37, pozn. 1203.
845 Viz Gen. 19:37, pozn. 523.
846 Tvar slovesa, od něhož je dotčený výraz⁷¹⁸ odvozen.
847 N. „zhynulo“ (Žalm 49:12, 20), dále obdobně.
848 N. „v dům“, pak snad ve smyslu „domu svého boha“.
849 Viz Lev. 13:29, pozn. 430.
850 N. snad „oholena“, zde v takovémto smyslu.
851 Viz Exod. 29:9, pozn. 1027.
852 Zde vl. „v“, jiná předložka než „na“ shora.
853 Viz Gen. 19:2, pozn. 491.
854 Vl. „sestupuje“, „klesaje“, zde snad „stékaje“, jako např. v Deut. 9:21, a odtud smysl jako v textu. V kap. 32:19 smysl jako v textu tam.
855 Viz Jós. 6:5, pozn. 215; Žalm 41:11, pozn. 1138, zde a dále smysl jako v textu.
856 Tj. „Móávova“, „Móávovi“.
857 Sloveso vyskytující se v SZ jen zde.
858 Vl. „závory“, viz např. kap. 45:2, Deut. 3:5; 1 Král. 4:13 (tak Vulgata, „vectes“), srov. v. 8. Ve většině známých mi překladů se tento výraz podává ve smyslu „jeho uprchlíci“, zřejmě četli „bárichéhá“ místo „berichéhá“ (srov. kap. 43:14²⁰⁴³).
859 Tj. snad „nářek je slyšet po jeho nejzazší hranice, až po“ (v. 8 obdobně); podle většiny známých mi překladů „Móáva; jeho uprchlíci *utíkají*⁸⁵⁸ až po“, nedovolil jsem si však opravovat dochovaný hebrejský text a podávám spolu s nemnohými zněními jako v textu, jež podle mého soudu dává lepší smysl.
860 Viz Gen. 19:22, pozn. 513.
861 Viz Num. 34:4, pozn. 1104.
862 Vl. „vzbuzují“, jako v kap. 14:9, zde smysl jako v textu.
863 Výraz odvozený od dotčeného slovesa⁸³⁹ (Est. 4:1, konec verše, a 9:31, pozn. 179).
864 Viz Přísl. 15:4, pozn. 709; sloveso tam zmíněné je zde v kap. 8:15⁴⁸³.
865 Viz Gen. 1:11, pozn. 17.
866 Tj. „ježž dokázali uchovat n. ušetřit“.
867 Zde v takovémto smyslu, srov. příbuzný výraz v Gen. 41:36, pozn. 1117.
868 N. „přes potok“.
869 N. „Vrb“, hebr. „Háarávím“, hranice mezi územími Móáva a Edóma. Dále obdobně.
870 Zpodstatnělé trpné přičestí dotčeného slovesa¹⁹.

- 871** Chápání tohoto výrazu v hromadném smyslu je na tomto místě snad oprávněno vzhledem k množnému číslu předchozího „přídavky“.
- 872** Vl. „zbytku“, tak i v kap. 14:30 a dále.
- 873** Vl. „půdě¹⁰¹⁹“.
- 874** N. „ze Sely“, města v Edómsku. Dále obdobně.
- 875** Viz Gen. 32:22, pozn. 871.
- 876** Viz Gen. 8:20, pozn. 272.
- 877** Vl. „přines“, „přived“, tak podle čteného textu, psaný text zní „Poskytněte“ atd.
- 878** Podle čteného textu „uskutečňte“, v překladu zde i shora⁸⁷⁷ zvoleno znění v tvaru jednotného čísla, neboť následující „učiň“ a „skryj“ jsou jednoznačně v takovém tvaru.
- 879** Výraz vyskytující se v SZ jen zde, příbuzné výrazy v kap. 28:7 a u Jóna 31:28, pozn. 1378.
- 880** Viz 1 Král. 18:26, pozn. 857; „o polednách“ je i zde v kap. 59:10.
- 881** Viz Přísl. 27:8, pozn. 1160; v kap. 10:14 a dále smysl jako tam v textu.
- 882** Zde smysl jako v textu, viz např. Přísl. 11:13, pozn. 916. Dále obdobně.
- 883** N. „s tebou“, D. „v tobě“, tj. „v tvé zemi“.
- 884** N. „útočištěm“, „útulkem“, viz Jóna 22:14, pozn. 1068.
- 885** Výraz vyskytující se v SZ jen zde.
- 886** Viz Gen. 47:15n., pozn. 1281.
- 887** Tvar slovesa „pošlapávat“ v kap. 1:12.
- 888** Viz Num. 14:33, pozn. 570.
- 889** Viz 2 Par. 6:42, pozn. 328.
- 890** Viz Ezr. 7:6, pozn. 254; Žalm 45:1, pozn. 1197.
- 891** Přídavné jméno, od něhož je dotčený výraz¹⁵⁴ odvozen, vyskytující se v SZ jen zde.
- 892** Zde překlad zvolen vzhledem k tomu, že jde o výraz příbuzný následujícímu „pýše“ a v podstatě s ním souznačný, ne však přesně týž.
- 893** Zde snad v takovémto smyslu („přehnané n. přemrštěné pýše“).
- 894** Vl. „nesprávnosti“.
- 895** N. „Móávec²⁸ pro²⁸¹⁷⁹⁴ Móáva“.
- 896** Vl. „zbití“, odvozeno od dotčeného slovesa¹⁸.
- 897** Viz Jós. 1:8, pozn. 30, zde a v kap. 8:19 a dále smysl jako tam v textu.
- 898** Výraz nejasného významu, vyskytující se v SZ jen zde; podle jiných „pro základy“ (n. „trosky“, „pevnosti“). Překlad v textu zvolen vzhledem k tomu, že se zde jeví významová souvislost s tím, co je řečeno v následujících verších 8–10.
- 899** Viz Soud. 5:22 a 26, pozn. 343.
- 900** N. „ušlechtilé“, „nejlepší“.
- 901** Zde a dále jiný tvar dotčeného slovesa²¹³ se smyslem jako v textu.
- 902** N. „nad tvým vinobraním“, vl. „lětem“, smysl jako v textu n. zde shora.
- 903** N. „podle jiných“, „neboť v tvou sklizeň... a v tvou žeň vpadával výskot“, tj. „radosti z úrody, jehož již není“, n. „vpadl výskot“, tj. „vítězný výskot nepřitele při jeho náhlém pádu“.
- 904** Viz Lev. 26:30, pozn. 917.
- 905** N. „o Móávoji^{384 845}“.
- 906** Viz Exod. 12:45, pozn. 428.
- 907** Tvar slovesa, od něhož je dotčený výraz¹⁹⁵ odvozen.
- 908** Výraz vyskytující se v SZ jen v této knize.
- 909** Viz Jóna 8:2, pozn. 392.
- 910** Viz Lev. 26:6, pozn. 867.
- 911** Zde překlad zvolen vzhledem k předchozí předložkové vazbě.
- 912** N. „králování“, „královská moc“, v kap. 34:12 a 62:3²⁵³⁹ příbuzný souznačný výraz.
- 913** Viz Soud. 6:6, pozn. 384; zde v kap. 19:6 a dále smysl jako v textu.
- 914** Tj. „jednou rukou v hrst sevře stébla, kolik se mu jich do dlaně vejde, a druhou rukou sřezává“.
- 915** Viz Gen. 14:3, pozn. 390.
- 916** Viz Soud. 1:7, pozn. 20; nesouvisí s „paběrků“ zde ve v. 6⁹¹⁷.
- 917** Souvisí s „paběrkovat“ v Lev. 19:10, pozn. 597.
- 918** D. „v hlavě²⁴ vrcholu“ (výraz vyskytující se v SZ jen zde a ve v. 9).
- 919** Viz Gen. 4:4n., pozn. 136.
- 920** Viz Exod. 34:13, pozn. 1197.
- 921** Viz Lev. 26:30, pozn. 918.
- 922** Tj. „opevňená“, viz Soud. 6:26, pozn. 420; 2 Sam. 22:33, pozn. 897. Dále ve smyslu jako v textu na dotčených místech.
- 923** D. „jako opuštěnost (kap. 6:12) lesního“, smysl jako v textu.
- 924** Zde snad ve smyslu „vrchol hory“, „výšina⁹⁰⁴“.
- 925** Výraz příbuzný onomu v kap. 5:9²⁹⁸ a v podstatě s ním souznačný.
- 926** Tj. „dcera Isráelova“, srov. např. kap. 37:22.
- 927** Viz Jóna 5:4, 11, pozn. 210.
- 928** Tj. „jen si dále vysazuj!“ n. prostě „proto vysazuješ“, dále obdobně.
- 929** N. „utěšené“, „přijemné“, „rozkošné“.
- 930** D. „sadbý líbezností“ atd.⁹²⁹
- 931** Nesouvisí s „rěvou“ v kap. 5:2 a jinde.
- 932** Vl. „osévat“, zde výjimečně ve smyslu jako v textu; nesouvisí s „vysazovat“ a „sadbý“ shora. V hebrejštině slovní hříčka: „zár“, „cizáckým“, „tizárénú“, „osazovat je“; proto snad je zde tohoto slovesa v takovémto neobvyklém smyslu použito.
- 933** Jako „sadbý“ shora.
- 934** N. „ve dne můžeš svou sadbu“.
- 935** N. „podle jiných“, „přivádět k růstu“.
- 936** Vl. „setbu“, „símě“, obdobně jako ve v. 10⁹³².
- 937** Výraz odvozený od dotčeného slovesa^{776 938}.
- 938** Zde v takovémto smyslu („přivlastnění“, „uchopení“, „v den, kdy se výsledek tvé práce měl stát tvým vlastnictvím“).
- 939** N. „podle jiných“, „v den onemocnění a“, mám však za to, že znění, jež podáváme v textu, v podstatě v soulase s překladem kralickým i s LXX a Vulgatou, mnohem lépe zapadá do textové souvislosti.
- 940** N. „zoufalého“, „beznadějného“, „proti němuž (n. „od něhož“) nebude pomoci“.

- 941** Sloveso, od něhož je dotčený výraz⁷¹³ odvozen, n. snad naopak. V kap. 16:11 a dále smysl jako tam v textu.
- 942** Viz Gen. 25:23, pozn. 661; Žalm 2:1, pozn. 26.
- 943** Sloveso, od něhož je dotčený výraz³²⁰ odvozen, n. snad naopak. V kap. 6:11 a dále smysl jako tam v textu.
- 944** Viz Gen. 37:10, pozn. 983.
- 945** Tj. „Hospodin“, n. snad obdobně jako v kap. 5:30 a dále³⁵⁴.
- 946** Tj. „(na) nepřítel(e)“.
- 947** Vl. „z“, srov. Gen. 11:1, pozn. 329.
- 948** Viz Gen. 13:10, pozn. 375.
- 949** Viz Žalm 83:13, pozn. 1975.
- 950** Hebr. „cical“, srov. Deut. 24:42, pozn. 1009.
- 951** Tj. „hmyzu křídly cvrčícího“; jiní čtou „cical“ jako „cal-cal“, „stín-stín“, a chápou ve smyslu „země dvojitou stínu křídly“, tj. „zastiňující křídly“.
- 952** Zde táž předložka jako na shora⁴³⁴ citovaném místě.
- 953** Viz Přísl. 13:17, pozn. 1090; nesouvisí s „vysílá“ shora.
- 954** Viz Exod. 2:3, pozn. 47.
- 955** Viz Gen. 1:2, pozn. 4.
- 956** Viz Gen. 16:7, pozn. 439.
- 957** Tj. „vysoké postavy“, vl. „vytáhlému“, mnozí však chápou ve smyslu „roztaženému“, tj. „na všechny strany“, tedy „rozptýlenému“, n. „daleko zatahovanému n. zavlékanému“.
- 958** Vl. „vyleštěnému“ (jako „leštěné“ v 1 Král. 7:45), tj. snad „lesknoucímu se tukem“, tedy „blahobytnému“; n. také „sličnému“, „uhlazenému“; podle jiných „odřenému“ n. „otrhanému“, „oškubanému“, viz Nech. 13:25, pozn. 595.
- 959** N., podle jiných, „podivuhodnému“, „předmětu úžasu“ (n. „údivu“). Dále obdobně.
- 960** D. „síly-síly“, hebr. „kau-kau“; slovo „kau“ vl. značí „provaz“, i „šňůru“ k měření (např. 1 Král. 7:23) a potom vůbec „míru“, „pravidlo“, takže zde i „národ mnoha pravidel“. Viz i kap. 28:10.
- 961** Výraz odvozený od dotčeného slovesa⁸²² a vyskytující se v SZ ještě jen ve v. 7 a v kap. 22:5; zde a ve v. 7 jej lze chápat ve smyslu „pošlapávající“ (své nepřátele) i „pošlapávaný“ (svými nepřáteli).
- 962** Vl. „prořezávají“; podle jiných „rozřezaly“, „rozryly“, tj. „roztrhaly“, „zničily“.
- 963** Viz Jós. 6:4, pozn. 213.
- 964** Viz Exod. 19:16, pozn. 647.
- 965** N. „naslouchat“.
- 966** N. „za horka“.
- 967** Viz Lev. 2:2, pozn. 54.
- 968** Jako „žně“ ve v. 4, zde ve smyslu „vinobraní“; tak i v kap. 17:11.
- 969** Jako „květ“ u Jób 15:33, zde smysl jako v textu; výraz se v SZ vyskytuje jen na těchto dvou místech. Nesouvisí s „rozkvětu“ shora.
- 970** Viz Gen. 1:24, pozn. 38.
- 971** Viz Žalm 68:29, pozn. 1484.
- 972** Viz Žalm 68:29, pozn. 1630.
- 973** N. „zanikat“, vl. „bude... vyprazdňován“. Dále obdobně.
- 974** N. „mařit“, zde a dále smysl jako v textu na dotčených místech.
- 975** Vl. „mumlajícím“, ne však jako v kap. 8:19 a dále⁸⁹⁷.
- 976** Vl. „pánů“, předchozí (v orig. následující) přídavné jméno je však v jednotném čísle.
- 977** Vl. „mocný“, „silný“, zde snad ve smyslu jako v textu („prudký“, „lítě“, „sveřepý“).
- 978** N. „vletoku“, viz Gen. 1:10, pozn. 15, zde však jednotné číslo. Míněna je řeka Nil; tak i v kap. 18:2.
- 979** Nesouvisí s „vysychat⁹⁸¹“ ani se „suchý⁹⁸²“ zdola.
- 980** N. „proud(y)“, jinde zpravidla „řeka“ („řeky“), zde však v textu zvolen tento překlad k odlišení od „řeky⁹⁸⁴“ ve v. 7 a dále.
- 981** Viz Gen. 8:13, pozn. 268.
- 982** Viz Gen. 8:14, pozn. 269.
- 983** N. „a budou si (tj. „Egyptané“) toky oškliví“, viz 1 Par. 28:9, pozn. 855; v obdobném smyslu je v Gen. 34:30, pozn. 935, použito jiného slovesa.
- 984** Viz Gen. 41:1, pozn. 1085.
- 985** Viz Jób 40:21, pozn. 1818.
- 986** Viz Exod. 2:3, 5, pozn. 50.
- 987** Zde snad i „poděl řeky“.
- 988** N. „při březích²⁸⁸“, „poděl břehů²⁸⁸“.
- 989** Výraz nejistého významu, vyskytující se v SZ jen zde.
- 990** N., podle mnohých jiných, „luka (n. „bažiny“) při řece, při ústí řeky, a vše“, přízvučná (rozdělovací) znaménka v původním textu však nasvědčují spíše chápání jako v textu překladu zde.
- 991** Viz Žalm 1:4, pozn. 17; Jób 13:25, pozn. 1442.
- 992** N. „a každé oseté pole u řeky bude... rozprašeno a nebude ho“.
- 993** V dějovém smyslu („upadnou v zármutek“). Viz 1 Sam. 2:5, pozn. 86.
- 994** Viz Gen. 29:15, pozn. 749.
- 995** Viz Deut. 5:13, pozn. 305.
- 996** N. „vochlovaný“, „mykaný“.
- 997** V původním textu množné číslo (snad „vyrábějící věci z česaného lnu“).
- 998** Příbuzný výraz je „jemná bavlna“ v Est. 1:6; 8:15, takže někteří zde překládají ve smyslu
- 999** „spřádající bavlnu“.
- 1000** Tj. „Egypta“.
- 1001** Tj. snad „vrchnosti“, v obdobném přeneseném smyslu jako v Žalmu 11:3, kde je ovšem jiné sloveso. Tento výraz se v takovémto významu vyskytuje v SZ jen na těchto dvou místech; obdobný význam má jiný výraz „opory“
- 1002** u Jób 22:9, pozn. 1061, kde je zase v obdobném smyslu použito těžší slovesa v téměř tvaru jako zde, viz tam pozn. 211.
- 1003** Viz Num. 13:22, pozn. 495.
- 1004** Viz Přísl. 1:7, pozn. 25; v kap. 35:8 smysl jako v textu.
- 1005** V takovémto smyslu („zkažená“, „vší hodnoti n. významu zbavená“, „bezáčelnou n. nepotřebnou se stavší n. učiněná“).
- 1006** Zde ve smyslu „sbor rádců“.

- 1007** Zde snad „žák“, „vyučenec“, srov. 1 Král. 20:35, pozn. 953.
- 1008** N. „vědět, jak... rozhodl“, n. „na čem se... usnesl“. V. 17 obdobně.
- 1009** Viz Num. 12:11, pozn. 469; nesouvisí s „pošetilci“ zde ve v. 11.
- 1010** N. „Memfidy“, královského města v deltě Nilu.
- 1011** Viz Soud. 20:2, pozn. 887.
- 1012** Viz Gen. 49:16, pozn. 1352.
- 1013** N. snad „závratí“, výraz vyskytující se v SZ jen zde.
- 1014** V hebrejštině množné číslo v zesilujícím smyslu.
- 1015** Zde jiný tvar téhož slovesa²¹³ se smyslem jako v textu.
- 1016** D. „podle vrávorání (n. „jako vrávorání“) opilého“.
- 1017** Viz kap. 9:14n.
- 1018** Výraz odvozený od dotčeného slovesa⁶⁰⁸, smysl týž jako v kap. 10:32 n. v tomto verši zdola⁶⁸⁹.
- 1019** Viz Gen. 1:25, pozn. 39.
- 1020** Výraz vyskytující se v SZ jen zde.
- 1021** Viz Gen. 11:1, pozn. 327.
- 1022** Tj. „Město zkázy“ (n. „zbohení“).
- 1023** Viz Exod. 3:9, pozn. 105.
- 1024** Tvar slovesa, od něhož je dotčený výraz⁶⁹³ odvozen.
- 1025** N. „zachránce, jenž¹²⁰ se jich zastane“, zde v takovémto smyslu; n., podle jiných, „zachránce, a to velikého“ (n. „vznešeného“)³⁷⁸.
- 1026** Viz i Exod. 20:5, pozn. 662; v témž smyslu snad i ve v. 23, ač se tam nepraví, komu.
- 1027** N. snad „obětování a přinášením darů“.
- 1028** Sloveso jako v Gen. 15:16, pozn. 433; v kap. 34:8 odvozený výraz.
- 1029** Sloveso, od něhož je dotčený výraz⁴⁸⁰ odvozen. Viz např. Exod. 8:2, pozn. 234.
- 1030** N. snad „těžce“, „přísně“, „citelně“.
- 1031** Tj. snad „k Hospodinu samému“, „až do Hospodiny blízkosti“.
- 1032** Viz Gen. 25:21, pozn. 655.
- 1033** Viz Num. 18:20, pozn. 724.
- 1034** Viz 2 Král. 18:17, pozn. 722.
- 1035** Viz Deut. 4:10, pozn. 224.
- 1036** Viz Exod. 9:35, pozn. 310.
- 1037** Tj. „nedostatečně oděn“, dále obdobně.
- 1038** N. „požene“, dále obdobně.
- 1039** N. „vyňhanectvo“, „zajatectvo“, viz 2 Král. 25:27, pozn. 907, zde takovýto smysl.
- 1040** Viz Žalm 29:9, pozn. 820, zde v doslovném smyslu. Dále smysl jako v textu.
- 1041** Vl. „nahota“ (Gen. 9:22; 1 Sam. 20:30, pozn. 806), zde smysl jako v textu.
- 1042** Viz Žalm 40:4, pozn. 1097.
- 1043** Zde v účelovém n. cílovém smyslu („hledat pomoc“).
- 1044** Tvar trpného rodu („abychom byli vyproštěni“).
- 1045** Zde jde o řeku Eufrat; předmětem „břemene“ je Babylon.
- 1046** Viz Gen. 12:9, pozn. 359.
- 1047** N. „bude přicházet“, dále obdobně.
- 1048** Viz Exod. 21:8, pozn. 688.
- 1049** N. „Ten, jenž⁸³² jedná nevěrně, jedná stále nevěrně“.
- 1050** Tj. „jím („Babylonem“) způsobenému n. vyvolanému n. zaviněnému“.
- 1051** N. „strachem“, „úzkostí“, „chvěním“.
- 1052** N. „ohnut“, „zkroušen“, „pokroucen“, „zkriven“, sloveso souvisící s dotčeným výrazem¹⁴ („zvrácenost“, „převrácenost“). Dále jiné tvary ve smyslu jako v textu na dotčených místech.
- 1053** N. „shrben tím¹¹⁰, co slyším, ... zmaten tím¹¹⁰, co vidím“, D. „shrben od slyšení, ... bezradný od vidění“, lze chápat v obojím smyslu.
- 1054** Viz 1 Sam. 16:14n., pozn. 663.
- 1055** Viz 1 Král. 9:1, pozn. 569, D. „soumrak mé záliby“, smysl jako v textu.
- 1056** Zde místo druhé možnosti⁹⁴⁵ spíše „mi to učinilo“.
- 1057** Viz Gen. 27:33, pozn. 716.
- 1058** Sloveso jako v Exod. 27:21, pozn. 958.
- 1059** Viz 1 Sam. 14:16, pozn. 555 (tam i zde v kap. 56:10 přičestí tohoto slovesa), zde ve smyslu „zařídít pozorování u strážní věži“.
- 1060** Zde proti 1 Sam. 14:16 podstatné jméno od dotčeného slovesa¹⁰⁵⁹ odvozené, vyskytující se v SZ jen zde. Podle jiných „pozorovatelná“, pak tedy „pozorovat v pozorovatelně“. Výraz ve v. 8 („micpeh“, viz 2 Par. 20:24, i jméno několika míst, viz např. Jós. 11:8 a j.) je příbuzný, ne však přesně též.
- 1061** N. snad „pozoruj, pozorovateli!“
- 1062** Jako „malé štíty“ v 1 Král. 10:17.
- 1063** Jednotné číslo snad ve smyslu „každý svůj“.
- 1064** Zde proti v. 5 přičestí téhož slovesa, jiného tvaru než v 1 Sam. 14:16, ale v podstatě téhož smyslu.
- 1065** Viz¹⁷⁷⁰ Gen. 50:9, pozn. 1382.
- 1066** Tj. „oddíl jezdců na vozech“, dále obdobně.
- 1067** Viz Soud. 19:3, pozn. 861.
- 1068** Tj. „na koních“.
- 1069** N. „jezdce (nikoli jako shora¹⁰⁶⁸) na oslech“ („velbloudech“).
- 1070** N. „dával pozor“ („pozorně naslouchal“), kap. 10:30 a dále obdobně.
- 1071** D. „nasloucháním“, „pozorností“.
- 1072** Vl. „rozmožil“, tj. „zesílil“.
- 1073** N. „bedlivě, jsa bystrý³⁷⁸ v naslouchání“ (n. „pozorností“)³⁶⁴.
- 1074** N., podle jiných, „(7) Jestliže¹²⁰ uvidí vozy... s velbloudy, ač... naslouchá bedlivě, zbystří... (8) zavolá jako lev!“
- 1075** Viz Gen. 26:5, pozn. 673; Nech. 7:3, pozn. 295.
- 1076** N. „tuto“, D. „toto“, dále obdobně.
- 1077** N. „má mlatbo“, tj. „co je vymláčeno“, výraz vyskytující se v SZ jen zde, odvozený od slovesa „mlátit“¹⁴²³, nesouvisí však s „mlatou“ zde zdola.
- 1078** Tj. „vymláčené zrno“.
- 1079** Smysl je „můj vymláčený n. rozmláčený (srov. Soud. 8:7, pozn. 495) lide“.
- 1080** Viz Gen. 8:8, pozn. 259.
- 1081** Tj. „Edóma“³⁸⁴.
- 1082** N. „kolik(pak) ještě z noci“.

- 1083** Viz Deut. 33:2, pozn. 1232; ve v. 14 jiný tvar se smyslem jako v textu¹⁰⁹².
- 1084** N. snad „ještě však je“.
- 1085** N. „pátrat“, „zvidat“, zdola obdobně, sloveso vyskytující se v SZ ještě jen v kap. 30:13 a 64:1 a u Ób. 6 ve smyslu jako tam v textu.
- 1086** N. snad „vracejte“, „dostavujte“.
- 1087** N. snad „zase“^{379a}, zde však beze spojky „a“.
- 1088** Viz 1 Král. 10:15, pozn. 632.
- 1089** N. snad „neosidlené“, tj. „pusté“.
- 1090** D. „v lese“ n. snad „v lesích“^{28b}, zde snad smysl jako v textu, srov. kap. 29:17; 32:15.
- 1091** Viz Gen. 10:7; 25:3.
- 1092** N. snad „podejte“, „nabídněte“.
- 1093** Viz Jóba 6:19, pozn. 311.
- 1094** Viz Deut. 23:4, pozn. 819 a 820.
- 1095** D. „před tváří mečů“, také „z příčiny“¹⁵¹ mečů“, dále obdobně.
- 1096** Viz 1 Par. 5:18, pozn. 151.
- 1097** Viz Žalm 120:5, pozn. 2533.
- 1098** Zde ve smyslu „střelců z luku“; tak snad i v kap. 22:3.
- 1099** D. „budou se zmenšovat“.
- 1100** Viz Num. 21:20, pozn. 815.
- 1101** Množné číslo snad i ve smyslu „zvuků vřavy“, dále obdobně, i v jiných spojitostech.
- 1102** Viz Deut. 21:1, pozn. 746.
- 1103** N., podle některých, „utekli, byli spoutáni bez výstřelu z luku“²⁸⁹ (srov. kap. 21:3¹⁰⁵³), n. *střelci*¹¹⁰ z luku“, přízvukná znaménka v hebrejském textu však nasvědčují spíše chápání ve smyslu textu překladu.
- 1104** Zde snad i ve smyslu „k sobě navzájem připoutání“.
- 1105** N. snad „dopadení, když ucházeli“⁵.
- 1106** N. „zmatku“ (Deut. 28:20, pozn. 141 a 966, ne však jako zde zdola¹⁰⁷), „nepokoje“ (Přísll. 15:16, pozn. 725).
- 1107** Výraz vyskytující se v SZ jen zde a u Mich. 7:4.
- 1108** Viz Num. 35:4, pozn. 820; nikoli jako zde v kap. 2:15 a dále¹⁶⁴.
- 1109** V hebrejštině slovní hříčka: „mekarkar“, „podkopává“, „kir“, „zed“.
- 1110** Viz Gen. 14:10, pozn. 398.
- 1111** N. „zdvihl“, n. snad „uchoopil“.
- 1112** Jméno neznámého národa i neznámé země (2 Král. 16:9).
- 1113** Tj. „stáhli se štítů kožené povlaky a připravili je tak k boji“.
- 1114** Viz Gen. 23:6, pozn. 594.
- 1115** N. „pilně“, „v hojném počtu“, D. „postavením“¹¹⁶.
- 1116** N. snad „rozestavili“, „seřadili“, „zaujali bojové postavení“.
- 1117** VL „přikrývku“, viz 2 Sam. 17:19, pozn. 710, zde smysl jako v textu („Hospodin Svou ochranu“, n. snad „nepřítel ochranné opevnění podkopáním n. probořením“).
- 1118** N. „zbrojnici“.
- 1119** Tj. „domu lesa Levánónu“, viz 1 Král. 7:2; 10:17, pozn. 275.
- 1120** Tj. „v městské zdi“.
- 1121** N. „zvětšily“.
- 1122** Tvar slovesa, jehož jiným tvarem je dotčený výraz¹⁶³.
- 1123** Jako „souhrn“ v Gen. 1:10.
- 1124** Viz Lev. 25:22, pozn. 811.
- 1125** Viz Gen. 3:6, pozn. 79.
- 1126** Viz Gen. 2:7, pozn. 56; v kap. 29:16 a dále smysl jako v textu.
- 1127** Jako „z daleka“ v kap. 5:26 a dále, zde v takovémto smyslu, dále obdobně.
- 1128** Tj. „Toho, jenž to zdává ztvárnil“.
- 1129** VL „zavolá“, zde snad je na místě překlad jako v textu.
- 1130** N. „truchlení“, odvozeno od slovesa „truchlit“ v Gen. 23:2, „nařikat“ tamže 50:10, pozn. 590, jež je zde v kap. 32:12, ne však jako „truchlit“ zde v kap. 3:26 a dále.
- 1131** Viz Gen. 22:10, pozn. 576.
- 1132** Tj. snad „a promluv proti Ševnovi n. na Ševnu“.
- 1133** D. „svůj“, netýká se druhého „si“ zdola ve verši.
- 1134** Viz Přísll. 8:27, 29, pozn. 415, zde a dále smysl jako v textu.
- 1135** Viz Exod. 25:9, pozn. 866.
- 1136** Viz Exod. 10:11, pozn. 332.
- 1137** D. „vyhazováním muže“, v textu opis v zájmu srozumitelnosti.
- 1138** N. „zcela“, „pevně“, „důkladně“, D. „sbalením“^{139a} (v. 17); „svinováním“^{141a} (v. 18).
- 1139** N. „omotávat“, „ovíjet“, nesouvisí však se „svinovat“ ve v. 18¹⁴¹.
- 1140** Viz Lev. 16:4, pozn. 520.
- 1141** N. „v smotek smotávat“, „v klubko klubkovat“.
- 1142** Tj. snad „koulením“, „kutálením“ (výraz se v SZ vyskytuje v takovémto n. podobném smyslu jen zde a v kap. 29:3), jako klubko, jež se koulením po napjaté niti n. tkanici navíjí. Tato představa umožňuje myšlenkové spojení pojmu „svinování“ se směrovým smyslem následujícího „do země“.
- 1143** Viz Gen. 34:21, pozn. 927.
- 1144** VL „budeš umírat“, znění v textu zvoleno v zájmu uchování směrového smyslu předchozího „tam“ v překladu. I následující „tam“ je směrového smyslu; dále obdobně.
- 1145** Viz Deut. 6:19, pozn. 332; 2 Král. 4:27, pozn. 207.
- 1146** N. „úřadu“, viz 1 Sam. 13:23, pozn. 538, zde v takovémto smyslu.
- 1147** Výraz podobného smyslu jako předchozí¹⁴⁶; „jako „stání“ v 1 Král. 10:5 „stanovišti“ v 2 Par. 35:15.
- 1148** Viz Gen. 12:18, pozn. 367.
- 1149** Viz Gen. 37:3, pozn. 973; netýká se kap. 3:22 zde.
- 1150** Tvar téhož slovesa jako v kap. 4:1²⁵³, zde a v kap. 8:1 a dále bez předložky.
- 1151** Viz Exod. 28:4, pozn. 966.
- 1152** N., podle jiných, „a chci na něho upevnit tvůj opasek“.
- 1153** Viz Gen. 1:16, pozn. 112.
- 1154** D. „dát“, dále obdobně.
- 1155** Viz Ezr. 9:8, pozn. 354.
- 1156** Viz Soud. 3:20, pozn. 200.

- 1157** Viz Jóba 5:25, pozn. 260.
- 1158** Výraz nejistého významu, vyskytující se v SZ jen zde.
- 1159** Viz Exod. 24:6, pozn. 835.
- 1160** Vl. „ustupovat“, „uhýbat“ (kap. 46:7; 54:10; jako „neodstupoval“, Exod. 13:22, Jób 23:12). Dále obdobně.
- 1161** Viz Jós. 19:29, pozn. 590.
- 1162** N. „zbaaven“, „není v něm“, D. „od“, srov. kap. 5:6²⁸⁹.
- 1163** Tj. tyrským obchodníkům, vracejícím se na lodích z obchodní cesty po Středomoří.
- 1164** Tímto názvem byli označováni obyvatelé města Kittí na ostrově Kypru, a potom vůbec obyvatelé tohoto ostrova a všech ostatních foinických kolonií.
- 1165** Oslouvuje se „ostrov“.
- 1166** Tj. „v hojném počtu a často se tu zastavovali a pobývali“.
- 1167** Jinde zpravidla překládáno „sím“, zde smysl jako v textu („obil“).
- 1168** Viz Jós. 13:3, pozn. 471.
- 1169** Tj. „Córu“, dále v této souvislosti obdobně.
- 1170** Viz např. Přísl. 3:14, pozn. 172; zde (nikoli dále) i „zdrojem příjmu“.
- 1171** N. „obchodním střediskem“, podle jiných „výnosem“, „ziskem“ (nikoli jako zde shora¹⁷⁰), jako v kap. 45:14; Přísl. 3:14 („získání“); 31:18, pozn. 1298, pak snad nejspíše ve smyslu „zdrojem výnosu n. zisku“.
- 1172** Tj. „jako když kdysi přišla podobná zvěst“.
- 1173** N., podle jiných, „Až zvěst o tom přijde do Egypta“.
- 1174** Zde ve smyslu „žalem“, „hrůzou“.
- 1175** Souvisí s následujícími „pradávná“.
- 1176** Zde ve smyslu „osídlování dalekých zemí jako kolonisté“.
- 1177** N. „koruny“, sloveso jako v Žalmu 8:5, pozn. 128, zde zvláštní tvar, vyskytující se v SZ jen zde, ve smyslu jako v textu.
- 1178** Viz Jóba 41:6, pozn. 1835.
- 1179** N. „zhanobení“, „poskvrnění“, viz Gen. 49:4, pozn. 1323, zde v takovémto smyslu.
- 1180** N. „omezení“, vl. „plotu“, „pouta“, jako „opasek“ v Žalmu 109:19.
- 1181** Zde jednoznačně „Hospodin“.
- 1182** Tj. „města n. země kupců“, totiž Córu, příp. Foinikie, D. „Kanáanu“, srov. v. 8¹⁷⁸ a viz Hoš. 12:7; Ezek. 17:4. Podle jiných je zde míněna Foinikie jako země patřící k zemi Kanáanu v doslovném smyslu.
- 1183** I zde je zájmenná přípona ženského rodu, třebaže „Kanáan“ je rodu mužského, ale znázorňuje město nebo zemi.
- 1184** V SZ jen zde se vyskytující tvar slovesa, jež je zde v kap. 52:4 a jinde např. v Lev 6:2, pozn. 177, odvozené výrazy zde v kap. 30:12 a dále¹⁸⁴. Zde smysl jako v textu.
- 1185** Zde ve smyslu Žalmu 72:9.
- 1186** Viz Deut. 27:2, pozn. 940.
- 1187** Tj. „Cór(u)“.
- 1188** N. „paláce“, srov. kap. 13:22⁷⁶⁸; dále obdobně, zde a dále v takovémto smyslu.
- 1189** Obdobně jako Přísl. 30:29, pozn. 1273.
- 1190** D. „rozmmož(uj) zpěv“.
- 1191** Tj. „bude měnit své smýšlení“.
- 1192** Výraz, jenž se zpravidla (výjimkou je ve smyslu překladu v textu¹⁹³ jeho výskyt ve v. 18 zde) chápe ve smyslu „odměna nevěstky“, jak se výslovně uvádí v Deut. 23:18.
- 1193** Téměř všechny známé mi překlady podávají toto místo ve znění „se vrátí k svému odměňování a bude smilnit“, s nemožnými však jsem dal přednost překladu, jež v textu uvádím a jenž podle mého soudu co do smyslu mnohem lépe zapadá do významové souvislosti s počátkem tohoto verše a s v. 18. Někteří se snaží myšlenkový nesoulad, jenž se jeví v pojetí zde shora uvedeném, odstranit tím, že připisují „odměňování“ i ve v. 17 proste smysl „zisků“ bez významového odstínu uvedeného v předchozí poznámce¹⁹² a slovesu „smilnit“ výjimečný význam „obchodovat“.
- 1194** N. „obchodování“.
- 1195** V obměně překladu uvedeného na počátku poznámky¹⁹³ v téměř smyslu jako ve v. 17.
- 1196** Podle mnohých jiných „nádherné“, „skvostné“, řekl bych však, že znění v textu lépe zapadá do souvislosti, viz i Přísl. 8:18, pozn. 421, kde je příbuzný výraz. Podle Vulgaty „až do stář“; snad i proto, že dotčený výraz zní téměř stejně jako „starobylé“ v 1 Par. 4:22, viz i zde kap. 28:9¹⁷⁴ a příbuzné sloveso u Jóba 21:7, pozn. 998.
- 1197** Jako „přikrývka“ v kap. 14:11, zde smysl jako v textu.
- 1198** D. „jak“, jako shora.
- 1199** Viz Deut. 28:44, pozn. 961.
- 1200** Viz Deut. 28:12, pozn. 961.
- 1201** Jako „lichvář“ v Exod. 22:25.
- 1202** Zde D. „podle toho, jak“.
- 1203** Viz Deut. 15:2, pozn. 605, proti onomu místu snad ve smyslu „bránící se vydírání“.
- 1204** D. „vyprazdňováním“.
- 1205** D. „vykořisťováním“.
- 1206** Tj. „významní“, „vznešení“, „vysoce postavení“, „smetánka“.
- 1207** N. „znesvěcena“, tvar slovesa, od něhož je dotčený výraz⁵⁵⁶ odvozen, n. snad naopak.
- 1208** Viz Jós. 23:16, pozn. 681.
- 1209** Viz Gen. 47:26, pozn. 1289.
- 1210** Viz i Gen. 17:7, pozn. 293.
- 1211** Viz Num. 5:21, pozn. 220; Žalm 10:7, pozn. 284.
- 1212** Viz Gen. 2:2, pozn. 49.
- 1213** Viz Gen. 1:2, pozn. 2.
- 1214** Zde i „marnosti“, „nicoty“, „prázdnoty“. Dále obdobně.
- 1215** Viz Žalm 144:14, pozn. 2728.
- 1216** Viz Soud. 19:9, pozn. 866.
- 1217** Viz Soud. 18:30, pozn. 858, 1 Sam. 4:21, pozn. 267.
- 1218** N. „trosky“, výraz vyskytující se v SZ jen zde.
- 1219** N. „Neboť uvnitř... vinobraní. (14)Oni budou“.
- 1220** Předložka jako v kap. 7:15⁴²³, zde smysl jako v textu.
- 1221** N.⁵⁹⁴ „nad“ („hlasitěji než“).
- 1222** N.⁶⁸³ „od západu“, v. 15 obdobně.
- 1223** N. „záře“, „ohně“, „tepla“, tj. „slunečných“, snad „východních“, vl. „ve světlech“ atd., hebr. „urím“, viz Exod. 28:30, pozn. 1005, zde smysl jako v textu.

- 1224** Viz 2 Sam. 23:1, pozn. 929; Žalm 95:2, pozn. 1951.
- 1225** N. snad „úbytě“.
- 1226** Zde i „Potměšilci jednajj potměšile“.
- 1227** D. „zpronevěrou“ n.¹²²⁶ „potměšilostí“.
- 1228** N. „strž“, jako v 2 Sam. 17:9; 18:17, dále obdobně.
- 1229** Hebr. „pachad vepachath vepach“, překladem v textu jsem se pokusil tuto slovní hříčku poněkud napodobit.
- 1230** Viz Gen. 3:8, pozn. 99.
- 1231** Viz Gen. 7:11, pozn. 240.
- 1232** D. „rozmlácením“, „porušením“, „kolísáním“ (v. 19), „potácením“ (v. 20).
- 1233** Viz 1 Král. 14:15, pozn. 779.
- 1234** Viz 2 Sam. 13:25, pozn. 555.
- 1235** Viz Gen. 31:36, pozn. 836, odvozeno od dotčeného slovesa⁶.
- 1236** N. „houf“, „hromadu“, výraz odvozený od dotčeného slovesa⁶⁰⁴ a vyskytující se v SZ jen zde; podle některých „k uvěznění“, nesouvisí však s následujícím „vězňové“.
- 1237** N. „zavření v zavření“, „uvěznění ve vězení“, nesouvisí však s „vězňové“ shora.
- 1238** Vl. „od“ („po uplynutí“, tj. jakoby „odchodu“).
- 1239** Viz Exod. 20:5, pozn. 663.
- 1240** Viz Pís. 6:10, pozn. 197.
- 1241** Viz Pís. 6:10, pozn. 199.
- 1242** Výraz příbuzný i významem blízký předchozímu⁶⁵⁷, vyskytující se v SZ jen zde.
- 1243** D. „od“, „z“.
- 1244** Viz Gen. 31:46.
- 1245** Tj. „město jsi změnil v hromadu“ n. „z města jsi učinil hromadu“, opis v textu umožňuje v překladu uchovat smysl obou předložkových vazeb v této části výroku (druhou z těchto předložkových vazeb lze chápat ve smyslu českého 3. pádu).
- 1246** N. „mocný“.
- 1247** D. „lid síly“ (n. „moci“), dále obdobně.
- 1248** N. „krutých“, ve vv. 4n. a dále smysl jako tam v textu.
- 1249** N. „projevil⁵⁵³ jako pevnost“, dále obdobně.
- 1250** N. „když“.
- 1251** N. „v suché zemi“, výraz vyskytující se v SZ jen zde a v kap. 32:2.
- 1252** Vl. „pokořit“ (Deut. 9:3; Soud. 4:23), zde smysl jako v textu.
- 1253** Tj. „jako je stín oblaku obranou proti účinku horka, tak byl zpěv tyranů umlčen Boží odpovědí“; ve způsobu vyjádření této skutečnosti je obsažena i představa střídavého zpěvu⁷⁶⁹ (místo „odpovědi“ zpěvem se vítěznému zpěvu útočnicka dostalo porážky). Ve většině známých mi překladů se členění tohoto verše co do vzájemné významové souvislosti jednotlivých jeho částí chápe jinak než zde, mám však za to, že smyslu přízvучných znamének v hebrejském textu odpovídá členění, jaké v překladu v textu podávám.
- 1254** N. snad „v tomto pohoří¹¹⁰⁰“.
- 1255** Viz Soud. 14:10, pozn. 711.
- 1256** D. „tuků⁶³²“, smysl jako v textu.
- 1257** D. „hostinu kvasnic“, dále obdobně, tj. vín, jež byla ponechávána na kvasnicích a tak podrobována druhému kvašení, takže se stávala silnějším.
- 1258** Vl. „pročišťovaných“ (Žalm 12:6, pozn. 347), zde smysl jako v textu¹²⁵⁷.
- 1259** Tj. „vtárnost n. vzhled, jakého závoj dodává obličej, na nějž je přiložen“.
- 1260** D. „závoje, jenž zavijí“, opis v textu vzhledem k předložkové vazbě původního textu.
- 1261** N. „přikryvku, jež je prostřena“ (vl. „přikrytím učněna“). Viz kap. 30:14⁸².
- 1262** Jako „do nekonečna“ v Žalmu 49:9 a j.; n. „K vítězství“, tak 1 Kor. 15:54 podle Theodotiova řeckého překladu. Viz 1 Sam. 15:29, pozn. 640; 1 Par. 29:11, pozn. 893.
- 1263** Viz Gen. 6:7, pozn. 199.
- 1264** Viz Gen. 4:14, pozn. 149.
- 1265** Tvar slovesa, od něhož je dotčený výraz¹⁰⁷⁷ odvozen, zde smysl jako v textu.
- 1266** N. „řezanky“, výraz vyskytující se v SZ jen zde.
- 1267** D. „ve vodě hnojště“, tak podle psaného textu, čtený text, podporovaný starými překlady, má znění „v hnojšti“.
- 1268** D. „uvnitř“.
- 1269** N., podle jiných, „a bude⁹⁴⁵¹¹⁸¹ vprostřed něho (tj. potom „Móáva“) rozpínat... k plavání a poníží“.
- 1270** Viz Num. 13:19, pozn. 486.
- 1271** Tj. „Móavových“.
- 1272** Viz Žalm 48:13, pozn. 2548.
- 1273** Vl. „podepřenou“, „podpíranou“, trpné přičestí slovesa, jež je v kap. 36:6 a dále¹⁷⁶⁵.
- 1274** Viz Gen. 8:21, pozn. 278.
- 1275** Viz Exod. 34:7, pozn. 1191; v kap. 1:8 smysl jako tam v textu.
- 1276** N. „v pokojí“, „pro upevněnou mysl dbáš o pokoj – pokoj“.
- 1277** Viz Žalm 112:7, pozn. 86.
- 1278** Viz Žalm 83:17, pozn. 1980.
- 1279** Viz 1 Par. 29:17, pozn. 898; příbuzný, ale ne přesně též výraz je zde v kap. 11:4⁶⁵⁴.
- 1280** Viz Num. 23:10, pozn. 886.
- 1281** Viz Žalm 17:5 a dále, pozn. 684.
- 1282** N. „urovnáváš“. Viz Přísl. 4:26, pozn. 257.
- 1283** Viz Gen. 3:6, pozn. 95.
- 1284** Viz Exod. 3:15, pozn. 113.
- 1285** Sloveso, od něhož je dotčený výraz¹²⁸³ odvozen.
- 1286** Viz Jób 7:21, pozn. 390.
- 1287** Viz Přísl. 21:10, pozn. 943; dále jiné tvary téhož slovesa ve smyslu jako v textu.
- 1288** Výraz, jenž je v této knize ještě jen v kap. 30:10 a 59:14, jde v SZ jen u Ám. 3:10.
- 1289** Viz Deut. 32:4, pozn. 1117.
- 1290** N. „pozvednuta“, vl. „mysoká“, jako v kap. 2:13n. a j.
- 1291** N., podle jiných, „nechtějí¹⁷ vidět, budou muset¹⁷ vidět“.
- 1292** Tj., podle některých, „na nás n. pro nás vykonané“.
- 1293** Sloveso odvozené od výrazu v kap. 1:3⁹ (jiného než „pání“ zde zdola) a vyskytující se v SZ v tomto

- významu jen zde a v 1 Par. 4:22, pozn. 103. Jinak viz kap. 54:1, 5.
- 1294** Vl. „kromě (n. „mimo“, „s výjimkou“) Tebe“.
- 1295** Viz Žalm 48:10; 65:5, pozn. 577; výraz se v SZ vyskytuje jen na těchto 3 místech.
- 1296** Tj. „rozšířil jsi zem na všechny strany“.
- 1297** Viz i 1 Sam. 20:6, pozn. 134, zde ve smyslu „postrádali a vyhledávali“.
- 1298** Tj. zde „tiché modlitby“.
- 1299** Viz Přísl. 1:8, pozn. 3.
- 1300** N. snad „to jim bylo kázní od tebe“.
- 1301** Lze chápat ve smyslu „daleko od Tebe“ n. „tak se nám stalo od Tebe¹⁵¹“, tj. „následkem zásahů Tvé kázně“.
- 1302** N., podle jiných, „žít, i má mrtvola – budou“.
- 1303** Viz Est. 8:16, pozn. 285.
- 1304** N., podle jiných, „rosa zelin (2 Král. 4:39), již“.
- 1305** N., podle jiných, „a země bude vyvrhovat stíny“, n. „a zem stínů budeš porážet“.
- 1306** N. „Pojď“.
- 1307** Viz Soud. 11:31, pozn. 208.
- 1308** Vl. „jen na trochu³⁹ okamžiku“.
- 1309** Vl. „navštívit nepravost obyvatel země na nich“, opis v textu v zájmu srozumitelnosti.
- 1310** Tj. „jež na ní byla prolita“, na konci verše obdobně.
- 1311** Vl. „zakrývat“, opis v textu uchováva v překladu předložkovou vazbu, jaká je v textu původním. Viz Jóba 36:32, pozn. 1613.
- 1312** Zde i „ostřím“, „řízným“.
- 1313** Viz Žalm 74:14, pozn. 1784, zde snad obraz Babylo-na n. Assyrie n. obou.
- 1314** Viz Žalm 74:13, pozn. 1782.
- 1315** Zde snad v téměř smyslu jako v kap. 19:5⁹⁷⁸.
- 1316** Výraz (hebr. „chemer“, nesouvisí s „vinice“) vyskytující se v SZ jen zde a v Deut. 32:14, zde snad je smysl „vínorodá“, „dávající hojnost vína n. výborné (podle některých „červené“) víno“ (proti kap. 5:2, 4). Mnoho rukopisů však zde má znění „chemed“ (srov. Num. 2:14, pozn. 70), „žádoucí“, „vytoužená“, „předmět tužby“, jako v kap. 32:12, a podle nich tento výraz přeložili LXX („kalos, epithyméma“, „krásná, předmět tužby“) a podobně i mnohé novější překlady.
- 1317** N. snad „odpověďte“, tj. „střídavým zpěvem⁷⁶⁹“.
- 1318** N. „o ní“.
- 1319** D. „po chvílích“ (n. „okamžících“).
- 1320** Viz Kaz. 2:6, pozn. 64.
- 1321** Tj. „vstříc (n. „proti“) Mně postavit“ (n. „nastrojit“).
- 1322** N. „proti tomu zakročít“, jiné však sloveso než „nezakročovali“ ve v. 3.
- 1323** Vl. „spolu“, „zároveň“.
- 1324** N. „držet se za (n. „opírat se o“) mou sílu“, zde v takovémto smyslu. Totéž sloveso je v kap. 28:22 a dále bez předložky, smysl jako tam v textu.
- 1325** Viz Soud. 9:11, pozn. 542; nikoli jako „ovoce“ zde ve v. 9.
- 1326** Jednotné číslo snad v hromadném smyslu, dále obdobně, někde jednoznačně.
- 1327** Tj. „toho, jenž jej (Išráéle) bil“; lze chápat ve smyslu „zda jej bil tak, jako jej bil jeho bičce“ nebo „tak jako On bil jeho bičce“.
- 1328** I zde lze chápat ve dvojitým smyslu: „zabíjen (tj. „Bohem“) tak jako byli zabíjeni ti, jež bičce zabíjel“ n. „jako byli („Bohem“) zabíjeni bičcovi (tj. „z bičcova lidu“) zabíjeni“.
- 1329** Viz Gen. 18:6, pozn. 470, zde D. „Podle sey-sey“, viz Gen. 18:6, pozn. 470, tj. snad „velmi mírně“.
- 1330** Viz Jóba 10:2, pozn. 503.
- 1331** N. „smetl“.
- 1332** Tj. „směr/em k východu“.
- 1333** Tj. „spočívá n. záleží v“.
- 1334** Tj. „oltářů nepravých bohů národů“.
- 1335** D. „rozdrobované“, smysl snad jako v textu.
- 1336** Výraz odvozený od dotčeného slovesa⁸⁴³, n. snad naopak.
- 1337** Viz Exod. 15:13, pozn. 517.
- 1338** Vl. „rozeňnaný“ (kap. 16:2), tj. „jehož obyvatelé byli rozeňnani“.
- 1339** Tj. „v něm a okolo něho bující“, dále v obdobném smyslu.
- 1340** Viz Jóba 14:9, pozn. 689.
- 1341** Tj. „ženy“, o nichž je dále řeč zde však jako neurčitý osobní podmět, neboť podle přízvučného znaménka v hebrejském textu je zde konec části věty.
- 1342** D. „neboť on to není lid soudnosti“, tj. „soudností vyznačený“.
- 1343** Tj. „klasy¹³⁴⁵“, viz Soud. 6:11, pozn. 390. V kap. 28:27 smysl jako tam v textu.
- 1344** Viz Soud. 12:6, pozn. 660.
- 1345** Vzhledem k předchozímu „vytloukat“ lze chápat i ve smyslu „od klasů²⁸ u Řeky až po klasy u potoka“; v takovémto smyslu někteří i překládají.
- 1346** Viz Soud. 1:7, pozn. 20.
- 1347** D. „k jednomu (n. „s jedním“) jeden“.
- 1348** D. „již budou hynout“, smysl jako v textu.
- 1349** Viz 2 Sam. 12:30, pozn. 518, výraz odvozený od dotčeného slovesa¹⁷⁷ n. snad naopak.
- 1350** N. „pýchy, opilcům Efrájimovým, a“.
- 1351** Tj. „květ“, n. „jež“, tj. „okrasa“ n. „chlouba“.
- 1352** D. „na hlavě“.
- 1353** Vl. „tuku⁶³²“, zde snad ve smyslu „blahobytu“.
- 1354** Výraz odvozený od slovesa v Deut. 3:28, pozn. 210, jež je i zde v kap. 35:3 a dále.
- 1355** Jako „nepohoda“ v kap. 4:6 a dále.
- 1356** Viz Deut. 32:24, pozn. 1167, zde ve smyslu „mor přinášejší“.
- 1357** Zde v takovémto smyslu („vše zaplavujících n. strhujících“, dále obdobně).
- 1358** Tj. snad „mocí“, „sílou“.
- 1359** Výraz vyskytující se v SZ jen zde, odvozený od slova „květ“ ve v. 1.
- 1360** Tj. „průrvy“ („v ní se urodíví“).
- 1361** N. snad „jakmile“.
- 1362** N. „věncem“, „diadémem“, v SZ jen zde a v jiném smyslu u Ezek. 7:7 a 10.

- 1363** Viz Gen. 14:16, pozn. 406; dále i jiné tvary, smysl jako v textu tam.
- 1364** Tj. obyvatelé Júdy a Jerúsáléma a jejich vůdcové.
- 1365** N. „vrávorají“, viz Přísl. 5:20 a 23, pozn. 289.
- 1366** Ovšem v příčinném smyslu.
- 1367** D. „ve“ („ve věci“); v kap. 33:1 i „proti“ v nepřátelském smyslu (dvakrát).
- 1368** Zde snad ve smyslu „prorockého vidění“, ač je zde proti kap. 1:1 použito slovesa, o němž je zmínka ke konci poznámky². Srov. „vidění“ v Num. 12:6, jiný výraz odvozený od téhož slovesa.
- 1369** Sloveso zde přeložené „škbortají“ se v SZ vyskytuje jen zde a u Jer. 10:4; podle některých „vyškvtávají“ (n. „vyřhávají“) rozsudek⁴.
- 1370** Tj. prorok, napomínající je.
- 1371** N. „v pochopení“, „činit rozumějícím“ (n. „chápat“). V. 19 a dále obdobně.
- 1372** Viz Gen. 29:13, pozn. 746.
- 1373** Zde a dále v takovémto smyslu („prorocké zvěsti“).
- 1374** Podle téměř všech známých mi překladů „odtržené“, „odtažené“, „odloučené“, vzhledem k významovému souvislostem v dotčené poznámce¹⁹⁶ uvedeným (je to týž výraz jako „starobylé“ v 1 Par. 4:22) se však zamlouvá znění, jež v soulase s nemnohými podávám v textu.
- 1375** N. „k rozkazu“, „za rozkazem“, tj. „jeden rozkaz za druhým“, dále obdobně.
- 1376** D. „tam“, jako shora.
- 1377** N. „vysmívajícími se“ (Žalm 35:16).
- 1378** Předchozí přídavné jméno¹³⁷⁷ je v množném čísle.
- 1379** Viz Gen. 4:25, pozn. 173.
- 1380** N. „oddech“, „uklidnění“, „osvěžení“, „úleva“, výraz vyskytující se v SZ jen zde.
- 1381** Viz Přísl. 1:22, pozn. 69; 29:8, pozn. 1222.
- 1382** Viz Gen. 15:18, pozn. 435.
- 1383** Viz např. 2 Sam. 24:11, pozn. 987; hebr. „chóžéh“, výraz odvozený od dotčeného slovesa². LXX a Vulgata však na tomto místě uvádějí překlad „dohodu“ (LXX „synthékas“, Vulgata „pactum“); snad místo „chóžéh“ četli „chazzúth“, viz v. 18 zde zdola¹³⁹², výraz, jenž může mít i takovýto význam¹⁹³, a snad podle nich téměř všechny známé mi překlady novější toto místo podávají ve smyslu „se šeołem jsme učinili n. ujednali dohodu“. Nedovoliil jsem si však opravovat dochovaný původní text, jenž dává dobrý smysl, a v soulase s nemnohými podávám překlad podle něho.
- 1384** Podle čteného textu „jestliže bude mimo přecházet“.
- 1385** Viz Žalm 4:2, pozn. 80.
- 1386** Viz Přísl. 20:17, pozn. 912.
- 1387** Tj. „za základ položím“, „základem učiním“; většina známých mi překladů zde podává, snad podle LXX a syrského překladu, znění „zakládám“ v obdobném smyslu.
- 1388** D. „kámen zkoušky“ (n. „vyzkoušenosti“), smysl jako v textu.
- 1389** Viz 1 Král. 10:2, pozn. 316; v kap. 13:12 a dále tvary odvozeného slovesa.
- 1390** D. „založeného“.
- 1391** Jako „založen“ v 2 Par. 8:16.
- 1392** N. „prorocké vidění“, hebr. „chazzúth“¹³⁸³.
- 1393** N. „jasnovidění“¹³⁹² *ve spojení* se šeołem“, n.¹³⁸³ „dohoda se šeołem“.
- 1394** Výraz odvozený od dotčeného slovesa⁸⁸⁷.
- 1395** Viz 1 Sam. 1:7, pozn. 22.
- 1396** D. „brát“^{775a}; dále obdobně.
- 1397** D. „za jitra-za jitra“.
- 1398** N. „chvěním“, „úlekem“, „strachem“, tj. „porozumění prorocství vyvolá strach z předpovídaných hrozných událostí“.
- 1399** D. „je kratší od“, dále obdobně.
- 1400** Tj. „přilíš krátká, aby se na ní někdo mohl natáhnout“.
- 1401** Tj. „když se jí někdo chce zahalit n. do ní zabalit n. zachumlat“.
- 1402** Viz 2 Sam. 5:20, pozn. 272; dále ve smyslu jako v textu na dotčených místech.
- 1403** Viz 2 Sam. 2:12–16.
- 1404** Viz Přísl. 29:9, pozn. 1224.
- 1405** N. „zvláštní“, „neobyčejné“, zde v takovémto smyslu.
- 1406** N. „udivující“, „zarážející“, zde v takovémto smyslu.
- 1407** D. „A nyní“.
- 1408** Tvar slovesa, od něhož je dotčený výraz¹³⁸¹ odvozen.
- 1409** Vl. „otvírá“, zde výjimečné použití tohoto slovesa v takovémto smyslu.
- 1410** N. „nerozsype“, tj. „nerozseje“; totéž sloveso je v kap. 24:1 ve smyslu jako tam v textu. Dále obdobně.
- 1411** Podle jiných „černý kmin“ n. „vikev“, nikoli jako „kmin“ zdola.
- 1412** Jako např. v Exod. 9:8, zde v obdobném smyslu jako předešlé sloveso¹⁴⁰.
- 1413** Oba tyto výrazy se v SZ vyskytují jen zde a jejich význam je nejasný.
- 1414** Viz Exod. 9:32, pozn. 308.
- 1415** Tj. „k tomu, co je správné“, zde v takovémto smyslu.
- 1416** Viz i Deut. 25:4, pozn. 899.
- 1417** Zde snad i „nevytlouká“, ne však jako zdola¹³⁴³.
- 1418** Viz Jób 41:29, pozn. 1877; podle jiných „mlátcími saněmi“, pak by ovšem neplatila předchozí poznámka¹⁴¹⁷.
- 1419** Viz Přísl. 20:26, pozn. 924 (sloveso „obrací“ zde je jiné než podle tamní pozn. 923).
- 1420** N. „rozmělnuje“, „drtí“, totiž při mlácení, takže by ho potom nebylo možno použít k setbě; sloveso jako v Exod. 30:36, pozn. 1104; 32:20, pozn. 1144.
- 1421** D. „chléb“ („chlebové obilí“).
- 1422** Tj. „ovšemže ne, vždyť práce“.
- 1423** N. „tvrdě“, „zuřivě“, tj. „tak, že by je rozdrtil“, D. „mlácením“, tvar jiného slovesa než zdola¹²⁶⁵, ale příbuzného a souznačného.
- 1424** Viz Deut. 2:15, pozn. 141; Est. 9:24, pozn. 307.
- 1425** Zde příbuzný souznačný výraz, jiný než ve v. 27¹⁴¹⁹.
- 1426** Tj. „nikdo po obilí při mlácení bezohledně nenechává přejíždět koly svého vozu, aniž po něm nechává koně dupat, takže by se rozdrtilo n. rozdrobilo“.

- 1427** Vl. „činí své usnášení podivuhodným“, „koná divy svým usnášením“, viz Soud. 13:19, pozn. 692. Dále smysl jako v textu na dotčených místech.
- 1428** Vl. „velikou činí“, „zvelebuje“.
- 1429** Viz Přísl. 2:7, pozn. 112.
- 1430** Tj. „projevuje se podivuhodným ve svém usnášení a velikým ve své rozumnosti“ (tj. snad „při jeho usku-tečňování“).
- 1431** Tímto jménem je označen Jerúsalem; znamená „Boží lev“, ale také „Boží krb n. ohniště“ (Ezek. 43:15n.), zde jde spíše o tento poslednější smysl¹⁴³⁸, neboť tam byl Boží oltář k přinášení ohnivých obětí.
- 1432** Viz Gen. 26:17, pozn. 683.
- 1433** Zde v obdobném smyslu jako „příkladání“ v Num. 32:14, tvar téhož slovesa.
- 1434** Vl. „obíhají“, tj. „probíhají ve svém každoročně opakovaném sledu“, sloveso jako „obešel“ v kap. 15:8, viz Jób 1:5, pozn. 19. Dotčené sloveso však má ještě jiný význam, v jakém je ho použito zde v kap. 10:34⁶⁴⁵, takže někteří zde překládají „necht zabíjejí“; pak by ovšem následující výraz znamenal
- 1435** „slavnostní oběti“.
- 1436** Tvar slovesa, od něhož je dotčený výraz⁵⁰⁶ odvozen. Viz Deut. 28:53, pozn. 1029.
- 1437** N. „vzdychání a vzdech“, tj. snad „bolestné n. žalostné sténání n. vzdychání“.
- 1438** N. „ohništěm“¹⁴³¹, tj. „jakoby oltářem, u něhož se ozývá bolestné sténání k zabítí vedených obětních zvířat“.
- 1439** D. „jako kruh“ (n. „koule“)¹⁴².
- 1440** Viz 2 Sam. 11:1 a dále, pozn. 812.
- 1441** N. „obléhací věže“.
- 1442** Tj. „zdola n. z hloubi“ n., podle některých, „tlumene-ně („snižným hlasem“) zaznívat“.
- 1443** D. „jako duch“, dále obdobně.
- 1444** Tj. „těch, kdo jsou vůči tobě cizáky“, „tvých nepřá-tel“.
- 1445** Viz Exod. 16:14, pozn. 561.
- 1446** Viz Num. 6:9, pozn. 257.
- 1447** N. „se to bude zařizovat“, n., podle některých, „budeš navštěvován“, to však znamená chápat dotčený slovesný tvar jako tvar 2. osoby mužského rodu, v roz-poru s mluvnickým rodem „Jerúsálema“ v hebrejštině. Nejspíše ještě (ježto onen tvar zní stejně jako tvar 3. osoby ženského rodu), by se dalo říci „bude Jerús-a-lém navštěvován“²⁵¹, mám však za to, že pojetí, jemuž jsem v souhlase s jinými, v podstatě i s LXX a Vulgatoú i kralkickým překladem, dal přednost, dává vzhledem k významové souvislosti lepší smysl.
- 1448** N. „smrští“, „vichřicí“, ne však jako shora.
- 1449** Viz Num. 31:7, pozn. 1030.
- 1450** D. „a jako sen, vidění noci, bude spousta... ano, všichni napadající... a ti, již působil“, smysl jako v textu. V. 8 obdobně.
- 1451** N. „jeho tužba nesplněna“ (n. „neukojena“, „mar-ná“). Kap. 32:6 obdobně.
- 1452** Viz Soud. 3:26, pozn. 221, zde smysl jako v textu.
- 1453** V původním textu slovní hříčka: „hithmahmehú uthmáhú“.
- 1454** Vl. „zalepujte“, „zalepte se“ (kap. 6:10).
- 1455** Tohoto místa se týká ovšem jen první věta dotčené poznámky¹³⁸³.
- 1456** N. „vám prorocké vidění všeho“.
- 1457** Týž výraz jako „knihy“ shora („umějímu čist“, v. 12 obdobně).
- 1458** Tvar slovesa jako v Exod. 21:6, pozn. 683.
- 1459** N. „vůbec „lidí“¹⁹⁷“.
- 1460** Viz Gen. 19:21, pozn. 515; zde a v kap. 1:7 a dále tvar-y tohoto slovesa se smyslem jako v textu.
- 1461** Viz Exod. 1:14, pozn. 29; zde a v kap. 45:9 a 64:8 značí „hrnčičskou hlínu“; týž výraz je v kap. 10:6 a dále se smyslem jako tam v textu.
- 1462** D. „o udělavším je“, „o ztvárnivším jej“, v textu opi-sy v zájmu srozumitelnosti.
- 1463** Tj. „ztvárněná“¹¹²⁶ věc“.
- 1464** N. „z temna“ (Jób 10:22, pozn. 534), nesouvisí s „tmy“ zde zdola ani s „temnotě“ ve v. 15.
- 1465** D. „tiší budou přidávat radosti“, smysl jako v textu.
- 1466** Tj. „po příležitosti špatnost provést n. špatnosti se dopustit“.
- 1467** Viz Jób 21:32, pozn. 1043; Přísl. 8:34, pozn. 450, zde ve smyslu „ustavičně nekalé plány spřádající n. myšlenkami na špatnost se zabývající a příležitost provést jí vyhledávající“.
- 1468** Lze chápat ve smyslu „k hřešení slovem“ n. „svá-dějící slovem“; jinak „člověka pro slovo z hříchu obvi-ňující“.
- 1469** Srov. Jób 5:4, pozn. 211, závěr poznámky v závor-kách.
- 1470** Viz Gen. 21:25, pozn. 562.
- 1471** N. „kdo kladou léčku v bráně napominajícímu“ (tj. „tomu, kdo v bráně napomíná“); „spravedlivého pro nic za nic stavějící stranou“, přízvučná znaménka v pů-vodním textu však na obou místech svědčí spíše pro správnost chápání ve smyslu jako v textu.
- 1472** Tj. „upírají mu veškeré nároky“, „jeho záležitost prohlašují za nicotnou n. bezpředmětnou“, čímž ho zbavují (činí „prázdným“) vši naděje na příznivé pro-jednání jeho věci.
- 1473** Vl. „Nyní“, dále obdobně.
- 1474** Tj. zde „za předmět posvátné hrůzy mít“.
- 1475** Viz Gen. 39:6, pozn. 1043.
- 1476** N. snad „pochozí význam“ (n. „si uvědomí potřebu“) soudnosti“.
- 1477** Vl. „učit se“, nesouvisí však s následujícím „pona-učení“.
- 1478** Viz Přísl. 1:5, pozn. 18.
- 1479** N. snad „pro“ v přičinném smyslu.
- 1480** N. i „uskutečňování“.
- 1481** Výraz, jenž je v tomto smyslu v SZ jen zde, příbuzný je v Gen. 35:14, pozn. 950.
- 1482** Tj. „uzavírání smluv při úlitbách“ (a jiných obětech). Jelikož sloveso zde přeloženo ve smyslu „vylévat“ a vý-raz jen málo se lišící od slova „úlitba“¹⁴⁸¹ mají ještě jiný význam, v němž je jich použito zde v kap. 25:7¹²⁶¹, je toto místo ve Vulgátě přeloženo ve smyslu „utkáváte si tkaninu“, v jakém v podstatě je podávají i někteří

- novější překladatelé; jiní tyto výrazy považují za souvisící se slovesem značícím „přikrý(va)t“, „zakrý(va)t“, i ve smyslu „ochrany“, viz např. Exod. 25:20, pozn. 938; 33:22, pozn. 1254; Žalm 5:11, pozn. 125, od něhož jsou odvozeny výrazy zde v kap. 1:8, 4:6³⁵265 a 22:8¹¹¹⁷, a překládají ve smyslu „přikrývání přikrytím n. přikrývkou“.
- 1483** N. „v pevnosti faraonově“, dále obdobně.
- 1484** Tj. „ochranu“.
- 1485** N. „ostudou“, výraz odvozený od dotčeného slovesa¹⁰⁷, n. snad naopak.
- 1486** Výraz odvozený od dotčeného slovesa⁸⁴⁴, vyskytující se v SZ jen zde.
- 1487** N., podle jiných, „zmatkem“, dále obdobně.
- 1488** N. „I bude vám síla faraonova ke zklamání¹⁴⁸⁵ a... Egypta k hanbě¹⁴⁸⁷“.
- 1489** Tj. „Júdovi“.
- 1490** N. snad „ukázali⁵⁵³“.
- 1491** Tj. „dospívali až do“, v pův. textu vazba bez předložky; dále smysl jako tam v textu.
- 1492** Město v Egyptě, jižně od Memfisu.
- 1493** Viz Jóba 40:15, pozn. 1807.
- 1494** Viz Jóba 4:11, pozn. 176.
- 1495** Viz Jóba 20:16, pozn. 960; jiný výraz než zde v kap. 11:8 a 14:29⁶⁶⁶834.
- 1496** Viz Exod. 28:12, pozn. 950.
- 1497** Viz Gen. 49:11, pozn. 1344.
- 1498** Viz Gen. 4:2, pozn. 128.
- 1499** Viz Žalm 73:13, pozn. 28.
- 1500** Viz Jóba 9:13, pozn. 460; tu podle některých i „pýcha“, „chlubnost“, „velkohubost“.
- 1501** N. snad „nehybný“, „netečný“, vl. „odpočinek“ (Exod. 16:23, pozn. 574, zde poněkud jiný tvar nezcela jasného významu).
- 1502** D. „s nimi“, tj. „v jejich přítomnosti“.
- 1503** Viz Deut. 17:18, pozn. 675.
- 1504** Viz Exod. 15:18, pozn. 534.
- 1505** Viz Žalm 9:18 a dále, pozn. 670.
- 1506** Zde mnozí podle Deut. 31:26 navrhují číst „za svědka“ („leéd“ místo „láad“); podobně i Vulgata („in testimonium“, „na svědectví“).
- 1507** D. „lid vzpurnosti“, viz Deut. 31:27, pozn. 111.
- 1508** Zde proti kap. 28:15 a dále²1383 1455 i proti následující části tohoto verše použito v témž smyslu jako tam tvaru slovesa nejobvykleji použitého pro přirozené vidění, jako např. v 1 Sam. 9:9 a jinde, srov.⁶⁵² „vidění“ v Num. 12:6.
- 1509** Tj. „mívat vidění“.
- 1510** N., podle jiných, „vidát, a prorokům: Nesmíte nám prorokovat“; dále obdobně.
- 1511** Zde ve smyslu „poctivé n. správné věci“.
- 1512** Viz Přísl. 6:24 a dále, pozn. 378.
- 1513** Viz Přísl. 2:15, pozn. 129.
- 1514** D. „padajícím“.
- 1515** Tj. „průlomem, v němž narušené zdvo hrozí zhroucením“.
- 1516** N. „výdutí“.
- 1517** Tj. „jím vytvořenou n. způsobenou“, n. snad „mezi drtí toho⁸⁸“.
- 1518** N. „třřstí“, nesouvisí však se slovesem „třřstit⁴⁸³“; výraz odvozený od předchozího¹²⁸ slovesa, vyskytující se v SZ jen zde.
- 1519** Viz Lev. 6:28, pozn. 212, zde smysl jako v textu.
- 1520** N. „nabrání“, viz Žalm 52:5, pozn. 1348. Nesouvisí s „odebrání“ zdola¹⁰⁴⁰.
- 1521** N. „ohniště“, nesouvisí však s předchozím „ohně“, vl. „z něčeho planoucího“.
- 1522** N. „močálu“, „bažiny“, výraz vyskytující se v SZ jen zde a u Ezeq. 47:11.
- 1523** N. „návratem“, výraz vyskytující se v SZ jen zde.
- 1524** Viz Jóba 36:16, pozn. 1583 a 1584; zde ve v. 30 smysl jako v textu tam¹⁵⁶⁴.
- 1525** N. „zachování klidu“ (kap. 7:4), nesouvisí však s „poklidem“ zde shora.
- 1526** Výraz odvozený od dotčeného slovesa⁶⁹⁴, vyskytující se v SZ jen zde.
- 1527** Sloveso, od něhož je dotčený výraz³⁴⁴ odvozen, n. snad naopak; tvar téhož slovesa je v kap. 9:1 ve smyslu jako tam v textu („znevažil“).
- 1528** Viz 2 Sam. 22:16, pozn. 876, zde (ne v kap. 50:2 a dále) v takovémto smyslu.
- 1529** N. „návěstník tyč“ (n. „sloup“); v kap. 33:23 smysl jako tam v textu.
- 1530** Viz Gen. 8:5, pozn. 255.
- 1531** N. „čeká na příležitost k prokázání vám milosti“.
- 1532** N. „k slitování nad vámi“.
- 1533** D. „v Jerúsalémě, pláčem“.
- 1534** D. „prokázáním (n. „prokazováním“) milosti“.
- 1535** N. „jak on“.
- 1536** Viz Deut. 31:24, pozn. 224.
- 1537** Viz Exod. 3:9, pozn. 105.
- 1538** Viz 2 Král. 23:8, pozn. 864, zde snad spíše ve smyslu „za nečisté budete považovat“, „jako s nečistými s nimi naložíte“.
- 1539** Viz Exod. 28:8, pozn. 865, zde smysl jako v textu.
- 1540** Viz Exod. 32:20, pozn. 1145.
- 1541** Viz Lev. 15:33, pozn. 513, zde smysl jako v textu.
- 1542** Vl. „tučný“ (Žalm 22:29, pozn. 673), zde v přenesném smyslu jako v textu.
- 1543** Jako v Gen. 49:20, ne však jako zde shora¹⁵⁴², ale v této souvislosti obdobného významu („vydatný“, „bohatý“); souvisí s výrazem zde v kap. 10:27⁶³².
- 1544** Viz Exod. 4:20, pozn. 157.
- 1545** D. „rozmnožených“, tj. „rozšířených“.
- 1546** Viz Žalm 65:13, pozn. 1021.
- 1547** Viz Deut. 7:13, pozn. 358.
- 1548** Viz Gen. 2:5 a dále, pozn. 749.
- 1549** N. „osolenou“, podle jiných „výživnou“, „dobře připravenou“ (n. „namíchanou“).
- 1550** Viz Jóba 6:5, pozn. 281.
- 1551** Zde v takovémto smyslu, viz Rúth 3:2.
- 1552** N., podle jiných, „vidlemi“, „sítém“, n. také „lopátou“, pak by se však následující „a¹⁵⁵³“ mělo chápat ve smyslu „to jest“.
- 1553** N. „aneb“.
- 1554** Viz Žalm 1:3, pozn. 12.

- 1555** D. „těžké je vystupující“, tj. „mraky hrozcí bouří“, n., podle jiných, „sloupy dýmu“.
- 1556** Zde snad v přeneseném smyslu: „cele“, „v plném rozsahu“, „do všech důsledků“, tak jako vody rozvodněného toku „až po krk“ sahají, srov. obdobné použití tohoto úsloví v hovorové češtině. Jinak snad „jeho dech bude jako až po krk rozvodněný tok“, tento prostý překlad by se zamlouval, neboť by se zdál být práv významu původního textu, nebýt toho, že neodpovídá smyslu přízvučných známek v něm.
- 1557** Vl. „rozdělovat“, sloveso jako „rozdělil“ v Gen. 32:7; 33:1 (v textu opis vzhledem k tomu, že sloveso je zde bez předmětu), zde ve smyslu objasněném v dalším textu, srov. závěr v. 24 shora. Smysl použití tohoto slovesa (hebr. „chácáh“) v dané souvislosti se zdá být nesnadno srozumitelný a snad proto mu zde LXX ve svém překladu přisoudili význam, v jakém je jiného slovesa v původním textu použito v poněkud obdobné souvislosti v kap. 8:8, a přeložili toto místo „bude sahat („héxei“) až po krk“; v tom následují jejich příkladu téměř všechny známé mi překlady novější, ač dotčené sloveso takový význam nikde jinde nemá ani jej neuvádí žádný z dostupných mi slovníků. Proto jsem v textu překladu v souladu s nemnohými dal přednost znění ponechávajícímu dotčenému slovesu jeho vlastní význam a přitom dávajícímu dobrý smysl, jenž je, mám za to, zplna práv významu hebrejského znění.
- 1558** Výraz odvozený od dotčeného slovesa⁶⁰⁸, vyskytující se v SZ jen zde.
- 1559** Tj. snad „příležitosti (n. „důvodu“, „podnětu“) k zpěvu“, „budete mít proč zpívat“.
- 1560** Tvar zvrátého smyslu („posvěcování se“).
- 1561** Tj. „v noci, kdy se lidé posvěcují k slavnosti“, n. „si zasvěcují (tj. „jakožto svatou pořádají“) slavnost“, srov. 2 Král. 10:20; Jóéla 1:14.
- 1562** Viz Num. 27:20, pozn. 988.
- 1563** D. „Hospodin dá slyšet velebnost... a bude dávat vidět“. Dále obdobně.
- 1564** Tj. „k zásaahu v soudu“.
- 1565** Viz Přísl. 19:12, pozn. 866.
- 1566** N., podle jiných, „rozdrcením“, „povodní“, „průtrží mračen“, „praskotem“, výraz vyskytující se v SZ jen zde.
- 1567** Zde D. „a kamením krupobití“.
- 1568** Zde opět tvar trpného rodu.
- 1569** Tj. „Hospodin“; n. podle jiných, „on („Aššúr“) bil“, n. „jímž („Aššúrem“) on („Hospodin“) bil jako“.
- 1570** N. „nařízené“, „zamýšlené“, „ustanovené“, „určené“, „namířené“.
- 1571** Viz Gen. 32:22, pozn. 871; „průsmyku“ v 1 Sam. 13:23, zde ve smyslu „kdykoli mimo přejde“, snad „zásah“, „švihnutí“.
- 1572** N. „každé přejítí řízeného¹⁵⁷⁰ prutu“, D. „každé prutu přejítí (n. „přejítí prutu“) řízení“ (atd.¹⁵⁷⁰, 2. pád), výraz vyskytující se v SZ jen zde a v čteném textu u Ezek. 41:8.
- 1573** N. snad „jež na něj Hospodin bude ukládat“ (n. „skládat“, „pokládat“, „sesílat“).
- 1574** D. „v bojích mávání“ (n. „švihání“)^{608 1018}, tj. snad „zbraněmi“, n. je to snad ještě ohlas „prosévání“ z v. 28, jež je příbuzný výraz.
- 1575** Tj. „vojskům Aššúrovým“; tak podle čteného textu, podporovaného mnoha rukopisy a Vulgato; psaný text má znění „proti ní“, jež zde nedává smyslu.
- 1576** Vl. „od věrejška“, zde smysl jako v textu.
- 1577** Nejspíše totiž, co „Tófeth“ v 2 Král. 23:10.
- 1578** N. „vyhloubil (n. „prohloubil“) je, rozšířil je“.
- 1579** Tj. „hranice k upalování“.
- 1580** Viz Gen. 22:3, pozn. 571.
- 1581** Vl. „a důvěřuji“, v textu opis vzhledem k předložkové vazbě zdola; dále obdobně.
- 1582** Viz Gen. 26:16, pozn. 480; zde v kap. 29:10 a 33:15 smysl jako tam v textu.
- 1583** Zde opět tvar trpného rodu se smyslem jako v textu.
- 1584** N. „skláni“, „shýbá“, „koří“, sloveso, od něhož je odvozen dotčený výraz²²².
- 1585** N. „na“.
- 1586** Viz Gen. 7:14, pozn. 243; Lev. 14:4nn., pozn. 461.
- 1587** Viz 2 Král. 20:6, pozn. 796, zde vzhledem k přirovnání k houfu ptactva jde o tento významový odstín; pojem „ochrany“ není nikterak vyloučen, jak z následujícího patrné.
- 1588** Viz Exod. 12:13, pozn. 383.
- 1589** D. „hlubokým učinili¹⁵⁷⁸ odpadnutí²¹⁴“.
- 1590** N. „Vratte se, synové Izráelovi, k tomu, od něhož hluboko odpadli“ (tj. „od něhož nastalo hluboké odpadnutí“).
- 1591** Viz Žalm 49:2, pozn. 1256, zde prostě „mečem muže“, „meč člověka“.
- 1592** Tj. snad „král“, n. „výkvět vojska“.
- 1593** Vl. „pomijet“, tj. „mizet“, „ztráct se“.
- 1594** N. „budou zděšeně prchat před praporem“, tj. „Božím“; n. „od praporu“, tj. „svého“, „opouštěj jej“.
- 1595** Oba tyto výrazy poukazují na „oltář“, srov. kap. 29:1¹⁴³¹ a 2¹⁴³⁸, s kterýmižto výrazem první z nich („úr¹²²³“, zde jednotné číslo) souvisí.
- 1596** Vl. „pec“, „krb“, jiný výraz než v kap. 29:2¹⁴³⁸.
- 1597** Viz Est. 1:22, pozn. 10 a 87.
- 1598** Viz Přísl. 8:16, pozn. 418.
- 1599** Tj. „bude („objeví se“, „přijde“) takový muž“, n., podle jiných „bude každý¹⁹¹“.
- 1600** D. „těžkého“.
- 1601** Tj. snad „s dychtivým očekáváním“, srov. Řím. 8:19, n. snad „marně vyhlížet (n. „se ohlížet“) po pomoci“. Toto sloveso („šáh“) zní velmi podobně jinému („šáh“), jehož je použito v kap. 6:10 a 29:9¹⁴⁵⁴, takže se dotčený slovesný tvar dá malou úpravou převést v tvar tohoto slovesa. Toho se přidržuje valná většina známých mi překladů, takže se v nich podává znění „oči vidoucích nebudou za(s)lepovány“ (n. „se zatmívát“), tak i Vulgata („non caligabunt“, LXX mají odchýlné znění); jednou z velmi mála výjimek je Karafiátova reise kralického překladu („přehlížet nepravost“) a ani já jsem si nedovolil dochovaný původní text upravovat, takže podávám překlad, jenž, mám za to, dává dobrý smysl, ponechávaje dotčenému slovesu jeho vlastní význam.

- 1602** D. „k mluvení jasných věcí“.
- 1603** Viz Deut. 32:6, pozn. 807.
- 1604** N., podle jiných, „podvodníků“, „hulvátovi“, „neotesanci“, dále obdobně.
- 1605** N. „zámožný“ (Jób 34:19), „štědrý“.
- 1606** Viz Nech. 4:8, pozn. 169, zde smysl jako v textu.
- 1607** Vl. „vyprazdňoval“, zde však je smysl spíše jako v textu.
- 1608** Zde poněkud jiný tvar („kélaj“) než ve v. 5 („kílaj“), snad aby se lépe shodoval s následujícím „jeho nástroje“ („kéláu“) v takto vzniklé slovní hříčce.
- 1609** Viz Lev. 18:17, pozn. 568.
- 1610** Znění podle čteného textu, jež se lépe hodí do významové souvislosti (viz „nemajetný“ zdola) než psaný text, jenž má znění „tichých⁶⁵⁵“.
- 1611** D. „fečmi lži“.
- 1612** N. „správně“, vl. „právo“, zde snad smysl jako v textu; n. „před soudem“.
- 1613** N. „při šlechetných věcech stojí“, „na šlechetných věcech trvá“.
- 1614** Viz Jóba 12:5, pozn. 584.
- 1615** Viz Soud. 18:7, pozn. 829.
- 1616** Tj. snad „Děle než“, D. „Po dni nad³⁵⁵“.
- 1617** Zde v takovémto smyslu („nebude se již konat“), nikoli jako v kap. 24:13, ač je to totéž sloveso v téměř tvaru jako tam.
- 1618** N. „sběr“, tj. „ovoce“, výraz odvozený od dotčeného slovesa²⁵⁵.
- 1619** Tj. „z pytloviny“.
- 1620** Tj. „lidé“, tvar mužského rodu („bude se“).
- 1621** Snad je tohoto výrazu zde použito v obrazném smyslu, jehož význam pak vysvětluje ihned následující text, tj. jako obrazu polí – zdrojů výživy. Někteří překládají ve smyslu „bít se na n. v prsy“ (takovýto smysl jako projevu zármotku n. zoufalství je také zahrnut ve stupnici významů dotčeného slovesa¹⁹⁰), toto chápání však je zde v rozporu s mužským rodem dotčeného slovesného tvaru¹⁶²⁰, leč by se snad výjimečně na tomto místě slovo „šádajim“, „prsy“, chápalo ve smyslu i mužské hrudi; jiné místo „šádajim“ navrhuji číst „sádím“, „pole“, jako zdola, a překládat tedy „naříkat nad polí“.
- 1622** N. „cennými“, „hodnotnými“, „žádoucími“, výraz odvozený od dotčeného slovesa¹¹¹. Kap. 2:16 a dále obdobně.
- 1623** D. „nad polí nádhery“ atd.¹⁶²²
- 1624** Jako „trní“ v Gen. 3:18.
- 1625** N. „Ófel“, viz 2 Par. 27:3, pozn. 929.
- 1626** Tj. „se navzdí stane jakoby jeskyněmi“.
- 1627** Jako „jásotu“ ve v. 13.
- 1628** Nesouvisí s „bydlet“ shora.
- 1629** D. „v obydlích – předmětech důvěry“, viz Jóba 8:14, pozn. 165.
- 1630** N. „poklesu“, tj. „zániku“.
- 1631** V původním textu slovní hříčka: „Úbárad“, „a budou padat kroupy“, „beredeth“, „při pádu“.
- 1632** Viz Deut. 1:7, pozn. 20, zde však je tohoto jména použito jako jména obecného v zesilujícím smyslu („hluboko“).
- 1633** D. „Blaho^{1014 1101} vaše, rozševávajících... uvolňujících“.
- 1634** Tj. „odvazujícím“, vl. „(vy)pouštějícím“, takže dobytek není omezován ve svém pohybu a může se kdekoli pást.
- 1635** N. „dovršíš“, „dokonaš“, ne však jako shora⁸⁸⁸, výraz nejasného významu, vyskytující se v SZ jen zde. V textu opis vzhledem k vazbě s 3. pádem v textu původním.
- 1636** Tj. „každého jitra“.
- 1637** Tj. „Tvého lidu“.
- 1638** Tj. snad „Božích vojsk“, n. „před zvukem hřmotu“.
- 1639** Sloveso jako „se rozptýlila“ v Gen. 9:19, zde v kap. 11:13 obdobně.
- 1640** Tj. „na vás ukořistěný“, „co po vaší porážce od vás zůstane na bojišti“.
- 1641** N. „požerem“, zde v takovémto smyslu, tj. jako když se roj kobylek vrhne na zeleň trávy n. stromů, n., podle jiných, jako když někdo sbírá kobylky na trávě se hromadně usadíviš.
- 1642** Tj. „k vybírání si z něho“.
- 1643** Viz zmínku o tomto slovese v pozn. 1200 k PřísL. 28:15; zde je smysl ten, že se bude od jednoho ukořistěného předmětu pobíhat k druhému, neboť nikdo nebude vědět, co by si z ohromného množství lupu měl dříve vybrat.
- 1644** Výraz odvozený od slovesa shora¹⁶⁴³, vyskytující se v SZ jen zde.
- 1645** N. „kobylek“, ne však jako shora.
- 1646** Nesouvisí s „vyvščen“ shora¹⁵⁶.
- 1647** N. „spolehlivostí“, „bezpečností“, „upevněností“.
- 1648** Viz PřísL. 15:6, pozn. 711.
- 1649** Tj. snad „od Něho darovaným“, jinak „Isráélovým“.
- 1650** N. „vyslanci“, n. „hlasatelé“, výraz nejasného významu, vyskytující se v SZ jen zde.
- 1651** Viz Lev. 4:12, pozn. 111.
- 1652** Viz Deut. 23:12, pozn. 832, zde se směrovou příponou („ven“), smysl jako v textu.
- 1653** Sloveso, od něhož je dotčený výraz²⁹⁸ odvozen, n. snad naopak.
- 1654** D. „přestal přecházející“, smysl jako v textu.
- 1655** N. „zrušil... opovrhl... necení si“, tj. „nepřítel“.
- 1656** Tj. jakoby „za svůj špatný vzhled“.
- 1657** Sloveso vyskytující se v SZ jen zde a v kap. 19:6.
- 1658** Viz 1 Par. 27:29, pozn. 843.
- 1659** Viz Num. 22:1, pozn. 831.
- 1660** Tj. „list“ n. „ovoce“; ve v. 15 smysl jako v textu¹⁶⁷⁰, srov. Nech. 5:13, kde je použito téhož slovesa.
- 1661** D. „stanou se⁶¹⁹ spalováním“ (výraz se v SZ vyskytuje jen zde a u Jer. 34:5, zde ve smyslu „předmětem spalování“).
- 1662** Zde množné číslo, snad v takovémto smyslu.
- 1663** Viz Žalm 2:11 a dále, pozn. 2260.
- 1664** A tedy „sněst“, „vyžrčet“, v textu opis vzhledem k vazbě slovesa s prostým 4. pádem; také „obývat“.
- 1665** Viz Lev. 6:9, pozn. 189.
- 1666** Množné číslo snad ve smyslu „plameny“.
- 1667** D. „ohniště věčnosti“, dále obdobně.

- 1668** Tj. zde „v projevech spravedlnosti“, „spravedlivých činech“ atd.; „z případů vydrání“ (viz Přísl. 28:16, pozn. 1202).
- 1669** Viz Žalm 16:5, pozn. 408, zde smysl jako v textu, překlad zvolen vzhledem k předložkové vazbě tohoto slovesa s jeho předmětem¹⁶⁷¹. Dále smysl jako v textu tam.
- 1670** N. snad „před chmatáním“⁶⁰⁰, tj. „chmatání vytřásající ze n. střásající ze svých dlaní“, „nechtějící své dlaně poskvěnit chmatáním“.
- 1671** Stran této předložkové vazby viz kap. 3:6²⁵³, sloveso¹⁶⁶⁹ ovšem (jiné než tam, jako „uchopil“ v Gen. 48:17) i zde je jiné než v Exod. 4:4.
- 1672** Viz Žalm 27:4, pozn. 771.
- 1673** Viz 2 Sam. 22:3, pozn. 854; zde v kap. 25:12 smysl jako tam v textu. Nesouvisí s „výsostí“ zde shora.
- 1674** Viz 1 Sam. 23:29, pozn. 838.
- 1675** Viz Gen. 31:54, pozn. 851.
- 1676** D. „jeho“ („jeho chléb“, „jeho voda“).
- 1677** Viz Soud. 4:19, pozn. 269.
- 1678** Viz Jós. 1:8, pozn. 30; Žalm 1:2, pozn. 10, zde i „vzpomínat“, „si připomínat“.
- 1679** Viz 2 Sam. 8:17, pozn. 416, tvar slovesa zde v kap. 22:10, viz Gen. 15:5, pozn. 418; na konci verše týž výraz ve smyslu jako tam v textu.
- 1680** Tj. „daní a poplatků“, vl. „odvažovač“, viz např. Exod. 22:17, kde je sloveso („odvážit“), jehož tvarem je tento výraz.
- 1681** N. „drzého“, „bezohledného“, „divokého“, výraz nejasného významu, vyskytující se v SZ jen zde.
- 1682** Vl. „hluboké“, tj. „neproniknutelné“, „nevyzpytatelné“, D. „lidu, hlubokých (množné číslo poukazuje na jednotlivé osoby) rtem“^{364 1021} (tj. „na rta“, „co se týče rtu“), smysl jako v textu.
- 1683** Vl. „slyšení“, viz Gen. 11:7, pozn. 341. Dále obdobně.
- 1684** D. „není“, smysl jako v textu.
- 1685** Tj. „jež nelze pochopit“; jinak, podle některých, „bez smyslu“.
- 1686** Viz Gen. 11:2, pozn. 328.
- 1687** D. „všechny“, dále obdobně.
- 1688** Zdá se, jako by tohoto slova zde bylo použito téměř v platnosti předložky („místo“, „na místě“); veliké řeky bývaly ochranou měst při nich ležících, neboť znesnadňovaly útoky nepřátel, a místo této ochrany má n. bude mít Jerúsalem moc Hospodinovu.
- 1689** Tj. „tímto místem“, n. „v ně“.
- 1690** Viz Gen. 49:10, pozn. 1341.
- 1691** Tj. „lodní lana“.
- 1692** Tj. „jež mají udržovat“.
- 1693** Jako „kořist“ v Gen. 49:27.
- 1694** Tj. „v Jerúsalemě“.
- 1695** Výraz odvozený od dotčeného slovesa⁵⁰², viz Num. 1:53, pozn. 646.
- 1696** Viz Num. 21:2, pozn. 790.
- 1697** Viz Přísl. 7:22, pozn. 380; zde vl. „v zabíjení“, nesouvisí však se „zabití“ ve v. 3¹⁶⁹⁸.
- 1698** Viz Deut. 21:1, pozn. 746.
- 1699** Viz Gen. 2:1, pozn. 45.
- 1700** Míni se „hvězdy“, srov. Zjev. 6:13n.
- 1701** Viz Lev. 26:39, pozn. 933
- 1702** Vl. „vadnout“, jako v kap. 1:30 a dále, zde smysl jako v textu („uvadlé opadávat“, dále obdobně).
- 1703** Sloveso jako „zavlažují“ v kap. 16:9, zde snad jakoby „občerství“, „osvěží“, n. také „opojí“, obdobně jako v Přísl. 5:19; 7:18. Totéž sloveso je ve v. 7 a dále, smysl jako tam v textu.
- 1704** D. „lid měm odevzdání“, smysl jako v textu.
- 1705** D. „naplněn“, zde smysl jako v textu.
- 1706** Viz Žalm 23:5, pozn. 693.
- 1707** Ve smyslu „obětování“, „přinášení obětí“, také „obětní hostiny“.
- 1708** Viz Num. 23:22, pozn. 902, zde množné číslo.
- 1709** Viz Žalm 22:12, pozn. 647.
- 1710** Viz Exod. 2:3, pozn. 49.
- 1711** Vl. „země“, zde na rozdíl od „země“ (např. kap. 37:18) ve smyslu „říše“, „státu“.
- 1712** Tvar slovesa, od něhož je odvozeno „rumišť“ v kap. 5:17 a dále.
- 1713** Zde zvláště zdůrazněné úsloví; s použitím znění v Žalmu 49:9¹²⁶² by bylo doslovně „do nekonečna nekonečen“ (2. pád množného čísla).
- 1714** Viz Lev. 11:18, pozn. 345.
- 1715** Viz Lev. 11:17, pozn. 343.
- 1716** Viz Lev. 11:15, pozn. 335.
- 1717** Tj. „použije“, „upotřebí“.
- 1718** Viz Deut. 25:15, pozn. 914.
- 1719** Viz Gen. 1:2, pozn. 3.
- 1720** Tj. snad „bude ji považovat za pustotu a prázdnotu a podle toho s ní nakládat n. zacházet“.
- 1721** N. „u konce“.
- 1722** D. „vzejde“, „vystoupí“¹²⁴⁴, překlad v textu zvolen vzhledem k tomu, že sloveso se v původním textu pojí s prostým 4. pádem.
- 1723** Viz H6š. 9:6, pozn. 420.
- 1724** Jako „trní“ v Pís. 2:2, ne však jako zde shora.
- 1725** Vl. „trávou“, hebr. „chácír“ zde snad ve smyslu jako v textu, viz např. 1 Král. 18:5; Žalm 104:14; tak překládá Vulgata („pasca“) a několik málo z novějších známých mi překladatelů, jiní zde většinou navrhují číst „chácér“, „dvůr n. nádvoří“⁴⁴⁴, a překládají „dvorem“, „ohradou“ „obydlím“ apod., tak i LXX („aulé“). Někteří i samo slovo „chácír“ chápou v takovém smyslu. Srov. kap. 35:7¹⁷⁴⁹.
- 1726** Zde jsou výrazy „cijím“⁷⁶³ⁿ a „ijím“⁷⁶⁷ⁿ jeden za druhým, čímž vzniká slovní hříčka.
- 1727** Sloveso, od něhož je dotčený výraz¹³⁸⁰ odvozen.
- 1728** Hebr. „lilith“, výraz vyskytující se v SZ jen zde, snad nějaké dnes sotva určitelné noční zvíře, podle jiných jméno démona v ženské podobě.
- 1729** Viz Gen. 8:9, pozn. 261.
- 1730** V směřovém smyslu.
- 1731** Jakýsi druh hada, vrahajícího se na svou kořist jako šíp.
- 1732** Tj. „vejde“, vl. „působit vyváznutí“ (kap. 31:5), zde smysl jako v textu.
- 1733** Pokus o vyjádření nedokonavého smyslu slovesa „vysedět“, tj. „mladé“, v původním textu sloveso jako

- „rozpolti“ v Exod. 14:16, zde ve smyslu „působit pro-
tržení“, tj. obalů vajec. Dále obdobně, v kap. 35:6, 58:8
a 59:5 trpný rod, smysl jako tam v textu.
- 1734** Tj. „působit n. dosahovat líhnutí mladých“.
- 1735** Viz Lev. 11:14, pozn. 333, v hebr. ženského rodu.
- 1736** Viz Exod. 3:22; 11:2, pozn. 125.
- 1737** Viz Exod. 11:2, pozn. 352.
- 1738** Tj. snad „témto věcem n. skutečností“; staré
překlady a rabínské výklady toto zájmeno, vyjádřené
v původním textu zájmenou příponou, pomíjejí; tak
i většina známých mi překladů novějších.
- 1739** Viz Pís. 2:1, pozn. 51.
- 1740** D. „pučením“, zdola „jásotem“.
- 1741** Viz Num. 13:18, pozn. 485; Jóba 4:3, pozn. 157.
- 1742** Vl. „uspěchaným“ (kap. 32:4), „ukvapeným“, zde
je snad smysl jako v textu („strachem poháněným
k zmatenému spěchu n. ukvapenosti“).
- 1743** N. snad „uvolňovat“, tj. „zacpání zbavovat“, vl. „ot-
vírat“, ne však jako shora.
- 1744** Klamný přelud (fata morgana) se stane skuteč-
ností.
- 1745** N. „prameny“ (Kaz. 12:6), výraz vyskytující se v SZ
kromě těchto dvou míst jen ještě zde v kap. 49:10.
- 1746** D. „jejího“, tj. snad „smečky šakalů“, n., podle ně-
kterých, „šakalí samice“.
- 1747** Viz Přísl. 24:15, pozn. 1054; výraz odvozený od slo-
vesa zde v kap. 11:6 a dále⁶⁵⁹.
- 1748** Vl. „tráva¹⁷²⁵“, zde snad v takovémto smyslu, tak
Vulgata („viro“).
- 1749** N. „bude tráva s třtinou a sítím“ (n. „ke třtině
a sítí“); n., podle jiných¹⁷²⁵, „bude prostor (vl. „dvůr“,
LXX zde „epauleis“, „dvory“, „dvorce“) pro třtinu²⁸¹
a sítí“.
- 1750** N. „silnice³⁹³“, zde poněkud odlišný příbuzný
a v podstatě souznačný výraz, vyskytující se v SZ jen
zde.
- 1751** Tj. snad „pro Boží lid“; někteří i navrhují místo
„lámó“, „pro ně“ n. „pro něho“, číst „leammó“, „pro
jeho lid“. Podle jiných „nečistý, že by ona byla pro
něho“.
- 1752** N. „živočichů“ (Gen. 9:5 a j.). Dále obdobně.
- 1753** Viz Lev. 25:25, pozn. 814, zde tvar slovesa, jehož
jiného tvaru (zde v kap. 41:14 a dále) se týká citovaná
poznámka. Dále ještě jiné tvary se smyslem jako v tex-
tu na dotčených místech.
- 1754** Viz Žalm 26:11, pozn. 761.
- 1755** Sloveso jako „dostihl“ v Gen. 31:25.
- 1756** Viz Num. 13:28, pozn. 486.
- 1757** Viz Deut. 9:17, pozn. 418.
- 1758** Viz 2 Král. 18:17, pozn. 724.
- 1759** Viz Exod. 14:4, pozn. 457.
- 1760** Viz 1 Král. 4:6, pozn. 223.
- 1761** Viz 2 Sam. 8:16, pozn. 415.
- 1762** V tomto oddíle je k překladu tohoto slovesa vzhle-
dem k předložce („na“), s níž se zde pojí, použito jiného
českého slovesa než jinde v této knize; tak i v 2 Král.
18:19 a dále.
- 1763** Viz Exod. 21:19, pozn. 704.
- 1764** Viz 2 Král. 18:21, pozn. 729; zde v kap. 42:4 „klesat“
(„na mysl“ n. „únavu“).
- 1765** Viz Soud. 16:29, pozn. 806.
- 1766** Viz Lev. 6:14, pozn. 198.
- 1767** Viz 2 Král. 18:23, pozn. 732.
- 1768** Jako v Gen. 49:17, proti v. 9¹⁰⁶⁸.
- 1769** Viz 1 Král. 10:15, pozn. 935.
- 1770** Viz Exod. 14:7, pozn. 460.
- 1771** Viz 2 Král. 18:25, pozn. 735.
- 1772** Viz 2 Král. 18:32, pozn. 737.
- 1773** Viz 2 Král. 18:30, pozn. 738.
- 1774** Viz Gen. 30:17, pozn. 780.
- 1775** Viz 2 Král. 18:31, pozn. 739.
- 1776** Viz 2 Král. 18:32, pozn. 743.
- 1777** Viz 2 Král. 18:35, pozn. 744.
- 1778** Viz 2 Král. 18:36, pozn. 745.
- 1779** Viz 2 Král. 18:37, pozn. 747.
- 1780** Viz 2 Král. 19:1, pozn. 748.
- 1781** Viz 2 Král. 19:3, pozn. 751.
- 1782** Viz 2 Král. 19:3, pozn. 752.
- 1783** Viz 2 Král. 19:3, pozn. 753.
- 1784** Viz 2 Král. 19:3, pozn. 754.
- 1785** Viz 2 Král. 19:4, pozn. 755.
- 1786** Viz 2 Král. 19:4, pozn. 756.
- 1787** Viz Num. 15:30, pozn. 605.
- 1788** Viz 2 Král. 19:7, pozn. 758.
- 1789** Viz 2 Král. 19:7, pozn. 759.
- 1790** Totiž „král Aššúru“.
- 1791** Viz 2 Král. 1:2, pozn. 6.
- 1792** Viz Soud. 7:24, pozn. 280.
- 1793** Viz Exod. 2:4 a dále, pozn. 589.
- 1794** Viz 1 Sam. 4:4, pozn. 230.
- 1795** Viz Deut. 32:39, pozn. 1206.
- 1796** Zde snad ve smyslu „že Ti není rovného“.
- 1797** Viz Num. 22:10, pozn. 842.
- 1798** Viz 2 Sam. 6:16, pozn. 308.
- 1799** Viz 2 Král. 19:21, pozn. 767.
- 1800** Viz 2 Král. 19:21, pozn. 768.
- 1801** Viz 2 Král. 19:22, pozn. 769.
- 1802** Viz 1 Sam. 24:3, pozn. 883, zde množné číslo.
- 1803** Zde v obdobném smyslu jako Soud. 20:15n., pozn.
898.
- 1804** Viz 2 Král. 7:5, pozn. 352.
- 1805** Viz 2 Sam. 7:19, pozn. 364, zde v takovémto smyslu.
- 1806** Viz 2 Král. 19:25, pozn. 777.
- 1807** Viz 2 Král. 19:25, pozn. 778.
- 1808** Viz 2 Král. 19:25, pozn. 779.
- 1809** Viz 2 Král. 19:25, pozn. 780.
- 1810** Viz 2 Král. 19:26, pozn. 781.
- 1811** Viz 2 Král. 19:26, pozn. 782.
- 1812** Viz Soud. 3:25, pozn. 216.
- 1813** D. „bylínstvem pole“, dále obdobně.
- 1814** Viz Gen. 1:11, pozn. 18.
- 1815** Zde proti 2 Král. 19:26 jiný tvar („šedémáh“ m. „še-
dáfáh“, snad chybná záměna navzájem podobných
hebr. liter M a F); n. „nivou“ (kap. 16:8), ale to zde ne-
dává smyslu.
- 1816** Viz 2 Král. 19:26, pozn. 786.

- 1817** Viz Num. 27:17, pozn. 985.
- 1818** Viz 2 Král. 19:28, pozn. 787.
- 1819** Viz 2 Král. 19:28, pozn. 788.
- 1820** Viz 2 Král. 19:29, pozn. 789.
- 1821** Viz Lev. 25:5, pozn. 791.
- 1822** Viz 2 Král. 19:29, pozn. 791; zde ještě poněkud jiný v podstatě souznačný výraz.
- 1823** Viz Exod. 10:5, pozn. 321.
- 1824** Viz 2 Král. 19:30, pozn. 793.
- 1825** Viz 2 Sam. 20:15, pozn. 813.
- 1826** Viz 2 Král. 19:34, pozn. 796.
- 1827** Viz Gen. 32:2, pozn. 853.
- 1828** Viz Deut. 25:15, pozn. 917.
- 1829** D. „Jít“, smysl jako v textu („musíš jít“).
- 1830** Viz 2 Král. 20:9, pozn. 806.
- 1831** Viz 2 Král. 20:11, pozn. 808.
- 1832** Viz 2 Par. 21:12 a dále, pozn. 1111.
- 1833** Viz 2 Král. 8:9, pozn. 384.
- 1834** Tj. „V šťastné době svého života“.
- 1835** N. „zániku“, „přestávání“, výraz vyskytující se v SZ jen zde.
- 1836** Tj. jako stan kočovníka („budou vytrženy jeho kolíky“).
- 1837** N. „ukrátím“, „odříznu“, sloveso nejasného významu, vyskytující se v SZ jen zde.
- 1838** Tj. nití přidržujících tkaninu na stavu, n. nití osnovy nedokončené tkaniny.
- 1839** N., podle jiných, „jsem se utiřoval“, srov. Žalm 131:2, pozn. 2462. V kap. 28:25 a dále smysl jako v textu na dotčených místech.
- 1840** N. „hynuly (n. „soužily se“) touhou“.
- 1841** Podle mnoha rukopisů a podle nich i některých překladů „Hospodine“.
- 1842** N¹⁸⁴ „útisk“, „násilí“, výraz vyskytující se v SZ jen zde; příbuzný a v podstatě souznačný v kap. 30:12 a dále.
- 1843** Zde v takovémto smyslu, vl. „zaruč se za“, viz např. Přísl. 6:1, pozn. 644.
- 1844** N. „Proč“, „nač“, nikoli jako „co“ zdola.
- 1845** N. „Co mi řekne, když to učinil on? Budu“.
- 1846** N. „tíše“, „odevzdaně“.
- 1847** N. „k⁹⁶⁷“.
- 1848** N. „pro hořkost“, n. snad „nad (tj. „povznesen nad“) hořkost“.
- 1849** D. „jimi“.
- 1850** D. „stran všeho“, tj. „po všech stránkách“, „v každém ohledu“, „nechť je jakkoli“.
- 1851** Tj. „velmi“, „bolestně“, „citelně“.
- 1852** N. „k pokojí mi zhořklo hořkostí, neboť“.
- 1853** Snad by se dalo říci „vymiloval“ ve smyslu jako v textu, tvar slovesa, od něhož je odvozen dotčený výraz¹⁰⁵⁵, viz např. Gen. 34:8, pozn. 914.
- 1854** Viz Žalm 7:15, pozn. 188.
- 1855** N. „zničení“, vl. „nebyť“.
- 1856** Zde je předmět vyjádřen zájmenou příponou, smysl v téměř smyslu jako v kap. 25:1, kde je vazba s prostým 4. pádem.
- 1857** Zde a dále jiný tvar dotčeného slovesa⁷³¹, smysl jako v textu; viz 1 Par. 16:4, pozn. 544.
- 1858** Viz Žalm 104:27, pozn. 2254.
- 1859** N. snad „otec bude dětem podávat n. vštěpovat (tj. „děti uvědomovat n. vyučovat“, v textu n. zde shora opis umožňující v překladu uchovat vazbu slovesa s 3. pádem a s předložkou, jaká je v textu původním) vědění o (n. „uvědomění stran“) tvé věrnosti“.
- 1860** Vl. „na mé strunové nástroje hrát“, jako v kap. 23:16, zde překlad v textu zvolen vzhledem k tomu, že toto sloveso v textu původním souvisí s předchozím výrazem, značícím „strunové nástroje“ (viz nadpis Žalmu 4 a j.).
- 1861** N. snad „svých (n. „našich“) životů“.
- 1862** Viz Lev. 13:18nn., pozn. 424.
- 1863** N., podle jiných, „rozetřít na vřed“, „vyvolat (n. „způsobit“) změknutí na vředu“.
- 1864** Viz 2 Král. 20:13, pozn. 810.
- 1865** Viz 2 Král. 20:13, pozn. 812.
- 1866** Viz 2 Král. 20:13, pozn. 813.
- 1867** Viz 2 Král. 20:13, pozn. 939.
- 1868** Viz Deut. 28:12, pozn. 960.
- 1869** Viz Gen. 19:8, pozn. 494.
- 1870** Viz 2 Král. 20:13, pozn. 814.
- 1871** Viz 2 Král. 8:6, pozn. 723.
- 1872** Zde snad i „jeho robota“ (n. „otročina“).
- 1873** Viz Lev. 26:34, pozn. 925.
- 1874** D. „dvojnásobky“, dvojnásob. číslo, viz Jóba 11:6, pozn. 542; 41:13, pozn. 1848; výraz se v SZ vyskytuje jen na těchto 3 místech.
- 1875** Podle LXX (podle nich Mat. 3:3 a Luk. 3:4) a Vulgaty „volajícího“. V. 6 obdobně.
- 1876** Viz Gen. 24:31, pozn. 627.
- 1877** N. „volá: V pustině připravujte;“; přízvučná známka v hebrejském textu se zdají nasvědčovat spíše správnosti členění, jež podávám v textu, na druhé straně však ve prospěch znění uvedeného zde shora mluvím to, že v něm je uskutečněna významová souběžnost s druhou polovinou verše.
- 1878** Viz Žalm 27:11, pozn. 786.
- 1879** Viz Gen. 11:2, pozn. 330, jiný výraz než „rovinou“ zde shora¹⁸⁷⁸.
- 1880** N. snad „zjevovat; tu bude všechno maso pospolu moci vidět, neboť“.
- 1881** Zde i „krása“, „příjemnost“, „libeznost“, jakákoli „přednost“, cokoli, nač by člověk mohl být hrdý n. na čem by si mohl zakládat.
- 1882** Viz Žalm 147:18, pozn. 2760.
- 1883** N. „jsou lidé“, „je lidstvo“. Dále obdobně.
- 1884** Viz 2 Sam. 4:10; pozn. 235; v kap. 60:6 smysl jako tam v textu.
- 1885** D. „silou“.
- 1886** Tj. „již bude vyplácet“.
- 1887** Viz Žalm 17:4, pozn. 803, zde smysl jako v textu („odměna za vykonanou práci“).
- 1888** Jako „zářadřív“ v Exod. 4:6nn.
- 1889** Viz Gen. 33:13, pozn. 897.
- 1890** Viz Exod. 15:13, pozn. 516, zde ve smyslu jako v textu („opatrně n. pozorně n. pečlivě vodít“).
- 1891** N. „obepjal“, „objal“, „sevřel“, vl. „svou hrstí změřil“, zde v takovémto smyslu.

- 1892** Viz Jóba 28:25, pozn. 1284, nesouvisí s předchozím „změřil“¹⁸⁹¹.
- 1893** Viz Žalm 80:5, pozn. 1939; nesouvisí s „odměřil“ shora¹⁸⁹².
- 1894** N. snad „shrnul“, „obsáhl“, ne však jako shora¹⁸⁹¹.
- 1895** Viz Přísł. 16:11, pozn. 762, týkající se i následujícího výrazu, jenž je
- 1896** tamže pod pozn. 530.
- 1897** Zde, podle jiných, i „přezkoušel“, „usměrnil“.
- 1898** D. „muž jeho rady“³³⁹.
- 1899** Viz Jóba 12:12, pozn. 597, Žalm 49:3, pozn. 1258.
- 1900** Tj. „jsou ceněny n. považovány“.
- 1901** Viz Num. 24:7, pozn. 920.
- 1902** Tj. „dříví všech stromů na něm rostoucích“.
- 1903** Zde jednotné číslo v hromadném smyslu.
- 1904** D. „co“ („co za“).
- 1905** Viz 2 Král. 16:10, pozn. 643; zde v kap. 13:4 v platnosti srovnávací spojky.
- 1906** Viz Jóba 28:17, pozn. 1261 a 1267; Žalm 89:6, pozn. 2039.
- 1907** Viz Exod. 38:23, pozn. 974; 2 Par. 24:12, pozn. 846. V kap. 28:24 a dále smysl jako tam v textu.
- 1908** Zde „kovodělník“ (n. „kovolijec“, nesouvisí se „slije“ zdola); tak snad i v kap. 41:7.
- 1909** Viz Exod. 20:4, pozn. 660.
- 1910** Sloveso jako „roztepali“ v Exod. 39:3 a Num. 16:39, takže smysl je snad
- 1911** „pokryvá n. potahuje zlatým plechem, ježž přibíjí n. přitěpává“.
- 1912** N. „tavením vyrábí“, tj. „slévá“, ne však jako „slije“ shora; zde v takovémto smyslu; sloveso, od něhož je odvozeno předchozí slovo „zlatník“.
- 1913** Tj. „takže nemá na“.
- 1914** Viz Exod. 29:27, pozn. 1053.
- 1915** Viz Přísł. 10:7, pozn. 491; sloveso vyskytující se v SZ jen na těchto dvou místech.
- 1916** Vl. „moudrého“, smysl jako v textu.
- 1917** Zde „tesaře“, „fezbáře“.
- 1918** N. snad „k upevnění sochy, aby“.
- 1919** Viz Žalm 15:5, pozn. 390.
- 1920** D. „hlavy“, dále obdobně.
- 1921** Viz např. Deut. 32:22; Žalm 18:7 a j.; výraz od onoho v kap. 28:16¹³⁹¹ jen nepatrně se lišící, jehož se však dotčená poznámka netýká.
- 1922** N., podle téměř všech známých mi překladů, „okruhem“ n. „okrskem“, dotčený výraz však se v SZ vyskytuje jen ještě u Jóba 22:14 a v Přísł. 8:27, kde nepochybně značí „klenbu nebes“ (od jiného kmene než stejné přeložený výraz v Gen. 1:6 a dále, pozn. 10), protože jsem spolu s nemnohými dal přednost znění, jež v textu podávám ve smyslu
- 1923** „nad tím, co se klene nad zemí“.
- 1924** Tvar téhož slovesa jako „trůní“ shora⁶⁰³.
- 1925** Tj. „tak se jeví“, srov. Num. 13:33, pozn. 514.
- 1926** Hebr. „chágáv“ (Lev. 11:22, pozn. 354, obraz nepatrnosti).
- 1927** D. „v nebytí“, ve v. 29 „a nebytí“ (3. pád). Dále obdobně.
- 1928** N. „kmen“, „pařez“ (kap. 11:1), smysl jako v textu; nesouvisí se „zasazení“ shora.
- 1929** Tj. snad „kdo je ten, jenž“.
- 1930** Viz Jóba 18:7; 40:16, pozn. 949.
- 1931** Tj. „aniž si ho On všímá n. o ně dbá“.
- 1932** N. „se nevyšluje“ (1 Sam. 14:28, pozn. 575), nesouvisí však se „sílu“ ve v. 29, kde je i výraz od tohoto slovesa odvozený.
- 1933** N. „namáhá“ (Přísł. 23:4), „lopotí“ (Jóš. 24:13), dále obdobně.
- 1934** Viz Soud. 5:16, pozn. 330.
- 1935** N. „mohutnost“, „pevnost“, viz příbuzné přídavné jméno v Gen. 18:18, pozn. 480.
- 1936** N. „bidně“, „těžce“, D. „klopýtáním“.
- 1937** Viz Jóba 14:7; 29:20, pozn. 687; zde v kap. 9:10 a dále smysl jako tam v textu.
- 1938** Viz Lev. 11:13, pozn. 330.
- 1939** Viz Exod. 27:13, pozn. 949.
- 1940** Tj. „vzbudil takového, že ho spravedlnost“, dále obdobně.
- 1941** Tj. „k následování“.
- 1942** Zde jiný tvar v takovémto smyslu („dává mu podrobovat si“).
- 1943** Sloveso jako v Přísł. 2:16; 7:5, pozn. 378, odvozené od dotčeného výrazu¹⁵¹² n. snad naopak, zde smysl jako v textu.
- 1944** N. „spájkování“, výraz vyskytující se v SZ jen ještě v 1 Král. 22:34, pozn. 1006, a v 2 Par. 18:33, pozn. 690.
- 1945** N. „pravě: Je to dobré k svaření“.
- 1946** Viz 1 Král. 5:1, pozn. 284.
- 1947** Tj. „ty, jehož jsem se“, v textu nespisovná vazba, jež však co nejpřesněji doslovně odpovídá vazbě v textu původním (zájmeno „ty“ vyjádřeno příponou). Dále obdobně.
- 1948** Viz Exod. 24:11, pozn. 843, výraz vyskytující se v SZ jen na těchto dvou místech; zde podle některých „z jejích odlehých oblastí“.
- 1949** Zde je předmět slovesa vyjádřen zájmennou příponou.
- 1950** Tj. „po pomoci“, podobně jako „vyhlíželi“ v 2 Sam. 22:42, totéž sloveso, zde však zvrtný tvar, vyskytující se v SZ jen zde a ve v. 23, kde smysl jako v textu.
- 1951** N. „udrším“, n. snad „podepřu“.
- 1952** N. „zmatení“, „stydět se“, sloveso, od něhož je odvozen dotčený výraz¹⁴⁸⁷.
- 1953** D. „a muži tvé rozepře“ (v. 11), „muže tvého hašteření“ (výraz vyskytující se v SZ jen zde), „muži tvého boje“ (v. 12), smysl jako v textu.
- 1954** Viz Jóba 25:6, pozn. 1175, výraz vyskytující se v SZ jen na těchto dvou místech.
- 1955** Zde i prostě „lidé“, mnozí zde podle Gen. 34:30, pozn. 936 a 937, a Deut. 26:5, pozn. 162 a 923, a 33:6, pozn. 1238, a snad i podle překladu LXX („jen málo [„oligostos“] Izraele“) vidí smysl „nemnoho mužů n. lidí“, ač v hebrejském textu zde není nic tomu nasvědčujícího, leč snad souběžnost s předchozím „červíčku“.
- 1956** Viz Přísł. 10:4 a dále, pozn. 485, zde však asi spíše v doslovném smyslu¹⁹⁵⁷ (jinak snad „bezvadně plnicím

- svůj účel“). Vyskytuje se kromě tohoto místa v SZ jen v knize Přísloví.
- 1957** Viz Lev. 26:5, pozn. 866.
- 1958** D. „majitelem ústo-úst“, viz Žalm 149:6, pozn. 2772, zde smysl jako v textu.
- 1959** Zde zvrtný tvar dotčeného slovesa^{731 1857}, smysl jako v textu, viz Žalm 34:2, pozn. 266 a 919.
- 1960** VL „otvírat“, smysl jako v textu, kap. 14:17 a dále obdobně.
- 1961** Viz Num. 33:2, pozn. 1082; 2 Par. 32:30, pozn. 1062.
- 1962** Viz Exod. 25:5, pozn. 858.
- 1963** Viz 1 Král. 6:23, pozn. 371; Nech. 8:15, pozn. 381.
- 1964** N., podle jiných „jedle^{28b}“, není zcela jasné, o jaký druh stromu zde jde.
- 1965** N. „uvědomovali si“, v. 22 obdobně.
- 1966** Viz Soud. 19:30, pozn. 885.
- 1967** Viz Gen. 3:6, pozn. 96; Jób 34:27, pozn. 1536.
- 1968** Viz i Lev. 1:2, pozn. 5.
- 1969** N. „pádné důkazy“, výraz vyskytující se jen zde; snad by se dalo říci „své trumfy“, kdyby to nebyl výraz nedůstojný vážného slohu Pisma.
- 1970** Viz Gen. 42:29; 44:29, pozn. 1173.
- 1971** Tj. „zaměřit n. upřít své myslí“.
- 1972** N. „jež přicházejí“, dále obdobně.
- 1973** Zde a v kap. 1:17 jako „jednat správně“ v Gen. 4:7.
- 1974** Tj. snad „jednat jakkoli n. činit cokoli“, srov. Gen. 2:9, pozn. 65.
- 1975** Zde v obdobném smyslu jako v Gen. 42:28, pozn. 1172, kde ovšem je jiné sloveso a slovo „navzájem“ je podle tamní pozn. 694 překladem vazby, již zde odpovídá jen sám význam zvrtného slovesného tvaru, jehož je zde použito.
- 1976** Výraz poněkud odlišný od „nic“ ve v. 12, vyskytující se v SZ jen zde.
- 1977** Viz Žalm 44:17, pozn. 2283.
- 1978** Viz Ezr. 9:2, pozn. 336, bez dodatku o vedoucích júdské obce.
- 1979** D. „zpřed tváře^{948b}“, zde v platnosti příslovce.
- 1980** N. „on je spravedlivý“.
- 1981** N. „k“, n. v překladu bez předložky s následujícím prostým s. pádem.
- 1982** Viz Gen. 40:6, pozn. 1065.
- 1983** Viz 1 Sam. 17:30, pozn. 697.
- 1984** Viz Exod. 17:12, pozn. 597.
- 1985** Viz Žalm 105:43, pozn. 728.
- 1986** Zde v takovémto smyslu, viz Lev. 1:4, pozn. 11; Deut. 33:11, pozn. 1247.
- 1987** VL „vynášet“, srov. Nech. 6:19, pozn. 287, kde je téhož slovesa použito v jiném významovém odstínu.
- 1988** N. snad „vyhlašovat soud“.
- 1989** N. „dolanovat“, „přelamovat“, jiné však sloveso než to, jehož tvarem je předchozí „nalomenou“.
- 1990** N. „doutnající“, vl. „hasnoucí“, viz 1 Sam. 3:2, pozn. 189, nesouvisí však s „uhašovat“ zdola, nýbrž s „ochabovat“ ve v. 4.
- 1991** Jako „len“ v Exod. 9:31, ne však jako zde v kap. 19:9⁹⁹⁷, ač je to příbuzný výraz; zde a v kap. 43:17 smysl jako v textu („lněný knot“).
- 1992** Viz Žalm 31:24, pozn. 872.
- 1993** Zde jiný tvar se smyslem jako v textu.
- 1994** Viz Exod. 4:4, pozn. 131.
- 1995** Viz Gen. 17:6, pozn. 447.
- 1996** Tj. „základem n. prostředníkem smlouvy“.
- 1997** Zde a v kap. 10:4 a 24:22 poněkud odlišný souznačný tvar.
- 1998** N. „žaláře“ (2 Král. 17:4), ne však jako zde shora¹²³⁷, n. „vězení“, „věznice“, nesouvisí však s předchozím „vězňů^{578 1997a}“.
- 1999** Viz Nech. 12:46, pozn. 393.
- 2000** N. „pučet“, „vzrůstat“, „vyhánět“, „vzcházet“, sloveso, od něhož je odvozen dotčený výraz²⁵⁶.
- 2001** Zde v tomto smyslu, viz Gen. 25:16, pozn. 651.
- 2002** N., podle jiných „jež obývá Kédár“; pak ovšem nutno „Kédár“ zde výjimečně považovat za jméno ženského rodu.
- 2003** Tj. „radostně“, sloveso vyskytující se v SZ jen zde.
- 2004** Viz Num. 31:28, pozn. 1043.
- 2005** Zde ve smyslu „válečného pokřiku“.
- 2006** Jiné sloveso než shora²⁰⁰⁵, vyskytující se v SZ jen zde a u Sof. 1:14.
- 2007** N. „mocným“, „silným“, „hrdinským“, viz Gen. 7:18nn., 49:26, pozn. 244 a 1373, zde jiný tvar (jako Jób 15:25 a 36:9, pozn. 744.) se smyslem jako v textu.
- 2008** Viz Gen. 6:4, pozn. 193, zde a dále v takovémto smyslu.
- 2009** Nikoli jako v kap. 29:2, sloveso vyskytující se v SZ jen zde.
- 2010** N. „funět“, hebr. „ešóm“, tvar slovesa „nášam“ takovéhoho významu, vyskytujícího se v SZ jen zde, lze jej však odvozovat i od slovesa „šámém“, „být zpuštěn“ (kap. 49:19; 61:4) n. opuštěn“ (kap. 54:1), a také „pocíťovat hrůzu“ (kap. 52:14; Jób 17:8, pozn. 834; Žalm 40:15, pozn. 1117).
- 2011** N. „těžce oddychovat“, „lapat“, „chňapat“ otvíráním úst (Žalm 119:131, pozn. 2511), zde tedy snad „po dechu“, také však ve smyslu „snažit se chytit někohou“ (Žalm 56:1; 57:3, pozn. 1402); „dychtit“ (Jób 7:2, pozn. 213).
- 2012** Viz Jób 19:8 a dále, pozn. 891.
- 2013** N. snad „Tato slova jim uskutečním“.
- 2014** N. „Tyto věci – učiním²⁰¹³ je, aniž od nich odstoupím“.
- 2015** D. „ostudou“.
- 2016** Nesouvisí s „posel“ shora⁹⁵⁶.
- 2017** N. „dostavši“, „dostat mající“, viz Přísł. 11:31; 13:13, pozn. 577, trpné přičestí („mešullám“) dotčeného slovesa¹⁰²⁸, v této souvislosti nezcela jasného významu; podle jiných „oddaný“ (pak snad ve smyslu „jenž by měl být oddaný“), „důvěrou počtený“, „sprátcený“, „uspokojený n. uspokojovaný“, podle Vulgaty „prodaný“ („venundatus“), LXx mají odchylné znění.
- 2018** N. „tužbu“, zde v takovémto smyslu²⁰²¹; viz Přísł. 3:15, pozn. 176.
- 2019** VL „zveličuje“ (kap. 9:3 a dále), tj. zde „za veliký n. velebný uznává“, srov. Est. 3:1, pozn. 143; Jób 7:17, pozn. 374. V kap. 1:2 a dále smysl jako v textu.

- 2020** Viz Exod. 15:6, pozn. 502.
- 2021** N. „má Hospodin zálibu: zvelebuje (pak ve smyslu „jako veliký n. velebný projevuje n. ukazuje“) zákon a dává mu skvít se“ (Exod. 15:11, pozn. 513).
- 2022** N. „lupem“, ne však jako v kap. 4:14²²¹ ani jako v kap 8:4 a j., výraz odvozený od dotčeného slovesa⁶⁰; jako „drancování“ v 2 Král. 21:14.
- 2023** N. „dozadu“, tj. „do minulosti“, podle jiných „do budoucnosti“ (jako „napotom“ v kap. 41:23), následující text však nasvědčuje spíše smyslu jako v textu.
- 2024** Zde ve smyslu „vydal plnění n. drancování“ (3. pád).
- 2025** D. „tento“.
- 2026** Viz Gen. 21:12 a dále, pozn. 769.
- 2027** Zde v tomto smyslu, viz např. Jóba 12:21; Žalm 107:40 a j.
- 2028** N. „prudkost“, „divokost“, jako „mohutnost“ v Žalmu 78:4 a 145:6, zde v takovémto smyslu; výraz se v SZ vyskytuje jen na těchto 3 místech.
- 2029** Viz Num. 16:24, pozn. 648.
- 2030** Viz Exod. 21:30, pozn. 723, výraz odvozený od dotčeného slovesa³⁶⁸.
- 2031** N. „neboť tvým Vysvoboditelem jsem já, Hospodin, ... Isráelův; tvým zadostučiněm jsem“.
- 2032** Viz Gen. 17:5, pozn. 447.
- 2033** N. „místo“ (předložka).
- 2034** Viz Gen. 9:4, pozn. 283.
- 2035** Viz 1 Par. 7:28, pozn. 217; v kap. 45:6 poněkud odlišný souznačný výraz.
- 2036** Viz Exod. 26:18, pozn. 918.
- 2037** Sloveso, od něhož je dotčený výraz¹⁹⁹⁸ odvozen.
- 2038** Viz Přísl. 11:24, pozn. 569.
- 2039** Tj. „svědkům naslouchající“.
- 2040** Zde ještě zdůrazněno předponou „z-“ n. „od-“, viz Num. 5:20, pozn. 219, kde je v obdobném smyslu použito též předložky.
- 2041** D. „ode dne“, tj. snad „dříve než den⁵⁹⁴“, podle jiných „i ode dneška“.
- 2042** N. „stáhl“, „sehnal“, tj. „směrem dolů“.
- 2043** Hebr. „bárichím“, výraz odvozený od slovesa „ušlí“ v kap. 22:3, „utekla“ v Gen. 16:6 a obdobně tamže kap. 31:20nn. a j., vyskytující se jen zde (nehledě ke kap. 15:5⁸⁵⁸ⁿ). V tomto smyslu přeložili tento výraz LXX („feugontas“); mnozí novější překladatelé však místo něho, snad podle Vulgaty („vectes“), četli „berichím“, „závory“ (kap. 15:5⁸⁵⁸ⁿ), a podávají toto místo ve znění **2044** „sňal (n. „srazil“, „shodil“) závory, všechny, a“.
- 2045** N. „hrdost“, „pýcha“, „potěšení“, vl. „plesání“, zde snad v takovémto smyslu. Jiní stran tohoto výrazu dávají přednost významu „nářek“, „bědování“, viz Žalm 119:169, pozn. 2524, a tudíž toto místo chápou ve smyslu „kteří v lodích nařikají n. bědují“.
- 2046** Viz Num. 23:28, pozn. 908.
- 2047** Viz Gen. 15:5, pozn. 415; Exod. 10:2, pozn. 314.
- 2048** Vl. „nepřiměl (n. „nenutil⁵) jsem tě sloužit⁹⁹⁴ 1026“, v. 24 obdobně.
- 2049** N.¹⁰²⁷ snad „obětováním obětí“.
- 2050** Viz Lev. 2:1, pozn. 47.
- 2051** Viz Exod. 30:34, pozn. 1102.
- 2052** Tj. „vykuřováním“.
- 2053** Viz Gen. 17:12, pozn. 453.
- 2054** Tj. zde „vonnou třítinu“ (Exod. 30:23).
- 2055** Viz Num. 1:49, pozn. 40.
- 2056** Tj. „tvůj praotec“.
- 2057** Viz Gen. 42:23, n. „vyslanci“ (2 Par. 32:31, pozn. 1065), zde ve smyslu „nepraví proroci“.
- 2058** Viz Exod. 26:33, pozn. 936.
- 2059** N. „rouhavě“.
- 2060** Viz Deut. 32:15, pozn. 1149.
- 2061** N. „na žiznivého“, vzhledem k následujícímu je však smysl spíše jako v textu.
- 2062** Viz Exod. 15:8, pozn. 509.
- 2063** Tj. „suchou zem“, jako „souš“ v Gen. 1:9n.
- 2064** N. „Hospodinův²⁷⁷“.
- 2065** N. „pochlebovat“, viz Jóba 32:21n., zde ve smyslu „zálibně n. honosně se nazývat“, „čest n. poctu si připisovat“. Dále se v SZ vyskytuje jen v kap. 45:4²⁰⁹⁵.
- 2066** Vl. „jejich vytožení“ (n. „žádoucí“, n. „vytožené [n. „žádoucí“ věci]“), tj. „jimi ztotožněné modly“, zpodstatněné trpné přičestí dotčeného slovesa¹¹¹.
- 2067** N. „sekeru“, podle jiných „kladivo“ (ne jako zdola), „dláto“, „kleště“, k překladu jsem tedy použil výrazu všeobecného smyslu. Výraz se v SZ vyskytuje jen zde a u Jer. 10:3.
- 2068** Tj. „železo“, n. „jí“, tj. „modlu“, tak ve v. 13 jednoznačně.
- 2069** D. „paží své síly“, dále obdobně.
- 2070** N. „rydlem“, „kolíkem“, výraz nejistého významu, vyskytující se v SZ jen zde.
- 2071** N. „za (n. „jako“) okrasu“.
- 2072** D. „Při navytínání sí“.
- 2073** N. jiný druh stromu, výraz nejasného významu, vyskytující se v SZ jen zde.
- 2074** N. „určí“, „přivlastní“, „jichž se pro sebe zmocní“, zde v takovémto smyslu.
- 2075** N., podle jiných, „jasan“, „smrk“, n. jistý druh cedru.
- 2076** Viz 1 Král. 18:45, pozn. 832.
- 2077** D. „z nich“, tj. „z dříví těchto všech stromů“.
- 2078** Viz 1 Deut. 11:2, pozn. 86, zde snad v takovémto smyslu („polahodil n. poliboval jsem si“). Dále obdobně.
- 2079** Vl. „omit“ (Lev. 14:42), „potáhl“ (1 Par. 29:4), n. snad „zalepil“, ne však jako v kap. 6:10 a dále¹⁴⁵⁴.
- 2080** Viz Deut. 4:39, pozn. 289.
- 2081** Viz Gen. 20:11, pozn. 537.
- 2082** N. snad „odřezkem“, „pahýlem“, „polenem“, viz Jóba 40:20, pozn. 1816, zde v takovémto smyslu („čím se dřevo stalo“).
- 2083** Viz Exod. 19:17, pozn. 649, zde množné číslo.
- 2084** N. „jenž“.
- 2085** N. snad „přivádí v šilenství“, „mate“, jiný tvar dotčeného slovesa⁷³¹ 1857 v takovémto smyslu, viz Jóba 12:17, pozn. 607; Žalm 102:8, pozn. 2190; Kaz 7:7, pozn. 49.
- 2086** Viz 2 Par. 36:22, pozn. 1159.

- 2087** N. „přání“, „tužbu“, výraz odvozený od dotčeného slovesa⁷⁵³ (1 Král. 5:8, pozn. 295; Žalm 1:2, pozn. 6, atd.). Dále obdobně.
- 2088** Viz Žalm 144:2, pozn. 2713.
- 2089** Zde ve smyslu „odpasovat“, tj. „krále budu odzbrojovat“, srov. v. 5⁴⁷¹.
- 2090** N. „hrboly“, vl. „otekliny“, tj. „hrbolatá místa“, výraz vyskytující se v SZ jen zde. Podle některých rukopisů „hory“ („hárarím“ m. „hádúrirám“, srov. Num. 2:14, pozn. 70), tak i podle LXX („oré“).
- 2091** Viz Gen. 4:22, pozn. 161.
- 2092** Tj. „utajené“ (nikoli jako „utajená“ zdola), „skryté“ (nesouvisí s „úkrýtů“ zdola).
- 2093** Jako „skryté poklady“ u Jóba 3:21, pozn. 143.
- 2094** D. „tvým“, smysl jako v textu.
- 2095** N. „titul“, „vyznamenával jsem tě titulem“.
- 2096** D. „není již“ (n. „dále“ n. „více“).
- 2097** Viz Jóba 36:28, pozn. 1605.
- 2098** N. „skrápějí“ (pak zdola „spravedlností“), nesouvisí však s „kropete“ shora, „působí řinuti“, „vydávají tok“, sloveso, jehož tvarem je dotčený výraz²⁰⁶².
- 2099** Tj. „jako ovoce“, „plodí“, „rodí“, ne však jako ve v. 10; 3. osoba množného čísla nejspíše ve smyslu neurčitého osobního podmětu, takže smysl je snad
- 2100** „nechtě se přinášá záchrana“.
- 2101** Zde jiný tvar dotčeného slovesa²⁰⁰⁰ se smyslem jako v textu; týká se „země“.
- 2102** D. „se střepy“, zde smysl jako v textu („jeden ze střepů“).
- 2103** N. „hlíny“, ne však jako zdola¹⁴⁶¹.
- 2104** Tj. snad „vypadá, jako bys ji byl dělal bez rukou“.
- 2105** Srov. obdobnou vazbu v Exod. 33:1, pozn. 1138. Kap. 8:12 a dále obdobně.
- 2106** Viz Nech. 7:2, pozn. 289, zde v takovémto smyslu; jinak, podle některých, „Chcete mi rozkazovat stran mých synů a stran práce mých rukou?“
- 2107** Viz 1 Sam. 13:14, pozn. 530.
- 2108** Tj. „Kóřeše“ (kap. 44:28 a dále).
- 2109** N. „kupní cenu“ (Přisl. 27:26), „plat“ (Deut. 23:18, pozn. 845).
- 2110** Viz Deut. 28:33, pozn. 995.
- 2111** Viz Num. 13:32, pozn. 513.
- 2112** Vl. „podob“, tj. „zobrazení“, viz Žalm 49:14, pozn. 1285, zde v takovémto smyslu.
- 2113** Viz Soud. 15:18, pozn. 749.
- 2114** D. „vysvobozením věčnosti“.
- 2115** D. „na místě země tmy“.
- 2116** D. „v pustotě“ (n. „jako pustotu“)^{1213 1214}.
- 2117** Nikoli jako v kap. 14:13⁸¹⁰ ani jako v kap. 40:28⁴²⁸; nýbrž jako v Deut. 33:17, „nic“ zde v kap. 40:17 a j.; tento výraz z souvislosti jako na tomto místě vl. značí „místo, kde něco přestává a dále nic není“, tedy vl. „konce“, „okraje“, ne však jako v kap. 24:16⁶⁷⁸ a j.
- 2118** Jména model Babylona, první se v SZ uvádí jen ještě u Jer. 50:2 a 51:44, druhé jen zde.
- 2119** N. „vaše břemena“, výraz vyskytující se v SZ jen zde ve smyslu jako v textu, nikoli jako „břemenem“⁷⁰⁵ níže, ale je to příbuzný výraz, odvozený od téhož slovesa⁵⁷.
- 2120** Tvar slovesa přeloženého „vynáznout“ v kap. 20:6 a obdobně dále; srov. 1 Sam. 19:11, pozn. 764.
- 2121** D. „jejich duše“, dále obdobně.
- 2122** Sloveso jako v Gen. 49:15 (jiné než zde ve v. 3⁵⁷ a na mnoha jiných místech), od něhož je odvozeno „břímě“ zde v kap. 10:27 a 14:25.
- 2123** Tvar slovesa, od něhož je dotčený výraz¹⁹⁰⁵ odvozen, n. snad naopak. V kap. 1:9 a dále smysl jako v textu.
- 2124** Nesouvisí s „rovinný činit“ shora¹⁸³⁹.
- 2125** N. jiným druhem vah, zde výjimečně v takovémto smyslu, není-li snad, podle některých, míněna „třítina“ jako schránka n. nádoba, srov. Exod. 2:3, pozn. 46 a 47, kde ovšem je jiný výraz podobného smyslu.
- 2126** N. snad „podklad“, viz Exod. 16:29, pozn. 579; ne souvisí se „stanoviště“²⁹⁶ zdola.
- 2127** N. „a vzmuzte se“.
- 2128** N. „vzpurmí“, „odpadlíci“.
- 2129** Vl. „chci to přivést“, smysl jako v textu.
- 2130** N. „rozvrhl“, „připravil“, zde v takovémto přeneseném smyslu („ztvárnil n. vytvaroval n. utvořil n. vypracoval v myslí“, „sestavil podrobný plán“).
- 2131** Zde v takovémto smyslu, srov. Žalm 76:5, pozn. 647.
- 2132** Viz Deut. 28:54 a 56, pozn. 1030, zde snad, podobně jako následující výraz²¹³³, lze chápat i v lichotivém smyslu („jemné“, „něžné“, „útlé“).
- 2133** Viz Deut. 28:54 a 56, pozn. 1031, zde snad²¹³² „vznešené“, „nedotknutelné“, výraz vyskytující se v SZ jen na těchto 3 místech.
- 2134** Tj. „odhrň svůj závoj“, sloveso však totéž jako „odhal“ zdola. Podle některých „odhal své vlasy“ (n. „kadeře“)²⁸.
- 2135** N., podle jiných, „lýtka“, viz Deut. 28:35, pozn. 998; Žalm 147:10, pozn. 2756.
- 2136** D. „Chci vzít (tj. „do ruky“, „zahájit“) pomstu“.
- 2137** Vl. „aniž chci člověka potkávat“, zde snad ve smyslu jako v textu („dopouštěj n. trpět, aby se mi kdo stavěl do cesty n. pletl do věci“ tak v podstatě překládá Vulgata, „nebude mi člověk odporovat n. odpor klást“). Podle jiných „aniž budu člověka šetřit“.
- 2138** Jako „velitelka“ v Gen. 16:4, 2 Král. 5:3 a j.
- 2139** Viz Gen. 43:14, pozn. 1190. V kap. 9:17 a dále odvozené sloveso⁵⁵⁵.
- 2140** Viz Nech. 5:15, pozn. 235.
- 2141** Zpodstatnělé přídavné jméno, vyskytující se v SZ jen zde („rozkoším oddaná“, „prostopášná“, „rozpuštělá“, „bujná“).
- 2142** Tj. „zakoušet“.
- 2143** D. „podle“.
- 2144** N. „dokonalosti“, viz Jóba 2:3, pozn. 4, zde v takovémto smyslu („v plné míře“).
- 2145** N²¹⁴⁷, „při“, „v“, tj. „přes“ („nebude ti nic platno“ [„platna“]).
- 2146** Viz Jós. 9:24, pozn. 380.
- 2147** N. „za (odplatou za“) množství... za velikou hojnost“.
- 2148** N. „vzniku“, vl. „úsvitu“ (kap. 8:20; 14:12), zde v takovémto přeneseném smyslu. Podle jiných „nebudeš moci (n. „umět“) ji odčarovat“ (n. „zažehnat“).

- 2149** Viz Exod. 29:33, pozn. 1056; Přísl. 16:14, pozn. 754.
- 2150** Tj. „hvězdopravci“, rozdělující oblohu na úseky podle souhvězdí zvěrokruhu a věštitci z nich.
- 2151** Vl. „uvědomující“, „vědomosti sdělující“, „na vědomí dávající“, „oznamující“, překlad v textu zvolen vzhledem k následující předložkové vazbě.
- 2152** N. „nechtě se postavují a vysvobozují tě děliči... hvězdy, předpovídající podle novů měsíce stran^{96w}“.
- 2153** D. „ruky“, dále obdobně.
- 2154** Zde a v kap. 44:16 a dále jednotné číslo.
- 2155** N. „s nimiž“.
- 2156** Viz Žalm 20:7, pozn. 611.
- 2157** N. „ze“ (tj. „vychloubají se, že jsou ze“).
- 2158** Jako „od dřívější“ v kap. 16:13 a dále, zde snad smysl jako v textu; nesouvisí s „dřívější“ ve v. 3 ani s „dříve“ ve v. 5 zdola.
- 2159** D.¹¹⁰ „Od mého vědění“.
- 2160** Tj. „ty věci“.
- 2161** Zde v takovémto smyslu („pečlivě uschované a strážené“).
- 2162** D. „nevěrnosti“, „nevěrným jednáním“.
- 2163** Viz Přísl. 19:11, pozn. 863.
- 2164** Tj. „svůj hněv“, n. „ovládám se“, „mírím se“, sloveso vyskytující se v SZ jen zde.
- 2165** N. „vybíral“, „přebíral“, zde v takovémto smyslu.
- 2166** Viz Gen. 16:11, pozn. 762.
- 2167** Tj. snad „co chce Hospodin Svou paží učinit“, n. „bude (n. „stane se“) Jeho paží“, jinak snad „a jeho („Kóresova“) paže dopadne“ (n. „udeří““).
- 2168** D. „doby jejího (zastupuje zájmennou příponu středního rodu, jež hebrejšina nemá) bytí“ (n. „nastání“).
- 2169** N. snad, podle některých, „a svého Ducha“.
- 2170** Viz Žalm 25:5, pozn. 715; v kap. 11:15 a dále smysl jako v textu tam.
- 2171** Viz Pís. 4:12, pozn. 132; týž výraz je zde v kap. 25:2¹²⁴⁴ se smyslem jako tam v textu, srov. Jóba 8:17, pozn. 424.
- 2172** Vl. „štěrku“, „rumu“ (kap. 17:1); je to však výraz znějící stejně jako předchozí „útroby“ a někteří mu zde připisují i týž význam ve smyslu „všeho, co moře obsahuje“.
- 2173** Viz Gen. 4:16, pozn. 153.
- 2174** Viz Nech. 6:19, pozn. 287.
- 2175** Viz Exod. 14:21, pozn. 479.
- 2176** Viz 1 Par. 7:40, pozn. 220; zde snad „vyleštěným“.
- 2177** Zde je předložka v původním textu vyjádřena.
- 2178** Viz Lev. 26:16, pozn. 888.
- 2179** Vl. „pro marnost“ (n. „nicotu“); zde snad lze chápat v platnosti příslovce, jako v textu.
- 2180** D. „s Hospodinem“, „s mým Bohem“.
- 2181** N. snad „má odměna^{1887w}“.
- 2182** N., podle čteného textu, jehož se v podstatě přidružují LXX i některé novější překlady, „k němu, ať je Izráel sbírán, ať jsem“ atd., pak ovšem bez závorek. Tak i některé rukopisy.
- 2183** D. „je od tvého bytí“.
- 2184** Podle psaného textu přídavné jméno odvozené od dotčeného slova¹²⁷⁵, podle čteného textu trpné přičestí téhož slovesa, smysl v podstatě týž.
- 2185** Zde ve smyslu „záchranou Mnou uskutečňovanou“, kap. 25:9 a dále obdobně.
- 2186** Viz Exod. 28:38, pozn. 1013.
- 2187** Viz Deut. 1:38, pozn. 97 a 211.
- 2188** N. „sucho“, „vyprahlost“, jako „vzdušné zrcadlení“ v kap. 35:7, výraz se v SZ vyskytuje jen na těchto dvou místech.
- 2189** Sloveso jako v kap. 20:4¹⁰³⁸, zde jiný tvar ve smyslu laskavého pečlivého vedení.
- 2190** Tj. snad „naspívat“, srov. v témž smyslu jiné sloveso v kap. 57:14²⁴¹³.
- 2191** V SZ jen zde se vyskytující jméno jakési vzdálené neznámé země; mnozí v něm vidí jméno Číny („země Čínanů“).
- 2192** N., podle čteného textu, „země, a v plesání propukejte“.
- 2193** Zde D. „od litování“.
- 2194** D. „tyto“.
- 2195** N. „i ony mohou zapomenout“.
- 2196** Hebr. „bánájích“, některé rukopisy a rabínské výklady a j. podávají znění „bónájích“, „tvoji budovatelé“; v tomto smyslu překládá Vulgata („structores tui“) a podobně, poněkud volněji, LXX („tachy oikodométhesé“, „rychle [viz následující „přispěchají“] budeš zbudován[a]“). Tomuto smyslu dávají přednost i některé novější překlady.
- 2197** Vl. „vyjít^{126w}“.
- 2198** Viz Soud. 6:34, pozn. 438.
- 2199** Sloveso, od něhož je odvozeno slovo „šeryp“ v kap. 3:20. Viz Jóba 38:31, pozn. 1711, zde smysl jako v textu.
- 2200** Viz Pís. 4:8, pozn. 118.
- 2201** D. „země tvého rozboření^{816w}“, výraz odvozený od dotčeného slovesa, vyskytující se v SZ jen zde.
- 2202** N. „obyvatelstvo“.
- 2203** Nesouvisí s následujícím „bezdětnosti“.
- 2204** Tj. „doby, kdy jsi byl o děti připraven“.
- 2205** Zde v takovémto smyslu, srov. Jóba 41:15, pozn. 1851.
- 2206** Zde v takovémto smyslu, viz Gen. 19:9, pozn. 496.
- 2207** N. snad „ať mám kde bydlet“.
- 2208** Vl. „zkamenělý^{251w}“, viz Jóba 3:7; 15:34; 30:3, pozn. 106, výraz se v SZ vyskytuje jen na těchto 4 místech.
- 2209** Viz Exod. 17:15, pozn. 602.
- 2210** N. „přinesou“, nesouvisí však s „neseny^{57w}“ zdola.
- 2211** Viz Nech. 5:13, pozn. 227, zde smysl jako v textu; výraz se v SZ vyskytuje jen ještě v Žalmu 129:7 v témž smyslu.
- 2212** Jako v Num. 11:12, zpodstatnělé přičestí dotčeného slovesa⁴⁰⁷.
- 2213** Viz Gen. 17:15, pozn. 458; Est. 1:18, pozn. 69, zde smysl jako v textu, srov. 1 Král. 11:3, pozn. 658.
- 2214** Viz Gen. 24:59, pozn. 641; nesouvisí s „pěstouny“ zde shora.
- 2215** Viz Gen. 19:1, pozn. 487.
- 2216** D. „od sílka vzata“.
- 2217** D. „spravedlivý“, n. „spravedlivého“, zde smysl jako v textu.

- 2218** N. „odpůrci“, viz Žalm 35:1, pozn. 936, znění v textu zde umožňuje v překladu zachovat přibližnost výrazů i předložkovou vazbu, s níž se následující sloveso pojí.
- 2219** N. „ubližující ti“ (Exod. 22:21; Deut. 23:16).
- 2220** N. „prodáni jste byli za své nepravosti“.
- 2221** N. „za“, jako shora²²²⁰.
- 2222** D. „krátkostí“.
- 2223** Výraz odvozený od dotčeného slovesa¹⁷⁵⁴.
- 2224** Viz Deut 22:12, pozn. 794.
- 2225** N. „posílnit“, „povzbudit“, sloveso nejasného významu, vyskytující se v SZ jen zde.
- 2226** D. „za jitra, za jitra“.
- 2227** Viz Žalm 3:7, pozn. 72.
- 2228** Viz Nech. 13:25, pozn. 595, zde zplna ve smyslu jako u Ezr. 9:3.
- 2229** Zde snad i „urážkami“.
- 2230** Viz Jóba 28:9, pozn. 1252.
- 2231** Vl. „kdo je pohaněcem k mému soudu“, tj. „soudu nade mnou“.
- 2232** Viz Exod. 22:9, pozn. 748.
- 2233** Viz Gen. 18:12, pozn. 477.
- 2234** N. „záře“ (ne jako ve v. 11²²²³), „svitu“, „paprsku“, „jasu“, kap. 4:5 a dále obdobně.
- 2235** Zde snad v takovémto smyslu, n. „obklopující“.
- 2236** N. podle jiných, „jiskrami“, jako „ohnivé střešy“ v Přisl. 26:18.
- 2237** N. „bolest“, „trápení“, „zármutek“, podle některých „na místo strasti“ atd., výraz vyskytující se v SZ jen na tomto místě, souvisí však s oním v kap. 14:3⁷⁸⁰ a Gen. 3:10 a 16, pozn. 110.
- 2238** N. „prohlubní“, „vyhloubenině“, „dutině“.
- 2239** N. snad „vyryti“, srov. Jóba 30:17, pozn. 1339.
- 2240** Viz Gen. 2:8, pozn. 61.
- 2241** Viz Lev. 7:12, pozn. 221.
- 2242** N. „hlas zpěvu“. Viz Žalm 81:2, pozn. 1951.
- 2243** Zde opis vzhledem k následující předložkové vazbě, zdola obdobně.
- 2244** N. podle některých, „k osvícení“.
- 2245** Tj. snad „zavěst na zemi takový stav, že se vše bude řídit Mou vůlí, takže Mé právo bude uznáváno a podle něho se vše bude dít, takže ono, zosobněno, se bude jakoby cítit v blahém uspokojení a tedy odpočinutí n. klidu, neboť proti němu nebude odpor.“
- 2246** Tj. „najevo“.
- 2247** Tj. „s doufáním n. očekáváním“, nikoli jako „čekat“^{276c} shora.
- 2248** N. podle jiných, „tak“ (nikoli jako „tak“ shora), tj. „tak jako toto“, „právě tak“.
- 2249** Zde opět trpný rod jako v kap. 7:8.
- 2250** Zde jednotné číslo.
- 2251** Viz Žalm 109:22, pozn. 2385; Jóba 26:13, tamní poznámka 1195 však zde neplatí.
- 2252** Viz Gen. 1:2, pozn. 5.
- 2253** Nesouvisí s „hlubiny“^{2252c} shora.
- 2254** N. „dává napospas“, zde snad v takovémto smyslu, n. „člověka, jenž se činí“²⁰³² (tj. „je činěn“) trávou“, „s nímž se nakládá jako s trávou“.
- 2255** N. „úzkosti, když se“.
- 2256** Viz Jóba 8:8, pozn. 407.
- 2257** N. „Sehnutý“, „skrčený“, tj. „v poutech“.
- 2258** D. „pospíši k uvolnění“ (tvar trpného rodu).
- 2259** D. „bude“, překlad zde zvolen vzhledem k směrůvemu n. cílovému smyslu následující předložkové vazby.
- 2260** Zde značí „vězení“.
- 2261** N. „uklidňuje moře, když“, viz Jóba 26:12, pozn. 1193.
- 2262** N. „a skryl jsem tě v stín“ (n. „v stínu“).
- 2263** Sloveso jako „posázel“ v kap. 5:2 a obdobně dále, zde ve smyslu jako v textu, n. „rozložení“, „rozbití (jako stanu)“. Někteří podle syrského překladu navrhují číst „roztážen“^{228b} („lintóth“ místo „lintó“), obdobně jako zde ve v. 13 a j.; a podle toho překládají.
- 2264** Sloveso jako „procitní“ ve v. 9 a jinde, zde zvrtný tvar se smyslem jako v textu, n. snad „vzruš se“, „rozhýbej se“, „pohni sebou“. Dále obdobně.
- 2265** N. „pohár“, „kalich“, výraz vyskytující se v SZ jen zde a ve v. 22.
- 2266** N. „vysrkal“, sloveso jako „vytlačil“ v Soud. 6:38, zde tedy snad v přeneseném smyslu „vypil do poslední kapky“.
- 2267** Vl. „vedoucího (n. „vodícího“) jej“, opis v textu uchováva v překladu vazbu s 3. pádem, jaká je v textu původním.
- 2268** Viz Jóba 2:11, pozn. 85.
- 2269** Viz Deut. 14:5, pozn. 551 a 553.
- 2270** N. „moutících tě“, tvar slovesa „trápit“ u Jóba 19:2; odvozený výraz je „zármutek“ zde ve v. 11 a v kap. 35:10, také „utrpení“, „trýzeň“.
- 2271** Tj. „Polož n. hoď se na zem“.
- 2272** Viz Gen. 17:14, pozn. 457.
- 2273** N., podle čteného textu a starých překladů, „Jerúsaléme, uvolni si pouta své“.
- 2274** N. „jenž praví: Hle“.
- 2275** Viz Přs. 1:10, pozn. 34.
- 2276** Nesouvisí se „zvěsti“ shora¹⁸⁸⁴.
- 2277** N., podle některých, „při Hospodinově navracení (n. „zpět přivádění“¹³⁶³ⁿ) Cijjóna“.
- 2278** Tj. „Bábelu“.
- 2279** Zde jiný tvar se smyslem jako v textu. Viz 2 Sam. 22:27, pozn. 888.
- 2280** Viz Gen. 24:53, pozn. 637.
- 2281** Vl. „prcháním“ (Lev. 26:36), tj. „jako byste prchali“.
- 2282** Viz Num. 10:25, pozn. 377.
- 2283** Viz 1 Sam. 18:30, pozn. 756.
- 2284** N. „vvyšován“, n. „vysoký“, ne však jako zdola¹⁶².
- 2285** Zde v takovémto smyslu, viz Lev. 26:32, pozn. 924.
- 2286** N. snad „od člověka“, tj. „člověkem způsobeně“, n. snad „nelidsky“, srov. kap. 5:6²⁸⁹, na konci verše obdobně.
- 2287** Viz Gen. 29:17, pozn. 753.
- 2288** N. „tím“, tj. „v důsledku toho“ (totiž „Jeho utrpení“, „tím se stane, že“), D. „tak“, zde snad v takovémto smyslu.
- 2289** Jako „nastříkáš“ v Exod. 29:21, obdobně Lev. 5:9; 8:11; 16:14, a j. Třebáže toto sloveso („názáh“) nikde

- jinde nemá podstatně odlišný význam, připisují mu zde mnozí smysl „uvede n. bude uvádět v úžas“, snad podle znění LXX („thauomasontai ep' autó“, „budou nad ním žasnout n. se divit“, podle sotva zjištělné předlohy), n. s přihlídnutím k arabskému „způsobí n. bude působit, že budou nadskakovat“ (snad „údivem“), překládají pak „(14)jako se nad ním... (15)tak bude uvádět v úžas“ atd.
- 2290** Tj. „úžasem n. údivem“, n. snad „před ním“.
- 2291** Vl.³⁵⁵ „pro koho“, „nad kým“.
- 2292** Zde snad „důstojnosti n. majestátnosti zjevu“, „působení dojmem“.
- 2293** Tj. „*takového*, že“.
- 2294** N. „zanedbáván“, „přehlížen“, výraz odvozený od dotčeného slovesa¹⁷⁸.
- 2295** Zde množné číslo.
- 2296** Viz Exod. 3:7, pozn. 103.
- 2297** Vl. „nemoci“, zde však je snad smysl spíše jako v textu („nesnázi“, „těžkosti“, srov. Kaz. 5:17 a 6:2, pozn. 222). V. 4 a dále obdobně.
- 2298** Tj. „se zakrýváním“, totiž „utrpením takovým, že musel zakrývat svou tvář“.
- 2299** N. „před ním“, pak ve smyslu „utrpením, pro jaké jsme si před ním zakrývali tvář“, tj. „hrůzou n. odporem“.
- 2300** Viz 2 Sam. 5:8, pozn. 254.
- 2301** Zde zesílený tvar ve smyslu jako v textu, viz Gen. 15:13, pozn. 429.
- 2302** Od dotčeného slovesa⁴⁷⁴ odvozený výraz, zde ve smyslu jako v textu, viz Přísl. 1:2, pozn. 3; v. 13:24, pozn. 660.
- 2303** N. „narazit na něho“, tvar dotčeného slovesa²¹³⁷ v takovémto smyslu. Obdobný tvar je ve v. 12 a dále se smyslem jako tam v textu.
- 2304** N. „zlému zacházení“, „týráním“.
- 2305** Viz Žalm 31:18 a dále, pozn. 1075.
- 2306** N., podle některých, „vazbou“, tj. „vězením“; jinak viz Žalm 107:39, pozn. 2363.
- 2307** N. „byl vyveden (tj. „k popravě“) z vazby a *od soudu*“, „byl vyvrán (tj. „smrti“) ze sevření a soudu“; LXX (a podle nich Skut. 8:33) podávají znění „v (jeho) ponížení bylo odňato jeho právo“.
- 2308** Viz Žalm 143:5, pozn. 1368.
- 2309** Viz Deut. 17:8, pozn. 659.
- 2310** N., podle některých, „kdo mezi²³¹² jeho pokolením mohl pomyslet, že se mu rány *dostalo* pro přestoupení mého lidu?“
- 2311** D. „A jeho hrob“.
- 2312** D. „se zlovolnými“, tj. „ve společnosti zlovolných“. Dále obdobně.
- 2313** N. „ublížení“, „bezpráví“, viz Gen. 6:11, pozn. 206, zde snad v takovémto smyslu.
- 2314** Viz Žalm 17:1, pozn. 424.
- 2315** N. „byl nakloněn“, „rozhodl se“, „uznal za žádoucí“, zde v takovémto smyslu.
- 2316** Sloveso jako „onemocněl“ v kap. 38:1 a j., zde jiný tvar, smysl jako v textu.
- 2317** N. „budeš-li jeho žití²⁰³⁴ činit *oběti*“.
- 2318** Viz Lev. 5:6, pozn. 93.
- 2319** Tj. „jako výsledek“.
- 2320** N. „Svou vědomostí“, lepší smysl však dává, řekl bych, znění v textu („tím, že [n. „když“] Ho poznají“ [n. „se jim dá poznat“]).
- 2321** N. „mnohé ospravedlnit“, opis v textu uchovává v překladu vazbu s 3. pádem, jaká je v textu původním.
- 2322** Tj. „na sebe vzal“, „přijal“, jiné sloveso než „pone-se“ ve v. 11:21²².
- 2323** N. „opuštěné“, „zanechané“.
- 2324** Viz Gen. 20:3, pozn. 529.
- 2325** Ve smyslu jako v Exod. 26:1 a j.
- 2326** N. „se neomezujes“ (n. „nemíríš“).
- 2327** Viz Gen. 28:14, pozn. 734.
- 2328** Viz Jóba 20:11, pozn. 950, bez dodatku o překladu Vulgaty.
- 2329** Příčestí dotčeného slovesa²³²⁴ se smyslem jako v textu.
- 2330** Tvar slovesa, od něhož jsou oba dotčené výrazy^{780 2237} odvozeny. Viz 1 Par. 4:10, pozn. 84.
- 2331** N. „překypění“, „záplavě“.
- 2332** V hebrejštině slovní hříčka: „bešecef“, „ve výlevu“, „kecef“, „rozhněvání“.
- 2333** Tak podle některých rukopisů a tištěných vydání, některých řeckých překladů, Vulgaty, syrského překladu a rabínských výkladů; podle mnohých rukopisů a některých tištěných vydání a v podstatě podle LXX by bylo třeba překládat „*Neboť toto jsou pro mne vody za*“, jako zdola („kímé“, „neboť vody“, místo „kímé“, „jako dni“). Tomuto smyslu dává přednost většina známých mi novějších překladů, s mnohými jsem se však přidržel znění, jež v textu podávám, neboť podle mého soudu dává lepší smysl.
- 2334** Zde D. „přisáhl od přecházení vod za Néhoho ještě“, „přisáhl od rozhněvání proti tobě a od“.
- 2335** D. „smlouva mého“, smysl jako v textu.
- 2336** Sloveso jako v 2 Král. 6:11, pozn. 313; souvisí s „vichřice“ zde v kap. 40:24.
- 2337** Tj. „jako základ stavby“, zde snad v takovémto smyslu, srov. „založit²³⁴¹“ zdola.
- 2338** Viz 1 Par. 29:2, pozn. 880.
- 2339** N. „na drahokamech“, „na safírech“.
- 2340** N. podle jiných, „v černí“ (2 Král. 9:30, pozn. 455, viz tam i pozn. 454, neboť pak by to, co se zde praví, bylo jakousi obdobou předmětu oné poznámky, sloveso ovšem je jiné) ve smyslu „aby tyto kameny byly jako oči marnivých krasavic, podmalované černí“. Srov. i Jóba 42:14, pozn. 1904.
- 2341** Tj. „tvůj základ položít“.
- 2342** Viz Exod. 24:10; 28:18, pozn. 989.
- 2343** D. „tva slunce“, zde smysl jako v textu.
- 2344** N., podle jiných, „achátů“ n. „chalcedonů“, hebr. „kaddók“, jméno sotva určitelného drahokamu, vyskytující se v SZ jen zde a u Ezek. 27:16.
- 2345** Hebr. „ekdách“, výraz vyskytující se v SZ jen zde, související však se slovesem „kádech“, „zapalovat“, „zanečovat“ (kap. 50:11; 64:1), tedy snad „kamenů ohně

- záře". Srov. Ezek. 28:16, kde je jiného výrazu použito v obdobném smyslu.
- 2346** Viz Gen. 47:21, pozn. 603.
- 2347** D. „z kamenů rozkoše“ (n. „slasti“, „záliby“)^{753 2087}.
- 2348** D. „vzdal se“, smysl snad jako v textu.
- 2349** Viz Žalm 89:40, pozn. 2066; Přísł. 10:14 a dále, pozn. 501.
- 2350** N. „někdo se bude srocním (tj. „dívoce“, „zuřivě“, „hromadně“) srocovat“.
- 2351** D. „s tebou“ („k boji s tebou“). Dále obdobně.
- 2352** Vl. „vynášejíciho“¹²⁶⁹.
- 2353** Viz Exod. 35:22, pozn. 1221.
- 2354** Zde snad v takovémto smyslu, nesouvisí však s „kováře“ ve v. 16¹⁹⁰⁷.
- 2355** Nesouvisí se „soudu“ shora⁶⁹.
- 2356** Viz Gen. 41:57, pozn. 1144.
- 2357** N. „Pečlivě“, „pozorně“, „soustředěně“, D. „slyšením“.
- 2358** N. „libuje“, „se... kochá“, sloveso, od něhož je dotčený výraz²¹³³ odvozen.
- 2359** N. „hojnosti“, výraz odvozený od dotčeného přídavného jména¹⁵⁴².
- 2360** Tj. „Dávidovi prokázané“.
- 2361** Viz 1 Sam. 9:16, pozn. 399.
- 2362** N. „velitelem“, D. „rozkazujícím“.
- 2363** Viz Deut. 26:19, pozn. 939; Ezr. 7:27, pozn. 290; Žalm 71:8, pozn. 1684.
- 2364** D. „a muž špatnosti“⁵⁰⁹, dále obdobně.
- 2365** D. „rozmnožuje“, n. „rozhojňuje“, znění v textu uchovává v překladu předložkovou vazbu, jaká je v textu původním.
- 2366** Výraz vyskytující se v SZ jen zde, označující jakousi blíže neznámou stepní bylinu.
- 2367** Viz Gen. 5:32, pozn. 181; v. 6:4, pozn. 194.
- 2368** N. „zahlazovat“, D. „vytínat“⁵⁴⁹⁹, zde v takovémto smyslu.
- 2369** Viz Gen. 17:12, pozn. 455.
- 2370** Zde jiná předložka než v Num. 18:2, v této souvislosti však v podstatě souznačná.
- 2371** D. „oddělením“²³⁷².
- 2372** N. „odlišil“, sloveso jako v Gen. 1:4, pozn. 7.
- 2373** Výraz odvozený od dotčeného slovesa⁹⁸².
- 2374** N. „nacházím (n. „jsem našel“) zálibu“ (n. „potěšení“), ne však jako shora⁴²⁴.
- 2375** D. „a jim“, dále obdobně.
- 2376** N. „podíl“, „úděl“.
- 2377** Tj. „každému takovému“.
- 2378** Viz Exod. 28:35, pozn. 1011.
- 2379** D. „k jeho obsluze a k milování jména Hospodino-va a k bytí mu“, předložka však jiná než předchozí „k“.
- 2380** D. „budou k blahovůli mému“.
- 2381** Viz Lev. 1:3, pozn. 11.
- 2382** D. „k již shromážděným“, jiná však předložka než „k“ shora; snad „s již shromážděnými“.
- 2383** D. „oni všichni“⁸⁹⁹.
- 2384** Přídavné jméno odvozené od dotčeného slovesa²³⁰⁵.
- 2385** Vl. „silní“, zde ve smyslu jako v textu.
- 2386** Tj. „psi draví“.
- 2387** D. „neznaří nasycení“, tj. snad „nevědí, kdy mají dost“, „jsou nenasytní“. Zdola obdobně („jsou nechápaví“).
- 2388** D. „a oni jsou“.
- 2389** Viz i Exod. 2:12, pozn. 229.
- 2390** N. „důkladně napít“, tvarem tohoto slovesa je „píjan“ v Deut. 21:20 a Přísł. 23:21.
- 2391** D. „muži zbožnosti“⁸⁸⁹.
- 2392** Tj. „umírají“, jinak také „sbírání“, „shromažďování“, tj. „s mrtvými“ („přidávání n. přidružování k nim“). Zdola obdobně.
- 2393** D. „odnímání v (n. „pří“ n. „za“) nebytí“.
- 2394** D. „tvář“; n. „z příčiny“¹⁵¹⁹, tj. „přicházejícího“.
- 2395** Viz 2 Sam. 15:3, pozn. 613.
- 2396** Vl. „věštkyně“, tvar slovesa „věštit“ v kap. 2:6.
- 2397** Zde v takovémto smyslu („bavit“, „tropit si žerty“).
- 2398** Sloveso jako „rozšířil“ v kap. 5:14 a j., nikoli jako „rozevěre“ tam.
- 2399** Vl. „prodlužovat“.
- 2400** N. „mezi stromy“^{109 321}, ne však jako „stromem“ zdola.
- 2401** V hebrejštině slovní hříčka: „chelkéch“, „tvůj podíl“, „bechalke“, „mezi oblázky“.
- 2402** Zde proti kap. 30:1¹⁴⁸¹ týž výraz jako v Gen. 35:14, sloveso „vylévala“ však je jiného kmene než „nalil“ tam i než „vylévání“ zde v kap. 30:1, tvar téhož slovesa; ob něho jsou odvozeny oba dotčené výrazy pro „úlitbu“.
- 2403** Viz Lev. 14:20 a dále, pozn. 477.
- 2404** Tj. nějaké znamení uctívání božstva.
- 2405** Zde v takovémto smyslu („vzdána od mé blízkosti“, „jiným kromě mne“).
- 2406** Tj. „smlouvou sis vyjednala“, tj. „mzdu“, zde snad v tomto smyslu, n. „podle jiných“.
- 2407** „sis zajistila některé z“.
- 2408** Zde snad použito dotčeného slova²¹⁵³ jako zjemňujícího výrazu. Někteří chápou ve smyslu „vyhledla sis pohodlné místo“, srov. kap. 56:5²³⁷⁶.
- 2409** Zde nejspíše ve smyslu „navoněna“, „natřena vonnou masťou“.
- 2410** N. „vonné masťou“, „vůně“, výraz vyskytující se v SZ jen zde. Nesouvisí s „masťou“ shora.
- 2411** Vl. „od“, srov. Gen. 2:8 a dále, pozn. 329.
- 2412** Vl. „neonemocněla“ (kap. 38:1).
- 2413** Viz Jób 19:12, pozn. 900; Žalm 68:4, pozn. 1573.
- 2414** Viz Gen. 24:31, pozn. 627.
- 2415** N. „svaté“.
- 2416** Přídavné jméno od dotčeného²²⁵ slovesa odvozené; netýká se konce verše, kde je v podstatě v témž smyslu trpné přčestí tohoto slovesa.
- 2417** N. „svatyni a (n. „ale“) jsem se zdeptaným a ponížným“ (n. „při zdeptaném a ponížném“).
- 2418** Viz Žalm 61:2, pozn. 1489.
- 2419** Zde snad i „jeho zistnosti“ n. „ziskuchtivosti“.
- 2420** Viz Žalm 27:11, pozn. 785.
- 2421** N. „vracet“, n. „prostě“, „dodávat“.
- 2422** Výraz odvozený od slovesa v Gen. 5:29, pozn. 179.

- 2423** Jako „jil“ v kap. 41:25 (nikoli jako „bláto“ tam¹⁴⁶¹), zde smysl jako v textu.
- 2424** D. „hrdlem“, srov. české „z plna hrdla“.
- 2425** N. „táží se mne na“. Kap. 7:11 a dále obdobně.
- 2426** D. „předpisy spravedlnosti“.
- 2427** Viz Žalm 73:28, pozn. 1759, výraz se v SZ vyskytuje jen na těchto dvou místech.
- 2428** Vl. „nevíš“ („nebereš na vědomo“).
- 2429** N. „svou vůli“, srov. kap. 53:10²³¹⁵, n. „vyřizujete si své záležitosti^{28r}“. Dále obdobně.
- 2430** Tj. „tvrdě n. nelitostně k práci přidružujete^{2431r}“.
- 2431** Hebr. „accēbechem“, výraz vyskytující se v SZ jen zde, odvozený od slovesa „ácab“, „vypracovávat“, „utvářet“, vyskytujícího se v SZ v takovémto významu jen u Jóna 10:8 („vypracovaly“) a Jer. 44:19; někteří však jej odvozují od stejné znějícího slovesa, jež je např. zde v kap. 54:6²³³⁰, a chápou ve smyslu „ty, jež trápíte“ (LXX „ty, jež máte ve svých rukou“ [n. „ve své moci“, „tūs cheiriūs hýmón“]), takže pak i „dlužníky“ (tak Vulgata „debitores“), předešlé sloveso²⁴³⁰ pak ve smyslu „utiskujete“, „nelitostně vymáháte splácení“. Jiní konečně, odvozující tento výraz od téhož slovesa, překládají toto místo ve smyslu „usilovně n. tvrdě vykonáváte všechnu svou námahu n. dřinu n. krušnou práci“ („trápení“ v tomto smyslu), n. „vynucujete vykonávání vši své námahy“ atd.
- 2432** Tj. „jak byste měli v den“.
- 2433** N., podle jiných, „nemáte¹⁷ se, jako dnes (tj. „jak dnes [totiž „v dnešní době“] činite“), postit jen k zaznívání“, tj. „abyste se hodně hlasitě modlili“.
- 2434** Viz Gen. 6:2, pozn. 186.
- 2435** Viz Žalm 57:6, pozn. 1425.
- 2436** N. „smyčky“, „uzly“, viz Žalm 73:4, pozn. 1720.
- 2437** Viz Žalm 105:20, pozn. 2287.
- 2438** Viz Lev. 26:13, pozn. 877, zde smysl jako v textu.
- 2439** Viz kap. 5:27; 33:20, zde ve smyslu jako v textu.
- 2440** Viz Gen. 29:14; Nech. 5:5.
- 2441** Viz Deut. 22:1, pozn. 780; v kap. 1:15 smysl jako tam v textu.
- 2442** Zde ve smyslu „zarůstáním rány n. jizvy novým masem se projevovat“.
- 2443** N. „zacelování“, tj. „rány n. ran“, srov. v jiném, ale obdobném smyslu 2 Par. 24:13, pozn. 847; Nech. 4:7, pozn. 162.
- 2444** Zde D. „uzavírat (vl. „shrnovat“, v takovémto smyslu) tě bude“.
- 2445** Viz Gen. 22:1, pozn. 569.
- 2446** Viz Gen. 3:22, pozn. 118.
- 2447** Tj. „posměšně n. hanlivě ukazování prstem“.
- 2448** N. „poskytovat“, vl. „vynášet“.
- 2449** Zde ve smyslu „čeho si tvá duše žádá“, „co tvůj hlad n. chuť k jídlu uspokojuje“.
- 2450** Sloveso, od něhož je odvozen dotčený výraz^{1939r}, viz Gen. 32:31, pozn. 885.
- 2451** Hebr. „cachcachóth“, výraz vyskytující se v SZ jen zde, odvozený od slovesa „cáchach“, jež se v SZ vyskytuje jen v Pl. 4:7 a značí „skvit se“, „být jasný“ (n. „světlý“, „žářivý“), od něhož jsou odvozeny i jiné výrazy vyjadřující pojem „suchosti“, „vyprahlosti“ apod., vl. „vyschl“ zde v kap. 5:13, ale ovšem i „jasna“, viz kap. 18:4 a 32:4, zajisté vzhledem k tomu, že tyto dva pojmy jsou si co do významu blízké v tom smyslu, že s jasnem slunce je spojeno i horko, vyvolávající suchost n. vyprahlost. Snad proto je ve Vulgátě toto místo přeloženo
- 2452** „naplní jasnostmi“ (n. „skvělostmi“, „implebit splendoribus“); tohoto smyslu se v podstatě přidružují i některé novější překlady.
- 2453** N. „občerstvovat“, „oživovat“, „zdatnými n. odolnými činit“, v kap. 15:4 a dále smysl jako tam v textu.
- 2454** D. „ti z (n. „od“) tebe“.
- 2455** Zde ve smyslu „zdi základů“.
- 2456** Viz 2 Král. 12:12, pozn. 550.
- 2457** N. „znovuzřizujícího pěšiny“.
- 2458** N. „z příčiny soboty“, smysl obdobný jako v kap. 1:29 a dále¹⁰, zde vyjádřený předložkovou vazbou.
- 2459** D.²⁸⁹ „od“, snad „stranou od“.
- 2460** D. „a mluvení mluvou“ (n. „řeči“, „slovem“).
- 2461** Viz Jób 22:26, pozn. 1088; Žalm 37:4, pozn. 1006.
- 2462** N. „na výšinách“, „přes výšiny“.
- 2463** Viz Gen. 1:6, pozn. 7 a 11.
- 2464** Tj. „tvář Toho, jenž vše vidí a všude je přítomen“, n. „Přítomnost^{2561r}, vl. opisný výraz pro Boží Bytost v Její všudypřítomnosti.
- 2465** Vl. „před vámi na¹³⁹⁹ vyslyšení“, jako ve v. 1, zde pro srozumitelnost zvoleno znění jako v textu.
- 2466** Viz Ezer. 2:62, pozn. 62., zde smysl jako v textu.
- 2467** Viz Žalm 37:1, pozn. 1003.
- 2468** D. „v pravdě“, předložka jako „o“ shora. Kap. 34:17 a dále obdobně.
- 2469** Tj. „tkaním zpracovávají vlákna“, „ke tkaní používají vlákna“.
- 2470** N. „nemohou se stát⁶¹⁹ (n. „nebudou“) rouchem“.
- 2471** N. „a jejich dlaněmi se děje“.
- 2472** Viz Přísl. 10:9, pozn. 493, n. snad „kotrbatými učinili“ („kotrbatiny“ v kap. 42:16 je odvozený výraz).
- 2473** N. „tím“, tj. „takovýmito cestami“.
- 2474** Zde poněkud odlišný, ale v podstatě souzračný tvar; zesilující smysl množného čísla vyjádřen v překladu předchozím „jasný“.
- 2475** Tj. „tápáním dosáhnout“.
- 2476** N. „zdravými“, vl. „tučnými“, hebr. „báašmaním“, výraz vyskytující se v SZ jen zde, odvozený od „šemen“, „tuk“, vl. „olej^{632r}“, kterýžto pojem je často výrazem blahobytu, vybrané jakosti něčeho apod.; jiní chápou ve smyslu „v blahobytých poměrech“, tj. v příznivých zevních okolnostech n. tělesném zdraví. Vulgata však podle syřtiny podává znění „in caliginosis“, „v chmurách“ (n. „mrákotách“), vl. „v chmurách“ (n. „mrákotných“) *místech n. poměrech*, jehož se přidružují i některé překlady novější; jiní tento výraz uvádějí v souvislost s „ješimón“, „poušť^{2046r}“, a překládají „v pustých (n. „zpusťovených“) místech“.
- 2477** D. „vrkáním^{897r}“.
- 2478** Viz Exod. 20:16 a dále, pozn. 785.
- 2479** Tj. „přítomna“.

- 2480** Viz Lev. 19:11, pozn. 600; Deut. 33:29, pozn. 1293; zde v kap. 30:9 je odvozený výraz.
- 2481** Viz Num. 14:43, pozn. 552.
- 2482** N. „chybějící“, viz kap. 34:16 a dále, „postrádanou“, nikoli však jako v kap. 26:16 a dále⁵⁹⁷.
- 2483** Zde a v kap. 63:5 v takovémto smyslu, n. snad „zhrozil se“ (kap. 52:14²²⁸⁵).
- 2484** N. „přímluvce, pomohla mu tedy“.
- 2485** Zde a dále tvar činného rodu bez předložky; srov. kap. 26:3¹²⁷³.
- 2486** N. „pokryl“, sloveso jako „pokryt“ v Žalmu 71:13.
- 2487** D. „jako podle skutků“, smysl jako v textu, dále obdobně.
- 2488** Zde poněkud odlišný příbuzný a týž význam mající výraz. Viz 2 Sam. 19:36, pozn. 786.
- 2489** Těchto míst se netýká předchozí poznámka²⁴⁸⁸.
- 2490** N. „opouštějícím“, „upouštějícím (n. „se odvracejícím“) od“.
- 2491** Sloveso jako „se... rozsvětlo“ v Gen. 44:3 a obdobně jinde; zde v kap. 27:11 jiný tvar, smysl jako tam v textu.
- 2492** Viz Exod. 20:21, pozn. 673.
- 2493** N. „zjevovat“, „bude viděna“ n. snad „viditelna“, „zjevná“.
- 2494** N. „a v tvém světle budou chodit“, na konci verše „v záři“.
- 2495** Vl. „na kyčli“, jako malé děti, obraz láskyplné péče.
- 2496** Viz Žalm 34:5, pozn. 922; sloveso se v tomto významu v SZ vyskytuje jen na těchto dvou místech. Nesouvisí se „záři“²³³⁴ ve v. 3.
- 2497** N. „rozbuší se“, „rozechvěje se“, vl. „ulekne se“, zde ve smyslu „radostného leknutí“.
- 2498** Tj. „obyvatel přímořských zemí“.
- 2499** N.¹⁷⁵⁹ „množství“, tj. „lidu“, „mocnost“, „mohutnost“.
- 2500** Tj. „na tebe se hrnout“, vl. „pokrývat“.
- 2501** Viz 2 Král. 9:17, pozn. 437; Jóba 22:11 a 38:34, pozn. 1718.
- 2502** N., podle jiných, „přicházet dromedáři“, výraz vyskytující se v SZ jen zde.
- 2503** Viz Gen. 25:4.
- 2504** Viz 1 Král. 10:1, pozn. 609.
- 2505** Zde v takovémto smyslu; viz Žalm 40:9, pozn. 1108.
- 2506** Viz Gen. 4:2, pozn. 129.
- 2507** Viz Gen. 25:13.
- 2508** Zde ve smyslu. „k obětím“ („k obsluze tebou vykonávané“).
- 2509** Tj. „budou vyzdvižováni a na oltář k obětování kladení“.
- 2510** N. „dům své slávy oslavovat“, „dům své ozdoby ozdobovat“, kap. 44:23 a dále obdobně.
- 2511** Viz Gen. 7:11, pozn. 240, zde smysl jako v textu; nesouvisí s „holubi“ shora.
- 2512** N. „jsem tě politoval“, kap. 13:18 a dále obdobně.
- 2513** D. „potíráním“, „potřením“.
- 2514** D. „Místo tvého bytí opuštěnou a nenáviděnou“.
- 2515** N. „dozorcem“, zde v takovémto smyslu; viz Gen. 41:34, pozn. 1113; 2 Par. 24:11, pozn. 842.
- 2516** V cílovém smyslu („k dosažení n. nabytí jasna“).
- 2517** Lze chápat i ve smyslu Soud. 6:15, pozn. 397, n. obdobně.
- 2518** Viz Gen. 19:31, pozn. 517.
- 2519** Vl. „chci ji“, smysl jako v textu („chci to“), zájmená přípona ženského rodu, zastupujícího rod střední; obdobně „její“ zdola.
- 2520** N. „prohlašovat Hospodinův rok blahověle“.
- 2521** Jako „ozdoby“ v Exod. 39:28, pozn. 1252 (jiný výraz než „turbany“ tamže), zde však jednotné číslo; nikoli jako „ozdobu“²³²² zde v kap. 3:18 a obdobně dále, ač je to příbuzný výraz, nýbrž jako „turbany“ tamže ve v. 20. Lze ovšem chápat i ve smyslu „ozdoby“, „věnce“ n. jiné ozdobné pokrývky hlavy, tak asi zejména v kap. 3:20, zde pak by šlo o výraz radostné n. slavnostní nálady; ale i samo „dání turbanu“ (obvyklé pokrývky hlavy mužů i žen, ať již ozdobné či bez ozdob, místo „popela“, jež si jako výraz zármutku spalili na hlavy) znamenalo konec truchlení, neboť turban býval na znamení smutku odkládán; srov. Ezek. 24:17 a 23.
- 2522** V hebrejštině slovní hříčka: „paér“, „turban“²⁵²¹, „afar“, „popel“.
- 2523** Zde ve smyslu „vonné masti“.
- 2524** N. „malátného“, „umdlévajícího“.
- 2525** Vl. „zpusotošené budovy“ (n. „zdi“).
- 2526** Viz 2 Par. 15:8, pozn. 599.
- 2527** Výraz jen málo se lišící od „rumiště“¹⁷⁷² a mající podobný smysl.
- 2528** N., podle jiných, „v jejich slávě budete zaujimat jejich místo“.
- 2529** Tj. „ostudy, již jste byli zostuzováni“, „hanby, již byli hanbeni“.
- 2530** N., podle jiných, „ostudy – dvojnásobek (tj. „dostane se vám dvojnásobné míry cti a pozhánání“) a za hanbu“.
- 2531** Viz Koz. 5:8, pozn. 189; tvar slovesa, na něž se tam odkazuje, je i zde v kap. 10:2.
- 2532** Od tohoto výrazu se tvarem nepatrně liší a v podstatě i souznačný je onen v kap. 59:3²⁴⁶⁷ a na jiných místech. Výraz, jenž je zde, však zní stejně jako jiný, často (např. zde v kap. 1:11⁴²) se vyskytující a překládaný „vzestupná oběť“, takže Vulgata a snad podle ní i některé z novějších překladů toto místo podávají ve smyslu „loupež při vzestupné oběti“.
- 2533** Sloveso, od něhož je odvozen dotčený výraz²³⁶⁹, zde v takovémto smyslu. Viz Deut. 21:17, pozn. 50.
- 2534** D. „Těšením“²⁵⁴¹, kap. 66:10 obdobně (tam poněkud jiný souznačný tvar).
- 2535** Sloveso jako v Exod. 28:1, pozn. 961, zde smysl jako v textu.
- 2536** Jako „seti“ v Lev. 11:37.
- 2537** Zde doslovně, jako v Gen. 15:17 a jinde, nikoli jako zde v kap. 50:11²²³⁶.
- 2538** Jako „čepce“ v kap. 13:23, nikoli jako „čelenky“ tamže v. 18²³³; n. „tiarou“, „turbanem“, tak zde podle čteného textu, psaný text podává poněkud odlišný tvar, vyskytující se v SZ jen zde.

- 2539** D. „členkou²⁵³⁸ království⁹¹²“.
- 2540** N., podle některých, „budovatel“.
- 2541** Jako „se... těšit“ v kap. 35:1 a dále, ne však jako „jásat“ tamže ve v. 2; kap. 61:10, 65:18n. a 66:10 obdobně (ne jako „jásat“ [„jásajte“] v témž verši). Obdobně „jásot“ v kap. 8:6 a dále („potěšení“ v kap. 65:18); týká se jen takto označených míst.
- 2542** D. „ustavičně“, smysl jako v textu.
- 2543** Zde a obdobně dále „předmětem chvály“ (n. „chvalozpěvu“).
- 2544** N. „při své pravici a při paži“.
- 2545** Tj. „obilí“.
- 2546** Tj. „moštu“ (totiž „hroznů, z nichž se připraví“), zdola „mošt“ doslovně.
- 2547** Tj.¹⁷⁹⁹ „oděný rudými“.
- 2548** Tvar slovesa, od něhož je dotčený výraz²⁰⁹⁰ odvozen, zde smysl jako v textu, viz Exod. 23:3, pozn. 789; Lev. 19:15 a 32, pozn. 611. Podle některých „ozdobený“, „okrášlený“, „nádherný“.
- 2549** N. „vypínající hrud“, zde v takovémto smyslu.
- 2550** Viz Soud. 6:11, pozn. 391.
- 2551** N. „kád“, „bečku“, „lis“, ne však jako shora²⁵⁵⁰, tj. „obsah prohlubně“ atd., výraz vyskytující se v SZ jen zde a u Hag. 2:16.
- 2552** Tj. „národnosti“, dále obdobně, viz v. 6.
- 2553** Zde a ve v. 6 a snad i v Pl. 3:18 v takovémto smyslu; zde podle některých „šfáva“, vzhledem k obrazu šlapání hroznů v lisu, značí ovšem „krev“, srov. „krev hroznů“ v Gen. 49:11.
- 2554** Viz 2 Král. 10:22, pozn. 481, zde množné číslo („všechny součásti svého oblečení“, obdobně jako „roucha“ shora).
- 2555** Viz Gen. 6:12 a dále, pozn. 465.
- 2556** Zde vl. „pomohla“, nesouvisí však s „pomocníka“ shora.
- 2557** Tj. „směrem dolů“, snad „sesílal“, „spouštěl“, „působil, aby stékala n. sestupovala“.
- 2558** Tj. „dům Izráelův“, „Izráelovce“.
- 2559** N. „Jen“.
- 2560** Tak podle čteného textu; podle textu psaného by bylo třeba číst „V žádné jejich úzkosti nebyl protivníkem, nýbrž“.
- 2561** Viz Exod. 33:14, pozn. 1170.
- 2562** Ve smyslu „ohledu(plnosti)“, „soucitu“, jako „slitování“ v Gen. 19:16, výraz odvozený od dotčeného slovesa⁵⁶⁴, vyskytující se v SZ jen na těchto dvou místech.
- 2563** Zde a dále v takovémto smyslu, srov. kap. 42:14 a dále²⁰⁰⁸.
- 2564** N. „Připomněl si však dávné dni, Mojžíše, jeho lid“; mnozí překladatelé chápou ve smyslu „připomněl si však (tj. „Hospodin“) ... Mojžíše, jeho (n. „svůj“) lid“, podle mého soudu však znění, jež ve shodě s některými jinými, např. i s králickým překladem, podávám v textu n. zde shora, dává lepší smysl, jež mnohem lépe zapadá do textové souvislosti.
- 2565** N. „působit“, vl. „kráčet“, „ubírat se“, zde v takovémto smyslu, n. snad „řídívši (jako „vodivši“ ve v. 13) paži své velebnosti“.
- 2566** Zde smysl jako v textu, výraz je odvozen od slovesa „rozpolit“^{401 1733}“.
- 2567** Tj. „lidu“.
- 2568** D. „jména slávy²³²“.
- 2569** Viz 1 Král. 8:13, pozn. 504.
- 2570** Srov. kap. 16:11⁹⁴¹.
- 2571** Vl. „před bází⁶⁰“, táž předložka jako „od“ shora, překlad v textu zvolen v zájmu zřetelnosti.
- 2572** N. „vzhledem k svým nevolníkům“, „v zájmu svých nevolníků“.
- 2573** Opis v textu je vzhledem k tomu, že sloveso je zde bez předmětu, chápe-li se „lid“ jako podmět; někteří však překládají ve smyslu „na krátko n. jako maličkost se zmocnil („bylo jim maličkovit zmocnit se“) svého svatého lidu“.
- 2574** LXX i Vulgata a ve veliké většině i známé mi překlady novější podávají toto místo ve smyslu „Stali jsme se *takovými jako ti*, nad nimiž jsi nikdy nevládl, nad nimiž není“, nicméně jsem s nemnohými, mj. opět i s králickým překladem, dal přednost znění, jež dává dobrý smysl i bez doplňování slovy a částmi slov, jakých v hebrejském textu není; tomuto smyslu nasvědčují i přízvukná znaménka, jichž je v něm použito.
- 2575** Lze chápat ve smyslu kterékoli z obou zde citovaných poznámek.
- 2576** Viz Soud. 5:5, pozn. 291.
- 2577** Kap. 64 začíná v hebrejském textu až zde.
- 2578** Tj. „v prospěch čekajících“.
- 2579** Vl. „Potkáváš jásajícího“, „setkáváš se s jásajícím“, zde v takovémto smyslu.
- 2580** D. „v nich“, tj. „v těchto věcech n. poměrech“, n., podle jiných „v tvých cestách“.
- 2581** N. „trvalost“, vl. „věk“, „věčnost“, zde smysl jako v textu n. zde shora („tak to jde pořád dále“).
- 2582** N. „kěz jsme zachráněni!“ Podle jiných „v nich (tj. „v Tvých cestách“) je stálost a my budeme zachráněni“.
- 2583** D. „jako roucho měsíčních krvácení“, tj. „jimi znečištěné“, srov. Lev. 15:19nn.
- 2584** D. „dům naší svatosti a naší ozdoby²³²“, n. snad „dům naší svatosti (tj. „naš svatý dům“) a naše ozdoba“.
- 2585** Výraz odvozený od dotčeného slovesa¹¹¹; viz 1 Král. 20:6, pozn. 915; 2 Par. 36:19, pozn. 1152.
- 2586** N. „ovládnout“, jako v kap. 42:14 a obdobně dále, srov. Gen. 45:1.
- 2587** Viz Žalm 6:6, pozn. 140.
- 2588** Viz Deut. 4:25, pozn. 247.
- 2589** Viz Exod. 30:7, pozn. 1035 a 1080.
- 2590** N. „v hrobkách“, „na pohřebištích“.
- 2591** Podle jiných „v hrobkách“ (nikoli jako shora²⁵⁹⁰), „v strážních budkách“, LXX „v jeskyních“, Vulgata „v chrámech model“.
- 2592** Jako v Soud. 6:19n. („márák“); tak podle čteného textu i LXX („zómon“) a Vulgaty („ius“), psaný text má znění „párák“, výraz nejistého významu, vyskytující se v SZ jen zde, překládány zpravidla ve smyslu „kousky“, „drobty“, „úlomký“.

- 2593** Viz Lev. 7:18, pozn. 231.
2594 D. „Přistup(uj)⁴⁵⁶ k sobě“, smysl jako v textu.
2595 Tj. „pro tebe příliš svatý“.
2596 Zde v takovémto smyslu, srov. Jer. 16:18.
2597 N. „trsu“ (Gen. 40:10).
2598 Vl. „k ne-zničení“.
2599 Viz Jós. 7:24, pozn. 291.
2600 Jména pohanských božstev.
2601 N. „podáváte“, „servírujete“, vl. „plníte“, zesílený tvar v takovémto smyslu.
2602 Sloveso jako „spočítat“ v Gen. 13:16.
2603 V hebrejštině slovní hříčka: „ú-maníthí“, „nuže, započítám“, souvisí se jménem „Mení“.
2604 Vl. „k přísaze“, tj. „proklínání přísahou“, srov. 1 Sam. 14:24, 26.
2605 Tj. „požehnaní si vyprošovat“.
2606 Zpodstatnělé přídavné jméno, odvozené od dotčeného slovesa⁴⁰⁷; n. „Bohu věrnosti“, hebr. „Ámén“, viz Num. 5:22, pozn. 227, a srov. Zjev. 3:14.
2607 I zde snad „proklínat“, obdobně jako ve v. 15²⁶⁰⁴.
2608 Tj. „jehož délka života by se počítala jen na dni“.
2609 D. „syn sta let“, dále obdobně, viz Gen. 5:32, pozn. 180.
2610 Tj. snad „dožije-li se hříšník jen sta let, bude to následkem zlořečení“.
2611 Zde jiný tvar se smyslem jako v textu.
2612 Viz Lev. 26:16, pozn. 882.
2613 Výraz vyskytující se v SZ jen zde a v 1 Sam. 7:9.
2614 D. „jako jeden“.
2615 D. „na vsí hoře mé svatosti“. Kap. 11:9 obdobně.
2616 N. snad „co je toto za dům“, D. „kde je toto – dům“, dále obdobně.
2617 N. „k tomuto přihlížím: K chudému a zdrcenému... a třesoucímu“.
2618 Viz Soud. 7:3, pozn. 453; 1 Sam. 4:13, pozn. 252.
2619 N.³⁵⁵ „při mém slově“, „pro mé slovo“, „nad (n. „před“) mým slovem“. Ve v. 5 jiná, v této souvislosti však v podstatě souznačná předložka.
2620 N. „přináší připomínku kadidlem“, viz Žalm 38, nadpis, pozn. 1044.
2621 Viz Gen. 9:26 a dále, pozn. 409.
2622 Nesouvisí se „zálibu“ shora⁴²⁴.
2623 Viz Deut. 29:17, pozn. 1055; stran v. 17 viz Lev. 7:21 a dále, pozn. 375.
2624 N. „v působení jim nesnázi“ (n. „těžkosti“), n. snad „v zahrávání s nimi“.
2625 Viz Žalm 34:4, pozn. 921; výraz se v SZ vyskytuje jen na těchto dvou místech.
2626 N. „než na ni (n. „jí“, 3. pád) přicházela“.
2627 Jako „způsobí... vyváznutí“ v kap. 31:5, srov. v obdobném významu jiný tvar téhož slovesa v kap. 34:15¹⁷³⁴.
2628 D. „uslyšel jako toto“, „uviděl jako tyto“.
2629 D. „na jeden krok“.
2630 N. „prolomení“, „protržení“, „proniknutí“, tj. „dítěte při porodu“, tvar dotčeného slovesa⁴⁸³ v takovémto smyslu, vyskytující se v SZ jen zde.
2631 Viz Gen. 16:2 a 20:18.
2632 Viz Žalm 50:11 a 80:13, pozn. 1306, zde smysl jako v textu („přebytku“, „nadbytku“); výraz se v SZ vyskytuje jen na těchto třech místech.
2633 N. „hýčkáni“, „mazlivě se s vámi bude zacházet“, jiný tvar dotčeného slovesa⁶⁶³ se smyslem jako v textu n. zde shora, vyskytující se v SZ jen zde.
2634 Táž předložka jako „při“ shora.
2635 Sloveso, od něhož je dotčený výraz⁵⁷⁹ odvozen.
2636 N. snad (jelikož shora zmíněnou předložku²⁶³⁴ lze chápat i jako vyjadřující 4. pád následujícího podstatného jména), „ale své nepřátele bude postihovat rozhorlením“.
2637 Vl. „projeví jako soudící všechno maso“, trpný tvar dotčeného slovesa se smyslem jako v textu; v kap. 43:26 a dále smysl jako v textu tam; v jakém jej ostatně i zde lze obdobně chápat, totiž
2638 „se bude Hospodin soudit⁵ se vším masem“.
2639 Tj. snad k účasti na jakýchsi pohanských obřadech v zahradách¹¹².
2640 D. „jednoho“, hebr. „achad“, podle čteného textu „jednu“ („achath“), tj. snad jakéhosi pohanského boha n. bohyni; někteří chápou jako vlastní jméno dotčené modly („Achad“, „Achath“), podle jiných se zde míní pohanský kněz n. kněžka.
2641 N. „na ně“, „ustanovovat (n. „zřizovat“) skrze ně“ (n. „jimi“).
2642 Jméno jakési neznámé země n. národa, vyskytující se v SZ jen zde.
2643 Viz Gen. 10:13 a 22, země a národ snad někde v Africe n. Malé Asii.
2644 Zde v takovémto smyslu, viz 1 Král. 22:34, pozn. 1005, zde následuje prostý 4. pád.
2645 Viz 1 Par. 1:5, země a národ v Malé Asii.
2646 Viz Gen. 10:2; tímto jménem se označuje země a národ Řeků (Dán. 8:21; 10:20; 11:2).
2647 N. „jež“, tj. „jejichž obyvatelé“.
2648 N. „v krytých vozech“ (Num. 7:3).
2649 „Rychlonohé velbloudice“ je v hebrejštině jedno slovo, vyskytující se v SZ jen zde.
2650 Viz Exod. 6:25, pozn. 206.

JEREMJÁ¹

Slova Jeremji¹, syna Chilkijáhúa z kněží, kteří *byli* v Anáthóth² v zemi Benjáminově, (2) *k němuž se dostalo*³ slovo Hospodinovo v dnech Jóšijáhúa, syna Ámónova, krále Júdova⁴, v třináctém roce jeho kralování⁵; (3) *dostávalo se*³⁶ i⁷ v dnech Jehójákima, syna Jóšijáhúova, krále Júdova⁴, až do skončení⁸ jedenáctého roku Cidkijáhúa⁵, syna Jóšijáhúova, krále Júdova⁴, až do odvedení⁹ Jerúsálema¹⁰ v pátém měsíci.

(4) *I dostalo se*³ ke mně slovo Hospodinovo, výrok: (5) *Dříve než jsem tě v lůně*¹¹ ztvárňoval¹², znal jsem tě, a dříve než jsi vycházel¹³ z dělohy, jsem tě posvětil, učinil¹⁴ jsem tě prorokem¹⁵ národů^{5 16 17}. (6) *I řekl jsem: Ach*¹⁸, Pane, Hospodine, hle, neumím⁶ mluvit, vždyť já *jsem hoch*¹⁹. (7) *A Hospodin ke mně řekl: Nesmíš*²⁰ říkat: *Já jsem hoch*¹⁹, neboť půjdeš²¹ všude²², kam tě budu posílat, a vše, co ti budu rozkazovat, budeš²⁰ mluvit. (8) *Nemusíš*²⁰ před jejich tváří^{23 24 25} bázeň²⁶ pocítovat²⁷, vždyť s tebou *budu* já k vyprošťování²⁸ tě – prohlášeno²⁹ Hospodinem.

(9) *A Hospodin vztáhl*³⁰ svou ruku a sáhl na³¹ má ústa; i řekl Hospodin ke mně: Hle, dal jsem v tvá ústa své slovo; (10) *viz, ustanovil*^{32 33} jsem tě dnes nad národy¹⁷ a nad královstvími k odervávání³⁴ a k boření^{35 36} a k hubení^{104 3} a k vyvracení³⁷, k budování a k vysazování³⁸.

(11) *I dostalo se*³ ke mně slovo Hospodinovo, výrok: *Co ty vidíš, Jeremjo? A řekl jsem: Já vidím prut*^{76 7} mandloně. (12) *A Hospodin ke mně řekl: Správně jsi uviděl*³⁹, ano, já bdím^{40 41 2} nad svým slovem k jeho uskutečnění⁴¹.

(13) *A podruhé se ke mně dostalo*³ slovo Hospodinovo, výrok: *Co ty vidíš? A řekl jsem: Já vidím kypící*⁴² kotel⁴³, a jeho předek⁴⁴ je ze strany^{44 45 46} na sever.

(14) *A Hospodin ke mně řekl: Ze*⁴⁵ severu se na všechny obyvatele země bude rozpoutávat⁴⁷ pohroma⁴⁸, (15) *neboť hle, já*⁴⁹, – budu povolávat všechny čeledi^{50 51}

království⁵², *jež jsou* na sever, – prohlášeno²⁹ Hospodinem, – i přijdou a umístí¹⁴ každý⁵³ svůj trůn ke vchodu⁵⁴ do bran Jerúsálema a proti všem jeho zdem^{55 126} vůkol a proti všem městům Júdovým^{4 126}, (16) *i budu s nimi mluvit o svých právech*^{56 57 58} stran všeho jejich zla¹⁴¹, že mě opustili a jali se zakuřovat⁵⁹ jiným⁶⁰ bohům a klanět se dílům⁶¹ svých rukou.

(17) *Ty tedy*⁷ musíš²⁰ opásat své boky a povstat a promlouvat k nim vše, co ti já budu rozkazovat; nesmíš²⁰ se před jejich tváří^{23 24 25} strachovat⁶², jinak bych tě mohl²⁰ jejich tváří⁶³ vystrašit^{62 64}.

(18) *A já, hle, jsem tě dnes učinil*¹⁴ opevněným městem^{65 66} a sloupem⁶⁵ ze železa a zdmi^{55 65} z mosazi⁶⁷ proti vši zemi¹²⁶, vůči králům Júdovým⁴, vůči jejím⁶⁸ hodnostářům⁶⁹, vůči jejím⁶⁸ kněžím a vůči lidu země; (19) *i budou proti tobě*⁷⁰ bojovat⁷¹, *ale nic* vůči tobě nebudou zmáhat⁷², vždyť s tebou *budu* já, – prohlášeno²⁹ Hospodinem, – k vyprošťování²⁸ tě.

2 *I dostalo se*³ ke mně slovo Hospodinovo, výrok: (2) *Jdi*⁷³, ať voláš⁶ v uši Jerúsálema výrokem: Takto řekl Hospodin: *Vzpomínám*⁶ na tebe – laskavost^{74 75 76} tvého mládí⁷⁷, lásku tvých zasnub⁷⁸, tvé chození za mnou v pustině, v neosévané zemi. (3) *Isráel byl* svatostí, pro Hospodina¹⁶, prvotina⁷⁹ jeho výnosu⁸⁰; všichni sžírající⁸¹ jej musejí²⁰ nést vinu⁸², musí²⁰ na ně⁷⁰ přijít pohroma⁴⁸ – prohlášeno²⁹ Hospodinem.

(4) *Slyšte slovo Hospodinovo, dome Jákóbu, ano, všechny čeledi*⁵¹ domu Isráelova; (5) *takto řekl Hospodin: Co při mně vaši otcové shledali*⁸³ za křivdu⁸⁴, že se zpřed mne⁸⁵ vzdálili a odešli za nicotností⁸⁶ a jali se nicotně si počínat⁸⁷, (6) *aniž řekli: Kde je Hospodin, jenž*³⁶⁶ nás vynesl⁸⁸ ze země Egypta, jenž³⁶⁶ nás vodil pustinou, zemí stepí^{89 90} a propadlišť^{90 91}, zemí sucha a stínu smrti⁹², zemí, jíž nikdo⁵³ neprošel, aniž tam člověk bydlel⁶? (7) *A uvedl jsem vás do země sadů*^{90 93} k okoušení⁹⁴ jejího ovoce a jejího blaha⁹⁵;

ale když jste vstoupili, znečistili jste⁹⁶ mou zem a mé dědictví⁹⁷ jste učinili⁹⁸ ošklivostí^{99 100}. (8)Kněží neřekli: Kde je Hospodin, aniž mě znali zaměstnávající se zákonem^{101 102} a pastýři se proti mně vzpírali¹⁰³ a proroci prorokovali¹⁰⁴ skrze Baala¹⁰⁵ a chodili⁶ za věcmi, jež neprosívají. (9)Proto se s vámi ještě budu přít¹⁰⁶, – prohlášeno²⁹ Hospodinem, – i s dětmi¹⁰⁷ vašich dětí¹⁰⁷ se budu přít¹⁰⁶; (10)ano, přejděte ostrovy¹⁰⁸ Kittim^{109 110} a vizte, pošlete do Kédára^{111 112} a velmi pozorně uvažte¹¹³ a vizte, zda nastalo³ něco jako toto, (11)zda národ⁷ zaměnil¹¹⁴ bohy (ač oni nejsou bohové)? A můj lid zaměnil¹¹⁴ svou slávu¹¹⁵ za to, co neprosívá!

(12)Zhrozte se¹¹⁶ nad tímto, nebesa¹⁷, a zděste se, ztrňte¹¹⁸ velmi, – prohlášeno²⁹ Hospodinem, – (13)neboť můj lid spáchal⁴¹ dvoji zlo¹⁴¹; Mne opustili, zřídlo¹¹⁹ živých vod, aby si vykopali^{120 121} cisterny¹²², popraskané¹²³ cisterny¹²², jež nemohou²⁰ vodu podržet¹²⁴. (14)Zda je Izráel nevolníkem? Je-li on zrozcem domu¹²⁵? Proč se stal³ kořisti¹⁰⁰? (15)Řváli^{125 8} na něho¹²⁶ hřivnatci¹²⁷, vydávali⁶ svůj hlas a jeho zem učinili¹²⁸ zpuštinou^{100 129}, jeho města jsou⁶ sežehnutá¹³⁰, takže jsou bez obyvatel¹³⁰, (16)dokonce ti synové Nófu¹³¹ a Tachpanchésu¹³² spásají¹⁷⁰ téměř hlavy. (17)Zda ti tak nečiní toto: Tvé opuštění¹³³ Hospodina, tvého Boha, v době, kdy tě cestou vodí? (18)Nuže tedy¹³⁴, co je s tebou¹³⁵ stran¹³⁶ cesty do Egypta k pití vod ze Šichóru¹³⁷? A co je s tebou¹³⁵ stran¹³⁶ cesty do Aššúru¹³⁸ k pití vod z Řeky¹³⁹? (19)Nechť tě napravuje^{21 140} tvé zlo¹⁴¹ a tvá odpadlictví¹⁴² nechť ti domlouvají^{21 143}; věz pak⁷ a viz, že zlé a hořké je tvé opuštění Hospodina, a že není při tobě¹⁴⁴ strach¹⁴⁵ ze mne – prohlášeno²⁹ Pánem, Hospodinem zástupů^{146 147}. (20)Vždyť jsem odedávna¹⁴⁸ zlomil¹²³ tvé jho a strhal^{149 150} tvá pouta, i řekla¹⁵¹ jsi: Nebudu přestupovat^{152 153}; a přece¹⁵⁴ ses ty na každém vysokém pahrbku a pod každým zeleným stromem rozvalovala¹⁵⁵, nevěstko! (21)A já jsem tě vysadil³⁸ jako ušlechtilou révu, veskrze^{156 157} pravě¹⁵⁸ símě¹⁵⁹; jak to tedy, že ses mi zvrhla¹⁶⁰ v zrůdné výhonky cizokrajného¹⁶¹ vinného keře? (22)Ano, byť ses myla¹⁶² louhem¹⁶³ a brala si mnoho

žíraviny¹⁶⁴, je tvá nepravost¹⁶⁵ patrna¹⁶⁶ před mou tváří – prohlášeno²⁹ Pánem, Hospodinem; (23)jak můžeš²⁰ říkat: Nejsem⁶ znečištěna, nechodila jsem⁶ za Baalím¹⁶⁷? Viz svou cestu průrvou¹⁶⁸, uvědom¹⁶⁹ si, cos učinila, rychlá¹⁷⁰ velbloudice, své cesty střídající¹⁷¹, (24)divoká oslice, zvyklá pustině, jež v žádostivosti své duše lapá¹⁷² vitr^{173 174}; její říje – kdo ji¹⁷⁵ může²⁰ odvrátit? Nikdo z hledajících ji se nemusí^{20 176} unavovat¹⁷⁷; budou ji moci²⁰ v jejím měsíci najít.

(25)Uchovávej^{178 179} svou nohu, aby nebyla bosa¹⁸⁰, a své hrdlo před žízni²³¹! Ale řekla jsi: Beznadějně – nikoli, neboť jsem si zamilovala cizáky¹⁸¹ a za nimi půjdu. (26)Jako ostudou^{182 183} zloděje, když je dopadán⁸³, tak budou zostuzeni¹⁸², dům Izráelův, oni, jejich králové, jejich hostaří¹⁶⁹ a jejich kněží a jejich proroci, (27)říkající dřevu: Ty jsi můj otec, a kameni: Tys mě porodil¹⁸⁴, neboť ke mně otočili¹⁸⁵ šíji a ne tvář, ale v čas svého neštěstí¹⁸⁶ říkají: Vstaň a vysvobod^{186 187} nás! (28)Ale kde jsou tvoji bohové, jichž sis nazhotovoval⁴¹? Necht vstávají²¹, mohou²⁰-li tě vysvobodit^{186 187}, vždyť tvoji bohové jsou⁶ počtem jako tvá města¹⁸⁸, Júdo! (29)K čemu si chcete na mne¹⁸⁹ stěžovat^{106 190}? Vy všichni¹⁵⁶ jste se proti mně vzepřeli¹⁰³ – prohlášeno²⁹ Hospodinem; (30)nadarmo¹⁹¹ jsem zbil¹⁹² vaše syny, nevzali si¹⁹³ ponaučení^{140 194}, vaše proroky sežral⁸¹ váš meč jako dravý¹⁹⁵ lev.

(31)Vy, toto pokolení, si všímejte¹⁹⁶ slova Hospodinova: Zda jsem se Izráelovi stal¹⁹⁷ pustinou? Zemí-li temnoty¹⁹⁸? Proč říkají⁶, můj lid: Dali jsme se na potulky¹⁹⁹, již k tobě nebudeme přicházet? (32)Zda panna zapomíná svých ozdob²⁰⁰, nevěsta²⁰¹ svých šerp²⁰²? Ale můj lid, ti mne zapomněli – dni²⁰³, jimž není počtu. (33)Co²⁰⁴ příkrášluješ³⁹ svou cestu k hledání lásky²⁰⁵ Proto jsi také svým cestám vyučila zlé ženy²⁰⁶; (34)j na tvých cípech^{207 208} byla nalezena²⁰⁹ krev²¹⁰ nevinných²¹⁶ ubohých^{211 212} duší; ne vloupaním jsem ji²⁰⁹ našel, nýbrž²¹³ na nich všech^{214 215}. (35)Ale řekla jsi: Že jsem⁶ nevinná²¹⁶, jistě se jeho hněv ode mne odvrátí – hle, já⁴⁹, budu se s tebou soudit^{5 217} pro tvůj výrok: Nezhřešila jsem. (36)Co²⁰⁴ tak spěšně^{5 218}

odcházíš měnit²¹⁹ svou cestu?²⁰⁵ I Egyptem²²⁰ se musíš²⁰ zklamát¹⁸², jako ses zklamala¹⁸² Aššúrem^{111 138 220}; (37) i z jeho blízkosti^{221 222} budeš vycházet¹³, majíc²²³ své ruce na své hlavě²²⁴, neboť Hospodin se postavil zamítavě²²⁵ proti předmětům tvé důvěry²²⁶, takže²²³ jim nemůžeš²⁰ dodat²²⁷ zdaru⁴⁶⁵.

3 Je výrok: Jestliže muž odesílá²²⁸ svou ženu a ona z jeho blízkosti²²¹ odejde a dostane se³ jinému⁶⁰ muži, zda se k ní ještě bude vracet? Zda by nebyla ona země velmi²²⁹ znesvěcována²³⁰? A ty ses nasmílnila s mnoha milovníky²³¹; a vrátit se ke mně?²³² – prohlášeno²⁹ Hospodinem. (2) Povznes²³³ své oči na holé pahrbky a viz, kde jsi nebyla zprzněna²³⁴! Sedala⁶ jsi pro ne¹⁶ na cestách jako Arab²³⁵ v pustině a znesvětila jsi²³⁰ zem svými smilstvy a svým zlem⁴¹, (3) takže²²³ byly zadrženy pršky²³⁶ a pozdní déšť²³⁷ nena-stával^{3 6}, a tys měla^{6 238} čelo nevěstky²³⁹, zpěchovala ses^{6 403} stydět se²⁴⁰. (4) Zda od nynějška na mne nevoláš⁶: Můj Otče, ty jsi vůdcem²⁴¹ mého mládí⁷¹! (5) Zda se budeš navždy²⁴² horšit²⁴³? Bude-li do neko-nečna číhat²⁴⁴? Hle, mluvíš^{6 245}, ale pášeš^{6 41} ta zla⁴¹, jak²²³ se dá^{246 247}.

(6) A v dnech krále Jóšijáhúa ke mně Hospodin řekl: Vidíš⁶, co činí⁶ odpadlice¹⁴² Izráel? Ta²⁴⁸ chodí na každou vysokou horu a pod každý zelený strom a smilní⁶ tam; (7) i řekl jsem po jejím spáchání⁴¹ všech těchto věcí: Smíš²⁰ se ke mně vrátit, ale nevrátila se. To²²³ viděla⁶ její nevěrná²⁴⁹ sestra, Júdá; (8) a když jsem odpadlici¹⁴² Izráele pro všechny příčiny toho, že zci-zoložila,²⁵⁰ odeslal¹²⁸ a dal jí²⁵¹ listinu²⁵² rozluky²⁵³ s ní, viděl jsem⁶, že její nevěrně jednající^{249 254} sestra Júdá se nezalekla²⁶, nýbrž²²³ i ona dále²⁵⁵ smílnila⁶, (9) a křik-lavosti^{220 256 257} jejího smilstva se stalo, že znesvětila²³⁰ zem, neboť²²³ cizoložila⁶ s kamenem a s dřevem, (10) a ani při tomto všem se její nevěrná²⁴⁹ sestra Júdá ke mně nevrátila celým svým srdcem, nýbrž s klamem^{258 259} – prohlášeno²⁹ Hospodinem.

(11) A Hospodin ke mně řekl: Odpadlice¹⁴² Izráel ospravedlnila svou duši nad nevěrníci^{249 254} Júdu²⁶⁰; (12) jdi⁷³ a provolej tato slova na sever a řekni: Vrať se,

odpadlice¹⁴² Izráeli, prohlášeno²⁹ Hospodinem; nechci²⁰ svou tvář zachmuřit²⁶¹ proti vám, neboť já jsem soucitný²⁶², prohlášeno²⁹ Hospodinem, nebudu se navždy²⁴² horšit²⁴³, (13) jen poznej²⁶³ svou nepravost¹⁶⁵, že ses vzepřela¹⁰³ proti Hospodinu, svému Bohu, a své cesty roz-větvila²⁶⁴ k cizákům¹⁸¹ pod každý zelený strom a na můj hlas²⁶⁵ jste neuposlechli. (14) Vraťte se, odvrácení¹⁴² děti¹⁰⁷, prohlá-šeno²⁹ Hospodinem, neboť já pro²⁶⁶ vás²⁶⁷ jsem⁶ Manželem^{268 269} a chci²⁰ vás vzít, jednoho z města a dva z čeledí⁵¹, a přivést vás na Cijjón, (15) a dát vám pastýře⁵² podle svého srdce, kteří²²³ vás vezmou na pastvu²⁷⁰ v poznání a prozíravosti²⁷¹. (16) A až se budete v té zemi v oněch dnech množit a stávat plodnými, bude⁶ se dít³ – prohlášeno²⁹ Hospodinem – : Nebudou již říkat: Skříňka²⁷² smlouvy Hospodinovy, aniž bude vystupovat⁸⁸ na srdce, aniž na ni budou vzpomínat ani myslit^{32 273}, aniž ještě bude zhotovována⁴¹. (17) V oné době budou Jerúsálemu dávat název²⁷⁴ Trůn Hospodinův, i shrnou se²⁷⁵ do něho²⁷⁶ všechny národy¹⁷ ke jménu Hospodinovu, k Jerúsálemu, aniž budou ještě chodit za umíněnosti²⁷⁷ svého zlého srdce. (18) V oněch dnech půjdou, dům Jůdův s domem Izráelovým²⁷⁸, a budou spolu přicházet ze země severu k zemi, již jsem dal za dědictví²⁷⁹ vašim otcům.

(19) A já jsem si řekl²⁸⁰: Jak tě mám²⁰ zařadit^{128 281} mezi děti^{107 282} a dát ti žádoucí zem²⁸³, krásné dědictví^{97 284} zástupů¹⁴⁶ národů¹⁷? I řekl jsem si²⁸⁰: Budeš²¹ mi dávat název²⁷⁴ Můj Otec, aniž se budeš²¹ odvracet od následování mne²⁸⁵... (20) Ba – jako žena nevěrně jedná^{6 249 254} stran svého milovníka^{231 286}, tak jste se nevěrně zachovali^{249 254} ke^{266 287} mně, dome Izráelův – prohlášeno²⁹ Hospodinem.

(21) Na holých pahrbcích je⁶ slyšet hlas, pláč, úpěnlivé prosby²⁸⁸ Izráelových dětí¹⁰⁷, neboť zkrřivili²⁸⁹ své cesty, zapomněli Hospodina, svého Boha. (22) Vraťte se, odvrácení¹⁴² děti¹⁰⁷, chci²⁰ zhojit vaše odvrácení^{52 142}... Hle, my⁴⁹ – dostavili jsme se²⁹⁰ k tobě, neboť ty jsi Hospodin, náš Bůh; (23) věru jen klamně²⁹¹ od pahrbků, množství²⁹² hor²⁹³ – věru jen v Hospo-dinu, našem Bohu, je vysvobození^{186 294}

Isráele. (24) Ale ostuda^{182 183 295} sežrala⁸¹ lopotu²⁹⁶ našich otců od našeho mládí⁷⁷, jejich drobný dobytek a jejich skot, jejich syny a jejich dcery, (25) ležíme²⁹⁷ ve své ostudě^{182 183 295 298} a pokrývá nás naše hanba^{240 299}, neboť jsme hřešili⁶ vůči Hospodinu, našemu Bohu, my i naši otcové od našeho mládí⁷⁷ a až po tento den, aniž jsme uposlechli na hlas²⁶⁵ Hospodina, našeho Boha.

4 Chceš²⁰ li se vrátit, Isráéli, prohlášen²⁹ Hospodinem, musíš²⁰ se vrátit ke mně, a chceš²⁰ li své hnusnosti³⁰⁰ od mé tváře³⁰¹ odstranit³⁰², pak²²³ nesmíš²⁰ okolkovat³⁰³; (2) a budeš²¹ přísahat: *Jako že je živ Hospodin, v pravdě¹⁵⁹, v právu⁵⁷ a v spravedlnosti, a národy¹⁷ si budou⁶ v něm²⁹⁸ žehnat a v něm²⁹⁸ se budou honosit³⁰⁴.*

(3) Neboť Hospodin mužům⁹⁰ Júdovým a Jerúsálemu řekl takto: Obdělejte si neobděláné³⁰⁵, ať nerozséváte do trní, (4) dejte se Hospodinu obřezat a odstraňte³⁰² předkožky svého srdce, muži⁹⁰ Júdovi a obyvatelé Jerúsálma, aby nemuselo²⁰ jako oheň vyjít¹³ mé popuzení a rozhořet se³⁰⁶, takže by nebylo hasičího, pro³⁰⁷ zlo¹⁴¹ vašich skutků.

(5) Rozhlaste³⁰⁸ v Júdovi⁴ a v Jerúsálemě zvěstujte³⁰⁹ a říkejte, a trubte³¹⁰ v zemi na troubu³¹¹, volejte naplno³¹² a říkejte: Shromážděte se³¹³ a vstupujeme²¹ do opevněných měst⁶⁶, (6) pozvedněte²³³ prapor³¹⁴ k Cijjónu, vyhledejte útočiště³¹⁵, nesmíte²⁰ stát, neboť já se chystám od severu přivést³¹⁶ pohromu⁴⁸, ano, velikou zkázu³¹⁷. (7) Lev vystoupil⁸⁸ ze svého houští a zhoubece¹⁹⁵ národů¹⁷ nastoupil cestu³¹⁸, vyšel¹³ ze svého místa³¹⁹ učinit⁹⁸ tvou zem zpuštěnou^{100 129}, tvá města budou pustnout³²⁰, protože³²¹ nebude obyvatel. (8) Pro toto se opásejte³²² pytlovinami, naříkejte³²³ a skučte, neboť žár³²⁴ hněvu Hospodinova se od nás neodvrátil. (9) A v onen den se stane³, prohlášen²⁹ Hospodinem: Královo srdce³²⁵ bude hynout, i srdce³²⁵ hodnostářů⁶⁹, a kněží se zhrzojí¹¹⁶ a proroci se budou děsit³²⁶.

(10) I řekl jsem: Ach¹⁸, Pane, Hospodine, věru jsi velmi³²⁷ oklamal¹²²⁸ tento lid výrokem: Budete mít²³⁸ pokoj – a měč zasahuje^{6 31 328} až k duši!

(11) V oné době se bude tomuto lidu a Jerúsálemu říkat: Suchý³²⁹ vítr¹⁷³ od holých pahrbků v pustině na cestu dcery mého lidu, ne k převívání³³⁰ ani ku pročišťování³³¹, (12) vítr¹⁷³ příliš silný³³² na tyto věci³³³ mi přichází, nyní i já budu vyslovovat rozsudky⁵⁷ proti nim³³⁴. (13) Hle, vystupuje⁸⁸ jako oblaky, jeho vozidla jako vichřice, jeho koně jsou⁶ rychlejší^{170 335} než orlové^{260 336}. Běda³³⁷ nám, neboť jsme⁶ zničeni³³⁸!

(14) Umyj¹⁶² své srdce od zla¹⁴¹, Jerúsálemo, abys mohl²⁰ být zachráněn^{186 187 276}! Až dokdy budeš ve svém nitru přechovávat³³⁹ myšlenky³⁴⁰ své špatnosti³⁴¹? (15) Vždyť od Dána⁴ hlas oznamuje³⁰⁸ a neštěstí^{341 342} zvěstuje³⁰⁹ z pohorí³⁴³ Efrájimova! (16) Připomeňte národům¹⁷, hle, zvěstuje³⁰⁹ proti Jerúsálemu: Zdaleké země³⁴⁴ přicházejí oblehači³⁴⁵ a pozvedají¹⁴ svůj hlas proti městům Júdovým⁴; (17) jako hlídači²⁴⁴ pole jsou proti němu²⁷⁶ ze všech stran³⁴⁸, neboť se stal neposlušným^{276 346} mne, prohlášeno²⁹ Hospodinem. (18) Tvá cesta, a tvé skutky ti způsobily⁴¹ tyto věci, toto je tvé zlo^{141 347}; ano, je to trpké, ano, zasahuje^{6 31 328} to až k srdci!

(19) Mé útroby, mé útroby! Svůj jim se³⁴⁸! Stěny³⁴⁹ mého srdce! Mé srdce mi zvučí^{293 350}, nemohu²⁰ mlčet³⁵¹, neboť jsi uslyšela³⁵², má duše, zvuk²⁵⁶ trouby³¹¹, válečný poplach^{353 354}. (20) Ohlašuje^{6 355} se zkáza³¹⁷ na zkázu³¹⁷, neboť celá země⁶ zničena³³⁸, náhle byly zničeny³³⁸ mé stany, znenadání¹⁰⁴² mé koberce³⁵⁶; (21) až dokdy budou vidat prapor³¹⁴, slychat zvuk²⁵⁶ trouby³¹¹?

(22) Vždyť můj lid je pošetilý³⁵⁷, nezna- jí⁶ mě, oni jsou potrhlejší³⁵⁸ děti¹⁰⁷, ano, oni nejsou chápaví³⁵⁹; oni jsou moudří k páchání zla, ale dobře činit³⁹ neumějí⁶.

(23) Pohlédl jsem na zem, a³⁶⁰ hle, pustota³⁶¹ a prázdnota³⁶², a na nebesa, a³⁶⁰ neměla³⁶³ světla; (24) pohlédl jsem na hory, a³⁶⁰ hle, trásly se a všechny pahrbky zakolísaly^{170 335 364}; (25) pohlédl jsem, a³⁶⁰ hle, nebylo člověka a všechno letounstvo³⁶⁵ nebes, ti utekli¹⁸²¹; (26) pohlédl jsem, a³⁶⁰ hle, co bývalo³⁶⁶ sadem, bylo pustinou, a všechna města toho^{248 367} byla zbořena³⁵ od Hospodina²⁴, od žáru^{24 324} jeho hněvu.

(27) Ano, takto řekl Hospodin: Všechna země se bude stávat³⁶ spouští³⁶⁸, ač skoncování³⁶⁹ nebude uskutečňovat⁴¹; (28) nad tímto bude země truchlit a nebesa shora budou temnět³⁷⁰, protože jsem promluvil, umínil jsem si, aniž lituji⁶, aniž se od toho²⁴⁸ budu odvracet. (29) Pro hluk^{220 256} od jezdců^{9 90 371} a střelců⁹⁰ z luku bude každé³⁷² město utíkat^{373 374}, vejdou v lesní houšti³⁷⁵ a vylezou⁸⁸ v skalní dutiny³⁷⁶, každé³⁷² město bude³⁷⁴ opuštěno a nebude³⁷⁴ v něm²⁷⁶ nikoho³⁷⁷ bydlícího. – (30) A ty, zničená³³⁸, co chceš²⁰ činit? Když se oblékáš v šarlat³⁷⁸, když se ozdobuješ^{200 379} ozdobami²⁰⁰ ze zlata, když své oči rozšiřuješ³⁸⁰ černí³⁸¹, nadarmo¹⁹¹ se činiš půvabnou³⁸², záletníci se postaví³⁸³ zamítavě²²⁵ proti tobě³⁸⁴, budou hledat^{374 385} tvé žití³⁸⁶. (31) Ano, uslyšel jsem hlas jakoby té, jež pracuje k porodu³⁴⁸, úzkosti³⁸⁷ jakoby prvoroďičky³⁸⁸, hlas dcery Cijiónu, jež sténá³⁸⁹, rozprostírá³⁹⁰ své dlaně³⁹¹: Ach^{392 393}, běda³³⁷ mi, neboť má duše únavou podléhá^{6 394} zabíječům!

5 Nuže³⁹², proběhněte³⁹⁵ ulicemi Jerúsáléma a zjišťujte¹⁹⁶ a zvěďte a pátrejte³⁸⁵ na jeho^{276 396} prostranstvích³⁹⁷; budete-li moci²⁰ někoho³⁷⁷ najít, je-li kdo uskutečňující⁴¹ právo⁵⁷, vyhledávající^{385 398} pravdu³⁹⁹, pak²²³ mu^{276 396} chci²⁰ odpustit, (2) ale být říkali: *Jako že je živ Hospodin, zajisté přísahají křivě*²⁹¹.

(3) Hospodine, nejsou tvé oči na věrnosti^{399 400}? Zbil jsi¹⁹² je, aniž pocítili bolest³⁴⁸, jal ses je hubit^{401 402} – odmítl⁴⁰³ si vzít¹⁹³ ponaučení^{140 194}, nad skalisko^{260 404} tvrdšími učinili⁴⁰⁵ své tváře, odmítl⁴⁰³ vrátit se. (4) A já jsem řekl: *Jsou to*²⁴⁸ jen chudáci⁴⁰⁶, chovají⁶ se bláznivě⁴⁰⁷, neboť neznají⁶ cestu Hospodinovu, právo⁵⁷ svého Boha; (5) musím²⁰ si zajít k významným⁴⁰⁸ a oslovit je⁴⁰⁹, neboť ti²⁴⁸ cestu Hospodinovu, právo⁵⁷ svého Boha znají⁶. Jenže⁴¹⁰ ti²⁴⁸ vesměs zlomili¹²³ jho, strhali¹⁴⁹ pouta; (6) proto je skolil¹⁹² lev z lesa, bude je ničít³⁸⁸ večerní vlk⁴¹¹, nad jejich městy bude číhat⁴¹² levhart, každý, kdo³⁶⁶ z nich bude vycházet¹³, bude rozerván, neboť se rozmnožila jejich přestoupení^{103 413}, rozmohla⁴¹⁴ se⁴¹⁵ jejich odpadlictví¹⁴².

(7) Proč⁴¹⁶ bych ti měl²⁰ stran tohoto odpouštět? Tvoji synové mě opustili a jali se přisáhat při nebozích⁴¹⁷; a sytil jsem^{6 418} je, ale cizoložili^{6 419} a hromadně se hrnuli v dům nevěstky. (8) Byl^{6 374} jako dobře živení potulující se⁴²⁰ koně; řehtali³⁷⁴ každý⁵³ k ženě svého bližního²³¹. (9) Zda pro tyto věci nemám²⁰ navštěvovat^{32 273 421} – prohlášen²⁹ Hospodinem – ? A nemá²⁰ li se má duše mstít na národu¹⁷, jenž je jako tento?

(10) Vystupte⁸⁸ na jeho^{276 396} hradby⁴²² a hubte¹⁹⁵, ale skoncování³⁶⁹ nebudete²¹ uskutečňovat⁴¹; odstraňujte³⁰² jeho^{276 396} výstřelky⁴²³, neboť ty²⁴⁸ nejsou Hospodinovy⁵. (11) Vždyť dům Izráelův a dům Júdův se proti mně velmi⁴²⁴ nevěrně zachovali^{249 254}, prohlášen²⁹ Hospodinem, (12) dopustili se zapření⁴²⁵ proti Hospodinu⁴²⁶ a říkali⁶: Ne on⁴²⁷, takže²³ na nás nebude přicházet pohroma⁴⁸, aniž budeme zakoušet^{196 428} meč a hlad; (13) a proroci se musejí²⁰ projevit¹⁹⁷ větrem^{100 173 429}, neboť^{12 223} v nich není slova; a tak nechtě se jim čini²¹. (14) Proto Hospodin, Bůh zástupů^{146 147}, řekl takto: Pro vaše vyslovování tohoto slova⁴³⁰, hle, já⁴⁹, – chystám se svá slova v tvých ústech učinit^{14 316} ohněm⁶⁵ a tento lid dřívím^{15 431}, i bude je sžírat⁸¹. (15) Hle, já⁴⁹, – chystám se na vás¹²⁶ přivést³¹⁶ národ¹⁷ z dálky, dome Izráelův, prohlášen²⁹ Hospodinem; je to²⁴⁸ národ¹⁷ tvrdý⁴³², je to²⁴⁸ národ¹⁷ odevádavná¹⁴⁸, národ¹⁷ – neznáš³⁷⁴ jeho jazyk, aniž rozumíš^{374 433}, co mluví³⁷⁴, (16) jeho toulec – otevřený hrob, on všichni¹⁵⁶ jsou hrdinové⁴³⁴. (17) I bude jíst tvou žeň a tvůj chléb, jež by měli²⁰ jíst tvoji synové a tvé dcery, bude jíst tvůj drobný dobytek a tvůj skot, bude občídat tvou vinnou révu a tvůj fíkovník, meč bude rozvracet tvá opevněná města⁶⁶, v něž ty důvěřuješ^{226 435}. (18) Ale ani v oněch dnech – prohlášen²⁹ Hospodinem – nebudu uskutečňovat⁴¹ skoncování³⁶⁹ s vámi. (19) A bude⁶ se díť³, když budete říkat: Zač nám Hospodin, náš Bůh, učinil všechny tyto věci, že²²³ k nim budeš²¹ říkat: Podle toho, jak jste mě opustili a jali jste se sloužit^{436 437} bohům ciziny^{161 438} ve své zemi, tak budete sloužit⁴³⁶ cizákům¹⁸¹ v zemi, jež není vaše⁵.

(20) Oznamte³⁰⁸ toto v domě Jákobově a zvěstujte³⁰⁹ to²⁴⁸ v Júdovi⁴ výrokem: (21) Nuže³⁹², slyšte toto, lidé pošelilých³⁵⁷ a bez⁴³⁹ srdce: Máte⁴⁴⁰ oči a nevidíte, máte⁴⁴⁰ uši a neslyšíte: (22) Zda se mne nebojíte²⁶ – prohlášeno²⁹ Hospodinem – ? Nejste-li plni úzkosti³⁴⁸ před tváří mou^{23 24 25}, jenž jsem trvalým ustanovením^{441 442} učinil⁹⁸ písek hranic⁴⁴³ moře⁵, ať jí⁴⁴⁴ nepřekračuje; i zmitají se, ale *nic* nemohou²⁰ zmoci, hučí^{293 350} jeho vlny, ale nemohou²⁰ jí⁴⁴⁴ překročit? (23) Ale tento lid má^{6 238} vzdorovitě⁴⁴⁵ a neposlušně^{6 346} srdce, odvrátili se³⁰² a odešli, (24) aniž si ve svém srdci řekli²⁸⁰: Mějme²¹ přece³⁹² v úctě²⁶ Hospodina, našeho Boha, jenž³⁶⁶ dává lijavec, i raný⁴⁴⁶ i pozdní²³⁷, v jeho čas, zachovává²⁴⁴ nám ustanovené týdny⁴⁴⁷ žně. (25) Vaše nepravosti¹⁶⁵ odvedly⁴⁴⁸ tyto věci, ano, vaše hříchy před vámi²³ zadržely, co je³⁶⁶ dobré; (26) neboť mezi mým lidem se našli zlovolní, vyhlížejí⁴⁴⁹ se⁴⁵⁰ jako uléháním^{297 451} ptáčníků⁴⁵², nastavují⁴⁵³ past^{195 454}, lapají⁴⁵⁵ lidi^{377 456}. (27) Jako klec plná ptačtva^{365 457}, tak jsou jejich domy plny podvodu⁴⁵⁸; proto se stali významnými^{408 459} a zbohatli; (28) ztuchněli, lesknou se^{6 460}, také pomíjejí¹⁵² nepřijemné věci⁴⁶¹ – soudní věc⁴⁶² nerozsuzejí^{462 463 464}, soudní věc⁴⁶² sirotků⁹⁰, a mají se dobře^{465 466}, a právo⁵⁷ nemajetných¹⁰⁶ – *těm*⁴⁶⁷ právo nezjednávají^{57 217}. (29) Zda pro tyto věci nemám²⁰ navštěvovat^{32 273 421} – prohlášeno²⁹ Hospodinem – ? Nemá²⁰ li se má duše mstít na národu¹⁷, jenž je jako tento?

(30) V zemi se děje³⁶ věc otřesná^{129 468} a děsivá: (31) Proroci prorokují^{6 104} lživě⁴⁶⁹, neboť²²³ nad jejich rukou⁴⁷⁰ panují⁴⁷¹ kněží⁴⁷², a můj lid, ti jsou tak⁴⁷³ spokojeni⁴⁷⁴; ale co budete činit k poslednímu toho²⁴⁸?

6 Vyhleďte útočiště³¹⁵, děti¹⁰⁷ Benjámínovy, zprostřed⁴⁷⁵ Jerúsálema, a v Tekóii zatrubte^{310 476} na troubu³¹¹ a nad Béh-hakkeremem pozvedněte²³³ korouhev⁴⁷⁷, neboť od severu se snáší^{6 478} pohroma⁴⁸, ano, veliká zkáza³¹⁷, (2) zabíjí⁹¹⁶ půvabnou a zhýčkanou⁴⁷⁹, dceru Cijjóna. (3) Budou k ní přicházet pastýři a jejich stáda, vůkol proti ní postaví^{310 480} své stany; budou spásat¹⁷⁰ každý⁵³ svou

stranu⁴⁸¹; (4) posvěťte proti ní^{126 482} válku⁷¹, povstaňte, ať můžeme²⁰ o polednách⁴⁸³ vystoupit⁸⁸¹! Běda³³⁷ nám, že se den obrátil^{185 484}, že se protahují⁴⁴⁸ stíny večera – (5) povstaňte, ať můžeme²⁰ vystoupit⁸⁸ v noci a zpusť¹⁹⁵ její paláce⁴⁸⁵! (6) Vždyť Hospodin zástup^{146 147} řekl takto: Povytínejte⁴⁸⁶ její stromoví⁴⁸⁷ a navršte⁴⁸⁸ proti Jerúsalému¹²⁶ násep; to²⁴⁸ je město, jež bude vydáno k navštívení^{32 273 421 489}; ono všechno^{156 276} – jen útlak⁴⁹⁰ je uvnitř něho²⁷⁶; (7) jako vypouští⁴⁹¹ studna^{122 492} své vody⁴⁹³, tak vypouští^{6 491} své zlo¹⁴¹, je v něm²⁷⁶ slyšet od násilí⁴⁹⁴ a plení^{156 338 495}; před mou tváří je ustavičně bída⁴⁹⁶ a rány^{90 192 497}. (8) Dej se poučit¹⁴⁰, Jerúsáleme, aby se od tebe má duše nemusela²⁰ odloučit⁴⁹⁸, abych tě nemusel²⁰ učinit⁹⁸ spouští³⁶⁸, zemí neobývanou.

(9) Takto řekl Hospodin zástup^{146 147}: Jako vinnou révu budou důkladně⁴⁹⁹ paběrkovat⁵⁰⁰ zbytek⁵⁰¹ Isráele; přilož opět⁵⁰² jako vinař¹⁸²⁵ svou ruku na větévky⁵⁰³! (10) Ke komu mám²⁰ mluvit a svědčit, aby slyšeli? Hle, jejich ucho je neobřezané⁵⁰⁴, takže²²³ nemohou naslouchat⁵⁰⁵; hle, slovo Hospodinovo je⁶ jim k potupě, nelibují si⁵⁰⁶ v něm. (11) I jsem⁶ pln popuzení Hospodinova, stalo se mi obtížným⁵⁰⁷ snášet^{124 508} je – vylít^{488 509} na batole⁵¹⁰ v ulici a na sejítí⁵¹¹ jinochů spolu! Ano, i muž s ženou musejí²⁰ být polapeni⁴⁵⁵, stařec s *tím*, jenž naplnil dni, (12) a jejich domy přejdou¹⁴⁰² k jiným⁶⁰, pole⁵² a ženy spolu, neboť budu na obyvatel^{52 126} této země napřahovat⁴⁴⁸ svou ruku – prohlášeno²⁹ Hospodinem. (13) Vždyť od nejmenšího z nich⁵¹² až po největšího z nich⁵¹², každý^{156 513} je zplna oddán nespravedlivému zisku⁵¹⁴, a od proroka až po kněze, každý^{156 513} se dopouští⁴¹ klamu²⁵⁹, (14) a úraz²¹⁷ mého lidu⁵¹⁵ se jali hojit lehkověžně^{170 335 516} s výrokem: Je dobře⁵¹⁷, je dobře⁵¹⁷; ale není dobře⁵¹⁷. (15) Pociťili ostudu^{182 518}, že se dopouštějí^{6 41} ošklosti⁹⁹? Ani trochu⁵¹⁹ ostudy necítí^{182 518}, ani zahanbení²⁴⁰ neznají; proto budou padat mezi padajícími, v čas, kdy je navštívím^{32 273 421}, budou klopytat¹⁰⁷², řekl Hospodin.

(16) Takto řekl Hospodin: Postavte se na cesty⁵²⁰ a vizte, a vyptejte se na dávné

pěšiny^{442 521 522}, kde je toto: Cesta, jež je³⁶⁶ dobrá, ať po ní jdete, a najděte klid⁵²³ pro své duše¹⁶! Ale řekli: Nepůjdeme. (17) Ustanovil jsem⁵²⁴ tedy⁷ nad vámi dozorce^{52 525 526}: Naslouchejte^{505 527} zvuku²⁵⁶ trouby³¹¹! Ale řekli: Nebudeme naslouchat⁵⁰⁵, (18) Proto slyšte, národy¹⁷, a věz, shromáždění⁵²⁸, co je mezi nimi⁵²⁹; (19) slyš, země: Hle, já se chystám přivést³¹⁶ na tento lid pohromu⁴⁸, ovoce jejich myšlenek, neboť neupínají sluch^{505 530} na má slova, a můj zákon¹⁰¹ – ba, postavili se proti němu zamítavě²²⁵. (20) K čemu je mi toto – z Ševy⁵³¹ přichází kadidlo⁵³² a z daleké země³⁴⁴ libovonná⁹⁵ třtina^{533 534}, vaše vzestupné oběti⁵³⁵ nejsou k blahovlnnému přijetí⁵³⁶, aniž jsou⁶ mi vaše *ostatní* oběti příjemné⁵³⁷; (21) proto řekl Hospodin takto: Hle, já⁴⁹, – chystám se klást^{14 316} před tento lid⁵³⁸ překážky⁵³⁹, aby o ně klopýtali¹⁰⁷², otcové a synové spolu, soused⁵⁴⁰ i jeho přítel²³¹ budou muset²⁰ zahynout. (22) Takto řekl Hospodin: Hle, ze země severu přichází lid, od nejzazších končin⁵⁴¹ země se pozvedá⁵⁴² veliký národ¹⁷; (23) chápou se^{628 709} luku a oštěpu, je on krutý, aniž se slitovávají⁵⁴³; jejich hlas řve^{293 350} jako moře, i jedou na koních, seřazeni⁵⁴⁴ jako mužstvo do boje⁷¹ proti tobě¹²⁶, dcero Cijjónu! (24) Uslyšeli jsme zvěst⁵⁴⁵ o tom^{248 666}, naše ruce ochably, zachvátila^{628 709} nás úzkost³⁸⁷, svíjení^{1348 546} jako rodičku; (25) necht' nevycházíte^{13 21 547} do pole, aniž chodíte^{21 547} po cestě, neboť – meč nepřítel⁵, strach ze všech stran^{548 549}!

(26) Dcero mého lidu, opásej se³²² pytlou a válej se v popele, zaved⁴¹ si smutek⁵⁵⁰ jako pro jedináčka, nárek⁵⁵¹ veliké hořkosti⁵⁵², neboť na nás¹²⁶ náhle přichází³⁷⁴ ničitel³³⁸!

(27) Učinil jsem¹⁴ tě ve svém lidu zkoumatelem^{15 553}, pevností^{66 554 1769}, abys poznával⁵⁵⁵ a zkoumal^{1553 556} jejich cestu; (28) oni všichni¹⁵⁶ jsou nejodvrácenější³⁰² z doporučení^{445 557 558}, chodí jako utračiči⁵⁵⁹, mosaz⁶⁷ a železo⁵⁶⁰, jsou⁵⁶¹ zkázonosní¹⁹⁵, oni všichni¹⁵⁶, (29) Měch shořel^{562 563}, olovo z ohně⁵⁶⁴ vymizelo^{565 566}, nadarmo¹⁹¹ se tavením^{567 568} tavilo^{6 450 567}, neboť²²³ zlí nebyli odstraněni^{149 569}; (30) dají³⁸³ jim název²⁷⁴ zamítnutého⁵⁷⁰ stříbra, neboť se Hospodin proti nim zamítavě postavil²²⁵.

7 Slovo, jež se k Jeremjovi dostalo³ z blízkosti Hospodinovy²²¹, výrok: (2) Postav se v bránu domu Hospodina, ať tam provoláš toto slovo a budeš říkat: Slyšte slovo Hospodinovo, všechen Júdo, kteří³⁶⁶ v tyto brány⁵⁷¹ vstupujete klanět se Hospodinu: (3) Hospodin zástupů^{146 147}, Bůh Izráelův, řekl takto: Polepšete^{39 572} své cesty a své skutky, ať vás mohu²⁰ nechat sídlit⁵⁷³ v tomto místě³¹⁹; (4) necht' neupínáte²¹ svou⁵⁷⁴ důvěru^{226 435 575} k slovům, jež jsou³⁶⁶ klam²⁵⁹, výroku: Chrámem⁵⁷⁶ Hospodinovým, chrámem⁵⁷⁶ Hospodinovým jsou ony⁵⁷⁷! (5) Nýbrž²¹³, chcete²⁰-li veskrze⁵⁷⁸ polepšit^{39 572} své cesty a své skutky, chcete²⁰-li rádně⁵⁷⁸ vykonávat soud⁵⁷ mezi kýmkoli³⁷⁷ a mezi jeho bližním²³¹, (6) cizince⁵⁷⁹, sirotka a vdovu nebudete utiskovat^{490 580} ani nevinnou²¹⁶ krev v tomto místě³¹⁹ prolévat⁴⁸⁸ ani za jinými⁶⁰ bohy sobě ke škodě⁴⁸ chodit, (7) pak²²³ vás v tomto místě³¹⁹ budu nechávat sídlit⁵⁷³, v zemi, již jsem vašim otcům dal, totiž⁵⁸¹ od věku¹⁴⁸ až do věku⁵⁸². (8) Hle, vy svou⁵⁷⁴ důvěrou spočíváte^{226 435 671} na slovech, jež jsou³⁶⁶ klam²⁵⁹, k žádnému prospěchu. (9) Krást, vraždit, cizoložit a křivě²⁹¹ přísahat, a zakuřovat⁵⁹ Baalovi¹⁰⁵ a chodit za jinými⁶⁰ bohy, jichž neznáte⁶, (10) i vcházejte a před mou tvář⁵ se postavujete v tomto domě, nad nímž se děje⁶ dovolávání mého jména⁵⁸³, a říkáte: Jsme⁶ vyproštěni⁵⁸⁴ – za účelem páchání⁴¹ všech těchto ošklivostí⁹⁹! (11) Zda se tento dům, nad nímž se děje⁶ dovolávání mého jména⁵⁸³, stal³ ve vašich očích doupětem⁵⁸⁵ lupičů⁵⁸⁶? I já, hle, vidím⁶, prohlášeno²⁹ Hospodinem. (12) Ano, jen³⁹² si zajděte k mému místu³¹⁹, jež bylo v Šíle, kde jsem nejprve dal usídlit⁵⁷³ své jméno, a vizte, co jsem s ním¹³⁵ učinil pro zlo^{24 141} svého lidu, Izráele! (13) Nuže tedy⁵⁸⁷, pro vaše činění všech těchto vašich činů⁶¹, prohlášeno²⁹ Hospodinem (a promlouval jsem⁶ k vám časným⁵⁸⁸ promlouváním, aniž jste slyšeli⁶, a volal jsem⁶ vás, aniž jste odpovídali^{6 1260}), (14) ano, učiním s domem¹³⁵, nad nímž se děje⁶ dovolávání mého jména⁵⁸³, v nějž vy důvěřujete^{226 435}, a s místem^{135 319}, jež jsem dal vám a vašim otcům, jak jsem učinil se Šílem¹³⁵, (15) a chci²⁰ vás

odhodit zpřed své tváře⁸⁵, jako jsem odhodil všechny vaše bratry, všechno símé Efrájimovo.

(16)A ty nechť se za tento lid nemodlíš²¹, ano, nechť za ně nevznášíš²¹233 křik⁵⁸⁹ ani modlitbu, ani nechť se u mne nepřimlouváš²¹590, neboť tě nebudu slyšet⁵⁹¹. (17)Zda nevidíš⁵⁹¹, co oni ve městech Júdových a v ulicích Jerúsáléma provádějí⁴¹? (18)Děti¹⁰⁷ sbírají dříví⁴³¹ a otcové zapalují³⁰⁶ oheň a ženy hnětou⁵⁹² těsto ku přípravě⁴¹ koláčů⁵⁹³ pro královnu¹⁶ nebes⁵⁹⁴ a nalévání úliteb⁵⁹⁵ jiným⁶⁰ bohům za účelem dráždění⁵⁹⁶ mne. (19)Zda oni dráždí⁵⁹⁶ mne – prohlášeno²⁹ Hospodinem – ? Zda ne *sami* sebe⁵⁹⁷ k ostudě¹⁸²183 svých tváří? (20)Proto Pán, Hospodin, řekl takto: Hle, k tomuto místu³¹⁹598 se bude vylévat můj hněv a mé popuzení, na lidi⁵⁹⁹ a na dobytek⁴⁸⁷617 a na stromoví⁴⁸⁷ pole a na plody půdy⁶⁰⁰, i rozhoří se³⁰⁶ a nebude hasnout.

(21)Hospodin zástupů¹⁴⁶147, Bůh Isráelův, řekl takto: Přidejte⁶⁰¹ své vzestupné oběti⁵³⁵ k svým *ostatním* obětem²⁷⁸ a jezte maso! (22)Vždyť jsem s vašimi otci v den vyvedení¹³ jich ze země Egypta nepromluvil, aniž jsem jim rozkázal stran věci vzestupných⁵³⁵ a *jiných* obětí⁹⁰, (23)nýbrž jsem jim rozkázal tuto věc, výrokem: Poslouchejte na²⁶⁵ můj hlas a stanu se³ vám Bohem¹⁰⁰ a vy mi budete lidem¹⁰⁰768, ať chodíte⁶ každou cestou, již vám budu přikazovat, aby vám bylo dobře. (24)Ale neuposlechli, aniž nachýlili⁴⁴⁸ své ucho, nýbrž se jali chodit podle²⁶⁶ záměrů⁶⁰², podle²⁶⁶ umíněnosti, svého zlého srdce, a ukázali záda⁶⁰³ a ne tvář⁶⁰⁴. (25)Stran *celé* doby⁵⁸¹ ode dne, kdy vaši otcové vyšli¹³ ze země Egypta, až po tento den, to²²³ jsem se k vám naposílal všech svých nevolníků, proroků, denně, časným⁵⁸⁸ posíláním, (26)ale neobrátili ke mně sluch⁶⁰⁵, aniž nachýlili⁴⁴⁸ své ucho, nýbrž²²³ zatvrdili⁶⁰⁶ svou šíji; zachovali se hůře než jejich otcové²⁶⁰. (27)I budeš²¹ k nim vyslovovat všechna tato slova, aniž k tobě budou obracet sluch⁶⁰⁵, ano, zavoláš²¹ na ně, aniž ti budou odpovídat¹²⁶⁰; (28)i budeš²¹ k nim říkat: Toto⁶⁰⁷ je ten národ¹⁷ *těch*, kteří neposlouchají⁶ na²⁶⁵ hlas Hospodina, svého Boha, aniž

přijímají¹⁶193 kázeň¹⁴⁰194; pravda³⁹⁹ se ztratila⁶⁰⁸, ano, je⁶ vyřata⁴⁸⁶ z jejich úst.

(29)⁶⁰⁹Ostříhej a zahod' svůj vlas a na holých pahrbcích vznes²³³ žalozpěv⁶¹⁰, neboť Hospodin zamít¹⁵⁷⁰ a zavrhl¹⁶¹¹ pokolení výbuchu svého⁶¹² hněvu⁶¹³. (30)Vždyť synové Júdovi se dopouštějí¹⁶41 zla v mých očích, prohlášeno²⁹ Hospodinem, v domě, nad nímž se děje⁶ dovolávání mého jména⁵⁸³, nakladli⁹⁸ svých hnusností³⁰⁰ k jeho znečištění (31)a vybudovali výšiny⁶¹⁴ Tófeth, jež je v průrvě¹⁶⁸ syna Hin-nóмова, k spalování svých synů a svých dcer ohněm⁶¹⁵, což jsem nerokázal, aniž na mé srdce vystoupilo⁸⁸. (32)Proto, hle, přicházejí dni, prohlášeno²⁹ Hospodinem, kdy²²³ se⁴⁵⁰ již nebude říkat Tófeth, a průrva¹⁶⁸ syna Hin-nóмова, nýbrž průrva¹⁶⁸ zabíjení⁸¹⁶, neboť v Tófeth budou⁶ pro nedostatek⁶¹⁶ místa³¹⁹ pohřbívat; (33)a mrtvoly tohoto lidu budou⁹⁰ potravou¹⁰⁰ ptactvu³⁶⁵457 nebes a zvěři⁴⁸⁷617 země, a nebude odhánějícího⁶¹⁸. (34)A z měst Júdových a z ulic Jerúsáléma chci²⁰ dát přestat⁶¹⁹ hlasu jásothu⁶²⁰ a hlasu radosti, hlasu ženicha a hlasu nevěsty²⁰¹, neboť země bude rumišťem¹⁰⁰621.

8 V oné době, prohlášeno²⁹ Hospodinem, budou vynášet¹³ kosti králů Júdových⁴ a kosti jeho hodnostářů⁶⁹ a kosti kněží a kosti proroků a kosti obyvatel Jerúsáléma z jejich hrobů (2)a rozkládat⁶²² je vůči slunci a vůči měsíci a vůči všemu osazenstvu¹⁴⁶623 nebes, *těm*, jež milovali⁶ a jimž sloužili⁶436437 a za nimiž chodili⁶ a jež vyhledávali⁶624 a jimž se klaněli⁶; nebudou sbírány³¹³, aniž budou pohřbívány; budou za hnůj na tváři půdy⁶⁰⁰. (3)A všemu zbytku⁵⁰¹ těch, *již*³⁶⁶ budou zbývat z této zlé čeledi⁵¹, těch, *již*³⁶⁶ budou zbývat ve všech místech³¹⁹, kam je zaženu³⁸³625, bude⁶ milejší⁶²⁶ smrt než život⁷⁷260, prohlášeno²⁹ Hospodinem zástupů¹⁴⁶147.

(4)I řekneš²¹ jim: Takto řekl Hospodin: Zda mají²⁰ padat a nepovstávat? Mají²⁰-li se *odvracet* a nevracet⁶²⁷? (5)Proč se tento lid Jerúsáléma *odvrátil* trvalým odpadlictvím¹⁴²? Drží¹⁶52 se podvodu⁶²⁸, odmítají⁶403 vrátit se; (6)jal jsem se naslouchat⁵⁰⁵ a uslyšel jsem – nemluví⁵² správně, není nikoho³⁷⁷ majícího nad

svým zlem⁴¹ lítost s výrokem: Co jsem to spáchal⁴¹? Každý^{156 513} se vrátí⁶ ve svůj způsob života⁶²⁹, jako se kůň řítí⁶³⁰ v boj⁷. (7)I čáp⁶³¹ v nebesích zná⁶ svá určená období a hrdlička a vlaštovka a jeřáb dbají^{6 244} času svého přeletu; a můj lid nezná⁶ právo⁵⁷ Hospodinovo.

(8)Jak můžete²⁰ říkat: My jsme moudří a je při nás zákon¹⁰¹ Hospodinův? Avšak, hle, živé písařko⁶³² písmařů^{633 634 635} působí^{6 41} ke lži^{259 636}. (9)Moudří jsou^{6 383} zostuzeni¹⁸², zmateni^{62 637} a polapeni⁴⁵⁵ – hle, postavili se zamítavě²²⁵ proti slovu Hospodinovu, co za moudrost tedy⁷ mají⁴⁴⁰? (10)Proto chci²⁰ dát jejich ženy jiným⁶⁰, jejich pole⁵² uchvatitelům⁶³⁸, vždyť od nejmenšího až po největšího⁵¹², každý^{156 513} je zcela oddán nespravedlivému zisku⁵¹⁴, od proroka až po kněze, každý^{156 513} se dopouští⁴¹ klamu²⁵⁹, (11)a úraz³¹⁷ dcery mého lidu se jali hojit lehkovázně^{170 335 516} s výrokem: Je dobře⁵¹⁷, je dobře⁵¹⁷; ale není dobře⁵¹⁷. (12)Pocítili ostudu^{182 518}, že se dopouštějí^{6 41} ošklivostí⁹⁹? Ani trochu⁵¹⁹ ostudy necítí^{182 518} a stýdět se²⁴⁰ neumějí⁶; proto budou padat mezi těmi, již³⁶⁶ padají, v čas svého navštívení^{32 273 421 742} budou klopýtat¹⁰⁷², řekl Hospodin. (13)Veskrze⁶³⁹ je chci²⁰ posbírat³¹³, prohlášeno²⁹ Hospodinem; na vinné révě není³⁷⁴ hroznů⁶⁴⁰ a na fíkovníku není³⁷⁴ fíků a listí uvadlo³⁸³; dám to⁷ těm²⁴⁸, kteří je míjejí^{641 642}.

(14)Nač my sedíme? Shromážděte se³¹³ a vstupujeme²¹ do opevněných měst⁶⁶ a mlčme^{21 643} tam, neboť nás k mlčení⁶⁴³ určil⁶⁴⁴ Hospodin, náš Bůh, a napojil nás vodou-žlučič⁶⁴⁵, neboť jsme vůči Hospodinu hřešili⁶. (15)Doufati²⁷⁵ v pokoj? Ale nic⁶⁴⁶ dobrého! V čas uzdravení? Ale hle, hrůza! (16)Z Dána⁴ je⁶ slyšet krkání jeho koní, od zvuku²⁵⁶ řehtání jeho hřebců^{647 648} se všechna země třese⁶, i přijdou a sežerou⁸¹ zem a její náplň, město a ty, kdo v něm²⁷⁶ bydlí⁶⁴⁹, (17)neboť hle, já⁴⁹, chystám se mezi vás²⁸⁷ vypustit^{228 316} hady, kobry⁶⁵⁰, vůči nimž není zařikávání⁶⁵¹, i budou⁶ vás štípat, prohlášeno²⁹ Hospodinem.

(18)Rozveselení⁶⁵² pro mne⁶⁵³ proti⁶⁵⁴ sklícenosti^{22 111}, jež je na mně^{22 655 656} Mé srdce je nezuživé⁶⁵⁷ – (19)hle, hlas volání dcery mého lidu o pomoc ze⁶⁵⁸ země dalek:

Zda není Hospodina na Cijjónu? Není-li na něm²⁷⁶ jeho²⁷⁶ Krále? Proč mě dráždil^{6 596} svými sochami⁶⁵⁹, nicotnostmi⁶⁶ ciziny^{161 438}? (20)Přešla žeň, skončilo⁴⁰¹ léto a my nejsme⁶ vysvobozeni^{186 187}; (21)jsem⁶ zdrcen¹²³ nad zdrcením³¹⁷ dcery mého lidu, jsem⁶ zaccerněn³⁷⁰, zachvátila^{628 709} mě hrůza¹²⁹. (22)Zda v Gileádu není balzámu⁶⁶⁰? Není-li tam ranhojiče? Proč tedy nezvešlo⁶⁶¹ hojení⁶⁶² dcery mého lidu?

9 Kéž by byla⁶⁶³ má hlava vodou a mé oči zřídlem¹¹⁹ slz⁹⁰, abych za dne i v noci mohl²⁰ oplakávat zabitě⁶⁶⁴ mého lidu! (2)⁶⁶⁵Kéž bych měl⁶⁶³ v pustině hostinec pro pocestné⁶⁶⁶, abych mohl²⁰ svůj lid opustit a z jejich blízkosti²²¹ odejít! Vždyť oni všichni¹⁵⁶ jsou cizoložníci, sebranka⁶⁶⁷ nevěrně jednajících^{249 254}, (3)a ohýbají⁶⁶⁸ svůj jazyk, luk lži, ale pro pravdu^{16 399} se v zemi nezachovali jako hrdinové⁶⁶⁹, neboť postupují^{6 670} od zla k zlu a mne neznají⁶, prohlášeno²⁹ Hospodinem. (4)Mějte se na pozor²⁴⁴, každý⁵³ před svým bližním^{23 231}, a nechtě ne na každém bratru důvěrou spočíváte^{21 226 435 671}, neboť kterýkoli⁶⁷² bratr může²⁰ kdykoli⁶⁷³ obelstít⁶⁷⁴ a kterýkoli⁶⁷² bližní²³¹ může²⁰ chodit jako utrač^{559 675}; (5)oni si každý⁵³ ze svého bližního^{231 676} tropí⁵² blázný, aniž mluví⁵² pravdu⁵⁹, naučili svůj jazyk mluvit lež, unavili se⁵⁰⁷ pácháním nepravosti²⁸⁹. (6)Tvé bydlení je vprostřed podvodu⁴⁵⁸, podvodem⁴⁵⁸ se zpěčují^{6 403} poznat mě, prohlášeno²⁹ Hospodinem; (7)proto Hospodin zástupů^{146 147} řekl takto: Hle, já⁴⁹, chystám se přetavovat^{316 567} je, ano, budu je podrobovat zkoušce^{553 556} – vždyť jak mám²⁰ jednat⁴¹ z příčiny³⁰⁷ dcery mého lidu? (8)Jejich jazyk je vražedný⁶⁷⁷ šíp, řeč v jejich ústech podvod⁴⁵⁸; s bližním²³¹ se⁴⁵⁰ mluví o pokoji⁵⁶, ale ve svém nitru klade⁹⁸ svou zálohu⁶⁷⁸. (9)Zda pro tyto věci nemám²⁰ navštěvovat^{32 273 421} – prohlášeno²⁹ Hospodinem – ? Nemá²⁰ li se má duše (stít na národu¹⁷, jenž je jako tento? – (10)Budou vznášet²³³ pláč a lkání nad horami a žalozpěv⁶¹⁰ nad pastvišti pustiny, neboť jsou⁶ sežehnuta¹³⁰, takže jsou bez kohokoli³⁷⁷ přecházejícího, aniž tam uslyší⁵² hlas dobytka⁶⁷⁹; od letounstva³⁶⁵ nebes až po zvěř^{487 617}, ti utekli,

odešli. – (11)A Jerusálém učiním¹⁴ hromadami^{65 680}, doupětem^{15 681} šakalů, a města Júdova⁴ budu činit¹⁴ spouští^{15 368}, takže budou bez obyvatel⁹⁰.

(12)Kdo je tím moudrým mužem, jenž²²³ toto chápe³⁵⁹ a k němuž mluví⁶ ústa Hospodinova, aby to²⁴⁸ oznamoval³⁰⁸? Proč země zhylna, je⁶ sežehnuta¹³⁰ jako pustina, takže je bez přecházejícího?

(13)A Hospodin řekl: Pro jejich opuštění mého zákona¹⁰¹, jež jsem předložil¹⁴ jejich tváři, a že neposlouchali⁶ na můj hlas²⁶⁵, aniž v něm⁶⁸² chodil⁶, (14)nýbrž²²³ chodil⁶ za umíněností²⁷⁷ svého srdce za Baalím¹⁶⁷, čemuž je naučili jejich otcové.

(15)Proto Hospodin zástup^{6 146 147}, Bůh Izráelův, řekl takto: Hle, já⁴⁹, chystám se je, tento lid, nakrmit³¹⁶ pelyňkem a budu je napájet vodou-žlučí⁶⁴⁵, (16)a budu je rozptylovat⁷⁵⁷ mezi národy¹⁷, jichž nepoznali oni ani jejich otcové, a vypouštět²²⁸ za nimi meč až do mého skoncování⁴⁰¹ s nimi.

(17)Takto řekl Hospodin zástup^{6 146 147}: Pouvažujte³⁵⁹ a povolajte nařikačky^{50 683}, ať přicházejí, a pošlete k moudrým ženám, ať přicházejí, (18)ať spěchají a vznášejí²³³ lkání nad námi, ať se naše oči rozplývají⁶⁸⁴ slzami⁹⁰, ať naše oční víčka⁶⁸⁵ roní⁶⁸⁶ vodu, (19)neboť z Cijjóna je⁶ slyšet hlas lkání: Jak jsme⁶ zničeni³³⁸¹! Velmi jsme⁶ zostuzeni¹⁸², neboť jsme opustili zem, neboť pobořili⁶⁸⁷ naše obydlí^{52 688}! (20)Slyšte tedy, ženy, slovo Hospodinovo, a necht' vaše ucho přijímá^{2 193} slovo jeho úst, a učte své dcery lkání a každá žena⁶⁸⁹ svou přítelkyni⁶⁹⁰ žalozpěvu⁶¹⁰, (21)neboť v naše okna vystoupila⁸⁸, v naše paláce⁴⁸⁵ vešla smrt vytínat⁴⁸⁶ batole⁵¹⁰ v ulici, jinochy na prostranstvích³⁹⁷. (22)Mluv: Takto je prohlášeno²⁹ Hospodinem: Ano, mrtvolý⁹⁰ lidí⁵⁹⁹ budou padat jako hntj na tváři⁶⁹¹ pole a jako pokos⁶⁹² zpoza žence⁶⁹³, a sbírajícího³¹³ nebude.

(23)Takto řekl Hospodin: Necht' se moudrý nehonosí^{21 304} svou moudrostí²⁹⁸ a silák⁴³⁴ necht' se nehonosí^{21 304} svou silou^{298 694 695}, bohatý necht' se nehonosí^{21 304} svým bohatstvím²⁹⁸, (24)nýbrž necht' se ten, kdo³⁶⁶ se honosí³⁰⁴, honosí^{21 304} tímto²⁹⁸, Pochopením²⁷¹ a poznáním mne, že já jsem Hospodin, uskutečňující^{41 696} laska-

vost⁷⁴, právo⁵⁷ a spravedlnost v zemi, neboť v těchto věcech si libují^{6 506}, prohlášeno²⁹ Hospodinem. (25)Hle, přicházejí dni, prohlášeno²⁹ Hospodinem, kdy²²³ budu zakročovat^{32 273 421 697} proti každému obřezanému¹²⁶ s předkožkou^{258 698}, (26)proti Egyptu¹²⁶ a proti Júdovi^{4 126} a proti Edómu^{111 126} a proti synům Ammónovým¹²⁶ a proti Móávu^{111 126 1249} a proti¹²⁶ všem ostríhaným⁶⁹⁹ na spáncích^{666 700}, již³⁶⁶ bydlí v pustině, neboť všechny tyto národy¹⁷ jsou neobřezány⁵⁰⁴, i všechen dům Izráelův, neobřezány⁵⁰⁴ srdcem⁷⁰¹.

10 Slyšte slovo Hospodinovo, jež Hospodin vyslovuje⁶ proti vám¹²⁶, dome Izráelův; (2)takto řekl Hospodin: Nesmíte²⁰ se učit cestě národů¹⁷ ani se strachovat⁶² před znameními^{23 702} nebes, třebaže⁷⁰³ se národy¹⁷ před nimi²³ strachují^{62 702}. (3)Vždyť ustanovení^{52 704 705} národnosti⁷⁰⁶, to²⁴⁸ je nicotnost⁸⁶; ano, vytně⁴⁸⁶ se⁴⁵⁰ to²⁴⁸, strom z lesa – práce⁶¹ rukou⁵² drvoštěpa⁷⁰⁷, sekerou⁷⁰⁸; (4)ozdobuje^{200 374 379} se⁴⁵⁰ to²⁴⁸ stříbrem a zlatem, upevňují^{628 709} je^{52 710} hřebíky a kladivy, ať to nekolísá⁷¹¹. (5)Ona⁷¹⁰ jsou jako vysoustruhovaná palma⁷¹² a nemluví, nutně⁷¹³ se musejí²⁰ nosit²³³, neboť neumějí²⁰ vykročit. Nemusíte²⁰ před nimi^{23 714} pociťovat bázeň^{26 27}, neboť nemohou²⁰ páchat zlo ani při nich není konání⁷¹⁵ dobra³⁹, (6)protože není⁶¹⁶ podobného tobě⁷¹⁶, Hospodine, ty jsi veliký a veliké je tvé jméno v moci^{298 694}! (7)Kdo by se nebál²⁶ tebe⁷¹⁷, Králi národů¹⁷, vždyť tobě to přisluší⁶, ano, protože mezi všemi mudrci národů¹⁷ a ve všech jejich královstvích není⁶¹⁶ podobného tobě⁷¹⁶, (8)nýbrž²²³ jsou do jednoho⁷¹⁸ hloupi^{306 719} a blázniví⁷²⁰. Poučení^{140 194} o těch nicotnostech^{86 666}. Je to²⁴⁸ dřevo, (9)priváží⁷²¹ se roztepané stříbro z Taršise⁷²² a zlato z Úfazu⁷²³, dílo⁶¹ kovodělníka⁷⁰⁷ a rukou⁵² zlatníka, jejich oblečení – modrý purpur^{378 724} a červený purpur^{378 724}, ony všechny¹⁵⁶ jsou dílo⁶¹ zručných⁷²⁵. (10)Ale pravý Bůh⁷²⁶ je Hospodin, on, Bůh živý a věčný Král⁴⁴²; před jeho rozhněváním^{23 702 727} se země třese a jeho rozhorlení⁷²⁸ nemohou²⁰ národy¹⁷ vydržet^{124 508}.

(11)⁷²⁹Takto jim musíte²⁰ říci: Bohové, kteří nezhotovili⁷³⁰ nebe a zem, budou

muset²⁰ ze země⁷³¹ a zpod tohoto nebe zahynout.

(12) Zhitovivší⁴¹ zem ve své moci²⁹⁸, zřídívší⁷³² svět⁷³³ ve své moudrosti²⁹⁸, on²²³ ve své obezřelosti^{298 734} roztáhl⁴⁴⁸ nebesa; (13) na hlas, jež vydá⁷³⁵, – spousta^{292 293} vod v nebesích, i způsobí vystupování⁸⁸ výparů od okraje⁷³⁶ země, k dešti příčiní blesky a ze svých skladišť⁷³⁷ vyvede¹³ vítr⁷³. (14) Každý člověk je^{6 197} hloupý^{306 719}, dalek⁷³⁸ poznání, každý zlatník bude svými sochami^{90 220 659} zostuzen¹⁸², neboť jeho slitiny⁹⁰ jsou klam²⁵⁹ a není v nich⁷³⁹ ducha^{173 740}; (15) ony⁷³⁹ jsou nicotnost⁸⁶, dílo⁶¹ výsměchu^{253 741}; v čas jejich navštívení^{32 273 421 742} budou muset²⁰ zhytnout. (16) Podíl Jákóbu není jako ony⁷⁴³, neboť on je Ztvárnitel¹² všeho a Izráel je kmenem⁷⁴⁴ jeho dědiců⁹⁷, jeho jméno je Hospodin zástup^{146 147}.

(17) Posbírej³¹³ ze země své věci^{90 745}, ty, jež sedíš⁷⁴⁶ v obležení⁷⁴⁷, (18) neboť Hospodin řekl takto: Hle, já⁴⁹, tentokrát se chystám z praku vystřelit^{316 748} obyvatele⁵² této země a uvedu na ně⁷⁴⁹ tíseň⁷⁵⁰, aby je mohli^{20 751} najít⁷⁵². (19) Běda³³⁷ mi pro mou ránu³¹⁷, mé zbití^{192 497} je bolestné; ale já jsem si řekl²⁸⁰: Ano, toto je utrpení, ale musím²⁰ je snášet²³³, (20) můj stan je⁶ zničen³³⁸ a všechny mé provazy jsou⁶ zpřetrhány^{149 569}, mé děti¹⁰⁷ mi odešly⁷⁵³ a není jich, není již roztahujícího⁴⁴⁸ můj stan ani vyzdvihujícího^{524 754} mé koberce³⁵⁶, (21) neboť pastýři zhloupli^{306 719} a nevyhledávají^{6 624} Hospodina; proto si nepočínají⁶ rozvázně^{271 755} a všechna jejich stáda⁷⁵⁶ jsou^{6 383} rozehnána⁷⁵⁷. (22) Hlas zvěsti⁷⁵⁸! Hle, přichází, a veliký hrmot⁷⁵⁹ ze země severu, k učinění⁹⁸ měst Júdových⁴ spouští³⁶⁸, doupětem⁶⁸¹ šakalů.

(23) Vím⁶, Hospodine, že člověku nepatří jeho cesta⁷⁶⁰, nikomu³⁷⁷ chodícímu nelze i řídit⁷³² svůj krok; (24) napravuj¹⁴⁰ mě, Hospodine, ale⁴¹⁰ podle práva^{57 258 761}, ne ve svém hněvu, abys mě nepokořoval⁷⁶². (25) Vylij⁴⁸⁸ své popuzení na národy¹⁷, jež tě neznají⁶, a na čeledi⁵¹, jež nevyžívají tvé jméno⁷⁶³, neboť sežraly⁸¹ Jákóba⁴, ano,⁷⁶⁴ sežraly⁸¹ ho, ano, zahubily⁴⁰¹ ho a jeho přibýtek⁷⁶⁵ zpusťošily^{116 368 766}.

11 Slovo, jež se k Jeremjovi dostalo³ z blízkosti Hospodinovy²²¹, výrok: (2) Slyšte slova této smlouvy a promluve

k mužům Júdovým^{4 90} a na obyvatele⁵² Jerúsálem! (3) A řekneš²¹ k nim: Takto řekl Hospodin, Bůh Izráelův: *Budíž* proklet každých⁵³, kdo neposlouchá⁶ slov této smlouvy, (4) již jsem přikázal vašim otcům v den mého vyvedení¹³ jich ze země Egypta, z pece ze železa, výrokem: Poslouchejte na můj hlas²⁶⁵ a vykonávejte je⁷⁶⁷ podle všeho, co vám rozkazují, a stanete se³ mi lidem¹⁰⁰ a já vám budu Bohem^{100 768}, (5) za účelem dodržení⁵²⁴ přísahy, již jsem vašim otcům přísáhl dát jim zem přetékající⁷⁶⁹ mlékem a medem, jako tohoto dne. I odpověděl jsem¹²⁶⁰ a řekl jsem: Ámén⁷⁷⁰, Hospodine!

(6) A Hospodin ke mně řekl: Provolej všechna tato slova ve městech Júdových⁴ a v ulicích Jerúsálema výrokem: Slyšte slova této smlouvy a vykonávejte je, (7) neboť jsem proti vašim otcům naléhavě⁷⁷¹ svědčil⁶ časným⁵⁸⁸ svědčením, v den mého vyvedení¹³ jich ze země Egypta až po tento den, výrokem: Poslouchejte na můj hlas²⁶⁵! (8) Ale neposlouchali⁶, aniž své ucho nachýlili⁴⁴⁸, nýbrž²²³ chodili⁶ každý⁵⁴ v umíněnosti svého zlého srdce, i přivedu³⁸³ na ně¹²⁶ všechna slova této smlouvy, již jsem rozkázal vykonávat, ale nevykonávali⁶.

(9) A Hospodin ke mně řekl: Mezi muži Júdovými⁹⁰ a mezi obyvateli Jerúsálema se zjistilo⁸³ spiknutí, (10) vrátili se k nepravostem¹⁶⁵ svých praotců⁷⁷², kteří odmítli⁴⁰³ poslouchat má slova; ano, oni odešli za jinými⁶⁰ bohy sloužit^{436 437} jim; zrušili, dům Izráelův a dům Júdův, mou smlouvu, již jsem uzavřel⁷⁷³ s jejich otcí. (11) Proto řekl Hospodin takto: Hle, já⁴⁹, chystám se na ně přivést³¹⁶ pohromu⁴⁸, před níž²³ nebudou moci ujít^{753 774}; i budou ke mně křičet⁷⁷⁵, aniž k nim budu obracet sluch⁹⁰⁵. (12) I půjdou města Júdova⁴ a obyvatelé Jerúsálema a budou křičet⁷⁷⁵ k bohům, jimž oni zakuřují^{59 776}, kteří²²³ jim v čas jejich pohromy⁴⁸ nikterak⁷⁷⁷ nebudou moci²⁰ přinést vysvobození^{186 187 778}. (13) Tvých bohů, Júdo, je⁶ tolik jako tvých měst, a tolik jako⁷⁷⁹ ulic v Jerúsálemě jste nastavili⁹⁸ oltářů Ostudě^{182 183 295 780}, oltářů k zakuřování⁵⁹ Baalovi¹⁰⁵, (14) ty nechť se za tento lid nemodlíš²¹, ani nechť za ně nevznášíš^{21 233} křik⁵⁸⁹ ani modlitbu, neboť

nebudu slyšet⁵⁹¹ v čas jejich volání ke mně pro jejich pohromu⁴⁸.

(15) Co je s předětem¹³⁵ mého milování^{781 782} v mém domě¹³⁶? Její provádění⁴¹ pletichářství⁷⁸³ s mnohými – a svaté maso^{784 785}? Mohou²⁰ *ony věci z tebe*^{786 787} sejít^{788 789}? Vždyť *při svém páchání zla – tehdy jáásá!*¹⁷⁹⁰ (16) Zelená oliva, pékná, vzhledně ovoce⁷⁹¹, nazval Hospodin tvé jméno; při zvuku²⁵⁶ velkého rámusu na tom²⁴⁸ zanítíl^{130 383 792} oheň a její větve⁷⁹³ se polámaly^{383 794}, (17) neboť²²³ Hospodin zástup^{146 147}, jenž³⁶⁶ tě zasadil³⁸, proti tobě vyslovil⁷⁹⁵ zlo^{48 796} příčinou zla^{141 796} domu Izráelova a domu Júdova, jež si⁷⁹⁷ napáchali⁴¹ k⁷⁹⁷ dráždění⁵⁹⁶ mne, totiž^{581 797} zakuřování⁵⁹ Baalovi^{105 797}.

(18) A Hospodin mě uvědomil, takže²²³ vím⁶; tehdy jsi mi ukázal jejich skutky, (19) a *já jsem byl* jako dobytč⁷⁹⁸, krotč⁷⁹⁹, jež je vedeno⁸⁰⁰ k porážení⁸⁰¹, aniž jsem věděl⁶, že proti mně ukládají^{6 802} úklady^{340 803}: Zkazme^{21 195} strom s jeho ovocem^{258 804}, *ano*, vytněme^{21 486} jej ze země živých, ať se jeho jméno již nepřipomíná. (20) Kéž však⁷, Hospodine zástup^{146 147}, soudící^{57 217} v spravedlnosti, zkoušce podrobující^{553 556} ledviny⁸⁰⁵ i srdce, smím^{20 21} vidět tvou pomstu při nich^{286 806}, neboť tobě jsem vyjevil^{9 807 883} svou při⁸⁰⁸.

(21) Proto Hospodin takto řekl o mužích¹²⁶ z Anáthóth², již³⁶⁶ hledají³⁸⁵ tvé žití³⁸⁶ s výrokem: Nesmíš²⁰ prorokovat¹⁰⁴ ve jménu Hospodinově, ať nemusíš²⁰ naší rukou umřít – (22) proto Hospodin zástup^{146 147} řekl takto: Hle, já⁴⁹, chystám se proti nim¹²⁶ zakročit^{32 273 316 421 697}, jinoši musejí²⁰ pomřít mečem, jejich synové a jejich dcery musejí²⁰ pomřít hladem, (23) a nebude z nich⁵ zbytku⁵⁰¹, neboť budu na muže⁵² z Anáthóth² v roce jejich navštívení^{32 273 421 742} přivádět pohromu⁴⁸.

12 Ty budeš spravedlivý, Hospodine, jestliže budu vůči tobě v rozepři^{808 809}, jen⁴¹⁰ nechť s tebou smím^{20 21} zpromluvit o právech^{56 57 58}. Proč je⁶ cesta zlovlných zdárná⁴⁶⁵, klidu se těší⁶ všichni hanebně⁸¹⁰ se zpronevěřující^{249 254}? (2) Zasadil jsi³⁸ je, také se zakořenili, daří se⁸¹¹, také nesou^{6 233} ovoce, ty jsi blížek^{812 813} v jejich ústech, ale dalek od jejich ledvin⁸⁰⁵. (3) A ty, Hospodine, mě znáš⁶,

umíš²⁰ mě prohlédat, zkoušce jsi podrobil^{553 556} mě srdce, jež je s tebou; urvi je⁵² jako drobný dobytek k porážce^{801 814} a odděl⁸¹⁵ je ke dni zabytí⁸¹⁶. (4) Dokdy bude země truchlit a bylinstvo⁴⁸⁷ každého pole vadnout⁸¹⁷? Pro zlo^{141 616} bydlících v ní vymizela⁶⁰¹ zvěř^{487 617} a ptactvo^{365 457}, neboť říkají: Nevidí naši budoucnost.

(5) Jestliže běžíš⁶ s pěšími⁸¹⁸ a unaví^{52 507} tě, jak potom⁷ chceš²⁰ závodit⁸¹⁹ s koňmi? A cítíš se ty bezpečně^{226 435 820} v pokojné zemi⁸²¹? Jak si potom⁷ budeš počínat⁴¹ v nádhře⁸²² u Jordánu⁸²³? (6) Vždyť i tvoji bratři a dům tvého otce, i oni se proti tobě nevěrně zachovali^{249 254}, i oni se jali zplna^{312 824} za tebou pokřikovat⁸²⁵; nesmíš²⁰ v ně věřit⁸²⁶, byt k tobě pronášeli libá^{95 827} slova.

(7) Opustil jsem svůj dům, zavrhl⁶¹¹ jsem své dědictví⁹⁷, vydal jsem milovanou⁷⁸¹ své duše v dlaně³⁹¹ jejích nepřátel, (8) mé dědictví⁹⁷ se mi stalo^{3 276 828} jakoby lvem v lese, dovoluje^{6 14} si⁸²⁹ na mne¹²⁶ svým hlasem⁸³⁰; proto jsem je^{276 828} pojal v nenávisť. (9) Mé dědictví⁹⁷ je mi pestrým supem^{831 832}, supově^{90 831} vůkol – na ně^{276 833}: Pojďte, shromážděte³¹³ se, všechno zvířectvo⁸³⁴ pole, přivádějte^{290 835} k žrádlu! (10) Mnozí pastýři zkazili¹⁹⁵ mou vinici, rozdupalí⁸³⁶ můj díl, učinili¹⁴ můj žádoucí díl²⁸³ pustinou⁶⁵, spouští³⁶⁸; (11) obrátil^{98 450} je^{276 828} v spoušť³⁶⁸, zpustly^{276 368 837} truchlí⁶ přede mnou, zpustošena je^{116 838} všechna země, neboť není nikoho³⁷⁷ kladoucího⁹⁸ si to na srdce. (12) Na všechny holé pahrbky v pustině přišli ničitelé³³⁸, neboť Hospodin má⁴⁴⁰ meč sžírající^{81 839} od okraje⁷³⁶ země až po okraj⁷³⁶ země, žádné⁶⁷² maso⁸⁴⁰ nemá³⁶³ pokoje. (13) Zaseli pšenici a sežnou trní⁸⁴¹; natrápili se – nebudou mít prospěchu⁸⁴¹, i budou zostuzeni^{182 183} vašimi výtěžky^{80 220}, pro žár⁶¹⁶ hněvu Hospodinova.

(14) Takto řekl Hospodin: Proti všem mým zlým sousedům^{540 842}, kteří³⁶⁶ sahají³¹ na dědictví⁹⁷, jež jsem dal zdědit²⁷⁹ svému lidu, Izráelovi: Hle, já⁴⁹, chystám se vyrvat^{37 316} je z povrchu⁸⁴³ půdy⁶⁰⁰ a dům Júdův vyrvat^{37 316} z jejich středu, (15) a po mém vyrvání³⁷ jich se bude⁶ dít³: Budu se vracet a litovat⁵⁴³ jich a přivádět je zpět⁸⁴⁴, každého⁵³ do jeho dědictví⁹⁷

a každého⁵³ do jeho země. (16)A bude⁶ se dít³: Budou-li se pilně⁸⁴⁵ učit cestám mého lidu, přísahat při mém jménu: *Jako že je živ Hospodin*, jako učili můj lid přísahat při Baalovi¹⁰⁵, že²²³ budou v budování v střed mého lidu, (17)pak-li nebudou poslouchat, budu onen národ vyrávat³⁷, veskrze⁸⁴⁵ a hubením – prohlášeno²⁹ Hospodinem.

13 Takto řekl Hospodin ke mně: Jdi a opatři⁸⁴⁶ si opasek ze lnu a vsad⁹⁸ jej na své boky, *ale do vody jej nebudeš²⁰ vnášet*. (2)I opatřil⁸⁴⁶ jsem ten opasek podle slova Hospodinova a vsadil⁹⁸ na své boky; (3)a *podruhé se ke mně dostalo³ slovo Hospodinovo, výrok: (4)Vezmi ten opasek, ježž jsi opatřil⁸⁴⁶, ježž je na tvých bocích, a vstaň, jdi k Peráthu⁸⁴⁷ a ukryj⁸⁴⁸ jej tam v rozštěpu skaliska⁴⁰⁴*. (5)I odešel jsem a při Peráthu⁸⁴⁷ jsem jej ukryl⁸⁴⁸ podle toho, co mi Hospodin rozkázal. (6)A po uplynutí⁸⁴⁹ mnoha dní se stalo³, že²²³ ke mně Hospodin řekl: Vstaň, jdi k Peráthu⁸⁴⁷ a vezmi odtamtud ten opasek, ježž jsem ti rozkázal tam ukryt⁸⁴⁸. (7)I odešel jsem k Peráthu⁸⁴⁷ a ten opasek jsem vyhledal⁸⁵⁰ a vzal z toho místa³¹⁹, kam jsem jej ukryl⁸⁴⁸, a hle, ten opasek byl⁶ zkažený¹⁹⁵, nehodil se⁴⁶⁵ k ničemu⁶⁷².

(8)I *dostalo se³ ke mně slovo Hospodinovo, výrok: (9)Takto řekl Hospodin: Tak budu kazit¹⁹⁵ pýchu^{822 851} Júdovu a pýchu^{822 851} Jerúsaléma, ježž je³⁶⁶ veliká⁸⁵²*. (10)*Tento zlý lid, ti zpěčující se^{403 853} slyšet mé slovo, kteří³⁶⁶ chodí v umíněnosti svého srdce a odešli za jinými⁶⁰ bohy sloužit^{436 437} jim a klanět se jim, ano, bude jako tento opasek, ježž se k ničemu⁶⁷² nehodí⁴⁶⁵*. (11)*Ano, jako opasek lpí na⁸⁵⁴ bocích někoho³⁷⁷, tak jsem dal všemu domu Izráelovu a všemu domu Júdovu ulpět na⁸⁵⁴ mně, – prohlášeno²⁹ Hospodinem, – aby se mi stali³¹²¹ lidem^{100 768} a věhla-sem^{100 855} a chválou^{100 856} a ozdobou^{100 857}; ale neuposlechli.*

(12)I budeš²¹ k nim pronášet toto slovo: Takto řekl Hospodin, Bůh Izráelův: Každý měch⁸⁵⁸ se naplňuje vínem; a když k tobě řeknou: Zda přeče⁸⁵⁹ nevíme⁶, že se každý měch⁸⁵⁸ naplňuje vínem? (13)musíš^{20 96} k nim říci: Takto řekl Hospodin: Hle, já⁴⁹, chystám se všechny

obyvatele této země i krále, kteří³⁶⁶ sedí místo Dávida⁸⁶⁰ na jeho⁸⁶¹ trůně, i kněží a prorocy a všechny obyvatele Jerúsaléma naplnit³¹⁶ opilostí, (14)i budu je rozrážet^{1955 1957} jednoho o druhého⁸⁶² a otce⁵² i syny spolu, prohlášeno²⁹ Hospodinem, nebudu šetřit¹⁸⁹⁰, aniž budu mít soucit, aniž se budu slitovat⁵⁴³, takže bych je nezničil^{195 863}.

(15)*Slyšte, ano, nastavte uši⁸⁶⁴, necht⁶ se nevyvyšujete⁸⁶⁵, neboť promluvil Hospodin; (16)vzdejte čest¹⁵ Hospodinu, svému Bohu, dříve než bude^{792 866} působit tmu a dříve než se budou vaše nohy obrážet o hory za soumraku, a zatímco budete⁶ čekat²⁷⁵ na světlo, obrátí^{96 98 792 866} je v hlubokou temnotu⁹², bude je měnit^{128 867} v černavu⁸⁶⁸*. (17)*A nechcete^{20 374}-li to²⁴⁸ slyšet, bude má duše v úkrytech plakat, z přičiny²⁴ vaší domýšlivosti⁸⁶⁹, ano, mé oko bude hořce⁸⁷⁰ slzet a slzami⁹⁰ se rozplývat⁶⁸⁴, neboť stádo Hospodinovo bude³⁸³ zajato.*

(18)*Řekni králi a královně-matce⁸⁷¹: Snižte se a tak sedněte⁸⁷², neboť sejde^{383 873}, co je⁸⁷⁴ na vašich hlavách⁸⁷⁵, koruna⁸⁷⁶ vaší nádhery⁸⁵⁷, (19)města jihu⁸⁷⁷ jsou⁶ uzamknuta a není otvírajících; Júdá⁸⁷⁸ bude odvedena⁹, ona všechna¹⁵⁶, bude odvedena⁹ – plný počet^{253 879}.*

(20)*Povznes²³³ své oči a viz ty, kteří³⁶⁶ přicházejí od severu! Kde je stádo, ježž ti bylo dáno, tvůj nádherný drobný dobytek⁸⁸⁰?* (21)*Co budeš říkat, až bude^{792 866} proti tobě¹²⁶ zakročovat^{32 273 421 697}, že²²³ jsi je ty naučila za náčelníky⁸⁸¹ nad sebou jako⁵⁸¹ hlavu⁸⁸²?* Zda tě nebudou zachvacovat¹⁸⁵³ bolesti, tak jako⁷¹⁶ ženu při porodu⁶⁶⁶? (22)*A jestliže si budeš ve svém srdci říkat²⁸⁰: Proč mě potkaly tyto věci? – Pro²⁶⁶ velikost⁸⁵² tvé nepravosti¹⁶⁵ byly odhaleny^{9 883 884} tvé podolky, násilí utrpěly tvé paty. (23)Zda umí²⁰ Kúsí^{885 886} změnit¹⁶⁰ svou pleť aneb levhart své skvrny? Pak i vy můžete činit dobře, jsouce naučení činit zle; (24)i budu je rozptylovat⁷⁵⁷ jako slámu⁸⁸⁷ pomíjející ve větru¹⁷³ pustiny. (25)Toto⁶⁰⁷ je tvůj los, podíl tvých výměr ode mne²²¹, – prohlášeno²⁹ Hospodinem, – ježto jsi na mne zapoměla a jala ses důvěřovat^{226 435} v klam²⁵⁹, (26)takže²²³ i já vyhrnu⁸⁸⁸ tvé podolky nad tvou tvář*

a ukáže se tvá hanba. (27) Tvá cizoložství, tvá řehtání, necudnost⁸⁸⁹ tvého smilstva na pahrbcích, v poli, shledal¹⁹⁶ jsem tvé hnusnosti³⁰⁰. Běda³³⁷ tobě, Jerúsálemě, nemůžeš²⁰ být očištěn²⁷⁶; po⁸⁹⁰ jaké době⁸⁹¹ ještě⁸⁹²?

14 Co se dostalo³ slovem Hospodini novým k Jeremjovi stran věci⁸⁹³ sucha⁸⁹⁴:

(2) Júdá⁸⁷⁸ truchlí⁶, její brány⁸⁹⁵ chřadnou^{6 896}, zčernaly³⁷⁰ až k zemi, a vystupuje^{6 88} křik⁸⁹⁷ Jerúsálemá, (3) a jejich vznešení¹²⁶⁴ posílají⁶ své nepatrné⁸⁹⁸ pro vodu; přijdou k jamám⁸⁹⁹ – vodu nenajdou, vracejí se⁶, jejich nádoby⁹⁰⁰ jsou prázdné; jsou⁶ zklamáni¹⁸² a zahanbeni²⁴⁰ a zakrývají⁶ své hlavy. (4) Příčinou pudy⁶⁰⁰ – je⁶ rozrušená^{62 901}, neboť lijavec v zemi nenastal³, – jsou⁶ zklamáni¹⁸² a své hlavy zakrývají⁶ rolníci; (5) ano i laň v poli rodí⁶ s²²³ opouštěním, neboť se neukázala^{3 197} zeleň⁹⁰², (6) a divocí oslové stojí⁶ na holých pahrbcích, lapají^{6 172} vítr¹⁷³ jako šakalové, jejich oči hynou^{6 401}, neboť není bylinstva⁴⁸⁷.

(7) Vypovídají^{6 903}-li naše nepravosti¹⁶⁵ proti nám⁹⁰⁴, Hospodine, jedneji⁴¹ vzhledem ke jménu svému! Ano, mnohá jsou naše odpadlictví¹⁴², vůči tobě jsme hřešili⁶, (8) naděje Isráelova, vysvobozující^{186 187} v čas úzkosti³⁸⁷; nač bys měl²⁰ být jako cizinec⁵⁷⁹ v zemi, ano, jako pocestný, *jenž* se uchyluje^{6 448} k přenocování? (9) Nač bys měl²⁰ být jako někdo³⁷⁷ zakřiknutý⁹⁰⁵, jako hrdina⁴³⁴, *jenž* nemůže vysvobodit^{186 187}? Vždyť ty *jsi* v našem středu⁹⁰⁶, Hospodine, a nad námi se děje^{3 6} dovolávání tvého jména⁵⁸³, kéž nás neza necháváš^{21 907}!

(10) Takto řekl Hospodin o tomto lidu: Tak si zamílovali potulování⁹⁰⁸, nešetřili^{6 909} svých nohou, že²²³ je Hospodin blahovlnně nepřijme⁵³⁶; nyní si bude připomínat jejich nepravosti¹⁶⁵ a navštěvovat^{32 273 421} jejich hříchy. (11) A Hospodin ke mně řekl: Nechtě se za tento lid nemodlíš²¹ k dobru, (12) když se budou postit³⁷⁴, nebudu obracet^{374 591} sluch⁶⁰⁵ k jejich křiku⁵⁸⁹, a když budou vznášet^{374 910} vzeštnou oběť⁵³⁵ a oběť darů⁹¹¹, nebudu je blahovlnně přijímat^{374 536 591}, nýbrž²¹³ se já chystám mečem a hladem a morem

s nimi skoncovat^{316 401}. (13) I pravil jsem: Ach¹⁸, Pane, Hospodine, hle, proroci jim praví: Nebudete zakoušet^{196 428} meče, aniž budete mít²³⁸ hlad, nýbrž²¹³ vám chci²⁰ v tomto místě³¹⁹ dát pravdivý pokoj⁹¹². (14) A Hospodin ke mně řekl: Ti proroci v mém jménu prorokují¹⁰⁴ lež²⁵⁹, neposlal jsem je, aniž jsem jim rozkázal, aniž jsem k nim promluvil; líživé vidění^{632 913} a věštbu⁹¹⁴ a nicotu⁹¹⁵ a podvod svého srdce si vám oni dovolují prorokovat^{104 1320}. (15) Proto Hospodin takto řekl o těch prorocích, kteří³⁶⁶ prorokují¹⁰⁴ v mém jménu, a já jsem je neposlal, ale oni říkají: Meč ani hlad v této zemi nebude: Mečem a hladem onino proroci budou muset²⁰ skonat⁵⁶⁵, (16) a lid, *ti*, jimž oni prorokují¹⁰⁴, *budou* od²⁴ meče a hladu poházeni po ulicích Jerúsálemá a nebudou mít³⁶³ pohřbívajícího je, jejich ženy *ani* jejich syny *ani* jejich dcery, neboť na ně budu vylévat⁴⁸⁸ jejich zlo¹⁴¹. (17) I řekneš²¹ k nim toto slovo: Nechtě se mé oči nocí i za dne rozplývají^{21 684} slzami⁹⁰ a neustávají^{21 916}, neboť panenská⁹¹⁷ dcera⁹¹⁸ mého lidu je⁶ zdrcena¹²³ velikým zdrcením³¹⁷, velmi bolestným zbitím^{192 504}. (18) Vyjdu-li *do* pole, pak²²³, hle – zabítí⁶⁶⁴ mečem⁶⁶⁶; pakli vstoupím *do* města, pak²²³, hle – neduhu z hladu; ano, i prorok i kněz odcestovali⁹¹⁹ *do* země, již²²³ neznají^{6 920}. (19) Zda jsi Júdu zcela⁹²¹ zamítl⁵⁷⁰? Pociťuje-li tvá duše ošklivost⁹²² proti⁹²³ Cijjónu? Proč nás biješ^{6 192}, takže²²³ pro nás¹⁶ není vyhojení? Doufat²⁷⁵ v pokoj? Ale nic⁶⁴⁶ dobrého! V čas uzdravení? Ale hle, hrůza!

(20) Uznáváme⁶, Hospodine, svou zlovůli, nepravost¹⁶⁵ našich otců, že jsme vůči tobě hřešili⁶, (21) kéž neopovrhujeme^{21 924}, vzhledem k svému jménu, kéž neznevažuješ^{21 925} trůn své slávy¹¹⁵, pamatuj, kéž nerušíš²¹ svou smlouvu s námi! (22) Zda jsou mezi nicotnostmi⁸⁶ národů¹⁷ působcové lijavce? A mohou²⁰-li nebesa⁹²⁶ dávat pršky²³⁶? Zda ty nejsi ON⁹²⁷, Hospodin, náš Bůh? I chceme²⁰ doufat²⁷⁵ v tebe, neboť všechny tyto věci činíš⁶ ty.

15 A Hospodin ke mně řekl: Byť se stavěl Mojžíš a Samuél před mou tvář, nebyla by má duše pro tento lid⁹²⁸; vypust^{6 228} je zpřed mé tváře⁸⁵, ať

vycházejí¹³. (2)A jestliže k tobě budou říkat: Kam máme²⁰ vycházet¹³? bude⁶²¹ se dí³, že budeš říkat k nim: Takto řekl Hospodin: Kdo patří smrti, k smrti, a kdo patří meči, k meči⁹²⁹, a kdo patří hladu, k hladu, a kdo patří zajetí, do zajetí. (3)A budu proti nim¹²⁶ zakročovat^{32 273 421 697} čtyřmi čeleděmi⁵¹, prohlášeno²⁹ Hospodinem: Mečem k zabijení⁸¹⁶ a psy k odvlékání a ptactvem^{365 457} nebes a zvěř^{487 617 930} země k požírání⁸¹ a k ničení¹⁹⁵, (4)a vydat je k hrůze⁹³¹ všem královstvím země, příčinou Menaššéa, syna Jechizkijáhúova, krále Júdova⁴, pro to, co v Jerusálémě učinil.

(5)Ano, kdo na tebe bude mít ohled, Jerusálémě, a kdo ti bude projevovat soustrast^{303 932}, a kdo se bude stranou obracet³⁰², aby se otázal¹²¹, jak se ti vede^{933 934}?

(6)Ty jsi zahrhl^{276 611} mne, prohlášeno²⁹ Hospodinem, odcházeli²⁷⁶ jsi zpět, chci²⁰ tedy⁷ na tebe¹²⁶ napřáhnout⁴⁴⁸ svou ruku a zničit¹⁹⁵ tě; stalo se mi obtížným⁵⁰⁷ mít lítost; (7)i odvěji^{330 1928} je věječkou v bránách země, o děti připravím¹⁰⁶⁵, pohubím svůj lid – nevraceti se⁶ ze svých cest, (8)jejich vdovy se mi rozhojnily⁴¹⁵ nad písek²⁶⁰ moří; přivedu jim, na matky^{90 126} jinochů⁹⁰, o polednách⁴⁸³ ničitele³³⁸, náhle na ně^{90 126} uvrhnu horečný děs a neštěstí^{52 935}, (9)Zchřadne⁸⁹⁶, jež porodila sedm, vydechne⁴² svou duši, její slunce zašlo ještě za dne, byla zostuzena¹⁸² a zahanbena⁹³⁶; a zbytky⁵⁰¹ jich budu vydávat meči⁹²⁹ před tváří jejich nepřátel, prohlášeno²⁹ Hospodinem.

(10)Běda³³⁷ mně, má matko, že jsi mě porodila, muže vády⁸⁰⁸ a muže sváru⁹³⁷ pro všechnu zem¹⁶¹! Nepůjčoval jsem⁶, aniž půjčovali⁶ mně⁹³⁸; každý^{156 513} mi zlořečí⁹³⁹.

(11)Hospodin řekl: Neuvolním⁹⁴⁰ -li⁹⁴¹ tě⁹⁴² k dobrému, nepřimějí-li⁹⁴¹ nepřitele vyjít vstříc⁵⁹⁰ naproti⁹⁴³ tobě v čas pohromy⁴⁸ a v čas úzkosti³⁸⁷! – (12)Zda se může²⁰ zlámat⁷⁹⁴ železo, železo ze severu, a mosaz⁶⁷? (13)Tvé bohatství⁹⁴⁴ a tvé poklady⁹⁴⁵ budu přidávat ke kořisti, ne za odškodné⁹⁴⁶, nýbrž²²³ za všechny tvé hříchy, a to uvnitř všech tvých hranic^{443 947}, (14)to²²³ budu přepravovat⁹⁴⁸ s tvými nepřáteli v zem, již neznáš⁶, neboť v mém hněvu vzplál oheň, jež bude planout na vás¹²⁶.

(15)Ty víš⁶, Hospodine, připomeň si mě a ujmi se^{32 273 421} mne a pomsti se pro mne¹⁶ na mých pronásledovatelích²⁸⁶, kéž mě, jsa⁵⁸¹ m dlouhavý⁹⁴⁹ k svému hněvu, neodnímáš^{21 950}; uvědom si mé snášení²³³ potupy pro tebe. (16)Došlo k tvým slovům⁹⁵¹ a já jsem je snědl; to²²³ se mi – tvá slova – stalo^{3 952} potěšením^{100 953} a radostí¹⁰⁰ mého srdce, neboť nade mnou bylo prohlášeno tvé jméno⁵⁸³, Hospodine, Bože zástupů^{146 147}! (17)Nesedávám⁶ v sejití⁵¹¹ bavících se⁹⁵⁴, abych se poveselil, pro³⁰⁷ tvou ruku sedávám⁶ osaměle⁶, neboť jsi mě naplnil nevolí⁷²⁸. (18)Proč je⁶ má trýzeň trvalá a mé zbití^{192 497} zhoubné¹⁰⁰⁶, zpěčuje se^{6 403} dát se vyhojit? Chceš²⁰ pro mne¹⁶ opravdu⁹⁵⁵ být podoběn⁷¹⁶ klamnému potoku⁹⁵⁶, vodám, jež nejsou spolehlivé^{6 826 957}?

(19)Proto řekl Hospodin takto: Chceš²⁰ -li se vrátit, pak²²³ tě budu vracet; budeš stát před mou tváří, a budeš-li oddělovat⁹⁵⁸ drahocenné⁹⁵⁹ od všedního⁹⁶⁰, budeš jako má ústa. Necht' se oni obracejí^{21 961} k tobě, ale ty se nebuděš²⁰ obracet⁹⁶¹ k nim; (20)ano, chci²⁰ tě tomuto lidu učinit¹⁴ zdí^{55 65} z mosazi⁶⁷, nepřístupnou^{66 962}. I budou proti tobě⁷⁰ bojovat⁷¹, ale nic vůči tobě nebudou zmáhat⁷², vždyť s tebou budu já k vysvobození^{186 187} tě a k vyprošťování²⁸ tě, – prohlášeno²⁹ Hospodinem, – (21)ano, budu tě vyprošťovat²⁸ z ruky zlých a osvobozovat⁹⁶³ tě z dlaně³⁹¹ ukrutníků⁹⁶⁴.

16 A dostalo³ se ke mně slovo Hospodinovo, výrok: (2)Nebudeš²⁰ si brát ženu, aniž budeš²⁰ mít²³⁸ syny a dcery v tomto místě³¹⁹, (3)neboť takto řekl Hospodin o synech a o dcerách, jež³⁶⁶ se rodí v tomto místě³¹⁹, a o jejich matkách, jež³⁶⁶ je rodí, a o jejich otcích, již³⁶⁶ je plodí v této zemi: (4)Budou umírat smrtelnými neduhy⁹⁶⁵, nebudou oplakávání³²³ ani pohřbívání, budou za hnůj na tváří půdy⁶⁰⁰; budou docházet konce⁴⁰¹ mečem a hladem a jejich mrtvoly se stanou⁹⁰ potravou¹⁰⁰ ptactvu^{365 457} nebes a zvěři^{487 617} země. (5)Hospodin tedy řekl takto: Necht' nevstupuješ²¹ v dům křiku⁹⁶⁶ a necht' nechodíš²¹ k oplakávání³²³ a necht' jim neprojevuješ²¹ soustrast^{303 932}, neboť odejmu³¹³ z blízkosti²²¹ tohoto lidu svůj

pokoj, prohlášeno²⁹ Hospodinem, laskavost⁷⁴ i slitování⁹⁶⁷, (6) a velicí i malí v této zemi pomřou, nebudou pohřbíváni, aniž pro ně¹⁶ budou plakat³²³ ani se řezat⁹⁶⁸ ani se vyholovat⁹⁶⁹ pro ně¹⁶, (7) aniž pro ně¹⁶ budou při truchlení lámat⁹⁷⁰ k utěšování⁹⁷¹ někoho⁹⁷² nad mrtvým⁹⁷³, aniž je budou napájet číší⁹⁷⁴ útechy²⁵³ nad otcem někoho⁹⁷² *aneb* nad matkou někoho⁹⁷², (8) Aniž budeš²⁰ vstupovat v dům hostiny⁹⁷⁵ k sedění s nimi k jedení a k pití, (9) neboť Hospodin zástupčím^{146 147}, Bůh Izráelův, řekl takto: Hle, já⁴⁹, chystám se dát³¹⁶ přestat⁶¹⁹ z tohoto místa³¹⁹ před vašima očima a ve vašich dnech hlasu jáso⁶²⁰ a hlasu radosti, hlasu ženicha a hlasu nevěsty²⁰¹.

(10) A až budeš všechna tato slova oznamovat³⁰⁸ tomuto lidu, bude se dí³, že²²³ k tobě řeknou: Nač Hospodin proti nám¹²⁶ mluvil⁶ o všem tomto velikém neštěstí^{48 56}, a co je naší nepravostí¹⁶⁵ a co je naším hříchem, jímž jsme zhřešili vůči Hospodinu, našemu Bohu? (11) I budeš²⁰ k nim říkat: Protože mě vaši otcové opustili, prohlášeno²⁹ Hospodinem, a jáli se chodit za jinými⁶⁰ bohy a sloužit^{436 437} jim a klanět se jim, a mne opustili a mého zákona¹⁰¹ přestali dbát^{244 976}; (12) a vy jste se v počínání⁴¹ zachovali hůře než vaši otcové⁴²⁶⁰, neboť²²³ hle vás, chodíte každý⁵³ za umírněností²⁷⁷ svého zlého srdce bez obrácení sluchu ke mně⁶⁰⁵; (13) i chci²⁰ vás odmrštit z povrchu⁸⁴³ této země na zem⁹⁷⁷, již neznáte⁶ vy ani vaši otcové, ať tam za dne i v noci sloužíte^{436 437} jiným⁶⁰ bohům, kde⁹⁷⁸ vám nebudu prokazovat¹⁴ milost⁹⁷⁹.

(14) Proto, hle, přicházejí dni, prohlášeno²⁹ Hospodinem, kdy²²³ se již nebude říkat: *Jako že je živ Hospodin*, jenž vyvedl⁸⁸ děti¹⁰⁷ Izráelovy ze země Egypta, (15) nýbrž: *Jako že je živ Hospodin*, jenž vyvedl⁸⁸ děti¹⁰⁷ Izráelovy ze země severu a ze všech zemí, kam je zahnal⁶²⁵, neboť²²³ je budu zpět přivádět⁸⁴⁴ na půdu⁶⁰⁰, již jsem dal jejich otcům. (16) Hle, já⁴⁹, chystám se poslat³¹⁶ pro mnoho rybářů, prohlášeno²⁹ Hospodinem, ať je vyrybaří⁹⁸⁰, a potom chci²⁰ poslat pro mnoho lovců, ať je vyloví z povrchu⁸⁴³ každé hory a z povrchu⁸⁴³ každého pahrbku a z rozštěpů skalisk⁴⁰⁴. (17) Vždyť na všech jejich cestách jsou mé oči, *ony* nejsou⁶

skryty před mou tváří²³, aniž jsou zpřed mých očí schovány⁹⁸¹ jejich nepravosti¹⁶⁵, (18) i chci²⁰ nejprve dvojnásob odplatit⁹⁸² jejich nepravost¹⁶⁵ a jejich hřích, pro jejich znesvěcení⁹⁸³ mé země mrtvolami⁹⁰ svých hnusností³⁰⁰, že²²³ mé dědictví⁹⁷ naplnili svými ošklivostmi⁹⁹.

(19) Hospodine, má síla a má posilo⁹⁸⁴, mé útočiště v den úzkosti³⁶⁷, k tobě budou přicházet národy¹⁷ od posledních konců země a budou říkat: Naši otcové zdědili²⁷⁹ jen klam²⁵⁹, nicotu⁸⁶; v tom⁹⁸⁵ není *nic* prospěšného; (20) zda si může²⁰ člověk hotoví⁴¹ bohy? Vždyť²²³ to⁹⁸⁵ nejsou bohové! (21) Proto hle, já⁴⁹, chystám se dát³¹⁶ jim poznat, tentokrát jim budu dávat poznat svou ruku a svou moc⁶⁹⁴, ať vědí, že mé jméno je Hospodin⁹⁸⁶.

17 Hřích Jůdův je⁶ zaznamenan⁹⁸⁷ písačkem ze železa, vyryt^{707 988} hrotem z diamantu na desku jejich srdce a na rohy vašich oltářů, (2) takže si jejich děti¹⁰⁷ pamatují⁹⁸⁹ jejich oltáře a jejich ašéry⁹⁹⁰, na zelené stromoví⁴⁸⁷, na vyvýšené vyvýšeniny⁹⁹¹. (3) Mé pohoří³⁴³ v poli! Tvé⁹⁹² bohaství⁹⁴⁴ a všechny tvé poklady⁹⁴⁵ budu přidávat ke kořisti, tvé výšiny⁶¹⁴ za hřích, uvnitř všech tvých hranic^{443 947}, (4) a budeš, a to skrze sebe⁹⁹³, muset²⁰ upustit⁹⁹⁴ od svého dědictví⁹⁷, jež jsem ti dal; ano, chci²⁰ tě učinit obsluhujícím⁴³⁶ tvé nepřátele¹²⁴³ v zemi, již neznáš⁶, neboť jste v mém hněvu^{298 995} dali vzplát ohni; *jenž* bude planout navždy⁵⁸².

(5) Takto řekl Hospodin: *Budiž proklet muž⁹⁹⁶, jenž důvěřuje^{226 435} v člověka a svou paži⁹⁹⁷ činí^{6 98} maso⁹⁹⁸*, a od Hospodina jeho srdce odstupuje³⁰²¹ (6) Ten²²³ bude⁶ jako nahý⁹⁹⁹ ve stepi⁸⁹, aniž bude počítovat^{196 428}, že přichází¹⁰⁰⁰ dobro, nýbrž²²³ bude⁶ osidlovat⁵⁷³ vyprahlá místa v pustině, zem, jež je země slaná¹⁰⁰¹ a neobývaná. (7) *Budiž pozehnán muž⁹⁹⁶, jenž důvěřuje^{226 435} v Hospodina! Ano*, předmětem jeho důvěry²²⁶ je Hospodin; (8) ten²²³ bude⁶ jako strom zasazený při vodách, jenž²²³ při potůčku vysílá²²⁸ své kořeny. Ten²²³ nebude počítovat^{196 428}, že přichází¹⁰⁰⁰ horko, nýbrž²²³ jeho listí bude⁶ zelené; *ani* v roce sucha⁸⁹⁴ nebude mít starosti¹⁰⁰², aniž bude selhávat stran^{286 1003} přinášení²²³ ovoce.

(9)Nade vše^{e260} Istivé¹⁰⁰⁴ 1005 je srdce, ano, ono je zhoubné¹⁰⁰⁶, kdo je zná⁶ 383? (10)Já, Hospodin, zpytuji¹⁰⁰⁷ srdce a zkouše podrobující⁵⁵³ 556 ledviny⁸⁰⁵, a to k dáni každému⁵⁴ podle jeho cesty, podle ovoce jeho skutků. (11)Koroptev lihne¹⁰⁰⁸, co²²³ nenakladla¹⁰⁰⁹; nadělavší⁴¹ si bohatství, ne však⁷ právem⁵⁷, bude je v polovici svých dní muset²⁰ opustit a ve svém posledku se projevit³ 197 bláznem¹⁰¹⁰.

(12)Trůne slávy¹¹⁵, výsosti od prvopočátku¹⁰¹¹, místo³¹⁹ naší svatyně¹⁰¹²! (13)Hospodine, naděje Izráelova, všichni opouštějíci tě musej²⁰ být vzostueni¹⁸². – Ano, odstupující³⁰² 1013 ode mne¹⁰¹⁴ musejí²⁰ být zapsáni v zem, neboť opustili zřídlo¹¹⁹ živých vod, Hospodina.

(14)Uzdrav mě, Hospodine, ať smím²⁰ být uzdraven, vysvobod¹ 186 187 mě, ať smím²⁰ být vysvobozen¹⁸⁶ 187, neboť mou chválou⁸⁵⁶ jsí ty! (15)Hle, oni ke mně praví: Kde je slovo Hospodinovo? Nuže³⁹², necht' přichází²¹! (16)A já jsem nechválal⁶ od následování tě²⁸⁵ jako pastýř¹⁰¹⁵, aniž jsem byl⁶ dychtiv zhoubného¹⁰⁰⁶ 1016 dne; ty víš⁶; vyjadřování¹⁰¹⁷ mých rtů nastávalo³ 6 před tvou tváří. (17)Kěž se mi nestáváš³ 21 zkázou¹⁰⁰ 1018, ty, mé útočiště¹⁰¹⁹ v zlý den; (18)kež jsou²¹ zostuzování¹⁸² moji pronásledovatelé, aniž budu²¹ zostuzován¹⁸² já, kež se strachují²¹ 62 oni, aniž se budu²¹ strachovat⁶² já! Přivést na ně den pohromy⁴⁸, ano, rozdrť¹²³ je dvojnásobným rozdrčením¹²³ 220 1020!

(19)Hospodin ke mně řekl takto: Jdi⁷³ a postav se v bráně zhnů lidu, jíž vstupují králové Júdovi⁴ a jíž vycházejí¹³, a ve všech branách Jerúsáléma, (20) a budeš²¹ k nim říkat: Slyšte slovo Hospodinovo, králové Júdovi⁴ a všechen Júdo a všichni obyvatelé Jerúsáléma, kteří³⁶⁶ vstupujete v tyto brány⁵⁷¹: (21)Takto řekl Hospodin: Dejte si pozor²⁴⁴ sami na sebe¹⁰²¹, necht' nenášíte²¹ 233 a v brány⁵⁷¹ Jerúsáléma nevnášíte²¹ 1022 břemen⁹⁰ 233 1023 v den soboty, (22) aniž smíte²⁰ v den soboty břemena⁹⁰ 233 1023 vynášet¹³ 1022 ze svých domů, aniž smíte²⁰ vykonávat jakékoli⁶⁷² zaměstnání¹⁰²⁴, nýbrž²²³ musíte²⁰ den soboty světit podle toho, co jsem rozkázal vašim otcům; (23) ale neuposlechli, aniž nachýlili⁴⁴⁸ své ucho, nýbrž²²³ zatvrdil⁶⁰⁶ svou

šiji, aby nebylo slyšícího¹⁰²⁵ a aby nebylo přijímání¹⁹³ ponaučení¹⁴⁰ 194. (24) A stane se³, budete-li ke mně pilně¹⁰²⁶ obracet sluch⁶⁰⁵, prohlášeno²⁹ Hospodinem, aby nebylo vnášení¹⁰²² břemen⁹⁰ 233 1023 v brány⁵⁷¹ tohoto města v den soboty, ano, k svěcení dne soboty, aby v něm nebylo vykonávání jakéhokoli⁶⁷² zaměstnání¹⁰²⁴, (25) že²²³ v brány⁵⁷¹ tohoto města budou vstupovat⁶ králové a knížata⁶⁹, sedící na trůně Dávidově, vozící se na vozech⁹⁰ 1027 a na koních, oni a jejich knížata⁶⁹, muži Júdovi⁴ 90 a obyvatelé Jerúsáléma, a toto město zůstane¹⁰²⁸ navždy²⁴² obýváno. (26) I přijdou z měst Júdových⁴ a z okolí⁵² 1029 Jerúsáléma a ze země Benjáminovy a z nížiny¹⁰³⁰ a z pohoří³⁴³ a z Negevu¹⁰³¹, přinášejíce vzestupné⁵³⁵ a jiné oběti⁹⁰ a oběti⁹⁰ daru⁹¹¹ a kadidlo⁵³², ano, přinášejíce děkovné oběti⁹⁰ 1032 v dům Hospodinův. (27) A nebudete-li ke mně obracet sluch⁶⁰⁵ k svěcení dne soboty tak²²³, aby nebylo nošení²³³ břemen⁹⁰ 233 1023 při²²³ vstupování v brány⁵⁷¹ Jerúsáléma v den soboty, pak²²³ v jeho²⁷⁶ branách zanitím¹³⁰ oheň, jenž²²³ sežere⁸¹ paláce⁴⁸⁵ Jerúsáléma, aniž bude hasnout.

18 Slovo, jež se dostalo³ z blízkosti Hospodinovy²²¹ k Jeremjovi, výrok: (2) Vsta¹ a sestup v dům hrncíře¹² 1033 a tam¹⁰³⁴ ti budu zvěstovat³⁰⁹ své slova. (3) I sestoupil jsem v dům hrncíře¹² 1033, a hle ho,¹⁰³⁵ konal práci¹⁰²⁴ na kružích¹⁰³⁶; (4) a když se nádoba⁹⁰⁰ 1037, jíž on hotovil⁴¹, v hlíně¹⁰³⁸ 1039, v ruce hrncířově¹² 1033 pokazila¹⁹⁵, zpracoval⁴¹ 96 ji zase¹⁰⁴⁰ v jinou⁶⁰ nádobu⁹⁰⁰ 1037, podle toho, co bylo⁶ v očích hrncířových¹² 1033 správně¹⁰⁴¹ zhotovit⁴¹. (5) I dostalo se³ ke mně slovo Hospodinovo, výrok: (6) Zda nemohu jako tento hncíř¹² 1033 činit s vámi¹³⁵, dome Izráelův – prohlášeno²⁹ Hospodinem – ? Hle, jako hlína¹⁰³⁸ v ruce hrncířově¹² 1033, tak vy v ruce mé, dome Izráelův. (7) Hned¹⁰⁴² mohu²⁰ mluvit stran národa¹⁷ aneb stran království o rvaní³⁴ a o boření³⁵ 36 a o hubení¹⁰⁴³, (8) ale odvrátí-li se onen národ od svého zla¹⁴¹, protože jsem proti němu¹²⁶ promluvil, budu⁹⁶ mít lítost nad zlem⁴⁸, jež učinit mu jsem pojal úmysl⁸⁰². (9) A hned¹⁰⁴² mohu²⁰ mluvit stran národa¹⁷ aneb stran království o budování a o vysazování¹³⁸,

(10) *ale* jme-li se páchat⁴¹, co *je*³⁶⁶ v mých očích zlé, bez poslušání na²⁶⁵ můj hlas, budu⁹⁶ mít lítost nad blahem⁹⁵, jímž jsem slíbil¹⁰⁴⁴ oblažit³⁹ jej. (11) Nuže³⁹² nyní tedy⁷ prones k mužům Júdovým⁴⁹⁰ a před obyvateli Jerúsálema výrok: Takto řekl Hospodin: Hle, já se chystám proti vám¹²⁶ zosnovat¹² 316 1045 zlo⁴⁸ a ukládám⁸⁰² proti vám¹²⁶ úklad³⁴⁰ 803, nuže³⁹², vraťte se každý⁵³ ze své zlé cesty a polepšete³⁹ své cesty a své skutky. (12) Řeknou³⁸³ však⁷: Bez naděje⁷, neboť²¹³ půjdeme za svými úmysly²⁷⁷ 803 a budeme uskutečňovat⁴¹ každý⁵³ umíněnost¹⁰⁴⁶ svého zlého srdce.

(13) Proto řekl Hospodin takto: Nuže³⁹², otažte se mezi národy¹⁷, kdo uslyšel takové¹⁰⁴⁷ věci! Panna Isráelova spáchala⁴¹ věc velmi děsivou. (14) Zda může sníh Levánónu¹⁰⁴⁸ sejít¹⁰⁴⁹ ze skály pole¹⁰⁵⁰? Mohou²⁰-li selhat³⁴ 1051 cizí¹⁸¹ 1052 vody, studené, řinoucí se⁶⁸⁶? (15) Kdežto²¹³ můj lid *na* mne zapomněl, zakuřují⁵⁹ marnosti¹⁹¹ 1053, ty²²³ způsobily jejich klopýtání¹⁰⁷² na jejich cestách, dávných stezkách⁴⁴² 521 1054, k cholení pěšinami⁵²² cesty nenasypané¹⁰⁵⁵, (16) k obrácení⁹⁸ jejich zeme v hrůzu¹²⁹, trvalý sykot²⁵³ 442 1056 1079 – každý po ní¹⁰⁵⁷ přecházející se bude hrozit¹¹⁶ a svou hlavou potřásat³⁰³ 932, (17) jako vítr¹⁷³ *od* východu je budu rozptylovat⁷⁵⁷ před tváří nepřítelů, v den jejich zhouby¹⁰⁵⁸ se *na* ně budu dívat šíjí a ne tváří¹⁰⁵⁹.

(18) I řekli: Pojďte a plánujme²¹ 802 na Jeremju¹²⁶ plány³⁴⁰ 803 1060, nemůže²⁰ se přece ztratit zákon¹⁰¹ od kněze *ani* rada⁶⁰² od moudrého *ani* slovo od proroka; pojdte a ubíjeme²¹ 192 ho jazykem a nechť neupínáme²¹ sluch⁵⁰⁵ 530 k žádným⁶⁷² jeho slovům.

(19) Upínej, Hospodine, sluch⁵⁰⁵ 530 ke mně, *ano*, naslouchej¹⁰⁶¹ hlasu mých odpůrců⁹⁰ 1062! (20) Zda má²⁰ za dobro¹⁰⁶³ být odlácono⁹⁸² zlem? Vždyť mé duši vykopali propadlišť⁹¹¹! Vzpomeň *na* mé stání před tvou tváří k přimlouvání za dobro pro ně, k *odvrácení* tvého pozpuzení od nich! (21) Proto vdeje jejich děti¹⁰⁷ hladu, vyžeň je v moc¹⁰⁶⁴ meče, *ať* se jejich ženy stanou³ bezdětnými¹⁰⁶⁵ a vdovami a jejich muži nechť jsou²¹ porázeni¹⁰⁶⁶ smrtí, jejich jinoši pobíjeni¹⁹² mečem v boji⁷¹; (22) nechť je²¹ z jejich domů slyšet křik⁷⁷⁵, až na

ně náhle budeš přivádět bandu záškodníků¹⁰⁶⁷, neboť vykopali propadlišť⁹¹ k mému polapení⁴⁵⁵, mým nohám tajně nastražili⁸⁴⁸ pasti. (23) A ty, Hospodine, znáš⁶ všechny jejich záměry⁶⁰² proti mně¹²⁶ k smrti, kéž nedáváš²¹ příkrytí¹⁰⁶⁸ na¹⁰⁶⁹ jejich nepravost¹⁶⁵, *ano*, kéž jejich hřích nevymazáváš²¹ 1070 z přítomnosti své tváře¹⁰⁷¹ a kéž jsou před tvou tváří svrhováni¹⁰⁷²; jedne⁴¹ s nimi²⁶⁶ v čas svého hněvu!

19 Takto řekl Hospodin: Jdi a sežen⁸⁴⁶ 1073 džbán¹⁰⁷⁴ z hlíny¹⁰⁷⁵ *od* hrncíře¹² 1033 a *některé* ze starších lidu a starších z kněží, (2) a vyjdi¹³ do průrvy¹⁶⁸ syna Hinnómova, jež *je* u vchodu⁵⁴ *do* brány Hrnčířství¹⁰⁷⁵ 1076, a *provolej* tam slova, jež k tobě budu vyslovovat, (3) *ano*, řekni: Slyšte slovo Hospodinovo, králové Júdovi⁴ a obyvatelé Jerúsálema: Takto řekl Hospodin zástupů¹⁴⁶ 147, Bůh Isráelův: Hle, já⁴⁹, chystám se na toto místo přivést³¹⁶ zlo⁴⁸, o němž⁵⁶ kdokoli⁶⁷² bude slyšet, budou znít jeho uši, (4) protože mě opustili a toto místo odcizili¹⁶¹ 1077 a jali se v něm zakuřovat⁵⁹ jiným⁶⁰ bohům, jichž neznali⁶ oni *ani* jejich otcové *ani* králové Júdovi⁴, a toto místo naplnili krví nevinných²¹⁶. (5) Také²²³ vybudovali výšiny⁶¹⁴ Baalovy¹⁰⁵ k spalování svých dětí¹⁰⁷ ohněm⁶¹⁵ vzestupných *obětí*⁵³⁵ Baalovi¹⁰⁵, což jsem nerozkázal, aniž vyslovil, aniž na mé srdce vystoupilo⁸⁸. (6) Proto, hle, přicházejí dni, prohláшено²⁹ Hospodinem, kdy se tomuto místu³¹⁹ již nebude dávat název²⁷⁴ Tófeth, ani průrva¹⁶⁸ syna Hinnómova, nýbrž průrva¹⁶⁸ zabíjení⁸¹⁶, (7) a zmařím¹⁰⁷⁸ záměr⁶⁰² Júdy a Jerúsálema v tomto místě³¹⁹ a budu je nechávat padat mečem před tváří jejich nepřátel a rukou hledajících³⁸⁵ jejich žití³⁸⁶ a jejich mrtvolvy budou dávat za potravu ptactvu³⁶⁵ 457 nebes a zvěři⁴⁸⁷ 617 země (8) a toto město budu obracet⁹⁸ v hrůzu¹²⁹ a v sykot¹⁰⁵⁶ 1079; každý mimo ně²⁷⁶ přecházející se bude hrozit¹¹⁶ a syčet¹⁰⁵⁶ 1080 nade všemi jeho²⁷⁶ ranami¹⁹² 497. (9) A budu jim dávat jíst maso jejich synů a maso jejich dcer a budou jíst každý⁵³ maso svého bližního²³¹, v obležení¹⁰⁸¹ a v sevření¹⁰⁸², jímž jim jejich nepřátelé a hledající³⁸⁵ jejich žití³⁸⁶ budou působit úzkost¹⁰⁸³.

(10)A před očima mužů, kteří³⁶⁶ půjdou s tebou, budeš²¹ rozbít¹²³ ten džbán¹⁰⁷⁴ (11)a budeš²¹ k nim říkat: Takto řekl Hospodin zástupů^{146/147}: Tak budu²⁰ rozbít¹²³ tento lid a toto město, jako se⁴⁵⁰ rozbíjí¹²³ nádoba^{900/1037} od hrnčiče^{12/1033}, jež již nemůže být opravena¹⁰⁸⁴, takže²²³ pro nedostatek⁶¹⁶ místa³¹⁹ k pohřbívání budou pohřbívat v Tófethu. (12)Tak budu nakládat⁴¹ s tímto místem^{135/319}, prohlášeno²⁹ Hospodinem, a s jeho obyvateli¹³⁵, a to k učinění¹⁴ tohoto města jakoby Tófethem¹⁵; (13)neboť²²³ domy Jerúsaléma a domy králů Júdových⁴ se stanou³ znečištěnými, jako místo³¹⁹ Tófethu, totiž⁵⁸¹ všechny domy, na jejichž střeších zakurovali^{6/59} všemu osazenstvu^{146/623} nebes²²³ naléváním úliteb⁵⁹⁵ jiným⁶⁰ bohům.

(14)A když Jeremjá přišel z Tófethu, kde ho Hospodin poslal prorokovat¹⁰⁴, stanul¹⁹⁶ v nádvoří¹⁰⁸⁵ domu Hospodinova a řekl ke všemu lidu: (15)Takto řekl Hospodin zástupů^{146/147}, Bůh Izráelův: Hle, já⁴⁹, chystám se na toto město¹²⁶ a na všechna jeho²⁷⁶ města^{126/1478} přivést³¹⁶ všechno zlo⁴⁸, o němž⁵⁶ jsem proti němu¹²⁶ promluvil, neboť zatvrdili⁶⁰⁶ svou šíji, aby nebylo slyšení mých slov.

20 I uslyšel Pašchúr, syn Immérův, kněz (a on byl v domě Hospodinově vrchním¹⁰⁸⁶ dozorcem^{32/33/1087}), Jeremju, když prorokoval^{16/104} tyto věci; (2)a Pašchúr Jeremju, proroka, zbil¹⁹² a dal ho do klády, jež byla v horní bráně Benjáminově, jež byla při domě Hospodinově. (3)A nazítří¹⁰⁸⁸ se stalo³, že²²³ Pašchúr Jeremju z klády vyvedl¹³, a Jeremjá k němu řekl: Tvé jméno nazval Hospodin ne Pašchúr, nýbrž Mágór-missávív⁵⁴⁹; (4)ano, takto Hospodin řekl: Hle, já⁴⁹, chystám se učinit^{14/316} tě strachem⁶⁵ tobě i všem tvým přátelům¹⁰⁸⁹, i budou padat mečem svých nepřátel, což²²³ tvé oči budou vidět, a veškerého Júdu chci²⁰ vydat v ruku krále Bavelu^{111/1090}, i bude je odvádět⁹ v Bavel¹⁰⁹⁰ a porážet¹⁹² mečem. (5)A chci²⁰ vydat všechno jmění¹⁰⁹¹ tohoto města a všechnu jeho²⁷⁶ lopotu²⁹⁶ a každou jeho²⁷⁶ drahocennost^{959/1092} a všechny poklady⁹⁴⁵ králů Júdových⁴ chci²⁰ vydat v ruku jejich nepřátel; ti²³³ je budou drancovat¹⁰⁹³ a brát je a přinášet je v Bavel¹⁰⁹⁰.

(6)A ty, Pašchúre, a všichni obyvatelé tvého domu půjdou v zajetí, a budeš muset²⁰ přijít v Bavel¹⁰⁹⁰ a tam umřít a tam být pohřben, ty i všichni tvoji přátelé¹⁰⁸⁹, jimž jsi lživě⁴⁶⁹ prorokoval^{16/104}.

(7)Přemlouval jsi^{16/1094} mě, Hospodine, i dal jsem se přemluvit¹⁰⁹⁴, projevil ses¹⁹⁷ silnějším mne^{1095/1096} a přemohl jsi; jsem⁶ každý³⁷² den k smíchu, každý^{156/513} se mi vysmívá, (8)neboť kdykoli mluvím, křičím⁷⁷⁵, volám o násilí⁴⁹⁴ a plnění^{56/338/495}, vždyť je⁶ mi slovo Hospodinovo každý¹⁰⁹⁶ den k potupě a k pohaně. (9)I řekl jsem si²⁸⁰: Nebudu ho připomínat, aniž budu ještě mluvit v jeho jménu; ale v mém srdci bylo⁶ jako by hořel³⁰⁶ oheň, uzavřený¹⁴⁵¹ v mých kostech; to²²³ se mi stalo obtížným⁵⁰⁷ snášet^{124/508}, ba nemohl jsem, (10)neboť slychám⁶ suškání¹⁰⁹⁷ mnohých - strach ze všech stran⁵⁴⁹ - : Udejte³⁰⁸, ať ho můžeme²⁰ udat³⁰⁸! Každý člověk^{456/1098} mého pokoje^{933/1099}, ti číhají²⁴⁴ na můj pád^{1100/1101}: Snad se může²⁰ dát svést¹⁰⁹⁴, takže na něho budeme moci, a budeme moci²⁰ dosíci své pomsty na něm^{286/806/1102}.

(11)Ale se mnou je Hospodin jako mohutný¹¹⁰³ Hrdina⁴³⁴, proto moji pronásledovatelé budou klopytat¹⁰⁷² a nic nebudou moci; budou velmi ztuzeni¹⁸², neboť nedosáhnou úspěchu^{271/755} - trvalá hanba^{240/442/1104}, jež se nezapomíná. (12)Kéž však⁷, Hospodine zástupů^{146/147}, zkoušeš podrobující^{553/556} spravedlivého, prohlédající ledviny⁸⁰⁵ i srdce, budu²¹ moci²⁰ vidět tvou pomstu na nich^{286/806}, neboť tobě jsem vyjevil^{9/807/883} svou pří⁸⁰⁸. (13)Zpívejte Hospodinu, velejte¹¹⁰⁵ Hospodina, neboť vyproštuje⁶ duši ubohého^{1106/1107} z ruky pachatelů zla!

(14)Budíž proklet den, v němž jsem se narodil, necht' den, kdy mě má matka porodila, nenť²¹ požehnan, (15)budíž proklet muž, jenž mého otce zpravil výrokem: Narodilo se ti dítě¹⁰⁷ mužského pohlaví, aby ho velmi¹¹⁰⁸ rozradostnil, (16)a necht' je^{6/21} onen muž jako města, jež Hospodin podvrátil¹⁶⁰, aniž lítost pocítil, a necht' slychá⁶ z jitra křik⁷⁷⁵ a v čas poledne⁴⁸³ poplach³⁵³, (17)že mě neusmrtil v děloze¹¹⁰⁹, aby se mi má matka stala³ mým hrobem a její děloha trvale těhotnou⁴⁴²! (18)Nač toto? Z dělohy jsem

vyšel¹³ vidět strast¹¹⁰ a zármutek¹¹¹, aby mé dni skončily⁴⁰¹ v ostudě^{182 183 298}?

21 Slovo, jež se k Jeremjovi z blízosti Hospodinovy²²¹ dostalo³, když král Cidkijáhú k němu poslal¹¹² Pašchúra, syna Malkijjova, a Cefanju¹¹³, syna Maasejova, kněze, s výrokem: (2) Vyptej se^{624 1114}, prosím³⁹², za nás¹¹⁵ Hospodina, neboť proti nám¹²⁶ bojuje⁶⁷¹ Nevúchadrecar, král Bávelu^{111 1090}, snad bude Hospodin s námi jednat⁴¹ podle všech svých divů¹¹⁶, aby musel²⁰ zpřed nás⁸⁵ odtáhnout^{117 118}.

(3) A Jeremjá k nim řekl: Takto musíte²⁰ říci k Cidkijáhúovi: (4) Takto řekl Hospodin, Bůh Izráelův: Hle, já⁴⁹, chystám se obrátit³¹⁶ válečné zbraně¹¹⁹, jež jsou ve vašich rukou, jimiž bojujete⁷¹ s králem Bávelu^{111 1090} a s Kasdím^{109 1120 1121}, již³⁶⁶ proti vám¹²⁶ zahájili obléhání¹¹²² zevně¹¹²³ vůči zdiš^{115 1124}, a budu je shromažďovat³¹³ doprostřed tohoto města; (5) i já budu s vámi bojovat⁷¹ napřaženou⁴⁴⁸ rukou a silnou paží, ano, v hněvu a v popuzení a ve velikém rozhořčení⁷²⁷, (6) a budu bít¹⁹² obyvatele⁵² tohoto města, i lidi⁵⁹⁹ i dobytek^{487 617}, takže²²³ budou umírat velikým morem. (7) A potom, prohlášeno²⁹ Hospodinem, chci²⁰ vydat Cidkijáhúa, krále Júdova⁴, a jeho služebníky a jeho lid a ty, kdo³⁶⁶ v tomto městě budou zbývat po moru, po meči a po¹²⁵ hladu, v ruku Nevúchadrecara, krále Bávelu^{111 1090}, a v ruku jejich nepřátel a v ruku hledajících³⁸⁵ jejich žití³⁸⁶, i bude¹²⁶ je bít¹⁹² ostrím¹¹²⁷ meče, nebude¹²⁶ pro ně mít soucit, aniž bude¹¹²⁶ šetřit¹⁸⁹⁰ ani se slitovávat⁵⁴³.

(8) A tomuto lidu budeš²¹ říkat: Takto řekl Hospodin: Hle, já⁴⁹, kladu¹⁴ před vaši tvář cestu života⁷⁷ a cestu smrti: (9) Kdo³⁶⁶ zůstane v tomto městě, bude muset²⁰ umřít mečem *aneb* hladem *aneb* morem, kdo³⁶⁶ však⁷ vyjde¹³ a padne před Kasdím^{109 1120 1128}, již³⁶⁶ proti vám¹²⁶ zahájili obléhání¹¹²², bude žít a jeho žití^{386 1129} mu bude kořistí^{100 1130}, (10) neboť proti tomuto městu upřu^{98 383} svou tvář k zlu a ne k dobru, prohlášeno²⁹ Hospodinem; musí²⁰ být vydáno²⁷⁶ v ruku krále Bávelu^{111 1090}, jenž²²³ je²⁷⁶ bude vypalovat ohněm⁶¹⁵.

(11) A stran domu krále Júdova⁴ slyšte slovo Hospodinovo: (12) Dome Dávidův,

takto řekl Hospodin: Za jitra právní věci^{57 90} rozsuzujte^{462 463 464} a vyprošťujte olupovaného¹³¹ z ruky utiskujícího^{490 580}, aby nemuselo²⁰ jako oheň vyjít¹³ mé popuzení a rozhořet se³⁰⁶, takže²²³ by nebylo hasičího, pro³⁰⁷ zlo¹⁴¹ vašich skutků.

(13) Hle, já⁴⁹, jsem proti tobě⁷⁰, obyvatelko údolí¹¹³², skály v rovině⁵¹³³, prohlášeno²⁹ Hospodinem, vy, kteří³⁶⁶ říkáte: Kdo může²⁰ sejít¹¹³⁴ proti nám¹²⁶, a kdo může²⁰ vniknout v naše příbytky⁶⁸¹? (14) Ba, budu proti vám¹²⁶ zakročovat^{32 273 421 697} podle ovoce vašich skutků, prohlášeno²⁹ Hospodinem, a v jejím¹³⁵ lese zanitím¹³⁰ oheň, jenž²²³ sežere⁸¹ všechna její¹³⁵ okolí¹⁰²⁹.

22 Takto řekl Hospodin: Sestup v dům krále Júdova⁴ a vyslov tam toto slovo (2) a řekni: Slyš slovo Hospodinovo, králi Júdův⁴, jenž³⁶⁶ sedíš na trůně Dávidově, ty i tvoji služebníci i tvůj lid, kteří³⁶⁶ vstupují v tyto brány⁵⁷¹: (3) Takto řekl Hospodin: Uskutečňujte⁴¹ právo⁵⁷ a spravedlnost a vyprošťujte olupovaného¹³¹ z ruky utiskujícího^{490 580}, a cizince⁵⁷⁹, sirotka a vdovu nesmíte²⁰ postihovat ubližováním ani násilím^{494 1136 1137} ani nevinnou²¹⁶ krev v tomto místě³¹⁹ prolévat⁴⁸⁸, (4) neboť budete-li vpravdě¹¹³⁸ uskutečňovat⁴¹ toto slovo, pak²²³ budou v brány⁵⁷¹ tohoto domu vstupovat⁶ králové, sedící místo Dávida⁸⁶⁰ na jeho⁸⁶¹ trůně, vozící se na vozech^{90 1027} a na koních, on¹³⁹, jeho¹⁴⁰ služebníci¹¹⁴¹ a jeho¹⁴⁰ lid; (5) a nebudete-li tato slova uskutečňovat⁴¹, přísáhl jsem *sám* při sobě, prohlášeno²⁹ Hospodinem, že tento dům bude ruištěm^{100 621}.

(6) Ano, takto řekl Hospodin o domě krále Júdova⁴: Ty jsi mi Gileádem¹¹⁴², temenem¹¹⁴³ Levánónu^{1048 1144} – nebudu-li⁹⁴¹ tě činit pustinou, městy neobývanými! (7) A budu proti tobě¹²⁶ zasvěcovat¹¹⁴⁵ škůdce^{52 195}, každého⁵³ s²²³ jeho výstrojí⁹⁰⁰, i budou výkvět¹¹⁴⁶ tvých cedrů vytínat⁴⁸⁶ a na oheň házet; (8) a mnohé národy¹⁷ budou mimo toto město přecházet a říkat jeden k druhému¹¹⁴⁷: Proč Hospodin takto naložil⁴¹ s tímto velikým městem¹³⁵? (9) A budou říkat: Protože opustili smlouvu Hospodina, svého Boha, a jali se klanět jiným⁶⁰ bohům a sloužit^{436 437} jim.

(10) Nechtě nepláčete²¹ pro mrtvého

a necht' pro něho soustrast neprojevu-
jete²¹³⁰³⁹³²; plačte usedavě¹¹⁴⁸ pro odešed-
šího, neboť *ten* se již nebude vracet a vidět
zem svého přibuzenstva¹⁷⁷², (11) neboť
Hospodin takto řekl o Šallúmovi¹¹⁴⁹, synu
Jósijjáhúa, králi Júdovu⁴, který³⁶⁶ kra-
loval místo Jósijjáhúa, svého otce, jenž
vyšel¹³ z tohoto místa³¹⁹: Nebude se tam
již vracet, (12) nýbrž²¹³ v místě³¹⁹, kam ho
odvedl⁹, musí²⁰ umřít, takže²²³ tuto zem
již vidět nebude.

(13) Běda¹⁵⁰ budujícímu svůj dům
s nespravedlností²⁵⁸ a své horní pokoje
s neprávem⁵⁷²⁵⁸, *jenž* na svého bližního²³¹
uvaluje službu⁴³⁶¹¹⁵¹ zdarma a jeho plat¹¹⁵²
mu nedává, (14) jenž³⁶⁶ říká: Buduji³⁷⁴
si rozměrný dům¹¹⁵³ a prostranné horní
pokoje; a prolamuje si v něm okna, a je
to obloženo¹¹⁵⁴ cedrovým dřevem¹¹⁵⁵
a nátěrem¹¹⁵⁶ červen¹¹⁵⁷, (15) Zda kraluješ,
abys¹¹⁵⁸ ty horlil o vynikání⁸¹⁹¹¹⁵⁹ cedrovým
dřevem¹¹⁵⁵? Zda tvůj otec nejedl⁶ a nepil⁶?
Ale uskutečňoval⁶⁴¹ právo⁵⁷ a spravedl-
nost – tehdy mu *bylo* dobře; (16) rozsu-
zoval⁶⁴²⁴⁶³ soudní věc⁴⁶²⁴⁶⁴ sužovaného¹¹⁶⁰
a nemajetného¹¹⁰⁶ – tehdy *bylo* dobře. Zda
to²⁴⁸ *nebylo* poznání mne – prohlášeno²⁹
Hospodinem – ? (17) Ale tvé oči a tvé srdce
není než pro tvůj nespravedlivý zisk⁵¹⁴¹¹⁶¹
a pro nevinou²¹⁶ krev k prolévání¹⁴⁸⁸ a pro
útisk⁴⁹⁰ a pro zkrušování¹¹⁶² k páchání⁴¹.
(18) Proto Hospodin takto řekl o Jehó-
jákímovi, synu Jósijjáhúovu, králi Júdo-
vu⁴: Nebudou ho oplakávat: Ach¹¹⁵⁰, můj
bratře, a ach¹¹⁵⁰, má sestro! Nebudou ho
opлакávat: Ach¹¹⁵⁰, pane, a ach¹¹⁵⁰, jeho
veličenstvo¹¹⁶³. (19) Bude pohřbíván
pohřbem osla, odvléčením a vyhozením
z druhé strany bran¹¹⁶⁴ Jerúsaléma.

(20) 609⁵ Zlez¹¹⁶⁵ Levánón¹⁰⁴⁸ a křič¹¹⁶⁶
a v Bášanu¹¹⁶⁷ vydej svůj hlas, a křič¹¹⁶⁶
od Avárim¹¹⁶⁸, neboť všichni milující¹⁰⁸⁹
tě jsou⁶ rozdraceni¹²³¹. (21) Mluvíval jsem⁶
k tobě v tvé bezstarostnosti¹¹⁶⁹, říkala
jsi⁶: Nechci²⁰ slyšet; toto⁶⁰⁷ *byla* tvá cesta
od tvého mládí⁷⁷, že jsi neposlouchala⁶
na²⁶⁵ můj hlas. (22) Všechny tvé pastýře
bude spásat¹¹⁷⁰ vitr¹⁷³ a milující¹⁰⁸⁹ tě
půjdou v zajetí; ano, tehdy budeš zos-
tuzována¹⁸² a zastydíš se²⁴⁰ za všechno své
zlo¹⁴¹²⁸⁶. (23) Má bydliční¹¹⁷¹ na Levánónu¹⁰⁴⁸,
má uhnížděná¹¹⁷¹ mezi cedry, jak¹¹⁷² budeš⁶

hodna politování při příchodu bolesti
na tebe, svjění¹³⁴⁸⁵⁴⁶ jako rodičky!

(24) *Jako že jsem* živ já, prohlášeno²⁹
Hospodinem, byť byl Konjáhu¹¹⁷³, syn
Jehójákímův, král Júdův⁴, pečetním
prstenem na mé pravé ruce, přece bych
tě odtamtud strhával¹⁴⁹, (25) *ano*, chci²⁰
tě vydat v ruku hleďáči³⁸⁵ tvého žiti¹³⁸⁶
a v ruku *těch*, před jichž tváří²³²⁴²⁵ *jsi*
ty pln hrůzy¹¹⁷⁴, totiž²²³ v ruku Nevú-
chadreccara, krále Bávelu¹¹¹⁰⁹⁰, a v ruku
Kasdím¹⁰⁹¹¹²⁰, (26) *a* odmrstit tebe i tvou
matku, jež tě porodila, na jinou⁶⁰ zem,
kde jste se nenarodili, a tam budete
muset²⁰ umřít, (27) *a* na zem, kam oni
povznášejí²³³ své duše k návratu tam, tam
se vracet nebudou. (28) Zda je tento člo-
věk³⁷⁷, Konjáhu¹¹⁷³, čímsi¹¹⁷⁵ bezcenným¹¹⁷⁶,
rozbitým¹⁹⁵⁵¹⁹⁵⁷? Nádobou⁹⁰⁰¹⁰³⁷ -li, v níž
není záliby⁵⁰⁶¹¹⁷⁷? Proč byli odmrštěni,
on i jeho símě, a vyhozeni na zem, již
neznají⁶? (29) Země, země, země, slyš
slovo Hospodinovo! (30) Takto řekl Hos-
podin: Zapište tohoto člověka³⁷⁷ *jako* bez-
dětného, muže⁹⁹⁶, *jemuž* se v jeho dnech
nebude dařit⁴⁶⁵, neboť nikomu³⁷⁷ z jeho
semene se nebude moci²⁰ podařit⁴⁶⁵, *aby*
seděl na trůně Dávidově a vládl¹¹⁷⁸ ještě
v Júdovi⁴¹¹⁷⁹.

23 Běda¹¹⁵⁰ pastýřům hubicím a roz-
ptylujícím⁷⁵⁷ stádo¹¹⁸⁰ mé pas-
vy⁷⁵⁶ – prohlášeno²⁹ Hospodinem – !
(2) Proto Hospodin, Bůh Izráelův, takto
řekl proti pastýřům¹²⁶¹¹⁸¹, kteří³⁶⁶ pasou
můj lid: Vy jste mé stádo¹¹⁸⁰ rozptýlili⁷⁵⁷
a rozehnali⁶²⁵ je⁵², aniž jste se o ně⁵² sta-
rali⁶³²²⁷³¹¹⁸²; hle, já⁴⁹, chystám se na vás se
postarat³²²⁷³³¹⁶¹¹⁸² o¹¹⁸³ zlo¹⁴¹ vašich skutků,
prohlášeno²⁹ Hospodinem; (3) *a* budu já
shromažďovat zbytek⁵⁰¹ svého stáda¹¹⁸⁰
ze všech zemí, kam jsem je⁵² zahnal⁶²⁵,
a přivádět je⁵² zpět⁸⁴⁴ k jejich ovčinci⁷⁶⁵,
i budou se stávat⁶ plodnými a rozmnoží
se, (4) *a* budu nad nimi ustanovovat⁵²⁴
pastýře, kteří²²³ je budou pást, i nebudou
se již bát²⁶ ani strachovat⁶², aniž budou
čeho postrádat³²²⁷³, prohlášeno²⁹ Hos-
podinem. (5) Hle, přicházejí dni, prohlá-
šeno²⁹ Hospodinem, kdy chci²⁰ Dávidovi
vzbudit⁵²⁴ spravedlivý Vyhonek, i ujme
se kralování – Král! – *a* bude⁶ si rozvázně
počinat²⁷¹⁷⁵⁵ a zavádět⁴¹ na zemi právo⁵⁷

a spravedlnost. (6)V jeho dnech bude Júdá moci²⁰ být vysvobozen^{186 187} a Izráel bude v bezpečí¹¹⁸⁴ sídlit⁵⁷³; a toto *buďe* jeho jméno, jímž *se*⁴⁵⁰ bude nazývat: Hospodin, naše spravedlnost^{1185 1465}. (7)Proto, hle, přicházejí dni, prohlášeno²⁹ Hospodinem, kdy²²³ již nebudou říkat: *Jako že je živ Hospodin, jenž vyvedl⁸⁸ děti¹⁰⁷ Izráelovy ze země Egypta*, (8)nýbrž: *Jako že je živ Hospodin, jenž vyvedl⁸⁸ a jenž přivedl¹¹⁸⁶ símě domu Izráelova ze země severu a ze všech zemí, kam jsem je zahnal⁶²⁵, a zabydlil⁵² se na své půdě⁶⁰⁰.*

(9)O prorociích: Mé srdce je⁶ zlomeno¹²³ v mém nitru, všechny mé kosti se rozdrkotaly¹¹⁸⁷, stal jsem se³ jakoby někým³⁷⁷ opilý, *ano*, mužem⁹⁹⁶ – protéklo jím víno, před Hospodinem^{23 24 25} a před slovy^{23 24 25} jeho svatosti. (10)Vždyť se země naplnila cizoložníky²²⁰ (*takže z příčiny³⁰⁷ kletby¹¹⁸⁸ země truchlí⁶, pastviště pustiny jsou⁶ vysušena⁸¹⁷*), jejich způsob života⁶²⁹ je zlý, jejich síla⁶⁹⁴ není správná¹¹⁸⁹; (11)ba i prorok i kněz jsou⁶ znesvěceni^{230 1190}, i ve svém domě jsem shledal⁸³ jejich zlo¹⁴¹, prohlášeno²⁹ Hospodinem. (12)Proto budou mít²³⁸ svou cestu jako kluzká místa, budou hnáni⁶²⁵ v hlubokou tmu¹¹⁹¹ a padnou v ní, neboť na ně budu v roce jejich navštívení^{32 273 421 742} přivádět pohromu⁴⁸, prohlášeno²⁹ Hospodinem. (13)I mezi proroky v Sómronu jsem zpozoroval¹⁹⁶ cosi nenáležitěho¹¹⁹²; prorokovali^{6 104} skrze Baala¹⁰⁵ a zavedli můj lid, Izráele, na scesti¹¹⁹³; (14)ale mezi proroky v Jerúsalemě jsem zpozoroval¹⁹⁶ cosi děsivého, cizoložství¹¹⁹⁴ a chození ve lži²⁵⁹, a posilují^{628 1195} ruce pachatelů zla, aby se, nikdo³⁷⁷, od svého zla neodvrátili; stali³⁸³ se³ pro mne¹⁶, oni všichni¹⁵⁶, jakoby Sodomou, a jeho^{276 1196} obyvatelé jakoby Gomorou. (15)Proto Hospodin zástupů^{146 147}, Bůh Izráelův, takto řekl proti těm prorokům^{126 1181}: Hle, já⁴⁹, chystám se nakrmit³¹⁶ je pelyňkem a budu je napájet vodou-žlučí⁶⁴⁵, neboť z blízkosti²²¹ proroků Jerúsálema vychází¹³ znesvěcení^{230 1190} do vsí země.

(16)Takto řekl Hospodin zástupů^{146 147}: Nesmíte²⁰ obracet sluch^{605 1197} na slova těch proroků, kteří³⁶⁶ vám prorokují¹⁰⁴, oni vás svádějí k nicotnosti^{87 1198}, mluví

k vám o vidění^{56 913} svého srdce, ne z úst Hospodinových; (17)stále¹¹⁹⁹ říkají *těm, kdo mnou opovrhují^{924 1200}*: Slovo Hospodinovo^{1201 1202}: Budete mít²³⁸ pokoj; a každého chodícího podle²⁶⁶ umíněnosti svého srdce osloví¹²⁰³; Nebude na vás přicházet zlo. (18)Kdo však stanul v tajné radě⁵¹¹ Hospodinově a postřehl¹⁹⁶ a uslyšel jeho slovo? Kdo pozorně vyslechl^{505 1203} mé¹²⁰⁴ slovo, když²²³ jeuslyšel¹²⁰⁵? (19)Hle, vyšla vichřice Hospodinova, popuzení, *ano*, vířící^{348 1206} vichř¹²⁰⁷; bude vířit^{348 1206} na hlavě zlovolných. (20)Hněv Hospodinův se nebude odvracet až do jeho¹²⁰⁸ vykonání⁴¹, až do jeho¹²⁰⁸ uskutečnění⁵²⁴ úmyslu^{783 1209} jeho srdce; v posledku dní se v tom²⁴⁸ budete moci²⁰ dokonale¹²¹⁰ vyznat^{359 1211}. (21)Ty proroky jsem neposlal, *ale* oni se dali do běhu; nepromluvil jsem k nim, *ale* oni se jali prorokovat¹⁰⁴, (22)ale byli-li by stanuli v mé tajné radě⁵¹¹ a jali se zvěstovat³⁰⁹ mému lidu má slova, pak²²³ by je odvraceli¹²¹² od jejich zlé cesty¹²¹³ a od zla¹⁴¹ jejich skutků.

(23)Zda *jsem* já Bůh z blíзка^{812 813} – prohlášeno²⁹ Hospodinem – a ne Bůh z daleka? (24)Může²⁰-li se kdo³⁷⁷ v úkrytech ukrýt, takž^e²²³ bych ho já neviděl – prohlášeno²⁹ Hospodinem – ? Zda nebesa a zem nenaplní¹²¹⁴ já – prohlášeno²⁹ Hospodinem – ? (25)Slyšel jsem⁶, co říkali⁶ ti proroci, již³⁶⁶ prorokují¹⁰⁴ v mém jménu lež²⁵⁹, výrokem: Dostal jsem sen¹²¹⁵, dostal jsem sen¹²¹⁵! (26)Až dokdy? Zda je co v srdci těch proroků, prorokujících¹⁰⁴ lež²⁵⁹? *Ano*, proroků podvodu svého srdce, (27)již³⁶⁶ zamýšlejí⁸⁰² můj lid k zapomenutí mého jména přimět svými sny, jež vyprávějí¹²¹⁶ jeden druhému¹¹⁴⁷, jako jejich otcové *na* mé jméno zapomněli skrze¹²¹⁷ Baala¹⁰⁵. (28)Prorok, při němž *byl* sen, nechť vypráví^{21 1216} sen, a při němž *bylo* mé slovo, nechť pravdivě¹²¹⁸ vyslovuje²¹ mé slovo. Co má sláma^{440 1219} se zrním¹²²⁰ – prohlášeno²⁹ Hospodinem – ? (29)Zda mé slovo *není* takové jako oheň – prohlášeno²⁹ Hospodinem – a jako kladivo rozbíjející⁷⁵⁷ skalisko⁴⁰⁴?

(30)Proto, hle, já⁴⁹, *jsem* proti těm prorokům¹²⁶, – prohlášeno²⁹ Hospodinem, – kradoucím jeden z blízkosti druhého^{221 1147}

má slova, (31)hle, já⁴⁹, jsem proti těm prorokům¹²⁶, – prohlášeno²⁹ Hospodinem, – již³⁶⁶ používají⁹⁵⁰ svého jazyka, aby prolašovali^{629 1221}: Prohlášeno²⁹! (32)Hle, já⁴⁹, jsem proti prorokujícím^{104 126} lživě sny⁶³², – prohlášeno²⁹ Hospodinem, – kteří²²³ je vyprávějí^{6 1216}, aby můj lid svými lžemi²⁵⁹ a svou domyšlivostí zavedli na cestě¹¹⁹³, ale já jsem je neposal, aniž jsem jim rozkázal, takže²²³ tomuto lidu nikterak¹²²² nemohou²⁰ prospět – prohlášeno²⁹ Hospodinem.

(33)A až se tě bude ptát tento lid nebo prorok nebo kněz výrokem: Jaké¹¹⁷² je břímě^{233 1023 1223} Hospodinovo? – pak²²³ k nim budeš²⁰ říkat: Jaké¹¹⁷² břímě^{233 1023 1223 1224} Že²²³ vás chci²⁰ zavrhnout⁶¹¹ – prohlášeno²⁹ Hospodinem; (34)a prorok *aneb* kněz *aneb* lid, jenž bude říkat: Břímě^{233 1023 1223} Hospodinovo – ano, budu zakročovat^{32 273 421 697} vůči onomu člověku³⁷⁷ i na jeho domě¹²⁶. (35)Jeden na druhého^{126 1147} a vůči sobě navzájem⁸⁶² budete²⁰ mluvit¹²²⁵ takto: Čím Hospodin odpověděl¹²⁶⁰? *aneb*: Co Hospodin promluvil? (36)A břímě^{233 1023 1223} Hospodinovo již připomínat nebudete²⁰, neboť každému⁵³ bude břemenem^{233 1023} jeho slovo, protože²²³ jste slova živého Boha, Hospodina zástupci^{146 147}, našeho Boha, převraceli¹⁶⁰. (37)Vůči proroku budeš^{20 1226} mluvit¹²²⁵ takto: Čím Hospodin odpověděl¹²⁶⁰? *aneb*: Co Hospodin promluvil? (38)A budete-li říkat³⁷⁴: Břímě^{233 1023 1223} Hospodinovo, pak tedy Hospodin řekl takto: Pro vaše vyřčení tohoto slova, břímě^{233 1023 1223} Hospodinovo, ač jsem k vám poslal výrok: Nebudete²⁰ říkat: Břímě^{233 1023 1223} Hospodinovo, (39)proto, hle, já⁴⁹, ano, zanechám¹²²⁷ vás v bloudění¹²²⁸ a chci²⁰ zavrhnout⁶¹¹ zpřed své tváře⁸⁵ vás i město, jež jsem dal vám a vašim otcům (40)a uvést¹⁴ na vás trvalou potupu⁴⁴² a trvalou hanbu^{240 299 442 1229}, jež nebude zapomínána.

24 Hospodin mi ukázal, a³⁶⁰ hle, před chrámem⁵⁷⁶ Hospodinovo¹²³⁰ byly postaveny¹⁷³⁵ dva koše¹²³¹ fíků, po odvedení⁹ Jechonjáhú¹¹⁷³, syna Jehójákímov⁴, krále Júdov⁴, a hodnostářů⁶⁹ Júdov⁴ a kovářů^{90 707} a zámečníků⁹⁰ Nevúchadreccarem, králem Bávelu^{111 1090}, z Jerúsálema; a uvedl je v Bável¹⁰⁹⁰.

(2)Jeden koš¹²³¹ – velmi dobré fíky, jako fíky rané, a jeden koš¹²³¹ – velmi špatné¹²³² fíky, jež se nemohly²⁰ jíst pro špatnou jakost^{616 1232}. (3)A Hospodin ke mně řekl: Co ty vidíš, Jeremjo? A řekl jsem: Fíky – ty fíky, jež jsou³⁶⁶ dobré, jsou velmi dobré, a ty špatné¹²³² jsou velmi špatné¹²³², takže se nemohou²⁰ jíst pro špatnou jakost^{616 1232}.

(4)I dostalo se³ ke mně slovo Hospodinovo, výrok: (5)Takto řekl Hospodin, Bůh Isráélův: Jako tyto fíky, jež jsou³⁶⁶ dobré, tak budu k dobru uznávat^{161 1077 1233} odvedenectvo^{9 1305 1314} Júdov⁴, ty, jež jsem z tohoto místa³¹⁹ odeslal¹²²⁸ v zem Kasdím^{109 1120}, (6)a budu na ně k dobru upírat⁹⁸ své oči a přivádět je zpět⁸⁴⁴ na tuto zem a budovat je a ne vyvracet³⁷, a zasazovat³⁸ je a ne vyrvat³⁴. (7)A chci²⁰ jim dát srdce k poznání mne, že já jsem Hospodin⁹⁸⁶, i stanou se³ mi lidem¹⁰⁰ a já jim budu Bohem^{100 768}, neboť se celým svým srdcem budou ke mně vracet. (8)A jako ty fíky, jež jsou³⁶⁶ špatné¹²³², jež se nemohou jíst pro špatnou jakost^{616 1232}, – ano, takto řekl Hospodin, – tak chci²⁰ vydat Cidkijáhú⁴, krále Júdov⁴, a jeho knížata⁶⁹ a zbytek⁵⁰¹ Jerúsálema, ty, již³⁶⁶ zbývají v této zemi, i ty, již³⁶⁶ bydlí v zemi Egypta, (9)i budu je vydávat k hrůze⁹³¹, k zlu všem královstvím země, k potupě a za přísloví¹²³⁴ a k posměchu a k zlořečení^{939 1235} ve všech místech³¹⁹, kam je budu zahánět⁶²⁵, (10)a budu mezi ně vysílat²²⁸ meč, hlad a mor až do jejich vymizení⁵⁶⁵ z povrchu⁸⁴³ půdy⁶⁰⁰, již jsem dal jim a jejich otcům.

25 Slovo, jež se dostalo³ na Jeremju o všem lidu Júdov⁴, ve čtvrtém roce Jehójákíma, krále Júdov⁴ (to²⁴⁸ byl první rok Nevúchadreccara, krále⁵ Bávelu^{111 1090}), (2)jež Jeremjá, prorok, vyslovil o všem lidu Júdov⁴ a ke všem obyvatelům Jerúsálema, výrok: (3)Od třináctého roku Jóšijáhú⁴, syna Ámónova, krále Júdov⁴, až po tento den, jenž¹²³⁶ je v třiatvacátém roce, se ke mně dostávalo^{3 6} slovo Hospodinovo a promlouval jsem⁶ k vám časným⁵⁸⁸ promlouváním, aniž jste slyšeli⁶; (4)A Hospodin k vám časným⁵⁸⁸ posíláním posílal⁶ všechny své nevolníky, proroky, aniž jste slyšeli⁶, aniž jste k slyšení nachýlili⁴⁴⁸ své ucho, (5)s výrokem: Odvráťte se každý⁵³ od své zlé cesty a od

zla vašich skutků a bydlete na půdě⁶⁰⁰, již Hospodin dal vám a vašim otcům, totiž⁵⁸¹ odedávna¹⁴⁸ a navždy⁵⁸², (6) a necht nechodíte²¹ za jinými⁶⁰ bohy sloužit^{436 437} jim a klanět se jim, a nesmíte²⁰ mě dráždit⁵⁹⁶ díly⁶¹ svých rukou, a nebudu vám škodit¹²³⁷. (7) Ale neobrátili jste ke mně sluch⁶⁰⁵, prohlášeno²⁹ Hospodinem, abyste mě mohli²⁰ drždit⁵⁹⁶ díly⁶¹ svých rukou sobě ke škodě⁴⁸; (8) proto Hospodin zástupů^{146 147} řekl takto: Protože jste neuposlechli mých slov, (9) hle, já⁴⁹, chystám se poslat³¹⁶ a budu přihánět^{950 1238} všechny čeledi⁵¹ severu, prohlášeno²⁹ Hospodinem, a k¹²³⁹ Nevúchadreacarovi, králi Bávelu^{111 1090}, mému služebníku, a budu je přivádět na tuto zem¹²⁶ a na její obyvatel¹²⁶ a na všechny tyto národy^{17 126} vůkol a budu je činit odevdanými^{1240 1241} a obracet⁹⁸ v hrůzu¹²⁹ a v sykot^{1056 1079} a v trvalá rumišťe^{442 621}, (10) a budu zprostřed nich odstraňovat¹²⁴² hlas jásotu⁶²⁰ a hlas radosti, hlas ženicha a hlas nevěsty²⁰¹, zvuk²⁵⁶ žernovů a světlo lampy. (11) I bude celá tato země rumišťem^{100 621}, hrůzou^{100 129}, a tyto národy¹⁷ budou po sedmdesát let obsluhovat⁴³⁶ krále¹²⁴³ Bávelu^{111 1090}.

(12) A až se vyplní⁹⁸⁹ sedmdesát let, bude⁶ se dít³: Budu navštěvovat^{32 273 421} na králi Bávelu^{111 1090} a na onom národu¹⁷, prohlášeno²⁹ Hospodinem, jejich nepravost¹⁶⁵, i na zemi Kasdím^{109 1120}, a obracet⁹⁸ ji v trvalou spoušť^{253 368 442}. (13) I budu na onu zem¹²⁶ uvádět všechna svá slova¹²⁴⁴, jež jsem proti ní¹²⁶ vyslovil, vše, co³⁶⁶ je psáno v této knize²⁵², co Jeremjáš prorokoval^{6 104} proti všem národům^{17 126}. (14) Ano, i oni, – budou⁶ si jimi sloužit^{436 1245} mnohé národy¹⁷ a velcí králové, i budu jim odpáčet⁹⁸² podle jejich působení a podle díla⁶¹ jejich rukou.

(15) Neboť Hospodin, Bůh Izráelův, ke mně řekl takto: Vezmi z mé ruky tuto číši⁹⁷⁴ vína popuzení a napoj jím všechny národy¹⁷, mezi něž tě já posílám, (16) ať se napijí a potácejí¹⁶⁹⁴ a poblázní^{304 1246} se před mečem^{23 24 25}, jež se já chystám mezi ně poslat³¹⁶. (17) Vzal jsem tedy⁷ z ruky Hospodinovy tu číši⁹⁷⁴ a napojil jsem všechny národy¹⁷, k nimž mě Hospodin poslal, (18) Jerúsalem a města Júdova⁴ a jeho²⁷⁶ krále⁵² a jeho²⁷⁶ hodnostáře^{52 69},

učinit¹⁴ je rumišťem^{65 621} a hrůzou^{65 129} a sykotem^{65 1056 1079} a zlořečením^{65 939 1235}, jako tohoto dne, (19) faraona, krále Egypta, a jeho služebníky a jeho knížata⁶⁹ a všechen jeho lid, (20) a všechnu směr¹²⁴⁷ a všechny krále země Úc¹²⁴⁸ a všechny krále země Pelištim¹⁰⁹ a Aškelón a Gazu a Ekrón a zbytek⁵⁰¹ Ašdódu (21) a Edóma a Móáva¹²⁴⁹ a všechny syny Ammónovy (22) a všechny krále Córu¹²⁵⁰ a všechny krále Cídónu a krále⁵² ostrovů¹⁰⁸, jež jsou na druhé straně¹²⁵¹ moře, (23) a Dedána¹²⁵² a Tému¹²⁵³ a Búze¹²⁵² a všechny ostříhané⁶⁹⁹ na spáncích^{666 700}, (24) a všechny krále Arabie a všechny krále směsí¹²⁴⁷, již³⁶⁶ bydlí v pustině, (25) a všechny krále Zimrí¹²⁵⁴ a všechny krále Élámu a všechny krále Mádaje¹²⁵⁵ (26) a všechny krále severu, blízké^{812 813} i daleké, jednoho k druhému⁸⁶², a všechna království země, jež jsou na tváři půdy⁶⁰⁰, a král Šéšachu¹²⁵⁶ bude pít po nich. (27) A budeš²¹ k nim říkat: Takto řekl Hospodin zástupů^{146 147}, Bůh Izráelův: Pijte a opijte se a zvrcejte a padněte a nebudete vstávat pro meč³⁰⁷, jež se já chystám mezi vás poslat³¹⁶. (28) A jestliže se budou zpěčovat⁴⁰³ vzít tu číši⁹⁷⁴ z tvé ruky k pití, bude^{6 21} se dít³, že²²³ jim budeš říkat: Takto řekl Hospodin zástupů^{146 147}: Ovšemže¹²⁵⁷ pít musíte²⁰¹! (29) Vždyť, hle, já začínám¹³⁶⁷ město, nad nímž se děje⁶ dovolávání mého jména⁵⁸³, postihovat pohromou¹²³⁷, a vy byste měli²⁰ zůstat zcela¹²⁵⁷ bez trestu²¹⁶? Nebudete bez trestu zůstat²¹⁶, neboť já se chystám zavolat³¹⁶ meč na všechny obyvatele¹²⁶ země, prohlášeno²⁹ Hospodinem zástupů^{146 147}.

(30) A ty budeš²¹ proti nim⁷⁰ prorokovat¹⁰⁴ všemi těmito slovy a říkat k nim: Hospodin bude z výsosti rvát^{374 1258}, ano, ze sídla⁶⁸¹ své svatosti⁷⁸⁴ bude vydávat³⁷⁴ svůj hlas, mocně¹²⁵⁷ bude rvát^{374 1258} na svůj příbytek^{126 765 1259}, bude se ozývat^{374 1260} výskotem jako šlapači¹²⁶¹ proti všem obyvatelům⁷⁰ země. (31) Zkáza¹²⁶² dospěje až po okraj⁷³⁶ země, neboť Hospodin má²³⁸ spor⁸⁰⁸ s národy^{17 266 1263}, on má soud^{57 217} stran všeho masa, a zlovolní – vydá je meči, prohlášeno²⁹ Hospodinem. (32) Takto řekl Hospodin zástupů^{146 147}: Hle, zlo vychází¹³ od národa¹⁷ k národu¹⁷ a od nejzastřížších končin⁵⁴¹ země se po-

zvedá^{347 542} veliký víchr¹²⁰⁷, (33) a zabítých⁶⁶⁴ Hospodinem⁶⁶⁶ bude v onen den od okraje⁷³⁶ země až po okraj⁷³⁶ země, aniž budou oplakávání³²³ ani sbírání³¹³ ani pohřbívání; budou za hnůj na tváři půdy⁶⁰⁰.

(34) Skučte, pastýři, a křičte⁷⁷⁵ a válejte se, vůdcové⁶¹²⁶⁴ stáda¹¹⁸⁰, neboť se naplnily vaše dni do¹²⁶⁵ zabítí a vašeho rozehánání^{253 757}, i budete padat jako oblíbená nádoba^{283 900 1037}, (35) i ztratí se⁶⁰⁸ před pastýři²³ útočiště, ano, únik před vůdci^{23 1264} stáda¹¹⁸⁰ – (36) hlas křiku¹¹⁶⁶ pastýřů, ano, skučení vůdců¹²⁶⁴ stáda¹¹⁸⁰, neboť Hospodin ničí³³⁸ jejich pastviště^{756 1266} (37) a pro žár^{307 324} hněvu Hospodinova ztichnou^{643 1267} příbytky⁷⁶⁵ pokoje. (38) Opustil jako hrivnatec¹²⁷ svůj stánek¹²⁶⁸, neboť země se stala³ zpustlinou^{100 129} od žáru^{307 324} Toho, jenž^{276 366} působí pohromy^{494 1136 1269}, ano, od žáru^{307 324} jeho¹²⁷⁰ hněvu.

26 Na počátku kralování Jehójákíma, syna Jósijjáhuova, krále Júdova⁴, se událo³ z blízkosti Hospodinovy²²¹ toto slovo, výrok: (2) Takto řekl Hospodin: Staň v nádvoří¹⁰⁸⁵ domu Hospodinova a vyslov ke všem městům Júdovým⁴, jež^{10 366} přicházejí klanět se v domě Hospodinově, všechna slova, jež ti rozkáži vyslovit k nim; nechť nic¹²⁷¹ neubíráš^{21 1272}; (3) snad budou poslouchat a odvracet se každý⁵³ od své zlé cesty, abych měl lítost stran zla⁴⁸, jež já zamýšlím⁸⁰² jim učinit z příčiny³⁰⁷ zla¹⁴¹ jejich skutků; (4) i budeš²¹ k nim říkat: Takto řekl Hospodin: Nebudete-li ke mně obracet sluch⁶⁰⁵, abyste chodili¹²¹ v mém zákoně¹⁰¹, jež jsem předložil¹⁴ vaši tváři, (5) abyste obraceli¹²¹ sluch^{605 1197} na slova mých nevolníků, proroků, jež k vám já posílám, ano, časným⁵⁸⁸ posíláním, ale neposlouchali jste⁶ jich, (6) pak²²³ se tohoto domu chci²⁰ vzdát jako Síla a toto město učinit¹⁴ zlořečením^{65 939 1235} všem národům¹⁷ země.

(7) A kněží a proroci a všechen lid uslyšeli Jeremju vyslovujícího tato slova v domě Hospodinově, (8) a když Jeremjá dokončil^{401 989} vyslovování všeho, co Hospodin rozkázal vyslovit ke všemu lidu, stalo se³, že²²³ ho kněží a proroci a všechen lid polapili^{102 1598} s výrokem:

Jistotně¹²⁷³ musíš²⁰ umřít! (9) Proč jsi ve jménu Hospodinově prorokova^{16 104} výrokem: Tento dům bude jako Šílo, a: Toto město bude mušet²⁰ zpustnout^{118 1274}, takže nebude⁶¹⁶ obyvatelé? I sešel se¹²⁷⁵ všechen lid proti Jeremjovi⁷⁰ v dům Hospodinův, (10) a když hodnostáři⁶⁹ Júdovi⁴ uslyšeli o těchto věcech⁵⁶, vystoupili^{88 96} z domu králova v dům Hospodinův a zasedli ve vchodu⁵⁴ do nové brány Hospodinovy. (11) A kněží a proroci pronesli k hodnostářům⁶⁹ a ke všemu lidu výrok: Pro tohoto muže¹⁶ je rozsudek⁵⁷ smrti, neboť prorokoval^{6 104} proti tomuto městu⁷⁰, jak jste svými ušima uslyšeli.

(12) A Jeremjá ke všem hodnostářům⁶⁹ a ke všemu lidu pronesl výrok: Prorokovat¹⁰⁴ proti tomuto domu⁷⁰ a proti tomuto městu⁷⁰ mě poslal Hospodin všemi slovy¹²⁷⁶, jež jste uslyšeli, (13) nuže tedy¹³⁴ polepšete^{39 572} své cesty a své skutky a poslouvejte na²⁶⁵ hlas Hospodina, svého Boha, aby měl Hospodin lítost stran zla⁴⁸, o němž⁵⁶ proti vám¹²⁶ promluvil; (14) a já, hle, já⁴⁹, jsem ve vaši ruce, učíte mi¹³⁵ podle toho, co je³⁶⁶ dobré a podle toho, co je³⁶⁶ správně¹⁰⁴¹ ve vašich očích, (15) avšak⁴¹⁰ nechť spolehlivě⁸⁵⁹ víte²¹, že chystáte-li se vy mě usmrtit³¹⁶, zajisté se vy chystáte na sebe a stran tohoto města a stran jeho²⁷⁶ obyvatel uvést^{14 316} nevinnou²¹⁶ krev¹²⁷⁷, neboť mě v pravdě¹⁵⁹ Hospodin poslal proti vám¹²⁶ vyslovit ve vaše uši všechna tato slova.

(16) A hodnostáři⁶⁹ a všechen lid řekli ke kněžím a k prorokům: Pro tohoto muže¹⁶ není rozsudek⁵⁷ smrti, neboť k nám mluvil⁶ ve jménu Hospodina, našeho Boha. (17) A povstali muži ze starších země a pronesli ke všemu sejití^{1275 1278} výrok: (18) V dnech Chizkijjáhu, krále Júdova⁴, byl⁶ prorokem Michájá, Mórašti¹²⁷³, jenž²²³ ke všemu lidu Júdovu⁴ pronesl výrok¹²⁸⁰: Takto řekl Hospodin zástupů^{146 147}. Cijjón bude polem, jež bude oráno^{707 988 1281}, a Jerúsalem bude zříceninami¹²⁸² a hora tohoto domu bude jako výšiny^{614 1283} lesa. (19) Zda ho snad¹²⁷³ Chizkijjáhu, král Júdův⁴, a všechen Júdá usmrtil? Zda nebyl ctitel^{26 1284} Hospodina, takže²²³ se jal u Hospodina přimlouvát¹²⁸⁵? A Hospodin se dal pohnout k lítosti stran zla⁴⁸,

o němž⁵⁶ proti nim¹²⁶ promluvil. A my se chystáme spáchat^{41 316} veliké zlo proti svým duším!

(20)A vyskytl se³ ještě někdo³⁷⁷ vystupující jako prorok^{104 1320} ve jménu Hospodinově, Úrijáhú, syn Šemaejáhúův z Kirjath-jeárím, jenž²²³ prorokoval^{6 104} proti tomuto městu a proti této zemi tak, jaká byla všechna slova Jeremjova; (21)a když jeho slova uslyšel král Jehójákím a všichni jeho hrdinové⁴³⁴ a všechna jeho knížata⁶⁹, jal se⁹⁶ král usilovat o³⁸⁵ jeho usmrcení; to²²³ když uslyšel Úrijáhú, ulekl se^{26 96} a utekl a přišel do Egypta. (22)A král Jehójákím do Egypta poslal muže⁵², Elnáthána, syna Achbórova, a jiné muže s ním, do Egypta, (23)ti²²³ Úrijáhúa z Egypta vyvedli¹³ a přivedli ho ke králi Jehójákímovi. Ten²²³ ho skolil¹⁹² mečem a jeho mrtvolu hodil do hrobů dětí¹⁰⁷ lidu¹²⁸⁶. – (24)Avšak⁴¹⁰ s Jeremjou byla⁶ ruka Achíkáma, syna Šáfánova¹²⁸⁷, aby nebylo vydání ho v ruku lidu k jeho usmrcení.

27 Na počátku kralování Cidkijáhúa¹²⁸⁸, syna Jósijjáhúova, krále Júdova⁴, se k Jeremjovi z blízkosti Hospodinovy²²¹ dostalo³ toto slovo, výrok: (2)Takto ke mně řekl Hospodin: Zhotov⁴¹ si pouta a jařma¹²⁸⁹ a dej je na svůj krk (3) a odešli²²⁸ je ke králi Edóma¹¹¹ a ke králi Móáva^{111 1249} a ke králi Ammóna¹¹¹ a ke králi Córu¹²⁵⁰ a ke králi Cídónu skrze posly^{1290 1291}, kteří³⁶⁶ přišli v Jerúsalem k Cidkijáhúovi, králi Júdovu⁴, (4) a rozkaž jim říci k svým pánům: Takto řekl Hospodin zástupů^{146 147}, Bůh Isráelův: Takto budete²¹ říkat k svým pánům: (5)Já jsem zhotovil⁴¹ zem, lidstvo⁵⁹⁹ a zvíř^{487 617}, jež je na tváři země, svou velikou mocí a svou napřaženou⁴⁴⁸ paží, a dávám⁶ to²⁴⁸, komu mám za správné¹⁰⁴¹ ve svých očích; (6) a nyní jsem já dal všechny tyto země v ruku Nevúchadreccara, krále Bávelu^{111 1090}, svého služebníka, ba i zvířectvo⁸³⁴ pole jsem mu dal³⁸³, jemu k službě⁴³⁶, (7) i budou ho obsluhovat^{6 436 1243} všechny národy¹⁷, i jeho syna a syna jeho syna, až do příchodu času jeho země, kdy i on – budou si jím sloužit^{6 436 1245} mnohé národy¹⁷ a velcí králové. (8)A bude⁶ se dít³: Národ¹⁷ a království, již jeho, Nevúchadreccara, krále

Bávelu^{111 1090}, nebudou obsluhovat^{436 1243}, a co nebude chtít²⁰ vložit¹⁴ svůj krk ve jho krále Bávelu^{111 1090}, proti onomu národu^{17 126} budu zakročovat^{32 273 421 697} mečem, hladem a morem, prohlášeno²⁹ Hospodinem, až do mého úplného zničení⁵⁶⁵ jich skrze něho^{1290 1292}. (9)A vy nechtě neobracíte²¹ sluch⁶⁰⁵ k svým prorokům ani k svým věštcům ani k svým snům¹²⁹³ ani k svým předpovědčům¹²⁹⁴ ani k svým čarodějníkům¹²⁹⁵, kteří k vám pronášejí výrok: Nebudete muset²⁰ obsluhovat^{436 1243} krále Bávelu^{111 1090}, (10)neboť oni vám prorokují¹⁰⁴ lež²⁵⁹ za účelem vzdálení vás z povrchu⁸⁴³ vaší půdy⁶⁰⁰, abych vás zrozhnal⁶²⁵, abyste museli²⁰ zahynout. (11)Ale národ¹⁷, jenž bude chtít²⁰ zavést svůj krk ve jho krále Bávelu^{111 1090} a obsluhovat^{436 1243} ho, ano, budu jej ponechávat⁹⁰⁷ na jeho půdě⁶⁰⁰, ať ji může²⁰ obdělávat^{436 1243 1296} a bydlet na¹²⁹⁷ ní.

(12)I promluvil jsem k Cidkijáhúovi, králi Júdovu⁴, podle všech těchto slov výrokem: Zaveďte své krky ve jho krále Bávelu^{111 1090} a obsluhujte^{436 1243} ho a jeho lid a žijte! (13)Nač byste měli²⁰ mřít, ty a tvůj lid, mečem, hladem a morem, podle toho, co promluvil Hospodin k národu¹⁷, jenž nechce²⁰ krále Bávelu^{111 1090} obsluhovat^{436 1243}? (14)A nechtě neobracíte²¹ sluch⁶⁰⁵ k prorokům, již³⁶⁶ k vám pronášejí výrok: Nemáte²⁰ obsluhovat^{436 1243} krále Bávelu^{111 1090}! Vždyť oni vám prorokují¹⁰⁴ lež²⁵⁹! (15)Neposlal jsem je přece já, prohlášeno²⁹ Hospodinem, ale oni v mém jménu prorokují¹⁰⁴ Lživě^{469 1298} za účelem mého zrozhnání⁶²⁵ vás, ať musíte²⁰ zahynout vy i ti proroci, již³⁶⁶ vám prorokují¹⁰⁴.

(16)A ke kněžím a ke všemu tomuto lidu jsem promluvil výrokem: Takto řekl Hospodin: Nechtě neobracíte²¹ sluch⁶⁰⁵ k slovům proroků, již³⁶⁶ vám prorokují¹⁰⁴ výrokem: Hle, náčini⁹⁰⁰ domu Hospodínova budou nyní chvatem z Bávelu^{111 1090} přinášena zpět⁸⁴⁴! Vždyť oni vám prorokují¹⁰⁴ lež²⁵⁹. (17)Nechtě k nim neobracíte²¹ sluch⁶⁰⁵; obsluhujte^{436 1243} krále Bávelu^{111 1090} a žijte; nač by se mělo²⁰ toto město stávat³ rumišťem⁶²¹? (18)Ale jsou-li oni proroci a je-li při nich slovo Hospodinovo, nechtě se, prosím³⁹², u Hospodína zástupů^{146 147}

přimlouvají²¹⁵⁹⁰, aby do Bávelu¹⁰⁹⁰ nepřišla náčini⁹⁰⁰, jež³⁶⁶ pozůstávají v domě Hospodinově a v domě krále Júdova⁴ a v Jerúsalemě, (19) neboť takto řekl Hospodin zástupů^{146 147} o sloupech a stran moře¹²⁹⁹ a stran stojanů a stran pozůstatku náčini⁹⁰⁰, jež³⁶⁶ pozůstávají v tomto městě, (20) jež Nevúchadreccar, král Bávelu^{111 1090}, nevzal při odvádění⁹ Jechonji¹¹⁷³, syna Jehójákimova, krále Júdova⁴, z Jerúsálema do Bávelu¹⁰⁹⁰, i se všemi urozenými Júdy⁴ a Jerúsálema, – (21) ano, takto řekl Hospodin zástupů^{146 147}, Bůh Isráěľův, stran náčini⁹⁰⁰, jež³⁶⁶ pozůstávají v domě Hospodinově a v domě krále Júdova⁴ a v Jerúsalemě: (22) V Bávelu¹⁰⁹⁰ budou muset²⁰ přijít a tam budou až do dne mého navštívení^{32 273 421} jich, prohlášeno²⁹ Hospodinem, kdy²²³ je budu vyzvedat a přinášet zpět⁸⁴⁴ na toto místo³¹⁹.

28 A v onom roce, na počátku kralování Cidkijáhúa, krále Júdova⁴, ve čtvrtém roce, v pátém měsíci, se stalo³: V domě Hospodinově, před očima kněží a všeho lidu, ke mně Chananjá, syn Azzúrův, prorok, jenž byl z Giveónu, pronesl výrok: (2) Takto řekl Hospodin zástupů^{146 147}, Bůh Isráěľův, výrokem: Zlomím²³ jho krále Bávelu^{111 1090}; (3) ještě v celých dvou letech¹³⁰⁰ se já chystám zpět na toto místo³¹⁹ přinést^{316 844} všechna náčini⁹⁰⁰ domu Hospodinova, jež Nevúchadreccar, král Bávelu^{111 1090}, z tohoto místa³¹⁹ vzal a zanesl je v Bávelu¹⁰⁹⁰, (4) a Jechonju¹¹⁷³, syna Jehójákimova, krále Júdova⁴, a všechno odvedenectvo^{9 1305 1314} Júdovo⁴, ty, již³⁶⁶ přišli do Bávelu¹⁰⁹⁰, se já chystám zpět na toto místo³¹⁹ přivést^{316 844}, prohlášeno²⁹ Hospodinem, neboť chci²⁰ zlomit¹²³ jho krále Bávelu^{111 1090}. (5) A Jeremjá, prorok, řekl k Chananjovi, proroku, před očima kněží a před očima všeho lidu, těch, již³⁶⁶ stáli v domě Hospodinově, (6) ano, Jeremjá, prorok, řekl: Ámén⁷⁷⁰, kéž tak Hospodin chce^{20 21} učinit, kéž chce^{20 21} Hospodin potvrdit⁵²⁴ tvá slova, jimiž jsi zaprorokoval¹⁰⁴, zpět přinést⁸⁴⁴ náčini⁹⁰⁰ domu Hospodinova a vše, co bylo³⁶⁶ odvedeno⁹, z Bávelu¹⁰⁹⁰ na toto místo³¹⁹. (7) Avšak⁴¹⁰ slyš, prosím³⁹², toto slovo, jež se já chystám vyslovit³¹⁶ v tvé uši a v uši všeho lidu: (8) Proroci, kteří

odedávna¹⁴⁸ bývali⁶, přede mnou¹²³⁰ a před tebou¹²³⁰, ti²²³ prorokovali^{6 104} stran mnohých zemí¹³⁰¹ a proti velikým královstvím¹²⁶ o bojích^{71 90} a o pohromách^{48 90} a o moru; (9) prorok, jenž prorokuje¹⁰⁴ o pokoji, – ten prorok je poznáván, že ho v pravdě¹⁵⁹ poslal Hospodin, při dojití na slovo¹³⁰² toho proroka. (10) A Chananjá, prorok, vzal jařmo¹²⁸⁹ z krku⁷⁸⁶ Jeremjí, proroka, a zlomil²³ je (11) a před očima všeho lidu pronesl Chananjá výrok: Takto řekl Hospodin: Tak chci²⁰ zlomit¹²³ jho Nevúchadreccara, krále Bávelu^{111 1090}, ještě v celých dvou letech¹³⁰⁰, z krku⁷⁸⁶ všech národů¹⁷. A Jeremjá, prorok, odešel po své cestě.

(12) A po zlomení¹²³ jařma¹²⁸⁹ z krku⁷⁸⁶ Jeremjí, proroka, Chananjou, prorokem, se k Jeremjovi dostalo³ slovo Hospodinovo, výrok: (13) Již³ a prones k Chananjovi výrok: Takto řekl Hospodin: Jařma¹²⁸⁹ ze dřeva jsi zlámal¹²³, ale místo nich zhotovíš^{21 41 383 1303} jařma¹²⁸⁹ ze železa, (14) neboť Hospodin zástupů^{146 147}, Bůh Isráěľův, řekl takto: Jho ze železa dám na krk všech těchto národů¹⁷ k obsluhování^{436 1243} Nevúchadreccara, krále Bávelu^{111 1090}, a budou^{6 21} ho obsluhovat^{436 1243}; ba i zvířectvo⁸³⁴ pole jsem mu dal³⁸³.

(15) A Jeremjá, prorok, k Chananjovi, proroku, řekl: Slyš, prosím³⁹², Chananjou: Neposlal tě Hospodin, ale ty jsi přiměl tento lid spočívat důvěrou^{226 435 671} na lži²⁵⁹; (16) proto řekl Hospodin takto: Hle, já⁴⁹, chystám se zapudit^{228 316} tě z povrchu⁸⁴³ tváře půdy⁶⁰⁰ – tohoto roku ty umřeš³¹⁶, neboť jsi mluvil⁶ o zvratu^{56 1304} proti Hospodinu⁷⁰. (17) A Chananjá, prorok, v onom roce v sedmém měsíci umřel.

29 A toto⁶⁰⁷ jsou slova dopisu²⁵², jež poslal Jeremjá, prorok, z Jerúsálema k pozůstatku starších vyhnance^{9 1305} a ke kněžím a k prorokům a ke všemu lidu, jež Nevúchadreccar odvedl⁹ z Jerúsálema v Bávelu¹⁰⁹⁰, (2) po vyjití Jechonji¹¹⁷³, krále, a královny-matky⁸⁷¹ a komorníků¹³⁰⁶ a hodnostářů⁶⁹ Júdy⁴ a Jerúsálema a kovářů^{90 707} a zámečníků⁹⁰ z Jerúsálema, (3) skrze Eleásu, syna Šáfánova, a Gemarju, syna Chilkijáhúova¹²⁹⁰ (jež poslal Cidkijáhú, král Júdův⁴, k Nevúchadreccarovi, králi Bávelu^{111 1090},

v Bável¹⁰⁹⁰), výrok: (4) Takto řekl Hospodin zástupů^{146 147}, Bůh Izráelův, všemu vyhnancetv^{9 1305}, jež jsem dal odvést⁹ z Jerúsaléma v Bável¹⁰⁹⁰: (5) Budujte domy a zabydlujte se a vysazujte³⁸ zahrady a jezte jejich ovoce, (6) a berte si ženy a plodte syny a dcery a pro své syny¹⁶ berte ženy a své dcery dávejte mužům, ať rodí syny a dcery, ano, množte se tam a necht' vás neubývá²¹, (7) a vyhledávejte⁶²⁴ dobro⁵¹⁷ města, kam jsem vás dal odvést⁹, a modlete se za ně²⁷⁶ k Hospodinu, neboť v jeho²⁷⁶ dobru^{298 517} bude dobře⁵¹⁷ vám. (8) Ano, takto řekl Hospodin zástupů^{146 147}, Bůh Izráelův: Necht' vás neklamou^{21 1228} vaši proroci, kteří jsou ve vašem středu⁹⁰⁶, a vaši věštcí, a necht' neobracíte²¹ pozornost^{605 1307} k svým snům, jež si rádi vysnávají¹³⁰⁸, (9) vždyť oni vám lživě⁴⁶⁹ prorokují¹⁰⁴ v mém jménu – neposlal jsem jich, prohlášeno²⁹ Hospodinem. (10) Neboť takto řekl Hospodin, že při¹³⁰⁹ vyplnění Bávelu^{5 1090 1310}, sedmdesátí let, vás chci²⁰ navštívit^{32 273} a potvrdit⁵²⁴ na vás své dobré slovo o přivedení vás zpět⁸⁴⁴ na toto místo³¹⁹; (11) já přece znám⁶ myšlenky³⁴⁰, jimiž na vás myslím⁸⁰², prohlášeno²⁹ Hospodinem, myšlenky³⁴⁰ blaha⁵¹⁷ a ne k neštěstí⁴⁸, dát vám budoucnost²²³ nadějí. (12) I budete mě volat a půjdete a budete se ke mně modlit a já k vám budu obracet sluch⁶⁰⁵; (13) a budete mě hledat a budete mě moci²⁰ najít, jestliže⁷⁰³ mě budete vyhledávat^{624 1311} celým svým srdcem, (14) i dám se vám najít, prohlášeno²⁹ Hospodinem, a budu odvracet vaše zajetí^{1344 1809} a shromažďovat vás zprostřed¹⁷ všech národů¹⁷ a ze všech království, kam jsem vás zahnal⁶²⁵, prohlášeno²⁹ Hospodinem, a přivádět vás zpět⁸⁴⁴ na místo³¹⁹, odkud jsem vás dal odvést⁹.

(15) Jestliže říkáte⁶: Hospodin nám v Bávelu¹⁰⁹⁰ vzbudil⁵²⁴ proroky – (16) nuže, takto řekl Hospodin o králi, jenž³⁶⁶ sedí na trůně Dávidově, a o všem lidu, jenž³⁶⁶ bydlí v tomto městě, vašich bratrech, kteří s vámi nevyšli¹³ ve vyhnanství^{9 1305}, (17) takto řekl Hospodin zástupů^{146 147}: Hle, já⁴⁹, chystám se proti nim²⁶⁷ vypustit^{228 316} meč, hlad a mor a chci²⁰ je učinit¹⁴ jakoby špatnými¹²³² fíky¹⁵, jež se pro špatnou

jakost^{616 1232} nedají jíst, (18) a chci²⁰ za nimi vyrazit¹³¹² s mečem²⁵⁸, s hladem²⁵⁸ a s morem²⁵⁸, a vydat je všem královstvím země k hrůze⁹³¹, ke kletbě¹¹⁸⁸ a k úžasu¹²⁹ a k sykotu¹⁰⁵⁶ mezi všemi národy, kam je zaženu⁶²⁵, (19) za to¹⁰⁶³, že neobracel⁶ sluch⁶⁰⁵ k mým slovům, prohlášeno²⁹ Hospodinem, jichž jsem se k nim časným⁵⁸⁸ posláním naposílal skrze své¹³¹³ nevolníky, proroky, aniž jsteuposlechli, prohlášeno²⁹ Hospodinem.

(20) Ale vy slyšte slovo Hospodinovo, všechno vyhnancetv^{9 1305}, jež jsem odeslal²²⁸ z Jerúsaléma v Bável¹⁰⁹⁰: (21) Takto řekl Hospodin zástupů^{146 147}, Bůh Izráelův, o Acheávi, synu Kólájovu, a o Cidkijáhúvi, synu Maaséjovu, již³⁶⁶ vám v mém jménu prorokují¹⁰⁴ lež²⁵⁹: Hle, já⁴⁹, chystám se vydat³¹⁶ je v ruku Nevúchadrecra, krále Bávelu^{11 1090}, jenž²²³ je před vašima očima pobije¹⁹², (22) a podle nich²²⁰ bude pro všechno vyhnancetv^{9 16 1305 1314}, jež je v Bávelu¹⁰⁹⁰, převzato¹³¹⁵ zlořečení^{939 1235 1316} výrokem: Kéž té Hospodin chce^{20 21} učinit jakoby Cidkijáhúem a jakoby Acheávem, jež král Bávelu^{11 1090} upražil v ohni, (23) protože v Izráelovi páchali^{6 41} bezbožnost^{1010 1317}, neboť²²³ cizoložili⁶ s ženami svých bližních²³¹ a v mém jménu vyslovovali⁶ slova lži²⁵⁹, což jsem jim nerozkázal, a já jsem Ten, jenž³⁶⁶ to ví, a jsem svědkem, prohlášeno²⁹ Hospodinem.

(24) A k Šemaejáhúvi, Nechelámímu^{1218 1319}, budeš²⁰ pronášet výrok: (25) Takovýto pronesl Hospodin zástupů^{146 147}, Bůh Izráelův, výrok: Protože jste ty ve svém jménu rozposlal dopisy²⁵² ke všemu lidu, jenž je v Jerúsalémě, a k Cefanjovi, synu Maaséjovu, knězi, a ke všem kněžím, s výrokem: (26) Hospodin tě učinil¹⁴ knězem¹⁵ místo Jehójády, kněze, abyste byli¹²¹ dozorcí^{32 33 1087} domu Hospodinova stran každého muže šileného a činícího se prorokem^{104 1320}, a máš²⁰ ho dát do klády a do svěráku¹³²¹; (27) nuže tedy¹³⁴, proč ses neobořil¹³²² na Jeremjá, Anáthóthího^{2 1318}, jenž³⁶⁶ si dovoluje vám prorokovat^{104 1320}? (28) Vždyť přece k nám v Bávelu¹⁰⁹⁰ poslal výrok: Bude to²⁴⁸ dlouhé – budujte domy a zabydlujte se a vysazujte³⁸ zahrady a jezte jejich ovoce. – (29) A Cefanjá, kněz, tento dopis²⁵² přečetl v uši Jeremjí,

proroka; (30) a k Jeremjovi se dostalo³ slovo Hospodinovo, výrok: (31) Pošli ke všemu vyhnancetv⁹ 1305 výrok: Takto řekl Hospodin o Šemaejovi, Nechelámím^{1318 1319}: Protože vám Šemaej prorokoval^{6 104}, aniž jsem já ho poslal a přiměl vás důvěrou spočívat^{226 435 671} na lži²⁵⁹, (32) proto řekl Hospodin takto: Hle, já⁴⁹, chystám se proti Šemaejovi, Nechelámímu^{126 1318 1319}, a proti jeho semeni¹²⁶ zakročít^{32 273 316 421 697}: Nebude mít²³⁸ nikoho³⁷⁷ bydlícího vprostřed tohoto lidu, aniž bude nahlížet v¹³²³ blaho⁹⁵, jež já se chystám zřídít^{41 316} svému lidu, prohlášeno²⁹ Hospodinem, neboť mluvil⁶ o zvratu^{56 1304} proti Hospodinu¹²⁶.

30 Slovo, jež se z blízkosti²²¹ Hospodinovy dostalo³ k Jeremjovi, výrok: (2) Takovýto pronesl Hospodin, Bůh Izráelův, výrok: Zapiš si všechna slova, jež jsem k tobě vyslovil, do knihy²⁵², (3) neboť, hle, přicházejí dny, prohlášeno²⁹ Hospodinem, kdy odvrátím zajetí¹³⁴⁴ svého lidu, Izráele a Júdy, řekl Hospodin, a budu je přivádět zpět⁸⁴⁴ do země, již jsem dal jejich otcům, i zmocní⁵² se⁶³⁸ jí.

(4) A toto⁶⁰⁷ jsou slova, jež Hospodin vyslovil o Izráelovi a o Júdovi, (5) neboť Hospodin řekl takto: Ušlyšeli jsme hlas zděšení¹³²⁴, je strach¹⁸⁰² a není pokoje. (6) Nuže³⁹², otažte se a pohleďte, zda rodí mužské pohlaví? Proč vidím⁶ každého muže⁹⁹⁶ – jeho ruce na jeho bocích¹³²⁵, jako rodičku, a všechny tváře se změnil^{160 1326} v bledost¹³²⁷? (7) Běda¹¹⁵⁰, neboť onen den je veliký, takže mu není⁶¹⁶ podobného⁷¹⁶, a je to²⁴⁸ čas úzkosti³⁸⁷ Jákobovy⁵, ale musí²⁰ z ní být vysvobozen^{186 187}.

(8) A v onen den se bude⁶ díť – prohlášeno²⁹ Hospodinem zástup^{146 147} – : Budu lámat¹²³ jeho z tvého krku⁷⁸⁶ a strhávat¹⁴⁹ tvá pouta, aniž si sebou ještě budou sloužit^{436 1245} cizáci¹⁸¹, (9) nýbrž²²³ budou⁶ obsluhovat^{436 437} Hospodina¹²⁴³, svého Boha, a Dávida, svého krále¹²⁴³, jehož jim chci²⁰ vzbudit⁵²⁴. (10) A ty se nemusíš²⁰ bát²⁶, můj nevolníče Jákóbe, prohlášeno²⁹ Hospodinem, ani se strachovat⁶², Izráéli, neboť hle, já⁴⁹, chystám se vysvobodit^{186 187 316} tě z dále i tvé símě ze země jejich zajetí, i bude⁶ se Jákób vracet a mít klid¹³²⁸ a žít v nerušeném pokoji, a nebude

působícího zděšení^{1324 1329}, (11) Vždyť s tebou budu já, prohlášeno²⁹ Hospodinem, k vysvobození^{186 187} tě, neboť při²⁶⁶ všech národech^{17 1330}, kam jsem tě rozptýlil⁷⁵⁷, budu uskutečňovat⁴¹ skoncování³⁶⁹, avšak s tebou skoncování³⁶⁹ uskutečňovat⁴¹ nebudu, ač tě budu podle práva⁵⁷ ukáznovat¹⁴⁰, takže²²³ tě nebudu zcela¹³³¹ bez trestu ponechávat²¹⁶.

(12) Ano, takto řekl Hospodin: Zoufalé^{1006 1332} je to s tvým úrazem^{16 317 1333}, bolestné je tvé zbití^{192 497}, (13) není rozsuzejícího^{462 463} tvou soudní věc^{462 464} k obvázání¹³³⁴, léků, náplasti¹⁷⁰⁶ nemáš^{363 1335}.

(14) Všichni tvoji přátelé¹⁰⁸⁹ na tebe zapoměli, nevyhledávají⁶²⁴ tě, neboť jsem tě zbil¹⁹² zbitím^{192 497} od nepřítele, ukáznováním^{140 194} od krutého pro množství tvých nepravostí^{190 165}; tvé hříchy se rozmohly^{414 415}, (15) Co křičíš⁷⁷⁵ nad svým úrazem³¹⁷? Tvá strast¹³³⁶ je nezhojitelná¹⁰⁰⁶, tyto věci jsem ti učinil pro množství tvých nepravostí^{90 165}, že se tvé hříchy rozmohly^{414 415}.

(16) Proto všichni šířající⁸¹ tě budou šířání⁸¹ a všichni tvoji protivníci¹³³⁷, oni všichni¹⁵⁶, půjdou v zajetí, a olupující¹³³⁸ tě se dostanou³ v olupování^{1339 1340} a všechny vykořisťující^{1093 1341} tě budou vydávat za kořist¹³⁴², (17) neboť budu působit vzcházení¹⁶⁶¹ tvého⁵ hojení⁶⁶² a z tvých ran^{192 497} tě budu uzdravovat¹³⁴³, prohlášeno²⁹ Hospodinem, protože ti dali název²⁷⁴ Zahnaná⁶²⁵ – to²⁴⁸ je Cijjón, není zajímavějšího se⁶²⁴ o něj²⁷⁶.

(18) Takto řekl Hospodin: Hle, já⁴⁹, chystám se odvracet zajetí^{316 1344 1809} stanů Jákobových a budu litovat⁵⁴³ jeho obydlí^{52 688}, i bude město zbudováno²⁷⁶ na svém návrší¹³⁴⁵ a palác⁴⁸⁵ bude zůstat podle svého řádu^{57 1346}, (19) a z nich bude vycházet^{6 13} děkovaní¹⁰³² a hlas bavicích se^{954 1347}, i budu je množit, aniž jich bude ubývat, a budu je poctívat¹³⁴⁸, aniž se budou stávat bezvýznamnými^{1898 1349}, (20) a jeho¹³⁵⁰ děti¹⁰⁷ budou⁶ jako předtím a jeho¹³⁵⁰ shromáždění⁵²⁸ bude ustavováno⁷³² před mou tvář a proti všem utiskujícím^{126 1351} ho¹³⁵⁰ budu zakročovat^{32 273 421 697}. (21) A z něho¹³⁵⁰ bude⁶ jeho¹³⁵⁰ Vznesený^{1264 1352}, ano, jeho¹³⁵⁰ Vládc¹¹⁷⁸ bude vycházet¹³ zprostřed něho¹³⁵⁰, a budu si ho přibližovat⁸¹², i bude⁶

ke mně přistupovat¹³⁵³; vždyť kdo je ten, jenž¹³⁵⁴ by dal v zásku¹³⁵⁵ své srdce^{1356 1357} k přistoupení¹³⁵³ ke mně – prohlášeno²⁹ Hospodinem – ? (22)I stanete se³ mi lidem¹⁰⁰ a já vám budu Bohem^{100 768}.

(23)Hle, vyšla vichřice Hospodinova, popuzení, strhující¹³⁵⁸ vichr¹²⁰⁷; bude vířit^{348 1206} na hlavě zlovolných. (24)Žár³²⁴ hněvu Hospodinova se nebude odvracet až do jeho¹²⁰⁸ vykonání⁴¹, až do jeho¹²⁰⁸ uskutečnění¹⁵²⁴ úmyslu^{783 1209} jeho srdce; v posledku dní se v tom²⁴⁸ budete moci²⁰ vyznat³⁵⁹.

31 V onen čas, prohlášeno²⁹ Hospodinem, budu Bohem¹⁰⁰ všem čeledím⁵¹ Izráelovým a ony mi budou lidem^{100 768}. (2)³⁵⁹Takto řekl Hospodin: V pustině našel milost¹³⁶⁰ lid, ti přeživší¹⁶³⁷ od meče¹³⁶¹, – jdi⁷³ k jeho¹²⁰⁸ uvedení v odpočinutí¹³⁶², Izráéli, ¹³⁶³(3)z daleka se mi ukázal Hospodin: *Ano, miluji⁶ tě věčným milováním⁴⁴², proto jsem tě přitáhl¹³⁶⁴ laskavostí^{74 1365}.* (4)Ještě tě budu budovat, takže²²³ budeš vybudována, panno Izráellova, ještě se budeš ozdobovat^{200 379} svými tamburínami¹³⁶⁶ a vyjdeš¹³ v tanečním reji veselících se^{954 1347}, (5)ještě budeš v horách Šómronu vysazovat³⁸ vinice, vysazovači³⁸ vysadí³⁸ a začnou užívat¹³⁶⁷. (6)Vždyť bude den, kdy strážcové³⁴⁵ v pohoří³⁴³ Efrájimově budou volávat⁶: Vstávejte, ať můžeme²⁰ vystupovat⁸⁸ na Cijjón k Hospodinu, našemu Bohu!

(7)Ano, takto řekl Hospodin: S radostí plesajte pro Jákoba¹⁶, *ano, pokřikujte¹³⁶⁸ v hlavě^{298 1369} národů¹⁷, zvěstujte³⁰⁹, velebte¹¹⁰⁵ a říkejte: Vysvobod^{186 187}, Hospodine, svůj lid, zbytek⁵⁰¹ Izráele!* (8)Hle, já⁴⁹, chystám se přivést³¹⁶ je ze země severu a budu je shromažďovat od nejzazších končin⁵⁴¹ země, mezi nimi slepého a chromého, těhotnou a rodící pospolu; budou se sem vracet – veliké sejiti^{1275 1278}. (9)Budou přicházet s pláčem²⁵⁸, *ano, povedu⁸⁰⁰ je s úpěnlivými prosbami^{258 288}, budu je vodit¹³⁷⁰ k potokům¹³⁷¹ vod příjmu¹³⁷² cestou, nebudou na ní klopýtat¹⁰⁷², neboť jsem se stal³ Izráelovi otcem¹⁰⁰ a Efrájim, on je můj prvorozený.*

(10)Slyšte slovo Hospodinovo, národy¹⁷, a oznamujte³⁰⁸ na ostrovech¹⁰⁸ z dáli⁴⁵ a říkejte: *Ten, jenž Izráele roze-*

hnal^{330 1373 1374}, jej shromažďuje a opatruje²⁴⁴ jej jako pastýř své stádo, (11)neboť Hospodin Jákoba osvobodil⁹⁶³, ano, vykoupil¹³⁷⁵ jej z ruky silnějšího než on²⁶⁰, (12)i přijdou a rozplesají se na výsosti Cijjónu, a nahnou se¹³⁷⁶ k blahu⁹⁵ od Hospodina¹³⁷⁷, na obilí a na mošt a na olej¹³⁷⁸ a na mláďata¹⁰⁷ drobného dobytka a skotu, i stane se³ jejich duše jakoby zavlaženou¹³⁷⁹ zahradou a nebudou již nadále¹³⁸⁰ strádat¹³⁸¹. (13)Tehdy se bude panna radovat v tanečním reji, i jinoši a starci pospolu, neboť⁴²²³ jejich smutek bude obracet¹⁶⁰ v jásot⁶²⁰ a budu je utěšovat⁹⁷¹ a rozradostňovat je stran^{286 1382} jejich žalu¹¹¹¹; (14) a duši kněží budu zahrnovat^{1379 1383} tučností¹³⁸⁴, a¹³⁸⁵ můj lid, ti budou syceni mou dobrotou¹³⁷⁷, prohlášeno²⁹ Hospodinem.

(15)Takto řekl Hospodin: V Rámě¹⁵⁸⁴ je slyšet hlas, lkání, pláč veliké hořkosti⁵⁵², Ráchel plačící nad svými dětmi¹⁰⁷, *jež odmítá^{6 403} dát se nad svými dětmi¹⁰⁷ utěšit⁹⁷¹, že jich není.* (16)Takto řekl Hospodin: Zdrž svůj hlas od pláče a své oči od slz⁹⁰, neboť odměna¹³⁸⁶ za tvou práci^{16 1387} je, prohlášeno²⁹ Hospodinem, oni²²³ se ze země nepřítelů vrátí, (17)*ano, pro tvou budoucnost¹⁶ je naděje, prohlášeno²⁹ Hospodinem, že²²³ se tvé děti¹⁰⁷ vrátí na své území⁴⁴³.*

(18)Zřetelně¹³⁸⁸ jsem uslyšel Efrájima stěžujícího si na sebe sama^{303 1389}: Podrobil jsi mě kázní¹⁴⁰, i dal jsem se kázní podrobit¹⁴⁰ jako tele nenaucené¹³⁹⁰; obrať mě, ať mohu²⁰ být obrácen, neboť ty jsi Hospodin, můj Bůh; (19)*ano, po svém odvrácení jsem pocítil lítost a po svém uvědomění¹³⁹¹ jsem se jal pleskat po stěhně¹³⁹², byl jsem zstuzen¹⁸², ba věru, zastyděl jsem se²⁴⁰, že nesu^{6 233} potupu svého mládí⁷⁷.* (20)Zda je mi Efrájim drahým synem? Dítěm¹³⁹³ li k rozkoši^{666 1394 1395}? Ale kdykoli za svého promlouvání proti němu si jej stále¹³⁸⁸ musím²⁰ znova připomínat¹³⁹⁶; proto mé útroby pro něho¹⁶ zvučí^{293 350}; slitováním⁵⁴³, slitováním⁵⁴³ ho musím²⁰ obdařit¹³⁹⁷, prohlášeno²⁹ Hospodinem.

(21)Navztyčuj⁴⁵³ si ukazatelů cesty¹³⁹⁸, navsazuj⁹⁸ si milníky, upři¹²⁸ své srdce k silnici¹³⁹⁹, cestě, *jíž jsi přišla¹⁴⁰⁰*; vrať se, panno Izráellova, vrať se k těmto svým

městům! (22) Až dokdy chceš²⁰ sem-tam uhybat¹⁴⁰¹, odpadlá¹⁴² dcero? Neboť Hospodin stvoří na tebe novou věc: Ženská pohlaví bude obcházet¹⁴⁰² muže⁹⁹⁶.

(23) Takto řekl Hospodin zástupů^{146 147}, Bůh Izráelův: Ještě budou v zemi Júdové a v jeho městech, až přivedu zpět⁸⁴⁴ jejich zajeťactvo^{1112 1344 1403 1809}, říkat toto slovo: Kéž ti žehná²¹ Hospodin, příbytku⁷⁶⁵ spravedlnosti, horo svatosti! (24) A v tom²⁴⁸ se zabydlí⁵², Júdá a všechna jeho města¹⁰ pospolu, rolníci a ti, kdo vycházejí^{6 318} se stády^{90 258}; (25) neboť zemlenou^{394 1404} duši zavlažím^{1379 1383 1405} a každou duši strádající¹³⁸¹ naplním¹⁴⁰⁶. – (26) Na toto jsem procitl a pohleděl jsem, a můj spánek mi byl⁶ příjemný⁵³⁷.

(27) Hle, přicházejí dni, prohlášeno²⁹ Hospodinem, kdy²²³ budu dům Izráelův a dům Júdův osévat semenem lidí⁵⁹⁹ a semenem dobytka^{487 617}, (28) a bude⁶ se dít³: Jak jsem nad nimi byl⁶ horliv^{412 1407} ke rvaní³⁴ a k boření^{35 36} a k vyvracení³⁷ a k hubení a k působení zla, tak budu nad nimi horliv^{412 1407} k budování a k vysazování³⁸, prohlášeno²⁹ Hospodinem. (29) V oněch dnech nebudou již říkat: Otcové jidali⁶ kyselé hrozny⁹⁰ a trnou¹⁴⁰⁸ zuby synů, (30) nýbrž bude každý⁵³ za svou nepravost¹⁶⁵ umírat, každý člověk, jenž³⁶⁶ jídá kyselý hrozen – trnout¹⁴⁰⁸ budou jeho zuby.

(31) Hle, přicházejí dni, prohlášeno²⁹ Hospodinem, kdy s domem Izráelovým a s domem Júdovým budu uzavírat smlouvu⁷⁷³ novou; (32) ne jako smlouvu, již jsem uzavřel⁷⁷³ s jejich otci v den, kdy jsem je měl uchopeny¹⁴⁰³ za^{628 1409 1486} ruku k vyvedení¹³ jich ze země Egypta, kteroužto mou smlouvu oni zrušili, ač jsem já pro²⁶⁶ ně²⁶⁷ byl⁶ Manželem^{268 269}, prohlášeno²⁹ Hospodinem; (33) nýbrž²⁷³ smlouva, již s domem Izráelovým po oněch dnech budu uzavírat⁷⁷³, bude tato – prohlášeno²⁹ Hospodinem – : Dám svůj zákon¹⁰¹ v jejich nitro a chci²⁰ jej napsat na jejich srdce, a stanu se³ jim Bohem¹⁰⁰ a oni mi budou lidem^{100 768}, (34) aniž budou ještě jeden druhého¹¹⁴⁷ a navzájem se¹⁴¹⁰ učit s výrokem: Poznejte Hospodina, neboť²⁷³ oni všichni¹⁵⁶ mě budou znát, totiž⁵⁸¹ od nejmenšího z nich⁵¹² až po

největšího z nich⁵¹², prohlášeno²⁹ Hospodinem, neboť budu odpouštět stran jejich nepravosti¹⁶⁵, aniž ještě budu vzpomínat na jejich hříchy.

(35) Takto řekl Hospodin, dávající slunce za světlo ve dne, ustanovení^{52 704} měsíce a hvězd za světlo v noci, bouřící moře, takže^{223 1411} jeho vlny¹⁴¹² hlucí^{293 350}, jehož jméno je Hospodin zástupů^{146 147}; (36) Budou-li moci²⁰ tato ustanovení⁴⁴¹ z přítomnosti mé tváře¹⁰⁷¹ pominout¹⁰⁰³, prohlášeno²⁹ Hospodinem, bude i simě Izráelovo moci²⁰ před mou tváří na všechny dni přestat⁶¹⁹ být¹⁴¹³ národem¹⁷. (37) Takto řekl Hospodin: Budou-li nebesa odshora moci²⁰ být změřena a základy země dolů prozkoumány¹⁰⁰⁷, budu se i já zamítavě stavět²²⁵ proti všemu semeni Izráelovu³⁸⁴ za vše, co napáchali⁴¹, prohlášeno²⁹ Hospodinem.

(38) Hle, přicházejí¹⁴¹⁴ dni, prohlášeno²⁹ Hospodinem, kdy²²³ město Hospodinovo⁵ bude vybudováno¹⁴¹⁵ od věže Chananeélové až po bránu Nároží, (39) a šňůra¹⁴¹⁶ míry bude dále vycházet přímo¹⁴¹⁷ na pahrbek Gárev a stáčet se¹⁴⁰² ke Góii; (40) a všechno údolí^{1132 1418} mrtvých těl a popela^{1384 1419} a všechny nivy až po potok¹³⁷¹ Kidrón, až po nároží brány Koní ke vzházení^{145 1420}, bude svatě⁷⁸⁴ Hospodinu, nebude se otrhávat^{34 1421}, aniž se ještě kdy²⁴² bude vyvracet³⁷.

32 Slovo, jež se z blízkosti²²¹ Hospodinovo⁵ dostalo³ k Jeremjovi v desátém roce Cidkijáhúva, krále Júdova⁴⁵, to²⁴⁸ byl rok osmnácti let Nevúchadreccarových⁵ (2) a vojenská moc^{944 1422} krále Bávelu^{111 1090}, ti tehdy proti Jerusalemu^{126 1524} leželi v obléhání^{1122 1423} a Jeremjá, prorok, byl⁶ zavřen¹⁴²⁴ v nádvoří¹⁰⁸⁵ věznice, jež byla¹⁴²⁵ v domě krále Júdova⁴, (3) kam ho Cidkijáhú, král Júdův⁴, zavřel¹⁴²⁴ s výrokem: Proč ty prorokuješ⁶ výrokem: Takto řekl Hospodin: Hle, já⁴⁹, chystám se toto město vydat³¹⁶ v ruku krále Bávelu^{111 1090}, takže²²³ ho²⁷⁶ musí²⁰ dobyt, (4) a Cidkijáhú, král Júdův⁴, nebude z ruky Kasdím^{109 1120} moci²⁰ vyvázat, nýbrž²⁷³ jistotně¹⁴²⁶ musí²⁰ být v ruku krále Bávelu^{111 1090} vydán, takže²²³ jeho ústa budou mluvit s ústy jeho a jeho oči budou vidět oči jeho, (5) a povede Cidkijáhú

v Bável¹⁰⁹⁰ a tam bude, až než ho navštívím^{32 273}, prohlášeno²⁹ Hospodinem; jestiže¹⁴²⁷ s Kasdím^{109 1120} bojujete^{71 374}, nebudete mít zdaru⁴⁶⁵ – ?

(6)A Jeremjá řekl: Dostalo se³ ke mně slovo Hospodinovo, výrok: (7)Hle, přichází k tobě Chanameél, syn Šalluma, tvého strýce, s výrokem: Kup⁸⁴⁶ si mé pole, jež je v Anáthóth², neboť ty máš⁴⁴⁰ právo⁵⁷, nárok výkupce¹⁴²⁸ na koupení⁸⁴⁶. (8)A podle slova Hospodinova ke mně Chanameél, syn mého strýce, do nádvoří¹⁰⁸⁵ věznice přišel a řekl ke mně: Kup⁸⁴⁶, prosím³⁹², mé pole, jež je v Anáthóth², jež je v zemi Benjáminově, neboť ty máš⁴⁴⁰ právo⁵⁹ na vlastnictví¹⁴²⁹, ano, ty máš⁴⁴³ nárok výkupce¹⁴²⁸, kup⁸⁴⁶ si. I poznal jsem, že to²⁴⁸ bylo slovo Hospodinovo, (9)a to pole, jež je v Anáthóth², jsem od^{221 1430} Chanameéla, syna mého strýce, koupil a odvážil jsem mu peníze¹⁴³¹, sedmnáct šeklů¹⁴³² stříbra¹⁴³¹, (10)a napsal jsem záznam²⁵², ten²²³ jsem zapečetil, a na svědectví jsem vzal svědky a na vahách¹⁴³³ jsem odvážil peníze¹⁴³¹, (11)a val jsem záznam²⁵² o koupi^{666 679 1434}, ten, *jenž byl*³⁶⁶ zapečetěný – nařízení a zvyklosti^{441 1435} – a ten, *jenž byl*³⁶⁶ otevřený^{9 807 883 1436}, (12)a dal jsem záznam²⁵² o koupi^{666 679 1434} před očima Chanameéla od mého strýce a před očima svědků, již³⁶⁶ zapisovali v záznam²⁵² o koupi^{666 679 1434}, a před očima všech Júdovců¹⁵⁹⁹, již³⁶⁶ seděli v nádvoří¹⁰⁸⁵ věznice, Bárúchovi, synu Nériji, syna Machséjova, (13)a před jejich očima jsem Bárúchovi přikázal výrokem: (14)Takto řekl Hospodin zástupů^{146 147}, Bůh Izráelův: Vezmi⁷³ tyto záznamy²⁵², tento záznam²⁵² o koupi^{666 679 1434}, i ten, *jenž je*³⁶⁶ zapečetěný, i tento záznam²⁵², *jenž je*³⁶⁶ otevřený^{9 807 883 1436}, a dej je v nádobu^{900 1037} z hlíny¹⁰⁷⁵, aby zůstávaly po mnohé dni, (15)neboť Hospodin zástupů^{146 147}, Bůh Izráelův, řekl takto: Ještě se v této zemi budou kupovat⁸⁴⁶ domy, pole⁵² a vinice⁵².

(16)A poté, co jsem záznam²⁵² o koupi^{666 679 1434} dal Bárúchovi, synu Nérijovu, jsem se jal k Hospodinu modlit výrokem: (17)Ach¹⁸, Pane, Hospodine, ty jsi svou velikou mocí a svou napřaženou⁴⁴⁸ paží zřídil⁴¹ nebesa a zem, žádná⁶⁷² věc pro tebe není příliš divná^{333 1116},

(18)prokazuješ⁴¹ laskavost⁷⁴ tisícům a nepravost¹⁶⁵ otců odplácíš⁹⁸² do zánadří jejich dětí¹⁰⁷ po nich, ty, jenž jsi³⁶⁶ Bůh, jenž jsi³⁶⁶ mocný⁴³⁴, jehož jméno je Hospodin zástupů^{146 147}, (19)veliký v záměrech^{90 602} a bohatý⁸⁵² v činu¹⁴³⁷, co jsou tvé oči¹⁴³⁸ otevřené na všechny cesty dětí¹⁰⁷ lidí⁵⁹⁹ k dání každému⁵³ podle jeho cesty a podle ovoce jeho skutků, (20)jenž představuješ^{6 98 1439} znamení⁵² a zázraky, v zemi Egypta a až po tento den, i v Izraeli⁴ a v lidstvu⁵⁹⁹, takže²²³ sis zřídil⁴¹ věhlas⁸⁵⁵, jako tohoto dne; (21)a svůj lid, Izraele, jsi znamenými a zázraky a silnou rukou a napřaženou⁴⁴⁸ paží a velikou hrůzou^{27 1440} vyvedl¹³ ze země Egypta (22)a dal jsi jim tuto zem, již jsi jejich otcům přisáhl jim dát, quem přetékající¹⁷⁶⁹ mlékem a medem. (23)I přišli a zmocnili se⁶³⁸ jí, aniž uposlechli na²⁶⁵ tvůj hlas, aniž se jali v tvých zákonech^{101 1441} chodit; nic⁶⁷², co jsi jim rozkázal činit, nečinili⁶; i postihl jsi je vši touto pohromou^{48 1442} – (24)hle, k městu se přiblížily¹⁴⁴³ náspy k jeho²⁷⁶ dobytí a město je⁶ skrze³⁰⁷ meč, hlad a mor vydáno²⁷⁶ v ruku Kasdím^{109 1120}, již³⁶⁶ proti němu^{126 276} bojují⁷¹; ano, stalo se³, co jsi promluvil, jak²²³ – hle, ty⁴⁹, – vidíš! (25)A ty jsi, Pane, Hospodine, ke mně řekl: Kup⁸⁴⁶ si za peníze¹⁴³¹ pole a na svědectví vezmi svědky – a město je⁶ vydáno²⁷⁶ v ruku Kasdím^{109 1120}!

(26)I dostalo se k Jeremjovi slovo Hospodinovo, výrok: (27)Hle, já jsem Hospodin, Bůh všeho masa⁸⁴⁰ – zda je kterákoli⁶⁷² věc pro mne příliš divná^{333 1116}? (28)Proto Hospodin řekl takto: Hle, já⁴⁹, chystám se toto město vydat³¹⁶ v ruku Kasdím^{109 1120}, ano, v ruku Nevúchadrecara, krále Bávelu^{111 1090}, takže²²³ ho²⁷⁶ bude moci²⁰ dobytí (29)a Kasdím^{109 1120}, již³⁶⁶ proti tomuto městu¹²⁶ bojují⁷¹, vstoupí a zažehnou¹³⁰ toto město ohněm a vypálí⁶¹⁵ je²⁷⁶, i domy, na jejichž střechách zakauřovali^{6 59} Baalovi¹⁰⁵ a nalávali⁶ úlitby⁵⁹⁵ jiným⁶⁰ bohům za účelem dráždění⁵⁹⁶ mne. (30)Ano, synové Izraele a synové Júdovi byli⁶ v mých očích od svého mládí^{77 1444} pachatelí⁴¹ zla¹⁴¹, neboť mě synové Izraele jen dráždili⁵⁹⁶ díly⁶¹ svých rukou, prohlášeno²⁹ Hospodinem. (31)Vždyť toto město je⁶ mi jen pro¹⁴⁴⁵

můj hněv a pro¹⁴⁴⁵ mé popuzení, již⁵⁸¹ ode dne, kdy je²⁷⁶ vybudovali, až po tento den, abych je²⁷⁶ odstranil¹²¹³⁰² před své tváře⁸⁵ (32) pro všechno zlo¹⁴¹ synů Izráelových a synů Júdových, jež napáchali⁴¹ k dráždění⁵⁹⁶ mne, oni, jejich králové, jejich hodnostáři⁶⁹, jejich kněží a jejich proroci a muži⁹⁰ Júdy a obyvatelé⁹⁰ Jerúsáléma, (33) ano, otočili¹⁸⁵ ke mně šiji a ne tvář, a při vyučování jich, časném⁵⁸⁸ vyučování, neslyšeli^{96 591} k přijetí¹⁹³ poučení^{140 194 1446}, (34) nýbrž²²³ v domě, nad nímž se děje⁶ dovolávání mého jména⁵⁸³, nakladli⁹⁸ svých hnusností³⁰⁰ k jeho znečištění. (35) A vybudovali výšiny⁶¹⁴ Baalovy¹⁰⁵, jež jsou v průrvě¹⁶⁸ syna Hinnóмова, k přepouštění¹⁴⁴⁷ svých synů a svých dcer Mólechovi¹⁴⁴⁸, což jsem nerozkázal, aniž na mé srdce vystoupilo⁸⁸ páchání⁴¹ této ošklosti⁹⁹ za účelem svádění Júdy k hřešení.

(36) A proto nyní Hospodin, Bůh Izráelův, takto řekl o tomto městě¹⁴⁴⁹, o němž²⁶ vy říkáte: Je⁶ mečem, hladem a morem vydáno v ruku krále Bávelu¹¹¹⁰⁹⁰: (37) Hle, já⁴⁹, chystám se shromáždit³¹⁶ je ze všech zemí, kam jsem je ve svém hněvu²⁹⁸ a ve svém popuzení²⁹⁸ a ve velikém rozhořčení^{298 727} zahnal⁶²⁵, a chci²⁰ je přivést zpět⁸⁴⁴ na toto místo³¹⁹ a dát jim bydlet v bezpečí¹⁷⁸⁴, (38) i stanou se³ mi lidem¹⁰⁰ a já jim budu Bohem¹⁰⁰⁷⁶⁸, (39) a chci²⁰ jim dát jedno srdce a jednu cestu: Mít mě po všechny dni v úctě²⁶ k blahu⁹⁵ sobě a svým dětem po sobě. (40) A chci²⁰ *vzhledem* k nim uzavřít⁷⁷³ trvalou smlouvu⁴⁴², že se zpoza nich nebudu odvracet při oblažování³⁹ jich, a úctu^{26 1450} ke mně chci²⁰ dát v jejich srdce, aby *nebylo* odstupování³⁰² zpřed mne⁸⁵, (41) i budu nad nimi při oblažování³⁹ jich jásat⁶²⁰ a v pravdě¹⁵⁹ je v této zemi vysazovat³⁸ vším svým srdcem a vši svou duší, (42) neboť Hospodin řekl takto: Jako jsem na tento lid přiváděl⁶ všechno toto veliké zlo⁴⁸, tak se já chystám na ně přivést³¹⁶ všechno blaho⁹⁵, o němž⁵⁶ já k nim mluvím. (43) I bude se v této zemi kupovat⁸⁴⁶ pole, o němž⁵⁶ vy říkáte: Je to²⁴⁸ spoušť³⁶⁸, takže není⁶¹⁶ lidí⁵⁹⁹ a dobytka^{487 617}, bylo dáno v ruku Kasdím^{109 1120}; (44) budou za peníze¹⁴³¹ kupovat⁸⁴⁶ pole⁵² se²²³ zapisováním v záznam²⁵²

a pečetením a braním svědků na svědectví, v zemi Benjámínové a v okolích¹⁰²⁹ Jerúsáléma a ve městech Júdových⁴ a v městech pohoří³⁴³ a ve městech nížiny¹⁰³⁰ a ve městech Negevu¹⁰³¹, neboť chci²⁰ odvrátit jejich zajetí^{1344 1809}, prohlášeno²⁹ Hospodinem.

33 A podruhé se k Jeremjovi, když²²³ on ještě byl zadržený¹⁴⁵¹ v nádvoří¹⁰⁸⁵ věznice, dostalo³ slovo Hospodino, výrok: (2) Takto řekl Hospodin, Zřizovatel⁴¹ toho^{248 1452}, Hospodin, ztvárnivší¹² to^{248 1452 1453} k upevnění⁷³² toho^{248 1452}, jeho jméno je Hospodin⁹⁸⁶: (3) Volej ke mně a budu ti odpovídat a oznamovat³⁰⁸ ti veliké a nepochopitelné^{666 962 1454} věci – neznáš⁶ jich, (4) neboť takto řekl Hospodin, Bůh Izráelův, o domech tohoto města a o domech králů Júdových⁴, žež *byly*³⁶⁶ strhány³⁵ proti náspům⁷⁰ a proti meči^{70 1455}, (5) Přicházejí bojovat⁷¹ s Kasdím^{109 1120} a vyplňovat je¹⁴⁵⁶ mrtvými těly lidí⁵⁹⁹, jež jsem ve svém hněvu²⁹⁸ a ve svém popuzení²⁹⁸ pobil¹⁹² a pro jejichž všechno zlo¹⁴¹ jsem skryl svou tvář před tímto městem²³. (6) Hle, já⁴⁹, chystám se dát³¹⁶ mu²⁷⁶ vzejít⁶⁶¹ hojení⁶⁶² a uzdravení, ano, chci²⁰ je⁵² uzdravit a zjevit^{9 883} jim hojnost¹⁴⁵⁷ pokoje a věrnosti¹⁵⁹ (7) a odvrátit zajetí^{1344 1809} Júdovo a zajetí^{1344 1809} Izráelovo a vybudovat je⁵² jako poprvé (8) a očistit je⁵² ode vši jejich nepravosti¹⁶⁵, již vůči mně zhřešili, ano, odpustit stran všech jejich nepravosti¹⁶⁵, jimiž vůči mně zhřešili a jimiž se proti mně vzepřeli¹⁰³. (9) To²²³ se mi stane³ věhlasem^{100 855} jáсотu⁶²⁰, chválou^{100 856} a ozdobou^{100 857} vůči všem národům¹⁷ země, jež budou slyšet o všem blahu^{56 95}, jímž já je⁵² budu dařit⁴¹, a budou se strachovat a chvěť¹⁹¹⁶ nade vším blahem⁹⁵ a nade vším pokojem⁹³³, ježž já mu^{276 1458} budu zjednávat⁴¹.

(10) Takto řekl Hospodin: Ještě se v tomto místě³¹⁹, o němž⁵⁶ vy říkáte: Ono je rozvráceno^{621 1459}, takže není⁶¹⁶ lidí⁵⁹⁹ a není⁶¹⁶ dobytka^{487 617}, ve městech Júdových⁴ a v ulicích Jerúsáléma, jež jsou³⁶⁶ zpusťované^{116 838}, takže není⁶¹⁶ lidí⁵⁹⁹ a není⁶¹⁶ obyvatel⁹⁰ a není⁶¹⁶ dobytka^{487 617}, bude slyšet (11) hlas jáсотu⁶²⁰ a hlas radosti, hlas ženicha a hlas nevěsty, hlas říkajících: Chvalte^{1032 1460} Hospodina

zástupů^{146 147}, neboť Hospodin je dobrý, neboť jeho laskavost⁷⁴ trvá navždy²⁴², od přinášejících děkovně obětí^{30 1032} v dům Hospodinův, neboť chci²⁰ zpět přivést⁸⁴⁴ zajatectvo^{1344 1809} země, jako poprvé, řekl Hospodin. (12) Takto řekl Hospodin zástupů^{146 147}: Ještě bude v tomto místě³¹⁹, jež je³⁶⁶ rozvráceno^{621 1459}, takže není⁶¹⁶ lidí⁵⁹⁹, ani dobytka^{487 617 1461}, a ve všech jeho městech¹⁴⁷⁸ příbytek⁷⁶⁵ pastýřů ukládajících¹⁴⁶² drobný dobytek. (13) Ve městech pohoří³⁴³, ve městech nížiny¹⁰³⁰ a ve městech Negevu¹⁰³¹ a v zemi Benjámínově a v okolí¹⁰²⁹ Jerúsálema a ve městech Júdových⁴ budou ještě – drobný dobytek – procházet přes ruce počítajícího, řekl Hospodin.

(14) Hle, přicházejí dni, prohlášeno²⁹ Hospodinem, kdy²²³ budu uskutečňovat⁵²⁴ dobré slovo, jež jsem vyslovil o domě Isráelově¹⁴⁴⁹ a nad domem Júdovým¹⁴⁶³.

(15) V oněch dnech a v onen čas chci²⁰ Dávidovi způsobit vyhnání¹⁴⁶⁴ Výhonku spravedlnosti, jenž²²³ bude na zemi zavádět⁴¹ právo⁵⁷ a spravedlnost; (16) v oněch dnech bude Júdá moci²⁰ být vysvobozen^{186 187} a Jerúsálém¹⁰ bude v bezpečí¹¹⁸⁴ sídlit⁵⁷³, a toto⁶⁰⁷ bude název, jenž se⁴⁵⁰ mu²⁷⁶ bude dávat²⁷⁴: Hospodin je naší spravedlností^{1185 1465}. (17) Ano, takto řekl Hospodin: Nebude Dávidovi vytínán^{486 1466} nikdo³⁷⁷ sedící na trůně domu Isráelova, (18) aniž bude lévíovským¹⁴⁶⁷ kněžím z přítomnosti mé tváře¹⁰⁷¹ vytínán^{486 1466} někdo³⁷⁷ vznášející⁹¹⁰ vzestupnou oběť⁵³⁵ a v kouř¹⁴⁶⁸ obracející¹⁴⁶⁹ oběť daru⁹¹¹ a po všechny dni vykonávající obětování¹⁴⁷⁰.

(19) A k Jeremjovi se dostalo³ slovo Hospodinovo, výrok: (20) Můžete²⁰ li zrušit mou smlouvu stran dne a mou smlouvu stran noci, aby nebylo nastávání³ dne a noci¹⁴⁷¹ v jejich čas, (21) může²⁰ být zrušena i má smlouva s Dávidem, mým nevolníkem, aby neměl^{238 738 1472} syna, králujícího na jeho trůně, i s lévíovskými¹⁴⁶⁷ kněžími obsluhujícími¹⁴⁷³ mě; (22) jako nemůže²⁰ být sečteno¹⁴⁷⁴ osazenstvo^{146 623} nebes¹⁴⁷⁵ ani změřen písek moře, tak chci²⁰ rozmnožit símě Dávida, mého nevolníka, i Lévíovce¹⁴⁶⁷, obsluhující¹⁴⁷³ mě.

(23) A k Jeremjovi se dostalo³ slovo Hospodinovo, výrok: (24) Zda sis ne-

vším¹⁹⁶, co oni, tento lid, promlouvají⁶ výrokem: Dvě čeledi⁵¹, v nichž Hospodin našel zálibu⁶²⁶, a zavrhl je^{570 1476}? Tak²²³ pohrdají⁹²⁴ mým lidem, že před jejich tváří již není národem^{17 738 1472}! (25) Takto řekl Hospodin: Není-li mé smlouvy stran dne a noci¹⁴⁷¹, neurčil⁹⁸-li jsem ustanovení^{52 704} stran nebes a země, (26) chci²⁰ i símě Jákoba a Dávida, mého nevolníka, zavrhnout⁵⁷⁰, takže z jeho semene nebudu brát^{738 1472} za vládce^{52 1178} pro símě Abráhama, Isáka a Jákoba; vždyť chci²⁰ odvrátit jejich zajetí^{1344 1809}, neboť²²³ jich lituji^{374 543}.

34 Slovo, jež se z blízkosti Hospodina novy²²¹, když²²³ Nevúchaddecar, král Bávelu^{111 1090}, a všechna jeho vojenská moc^{944 1422} a všechna království země pod vládou^{666 1178 1477} jeho ruky a všechny národnosti⁷⁰⁶ bojovali⁷¹ proti Jerúsálému¹²⁶ a proti všem jeho²⁷⁶ městům^{126 1478}, dostalo³ k Jeremjovi, výrok: (2) Takto řekl Hospodin, Bůh Isráelův: Jdi⁷³ a řekni k Cidkijáhúovi, králi Júdovu⁴, ano, řekni k němu: Takto řekl Hospodin: Hle, já⁴⁹, chystám se vydat³¹⁶ toto město v ruku krále Bávelu^{111 1090}, ať je²⁷⁶ vypaluje ohněm⁶¹⁵, (3) a ty nebudeš moci²⁰ ujít před jeho rukou²³, nýbrž^{213 1565} jistotně¹⁴⁷⁹ budeš muset²⁰ být polapen^{102 1598} a vydán v jeho ruku¹⁵⁶⁶, takže tvé oči budou vidět oči krále Bávelu^{111 1090} a jeho ústa budou mluvit s tvými ústy, a v Bável¹⁰⁹⁰ budeš vcházet. (4) Ale⁴¹⁰ poslyš slovo Hospodinovo, Cidkijáhú, králi Júdův⁴: Takto o tobě řekl Hospodin: Nebudeš umírat mečem, (5) budeš umírat v pokoji, a páleními^{615 1480} pro tvé otce, dřívější⁷⁷² krále, kteří byli⁶ před tebou¹²³⁰, tak budou pálit^{615 1480} tobě a budou pro tebe¹⁶ plakat³²³: Ach¹⁵⁰, pane! Ano, já jsem vyslovil slovo, prohlášeno²⁹ Hospodinem.

(6) A Jeremjá, prorok, vyslovil v Jerúsálémě všechna tato slova k Cidkijáhúovi, králi Júdovu⁴; (7) a vojenská moc^{944 1422} krále Bávelu^{111 1090}, ti bojovali⁷¹ proti Jerúsálému¹²⁶ a proti všem městům Júdovým⁴, jež³⁶⁶ pozůstávala, proti Láchiší⁷⁰ a proti Azéce⁷⁰, neboť ona^{52 1481} zbyla z¹⁴⁸² měst Júdových⁴, měst opevněných^{16 1483}.

(8) Slovo, jež se k Jeremjovi dostalo³ z blízkosti Hospodina novy²²¹ po uzavření smlouvy⁷⁷³ králem Cidkijáhúem se vším

lidem, jenž *byl* v Jerusáleomě, o provolání jim svobody, (9) aby každý⁵³ propustil^{121 228} svého nevolníka a každý⁵³ svou služku, Hebreje¹⁴⁸⁴ a Hebrejku¹⁴⁸⁴, svobodné, aby *nebylo* uvalování nevolnictví^{436 1151} na ně, nikým³⁷⁷ na Júdovce¹⁵⁹⁹, svého bratra. (10) To²²³ když uslyšeli všichni hodnostáři⁶⁹ a všechen lid, kteří vstoupili v tu smlouvu, aby každý⁵³ propustil^{121 228} svého nevolníka a každý⁵³ svou služku, svobodné, aby již *nebylo* uvalování nevolnictví^{436 1151} na ně, uposlechl⁹⁶ a propustil¹²⁸ je, (11) *ale* potom obrátili¹⁴⁸⁵ a nevolníky a služby, jež propustili²²⁸ svobodné, přiměli k návratu a podrobili *si* je za nevolníky a za služby.

(12) I dostalo se³ slovo Hospodinovo k Jeremjovi z blízkosti Hospodinovy²²¹, výrok: (13) Takto řekl Hospodin, Bůh Izráelův: Já jsem s vašimi otci v den, kdy jsem je měl vyvedeny^{13 1403 1486} ze země Egypta, z domu nevolníků, uzavřel smlouvu⁷³ výrokem: (14) Po uplynutí⁸⁴⁹ sedmi let budete²⁰ propouštět²²⁸ každý⁵³ svého bratra, Hebreje¹⁴⁸⁴, jenž ti bude prodáván; když²²³ ti odslouží⁴³⁶ šest let, propustíš^{21 228} ho svobodného ze své blízkosti¹⁴⁸⁷. *Ale* vaši otcové ke mně neobrátili sluch⁶⁰⁵, aniž nachýlili¹⁴⁴⁸ své ucho. (15) A vy jste tohoto dne obrátili¹⁴⁸⁵ a učinili, co *bylo*³⁶⁶ v mých očích správné¹³⁷², totiž⁵⁸¹ provolání svobody, každého⁵³ vůči svému bližnímu²³¹, a před mou tváří jste uzavřeli smlouvu⁷⁷³ v domě, nad nímž se děje⁶ dovolávání mého jména⁵⁸³; (16) *ale zase* jste obrátili¹⁴⁸⁵ a znesvětili jste⁹⁸³ mé jméno, když²²³ jste každý⁵³ svého nevolníka a každý⁵³ svou služku, jež jste podle jejich tužby¹⁴⁸⁸ propustili²²⁸ svobodné, přiměli k návratu a podrobili jste *si* je, aby vám byli¹²¹ nevolníky¹⁰⁰ a služkami¹⁰⁰. (17) Proto řekl Hospodin takto: Vy jste ke mně neobrátili sluch⁶⁰⁵ stran provolání svobody, každý⁵³ svému bratru a každý⁵³ svému bližnímu²³¹; hle, já⁴⁹, provolávám vůči vám svobodu, prohlášeno²⁹ Hospodinem, meči, moru a hladu, a chci²⁰ vás vydat k hrůze⁹³¹ všem královstvím země; (18) a chci²⁰ vydat ty muže, kteří³⁶⁶ přestoupili¹⁵² mou smlouvu, neboť neuskutečnili⁵²⁴ slova smlouvy, již uzavřeli⁷⁷³ před mou tváří teletem, jež roztali⁷⁷³

na dvě a prošli mezi jeho polovicemi¹⁴⁸⁹, (19) hodnostáře⁶⁹ Júdovy⁴ a hodnostáře⁶⁹ Jerusálema a komorníky¹³⁰⁶ a kněží a všechen lid země, kteří prošli mezi polovicemi¹⁴⁸⁹ telete, (20) *ano*, chci²⁰ je vydat v ruku jejich nepřátel a v ruku hledajících³⁸⁵ jejich žití³⁸⁶ a jejich mrtvoly budou⁹⁰ potravou¹⁰⁰ ptactvu^{365 457} nebos a zvěří^{1487 617} země. (21) I Cidkijáhúa, krále Júdova⁴, a jeho knížata⁶⁹ chci²⁰ vydat v ruku jejich nepřátel a v ruku hledajících³⁸⁵ jejich žití³⁸⁶ a v ruku vojenské moci^{944 1422} krále Bávelu^{111 1090}, těch, kteří³⁶⁶ zpřed vás⁸⁵ odtáhli¹⁴⁹⁰; (22) hle, já⁴⁹, chystám se rozkázat³¹⁶, prohlášeno²⁹ Hospodinem, a chci²⁰ je přivést zpět⁸⁴⁴ k tomuto městu, *ať* se proti němu^{126 276} dají do boje⁷¹ a dobudou ho²⁷⁶ a vypálí je²⁷⁶ ohněm⁶¹⁵; i města Júdova⁴ chci²⁰ učinit¹⁴ spouští^{15 368}, neboť nebudou⁶¹⁶ obyvatelem¹⁹⁰.

35 Slovo, jež se dostalo³ k Jeremjovi z blízkosti Hospodinovy²²¹ ve dnech Jehójákima, syna Jóšijáhúova, krále Júdova⁴, výrokem: (2) Jdi⁷³ do domu Rechávím^{109 1491} a oslov je¹⁴⁹² a uveď je v dům Hospodinův, do jednoho z pokojů¹⁴⁹³, a napoj je vínem. (3) Přivedl jsem^{1238 1494} tedy⁷ Jaazanju, syna Jeremji, syna Chavaccinjoiva, a jeho bratry a všechny jeho syny a všechen dům Rechávím^{109 1491} (4) a uvekl jsem je v dům Hospodinův, do pokoje¹⁴⁹³ synů Chánána, syna Jigdaljáhúova, Božího muže, jenž *byl* vedle pokoje¹⁴⁹³ hodnostářů⁶⁹, jenž *byl* shora vůči pokoji¹⁴⁹³ Maaséjáhúa, syna Šallumova, strážce²⁴⁴ prahu, (5) a před tvář synů domu Rechávím^{109 1491} jsem dal poháry plné vína a řekl jsem k nim: Pijte víno. (6) I řekli: Nebudeme pít vína, neboť Jónádáv¹⁴⁹⁵, syn Rechávův¹⁴⁹¹, náš otec, o nás dal příkaz¹⁴⁹⁶ výrokem: Nesmíte²⁰ pít vína, vy ani vaše děti¹⁰⁷, nikdy⁵⁸², (7) aniž smíte²⁰ budovat dům ani sítě zasévat ani vinici vysazovat ani jimít²³⁸, nýbrž²¹³ budete²¹ *po* všechny své dny bydlet ve stanech, abyste žili mnoho dní na tváři půdy⁶⁰⁰, kde vy jste cizinci^{579 1634}. (8) Posloucháme⁶ tedy⁷ na hlas²⁶⁵ Jehónádáva, syna Rechávova¹⁴⁹¹, našeho otce, stran všeho, co nám přikázal, nepít vína *po* všechny naše dny, my, naše ženy, naši synové a naše dcery, (9) ani budovat

domy k našemu bydlení, aniž máme²³⁸ vinici, pole *aneb* sítě, (10) takž^{e223} bydlíme⁶ ve stanech a posloucháme⁶ a chováme se^{6,41} podle všeho, co přikázal Jónádáv¹⁴⁹⁵, náš otec. (11) *Ale* při vystoupení¹⁸⁸ Nevúchadrecara, krále Bávelu^{111 1090}, do této země se stalo³, že^{e223} jsme si řekli¹²⁸⁰: Pojďte¹⁶¹² a vejděme²¹ před tvář²¹ vojenské moci^{944 1422} Kasdím^{109 1120} a před tvář²¹ vojenské moci^{944 1422} Arámovy¹⁴⁹⁷ v Jerúsalem, takž^{e223} bydlíme v Jerúsalemě.

(12) *A* k Jeremjovi se dostalo³ slovo Hospodinovo, výrok: (13) Takto řekl Hospodin zástup^{146 147}, Bůh Isráelův: Jdi³ a řekni mužům Júdovým^{4 90} a obyvatelům Jerúsálema: Zda si nechcete²⁰ vzít¹⁹³ ponaučení^{140 194} k obrácení sluchu⁶⁰⁵ k mým slovům – prohlášeno²⁹ Hospodinem – ? (14) Slova Jehónádáva, syna Rechávova¹⁴⁹¹, jímž přikázal svým synům nepít vína, jsou uskutečňována^{6 524}, takž^{e223} až po tento den vína nepijí⁶, nýbrž²⁷³ poslouchají⁶ příkazu svého otce; a já jsem se k vám časným⁵⁸⁸ mlúvením namluvil, aniž jste ke mně sluch obrátili⁶⁰⁵, (15) a napsal jsem se k vám časným⁵⁸⁸ posíláním všech svých nevolníků proroků s výrokem: Nuže³⁹², odvrátte se každ⁵³ od své zlé cesty a polepšete^{39 572} své skutky, ať nechodíte za jinými⁶⁰ bohy sloužit^{436 437} jim, a budete smět²⁰ bydlet¹⁴⁹⁸ na půd^{ě600}, již jsem dal vám a vašim otcům, ale nenachýlili jste⁴⁴⁸ své ucho, aniž jste obrátili sluch⁶⁰⁵ ke mně. (16) *Ano*, synové Jehónádáva, syna Rechávova¹⁴⁹¹, uskutečňují^{6 524} příkaz svého otce, jímž jim přikázal, ale tento lid ke mně neobrátil sluch⁶⁰⁵; (17) proto Hospodin zástup^{146 147}, Bůh Isráelův, řekl takto: Hle, já⁴⁹, chystám se na Júdu⁴ a na všechny obyvatele Jerúsálema přivést³¹⁶ všechnu pohromu⁴⁸, o níž⁵⁶ jsem proti nim¹²⁶ promluvil, protože jsem se k nim namluvil, aniž uposlechli, a navolal jsem se na ně, aniž odpověděli¹²⁶⁰. (18) *A* o domě Rechávím^{109 1491} Jeremjá řekl: Takto řekl Hospodin zástup^{146 147}, Bůh Isráelův: Protože jste⁶ poslušni stran příkazu¹⁴⁹⁹ Jehónádáva, svého otce, a všech jeho příkazů dbáte^{6 244} a chováte⁶ se⁴¹ podle všeho, co vám přikázal, (19) proto Hospodin zástup^{146 147}, Bůh Isráelův, řekl

takto: Jehónádávovi, synu Rechávovu¹⁴⁹¹, nebude vytínán^{486 1466} nikdo³⁷⁷ stojící po všechny dni před mou tváří.

36 *A* ve čtvrtém roce Jehójakíma, syna Jehóšijjáhuova, krále Júdova⁴⁵, se stalo³: Z blízkosti Hospodinovy²²¹ se k Jeremjovi dostalo³ toto slovo, výrok: (2) *Vezmi* si svitek knihy²⁵² a zapiš do něho všechna slova, jež jsem k tobě proslóvil proti Isráelovi^{126 1181} a proti Júdovi^{126 1181} a proti všem národům^{126 1181} ode dne mého promluvení k tobě, ode dní Jóšijjáhuových až po tento den. (3) *Snad* budou, dům Júdův, chápat¹⁵⁰⁰ všechno zlo⁴⁸, jež já jim zamýšlím⁸⁰² provést⁴¹, aby se odvrátili každ⁵³ od své zlé cesty, takž^{e223} bych mohl²⁰ odpustit stran jejich nepravosti¹⁶⁵ a stran jejich hříchů.

(4) *A* Jeremjá zavolal Bárúcha, syna Nérijjova, a Bárúch na svitek¹⁵⁰¹ knihy²⁵² zapsal z úst Jeremjových všechna slova Hospodinova, jež k němu proslóvil, (5) *a* Jeremjá Bárúchovi přikázal výrokem: Já jsem zadržím¹⁴⁵¹, nemohu vstoupovat v dům Hospodinův, (6) můžeš²⁰ však⁷ vstoupit ty, i přečti z toho¹⁵⁰² svitku, co jsi zapsal z mých úst, slova Hospodinova, v uši lidu v domě Hospodinově v den postu a také je budeš²¹ číst v uši všeho Júdy, těch, již³⁶⁶ přicházejí ze svých měst. (7) *Snad* bude před tvář Hospodinovu padat jejich úpění¹⁵⁰³ a budou se odvracet každ⁵³ od své zlé cesty, neboť veliký je hněv a popuzení, o němž⁵⁶ Hospodin mluvil⁶ k tomuto lidu. (8) *A* Bárúch, syn Nérijjův, se zachoval⁴¹ podle všeho, co mu přikázal Jeremjá, prorok, stran čtení slov Hospodinových z té knihy^{252 1502} v domě Hospodinově.

(9) *A* v pátém roce Jehójakíma, syna Jehóšijjáhuova, krále Júdova⁴⁵, v devátém měsíci, se stalo³: *Pro* všechen lid v Jerúsalemě a *pro* všechen lid těch, již³⁶⁶ v Jerúsalem přicházeli z měst Júdových⁴, provolali půst před tváří Hospodinovou; (10) *a* Bárúch se jal z té knihy^{252 1502} v uši všeho lidu číst slova Jeremjova v domě Hospodinově, v podloubí^{1493 1504} Gemarjáhu, syna Šáfánova, písmáře^{633 634}, v horním nádvoří¹⁰⁸⁵ u vchodu⁵⁴ do nové brány domu Hospodinova. (11) *A* když všechna slova Hospodinova z té knihy^{252 786 1501}

uslyšel Míchajhú, syn Gemarjáhu, syna Šáfána, (12)sestoupil⁹⁶ v dům králův k pokoji¹⁴⁹³ kancléře^{633 634}, a hle, tam seděli všichni hodnostáři⁶⁹, Elišámá, kancléř^{633 634}, a Delájáhú, syn Šemaejáhuúv, a Elnáthán, syn Achbórův, a Gemarjáhu, syn Šáfánův, a Cidkijjáhu, syn Chananjáhúúv, a všichni hodnostáři⁶⁹, (13) a Míchajhú jim oznámil³⁰⁸ všechna slova, jež uslyšel při Bárúchově čtení z té knihy^{252 1502} v uši lidu. (14) A všichni hodnostáři⁶⁹ poslali k Bárúchovi Jehúdího, syna Nethanjáhúa, syna Šelemjáhu, syna Kúšího, s výrokem: Ten svitek, z něhož¹⁵⁰² jsi četl⁶ v uši lidu, vezmi v svou ruku a pojď. A Bárúch, syn Nérijjáhúúv¹⁶⁴⁸, ten svitek v svou ruku vzal a přišel k nim; (15) a řekli k němu: Nuže³⁹² sedni a čti to²⁴⁸ v naše uši. Bárúch se tedy⁷ jal v jejich uši číst (16) a za jejich slýšení všech těch slov se stalo³, že ustrašeně pohleděli¹⁵⁰⁵ jeden na druhého¹¹⁴⁷ a řekli k Bárúchovi: Všechna tato slova musíme²⁰ nutně¹⁵⁰⁶ oznámit³⁰⁸ králi. (17) A otázali se Bárúcha výrokem: Nuže³⁹², oznam³⁰⁸ nám, jak jsi napsal všechna tato slova z jeho úst? (18) A Bárúch jim řekl: Ze svých úst ke mně všechna tato slova pronášel¹⁵⁰⁷ a já jsem psal černidlem¹⁵⁰⁸ na knihu¹⁵⁰¹. (19) A hodnostáři⁶⁹ k Bárúchovi řekli: Jdi, skryj se, ty i Jeremjá, nechť nikdo³⁷⁷ neví²¹, kde vy *jste*. (20) A vstoupili ke králi do nádvoří¹⁰⁸⁵, ale ten svitek uložili^{32 273 1509} v pokoji¹⁴⁹³ Elišámy, kancléře^{633 634}, a všechna ta slova oznámili³⁰⁸ v uši královy; (21) a král poslal Jehúdího vzít ten svitek, i vzal jej Jehúdí z pokoje¹⁴⁹³ Elišámy, kancléře^{633 634}, a jal se číst v uši královy a v uši všech hodnostářů⁶⁹, již³⁶⁶ stáli před králem^{85 1510}. (22) A král seděl v zimním domě¹⁵¹¹, v devátém měsíci¹⁵¹², a před jeho tváří *bylo* hořící³⁰⁶ ohniště¹⁵¹³; (23) a jak Jehúdí přečetl tři *aneb* čtyři sloupce^{989 1403}, stalo se³, že rozřezával⁴⁸⁶ knihu nožikem a *jal se* házet do ohně, jenž *byl* na ohništi¹⁵¹³, až do strávení⁵⁶⁵ celého svitku na¹⁵¹⁴ ohni, jenž *byl* na¹⁵¹⁴ ohništi¹⁵¹³, (24) aniž se ulekli¹⁵⁰⁵, aniž roztrhli svá roucha, král ani nikdo⁶⁷² z jeho služebníků, již³⁶⁶ slyšeli všechna tato slova. (25) A ač Elnáthán a Delájáhú a Gemarjáhu na krále naléhali^{6 590},

aby *nebylo* spálení⁶¹⁵ svitku, on²²³ k nim neobrátil sluch⁶⁰⁵; (26) a král rozkázal Jerachmeélovi, synu Hammelechovu¹⁵¹⁵, a Serájáhúovi, synu Azriélovu, a Šelemjáhuovi, synu Abdeélovu, přivést¹²³⁸ Bárúcha, písaře^{633 634}, a Jeremju, proroka, ale Hospodin je ukryl.

(27) A po králově spálení⁶¹⁵ svitku a slov, jež Bárúch zapsal z úst Jeremjových, se k Jeremjovi dostalo³ slovo Hospodinovo, výrok: (28) Ještě¹⁰⁴⁰ si vezmi jiný⁶⁰ svitek a napiš na něj¹⁵⁰¹ všechna první slova, jež byla na tom prvním svitku¹⁵⁰¹, ježž Jehójákím, král Júdův⁴, spálil⁶¹⁵, (29) a proti Jehójákímovi, králi Júdovu^{4 126 1181}, musíš²⁰ říci: Takto řekl Hospodin: Ty jsi tento svitek spálil⁶¹⁵ s výrokem: Proč jsi na něj¹⁵⁰¹ napsal výrok: Jistotně¹⁵¹⁶ musíš²⁰ přijít král Bávelu^{11 1090} a zpusoťit¹⁹⁵ tuto zem a způsobit vymizení⁶¹⁹ lidí⁵⁹⁹ i dobytka^{487 617} z ní? (30) Proto Hospodin proti Jehójákímovi, králi Júdovu^{4 126 1181}, řekl takto: Nebude mít²³⁸ sedícího na trůně Dávidově a jeho mrtvoly bude vyhozená¹⁵¹⁷ horku ve dne a mrazu¹⁵¹⁸ v noci (31) a budu na něm a na jeho semeni a na jeho služebnících navštěvovat^{32 273 421} jejich nepravost¹⁶⁵ a přivádět na ně¹²⁶ a na obyvatele^{52 126} Jerúsálama a k¹⁵¹⁹ mužům Júdovým⁹⁰ pohromu⁴⁸, o níž⁵⁶ jsem se k¹⁵¹⁹ nim namluvil, aniž uposlechlí.

(32) A Jeremjá vzal jiný⁶⁰ svitek a dal jej Bárúchovi, synu Nérijjáhúovu¹⁶⁴⁸, písaři^{633 634}; ten²²³ na něj¹⁵⁰¹ napsal všechna slova knihy, již Jehójákím, král Júdův⁴, spálil v ohni⁶¹⁵, a ještě k nim²⁷⁸ bylo přidáno¹³⁸⁰ mnoho slov podobných¹⁵²⁰.

37 A místo Konjáhu¹¹⁷³, syna Jehójákímova, se kralování ujal Cidkijjáhu, syn Jósijjáhuúv, jehož v zemi Júdově králem učinil Nevúchadreccar, král Bávelu^{11 1090}, (2) aniž on a jeho služebníci a lid země obrátili sluch k slovům Hospodinovým⁶⁰⁵, jež promluvil skrze Jeremju, proroka¹²⁹⁰.

(3) I poslal král Cidkijjáhu Jehúchala, syna Šelemjova, a Cefanjáhúa, syna Maaséjova, kněze, k Jeremjovi, proroku, s výrokem: Modli se, prosím³⁹², za nás¹¹¹⁵ k Hospodinu, našemu Bohu. (4) A Jeremjá vstupoval⁶ a vycházel¹⁵²¹ vprostřed lidu, neboť²²³ ho nedali v dům

uvěznění^{1424 1522}; (5) a z Egypta vytáhla^{13 1523} vojenská moc^{944 1422} faraonova, což²²³ když uslyšeli Kasdím^{109 1120}, kteří³⁶⁶ proti Jerúsálemu^{126 1524} leželi v obléhání^{1122 1423}, odtáhli^{96 1490} zpřed Jerúsálema⁸⁵.

(6) A k Jeremjovi, proroku, se dostalo³ slovo Hospodinovo, výrok: (7) Takto řekl Hospodin, Bůh Izraélův: Takto musíte²⁰ říci ke králi Júdovu⁴, jenž³⁶⁶ vás ke mně poslal dotazovat se⁶²⁴ mne: Hle, vojenská moc^{944 1422} faraonova, jež³⁶⁶ vám vytáhla^{13 1523} k pomoci, se vrátí do své země, Egypta, (8) a vrátí se Kasdím^{109 1120} a dají se do boje⁷¹ proti tomuto městu¹²⁶ a dobudou ho²⁷⁶ a vypálí je²⁷⁶ ohněm⁶¹⁵. (9) Takto řekl Hospodin: Nechtě neklamete^{21 1228} sami sebe¹⁰²¹ výrokem: Kasdím^{109 1120} jistě¹⁵²⁵ zpřed nás⁸⁵ odcházejí, neboť neodcházejí, (10) neboť kdybyste pobili¹⁹² všechnu vojenskou moc^{944 1422} Kasdím^{109 1120}, kteří³⁶⁶ s vámi bojují⁷¹, a zbyli by mezi nimi muži těžce ranění¹⁵²⁶, každý⁵³ ve svém stanu, uměli²⁰ by povstat a toto město by ohněm vypálili⁶¹⁵.

(11) A když vojenská moc^{944 1422} Kasdím^{109 1120} zpřed Jerúsálema⁸⁵ před tváří²³ vojenské moci^{944 1422} faraonovy odtáhla^{1403 1490}, stalo se³, (12) že²²³ Jeremjá vyšel¹³ z Jerúsálema k odchodu v zem Benjáminovu ujmout se odtamtud podílu¹⁵²⁷ vprostřed lidu. (13) A když se on dostal³ v bránu Benjáminovu, byl tam⁹⁶ důstojník¹⁵²⁸ stráže^{32 1529}, jehož¹⁵³⁰ jméno bylo Jirijá, syn Šalmeji, syna Chananjova; ten²²³ Jeremju, proroka, polapil^{102 1598} s výrokem: Ty chceš²⁰ přeběhnout²⁰¹⁹ ke Kasdím^{109 1120}! (14) A Jeremjá řekl: Lež²⁵⁹¹! Nepřebíhám^{591 2019} na stranu Kasdím^{109 1120}! Ale Jirijá k němu neobrátil sluch⁶⁰⁵, nýbrž²²³ Jeremju^{628 1531} polapil^{102 1598} a přivedl ho k hodnostářům⁶⁹, (15) a hodnostáři⁶⁹ se na Jeremju rozzlobili^{727 1532} a zbili¹⁹² ho a dali ho v dům žaláře¹⁵³³, dům Jehónáthána, písaře^{633 634}, neboť jej učinili domem¹⁰⁰ uvěznění^{1424 1522 1534}. (16) Když Jeremjá přišel do domu⁷ té díry^{122 1535} a do sklepení^{52 1536} a zůstal tam Jeremjá mnoho dní, (17) pak²²³ král Cidkijáhúv poslal a dal ho přivést^{1238 1537}, a jal se ho král ve svém domě potají¹⁵³⁸ dotazovat a řekl: Zda je¹⁵³⁹ slovo z blízkosti Hospodinovy²²¹? A Jeremjá řekl: Je¹⁵³⁹. A řekl: Musíš²⁰ být vydán v ruku

krále Bávelu^{111 1090}. (18) A Jeremjá řekl ke králi Cidkijáhúvovi: Čím jsem zhřešil vůči tobě a vůči tvým služebníkům a vůči tomuto lidu, že jste mě dali do domu uvěznění^{1424 1522 1534}? (19) A kde jsou vaši proroci, kteří vám prorokovali^{6 104} výrokem: Král Bávelu^{111 1090} nebude přicházet na vás¹²⁶ a na tuto zem¹²⁶? (20) Nyní však⁷ slyš, prosím³⁹², můj pane, králi, kéž, prosím³⁹², mé úpění¹⁵⁰³ padá²¹ před tvou tvář a kéž mě neposíláš²¹ zpět⁸⁴⁴ v dům Jehónáthána, písaře^{633 634}, at' tam nemusím²⁰ umřít. (21) A král Cidkijáhúv rozkázal, aby Jeremju umístili^{32 273 1509} v nádvoří¹⁰⁸⁵ věznice a dávat mu denně¹⁵⁴⁰ bochník¹⁵⁴¹ chleba z ulice pekařů až do strávení¹⁵⁶⁵ všeho chleba z města; i zůstal Jeremjá v nádvoří¹⁰⁸⁵ věznice.

38 Ale Šefatjá, syn Mattánův, a Gedaljáhu, syn Pašchúrův, a Juchal, syn Šelemjáhúvův¹⁵⁴², a Pašchúr, syn Malkijáhúv, uslyšeli slova¹⁵⁴³, jež Jeremjá vyslovil ke všemu lidu výrokem: (2) Takto řekl Hospodin: Kdo³⁶⁶ zůstane v tomto městě, bude muset²⁰ umřít mečem, hladem aneb morem, kdo³⁶⁶ však⁷ vyjde¹³ ke Kasdím^{109 1120}, bude žít a jeho žití^{386 1129} mu bude kořistí^{100 1130}, ano, bude žít. (3) Takto řekl Hospodin: Toto město jistotně¹⁴²⁶ musí²⁰ být vydáno v ruku vojenské moci^{944 1422} krále Bávelu^{111 1090}, takže²²³ ho musí²⁰ dobýt. (4) I řekli ti hodnostáři⁶⁹ ke králi: Tento muž by, prosíme³⁹², měl²⁰ být usmrčen, protože přece působí ochaobování¹⁵⁴⁴ rukou bojovníků¹⁵⁴⁵, kteří³⁶⁶ v tomto městě zbývají, a rukou všeho lidu, promlouváním k nim slovy jako tato¹⁵⁴⁶; vždyť tento muž – on se nepídí^{591 624} po pokoji pro tento lid¹⁶, nýbrž po neštěstí⁴⁸. (5) A král Cidkijáhúv řekl: Hle, on je ve vaší ruce, neboť král s vámi nic¹²⁷¹ nemůže⁵⁹¹. (6) Vzali tedy⁷ Jeremju a hodili ho do cisterny¹²² Malkijáhúva, syna Hammelechova¹⁵¹⁵, jež byla v nádvoří¹⁰⁸⁵ věznice, a spustili²²⁸ Jeremju po provazech; a v té cisterně¹²² nebylo vody, nýbrž bahno, a v to bahno se Jeremjá ponořil¹⁵⁶³.

(7) I uslyšel Eved-melech, Kúš^{885 886}, kleštěnec^{1306 1547}, jenž¹⁵³⁰ byl v domě králově, že Jeremju dali do té cisterny¹²²; a když král seděl v bráně Benjáminově, (8) vyšel^{13 96} Eved-melech z králova domu

a promluvil ke králi výrokem: (9)Můj pane, králi, tito muži spáchali zlo při všem, co učinili Jeremjovi, proroku¹³⁵, jehož hodili do cisterny¹²², a tam, kde je¹⁵⁴⁸, bude muset²⁰ hladem¹⁵⁴⁹ umřít, vždyť ve městě již není chleba. (10)I rozkázal král Eved-melechi, Kúšim^{885 886}, výrokem: Vezmi si k ruce¹⁵⁵⁰ třicet mužů odtud a vytáhni⁸⁸ Jeremju, proroka, z té cisterny¹²² dříve než bude umírat. (11)Eved-melech si tedy⁷ k ruce¹⁵⁵⁰ vzal ty muže a vstoupil v dům králův pod skladiště¹⁵⁵¹ a nabral odtamtud cárů z obnošených oděvů a cárů starých hader a spustil¹²²⁸ je po provazech k Jeremjovi do cisterny¹²², (12)a řekl Eved-melech, Kúšim^{885 886}, k Jeremjovi: Nacpi⁹⁸, prosím³⁹², těch cárů z obnošených oděvů a cárů starých hader do svých podpaží¹⁵⁵² zespod, na provazy! A Jeremjá tak učinil (13)a po provazech Jeremju vytáhli¹³⁶⁴ a vyzvedli ho z cisterny¹²², a Jeremjá zůstal v nádvoří¹⁰⁸⁵ věznice.

(14)A král Cidkijáhú poslal a dal Jeremju, proroka, přivést^{1238 1537} k sobě do třetího vchodu¹⁵⁵³, jenž byl v domě Hospodinově, a řekl král k Jeremjovi: Já se chystám na něco¹²⁷¹ se tě otázat³¹⁶, nechť přede mnou²³ nic¹²⁷¹ nezatajuješ²¹. (15)A Jeremjá k Cidkijáhúovi řekl: Jestliže ti budu oznamovat³⁰⁸, zda mě jistě¹²⁷³ nebudeš chtít²⁰ usmrtit? A jestliže ti budu radit^{602 1554}, nebudeš ke mně obracet sluch⁶⁰⁵. (16)A král Cidkijáhú Jeremjovi tajně¹⁵³⁸ přísáhl výrokem: Jako že je živ Hospodin, jenž¹⁵⁵⁵ nám zřídil⁴¹ toto žití³⁸⁶: Budu-li⁹⁴¹ tě chtít²⁰ usmrtit, aneb budu-li⁹⁴¹ tě chtít²⁰ vydat v ruku těchto mužů, kteří tvé žití³⁸⁶ hledají³⁸⁵! (17)A Jeremjá k Cidkijáhúovi řekl: Takto řekl Hospodin, Bůh zástupů^{146 147}, Bůh Izráelův: Chceš²⁰-li vskutku¹⁵⁵⁶ vyjít¹³ k vojevůdcům⁶⁹ krále Bávelu^{111 1090}, pak²²³ bude tvá duše žít a toto město nebude ohněm vypalováno^{276 615} a budeš žít ty i tvůj dům; (18)nechceš²⁰-li však⁷ k vojevůdcům⁶⁹ krále Bávelu^{111 1090} vyjít¹³, pak²²³ musíš²⁰ toto město být vydáno²⁷⁶ v ruku Kasdím^{109 1120}, i budou je²⁷⁶ vypalovat ohněm⁶¹⁵ a ty nebudeš moci²⁰ před jejich rukou^{23 1557} uniknout. (19)A král Cidkijáhú k Jeremjovi řekl: Já se obávám¹⁰⁰² Júdovců¹⁵⁹⁹, kteří přeběhli²⁰¹⁹ ke

Kasdím^{109 1120}, aby mě nechťeli²⁰ vydat v jejich ruku, ti²²³ by si za mne¹⁵⁵⁸ tropili posměch^{500 1559}. (20)A Jeremjá řekl: Nebudou tě chtít²⁰ vydat; poslechni, prosím³⁹², na hlas²⁶⁵ Hospodina, o němž já k tobě mluvím, a bude ti¹³⁵ dobře a tvá duše bude žít, (21)budeš-li ty však⁷ odmítavý¹⁵⁶⁰ k vyjítí¹³, toto je slovo, jež mi Hospodin ukázal: (22)Že²²³, hle, všechny ženy, jež zbudou v domě krále Júdova⁴, budou vyvedeny¹³ k vojevůdcům⁶⁹ krále Bávelu^{111 1090}, a ony budou říkat: Tvoji důvěrní přátelé¹⁵⁶¹ tě navedli a vzmohli se⁷² vůči tobě¹⁵⁶²; když se své nohy ponořily¹⁵⁶³ v bažinu¹⁵⁶⁴, ustoupili⁹⁶ zpět. (23)Budou tedy⁷ všechny tvé ženy a všechny tvé děti¹⁰⁷ vyvedeny¹³ ke Kasdím^{109 1120} a ty nebudeš moci²⁰ ujít před jejich rukou²³, nýbrž^{273 1565} musíš²⁰ být polapen^{102 1598} rukou¹⁵⁶⁶ krále Bávelu^{111 1090}, a budeš vypalovat¹⁵⁶⁷ toto město ohněm⁶¹⁵.

(24)A Cidkijáhú k Jeremjovi řekl: Nechť o²⁶⁶ těchto slovech nikdo³⁷⁷ neví²¹, ať nemusíš²⁰ umřít, (25)a jestliže hodnostáři⁶⁹ budou slyšet, že jsem s tebou promluvil, a přijdou k tobě a řeknou k tobě: Nuže³⁹², oznam³⁰⁸ nám, co jsi promluvil ke králi, nechť to před námi²³ nezatajuješ²¹, a nebudeme tě chtít²⁰ usmrtit, a co promluvil král k tobě, (26)pak²²³ k nim řekneš²¹: Já jsem před tvář královu dával padnout svému úpění¹⁵⁰³, aby mě neposílal¹⁵⁶⁸ zpět⁸⁴⁴ v dům Jehónáthánův umřít tam. – (27)I přišli všichni hodnostáři⁶⁹ k Jeremjovi a jali se ho dotazovat, a podal jim zprávu³⁰⁸ podle všech těchto slov, jak král rozkázal, i odvrátili se od něho mlčky, neboť ta řeč nebyla uslyšena, (28)a Jeremjá zůstal v nádvoří¹⁰⁸⁵ věznice až do dne, kdy bylo Jerúsáléma dobyto.

39 I stalo se³, když bylo Jerúsáléma dobyto¹⁵⁶⁹ (v devátém roce Cidkijáhúova, krále Júdova⁴⁵, v desátém měsíci, přitáhl Nevúchadreccar, král Bávelu^{111 1090}, a všechna jeho vojenská moc^{944 1422} k Jerúsálému a zahájili proti němu^{126 276} obléhání¹¹²²; (2)v jedenáctém roce Cidkijáhúově⁵, ve čtvrtém měsíci, v devátý den měsíce⁵ byl do města učiněn průlom¹⁵⁷⁰), (3)že vstoupila všechna knížata⁶⁹ krále Bávelu^{111 1090}, i usedli v prostřední bráně¹⁵⁷¹: Nérgal-šarecécer, Samgar-névú,

Sarsechím, rav-sárís¹⁵⁷² (Nérgal-šarecéer byl rav-mág¹⁵⁷³), a všechna ostatní knížata^{69 1574} krále Bávelu^{111 1090}, (4) a když je uviděl Cidkijáhú, král Júdův⁴, a všichni jeho bojovníci¹⁵⁴⁵, stalo se³, že²²³ utekli, ano, v noci vyšli¹³ z města cestou u královny zahrady branou mezi dvěma zdmi¹⁵⁵ – tudý²²³ se vyšlo^{13 450 1575} cestou k stepi^{189 666}. (5) Ale vyrazili¹³¹² – vojenská moc^{944 1422} Kasdím^{109 1120} – za nimi a v stepích⁸⁹ Jericha Cidkijáhúa dostihli a chytli¹⁹⁵⁰ ho a vyvedli⁸⁸ ho k Nevúchadreccarovi, králi Bávelu^{111 1090}, do Rivly v zemi Chamáthu; ten²²³ vyslovil rozsuděk^{57 253}, co s ním; (6) i utratil¹⁵⁷⁶ král Bávelu^{111 1090} syny Cidkijáhúovy v Rivle před jeho očima, i všechny urozené Júdovy⁴ král Bávelu^{111 1090} utratil¹⁵⁷⁶ (7) a oči Cidkijáhúovy oslepil a spoutal¹⁵⁷⁷ ho mosaznými okovy¹⁵⁷⁸ k zavedení ho do Bávelu¹⁰⁹⁰, (8) A Kasdím^{109 1120} ohněm vypálili¹⁶¹⁵ dům králův a domy⁹⁰ lidu a zdi¹⁵⁵ Jerúsáléma strhli³⁵; (9) a pozůstatek lidu, ty, již³⁶⁶ ve městě zbyli, a přeběhlíky²⁰¹⁹, kteří přeběhli²⁰¹⁹ k němu, a pozůstatek lidu, ty, kdo³⁶⁶ zbyli, odvedl⁹ Nevúzar-adán, velitel¹⁵⁷⁹ osobní stráže¹⁵⁸⁰, v Bávelu¹⁰⁹⁰. (10) A z lidu ponechal Nevúzar-adán, velitel¹⁵⁷⁹ osobní stráže¹⁵⁸⁰, v zemi Júdově nutzné⁴⁰⁶, kteří vůbec nic neměli³⁶³, a dal jim v onen den vinice a role^{52 1581}.

(11) A stran Jeremjí rozkázal Nevúchadreccar, král Bávelu^{111 1090}, skrze¹²⁹⁰ Nevúzar-adána, velitele¹⁵⁷⁹ osobní stráže¹⁵⁸⁰, výrokem: (12) Přived¹²³⁸ ho a upř¹⁹⁸ na něho své oči, ať mu nečiníš pranic zlého, nýbrž s ním zacházej⁴¹ podle toho, co k tobě bude mluvit. (13) I poslal Nevúzar-adán, velitel¹⁵⁷⁹ osobní stráže¹⁵⁸⁰, a Nevúšazbán, rav-sárís¹⁵⁷², a Nérgal-šarecéer, rav-mág¹⁵⁷³, a všichni velmožové¹⁵⁷⁹ krále Bávelu^{111 1090}, (14) ti²²³ poslali a dali přivést^{1238 1537} Jeremju z nádvoří¹⁰⁸⁵ věznic¹⁵⁸⁴ a odevzdali ho Gedaljáhúovi, synu Achíkáma, syna Šáfánova, k vyvedení ho do jeho³⁶⁶ domu; i ubytoval se vprostřed lidu.

(15) A k Jeremjovi, když byl¹¹¹² zadrženy¹⁴⁵¹ v nádvoří¹⁰⁸⁵ věznic, se dostalo³ slovo Hospodinovo, výrok: (16) Jdi⁷³ a prones k Eved-melechovi, Kúšimu^{885 886}, výrok: Takto řekl Hospodin zástup^{146 147}, Bůh Isráelův: Hle, já⁴⁹, chystám se na

toto město přivést³¹⁶ všechna svá slova¹³⁰² k pohromě⁴⁸ a ne k blahu⁹⁵, i budou⁶ se dí³ v onen den před tvou tvář, (17) chci²⁰ tě však⁷ v onen den vyprostit, prohlášeno²⁹ Hospodinem, aniž tě chci²⁰ vydat v ruku mužů, před jichž tvář^{23 24 25} jsi ty pln hrůzy¹⁷⁴, (18) nýbrž²¹³ tě jistotně¹⁵⁸² chci²⁰ zachránit¹⁵⁸³, takže²²³ nebudeš muset²⁰ padnout mečem a tvé žití³⁸⁶ ti bude kořistí^{100 1130}, neboť důvěřuješ^{6 226 435} ve mne, prohlášeno²⁹ Hospodinem.

40 Slovo, jež se z blízkosti Hospodinovy²²¹ dostalo³ k Jeremjovi po jeho propuštění²²⁸ Nevúzar-adánem, velitelem¹⁵⁷⁹ osobní stráže¹⁵⁸⁰, v Rámy¹⁵⁸⁴, když ho byl přivedl^{1112 1238 1403}, a on byl spoután¹⁵⁷⁷ okovy^{1585 1586} vprostřed všeho odvedenectva^{9 1305 1314} z Jerúsáléma a z Júdy⁴, kteří³⁶⁶ měli být odvedeni⁹ v Bávelu¹⁰⁹⁰, (2) a velitel¹⁵⁷⁹ osobní stráže¹⁵⁸⁰ dal Jeremju přivést^{1238 1537} a řekl k němu: Hospodin, tvůj Bůh, mluvil⁶ o tomto zlu^{48 56} stran tohoto místa¹⁵⁸⁷, (3) jež i uvedl a uskutečnil⁴¹ podle toho, co mluvil⁶, neboť jste vůči Hospodinovi hřešili⁶, aniž jste poslouchali⁶ na jeho hlas²⁶⁵, takže²²³ se vám stala³ tato věc. (4) A nyní, hle, dnes jsem tě uvolnil⁴⁷ z okovů¹⁵⁸⁵, jež byly na tvé ruce; je-li v tvých očích dobré vejít se mnou v Bávelu¹⁰⁹⁰, vejdi a budu na tebe upírat⁹⁸ své oko; ale je-li v tvých očích zlé se mnou v Bávelu¹⁰⁹⁰ vejít, nechej¹⁵⁸⁸ tak, viz, všechna země je před tvou tvář, kam je v tvých očích dobré a kam správně^{1041 1589} jít, tam jdi. (5) (A když se on ještě neuměl²⁰ vrátit¹⁵⁹⁰.) Vrať se⁹⁶ ke Gedaljáhúovi, synu Achíkáma, syna Šáfánova, jehož král Bávelu^{111 1090} pověřil dozorem^{32 33 1591} nad městy Júdovými⁴, a bydlí s ním vprostřed lidu, nebo jdi, kamkoli je¹⁵⁹² v tvých očích správně¹⁰⁴¹ jít. A velitel¹⁵⁷⁹ osobní stráže¹⁵⁸⁰ mu dal stravu a dar¹⁵⁹³ a propustil²²⁸ ho, (6) a Jeremjá přišel ke Gedaljáhúovi, synu Achíkámovu, do Micpy, a ubytoval se s ním vprostřed lidu, těch, již³⁶⁶ zbývali v zemi.

(7) A všichni velitelé⁶⁹ vojenských oddílů^{944 1422}, jež byly v poli¹⁵⁹⁴, oni a jejich muži, uslyšeli, že král Bávelu^{111 1090} pověřil dozorem^{32 33 1591} nad zemí Gedaljáhúa, syna Achíkáma, a že mu¹⁵⁹⁵ svěří³² muže⁵², ženy a drobotinu, totiž²²³ z nutných^{406 2018} země, z těch, kteří nebyli odvedeni⁹

do Bávelu¹⁰⁹⁰, (8) a přišli ke Gedaljáhúovi do Micpy, totiž²²³ Jišmáél, syn Nethanjáhúův, a Jóchánán a Jónáthán, synové Káréachovi, a Serájá, syn Tanchumethův, a synové Óféa¹⁵⁹⁶, Netófáthiho¹³¹⁸, a Jaazanjáhú, syn Maachathího¹³¹⁸, oni a jejich muži, (9) a Gedaljáhú, syn Achíkáma, syna Šáfánova, přísáhl jim a jejich mužům výrokem: Nemusíte²⁰ počítovat²⁷ bázeň²⁶ před službou^{23 436 714} Kasdím^{109 1120}, ubytujte se v zemi a obsluhujte⁴³⁶ krále¹²⁴³ Bávelu^{111 1090} a bude vám¹³⁵ dobře. (10) A já, hle, já⁴⁹, bydlím v Micpě, abych stál¹²¹ před tvář¹ Kasdím^{109 1120}, kteří k nám budou přicházet³⁷⁴, ale vy sklízejte³¹³ víno a letní ovoce¹⁵⁹⁷ a olej a dávejte⁹⁸ ve své nádoby⁹⁰⁰ a bydlíte ve svých městech, jichž se zmocníte^{102 383 1598}.

(11) A uslyšeli i všichni Júdovci¹⁵⁹⁹, kteří byli v Moávu¹¹²⁴⁹ a mezi syny Ammónovými a v Edómu¹¹¹, a kteří byli ve všech zemích, že král Bávelu^{111 1090} ponechal¹⁴ z Júdy³ zbytek⁵⁰¹ a že nad nimi dozorem pověřil^{32 33 1591} Gedaljáhúa, syna Achíkáma, syna Šáfánova, (12) a všichni tyto Júdovci¹⁵⁹⁹ se vrátili ze všech míst³¹⁹, kam byli zahnaní⁶²⁵, a přišli v zem Júdovu ke Gedaljáhúovi do Micpy a sklídili³¹³ víno a letní ovoce¹⁵⁹⁷, veliké¹⁶⁰⁰ množství.

(13) A Jóchánán, syn Káréachův, a všichni velitelé⁶⁹ vojenských oddílů^{944 1422}, jež byly v poli¹⁵⁹⁴, přišli ke Gedaljáhúovi do Micpy a řekli k němu: (14) Zda vůbec⁸⁵⁹ víš, že Baalis¹⁶⁰¹, král synů Ammónových, poslal Jišmáela, syna Netanjova, ubít¹⁹² tvé žití^{386 1602}? Ale Gedaljáhú, syn Achíkámův, jim neuvěřil⁸²⁶, (15) a Jóchánán, syn Káréachův, ke Gedaljáhúovi v Micpě potaj¹⁵³⁸ pronesl výrok: Necht, prosím³⁹², smím^{20 21} jít a Jišmáela, syna Netanjova, skolit¹⁹², takže²²³ nikdo³⁷⁷ nebude vědět; nač má²⁰ ubíjet¹⁹² tvé žití^{386 1602}, aby všichni Júdovci¹⁵⁹⁹, již³⁶⁶ jsou k tobě shromáždění, byli rozehnáni⁷⁵⁷ a zbytek⁵⁰¹ Júdův aby zahynul? (16) Ale Gedaljáhú, syn Achíkámův, k Jóchánánovi, synu Káréachovu, řekl: Necht nečiníš²¹ tuto věc, neboť ty o Jišmáelovi mluvíš lež.

41 A v sedmém měsíci se stalo³, že přišel Jišmáél, syn Nethanjáhúa, syna Elišámova ze semene království¹⁶⁰³, a královi velmožové^{1579 1604} a deset mužů

s ním ke Gedaljáhúovi, synu Achíkámovu, do Micpy a pospolu tam, v Micpě, pojedli chleba¹⁶⁰⁵; (2) i povstal Jišmáél, syn Nethanjáhúův, a těch deset mužů, kteří byli⁶ s ním, a skolili¹⁹² Gedaljáhúa, syna Achíkáma, syna Šáfánova, mečem, ano, usmrtili toho, jehož král Bávelu^{111 1090} pověřil dozorem^{32 33 1591} nad zemí, (3) i všechny Júdovce¹⁵⁹⁹, kteří s ním, s Gedaljáhúem, byli⁶ v Micpě, a Kasdím^{109 1120}, kteří se tam našli, bojovníky¹⁵⁴⁵, Jišmáél pobil¹⁹².

(4) A v druhý den po⁵⁸¹ usmrčení Gedaljáhúa (aniž kdo³⁷⁷ zvěděl) se stalo³, (5) že²²³ přišli muži ze Šechemu, ze Šíla a ze Šómronu, osmdesát mužů, ostříhaných¹⁶⁰⁶ na bradách^{90 666 1607}, s roztrženými rouchy¹⁶⁰⁸ a pořezavších se^{968 969 1609}, a v jejich ruce obět daru⁹¹¹ a kadidlo⁵³² k přinesení v dům Hospodinův, (6) a Jišmáél, syn Nethanjáhúův, jim z Micpy vyšel¹³ vstříc, jda a při chůzi¹⁶¹⁰ pláče¹⁶¹¹, a jak je potkal, stalo se³, že²²³ k nim řekl: Pojdte¹⁶¹² ke Gedaljáhúovi, synu Achíkámovu. (7) A jak přišli^{989 1403} doprostřed města, stalo se³, že je Jišmáél, syn Nethanjáhúův, utratil^{1576 1613} doprostřed cisterny¹²², on a muži, kteří byli s ním. (8) Našlo se však⁷ mezi nimi deset mužů, kteří²²³ k Jišmáelovi řekli: Necht nás neusmrcuješ²¹, neboť my máme³⁶³ v poli skryté zásoby¹⁶¹⁴ pšenice a ječmene a oleje a medu; i nechal¹⁵⁸⁸ a neusmrtil je vprostřed jejich bratrů. (9) A ta cisterna¹²², kam Jišmáél naházel všechny mrtvá těla mužů, jež pobil¹⁹² vedle¹⁶¹⁵ Gedaljáhúa¹⁶¹⁶, byla ta²⁴⁸, již zřídil⁴¹ král Ásá z příčiny^{307 1617} Baeši, krále Izráelova¹⁶¹⁸; Jišmáél, syn Nethanjáhúův, ji naplnil zabitými¹⁶⁶⁴. (10) A všechen zbytek⁵⁰¹ lidu, jenž byl v Micpě, Jišmáél, syn Nethanjáhúův, zaja, dcery královy a všechen lid, ty, již³⁶⁶ v Micpě zbývali, nad nimiž Nevúzara-adán, velitel¹⁵⁷⁹ osobní stráže¹⁵⁸⁰, dozorem pověřil^{32 33 1591} Gedaljáhúa, syna Achíkáma, ano, Jišmáél, syn Nethanjáhúův, je zaja a odebral se přejít k synům Ammónovým.

(11) A když uslyšel Jóchánán, syn Káréachův, a všichni velitelé⁶⁹ vojenských oddílů^{944 1422}, kteří byli s ním, o všem zlu^{56 141}, jež Jišmáél, syn Nethanjáhúův, napáchal⁴¹, (12) přivedli^{196 1238} všechny muže

a odešli s Jišmáelem, synem Nethanjáhúovým, bojovat⁷¹, a zastihli⁸³ ho při velikých⁸⁵² vodách¹⁶¹⁹, jež jsou v Giveónu. (13)A jak všechen lid, jenž byl s Jišmáelem, uviděl¹⁹⁸⁹ Jóchánána, syna Káréachova, a všechny velitele⁶⁹ vojenských oddílů^{944 1422}, kteří byli s ním, stalo se³, že²²³ se zaradovali (14) a obrátili se, všechen lid, jež Jišmáel zajal z Micpy, ano, vrátili se a odebrali se k Jóchánánovi, synu Káréachovu, (15) a Jišmáel, syn Nethanjáhúův, před tváří²³ Jóchánána, syna Káréachova, s osmi muži^{1258 1620} ušel¹⁵⁶⁵ a odebral se k synům Ammónovým. (16)A Jóchánán, syn Káréachův, a všichni velitelé⁶⁹ vojenských oddílů^{944 1422}, kteří byli s ním, vzali¹⁶²¹ všechen zbytek⁵⁰¹ lidu, jež přivedli zpět⁸⁴⁴ z blízkosti Jišmáela, syna Nethanjáhúova²²¹, z Micpy, poté, co skolili¹⁹² Gedaljáhúa, syna Achikámova, muže⁹⁹⁶-bojovníky¹⁵⁴⁵, ženy, drobotinu a kleštěnce¹³⁰⁶, jež přivedli zpět⁸⁴⁴ z Giveónu, (17) i odebrali se a ubytovali se v noclehárně¹⁶²² Kimhámově, jež byla vedle Běth-lechemu, k odchodu ke vstupu v Egypt (18) před tváří²³ Kasdím^{109 1120}, neboť před jejich tváří^{23 24 25} počítávali bázeň^{26 27}, neboť Jišmáel, syn Nethanjáhúův, skolil¹⁹² Gedaljáhúa, syna Achikámova, jehož král Bávelu^{111 1090} pověřil dozorem^{32 33 1591} nad zemí.

42 I přistoupili¹³⁵³ všichni velitelé⁶⁹ vojenských oddílů^{944 1422} a Jóchánán, syn Káréachův, a Jezanjá, syn Hóšaejův, a všechen lid, od nejmenšího⁵¹² až po největšího⁵¹², (2) a řekli k Jeremjovi, proroku: Necht', prosím³⁹², smí^{120 21} naše úpění¹⁵⁰³ padnout před tvou tvář a modli se za nás¹¹¹⁵ k Hospodinu, svému Bohu, za všechen tento zbytek^{501 1115}, neboť jsme zbyli, jak nás tvé oči vidí, maličko z množství, (3) ať nám Hospodin, tvůj Bůh, oznámí³⁰⁸ cestu, jíž se máme²⁰ ubírat, a co¹⁶²³ máme²⁰ činit¹⁶²⁴. (4) A Jeremjá, prorok, k nim řekl: Uslyšel jsem; hle, já⁴⁹, budu se modlit³¹⁶ k Hospodinu, vašemu Bohu, podle vašich slov, a bude⁶ se díť³: Kterékoli⁶⁷² slovo, jímž¹⁶²⁵ vám bude Hospodin odpovídat, vám budu oznamovat³⁰⁸, nebudu před vámi²³ nic¹²⁷¹ zatajovat. (5) A oni k Jeremjovi řekli: Necht' je²¹ Hospodin mezi námi¹⁶²⁶

svědkem¹⁰⁰ pravdivým¹⁶²⁷ a věrným^{826 1628}: Nebudeme-li⁹⁴¹ činit tak, podle kterého-koli⁶⁷² slova, jež k tobě – k nám – bude Hospodin, tvůj Bůh, posílat! (6) Dobré-li či²²³ zlé-li¹⁶²⁹, na²⁶⁵ hlas Hospodina, našeho Boha, k němuž tě my posíláme, chceme²⁰ poslouchat, aby bylo s námi¹³⁵ dobře, jestliže na²⁶⁵ hlas Hospodina, našeho Boha, poslouchat budeme.

(7) A po uplynutí⁸⁴⁹ deseti dní se stalo³, že²²³ se k Jeremjovi dostalo³ slovo Hospodinovo, (8) i povolal^{50 1630} Jóchánána, syna Káréachova, a^{50 1630} všechny velitele⁶⁹ vojenských oddílů^{944 1422}, kteří byli s ním, a všechen lid⁵⁰, totiž⁵⁸¹ od nejmenšího⁵¹² až po největšího⁵¹², (9) a řekl k nim: Takto řekl Hospodin, Bůh Izráelův, k němuž jste mě poslali nechat padnout vaše úpění¹⁵⁰³ před jeho tvář: (10) Chcete²⁰-li vskutku¹⁶³¹ bydlet v této zemi, pak²²³ vás vybuduji, aniž budu vyvracet³⁷ a budu vás vysazovat³⁸ a ne rvát³⁴, neboť mám⁶ lítost stran zla⁴⁸, jež jsem vám učinil. (11) Nemusíte²⁰ počítovat bázeň^{26 27} před tváří^{23 24 25} krále Bávelu^{111 1090}, před jeho tváří^{23 24 25} jste vy plní bázeň^{26 1284 1632}, nemusíte²⁰ před jeho tváří^{23 24 25} bázeň²⁶ počítovat²⁷, prohlášeno²⁹ Hospodinem, vždyt jsem s vámi já k vysvobození^{186 187} vás a k vyproštění¹ vás z jeho ruky (12) a chci²⁰ vám dát slítování⁹⁶⁷, ať vás polituje⁵⁴³ a nechá vás vrátit se na vaši půdu⁶⁰⁰. (13) Budete-li však⁷ říkat³⁷⁴: Nebudeme bydlet v této zemi, aby nebylo poslouchání na hlas²⁶⁵ Hospodina, vašeho Boha, (14) s výrokem: Ne, nýbrž²¹³ chceme²⁰ vstoupit v zem Egypta, kde nebudeme zakoušet^{196 428} válku⁷¹ ani slyšet zvuk²⁵⁶ trouby³¹¹ ani hladovět po chlebě, ano, tam budeme bydlet, (15) nuže tedy¹³⁴ slyšte proto slovo Hospodinovo, zbytku⁵⁰¹ Jůdův: Hospodin zástupí^{146 147}, Bůh Izráelův, řekl takto: Upíráte⁹⁸-li vy pevně¹⁶³³ svou tvář na vstup v Egypt a chcete²⁰-li vstoupit k pobývání^{1579 1634} tam, (16) pak²²³ se bude⁶ díť³, že meč, před nímž^{26 1284 1632} jste vy plní bázeň²⁶, vás bude dostihovat tam, v zemi Egypta, a hlad, před nímž^{23 714} máte strach¹⁰⁰², se tam, v Egyptě, za vámi potáhne^{854 1635} a tam budete umírat. (17) To²²³ budou¹⁶³⁶ všichni muži, kteří upírají⁹⁸ svou tvář na vstup v Egypt k pobývání^{1579 1634} tam: Budou

umírat mečem, hladem a morem a nebudou mít²³⁸ přeživšího¹⁶³⁷ ani uniknuvšího před zlem^{23 48 1638}, jež já na ně¹²⁶ budu přivádět. (18) Neboť Hospodin zástupů^{146 147}, Bůh Izráelův, řekl takto: Jako se vylil můj hněv a mé popuzení na obyvatele^{52 126} Jerúsálema, tak se mé popuzení bude vylátat na vás¹²⁶, až vstoupíte^{1112 1403} v Egypt, i stanete se³ kletbou^{100 1188} a hrůzou^{100 129} a zlořečením^{100 939 1235} a potupou^{100 1639}, aniž ještě toto místo³¹⁹ budete vidět. (19) Hospodin proti vám^{126 1781} promluvil: Necht, zbytku⁵⁰¹ Júdův, nevstupujete²¹ v Egypt, necht si dobře¹⁶³¹ uvědomujete^{21 1640}, že jsem proti vám²⁶⁷ dnes vyslovil napomenutí¹⁶⁴¹. (20) Vždyť jste se zavedení na scesti dopustili¹¹⁹³ proti svým duším^{1641 1642}, když jste mě vy poslali k Hospodinu, svému Bohu, výrokem: Modli se za nás¹¹¹⁵ k Hospodinu, našemu Bohu, a podej nám zprávu³⁰⁸ tak, podle kteréhokoliv⁶⁷² slova, jež bude Hospodin, náš Bůh, říkat; tak²²³ učiníme. (21) Dnes vám tedy zprávu podávám³⁰⁸, aniž jste uposlechli na hlas²⁶⁵ Hospodina, svého Boha, a stran čehokoliv⁶⁷², co k vám poslal; (22) nuže tedy¹³⁴ necht jistotně⁸⁵⁹ víte²¹, že v místě, kam jste pojali přání^{506 1643} vstoupit k pobývání^{579 1634} tam, budete mečem, hladem a morem umírat.

43 A jak Jeremjá skončil^{401 989 1403} s promlouváním ke všemu tomu lidu všemi slovy Hospodina, jejich Boha, s nimiž ho Hospodin, jejich Bůh, k nim poslal, všemi těmito slovy, stalo se², (2) že²²³ řekl Azarjá¹⁶⁴⁴, syn Hóšaejův, a Jóchánán, syn Káréachův, a všichni opovážliví¹⁶⁴⁵ muži říkali k Jeremjovi: Ty vyslovuješ lež²⁵⁹, Hospodin tě k nám neposlal říci: Nesmíte²⁰ vstupovat v Egypt k pobývání^{579 1634} tam, (3) nýbrž²¹³ Bárúch, syn Nérijjův, tě proti nám navádí za účelem vydání nás v ruku Kasdim^{109 1120} k usmrcení nás *aneb* k odvedení⁹ nás v Bável¹⁰⁹⁰.

(4) Neuposlechl tedy⁷ Jóchánán, syn Káréachův, a nikdo z velitelů^{69 1646} vojenských oddílů^{944 1422} a nikdo z lidu¹⁶⁴⁶ na hlas²⁶⁵ Hospodina stran zůstávání v zemi Júdově, (5) nýbrž²²³ vzal Jóchánán, syn Káréachův, a všichni velitelé⁶⁹ vojenských oddílů^{944 1422} všechen zbytek⁵⁰¹ Júdy, ty, kteří se k pobývání^{579 1634} v zemi Júdově

vrátili *zprostřed* všech národů⁷, kam byli zahnáni⁶²⁵, (6) muže^{52 996} a ženy a drobotinu a dcery královny a každou osobu¹⁶⁴⁷, již Nevúzár-adán, velitel¹⁵⁷⁹ osobní stráže¹⁵⁸⁰, zanechal¹⁹⁰⁷ s Gedaljáhúem, synem Achíkáma, syna Šáfánova, i Jeremju, proroka, a Bárúcha, syna Nérijjáhúova¹⁶⁴⁸, (7) a přišli v zem Egypta, neboť neuposlechli na hlas²⁶⁵ Hospodinův, a přišli až po Tachpanchés¹³².

(8) A v Tachpanchésu¹³² se k Jeremjovi dostalo³ slovo Hospodinovo, výrok: (9) Vezmi v svou ruku veliké kameny a v cihelne^{6 149}, jež je při vchodu⁵⁴ do domu faraonova v Tachpanchésu¹³², je před očima¹⁶⁵⁰ Júdovců^{1547 1599} ukryj¹⁶⁵¹ v maltě¹⁶⁵² (10) a řekni k nim: Takto řekl Hospodin zástupů^{146 147}, Bůh Izráelův: Hle, já⁴⁹, chystám se poslat³¹⁶ a dám přivést^{1238 1537} Nevúchadreccara, krále Bávelu^{111 1090}, svého služebníka, a shora vůči těmto kamenům, jež jsem dal ukryt^{1537 1651}, budu zakládat⁹⁸ jeho trůn, i roztáhne⁴⁴⁸ nad nimi svůj baldachýn¹⁶⁵³; (11) a když přijde, porazí^{96 192} zem Egypta – kdo patří smrti, k smrti, a kdo patří zajetí, do zajetí, a kdo patří meči, k meči⁹²⁹, (12) a v domech bohů Egypta dám zanítit^{130 1537} oheň, jenž²²³ je vypálí⁶¹⁵; i pozajímá je a ovine si¹⁶⁵⁴ zem Egypta, jako si pastýř ovíjí¹⁶⁵⁴ své roucho, a vyjde¹³ odtamtud v pokoji. (13) A roztříští¹²³ sloupy¹⁶⁵⁵ v Béth-šemeši¹⁶⁵⁶, jenž je v zemi Egypta a domy bohů Egypta bude vypalovat ohněm⁶¹⁵.

44 Slovo, jež se dostalo³ k Jeremjovi stran všech Júdovců¹⁵⁹⁹, již³⁶⁶ bydleli v zemi Egypta, již³⁶⁶ bydleli v Migdólu a v Tachpanchésu¹³² a v Nófu¹³¹ a v zemi Pathrósu¹⁶⁵⁷, výrok: (2) Takto řekl Hospodin zástupů^{146 147}, Bůh Izráelův: Vy jste zakusili^{196 428} všechno zlo⁴⁸, jež jsem uvedl na Jerúsalem a na všechna města Júdova⁴, a hle je¹⁶⁵⁸, tohoto dne *jsou* rumištěm⁶²¹ a není v nich obyvatele (3) z příčiny²⁴ jejich zla¹⁴¹, jež napáchali⁴¹ k dráždění⁵⁹⁶ mne, stran chození k zakuřování⁵⁹, k sloužení^{436 437} jiným⁶⁰ bohům, jichž neznali⁶ oni, vy *ani* vaši otcové. (4) A časným⁵⁸⁸ posíláním jsem se k vám naposílal všech svých nevolníků, proroků, s výrokem: Necht přece³⁹² nepážete^{21 41} tuto věc, jež je³⁶⁶ ošklivostí⁹⁹, již nenávidím⁶; (5) ale

neuposlechli, aniž nachýlili⁴⁴⁸ své ucho k odvracení od svého zla⁴⁴¹, aby *nebylo* zakuřování⁵⁹ jiným⁶⁰ bohům, (6) i vytilo se mé popuzení a rozhořel se³⁰⁶ můj hněv ve městech Júdových⁴ a v ulicích Jerúsáléma, takže²²³ se staly³ rumišťem^{100 621}, spouští^{100 368}, jako tohoto dne. (7) Nuže tedy¹³⁴ Hospodin, Bůh zástupů^{146 147}, Bůh Izráelův, řekl takto: Nač vy pášete⁴¹ veliké zlo⁴⁴¹ na svých duších¹³⁰¹ k povytínání⁴⁸⁶ vám mužů⁹⁰ i žen⁹⁰², nemluvnat^{90 510} i kojenců⁹⁰ zprostřed Júdy, aby *nebylo* pozůstatení vám zbytku⁵⁰¹, (8) totiž⁵⁸¹ dráždění⁵⁹⁶ mne díly⁶¹ svých rukou a⁵⁸¹ zakuřování⁵⁹ jiným⁶⁰ bohům v zemi Egypta, kam jste vy přišli pobývat^{579 1634} za účelem povytínání⁴⁸⁶ sobě¹⁶⁵⁹ a abyste se stali³ zlořečením^{100 939 1235} a potupou^{100 1639} mezi všemi národy¹⁷ země? (9) Zda jste zapomněli na zlo^{253 141 1444} vašich otců a na zlo^{253 141 1444} králů Júdových⁴ a na zlo^{253 141 1444} jejich žen a na zlo^{253 141 1444} vašich žen, jež napáchali⁴¹ v zemi Júdově a v ulicích Jerúsáléma? (10) Až do tohoto dne nejsou⁶ zdrčená¹⁶⁶² a nebojí se^{6 26}, aniž chodí⁶ v mém zákoně¹⁰¹ a v mých ustanoveních⁷⁰⁴, jež jsem vydal před jejich tváří a před tváří jejich otců.

(11) Proto Hospodin zástupů^{146 147}, Bůh Izráelův, řekl takto: Hle, já⁴⁹, chystám se upřít^{98 316} svou tvář proti vám k zlu⁴⁸, ano, k povytínání⁴⁸⁶ všeho Júdy, (12) i chci²⁰ uchvátit⁹⁵⁰ zbytek⁵⁰¹ Júdy, ty, kteří svou tvář upřeli⁹⁸ na vstoupení v zem Egypta k pobývání^{579 1634} tam, oni²²³ budou všichni muset²⁰ vymizet⁵⁶⁵, v zemi Egypta budou padat, mečem, hladem budou mizet⁵⁶⁵, od nejmenšího⁵¹² až po největšího⁵¹² budou mečem a hladem umírat, i stanou se³ kletbou^{100 1188} a hrůzou^{100 129} a zlořečením^{100 939 1235} a potupou^{100 1639}, (13) neboť proti těm¹²⁶, *již*³⁶⁶ bydlí v zemi Egypta, budu zakročovat^{32 273 421 697}, jako jsem zakročil^{32 273 421 697} proti Jerúsálému¹²⁶, mečem, hladem a morem, (14) takže²²³ zbytek⁵⁰¹ Júdy, těch, *již*³⁶⁶ tam, v zemi Egypta, přišli pobývat^{579 1634}, nebude mít²³⁸ uniknuvšího¹⁶⁶⁴ ani přeživšího¹⁶³⁷ k návratu v zem Júdovu, kam oni povznášejí²²³ své duše k návratu k bydlení¹⁶⁶³ tam, avšak nebudou se moci²⁰ vrátit, leč uniknuvší^{152 1664}.

(15) I odpověděli Jeremjovi všichni muži, *již*³⁶⁶ věděli, že jejich ženy zakuřují⁵⁹ jiným⁶⁰ bohům, a všechny ženy, *jež*³⁶⁶ tam stály, veliké sejtí^{1275 1278}, a všechen lid, ti, *již*³⁶⁶ bydleli v zemi Egypta, v Pathrósu¹⁶⁵⁷, výrokem: (16) Slovo, jež jsi k nám vyslovil ve jménu Hospodinově, – nebudeme k tobě obracet⁵⁹¹ sluch⁶⁰⁵, (17) nýbrž²¹³ jistotně¹⁶⁶⁵ budeme vykonávat⁴¹ každé slovo, jež vyšlo z našich úst, totiž⁵⁸¹ zakuřovat⁵⁹ královně nebes⁵⁹⁴ a nalévat jí úlitby^{595 1666} podle *toho*, jak jsme činívali⁶ my i naši otcové, naši králové a naši hodnostáři⁶⁹ ve městech Júdových⁴ a v ulicích Jerúsáléma, neboť jsme byli nasycováni chlebem¹⁶⁰⁵ a byli jsme⁶ na tom dobře¹⁶⁶⁷, aniž jsme zakušeli^{6 196 428} zlo⁴⁸, (18) ale odkdy jsme zakuřování⁵⁹ královně nebes⁵⁹⁴ a nalévání jí úliteb⁵⁹⁵ zanechali¹⁵⁸⁸, máme⁶ všeho nedostatky a zanikáme^{6 565} mečem a hladem. – (19)¹⁶⁶⁸ A když my zakuřujeme⁵⁹ královně nebes⁵⁹⁴ a při nalévání jí úliteb⁵⁹⁵, zda bez¹⁶⁶⁹ našich mužů jí připravujeme⁴¹ koláče⁵⁹³ k zobrazení jí¹⁶⁷⁰ s²²³ naléváním jí úliteb⁵⁹⁵?

(20) A Jeremjá ke všemu lidu, stran mužů^{6 126 996 1181} a stran žen^{126 1181} a stran všeho lidu, těch^{126 1181}, *kteří*³⁶⁶ mu slovem odpovídali, pronesl výrok: (21) To zakuřování^{59 1671}, jímž jste zakuřovali^{6 59} ve městech Júdových⁴ a v ulicích Jerúsáléma vy a vaši otcové, vaši králové a vaši hodnostáři⁶⁹, – zda si je⁵² Hospodin nepřipomíná? Ba, vystoupilo⁸⁸ to na jeho srdce! (22) To²²³ již Hospodin nemohl snášet²²³ – z příčiny³⁰⁷ zla¹⁴¹ vašich skutků, z příčiny³⁰⁷ ošklivosti⁹⁹, jež jste napáchali⁴¹, proto²²³ se vaše země stala³ rumišťem^{100 621} a spouští^{100 368} a zlořečením^{100 939 1235}, takže není¹⁶¹⁶ obyvatel, jako tohoto dne! (23) Z té příčiny³⁰⁷, že jste zakuřovali^{6 59} a že jste vůči Hospodinu hřešili⁶ a neuposlechli jste na²⁶⁵ hlas Hospodinův, aniž jste chodili⁶ v jeho zákoně¹⁰¹ a v jeho ustanoveních⁷⁰⁴ a v jeho svědectvích, – proto vás potkalo toto zlo⁴⁸, jako tohoto dne!

(24) A Jeremjá řekl ke všemu tomu lidu a ke všem těm ženám: Slyšte slovo Hospodinovo, všechen Júdo, jenž jsi v zemi Egypta, (25) Hospodin zástupů^{146 147}, Bůh Izráelův, pronesl takovýto výrok: Vy, i vaše ženy, jste i svými ústy vyslovili

i svými rukama splnili výrok: Jistotně¹⁶⁶⁵ budeme vykonávat⁴¹ své sliby, jimiž jsme slíbili zakouřovat⁵⁹ královně nebes⁵⁹⁴ a nalévat jí ulitby⁵⁹⁵; nechť jen¹⁶⁷² své sliby uskutečňujete^{21 524}, ano, nechť jen¹⁶⁶⁵ své sliby vykonáváte^{21 411 1673} (26) Proto slyšte slovo Hospodinovo, všechen Júdo, vy, již³⁶⁶ bydlíte v zemi Egypta: Hle, já⁴⁹, přisáhl jsem ve svém velikém jménu, řekl Hospodin: Bude-li⁹⁴¹ se ještě kdekoli v¹⁶⁷⁴ zemi Egypta dít³ dovolávání mého jména⁵⁸³ ústy kohokoli^{377 672} z Júdy, pravícího: *Jako že je živ Pán, Hospodin!* (27) Hle, já⁴⁹, bdím^{374 412} nad nimi k zlu⁴⁸ a ne k dobru, takže²²³ všichni muži Júdovi, kteří jsou v zemi Egypta, budou mizet⁵⁶⁵ mečem a hladem až do jejich vyhubení⁴⁰¹. (28) *Ale uniknuvší¹⁶⁶⁴ meči⁶⁶⁶ se ze země Egypta budou vracet v zem Júdovu, mužů¹⁶⁷⁵ nemnoho¹⁶⁷⁶, i poznají, všechen zbytek⁵⁰¹ Júdův, těch, již³⁶⁶ přišli do země Egypta pobývat^{579 1634} tam, či slovo musí²⁰ obstát⁵²⁴, moje¹⁶⁷⁷ či jejich¹⁶⁷⁷, (29) a znamením vám, prohlášeno²⁹ Hospodinem, že se já chystám v tomto místě proti vám¹²⁶ zakročít^{32 273 316 421 697}, abyste věděli, že nepochybně¹⁶⁷² musejí²⁰ obstát⁵²⁴ má slova k zlu⁴⁸ pro vás¹⁶, bude toto: (30) Takto řekl Hospodin: Hle, já⁴⁹, chystám se faraona Chofru, krále Egypta, vydat³¹⁶ v ruku jeho nepřátel, ano, v ruku hledajících³⁸⁵ jeho žití³⁸⁶, jako jsem vydal Cidkijáhúa, krále Júdova⁴, v ruku Nevúchadreccara, krále Bávelu^{111 1090}, jeho nepřítele, ano, hledajícího³⁸⁵ jeho žití³⁸⁶.*

45 Slovo, jež vyslovil Jeremjáš, prorok, k Bárúchovi, synu Nérijovu, při jeho zapisování těchto slov na knihu¹⁵⁰¹ z úst Jeremjových ve čtvrtém roce Jehójákíma, syna Jósijáhúova, krále Júdova^{4 5}, výrok: (2) Takto řekl Hospodin, Bůh Izráelův, tobě, Bárúchu: (3) Řekl jsi: Ach^{392 393}, běda³³⁷ mi, neboť Hospodin k mé strasti^{278 1336} přidal¹³⁸⁰ zármutku¹¹¹, unavil jsem se^{296 1679} svým vzdycháním a odpočinku^{907 1680} nenacházím⁵. (4) Takto k němu musí²⁰ říci: Takto řekl Hospodin: Hle, co jsem vybudoval, sám¹⁶⁸¹ vyvracím³⁷, a co jsem vysadil³⁸, sám¹⁶⁸¹ vyrvávám³⁴, a to všechnu tuto zem, a ona patří mně¹⁶⁸²; (5) a ty si chceš²⁰ hledat³⁸⁵ veliké věci? Nemusíš²⁰ hledat³⁸⁵,

neboť hle, já⁴⁹, chystám se na všechno maso⁸⁴⁰ uvést³¹⁶ zlo⁴⁸, prohlášen²⁹ Hospodinem, ale tobě na všech místech, kam půjdeš, budu dávat za kořist¹¹³⁰ tvé žití³⁸⁶.

46 Slovo Hospodinovo, jež se k Jeremjovi, proroku, dostalo³ proti národům^{17 126 1181}.

(2) Egyptě, proti vojenské moci^{126 944 1181 1422} faraona Nechóa, jež se dostala³ nad řeku¹⁶⁸³ Peráth⁸⁴⁷ v Karkemíši, již Nevúchadreccar, král Bávelu^{111 1090}, porazil⁹² ve čtvrtém roce Jehójákíma, syna Jósijáhúova, krále Júdova^{4 5}.

(3) Přípravte^{544 1684} veliké štíty⁹⁰ a malé štíty⁹⁰ a přistupte¹³⁵³ k bitvě⁷¹, (4) přistrojte^{1577 1685} koně⁵² a vsedejte⁸⁸, jezdci³⁷¹, postavte se⁴⁵³ s přílbami²⁵⁸, vyleštěte¹⁶⁸⁶ oštěpy, vezměte na sebe¹⁶⁸⁷ pancíře! (5) Proč to vidím⁶? Oni jsou zlomeni¹⁶⁸⁸, ustupují zpět, a jejich hrdinové⁴³⁴ jsou potírání¹⁶⁸⁹ a úprkem¹⁶⁹⁰ se rozprchli, aniž se ohlédli^{185 1691} – strach se všech stran^{548 549}, prohlášeno²⁹ Hospodinem. (6) Nebude rychlý¹⁷⁰ moci²⁰ uprchnout ani hrdina⁴³⁴ vyzátnou – k severu, na břeh¹⁶⁹² řeky Peráthu⁸⁴⁷, klopýtnou¹⁰⁷² a padnou.

(7) Kdo je tento, vystupující⁸⁸ jako Níl¹⁶⁹³? Jeho vody se vzdouvají¹⁶⁹⁴ jako řeky¹⁶⁹⁵ – (8) Egypt jako Níl¹⁶⁹³ vystupuje⁸⁸ a vody se jako řeky¹⁶⁹⁵ vzdouvají¹⁶⁹⁴, i řekl: Chci²⁰ vystoupit⁸⁸ a pokrýt zem, zahubit město a bydliční⁵² v něm²⁷⁶, (9) vystupujte⁸⁸, koně, a zuřte^{304 1246 1696}, vozy^{90 1027 1697}, a nechť vycházejí^{13 21} hrdinové⁴³⁴, Kúš⁸⁸⁵ a Pút¹⁶⁹⁸, uchopující štít^{102 1699 1700}, a Lúdím^{109 1701}, uchopující¹⁰², napínající¹⁷⁰² luk¹⁶⁹⁹. (10) Ale onen den patří Pánu, Hospodinu zástupů^{146 147}, den pomsty, pomstění na jeho protivníckých^{1337 1703}, takže²²³ požírat⁸¹ a sytit se a jejich krví²²⁰ se opájet^{1379 1383} bude meč, neboť v zemi severu, u řeky Peráthu⁸⁴⁷, má⁴⁴⁰ Pán, Hospodin zástupů^{146 147}, obětí¹⁷⁰⁴. (11) Vystup⁸⁸ v Gileád a přines¹²³⁸ si balzám⁶⁶⁰, panenská⁹¹⁷ dcero⁹¹⁸ Egypta, nadarmo¹⁹¹ množíš^{6 1705} léky, není pro tebe¹⁶ náplasti¹⁷⁰⁶. (12) O tvé hanbě⁵⁶ uslyší³⁸³ národy¹⁷ a tvůj křik⁸⁹⁷ naplní³⁸³ zem, neboť klopýtnou^{383 1072}, hrdina⁴³⁴ o hrdinu⁴³⁴, a pospolu padnou³⁸³ oni oba.

(13) Slovo, jež Hospodin vyslovil k Jeremjovi, proroku, o příchodu Nevúchadreccara, krále Bávelu^{111 1090}, ke zbití¹⁹²

země Egypta: (14) Rozhlaste³⁰⁸ v Egyptě a zvěstujte³⁰⁹ v Migdólu a zvěstujte³⁰⁹ v Nófu³¹ a v Tachpanchésu¹³²; říkejte: Postav se⁴⁵³ a zjednej si přípravu^{732 1707}, neboť kolkolem tebe¹⁷⁰⁸ bude požírat⁸¹ meč. (15) Proč bylo smeteno¹⁷⁰⁹ tvé rekonné mužstvo^{647 1710}? Neobstálo, neboť je Hospodin srazil¹⁷¹¹; (16) rozmnožil klopýtání¹⁰⁷², dokonce padal⁶ jeden na druhého¹⁴¹⁰, i řekli: Vstaň, ať se můžeme²⁰ vrátit k svému lidu a do země svého přibuzenstva¹⁷¹² z příčiny²⁴ meče¹⁷¹³, jenž³⁶⁶ působí pohromy^{494 1136 1269}. (17) Volali⁶ tam: Faraó, král Egypta – jen povyk^{1262 1714}, nechal minout určený čas¹⁷¹⁵. (18) Jako že já jsem živ, prohlášeno²⁹ Králem, jehož jméno je Hospodin zástup^{146 147}, ano, jako Távór mezi horami a jako Karmel při moři, tak bude přicházet! (19) Zříd⁴¹ si, obyvatelko, dcero Egypta, zavazadla⁹⁰⁰ do vyhnanství^{9 1305}, neboť Nóf¹³¹ bude zpustlinou^{100 129} a bude sežeháno¹³⁰, takže nebude⁶¹⁶ obyvatele.

(20) Egypt je velmi pěkná jalovice, ale od severu přijde³⁸³ střechek¹⁷¹⁶, přijde³⁸³; (21) i jeho²⁷⁶ námezdníci^{1717 1718} jsou uvnitř něho²⁷⁶ jako krmná telata¹⁷¹⁹, ale i oni se otočí^{185 383}, pospolu prchnou³⁸³, neobstojí³⁸³, neboť na ně přijde³⁸³ den jejich zhouby¹⁰⁵⁸, čas jejich navštívení^{132 273 421 742}. (22) Jeho²⁷⁶ hlas – jako hlas hada¹⁶⁹⁵, jenž se klidí^{1720 1721}, neboť budou kráčet^{374 1720} s vojenskou mocí^{258 944 1422} a přijdou³⁸³ vůči němu²⁷⁶ se sekerami jako sekající dříví⁴³¹; (23) povytínají^{383 486} jeho²⁷⁶ les, prohlášeno²⁹ Hospodinem, jenž nemůže²⁰ být prozkoumáván^{1007 1722}, ale oni jsou⁶ četnější než kobyly^{90 260}, ano, není jim počtu. (24) Dcera Egypta bude³⁸³ zostuzena¹⁸², bude³⁸³ vydána v ruku lidu severu. (25) Hospodin zástup^{146 147}, Bůh Izráelův, řekl: Hle, já⁴⁹, chystám se zakročit^{32 273 316 421 697} stran Ámóna^{1723 2020} z Nó¹⁷²⁴ a proti faraonovi¹²⁶ a proti Egyptu¹²⁶ a proti jeho²⁷⁶ bohům¹²⁶ a proti jeho²⁷⁶ králům¹²⁶, ano, proti faraonovi¹²⁶ a proti těm¹²⁶, již³⁶⁶ v něho důvěřují^{226 435}; (26) ano, budu je vydávat v ruku hledajících³⁸⁵ jejich žití³⁸⁶, totiž²²³ v ruku Nevúchadreccara, krále Bávelu^{111 1090}, a v ruku jeho služebníků; a potom bude osídlován⁵⁷³ jako za dní předtím, prohlášeno²⁹ Hospodinem.

(27) A ty se nemusíš²⁰ bát²⁶, můj nevolníce Jákóbe, ani se strachovat⁶², Izráéli, neboť hle, já⁴⁹, chystám se vysvobodit^{186 187 316} tě z dále a tvé símě ze země jejich zajetí, i bude se Jákób vracet a mít klid¹³²⁸ a žít v nerušeném pokoji, a nebude působícího zděšení^{1324 1329}. (28) Ty se nemusíš²⁰ bát²⁶, můj nevolníce Jákóbe, prohlášeno²⁹ Hospodinem, vždyť s tebou budu já, neboť při²⁶⁶ všech národch^{17 1330}, kam jsem tě zahnal⁶²⁵, budu uskutečňovat⁴¹ skoncování³⁶⁹, ale s tebou skoncování³⁶⁹ uskutečňovat⁴¹ nebudu, ač tě budu podle práva²⁷ ukázněvat¹⁴⁰, takže²²³ tě nebudu zcela¹³³¹ bez trestu ponechávat²¹⁶.

47 Slovo Hospodinovo, jež se k Jeremjovi, proroku, dostalo³ vůči⁷⁰ Pelištím¹⁰⁹ dříve než faraó porazil¹⁹² Gazu.

(2) Takto řekl Hospodin: Hle, od severu vystupují^{88 374} vody a stávají se^{3 374} přetékajícím^{630 1725} tokem^{100 1371}, ano, zaplavují^{374 630 1725} zem a její náplň, město a bydlicí v něm²⁷⁶, a lidé⁵⁹⁹ křičí^{374 775}, ano, všichni obyvatelé země skučí³⁷⁴ (3) pro zvuk^{256 616} dupoty kopyt jeho hřebců^{647 648}, pro hřmot^{616 759} jeho vozů^{5 590 1027 1697}, rachot²⁹³ jejich kol. Otcové se pro ochablost^{616 1726} rukou¹⁷²⁷ neohlížejí^{185 374 1691} na děti¹⁰⁷ (4) před dnem přicházejícím¹⁷²⁸ ke zničení¹³⁸ všech Pelištím¹⁰⁹, k odtěti⁴⁸⁶ každého přezivšího¹⁶³⁷ pomáhajícího Córu¹²⁵⁰ a Cídónu, neboť Hospodin se chystá zničit^{316 338} Pelištím¹⁰⁹, zbytek⁵⁰¹ z ostrova¹⁰⁸ Kaftóru¹⁷²⁹. (5) Na Gazu přišla³⁸³ plešatosť¹⁷³⁰, Aškelón je^{6 383} vyhuben⁹¹⁶, zbytek⁵⁰¹ z jejich nížiny^{1132 1731}; až dokdy se budeš řezat^{968 969}? (6) Ach¹⁵⁰, meči Hospodinův⁵, až dokud nebudeš mít klidu¹³²⁸? Zmiz^{313 1732} do své pochvy, utiš se^{1411 1733} a mlč⁶⁴³¹ – (7) Jak můžeš²⁰ mít klid¹³²⁸? Vždyť²²³ mu Hospodin dal rozkaz¹⁷³⁴ proti⁷⁰ Aškelónu a proti⁷⁰ pobřeží moře; tam jej pověřil úkolem¹⁷³⁵.

48 O Móávu^{111 1249}.
Takto řekl Hospodin zástup^{146 147}, Bůh Izráelův: Běda¹¹⁵⁰ pro Nevó, neboť bude³⁸³ zničeno^{276 338}, Kirjáthájim bude³⁸³ zostuzeno^{182 276}, bude³⁸³ ho²⁷⁶ dobyto, výšina¹⁷³⁶ bude³⁸³ zostuzena¹⁸² a vystrašena⁶², (2) nebude³⁷⁴ již chlouby⁸⁵⁶ Móávu^{111 1249}. V Chešbónu proti němu^{126 276} zosnují^{383 802 1737} zlo^{25 48 141}: Pojďte a vytínejme^{21 486}

je²⁷⁶, aby nebyl²⁷⁶ národem^{17 1738} I ty, Madmén, budeš zanikat^{374 643 1267 1739}, půjdeš³⁷⁴ za tebou meč. (3) Hlas křiku¹⁶⁶ z Chórónájim: Plenění^{338 495} a veliké potření³¹⁷, (4) potřen^{123 276} bude³⁸³ Móáv^{111 1249}, jeho²⁷⁶ maličci⁸⁹⁸ se budou ozývat^{6 383} svým křikem^{775 1740}, (5) vždyť¹⁷⁴¹ vzestup¹⁷⁴¹ Luchith bude s pláčem²⁵⁸ zlézat^{374 1165} pláč¹⁷⁴², vždyť¹⁷⁴³ na svahu¹⁷⁴³ Chórónájim uslyšíš^{52 383} tísň^{253 1744} křiku^{1166 1745} pro potření^{317 666}! (6) Prchněte, zachraňte¹⁵⁸³ své žití³⁸⁶, ať jste jako jalovec¹⁷⁴⁶ v pustině; (7) ano, pro tvé důvěřování^{1226 435} v tvá díla⁶¹ a v tvé poklady⁹⁴⁵ musíš²⁰ i ty být polapen^{276 455} a Kemóš¹⁷⁴⁷ odejde⁷⁵³ ve vyhnanství^{9 1305}, jeho kněží a jeho hodnostáři⁶⁹ pospolu, (8) a do každého města bude přicházet ničitel³³⁸ a město nebude moci²⁰ vyvázat, a údolí¹¹³² bude hynout a rovina¹¹³³ bude pleněna¹⁷⁴⁸, jak řekl Hospodin.

(9) Dejte Móáovovi^{111 1249} křídla^{90 1749}, neboť chce²⁰ letem¹⁷⁵⁰ ujít^{753 774 1751}, ano, jeho²⁷⁶ města se stávají¹ zpustlinou^{100 129}, takže není⁶¹⁶ obyvatele. (10) Proklet buď¹ vykonávající práci¹⁰²⁴ Hospodinovu nedbale, ano, proklet buď¹ zdržující svůj meč od krve!

(11) Od svého mládí⁷⁷ žil⁶ Móáv¹²⁴⁹ v nerušeném pokoji, ano, on měl klid¹³²⁸ na svých kvasnicích, aniž byl přeléván¹⁷⁵² z nádoby^{900 1037} do nádoby^{900 1037 1753}, aniž odešel ve vyhnanství^{9 1305}; proto v něm zůstala¹⁷⁵⁴ jeho chuť¹⁷⁵⁵, aniž se jeho vůně¹⁷⁵⁵ změnila¹⁷⁵⁶. (12) Proto, hle, přicházejí dni, prohlášeno²⁹ Hospodinem, kdy²²³ mu pošlu²²⁸ převraceče^{155 1757}, kteří²²³ jej převrátí^{155 1757} a jeho nádoby⁹⁰⁰ budou vyprazdňovat¹⁷⁵² a džbány⁸⁵⁸ k nim¹⁷⁵⁸ rozrážet^{1955 1957}, (13) i bude Móáv¹²⁴⁹ zostuzen¹⁸² Kemóšem^{220 1747}, jako byl dům Isráelův zostuzen¹⁸² Běth-Élem^{220 1759}, předmětem²²⁰ své důvěry²²⁶.

(14) Jak můžete²⁰ říkat: My jsme hrdinové⁴³⁴, zdatní¹⁷⁶⁰ muži¹⁷⁶¹ k boji⁷¹? (15) Móáv^{111 1249} je^{6 383} zničen³³⁸, v jeho²⁷⁶ města se⁴⁵⁰ vystoupí^{188 383} a výkvět¹¹⁴⁶ jeho jinochů¹⁷⁶², ti sejdou^{383 1763} k porážce¹⁷⁶⁴, prohlášeno²⁹ Králem, jehož jméno je Hospodin zástupů^{146 147}. (16) Zhoubá¹⁰⁵⁸ Móáva^{111 1249} je blízka^{812 813} příchodu³, ano, jeho pohroma⁴⁸ si velmi pospíší³⁸³, (17) projevujte mu soustrast^{303 932}, všichni

kolkolem něho¹⁷⁰⁸ a všichni znající jeho jméno; řečně: Jak se zlomila¹²³ silná tyč¹⁷⁶⁵, ozdobná¹⁷⁶⁶ hůl^{1767 1768}! (18) Sejdí¹⁷⁶³ ze slávy¹¹⁵ a sed' v žízni, obyvatelko, dcero Dívónu, neboť proti tobě vystoupí^{188 383} ničitel³³⁸ Móáva^{111 1249}, jenž způsobí³⁸³ zkázu¹⁹⁵ tvých pevností¹⁷⁶⁹; (19) postav se k cestě a vyzvídej^{525 1770}, obyvatelko Aróeru, dotazuj se prchajícího a vyváznuvší, řeční: Co bylo způsobeno¹⁷⁷¹? (20) Móáv^{111 1249} je⁶ zostuzen¹⁸², ano, je⁶ zhroucen⁶²; skuč a křič^{775 1772}, oznamujte³⁰⁸ v Arnónu, že Móáv^{111 1249} je⁶ zničen³³⁸! (21) I na zem roviny¹¹³³ přijde³⁸³ soud⁵⁷, na Chólón a na Jáhac a proti¹²⁶ Méfáath (22) a proti Dívónu¹²⁶ a proti¹²⁶ Nevó a proti¹²⁶ Běth-dívláthájim (23) a proti¹²⁶ Kirjáthájim a proti Běth-gámúlu¹²⁶ a proti Běth-meónu¹²⁶ (24) a proti¹²⁶ Kerijjóth a proti Bocře¹²⁶ a proti všem městům¹²⁶ země Móáovoy¹²⁴⁹, vzdáleným i blízkým^{812 813}. (25) Roh¹⁷⁷³ Móávův^{111 1249} je^{6 383} odseknut, jeho paže zlomena¹²³, prohlášeno²⁹ Hospodinem; (26) opijte¹⁷⁷⁴ jej, neboť se činil⁶ velikým proti Hospodinu^{126 1775}, ať sebou Móáv^{111 1249} plácne ve svůj vývratek a bude⁶ k¹⁷⁷⁶ smíchu i on. (27) Ano, nebyl⁶ li tobě tím¹⁷⁷⁷ předmětem smíchu¹⁷⁷⁸ Isráel? Byl-li zastížen⁸³ mezi zloději, že jsi za každé své řeči o něm potrásal hlavou^{303 932 1779}?

(28) Opusťte města a usídlete se⁵⁷³ mezi skalisky^{90 404 1780}, obyvatelé Móáva^{111 1249}, a buďte jako holubice, jež hnízdí po stranách^{1251 1781} ústí¹⁷⁸² propasti¹⁷⁸³. (29) Slychal⁶ jsme o pýše^{822 851} Móávově¹²⁴⁹, - je velmi pyšný^{822 851 1785}, - o jeho pozvednutí¹⁷⁸⁶ a jeho pýše^{822 851} a jeho zpyšnělosti¹⁷⁸⁷ a vysokosti jeho srdce; (30) Já znám⁶ jeho nabubřelost^{613 1788}, prohlášeno²⁹ Hospodinem, a nepravdivost¹⁷⁸⁹ jeho prázdných řečí; ne tak^{1789 1790} jednájí^{6 41}. (31) Proto budu nad Móávem¹²⁴⁹ skučet³⁷⁴ a pro Móáva^{16 1249}, jeho celek¹⁵⁶, křičet^{374 775}, stran mužů Kircherusu se⁴⁵⁰ bude vzdychat^{374 1791}; (32) nad pláč²⁶⁰ pro Jaezér⁶⁶⁶ budu plakat³⁷⁴ pro tebe¹⁶, révo Sibmy; tvé výstřelky⁴²³ překročily moře, dosáhly až po moře Jaezéro, na tvé letní ovoce¹⁵⁹⁷, na tvé vinobraní vpadl³⁸³ ničitel³³⁸, (33) i byla³⁸³ ze sadu a ze země Móáovoy¹²⁴⁹ odňata³¹³ radost a jásoť, neboť²²³ jsem učinil³⁸³ přítrž⁶¹⁹ vínu z lisů,

nešlape^{374 1261 1702 1792} se⁴⁵⁰ – výskot?¹⁷⁹³ Výskot není³⁷⁴ výskotem¹⁷⁹⁴; (34) od křiku⁷⁷⁵ Chešbónu až po Eleálé, až po Jáha vydávají^{6 383} svůj hlas, od Cóaru¹⁷⁹⁵ až po Chórónajim, Eglath-šelišijáh, vždyť i vody Nimrím se stávají^{3 374} zpusťšeninami¹⁰⁰. (35) I učiním³⁸³ v Móávu^{111 1249} přítrž⁶¹⁹, prohlášen²⁹ Hospodinem, vznášejícím⁹¹⁰ oběti na výšině⁶¹⁴ a zakufujícím⁵⁹ bohům. (36) Proto mé srdce pro Móávu^{16 1249 1796} zvučí^{293 350 374} jako píšťaly¹⁷⁹⁷, ano, jako píšťaly¹⁷⁹⁷ zvučí^{293 350 374} mé srdce stran mužů Kír-cherusa, protože pozůstatky⁹⁰, jichž se⁴⁵⁰ dosáhlo^{41 1798}, se ztratily³⁸³. (37) Ano, každá hlava – plešatost¹⁷³⁰, a každá brada¹⁶⁰⁷ ostříhána, na všech rukou zářezy^{968 969 1799} a na bocích pytlovina; (38) na všech střeších Móávu^{111 1249} a na jeho²⁷⁶ prostranstvích³⁹⁷, to²⁴⁸ vše¹⁵⁶ – nářek⁵⁵¹, neboť jsem Móávu^{111 1249} roztránil^{123 383} jako nádobu^{900 1037}, v níž není záliby^{506 1177}, prohlášen²⁹ Hospodinem. (39) Jak se zhroutil^{62 2761} Skučte, jak otočil¹⁸⁵ šíji Móáv¹²⁴⁹, zostudil se¹⁸²¹ Tak²²³ je³⁸³ Móáv¹²⁴⁹ k¹⁷⁷⁶ smíchu a ke¹⁷⁷⁶ zděšení¹⁰¹⁸ všem kolkolem sebe¹⁷⁰⁸. (40) Neboť takto řekl Hospodin: Hle, letí³⁷⁴ jako orel³³⁶ a rozpíná^{374 390} svá křídla proti Móávovi^{70 111 1249}, (41) Kerijjóth¹⁸⁰⁰ bude dobytá a pevnosti^{66 1769} budou zaujaty^{102 1598 1801} a srdce hrdinů⁴³⁴ Móávu^{111 1249} se v onen den stane³ jakoby srdcem ženy v tíseň upadší⁷⁵⁰, (42) a Móáv¹²⁴⁹ bude popleněn¹⁷⁴⁸, takže nebude lidem¹⁷³⁸, neboť se činil⁶ velikým proti Hospodinu^{126 1775}; (43) postrach¹⁸⁰² a propast¹⁷⁸³ a past¹⁸⁰³ na tebe¹²⁶, obyvateli Móávu^{111 1249}, prohlášen²⁹ Hospodinem, (44) ten, jenž³⁶⁶ bude prchat před postrachem^{23 25 1617 1802}, bude padat do propasti¹⁷⁸³, a ten, jenž³⁶⁶ vyjde⁸⁸ z propasti¹⁷⁸³, bude muset²⁰ uváznout⁴⁵⁵ v pasti, neboť na ně⁷⁰, na Móávu^{70 111 1249}, budu uvádět rok jejich navštívení^{3 223 421 742}, prohlášen²⁹ Hospodinem. (45) Prchající bezmocně¹⁸⁰⁴ stanou ve stínu Chešbónu, ale z Chešbónu vyjde oheň, ano, plamen zprostřed Síchóna¹⁸⁰⁵, a stráví⁸¹ spánky^{90 700 1806} Móávu¹²⁴⁹ a téměř hlavy synů povyku^{1262 1807}. (46) Běda³³⁷ tobě, Móáve^{111 12491}! Lid Kemošův¹⁷⁴⁷ zahyne³⁸³, neboť tvoji synové budou³⁸³ vzat v zajetí a tvé dcery mezi zajatectvo¹⁸⁰⁸.

(47) Ale v posledku dní chci²⁰ utrpení¹⁸⁰⁹ Móávu¹²⁴⁹ odvrátit¹³⁴⁴, prohlášen²⁹ Hospodinem. Až potud soud⁵⁷ o Móávu^{111 666 1249}.

49 O dětech¹⁰⁷ Ammónových: Takto řekl Hospodin: Zda Izráel nemá³⁶³ synů? Nemá³⁶³. Li on dědice^{638 1810}? Proč se Gáda zmocnil⁶³⁸ Malkám¹⁸¹¹ a v jeho¹⁸¹² městech bydlí⁶ jeho¹⁸¹³ lid? (2) Proto, hle, přicházejí dni, prohlášen²⁹ Hospodinem, kdy²²³ do Rabby dětí¹⁰⁷ Ammónových dám zazní³⁰⁹ válečnému poplachu^{353 354}, i stane se³ kupou^{100 1345 1814} spouště³⁶⁸ a její dcery¹⁸¹⁵ budou sežehány¹³⁰ ohněm a Izráel se zmocní⁶³⁸ zmocnivších se^{638 1810 1816}, řekl Hospodin. (3) Skuč, Chešbóne, neboť Aj je⁶ zničena³³⁸, křičte¹¹⁶⁶, dcery¹⁸¹⁵ Rabby, opásejte se³²² pytlovinou, naříkejte³²³ a pobíhejte semtam^{395 1817} mezi ohradami, neboť Malkám¹⁸¹¹ půjde^{374 1818} ve vyhnanství^{9 1305}; zároveň jeho kněží a jeho hodnostáři⁶⁹. (4) Co²⁰⁴ se honosíš³⁰⁴ nížinami¹¹³²? Tvá nížina¹¹³² se rozplývá¹⁸¹⁹, odpadá¹⁴² dcero, jež³⁶⁶ důvěřuje^{226 435} ve své poklady⁹⁴⁵: Kdo si může na mne⁷⁰ přijít? (5) Hle, já⁴⁹, chystám se na tebe¹²⁶ uvést³¹⁶, prohlášen²⁹ Pánem, Hospodinem zástupů^{146 147}, strach¹⁸⁰² přede všemi^{23 714} kolkolem tebe¹⁷⁰⁸, i budete zaháněni⁶²⁵, každý⁵³ rovnou před sebe¹⁸²⁰, a rozutekší se¹⁸²¹ nebudou⁹⁰ mít³⁶³ shromažďujícíchho.

(6) Ale potom chci²⁰ utrpení¹⁸⁰⁹ dětí¹⁰⁷ Ammónových odvrátit¹³⁴⁴, prohlášen²⁹ Hospodinem.

(7) O Edómu¹¹¹:

Takto řekl Hospodin zástupů^{146 147}: Zda již není v Témánu moudrosti? Vyhnula rada⁶⁰² zprostřed rozumných³⁵⁹? Vytrátila se¹⁸²² jejich moudrost? (8) Prchněte, otočte se¹⁸⁵, hluboko zalezte k bydlení, obyvatelé Dedánu¹²⁵², neboť na Esáva v čas, kdy ho navštívím^{32 273 421}, uvedu jeho¹⁸²³ zhubou^{1058 1824}. (9) Přijdou-li k tobě oběrači hroznů¹⁸²⁵, nenechávají zbývat paběrky^{500 1826}, zloději-li v noci, zařadí¹⁹⁵ si do své sytoti; (10) jestliže já odkryji^{383 888 1827} Esáva, odhalím^{9 383 883} jeho úkryty, pak^{223 1828} se nebude moci³⁷⁴ schovat, jeho símě bude³⁸³ zničeno³³⁸, i jeho bratři a jeho spoluobyvatelé¹⁸²⁹, a nebude³⁷⁴ ho. (11) Opust své sirotky, budu je nazívu chovat já, a tvé vdovy nechť důvěrou

spočívají^{21 226 435 671} na mně. (12) Ano, Hospodin řekl takto: Hle, ti, jichž rozsudek⁵⁷ nebylo pít z číše⁹⁷⁴, budou z ní jistotně¹⁸³⁰ muset^{20 374} pít, a jsi ty ten²⁴⁸, jenž by měl²⁰ být považován za veskrze¹⁸³¹ nevinného^{216 1832?} Nebudeš považován za nevinného^{216 1832}, nýbrž²¹³ jistotně¹⁸³⁰ budeš muset^{20 374} pít. (13) Vždyť jsem skrze sebe přísáhl, prohlášen²⁹ Hospodinem, že se Bocrá musí²⁰ stát³ zpustlinou^{100 129}, potupou¹⁰⁰, rozvrácením^{100 621 1459 1833} a zlořečením^{100 939 1235 1639}, a všechna její města¹⁴⁷⁸ se musejí²⁰ stát³ trvalými rumišti^{100 442 621}.

(14) Z blízkosti Hospodinovy²²¹ jsem uslyšel zvěst⁷⁵⁸, že²²³ mezi národy¹⁷ byl poslán vyslanec¹⁸³⁴: Shromážděte se a pojďte¹⁶¹² proti němu^{126 276 1835} a povstaňte k boji⁷¹, (15) neboť, hle, učinil¹⁴ jsem³⁸³ tě malým¹⁵ mezi národy¹⁷, pohrdaným¹¹⁷⁶ mezi lidmi⁵⁹⁹; (16) tvá hrozivost¹⁸³⁶ bě oklamala^{1228 1837}, nadutost¹⁸³⁸ tvého srdce. Ty, přebývajících⁵⁷³ v rozsedlinách skalisk^{90 404}, zaujímajících¹⁰² výsost pahrbků⁹⁰, byť jsi své hnízdo jako orel³³⁶ vysokou zakládal, moho²⁰ tě odtamtud stáhnout, prohlášeno²⁹ Hospodinem. (17) A Edóm¹¹¹ se musí²⁰ stát³ hrůzou¹³³, každý mimo něj²⁷⁶ přecházející se bude hrozit¹¹⁶ a syčet^{1056 1080} nad všemi jeho²⁷⁶ ranami^{192 497}, (18) jako při podvrácení Sodomy a Gomory a jejich sousedů^{1829 1839}, řekl Hospodin; nebude tam nikdo³⁷⁷ bydlet, aniž v něm²⁷⁶ bude syn člověka jako cizinec pobývat^{579 1634}. (19) Hle, bude vystupovat^{88 374} jako lev z nádhery⁸²² při Jordánu^{666 823} proti trvanlivému^{432 1840} příbytku^{70 765}; v okamžiku^{1362 1841} ho budu moci²⁰ odtamtud¹⁸⁴² přimět k běhu¹⁸⁴³, a kdo je vyvolen⁶²⁶, chci²⁰ ho nad tím^{1842 1844} pověřit³². Vždyť kdo je mi podoben⁷¹⁶ a kdo mě bude²⁰ předvolávat^{1735 1845} a kdopak je pastýřem, jenž může²⁰ obstát před mou tváří? (20) Proto slyšte rozhodnutí⁶⁰² Hospodinovo, jak se rozhodl^{602 1554} stran Edóma¹¹¹, a jeho úmysl³⁴⁰, jež v mysli pojal⁸⁰² stran obyvatel Témánu: Nebudou-li⁹⁴¹ je odvlékat nepatrní⁸⁹⁸ od drobného dobytka¹⁸⁴⁶, nebude-li⁹⁴¹ se nad nimi jejich pastviště¹⁷⁶⁵ hrozit^{116 1847}! (21) Zvukem^{220 256} jejich pádu se zatřese země, křik¹¹⁶⁶ – jeho zvuk²⁵⁶ se uslyší při moři Rákosi¹⁸⁴⁸. (22) Hle, vzlétá³⁷⁴ jako orel³³⁶ a rozpíná^{374 390} svá

křídla nad Bocrou¹²⁶, a srdce hrdinů⁴³⁴ Edóma¹¹¹ bude v onen den jako srdce ženy v tíseň upadší⁷⁵⁰.

(23) O Damašku.

Zostuzen²⁷⁶ je^{6 182} Chamáth i Arpád, neboť uslyšeli zlou zvěst⁷⁵⁸, jsou⁶ rozechvěni¹⁸⁴⁹; v moři¹⁸⁵⁰ je nepokoj¹⁸⁵¹, nemůže se uklidnit¹³²⁸, (24) Damašek zmalatně¹²⁷⁶, otočil²⁷⁶ se¹⁸⁵ k uprchnutí, zmocnilo se^{628 709} ho²⁷⁶ sevření¹⁸⁵², zachvátila¹⁸⁵³ jej²⁷⁶ úzkost³⁸⁷ a bolesti jako rodičku. (25) Jak by nebylo opuštěno²⁷⁶ město chlouby⁸⁵⁶, hradiště¹⁸⁵⁴ mého jáсотu⁶²⁰! (26) Proto budou jeho²⁷⁶ jinoši na jeho²⁷⁶ prostranstvích³⁹⁷ padat³⁷⁴ a všichni bojovníci¹⁵⁴⁵ budou v onen den muset²⁰ zhytnout⁶⁴³, prohlášeno²⁹ Hospodinem zástupů^{146 147}, (27) a mezi zdmí^{55 90 1855} Damašku zanítím¹³⁰ oheň, jenž²²³ sežere⁸¹ paláce⁴⁸⁵ Ben-Hadávovy.

(28) O Kédáru^{111 112} a o královstvích Chácóru¹⁸⁵⁶, jež Nevúchadreccar, král Bávelu^{111 1090}, porazil¹⁹².

Takto řekl Hospodin: Vstaňte, vystupte⁸⁸ do Kédára^{111 112 1857} a zničte³³⁸ syny východu; (29) necht' berou²¹ jejich stany a jejich drobný dobytek, jejich koberce³⁵⁶ a všechno jejich nářadí⁹⁰⁰, i jejich velbloudy necht' si odvádějí^{21 233}, a necht' nad nimi¹²⁶ volají²¹: Strach se všech stran^{548 5491} (30) Prchejte, klidte se^{303 1858} daleko¹⁸⁵⁹, hluboko zalezte k bydlení, obyvatelé Chácóru¹⁸⁵⁶, prohlášeno²⁹ Hospodinem, neboť Nevúchadreccar, král Bávelu^{111 1090}, se rozhodl^{602 1554} rozhodnutím⁶⁰² proti vám¹²⁶ a v mysli pojal⁸⁰² úmysl³⁴⁰ proti vám^{126 1860}, (31) Vstaňte a vystupte⁸⁸ ke klidnému¹⁸⁶¹ národu¹⁷, bydlícímu¹⁸⁵⁷ v bezpečí¹¹⁸⁴, – prohlášeno²⁹ Hospodinem, – jenž nemá⁴⁴⁰ dveří¹⁸⁶² ani závor⁹⁰; ti sídlí⁵⁷³ v samotě; (32) a necht' se stanou³²¹ jejich velbloudi kořisti¹⁰⁰ a spousta²⁹² jejich dobytka⁶⁷⁹ lupem¹⁰⁰ a do všech větrů¹⁷³ rozeženu^{330 1373} ostříhané⁶⁹⁹ na spáncích^{666 700} a jejich zhoubu¹⁰⁵⁸ budu přivádět ze všech jejich¹⁸⁶³ stran^{1251 1781 1864}, prohlášeno²⁹ Hospodinem. (33) A Chácór¹⁸⁵⁶ bude doupětem^{100 681} šakalů, spouští³⁶⁸ navždy⁵⁸², nebude tam nikdo³⁷⁷ bydlet, aniž v něm²⁷⁶ bude syn člověka pobývat^{579 1634}.

(34) Slovo Hospodinovo, jež se k Jeremjovi, proroku, dostalo stran Élámu^{111 1857}

na počátku kralování Cidkijáhúa, krále Júdova⁴, výrok:

(35) Takto řekl Hospodin zástupů^{146 147}: Hle, já⁴⁹, chystám se zlomit^{123 316} luk Ělámu¹¹¹, význačnost^{79 1865} jejich hrdinství⁶⁹⁴, (36) a budu na Ělámu^{111 1857} přivádět čtyři větry¹⁷³ od čtyř okrajů⁷³⁶ nebes a rozhánět^{330 1373} je do všech těchto větrů¹⁷³, takže²²³ nebude národa¹⁷, kam by zahnaní^{625 1866} z Ělámu¹¹¹ nepřicházeli, (37) a budu Ělámu¹¹¹ strašit^{62 64} tvář⁶³ jejich nepřátel a tvář⁶³ hledajících³⁸⁵ jejich žití³⁸⁶ a přivádět na ně¹²⁶ zlo⁴⁸, žár³²⁴ svého hněvu, prohlášen²⁹ Hospodinem, a vypouštět²²⁸ za nimi meč až do mého skoncování⁴⁰¹ s nimi¹⁸⁶⁷. (38) A chci²⁰ v Ělámu¹¹¹ umístit⁹⁸ svůj trůn a pohubit odtamtud krále i knížata⁶⁹, prohlášen²⁹ Hospodinem.

(39) Ale v posledku dní se bude⁶ díť³, že budu utrpení¹⁸⁰⁹ Ělámu¹¹¹ odvracet¹³⁴⁴.

50 Slovo, jež vyslovil Hospodin stran Bávelu^{111 1090 1857}, stran země¹⁸⁵⁷ Kasdím^{109 1120}, skrze Jeremju, proroka¹²⁹⁰.

(2) Rozhlaste³⁰⁸ mezi národy¹⁷ a zvěstujte³⁰⁹, pozvedněte²³³ prapor³¹⁴, zvěstujte³⁰⁹, nechtě nezatajujete²¹; říkejte: Bávelu¹⁰⁹⁰ je⁶ dobyt, Běl¹⁸⁶⁸ je⁶ zostuzena¹⁸², Meródach¹⁸⁶⁹ se zřítíl^{62 637}, zostuzena jsou^{6 182} jeho²⁷⁶ zobrazení¹⁸⁷⁰, zřítíla se^{62 637} jeho²⁷⁶ neřádstva¹⁸⁷¹, (3) neboť proti němu^{126 276} vystoupil⁸⁸ národ¹⁷ od severu, ten²⁴⁸ jeho²⁷⁶ zem činí^{128 374} zpustlinou^{100 129}, takže²²³ v ní není obyvatele, od lidí⁵⁹⁹ až po dobytek^{487 617} se odklídili^{303 1858}, odešli.

(4) V oněch dnech a v onen čas, prohlášeno²⁹ Hospodinem, budou přicházet synové Izráelovi, oni a synové Júdovi spolu, půjdou v ustavičném pláči¹⁸⁷² a budou hledat Hospodina, svého Boha; (5) budou se tázat na Cijón, na cestu, se svými tvářemi tam: Pojdte¹⁶¹² a připojme se^{21 1873} k¹⁸⁷⁴ Hospodinu věčnou smlouvou⁴⁴², jež se nebude zapomínat. (6) Můj lid, ti se stali³ stádem¹¹⁸⁰ ztracených, jejich pastýři je zavedli na cestě¹¹⁹³, na odpadlické^{142 1875} hory¹⁸⁷⁶, i jali se chodit od hory k pahrbku, zapomněli na místo svého ukládání¹⁸⁷⁷ (7) všichni zastihovavší⁸³ je je šírali^{6 81} a jejich protivníci¹³³⁷ říkali⁶: Neproviňujeme se¹⁸⁷⁸, protože

zhřešili vůči Hospodinu), na pastviště⁶⁷⁵ spravedlnosti, a na naději svých otců, Hospodina¹⁸⁷⁹.

(8) Klidte se^{303 1858} zprostřed Bávelu^{111 1090}, nechtě vycházíte^{13 21 1880} ze země Kasdím^{109 1120}, a buďte jako kozlové¹⁸⁸¹ před stádem^{1180 1230 1882}, (9) neboť, hle, já se chystám proti Bávelu^{111 126 1090} vzbudit^{316 542} a vyvést^{88 316} sejítí^{1275 1278} velikých národů¹⁷ ze země severu, jež²²³ se vůči němu²⁷⁶ seřadí⁵⁴⁴; odtamtud ho²⁷⁶ bude dobýváno, jejich šipy jako šipy hrdiny⁴³⁴ o děti připravujícího^{1065 1883 1884}, jenž¹⁸⁸⁵ se nevrací sprázdnu. (10) I bude Kasdím¹⁸⁸⁶ lupem¹⁰⁰, všichni loupící ji se budou moci²⁰ nasytit, prohlášeno²⁹ Hospodinem, (11) ano, můžete²⁰ se radovat, ano, můžete²⁰ jásat, olupovači^{1338 1887} mého dědictví⁹⁷, ano, můžete²⁰ poskakovat jako mlátící¹⁸⁸⁸ jalovice¹⁸⁸⁹, řehtat jako hřebci^{647 648}; (12) vaše matka bude velmi zostuzena¹⁸², zahabena bude⁹³⁶ vaše rodička - hle, budoucnost národů¹⁷: Pustina, sucho a step⁸⁹, (13) pro rozhněvání^{702 727} Hospodinovo⁷⁰² nebude obývána, nýbrž²²³ bude spouští³⁶⁸, ona všechna¹⁵⁶; každý přecházející mimo Bávelu¹⁰⁹⁰ se bude hrozit¹¹⁶ a syčet^{1056 1080} nad všemi jeho²⁷⁶ ranami^{192 497}. (14) Seřadte se⁵⁴⁴ proti Bávelu^{111 126 1090} ze všech stran⁵⁴⁸, všichni napínající¹⁷⁰² luk, střilejte na něj²⁷⁶, na šípech⁹⁰ nemusíte²⁰ setřít¹⁸⁹⁰, neboť zhřešil²⁷⁶ vůči Hospodinu, (15) pokřikujte^{353 1891} proti němu^{126 276} vůkol; podal²⁷⁶ svou ruku¹⁸⁹², jeho²⁷⁶ opory¹⁸⁹³ padly, jeho²⁷⁶ zdi⁵⁵ jsou⁶ vyvráceny³⁷, neboť to²⁴⁸ je pomsta Hospodina - pomsteže se na něm²⁷⁶; podle toho, jak se zachoval^{41 276}, zachovejte se⁴¹ vůči němu²⁷⁶, (16) vytněte⁴⁸⁶ z Bávelu^{111 1090} rozsevače i uchopujícího srp^{102 1699} v čas žně; z příčiny²⁴ meče¹⁷¹³, jenž³⁶⁶ působí pohromy^{494 1136 1269}, se otáčejí^{185 374} každý⁵³ k svému lidu a prchají³⁷⁴ každý⁵³ do své země.

(17) Izráel je rozprášen⁶²⁴ stádo^{798 1894}, rozehnali⁶²⁵ jej lvi; jako³⁶⁶ první jej pohltil⁸¹ král Aššůru^{111 138} a teď jako³⁶⁶ poslední mu kosti ohlodal¹⁸⁹⁵ Nevúchadrecar, král Bávelu^{111 1090}. (18) Proto Hospodin zástupů^{146 147}, Bůh Izráelův, řekl takto: Hle, já⁴⁹, chystám se zakročít^{32 273 316 421 697} proti králi⁷⁰ Bávelu^{111 1090} a proti jeho zemi¹⁷⁰, jako jsem zakročil^{32 273 421 697} proti králi⁷⁰

Aššúru^{111 138}, (19) a Isráele budu přivádět zpět⁸⁴⁴ k jeho pastvišti⁷⁶⁵, i bude se pást na Karmelu a Bášanu a jeho duše se bude sytit v pohorí³⁴³ Efrájimově a v Gileádu. (20) V oněch dnech a v onen čas, prohlášeno²⁹ Hospodinem, bude vyhledávána nepravost¹⁶⁵ Isráelova a nebude jí, a hřích Júdův, a nebude moci²⁰ být nalezen, neboť těm, jež chci²⁰ nechat zbýt, budu odpouštět.

(21) Vystup⁸⁸ proti zemi¹²⁶ Meráthajim¹⁸⁹⁶, proti ní¹²⁶, a na obyvatele^{32 70} Pekódu¹⁸⁹⁷, vymycej^{118 1274} a v odevzdání uváděj^{1240 1241} za nimi¹⁸⁹⁸, prohlášeno²⁹ Hospodinem, a jedné podle všeho, co jsem ti rozkázal. (22) Zvuk²⁵⁶ boje⁷¹ a veliké potření³¹⁷ v zemi! (23) Jak bylo rozbito a rozdrceno¹²³ kladivo vši³⁷² země! Jak se stal²⁷⁶ Bável^{111 1090} zpusťlinou^{100 129} mezi všemi národy¹⁷! (24) Políčil¹⁸⁹⁹ jsem na tebe a také ses chytil^{276 455}, Báveli^{111 1090}, aniž jsi ty zvěděl²⁷⁶, byl jsi dopaden^{83 276} a také polapen^{102 276 1598}, neboť ses pustil²⁷⁶ do sporu s Hospodinem¹⁹⁰⁰. (25) Hospodin otevřel svou zásobárnu^{945 1901} a vynesl¹³ nástroje⁹⁰⁰ svého rozhorlení⁷²⁸, neboť to²⁴⁸ je práce¹⁰²⁴, již má⁴⁴⁰ Pán, Hospodin zástupů^{146 147}, v zemi Kasdím^{109 1120}.

(26) Vejděte k němu²⁷⁶ do jednoho¹⁹⁰², otevřete jeho stodoly a nasypávejte¹⁰⁵⁵ je²⁷⁶ tak jako⁷¹⁶ hromady¹⁹⁰³ a činite je²⁷⁶ odevzdaným^{1240 1241}, necht' nemá^{21 238} zbytku^{501 1904}, (27) vymyťte^{118 1274} všechny jeho²⁷⁶ býky¹⁹⁰⁵, necht' sestupují²¹ k porážce¹⁷⁶⁴; běda¹¹⁵⁰ pro ně¹²⁶, neboť přišel jejich den, čas jejich navštívení^{32 273 421 742}! (28) Hlas prchajících a unikajících ze země Bávelu^{111 1090} k rozhlášení³⁰⁸ na Cijjónu pomsty Hospodina, našeho Boha, pomsty za jeho chrám^{576 666}!

(29) Svoďte^{309 1906} proti Bávelu^{70 111 1090} střelce^{32 1907}, všechny napínající¹⁷⁰² luk, položte se^{1536 1908} vůkol proti němu^{126 276}, necht' není^{21 1909} úniku, odplatte⁹⁸² mu²⁷⁶ podle jeho²⁷⁶ působení, podle všeho, co učinil²⁷⁶, učíte jemu²⁷⁶, neboť se nadmu^{276 1838 1910} proti Hospodinu⁷⁰, proti Svatému Isráelovu⁷⁰. (30) Proto budou jeho²⁷⁶ jinoši na jeho²⁷⁶ prostranstvích³⁹⁷ padat³⁷⁴ a všichni jeho²⁷⁶ bojovníci¹⁵⁴⁵ budou v onen den muset²⁰ zhynout⁶⁴³, prohlášeno²⁹ Hospodinem. (31) Hle, já⁴⁹,

jsem proti tobě⁷⁰, nadutosti^{1838 1911}, prohlášeno²⁹ Hospodinem zástupů^{146 147}, neboť přišel tvůj den, čas, kdy tě navštívím^{32 273 421}, (32) a nadutost^{1838 1911} klopýtne¹⁰⁷² a padne a nebude mít³⁶³ pozdvihujícího⁵²⁴, i zanítím¹³⁰ v jejich městech oheň, jenž²²³ sežere⁸¹ vše kolkolem ní¹⁷⁰⁸.

(33) Takto řekl Hospodin zástupů^{146 147}: Synové Isráelovi a synové Júdovi byli stejně¹⁹¹² podrobeni útisku^{490 580} a všichni zajavši je si je drží⁶²⁸, zpěčují se⁶⁴⁰³ propustit²²⁸ je; (34) jejich Výkupce¹⁹¹³ je silný, jeho jméno – Hospodin zástupů^{146 147}, bude se vytvrá¹⁹¹⁴ přit^{808 809} jejich při⁸⁰⁸, aby v odpočinutí uvedl¹³⁶² zem a odpočinutí odňal¹⁹¹⁵ obyvatelům¹⁹¹⁶ Bávelu¹⁰⁹⁰. (35) Mečem na¹²⁶ Kasdím^{109 1120}, prohlášeno²⁹ Hospodinem, a do obyvatel Bávelu¹⁰⁹⁰ a do jeho²⁷⁶ hodnostářů⁶⁹ a do jeho²⁷⁶ moudrých, (36) mečem do prázdných mluků, ať se ukáží bláznivými⁴⁰⁷, mečem do jeho²⁷⁶ hrdinů⁴³⁴, ať upadnou v strach⁵², (37) mečem do jeho²⁷⁶ koní a do jeho²⁷⁶ vozů^{90 1027} a do vsí směsi¹²⁴⁷, jež je vprostřed něho²⁷⁶, i stanou se³ jako^{146 147} ženami, mečem do jeho²⁷⁶ pokladů⁹⁴⁵, i budou vydrancovány¹⁰⁹³, (38) sucho¹⁹¹⁷ do jeho²⁷⁶ vod, takže²²³ budou vysušeny⁸¹⁷, neboť je to²⁴⁸ země soch⁶⁵⁹ a oni se blázní^{304 1246} za²⁶⁶ svými¹⁹¹⁸ strašidly¹⁹¹⁹. (39) Proto v ní budou bydlet obyvatelé stepí¹⁹²⁰ s hyenami^{1921 1922} a pštrosicemi¹⁹²³, aniž bude ještě kdy¹⁹²⁴ obývána ani osídlována⁵⁷³ až do pokolení a pokolení; (40) jako při Božím podvrácení Sodomy a Gomory a jejich sousedů^{1829 1839}, prohlášeno²⁹ Hospodinem, nebude tam nikdo³⁷⁷ bydlet ani syn člověka v ní jako cizinec pobývat^{579 1634}.

(41) Hle, od severu přijde lid, ano, veliký národ¹⁷, od nejzastších končin⁵⁴¹ země se pozvedají⁵⁴² mnozí králové; (42) chápou se^{628 709} luku a oštěpu, jsou oni krutí, aniž se slitovávají⁵⁴³; jejich hlas řve^{293 350} jako moře, i jedou na koních, seřazení⁵⁴⁴ jako mužstvo do boje⁷¹ proti tobě¹²⁶, dcero Bávelu^{111 1090}. (43) Zvěst⁵⁴⁵ o nich⁶⁶⁶ uslyší král Bávelu^{111 1090} a jeho ruce ochabnou, zachvátí^{628 709} ho úzkost³⁸⁷, svíjení^{348 546} jako rodičku. (44) Hle, bude vystupovat^{88 374} jako lev z nádhry⁸²² při Jordánu^{666 823} proti trvanlivému^{432 1840}

příbytku^{70 765}; v okamžiku^{1362 1841} je budu moci²⁰ odtamtud¹⁸⁴² přimět k běhu¹⁸⁴³, a kdo je vyvolen⁶²⁶, chci²⁰ ho nad tím^{1842 1844} pověřit³². Vždyť kdo je mi podoben⁷¹⁶ a kdo mě bude²⁰ předvolávat^{1735 1845} a kdo-pak je pastýřem, jenž může²⁰ obstat před mou tváří? (45) Proto slyšte rozhodnutí⁶⁰² Hospodinovo, jak se rozhodl^{602 1554} stran Bávelu^{111 1090}, a jeho úmysl³⁴⁰, jež v myslí pojal⁸⁰² stran země Kasdím^{109 1120}: Nebudou-li⁹⁴¹ je odvlékat nepatrní⁸⁹⁸ od drobného dobytka¹⁸⁴⁶: Nebude-li⁹⁴¹ se nad nimi pastviště⁷⁶⁵ hrozit^{116 1847}? (46) Voláním^{220 256}: Bável^{111 1090} je⁶ podmaněn^{102 276} se zaťrese země a mezi národy¹⁷ se uslyší křik⁷⁷⁵.

51 Takto řekl Hospodin: Hle, já⁴⁹, chystám se proti Bávelu^{126 111 1090} a na obyvatele^{52 70} srdce¹⁹²⁵ povstalců proti mně^{1926 1927} vzbudit³¹⁶ zkázonosy¹⁹⁵ vítr¹⁷³, (2) i budu do Bávelu^{111 1090} vysílat²²⁸ cizáky¹⁸¹, kteří²²³ jej²⁷⁶ budou odvívat^{330 1928 1929} a vyliďňovat¹⁰⁷⁸ jeho²⁷⁶ zem, neboť se v den neštěstí⁴⁸ na něj^{126 276} dostanou³ ze všech stran⁵⁴⁸; (3) nechť napíná¹⁷⁰² svého luku¹⁹³⁰ jej napíná^{21 1702 1931} proti tomu⁷⁰, jenž napíná^{1702 1932}, a proti tomu⁷⁰, jenž se holedbá^{1933 1934} ve svém pancíři; a nechť nejste²¹ šetřní¹⁸⁹⁰ vůči jeho²⁷⁶ jinochům¹⁹³⁵, všechen jeho²⁷⁶ zástup¹⁴⁶ učíte odezdaným^{1240 1241}, (4) ať v zemi Kasdím^{109 1120} padají⁶ zabítí⁶⁶⁴, ano, těžce ranění¹⁵²⁶ v jejich ulicích. (5) Isráel ani Júdá přece není opuštěn¹⁹³⁶ od¹⁹³⁷ svého Boha, od¹⁹³⁷ Hospodina zástupů^{146 147}, když jejich¹⁹³⁸ země je⁶ před Svátým Isráelovým¹⁹³⁹ plna provinění^{1878 1940}. (6) Prchněte zprostřed Bávelu^{111 1090}, zachraňte¹⁵⁸³ každý⁵³ své žití³⁸⁶, nechť nehynete^{21 643} v jeho²⁷⁶ nepravosti¹⁶⁵, neboť to²⁴⁸ je pro Hospodina¹⁶ čas pomsty, on se mu²⁷⁶ chystá splatit^{316 982} odměnu¹⁹⁴¹. (7) Bável^{111 1090} – čiše⁹⁷⁴ ze zlata v ruce Hospodinově, opojivší všechnu³⁷² zem, z vína v ní⁶⁶⁶ se napily národy¹⁷; proto se národy¹⁷ pobláznily^{304 1246}; (8) Bável^{111 1090} náhle padl²⁷⁶ a byl rozdrcen^{123 276} – skučte nad ním²⁷⁶, na jeho²⁷⁶ bolest¹³³⁶ přičeňte¹²³⁸ balzám⁶⁶⁰, snad bude moci²⁰ být vyléčen²⁷⁶. – (9) Jali jsme se Bável^{111 1090} léčit, aniž byl vyléčen²⁷⁶, opusťte jej²⁷⁶ a pojďte²¹ každý⁵³ do své země, neboť jeho²⁷⁶ odsouzeníhodnost^{57 1942} dosáhla³¹ k nebesům, ano, pozvedla se²³³ až po

oblaka¹⁹⁴³. (10) Hospodin vyjevil¹⁹⁴⁴ naše spravedlnosti¹⁹⁴⁵; pojdte¹⁶¹² a vyprávějte^{21 1216} na Cijjónu činy⁶¹ Hospodina, našeho Boha!

(11) Vyleštěte^{331 1946} šipy, naplňte toulce¹⁹⁴⁷; Hospodin vzbudil ducha¹⁷³ králů Mádaje¹²⁵⁵, neboť jeho úmysl^{1783 1209} je proti Bávelu^{111 126 1090} k jeho zkáze¹⁹⁵, neboť je to²⁴⁸ pomsta Hospodinova, pomsta za jeho chrám^{576 666}; (12) proti zdem^{55 70} Bávelu¹⁰⁹⁰ pozvedněte²³³ prapor³¹⁴, posilněte stráž^{244 1948}, postavte⁵²⁴ strážce^{52 244}, připravte⁷³² zálohy, neboť Hospodin si i umínil i vykoná³⁸³, co promluvil proti obyvatelům^{70 1181} Bávelu¹⁰⁹⁰. (13) Ty, sídlící⁵⁷³ na hojných⁸⁵² vodách, hojná^{852 1949} poklady⁹⁴⁵, přišel tvůj konec, míra¹⁹⁵⁰ tvého nespravedlivého zisku^{514 1951}. (14) Hospodin zástupů¹ přísáhl při sobě samém¹⁹⁵²: Zajisté tě naplním lidmi⁵⁹⁹ jako housenkami^{90 1953}, ti²²³ se budou výskotem ozývat¹²⁶⁰ proti tobě¹²⁶.

(15) Zhotovivší⁴¹ zem ve své moci²⁹⁸, zřídívší⁷³² svět⁷³³ ve své moudrosti²⁹⁸, on²²³ ve své obězřelosti^{298 734} roztáhl⁴¹⁸ nebesa; (16) na hlas, jež vydá⁷³⁵, – spousta^{292 293} vod v nebesích, i způsobí vystupování⁸⁸ výparů od okraje⁷³⁶ země, k dešti přičiní blesky a ze svých skladišť⁷³⁷ vyvede¹³ vítr¹⁷³. (17) Každý člověk je⁶ hloupý^{197 306 719}, dalek⁷³⁸ poznání, každý zlatník bude svými sochami^{90 220 659} zostuzen¹⁸², neboť jeho slitiny⁹⁰ jsou klam²⁵⁹ a není v nich⁷³⁹ ducha^{173 740}; (18) ony⁷³⁹ jsou nicotnost⁸⁶, dílo⁶¹ výsměchu^{253 741}; v čas jejich navštívení^{32 273 421 742} budou muset²⁰ zhynout. (19) Podíl Jákóbův není jako ony⁷⁴³ neboť on je Ztvárnitel¹² všeho, i kmene⁷⁴⁴ svého dědictví^{97 1954}, jeho jméno je Hospodin zástupů^{146 147}.

(20) Ty jsi mi kyjem¹⁹⁵⁵, výzbroyí^{900 1956} do boje⁷¹, tebou budu rozrážet^{1955 1957} národy¹⁷ a tebou budu působit zkázu¹⁹⁵ království⁵², (21) ano, budu tebou rozrážet^{1955 1957} koně i jezdc¹⁹⁵⁸ na něm⁶⁶⁶ a budu tebou rozrážet^{1955 1957} vůz¹⁰²⁷ i jezdc¹⁹⁵⁸ na něm⁶⁶⁶ (22) a budu tebou rozrážet^{1955 1957} muže i ženu a budu tebou rozrážet^{1955 1957} starce i hoch¹⁹ a budu tebou rozrážet^{1955 1957} jinocha i pannu (23) a budu tebou rozrážet^{1955 1957} pastýře i jeho stádo a budu tebou rozrážet^{1955 1957} orače i jeho spřežení¹⁹⁵⁹

a budu tebou rozrážet^{1955 1957} vladaře^{52 1960} a místodržící¹⁹⁶¹; (24) a budu Bávelu^{111 1090} a všem obyvatelům Kasdím⁸⁸⁶ před vašima očima odplácet⁹⁸² všechnu jejich hanebnost^{141 1962}, již spáchali⁴¹ na Cijjónu, prohlášeno²⁹ Hospodinem.

(25) Hle, já⁴⁹, proti tobě⁷⁰, horo zkázy^{195 454}, prohlášeno²⁹ Hospodinem, jež kazíš^{195 454} všechnu³⁷² zem, já²²³ proti tobě¹²⁶ napráhnu⁴⁴⁸ svou ruku a budu tě koulet¹⁹⁶³ ze skalisk⁴⁰⁴ a činit¹⁴ tě horou⁶⁵ na vypálení⁶¹⁵; (26) aniž z tebe budou brát kámen do nároží ani kámen do základů, nýbrž²¹³ budeš trvalou spouští^{253 368 442}, prohlášeno²⁹ Hospodinem.

(27) Pozvedněte²³³ v zemi prapor³¹⁴, trubte³¹⁰ mezi národy¹⁷ na troubu³¹¹, posvěťte proti němu^{126 276 482} národy¹⁷, svolajte^{309 1906} proti němu^{126 276} království⁵², Ararát, Minní a Aškenáz, pověřte³² nad nimi tifsára¹⁹⁶⁴, vyvedte⁸⁸ koně^{52 90} jako chlupaté¹⁹⁶⁵ housenky^{90 1953}; (28) posvěťte proti němu^{126 276 482} národy¹⁷, krále⁵² Mádáje¹²⁵⁵, jeho²⁷⁶ vladaře^{52 1960} a všechny jeho²⁷⁶ místodržící¹⁹⁶¹, všechnu³⁷² zem pod jeho vládou^{666 1178 1477}; (29) i bude se země třást a svíjet³⁴⁸, neboť proti Bávelu^{111 126 1090} trvají^{6 524} úmysly³⁴⁰ Hospodinovy obrátit⁹⁸ zem Bávelu^{111 1090} v zpustlinu¹²⁹, takže nebude⁶¹⁶ obyvatele. (30) Hrdinové⁴³⁴ Bávelu^{111 1090} ustali¹⁵⁸⁸ v bojování⁷, zůstávají¹⁹⁶⁶ v pevnostech¹⁷⁶⁹, jejich hrdinství⁶⁹⁴ selhalo¹⁰⁵¹, stali se³ jakoby⁵⁸¹ ženami, jeho²⁷⁶ obydlí^{52 688} sežehli¹³⁰, jeho²⁷⁶ závory jsou⁶ zlámány¹²³; (31) běžec běží vstříc běžci a oznamovatel³⁰⁸ vstříc oznamovateli³⁰⁸ oznámit³⁰⁸ králi Bávelu^{111 1090}, že města bylo ze všech stran¹⁹⁶⁷ dobyto, (32) že²²³ brody¹⁹⁶⁸ jsou⁶ obsazeny^{102 1598} a rákosí^{52 1969} ohněm popálili⁶¹⁵ a bojovníci¹⁵⁴⁵ jsou⁶ bezradní¹⁹⁷⁰, (33) neboť Hospodin zástupů^{146 147}, Bůh Izráelův, řekl takto: Dcera Bávelu^{111 1090} je jako mlat, je čas ušlapávání¹⁹⁷¹ jí, ještě málo a přijde jí čas žně.

(34) Nevúchadrecar, král Bávelu^{111 1090}, mě¹⁹⁷² pohltí⁸¹, zmátí¹⁹⁷³ mě¹⁹⁷², učinil mě^{1972 1974} prázdnou nádobou^{900 1037}, spolklí¹⁹⁷⁵ mě¹⁹⁷² jako netvor¹⁹⁷⁶, naplnil své břicho mými lahůdkami^{220 1977}, mne¹⁹⁷² odstrčil¹⁹⁷⁸. (35) Mé a mého masa^{1979 1980} násilí⁴⁹⁴ na¹⁹⁸¹ Bávelu^{111 1090}, nechť praví²¹

obyvatelka Cijjónu, a: Má krev na^{1981 1982} obyvatele⁵² Kasdím¹⁸⁸⁶, nechť praví²¹ obyvatelka Jerúsálema. (36) Proto řekl Hospodin takto: Hle, já⁴⁹, chystám se přit se^{106 316} tvou pří⁸⁰⁸ a budu se mstít tvou pomstou¹⁹⁸⁰ a budu vysušovat¹¹⁸ jeho²⁷⁶ moře¹⁹⁸³ a vyschlými činit⁸¹⁷ jeho²⁷⁶ prameny (37) a Bável^{111 1090} bude hromadami^{100 680}, doupětem⁶⁸¹ šakalů, hrůzou¹²⁹ a sykotem^{1056 1079}, takže nebude⁶¹⁶ obyvatele. (38) Budou pospolu řvát^{374 1258} jako hrivnatci¹²⁷, rozskřeč¹⁹⁸⁴ se³⁸³ jako mláďata¹⁹⁸⁵ lvů; (39) při uhřátí jich budu hostinu⁹⁷⁵ pro ne⁶⁶⁶ připravovat¹²⁸ a opíjet je, aby se veselili a usínali večným spánkem⁴⁴² a neprobouzeli se, prohlášeno²⁹ Hospodinem. (40) Povedu je dolů jako jehňata k poražení⁸⁰¹, jako berany s kozly¹⁸⁸¹.

(41) Jak bylo Šésachu¹²⁵⁶ dobyto, polapena^{102 1598} chlouba⁸⁵⁶ vsí země! Jak se stal^{3 276} Bável^{111 1090} hrůzou^{100 129} mezi národy¹⁷! (42) Proti Bávelu^{111 126 1090} vystoupilo⁸⁸ moře, spoustou^{292 1986} jeho vln je⁶ Bável^{111 1090} pokryt²⁷⁶, (43) jeho²⁷⁶ města se stala³ zpustlinou^{100 129}, země sucha, stepí⁸⁹, země – není v nich obyvatele, žádného⁶⁷² člověka³⁷⁷, aniž mezi nimi syn člověka prochází; (44) a budu v Bávelu^{111 1090} zakročovat^{32 273 421 697} proti Bělovi^{126 1868} a z jeho úst vynášet, co pohltí^{1975 1987}, aniž se ještě národy¹⁷ k němu pohnou¹³⁷⁶; i zeď⁵⁵ Bávelu^{111 1090} padla³⁸³. (45) Vyjděte zprostřed něho²⁷⁶, můj lide, a zachraňte¹⁵⁸³ každý⁵³ svou duši, před žárem^{23 324} hněvu Hospodinova, (46) a ne aby vaše srdce malomyslnělo^{21 1988} a abyste se báli^{21 26} při zvěsti^{158 1989}, jež³⁶⁶ se bude v zemi slyšet, když²²³ během roku¹⁹⁹⁰ přijde jedna³⁶⁶ zvěst⁷⁵⁸ a potom během roku¹⁹⁹⁰ jedna³⁶⁶ zvěst⁷⁵⁸, a v¹⁹⁹¹ zemi bude násilí⁴⁹⁴, vládce¹¹⁷⁸ proti vládci^{126 1178}.

(47) Proto, hle, přicházejí dni, kdy²²³ budu zakročovat^{32 273 421 697} proti sochám^{126 659} Bávelu^{111 1090}, takže²²³ všechna jeho²⁷⁶ zem bude zostuzována¹⁸² a vprostřed něho²⁷⁶ budou padat všichni jeho²⁷⁶ zabití⁶⁶⁴ (48) a nebesa a země, i vše, co je v nich, budou nad Bávelem^{111 1090} plesat, neboť od severu mu²⁷⁶ budou přicházet ničitelé³³⁸, prohlášeno²⁹ Hospodinem. (49) I Bável^{111 1090} je na padnutí¹⁹⁹², vy zabití⁶⁶⁴ Izráele, i Bávelu^{111 1090 1993} padnou,

vy zabít⁶⁶⁴ vši³⁷² země¹⁹⁹⁴ (50) Uniknuvší před mečem²³, odejděte, nechtě nestojíte²¹, pamatujte z daleka na Hospodina a nechtě na vaše srdce vystupuje²¹⁸⁸ Jerúsálém! – (51) Jsme⁶ zostuzeni¹⁸², neboť slyšíme⁶ tupení, naši tvář pokrýla hanba^{240 299}, neboť na svatyni^{1012 1995} domu Hospodina vstoupili cizáci¹⁸¹. – (52) Proto, hle, přicházejí dny, prohlášeno²⁹ Hospodinem, kdy²²³ budu zakročovat^{32 273 421 697} proti jeho²⁷⁶ sochám^{126 659}, i budou ve vši jeho²⁷⁶ zemi kvílet¹⁹⁹⁶ smrtelně raněni⁶⁶⁴; (53) byt^{111 1090} Bável^{111 1090} vystupoval^{188 276} v nebesa a byt¹ upevňoval^{166 276 962 1997} výsost své síly, budou k němu²⁷⁶ z mé blízkosti²²¹ přicházet ničitelé³³⁸, prohlášeno²⁹ Hospodinem.

(54) Hlas křiku⁷⁷⁵ z Bávelu^{111 1090}, ano, veliká zkáza^{317 1998} ze země Kasdím^{109 1120}, (55) neboť Hospodin ničí³³⁸ Bável^{111 1090} a dusí silný⁴⁰⁸ hlas z něho²⁷⁶, když jejich¹⁹⁹⁹ vlny^{680 2000} hučí^{6 293 350} jako veliké⁸⁵² vody, jejichž hlas působí^{16 14} ryk¹²⁶², (56) neboť na něj^{126 276}, na Bável^{111 126 1090}, přišel ničitel³³⁸, i pochytili⁴⁵⁵ jeho²⁷⁶ hrdiny⁴³⁴, polámalo^{62 276 2001 2002} jejich luky, neboť Bůh odvet^{1941 2003}, Hospodin, bude zplna²⁰⁰⁴ odláčet⁹⁸². (57) I budu opíjet jeho²⁷⁶ hodnostáře^{52 69} a jeho²⁷⁶ mudrce⁵², jeho²⁷⁶ vladaře^{52 1960} a jeho²⁷⁶ místodržící¹⁹⁶¹ a jeho²⁷⁶ hrdiny⁴³⁴, takže²²³ budou usínat večným spánkem⁴⁴², aniž se budou probouzet, prohlášeno²⁹ Králem, jehož jméno je Hospodin zástupů^{146 147}. (58) Takto řekl Hospodin zástupů^{146 147}: Zdi⁵⁵ Bávelu¹⁰⁹⁰ – ta široká musí²⁰ být veskrze²⁰⁰⁴ zbořena a její vysoké brány ohněm sežehnuty¹³⁰, a lidé^{706 2005} se budou namáhat nadarmo²⁰⁰⁶ a davy²⁰⁰⁷ pro oheň²⁰⁰⁶, i unaví se¹⁷⁷.

(59) Slovo, jež Jeremjá, prorok, přikázal Serájovi, synu Nériji, syna Machséjova, při jeho odchodu s Cidkijjáhuem, králem Júdovým⁴, v Bávelu¹⁰⁹⁰ ve čtvrtém roce jeho kralování⁵ (a Serájá *byl* ubytovatelem²⁰⁰⁸). (60) A Jeremjá zapsal do jedné knihy všechno zlo⁴⁸, jež mělo²⁰ přijít na Bável^{111 1090}, všechna tato slova, jež *jsou*³⁶⁶ napsána proti Bávelu^{70 111 1090}, (61) a Jeremjá řekl k Serájovi: Až přijdeš¹⁴⁰³ v Bávelu¹⁰⁹⁰, nechtě *přihlédneš*²¹ k tomu, abys všechna tato slova přečetl (62) a řekl: Hospodine, ty jsi promluvil proti tomuto místu^{70 319 1181} stran jeho vytěti⁴⁸⁶, aby v něm nebylo²⁰⁰⁹

obyvatele, to jest⁵⁸¹ od člověka až po dobytek^{487 617}, neboť⁴²¹³ se musí²⁰ stát³ trvalou spouští^{253 368 442}. (63) A za tvého skončení⁴⁰¹ čtení⁵ této knihy se bude^{6 21} dí³: Musíš²⁰ na ni přivázat kámen a hodit ji doprostřed Peráthu⁸⁴⁷ (64) a říci: Takto bude Bável^{111 1090} muset²⁰ klesnout²⁰¹⁰ a nebude moci²⁰ povstat z příčiny³⁰⁷ zla⁴⁸, jež se já na něj^{126 276} chystám uvést³¹⁶, nýbrž²²³ podlehnou¹⁷⁷.

Potud slova Jeremjova.

52 ²⁰¹¹Při započetí svého kralování²⁰¹² *byl* Cidkijjáhu ve věku²⁰¹³ dvaceti a jednoho roku; kraloval⁶ v Jerúsálémě jedenáct let a jméno jeho matky Chamútal, dcera Jeremjova z Livny. (2) A činil⁶, co *bylo*³⁶⁶ zlé v očích Hospodinových, podle všeho, co činil⁶ Jehóhákím; (3) ano, tak se dělo³⁶ pro hněv Hospodinův proti Jerúsálému a proti Júdovi, než je *odvrhl* zpřed své tváře⁸⁵.

A Cidkijjáhu se proti králi Bávelu^{111 1090} vzepřel²⁰¹⁴ (4) a v devátém roce jeho kralování⁵, v desátém měsíci, v desátém dni měsíce⁵ se stalo³, že přitáhl Nevúhadreccar, král Bávelu^{111 1090}, on a všechna jeho vojenská moc^{944 1422}, proti Jerúsálemu¹²⁶ a utábořil se^{1536 1908} před ním²⁷⁶ a zbudoval vůkol proti němu²⁷⁶ obléhací val, (5) takže²²³ město bylo^{6 1443} až do jedenáctého roku krále Cidkijjáhu⁵ v obležení¹⁷⁴⁷. (6) A ve čtvrtém měsíci, v devátý den měsíce⁵, když²²³ se ve městě vzmožil^{628 709} hlad a lidu země se nedostávalo³⁶ chleba, (7) tu²²³ byl do města učiněn průlom¹⁵⁷⁰ a všichni bojovníci¹⁵⁴⁵ utíkali a v noci z města vyšli¹³ *po* cestě branou mezi dvěma zdmi¹⁵⁵, jež *byla* u královny zahrady²⁰¹⁵ (a vůkol před městem *byli* Kasdím^{109 1120}), a odešli cestou k stepi^{89 666}. (8) Ale za králem vyrazili¹³¹² – vojenská moc^{944 1422} Kasdím^{109 1120} – a v stepích⁸⁹ Jericha Cidkijjáhu dostihli a jeho všechna vojenská moc^{944 1422}, *ti* se z jeho přítomnosti⁸⁵ rozutekli⁷⁵⁷; (9) a krále se zmocnili¹⁰² a vyvedli⁸⁸ ho ke králi Bávelu^{111 1090} do Rivly v zemi Chamáthu; ten²²³ vyslovil rozsudek^{57 253}, co s ním; (10) a král Bávelu^{111 1090} utratil¹⁵⁷⁶ syny Cidkijjáhuovy před jeho očima a také všechny hodnostáře⁶⁹ Júdovy⁴ v Rivle utratil¹⁵⁷⁶ (11) a oči Cidkijjáhuovy oslepil a spoutal¹⁵⁷⁷ ho

mosaznými okovy¹⁵⁷⁸ a zavedl ho král Bávelu^{111 1090} v Bável¹⁰⁹⁰ a dal ho v dům stráží^{32 273 421 2016} až po den jeho smrti.

(12)A v pátém měsíci, v sedmý den měsíce⁶⁶⁶ (to²⁴⁸ byl rok devatenácti let krále Nevúchadreccara, krále⁶⁶⁶ Bávelu^{111 1090}), přišel v Jerúsálem Nevúzar-adán, velitel¹⁵⁷⁹ osobní stráže¹⁵⁸⁰, jenž stával¹⁶ před tváří krále Bávelu^{111 1090}, (13) a vypálil⁶¹⁵ dům Hospodinův a dům králův a všechny domy v Jerúsálemě, i všechny domy velikánů^{90 207} vypálil ohněm⁶¹⁵; (14) a všechna vojenská moc^{944 1422} Kasdím^{109 1120}, jež byla s velitelem¹⁵⁷⁹ osobní stráže¹⁵⁸⁰, ti vůkol zbořili³⁵ všechny zdi³⁵ Jerúsálema, (15) a z nuzných^{406 2018} lidu, totiž²²³ zbytek lidu, těch, již³⁶⁶ ve městě zbývali, a přeběhlíky²⁰¹⁹, kteří přeběhli²⁰¹⁹ ke králi Bávelu^{111 1090}, a zbytek davu²⁰²⁰ Nevúzar-adán, velitel¹⁵⁷⁹ osobní stráže¹⁵⁸⁰, odvedl⁹, (16) ale z nuzných^{406 2018} země ponechal Nevúzar-adán, velitel¹⁵⁷⁹ osobní stráže¹⁵⁸⁰, za vinaře a za rolníky²⁰²¹.

(17)A sloupy z mosazi⁶⁷, jež patřily domu Hospodinovu, a stojany a moře¹²⁹⁹ z mosazi⁶⁷, jež bylo v domě Hospodinově, Kasdím^{109 1120} roztržili¹²³ a mosaz⁶⁷ z toho²⁰²² odnesli²³³ do Bávelu¹⁰⁹⁰, (18) a pobrali hrnce⁴³ a lopatky a utěradla a okříny a pánve²⁰²³ a všechna náčiní⁹⁰⁰ z mosazi⁶⁷, jimiž sloužívali¹⁴⁷³; (19) a mísy a zhášedla²⁰²⁴ a okříny a hrnce⁴³ a svícny²⁰²⁵ a pánve²⁰²³ a podnosy²⁰²⁶, ze zlata, jež byly ze zlata, a ze stříbra, jež byly ze stříbra²⁰²⁷, pobral velitel¹⁵⁷⁹ osobní stráže¹⁵⁸⁰. (20) Dva sloupy, jedno moře¹²⁹⁹ a dvanáct kusů skotu z mosazi⁶⁷, jež byly naspodu, a stojany, jež zhotovil⁴¹ král Šalomoun pro dům Hospodinův¹⁶, – nebylo⁶ váhy mosazi⁵⁶⁷ všech těchto předmětů⁹⁰⁰.

(21) Sloupy – výška jednoho sloupu osmnáct loket²⁰²⁸ a mohl²⁰ jej obepnout provázek dvanácti loket²⁰²⁸, jeho tloušťka čtyři prsty, byl dutý (22) a na něm hlavice z mosazi⁶⁷, výška té hlavice pět loket²⁰²⁸ a na té hlavici vůkol mřížkování²⁰²⁹ a granátová jablčka, to vše z mosazi⁶⁷, a taková²⁰³⁰ měl⁴⁴⁰

druhý sloup, totiž²²³ granátová jablčka. (23) A těch granátových jablíček bylo⁶ devadesát a šest do vzduchu^{173 2031}, všech granátových jablíček na mřížkování²⁰²⁹ vůkol bylo sto.

(24) A velitel¹⁵⁷⁹ osobní stráže¹⁵⁸⁰ vzal Seráju, hlavního kněze²⁰³², a Cefanjáhúa, kněze druhého řádu²⁰³³, a tři strážce²⁴⁴ prahu (25) a z města vzal jednoho komorníka³⁰⁶, jenž byl⁶ pověřencem^{32 33 1087} nad bojovníky¹⁵⁴⁵, a sedm mužů zvidavších tvář královu, kteří byli ve městě nalezni, a písaře⁶³³, velitele^{69 2034} vojska¹⁴⁶, jenž³⁶⁶ do zbraně povolával lid země, a šedesát mužů z lidu, již byli³⁶⁶ ve městě nalezni, (26) Nevúzar-adán, velitel¹⁵⁷⁹ osobní stráže¹⁵⁸⁰, je tedy⁷ vzal a zavedl je ke králi Bávelu^{111 1090} do Rivly (27) a král Bávelu^{112 1090} je v Rivle, v zemi Chamáthu, skolil¹⁹² a usmrtil je. Tak²²³ byl Júdá odveden⁹ z povrchu⁸⁴³ své půdy⁶⁰⁰.

(28) Toto⁶⁰⁷ je lid, jež Nevúchadreccar odvedl⁹: V sedmém roce tři tisíce a dvacet a tři Júdovce¹⁵⁹⁹, (29) v osmnáctém roce Nevúchadreccarově⁵ osm set a třicet a dvě osoby¹⁶⁴⁷ z Jerúsálema, (30) v třicátém roce Nevúchadreccarově⁵ odvedl⁹ Nevúzar-adán, velitel¹⁵⁷⁹ osobní stráže¹⁵⁸⁰, sedm set čtyřicet a pět osob¹⁶⁴⁷ z Júdovců¹⁵⁹⁹, všech osob¹⁶⁴⁷ bylo čtyři tisíce a šest set.

(31) A v třicátém a sedmém roce vyhnanství^{5 1305} Jehójáchína, krále Júdova⁴, v dvanáctém měsíci, v dvacátém a sedmém dni měsíce⁵, se stalo³, že Evíl-Meródach, král Bávelu^{111 1090}, v roce započetí svého kralování²⁰¹² pozvedl^{233 2035} hlavu Jehójáchína, krále Júdova⁴, a vyvedl¹³ ho z domu žaláře (32) a mluvil⁶ s ním vlídně²⁰³⁶ a postavil¹⁴ jeho sedadlo²⁰³⁷ výše než sedadlo^{2037 2038} králů, kteří byli s ním v Bávelu^{111 1090}, (33) a vyměnil jeho žalární roucha²⁰³⁹, a on se jal ustavičně, po všechny dni svého života⁷⁷, jíst chléb¹⁶⁰⁵ před jeho tváří, (34) a jeho strava, ustavičná strava, mu byla dávana z blízkosti²²¹ krále, přiděl²⁰⁴⁰ dne v jeho den, po všechny dni jeho života⁷⁷.

JEREMJÁ

poznámky překladatele a odkazy

- 1 Hebr. „Jirmejáh“, v kap. 1:1 a místy i dále „Jirmejáhu“, viz 2 Král. 23:31, pozn. 895 (tam ovšem jde o jinou osobu téhož jména), smysl v podstatě týž. Dále obdobně
- 2 Viz Jós. 21:18.
- 3 Viz Gen. 1:2, pozn. 1.
- 4 Viz Gen. 47:27, pozn. 1291; Deut. 34:1n., pozn. 1295.
- 5 Viz Num. 2:3, pozn. 65.
- 6 Vl. „dostalo se“ („dostalo se a dále se trvale n. opakovaně dostávalo“, dále obdobně, i stran jiných sloves).
- 7 Viz Gen. 9:11, pozn. 291.
- 8 Viz Gen. 47:18, pozn. 1281.
- 9 Viz 2 Král. 15:29, pozn. 636, dále i jiné tvary a odvozené výrazy, smysl jako v textu.
- 10 Tj. „jeho obyvatel“, dále obdobně.
- 11 Viz Gen. 25:23, pozn. 660.
- 12 Viz Gen. 2:7, pozn. 56.
- 13 Viz Exod. 3:10 a dále, pozn. 252.
- 14 D. „dal“, dále obdobně.
- 15 Viz Gen. 17:5, pozn. 447.
- 16 N. „národům“, „pro národy“, viz Gen. 31:43, pozn. 842, dále obdobně.
- 17 Viz Is. 1:4, pozn. 12.
- 18 N. „Běda“ (Jós 7:7; Soud. 6:22).
- 19 Viz Gen. 18:7, pozn. 471.
- 20 Viz Gen. 2:16n., pozn. 74.
- 21 Viz Gen. 1:26, pozn. 40.
- 22 Vl. „ke (n. „proti“) všem(u)“, „na vše(chny)“, dále obdobně.
- 23 Viz Gen. 3:8, pozn. 102.
- 24 N. „z nich“, dále obdobně³⁰⁷.
- 25 Lze chápat ve smyslu kterékoli z obou zde uvedených poznámek.
- 26 Viz Gen. 28:17, pozn. 737; Lev. 19:3, pozn. 592, v. 14, pozn. 608.
- 27 Vl. „se bát“, v textu opis umožňující v překladu uchovat předložkovou vazbu, jaká je v textu původním. Dále obdobně.
- 28 Viz Deut. 32:39, pozn. 1210.
- 29 Viz Gen. 22:16, pozn. 584.
- 30 Viz Gen. 3:22, pozn. 118.
- 31 Viz Lev. 5:2, pozn. 137.
- 32 Viz Gen. 39:4, pozn. 1041.
- 33 N. snad „vybavil pravomocí“.
- 34 Sloveso jako „oderval“ v Deut. 29:28, „oderve“ v 1 Král. 14:15; n. „vyrvávání“, „vykořeňování“.
- 35 Viz např. Soud. 6:28 a dále, pozn. 426.
- 36 V hebrejštině slovní hříčka: „linethóš“, „k odervávání“, „linethóc“, „k boření“.
- 37 Viz např. Přísl. 11:1; 14:1, pozn. 550; Is. 14:17, pozn. 816.
- 38 Jako „nysadil“ v Gen. 9:20; „zasadila“ v Žalmu 80:15. Viz Is. 5:2 a dále, pozn. 2263.
- 39 Obdobně jako Přísl. 30:29, pozn. 1275; dále i jiné tvary se smyslem jako v textu.
- 40 V hebrejštině slovní hříčka: „šákéd“, „mandloň“, „šókéd“, „bdím“.
- 41 Viz Gen. 1:7, pozn. 12.
- 42 Vl. „rozdýmchaný“, tvar slovesa „vdechl“ v Gen. 2:7, tj. „pod nímž se topí rozdýmchaným ohněm“, smysl jako v textu. Dále smysl jako v textu na dotčených místech.
- 43 Viz Exod. 16:3, pozn. 550.
- 44 D. „jeho tvář“, dále obdobně.
- 45 N. „od strany⁴⁶“ (v. 13), „od“ (v. 14); ve v. 13 také „ke straně⁴⁶“, srov. Gen. 2:8 a dále, pozn. 329. Dále obdobně.
- 46 Zde i „se⁴⁵ směru“.
- 47 N. snad „provalovat“, „propukávat“, vl. „otvírat“, „rozvírat“, srov. Is. 5:27, pozn. 347, zde smysl jako v textu n. zde shora; dále obdobně.
- 48 Viz Deut. 29:21, pozn. 1067.
- 49 Viz Gen. 22:1, pozn. 569.
- 50 Viz Gen. 12:18, pozn. 367.
- 51 Viz Gen. 10:5, pozn. 271 a 311.
- 52 Množné číslo.
- 53 Viz Gen. 9:5, pozn. 285.
- 54 Viz Gen. 4:7 a dále, pozn. 220.
- 55 Viz Lev. 25:30, pozn. 821.
- 56 Viz Exod. 33:1, pozn. 1138.
- 57 Viz Gen. 18:19, pozn. 482.
- 58 N. „projednávat s nimi své soudní spory (n. „záležitosti“; „své soudy“), dále obdobně.
- 59 Viz Exod. 30:7, pozn. 1035 a 1080.
- 60 Viz Gen. 4:25, pozn. 173.
- 61 Viz Deut. 14:29, pozn. 599.
- 62 Viz Is. 7:8, pozn. 470.
- 63 N. „vůči jejich tvářím“, „před jejich tvářím“, ne však jako shora²³. Dále obdobně.
- 64 Zde jiný tvar téhož slovesa⁶², jinak snad, podle některých, „zmašť“, „v rozpaky uvést“.
- 65 Viz Gen. 17:6, pozn. 447.
- 66 Viz Num. 32:17, pozn. 1066.
- 67 Viz Gen. 4:22, pozn. 161.
- 68 Tj. „země“.
- 69 Viz Gen. 12:15; 21:22, pozn. 559.
- 70 Zde a dále předložková vazba jako v Soud. 1:1, pozn. 9.
- 71 Viz Gen. 14:8, pozn. 396; Num. 21:1, pozn. 788.
- 72 Vl. „moci“, dále obdobně.
- 73 D. „Jit“, smysl jako v textu, dále obdobně.
- 74 Viz 2 Par. 6:42, pozn. 328.
- 75 Zde i „náklonnost“, „přichylnost“.
- 76 Téměř všechny známé mi překlady podávají toto místo ve smyslu „Připomínám si stran tebe (n. „pro tebe“, toto však LXX a mnohé novější překlady pomíjejí) laskavost“, dal jsem však s Vulgatou a v podstatě i s kralickým překladem přednost znění, jež v textu podává a jehož smyslu nasvědčují i přízvučná znaménka v hebrejském textu.
- 77 Viz Gen. 2:7, pozn. 59.
- 78 N. „tvého stavu nevěsty“, výraz však je v množném čísle; vyskytuje se v SJ žen zde.

- 79 Viz Lev. 2:12, pozn. 76.
 80 N. „úrody“, viz např. Přísł. 3:14, pozn. 174.
 81 Viz Num. 11:1, pozn. 470.
 82 Viz Žalm 34:21n., pozn. 934.
 83 Viz Gen. 4:14, pozn. 151.
 84 Viz Deut. 32:4, pozn. 1117.
 85 Viz Gen. 13:9, pozn. 372.
 86 Viz Gen. 4:2, pozn. 128.
 87 N., podle jiných, „nicotnými se stali“, n. snad „nicotnosti propadli“.
 88 Viz Gen. 13:1, pozn. 368.
 89 Viz Num. 22:1, pozn. 831.
 90 V hebrejštině jednotné číslo v hromadném smyslu.
 91 Viz Přísł. 22:14, pozn. 981.
 92 Viz Jóna 3:5 a dále, pozn. 1155.
 93 N. snad „do země – sadu“, tj. „země, jež je jako sad“.
 94 N. „užívání (si)“, „ochutnávání“ ve smyslu „pochutnávání si“, vl. „jeden“, což se však nedostí dobře hodí k následujícímu „blaha“; srov. obdobné použití tohoto slovesa v jiném smyslu v Přísł. 30:20, pozn. 1265.
 95 Vl. „dobrá“, dále obdobně.
 96 Viz Gen. 16:4, pozn. 438.
 97 Viz Num. 18:20, pozn. 724.
 98 Viz Gen. 21:13, pozn. 384.
 99 Viz Gen. 43:32; 46:34, pozn. 1273.
 100 Viz Gen. 2:24, pozn. 89.
 101 Viz Gen. 26:5, pozn. 674.
 102 N. „chápací se zákona“, viz Num. 31:27, pozn. 1041. Dále smysl jako v textu.
 103 N. „dopouštěli přestoupení“, dále obdobně, viz 1 Král. 8:50, pozn. 547.
 104 Viz 1 Sam. 10:5 a dále, pozn. 736.
 105 Viz Num. 22:41, pozn. 872.
 106 Viz Žalm 35:1, pozn. 935; Přísł. 22:23, pozn. 996.
 107 Viz Gen. 3:16 a dále, pozn. 656.
 108 Viz Gen. 10:5, pozn. 310.
 109 Viz Gen. 10:13n., pozn. 321.
 110 Viz Is. 23:1, pozn. 1164.
 111 Viz Num. 21:11, pozn. 800; Soud. 3:12, pozn. 180.
 112 Viz Žalm 120:5, pozn. 2533.
 113 Viz Jóna 11:11, pozn. 554.
 114 Sloveso, jež se v SZ kromě tohoto místa vyskytuje ještě jen u Is. 61:6, pozn. 2528, zde jiný tvar ve smyslu jako v textu. Podle některých je to tvar jiného slovesa, viz kap. 48:11¹⁷⁵⁶.
 115 Viz Exod. 16:7, pozn. 556.
 116 Viz Is. 52:14, pozn. 1653 a 2285.
 117 V hebrejštině slovní hříčka: „sómú“, „zhrzote se“, „šamájim“, „nebesa“.
 118 Vl. „vyschněte“, viz Gen. 8:13, pozn. 268, zde a dále smysl jako v textu.
 119 Viz Žalm 36:9; 68:26.
 120 Viz Deut. 8:9, pozn. 391.
 121 Viz Deut. 4:20, pozn. 241.
 122 Viz Gen. 37:20; 40:15, pozn. 991.
 123 Vl. „rozbité“, „roztříštěné“, tvar slovesa jako např. v Žalmu 10:15, pozn. 305, a jinde, zde smysl jako v textu („prodávavěně“). Dále ve smyslu jako tam v textu.
 124 Viz 1 Král. 7:26; 8:64, pozn. 564.
 125 Tj. „domu, v němž by jeho rodiče byli nevolníky“, viz Gen. 14:14, pozn. 403.
 126 N. „proti němu“, obdobně jako v kap. 1:15 a dále.
 127 Viz Soud. 14:5, pozn. 705.
 128 Viz Gen. 3:15, pozn. 106.
 129 Viz Is. 5:9, pozn. 298.
 130 Jako u Nech. 1:3, sloveso jako „zaněcuje“ u Is. 9:18, „se vzněcovat“ tamže 33:12.
 131 Viz Is. 19:13, pozn. 1010.
 132 Město v Egyptě s královským palácem; tak i v kap. 43:7 a dále, zde je v textu znění podle čteného textu, v psaném textu je zde (nikoli dále) „Tachpenés“.
 133 N. „Zda ti toto nepůsobi tvé opouštění“, dal jsem však přednost znění, jež v textu podávám, byť s malým doplněním, neboť na místě odpovídajícím tomu místu překladu, kde kladu dvojtečku, je v hebrejském textu tzv. „athnach“, přízvukné znaménko výrazně rozlučujícího smyslu, vedoucí k takovémuto chápání. Mnozí překladatelé zase chápou toto místo ve smyslu „zda si toto nečiníš n. nepůsobiš svým opouštěním“, slabina tohoto chápání je však v tom, že je-li dotčený slovesný tvar tvarem 2. osoby („nečiníš“ n. „nepůsobiš“), je to tvar mužského rodu, zatímco všechny zájmené přípony 2. osoby v tomto verši jsou rodu ženského¹⁵¹; někde zde lze takovouto příponu sice považovat za tvar mužského rodu v tzv. pause (tj. v postavení na konci věty n. uceleného úseku věty), kde nabývá tvaru shodného s tvarem rodu ženského, zjistě však tomu tak není *všude* v tomto verši. Ačkoli pak se podobné nesrovnalosti občas vyskytnou i jinde, přídržel jsem se raději, s LXX, Vulgátou a některými novějšími překlady, znění, v jakém jich netřeba předpokládat, neboť dotčený slovesný tvar je jako tvar 3. osoby tvarem ženského rodu a shoduje se s ženským rodem zájmena „toto“, zastupujícím zde, jako často i jinde, rod střední, jehož hebrejščina nemá.
 134 D. „A nyní“, dále obdobně.
 135 Viz Exod. 2:4 a dále, pozn. 588.
 136 N. „co je ti do“, dále obdobně.
 137 Viz Jós. 13:3, pozn. 471.
 138 Viz Gen. 10:11, pozn. 318.
 139 Viz Deut. 11:24, pozn. 473.
 140 N. „kárá“, „trestá“, „ukážíne“, „ti domlouvá“, dále obdobně, ne však jako zdola¹⁴³, viz Deut. 8:5, pozn. 384; Žalm 16:7, pozn. 131; 94:10, pozn. 52.
 141 Zde ve smyslu „tvá hanebnost n. zlomyslnost n. podlost“, kap. 1:16 a dále obdobně.
 142 Viz Přísł. 1:32, pozn. 98, dále smysl jako v textu, i tvary příbuzného slovesa.
 143 Viz 2 Sam. 7:14, pozn. 356; Přísł. 9:7n., pozn. 468.
 144 D. „k tobě“, „na tebe“ („nepřišel n. se nedostal k tobě n. na tebe“).
 145 Výraz vyskytující se v SZ jen zde.
 146 Viz Num. 1:3, pozn. 15.
 147 Viz 1 Sam. 1:3, pozn. 13.
 148 Viz Gen. 6:4, pozn. 193, zde a dále v takovémto smyslu.

- 149** Viz Žalm 2:3, pozn. 30.
- 150** Tj. „dávno jsem zlomil a strhal... a od té doby je zlomeno a jsou strhána“.
- 151** Třebaže se o „Isráělovi“ ve vv. 14n. mluví jako o osobě mužského rodu, přechází se, jak patrně z tvarů zájmenných přípon 2. osoby¹³³, vlastně již od v. 16 k obrazu osoby rodu ženského, což zde a dále, vzhledem k tomu, co je řečeno v dalším textu, nutno zřetelně vyjádřit i v překladu, proti kap. 3:17 a dále²⁷⁶, kde na tuto skutečnost stačí poukázat uvedenou poznámkou.
- 152** Viz Jós. 23:16, pozn. 681.
- 153** Tak podle čteného textu, hebr. „eebór“; psaný text podává znění „eebód“, „nebudu sloužit“⁴³⁶ (srov. Num. 7:14, pozn. 70), jež v dané souvislosti nedává smyslu⁵⁴, leč po doplnění „modlám“, jako v kralickém překladu, apod.
- 154** Mnozí podle LXX čtou „Vždyť jsi odedávna zlomila své jho a roztrhala svá pouta a řekla jsi: Nebudu otročit“⁴³⁶; takže“.
- 155** N. „roztahovala“, tj. „k souloží“, sloveso jako v Is. 51:14, pozn. 2257, a 63:1, pozn. 2549, zde ve smyslu jako v textu n. zde shora. V kap. 48:12 smysl jako tam v textu¹⁷⁵.
- 156** Viz Gen. 13:10, pozn. 374.
- 157** Zde D. „ji všechnu“, tj. „révu“, n. „je všechno“, tj. „símě“.
- 158** N. „správné“, „hodnotné“, „spolehlivé“, D. „símě
- 159** věrnosti“ (n. „pravdy“, „spolehlivosti“), dále obdobně, viz Gen. 24:27, pozn. 626, v. 48, pozn. 635.
- 160** Viz Gen. 19:21, pozn. 515; dále smysl jako v textu na dotčených místech.
- 161** Viz Exod. 2:22, pozn. 83.
- 162** Sloveso jako v Gen. 49:11, pozn. 1345.
- 163** N. „sodou“, minerální žíravinou na rozdíl od „žiraviny“ rostlinného původu zdola.
- 164** D. „a množila si žiravinu“.
- 165** Viz Gen. 4:13, pozn. 146.
- 166** D. „vyznačena“, „napsána“, tvar slovesa vyskytujícího se v SZ jen zde.
- 167** Viz Soud. 2:11 a 13, pozn. 123.
- 168** Viz Num. 21:20, pozn. 815.
- 169** N. snad „všímej“, „všími“.
- 170** Viz 2 Sam. 1:23 a dále, pozn. 113.
- 171** Tj. „od Hospodina k Baalovi a zpět“, tvar slovesa vyskytujícího se v SZ jen zde; podle jiných „ohýbající“, „zkrucující“, „spojující“ (tj. „směšující“, „v jedno splyvat nechávající“), v též n. podobném smyslu.
- 172** Viz Is. 42:14, pozn. 2011.
- 173** Viz Gen. 6:17, pozn. 226; Žalm 1:4 a dále, pozn. 932.
- 174** Tj. „pach“ samece.
- 175** N. „v její říji kdo ji“.
- 176** D. „Všichni hledající ji se nemusejí“, smysl jako v textu, dále obdobně.
- 177** Viz 1 Sam. 14:28 a 31, pozn. 575.
- 178** Viz Žalm 21:2, pozn. 614.
- 179** N. „Chraň“, zde v takovémto smyslu.
- 180** D. „nohu před bosostí“ (n. „neobutostí“)²³.
- 181** Viz Exod. 29:33, 30:9, pozn. 1057.
- 182** Viz Žalm 6:10, pozn. 147.
- 183** Viz Is. 30:3, pozn. 1485.
- 184** „Kámen“ je v hebrejštině ženského rodu.
- 185** Sloveso jako v Exod. 7:23, pozn. 229.
- 186** Viz Exod. 15:2, pozn. 495.
- 187** Viz Is. 19:20, pozn. 1024.
- 188** N. „jsou v počtu (tj. „je jich tolik, jako“) tvých měst“.
- 189** Viz Soud. 21:22, pozn. 943.
- 190** N. „proti mně⁷⁰ vést rozepři“, viz Jóbá 33:13, pozn. 1465.
- 191** Viz Exod. 20:7, pozn. 666.
- 192** Viz Is. 4:15, pozn. 152.
- 193** N. „nepřijali“, dále obdobně.
- 194** Viz Přísl. 1:2, pozn. 3; 13:24, pozn. 660, výraz odvozený od dotčeného slovesa¹⁴⁰.
- 195** Přičestí (někde zpodstatnělé) slovesa jako v Gen. 6:11n., pozn. 205 a 207 („hubící“, „zkázonosný“, „pustošící“). Dále i jiné tvary téhož slovesa, smysl jako v textu.
- 196** Viz Gen. 3:6, pozn. 79.
- 197** N. „projevil“, „ukázal“, dále obdobně, viz 1 Sam. 4:9 a dále, pozn. 460.
- 198** Výraz vyskytující se v SZ jen zde.
- 199** Viz Gen. 27:40, pozn. 723.
- 200** Viz 2 Sam. 1:24, pozn. 76.
- 201** Viz Pís. 4:8, pozn. 118.
- 202** Viz Is. 3:20, pozn. 2199.
- 203** Tj. snad „ode dni“, n. „na n. za dni“.
- 204** Tj. „Proč“.
- 205** N. snad „Jak přikrášluješ... lásky!“ (v. 33), „Jak spěšně... cestul!“ (v. 36).
- 206** N., podle některých, „své cesty přizpůsobila (n. „přivykla“) zlům“¹⁴¹.
- 207** Viz Num. 15:38, pozn. 615.
- 208** Tj. „na cípech tvého roucha“.
- 209** D. „byly nalezeny“, „je“, takže snad
- 210** „stopy krve“.
- 211** Viz Exod. 23:11, pozn. 797.
- 212** Viz Žalm 40:17, pozn. 1119.
- 213** Viz Gen. 18:15, pozn. 490.
- 214** D. „na všech těchto“, tj. „cípech“.
- 215** Tj. „byla ovidivně patrna“.
- 216** Viz Exod. 20:7; 21:19, pozn. 667; v. 34 a dále i jiné tvary, smysl jako v textu.
- 217** Zde od dotčeného výrazu⁵⁷ odvozené sloveso.
- 218** D. „velmi“.
- 219** Viz 1 Sam. 2:13, pozn. 830.
- 220** D. „od Egypta“, dále obdobně.
- 221** Viz Gen. 8:8, pozn. 259.
- 222** D. „z blízkosti tohoto“.
- 223** Viz Gen. 4:3, pozn. 132.
- 224** Tj. snad „držíc se za hlavu v zoufalství“, n. „s rukama na hlavě spoutanýma“.
- 225** Viz Is. 7:16, pozn. 423.
- 226** Viz Žalm 40:4, pozn. 1097.
- 227** N. „jimi nemůžeš dojít“.
- 228** Viz Gen. 3:23, pozn. 120.

- 229** D. „znesvěcením“.
- 230** Viz Is. 24:5, pozn. 1207.
- 231** Viz Exod. 20:16, pozn. 669; Pís. 5:16, pozn. 143.
- 232** Tj. „a chceš“; n., podle některých, „milovníky, ale smíš se ke mně vrátit“ (n. „ale vrať se ke mně“), podle mého soudu však znění, jež v souhlase s jinými podávám v textu, dává smysl mnohem lépe zapadající v textovou souvislost.
- 233** Viz Gen. 4:7, pozn. 139.
- 234** Viz Deut. 28:30, pozn. 991, i pokud jde o čtený a psaný text.
- 235** Tj. loupeživý, čhající na mimojdoucí.
- 236** Viz Deut. 32:2, pozn. 1111.
- 237** Viz Deut. 11:14, pozn. 468.
- 238** Viz Gen. 13:5, pozn. 347.
- 239** D. „ženy, nevěstky“, viz Jós. 2:1, pozn. 54.
- 240** Viz Žalm 35:4, pozn. 944; Is. 41:11, pozn. 1952; dále i jiné tvary, smysl jako v textu.
- 241** Viz Gen. 36:15nn., pozn. 966, zde smysl jako v textu.
- 242** Viz Gen. 3:22, pozn. 119.
- 243** Viz Žalm 103:9, pozn. 2218.
- 244** Viz Gen. 17:9, pozn. 449.
- 245** Tak podle čteného textu, znění, jež dává v dané souvislosti lepší smysl než „promluvil jsem“ n. „mluvím“ podle textu psaného.
- 246** Vl. „může“, n. „jak je možno“.
- 247** Sem kladou LXX i Vulgata slovesný tvar 2. osoby (LXX „edynasthés“, „moh[*a*] jsi“, Vulgata „fecisti“, „učinil[*a*] – (n. snad „provedl[*a*]“, tj. „dokázal[*a*]“) – jsi“), třebaže slovesný tvar, jehož je zde použito v dochovaném původním textu („vatúchál“), lze chápat buď jako tvar 2. osoby mužského rodu nebo 3. osoby rodu ženského (srov. kap. 2:17¹³⁹), proti oběma ostatním slovesným tvarům 2. osoby v této větě, jež jsou jednoznačně tvary ženského rodu; zřejmě zde místo tohoto tvaru podle dnes sotva zjistitelné předlohy četli „vat-túchlí“, „a mohla n. zmáhala jsi“. Obdobně se však, snad podle nich, tento tvar, v rozporu se zmíněnou skutečností, překládá v rozmanitém smyslu jako tvar 2. osoby ženského rodu ve všech známých mi překladech novějších, i pokusil jsem se zněním, jež v textu podávám, vyhnout tomuto rozporu, neboť neurčitý neosobní podmět, jež jsem uvedl, se v hebrejštině často vyjadřuje slovesným tvarem 3. osoby ženského rodu (místo tvaru středního rodu) v plném souladu se všemi zde shora uvedenými skutečnostmi.
- 248** Viz Exod. 1:16, pozn. 34.
- 249** N. „zrádná“, výraz se v SZ vyskytuje jen zde a ve v. 10.
- 250** D. „když pro všechny příčiny toho, že odpadlice Isráel zcioložila, jsem ji“, v textu upraveno pro zřetelnost.
- 251** Vl. „pro ni“, n. snad „na ni“, tj. „na ni znějící“, pak snad „vyhotovil“ na ni *znějící*“.
- 252** N. „zápis“, „záznam“, dále smysl jako v textu na dotčených místech.
- 253** V hebrejštině množné číslo, snad v zesilujícím smyslu („úplně n. trvalé rozluky“). Dále obdobně, zesilující smysl zpravidla jednoznačně.
- 254** Viz Exod. 21:8, pozn. 688, tvar slovesa, od něhož je dotčený výraz²⁴⁹ odvozen.
- 255** Viz 1 Sam. 2:26, pozn. 149.
- 256** Vl. „zvukem“, viz Gen. 3:8, pozn. 99, dále obdobně, zde v takovémto smyslu, n.
- 257** „pověsti týkající se“; někteří tento výraz („kól“) odvozují od slovesa „kálal“, „být lehký“, viz např. Gen. 8:8 a 11, pozn. 260, n., v některých tvarech, „zlořečit“, „proklínat“, viz kap. 15:10³³⁹ a překládají „lehkomyslností“, n. „ohavností“, „podlostí“, „nefestí“.
- 258** Viz Jós. 7:15, pozn. 277.
- 259** N. „lži“, tj. „neupřímně“, „předstíraně“, „naoko“. Dále obdobně.
- 260** N. „více než nevěrice Júdá“, D. „od nevěrice Júdy“, dále obdobně.
- 261** D. „nechat padnout“ (n. „klesnout“), „spustit“, tj. „svěsit“, zde smysl jako v textu.
- 262** Viz 2 Par. 6:41, pozn. 326.
- 263** Zde snad i „uznej“.
- 264** N. snad „rozptýtila“, sloveso jako „rozmetal“ v Žalmu 53:5, „rozspávající“ v Přísł. 11:24, zde smysl jako v textu („sem-tam přebíhala n. přecházela“).
- 265** Viz Gen. 21:12 a dále, pozn. 769.
- 266** N. „stran“, D. „ve“ („ve věci“), dále obdobně.
- 267** N. snad „mezi vámi“, dále obdobně.
- 268** Viz Gen. 20:3, pozn. 529.
- 269** N. „nad vámi jsem se stal Pánem“ (nikoli však jako v kap. 7:20 a j.). Dále obdobně.
- 270** Vl. „vás budou pást“, opis v textu k vyjádření dokonavého smyslu slovesného tvaru.
- 271** Viz Gen. 3:6, pozn. 96; Přísł. 1:3, pozn. 8.
- 272** Viz Exod. 25:10, pozn. 868.
- 273** Viz i Exod. 3:16, pozn. 116, dále i jiné tvary ve smyslu jako v textu tam.
- 274** Viz Gen. 1:5, pozn. 8.
- 275** Jako v Gen. 1:9, v SZ jen na těchto dvou místech se vyskytující tvar slovesa jako např. Is. 5:4, pozn. 276, smysl jako v textu. Dále jiné tvary se smyslem jako v textu tam.
- 276** Viz Is. 3:26 a dále, pozn. 251.
- 277** N. „následovat umíněnost“, n. „podle umíněnosti“, ne však jako v kap. 7:24²⁶⁶.
- 278** Viz Lev. 2:2, pozn. 54.
- 279** Sloveso jako v Num. 18:20, pozn. 723; viz Lev. 25:46, pozn. 843.
- 280** Viz Gen. 20:11, pozn. 537.
- 281** N. „začlenit“, „započítat“, „zadělit“, „uvést“, zde v takovémto smyslu.
- 282** Tj. snad „své děti“.
- 283** D. „zem tužby“, viz 2 Par. 32:27, pozn. 1057, dále obdobně.
- 284** D. „dědictví okrasy“, viz 2 Sam. 1:19, pozn. 54.
- 285** Viz Num. 14:43, pozn. 552.
- 286** Viz Gen. 3:3, pozn. 91.
- 287** N. „proti“, dále obdobně.
- 288** Viz Jóba 41:3, pozn. 1831; Žalm 28:2, pozn. 799; Přísł. 18:23, pozn. 853.
- 289** Viz 2 Sam. 7:14, pozn. 355; Jóba 33:27, pozn. 1497.

- 290** Viz Deut. 33:2, pozn. 1232.
291 D. „ke klamu^{258 259}“, vazba jako v Lev. 6:5, pozn. 178. Dále smysl jako v textu.
292 N. „spousty“ (Gen. 17:4n.); v kap. 52:15 poněkud jiný tvar nejasného významu.
293 N. „povyku (dále obdobně) na horách“, viz 1 Sam. 4:14, pozn. 254.
294 Viz Soud. 15:18, pozn. 749.
295 Zde a dále⁷⁸⁰ ve smyslu „hanebnost“, „ostudná n. hanebná věc“, tj. „modlářství“.
296 Viz Deut. 28:33, pozn. 995.
297 Tj. „padli n. klesli jsme“, dále obdobně.
298 Viz Num. 27:3, pozn. 979.
299 Viz Žalm 4:2 a dále, pozn. 1181.
300 Viz Deut. 29:17, pozn. 1055.
301 N. „před mou tváří²³“.
302 Sloveso jako v Gen. 48:17, pozn. 1307.
303 Viz 1 Král. 14:15, pozn. 779, zde ve smyslu jako v textu („být nerozhodným“, „otálet“, „kolísat“, „vyčkávat“).
304 Viz Is. 41:16, pozn. 1959.
305 Tj. „neobdělanou půdu“, „novinu“ (Přísl. 13:23, pozn. 656), „úhor“, znění v textu zvoleno k uchování příbuznosti výrazů v překladu. Nesouvisí s Gen. 2:5, pozn. 749.
306 Viz Exod. 22:5, pozn. 738.
307 Viz Gen. 27:46, pozn. 730.
308 Viz Gen. 3:11, pozn. 103.
309 Viz Nech. 8:15, pozn. 376.
310 Viz Jós. 6:4, pozn. 213.
311 Viz Exod. 19:16, pozn. 647.
312 D. „volejte, plňte“, tj. snad „ústa n. hrdlo voláním“, smysl jako v textu („hlasitě“).
313 Viz Gen. 6:21; 30:23, pozn. 230.
314 Viz Num. 21:8n., pozn. 797.
315 Viz Exod. 9:19, pozn. 292; Is. 10:31, pozn. 640.
316 Viz Gen. 6:13, pozn. 225.
317 Viz Přísl. 15:4, pozn. 711; sloveso tam zmíněné je zde v kap. 2:13, 20 a dále¹²³.
318 Viz Gen. 11:2, pozn. 328.
319 Viz Gen. 1:9, pozn. 13.
320 Nesouvisí se „zpuštinou“ shora¹²⁹.
321 Viz Is. 5:9, pozn. 299.
322 Viz Exod. 29:9, pozn. 1027; netýká se kap. 1:17.
323 Viz Is. 32:12, pozn. 1130.
324 Viz Exod. 15:7, pozn. 506.
325 Zde snad ve smyslu „srdnatost“, „odvaha“, „pocit bezpečnosti“.
326 Viz Žalm 48:5, pozn. 1251.
327 D. „oklamáním“.
328 Viz 2 Sam. 5:8, pozn. 254.
329 N. „horký“, vl. „jasný“, „světlý“, jako „za jasna“ u Is. 18:4, zde snad smysl jako v textu n. zde shora.
330 Tj. „obilí“, viz Rúth 3:2, pozn. 116, dále obdobně.
331 Viz 1 Par. 7:40, pozn. 220, zde ještě jiný tvar, vyskytující se v SZ jen zde a v kap. 51:11, zde v podobném smyslu jako sloveso shora³³⁰.
332 Vl. „plný“, smysl jako v textu, srov. v. 5³¹².
333 D. „vítr plnější od těchto věcí“, dále obdobně.
334 D. „s nimi“, tj. „ve sporu n. soudní při s nimi“.
335 Viz Is. 30:16, pozn. 1527.
336 Viz Lev. 11:13, pozn. 331.
337 Viz Is. 3:11 a dále, pozn. 363.
338 Viz Is. 15:1, pozn. 846.
339 D. „nechávat nocovat“.
340 Viz Exod. 31:4, pozn. 1109.
341 Viz Žalm 5:5 a dále, pozn. 103.
342 Viz Žalm 55:3, pozn. 1364; Přísl. 12:21; 22:8, pozn. 321.
343 Viz Gen. 14:10, pozn. 398.
344 Viz Přísl. 25:25, pozn. 319.
345 Viz Is. 1:8, pozn. 1275, zde a v kap. 31:6 činné přičestí dotčeného slovesa.
346 Viz Deut. 1:26, pozn. 111.
347 Tj. „důsledky tvého zla“.
348 N. „trpím bolestí“, viz Is. 13:8, pozn. 724; také „jsem pln obav n. „úzkosti“, dále obdobně; tak podle čteného textu, psaný text má znění „čekám“, „vyčkávám“, tj. snad „netrpělivě“, „vzrušeně“, viz např. Jób 32:11, pozn. 1436. Srov. Gen. 8:10, pozn. 262, kde se obdobný stav myslí takéž popisuje slovesným tvarem, jež jedni považují za tvar jednoho a jiní druhého z týchž navzájem podobně znějících sloves.
349 Viz Num. 35:4, pozn. 820.
350 Viz Is. 16:11, pozn. 941.
351 N., podle některých, „nemohu je umlčet“ (Jób 11:3).
352 Tak podle čteného textu, psaný text má znění „jsem uslyšel“, méně vhodné vzhledem k následujícímu „má duše“.
353 Viz Lev. 23:24, pozn. 751; Num. 10:5, pozn. 363.
354 D. „poplach války⁷¹“.
355 Vl. „volá“, tj. „vyvolává“, „provolává“.
356 Ve smyslu jako v Exod. 26:1 a j.
357 Viz Přísl. 1:7, pozn. 25.
358 Viz Kaz. 2:19, pozn. 89.
359 Viz Gen. 41:33, pozn. 1111; dále i jiné tvary téhož slovesa, smysl jako tam v textu.
360 Viz Gen. 6:12 a dále, pozn. 465.
361 Viz Gen. 1:2, pozn. 2.
362 Viz Gen. 1:2, pozn. 3.
363 Viz Gen. 33:9, pozn. 892.
364 Zvratný tvar se smyslem jako v textu, vyskytující se v SZ jen zde.
365 Viz Gen. 1:20, pozn. 31.
366 Viz Deut. 4:25, pozn. 246; týká se jen takto označených míst.
367 Tj. „toho, co bývalo („té země, jež bývala“) sadem“.
368 Viz Is. 1:7 a dále, pozn. 925.
369 Viz Is. 10:23, pozn. 622, zde a dále v takovémto smyslu („úplný n. naprostý konec“).
370 N. „černat“, jako výraz smutku, viz kap. 8:21 a dále a Žalm 35:14, pozn. 960.
371 Tj. „na koních“.
372 N. „celé“, vl. „všechno“, dále obdobně.
373 Jako u Is. 48:20 a j., nikoli jako zde ve v. 25.
374 N. „utíká“, dále obdobně.

- 375** Slovy „lesní houštin“ je zde přeložen výraz, jenž všude jinde (např. Is. 19:1) značí „oblaky“, jen na tomto místě je ho v SZ použito ve smyslu jako zde v textu.
- 376** Výraz vyskytující se v SZ jen zde a u Jóba 30:6, viz tam pozn. 1325.
- 377** Viz Gen. 31:50, pozn. 848.
- 378** Viz Exod. 25:4, pozn. 851.
- 379** Sloveso jako „se... kráší“ u Is. 61:10, odvozené od dotčeného výrazu²⁰⁰, n. snad naopak. V kap. 10:4 jiný tvar v obdobném smyslu.
- 380** Vl. „roztrháváš“, jako např. v Gen. 44:13 a jinde, zde v takovémto obrazném smyslu (jakoby „roztahuješ do šířky“, aby se zdály většmi).
- 381** Viz 2 Král. 9:30, pozn. 455.
- 382** Sloveso jako v Pís. 4:10, pozn. 129, zde zvrtný tvar v SZ jen zde se vyskytující, smysl jako v textu.
- 383** N. „postavili“, dále obdobně.
- 384** N. „pohrdnou³⁸³ tebou“, dále obdobně.
- 385** N. „usilovat (n. „ukládat“) o“, dále obdobně. V kap. 5:1 a dále totéž sloveso se smyslem jako na dotčených místech v textu.
- 386** Viz Gen. 9:4, pozn. 283.
- 387** Viz Gen. 35:3, pozn. 942.
- 388** Tvar slovesa „prvorozemným učinit“ v Deut. 21:16, vyskytující se v SZ jen zde.
- 389** N. „sama sebe oplakává“ (n. „lituje“), sloveso vyskytující se v SZ jen zde, zvrtný tvar takovéhoho smyslu.
- 390** Viz Exod. 25:20, pozn. 1257; 2 Par. 6:12, pozn. 148.
- 391** Viz Gen. 40:11, pozn. 1070.
- 392** Viz Gen. 12:11, pozn. 360.
- 393** Zde, v kap. 45:3 a v Pl. 5:16 v takovémto smyslu (zdůrazněn následujícího „běda“).
- 394** „Únavou podléhá“ je tvar slovesa v SZ jen zde se vyskytujícího, majícího zde takovýto smysl („pro únavu n. zemlení není schopna odolávat n. bránit se“).
- 395** Viz Jóba 1:7, pozn. 27, zde zesilující tvar jako v 2 Par. 16:9 („proběhněte skrz naskrz“).
- 396** Tj. „Jerúsaléma“, dále obdobně.
- 397** Viz Gen. 19:2, pozn. 491.
- 398** Zde zesílený tvar („usilující n. snažící se o“, ovšem v jiném smyslu než v kap. 4:30).
- 399** Viz Is. 11:5, pozn. 657.
- 400** Tj. „upřeny na věrnost“, „nespočívají na n. nesměřují k věrnosti“.
- 401** Viz Gen. 2:1, pozn. 46; 41:30, pozn. 1106.
- 402** N. „zhubil (n. „pohubil“) jsi je“, pak ve smyslu „některé z nich“.
- 403** Viz Exod. 4:23, pozn. 232.
- 404** Viz Num. 20:8, pozn. 763.
- 405** Viz Soud. 3:12, pozn. 179.
- 406** Viz Exod. 23:3, pozn. 788; stran kap. 40:7 a 52:15n. viz 2 Král. 25:12, pozn. 905.
- 407** Viz Num. 12:11, pozn. 469; Is. 19:13, pozn. 1009.
- 408** D. „velikým“, dále obdobně.
- 409** N. snad „(pro)mluvit s nimi“.
- 410** Viz Num. 1:49, pozn. 40.
- 411** D. „vlk večerů“.
- 412** Vl. „bdít“ (kap. 1:12), zde smysl jako v textu, jiné sloveso než v kap. 3:5²⁴⁴.
- 413** Viz Gen. 31:36, pozn. 836, odvozeno od dotčeného slovesa¹⁰³.
- 414** N. „vzmohla“.
- 415** Viz Gen. 26:16, pozn. 480.
- 416** N. snad „Jak“.
- 417** N. „při ne-Bohu“, tj. „při těch, kdo nejsou bohové“ n. „při tom, co není Bůh“.
- 418** V hebr. slovní hříčka: „vajíššišábeu“, „a jali se přísahat“, „váesbíá“, „a sytil jsem“.
- 419** N.⁹⁶ „a když (n. snad „kdykoli“) jsem je nasýtil, dopustili se cizoložství“.
- 420** N. „časné vstávající“, sloveso nejasného významu, vyskytující se v SZ jen zde.
- 421** Viz Exod. 20:5, pozn. 663.
- 422** Výraz nejasného významu, vyskytující se v SZ jen zde.
- 423** Jako „ratolesti“ u Is. 18:5, zde ve smyslu „divoké („neplodné“) výhonky vinné révy“, srov. Jana 15:2; podle některých „bašty“, „cimbuři“. Výraz je v SZ jen ještě v kap. 48:32.
- 424** D. „nevěrným chováním“ (n. „jednáním“).
- 425** Viz Lev. 6:2n., pozn. 176.
- 426** Předložková vazba jako v Lev. 6:2n., pozn. 173, zde ve smyslu jako v textu.
- 427** Tj. snad „On není“, n. „To není On“.
- 428** Viz i Žalm 16:10, pozn. 418.
- 429** Tj. „nicotnosti“, „že nejsou nic než vítr“.
- 430** N. „mluvení této mluvy“, „řikání této řeči“.
- 431** Viz Gen. 22:3, pozn. 571.
- 432** N. „odolný“, viz Deut. 21:4, pozn. 748; Jóba 12:19, pozn. 614, takže i „mocný“, „silný“, „mohutný“.
- 433** Viz Gen. 11:7, pozn. 341.
- 434** Viz Gen. 6:4, pozn. 192.
- 435** Viz Soud. 20:36, pozn. 916, sloveso, od něhož je dotčený výraz²²⁶ odvozen.
- 436** Viz Gen. 29:15 a dále, pozn. 749.
- 437** Viz Exod. 20:5, pozn. 662.
- 438** Viz Deut. 32:12, pozn. 1139, výraz, od něhož je odvozeno dotčené přídavné jméno¹⁶¹.
- 439** D. „a není“, tj. „a v němž není“, n. „nebytl“, tj. „v nebytí n. nedostatku“, „s nebytím n. nedostatkem“.
- 440** Viz Gen. 19:12, pozn. 503.
- 441** Viz Gen. 47:26, pozn. 1289.
- 442** D. „ustanovením věčnosti“, dále obdobně.
- 443** Viz Gen. 47:21, pozn. 603.
- 444** Tj. „hranici“, n. „jej“, tj. „písek“, v hebrejštině je obé mužského rodu.
- 445** Viz Žalm 66:7 a dále, pozn. 1557.
- 446** Viz Deut. 11:14, pozn. 467.
- 447** D. „týdný ustanovení⁵²⁷⁰⁴⁴“.
- 448** N. „odtáhly“, „způsobily uhnutí“ (n. „vyhnutí“ n. „odbočení“), viz Přísl. 1:24, pozn. 81. Dále jiné tvary téhož slovesa se smyslem jako v textu na dotčených místech.
- 449** N. „pozoruje“, „číhá“, ne však jako ve v. 6⁴¹² ani jako v kap. 3:5²⁴⁴.

- 450 Viz Exod. 25:37, pozn. 895.
- 451 N. „krčením“, „hrbením“.
- 452 Tj. „jako když se ptácníci ukládají n. krčí n. hrbí v úkrytu, číhajíce na svůj úlovek n. vyhlížejíce po něm“.
- 453 N. „kladou“, „líčí“, sloveso jako „vztyčil“ v Gen. 35:14, pozn. 949. Dále obdobně.
- 454 Vl. „zkázu“, jako např. v Exod. 12:13, zde (ne dále) smysl jako zde v textu.
- 455 Tvar slovesa jako u Jós. 7:15, pozn. 275.
- 456 Také ve smyslu Gen. 4:26, pozn. 174.
- 457 Viz Gen. 8:20, pozn. 272.
- 458 Viz Žalm 17:1, pozn. 424.
- 459 Sloveso odvozené od dotčeného výrazu⁴⁰⁸.
- 460 Tj. „od tuku n. oleje“, sloveso vyskytující se v SZ jen zde a v jiném smyslu u Jón. 1:6, srov. však Žalm 104:15, pozn. 2239, kde je v obdobné souvislosti a v obdobném smyslu použito jiného slovesa.
- 461 N. „nemilé věci“, D. „věci zla“, zde snad v takovémto smyslu; toto místo lze chápat rozličně a proto se různé překládají: přechází sloveso¹⁵² vl. znamená „přecházet“, „překračovat“, a tudíž, podle některých, „předstihovat“, takže někteří překládají „předstihují zlé věci n. zlá slova“ ve smyslu „překračují všechny meze n. všechnu míru zla“, n. také „překypují zlými věcmi n. slovy“. Jiní považují toto místo za porušené a překládají podle Vulgaty a některých rukopisů LXX „zle (tj. „nesprávně“, „nenáležitě“, „trestuhodně“) pomíjejí má slova“. Pro znění, jež v podstatě v soulase s kralickým překladem v textu podávám, jsem se rozhodl zejména proto, že podle mého soudu nejlépe zapadá do textové souvislosti (o „nepříjemných věcech“, jež „pomíjejí“ [aby nerušily jejich pohodu], se mluví v následující části verše).
- 462 Viz Žalm 9:4, pozn. 225.
- 463 Sloveso, od něhož je dotčený výraz⁴⁶² odvozen.
- 464 N. „v právní věci právo nejzjednávejí“, dále obdobně, jiné však výrazy než zdola^{57 217}.
- 465 Vl. „mají zdar“ (n. „úspěch“), „daří se jim“. V kap. 2:37 a dále smysl jako v textu.
- 466 N. „aby jim dopomáhali ke zdu“, tj. „k tomu, aby vyhráli svou při“.
- 467 N., obdobně jako jinými výrazy shora⁴⁶⁴, „v právní věci nemajetných“.
- 468 N., podle některých, „úzas budící“, zde v takovémto smyslu.
- 469 D.²⁵⁹ „lži“, „klamem“, n. „ve (tj. snad „v moci“) lži“ („klamau“).
- 470 Tj. „působením“, „činností“, „službou“, n. „schopností“, „pravomocí“.
- 471 Viz Gen. 1:26, pozn. 42; Lev. 25:43, pozn. 841.
- 472 Mnozí překládají, snad podle Vulgaty, ve smyslu „lživě a kněží vládnu svou rukou“ (n. „na svou pěst“), domnívám se však, že překlad, jež v podstatě co do smyslu v soulase s některými, mj. opět i s kralickým překladem, v textu uvádím, nejen co nejdostupněji vyjadřuje smysl textu původního, podáváje nejlápnější a nejjednodušší význam předložkové vazby, již je zde použito, nýbrž i vystihuje vlastní podstatu oné „otřesené a děsivé věci“, že totiž kněží moci svého postavení zneužívají k znehodnocování služby proroků tím, že jim předpisují, co mají promlouvat, vydávající to za Boží slova.
- 473 Tj. „s tím“.
- 474 Vl. „ti to tak mají rádi“, smysl však, mám za to, je spíše jako v textu.
- 475 Vl. „zevnitř“, „z nitra“.
- 476 Hebr. „úbi-Tkóa tikeú“, slovní hříčka.
- 477 N. „zasmení“, „návěští“, n. „povznete oblak“, tj. „sloup kouře“, viz Soud. 20:38 a 40, pozn. 919 (zde jiné sloveso než tam).
- 478 Viz Žalm 85:11, pozn. 1996.
- 479 Viz Deut. 28:54 a 56, pozn. 1031, jiný tvar téhož slovesa jako tam, v podstatě téhož významu, zde snad v obdobném smyslu jako u Is. 47:1, pozn. 2133.
- 480 Viz Gen. 31:25, pozn. 825.
- 481 D. „ruku“.
- 482 N. „zasvěťte“, tj. „připravte proti ní svatou“. Dále obdobně.
- 483 Viz 1 Král. 20:16, pozn. 857; Is. 59:10, pozn. 880.
- 484 Srov. Gen. 24:63, kde „nastávání“ je tvar téhož slovesa.
- 485 Viz Is. 23:13, pozn. 1188.
- 486 Viz Gen. 17:14, pozn. 1118.
- 487 Viz Gen. 1:11, pozn. 18.
- 488 Viz 2 Sam. 20:15, pozn. 813; dále smysl jako v textu na dotčených místech.
- 489 N. „bude navštíveno“, zde však jiný tvar tohoto slovesa takovéhoho smyslu, obdobně jako v jiné souvislosti v Lev. 6:4, pozn. 174.
- 490 Viz Is. 30:12 a dále, pozn. 1842.
- 491 N. „chrlí“, „nechává prýštit“.
- 492 Tak podle psaného textu, hebr. „bór“, zde v takovémto smyslu; čtený text uvádí v též smyslu znění „bajir“, jež se však nikde jinde v SZ nevyskytuje.
- 493 D. „jako vypouštění“⁴⁹¹ studnou jejich vod“, smysl jako v textu; netýká se slova „vypouští“ níže ve verši.
- 494 Viz Gen. 6:11, pozn. 206.
- 495 Odvozeno od dotčeného slovesa³³⁸; viz Jóba 5:21, pozn. 251; Žalm 12:5, pozn. 342.
- 496 N. „strast“, „utřpení“, viz Kaz. 6:2, pozn. 222.
- 497 Viz Přísl. 20:30, pozn. 934; výraz odvozený od dotčeného slovesa¹⁹², jehož se týká tamní poznámka 805.
- 498 N. „odpoutat“, „odvrátit“, „odcizit“, sloveso jako „se... vymlk“ v Gen. 32:25, zde v takovémto přeneseném smyslu.
- 499 D. „paběrkováním“⁵⁰⁰.
- 500 Viz Lev. 19:10, pozn. 597; se smyslem tam uvedeným srov. i Exod. 10:2, pozn. 317, kde je v obdobném smyslu použito jiného tvaru tohoto slovesa.
- 501 Viz Is. 14:30, pozn. 872.
- 502 Vl. „obrat“, zde snad v takovémto smyslu.
- 503 N. snad „úponky“, výraz vyskytující se v SZ jen zde.
- 504 Viz Exod. 6:12, pozn. 202, zde („tupé“, „hluché“) a dále v obdobném smyslu.
- 505 Viz Is. 10:30 a dále, pozn. 1070.

- 506** Viz Is. 13:17, pozn. 753.
- 507** Viz Exod. 7:18, pozn. 224.
- 508** N. „vydržet“, „v sobě z(a)držet“.
- 509** Tj. „chce se mi vylít je“.
- 510** Výraz souvisí se slovesem ve v. 9⁵⁰⁰, v kap. 44:7 příbuzný výraz jako v Is. 13:16, pozn. 211; i zde lze chápat i ve smyslu „hrájící si dítě n. batole“.
- 511** Viz Gen. 49:6, pozn. 1326, zde (ne všude dále) v tomto zevšeobecněném smyslu.
- 512** D. „jejich malého“, „jejich velikého“, smysl jako v textu. Kap. 8:10 a dále obdobně.
- 513** Zde D. „on všečen“ (n. „každý“).
- 514** Viz Exod. 18:21; zde a v kap. 8:10 D. „každý nespravedlivě získává“ (viz Jóba 27:8, pozn. 289) nespravedlivý zisk“.
- 515** Mnohé rukopisy, syrský překlad, Vulgata a rabínské výklady i některé novější překlady zde podávají znění „úraz dcery mého lidu“, jako v kap. 8:11.
- 516** D. „na to (tj. „podle toho“), co je⁶ lehké“, tj. „na lehký n. lehkavázný způsob“, smysl jako v textu.
- 517** N. „Vše v pořádku⁹³³; viz i 2 Král. 4:23; 5:21n., pozn. 203. Dále smysl jako v textu.
- 518** Vl. „Byli (n. „jsou⁶)“ zostuzeni“, „zostudili se“, zde však smysl jako v textu („zastyděli se“, ne však jako zdola²⁴⁰); dále obdobně.
- 519** D. „Ani ostudou“ (n. „zostuzením“).
- 520** N. „Zastavte se (n. „stůjte“) na cestách“.
- 521** Zde ve smyslu „pěšiny dávná n. dávnověku“, dále obdobně.
- 522** Viz Jóba 19:8, pozn. 891.
- 523** N. „odpočinek“, výraz vyskytující se v SZ jen zde.
- 524** Sloveso jako v Gen. 6:18, pozn. 227.
- 525** Viz Gen. 31:49, pozn. 846; 1 Sam. 14:16, pozn. 555.
- 526** Tj. zde „proroky“.
- 527** N. „Ustanovím³⁸³ tedy... dozorce, naslouchajte“.
- 528** Viz Exod. 12:3, pozn. 360.
- 529** N. „v nich“, „proti nim“.
- 530** Zde a dále opis vzhledem k následující předložkové vazbě.
- 531** Viz 1 Král. 10:1, pozn. 609.
- 532** Viz Exod. 30:34, pozn. 1102.
- 533** Viz Jóba 40:21, pozn. 1818.
- 534** Viz i Exod. 30:23.
- 535** Viz Lev. 1:3, pozn. 7.
- 536** Viz Lev. 1:3, pozn. 11.
- 537** Viz Žalm 104:34, pozn. 2264.
- 538** N. „tomuto lidu“ (tj. „do cesty“ n. „naproti“).
- 539** Viz Žalm 119:165, pozn. 2523; výraz odvozený od slovesa „klopýtali¹⁰⁷²“ zdola.
- 540** Viz Žalm 31:11, pozn. 857.
- 541** Viz Exod. 26:22, pozn. 920.
- 542** Vl. „je buzen“ (Jób 14:12), dále jiné tvary tohoto slovesa se smyslem jako v textu.
- 543** Viz Žalm 102:13, pozn. 1879 a 2198; Is. 9:17, pozn. 555.
- 544** Jako v Gen. 14:8, sloveso jako v Exod. 27:21, pozn. 958. Dále obdobně.
- 545** Viz Jós. 6:27, pozn. 251.
- 546** Výraz odvozený od dotčeného slovesa³⁴⁸; viz Žalm 48:6, pozn. 1253.
- 547** Tak podle čteného textu, podporovaného starými překlady a rabínskými výklady; psaný text podává znění „nevycházíš“, „nechodíš“.
- 548** Viz Num. 16:27, pozn. 648.
- 549** Viz Žalm 31:13, pozn. 863, hebr. „mágór missávín“, viz kap. 20:3.
- 550** Tj. „obřadný stav smutku se všemi zevními projevy“.
- 551** Viz Is. 22:12, pozn. 1130.
- 552** D. „nářek hořkosti²⁵³“, výraz vyskytující se v SZ v takovémto smyslu jen ještě v kap. 31:15 a obdobně u Hóš. 12:14, vždy v množném čísle.
- 553** Výraz (hebr. „báchón“) vl. značí „zkoušeče n. zkoumatele kovů“, zde je ho použito ve smyslu uvedeném v dalším textu, srov. i vv. 28nn. Někteří však jej pochopili ve smyslu podobně znějícího výrazu „báchún“ v Is. 23:13, značícího „strážní (n. snad „obléhací“) věž“, snad vzhledem k následujícímu „pevnosti“, výrazu, jemuž je pojem „strážní n. obléhací věže“ významově blízký, a podle toho přeložili.
- 554** Tj. „spolehlivým“, „nesmlouvavým“, „nepodplatitelným“.
- 555** N. „zvídal“.
- 556** Sloveso, od něhož je dotčený výraz⁵⁵³ odvozen; jako „zkoušeče podrobuje“ v Žalmu 7:9 a obdobně dále.
- 557** Zde je tento výraz („sórerím“) přeložen slovesným tvarem aspoň trochu podobně znějícím jako předchozí³⁰² („sáré“), ježto v původním textu jde o navzájem velmi podobně znějící tvary dvou i významem si blízkých sloves.
- 558** N., podle některých, „jsou odvráceni (n. „odvrace-ní“) odporujícími“.
- 559** Viz Lev. 19:16, pozn. 613; Přísl. 11:13, pozn. 551.
- 560** Tj. „bezcnost“, „bez hodnoty“, jako obyčejné (nikoli drahé) kovy.
- 561** D. „oni“ („oni jsou“), ne však jako zdola¹⁵⁶.
- 562** Viz Žalm 102:3, pozn. 1647 a 2183.
- 563** Takže ustal proud vzduchu, potřebný k tomu, aby olovo, přidané k střibru, jež se v ohni přechištovalo, odstranilo strusku. Jinak snad „měch dmýchá“.
- 564** N. „ohněm²²⁰“.
- 565** Viz Num. 14:33 a 35, pozn. 567.
- 566** Tak podle čteného textu; psaný text uvádí znění „olovo je z jejich ohně pryč“.
- 567** Viz Is. 1:25, pozn. 98.
- 568** N. snad „namáhavě“, „pílně“, „prudce“, „dlouho“.
- 569** Zde a dále trpný rod, smysl jako v textu, viz Jós. 4:18, pozn. 168; jako „bude vytržen“ u Jóba 18:14.
- 570** Viz Is. 5:24, pozn. 423.
- 571** N. „těmito branami“, dále obdobně.
- 572** N. „Napravte“, dále obdobně.
- 573** Tvar slovesa jako v Exod. 25:8, pozn. 866.
- 574** D. „si“, „pro sebe¹⁶“.
- 575** Vl. „si neděvěřujete“, v textu opis uchovávací v překlady předložkovou vazbu, jaká je v textu původním.
- 576** Viz 1 Král. 6:3, pozn. 326.
- 577** Tj. „tyto budovy“.

- 578 D. „polepšením^{39 572n} „vykonáváním“.
- 579 Viz Exod. 2:22, pozn. 82.
- 580 Sloveso, od něhož je odvozen dotčený výraz⁴⁹⁰.
- 581 Viz Num. 18:9, pozn. 709.
- 582 Viz Gen. 13:15, pozn. 383.
- 583 N. „nad nímž je zvyváno⁶ mé jméno“, n. „jenž byl nazván podle mého jména“. Dále obdobně.
- 584 N. „ukrytí“, „našli jsme útočiště“, viz Deut. 23:15, pozn. 841.
- 585 Vl. „jeskyní“ (Is. 2:19 a j.).
- 586 N. „násilníků“ (Žalm 17:4).
- 587 D. „A nyní“.
- 588 D. „vstáváním (n. „začínáním“) časně a“.
- 589 Viz 1 Král. 8:28, pozn. 516; Žalm 119:169, pozn. 2524.
- 590 Jako v Gen. 23:8; srov. Is. 53:12, pozn. 2303, kde je jiný tvar téhož slovesa v téměř významu. Obdobný tvar jako tam je zde v kap. 15:11 a 36:25 se smyslem jako v textu.
- 591 D. „neboť nebude mne slyšícího tě;“, v. 17 a dále obdobně.
- 592 N. „mís“ (Gen. 18:6); „zadělávají“.
- 593 Tj. „obětních koláčů“, výraz se v SZ vyskytuje jen zde a v kap. 44:19.
- 594 T. nejspíše „Aštóreth¹⁶⁷ⁿ“.
- 595 Jako „nalil... úlitbu“ v Gen. 35:14, pozn. 949 a 950; ne jako „vylévat“ ve v. 20 zde.
- 596 Viz Deut. 4:25, pozn. 247.
- 597 Tj. snad „Zda oni tímto dráždění škodí n. ubližují mně...? Zda ne sami sobě“.
- 598 N. „na toto místo“, jiná však předložka než „na“ zdola, jež častěji a výrazněji vyjadřuje tento smysl.
- 599 Viz Gen. 1:26, pozn. 41.
- 600 Viz Gen. 1:25, pozn. 39.
- 601 Viz Is. 30:1, pozn. 1433; dále smysl jako v textu.
- 602 Viz Žalm 1:1; 33:11, pozn. 2.
- 603 Vl. „zadek“, tj. „zadní stranu“.
- 604 D. „a stali se zády^{100 603} a ne tváří¹⁰⁰ⁿ“, tj. „postavili se tak, že je vidět jejich záda a ne jejich tváří“, „obrátili se (tj. „ke Mně“) zády a ne tváří“, srov. kap. 2:27. Někteří tato slova chápou ve smyslu „obrátili se nazpět a ne vpřed“.
- 605 Viz Gen. 30:17, pozn. 780.
- 606 Viz Exod. 7:3, pozn. 209.
- 607 Viz Gen. 2:4, pozn. 51; Exod. 19:6, pozn. 638.
- 608 Vl. „zhylnula“, „vyhynula“, dále obdobně.
- 609 V tomto verši se opět obrazně oslovuje Jerúsalem, slovesné tvary a zájmenná přípona („svůj“) jsou ženského rodu²⁷⁶. Obdobně i v kap. 22:20–23.
- 610 N. „ujmi se (Num. 23:7, pozn. 880) žalozpěvu“, „ozvi se (Is. 3:7, pozn. 199) žalozpěvem“. Dále obdobně.
- 611 Jako v Žalmu 78:60; n. „(za)nechal“ (1 Sam. 10:2).
- 612 Tj. „pokolení, jež je předmětem výbuchu jeho“.
- 613 Viz Přísl. 11:4, pozn. 958.
- 614 Viz Lev. 26:30, pozn. 917.
- 615 Viz Exod. 29:14, pozn. 1036.
- 616 D. „od nebytí“, dále obdobně. V kap. 26:9 a dále smysl jako v textu.
- 617 Viz Gen. 1:24, pozn. 38.
- 618 Viz Lev. 26:6, pozn. 867, zde v takovémto smyslu. Srov. Gen. 15:11, pozn. 426, kde je v téměř smyslu použito jiného slovesa.
- 619 Tvar slovesa jako v Gen. 2:2n., pozn. 49, zde a dále smysl jako v textu.
- 620 Viz Is. 8:6 a dále, pozn. 2541.
- 621 Viz Is. 5:17 a dále, pozn. 1712.
- 622 N. „rozspávat“, „rozmetávat“, „rozprostírat“.
- 623 Viz Gen. 2:1, pozn. 45.
- 624 Viz Deut. 4:29, pozn. 255.
- 625 Viz Deut. 30:1, pozn. 1078.
- 626 Vl. „vyvolenější“, viz Deut. 12:5, pozn. 274, a srov. obdobně vyjádření tohoto pojmu v jiném mluvnickém spojení tamže v kap. 4:37 i zde v kap. 33:24. Dále obdobně.
- 627 N. „Zda lidé padají a nepovstávají? Odvracejí-li se, aniž se vracejí?“
- 628 Sloveso a předložková vazba jako „chytit za“ v Exod. 4:4; dále smysl jako v textu.
- 629 D. „v svůj běh“ (2 Sam. 18:27), zde a dále smysl jako v textu.
- 630 Viz Žalm 78:20, pozn. 1861.
- 631 Viz Lev. 11:19, pozn. 348.
- 632 D. „pisátko lži²⁵⁹“, dále obdobně.
- 633 Viz 2 Sam. 8:17, pozn. 416.
- 634 Viz Ezr. 7:6, pon. 254.
- 635 Nesouvisí s „pisátko“ shora.
- 636 Mnozí zde, po nepatrné úpravě, navrhují číst „nej učinil lži¹⁰⁰ⁿ“.
- 637 Zde obdobný tvar jako u Is. 8:9, pozn. 470.
- 638 Tj. „těm, kdo se jich budou zmocňovat n. je do vlastnictví přijímat“, tvar slovesa jako v Gen. 15:4; 22:17, pozn. 417. Dále i jiné tvary ve smyslu jako v textu.
- 639 D. „Posbíráním“.
- 640 Viz Gen. 40:10n., pozn. 1069.
- 641 N. „přes (n. „mimo“) ně přecházejí“, „jimi procházejí“.
- 642 N. snad „uvadlo, a věci, jež jsem jim dal, je míjeji“, pak ve smyslu „bez užitku pro ně“.
- 643 Tj. „hyřme“, „zanikejme“, zdola a dále obdobně, viz 1 Sam. 2:9, pozn. 99.
- 644 Vl. „umlčel⁶⁴³“, zde smysl jako v textu.
- 645 Viz Deut. 29:18, pozn. 1058.
- 646 D. „nebytí“, „není“.
- 647 Viz Soud. 5:22, pozn. 347.
- 648 Zde smysl jako v textu, srov. Žalm 22:12, pozn. 647.
- 649 D. „a bydlící v něm“, opis v textu pro zřetelnost. Srov. Žalm 24:1.
- 650 Viz Přísl. 23:32, pozn. 1036.
- 651 Viz Kaz. 10:11, pozn. 394.
- 652 N. snad „útěchu“, „úlevu“, „zotavení“, výraz vyskytující se v SZ jen zde, odvozený od slovesa „rozveselit se“ (Jób 9:27; 10:20), „se... zotavit“ (Žalm 39:13).
- 653 N. prostě „mně“, „mi“, D. „Mé (tj. „mně určené“, „mne se týkající“) rozveselení“.
- 654 N. snad „přít“, „v“, „za“.
- 655 Tj. „na mně spočívá“, n. snad „proti mně“, jako shora⁶⁵⁴.

- 656** Toto dost nesnadně přeložitelné místo, jež se v známých mi překladech chápe velmi mnoha způsoby, podávám s nemohými v znění, jež podle mého soudu nejpřesněji vystihuje smysl textu původního (vyjadřujícího prorokovu touhu po útěše v jeho zámětku), s přihlédnutím i k významu přízvučných znamének v něm.
- 657** Jako u Is. 1:5; vyskytuje se ještě jen v Pl. 1:22, vždy ve spojení se „srdcem“.
- 658** N. snad „od“, tj. „od obyvatel n. příchozích ze“.
- 659** Viz Is. 10:10, pozn. 593; v kap. 10:14 a 51:17 jako v Exod. 20:4, pozn. 660.
- 660** Srov. Gen. 37:25.
- 661** V obdobném smyslu jako jiné sloveso u Is. 58:8, pozn. 2442.
- 662** Viz Is. 58:8, pozn. 2443; nesouvisí s „ranhojiče“ shora.
- 663** Viz Exod. 16:3, pozn. 548.
- 664** Viz Deut. 21:1nn., pozn. 746.
- 665** Kap. 9 začíná v původním textu až zde.
- 666** Viz Num. 1:53 a dále, pozn. 61.
- 667** Jako „slavnostní shromáždění“ v 2 Král. 10:20, zde snad v posměšném n. ironickém smyslu, obdobně jako jiný výraz v Num. 16:5, pozn. 6528.
- 668** N. „napínají“, jako luk, viz níže a kap. 46:9¹⁷⁰².
- 669** Viz Gen. 7:19, pozn. 244; n. „se neukázali silnými“, viz Žalm 65:3, pozn. 1541.
- 670** N. „přecházejí“, „pokračují“, vl. „vycházejí¹³“, zde v takovémto smyslu.
- 671** Viz Is. 31:1, pozn. 1581.
- 672** D. „každý“, dále obdobně.
- 673** N. „nemile“, „hanebně“, D. „obelstěním“.
- 674** Viz Gen. 27:36, pozn. 665.
- 675** Tj. „může se jako takový ukázat n. vyjít najevo“.
- 676** Viz Gen. 31:7 a dále, pozn. 1054.
- 677** N. „zabíjející“, „porážející“, hebr. „šóchéť¹⁵⁷⁶“, činné přičestí dotčeného slovesa; tak psaný text a v podobném smyslu LXX a Vulgata („zraňující“, LXX „titróskúsa“, Vulg. „vulnerans“). Čtený text, podporovaný 78 rukopisy, syrským překladem a rabinskými výklady, podává znění „šáchút“, trpné přičestí jiného stejně znějícího slovesa, jež je v 1 Král. 10:16n. a 2 Par. 9:15n. („kovaného“, zde „naostřený“).
- 678** Tj. „strojí svůj úklad“.
- 679** Viz Gen. 4:20, pozn. 157.
- 680** Viz Gen. 31:46.
- 681** N. „příbytkem“, jako v 1 Sam. 2:29, pozn. 161, viz Žalm 26:8, pozn. 754 a j., zde v takovémto smyslu. Dále smysl jako v textu.
- 682** Tj. „v Mém zákoně“.
- 683** N. „pěvkyně žalozpěvů“, tj. ženy, jež bylo obyčejem za peníze najímat, aby dojemně nařkaly a žalozpěvy zpívaly na pohřbech.
- 684** Viz Is. 15:3, pozn. 854.
- 685** Viz Jóba 3:9, pozn. 111.
- 686** Viz Is. 45:8, pozn. 2098.
- 687** Vl. „shodili“, „poshazovali“, tj. „k zemi“, sloveso jako v Gen. 3:24, pozn. 121, zde smysl jako v textu.
- 688** Viz Exod. 25:9, pozn. 866.
- 689** Viz Exod. 3:22; 11:2, pozn. 125.
- 690** Viz Exod. 11:2, pozn. 352.
- 691** Viz Gen. 1:2, pozn. 4.
- 692** Tj. „pokosené (zde ve smyslu „řádek pokoseného“) obilí“, výraz (hebr. „amír“) kromě tohoto místa se v SZ vyskytující jen ještě u Ám. 2:13; Mích. 4:12 a Zech. 12:6; podle většiny jiných „snopy⁹⁰“, znění však, jež v souhlase s nemohými podávám v textu, zapadá podle mého soudu mnohem lépe v textovou souvislost. LXX zde tento výraz přeložili „seno“ („chortos“), tak i Vulgata („foenum“) zde i všude jinde.
- 693** Tj. „odzadu za žencem“.
- 694** Viz Exod. 32:18, pozn. 1142, zde a dále smysl jako v textu na dotčených místech.
- 695** N. „a hrdina... svým hrdinstvím“.
- 696** N. „mne, neboť já, Hospodin, uskutečňuji“.
- 697** Zde překlad zvolen vzhledem k předložkové vazbě, jaká v původním textu následuje (v překladu někde předchází). Dále obdobně.
- 698** Viz v. 26⁷⁰¹ a srov. Řím. 2:25; jinak „mezi předkožkou“, tj. „mezi neobřezanými“.
- 699** N. snad „oholených“.
- 700** Vl. „okrajích“, jako v Lev. 13:41; viz tam kap. 19:27, pozn. 644, slovesa „stříhat“ tam, pozn. 643, „vyholovat“ v tamní kap. 21:5, pozn. 687, i „stříhat“ tamže, pozn. 433, jsou však jiná než zde shora⁶⁹⁹.
- 701** Viz Lev. 26:41, pozn. 935.
- 702** N. „ani se dávat vystrašit znameními²²⁰“, zde zdola a dále obdobně.
- 703** N. „neboť“.
- 704** Viz Exod. 12:14, pozn. 386.
- 705** Zde snad ve smyslu „předměty ustanovení“, tj. „modly“.
- 706** Viz Gen. 17:16, pozn. 459.
- 707** Viz Exod. 38:23, pozn. 974, zde a dále ve smyslu jako v textu.
- 708** Viz Is. 44:12, pozn. 2067, zde snad jednoznačně v takovémto smyslu.
- 709** Zde a v kap. 6:23 a dále bez předložky.
- 710** Tj. zmíněná „ustanovení⁷⁰⁵“.
- 711** Sloveso jako „škobrtají“ u Is. 28:7; viz tam pozn. 1369.
- 712** Vl. „palma (n., podle jiných, „sloup“) točené (n. „soustruhované“) práce“ (Exod. 25:18, pozn. 873); někteří tomuto výrazu (hebr. „mikšáh“) připisují význam „tvrdoti“, „nepoddajnosti“, „neohebnosti“, snad s odvozením od „kášáh“ např. v Exod. 1:14, viz tam pozn. 27, a překládají ve smyslu „tvrdá (atd.) palma“ n. „tvrdý sloup n. palmový špalek“. Ježto pak dotčený výraz zní stejně jako od jiného kmene odvozené „pole okurek“ (Is. 1:8), překládají někteří „jako strašák v poli okurek“, zřejmě podle apokryfního listu Jeremjova (ve Vulgátě připojeného k taktéž apokryfní knize Bárúchově), kde se tato slova, jež v knize Jeremjově v LXX chybějí, citují v takovémto volném překladu („hóšper en sikyátá probaskanion“, Vulgata „sicut in cucumerario formido“).
- 713** D. „nošením“.
- 714** Viz Deut. 1:29, pozn. 84.

- 715** Tj. snad „schopnost konání“.
- 716** Viz Exod. 8:10, pozn. 242.
- 717** N. ovšem „by tě neměl v účtě“, zde překlad v textu zvolen jako protiklad toho, co je řečeno o „bázní“ ve v. 5 shora.
- 718** D. „v jednom“, tj. snad i „jako jeden“, n. také „jedním slovem“.
- 719** Dotčené sloveso³⁰⁶ má i takovýto význam, viz od něho odvozený výraz v Žalmu 49:10, pozn. 1273; Přísl. 12:1; 30:2, pozn. 580.
- 720** Sloveso („jsou... blázniví“) vyskytující se v SZ jen zde.
- 721** N. „Poučení těmi nicotnostmi? Je to dřevo! (9)Přiváží“.
- 722** Viz 1 Král. 10:22, pozn. 639.
- 723** Zlatonosná země dnes neznámé polohy; syrský překlad a rabínské výklady uvádějí znění „z Ofíru“ (1 Král. 9:28, pozn. 609); tak i některé novější překlady.
- 724** Zde jde o látky těmito barvivy obarvené, srov. Est. 1:6, pozn. 28.
- 725** Viz 1 Par. 22:15, pozn. 761.
- 726** D. „Bůh pravdy¹⁵⁹“.
- 727** Viz Num. 1:53, pozn. 646.
- 728** Viz Žalm 102:10, pozn. 2195.
- 729** Původní text tohoto verše je v aramejštině.
- 730** Sloveso tvarem odpovídající hebrejskému „sloužit“⁴³⁶ n. „pracovat“ (Is. 28:21, pozn. 994, a j.), zde smysl jako v textu.
- 731** Poněkud jiný tvar než shora.
- 732** N. „upevnivší“, sloveso jako v Exod. 15:17, pozn. 533; dále smysl jako v textu na dotčených místech.
- 733** Viz 2 Sam. 22:16, pozn. 875.
- 734** Viz Jóba 26:12, pozn. 597; Žalm 49:3, pozn. 1258; 136:5, pozn. 2605.
- 735** D. „hlas jeho vydání“, smysl jako v textu.
- 736** Vl. „konce“, dále obdobně.
- 737** Viz Deut. 28:12, pozn. 960.
- 738** N. „nemá“, „je zbaven“, „postrádá“, D. „od“, tj. „je daleko od“; dále obdobně. Jinak „hloupý stran“ („co se týče“)²⁸⁶. Dále obdobně.
- 739** Zde i v původním textu množné číslo.
- 740** N. „dechu“.
- 741** Výraz vyskytující se v SZ jen zde a v kap. 51:18, odvozený od slovesa, jež se v SZ vyskytuje jen v Gen. 27:12, pozn. 704, a v 2 Par. 36:16, pozn. 1149; znamená, že je to dílo, jež vystavuje své cititele n. obdivovatele výsměchu, n. je hodno výsměchu samo o sobě. Někteří tento výraz chápou ve smyslu „podvodu“, „klamu“, srov. citované místo v Gen. 27:12.
- 742** Viz Num. 16:29, pozn. 660, výraz odvozený od dotčeného slovesa^{273 421}.
- 743** D. „tyto“.
- 744** Viz Gen. 49:16, pozn. 1352; zde snad i „žezlem“, viz tamže v. 10.
- 745** N., podle jiných, „svůj majetek“ (n. „náklad“, „nákup“), „své zboží“, „co tvého na zemi leží“, výraz vyskytující se v SZ jen zde.
- 746** N. „bydlíš“, podle toho, ke které z možností překladu následujícího výrazu⁷⁴⁷ se to či ono sloveso lépe hodí.
- 747** Viz Deut. 28:53, pozn. 1027; n. „v obléhacím (tj. „uvnitř obléhacího“) valu“ (2 Par. 8:5, pozn. 369), „v pevnosti“ (2 Par. 11:5, pozn. 477).
- 748** Tj. „různě a daleko zahnat n. zapudit“.
- 749** N. „způsobím jim“.
- 750** N. „úzkost“, „útisk“, „sevrění“, vl. „sevru (n. „utisknu“) je“, v textu opis vzhledem ku předložkové vazbě v původním textu, již lze chápat i ve smyslu českého prostého 3. pádu; také „stanu se jim utiskovatelem¹³³⁷“. Podle některých, volněji, ale snad co do smyslu výstižně, „dám jim co proto“, „přisolím jim“. V kap. 48:41 smysl jako v textu.
- 751** Tj. „jejich nepřátelé“.
- 752** N. snad „aby to shledávali“ (n. „zjišťovali“)⁸³, totiž „čeho se vůči Hospodinu dopustili a byli tak přiváděni k pokání“.
- 753** Vl. „vyšly¹³“, dále obdobně.
- 754** Tj. „při vztýčování stanu“.
- 755** Sloveso, jehož tvarem je dotčený výraz²⁷¹, viz 1 Sam. 18:5, pozn. 728, n. také „úspěšně“, „nemají úspěchu“, viz tamže v. 30, pozn. 756.
- 756** Výraz, jenž v jednotném čísle značí „pastvu“, tj. „pasení“, viz kap. 23:1; Žalm 95:7, u Is. 49:9 a snad i zde v kap. 25:36 „pastviště“, zde v přeneseném smyslu jako v textu.
- 757** N. „se rozutekla³⁸³“. V kap. 9:16 a dále smysl jako v textu na dotčených místech.
- 758** Viz 2 Král. 19:7, pozn. 759.
- 759** Viz Is. 9:5, pozn. 525.
- 760** N. „že člověk nemá⁴⁴⁰ svou cestu v moci“.
- 761** Zde i „v spravedlnosti“.
- 762** N. „nedřít“, „neničit“, vl. „nezmenšoval“.
- 763** Viz Gen. 4:26, pozn. 175.
- 764** N. snad „se jaly sžírat Jákóba a“.
- 765** Viz Exod. 15:13, pozn. 517.
- 766** Zde a dále v takovémto smyslu, sloveso, od něhož je odvozen dotčený výraz³⁶⁸. Srov. Lev. 26:32, pozn. 924.
- 767** Tj. „slova této smlouvy“.
- 768** N. „stanete se mým⁵ lidem a já budu vašim⁵ Bohem“, Kap. 7:23 a dále obdobně.
- 769** Viz Exod. 3:17 a dále, pozn. 1156.
- 770** Viz Num. 5:22, pozn. 227.
- 771** N. „důrazně“, „stále“, „soustavně“, D. „svědectvím“.
- 772** D. „svých prvních (tj. „dřívějších“) otců“. Kap. 34:5 obdobně.
- 773** Viz Gen. 15:18, pozn. 435.
- 774** N. „z níž... vyjít“.
- 775** Viz Soud. 3:9 a dále, pozn. 174.
- 776** N. „zakuřovali“, dále obdobně.
- 777** D. „vysvobození“, „vysvobozování“, jiný však tvar než zdola⁷⁷⁸.
- 778** Vl. „je... moci vysvobodit“, opis v textu uchováva v překladu vazbu s 3. pádem, jaká je v textu původním.
- 779** D. „Jako počet tvých měst jsou⁶ tvoji bohové, Júdo, a počet“.
- 780** Zde ve smyslu jako zdola¹⁰⁵.
- 781** Jako „můj milovaný“ v Pis. 1:13, pozn. 42; zde je překlad zvolen vzhledem k tomu, že ačkoli je tento výraz

- mužského rodu, mluví se dále obrazně o bytosti n. osobě rodu ženského, takže snad lze tento výraz zde chápat v takovémto smyslu; „předmětem milování“ může být muž i žena. V kap. 12:7 (v SZ jen tam) jiný tvar, jenž je ženského rodu.
- 782** N. „Co má⁴⁴⁰ předmět mého milování“.
- 783** Viz Jóba 21:27, pozn. 1034, zde snad lze chápat jednotné číslo v takovémto smyslu.
- 784** Viz Exod. 3:5 a dále, pozn. 1219.
- 785** Zde i „maso svatyně“ (Exod. 26:33, pozn. 936), tj. „maso obětovaných zvířat“.
- 786** Viz Gen. 24:46, pozn. 634.
- 787** Tj. „odtud, kde tíha tvých provinění oněmi věcmi na tobě spočívá“.
- 788** Vl. „přejít“, „minout“, n. „zpřed tebe přejít“, tj. „obejít n. minout tě“, viz Gen. 18:3, pozn. 372 a 466, pak ve smyslu „trest za tyto věci“, srov.¹⁶⁵ Gen. 4:13, pozn. 148.
- 789** Tj. „může maso obětovaných zvířat samo o sobě dát očistění od vin a hříchů, je-li přinášení oběti jen zevnější obřadem, konaným bez pokání v srdci?“ Srov. Žalm 50:8nn., Is. 1:11nn.
- 790** Tento verš je velmi nesnadno srozumitelný a jeho překlad obtížný; mnozí jeho znění považují za porušené a navrhuji nejružnější úpravy, podle starých překladů i jinak, od jichž výčtu zde upouštím, doufám však, že překlad, jež v textu podávám, dává i bez oněch úprav a jen s poměrně nepatrnými doplňky dobrý (byť na některých místech bližší vysvětlení poznámkami vyzdávající) smysl.
- 791** D. „ovoce zjevu“ (Gen. 29:17, pozn. 753).
- 792** Tj. „Hospodin“, n. ve smyslu pozn.⁴⁵⁰
- 793** Výraz vyskytující se v SZ jen v této knize a u Ezek.
- 794** Sloveso jako „drtit“ v Žalmu 2:9.
- 795** Zde snad ve smyslu „oznámil“ n. „přikázal“.
- 796** Na obou místech též výraz v rozličném smyslu, jakýsi druh slovní hříčky.
- 797** Předložka jako obvykle 3. pád vyzdávající zde u zájmena „si“ i u jména „Baal“ se v rozličném smyslu opakuje i na ostatních dvou místech, tedy opět jakýsi druh slovní hříčky.
- 798** Viz Gen. 22:7n., pozn. 574.
- 799** N. „důvěřivě“, n., podle jiných, „hovězí dobytče“, viz Žalm 144:14, pozn. 2723.
- 800** Viz Žalm 68:29, pozn. 1484; Is. 53:7, pozn. 971.
- 801** Tvar slovesa jako „zabije“ v Exod. 22:1.
- 802** Viz Žalm 35:4, pozn. 877 a 946, sloveso jako „si umínil“ v Est. 8:3⁸⁰³.
- 803** Zde v takovémto smyslu; viz Est. 8:3, pozn. 262.
- 804** Vl. „chlebem“, tj. „pokrmem“¹⁶⁰⁵, jež poskytuje.
- 805** Viz Jóba 16:13, pozn. 794.
- 806** N. (vl.) snad „od nich“, „před nimi“²³⁹, tj. „vysvobození od nich“, „chránící před nimi“.
- 807** A tedy snad „svěřil“.
- 808** Viz Žalm 18:43, pozn. 549, zde a dále jednotné číslo.
- 809** Sloveso od dotčeného výrazu⁸⁰⁸ odvozené, n. snad naopak. Viz Žalm 35:1, pozn. 935; Přísl. 22:23, pozn. 996.
- 810** Viz Is. 24:16, pozn. 1227.
- 811** D. „jdou“, smysl jako v textu.
- 812** Viz Exod. 22:8, pozn. 743.
- 813** Od dotčeného slovesa⁸¹² odvozený výraz, n. snad naopak.
- 814** Výraz odvozený od dotčeného slovesa⁸⁰¹, vyskytující se v SZ ještě jen v Žalmu 44:22 a v poněkud jiném smyslu („zabijacku“) v 1 Sam. 25:11.
- 815** N. „zasvěť“, „posvěť“, zde však spíše v takovémto prostém smyslu jako v textu.
- 816** Tvar jiného slovesa než v kap. 11:19⁸⁰¹.
- 817** Vl. „usychat“, dále obdobně, viz Gen. 8:7 a 14, pozn. 269.
- 818** Viz Exod. 12:37, pozn. 418.
- 819** Vl. „horlit“, „rozhořovat se“, viz Nech. 3:20, pozn. 124, zde smysl jako v textu.
- 820** Viz Soud. 18:7, pozn. 500 a 829.
- 821** D. „v zemi pokoje“.
- 822** N. „vznešenosti“, „velebenosti“, viz např. Is. 2:10, pozn. 154; míní se bujně rostoucí houštiná na březích Jordánu, v němž se zdržovali lvi; podle jiných je na mysli vzduť hladina této řeky, takže potom
- 823** „při vzdouvání Jordánu“. Srov. Jóba 38:11, pozn. 1680. Dále obdobně.
- 824** Zde od dotčeného slovesa³¹² odvozené přídavné jméno v platnosti příslovce, smysl též jako v kap. 4:5.
- 825** N. „volat“, jako v obdobné souvislosti s předchozím výrazem³¹² v kap. 4:5, zde však je smysl spíše jako v textu („posměšně n. urážlivě volat“).
- 826** N. „důvěřovat“, ne však jako v kap. 5:17 a dále^{226 435}; viz 2 Par. 20:20, pozn. 740; Is. 7:9, pozn. 407.
- 827** N. „laskavá“, „milá“, „vládná“.
- 828** „Dědictví“ je totiž v hebr. ženského rodu, jako „milovaná“, v. 7⁷⁸¹; tak i „díl“, v. 10.
- 829** Tj. „řve“, ale takovýto význam dotčené sloveso¹⁴ nikde jinde nemá, lze je však chápat ve smyslu jako v textu, viz Est. 8:11, pozn. 174.
- 830** N., podle mnohých, „vydává proti mně svůj hlas“, pak se však pomíjí význam předložkové vazby, již zde lze chápat ve smyslu českého 7. pádu.
- 831** N. vůbec „dravým ptákem“, dále obdobně, viz Gen. 15:11, pozn. 425.
- 832** Tj. snad k přilákání ostatního ptactva, jako výřem na výrovce.
- 833** Tj. „na ně se slétají“.
- 834** N. „živočišstvo“ (Gen. 9:10 a j.).
- 835** Zde jiný tvar se smyslem jako v textu, srov. Is. 21:14, pozn. 1083; tento tvar se v SZ vyskytuje jen na těchto dvou místech.
- 836** Viz Přísl. 27:7, pozn. 1161; Is. 63:18, pozn. 822.
- 837** Odvozené přídavné jméno, vyskytující se v SZ jen ještě v Pl. 5:18 a u Dán. 9:17.
- 838** Zde a dále v takovémto smyslu; „spouští“³⁶⁸ je od tohoto slovesa odvozený výraz.
- 839** N. „neboť meč Hospodinův⁵ sžírá“.
- 840** Tj. „nic živého“, dále obdobně.
- 841** V hebrejštině slovní hříčky: „kácáru“, „sežnou“, „kó-cím“, „trní“, „náchlú“, „natrápili se“, „ló jóilú“, „nebudou mít prospěchu“.

- 842** N. „Stran všech mých zlých sousedů“.
- 843** Viz Gen. 4:14, pozn. 149.
- 844** Viz Gen. 14:16, pozn. 406.
- 845** D. „učením“ (v. 16), „vyrvá(vá)ním“ (v. 17).
- 846** Viz Gen. 4:1, pozn. 125.
- 847** Viz Gen. 2:14, pozn. 73.
- 848** Viz Gen. 35:4, pozn. 944; Deut. 33:19, pozn. 1267; Žalm 9:15, pozn. 253.
- 849** Viz Gen. 4:3, pozn. 131.
- 850** Viz Exod. 7:24, pozn. 231.
- 851** Zde v takovémto smyslu, viz Lev. 26:19, pozn. 894.
- 852** Vl. „mnohá“, dále obdobně.
- 853** Zde od dotčeného slovesa⁴⁰³ odvozené přídavné jméno, vyskytující se v SZ jen zde, viz však kap. 38:21 a Exod. 8:2 a dále, pozn. 232, kde je nepatrně odlišný souzračný výraz.
- 854** Viz Gen. 2:24, pozn. 88.
- 855** D. „jménem“, viz Gen. 5:32, pozn. 181; v. 6:4, pozn. 194. Dále obdobně.
- 856** Viz Nech. 12:46, pozn. 393.
- 857** Viz Deut. 26:19, pozn. 939.
- 858** Tj. kožený měch na víno, viz např. 1 Sam. 1:24 a j. V kap. 48:12 smysl jako v textu.
- 859** D. „věděním“.
- 860** N. „za Dávída“, n. „Dávidovi“, takže pak prostě
- 861** ve smyslu „na Dávidově“.
- 862** D. „muže o jeho bratra“, srov. kap. 31:34¹⁴¹⁰. Dále obdobně.
- 863** D. „slitovávat od (tj. „to by Mě odvrátilo od“) zničení jich“, smysl jako v textu; srov. kap. 10:14⁷³⁸.
- 864** Viz Gen. 4:23, pozn. 165.
- 865** Viz Přísl. 18:12, pozn. 814; Is. 3:16, pozn. 227 a j.
- 866** Zde a dále jednoznačně „Hospodin“.
- 867** Podle psaného textu v takovémto smyslu; čtený text uvádí znění, jež lze chápat buď ve smyslu „a měň“, což nikterak nezapadá do souvislosti, n. „a měnit“, nikoli „a bude měnit“, ale v podstatě snad v též smyslu jako psaný text. Srov. Jóba 10:20, pozn. 531 a 532, kde je v jiném významu použito téhož slovesa v též dvojím znění psaného a čteného textu.
- 868** Viz Exod. 20:21, pozn. 673.
- 869** Viz Jóba 33:17, pozn. 1474.
- 870** D. „sizením“.
- 871** Viz 1 Král. 15:13, pozn. 677.
- 872** Tj. „Sedněte co nejnižší“, srov. obdobnou vazbu v Žalmu 113:6, pozn. 2412.
- 873** Vl. „sestoupí“, „klesne“.
- 874** N.³⁸³ „bylo“.
- 875** Jako „v místech... záhlaví“ v Gen. 28:11.
- 876** Viz 2 Sam. 12:30, pozn. 516.
- 877** Viz Gen. 12:9, pozn. 359.
- 878** Zde a v dalších verších tohoto oddílu jméno ženského rodu, viz kap. 3:7nn.
- 879** N. „úplnost“, „celistvost“, množné číslo výrazu jinde zpravidla překládaného „pokoj“^{933v}.
- 880** D. „dáno, drobný dobytek tvé nádhery“ (n. snad „dobytek, tvá nádhera“)⁸⁵⁷.
- 881** N. „šejky“, viz Gen. 36:15nn., pozn. 966.
- 882** N., podle jiných, „až je bude nad tebou jako hlavu ustanovovat, ač ty jsi je na sebe navykla za důvěrné přátele“ (Přísl. 16:28, pozn. 783, zde ovšem množné číslo).
- 883** Viz Is. 47:2, pozn. 882.
- 884** Tj. zde „odhrnutý“, „vyhrnutý“, ne však jako ve v. 26⁸⁸⁸; srov. Is. 47:2, pozn. 2134.
- 885** Viz Num. 12:1, pozn. 453.
- 886** Viz Gen. 10:17n., pozn. 322.
- 887** Viz Exod. 15:7, pozn. 175.
- 888** Viz Is. 47:2, pozn. 1040.
- 889** Viz Lev. 18:17, pozn. 568; nesouvisí s „hanba“ zde ve v. 26.
- 890** N. „nechceš být očištěn? Po“.
- 891** D. „po kdy“, smysl jako v textu.
- 892** N. „již“, tj. „konečně“.
- 893** Viz Exod. 18:16, pozn. 178.
- 894** N. „nedostatků deště“, výraz vyskytující se v SZ jen zde a v kap. 17:8; příbuzný výraz je „souzení“ v Žalmu 9:9 a 10:1, v SZ rovněž jen na těchto dvou místech.
- 895** Tj. „města s branami a jejich obyvatelé“.
- 896** Viz 1 Sam. 2:5, pozn. 86; Is. 24:4 a 7, pozn. 993.
- 897** Viz Žalm 144:14, pozn. 2728.
- 898** N. „bezvýznamné“, dále obdobně, viz Gen. 19:31, pozn. 517.
- 899** Tj. „k cisternám“, zde však výraz jako v 2 Král. 3:16.
- 900** Viz Gen. 24:53, pozn. 637.
- 901** V obrazném smyslu („vyprahlá“, „rozpraskaná“).
- 902** N. „mladý porost“ (Gen. 1:11n., pozn. 17).
- 903** Viz Exod. 20:16 a dále, pozn. 785.
- 904** V hebr. slovní hříčce: „lm-avónénú ánú bánú“.
- 905** N. „zastrašený“, „oněmělý“, „omámený“, tvar slovesa vyskytujícího se v SZ jen zde.
- 906** Vl. „nitru“, „uvnitř nás“, dále obdobně.
- 907** Viz Gen. 8:4, pozn. 178; Žalm 119:121, pozn. 2555; dále i jiné tvary ve smyslu jako v textu na dotčených místech.
- 908** Viz Num. 32:13, pozn. 1060; n. „kolísání“ (jako „se... potáčí“ u Is. 24:20), tj. mezi Hospodinem a modlami, n. od jedné modly k druhé.
- 909** Vl. „nez(a)držovali“, viz 2 Sam. 18:16, pozn. 741, zde spíše ve smyslu jako v textu, i tam je překlad LXX („efeideto“) obdobný jako zde („úk efeisanto“, „nešetřili“), překlad Vulgaty je zde jiný, ale v podobném smyslu („non quievit“, „neodpočínul“, tj. „lid“).
- 910** Viz Gen. 8:20, pozn. 273.
- 911** Viz Lev. 2:1, pozn. 47.
- 912** D. „pokoj pravdy“^{159v}.
- 913** Viz Is. 1:1, pozn. 2.
- 914** Viz Num. 23:23, pozn. 840.
- 915** Viz Jóba 13:4, pozn. 635.
- 916** Sloveso jako „hynou“ v Žalmu 49:12 a 20; zde a v kap. 6:2 jiný tvar, smysl jako v textu.
- 917** Viz 2 Král. 19:21, pozn. 767.
- 918** Viz 2 Král. 19:21, pozn. 768.
- 919** N. snad „se odstěhovali“, viz Gen. 34:10, pozn. 916, zde v takovémto smyslu, podle něhož toto sloveso zde pochopili LXX i Vulgata i některé ze známých mi

- překladů novějších. Jiní překladatelé, trvající na nejlustnějšímu významu tohoto slovesa, toto místo uvádějí ve smyslu
- 920** „obcházejí n. obchodují n. potulují se v zemi a nevědí si *radý*“, n. „*a lidé o tom nevědí*“, pak se ovšem, mám za to, nejen v neobvyklém smyslu podává předložková vazba, jíž je zde použito (v textu „do země“), nýbrž je i třeba doplnění slovesa „neznají“ n. „nevědí“ buď předmětem, nebo (což ještě, řekl bych, nejspíše vyhovuje) podle druhé ze shora uvedených možností, jak to nacházíme v kralickém překladu. Proto jsem dal přednost znění, jež v textu podávám a jež je prosto zde shora uvedených závad.
- 921** D. „zamítutím“.
- 922** Sloveso jako v Lev. 26:11, pozn. 875, v textu n. zde zdola⁹²³ opis uchovávající v překladu předložkovou vazbu, jaká je v textu původním.
- 923** N. „Nachází-li tvá duše oškvlivost“.
- 924** N. „nezavrhuješ“, viz Přísl. 1:30, pozn. 94, dále i jiné tvary ve smyslu jako v textu.
- 925** Viz Deut. 32:15, pozn. 1151.
- 926** Tj. „nebesa sama od sebe“.
- 927** Viz Deut. 32:39, pozn. 1206.
- 928** Jiná předložka než v kap. 1:5 a dále¹⁶, v tomto spojení však v podstatě souznačná.
- 929** Tj. „pod meč“.
- 930** N. „A chci²⁰ nad nimi (n. „proti nim“) ustanovit čtyři čeledi... meč... a ptactvo... a zvěř“.
- 931** Viz 2 Par. 29:8, pozn. 956, zde a dále platí v plném rozsahu, i stran čteného textu.
- 932** Zde v takovémto smyslu, viz Jób 2:11, pozn. 85.
- 933** Viz Gen. 29:6, pozn. 744.
- 934** Zde D. „na pokoj tobě“, tj. „na tvůj pokoj“.
- 935** Viz Lev. 26:16, pozn. 882.
- 936** N., podle některých, „zmatena“, tvar slovesa jako „se stydět“ u Is. 1:29, „stydí se“ u Jób 6:20; nikoli jako zde v kap. 3:3 a dále⁴⁰.
- 937** Tj. „jenž jsem předmětem vády a sváru“, srov. Soud. 12:2, pozn. 655.
- 938** Viz Deut. 15:2, pozn. 605.
- 939** Viz Gen. 8:21, pozn. 277.
- 940** N. „Neosvobodím“, sloveso vyskytující se v SZ jen zde a v jiném tvaru u Jób 37:3, pozn. 1619.
- 941** Viz Gen. 14:23, pozn. 411.
- 942** Tak podle čteného textu; psaný text uvádí znění „Nebude-li tvé uvolnění⁹⁴⁰“.
- 943** Zde nikoli v nepřátelském smyslu.
- 944** Viz Rúth 2:1, pozn. 64.
- 945** Viz 1 Král. 15:18, pozn. 483.
- 946** N. „kupní cenu“ (Přísl. 27:26), „plat“ (Deut. 23:18, pozn. 845).
- 947** D. „ve všech tvých hranicích“, tj. „na celém tvém území“.
- 948** N. „a budu tě přepravovat“.
- 949** Viz Exod. 34:6, pozn. 1188; zde je „hněv“ v čísle jednotlivém.
- 950** D. „nebereš“, tj. „odtud“, dále obdobně, i v jiných spojeních.
- 951** D.⁸³ „Našla se (n. „byla nalezena“) tvá slova“.
- 952** N., podle čteného textu, podporovaného 28 rukopisy a starými překlady, „snědl a tvé slovo se mi stalo“.
- 953** Viz Is. 65:18, pozn. 2541.
- 954** N. „žertujících“, viz Přísl. 8:30; 26:19, pozn. 450.
- 955** D. „bytím“.
- 956** Tj. potok, jenž v létě vysychá, takže zklamává toho, kdo doufá v něm najít vodu, srov. Jób 6:18–20. Výraz se v SZ vyskytuje jen zde a u Mich. 1:14.
- 957** Zde jiný tvar se smyslem jako v textu, viz např. Is. 33:16, pozn. 407.
- 958** N. snad „odlišovat“, vl. „vyjímat“, „vybírat“, zde v takovémto smyslu.
- 959** Viz 1 Král. 10:2, pozn. 316.
- 960** N. „bezceňného“, viz Deut. 21:20, pozn. 772; Pl. 1:11, pozn. 63.
- 961** N. „vracejí“, „vracet“, sloveso jako shora.
- 962** N. snad „nedobytinou“, tvar slovesa, od něhož je odvozen dotčený výraz⁶⁶.
- 963** Viz Žalm 26:11, pozn. 761.
- 964** Viz Jób 6:23, pozn. 325.
- 965** D. „umírat smrti^{220 253} z neduhů“.
- 966** N. „nářku“, tj. „opлакávání“ (nikoli jako zdola³²³) mrtvého, výraz vyskytující se v SZ jen zde a v jiném smyslu u Ám. 6:7.
- 967** Viz Gen. 43:14, pozn. 1190.
- 968** Viz Deut. 14:1, pozn. 547; 1 Král. 18:28, pozn. 863.
- 969** Tj. „na hlavě“, na znamení smutku, stejně jako předchodí „se řezat“, viz Lev. 21:5, pozn. 618, a „vyřezávat zářezy“ na konci verše tam; kap. 41:5 obdobně.
- 970** Tj. „chléb“, v tomto tvaru se tohoto slovesa používá jen v jiném smyslu viz v Lev. 11:3–7, pozn. 318, a 2 rukopisy a také LXX a Vulgata dokonce podávají toto místo ve smyslu „aniž budou... lámat chléb“ (místo „láhem“, „pro ně“, čtli „lechem“, „chléb“, lityry H a Ch jsou si v hebrejském písmu navzájem velmi podobné); tak i mnohé novější překlady.
- 971** Viz Gen. 37:35, pozn. 719.
- 972** D. „jeho“, tu snad v takovémto smyslu.
- 973** N. snad „nad mrtvými“, v hromadném smyslu.
- 974** N. „pohárem“, „kalichem“, srov.⁹⁷⁰ Luk. 22:19n.; 1 Kor. 11:26. Dále jiný smysl.
- 975** Viz Soud. 14:10, pozn. 711.
- 976** Vl. „se nejali dbát“, „se jali nedbat“, n. prostě „nedbali“.
- 977** N. snad „na povrch země“, obdobně jako shora⁸⁴³.
- 978** N. „neboť“, „protože“.
- 979** N. „přízeň“, výraz vyskytující se v SZ jen zde.
- 980** Tj. „vychytají“, sloveso však je odvozeno od „rybářů“ shora; vyskytuje se v SZ jen zde. Srov. Luk. 5:10; zde pak, i zdola („lovců... vyloví“), snad přibuznost výrazů naznačuje zesilující smysl („do jednoho n. horlivě vychytají“ [„vyloví“]).
- 981** Viz Přísl. 10:14, pozn. 104.
- 982** Viz Exod. 21:34, pozn. 729.
- 983** Viz Gen. 49:4, pozn. 1323.
- 984** Viz Žalm 27:1, pozn. 765.

- 985** D. „v nich“ (v. 19), „oni“ (v. 20).
- 986** Viz Exod. 3:14, pozn. 110.
- 987** Vl. „zapsán“, nesouvisí však s následujícím „pisátekem“.
- 988** Tvar slovesa, od něhož je dotčený výraz²⁰⁷ odvozen; viz např. 1 Král. 7:14, pozn. 418, kde je tvar téhož slovesa.
- 989** Viz Deut. 31:24, pozn. 224.
- 990** Viz Exod. 34:13, pozn. 1197.
- 991** N. „stromovní na vyvýšených vyvýšeninách“.
- 992** N. „podle některých“, „vyvýšeniny, (3)na mé pohoří v poli. Tvé“, n. „Své pohoří v poli, tvé“.
- 993** Tj. „svou vinou“.
- 994** Viz Deut. 15:2, pozn. 603.
- 995** Zde snad ve smyslu „tím, že jste vyvolali můj hněv“.
- 996** Viz Exod. 10:11, pozn. 332.
- 997** Tj. „svou silou“, „předmětem své důvěry n. svého spoléhání“.
- 998** Zde ve smyslu „tělesné n. vůbec přirozené schopnosti člověka“.
- 999** Viz Žalm 102:17, pozn. 2202, vyskytuje se v SZ jen na těchto dvou místech; zde, podle některých, „jako tamaryšek“ (tak LXX a Vulgata) n. „jako jalovec“. Srov. kap. 48:6¹⁷⁴⁶.
- 1000** N. „když bude přicházet“.
- 1001** Viz Jób 36:6, pozn. 1743; Žalm 107:34, pozn. 2361, výraz se v SZ vyskytuje jen na těchto třech místech.
- 1002** Viz Žalm 38:18, pozn. 1070.
- 1003** N. snad „upouštět od“, n. však jako ve v. 4⁹⁹⁴; vl. „vzdalovat se od“, jako např. v Soud. 6:18, zde smysl jako v textu. Dále smysl jako v textu na dotčených místech.
- 1004** Jako „hrbolatě“ u Is. 40:4, zde smysl jako v textu; lze odvozovat i od téhož kmene jako „Jákób“, viz Gen. 25:26, pozn. 665.
- 1005** N. „Ze všeho nejštvější“.
- 1006** Jako v kap. 15:18; zde i „nenapravitelné“ a obdobně i tam („nezhojitelné“, nesouvisí však s následujícím „vyhojit“).
- 1007** Viz Deut. 13:14, pozn. 536.
- 1008** Viz Is. 34:15, pozn. 1734.
- 1009** Vl. „neporodila“, smysl jako v textu.
- 1010** N. „bezbožným¹³⁷⁷“, viz 1 Sam. 25:25, pozn. 932.
- 1011** D. „od toho, co bylo nejprve“.
- 1012** Viz Exod. 15:17, pozn. 531.
- 1013** Tak podle čteného textu, podporovaného mnoha rukopisy; psaný text uvádí znění „Odstoupilci“, od dotčeného slovesa³⁰² odvozený výraz, vyskytující se v SZ jen zde.
- 1014** D. „moji odstupující“, smysl jako v textu; psaný text obdobně.
- 1015** N. „jako Pastýře“, D. „od pastýře za tebou“, smysl snad jako v textu n. zde shora; jinak „sem se neukvapil, neboť jsem tě následoval (vl. „od následování tě²⁸⁵) jako Pastýře“.
- 1016** N. „osudného“, „zoufalého“, tj. „dne zoufalství“.
- 1017** Viz Num. 30:12, pozn. 1019.
- 1018** Viz Žalm 89:40, pozn. 2066; Přísł. 10:14 a 29, pozn. 501.
- 1019** Viz Žalm 14:6, pozn. 376.
- 1020** Od dotčeného slovesa¹²³ odvozený výraz, vyskytující se v SZ jen zde a u Ezek. 21:6.
- 1021** D. „na své duše“, dále obdobně.
- 1022** Nesouvisí s „nenosite“ shora²³³ ani s „vynášet“ ve v. 22.
- 1023** Výraz odvozený od dotčeného slovesa²³³; viz Num. 4:15, pozn. 147.
- 1024** Viz Exod. 20:8, pozn. 668.
- 1025** Podle čteného textu „aby nebylo slyšení“; snad je to úprava podle obdobného tvaru jiných sloves na konci verše a ve v. 24.
- 1026** D. „slyšením“, „posloucháním“.
- 1027** Viz Gen. 50:9, pozn. 1382.
- 1028** Vl. „bude“, překlad zvolen k vyjádření dokonavého smyslu výroku.
- 1029** Viz Num. 11:31, pozn. 441.
- 1030** Viz Deut. 1:7, pozn. 20.
- 1031** Viz Num. 13:17, pozn. 481.
- 1032** Viz Lev. 7:12, pozn. 221.
- 1033** Zde a dále v tomto oděle v takovémto smyslu.
- 1034** V směrovém n. cílovém smyslu.
- 1035** N., podle čteného textu, „a he, on“.
- 1036** Výraz vyskytující se v SZ jen zde a v Exod. 1:16, pozn. 33.
- 1037** Viz Exod. 35:22, pozn. 1221.
- 1038** Viz Is. 29:16, pozn. 1461.
- 1039** Tj. „v stavu n. podobě hlíny“, „ještě jako hlína“, zpracovatelná.
- 1040** Viz Gen. 26:18, pozn. 685; v kap. 36:28 bez spojky „a“.
- 1041** Viz Num. 23:27, pozn. 886.
- 1042** N. snad „Kdykoli“, jako „znenadání“ v kap. 4:20.
- 1043** Srov. kap. 1:10; předložky „stran“ a „o“ zde jsou tytéž jako „nad“ a „k(e)“ tam, jiná souvislost však jim dodává jiného smyslu.
- 1044** Viz Nech. 9:23, pozn. 439.
- 1045** Viz 2 Král. 19:25, pozn. 777.
- 1046** Zde ve smyslu „co jsme si umínili“, „ve své umíněnosti usmyslili“.
- 1047** D. „jako tyto“.
- 1048** Viz Deut. 3:25 a dále, pozn. 203.
- 1049** Sloveso nejčastěji překládané „opustit“, zde překlad zvolen vzhledem k následující předložkové vazbě.
- 1050** Tj. se skály čnicí nad okolní pole; snad je zde miněna věčným sněhem pokrytá hora Chermón.
- 1051** Tj. „vyschnout“, zde (nikoli dále) v takovémto smyslu.
- 1052** Zde ve smyslu „z daleka přitékající“. Srov. 2 Král. 19:24, pozn. 774.
- 1053** Viz Žalm 24:4, pozn. 335.
- 1054** Viz Žalm 77:19, pozn. 1844.
- 1055** Viz Žalm 68:4, pozn. 1573.
- 1056** Viz 1 Král. 9:8, pozn. 583, od tohoto slovesa (zde v kap. 19:8¹⁰⁸⁰) odvozený výraz (projev toho, o čem se mluví dále v tomto verši).
- 1057** N. „mimo ni“.

- 1058** Viz Deut. 32:35, pozn. 1193.
- 1059** Mnozí překladatelé toto místo podle LXX, Vulgaty a jiných starých překladů podávají ve smyslu „budu jim ukazovat šji a ne tvář“, dal jsem však s několika jinými, mj. v podstatě i s Kralickými, předmět doslovnému překladu hebrejského textu (neboť sloveso „vidět“ n. „dívat se“, jehož je zde použito, má ve svém základním tvaru smysl „ukazovat“ jedině v trpném rodu, zde pak je základní tvar rodu činného), jenž dává dobrý smysl, třebaže se tak snad na první pohled nezdá.
- 1060** N. „ukládejme... úklady“, „vymýšlejme... výmysly“, znění v textu zde snad nejhodněji vyjadřuje významové odstíny obou dotčených výrazů v takovéto souvislosti.
- 1061** Vl. „slyš“, překlad v textu zvolen vzhledem k následující předložkové vazbě, již lze překládat i 3. pádem.
- 1062** Viz Žalm 35:1, pozn. 936; Is. 49:25, pozn. 2218, výraz vyskytující se v SZ jen na těchto třech místech.
- 1063** Vl. „místo dobra“, smysl jako v textu, dále obdobně.
- 1064** Viz Žalm 63:10, pozn. 1524.
- 1065** Vl. „o děti připravenými“, přídavné jméno odvozené od slovesa tohoto významu, viz kap. 15:7; Gen. 43:14.
- 1066** Vl. „zabíjení“, nesouvisí s „pobíjení“ zdola¹⁹².
- 1067** Viz Gen. 49:19, pozn. 1361.
- 1068** Viz Exod. 29:33, pozn. 1056.
- 1069** Viz Žalm 79:9, pozn. 1926.
- 1070** Viz Gen. 6:7, pozn. 199; Žalm 51:1, pozn. 229.
- 1071** Viz Gen. 4:14, pozn. 153.
- 1072** Jen zde se v SZ vyskytující tvar slovesa „klopýtát“ v kap. 6:15 (viz 1 Sam. 2:4, pozn. 79) a obdobně dále.
- 1073** Zde proti kap. 13:1 je k překladu zvoleno sloveso, jehož snad lze použít nejen o „džbánu“, jež měl prorok „opatřit“, nýbrž i o „starších“ atd., jež měl slovat.
- 1074** Jako „láhev“ v 1 Král. 14:3; vyskytuje se v SZ jen ještě zde ve v. 10.
- 1075** Viz Lev. 6:28, pozn. 212.
- 1076** Jméno odvozené od dotčeného výrazu¹⁰⁷⁵; nesouvisí s „hrnčiče“ shora^{12 1033}.
- 1077** Tj. „cizím (n. snad „nepoznatelným“) učinili“, sloveso, od něhož je odvozen dotčený výraz¹⁶¹, jako „poznal“ v Gen. 42:7, viz tam pozn. 1149.
- 1078** Vl. „vypřázdním“, snad ve smyslu narážky na prázdný „džbán z hlíny“, jež měl prorok při této řeči držet v ruce. V kap. 51:2 jiný tvar ve smyslu jako tam v textu.
- 1079** Tj. snad „v předmět hrůzy a sykotu“. Kap. 18:16 a dále obdobně.
- 1080** Sloveso, od něhož je dotčený výraz¹⁰⁸⁶ odvozen.
- 1081** Viz Deut. 28:53, pozn. 1027
- 1082** Viz Deut. 28:53, pozn. 1028.
- 1083** Viz Deut. 28:53, pozn. 1029.
- 1084** N. „zcela“, vl. „zhojena“.
- 1085** Viz 1 Král. 7:8, pozn. 409.
- 1086** N. „nadiřzeným“, „představeným“, viz 2 Par. 11:11, pozn. 265.
- 1087** Viz Gen. 41:34, pozn. 1113, výraz odvozený od dotčeného slovesa³² ve smyslu následující³³ poznámky.
- 1088** Viz Exod. 9:6, pozn. 274.
- 1089** Viz 1 Král. 5:1, pozn. 284, nesouvisí s „nepřátel“ zdola.
- 1090** Viz Gen. 10:10, pozn. 317.
- 1091** Viz Přísl. 15:6, pozn. 713.
- 1092** Podstatné jméno odvozené od dotčeného⁹⁵⁹ jména přídavného.
- 1093** N. „kořistit“, „míti za kořist“, souvisí s „kořist“ v kap. 2:14 a dále.
- 1094** Viz Soud. 14:15, pozn. 719; 1 Král. 22:20, pozn. 995.
- 1095** D. „mým silným“ (n. „silnějším“), smysl jako v textu, n. snad
- 1096** „zmocnil ses mne“, „uchvátil jsi mě“, sloveso jako „chytil“ v Exod. 4:4; dále i jiné tvary se smyslem jako v textu
- 1097** Viz Žalm 31:13, pozn. 862.
- 1098** Zde jednoznačně v dotčeném smyslu⁴⁵⁶.
- 1099** Viz Žalm 41:9, pozn. 1136.
- 1100** Viz Žalm 35:15, pozn. 961; 38:17, pozn. 1069
- 1101** N. „po mém boku“, viz Jób 18:12, pozn. 865.
- 1102** Zde D. „vzít si od něho svou pomstu“.
- 1103** N. „hrozný“.
- 1104** Výraz odvozený od dotčeného slovesa²⁴⁰ n. snad naopak.
- 1105** Sloveso jako v 1 Par. 16:4 a dále, pozn. 544.
- 1106** Viz Exod. 23:11, pozn. 797.
- 1107** Viz Žalm 40:17, pozn. 1119.
- 1108** D. „rozradostněním“.
- 1109** D. „z (n. „od“) dělohy“, tj. snad „usmrcením mi nemožnil vyjít z dělohy“.
- 1110** Viz Gen. 41:51, pozn. 1139.
- 1111** Viz Žalm 107:39, pozn. 2364.
- 1112** Viz Deut. 4:10, pozn. 224.
- 1113** N. „Cefanjáhúa“ (2 Král. 25:18).
- 1114** Viz Deut. 12:5, pozn. 478.
- 1115** N. „pro nás“, „v náš prospěch“.
- 1116** Viz Gen. 18:14, pozn. 478.
- 1117** Viz 1 Král. 15:19, pozn. 800.
- 1118** N. „divů a bude ho chtít²⁰ zpřed nás odvést“ (n. „k odtáhnutí¹¹¹⁷ přimět“).
- 1119** D. „náčini⁹⁰⁰ války⁷¹⁴“.
- 1120** Viz Gen. 11:28, pozn. 345.
- 1121** N. snad „jimiž napadáte (tj. „útočíte na“) krále Bávelu a Kasdím“.
- 1122** Viz 2 Sam. 11:1, pozn. 812.
- 1123** Viz Gen. 6:14, pozn. 215.
- 1124** Viz Exod. 25:35, pozn. 934.
- 1125** D. „od moru, od meče a od“, tj. „budou ušetřeni od moru...“ n. „uchráněni před morem...“
- 1126** Tj. „Nevúchadreccar“, n. ve smyslu pozn. 450.
- 1127** D. „ústý“.
- 1128** Tj. „poddá se Kasdím“.
- 1129** Nesouvisí s „žit“ shora.
- 1130** N. „lupem“, jak tento výraz zpravidla překládám, viz např. Is. 53:12, zde však mám za vhodnější překlad jako v textu. Dále obdobně.
- 1131** N. „vydíraného“, viz Lev. 6:4, pozn. 180; Soud. 9:25, pozn. 553.
- 1132** Viz Gen. 14:3, pozn. 390.
- 1133** Viz Deut. 3:10, pozn. 181.

- 1134** Viz Žalm 38:2, pozn. 1046.
- 1135** Tj. „obyvatelky údolí“.
- 1136** Sloveso¹¹³⁷ odvozené od dotčeného výrazu⁴⁹⁴. Dále smysl jako v textu.
- 1137** Vl. „cizinci, sirotku a vdově nesmíte ubližovat ani činit násilí¹¹³⁶“, v textu opis vzhledem k vazbě s 4. pádem v textu původním.
- 1138** N. „pilně“, „svědomitě“, D. „uskutečňováním“.
- 1139** Tj. „každý z nich“.
- 1140** Podle LXX a Vulgaty „oni, jejich“, „jejich“, tak i některé novější překlady.
- 1141** Tak podle čteného textu; psaný text uvádí znění „jeho služebník“.
- 1142** Tj. „zemí proslavenou krásnými lesy“.
- 1143** Viz Gen. 8:5, pozn. 255.
- 1144** Obdobně jako shora¹¹⁴², srov. 1 Král. 7:2, pozn. 275.
- 1145** Tj. „oddělovat n. určovat“ k jistému účelu; srov. Is. 13:3, pozn. 710.
- 1146** Viz Gen. 23:6, pozn. 594.
- 1147** Viz Gen. 11:3, pozn. 331.
- 1148** N. „raději“, D. „pláčem“.
- 1149** Tj. „Jehóácházovi“, srov. 1 Par. 3:15; 2 Par. 36:1.
- 1150** Viz Is. 1:4, pozn. 11, nikoli jako zde v kap. 4:13 a dále³³⁷.
- 1151** Viz Lev. 25:39, pozn. 834.
- 1152** Viz Jóba 7:2, pozn. 341.
- 1153** D. „dům rozměrů“.
- 1154** Viz 1 Král. 6:9, pozn. 344.
- 1155** Viz 1 Král. 6:18, pozn. 359.
- 1156** N. „pomalováním“, jako „pomazá(vá)ní“ např. v Exod. 25:6 a na mnoha jiných místech, zde v takovémto smyslu.
- 1157** Tj. snad „rumělkou“ n. „miniem“ („suříkem“); v SZ jen zde a u Ezek. 23:14.
- 1158** Tj. „proto, abys“ (vl. „takže bys“, viz Jóba 3:12).
- 1159** A tudíž „o vychloubání“ (n. „holedbání“), zde snad v takovémto smyslu.
- 1160** Viz Exod. 22:25, pozn. 772; Žalm 9:12, pozn. 246; v. 10:2, pozn. 260.
- 1161** Zde proti kap. 6:13 a 8:10 doslovný překlad.
- 1162** N. „vydírání“, „zdrcování“, výraz vyskytující se v takovémto smyslu v SZ jen zde.
- 1163** Viz Num. 27:20, pozn. 988.
- 1164** Tj. „od bran ven z města“.
- 1165** Tj. „Vystup⁸⁸ na“, dále obdobně.
- 1166** Viz Soud. 4:3 a dále, pozn. 652.
- 1167** Viz Num. 21:33; Žalm 68:15, pozn. 1600.
- 1168** Viz Num. 27:11; 33:44, pozn. 1089; Deut. 32:49.
- 1169** Viz Žalm 30:6, pozn. 828; Přísl. 1:32, pozn. 100.
- 1170** Tj. „sžít“, „pohlcovat“, kap. 2:16 a dále obdobně.
- 1171** N., podle čteného textu, jen „Bydlící“, „uhnížděná“ (nikoli „má“).
- 1172** D. „co“, smysl jako v textu.
- 1173** Tj. „Jechonjá“ n. „Jechonjáhu“ (kap. 24:1; 27:20; 28:4; 39:2), jinak „Jehóáchín“ (2 Král. 24:6 atd.).
- 1174** Viz Deut. 9:19; 28:60, pozn. 1041, zde přidavné jméno od tohoto slovesa odvozené, vyskytující se v SZ jen ještě zde v kap. 39:17.
- 1175** Vl. „předmětem“, „věcí“, „nástrojem“, „nádobou“, ne však jako zdola^{900 1037}.
- 1176** Viz 1 Sam. 15:9, pozn. 623.
- 1177** Výraz odvozený od dotčeného slovesa⁵⁰⁶, n. snad naopak, viz Gen. 34:19, pozn. 924; Num. 14:8, pozn. 521.
- 1178** Viz Gen. 1:18 a dále, pozn. 112.
- 1179** N. „nad Júdou“.
- 1180** Viz Gen. 4:2, pozn. 129.
- 1181** Zde i prostě „o pastýřích“, dále obdobně, i ve spojení s jinými předložkami.
- 1182** N. „jste je přehlíželi“, viz Jóba 5:24, pozn. 258, „na ně dohlíželi“, zdola obdobně.
- 1183** ale ovšem ve smyslu „potrestat“, opakování téhož slovesa v jiném významovém odstínu vytváří jakýsi druh slovní hříčky (snad s poněkud ironickým nádechem), jež jsem se pokusil v překladu uchovat.
- 1184** Viz Deut. 33:12, pozn. 491.
- 1185** Hebr. „Jhvh-cidkénú“, viz předmluvu.
- 1186** Nesouvisí s „vyvedl“ shora⁸⁸.
- 1187** Viz Gen. 1:2, pozn. 6.
- 1188** Viz Num. 5:21, pozn. 220; Žalm 10:7, pozn. 284.
- 1189** Tj. snad „jejich životní síla (n. „schopnost“, „mužnost“, „zdravá konstituce“) se uplatňuje nesprávným způsobem“ („používá se jí k nesprávnému účelu n. cíli“).
- 1190** N. „bezbožní“, ve v. 15 odvozené podstatné jméno („bezbožnost“), vyskytující se v SZ jen tam.
- 1191** Viz Exod. 10:22, pozn. 345.
- 1192** Viz Jóba 1:22, pozn. 66.
- 1193** Viz Gen. 20:13, pozn. 538; Jóba 12:24n., pozn. 627.
- 1194** Vl. „cizoložení“, „páchání cizoložství“.
- 1195** Zde jiný tvar téhož slovesa⁶²⁸ takovéhoho smyslu, bez předložky.
- 1196** Tj. „Jerusaléma“.
- 1197** Zde spojeno s jinou předložkou.
- 1198** Jiný tvar dotčeného slovesa⁸⁷ takovéhoho smyslu.
- 1199** D. „řikáním“.
- 1200** D. „říkají mnou opovrhujícím“, opis v textu v zájmu srozumitelnosti.
- 1201** N. „Hospodin promluvil“.
- 1202** Podle LXX, Italy (starého latinského překladu) a syrského překladu „řikají těm, kdo opovrhují slovem Hospodinovým“. Tohoto znění se přidržují i některé překlady novější.
- 1203** Vl. „řeknou“ (v. 17), „Kdo se jal naslouchat“ (v. 18), na obou místech překlad zvolen vzhledem k vazbě sloves se 4. pádem.
- 1204** N., podle čteného textu, mnoha rukopisů a tištěných vydání, „jeho“.
- 1205** Tj. zde snad „zaslechl“.
- 1206** N. „točící se“, zde jiný (zdola v tomto verši obdobný jako většinou jinde) tvar dotčeného slovesa³⁴⁸ v takovémto smyslu. Srov. Žalm 87:7, pozn. 2016.
- 1207** N. „smřít“, poněkud jiný tvar výrazu shora přeloženého „vichřice“.
- 1208** Tj. „Hospodinova“.
- 1209** Zde a dále v takovémto kladném smyslu.
- 1210** D. „vyznáním“, „pochopením“ (n. „nabytím pochopení“)¹²¹¹.

- 1211** N. „o tom budete moci nabytí dokonaleho (n. „jasného“)¹²¹⁰ pochopení“.
- 1212** N. „radě, pak by se jali zvěstovat... slova a odvraceli by je“.
- 1213** D. „jejich cesty zla“.
- 1214** D. „nejsem pln“, výraz jako např. v kap. 5:27 a 6:11, zde ve smyslu jako v textu.
- 1215** VL. „Snil jsem“, opis v textu k vyjádření dokonavého smyslu výroku.
- 1216** Viz Exod. 10:2, pozn. 314.
- 1217** N. snad „pro“, je to však táž předložková vazba jako „svými sny“ shora, ač zde není vhodné ji překládat 7. pádem.
- 1218** D.¹²⁵⁹ „pravdou“, „v pravdě“.
- 1219** Jako v Exod. 5:7nn., nikoli jako zde v kap. 13:24⁸⁸⁷, zde ve smyslu „slámy zbyváající po vymláčení obilí“.
- 1220** Tj. „vymláčeným obilím“, viz Gen. 41:35 atd.
- 1221** Sloveso, od něhož je odvozen dotčený výraz²⁹, n. snad naopak; vyskytuje se v SZ jen zde.
- 1222** D. „prospěním“.
- 1223** Viz 2 Král. 9:25, pozn. 449.
- 1224** Podle LXX („Hymeis este to lémma“) a Vulgaty („Vos estis onus“) „Vy jste (to) břímě“ (místo „eth-mah-massá“ četli „attem ha-massá“). Tohoto znění se přidružují i mnohé překlady novější.
- 1225** Jako „řikat“ ve v. 34 a j. zde překlad zvolen vzhledem k předložkovým vazbám, jichž je zde použito, téměř jako ve v. 34. Tak v zájmu jednotnosti i ve v. 37.
- 1226** Tj. „bude se“, obdobně jako v kap. 5:26 a dále⁴⁵⁰.
- 1227** VL. „zanedbám“, n. „zapomenu“, ne však jako např. zde ve v. 40, v kap. 2:32 a na mnoha jiných místech, hebr. „nášáh“, viz Gen. 41:51, pozn. 1138.
- 1228** Překlad tohoto místa podávám ve smyslu, v jakém je v žádném ze známých mi překladů podáno nenacházím. Sloveso (hebr. „nášáh“), jehož tvarem je dotčený výraz, se v činném rodu svého základního tvaru v SZ vyskytuje jen na tomto místě, – kromě několika míst, kde znamená „půjčovat“, zejména „na lichvu“, „lichvařit“ (1 Sam. 22:2, pozn. 834; Nech. 5:7, pozn. 213; Is. 24:2, pozn. 1201), trpný rod jen u Is. 19:13 („byli oklamáni“), častěji pak v odvozeném tvaru, rovněž s významem „klatmat“ (kap. 4:10; 29:8; 37:9; 49:16; Gen. 3:13; Is. 37:10 a j.), – kde je jeho význam (uvádí jej z dostupných mi slovníků jediný, jenž k tomuto tvaru vůbec přihlíží) takový, jak jej v textu uvádím; přesto však je mnohé ze známých mi překladů podávají ve smyslu „zplna“, „natrvalo“, „s konečnou platností“; snad je překladatelé pochopili v téměř významu jako předchozí ethchem znějící „nášáh^{1227m}“ (jehož se, mimochodem, také používá ve smyslu „půjčovat“, viz kap. 15:10; Nech. 5:10 a j.) a přisoudili mu zdůrazňující význam, jak je v obdobných spojeních obvyklé („zanecháním“). Jiní považují hebrejský text tohoto místa za porušený a navrhnou podobně jako LXX, kteří místo „venášíthí ethchem nášáh“, „ano, zanechám vás v bloudění“, četli „nášáthí ethchem massá“ a přeložili „lambanó hymás lémma-ti“, „beru vás braním“ (řec. „lémma“, jímž přeložili
- hebr. „massá“, „břímě“, znamená vl. „vzeti“, „brání“, je odvozeno od slovesa „lambánó“, „beru“, „vezmu“), a Vulgata („tollam vos portans“, „zvednu vás, nesa“), a v takovémto n. podobném smyslu také uvádějí toto místo mnohé ze známých mi překladů novějších.
- 1229** Zde poněkud jiný tvar, jen na tomto místě se v SZ vyskytující.
- 1230** Viz Gen. 13:10, pozn. 375.
- 1231** Viz Gen. 30:14nn., pozn. 776; Pis. 7:13, pozn. 242, zde smysl jako v textu.
- 1232** Zpravidla překládáno „zlé“, zdola „od zla“, zde a dále smysl jako v textu na dotčených místech.
- 1233** N. snad „hodnotit“, jiný tvar v takovémto smyslu.
- 1234** Viz Num. 21:27, pozn. 819; zde v hanlivém smyslu.
- 1235** Výraz odvozený od dotčeného slovesa⁹³⁹.
- 1236** D. „tento“.
- 1237** VL. „činit zle“.
- 1238** N. „přivádět“, dále obdobně, viz Gen. 20:2, pozn. 564, nikoli jako „přivádět“ níže.
- 1239** Tj. „a poslat k“.
- 1240** Viz Lev. 27:21, pozn. 965; Num. 21:20, pozn. 790.
- 1241** Zde ve smyslu „veskrze ničit n. hubit“, dále obdobně.
- 1242** VL. „hubit“, zde v takovémto smyslu („působit vytrácení n. mizení“).
- 1243** VL. „sloužit králi“, zde překlad zvolen vzhledem k vazbě slovesa s 4. pádem; kap. 17:4 a dále obdobně.
- 1244** Tj. „splnění všech svých hrozeb“.
- 1245** Tj. „službu je podrobovat“, „jejich služby používat“. Viz kap. 22:13¹⁵¹.
- 1246** Jiný zvrtný tvar dotčeného slovesa³⁰⁴ se smyslem jako v textu.
- 1247** Tj. „směs národů“, jako „přimíšených“ v Exod. 12:38 a obdobně u Nech. 13:3.
- 1248** Viz Pl. 4:21 a srov. Gen. 10:23; 22:21; 36:28.
- 1249** Viz Gen. 19:37, pozn. 523.
- 1250** Viz Jós. 19:29, pozn. 590.
- 1251** Viz Num. 21:13, pozn. 802, zde však jiná předložka, D. „na přechodu“.
- 1252** Jména arabských kmenů n. jejich území.
- 1253** Viz Jóba 6:19, pozn. 311.
- 1254** Jméno neznámé země, vyskytující se v tomto smyslu v SZ jen zde.
- 1255** Viz Gen. 10:2, pozn. 308.
- 1256** Tj. „Bávelu“, krycí jméno utvořené obrácením abecedního pořadí hebrejských liter.
- 1257** D. „Pitím“ (v. 28), „zůstáváním bez trestu“ (v. 29), „fvaním“ (v. 30).
- 1258** Jako v kap. 2:15; tj. zde jako lev, když večer vychází k lovu, avšak i jako zvuk hromu, viz Jóba 37:4, pozn. 1622.
- 1259** Tj. jako projev Jeho hněvu vůči Jeho pozemskému příbytku (Jerusalému); n. „na¹²⁶ své pastviště“, „na¹²⁶ svůj ovčinec“, tj. „proti pastýřům“, viz kap. 23:1n.
- 1260** Sloveso jako „odpovídali“ v kap. 7:13 a obdobně dále, viz 1 Sam. 14:12, pozn. 551.
- 1261** Viz Is. 16:10, pozn. 2170; vzhledem k předchozímu textu¹²⁵⁹ i k závěru verše a k veršům následujícím lze

- mít za to, že pod tímto obrazem je na mysli výskot n. jásot vítěze v boji, viz kap. 51:14 a srov. Is. 63:1–3.
- 1262** N. „ryk“, „povyk“, viz kap. 46:17 a dále; Žalm 40:2, pozn. 1095.
- 1263** N. snad „proti národům“.
- 1264** Jako „vznešení“ v kap. 14:3; srov. Nech. 3:5; 10:29. Dále obdobně.
- 1265** Tj. „nastal svrchovaný čas k vašemu“.
- 1266** N. snad „stádo“, jako v kap. 10:21.
- 1267** N. snad „budou zpoškozeny“.
- 1268** Viz Žalm 27:5; 76:2, pozn. 290, také však „doupě“, „skryš“ lva, viz touž poznámku v Žalmu 10:9, takže smysl snad je „opustil svůj stánek jako hřivnatec své doupě“.
- 1269** Ženský rod²⁷⁶ tohoto slovesného tvaru (hebr. „hajjónáh“) působí nesnáž stran pochopení jeho významu v dané souvislosti. LXX místo „charón“, „žár“ n. „plápol“, četli „cherev“, „meč“, v hebrejštině i v fečtině („machaira“) ženského rodu, čehož se jako východiska ze zmíněné nesnáže („meč působící pohromy“) přidružují mnozí překladatelé novější, někdy s poukázáním na kap. 46:16 a 50:16, kde se uvádí „meč“ v takovémto spojení v hebrejském textu; jiní ponechávají „charón“ v jeho vlastním znění, avšak „meč“ přidávají jako vysvětlivku k slovesnému tvaru („žár pohromy působícího meče“) a další konečně si ženského rodu zmíněného slovesného tvaru nevšímají a překládají jej prostě tvarem mužského rodu, v podstatě ve smyslu jako zde v textu, ale bez jakékoli poznámky o ženském rodu. Z důvodu však, jež uvádím zdola, považují za záhodno povšimnout si překladu Vulgaty, kde se vzhledem k tomu, že předmětný slovesný tvar („hajjónáh“) zní stejně jako hebrejský výraz pro „holubici“ (viz např. Gen. 8:8nn.), toto místo podává v znění „hněvu holubice“ („irae columbae“); to sice, řekl bych, sotva v doslovném znění vyjadřuje smysl hebrejského textu, na druhé straně však považují za nanejvýš pravděpodobné, že překladatel měl na mysli jako obrazně značící Svatého Ducha; to mám za velmi pozoruhodné, neboť, jelikož „Duch“ je v hebrejštině nejčastěji ženského rodu, smýšlí podobně, to jest, že dotčený slovesný tvar zde značí Božího Ducha, a vidím v tom nejvhodnější řešení uvedené nesnáže, ač takový význam, kromě onoho náznaku ve Vulgátě, žádný ze známých mi překladů neuvádí. Stran „žár“ n. „plápolu“ pak myslím na Skut. 2:3.
- 1270** Tj. „Hospodinova“.
- 1271** Viz Gen. 19:8, pozn. 494; dále smysl jako v textu; zde i „ani slovo“.
- 1272** Viz Exod. 21:10, pozn. 690.
- 1273** D. „Smrti“ (v. 8), „usmrcením“ (v. 19, kap. 38:15).
- 1274** Zde v takovémto smyslu, viz Is. 34:10, pozn. 1712, dále smysl jako v textu na dotčených místech; „rumišť“ je zde v kap. 7:34 a dále⁶²¹.
- 1275** Viz Exod. 32:1, pozn. 1120.
- 1276** D. „se všemi slovy“, n. „všechna slova“.
- 1277** Viz Lev. 20:9, pozn. 671.
- 1278** Výraz odvozený od dotčeného slovesa¹²⁷⁵, viz Exod. 12:6, pozn. 374.
- 1279** Viz Mich. 1:1.
- 1280** Viz Mich. 3:12.
- 1281** Zde v takovémto smyslu, viz Is. 28:24, pozn. 1907.
- 1282** Viz Jóba 30:24, pozn. 1354.
- 1283** Zde nikoli v takovém smyslu jako v citovaném místě⁶¹⁴.
- 1284** Od dotčeného slovesa²⁶ odvozené přídavné (na tomto místě v překladu zpodstatnělé) jméno.
- 1285** Viz Exod. 32:11, pozn. 1136.
- 1286** Tj. „obecného („prostého“, „nepatrného“) lidu“.
- 1287** Viz 2 Král. 22:12; 25:22.
- 1288** Tak podle několika rukopisů a některých starých překladů; masóretský text uvádí „Jehójkíma“, zřejmě omylem opisovačů (snad podle kap. 26:1), viz vv. 3 a 12 zde.
- 1289** N. „jha“, jiný však výraz než ve v. 8 a v kap. 2:20 a dále. Viz Lev. 26:13, pozn. 877.
- 1290** Viz Exod. 9:35, pozn. 310.
- 1291** Viz Gen. 16:7, pozn. 439.
- 1292** N., podle některých, „do mého úplného vydání jich v jeho ruku“.
- 1293** Tj. „k snům těch mezi vámi, kteří své sny považují za prorocká zjevení a podle toho je vykládají“, viz kap. 23:25, 28, 32. V takovémto smyslu přeložili LXX toto místo volněji „neposlouchejte... snících (n. „majících sny“) vám“ (tj. snad „pro vás“) a snad podle toho mnohé novější překlady zde uvádějí znění „k svým (n. „vaším“) snilkům“ (n. „snivcům“, tj. „vykladačům svých snů“).
- 1294** Viz Lev. 19:26, pozn. 641.
- 1295** Výraz příbuzný „čarodějníci“ v Exod. 22:18, vyskytující se v SZ jen zde.
- 1296** Zde v tomto smyslu, viz Gen. 2:5, pozn. 749.
- 1297** D. „v“, jiná předložka než „na“ shora.
- 1298** Zde s jinou předložkou v obdobném smyslu (vl. „ke lži“, „na lež“).
- 1299** Viz 1 Král. 7:23, pozn. 432.
- 1300** Viz Gen. 41:1, pozn. 1083.
- 1301** N. „proti mnohým zemím⁷⁰ⁿ“, dále obdobně.
- 1302** D. „při příchodu slova“, tj. „významu slova“, „splnění slova“. Dále obdobně.
- 1303** Podle LXX „zhotovím“; tomuto významu dávají přednost i některé novější překlady.
- 1304** Viz Deut. 13:5, pozn. 522.
- 1305** Odvozeno od dotčeného slovesa⁹; viz Ezr. 1:11, pozn. 40; Is. 20:4, pozn. 1039.
- 1306** N. „kleštěnců“, viz 2 Král. 8:6 a dále, pozn. 723.
- 1307** N. „zřetel“, zde snad v takovémto smyslu.
- 1308** Vl. „jež si dáváte zdát“, zde snad v takovémto smyslu.
- 1309** Viz Num. 9:16, pozn. 93, zde smysl jako v textu.
- 1310** Tj. snad „doby vašeho pobytu v Bávelu“.
- 1311** Nesouvisí s „hledat“ shora.
- 1312** Viz Gen. 31:23, pozn. 824.
- 1313** D. „se svými“.
- 1314** Zde a v kap. 24:5 a dále jiný tvar takovéhoho smyslu, viz 2 Král. 25:27, pozn. 907.

- 1315** N. „přijato“, tj. „stane se obyčejem n. zvyklostí“, „vžije se“.
- 1316** Zde ve smyslu „způsob zloččení n. proklínání“.
- 1317** Skutek n. vlastnost „bezbožného“¹⁰¹⁰, viz Gen. 34:7, pozn. 913; Deut. 22:21, pozn. 807.
- 1318** Viz Num. 3:21, pozn. 96 a 97.
- 1319** Tj. „z Nechelámu“, místa jinak neznámého.
- 1320** Zvratný tvar dotčeného slovesa¹⁰⁴ v takovémto smyslu; kap. 14:14 a dále obdobně.
- 1321** Hebr. „cínok“, výraz nezcela jasného významu, vyskytující se v SZ jen zde; jde snad o jakýsi nástroj podobý vidlici, jímž byl svírán krk uvězněného.
- 1322** Viz Gen. 37:10, pozn. 983.
- 1323** Viz Žalm 27:4, pozn. 771.
- 1324** Viz Gen. 27:33, pozn. 716.
- 1325** Viz 2 Sam. 20:8, pozn. 806; Is. 11:5, pozn. 656.
- 1326** Zde v takovémto smyslu, viz Lev. 13:3.
- 1327** N. „žlut“, viz Deut. 28:22, pozn. 974.
- 1328** Viz Jós. 11:23, pozn. 460.
- 1329** Tvar slovesa, od něhož je dotčený výraz¹³²⁴ odvozen; viz Lev. 26:6, pozn. 867.
- 1330** N. snad „se všemi národy“, jiná však předložka než „s“ zdola; srov. kap. 3:10 a dále²⁵⁸, kde je táž předložka překládána předložkou „s(e)“, ovšem v jiné významové souvislosti.
- 1331** D. „ponecháním bez trestu“.
- 1332** N. „Nenapravitelné“, „beznadějné“, zde překlad zvolen vzhledem k následující
- 1333** předložkové vazbě, již valná většina známých mi překladů, snad podle LXX a Vulgaty, pomíjí a toto místo podává ve smyslu „nevyčísitelný n. nezhojitelný je tvůj úraz“; s nemohými jsem se však přidržel doslovného znění hebrejského textu, jež dává dobrý smysl, byť s nepatrným doplněním.
- 1334** Tj. „rány“, vl. „sevíření“ (n. „stlačení“, „stisknutí“), tj. obzvem, n. snad „vytlačení“ (vředu n. hnisavé rány), výraz (hebr. „mázór“) vyskytující se v SZ jen zde a u Hós. 5:13, kde v přeneseném smyslu značí „ránu“ (atd.) samu¹³³⁵, odvozený od slovesa „zúr“ takovéhoho smyslu (jako „nevytlačují se“ u Is. 1:6, „vyždímal“ v Soud. 6:38, „rozšlápnout“ u Jóba 39:15). Zde je ho použito obrazně snad v tom smyslu, že příznivé vyřízení soudní věci by přineslo uklidnění a úlevu v duši, tak jako pevné obvázáni rány n. vytlačení hnisu vředu působí zmírnění bolesti a přispívá k vyhojení.
- 1335** Někteří mají umístění přízvučných znamének v původním textu zde za nesprávné a překládají, chápajíc „mázór“¹³³⁴ podle Hós. 5:13, „věc; na ránu nemáš léku a náplasti“.
- 1336** Viz Exod. 3:7, pozn. 103.
- 1337** Viz Num. 10:9, pozn. 369.
- 1338** Viz Soud. 2:14, pozn. 128, zde podle čteného textu první, podle psaného textu druhé z tam použitých navzájem blíže příbuzných sloves.
- 1339** Výraz odvozený od prvního ze shora¹³³⁸ zmíněných sloves.
- 1340** N., podle jiných, „se budou stávat lupem“.
- 1341** N. „kořistič“, tj. „činič kořisti“, tvar dotčeného slovesa¹⁰⁹³.
- 1342** N. „činit“¹⁴ kořistí^{65“}.
- 1343** N. „hojit“, nesouvisí však s „hojením“ shora⁶⁶².
- 1344** N. „zpět přivádět“⁸⁴⁴ zajatectvo“. Kap. 29:14 a dále obdobně.
- 1345** Viz Jós. 11:13, pozn. 441.
- 1346** N. „na svém oprávněném místě“.
- 1347** Zde a dále i „veselících se“, „hrajících“.
- 1348** N. „dodávat jim výživu“ (n. „vážnosti“), viz Exod. 14:4, pozn. 458.
- 1349** N. „aniž budou znevažováni“, viz Jóba 14:21, sloveso odvozené od dotčeného výrazu⁸⁹⁸ n. snad naopak, vyskytující se v SZ kromě tohoto a zde shora citovaného místa jen ještě u Zech. 13:7.
- 1350** Tj. „Jákóbovy“, „Jákóbovo“, „Jákóba“, dále obdobně.
- 1351** Viz Exod. 3:9, pozn. 105; v této knize jen zde.
- 1352** Viz i Žalm 8:1 a 9; 93:4, pozn. 194.
- 1353** Viz Exod. 21:6, pozn. 683.
- 1354** N. „takový, že“, D. „on, tento“.
- 1355** Vl. „zástavu“, viz Neh. 5:3, n.
- 1356** „by se zaručil (Přisl. 6:1 a dále, pozn. 646) svým srdcem“.
- 1357** Tj. snad „svůj život“, pak tedy také „by nasadil svůj život“.
- 1358** N. „dravý“, „ženoucí se“, sloveso jako v Lev. 11:7, pozn. 324; Přisl. 21:7, pozn. 943, zde zvláštní tvar, vyskytující se v SZ jen na tomto místě, smysl jako v textu n. zde shora.
- 1359** Kap. 31 začíná v hebrejském textu až zde.
- 1360** Viz Gen. 6:8, pozn. 200.
- 1361** N. „ušetření před mečem“.
- 1362** Sloveso jako v Is. 34:14, pozn. 1727, v tvaru jako tamže v kap. 51:4, pozn. 2245.
- 1363** N., podle jiných, „chci jít (n. „když jsem šel [D. „za mého jít“]) uvést jej, Izráele, v odpčinutí“.
- 1364** Viz Is. 5:18, pozn. 331.
- 1365** N. „jsem setrval v laskavosti k tobě“, „trvale ti prokazuji laskavost“ (Žalm 36:10; 109:12, pozn. 995 a 996).
- 1366** Viz Exod. 15:20, pozn. 536.
- 1367** Viz Deut. 20:6, pozn. 732; zde v kap. 25:29 smysl jako v textu.
- 1368** Tj. „radostí“, sloveso jako „řehtali“ v kap. 5:8, zde takovýto smysl.
- 1369** N. „mezi hlavou“, tj. „v národu n. mezi národem (tj. „Izráelem“), jenž je hlavou“.
- 1370** Jiné sloveso než „povedu“ shora⁸⁰⁰.
- 1371** Viz Gen. 26:17, pozn. 684.
- 1372** Viz Num. 23:10, pozn. 886.
- 1373** Zde zesílený tvar se smyslem jako v textu; viz 1 Král. 14:15.
- 1374** D. „Rozehnávi Izráele“, v textu opis pro zřetelnost.
- 1375** Viz Lev. 25:25, pozn. 814; Žalm 69:18, pozn. 1656.
- 1376** Viz Is. 2:2, pozn. 122.
- 1377** N. „k dobrotě Hospodinově“, v. 14 obdobně.
- 1378** Viz Num. 18:12, pozn. 714.
- 1379** Viz Deut. 29:19, pozn. 1063; Is. 58:11; výraz, jenž se v SZ vyskytuje jen na těchto třech místech.

- 1380** Viz Gen. 4:2, pozn. 127.
- 1381** N. „trápit se“, „nýt“, „marně toužit“, „chřadnout“.
- 1382** N. „z“ („radostí je vyvádět z“).
- 1383** Vl. „zavlažovat“, „sytit“, ne však jako zdola; sloveso, od něhož je dotčený výraz¹³⁷⁹ odvozen; viz Žalm 65:10, pozn. 1547; jako „opájeji“ v Přísl. 5:19 a obdobně tamže 7:18 (tam jiný, ale v dané souvislosti souznačný tvar). Dále obdobně, i jiné tvary.
- 1384** Tj. snad „hojnosti“, „bohatstvím“, viz Žalm 63:5, pozn. 1520.
- 1385** N. snad „neboť“ (tj. „neboť lid bude mít všeho dostatek, takže bude moci přinášet hojnost obětí, z nichž zase budou mít bohatý užitek kněží“).
- 1386** Viz Gen. 15:1 a dále, pozn. 779.
- 1387** Zde snad i „námahu“, „dřinu“, „lopotu“, a tedy „strast“, „utrpení“.
- 1388** D. „Slyšením“ (v. 18), „připomínáním“ (v. 20).
- 1389** Zde zvláštní zvrtný tvar dotčeného slovesa³⁰³, smysl jako v textu.
- 1390** N. „nevyvíčené“, „nepřivyklé“, tj. „jhu“.
- 1391** N. „poučení“, trpný tvar („když jsem byl uvědoměn n. poučen“).
- 1392** Viz Gen. 24:2, pozn. 605; projev zármutku n. lítosti.
- 1393** Viz Gen. 30:26, pozn. 787.
- 1394** Viz Žalm 119:24, pozn. 2470.
- 1395** Tj. „rozkošným“, „rozkoš působícím“.
- 1396** Tj. ve smyslu soucitu n. politování („připomínat si jeho ubohost“ apod.). Srov. Gen. 40:14, pozn. 1076.
- 1397** N. „slitování, slitování mu musím prokázat“ (n. „udělit“), vl. „slitováním (tj. „jistotně“) se nad ním musím slitovat“, opis v textu n. zde shora však v překladu uchovává skutečnost, že v textu původním je předmět slovesa⁵⁴³ bez předložky (vyjádřen zájmenou příponou).
- 1398** Vl. „kamenných sloupů“, jako „náhrobek“ v 2 Král. 23:17. Zde smysl jak v textu.
- 1399** Viz Num. 20:19, pozn. 779.
- 1400** Tak podle čteného textu; podle psaného textu „jsem přišel“, znění, jež zde nedává smyslu.
- 1401** N. „sem-tam se obracet“, n. snad „nerozhodně přeshlapovat“, sloveso jako „odbočil“ v Pís. 5:6, vyskytující se v SZ jen na těchto dvou místech; zde zvrtný tvar ve smyslu jako v textu n. zde shora.
- 1402** Tj. zde snad „ucházet se o“. V kap. 6:12 a dále i jiné tvary, smysl jako v textu tam.
- 1403** Viz Exod. 3:12, pozn. 107.
- 1404** Výraz odvozený od dotčeného slovesa³⁹⁴ n. snad naopak; viz Gen. 25:29, pozn. 671.
- 1405** Zde snad ve smyslu „občerstvím“, „osvěžím“.
- 1406** Tj. „nasytím“, „uspokojím“.
- 1407** N. „byl pilen“, „činil se“, „měl se“, zde v takovémto smyslu.
- 1408** N. podle jiných, „ztpují se“, jako u Kaz. 10:10, tam však jiný tvar téhož slovesa. V. 30 obdobně.
- 1409** Viz Exod. 4:4, pozn. 131.
- 1410** Viz Gen. 26:31, pozn. 694.
- 1411** N. „uklidňující moře, když“, viz Jób 26:12, pozn. 1193.
- 1412** Viz Jób 8:17, pozn. 424; Pís. 4:12, pozn. 132; Is. 48:18, pozn. 2171.
- 1413** D. „přestat (n. snad pak „ustat“) od bytí“.
- 1414** Slovo „přicházejí“ zde v psaném textu chybí; čtený text, podporovaný 48 rukopisy a starými překlady, je vkládá.
- 1415** N. „kdy bude město vybudováno Hospodinu“.
- 1416** Hebr. „kau“ (zde v psaném textu souznačný výraz „káveh“), viz Is. 18:2, pozn. 960.
- 1417** D. „před sebe“, viz Jós. 6:5 a 20, pozn. 217.
- 1418** Tj. „průrva syna Hinnómová“, viz kap. 7:31.
- 1419** Zde v takovémto smyslu, viz Lev. 1:16, pozn. 42.
- 1420** Viz Exod. 27:13, pozn. 949.
- 1421** Zde snad v takovémto smyslu („nebude se rvát n. trhat, co tam vyroste“).
- 1422** Zde v tomto smyslu, viz Exod. 14:4, pozn. 457.
- 1423** Zde vzhledem k poněkud odlišnému líčení stavu věci použito jiného způsobu opisu než v citovaném místě¹²² a zde shora (kap. 2:14 a 9).
- 1424** Viz Num. 11:28, pozn. 436; 1 Sam. 6:10, pozn. 314.
- 1425** Tj. „věznice“, n. „bylo“, tj. „nádroví“.
- 1426** D. „vydáním“.
- 1427** N. „když“, n. snad „ačkoli“, „třebaže“.
- 1428** Jako „právo na vykoupení“ v Lev. 25:24, pozn. 813, zde však nejde o „vykoupitelnost“ pole, nýbrž o nárok osoby k vykoupení oprávněně. Nesouvisí s „kup“ shora a „koupení“ zdola⁸⁴⁶ a obdobně ve v. 8.
- 1429** N. „dědicivní“, viz Num. 24:18, pozn. 553, zde smysl jako v textu („vlastnické n. dědicí právo“).
- 1430** Zde snad ve smyslu „z vlastnictví“.
- 1431** Viz Gen. 17:12, pozn. 453.
- 1432** Viz Gen. 23:14, pozn. 600.
- 1433** Viz Lev. 19:36, pozn. 657; Přísl. 11:1, pozn. 553, srov. tam i kap. 16:11, pozn. 764.
- 1434** Viz Gen. 23:18, pozn. 604.
- 1435** Viz Soud. 11:39, pozn. 648.
- 1436** Vl. „odkrytý“, „zjevný“, tj. nezapečetěný opis záznamu. Srov. Est. 3:14, pozn. 175.
- 1437** Tj. „v uskutečňování jich“, výraz vyskytující se v SZ jen zde.
- 1438** Tj. „ty, jehož oči jsou“, viz Is. 41:9, pozn. 1947.
- 1439** Vl. „kladeš“ n. „stavíš“, tj. „před oči lidí“, „vystavuješ na odin“.
- 1440** Výraz odvozený od dotčeného slovesa²⁷, viz Žalm 76:11, pozn. 1824.
- 1441** Tj. „příkazech“, „poučeních“; čtený text, podporovaný mnoha rukopisy, LXX, syřským překladem a rabínskými výklady, zde má jednotné číslo („v tvém zákoně“); tomuto znění dává přednost i většina známých mi překladů novějších.
- 1442** D. „i nechal jsi všechnu tuto pohromu potkat je“, n. „způsobil jsi, aby je všechna tato pohroma potkala“.
- 1443** N. „dosáhly“, D. „přišly“, dále obdobně.
- 1444** Množné číslo snad i ve smyslu „mládí každého z nich“. Dále obdobně.
- 1445** Vl. „na“; ve v. 32 je táž předložka v příčinném smyslu.
- 1446** Nesouvisí s „vyučování“ shora.

- 1447** Viz Lev. 18:21, pozn. 573.
- 1448** Viz Lev. 18:21, pozn. 574.
- 1449** N. „k tomuto městu“, zde však je smysl spíše jako v textu. Dále obdobně.
- 1450** Výraz odvozený od dotčeného slovesa²⁶; viz Žalm 2:11, pozn. 53; Jóba 4:6; 15:4, pozn. 166.
- 1451** Jako „uzavřený“ v kap. 20:9; „uzavřel“ v Gen. 16:2; 20:18, tvar jiného slovesa než v kap. 32:2¹⁴²⁴, viz Deut. 32:36, pozn. 1200.
- 1452** Vl. „její“, dále obdobně; není jasné, co je zde míněno tímto zájmenem, vyjadřovaným zde a dále v tomto verši zájmenou příponou; podle LXX „zem(ě)“.
- 1453** N. „Hospodin, chystající se učinit to, Hospodin, chystající se ztvárnit to“, v podstatě v tomto smyslu podává toto místo Vulgata a některé novější překlady.
- 1454** N. „skryté“, „tajemné“, „rozumu nedostupné“, zde v takovémto smyslu.
- 1455** Tj. snad k vyztužení n. vyspravení městských zdí materiálem ze strhaných budov, viz Is. 22:9n.
- 1456** Tj. „strhané domy“, vl. „jejich rumiště“. Podle některých¹⁴⁵⁵ „trhliny v městské zdi“, o těch však zde není výslovně zmínky.
- 1457** N. „plnost“, „nadbytek“, „oplývání“, výraz vyskytující se v SZ jen zde.
- 1458** Tj. „tomuto městu“, viz vv. 5n.; podle LXX a Vulgaty „jim“, tomuto znění dávají přednost i některé překlady novější.
- 1459** Přídavné jméno odvozené od dotčeného výrazu⁶²¹, n. snad naopak.
- 1460** Sloveso, od něhož je dotčený výraz¹⁰³² odvozen, viz 1 Par. 16:4, pozn. 511; Žalm 7:17, pozn. 1173.
- 1461** D. „lidí, až po dobytek“, smysl jako v textu.
- 1462** Viz Žalm 23:2, pozn. 679.
- 1463** N. „o domě Júdově“, jiná však předložka než „o“ shora.
- 1464** Tj. „vzejíti“, „vypučení“, „vzrůst“, viz Gen. 3:18, pozn. 114, souvisí však s následujícím „Výhonku“.
- 1465** Zde proti kap. 23:6 v takovémto smyslu, n. snad i tam, chápe-li se tam toto jméno nikoli jako jméno „Výhonku“, nýbrž „Isráele“.
- 1466** Obdobně jako v 2 Sam. 3:29, pozn. 195.
- 1467** Viz Exod. 6:25, pozn. 206.
- 1468** Viz Exod. 29:13, pozn. 1035.
- 1469** Viz Exod. 29:18, pozn. 1040.
- 1470** N. „obětující oběti“⁹⁰, viz Lev. 9:7, pozn. 287.
- 1471** D. „za dne a v noci“, tj. snad „toho, co je za dne a v noci“.
- 1472** D. „od bytí mu“ (v. 21), „lidem od bytí ještě národem před jejich tvářmi“ (v. 24), „zavrhnout od braní z jejich semene“ (v. 26), smysl jako v textu.
- 1473** Viz Exod. 24:13, pozn. 1011.
- 1474** Viz Gen. 15:5, pozn. 418.
- 1475** Tj. zde „hvězdy“.
- 1476** Zde je předmět vyjádřen zájmenou příponou.
- 1477** N. „z oblasti vlády“, výraz odvozený od dotčeného slovesa¹¹⁷⁸; viz Gen. 1:16, pozn. 112. Dále obdobně.
- 1478** Tj. „dceřiným městům“, viz Num. 21:25, pozn. 818, tam však je použito jiného výrazu než zde. Kap. 19:15 a dále obdobně.
- 1479** D. „polapením“.
- 1480** Zde ve smyslu „pálení vonných kouřidel“.
- 1481** Tj. „tato města“.
- 1482** Viz Gen. 7:21, pozn. 248.
- 1483** Viz Gen. 7:21, pozn. 249.
- 1484** Viz Gen. 14:13, pozn. 399; 40:15, pozn. 525 a 1053.
- 1485** Obdobně jako v Gen. 30:31, pozn. 792.
- 1486** Zde D. „v den mého vyvedení jich“. Kap. 31:32 obdobně.
- 1487** Viz Gen. 13:14, pozn. 382.
- 1488** D. „duše“.
- 1489** N. „částmi“, „kusy“, výraz vyskytující se v SZ kromě těchto dvou míst jen ještě v Gen. 15:10 a v jiném smyslu v Pis. 2:17, viz tam pozn. 80.
- 1490** Viz 1 Král. 15:19, pozn. 800.
- 1491** Tj. „synů Rechávových“, viz 2 Král. 10:15, 23.
- 1492** N. „promluv s nimi“.
- 1493** Viz 1 Sam. 9:22, pozn. 410.
- 1494** Nesouvisí s „uved“ ve v. 2 a obdobně dále.
- 1495** N. „Jehónádáv“¹⁴⁹¹, jako ve v. 8.
- 1496** Viz 2 Sam. 14:8, pozn. 577.
- 1497** Viz 2 Sam. 8:5, pozn. 400.
- 1498** D. „a bydlete“, smysl jako v textu.
- 1499** Vl. „posloucháte na příkaz“, jiná však předložka než v kap. 3:13 a dále²⁶⁵.
- 1500** Viz Gen. 11:7, pozn. 341, zde v obdobném smyslu („uvědomovat n. všímat si“).
- 1501** Viz Deut. 17:18, pozn. 675.
- 1502** D. „v tom“ („co stojí v tom“). Dále obdobně.
- 1503** Viz 1 Král. 8:28, pozn. 514.
- 1504** N. „sloupofaďi“, „kolonádě“, zde v takovémto smyslu.
- 1505** D. „že dostali strach“ n. „že se ulekli“, jako ve v. 24, zde však smysl jako v textu, srov. Gen. 42:28, pozn. 1172, kde je v obdobném smyslu použito jiného, ale v podstatě souznačného slovesa.
- 1506** N. „neprodleně“, D. „oznámením“³⁰⁸.
- 1507** N. „předříkával“, „diktoval“, tvar téhož slovesa jako „číst“ ve v. 15 a obdobně jinde.
- 1508** N. „inkoustem“, výraz vyskytující se v SZ jen zde.
- 1509** Tj. snad „v bezpečí uložili“, „zajistili“, „o ten svitek se postarali“, zde v takovémto smyslu. Kap. 37:21 ve smyslu obdobném.
- 1510** Snad ve smyslu „již, stojíce před králem, naslouchali odtamtud“.
- 1511** D. „v domě zimy“, viz Gen. 8:22, pozn. 281.
- 1512** Tj. zhruba od poloviny listopadu do poloviny prosince.
- 1513** Tj. „nádobu se žhavým uhlím“.
- 1514** Jiná předložka než „na“ zde shora, v dané souvislosti však v podstatě téhož smyslu.
- 1515** N. „královu“, tj. „z královské rodiny“, n. snad je to titul vysokého dvořana.
- 1516** D. „příchodem“, „přijítím“.
- 1517** V stavovém smyslu („bude ležet vyhozena“).
- 1518** Tj. „vystavena horku... a mrazu“.
- 1519** Zde a dále snad i „proti“⁷⁰⁰.
- 1520** D. „slov jako ona“⁵².

- 1521** Viz Num. 27:17, pozn. 985.
- 1522** Výraz odvozený od dotčeného slovesa¹⁴²⁴, vyskytující se v SZ jen zde a v kap. 52:31; nesouvisí s „věznic“ v kap. 32:2 a dále.
- 1523** Nesouvisí s „odtáhli“ zdola¹⁴⁹⁰.
- 1524** Zde i „před Jerúsálemem“; tak i v kap. 32:2.
- 1525** D. „odcházením“.
- 1526** D. „muži probodání“, viz Is. 13:15, pozn. 746.
- 1527** Tj. snad pole v Anáthóth, jež od svého bratrance Chanameela koupil (viz kap. 32:7–12; Anáthóth bylo v zemi Benjámínově²). Někteří však toto místo překládají ve smyslu „proklouznout n. vyklouznout odtamtud“ (pak ve smyslu „z Jerúsálemá“); zřejmě slovesný tvar zde přeložený „ujmout se... podílu“ („lachalik“) pochopili v jiném významu dotčeného slovesa, v jakém je ho použito např. v Přísl. 2:16; 7:5, pozn. 380, totiž „uhlazovat“, a přisoudili mu smysl „hladce proniknout n. vyváznout“.
- 1528** Viz Gen. 14:13, pozn. 400.
- 1529** N. snad „dozoru“, výraz odvozený od dotčeného slovesa³², vyskytující se v SZ jen zde.
- 1530** D. „a jeho“, dále obdobně.
- 1531** Zde táž⁶²⁸ předložková vazba, sloveso (v překladu následující, v původním textu předcházející) však je jiné.
- 1532** Viz Num. 16:22, pozn. 646.
- 1533** Výraz vyskytující se v SZ v jednotném čísle jen zde, v množném v Soud. 15:14 a Kaz. 7:26 („pouta“).
- 1534** Zde a dále poněkud odlišný souznačný výraz, odvozený od téhož slovesa¹⁴²⁴.
- 1535** Viz Gen. 40:15, pozn. 1080.
- 1536** N. „kobek“, „sklípků“, vl. „kleneb“, tj. „klenutých místností n. komor“, výraz vyskytující se v SZ jen zde.
- 1537** Viz Gen. 20:2, pozn. 526.
- 1538** D. „v skrytu“.
- 1539** Tj. „zda přišlo n. se dostalo“, zdola obdobně.
- 1540** D. „na den“, smysl jako v textu.
- 1541** Viz Exod. 29:23, pozn. 1047.
- 1542** N. „Jehúchal, syn Šelemjův“ (kap. 37:3).
- 1543** N. snad „uslyšeli o slovech“⁵⁶⁴.
- 1544** Vl. „svěšování“, „bezládné klesání“, „malátnění“, viz Jób 12:21, pozn. 620.
- 1545** Viz Num. 31:28, pozn. 1043.
- 1546** D. „k nim jako těmito slovy“.
- 1547** Viz Gen. 13:8, pozn. 371.
- 1548** N. „a na svém“, viz Exod. 16:29, pozn. 579.
- 1549** Vl. „z (n. „od“) hlavu“³⁰⁷⁴.
- 1550** D. „Vezmi v (n. snad „na“) svou ruku“, v. 11 obdobně, smysl jako v textu.
- 1551** Viz Deut. 28:12, pozn. 960.
- 1552** D. „pod klouby svých rukou“, smysl jako v textu.
- 1553** Viz Soud. 1:24n, pozn. 71.
- 1554** Sloveso, od něhož je odvozen dotčený výraz⁶⁰², n. snad naopak.
- 1555** V psaném textu je toto zájmeno spojeno s předložkou, s níž nabývá významu „jehož“ (4. pád) n. „s nímž“; čtený text tuto předložku vynechává, neboť žádný ze zmíněných významů takovéto předložkové vazby nedává v dané souvislosti smyslu.
- 1556** N. snad „dobrovolně“, D. „vyjitím“.
- 1557** N. snad „z jejich ruky“¹⁰⁵⁴.
- 1558** Viz Gen. 39:14, pozn. 1054.
- 1559** Zde jiný tvar dotčeného slovesa⁵⁰⁰ se smyslem jako v textu; je to ovšem jiné sloveso než v místě citovaném v předchozí poznámce¹⁵⁵⁸.
- 1560** Viz Exod. 8:2, pozn. 232.
- 1561** D. „Muži tvého pokoje“⁹³³⁴.
- 1562** Tj. „přemohli tě“, znění v textu uchovává v překladu smysl předložkové vazby, jaká je v textu původním.
- 1563** Viz Jób 38:6, pozn. 1671.
- 1564** N. „bahno“, jiný však výraz než ve v. 6, vyskytující se v SZ jen zde.
- 1565** N. „vyváznout z jejich ruky, neboť“, ale smysl je zde a v kap. 34:3 a obdobně dále spíše jako v textu, leč by se následující slovesný tvar chápal v stavovém smyslu, totiž
- 1566** „budeš polapený v ruce“. Kap. 34:3 obdobně.
- 1567** Tj. „budeš vinen tím, že se bude vypalovat n. vypálí“, n. snad prostě ve smyslu „a bude se vypalovat“, srov. kap. 23:37¹²²⁶, v takovémto smyslu se dotčený slovesný tvar („tisróf“, „budeš vypalovat“) snad chápe ve Vulgátě, je tam však nahrazen tvarem 3. osoby („comburet“, „bude vypalovat n. vypálí“⁴⁵⁰⁴), takže ovšem není zcela vyloučeno, že jako podmět je tam míněn „král Báve-lu“ shora. Ale v mnohých rukopisech místo „tisróf“ stojí „tissáré“, „bude vypalována“, tj. „toto město“²⁷⁶⁴, a v tomto smyslu zní překlad LXX („katakathésetai“) i některé překlady novější.
- 1568** Vl. „aby nebylo posílání mě“, n. snad „aby mě nechtěl posílat“.
- 1569** V hebrejském textu začíná 1. verš kap. 39 až zde; viz 2 Král. 25:1nn.
- 1570** Viz 2 Král. 25:4, pozn. 914.
- 1571** D. „v bráně středu“.
- 1572** Viz 2 Král. 18:17, pozn. 723.
- 1573** Tj. „nejvyšší mág“ (n. snad „kněz“), „Nérgál“ bylo jméno jakéhosi božstva (2 Král. 17:30); srov. i Mat. 2:1 a dále.
- 1574** D. „a všechny zbytek knížat“, smysl jako v textu.
- 1575** Viz 2 Král. 25:4, pozn. 917.
- 1576** Viz Gen. 22:10, pozn. 576.
- 1577** Viz Gen. 42:16, pozn. 1155.
- 1578** Viz Soud. 16:21, pozn. 793.
- 1579** Viz 2 Král. 25:8, pozn. 921.
- 1580** Viz Gen. 37:36, pozn. 1005.
- 1581** Výraz vyskytující se v SZ jen zde, souvisící však s výrazem v kap. 52:16²⁰²¹, a v 2 Král. 25:12, pozn. 923.
- 1582** D. „zachráněním“.
- 1583** Viz 1 Sam. 19:11, pozn. 764, tvar slovesa „vyváznout“ zde v kap. 32:4 „ujít“ v kap. 34:3 a 38:23.
- 1584** Zdá se, že Rámá (asi 8 km severně od Jerúsálemá) byla místem, kde byli shromažďováni všichni odvedení z Jerúsálemá a ostatních Judyšských měst, určení k hromadné dopravě do Babylóna (srov. kap. 31:15); zde se dovidáme, že mezi nimi byl i Jeremjá, takže k tomu, o čem se vypravuje v kap. 39:11–14, došlo po jeho odvedení do Rámy; „nádvorní věznic“ v kap.

39:14 bylo tedy zřejmě v Rámě a odtamtud byl pro-
puštěn.

1585 Tj. „pouty za rukou“, výraz vyskytující se v SZ jen
zde a ve v. 4.

1586 N. „vězněn v okovech“.

1587 N. snad „proti tomuto místu⁷⁰⁰“.

1588 Viz Exod. 23:5, pozn. 466.

1589 D. „do dobrého a do toho (n. „k dobrému a k tomu“),
co je³⁶⁶ správné v tvých očích“, smysl jako v textu.

1590 Tj. „neuměl se ještě rozhodnout, kam jít“, v textu
v podstatě doslovný překlad.

1591 Viz 2 Král. 11:15, pozn. 373.

1592 D. „jdi do všeho toho (n. „ke všemu tomu“), co
je³⁶⁶“, smysl jako v textu.

1593 Viz 2 Par. 24:6, pozn. 834; Est. 2:18, pozn. 138.

1594 Tj. částí júdského vojska, jímž se podařilo uniknout
před Babylónci a jež se zdržovaly ve volném poli, obá-
vající se vstoupit do měst.

1595 D. „že s ním“, tj. snad „aby byli s ním“, totiž „jemu
na starosti“.

1596 N. podle čteného textu „Éféa“, jméno vyskytující
se v SZ jen zde.

1597 D. „léto“, zde ve smyslu jako v textu, viz 2 Sam.
16:1n.

1598 Viz i 2 Král. 7:12; 18:13, pozn. 365 a 366; tak i v kap.
26:8 a dále.

1599 Viz 2 Král. 25:25, pozn. 937; zde v kap. 34:9 jednot-
né číslo („Jehúdí“).

1600 Viz Jóš. 9:24, pozn. 380.

1601 Jméno uváděné v SZ jen zde.

1602 D. „ubití tě na (n. snad „stran“) žití“, tj. „ubitím tě
připraví o žití“. V. 15 obdobně.

1603 Viz 2 Král. 25:25, pozn. 501.

1604 N., podle některých, „a z králových velmožů“.

1605 Viz Gen. 31:54, pozn. 851.

1606 Viz Lev. 13:33, pozn. 433.

1607 Viz Lev. 13:30, pozn. 430.

1608 Viz 2 Král. 18:37, pozn. 747.

1609 „Ostříhaných“ zde¹⁶⁰⁶ však je tvar jiného slovesa
než „vyholovat“ v kap. 6:16⁹⁶⁹.

1610 D. „vstříc, jda chůzí a“.

1611 Přechodník.

1612 Vl. „Přijďte“, „vejděte“.

1613 Viz 2 Král. 10:14, pozn. 468.

1614 Viz Jób 3:21, pozn. 143, zde smysl jako v textu.

1615 Tj. snad „mimo“, „kromě“, D. „po ruce“, tj. „po
straně“, srov. kap. 46:6¹⁶⁹²; n. také „skrze“, „pro“ v pří-
činném smyslu („rukou n. skrze ruku¹²⁹⁰“), v podstatě
v obou těchto významech lze chápat i překlad Vulgaty
předložkou „propter“ („blízko“, „vedle“, n. „skrze“,
„pro“, „příčinou“), druhý z nich však podle mého soudu
nedává v dané souvislosti jasného smyslu, ač se ho ně-
které z novějších překladů přidržují. Naproti tomu však
je v podstatě ve smyslu prvního z uvedených významů,
dávajícího, mám za to, smysl mnohem lépe zapadající
do textové souvislosti, jednoznačné znění LXX, totiž

1616 „s („meta“, tj. „zároveň n. v souvislosti s“) Gedal-
jáhuem“, n. snad ve smyslu „v průvodu n. družině

Gedaljáhuově“ („kteří byli s Gedaljáhuem“, „po ruce
Gedaljáhuovi“); i dal jsem tomuto smyslu spolu s ně-
kterými jinými novějšími překlady přednost.

1617 N. „z bázně před tváří²³⁴“.

1618 Viz 1 Král. 15:16–22.

1619 Tj. snad u rybníka, o němž je zmínka v 2 Sam. 2:13.

1620 N. snad „mezi osmi muži“.

1621 Tj. „pod ochranu“, „s sebou“, „ujali se“.

1622 Výraz nejasného významu, vyskytující se v SZ jen
zde.

1623 D. „a věc, již“.

1624 N. snad „a slovo, jímž se máme řídit⁴¹¹“.

1625 N. „kteroukoli věc, již“, „cokoli, co“.

1626 N. snad „proti nám“.

1627 D. „pravdy¹⁵⁹“.

1628 Trpné přičestí dotčeného slovesa („důvěryhod-
ným“).

1629 N. snad „Tak-li či onak-li“, srov. Gen. 2:9, pozn. 65.

1630 Zde D. „zavolal na“, jiná předložka než v Gen. 12:18,
ale v dané souvislosti v podstatě souznačná. Dále ob-
dobně.

1631 N. „stále“, „trvale“, „nadále“, D. „bydlením“ (v. 10);
D. „uvědoměním“ (v. 19¹⁶⁴⁰).

1632 Zde v takovémto smyslu („ustrášení“, „bázliví“).

1633 N. „zarputile“, „umíněně“.

1634 Tj. „jako cizinci“, tvar slovesa od dotčeného vý-
razu⁵⁷⁹ odvozeného, kap. 35:7 a dále obdobně. Viz
Gen. 19:9, pozn. 498; 20:1, pozn. 525.

1635 Viz Gen. 19:19, pozn. 512; předložková vazba, tam
k objasnění smyslu jen v poznámce uvedená, je zde
v textu.

1636 Tj. snad „Tak na tom budou“ n. „tak se budou
mít“, „takoví budou“; místo „to budou“ (atd.) („vehá-
jú“) se v drtivé většině známých mi překladů uvádí
znění „a stane se“ n. „a bude se dít“, podle navrho-
vaného čtení „vehájáh“, jež však není nikterak dolo-
ženo. Nedovolil jsem si tudíž opravovat dochovaný
hebrejský text a v souhlasu s nemnohými z novějších
překladatelů i s LXX („kai esontai“, „a budou“, Vul-
gata tato slova pomíjí) podávám překlad slovesným
tvarem jemu odpovídajícím, jenž, doufám, dává dobrý
mysl.

1637 Viz Num. 21:35, pozn. 830.

1638 Zde vl. „před tváří zla“.

1639 N. „a budete⁶ ke kletbě a k hrůze a k zlořečení
a k potupě“. Dále obdobně.

1640 N. „nechť pozorně (n. „pilně“, „poctivě“) dbáte na
to“, viz Gen. 39:6, pozn. 1043.

1641 N. „varování“, „výstrahu“, tj. „vás napomenul n. va-
roval n. dal vám výstrahu“, tvar slovesa jako „svědčit“
v kap. 6:10 a j., zde v textu opis uchovávaný v překladu
mysl předložkové vazby, jaká je v textu původním.
V. 20 obdobně („zavedli jste své duše na scesti“).

1642 N. „na svých duších“, předložka táž jako ve v. 19.

1643 N. snad „jste zatoužili“ n. „toužíte⁶⁶“ n. „se těšíte⁶⁶“.

1644 N. „Jezanjáh“ (kap. 42:1, v LXX se i tam uvádí jmé-
nem „Azarjá“).

1645 Viz Žalm 19:13, pozn. 596.

- 1646** D. „všichni velitelé“, „všechn lid“, smysl jako v textu.
- 1647** Viz Lev. 21:11, pozn. 694.
- 1648** N. „Něrijjova“ (kap. 32:12 a dále); tak i v kap. 36:14, 32.
- 1649** Viz 2 Sam. 12:31, pozn. 524, zde ovšem jednoznačně smysl jako v textu.
- 1650** Tj. „aby tě při tom viděli“, jako např. v kap. 32:12n., nikoli ve smyslu např. kap. 16:17²³.
- 1651** Viz Gen. 35:4, pozn. 944.
- 1652** N. snad „hlíně“, „jilu“, výraz nejistého významu, vyskytující se v SZ jen zde.
- 1653** N. „skvostný stan“, výraz nejistého významu, vyskytující se v SZ jen zde.
- 1654** Tj. „okolo sebe“, „zahál se“, viz 1 Sam. 28:14; Žalm 104:2; 109:19, zde překlad zvolen vzhledem k vazbě slovesa se 4. pádem; zdola obdobně.
- 1655** N. „obelisky“, jako „pamětní sloup“ v Gen. 28:18 a dále, zde ovšem množné číslo. Srov. Lev. 26:30, pozn. 918.
- 1656** Tj. „v Domě slunce“, hebrejský název města, jehož egyptské jméno bylo Ón. Viz Gen. 41:45, pozn. 1132.
- 1657** Viz Is. 11:11, pozn. 674.
- 1658** Viz Gen. 40:6, pozn. 1065.
- 1659** Tj. „abyste sami sobě přivodili povytínání“, v textu v podstatě doslovný překlad.
- 1660** Viz Deut. 4:14, pozn. 231.
- 1661** Zde D. „a za účelem vašeho staní se“ (n. „byti¹⁶³⁹“).
- 1662** Viz Is. 53:5, pozn. 225 a 1002, zde ve smyslu niterného zdrcení v duši.
- 1663** N. snad „duše k opětovnému bydlení“ (n. „zase k bydlení“), srov. obdobnou vazbu v kap. 18:4 a dále¹⁰⁴⁰.
- 1664** N. „utečenci“ (Gen. 14:13 a j.); shora ve verši ponekud jiný souznačný tvar.
- 1665** N. snad (zde, nikoli dále) „naopak“, dále smysl jako v textu, D. „vykonáváním“.
- 1666** N. „z našich úst stran zakuřování... a nalévání jí úliteb“.
- 1667** D. „byli jsme dobří“, smysl jako v textu.
- 1668** Zde zřejmě vpadly do řeči přítomné ženy.
- 1669** Tj. „bez vědomí n. souhlasu“, viz Num. 5:20, pozn. 219; i zde je předpona „od“.
- 1670** Tj. snad „k vymodelování její podoby“, sloveso jako „vypracovaly“ u Jób 10:8, zde v jiném tvaru, v dané souvislosti nezcela jasného smyslu, vyskytující se v takovémto významu v SZ jen na těchto dvou místech. Někteří zde překládají „pro její obraz“ (snad ve smyslu „koláče k nakladení před něj“); Vulgata podává znění „k uctívání (n. „službě“) jí“, jemuž i některé novější překlady dávají přednost. V LXX tento výraz chybí.
- 1671** N. snad „kouřidlo“, výraz od dotčeného slovesa odvozený, vyskytující se v SZ jen zde.
- 1672** D. „uskutečňováním“, dále obdobně⁵²⁴.
- 1673** N., podle jiných, „jistotně¹⁶⁷² své sliby chcete²⁰ uskutečňovat, ano, jistotně¹⁶⁶⁵ své sliby chcete²⁰ vykonávat“.
- 1674** D. „ještě ve vši“.
- 1675** Viz Deut. 2:34, pozn. 162.
- 1676** Viz Gen. 34:30, pozn. 937.
- 1677** D. „ode mne“, „od nich“.
- 1678** N. snad „k“, táž předložka jako v kap. 23:2, zde však nikoli ve smyslu „proti“.
- 1679** Sloveso, od něhož je dotčený výraz²⁹⁶ odvozen, n. snad naopak.
- 1680** Viz Gen. 49:15, pozn. 1350; n. „místa k odpočinku“, viz Num. 10:33, pozn. 386, n. „uklidnění“, viz 2 Sam. 14:17, pozn. 594, výraz odvozený od dotčeného slovesa⁹⁰⁷, n. snad naopak.
- 1681** D. „já“.
- 1682** Tak podle mnohých rukopisů, rabínských výkladů a některých tištěných vydání; jiná vydání vynechávají slůvko „mně“, takže podle nich by byl smysl „všechnu onu zem“ (tak podle LXX), n. „všechnu tuto zem, je to ona“, ale známé mi překlady, jež tomuto znění dávají přednost, a těch je většina, i zámjmeno „ona“ z valné části pomíjejí; tak i Vulgata. S nemnohými jsem však dal přednost znění, jež v textu podávám, neboť mám za to, že slůvko „mně“ dodává zájmenu „ona“ smyslu mnohem lépe zapadajícího do textové souvislosti.
- 1683** N. „před řekou“, „k řece“.
- 1684** N. snad „seřadte“, pak ve smyslu „bojovníky s velkými a malými štíty“.
- 1685** Viz Gen. 46:29, pozn. 1265, zde ve smyslu „osedlejte“, „postrojte opatřete“ apod., jinak „zapřáhnete“ (2 Král. 9:21, pozn. 444), vzhledem k následujícímu „jezdici³⁷¹“ (viz Gen. 50:9, pozn. 1383) je však zde smysl jako v textu n. v této poznámce shora.
- 1686** Viz Lev. 6:28, pozn. 214, sloveso se v SZ vyskytuje jen ještě v 2 Par. 4:16, zde snad i „naostřete“.
- 1687** Viz Soud. 6:34, pozn. 438.
- 1688** Jako „ztlamány“ v 1 Sam. 2:4, zde ve smyslu „zlomení v duchu“, „zdrčení“, „vyděšení“, „skleslí“, výraz se v SZ vyskytuje jen na těchto dvou místech.
- 1689** Jako u Jób 4:20, viz Is. 24:12, pozn. 128.
- 1690** Jako „útočiště“ v kap. 25:35, zde smysl jako v textu, výraz souvisí s následujícím slovesem „se rozprchl“.
- 1691** Viz i Exod. 2:12, pozn. 229.
- 1692** Vl. „stranu“, viz Gen. 34:21, pozn. 927.
- 1693** Viz Gen. 41:1, pozn. 1085.
- 1694** Viz Jób 34:20, pozn. 1524, zde v kap. 25:16 a dále smysl jako v textu.
- 1695** Tj. „jako vody řek“, dále obdobně.
- 1696** N. „vztekejte se“, „vztekle (n. „zuřivě“) si počínejte“ (n. „se rozjedte“), „vyříte se“, „řáďte“, zde a dále v takovémto a podobném smyslu.
- 1697** Viz Exod. 14:7, pozn. 460.
- 1698** Viz Gen. 10:6, pozn. 312.
- 1699** N. „zacházející se štitem“, „zacházející s lukem, napínající jej“. Dále obdobně.
- 1700** Obdobně jako v 1 Král. 14:26n., pozn. 788.
- 1701** Jméno jakéhosi nyní neznámého afrického národa, viz Gen. 10:13; 1 Par. 1:11.
- 1702** Viz 1 Par. 5:18, pozn. 151.
- 1703** Viz 1 Sam. 14:24, pozn. 360.
- 1704** Viz Is. 34:6, pozn. 1707.
- 1705** N. „hromadí“.

- 1706** N. „obvazu“, n., podle jiných, „uzdravení“, „vyhojení“.
- 1707** Tj. „opatří n. připraví si zbraně a výzbroj“, vl. „připrav se“, v textu opis vzhledem ke 3. pádu zájmena „si“ v textu původním.
- 1708** Vl. „tvými okolími¹⁰²⁹“, dále obdobně.
- 1709** Vl. „odplaveno“, viz Přísl. 28:3, zde snad smysl jako v textu; sloveso vyskytující se v SZ jen na těchto dvou místech.
- 1710** N. „množství“ (n. „zástup“) tvých reků; D. „tvoji rekové“, v textu n zde shora pokus o překlad s přihlédnutím k rozdílu mluvnického čísla tohoto podstatného jména a s ním se pojících slovesných tvarů a zájmené přípony („je“ ke konci verše, v překladu 4. pád zájmena „ono“), jež valná většina známých mi překladů (i LXX a Vulgata) pomíjí.
- 1711** Viz Deut. 6:19; 9:4, pozn. 332; 2 Král. 4:27, pozn. 207; Přísl. 10:3, pozn. 485.
- 1712** Viz Gen. 24:4 a 7, pozn. 607.
- 1713** N. „před tváří meče“, tj. „před mečem²³“.
- 1714** N. „král Egypta, toť zkáza“, pak ve smyslu „předmět zkázy“, „propadlý zkáze“.
- 1715** Viz Exod. 27:21, pozn. 956.
- 1716** N. snad „ovád“, hebr. „kerec“, výraz nejasného významu, vyskytující se v SZ jen zde, ve smyslu jako v textu n. zde shora snad lze chápat překlad „stimulator“ („bodač“, „píchač“) Vulgaty; podle LXX „apospasma“ („útržek“, „kus“), zde snad ve smyslu „roztržení“, jak i někteří novější překladají.
- 1717** Viz Exod. 12:45, pozn. 428.
- 1718** Zde ve smyslu „námezdní vojáci“, „žoldněři“.
- 1719** Viz 1 Sam. 28:24, pozn. 1009.
- 1720** N. „se odeberá“, vl. „jde“, „odchází“, sloveso jako následující „kráčet“.
- 1721** Srov. Is. 29:4.
- 1722** Zde, podle některých, „jímž nelze pronikat“.
- 1723** Jméno egyptské modly.
- 1724** Hlavní město Horního Egypta, kde byl chrám Ámónův, známé pod řeckým názvem Théby.
- 1725** Zde i „vše strhujícím“ („splachujícím“, Jób 14:19), zdola obdobně.
- 1726** N. „slabost“, „skleslost“, „svěšení“, výraz vyskytující se v SZ jen zde.
- 1727** Tj. „malomyslnost“, „skličenosť“ z obavy před blížícím se nepřítelem.
- 1728** N. „pro den přicházející“, jiná předložka než „pro“ ve v. 3⁶¹⁶, ale v této souvislosti podobného významu.
- 1729** Tj. „Kréty“, pravlasti Pelištím, viz Deut. 2:23.
- 1730** Tj. „oholení hlavy“, projev zármutku⁹⁶⁹.
- 1731** Zde někteří podle LXX navrhuji místo „jejich nížiny“ („imkám“) číst „Anákím“ a překládat „zbytek Anákím“, s poukazem na Jós. 11:22.
- 1732** Viz Is. 60:20, pozn. 255.
- 1733** Tvar dotčeného slovesa¹⁴¹¹ trpného rodu se smyslem jako v textu, v SZ se vyskytující jen zde.
- 1734** Vl. „rozkázal“, v textu opis vzhledem k následující předložkové vazbě.
- 1735** N. „určil“, viz 2 Sam. 20:5, pozn. 802; tvar téhož slovesa je zde v kap. 24:1 a dále se smyslem jako tam v textu.
- 1736** N. „pevnost“, viz 2 Sam. 22:3, pozn. 854; Žalm 9:9, pozn. 258; podle jiných jde o vlastní jméno („Misgáv“) města v Móávu.
- 1737** Hebr. „čahašev“, slovní hříčka s jménem „Češbón“.
- 1738** Vl. „jej od (n. „z“) národa“, tj. „od n. z bytí národem“. Dále obdobně.
- 1739** Hebr. „tiddómmi“, slovní hříčka s jménem „Madmén“.
- 1740** Vl. „malíči budou působit slyšení svého křiku“.
- 1741** Viz Num. 34:4, pozn. 1104.
- 1742** Tj. snad „dav n. zastup pláčících“, v podstatě v takovémto smyslu podávají toto místo LXX i Vulgata; jinak, podle některých, „Luchith se⁴⁵⁰ bude s pláčem zlézat, s pláčem“. Jiní zde místo „pláč“ („bech“) navrhuji podle Is. 15:5 číst „po něm“ („bó“) a překládat stejně jako tam.
- 1743** N. „při sestupu s“ (n. „do“), viz Jós. 7:5, pozn. 259.
- 1744** Viz 2 Sam. 22:7, pozn. 864.
- 1745** Tj. snad „tíseň projevující se křikem“, „úzkostlivý křik“.
- 1746** N., podle jiných, „vrš“ n. „tamaryšek“, hebr. „aróér“, srov. kap. 17:6⁹⁹⁹, kde je podobně znějící výraz („areár“), podle něhož někteří navrhuji číst i tento výraz zde.
- 1747** Viz Num. 21:29, pozn. 822.
- 1748** Viz Lev. 26:30, pozn. 916.
- 1749** Jako „květu“ v Num. 17:8, pozn. 692, zde v takovéto souvislosti je význam výrazu nejasný, překládá se jako v textu podle způsobu vyjadřování v aramejštině.
- 1750** Tvar slovesa vyskytujícího se jen zde, hebr. „nácó“, souvisí snad s předchozím výrazem¹⁷⁴⁹ („cíc“), n. snad s následujícím slovesem („técc“), takže někteří zde překládají
- 1751** „chvatit (pak vl. „ujitím“) ujit“. Podle Vulgaty „Dejte Móávu květ¹⁷⁴⁹, protože vyjde (n. „bude vycházet“) kveta“ (n. „kvetoucí“).
- 1752** Sloveso jako „rozlévána“ v Pis. 1:3, „vyprazdňovali“ v Gen. 42:35, v 12 obdobně.
- 1753** Tj. jako víno, jež se při kvašení nepelévá, nýbrž se nechává nerušené kvasit, aby nabylo silnější chuti.
- 1754** Vl. „zůstala stát“, smysl jako v textu.
- 1755** Jako v Exod. 16:31; Num. 11:8., zde v přeneseném smyslu („dojem, jímž působí na jiné“. V též smyslu lze chápat „vůni“ zdola).
- 1756** Sloveso jako „nahrazovat“ v Lev. 27:33, tvar trpného rodu, vyskytující se v SZ jen zde.
- 1757** N. „nakláneče“, n. snad „přeléváče“, zdola obdobně, nesouvisí však s „přeléván“ shora¹⁷⁵²; zde je smysl „ty, kdo budou přelévat převrácením n. nakláněním nádoby“.
- 1758** D. „a jejich džbány“, srov. Exod. 25:29, pozn. 879, tj. snad připravené k nádobám, v nichž víno kvasilo, k rozlévání vína z nich po dokončení kvašení. Většina známých mi novějších překladů však zde podle některých rukopisů LXX a jiných překladů starých dává přednost

- znění „jeho (tj. „Móávyv“) džbány“, obdobně jako „jeho nádoby“ shora.
- 1759** Viz 2 Král. 10:29.
- 1760** Viz Exod. 18:21, pozn. 627.
- 1761** Viz 1 Sam. 31:12, pozn. 1052.
- 1762** V hebrejštině slovní hříčka: „umibchar“, „a výkvět“, „bachúráu“, „jeho jinoši“.
- 1763** N. „sestoupí“, nesouvisí však s „vystoupí“ shora⁸⁸. V. 18 obdobně.
- 1764** Viz Gen. 43:16, pozn. 1193; Přísl. 7:22, pozn. 382; Is. 34:2, pozn. 1697.
- 1765** Viz Is. 9:4, pozn. 519.
- 1766** N. „okrasná“, „nádherná“.
- 1767** Jako v Num. 22:27, zde snad i „berla“, v kap. 1:11 smysl jako v textu tam, srov. Gen. 30:37nn.
- 1768** D. „zlomila tyč síly (n. „moci“), hůl ozdoby“ (n. „okrasy“, „nádhery“)!
- 1769** Viz Num. 13:19, pozn. 486; výraz, jehož je ve spojení „opevněná města⁶⁶“ v překladu použito v platnosti přidavného jména; stran kap. 48:14 a 51:30 viz 1 Sam. 23:14, pozn. 838. V kap. 6:27 v přeneseném smyslu, jak tam uvedeno⁵⁵⁴.
- 1770** N. „pozoruj“, sloveso, jehož tvarem je dotčený výraz⁵²⁵, zde v takovémto smyslu.
- 1771** Viz Exod. 11:6, pozn. 355.
- 1772** N., podle čteného textu, „skučte a křičte“.
- 1773** Viz 1 Sam. 2:1, pozn. 69.
- 1774** Někteří chápou ve smyslu „prohlaste jej za opilého“ („učíte jej opilým“ v takovémto smyslu).
- 1775** N. snad „před Hospodinem“, „nad Hospodina“.
- 1776** N. „a stane se předmětem¹⁰⁰“, dále obdobně.
- 1777** N. snad „takovým“, „právě tak“.
- 1778** D. „smíchem“, smysl snad jako v textu, srov. v. 26¹⁷⁶, zde však bez předložky.
- 1779** Zde jde o projev posměchu n. škodolibosti.
- 1780** N. prostě „na skalisku“.
- 1781** Zde v takovémto smyslu, předložka táž jako v kap. 25:22¹²⁵¹, zde je ovšem množné číslo. Dále obdobně.
- 1782** Viz Gen. 29:2, pozn. 263.
- 1783** Viz Is. 24:17n., pozn. 1228.
- 1784** Srov. Is. 16:6–10.
- 1785** Přidavné jméno odvozené od dotčeného výrazu⁸²², přibuzné onomu u Is. 16:6, pozn. 891, jako „domyšlivé“ tamže kap. 2:12
- 1786** Viz 2 Par. 32:26, pozn. 917; Žalm 10:4, pozn. 273; Přísl. 16:18, pozn. 774.
- 1787** Viz Is. 13:3, pozn. 712; v. 16:6, pozn. 892.
- 1788** Viz Is. 16:6, pozn. 893.
- 1789** Viz Is. 16:6, pozn. 894.
- 1790** Zde snad v takovémto smyslu („ne podle toho, jak mluví“).
- 1791** Viz Is. 16:7, pozn. 897.
- 1792** Sloveso, jehož tvarem je dotčený výraz¹²⁶¹, zde smysl jako v textu.
- 1793** N., podle většiny známých mi překladů, „nešlape se s výskotem“.
- 1794** Tj. snad, podle některých, „místo radostného výskotu nad zdárnou sklizní se ozývá vítězný výskot n. válečný pokřik ničitele“ (v. 32, srov. Is. 16:9, pozn. 903).
- 1795** Viz Gen. 19:22, pozn. 513.
- 1796** Zde v příčinném smyslu.
- 1797** Viz 1 Král. 1:40, pozn. 72.
- 1798** Viz Is. 15:7, pozn. 866.
- 1799** Výraz od dotčeného slovesa⁹⁶⁸ odvozený, vyskytující se v SZ jen zde.
- 1800** N. „hradiště¹⁸⁵⁴“, bylo to však i jméno města v Móávsku.
- 1801** N. „zabrány“, zde v témž smyslu jako „bude dobyto“ shora.
- 1802** Viz Is. 2:10, pozn. 152.
- 1803** Viz Is. 24:17, pozn. 1229.
- 1804** D. „od moci⁷³⁸“.
- 1805** Tj. snad „zprostřed lidu n. národa Síchónova“, srov. Gen. 32:10, pozn. 859. Mnozí považují toto místo za porušené a navrhuji podle 3 rukopisů číst „z domu Síchónova“.
- 1806** Viz Num. 24:17, pozn. 932.
- 1807** Tj. snad „křiklounů“ n. „škúdců“, „kazisvětů“, srov. Num. 24:17, pozn. 935, kde je ovšem použito jiného výrazu, nejasného významu.
- 1808** Srov. Deut. 21:11.
- 1809** N. „zajeti“, jiný výraz než „zajeti“ a „zajatectvo“ ve v. 46, ale příbuzný oběma, viz Deut. 30:3, pozn. 1082.
- 1810** Zde vl. „dědičích“, dále obdobně, viz Gen. 15:3.
- 1811** Modla Ammónovců; n. (nikoli ve v. 3) „jejich (pak „Ammónovců“) král“.
- 1812** Tj. „Gádových“.
- 1813** Tj. „Malkámův¹⁸¹“.
- 1814** Zde v takovémto smyslu, jako „kupou sstín“ v Deut. 13:16.
- 1815** Tj. snad „její dceřinná města¹⁴⁷⁸“.
- 1816** N. „zdeří své dědice¹⁸¹⁰“.
- 1817** N. „potulujte (n. „potloukejte“) se“, „těkejte“, zvláštní zvrtný tvar dotčeného slovesa³⁹⁵, vyskytující se v SZ jen zde.
- 1818** Tj. „jeho zobrazení bude odneseno n. odvezeno“.
- 1819** Tj. „její obyvatelstvo mizí“.
- 1820** Vl. „každý před svou tvář“.
- 1821** N. snad „rozehnaní“, „zapuzení“, viz Is. 16:2n., pozn. 881; zde v kap. 4:25 smysl jako tam v textu („uletěli“).
- 1822** N. „Zaběhla (n. „zatloukala“) se“, jen zde se v SZ vyskytující tvar trpného rodu slovesa jako „bude převísly“ v Exod. 26:12, smysl jako v textu.
- 1823** Tj. snad „jemu¹⁸²⁴ určenou n. přisouzenou“.
- 1824** D. „neboť Ešávvu¹⁸²³ zhoubu... na něho uvedu“.
- 1825** Jako „vina“ v kap. 6:9, zde smysl jako v textu.
- 1826** Výraz odvozený od dotčeného slovesa⁵⁰⁰, viz např. Soud. 8:2, pozn. 490.
- 1827** N. „najevo vyvedu“.
- 1828** N. „ale já odkryji... úkryty, takže“.
- 1829** Viz Exod. 12:4, pozn. 866.
- 1830** D. „pitím“.
- 1831** D. „považováním za nevinného¹⁸³²“.
- 1832** N. „by měl zůstat veskrze bez trestu“, zdola obdobně.

- 1833** Další odvozenina od dotčeného výrazu⁶²¹, smysl jako v textu, n. „zpuštěninou“, viz Is. 61:4, pozn. 1653 a 2525, ne však jako zde v kap. 48:34.
- 1834** Viz Přísl. 13:17, pozn. 1092; Is. 18:2, pozn. 953, nesusouvisí s „poslán“ shora.
- 1835** Tj. „Edómovi“.
- 1836** N. snad „obávanost“, „hrůzyplnost“, „tvé nahánění hrůzy“ (n. „strachu“), výraz vyskytující se v SZ jen zde.
- 1837** N. „svedla“, „ošálila“, „stoupala ti do hlavy“.
- 1838** Viz Deut. 17:12, pozn. 664.
- 1839** Tj. „sousedních měst“.
- 1840** Viz i Num. 24:21, pozn. 940; „příbytek“ tam je však jiný výraz než zde zdola⁷⁶⁵.
- 1841** Vl. „jen co (D. „když“) mohu²⁰ mžiknout“, tvar dotčeného slovesa¹³⁶² v takovémto smyslu, srov. obdobnou vazbu v Přísl. 12:19, pozn. 614.
- 1842** Vl. „s toho^{248 786}“ n. snad „ze směru proti tomu^{126 248}“, zájmenná přípona²⁴⁸ ženského rodu, zde zřejmě zastupujícího, jako na mnoha jiných místech, rod střední, neboť zde není v blízké souvislosti podstatného jména ženského rodu, k němuž by se tato přípona ve svém vlastním významu mohla vztahovat; v uvedeném smyslu se týká „příbytku“, kterýžto výraz je v hebrejštině mužského rodu. Podobně i „nad tím¹⁸⁴⁴“ zdola.
- 1843** Tj. „obrátit na útek“.
- 1844** N. „do toho“, „k tomu“, „pro to“, „stran toho“.
- 1845** Viz Jóba 9:19, pozn. 468.
- 1846** Tj. „pasáčíkové“; jinak „Nebudou-li (pak ve smyslu neurčitého osobního podmětu) je, nepatrné (4. pád) z drobného dobytka, odvlékat“.
- 1847** N. „nebude-li se⁴⁵⁰ před nimi (n. snad „pro ně“, v příčinném smyslu), jejich pastviště pustořit“; kap. 50:45 obdobně.
- 1848** Viz Exod. 10:19, pozn. 50 a 343.
- 1849** Viz Žalm 46:6, pozn. 1237; Is. 14:31, pozn. 840.
- 1850** Tj. „v moři národů“.
- 1851** Viz Jós. 22:24, pozn. 657; Přísl. 12:25, pozn. 620.
- 1852** N. „skličenosť“, „stísněnosť“, „chvění“, výraz vyskytující se v SZ jen zde, viz však Hóš. 13:1, pozn. 606.
- 1853** Sloveso jako „uchvat“ v Exod. 4:4, zde a v kap. 13:21 bez předložky.
- 1854** Viz Num. 21:28, pozn. 820.
- 1855** N. „ve (n. „proti“) zdi“, smysl však, mám za to, je spíše jako v textu.
- 1856** Název blíže neznámé oblasti, obývané arabskými kmeny.
- 1857** N. „proti Kédáru⁷⁰“, dále obdobně.
- 1858** Zde v takovémto smyslu, viz Žalm 11:1, pozn. 316.
- 1859** D. „velmi“.
- 1860** Tak podle čteného textu, znění psaného textu „proti nim“ nedává jasného smyslu.
- 1861** Viz 1 Par. 4:40, pozn. 119.
- 1862** Dvojný číslo, viz Soud. 11:31, pozn. 208.
- 1863** Tj. „zhuby“, totiž snad „odkudkoli ji budu moci přivést“; staré překlady a rabínské výklady podávají znění „jejich“, tj. „ostříhaných“ atd., ve smyslu „ze vše- ho jejich okolí“, jehož se přidružují i některé překlady novější, většina ostatních však toto zájmeno, vyjádřené v původním textu zájmenou příponou, pomíjí a překládá prostě „se všech stran“.
- 1864** Zde proti kap. 25:22 táž předložka jako v tam cito- vaném místě¹²⁵¹.
- 1865** N. snad „hlavní (n. „podstatnou“) stránku“ (n. „rys“, „vlastnost“), „čím se zejména vyznačuje“.
- 1866** Nesouvisí s „rozhanět^{330 1373}“ shora.
- 1867** N. „do mého vyhubení (n. „doražení“) jich“.
- 1868** Viz Is. 46:1, pozn. 2118.
- 1869** Jméno další babylonské modly.
- 1870** Viz Is. 10:11, pozn. 595.
- 1871** Viz Deut. 29:17, pozn. 1056.
- 1872** D. „půjdu chozením a plácem“, viz 1 Sam. 2:26, pozn. 149.
- 1873** Viz Num. 18:2, pozn. 701.
- 1874** Předložka jako u Is. 56:3, pozn. 2370.
- 1875** Jako „odpadlé“ v kap. 3:14 a 22, zde smysl jako v textu („k odpadnutí n. odpadlictví vedoucí“, narážka na modlářství na výšinách).
- 1876** N., podle čteného textu, „zavedli je zpět (n., podle jiných, „k odpadnutí“) na hory“.
- 1877** Viz Is. 35:7, pozn. 1747.
- 1878** Viz Lev. 4:13, pozn. 93.
- 1879** N., podle valně většiny známých mi překladů, „ukládání. (7) Všichni... vůči Hospodinu, příbytku spravedlnosti a naději svých otců, Hospodinu“.
- 1880** N., podle čteného textu, „vyjděte“, „vycházejte“.
- 1881** Jako v Gen. 31:10, pozn. 815.
- 1882** Srov. Is. 14:9, pozn. 796.
- 1883** Hebr. „maskil“, přičestí dotčeného slovesa¹⁰⁶⁵; překlad podle masóretského textu, rabínských výkladů a v podstatě podle Vulgaty („interfactoris“, „vražděníka“); asi 20 rukopisů však obsahuje znění „maskil“, přičestí slovesa, jež je zde v kap. 10:21^{271 755}, tedy „rozváženého“, „obezřelého“, n. snad i „zručného“, „obratného“, „zkušeného“, jehož se přidružují LXX („synetú“, „důvtipného“, „opatrného“) a jiné staré překlady a jemuž dává přednost i mnoho překladů novějších.
- 1884** D. „jako hrdina o děti připravující¹⁸⁸³“, smysl jako v textu, snad však lze chápat i ve smyslu tohoto doslovného znění.
- 1885** N., podle jiných, „žádný z nich“.
- 1886** Zde a dále je tohoto výrazu použito jako jména země.
- 1887** Podle znění čteného textu v dotčeném místě¹³³⁸, výraz odvozený od jiného kmene než „loupcí“ zde ve v. 10.
- 1888** Viz Deut. 25:4, pozn. 899, zde přičestí téhož slovesa.
- 1889** N., podle čteného textu, „jako jalovice na mladé trávě⁹⁰²“.
- 1890** Viz Is. 9:19, pozn. 564.
- 1891** Sloveso, od něhož je dotčený výraz³⁵³ odvozen, viz Num. 10:9, pozn. 363.
- 1892** Tj. „vzdal se“.
- 1893** N. „základy“, výraz vyskytující se v SZ jen zde.

- 1894** Zde v tomto hromadném smyslu, viz Is. 7:25, pozn. 448; jinak snad „zaplašené (n. „zahanané“, „zapuzené“) dobytčé“.
- 1895** N. snad „zlámal“, „rozdrtil“, D. snad „jej odkostil“, sloveso⁴¹⁵, jež se v takovémto významu v SZ vyskytuje jen zde.
- 1896** N. „zemi dvojí vzpoury“ (n. „dvojiho odpadnutí“, ne však jako v kap. 2:19 a dále¹⁴²); někteří toto jméno považují za symbolické označení Babylona.
- 1897** Jméno znamená „navštívění“, „trest“, souvisí se slovesem „navštěvovat“ např. v kap. 5:9; viz Ezek. 23:23.
- 1898** Tj. snad „za pronásledování jich“, „žena se za nimi“.
- 1899** Viz Deut. 7:25, pozn. 372.
- 1900** Viz Deut. 2:5, pozn. 120 a 121.
- 1901** Zde ve smyslu „zásobárnu Svého nashromážděného hněvu, jenž propuká v trestající soudy“; tak i Deut. 32:34, pozn. 1190, srov. Řím. 2:5. Podle jiných „svou zbrojnicí“.
- 1902** Tj. „všichni“, „vesměš“, „společně“, vl. „od okraje“⁷³⁶, tj. „od nejzastších konců“, zde smysl jako v textu n. zde shora.
- 1903** Viz Rúth 3:7, pozn. 125.
- 1904** Tj. „nechť z něho nikdo nezbude“.
- 1905** Tj. „vůdčí osobnosti“, srov. v. 8¹⁸⁸².
- 1906** Zde v takovémto smyslu, viz 1 Král. 15:22, pozn. 803.
- 1907** Viz Jób 16:13, pozn. 793, výraz se v SZ vyskytuje jen na těchto dvou místech.
- 1908** Viz Gen. 26:17, pozn. 683, sloveso, od něhož je dotčený výraz¹⁵³⁶ odvozen.
- 1909** N., podle čteného textu, podporovaného mnoha rukopisy a starými překlady, „nechť nemá“²³⁸, n. „nechť pro něj^{16 276} není“.
- 1910** Sloveso, od něhož je odvozen dotčený výraz¹⁸³⁸, viz Exod. 18:11, pozn. 613.
- 1911** Zosobněná Babylonom.
- 1912** Vl. „jednotně“, jinde zpravidla překládáno „pospolu“, zde smysl jako v textu.
- 1913** Viz Is. 41:14, pozn. 1753, jiný výraz než zde v kap. 32:7 a dále¹⁴²⁸, ovšem příbuzný, tvar téhož slovesa.
- 1914** N. „neústupně“, D. „pří“⁸⁰⁸.
- 1915** N. „v odpočinutí zabránil“.
- 1916** Vl. „rozzechvěl (n. „znepokojil“) obyvatele“, sloveso jako v kap. 33:9, toto sloveso („rágaz“) však zní podobně jako předchozí „v odpočinutí uvedl“ („rága“), čímž se v původním textu vytváří slovní hříčka, již jsem se zněním v textu n. v předchozí poznámce¹⁹¹⁵ (zároveň nadto uchovávajícím v překladu vazbu slovesa „rágaz“ s 3. pádem, jaká je v textu původním) pokusil v překladu napodobit.
- 1917** Jako např. v Soud. 6:37, „horku“ zde v kap. 36:30; hebr. „chórev“, někteří zde podle syrského překladu navrhuji číst „cherev“, „meč“ n. „mečem“ jako ve vv. 35–37 shora.
- 1918** N. „upadají ve vzrušení vyděšením svými“, n. také „se honosí svými“, je to však poněkud jiný tvar dotčeného slovesa³⁰⁴ než v kap. 4:2 a dále.
- 1919** Tj. „modlami“, vl. „hrůzami“, viz Jób 9:34; 13:21; Přísl. 20:2, smysl tedy snad jako v textu.
- 1920** Viz Žalm 74:14, pozn. 1785.
- 1921** Viz Is. 13:22, pozn. 760.
- 1922** V původním textu slovní hříčka: „cijjím“, „obyvatele stepí“, „ijjím“, „hyeny“.
- 1923** Viz Lev. 11:16, pozn. 337.
- 1924** Vl. „do nekonečna“, jako v kap. 3:5.
- 1925** Tj. snad „ústředí“.
- 1926** Viz Exod. 15:7, pozn. 505.
- 1927** Hebr. „Lév-kámáj“, podle mnohých krycí jméno „Kasdím“, vytvořené záměnou a přeskupením liter, srov. kap. 25:26¹²⁵⁶, takže smysl by byl „na obyvatele Kasdím“¹⁸⁸⁶.
- 1928** V podobném smyslu jako zesílený tvar v kap. 31:10 a dále¹³⁷³; tak i v kap. 15:7.
- 1929** V původním textu slovní hříčka („zárím“, „cizák“, „vezérúáh“, „a budou jej²⁷⁶ odvívat n. převívat“); většína známých mi novějších překladů však podle Vulgaty („ventilatores“), a některých jiných překladů starých (LXX uvádějí odchýlné znění) dává místo „zárím“ přednost znění „zórím“, „převívače n. odvívače“.
- 1930** Vl. „ten, jenž³⁶⁶ naplná svůj luk“, jiný však tvar (příčestí) než „jenž naplná“ (tvar 3. osoby jednotného čísla) zdoła.
- 1931** Čtený text, podporovaný mnoha rukopisy a starými překlady, toto slovo vnechává, a kromě toho by
- 1932** podle 15 rukopisů, Vulgaty, syrského překladu a rabínských výkladů bylo záhodno číst „nechť naplná svého luku jej nenaplná“; pak by šlo o výzvu Babyloncům, aby se bez boje vzdali; tomuto smyslu dávají přednost i mnohé ze známých mi překladů novějších.
- 1933** N. „vypíná“, „vytahuje“, sloveso „vystupovat“ např. v kap. 3:16 a na mnoha jiných místech, zvrtný tvar vyskytující se v SZ jen zde.
- 1934** Podle mnoha rukopisů a starých překladů „a nechť se neholedbá“; v témž smyslu, jak uvedeno shora¹⁹³²; i tohoto znění se přidružují mnohé novější překlady.
- 1935** Sloveso a předložková vazba jako v kap. 50:14, zde smysl jako v textu.
- 1936** Vl. „ovdovělý“, přidavné jméno vyskytující se v SZ jen zde.
- 1937** Tj. „opuštěním n. ovdověním vzdálen od n. zblaven“.
- 1938** Tj. „Kasdím“; n. snad „ač jejich“, pak ve smyslu „Isrá-élova a Júdova“.
- 1939** D. „od“ (táž předložka jako shora¹⁹³⁷, zde nejspíše ve smyslu „s hlediska n. stanoviska“) Svatého Isrá-élova“.
- 1940** Výraz odvozený od dotčeného slovesa¹⁸⁷⁸, viz Lev. 4:3, pozn. 93.
- 1941** Viz Is. 66:6, pozn. 209.
- 1942** N. „trestuhodnost“, zde v takovémto smyslu.
- 1943** Viz Deut. 33:26; pozn. 1286; výraz, jenž je podle oné poznámky tam v kap. 1:33, je zde v kap. 4:13.
- 1944** Vl. „vyvedl“¹³, „vynesl“¹³, tj. „najevo“, „na světlo“.
- 1945** Tj. „projevy spravedlnosti“, „spravedlivé skutky“.
- 1946** N., podle jiných, „naostřete“.
- 1947** Hebr. „šelátím“, výraz nejasného významu, zpravidla překládáný „štitý“, viz Pís. 4:4, pozn. 115, zde však vzhledem k předchozímu „naplňte“ je tento překlad

- pochybný; ač se i zde valnou většinou uvádí, pak se ovšem dotčenému slovesu připisuje smysl „vyplňte pažemi“ s poukazem na 2 Sam. 23:7, viz tam pozn. 947, n. „doplňte počet štítů“, apod., to vše však, podle mého soudu, působí dojmem poněkud násilného přizpůsobení smyslu tohoto slovesa zvolenému překladu. Proto jsem s několika málo z novějších překladatelů zvolil znění podle LXX („faretras“, výraz přejatý i do latiny, takže jej uvádí i Vulgata), jež naproti tomu velmi dobře bez jakékoli úpravy zapadá do textové souvislosti, a to vzhledem nejen k významu slovesa „naplňte“, nýbrž i ku předchozí zmínce o „šípech“.
- 1948** Výraz odvozený od dotčeného slovesa²⁴⁴, jehož tvarem je i následující „strážce“.
- 1949** Tj. zde „bohatá“.
- 1950** Vl. „loket²⁰²⁸“, zde smysl jako v textu („naplnila se míra“).
- 1951** N. snad „tvé ziskuchtivosti“.
- 1952** D. „při své duši“.
- 1953** N. „ponravami“, n. „mladými (tj. „nezcela vyvinutými“) kobyčkami“.
- 1954** Tj. „Isráéle“, viz kap. 10:16.
- 1955** N. „mlatem“, „válečnou sekerou“, výraz vyskytující se v SZ jen zde.
- 1956** Vl. „zbraněmi“, „nástroji“, množné číslo ve smyslu jako v textu.
- 1957** Sloveso, od něhož je dotčený výraz¹⁹⁵⁵ odvozen, n. snad naopak.
- 1958** Jako „jezdec“ v Gen. 49:17, viz tamní kap. 50:9, pozn. 1383.
- 1959** N. snad „potah“, viz Soud. 19:3, pozn. 861.
- 1960** Viz 1 Král. 10:15, pozn. 935.
- 1961** Viz Ezr. 9:2, pozn. 336, bez dodatku o vedoucích júdské obce.
- 1962** N. „všechnu jejich (pak ve smyslu „jimi (z)působenou“) pohromu⁴⁸“.
- 1963** Sloveso jako u Jós. 10:18, pozn. 410, tvar vyskytující se v SZ jen zde, smysl jako v textu.
- 1964** Tj. „vrchního velitele“, výraz převzatý z některého jiného jazyka, vyskytující se v SZ jen zde a u Nach. 3:17.
- 1965** N. „jezáté“, výraz vyskytující se v SZ jen zde.
- 1966** N. „sed“.
- 1967** Viz Gen. 19:4, pozn. 492.
- 1968** Viz Gen. 32:22, pozn. 871.
- 1969** Vl. „bažiny“, „močály“, zde smysl jako v textu („porosty rákosí na bažinách“).
- 1970** N. „zmatení“, viz Jóba 4:5, pozn. 164; Žalm 104:29, pozn. 2255.
- 1971** Tj. jako ušlapávání mlatu vymazaného hlínou před mlatbou, aby nebyl hrbolatý.
- 1972** Tak podle čteného textu, podporovaného mnoha rukopisy a starými překlady; psaný text má na všech těchto místech znění „nás“.
- 1973** Viz Exod. 14:24, pozn. 480; Deut. 2:15, pozn. 141, jiný výraz než ve v. 32¹⁹⁷⁰.
- 1974** Tj. „naložil se mnou (vl. „odložil n. odstavil mě“, sloveso jako v Gen. 30:38, pozn. 804, zde v takovémto smyslu) jako s“.
- 1975** N. „pohltil“, ne však jako shora⁸¹.
- 1976** Viz Exod. 7:12, pozn. 215.
- 1977** N. „slastmi“, viz Gen. 2:8, pozn. 61; Žalm 36:8, pozn. 994.
- 1978** N. „vyhnal“, „odehnal“, vl. „spláchl“, sloveso jako „vyplachovat“ u Is. 4:4.
- 1979** N. snad „mého přibuzenstva“, viz Num. 27:11, pozn. 981.
- 1980** Tj. „spáchané na mně a na mém mase¹⁹⁷⁹“, ve v. 36 „pomstou za tebe“.
- 1981** Tj. „odpovědnost za ně („za ni“) necht padne na“.
- 1982** Zde jiná předložka než „na“ shora, v této souvislosti však v podstatě souznače.
- 1983** Viz Is. 19:5, pozn. 978, zde je míněna řeka Eufrat.
- 1984** N. „rozeřvou“, sloveso vyskytující se v SZ jen na tomto místě.
- 1985** Vl. „lvičata“, nesouvisí však s následujícím „lvů“, výraz vyskytující se v SZ jen zde a u Nach. 2:13.
- 1986** N. snad i „hukotem²⁹³“.
- 1987** D. „vynášet jeho (tj. „jím“) pohlčené“, viz Žalm 52:4, pozn. 1345.
- 1988** Viz Deut. 20:3, pozn. 729.
- 1989** N. „pro zvěst“ v příčinném smyslu, „skrze zvěst“.
- 1990** D. „v roce“, zde snad smysl jako v textu.
- 1991** N. „na“.
- 1992** Tj. „musí padnout“, v textu doslovný překlad.
- 1993** 3. pád („i jemu *množ*“).
- 1994** Tento verš se ve známých mi překladech podává ve velmi rozmanitém smyslu; od výčtu jejich znění zde upouštím, mám však za to, že překlad, jež v podstatě v soulase s nemnohými v textu uvádím, je zplna práv doslovnému znění textu původního i významu přízvukových znamének v něm, ježž mnohé z jiných překladů pomíjejí.
- 1995** Tj. snad „na půdu svatyní“.
- 1996** Sloveso vyskytující se v SZ kromě tohoto místa jen u Ezek. 9:4, 24:17 a 26:15.
- 1997** Zesilující tvar dotčeného slovesa⁹⁶² se smyslem jako v textu.
- 1998** Zde snad ve smyslu „zvěst o veliké zkáze“.
- 1999** Tj. „Kasdím“ („je zaplavující“, „do nich narážející“).
- 2000** Zde v takovémto smyslu, viz Is. 48:18, pozn. 2171.
- 2001** Tj. „polámaly se“, ženský rod²⁷⁶ zde opět zastupuje rod střední (neosobní podmět).
- 2002** Viz Is. 9:4, pozn. 470, kde je jiný tvar než zde, ale zde v podstatě téhož smyslu.
- 2003** Viz Is. 59:18, pozn. 2489.
- 2004** N. „jistotně“, D. „odplácením“ (v. 56), „zbožením“ (v. 58).
- 2005** Zde v takovémto smyslu, viz Is. 3:13, pozn. 219.
- 2006** D. „k nasycení prázdna“, na konci verše „k nasycení ohně“.
- 2007** Viz Gen. 25:23, pozn. 661; Žalm 2:1, pozn. 26, zde snad ve smyslu jako v textu.
- 2008** Tj. snad dvořanem, jenž měl na starosti ubytování krále cestou, D. „vedoucím⁶⁹ odpočinku^{907 1680}“.
- 2009** D. „k (n. „stran“) nebytí v něm“.
- 2010** Viz Num. 11:2, pozn. 393.

- 2011** Srov. 2 Král. 24:18 a dále.
2012 Viz 1 Sam. 13:1, pozn. 507.
2013 Viz Gen. 5:32, pozn. 180.
2014 Viz 1 Král. 12:19, pozn. 716.
2015 Viz 2 Král. 25:4, pozn. 916.
2016 N. „dozorců“, výraz odvozený od dotčeného slovesa^{273 421}, viz Num. 3:32, pozn. 109, tj. „do vězení“.
2017 Viz 2 Král. 10:6, pozn. 467.
2018 Viz 2 Král. 24:14, pozn. 905, zpodstatnělý tvar ženského rodu dotčeného výrazu⁴⁰⁶, tam i zde a ve v. 16 a v kap. 40:7 množné číslo, snad ve smyslu „z nuzných vrstev n. rodin“.
2019 Viz 1 Sam. 29:3, pozn. 1017; nesouvisí s „odpadlictví“ v kap. 3:14 a obdobně dále¹⁴².
2020 Zde je proti souběžnému místu 2 Král. 25:11, pozn. 368, použito poněkud jiného výrazu („háámón“, tj. „ámón“ s členem „há“) než „hámón“ tam, ježž zde nicméně většina známých mi překladů podává v téměř smyslu; tak i LXX („tú ochlú“) a Vulgata („de multitudine“). Dotčený výraz „ámón“ však zní stejně jako jméno egyptské modly „Ámón“ v kap. 46:25, ježž tam taktéž několik málo ze známých mi překladů, i Vulgata („tumultum“, „hluk“, „povyk“), podává ve smyslu téměř nebo podobném. V jiném významu je tohoto výrazu použito v Přísł. 8:30, pozn. 448, a v obdobném smyslu jako tam („řemeslníků⁹⁰⁰ n. „řemeslnictva“) jej i zde podávají některé překlady. Kromě těchto míst se tento výraz v SZ vyskytuje jen ještě u Nach. 3:8, viz tam pozn. 212.
- 2021** Viz 2 Král. 25:12, pozn. 923.
2022 Viz 2 Král. 25:13, pozn. 924.
2023 Viz Exod. 25:29, pozn. 882.
2024 Viz Exod. 25:38, pozn. 897.
2025 Viz Exod. 25:31, pozn. 887.
2026 Viz Exod. 25:29, pozn. 880.
2027 Viz 2 Král. 25:15, pozn. 928.
2028 Viz Gen. 6:15, pozn. 217.
2029 Viz 1 Král. 7:17n., pozn. 425.
2030 Viz 2 Král. 25:17, pozn. 931.
2031 N. „větru“, hebr. „rúcháh“, výraz v této souvislosti nejasného významu; mnozí toto místo považují za porušené, někteří podle Vulgaty („dependentia“) překládají ve smyslu „(volně) visících“, jiní vzhledem k tomu, že pojmu „větrů“ se užívá i ve smyslu „světových stran“, srov. kap. 49:36 a viz 1 Par. 9:24, pozn. 249, chápou tento výraz ve smyslu „do všech stran“ n. prostě „po stranách“ n. „po straně“. Překlad LXX je odchylného smyslu podle sotva zjistitelné předlohy.
2032 Viz 2 Král. 25:18, pozn. 932.
2033 Viz 2 Král. 23:4, pozn. 850.
2034 Viz 2 Král. 25:19, pozn. 934.
2035 Viz Gen. 40:13, pozn. 1072.
2036 Viz 2 Král. 25:28, pozn. 939.
2037 Viz Soud. 3:20, pozn. 200.
2038 Viz 2 Král. 25:28, pozn. 940.
2039 Viz 2 Král. 25:29, pozn. 941.
2040 Viz Exod. 5:13, pozn. 178.

PLÁČ JEREMJŮV¹

- 1** ²(*Álef*) Jak¹ osaměle sedí³ město *kdysi* plné^{4,5} lidu, mohutné^{4,5} mezi národy⁶, stalo^{5,7} se jakoby vdovou, kněžna⁸ mezi kraji⁹ se dostala⁷ k robotě.
- (2) (*Béth*) V noci hořce¹⁰ pláče, *ano*, na jejích lících¹¹ jsou její slzy, mezi všemi svými milujícími nemá¹² těšitele¹³, všichni její přátelé¹⁴ se vůči ní dopustili nevěrnosti¹⁵, stali se⁷ jí nepřáteli^{16,17}.
- (3) (*Gimel*) Júdá byl odveden^{5,18} pro strast^{19,20,21} a pro tíhu^{20,21,22,23} otroctví²⁴, on⁵ bydlí³ mezi národy⁶, nenachází³ odpočívadla²⁵, uprostřed nesnáží^{26,27} na něho⁵ přišli²⁸ všichni jeho⁵ pronásledovatelé.
- (4) (*Dáleth*) Cesty Cijjónu truchlí pro nedostatek²⁰ přicházejících ve svátky^{29,30}, všechny jeho⁵ brány pustnou³¹, jeho⁵ kněží vzdychají, jeho⁵ panny se trápí^{29,5}, a on⁵ – je mu⁵ hořko.
- (5) (*Hé*) Jeho⁵ protivníci³² se stali⁷ hlavou¹⁷, jeho⁵ nepřátelé se těší³ klidu, neboť se Hospodin jal je⁵ trápit^{29,5} pro množství²³ jeho⁵ přestoupení³³, jeho⁵ děti³⁴ odešly *do* zajetí před tváří protivníka³².
- (6) (*Váu*) A od dcery Cijjónu odešla³⁵ všechna její krása³⁶, její hodnostáři³⁷ se stali⁷ jakoby jeleny, kteří nenacházejí³ pastvu, a bez síly³⁸ odešli před tváří pronásledovatele.
- (7) (*Zajin*) Jerúsalem si připomněl⁵, v dnech své strasti¹⁹ a svých bloudění³⁹, všechny své vzácnosti⁴⁰, jichž se dostávalo³⁷ ode dní pradávna, při upadnutí jeho⁵ lidu v ruku protivníka³², když⁴¹ neměl^{5,12} pomáhajícího; protivníci³² je⁵ viděli³, smáli³ se nad jeho⁵ porážkami⁴².
- (8) (*Chéth*) Jerúsalem těžce⁴³ zhřešil⁵; proto se stal⁵ poskvrnou⁴⁴, všichni váživší⁴⁵ si ho⁵ jim⁵ pohrdli⁶³, neboť uviděli jeho⁵ nahotu; on sám⁵ vzdychá³ a obrací⁵ se zpět.
- (9) (*Téth*) V jeho⁵ podolcích je jeho⁵ nečistota⁴⁶, nepřipomíná³ si svou budoucnost^{47,48}; *ano*, pokles⁵ – div^{49,50}! Nemá¹² těšitele¹³!
- Viz, Hospodine, mou strast¹⁹, vždyť nepřítel se holedbá^{3,51}!
- (10) (*Jód*) Protivník³² rozprostřel⁵² svou ruku na všechny jeho⁵ vytožené⁵³ věci^{40,54}; *ano*, uviděl⁵: Národy^{6,55} vstoupily v jeho⁵ svatyni⁵⁶, jimž jsi zakázal⁵⁷, by ti nevstupovali v její⁵⁸.
- (11) (*Káf*) Všechn jeho⁵ lid, ti vzdychají, hledají chléb, své vzácnosti^{40,59} dali za pokrm k obživení⁶⁰ duše^{61,62}.
- Viz, Hospodine, a pozoruj, že jsem se stal⁷ bezcenným^{5,63}!
- (12) (*Lámed*) Ne pro vás⁶⁴, všichni cestou přecházející? Pozorujte a vizte, zda je bolest jako bolest má, jež byla způsobena⁶⁵ mně, jíž se mě Hospodin jal trápit^{29,5} v den žáru⁶⁶ svého hněvu!
- (13) (*Mém*) Z výsosti poslal oheň v mé kosti a podrobil⁶⁷ si je⁶⁸, mým nohám prostřel⁵² síť, obrátil mě zpět, učinil⁶⁹ mě zuboženým^{5,31,70}, *po* celý⁷¹ den nezužívám⁵.
- (14) (*Nún*) Jho mých přestoupení³³ je³ přivázáno⁷², splétají se v jeho ruce, vystoupila⁷³ nad můj krk; způsobil klopýtání⁷⁴ mé síly, vydal mě Pán do rukou⁷⁵, z nichž nemohu povstat.
- (15) (*Sámech*) Všechny mé reky⁷⁶ zavrhl Pán uvnitř mne, svolal proti mně⁷⁷ setkání^{29,78,79} k potření⁸⁰ mých jinochů; Pán se jal šlapat lis, totiž⁸¹ panenskou⁸² dceru⁸³ Júdovu⁸⁴.
- (16) (*Ajin*) Nad těmito věcmi já pláči, mé oko, mé oko se rozplývá⁸⁵ vodou, neboť se ode mne vzdálil těšitel¹³, *jenž* by mohl⁸⁶ občerstvit^{60,87} mou duši, mé děti⁸⁸ se staly opuštěnými^{31,89}, neboť se vzmohl⁹⁰ nepřítel.
- (17) (*Pé*) Cijjón se rozpráhl^{5,52} svýma rukama⁹¹ – nemá¹² těšitele¹³;

stran Jákóba Hospodin přikázal jeho protivníky³² kolkolem něho⁹², Jerúsálem se stal⁵⁷ odloučenou⁹³ mezi nimi.

(18) (*Cádé*) Hospodin, on je spravedlivý, dopustil jsem se však neposlušnosti⁹⁴ jeho úst⁹⁵;

poslyšte, prosím⁹⁶, vy všechny národnosti⁹⁷, a seznejte⁹⁸ mou bolest: Mé panny a moji jinoši odešli v zajetí.

(19) (*Kóf*) Povolal jsem⁹⁹ své milovníky; tí¹⁰⁰ mě oklamali¹⁰¹;

moji kněží a moji starší ve městě skonali, když si hledali³ pokrm, aby mohli⁸⁶ obživit⁶⁰ své duše^{61,62}.

(20) (*Réš*) Viz, Hospodine, že mi je úzko¹⁰², mé útroby jsou³ vzrušeny¹⁰³, mé srdce se v mém nitru zvrátilo¹⁰⁴, neboť jsem se dopustil ohavné¹⁰⁵ neposlušnosti⁹⁴;

na ulici¹⁰⁶ meč působí³ sirobu¹⁰⁷ a v domě¹⁰⁸ – jakoby smrt.

(21) (*Šín*) Uslyšeli, že já vzdychám – nemám¹² těšitele¹³,

všichni moji nepřátelé uslyšeli o mém zlu^{109,110}; zajásali¹¹¹, žes ty zapůsobil¹¹². Kéž uvedeš¹³ den, ježž přivoláš, ať jsou podobni mně¹¹⁴!

(22) (*Táu*) Kéž všechno jejich zlo¹¹⁵ přichází¹¹³ před tvou tvář, ano, nalož⁶⁵ s nimi¹¹⁶ podle toho, jak jsi naložil⁶⁵ se mnou¹¹⁶ za všechna má přestoupení³³, vždyť mé vzdechy jsou mnohé a mé srdce neduživé¹¹⁷.

2 (*Álef*) Jak¹ ve svém hněvu¹¹⁸ zastínil¹¹⁹ Pán dceru Cijjónu, z nebes na zem shodil nádheru¹²⁰ Isráélovu, aniž si připomněl podnož svých nohou¹²¹ v den svého hněvu!

(2) (*Béth*) Pán pohltit¹²² bez ušetření¹²³ všechna pastviště Jákóbova¹²⁴, výbuchem svého hněvu¹²⁵ pobořil¹²⁶ pevnosti¹²⁷ dcery Júdovy, k zemi je srazil¹²⁸; znesvětil¹²⁹ království i jeho hodnostáře^{37,130}.

(3) (*Gimel*) Ve vzplanutí^{118,131} hněvu usekl celý roh¹³² Isráéluv, svou pravici obrátil zpět před tváří¹³³ nepřítele a rozhořel se¹³⁴ v Jákóbovi^{135,136} jako oheň, plamen, ježž vůkol šířal^{3,137}.

(4) (*Dáleth*) Napjal¹³⁸ svůj luk jako nepřítel, stanul¹³⁶ po jeho¹³⁹ pravici jako protivník³²

a jal se zabíjet všechny¹⁴⁰ žádoucí^{40,53,54} oku¹⁴¹ ve stanu dcery Cijjónu. Jako oheň vylil své popuzení.

(5) (*Hé*) Pán se stal⁷ jakoby nepřítelem, pohltit¹²² Isráéle, pohltit¹²² všechny jeho⁵ paláce¹⁴²,

zničil¹⁴³ jeho pevnosti¹²⁷ a rozmnožil při dceři Júdově sténání a sten¹⁴⁴.

(6) (*Váu*) A jako od zahrady násilně strhl¹⁴⁵ svůj plot¹⁴⁶, zničil¹⁴³ své shromaždiště^{29,78,147},

na Cijjónu Hospodin způsobil zapomenutí svátku^{29,30} a sobot^{30,148} a v rozhoření^{118,149} svého hněvu zavrhl¹⁵⁰ krále i kněze.

(7) (*Zajin*) Pán odkopl¹⁵¹ svůj oltář, zošklivil si¹⁵² svou svatyni⁵⁶, v ruku nepřítele vydal¹⁵³ zdi¹⁵⁴ jejich budov^{142,155},

v domě Hospodinově působili³ hluk¹⁵⁶ jako v den svátku²⁹.

(8) (*Chéth*) Hospodin pojal záměr³⁶⁸ zničit¹⁴³ zdi^{30,154} dcery Cijjónu; natáhl¹⁵⁷ míru¹⁵⁸, neodvrátil svou ruku od zhouby^{122,159}, i zarmoutil¹⁶⁰ předhradí¹⁶¹ i zed^{154,162}; pospolu zchradly¹⁶³.

(9) (*Téth*) Její brány zapadly v zem, její závory obrátil vniveč¹⁶⁴ a polámal⁸⁰, její král a její hodnostáři³⁷ jsou mezi národy^{6,165}, zákona¹⁶⁶ není, ani proroci nedocházejí¹⁶⁷ vidění¹⁶⁸ od Hospodina.

(10) (*Jód*) Na zemi sedí, mlčí²¹⁴ starší dcery Cijjónu, na svou hlavu navyhazovali⁷¹ prachu¹⁶⁹, opásali se¹⁷⁰ pytloučnicemi; k zemi své hlavy spouštějí panny Jerúsálemu.

(11) (*Káf*) Mé oči jsou³ stráveny¹⁷¹ slzami, mé útroby jsou³ vzrušeny¹⁰³, má játra se vykydla¹⁷² na zem pro zdrcení¹⁷³ dcery mého lidu při¹¹⁸ umdlévání¹⁷⁴ nemluvnat^{30,220} a kojenčů³⁰ na prostranstvích¹⁷⁵ hradiště¹⁷⁶.

(12) (*Lámed*) Říkají svým matkám: Kde je obilí a víno?¹⁷⁷ Při svém umdlévání¹⁷⁴ jako probodaných^{30,178} na prostranstvích¹⁷⁵ města,

při svém vylévání jejich duše⁶¹
do náruče¹⁷⁹ jejich matek.
(13) (*Mém*) Co ti mám⁸⁶ za příklad¹⁸⁰
uvést¹⁸¹, co mám⁸⁶ k tobě
připodobnit¹⁸², dcero Jerúsáléma,
co mám⁸⁶ k tobě přirovnat¹⁸³, abych tě
mohl⁸⁶ potěšit^{13 184}, panenská⁸² dcero⁸³
Cijjónu?
Vždyt jako moře je veliké tvé zdrcení¹⁷³,
kdo ti může⁸⁶ přinést zhojení¹⁸⁵?
(14) (*Nún*) Tvoji proroci pro tebe¹⁸⁶
vidají^{3 168 187} lež¹⁸⁸ a nechutnost¹⁸⁹
a nepůsobí⁶ odhalení^{18 190} stran tvé
nepravosti^{191 192} k odvrácení tvého
zajetí,
nýbrž⁴¹ pro tebe¹⁸⁶ vidají^{3 168 187} lživá
břemena^{193 194 195} a svody¹⁹⁶.
(15) (*Sámech*) Dlaněmi¹⁹⁷ nad tebou
tleskají³ všichni cestou přecházející,
sycí^{3 198} a svou hlavou potřásají^{3 199}
nad dcerou Jerúsáléma:
Zda toto je to město, jemuž říkají²⁰⁰
Dokonalost²⁰¹ krásy, Jásot¹¹¹ vší
země²⁰²?
(16) (*Pé*)²⁰³ Svá ústa na tebe²⁰⁴ rozvírají³
všichni tvoji nepřátelé,
sycí^{3 198} a skřípají³ zuby³⁰, říkají³: Spolkli
jsme¹²²,
zajisté je toto²⁰⁵ den, jež jsme
očekávali^{3 206}; dočkali jsme se^{167 207},
zažili jsme⁹⁸.
(17) (*Ajin*) Hospodin uskutečnil¹¹², co si
umínil, splnil²⁰⁸ své řeči²⁰⁹,
to, co rozkazoval³ ode dní pradávna,
pobořil¹²⁶, aniž ušetřil¹²³
a nepřítel nad tebou rozradostnil,
vyvýšil roh¹³² tvých protivníků³².
(18) (*Cádé*) Jejich srdce křičí^{3 210} k Pánu.
Zdi^{154 211} dcery Cijjónu,
dej slzám³⁰ jako potok²¹² stékat⁸⁵ za dne
i v noci!
Nechť si nedáváš¹¹³ ustání²¹³, nechť se
neutišuje^{113 214} zřítelnice²¹⁵ tvého oka!
(19) (*Kóf*) Vstaň, naříkej²¹⁶ v noci,
při začátku²¹⁷ hlídek²¹⁸, jako vodu
vylévej své srdce před tváří Páně,
povznášej²¹⁹ k němu své dlaně¹⁹⁷ stran
žití⁶¹ svých batolat²²⁰,
jež²²¹ umdlévají¹⁷⁴ hladem¹¹⁸ na nároží²¹⁷
každé z ulic.
(20) (*Réš*) Viz, Hospodine, a pozoruj,
s kým¹¹⁶ jsi takto naložil⁶⁵!

Mají⁸⁶-li ženy jíst svůj plod, batolata²²⁰
svého odchovávání^{221 223 224}?
Mají⁸⁶-li ve svatyni Páně⁵⁶ být zabijeni
kněží a proroci?
(21) (*Šín*) Na zemi v ulicích leží mladík²²⁵
i stařec, mé panny a moji jinoši padli
mečem,
v den svého hněvu jsi zabíjel³, porážel
jsi³, aniž jsi šetřil^{3 123}.
(22) (*Táu*) Jako v den setkání²⁹ svoláváš
ze všech stran²²⁶ strach^{223 227} na mne²²⁸.
A v den hněvu Hospodinova se nevyskytl⁷
uniknuvší²²⁹ ani přeživší²³⁰;
ty, jež jsem na rozpatých rukou
odnosila^{222 231 232} a vychovala^{231 233},
pohubil¹⁷¹ můj nepřítel.
3 (*Álef*)²³⁴ Já jsem muž²³⁵, jenž
zakouší^{3 98} strast¹⁹ pod holí^{118 236}
výbuchu jeho hněvu¹²⁵.
(2) (*Álef*) Mne odehnal²³⁷ a přiměl ubírat
se tmou a ne světlem²³⁸.
(3) (*Álef*) Ano, zas a zas²³⁹ proti mně
obrací^{104 240} svou ruku, po celý⁷¹ den.
(4) (*Béth*) Způsobil zchátrání²⁴¹ mého
masa i mé kůže, zdrtil¹⁸⁰ mé kosti.
(5) (*Béth*) Vybudoval proti mně²⁰⁴, čím⁴¹
mě obklíčil²⁴², hořkost²⁴³ a útrapy³⁰.
(6) (*Béth*) Usadil mě v temná místa jako
dávnou mrtvé²⁴⁴.
(7) (*Gimel*) Obezdil²⁴⁹ mě vůkol, takže⁴¹
nemohu⁸⁶ vycházet²⁴⁵, ztížil mě
mosazné pouto²⁴⁶.
(8) (*Gimel*) I když křičím²⁴⁷ a o pomoc
volám, udušuje^{3 248} mou modlitbu.
(9) (*Gimel*) Mé cesty zardil²⁴⁹ kvádry^{30 250},
mé pěšiny²⁵¹ zmátl²⁵².
(10) (*Dáleth*) On je mi cihajícím²⁵³
medvědem, lvem v úkrytech.
(11) (*Dáleth*) Mé cesty odvedl stranou²⁵⁴
a rozsápal mě, učinil²⁵⁵ mě
zuboženým³¹.
(12) (*Dáleth*) Napjal¹³⁹ svůj luk
a postavil²⁵⁶ mě za terč pro šíp¹⁸⁶.
(13) (*Hé*) V mé ledviny uvedl děti¹⁸⁸ svého
toulce²⁵⁷.
(14) (*Hé*) Stal jsem se⁷ všemu svému
lidu předmětem smíchu²⁵⁸, jejich
popěvkem²⁵⁹ po celý⁷¹ den.
(15) (*Hé*) Nasytil mě trpkostmi²⁶⁰, napojil
mě pelyňkem.
(16) (*Váu*) A mé zuby dal rozedrat²⁶¹
štěrkem²⁶², sehnul²⁶³ mě v popel.

- (17) (Váu) Také⁴¹ jsi mou duši odtrhl¹⁵¹ od²⁶⁴ pokoje, zapomněl jsem na blaho²⁶⁵.
- (18) (Váu) I řekl jsem: Má životní síla²⁶⁶ zanikla²⁶⁷, i mé očekávání²⁶⁸ od²⁶⁹ Hospodina.
- (19) (Zajin) Připomeň si mou strast¹⁹ a mé bloudění³⁹, pelyněk a hořkost²⁴³¹
- (20) (Zajin) Bez přestání²⁷⁰ si to připomíná a skloněna je²⁷¹ moje duše nade mnou²⁷².
- (21) (Zajin) Na mysl si znovu a znovu uvádím²⁷³ toto (proto čekám^{268 274 275}):
- (22) (Chéth) Laskavost²⁷⁶ Hospodinova^{223 277}, že jsme docela nevymizeli²⁷⁸¹! Vždyť nekončí^{3 171} jeho slitování²⁷⁹,
- (23) (Chéth) nová po jitrech²⁸⁰¹! Veliká⁴ je tvá věrnost²⁸¹¹!
- (24) (Chéth) Mým podílem je Hospodin, řekla má duše; proto na něho čekám^{268 274 275 282}.
- (25) (Téth) Hospodin je dobrý vůči očekávajícímu^{283 284} ho, vůči duši, jež ho vyhledává²⁸⁵.
- (26) (Téth) Dobré je, když⁴¹ se²⁸⁶ čeka^{268 274}, a to mlčky^{214 287}, na²⁸² vysvobození²⁸⁸ Hospodinovo.
- (27) (Téth) Dobré je pro muže^{106 235}, jestliže ve svém mládí⁴⁷ nosí²¹⁹ jho.
- (28) (Jód) Necht' sedí¹¹³ samotem a mlčí¹¹³, když je na něho vložil^{289 290}.
- (29) (Jód) Necht' svá ústa klade^{69 113} v prach, snad je naděje.
- (30) (Jód) Necht' svou líc¹¹ vydává¹¹³ bijícímu²⁹¹ ho, sytí se¹¹³ potupou.
- (31) (Káf) Vždyť Pán nebude navždy²⁹² zavrhovat^{151 275},
- (32) (Káf) nýbrž²⁹³ potrápí²⁹⁵-li, přece⁴¹ se slituje dle hojnosti²³ své laskavosti²⁷⁶.
- (33) (Káf) Vždyť ne ze svého srdce týrá^{3 19 294} a trápí²⁹⁵ děti⁸⁸ kohokoli²⁹⁶.
- (34) (Lámed) Při deptání²⁹⁷ všech vězňů²⁹⁸ země pod nohama,
- (35) (Lámed) při převracení^{157 299} práva³⁰⁰ muže²³⁵ před tváří Nejvyššího³⁰¹,
- (36) (Lámed) při krivdění³⁰² člověku v jeho při³⁰³ Pán nevidí³?
- (37) (Mém) Kdo je takový³⁰⁴, že řekne a stane se⁷, co Pán nerozkázal?
- (38) (Mém) Nevycházejí z úst Nejvyššího³⁰¹ zla i dobro³⁰⁵?
- (39) (Mém) Co³⁰⁶ si má⁸⁶ stěžovat³⁰⁷ živý člověk, muž²³⁵, na trest za svůj hřích^{308 309}?
- (40) (Nún) Zkoumejme^{113 310} a zpytujme^{113 311} své cesty a vracejme se¹¹³ až k Hospodinu!
- (41) (Nún) Povznášejme^{113 219} svá srdce na dlaních¹⁹⁷ k BOHU v nebesa!
- (42) (Nún) My jsme se přestoupení dopustili^{33 312} a neposlušnost projevili⁹⁴; ty jsi neodpustil.
- (43) (Sámech) Zahalil ses³¹³ v hněv¹¹⁸ a jal ses nás pronásledovat; zabíjel jsi³, nešetřil jsi^{3 123},
- (44) (Sámech) zřídil sis zahalení^{313 314} v oblak^{118 315} před pronikáním^{133 316} modlitby,
- (45) (Sámech) činíš²⁵⁵ nás smetím a odpadkem³¹⁷ vprostřed národů⁶.
- (46) (Pé) Svá ústa na nás²⁰⁴ rozvírají³ všichni naši nepřátelé,
- (47) (Pé) dostalo se⁷ nám postrachu³¹⁹ a propasti³²⁰, zániku³²¹ a zdrcení¹⁷³,
- (48) (Pé) mé oko se rozplývá⁸⁵ potoky³²² vod nad zdrcením¹⁷³ dcery mého lidu.
- (49) (Ajin) Mé oko se vylévá³²³, aniž se utišíje²¹⁴, neboť není³²⁴ ustání^{213 223 325},
- (50) (Ajin) než bude Hospodin shlížet³²⁶ a dívat se z nebes.
- (51) (Ajin) Mé oko působí³ zármutek^{65 327} mě³²⁸ duši pro všechny dcery³²⁹ mého města.
- (52) (Cádé) Jako ptáčka³³⁰ mě zuřivě³³¹ honili³³² moji bezdůvodní³³³ nepřátelé,
- (53) (Cádé) můj život⁴⁷ se jali ubíjet³³⁴ v jámě³³⁵ a naházeli na mne kamení³³⁶.
- (54) (Cádé) Přes mou hlavu se převálily³³⁷ vody, i řekl jsem: Jsem³ vyřízen³³⁸.
- (55) (Kóf) Jal jsem se dovolávat tvého jména, Hospodine, z jámy³³⁵, z hlubin³³⁹.
- (56) (Kóf) Uslyšel jsi můj hlas; kéž nezastíráš^{113 340} své ucho stran mé úlevy³⁴¹, stran mého volání o pomoc!
- (57) (Kóf) V den, kdy jsem tě volal, ses přiblížil³⁴²; řekl jsi: Nemusíš⁸⁶ se bát³⁴³.
- (58) (Réš) Přel ses^{3 303 344}, Pane, přemi³⁰³ mé duše, vykoupil³⁴⁵ jsi můj život⁴⁷,
- (59) (Réš) rozpoznal jsi³⁸, Hospodine, mou³⁴⁶ krivdu^{302 347}; sud^{300 348} můj soud³⁰⁰;

(60) (*Rés*) rozpoznal jsi⁹⁸ všechnu jejich pomstu³⁴⁹, všechny jejich úklady³⁵⁰ vůči mně.

(61) (*Šín*) Slyšel jsi³ jejich tupení, všechna jejich ukládání³⁵¹ proti mně²⁰⁴,

(62) (*Šín*) rty povstávajících proti mně³⁵² a jejich úvahy³⁵³ proti mně²⁰⁴ po celý⁷¹ den.

(63) (*Šín*) Pozoruj jejich sedání a jejich vstávání³⁵⁴ – já jsem jejich písničkou³⁵⁵.

(64) (*Táu*) Kéž jim, Hospodine, chceš^{86 113} vrátit odplatou³⁵⁶ podle díla³⁵⁷ jejich ruky,

(65) (*Táu*) kéž jim chceš^{86 113} dát zastření³⁵⁸ srdce, svou kletbu³⁵⁹ jim,

(66) (*Táu*) kéž je chceš^{86 113} v hněvu¹¹⁸ pronásledovat a vyhubit³⁶⁰ zpod nebes Hospodinových!

4 (*Álef*) Jak¹ zachází³⁶¹ zlato, mění se³⁶² zlato³⁶³, jež²²¹ je hodnotné^{265 1} Kameny³⁶⁴ svatyně³⁶⁵ se rozsypávají¹⁷² na nároží²¹⁷ každé z ulic.

(2) (*Béth*) Drahocenní³⁶⁶ synové Cijjónu, kteří²²¹ byli zlatem³⁶⁷ vyvažováni – jak¹ jsou³ považováni³⁶⁸ za³⁶⁹ džbány z hlíny³⁷⁰, dílo³⁵⁷ rukou hrncíře³⁷¹!

(3) (*Gimel*) I šakalice³⁷² nastavují³⁷³ struky³⁰, koji³ svá mláďata³⁷⁴; dcera mého lidu se stala ukrutníkem¹⁷ jako pštrosice^{130 375} v pustině.

(4) (*Dáleth*) Jazyk kojence ulpěl³⁷⁶ žízni na jeho patře, batolata²²⁰ požadují chléb, není rozdílejšího^{52 377} jim.

(5) (*Hé*) Kdo²²¹ se krmívali³⁷⁸ lahůdkami³⁷⁹, jsou³ zuboženi^{31 89 380} v ulicích, kdo²²¹ byli chováni na šarlatu³⁸¹, válejí se³ v hnojištích³⁸².

(6) (*Váu*) Ano, trest za nepravost^{191 308} dcery mého lidu je těžší³⁸³ než trest³⁸⁴ za hřích³⁰⁸ Sodomy, jež²²¹ byla podvrácena³⁸⁵ jakoby¹¹⁴ znenadání, aniž se při ní namáhaly^{3 386} ruce.

(7) (*Zajin*) Její zasvěcení³⁸⁷ byli³ čistší než³⁸⁸ sníh³⁸⁴, byli³ běloskvouci³⁸⁹ nad mléko³⁸⁴,

tělem³⁹⁰ byli³ červenější³⁹¹ nad korály^{384 392}, jejich³⁹³ dojem³⁹⁴ – safír;

(8) (*Chéth*) zjev³⁹⁵ těchto⁴⁰⁰ se zatměl³⁹⁶ nad čern³⁸⁴, v ulicích se nerozeznají³⁹⁷,

jejich kůže se přilepila na jejich kosti, vyschla³⁹⁸, stala se⁷ jakoby dřevem.

(9) (*Téth*) Lépe se mají^{3 399} zabítí¹⁷⁸ mečem¹⁴¹ než zabítí^{178 384} hladem¹⁴¹, neboť tito⁴⁰⁰ pomíjejí⁴⁰¹, těžce ranění⁴⁰² nedostatkem⁴⁰³ plodin⁴⁰⁴ pole.

(10) (*Jód*) Ruce milosrdných žen vařily³ jejich dítky⁴⁰⁵, byly³ jim k požívání při zkáze¹⁷³ dcery mého lidu.

(11) (*Káf*) Hospodin dovršil¹⁷¹ své popuzení, vyžil žár⁶⁶ svého hněvu a zanítil⁴⁰⁶ na Cijjónu oheň, jenž⁴¹ sežral¹³⁶ jeho⁵ základy.

(12) (*Lámed*) Nebyli by uvěřili králové země ani nikdo z obyvatel⁴⁰⁷ světa, že by protivník³² a nepřítel mohl⁸⁶ vstoupit v brány Jerúsálema.

(13) (*Mém*) Pro hříchy²⁰ jeho⁵ proroků, nepravosti¹⁹¹ jeho⁵ kněží, kteří²²¹ v jeho⁵ nitru prolévali krev spravedlivých,

(14) (*Nún*) se v ulicích slep⁴⁰⁸ potácejí³, jsou³ poskvrněni⁴⁰⁹ krví, aniž jim¹⁹¹ mohou – chtěji⁸⁶ – sáhnout na⁴¹⁰ jejich oblečení¹³⁰.

(15) (*Sámech*) Odstupte⁴¹¹, nečistí³⁰, volají na ně, odstupte⁴¹¹, odstupte⁴¹¹, nechtě nesaháte^{113 410}! –

A když vyjdou²⁴⁵, ba vypotácejí se, budou mezi národy⁶ říkat: Nebudou již nadále⁴¹² smět⁸⁶ pobývat⁴¹³.

(16) (*Pé*)⁴¹⁴ Tvář Hospodinova je rozptýlila⁴¹⁵, nebude jim již nadále⁴¹² věnovat²⁷⁵ pozornost;

nedbají^{3 219} tváří^{416 461} kněží, starců neobdařují³ smilováním⁴¹⁷.

(17) (*Ajin*) Pokud ještě jsme, vyčerpávají se¹⁷¹ naše oči stran⁴¹⁸ pomoci nám⁴¹⁹ – marně^{420 421},

za své hlídky⁴²² jsme vyhlíželi^{3 423} po národu⁶ nemohoucím⁸⁶ vysvobodit^{288 424 425}.

(18) (*Cádé*) Stopovali^{3 332} naše kroky⁴²⁶, aby nebylo lze chodit⁴²⁷ po našich prostanstvích^{175 428}, přiblížil se³⁴² náš konec, naše dni se naplnily, ano, přišel náš konec.

(19) (*Kóf*) Naši pronásledovatelé se ukázali⁷ rychlejšími⁴²⁹ než orlové^{384 430} nebes,

na horách nás žhavě hnali^{3 431}, v pustině na nás číhali^{3 253}.

(20) (Réš) Dech⁴³² našich chrípí, pomazaný Hospodinův, byl polapen⁴³³ v jejich děrách⁴³⁴,

o němž¹⁰ jsme říkali³: V jeho stínu budeme žít mezi národy^{6 435}.

(21) (Šín) Jásej¹¹¹ a raduj se, dcero Edóмова, bydlící v zemi Úc⁴³⁶; i na tebe přechází²⁷⁵ číše⁴³⁷; budeš opilá a budeš se obnažovat.

(22) (Táu) Dokonán je^{3 278} trest za tvou nepravost^{191 308}, dcero Cijjónu, nebude²⁸⁹ tě již nadále⁴¹² odvádět¹⁸; tvou, dcero Edóмова, nepravost¹⁹¹ navštíví^{289 438 439} a způsobí^{438 439} odhalení^{18 190} stran tvých hříchů^{192 440}.

5 Pripomeň si, Hospodine, co se nám stalo⁷, pozoruj a viz naši potupu;

(2) naše dědictví⁴⁴¹ se vrátilo¹⁰⁴ cizákům⁴⁴², naše domy cizozemcům⁴⁴³,

(3) stali jsme se sirotky, bez⁴⁴⁴ otce, naše matky jsou jako vdovy,

(4) svou vodu pijeme³ za peníze⁴⁴⁵, naše dříví⁴⁴⁶ přichází za kupní cenu,

(5) na krku máme³ své pronásledovatele⁴⁴⁷, jsme³ unaveni⁴⁴⁸, aniž se nám dostává³ oddechu⁴⁴⁹.

(6) Ruku jsme podali Egyptu, Aššúru⁴⁵⁰, k nasycení chlebem;

(7) naši otcové hřešili³ a není jich, a jejich⁴⁵¹ nepravosti¹⁹¹ neseme^{3 452} my.

(8) Vlády nad námi se ujali⁴⁵³ otroci, není vytrhujícího z jejich ruky,

(9) chléb si⁴⁵⁴ opatřujeme za své žití⁶¹, z příčiny⁴⁵⁵ meče pustyiny,

(10) naše kůže se rozpálila⁴⁵⁶ jako pec z příčiny⁴⁵⁵ palčivosti^{223 457} hladu.

(11) Na Cijjónu znásilňují^{3 19 294 458} ženy, panny ve městech Júdových⁴⁵⁹,

(12) hodnostáři³⁷ byli jejich rukama⁴⁶⁰ zvěšeni, tváře⁴⁶¹ starců nejsou³ ctěny⁴⁶²,

(13) jinoši nosí^{3 219} ruční mlýnky, mladíci²²⁵ klopytají^{3 74} pod dřevem⁴⁶³,

(14) starší zmizeli⁴⁶⁴ z brány⁴⁶⁵, jinoši od svých strunových nástrojů⁴⁶⁶.

(15) Přestal⁴⁶⁴ jásot⁴⁶⁷ našich srdcí, náš taneční rej se zvrátil¹⁰⁴ v smutek,

(16) koruna⁴⁶⁸ z naší hlavy spadla; ach^{96 469}, běda⁴⁷⁰ nám, neboť jsme hřešili³!

(17) Nad tímto se naše srdce stalo neduživým, nad těmito věcmi se naše oči zatměly^{396 471},

(18) nad horou Cijjónem, jež je zpustlá³¹, běhají³ po ní lišky⁴⁷².

(19) Ty, Hospodine, zůstáváš navždy²⁹², tvůj trůn do pokolení a pokolení;

(20) nač na nás do nekonečna zapomináš, opouštíš nás na dlouhé časy⁴⁷³?

(21) Navrať nás k sobě, Hospodine, a budeme se vracet, obnov naše dni, jako za pradávna!

(22) Či jsi nás nadobro⁴⁷⁴ zavrhl⁴⁷⁵? Hněváš³ se⁴⁷⁶ na nás až tak velmi?

PLÁČ JEREMJŮV

poznámky překladatele a odkazy

- 1 Hebr. „Écháh“, tj. „Jak“ (n. snad „Ach, jak“), podle slova, jímž tato skladba začíná.
- 2 Začáteční písmena veršů kap. 1, 2 a 4 jsou v abecedním pořádku.
- 3 Vl. „usedlo⁵⁹“, („usedlo a sedí“, dále obdobně).
- 4 Vl. „hojné“, „četné“, „mnohé“, dále obdobně.
- 5 Viz Is. 3:26 a dále, pozn. 251.
- 6 Viz Is. 1:4, pozn. 12.
- 7 Viz Gen. 1:2, pozn. 1.
- 8 Viz Gen. 17:15, pozn. 458.
- 9 Viz 1 Král. 20:14, pozn. 927.
- 10 N. „usedavě“, D. „pláčem“.
- 11 Viz Žalm 3:7, pozn. 73.
- 12 Viz Gen. 33:9, pozn. 892.
- 13 Viz Gen. 37:35, pozn. 179; Jóba 16:2, pozn. 770.
- 14 Viz Exod. 20:16, pozn. 669; Pís. 5:16, pozn. 143.
- 15 Viz Soud. 9:23, pozn. 549.
- 16 Nesouvisí s „přátelé“ shora.
- 17 Viz Gen. 2:24, pozn. 89.
- 18 Viz 2 Král. 15:29, pozn. 636.
- 19 Viz Gen. 29:32, pozn. 762.
- 20 D. „od (n. „ze“) strasti“, dále obdobně.
- 21 Zde snad v cílovém n. účelovém smyslu („aby se mu dostalo strasti“, tj. vlastně „do strasti“, dále obdobně, srov. Gen. 11:2, pozn. 329).
- 22 N. „tvrdość“, nesouvisí s výrazem v Exod. 1:14, pozn. 27.
- 23 D. „množství“, „hojnost“, dále obdobně.
- 24 Viz Exod. 1:14, pozn. 28.
- 25 Viz Gen. 8:9, pozn. 261.
- 26 Viz Žalm 116:3, pozn. 2423.
- 27 Vl. „mezi nesnážemi“, smysl snad jako v textu.
- 28 Viz Deut. 28:2, 15; vl. „ho dostihli“ (Gen. 31:25).
- 29 Viz Lev. 23:2, pozn. 732.
- 30 V původním textu jednotné číslo v hromadném smyslu.
- 31 Viz Is. 33:8, pozn. 1653; stran kap. 5:18 viz Jer. 12:11, pozn. 837.
- 32 Viz Num. 10:9, pozn. 369.
- 33 Viz Gen. 31:36, pozn. 836.
- 34 Jako „batolata“ v kap. 2:19n.²²⁰, zde snad je v tomto spojení vhodnější tento překlad.
- 35 Vl. „vyšla²⁴⁵“, zde smysl jako v textu.
- 36 Viz Deut. 33:17, pozn. 1260.
- 37 Viz Gen. 12:15; 21:22, pozn. 559.
- 38 D. „a v ne-síle“.
- 39 Jako „bloudící“ v Is. 58:7, zde a v kap. 3:19 smysl jako v textu; výraz se v SZ vyskytuje jen na těchto třech místech.
- 40 N. „(draho)cennosti“, „vzácné (n. „[draho]cenné“) věci“, výraz se v SZ vyskytuje jen zde a ve v. 11, v psaném textu⁵⁹.
- 41 Viz Gen. 4:3, pozn. 132.
- 42 Tj. „prohranými boji n. bitvami“, výraz vyskytující se v SZ jen zde.
- 43 D. „hříchem“.
- 44 N. „nečistotou“, n. „tulačkou“, „zbloudilou“, „vyhoštěnou“, výraz vyskytující se v SZ jen zde, viz však v. 17⁹³.
- 45 Viz Exod. 20:12, pozn. 458.
- 46 Jiný výraz než ve v. 8⁴⁴.
- 47 Viz Gen. 2:7, pozn. 59.
- 48 N. snad „své poslední dni“, D. „své posledky“.
- 49 Viz Is. 9:5, pozn. 529.
- 50 Tj. „podivuhodně“, „úžasně“, „ku podivu“.
- 51 Viz Žalm 55:12, pozn. 976.
- 52 Viz Exod. 9:29, pozn. 1257.
- 53 N. „žádoucí“, viz 1 Král. 20:6, pozn. 915.
- 54 Zde poněkud odlišný výraz, smysl jako v textu.
- 55 Zde ve smyslu „lidé z národů“, „pohané“.
- 56 Viz Exod. 15:17, pozn. 531.
- 57 D. „rozkázal“, srov. Gen. 3:11, pozn. 104, zde následuje doslovný překlad.
- 58 Viz Exod. 12:6, pozn. 374.
- 59 Podle čteného textu „své vytužené věci⁵⁴“.
- 60 Vl. „obnovení“, „občerstvení“, viz Růth 4:15, pozn. 174; Žalm 19:7, pozn. 584.
- 61 N. „žiti“, dále obdobně, viz Gen. 9:4, pozn. 283, nesouvisí s „obživení⁶⁰“, takže pak i
- 62 „k zachování žiti“.
- 63 Viz Jer. 15:19, pozn. 960, přičestí slovesa, jehož jiný tvar je zde ve v. 8.
- 64 Tj. „Ničím to není vám n. pro vás“.
- 65 Sloveso jako „paběrkovat“ u Jer. 6:9, pozn. 500, zde a dále smysl jako v textu.
- 66 Viz Exod. 15:7, pozn. 506.
- 67 Viz Gen. 1:26, pozn. 42.
- 68 D. „jí“, tj. snad „každou z nich“.
- 69 D. „dal“, dále obdobně.
- 70 Viz Gen. 17:5, pozn. 447.
- 71 N. „v každý“, D. „všechn“, dále obdobně.
- 72 N. „přistrojeno“, „přiloženo“ jako postroj na koň, sloveso vyskytující se v SZ jen zde.
- 73 Viz Gen. 13:1, pozn. 368.
- 74 Viz 1 Sam. 2:4, pozn. 79.
- 75 D. „v ruce“ (4. pád dvojnóho čísla), překlad v textu je v zájmu srozumitelnosti (proti „v... ruce“ shora).
- 76 Viz Soud. 5:22, pozn. 347.
- 77 N. „na mne“, dále obdobně.
- 78 Zde v takovémto smyslu, viz Exod. 27:21, pozn. 956.
- 79 Jinak, podle některých, „prohlásil proti mně určený den“, tj. „den soudu n. odplaty“.
- 80 Viz Žalm 10:15, pozn. 305.
- 81 Viz Num. 18:9, pozn. 709.
- 82 Viz 2 Král. 19:21, pozn. 767.
- 83 Viz 2 Král. 19:21, pozn. 768.
- 84 „Lis“ zde shora značí „obsah lisu“, totiž „hrozny“, tento smysl je ovšem v úsloví „šlapat lis“ víceméně samozřejmý, zde však je tato poznámka snad na místě, aby bylo nad veškerou pochybnost jasno, že „panenská dcera Júdova“ je zde ne „lisem“ ve vlastním smyslu,

- nýbrž tím, co se ve lisu pošlapává, srov. Is 63:1nn.; Žjev. 14:19n. Jinak snad „se jal šlapat lis (n. snad opisem „vykonal šlapání lisu“) na (n. „při“ n. „v“ n. „vůči“) panenské dceři Júdově“ n. „stran panenské dcery Júdovy“, za srozumitelnější však považuji znění, jež podávám v textu, ač takové nenacházím v žádném ze známých mi jiných překladů.
- 85** Viz Is. 15:3, pozn. 854.
86 Viz Gen. 2:16n., pozn. 74.
87 D. „těšitel obcerstující“.
88 Viz Gen. 3:16 a dále, pozn. 656.
89 Zde v takovémto smyslu, viz 2 Sam. 13:20, pozn. 550; n. „rozrušenými“, „zdešenými“.
90 Viz Gen. 7:18, pozn. 244.
91 Tj. „rozprostřel své ruce v modlitbě“, znění v textu uchovává v překladu význam předložkové vazby, jaká je v textu původním.
92 Viz Jer. 46:14, pozn. 1708.
93 Vl. „odloučením“, viz Lev. 12:2; 15:25, pozn. 391; zde ve v. 8⁴⁴ je poněkud odlišný souznačný tvar tohoto výrazu.
94 Viz Deut. 1:26, pozn. 111.
95 Viz Num. 3:16, pozn. 93.
96 Viz Gen. 12:11, pozn. 360.
97 Viz Gen. 17:16, pozn. 459; n. „zástupy lidu“, viz Gen. 25:8, pozn. 649.
98 Viz Gen. 3:6, pozn. 79.
99 Viz Gen. 12:18, pozn. 367.
100 Viz Exod. 1:16, pozn. 34.
101 Jako „ošidil“ v Gen. 29:25; 1 Sam. 28:12.
102 Viz 2 Sam. 22:7, pozn. 864.
103 N. „bouří se“, sloveso jako v Žalmu 46:3, pozn. 1232, tvar v SZ jen zde a v kap. 2:11.
104 N. „obrátilo“, jako v Exod. 14:5, tj. „změnilo se“ stran svých citů n. rozpoložení.
105 D. „jsem se neposlušností (n. „dopuštěním se neposlušnosti“) dopustil“.
106 Viz Deut. 32:25, pozn. 1171 a 1172.
107 Viz Deut. 32:25, pozn. 1173.
108 N. „uvnitř“, srov. Gen. 6:14, pozn. 215.
109 N. „nešťestí“, „pohromě“, viz Deut. 29:21, pozn. 1067.
110 Viz Exod. 33:1, pozn. 1138.
111 Viz Is. 62:5, pozn. 2541.
112 Viz Gen. 1:7, pozn. 12.
113 Viz Gen. 1:26, pozn. 40.
114 Viz Exod. 8:10, pozn. 242.
115 Zde ve smyslu Jer. 1:16 a dále, pozn. 141, n. snad také „zlo¹⁰⁹ jimi způsobené“.
116 Viz Exod. 2:4 a dále, pozn. 588.
117 Poněkud jiný výraz než ve v. 13, ale souznačný, vyskytující se v této knize jen zde; jinak viz Jer. 8:18, pozn. 657.
118 Viz Num. 27:3, pozn. 979.
119 N. „zatemnil“, vl. „oblakem obestřel“ (n. „zastřel“, „přikryl“), sloveso vyskytující se v SZ jen zde, odvozené od slova „oblak“ např. u Is. 19:1.
120 Viz Deut. 26:19, pozn. 939.
121 Tj. „chrám“, srov. Žalm 99:5; 132:7.
122 Viz Jer. 51:34, pozn. 1975, zde (ne nutně všude dále) je snad vhodnější toto znění.
123 D. „neušetřil“, viz Is. 9:19, pozn. 564, znění v textu zvoleno pro srozumitelnost.
124 N. „všechny přibýtky (viz Žalm 74:20, pozn. 1795) Jákóbovy“.
125 Viz Přísl. 11:4, pozn. 958; Is. 9:19, pozn. 561.
126 Viz Soud. 6:25, pozn. 417; Is. 14:17, pozn. 816.
127 Viz Num. 32:17, pozn. 1066.
128 Viz 2 Sam. 5:8, pozn. 254.
129 N. „zhanobil“, viz Gen. 49:4, pozn. 1323.
130 Množné číslo.
131 Viz Gen. 4:5, pozn. 138, zde odvozené podstatné jméno.
132 Viz 1 Sam. 2:1, pozn. 69.
133 Viz Gen. 3:8, pozn. 102.
134 Viz Is. 10:17, pozn. 220.
135 Viz Gen. 47:27, pozn. 1291; Deut. 34:1n., pozn. 1295.
136 N. „proti Jákóbovi“.
137 Viz Num. 11:1, pozn. 470.
138 Viz 1 Par. 5:18, pozn. 151.
139 Podle LXX a Vulgaty „utužil (LXX, „estereóse“ ve Vulg. „upevnil“, „firmavit“) svou“ (místo „niccáv“ četli „hiccáv“, jiný tvar téhož slovesa). Obdobně i některé novější překlady.
140 N., podle některých, „ničit (n. „kazit“) všechny věci“.
141 Viz Num. 1:53 a dále, pozn. 61.
142 Viz Is. 23:13, pozn. 1188.
143 Viz Gen. 6:12, pozn. 205, 207.
144 Viz Is. 29:2, pozn. 1437.
145 Viz Jóba 15:33, pozn. 767; 21:27, pozn. 1035.
146 N. „svou ohradu“, výraz vyskytující se v SZ jen zde.
147 Tj. „místo (n. „stan“) setkávání“, zde v takovémto smyslu.
148 Viz Exod. 16:23, pozn. 574.
149 Viz Žalm 102:10, pozn. 2195.
150 Viz Jer. 14:21, pozn. 924.
151 Sloveso jako v 1 Par. 28:9, pozn. 855.
152 Viz Žalm 89:39, pozn. 2062.
153 Viz Deut. 23:15, pozn. 1184; Žalm 31:8, pozn. 852.
154 Viz Lev. 25:30, pozn. 821.
155 Zde jde o soubor různých staveb tvořící příslušenství chrámu na jeho území.
156 D. „vydávali hlas“.
157 Viz Přísl. 1:24, pozn. 81.
158 N. „šňůru k měření“, hebr. „kau“, viz Is. 18:2, pozn. 960.
159 Neurčitý způsob dotčeného slovesa¹²², zde v takovémto přeneseném smyslu.
160 N. „k nářku (n. „bědování“) přiměl“.
161 Viz Žalm 48:13, pozn. 2548; Is. 26:1, pozn. 1272.
162 Ve smyslu jako u Jer. 14:2, pozn. 895.
163 Viz 1 Sam. 2:5, pozn. 86; Is. 24:4, 7, pozn. 993.
164 N. „zničil“, „zkazil“, ne však jako ve v. 5 a dále¹⁴³.
165 Tj. „v zajetí“.
166 Viz Gen. 26:5, pozn. 674.
167 Viz Gen. 4:14, pozn. 151.

- 168** Viz Is. 1:1, pozn. 2.
169 Viz Gen. 2:7, pozn. 57.
170 Viz Exod. 29:9, pozn. 1027.
171 N. „vyčerpány“, viz Gen. 2:2, pozn. 46; 41:30, pozn. 1106, dále obdobně.
172 Sloveso jako „vyžil“ ve v. 4 a j.
173 Viz Přísl. 15:4, pozn. 711; sloveso tam zmíněné je zde v kap. 1:15 a dále⁸⁰.
174 N. „chřadnutí“, ne však jako ve v. 8¹⁶³, „vysílení“, „hynutí“.
175 Viz Gen. 19:2, pozn. 491.
176 Viz Num. 21:28, pozn. 820.
177 Úsloví všeobecně vyjadřující touhu po posilujícím pokrmu a nápoji.
178 Viz Deut. 21:1, pozn. 746.
179 Viz 2 Sam. 12:3, pozn. 493.
180 Vl. „svědectví“, zde smysl jako v textu.
181 Tak podle čteného textu; v textu psaném je znění „dovšedčovat“, „znovu a znovu říkat“, jen zde se v SZ vyskytující tvar dotčeného slovesa.
182 Viz Is. 46:5, pozn. 2123.
183 Viz Is. 46:5, pozn. 1839, nikoli jako „přirovnávat“ podle tamní pozn. 2124.
184 Sloveso, jehož tvarem je dotčený výraz¹³.
185 Vl. „tě může zhojit“, v textu opis vzhledem k vazbě s 3. pádem v textu původním.
186 Viz Gen. 31:43, pozn. 842.
187 Sloveso, od něhož je odvozen dotčený výraz¹⁶⁸.
188 Viz Exod. 20:7, pozn. 666.
189 N. „nudnost“, „zbytečnost“, viz Jób 6:6, pozn. 66.
190 Zde smysl jako v textu, viz např. Přísl. 11:13, pozn. 916. Dále obdobně.
191 Viz Gen. 4:13, pozn. 146.
192 Vl. „a neodhalují tvou nepravost“, v textu opis uchováající v překladu předložkovou vazbu, jaká je v textu původním. Kap. 4:22 obdobně.
193 Viz Num. 11:15, pozn. 147.
194 Viz 2 Král. 9:25, pozn. 449.
195 D. „břemena lži¹⁸⁸“.
196 N. podle jiných, „věci k zavržení (n. „vyhnanství“, „vyhnání“) vedoucí“, výraz nejasného významu, vyskytující se v SZ jen zde.
197 Viz Gen. 40:11, pozn. 1070; 32:25, pozn. 875.
198 Viz Jer. 19:8, pozn. 1080.
199 Viz Žalm 22:7, pozn. 643.
200 N. „fíkali“, dále obdobně.
201 Vl. „Celost“, „úplnost“, smysl jako v textu.
202 Viz Num. 2:3, pozn. 65.
203 Zde by podle abecedního sledu bylo na místě písmeno „ajin“, jež následuje ve v. 17, kam by zase patřilo písmeno „pé“. Tak je v 15 rukopisech a v syrském překladu, kde jsou tyto dva verše ve svém postavení vzájemně zaměněny. Srov. kap. 3:46³¹⁸ a 4:16⁴¹⁴.
204 Jako „nad tebou“ (v. 15 a j.), zde však i „proti tobě“, viz Jer. 1:15, pozn. 126, dále obdobně.
205 Viz Gen. 2:4, pozn. 51; Exod. 19:6, pozn. 638.
206 Viz Jób 30:26, pozn. 313.
207 Nesouvisí s předchozím „očekávali²⁰⁶“.
208 Vl. „dokonal“, „do konce dovedl“, viz Is. 10:12, pozn. 596.
209 N. „výroky“, „slova“, výraz vyskytující se v SZ jen zde.
210 Viz Soud. 4:3 a dále, pozn. 652.
211 Oslovení (5. pád).
212 Viz Gen. 26:17, pozn. 684.
213 Vl. „strnutí“, „ztuhnutí“, výraz vyskytující se v SZ jen zde, odvozený od slovesa v Gen. 45:26, pozn. 1256, a j.; poněkud odlišné a v podstatě souznačný výraz je v kap. 3:49.
214 Sloveso jako „mlčít“ ve v. 10, srov. Jer. 8:14, pozn. 643, zde smysl jako v textu („nezastavuje svou činnost“). V kap. 3:49 poněkud odlišné přibuzné sloveso.
215 D. „dcera“, srov. Žalm 17:8, pozn. 442.
216 Viz Přísl. 1:20, pozn. 61, zde smysl jako v textu.
217 Vl. „hlavě“, smysl jako v textu, tj. snad „při střídání“. Dále obdobně, smysl jako v textu na dotčených místech.
218 Viz Žalm 90:4, pozn. 349.
219 Viz Gen. 4:7, pozn. 139, v kap. 4:16 smysl jako v textu („nepovyšující“, „nectí“).
220 Viz Jer. 6:11, pozn. 510; stran v. 11 viz Jer. 44:7.
221 Viz Deut. 4:25, pozn. 246; týká se jen takto označených míst.
222 N. „něžně péče“, „nošení na rukou“, takže smysl je „batolat, jež odchovaly n. na rukou nosily“. Dotčený výraz, vyskytující se v SZ jen zde, je odvozen od slovesa „rozpjala“ u Is. 48:13, takže vlastně jde o „nošení dětí na rozpjatých rukou“. Zmíněné sloveso je v SZ ještě jen zde ve v. 22 v obdobném smyslu jako na tomto místě.
223 V hebrejštině množné číslo v zesilujícím smyslu („láskyplného odchovávání“ atd.²²²), dále obdobně, n. snad
224 „odchování (atd.²²²) každé (n. „každého, batolete“) z nich“. Dále obdobně.
225 Viz Gen. 18:7, pozn. 471.
226 Viz Num. 16:27, pozn. 648.
227 Množné číslo i ve smyslu „vše, co strach působí“.
228 D. „mé strachy^{223 227}“, také ve smyslu „co mě straší“, „čeho se bojím“.
229 Viz Jer. 44:14, pozn. 1664.
230 Viz Num. 21:35, pozn. 830.
231 V tomto a předchozím řádku snad mluví ženská osoba („dcera Cijjónu“ n. pod.).
232 N., podle některých, „jichž jsem se plenkami naovinovala“.
233 Nesouvisí s „odchovávání²²²“.
234 V této kapitole začíná vždy každý z tří za sebou následujících jednořádkových veršů týmž písmenem, a tyto trojice veršů následují za sebou v abecedním pořádku.
235 Viz Exod. 10:11, pozn. 332.
236 Viz Is. 10:5, pozn. 521.
237 Viz Žalm 78:52, pozn. 1900.
238 N. „přiměl odejít v tmu a ne ve světlo“.
239 Viz Gen. 26:18, pozn. 685.

- 240** Zde jiný tvar dotčeného slovesa¹⁰⁴, smysl jako v textu.
- 241** Viz Gen. 18:12, pozn. 477.
- 242** Viz Jós. 6:3, pozn. 210; Jóba 19:6, pozn. 887; Žalm 22:16, pozn. 655.
- 243** Viz Deut. 32:32n., pozn. 1058; Jóba 20:16, pozn. 959, zde smysl jako v textu.
- 244** Viz Deut. 32:7, pozn. 1123.
- 245** Viz Exod. 3:10 a dále, pozn. 252.
- 246** N. „můj mosazný řetěz“, D. „mou mosaz“, viz Soud. 16:21, pozn. 793, zde výjimečně jednotné číslo.
- 247** Viz Soud. 3:9, pozn. 174.
- 248** Tj. „neúčinnou čini“, n. snad „umlčuje“, sloveso jako v 2 Král. 3:19, pozn. 139, zde smysl jako v textu.
- 249** Sloveso jako „obezdil“ ve v. 7, zde ve smyslu „zatarasil“, „přehradil“, „zastavěl“.
- 250** Viz 1 Král. 6:36, pozn. 397.
- 251** Viz Jóba 19:8, pozn. 891.
- 252** Viz Is. 24:3, pozn. 1052, zde smysl jako v textu.
- 253** Viz Soud. 9:32, pozn. 569.
- 254** N. „Mým cestám dal odbočit“, tj. „Uvedl mě na cestu“, sloveso jako v kap. 4:15⁴¹¹ ve tvaru takovéhoho smyslu, vyskytující se v SZ jen zde.
- 255** Viz Gen. 13:16, pozn. 384.
- 256** Viz Gen. 21:28 a dále, pozn. 949.
- 257** Tj. „své šípy“.
- 258** Viz Jer. 48:27, pozn. 1778.
- 259** Viz Jóba 30:9, pozn. 1328.
- 260** N. „hořkými bylinami“ (Exod. 12:8; Num. 9:11).
- 261** Sloveso, jehož tvarem je „zkrušena“ v Žalmu 119:20; v SZ jen na těchto dvou místech.
- 262** N. „pískem“, jako v Přísl. 20:17; výraz se v SZ vyskytuje jen na těchto dvou místech.
- 263** N. snad „srazil“, „přiměl sehnout (n. „schoulit“) se“, sloveso, jež je v SZ jen zde.
- 264** N. „vytrhl z“.
- 265** Vl. „dobro“, dále obdobně.
- 266** Viz Is. 63:3, 6, zde ovšem ne „krev“, podle jiných „sláva“, „hrdost“, „znamenitost“.
- 267** N. „zhynula“, „je ztracena“.
- 268** Viz Jóba 41:9, pozn. 1839.
- 269** Tj. „i to, co jsem očekával od“.
- 270** D. „Připomínáním“.
- 271** N. „skláni se“, jako „klesta“ v Žalmu 44:25, zde ve smyslu jako v textu n. zde shora.
- 272** Hebr. „álaj“, nejspíše v obdobném smyslu jako např. v kap. 1:7, 16 a dále, totiž ve smyslu příčinném n. zřetelovým („pro n. stran n. co do mne“, „co se mne týče“, „vzhledem ke mně“), tj. „v lítost nad mým utrpením“ n. snad „v pokání (pak by předchozí „skloněna“²⁷¹ znamenalo i „pokořena“) nad mými proviněními n. nad mou hříšností“. Téměř všechny známé mi překlady však tuto předložkovou vazbu podávají ve smyslu „ve mně“, ačkoliv toto podle mého soudu nikterak nevystihuje její vlastní význam; ježž, jak jsem přesvědčen, uvádím v textu; nachází jej ze všech známých mi překladů jedině v LXX („ep' eme“).
- 273** D. „Na své (n. „do svého“) srdce vracím“, smysl jako v textu.
- 274** Viz Žalm 42:5, pozn. 1067, sloveso, od něhož je odvozen dotčený výraz²⁶⁸.
- 275** N. „budu čekat“, dále obdobně.
- 276** Viz 2 Par. 6:42, pozn. 328.
- 277** Množné číslo snad i ve smyslu „projevy laskavosti“.
- 278** Viz Gen. 47:18, pozn. 1281; Num. 14:33, pozn. 570.
- 279** Viz Gen. 43:14, pozn. 1190.
- 280** Tj. „jítrou co jítrou“.
- 281** Viz Exod. 17:12, pozn. 598; Žalm 33:4, pozn. 897.
- 282** N. „v něho doufám“ (n. „budu doufat“), dále obdobně.
- 283** Viz Jóba 6:19, pozn. 313; Žalm 25:3, pozn. 713, jiné sloveso než „čekám“ ve v. 21 a dále²⁷⁴.
- 284** N. podle čteného textu, podporovaného mnoha rukopisy a LXX, „očekávající“.
- 285** Viz Deut. 4:29, pozn. 255.
- 286** Viz Exod. 25:37, pozn. 895.
- 287** Podstatné jméno („mlčení“) odvozené od dotčeného slovesa²¹⁴, zde jako příslowce.
- 288** Viz Soud. 15:18, pozn. 749.
- 289** Tj. „Hospodin“, n. ve smyslu pozn. 286.
- 290** N. „vloží“, dále obdobně.
- 291** Viz Gen. 4:15, pozn. 152.
- 292** Viz Gen. 3:22, pozn. 119.
- 293** Viz Gen. 18:15, pozn. 490.
- 294** Viz Gen. 15:13, pozn. 429.
- 295** N. „rmouti“, kap. 1:4 a dále obdobně.
- 296** Viz Gen. 31:50, pozn. 848.
- 297** Viz Is. 3:15, pozn. 225.
- 298** Viz Žalm 68:6, pozn. 1578.
- 299** Viz Exod. 23:2, 6, pozn. 786.
- 300** Viz Gen. 18:19, pozn. 482.
- 301** Viz Gen. 14:18, pozn. 408.
- 302** Viz Žalm 119:78, pozn. 2482.
- 303** Viz Žalm 18:43, pozn. 549.
- 304** D. „tento“.
- 305** Srov. Gen. 24:50, pozn. 65.
- 306** Tj. „Proč“.
- 307** Viz Num. 11:1, pozn. 390.
- 308** Srov. pozn. 148 k Gen. 4:13; co je tam řečeno o „nepravosti“ (viz tamní poznámku 146), platí obdobně i o „hříchu“ zde. Neměl zde pisatel na mysli snad právě na stěžování Kajinovo?
- 309** Podle čteného textu „své hříchy“.
- 310** N. „Propátráme“, jako v Přísl. 20:27; viz i Žalm 64:6, pozn. 1529.
- 311** N. „vyšetřujeme“, viz Deut. 13:14, pozn. 536; Jóba 5:27, pozn. 265; viz i Jer. 17:10, pozn. 1007.
- 312** Sloveso, od něhož je odvozen dotčený výraz³³; viz Jer. 2:8, pozn. 103.
- 313** N. „Zastřel ses“, v. 44 obdobně, viz Exod. 25:20; Jóba 40:22, zde a ve v. 44 v tomto nepřechodném smyslu.
- 314** Zde opis uchovávající v překladu zájmeno 2. osoby jednotného čísla v 3. pádu, ježž je zde, ne však ve v. 43; jinak snad „zahalil ses pro sebe“¹⁸⁶, n.

- 315** „zahalil ses v oblak tobě *patřící*“ (n. „oblak svůj“²⁰²).
- 316** Vl. „procházením“, tvar slovesa, jehož jiným tvarem je „přecházející“ v kap. 1:12.
- 317** N. „předmětem odporu“ (n. „ošklivosti“), výraz odvozený od slovesa u Is. 7:15n., pozn. 422, jež je i zde v kap. 5:22. Srov. 1 Kor. 4:13.
- 318** Zde obdobný stav jako v kap. 2:16n.²⁰³; podobně jako tam kladou zde některé rukopisy vv. 46–48 na místo vv. 49–51 a naopak.
- 319** Viz Is. 2:10, pozn. 152.
- 320** Viz Is. 24:17, pozn. 1228 a 1229.
- 321** N. „rozpadu“, „zhroutil“, výraz vyskytující se v SZ jen zde.
- 322** Viz Žalm 1:3, pozn. 12.
- 323** Sloveso, jehož tvarem je „rozlitá“ v 2 Sam. 14:14; viz i Jóba 20:28, pozn. 992 (nesouvisí se „se rozplývá“ zde ve v. 48⁸⁵).
- 324** D. „upokojuje, od nebytí“; n. „a (n. „takže“) není“, srov. Jer. 26:9 a dále, pozn. 616.
- 325** Množité číslo zde snad má zesilující význam ve smyslu „není prázdného (n. „bez³²⁴ jakéhokoliv“) ustání“.
- 326** N. „vyhlížet“, viz např. 2 Sam. 24:20, pozn. 997.
- 327** N. „strast“, „bolest“, zde je tento smysl zahrnut ve významu slovesa samého; jinak snad prostě
- 328** „působí na mou“.
- 329** V příčinném smyslu, D. „od (n. „ze“) všech dcer“, tj. „proto, co vidí při všech dcerách“.
- 330** Viz Lev. 14:4, pozn. 461.
- 331** N. „nemilosrdně“, „stále“, D. „honěním“.
- 332** Tj. „lov na mne konali“; v obdobném smyslu je použití téhož slovesa v kap. 4:18.
- 333** D. „bezdůvodně“, tj. „ti, kdo jsou bezdůvodněými nepřáteli“.
- 334** Viz Žalm 88:16, pozn. 2035.
- 335** Viz Gen. 37:20; 40:15, pozn. 991.
- 336** D. „kamene“, srov. Gen. 11:3, pozn. 335.
- 337** Sloveso jako „v proudech vyhlil“ v Deut. 11:4, vyskytuje se v SZ jen ještě v jiném tvaru („způsobil vzplýnutí“) v 2 Král. 6:6.
- 338** Viz 2 Par. 26:21, pozn. 927, zde smysl jako v textu („odbyt“, „odbaven“, „je po mně veta n. se mnou konec“).
- 339** N. „spodních míst“ (Is. 44:23, pozn. 2083).
- 340** Jiné sloveso než ve v. 43³¹³.
- 341** Viz Exod. 8:15, pozn. 248, výraz vyskytující se v SZ jen na těchto dvou místech.
- 342** Viz Exod. 22:8, pozn. 743.
- 343** Viz Gen. 28:17, pozn. 737; Lev. 19:3, pozn. 592 a v. 14, pozn. 608.
- 344** Viz Žalm 35:1, pozn. 935.
- 345** Viz Lev. 25:25, pozn. 814; Žalm 69:18, pozn. 1656.
- 346** Tj. „na mně páchanou“.
- 347** Výraz odvozený od dotčeného slovesa³⁰², vyskytující se v SZ jen zde.
- 348** Viz Žalm 35:24, pozn. 973.
- 349** Zde snad „pomstychtivost“.
- 350** Viz Jer. 11:19, pozn. 803.
- 351** Jako „úklady“ ve v. 60, zde smysl jako v textu („umlouvání úkladů“).
- 352** Viz Exod. 15:7, pozn. 505.
- 353** Viz Žalm 19:14, pozn. 257, zde smysl jako v textu.
- 354** Tj. „veškeré jejich chování“, „celkový způsob jejich života“, srov. 1 Král. 10:4, pozn. 617.
- 355** Tj. „posměšnou n. hanlivou“, výraz vyskytující se v SZ jen zde.
- 356** Viz Soud. 9:16, pozn. 547.
- 357** Viz Deut. 14:29, pozn. 599.
- 358** N. „zakrytí“, „zahalení“, tj. „nepřístupnost“, „uzavřenost“, nesouvisí se slovesem ve vv. 43n.³¹³ Výraz se v SZ vyskytuje jen zde; srov. 2 Kor. 3:15.
- 359** Výraz vyskytující se v SZ jen zde.
- 360** Viz Lev. 26:30, pozn. 916.
- 361** N. „ztráčí lesk“, „zatemňuje se“, sloveso vyskytující se v SZ ještě jen u Ezek. 28:3 a 31:8, zde v tvaru jen zde se vyskytujícím.
- 362** Viz Est. 1:7; 3:8, pozn. 35, zde smysl jako v textu.
- 363** Viz Jóba 28:16, 19, pozn. 1265.
- 364** Tj. „Drahokamy“.
- 365** Viz Exod. 26:33, pozn. 936.
- 366** Viz 1 Král. 10:2, pozn. 316.
- 367** Viz Jóba 28:17, pozn. 1270.
- 368** Sloveso jako v kap. 2:8, zde smysl jako v textu, n.
- 369** „cenění (n. „hodnocení“) jako“.
- 370** Viz Lev. 6:28, pozn. 212.
- 371** Viz Is. 29:16, pozn. 1126.
- 372** Vl. „šakalové“, jako zvířecí druh; vzhledem k ženskému rodu zájmené přípony „i,svá“, vl. „jejich“) u slova „mláďata“ jsem zde použil tohoto snad neobvyklého výrazu pro „šakalí samice“.
- 373** N. „podávají“, vl. „vyjímají“, „vyprošťují“, zde takovýto smysl („přístupují“).
- 374** Viz Gen. 49:9, pozn. 1333.
- 375** N. snad „přstrosové“, mluvnický rod tohoto jen zde se v SZ vyskytujícího výrazu je nejasný, podle některých mužský, podle jiných ženský; vzhledem k souvislosti (srov. Jóba 39:13–18) jsem se rozhodl pro překlad jako v textu.
- 376** Viz Gen. 3:24, pozn. 88.
- 377** N. „rozdávajícího“, viz Přísl. 13:16, pozn. 650, zde v takovémto smyslu.
- 378** Vl. „jídali“, překlad v textu zvolen vzhledem k následující předložkové vazbě, v textu překladu vyjádřen 7. pádem; jinak snad
- 379** „si pochutnávali na lahůdkách“, n. snad i „jídali při lahůdkách“, pak ve smyslu „u stolů obložených lahůdkami“.
- 380** N. snad „vychrtlí“, „vyhladovělí“.
- 381** Vl. „na červci“, viz Isa 1:18, pozn. 78, zde v témž smyslu jako „šarlat“ podle tamní pozn. 76 („látka červcem n. šarlatem obarvená“). Srov. české „chování v bavlne“.
- 382** D. „objímají“ (viz Jóba 24:8) hnoje“ (množné číslo snad ve smyslu jako v textu).
- 383** Viz Gen. 4:13, pozn. 147.
- 384** D. „od *trestu*“, dále obdobně.

- 385** Viz Gen. 19:21, pozn. 515.
- 386** N. „unavily“, „aniž za ni námahu vynaložily“, viz Is. 54:1; 66:7, pozn. 724, zde snad v takovémto smyslu.
- 387** Viz Num. 6:2, pozn. 246.
- 388** N. „leskli (n. „skvěli“) se nad“.
- 389** Sloveso obdobného významu jako předchozí³⁸⁸, vyskytující se v SZ jen zde.
- 390** D. „kosti“, srov. Exod. 24:10, pozn. 842.
- 391** Srov. 1 Sam. 16:12, pozn. 656, kde je přídavné jméno, od něhož je odvozeno toto sloveso, mající zde obdobný význam jako ono tam.
- 392** Viz Jób 28:18, pozn. 1275.
- 393** Tj. „jimi působený n. vyvolávaný“, jinak
- 394** „jejich ráz“ n. „způsob“, „utváření“, „vzhled a chování“.
- 395** Viz Gen. 29:17, pozn. 753.
- 396** N. „stal nevzhledným“, dále obdobně.
- 397** N. „nedají rozeznat“, sloveso jako „poznal“ v Gen. 42:7, viz tam pozn. 1149.
- 398** Viz Gen. 8:7, 14, pozn. 269.
- 399** D. „Lepší jsou“, smysl jako v textu.
- 400** D. „oni“, v. 8 obdobně, tam však je zájmeno vyjádřeno zájmenou příponou.
- 401** Sloveso jako u Jer. 49:4, pozn. 1819.
- 402** D. „probdan“, viz Is. 13:15, pozn. 746.
- 403** D. „od“ („vzdálení n. odstráni n. odehnání od“).
- 404** Viz Deut. 32:13, pozn. 1141.
- 405** Viz Gen. 30:26, pozn. 787.
- 406** Viz Jer. 2:15, pozn. 130.
- 407** D. „ani všichni obyvatelé“, smysl jako v textu.
- 408** Vl. „slepi“, tj. „jako slepi“.
- 409** Viz Ezr. 2:62, pozn. 62; Is. 59:3, pozn. 2466.
- 410** N. „zavadit o“, dále obdobně, viz Lev. 5:2, pozn. 137.
- 411** Viz Gen. 48:17, pozn. 1307.
- 412** Viz Gen. 4:2, pozn. 127.
- 413** Viz Jer. 42:15, pozn. 1634.
- 414** Zde opět³⁸⁸ obdobný stav jako v kap. 2:16n.²⁰³; opačné pořadí vv. 16 a 17 je zde v 5 rukopisech a v syrském překladu.
- 415** Vl. „rozdělila“, jako např. v 1 Par. 24:3, zde však je smysl spíše jako v textu.
- 416** Viz Lev. 19:15, pozn. 609, zde však nejde o „dávání přednosti“ někomu ve smyslu stranickosti n. osobní zaujatosti („přijímání osob“, Přísl. 18:5, pozn. 825, Žalm 82:2, pozn. 1966), nýbrž o uznávání Bohem daného postavení a pravomoci kněží. V obdobném smyslu je použito jiného slovesa v kap. 5:12⁴⁶².
- 417** N. „milosti“, „přizní“, „šetnosti“, „ohleduplnosti“, viz Gen. 33:11, pozn. 890; Deut. 7:2, pozn. 339, zde vl. „se starci (n. „vůči starcům“) nemají smilování“ (atd.), „nad starci se nesmilovávají“, v textu opisy uchovávací v překladu smysl vazby slovesa s prostým 4. pádem, jaká je v textu původním, přičemž použití záporového 2. pádu v češtině není na závalu.
- 418** Tj. „toužebným vyhlížením po“.
- 419** D. „naši pomoci“.
- 420** Viz Gen. 4:2, pozn. 128.
- 421** Viz Jób 9:29, pozn. 488.
- 422** Výraz vyskytující se v SZ jen zde, odvozený od následujícího slovesa⁴²³.
- 423** Viz Jer. 48:19, pozn. 1770, zde smysl jako v textu; příbuznost výrazů snad naznačuje smysl „toužebně vyhlíželi“.
- 424** Viz Exod. 15:2, pozn. 495; v kap. 3:26²⁸⁸ příbuzný výraz obdobného významu.
- 425** Viz Is. 19:20, pozn. 1024; sloveso, od něhož jsou oba dotčené výrazy²⁸⁸ 424 odvozeny.
- 426** V hebrejštině slovní hříčka: „cádú“, „stopovali“, „caadénú“, naše kroky.
- 427** D. „kroky od chození“ (n. „jiti⁴²⁸“), smysl jako v textu, n.
- 428** „nebylo lze jít na naše prostranství“.
- 429** Viz 2 Sam. 1:23 a dále, pozn. 113.
- 430** Viz Lev. 11:13, pozn. 330.
- 431** Viz Gen. 31:36, pozn. 837.
- 432** Viz Gen. 6:17, pozn. 226; Žalm 1:4 a dále, pozn. 932.
- 433** Viz Soud. 15:4, pozn. 228.
- 434** Viz Žalm 107:20, pozn. 2349.
- 435** Srov. Luk. 24:21.
- 436** Viz Jób 1:1, pozn. 2.
- 437** Viz Jer. 25:15, pozn. 974.
- 438** Zde jednoznačně „Hospodin“.
- 439** Viz Exod. 3:16, pozn. 116; 20:5, pozn. 663.
- 440** N., podle některých, „a odvede tě pro tvé hříchy“.
- 441** Viz Num. 18:20, pozn. 724.
- 442** Viz Exod. 29:33, pozn. 1057.
- 443** Viz Exod. 2:22, pozn. 83.
- 444** D. „není“, podle čteného textu „a není“.
- 445** Viz Gen. 17:12, pozn. 453.
- 446** Viz Gen. 22:3, pozn. 571.
- 447** D. „na svém krku jsme pronásledování“, smysl snad jako v textu.
- 448** Viz Is. 40:30, pozn. 1933.
- 449** Sloveso jako v Gen. 8:4, pozn. 178, ve tvaru vyskytující se v SZ jen zde.
- 450** Viz Gen. 10:11, pozn. 318.
- 451** N. „a trest za jejich³⁰⁸“.
- 452** Viz Is. 53:11, pozn. 2122.
- 453** Viz Gen. 1:18, pozn. 112.
- 454** D. „svůj chléb“.
- 455** Viz Gen. 27:46, pozn. 730.
- 456** N., podle jiných, „ztmavla“, „zčernala“, „popraskala“, sloveso jako „se... vznitily“ v Gen. 43:30, v 1 Král. 3:26 a obdobně u Hóš. 11:8; vyskytuje se v SZ jen na těchto čtyřech místech.
- 457** Viz Žalm 119:53, pozn. 2472, zde smysl jako v textu; výraz se v SZ vyskytuje jen na těchto dvou místech.
- 458** Viz Gen. 34:2, pozn. 909.
- 459** Viz Gen. 47:27, pozn. 1291; Deut. 34:1n., pozn. 1295.
- 460** N. snad „za své ruce“, podle některých ukřižováním.
- 461** Tj. „osoby“, jako v kap. 4:16.
- 462** Viz Lev. 19:15, pozn. 611, tvar trpného rodu jen zde se v SZ vyskytující. Viz kap. 4:16⁴¹⁶.
- 463** Tj. „při nošení dřeva“ (jsou nuceni k pracem obvykle vykonávaným ženami, což se považovalo za potupu).

- 464** Vl. „přestali“, viz Gen. 2:2, pozn. 49, dále obdobně, zde ve smyslu
- 465** „přestali v bráně zasedat“, srov. Gen. 19:1, pozn. 486. Zdola v obdobném smyslu.
- 466** N. „od své hry na strunové nástroje“ n. „od svých zpěvů při strunových nástrojích“, viz Žalm 77:6, pozn. 1830, a srov. příbuzný výraz zde v kap. 3:14²⁵⁹.
- 467** Viz Is. 24:11, pozn. 2541.
- 468** Viz 2 Sam. 12:30, pozn. 518.
- 469** Viz Jer. 4:31, pozn. 393.
- 470** Viz Is. 3:11 a dále, pozn. 363.
- 471** N. zde „zakalily“.
- 472** Viz Soud. 15:4, pozn. 733.
- 473** D. „na délku dní“.
- 474** D. „zavržením⁴⁷⁴“.
- 475** Viz Is. 5:24, pozn. 423.
- 476** Viz Num. 16:22, pozn. 646.

EZEKIÁL¹

Av třicátém roce, ve čtvrtém měsíci, v pátý den měsíce², když jsem já byl vproštěd vyhnanstv⁴ u řeky Keváru, se stalo⁵, že se otevřela nebesa a uviděl jsem Boží vidění⁶⁷. (2)V pátý den měsíce², – to⁸ byl pátý rok vyhnanství²⁹ krále Jójáchína¹⁰, – (3)se k Ezeekiálovi, synu Búziho, jenž byl¹¹ knězem v zemi Kasdím^{12 13 14}, u řeky Keváru zřetelně¹⁵ dostalo⁵ slovo Hospodinovo a byla tam nad ním ruka Hospodinova; (4)i pohleděl jsem, a¹⁶ hle, od severu přišel¹⁷ bouřlivý vích^{18 19}, veliký oblak²⁰ a vměšující se²¹ oheň a jas²² vůkol něho², a zprostřed něho jakoby vzhled²³ leštěného kovu²⁴, zprostřed toho ohně. (5)A zprostřed něho – podoba²⁵ čtyř bytostí²⁶, a jejich vzezření²⁷ bylo toto: Ony měly²⁸ podobu²⁵ lidskou²⁹ (6)a každá³⁰ měla²⁸ čtvero tváří³¹ a každá³⁰ z nich³² měla²⁸ čtyři křídla (7)a jejich nohy – rovně³³ nohy³⁴, a chodidla^{34 35} jejich nohou³⁶ – chodidla^{34 35} noh³⁴ telete a jiskřící³⁷ vzhledem²³ jako blýskavá³⁸ mosaz^{39 73}, (8)a zespod jejich křídel ruce lidské²⁹ po jejich čtyřech stranách⁴⁰, a na nich čtyřech⁴¹ jejich tváře³² a jejich⁴² křídla; (9)jejich křídla byla připojena k sobě navzájem⁴³, při své chůzi nezatáčeli⁴⁴, chodili každý⁴⁵ ke směru své tváře; (10)a podoba²⁵ jejich tváří: Tvář člověka, a napravo měli²⁸ oni čtyři^{40 41} tvář lva, a nalevo měly²⁸ ony čtyři^{40 41} tvář hovězího dobytčete⁴⁶; také měly²⁸ ony čtyři^{40 41} tvář orla⁴⁷. (11)To³ byly jejich tváře; a jejich křídla se rozkládala odshora, ke každému⁴⁵ byla dvě připojena od každého⁴⁵, a dvě zakrývala jejich těla; (12)i chodili každý⁴⁵ ke směru své tváře; šli, kam Duch¹⁸ chtěl⁴⁸ jít, nezatáčeli⁴⁴ při své chůzi⁴⁹.

(13)A podoba²⁵ těch bytostí²⁶: Jejich vzezření²⁷ bylo jako uhlíků z ohně^{50 51}, hrořícího⁵² vzezřením²⁷ jako pochodně⁵³; ten⁸ se mezi těmi bytostmi²⁶ sem-tam kmítal; a ten oheň měl²⁸ jas²², a z toho ohně vycházelo⁵⁴ blýskání⁵⁵. (14)I ty bytosti²⁶ při pobíhání a vracení se byly vzezřením²⁷ jako blýskání^{52 53 56}.

(15)A pohleděl jsem na ty bytosti²⁶, a¹⁶ hle, na zemi při těch bytostech²⁶, každému k jeho čtyřem tvářím, bylo jedno kolo; (16)vzezření²⁷ těch kol a jejich sestrojění⁵⁷ bylo jako vzhled²³ chrysolitu⁵⁸, a ona čtyři^{40 41} měla²⁸ jednu podobu²⁵, a jejich vzezření²⁷ a jejich sestrojění⁵⁷ bylo, že bylo kolo vprostřed kola⁵⁹. (17)Při svém chození⁶⁰ chodila⁶⁰ po jejich⁶¹ čtyřech stranách⁴⁰, nezatáčela⁴⁴ při jejich⁶¹ chození⁶². (18)Jejich⁶³ loukotě⁶⁹⁰, ty³ měly²⁸ výšku⁶⁹⁰, ty³ měly²⁸ hrozný vzhled^{64 65}, a vůkol na nich čtyřech^{40 41} byly jejich loukotě⁶⁹⁰ plny očí; (19)a při chůzi těch bytostí²⁶ šla⁶⁰ kola vedle nich, a při vznášení⁶⁶ těch bytostí²⁶ od povrchu země⁶⁷ se kola vznášela⁶⁶; (20)kamkoli hodlal⁴⁸ jít Duch¹⁸, tam šla⁶⁰, kam Duch¹⁸ chtěl jít, a kola se vznášela⁶⁶ zároveň s nimi¹⁸³⁹, neboť v kolech byl duch¹⁸ těch bytostí^{26 68 69 70}. (21)Při jejich chození chodila⁶⁰ a při jejich stání stála a při jejich vznášení⁶⁶ od povrchu země⁶⁷ se zároveň s nimi¹⁸³⁹ vznášela⁶⁶ kola, neboť v kolech byl duch¹⁸ těch bytostí^{26 68 69 70}.

(22)A nad hlavami těch bytostí^{26 68 69} byla podoba²⁵ oblohy⁷¹, vzhledem²³ jako hrůzný⁶⁴ led^{72 73}, rozpjatá⁷⁴ nad jejich hlavami odshora, (23)a pod tou oblohou⁷¹ jejich vzpřímená³³ křídla, k⁷⁵ sobě navzájem⁴³, každý⁴⁵ měl²⁸ dvě zakrývající jim a každý⁴⁵ měl²⁸ dvě zakrývající jim jejich těla. (24)A při jejich chůzi jsem slyšel¹⁷ zvuk⁷⁶ jejich křídel, jako zvuk⁷⁶ mnohých vod, jako hlas Všemocného⁷⁷, zvuk⁷⁶ rámusu jako zvuk⁷⁶ tábora⁷⁸; při svém stání⁷⁹ svá křídla spouštěli⁸⁰, (25)a od povrchu oblohy^{2 67 71}, jež byla nad jejich hlavou, nastával^{15 17} zvuk⁷⁶, při jejich stání⁷⁹, když svá křídla spouštěli⁸⁰.

(26)A odshora vůči obloze⁷¹, jež byla nad jejich hlavou, byla, vzezřením²⁷ jako kámen safír⁵³, podoba²⁵ trůnu, a na té podobě^{25 81} trůnu podoba²⁵ vzezřením²⁷ jako člověk⁵³, na něm odshora; (27)i uviděl jsem, vzhledem²³ jako leštěný kov^{24 73}, vzezřením²⁷ jako oheň⁵³, vůkol něho²

dvorec⁸², od vzezření²⁷ jeho boků a vzhůru a od vzezření²⁷ jeho boků a dolů, uviděl jsem jakoby vzezření²⁷ ohně, a vůkol to mělo²⁸ jas²². (28) Jako vzezření²⁷ duhy, jež bývá v oblačnosti²⁰ v den lijavce⁸³, takové bylo vzezření²⁷ toho jasu²² vůkol; to⁸ bylo vzezření²⁷ podoby²⁵ slávy⁸⁴ Hospodinovy. To³ jsem uviděl, i padl jsem na svou tvář a uslyšel jsem hlas mluvícího.

2 I řekl ke mně: Synu člověka, postav se na své nohy, ať s tebou mohu⁹⁵ promluvit⁸⁵. (2) A jak ke mně promluvil, vstoupil do mne⁸⁶ Duch¹⁸, i postavil jsem se na své nohy a uslyšel jsem mluvícího ke mně.

(3) I řekl ke mně: Synu člověka, já tě posílám⁸⁷ k synům Isráelovým, k národům^{88 89} těm, jež¹¹ se bouří, kteří se vzbouřili proti mně, oni a jejich otcové se proti mně vzpírali^{17 90} až po sám tento den⁹¹, (4) a synové jsou zarputili⁹² tváří⁹³ a tvrdí⁹⁴ srdcem⁹³. Já tě k nim posílám⁸⁷, i musíš⁹⁵ k nim říkat: Takto řekl Pán, Hospodin. (5) A oni, budou-li poslouchat či³ budou-li pomíjet⁹⁶, neboť oni jsou vzpurný dům⁹⁷, přece³ poznají, že se vprostřed nich vyskytl⁵ prorok. (6) A ty, synu člověka, necht před nimi^{98 99} ani před jejich slovy^{98 99} nepocituješ¹⁰⁰ bázeň^{64 101}, když s tebou budou pichláče¹⁰² a ostny¹⁰³ a budeš¹⁰⁰ se usidlovat ke štírům; necht nepocituješ¹⁰⁰ bázeň^{64 101} před jejich slovy^{98 99}, ani před jejich tvář^{98 99 104} necht se neděš^{100 105}, ač oni jsou vzpurný dům⁹⁷, (7) nýbrž³ k nim budeš¹⁰⁰ vyslovovat má slova, budou-li poslouchat či³ budou-li pomíjet⁹⁶, neboť vzpurnost, to jsou oni. (8) Ale ty, synu člověka, slyš, co k tobě mluvím já, necht se nestáváš^{5 100} vzpurností, jako ten vzpurný dům^{97 106}; rozevři svá ústa a sněz, co ti já dávám⁸⁷.

(9) I pohleděl jsem, a¹⁶ hle, ruka ke mně vztážená¹⁰⁷, a hle, uvnitř¹⁰⁸ svitek knihy, (10) i rozvinul¹⁰⁹ jej před mou tvář, a on byl popsán, líc¹¹⁰ i rub¹¹¹, a na něm napsáno – žalozpěvy a vzdychání¹¹² a „běda!“¹¹³.

3 A řekl ke mně: Synu člověka, sněz, co máš před sebou¹¹⁴, sněz tento svitek a jdi, mluv k domu Isráelovu. (2) I rozevřel jsem svá ústa a dal mi tento svitek sníst (3) a řekl ke mně: Synu člověka, nakrm své břicho¹¹⁵ a naplň své útroby

tímto svitkem, jež ti já dávám. I snědl jsem jej a stal se^{5 116} v mých ústech svou sladkostí¹¹⁷ jakoby medem.

(4) A řekl ke mně: Synu člověka, jdi, vstup do domu Isráelova a vyslov se k nim mými slovy, (5) neboť ne k lidu nesrozumitelné¹¹⁸ řeči¹¹⁹ a těžkého jazyka¹²⁰ jsi ty poslán – k domu Isráelovu, (6) ne k mnohým národnostem⁸⁸ nesrozumitelné¹¹⁸ řeči¹¹⁹ a těžkého jazyka¹²⁰, jejichž slovům bys nerozuměl¹²¹; ne-li¹²², že by oni k tobě obraceli sluch¹²³, poslal-li bych tě k nim? (7) Ale dům Isráelův, ti nebudou ochotni¹²⁴ k tobě obracet sluch¹²³, neboť oni nejsou ochotni^{124 125} obracet sluch¹²³ ke mně, neboť dům Isráelův, oni jsou tvrdí⁹⁴ čelem⁹³ a zarputili⁹² srdcem⁹³. (8) Hle, tvou tvář jsem učinil¹²⁶ tvrdou^{94 127 128} stejně jako jejich tvář⁹³ a tvé čelo tvrdým^{94 127 128} stejně jako jejich čelo^{18 39}; (9) jako diamant, tvrdším^{94 127 128} než¹²⁹ křemen¹³⁰ jsem učinil¹²⁶ tvé čelo, nemusíš⁹⁵ se jich bát⁶⁴ ani se před jejich tvář^{98 99 104} děsit¹⁰⁵, ač oni jsou vzpurný dům⁹⁷. (10) A řekl ke mně: Synu člověka, všechna slova, jež k tobě vyslovuji¹³¹, přijmi¹³² ve své srdce a svými ušima slyš, (11) a jdi, vstup k vyhnanectvu⁴, k synům svého lidu a promluv k nim, ano, řekni k nim: Takto řekl Pán, Hospodin, budou-li poslouchat či³ budou-li pomíjet⁹⁶.

(12) A Duch¹⁸ mě pozvedl¹⁶⁶, i uslyšel jsem za sebou hlas velikého hřmotu¹³³: Budiž velebena¹³⁴ sláva⁸⁴ Hospodinova z jeho¹³⁵ místa¹³⁶! (13) A zvuk⁷⁶ křídel těch bytostí²⁶, navzájem⁴³ se dotýkajících, a zároveň s nimi^{18 39} zvuk⁷⁶ kol – ano, zvuk⁷⁶ velikého hřmotu¹³³. (14) Duch¹⁸ mě tedy¹³⁷ pozvedl¹⁶⁶ a odnesl¹³², i ubíral jsem se¹⁷, zahořklý popuzením svého ducha¹⁸, ale silná^{94 127} nade mnou byla ruka Hospodinova; (15) i přišel jsem k vyhnanectvu⁴ do Těl Ávívu, k těm, již¹¹ bydleli¹³⁸ u řeky Keváru, a kde oni bydleli¹³⁸, tam jsem se tak⁶³ usídlil¹³⁸ na¹³⁹ sedm dní, působě rozruch¹⁴⁰ vprostřed nich.

(16) A po uplynutí¹⁴¹ sedmi dní se stalo⁵, že³ se ke mně dostalo⁵ slovo Hospodinovo, výrok: (17) Synu člověka, učinil¹²⁶ jsem tě dozorcem^{128 142} domu Isráelovu; poslyš tedy¹³⁷ slovo z mých úst a varuj je¹⁴³ ode mne¹⁴⁴. (18) Když zlovolnému řeknu¹⁴⁵:

Jistotně¹⁴⁶ musíš⁹⁵ umřít, a neupozorníš ho^{143 147}, aniž promluvíš k odradění¹⁴³ zlovolného od jeho zlovolné cesty¹⁴⁸, aby zůstal naživu^{149 150}, bude on, zlovolný, ve své nepravosti^{151 152} muset⁹⁵ umřít, ale jeho krev budu vyhledávat z tvé ruky; (19) *ale* ty, jestliže zlovolného upozorníš^{143 147}, aniž se odvrátí od své zlovolné a od své zlovolné cesty, bude on ve své nepravosti^{151 152} muset⁹⁵ umřít, ale ty své žití¹⁵³ budeš mít vyproštěno¹⁷. (20) *A* při odvrácení se spravedlivého od jeho spravedlnosti, takže³ se jme páchat¹⁵⁴ bezpráví¹⁵⁵, když³ před jeho tvář budu klást¹²⁶ překážku¹⁵⁶, bude on muset⁹⁵ umřít, neboť jsi ho neupozornil^{143 147}; bude muset⁹⁵ umřít pro svůj hřích¹⁵², aniž se bude připomínat jeho spravedlnost, již uskutečnil¹⁵⁴, *ale* jeho krev budu vyhledávat z tvé ruky. (21) *Ale* ty, jestliže spravedlivého upozorníš^{143 147}, aby *nebylo* hřešení spravedlivého, a on přestane hřešit¹⁵⁷, bude jistotně¹⁵⁸ zůstat naživu¹⁴⁹, neboť *byl* varován¹⁴³, i ty budeš své žití¹⁵³ mít vyproštěno¹⁷.

(22) *I* byla tam nade mnou ruka Hospodinova a řekl ke mně: Vstaň, vyjdi¹⁵⁴ na rovinu¹⁵⁹, neboť³ tam chci⁹⁵ s tebou mluvit⁸⁵. (23) *I* vstal jsem a vyšel jsem⁵⁴ na rovinu¹⁵⁹, a hle, stála tam sláva⁸⁴ Hospodinova, jako sláva⁸⁴, již jsem uviděl u řeky Keváru, i padl jsem na svou tvář. (24) *A* vstoupil do mne⁸⁶ Duch¹⁸, i postavil jsem se na své nohy; a oslovil mě⁸⁵ a řekl ke mně: Vstup *a* zavři se vprostřed svého domu, (25) jinak³ ty, synu člověka, – hle, dají na tebe provazy⁸⁹⁸ a spoutají tě jimi, takže³ vprostřed nich nebudeš moci⁹⁵ vyjít⁵⁴; (26) *i* budu tvůj jazyk lepit¹⁶⁰ na tvé patro, *ať* oněmíš¹⁶¹ a nestáváš se⁵ jim karatelem^{162 163}, že oni *jsou* vzpurný dům⁹⁷. (27) *Ale* když s tebou promluví^{85 145}, budu tvá ústa otvírat, *ať* k nim můžeš⁹⁵ říci: Kdo¹¹ chce slyšet⁸⁷, nechť slyší¹⁰⁰, a kdo¹¹ chce pomíjet^{87 96}, nechť pomíjí^{96 100}, neboť oni *jsou* vzpurný dům⁹⁷.

4 *A* ty, synu člověka, si vezmi cihlu na ni město, Jerúsálém, (2) *a* vyznač¹²⁶ proti němu^{165 166} obležení¹⁶⁷, a zbuduj proti němu^{165 166} obléhací val, a navrš¹⁶⁸ proti němu^{165 166} násep a vyznač¹²⁶ proti němu^{165 166} tabory⁷⁸ a vůkol proti němu^{165 166}

umísti¹⁶⁹ berany¹⁷⁰. (3) *A* ty si vezmi plech¹⁷¹ ze železa a učiň¹²⁶ jej zdi^{128 172 394} ze železa mezi tebou a mezi tím městem i upří¹⁷³ na ně^{166 174} svou tvář, *ať* je v obležení¹⁶⁷, a ty proti němu^{165 166} obléhání zahaj¹⁷⁵. To⁸ *bude* domu Isráélovu znamením.

(4) *A* ty ulehni na svůj levý bok a vlož¹⁶⁹ na něj nepravost¹⁵¹ domu Isráélova; *po* tolik¹⁷⁶ dní, co na něm budeš ležet, poneseš⁶⁶ jejich nepravost¹⁵¹. (5) *Ano*, já ti určím¹²⁶ léta jejich nepravosti¹⁵¹ jako¹⁷⁷ počet dní, tři sta a devadesát dní, abys nesl^{176 66} nepravost¹⁵¹ domu Isráélova, (6) *a* ty¹⁷⁸ musíš⁹⁵ dokončit¹⁷⁹. Potom³ musíš⁹⁵ ulehnout *podruhé*, na svůj pravý bok, abys nesl^{176 66} nepravost¹⁵¹ domu Júdova na čtyřicet dní; den za rok, den za rok, *tak* ti to⁸ určují^{17 126}. (7) *A* svou tvář budeš⁹⁵ upírat¹⁷³ na obležení^{167 174} Jerúsáléma a svou paži *mít* obnaženou¹⁸⁰ a budeš⁹⁵ proti němu^{165 166} prorokovat^{17 181}; (8) *a* hle, dám na tebe provazy⁸⁹⁸, *ať* se nepřevracíš^{100 182} z boku na bok, *až* do tvého dokončení¹⁷⁹ dní tvého obležení¹⁶⁷.

(9) *A* ty si vezmi pšenici a ječmen a boby a čočku a proso a špaldu¹⁸³ a dej je v jednu nádobu^{184 185} a zpracuj¹⁵⁴ si je na chléb; *po* tolik¹⁷⁶ dní, co budeš ležet na svém boku, tři sta a devadesát dní, *jej* budeš¹⁰⁰ jíst; (10) *a* tvé jídlo, *jež* budeš jíst, *bude* podle váhy, dvacet šeklů¹⁸⁶ na den, od času do času *je* budeš¹⁰⁰ jíst. (11) *Také* budeš¹⁰⁰ pít vodu podle míry, šestinu hínu¹⁸⁷; od času do času budeš¹⁰⁰ pít, (12) *a* budeš¹⁰⁰ to⁸ *jako* placku z ječmene, a ona – budeš¹⁰⁰ ji před jejich očima péci v lejnec¹⁸⁸, výmetu⁹³ člověka. (13) *A* Hospodin řekl: Takto budou děti¹⁸⁹ Isráélovy svůj chléb jíst nečistý mezi národy⁸⁸, kam *je* budu zahánět¹⁹⁰.

(14) *I* řekl jsem: Ach¹⁹¹, Pane, Hospodine, hle, má duše *není*¹⁷ znečištěna; *ani* zdechlina *ani* rozervaného jsem od svého mládí¹⁹² až doposud nepojedl, aniž v má ústa vešlo maso, *jež* je poskvrou¹⁹³. (15) *A* řekl ke mně: Viz, povolil¹²⁶ jsem ti místo lejn¹⁸⁸ člověka trus skotu, i připravíš^{100 154} svůj chléb na něm¹⁸⁸. (16) *A* řekl ke mně: Synu člověka, hle, já¹⁹⁴, chystám se zlomit^{87 195} v Jerúsálémě hůl chleba¹⁹⁶, takže³ budou jíst¹⁷ chléb podle váhy a se starostí^{197 198} a vodu budou pít podle míry

a se strachem^{198 199}, (17) aby měli nedostatek chleba a bratry a strachovali se¹⁴⁰, každý⁴⁵ svého bratra²⁰⁰, a zetleli²⁰¹ pro svou nepravost^{151 152}.

5 A ty, synu člověka, si vezmi ostrý nástroj²⁰², břitvu holičů si musíš⁹⁵ vzít a přetáhnout²⁰³ po své hlavě a po své bradě²⁰⁴, a musíš⁹⁵ si vzít váhy^{205 200} k vážení^{93 205} a rozdělit to²⁰⁶; (2) Třetinu budeš¹⁰⁰, až se naplní dni²⁰⁷ obležení¹⁶⁷, nechávat shořet⁵² v plameni^{152 208} vprostřed města, a další¹¹ třetinu musíš⁹⁵ vzít a kolkolem ní²⁰⁹ bít²¹⁰ mečem, a další¹¹ třetinu budeš¹⁰⁰ rozhodovat²¹¹ do větru¹⁸, i budu meč tasit za nimi. (3) A odtamtud musíš⁹⁵ malý počet²¹² vzít a zavázat^{175 213} je ve své cípy²¹⁴, (4) ale z nich ještě musíš⁹⁵ vzít a hodit doprostřed ohně a v ohni¹⁵² je spálit²¹⁵; z toho^{8 216} bude oheň vycházet⁵⁴ do všeho domu Izráelova²¹⁷.

(5) Takto řekl Pán, Hospodin: Toto⁴⁶⁷ je Jerúsálém: Umístil jsem¹⁶⁹ jej¹⁶⁶ vprostřed národů⁸⁸ a kolkolem něho^{166 209} jsou jiné země; (6) a více než národy^{88 129 130} se v zlovůli dopustil¹⁶⁶ neposlušnosti²¹⁸ mých předpisů²¹⁹ a mých ustanovení²²⁰ více než země^{129 130}, jež jsou kolkolem něho^{166 209}, neboť mé předpisy²¹⁹ zamítli²²¹ a má ustanovení²²⁰ – nechodili¹⁷ v nich. (7) Proto Pán, Hospodin, řekl takto: Pro vaše řádění²²², horší než národů^{88 129 130}, jež jsou kolkolem vás²⁰⁹, že jste v mých ustanoveních²²⁰ nechodili¹⁷ a mých předpisů²¹⁹ nevykonávali¹⁷; ba, nechovali¹⁷ jste se¹⁵⁴ podle předpisů²¹⁹ národů⁸⁸, jež jsou kolkolem vás²⁰⁹? (8) Proto Pán, Hospodin, řekl takto: Hle, já¹⁹⁴, jsem proti tobě¹⁶⁵, ano, já, a vykonám vprostřed tebe soudy²¹⁹ proti tobě¹⁶⁵ před očima národů⁸⁸, (9) ano, učiním při²²³ tobě, za všechny tvé ošklivosti²²⁴, co jsem neucínil a čemu podobného²²⁵ nebudu více činit. (10) Proto budou vprostřed tebe otcové jíst své děti¹⁸⁹ a děti¹⁸⁹ budou jíst své otce, a vykonám při²²³ tobě soudy²¹⁹, a všechny tvůj zbytek²²⁶ budu do všech větrů^{18 227} rozhánět²¹¹.

(11) Proto, jako že já jsem živ, prohlášeno²²⁸ Pánem, Hospodinem, protože jsi mou svatyní²²⁹ znečistil¹⁶⁶ všemi svými hnusnostmi²³⁰ a všemi svými ošklivostmi²²⁴, nebudu-li²³¹ zase²³² já odtahovat²³³

své oko, takže³ nebude mít soucitu²³⁴, aniž budu já šetřit²³⁵! (12) Třetina z tebe, ti budou vprostřed tebe umírat morem a konce docházet^{179 236} hladem, a další¹¹ třetina, ti budou kolkolem tebe²⁰⁹ padat mečem, a další¹¹ třetinu budu rozhánět²¹¹ do všech větrů^{18 227} a budu za nimi tasit meč. (13) Tak³ se můj hněv dokoná¹⁷⁹ a své popuzení budu na nich²³⁷ utišovat²³⁸; i pomstím^{239 240} se a při mém dokonání^{152 179} mého popuzení na nich²³⁷ poznají podle mé horlivosti^{152 241}, že jsem promluvil já, Hospodin. (14) A budu tě činit¹²⁶ rumišťem^{242 243} a potupou^{243 244} mezi národy⁸⁸, jež jsou kolkolem tebe²⁰⁹, před očima každého přecházejícího, (15) i nastane⁵ potupa a rouhání²⁴⁵, poučení²⁴⁶ a předmět hrůzy²⁴⁷ pro národy^{88 248}, jež jsou kolkolem tebe²⁰⁹, při mém vykonávání¹⁵² soudů²¹⁹ při²²³ tobě v hněvu¹⁵² a v popuzení¹⁵² a v důtkách^{152 249} z popuzení. Promluvil jsem já, Hospodin. (16) Až mezi ně vypustím^{145 250} šipy hladu, jež jsou¹¹ zlé, jež budou¹⁷ k záhubě²⁵¹, když je budu vypouštět²⁵⁰ k hubení^{151 252} vás, pak³, rozmnožíte²⁵³ proti vám¹⁶⁵ hlad, vám budu lámat¹⁹⁵ hůl chleba¹⁹⁶ (17) a proti vám¹⁶⁵ vypouštět²⁵⁰ hlad a zlou zvěř^{26 254}, i připraví^{7 255} tě o děti²⁵⁶ a bude tebou procházet mor a krev a budu na tebe¹⁶⁵ přivádět meč. Promluvil jsem já, Hospodin.

6 I dostalo se⁵ ke mně slovo Hospodinovo, výrok: (2) Synu člověka, zaměř^{169 573} svou tvář k horám¹⁷⁴ Izráelovým a prorokuj¹⁸¹ proti nim¹⁷⁴ (3) a řekni: Hory Izráelovy, slyšte slovo Pána, Hospodina: Takto řekl Pán, Hospodin, o horách a o pahrbcích, o řečištích²⁵⁷ a o průvrách²⁵⁸: Hle, já¹⁹⁴, já se chystám na vás¹⁶⁵ přivést⁸⁷ meč a budu plenit vaše výšiny²⁵⁹, (4) takže³ vaše oltáře zpusťnou¹⁴⁰ a vaše sluneční kůly²⁶⁰ budou zlámány¹⁹⁵, a vaše zabití²⁶¹ budu shazovat²⁶² před tvář vašich neřádstev²⁶³, (5) a mrtvoly dětí¹⁸⁹ Izráelových budu dávat před tvář jejich neřádstev²⁶³ a vaše kosti budu rozhazovat²¹¹ kolkolem vašich oltářů²⁰⁹. (6) Ve všech vašich bydlištích²⁶⁴ se budou města stávat rumišťi^{242 265} a výšiny²⁵⁹ budou pustnout¹⁴⁰, aby se rumišťi²⁴² stávaly²⁶⁵ a tak nesly vinu²⁶⁶ vaše oltáře a roztrfštěna byla¹⁹⁵ a zanikla^{267 268} vaše neřádstva²⁶³

a podtaty byly vaše sluneční kůly²⁶⁰ a vyhlazena byla²⁶⁹ vaše díla²⁷⁰; (7) a vproštěd vás budou padat zabítí^{268 261}, i budete poznávat, že já *jsem* Hospodin. (8) *Ale* budu ponechávat zůstatek²⁷¹ tak, že²⁷² se vám mezi národy⁸⁸ bude dostávat^{5 145 273} unikajících²⁷⁴ mečí^{93 275}, když budete rozehnáni^{145 211} po zemích⁴⁸⁹; (9) a vaši unikající²⁷⁴ si mezi národy⁸⁸, kde budou zajati, připomenou mne, až si zlomím¹⁹⁵ to jejich smilné²⁷⁶ srdce, jež zpřed mne²⁷⁷ odstoupilo²⁷⁸, a jejich oči, jež¹¹ je vedly smilnit^{276 279} za jejich neřádstvy²⁶³, takže³ se znechtují sami sebou²⁸⁰ stran zel²⁸¹, jež napáchali¹⁵⁴, pro všechny své oškli- vosti²²⁴, (10) a poznají, že já, Hospodin, ne²⁸² nadarmo jsem mluvil¹⁷ o učinění jim všeho tohoto zla²⁸³.

(11) Takto řekl Pán, Hospodin: Udeř^{210 284} v svou dlaň^{285 286 1047} a dupni²⁸⁴ svou nohou¹⁰⁴⁷ a řekni: Ach²⁸⁷, pro všechny zlé oškli vosti²²⁴ domu Isráelova, takže budou padat¹³¹ mečem, hladem a morem; (12) daleký bude mřít¹³¹ morem a blízký²⁸⁸ bude padat¹³¹ mečem, a zbývající a oblé- haný¹⁷⁵ bude mřít¹³¹ hladem. Tak³ budu na nich²²³ dovršovat^{131 179} své popuzení, (13) i budete poznávat, že já *jsem* Hos- podin, až²⁷² jejich zabítí²⁶¹ budou^{145 273} vpro- střed jejich neřádstev²⁶³ kolkolem jejich oltářů²⁰⁹ na každém vysokém pahrbku mezi všemi temeny^{289 290} hor a pod každou zelenou dřevinou²⁹¹ a pod každým hustě olistěným⁹²² stromem²⁹², na místě¹³⁶, kde všem svým neřádstvům²⁶³ přinášeli^{17 126} líbeznou²⁹³ vůni. (14) I napráhnu²⁹⁴ na ně¹⁶⁵ svou ruku a budu tuto zem činit¹²⁶ spouští^{128 295}, ano, zpusťošeninou²⁴⁷ nad²⁹⁶ pustinu¹³⁰ směrem k Divle²⁹⁷, ve všech jejich bydlíštích²⁶⁴, i poznají, že já *jsem* Hospodin.

7 I dostalo se⁵ ke mně slovo Hos- podi- novo, výrok: (2) A ty, synu člověka, – takto řekl Pán, Hospodin, o²⁹⁸ půdě²⁹⁹ Isráelově: Konec – na čtyři úhly^{214 300} této země přišel konec, (3) konec na tebe nyní, i budu proti tobě vypouštět²⁵⁰ svůj hněv a soudit^{219 301} tě podle tvých cest a naklá- dat¹²⁶ na tebe³⁰² všechny tvé oškli vosti²²⁴, (4) aniž bude mé oko s³⁰³ tebou mít soucit, aniž budu šetřit²³⁵, nýbrž³⁰⁴ budu na tebe nakládat^{126 302} tvé cesty a tvé oškli vosti²²⁴,

jež jsou vprostřed tebe, i budete pozná- vat, že já *jsem* Hospodin.

(5) Takto řekl Pán, Hospodin: Zlo²⁸³, jedině³⁰⁵ zlo²⁸³, hle, přichází, (6) přišel konec, ten konec přišel, *jenž* proti tobě²⁷⁴ procitl^{306 307}, hle, přichází! (7) Přišla řada³⁰⁸ na tebe¹⁷⁴, obyvateli této země, přišel čas, blízký²⁸⁸ je den zmatku³⁰⁹ a ne jáso tu³¹⁰ na horách⁹³; (8) nyní co nejdříve³¹¹ budu své popuzení vylévat na tebe a dovršovat¹⁷⁹ svůj hněv proti³¹² tobě a soudit^{219 301} tě podle tvých cest a nakládat¹²⁶ na tebe³⁰² všechny tvé oškli vosti²²⁴, (9) aniž bude mé oko mít soucit, aniž budu šetřit²³⁵; budu na tebe nakládat^{126 302} podle tvých cest a tvých oškli vosti²²⁴, jež jsou vprostřed tebe, i budete poznávat, že já *jsem* Hos- podin, bijící^{210 313}.

(10) Hle, ten den, hle, přichází, projev il se³¹⁴ osud³⁰⁸, hůl³¹⁵ vykvetla³¹⁶, nadutost³¹⁷ vypučela, (11) násilí³¹⁸ vzrostlo³¹⁹ v hůl zlovůle – *nic* ne**bu**de z nich ani z jejich davu³²⁰ ani z jejich hluku³²¹, aniž *bude* mezi nimi *jaká* velkolepost³²². (12) Přišel čas, dostavil se³²³ den; nechť se kupující³²⁴ neraduje¹⁰⁰ a prodávající nechť se ner- moutí¹⁰⁰, neboť na vší její³²⁵ spouště^{174 320 326} je hněv^{327 336}, (13) takže prodávající se k tomu, *co* je¹¹ prodáno, nebude vracet³²⁸, byt³ ještě *byl* jejich život mezi živými, neboť se nebude vracet³²⁹ vidění³³⁰ stran vší její³²⁵ spousty^{174 320 326}, a každý⁴⁵ – jeho život je v jeho nepravosti¹⁵¹, nebudou se moci^{95 331} v síle udržet³³². (14) Jali se trou- bit³³³ na troubu³³⁴ k³ přípravě¹⁷³ všeho, *ale* nebylo odcházejícího do boje³³⁵, neboť na vší její³²⁵ spouště^{174 320 326} je můj hněv^{327 336}; (15) meč venku^{337 338} a mor a hlad ze- vnitř^{337 338}; kdo *bude* v poli, bude mřít¹³¹ mečem, a kdo ve městě, budou ho ší- rat³³⁹ hlad a mor, (16) *ale* jejich unikající uniknou a dostanou se⁵ na hory jako holubice⁷ průrv²⁵⁸; – oni všichni³⁴⁰, – kvilící^{222 341 342}, každý⁴⁵ pro svou nepra- vost^{151 152}. (17) Všechny ruce budou ochabo- vat a všechna kolena se budou roztékat³⁴³ na vodu³⁴⁴, (18) i opáší se³⁴⁵ pytlovinami a zaplaví³⁴⁶ je děs³⁴⁷, a na každé tváři *bude* ostuda³⁴⁸ a po³¹² každé hlavě lysina³⁴⁹, (19) své stříbro budou pohazovat po ulicích a jejich zlato se bude stávat⁵ odpadem^{350 351}; jejich stříbro ani jejich

zlato je nebude moci vyprostit v den výbuchu hněvu³⁵² Hospodinova, nebudou moci⁹⁵ nasytit své duše ani naplnit své útroby, nebot *ono* se stalo⁵ podnětem^{156 353} k³⁵⁴ jejich nepravosti^{93 151}. (20) A krásu jeho ozdoby³⁵⁵ – určil¹⁶⁹ ji k³⁵⁶ velebnosti³⁵⁷, *ale*³⁵⁸ nazhotovovali¹⁵⁴ v ní zobrazení⁷ svých ošklivosti²²⁴, svých hnusnosti²³⁰, proto jim ji učiním¹²⁶ odpadem^{243 350} (21) a budu ji vydávat v ruku cizáků³⁵⁹ za kořist a zlovolným země za lup, ať ji zneuctí^{7 360}, (22) a svou tvář od nich budu odvracet⁴⁴ a *oni* zhanobí³⁶⁰ můj klenot³⁶¹, *ano*, dovnitř¹⁰⁸ vstoupí lupiči³⁶² a zneuctí³⁶⁰ to⁸.

(23) Zhotov¹⁵⁴ řetěz! Vždyť *tato* země je¹⁷ naplněna krvavými zločiny^{68 219 363 364} a město je¹⁷ naplněno násilím³¹⁸; (24) budu tedy¹³⁷ přivádět zlosyny³⁶⁵ z národů⁸⁸, kteří³ se budou zmocňovat³⁶⁶ jejich domů, a budu odklízet²⁶⁷ zupnost^{357 367} mocných³⁶⁸, nebot³ jejich svatyně²²⁹ budou zneuctěny³⁶⁰. (25) Přišel zánik³⁶⁹, i budou hledat^{17 131} pokoj, *ale* nebude¹³¹, (26) bude přicházet¹³¹ nehoda na nehodu a zvěsti³⁷⁰ ke zvěsti³⁷⁰ se bude dostávat^{5 131}, a od proroka budou hledat^{17 131} vidění³³⁰, a od kněze bude mizet¹³¹ poučení³⁷¹ a od starců rada³⁷², (27) král se bude rmoutit¹³¹ a šlechtici³⁷³ si bude oblékat¹³¹ hrůzu²⁹⁵, a ruce lidu země budou¹³¹ bezradně svěšeny³⁷⁴, podle³⁷⁵ jejich cest³⁷⁶ s nimi budou nakládat¹⁵⁴ a jejich soudy²¹⁹ je budu soudit^{219 301}, i poznají, že já *jsem* Hospodin.

8 A v šestém roce, v šestém měsíci, v pátý *den* měsíce², *když* jsem já seděl ve svém domě a starší Júdovi seděli před mou tváří, se stalo⁵, že³ tam na mne padla ruka Pána, Hospodina, (2) i pohledl jsem, a¹⁶ hle, podoba²⁵ vzezřením²⁷ jako oheň^{53 377}; od vzezření²⁷ jeho boků a dolů – oheň, a od jeho boků vzhůru vzezřením²⁷ svit³⁷⁸, *jakoby* vzhled²³ leštěného kovu²⁴. (3) I vztáhl¹⁰⁷ *jakoby* ruku³⁷⁹ a vzal mě za kšticí³⁸⁰ mé hlavy a Duch¹⁸ mě vyzvedl¹⁶⁶ mezi zem a mezi nebesa a donesl mě v Božích viděních⁶ do Jerúsálema, ke³⁸¹ vchodu³⁸² do vnitřní³⁸³ brány, jež¹⁷ *byla* obrácena³⁸⁴ k severu, kde *bylo* sídlo²⁶⁴ sochy³⁸⁵ žárlivosti, jež¹¹ k žáření dohání. (4) A hle, *byla* tam sláva⁸⁴ Boha Isráelova, vzezřením²⁷ jako *to*, co³⁸⁶ jsem uviděl v té rovině¹⁵⁹.

(5) I řekl ke mně: Synu člověka, nuže³⁸⁷, pozvedni⁶⁶ své oči směrem³⁸⁸ k severu. Pozvedl⁶⁶ jsem tedy¹³⁷ své oči směrem³⁸⁸ k severu, a hle, na sever³⁸⁹ vůči bráně k oltáři⁹³ *byla* ve vstupu³⁹⁰ tato socha³⁸⁵ žárlivosti; (6) i řekl ke mně: Synu člověka, zda ty vidíš, co oni páchají¹⁵⁴, veliké ošklivosti²²⁴, jež zde *oni*, dům Isráelův, páchají¹⁵⁴, *abych* se vzdálil³⁹¹ od své svatyně^{229 277}? A zase³⁹² ještě budeš vidět veliké ošklivosti²²⁴. (7) A uvedl mě ke³⁸¹ vchodu³⁸² do nádvoří³⁹³, i pohledl jsem, a¹⁶ hle, ve zdi^{394 503} jedna díra; (8) a řekl ke mně: Synu člověka, nuže³⁸⁷, kopej v té zdi^{394 503}; i jal jsem se v té zdi^{394 503} kopat, a hle, jedny dveře^{382 395}, (9) i řekl ke mně: Vejdi a viz ty veliké ošklivosti²²⁴, jež oni zde páchají¹⁵⁴. (10) Vešel jsem tedy¹³⁷ a pohledl jsem, a¹⁶ hle, na stěnách^{68 394} vůkol a vůkol vyryto^{154 396} všemožné³⁹⁷ zobrazení³⁷⁹ plazivého³⁹⁸ tvorstva³⁹⁹ a hnusného zvířectva^{230 400 401 402} a všemožných³⁹⁷ neřádů²⁶³ domu Isráelova (11) a sedm mužů ze starších domu Isráelova, stojících před nimi⁴⁰³, a vprostřed nich stál Jaazanjáhu, syn Šafánův, a každý⁴⁵ svou kadidelnicí⁴⁰⁴ ve své ruce, a vystupující⁴⁰⁵ vůně⁴⁰⁶ oblaku²⁰ kouřidla⁴⁰⁷. (12) A řekl ke mně: Zda jsi viděl¹⁷, synu člověka, co starší domu Isráelova páchají¹⁵⁴ ve tmě, každý⁴⁵ v pokojích své obrazárny⁴⁰⁸? Vždyť říkají: Hospodin nás nevidí⁴⁰⁹, Hospodin tuto zem opustil. (13) A řekl ke mně: Zase³⁹² ještě budeš vidět veliké ošklivosti²²⁴, jež oni páchají¹⁵⁴. (14) A přivedl mě ke³⁸¹ vchodu³⁸² do brány domu Hospodinova, jež *byla* na severní stranu⁴¹⁰, a hle, seděly tam ženy oplakávající Tammúza⁴¹¹; (15) a řekl ke mně: Zda jsi viděl¹⁷, synu člověka? Zase³⁹² ještě budeš vidět ošklivosti²²⁴, větší než¹²⁹ tyto¹³⁰. (16) A přivedl mě do vnitřního³⁸³ nádvoří³⁹³ domu Hospodinova, a hle, u vchodu do chrámu⁴¹² Hospodinova, mezi předsíní a mezi oltářem, asi⁴¹³ dvacet a pět mužů, jejich záda k chrámu⁴¹² Hospodinovu a jejich tváře k východu, a ti⁸ se k východu klaněli slunci. (17) A řekl ke mně: Zda jsi viděl¹⁷, synu člověka? Zda je¹⁷ domu Júdovu bezvýznamné⁴¹⁴ páchat¹⁵⁴ tyto ošklivosti²²⁴, jež zde páchají^{17 154}? Vždyť *tuto* zem naplnili násilím³¹⁸ a stále mě dráždí^{17 392 415 416}, a hle

je⁴¹⁷, přistrkují¹⁰⁷ si k⁴¹⁸ nosu ratolest⁴¹⁹. (18) Já tedy¹³⁷ zase²³² budu jednat v popuzení, mé oko nebude mít soucitu, aniž budu šetřit²³⁵, a ač budou¹⁷ v mé uši volat silným⁴²⁰ hlasem, nebudu⁴²¹ jich slyšet.

9 I zvolal silným⁴²⁰ hlasem v mé uši výrokem: Přiblížila⁴²² se navštívení¹⁷⁴²³⁴²⁴²⁴²⁵ města, takže³⁴²⁴²⁶ každý⁴⁵ – nástroj¹⁸⁴¹⁸⁵ záhuby²⁵¹⁴²⁷ ve svou ruku! (2) A hle, cestou horní brány, jež *byla* obrácena³⁸⁴⁴²⁸ k severu, přicházelo šest mužů a každý⁴⁵ ve své ruce svůj nástroj¹⁸⁴¹⁸⁵ zkázy⁴²⁹, a vprostřed nich jeden muž, oblečený plátěnými rouchy⁴³⁰, a na jeho bocích¹⁴⁴⁷ *byl* ten kalamář písáře. I přišli a stanuli vedle oltáře z mosazi³⁹. (3) A sláva⁸⁴ Boha Isráelova se odnesla⁴⁰⁵⁴³¹ z kerubů⁴³², a nichž⁶⁸ *byla*¹⁷, ku prahu⁴³³ domu a zavolala⁴³⁴ na toho muže^{e1709}, jenž¹¹ *byl* oblečený těmi plátěnými rouchy⁴³⁰, a na jehož bocích¹⁴⁴⁷ *byl* ten kalamář písáře, (4) a řekl k němu Hospodin: Projdi středem města, středem Jerúsáléma, a vyznač⁴³⁵ značku⁴³⁶ na čelech těch lidí⁴³⁷, již¹¹ vzdychají a již¹¹ kvílí⁴³⁸¹²⁶⁸ nade všemi osklivostmi²²⁴, jež¹¹ se páchají¹⁵⁴ vprostřed nich. (5) A k ostatním⁴³⁹ řekl v mé uši⁴⁴⁰: Projděte městem za ním a pobíjejte²¹⁰, necht' vaše oko nemá¹⁰⁰ soucitu a necht' nešetříte¹⁰⁰²³⁵, (6) starce, jinocha a pannu a drobotinu, a ženy budete⁹⁵ zabíjet, do vyhubení²⁵¹, ale k žádnému³⁹⁷ člověku⁴³⁷⁴⁴¹, na němž *bude* ta značka⁴³⁶, necht' nepřistupujete¹⁰⁰⁴⁴²; a začínat budete⁹⁵ od mé svatyně²²⁹. Začali tedy¹³⁷ starými lidmi⁴³⁷, kteří byli v průčelí⁴⁴³⁶²²¹⁸²⁰ domu; (7) a řekl k nim: Znečistěte dům a nádvoří⁷³⁹³ naplňte zabíjícími²⁶¹; vyjděte⁵⁴. Vyšli⁵⁴ tedy¹³⁷ a jali se ve městě pobíjet²¹⁰; (8) a za jejich pobíjení²¹⁰, když jsem já zbýval, se stalo⁵, že³ jsem padl na svou tvář a vzkřikl jsem⁴⁴⁴ a řekl jsem: Ach¹⁹¹, Pane, Hospodine, zda se ty chystáš svým vyléváním¹⁵² svého popuzení na Jerúsálém¹⁶⁵ vyhubit⁸⁷²⁵¹²⁵² všechnen zbytek²²⁶ Isráele? (9) A řekl ke mně: Nepravost¹⁵¹ domu Isráelova a Júdova je ve velmi veliké míře⁴⁴⁵ veliká a tato země je¹⁷ naplněna krví⁴⁴⁶ a toto město je¹⁷ plné převracení¹⁴⁴⁷ práva; vždyť říkají¹⁷: Hospodin opustil tuto zem, a: Hospodin nevidí⁴⁰⁹. (10) Já tedy¹³⁷ zase²³² – mé oko nebude mít soucitu, aniž budu šetřit²³⁵, jejich cestu

uvalím¹²⁶ na jejich hlavu. (11) A hle, ten muž, oblečený těmi plátěnými rouchy⁴³⁰, na jehož bocích¹⁴⁴⁷ *byl* ten kalamář, přinášel zpět¹³³¹ zprávu⁴⁴⁸ výrokem: Učinil jsem podle *toho*, co jsi mi rozkázal.

10 I pohléděl jsem, a¹⁶ hle, na obloze⁷¹, jež *byla* nad hlavou kerubů, se nad nimi ukázal jakoby kámen safír, vzezřením²⁷ jako podoba²⁵⁵³ trůnu, (2) i řekl k tomu muži oblečenému těmi plátěnými rouchy⁴³⁰, *ano*, řekl: Vejdi do mezíprostorů soukolí²⁴⁴⁹ dospodu vůči kerubům⁶⁸⁴⁵⁰ a naplň své hrsti⁴⁵¹ ohnivými uhlíky⁵⁰ z prostorů mezi keruby⁴⁵²; ty³ rozस्पěj na město. I vešel před mýma očima; (3) a při jeho, toho muže, vcházení stáli kerubové zprava vůči domu, a vnitřní³⁸³ nádvoří³⁹³ naplňoval¹⁷ oblak²⁰ (4) (nebot³ když se sláva⁸⁴ Hospodina byla pozvedla⁴⁵³ z kerubů⁶⁸⁴³² na⁴⁵⁴ práh domu, naplnil se⁴²¹ dům oblakem²⁰ a nádvoří³⁹³ bylo¹⁷ vyplněné jasem²² slávy⁸⁴ Hospodinovy (5) a zvuk⁷⁶ křídel kerubů bylo¹⁷ slyšet až do vnějšího⁴⁵⁵ nádvoří³⁹³, jako hlas BOHA, Všemocného⁷⁷, při jeho promlouvání), (6) a když on tomu muži, oblečenému těmi plátěnými rouchy⁴³⁰, rozkázal¹⁴⁵ výrokem: Vezmi oheň z mezíprostorů soukolí²⁴⁴⁹, z prostorů mezi keruby⁴⁵², stalo se⁵, že on vešel a stanul vedle kola, (7) a jeden¹¹ kerub⁴⁵⁶ vztáhl¹⁰⁷ svou ruku z prostorů mezi keruby⁴⁵² k ohni, jenž *byl* v prostorech mezi keruby⁴⁵², a vynesl¹⁶⁶ a dal do hrsti⁴⁵¹ oblečeného těmi plátěnými rouchy⁴³⁰; ten³ vzal a vyšel¹⁵⁴.

(8) A na kerubech se pod jejich křídly ukázala jakoby ruka³⁷⁹ člověka, (9) i pohléděl jsem, a¹⁶ hle, vedle kerubů čtyři kola, jedno kolo vedle jednoho keruba a jedno kolo vedle jednoho keruba, a vzezření²⁷ těch kol jako vzhled²³ kamene chrysolitu⁵⁸ – (10) a jejich vzezření²⁷, jedna podoba²⁵ jich čtyř²: Jako by bylo kolo vprostřed kola. (11) Při svém chození¹⁶⁰ chodila⁶⁰ po jejich⁶¹ čtyřech stranách⁴⁰, nezatáčela⁴³ při jejich⁶¹ chození¹⁶², nýbrž³⁰⁴ k místu¹³⁶, ke kterému byla obrácena³⁸⁴ hlava⁴⁵⁷, šla za ní, nezatáčela⁴³ při jejich⁶¹ chození¹⁶². (12) A všechno jejich tělo⁴⁵⁸ a jejich záda⁶⁹⁰, jejich ruce, jejich křídla i kola *byla* plná očí, kola jich čtyř². (13) Stran těch kol⁴⁵⁹ – v mé uši⁴⁴⁰ se⁴⁶⁰ jim dal název⁴⁶¹

Smršť⁴⁴⁹. (14)A každý⁴⁶² měl²⁸ čtvero tváří³¹: tvář jedna – tvář kerúba, a tvář druhá – tvář člověka, a třetí – tvář lva, a čtvrtá – tvář orla⁴⁷. (15)A ti kerúbové se pozvedli⁴⁵³ – ony⁶⁸, ty bytosti^{26 68}, jež jsem uviděl u řeky Keváru, – (16)a při chůzi kerúbů šla kola vedle nich, a při povznášení⁶⁶ křídel kerúbů k pozvednutí⁴⁵³ od povrchu země⁶⁷ ona také nezatáčela⁴³ od⁴⁶³ nich; (17)při jejich stání⁷⁹ stála⁷⁹ a při jejich pozvedání⁴⁵³ se pozvedala⁴⁵³, neboť v nich byl duch¹⁸ těch bytostí^{26 68 69 70}.

(18)A sláva⁸⁴ Hospodinova odešla⁴⁶⁴ z prahu⁴³² domu a stanula nad kerúby, (19)a kerúbové před mýma očima povznесли⁶⁶ svá křídla a pozvedli se⁴⁵³ od země; při jejich odchodu⁴⁶⁴ – kola zároveň s nimi^{18 39}, i stanulo to nad vchodem³⁸² do východní brány domu Hospodinova, a sláva⁸⁴ Boha Izráelova odshora nad nimi. (20)Ony⁶⁸, ty bytosti^{26 68}, jež jsem uviděl u řeky Keváru pod Bohem Izráelovým – tu³ jsem poznal, že to⁴⁶⁵ byli kerúbové – (21)čtyři, každý⁴⁶² měl²⁸ čtvero tváří³¹ a každý⁴⁶² měl²⁸ čtyři křídla, a pod svými křídly podobu²⁵ rukou člověka. (22)A podoba²⁵ jejich tváří – to⁴⁶⁵ byly tváře, jež jsem uviděl u řeky Keváru, jejich vzezření²⁷ a je samy; chodili každý⁴⁵ ke směru své tváře.

11 A Duch¹⁸ mě vyzvedl⁶⁶ a donesl mě k východní bráně³⁸¹ domu Hospodinova, jež¹¹ byla obrácena³⁸⁴ k východu, a hle, ve vchodu³⁸² do brány dvacet a pět mužů, a vprostřed nich jsem uviděl Jaazanju, syna Azzúrova, a Pelatjáhua, syna Benájáhúova, vůdce^{7 466} lidu. (2)I řekl ke mně: Synu člověka, toto⁴⁶⁷ jsou muži, již¹¹ zamýšlejí⁴⁶⁸ špatnost⁴⁶⁹ a již¹¹ radí zlými radami^{68 470} v tomto městě²²³, (3)již¹¹ říkají: *Není to nablízku*^{422 471} – budovat⁴⁷² domy!⁴⁷³ Ono^{166 474} je kotel⁴⁷⁵ a my maso⁴⁷⁶. (4)Proto prorokuj¹⁸¹ proti nim¹⁶⁵, prorokuj¹⁸¹, synu člověka! (5)I padl¹⁶⁶ na mne Duch¹⁸ Hospodinův; ten^{3 434} ke mně řekl: Řekni: Takto řekl Hospodin: Tak jste řekli, dome Izráelův, *ale věci vystupující*^{405 477} ve vašem duchu^{18 93}, to⁸ já znám¹⁷. (6)Rozmnožili jste v tomto městě své zabité²⁶¹, i své ulice jste zabitymi^{68 261} naplnili; (7)proto Pán, Hospodin, řekl takto: Vaši zabítí²⁶¹, jichž jste ve svém středu nakladli¹⁶⁹ – maso jsou

oni, a ono^{166 474} je kotel⁴⁷⁵, ale vás zprostřed něho¹⁶⁶ vynesu⁵⁴. (8)Bojíte se^{17 64} meče, ale meč na vás¹⁶⁵ budu přivádět, prohlášeno²²⁸ Pánem, Hospodinem, (9)a budu vás zprostřed něho^{166 474} vynášet⁵⁴ a vydávat vás v ruku cizáků³⁵⁹ a vykonám mezi vámi²²³ soudy²¹⁹. (10)Mečem budete padat, na pomezí⁴⁷⁸ Izráelové vás budu soudit^{219 301}, i budete poznávat, že já jsem Hospodin. (11)Ono^{166 474} vám nebude kotlem^{351 475}, takže³ byste vy byli vprostřed něho^{166 474} masem³⁵¹; budu vás, na pomezí⁴⁷⁸ Izráelové, soudit^{219 301}, (12)i budete poznávat, že Hospodin jsem já, co jste v mých ustanoveních^{479 480} nechodili¹⁷ a mých práv²¹⁹ nevykonávali¹⁷, nýbrž³ jste se chovali^{17 154} podle práv²¹⁹ národů⁸⁸, jež jsou kolkolem vás²⁰⁹. (13)A za mého prorokování¹⁸¹ se stalo⁵, že³ Pelatjáhú, syn Benájův⁴⁸¹, umřel, i padl jsem na svou tvář a vzkřikl jsem⁴⁴⁴ silným⁴²⁰ hlasem a řekl jsem: Ach¹⁹¹, Pane, Hospodine, chystáš se ty učinit⁸⁷ naprostý konec^{179 236 482} zbytku²²⁶ Izráele?

(14)I dostalo se⁵ ke mně slovo Hospodinovo, výrok: (15)Synu člověka, jsou to tvoji bratři, tvoji bratři, lidé⁴³⁷ tvého příbuzenstva⁴⁸³ a všechen dům Izráelův, on všechen³⁴⁰, o nichž⁴⁸⁴ obyvatelé Jerusálema říkají¹⁷: *Buďte*⁴⁸⁵ vzdáleni zpřed Hospodina²⁷⁷; ona – země – byla⁴⁸⁶ za vlastnictví^{366 487} dána nám. (16)Proto řekni: Takto řekl Pán, Hospodin: Ačkoli jsem je vzdálil mezi národy⁸⁸ a ačkoli jsem je rozptýlil⁴⁸⁸ po zemích⁴⁸⁹, přece³ jsem se jim v zemích, kam přišli, poněkud⁴⁹⁰ stal^{5 486} svatyní²²⁹. (17)Proto řekni: Takto řekl Pán, Hospodin: *Ano*, chci⁹⁵ vás shromáždit zprostřed národnosti⁸⁸ a posbírat⁴⁹¹ vás ze země, po nichž⁴⁸⁹ jste byli rozptýleni⁴⁸⁸, a dát vám půdu²⁹⁹ Izráelovu, (18)i přijdou tam a odstraní²⁷⁸ s ní všechny její hnusnosti²³⁰ a všechny její ošklivosti²²⁴, (19)a chci⁹⁵ jim dát jedno srdce a nového ducha¹⁸ chci⁹⁵ dát ve vaše nitro, a odstranit²⁷⁸ z jejich masa srdce z kamene a dát jim srdce z masa, (20)aby chodili v mých ustanoveních²²⁰ a mých předpisů²¹⁹ dbali⁴⁹² a vykonávali je, i stanou se⁵ mi lidem³⁵¹ a já jim budu Bohem^{351 493}. (21)A kterých⁴⁹⁴ srdce chodí podle srdce⁴⁹⁵ jejich hnusnosti²³⁰ a jejich ošklivosti²²⁴, jejich cestu uvalím¹²⁶

na jejich hlavu, prohlášeno²²⁸ Pánem, Hospodinem.

(22)A kerubové povznesli⁶⁶ svá křídla, a kola zároveň s nimi¹⁸³⁹, a sláva⁸⁴ Boha Izráelova nad nimi odshora; (23)i vystoupila⁴⁰⁵ sláva⁸⁴ Hospodinova ze⁴³² středu města a stanula nad horou, jež je od východu vůči městu. (24)A Duch¹⁸ mě pozvedl⁶⁶ a donesl mě ve vidění^{27 496} v Božím Duchu^{18 152} do Kasdím^{12 13 14} k vyhnanectvu⁴, a vidění^{27 496}, jež jsem byl uviděl, se ode mne⁴³² odneslo^{405 431}; (25)i promluvil jsem k vyhnanectvu⁴ o všech věcech⁴⁹⁷ Hospodinových, jež mi ukázal.

12 I dostalo se⁵ ke mně slovo Hospodinovo, výrok: (2)Synu člověka, ty bydlíš vprostřed vzpurného domu⁹⁷ těch, kteří mají²⁸ oči k vidění, aniž vidí, a mají²⁸ uši k slyšení, aniž slyší, neboť oni jsou vzpurný dům⁹⁷. (3)A ty, synu člověka, si poříd¹⁵⁴ zavazadla¹⁸⁴ k vystěhování^{4 93 498} a stěhuj se⁴⁹⁹ za dne před jejich očima, ať se vystěhuješ⁴⁹⁹ před jejich očima ze svého místa¹³⁶ na místo¹³⁶ jiné⁵⁰⁰, snad budou pozorovat⁵⁰¹, neboť⁵⁰² oni jsou vzpurný dům⁹⁷. (4)A svá zavazadla¹⁸⁴ nechť vynášíš⁵³ za dne před jejich očima jako zavazadla¹⁸⁴ k vystěhování^{4 93 498} a ty budeš¹⁰⁰ vycházet⁵⁴ navečer před jejich očima jako za vycházení^{7 54 1941} do vyhnanství^{4 498}; (5)před jejich očima si kopej skrze zeď^{394 503} a vynášej⁵⁴ skrze ni⁵⁰³. (6)Před jejich očima poneseš^{66 100 504} na rameni¹¹⁵⁷, v husté tmě budeš¹⁰⁰ vynášet⁵⁴; svou tvář musíš⁹⁵ zakrýt, takže⁶ nebudeš vidět zem, neboť jsem tě učinil²⁶ znamením^{128 505} domu Izráelovu. (7)I zachoval jsem se¹⁵⁴ tak, podle toho, jak mi bylo rozkázáno; za dne jsem vynesl⁵⁴ svá zavazadla¹⁸⁴ jako zavazadla¹⁸⁴ k vystěhování^{4 93 498} a navečer jsem si rukou prokopál⁵⁰⁶ zeď³⁹⁴, v husté tmě jsem vynesl⁵⁴ na rameni¹¹⁵⁷ jsem nesl^{17 66 504} před jejich očima.

(8)A za jitra se ke mně dostalo⁵ slovo Hospodinovo, výrok: (9)Synu člověka, zda k tobě neřekli, dům Izráelův, ten vzpurný dům^{97 106}: Co ty děláš? (10)Řekni k nim: Takto řekl Pán, Hospodin: Toto bríme^{266 507 508}, toť vládce^{373 509 510} v Jerusalemě a všechen dům Izráelův, ti⁸, kdo jsou vprostřed nich. (11)Řekni: Já jsem vaše znamení⁵⁰⁵: Podle toho,

co jsem učinil, tak se bude činit jim – půjdou do⁵¹¹ vyhnanství^{4 498}, do⁵¹¹ zajetí⁷⁶⁷, (12) a vládce^{373 509}, jenž je vprostřed nich, ponese^{66 504} na rameni¹¹⁵⁷ v hluboké tmě a bude vycházet⁵⁴; budou kopat skrze zeď^{394 503} k vynášení⁵⁴ skrze ni⁵⁰³; svou tvář bude zakrýváť, protože on nebude smět⁹⁵ okem⁵¹² uvidět⁵¹³ zem. (13)A chci⁹⁵ na něho¹⁶⁵ prostřít¹⁰⁹ svou síť, takže bude polapen⁵¹⁴ v mou smyčku⁵¹⁵, a chci⁹⁵ ho přivést do Bávelu⁵¹⁶, země Kasdím^{12 13 14}, ale tu⁸ nebude moci⁹⁵ vidět a bude tam muset⁹⁵ umřít. (14)A vše, co bude kolko-lem něho²⁰⁹, jeho pomoc⁵¹⁷ a všechny jeho čtyři⁵¹⁸ budu do všech větrů^{18 227} rozhánět²¹¹ a za nimi tasit meč, (15)i poznají, při mém rozptylování^{152 488} jich mezi národy⁸⁸, když³ je budu rozhánět²¹¹ po zemích⁴⁸⁹, že já jsem Hospodin. (16)Ale chci⁹⁵ z nich pozůstat nemnoho⁵¹⁹ lidí⁴³⁷ před⁵²⁰ mečem⁹⁸, před hladem⁹⁸ a před morem⁹⁸, aby mohli⁹⁵ mezi národy⁸⁸, kam přijdou, vyzprávět⁵²¹ všechny své ošklivosti²²⁴, i poznají, že já jsem Hospodin.

(17)A dostalo se⁵ ke mně slovo Hospodinovo, výrok: (18)Synu člověka, nechť svůj chléb jíš¹⁰⁰ s třesením^{133 198 522} a svou vodu piješ¹⁰⁰ s neklidem^{198 523} a se starostí^{197 198}; (19)a k lidu této země budeš¹⁰⁰ říkat: Takto řekl Pán, Hospodin, o obyvatelích Jerusalema na půdě²⁹⁹ Izráelově: Svůj chléb budou jíst se starostí^{197 198} a svou vodu pít se strachem^{198 199}, neboť jeho¹⁶⁶ země musí⁹⁵ zpustnutím¹⁴⁰ být zbavena⁵²⁴ své náplně pro⁵²⁵ násilnictví³¹⁸ všech, kdo¹¹ v ní bydlí, (20)a města, jež jsou¹¹ obydlena, se budou stávat rumišti^{242 265} a země bude spouští²⁹⁵, i budete poznávat, že já jsem Hospodin.

(21)A dostalo se⁵ ke mně slovo Hospodinovo, výrok: (22)Synu člověka, co je toto za průpověď⁵²⁶, již máte^{28 527} na půdě²⁹⁹ Izráelově, výrok: Dni se protahují⁵²⁸ a každé vidění^{330 529} mizí^{17 530}? (23)Proto k nim řekni: Takto řekl Pán, Hospodin: Zruším²⁶⁷ tuto⁵³¹ průpověď⁵²⁶, takže³ jí v Izráeli již nebudou jako průpovědi⁵²⁶ užívat⁵³², nýbrž – promluv k nim –: Přiblížily se⁴²² dni a splnění⁵³³ všeho vidění³³⁰; (24)neboť již vprostřed domu Izráelova nebude žádného³⁹⁷ klamného⁵³⁴ vidění^{330 535} ani úlisného⁵³⁶ věštění⁵³⁷. (25)Ano, budu

mluvit¹³¹ já, Hospodin, a slovo, jež já budu mluvit¹³¹, se bude i uskutečňovat¹⁵⁴, nebude se již odkládat⁵³⁸, neboť ve vašich dnech, vy vzpurný dome^{97 106}, budu mluvit¹³¹ slovo a uskutečňovat¹⁵⁴ je, prohlášeno²²⁸ Pánem, Hospodinem.

(26)A dostalo se⁵ ke mně slovo Hospodinovo, výrok: (27)Synu člověka, hle, dům Izráelův, ti říkají: Vidění³³⁰, jež on vidí^{330 539}, je na mnohé dni, ano, on prorokuje^{17 181} o⁵⁴⁰ vzdálených časech. (28)Proto k nim řekni: Takto řekl Pán, Hospodin: Žádné³⁹⁷ mé slovo⁵²⁹ se již nebude odkládat⁵³⁸; slovo, jež mluvím¹³¹, se bude i uskutečňovat¹⁵⁴, prohlášeno²²⁸ Pánem, Hospodinem.

13 A dostalo se⁵ ke mně slovo Hospodinovo, výrok: (2)Synu člověka, prorok¹⁸¹ o prorocích¹⁷⁴ Izráelových, již¹¹ prorokují¹⁸¹, a řekni prorokujícím¹⁸¹ ze svého rozumu⁵⁴¹: Slyšte slovo Hospodinovo: (3)Takto řekl Pán, Hospodin: Běda⁵⁴² na proroky, kteří jsou¹¹ bezbožní⁵⁴³, kteří se řídí⁵⁴⁴ svým duchem^{18 545}, aniž co uvidějí; (4)tvoji proroci, Izráéli, jsou¹⁷ jako lišky⁵⁴⁶ v rumištích²⁴². (5)Nevystoupili jste⁴⁰⁵ v průlomy⁵⁴⁷, aniž jste před domem Izráelovým vyzdili⁵⁴⁸ zeď^{549 550}, aby obstála^{391 551} v boji³³⁵ v Hospodinův den. (6)Klam⁵³⁵, lživou věštbu^{537 552 553} vidí^{17 330 539} ti, již¹¹ říkají: Prohlášeno²²⁸ Hospodinem, aniž je Hospodin poslal, a budí¹⁷ čekání na⁵⁵⁴ potvrzení³¹⁹ slova; (7)zda nevidáte^{17 330 539} klamně⁵³⁴ vidění^{330 535 555} a neříkáváte¹⁷ lživou věštbu^{537 552 553}, když³ říkáte: Prohlášeno²²⁸ Hospodinem, aniž jsem já promluvil?

(8)Proto Pán, Hospodin, řekl takto: Za vaše promlouvání klamu⁵³⁵ a že vidáte^{17 330 539} lež⁵⁵³, proto, hle, já¹⁹⁴, jsem proti vám¹⁷⁴, prohlášeno²²⁸ Pánem, Hospodinem, (9)a má ruka bude¹⁷ proti prorokům^{174 556}, již¹¹ vidají^{330 539} klam⁵⁵⁵ a již¹¹ věští^{537 552 557} lež⁵⁵³; nebudou v radě⁵⁵⁸ mého lidu, aniž budou zapisováni v soupis domu Izráelova, aniž budou na půdu²⁹⁹ Izráelovu vstupovat (i budete poznávat, že Pánem jsem já, Hospodin), (10)protože, a právě proto, že svádějí^{17 559} můj lid, říkájce: Pokoj! – a pokoje není; a jeden⁵⁶⁰ buduje stěnu⁵⁶¹, a hle je⁴¹⁷, omítají ji vápnem⁵⁶². (11)Řekni k těm, kdo vápnem⁵⁶² omítají⁵⁶³,

že³ to bude padat – nastane⁵ dravý⁵⁶⁴ lijavec a vy, kameny krupobití^{565 566}, budete padat a bouřlivý vichr^{18 19 567} bude rozvracet⁵⁶⁸, (12)a hle, zeď³⁹⁴ padne; zda se⁴⁶⁰ k vám nebude říkat: Kde je ta omítka, již jste omítali¹⁷? (13)Proto Pán, Hospodin, řekl takto: Ano, budu rozvracet⁵⁶⁸ bouřlivým vichrem^{18 19 567} ve svém popuzení¹⁵², a v mém hněvu¹⁵² bude nastávat⁵ dravý⁵⁶⁴ lijavec a v mém popuzení¹⁵² kameny krupobití^{565 566} k naprostému skoncování^{179 236 482}. (14)Tak³ budu strhávat⁵⁶⁹ tu zeď³⁹⁴, již jste vápnem⁵⁶² omítali¹⁷, a srázím^{323 570} ji k zemi, takže³ bude odkryt^{499 571} její základ, i padne a vprostřed ni budete docházet konce^{179 236}, i budete poznávat, že já jsem Hospodin, (15)když³ budu dovršovat¹⁷⁹ své popuzení proti té zdi³⁹⁴ a proti těm^{11 572}, kdo ji omítali vápnem⁵⁶², a budu vám moci⁹⁵ říci: Není té zdi³⁹⁴ a není těch¹¹, kdo ji omítali, (16)proroků Izráelových, již¹¹ prorokovali¹⁸¹ o Jerusalemě a již¹¹ pro ně^{166 248} vidali^{330 539} vidění³³⁰ pokoje, a pokoje nebylo, prohlášeno²²⁸ Pánem, Hospodinem.

(17)A ty, synu člověka, zaměř^{169 573} svou tvář na dcery¹⁷⁴ svého lidu, jež¹¹ se činí prorokyněmi^{181 574} ze svého rozumu⁵⁴¹, a prorok¹⁸¹ proti nim¹⁶⁵ (18)a řekni: Takto řekl Pán, Hospodin: Běda⁵⁴² sjičícím ob vazvy⁵⁷⁵ na všechny klouby⁵⁷⁶ rukou⁵⁷⁷ a zhotovujícím¹⁵⁴ závoje na hlavu každé velikosti⁵⁷⁸ k lovení duší! Chcete⁹⁵ lovit duše mého lidu² a své² duše nazívu zachovat? (19)Vždyť³ mě vůči mému lidu za hrsti⁵⁷⁹ ječmene a za kousky⁵⁸⁰ chleba zneuctujete^{17 360} k usmrcování duší, jež nemají⁹⁵ umírat, a k zachování nazívu duší, jež nemají⁹⁵ žít, svým lhaním^{553 581} mému lidu, těm, kdo poslouchají lež⁵⁵³! (20)Proto Pán, Hospodin, řekl takto: Hle, já¹⁹⁴, jsem proti vašim ob vazům^{174 575}, jimiž vy tam lovíte duše jako¹⁷⁷ ptáky⁵⁸², a budu je trhat z jejich paží⁴³², a ty duše, jež vy lovíte, budu vypouštět²⁵⁰, duše jako¹⁷⁷ ptáky⁵⁸²; (21)a budu trhat vaše závoje a vyprošťovat svůj lid z vaší ruky, takže³ již nebudou úlovkem^{351 515} ve vaší ruce, i budete poznávat, že já jsem Hospodin. (22)Pro⁵⁸³ skličování⁵⁸⁴ srdce spravedlivého⁵⁸⁵ podvodem⁵⁸⁶, aniž jsem mu já utrpení způsobil⁵⁸⁷, a posilování³³²

rukou zlovolného⁵⁸⁵, aby *nebylo* návratu z jeho⁵⁸⁵ zlé cesty k jeho⁵⁸⁵ zachování naživu, (2) proto již nebudete vidat^{330 539} klam⁵³⁵, aniž ještě budete věštbu^{537 552 588} věštít^{537 552 557}, neboť³ chci⁹⁵ svůj lid vyprostit z vaší ruky, i budete poznávat, že já *jsem* Hospodin.

14 A přišli ke mně muži ze starších Izráelových a usedli před mou tváří; (2) a dostalo se⁵ ke mně slovo Hospodinovo, výrok: (3) Synu člověka, tito muži na své srdce nechali vystoupit⁴⁰⁵ svá neřádstva²⁶³ a naproti své tváři⁵⁸⁹ dali překážku¹⁵⁶, svou nepravost^{151 590}, zda se jim vůbec⁵⁹¹ mám⁹⁵ dávat dotazovat⁵⁹²? (4) Proto je oslov⁵⁹³ a řekni k nim: Takto řekl Pán, Hospodin: Kdokoli^{437 594} z domu Izráelova, kdo svá neřádstva²⁶³ nechává vystoupit⁴⁰⁵ k svému srdci⁵⁹⁵, a překážku¹⁵⁶, svou nepravost^{151 590}, klade¹⁶⁹ naproti své tváři⁵⁸⁹, a přijde k proroku, já, Hospodin, se mu učiním odpovědí⁵⁹⁶ podle toho^{8 597 598}, podle množství⁵⁹⁷ jeho neřádstev²⁶³, (5) za účelem chycení⁵¹⁴ domu Izráelova za jejich srdce, protože oni všichni³⁴⁰ skrze svá neřádstva²⁶³ zpřed mne²⁷⁷ odpadli^{359 599}. (6) Proto k domu Izráelovu řekni: Takto řekl Pán, Hospodin: Vraťte se a odvráťte se zpřed svých neřádstev^{263 277} a zpřed všech svých oškli-
vostí^{224 277} odvráťte své tváře, (7) neboť kdokoli^{437 594} z domu Izráelova a z cizinců^{68 600}, kteří v Izráeli pobývají^{68 600 601}, kdo schází⁶⁰² z cesty za mnou a nechává svá neřádstva²⁶³ vystoupit⁴⁰⁵ k svému srdci⁵⁹⁵ a překážku¹⁵⁶, svou nepravost^{151 590}, klade¹⁶⁹ naproti své tváři⁵⁸⁹, a přijde ku proroku dotazovat se⁵⁹² u něho⁶⁰³ na mne, já, Hospodin, se mu skrze⁶⁰⁴ sebe budu činit odpovědí⁵⁹⁶ (8) a proti onomu člověku⁴³⁷ budu obracet¹²⁶ svou tvář a činit ho hrůzou^{140 605} za znamení a za připovědi^{526 606} a vytínat⁶⁰⁷ ho zprostřed svého lidu, i budete poznávat, že já *jsem* Hospodin. (9) A jestliže se prorok bude dávat¹³¹ svěst⁶⁰⁸, aby vyslovil slovo, já, Hospodin, nechám onoho proroka svěst^{608 609}, a napráhnu²⁹⁴ na něho¹⁶⁵ svou ruku a budu ho chtít⁹⁵ zahubit⁶¹⁰ zprostřed svého lidu, Izráele. (10) I odnesou⁶⁶ si⁶¹¹ svou nepravost¹⁵¹, jaká⁶¹¹ nepravost¹⁵¹ toho, *kdo*¹¹ se dotazuje⁵⁹², taková^{611 612} bude nepravost¹⁵¹ proroka;

(11) aby již nebloudili⁶¹³, dům Izráelův, od následování mne⁶⁰² a již se neznečišťovali všemožnými³⁹⁷ svými přestoupeními^{90 614}, nýbrž³ aby se mi stali³⁵¹ lidem³⁵¹ a já abych jim byl Bohem^{351 493}, prohlášeno²²⁸ Pánem, Hospodinem.

(12) A dostalo se⁵ ke mně slovo Hospodinovo, výrok: (13) Synu člověka, jestliže země⁶¹⁵ vůči mně bude hřešit¹³¹ dopouštěním se vyslovené věrolomnosti⁶¹⁶, takže³ na ni¹⁶⁵ napráhnu²⁹⁴ svou ruku a zlomím¹⁹⁵ jí hůl chleba¹⁹⁶ a budu do⁶¹⁷ ní⁸⁶ posílat hlad a vytínat⁶⁰⁷ z ní lidi⁶¹⁸ i dobytek^{619 620}, (14) a vprostřed ní se vyskytnou⁵ tito tři muži, Nóe, Dániel a Jób, oni svou spravedlností budou moci⁹⁵ vyprostit své duše, prohlášeno²²⁸ Pánem, Hospodinem. (15) Kdybych tou zemí nechával projít zlou zvěř^{26 254}, takže³ by ji připravila^{7 255} o děti²⁵⁶, a stala by se⁵ spouští²⁹⁵, již by nikdo neprocházela⁶²¹ z příčiny⁶²² té zvěře^{26 254}, (16) tito tři muži vprostřed ní, *jako že já jsem* živ, prohlášeno²²⁸ Pánem, Hospodinem, syny-li²³¹ aneb dcery-li²³¹ by mohli⁹⁵ vyprostit! Jen oni samotní⁶²³ by byli vyprošťováni, *ale* ta země by se stávala⁵ spouští²⁹⁵. (17) Aneb, budu-li chtít⁹⁵ na tu zem přivést meč a říci: Meči, budeš¹⁰⁰ procházet tou zemí a vytínat⁶⁰⁷ z ní lidi⁶¹⁸ i dobytek^{619 620}, (18) a *budou-li* vprostřed ní tito tři muži, *jako že já jsem* živ, prohlášeno²²⁸ Pánem, Hospodinem, nebudou moci⁹⁵ vyprostit syny ani dcery, jen oni samotní⁶²³ budou vyprošťováni. (19) Aneb, budu-li chtít⁹⁵ do oné země vypustit²⁵⁰ mor a vylít na ni své popuzení v krvi k vytínání⁶⁰⁷ lidí⁶¹⁸ i dobytka^{619 620} z ní, (20) a *budou-li* Nóe, Dániel a Jób vprostřed ní, *jako že já jsem* živ, prohlášeno²²⁸ Pánem, Hospodinem, syna-li²³¹ aneb dceru-li²³¹ budou moci⁹⁵ vyprostit! Oni svou spravedlností budou moci⁹⁵ vyprostit *jen* své duše.

(21) Přesto Pán, Hospodin, řekl takto: I když do Jerúsálemá vypustím²⁵⁰ své čtyři těžké⁶²⁴ soudy²¹⁹, meč a hlad a zlou zvěř^{26 254} a mor, k vytínání⁶⁰⁷ lidí⁶¹⁸ i dobytka^{619 620} z něho¹⁶⁶, (22) přece³, hle, v něm¹⁶⁶ bude pozůstaveno *něco* uniknuvších⁶²⁵, již¹¹ budou vyvedeni⁵⁴. Synové a dcery, hle je⁴⁷¹! Budou k vám vycházet⁵⁴, i budete pozorovat⁵⁰¹ jejich cesty a jejich

skutky a budete se moci⁹⁵ potěšit²³⁹ stran zla²⁸³, jež jsem uvedl na Jerúsálem, se vším, co jsem na něj¹⁶⁶ uvedl, (23) a oni vás budou potěšovat²³⁹, když budete pozorovat⁵⁰¹ jejich cesty a jejich skutky, a budete poznávat, že ne nadarmo jsem učinil, cokoli⁶²⁶ jsem v něm¹⁶⁶ učinil, prohlášen²²⁸ Pánem, Hospodinem.

15 A dostalo⁵ se ke mně slovo Hospodinovo, výrok: (2)Synu člověka, čím je dřevo révy nade všechno dřevo¹³⁰, ratolesti⁴¹⁹, jež vznikly⁵⁶⁸ mezi dřevinami⁶²⁷ lesa? (3)Zda se z něho bere dřevo ke zpracování¹⁵⁴ na výrobek^{628 629}? Berou-li kolík⁶³⁰ z něho k zavěšení jakéhokoli³⁹⁷ náčiní^{184 185}? (4)Hle, dává se¹⁷ za potravu ohni, oheň stráví³³⁹ oba jeho konce, i jeho střed shoří⁶³¹; zda se hodí⁶³² k výrobě⁶²⁸? (5)Hle, když je⁶³³ neporušen⁶³⁴, nemůže⁹⁵ se na výrobek⁶²⁸ zpracovat¹⁵⁴, natož když je stráví³³⁹ oheň a shoří⁶³¹, zda se ještě potom³ zpracuje¹⁵⁴ na výrobek⁶²⁸?

(6)Proto Pán, Hospodin, řekl takto: Jako dřevo révy mezi dřívím⁶³⁵ lesa, jež jsem dal za potravu ohni, tak vyámí obyvatelé Jerúsálema (7) a budu namalovat¹²⁶ svou tvář proti nim; z ohně vyjdou a oheň je bude stravovat³³⁹, i budete poznávat, při mém obrácení^{152 169} mé tváře proti nim, že já jsem Hospodin. (8) A tuto zem budu činit¹²⁶ spouští^{128 295}, jelikož se dopustili vyslovené věrolomnosti⁶¹⁶, prohlášen²²⁸ Pánem, Hospodinem.

16 A dostalo se² ke mně slovo Hospodinovo, výrok: (2)Synu člověka, uvědom Jerúsálem o jeho¹⁶⁶ ošklivostech^{224 497}, (3)⁶³⁶ i řeční: Takto řekl Pán, Hospodin, Jerúsálemu⁶³⁷: Tvůj původ^{638 1029} a tvůj rod⁶³⁹ je ze země Kenáanů⁶⁴⁰, tvůj otec byl Emóř⁶⁴⁰ a tvá matka Chittíjka⁶⁴¹; (4) a tvé narození⁶³⁹ v den, kdy jsi byla porozena, – tvá pupeční šňůra⁶⁴² nebyla seříznuta⁶⁰⁷, aniž jsi byla k očištění ve vodě umyta⁶⁴³, solí potřena⁶⁴⁴ jsi vůbec⁶⁴⁵ nebyla, aniž jsi vůbec⁶⁴⁵ byla v plenky zavinita; (5) oko s³⁰³ tebou nepocítilo soucit k učinění ti jedné z těchto věcí, k slitování^{235 646} nad tebou, nýbrž² jsi byla vyhozena na tvář⁶⁴⁷ pole v pohrdání^{152 648} tvou osobou^{649 650} v den, kdy jsi byla porozena.

(6) I přešel jsem mimo tebe⁶⁵¹ a uviděl jsem tě, válející se ve své krvi⁴⁴⁶, a řekl

jsem ti, v tvé krvi⁴⁴⁶: Žij⁶⁵²! ano, řekl jsem ti, v tvé krvi⁴⁴⁶: Žij⁶⁵²! (7) Učinil jsem¹²⁶ tě desetitisíci¹²⁸ jako bylinstva⁸¹¹ pole, i vyvinula⁶⁵³ ses⁶⁵⁴ a vyrostla jsi a dospěla⁶⁵⁵ jsi v plnost krásy⁶⁵⁶; prsy nabyly tvaru¹⁷³ a tvůj vlas zbujněl⁶⁵⁷, ale ty – nahá, ano, obnažená. (8) I přešel jsem mimo tebe⁶⁵¹ a uviděl jsem, že¹⁶ hle, tvůj čas – čas milování^{567 658 659}, i rozprostřel jsem¹⁰⁹ nad tebou své křídlo a přikryl jsem tvou nahotu, a přísáhl jsem ti a vstoupil jsem v smlouvu s tebou, prohlášen²²⁸ Pánem, Hospodinem, i stala ses⁵ mou². (9) A umyl⁶⁴³ jsem tě ve vodě a spláchl jsem^{564 660} z tebe⁶³² tvou krev⁴⁴⁶ a pomazal jsem⁶⁶¹ tě olejem, (10) a oblékl jsem tě pestrým vyšíváním⁶⁶² a obul jsem tě v jezevčinu⁶⁶³ a opásal⁶⁶⁴ jsem tě kmentem⁶⁶⁵ a pokryl jsem tě hedvábím (11) a ozdobil^{355 666} jsem tě ozdobami^{68 355}, ano, dal jsem náramky na tvé ruce a řetěz⁶⁶⁷ na tvůj krk (12) a dal jsem kroužek⁶⁶⁸ na tvůj nos a náušnice⁶⁶⁹ na tvé uši a nádhernou⁶⁷⁰ korunu^{671 672} na tvou hlavu. (13) Tak³ ses ozdobila^{355 666} zlatem a stříbrem a tvé oblečení – kment⁶⁶⁵ a hedvábi a pestré vyšívání⁶⁶²; jídla jsi¹⁷ jemnou mouku a med a olej, i zkrásněla jsi ve velmi veliké míře⁴⁴⁵ a stala ses vhodnou⁶³² ke kralování⁶⁷³, (14) i vyšel⁵⁴ tvůj⁶⁷⁴ věhlas⁶⁷⁵ mezi národy⁸⁸ pro tvou krásu¹⁵², neb ona byla dokonala mou skvělostí⁶⁷⁶, již jsem na tebe vložil¹⁶⁹, prohlášen²²⁸ Pánem, Hospodinem.

(15) A jala ses důvěřovat⁶⁷⁷ svou krásu a smílnit²⁷⁶ na základě svého věhlasu⁶⁷⁵ a vyvléat svá smilstva na každého mimojdoucího, jemu se jich dostávalo⁵; (16) a vzala jsi ze svých rouch a nadělala sis strakatých výšin^{259 678} a smílnila jsi^{17 276} na nich – věci, jež se nestávají⁶⁷⁹, čehož³ nesmí¹⁹⁵ být! (17) A vzala jsi nádherné⁶⁷⁰ předměty^{184 672} ze zlata a ze stříbra, jež jsem ti dal, a nadělala sis zobrazení¹⁷ mužského pohlaví a s nimi¹⁹⁸ ses jala smílnit²⁷⁶; (18) a vzala jsi svá pestře vyšívání⁶⁸⁰ a pokryla jsi je, a můj olej a mé kouřidlo^{407 681} jsi dala před jejich tvář, (19) a můj chléb⁶⁸², jež jsem ti dal, jemnou mouku a olej a med, jímž jsem tě krmil¹⁷, i to⁸ jsi dávala před jejich tvář k líbeznosti²⁹³ vůni; tak³ se dělo⁵, prohlášen²²⁸ Pánem, Hospodinem. (20) A vzala jsi své syny

a své dcery, jež jsi mi porodila, a obětovávala¹⁶²³ jsi je jim k strávení^{339 683}. Zda je to z tvého smilstva⁶⁸⁴ málo, (21)že³ jsi pohubila¹⁸⁵⁶ mé děti¹⁸⁹ a vzdala ses jich převedením¹⁵² jich k nim⁶⁸⁵? (22)A při všech svých ošklivostech²²⁴ a svých smilstvech⁶⁸⁴ sis nepřipomněla dni svého mládí¹⁹², kdy jsi byla⁶³³ nahá, ano, obnažená, válela ses^{17 686} ve své krvi⁶⁸⁷.

(23)A po všem tomto tvém⁶⁸⁸ zlu²⁸¹ se stalo⁵ (běda⁶⁸⁹, běda⁶⁸⁹ ti, prohláše-no²²⁸ Pánem, Hospodinem), (24)že³ sis zbudovala vyvýšeninu⁶⁹⁰ a zřídila¹⁵⁴ sis návrší⁶⁹¹ na každém prostranství⁶⁹², (25)na každém nároží⁶⁹³ ulice^{694 695} sis zbudovala⁶⁹⁶ návrší⁶⁹¹ a zohavila^{224 697} jsi svou krásu, neboť ses jala roztahovat⁶⁹⁸ své nohy každému mimojdcům; tak³ jsi množila¹⁷ svá smilstva⁶⁸⁴. (26)Zašla jsi⁶⁹⁹ smilnit²⁷⁶ i¹³⁷ k synům Egypta, svým sousedům⁷⁰⁰, tělnatým⁷⁰¹, a množila¹⁷ jsi svá smilstva⁶⁸⁴ k dráždění⁴¹⁵ mě. (27)A hle, napřáhl jsem^{294 486} proti tobě¹⁶⁵ svou ruku a ukrátil^{234 486 702} tvůj příděl^{1480 703} a vydal⁴⁸⁶ tě ve svévoli^{153 704} nenávidících tě, dcer Pelištím¹², jež¹¹ se stydí⁷⁰⁵ před tvou cestou^{98 706} necudnosti^{707 708}. (28)Zašla jsi⁶⁹⁹ smilnit²⁷⁶ i¹³⁷ k synům Aššúru^{709 710}, neboť jsi byla nenasytná⁷¹¹, a jala ses smilnit²⁷⁶ s nimi a přece²³² ses nenasytila, (29)a rozmnožila jsi svá smilstva⁶⁸⁴ k zemi kupectví⁷¹², do Kasdím^{12 13 14}, a ani tímto ses nenasytila. (30)Jak⁷¹³ uvadlé⁷¹⁴ je tvé srdce⁷¹⁵, prohlášeno²²⁸ Pánem, Hospodinem, podle tvého⁷¹⁶ páchání¹⁵⁴ všech těchto věcí, činnosti²⁷⁰ panovačné smilně⁶²⁷⁶ ženy, (31)podle tvého⁷¹⁶ budování své vyvýšeniny⁶⁹⁰ na nároží⁶⁹³ každé ulice^{694 695}, že³ jsi zřídila¹⁵⁴ na každém prostranství⁶⁹² své návrší⁶⁹¹! Ale v pohrdání odměňováním^{717 718} ses neprojevila⁵ jako nevěstka²⁷⁶; (32)jsi cizoložící žena, jež¹¹ si místo svého muže bere⁷¹⁹ nepatřičně^{6359 720}. (33)Všem nevěstkám²⁷⁶ dávají dar⁷²¹, ale ty své dary⁷²¹ dáváš¹⁷ všem svým milovníkům, ano, obdarovávas⁷²² je (aby k tobě přicházeli⁷²³ ze všech stran⁷²⁴), pro⁷²⁵ své⁷²⁶ smilné tužby^{152 684 727 728}; (34)ano, projevil se⁵ při tobě v tvých smilstvech⁶⁸⁴ opak^{182 729} jiných žen¹³⁰, neboť³ za tebou nikdo nechodí¹⁷ smilnit^{276 279}, a svým dáváním odměňování⁷¹⁸, a že se odměňování⁷¹⁸

nedává¹⁷ tobě, tím³ ses projevila⁵ jako¹⁷⁷ opak^{182 729}.

(35)Proto, nevěstko²⁷⁶, slyš slovo Hospodinovo: (36)Takto řekl Pán, Hospodin: Pro⁷²⁵ vylévání tvé mosazi^{139 730} a že tvá nahota je odhalována^{499 571} při tvých smilstvech⁶⁸⁴ před tvými milovníky⁷³³ a přede všemi neřádsty^{263 733} tvých ošklivostí²²⁴, a za krev^{364 446} tvých dětí¹⁸⁹, již⁷³¹ jsi jim dávala¹⁷, (37)proto, hle, chystám se shromáždit⁸⁷ všechny tvé milovníky, k nimž jsi byla¹⁷ přívětivá⁷³², ano, všechny, jež jsi milovala¹⁷, ke všem⁷³³, jež jsi nenáviděla¹⁷, ano, chci⁹⁵ je shromáždit před tebe⁷³³ ze všech stran⁷²⁴ a odhalit^{499 571} vůči nim tvou nahotu, tu³ nechť uvidí¹⁰⁰, veškerou tvou nahotu, (38)a budu tě soudit^{219 301} soudy²¹⁹ žen¹²²⁸ cizoložících a žen¹²²⁸ prolévajících krev; a činit¹²⁶ tě krví¹²⁸ popuzení a žárlivosti⁷³⁴, (39)a vydávat tě v jejich ruku, ať strhnou⁵⁶⁹ tvou vyvýšeninu⁶⁹⁰, ať povalí⁷³⁵ tvá návrší⁶⁹¹ a svlečou tě z tvých rouch a poberou tvé nádherné⁶⁷⁰ předměty^{184 672} a nechají tě ležet²³⁸ nahou, ano, obnaženou. (40)A vyvedou⁴⁰⁵ proti tobě¹⁶⁵ sejiti⁷³⁶ a zahážejí⁷³⁷ tě kamením⁷³⁸ a rozsekají⁷³⁹ tě svými meči (41)a tvůj dům ohněm vypálí²¹⁵ a před očima mnoha žen proti tobě vykonají soudy²¹⁹, i přimějí tě ustát²⁶⁷ od smilnění^{1276 740} a ani odměňování⁷¹⁸ již nebudeš dávat. (42)Tak³ budu utišovat²³⁸ své popuzení proti tobě¹¹⁸⁷ a má žárlivost od tebe odstoupí²⁷⁸, i budu se moci⁹⁵ uklidnit⁷⁴¹, aniž se ještě budu mrzet^{415 742}, (43)že sis nepřipomněla dni svého mládí¹⁹² a všemi těmito věcmi jsi mi působila¹⁷ rozčilení^{523 743}, takže³ já zase²³², hle⁷⁴⁴, tvé cesty ti uvalím¹²⁶ na hlavu, prohlášeno²²⁸ Pánem, Hospodinem, aby ses již nedopustila¹⁵⁴ této necudnosti⁷⁰⁷, jež¹¹ nade všechny tvé ošklivosti²²⁴.

(44)Hle, každý, kdo¹¹ užívá průpovědi^{526 532}, bude o tobě¹⁶⁵ užívat průpovědi^{526 532} výrokem: Podle své matky je její dcera. (45)Ty jsi dcera své matky, pohrdnuvší^{189 746} svým mužem a svými dětmi^{189 746}, a ty jsi sestra svých sester, jež pohrdly^{648 649 745} svými muži a svými dětmi^{189 746}; vaše matka byla Chittíjka⁶⁴¹ a váš otec Emóří⁶⁴⁰, (46)a tvá starší⁷⁴⁷ sestra je Šómrón, ona a její dcery⁷⁴⁸, jež¹¹ bydlí na tvé levici, a tvá sestra, mladší⁷⁴⁷

než ty¹³⁰, jež¹¹ bydlí tobě zprava, je Sodoma a její dcery⁷⁴⁸, (47)ne však¹³⁷, že bys byla chodila¹⁷ jejich cestami a chovala se¹⁷ podle jejich ošklivosti²²⁴, jako by to bylo pouhou⁷⁴⁹ maličkostí⁷⁵⁰, nýbrž³ ses na všech svých cestách¹⁵² nad ně¹³⁰ zkazila²⁵². (48)Jako že já jsem živ, prohlášeno²²⁸ Pánem, Hospodinem, chovala-lh²³¹ se¹⁷ Sodoma, tvá sestra, ona a její dcery⁷⁴⁸, tak jako ses chovala¹⁷ ty a tvé dcery⁷⁴⁸! (49)Hle, toto byla⁵ nepravost¹⁵¹ Sodomy, tvé sestry: Zpupnost³⁵⁷ a přesytenost chlebem⁹³, a při ní a při jejích dcerách⁷⁴⁸ byla⁵ bezstarostnost⁷⁵¹ klidu⁷⁴¹, aniž posílila³³² ruku ubohého⁷⁵⁴ a nemajetného⁷⁵⁵, (50)a vyvyšovaly se¹⁷ a páchaly¹⁷ ošklivostí²²⁴ před mou tvář⁷⁵⁷, takže³ jsem je odstranil²⁷⁸, jakmile jsem to shledal⁷⁵⁸. (51)A Šómron nezhrěšila ani tolik jako polovinou tvých hříchů, nýbrž³ ty jsi své ošklivosti²²⁴ nad ně¹³⁰ rozmnožila, takže³ jsi své sestry ospravedlnila všemi svými ošklivostmi²²⁴, jež jsi napáchala¹⁵⁴; (52)nes⁶⁶ svou hanbu⁷⁰⁵ právě ty, jež jsi nastoupila⁷⁶¹ za své sestry⁷⁶² svými⁷⁶³ hříchů, jimiž jsi nad ně¹³⁰ napáchala ošklivostí²²⁴; jsou spravedlivější než ty¹³⁰, ano, právě ty bud⁷ zostuzena³⁴⁸ a nes⁶⁶ svou hanbu⁷⁰⁵ ve svém ospravedlnění¹⁵² svých sester.

(53)Ale chci⁹⁵ odvrátit jejich zajetí⁷⁶⁶ a zajetí⁷⁶⁶ Sodomy a jejích dcer⁷⁴⁸ a zajetí⁷⁶⁶ Šómron a jejích dcer⁷⁴⁸ a vprostřed nich zajetí⁷⁶⁶ tvého zajatectva⁷⁶⁶, (54)abys nesla⁶⁶ svou hanbu⁷⁰⁵ a zastyděla se⁷⁰⁵ stran všeho⁷⁶⁸, co jsi napáchala¹⁵⁴, při svém potěšování²³⁹ jich. (55)A tvé sestry, Sodoma a její dcery⁷⁴⁸, se budou vracet ke svému dřívějšku⁷⁶⁹, a Šómron a její dcery⁷⁴⁸ se budou vracet ke svému dřívějšku⁷⁶⁹, a ty a tvé dcery⁷⁴⁸ se budete vracet k svému dřívějšku⁷⁶⁹, (56)áč v den tvé zpupnosti³⁵⁷ tvá sestra Sodoma nebyla¹⁷ hodna⁷⁷⁰ zmínky³⁷⁰ v tvých ústech, (57)dříve než bylo odhalováno⁴⁹⁹ tvé zlo²⁸¹, tak jako²²⁵ v čas potupy od dcer Arámu⁷¹⁰ a všech kolkolem toho⁸ dcer Pelištim¹², jež¹¹ tebou pohrdají⁷⁷³ ze všech stran⁷²⁴. (58)Svou necudnost⁷⁰⁷ a své ošklivosti²²⁴ – odnese⁶⁶ si je ty, prohlášeno²²⁸ Hospodinem,

(59)neboť Pán, Hospodin, řekl takto: Ano, naložím¹⁵⁴ s tebou podle toho, co jsi učinila, když jsi přísahou⁷⁷⁶ opovrhla k porušení smlouvy.

(60)Ale já si budu připomínat svou smlouvu s tebou v dnech tvého mládí¹⁹² a ustanovovat³¹⁹ vzhledem k tobě smlouvu věčnou⁷⁷⁷, (61)i připomeš si své cesty a budeš se stydět⁷⁰⁵ při svém přijímání svých sester, starších⁷⁴⁷ než ty¹³⁰ s mladšími⁷⁴⁷ než ty¹³⁰, i chci⁹⁵ ti je dát za dcery, ne však¹³⁷ pro tvou smlouvu⁵²⁵. (62)A když svou smlouvu s tebou budu ustanovovat³¹⁹, poznáš⁴²¹, že já jsem Hospodin, (63)aby sis pamatovala a byla zostuzena³⁴⁸ a neměla⁷⁷⁹ již proč otvírat ústa⁷⁸⁰ z příčiny⁶²² své hanby⁷⁰⁵, při mém zadostučinění⁷⁸¹ stran tebe, stran všeho, co jsi napáchala¹⁵⁴, prohlášeno²²⁸ Pánem, Hospodinem.

17 I dostalo⁵ se ke mně slovo Hospodinovo, výrok: (2)Synu člověka, dej hádat hádanku a propověz⁵³² průpověď⁵²⁶ k domu Izráelovu (3)a řekni: Takto řekl Pán, Hospodin: Na Levánón⁷⁸³ přibyl veliký orel⁴⁷, velikých křídel, dlouhých letek⁶⁸, plného⁷⁸⁵ peří⁷⁸⁶, jenž měl²⁸ pestrý šat⁶⁶², a vzal nejvyšší výhonek⁷⁸⁸ cedru, (4)otrhal vrcholky⁶⁸ jeho odnoží a vnesl jej do země kupectví⁷¹², vsadil¹⁶⁹ jej v město kramářů¹³²⁴; (5) a vzal ze semene⁷⁸⁹ té země a dal je v osevní pole⁷⁹⁰, vzal k mnohým vodám, vsadil¹⁶⁹ je jako vrbu⁷⁹¹. (6)I vzklíčilo⁶⁵⁷ a stalo se⁵ rozvětřující⁷⁹² se révou³⁵¹ nízkého vzrůstu⁵⁷⁸, mající otáčet³⁸⁴ své větve⁷⁹³ k němu⁷⁹⁴, a jeho kořeny byly pod ním⁷⁹⁴; ano, stalo se⁵ révou³⁵¹ a vytvořilo¹⁵⁴ haluze⁷⁹⁶ a vypustilo²⁵⁰ listoví⁷⁹⁷. (7)A vyskytl se⁵ jiný⁵⁰⁰ veliký orel⁴⁷ velikých křídel a hojně⁸²³ peří⁷⁸⁶, a hle, ta réva ohnula⁷⁹⁸ své kořeny naproti⁷⁶⁵ němu⁸⁰⁰ a přistrčila¹⁰⁷ mu⁸⁰¹ své větve⁷⁹³ od záhonů své výsadby, aby ji zavlažoval³⁹¹. (8)Ona byla zasazena do dobrého pole, k mnohým vodám, k vytváření¹⁵⁴ ratolestí⁶⁸ a k nesení⁶⁶ ovoce, aby se stala³⁹¹ ušlechtilou⁸⁰⁴ révou³⁵¹. (9)Řekni: Takto řekl Pán, Hospodin: Má⁹⁵ prospívat⁶³² Zda se nemají⁹⁵ vytrhat⁸⁰⁷ její kořeny a orvat⁸⁰⁸ její ovoce, ať vyschne⁸⁰⁹? Na všech listech⁸¹⁰ svého vzrůstu⁶⁵⁷ bude vysychat⁸⁰⁹, a ne

silnou⁴²⁰ paží a mnohým lidem bude lze je od jejich kořenů vyzvednout⁶⁶. (10) A hle, byvší zasazena, zda bude prospívat^{805?} Zda za nárazu^{323 570 812} větru¹⁸ od východu proti ní nebude zcela⁸¹³ vysychat^{809?} Na záhonech svého vzrůstu^{657 811} bude vysychat⁸⁰⁹.

(11) A dostalo se⁵ ke mně slovo Hospodinovo, výrok: (12) Nuže³⁸⁷, řekni tomu vzpurnému domu⁹⁷: Zda nevíte¹⁷, co tyto věci znamenají? Řekni: Hle, přišel v Jerúsalem král Bávelu^{516 710} a vzal jeho¹⁶⁶ krále a jeho¹⁶⁶ knížata⁴⁶⁶ a zavedl je k sobě do Bávelu⁵¹⁶; (13) a vzal ze semene království a uzavřel s ním smlouvu⁸¹⁴ a uvedl ho v přísahu⁷⁷⁶, a vzal vůdce^{7 815} země, (14) aby království bylo³⁹¹ nízké⁸¹⁶, aby nebylo povznášení⁶⁶ sebe, k zachování⁴⁹² jeho smlouvy, k svému udržení⁸¹⁷. (15) Ale vzbuřil se proti němu posláním svých posluš⁸¹⁸ v Egypt, aby mu dali koně⁷ a mnoho⁸¹⁹ lidu; zda má⁹⁵ prospívat^{632 805?} Zda má vyváznout, kdo¹¹ činí tyto věci? Vždyt³ porušil smlouvu, vyvázne tedy^{137?} (16) Jako že já jsem živ, prohlášeno²²⁸ Pánem, Hospodinem, nebude-li²³¹ v místě¹³⁶ krále, jenž¹¹ ho v kralování uvedl⁸²⁰, jehož⁸²¹ přísahou⁷⁷⁶ opovrhl, jehož⁸²¹ smlouvu porušil, u něho vprostřed Bávelu⁵¹⁶ muset⁹⁵ umřít, (17) aniž pro něho farao s velikou vojenskou mocí^{152 198 822} a s četným⁸²³ sejítím^{152 198 736} bude moci⁹⁵ co učinit v boji^{152 335}, navršováním¹⁶⁸ náspu a budováním obléhacího valu k vytínání⁶⁰⁷ mnoha žití¹⁵³. (18) Ano, přísahou⁷⁷⁶ opovrhl k porušení smlouvy, ano, hle, podal svou ruku a spáchal¹⁵⁴ všechny tyto věci; nebude moci⁹⁵ vyváznout. (19) Proto Pán, Hospodin, řekl takto: Jako že já jsem živ, nebudu-li²³¹ svou⁸²¹ přísahu⁷⁷⁶, již opovrhl, a svou smlouvu, již porušil, ano, uvalovat¹²⁶ na jeho hlavu! (20) A chci⁹⁵ na něho¹⁶⁵ prostrít¹⁰⁹ svou síť, takže³ bude polapen⁵¹⁴ v mou smyčku⁵¹⁵, a chci⁹⁵ ho přivést do Bávelu⁵¹⁶ a soudit^{219 301} se s ním tam za jeho věrolomnost^{616 824}, již se proti mně věrolomně dopustil⁶¹⁶; (21) a všichni jeho utečenci ve všech jeho četách⁵¹⁸ budou padat mečem, a již¹¹ budou zbývat, budou roztrušování^{109 825} do všech větrů^{18 227}, i budete poznávat, že jsem promluvil já, Hospodin.

(22) Takto řekl Pán, Hospodin: A já vezmu z nejvyššího výhonku⁷⁸⁸ vzrosného⁸²⁶ cedru a vsadím¹²⁶, z vrcholků^{68 693} jeho odnoží chci⁹⁵ utrhnout jeden útlý⁸²⁷, ježž³ já zasadím na vysokou a strmici⁸²⁸ horu (23) v pohoří⁸²⁹ výsosti Isráelovy, i vznese⁶⁶ ratolesti^{68 803} a vytvoří¹⁵⁴ ovoce a stane se⁵ ušlechtilým⁸⁰⁴ cedrem³⁵¹, a usadí se^{700 830} pod ním všemožné³⁹⁷ ptactvo⁸³¹, všemožné³⁹⁷ okřídlené⁸³² se bude usazovat^{700 830} ve stínu jeho větví⁷⁹³. (24) A všechny stromy²⁹¹ pole poznají, že já, Hospodin, ponižuji^{17 816 833} strom²⁹¹ vysoký, vyvyšuji^{17 756} strom²⁹¹ nízký⁸¹⁶, vysušuji^{17 809} strom²⁹¹ zelený⁸³⁴ a k rozkvětu⁸³⁵ přivádím¹⁷ strom²⁹¹ suchý^{809 836}. Promluvil jsem já, Hospodin, a učiním tak.

18 I dostalo se ke mně slovo Hospodinovo, výrok: (2) Co vy to máte^{28 527} na půdě²⁹⁹ Isráelově, za průpověď⁵²⁶ užívající⁵³² této průpovědi⁵²⁶, výroku: Otcové jídali kyselé⁸³⁷ hrozny⁶⁸ a trnou⁸³⁸ zuby synů? (3) Jako že já jsem živ, prohlášeno²²⁸ Pánem, Hospodinem, budete-li²³¹ ještě k užívání za průpověď^{526 532} mít^{28 527} tuto průpověď⁵²⁶ v Isráeli! (4) Hle, všechny duše, ony patří¹³⁷ mně, jak duše otce, tak⁸³⁹ i¹³⁷ duše syna, ona patří¹³⁷ mně; duše, jež¹¹ hřeší, ta⁸ musí⁹⁵ umřít, (5) a každý⁴⁵, jestliže je spravedlivý a vykonává¹⁷ právo²¹⁹ a spravedlnost, (6) na horách nejídá^{17 840} a své oči nepovznáší^{17 66} k neřádstvům²⁶³ domu Isráelova, a neznečišťuje¹⁷ ženu svého bližního⁸⁴¹ a k ženě v odloučení^{350 842} se nepřibližuje⁴²² (7) a nikoho⁴³⁷ neutiskuje⁸⁴³, své⁸²¹ zástavy^{68 844} dlužníkům⁶⁸ vrací, nikterak⁸⁴⁵ neolupuje⁸⁴⁶, svůj chléb⁶⁸² dává hladovému a nahého přikrývá rouchem, (8) nepřijímá²⁶ na úrok⁸⁴⁷, aniž bere přírážku⁸⁴⁸, od bezpráví¹⁵⁵ svou ruku odvrací, vykonává⁸⁴⁹ správný rozsudek^{219 850} mezi člověkem⁴³⁷ a člověkem⁴³⁷, (9) chodí v mých ustanoveních²²⁰ a dbá^{17 492} mých předpisů²¹⁹ k uskutečňování¹⁵⁴ věrnosti⁸⁵⁰, ten⁸ je spravedlivý, jistotně⁸⁵¹ bude žít, prohlášeno²²⁸ Pánem, Hospodinem.

(10) Zplodí-li však¹³⁷ syna násilníka³⁶², prolévajícího krev, jenž³ bude páchat^{17 154}, ach^{287 852}, více než jednu^{130 853} z těchto věcí (11) (ač on⁸⁵⁴ žádnou³⁹⁷ z těchto věcí nespáchal¹⁵⁴), jestliže bude i na horách jít^{17 840}

a ženu svého bližního⁸⁴¹ znečišťovat¹⁷, (12) ubohého⁷⁵⁴ a nemajetného⁷⁵⁵ utiskovat^{17 843}, hanebně⁸⁴⁵ olupovat^{17 846}, zástav^{68 844} nebude vracet¹⁷ a k neřádstvům²⁶³ bude své oči povznášet^{17 66}, ošklivostí^{68 224} páchat^{17 154}, (13) půjčovat^{17 126} na úrok⁸⁴⁷ a brát¹⁷ přírážku⁸⁴⁸ – a žít¹⁷? Nebude žít; napáchal¹⁵⁴ všech těchto ošklivostí²²⁴, jistotně⁸⁵¹ bude muset⁹⁵ umřít, jeho krev^{446 855} bude na něm.

(14) Avšak hle, zplodí-li syna, jenž³ uvidí všechny hříchy svého otce, *ano*, uvidí, aniž bude podle nich jednat, (15) na horách nebude jít^{17 840} a své oči k neřádstvům²⁶³ domu Izráelova nebude povznášet^{17 66}, ženu svého bližního⁸⁴¹ nebude znečišťovat¹⁷, (16) aniž bude koho⁴³⁷ utiskovat^{17 843}, zástavy^{68 844} si nebude dávat¹⁷ zastavovat⁸⁵⁶ a nikterak⁸⁴⁵ nebude olupovat^{17 846}, svůj chléb⁶⁸² bude dávat¹⁷ hladovému a nahého bude rouchem příkrývat¹⁷, (17) od ubohého^{754 857} bude svou ruku odvracet¹⁷ – úroku⁸⁴⁷ ani přírážky⁸⁴⁸ nebude brát¹⁷, mé předpisy²¹⁹ bude vykonávat¹⁷, v mých ustanoveních²²⁰ bude chodit¹⁷ – ten nebude umírat pro nepravost^{151 152} svého otce, jistotně⁸⁵¹ bude žít. (18) Jeho otec, jelikož hanebně^{845 858} vydíral^{17 859}, bezohledně^{845 860} olupoval^{17 846} bratra a vprostřed svého lidu páchal^{17 154}, co nebylo dobré, ten³, hle, pro svou nepravost^{151 152} umře^{486 861}.

(19) Ale říkáte: Proč syn *nic* nenese^{17 66} za nepravost¹⁵¹ otcovu? – Vždyť³ syn vykonával¹⁷ právo²¹⁹ a spravedlnost, dbal^{17 492} všech mých ustanovení²²⁰ a vykonával¹⁷ je; jistotně⁸⁵¹ bude žít. (20) Umřít musí⁹⁵ duše, jež¹ hřeší, ona, syn neponese⁶⁶ *nic* za nepravost¹⁵¹ otcovu, aniž otec *co* ponese⁶⁶ za nepravost¹⁵¹ synovu; na spravedlivém bude jeho spravedlnost a na zlovlém bude jeho zlovlé⁸⁶².

(21) Ale zlovolný, jestliže se bude odvracet ode všech svých hříchů, jež napáchal¹⁵⁴, a bude dbát⁴⁹² všech mých ustanovení²²⁰ a vykonávat právo²¹⁹ a spravedlnost, bude jistotně⁸⁵¹ žít, nebude umírat, (22) žádná³⁹⁷ jeho přestoupení^{90 614} mu⁸⁶³ nebudou připomínána, bude žít pro svou spravedlnost¹⁵², již bude vykonávat¹⁷.

(23) Zda si jakkoli⁸⁶⁴ libují⁸⁶⁵ smrt zlovolného – prohlášeno²²⁸ Pánem, Hos-

podinem – ? Zda ne v⁸⁶⁶ jeho odvrácení¹⁵² od jeho cest, aby žil¹⁷? (24) Ale při⁸⁶⁷ odvrácení¹⁵² spravedlivého od jeho spravedlnosti a když se jme páchat¹⁵⁴ bezpráví¹⁵⁵, jedná podle všech ošklivostí²²⁴, jichž napáchal¹⁵⁴ zlovolný, bude⁴²¹ žít¹⁷? Žádná³⁹⁷ z jeho spravedlností⁸⁶⁸, jež vykonal, nebude připomínána; pro svou věrolomnost^{152 616 824}, již se věrolomně dopustil⁶¹⁶, a pro svůj hřích¹⁵², jímž zhřešil, pro tyto⁸ věci¹⁵² bude muset⁹⁵ umřít. (25) Ale říkáte: Cesta Páně není správná⁸⁶⁹; nuže³⁸⁷ poslyšte, dome Izráelův: Zda není má cesta správná⁸⁶⁹? Zda ne, že vaše cesty nejsou správné⁸⁶⁹?

(26) Při⁸⁶⁷ odvrácení¹⁵² spravedlivého od jeho spravedlnosti, když³ se jme páchat¹⁵⁴ bezpráví¹⁵⁵ a umře na⁸⁷⁰ tyto⁸ věci, bude umírat pro bezpráví^{152 155}, jež páchal^{17 154}; (27) a při⁸⁶⁷ odvrácení¹⁵² zlovolného od jeho zlovlé, již páchal^{17 154}, když³ se jme vykonávat právo²¹⁹ a spravedlnost, on bude moci⁹⁵ udržet svou duši naživu¹⁴⁹, (28) neboť³ pochopí⁷⁵⁸ a odvrátí se ode všech svých přestoupení^{90 614}, jež spáchal¹⁵⁴; jistotně⁸⁵¹ bude žít, nebude umírat. (29) Ale říkají, dům Izráelův: Cesta Páně není správná⁸⁶⁹; zda není má cesta správná⁸⁶⁹, dome Izráelův? Zda ne, že vaše cesty nejsou správné⁸⁶⁹? (30) Proto vás budu soudit^{219 301}, dome Izráelův, každého⁴⁵ podle jeho cesty, prohlášeno²²⁸ Pánem, Hospodinem; vraťte se a odvrátte se ode všech svých přestoupení^{90 614} a nestane se⁹ vám nepravost¹⁵¹ klopytutím^{156 351 354}. (31) Zahodte zpřed sebe²⁷⁷ všechna svá přestoupení^{90 614}, jimiž jste přestoupili⁹⁰, a pořídte¹⁵⁴ si nové srdce a nového ducha¹⁸; *ano*, nač byste měli⁹⁵ umírat, dome Izráelův? (32) Vždyť si nelíbují⁸⁶⁵ v smrti umírajících, prohlášeno²²⁸ Pánem, Hospodinem; proto³ se obraťte a žijte!

19 A ty vznes⁶⁶ žalozpěv⁸⁷¹ stran vládců^{373 509} Izráelových⁸⁷² (2) a řekni: Čím *byla* tvá matka? Lvici⁸⁷³; uléhala^{17 874} mezi lvy, vprostřed hřivnatců⁸⁷⁵ vychovávala¹⁷ svá mláďata⁸⁷⁶. (3) A když jedno ze svých mláďat⁸⁷⁶ vypěstovala, stalo se⁵ hřivnatcem⁸⁷⁵, jenž³ se naučil ukořisťovat kořist; jal se požírat³⁹⁹ lidi⁶¹⁸. (4) I uslyšely o něm⁸⁷² národy⁸⁸, byl polapen⁵¹⁴ v jejich jámu⁸⁷⁷ a s háky^{198 878}

ho přivedli do země Egypta. (5) A když shledala⁷⁵⁸, že se nadarmo načekala⁸⁷⁹, její naděje zhylnula, vzala⁴²¹ jiné⁸⁸⁰ ze svých mládat⁸⁷⁶ a dosadila¹⁶⁹ je za hřivnatce⁸⁷⁵; (6) to³ se jalo sem-tam chodit vprostřed lvů, stalo se⁵ hřivnatcem⁸⁷⁵, jenž³ se naučil ukořisťovat kořist; jal se požírat³³⁹ lidi⁶¹⁸, (7) a když poznal jejich⁶⁸ opuštěná města⁸⁸¹, jal se⁴²¹ v rumiště obracet^{242 265} jejich města, takže³ země a její náplň byla naplňována⁸⁸² hrůzou¹⁴⁰ z hlasu jeho řevu⁸⁸³. (8) I postavily¹²⁶ se proti němu^{165 884} národy⁸⁸ vůkol z krajů⁸⁸⁵ a prostřeli¹⁰⁹ na něho¹⁶⁵ síť; byl polapen⁵¹⁴ v jejich jámu⁸⁷⁷, (9) i dali ho s háky^{198 878} v klec a dopravili ho ke králi Bávelu^{516 710}; dopravovali ho do pevností^{515 886 887}, aby na horách Izráělových již nebylo slyšet jeho hlas.

(10) Tvá matka – jako réva v podobnosti tobě⁸⁸⁸, zasazena při vodách, se z mnohých vod stala⁵ plodistvou⁸⁸⁹ a bohatou ratolestmi^{803 890}, (11) a dostalo se⁵ jí silných⁸⁹¹ prutů^{315 892 893 894} na žezla⁹³⁴ vládnoucích⁸⁹⁵ a její vzrůst^{578 896} se vzepjal⁷⁵⁶ vysoko⁸⁹⁷ mezi houštinami⁸⁹⁸, takže se stala viditelnou⁸⁹⁹ svou výškou¹⁵², množstvím¹⁵² svých větví⁷⁹³. (12) Byla však³⁷ v popuzení¹⁵² vyrvána⁹⁰⁰, vržena k zemi, a východní vítr¹⁸ vysušil⁸⁰⁹ její ovoce, a její silné⁸⁹¹ pruty^{68 315 893 894} byly odlámany a vyschly⁸⁰⁹, sežral³³⁹ její⁹⁰¹ oheň. (13) A nyní byla zasazena v pustinu, zem vyprahlosti⁹⁰² a žízni, (14) a z prutu^{315 893} jejich haluzí⁷⁹⁶ vyšel¹⁵⁴ oheň, sežral³³⁹ její ovoce, a nezůstalo⁵ na ní silného⁸⁹¹ prutu^{315 893 894}, žezla k vládnutí⁸⁹⁵. To⁸ je žalozpěv a zůstane⁵ žalozpěvem³⁵¹.

20 A v sedmém roce, v pátém měsíci, v desátém dni měsíce² se stalo⁵, že někteří⁴³⁷ ze starších Izráělových přišli dotazovat se⁵⁹² Hospodina a ušedli před mou tvář, (2) a ke mně se dostalo⁵ slovo Hospodinovo, výrok: (3) Synu člověka, oslov starší Izráělovy a řekni k nim: Takto řekl Pán, Hospodin: Zda vy přicházíte dotazovat se⁵⁹² mne? Jako že já jsem živ – budu-li²³¹ se vám dávat dotazovat⁵⁹², prohlášeno²²⁸ Pánem, Hospodinem! (4) Zda je budeš soudit^{219 301}, budeš soudit^{219 301}, synu člověka? Dej jim poznat ošklivost²²⁴ jejich otců (5) a řekni k nim: Takto řekl Pán, Hospodin: V den mého nalezení

záliby v Izráěli⁹⁰³, když³ jsem vůči semeni domu Jákobova pozvedl⁶⁶ svou ruku⁹⁰⁴ a dal jsem se jim poznat v zemi Egypta, když³ jsem vůči nim pozvedl⁶⁶ svou ruku⁹⁰⁴ s výrokem: Já jsem Hospodin, váš Bůh, (6) v onen den jsem vůči nim pozvedl⁶⁶ svou ruku⁹⁰⁴ stran vyvedení⁵⁴ jich ze země Egypta do země, již jsem pro ně²⁴⁸ vypátral⁹⁰⁵, přetékající⁹⁰⁶ mlékem a medem, – ona je okrasou všech zemí², – (7) s výrokem k nim: Odhodte každý⁴⁵ hnusnosti²³⁰ svých očí a nechtě se neznečišťujete¹⁰⁰ neřádstvím²⁶³ Egypta, váš Bůh jsem já, Hospodin. (8) Ale dopustili se proti mně neposlušnosti²¹⁸ a nebyli¹⁷ ochotní¹²⁴ ke mně obracet sluch¹²³, neodhodili, nikdo⁴³⁷, hnusnosti²³⁰ svých očí, aniž opustili neřádstva²⁶³ Egypta; i řekl jsem: Vylít na ně své popuzení k dokonání¹⁷⁹ mého hněvu proti nim vprostřed země Egypta! (9) Ale v zájmu svého jména, aby nebylo jeho zneuctování^{1360 907} před očima národů⁸⁸, vprostřed nichž oni byli, před jejichž očima jsem se jim dal poznat, jsem zakročil¹⁵⁴ k vyvedení⁵⁴ jich ze země Egypta.

(10) I vyvedl⁵⁴ jsem je ze země Egypta a přivedl⁹⁰⁸ jsem je do pustiny (11) a dal jsem jim svá ustanovení²²⁰ a naučil jsem je znát⁹⁰⁹ své předpisy²¹⁹, jimiž¹⁵² bude člověk žít, bude-li je vykonávat⁹¹⁰; (12) dal jsem jim i své soboty, aby byly⁹¹¹ znamením³⁵¹ mezi mnou a mezi nimi k vědění, že já jsem Hospodin posvécující je. (13) Ale v pustině se dopouštěli¹⁷, dům Izráělův, neposlušnosti²¹⁸ proti mně, v mých ustanoveních²²⁰ nechodili¹⁷ a zamítli²²¹ mé předpisy²¹⁹, jimiž¹⁵² bude člověk žít, bude-li je vykonávat⁹¹⁰, a mé soboty velmi zneuctovali^{17 360}; i řekl jsem: Vylít na ně mé popuzení v pustině ke skoncování^{179 236} s nimi! (14) Ale zařídil jsem se¹⁵⁴ v zájmu svého jména, aby nebylo jeho zneuctování^{1360 907} před očima národů⁸⁸, před jejichž očima jsem je vyvedl⁵⁴.

(15) Přesto²³² jsem já však³⁷ v pustině vůči nim pozvedl⁶⁶ svou ruku⁹⁰⁴, že nebude uvedeni⁹⁰⁸ jich do země přetékající⁹⁰⁶ mlékem a medem, již jsem dal, – ona je okrasou všech zemí², – (16) protože se zamítavě postavili^{221 912} proti mým předpisům²¹⁹

a má ustanovení²²⁰ – nechodili¹⁷ v nich, a mé soboty zneuctovali^{17 360}, neboť jejich srdce odešlo za jejich neřádstvy²⁶³. (17) Ale mé oko nad nimi pocítilo lítost⁹¹³, takže jsem je nezahubil^{251 252 914}, aniž jsem s nimi v pustině učinil konec^{179 236 482}, (18) nýbrž³ jsem v pustině k jejich synům řekl: Necht' nechodíte¹⁰⁰ v ustanoveních²²⁰ svých otců a jejich předpisů²¹⁹, necht' nebdáte^{100 492} a jejich neřádstvy²⁶³ necht' se neznečišťujete¹⁰⁰; (19) váš Bůh *jsem* já, Hospodin, chodte v ustanoveních²²⁰ mých a dbejte⁴⁹² předpisů²¹⁹ mých a vykonávejte je (20) a mé soboty mějte za svaté⁹¹⁵, ať jsou znamením³⁵¹ mezi mnou a mezi vámi, že váš Bůh *jsem* já, Hospodin. (21) Ale ti synové se proti mně dopustili neposlušnosti²¹⁸ a v mých ustanoveních²²⁰ nechodili¹⁷, aniž mých předpisů²¹⁹ dbali^{17 492} k vykonávání jich, jimiž¹⁵² bude člověk žít, bude-li je vykonávat⁹¹⁰, mé soboty zneuctovali^{17 360}; i řekl jsem: Vylít na ně mé popuzení k dokonání¹⁷⁹ mého hněvu proti nim v pustině! (22) Ale odvrátil jsem svou ruku a zařídil jsem se¹⁵⁴ v zájmu svého jména, aby nebylo jeho zneuctování^{360 907} před očima národu⁸⁸, před jejichž očima jsem je vyvedl¹⁵⁴.

(23) Přesto²³² jsem já v pustině vůči nim pozvedl¹⁶⁶ svou ruku⁹⁰⁴ stran rozptýlení⁴⁸⁸ jich mezi národy⁸⁸ a stran rozehnání²¹¹ jich po zemích⁴⁸⁹, (24) protože mých předpisů²¹⁹ nevykonávali¹⁷ a má ustanovení²²⁰ zamítli²²¹ a mé soboty zneuctovali^{17 360}, ale neřádstva²⁶³ jejich otců jejich oči následovaly^{17 602}. (25) Já jsem jim tedy¹³⁷ zase²³² dal⁹¹⁶ ustanovení⁴⁸⁰ nedobrá a předpisy^{219 917}, jimiž nemohli⁹⁵ žít, (26) a znečistil jsem je jejich dary v provádění^{152 918} všeho protrhujícího dělohu⁹¹⁹, abych je postihoval zkárou^{140 920}, aby poznávali, že já *jsem* Hospodin. (27) Proto promluv k domu Isráělovu, synu člověka, a řekni k nim: Takto řekl Pán, Hospodin: Ještě tímto se mi vaši otcové jali rouhat⁹²¹ ve svém dopouštění se vyslovené věrolomnosti⁶¹⁶ proti mně: (28) Když³ jsem je uvedl do země, o níž⁴⁹⁷ jsem pozvedl¹⁶⁶ svou ruku⁹⁰⁴ stran dáni jí jim, a uviděli jakýkoli³⁹⁷ vysoký pahrbek a jakoukoli³⁹⁷ hustě olistěnou^{898 922} dřevinu²⁹¹, pak³ se tam jali obětovat¹⁶²³ své oběti a dávat tam

pohoršení^{415 923} svých obětních darů^{68 924 925} a předkládat¹⁶⁹ tam svou líbeznu²⁹³ vůni a nalévat tam své úlitby⁹²⁶. (29) I řekl jsem⁹²⁷ k nim: Co je to za výšinu²⁵⁹, kam vy přicházíte? A její jméno se až po tento den nazývá¹⁷ Bámáh²⁵⁹.

(30) Proto k domu Isráělovu řekni: Takto řekl Pán, Hospodin: Zda jste vy znečištěni cestou¹⁵² svých otců? A chodíte vy smilnit^{276 279} za jejich hnusnostmi²³⁰? (31) Pak³ se při přinášeni^{66 152 928} svých darů, při provádění¹⁵² svých dětí¹⁸⁹ ohněm až podnes znečišťujete pro všechna svá neřádstva^{248 263 929}, a já se vám mám⁹⁵ dávat dotazovat⁵⁹², dome Isráělu? *Jako že já jsem živ*, prohlášeno²²⁸ Pánem, Hospodinem, budu-li²³¹ se vám dávat dotazovat⁵⁹²! (32) A toho, co¹¹ vystupuje⁴⁰⁵ na vašeho ducha¹⁸, nikterak⁹³⁰ nebude⁹³¹, jak vy říkáte: Budeme jako národy⁸⁸, jako čeledi⁹³² zemí k obsluhování⁹³³ dřeva a kamene. (33) *Jako že já jsem živ*, prohlášeno²²⁸ Pánem, Hospodinem, nebudu-li²³¹ nad vámi kralovat silnou rukou a napřaženou²⁹⁴ paží a vylévaným popuzením! (34) A silnou rukou a napřaženou²⁹⁴ paží a vylévaným popuzením vás budu vyvádět⁵⁴ zprostřed národností⁸⁸ a shromažďovat vás ze zemí, v nichž jste¹⁷ rozptýleni⁴⁸⁸, (35) a přivádět vás do pustyň národností⁸⁸ a tam se s vámi soudit^{219 301} tváří do tváře; (36) jako jsem se soudil^{17 219 301} s vašimi otcí v pustině země Egypta, tak se budu soudit^{219 301} s vámi, prohlášeno²²⁸ Pánem, Hospodinem, (37) a provádět vás pod hůl^{934 935} a přivádět⁹⁰⁸ vás v svazek⁹³⁶ smlouvy. (38) A budu z vás vylučovat⁹³⁷ vzbouřence a ty, kdo¹¹ se proti mně dopouštějí přestoupení⁹⁰, budu je vyvádět⁵⁴ ze země jejich pobývání^{600 938}, aniž budou¹⁰⁰ vstupovat na půdu²⁹⁹ Isráělovu; i budete poznávat, že já *jsem* Hospodin.

(39) A vy, dome Isráělu, – takto řekl Pán, Hospodin: Každý⁴⁵ svá neřádstva²⁶³ – jděte, obsluhujte^{939 940} Ale potom⁹⁴¹ – nebudete-li²³¹ obracet⁹⁴² sluch¹²³ ke mně! Pak³ mé svaté jméno⁹⁴³ již svými dary a svými neřádstvy²⁶³ zneuctovat³⁶⁰ nebudete⁹⁴⁴, (40) neboť na mé svaté hoře^{943 945}, v pohorí⁸²⁹ výsosti Isráělovy, prohlášeno²²⁸ Pánem, Hospodinem, tam mi

budou sloužit^{939 940}, všechen dům Isráelův, on všechen³⁴⁰, v zemi; tam je budu blahovlně přijímat^{946 947} a tam budu vyhledávat^{592 948} vaše oběti věnování⁹⁴⁹ a prvotiny^{68 950} vašich dávek⁹⁵¹ se⁹⁵² všemi vašimi posvěcenými věcmi¹⁹⁸. (41) Budu vás blahovlně přijímat⁹⁴⁶ s líbeznou²⁹³ vůní¹⁹⁸ při svém vyvádění⁵⁴ z *zprostřed* národnosti⁸⁸, až vás budu shromažďovat ze zemí, v nichž jste¹⁷ rozptýleni⁴⁸⁸, a budu vámi¹⁵² před očima národů⁸⁸ za svatého uznáván⁹⁵. (42) I budete poznávat, že já *jsem* Hospodin, v mém uvedení¹⁵² vás na půdu²⁹⁹ Isráelovu, do⁹⁵³ země, o níž jsem pozvedl svou ruku⁹⁰⁴ stran dání jí vašim otcům, (43) a tam si budete připomínat své cesty a všechny své skutky, jimiž jste se znečišťovali¹⁷, a budete se sami sebou²⁸⁰ znechucovat, všemi svými zly²⁸¹, jichž jste napáchali¹⁵⁴, (44) *ano*, budete poznávat, že já *jsem* Hospodin, v mém zacházení^{152 154} s vámi v zájmu mého jména, ne podle vašich zlých cest *ani* podle vašich zkažených²⁵² skutků, dome Isráelův, prohlášeno²²⁸ Pánem, Hospodinem.

(45)⁹⁵⁴ A dostalo se⁵ ke mně slovo Hospodinovo, výrok: (46) Synu člověka, zaměř^{169 573} svou tvář cestou⁹⁵⁵ k jihu⁹⁵⁶ a kaž⁹⁵⁷ proti^{174 958} jižnímu větru⁹⁵⁹, *ano*, prorokuj¹⁸¹ proti^{174 958} lesu jižního pole⁹⁶⁰ (47) a řečni jižnímu lesu⁹⁶⁰: Slyš slovo Hospodinovo: Takto řekl Pán, Hospodin: Hle, já¹⁹⁴, chystám se v tobě zanítit^{87 961} oheň, jenž³ v tobě sežere³³⁹ každý zelený⁸³⁴ strom²⁹¹ a každý suchý^{809 836} strom²⁹¹, plápolající plamen⁹⁶² nebude hasnout a všechny tváře od jihu⁹⁶⁰ k severu jím osmahnou⁹⁶³, (48) i shledají⁷⁵⁸, všechno maso, že jsem jej zapálil¹⁵² já, Hospodin; nebude hasnout. (49) I řekl jsem: Ach¹⁹¹, Pane, Hospodine, oni o mně říkají: Zda on není hádanákem^{526 532 964} hádanek^{526 965}?

21 A dostalo se⁵ ke mně slovo Hospodinovo, výrok: (2) Synu člověka, zaměř^{169 573} svou tvář proti^{174 958} Jerusálemu a kaž⁹⁵⁷ proti^{174 958} svatyním²²⁹ a prorokuj¹⁸¹ proti^{174 958} půdě²⁹⁹ Isráelově (3) a půdě²⁹⁹ Isráelově řečni: Takto řekl Hospodin: Hle, já¹⁹⁴, *jsem* proti¹⁷⁴ tobě, i budu tasit svůj meč z jeho pochvy a vytínat⁶⁰⁷ z tebe spravedlivého i zlovolného; (4) protože z tebe chci^{17 95 966} spravedlivého i zlovolného

povytínat⁶⁰⁷, proto bude můj meč ze své pochvy vycházet^{54 967} proti všemu masu¹⁷⁴ od jihu⁹⁶⁰ po sever, (5) i poznají, všechno maso, že já, Hospodin, jsem svůj meč z jeho pochvy vytasil – nebude se již vracet. (6) A ty, synu člověka, vzdychej slámáním^{195 198 968} boků⁹⁶⁹, *ano*, s hořkostí⁹⁷⁰ budeš¹⁰⁰ před jejich očima vzdychat; (7) a jestliže k tobě budou říkat: Nad čím ty vzdycháš? stane se^{5 100}, že k nim řekneš: Stran zvěsti³⁷⁰, že přichází, i rozplyne se⁹⁷¹ každé srdce a poklesnou⁸⁰ všechny ruce a ochabne⁹⁷² každý duch¹⁸ a všechna kolena se budou roztékat³⁴³ na vodu³⁴⁴. Hle, přijde a nastane^{5 973} *to*, prohlášeno²²⁸ Pánem, Hospodinem.

(8) A dostalo se⁵ ke mně slovo Hospodinovo, výrok: (9) Synu člověka, prorokuj¹⁸¹ a řečni: Takto řekl Pán: Řekni: Meč, meč, je¹⁷ naostřen, také je vyleštěn⁹⁷⁴, (10) je¹⁷ naostřen za účelem velikého⁹⁷⁵ porážení⁹⁷⁶, je vyleštěn⁹⁷⁴ za účelem dostávání se⁵ mu bleskotu^{55 977}. Nebo budeme jásat⁹⁷⁸? Pohrdá²²¹ žezlem mého syna⁹⁷⁹, vším dřevem^{980 981}, (11) a dalí⁴⁶⁰ jeje vyleštit⁹⁷⁴ k uchopení⁵¹⁴ v dlaně²⁸⁵, on, meč, je¹⁷ naostřen a je vyleštěn⁹⁷⁴ k dání ho v ruku zabijejícího. (12) Křič⁴⁴⁴ a skuč, synu člověka, neboť on se dostane⁵ mezi²²³ můj lid, on, mezi vládce^{223 373 509} Isráelovy; jsou¹⁷ vydáni napospas⁹⁸² meči s mým lidem. Proto se pleskej na stěho^{983 984 985}, (13) neboť je *to* zkouška, a co, pohrdá²²¹-li i žezlem? Nebude *ho*⁹⁸⁶, prohlášeno²²⁸ Pánem, Hospodinem. (14) A ty, synu člověka, prorokuj¹⁸¹ a udeř^{210 284} dlaní²⁸⁵ na dlaně^{285 985}, ať se meč⁹⁸⁷ zdvojnásobuje⁹⁸⁸, *do* třetice, je *to*⁸ meč zabitých^{261 989}, meč velikého zabitého^{261 989 990}, jenž^{11 991} vůkol nich² krouží; (15) za účelem rozplývání⁹⁹² srdce a rozmnožení úrazů^{156 353} zaměřím¹²⁶ proti všem jejich branám¹⁶⁵ blyštění⁹⁹³ meče – ach²⁸⁷, *byl* zhotoven¹⁵⁴ k bleskotu^{55 977 994}, nabroušen⁹⁹⁵ k porážce⁹⁷⁶! (16) Ujednot se⁹⁹⁶ – obrať se vpravo, usměrni se¹⁶⁹ – obrať se vlevo, kamkoli je tvá tvář⁹⁹⁷ upřena⁹⁹⁸, (17) a i já chci⁹⁵ udeřit^{210 284} svou dlaní²⁸⁵ na svou dlaně^{285 985} a utiší²³⁸ své popuzení. Promluvil jsem já, Hospodin.

(18) A dostalo se⁵ ke mně slovo Hospodinovo, výrok: (19) A ty, synu člověka, si vyznač¹⁶⁹ dvě cesty k příchodu meče

krále Bávelu^{516 710}; obě nechť vycházejí^{54 100} z jedné země; a udělej⁹⁹⁹ ukazatele cesty¹⁰⁰⁰, udělej⁹⁹⁹ jej při východisku^{693 1001} cesty k městu⁹³. (20) Musíš⁹⁵ vyznačit¹⁶⁹ cestu k příchodu meče v Rabbu dětí¹⁸⁹ Ammónových a v Júdu¹⁰⁰², v opevněný^{166 1003} Jerúsálém, (21) neboť král Bávelu^{516 710} stanul na rozcestí¹⁰⁰⁴, při východisku^{693 1001} dvou cest, k věštění^{537 552 557} věšty^{537 552 588}, potřásá^{17 414} svými šípy¹⁰⁰⁵, obrací¹⁷ se s otázkami na bůžky^{1006 1007}, hledí¹⁷ v játra¹⁰⁰⁸. (22) V jeho pravici se octl⁵ los^{537 552 1009}. Jerúsálém – umístí¹⁶⁹ berany¹⁷⁰, otevřít ústa v dřivém řevu¹⁰¹⁰, pozvednout⁴⁵³ hlas v pokřiku¹⁰¹¹, berany¹⁷⁰ umístí¹⁶⁹ proti branám¹⁶⁵, navršit¹⁶⁸ násep, zbudovat obléhací val. (23) A jim¹⁰² se to stane⁵ jakoby klamným⁵³⁴ věštěním^{535 552} v očích jejich; přisahavěš jim¹⁰¹³ přísahami^{93 1014}, ale to¹⁰¹⁵ připomene nepravost¹⁵¹ k polapení^{514 1016} jich. (24) Proto Pán, Hospodin, řekl takto: Pro⁷²⁵ vaše připomenutí své nepravosti¹⁵¹ odhalením^{499 571} svých přestoupení^{90 614} k vyjití vašich hříchů najevo ve všech vašich skutcích¹⁵², protože jste se připomněli¹⁰¹⁷, budete muset⁹⁵ být polapeni⁵¹⁴ v dlaň²⁸⁵. (25) A ty, nesvatý^{360 1018}, zlovlný, vládče^{373 509} Isráěluv, jehož den přišel v čas nepravosti¹⁵¹ konce¹⁰¹⁹, (26) takto řekl Pán, Hospodin: Odstraň²⁷⁸ ten turban¹⁰²⁰ a sejmi^{453 1021} tu korunu¹⁰²²; toto *nebude*¹⁰²³; vyvyšit⁷⁵⁶ toho, *kdo je*¹¹ nízký⁸¹⁶, a ponížít^{816 833} toho, *kdo je*¹¹ vysoký – (27) převratem¹⁰²⁴, převratem¹⁰²⁴, převratem¹⁰²⁴ to^{8 1025} chci⁹⁵ učinit – ani toho nenastane⁵ až do příchodu *toho*, jenž bude mít²⁸ právo²¹⁹; jemu to^{8 137 1025} chci⁹⁵ dát.

(28) A ty, synu člověka, prorokuj¹⁸¹ a řekni: Takto řekl Pán, Hospodin, proti dětem¹⁸⁹ Ammónovým¹⁷⁴ a proti jejich¹⁰²⁶ tupení¹⁷⁴, *ano*, řekni: Mečí, mečí vytašený¹⁰²⁷, k porážce⁹⁷⁶ vyleštěný⁹⁷⁴, k požírání³³⁹, za účelem bleskotu^{55 977} (29) při klamném⁵³⁴ vidění^{330 535 539} o tobě, při lživém věštění^{552 553} o tobě, k položení¹²⁶ tě na krk nesvatým^{360 1018}, zlovlným, jejichž den přišel v čas nepravosti¹⁵¹ konce¹⁰¹⁹! – (30)¹⁰²⁸ Vrať *meč* do jeho pochvy! V místě, kde jsi byla utvořena⁹⁹⁹, v zemi tvého původu¹⁰²⁹ tě budu soudit^{219 301} (31) a budu na tebe¹⁶⁵ vylévat své rozhorlení¹⁰³⁰, v oheň výbuchu svého hněvu³⁵² budu proti tobě¹⁶⁵

foukat¹⁰³¹ a vydávat tě v ruku surových^{52 1032} mužů, strůjčů¹⁰³³ záhuby^{251 1034}. (32) Budeš za potravu ohni, tvá krev bude vprostřed země, nebudeš připomínána, neboť jsem promluvil já, Hospodin.

22 A dostalo se⁵ ke mně slovo Hospodinovo, výrok: (2) A ty, synu člověka, zda chceš⁹⁵ soudit^{219 301}, zda chceš⁹⁵ soudit^{219 301} město krve^{364 446}? Pak³ mu¹⁶⁶ musíš⁹⁵ dát na vědomí všechny jeho¹⁶⁶ ošklivosti²²⁴ (3) a řici: Takto řekl Pán, Hospodin: Město vprostřed sebe prolévající krev, aby přišel jeho¹⁶⁶ čas³⁹¹, jež³ zhotovuje¹⁵⁴ proti sobě¹⁶⁵ neřadstva²⁶³ k svému znečištění! (4) Provinilo¹⁶⁶ ses²⁶⁶ svou¹⁰³⁵ krví, již jsi prolilo¹⁶⁶, a znečistilo¹⁶⁶ ses neřadstvy²⁶³, jichž jsi nazhotovovalo^{154 166}, takže³ sis přiblížilo^{166 422} své dni a došlo¹⁶⁶ jsi až po svá léta. Proto tě vydám za potupu národům⁸⁸ a k výsměchu^{717 1036} všem zemím; (5) blízké²⁸⁸ i od tebe daleké si z tebe¹⁰³⁷ budou tropit šašky^{717 1038}, jež jsi nečistě¹⁶⁶ jménem⁹³, bohatě^{166 823} strastí^{93 309 1039}. (6) Hle, octli⁵ se v tobě šlechticové³⁷³ Isráělovi, každý⁴⁵ podle své moci¹⁰⁴⁰, za účelem prolévání krve, (7) otce a matku v tobě znevažují^{17 414}, vůči cizinci⁶⁰⁰ zakročují^{17 154} vprostřed tebe útlakem^{858 859 1041}, sirotka a vdovu v tobě utiskují^{17 843}, (8) mými svatými věcmi opovrhuješ⁷, a mé soboty zneuctíváš^{17 360}, (9) jsou¹⁷ v tobě pomlouvači¹⁰⁴² vyvolávající¹⁰⁴³ prolévání krve; v tobě¹⁰⁴⁴ jídají¹⁷ na horách⁸⁴⁰, necudnost⁷⁰⁷ páší^{17 154} vprostřed tebe, (10) nahota otceva se⁴⁶⁰ v tobě odhaluje^{17 499 571}, nečistou v odloučení^{93 350 842} v tobě ponižují^{17 754 1045}; (11) a někdo⁴³⁷ páše^{17 154} ošklivost²²⁴ s ženou svého bližního⁸⁴¹, někdo⁴³⁷ zase¹³⁷ necudnosti⁷⁰⁷ znečišťuje¹⁷ svou snachu a někdo⁴³⁷ v tobě ponižuje^{17 754 1045} svou sestru, dceru svého otce. (12) V tobě berou¹⁷ úplatky⁶⁸ za účelem prolévání krve, bereš¹⁷ úrok⁸⁴⁷ a přirážku⁸⁴⁸, své bližní⁸⁴¹ útlakem^{858 859 1041} vysáváš^{17 1046} a *na* mne jsi zapomnělo¹⁶⁶, prohlášeno²²⁸ Pánem, Hospodinem.

(13) A hle, udeřím^{210 284} ve svou dlaň^{285 286 1047} stran tvého vysávání^{1046 1048}, jež pášes^{17 154}, a nad tvou¹⁰³⁵ krví, jež je^{17 1049} vprostřed tebe. (14) Zda tvé srdce bude moci⁹⁵ obstat? Budou-li tvé ruce odolávat³³² dnům, kdy se já chystám s tebou

jednat^{87 154 1050}? Promluvil jsem a učiním tak já, Hospodin; (15)ano, chci⁹⁵ tě rozptýlit⁴⁸⁸ mezi národy⁸⁸ a rozehnat²¹¹ tě po zemích⁴⁸⁹, takže³ z tebe bude mocí⁹⁵ zplna vymýtí^{634 1051} tvou nečistotu. (16)A až budeš před očima národů⁸⁸ samo¹⁶⁶ sebou zneuctěno^{166 360 1052}, poznáš⁴²¹, že já jsem Hospodin.

(17)A dostalo se⁵ ke mně slovo Hospodinovo, výrok: (18)Synu člověka, dům Izráelův, ti se mi stali⁵ struskou³⁵¹, oni všichni³⁴⁰ jsou měď³⁹ a cín a železo a olovo vprostřed tavicí pece, stali se⁵ struskami stříbra. (19)Proto Pán, Hospodin, řekl takt: Protože vy všichni³⁴⁰ jste se stali^{5 1053} struskami³⁵¹, proto, hle, já¹⁹⁴, chystám se shromáždit⁸⁷ vás doprostřed Jerúsálema (20)shromážďováním stříbra a mědi³⁹ a železa a olova a cínu¹⁰⁵⁴ doprostřed tavicí pece k rozdmyčávání¹⁰⁵⁵ ohně na to⁸ k tavení¹⁰⁵⁶, tak vás chci⁹⁵ shromáždit ve svém hněvu¹⁵² a ve svém popuzení¹⁵² a vyspat^{238 1057} a roztavit¹⁰⁵⁶, (21)ano, poshánět¹⁰⁵⁸ vás a dmýchat¹⁰⁵⁵ na vás v ohni výbuchu svého hněvu³⁵², takže³ se vprostřed něho budete tavit¹⁰⁵⁶, (22)jako tavbou^{1056 1059} stříbra vprostřed tavicí pece, tak budete tavení¹⁰⁵⁶ vprostřed něho, i budete poznávat, že já, Hospodin, jsem na vás vylil své popuzení.

(23)A dostalo se⁵ ke mně slovo Hospodinovo, výrok: (24)Synu člověka, řekni mu^{166 1060}: Ty jsi země, jež¹⁰⁶¹ je neočištěná, neskrápená deštěm¹⁰⁶² v den rozhorlení¹⁰³⁰; (25)vprostřed ní je spiknutí proroků, jako řvoucí^{883 1063} lev, ukořisťující kořist; jali se šírat³³⁹ duše⁶⁸, berou poklady^{68 1064} a drahocennosti^{68 1065}, rozmnožují¹⁷ vprostřed ní její vdovy. (26)Její kněží můj zákon³⁷¹ znásilňují^{17 1066} a znesvěcují^{17 360 1067} mé svaté věci, nečiní¹⁷ rozdílu¹⁷⁹³ mezi svatým⁹⁴³ a nesvatým^{360 1018 1067}, aniž jej dávají na vědomí mezi nečistým a čistým, a před mými sobotami⁹⁸ zakrývají¹⁷ své oči, takže³ jsem¹⁷ vprostřed nich zneuctěn³⁶⁰. (27)Její hodnostáři⁴⁶⁶ v jejím nitru – jako vlci ukořisťující kořist: Prolévát krev, hubit duše za účelem bezohledného vysávání^{1046 1068}, (28)a její proroci jim to vápnem⁵⁶² omítají¹⁷, vídajíce^{330 539} klam⁵⁵⁵ a věštice^{537 552 557} jim lež⁵⁵³, říkajíce: Taktó řekl Pán, Hospodin, aniž Hospodin promluvil. (29)Lid

této země, ti hanebně^{845 858} vydírají^{17 859} a nemilosrdně⁸⁴⁵ olupují^{17 846} a ubohého⁷⁵⁴ a nemajetného⁷⁵⁵ utiskují^{17 843} a cizince⁶⁰⁰ bezprávně¹⁰⁶⁹ vydírají^{17 859}. (30)A jal jsem se hledat někoho⁴³⁷ ochotného¹⁰⁷⁰ vyzdí^{87 548} zed^{1549 550} a postavit se⁸⁷ v průlom⁵⁴⁷ před mou tváří v prospěch této země, aby nebylo mého zničení²⁵² jí, ale nenašel jsem; (31)vylíjí⁴⁸⁶ na ně¹⁶⁵ tedy¹³⁷ své rozhorlení¹⁰³⁰, v ohni¹⁵² výbuchu svého hněvu³⁵² jim učiním⁴⁸⁶ konec^{179 236}; jejich cesty uvalím^{126 486} na jejich hlavu, prohlášeno²²⁸ Pánem, Hospodinem.

23 A dostalo se⁵ ke mně slovo Hospodinovo, výrok: (2)Synu člověka, vyslytly se⁵ dvě ženy, dcery jedné matky, (3)jež³ v Egyptě smilnily^{17 276}, smilnily^{17 276} ve svém mládí¹⁹²; tam byly ohmatávány^{17 1071} jejich prsy, ano, tam omakávali^{17 154 1072} prsní bradavky¹⁰⁷³ jejich panenství¹⁹². (4)A jejich jména: Ta starší⁷⁴⁷ – Oholá¹⁰⁷⁴, a její sestra – Oholívá¹⁰⁷⁵; a staly se⁵ mými² a porodily syny a dcery; a jejich jména: Oholá je Sómrón a Oholívá je Jerúsalém. (5)A Oholá se pode mnou¹⁰⁷⁶ jala smilnit²⁷⁶, rozohnila se tužbou¹⁰⁷⁷ po svých milovnících, vůči Aššúroví⁷⁰⁹, těm blízkým²⁸⁸, (6)oblečeným v modrý purpur^{93 1078}, místodržícím a zmocněncům¹⁰⁷⁹; oni všichni³⁴⁰ byli jinoši příjemní¹⁰⁸⁰, jezdcí¹⁰⁸¹ jezdcí¹⁰⁸² na koních⁹³, (7)i upjala¹²⁶ své smilné tužby^{684 727} na ně, výkvět¹⁰⁸³ synů Aššúrových⁷⁰⁹, na ně všechny³⁴⁰, a mezi všemi, po nichž se tužbou rozohnila¹⁰⁷⁷, mezi všemi jejich neřádstvy²⁶³ se znečistila. (8)Aniž opustila svá smilstva⁶⁸⁴ z Egypta, neboť s ní v jejím mládí¹⁹² uléhali¹⁷ Egyptané, když³ oni omakávali^{17 154 1072} prsní bradavky¹⁰⁷³ jejího panenství¹⁹² a své smilstvo na ni vylévali¹⁷. (9)Proto jsem ji vydal v ruku jejích milovníků, v ruku synů Aššúrových⁷⁰⁹, po nichž se tužbou rozohnila¹⁰⁷⁷; (10)ti⁸ odhalili^{499 571} její nahotu, její syny a její dcery pobrali a ji zabili mečem. I stala se⁵ známou¹⁰⁸⁴ ženám, že na ní vykonali soudy²¹⁹.

(11)To³ když shledala⁷⁵⁸ její sestra Oholívá, učinila⁴²¹ svou žádostivost^{1077 1085} zkaženější^{252 1086} než¹²⁹ ona¹³⁰ a své smilné tužby^{684 727} nad¹²⁹ smilné tužby^{130 684 727} své sestry; (12)rozohnila se tužbou¹⁰⁷⁷ vůči synům Aššúrovým⁷⁰⁹, místodržícím

a zmocněncům¹⁰⁷⁹, blízkým²⁸⁸, přepychově¹⁰⁸⁷ oblečeným, jezdcům¹⁰⁸¹ jezdící-
m¹⁰⁸² na koních⁹³; oni všichni³⁴⁰ *byli*
jinoši příjemní¹⁰⁸⁰. (13)I shledal jsem⁷⁵⁸,
že se znečistila; obě měly²⁸ jednu cestu,
(14)*ale ona* se jala přidávat¹⁰⁸⁸ k svým
smilným tužbám^{684 727}, když³ uviděla na
stěně³⁹⁴ vyryté^{164 396} muže, zobrazení⁷
Kasdím^{12 13}, pomalovaná¹⁶⁴ červení^{93 1089},
(15)opáсанých³⁴⁵ opasky^{68 93 1090} na svých
bocích, s převislými^{792 1091} čapkami^{1092 1093}
na svých hlavách; oni všichni³⁴⁰ *byli*
na pohled důstojníci¹⁰⁹⁴, podobou²⁵ syn-
nové Bávelu^{516 710}, Kasdím^{12 13 14}, země
jejich rodu⁶³⁹. (16)A při pohledu svých
očí se rozohnila tužbou¹⁰⁷⁷ po nich
a poslala k nim do Kasdím^{12 13 14} posly⁸¹⁸
(17)a synové Bávelu^{516 710} k ní přišli do
lůžka milování^{567 658 659} a znečistili ji svým
smilstvem, *ano*, byla mezi nimi¹⁵² znečiš-
těna a její duše se od nich odloučila¹⁰⁹⁵;
(18) a když odhalila^{499 571 1096} svá smilstva⁶⁸⁴
a odhalila^{499 571} svou nahotu, odloučila⁴²¹
se¹⁰⁹⁵ zpřed ní²⁷⁷ má duše, jako se má duše
odloučila¹⁰⁹⁵ zpřed její sestry²⁷⁷. (19)A jala
se množit svá smilstva⁶⁸⁴ k připomínání
si dní svého mládí¹⁹², kdy smilnila^{17 276}
v zemi Egyptanů¹⁰⁹⁷, (20) a rozohnila
se tužbou¹⁰⁷⁷ po jejich souložnicích¹⁰⁹⁸,
jejichž maso¹⁰⁹⁹ – maso¹⁰⁹⁹ oslů, a jejich
výtok¹¹⁰⁰ – výtok¹¹⁰⁰ koní, (21)*ano*, pře-
vedla sis na mysli^{423 1101} necudnost⁷⁰⁷ svého
mládí¹⁹², kdy Egyptané omakávali^{145 154 1072}
tvé prsní bradavky¹⁰⁷³, *ano*, prsy¹¹⁰² tvého
mládí¹⁹².

(22)Proto, Oholívó, řekl Pán, Hos-
podin, takto: Hle, já¹⁹⁴, chystám se na
tebe¹⁶⁵ vzbudit^{87 1103} tvé milovníky, ty, od
nichž se tvá duše odloučila¹⁰⁹⁵, a budu
je ze všech stran⁷²⁴ na tebe¹⁶⁵ přivádět,
(23) syny Bávelu^{516 710} a všechny Kasdím^{12 13},
Pekód^{1104 1105} a Sóu¹¹⁰⁵ a Kóu¹¹⁰⁵, s nimi
všechny syny Aššúru^{709 710}; oni všichni³⁴⁰
jsou jinoši příjemní¹⁰⁸⁰, místodržící
a zmocněnci¹⁰⁷⁹, důstojníci¹⁰⁹⁴ a pro-
slavení¹¹⁰⁶, oni všichni³⁴⁰ jezdící¹⁰⁸² na
koních⁹³, (24) i přijdou na tebe¹⁶⁵ s racho-
tem¹¹⁰⁷ vozů^{68 1108 1109} a vírem prachu^{449 1110}
a se sejítím^{198 736} lidu¹¹¹¹ a budou proti
tobě¹⁶⁵ vůkol nastavovat¹⁶⁹ veliké štíty⁶⁸
a malé štíty⁶⁸ a přílbý⁶⁸, i budu jejich
tváři odevzdávat soud²¹⁹, takže³ tě budou

svými soudy²¹⁹ soudit^{219 301}; (25) *ano*, budu
proti¹¹¹² tobě zaměřovat¹²⁶ svou žárli-
vost, i naložím^{17 154} s tebou v popuzení – budu
odnímat^{278 1113} tvůj nos a tvé uši, tvůj posled-
dek¹¹¹⁴ bude padat mečem, oni budou brát
tvé syny a tvé dcery a tvůj poslední¹¹¹⁴
bude šířán³³⁹ ohněm; (26) a s vlečou ti tvá
roucha a poberou tvé nádherné⁶⁷⁰ před-
měty^{184 672}; (27) tak³ budu z tebe odklízet²⁶⁷
tvou necudnost⁷⁰⁷ a tvá smilstva⁶⁸⁴ ze¹¹¹⁵
země Egyptanů¹⁰⁹⁷, ať k nim již nepozve-
dáš⁶⁶ své oči, aniž si ještě máš⁹⁵ Egypt
připomínat.

(28) Neboť Pán, Hospodin, řekl takto:
Hle, já¹⁹⁴, chystám se tě vydat⁸⁷ v ruku *těch*,
jež nenávidíš¹⁷, v ruku *těch*, od nichž se tvá
duše odloučila¹⁰⁹⁵, (29) ať s tebou naklá-
dají^{17 154} v nenávisti a poberou všechnu
tvou lopotu¹¹¹⁶ a opustí tě nahou, *ano*,
obnaženou, takže³ bude odhalena^{499 571}
nahota tvých smilnění⁶⁸⁴, *ano*, tvá necud-
nost⁷⁰⁷ i tvá smilstva⁶⁸⁴; (30) učinit ti tyto
věci za^{725 1117} tvé¹¹¹⁸ chození smilnit^{276 279} za
národy^{88 1119}, na základě *toho*, že ses dala
znečistit jejich neřádstvím²⁶³. (31) Vykročila
jsi cestou své sestry, chci⁹⁵ tedy¹³⁷ dát¹³¹ její
číši v tvou ruku.

(32) Takto řekl Pán, Hospodin: Budeš
pít z číše své sestry, hluboké a pro-
storné¹¹²⁰, jež bude k smíchu a k poške-
bování¹¹²¹, objemné¹¹²² stran obsahu¹¹²³;
(33) budeš se plnit opilostí a zármu-
kem¹¹²⁴, číši hrůzy¹¹²⁵ a spouště^{295 1126}, číši
své sestry Šómrón, (34) a budeš ji muset⁹⁵
pít a vyprázdnit¹¹²⁷, a budeš drtit¹¹²⁸ její
střepy a rvát⁸⁰⁷ své prsy, neboť jsem já
promluvil, prohlášeno²²⁸ Pánem, Hospo-
dinem. (35) Proto Pán, Hospodin, řekl
takto: Protože jsi na mne zapomněla
a hodila jsi mě za svůj hřbet, proto³
zase²³² ty nes⁶⁶ svou necudnost⁷⁰⁷ a svá
smilstva^{684 1129}.

(36) A Hospodin ke mně řekl: Synu
člověka, zda chceš⁹⁵ soudit^{219 301} Oholu
a Oholívó? Pak³ jim oznam¹¹³⁰ jejich
ošklostivost²²⁴, (37) neboť cizoloží¹⁷ a na
jejich rukou je krev, a cizoloží¹⁷ se svými
neřádstvím²⁶³ a i své děti¹⁸⁹, jež mi zrodily,
převádějí^{17 685} jim za potravu. (38) Ještě
toto mi dělají^{16 151}. V týž¹³¹ den znečišťují¹⁷
mou svatyni²²⁹ a zneuctují^{17 360} mé soboty,
(39) neboť když pro svá neřádstva^{248 263}

zahubí^{145 1856} své děti¹⁸⁹, pak³ v týž¹³¹ den vstupují¹⁷ do mé svatyně²²⁹ zneuctí³⁶⁰ ji, a hle, tak činí¹⁷ vprostřed mého domu. (40)A dokonce, ano, posílaly pro muže^{7 248 1132}, aby přišli¹¹³³ z daleka, k nimž byl poslán posel⁸¹⁸; a hle, přišli oni, pro něž²⁴⁸ ses vykoukala, podma- lovala¹³⁴ jsi své oči a ozdabila ses^{355 666} ozdobami^{68 355}, (41)a usedla jsi na slavnostní¹¹³⁵ pohovku^{1136 1137} a před ní¹¹³⁸ byl přistrojen¹¹³⁹ stůl; a na to⁸ jsi nakladla mého kouřidla⁴⁰⁷ a mého oleje; (42)a při tom – hlas bezstarostného¹¹⁴⁰ davu³²⁰, a k mužům z množství lidí^{618 1141} byli přiváděni pijanové¹¹⁴² z pustiny; ti³ dávali náramky na jejich¹¹⁴³ ruce a nádherné⁶⁷⁰ koruny^{68 671 672} na jejich¹¹⁴³ hlavy. (43)I řekl jsem o zchátralé¹¹⁴⁴ cizoložstvím: Bude se^{460 1145} nyní smilnit²⁷⁶ smilstvy^{684 1146}, i ona? (44)A vcházel¹⁷ se^{460 1147} k ní podle vcházení¹¹⁴⁸ k ženě, nevěstce¹¹⁴⁹, tak vcházel¹⁷ k Ohole a k Oholívě, necudným ženám^{707 708}; (45)i budou je soudit^{219 301} spravedliví muži, oni, soudem²¹⁹ žen¹²²⁸ cizoložčích a soudem²¹⁹ žen¹²²⁸ prolévajících krev, neboť ony cizoloží a krev je na jejich rukou.

(46)Ano, Pán, Hospodin, řekl takto: Vyvést⁴⁰⁵ proti nim¹⁶⁵ sejítí⁷³⁶ a vydat je v proháňení sem-tam¹⁵⁰ a za kořist, (47)a sejítí⁷³⁶, ti je zaházejí⁷³⁷ kamením⁷³⁸; a rozřezat⁹⁹⁹ je svými meči, jejich syny a jejich dcery budou zabíjet a jejich domy ohněm vypalovat²¹⁵; (48)tak³ budu ze země odklízet²⁶⁷ necudnost⁷⁰⁷, ať se všechny ženy dají poučit¹¹⁵¹ a nepočínají si¹⁵⁴ podle jejich necudnosti^{707 1148}. (49)A na vás vaše necudnosti⁷⁰⁷ uvalí^{7 126} a ponese⁶⁶ hříchy¹¹²⁹ vašich neřádstev²⁶³, a budete poznávat, že Pánem jsem já, Hospodin.

24 A v devátém roce, v desátém měsíci, v desátý den měsíce², se stalo⁵, že se ke mně dostalo³ slovo Pána, Hospodina, výrok: (2)Synu člověka, zapiš si jméno dne, právě tento den¹⁵² (v právě tento den¹¹⁵² se na Jerusálem vrhl¹¹⁵³ král Bávelu^{516 710}), (3)a propověz⁵³² k vzpurnému domu⁹⁷ průpověď¹⁵²⁶ a řekni k nim: Takto řekl Pán, Hospodin: Přistav kotel⁴⁷⁵, přistav a také v něj nalij vody, (4)seber⁴⁹¹ do něho jeho kusy^{1154 1155}, každý

dobrý kus¹¹⁵⁴, stehno¹¹⁵⁶ a plece¹¹⁵⁷, naplněj jej výběrem¹⁰⁸³ kostí¹¹⁵⁸ – (5)vzít je z výběru¹⁰⁸³ drobného dobytka – a také hromadu dříví na ty kosti¹¹⁵⁹ pod to⁸, a nechej je důkladně vřít¹¹⁶⁰, necht se i kosti vprostřed toho⁸ uvaří¹⁰⁰.

(6)Proto Pán, Hospodin, řekl takto: Běda⁶⁸⁹, město krve^{364 446}, kotel⁴⁷⁵, jehož kal¹¹⁶¹ je v něm, neboť³ jeho kal¹¹⁶¹ z něho nebude vycházet^{54 131}! Vyjmejš⁵⁴ z něho¹¹⁶² po jeho kusech^{1154 1155}, po jeho kusech^{1154 1155}, nebude na něj¹⁶⁶ padat¹⁷ los^{1163 1164}. (7)Vždyť jeho^{166 1035} krev zůstala⁵ vprostřed něho¹⁶⁶, naneslo^{166 169} ji na holé¹¹⁶⁵ místo skaliska¹¹⁶⁶, nevytilo¹⁶⁶ ji na zem k zakrytí jí¹⁶⁷ prachem¹¹⁶⁸; (8)k vzejití¹¹⁶⁹ popuzení, k vykonání těžké¹¹⁷⁰ pomsty¹¹⁷¹ dám⁴⁸⁶ na holé¹¹⁶⁵ místo skaliska¹¹⁶⁶ krev jeho^{166 1172}, aby nebylo zakrytí¹¹⁷³. (9)Proto Pán, Hospodin, řekl takto: Běda⁶⁸⁹, město krve^{364 446}, i já budu zvětšovat hranici¹¹⁷⁴; (10)nahromad¹¹⁷⁵ dříví¹¹⁷⁶, zapálit¹¹⁷⁷ oheň, spotřebovat^{634 1051 1178} maso, zamíchat¹¹⁷⁹ směsí¹¹⁸⁰, a kosti necht hoří^{100 631}. (11)A postaví jej prázdný na jeho¹¹⁸¹ uhlí¹¹⁸², aby se jeho mosaz³⁹ zahřívala a rozžhavila⁶³¹ a jeho nečistota se vprostřed něho roztavila¹⁰⁵⁶, ať jeho kal¹¹⁶¹ je ten tam^{634 1051}, (12)Modloslužba^{424 1183 1237}, to unavuje^{17 1184}, ale množství jeho¹¹⁸⁵ kalu¹¹⁶¹ z něho nevychází⁵⁴ – v oheň s jeho¹⁶⁶ kalem¹¹⁶¹! (13)V tvé nečistotě je necudnost⁷⁰⁷; protože jsem tě očišťoval¹⁷ a nedalo¹⁶⁶ ses očistit¹¹⁸⁶, nebudeš již od své nečistoty očišťováno¹⁶⁶, až do mého utišení²³⁸ svého popuzení proti tobě¹¹⁸⁷. (14)Promluvil jsem já, Hospodin; přijde to a učiním tak, nebudu se vyhýbat¹¹⁸⁸, aniž budu šetřit²³⁵, aniž budu litovat^{239 1189}; budou tě soudit^{219 301} podle tvých cest a podle tvých skutků, prohlášeno²²⁸ Pánem, Hospodinem.

(15)A dostalo se³ ke mně slovo Hospodinovo, výrok: (16)Synu člověka, hle, já¹⁹⁴, chystám se ti poražením¹¹⁹⁰ odejmout^{87 1191}, co je žádoucí¹¹⁹² tvým očím⁹³, nebudeš⁹⁵ však¹³⁷ naříkat¹¹⁹³ ani plakat, aniž ti budou^{95 1194} slzy⁶⁸ přicházet¹¹⁹⁵; (17)sténej mlčky¹¹⁹⁶, zármutek pro mrtvé⁶⁹³ nebudeš⁹⁵ projevovat^{154 1197}. Uvaž⁶⁶⁴ na sebe svůj turban¹¹⁹⁸ a své sandály necht navlékáš^{100 169} na své nohy, a kníř¹¹⁹⁹ si¹²⁰⁰ nebudeš⁹⁵ zahalovat, aniž budeš⁹⁵ jít

chléb lidí^{437 1201}. – (18)I promluvil jsem za jitra k lidu a navečer umřela má žena; i zachoval jsem se¹⁵⁴ za jitra podle toho, co mi bylo přikázáno; (19)a lidé, ti ke mně řekli: Zda nám nechceš⁹⁵ oznámit¹¹³⁰, čím jsou pro nás²⁴⁸ tyto věci, že si ty takto počínáš¹⁵⁴? (20)A řekl jsem k nim: Dostalo se⁵ ke mně slovo Hospodinovo, výrok: (21)Rekni domu Izráelovu: Takto řekl Pán, Hospodin: Hle, já¹⁹⁴, chystám se zneuctít^{87 360} svou svatyni²²⁹, zpupnost^{357 367} vaší síly^{894 1202}, co je žádoucí¹¹⁹² vašim očím⁹³ a předmět soucitu¹²⁰³ vaší duše, a vaši synové a vaše dcery, jež jste opustili, budou padat mečem. (22)Pak³ si budete počínat^{17 154} podle toho, jak si já počínám^{17 154}; Kníř¹¹⁹⁹ si¹²⁰⁰ nebudete zahalovat, aniž budete jíst chléb lidí^{437 1201}; (23)a vaše turbany¹¹⁹⁸ budou na vašich hlavách a vaše sandály na vašich nohou, nebudete naříkat¹¹⁹³, aniž budete plakat, nýbrž³ budete zetlívát^{17 201} pro svou nepravost^{151 152} a bědovat^{17 1204} k sobě navzájem²⁰⁰. (24)Tak³ se vám Ezekiél stal⁵ znamením^{351 505}. Podle všeho, jak si počíná^{17 154}, si budete počínat¹⁵⁴; a při příchodu toho⁸ budete⁴²¹ poznávat, že Pánem jsem já, Hospodin.

(25)A ty, synu člověka, zda nebude v den mého odnětí jim¹¹⁹¹ jejich síly^{894 1481}, jáсот¹²⁰⁵ z jejich nádhery⁶⁷², toho, co je žádoucí¹¹⁹² jejich očím⁹³ a k čemu se povznáš¹⁶⁶ jejich mysl^{153 1206}, jejich synů a jejich dcer, (26)v onen den, zda nebude k tobě přicházet uniknuvší stran zvěsti^{370 1207} pro uší⁹³? (27)V onen den se tvá ústa při tom uniknuvším budou otvírat a budeš mluvit a nebudeš již němý¹⁶¹, a staneš se⁵ jim znamením^{351 505}, i budou poznávat, že já jsem Hospodin.

25 A dostalo se⁵ ke mně slovo Hospodinovo, výrok: (2)Synu člověka, zaměř^{169 573} svou tvář na děti¹⁸⁹ Ammónovy¹⁷⁴ a prorokuj¹⁸¹ proti nim¹⁶⁵ (3)a řekni dětem¹⁸⁹ Ammónovým: Poslyšte slovo Pána, Hospodina: Pán, Hospodin, řekl takto: Pro⁷²⁵ tvůj¹²⁰⁸ výrok: Aha! k mé svatyni²²⁹, když byla zneuctěna^{360 1209}, a k půdě²⁹⁹ Izráelově, když byla zničena^{140 1209}, a k domu Júdovu, když odešli¹²⁰⁹ do⁵¹¹ vyhnanství^{4 498}, (4)proto, hle, já¹⁹⁴, chystám se dát⁸⁷ za vlastnictví⁴⁸⁷

synům východu; ti³ v tobě založí¹²¹⁰ svá tábořiště¹²¹¹ a zřídí¹²⁶ v tobě svá obydlí¹²¹², oni budou jíst tvé ovoce a oni budou pít tvé mléko, (5)a Rabbu učiním¹²⁶ pastvištěm^{243 1213} velbloudů a děti¹⁸⁹ Ammónovy¹²¹⁴ odpočívadlem^{243 874 1215} drobného dobytka, i budete poznávat, že já jsem Hospodin.

(6)Neboť Pán, Hospodin, řekl takto: Pro⁷²⁵ tvé tleskání¹²¹⁶ rukou¹²¹⁷ a tvé dupání nohou¹²¹⁸, že³ ses v duši zaradoval¹²¹⁹ se vším svým pohrdáním^{198 773 1220} stran půdy²⁹⁹ Izráelovy, (7)proto, hle, já¹⁹⁴, napřáhnou²⁹⁴ proti tobě¹⁶⁵ svou ruku a budu tě vydávat národům⁸⁸ za kořist a vytínat⁶⁰⁷ tě zprostřed⁸⁸ národností⁸⁸ a hubit tě ze země. Budu tě plenit⁶¹⁰, i budeš poznávat, že já jsem Hospodin.

(8)Takto řekl Pán, Hospodin: Protože Móáv^{710 1221} a Séír¹²²² praví: Hle, dům Júdův je jako všechny národy⁸⁸, (9)proto hle, já¹⁹⁴, chystám se otevřít^{87 1223} bok^{1157 1224} Móávův^{710 1221}, takže bude zbaven měst, zbaven svých měst, až do konce^{1225 1581}, krásu země – Běth-hajšimóth, Baal-meón a Kirjáthájim¹²²⁶, (10)to⁸ budu synům východu, s dětmi¹⁸⁹ Ammónovými¹²²⁷, ano, dávat za vlastnictví⁴⁸⁷, aby země¹²²⁸ dětí¹⁸⁹ Ammónových nebyla mezi národy⁸⁸ připomínána. (11)A v Móávovi^{710 1221} budu zřizovat^{154 1229} soudy²¹⁹, i poznají, že já jsem Hospodin.

(12)Takto řekl Pán, Hospodin: Pro⁷²⁵ počínání¹⁵⁴ Edómovo⁷¹⁰ ve vykonávání těžké¹¹⁷⁰ pomsty¹¹⁷¹ na domě Júdově, že³ se velmi¹²³⁰ provinili²⁶⁶, když³ se na nich mstili¹⁷, (13)proto Pán, Hospodin, řekl takto: Ano, napřáhnou²⁹⁴ svou ruku proti zemi^{165 1228} Edóma⁷¹⁰ a budu z ní vytínat⁶⁰⁷ lidi⁶¹⁸ i dobytek^{619 620} a činit¹²⁶ ji rumišťem^{128 242} od Témána, a po Dedán¹³²⁷ budou padat mečem. (14)A svou pomstu na Edómovi chci⁹⁵ uvalit¹²⁶ rukou¹²³¹ svého lidu Izráele, ti³ se proti Edómovi zachovají¹⁵⁴ podle mého hněvu a podle mého popuzení, i poznají mou pomstu, prohlášeno²²⁸ Pánem, Hospodinem.

(15)Takto řekl Pán, Hospodin: Pro⁷²⁵ počínání¹⁵⁴ Pelištím¹² v pomstě¹²³², že³ vykonali těžkou¹¹⁷⁰ pomstu¹¹⁷¹ s pohrdáním^{198 773 1220} v duši, k záhubě²⁵¹ – staré¹²³³ nepřátelství⁷⁷⁷ – (16)proto Pán, Hospodin, řekl takto: Hle, já¹⁹⁴, chystám se

napřáhnout^{87 294} svou ruku proti Peliš-tím^{12 165} a budu vytínat⁶⁰⁷ Keréthim^{12 1234 1235} a hubit zbytek²²⁶ pobřeží¹²³⁶ moře (17) a vykonám proti nim velikou pomstu^{424 1237} v důtkách^{152 249} z popuzení; i poznají, při mém uvalení^{126 152} mé pomsty na ně, že já jsem Hospodin.

26 A v jedenáctém roce, v první¹²³⁸ den měsíce², se stalo⁵, že se ke mně dostalo⁵ slovo Hospodinovo, výrok: (2) Synu člověka, protože Cór¹²³⁹ proti Jerúsálemu¹⁶⁵ říká: Aha! polámal^{166 195} se – dveře^{7 1240} národnosti⁸⁸, to zahne⁴⁴ ke mně, budu se plnit – je¹⁷ obrácen¹⁶⁶ v rumišťe^{242 265 1} – (3) proto Pán, Hospodin, řekl takto: Hle, já¹⁹⁴, jsem proti tobě¹⁶⁵, Córe¹²³⁹, a budu proti tobě¹⁶⁵ pozvedat mnohé národy⁸⁸, jako moře dává¹²⁴¹ svým vlnám pozvednout se¹²⁴², (4) i zkazí^{7 252} zdi¹²⁴³ Córu¹²³⁹ a poboří^{7 569} jeho¹⁶⁶ věže, i budu z něho¹⁶⁶ odmetat jeho¹⁶⁶ prach¹¹⁶⁸ a činit¹²⁶ jej¹⁶⁶ holým¹¹⁶⁵ místem²⁴³ skaliska¹⁶⁶. (5) Bude suširnou sítí¹⁵³⁰ vprostřed moře, neboť jsem promluvil já, prohlášeno²²⁸ Pánem, Hospodinem, a stane se⁵ kořisti národům⁸⁸, (6) a jeho¹⁶⁶ dcery⁷⁴⁸, jež jsou v poli¹²⁴⁴, budou zabíjeny¹²⁴⁵ mečem, i poznají, že já jsem Hospodin.

(7) Ano, Pán, Hospodin, řekl takto: Hle, já¹⁹⁴, chystám se k Córu^{174 1239} přivést⁸⁷ Neuchadrecara, krále Bávelu^{516 710}, od severu, krále králů, s koňmi^{168 198} a s vozy^{68 198 1109} a s jezdci^{198 1081} a sborem^{736 1246}, ano, mnohým lidem; (8) bude mečem zabíjet tvé dcery^{748 1245} v poli¹²⁴⁴ a postaví¹²⁶ proti tobě¹⁶⁵ obléhací val a navrší¹⁶⁸ proti tobě¹⁶⁵ násep a vztýčí³¹⁹ proti tobě¹⁶⁵ štítovou střechu¹²⁴⁷, (9) v tvé zdi^{7 1243} bude mířit¹²⁶ narážením svých bořidel^{68 1248} a svými krumpáči¹²⁴⁹ bude kácet⁷³⁵ tvé věže. (10) Pro⁵²⁵ záplavu¹²⁵⁰ koní té bude pokrývat jejich¹²⁵¹ prach¹²⁵², tvé zdi^{7 1243} se budou otřásat^{133 1253} od hluku⁷⁶ od jezdců^{68 1081} a soukolí^{68 449} a vozů^{68 1109} při jeho vstupování v tvé brány, jako se vstupuje¹²⁵⁴ do rozvráceného⁵⁶⁸ města¹²⁵⁵. (11) Kopyty svých koní bude rozdpávat¹²⁵⁶ všechny tvé ulice, tvůj lid bude mečem zabíjet a pilře¹²⁵⁷ tvé pýchy^{894 1258 1259} budou klesat¹²⁶⁰ k zemi (12) a tvé bohatství^{822 1261} vyloupí⁷ a tvé obchodní sklady^{68 1262} vykořistí⁷, a poboří^{7 569} tvé zdi¹²⁴³ a budou svalovat⁷

tvé nádherné¹⁰⁸⁰ domy¹²⁶³, a tvé kameny a tvé dříví¹¹⁷⁶ a tvůj prach¹¹⁶⁸ budou skládat vprostřed vod. (13) A chci⁹⁵ způsobit ustání²⁶⁷ znění^{320 1264} tvých písní, aniž bude ještě slyšet zvuk⁷⁶ tvých lyr¹²⁶⁵, (14) a chci⁹⁵ tě učinit¹²⁶ holým¹⁶⁵ místem²⁴³ skaliska¹⁶⁶. Bude suširnou sítí¹⁵³⁰, nebude¹²⁶⁶ již budován¹⁶⁶, neboť jsem promluvil já, Hospodin, prohlášeno²²⁸ Pánem, Hospodinem.

(15) Takto Pán, Hospodin, řekl Córu¹²³⁹: Zda se ostrovy¹²⁶⁷ nebudou otřásat^{133 1253} od zvuku⁷⁶ tvého pádu¹⁵¹⁴ při kvilení¹²⁶⁸ smrtelně raněných^{68 261}, při zuřivém zabíjení^{907 1269} vprostřed tebe? (16) I sestoupí všichni vládcové^{373 509} moře¹²⁷⁰ ze svých trůnů⁴³² a odloží⁷²⁷⁸ své pláště a budou svlékat svá pestře vyšívaná roucha⁶⁸⁰; budou si oblékat úlek^{1237 1271}, budou sedět na zemi a uleknou se¹²⁷¹ každého okamžiku¹²⁷² a zděsí se¹⁴⁰ nad tebou; (17) a vnesou⁸⁶ nad tebou žalozpěv⁸⁷¹ a řeknou ti: Jak jsi zhynulo¹⁶⁶, jež jsi bylo obýváno¹⁶⁶ z moří¹²⁷³, město, jež¹¹ bylo vychvalováno^{166 1274}, jež se stalo^{5 166} silným^{94 127 166} na moři, ono¹⁶⁶ a jeho¹⁶⁶ obyvatelé, kteří naháněli^{17 126 1275} svou¹²⁷⁶ hrůzu¹²⁷⁷ všem tamním obyvatelům¹²⁷⁸! (18) Nyní, v den tvého pádu¹⁵¹⁴, se ostrovy¹²⁶⁷ lekají¹²⁷¹, ano, otřeseny³⁷⁴ jsou¹⁷ ostrovy¹²⁶⁷, jež jsou v moři, pro tvůj zánik^{525 1279}. (19) Ano, Pán, Hospodin, řekl takto: Až tě učiním^{126 145} městem zpusošeným^{128 242 265} jako města, jež nejsou¹⁷ obydlena, až se na tebe¹⁶⁵ vyvede^{145 405 1280} oceán¹²⁸¹ a pokryjí tě mnohé vody, (20) až tě budu mít k sestoupení se sestupujícími do jámy¹²⁸² k dávnému¹²³³ lidu⁷⁷⁷, pak³ tě ubytuji v zem spodních míst¹²⁸³, jako¹²⁸⁴ odvěká¹²³³ rumišťe^{5242 777 1285}, se sestupujícími do jámy¹²⁸², abys nebylo obýváno¹⁶⁶; a v zem živých budu uvádět¹²⁶ krásu. (21) Budu tě činit¹²⁶ zděšením^{128 1237 1286} a nebude tě; budeš hledáno¹⁶⁶, aniž ještě vůbec kdy¹²⁸⁷ budeš moci⁹⁵ být nalezeno¹⁶⁶, prohlášeno²²⁸ Pánem, Hospodinem.

27 A dostalo se⁵ ke mně slovo Hospodinovo, výrok: (2) A ty, synu člověka, vynes⁸⁶ nad Córem¹²³⁹ žalozpěv⁸⁷¹ (3) a řekni Córu¹²³⁹: Ty, jenž^{11 166} bydlíš při vstupech¹²⁸⁸ na moře^{93 1289}, kupčící¹²⁹⁰ národnostmi^{88 93} na mnohých ostrovech¹²⁶⁷, takto řekl Pán, Hospodin: Córe¹²³⁹, ty jsi řekl¹⁶⁶: Já jsem dokonale¹⁶⁶ krásou⁹³,

(4) tvé hranice⁴⁷⁸ jsou v srdci moře, tvoji budovatelé zdokonalili tvou krásu, (5) všechny tvé desky¹²⁹¹ ti vyrobili¹²⁹² z cypřišů za Seníru, k zhotovení¹⁵⁴ stožárů⁶⁸ pro tebe vzali¹²⁹³ cedry⁶⁸ z Levánónu⁷⁸³, (6) tvá vesla zhotovili¹⁵⁴ z dubů¹²⁹⁴ z Bášanu¹²⁹⁵, tvé obložení¹²⁹⁶ zhotovili¹⁵⁴ ze slonoviny, jedna větev¹²⁹⁷ Aššurím¹²⁷ z ostrovů¹²⁶⁷ Kittím¹²⁹⁹; (7) tvým plachtovím¹³⁰⁰, aby ti bylo³⁹¹ praporem^{351 1301}, se stal⁵ kment⁶⁶⁵ s pestrým vyšíváním^{198 662} z Egypta, tvým přikrovem se stal⁵ modrý purpur¹⁰⁷⁸ a červený purpur¹⁰⁷⁸ z ostrovů¹²⁶⁷ Elišá¹³⁰², (8) veslaři se ti stalí⁵ obyvatelé Cídónu¹³⁰³ a Arvadu¹³⁰³, tvoji mudrci v tobě, Córe¹²³⁹, oni se ti stalí⁵ kormidelníky, (9) starší a mudrci Gevalu¹³⁰³ se v tobě stalí⁵ opravovači^{332 1304} tvých trhin^{68 1305}. Všechny lodi moří⁶⁸ a jejich¹³⁰⁶ námořníci¹³⁰⁷ se v tobě dostalí⁵ k výměnnému obchodování¹³⁰⁸ tvým výměnným obchodem¹³⁰⁹; (10) Peršané^{68 1310} a Lúd¹³¹¹ a Pút¹³¹² se stalí⁵ v tvé vojenské mocí⁸²² tvými bojovníky¹³¹³, štít¹³¹⁴ a přílbu si v tobě věšeli¹⁷ – oni ti dodávali¹⁷ lesku^{676 1315}. (11) Synové Arvadu¹³⁰³ a tvá vojenská moc⁸²² byli na tvých zdech¹²⁴³ vůkol a v tvých věžích byli¹⁷ Gammádím^{12 1316}; své štíty¹³¹⁷ věšeli¹⁷ vůkol na tvých zdech¹²⁴³. Oni zdokonalili tvou krásu. (12) Taršís¹³¹⁸, to byla tvá obchodnice¹³¹⁹ pro⁵²⁵ množství všemožného³⁹⁷ majetku¹³²⁰, dávali¹⁷ tvůj odbyt¹³⁷⁰ za stříbro, železo, cín a olovo; (13) Jáván¹³²¹, Túval¹³²² a Mešech¹³²³, oni byli tvými překupníky¹³²⁴, dávali¹⁷ tvé výměnné zboží¹³⁰⁹ za osoby⁶⁵⁰ lidí⁶¹⁸ a náčiní¹⁸⁴ z mosazi³⁹; (14) z domu Tógarmy¹³²⁵ dávali¹⁷ koně, ano, jízdní koně¹⁰⁸¹, a mezky za tvůj¹³²⁶ odbyt¹³⁷⁰; (15) synové Dedánu¹³²⁷ byli tvými překupníky¹³²⁴, mnohé ostrovy¹²⁶⁷ byly tržištěm¹³²⁸ tvé ruky, daň¹³²⁹ tobě¹³³⁰ spláceli^{17 1331} rohy slonoviny a ebenem¹³³². (16) Arám¹³³³, to byla tvá obchodnice¹³¹⁹ pro⁵²⁵ množství tvých výrobků²⁷⁰, tvými odbyt¹³⁷⁰ platili^{17 126} za karbunkuly^{68 1334}, červený purpur¹⁰⁷⁸ a pestré vyšívaní⁶⁶² a jemnou bavlnu¹³³⁵ a korály¹³³⁶ a rubíny^{68 1337}; (17) Júdá a země Isráelova, oni byli tvými překupníky¹³²⁴, dávali¹⁷ tvé výměnné zboží¹³⁰⁹ za pšenici z Minníth¹³³⁸ a z Pannagu¹³³⁹ a med a olej a balzám. (18) Damašek, to byla tvá obchodnice¹³¹⁹

s množstvím¹⁹⁸ tvých výrobků²⁷⁰, pro⁵²⁵ množství všemožného³⁹⁷ majetku¹³²⁰, s vínem¹⁹⁸ z Chelbónu¹³⁴⁰ a běloskovicí¹³⁴¹ vlnou¹³⁴²; (19) Vedán¹³⁴³ a Jáván¹³²¹ z Úzálu¹³⁴⁴ za tvé odbyt¹³⁷⁰ dávali¹⁷ umělecky zpracované železo, mezi tvým výměnným zbožím¹³⁰⁹ byla⁵ kassie a vonná třtina¹⁴⁴²; (20) Dedán¹³²⁷, to byla tvá překupnice¹³²⁴ stran sedlových příkrývek^{1345 1346 1347} k jízdě. (21) Arabie a všichni vládcové^{5 373 509} Kédára^{710 1348}, oni byli obchodníci¹³¹⁹ tvé ruky s jehnaty¹⁹⁸ a berany a kozly¹³⁴⁹, jimi s tebou obchodovali¹³¹⁹. (22) Překupníci¹³²⁴ ze Ševy¹³⁵⁰ a Raemy¹³⁵¹, oni byli překupníky¹³²⁴ tvými; dávali¹⁷ tvé odbyt¹³⁷⁰ za výběr^{693 1352} všech vonných látek a za všemožné³⁹⁷ drahé^{1065 1353} kameny⁶⁸ a zlato. (23) Tvými překupníky¹³²⁴ byli Chárán¹³⁵⁴ a Kannéh¹³⁵⁵ a Eden¹³⁵⁶, překupníci¹³²⁴ ze Ševy¹³⁵⁰, Aššúr^{709 710} a Kilmád^{1357 1358}; (24) oni byli na tvém trhu¹³⁵⁹ tvými překupníky¹³²⁴ stran přepychových oděvů^{1087 1346 1360}, stran plášťů^{1346 1361} z modrého purpuru¹⁰⁷⁸ s³ pestrým vyšíváním⁶⁶² a stran beden^{1346 1362} různobarevných tkanin¹³⁶³, provazy převázaných⁶⁶⁴ a upevněných^{1364 1365}. (25) Taršíské lodi¹³¹⁸ ti cestovaly s tvým výměnným zbožím^{1309 1366}, i byl jsi naplněn¹⁶⁶ a ztěžkl¹⁶⁶ jsi¹³⁶⁷ velmi v srdci moří.

(26) Tvoji veslaři¹³⁶⁸ tě zavedou⁴⁸⁶ v mnohé¹³⁶⁹ vody, v srdci moří tě roztrháš^{195 486} východní vítr¹⁸; (27) tvůj majetek¹³²⁰ a tvé přebytky¹³⁷⁰, tvé výměnné zboží¹³⁰⁹, tvoji námořníci¹³⁰⁷ a tvoji kormidelníci, opravovači^{332 1304} tvých trhin^{68 1305} a kdo s tebou vyměňovali¹³⁰⁸ výměnné¹³⁷¹ zboží^{1309 1372}, a všichni tvoji bojovníci¹³¹³, kteří jsou v tobě a ve všem tvém sejití⁷³⁶, jež je vprostřed tebe, budou v den tvého pádu padat v srdce moří. (28) Hlasem křiku⁴⁴⁴ tvých kormidelníků se budou otrásat^{133 1253} pobřeží¹³⁷³ (29) a všichni chápající se⁵¹⁴ vesel, námořníci¹³⁰⁷, všichni kormidelníci moře sestoupí ze svých lodí, budou stát na zemi (30) a ozvou se¹³⁷⁴ nad tebou svým hlasem a budou hořce křičet⁴⁴⁴ a prach¹¹⁶⁸ nad své hlavy vyhozovat⁴⁰⁵ a v popele se válet, (31) a zcela¹³⁷⁵ se pro tebe⁷²⁵ vyholí¹³⁷⁶ a rozplácí se pro tebe⁷²⁵ v hořkosti duše hořkým nářkem^{1193 1377} (32) a ve svém lkání vzesou⁶⁶ pro tebe^{725 1378} žalozpěv⁸⁷¹ a jmou se nad

tebou žalostně pět¹³⁷⁹: Kdo je jako Cór¹²³⁹, jako *toto* vyvrácené¹³⁸⁰ zprostřed moře? (33) Při vycházení^{54 152} tvých obdbytí¹³⁷⁰ od moří jsi sytil^{17 166} mnohé zástupy lidu¹¹¹, množstvím svého majetku¹³²⁰ a svého výměnného zboží¹³⁰⁹ jsi obohacoval^{17 166} krále⁷ země; (34) v čas, kdy jsi roztrfštěním^{195 907} zmizel¹⁶⁶ zprostřed^{524 1381} moří, padlo tvé výměnné zboží¹³⁰⁹ a všechno tvé sejití⁷³⁶ vprostřed tebe v hlubokosti⁷ vod. (35) Všichni obyvatelé ostrovů¹²⁶⁷ se nad tebou zděsí¹⁴⁰ a jejich králové náramně¹³⁸² strnou¹³⁸³, pobouří¹³⁸⁴ se v tváři; (36) obchodníci¹³¹⁹ mezi lidem budou nad tebou syčet^{17 1385}, staneš se⁵ hrůzou^{1237 1286} a nikdy více¹³⁸⁶ tě nebude.

28 A dostalo se⁵ ke mně slovo Hospodinovo, výrok: (2) Synu člověka, řekni panovníkovi¹³⁸⁷ Córu¹²³⁹. Takto řekl Pán, Hospodin: Protože se tvé srdce vyvýšilo⁷⁵⁶, takže³ jsi řekl: Já jsem Bůh¹³⁸⁸, obývám¹⁷ byt²⁶⁴ Boží¹³⁸⁹ v srdci moří, ty však¹³⁷ jsi člověk a ne Bůh¹³⁸⁸, ač činíš¹²⁶ své srdce jakoby srdcem Božím^{128 1389 1390}, – (3) hle, ty jsi moudřejší než Daniél^{129 130}, nic³⁹⁷ skrytého¹³⁹¹ ti nezatajili¹³⁹², (4) svou moudrostí a svou chápatostí¹³⁹³ sis pořídil¹⁵⁴ bohatství^{822 1261}, ano, pořídil¹⁵⁴ sis zlato a stříbro ve své pokladnici¹³⁹⁴, (5) rozsahem¹³⁹⁵ své moudrosti, svým obchodem¹²⁶² jsi své bohatství^{822 1261} rozmožil, a tvým bohatstvím^{822 1261} se vyvýšilo⁷⁵⁶ tvé srdce, – (6) proto Pán, Hospodin, řekl takto: Protože činíš¹²⁶ své srdce jakoby srdcem Božím^{128 1389 1390}, (7) proto hle, já¹⁹⁴, chystám se na tebe¹⁶⁵ přivést⁸⁷ cizáky³⁵⁹, ukrutníky¹³⁹⁶ z národů⁸⁸, kteří³ na krásu¹⁶⁵ tvé moudrosti vytaší své meče a zneuctí³⁶⁰ tvůj lesk, (8) budou tě stahovat¹³⁹⁷ do propasti⁸⁷⁷, takže³ smrtí¹²³⁷ probodených²⁶¹ umřeš v srdci moří. (9) Zda ještě¹³⁹⁸ budeš před tvářmi zabíjejícího tě říkat: Já jsem Bůh¹³⁸⁹, když³ ty jsi člověk a ne Bůh¹³⁸⁸ v ruce probodávajícího²⁶¹ tě? (10) Smrtí¹²³⁷ neobřezaných¹³⁹⁹ budeš umírat, rukou cizáků³⁵⁹, neboť jsem promluvil já, prohlášen²⁸⁸ Pánem, Hospodinem.

(11) A dostalo se⁵ ke mně slovo Hospodinovo, výrok: (12) Synu člověka, vznes⁶⁶ nad králem Córu¹²³⁹ žalozpěv⁸⁷¹, ať mu řekneš: Takto řekl Pán, Hospodin: Ty zpečetuješ vzory^{68 379 1400}, jsi pln moudrosti

a dokonalý krásou; (13) dostal se⁵ v ěden¹⁴⁰¹, Boží zahrada, tvým přikrytím byly všemožné³⁹⁷ drahé^{1065 1353} kameny^{68 1402}, sard¹⁴⁰³, topas¹⁴⁰⁴ a démant¹⁴⁰⁵, chrysolit¹⁴⁰⁶, onyx¹⁴⁰⁷ a jaspis¹⁴⁰⁸, safír¹⁴⁰⁹, karbunkul¹³³⁴ a smaragd¹⁴¹⁰, a zlato; dílo¹⁴¹¹ tvých vsazování¹⁴¹² a tvých ložisek¹⁴¹³ bylo v¹⁴¹⁴ tobě; v den tvého stvoření⁹⁰⁷ byly ty věci připraveny¹⁷³. (14) Ty jsi byl kerúbem rozpětí¹⁴¹⁵, jenž¹¹ jsi zastíral¹⁴¹⁶; tím³ jsem tě učinil¹²⁶, dostal ses⁵ na svatou horu⁹⁴³ Boží a jal ses procházet vprostřed ohnivých kamenů¹⁴¹⁷; (15) ty jsi byl ve¹⁴¹⁴ svých cestách¹⁴¹⁸ dokonalý ode dne svého stvoření⁹⁰⁷ až než se při¹⁴¹⁴ tobě našlo bezpráví^{155 1419}. (16) Při rozsahu^{152 1395} tvého obchodu¹²⁶² naplnili tvé nitro¹⁴²¹ násilnictvím³¹⁸, takže³ jsi zhřešil¹⁴²², i znesvětil³⁶⁰ jsem tě z¹⁴²³ Boží hory a vyvrhl¹⁴²⁴ jsem tě, kerúbe, jenž¹¹ jsi zastíral¹⁴¹⁶, zprostřed ohnivých kamenů¹⁴¹⁷. (17) Tvou krásou se vyvýšilo⁷⁵⁶ tvé srdce, se svým leskem^{1227 1425} jsi zkazil^{251 252} svou moudrost; shodil jsem⁴⁸⁶ tě k zemi, dal jsem⁴⁸⁶ tě před tvář králů k hledění na tebe. (18) Množstvím⁵²⁵ svých nepravidlostí¹⁵¹, nepoctivostí¹⁵⁵ svého obchodu jsi znesvětil³⁶⁰ své svatyně²²⁹, i vyvedl¹⁵⁴ jsem⁴⁸⁶ z tvého nitra¹⁴²¹ oheň; ten⁸ tě sežere^{339 486}, i učiním^{126 486} tě před očima všech vidoucích tě popelem²⁴³ na zemi. (19) Všichni znající tě mezi národnostmi^{88 111} se nad tebou zhrzojí^{140 486}, staneš se^{5 486} zděšením^{1237 1286} a nikdy více¹³⁸⁶ tě nebude.

(20) A dostalo se⁵ ke mně slovo Hospodinovo, výrok: (21) Synu člověka, upří¹⁶⁹ svou tvář na Cídón¹⁷⁴ a prorokuj proti němu^{165 166} (22) a řekni: Takto řekl Pán, Hospodin: Hle, já¹⁹⁴, jsem proti tobě¹⁶⁵, Cídóne, a budu vprostřed tebe oslaven¹³⁶⁷ a poznají^{1420 1426}, že já jsem Hospodin, v mém vykonání¹⁵² soudů²¹⁹ v něm¹⁶⁶, a budu v něm¹⁶⁶ za svatého uznán⁹¹⁵, (23) neboť³ v něj¹⁶⁶ budu vypouštět²⁵⁰ mor a v jeho¹⁶⁶ ulice krev a vprostřed něho¹⁶⁶ mečem, proti němu^{165 166} ze všech stran⁷²⁴, popadají zabítí^{68 261 1427}, i poznají^{1420 1426}, že já jsem Hospodin, (24) aniž se ještě bude domu Izráelovu dostávat⁵ palčivého¹⁴²⁸ ostnu¹⁰³ aneb trýznivého⁵⁸⁷ trní¹⁴²⁹ ze všeho jejich okolí¹⁴³⁰, od těch, kdo¹¹ jimi pohrdají⁷⁷³, i poznají^{1420 1426}, že Pánem jsem já, Hospodin.

(25) Takto řekl Pán, Hospodin: Až dům Isráelův shromáždím¹⁴³¹ *zprostřed* národnosti^{88 111}, mezi nimiž jsou¹⁷ rozptýleni⁴⁸⁸, a budu jim¹⁵² před očima národů⁸⁸ za svatého uznán⁹¹⁵, pak³ se zabydlí¹⁷ na své půdě²⁹⁹, již jsem dal svému nevolníku Jákobovi, (26) a budou na ní bydlet¹⁷ v bezpečí¹⁴³² a zbudují domy a vysadí vinice; *ano*, budou v bezpečí¹⁴³² bydlet¹⁷, až vykonám soudy^{219 1431} mezi všemi²²³, kdo¹¹ jimi pohrdají⁷⁷³, i poznají^{1420 1426}, že já *jsem* Hospodin, jejich Bůh¹⁴³³.

29 V desátém roce, v desátém měsíci, v dvanáctém dni měsíce² se ke mně dostalo⁵ slovo Hospodinovo, výrok: (2) Synu člověka, upří¹⁶⁹ svou tvář proti faraonovi, králi¹⁶⁵ Egypta, a prorokuj¹⁸¹ proti němu¹⁶⁵ a proti Egyptu¹⁶⁵, jemu celému^{166 340 1686}, (3) promluv a řekni: Takto řekl Pán, Hospodin: Hle, já¹⁹⁴, *jsem* proti tobě¹⁶⁵, faraone, králi Egypta, ty¹¹ veliký netvore¹⁴³⁴, jenž¹¹ uléháš⁸⁷⁴ vprostřed jeho řek¹⁴³⁵, jenž řekl: Má řeka¹⁴³⁵ patří mně, *ano*, já jsem si ji zřídil¹⁵⁴; (4) a chci⁹⁵ v tvé čelisti dát háky¹⁴³⁶ a přichytit¹⁶⁰ ryby¹⁴³⁷ tvých řek¹⁴³⁵ na tvé šupiny a zprostřed tvých řek¹⁴³⁵ tě vytáhnout⁴⁰⁵, přičemž³ se všechny ryby¹⁴³⁷ tvých řek¹⁴³⁵ budou na tvé šupiny přichytávat¹⁶⁰; (5) a chci⁹⁵ tě vrhnout¹⁴³⁸ do pustyne, tebe a všechny ryby¹⁴³⁷ tvých řek¹⁴³⁵, na tvář pole⁶⁴⁷ budeš padat, nebudeš sbírán⁴⁹¹ ani shromáždován, vydám tě za pokrm zvířatům^{26 254 1439} pole a ptactvu¹⁴⁴⁰ nebes. (6) I poznají všichni obyvatelé Egypta, že já *jsem* Hospodin, protože se domu Isráelovu stali^{5 150} oporou¹⁴⁴¹ z třtiny¹⁴⁴²; (7) při jejich chytání se⁵¹⁴ za tebe, za tvou dlaň^{285 1443}, ses pohmožďoval¹⁴⁴⁴ a roztrhával⁵⁶⁸ jim celé rameno¹¹⁵⁷, a při jejich opírání o¹⁴⁴⁵ tebe ses lámal¹⁹⁵ a ochromoval¹⁴⁴⁶ jim všechna bedra¹⁴⁴⁷.

(8) Proto Pán, Hospodin, řekl takto: Hle, já¹⁹⁴, chystám se na tebe¹⁶⁵ přivést⁸⁷ meč a budu z tebe¹⁴⁴⁸ vytínat⁶⁰⁷ lidi⁶¹⁸ i dobytek^{619 620}, (9) takž³ se země Egypta bude stávat⁵ spouští^{295 351} a rumištěm²⁴², i poznají, že já *jsem* Hospodin; protože řekl: Řeka¹⁴³⁵ patří mně, *ano*, já jsem ji zřídil¹⁵⁴. (10) Proto hle, já¹⁹⁴, *jsem* proti tobě¹⁷⁴ a proti tvým řekám^{174 1435} a budu zem Egypta činit¹²⁶ naprostými rumišti^{242 243 1449} a spouští^{128 295}, od Migdólu *po* Sevénéh, až

po pomezí⁴⁷⁸ Kúše¹⁴⁵⁰. (11) Nebude jí procházet noha člověka, aniž jí bude prochána zepté noha dobytky⁶²⁰, aniž bude obývána *po* čtyřicet let; (12) *ano*, budu zem Egypta činit¹²⁶ spouští^{128 295} vprostřed zpusťošných¹⁴⁰ zemí, a její města budou, vprostřed v rumišti obrácených^{242 265} měst, *po* čtyřicet let spouští^{128 295}, a Egyptany budu rozptylovat⁴⁸⁸ mezi národy⁸⁸ a rozhánět²¹¹ je po zemích⁴⁸⁹.

(13) Avšak Pán, Hospodin, řekl takto: Po uplynutí¹⁴¹ čtyřiceti let budu Egyptany *zprostřed* národnosti⁸⁸, kam byli rozptýleni⁴⁸⁸, shromažďovat (14) a utrpení¹⁴⁵¹ Egyptanů odvracet a v zem Pathróš¹⁴⁵² je zpět přivádět¹³³¹, na zem jejich původu¹⁰²⁹, i stanou se⁵ tam nízkým⁸¹⁶ královstvím, (15) *jež* bude nejnižším⁸¹⁶ z království¹⁷, aniž se ještě bude moci⁹⁵ povznést⁶⁶ nad národy⁸⁸, neboť³ chci⁹⁵ snížit počet jich¹⁴⁵³, aby *nebylo* panování¹⁴⁵⁴ mezi¹⁴⁵⁵ národy⁸⁸, (16) aniž ještě bude domu Isráelovu předmětem³⁵¹ důvěry^{1432 1456}, připomínajícím nepravost¹⁵¹ v jejich ohlížení^{152 384 1457} za nimi¹⁴⁵⁸, nýbrž³ poznají, že Pánem *jsem* já, Hospodin.

(17) A v roce dvacátém a sedmém, v prvním měsíci, v první¹²³⁸ den měsíce² se stalo⁵, že se ke mně dostalo⁵ slovo Hospodinovo, výrok: (18) Synu člověka, Nevúchadrecar, král Bávelu^{516 710}, přiměj svou vojenskou moc⁸²² sloužit^{939 1459} velikou¹⁴⁶⁰ službou^{939 1461} proti Córu^{174 1239}, každá hlava *byla* olýsalá¹³⁷⁶ a každé rameno¹¹⁵⁷ odřeno⁹⁷⁴, aniž se jemu a jeho vojenské moci⁸²² dostalo z Córu¹²³⁹ mzdy^{1462 1463} za službu^{939 1461}, již proti němu^{165 166} odsloužil⁹³⁹. (19) Proto Pán, Hospodin, řekl takto: Hle, já¹⁹⁴, chystám se dát⁸⁷ Nevúchadrecarovi, králi Bávelu^{516 710}, zem Egypta, *ať si odnese*⁶⁶ všechnu její spoustu^{320 326}, *ať si* naloupí lupu a naukořistuje kořisti; to³ se stane⁵ mzdou^{1462 1464} jeho vojenské moci⁸²². (20) Dám mu odměnu¹⁴⁶⁵, za níž posloužil⁹³⁹, zem Egypta, že pro mne²⁴⁸ pracovali^{17 154}, prohlášeno²²⁸ Pánem, Hospodinem. (21) V onen den chci⁹⁵ domu Isráelovu způsobit vzrůst¹⁴⁶⁶ rohu¹⁴⁶⁷ a tobě dát otevření úst vprostřed nich, i poznají, že já *jsem* Hospodin.

30 A dostalo se⁵ ke mně slovo Hospodinovo, výrok: (2) Synu člo-

věka, prorokuj¹⁸¹ a řekni: Takto řekl Pán, Hospodin: Skučte: Oh! – o tomto¹⁴⁶⁸ dni, (3) neboť je blízký²⁸⁸ den, ano, blízký²⁸⁸ je den Hospodinův², den oblačnosti²⁰, to bude čas národů⁸⁸, (4) a v Egypt²²³ přijde meč a v Kúši¹⁴⁵⁰ nastane⁵ svjívání v bolesti¹⁴⁶⁹ při padání zabítých^{68 261} v Egyptě, i poborou jeho¹⁶⁶ spoustu^{320 326} a jeho¹⁶⁶ základy budou pobořeny⁵⁶⁹, (5) Kúš¹⁴⁵⁰ a Pút¹³¹² a Lúd¹³¹¹ a všechna ta směs¹⁴⁷⁰ a Kúv¹⁴⁷¹ a děti¹⁸⁹ země smlouvy¹⁴⁷² budou s nimi mečem padat.

(6) Takto řekl Hospodin: Ano, podporující Egypt³² padnou a zpupnost^{357 367} jeho¹⁶⁶ síly^{894 1202} klesne¹²⁶⁰, od Migdólu po Sevénéh v něm¹⁶⁶ budou mečem padat, prohlášeno²²⁸ Pánem, Hospodinem, (7) a zpustnou¹⁴⁰ vprostřed zpustlých¹⁴⁰ zemí a jejich města se budou ocitat⁵ vprostřed měst obrácených v rumišťe^{7 242 265}, (8) a v mém uvedení^{126 152} ohně v Egypt²²³ poznají, že já jsem Hospodin, až všichni pomáhající mu¹⁶⁶ budou rozdrčení¹⁹⁵. (9) V onen den budou z přítomnosti mé tváře¹⁴⁷³ vycházet⁵⁴ poslové⁸¹⁸ na lodích k polekání¹²⁷¹ bezstarostného¹⁴³² Kúše¹⁴⁵⁰, i nastane⁵ mezi nimi¹⁴⁷⁴ svjívání v bolesti¹⁴⁶⁹ jako v den Egypta, neboť hle, přichází!

(10) Takto řekl Pán, Hospodin: Budu působit¹³⁷ vymizení²⁶⁷ spousty^{320 326} Egypta rukou Nevúchadreccara, krále Bávelu^{516 710}; (11) on a s ním jeho lid, ukrutníci¹³⁹⁶ z národů⁸⁸, budou přivedeni k hubení^{251 252} země a vytasí své meče proti Egyptu a naplní zem zabítkami^{68 261}; (12) i budu řeky¹⁴³⁵ činit¹²⁶ suchem¹²⁸ a zem prodávat v ruku zlých, a zem a její náplň budu pustošit¹⁴⁰ rukou cizáků^{8 359}; promluvil jsem já, Hospodin.

(13) Takto řekl Pán, Hospodin: Budu i¹³⁷ ničít neřádstva²⁶³ a působit vymizení²⁶⁴ model^{1475 1476} z Nófu¹⁴⁷⁷, aniž ještě bude vládce^{373 509} ze země Egypta, i budu v zem Egypta vnášet¹²⁶ hrůzu⁶⁵ (14) a pustošit¹⁴⁰ Pathrós¹⁴⁵², a v Cóan¹⁴⁷⁸ vnesu¹²⁶ oheň a v Nó¹⁴⁷⁹ vykonám¹⁵⁴ soudy²¹⁹, (15) a na Sín^{165 1480}, pevnost^{894 1481} Egypta, budu vylévat své popuzení a spoustu^{320 326} Nó¹⁴⁷⁹ budu vytínat⁶⁰⁷, (16) i vnesu¹²⁶ v Egypt oheň, Sín¹⁴⁸⁰ se bude zoufale¹⁴⁸² svjít¹⁴⁶⁹ a Nó¹⁴⁷⁹ se bude dostávat⁵ k roztržení^{1568 907}, a Nóf¹⁴⁷⁷ – denne¹⁴⁸³

protivníci^{1484 1485}. (17) Jinoši z Ávenu¹⁴⁸⁶ a Pí-vesethu¹⁴⁸⁷ budou padat mečem a ona^{166 1488} půjdou v zajetí, (18) a v Techaf-nechésu¹⁴⁸⁹ se den zatmí¹⁴⁹⁰ při mém lámání^{152 195} tam jařem¹⁴⁹¹ Egypta, a přestane v něm¹⁶⁶ zpupnost^{357 367} jeho¹⁶⁶ síly⁸⁹⁴, a ono^{166 1488} – bude je¹⁶⁶ pokrývat oblak²⁰ a jeho¹⁶⁶ dcery⁷⁴⁸ půjdou v zajetí. (19) Tak v Egypty vykonám soudy²¹⁹, i poznají, že já jsem Hospodin.

(20) A v jedenáctém roce, v prvním měsíci, v sedmý den měsíce² se stalo⁵, že se ke mně dostalo⁵ slovo Hospodinovo, výrok: (21) Synu člověka, zlomil jsem¹⁹⁵ paži faraona, krále Egypta, a hle, nebude⁴⁸⁶ obvázána⁶⁶⁴ k umožnění¹²⁶ zholení, přiložením¹⁶⁹ obinadla k obvázáni⁶⁶⁴ jí k jejímu zesílení¹³² k chycení⁵¹⁴ za¹⁴⁹² meč. (22) Proto Pán, Hospodin, řekl takto: Hle, já¹⁹⁴, jsem proti faraonovi, králi¹⁷⁴ Egypta, a chci⁹⁵ zlámat¹⁹⁵ jeho paže, tu, jež je¹¹ silná⁹⁴, i tu, jež je^{11 17} zlomena¹⁹⁵, a způsobit vypadnutí meče z jeho ruky (23) a rozptýlit⁴⁸⁸ Egyptany mezi národy⁸⁸ a rozehnat²¹¹ je po zemích⁴⁸⁹, (24) a posílit³³² paže krále Bávelu^{516 710} a dát v jeho ruku svůj meč, ale paže faraonovy chci⁹⁵ zlámat¹⁹⁵, takže³ bude před jeho tváří sténat¹⁷ sténáním smrtelně raněného²⁶¹, (25) a když budu posílovat³³² paže krále Bávelu^{516 710} a paže faraonovy budou klestat¹²⁶⁰, poznají¹⁴²¹, že já jsem Hospodin, při mém dávání¹⁵² svého meče v ruku krále Bávelu^{516 710}, i napráhne²⁹⁴ jej proti zemi^{174 217} Egypta, (26) a Egyptany budu rozptýlovat⁴⁸⁴ mezi národy⁸⁸ a rozháňet²¹¹ je po zemích⁴⁸⁹, i poznají, že já jsem Hospodin.

31 A v jedenáctém roce, v třetím měsíci, v první¹²³⁸ den měsíce² se stalo⁵, že se ke mně dostalo⁵ slovo Hospodinovo, výrok: (2) Synu člověka, řekni k faraonovi, králi Egypta, a k jeho zástupu^{320 326 1493}: Ke komu ses připodobnil^{25 1494} ve své velikosti¹⁵²? (3) Hle, Aššúr^{709 710} – cedr v Levánónu⁷⁸³, krásný ratolestí^{68 803} a stínící korunou¹⁴⁹⁵ a vysoký vzrůstem⁵⁷⁸, a jeho nejvyšší výhonek⁷⁸⁸ se octl⁵ mezi houštinami⁸⁹⁸. (4) Vody mu daly vyrůst¹⁴⁹⁶, hlubina¹²⁸¹ jej učinila vysokým¹⁴⁹⁷; svými řekami proudila¹⁴⁹⁸ kolko²⁰⁹ jeho výsadby¹⁴⁹⁹, ale¹⁵⁰⁰ na všechny

stromy pole pouštěla¹⁷ své stružky¹⁵⁰¹. (5) Proto se jeho vzrůst⁵⁷⁸ nad všechny stromy¹³⁰ 1502 pole vyvýšil a jeho haluze¹⁵⁰³ se rozmnožily a jeho sněti⁷⁹⁷ se prodloužily⁵²⁸ mnohými vodami¹⁵²⁵ při jeho pučení²⁵⁰ 1504; (6) všemožné³⁹⁷ ptactvo¹⁴⁴⁰ nebes, ti hnízдили¹⁷ v jeho haluzích¹⁵⁰³, a všemožná³⁹⁷ zvěř²⁶ 254 pole, ty rodily¹⁷ pod jeho sněti⁷⁹⁷, a všemožné³⁹⁷ početné⁸²³ národy⁸⁸ bydlely¹⁷ v jeho stínu. (7) I byl¹⁷ krásný ve své velikosti¹⁵², v délce¹⁵² svých větví⁷⁹³, neboť jeho kořen se dostal⁵ ku mnohým vodám. (8) Cedry v Boží zahradě jej nepředčily¹³⁹² 1505, cypríše¹⁵⁰⁶ nebyly¹⁷ podobny¹⁵⁰⁷ jeho haluzím¹⁵⁰³, aniž byly¹⁷ platany¹⁵⁰⁶ jako jeho sněti⁷⁹⁷, žádný³⁹⁷ strom v Boží zahradě nebyl¹⁷ svou krásou podoben¹⁵⁰⁷ jemu. (9) Učinil jsem jej krásným v množství¹⁵² jeho větví⁷⁹³, takže³ všechny stromy Édenu¹⁴⁰¹, jež byly v Boží zahradě, k němu pojaly závist.

(10) Proto Pán, Hospodin, řekl takto: Protože ses vzrůstem⁵⁷⁸ vyvýšil... a on svůj nejvyšší výhonek⁷⁸⁸ vypjal¹²⁶ mezi houštiny⁸⁹⁸ 1508 a v jeho vyvýšení se pozvedlo⁴⁵³ jeho srdce, (11) i vydal jsem jej v ruku mocného z národů, že s ním¹⁵⁰⁹ zajisté¹⁵¹⁰ bude nakládat¹⁵⁴ podle jeho zlovůle¹⁵¹¹; vyvrhl jsem¹⁵¹² jej¹⁵¹³ (12) a citáci³⁵⁹, ukrutníci¹³⁹⁶ z národů⁸⁸, jej vytáhli⁶⁰⁷ a pohodili¹⁴³⁸ jej, jeho větve⁷⁹³ napadaly na hory a ve všechny průrvy²⁵⁸ a jeho sněti⁷⁹⁷ se nalámaly¹⁹⁵ ve všechna řečiště²⁵⁷ země. A všechny národnosti⁸⁸ země sestoupily z jeho stínu a zanechali¹⁴³⁸ jej; (13) všemožné³⁹⁷ ptactvo¹⁴⁴⁰ nebes, ti budou sedat na jeho padlém kmeni¹⁵¹⁴, a všemožná³⁹⁷ zvěř²⁶ 254 pole, ti se dostanou⁵ do jeho sněti⁷⁹⁷ 1515, (14) aby se žádné³⁹⁷ stromy při vodách⁹³ nevyvýšovaly svým vzrůstem¹⁵² 578 a nevpínaly¹²⁶ svůj nejvyšší výhonek⁷⁸⁸ mezi houštiny⁸⁹⁸ 1508, a pro svou výšku¹⁵² nestály¹⁵¹⁶ samy na sobě, žádné³⁹⁷ pijící vodu⁹³, neboť ony všechny³⁴⁰ budou vydány smrti, do spodní¹²⁸³ země¹⁵¹⁷, v střed dětí¹⁸⁹ lidí⁶¹⁸, k sestupujícím do jámy¹²⁸².

(15) Takto řekl Pán, Hospodin: V den jeho sestoupení do šéolu¹⁵¹⁸ jsem zavedl zármutek¹⁵¹⁹, hlubinu¹²⁸¹ jsem nad ním⁷²⁵ zakryl a její řeky jsem zadržel¹⁵²⁰, takže³ mnohé vody byly zastaveny¹⁵²¹, Levánón⁷⁸³ jsem uvedl v truchlení¹⁵²² nad ním⁷²⁵

a všechny stromy pole – mdloba¹⁵²³ nad ním⁷²⁵. (16) Zvukem⁷⁶ 525 jeho pádu¹⁵¹⁴ jsem otřásl¹³³ 1253 národy⁸⁸, při svém spouštění¹³⁹⁷ ho do šéolu¹⁵¹⁸ se sestupujícími do jámy¹²⁸², a ve spodní¹²⁸³ zemi¹⁵¹⁷ se potěšily²³⁹ všechny stromy Édenu¹⁴⁰¹, výkvět¹⁰⁸³ a nejlepší z Levánónu⁷⁸³, všechny pijící vodu⁹³; (17) i ony s ním sestoupily do šéolu¹⁵¹⁸ k zabítým²⁶¹ mečem⁹³, i jeho paže⁷ 68 1524, ti, již sedávali¹⁷ v jeho stínu vprostřed národu⁸⁸.

(18) Ke komu ses tedy¹⁵²⁵ připodobnil¹²⁵ 1494 v sláve⁸⁴ 152 a ve velikosti¹⁵² mezi stromy Édenu¹⁴⁰¹? Ano, budeš se stromy Édenu¹⁴⁰¹ spuštěn¹³⁹⁷ do spodní¹²⁸³ země¹⁵¹⁷, budeš ležet vprostřed neobřezaných¹³⁹⁹ se zabitými²⁶¹ mečem⁹³. To⁸ je farao a všechen jeho zástup³²⁰ 326 1493, prohláše²²⁸ Pánem, Hospodinem.

32 A v dvanáctém roce, v dvanáctém měsíci, v první¹²³⁸ den měsíce² se stalo⁵, že se ke mně dostalo⁵ slovo Hospodinovo, výrok: (2) Synu člověka, vznes⁶⁶ žalozpěv⁸⁷¹ nad faraonem, králem Egypta, a řekni k němu: Hřivnatče⁸⁷⁵ národů⁸⁸, zhynul jsi¹³⁸⁰ 15261 A ty jsi byl jako netvor¹⁴³⁴ v mořích¹⁵²⁷ a pronikal jsi¹⁷ svými řekami¹⁵²⁸ a svými nohama jsi kalil¹⁷ vody a prošlapával¹⁷ 1529 jejich řeky.

(3) Takto řekl Pán, Hospodin: Chci⁹⁵ tedy¹³⁷ na tebe¹⁶⁵ prostrít¹⁰⁹ svou síť v sejití⁷³⁶ mnohých národností⁸⁸, jež³ tě v mé síti¹⁵³⁰ vytáhnou⁴⁰⁵, (4) a zanechat¹⁴³⁸ tě na zemi a odmrstit tě na tvář⁶⁴⁷ pole a nechat všemožné³⁹⁷ ptactvo¹⁴⁴⁰ nebes usadit se⁷⁰⁰ 830 na tobě a zvěř²⁶ 254 celé¹⁵³¹ země chci⁹⁵ tebou⁵²⁵ sytit; (5) a tvé maso dát na hory a průrvy²⁵⁸ tvou výškou¹⁵³² vyplnit. (6) A zem budu napájet tvým výtokem¹⁵³³ – tvou krví⁵²⁵ 1534 – až k horám, takže³ budou z tebe naplnována řečiště² 257, (7) a při uhašování¹⁵³⁵ tebe budu zakrývat nebesa a zatemňovat¹⁵²² jejich hvězdy, slunce budu zakrývat oblakem²⁰ a měsíc nebude svým světlem svítit, (8) všechna svítidla¹⁵³⁶ světla¹⁵³⁷ v nebesích – budu je nad tebou zatemňovat¹⁵²² a nad tvou zem uvedu¹²⁶ tmu, prohláše²²⁸ Pánem, Hospodinem. (9) A svým vynášením¹⁵² 1538 tvé zkázy¹⁵³⁹ mezi národy⁸⁸ do zemí, jichž neznáš¹⁷, budu znepokojoovat⁴¹⁵ 1540 srdce mnohých národností⁸⁸, (10) ano, budu

mnohé národnosti⁸⁸ udivovat^{140 1541} nad tebou a jejich králové budou nad tebou¹⁵⁴² při mém mávání^{152 1543} mým mečem před jejich tváří náramně¹³⁸² trnout¹³⁸³ a v den tvého pádu¹⁵¹⁴ se uleknou¹²⁷¹ každého okamžiku¹²⁷², každý⁴⁵ o své žití¹⁵³.

(11) Ano, Pán, Hospodin, řekl takto: Bude na tebe přicházet meč krále Bávelu^{516 710}, (12) tvůj zástup^{320 326 1493 1544} budu nechávat padat meči⁷ siláků¹⁵⁴⁵; oni všichni³⁴⁰ jsou ukrutníci¹³⁹⁶ z národů⁸⁸ a zničí¹⁵⁴⁶ nádheru^{357 367 1547} Egypta, i bude všechen jeho¹⁶⁶ dav^{320 326} popleněn⁶¹⁰, (13) i všechen jeho¹⁶⁶ dobytek^{619 620} budu hubit¹⁵⁴⁸ z blízkosti mnohých vod²⁷⁷, aniž je ještě bude kalit noha člověka, a kopyta dobytka^{619 620} – ani to jich kalit nebude. (14) Tehdy budu působit pokles^{1549 1550} jejich vod a jejich řeky nechávat téci¹⁴⁹⁸ jako olej, prohlášeno²²⁸ Pánem, Hospodinem; (15) až učiním^{126 145} zem Egypta spouští^{128 295} a země bude zpustošením¹⁴⁰ zbavena⁵²⁴ své náplně, až pobijí^{415 210} všechny bydlící v ní, pak³ poznají, že já jsem Hospodin. (16) Je to⁸ žalozpěv⁸⁷¹ a budou jej žalostně pěti^{1379 1551}, dcery národů⁸⁸ jej budou žalostně pět^{1379 1551}, nad Egyptem a nad vším jeho¹⁶⁶ davem^{320 326} jej budou žalostně pět¹³⁷⁹, prohlášeno²²⁸ Pánem, Hospodinem.

(17) A v dvanáctém roce, v patnáctý den měsíce² se stalo⁵, že se ke mně dostalo⁵ slovo Hospodinovo, výrok: (18) Synu člověka, kkej¹⁵⁵² nad davem^{320 326} Egypta a spusť¹³⁹⁷ jej¹⁵⁵³ – jej^{166 1554} – a dcery¹⁵⁵⁵ věhlasných⁸⁰⁴ národů⁸⁸ do země spodních míst¹²⁸³ se sestupujícími do jámy¹²⁸², (19) Nad koho¹³⁰ jsi byl^{17 166} půvabnější^{1556?} Sestup a dej se položit s neobřezanými¹³⁹⁹, (20) necht' padají¹⁰⁰ v střed zabitých²⁶¹ mečem⁹³! Meč byl vydán¹⁵⁵⁷, vleče^{538 1558} jej^{166 1559} i všechny jeho^{166 1559} davy^{320 326}! (21) Mocní ze siláků¹⁵⁴⁵ k němu¹⁵⁶⁰ budou mluvit zprostřed šéolu¹⁵¹⁸ s jeho pomocníky; sestoupili, ulehli, neobřezaní¹³⁹⁹, zabítí²⁶¹ mečem⁹³.

(22) Tam je Aššúr^{709 710} a všechno jeho¹⁶⁶ sejítí⁷³⁶, kolkolem něho^{209 1561} jeho^{1561 1562} hroby, oni všichni³⁴⁰ zabítí²⁶¹, již¹¹ padli mečem, (23) jeho^{166 1562} hroby jsou¹⁷ umístěny¹²⁶ v nejnižších hlubinách¹⁵⁶³ propasti¹²⁸², a jeho¹⁶⁶ sejítí⁷³⁶ zůstalo⁵ kol-

kolem jeho¹⁶⁶ hrobu²⁰⁹, oni všichni³⁴⁰ zabítí²⁶¹, padli mečem, již¹⁵⁶⁴ v zemi živých naháněli^{17 126 1275} hrůzu¹²⁷⁷.

(24) Tam je Élam a všechen jeho¹⁶⁶ dav^{320 326} kolkolem jeho¹⁶⁶ hrobu²⁰⁹, oni všichni³⁴⁰ zabítí²⁶¹, již¹¹ padli mečem, již¹⁵⁶⁴ sestoupili neobřezaní¹³⁹⁹ do země spodních míst¹²⁸³, již¹⁵⁶⁴ v zemi živých naháněli^{17 126 1275} svou hrůzu^{1277 1565}, ale svou hanbu^{705 760} si odnesli⁶⁶ se sestupujícími do jámy¹²⁸². (25) Dali mu¹⁶⁶ se vším jeho¹⁶⁶ davem^{198 320 326} lůžko vprostřed zabitých²⁶¹, kolkolem něho^{209 1566} jsou jeho^{166 1562} hroby, oni všichni³⁴⁰ jsou neobřezaní¹³⁹⁹, zabítí²⁶¹ mečem⁹³, ač¹⁵⁶⁷ v zemi živých byla naháněna^{17 126 1275} hrůza¹²⁷⁷ z nich¹⁵⁶⁵, ale svou hanbu^{705 760} si odnesli⁶⁶ se sestupujícími do jámy¹²⁸²; je¹⁷ umístěno^{126 1566} vprostřed zabitých²⁶¹.

(26) Tam je Mešech¹³²³, Túval¹³²² a všechen jeho¹⁶⁶ dav^{320 326}, kolkolem něho^{209 1568} jeho^{166 1562} hroby, oni všichni³⁴⁰ neobřezaní¹³⁹⁹, zabítí²⁶¹ mečem⁹³, ač¹⁵⁶⁷ v zemi živých naháněli^{17 126 1275} svou hrůzu^{1277 1565}, (27) aniž leží⁷ s padlými siláky¹⁵⁴⁵ z¹⁵⁶⁹ neobřezaných^{1399 1570}, již v šéol¹⁵¹⁸ sestoupili se svými válečnými zbraněmi^{184 198 1571} a dali své meče pod své hlavy, nýbrž³ se stalo^{5 1572}, že na jejich kostech jsou jejich nepravosti¹⁵¹, ač¹⁵⁶⁷ v zemi živých byli siláci¹⁵⁴⁵ hrůzou^{1277 1573}. (28) I ty budeš muset⁹⁵ být zlomen¹⁹⁵ vprostřed neobřezaných¹³⁹⁹ a ležet se zabítými²⁶¹ mečem⁹³.

(29) Tam je^{17 1574} Edóm⁷¹⁰, jeho¹⁶⁶ králové a všichni jeho¹⁶⁶ šlechticové³⁷³, kteří se vším svým hrdinstvím^{198 1575 1576} byli umístěni¹²⁶ se zabítými²⁶¹ mečem⁹³; oni leží s neobřezanými¹³⁹⁹ a se sestupujícími do jámy¹²⁸².

(30) Tam jsou^{17 1574} vladaři¹⁵⁷⁷ severu, oni všichni³⁴⁰ a každý Cidóni⁶⁴⁰, kteří sestoupili se zabítými²⁶¹, zostuzení¹⁵⁷⁸ svou hrůzou^{1277 1565} před svou mocí^{98 1576 1579}, a ulehli se zabítými²⁶¹ mečem⁹³ a svou hanbu^{705 760} si odnesli⁶⁶ se sestupujícími do jámy¹²⁸².

(31) Farao je bude vidět a faraoš je²³⁹ bude všim svým davem^{320 326}, farao a jeho vojenská moc⁸²², zabítí²⁶¹ mečem⁹³, prohlášeno²²⁸ Pánem, Hospodinem; (32) ano, dopustil jsem¹²⁶ v zemi živých jeho¹⁵⁸⁰ hrůzu^{1277 1565}, ale bude položen vprostřed

neobřezaných¹³⁹⁹ se zabíjícími²⁶¹ mečem⁹³, prohlášeno²²⁸ Pánem, Hospodinem.

33 A dostalo se³ ke mně slovo Hospodinovo, výrok: (2)Synu člověka, promluv k dětem¹⁸⁹ svého lidu a řekni k nim: Země – jestliže na ni¹⁶⁵ budu přivádět meč a vezmou, lid té země, jednoho muže ze svých končín¹⁵⁸¹ a učiní¹²⁶ si ho dozorcem^{142 243}, (3) a on si všimne⁷⁵⁸ meče na tu zem¹⁶⁵ přicházejícího a zatroubí³³³ na troubu¹⁵⁸² a upozorní^{143 147} lid, (4) a uslyší, kdo¹¹ bude slyšet, zvuk⁷⁶ té trouby¹⁵⁸² a nedá se varovat¹⁴³, a meč přijde a vezme¹⁵⁸³ ho, bude jeho krev⁸⁵⁵ na jeho hlavě – (5) zvuk⁷⁶ té trouby¹⁵⁸² uslyšel a varovat¹⁴³ se nedal, jeho krev⁸⁵⁵ bude na něm; kdyby³ se on byl dal varovat¹⁴³, byl by zachránil¹⁵⁸⁴ své žití¹⁵³. (6) A jestliže ten dozorce¹⁴² si bude všim⁷⁵⁸ přicházejícího meče a na troubu¹⁵⁸² nezatroubí³³³, takže³ lid nebude varován¹⁴³, a meč přijde a vezme¹⁵⁸³ někoho⁶⁵⁰ z nich, bude on vzat¹⁵⁸³ ve své nepravosti^{151 152}, ale jeho krev budu vyhledávat⁵⁹² z ruky toho dozorce¹⁴².

(7) A ty, synu člověka, – učinil jsem¹²⁶ tě dozorcem^{128 142} domu Isráělovu; poslyš tedy¹³⁷ slovo z mých úst a varuj je¹⁴³ ode mně¹⁴⁴. (8) Když zlovlnému řeknu¹⁴⁵: Zlovlný, jistotně¹⁴⁶ musíš⁹⁵ umřít, a nepromluvíš k odradění¹⁴³ zlovlného od jeho cesty¹⁴⁸, bude on, zlovlný, ve své nepravosti^{151 152} muset⁹⁵ umřít, ale jeho krev budu vyhledávat¹⁵⁸⁵ z tvé ruky; (9) ale ty, jestliže zlovlného upozorníš^{143 147} stran jeho cesty^{768 1586} k odvrácení od ní, aniž se odvrátí od své cesty, bude on ve své nepravosti^{151 152} muset⁹⁵ umřít, ale ty své žití¹⁵³ budeš mít vyproštěno¹⁷.

(10) Ty tedy¹³⁷, synu člověka, řekni k domu Isráělovu: Takovy¹⁵⁸⁷ jste pronesli výrok: Jestliže jsou naše přestoupení^{90 614} a naše hříchy na nás¹⁶⁵ a my v nich¹⁵² zetlíváme²⁰¹, jak tedy¹³⁷ můžeme⁹⁵ zůstat naživu¹⁴⁹? (11) Řekni k nim: Jako že já jsem živ, prohlášeno²²⁸ Pánem, Hospodinem, libuji-li²³¹ si⁸⁶⁵ v smrti zlovlného, nýbrž v odvrácení zlovlného od jeho cesty, aby zůstal naživu¹⁴⁹! Odvraťte se, odvráťte se od svých zlých cest; ano, nač máte⁹⁵ mřít, dome Isráělvů! (12) A ty, synu člověka, řekni k dětem¹⁸⁹ svého lidu: Spravedlnost spravedlivého ho nebude moci⁹⁵ vyprostit

v den jeho přestoupení^{90 614} a zlovle zlovlného, o tu^{8 152} on nebude moci⁹⁵ klopytnout^{156 1588} v den svého odvrácení od své zlovle, aniž bude spravedlivý moci⁹⁵ jí^{152 1589} zůstat naživu¹⁴⁹ v den svého zhřešení. (13) Když o spravedlivém řeknu¹⁴⁵: Bude¹⁵⁹⁰ jistotně¹⁵⁹¹ zůstat naživu¹⁴⁹, a on spolehně⁶⁷⁷ na svou spravedlnost a jme se páchat¹⁵⁴ bezpráví¹⁵⁵, nebude žádná³⁹⁷ z jeho spravedlnosti⁸⁶⁸ připomínána a pro bezpráví^{152 155}, jež spáchal¹⁵⁴, pro ně¹⁵² bude muset⁹⁵ umřít. (14) A když zlovlnému řeknu¹⁴⁵: Jistotně¹⁴⁶ musíš⁹⁵ umřít, a on se odvrátí od svého hříchu a jme se vykonávat právo^{219 1592} a spravedlnost, (15) bude zlovlný vracet zástavy^{68 844}, nahrazovat¹⁵⁹³ uloupené^{845 1594}, jme se chodit v ustanoveních²²⁰ života¹⁹², aby nebylo páchání¹⁵⁴ bezpráví¹⁵⁵, bude jistotně¹⁵⁹¹ zůstat naživu¹⁴⁹, nebude muset⁹⁵ mřít. (16) Žádný³⁹⁷ z jeho hříchů, jimiž zhřešil, mu nebude připomínán; vykonával¹⁷ právo²¹⁹ a spravedlnost, bude jistotně¹⁵⁹¹ zůstat naživu¹⁴⁹. (17) Ale děti¹⁸⁹ tvého lidu řeknou⁴⁸⁶: Cesta Páně není správná⁸⁶⁹; kdežto³ oni – správná⁸⁶⁹ není jejich cesta.

(18) Když se spravedlivý odvrátí¹⁴⁵ od své spravedlnosti a jme se páchat¹⁵⁴ bezpráví¹⁵⁵, pak³ pro to^{8 152 1595} jistotně¹⁴⁶ bude muset⁹⁵ umřít; (19) když se zlovlný odvrátí¹⁴⁵ od své zlovle a jme se vykonávat právo^{219 1592} a spravedlnost, bude on na základě jich zůstat naživu¹⁴⁹. (20) A vy řeknete⁴⁸⁶: Cesta Páně není správná⁸⁶⁹! Každého⁴⁵ podle jeho cesty, tak vás budu soudit^{219 301}, dome Isráělvů!

(21) A v dvanáctém roce, v desátém měsíci, v pátý den měsíce² našeho vyhnanství²⁹ se stalo³, že ke mně přišel kdosi¹¹ uniknuvší z Jerúsáléma s výrokem: Město padlo²¹⁰! (22) Ale za večera před příchodem¹³⁸ toho¹¹ uniknuvšího se na mne¹⁵⁹⁶ dostala⁵ ruka Hospodinova, i otevřel do jeho příchodu¹⁵⁹⁷ ke mně za jitra má ústa, takže³ má ústa byla otevřena, aniž jsem ještě byl¹⁷ nýmě^{161 1598}.

(23) A dostalo se³ ke mně slovo Hospodinovo, výrok: (24) Synu člověka, obyvatelé těchto rumišť²⁴² na půdě Isráělově pronášejí výrok: Abrahám byl¹⁷ jeden a ujal se vlastnění³⁶⁶ země, a my jsme mnozí, země byla za vlastnictví^{366 487} dána

nám. (25) Proto k nim řekni: Takto řekl Pán, Hospodin: Jídáte s krví¹²²⁷ a své oči povznášáte⁶⁶ k svým neřádstvům²⁶³ a krv proléváte, a chcete⁹⁵ vlastnit³⁶⁶ zem? (26) Spoléháte¹⁷ na svůj meč¹⁵⁹⁹, pášete¹⁷ ošklivost²²⁴ a znečišťujete¹⁷ každý⁴⁵ ženu svého bližního⁸⁴¹, a chcete⁹⁵ vlastnit³⁶⁶ zem? (27) Takto k nim musíš⁹⁵ říci: Takto řekl Pán, Hospodin: *Jako že já jsem živ, nebudou-li²³¹ ti, kteří jsou v rumištích²⁴², mečem¹⁶⁰⁰ padat, a kdo je na tváři⁶⁴⁷ pole, vydám ho zvířeti²⁶ k sežrání ho, a kteří jsou v pevnostech¹⁶⁰² a v jeskyních, budou mřít morem, (28) a tuž se budu činit¹²⁶ spoušti¹²⁸ 295, ano, zpustošeninou²⁴⁷, i zanikne²⁶⁷ zpupnost³⁵⁷ 367 její síly⁸⁹⁴ 1202 a hory Izráelovy zpustnou¹⁴⁰, takže nebude¹⁶⁰³ procházejícího. (29) A když učiním¹²⁶ 145 tu zem spouští¹²⁸ 295, ano, zpustošeninou²⁴⁷, za všechny jejich ošklivosti²²⁴, jichž se napáchali¹⁵⁴, poznají, že já jsem Hospodin.*

(30) A ty, synu člověka, – děti¹⁸⁹ tvého lidu se u¹⁶⁰⁴ zdí³⁹⁴ 1605 a ve vchodech³⁸² domu o tobě¹⁴¹⁸ baví¹⁶⁰⁶, i oslovuje¹⁷ jeden druhého⁸⁸⁰, každý⁴⁵ svého bratra²⁰⁰ 1607 výrokem: Nuže³⁸⁷, pojďte¹⁶⁰⁸ a poslyšte, jaké⁷¹³ je slovo, jež¹¹ vychází⁵⁴ z blízkosti¹⁶⁰⁹ Hospodinovy! (31) A budou k tobě přicházet¹³¹, jako přichází¹⁶¹⁰ lid¹⁶¹¹, a sedět¹³¹ před tvou tváří, můj lid, a vyslechnou tvá slova, ale uskutečňovat¹⁵⁴ je nebudou¹³¹ – ano, oni uskutečňují¹⁵⁴ mnoho lásky¹⁰⁷⁷ 1612 1613 svými ústy, ale jejich srdce jde za jejich chamtivosti¹⁰⁴⁶ 1048. (32) A hle, ty¹⁹⁴, jsi jim jakoby písní mnoha lásky¹⁰⁷⁷ 1612 1613, kýmsi krásného¹⁶¹⁴ hlasu, dobře hrajícím¹⁶¹⁵ 1616 – ano, vyslechnou tvá slova, ale nebudou je uskutečňovat¹³¹ 154 1617. (33) Ale při příchodu toho⁸, – hle, přijde¹⁶¹⁸ to, – pak³ poznají, že se vprostřed nich vyskytl⁵ prorok.

34 A dostalo se⁵ ke mně slovo Hospodinovo, výrok: (2) Synu člověka, prorokuj¹⁸¹ proti pastýřům Izráelovým, prorokuj¹⁸¹ a řekni k nim, pastýřům: Takto řekl Pán, Hospodin: Běda⁵⁴² pastýřům Izráelovým, kteří se stali⁵ pasoucími sebe! Zda nemají⁹⁵ pastýři pást stádo¹⁶¹⁹? (3) Tuk¹⁶²⁰ jídáte a vlnu si oblékáte a vykrmené¹⁶²¹ 1622 zabijíte¹⁶²³, stádo¹⁶¹⁹ nepasete, (4) těch¹⁶²⁷, jež¹¹ onemocněly¹⁶²⁴, jste neposílili, aniž jste to, co bylo¹¹ nemoc-

né¹⁶²² 1624, vyhojili, aniž jste zlomeninu utrpěvšímu¹⁹⁵ 1622 1625 obvaz poskytl⁶⁶⁴ 1626, aniž jste to, co bylo¹¹ zahnáno¹⁹⁰ 1622, zpět přivedli¹³³¹, aniž jste to, co¹¹ zbloudilo¹⁶²², vyhledali, nýbrž³ jste si je⁷ 1627 podrobili¹⁶²⁸ násilím a tvrdostí¹⁶²⁹; (5) i rozptýlili se⁴⁸⁸ 1627, neboť nebylo¹⁶³¹ pastýře, a staly se⁵ 1627, když³ se rozptýlili⁴⁸⁸ 1627, pokrmem³⁵¹ všemožné³⁹⁷ 26 254 pole. (6) Potulují se²⁰⁶², mé stádo¹⁶¹⁹, po všech horách a na všech vysokých pahrbcích, ano, na vši tváři⁶⁴⁷ země se rozptýlili⁴⁸⁸ 1627, mé stádo¹⁶¹⁹, a není zajímavějšího se⁵⁹² 948 1630 a není hledajícího.

(7) Proto, pastýři, slyšte slovo Hospodinovo: (8) *Jako že já jsem živ, prohlášeno²²⁸ Pánem, Hospodinem, ne-li²³¹ – pro stávání se⁷²⁵ mého stáda¹⁶¹⁹ kořistí³⁵¹, že³ se stávají⁵, mé stádo¹⁶¹⁹, pokrmem³⁵¹ všemožné³⁹⁷ zvířeti²⁶ 254 pole, neboť není¹⁶³¹ pastýře a moji pastýři mé stádo¹⁶¹⁹ nevyhledávají⁵⁹², nýbrž³ pastýři pasou¹⁷ sebe a mé stádo¹⁶¹⁹ nepasou¹⁷, (10) řekl Pán, Hospodin, takto: Hle, já¹⁹⁴, jsem proti těm pastýřům¹⁷⁴ a budu vyhledávat⁵⁹² 1632 své stádo¹⁶¹⁹ z jejich ruku, a chci⁹⁵ je přimět upustit od pasení stáda¹⁶¹⁹ 1633, aniž ještě ti pastýři budou moci⁹⁵ pást sebe, neboť³ chci⁹⁵ své stádo¹⁶¹⁹ vyprostit od jejich úst, aby se jim nestávaly⁵ 1627 1634 pokrmem³⁵¹.*

(11) Ano, Pán, Hospodin, řekl takto: Hle, já¹⁹⁴ – já, ano, budu vyhledávat⁵⁹² své stádo¹⁶¹⁹ a pátrat¹⁶³⁵ po nich¹⁶²⁷ 1636, (12) jakoby pátráním¹⁶³⁵ 1637 pastýře po jeho houfu¹⁶³⁸ v den jeho pobytu¹⁶³⁹ vprostřed jeho stáda¹⁶¹⁹, roztroušených¹⁶²⁷ 1640, tak budu po svém stádu¹⁶¹⁹ pátrat¹⁶³⁵ a vyprošťovat je⁷ 1627 1636 ze všech míst¹³⁶, kam v den mračnosti²⁰ a černavy¹⁶⁴¹ byli rozptýleni⁴⁸⁸ 1627 1642, (13) a vyjímát⁵⁴ je⁷ 1627 1636 zprostřed národností⁸⁸ a shromažďovat je⁷ 1627 1636 ze země a přivádět je⁷ 1627 1636 na jejich¹⁶²⁷ půdu²⁹⁹ a pást je⁷ 1627 1636 na horách Izráelových mezi potůčky²⁵⁷ a ve všech obyvatelných oblastech²⁶⁴ země. (14) Budu je⁷ 1627 1636 pást na dobré pastvě a jejich¹⁶²⁷ 1636 ovčinec¹²¹³ bude v horách výsosti Izráelovy; tam budou¹⁶²⁷ v dobrém ovčinci¹²¹³ uléhat⁸⁷⁴ a na horách Izráelových tučnou pastvou se pást. (15) Svě stádo¹⁶¹⁹ budu pást já a ukládat⁸⁷⁴ je⁷ 1627 1636 budu já, prohlášeno²²⁸ Pánem,

Hospodinem; (16) to, co¹¹ zbloudilo¹⁶²², budu hledat, a to, co bylo¹¹ zahráno^{190 1622}, budu zpět přivádět¹³³¹, zlomeninu utpěvšímu^{195 1622 1625} budu obvaz poskytovat^{664 1626} a to, co je¹¹ nemocné^{1622 1624}, budu posilovat, ale tučné^{1622 1643 1644} a silné^{1622 1644}, budu hubit⁶¹⁰; budu je¹⁶⁴⁵ pást v soudu²¹⁹.

(17) A vy, mé stádo¹⁶¹⁹, – takto řekl Pán, Hospodin: Hle, já¹⁹⁴, chystám se soudit^{87 219 301} mezi dobytčetem¹⁶⁴⁶ a dobytčetem¹⁶⁴⁶, stran beranů a stran kozlů¹³⁴⁹, (18) zda je vám^{768 1647} to málo, že se dobrou pastvou pasete a ostatek své pastvy svýma nohama rozdupáváte¹²⁵⁶? Že pijete čirou¹⁶⁴⁸ vodu¹⁶⁴⁹ a tu, jež¹¹ pozůstává, svýma nohama rozviřujete¹⁵²⁹? (19) A mé stádo¹⁶¹⁹ – ty se musejí^{95 1627} pást tím, co je rozdupáno¹²⁵⁶ vašima nohama¹⁶⁵⁰, a kal vašich nohou musejí^{95 1627} pít! (20) Proto k nim¹⁶²⁷ Pán, Hospodin, řekl takto: Hle, já¹⁹⁴, ano, budu soudit^{219 301} mezi dobytčetem¹⁶⁴⁶ tučným¹⁶⁵¹ a mezi dobytčetem¹⁶⁴⁶ hubeným¹⁶⁵², (21) protože bokem a ramenem¹¹⁵⁷ vytlačujete¹⁶⁵³ a svými rohy trkáte všechny, jež¹¹ onemocněly¹⁶²⁴, až byste je rozprášili⁴⁸⁸ ven¹⁶⁵⁴, (22) proto³ chci⁹⁵ svému stádu¹⁶¹⁹ přinést vysvobození¹⁶⁵⁵, aniž se ještě mají^{95 1627} stávat⁵ kořisti³⁵¹, a budu soudit^{219 301} mezi dobytčetem¹⁶⁴⁶ a dobytčetem¹⁶⁴⁶.

(23) A chci⁹⁵ nad nimi^{1627 1636} vzбудit^{319 1656} jednoho pastýře, jenž³ je¹⁶²⁷ bude pást¹⁷, svého nevolníka Dávida – bude je^{1627 1636} pást on, ano, pastýřem³⁵¹ jim¹⁶²⁷ bude on, (24) a já, Hospodin, jim^{1627 1636} budu Bohem³⁵¹ a můj nevolník Dávid vládcem^{373 509} vprostřed nich^{1627 1636}; promluvil jsem já, Hospodin. (25) A chci⁹⁵ vzhledem k nim^{1627 1636} uzavřít smlouvu⁸¹⁴ pokoje a zlou zvěř^{26 254} ze země odklidit²⁶⁷, takže³ budou^{1627 1642} v bezpečí¹⁴³² v pustině bydlet¹⁷ a v lesích spávat¹⁷, (26) a chci⁹⁵ učinit¹²⁶ je^{1627 1636} a okolí¹⁴³⁰ mého pahrbku požehnáním¹²⁸ a sesílat lijavec⁸³ v jeho čas – budou nastávat⁵ lijavce⁸³ požehnaní. (27) A stromovi⁶³⁵ pole vydá své ovoce a země bude vydávat svůj výnos, i budou^{17 1627 1642} na své^{1627 1636} půdě²⁹⁹ v bezpečí¹⁴³² a poznají^{1627 1642} i, že já jsem Hospodin, skrze mé polámání¹⁹⁵ příčných dřev¹⁶⁵⁷ jejich^{1627 1636} jha, když³ je^{1627 1636} budu umět⁹⁵ vyprostít z ruky

těch, kdo¹¹ si jimi^{1627 1636} sloužili^{939 1658}, (28) aniž se ještě budou^{1627 1642} národům⁸⁸ stávat⁵ kořisti, aniž je^{1627 1636} bude požírat³³⁹ zvěř^{26 254} země, nýbrž³ budou^{1627 1642} v bezpečí¹⁴³² bydlet a nebude působícího úlek¹²⁷¹. (29) A chci⁹⁵ jim^{1627 1636} k věhlasu⁶⁷⁵ zřídit^{319 1656} výsadbu, takže³ již v zemi nebudou zachvacováni^{491 1627 1636} hladem⁹³, aniž ještě ponесou^{66 1627 1642} hanbu^{705 760} od národů⁸⁸, (30) i poznají^{1627 1642}, že já, Hospodin, jejich^{1627 1636} Bůh, jsem s nimi^{1627 1636} a oni můj lid, dům Isráěliv, prohlášeno²²⁸ Pánem, Hospodinem, (31) neboť³ vy¹⁶²⁷, mé stádo¹⁶¹⁹, stádo¹⁶¹⁹ mé pastvy¹⁶⁵⁹, vy¹⁶³⁶ jste lidé⁶¹⁸, já váš¹⁶³⁶ Bůh, prohlášeno²²⁸ Pánem, Hospodinem.

35 A dostalo se⁵ ke mně slovo Hospodinovo, výrok: (2) Synu člověka, zaměř¹⁶⁹ svou tvář proti hoře Séiru¹⁶⁵ a prorokuj¹⁸¹ proti ní¹⁶⁵ (3) a řekni jí: Takto řekl Pán, Hospodin: Hle, já¹⁹⁴, jsem proti tobě¹⁷⁴, horo Séire, a napřáhnů²⁹⁴ na tebe¹⁶⁵ svou ruku a chci⁹⁵ tě učinit¹²⁶ spouští^{128 295}, ano, zpusťoženinou²⁴⁷, (4) tvá města budu měnit¹⁶⁹ v rumišťe^{7 68 242} a ty se budeš stávat⁵ spouští²⁹⁵, i budeš poznávat, že já jsem Hospodin. (5) Protože jsi chovala⁷⁷⁹ trvalé nepřátelství^{777 1660} a děti¹⁸⁹ Isráělovy jsi vyháněla v moc¹⁶⁶¹ meče v čas jejich pohromy¹⁶⁶², v čas nepravosti¹⁵¹ konce¹⁶⁶³, (6) proto, jako že já jsem živ, prohlášeno²²⁸ Pánem, Hospodinem, tě zajisté chci⁹⁵ učinit¹²⁶ krví^{243 1664 1665 1666}, neboť³ krev^{1665 1666} tě bude pronásledovat; ježto nemáš^{17 1667} krev¹⁶⁶⁵ v nenávisti, ano, bude tě krev^{1665 1666} pronásledovat. (7) A chci⁹⁵ horu Séír učinit¹²⁶ spouští^{243 295 1668}, ano, spouští^{243 295}, a vytínat⁶⁰⁷ z ní procházejícího tam i zpět¹⁶⁶⁹, (8) a její hory naplnit jejími zabitými²⁶¹, tvé pahrbky a tvé průrvy²⁵⁸ a všechna tvá řečiště²⁵⁷ – budou v ně padat zabití²⁶¹ mečem⁹³. (9) Chci⁹⁵ tě učinit¹²⁶ trvalými spouštěmi^{128 295 777 1668}, aniž budou tvá města obývána¹⁶⁷⁰, i budete poznávat, že já jsem Hospodin.

(10) Pro tou řeč: Tyto dva národy⁸⁸ a tyto dvě země se musejí⁹⁵ stát⁵ mými², můžeme⁹⁵ se toho⁸ tedy¹³⁷ zmocnit³⁶⁶, – a byl¹⁷ tam Hospodin, – (11) proto, jako že já jsem živ, prohlášeno²²⁸ Pánem, Hospodinem, ano, zachovám se¹⁵⁴ podle tvého hněvu a podle tvé revnivosti²⁴¹, již

jsi uskutečnila¹⁵⁴ ze své nenávisti proti nim, i stanu se mezi nimi¹⁶⁷¹ známým podle toho, jak¹⁶⁷² tě budu soudit^{219 301}, (12) a budeš poznávat, že já, Hospodin, jsem uslyšel všechna tvá rouhání, jež jsi proti horám Izráělovým¹⁶⁵ pronesla výrokem: Spoušt^{295 1673} – jsou¹⁷ nám dány za pokrm. (13) Tak³ jste se svými ústy proti mně^{165 1674} vyvyšovali^{17 1675} a svá slova proti mně¹⁶⁵ hromadili^{17 1676}; já jsem slyšel¹⁷. – (14) Takto řekl Pán, Hospodin: Za radosti vši země ti budu působit¹⁵⁴ spoušt²⁹⁵; (15) podle¹⁶⁷⁷ tvé radosti¹⁶⁷⁸ stran dědictví¹⁶⁷⁹ domu Izráělova, nad tím, že je¹⁷ zpustošeno¹⁴⁰, tak budu činit tobě – budeš spoušt²⁹⁵, horo Séire, i všechny Edóm⁷¹⁰, on všechny^{166 340}, i poznají, že já jsem Hospodin.

36 A ty, synu člověka, prorokuj¹⁸¹ k horám Izráělovým a řekni: Hory Izráělovy, slyšte slovo Hospodinovo: (2) Takto řekl Pán, Hospodin: Protože nepřítel proti vám¹⁶⁵ řekl: Aha, i dávně¹²³³ výšiny^{259 777}, to se nám stalo⁵ vlastnictvím^{366 487}, – (3) proto prorokuj¹⁸¹ a řekni: Takto řekl Pán, Hospodin: Protože, právě proto – pustošení¹⁴⁰ a chňapání¹⁶⁸⁰ po vás ze všech stran⁷²⁴, abyste se staly^{5 150} vlastnictvím^{366 487} zbytku²²⁶ národů⁸⁸, a že se dostáváte^{17 1681} na hrot¹⁶⁸² jazyků^{68 1683}, ano, v promlouvání lidu, (4) proto, hory Izráělovy, slyšte slovo Pána, Hospodina: Takto řekl Pán, Hospodin, horám a pahrbkům, řečištím²⁵⁷ a průrvám²⁵⁸ a zpustlým¹⁴⁰ rumišťm²⁴² a opuštěným městům, jež se dostala⁵ zbytku²²⁶ národů⁸⁸, jež¹⁶⁸⁴ jsou ze všech stran⁷²⁴, za kořist a k¹⁶⁸⁵ pošklebování¹¹²¹, – (5) proto Pán, Hospodin, řekl takto: Nepromluvil-li jsem²³¹ v ohni své horlivosti²⁴¹ proti zbytku^{165 226} národů⁸⁸ a proti Edómu⁷¹⁰, jemu celému^{166 340 1686}, těm, kteří mou zem učinili¹²⁶ vlastnictvím^{243 366 487} sobě s radostí¹⁹⁸ celého srdce, s pohrdáním^{198 773 1220} myslí⁶⁵⁰, za účelem vyhnání¹⁵¹² z ní, kořisti³⁵¹! (6) Proto prorokuj¹⁸¹ o půdě²⁹⁹ Izráělově^{165 1687} a řekni horám a pahrbkům, řečištím²⁵⁷ a průrvám²⁵⁸: Takto řekl Pán, Hospodin: Hle, já¹⁹⁴, promluvil jsem ve své horlivosti²⁴¹ a ve svém popuzení, protože jste snášely^{17 66} hanbu^{705 760} od národů⁸⁸; (7) proto Pán, Hospodin, řekl takto: Já jsem

pozvedl⁶⁶ svou ruku⁹⁰⁴: Nebudou-li²³¹ národy⁸⁸, jež máte¹⁶⁸⁸ ze všech stran⁷²⁴, muset⁹⁵ snášet⁶⁶ svou hanbu^{705 760}! (8) Ale vy, hory Izráělovy, budete vyhánět¹²⁶ své ratolesti^{68 803} a ponese⁶⁶ své ovoce mému lidu, Izráělovi, neboť se přiblížily^{422 1689} k příchodu, (9) vzdýř hle, já¹⁹⁴, chci k vám a obrátím se^{384 1690} k vám, takže³ budete obdělávány^{939 1691} a osévány, (10) a budu na vás¹⁶⁹² rozmnožovat lidi⁶¹⁸, všechny dům Izráělův, jej všechny³⁴⁰, takže³ města budou obydlena¹⁶⁹³ a rumišť²⁴² budována; (11) ano, budu na vás¹⁶⁹² rozmnožovat lidi⁶¹⁸ i dobytek^{619 620}, takže³ se rozmnoží⁷ a rozplodí⁷, i budu vás osidlovat podle vašich dřívějších časů^{769 1694} a poskytovat více blaha¹⁶⁹⁵ než za vašich počátků^{130 1696}, i budete poznávat, že já jsem Hospodin. (12) A budu na vás¹⁶⁹² přivádět¹⁶⁹⁷ lidi⁶¹⁸, můj lid, Izráěle, i přivlastní^{7 366} si¹⁶⁹⁸ tě¹⁶⁹⁸, takže³ se jim staneš^{5 1698} dědictvím^{351 1679}, aniž je budeš¹⁶⁹⁸ nadále připravovat¹⁰⁸⁸ o děti^{256 1699}.

(13) Takto řekl Pán, Hospodin: Protože vám říkají: Ty požíráš^{339 1700} lidi^{618 1699} a stala seš^{5 1700} takovou, že svůj národ^{88 1701} připravuješ¹⁷⁰⁰ o děti^{256 1699}, (14) proto již lidi⁶¹⁸ požírat^{339 1699} nebudeš¹⁷⁰⁰, aniž budeš¹⁷⁰⁰ ještě svůj národ^{88 1701} o děti připravovat^{256 1699 1702}, prohlášen²²⁸ Pánem, Hospodinem; (15) aniž ti ještě budu dávat slyšet hanbu^{705 760} od národů⁸⁸, aniž ještě budeš snášet⁶⁶ potupu od národností⁸⁸, aniž budeš ještě svůj národ^{88 1701} ke klopýtnutí¹⁷⁰³ přivádět¹⁶⁹⁹, prohlášeno²²⁸ Pánem, Hospodinem.

(16) A dostalo se⁵ ke mně slovo Hospodinovo, výrok: (17) Synu člověka, když bydleli, dům Izráělův, na své půdě²⁹⁹, znečistili⁴²¹ ji svou cestou a svými skutky; jejich cesta se před mou tvář stala⁵ jakoby nečistotou odloučení^{350 842}; (18) i vylihl jsem na ně své popuzení pro¹⁷⁰⁴ krev, již na zem vylili, a za jejich neřádstva²⁶³, jimiž ji znečistili, (19) a rozptýlil jsem⁴⁸⁸ je mezi národy, takže³ jsou¹⁷ rozházeni²¹ po zemích⁴⁸⁹, odsoudil jsem^{219 301} je podle jejich cesty a podle jejich skutků. (20) A když přišli k národům⁸⁸, kam přišli, znesvěcovali^{17 360 421 1067} mé svaté jméno⁹⁴³, když se o nich říkalo¹⁴⁵: Tito jsou lid Hospodinův, a ze své země vyšli⁵⁴.

(21)I slitoval jsem se^{235 646} nad svým svatým jménem⁹⁴³, jež oni, dům Izráelův, znesvěcovali^{17 360 1067} mezi národy⁸⁸, kam přišli; (22)proto k domu Izráelovu řekni: Takto řekl Pán, Hospodin: Ne vzhledem k vám já *tak* činím, dome Izráelův, nýbrž k svému svatému jménu⁹⁴³, jež jste mezi národy⁸⁸ znesvěcovali^{17 360 1067}, kam jste přišli; (23)chci⁹⁵ tedy¹³⁷ posvětit⁹¹⁵ své veliké jméno¹⁷⁰⁵, jež *bylo*¹¹ mezi národy⁸⁸ znesvěceno^{360 1067}, jež jste vprostřed nich znesvětili^{360 1067}, takže³ národy⁸⁸ poznají, že já *jsem* Hospodin, prohlášeno²²⁸ Pánem, Hospodinem, v uznání^{152 1706} mne za svatého⁹¹⁵ mezi vámi^{152 1707} před jejich¹⁷⁰⁸ očima.

(24)A chci⁹⁵ vás vzít *zprostřed* národů⁸⁸ a shromáždit vás ze všech zemí a přivést vás k vaší půdě^{299 1726}, (25) a budu na vás kropit čistou vodou, takže³ budete očišťováni – ode všech vašich nečistot, i ode všech vašich neřádstev²⁶³ vás chci⁹⁵ očistit (26) a dát vám nové srdce, i nového ducha¹⁸ chci⁹⁵ dát ve vaše nitro, *ano*, chci⁹⁵ z vašeho masa odnít²⁷⁸ srdce z kamene a dát vám srdce z masa, (27) a ve vaše nitro chci⁹⁵ dát svého Ducha¹⁸ a učinit, abyste chodili v mých ustanoveních²²⁰ a mých předpisů²¹⁹ dbali⁴⁹² a vykonávali je, (28) a budete bydlet v zemi, již jsem dal vašim otcům, a stanete se⁵ mi lidem³⁵¹ a já vám budu Bohem^{351 493}, (29) a chci⁹⁵ vás vysvobodit¹⁶⁵⁵ ze všech vašich nečistot a zavolat na obilí¹⁷⁰⁹ a rozmnožit je, aniž na vás budu uvalovat¹²⁶ hlad, (30) nýbrž³ budu rozmnožovat ovoce stromů⁶³⁵ a výnos¹⁷¹⁰ pole, abyste již mezi národy nemuseli⁹⁵ snášet¹⁷¹¹ potupu hladu; (31) pak³ si budete připomínat své zlé cesty a své skutky¹⁷¹², jež *nebyly* dobré, a budete se sami sebou²⁸⁰ znechucovat nad svými nepravostmi¹⁵¹ a nad svými ošklivostmi²²⁴. (32) Ne vzhledem k vám já *tak* činím, prohlášeno²²⁸ Pánem, Hospodinem, nechť vám je¹⁰⁰ známo! Budte zostuzeni^{348 765}, *ano*, styďte se⁷⁰⁵ za své cesty^{98 706}, dome Izráelův!

(33) Takto řekl Pán, Hospodin: V den, kdy vás budu mít očištěny¹⁴³¹ ode všech vašich nepravostí¹⁵¹, když³ budu osidlovat města a rumišť²⁴² budou vybudována¹⁷ (34) a země, jež *byla*¹¹ zpusťována¹⁴⁰,

bude obdělávána^{939 1691} místo *toho*, aby před očima každého přecházejícího zůstávala^{5 17} spouště²⁹⁵, (35) pak^{3 1713} budou říkat: Tato země, jež *byla*¹¹ zpusťována¹⁴⁰, se stala⁵ jakoby zahradou Edenem¹⁴⁰¹, a města rozvrácená^{242 1714} a zpusťována¹⁴⁰ a pobořená⁵⁶⁹ jsou opevněna¹⁰⁰³, jsou¹⁷ obydlena. (36) A národy⁸⁸, jež kolkolem vás²⁰⁹ budou zbývat, poznají, že já, Hospodin, jsem vybuďoval ta¹⁷¹⁵, jež *byla*¹¹ pobořena⁵⁶⁹, osázel to, *co bylo*¹¹ zpusťováno¹⁴⁰; já, Hospodin, jsem promluvil a učiním *tak*.

(37) Takto řekl Pán, Hospodin: Ještě se domu Izráelovu budu dávat dotazovat⁵⁹² stran učinění jim tohoto: Budu je množit jako stádo¹⁶¹⁹ lidí^{618 1716}, (38) jako stádo¹⁶¹⁹ svatých, jako stádo¹⁶¹⁹ Jerúsáléma v jeho¹⁶⁶ svátky^{1717 1718}, *tak* města, jež *byla*¹¹ rozvrácena^{242 1714}, budou plna stád¹⁶¹⁹ lidí⁶¹⁸, i poznají, že já *jsem* Hospodin.

37 Nade mnou se octla⁵ ruka Hospodínova, i odnesl^{54 967} mě Hospodin v duchu¹⁸ a spustil²³⁸ mě v střed rozsedliny¹⁵⁹, a ona *byla* plna kostí; (2) i dal mimo ně a kolem dokola¹⁷¹⁹ přecházet, a hle, *byly* na povrchu⁶⁴⁷ rozsedliny¹⁵⁹ velmi četné⁸²³, a hle, velmi suché^{809 836}. (3) A řekl ke mně: Synu člověka, zda tyto kosti budou žít? I řekl jsem: Pane, Hospodine, ty víš⁷. (4) A řekl ke mně: Prorokuj¹⁸¹ nad těmito kostmi¹⁷²⁰ a řekni k nim: Vy¹¹ suché^{809 836} kosti, slyšte slovo Hospodinovo. (5) Takto Pán, Hospodin, řekl těmto kostem: Hle, já se chystám do¹⁷²¹ vás uvést⁸⁷ dech¹⁸, takže³ budete žít, (6) a chci⁹⁵ na vás dát šlachy a nechat na vás vzrůst¹⁷²² maso a navléc na vás kůži a dát do¹⁷²¹ vás dech¹⁸, takže³ budete žít; a budete poznávat, že já *jsem* Hospodin. (7) Jal jsem se tedy¹³⁷ prorokovat¹⁸¹ podle *toho*, co mi Hospodin rozkázal, a za mého prorokování¹⁸¹ nastal⁵ zvuk⁷⁶, a hle, otrásání^{133 522}, jak³ se kosti přibližovaly^{17 422}, kost k své kosti, (8) a pohleděl jsem, a¹⁶ hle, na nich šlachy, a maso vzrostlo¹⁷²² a odshora se na ně navlékla kůže, *ale* dechu¹⁸ v nich nebylo. (9) A řekl ke mně: Prorokuj¹⁸¹ k dechu¹⁸, prorokuj¹⁸¹, synu člověka, a řekni k dechu¹⁸: Takto řekl Pán, Hospodin: Pjijď od čtyř větrů¹⁸, ty¹¹ dechu¹⁸, a dmýchej^{1055 1723} v tyto zabitě,

ať žijí. (10) Jal jsem se tedy¹³⁷ prorokovat¹⁸¹ podle toho, co mi rozkázal, a vstoupil v ně dech¹⁸, takže ožili a postavili se na své nohy, velmi, velmi veliké vojsko⁸²².

(11) A řekl ke mně: Synu člověka, tyto kosti, ony, to je všechen dům Izráelův. Hle, ti říkají: Naše kosti jsou¹⁷ vysušeny⁸⁰⁹, naše naděje zhynula, jsme¹⁷ vyřízeni¹⁷²⁴, stran nás. (12) Proto prorokuj¹⁸¹ a řekni k nim: Takto řekl Pán, Hospodin: Hle, já se chystám otevřít⁸⁷ vaše hroby a budu vás z vašich hrobů vyvádět⁴⁰⁵, můj lide, a přivádět¹⁷²⁵ vás k půdě²⁹⁹ Izráelově¹⁷²⁶, (13) i budete poznávat, že já jsem Hospodin, při mém otvírání¹⁵² vašich hrobů a při mém vyvádění^{152 405} vás z vašich hrobů, můj lide! (14) A chci⁹⁵ do¹⁷²¹ vás dát svého Ducha¹⁸, takže³ budete žít, a uvést vás ve spočinutí²³⁸ na vaší půdě²⁹⁹, i budete poznávat, že já, Hospodin, jsem promluvil a učinil⁴⁸⁶ tak, prohlášeno²²⁸ Hospodinem.

(15) A dostalo se⁵ ke mně slovo Hospodinovo, výrok: (16) A ty, synu člověka, si vezmi jedno dřevo¹⁷²⁷ a napiš na ně: Pro Júdu²⁴⁸ a pro syny Izráelovy²⁴⁸, jeho soukmenovce¹⁷²⁸, a vezmi jedno dřevo¹⁷²⁷ a napiš na ně: Pro Josefa²⁴⁸, dřevo¹⁷²⁷ Efrájimovo a všeho domu Izráelova, jeho soukmenovců^{1728 1729}; (17) a připoj⁴²² si je⁷ jedno k jednomu v jedno dřevo¹⁷²⁷, ať se v tvé ruce stanou⁵ jedním^{351 1730}. (18) A jak k tobě děti¹⁸⁹ mého lidu budou pronášet výrok: Zda nám nechceš⁹⁵ oznámit¹¹³⁰, čím ti jsou tyto věci? – (19) promluv k nim: Takto řekl Pán, Hospodin: Hle, já se chystám vzít⁸⁷ dřevo¹⁷²⁷ Josefovo, jež je v ruce Efrájimově, a¹⁷³¹ kmenů¹⁷³² Izráelových, jeho soukmenovců¹⁷²⁸, a chci⁹⁵ je^{7 1733}, na něm¹⁷³⁴, spojit^{126 1735} s dřevem¹⁷²⁷ Júdovým¹⁷³⁶ a učinit je^{7 1733} jedním dřevem^{351 1727 1737}; ano, stanou se⁵ jedním v mé ruce¹⁵². (20) A dřeva¹⁷²⁷, na něž budeš psát, nechť jsou^{17 100} před jejich očima v tvé ruce, (21) a promluv k nim: Takto řekl Pán, Hospodin: Hle, já se chystám vzít⁸⁷ děti Izráelovy zprostředkáním^{88 1738} kráe odešly, a chci⁹⁵ je shromáždit se všech stran⁷²⁴ a přivést je k jejich půdě¹⁷²⁶ (22) a učinit je v zemi, na horách Izráelových, jedním národem^{88 351}, a oni všichni³⁴⁰ budou za krále mít⁷⁷⁹ jednoho krále, aniž se ještě

budou stávat⁵ dvěma národy^{88 351}, aniž se ještě kdy¹⁷³⁹ budou dělit na dvě království, (23) aniž se ještě budou znečišťovat svými neřádstvy²⁶³ a svými hnusnostmi²³⁰ ani žádnými³⁹⁷ svými přestoupeními^{90 614}, nýbrž³ je chci⁹⁵ vysvobodit¹⁶⁵⁵ ze všech jejich bydlišť²⁶⁴, v nichž hřešily¹⁷, a očistit je, i stanou se⁵ mi lidem³⁵¹ a já jim budu Bohem^{351 493}. (24) A králem nad nimi bude můj nevolník Dávid, i budou oni všichni³⁴⁰ mít⁷⁷⁹ jednoho pastýře, a budou chodit v mých předpisech²¹⁹ a dbát⁴⁹² mých ustanovení²²⁰ a vykonávat je, (25) a zabydlí se na zemi, již jsem dal svému nevolníku Jákobovi, v níž bydleli¹⁷ jejich otcové, ano, zabydlí se na ní oni a jejich děti¹⁸⁹ a děti¹⁸⁹ jejich dětí¹⁸⁹ navždy¹³⁸⁶, a vládcem^{373 509} jim natrvalo¹²⁸⁷ bude Dávid, můj nevolník. (26) A chci⁹⁵ vzhledem k nim uzavřít smlouvu⁸¹⁴ pokoje, bude to smlouva věčná⁷⁷⁷ s nimi, i chci⁹⁵ je umístit¹²⁶ a rozmnožit je a svou svatyni²²⁹ natrvalo¹²⁸⁷ vprostřed nich umístit¹²⁶, (27) i vznikne⁵ jim Bohem³⁵¹ a oni mi budou lidem^{351 493}. (28) A když má svatyně²²⁹ bude^{145 152} natrvalo¹²⁸⁷ vprostřed nich, poznají národy⁸⁸, že já jsem Hospodin, posvěcující Izráele.

38 A dostalo se⁵ ke mně slovo Hospodinovo, výrok: (2) Synu člověka, upří¹⁶⁹ svou tvář proti Gógovi¹⁷⁴ ze země Mágógovy^{1742 1743}, vládcí^{373 509} Róše¹⁷⁴⁴, Mešechu¹³²³ a Tuvalu¹³²², a prorokuj¹⁸¹ proti němu¹⁶⁵ (3) a řekni: Takto řekl Pán, Hospodin: Hle, já¹⁹⁴, jsem proti tobě¹⁷⁴, Gógu, vládce^{373 509} Róše¹⁷⁴⁴, Mešechu¹³²³ a Tuvalu¹³²², (4) a obrátím tě a v tvé čelisti chci⁹⁵ dát háky¹⁴³⁶ a vyvést⁵⁴ tebe a všechnu tvou vojenskou moc⁸²², koně⁷ a jezce^{7 1081}, kteří jsou, oni všichni³⁴⁰, dokonale¹⁰⁸⁷ vystrojeni¹⁷⁴⁵, četné⁶²³ sejiti⁷³⁶, velikými štíty⁶⁸ a malými štíty⁶⁸, oni všichni³⁴⁰ zacházející^{514 1746} s meči⁹³, (5) Peršany^{68 1310}, Kúš¹⁴⁵⁰ a Pút¹³¹² s tebou, oni všichni³⁴⁰ – štíty^{68 1314} a přílby⁶⁸, (6) Gómer¹⁷⁴² a všechny jeho^{166 1747} čty⁵¹⁸, dům Tógarmy¹³²⁵ z nejzazších konců¹⁵⁶³ severu a všechny jeho čty⁵¹⁸, mnohé národnosti⁸⁸ s tebou. (7) Buď připraven¹⁷³ a učiň si přípravy^{173 1748}, ty i všechna tvá sejiti⁷³⁶, jež¹¹ se u tebe¹⁷⁴⁹ sešla¹⁷⁵⁰, ať se jim staneš⁵ stráží^{351 492 1751 1752}; (8) po mnoha dnech¹⁷⁵³ budeš přicházet

na mysl^{423 1101}, v posledku let budeš napadat¹⁷⁵⁹ lid navracený¹⁷⁵⁴ od meče¹⁷⁵⁵, shromážděný *zprostřed* mnoha národností⁸⁸, na hory Isráelovy, jež se staly⁵ ustavičným rumišťem^{242 351}, on však¹³⁷ bude *zprostřed* národností⁸⁸ vyveden⁵⁴ a oni všichni³⁴⁰ budou bydlet v bezpečí¹⁴³². (9)I budeš vystupovat⁴⁰⁵, přicházet jako bouře¹⁷⁵⁶, jako oblak²⁰ k pokrytí země, ty a s tebou všechny tvé čty⁵¹⁸ a mnohé národnosti⁸⁸.

(10)Takto řekl Pán, Hospodin: A v onen den se stane⁵, že budou na tvé srdce vystupovat⁴⁰⁵ věci a budeš zamýšlet⁴⁶⁸ zlý úmysl¹⁷⁵⁷ (11)a budeš si říkat¹⁷⁵⁸: Budu vystupovat⁴⁰⁵ proti zemi¹⁶⁵ neopevňených míst, napadat¹⁷⁵⁹ ty, kdo¹ se těší klidu⁷⁴¹, bydlící v bezpečí¹⁴³² (oni všichni³⁴⁰ bydlí beze¹⁷⁶⁰ zdí^{68 1243} a závor⁶⁸ ani vrat^{68 1761} nemají¹⁷⁶²), (12)k loupení lupu a k ukořisťování kořisti, k obracení tvé ruky proti rumišťím²⁴², opět obydleným¹⁶⁵, a na lid, sesbíraný^{174 491} *zprostřed* národů⁸⁸, pořídívší¹⁵⁴ si majetek¹⁷⁶³ a jmění¹⁷⁶⁴, na ty, kteří bydlí na výsosti¹⁷⁶⁵ země¹⁷⁶⁶. (13)Ševá¹³⁵⁰ a Dedán¹³²⁷ a obchodníci¹³¹⁹ Taršíše¹³¹⁸ a všichni jeho¹⁶⁶ hřivnatci^{875 1767} ti budou říkat: Zda ty přicházíš k loupení lupu? Zda jsi své svolání^{1736 1768} svolal^{1750 1769} k ukořisťování kořisti, k odnášení¹⁶⁶ stříbra a zlata, ku brání majetku¹⁷⁶³ a jmění¹⁷⁶⁴, k loupení velkého lupu?

(14)Proto prorokuj¹⁸¹, synu člověka, a řekni Gógovi: Takto řekl Pán, Hospodin: Zda v onen den, za bydlení mého lidu, Isráele, v bezpečí¹⁴³², o tom nebudeš vědět? (15)I přijdeš z svého místa¹³⁶, z nejzazších končin¹⁵⁶³ severu, ty a s tebou mnohé národnosti⁸⁸, oni všichni³⁴⁰ jezdicí¹⁰⁸² na koních, veliké sejiti¹⁷³⁶, početná⁸²³ vojenská moc⁸²², (16)a budeš vystupovat⁴⁰⁵ proti mému lidu, Isráelovi¹⁶⁵, jako oblak²⁰ k pokrytí země. To se bude dít⁵ v posledku dní, i¹⁷⁷⁰ budu tě přivádět proti své zemi¹⁶⁵, za účelem poznání mě národy^{86 93} v mém dokázání¹⁵² své svatosti^{915 1771} před jejich očima v tobě¹⁵², Gógu.

(17)Takto řekl Pán, Hospodin: Zda ty jsi ten⁸, o němž⁴⁹⁷ jsem v pravěkých dnech promlouval¹⁷ skrze své nevolníky, proroky Isráelovy¹⁷⁷², již¹¹ v oněch dnech po léta prorokovali¹⁸¹? O přivedení tě proti

nim¹⁶⁵? – (18)I stane se⁵ v onen den, v den Gógova příchodu na půdu²⁹⁹ Isráelovu¹⁶⁵, prohláše²²⁸ Pánem, Hospodinem, že v mém obličejí¹⁷⁷³ bude vzcházet mé popuzení, (19)a promluví¹⁷ ve své žárlivosti, v ohni výbuchu svého hněvu³⁵²: Nebude-li²³¹ v onen den na půdě²⁹⁹ Isráelově veliký otrěs^{133 5221}! (20)I budou se před mou tváří^{98 1774} trást^{133 1253} ryby^{1437 1775} moře a letounstvo¹⁷⁷⁶ nebes a zvěř^{26 254} pole a všechno plazivé⁶³⁹⁸ tvorstvo³⁹⁹, jež¹¹ se plazí³⁹⁸ po půdě²⁹⁹, a všichni lidé⁶¹⁸, kteří *budou* na tváři⁶⁴⁷ půdy²⁹⁹, a hory se zřítí⁵⁶⁹ a skalní strminy padnou, a k zemi padat bude každá zeď¹²⁴³. (21)A po¹⁷⁷⁷ všech svých horách na něho¹⁶⁵ zavolám meč, prohláše²²⁸ Pánem, Hospodinem; meč každého⁴⁵ bude proti jeho bratru, (22)i budu se s ním soudit^{219 301} morem a krví a budu na něho a na jeho čty⁵¹⁸ a na mnohé národnosti⁸⁸, jež *jsou* s ním, dštít dravým⁵⁶⁴ lijavcem⁸³ a kameny krupobití⁵⁶⁵, ohněm a sírou. (23)Tak³ se budu dokazovat velikým a dávat se za svatého uznat⁹¹⁵ a budu poznáván¹⁷⁷⁸ v očích mnohých národů⁸⁸, ano, budou poznávat¹⁷⁷⁸, že já *jsem* Hospodin.

39 A ty, synu člověka, prorokuj¹⁸¹ proti Gógovi¹⁶⁵ a řekni: Takto řekl Pán, Hospodin: Hle, já¹⁹⁴, *jsem* proti tobě¹⁷⁴, Gógu, vládče^{373 509} Róše¹⁷⁴⁴, Mešechu¹³²³ a Tuvalu¹³²², (2)a chci⁹⁵ tě obrátit a vodit¹⁷⁷⁹ tě a dát ti vystoupit⁴⁰⁵ z nejzazších končin¹⁵⁶³ severu proti horám Isráelovým¹⁶⁵ (3)a vyrazit²¹⁰ tvůj luk z tvé levé ruky a tvé šípy vyspat¹⁷⁸⁰ z tvé pravé ruky. (4)Na horách Isráelových budeš padat ty a všechny tvé čty⁵¹⁸ a národnosti⁸⁸, jež *jsou* s tebou; dám tě za pokrm supům^{68 1781}, všemožnému³⁹⁷ okřídlenému ptactvu^{831 1782} a zvěři^{26 254} pole; (5)na tváři⁶⁴⁷ pole budeš padat, neboť jsem promluvil já, prohláše²²⁸ Pánem, Hospodinem. (6)A proti Mágógovi^{1742 1743 1783} a proti v bezpečí¹⁴³² obývajícím¹⁷⁸⁴ ostrovy¹²⁶⁷, chci⁹⁵ vypustit²⁵⁰ oheň, i poznají, že já *jsem* Hospodin; (7)a své svaté jméno⁹⁴³ chci⁹⁵ učinit známým vprostřed svého lidu, Isráele, aniž ještě budu své svaté jméno⁹⁴³ v zneuctění vydávat³⁶⁰, i poznají národy⁸⁸, že já *jsem* Hospodin, Svatý v Isráeli.

(8) Hle, přijde a nastane^{5 973} *to*, prohlášeno²²⁸ Pánem, Hospodinem, *tot'*⁸ den, *o němž*⁴⁹⁷ jsem promlouval¹⁷, (9) *když*³ obyvatelé měst Isráelových vyjdou⁵⁴ a zapálí⁵² a budou topit^{17 1785} zbrojí, totiž³ malými štíty⁶⁸ a velikými štíty⁶⁸, luky⁶⁸ a šípy, ručními kyji^{68 1786} a kopími⁶⁸, a budou jimi oheň v žáru udržovat^{17 52 1787} *po* sedm let, (10) *aniž* budou dříví¹⁷⁷⁶ snášet⁶⁶ z pole ani sekat z lesů, neboť³⁰⁴ budou oheň v žáru udržovat^{52 1787} zbrojí, a j mou se olupovat olupovavší⁷ je, a vykořisťovat vykořisťovavší⁷ je, prohlášeno²²⁸ Pánem, Hospodinem.

(11) *A* v onen den se stane⁵: Budu Gógovi dávat místo^{136 1788} tam, hrob v Isráéli, průrvu²⁵⁸ procházejících, *na* východ *od* moře, a ona bude zastavovat¹⁷⁸⁹ procházející¹⁷⁹⁰, neboť³ tam pohrbí⁷ Góga a všechnen jeho dav^{320 326}, a nazvou *ji* Gé-hamón-Góg¹⁷⁹¹. (12) *A* dům Isráelův, *ti* je budou pohrbívat¹⁷, za účelem očištění země, *po* sedm měsíců, (13) *než*² je pohrbí⁷, všechnen lid země; *to*³ jim bude^{5 17} k věhlasu⁶⁷⁵ v den mého oslavení^{1367 1792}, prohlášeno²²⁸ Pánem, Hospodinem. (14) *Pak*³ budou muset⁹⁵ vyčlenit¹⁷⁹³ stálé mužstvo¹⁷⁹⁴, mající^{95 1795} procházet zemí a s těmi, *kdo*¹¹ budou mimo přecházet¹⁷⁹⁶, pohrbívat *ty*, *kdo*¹¹ budou pozůstávat na tvář⁶⁴⁷ země, k očištění jí; pátrat¹⁷⁹⁷ budou od konce sedmi měsíců (15) *a* když *ti* mimo přecházející¹⁷⁹⁶ mimo přejdou¹⁷⁹⁶ zemí a uvidí se⁴⁶⁰ kost člověka, postaví^{421 1798} se⁴⁶⁰ vedle ní znamení¹⁷⁹⁹, než *ji* *ti*, *kdo*¹¹ budou pohrbívat, do Gé-hamón-Gógu pohrbí. (16) *A* i jméno města¹⁸⁰⁰ *bude* Hamónáh¹⁸⁰¹. – *Tak*³ očistí⁷ zem.

(17) *A* *ty*, synu člověka, – *takto* řekl Pán, Hospodin: Řekni všemožnému³⁹⁷ okřídlenému plectvu^{243 1782} a všemožné³⁹⁷ zvěři^{26 254} pole: Shromážděte se a přijďte, sesbirejte se⁴⁹¹ ze všech stran⁷²⁴ *na* mou obět¹⁸⁰², již se já chystám pro vás²⁴⁸ pořádat^{87 1803}, velikou obět¹⁸⁰² *na* horách Isráelových, *ať* se nažerete masa a napijete krve! (18) *Budete* moci⁹⁵ žrát maso siláků¹⁵⁴⁵ a pít krev šlechticů³⁷³ země, beranů, jehňat a kozlů¹³⁴⁹, býků, samých¹⁸⁰⁴ vykrmených dobytčat z Bášanu¹²⁹⁵, (19) *ano*, z mé oběti¹⁸⁰², již pro vás²⁴⁸ uspořádám¹⁸⁰³, se do sytosti nažerete tuku a do opilosti napijete krve;

(20) *tak* se u mého stolu nasytíte koňmi⁶⁸ a jezdcí^{68 1109 1805}, siláky^{68 1545} a všemožnými³⁹⁷ bojovníky^{68 1313}, prohlášeno²²⁸ Pánem, Hospodinem. (21) *A* svou slávu chci⁹⁵ uvést¹²⁶ mezi národy⁸⁸, takže³ všechny národy⁸⁸ zakusí^{758 1806} můj soud²¹⁹, ježž vykonám, a mou ruku, již na ně položím¹⁶⁹; (22) *a* od onoho dne a nadále budou vědět¹⁷, dům Isráelův, že jejich Bůh *jsem* já, Hospodin, (23) *a* národy poznají, že dům Isráelův, *ti* byli odvedeni⁴⁹⁹ pro svou nepravost^{151 152}, *za to*, že se proti mně dopustili věrolomnosti⁶¹⁶, takže³ jsem před nimi⁹⁸ skryl svou tvář a vydal jsem je v ruku jejich protivníků¹⁴⁸⁴, i padli, oni všichni³⁴⁰, mečem; (24) *podle* jejich nečistoty a *podle* jejich přestoupení^{790 614} jsem s nimi naložil¹⁵⁴ a svou tvář před nimi⁹⁸ skryl.

(25) *Proto* Pán, Hospodin, řekl *takto*: Nyní budu odvracet zajetí^{766 767} Jákóbovo a litovat všeho domu Isráelova¹⁸⁰⁷ a horlit pro¹⁸⁰⁸ své svaté jméno⁹⁴³; (26) *i* zapomenou, ve svém bydlení na půdě²⁹⁹ Isráelově v bezpečí¹⁴³², *když*³ nebude působícího úleku¹²⁷¹, *na* svou¹⁸⁰⁹ hanbu^{705 760} a všechnu svou věrolomnost^{616 824}, již se proti mně věrolomně dopustili⁶¹⁶, (27) *až* je přivedu¹⁴⁵ zpět³³¹ *zprostřed* národností⁸⁸ a budu je shromažďovat ze zemí jejich nepřátel, i budu jimi¹⁵² před očima mnohých národů⁸⁸ za svatého uznán⁹¹⁵. (28) *Pak*³ poznají, mým odvedením⁴⁹⁹ *jich* k národům^{88 1810} a *tím*, že je budu shánět¹⁰⁵⁸ *na* jejich půdu^{299 1726}, *aniž* tam ještě budu *koho* z nich pozůstavovat, že já, Hospodin, *jsem* jejich Bůh, (29) *aniž* ještě budu před nimi⁹⁸ skrývat svou tvář, když *na* dům Isráelův vylíji svého Ducha¹⁸, prohlášeno²²⁸ Pánem, Hospodinem.

40 V dvacátém a pátém roce našeho vyhnanství^{2 9}, na počátku⁶⁹³ roku, v desátý den měsíce⁷, v čtrnáctém roce poté, co město padlo²¹⁰, v právě tento den¹¹⁵² se nade mnou octla⁵ ruka Hospodinova a vnesl mě tam, (2) *v* Božích viděních⁶ mě vnesl do země Isráelovy a spustil²³⁸ mě na velmi vysokou horu, a na ní, k jihu^{159 1811}, *byla* jakoby výstavba¹⁸¹² města. (3) *I* vnesl mě tam, a hle, muž – jeho vzezření²⁷ jako vzezření²⁷ mosazi³⁹ a v jeho ruce šňůra¹⁸¹³ ze lnu a třtina¹⁴⁴² míry, a on stál v bráně.

(4)A ten muž ke mně promluvil: Synu člověka, hleď svýma očima a slyš svýma ušima a upří¹⁶⁹ své srdce na vše, co vidět se já chystám tě uschopnit^{87 1814}, neboť jsi sem byl přiveden za účelem ukázání ti *toho*. Vše, co ty budeš vidět, oznam¹³⁰ domu Izráelovu.

(5)A hle, zevně³³⁷ vůči domu^{1815 1816} kolem dokola¹⁷¹⁹ zed¹²⁴³ a v ruce toho muže třtina¹⁴⁴² míry šesti loket¹⁸¹⁷, po lokti^{1817 2101} a šířce dlaně¹⁸¹⁸, i změřil šířku¹⁸¹⁹: Stavby¹⁹⁰³ jedna třtina¹⁴⁴², a výšku: Jedna třtina¹⁴⁴², (6) a vstoupil do brány, – její průčelí^{622 1820} bylo směrem³⁸⁸ k východu⁹³, – a vystoupil⁴⁰⁵ po jejich stupních⁴⁷⁷ a změřil práh brány: Jedna třtina¹⁴⁴² šířky, totiž³ práh první¹²³⁸, jedna třtina¹⁴⁴² šířky, (7) a strážnice⁴⁵⁰: Jedna třtina¹⁴⁴² délky a jedna třtina¹⁴⁴² šířky, a mezi strážnicemi pět loket¹⁸¹⁷, a práh¹⁸²¹ brány od⁴⁶³ předsíně brány zevnitř^{337 1822}, jedna třtina¹⁴⁴². (8)A změřil předsíně brány zevnitř^{337 1822}: Jedna třtina¹⁴⁴² (9) (změřil sice¹³⁷ předsíně brány: Na osm loket¹⁸¹⁷, ale i s dvěma výčnělky¹⁸²³ na dva lokte¹⁸¹⁷), a brána vedla zevnitř^{337 1822}, (10) a strážnice v bráně⁹³ směrem³⁸⁸ k východu^{93 1824} byly tři odtud a tři odtud, ony tři měly²⁸ jednu míru, a jednu míru měly²⁸ ty výčnělky¹⁸²³ odtud a odtud. (11)A změřil šířku vchodu³⁸² do brány: Deset loket¹⁸¹⁷, délku brány¹⁸²⁵: Třináct loket¹⁸¹⁷, (12) a okraj⁴⁷⁸ před strážnicemi¹¹³⁸: Jeden loket¹⁸¹⁷, a jeden loket¹⁸¹⁷ okraje⁴⁷⁸ odtamtud¹⁸²⁶, a strážnice⁴⁵⁰: Šest loket¹⁸¹⁷ odtud a šest loket¹⁸¹⁷ odtud. (13)A změřil bránu od střechy strážnice ke střeše druhé¹⁸²⁷, šířku dvaceti a pěti loket¹⁸¹⁷, vchod³⁸² naproti vchodu^{382 1828}, (14) a ty výčnělky¹⁸²³ určil^{154 1829} na šedesát loket^{1817 1830}, a k výčnělku^{450 1823} kolem dokola¹⁷¹⁹ sahalo nádvoří³⁹³ u brány⁴⁵⁰. (15)A zpřed průčelí^{622 1820} brány vstupu¹⁸³¹ před průčelí^{622 1820} předsíně vnitřní³⁸³ brány bylo padesát loket^{1817 1832}, (16) a na strážnicích byla zamřížovaná¹⁸³³ okna, totiž³ na jejich výčnělcích¹⁸²³ dovnitř³⁸³ brány^{2 450} kolem dokola¹⁷¹⁹ a tak do předsíní¹⁸³⁴, a okna byla kolem dokola¹⁷¹⁹ dovnitř³⁸³, a na výčnělku^{450 1823} byly palmy¹⁸³⁵.

(17)A uvedl mě do vnějšího⁴⁵⁵ nádvoří³⁹³, a hle, kolem dokola¹⁷¹⁹ komnaty¹⁸³⁶

a dlažba, obě zřízeno^{154 v 1837} nádvoří³⁹³, třicet komnat¹⁸³⁶ na dlažbě, (18) a dlažba byla po straně^{1157 1838} bran, podle délky¹⁸³⁹ bran¹⁸⁴⁰ byla dolní¹²⁸³ dlažba¹⁸⁴¹, (19)A změřil šířku od blízkosti průčelí^{622 1820 1842} dolní¹²⁸³ brány¹⁸⁴³ až po¹⁸⁴⁴ vnitřní³⁸³ nádvoří^{393 1138} zevně³³⁷: Sto loket¹⁸¹⁷, na východ a na sever. – (20)A brána, jejíž průčelí^{622 1820} bylo směrem³⁸⁸ k severu⁹³, k vnějšímu⁴⁵⁵ nádvoří³⁹³, – změřil její délku a její šířku, (21) a strážnice v ní tři odtud a tři odtud, a výčnělky¹⁸²³ v ní a její předsíně¹⁸³⁴, to bylo¹⁷ podle míry té první brány, padesát loket¹⁸¹⁷ její délka a její šířka pětadvacet loket^{1817 2101}, (22) a její okna a její předsíně¹⁸³⁴ a její palmy¹⁸³⁵ byly podle míry té brány, jejíž průčelí^{622 1820} bylo směrem³⁸⁸ k východu⁹³; a vystupovali^{405 1845} jí^{152 1846} po sedmi stupních⁴⁷⁷ a její předsíně¹⁸³⁴ byly před nimi^{1138 1847}, (23)A brána vnitřního³⁸³ nádvoří^{2 393 1848} byla naproti bráně k severu a k východu, i naměřil od brány k bráně sto loket¹⁸¹⁷.

(24)A odvedl¹⁸⁴⁹ mě směrem³⁸⁸ k jihu⁹⁵⁹, a hle, brána směrem³⁸⁸ k jihu⁹⁵⁹, i změřil výčnělky¹⁸²³ v ní a její předsíně¹⁸³⁴ podle těchto měř, (25) a ona měla²⁸ i její předsíně¹⁸³⁴ měly²⁸ okna kolem dokola¹⁷¹⁹, jako tato okna, padesát loket¹⁸¹⁷ délku a šířku pětadvacet loket¹⁸¹⁷, (26) a sedm stupňů k vzestupům do ní, její předsíně¹⁸³⁴ byly před nimi^{1138 1847}, a na výčnělcích¹⁸²³ v ní palmy¹⁸³⁵, jedna odtud a jedna odtud. (27)A směrem³⁸⁸ k jihu⁹⁵⁹ byla brána k vnitřnímu³⁸³ nádvoří³⁹³, i naměřil od brány k bráně směrem³⁸⁸ k jihu⁹⁵⁹ sto loket¹⁸¹⁷.

(28)A branou jihu⁹⁵⁹ mě uvedl do vnitřního³⁸³ nádvoří³⁹³ a změřil bránu jihu⁹⁵⁹ podle těchto měř; (29) a její strážnice a výčnělky¹⁸²³ v ní a její předsíně¹⁸³⁴ podle těchto měř, a ona měla²⁸ i její předsíně¹⁸³⁴ měly²⁸ okna kolem dokola¹⁷¹⁹, padesát loket¹⁸¹⁷ délku a šířku dvacet a pět loket¹⁸¹⁷, (30) a kolem dokola¹⁷¹⁹ předsíně¹⁸³⁴, délku pětadvacet loket¹⁸¹⁷ a šířku pět loket¹⁸¹⁷, (31) a její předsíně¹⁸³⁴ k vnějšímu⁴⁵⁵ nádvoří³⁹³, a na výčnělcích¹⁸²³ v ní palmy¹⁸³⁵, a osm stupňů⁴⁷⁷ vzestupu¹⁸⁵⁰ do ní.

(32)A uvedl mě do vnitřního³⁸³ nádvoří³⁹³ směrem³⁸⁸ k východu a změřil bránu podle těchto měř, (33) a její

strážnice a výčnělky¹⁸²³ v ní a její před-síně¹⁸³⁴ podle těchto měr, a ona měla²⁸ i její předsíně¹⁸³⁴ měly²⁸ okna kolem dokola¹⁷¹⁹, délku padesát loket¹⁸¹⁷ a šířku pětadvacet loket¹⁸¹⁷, (34) a její předsíně¹⁸³⁴ k¹⁸⁵¹ vnějšmu⁴⁵⁵ nádvoří³⁹³, a na výčnělcích¹⁸²³ v ní palmy¹⁸³⁵ odtud a odtud, a osm stupňů⁴⁷⁷ vzestupu¹⁸⁵⁰ do ní.

(35) A uvedl mě k bráně severu; tu³ změřil podle těchto měr, (36) její stráž-nice a výčnělky¹⁸²³ v ní a její předsíně¹⁸³⁴, a ona měla²⁸ okna kolem dokola¹⁷¹⁹, délku padesát loket¹⁸¹⁷ a šířku pětadvacet loket¹⁸¹⁷, (37) a výčnělky¹⁸²³ v ní¹⁸⁵² k¹⁸⁵¹ vnějšmu⁴⁵⁵ nádvoří³⁹³, a na výčnělcích¹⁸²³ v ní palmy¹⁸³⁵ odtud a odtud, a osm stupňů⁴⁷⁷ vzestupu¹⁸⁵⁰ do ní.

(38) A byla tam místnost¹⁸³⁶ a vchod¹³⁸² do ní skrze výčnělky¹⁸²³ v branách¹⁸⁵³, tam oplachovali¹⁸⁵⁴ vzestupné oběti^{68 1855}, (39) a v předsíni brány dva stoly odtud a dva stoly odtud k porážení¹⁸⁵⁶ na nich vzestupných obětí^{68 1855} a obětí za hřích a za provinění^{266 1857}, (40) a po straně^{1157 1838}, zevně³³⁷ vůči vystupujícímu^{405 1815} ke vchodu³⁸² do brány k severu, dva stoly, a dva stoly po druhé⁵⁰⁰ straně^{1157 1838}, jež pat-řila předsíni brány, (41) čtyři stoly odtud a čtyři stoly odtud po stranách^{68 69 1157 1838} brány, osm stůlů; na nich poráželi¹⁸⁵⁶. (42) A k vzestupným obětem^{68 1855} čtyři stoly z kamenů s otesáváním⁹³, délky jednoho a půl lokte¹⁸¹⁷ a šířky jednoho a půl lokte¹⁸¹⁷ a výšky jednoho lokte¹⁸¹⁷; na ně také³ pokládali²³⁸ nástroje¹⁸⁴, jimiž poráželi¹⁸⁵⁶ vzestupné¹⁸⁵⁵ a jiné oběti⁶⁸; (43) a uvnitř³³⁷ byly dvojité¹⁸⁵⁸ háčky¹⁸⁵⁹ na jednu¹⁸⁶⁰ šířku dlaně¹⁸¹⁸, upevněné¹⁷³ kolkolem¹⁷¹⁹, a na stolech maso obětních darů^{68 925}.

(44) A zevně³³⁷ vůči vnitřní³⁸³ bráně¹⁸¹⁵ byly komnaty¹⁸³⁶ pěvců, ve vnitřním³⁸³ nádvoří³⁹³, jež byly po straně^{1157 1838} brány severu, a jejich průčelí^{7 622 1820} směrem³⁸⁸ k jihu⁹⁵⁹, jedna po straně^{1157 1838} brány východu¹⁸⁶¹, průčelím^{622 1820} směrem³⁸⁸ k severu. (45) A promluvil ke mně: Tato komnata¹⁸³⁶, jejíž průčelí^{622 1820} je směrem³⁸⁸ k jihu⁹⁵⁹, je pro kněží²⁴⁸, mající na starosti^{492 1862} opatrování^{492 1863} domu¹⁸¹⁶, (46) a ta komnata¹⁸³⁶, jejíž průčelí^{622 1820} je směrem³⁸⁸ k severu, je pro kněží³⁴⁸, mající na starosti^{492 1862} opatrování^{492 1863} oltáře;

oni, synové Cádókovi, jsou ze synů Léviho přibližující se^{422 1864} k Hospodinu obsluho-vat⁹³³ ho. (47) I změřil nádvoří³⁹³, délky sto loket¹⁸¹⁷ a šířky sto loket¹⁸¹⁷, čtvercové¹⁸⁶⁵, a před domem^{138 1816} byl oltář.

(48) A uvedl mě do předsíně domu¹⁸¹⁶ a změřil výčnělky^{68 1823} předsíně, pět loket¹⁸¹⁷ odtud a pět loket¹⁸¹⁷ odtud, a šířku brány, tři lokte¹⁸¹⁷ odtud a tři lokte¹⁸¹⁷ odtud, (49) délka předsíně byla dvacet loket¹⁸¹⁷ a šířka jedenáct¹⁸⁶⁶ loket¹⁸¹⁷, i se stupni^{198 477}, jimiž¹⁸⁶⁷ do ní vystupovali^{405 1845}, a při¹⁸⁶⁸ výčnělcích¹⁸²³ byly sloupy, jeden odtud a jeden odtud.

41 A uvedl mě do chrámu⁴¹² a změřil výčnělky¹⁸²³, šest loket¹⁸¹⁷ šířky odtud a šest loket¹⁸¹⁷ šířky odtud – šířka stanu¹⁸⁶⁹; (2) a šířka vchodu³⁸² deset loket¹⁸¹⁷ a strany^{1157 1838 1870} vchodu pět loket¹⁸¹⁷ odtud a pět loket¹⁸¹⁷ odtud. A změřil jeho délku, čtyřicet loket¹⁸¹⁷, a šířku, dvacet loket¹⁸¹⁷.

(3) A vešel dovnitř^{383 1871} a změřil výč-nělky^{68 1823} vchodu³⁸², po dvou loktech^{1817 1872}, a vchod^{382 1873}, šest loket¹⁸¹⁷, a šířku vchodu³⁸², sedm loket¹⁸¹⁷, (4) a změřil její¹⁸⁷⁴ délku, dvacet loket¹⁸¹⁷, a šířku, dvacet loket¹⁸¹⁷, před chrámem^{412 1138 1875 1876}, a řekl ke mně: Toto⁴⁶⁷ je nejsvětější svatyně¹⁸⁷⁷.

(5) A změřil zed³⁹⁴ domu¹⁸¹⁶, šest loket¹⁸¹⁷, a šířku každé boční místnosti¹⁸⁷⁸, čtyři lokte¹⁸¹⁷, kolem dokola¹⁷¹⁹ domu^{2 1816} vůkol, (6) a ty boční místnosti¹⁸⁷⁸, boční místnost¹⁸⁷⁸ na boční místnosti¹⁸⁷⁸, byly troje¹⁸⁷⁹, a to třicetkrát, a byly zřízeny ve zdi^{394 1880}, již dům¹⁸¹⁶ měl²⁸ pro ty boční místnosti^{248 1878} kolem dokola¹⁷¹⁹, aby se držely^{1881 1882 1883}, ale držely se^{1881 1882 1883} ne ve zdivu^{394 1884} domu¹⁸¹⁶, (7) nýbrž³ bočním místnostem¹⁸⁷⁸ přibývalo¹⁷ místa¹⁸⁸⁵ a vůkol se vinulo^{17 44 1886}, čím výše, tím více¹⁸⁸⁷, neboť okružní prostor^{44 1888} domu¹⁸¹⁶ – čím výše, tím více¹⁸⁸⁷, kolem dokola¹⁷¹⁹ vůči domu¹⁸¹⁶, proto rozšiřování¹⁸⁸⁹ při^{1868 1890} domě^{1816 1891} bylo do výše¹⁸⁹², a tak dolní¹²⁸³ patro¹⁸⁹³ vystupovalo⁴⁰⁵ na horní přes¹⁹⁰¹ prostřední¹⁹⁰².

(8) A při^{1868 1890} domě¹⁸¹⁶ kolem dokola¹⁷¹⁹ jsem uviděl¹⁸⁹⁴ vyvýšení – základy bočních místnosti¹⁸⁷⁸, na celou třtinu^{1442 1895}, šest loket¹⁸¹⁷ ke spoji^{576 1896}; (9) šířka zdi³⁹⁴, již měly²⁸ boční místnosti^{68 69 1878} navenek³³⁷, byla pět loket¹⁸¹⁷, a co bylo ponecháno^{238 1897},

byla chodba¹⁸⁹⁸ k bočním místnostem^{93 1878} domu^{2 1816 1899}. (10)A mezi komnatami^{1836 1900} byla šířka dvaceti loket¹⁸¹⁷ kolem dokola¹⁷¹⁹ vůkol domu^{2 1816}, (11)a vchod³⁸² do bočních místností^{168 69 1878} byl přes¹⁹⁰¹ to¹⁹⁰², co bylo ponecháno^{238 1897}, jeden vchod³⁸² směrem³⁸⁸ k severu a jeden vchod³⁸² k jihu⁹⁵⁹, a šířka místa¹³⁶, jež¹¹⁰ bylo¹¹⁰ ponecháno^{238 1897}, byla pět loket¹⁸¹⁷ kolem dokola¹⁷¹⁹.

(12)A budova¹⁹⁰³, jež byla před odděleným místem^{1138 1875 1904} na straně^{1905 1906} směrem³⁸⁸ k západu¹⁹⁰⁷: Šířka sedmdesát loket¹⁸¹⁷, a zeď¹³⁹⁴ budovy¹⁹⁰³: Pět loket¹⁸¹⁷ šířky¹⁸¹⁹ kolem dokola¹⁷¹⁹, a její¹⁹⁰⁸ délka devadesát loket¹⁸¹⁷.

(13)A změřil dům¹⁸¹⁶: Délka sto loket¹⁸¹⁷, a oddělené místo¹⁹⁰⁴ a budovu^{1903 1909} a její zdi³⁹⁴: Délka sto loket¹⁸¹⁷, (14)a šířku průčelí^{622 1820} domu¹⁸¹⁶ a odděleného místa¹⁹⁰⁴ k východu: Sto loket¹⁸¹⁷.

(15)A změřil délku budovy¹⁹⁰³ naproti oddělenému místu^{1138 1875 1876 1904}, jež byla na jeho zadní straně¹⁹¹⁰, a jeho sloupové síně¹⁹¹¹ odtud a odtud, sto loket¹⁸¹⁷, a vnitřní³⁸³ chrám^{412 1912} a předsíně³⁹³ nádvoří³⁹³.

(16)Praha a zamřížovaná¹⁸³³ okna a sloupové síně¹⁹¹¹ vůkol na nich třech¹⁹¹³ (naproti¹⁹¹⁴ prahům⁶⁸ bylo obložení¹⁹¹⁵ dřevem kolem dokola¹⁷¹⁹ a od země až po okna, a okna byla zakryta), (17)nad hořejškem vchodu³⁸² až po vnitřní³⁸³ dům^{1816 1912} a navenek³³⁷ a na vší zdi³⁹⁴ kolem dokola¹⁷¹⁹, vnitřní³⁸³ i vnější⁴⁵⁵, podle měr, (18)a byli tam vypodobnění¹⁵⁴ kerúbové a palmy, a to palma³⁴ mezi kerúbem a kerúbem, a kerúb³⁴ měl²⁸ dvojí tvář, (19)a to k palmě odtud tvář člověka a k palmě odtud tvář hřivnatce⁸⁷⁵; byli vypodobnění¹⁵⁴ na celém domě¹⁸¹⁶ kolem dokola¹⁷¹⁹, (20)od země až po hořejšek vchodu³⁸² a na zdi³⁹⁴ chrámu⁴¹² byli vypodobnění¹⁵⁴ ti kerúbové a ty palmy. (21)Chrám⁴¹² – zárubeň byla čtvercová^{34 1865}, i u průčelí^{622 1820} svatyně^{1916 1917}, vzezření²⁷ jako vzezření^{27 1918}.

(22)Oltář¹⁹¹⁹ ze dřeva, vysoký tři lokte¹⁸¹⁷ a jeho délka dva lokte¹⁸¹⁷, a jeho rohy¹⁹²⁰, jež měl²⁸, a jeho délka¹⁹²¹ a jeho stěny^{394 1922} byly ze dřeva; i promluvil ke mně: Toto⁴⁶⁷ je stůl, jenž je před tváří Hospodinovou.

(23)A chrám⁴¹² měl²⁸ a svatyně^{1916 1917} měla²⁸ dvoje dveře⁷, (24)a dveře⁷ měly²⁸ po dvou křídlech¹⁹²³, po dvou otáčivých^{44 1924}

křídlech¹⁹²³; dvě měly²⁸ jedny dveře a dvě křídla¹⁹²³ měly²⁸ druhé⁵⁰⁰, (25)a na nich, na dveřích⁷ chrámu⁴¹², byli vypodobnění¹⁵⁴ kerúbové a palmy, jako byli vypodobnění¹⁵⁴ na zdech³⁹⁴, a na průčelí^{622 1820} předsíně³³⁷ bylo trámová¹⁹²⁵ ze dřeva, (26)a zamřížovaná¹⁸³³ okna a palmy¹⁸³⁵ odtud a odtud po stranách^{1157 1838} předsíně a bočních místností¹⁸⁷⁸ domu¹⁸¹⁶ a na trámová¹⁹²⁵.

42 I vyvedl¹⁵⁴ mě do vnějšího⁴⁵⁵ nádvoří³⁹³ směrem³⁸⁸ k severu a zavedl⁹⁰⁸ mě ke komnatě^{1836 1926}, jež byla naproti¹⁹¹⁴ oddělenému místu¹⁹⁰⁴ a jež byla¹⁹²⁷ naproti¹⁹¹⁴ budově¹⁹⁰³ k severu, (2)před podélnou stranu^{1138 1875 1928} sta loket¹⁸¹⁷, vchod³⁸² byl na severu, jeho³ šířka padesát loket¹⁸¹⁷. (3)Naproti¹⁹¹⁴ dvaceti loktům, jež mělo²⁸ vnitřní³⁸³ nádvoří³⁹³, a naproti¹⁹¹⁴ dlažbě, již mělo²⁸ vnější⁴⁵⁵ nádvoří³⁹³, byla v třetích³⁹³ sloupová síň¹⁹¹¹ naproti sloupové síni^{1138 1875 1876 1911}, (4)a před komnatami^{1138 1836} chodba¹⁹²⁹ deseti loket¹⁸¹⁷ šířky, dovnitř^{383 1930}, cesta¹⁹³¹ jednoho lokte^{1817 1932}, a jejich vchody³⁸² k severu. (5)A horní komnaty¹⁸³⁶ byly kratší (neboť sloupové síně¹⁹¹¹ od nich ubíraly¹⁹³³) než¹²⁹ dolní¹³⁰ a než¹²⁹ prostřední¹³⁰ v budově¹⁹⁰³, (6)neboť ony byly třípatrové¹⁹³⁴ a neměly¹⁷⁶² sloupů, jako sloup nádvoří^{7 393}, proto bylo dolními⁵²⁵ a prostředními⁵²⁵ odňato z podlahy^{1935 1936}. (7)A zeď⁵⁵⁰, jež byla navenek³³⁷ při komnatách^{1836 1839} směrem³⁸⁸ k vnějšímu⁴⁵⁵ nádvoří³⁹³, naproti komnatám^{1138 1836 1875 1876}, její délka byla padesát loket¹⁸¹⁷, (8)neboť padesát loket¹⁸¹⁷ byla délka komnat¹⁸³⁶, jež byly při vnějším⁴⁵⁵ nádvoří³⁹³, a hle, před chrámem^{412 1138 1937} sto loket¹⁸¹⁷, (9)a pod¹⁹³⁸ těmito komnatami^{1839 1836} byl vstup^{1254 1288} od východu stran¹⁴¹⁸ vcházení^{93 1939} jím^{93 1939} do nich z vnějšího⁴⁵⁵ nádvoří³⁹³.

(10)V šířce zdi⁵⁵⁰ nádvoří³⁹³ směrem³⁸⁸ k východu¹⁹⁴⁰, před odděleným místem^{1138 1875 1904} a před budovou^{1138 1875 1903}, byly komnaty¹⁸³⁶ – (11)a cesta před nimi¹¹³⁸ – vzezřením²⁷ jako komnaty^{53 1836}, jež byly směrem³⁸⁸ k severu, podle jejich délky, tak jejich šířka, a všechny jejich východy^{54 1941} byly i podle jejich zřízení^{17 219 1942} i podle jejich vchodů³⁸². (12)A jako vchody³⁸² komnat¹⁸³⁶, jež byly směrem³⁸⁸ k jihu⁹⁵⁹,

byl vchod³⁸² při východisku⁶⁹³ cesty, cesty přímo ku¹⁹⁴³ příslušné¹⁹⁴⁴ zdi⁵⁵⁰ směrem³⁸⁸ k východu při vstupu do nich.

(13)A řekl ke mně: Komnaty¹⁸³⁶ severu, komnaty¹⁸³⁶ jihu⁹⁵⁹, jež jsou naproti oddělenému místu^{1138 1875 1876 1904}, to⁸ jsou svaté komnaty^{943 1836}, kde kněží, kteří se přibližují⁴²² k Hospodinu, jídají nanejvyšší svatě¹⁹⁴⁵ věci; tam ukládají²³⁸ nanejvyšší svatě¹⁹⁴⁵ věci, i oběti daru¹⁹⁴⁶ a oběti za hřích a za provinění^{266 1857}, neboť to místo¹³⁶ je svaté. (14)Když kněží vejdou¹⁴⁵, pak³ nebudou⁹⁵ ze svatyně¹⁹¹⁶ vycházet⁵⁴ do vnějšího⁴⁵⁵ nádvoří³⁹³, nýbrž³ tam musejí⁹⁵ uložit²³⁸ roucha, v nichž obsluhují¹⁹³³, neboť ona jsou svatá⁹⁴³, i oblečou¹⁰⁰ si jiná⁵⁰⁰ roucha a tak se přiblíží^{100 422} k tomu, co patří lidu.

(15)A když dokončil¹⁷⁹ měření⁷ vnitřního^{383 1947} domu¹⁸¹⁶, vyvedl^{54 421} mě směrem³⁸⁸ k bráně, jejíž průčelí^{622 1820} bylo směrem³⁸⁸ k východu, a změřil ji kolem dokola^{1719 1948}, (16)změřil třtinou¹⁴⁴² míry stranu^{18 1949} východu¹⁹⁵⁰, pět set třtin¹⁴⁴², třtinou¹⁴⁴² míry vůkol, (17)změřil stranu^{18 1949} severu¹⁹⁵⁰, pět set třtin¹⁴⁴², třtinou¹⁴⁴² míry vůkol, (18)změřil stranu^{18 1949} jihu^{959 1950}, pět set třtin¹⁴⁴², třtinou¹⁴⁴² míry, (19)otočil se^{44 1951} k straně^{18 1949} západu^{1907 1950} a naměřil pět set třtin¹⁴⁴², třtinou¹⁴⁴² míry. (20)Změřil ji na čtyři strany^{18 1949 1950}, kolem dokola¹⁷¹⁹ měla²⁸ zeď¹²⁴³ délku pěti set loket¹⁸¹⁷ a šířku pěti set loket¹⁸¹⁷ k rozhraníci¹⁷⁹³ mezi tím, co je¹¹ svatě⁹⁴³, a nesvatým^{360 1018 1067}.

43 A odvedl mě k bráně, bráně, jež byla obrácena³⁸⁴ směrem³⁸⁸ k východu, (2) a hle, od směru³⁸⁸ z východu přišla sláva⁸⁴ Boha Izráelova, a jeho⁴³⁴ hlas – jako hlas mnohých vod, a od jeho slávy⁸⁴ se rozsvítila země. (3)A to vidění^{6 1952}, jež jsem uviděl, bylo podle vzezření^{27 1953} jako vidění^{6 1952}, jež jsem uviděl při svém¹⁹⁵⁴ příchodu ke zničení²⁵² města¹⁹⁵⁵, a vidění^{6 7 1952} byla jako vidění^{6 1952}, jež¹⁹⁵⁶ jsem uviděl u řeky Keváru. I padl jsem na svou tvář (4) a sláva⁸⁴ Hospodinova vešla do domu¹⁸¹⁶ cestou brány, jejíž průčelí^{622 1820} bylo směrem³⁸⁸ k východu. (5)A Duch¹⁸ mě pozvedl⁶⁶ a vnesl mě do vnitřního³⁸³ nádvoří³⁹³, a hle, slávou⁸⁴ Hospodinovou se naplnil dům¹⁸¹⁶, (6) a uslyšel jsem

mluvícího ke mně z domu¹⁸¹⁶; a vedle mne kdosi⁴³⁷ stanul.

(7)A řekl ke mně: Synu člověka, viz¹⁹⁵⁷ místo¹³⁶ mého trůnu a místo¹³⁶ chodidel²⁸⁵ mých nohou, kde budu navždy¹²⁸⁷ sídlit^{700 830} vprostřed Izráelových dětí¹⁸⁹, aniž ještě budou, dům Izráelův, poskvřňovat mé svaté jméno⁹⁴³, oni, ani jejich králové, svým smilstvem a mrtvolami svých králů¹⁹⁵⁸, svými výšinami²⁵⁹, (8)svým kladením¹²⁶ svých prahů u prahu mého a svých veřejí vedle veřejí mých, také³ jen stěna^{394 1922} byla mezi mnou a mezi nimi, a tak mě svaté jméno⁹⁴³ poskvřňovali¹⁷ svými ošklivostmi¹²²⁴, jež páchali^{17 154}, pročež³ jsem je ve svém hněvu¹⁵² strávil³³⁹. (9)Nyní necht' své smilstvo a mrtvoly svých králů¹⁹⁵⁸ ode mne vzdalují¹⁰⁰ a budu navždy¹²⁸⁷ sídlit^{700 830} vprostřed nich. (10)Ty, synu člověka, zprav¹¹³⁰ dům Izráelův o tomto domě^{497 1816}, ať se stydí^{7 705} za své nepravosti^{98 151 706} a změří^{7 1959} stavbu^{379 1960 1961}, (11) a zastydí^{7 705} li se za vše^{98 706}, co napáchali¹⁵⁴, uvědom o tvářnosti^{497 1962} domu¹⁸¹⁶ a jeho zařízení¹⁹⁶³ a jeho východech^{54 1941} a jeho vstupech¹⁹⁶⁴ a všech stránkách jeho tvárnosti^{1962 1965} a všech jeho¹⁹⁶⁶ ustanoveních²²⁰, ano, o všech stránkách jeho tvárnosti^{497 1962 1965} a všech jeho¹⁹⁶⁶ poučeních³⁷¹. To³ zapiš před jejich očima, ať si všimají⁴⁹² vsí jeho tvárnosti¹⁹⁶² a všech¹⁹⁶⁷ jeho¹⁹⁶⁶ poučení³⁷¹; ta³ necht' vykonávají¹⁰⁰.

(12)Toto⁴⁶⁷ je zákon³⁷¹ domu¹⁸¹⁶: Na temeni²⁸⁹ hory¹⁹⁶⁸ bude všechno jeho území⁴⁷⁸ kolem dokola¹⁷¹⁹ svatosvaté¹⁹⁴⁵; hle, toto⁴⁶⁷ je zákon³⁷¹ domu¹⁸¹⁶.

(13)A toto⁴⁶⁷ jsou míry oltáře¹⁹⁶⁹ v loktech¹⁸¹⁷: Loket¹⁸¹⁷ je loket¹⁸¹⁷ a šířka dlaně¹⁸¹⁸, a podstavec¹⁹⁷⁰ na tento¹⁹⁷¹ loket^{1817 1972}, a loket¹⁸¹⁷ šířka¹⁹⁷³, a jeho obruba⁴⁷⁸ na jeho okraj^{119 1974} vůkol na jednu píd; toto je spodek^{690 1975} oltáře. (14)A od podstavce¹⁹⁷⁰ na zemi až po dolní lištu¹⁹⁷⁶ dva lokte¹⁸¹⁷ a šířka¹⁹⁷³ jeden loket¹⁸¹⁷, a od menší¹⁹⁷⁷ lišty¹⁹⁷⁶ až po větší¹⁹⁷⁷ lištu¹⁹⁷⁶ čtyři lokte¹⁸¹⁷ a šířka¹⁹⁷³ loket¹⁸¹⁷; (15) a ohniště¹⁹⁷⁸ na čtyři lokte¹⁸¹⁷, a od ohniště¹⁹⁷⁹ vzhůru čtyři rohy, (16) a ohniště¹⁹⁷⁹: Délka dvanácti¹⁹⁸⁰ se šířkou¹⁹⁸ dvanácti¹⁹⁸⁰, čtvercové¹⁸⁶⁵, na jeho čtyřech stranách⁴⁰. (17)A lišta¹⁹⁷⁶: Délka čtrnácti¹⁹⁸⁰ se šířkou¹⁹⁸ čtrnácti¹⁹⁸⁰ na jejich

čtyřech stranách⁴⁰, a obruba⁴⁷⁸ vůkol ní na púl lokte¹⁸¹⁷; a její² podstavec¹⁹⁷⁰ na loket¹⁸¹⁷ vůkol, a stupně⁴⁷⁷ k němu⁹³ obráceny³⁸⁴ k východu.

(18)A řekl ke mně: Synu člověka, takto řekl Pán, Hospodin: Toto⁴⁶⁷ jsou ustanovení²²⁰ oltáře¹⁹⁶⁶ v den jeho zhotovení^{154 1981} ke vznášení¹⁹⁸² na něm vzešupných obětí^{68 1855} a ke kropení naň krví; (19)i¹⁹⁸³ musíš⁹⁵ dát kněžím, Lévióvcům¹⁹⁸⁴, kteří jsou ze semene Cádókova, těm, kdo¹¹ se ke mně přibližují⁴²², prohlášeno²²⁸ Pánem, Hospodinem, k službě³⁹³ mně, mladého býka¹⁹⁸⁵ k oběti za hřích, (20)a vzít z jeho krve a dát na jeho¹⁹⁸⁶ čtyři rohy a na čtyři úhly¹⁹²⁰ lišty¹⁹⁷⁶ a na obrubu⁴⁷⁸ vůkol, tak³ jej očistit¹⁹⁸⁷ a zadost za něj učinit⁷⁸¹, (21)a vzít toho býka, jenž bude¹¹ obětí za hřích, ať se¹⁹⁸⁸ spaluje^{215 460} na určeném místě¹⁹⁸⁹ u domu¹⁸¹⁶, zevně³³⁷ vůči svatyni^{129 1815}, (22)a v druhý den musíš⁹⁵ blíže přivést⁴²² chlupatce¹⁹⁹⁰ z koz, bezvadného⁶³⁴, k oběti za hřích, i očisti^{7 1987} oltář, jako jej očistili¹⁹⁸⁷ býkem. (23)A až skončíš^{179 207} s očišťováním^{768 1987}, musíš⁹⁵ blíže přivést⁴²² mladého býka¹⁹⁸⁵, bezvadného⁶³⁴, a berana ze stáda¹⁶¹⁹, bezvadného⁶³⁴, (24)ano, budeš¹⁰⁰ je blíže přivádět⁴²² před tvář Hospodinovu a kněží na ně nasyou¹⁹⁹¹ soli a vnesou¹⁹⁸² je za vzešupnou oběť¹⁸⁵⁵ Hospodinu. (25)Po sedm dní budeš¹⁰⁰ denně¹⁹⁹² obětovat chlupatce^{1990 1993} za hřích; i mladého býka¹⁹⁸⁵ a berana ze stáda¹⁶¹⁹, bezvadné⁶³⁴, budou¹⁰⁰ obětovat¹⁹⁹³; (26)po sedm dní budou¹⁰⁰ za oltář činit zadost⁷⁸¹, i očisti¹⁰⁰ jej a naplní¹⁰⁰ jeho ruku^{1994 1995}. (27)A až ty dni budou končit¹⁷⁹, bude se v osmý den a nadále¹⁹⁹⁶ dít^{17 207 421}, že kněží budou na tom oltáři vykonávat¹⁹⁹³ vaše vzešupné oběti¹⁸⁵⁵ a vaše oběti pokojných hodů¹⁹⁹⁷, i budu vás blahovolně přijímat^{17 946}, prohlášeno²²⁸ Pánem, Hospodinem.

44 A zavedl mě zpět¹³³¹ směrem³⁸⁸ k vnější⁴⁵⁵ bráně svatyně²²⁹, jež byla¹¹ obrácena³⁸⁴ k východu, a ta⁸ byla zavřena; (2)a Hospodin ke mně řekl: Tato brána zůstává⁵ zavřena, nebude otvírána, aniž jí kdo⁴³⁷ bude vcházet, neboť jí vešel Hospodin, Bůh Izráelův, i zůstane⁵ zavřena. (3)Pokud jde o¹⁹⁵⁷ vládce^{373 509} – on,

vládce^{373 509}, v ní bude sedat k jedení chleba^{682 1998} před tváří Hospodinovou¹⁹⁹⁹, bude vcházet cestou^{955 2000} předsíně brány a touž²⁰⁰¹ cestou^{955 2000} bude vycházet.

(4)A uvedl mě cestou⁹⁵⁵ brány severu k průčelí^{622 1820} domu¹⁸¹⁶, i pohleděl jsem, a¹⁶ hle, dům¹⁸¹⁶ Hospodinův naplnila sláva⁸⁴ Hospodinova, i padl jsem na svou tvář. (5)A Hospodin ke mně řekl: Synu člověka, přilož¹⁶⁹ své srdce²⁰⁰² a viz svýma očima a slyš svýma ušima vše, čím tě oslovují¹³¹ stran všech ustanovení²²⁰ domu¹⁸¹⁶ Hospodinova a stran všech jeho zákonů³⁷¹, a přilož¹⁶⁹ své srdce ke²⁰⁰² vstupu¹²⁸⁸ do domu¹⁸¹⁶ se všemi východy^{54 198 1941} ze svatyně²⁹⁹, (6)a řekni k té vzpurnosti²⁰⁰³, k domu Izráelovu: Takto řekl Pán, Hospodin: Máte dost²⁰⁰⁴ ze všech svých oškřivostí²²⁴, dome Izraelův, (7)ve svém přivádění synů ciziny²⁰⁰⁵, neobřezaných¹⁹⁹⁹ srdcem⁹³ a neobřezaných¹⁹⁹⁹ masem⁹³, aby byli³⁹¹ v mé svatyni²²⁹ k znesvěcování^{360 1067} jí, mého domu¹⁸¹⁶, při vašem přinášení^{1422 2006} mého chleba⁶⁸², tuku a krve; tak³ ke všem našim oškřivostem²²⁴ porušovali¹⁷ mou smlouvu²⁰⁰⁷, (8)aniž jste zachovali⁴⁹² péči^{492 1863} o mé svaté věci²⁰⁰⁸, nýbrž³ jste za strážce⁴⁹² mého zájmu^{492 1863 2009} za²⁰¹⁰ sebe ustanovili¹⁶⁹ jiné²⁰¹¹.

(9)Takto řekl Pán, Hospodin: Žádný³⁹⁷ syn ciziny²⁰⁰⁵, neobřezaný¹⁹⁹⁹ srdcem⁹³ a neobřezaný¹⁹⁹⁹ masem⁹³, nesmí⁹⁵ vcházet do mé svatyně²²⁹, totiž žádný³⁹⁷ syn²⁰¹² ciziny²⁰⁰⁵, jenž je vprostřed dětí¹⁸⁹ Izráelových; (10)ba i Lévióvců¹⁹⁸⁴, kteří se při bloudění⁶¹³ Izráele zpřed mne²⁷⁷ vzdálili, kteří zpřed mne²⁷⁷ zbloudili⁶¹³ za svými neřádstvými²⁶³, ti³ ponесou^{17 66} svou nepravost¹⁵¹, (11)ale oni se v mé svatyni²²⁹ stanou⁵ sloužícími⁹³³ v strážích^{93 423 424 2013} u bran domu¹⁸¹⁶ a obsluhujícími¹⁹³³ dům¹⁸¹⁶, budou pro lid²⁴⁸ porážet¹⁸⁵⁶ vzešupné¹⁸⁵⁵ a jiné⁶⁸ oběti⁶⁸ a oni budou před jejich²⁰¹⁴ tváří stát k obsluhování¹⁹³³ jich, (12)protože je²⁰¹⁴ obsluhovali¹⁹³³ před jejich neřádstvými^{263 403} a stali se⁵ domu Izráelovu podnětem^{156 351 353} k³⁵⁴ nepravosti^{93 151}, proto jsem proti nim¹⁶⁵ pozvedl⁶⁶ svou ruku, prohlášeno²²⁸ Pánem, Hospodinem, a ponесou^{17 66} svou nepravost¹⁵¹, (13)aniž budou moci⁹⁵ ke²⁰¹⁵ mně přistoupit²⁰¹⁶ k zastávání¹⁹³³ kněžství²⁰¹⁷ mně aneb přistoupit²⁰¹⁶

ke²⁰¹⁸ kterýmkoliv³⁹⁷ mým svatým věcem do nejsvětější svatyně^{č1877}, nýbrž³ ponесou¹⁷66 svou hanbu⁷⁰⁵760 a své ošklivosti²²⁴, jež napáchali¹⁵⁴, (14)ale chci⁹⁵ je učinit¹²⁶ strážci¹²⁸492 opatrování⁴⁹²1863 domu¹⁸¹⁶ stran vši jeho obsluhy⁹³⁹, a stran všeho, co se v něm má⁹⁵ činit.

(15)Ale kněží, Lévióvci¹⁹⁸⁴, synové Cádókoví, kteří při bloudění⁶¹³ dětí¹⁸⁹ Isráelových zpřed mne²⁷⁷ dbali¹⁷492 opatrování⁴⁹²1863 mé svatyně^{č229}, ti⁸ se budou ke mně přibližovat⁴²² k obsluhování⁹³³ mne a budou stát před mou tváří ku přinášení⁴²²2006 mi tuku a krve, prohlášeno²²⁸ Pánem, Hospodinem. (16)Oni budou vcházet do mé svatyně^{č229} a oni se budou přibližovat⁴²² k mému stolu k obsluhování⁹³³ mne a budou dbát¹⁷492 mého zájmu⁴⁹²18632009; (17)a při jejich vcházení do bran vnitřního³⁸³ nádvoří³⁹³ se bude dít⁵17, že si budou oblékat roucha ze lnu, aniž se na ně při jejich službě⁹³³ v branách vnitřního³⁸³ nádvoří³⁹³ a uvnitř³³⁷3382019 bude smět⁹⁵ dostat²⁰²⁰ vlna, (18)na jejich hlavách budou turbany¹¹⁹⁸ ze lnu a na jejich bocích¹⁴⁴⁷ budou spodky ze lnu; nebudou se opasovat³⁴⁵ ničím, co vyvádí pot²⁰²¹. (19)A při svém vycházení⁵⁴ do vnějšího⁴⁵⁵ nádvoří³⁹³, do vnějšího⁴⁵⁵ nádvoří³⁹³ k lidu, budou svlékat svá roucha, v nichž oni sloužili⁹³³, a odloží²³⁸ je v svatých komnatách⁹⁴³1836 a oblečou si jiná⁵⁰⁰ roucha, ať svými rouchy neposvěcují lid; (20)aniž budou holit²⁰²² svou hlavu, aniž budou dopouštět²⁵⁰ uvolněnost²⁰²³; budou své hlavy jen²⁰²⁴ přistřihovat²⁰²⁵, (21)aniž bude který³⁹⁷ kněz při jejich vcházení do vnitřního³⁸³ nádvoří³⁹³ pít víno, (22)aniž si za ženy budou brát vdovu²⁰²⁶ aneb vyhnanou¹⁵¹²2026, nýbrž panny ze semene domu Isráelova, aneb takovou¹¹ vdovu, jež bude vdovou²⁰²⁶ po knězi²⁰²⁷, si budou brát. (23)A budou můj lid poučovat²⁰²⁸ o svatém⁹⁴³ a nesvatém³⁶⁰101810672029 a uvědomovat je o nečistém a čistém²⁰²⁹; (24)a při sporu budou oni stát k rozsuzování²¹⁹301, budou jej rozsuzovat²¹⁹301 podle mých práv¹⁵²219, a dbát⁴⁹² mých zákonů⁸371 a mých ustanovení²²⁰ stran všech mých svátků¹⁵²1717 a za svaté mít⁹¹⁵ mé soboty. (25)A k zemřelému člověku nebudou vcházet stran svého²⁰³⁰ znečišťování,

leda pro otce²⁴⁸ aneb pro matku²⁴⁸ aneb pro syna²⁴⁸ aneb pro dceru²⁴⁸, pro bratra²⁴⁸ aneb pro sestru²⁴⁸, již se nedostalo⁵ muži, se budou smět⁹⁵ znečišťovat, (26)a každému po jeho očištění budou počítat sedm dní (27)a v den svého vcházení do svatyně¹⁹¹⁶, do vnitřního³⁸³ nádvoří³⁹³, k službě^{č933} ve svatyni¹⁹¹⁶, bude předkládat⁴²²2006 svou oběť za hřích, prohlášeno²²⁸ Pánem, Hospodinem. (28)To³ se jim stane⁵ dědictvím³⁵¹1679, jejich dědictvím¹⁶⁷⁹ jsem já, aniž jim budete dávat držbu v Isráéli, jejich držbou jsem já; (29)a oběti daru¹⁹⁴⁶ a oběti za hřích a za provinění²⁶⁶1857 – oni je budou jíst, a všeho odevzdaného²⁰³¹ v Isráéli se bude dostávat⁵ jim, (30)a prvního⁹⁵⁰ ze všech prvotín²⁰³² všeho a každé oběti věnování⁹⁴⁹ čehokoli³⁹⁷, ze všech vašich obětí věnování⁹⁴⁹, se bude dostávat⁵ kněžím, i prvotinu⁹⁵⁰ vašich díz²⁰³³ budete dávat knězi k spočinutí²³⁸2034 požeňnání na tvém domě. (31)Kněží nebudou jíst žádné^{č397} zdechliny^{ani} rozervaného z ptactva¹⁴⁴⁰ ani z dobytka⁶¹⁹620.

45 A při vašem rozlosovávání²⁰³⁵ země v dědictví¹⁶⁷⁹ budete věnovat⁴⁵³9492036 oběť věnování⁹⁴⁹ Hospodinu, svatou část¹⁹¹⁶2037 ze země²⁰³⁸, délky – pětadvacet tisíc²⁰³⁹ délky, šířky deseti²⁰⁴⁰ tisíc²⁰³⁹; ta⁸ bude svatá¹⁹¹⁶2037 na všem svém území⁴⁷⁸ vůkol; (2)z tohoto bude na svatyni¹⁹¹⁶ pět set²⁰³⁹ na pět set²⁰³⁹, čtverec¹⁸⁶⁵ vůkol, a padesát loket¹⁸¹⁷ okraje¹³⁷³2041 vůkol toho². (3)Budeš tedy¹³⁷ podle této míry⁵²⁵ odměřovat délku pětadvaceti tisíc²⁰³⁹ a šířku deseti²⁰⁴⁰ tisíc²⁰³⁹, a v tom⁸ bude svatyně^{č229}, nejsvětější svatyně^{č1877}. (4)To⁸ bude svatá část¹⁹¹⁶2037 ze země^{č2038}; bude pro kněží²⁴⁸, služebníky⁹³³2042 svatyně^{č229}, již¹¹ se budou přibližovat⁴²² k obsluhování⁹³³ Hospodina; stane se³ jim místem¹³⁶ pro domy²⁴⁸ a místem svatyně^{č229} pro svatyni^{č229}248.

(5)A pětadvacet tisíc²⁰³⁹ délky a deset²⁰⁴⁰ tisíc²⁰³⁹ šířky bude pro Lévióvce²⁴⁸1984, služebníky⁹³³2042 domu¹⁸¹⁶, jim k držbě, dvacet komnat¹⁸³⁶2043.

(6)A v držbu města budete dávat pět tisíc²⁰³⁹ šířky a délku pětadvaceti tisíc²⁰³⁹ podél¹⁸³⁹ svaté oběti věnování^{č943}949, to bude pro všechen dům Isráelův²⁴⁸.

(7)A pro vládce^{248 373 509}: Z této i z této strany vůči svaté oběti věnování^{943 949} a vůči majetku²⁰⁴⁴ města, před svatou obětí věnování^{943 949 1138 1875} a před majetkem^{1138 1875 2044} města, od západního okraje^{1905 2045} k západu¹⁹⁰⁷ a od východního okraje^{1905 2045} k východu, a délky stejné jako¹⁸³⁹ jeden z podílů²⁰⁴⁶, od západního pomezí^{1478 2045 2047} k východnímu pomezí^{478 2045 2047}; (8)to bude jeho² zemí³⁵¹, majetkem^{351 2044} v Izraeli, aniž ještě budou moji vládce^{637 373 509} utiskovat⁸⁴³ můj lid, nýbrž³ budou zem přenechávat¹²⁶ jim, domu Izráellovu, podle jejich kmenů¹⁷³².

(9)Takto řekl Pán, Hospodin: Máte dost²⁰⁰⁴, vládce^{637 373 509} Izraelovi; odstráňte²⁷⁸ násilnictví³¹⁸ a plenění²⁰⁴⁸ a uskutecňujte¹⁵⁴ právo²¹⁹ a spravedlnost a sejměte^{453 1021} z mého lidu⁴³² svá vymáhání^{166 391}, prohlášeno²²⁸ Pánem, Hospodinem; (10)necht' máte^{100 779} spravedlivé váhy²⁰⁵⁰ a spravedlivou éfu²⁰⁵¹ a spravedlivý bath²⁰⁵²; (11)éfa²⁰⁵¹ a bath²⁰⁵² mají⁹⁵ být jednou měrou²⁰⁵³, aby bath²⁰⁵² obsahoval^{166 391} desetinu chómeru²⁰⁵⁴ i éfa²⁰⁵¹ desátou část chómeru²⁰⁵⁴, míra^{2053 2055} toho⁸ má⁹⁵ být podle chómeru²⁰⁵⁴. (12)A šekl¹⁸⁶ je dvacet gér; pětadvacet šeklů¹⁸⁶, dvacet šeklů¹⁸⁶, patnáct šeklů¹⁸⁶, to bude vaše² mina²⁰⁵⁶.

(13)Toto⁴⁶⁷ bude obět' věnování⁹⁴⁹, již budete věnovat^{453 949 2036}: Šestina éfy²⁰⁵¹ z chómeru²⁰⁵⁴ pšenice; dáte i³⁷ šestinu éfy^{2051 2057} z chómeru²⁰⁵⁴ ječmene; (14)a dávka^{480 2058} oleje: Bath²⁰⁵² oleje, desetina bathu²⁰⁵² z kóru²⁰⁵⁹; z deseti bathů²⁰⁵², z chómeru²⁰⁵⁴, neboť deset bathů²⁰⁵² je chómer²⁰⁵⁴; (15)a jedno dobytče¹⁶⁴⁶ ze stáda¹⁶¹⁹ z dvou set, ze zavlažovaného území Izráellova – k oběti daru¹⁹⁴⁶ a k oběti vzestupné¹⁸⁵⁵ a k oběti pokojných hodů¹⁹⁹⁷, k zadostučinění⁷⁸¹ za ně, prohlášeno²²⁸ Pánem, Hospodinem. (16)K této oběti věnování⁹⁴⁹ pro vládce^{248 373 509} v Izraeli budou²⁰⁶⁰ oni, všechny lid Izráelův, (17)a na vládci^{373 509 2061} bude toto: Vzestupné oběti¹⁸⁵⁵ a obět' daru¹⁹⁴⁶ a úlitba⁹²⁶ o slavnostech a o novech měsíce a o sobotách, o všech svátcích¹⁷¹⁷ domu Izráellova; on bude vykonávat^{154 1993} obět' za hřích a obět' daru¹⁹⁴⁶ a obět' vzestupnou¹⁸⁵⁵ a obět' pokojných hodů¹⁹⁹⁷ k zadostučinění⁷⁸¹ v prospěch domu Izráellova.

(18)Takto řekl Pán, Hospodin: V prvním měsíci, v první¹²³⁸ den měsíce², budete přivádět¹²⁹³ mladého býka¹⁹⁸⁵, bezvadného⁶³⁴, a očišťovat¹⁹⁸⁷ svatyni²²⁹; (19)i vezme kněz z krve oběti za hřích a dá na zárubeň domu¹⁸¹⁶ a na čtyři rohy¹⁹²⁰ listy¹⁹⁷⁶ oltáře² a na zárubeň brány vnitřního³⁸³ nádvoří³⁹³; (20)tak budeš činit i¹³⁷ v sedmý den v měsíci stran každého^{45 768} bloudícího²⁰⁶² a stran nevědomého^{768 2063}. Tak³ budete činit zadost⁷⁸¹ za dům¹⁸¹⁶.

(21)V prvním měsíci, v čtrnáctý den měsíce² budete mít⁷⁷⁹ minutí²⁰⁶⁴, slavnost sedmi dní; budou se jíst nekvašené chleby, (22)a v onen den bude vládce^{373 509} v prospěch svůj a v prospěch všeho lidu země vykonávat^{17 154 1993} obět' za hřích, býka, (23)a po sedm dní té slavnosti bude vykonávat^{154 1993} vzestupnou obět'¹⁸⁸⁵ Hospodinu, sedm býků a sedm beranů, bezvadných⁶³⁴, denně¹⁹⁹², po sedm dní, a obět' za hřích, chlupatce¹⁹⁹⁰ z koz, denně¹⁹⁹², (24)a obět' daru¹⁹⁴⁶ bude vykonávat^{154 1993} éfu²⁰⁵¹ k býku a éfu²⁰⁵¹ k beranu, a k éfě²⁰⁵¹ hín¹⁸⁷ oleje. (25)Taktě²⁰⁶⁵ bude činit¹⁵⁴ v sedmém měsíci, v patnáctý den měsíce² o slavnosti, po sedm dní, stran²⁰⁶⁶ oběti za hřích, stran²⁰⁶⁶ vzestupné oběti¹⁸⁸⁵ a stran²⁰⁶⁶ oběti daru¹⁹⁴⁶ a stran²⁰⁶⁶ oleje.

46 Takto řekl Pán, Hospodin: Brána vnitřního³⁸³ nádvoří³⁹³, jež je¹¹ obrácena³⁸⁴ k východu, bude po šest dní práce⁵⁷ zavírána²⁰⁶⁷, ale v den soboty se bude otvírat, i v den novu měsíce se bude otvírat, (2)a vládce^{373 509} bude vcházet cestou předsíně té brány zvenčí³³⁷ a stane před zárubní té brány a kněží vykonají^{154 1993} jeho vzestupnou obět'¹⁸⁸⁵ a jeho obět' pokojných hodů¹⁹⁹⁷, i pokloní se na prahu té brány a vyjde, a brána se až do večera nebude zavírat (3)a u vchodu³⁸² do oně brány se o sobotách a o novech měsíce bude před tváří Hospodinovou klanět¹⁷ lid země. (4)A vzestupná obět'¹⁸⁸⁵, již bude vládce^{373 509} v den soboty Hospodinu předkládat²⁰⁰⁶: Šest bezvadných⁶³⁴ jehňat²⁰⁶⁸ a bezvadný⁶³⁴ beran, (5)a obět' daru¹⁹⁴⁶: Éfa²⁰⁵¹ k beranovi, a k jehňatům²⁰⁶⁸ obět' daru¹⁹⁴⁶ – dávka²⁰⁶⁹ jeho ruky²⁰⁷⁰, a oleje hín¹⁸⁷ k éfě²⁰⁵¹. (6)A v den novu měsíce: Mladý býk¹⁹⁸⁵, z bezvadných⁶³⁴, a šest jehňat²⁰⁶⁸ a beran, to budou bezvadné⁶³⁴

kusy; (7) a éfu²⁰⁵¹ k býkovi a éfu²⁰⁵¹ k beranovi bude činit¹⁹⁹³ *oběti* daru¹⁹⁴⁶, a k jehňatům²⁰⁶⁸ podle *toho*, čeho jeho ruka bude moci⁹⁵ dosáhnout²⁰⁷¹, a oleje hín¹⁸⁷ k éfě²⁰⁵¹. (8) A při svém vstupování bude vládce^{373 509 2072} vstupovat cestou předsíně té brány a touž²⁰⁷³ cestou bude vycházet⁵⁴, (9) *ale* při vstupování lidu země před tvář Hospodinovu o svátcích¹⁷⁷ bude ten, *kdo*¹¹ bude ke klanění vstupovat cestou brány severu, vycházet⁵⁴ cestou brány jihu¹⁸¹¹, a ten, *kdo*¹¹ bude vstupovat cestou brány jihu¹⁸¹¹, bude vycházet⁵⁴ cestou brány severu, nebude se vracet cestou brány, jíž vstoupil, nýbrž³⁰⁴ bude vycházet⁵⁴ naproti^{589 2074} ní²⁰⁷³, (10) a vládce^{373 509} bude při jejich vstupování vstupovat vprostřed nich a při jejich vycházení⁵⁴ bude vycházet⁵⁴. (11) A o slavnostech a o svátcích¹⁷⁷ bude *oběti* daru¹⁹⁴⁶: Éfá²⁰⁵¹ k býkovi a éfá²⁰⁵¹ k beranovi, a k jehňatům²⁰⁶⁸ dávká²⁰⁶⁹ jeho ruky²⁰⁷⁰, a oleje hín¹⁸⁷ k éfě²⁰⁵¹.

(12) A kdykoli bude vládce^{373 509} vykonávat¹⁹⁹³ dobrovolnou *oběť*²⁰⁷⁵ vzestupnou¹⁸⁸⁵ nebo dobrovolnou *oběť*²⁰⁷⁵ pokojných hodů¹⁹⁹⁷ Hospodinů, pak³ se⁴⁶⁰ mu otevře brána, jež *je*¹¹ obrácena³⁸⁴ k východu, a *on* svou vzestupnou *oběť*¹⁸⁸⁵ aneb svou *oběť* pokojných hodů¹⁹⁹⁷ vykoná¹⁹⁹³ podle *toho*, jak jí bude vykonávat¹⁹⁹³ v den soboty, a vyjde⁵⁴, a po jeho vylití⁵⁴ se⁴⁶⁰ brána zavře.

(13) A denně¹⁹⁹² budeš vzestupnou *oběť*¹⁸⁸⁵ Hospodinů činit¹⁹⁹³ roční dobytčů^{1646 2076}, bezvadné⁶³⁴, každého jitra²⁰⁷⁷ je budeš obětovat¹⁹⁹³, (14) a k němu²⁰⁷⁸ budeš každého jitra²⁰⁷⁷ vykonávat¹⁹⁹³ *oběť* daru¹⁹⁴⁶, šestinu éfy²⁰⁵¹ a třetinu hínu¹⁸⁷ oleje ke skrácení jemné mouky *oběti* daru¹⁹⁴⁶ Hospodinů – trvalá ustanovení^{220 777}, ustavičné, (15) *ano*, dobytčů¹⁶⁴⁶ a *oběť* daru¹⁹⁴⁶ a olej budou každého jitra²⁰⁷⁷ činit¹⁹⁹³ ustavičnou vzestupnou *oběť*^{1885 2079}.

(16) Takto řekl Pán, Hospodin: Když bude vládce^{373 509} dávat dar někomu⁴³⁷ ze svých synů, *bude* to⁸ jeho dědictví¹⁶⁷⁹, jeho synům to⁸ bude majetkem²⁰⁸⁰ v dědictví^{152 1679}, (17) *ale* když bude ze svého dědictví¹⁶⁷⁹ dávat dar některému⁸⁸⁰ ze svých služebníků, pak³ bude¹⁷ jeho² až po rok svobody²⁰⁸¹, potom³ se vrátí vládci^{373 509}, jen jeho synů dědictví¹⁶⁷⁹ od něho bude

jejich². (18) A vládce^{373 509} nebude brát z dědictví¹⁶⁷⁹ lidu k vytlačování^{643 2082} jich z jejich majetku²⁰⁸⁰ – své syny bude ze svého majetku²⁰⁸⁰ obdařovat dědictvím^{1679 2083}, aby můj lid nebyl rozháňen⁴⁸⁸, každý⁴⁵ ze svého majetku²⁰⁸⁰.

(19) Pak³ mě vchodem¹²⁸⁸, jenž *byl* po straně^{1157 1838} brány, uvedl k svatým komnatám^{943 1836} pro kněží^{248 2084 2085}, jež¹¹ *byly* obráceny³⁸⁴ k severu, a hle, tam *bylo* místo¹³⁶ v nejzazších končinách^{1563 2086} k západu¹⁹⁰⁷; (20) *i* řekl ke mně: Toto *je* místo¹³⁶, kde budou kněží vařit *oběti* za provinění^{266 1857} a za hřích, kde budou péci *oběti* daru¹⁹⁴⁶, aby *nebylo* vynášení⁵⁴ *jich* do vnějšího⁴⁵⁵ nádvoří³⁹³ k posvěcování lidu. (21) A vyvedl⁵⁴ mě do vnějšího⁴⁵⁵ nádvoří³⁹³ a dal mi přejít po čtyřech koutech¹⁹²⁰ toho nádvoří³⁹³, a hle, v každém koutě¹⁹²⁰ nádvoří³⁹³ *bylo* nádvoří³⁹³, nádvoří³⁹³ v koutě¹⁹²⁰ nádvoří³⁹³ – (22) ve čtyřech koutech¹⁹²⁰ nádvoří³⁹³ *byla* uzavřena²⁰⁸⁷ nádvoří³⁹³, délky čtyřiceti²⁰⁸⁸ a šířky třiceti²⁰⁸⁸; všechny čtyři kouty^{1920 2089} měly²⁸ jednu míru (23) *a bylo* v nich vůkol ohrazení²⁰⁹⁰, vůkol nich čtyř², a krby k vaření²⁰⁹¹, zřízení¹⁵⁴ zespod ohrazení^{17 1211 2090} vůkol. (24) A řekl ke mně: Toto²⁰⁹² *jsou* místnosti^{68 2093} těch, *kdo*¹¹ vaří, kde služebníci^{933 2042} domu¹⁸¹⁶ budou vařit *oběti* lidu.

47 A uvedl mě zpět¹³³¹ ke vchodu³⁸² do domu¹⁸¹⁶, a hle, zpod prahu domu¹⁸¹⁶ k východu vycházely⁵⁴ vody, neboť průčelí^{622 1820} domu¹⁸¹⁶ *bylo* k východu a vody sestupovaly zpod pravé²⁰⁹⁴ strany^{1157 1838} domu¹⁸¹⁶, od jižní strany²⁰⁹⁵ oltáře²; (2) *i* dal mi vyjít^{54 2096} cestou brány severu a jal se mě vodit vůkol^{44 2097} cestou ven²⁰⁹⁸ k vnější bráně²⁰⁹⁸, cestou, jež¹¹ směřovala³⁸⁴ k východu, a hle, z pravé²⁰⁹⁴ strany^{1157 1838} prýštily²⁰⁹⁹ vody. (3) Když ten muž vyšel^{154 145} k východu a v jeho ruce *byla* měrná šňůra²¹⁰⁰, tu³ naměřil loktem^{1817 2101} tisíc a dal mi projít vodami – vody⁷ po kotníky^{93 2102}, (4) a naměřil tisíc a dal mi projít vodami – vody⁷ do kolienou²¹⁰³, a naměřil tisíc a dal mi projít – vody⁷ po kyčle^{93 1447}, (5) a naměřil tisíc – řeka²¹⁰⁴, jíž jsem projít nemohl, neboť vody se vzduly²¹⁰⁵, vody *ku* plavání⁹³, řeka²¹⁰⁴, jíž se nedalo⁹⁵ procházet.

(6)A řekl ke mně: Zda jsi viděl¹⁷, synu člověka? A jal se mě vodit a dal mi vrátit se na břeh^{119 1974 2106} té řeky²¹⁰⁴; (7)když jsem se vrátil¹⁴⁵, tu³, hle, na břehu^{119 1974 2106} té řeky²¹⁰⁴ velmi mnohé stromoví⁶³⁵, odtud i odtud²¹⁰⁷. (8)A řekl ke mně: Tyto vody vycházejí⁵⁴ do východního kraje²¹⁰⁸ a sestupují na step²¹⁰⁹ a vcházejí do moře²¹¹⁰, do moře²¹¹⁰ jsou vyváděny⁵⁴ a jeho¹¹ vody se uzdravují^{17 2111}, (9)a bude se dít^{5 17}, že všechno živé tvorstvo^{153 2112}, jež se hemží²¹¹³, bude oživat na každém místě, kam ty dvě řeky^{2104 2114} přicházejí, a ryby budou¹⁷ velmi hojné^{68 823}, neboť tam přicházejí tyto vody, takže³ budou uzdravovány²¹¹¹ a vše ožije, kam ta řeka²¹⁰⁴ přichází. (10)A bude se dít^{5 17}, že nad ní budou stát²¹¹⁵ rybáři; od Ěn-gedí²¹¹⁶ až po Ěn-egljajim²¹¹⁷ budou suširny síti¹⁵³⁰; jejich ryby budou⁶⁸ stran svých druhů⁶⁸ jako ryby⁶⁸ velikého²¹¹⁸ moře, velmi hojné^{68 823}. (11)Jeho bahna²¹¹⁹ a jeho louže²¹²⁰, ty³ nebudou uzdravovány²¹¹¹; budou vydány soli; (12)a nad řekou²¹⁰⁴, na jejích březích^{68 119 1974 2106} odtud i odtud²¹⁰⁷ bude vzrůstat¹⁷²² všemožné⁶³⁹⁷ stromoví⁶³⁵, poskytující potravu²¹²¹; jeho listí nebude vadnout, aniž bude jeho ovoce mizet^{634 1051 2122}, po měsících⁶⁸ bude nově rodit²¹²³, neboť její²¹²⁴ vody, ony vycházejí⁵⁴ ze svatyně^{6 229}, i bude jeho ovoce za potravu²¹²¹ a jeho listí za léčivo^{2111 2125}.

(13)Taktó řekl Pán, Hospodin: Toto bude ohraničení^{478 2126}, jimž budete zem jako dědictví rozdělovat^{1679 2083 2127} dvanácti kmenům¹⁷³² Izráelovým (Josefovi dva podíly²¹²⁸), (14)neboť³ ji zdědíte^{1679 2083} jeden jako druhý²¹²⁹, stran niž²¹³⁰ jsem zvedl⁶⁶ svou ruku⁹⁰⁴ – dát ji vašim otcům, i případně vám tato země v dědictví¹⁶⁷⁹.

(15)Toto tedy¹³⁷ bude pomezí⁴⁷⁸ země na okraj¹⁹⁰⁵ k severu: Od velikého²¹¹⁸ moře směrem³⁸⁸ k Chethlónu k vstupu do Cedádu; (16)Chamáth, Berótháh, Sibrajim, jež je mezi územím⁴⁷⁸ Damašku a mezi územím⁴⁷⁸ Chamáthu, Chácér-hat-tíchón, jenž je na pomezí⁴⁷⁸ Chavránu. (17)Pomezí⁴⁷⁸ tedy¹³⁷ bude¹⁷ od moře po Chacar-énón, území⁴⁷⁸ Damašku a Cáfón²¹³¹ k severu²¹³² a území⁴⁷⁸ Chamáthu; tu³ máš^{1957 2133} severní okraj^{1905 2134}. – (18)A východní okraj^{1905 2134} od polohy mezi

Chavránem a²¹³⁵ mezi Damaškem a²¹³⁵ mezi Gileádem a²¹³⁵ mezi zemí Izráelovou je Jordán; budete měřit od pomezí^{478 2136} k východnímu^{2137 2138} moři²¹³⁹; tu³ máš^{1957 2133} východní okraj^{1905 2134}. – (19)A jižní okraj^{1811 1905 2134}, k jihu⁹⁵⁶, od Támáru²¹⁴⁰ až po vody Merivóth²¹⁴¹ u Kádése²¹⁴², k potoku^{2104 2143}, k velikému²¹¹⁸ moři; tu³ máš^{1957 2133} jižní okraj^{956 1905 2134}, k jihu^{1811 2144}. – (20)A západní okraj^{1905 1907 2134}: Velike²¹¹⁸ moře, od pomezí^{478 2136} až po protějšek⁵⁸⁹ vstupu² do Chamáthu; toto je západní okraj^{1905 1907 2134}. (21)Tak³ si²¹⁴⁵ budete tuto zem podle kmenů¹⁷³² Izráelových dělit²¹⁴⁶.

(22)I bude se dít^{5 17}, že ji budete v dědictví¹⁶⁷⁹ rozlosovávat²⁰³⁵ sobě²¹⁴⁵ a cizincům^{600 2145}, těm, již¹¹ budou pobývat^{600 601} vprostřed vás, kteří budou vprostřed vás plodit děti¹⁸⁹ a budou^{5 17} vám jakoby domácími^{68 2147} mezi dětmi¹⁸⁹ Izráelovými, budou se s vámi usazovat^{2035 2148} v²¹⁴⁹ dědictví¹⁶⁷⁹ vprostřed Izráelových kmenů¹⁷³². (23)a bude se dít^{5 17}, že v kmeni, s nímž bude cizinec⁶⁰⁰ pobývat^{17 600 601}, tam mu budete přidělovat²⁶ dědictví¹⁶⁷⁹, prohláše^{no}²²⁸ Pánem, Hospodinem.

48 A toto⁴⁶⁷ jsou jména kmenů¹⁷³²: Od severního konce^{1581 2134} k straně²¹⁵⁰ cesty do Chethlónu, k vstupu do Chamáthu, po Chacar-énón (území⁴⁷⁸ Damašku k severu), k straně²¹⁵⁰ Chamáthu, a okraj východní^{1905 2134}, západní¹⁹⁰⁷, bude jeho², Dánův – jeden. (2)A poděl²¹⁵¹ území⁴⁷⁸ Dánova od východního okraje^{1905 2134} až po západní okraj^{1905 1907 2134}: Ášér – jeden. (3)A poděl²¹⁵¹ území⁴⁷⁸ Ášérova od východního okraje^{1905 2134} až po západní okraj^{1905 1907 2134}: Naftálí – jeden. (4)A poděl²¹⁵¹ území⁴⁷⁸ Naftálího od východního okraje^{1905 2134} až po západní okraj^{1905 1907 2134}: Menaššé – jeden. (5)A poděl²¹⁵¹ území⁴⁷⁸ Menaššéova od východního okraje^{1905 2134} až po západní okraj^{1905 1907 2134}: Efrájim – jeden. (6)A poděl²¹⁵¹ území⁴⁷⁸ Efrájimova od východního okraje^{1905 2134} až po západní okraj^{1905 1907 2134}: Reúvén – jeden. (7)A poděl²¹⁵¹ území⁴⁷⁸ Reúvénova od východního okraje^{1905 2134} až po západní okraj^{1905 1907 2134}: Júdá – jeden.

(8)A poděl²¹⁵¹ území⁴⁷⁸ Júdova od východního okraje^{1905 2134} až po západní okraj^{1905 1907 2134} bude obětí věnování³⁴⁹,

již budete věnovat^{453 949 2036}, pětadvacet tisíc loket¹⁸¹⁷ šířky a délky jako jeden z podílů²⁰⁴⁶, od východního okraje^{1905 2134} až po západní okraj^{1905 1907 2134}, a vprostředního bude¹⁷ svatyně²²²⁹. (9) *Oběť* věnování⁹⁴⁹, již budete věnovat^{453 949 2036} Hospodinu: Délka pětadvacet tisíc¹⁹⁸⁰ šířky deset tisíc¹⁹⁸⁰, (10) a ta svatá *oběť* věnování^{943 949} bude pro tyto²⁴⁸. Pro kněží²⁴⁸, k severu pětadvacet tisíc¹⁹⁸⁰ a k západu¹⁹⁰⁷ šířky deset tisíc¹⁹⁸⁰ a k východu šířky deset tisíc¹⁹⁸⁰, a k jihu¹⁸¹¹ délky pětadvacet tisíc¹⁹⁸⁰, a vprostřed toho⁸ bude¹⁷ svatyně²²²⁹ Hospodina – (11) pro kněží²⁴⁸, kteří *budou*¹¹ posvěceni ze synů Cádókových, kteří zachovali⁴⁹² má nařízení^{68 1863}, kteří při bloudění⁶¹³ dětí¹⁸⁹ Izráelových nezbloudili⁶¹³, jako zbloudili⁶¹³ Lévióvců¹⁹⁸⁴, (12) toho³ se jim dostane⁵ jako *oběti* věnování⁹⁴⁹ z *oběti* věnování⁹⁴⁹ země, nanejvýš svatě^{943 1945}, na území⁴⁷⁸ Lévióvců¹⁹⁸⁴, (13) a Lévióvců¹⁹⁸⁴ – podél¹⁸³⁹ území⁴⁷⁸ kněží pětadvacet tisíc¹⁹⁸⁰ délky a šířky deset tisíc¹⁹⁸⁰, každá délka *bude* pětadvacet tisíc¹⁹⁸⁰ a šířka deset tisíc¹⁹⁸⁰, (14) aniž z toho⁸ budou prodávat ani vyměňovat, aniž bude prvotina²⁰³² země *na jiného* přecházet²¹⁵², neboť je svatá⁹⁴³ Hospodinu. (15) A pět tisíc¹⁹⁸⁰, jež¹¹ budou pozůstávat ze šířky²¹⁵³ podél^{1443 2154} pětadvaceti tisíc¹⁹⁸⁰, to⁸ *bude* nesvatě^{360 1018 2155}, na město²⁴⁸ k bydlení²⁶⁴ a na jeho obvod^{248 1373 2041} a město *bude* vprostřed něho; (16) a toto⁴⁶⁷ *budou* jeho¹⁶⁶ rozměry: Severní okraj^{1905 2134} pět set a čtyři tisíce¹⁹⁸⁰, a jižní okraj^{1811 1905 2134} pět set a čtyři tisíce¹⁹⁸⁰, a stran východního okraje^{668 1905 2134} pět set a čtyři tisíce¹⁹⁸⁰, a západní okraj^{1905 1907 2134} pět set a čtyři tisíce¹⁹⁸⁰. (17) A obvod^{1373 2041} města² *bude*: K severu padesát a dvě stě¹⁹⁸⁰ a k jihu¹⁸¹¹ padesát a dvě stě¹⁹⁸⁰ a k východu padesát a dvě stě¹⁹⁸⁰ a k západu¹⁹⁰⁷ padesát a dvě stě¹⁹⁸⁰; (18) a pozůstatek z délky²¹⁵³ naproti¹⁸³⁹ svatě *oběti* věnování^{943 949} *bude* deset tisíc¹⁹⁸⁰ k východu a deset tisíc¹⁹⁸⁰ k západu¹⁹⁰⁷, to³ *bude* naproti¹⁸³⁹ svatě *oběti* věnování^{943 949} *bude* pokrmem^{351 682} pro obsluhující^{7 939} město; (19) a kdo¹¹ *bude* město obsluhovat⁹³⁹, *ti* to⁸ *budou* obdělávat^{939 1691}, *budou* ze všech kmenů¹⁷³² Izráelových.

(20) Veškerá *oběť* věnování⁹⁴⁹ *bude* pětadvacet tisíc¹⁹⁸⁰ krát pětadvacet ti-

síc¹⁹⁸⁰, čtvercovou^{1865 2156} *budete* svatou *oběť* věnování^{943 949} věnovat^{453 949 2036}, s majetkem^{2044 2157} města.

(21) A ostatek *bude* vládcův^{2 373 509}, odtud i odtud²¹⁰⁷ vůči svatě *oběti* věnování^{943 949} i majetku²⁰⁴⁴ města, naproti pětadvaceti tisícům^{1980 2158} *oběti* věnování⁹⁴⁹ až po východní pomezí^{478 2134} a k západu¹⁹⁰⁷ naproti pětadvaceti tisícům^{1937 1980 2158} na západní pomezí^{478 1907 2134} podél¹⁸³⁹ podílů²⁰⁴⁶, *to bude* vládcovo^{2 373 509}, a svatá *oběť* věnování^{943 949} a svatyně²²²⁹ domu¹⁸¹⁶ *bude*¹⁷ vprostřed toho⁸, (22) i od majetku²⁰⁴⁴ Lévióvců¹⁹⁸⁴ a od majetku²⁰⁴⁴ města (vprostřed toho, *co bude* vládcovo^{2 373 509}), *co bude* mezi územím⁴⁷⁸ Júdovým a mezi územím⁴⁷⁸ Benjámínovým, *bude* vládcovo^{2 373 509}.

(23) A ostatek kmenů¹⁷³²: Od východního okraje^{1905 2134} až po západní okraj^{1905 1907 2134}: Benjámín – jeden. (24) A podél²¹⁵¹ území⁴⁷⁸ Benjámínova od východního okraje^{1905 2134} až po západní okraj^{1905 1907 2134}: Šimeón – jeden. (25) A podél²¹⁵¹ území⁴⁷⁸ Šimeónova od východního okraje^{1905 2134} až po západní okraj^{1905 1907 2134} Jissáschár – jeden. (26) A podél²¹⁵¹ území⁴⁷⁸ Jissáschárova od východního okraje^{1905 2134} až po západní okraj^{1905 1907 2134}: Zevulún – jeden. (27) A podél²¹⁵¹ území⁴⁷⁸ Zevulúnova od východního okraje^{1905 2134} až po západní okraj^{1905 1907 2134}: Gád – jeden. (28) A podél²¹⁵¹ území⁴⁷⁸ Gádova na jižní okraj^{1811 1905 2134}, k jihu⁹⁵⁶, tam³ *bude*¹⁷ pomezí⁴⁷⁸ od Támáru²¹⁴⁰ po vody Merivóth²¹⁴¹ u Káděše²¹⁴², k potoku^{2104 2143}, proti velikému²¹¹⁸ moři^{165 799 2159}. (29) Toto⁴⁶⁷ je země, již *budete* kmenům¹⁷³² Izráelovým rozlosovat²⁰³⁵ stran dědictví^{668 1679}, a toto⁴⁶⁷ *jsou* jejich přídělky²¹⁶⁰, prohlášeno²²⁸ Pánem, Hospodinem.

(30) A toto⁴⁶⁷ *budou* východy²¹⁶¹ města: Od severního okraje^{1905 2134} pět set a čtyři tisíce¹⁹⁸⁰ míry, (31) a brány města podle jmen Izráelových kmenů¹⁷³²: K severu tři brány, brána Reúvénova jedna, brána Júdova jedna, brána Léviho jedna. (32) A na východním okraji^{1905 2134} pět set a čtyři tisíce¹⁹⁸⁰, a tři brány, brána Josefova jedna, brána Benjámínova jedna, brána Dánova jedna. (33) A jižní okraj^{1811 1905 2134}, pět set a čtyři tisíce¹⁹⁸⁰ míry,

a tři brány, brána Šimeónova jedna, brána Jissáschárova jedna, brána Zevulúnova jedna. (34) Západní okraj^{1905 1907 2134}, pět set a čtyři tisíce¹⁹⁸⁰, tři brány, brána Gádova jedna, brána Ášérova jedna, brána Naftáliho jedna. (35) Vůkol osmnáct tisíc¹⁹⁸⁰, a jméno města od *toho* dne: *Je tam*¹⁵⁷⁴ Hospodin²¹⁶².

EZEKIÁL

poznámky překladatele a odkazy

- 1 Hebr. „Jechezkel“, tj. „Bůh je silný“, n. „Bůh posiluje“ (n. „bude posilovat“).
- 2 Viz Num. 2:3, pozn. 65.
- 3 Viz Gen. 4:3, pozn. 132.
- 4 Viz Ezr. 1:11, pozn. 39 a 40.
- 5 Viz Gen. 1:2, pozn. 1.
- 6 Jako v Num. 12:6, výraz odvozený od slovesa „uviděl“ shora, jehož se nejčastěji užívá k vyjádření pojmu „vidění“ v jakémkoli smyslu; nikoli jako u Is. 1:1, pozn. 2.
- 7 Množné číslo.
- 8 Viz Exod. 1:16, pozn. 34.
- 9 Viz Jer. 52:31, pozn. 31.
- 10 N. „Jehojáchína“, viz 2 Král. 24:6; tvar zde uvedený se v SZ vyskytuje jen zde.
- 11 Viz Deut. 4:25, pozn. 246; týká se jen takto označených míst.
- 12 Viz Gen. 10:13n., pozn. 321.
- 13 Viz Gen. 11:28, pozn. 345.
- 14 Viz Jer. 50:10, pozn. 1886.
- 15 D. „dostaním se“.
- 16 Viz Gen. 18:2, pozn. 465.
- 17 N. „přicházel“ („jal se přicházet a dále přicházel“, dále obdobně, i jiná slovesa).
- 18 Viz Gen. 6:17, pozn. 226; Žalm 1:4 a dále, pozn. 932.
- 19 Viz Žalm 148:8, pozn. 2765.
- 20 N. „oblačnost“ (Gen. 9:13n., pozn. 294).
- 21 Viz Exod. 9:24, pozn. 299.
- 22 N. „záře“, „lesk“, viz Is. 4:5 a dále, pozn. 2234.
- 23 Viz Exod. 10:5, pozn. 320; zde a dále (ne všude) i „lesk“, „třpyt“, „blyskot“, viz Přísl. 23:31, pozn. 1032.
- 24 N., podle jiných, „rozpáleného (n. „rozpáleného“) kovu“, srov. Zjev. 1:15; výraz (hebr. „čhašmal“) nezcela jasného významu, vyskytující se v SZ jen zde, ve v. 27 a v kap. 8:2. LXX jej přeložili slovem „elektron“ (převzatým i Vulgátou), jež značí „slitinu zlata a stříbra“, ale také „jantar“, a tomuto druhému významu dávají přednost i některé novější překlady.
- 25 N. „zjev“, viz 2 Král. 16:10, pozn. 644, zde v takovémto smyslu.
- 26 Vl. „živých“, výraz značí i „živočišstvo“, tj. „živočichy“, např. Gen. 1:28, jednotné číslo např. v Gen. 9:5 a j.²⁵⁴, zde „živé bytosti“, jichž popis následuje. Tento výraz je ženského rodu, v průběhu tohoto popisu se však ve spojení s pojmem, jež tento výraz vyjadřuje, začasté používá zájmených přípon, slovesných tvarů atd. mužského rodu (snad proto, že to byli kerubové, kap. 10:15, 20), což se místy neutajilo ani v překladu.
- 27 Viz Gen. 29:17, pozn. 754, výraz jen nepatrně se lišící od „vidění“ ve v. 16 a dále.
- 28 Viz Gen. 19:12, pozn. 503.
- 29 D. „člověka“.
- 30 D. „jedna“, smysl jako v textu.
- 31 Tj. „čtyři obličej“.
- 32 Vl. „při nich“ n. snad „mezi nimi“, tj. „co se jich týkalo“. Dále obdobně.
- 33 Viz Num. 23:10, pozn. 886, zde a dále v takovémto smyslu.
- 34 D. „rovná noha“, tj. „každá noha byla rovná“, dále obdobně.
- 35 Viz Gen. 8:9, pozn. 1070.
- 36 Tj. „nohou každé z nich“.
- 37 N. „třpytící se“.
- 38 N. „leštěná“, ne však jako ve v. 4²⁵.
- 39 Viz Gen. 4:22, pozn. 161.
- 40 Vl. „čtyřech čtvercových stranách“, tj. „stranách čtverce“. Dále obdobně.
- 41 Tj. „stranách“, D. „na čtyřech z nich“, tj. „na každé z nich“, dále obdobně.
- 42 N. „a jejich čtveřice (vl. „jejich čtyři“, tj. „čtyři z nich“, obdobně jako shora⁴⁰, pak však nikoli „čtyři strany“, nýbrž „čtyři bytosti“) měla své tváře a svá“ („jejich tváře a jejich“ v takovémto smyslu). Obdobně i ve v. 16 o „kolech“.
- 43 Tj. „křídlo jedné bytosti ke křídlu druhé“, viz Exod. 26:3, pozn. 903; i „křídla“ jsou totiž v hebrejštině ženského rodu.
- 44 Viz Num. 34:4, pozn. 1102.
- 45 Viz Gen. 9:5, pozn. 285.
- 46 Viz Lev. 4:10, pozn. 109.
- 47 Viz Lev. 11:13, pozn. 330.
- 48 D. „byl“, tj. „rozhodnut“, „nakloněn“, „odhodlán“.
- 49 Tj. tyto bytosti byly rozestaveny do čtverce tak, že každá z nich tvořila jednu stranu tohoto čtverce a křídla každých dvou vedle sebe stojících se spojovala v jeho rozích, přičemž každá byla svou lidskou tvář, již měla vpředu, obrácena na jeho vnější stranu a při změně směru jejich pohybu se ujímala vedení ta, jež lidská tvář byla žádoucím směrem obrácena.
- 50 Viz 2 Sam. 22:13, pozn. 868.
- 51 Zde souvislost s tím, co je uvedeno v následujícím textu, vyžaduje takovýto v podstatě doslovný překlad.
- 52 Viz Exod. 23:5, pozn. 738.
- 53 D. „hořícího jako vzezření pochodní“, smysl snad jako v textu; dále obdobně.
- 54 Viz Exod. 3:10 a dále, pozn. 252.
- 55 Viz 2 Sam. 22:15, pozn. 872.
- 56 Poněkud jiný tvar než ve v. 13⁵⁵, vyskytující se v SZ jen zde.
- 57 Viz Deut. 14:29, pozn. 599.
- 58 Viz Exod. 28:20, pozn. 994.
- 59 Tj. kola byla do sebe křížem navzájem vklíněná v pravém úhlu.
- 60 Zde snad spíše „pohybu“, „pohybovala se“, dále obdobně, je to však totéž sloveso jako to, jehož se používá např. o „bytostech“ stran jejich „chození“ n. „jít“, ve v. 12 a jinde.
- 61 Tj. snad „bytosti“, stejně však lze číst „svých“, dále obdobně.
- 62 N.⁶¹ „při svém chození“⁶⁰.
- 63 Zde ovšem jednoznačně „kol“.

- 64 Viz Gen. 28:17, pozn. 737; Lev. 19:3, pozn. 592, v. 14, pozn. 608.
- 65 Vl. „hrůzu“, jako „bázeň“ např. v Žalmu 2:11, pozn. 53, zde ve smyslu jako v textu (snad „hrůznost“, „hrůzyplynost“, „vyvolávaly hrůzu n. bázeň n. úctu“).
- 66 Viz Gen. 4:7, pozn. 139.
- 67 Viz Gen. 4:14, pozn. 149.
- 68 V původním textu jednotné číslo v hromadném smyslu.
- 69 N. snad „každé té bytosti“, dále obdobně.
- 70 Zde i „duch života“, „živý duch“.
- 71 Viz Gen. 1:6nn., pozn. 10.
- 72 N. „jinovatka“, podle některých „kříšfál“.
- 73 D. „oblohy, jako vzhled hrůzného ledu⁷⁴“, v. 7 a dále obdobně.
- 74 Viz Přísl. 1:24, pozn. 81.
- 75 Zde snad „naproti“.
- 76 Viz Gen. 3:8, pozn. 99.
- 77 Viz Gen. 17:1, pozn. 444.
- 78 Viz Gen. 32:2, pozn. 853.
- 79 N. „zastavení“, „zastavování“, dále obdobně.
- 80 Sloveso jako u Jóba 12:21, pozn. 620, zde a dále smysl jako v textu.
- 81 D. „a na podobě toho“.
- 82 Vl. „dům“, zde ve smyslu „okruh záře okolo plamene“.
- 83 Viz Gen. 7:12; 1 Král. 18:45, pozn. 832.
- 84 Viz Exod. 16:7, pozn. 556.
- 85 N. „ať tě mohu oslovit“, dále obdobně.
- 86 D. „ve mne“, znění v textu zvoleno v zájmu srozumitelnosti. Dále obdobně.
- 87 Viz Gen. 6:17, pozn. 225.
- 88 Viz Gen. 17:15, pozn. 459; Is. 1:4, pozn. 12.
- 89 Zde je tohoto výrazu neobvykle o „synech Isráelových“ použito v množném čísle; snad se zde k „národům“ přirovnávají „kmeny“ Isráelovy.
- 90 Viz 1 Král. 8:50, pozn. 547; Is. 1:2, pozn. 6.
- 91 Viz Exod. 24:10, pozn. 842.
- 92 N. „nepoddajní“, „neústupní“, viz Exod. 1:14, pozn. 27, zde v takovémto smyslu, také „drzí“, „nestoudní“.
- 93 Viz Num. 1:53 a dále, pozn. 61.
- 94 N. „zatvrzelí“, vl. „silní“, jako např. v Exod. 3:19 a na mnoha jiných místech, zde ve smyslu jako v textu n. zde shora. Dále smysl jako tam v textu.
- 95 Viz Gen. 2:16n., pozn. 74.
- 96 Viz Exod. 23:5, pozn. 466; Jer. 40:4, pozn. 1588.
- 97 Viz Is. 30:9, pozn. 1507.
- 98 Viz Gen. 3:8, pozn. 102.
- 99 Viz Deut. 1:29, pozn. 84.
- 100 Viz Gen. 1:26, pozn. 40.
- 101 Viz Num. 22:3, pozn. 835; Deut. 1:29, pozn. 53 a 62.
- 102 N. „bodláky“, výraz vyskytující se v SZ jen zde.
- 103 N. „trny“, „trnité (n. „ostnaté“) keře“, výraz vyskytující se v SZ ještě jen v kap. 28:24.
- 104 N. „ani z nich samých“, viz kap. 14:15⁶²².
- 105 Viz 2 Král. 19:26, pozn. 782.
- 106 Zde D. „jako dům té vzpurnosti“, dále obdobně.
- 107 Viz Gen. 3:22, pozn. 118.
- 108 Vl. „v tom⁸⁹“, v kap. 7:22 „v to⁸⁹, tj. „do toho⁸⁹“.
- 109 Viz Přísl. 13:16, pozn. 650.
- 110 D. „tvář“, české „líc“ značí v podstatě totéž („lice“).
- 111 D. „zadek“, „zadní strana“.
- 112 N. snad „sténání“, jako „mumlání“ u Jóba 37:2; výraz se v SZ vyskytuje jen ještě v Žalmu 90:9, viz tam pozn. 2091; je odvozen od slovesa „vzdychat“ u Is. 16:7, pozn. 897, Jer. 48:31, pozn. 1791, a j.
- 113 N. snad „ach!“, výraz vyskytující se v SZ jen zde.
- 114 Viz Gen. 4:14, pozn. 151.
- 115 Viz Gen. 25:23, pozn. 660.
- 116 N. „projevil“, „ukázal“.
- 117 N. „ústech stran (n. „co do“) sladkosti“.
- 118 Viz Is. 33:19, pozn. 1682.
- 119 Viz Gen. 11:1, pozn. 327.
- 120 Vl. „k lidu nesrozumitelných rtem⁹³ a těžkých jazykem⁹³“. V. 6 obdobně.
- 121 Viz Gen. 11:7, pozn. 341; nesouvisí s „nesrozumitelné“ zde shora a ve v. 5¹¹⁸.
- 122 Tj. „není-liž tomu tak“.
- 123 Viz Gen. 30:17, pozn. 780.
- 124 Viz Deut. 1:26, pozn. 71; Soud. 11:17, pozn. 623; Is. 1:19, pozn. 79.
- 125 Vl. „neboť není jich ochotných“.
- 126 D. „dal“, dále obdobně.
- 127 Zde ovšem v kladném smyslu („pevnou“, „odolnou“, dále obdobně).
- 128 Viz Gen. 17:5, pozn. 447.
- 129 N. „tvrdrým nad“, dále obdobně.
- 130 D. „od křemene“, dále obdobně.
- 131 N. „budu vyslovovat“, dále obdobně.
- 132 N. „vezmi“, dále obdobně.
- 133 Viz Is. 9:5, pozn. 525; Jer. 10:22, pozn. 759.
- 134 Viz Gen. 9:26, pozn. 409.
- 135 N. „ze svého“.
- 136 Viz Gen. 1:9, pozn. 13.
- 137 Viz Gen. 9:11, pozn. 291.
- 138 N. seděli“, „zůstávali“, zdoła obdobně.
- 139 N. „jsem také bydlel¹⁷ po“.
- 140 N. „hrůzu“, „zděšení“, n., podle jiných, „jsa rozrušen“ atd., tvar slovesa u Is. 52:14, pozn. 1653 a 2285; Jer. 2:12, pozn. 116. Dále smysl jako v textu na dotčených místech.
- 141 Viz Gen. 4:3, pozn. 131.
- 142 Viz Gen. 31:49, pozn. 846; 1 Sam. 14:16, pozn. 555.
- 143 Viz 2 Král. 6:10, pozn. 310.
- 144 Tj. „dávej jim ode mne výstrahu“, znění v textu uchovává v překladu vazbu slovesa s 4. pádem, jaká je v textu původním.
- 145 Viz Deut. 4:10, pozn. 224.
- 146 Viz Gen. 2:17, pozn. 75.
- 147 Zde je překlad takto zvolen, ježto znění v původním textu vyžaduje překlad dokonavým slovesem.
- 148 Zde v takovémto smyslu, n. „k varování zlovolného před jeho zlovolnou cestou⁹⁸“.
- 149 Viz Gen. 42:2, pozn. 1147.
- 150 Viz Deut. 4:14, pozn. 231.
- 151 Viz Gen. 4:13, pozn. 146.
- 152 Viz Num. 27:3, pozn. 979; v kap. 44:24 táž předložka, smysl jako v textu.

- 153** Viz Gen. 9:4, pozn. 283; dále obdobně, i stran jiných výrazů v překladu.
- 154** Viz Gen. 1:7, pozn. 12.
- 155** Viz Deut. 32:4, pozn. 1117, v kap. 28:18 smysl jako v textu; stran kap. 28:15 viz Žalm 37:1, pozn. 1003.
- 156** N. „něco, oč klopýtne“, jako „klopýtnuti“ u Is. 8:14, viz tam pozn. 481.
- 157** D. „on nezhrěší“, zde však je smysl spíše jako v textu.
- 158** D. „žítím“ (ne však jako ve v. 19 a dále¹⁵³), „zůstáváním nazívu“¹⁴⁹.
- 159** Viz Gen. 11:2, pozn. 330.
- 160** Viz Gen. 2:24, pozn. 88; Jer. 13:11, pozn. 854.
- 161** Viz Žalm 31:18 a dále, pozn. 1075.
- 162** Viz Gen. 21:25, pozn. 562; 2 Sam. 7:14, pozn. 356.
- 163** Viz Gen. 13:8, pozn. 371.
- 164** Viz Is. 30:8, pozn. 1134; zde v kap. 23:14 smysl jako tam v textu.
- 165** Viz Jer. 2:15, pozn. 126; netýká se míst bez tohoto označení.
- 166** Viz Is. 3:26 a dále, pozn. 251.
- 167** Viz Deut. 28:53, pozn. 1027.
- 168** Viz 2 Sam. 20:15, pozn. 813.
- 169** Viz Gen. 13:16, pozn. 384.
- 170** Jako „jehňata“ v kap. 27:21 a např. u Is. 16:1 a obdobně 34:6 a j., zde a v kap. 21:22 smysl jako v textové souvislosti („bořidla“, válečná zařízení k probořování n. prorážení zdí, prolamování bran apod.).
- 171** Viz Lev. 2:5, pozn. 65.
- 172** Tj. „postav jej jako zeď“.
- 173** N. „upevní“, sloveso jako v Exod. 15:17, pozn. 533. Dále smysl jako tam v textu.
- 174** N. snad „proti němu“, dále obdobně, předložková vazba jako v Soud. 1:1, pozn. 9.
- 175** Viz 2 Sam. 11:1, pozn. 812, zde sice jiná, ale v této souvislosti v podstatě souznačná předložková vazba. V kap. 5:3 a 6:12 tvary téhož slovesa bez opisu.
- 176** D. „počet“, jako ve v. 5.
- 177** Viz Num. 18:9, pozn. 709.
- 178** D. „tyto“.
- 179** Viz Gen. 2:1, pozn. 46.
- 180** Viz Is. 52:10, pozn. 1040.
- 181** Viz 1 Sam. 10:5 a dále, pozn. 736.
- 182** Viz Soud. 7:13, pozn. 473.
- 183** Viz Exod. 9:32, pozn. 308.
- 184** Viz Gen. 24:53, pozn. 637.
- 185** Viz Exod. 35:22, pozn. 1221.
- 186** Viz Gen. 23:15, pozn. 600.
- 187** Viz Exod. 29:40, pozn. 1065.
- 188** Tj. „ve žhavém popelu z nich“ (sušených na slunci), ve v. 15 „nad žhavým popelem“.
- 189** Viz Gen. 3:16 a dále, pozn. 656.
- 190** Viz Deut. 30:1, pozn. 1078.
- 191** Viz Jer. 1:6, pozn. 18.
- 192** Viz Gen. 2:7, pozn. 59.
- 193** Viz Lev. 7:18, pozn. 231.
- 194** Viz Gen. 22:1, pozn. 569.
- 195** Viz Žalm 10:15, pozn. 305, a j.
- 196** Viz Lev. 26:26, pozn. 909.
- 197** Viz Jós 22:24, pozn. 657.
- 198** Viz Jós. 7:15, pozn. 277.
- 199** Výraz vyskytující se v SZ jen zde a v kap. 12:19.
- 200** N. „navzájem“ (Gen. 26:31, pozn. 694).
- 201** N. „zanikli“, „odumřeli“, „vymizeli“, dále obdobně, viz Lev. 26:39, pozn. 933.
- 202** N. snad „nůž“, výraz, jenž téměř všude jinde znamená „meč“ a mnozí jej tak překládají i zde („ostrý meč“), je však několik míst, kde nepochybně značí jiný ostrý nástroj ze železa n. jiného materiálu: „dláto“ v Exod. 20:25, „nože“ v Jós. 5:2n. a 1 Král. 18:28.
- 203** N. „převést“, „nechat přejít“.
- 204** Viz Lev. 13:29, pozn. 430.
- 205** Nesouvisí s „váhy“ shora.
- 206** D. „je“, tj. „vlasy a vousy ze své hlavy a brady“.
- 207** Viz Deut. 31:24, pozn. 224.
- 208** N. „v ohni“, ne však jako ve v. 4 a j., viz Is. 24:15, pozn. 1223, zde jednotné číslo.
- 209** Viz Jer. 46:14, pozn. 1708.
- 210** Viz Gen. 4:15, pozn. 152.
- 211** Viz Exod. 32:20, pozn. 1145.
- 212** D. „trochu (n. „málo“) počtem“.
- 213** N. „sevřít“, „směstnat“, „stěsnat“, zde v takovémto smyslu, srov. Exod. 12:34, kde „zavázané“ je tvar příbuzného slovesa obdobného významu.
- 214** Tj. „cípy (Num. 15:38, pozn. 615) svého roucha“. Dále smysl jako v textu.
- 215** Viz Exod. 29:14, pozn. 1036.
- 216** Tj. „z této část“, viz Zech. 13:8n.
- 217** N. „na všechn dům Isráělův“¹⁷⁴, dále obdobně.
- 218** Viz Deut. 1:26, pozn. 111.
- 219** Viz Gen. 18:19, pozn. 482; dále i jiné tvary, smysl jako tam v textu.
- 220** Viz Exod. 12:14, pozn. 386.
- 221** Viz Is. 7:16, pozn. 423.
- 222** N. snad „vaše zuření“, „vaše soptění“, hebr. „hamonchem“, týž výraz („hamón“) je v 1 Sam. 4:14, pozn. 254, a j. a je odvozen od slovesa „hámah“, jež je zde v kap. 7:16 a např. u Is. 17:12, pozn. 941 a Jer. 4:19, pozn. 350; významu, ježž v textu překladu n. zde shora uvádím, je snad nejbližší použití tohoto slovesa v Žalmu 39:6, pozn. 1085.
- 223** N. „v“, n. snad „proti“, ne však jako ve v. 8 a jinde¹⁶⁵. Dále obdobně.
- 224** Viz Gen. 43:32; 46:34, pozn. 1273.
- 225** Viz Exod. 8:10, pozn. 242.
- 226** Viz Is. 14:30, pozn. 872.
- 227** D. „do každého větru“, tj. „všemi směry“.
- 228** Viz Gen. 22:16, pozn. 584.
- 229** Viz Exod. 15:17, pozn. 531.
- 230** Viz Deut. 29:17, pozn. 1055.
- 231** Viz Gen. 14:23, pozn. 411.
- 232** Vl. „i“, „také“, zde („z Mé strany“) a dále však je snad smysl spíše jako tam v textu.
- 233** N. „odvracet“, vl. „odnímat“, viz Exod. 21:10, pozn. 690.
- 234** N. „zase já přistřihovat („ostřihána“ u Jer. 48:37 je tvar téhož slovesa, zde pak ve smyslu „ukracovat“

- (Num. 9:7, pozn. 338), „omezovat“, „krotit“, srov. české „přistříhnout křídla někomu“, n. „zkracovat“, tj. „celou záležitost s tebou“, „brát to zkrátka“, „činit krátký proces“), aniž mé oko bude mít soucit“.
- 235** Viz Is. 9:19, pozn. 564.
- 236** Viz i Gen. 41:30, pozn. 1106.
- 237** N. „a své popuzení proti nim budu“.
- 238** Viz Gen. 8:4, pozn. 178; Žalm 119:121, pozn. 2555. Dále smysl jako v textu.
- 239** Viz Gen. 37:35, pozn. 179.
- 240** Zde v takovémto smyslu, viz Gen. 27:42, pozn. 727.
- 241** Viz Is. 9:7, pozn. 679.
- 242** Viz Is. 5:17 a dále, pozn. 1712.
- 243** Viz Gen. 17:6, pozn. 447.
- 244** V hebrejštině slovní hříčka: „lechorbáh“, „rumiš-tém“, „úcherpáh“, „a potupou“.
- 245** N. „posměch“, „výsměch“, „urážení“, „utržení“, výraz vyskytující se v SZ jen zde.
- 246** Viz Přísl. 1:7, pozn. 3.
- 247** N. „zpuštěnina“ (Is. 15:6; Jer. 48:34), zde smysl jako v textu.
- 248** Viz Gen. 31:43, pozn. 842.
- 249** Viz 2 Král. 19:3, pozn. 751.
- 250** Viz Gen. 3:23, pozn. 120.
- 251** Viz Jer. 5:26, pozn. 454.
- 252** Viz Gen. 6:11n., pozn. 205 a 207, sloveso, od něhož je dotčený výraz²⁵¹ odvozen.
- 253** Přechodník, vl. „hromadě“, „kupě“, „soustředě“, viz kap. 11:17⁴⁹¹, zde smysl jako v textu.
- 254** Vl. „živočišstvo“, vlastní význam dotčeného výrazu²⁶.
- 255** Tj. „zlá zvířata²⁵⁴“.
- 256** Jako v Gen. 43:14.
- 257** Viz 2 Sam. 22:16, pozn. 874; n. „potůčcích“ (Žalm 42:1, pozn. 1142), dále obdobně.
- 258** Viz Num. 21:20, pozn. 815.
- 259** Viz Lev. 26:30, pozn. 917; hebr. „bámóth“, jednotné číslo „bámáh“, viz kap. 20:29.
- 260** Viz Lev. 26:30, pozn. 918.
- 261** Viz Deut. 21:1, pozn. 746.
- 262** N. „nechávat padat“.
- 263** Viz Deut. 29:17, pozn. 1056.
- 264** Zde a ve v. 14 ve smyslu „obyvatelných oblastech“.
- Dále smysl jako tam v textu.
- 265** Vl. „budou města zpuštěna“ (n. „pustá“), zdola obdobně, viz Is. 34:10, pozn. 1712; zde opis k odlišení od „zpuštěnou“ ve v. 4 a obdobně zdola zde¹⁴⁰ a dále.
- 266** N. snad „pykaly“, „pykat musely⁹⁵“, sloveso jako „pykají“ u Is. 24:6; viz Žalm 34:21n., pozn. 934; toto sloveso („ášam“) zní podobně jako předchozí „pustnout¹⁴⁰“ („šámém“) a mnozí i navrhnou podle Vulgaty („interibunt“, „zaniknou n. budou zanikat“) a jiných starých překladů (nikoli LXX, kde sloveso tomuto slovesu odpovídající chybí) a rabínských výkladů nahradit tvar „veješem“ slovesa „ášam“, jehož je zde použito, obdobným tvarem „veješammú“ slovesa „šámém“; kromě toho valná většina dostupných mi slovníků uvádí, že sloveso „ášam“ má na tomto a několika jiných místech výjimečně týž význam jako sloveso „šámém“, tak
- že všechny známé mi novější překlady je v takovémto n. podobném smyslu podávají. Přesto jsem se rozhodl dát přednost tomu významu dotčenému slovesa, jenž je mu vlastní a jež n. jemuž podobný má na jiných místech svého výskytu, neboť mám za to, že nedává o nic horší smysl než onen, totiž „aby se oltářům tím, že se budou stávat rumišti, dostávalo odplaty jakoby spoluvinníkům těch, jimž v jejich modlářství sloužily“. Dále obdobně.
- 267** Vl. „přestala“ (Gen. 2:2n., pozn. 49), dále i jiné tvary, smysl jako tam v textu.
- 268** Zde v původním textu opět slovní hříčka: „venišberú“, „a roztržena byla“, „venišbatú“, „a zanikla“.
- 269** Viz Gen. 6:7, pozn. 199.
- 270** Viz Deut. 14:29, pozn. 599, zde (nikoli dále) ve smyslu „vámi zhotovené modly“.
- 271** D. „budu pozůstávat“, bez uvedení předmětu.
- 272** Tj. „tím n. následkem toho, že“, dotčenou předložku¹⁴⁵ lze na tomto místě a snad i ve v. 13 chápat v takovémto smyslu, takže pak
- 273** D. „pozůstávat dostáváním se (n. „bytím“) vám“. Obdobně snad i ve v. 13.
- 274** N. „uniknuvších“, v. 9 obdobně.
- 275** Srov. kap. 5:3.
- 276** Vl. „smilnicí“, „smilstvu oddané“, dále i jiné tvary téhož slovesa.
- 277** Viz Gen. 13:9, pozn. 372.
- 278** Sloveso jako v Gen. 48:17, pozn. 1307.
- 279** Viz Exod. 34:16, pozn. 1198, zde (nikoli dále) je vzhledem k odlišné souvislosti k opisu použito jiného slovesa.
- 280** D. „znechutí svou tvář“, dále obdobně.
- 281** Viz Jer. 1:16 a dále, pozn. 141.
- 282** N. „že já jsem Hospodin; ne“.
- 283** Viz Deut. 29:21, pozn. 1067.
- 284** N. „Tleskni“, „plácni“, n. „bij“, „tleskej“, „plácej“, zdola „dupej“. Dále obdobně.
- 285** Viz Gen. 40:11, pozn. 1070.
- 286** N. „Udeř²⁸⁴ svou dlaní“.
- 287** N. „Běda“, hebr. „ach“, v SZ jen zde, v kap. 21:15 a snad v kap. 18:10.
- 288** Viz Jer. 12:2, pozn. 813.
- 289** Viz Gen. 8:5, pozn. 255.
- 290** N. „na všech temenech“, jiná však předložka než „na“ shora.
- 291** N. „pod každým zeleným stromem“, ne však jako zdola²⁹². Dále obdobně.
- 292** Viz Gen. 35:4, pozn. 354, Is. 1:29n., pozn. 109.
- 293** Viz Gen. 8:21, pozn. 274.
- 294** Viz Is. 5:25, pozn. 228.
- 295** Viz Is. 1:7 a dále, pozn. 925.
- 296** Tj. „pustší než“.
- 297** Místní jméno jinak neznámé, někteří je ztotožňují s Almón-Divláthájim, viz Num. 33:46, podle jiných je tento tvar zde chybou opisovace místo „k Rivle“, viz 2 Král. 23:33 a srov. Num. 2:14, pozn. 70.
- 298** N. „k“, n. prostý 3. pád.
- 299** Viz Gen. 1:25, pozn. 39.

- 300** Zde ve smyslu „světové strany“.
- 301** Zde od dotčeného výrazu²¹⁹ odvozené sloveso.
- 302** N. „stavět (n. „klást“) proti tobě^{165a}“, dále obdobně.
- 303** Vl. „nad“, v textu předložka, jež se v češtině se slovem „soucit“ obvykle pojí.
- 304** Viz Gen. 18:15, pozn. 490.
- 305** Tj. snad „jedinečné“, „ojedinehlé“.
- 306** N.¹⁷ „bdí“, „bděl“.
- 307** V původním textu slovní hříčka: „hakkéc“, „ten konec“, „hékíc“, „procitl^{306a}“.
- 308** Viz Is. 28:5, pozn. 1349, zde vl. „osud“, „co je určeno“, hebr. „cefráh“, výraz odvozený od slovesa „cáfar“, viz Soud. 7:3, pozn. 455, jež podle některých také znamená „krotit“, „točit“, „v kruhu se vracet“ (s čímž souvisí pojem „koruny“, tj. „něčeho kruhovitého“, i „osudu“, „něčeho předem určenou dráhou jakoby v kruhu přicházejícího“), n. také „plést“, „splétat“ (stran „koruny“ by pak šlo o představu „věnce“, stran „osudu“ o „něco, co je pro někoho předem „upleteno“, tj. „zosnováno“). Mám pak za to, že všemu shora uvedenému, vzhladem k následujícímu „na tebe“, je zplna práv překlad, jež jsem na tomto místě (nikoli ve v. 10) zvolil.
- 309** Viz 1 Sam. 5:9, pozn. 288; Is. 22:5, pozn. 1106.
- 310** N. „radostného volání“, výraz vyskytující se v SZ jen zde.
- 311** Viz Deut. 32:17, pozn. 1154, zde smysl jako v textu.
- 312** N. „na“, ne však jako „na“ shora. Dále smysl jako v textu.
- 313** N. „bije“, n. „že ten, jenž bije, jsem já, Hospodin“.
- 314** Vl. „vyšel⁵⁴“, tj. „najevo“.
- 315** Zde (nikoli dále) ve smyslu „hůl kázně n. ukázněování“.
- 316** Takže lze očekávat, že přinese ovoce.
- 317** Viz Deut. 17:12, pozn. 664.
- 318** Viz Gen. 6:11, pozn. 206.
- 319** Sloveso jako v Gen. 6:18, pozn. 227.
- 320** N. „povyku“, n. „povykujícího davu“, viz 1 Sam. 4:14, pozn. 254.
- 321** Výraz příbuzný předchozímu³²⁰, vyskytující se v SZ jen zde.
- 322** N. „nádherna“, „vznešenost“, „skvělost“, výraz vyskytující se v SZ jen zde; podle jiných „aniž bude pro ně¹⁵² nářek“ (n. „žalozpěv“).
- 323** Viz Ezr. 3:1, pozn. 82; Est. 9:26, pozn. 121.
- 324** Viz Gen. 4:1, pozn. 125.
- 325** Tj. „půdy“ (v. 2).
- 326** Zde ovšem jednoznačně smysl jako v textu („stran všeho, co na ní je“; dále obdobně).
- 327** Viz Exod. 15:7, pozn. 506.
- 328** Srov. Lev. 25:14–28.
- 329** Zde ve smyslu „nebude odvoláváno“ („bráno zpět“).
- 330** Viz Is. 1:1, pozn. 2.
- 331** N. „a nebudou si, nikdo⁴³⁷ svůj život svou nepravostí, moci“.
- 332** Viz 2 Par. 1:1, pozn. 2, zde a obdobně dále (i jiné tvary) smysl jako v textu.
- 333** Viz Jós. 6:4, pozn. 213.
- 334** Výraz vyskytující se v SZ jen zde, odvozený od předchozího slovesa³³³.
- 335** Viz Gen. 14:8, pozn. 396; Num. 21:1, pozn. 788.
- 336** Tj. „všechna její spousta je předmětem Mého hněvu“, v. 12 obdobně.
- 337** Viz Gen. 6:14, pozn. 215.
- 338** Zde a dále lze chápat i doslovně („v ulici“, „z domu“, dále obdobně, srov. Deut. 32:25, pozn. 1171).
- 339** Viz Num. 11:1, pozn. 470.
- 340** Viz Gen. 13:10, pozn. 374.
- 341** Tj. „holubice“, ale následující „každý“ se ovšem týká „unikajících“.
- 342** Sloveso, o němž je řeč v dotčené poznámce²²²; také „vrkající“, jiné však sloveso než u Is. 38:14 a 59:11, pozn. 897.
- 343** D. „půjdu“, „budou odcházet“, tj. snad „tratit se“, „pomíjet“, totiž „přestávat sloužit“, takže i „selhávat“.
- 344** Tj. „takže budou jako voda“, „ztrácet svou pevnost“, „měknot“, „podlamovat se“. Jinak snad „měknot“ (n. „tratit se atd.³⁴³) vodou“, „pro vodu“ v příčinném smyslu, tj. „vodnatelosti“, takže pak možná lze říci i „nabíhat (tj. „otékat“) vodou“. Z tohoto (částečného) výtču různých obměn překladu je patrné, že tato část verše je nesnadno srozumitelná, což se projevuje rozmanitostí jejího tlumočení v různých překladech; přísně doslovný překlad by byl „všechna kolena budou odcházet – voda“. Obdobně i v kap. 21:7.
- 345** Viz Exod. 29:9, pozn. 1027, v kap. 23:15 odvozené přidavné jméno.
- 346** Viz Žalm 55:5, pozn. 1368.
- 347** Viz Žalm 55:5, pozn. 1369; výraz se v SZ vyskytuje jen ještě u Jóba 21:6 („chvění“) a Is. 21:4 („třesavka“).
- 348** N. „zahanbení“, dále obdobně, viz Žalm 89:45, pozn. 2074.
- 349** Viz Is. 3:24, pozn. 248.
- 350** N. „špínou“, „smetím“, viz Lev. 12:5, pozn. 391, zde a dále v takovémto smyslu.
- 351** Viz Gen. 2:24, pozn. 89.
- 352** Viz Přísl. 11:4, pozn. 958.
- 353** Zde v takovémto smyslu, n.
- 354** „příčinou“, v kap. 21:15 „příčin úrazu“.
- 355** Viz 2 Sam. 1:24, pozn. 76.
- 356** N. „založil (n. „zřídil“) ji ve“.
- 357** Viz Is. 2:10, pozn. 154.
- 358** N., podle jiných, „krásy jeho ozdoby použil (n. „se⁴⁶⁰ použilo“) pro zpučnost³⁶⁷ a“.
- 359** Viz Exod. 29:33, 30:9, pozn. 1057.
- 360** Viz Is. 23:9, pozn. 1179.
- 361** Viz Žalm 17:14, pozn. 464.
- 362** Viz Jer. 7:11, pozn. 586; nesusouvisí s „násilím“ ve v. 23³¹⁸.
- 363** Vl. „rozsudky“, zde ve smyslu jako v textu („soudními případy“).
- 364** Vl. „zločiny krve⁴⁴⁶“, množné číslo zde snad i ve smyslu jednotlivých případů, ježto předchází výraz „zločiny“ je v jednotném čísle⁶⁸. Dále obdobně.
- 365** D. „zlé“, ve smyslu podstatného jména.

- 366** Viz Gen. 22:17, pozn. 417.
- 367** Viz v takovémto smyslu, viz Lev. 26:19, pozn. 894.
- 368** Viz Is. 19:4, pozn. 977.
- 369** N., podle jiných, „strach“, „úzkost“, „tíseň“, výraz nejasného významu, vyskytující se v SZ jen zde.
- 370** Viz 2 Král. 19:7, pozn. 759; výrazu se používá zejména o zlé n. poplašné zvěsti.
- 371** N. „zákon“, viz Gen. 26:5, pozn. 674, zde a v kap. 43:11 však spíše v tomto vlastním smyslu.
- 372** Viz Žalm 1:1; 33:11, pozn. 2.
- 373** Viz Gen. 23:6, pozn. 593.
- 374** V stavovém smyslu; viz Jóba 4:5, pozn. 164; 23:15, pozn. 1116.
- 375** D. „od“, „z“, tj.
- 376** „z jejich cest vyplyne, jak“.
- 377** Podle LXX a některých vydání Italy (starého latinského překladu) „jako muž“ (místo „ěš“, „oheň“, četli „iš“, „muž“). Tohoto znění se přidržují i některé novější překlady.
- 378** N. „záře“, „jas“, výraz vyskytující se v SZ jen zde a u Dán. 12:3.
- 379** Vl. „podobu (Žalm 106:20, pozn. 2718; Deut. 4:12, pozn. 229, ne jako zde shora²⁵, n. „tvářnost“) ruky“. Dále smysl jako tam v textu.
- 380** Viz Num. 15:38, pozn. 616, zde ve smyslu jako v textu.
- 381** N. „do“, dále obdobně.
- 382** Viz Gen. 6:16, pozn. 220.
- 383** Viz 1 Král. 6:18, pozn. 358, dále i jiné tvary a předložkové vazby, viz jako v textu.
- 384** N. „směřovala“, „hleděla“, viz Exod. 7:23, pozn. 229; zde a dále smysl jako v textu.
- 385** Viz Deut. 4:16, pozn. 234.
- 386** D. „podle (n. „jako“) vzezření, jež“.
- 387** Viz Gen. 12:11, pozn. 360.
- 388** D. „cestou“.
- 389** Viz Gen. 11:2, pozn. 329.
- 390** N. „vchodu“, ne však jako ve v. 3³⁸², výraz vyskytující se v SZ jen zde.
- 391** Viz Deut. 4:20, pozn. 241.
- 392** Viz Gen. 26:18, pozn. 685, zde a dále bez následující spojky „a“.
- 393** Viz 1 Král. 7:8, pozn. 409.
- 394** Viz Is. 38:2, pozn. 1108.
- 395** Zde spíše v tomto smyslu; netýká se míst bez tohoto označení.
- 396** Poněkud jiné příbuzné a v podstatě souznačné slovo, viz 1 Král. 6:35, pozn. 394.
- 397** Vl. „každé“, „všechno“, dále obdobně, i stran jiných výrazů v překladu.
- 398** Viz Gen. 1:21, pozn. 33.
- 399** Viz Gen. 1:24n., pozn. 31.
- 400** Viz Gen. 1:11, pozn. 18.
- 401** Viz Gen. 1:24, pozn. 38.
- 402** D. „zvířectva hnuší“, výraz, od něhož je odvozen výraz shora²³⁰ uvedený. Viz Lev. 7:21 a dále, pozn. 375; Is. 66:17, pozn. 2623.
- 403** D. „před jejich tvář“, dále obdobně.
- 404** Viz 2 Par. 26:19, pozn. 922.
- 405** Viz Gen. 13:1, pozn. 368.
- 406** Výraz vyskytující se v SZ jen zde a u Sof. 3:10.
- 407** N. „ze zakufování“, viz Exod. 30:8, pozn. 1082.
- 408** Tj. „sbírky n. sestavy modlářských zobrazení“, jako „zobrazení“ v Lev. 26:1, pozn. 863, Num. 33:52 (výraz jiného kmene než „zobrazení“ ve v. 10 shora³⁷⁹), překlad v textu se sem snad svým nádechem poněkud hanlivě ironie dobře hodí. Jinak, bez souvislosti s obsahem v. 10 a s přihlédnutím k tomu významu dotčeného výrazu, jež má v Přisl. 25:11, pozn. 834, snad „v pokojích své výzdoby“, tj. „vyzdobených“, „okrášlených“; tento význam asi měli na mysli Kraličti ve svém překladu „malovaných“.
- 409** D. „Není Hospodina vidoucího nás“, dále obdobně.
- 410** D. „na stranu k severu“.
- 411** Bájeslovné jméno boha jara a léta, o němž si představovali, že při skončení léta umírá a s návratem jara opět ožívá.
- 412** Viz 1 Král. 6:3, pozn. 326.
- 413** D. „jako“.
- 414** Viz 1 Sam. 18:23, pozn. 751, zde ve smyslu „nezávážným proviněním“, n., podle jiných, „přilíš málo“. Dále i jiné tvary, smysl jako v textu na dotčených místech.
- 415** Viz Deut. 4:25, pozn. 247.
- 416** Zde D. „a vracení se⁷ dráždit mě“ (n. „k dráždění mne“).
- 417** Viz Gen. 40:6, pozn. 1065.
- 418** D. „přistrukuj k svému“.
- 419** Viz Num. 13:23, pozn. 497, zde (nikoli dále) snad narážka na zvyk tehdejších Peršanů, kteří si při svých modlitbách k slunci přikládali k nosu ratolesti stromů n. keřů.
- 420** D. „velikým“, dále obdobně.
- 421** Viz Gen. 16:5, pozn. 438.
- 422** Viz Exod. 22:8, pozn. 743.
- 423** Viz Jer. 8:12, pozn. 742.
- 424** Množné číslo snad v zesilujícím smyslu, n. ve smyslu různých projevů „navštívení“, dále obdobně, i stran jiných výrazů.
- 425** Zde ve smyslu „potrestání“, srov. Exod. 20:5, pozn. 663.
- 426** N., podle většiny známých mi překladů (nikoli LXX ani Vulgaty), „Nechť se přiblíží¹⁰⁰ dozorcové (n. „pověřenci“) nad městem, a“, pak však jen ve smyslu 2 Par. 23:18, pozn. 826, tj. „dozorčí n. pověřené orgány n. složky“, neboť jde o výraz ženského rodu.
- 427** Zde poněkud odlišný souznačný výraz, vyskytující se v SZ jen zde.
- 428** Zde jiný slovesný tvar než v kap. 8:3, v této souvislosti však téžoh významu.
- 429** N. „ničeni“, „zhouby“, „rozbití“, „boření“, výraz vyskytující se v SZ jen zde, odvozený od slovesa např. „rozrážet“ (Jer. 13:14 a dále, pozn. 1957), „roztloukat“ v Žalmu 2:9.
- 430** D. „plátny“.
- 431** Viz Num. 16:27, pozn. 647; 1 Král. 15:19, pozn. 800.
- 432** Viz Gen. 24:46, pozn. 634.
- 433** N. „na práh“.

- 434** N. „zavolať“, tj. „Bůh“, viz v. 4; dále obdobně, v hebrejštině je i „sláva“ mužského rodu. V kap. 11:5 proti předchozímu „Duch“, jež je tam v hebrejštině rodu ženského.
- 435** Sloveso (hebr. „táváh“) jako „čmárat“ v 1 Sam. 21:13, vyskytující se v takovémto smyslu jen na těchto dvou místech; zde překlad zvolen vzhledem k tomu, že následující „značka“.
- 436** hebr. „táu“, zní podobně, takže je zde jakýsi druh slovní hříčky, jež jsem se tak pokusil v překladu napodobit. „Táu“ je pak jméno posledního písmene hebrejské abecedy, jež mělo ve starším tvaru hebrejského písma podobu ležatého křížku, jako v latině písmeno „x“.
- 437** Viz Gen. 31:50; 32:24, pozn. 848.
- 438** Zde v původním textu opět slovní hříčka: „haneenáchím“, „kteří vzdychají“, „vehaneenákím“, „a kteří kvílí“.
- 439** N. „k oněm“, vl. „k těmto“.
- 440** Tj. „takže jsem to slyšel“.
- 441** N. „proti žádnému člověku“, „na (jako „na“ zdola) žádného člověka“, tyto předložky se však nepřilíží dobře hodí k následujícímu „nepřistupujete“, leč by se tato vazba volněji přeložila, jak mnozí i činí.
- 442** „na žádného člověka... nechtě nesaháte“; „proti žádnému člověku... nechtě nezasahujete“, jde však o tvar slovesa jako v kap. 44:13²⁰¹⁶.
- 443** D. „před tvář“, viz Gen. 11:28 a dále, pozn. 4, předložka však zde je jiná, ač v tomto spojení souznačná.
- 444** Viz Soud. 3:9 a dále, pozn. 174.
- 445** D. „ve velmi velmi“.
- 446** Viz Gen. 4:11, pozn. 141.
- 447** Srov. příbuzný výraz v Exod. 23:6, pozn. 786.
- 448** N. snad „hlášení“, vl. „slovo“, viz 1 Sam. 17:30, pozn. 697.
- 449** Jako „kola“ u Is. 5:28, zde jednotné číslo, smysl jako v textu („souboru kol“, ne jako zde v kap. 1:15 a dále). Výraz značí i „smřít“ (Žalm 77:18); viz v. 13 a kap. 23:24¹¹⁰.
- 450** Jednotné číslo snad i ve smyslu „každému kerúbovi“. Dále obdobně.
- 451** Viz Exod. 9:8, pozn. 276.
- 452** D. „z meziprostorů (tento výraz všude, kde jej v tomto oddíle uvádím, znamená, že předložka „mezi“, hebr. „bén“, má na dotčených místech koncovku množného čísla, jako by byla podstatným jménem) kerúbů“, dále obdobně.
- 453** Jiné sloveso než v kap. 9:3⁴³¹, jako „vystoupila“ v Gen. 7:17.
- 454** N. „nad“, jiná předložka než v kap. 9:3⁴³³.
- 455** Viz 2 Král. 16:18, pozn. 661.
- 456** Člen¹¹ zde snad ve smyslu „jeden z těch kerúbů“.
- 457** Tj⁴⁹. hlava, jež lidská tvář byla obrácena žádoucím směrem.
- 458** Vl. „maso“.
- 459** N. „Těm kolům“.
- 460** Viz Exod. 25:37, pozn. 895.
- 461** Viz Gen. 1:5, pozn. 8.
- 462** D. „jeden“ („každý jeden“).
- 463** Viz 1 Sam. 17:30, pozn. 696.
- 464** Viz Gen. 44:28, pozn. 1217.
- 465** D. „oni“.
- 466** Viz Gen. 12:15; 21:22, pozn. 559.
- 467** Viz Gen. 2:4, pozn. 51; Exod. 19:6, pozn. 638.
- 468** N. „smýšlejí“, „plánují“, „osnují“, dále obdobně, viz Žalm 35:4, pozn. 877 a 946, sloveso jako „sí umíní“ v Est. 8:3.
- 469** Viz Žalm 5:5 a dále, pozn. 103.
- 470** N. „rozhodují (Jer. 49:20, pozn. 1554) zlyými rozhodnutími“ (Ezr. 10:3 a 8, pozn. 391; Jer. 49:20, pozn. 602), „zaměřují se na zlé záměry“ (Nech. 4:15, pozn. 182).
- 471** Tj. „nebezpečí“, „nehroží nám v blízké době zkáza“.
- 472** Tj. „budujte“ n. „budujme“, srov. Jer. 29:5–11.
- 473** Mnohé ze známých mi překladů podávají toto místo v znění „Ne nablízku budovat domy“, nebo „Není času k budování domů“, apod., ač slovo „nablízku“ má v původním textu rozlučovací přízvučné znaménko, jež takovýto smysl vylučuje. LXX a Vulgata uvádějí, podle sotva zjiitelné předlohy, znění „Zda nebyly domy nedávno zbudovány?“, jehož se také některé novější překlady přidružují. Překlad, jež jen s nepatrným doplněním v souhlase s nemnohými v textu podávám, je, mám za to, zplna práv významu původního textu, počítaje v to i význam zmíněného přízvučného znaménka, i smyslu následujícího přirovnání ke „kotli a masu“⁴⁷⁶.
- 474** Tj. „toto město“, dále obdobně.
- 475** Viz Exod. 16:3, pozn. 550.
- 476** Tj. „jako kotel chrání maso, jež je v něm, aby neshořelo v ohni, chrání nás město před jakýmkoli nebezpečím“. Tento smysl jednoznačně potvrzuje v. 7 („jen mrtví budou ve městě bezpeční“), srov. i v. 11, kdežto některé z obměn překladu, zmíněných shora⁴⁷³, se zdají předpokládat opačný výklad tohoto přirovnání („jsme v nebezpečí, že budeme ve městě zahubeni, jako se uvaří maso v kotli“).
- 477** Vl. „stupně“ (kap. 40:22, 34; 43:17; Žalmy 120–134, nadvizy, pozn. 2529), zde a dále smysl jako v textu.
- 478** Viz Gen. 47:21, pozn. 603, dále smysl jako v textu na dotčených místech.
- 479** Tj. „v jehož ustanoveních jste“, v textu doslovný překlad (přivlastňovací zájmeno [„mých“] je vyjádřeno zájmenou příponou).
- 480** Viz Gen. 47:26, pozn. 1289.
- 481** N. „Benájáhúúv“ (v. 1).
- 482** N. „nykonat zhoubu“, dále obdobně, viz Is. 10:23, pozn. 622.
- 483** Viz Jer. 32:7n., pozn. 1428, zde smysl jako v textu.
- 484** N. „jimž“, „k nimž“.
- 485** N. „Zůstávejte“.
- 486** N. „bude“, dále obdobně, zde i „je“¹⁷.
- 487** Viz Exod. 6:8, pozn. 198, výraz odvozený od dotčeného slovesa³⁶⁶.
- 488** Viz Jer. 9:16 a dále, pozn. 757.
- 489** N. „mezi jiné země“, předložka táž jako „mezi“ shora. Kap. 6:8 a dále obdobně.
- 490** Vl. „malíčko“, tj. „v malé míře“, „tak trochu“.
- 491** Viz Gen. 6:21; pozn. 230.

- 492** Viz Gen. 17:9, pozn. 449.
493 Viz Jer. 11:5, pozn. 768.
494 D. „jejich“, tj. „tí, jejichž“.
495 Tj. „smýšlení“.
496 Zde v takovémto smyslu.
497 Viz Exod. 33:1, pozn. 1138.
498 Viz Jer. 46:19.
499 Viz 2 Král. 15:29, pozn. 636, zde v takovémto smyslu.
500 Viz Gen. 4:25, pozn. 173.
501 N. „si všímat“, „uvažovat“, vl. „vidět“. Dále obdobně.
502 N. zde „ačkoli“.
503 N. „ve zdi“, jako v kap. 8:7n., kde lze tuto předložkovou vazbu rovněž chápat v takovémto smyslu; zde na konci verše jednoznačně smysl jako v textu.
504 Nesouvisí s „vynášet“ zdola a „vynášej“ ve v. 5; dále obdobně.
505 Jako „zázrak“ v Exod. 7:9 a j.
506 D. „si rukou prokopal skrze“⁵⁰³.
507 Viz 2 Král. 9:25, pozn. 449.
508 Zde snad také „toto nesení“ (n. „nošení“), tj. to, jež prorok předváděl.
509 Zde v takovémto smyslu, viz 1 Král. 11:34, pozn. 485.
510 Zde opět slovní hříčka: „hammassá“, „břímě“, „hanásí“, „vládce“.
511 D. „v(e)“, v směrovém smyslu, překlad v textu v zájmu srozumitelnosti.
512 Tj. snad „nikterak“, „vůbec“, takže pak snad „ani mžiknout (n. „mrknout“, „se podívat“) na“.
514 Viz Jer. 26:8 a dále, pozn. 1598.
515 N. „osídlo“, „tenata“, viz Žalm 66:11, pozn. 1561, dále smysl jako v textu.
516 Viz Gen. 10:10, pozn. 317.
517 N. snad zde „ochranu“, „podporu“.
518 N. „oddíl“, tj. vojska n. osobní stráž, výraz vyskytující se v SZ jen v této knize.
519 D. „pozůstativ počet“ (kap. 4:5), zde smysl jako v textu, viz Gen. 34:30, pozn. 937.
520 Tj. „pozůstativ... uchráněním před“.
521 Viz Exod. 10:2, pozn. 314.
522 Viz i 1 Král. 19:11, pozn. 902.
523 N. „rozčilením“, „rozrušením“ (ze strachu).
524 D. „musí zpustnout od“, dále obdobně.
525 V příčinném smyslu, D. „od“ n. „z“, dále obdobně, v překladu někde i prostý 7. pád. V kap. 45:3 smysl jako v textu.
526 Viz Num. 23:7, pozn. 882.
527 N. „čím je vám tato připověď“, dále obdobně.
528 Vl. „prodlužují“, tj. „Čas ubíhá“. Dále smysl jako tam v textu.
529 Zde snad ve smyslu „obsah n. smysl každého vidění“. V. 28 obdobně.
530 N. „tratí se“, tj. „nenastává“, „vidění selhává“ („neplní se“).
531 Vl. „Způsobím, že přestane tato“.
532 Snad by se dalo říci „jí... již nebudou propovídat“, dále obdobně, ve smyslu nedokonavé složky slovesa „propovědět“, kdyby nebylo toho, že sloveso „propovídat“ má v češtině jiný význam. V původním textu zde jde o sloveso „propověz“ v kap. 17:2 a obdobně v kap. 16:44 a dále), od něhož je slovo „průpověď“ odvozeno, n. snad naopak, a jehož tvary se v tomto významu v SZ vyskytují kromě Num. 21:27, pozn. 819, a Jób 17:6, pozn. 827, jen v této knize.
533 N. „obsah“, „smysl“, „předmět“, vl. „věc“, „záležitost“.
534 N. „marného“, „prázdného“, „nicotného“, dále obdobně.
535 D. „vidění klamu atd.“⁵³⁴, dále obdobně, viz Exod. 20:7, pozn. 666; Žalm 12:2, pozn. 355.
536 N. „licoměrného“, „lichotivého“, vl. „hladkého“, viz Přísl. 5:3, pozn. 380.
537 Výraz vyskytující se v SZ jen zde a v kap. 13:7. Příbuzný výraz je v kap. 13:6 a dále⁵⁵².
538 Vl. „protahovat“, viz Is. 13:22, pozn. 772, ne však jako zde ve v. 22⁵²⁸.
539 Sloveso, od něhož je odvozen dotčený výraz³³⁰.
540 Táž předložka jako „na“ shora.
541 N. „své myslí“, D. „svého srdce“, zde v takovémto smyslu.
542 Viz Is. 1:4, pozn. 11.
543 N. „bláznící“, viz Deut. 32:6, pozn. 807.
544 D. „kteří jdou za“, tj.
545 „následují svého ducha“.
546 Viz Soud. 15:4, pozn. 733.
547 N. „trhliny“, „průtrže“, viz 2 Sam. 5:20, pozn. 270; Žalm 106:23, pozn. 1468.
548 Sloveso jako „obezdíl“ v Pl. 3:7, pozn. 249, zde snad ve smyslu „opravili“, „vyspravili“, srov. 2 Král. 12:12, kde „zedníkům“ je tvar tohoto slovesa. Jinak „vybudovali“, „zřídili“, takže pak snad
549 „aniž jste dům Izráelův obezdili zdi“; příbuznost výrazů snad naznačuje zesílený smysl („aniž jste se vůbec pokusili n. vás napadlo vyzdít“), kap. 22:30 obdobně.
550 Jako „zídka“ v Num. 22:24 a j., zde ve smyslu „hradební zdi“.
551 Tj. „zed“, n. „aby obstál“, tj. „dům Izráelův“.
552 Viz Num. 23:23, pozn. 840; Deut. 18:10, pozn. 691 a j.
553 D. „věštbu lži“, dále obdobně, viz Soud. 16:10, pozn. 773; Žalm 4:2, pozn. 80.
554 N. „doufání v“, viz Žalm 119:49, pozn. 2471.
555 Zde jiný, ale příbuzný a souznačný výraz, vyskytující se v SZ kromě tohoto místa ještě jen v Gen. 15:1 a Num. 24:4, 16, pozn. 915.
556 N. „ruka se dostane (tj. „dopadne“) na proroky“.
557 Viz 1 Sam. 28:8, pozn. 999; 2 Král. 17:17, pozn. 686, sloveso, od něhož jsou oba předchozí výrazy^{537 552} odvozeny.
558 N. „poradě“, „důvěrném sejití“, viz Gen. 49:6, pozn. 1326.
559 N. „matou“, „v omyl (n. „na scestí“) zavádějí“, sloveso vyskytující se v SZ jen zde.
560 N. „kdosi“, D. „on“, n., podle jiných, „ono“, tj. „toto“.
561 N. „hliněnou stěnu“, výraz vyskytující se v SZ jen zde.

- 562** N. snad „maltou“, je to však týž výraz jako „nechutnost“ v Pl. 2:14, pozn. 189, takže smysl snad je „čímsi nevhodným n. zbytečným“, „jakousi břečkou“. Dále obdobně.
- 563** D. „k omítajícím vápnem“, v textu opis v zájmu srozumitelnosti.
- 564** Viz Is. 28:2, pozn. 1357.
- 565** Tj. „veliké kroupy“.
- 566** Výraz zde přeložený „krupobiti“ se v SZ vyskytuje jen v této knize.
- 567** D. „vichr bouří“, množ. číslo v zesilujícím smyslu („prudké bouře“). Dále obdobně.
- 568** N. „viklat“, „rozviklát“, tj. „uvolňovat n. rozrušovat vazbu kamenů v stěně“, vl. „politit“ (Žalm 78:13, 15), „štipat“ (Gen. 22:3), zde snad ve smyslu jako v textu n. zde shora. Dále obdobně.
- 569** Viz např. Soud. 6:25, pozn. 417.
- 570** Zde v takovémto smyslu, viz 2 Sam. 5:8, pozn. 254.
- 571** Zde a dále v takovémto smyslu, viz Is. 40:5, pozn. 882.
- 572** N. „na té zdi a na těch“.
- 573** N. „upří“, ne však jako v kap. 4:3 a dále¹⁷³.
- 574** Viz Jer. 29:26, pozn. 1320.
- 575** N. „podušky“, „měkká obložení“, podle některých „do obvazů zašité amulety“; výraz vyskytující se v SZ jen zde a ve v. 20.
- 576** Výraz vyskytující se v SZ ještě jen v kap. 41:8 a
- 577** u Jer. 38:12, viz tam pozn. 1552, zde snad „zápěstí“ n. „lokty“.
- 578** Vl. „výšky“ (Gen. 6:15 a j.), tj. „vzrůstu“ (Is. 10:33), „postavy“ (Pis. 7:7), zde a dále ve smyslu jako v textu.
- 579** Jiný výraz než v kap. 10:2⁴⁵¹, vyskytující se v SZ ještě jen v 1 Král. 20:10 a Is. 40:12.
- 580** Viz Gen. 18:5, pozn. 469.
- 581** Tvar slovesa, od něhož je dotčený výraz⁵⁵³ odvozen.
- 582** Vl. „létající“, „poletující“ sloveso jako „vypučela“ v kap. 7:10, vyskytující se v SZ v takovémto smyslu jen zde (aramaismus).
- 583** N. snad „za“, v příčinném smyslu.
- 584** N. „kormoucení“, „působení malomyslnosti“ (n. „skleslosti“, „klesání na mysl“), viz Žalm 109:16, sloveso se v SZ vyskytuje ještě jen u Dán. 11:30.
- 585** N. snad „spravedlivých“, „zlovolných“, „jejich“, v hromadném smyslu.
- 586** N. „lži“, „klamem“, viz Jer. 3:10, nikoli jako zde ve v. 19⁵⁵³ ani jako v kap. 12:24⁵³⁵.
- 587** Viz 2 Král. 3:19, pozn. 140.
- 588** N. snad „a nikterak již nebudete“, v kap. 21:21 „k dychtivému věštění“.
- 589** N. „před svou tvář“, jiná však předložka než ve v. 1, výrazněji vyjadřující tento smysl. Dále smysl jako v textu na dotčených místech.
- 590** Vl. snad „překážku své nepravosti“, znění v textu zvoleno v zájmu srozumitelnosti.
- 591** D.⁵⁹² „dáváním se dotazovat“ (n. „vyhledávat“).
- 592** Viz Deut. 12:30, pozn. 514; n. „vyhledávat“, viz tamže kap. 4:29, pozn. 255. Dále obdobně.
- 593** N. „s nimi promluv“.
- 594** Zde D. „muž, muž“, tj. „každý muž“.
- 595** N. „do svého srdce“, „na své srdce“, jiná však předložka než ve v. 2.
- 596** N. „ukáží jako odpovídající“, dále obdobně.
- 597** Vl. „v tom“, „tím“, smysl jako v textu, dále obdobně.
- 598** N., podle čteného textu, „já, Hospodin, se jemu, jenž přijde, učiním odpověď“^{596a}.
- 599** N. „se odvrátili (ne jako ve v. 6) n. odcizili“, sloveso, jehož tvarem je dotčený výraz⁵⁹⁹.
- 600** Viz Exod. 2:22, pozn. 82.
- 601** Sloveso, od něhož je dotčený výraz⁶⁰⁰ odvozen, n. snad naopak, viz Gen. 19:9, pozn. 498; 20:1, pozn. 525.
- 602** Viz Lev. 22:2, pozn. 263, zde výjimečně smysl jako v textu.
- 603** N. „pro sebe“^{248b}.
- 604** N. „podle“⁵⁹⁷.
- 605** N. „úžasem“, „předmětem hrůzy“ (n. „úžasu“), zde v takovémto smyslu.
- 606** Tj. „za předmět průpovědí n. pořekadel“.
- 607** Viz Gen. 17:14, pozn. 1118.
- 608** Viz Soud. 14:15, pozn. 719; 1 Král. 22:20, pozn. 995.
- 609** Tj. „dopustím svedení“, zde nejspíše v takovémto smyslu.
- 610** Viz Lev. 26:30, pozn. 916.
- 611** N. „sí trest za“, dále obdobně, viz Gen. 4:14, pozn. 148.
- 612** D. „jaká“, jako shora.
- 613** Viz Gen. 37:15, pozn. 987.
- 614** Viz Gen. 31:36, pozn. 836, výraz odvozený od dotčeného slovesa⁹⁰.
- 615** Tj. „některá země“, n. snad „země Isráelova“.
- 616** Viz Lev. 5:15, pozn. 160.
- 617** Zde i „proti“.
- 618** Viz Gen. 1:26, pozn. 41.
- 619** Viz Gen. 1:11, pozn. 18.
- 620** Viz Gen. 1:24, pozn. 38.
- 621** D. „spouští bez procházejícího“.
- 622** D. „tváře“, viz Gen. 27:46, pozn. 730. Dále obdobně, i stran jiných slov v překladu.
- 623** Viz Gen. 2:18, pozn. 76.
- 624** Vl. „zlé“.
- 625** Viz 2 Par. 20:24, pozn. 502.
- 626** D. „vše, co“.
- 627** N. „stromy“, jako „dřevo“ shora.
- 628** Viz Gen. 33:14, pozn. 902.
- 629** N. snad „k zhotovení výrobku“.
- 630** Viz Ezr. 9:8, pozn. 354.
- 631** Viz Žalm 69:3, pozn. 1647.
- 632** Viz Jer. 13:7, 10, pozn. 465.
- 633** D. „ve svém bytí“, dále obdobně.
- 634** N. „bezzadné“, „celé“, dále obdobně, viz Exod. 12:5, pozn. 369; Lev. 3:9, pozn. 8.
- 635** D. „dřevem“, zde ve smyslu jako v textu („stromovím“). Dále obdobně.
- 636** Viz Jer. 2:20, pozn. 151; co je tam řečeno o „Isráelovi“, platí v oddíle zde následujícím obdobně o „Jerusalémě“.
- 637** N. „o Jerusalémě“.

- 638** V původním textu množné číslo, snad ve smyslu „okolnosti tvého původu“, „vše, co s tvým původem souvisí“ („tvé kořeny“). I výraz⁶³⁹ následující zde a ve v. 4. je v množném čísle, snad v obdobném smyslu.
- 639** N. „přibuzenstvo“, „narození“, viz Gen. 24:4, 7, pozn. 607.
- 640** Viz Gen. 10:18, pozn. 322.
- 641** Hebr. „Chittith“, název žen kanánského obyvatelstva vůbec.
- 642** N. „tvůj pupek“ (Přísl. 3:8, pozn. 157; Pís. 7:2, výraz se v SZ vyskytuje jen na těchto třech místech), zde snad spíše smysl jako v textu.
- 643** N. „vykoupána“, dále obdobně, viz Exod. 2:5, pozn. 52.
- 644** Vl. „posolena“.
- 645** D. „posolením“, „zavinutím v plenky“.
- 646** Viz i 1 Sam. 15:3, 9.
- 647** Viz Gen. 1:2, pozn. 4.
- 648** N. „v pohrdavém zacházení s“, výraz vyskytující se v SZ jen zde; n. také
- 649** „v odporu k tvé osobě“.
- 650** D. „duš^{153 649}“, smysl jako v textu, viz Lev. 21:11, pozn. 694. Dále obdobně.
- 651** N. „před (vl. „nad“) tebou“.
- 652** N. „rekl jsem ti: Ve své krvi žij“.
- 653** Vl. „rozmnožila“, „rozhojnila“, zde smysl jako v textu, n.
- 654** „vzrostla jsi“, nesouvisí však s následujícím slovesem.
- 655** Vl. „přišla“, „vešla“, smysl jako v textu.
- 656** N. „půvabu“, D.³⁵⁵ „v ozdobo ozdob“, smysl jako v textu n. zde shora.
- 657** Vl. „vzrostl“, „vyrostl“, ne však jako shora. Dále obdobně.
- 658** Viz Přísl. 7:18, pozn. 372.
- 659** Viz Pís. 1:2, pozn. 7.
- 660** Sloveso, jehož tvarem je dotčený výraz⁶⁶⁴.
- 661** Viz Rúth 3:3, pozn. 119.
- 662** N. „vytkáváním“, tj. „pestrě vyšívaným n. vytkávaným rouchem“. Dále obdobně.
- 663** Viz Num. 4:25, pozn. 160.
- 664** Vl. „ovinu“, sloveso jako „obvazuje“ u Jób 5:18, zde a dále smysl jako v textu.
- 665** Viz Gen. 41:42, pozn. 1126.
- 666** Viz Jer. 4:30, pozn. 379.
- 667** Viz Gen. 41:42, pozn. 1127.
- 668** Viz Gen. 24:22, pozn. 621.
- 669** Jako v Num. 31:50, výraz se v SZ vyskytuje jen na těchto dvou místech.
- 670** Viz Jer. 48:17, pozn. 1766.
- 671** Viz 2 Sam. 12:30, pozn. 518.
- 672** Viz Jer. 48:17, pozn. 1768.
- 673** N. „královské moci“ (n. „důstojnosti“).
- 674** D. „ti vyšel“.
- 675** D. „jméno“, dále obdobně, viz Gen. 5:32, pozn. 181; 6:4, pozn. 194.
- 676** Viz Deut. 33:17, pozn. 1260.
- 677** N. „spoléhat na“, dále obdobně, viz Soud. 20:36, pozn. 916.
- 678** N., podle jiných, „stanů na výšinách“.
- 679** D. „nepřicházejí“.
- 680** D. „roucha svého (n. snad „svá roucha“) pestrého vyšívaní⁶⁶²“. Dále obdobně.
- 681** Zde jednoznačně v tomto smyslu, viz Exod. 30:1, pozn. 1074.
- 682** N. snad vůbec „pokrm“, dále obdobně, viz Gen. 31:54, pozn. 851.
- 683** Tj. „ohněm“, n. snad „za pokrm“.
- 684** N., podle čteného textu, „tvých smilstev“, jako ve v. 15⁵⁶⁷, pak však snad spíše ve smyslu „ze skutků, jimiž se tvé smilstvo projevovalo“, jak jsou shora vylíčeny. V též smyslu je množné číslo i ve v. 22 a dále, jiný smysl je ve v. 33^{727 728} a v kap. 23:7 a dále⁷²⁷.
- 685** N. „provedením jich ohněm pro ně²⁴⁸“, dále obdobně.
- 686** D. „stala ses válejší se“.
- 687** Zde proti v. 6 jednotné číslo.
- 688** Tj. snad „ještě ke všemu tomu tvému“.
- 689** Viz Is. 6:5, pozn. 363, nikoli jako zde v kap. 13:2⁵⁴².
- 690** Vl. „výšku“, jako „hradby“ u Jób 13:12, pozn. 647; zde jde o vyvýšené místo k budování oltáře, n. o sám oltář. V kap. 1:18 a dále i příbuzné výrazy, smysl jako v textu.
- 691** Výraz v této souvislosti obdobného významu jako předchozí⁶⁹⁰.
- 692** Viz Gen. 19:2, pozn. 491.
- 693** N. snad „východisku“, D. „hlavě“, dále obdobně, i stran jiných překladů v textu.
- 694** Vl. „cesty“, zde ve smyslu jako v textu.
- 695** N., podle jiných, „na každém rozcestí“ (n. snad „křižovatce“).
- 696** N. „jsi zbudovala své“.
- 697** N. snad „zhanobila“, vl. „ošklivostí (n. „odpornou“) učinila“, sloveso, od něhož je odvozen dotčený výraz²²⁴.
- 698** Viz Přísl. 13:3, pozn. 630, kde je jiný tvar téhož slovesa, vyskytujícího se v SZ jen na těchto dvou místech.
- 699** Vl. „Jala ses“, zde překlad zvolen vzhledem k následující předložkové vazbě.
- 700** Viz Exod. 12:4, pozn. 866.
- 701** D. „velikým v mase⁹³“, smysl snad jako v textu, n. jako v kap. 23:20¹⁰⁹⁹.
- 702** Zde v takovémto smyslu („snižil“, „ztenčil“, „omezil“).
- 703** Zde v takovémto smyslu („ustanovený podíl“, viz Přísl. 30:8; 31:15, pozn. 444).
- 704** N. „libovůli“, viz Žalm 41:2, pozn. 1125.
- 705** Viz Žalm 35:4, pozn. 944; Is. 41:11, pozn. 1952; dále i jiné tvary, smysl jako v textu na dotčených místech.
- 706** N. snad „za tvou cestu“, dále obdobně.
- 707** Viz Lev. 18:17, pozn. 568.
- 708** N. „tvou necudnou cestou“, dále obdobně.
- 709** Viz Gen. 10:11, pozn. 318.
- 710** Viz Num. 21:11, pozn. 800; Soud. 3:12, pozn. 180.
- 711** D. „od nebyti tvého nasycení (n. „tvé sytosti“), dále obdobně.
- 712** D. „Kenáanu“, zde a dále v takovémto smyslu, srov. Jób 41:6, pozn. 1835; Přísl. 31:24, pozn. 1310.

- 713** D. „Co“, dále obdobně.
- 714** N. „chřadnoucí“, „nyjící“, „ochablé“, tj. „neukojenou tužbou n. chtivostí“.
- 715** Poněkud jiný tvar než jinde, vyskytující se v SZ jen zde.
- 716** N. „v tvém¹⁵²“, zde však je smysl spíše jako v textu („jak patrně podle tvého“).
- 717** N. „ve vysmívání odměňování“, dále obdobně.
- 718** Viz Is. 23:17, pozn. 1192.
- 719** N. „jež, jsouc pod svým mužem (tj. „podléhající mu jako hlavě“), si bere“.
- 720** Viz Přísł. 2:16, pozn. 132.
- 721** N. „odměnu“, „mzdu“, zdola „své odměny“, „své mzdy“, dva navzájem příbuzné souznačné výrazy vyskytující se v SZ jen zde.
- 722** Viz Jóba 6:22, pozn. 321, sloveso vyskytující se v SZ jen na těchto dvou místech, zde snad i „podplácíš“, „najíjmáš“, nesouvisí s „dar(y)“ zde shora.
- 723** D. „na přícházení k tobě“.
- 724** Viz Num. 16:27, pozn. 648.
- 725** V příčinném smyslu, v původním textu různé předložky.
- 726** Tj. „tvé“.
- 727** Zde snad v takovémto smyslu („chlípné žádostivosti“).
- 728** Valná většina známých mi překladů podává toto místo, snad podle překladu Vulgaty, ve smyslu „ze všech stran smilnit (n. „k smilnění“) s tebou“, mám však za to, že toto chápání není zcela v souladu s obvyklým smyslem předložkové vazby, již je zde v původním textu použito, ani rozlučujícího přízvučného znaménka, označujícího předchozí slovo. Proto jsem se v souhlase s nemnohými, v podstatě i s LXX, rozhodl dát přednost znění, jež v textu podávám a jež smyslu oně předložkové vazby (vl. „ve svých smilných tužbách“, smysl jako v textu, n. „jsouc puzeza svými smilnými tužbami“), i zmíněného přízvučného znaménka zplna odpovídá.
- 729** Výraz odvozený od dotčeného slovesa¹⁸², vyskytující se v SZ jen zde a na konci verše.
- 730** Tj. snad „k slévání mosazných model“, n. podle jiných, „vysypávání (tj. „utrácení“, „vydávání“) tvých peněz“, snad ve smyslu „odměňování“ shora⁷¹⁸. Mnohé překlady však zde uvádějí znění „vylévání (pak snad ve smyslu „projevování“, „překypování“, „rozlévání“, tj. „rozhojňování“) tvé nečistoty n. necudnosti n. oplzlosti“ s odůvodněním, že slovo zde v textu přeložené „mosaz“ značí i „měděnkou“ a že tedy ze soustavného smilnění pochází („vyplyvá“) cosi odporného („slizkého“, „jedovatého“) jako měděnka z mědi n. mosazi.
- 731** N. „jež“, tj. „děti“.
- 732** N. „milá“, „stádká“, viz Žalm 104:34, pozn. 2264.
- 733** N. „přede všechny“, „naproti všem“, v. 36 a zdola obdobně.
- 734** Tj. jakoby cizoložnou ženou, již popuzený a žárlivý manžel zkrvaví.
- 735** Viz např. Soud. 6:28, pozn. 426, jiné sloveso než „strhnou“ zde shora⁵⁶⁹.
- 736** Viz Exod. 12:6, pozn. 374.
- 737** Viz Lev. 20:2, pozn. 662.
- 738** Viz Lev. 20:2, pozn. 663.
- 739** N., podle jiných, „probodají“, sloveso vyskytující se v SZ jen zde.
- 740** D. „od nevěstky“, tj. „od bytí nevěstkou“.
- 741** Viz Jós. 11:23, pozn. 460; dále i jiné tvary, smysl jako tam v textu.
- 742** Zde jiný tvar takovéhoho smyslu, viz Žalm 112:10, pozn. 1905.
- 743** N. „nepokoj“, „rozrušení“, vl. „mě rozčilovala“ atd., v textu opis vzhledem k vazbě slovesa s 3. pádem v původním textu; jde o sloveso, od něhož je odvozen dotčený výraz⁵²³, zde ovšem nikoli „ze strachu“, jako v kap. 12:18.
- 744** Viz Gen. 47:23, pozn. 1287.
- 745** Tvar slovesa, od něhož je odvozen dotčený výraz^{648 649}, n.
- 746** „zošklivivší si svého muže a své děti“. Dále obdobně.
- 747** D. „veliká“ n. „větší“, „menší“, dále obdobně.
- 748** Tj. „dceřinná města“, viz Num. 21:25, pozn. 818.
- 749** Výraz nejasného významu, vyskytující se v SZ jen zde; příklad v textu je zvolen na základě předpokladu, že tento výraz je odvozen od slovesa „se vytíná“ u Jóba 8:14 (vyskytujícího se v SZ v takovémto významu rovněž jen tam), ve smyslu „odřezkem“, „čímsi useknutým n. odřátným“, tj. „nepatrným“, „bezvýznamným“. Jiní tento výraz odvozují od jiného významu téhož slovesa, v jakém se vyskytuje zde v kap. 6:9 („se znechutí“), takže pak snad
- 750** „to se ti jako maličkost znechutilo“.
- 751** Viz Žalm 30:6, pozn. 828; Přísł. 1:32, pozn. 100.
- 752** Zde, jak snad z následujícího vyplývá, ve smyslu „lhostejnosti“, „bezcitnosti“.
- 753** N. snad „uchočila“, jako projev úcty n. soucitu.
- 754** Viz Exod. 22:25, pozn. 772.
- 755** Viz Exod. 23:6, pozn. 797.
- 756** Viz Přísł. 18:12, pozn. 814.
- 757** Viz Gen. 6:11, pozn. 204.
- 758** Viz Gen. 3:6, pozn. 79.
- 759** Tj. „nad své sestry“, „více než ony“, dále obdobně.
- 760** Viz Žalm 4:2 a dále, pozn. 1181, odvozeno od dotčeného slovesa²⁰⁵ n. snad naopak.
- 761** Sloveso jako v Gen. 48:11, pozn. 1298; 1 Sam. 2:25, pozn. 146; Žalm 106:30, pozn. 2330 a 2331, zde smysl jako v textu („vstoupila jakoby na místo, jež jejím sestrám jako zvlášť ohavným hříšnicím příslušelo“, „předěla n. předstihla je“).
- 762** Tj. „místo svých sester“.
- 763** N., podle jiných, „právě ty svou hanbu, již jsi přisoudila svým sestrám, nes za své“.
- 764** Jiný tvar dotčeného slovesa⁶⁹⁷ se smyslem jako v textu.
- 765** N. „zmatená“, „zklamána“, sloveso odvozené od dotčeného výrazu³⁴⁸ n. snad naopak, viz Žalm 6:10, pozn. 147. Dále obdobně.
- 766** Viz Jer. 30:18, pozn. 1344.
- 767** Viz Jer. 48:47, pozn. 1809; zde v kap. 12:11 příbuzný a souznačný výraz, jako „zajeti“ u Jer. 48:46.

- 768** Viz Gen. 3:3, pozn. 91.
- 769** N. „dřívějšímu (n. „původnímu“) stavu“ viz Is. 23:7, pozn. 1175, zde v takovémto smyslu. V kap. 36:11 množné číslo ve smyslu jako tam v textu.
- 770** Tj. „nebyla považována za hodnou“.
- 771** Zde snad v takovémto smyslu, D. „nestávala se zmínkou“ (tj. „předmětem zmínky“)³⁵¹.
- 772** Viz 2 Sam. 8:5, pozn. 400.
- 773** N. „se ti vysmívají“, dále obdobně, sloveso vyskytující se v SZ jen v této knize.
- 774** N., podle LXX a Vulgaty i některých novějších překladů, „jako v tomto čase (Vulgata, n. „nyní“, „dnes“, LXX a novější překlady) k potupě (Vulgata a novější překlady, n. „za potupy“, LXX)... jež tě obcházejí“ (LXX a Vulgata, n. „se ti vysmívají“, „škodolibou radost z tebe mají“, novější překlady).
- 775** N., podle jiných, „(56)a nebyla v den... tvá sestra Sodoma pověstí (n. „pomluvou“, „klevetěním“, tj. „předmětem pověsti“ atd.) v tvých... (57)dřívě... ze všech stran“
- 776** Viz Gen. 24:41, pozn. 631.
- 777** N. „trvalou“, D. „smlouvu věčnosti“, dále obdobně.
- 778** Vl. „k mladším“, smysl jako v textu.
- 779** Viz Gen. 13:5, pozn. 347.
- 780** D. „již otvírání (výraz vyskytující se v SZ jen zde a v kap. 29:21) úst“.
- 781** Viz Exod. 29:33, 36, pozn. 1056.
- 782** Zde ve smyslu „zjednáni“ (n., podle některých, „přijetí“, „obdržení“, tj. „při zjednáni mi“) zadošťování“.
- 783** Viz Deut. 3:25 a dále, pozn. 203.
- 784** Tj. „silných per v křídlech“, jako „perut“ v Žalmu 55:6 a obdobně u Is. 40:31, výraz vyskytující se v SZ jen na těchto třech místech.
- 785** Tj. snad „hustého“.
- 786** D. „orel, veliký křídly⁹³, dlouhý letkou⁹³, plný peří“. Dále obdobně.
- 787** Zde v takovémto smyslu („pestrost“, „pestré peří“).
- 788** N. „vzal vrcholek“, dle obdobně, ne však jako „vrcholky“ zdola⁶⁹³.
- 789** N. snad „sazenic“.
- 790** D. „v pole semene“.
- 791** Hebr. „cafcáfáh“, výraz nejasného významu, vyskytující se v SZ jen zde; smysl, jaký v textu podávám, uvádí většina známých mi překladů podle arabštiny; LXX jej přeložili „epiblepomenon“, „k prohlížení n. pozorování“, tj. snad „jako podívanou“, „na nápadném místě“, Vulgata „in superficie“, „na povrchu“, těchto významů ve v podstatě přidržují i některé novější překlady.
- 792** Tj. „do široka se rozrůstající“, viz Jer. 49:7, pozn. 1822, zde v takovémto smyslu.
- 793** N. „úponky“, „šlahouny“, dále obdobně, viz Jer. 11:16, pozn. 793.
- 794** Tj. „k orlovi“, dále obdobně.
- 795** Tj. snad „jemu poddány n. podřízeny“.
- 796** Viz Jóbá 18:13, pozn. 848, zde a dále smysl jako v textu.
- 797** N. „ratolesti“, „snítky“, „výhonky“, výraz vyskytující se v SZ jen v této knize.
- 798** N. „natáhla“, sloveso vyskytující se v SZ jen zde.
- 799** Zde nikoli v nepřátelském smyslu, n. „k“, jiná však předložka než ve v. 6.
- 800** N. „upjala své kořeny na něho“.
- 801** N. „vztáhla k němu“, jiná však předložka než zde shora⁷⁹⁹ i než ve v. 6.
- 802** Mnozí podávají toto místo ve smyslu „své větve, aby ji zavlažoval mimo záhony (tj. „daleko od záhonů“) (n. „nad [tj. „lépe než“] záhony“) její výsadby“, mám však za to, že tato obměna překladu neodpovídá smyslu přízvočných (rozdělovacích) znamének, jichž je v původním textu použito.
- 803** Jako v Žalmu 80:10, nikoli jako zde ve v. 6⁷⁹⁹.
- 804** Viz Exod. 15:10, pozn. 512; Žalm 8:1, 9, pozn. 194. Zde ve v. 23 a dále příslušné přídavné jméno.
- 805** N. „se dařit“, zde v takovémto smyslu, viz Jer. 5:28, pozn. 465.
- 806** D. „Zda nemá někdo⁴⁶⁰“.
- 807** Viz Žalm 2:3, pozn. 30; Jer. 2:20, pozn. 149, zde a dále ve smyslu jako v textu.
- 808** Sloveso (hebr. „kásas“) nejasného významu, vyskytující se v SZ jen zde; překlad, jež v souhlase s mnohými v textu podávám, je snad podle Vulgaty („dstringet“, tvar slovesa svým významem [„roztažovat“, „rozpínat“, n. „zaměstnávat“] se sem nehodící, v rukopisech však často zaměňujícího sloveso „destringo“, „strhávám“, „odtrhávám“, jehož tvar „destringet“, „odtrhne n. bude odtrhávat“, je zřejmě míněn zde). Jelikož pak podobně znějící slovo „kácac“ značí „osekat“, „ořezat“ (jako „utneš“ v Deut. 25:12, viz i Jer. 9:26, pozn. 699), překládají jiní i toto sloveso v téměř smyslu. Za zmínku však stojí i překlad LXX „sapésetai“, „nechá se shnit“.
- 809** Viz Gen. 8:7, 14, pozn. 269, dále i jiné tvary se smyslem jako v textu.
- 810** Viz Gen. 8:11, pozn. 265.
- 811** N. „pučení“, „vzcházení“, „bujení“, výraz odvozený od dotčeného slovesa⁶⁵⁷. V kap. 16:7 a dále smysl jako v textu.
- 812** N. „zásahu“, n. snad jen „doteku“.
- 813** D. „vyschnutím“, „vysycháním“.
- 814** Viz Gen. 15:18, pozn. 435.
- 815** Viz Exod. 15:15, pozn. 525.
- 816** Tj. „ponižené“, „pokorné“, dále obdobně.
- 817** N. „zůstávání“, „upevnění“, D. „stání“, smysl jako v textu n. zde shora.
- 818** Viz Gen. 16:7, pozn. 439; nesouvisí s „posláním“ shora; dále obdobně.
- 819** D. „v Egypt o (n. „k“) dání mu koní a mnoha“.
- 820** Viz Soud. 9:6, pozn. 537.
- 821** Tj. „jemuž složenou n. učiněnou“, dále obdobně.
- 822** Viz Exod. 14:4, pozn. 457.
- 823** Vl. „mnohým“, v 7 a dále obdobně.
- 824** Výraz od dotčeného slovesa⁶¹⁶ odvozený n. snad naopak.
- 825** Zde tvar trpného rodu v takovémto smyslu.
- 826** Vl. „vysokého“, ne však jako „vysokou“ zdola.
- 827** Viz Přísl. 15:1; 25:15, pozn. 705.
- 828** N. „vysoko čňející“, výraz vyskytující se v tomto smyslu v SZ jen zde.

- 829** Viz Gen. 14:10, pozn. 398.
- 830** Sloveso, od něhož je dotčený výraz⁷⁰⁰ odvozen, viz Exod. 25:8, pozn. 866.
- 831** Viz Gen. 7:14, pozn. 243.
- 832** D. „křídlo“, tj. „letounstvo“, viz Gen. 1:21; 7:14.
- 833** Sloveso odvozené od dotčeného výrazu⁸¹⁶, n. snad naopak.
- 834** N. „svěží“ („čerstvý“, viz Gen. 30:37; Num. 6:3).
- 835** N. „vypuštění“.
- 836** Výraz odvozený od dotčeného slovesa⁸⁰⁹ n. snad naopak.
- 837** N. „nezralé“ (Jób 15:33).
- 838** Viz Jer. 31:29n., pozn. 1408.
- 839** D. „jak“, jako shora.
- 840** Tj. „neúčastní se modlářských obřadů tam, spojených s hodováním“. Dále obdobně.
- 841** Viz Exod. 20:16, pozn. 669; Pís. 5:16, pozn. 143.
- 842** Zde ve vlastním smyslu Lev. 12:5, pozn. 391.
- 843** Viz Exod. 3:9, pozn. 105.
- 844** N. „záruky“, výraz vyskytující se v SJ žen zde, poněkud odlišný souznačný výraz je ve v. 12 a dále.
- 845** N. snad „nikdy“, „nikoho“, D. „loupeží“, „olupováním“ (vv. 7, 16, kap. 22:29), „bezohledně“, „nemilosrdně“, „kdekoho“, D. „loupežemi“, „olupováními“ (v. 12).
- 846** Viz Lev. 6:4; 19:13, pozn. 180.
- 847** Viz Deut. 23:19n., pozn. 850.
- 848** Viz Lev. 25:36, pozn. 833.
- 849** N. „věrný“, „pravdivý“, „spolehlivý“, „spravedlivý“ (nikoli jako ve v. 9), D.
- 850** „rozsudek pravdy“ (n. „věrnosti“ atd., jako ve v. 9), viz Gen. 24:26, pozn. 626, v. 48, pozn. 635.
- 851** D. „žítím“, nikoli jako v kap. 3:19 a dále¹⁵³ (vv. 9, 17, 19, 21, 28), „smrti“ (v. 13).
- 852** Jelikož toto slůvko („ach“) značí v hebrejštině i „bratra“, podávají některé ze známých mi překladů toto místo ve smyslu „bude bratru páchat“, atd., jiné ono slůvko pomíjejí a ještě jiné je chápou ve smyslu obrazného výrazu pro „podobnost“, srov. Přísl. 18:9, takže uvádějí znění
- 853** „páchat bratra (tj. „podobnou“) více než jedné“ n. „bratra jedné („od jedné“).
- 854** Tj. „otec“.
- 855** Viz Lev. 20:9, pozn. 671.
- 856** N. „zastavování zástav nebude požadovat“ (n. „ukládat“, „vynucovat“), příbuznost výrazů snad naznačuje zesílený smysl („nikdy n. nikterak n. od nikoho nebude...“).
- 857** Tj. snad „od ubližování ubohému“, LXX a některé novější překlady zde podávají znění „od bezpráví“, jako ve v. 7¹⁵⁵, Vulgata „od bezpráví ubohého“, tj. „vůči ubohému“.
- 858** Zde D. „vydráním“, „útlakem“.
- 859** N. „utlačovat“, viz Lev. 6:2, 4; 19:13, pozn. 177, jiné sloveso než „utiskovat“^{843*}.
- 860** Jako ve v. 12, „loupeží“ n. „olupováním“ však je zde v jednotném čísle a je to výraz příbuzný a souznačný, ale ne přesně též jako tam.
- 861** N. „umírá“, „spěje k umírání“^{87*}.
- 862** D. „spravedlnost spravedlivého bude na něm a zlo-vůle zlovolného bude na něm“.
- 863** Tj. „k jeho škodě n. odsouzení“.
- 864** N. „vůbec“, D⁸⁶⁵, „oblíbením“, „přáním“.
- 865** Viz Deut. 25:7, pozn. 905; Jób 21:14, pozn. 436, zde (ne vždy dále) i „si přeji“.
- 866** Tj. „Zda si nelíbují v“.
- 867** Táž předložka jako „v“ shora⁸⁶⁶.
- 868** Zde ve smyslu „spravedlivých činů n. skutků“.
- 869** Vl. „přezkoumaná“, „uvážena“, „osvědčená“, „schválení hodná“, dále obdobně, srov. 1 Sam. 2:3, pozn. 76.
- 870** N. „pro“, v příčinném smyslu, jiná však předložka než zde zdola a ve v. 24 a j.¹⁵²
- 871** Viz Jer. 7:29, pozn. 610.
- 872** N. „o vládčích Izráelových“, vl. „na vládce Izráelový“, táž předložková vazba je v obdobném smyslu ve v. 4.
- 873** Viz Gen. 49:9, pozn. 1336.
- 874** Viz Gen. 49:9, pozn. 1335.
- 875** Viz Soud. 14:5, pozn. 705; zde ve vv. 3 a 5n. obrazně značí „následníka trůnu“.
- 876** Viz Gen. 49:9, pozn. 1333.
- 877** Viz Jób 9:31, pozn. 492; Žalm 7:15, pozn. 188.
- 878** Viz 2 Král. 19:28, pozn. 788.
- 879** N. „se zdržela očekáváním“, tj. „marným“, viz Gen. 8:12, pozn. 266, zde v takovémto smyslu.
- 880** D. „jedno“, dále obdobně.
- 881** Viz Is. 13:22, pozn. 768, hebr. „vajjéda almenótháu“, vl. „a poznal jejich⁶⁸ vdovy“; i zde, podobně jako v citovaném místě, považují mnozí dotčený výraz („almenótháu“, „jejich⁶⁸ vdovy“) za důsledek chyby opisovače a překládají valnou většinou „jejich paláce“, jako tam, Vulgata však zde podává překlad „didicit viduas facere“, „naučil se dělat vdovy“, tj. zabitím ženatých mužů; znění LXX je i zde odchýlné. Důvod, proč jsem se i na tomto místě s nemnohými rozhodl pro překlad, jež podávám v textu, je týž jako ten, jež stran místa shora zmíněného uvádím v citované poznámce k němu.
- 882** Nesouvisí s předchozím „nápří“.
- 883** Viz Jób 4:10, pozn. 149.
- 884** N. snad „daly se do něho“, tato předložková vazba však nevystihuje smysl předložky, již je použito v původním textu.
- 885** Viz 1 Král. 20:14, pozn. 927.
- 886** Viz 1 Sam. 22:4, pozn. 838; Žalm 18:2, pozn. 469.
- 887** D. „v pevnosti“ (4. pád množného čísla), překlad v textu zvolen v zájmu zřetelnosti.
- 888** D. „v podobnosti tvé“; výraz (hebr. „bedámchá“), jehož překlad v souhlase s některými ve smyslu jako v textu podávám, je zde nejasného významu. Nasnadě je překlad „v tvé krvi“, ten však, třebaže se ho některé přidržují (i Vulgata, „in sanguine tuo“, překlad LXX je zde opět odchýlný), nedává v dané souvislosti smyslu. Znění, jež v textu v souhlase s mnohými uvádím, je odvozeno od slovesa „dámáh“, „být podoben n. roven“, viz např. Pís. 2:9; 7:7; Is. 1:9; 40:18, pozn. 1905 a 2123, toto sloveso však má i význam „odpočinout“, „nabyt klidu“, viz např. Jer. 14:17, pozn. 916; Pl. 3:49, pozn. 214;

- takže někteří dotčenému výrazu zde připisují význam „v tvém klidu n. odpočinku“.
- 889** Vl. „plodící“.
- 890** N. snad „ratolestnatou“, smysl jako v textu, jen zde se v SZ vyskytující přídavné jméno odvozené od dotčeného výrazu⁸⁰³.
- 891** N. „mohutné“, dále obdobně.
- 892** Vl. „dostaly se (n. „nastaly“, „vznikly“) jí silné pruty“.
- 893** N. „tyčí“, tj. „větvi takové podoby“.
- 894** D. „prutů síly“ (n. „mohutnosti“), ve v. 12 „pruty její síly“ atd. Dále obdobně.
- 895** Viz Gen. 3:16, pozn. 112.
- 896** Jiný výraz než v kap. 17:10⁸¹¹.
- 897** D. „nad“, zde smysl jako v textu.
- 898** N. „hustě spletenými větvemi“, hebr. „avóthím“, množné číslo podstatného jména „avóth“, odvozeného od slovesa „ávath“, jež se v SZ vyskytuje jen u Mich. 7:3 v tvaru značícím „splétat“, „zkrucovat“, „svinovat“. Dotčený výraz také značí „provazy“ („něco spleteného“) zde v kap. 3:25 a 4:8 a obdobně jinde v SZ, někteří jej však odvozují od slova „áv“, „mrak“, „oblak“, viz např. Soud. 5:4, Is. 5:6 a mnoho jiných míst, a překládají zde ve smyslu „vysoko mezi oblaky“. Kap. 31:3 a dále obdobně.
- 899** Vl. „viděnou“, „se ukázala“.
- 900** Viz Jer. 1:10, pozn. 34, trpný tvar, vyskytující se v SZ jen zde.
- 901** Tj. snad „mnohý z nich“, n. „je⁶⁸“.
- 902** N. „sucha (Jer. 50:12 a j.)“, nesouvisí však s „vysušil“ a „vyschly“ ve v. 12⁸⁰⁹.
- 903** Viz Num. 16:5, pozn. 630, zde táž předložková vazba. Jiné sloveso než zde v kap. 18:23, 32⁸⁶⁵.
- 904** Tj. „k přísaze“.
- 905** Jako v Num. 10:33; zde snad i „vyhlédl“.
- 906** Viz Exod. 33:3, pozn. 1156.
- 907** Tvar trpného rodu („aby nebylo zneuctováno“). Dále obdobně.
- 908** Nesouvisí s předchozím „vyvedl⁵⁴“, dále obdobně.
- 909** Vl. „dal jsem jim poznat“, „dal jsem jim na vědomí“, opis v textu uchovávaná v překladu vazbu se 4. pádem, jaká je v textu původním.
- 910** D. „jež když bude člověk vykonávat, bude jimi žít“.
- 911** D. „k bytí“.
- 912** Viz Is. 7:16, pozn. 423; Jer. 2:37, pozn. 225.
- 913** Viz Gen. 45:20, pozn. 1250.
- 914** D. „lítost od (tj. „takže jsem se odvrátil od“) zahubení jich“.
- 915** Sloveso jako „posvěcující“ ve v. 12, zde a dále ve smyslu jako v textu.
- 916** Tj. „dopustil jsem na ně“, totíž
- 917** „ustanovení a předpisy národů, mezi něž jsem je zahrnal“.
- 918** Tj. „ohněm“, srov. kap. 16:20⁶⁸⁵.
- 919** Viz Exod. 13:2, pozn. 435.
- 920** Viz 1 Sam. 5:6, pozn. 277; zde také „plnil hrůzou“.
- 921** Viz Num. 15:30, pozn. 605.
- 922** Přídavné jméno znějící stejně a mající obdobný význam jako dotčené⁸⁹⁸ jméno podstatné, jsou odvoze-
- no od téhož slovesa. Vyskytuje se v SZ kromě tohoto místa a kap. 6:13 ještě jen v Lev. 23:40 a u Nech. 8:15.
- 923** Výraz odvozený od dotčeného slovesa⁴⁵, viz Přís. 12:16, pozn. 607, zde smysl jako v textu („podnět k podrážděnosti“).
- 924** Jednotné číslo snad ve smyslu „svého přinášení obětíh darů“.
- 925** Viz Lev. 1:2, pozn. 4.
- 926** Viz Gen. 35:14, pozn. 949 a 950.
- 927** N. „řeklo se⁴⁶⁰“.
- 928** Viz 1 Par. 21:24, pozn. 150.
- 929** N. snad „při svých nefádstvech“, jiná však předložka než „při“ shora.
- 930** N. „nikdy“, D. „bytím“.
- 931** N. „nesmí⁹⁵ být“.
- 932** Viz Gen. 10:5, pozn. 311.
- 933** Viz Exod. 28:35, pozn. 1011.
- 934** Jako „žezla“ v v. 19:11, zde jednotné číslo.
- 935** Viz Lev. 27:32, pozn. 974.
- 936** N. „závazek“, výraz vyskytující se v SZ jen zde.
- 937** Viz 1 Par. 7:40, pozn. 220, zde smysl jako v textu.
- 938** Výraz odvozený od dotčeného slovesa⁶⁰⁰, viz Gen. 17:8, pozn. 448.
- 939** Viz Gen. 29:15 a dále, pozn. 749; dále i jiné tvary, jiné sloveso než ve v. 32⁹³³.
- 940** Viz Exod. 20:5, pozn. 662.
- 941** Tj. „v posledních dnech“.
- 942** Vl. „nebude-li vás obrazejících“.
- 943** Viz Exod. 3:5 a dále, pozn. 1219.
- 944** Většina známých mi překladů podává toto místo v podstatě ve smyslu „obsluhujte, i potom (pak snad ve smyslu „i nadále“), nechcete-li... ke mně, ale mé svaté jméno... zneuctovat nesmíte“, dal jsem však ve shodě s několika málo jinými, v podstatě i se slovenským překladem prof. Roháčka, přednost znění, jaké v textu podávám, jež podle mého soudu dává neporovnatelně lepší smysl.
- 945** N. snad „v mém svatém pohoří“, jako zdola.
- 946** Viz Lev. 1:4, pozn. 11.
- 947** V původním textu slovní hříčka: „báárec“, „v zemi“, „ercém“, „budu je blahovlnně přijímat“.
- 948** Zde snad i ve smyslu „přát si“, „mít zájem n. stát o“.
- 949** Viz Exod. 29:27, pozn. 1053.
- 950** Viz Lev. 2:12, pozn. 76.
- 951** Viz 2 Par. 24:6, 9, pozn. 834.
- 952** N. „mezi“.
- 953** Táž předložka jako „na“ shora.
- 954** Zde v hebrejském textu začíná kap. 21.
- 955** Tj. „směrem“.
- 956** Viz Exod. 26:18, pozn. 918.
- 957** N. „prorokuj“, ne však jako zdola; vl. „kapej“, „skrápěj“, tj. „slovem“, srov. Jób 29:22, kde je v obdobném smyslu použito jiného tvaru téhož slovesa; zde a dále smysl jako v textu.
- 958** N. „k“, ne však jako shora.
- 959** Viz Jób 37:17, pozn. 1648; n. „proti jihu“, viz Deut. 33:23, pozn. 1277; Kaz. 1:6, pozn. 15, jiný výraz než zde shora⁹⁵⁶.

- 960** D. „pole jihu“ (v. 46), „lesu jihu“ (v. 47), ještě jiný výraz¹⁸¹¹.
- 961** Viz Jer. 2:15, pozn. 130.
- 962** N. „plamenný plápol“, D. „plamen plápolu“, „plápol plamene“.
- 963** N. „budou opáleny“ (n. „ožehnuty“), sloveso vyskytující se v SZ jen zde.
- 964** Tj. „skladatelem“, „tvůrcem“, „původcem“, souvisí však s následujícím „hádaneč“.
- 965** Tj. „nemluví v samých hádankách“, dotčený výraz⁵²⁶ jakož i předchozí slovesný tvar⁵³² zde v tomto smyslu. Znění v textu je pokusem o uchování příbuznosti výrazů, jaká je v textu původním, i v překladu.
- 966** N. snad „protože jsem se rozhodl (n. „si umínil“) z tebe“.
- 967** N. „bude... tasen“, tvar téhož slovesa jako „tasit“ ve v. 3 a obdobně ve v. 5. V kap. 37:1 smysl jako tam v textu.
- 968** N. „drcením“, viz Jer. 17:18, pozn. 1020.
- 969** Tj. „jako by se ti měly (n. „až se ti budou“) boky lámat n. drtit“.
- 970** N. „trpkosti“, „úzkostlivosti“, „zármuťkem“, výraz vyskytující se v SZ jen zde.
- 971** Viz Exod. 16:21, pozn. 572; Žalm 22:14, pozn. 649.
- 972** N. „otupí se“, viz Lev. 13:39, pozn. 436; 1 Sam. 3:2, pozn. 189, zde smysl jako v textu n. zde shora.
- 973** N. „uskuteční se“, „splní se“.
- 974** N. „uhlazen“, viz Is. 18:2, 7, pozn. 958. V kap. 29:18 smysl jako v textu.
- 975** N. „rozsáhlého“, „bolestného“, „těžkého“.
- 976** N. „zabíjení“ (ne jako „zabíječích“) ve v. 11), tohoto slovesa se používá zejména o zabíjení jatečných zvířat, viz např. Exod. 22:1, zde D. „za účelem porážení porážkou“, viz Přísl. 7:22, pozn. 382, výraz od tohoto slovesa odvozený (i zde ve v. 15 a dále).
- 977** Zde a dále v takovémto smyslu, viz Deut. 32:41, pozn. 1213.
- 978** Viz Is. 61:10, pozn. 2541.
- 979** Tj. snad „Júdy“, srov. Exod. 4:22n., n. „krále Júdova“, srov. 1 Par. 28:6.
- 980** Tj. „vším, co je ze dřeva“ (cokoli se proti němu mohlo postavit, bylo bezmocné, jakoby jen ze dřeva), n. snad „všemi stromy“, srov. kap. 20:47.
- 981** Tato poslední slova 10. verše jsou vzhledem k textové souvislosti velmi nesnadno srozumitelná a překládají se mnoha rozmanitými způsoby, mnozí pak považují dochovaný hebrejský text na tomto místě za porušený a navrhují různé úpravy; od výčtu různých známých mi obměn překladu zde upouštím v přesvědčení, že znění, jež ve shodě s nemožnými v textu podávám, dává bez jakýchkoli úprav ze všech známých mi překladů nejlepší a do textové souvislosti nejlépe zapadající smysl.
- 982** Viz Žalm 89:44, pozn. 2070, zde smysl jako v textu.
- 983** Viz Gen. 24:2, pozn. 605.
- 984** Viz Jer. 31:19, pozn. 1392, zde jiná předložková vazba, také
- 985** „do stehna“, ve v. 14 a dále táž předložka v obdobném smyslu.
- 986** Tj. „žezla“.
- 987** Tj. „jeho činnost n. působení“.
- 988** Viz Exod. 26:9, pozn. 910, zde smysl jako v textu.
- 989** Tj. „jenž je zabil“, dále obdobně.
- 990** Tato slova některých chápou v hromadném smyslu („velikých zabitých“), snad vzhledem k tomu, že následující sloveso se pojí se zájmenem množného čísla, jež ovšem stejně dobře lze vztahovat i k předchozímu „zabitých“.
- 991** Tj. „meč“.
- 992** N. „chvění“, viz Žalm 46:6, pozn. 1257, jiné sloveso než zde ve v. 7⁹⁷¹.
- 993** Výraz nejasného významu, vyskytující se v SZ jen zde, podle jiných „hrozbu“, „hrot“, „ostří“, „víření“, tj. snad „šermování“, „mávání“, „švihání“.
- 994** Nesouvisí s „blyštěním shora“⁹⁹³.
- 995** N. „vytasen“ (nesouvisí s „tasit“ ve v. 3 a „vytasil“ ve v. 5 shora), výraz nejasného významu, vyskytující se v SZ jen zde.
- 996** Tj. „Rozhodni n. usnes se“, n. snad „vyber si jako jednu z možností“, hebr. „hitheachadi“, sloveso vyskytující se v SZ jen zde, odvozené od číslovky „echád“, „jeden“, a v této souvislosti nezcela jasného významu; někteří je chápou ve smyslu „seber se“, tj. „spoj („sjednot“) své síly“. Jde zde ovšem o řečnické oslovení „meče“ (srov. kap. 14:17), neboť tento a další slovesné tvary v této větě jsou ženského rodu, jako „cherev“, „meč“.
- 997** Tj. „tvé ostří“.
- 998** N. „určena“, „zaměřena“, nesouvisí však s „usměrni se“ zde shora¹⁶⁹ ani se „zaměřím“ ve v. 15¹²⁶.
- 999** Sloveso jako „stvořil“ v Gen. 1:1 a obdobně dále, zde a dále jiný tvar, smysl jako v textu; zde podle jiných „vyřež“, „vytsej“; obdobně v kap. 23:47, tam jednoznačně.
- 1000** D. „ruku“.
- 1001** N. snad zde a ve v. 22 „křížovatec“.
- 1002** Viz Gen. 47:27, pozn. 1291; Deut. 34:1n., pozn. 1295.
- 1003** Viz Num. 13:28, pozn. 486; Deut. 1:28, pozn. 80.
- 1004** D. „na matce cesty“, smysl jako v textu.
- 1005** Tj. k losování: V osudí dva šipy, jeden označený jménem Jerúsálima a druhý jménem Rabby; po potřešení jeden vytáhl jako los¹⁰⁰⁹.
- 1006** Obdobně jako v Soud. 1:1, pozn. 3, mimo poznámku o LXX.
- 1007** Viz Gen. 31:19, pozn. 820.
- 1008** Tj. v játra obětovaných zvířat k věštění z nich.
- 1009** Zde v takovémto smyslu¹⁰⁰⁵.
- 1010** Jako „Drcením“ v Žalmu 42:10, výraz vyskytující se v SZ jen na těchto dvou místech; zde snad smysl jako v textu.
- 1011** Viz Jóba 39:35, pozn. 1785; Lev. 23:24, pozn. 751; Num. 10:5, pozn. 63.
- 1012** Tj. „obyvatelům Jerúsálima“.
- 1013** Tj. „Bávelcům“.
- 1014** Tj. „těžce“, „závažně“.
- 1015** Tj. toto jejich smýšlení n. chování; n., podle jiných, „král Bávelu“, tj. tím, že dobude města a odvede je do zajetí, viz však v. 24.
- 1016** Tvar trpného rodu („aby byli polapeni“).

- 1017** N. „jste přišli na paměť“, D. „pro vaše připomenutí se“ (zde proti začátku věty tvar trpného rodu), „pro vaše přijítí na paměť“.
- 1018** Přídavné jméno odvozené od dotčeného slovesa³⁶⁰, zde a dále smysl jako v textu.
- 1019** Tj. snad „konečné“, „nejž musí skončit“.
- 1020** Viz Exod. 28:37.
- 1021** Tj. „pozvednutím z hlavy“, dále obdobně.
- 1022** Viz 2 Sam. 12:30, pozn. 516.
- 1023** Tj. „toto, co je, již nebude tím n. takové“.
- 1024** N. „rozvratem“, „troskami⁶⁸“, „zříceninou“, v tomto smyslu v SZ jen zde.
- 1025** Tj. snad „království Júdovo“.
- 1026** Tj. „od nich“, „jehož se oni dopouštějí“.
- 1027** Viz Žalm 37:14, pozn. 1015; netýká se míst bez tohoto označení.
- 1028** Zbytek kapitoly je oslovením „Rabby (n. snad „království“, v hebrejštině rovněž ženského rodu), dětí Ammónových“.
- 1029** Výraz vyskytující se v SZ jen zde, v kap. 16:3 a zde v množném čísle (snad ve smyslu „tvých kořenů“) a 29:14.
- 1030** Viz Žalm 102:10, pozn. 2195.
- 1031** N. „dmýchat“, jinak „ohněm... budu na tebe foukat“ (n. „prskat“, „se obořovat“).
- 1032** N. „vzteklých“, „zvíreckých“, zde v takovémto smyslu.
- 1033** Viz Exod. 38:23, pozn. 974; 2 Par. 24:12, pozn. 846, zde v takovémto smyslu, n.
- 1034** „kujících záhubu“.
- 1035** Tj. „ve svém středu prolitou“, dále obdobně.
- 1036** N. „pohaně“, výraz vyskytující se jen zde, odvozený od dotčeného slovesa⁷¹; příbuzný výraz je „pohanou“ v Žalmu 44:13 a 79:4 a obdobně u Jer. 20:8.
- 1037** Viz Gen. 39:14, pozn. 1054.
- 1038** Jiný tvar než v dotčeném místě⁷¹, zde opis vzhledem k předložkové vazbě, již je zde použito¹⁰³⁷; tak i v 2 Král. 2:23, pozn. 96, a u Hab. 1:10, pozn. 65; sloveso se v SZ vyskytuje jen na těchto 4 místech.
- 1039** N. „nepokojem“, „nepříjemností“, zde v takovémto smyslu.
- 1040** D. „své paže“, smysl jako v textu.
- 1041** N. „vydíráním“, výraz odvozený od dotčeného slovesa⁸⁵⁹.
- 1042** N. „utrhači“, „klevetníci“, vl. „lidé⁴³⁷ pomluvy“ atd., viz Lev. 19:16, pozn. 613; Přisl. 11:13, pozn. 551; Jer. 6:28, pozn. 559.
- 1043** Jako „za účelem“ ve v. 6, zde snad v takovémto smyslu.
- 1044** Tj. „v tobě jsou tací, kteří“.
- 1045** N. „znásilňují“, dále obdobně, sloveso, od něhož je odvozen dotčený výraz⁷⁵⁴; viz Gen. 34:2, pozn. 429, 909.
- 1046** Tj. „vykořisťuješ“, n. snad „ukracuješ“, dále obdobně, viz Jóba 27:8, pozn. 289; Jer. 6:13, pozn. 514.
- 1047** Projev rozhořčení n. odporu.
- 1048** N. „prospěchářství“, „chamtivosti“, „žádostivosti nespravedlivého zisku“, výraz odvozený od dotčeného slovesa¹⁰⁴⁶.
- 1049** D. „jež jsou“, snad ve smyslu „nad spoustami tve krve, jež jsou“. Tak snad lze chápat překlad LXX, kde je i předchozí „krví“ v množném čísle, viz však i kap. 9:9 a dále⁴⁴⁶; tohoto poslednějšího smyslu se přidružují i mnohé novější překlady, jež zde proti v. 4 uvádějí znění „nad tvým proléváním krve“.
- 1050** N. „nakládat“, „zacházet“, n. snad „dnům, jimiž já se tě chystám postihnout“.
- 1051** Viz Num. 14:33, pozn. 570; Is. 33:1, pozn. 888, sloveso, od něhož je odvozen dotčený výraz⁶³⁴, zde (nikoli dále) překlad zvolen vzhledem k předložkové vazbě, již je zde použito.
- 1052** Hebr. „venichalt bách“, někteří však zde navrhuji s LXX číst „venichaltí (tvar slovesa „náchal“, „mít dědictví n. vlastnictví²⁰⁸³“, jiného než to, jež je zde shoa citováno) bách“, což LXX přeložili „a ujmu se v tobě dědictví“ („kai katakléronomés e soi“); podobně Vulgata („a budu tě vlastnit“, „a přivlastním si tě“, „et possidebo te“). Tomuto smyslu dávají přednost i některé novější překlady.
- 1053** N. „jste“, D. „Pro staní se (n. „bytí“) vás všech“.
- 1054** Tj. „jako se shromažďuje stříbro a...“.
- 1055** Viz Jer. 1:13, pozn. 42, tvar jiného slovesa než zde v kap. 21:31¹⁰³¹.
- 1056** VL „slévání“, „rozlévání“, dále obdobně, sloveso jako „se vylévají“ u Jóba 3:24, „nevléval“ tamže 10:10, nesouvisí s „tavicí pece“ zde shora. Jiné sloveso než „vylí“ zde ve v. 22 a j.
- 1057** Viz Is. 28:2, pozn. 387, zde smysl jako v textu („všpat do tavicí pece“).
- 1058** N. „posbírat“, „poshledávat“, sloveso jako „nahromadil“ u Kaz. 2:8, „hromadění“ tamže 3:5, zde zesílený tvar, jako „shromažďuje“ v Žalmu 147:2, nikoli jako „shromažďováním“ a „shromáždít“ zde ve v. 20 a j.
- 1059** Od dotčeného slovesa¹⁰⁵⁶ odvozené podstatné jméno, vyskytující se v SZ jen zde.
- 1060** Tj. „mestu krve“ (v. 2), n. snad „jí“, tj. „zemi Isráellov“.
- 1061** D. „ona“.
- 1062** Tvar slovesa, jehož jiným tvarem je „působové lijavce“ u Jer. 14:22 a jež se v SZ nevyskytuje nikde jinde.
- 1063** Viz Žalm 22:13, pozn. 634; Jer. 2:15, pozn. 1258, sloveso, od něhož je dotčený výraz⁸⁸³ odvozen.
- 1064** Viz Přisl. 15:6, pozn. 713.
- 1065** Viz Jer. 20:5, pozn. 1092.
- 1066** Tj. „násilně překrucují“, „násilně brání jeho plnění“.
- 1067** Nesouvisí se „svatě“ a „svatým“.
- 1068** D. „za účelem vysávání vysáváním¹⁰⁴⁸“.
- 1069** D. „v ne-právu^{152 219}“.
- 1070** N. snad „schopného“.
- 1071** Sloveso, jehož tvary jsou v SZ ještě jen v Lev. 22:24 („rozmačkané“) a v 1 Sam. 26:7 („vtisknuto“); zde smysl jako v textu.
- 1072** Zesílený tvar dotčeného slovesa¹⁵⁴, vyskytující se v SZ jen zde a ve v. 8.
- 1073** Jako „prsy“ v Přisl. 5:19, výraz vyskytující se v SZ jen ještě zde ve vv. 8 a 21.

- 1074** Hebr. „Oholáh“, tj. „její stan“.
- 1075** Hebr. „Oholíváh“, tj. „v ní je můj stan“.
- 1076** Tj. „jsouc pod Mou pravomocí“.
- 1077** N. „smyslnou žádostivostí“, „chlípností“.
- 1078** Viz Exod. 26:1, pozn. 851.
- 1079** Viz Ezr. 9:2, pozn. 336, bez dodatku o vedoucích júdské obce.
- 1080** N. „milí“, vl. „žádoucí“, viz Is. 2:16 a dále, pozn. 1622, D. „jinoši-příjemnost“ (atd.), viz tamže kap. 32:12, pozn. 1623.
- 1081** Viz Gen. 50:9, pozn. 1383; zde v kap. 27:14 smysl jako tam v textu.
- 1082** Sloveso, jehož tvarem je „jezdec“ v Gen. 49:17; nesouvisí s předešlým „jezdci“.
- 1083** Viz Gen. 23:6, pozn. 594.
- 1084** N. snad „pověstnou“, D. „jménem“, srov. kap. 16:14n.⁶⁷⁵
- 1085** N. „smyslnou tužbu“, „chlípnost“, výraz odvozený od dotčeného slovesa¹⁰⁷⁷, vyskytující se v SZ jen zde.
- 1086** Vl. „Oholíváh, zkazila svou žádostivost *húře*“.
- 1087** N. „dokonale“, „nádherně“, výraz vyskytující se v SZ jen zde a v kap. 38:4.
- 1088** Viz Gen. 4:2, pozn. 127.
- 1089** Viz Jer. 22:14, pozn. 1157.
- 1090** Nesouvisí s předchozím „opásaných“.
- 1091** N. „splývajícími“, „vlajícími“, zde v takovémto smyslu.
- 1092** N. „turbany“ (ne však jako v kap. 21:26¹⁰²⁰), n. vůbec „pokrývkami hlav“, n., podle některých, „chochoły“ (na přílbách), výraz vyskytující se v SZ jen zde.
- 1093** D. „bocích, převislých (atd.) *svými* čapkami“ (n. „na svých čapkách“)⁹³, smysl jako v textu.
- 1094** Viz Exod. 14:7, pozn. 461.
- 1095** Viz Jer. 6:8, pozn. 498.
- 1096** Tj. snad „jala se otevřeně páchat“.
- 1097** N. „Egypta“, zde překlad zvolen vzhledem k následujícímu „jejich“, V. 27 obdobně.
- 1098** Jako „souložnice“ v Gen. 25:6 a na mnoha jiných místech, zde výjimečně značí osoby mužského rodu v obdobném smyslu.
- 1099** Viz Lev. 15:2n., pozn. 493.
- 1100** Tj. „výtok n. výron semene“, výraz vyskytující se v SZ jen zde.
- 1101** Sloveso, od něhož je odvozen dotčený výraz⁴²³, zde a dále ve smyslu jako v textu, viz Exod. 3:16, pozn. 116.
- 1102** D. „za účelem prsů“, „pro prsy“, znění, v němž nenacházím jasného smyslu, ač je tak a podobně mnozí překládají; překlad, jež v textu podávám, se snad aspoň poněkud přibližuje významu dotčené předložky („lemaan“). Někteří, spatřující zde chybu opisovače, navrhnou místo ní číst „lemeach“ n. „limeoch“, „při ohmatávání“¹⁰⁷¹, takže smysl by pak byl „při ohmatávání prsů“. I tohoto znění se některé překlady v podstatě přidržují.
- 1103** Viz Is. 10:26, pozn. 628.
- 1104** Viz Jer. 50:21, pozn. 1897.
- 1105** Jména národů poddaných babylónské říši.
- 1106** N. „proslulí“, „věhlasní“, vl. „povolání“, zde v takovémto smyslu.
- 1107** Výraz nejasného významu, vyskytující se v SZ jen zde. Podle jiných „výzbrojí“, pak ovšem
- 1108** „výzbrojí, vozy“.
- 1109** Viz Exod. 14:6n., pozn. 460.
- 1110** Zde snad v takovémto smyslu; viz Žalm 83:13, pozn. 1975; Is. 17:13, pozn. 949; tento význam dotčeného výrazu (hebr. „galgal“) zde podle mého soudu velmi dobře zapadá do textové souvislosti (doplňuje pojem „rachocení vozů“ ještě i „vířením prachu“), ač je v žádném ze známých mi překladů na tomto místě nenacházím. Podle některých jde o nějaký blíže neurčený druh vozidla, jak tento výraz pochopili Kraličtí („na karách“); jinak se ve většině známých mi překladů podává prostě ve smyslu „kola“ („s koly⁶⁸⁸“), tak v podstatě i v LXX („trochoi“) a ve Vulgátě („rota“). Snad se i tímto myslí nějaký druh vozidla.
- 1111** Viz Gen. 25:8, pozn. 649; n. snad „národnosti“⁸⁸. Dále obdobně.
- 1112** Jiná předložka než ve v. 24¹⁶⁵, zde však v podstatě souznačná.
- 1113** Tj. „uřezávat“.
- 1114** Viz Num. 23:10, pozn. 887; zde smysl jako v textu („tvůj poslední zbytek“), n. „tvé potomstvo“, srov. Žalm 37:38, pozn. 1041.
- 1115** Zde ovšem ve smyslu „pocházející n. jež sis přinesla ze“.
- 1116** Viz Deut. 28:33, pozn. 995.
- 1117** Nikoli jako „za“ zdola v tomto verši¹¹¹⁹.
- 1118** N. „pro tvé“, jako „pro pět“ v Gen. 18:28, „v *důsledku* tvého“.
- 1119** Tj. „následování jejich příkladu“, „dávání se jimi svádět“.
- 1120** N. „rozsaáhlé“, vl. „široké“.
- 1121** N. „výsměchu“ (Jób 34:7, pozn. 1507; Žalm 44:13, pozn. 1179, nesouvisí však se „smíchu“ shora); tj. škodolibého ze strany okolní. Drtivá většina známých mi překladů, i Vulgata, zde však uvádí znění „budeš k smíchu“ atd., třebaže v původním textu je slovesný tvar 3. osoby (ženského rodu, n. 2. osoby rodu mužského, kterýžto význam zde ovšem nelze předpokládat), jež mnohem lépe zapadá do souvislosti větné skladby; dal jsem tedy v souhlase s několika málo jinými, i s LXX, přednost doslovnému překladu s nepatrným doplněním, jež v textu podávám.
- 1122** N. snad „bohaté“, „hojně“, vl. „objemnosti“, „rozsaáhlosti“ (nesouvisí s „obsahu“ níže), „šíře“, smysl jako v textu; výraz vyskytující se v SZ jen zde.
- 1123** Viz Jób 28:25, pozn. 1284; Is. 40:12, pozn. 1892, zde tvar dotčeného slovesa.
- 1124** Viz Žalm 107:39, pozn. 2364; Jer. 20:18, pozn. 1111.
- 1125** Viz Is. 5:9, pozn. 298; Jer. 8:21, pozn. 129.
- 1126** Slova „hrůzy“ a „spouště“ jsou v hebrejštině příbuzná („šammáh“, „šemámáh“).
- 1127** Viz Is. 51:17, pozn. 2266; n. „vyskrat“, viz Žalm 75:8.
- 1128** Viz Num. 24:8, pozn. 921, n. podle jiných, „ohlodávat“, vl. snad „olizovat“.
- 1129** Tj. „důsledky své nekuldnosti a svých smilstev“, „odplatu za ně“.

- 1130** Viz Gen. 3:11, pozn. 103.
- 1131** D. „v onen“, smysl jako v textu.
- 1132** Zde ve smyslu objasněném následujícím „aby přišli“, jinak „k mužům“, ne však táž předložka jako „k“ zde zdola, ak významem jí blízká. Netýká se slov „pro něž“ níže v tomto větu.
- 1133** Vl. „mající⁹⁵ přijít“, D. „přicházející“, zde v takovémto smyslu.
- 1134** Tvar slovesa vyskytujícího se v SZ jen zde.
- 1135** N. „slavnou“ (Žalm 45:13, pozn. 1221), „nádhernou“, „cennou“ (Soud. 18:21, pozn. 849).
- 1136** Viz Est. 7:8, pozn. 32.
- 1137** Vl. „na pohovku slávy“ (n. „nádhery“, „cennosti“).
- 1138** Viz Gen. 13:10, pozn. 375.
- 1139** Sloveso jako v Exod. 27:21, pozn. 958.
- 1140** Viz 1 Par. 4:40, pozn. 119.
- 1141** Tj. „z davu“, ne však jako „davu“ shora³²⁰.
- 1142** N., podle čteného textu, „Sevám“, viz Is. 45:14, pozn. 135.
- 1143** Tj. těch dvou sester.
- 1144** Viz Gen. 18:12, pozn. 477, zde odvozené přídavné jméno, jako „opotřebované“ v Jós. 9:4n.
- 1145** N., podle čteného textu, „Budou“.
- 1146** Tj. snad „nestoudně“, „hanebně“, „ohavně“.
- 1147** Podle některých rukopisů a starých překladů „vcházení“, „vešli“.
- 1148** N. „jako vcházením“, tj. „jako se vchází“. V. 48 obdobně.
- 1149** Viz Jós. 2:1, pozn. 54.
- 1150** Viz Deut. 28:25, pozn. 980.
- 1151** Viz Jer. 6:8, pozn. 140, zde zvláštní jen zde se v SZ vyskytující trpný tvar.
- 1152** N. „sám tento den“, viz kap. 2:3⁹¹, dále obdobně.
- 1153** Sloveso jako „těžce spočinulo“ v Žalmu 88:7, zde však spojeno s předložkou jinou, ale podobného významu.
- 1154** N. „díly“ (Exod. 29:17, pozn. 1039), dále obdobně.
- 1155** Tj. „kusy n. díly toho, co se v něm má vařit“ (ve v. 6 „se uvařilo“), totiž „masa“ a „kosti“.
- 1156** Viz Gen. 24:2, pozn. 605; Exod. 28:42, pozn. 1018.
- 1157** N. snad „lopatku“, viz Jób 31:22, pozn. 1390. V kap. 12:6 atd. smysl jako v textu.
- 1158** Tj. „vybranými n. výběrovými kostmi“, dále obdobně.
- 1159** Tj. snad „k vaření těch kostí“.
- 1160** D. „nechej vřít jejich vření⁷ⁿ“.
- 1161** N. „špína“, „kálná (n. „špinavá“) pěna“ (n. „sedlina“), n., podle některých, „připálená“; podle mnohých jiných „rez“, to však je, aspoň podle mého soudu, v této souvislosti sotva správné, ježto jde o „kotel“ z „mosazi“ (v. 11).
- 1162** N. snad „Vyprazdňuj jej“.
- 1163** Zde se od „kotle“, jenž je obrazem „města“, přechází k „městu“ jím zobrazenému; koncem v. 9 se přechází zpět ke „koti“ a ve vv. 12–14 se opět mluví o „městě“. „Město“ je však, zdá se, jakoby v pozadí myslí i tam, kde se mluví o „koti“, neboť od v. 4 jsou zájmenné přípony týkající se „kotle“ ženského rodu¹⁶⁶, ačkoli „kotel“ je i v hebrejštině rodu mužského.
- 1164** Tj., aby jednotlivci, na něž by padl los, byli ušetřeni.
- 1165** Viz Nech. 4:13, pozn. 177.
- 1166** Viz Num. 20:8, pozn. 763.
- 1167** D. „na ni“ („aby na ni bylo přikrytí prachem“).
- 1168** Viz Gen. 2:7, pozn. 57.
- 1169** N. snad „k vystupňování“.
- 1170** N. „citelné“, „kruté“, dále obdobně.
- 1171** D. „k pomstění se pomstou“. Dále obdobně.
- 1172** Zde ovšem, proti v. 7¹⁰³⁵, „jeho vlastní“.
- 1173** Tvar trpného rodu („aby nebyla zakryta“).
- 1174** Viz Is. 30:33, pozn. 1579, výraz vyskytující se v SZ jen na těchto dvou místech, souvisí však s „hromadu dříví“ zde ve v. 5, výrazem v podstatě souznačným.
- 1175** Vl. „rozmož“, „rozhojní“.
- 1176** Viz Gen. 22:3, pozn. 571; netýká se v. 5, kde „hromadu dříví“ je jiný výraz.
- 1177** Sloveso jako v Gen. 31:36, pozn. 837, „rozpaluje“ u Is. 5:11.
- 1178** N. „dovařit“, „dopéci“.
- 1179** Sloveso (hebr. „rakach“) jako v Exod. 30:33, pozn. 1096, v tvaru vyskytující se v SZ jen zde, kde je jeho význam nejasný, stejně jako význam následujícího od něho odvozeného výrazu,
- 1180** (n. „michaninou“, hebr. „merkácháh“), vyskytující se v SZ kromě tohoto místa jen ještě u Jób 41:31, pozn. 1882. Proto se toto místo ve známých mi překladech podává velmi mnoha rozmanitými způsoby („okofnit kofením“, „zamachit omáčkou“, „vyvařit n. zahustit omáčku n. šťávu n. polévku“, „vylít polévku“, „promíchat veskrze“, a j., LXX „elattóthé ho zómos“, „necht ubude polévky“, Vulgata „et coquetur universa compositio“, „a celá směs [vl. „sestava“, „složení“] se uvaří [n. „p(r)ovaří“]).
- 1181** Tj. „na němž prve stál“.
- 1182** Jako „uhlíky“ v kap. 1:13, zde smysl jako v textu („žhavé uhlí“).
- 1183** Vl. „nicotnosti“, „prolhanosti“, zde snad ve smyslu „modlářské (n. „modloslužebné“) obřady“, hebr. „teunim“, výraz vyskytující se v SZ jen zde, odvozený od „ávén“, výrazu v podstatě souznačného („modlářství“, 1 Sam. 15:23), ale majícího širší významovou stupnici (viz Is. 1:13, pozn. 50, a j.). Vulgata však podává toto místo ve smyslu „mnohou námahou (n. „mnohým úsilím“) se zapotilo¹⁸⁴ⁿ („multo labore sudatum est“, LXX uvádějí odchylné znění), snad s přihlédnutím k významu příbuzného výrazu „ún“, „síla“ (Jób 18:7; 40:16, pozn. 949), „moc“ (Is. 40:26, pozn. 1930); tohoto smyslu se víceméně přidržuje většina známých mi překladů novějších. Dal jsem však, v podstatě ve shodě s nemnohými, přednost smyslu, jež v textu podávám, neboť mám za to, že mnohem lépe zapadá do textové souvislosti.
- 1184** N. „vyčerpává“, „vysíljuje“, „obtěžuje“, „znehucuje“, viz Jób 16:7, pozn. 778; Is. 7:13, pozn. 413; Jer. 12:5, pozn. 507.
- 1185** D. „mnoho“.
- 1186** Vl. „nebylo jsi (n. „nejsi¹⁷ⁿ) očištěno¹⁶⁶ⁿ“, zde snad spíše smysl jako v textu.

- 1187** N. „na tobě“, „při tobě“, „tebou“, tak i v kap. 16:42.
- 1188** N. „zanechávat“, tj. „uskutečnění toho“, viz Přísl. 4:15, pozn. 83.
- 1189** Zde v takovémto smyslu, viz Gen. 6:6; Jer. 4:28 a j.
- 1190** Vl. „ranou“, „pohromou“, viz např. Exod. 9:14, pozn. 281, zde v takovémto smyslu („náhlu ranou“, „náhlým zásahem“, n. snad prostě „náhle“).
- 1191** D. „od tebe... vzít“, dále obdobně.
- 1192** Viz 1 Král. 20:6, pozn. 915.
- 1193** Viz Is. 32:12, pozn. 1130.
- 1194** Vl. „aniž budou tvé“.
- 1195** N. snad „vstupovat“, tj. „do očí“.
- 1196** N. „tiše“, vl. „mlč (n. „tiše se chovej“) při sténání“.
- 1197** Vl. „vykonávat“, tj. „upustit ode všech obvyklých zevních projevů smutku“, jak je to v dalším textu popsáno.
- 1198** Viz Is. 61:3, pozn. 2521.
- 1199** Viz Lev. 13:45, pozn. 444.
- 1200** Viz Lev. 13:45, pozn. 445.
- 1201** Tj. chléb⁶⁸², jež bývalo zvykem jako projev soustrasti posílat do domu smutku, srov. Deut. 26:14, pozn. 935; Jer. 16:7, pozn. 970.
- 1202** Srov. Lev. 26:19, pozn. 894 a 895.
- 1203** N. „politování“, „něžných citů“, podle jiných „tužbu“; vyskytuje se v SZ jen zde.
- 1204** Viz Přísl. 5:11, pozn. 869.
- 1205** Viz Is. 24:11 a dále, pozn. 2541.
- 1206** D. „a nesení⁵⁰⁸“, jako „břímě^{66 507}, n. „povznášení“ (tak LXX [„eparsin“], pak snad ve smyslu „předmět povznášení“) jejich myslí“. Téhož výrazu^{66 507} je použito v 1 Par. 15:22, pozn. 489, ve smyslu jako tam, kde LXX uvádějí znění „archón tón ódon“, „vedoucí písní n. zpěvů“, a Vulgata „ad praecinandam melodiam“, „k hudebnímu přednesu (vl. „k hrani“) nápevu“, takže jeden ze známých mi překladů (Youngův anglický) zde podává znění „zpeč (n. „píseň“) jejich duše“.
- 1207** Zde poněkud odlišný jen zde se v SZ vyskytující příbuzný výraz.
- 1208** Předmětem oslovení je zde „země dětí Ammónových“, proto jsou zde v takovéto souvislosti slovesné tvary a zájmenné přípony ženského rodu (v překladu se to zde neprojevuje, srov. však v. 6¹²¹⁹).
- 1209** N. snad¹⁷ „zneuctována“, „pustošena“, „šli“ (n. „odcházeli“).
- 1210** Vl. „usadí“, „usídlí“, „ubytují“.
- 1211** Viz Gen. 25:16, pozn. 652.
- 1212** Viz Exod. 25:9, pozn. 866, nesouvisí se „založí“ shora¹²¹⁰.
- 1213** Viz Exod. 15:13, pozn. 517.
- 1214** Tj. snad „jejich města“ n. vůbec „sídiště“, „jejich zem“⁷¹⁰.
- 1215** N. „místem k uléhání“, výraz odvozený od dotčeného slovesa⁸⁷⁴, vyskytující se v SZ ještě jen u Sof. 2:15.
- 1216** Tvar jiného slovesa než v kap. 6:11²¹⁰ (následující „dupání“ je však tvar téhož slovesa jako „dupní“ tam), vyskytujícího se v SZ ještě jen v Žalmu 98:8 a u Is. 55:12.
- 1217** D. „ruky“, netýká se následujícího „nohou“.
- 1218** Zde proti kap. 6:11 jde o projev posměchu n. škodolibé radosti.
- 1219** V tomto odstavci je předmět oslovení mužského rodu; snad jde o „Ammóna“ jako národ, srov. Gen. 36:9, pozn. 965; 47:27, pozn. 1291.
- 1220** Výraz odvozený od dotčeného slovesa⁷⁷³, v SZ rovněž jen v této knize.
- 1221** Viz Gen. 19:37, pozn. 523.
- 1222** Tj. „Edóm“, viz Gen. 36:8.
- 1223** Tj. „zpřístupnit“.
- 1224** Zde v takovémto přeneseném smyslu („umožnit ze strany přístup na jeho území a k jeho městům“).
- 1225** D. „Móáův od měst, od konce“ a „mysl jako v textu („bude odloučen od měst...“).
- 1226** Jména móávkých měst.
- 1227** Vl. „na (n. „nad“) děti Ammónovy“, tj. „jejich území“ („tato města případnou synům východu navíc k [n. „kromě“) území dětí Ammónových“, viz v. 4). Stran předložkové vazby, již je zde a obdobně dále použito, srov. kap. 46:14²⁰⁷⁸.
- 1228** Přidáním vzhledem k následujícímu slovesnému tvaru jednotného čísla ženského rodu (slova „děti Ammónovy“ jsou zde zřejmě chápána v takovémto smyslu, podobně jako shora¹²²⁷, srov. i v. 3¹²⁰⁸). Obdobně ve v. 13 stran „Edóma“ a v jiné souvislosti v kap. 16:38 a 23:45 (vzhledem k mluvnickému rodu následujících slovesných přičestí).
- 1229** N. „vykonávat“.
- 1230** D. „provinění“^{266 1857}.
- 1231** N. „chci vložit (n. „svěřit“) v ruku“.
- 1232** Tj. snad „pomstychtivé počínání“.
- 1233** N. ⁷⁷⁷ „dávne“, „odvěké“, zde v takovémto smyslu, dále obdobně.
- 1234** Viz 2 Sam. 8:18, pozn. 417.
- 1235** V původním textu slovní hříčka: „vehikratí“, „a budu vytínat“, slovesný tvar znějící podobně jako „Keréthim“¹²⁵⁴.
- 1236** Tj. „tamtího obyvatelstva“.
- 1237** V původním textu množné číslo v zesilujícím smyslu (zde D. „veliké pomsty“).
- 1238** Viz Gen. 1:5, pozn. 9.
- 1239** Viz Jós. 19:29, pozn. 590.
- 1240** Viz Soud. 11:31, pozn. 208.
- 1241** Vl. „pode dávání moře“, opis v textu v zájmu rozsumitelnosti.
- 1242** Tj. „pozvedá své vlny“, znění v textu uchovává v překladu vazbu s 3. pádem, jaká je v textu původním.
- 1243** Viz Lev. 25:30, pozn. 821, jiný výraz než zde v kap. 8:7 a dále³⁹⁴.
- 1244** Tj. „na pevnině“, město Tyrus („Cór“) totiž bylo vybudováno na skalnatém ostrově v moři nedaleko pobřeží (srov. hebr. „cúr“, „skála“, např. v Exod. 17:6 a na mnoha jiných místech).
- 1245** Tj. „obyvatelstvo dceřinných měst“.
- 1246** Tj. „vojska“, zde v takovémto smyslu.
- 1247** Jako „veliké štíty“ v kap. 23:24, viz 1 Král. 10:16; jinak viz Jób 15:26, pozn. 749, zde však jde o štíty (veliké, celou postavu kryjící), jež obléhající bojovníci drželi

- nad sebou, takže je souvislá řada štítů chránila před zásahy ze strany obránců shora.
- 1248** Tj. „válečných strojů k poražení n. probořování zdí“, jiný výraz než v kap. 4:2¹⁷⁰, vyskytující se, stejně jako předchozí „nárazy“, v SZ jen na tomto místě.
- 1249** N. snad „sekerami“, jako „mečem“ ve v. 8 a obdobně na mnoha jiných místech, zde v takovémto smyslu.
- 1250** Viz 2 Král. 9:17, pozn. 437; Jóba 22:11; 38:34, pozn. 1718; Is. 60:6, pozn. 2501.
- 1251** Tj. „jimi zvířeny“.
- 1252** Viz Is. 5:24, pozn. 342, jiný výraz než zde v kap. 24:7 a j.¹⁶⁸
- 1253** Sloveso, od něhož je odvozen dotčený výraz¹³³.
- 1254** D. „podle vstupu“ (n. „přístupu“, Přísl. 8:3)¹²⁸⁸. Dále obdobně.
- 1255** Zde ve smyslu „města, do něhož byl učiněn průlom“.
- 1256** Viz Is. 1:12, pozn. 882.
- 1257** Jako „pamětní sloup“ v Gen. 28:22 a dále, zde jde o pamětní sloupy věnované modlám.
- 1258** N. „hrdosti“, zde v takovémto smyslu.
- 1259** N. snad⁸⁹¹ „tvé pyšné (n. „hrdé“) pilíře“, zde však proti kap. 19:11 spíše smysl jako v textu.
- 1260** N. „sesypávat se“, vl. „sestupovat“. Dále obdobně.
- 1261** Viz Deut. 8:17n., pozn. 449; Rúth 2:1, pozn. 64.
- 1262** N. „tvé zboží“, výraz vyskytující se v SZ jen v této knize. Dále smysl jako v textu.
- 1263** D. „domy tvé nádhery“, zde poněkud jiný výraz než u Is. 32:12, pozn. 1623¹⁰⁸⁰, příbuzný však a v podstatě souznačný.
- 1264** Zde v takovémto oslabeném smyslu.
- 1265** Viz Gen. 4:21, pozn. 158.
- 1266** N. „Budeš... nebudeš“, pak však by šlo o tvary mužského rodu (takže by bylo nutno vypustit poznámku u následujícího „budován¹⁶⁶“), v rozporu se skutečností, že v celém tomto odstavci, v němž se oslovuje město Tyrus („Cór“), je použito zájmených přípon rodu ženského, ježto jméno tohoto města, jež se zde oslovuje, je, jako vůbec jména měst v hebrejštině, ženského rodu. Všechny známé mi novější překlady však zde, snad podle překladů starých (stran počátečního „bude[š]“ i podle rabínských výkladů), vypracovaných, jak se předpokládá, podle předloh obsahujících zde tvary 2. osoby ženského rodu, uvádějí 2. osobu (ono počáteční „bude[š]“ některé z nich vynechávají, snad podle syrského překladu), jako v celém předchozím textu tohoto odstavce, ale přesto jsem dal přednost znění dochovaného masoretského textu bez úprav, přičemž stran jeho významu mám za to, že přechod od druhé osoby k osobě třetí zde lze snadno pochopit v tom smyslu, že jde o závěrečnou poznámku k předchozímu oslovení, ukončenému slovem „skaliska“ – zajiště snáze, nechť je jakkoli, než jako náhlou bezdůvodnou změnu ženského rodu v rod mužský v závěru oslovení.
- 1267** Viz Gen. 10:5, pozn. 310.
- 1268** Viz Jer. 51:52, pozn. 1996.
- 1269** D. „při zabíjení (neurčitý způsob slovesa „zabíjet“, v platnosti slovesného podstatného jména) zabíjením“ (podstatné jméno odvozené od dotčeného slovesa).
- 1270** Tj. „ostrovů¹²⁶⁷“.
- 1271** Viz Gen. 27:33, pozn. 716, zde zdola ve v. 16 a 18 a dále sloveso, jehož se rovněž týká táž poznámka v citovaném místě.
- 1272** Viz Jóba 7:18, pozn. 376.
- 1273** Tj. „těmi, kdo po moři přijížděli“.
- 1274** Viz Žalm 78:63, pozn. 265.
- 1275** N. snad „dávali pocítit“.
- 1276** Tj. „již působilí“, „jež z nich šla“.
- 1277** Výraz vyskytující se v SZ jen v této knize; příbuzný výraz je „hrůza“ v Gen. 35:5.
- 1278** Vl. „obyvatelům toho⁸⁹“, smysl snad jako v textu, D. „jejím obyvatelům“, není zde však podstatného jména ženského rodu, k němuž by se zájmená přípona „jejím“ mohla doslovně vztahovat, neboť hebr. „jám“ („moře“) je rodu mužského, takže mám za to, že ji třeba chápat ve smyslu shora uvedeném, že totiž zájmená přípona ženského rodu zde zastupuje zájmeno rodu středního, jak se často děje a jak je uvedeno na začátku této poznámky.
- 1279** Vl. „východ“, „odchod“, zde smysl jako v textu.
- 1280** N. „až na tebe vyvedu“, zde však, proti předchozímu „učiním“, nemá neurčitý způsob, opsaný tímto slovesným tvarem a zastupující slovesné podstatné jméno, zájmenou příponu 1. osoby.
- 1281** Viz Gen. 1:2, pozn. 5.
- 1282** N. „propasti“, viz Gen. 37:20; 40:15, pozn. 991; Is. 14:15, pozn. 813.
- 1283** Viz Exod. 19:17, pozn. 649; Is. 44:23, pozn. 2083.
- 1284** N., podle mnoha rukopisů, „v“, n. snad „na“, „mezi“, pak snad spíše ve smyslu
- 1285** „v odvěké zpusťliny“, tohoto znění se v podstatě přidržují téměř všechny známé mi novější překlady (některé i ve smyslu „na odvěká n. prastará rumiště“), dal jsem však ve shodě s nemnohými (i s LXX a Vulgátou) přednost znění masoretského textu, jež podle mého soudu dává dobrý smysl.
- 1286** N. „postrachem“ (Jób 18:11), „hrůzou“ (Žalm 73:19; Is. 17:14), zde a dále snad ve smyslu „předmětem zděšení“ atd.
- 1287** Viz Gen. 3:22, pozn. 119.
- 1288** Viz např. Soud. 1:24n., pozn. 71, zde ve smyslu
- 1289** „při přístavech“.
- 1290** N. snad „mezi“.
- 1291** Tj. „desky, z nichž je sestrojena loď“, Tyrus se zde a v několika verších dále v tomto oddíle popisuje pod obrazem přepychové lodi, k jejíž stavbě a vybavení i provozu všechny národy okolního světa přispěli materiálem i personálem ze svých zemí.
- 1292** Vl. „zbuďovali“, sloveso, jehož tvarem je „budovatelé“ shora ve v. 4, v této souvislosti však v češtině nevhodné.
- 1293** N. snad „přivezli“, „dopravili“, dále obdobně, viz Gen. 20:2 a dále, pozn. 564.
- 1294** Viz Gen. 35:8, pozn. 354.
- 1295** Viz Num. 21:33; Žalm 68:15, pozn. 1600.
- 1296** Jako „prkna“ v Exod. 26:15 a dále, zde jednotné číslo; podle jiných „palubu“, „veslařské lavice⁶⁸“, „kormidlo“.

- 1297** N. „odnož“, tj. „část národa“, D. „dcera“, zde v takovémto smyslu.
- 1298** Téměř všechny známé mi novější překlady (LXX a Vulgata zde mají odchylné znění) místo „bath-Aššurím“ („dcera¹²⁰⁷ Aššurím“) zde podle rabínských výkladů čtou „biteaš-šurím“, „v zimostrážech“, viz Is. 41:19, pozn. 1964, a podávají toto místo ve smyslu „ze slonoviny vsazené v dříví n. prkna ze zimostrázu“. Nedovolil jsem si však dochovaný masoretský text opravovat a uvádím ve shodě s nemnohými překladem podle něho.
- 1299** Viz Is. 23:1, pozn. 1164.
- 1300** Viz Jóba 36:29, pozn. 1607, zde jednotné číslo ve smyslu jako v textu; výraz se v SZ vyskytuje jen na těchto dvou místech.
- 1301** Viz Num. 21:8n., pozn. 797.
- 1302** Viz Gen. 10:4; 1 Par. 1:7; zde snad jde o Karthago (foinickou kolonii v severní Africe), podle jiných o Sicílii n. Řecko.
- 1303** Foinická města.
- 1304** N. „vylepšovači“, „vytuzovači“, vl. „upevňovači“, „posilovači“.
- 1305** Viz 2 Král. 12:5nn., pozn. 551.
- 1306** Tj. „moř“ (zájmená přípona mužského rodu, jako „mofe“ [„jám“], kdežto „lodi“ [„onijóth“] jsou rodu ženského), následující výraz¹³⁰⁷ však nesouvisí s tímto slovem.
- 1307** Souvisí se slovesem v kap. 16:4⁶⁴⁴ (snad ve smyslu „ošlehaní n. ostřílení soli“, tj. „slanou vodou“).
- 1308** N. „k tržení“.
- 1309** N. „tvou tržbou“. Dále smysl jako tam v textu.
- 1310** N. „Persie“, zde a dále však smysl jako v textu.
- 1311** Viz Is. 66:19, pozn. 2643.
- 1312** Viz Gen. 10:6, pozn. 312.
- 1313** Viz Num. 31:28, pozn. 1043.
- 1314** Jako „malé štít“ v kap. 23:24, viz 1 Král. 10:17.
- 1315** D. „oni dodávali tvůj lesk“, smysl jako v textu.
- 1316** Výraz nejasného významu, vyskytující se v SZ jen zde; snad je to jméno nějakého neznámého národa, jiní jej chápou ve smyslu „stateční n. smělí bojovníci“.
- 1317** N. „toulce“, viz Jer. 51:11, pozn. 1947.
- 1318** Viz 1 Král. 10:22, pozn. 639.
- 1319** Viz Gen. 23:16, pozn. 602, tvar slovesa jako tamže kap. 34:10, pozn. 916, nesouvisí s výrazy shora ve v. 919⁸ 1309. Zde (nikoli všude dále) snad ve smyslu „obchodní partnerka“, „odběratelka“. Kap. 38:13 obdobně.
- 1320** Viz Přísl. 11:4, pozn. 46, zde snad i „zboží“.
- 1321** Viz Is. 66:19, pozn. 2646.
- 1322** Viz Is. 66:19, pozn. 2645.
- 1323** Viz 1 Par. 1:5, země a národ v Malé Asii; toto jméno se v SZ vyskytuje, kromě 1 Par. 1:17, vždy spolu s jménem „Túval“.
- 1324** Jako „kramářů“ v kap. 17:4, zde v takovémto smyslu.
- 1325** Viz Gen. 10:3; 1 Par. 1:6, maloasijský národ, snad Arméni.
- 1326** N. „dávali za koně... mezky tvůj“.
- 1327** Viz Gen. 10:7; Jer. 25:23, pozn. 1252.
- 1328** Vl. „obchodem“, zde snad smysl jako v textu, n. „obchodním střediskem“, jen zde se v SZ vyskytující výraz, odvozený od téhož slovesa jako „obchodnice“ ve v. 12¹³¹⁹.
- 1329** N. „dávkou“, „poplatek“ (nesouvisí se „spláceli“ zdo-la¹³³¹), výraz se v SZ vyskytuje ještě jen v Žalmu 72:10.
- 1330** D. „tvou“.
- 1331** Viz Gen. 14:16, pozn. 406.
- 1332** V původním textu množné číslo („kusy ebeny“, „ebenovým dřívím^{176e}“). Výraz se vyskytuje v SZ jen zde.
- 1333** Viz 2 Sam. 8:5, pozn. 400.
- 1334** Viz Exod. 28:18, pozn. 988.
- 1335** N. „za tvé odbyty patlily karbunkuly, červeným purpurem a pestrým vyšíváním a jemnou bavlnou“, následující dvě podstatná jména je pak třeba chápat obdobně (7. pád).
- 1336** Viz Jóba 28:18, pozn. 1271.
- 1337** Viz Is. 54:12, pozn. 2344.
- 1338** Město na území Ammónovců, viz Soud. 11:33.
- 1339** Jméno nejasného významu, podle jiných „a sladké pečivo“ n. „voňavku“ n. „vosk“.
- 1340** Město nedaleko Damašku, proslulé svým výborným vínem.
- 1341** Hebr. „cáchar“, výraz nejasného významu, vyskytující se v SZ jen zde; někteří jej považují za jméno nějakého města n. země, takže pak
- 1342** „vlnou z Cácharu“.
- 1343** Podle některých jméno místa v Arabii, lze však chápat i ve smyslu „a Dán“, izráelský kmen.
- 1344** Staroarabské jméno hlavního města Jemenu, někteří však slova „z Úzálu“ („meúzál“) považují za tvar slovesa „ázal“, „odcházet“ (Přísl. 20:14; Jer. 2:36) a chápou ve smyslu „chodě sem-tam“.
- 1345** Vl. „rouch“, jako např. v kap. 16:16 a jinde, zde ve smyslu jako v textu.
- 1346** Vl. „v sedlových příkrývkách“, tj. „v oboru sedlových příkrývek“; n. „se sedlovými příkrývkami^{198b}“. Dále obdobně.
- 1347** Vl. „stran příkrývek lože“ (n. „něčeho ustlaného“, „prostěného“), výraz ne zcela jasného významu, vyskytující se v SZ jen zde, smysl snad jako v textu, příbuzné přídavné jméno je v Žalmu 88:5, viz tam pozn. 2023.
- 1348** Viz Žalm 120:5, pozn. 2533.
- 1349** Jako v Gen. 31:10, pozn. 815.
- 1350** Viz 1 Král. 10:1, pozn. 609.
- 1351** Viz Gen. 10:7; 1 Par. 1:9, snad území a národ v jižní Arabii.
- 1352** Tj. „nejlepší n. nevybranější ze“.
- 1353** Přídavné jméno, od něhož je dotčený výraz¹⁰⁶⁵ odvozen, viz 1 Král. 10:2, pozn. 316.
- 1354** Viz Gen. 11:31.
- 1355** Jméno města jinak neznámého.
- 1356** Země a národ v Mesopotamii, viz 2 Král. 19:12; Is. 37:12.
- 1357** Kraj n. město někde při Eufratu.
- 1358** N. „ze Ševy, Aššuru a Kilmádu“.
- 1359** N. snad „za tvé výměnné zboží“, výraz vyskytující se v SZ jen zde.
- 1360** N. snad „látek“, výraz vyskytující se v SZ jen zde, od dotčeného výrazu¹⁰⁸⁷ odvozený.

- 1361** Jiný výraz než v kap. 26:16 a jinde, v SZ jen zde se vyskytující.
- 1362** N. snad „balíků“, „zásob“, viz Est. 3:9, pozn. 165, zde v takovémto smyslu.
- 1363** N. „příkrývek“, „koberců“, význam výrazu, vyskytujícího se v SZ jen zde, snad zahrnuje obé.
- 1364** Tj. „pevným utažením provazů zajištěných n. zabezpečených“, tvar slovesa, vyskytujícího se v SZ jen zde.
- 1365** N. „stran provazů splétaných (n. „zkroutených“, „svjžených“) a důkladně (tj. „aby byly pevné“) zhotovených“.
- 1366** Zde i „v tvém výměnném obchodě“, jako ve v. 9.
- 1367** Zde se opět objevuje obraz nákladní lodi¹²⁹¹, jinak však lze toto sloveso chápat i ve smyslu „byl jsi oslaven“, „nabyl jsi cti n. vážnosti“, srov. od tohoto slovesa odvozené (n. snad naopak) výrazy v kap. 1:28 a dále⁸⁴ a 23:41¹³⁵; viz např. i Is. 9:1, pozn. 196, a j.
- 1368** Vl. „Ti, již¹¹ tě vesly poháněli“ (D. „tě veslovali“).
- 1369** Tj. snad „velmi hluboké“.
- 1370** N. „tvé zásoby“, „tvá zboží na odbyt“, jako „odbyt“ ve v. 12 a obdobně dále, jež třeba chápat v témž smyslu.
- 1371** Vl. „a tvoji vyměňovači (D. „vyměňovavší“) výměnného“.
- 1372** N. „a tvoji výměnní obchodníci (tj. „obchodní partneři“) ve výměnném obchodu⁹³“.
- 1373** Hebr. „migróšóth“, výraz, jehož použití v této souvislosti není stran svého smyslu zcela jasné. Jeho snad neobvyklejší význam je „obvody“ měst (Lev. 25:34, pozn. 830), tj. „předměstí“, území na okraji měst, jichž bylo používáno jako pastvišť pro dobytek, viz Num. 35:3; Jós. 14:4, takže pak snad v zevšeobecněném smyslu „otevřené roviny n. pláně“, v němž toto místo podávají mnohé z novějších překladů, ač jeho souvislost se ztroskotanou lodí je nesnadno pochopitelná; to se ještě větší měrou týká překladu „předměstí“ n. „obvody“, jímž se i zde někteří spokojují. „Rovinami“ však ve smyslu shora uvedeném jsou zhusta i mořská pobřeží, takže překlad, jež v textu ve shodě s několika jinými podávám, se mi za daného stavu věcí jeví nejlepším východiskem z této nesnáze. Ještě lépe by snad do textu zapadal překlad Vulgaty „classes“ (výraz, jenž má v latině dosti širokou stupnici významů, zde pak je nejspíše míněn ve smyslu „válečná loďstva“), kdyby svým významem nějak souvisel s hebrejským „migróšóth“, nenacházím však takové souvislosti; nesnadno říci, jak k němu překládatel dospěl.
- 1374** Viz Is. 30:30, pozn. 1563.
- 1375** D. „vyholením¹³⁷⁶“.
- 1376** Viz Jer. 16:6, pozn. 969; v kap. 29:18 smysl jako tam v textu.
- 1377** Výraz odvozený od dotčeného slovesa¹¹⁹³, viz Is. 22:12, pozn. 1130.
- 1378** N. „stran tebe“, obdobně jako v kap. 19:1, je to však táž předložková vazba jako všude v předchozím verši 31.
- 1379** Viz 2 Sam. 1:17, pozn. 47.
- 1380** Vl. „vyvrácení“, smysl jako v textu, výraz vyskytující se v SZ jen zde.
- 1381** Zde D. „v čas svého roztržštění zprostřed“.
- 1382** D. „ztrnutím¹³⁸³“, jako „děs“ u Jóa 18:20.
- 1383** Viz Jer. 2:12, pozn. 118.
- 1384** N. snad „rozechvějí“, „rozčílí“, sloveso jako v 1 Sam. 1:6, pozn. 19, zde jiný tvar, obdobný jako v 1 Par. 16:32, pozn. 557, v přeneseném smyslu, snad jako v textu n. zde shora.
- 1385** Viz 1 Král. 9:8, pozn. 583.
- 1386** Viz Gen. 13:15, pozn. 383.
- 1387** Viz 1 Sam. 9:16, pozn. 399.
- 1388** N. snad „bůh“.
- 1389** N. snad „bohů“, ve v. 9 „bůh“.
- 1390** N. „ač si dáváš (tj. „přivlastňuješ“, „osobuješ“, „nárokuješ“) srdce jako srdce Boží“. Dále obdobně.
- 1391** N. „uzavřeného“, vl. „zasypaného“, „ucpaného“, viz Gen. 26:15, pozn. 682; 2 Král. 3:19, pozn. 141.
- 1392** Tj. „nedokázali („nedokázal nikdo“) zatajit“, sloveso jako v Pl. 4:1, pozn. 361.
- 1393** Zde i „dovednosti“, „obratnosti“, „chytrosti“.
- 1394** Viz Deut. 28:12, pozn. 960.
- 1395** Vl. „hojnost“, „množstvím“, zde snad v takovémto smyslu.
- 1396** Viz Jóa 6:23, pozn. 325.
- 1397** N. „srážet“, „shazovat“, směrem dolů, dále obdobně.
- 1398** N. „opravdu“, „stále“, D. „řikáním“.
- 1399** Viz Gen. 17:14, pozn. 457.
- 1400** Zde snad v takovémto smyslu, n., podle jiných, „míru dokonalosti“, tj. „jsi svrchovaným oprávněným posuzovatelem n. schvalovatelem čekoloki, co má být vzorem v jakémkoli smyslu“, n. „jsi pečeti (tj. „vrcholným n. konečným n. nepřekonatelným vzorem“) dokonalosti“.
- 1401** Viz Gen. 2:8, pozn. 61.
- 1402** Viz Exod. 28:17, pozn. 983.
- 1403** Viz Exod. 28:17, pozn. 985.
- 1404** Viz Exod. 28:17, pozn. 986.
- 1405** Viz Exod. 28:18, pozn. 990.
- 1406** Viz Exod. 28:20, pozn. 994.
- 1407** Viz Gen. 2:12, pozn. 69.
- 1408** Viz Exod. 28:20, pozn. 995.
- 1409** Viz Exod. 28:18, pozn. 989.
- 1410** Viz Exod. 28:17, pozn. 987.
- 1411** Viz Gen. 2:2 a dále, pozn. 902, zde snad „vypracování“, „umělecká práce“.
- 1412** Tj. „vsazování drahokamů do zlata“, výraz (hebr. „tóf“), jehož postavení zde je nesnadno srozumitelné. Všude jinde v SZ značí „tamburínu“, „bubínek“, viz Exod. 15:20, pozn. 536, a mnoho jiných míst, a tak jej mnozí i zde překládají, ačkoli, zejména vzhledem k bezprostředně následujícímu výrazu¹⁴¹³, je zde tento smysl velmi pochybný a nenásledující mu ani překlad LXX („chrysid eneplyns sú thesaurús sú“, „zlatem jsi naplnil své pokladnice“) ani Vulgaty („opus decoris tui“, „dílo¹⁴¹¹ tvé ozdoby“). Dotčený výraz je ovšem odvozen od slovesa „táfa“, jehož tvary se v SZ vyskytují

- jen dvakrát, v Žalmu 68:25 značí „bubnovat“, u Nach. 2:7 však je všeobecnější smysl „bít“, „tlouci“, takže se lze domnívat, že zde jde o odborný zlatnický výraz ve smyslu jako v textu (vl. tedy snad „vbíjení“, „vtloukání“ drahokamů do zlata), jak jej i jiné překlady podávají.
- 1413** Hebr. „nekev“, výraz, jenž se jako obecné jméno v SZ vyskytuje jen zde, odvozený od slovesa „nákav“, „vyvrátat“, „provrtávat“, „prorážet“ (2 Král. 12:9; Jób 40:24), takže nasnadě je význam „otvory“, „dutiny“, n. snad „jamky“, „důlky“, vytvořené k zasazování drahokamů do zlata (opět snad odborný zlatnický výraz); s tím souhlasí i překlady LXX („apothékas“, „schrány“, lze však chápat i ve smyslu „dutiny“ k ukládání něčeho, ač ovšem zde v odchylném znění, v němž LXX podávají toto místo, jde zřejmě o „pokladnice“) a Vulgaty („foramina“, „otvory“). Stran zředni „přišťaly“, jež uvádějí ty překlady, v nichž je předchozí výraz¹⁴¹² podáván ve smyslu „tamburín“, „bubínků“, snad překladatelé mysleli na „přišťaly“ jako předměty podélně provrtané n. duté, nicméně však tento překlad, řekl bych, působí dojemem poněkud násilného pojmového n. významového přizpůsobení k „tamburínám“ shora.
- 1414** N. „na“, „při“, dále obdobně.
- 1415** Hebr. „mimšach“, výraz vyskytující se v SZ jen zde, odvozený od slovesa „mašach“, „pomazat“, a proto jej také mnozí překládají „pomazání“, ve smyslu „pomazaný kerubem“. Dotčený výraz však má i smysl jako v textu, snad odvozený od prapůvodního významu zmíněného slovesa, jenž byl, jako v arabštině, „vztáhnout ruku nad něčím n. někým“, zde pak ve smyslu „rozpjatý“ (tak Vulgata, „extentus“), tj. „s rozpjatými křídly“. Pro tento překlad jsem se rozhodl zejména vzhledem k následujícím „zastíral“, což je
- 1416** totéž sloveso jako v Exod. 25:20, jež zde spolu s předchozím „rozpětí“ (ač „rozpínat“ tam je sloveso jiného kmene než zde) velmi zřetelně upomíná na ono místo.
- 1417** D. „kamenů ohně“.
- 1418** Zde ve smyslu „stran („ve věci“) svých cest“, dále obdobně.
- 1419** Viz Žalm 58:2 a dále, pozn. 155.
- 1420** Tj. „se naplnilo“, srov. v. 3¹³⁹².
- 1421** Vl. „tvůj střed“; dále obdobně, netýká se míst bez tohoto označení.
- 1422** N. snad „takže ses jal hřešit“.
- 1423** Tj. „svržením z“, n. snad „znesvěcením (n., podle některých, „jako nesvatého“) jsem též svrhl z“. Srov. Žalm 74:7; 89:39, pozn. 1778.
- 1424** N. snad „vypudil“, tj. „mocí odstranil“, vl. „zahubil“, překlad v textu zvolen vzhledem k následující předložkové vazbě.
- 1425** N. snad „na základě svého lesku“.
- 1426** Zde ovšem i v doslovném smyslu („poznají obyvatelé Cídóna“, ve v. 26 „Isráelci“).
- 1427** V původním textu slovní hříčka: „veniflat“, „a popadají“, „chálál“, „zabití“.
- 1428** Viz Lev. 13:51n.; 14:44, pozn. 450, výraz se v SZ vyskytuje jen na těchto 4 místech.
- 1429** Viz Exod. 22:6, pozn. 741.
- 1430** Viz Num. 11:31, pozn. 441.
- 1431** Viz Exod. 3:12, pozn. 107.
- 1432** Viz Deut. 33:12, pozn. 491; Soud. 18:7, pozn. 500, 828.
- 1433** N. snad „že já, Hospodin, jsem jejich Bohem“.
- 1434** Viz Exod. 7:12, pozn. 215; zde a dále snad značí i „krokodýla“.
- 1435** Viz Gen. 41:1, pozn. 1085; týká se jen takto označených míst.
- 1436** Viz 2 Král. 19:28, pozn. 788.
- 1437** Viz Gen. 1:26, pozn. 29.
- 1438** Viz Num. 11:31; Is. 2:6, pozn. 133.
- 1439** Zde množné číslo.
- 1440** Viz Gen. 8:20, pozn. 272.
- 1441** Viz Exod. 21:19, pozn. 704; Is. 36:6, pozn. 1763.
- 1442** Viz Jóba 40:21, pozn. 1818, tam ani zde a dále ovšem nikoli „vonné“, jako v kap. 27:19, ač podstatné jméno je totéž.
- 1443** Podle čteného textu, podporovaného mnoha rukopisy a tištěnými vydáními, „za dlaní“ n. „dlaní“.
- 1444** N. snad „bortil“, viz 2 Král. 18:21, pozn. 729; nesouvisí s „lámal“ zdola¹⁹⁵.
- 1445** Viz 2 Sam. 1:6, pozn. 15.
- 1446** Vl. „zastavoval“, tj. „nechával stát“, takže „znehýboval“.
- 1447** N. „kyčle“, „boky“ jako v kap. 9:2 a dále, zde spíše v takovémto smyslu.
- 1448** Srov. Gen. 32:10n.; 34:30, pozn. 859.
- 1449** D. „dávat za rumiště rumu“, viz Is. 61:4, pozn. 2527.
- 1450** Viz Num. 12:1, pozn. 453.
- 1451** Viz Deut. 30:3, pozn. 1082.
- 1452** Viz Is. 11:11, pozn. 674.
- 1453** Vl. „zmenšit je“, viz Jer. 10:24, pozn. 762. Nesouvisí s „nízkým“ ve v. 14 a „nejnižším“ zde shora⁸¹⁶.
- 1454** Viz Gen. 1:26, pozn. 42.
- 1455** N. „nad“, ne však jako shora.
- 1456** Viz Jóba 8:14, pozn. 420, souvisí s dotčeným výrazem¹⁴³².
- 1457** Viz i Exod. 2:12.
- 1458** Tj., že od nich očekávali pomoc.
- 1459** Viz Exod. 1:13, pozn. 25.
- 1460** Tj. snad „těžkou“, „namáhavou“.
- 1461** Výraz odvozený od dotčeného slovesa⁹³⁹, viz např. Gen. 29:27, pozn. 749, a jinde.
- 1462** Viz Gen. 30:18, pozn. 779.
- 1463** Tj. „kofišti z něho, kdyby se mu bylo podařilo ho dobýt“. Srov. v. 19¹⁴⁶⁴.
- 1464** N. „tak³ se dostane mzdy“.
- 1465** Viz Is. 40:10, pozn. 1887.
- 1466** Viz Jer. 33:15, pozn. 1464.
- 1467** Viz 1 Sam. 2:1, pozn. 69; Žalm 132:17, pozn. 471.
- 1468** N. „Běda (výraz vyskytující se v SZ jen zde) tomuto“.
- 1469** Viz Is. 21:3, pozn. 1051; vyskytuje se v SZ ještě jen zde ve v. 9 a u Nach. 2:10; ve v. 16 tvary slovesa, od něhož je tento výraz odvozen, viz Jer. 4:19 a dále, pozn. 348.

- 1470** Viz Jer. 25:20, pozn. 1247.
- 1471** Jméno neznámé země, vyskytující se v SZ jen zde.
- 1472** Tj. spojenecké smlouvy s Egyptem, viz v. 6.
- 1473** Viz Gen. 4:16, pozn. 153.
- 1474** N. „dostane se na ně^{223v}“.
- 1475** Viz 1 Par. 16:26, pozn. 547; Is. 2:8, pozn. 144.
- 1476** V původním textu slovní hříčka: „gillúlim“, „neřádstva“, „elílim“, „modly“.
- 1477** Viz Is. 19:13, pozn. 1010.
- 1478** Viz Num. 13:22, pozn. 495.
- 1479** Viz Jer. 46:25, pozn. 1724.
- 1480** Jméno egyptského města, vyskytující se v SZ jen zde a v následujícím verši.
- 1481** Zde odvozený výraz, smysl jako v textu, viz Soud. 6:26, pozn. 420; Is. 23:4, pozn. 922. Týž výraz je i v kap. 24:25 se smyslem jako tam v textu.
- 1482** N. „těžce“, „kruté“, D. „svjéním^{1469v}“.
- 1483** N. „za dne“.
- 1484** Viz Num. 10:9, pozn. 369.
- 1485** D. „protivníci každodennosti“, n.¹⁴⁸³ „času za dne“.
- 1486** N. „Ónu“ (Gen. 41:50).
- 1487** Město v Dolním Egyptě, jinak známé pod jménem Búbastis; v textu uvedené jméno se v SZ vyskytuje jen zde.
- 1488** Tj. „města“, shora jmenovaná. Dále obdobně.
- 1489** N. „Tachpanchésu“ (Jer. 2:16, pozn. 132).
- 1490** N., podle čteného textu, „zadrží“, „zastaví“, viz 2 Sam. 18:16, pozn. 741.
- 1491** Viz Jer. 27:2, pozn. 1289.
- 1492** Viz Deut. 9:17, pozn. 418.
- 1493** Tj. „celému jeho dvoru“, „všemu jeho dvořanstvu“, zde v takovémto smyslu.
- 1494** Sloveso odvozené od dotčeného výrazu²⁵ n. snad naopak, viz Is. 1:9, pozn. 2123.
- 1495** Vl. „houštím“, „houštinou“, zde smysl jako v textu, jiný však výraz než zde!⁸⁹⁸
- 1496** Viz Is. 1:2, pozn. 2019.
- 1497** Jako „vypěstoval“ u Is. 1:2; nesouvisí s „vysoký“ ve v. 3 a „se... vyvýšil“ ve v. 5.
- 1498** N. „tekla“, vl. „šla“, „chodila“, smysl jako v textu („obtékala“); dále obdobně.
- 1499** Tj. „místa, kde byl zasazen“.
- 1500** Zde jsem se výjimečně rozhodl pro čtení podle LXX, neboť dochovaný hebrejský text je zde zřejmě porušen, podává totiž znění „s jejími řekami chodil kolem její výsadby a“, jež nedává nijakého smyslu, naiz odůvodňuje následující „proto“ na počátku 5. verše.
- 1501** Viz 2 Král. 18:17, pozn. 725, zde snad i „potůčky“, skrovně zavlažující, proti „řekám“ shora.
- 1502** Tj. „nad vrzůst všech stromů“, v textu doslovný (kromě předložky¹³⁰) překlad.
- 1503** Výraz vyskytující se v SZ jen zde, poněkud odlišný tvar je ve v. 6 a 8.
- 1504** Zde v takovémto smyslu („vyhánění“).
- 1505** N. „se mu nevyrovňaly“, vl. „ho nezastínily“, „nezatemnily jeho lesk“.
- 1506** Tj. snad „haluze cypřišů“, „sněti platanů“, srov. v. 5¹⁵⁰².
- 1507** N. „nevyrovňaly se“, ne však jako shora¹⁵⁰⁵, vl. „nepřipodobnily se²⁵ 1494 k“, jako ve v. 2, na konci verše obdobně, smysl jako v textu.
- 1508** D. „do polohy (n. „postavení“) mezi houštinami“.
- 1509** Viz Exod. 2:4 a dále, pozn. 588.
- 1510** D. „nakládáním^{154v}“.
- 1511** D. „(n. „za“) jeho zlovůli“, smysl snad jako v textu¹⁵¹³.
- 1512** Viz Gen. 3:24, pozn. 121.
- 1513** N. „s ním bude náležitě nakládat; za jeho zlovůli jsem jej vyvrhl“.
- 1514** Vl. „jeho pádu“, jako v kap. 26:15, 18; dále obdobně, výraz značí i „mrtvolu“, „mršinu“, viz Soud. 14:8, pozn. 707.
- 1515** Tj. „mezi jeho sněti“, n. „na jeho sněti“, jiná však předložka než „na“ shora.
- 1516** N. „netrvaly“, tj. snad „nezakládaly si“.
- 1517** Vl. „do země toho, co je spodní“, dále obdobně.
- 1518** Viz Gen. 37:35, pozn. 1003.
- 1519** N. „nářek“, viz Pl. 2:8, pozn. 160.
- 1520** Viz Přísl. 11:26, pozn. 49.
- 1521** N. „uzavřeny“, viz Žalm 40:9, pozn. 1109.
- 1522** Vl. „zatemnil“, „zачernil“, viz kap. 32:7 a Jer. 4:28, pozn. 370; dále obdobně.
- 1523** N. „ochablost“, „chřadnutí“, výraz vyskytující se v SZ jen zde.
- 1524** Tj. „pomocníci“, srov. české „pravá ruka“.
- 1525** Vl. „takto“, viz např. Num. 15:11, zde snad v takovémto smyslu.
- 1526** N. snad „byl jsi umlčen“, srov. Pl. 3:49, pozn. 214, sloveso, od něhož je dotčený výraz¹³⁸⁰ odvozen, viz Is. 15:1, pozn. 847; Jer. 6:2; 14:17, pozn. 916. Je to však totéž sloveso jako zde v kap. 31:2, 18¹⁴⁹⁴ a mnozí (i LXX a Vulgata) mu i na tomto místě připsují týž význam jako tam, překládajíce „Stal (n. „[u]činil“) ses podobným hřivnatici národů“. Nicméně jsem se v souhlasu s několika jinými rozhodl pro znění, jež v textu podávám a jež, podle mého soudu, lépe odpovídá mluvnickému tvaru (pádu) slova „hřivnatec“, použitému v textu původním.
- 1527** N. „ve veletocích“, viz Gen. 1:10, pozn. 15.
- 1528** N. „působil jsi víření (n. „bublání“, „tryskání“, „vře-ní“) ve svých řekách“.
- 1529** N. „brázdil“, „porýval“, n., podle některých, „špi-nil“, viz Přísl. 25:26, pozn. 1116, a srov. Jóba 41:30, pozn. 1880, kde je použito slovesa („ráfad“) podobně znějícího jako toto zde („ráfás“) a obdobného významu. Výraz značící „krokodýla“, jehož je použito tam (v. 1, pozn. 1827), je ovšem jiný než zde.
- 1530** Jiný a řidčeji se vyskytující (v této knize jen ještě v kap. 26:5, 14 a 47:10) výraz než zde shora, ale v podstatě téhož smyslu.
- 1531** N. „každé“.
- 1532** Tj. „výškou hromady tvých mrtvol“, výraz vyskytující se v SZ jen zde.
- 1533** Tj. „tím, co z tebe bude vytékát“; dotčený výraz (hebr. „cáfáh“, odvozený od slovesa „cúf“, „proudit“, viz Pl. 3:54, pozn. 337) se v SZ vyskytuje jen zde a mnozí

- jej, podle jiného tvaru dotčeného slovesa, o němž je zmínka v poznámce zde shora citované, chápou ve smyslu „plavání“, překládají pak „zem tvého plavání (tj. „zem, v níž plaveš“) budu napájet“.
- 1534** Předchozí⁵²⁵ poznámka se nevztahuje na „výtokem“ shora, zde je snad dotčené předložky použito ve zdůrazňujícím n. vysvětlujícím smyslu.
- 1535** Tj. „vymycování“, „hubení“.
- 1536** Viz Gen. 1:14nn., pozn. 23.
- 1537** Tj. „všechny svítící světelné zdroje“, v textu doslovný překlad.
- 1538** Vl. „přinášením“, „přiváděním“, zde ve smyslu „rozhlásováním“, „oznamováním“.
- 1539** Viz Přísl. 15:4, pozn. 71; sloveso tam zmíněné je zde v kap. 4:16 a dále¹⁹⁵.
- 1540** N. „řmoutit“, „starostmi plnit“.
- 1541** N. „plnit hrůzu“.
- 1542** Zde snad i „o tebe“, tj. „obavou“.
- 1543** N. „švihání“, n. snad „šermování“, vl. „působení, aby se kmital“.
- 1544** Zde ovšem „vojsko“.
- 1545** Viz Gen. 6:4, pozn. 192.
- 1546** Viz Is. 15:1, pozn. 847.
- 1547** Zde snad ve smyslu obou předchozích^{357 367} poznámek.
- 1548** Tj. snad „hubením odstraňovat n. nechávat mizet“.
- 1549** Sloveso jako v Num. 11:2, pozn. 393, zde jiný tvar ve smyslu jako v textu n. v následující poznámce¹⁵⁵⁰.
- 1550** N., podle některých, „usazení“, tj. „kalu ve vodách“, a tím „vyčištění“, „vyjasnění“, „vyčištění“.
- 1551** N. snad „a budou jej¹⁶⁶ (tj. Egypt) žalostně opěvovat“, dále obdobně.
- 1552** Viz 1 Sam. 7:2, pozn. 338, sloveso se vyskytuje jen ještě u Mích. 2:4; odvozený výraz je „lkání“ u Jer. 9:10 a 19n.
- 1553** Tj. „dav“.
- 1554** Tj. „Egypt“.
- 1555** Tj. snad „města“, srov. kap. 16:46⁷⁴⁸.
- 1556** Viz Gen. 49:15, pozn. 163.
- 1557** N. „odevzdán“, tj. „králi Bávelu“ (kap. 31:11); mnozí zde překládají „Meči byl vydán“, tj. „Egypt“, mám však za to, že překlad, jež v souhlase s jinými podávám v textu, lépe odpovídá mluvnickému tvaru (pádu) slova „meč“, jehož je zde v textu původním použito. Srov. v. 2¹⁵²⁶.
- 1558** N. „táhnete“, tj. „za sebou jako kořist“, zde v takovémto smyslu.
- 1559** Tj. „Egypt(a)“.
- 1560** N. „o něm“.
- 1561** Tj. „sejít“.
- 1562** Tj. „těch, z nichž se sejít skládalo“, vv. 23 a dále obdobně.
- 1563** Viz Exod. 26:22, pozn. 920; Is. 14:15, pozn. 810.
- 1564** Tj. „kteří“, ne však jako ve v. 22 a j.¹
- 1565** Tj. „hrůzu z nich“, jako ve v. 25. Dále obdobně.
- 1566** Tj. „lůžka“, „lůžko“.
- 1567** N. „když“, ve smyslu „poté, co“, n. „neboť“.
- 1568** Tj. „dav“.
- 1569** N. snad „se sílky padlými (tj. „zabitými“) od“.
- 1570** Podle LXX „se sílky padlými od pradávna“ („ap'áionos“, čtli „mélóm“, „od n. z pradávna n. věčnosti“ místo „mearélím“, „od n. z neobřezaných“, obdobně i některé jiné staré překlady); tomuto znění dávají přednost i některé překlady novější.
- 1571** D. „se svými zbraněmi války“ (n. „boje“)³³⁵.
- 1572** N. snad „nýbrž je¹⁷ tomu tak“.
- 1573** N. „byli hrůzu siláků“.
- 1574** Vl. „Tam se dostal“, v. 30 obdobně, předchozí „tam“ je v tvaru směřového n. cílového smyslu; tak i v kap. 48:35 (snad „Vstoupil tam“).
- 1575** N. „přes všechno své hrdinství“, dále obdobně.
- 1576** Viz Jer. 9:23; 10:6, pozn. 694.
- 1577** Viz Jós. 13:21, pozn. 479; Žalm 83:11, pozn. 1974.
- 1578** Viz Žalm 6:10, pozn. 147.
- 1579** Tj. „zostuzeni hrůzu před svou mocí, již naháněli n. vyvolávali“; podle jiných „sestoupili se zabíjícími se svou hrůzou^{198 1575} (pak nikoli ve smyslu v. 24 a dále¹⁵⁶⁵), zostuzeni svou mocí⁵²⁵“.
- 1580** Tak podle psaného textu, jehož se přidržují LXX a některé novější překlady, mj. i slovenský překlad prof. Roháčka; čtený text, jemuž dávají přednost jiné ze známých mi novějších překladů a Vulgata, uvádí znění „dal („dopustil“, „nahnal“) jsem (n. „dám“, atd.) v zemi živých svou“. Podle mého soudu však dává psaný text lepší smysl, pročez jsem se ve svém překladu rozhodl pro něj.
- 1581** Vl. „konců“, jako v kap. 25:9, zde i „okrajů“, „hranic“ („zprostřed okrajů n. hranic své země“). Dále obdobně.
- 1582** Viz Exod. 19:16, pozn. 647.
- 1583** Tj. „učini svou kořistí“, „zachvátí“, „zmocní se“.
- 1584** Viz 1 Sam. 19:11, pozn. 764.
- 1585** Jiné sloveso než ve v. 6⁵⁹².
- 1586** N. „jestliže se jmeš zlovolného odrazovat (n. „zrazovat“) od jeho cesty¹⁴⁸“.
- 1587** N. „Správně“.
- 1588** Tvar slovesa, od něhož je dotčený výraz¹⁵⁶ odvozen, viz Jer. 6:15 a dále, pozn. 1072.
- 1589** Tj. „svou spravedlností“.
- 1590** N. „Když spravedlivému řeknu, že bude“.
- 1591** D. „zůstávání naživu“, „životem“.
- 1592** Nesouvisí s „bezpráví“ ve v. 13¹⁵⁵.
- 1593** Viz Exod. 21:34, pozn. 729.
- 1594** Viz Lev. 6:4, pozn. 180.
- 1595** D. „pro ně“, tj. snad „pro bezprávné činy, jež napáchal“, ač „bezpráví“ shora je v jednotném čísle.
- 1596** N. „ke mně“, jako zdola a ve vv. 1, 22 a 24 a j., zde však je, mám za to, smysl spíše jako v textu.
- 1597** Tj. „než on přišel“, n. „před jeho příchodem“, ne však jako shora¹³⁸.
- 1598** Srov. kap. 24:25–27.
- 1599** Vl. „Trváte (D. „stojíte“) na svém meči“, smysl jako v textu.
- 1600** V hebr. slovní hříčka: „bechárávóth“, „v rumištích“, „bacherev“, „mečem“.

- 1601** Zde v takovémto smyslu, viz např. Jer 12:9, pozn. 834.
- 1602** Viz 1 Sam. 23:14 a dále, pozn. 838; jiný výraz než v kap. 30:15¹⁴⁸¹.
- 1603** Viz Jer. 26:9, pozn. 616.
- 1604** Vl. „vedle“.
- 1605** Tj. „zevzních stěn domů“.
- 1606** N. snad „umlouvají“, jako v Žalmu 119:23 (zde táž předložková vazba jako tam, smysl však spíše jako zde v textu).
- 1607** N. „i mluví jeden s druhým, každý se svým bratrem“.
- 1608** Viz Jer. 41:6, pozn. 1612.
- 1609** Viz Gen. 8:8, pozn. 259.
- 1610** N. „vstupovat, jako vstupuje“, D.
- 1611** „jako přícházení (n. „vstupování“) lidu“, tj. snad „houfně“, „hromadně“.
- 1612** Výraz odvozený od dotčeného slovesa¹⁰⁷⁷, značící však zde, proti onomu slovesu, „lásku“ v kladném smyslu. Vyskytuje se v SZ jen zde a v následujícím verši.
- 1613** D. „uskutečňují lásky“ (množné číslo), smysl jako v textu, n. „velikou („hlubokou“, „vřelou“) lásku. V. 32 obdobně.
- 1614** D. „krásným stran“.
- 1615** Obdobně jako Přísl. 30:29, pozn. 1275.
- 1616** Viz Is. 23:16, pozn. 1860.
- 1617** Zde proti v. 31, D. „nebude jich uskutečňujících je“.
- 1618** N. „přichází“.
- 1619** Viz Gen. 4:2, pozn. 129.
- 1620** Hebr. „chélev“, viz např. Gen. 4:4, pozn. 135, a j., zde však jednotné číslo; snad je zde míněno „máslo“ n. „smetana“, ač pro tyto pojmy jsou jiné výrazy („chemeáh“, viz např. Is. 7:15, pozn. 420, „gevináh“ u Jóba 10:10, tam přeloženo „tvaroh“, ale může značit i „máslo“, srov. „chemeáh“ v Gen. 18:8, pozn. 472). Mnozí zde však navrhnou číst „mléko“ („cháláv“), snad podle LXX („gala“) a Vulgaty („lac“), a podle toho překládají.
- 1621** N. „tučné“, viz Gen. 41:5, 7, nesouvisí však s „tuk“ shora¹⁶²⁰.
- 1622** Zde a dále proti „onemocněly“ na počátku v. 4 tvar jednotného čísla, snad v hromadném smyslu, v překladu zde a dále v tomto oddíle tvar středního rodu.
- 1623** N. „obětujete“, jako v kap. 16:20 a dále, zde však smysl spíše jako v textu.
- 1624** N. „oslablý“, „umdlý“, je to však tvar téhož slovesa jako „bylo nemocné“ zdola.
- 1625** D. „zlámanému“, smysl jako v textu.
- 1626** N. „zlámané obvázáli“, v textu opis vzhledem k vazbě slovesa s 3. pádem. Ve v. 16 obdobně.
- 1627** Tj. „ovce a kozy stáda“, na počátku verše 4 a dále obdobně.
- 1628** Viz Gen. 1:26, pozn. 42; Lev. 25:43, pozn. 841.
- 1629** Viz Exod. 1:13, pozn. 24.
- 1630** N. snad „pátrajícího“, nesouvisí s „hledajícího“ zdola.
- 1631** D. „od nebytí“, „od toho, že není“, v. 5 obdobně.
- 1632** Zde snad i „vyžadovat“.
- 1633** Vl. „přestat pást stádo“, znění v textu uchovává v překladu předložkovou vazbu, jaká je v textu původním.
- 1634** N. snad „aby jim již nebyly“.
- 1635** N. „ohlížet se“, viz Lev. 13:36, pozn. 435.
- 1636** Zde a dále zájmeno přípona (n. zájmeno) mužského rodu (pojem zahrnuje i „berany a kozy“, obdobně slovesný tvar ve v. 29).
- 1637** N. „ohlížením“, jen zde se v SZ vyskytující podstatné jméno, odvozené od dotčeného¹⁶³⁵ slovesa.
- 1638** Vl. „stádu“, viz např. Gen. 30:40; Jer. 13:17, 20 a j., jiný však výraz než zde zdola¹⁶¹⁹ a j., vyskytující se v této knize jen na tomto místě.
- 1639** Viz Gen. 4:8, pozn. 1048.
- 1640** Sloveso jako v Lev. 24:12, pozn. 784, zde trpný tvar vyskytující se v SZ jen na tomto místě se smyslem jako v textu. Sloveso se jen nepatrně liší od onoho, jehož je v obdobném smyslu jako zde použito v kap. 17:21^{109 825}.
- 1641** Viz Exod. 20:21, pozn. 673.
- 1642** Zde a dále slovesný tvar oběma rodům společný.
- 1643** Jiný výraz než ve v. 3¹⁶²¹.
- 1644** Tj. snad „přetučnělé“, „přilíši silné“.
- 1645** Tj. „stádo¹⁶¹⁹“.
- 1646** Viz Gen. 22:7n., pozn. 574.
- 1647** Tj. „z vašeho hlediska“.
- 1648** Vl. „ustátou“, tj. „vyčiřenou“, „ustáním zblavenou kalu“ D.
- 1649** N. „ustání („vyčiřeni“) vody“.
- 1650** D. „pást rozdupáním (n. „rozšlapáním“, výraz odvozený od dotčeného slovesa¹²⁵⁶, viz např. Is. 5:5, pozn. 1394) vašich nohou“, zde smysl jako v textu.
- 1651** Jiný výraz než zde ve v. 14 a j., vyskytující se v SZ jen na tomto místě.
- 1652** Viz Num. 13:20, výraz se v SZ vyskytuje jen na těchto dvou místech.
- 1653** N. „vypuzujete“, „zapuzujete“, viz Deut. 6:19, pozn. 332; 2 Král. 4:27, pozn. 207; Is. 22:19, pozn. 1145.
- 1654** Viz Gen. 15:5, pozn. 302.
- 1655** N. „pomoci“, viz Žalm 44:3, pozn. 1169; Soud. 2:16, pozn. 133; 1 Sam. 2:1; 23:2, pozn. 70. Dále obdobně.
- 1656** Vl. „nechat povstat“, „způsobit, aby povstal“. Ve v. 29 smysl jako tam v textu.
- 1657** Viz Lev. 26:13, pozn. 877.
- 1658** Viz Jer. 25:14, pozn. 1245.
- 1659** Jiný, ač příbuzný, výraz než ve v. 14 a j.; viz Jer. 23:1, pozn. 756.
- 1660** D. „Pro bytí ti nepřátelství věčnosti“ (n. „věku“), smysl jako v textu.
- 1661** Viz Žalm 63:10, pozn. 1524; Jer. 18:21, pozn. 1064; úsloví se v SZ vyskytuje jen na těchto 3 místech.
- 1662** Viz Deut. 32:35, pozn. 1193.
- 1663** Tj. snad „krajní“, „vrcholné“, „nejvyššího stupně“; v tomto smyslu překládá Vulgata a lze tak chápat i překlad LXX, jenž může znamenat i „v posledních dobách“; novější překladatelé chápou ve smyslu „v čas, kdy nepravost docházela konce“, „v čas konečné (tj. snad „poslední“) nepravosti“, „kdy jejich nepravost

- vedla ke konci“, apod. V textu podávám doslovný překlad.
- 1664** Tj. snad „tratolístěm krve“, n.
- 1665** „určit (n. „připravit“) ke krvi“, pak snad ve smyslu „k prolévání krve“, dále obdobně.
- 1666** Zde a dále ve smyslu „prolévání (tvé) krve“.
- 1667** Vl. „jestliže nemáš“, „nemáš-li“, smysl jako v textu.
- 1668** Zde poněkud odlišný tvar, vyskytující se v SZ jen zde a v množném čísle ve v. 9.
- 1669** D. „procházejícího a vracejícího se“, srov. Exod. 32:27, pozn. 1151, zde ve smyslu „kohokoliv, kdo se tam najde n. vyskytne“.
- 1670** Podle čteného textu „aniž se tvá města budou vracet“, tj. „do svého dřívějšího stavu“ („aniž budou obnovována n. znovu budována“).
- 1671** N. „v nich“, „jimi“.
- 1672** N. „známým, až“.
- 1673** Podle čteného textu „Jsou¹⁷ zrušeny¹⁴⁰“.
- 1674** N. „nade mne“.
- 1675** N. „vychloubali“, „holedbali“, vl. „zveličovali“.
- 1676** Viz Přísl. 27:6, pozn. 1160, sloveso, jehož tvary se v takovémto smyslu v SZ vyskytují jen na těchto dvou místech.
- 1677** Táž předložka jako „za“ shora, zde ve smyslu jako v textu, totiž
- 1678** „jak ses radovala“ („jaká byla tvá radost“).
- 1679** Viz Num. 18:20, pozn. 724.
- 1680** Viz Jóba 5:5, pozn. 213; Žalm 56:1, pozn. 1402.
- 1681** Vl. „vystupujete“ (n. „jste vynášení“)⁴⁰⁵, smysl jako v textu.
- 1682** Vl. „okraj¹⁹⁹“, viz i Exod. 26:4, pozn. 221, zde smysl jako v textu, n. snad „do řeči¹⁹⁹“, mám však za to, že tento překlad nezcela odpovídá předložkové vazbě, již je zde použito.
- 1683** N., podle některých, „na rty⁶⁸ řeči“, tj. „mluvících“, „mluvků“.
- 1684** Tj. „národy“.
- 1685** Táž předložka jako „za“ shora („za předmět“).
- 1686** N. „všemu“, obdobně jako zpravidla jinde; v kap. 29:2 a zde jsem v zájmu srozumitelnosti zvolil znění jako v textu.
- 1687** Zde snad v takovémto oslabeném smyslu.
- 1688** Viz Gen. 19:12, pozn. 503.
- 1689** Tj. „ratolesti a ovoce“.
- 1690** Zde i „obráťím zřetel“.
- 1691** Viz i Gen. 2:5 a dále, pozn. 749.
- 1692** Tj. „na vašem území“, dále obdobně.
- 1693** Lze chápat v dějovém i stavovém smyslu.
- 1694** N. „dřívějších (n. „původních“) poměrů“ (n. „pořádků“).
- 1695** N. (vl.) „dobra“.
- 1696** N. „prvních (n. „dřívějších“) dob“, výraz vyskytující se v SZ jen zde.
- 1697** N. „budu nechávat po vás chodit“.
- 1698** Tj. „pohoří Izráelovo“, dále obdobně.
- 1699** Tj. „nebudou nadále přicházet o děti v bojích o tebe“. Obdobný význam mají slova „požíráš lidi“ ve v. 13 a obdobně dále.
- 1700** Tj. „země“ (zájmeno a slovesný tvar jsou ženského rodu, dále obdobně).
- 1701** N., podle čteného textu, „své národy“.
- 1702** Tak podle čteného textu, v psaném textu je zde znění „ke klopýtnutí přivádět“, jako ve v. 15.
- 1703** N. „pádu“, „zhroutení“.
- 1704** Předložka jako „na“ shora a zdola.
- 1705** Tj. zde „vymocí n. zjednat jeho uznání za svaté“.
- 1706** Tvar trpného rodu („když budu uznán“).
- 1707** N. „ve vás“.
- 1708** Podle mnoha rukopisů a Italy „před vašima“.
- 1709** Viz Gen. 3:9 a dále, pozn. 1314.
- 1710** Viz Deut. 32:13, pozn. 1141, zde jednotné číslo, snad v hromadném smyslu.
- 1711** N. snad „trpět“, vl. „brát“, „dostávat“.
- 1712** Jiný výraz než v kap. 14:22 a dále, ale příbuzný a souznačný, viz např. Is. 1:16; Jer. 4:4. V této knize jen na tomto místě.
- 1713** N. „nepravostí, budu i¹³⁷ osídlovat... spouští, (35)a“.
- 1714** Viz Jer. 33:10, pozn. 1459, odvozeno od dotčeného výrazu²⁴².
- 1715** Tj. „města“.
- 1716** N. „množit, lidi jako drobný dobytek“.
- 1717** Viz Gen. 1:14; Lev. 23:2, pozn. 732.
- 1718** Tj., kdy bývalo v Jerusálemlu velmi mnoho dobytka, jež přivádělo množství přicházejících na slavnosti, aby jej při nich obětovali.
- 1719** D. „vůkol-vůkol“.
- 1720** N. „o těchto kostech“.
- 1721** Vl. „ve“, v cílovém smyslu jako v textu, kde je překlad v zájmu zřetelnosti. Ve vv. 9n. mohla předložka „v“ být v překladu ponechána; poji se tam se slovesným přičestím a zájmem mužského rodu, srov. „ožili“ a „postavili se“ a „vojsko“ ve v. 10 zdola.
- 1722** Vl. „vystoupit⁴⁰⁵“, zde a obdobně ve v. 8 snad smysl jako v textu.
- 1723** N. „dýchej“, „vdechuj“, jako „vdechli“ v Gen. 2:7, nesouvisí však s „dech“ zde shora.
- 1724** Viz 2 Par. 26:21, pozn. 927; Pl. 3:54, pozn. 338.
- 1725** Nesouvisí s předchozím „vyvádět“.
- 1726** N. „na půdu Izráelovu“, kap. 36:24 a dále obdobně, jiná však předložka než „na“ ve v. 14, jež výrazněji než tato zde vyjadřuje tento smysl.
- 1727** N. „kus dřeva“, „hůl“, „tyč“, v textu doslovný překlad. Dále obdobně.
- 1728** Viz Žalm 45:7, pozn. 1211, zde ve smyslu jako v textu; n. „jeho (pak ve smyslu „s ním“) sdružené“, dále obdobně, viz Soud. 20:11.
- 1729** N. „Efrájimovo, a pro všechny dům Izráelův, jeho soukmenovce“.
- 1730** D. „jedněmi“, tj. „sjednocenými“, „v jedno spojenými“.
- 1731** N. „Efrájimové a“.
- 1732** Viz Gen. 49:16, pozn. 1352.
- 1733** Tj. shora zmíněné „kmeny“.
- 1734** Tj. „na něm uvedené“.
- 1735** Tj. „dát dohromady“, „učinit jedno“.
- 1736** Tento úsek, počínající slovy „a chci je“, je dosti nesnadno srozumitelný a v žádném ze známých mi

- překladů jej nenacházím podaný natolik doslovně, aby byly vhodné přeloženy všechny v původním textu obsažené předložkové vazby atd. Příkladu, ježž v textu podávám, je z nich snad nejbližší překlad kralický „přiložím je s ním ke dřevu Judovu“ a podobně slovenský překlad prof. Roháčka, ač předložky, jichž je v obou použito, sotva vystihují smysl předložek původního textu. Někteří zase překládají obě zde použité předložky stejně („k němu [n. „s ním“], totiž k dřevu Judovu“ [n. „s dřevem Júdovým“]), ač jsou to předložky smyslu navzájem odlišného. Ve všech ostatních známých mi překladech, i v LXX a Vulgátě, je tento úsek přeložen víceméně volně a nepřesně. Doufám naproti tomu, že znění, ježž podávám v textu, je zplna právo významu hebrejského textu a nepomíjí žádnou z jeho podrobností; poněkud neobvyklý je snad překlad slovesa „náthan“, „dá(va)t¹⁷³⁵“, mám však za to, že toto sloveso má natolik rozsáhlou stupnici významu, že v takovém spojení jako zde (s předložkovou vazbou, jíž je zde použito) je lze chápat i ve smyslu, ježž v textu uvádím.
- 1737** Je patrné, že se zde, jak je ostatně i v jiných obdobných oddílech Písma poměrně častě, přechází od obrazného vyjádření pojmu „kmenů“ k doslovnému vyjádření jeho skutečného významu a naopak.
- 1738** D. „z postavení mezi národy“.
- 1739** N. „zase“, „vůbec“, D. „ještě“, jako předchozí výraz, opakuje se v takovémto združujícím smyslu, v původním textu na konci věty.
- 1740** Srov. Is. 4:5, pozn. 264.
- 1741** N. snad „i stane se (tj. pak „má svatyně“) nad nimi mým obydlím“.
- 1742** Viz Gen. 10:2; 1 Par. 1:5.
- 1743** N. „Mágógu“, dále obdobně, chápe-li se, podle některých, „Mágóg“ jako jméno země, snad mezi Kappadokií a Medií.
- 1744** Tak (nepřeložený, jako vlastní jméno) tento výraz podávají LXX a někteří jiní, tj. jako jméno nějakého (odjinud neznámého) národa n. země; jinak „vládci hlavy“ n. „vládci-hlavě“, tj. „svrchovanému vládci“; v takovémto smyslu překládá Vulgata a jiní.
- 1745** N. „vyzbrojení“, vl. „oblečení“, jako v kap. 23:12, zde vzhledem k následujícímu ve smyslu jako v textu n. zde shora.
- 1746** Zde v takovémto smyslu („umějíci zacházet“, „vyznající se n. zběhlí v zacházení“).
- 1747** Zájmenná přípona je zde ženského rodu¹⁶⁶, snad je jménem „Gómer“ shora míněno území, obývané Gómerovými potomky⁷¹⁰.
- 1748** Vl. „a připrav si“, v textu opis vzhledem k tomu, že sloveso je zde bez předmětu.
- 1749** N. „před tebou“, podle některých „vůkol tebe“; viz Exod. 32:1, pozn. 1121.
- 1750** N. snad „scházejí“, viz Exod. 32:1, pozn. 1120.
- 1751** Viz např. Nech. 4:9, pozn. 296, výraz odvozený od dotčeného slovesa⁴⁹².
- 1752** Podle některých „vůdcem“.
- 1753** D. „od mnoha dní“, srov. kap. 3:16⁴¹.
- 1754** D. „zem navrácenou“, smysl však je jako v textu, jak z následujícího patrné⁷¹⁰.
- 1755** Tj. „moci meče do zajetí uvedený a opět osvobozený“.
- 1756** Viz Přísl. 1:27, pozn. 89.
- 1757** N. „záměr“, „plán“, výraz odvozený od předchozího slovesa⁴⁶⁸, viz např. Est. 8:3, 5, pozn. 262.
- 1758** Viz Gen. 20:11, pozn. 537.
- 1759** Viz Gen. 34:25, pozn. 931, zde (nikoli ve v. 8) však bez předložky.
- 1760** D. „v nebytí“.
- 1761** Viz Jós. 6:26, pozn. 250.
- 1762** Viz Gen. 33:9, pozn. 892.
- 1763** Viz Gen. 4:20, pozn. 157.
- 1764** Viz Gen. 34:23, pozn. 928; výraz v podstatě souznačný s předchozím¹⁷⁶³ a odvozený od téhož kmene; tak i v překladu.
- 1765** Viz Soud. 9:37, pozn. 572 (výraz se v SZ vyskytuje jen na těchto dvou místech), zde v obrazném smyslu („nejslavnější n. nejvznešenější oblasti“, „ústředí“).
- 1766** Tj. „celého světa“.
- 1767** Tj. bohaté a vlivné osobnosti, srov. kap. 19:2n., 32:2.
- 1768** Zde překlad zvolen vzhledem ke smyslu následujícího tvaru slovesa¹⁷⁶⁹, od něhož je tento výraz odvozen.
- 1769** Jiný tvar se smyslem jako v textu.
- 1770** Podle některých „V posledku dní se bude dít, že³⁹, to však neodpovídá významu přízvučných znamének, jichž je zde v původním textu použito.
- 1771** Vl. „dokázání se svatým“, trpný tvar dotčeného slovesa⁹¹⁵ v takovémto zvrátěném smyslu.
- 1772** Viz Exod. 9:35, pozn. 310.
- 1773** N. „v můj obličej“, viz Gen 19:1, pozn. 487, zde však jednotné číslo („nos[us]“).
- 1774** N. „z mé příčiny⁶²²“.
- 1775** Zde i v původním textu množné číslo.
- 1776** Viz Gen. 1:21, pozn. 31.
- 1777** Jiná předložka než ve v. 20.
- 1778** Nesouvisí s „uznat“ shora⁹¹⁵.
- 1779** Tj. „vodit na provaze“, sloveso vyskytující se v SZ jen zde.
- 1780** Vl. „nechat vypadat“.
- 1781** Viz Jer. 12:9, pozn. 831.
- 1782** Vl. „ptactvu všech (n. „všemožných“) křídle⁶⁸⁰“.
- 1783** N.¹⁷⁴³ „Mágóg“, tj. „do Mágógu“.
- 1784** N. „a mezi v... obývajcí“.
- 1785** Sloveso jako „se vzňal“ v Žalmu 78:21, „zažihá“ u Is. 44:15; vyskytuje se v SZ jen na těchto třech místech.
- 1786** N. „holemi“, jako např. v Num. 22:27, zde snad ve smyslu jako v textu („palicemi“, „mlaty“), vl. „kyji (atd.) do ruky“.
- 1787** N. „nechávat oheň hořet“, tj. „budou je na oheň přikládat“, zde a obdobně dále v takovémto smyslu.
- 1788** LXX zde překládají „Gógovi dávat významné (n. „věhlasné“, vl. „jmenovitě“) místo“ („topon onomaston“), podobně Vulgata („locum nominatum“), neboť místo „mekóm-šám“, „místo tam“, čtli „mekóm-šém“, „místo

- jména⁶⁷⁵. Tomuto smyslu dávají i některé novější překlady přednost.
- 1789** Sloveso jako „nasadit náhubek“ v Deut. 25:4, vyskytující se v SZ jen na těchto dvou místech, zde ve smyslu
- 1790** „znesmoložovat průchod procházejícím“.
- 1791** Tj. „Průrva Gógova davu“.
- 1792** Tvar trpného rodu („v den, kdy budu oslaven“).
- 1793** Sloveso jako v Gen. 1:4, 7, pozn. 7, v kap. 22:26 a dále smysl jako v textu.
- 1794** D. „muže⁷ stálosti“ (n. „trvalosti“, „ustavivnosti“), tj. „ke stálému zaměstnání“.
- 1795** V překladu jednotné, v původním textu však množné číslo¹⁷⁹⁴.
- 1796** Tj. „s mimojdoucími“, v. 15 obdobně, týž tvar téhož slovesa jako předchozí, „mající procházet“, zde však je ho použito v jiném významovém odstínu než shora, což jsem se v textu pokusil vyjádřit poněkud odlišným překladem.
- 1797** Viz Deut. 13:14, pozn. 255 a 514, nikoli jako zde v kap. 20:6⁹⁰⁵ nebo 34:11¹⁶³⁵.
- 1798** N. „vztyčí“, vl. „zbuduje“, tj. „zřídí“.
- 1799** Tj. „kamenný sloup“, jako „náhrobek“ v 2 Král. 23:17, viz i Jer. 31:21, pozn. 1398, výraz vyskytující se v SZ jen na těchto třech místech.
- 1800** Tj. „některého“, „jednoho“, n. snad „toho, jež tam bude založeno“.
- 1801** Tj. „spousta“, „dav“, totéž co „hamón³²⁰“.
- 1802** Viz Is. 34:6, pozn. 1707.
- 1803** Vl. „obětovat“, zde a obdobně dále vzhledem k souvislosti¹⁸⁰² smysl jako v textu.
- 1804** Vl. „jich všech³⁴⁰“.
- 1805** N. „bojovníky na vozech“, zde v takovémto přeneseném smyslu.
- 1806** Viz i Žalm 16:10, pozn. 418.
- 1807** Viz Žalm 102:13, pozn. 2198 a 2199.
- 1808** N. „žárlit na“.
- 1809** Většina známých mi novějších překladů z Vulgata zde podle čteného textu, mnoha rukopisů a jiných starých překladů podává znění „i onesou⁶⁶, ve svém... úlek, svou“, je-li však dotčený slovesný tvar tak přeložen, jak zde shora uvedeno („ponesou“), nedává tento překlad podle mého soudu smyslu do textové souvislosti dosti dobře zapadajícího. Onen slovesný tvar však lze chápat, a řekl bych, že mnohem správněji, i ve smyslu „odnesou sít“, takže „budou mít odnesenu“ n. volněji „budou mít za sebou“, a tak jej i několik málo ze známých mi novějších překladů podává. V tomto chápání pak znění čteného textu dává stejně dobrý smysl jako „zapomenou“ textu psaného, jež uvádím v textu svého překladu.
- 1810** N. „do národů“, tj. „mezi národy“.
- 1811** Viz Gen. 12:9, pozn. 359.
- 1812** N. „vybudování“, výraz vyskytující se v SZ jen zde.
- 1813** Viz Gen. 38:18, pozn. 1019, zde ve smyslu „šňůra k měření“.
- 1814** Viz Exod. 25:40, pozn. 899.
- 1815** Viz Exod. 26:35, pozn. 933 a 934.
- 1816** Tj. „chrámu“, „chrámové budově“, dále obdobně.
- 1817** Viz Gen. 6:15, pozn. 217.
- 1818** Tj. měřená loktem o šířku dlaně delším, dále obdobně. Výraz „šířka dlaně“ (n. „ruky“, v hebrejštině jedno slovo, nesouvisí s „dlaň²⁸⁵ ani s „ruka“ např. v kap. 33:22 a velmi často jinde) se v SZ vyskytuje ještě jen zde ve v. 43 a v kap. 43:13 a v Exod. 25:25 a 37:12, příbuzný výraz je v 1 Král. 7:9, pozn. 415 a 26, v 2 Par. 4:5 a v Žalmu 39:5, pozn. 1080.
- 1819** Tj. zde a obdobně dle „tloušťku zdi“.
- 1820** Tj. „přední n. zevní strana“.
- 1821** Tj. „druhý“ práh.
- 1822** Tj. „z nádvoří“, kudy vedla cesta od n. z „domu¹⁸¹⁶“, n. snad „dovnitř¹⁵⁹⁹“, tj. „do nádvoří“ a tudy „do n. k domu“.
- 1823** Viz 1 Král. 6:31, pozn. 383, zde snad jde o jakési pilíře n. podpůrné sloupy, jež na loket z každé strany vyčnívaly do předsíně, takže je na každé straně o loket zužovaly.
- 1824** Tj. „strážnice v budově východní brány“.
- 1825** Tj. snad délku každé z obou krytých částí cesty branou, mezi nimiž uprostřed byl nekrytý prostor.
- 1826** Tj. „z druhé strany“.
- 1827** Tj. „strážnice“, D. „k její střeše“, smysl jako v textu.
- 1828** Tj. šířka celé budovy brány i se strážnicemi, jež byly po obou stranách cesty branou.
- 1829** N. „ustanovil“, n., podle některých, „odhadl“, jiní překladatelé trvají na základním významu dotčeného slovesa¹⁵⁴, totiž „zřídil“, „zhotovil“, pak však snad nejspíše ve smyslu „byli zřídili“, tj. „byl zřídil⁴⁶⁰“, takže „byly zřízeny“.
- 1830** Tj. „výšky“.
- 1831** N. „přístupu“, „příchodu“, výraz vyskytující se v SZ jen zde.
- 1832** Tj. délka n. hloubka celé budovy východní brány.
- 1833** N. „uzavíratelná“, viz 1 Král. 6:4, pozn. 329 a 330.
- 1834** Poněkud jiný tvar než ve v. 8 a dále, ale příbuzný a v podstatě souznačný.
- 1835** Tj. „vyrytý jako ozdoba“, viz 1 Král. 6:29.
- 1836** N. „cely“, „komůrky“, „místnosti“, dále obdobně, viz 1 Sam. 9:22, pozn. 410.
- 1837** N. „na“, ne však jako „na“ zdola.
- 1838** Viz Exod. 27:14, pozn. 950; 1 Král. 6:8, pozn. 343.
- 1839** Tj. „šířkou odpovídající délce“, v kap. 3:8 a dále smysl jako tam v textu.
- 1840** Tj., šířka dlažby uvnitř okružní zdi odpovídala délce (n. hloubce⁸³²) budov bran vnějšího nádvoří.
- 1841** Vnější nádvoří leželo níže než vnitřní.
- 1842** Obdobně jako „z přítomnosti... tváře¹⁴⁷³“, zde smysl jako v textu.
- 1843** Podle některých „pručelí brány dolního nádvoří“.
- 1844** D. „před¹¹⁸⁸“, smysl snad jako v textu, překlad zvolen v zájmu zřetelnosti.
- 1845** Tj. „vystupovalo se“.
- 1846** N. „v ní“, tj. „do ní“.
- 1847** Tj. „před stupni“.
- 1848** N. „do vnitřního (n. „k vnitřnímu“) nádvoří“.
- 1849** Vl. „přiměl (n. „nechal“) odejít“, jiné sloveso než „vedl“ ve v. 17 a obdobně jinde.

- 1850** Jako u Jós. 10:10; Nech. 12:37, jiný výraz než zde ve v. 26, ale příbuzný a v podstatě souznačný.
- 1851** Jiná předložka než „k“ ve v. 31, v této souvislosti však v podstatě souznačná.
- 1852** LXX podávají znění „její předsíně“ („ta pastroforia autés“), Vulgata „a její předsíně“ („et vestibulum eius“, četli „elámáu“, resp. „veelámó“, místo „veeláú“); podobně jako ve vv. 31 a 34; obdobně i mnohé překlady novější.
- 1853** N. „A pí (n. snad „ve“) výčnělých (n. snad „mezi výčnělků“) v branách byla místnost a vchod do ní“.
- 1854** N. „mylí“, sloveso jako „oplachovali“ v 2 Par. 4:6, „vyplachovat“ u Is. 4:4, viz i Jer. 51:34, pozn. 1978, sloveso se v SZ vyskytuje jen na těchto čtyřech místech.
- 1855** Viz Lev. 1:3, pozn. 7.
- 1856** Viz Gen. 22:10, pozn. 576.
- 1857** Viz Lev. 4:2, pozn. 93, výraz odvozený od dotčeného slovesa²⁶⁶.
- 1858** N. „vidlicovitě“, dvojně číslo následujícího výrazu¹⁸³⁹ snad vyjadřuje takovýto smysl.
- 1859** Tj. k zavěšování zabýchých obětí zvírat, n. „kolíky“ (do zdiva zaražené), podle jiných „řady háků n. kolíků“, hebr. „šefattajim“, výraz vyskytující se v SZ jen ještě v Žalmu 68:13, pozn. 1591, zde rovněž nejasného významu; jiní jej překládají „lišty“, „žlaby“ „římky“ (n. „okraje“, tak LXX, „geisos“⁶⁸), Vulgata podává překlad „labia“, „rty“, překladatel zde zřejmě četl „sefáthajim“, dvojně číslo slova „sáfáh“, „ret“, jež chápal v podobném smyslu jako LXX, srov. kap. 3:6¹¹⁹.
- 1860** N. „háky, každý⁴⁶² na“.
- 1861** Mnozí zde podle LXX a moderních kritiků uvádějí znění „byly dvě komnaty ve vnitřním nádvoří, jedna po straně brány severu a její průčelí směrem k jihu, druhá byla po straně brány jihu“; nedovolil jsem si však opravit dochovaný hebrejský text a v soulase s jinými překládam podle něho.
- 1862** Viz Num. 3:28, pozn. 59.
- 1863** Odvozeno od dotčeného slovesa⁴⁹², viz Gen. 26:5, pozn. 673; Num. 3:28, pozn. 60.
- 1864** Viz Num. 1:51, pozn. 55.
- 1865** Viz Exod. 27:1, pozn. 940.
- 1866** Podle LXX „dvanáct“.
- 1867** Podle LXX „a po deseti stupních“.
- 1868** Vl. „na“, tj. ve smyslu „ze strany“.
- 1869** Pravděpodobně se zde chrám porovnává stran šířky vnitřního prostoru se stanem setkávání, srov. Exod. 26:16, 25.
- 1870** Tj. zde „postranní zdi“.
- 1871** Tj. „do nejsvětější svatyně“.
- 1872** Tj. „na každé straně“.
- 1873** Tj. „výšku vchodu“.
- 1874** Tj. „nejsvětější svatyně“, vl. „jeho“, neboť „svatyně“ je v hebrejštině mužského rodu.
- 1875** Zde jiná předložka než v dotčeném místě¹¹³⁸, v dané souvislosti však v podstatě souznačná.
- 1876** Tj. „ostatními místnostmi chrámu“, v tom smyslu, že tato místnost jako nejposvátnější a tedy nejdůležitější („nejpřednější“) část budovy chrámu byla spatřována jakoby v popředí („v čele“) a ostatní místnosti i vchod do budovy byly „za ní“ („vzadu“). Jinak snad „naproti chrámu“, tomuto smyslu dávám v obdobném spojení ve v. 15 a v kap. 42:3, 7 přednost.
- 1877** Viz Exod. 26:33, pozn. 937.
- 1878** Viz 1 Král. 6:5, pozn. 332.
- 1879** Tj. „po třech nad sebou“; srov. 1 Král. 6:6, stran celého 6. a 7. verše.
- 1880** D. „a vcházející v zed“, smysl jako v textu.
- 1881** Tvar slovesa jako „uchvat“ v Exod. 4:4.
- 1882** Zde a dále ve smyslu „aby byly upevněny“.
- 1883** Vl. „aby byly³⁹¹ držící se“, zdola jen „byly držící se“.
- 1884** Tj. „ne trámy podlah do zdiva zapuštěnými“.
- 1885** D. „se šifilo“, smysl jako v textu.
- 1886** Tj. snad „a to po celém obvodu budovy“.
- 1887** D. „vzhůru a vzhůru“, smysl jako v textu (v každém patře se zmenšovala tloušťka zdi, aby na takto vzniklém schůdku spočinuly trámy podlahy boční místnosti a nemusely se zapuštět do zdiva, čímž se v každém patře zvětšovala šířka místnosti v něm).
- 1888** „Okružní prostor“, n. snad „obvod“, „obcházka“, je zde překladem hebr. „músáv“, výrazu vyskytujícího se v SZ jen zde a odvozeného od dotčeného slovesa⁴⁴, zde snad znamenajícího „prostor uvnitř zdiva stěn budovy (n. snad „přistavbu k budově“) úkol jejího nitra, v němž („v níž“) byly zřízeny boční místnosti“.
- 1889** Vl. „šifka“, jako ve v. 1 a jinde, zde snad v takovémto smyslu¹⁸⁹¹.
- 1890** Zde a dále jiná předložka než v dotčeném místě¹⁸⁶⁸, v této souvislosti však v podstatě souznačná.
- 1891** Tj. „zvětšování vnitřní šířky okružního prostoru“ („šířky prostoru uvnitř přistavby“)¹⁸⁸⁸.
- 1892** Jako „vzhůru¹⁸⁸⁷“, tj. „směrem vzhůru“.
- 1893** Tj. „z dolního patra se“.
- 1894** N. „A uviděl jsem, že dům měl²⁸ kolem dokola“.
- 1895** D. „na ploše třtiny“.
- 1896** Vyčnívající spodní základ měl výšku šesti loket až k místu, kde se spojoval se zdí patra.
- 1897** N. „přebývalo“ („zůstávalo navíc“).
- 1898** D. „dům“, překlad v textu je podle pokusu některých o objasnění smyslu tohoto velmi nesnadno srozumitelného místa.
- 1899** N. „místnostem dovnitř³³⁷“.
- 1900** Tj. podle některých, „mezi komnatami a domem¹⁸¹⁶“, jinak viz kap. 42:1¹⁹²⁷.
- 1901** N. „mimo“, „skrze“.
- 1902** Tj. „tudy“, v. 7 obdobně („prostředním“, 7. pád).
- 1903** Jako „stavby“ v kap. 40:5, zde a dále v takovémto smyslu.
- 1904** N. „oddělenou oblastí“, dále obdobně, tímto názvem (hebr. „gizráh“, vl. „něco odříznutého“, výraz odvozený od slovesa v kap. 37:1¹⁷²⁴) bylo označeno od svatyně oddělené místo, n. snad nějaká stavba, na zadní (západní) straně chrámové budovy.
- 1905** Viz Num. 35:5, pozn. 932.
- 1906** Tj. „chrámové budovy“.
- 1907** Viz Gen. 12:8, pozn. 357.
- 1908** Tj. „budovy¹⁹⁰³“.

- 1909** Zde poněkud jiný souznačný tvar, vyskytující se v SZ jen zde.
- 1910** Vl. „zadku“.
- 1911** N., podle jiných, „jeho galerie“ (n. „ochozy“, „chodby“), dále obdobně, výraz nejasného významu, vyskytující se v SZ jen v tomto odděle.
- 1912** Tj. „chrámovou budovu ve vnitřním nádvoří“, dále obdobně.
- 1913** Tj. třech stvbách, uvedených ve v. 15, n. na třech předších nádvoří.
- 1914** Jiná předložka než ve v. 15, v takovéto souvislosti však obdobného významu.
- 1915** N. „vykládání“, „pokrytí prkny“, výraz nejasného významu, vyskytující se v SZ jen zde.
- 1916** Viz Exod. 26:33, pozn. 936.
- 1917** Tj. „nejsvětější svatyně“¹⁸⁷⁷.
- 1918** Tj. „vzezení bylo na obou místech stejné“.
- 1919** Tj. „oltář k zakuřování“ (Exod. 30:1).
- 1920** N. „úhly“, „kouty“, dále obdobně, viz Exod. 26:23, pozn. 921.
- 1921** Zde snad ve smyslu „po celé své délce“; LXX na tomto místě podávají znění „jeho podstavec“ („basis autú“, čtli „adno“ (obdobně jako v Exod. 26:19, pozn. 919; Pís. 5:15, pozn. 180) místo „arkó“, „jeho délka“, jako zde shora v též verši. Tomuto znění dávají i některé novější překlady přednost.
- 1922** Zde v takovémto smyslu, viz Exod. 30:3, pozn. 1075; Lev. 1:15, pozn. 39.
- 1923** Vl. „dveří“⁷, zde smysl jako v textu; dále obdobně.
- 1924** N. snad „sem-tam se obračejících“, viz Is. 28:27, přičestí dotčeného slovesa⁴⁴, mající zde takovýto smysl.
- 1925** N. „střešní římsa“, „stříška“, výraz v SZ v takovémto nejasném smyslu se vyskytující jen zde (dvakrát, ve v. 26 nejasný tvar, snad množné číslo) a v 1 Král. 7:6, pozn. 407.
- 1926** N. „do komnaty“.
- 1927** N., podle některých, „ke komnatám“⁶⁸, jež byly... a jež byly, ve smyslu „k (severní) budově komnat (tj. „v níž byly komnaty“), jež byla... a jež byla“. Takovouto budovu pak předpokládají i v kap. 41:10¹⁹⁰⁰, kde slova, jichž se dotčená poznámka¹⁹⁰⁰ týká, chápou ve smyslu „mezi budovou komnat a prostorem jako volný ponechaný“.
- 1928** Vl. „před délku“, tj. „před podélnou stranu délky“.
- 1929** Jako „cesta“ u Nech. 2:6; výraz se vyskytuje v SZ ještě jen u Jón. 3:3n. a Zech. 3:7.
- 1930** D. „do vnitřního“, tj. „nádvoří“.
- 1931** Tj. snad „cesta k nim („ke komnatám“), jako v kralickém textu; někteří chápou ve smyslu „dovnitř cesta“, toto chápání však nesouhlasí s významem přízvučných známek v původním textu.
- 1932** Tj. „šířky“; LXX a syrský překlad podávají znění „dovnitř, délka na sto loket“; tohoto smyslu se v podstatě přidržují i některé novější překlady.
- 1933** D. „ujídaly“, tj. jejich délky.
- 1934** Jako „tříletou“ atd. v Gen. 15:9, „trojitý“ u Kaz. 4:12, zde je smysl snad jako v textu (tj. „patřily k třípatrové soustavě komnat“).
- 1935** N. „půdy“, vl. „země“.
- 1936** Tj. „dolní a prostřední komnaty zabraly větší plochu než horní, jež byly zkráceny sloupovými síněmi“.
- 1937** Zde opět jiná předložka, jiná i než v kap. 41:4¹⁸⁷⁵, v takovéto souvislosti však taktéž v podstatě souznačná; jako „před tváří“ např. v Gen. 11:28, pozn. 4. Tak i v kap. 48:21.
- 1938** Tak podle čteného textu; psaný text zde podává znění „a pod ní“ (n. „pod tím“), jež zde nedává valného smyslu.
- 1939** Tj. „tím vstupem“; jinak, jak mnozí překládají, „při vcházení někomu“ (D. „jeho“), zpravidla volněji „když se vcházel“ n. „když někdo vcházel“.
- 1940** Podle LXX „k jihu“; tomuto znění i některé novější překlady dávají přednost.
- 1941** Výraz odvozený od dotčeného slovesa⁵⁴, viz např. 2 Sam. 3:25, pozn. 104, v kap. 12:4 a dále zde smysl jako v textu.
- 1942** N. „způsobů“, „plánů“.
- 1943** D. „cesty proti tváři“ (n. „v tvář“).
- 1944** N. „náležité“, „patřičné“, „vhodné“, „odpovídající“, výraz vyskytující se v SZ jen zde, snad ve smyslu „příslušné (atd.) části“.
- 1945** N. „svatosvaté“, D. „svaté svatých“¹⁸⁷⁷.
- 1946** Viz Lev. 2:1, pozn. 47.
- 1947** Tj. snad „vnitřku“, „nitra“.
- 1948** Tj. „změřil prostor, jenž byl vně brány vnějšího nádvoří“.
- 1949** Zde ve smyslu
- 1950** „stranu, odkud východní vítr vál“, dále obdobně.
- 1951** Sloveso, od něhož je odvozeno „kolem dokola“ ve v. 15 a „vúkol“ ve vv. 16n. shora.
- 1952** N. „vzezení“²⁷, tyto dva výrazy jsou si navzájem natolik podobny, že je v tomto odděle lze rozlišit jen podle smyslu.
- 1953** Tj. „bylo vzezením“, „co do vzezení“.
- 1954** 6 rukopisů, Vulgata a Theodotiónův řecký překlad uvádějí znění „při jeho“, tj. „Božím“ (n. „jejím“, tj. „Boží slávy“⁴³⁴); tohoto znění se přidržují i některé novější překlady.
- 1955** Tj. „abych viděl n. byl svědkem zničení města“; podle obměny shora¹⁹⁵⁴ uvedené by byl smysl „při Jeho příchodu zničit město“.
- 1956** N. snad „byla vzezením jako to⁵³, co“.
- 1957** Přidáno k vyjádření smyslu toho, že následující „místo“ (dvakrát) je ve 4. pádu. Kap. 44:3 obdobně stran „vládce“, i kap. 47:17 a dále stran „okraje“.
- 1958** Tj. mrtvolami těch, jež jejich králové povražili n. nespravedlivě dali usmrtit.
- 1959** Tj. snad „mysli“, „uvědomí si“ (nesouvisí s „uvědom“ ve v. 11), „ocení“, n.
- 1960** „nabudou představy o stavbě“^{497 1961}.
- 1961** N. „plán“, „půdorys“, „rozvrh“, „vzor“, „způsob a uspořádání výstavby“, zde v takovémto smyslu.
- 1962** Výraz vyskytující se v SZ jen v tomto verši; viz Žalm 49:14, pozn. 1285, kde je příbuzný souznačný výraz.
- 1963** N. „vybavení“ výraz vyskytující se v SZ jen zde a u Nach. 2:9 a v poněkud jiném smyslu u Jóa 23:3 („sídlu“).

- 1964** Výraz vyskytující se v SZ jen zde a v 2 Sam. 3:25, viz tam pozn. 183.
- 1965** D. „a všech jeho tvárnostech“, smysl snad jako v textu.
- 1966** Tj. „jeho se týkajících“, dále obdobně.
- 1967** N. snad „podrůžijí (n. „uchovávají“, tj. „v paměti n. v myslí“) veškerou jeho tvárnost a všechna“.
- 1968** Viz kap. 40:2.
- 1969** Tj. oltáře k obětování vzestupných obětí.
- 1970** N. „základna“, viz 1 Král. 22:35, pozn. 6, zde smysl jako v textu n. zde shora.
- 1971** Tj. „takovýto“ (o šířku dlaně delší).
- 1972** Tj. „vysoký“.
- 1973** Tj. „o loket přechýlující n. vybihající“, v. 14 obdobně („přechýlávání“, „vybihání“).
- 1974** Viz 1 Král. 7:23n., v. 26, pozn. 271.
- 1975** Viz i Jóba 13:12, pozn. 647.
- 1976** N. „řimsu“, dále obdobně.
- 1977** Vl. „malé“, „velikou“.
- 1978** N. „krb“, hebr. „har-Él“, tj. „Boží hora“, výraz vyskytující se v SZ jen zde; místo něho je zdola v tomto verši a dále
- 1979** „arí-Él“, viz Is. 29:1n. a dále, pozn. 1431.
- 1980** Tj. „loket“.
- 1981** Tvar trpného rodu („v den, kdy bude zhotoven“).
- 1982** Viz Gen. 8:20, pozn. 273.
- 1983** N. „oltáře: V den... krví, (19)pak“.
- 1984** Viz Exod. 6:25, pozn. 206.
- 1985** Viz Lev. 4:3, pozn. 17.
- 1986** Tj. zde ovšem „oltáře“.
- 1987** Viz Lev. 8:15, pozn. 270.
- 1988** D. „jej“.
- 1989** Viz Nech. 3:31, pozn. 140, zde smysl jako v textu; výraz se v SZ kromě uvedeného místa a míst v citované poznámce udaných vyskytuje jen zde.
- 1990** Viz Lev. 4:23, pozn. 128.
- 1991** Vl. „naházejí“, sloveso, jehož tvarem je „vržena“ v kap. 19:12, „rozházel“ v 2 Král. 23:6 a j.
- 1992** Viz Exod. 29:36, pozn. 1058.
- 1993** Vl. „činit chluapatce obětí“, na konci verše a dále obdobně, viz Lev. 9:7, pozn. 286.
- 1994** N., podle čteného textu, „ruce“; LXX a syrský překlad a podle nich i některé novější překlady podávají znění „jejich (tj. „své“) ruce“.
- 1995** Tj. „zasvěťtí jej“, viz Exod. 28:41, pozn. 1016.
- 1996** Viz Gen. 19:9, pozn. 496, Num. 16:37 („daleko“), 1 Sam. 10:3 („a dále“), a j., zde smysl jako v textu.
- 1997** Viz Lev. 3:1, pozn. 83.
- 1998** Zde ve smyslu „obětní hostiny“.
- 1999** Srov. Exod. 18:12.
- 2000** Zde vl. „od (n. „z“) cesty“.
- 2001** Vl. „její“, tj. „předsíně“ (D. „jeho“, „předsín“ je v hebrejštině mužského rodu).
- 2002** N. „věnuj svou pozornost“, v textu doslovný překlad.
- 2003** Viz kap. 2:7n.
- 2004** Viz Num. 16:3, pozn. 626.
- 2005** Viz Exod. 2:22, pozn. 83; Deut. 32:12, pozn. 1139.
- 2006** N. „předkládání“, viz Lev. 1:2, pozn. 4, dále obdobně.
- 2007** Tj. „byla porušována má smlouva“.
- 2008** N. „mé svatyně¹⁹¹⁶“.
- 2009** Zde ve smyslu „předmětu péče“, viz 1 Sam. 22:23, pozn. 860.
- 2010** N. „místo“, n. „pro“ (tj. „sobe k úlevě“, „abyste se zbavili své povinnosti n. úkolu“), je to však těž předložka jako „za“ zde shora.
- 2011** Tj. „syny ciziny“, viz vv. 7 a 9.
- 2012** D. „stran („to se týká“) každého (n. „kteréhokoli“) syna“, dále obdobně.
- 2013** Viz i Jer. 52:11, pozn. 2016 (zde ovšem nikoli „vězení“), mnohočíslo pak ve smyslu „výkonů („směn“) ve strážní službě“.
- 2014** Tj. „lidu“, dále obdobně.
- 2015** Jiná předložka než v kap. 9:6⁴⁴¹, zde však v podstatě souznačná, ač ovšem v naprosto jiné významové souvislosti.
- 2016** Viz Exod. 21:6, pozn. 683.
- 2017** Viz Exod. 28:1, pozn. 961.
- 2018** Těto předložky se předchozí²⁰¹⁵ poznámka netýká.
- 2019** Nesouvisí s „vnitřního“ shora³⁸³.
- 2020** D. „a nebude na ně... uvnitř smět vystoupit⁴⁰⁵“.
- 2021** N. „co působí pocení“, D. „opasovat potem“ (n. snad „pocením“, výraz vyskytující se v SZ jen zde), smysl jako v textu.
- 2022** Viz Lev. 13:33, pozn. 433.
- 2023** Tj. „vlasů“, obdobně jako v Num. 6:5, pozn. 253 (zde snad „vypouštět proudy“, výraz se v SZ vyskytuje jen na těchto dvou místech), ač zde o „vlasech“ není výslovně zmínky.
- 2024** D. „přistřihováním²⁰²⁵“.
- 2025** N. „přistřihováním vlasů upravovat“, tvary tohoto slovesa se v SZ vyskytují jen na tomto místě.
- 2026** Tj. „který z nich“, dále obdobně.
- 2027** D. „od kněze“.
- 2028** Viz Lev. 14:57, pozn. 488.
- 2029** D. „mezi svatým a nesvatým“, „mezi nečistým a čistým“, tj. „poučovat („uvědomovat je“) o rozdílu mezi...“.
- 2030** N. „k svému“, dále obdobně, jiná však předložka než „k“ zde shora, n. „pro své“, jako zde zdola²⁴⁸.
- 2031** Viz Lev. 27:21, pozn. 965.
- 2032** Viz Exod. 23:16 a dále, pozn. 806.
- 2033** Viz Num. 15:20n., pozn. 593.
- 2034** Vl. „uvedení“, „snešení“, tj. „způsobení, aby spočinulo“.
- 2035** Viz Jós. 13:6, pozn. 474.
- 2036** Viz Exod. 29:27, pozn. 1054, sloveso, od něhož je odvozen dotčený výraz⁹⁴⁹.
- 2037** Zde v takovémto smyslu (zde zdola obdobně), takže pak
- 2038** „svaté n. posvěcené území n. pozemek“.
- 2039** Tj. snad „třtin“ (kap. 40:5¹⁴⁴², tak ve v. 2 jednoznačně, srov. kap. 42:16nn.) n., podle jiných, „loket¹⁸¹⁷“.
- 2040** LXX a podle nich i některé novější překlady podávají znění „dvaceti“.

- 2041** N. „obvodu“, „volného prostranství“, zde a dále jednotné číslo v takovémto smyslu.
- 2042** Přičestí dotčeného slovesa⁹³³ se smyslem jako v textu.
- 2043** Hebr. „esrím liškóth“; LXX zde místo toho četli „árím (n. „šeárím“) lášábeth“ a přeložili „poleis (n. „py-lás“) tú katoikein“, „města (n. „brány“) k bydlení“. Tomuto znění dávají autoři mnohých ze známých mi překladů přednost, považujíce znění dochovaného hebrejského textu za chybu opisovače, přesto však jsem se tohoto jeho znění s několika jinými, mj. i s Kralickými a se slovenským překladem prof. Roháčka, přidržel a překládám podle něho.
- 2044** Viz Lev. 25:46, pozn. 842.
- 2045** D. „od okraje západu¹⁹⁰⁷“, „od okraje východu“, dále obdobně.
- 2046** Tj. „podílů Izráelových kmenů“, viz kap. 48:1-7, 23-29.
- 2047** Tj. „pomezí země Izráelovy“.
- 2048** Viz Jer. 6:7, pozn. 495.
- 2049** N. „vynucování“, tj. daní n. roboty, výraz vyskytující se v SZ jen zde.
- 2050** Viz Lev. 19:36, pozn. 657.
- 2051** Viz Exod. 16:36, pozn. 582.
- 2052** Viz 1 Král. 7:26, pozn. 439.
- 2053** Viz Exod. 5:18, pozn. 169, výraz vyskytující se v SZ jen na těchto dvou místech.
- 2054** Viz Lev. 27:16, pozn. 961.
- 2055** Výraz přibuzný dotčenému²⁰⁵³, viz Exod. 30:32, pozn. 1097, zde smysl jako v textu.
- 2056** Viz 1 Král. 10:17, pozn. 634, zde však 60 (25 + 20 + 15) šeklů.
- 2057** „Dáte... šestinu“ je v hebrejštině jedno slovo, sloveso vyskytující se v SZ jen zde; snad by se dalo říci „a ošestinuje éfu“ ve smyslu jako v textu.
- 2058** Zde snad v takovémto smyslu, srov. „vyhrazený podíl“ v Gen. 47:22.
- 2059** Viz 1 Král. 4:22, pozn. 249.
- 2060** Tj. „budou tam k tomu n. na to, aby ji přinášeli“, „budou zavázáni n. povinni“, v textu co nejdoslovnější překlad.
- 2061** Tj. „spočívat“, „a povinností vládců“.
- 2062** N. „zbloudivšího“, viz Lev. 4:13, pozn. 94; zde v kap. 34:6 smysl jako tam v textu („potloukají se“).
- 2063** Viz Žalm 19:7, pozn. 586, tj. zde „v nevědomosti hřešícího n. zhřešivšího“.
- 2064** Viz Exod. 12:11, pozn. 377.
- 2065** D. „Jako tyto věci“ n. „podle těchto věcí“.
- 2066** Vl. „podle“.
- 2067** N. „zavřena“, v stavovém smyslu.
- 2068** Viz Lev. 3:7, pozn. 86, zde ve smyslu jako v textu, jiný výraz než zde v kap. 27:21 a 39:18.
- 2069** N. „dar“, ne však jako zde shora¹⁹⁴⁶, viz Přísl. 25:14, pozn. 745; jako „dárek“ v 1 Král. 13:7.
- 2070** Tj. „kolik jeho ruka bude ochotna dát“.
- 2071** Viz Lev. 14:22, pozn. 157.
- 2072** D. „při vstupování vládců bude on“.
- 2073** Vl. „její“, tj. „předsině“ n. „brány“, D. „jeho“ (obdobně i ve v. 9), neboť „předsině“ i „brána“ jsou v hebrejštině mužského rodu.
- 2074** Tj. „branou, jež je naproti“.
- 2075** Viz Lev. 7:16, pozn. 226.
- 2076** D. „činil dobytče, syna jeho roku“.
- 2077** D. „v jitro – v jitro“.
- 2078** Viz Lev. 2:2, pozn. 54.
- 2079** D. „vzestupnou oběť ustavičnosti“.
- 2080** Viz Lev. 25:45, pozn. 842.
- 2081** Tj. snad „padesátého roku“, viz Lev. 25:10, pozn. 799.
- 2082** Tj. „útsiskem n. násilím vyhánění n. vypuzování“.
- 2083** N. „nechávat dědit“, viz Num. 18:20, pozn. 723, tvar slovesa, od něhož je dotčený výraz¹⁶⁷⁹ odvozen, n. snad naopak. Dále i jiné tvary se smyslem jako tam v textu.
- 2084** Zde jiná předložka, v této souvislosti ji lze chápat v téměř smyslu; jde o tytéž předložky jako v kap. 41:4 a dále^{1188 1875}. Jinak snad, ježto je to táž předložka jako „k“, zde shora,
- 2085** „komnatám, ke kněžím“, následující slova se však vztahují ke „komnatám“.
- 2086** N. snad „na dvou zadních stranách“, hebr. „bejarkajim“, výraz v této souvislosti nepřilíh jasněho smyslu, podle LXX „kechórismenos“, „vzdálené n. oddělené“, podle Vulgaty „vergens“, „obracející se“.
- 2087** N. „podle některých, „připojená“, tvar slovesa vyskytujícího se v SZ v takovémto nejasném smyslu jen zde; jinde značí „v kouř obracet“ (1 Sam. 2:15, pozn. 116), „zakuřovat“ (Jer. 1:16, pozn. 59 apod., na mnoha jiných místech), podle LXX „malá“ („mikra“, četli „ketanóth“ místo „keturóth“), kteréhožto smyslu se přidružují i některé novější překlady.
- 2088** Tj. nejspíše „loket¹⁸⁷⁷“, tak i podle LXX a Vulgaty.
- 2089** Zde jiný tvar, jenž je vlastně tvarem trpného rodu slovesa přeloženého „seškrábou“ v Lev. 14:41, od něhož je dotčený výraz¹⁹²⁰ odvozen. Na tomto místě je jeho význam nejasný, LXX, Vulgata a syrský překlad jej vynechávají, v tištěných vydáních hebrejského textu je označen jako pochybný; novější překlady, pokud jsou mi známy, jej vesměs podávají v podstatě ve smyslu, v jakém jej v textu uvádím.
- 2090** N. snad „plot“, „obruba“, jako „řada“ v Exod. 28:17n., 1 Král. 7:2n.; na konci verše je v téměř smyslu množné číslo přibuzného výrazu¹²¹.
- 2091** „Krbk k vaření“ je v původním textu jedno slovo, odvozené od slovesa „vařit“ a vyskytující se v SZ jen zde.
- 2092** D. „Tyto“, n. „tato nádvoří“.
- 2093** Vl. „domy“, srov. např. Exod. 25:27, pozn. 878.
- 2094** Viz 1 Sam. 23:19, pozn. 869.
- 2095** D. „od jihu¹⁸¹¹“, zde smysl spíše jako v textu.
- 2096** N. „vyvedl mě“, je to však tvar jiného slovesa než „uvedl“ ve v. 1.
- 2097** Zde jiný tvar dotčeného slovesa⁴⁴, smysl jako v textu, n. snad „povodil mě vůkol“.
- 2098** D³⁸⁷. „cestou ulice“, „k bráně ulice“.
- 2099** N. „vylévaly se“, „tryskaly“, sloveso vyskytující se v SZ jen zde.

- 2100** Hebr. „kau“, viz ls. 18:2, pozn. 960.
- 2101** N.¹⁵² „v (n. „po“) lokti“, v kap. 40:5 smysl jako tam v textu⁸¹⁸, stran v. 21 tamtéž viz Exod. 26:2, pozn. 902.
- 2102** Vl. „konce“ (Deut. 32:36, pozn. 1199), tj. „nohou“, smysl jako v textu.
- 2103** Tj. „po kolena“, vl. „v kolena“, smysl jako v textu, kde je překlad zvolen v zájmu zřetelnosti, n. zde shora; nikoli však jako „po kyčle“ zdola n. „po kotníky“ ve v. 3.
- 2104** Viz Gen. 26:17, pozn. 684.
- 2105** Viz Jóbá 8:11, pozn. 411; 10:16, pozn. 521.
- 2106** Zde ve smyslu jako v textu, viz kap. 3:6¹¹⁹.
- 2107** Tj. „na obou březích“, vl. „z obou břehů“, v kap. 48:21 „od východu i od západu“. Týká se jen takto označených míst.
- 2108** N. „okresu“, jako u Jós. 13:2, „oblasti“. Tohoto výrazu (hebr. „geliláh“) bylo použito i jako vlastního jména (Galilea) území na nejzápadněji severu Izraelského země, a toto jméno zde LXX, a snad podle nich, i Kraličtí, omylem uvedli místo překladu dotčeného výrazu; v žádném jiném ze známých mi překladů tohoto znění zde nenacházím.
- 2109** Viz Num. 22:1, pozn. 831, hebr. „aráváh“; zde se míní proláklina, podnes nazývaná „Arává“, již proudí dolní tok Jordánu a v níž leží Mrtvé moře (Deut. 3:17, pozn. 4).
- 2110** Tj. „Mrtvého“.
- 2111** Srov. 2 Král. 2:21n.
- 2112** Zde překlad zvolen vzhledem k významové povaze následujícího slova²¹¹³.
- 2113** Viz Gen. 9:7, pozn. 287.
- 2114** Tj. Jordán a ta řeka, o níž je zde řeč.
- 2115** N., podle čteného textu, „stanou“, „postaví se“, kterýmto tvar ovšem je možno chápat i v též smyslu jako znění textu psaného v textu překladu¹⁷.
- 2116** Viz 1 Sam. 24:1; Pís. 1:14; místo asi uprostřed západního pobřeží Mrtvého moře.
- 2117** Místo blízko ústí Jordánu, jméno vyskytující se v SZ jen zde.
- 2118** Tj. „Středozemního“.
- 2119** Viz Jóbá 8:11 a 40:21; výraz se v SZ vyskytuje jen na těchto třech místech.
- 2120** Viz ls. 30:14, pozn. 1522.
- 2121** Viz Lev. 19:23, pozn. 631, zdola ve verši obdobně.
- 2122** Tj. „přestávat se rodit“, viz Pl. 3:22, pozn. 278.
- 2123** Sloveso jako „rodit jako první“ v Lev. 27:26, „prvorozeným činit“ v Deut. 21:16, zde smysl jako v textu.
- 2124** Tj. „řeky²¹⁰⁴“, D. „jeho“, neboť „řeka²¹⁰⁴“ je v hebrejštině mužského rodu.
- 2125** Výraz odvozený od dotčeného slova²¹¹¹, vyskytující se v SZ jen zde.
- 2126** N. „vymezení“, zde v takovémto smyslu.
- 2127** Viz Num. 33:54, pozn. 1097.
- 2128** Jako „provazy“ v kap. 27:24, viz Deut. 32:9, pozn. 1128; ne jako v kap. 45:7²⁰⁴⁶.
- 2129** Vl. „každý⁴⁵ jako jeho bratr²⁰⁰“.
- 2130** Tj. „země“.
- 2131** „Cáfon“ bylo město východně od Jordánu, viz Jós. 13:27; Soud. 12:1; ježto toto jméno značí „sever“, chápe

- se zde ve většině známých mi překladů (i u LXX a ve Vulgátě) v takovémto významu a toto místo se překládá ve smyslu „a strana severu k severu“ apod. V souhlase s nemnohými jsem však dal přednost znění, jež v textu podávám, neboť ono podle mého soudu dává mnohem lepší smysl.
- 2132** Po sobě následující tvary téhož slova působí dojem jakési slovní hříčky („Cáfon, jenž je v oblasti, na níž jeho jméno poukazuje“).
- 2133** Mnohé rukopisy a syrský překlad zde a ve vv. 18. (tam i LXX) a 19 (tam i LXX a Vulgata) podávají znění „to je“ (četli „zóth“ místo „veeth“, litery Z a V jsou si v hebrejském písmu navzájem velmi podobny), jako ve v. 20, jemuž dávají přednost i všechny známé mi novější překlady, nedovolil jsem si však dochovaný hebrejský text opravovat a překládam podle něho, přestože bylo třeba malého doplnění, aby i v překladu bylo patrné, že jde o 4. pád (podobně jako ve Vulgátě ve v. 18 volněji „metiemini etiam plagam orientalem“, „vyměřte i východní kraj“ [n. „pásmo“, „oblast“]).
- 2134** D. „okraj severu“, dále obdobně.
- 2135** Obdobně jako v 2 Král. 16:14, pozn. 651.
- 2136** Tj. „severního“, ve v. 18, ve v. 20 „jižního“.
- 2137** Zde proti začátku a konci verše doslovný překlad, jako v kap. 10:19; 11:1.
- 2138** Tj. „Mrtvému“.
- 2139** Syrský překlad a některé rukopisy LXX a Italy podávají znění „Jordán od pomezí k východnímu moři, k Támáru²¹⁴⁰ (místo „támódu“, „budete měřit“, četli „Támárah“, „k Támáru“, srov. kap. 6:14²⁹⁷); tak i některé z novějších známých mi překladů.
- 2140** Místo ležící jihozápadně od jižního pobřeží Mrtvého moře.
- 2141** Viz Exod. 17:7, pozn. 591, Num. 20:13, zde množné číslo.
- 2142** Viz Num. 21:1, 14, jihozápadně od Támáru.
- 2143** Zde v takovémto smyslu („potok Egypta“, viz 1 Král. 8:65).
- 2144** Zde i ve smyslu významu tohoto výrazu jako vlastního jména¹⁸¹¹ („k Negevu“).
- 2145** N. „mezi sebou“, dále obdobně.
- 2146** Sloveso jako v kap. 5:1, jiné než zde ve v. 13¹⁶⁷⁹ 2083.
- 2147** Viz Exod. 12:19, pozn. 402.
- 2148** Jiný tvar dotčeného slova²⁰³⁵ (vl. „padat“, „klestat“, „uléhat“, takže pak i „ukládat se“, ve smyslu jako v textu). Autoři syrského překladu, Vulgaty a rabinských výkladů však zde nacházejí obdobný a téhož významu tvar jako na počátku tohoto verše²⁰³⁵, takže podle nich by bylo záhodno překládat
- 2149** „budou s vámi losovat stran“ (n. „ve věci“); tak n. podobně je tomu ve valně většině známých mi novějších překladů.
- 2150** D. „ruce“, viz Gen. 34:21, pozn. 927.
- 2151** Vl. „při“, „na“, zde a dále v tomto odlišné snad z hledkem k souvislosti chápat ve smyslu jako v textu.
- 2152** N., podle čteného textu, „aniž se⁴⁶⁰ bude... jinému přenechávat“ (n. „postupovat“).
- 2153** Viz Gen. 7:21, pozn. 248 a 249.

- 2154** Zde táž předložka jako v místě citovaném v dotčené poznámce⁴⁴³.
- 2155** Tj. „obecné“, „obyčejné“, „všední“.
- 2156** Viz 1 Král. 6:33, pozn. 384, zde smysl jako v textu, přídavné jméno odvozené od dotčeného slovesa¹⁸⁶⁵.
- 2157** Vl. „k majetku“, smysl jako v textu („spolu s částí, jež bude patřit městu, bude celé toto území mít čtvercový půdorys“).
- 2158** D. „k tváři (n. „na tvář“, „do tváře“) pětadvaceti tisíc“.
- 2159** Zde jde o odlišení od předložky „k“ v kap. 47:19.
- 2160** N. „podíly“, ne však jako v kap. 45:7 a dále²⁰⁴⁶, ač je to příbuzný výraz; viz 1 Par. 23:6 a dále, pozn. 773, zde smysl jako v textu n. zde shora.
- 2161** Tj. „krajní strany“, viz Num. 34:4 a dále, pozn. 1106.
- 2162** Hebr. „Jhvh (viz předmluva)-šammáh“.

DÁNIJJÉL¹

V třetím roce kralování² Jehójáákíma³, krále Júdova⁴, přibyl k Jerusálému Nevúchadneccar, král Bávelu⁵, a zahájil proti němu⁷ obléhání⁹ (2) a Pán vydal v jeho ruku Jehójáákíma, krále Júdova⁴, a z části¹⁰ zařízení¹¹ Božího domu, jež dopravil¹² v zem Šineáru, v dům svých bohů, *ano*, dopravil ta zařízení¹¹ v dům pokladu¹³ svých bohů.

(3) A král přikázal¹⁴ Ašpenazovi, představenému¹⁵ svých komorníků¹⁶, přivést ze synů Izráelových a ze semene království¹⁷ a z velmožů (4) mladíky¹⁸, na¹⁹ nichž by nebylo žádné²⁰ chyby²¹ a sličné²² vzezření²³ a zběhlé²⁵ ve všemožné²⁰ moudrosti²⁶ a bohaté²⁷ vědění²⁴ a chá-pající²⁹ vědomosti³⁰, a při¹⁹ nichž *by byla* způsobilost³² stát³³ v paláci krále, a naučit je písmu a jazyku Kasdím³⁴. (5) A král pro ně³⁵ určil³⁶ z králova pokrmu³⁷ a z vína, jež on pil³⁸, dávkou³⁹ dne v její den k jejich výživě *po* tři léta, aby po uplynutí⁴⁰ jich mohli⁴¹ stanout³³ před tváří krále.

(6) I dostali se⁴² mezi ně ze synů Júdových Dánijjél, Chananjá, Míšáel a Azarjá, (7) a vedoucí⁴³ komorníků¹⁶ jim přisoudil⁴⁴ jména: Dánijjélovi přisoudil⁴⁴ *jméno* Běl-tesaccar a Chananjovi Šadrach a Míšáelovi Měšach a Azarjovi Avéd-negó.

(8) Ale Dánijjél si položil⁴⁴ na⁴⁵ srdce, že se nebude poskrvňovat⁴⁶ pokrmem³⁷ královým a vínem, jež on pil³⁸, a jal se vyprošovat⁴⁷ si od vedoucího⁴³ komorníků¹⁶, aby se nemusel⁴¹ poskrvňovat⁴⁶. (9) Bůh pak⁴⁸ byl uvedl⁴⁹ Dánijjéla před tváří vedoucího⁴³ komorníků¹⁶ k laskavosti⁵⁰ a k slitování⁵¹; (10) vedoucí⁴³ komorníků¹⁶ tedy⁴⁸ Dánijjélovi řekl: Já se bojím⁵² svého pána, krále, jenž určil³⁶ vaše jídlo a váš nápoj³⁸, vždyt nač by měl⁴¹ vidět vaše tváře přepadlejší⁵⁴ než *tváře*⁵⁵ mladíků¹⁸, kteří *jsou* jako vy⁵⁶? I uvalili byste na mou hlavu vinu vůči králi. (11) Dánijjél tedy⁴⁸ řekl k Melcarovi, jehož vedoucí⁴³ komorníků¹⁶ určil³⁶ nad Dánijjélem, Chananjou, Míšáelem a Azarjou: (12) Podrob, prosím⁵⁷, své nevolníky zkoušce⁵⁸ na deset

dní, takže⁶⁰ nechť nám dávají⁶¹ trochu⁶² luštění⁶³, ať jíme, a vodu, ať pijeme; (13) pak⁶⁰ se naše vzezření²³ budou moci⁴¹ ukázat před tvou tváří, i vzezření²³ mladíků¹⁸, kteří⁶⁵ budou jíst pokrm³⁷ krále, i nalož⁶⁶ se svými nevolníky podle *toho*, co budeš vidět. (14) I vyhověl⁶⁷ jim stran této věci a *na* deset dní je zkoušce podrobil (15) a po uplynutí⁴⁰ deseti dní se ukázalo, že jejich vzezření²³ *byla* lepší a masem²⁴ plnější⁶⁸ než⁵⁵ všech mladíků¹⁸, již⁶⁵ jedli pokrm³⁷ krále; (16) Melcar se tedy⁴⁸ jal *odnášet*⁶⁹ jejich pokrm³⁷ a víno, jejich nápoj³⁸, a dávat⁷⁰ jim luštění⁶³.

(17) A tyto čtyři mladíci¹⁸ – Bůh jim dal vědomosti³⁰ a rozhled²⁵ stran¹⁹ všemožného²⁰ písmá⁷³ a moudrosti, a Dánijjél byl znalcem²⁹ stran¹⁹ všemožného²⁰ vidění⁷⁷ a snů⁷³; (18) a v čas po uplynutí⁴⁰ dní, když král přikázal¹⁴ přivést je⁷⁸, tu⁶⁰ je⁷⁹ vedoucí⁴³ komorníků¹⁶ před tvář Nevúchadneccarovu přivedl, (19) a když je⁷⁹ král oslovil⁵⁸, nebyl⁸⁰ mezi nimi⁷⁹ všemi⁸¹ shledán⁸² *nikdo* jako Dánijjél, Chananjá, Míšáel a Azarjá, i stanuli³³ před tváří krále, (20) a v kterékoli²⁰ věci moudrosti a chápavosti²⁹, již král od nich vyžadoval⁴⁷, je shledal⁸⁰ o deset pídí⁸³ nade všemi písmaři⁸⁴ a zaříkávači⁸⁵, kteří *byli* ve všem jeho království.

(21) A Dánijjél zůstal⁴² až po první⁸⁶ rok krále Kórese⁸⁷.

2 A v druhém roce kralování² Nevúchadneccarova dostal⁸⁸ Nevúchadneccar sny, takže⁶⁰ se jeho duch⁸⁹ rozrušil⁹⁰ a jeho spánek⁹² na něho padl⁴²; (2) i přikázal¹⁴ král povolat⁹⁴ písmaře⁶⁴ a zaříkávače⁶⁴ a čarodějníky a Kasdím³⁴ k oznámení⁹⁶ králi jeho snů. I přišli a stanuli před tváří krále (3) a král jim řekl: Dostal jsem⁸⁸ sen a můj duch⁸⁹ je rozrušen⁹⁰ stran poznání²⁸ toho snu. (4) I promluvili *ke* králi jeho služebníci, Kasdím³⁴, arámsky⁹⁸: Ó králi, žij na věky¹⁰¹! Řekni ten sen svým nevolníkům a budeme moci⁴¹ vyjevit¹⁰² jeho výklad. (5) Král odpověděl a řekl *ke* Kasdejčům¹⁰³:

Vyšel ode mne tento příkaz¹⁰⁴: Jestliže mi nedáte na vědomí ten sen a jeho výklad, budete na kusy rozsekáni a vaše domy budou učiněny⁴⁴ hnojštěm; (6) jestliže však⁴⁸ ten sen a jeho výklad vyjevíte¹⁰², obdržíte z mé strany¹⁰⁵ dary a odměnu a velikou¹⁰⁶ čest¹⁰⁷. Proto mi ten sen a jeho výklad vyjevíte¹⁰². (7) Opětovně odpověděli a řekli: Necht' král řekne⁶¹ ten sen a vyjevíme¹⁰² jeho výklad. (8) Král odpověděl a řekl: Já s jistotou vím, že vy chcete⁴¹ získat čas¹⁴⁷ pro tu příčinu, že víte^{77 108}, že ten příkaz¹⁰⁴ ode mne vyšel, (9) že jestliže mi ten sen nedáte na vědomí, je pro vás ta¹⁰⁹ jedna¹¹⁰ vyhláška¹¹¹, neboť⁶⁰ jste si připravili řeč¹⁰⁴ lživou¹¹² a zkaženou¹¹³ ku pronášení přede mnou, než by se čas¹⁴⁷ změnil¹⁴⁶. Proto mi ten sen řekněte, ať vím, že mi můžete vyjevit¹⁰² jeho výklad. (10) Kasdejci¹⁰³ před králem odpověděli a řekli: Není na zemi¹¹⁴ člověka¹¹⁵, jenž by mohl královu věc¹⁰⁴ vyjevit¹⁰², takže¹⁹⁹ žádný²⁰ král, mocnár¹⁵ ani vladař^{116 117} nežádal¹¹⁸ takovou věc^{104 119} u žádného²⁰ písaře⁸⁴ ani zaříkávače⁸⁵ ani Kasdího^{34 95 103 120}, (11) neboť⁶⁰ věc¹⁰⁴, již král žádá¹¹⁸, je vzácná¹²¹ a není jiného¹²², kdo by ji mohl⁴¹ před králem vyjevit¹⁰², leč bohové, jejichž bydlíště^{189 347} není s masem¹²³.

(12) Pro tuto příčinu se král rozzuřil, ano, velmi^{106 124} se rozložil¹²⁵ a přikázal¹⁴ všechny mudrce Bávelu^{5 6} vyhubit, (13) takže⁶⁰ vyšla¹²⁶ vyhláška¹¹¹, aby mudrci byli pozabijeni¹²⁷; i hledali¹²⁸ k zabijení^{127 129} Dánijjéla a jeho druhy¹³⁰.

(14) Vtom¹³¹ Dánijjél s rozumností¹³² a obezřelostí¹³³ odvětil¹³⁴ Arjóchovi, veliteli¹⁵ královny osobní strážce¹³⁵, jenž vyšel¹²⁶ zabít mudrce⁶⁴ Bávelu^{5 6}; (15) ujal se slova¹³⁶ a řekl Arjóchovi, královu zmocněnci^{136 137}: Nač ta přísná¹³⁸ vyhláška¹¹¹ ze strany krále^{105 7}? Tehdy¹³¹ Arjóch dal tu věc¹⁰⁴ Dánijjélovi na vědomí (16) a Dánijjél vstoupil¹³⁹ a vyprosil¹²⁸ od krále, že mu dal čas, aby mohl výklad králi vyjevit¹⁰². (17) Pak¹³¹ Dánijjél šel do svého domu a dal tu věc¹⁰⁴ na vědomí Chananjovi, Míšáélovi a Azarjovi, svým druhům¹³⁰, (18) aby se jali ze strany Boha¹⁰⁵ nebes vyprošovat¹²⁸ slítování⁵¹ stran tohoto tajemství, aby Dánijjél a jeho druhové¹³⁰ nemuseli⁴¹ s ostatkem¹⁴⁰

mudrců Bávelu zahynout. (19) Tehdy¹³¹ bylo to tajemství ve vidění⁷⁷ noci Dánijjélovi zjeveno¹⁴¹, tehdy¹³¹ se Dánijjél jal Boha nebes velebit¹⁴²; (20) ujal se Dánijjél slova¹³⁶ a řekl:

Necht' je⁶¹ Boží jméno velebeno¹⁴² od věčnosti^{101 143} až po věčnost^{101 143}, neboť moudrost a moc¹⁴⁴ – ano,¹⁴⁵ jsou jeho,

(21) a on mění¹⁴⁶ doby¹⁴⁷ a časy, odstraňuje¹⁴⁸ krále⁶⁴ a nastoluje¹⁴⁹ krále⁶⁴,

dává¹⁵⁰ moudrost moudrým a poznání³¹ znajícím chápavost^{29 151};

(22) on zjevuje¹⁴¹ věci nevyzpytatelné¹⁵² a skryté, ví, co je ve tmě, neboť⁶⁰ s ním sídlí¹⁵³ světlo¹⁵⁴.

(23) Já tobě, Bože mých otců, děkuji¹⁵⁵ a vychvaluji tě, jenž jsi mi dal¹⁵⁰ moudrost a moc¹⁴⁴

a nyní jsi mi dal poznat, co jsme si od tebe vyprošovali¹²⁸, neboť jsi nám dal poznat královu věc¹⁰⁴.

(24) Pro tuto příčinu vstoupil¹³⁹ Dánijjél k Arjóchovi¹⁵⁶, jehož král určil³⁶ k vyhubení mudrců Bávelu^{5 6}; přišel a oslovil¹⁴ ho takto: Nemusíš⁴¹ mudrců Bávelu^{5 6} hubit; uved¹³⁹ mě před krále, ať mohu⁴¹ ten výklad králi vyjevit¹⁰².

(25) Tehdy¹³¹ Arjóch Dánijjéla spěšně¹⁵⁷ uvedl¹³⁹ před krále a toho takto oslovil¹⁴, že: Objevil jsem¹⁵⁸ muže¹⁵⁹ z vyhnanců¹⁶⁰ Júdových⁴, jenž bude umět⁴¹ dát králi na vědomí ten výklad. (26) Král odpověděl a řekl Dánijjélovi, jehož jméno bylo Běltesaccar: Zda jsi schopen dát mi na vědomí ten sen, jež jsem uviděl⁷⁷, a jeho výklad? (27) Dánijjél před králem odpověděl a řekl: Tajemství, jež král požaduje¹¹⁸, nemohou mudrci, zaříkávači⁸⁵, písaři⁸⁴, věštcí¹⁶¹ králi vyjevit¹⁰²; (28) ale v nebesích je Bůh, zjevující¹⁴¹ tajemství⁶⁴, jenž⁵⁰ králi Nevúchadneccarovi dal na vědomí, co že se bude dít⁴² v posledku dní. Tvůj sen a vidění^{64 77} tvé hlavy na tvém lůžku, ono bylo toto: (29) Ty, ó¹⁰⁰ králi, – na tvém lůžku vzházely²⁷⁸ dvě myšlenky¹⁶², co že se bude dít⁴² po tomto, a Zjevovatel¹⁴¹ tajemství⁶⁴ ti dal na vědomí, co že se bude dít⁴²; (30) a já, – ne v moudrosti¹⁶³, jež by byla ve mně nad¹⁵⁵ kohokoliv²⁰ živého, mi toto tajemství bylo zjeveno¹⁴¹, nýbrž

proto¹⁶⁴, aby mohli⁴¹ ten výklad dát králi na vědomí a *aby* sis uvědomil myšlenky¹⁶² svého srdce.

(31) Ty, ó¹⁰⁰ králi, jsi uviděl¹⁷⁷¹⁶⁵, že¹⁶⁶ hle, jakási¹⁶⁷ velika¹⁰⁶ socha¹⁶⁸; tato mohutná¹⁵ socha¹⁶⁸, jejíž¹⁶⁹ lesk¹⁷⁰ *byl* skvělý¹⁷¹, se tyčila¹⁴⁹¹⁷² naproti tobě a její vzhled *byl* děsivý¹⁷³. (32) Ona, ta socha¹⁶⁸ – její hlava *byla* z dobrého zlata, její hrud¹ a její paže⁶⁴ ze stříbra, její břicho a její bedra¹⁷⁴ z mosazi¹⁷⁵, (33) její dolní končetiny¹⁷⁶ ze železa, její nohy¹⁷⁷ zčásti¹⁷⁸ ze železa a zčásti¹⁷⁸ z hlíny. (34) Hleděl¹⁷⁷ jsi⁷⁷, až než se odtrhl¹⁶¹¹⁷⁹ kámen, jenž *nebyl* v rukou, a udeřil¹⁸⁰ do té sochy¹⁶⁸ na jejích nohou¹⁷⁷ ze železa a hlíny¹⁸¹ a rozdrtil¹⁸² je, (35) vtom¹³¹ bylo stejně¹⁸³ rozdrceno¹⁸² vše¹⁸⁴: železo, hlína, mosaz¹⁷⁵, stříbro a zlato, a stalo¹⁸⁴ se⁴² jakoby plevami³⁰ od mlátů v létě²⁴, i odnesl⁶⁹ je vítr⁸⁹, takže⁶⁰ se pro ně nenašlo¹⁵⁸ žádného²⁰ místa. A ten kámen, jenž udeřil¹⁸⁰ do té sochy¹⁶⁸, se stal⁴² mohutnou¹⁵ horou¹⁸⁵ a naplnil všechnu zem. (36) Toto *byl* ten sen; nyní⁶⁰ před králem musíme⁴¹ říci jeho výklad.

(37) Ty, ó¹⁰⁰ králi, jsi králem králů, jemuž¹⁸⁶ Bůh nebes dal¹⁵⁰ kralování, moc a sílu¹⁸⁷ a čest¹⁰⁷, (38) a kdekoli¹⁸⁸ bydlí¹⁸⁹ děti¹⁹⁰ člověka¹⁵, dal¹⁵⁰ v tvou ruku zvířata³⁰⁵¹³ pole¹⁹¹ a letounstvo¹⁹² nebes a dal ti vládu¹¹⁶¹⁹³ nad²²⁸ nimi všemi⁸¹. Ona, ta hlava ze zlata, jsi ty. (39) A po tobě¹⁹⁴ bude povstávat¹⁴⁹ jiné¹²² království, nižší¹⁹⁵ než ty⁵⁵¹⁹⁶, a třetí, další¹²²¹⁹⁷, z mosazi¹⁷⁵, jež bude vládnout¹¹⁶¹⁹³ nade²²⁸ vsí zemí; (40) a čtvrté království bude tvrdé¹⁸⁷¹⁹⁸ jako železo; bude, právě tak, jako¹⁹⁹ železo vše drtí¹⁸² a hmoždí²⁰⁰, tříští²⁰¹ a drtí¹⁸², *ano*, jako železo, jež tříští²⁰¹ tyto všechny věci²⁰². (41) A že jsi viděl¹⁷⁷ její nohy¹⁷⁷ a jejích prsty zčásti¹⁷⁸ z hlíny hrncíře a zčásti¹⁷⁸ ze železa, bude to království rozděleno²⁰³, *ale* bude v něm *něco* z pevnosti²⁰⁴ železa, takže¹⁹⁹ jsi viděl¹⁷⁷ v hlíně, v jílu, vmišené²⁰⁵ železo; (42) a že prsty jejích nohou¹⁷⁷ *byly* zčásti¹⁷⁸ ze železa a zčásti¹⁷⁸ z hlíny, bude to království z jedné stránky⁴⁰²⁰⁶ silně¹⁸⁷¹⁹⁸²⁰⁷ a zčásti¹⁷⁸ zranitelné²⁰⁸. (43) Jako jsi viděl¹⁷⁷ železo vmišené²⁰⁵ v hlíně, v jílu, budou se vměšovat²⁰⁵ v símě lidí¹¹⁵²⁰⁹, *ale* nebudou spjati²¹⁰ jeden s druhým²¹¹, tak jako se železo nemísí s hlínou. (44) A Bůh nebes

v dnech oněch králů vzbudí¹⁴⁹ království, jež na věky¹⁰¹ nebude moci⁴¹ být vyvráceno²¹², aniž to království bude přecháno jinému¹²² lidu; rozdrť¹⁸² a k zániku přivede²¹³ všechna tato království a samo²¹⁴ bude na věčné věky¹⁰¹²¹⁵ stát¹⁴⁹²¹⁶. (45) Tím, že¹⁹⁹ jsi viděl¹⁷⁷, že z té hory se odtrhl¹⁶¹¹⁷⁹ kámen, jenž *nebyl* v rukou, a rozdrtil¹⁸² železo, mosaz¹⁷⁵, hlínu, stříbro i zlato, dal veliký¹⁵ Bůh králi na vědomí, co že se bude dít⁴² po tomto, a ten sen *je* jistý a jeho výklad spolehlivý²¹⁷.

(46) Vtom¹³¹ král Nevúchadneccar padl na svůj obličej²⁸ a jal se Dánijjélovi klanět²¹⁹ a prikázal¹⁴ obětovat²²⁰ mu *oběť* daru²²¹ a líbezné vůně²²²; (47) Dánijjélovi král odpověděl a řekl: Podle pravdy²²³, že váš Bůh – on *je* Bůh bohů a Pán²²⁴ králů a Zjevovatel¹⁴¹ tajemství⁶⁴, neboť ty jsi toto tajemství mohl vyjevit¹⁴¹. (48) Tehdy¹³¹ král Dánijjéla učinil velikým²²⁵ a dal¹⁵⁰ mu přemnohé²²⁵²²⁶ významné¹⁰⁶²²⁷ dary, a učinil ho vládcem¹¹⁶¹⁹³ nade²²⁸ vším krajem²²⁹ Bávelu⁵ a představeným¹⁵ místodržících²³⁰ nade²²⁸ všemi mudrci Bávelu⁵. (49) Ale Dánijjél od krále vyprosil¹²⁸, aby nad záležitostmi²³¹ kraje²²⁹ Bávelu⁵ ustanovil³⁶ Šadracha, Měšacha a Avéd-nega; a Dánijjél *byl* v bráně králově.

3 Nevúchadneccar, král, pořídil²³¹²³² sochu¹⁶⁸ ze zlata, její výška *byla* šedesát loket²³³ a šířka šest loket²³³, vztyčil¹⁴⁹¹⁷² ji v rovině²³⁴ Dúrá v kraji²²⁹ Bávelu⁵, (2) a poslal²³⁵ Nevúchadneccar, král, k soustředění²³⁶ vladařů²³⁷, místodržících²³⁰ a zmocněnců²³⁸, soudců²³⁹, pokladníků, právníků²⁴⁰, rádců²⁴¹ a všech správců¹¹⁶²⁴² krajů²²⁹, k dostavení se²⁴³ k odevzdání²⁴⁴ sochy¹⁶⁸, již Nevúchadneccar, král, vztyčil¹⁴⁹¹⁷². (3) Nato¹³¹ byli vladaři²³⁷, místodržící²³⁰ a zmocněnci²³⁸, soudcové²³⁹, pokladníci, právníci²⁴⁰, rádcové²⁴¹ a všichni správcové¹¹⁶²⁴² krajů²²⁹ soustředění²³⁶ k odevzdání²⁴⁴ sochy¹⁶⁸, již Nevúchadneccar, král, vztyčil¹⁴⁹¹⁷², a naproti soše¹⁶⁸, již Nevúchadneccar, král, vztyčil¹⁴⁹¹⁷², se postavili¹⁴⁹.

(4) A hlasatel zvučně²⁴⁵ volal: Prikazuje se¹⁴ vám, národnosti²⁴⁶, rody a jazyky: (5) V té chvíli¹⁴⁷, kdy budete slyšet zvuk²⁴⁷ rohu, flétny, citery, harfy, varya, dud²⁴⁸ a všemožných²⁰ druhů²⁴⁹ hudby²⁵⁰,

musíte⁴¹ padnout a klanět se²¹⁹ soše¹⁶⁸ ze zlata, již vztyčil¹⁴⁹ 172 Nevúchadneccar, král; (6) a kdokoli, kdo padat a klanět se²¹⁹ nebude, bude v oné hodině²⁵¹ muset⁴¹ být uvržen doprostřed planoucí ohnivé pece. (7) Pro tuto příčinu v onen čas, když zástupy lidí²⁴⁶ uslyšely zvuk²⁴⁷ rohu, flétny, citery, harfy, varyta a všemožných²⁰ druhů²⁴⁹ hudby²⁵⁰, padly všechny národnosti²⁴⁶, rody a jazyky, klanějíce se²¹⁹ soše¹⁶⁸ ze zlata, již vztyčil¹⁴⁹ 172 Nevúchadneccar, král.

(8) Za tohoto stavu věci²⁵² v onen čas přistoupili²⁵³ někteří¹⁵⁹ 254 Kasejci¹⁰³ a jali se obžalovávat Júdovce⁶⁴ 255; (9) ujali se slova¹³⁶ a řekli Nevúchadneccarovi, králi: Ó¹⁰⁰ králi, žij na věky¹⁰¹! (10) Ty, ó¹⁰⁰ králi, jsi vydal⁴⁴ 256 nařízení¹³³ 257, že každý člověk¹⁵, jenž bude slyšet zvuk²⁴⁷ rohu, flétny, citery, harfy, varyta, dud²⁴⁸ a všemožných²⁰ druhů²⁴⁹ hudby²⁵⁰, musí⁴¹ padnout a klanět se²¹⁹ soše¹⁶⁸ ze zlata, (11) a kdokoli, kdo padat a klanět se²¹⁹ nebude, bude muset⁴¹ být uvržen doprostřed planoucí ohnivé pece. (12) Jsou někteří¹⁵⁹ 254 Júdovci, jež jsi ustanovil¹³⁶ nad záležitostmi²³¹ kraje²²⁹ Bávelu⁵ 6, Šadrach, Měšach a Avéd-negó; tito muži¹⁵⁹ na tebe, ó¹⁰⁰ králi, neobrátili⁴⁴ 256 zřetel¹³³ 258, tvým bohům neslouží²⁵⁹ a soše¹⁶⁸ ze zlata, již jsi vztyčil¹⁴⁹ 172, se neklanějí²¹⁹. (13) Nato¹³¹ Nevúchadneccar v hněvu a popuzení²⁶⁰ přikázal¹⁴ Šadracha, Měšacha a Avéd-nega předvést²⁴³; nato¹³¹ tyto muže¹⁵⁹ předvedli²⁴³ před krále. (14) Nevúchadneccar se ujal slova¹³⁶ a řekl jim: Zda úmyslně, Šadrachu, Měšachu a Avéd-negó, jste *tací*, že mým bohům nesloužíte²⁵⁹ a soše¹⁶⁸ ze zlata, již jsem vztyčil¹⁴⁹ 172, se neklaníte²¹⁹? (15) Nuže, jste-li hotovi, abyste v té chvíli¹⁴⁷, kdy budete slyšet zvuk²⁴⁷ rohu, flétny, citery, harfy, varyta, dud²⁴⁸ a všemožných²⁰ druhů²⁴⁹ hudby²⁵⁰, padali a klaněli se²¹⁹ soše¹⁶⁸, již jsem pořídil²³¹ 232 ...; pakli se klanět²¹⁹ nebudete, budete v oné hodině²⁵¹ muset⁴¹ být uvrženi doprostřed planoucí ohnivé pece, a kdo je onen Bůh²⁶¹, jenž by vás mohl⁴¹ z mé ruky vysvobodit? (16) Šadrach, Měšach a Avéd-negó odpověděli a řekli králi Nevúchadneccarovi: My nemáme zapotřebí stran této věci²⁶² ti odporovat¹³⁴ 263. (17) Ma⁴ 41-li tak být, můž

nás Bůh, jemuž my sloužíme²⁵⁹, vysvobodit z planoucí ohnivé pece²⁶⁴, ano, umí⁴¹ nás vysvobodit z tvé ruky²⁶⁴, ó¹⁰⁰ králi; (18) pakli ne, nechť je⁶¹ ti známo, ó¹⁰⁰ králi, že *tací* nebudeme, že bychom sloužili²⁵⁹ tvým bohům, aniž se soše¹⁶⁸ ze zlata, již jsi vztyčil¹⁴⁹ 172, klanět²¹⁹ budeme.

(19) Nato¹³¹ byl Nevúchadneccar naplněn popuzením²⁶⁰ a výraz¹⁶⁸ 265 jeho obličej²¹⁸ se vůči Šadrachovi, Měšachovi a Avéd-negovi²⁶⁶ změnil¹⁴⁶; ozval se¹³⁶ a přikázal¹⁴ rozpálit pec sedmkrát nad to, jak bývalo vidět⁷⁷ ji rozpalovat, (20) a přikázal mužům¹⁵⁹, zdatným silákům²⁶⁷ 268, kteří *byli* v jeho vojsku²⁴⁵ 269, spoutat Šadracha, Měšacha a Avéd-nega k uvržení²⁷⁰ do planoucí ohnivé pece. (21) Nato¹³¹ byli tito muži¹⁵⁹ ve svých pláštích²⁷¹, svých tunikách²⁷², svých turbanech²⁷³, *ano*, ve svých oblecích, spoutání a uvržení doprostřed planoucí ohnivé pece. (22) Za tohoto stavu věci²⁵², proto²⁷⁴, že králův příkaz¹⁰⁴ byl přísný¹³⁸ 275 a pec důkladně¹⁷¹ 276 rozpálená, zabil¹²⁷ ony²⁷⁷ muže¹⁵⁹, kteří Šadracha, Měšacha a Avéd-nega vynesli²⁷⁸, plamen ohně; (23) a tito tři muži¹⁵⁹, Šadrach, Měšach a Avéd-negó, padli spoutáni doprostřed planoucí ohnivé pece.

(24) Tehdy¹³¹ se Nevúchadneccar, král, zděsil²⁷⁹, i vstal¹⁴⁹ spěšně²¹⁵ 280, ozval se¹³⁶ a řekl svým ministrům²⁸¹: Zda jsme neuvrhli tři muže¹⁵⁹ spoutané doprostřed ohně? Odpověděli a řekli králi: Zajisté, ó¹⁰⁰ králi. (25) Odpověděl a řekl: Hle, já vidím⁷⁷ čtyři muže¹⁵⁹ volně¹⁵³ 282, chodící vprostřed ohně, a není při nich úrazu²¹² 283, a vzhled jeho, toho čtvrtého, je podoben⁴⁶⁹ vzhledu syna Božího²⁶¹ 284. (26) Nato¹³¹ Nevúchadneccar přistoupil²⁵³ k otvoru²⁸⁵ planoucí ohnivé pece, ujal se slova¹³⁶ a řekl: Šadrachu, Měšachu a Avéd-negó, nevlnící Boha, Nejvyššího³⁰¹, vyjděte¹²⁶ a představe se²⁴³ 286! Nato¹³¹ Šadrach, Měšach a Avéd-negó zprostřed ohně vyšli¹²⁶ (27) a soustředění²³⁶ vladaři²³⁷, místo držící²³⁰, zmocnění²³⁸ a královi ministři²⁸¹ uviděli⁷⁷ tyto muže¹⁵⁹, nad²⁸⁷ jejichž těly²⁸⁸ neměl oheň moci¹¹⁶ 193, aniž byl vlas jejich hlavy sežehnut, aniž byly jejich pláště²⁷¹ změněny¹⁴⁶, aniž na ně²⁸⁹ byl přešel pach ohně. (28) Nevúchadneccar se ujal slova¹³⁶ a řekl: *Budiž* veleben¹⁴² jejich Bůh,

Šadrachův, Měšachův a Avéd-negův, jenž poslal svého anděla²⁹⁰ a vysvobodil své nevolníky, kteří na něho spolehli a zvrátili^{146 291} králův příkaz¹⁰⁴, i vydali¹⁵⁰ svá těla, aby nemuseli⁴¹ sloužit²⁵⁹ ani se klanět²¹⁹ žádnému²⁰ bohu, leč Bohu svému! (29)I vydává se^{44 256} ode mne nařízení^{133 257}: Kdo z kteréhokoliv²⁰ lidu, rodu a jazyka bude pronášet nepravdu²⁹² proti jejich Bohu⁷, Šadrachovu, Měšachovu a Avéd-negovu, bude na kusy rozsekán a jeho dům se stane rovným²⁹³ hnojišti, vždyť přeče¹⁹⁹ není jiného¹²² Boha²⁶¹, jenž by mohl takto²⁹⁴ vyprošovat²⁹⁵. (30)Nato¹³¹ král zřídil, aby se Šadrachovi, Měšachovi a Avéd-negovi v kraji²²⁹ Bávelu^{5 6} šťastně vedlo.

(31)Nevúchadneccar, král, všem národnostem²⁴⁶, rodům a jazykům, jež byli¹⁸⁹ na vsí zemi: Nechtě se rozhodnuje^{61 106 457} vaše blaho²⁹⁶! (32)Ukázalo se²⁹⁷ mi²⁹⁸ žádoucím²⁹⁹ vyjevit^{102 300} znamení⁶⁴ a divy, jež Bůh, Nejvyšší³⁰¹, se mnou³⁰² uskutečnil^{231 232}. (33)Jeho znamení – jak³⁰³ velmi jsou veliká²²⁶! A jeho divy – jak³⁰³ jsou mocné^{187 198}! Jeho kralování – kralování věčné³⁰⁴, jeho vláda^{116 193 305} – za³⁰⁶ pokolení a pokolení!

4 Já, Nevúchadneccar, jsem byl kladen³⁰⁷ ve svém domě, ano, svěží³⁰⁸ ve svém paláci. (2)Dostal jsem³¹ sen, jež mě vystrašil¹⁷³, a představy³⁰⁹ na mém lůžku a vidění⁷⁷ mé hlavy mě rozrušila^{157 280}; (3)i bylo ode mne vydáno^{44 256} nařízení^{133 257} uvést¹³⁹ přede mne všechny mudrce Bávelu^{5 6}, aby mi mohli⁴¹ dát na vědomí výklad toho snu. (4)Nato¹³¹ vstoupili¹³⁹ písmáři⁸⁴, zaříkávači⁸⁵, Kasdejci¹⁰³ a věštcí¹⁶¹ a já jsem ten sen před nimi řekl, ale neuměli⁴¹ mi jeho výklad dát na vědomí. (5)A k posledku přede mne vstoupil¹³⁹ Dánijél, jehož jméno je Běltešaccar, podle jména mého boha, a v němž je duch⁸⁹ svatých bohů, a před ním jsem řekl ten sen:

(6)Béltešaccare, představený¹⁵ písmářů⁸⁴, o němž jsem poznal, že je v tobě duch⁸⁹ svatých bohů a žádně²⁰ tajemství tě netísni³¹⁰, řekni mi vidění^{64 77} mého snu, jež jsem dostal³¹, totiž⁶⁰ jeho výklad. (7)A vidění^{64 77} mé hlavy na mém lůžku – uviděl jsem^{77 165}, že^{60 166} hle, vprostřed

země strom³¹², a jeho výška byla veliká¹⁰⁶; (8)ten strom³¹² rostl²²⁵ a mohutněl^{187 198 313}, takže⁶⁰ jeho výška dosahovala³¹⁴ k nebesům a jeho viditelnost^{77 315} ke konci^{316 317} vsí země. (9)Jeho listí bylo krásné a jeho ovoce³¹⁸ hojně¹⁰⁶, a v něm³¹⁹ strava pro vše³⁵; zvěř pole¹⁹¹ pod ním vyhledávala stín³²⁰ a ptáci³²¹ nebes se usazovali¹⁸⁹ mezi jeho větvemi, i živilo se z něho všechno maso^{123 322}. (10)Ve viděních⁷⁷ své hlavy na svém lůžku jsem uviděl^{77 165}, že^{60 166} hle, z nebes se snesl³²³ strážce³²⁴, ano, svatý; (11)zvolal zvuce²⁴⁵ a řekl takto: Skácejte³²⁵ ten strom³¹² a poďtejte jeho větve, setřeste³²⁶ jeho listí a roztruste³²⁷ jeho ovoce³¹⁸, nechtě se rozprchne⁶¹ zvěř zpod něho a ptáci³²¹ z³²⁸ jeho větví; (12)avšak pařež při jeho kořenech²⁴ ponechejte v zemi, a to v poutech³⁰ ze železa a mosazi⁷⁵ v zeleni³²⁹ pole¹⁹¹, ať se smáčí rosou nebes, ať jeho úděl je se zvěří v býlí země. (13)Jeho srdce nechtě se z lidského³³⁰ změni^{61 146} a nechtě je⁶¹ mu dáno¹⁵⁰ srdce zvířete⁵¹³ a nechtě nad ním³³¹ přejde^{61 332} sedm dob¹⁴⁷. (14)Ta věc²⁶² je podle³³³ rozhodnutí³³⁴ strážců³²⁴ a usnesení^{118 335} – výroku³³⁶ svatých, proto^{164 337}, aby živí poznali³⁶¹, že v království³³⁸ lidí¹¹⁵ vládne^{116 193} Nejvyšší³⁰¹ a dává je komukoli, komu si přeje³⁶⁰, a nastoluje¹⁴⁹ nad²²⁸ ním nejnižšího z lidí¹¹⁵. (15)Tento sen jsem já, král Nevúchadneccar, dostal³¹, a ty, Běltešaccare, řekni jeho výklad, pro tu příčinu, že nikdo²⁰ z mudrců mého království mi nemohl jeho výklad dát na vědomí; ale ty jsi schopen, neboť v tobě je duch⁸⁹ svatých bohů.

(16)Tehdy¹³¹ Dánijél, jehož jméno bylo Běltešaccar, byl po³³⁹ jednu hodinu ohromen⁴⁰ a jeho myšlenky¹⁶² ho rozrušovaly^{157 280}; král se ozval¹³⁶ a řekl: Běltešaccare, nechtě ten sen a jeho výklad nerozrušuje^{61 157 280}. Běltešaccar odpověděl a řekl: Můj pane²²⁴, ten sen nechtě je o nenávidících tě a jeho výklad o tvých odpůrcích³⁴¹. (17)Ten strom³¹², jež jsi uviděl⁷⁷, jenž rostl²²⁵ a mohutněl^{187 198 313}, takže⁶⁰ jeho výška dosahovala³¹⁴ k nebesům a jeho viditelnost^{77 315} ke vsí zemi, (18)že⁶⁰ jeho listí bylo krásné a jeho ovoce³¹⁸ hojně¹⁰⁶, a v něm³¹⁹ strava pro vše³⁵, zvěř pole¹⁹¹ se pod ním usazovala¹⁸⁹

a ptáci³²¹ nebes sídlili³⁴² mezi jeho větviemi – (19)to³⁴³ jsi ty, ó¹⁰⁰ králi, jenž jsi vzrostl²²⁵ a zmohutněl^{187 198 313}, neboť⁶⁰ tvá velikost^{225 344} vzrostla²²⁵ a dosáhla³¹⁴ k nebesům a tvá vláda^{116 193 305} ke konci³¹⁶ země. (20)A že král uviděl¹⁷ strážce³²⁴, ano, svatého, snášejíciho se³²³ z nebes a pravíciho: Skácejte³²⁵ ten strom³¹² a zničte²¹² jej, avšak pařez *při* jeho kořenech²⁴ ponechejte v zemi, a *to* v poutech³⁰ ze železa a mosazi¹⁷⁵, v zeleni³²⁹ pole¹⁹¹, ať se smáčí rosou nebes, ať jeho úděl *je* se zvířítí pole¹⁹¹, než nad ním³³¹ přejde^{61 332} sedm dob¹⁴⁷ – (21)to¹ je výklad toho³⁴⁵, ó¹⁰⁰ králi, a rozhodnutí³³⁴ Nejvyššího³⁰¹ je to³⁴³, co přijde³¹⁴ na mého pána²²⁴ krále: (22)že⁶⁰ tě zaženou³⁴⁶ od lidí¹¹⁵ a tvé bydliště^{189 347} bude se zvířítí pole¹⁹¹ a býlím jako skot³⁴⁸ tě budou krmit³⁴⁹ a rosou³⁵⁰ nebes tě nechají smáčet; tak⁶⁰ bude nad tebou³³¹ přecházet³³² sedm dob¹⁴⁷, až než budeš moci⁴¹ poznat³⁵¹, že v království³³⁸ lidí¹¹⁵ vládne^{116 193} Nejvyšší³⁰¹ a dává je komukoli, komu si přeje³⁶⁰. (23)A že přikázali¹⁴ pařez toho stromu³¹² *při* jeho kořenech²⁴ ponechat, *bude* tvé králování zajištěno³⁵², odkdy si budeš vědom³⁵¹, že vládne^{116 193} nebesa. (24)Proto, ó¹⁰⁰ králi, kéž *je*⁶¹ má rada před tebou vhodná^{299 353}; Nuže⁶⁰, zbavuj se³⁵⁴ svých hříchů spravedlností a svých nepravostí³⁵⁵ smilováním³⁵⁶ nad chudými³⁵⁷, má⁴¹-li nastat⁴² prodloužení tvého poklidu³⁵⁸.

(25)To vše na Nevúchadneccara, krále, došlo³¹⁴. (26)Po uplynutí⁴⁰ dvanácti měsíců se jal procházet¹⁶⁵ před palácem království Bávelu^{5 6}; (27)ozval se¹³⁶ král a řekl: Zda toto není on⁸, ten veliký^{8 15} Bável^{5 6}, jež⁸ jsem já zbudoval pro dům³⁵ království silou¹⁸⁷ své moci a pro čest^{35 107} svého veličenství^{359 7}? (28)Ještě *byla* ta řeč¹⁰⁴ v ústech krále; z nebes padl hlas: Tobě se praví, Nevúchadneccare, jenž jsi¹⁰⁰ králem: Králování od tebe odešlo, (29)i zaženou³⁴⁶ tě od lidí¹¹⁵ a tvé bydliště^{189 347} bude se zvířítí pole¹⁹¹, býlím jako skot³⁴⁸ tě budou krmit³⁴⁹; tak⁶⁰ bude nad tebou³³¹ přecházet³³² sedm dob¹⁴⁷, až než budeš moci⁴¹ poznat³⁵¹, že v království³³⁸ lidí¹¹⁵ vládne^{116 193} Nejvyšší³⁰¹ a dává je komukoli, komu si přeje³⁶⁰. (30)V oné hodině²⁵¹ se ta řeč¹⁰⁴ na Nevúchadneccarovi splnila,

takže⁶⁰ byl zahrán³⁴⁶ od lidí¹¹⁵ a jedl býlí jako skot³⁴⁸ a jeho tělo bylo smáčeno rosou³⁵⁰ nebes, až než jeho vlas vzrostl²²⁵ jako orlův³⁶¹ a jeho nehty jako ptáků^{321 362}.

(31)A po uplynutí⁴⁰ dní jsem já, Nevúchadneccar, své oči pozvedl k nebesům a můj rozum³¹ se ke mně vrátil, i jal jsem se velebit¹⁴² Nejvyššího³⁰¹ a vychvalovat a vyvyšovat^{359 363} Živého *do* věčnosti^{101 143}, jehož vláda^{116 193 305} – vláda^{116 193 305} věčná³⁰⁴ a jeho králování – za³⁰⁶ pokolení a pokolení; (32)a všichni obyvatelé¹⁸⁹ země platí³⁶⁴ za nic a *on* jedná^{231 232} podle svého práni³⁶⁰ mezi vojskem²⁴⁵ nebes i obyvateli¹⁸⁹ země, aniž je, kdo by ho mohl⁴¹ klepnout¹⁸⁰ po³⁶⁵ ruce a říci mu: Co děláš^{231 232 7}? (33)V onen čas se ke mně vrátil můj rozum³¹ a pro čest^{35 107} mého království se ke mně vrátilo mé veličenství³⁵⁹ a můj lesk¹⁷⁰, a moji ministři²⁸¹ a moji velmožové^{225 226 366} mě hledali¹²⁸, i byl jsem dosažen³⁶⁷ k svému králování a byla mi přidána³⁶⁸ skvělá¹⁷¹ velikost^{225 344}. (34)Nuže, já, Nevúchadneccar, vychvaluji a vynáším³⁶⁹ a vyvyšuji^{359 363} Krále nebes, jehož všechny činy *jsou* pravda²²³ a jeho stezky³⁷⁰ právo³⁷¹, a chodící⁶⁴ v pýše³⁷² může ponižovat.

5 Bělšaccar, král, uspořádal^{231 232} velkou¹⁵ hostinu³⁷³ pro své velmožové^{35 225 226 366} – tisíc! – a před tím tisícem pil víno; (2)při pochutnávání si¹³³ *na* tom víně³⁷⁴ Bělšaccar přikázal¹⁴ dopravit²⁴³ nádoby ze zlata a stříbra, jež vynesl¹²⁶ Nevúchadneccar, jeho otec, z chrámu³⁷⁵, jenž *byl* v Jerúsalemě, aby z³⁷⁶ nich mohli⁴¹ pít, král a jeho velmožové^{225 226 366}, jeho manželky³⁷⁷ a jeho souložnice⁶⁴. (3)Nato¹³¹ dopravili²⁴³ nádoby ze zlata, jež byly vynešeny¹²⁶ z chrámu³⁷⁵ Božího domu, jenž *byl* v Jerúsalemě, a pili z³⁷⁶ nich, král a jeho velmožové^{225 226 366}, jeho manželky³⁷⁷ a jeho souložnice⁶⁴; (4)pili víno a vychvalovali bohy ze zlata, stříbra, mosazi¹⁷⁵, železa, dřeva a kamene. (5)V oné hodině²⁵¹ vyšly^{126 378} prsty ruky člověka¹¹⁵ a jaly se psát naproti svícnu na omítku³⁷⁹ stěny králova paláce, a král *tu* čast³⁸⁰ ruky, jež psala, uviděl¹⁷; (6)tehdy¹³¹ král – jasné rysy jeho tváře³⁸¹ se změnilý¹⁴⁶ a jeho myšlenky¹⁶² ho rozrušovaly^{157 280} a klouby jeho kyčle³⁸² se uvolnily^{153 383}, takže⁶⁰ jeho kolena o sebe³⁸⁴ klepala³⁸⁵.

(7) Král se jal vši silou²⁴⁵ volat o uvedení¹³⁹ zaříkávačů⁸⁵, Kasdejců¹⁰³ a věštců¹⁶¹; ujal se král slova¹³⁶ a řekl mudrcům Bávelu⁵⁶: Kdo, kterýkoli²⁰ člověk¹¹⁵, jenž bude umět⁴¹ přečíst toto písmo³⁸⁶ a vyjevit¹⁰² mi jeho výklad, bude si oblékat červený purpur³⁸⁷ a na jeho šíji bude řetěz ze zlata a bude jako třetí vládnout^{116 193} v království. (8) Tehdy¹³¹ všichni královi mudrcové vstoupili¹³⁹, ale to písmo³⁸⁶ přečíst ani jeho výklad králi na vědomí dát nebyli schopni; (9) tehdy¹³¹ byl král Bělšaccar velmi^{106 124} rozrušen^{157 280} a jasné rysy jeho tváře³⁸¹ se na něm změnilý¹⁴⁶, i jeho velmožové^{225 226 366} byli zmateni³⁸⁸.

(10) Příčinou záležitosti¹⁰⁴ krále a jeho velmožů^{225 226 366 389} vstoupila¹³⁹ do domu hostiny³⁹⁰ královna³⁹¹; slova se ujala¹³⁶ královna³⁹¹ a řekla: Ó¹⁰⁰ králi, žij na věky¹⁰¹! Necht' tě tvé myšlenky¹⁶² nerozrušují^{61 157 280} a jasné rysy tvé tváře³⁸¹ necht' se nemění^{61 146}! (11) V tvém království je muž¹⁵⁹, v němž je duch⁸⁹ svatých bohů, a ve dnech tvého otce se v něm shledávalo^{158 392} osvětlení a pochopení a moudrost jako moudrost bohů; a král Nevúchadneccar, tvůj otec, ho povýšil¹⁴⁹ za představeného¹⁵ písmařů⁸⁴, zaříkávačů⁸⁵, Kasdejců¹⁰³, věštců¹⁶¹ – tvůj otec, ó¹⁰⁰ králi – (12) pro tu příčinu, že v něm, v Dánijjéloví, jemuž král určil^{44 256} jméno Bělšaccar, byl shledán^{158 392} skvělý¹⁷¹ duch⁸⁹ a rozum³¹ a pochopení; vykládal sny, objasňování^{102 393} záhad³⁹⁴, a řešil^{153 383} nesnáze³⁹⁵. Nuže, Dánijjél se může⁴¹ dát zavolat, ať vyjeví¹⁰² výklad.

(13) Nato¹³¹ byl Dánijjél uveden¹³⁹ před krále; král se ujal slova¹³⁶ a řekl Dánijjélovi: Jsi ty onen Dánijjél, jenž jsi z vyhnanců¹⁶⁰ Júdových⁴, jež král, můj otec, z Júdy⁴ dopravil²⁴³? (14) Uslyšel jsem totiž⁴⁸ o tobě, že v tobě je duch⁸⁹ bohů a že v tobě bylo shledáno^{158 392} osvětlení a pochopení a skvělá¹⁷¹ moudrost. (15) Nuže tedy⁴⁸, byli před mne uvedeni¹³⁹ mudrci, zaříkávači⁸⁵, aby mohli⁴¹ přečíst toto písmo³⁸⁶ a dát mi na vědomí jeho výklad, ale nebyli schopni výklad té věci¹⁰⁴ vyjevit¹⁰²; (16) a já jsem o tobě uslyšel, že umíš výklady podávat³⁹⁶ a nesnáze³⁹⁵ řešit^{153 383}. Nuže, jestliže umíš to písmo³⁸⁶ přečíst a jeho výklad mi dát na vědomí,

budeš si oblékat červený purpur³⁸⁷ a na tvé šíji bude řetěz ze zlata a budeš jako třetí vládnout^{116 193} v království.

(17) Nato Dánijjél odpověděl a řekl před králem: Tvé dary necht' zůstávají^{42 61} tobě a své odměny dej¹⁵⁰ jiným¹²², ale to písmo³⁸⁶ chci⁴¹ dát a jeho výklad králi na vědomí dát. (18) Ty, ó¹⁰⁰ králi, – Bůh, Nejvyšší³⁰¹, dal Nevúchadneccarovi, tvému otci, království a velikost^{225 344} a čest¹⁰⁷ a veličenství³⁵⁹, (19) a z příčiny velikosti^{225 344}, již mu dal¹⁵⁰, se před ním^{105 397} všechny národnosti²⁴⁶, rody a jazyky rozechvěly^{165 398} a bály se¹⁷³; koho si přál^{165 360}, zabíjel^{127 165}, a koho si přál^{165 360}, nechával naživu¹⁶⁵, a koho si přál^{165 360}, vyzdvihoval^{165 369}, a koho si přál^{165 360}, ponižoval¹⁶⁵. (20) Ale když se jeho srdce pozdvihovalo³⁶⁹ a jeho duch⁸⁹ mohutněl^{165 187 198 313} k³⁹⁹ nadutosti⁴⁰⁰, byl z trůnu svého kralování sesazen³²³ a jeho čest¹⁰⁷ od něho odňali, (21) i byl zahánán³⁴⁶ od synů lidí¹¹⁵ a jeho srdce se stalo rovným²⁹³ zvířecímu⁴⁰¹ a jeho bydliště^{389 347} bylo s divokými osly, krmili³⁴⁹ ho býlim jako skot³⁴⁸ a jeho tělo bylo smáčeno rosou³⁵⁰ nebes, až než poznal³⁵¹, že v království³³⁸ lidí¹¹⁵ vládne^{116 193} Bůh, Nejvyšší³⁰¹, a nastoluje¹⁴⁹ nad ním kohokoli, koho si přeje³⁶⁰. (22) Ale ty, jeho syn, Bělšaccar, jsi nepoňil své srdce, třebaže¹⁹⁹ jsi toto vše věděl, (23) nýbrž⁶⁰ ses proti Pánu^{7 224} nebes pozdvihl³⁶⁹, a když před tebe dopravili²⁴³ nádoby z jeho domu, pil⁸⁰ jste, ty a tvoji velmožové^{225 226 366}, tvé manželky³⁷⁷ a tvé souložnice⁶⁴, z nich³⁷⁶ víno, a vychvaloval jsi bohy ze stříbra a zlata, mosazi¹⁷⁵, železa, dřeva a kamene, kteří nevidí⁷⁷, aniž slyší, aniž co vědí, a Boha, v jehož ruce je tvůj dech⁴⁰² a jehož jsou všechny tvé cesty, jsi nevyšší^{139 363}. (24) Vtom¹³¹ byla z jeho strany¹⁰⁵ poslána ta část³⁸⁰ ruky a bylo zaznamenáno⁴⁰³ toto písmo³⁸⁶, (25) a to písmo³⁸⁶, jež bylo zaznamenáno⁴⁰³, je toto: Mené⁴⁰⁴, mené⁴⁰⁴, tekél⁴⁰⁵ úfarsín⁴⁰⁶; (26) a výklad té věci¹⁰⁴ je tento: Mené⁴⁰⁴ – Bůh tvé kralování spočetl³⁶ a ukončil⁴⁰⁷ je; (27) tekél⁴⁰⁵ – byl jsi zvážen⁴⁰⁵ na vahách a shledán^{158 392} nevyhovujícím⁴⁰⁸; (28) perés^{406 409} – tvé království bylo rozlámáno⁴⁰⁶ a vydáno Mádajovi⁴¹⁰ a Persii⁴¹¹.

(29)Nato¹³¹ Bělšaccar přikázal¹⁴, ať Dánijjélovi oblečou červený purpur³⁸⁷, a na jeho šíji řetěz ze zlata, a prohlásili o něm, že bude jako třetí vládnout^{116 193} v království. (30)V onu noc byl Bělšaccar, král Kasdejců^{103 412}, zabit (31)⁴¹³ a kralování se ujal Dárjávěš⁴¹⁴, Mádajovec⁴¹⁰, jsa⁴¹⁵ ve věku⁴¹⁶ šedesáti a dvou let.

6 Dárjávěšovi²⁹⁸ se ukázalo²⁹⁷ žádoucím²⁹⁹, aby nad královstvím nastolil¹⁴⁹ sto a dvacet vladařů²³⁷, kteří měli⁴¹ být po⁴¹⁷ všem království⁴¹⁸, (2) a nad⁵⁵ ně výše tři vrchní, z nichž jeden⁴¹⁹ byl Dánijjél, aby se dělo⁴² tak, že by jim tyto vladaři²³⁷ vydávali¹⁵⁰ počet¹³³, aby král netrpěl škodu⁴²⁰. (3) Tehdy¹³¹ se tento Dánijjél projevil⁴² vynikajícím⁴²¹ nad ty vrchní a ty vladaře²³⁷ pro tu příčinu, že v něm byl skvělý¹⁷¹ duch⁸⁹, takže⁶⁰ král pojal úmysl nastolit¹⁴⁹ ho nade vším královstvím. (4) Tehdy¹³¹ se ti vrchní a ti vladaři²³⁷ jali usilovat^{128 165} o nalezení^{158 392} záminky vůči Dánijjélovi po stránce⁴²² království⁴²³, ale žádnou²⁰ záminku, ani že by se byl zvrhl^{113 424}, nalézt^{158 392} nemohli, jelikož¹⁹⁹ on byl věrný²¹⁷, aniž se na něm dal nalézt^{158 392} jakýkoli²⁰ přečin²⁹², ani že by se byl zvrhl^{113 424}. (5) Tehdy¹³¹ si tyto muži¹⁵⁹ řekli⁴²⁵: Nenajdeme^{158 392} proti tomuto Dánijjélovi⁷ žádnou²⁰ záminku, leč bychom ji proti němu⁷ mohli⁴¹ najít^{158 392} stran^{19 72} zákona^{111 426} jeho Boha. (6) Tehdy¹³¹ se tyto vrchní a vladaři²³⁷ sběhli⁴²⁷ před krále a takto mu řekli: Dárjávěši, ó¹⁰⁰ králi, žij na věky¹⁰¹! (7) Všichni vrchní v království, místodržící²³⁰ a vladaři²³⁷, ministři²⁸¹ a zmocněnci²³⁸ se uradili stran králova stanovení¹⁴⁹ ustanovení a pevného zavedení⁴²⁸ zákazu, že každý, kdo až do třiceti dní bude cokoli⁴²⁹ vyprošovat¹²⁸ od kteréhokoli²⁰ boha nebo člověka¹¹⁵ leč od tebe, ó¹⁰⁰ králi, bude muset⁴¹ být uvržen do jámy lvů. (8) Nuže, ó¹⁰⁰ králi, kéž ráčís⁴¹ ustanovit¹⁴⁹ ten zákaz a podepsat^{403 430} jeho zápis^{386 431}, aby se nedal změnit¹⁴⁶, podle zákona¹¹¹ Mádaje⁴¹⁰ a Persie⁴¹¹, že se nebudě mocí⁴¹ odvolat. (9) Král Dárjávěš tudíž²⁵² ten zápis^{386 431} a ten zákaz podepsal^{403 430}.

(10) A Dánijjél, jakmile se dověděl, že ten zápis^{386 431} byl podepsán^{403 430}, vstoupil¹³⁹ do svého domu – a okna ve svém pokoji

měl⁴³² otevřená naproti Jerúsálemu – a třikrát⁴³³ za den klekal na svá kolena a modlil se a děkoval¹⁵⁵ před svým Bohem právě tak, jak¹⁹⁹ se jal činit^{165 231 232} od doby před touto. (11) Tehdy¹³¹ se tyto muži¹⁵⁹ sběhli⁴²⁷ a shledali^{158 392} Dánijjéla před svým Bohem se modlícího¹²⁸ a úpěnlivě prosícího³⁵⁶; (12) nato¹³¹ přistoupili²⁵³ a pravili před králem stran králova zákazu: Zda jsi nepodepsal^{403 430} zákaz, že každý člověk¹¹⁵, jenž až do třiceti dní bude něco vyprošovat¹²⁸ od kteréhokoli²⁰ boha aneb člověka¹¹⁵, leč od tebe, ó¹⁰⁰ králi, musí⁴¹ být uvržen do jámy lvů? Král odpověděl⁴ řekl: Ta věc¹⁰⁴ je jistá, podle zákona¹¹¹ Mádaje⁴¹⁰ a Persie⁴¹¹, že se nemůže⁴¹ odvolat. (13) Nato¹³¹ odpověděli a řekli před králem, že: Dánijjél, jenž je z vyhnanců¹⁶⁰ Júdy⁴, neobrátil^{44 256} zřetel^{133 258} na tebe, ó¹⁰⁰ králi, ani na zákaz, jež jsi podepsal^{403 430}, nýbrž⁶⁰ si třikrát⁴³³ za den svou prosbou^{429 434} cosi vyprošuje¹²⁸. (14) Tehdy¹³¹ král, jakmile uslyšel tuto řeč¹⁰⁴, se sám nad sebou velmi^{106 124} rozmrzel⁴³⁵ a upřel^{44 256} srdce⁴³⁶ na Dánijjéla stran jeho vysbození, a jal se až do zacházení slunce o jeho vyproštění²⁹⁵ se namáhat¹⁶⁵. (15) Nato¹³¹ se ke králi sběhli⁴²⁷ tyto muži¹⁵⁹ a řekli králi: Věz, ó¹⁰⁰ králi, že je zákon¹¹¹ Mádaje⁴¹⁰ a Persie⁴¹¹, že žádný²⁰ zákaz ani ustanovení, jež král stanoví¹⁴⁹, se nedá změnit¹⁴⁶. (16) Nato¹³¹ král přikázal¹⁴, ať předvedou²⁴³ Dánijjéla a uvrhnou ho do jámy lvů; král se ujal slova¹³⁶ a řekl Dánijjélovi: Tvůj Bůh, jemuž ty s horlivostí^{437 438} sloužíš²⁵⁹, on tě bude umět⁴¹ vysvobodit. (17) A byl dopraven²⁴³ jeden kámen a položen^{44 256} na ústí⁴³⁹ té jámy, a král jej zapečetil svým prstenem⁴⁴⁰ a prstenem⁴⁴⁰ svých velmožů^{225 226 366}, aby se uložení⁴⁴¹ stran^{19 72} Dánijjéla nemohlo⁴¹ změnit¹⁴⁶. (18) Tehdy¹³¹ král přišel do svého paláce a přenocoval s postem, aniž před něho bylo uvedeno^{139 442} jaké rozptýlení⁴⁴³, a jeho spánek nad ním⁴⁴⁴ uletěl⁴⁴⁵. (19) Nato¹³¹ král vstával za ranních červánků⁴⁴⁶, za úsvitu⁴⁴⁷, a s chvátáním^{157 280 437} přišel k jámě lvů, (20) a za svého přistupování²⁵³ k té jámě, k Dánijjélovi, se jal křičet⁴⁴⁸ zarmouceným⁴⁴⁹ hlasem. Král se ujal slova¹³⁶ a řekl Dánijjélovi: Dánijjéli, služebníče živého Boha, dokázal tě Bůh, jehož ty uctíváš²⁵⁹, před lvy^{105 397 450} vysvobodit? (21) Tehdy¹³¹

Dánijjél s králem promluvil⁴⁵¹: Ó¹⁰⁰ králi, žij na věky¹⁰¹! (22)Můj Bůh poslal svého anděla²⁹⁰, jenž⁶⁰ zavřel ústa lvů, takže⁶⁰ mi neuškodili²¹², pro tu příčinu, že před ním⁴⁵² byla na mně^{35 453} shledána^{158 392} nevinost, a ani před tebou⁴⁵², ó¹⁰⁰ králi, jsem nespáchal^{231 232} nic zlého^{212 454}. (23)Nato¹³¹ se král nad ním velmi^{106 124} zaradoval a přikázal¹⁴ Dánijjéla z jámy vytáhnout²⁷⁸; i byl Dánijjél z jámy vytažen²⁷⁸, aniž při něm byl shledán^{158 392} jakýkoli²⁰ úraz^{212 283}, neboť věřil^{217 455} ve svého Boha. (24)A král přikázal¹⁴, ať předvedou²⁴³ ony muže¹⁵⁹, kteří Dánijjéla obžalovali²⁵⁵, a do jámy lvů uvrhnou je, jejich děti¹⁹⁰ a jejich ženy; a ještě nedopadli³¹⁴ na dno jámy, když se jich lvi zmocnili^{116 193 456} a všechny jejich kosti rozdrtili¹⁸².

(25)Nato¹³¹ Dárjáveš, král, napsal všem národnostem²⁴⁶, rodům a jazykům, jež bydlely¹⁸⁹ na vsí zemi: Necht' se rozhojňuje^{61 106 457} vaše blaho²⁹⁶! (26)Ze své strany¹⁰⁵ vydávám^{44 256} nařízení^{133 257}, aby se ve všem⁴⁵⁸ panství^{116 193 305 459} mého království rozechyvali^{165 398} a v bázeň upadali^{173 460} před Bohem^{105 397} Dánijjélovým, neboť on je Bůh živý a na věky¹⁰¹ trvající³⁵² a jeho království, to⁴⁶¹ nemůže⁴¹ být zničeno²¹², a jeho vláda^{116 193 305} – až do konce³¹⁶; (27)vysvobozující a vyprošťující a působící^{231 232} znamení⁶⁴ a divy v nebesích a na⁴⁶² zemi, jenž Dánijjéla vysvobodil z moci⁸³ lvů.

(28)A tento Dánijjél se měl dobře za kralování Dárjávešova i za kralování Kóreše⁸⁷, Peršana^{411 463}.

7 V prvním⁸⁶ roce Bělšaccara², krále Bávelu^{5 6}, dostal³¹¹ Dánijjél sen a vidění^{64 77} své hlavy na svém lůžku; nato¹³¹ ten sen vypsal, podstatu⁴⁶⁴ věci¹⁰⁴ oznámil¹⁴. (2)Dánijjél se ujal slova¹³⁶ a řekl: Ve svém vidění⁷⁷ za noci jsem uviděl^{77 165}, že¹⁶⁶ hle⁴⁶⁵, na širém¹⁵ moři se rozpoutávaly⁴⁶⁶ čtyři větry⁸⁹ nebes (3) a z moře vystupovala²⁷⁸ čtyři převeliká^{225 226} zvířata⁵¹³, lišící se¹⁴⁶ jedno od druhého⁴⁶⁷. (4)To první⁴⁶⁸ bylo jako lev a mělo⁴³² křídla orla³⁶¹; i hleděl jsem^{77 165}, až než jeho křídla byla vyrvána a bylo nadzvednuto od země a na nohy jako člověk¹¹⁵ postaveno¹⁴⁹, a bylo mu dáno¹⁵⁰ srdce člověka¹⁵. (5)A hle⁴⁶⁵, jiné¹²² zvíře⁵¹³, druhé, podobné⁴⁶⁹ medvědu,

a postavilo se⁴⁴⁹ na jedné straně, a v jeho ústech mezi jeho zuby tři žebra; a takto mu řekl: Vstaň¹⁴⁹, nažer se mnoha¹⁰⁶ masa! (6)Po tomto jsem uviděl^{77 165}, že¹⁶⁶ hle⁴⁶⁵, jiné¹²², jako levhart, a mělo⁴³² na svém hřbetu čtyři křídla ptactva^{192 470}; to zvíře⁵¹³ mělo⁴³² i čtyři hlavy a byla mu dána¹⁵⁰ vláda^{116 193 305}. (7)Po tomto jsem ve viděních⁷⁷ noci uviděl^{77 165}, že¹⁶⁶ hle⁴⁶⁵, čtvrté zvíře⁵¹³, děšivé¹⁷³ a hrozná a nadmíru^{171 471} silné^{187 198}, jež⁶⁰ mělo⁴³² převeliké^{225 226} zuby ze železa a požíralo a drtilo¹⁸² a zbytek svýma nohama rozdupávalo⁴⁷²; a to²⁴³ se lišilo¹⁴⁶ ode všech zvířat⁵¹³, jež byla před ním, a mělo⁴³² deset rohů. (8)Jal jsem se stran^{19 72} těch rohů uvažovat^{165 473}, a hle, mezi nimi vzešel²⁷⁸ další¹²², malý⁴⁷⁴, a tři z předchozích⁴⁶⁸ byly před ním vyvraceny⁴⁷⁵, a hle, na tomto rohu oči jako oči člověka a ústa mluvící⁴⁵¹ příliš veliké^{225 226} věci⁴⁷⁶. (9)Hleděl jsem^{77 165}, až než byly přistaveny⁴⁷⁷ trůny a usedl Pradávný⁴⁷⁸ dní; jeho oblečení bylo bílé jako sníh a vlas jeho hlavy jako čistá vlna, jeho trůn – plameny⁴⁷⁹ ohně, a jeho kola⁴⁸⁰ – hořící⁴⁸¹ oheň, (10)z jeho strany¹⁰⁵ proudila^{96 482} řeka ohně, tisíc tisíců ho obsluhovalo a deset tisíc desetitisíců stálo¹⁴⁹ před ním, zasedl soud³⁷¹ a byly otevřeny knihy. (11)Vtom¹³¹ jsem se jal hledět^{77 165 483}, z přičiny hlasu příliš velikých^{225 226 476} řečí¹⁰⁴, jež promlouval⁴⁵¹ ten roh, jal jsem se hledět^{77 165}, až než to zvíře⁵¹³ bylo zabito, i bylo jeho tělo zničeno, neboť⁶⁰ bylo odevzdáno¹⁵⁰ planutí ohně. (12)A zbytek těch zvířat⁵¹³ – jejich vládu^{116 193 305} odňali, ale stran^{19 72} jejich životů jim bylo až do času a doby¹⁴⁷ dáno¹⁵⁰ prodloužení.

(13)I uviděl jsem^{77 165} ve viděních⁷⁷ noci, že¹⁶⁶ hle⁴⁶⁵, s oblaky nebes se jal přicházet^{165 243} jakoby syn člověka¹¹⁵, i došel³¹⁴ až k Pradávnému⁴⁷⁸ dní a dali mu před něho přistoupit²⁵³ (14)a byla mu dána¹⁵⁰ vláda^{116 193 305} a čest¹⁰⁷ a kralování, aby mu všechny národnosti²⁴⁶, rody a jazyky sloužily²⁵⁹, jeho vláda^{116 193 305} – vláda^{116 193 305} věčná³⁰⁴, jež nebude odcházet, a jeho kralování, to⁴⁶¹ nemůže⁴¹ být zrušeno^{212 484}.

(15)Můj duch⁸⁹ byl zraněn⁴⁸⁵ – můj, Dánijjélův⁴⁸⁶, – vprostřed těla⁴⁸⁷, a vidění⁷⁷ mé hlavy mě zneklidňovala^{157 280}; (16)přistoupil jsem²⁵³ k jednomu ze stojících¹⁴⁹

tam a vyprošoval jsem¹²⁸ si od něho pravdivé⁴⁸⁸ vysvětlení⁴⁸⁹ stran tohoto všeho. I řekl mi a dával mi na vědomí výklad těch věcí¹⁰⁴: (17) Tato převeliká^{225 226} zvířata⁵¹³, ona, jež jsou čtyři, jsou čtyři králové; budou povstávat¹⁴⁹ ze země, (18) ale kralování budou muset⁴¹ převzít svatí Nejvyššího^{301 490} a budou kralování zaujímat⁴⁹¹ až po věčnost^{101 143}, ano, až po věčnost^{101 143} věčnosti¹⁰¹. (19) Tehdy¹³¹ jsem zatoužil po pravdivém⁴⁸⁸ vysvětlení⁴⁸⁹ stran toho čtvrtého zvířete⁵¹³, jež se ukázalo⁴² lišícím se¹⁴⁶ od nich všech⁸¹, nadmíru^{171 471} děsivého⁷³, jeho zuby byly ze železa a jeho drápy z mosazi¹⁷⁵, požíralo, drtilo¹⁸² a zbytek svýma nohama rozdupávalo⁴⁷²; (20) a stran těch deseti rohů, jež byly na jeho hlavě, a toho dalšího¹²², jenž vzešel²⁷⁸ a tři zpřed něho padly, ano, onoho rohu, jenž⁶⁰ měl⁴³² oči a ústa mluvící⁴⁵¹ příliš veliké^{225 226} věci⁴⁷⁶, a jeho vzhled^{77 492} byl mohutnější¹⁵ než vzhled⁵⁵ jeho druhů; (21) uviděl jsem^{77 165}, že onen roh vedl^{231 232} boj⁴⁹³ se svatými a přemáhal⁴⁹⁴ je, (22) až než se dostavil²⁴³ Pradávný⁴⁷⁸ dní a svatým Nejvyššího^{301 490} byl odevzdán¹⁵⁰ soud³⁷¹ a došel³¹⁴ čas, aby se svatí ujali⁴⁹¹ kralování. (23) Řekl taktó: To čtvrté zvíře⁵¹³, to bude čtvrté království na zemi, jež se ode všech království bude lišit¹⁴⁶, i bude požírat⁴⁹⁵ všechnu zem a rozdupávat⁴⁷² a drtit¹⁸² ji. (24) A těch deset rohů: z něho, z toho království, bude povstávat¹⁴⁹ deset králů a po nich povstane¹⁴⁹ další¹²², a ten³⁴³ se bude lišit¹⁴⁶ od předchozích⁴⁶⁸ a tři krále bude umět⁴¹ ponížit, (25) a bude promlouvat⁴⁵¹ řeči¹⁰⁴ proti Nejvyššímu³⁰¹ a svatě Nejvyššího^{301 490} bude potírat⁴⁹⁶ a bude zamýšlet měnit¹⁴⁶ časy a zákon¹¹, i budou vydáni^{150 497} v jeho ruku po dobu¹⁴⁷ a doby¹⁴⁷ a půl^{203 498} doby. (26) Pak⁶⁰ zasedne soud³⁷¹, i budou jeho vládu^{116 193 305} odnímat k vyvracení⁴⁹⁹ a k ničení jí až do konce³¹⁶, (27) a kralování a vláda^{116 193 305} a velikost^{24 225 344} království^{64 500} pod všemi nebesy bude dána¹⁵⁰ lidu svatých Nejvyššího^{301 490}, jeho kralování – kralování věčné³⁰⁴, a všechna panství^{116 193 305 459} mu budou sloužit²⁵⁹ a poslušnost prokazovat⁵⁰¹.

(28) Až potud konec³¹⁶ té věci¹⁰⁴. Já, Dánijjél – mé myšlenky¹⁶² mě velmi^{106 124}

zneklidňovaly^{157 280} a jasné rysy mé tváře³⁸¹ se na mně měnily¹⁴⁶, ale uchoval jsem⁵⁰² tu věc¹⁰⁴ ve svém srdci.

8 V třetím roce kralování² Bělšaccara, krále, se mi – mně, Dánijjél⁴⁸⁶ – ukázalo vidění⁷⁷, po tom, jež⁶⁵ se mi ukázalo na počátku⁵⁰³; (2) a ve vidění⁷⁷ jsem zřel⁵⁰⁴, že⁶⁰ se v mém zření¹⁵⁰⁴ stalo⁴², že⁶⁰ jsem já byl v Šúšánu⁵⁰⁵, v paláci, v kraji⁵⁰⁶ Élámu, a ve vidění⁷⁷ jsem zřel⁵⁰⁴, že⁶⁰ jsem se já octl⁴² u řeky⁵⁰⁷ Úlaje. (3) I pozvedl jsem⁶⁹ své oči a uviděl jsem, že¹⁶⁶ hle, před řekou^{507 508} stál jeden beran, jenž⁶⁰ měl⁴³² dva rohy, a ty dva rohy byly vysoké, ale jeden byl vyšší než druhý⁵⁵, a ten vyšší vzrůstal¹⁵⁰⁹ později⁵¹⁰. (4) Viděl jsem⁷⁶ toho berana trkajícího k západu⁵¹¹ a k severu a k jihu⁵¹², takže žádná²⁰ zvířata⁵¹³ před ním⁵⁰⁸ nemohla⁴¹ obstát a nebylo vyprošujícího z jeho dosahu⁸³, i choval se^{66 76} podle své libosti⁵¹⁴ a stal se velikým. (5) A když jsem se já jal uvažovat^{165 515}, hle⁸⁰, od západu⁵¹⁶ na tvář⁵¹⁷ vší země přicházel kozel, aniž zavádil o⁵¹⁸ zem, ten kozel – mezi jeho očima byl nápadný roh⁵¹⁹; (6) i přišel až k tomu beranovi, vládnoucímu⁵²⁰ těmi dvěma rohy, jehož jsem uviděl stojícího před řekou^{507 508}, a rozběhl se proti⁵²¹ němu v popuzení své síly. (7) I uviděl jsem ho dorazivšího⁵²² vedle toho berana, i vrhl se rozhořčeně na něho⁵²³ a udeřil^{524 525} toho berana a zlámal²⁰⁸ jeho dva rohy, aniž se v tom beranu projevila⁴² síla k obstání před ním⁵⁰⁸, nýbrž⁵²⁶ ho shodil na zem a jal se ho pošlapávat⁵²⁷ a nevyškytl se⁴² vyprošující berana z jeho moci⁸³.

(8) A ten kozel se stal nesmírně velikým, a když nabyl moci^{528 529}, zlámal se²⁰⁸ ten veliký roh a místo něho vzrostly⁵⁰⁹ čtyři nápadné rohy^{519 530} ke čtyřem větrům⁸⁹ nebes; (9) a jednoho z nich vyšel¹⁵³¹ jeden maličký⁵³² roh⁵³³, jenž⁶⁰ se mimořádně²⁷⁶ zvětšil k jihu⁵¹² a ke vzcházení⁵³⁴ a k okrase⁵³⁵, (10) ano, zvětšil se až k osazenstvu⁵³⁶ nebes a z toho osazenstva⁵³⁶ posrážel⁵³⁷ na zem, i z hvězd, a pošlapal⁵²⁷ je, (11) a vzeplal se⁵³⁸ až ke Knížeti⁴³ toho osazenstva⁵³⁶, takže⁶⁰ od něho odňal^{1369 538 539} ustavičnou⁵⁴⁰ oběť⁵⁴¹ a základ⁵⁴² jeho svatyně⁵⁴³ byl shozen⁵⁴⁷, (12) a proti ustavičné oběti⁷⁵⁴¹ bylo v bezbožnosti⁵⁴⁴

vypravováno^{49 545} vojsko^{536 546}, i jal se⁵³⁸ na zem shazovat⁵⁴⁷ pravdu⁵⁴⁸, a když tak jednal^{76 538}, měl^{76 80 538} úspěch. (13)I uslyšel jsem jednoho svatého mluvícího, a jiný¹²² svatý tomu dotyčnému⁵⁴⁹, jenž⁶⁵ mluvil, řekl: Až dokdy – toto vidění^{77 550} o ustavičné oběti⁵⁴¹, a ta pustošící⁵⁵¹ bezbožná⁵⁴⁴, vydávání⁵⁵² i svatyně⁵⁵² i osazenstva⁵³⁶ v posílávání^{527 553}? (14)A řekl k němu: Až do dvou tisíc a tří set večerů-jiter⁵⁵⁴; pak⁶⁰ bude svatyně⁵⁵² očistěna⁵⁵⁵.

(15)A když jsem já, Dánijjél, uzřel⁵⁰⁴ to⁵⁵⁶ vidění⁷⁷ a chtěl jsem zvědět⁴⁷ jeho význam^{29 557}, stalo se⁴², že⁶⁰ hle, naproti⁵⁵⁸ mně stálo jakoby vzezření^{23 559} muže¹⁵⁹ (16)a uslyšel jsem hlas člověka nad⁵⁶⁰ Úlajem⁵⁶¹, jenž⁶⁰ zavolal a řekl: Gavriéli, dej tomuto pochopit²⁹ to vidění⁵⁶²! (17)I přišel vedle mého stanoviště⁵⁶³ a při jeho příchodu jsem strnul leknutím⁵⁶⁴ a padl jsem na svou tvář, i řekl ke mně: Rozuměj²⁹, synu člověka, že to vidění⁷⁷ je o čase konce. (18)A při jeho mluvení se mnou jsem na své tváři k zemi klesl omámen, i sáhl na⁵⁶⁵ mne a postavil mě na mého stanovišti⁵⁶³ (19)a řekl: Hle, já⁵⁶⁶, dávající ti na vědomí, co se bude dít⁴² v posledku doby rozhorlení⁵⁶⁷, neboť konec nastane k určenému času⁵⁶⁸. (20)Ten beran, jehož jsi uviděl, vládnoucí⁵²⁰ těmi dvěma rohy, toť králové Mádaje⁴¹⁰ a Persie^{411 569}, (21)a ten chlupatý⁵⁷⁰ kozel, jehož jsi uviděl, toť král Jávána⁵⁷¹, a ten veliký roh, jenž byl mezi jeho očima, to³⁴³ je první král. (22)A že se zlámá²⁰⁸ a místo něho se postavily čtyři, budou z toho národa⁵⁷² povstávat čtyři království, ne však⁴⁸ s jeho silou⁴³⁷; (23)a v posledku jejich králování⁶⁴, až bezbožní^{544 573} naplní⁵⁷⁴ míru⁵⁷⁵, bude povstávat král sverepý⁵⁷⁶ v tváři²⁴ a znalý²⁹ pletich⁵⁷⁷ (24)a jeho síla bude nabývat moci⁵²⁸, ale nikoli jeho silou, a bude podivuhodně⁵⁷⁸ působit zhoubu⁵⁷⁹ a nabude úspěchu, když⁶⁰ se jme tak jednat, a pohubi⁵⁷⁹ mocné^{528 580} a lid svatých. (25)A na základě svého důvtipu⁵⁸¹ umožní svou rukou i úspěch klamu⁵⁸² a ve svém srdci se bude činit velikým; a znenadáni⁵⁸³ bude mnohé hubit⁵⁷⁹, a bude se stavět i proti Knížeti⁷⁴³ kníže⁴³, ale bude muset⁴¹ být bez⁵⁸⁴ ruky rozdrcen²⁰⁸. (26)A to vidění⁵⁶² o večerech³⁰ a jitrech^{30 585}, jak

bylo řečeno, to³⁴³ je pravda⁵⁴⁸; ty však⁴⁸ to vidění⁷⁷ ukryj⁵⁸⁶, neboť je na mnohé dni⁵⁸⁷.

(27)A já, Dánijjél, jsem byl zdrcený^{42 76 93 588} a na několik dní jsem onemocněl; pak⁶⁰ jsem vstal a jal jsem se vykonávat své zaměstnání⁵⁸⁹ u krále, ale byl jsem⁷⁶ pln hrůzy^{551 590} nad tím viděním⁵⁶², a nebylo chápajícího²⁹.

9 V prvním⁸⁶ roce krále Dárjáveše, syna Achašvérošova², ze semene Mádajova⁴¹⁰, jenž⁶⁵ byl uveden v kralování nad Kasdím³⁴, (2)v prvním⁸⁶ roce jeho kralování², jsem já, Dánijjél, z knih⁵⁹¹ naby⁵⁹² pochopení^{29 593} o počtu let, o nichž se slovo Hospodinovo dostalo⁴² k Jeremjovi, proroku⁵⁹⁴, stran vyplnění rumišť^{2 595} Jerúsálema⁵⁹⁶ – sedmdesáti let. (3)I obrátil⁴⁹ jsem svou tvář k Pánu, Bohu, k vyhledávání⁴⁷ ho modlitbou a úpěnlivými prosbami⁵⁹⁷ v postu a pytlovině a popele, (4)i jal jsem se modlit Hospodinu, svému Bohu, a vyznávat se, a řekl jsem: Ach, Pane, Bože veliký a hrozný⁵², dbající⁵⁹⁸ smlouvy a laskavosti⁵⁰ vůči milujícím ho a vůči dbajícím⁵⁹⁸ jeho rozkazů, (5)hřešili jsme⁷⁶ a bezpráví jsme se dopouštěli⁷⁶ a zlovolně jsme jednali⁷⁶ a bouřili jsme se⁷⁶, – ach, odvracet se⁵⁹⁹ od tvých rozkazů a od tvých práv⁶⁰⁰! – (6)aniž jsme obračeli⁷⁶ sluch⁶⁰¹ k tvým nevolníkům, prorokům, již mluvili⁷⁶ v tvém jménu k našim králům, našim knížatům⁴³ a našim otcům a ke všemu lidu země. (7)Tvá², Pane, je spravedlnost, nám však⁴⁸ patří ostuda⁶⁰² tváři, jako tohoto dne, mužům Júdovým³⁰ a obyvatelům Jerúsálema a všemu Izráéli, blízkým^{253 603} i vzdáleným, ve všech zemích, kam jsi je zahnal⁶⁰⁴ pro jejich věrolomnost^{63 605}, již se proti tobě věrolomně dopustil⁶⁰⁶. (8)Nám, Pane, patří ostuda⁶⁰² tváři, našim králům, našim knížatům⁴³ a našim otcům, protože jsme vůči tobě hřešili⁷⁶; (9)slitování^{51 64} a odpouštění^{64 607} jsou Páně², našeho Boha, neboť⁶⁰⁸ jsme se proti němu bouřili⁷⁶, (10)aniž jsme poslouchali⁷⁶ na⁶⁰⁹ hlas Hospodina, svého Boha, stran chození v jeho zákonech⁶¹⁰, jež předkládal^{49 76} naší tváři skrze své nevolníky⁶¹¹, proroky. (11)Ano, oni, všechen Izráel, překračovali^{76 612} tvůj zákon⁶¹⁰ v odvracení se⁵⁹⁹, aby nebylo poslouchání na⁶⁰⁹ tvůj hlas,

i musela⁴¹ se na nás vylít kletba⁶¹³ a přisaha, jež je zapsána v zákoně⁶¹⁰ Mojžíše, Božího nevolníka, neboť jsme vůči němu hřešili⁷⁶ (12) a on potvrdil²¹⁶ svá slova, jež vyslovil proti nám⁷ a proti našim soudcům^{7 600 614}, kteří nás soudili^{76 600 614}, uváděním veliké pohromy⁶¹⁵ na nás, jež tvoř všemi nebesy se nečinilo^{76 616}, jak se činilo^{76 616} v Jerúsalémě⁶¹⁷; (13) jak je psáno v zákoně⁶¹⁰ Mojžíšově o vši této pohromě^{615 618}: Přišla na nás, aniž jsme se Hospodina, svého Boha, jali uprošovat⁶¹⁹ při odvrácení od našich nepravostí³⁵⁵ a při nabytí rozumnosti^{25 71} tvou věrnosti⁵⁴⁸. (14) A Hospodin bděl⁷⁶ nad touto pohromou⁶¹⁵ a uvedl ji na nás, neboť Hospodin, náš Bůh, je při všem svém konání, jež koná^{76 620}, spravedlivý, a neposlouchali jsme⁷⁶ na⁶⁰⁹ jeho hlas, (15) a nyní, Pane, náš Bože, jenž jsi svůj lid silnou rukou vyvedl⁵³¹ ze země Egypta a zřídil⁶⁶ sis věhlas⁶²¹, jako tohoto dne, jsme hřešili⁷⁶ a zlovolně jsme jednali^{76!} (16) Pane, podle všech tvých spravedlivých skutků⁶²², kéž se, prosím⁵⁷, odvrací⁶¹ tvůj hněv a tvé popuzení od tvého města Jerúsaléma, tvé svaté hory⁶²³, vždyť pro naše hříchy¹⁶³ a pro nepravosti^{163 355} našich otců se stal Jerúsalém a tvůj lid potupou^{185 624} všemu našemu okolí^{625!} (17) Nuže⁶²⁶ tedy⁴⁸, náš Bože, obrať sluch⁶⁰¹ k modlitbě svého nevolníka a k jeho úpěnlivým prosbám⁵⁹⁷ a rozsvět svou tvář nad svou svatyní⁵⁴³, jež je⁶⁵ zpustlá^{551 627}, pro Pána! (18) Nachyl⁶²⁸ své ucho a slyš, otevři své oči a viz naše zpuštění^{64 551}, i město, nad nímž⁶²⁹ se děje⁷⁶ dovolávání tvého jména⁶³⁰, vždyť my ne pro⁶³¹ své spravedlivé skutky⁶²² dávame svým úpěnlivým prosbám⁵⁹⁷ padat před tvou tvář, nýbrž⁵²⁶ pro⁶³¹ tvá mnohá slitování⁵¹. (19) Pane, slyš, Pane, odpusť^{607 632!} Pane, věnuj pozornost⁶³³ a jednej, kéž nemeškáš^{61 634} – pro sebe⁶³⁵, můj Bože, neboť nad tvým městem a nad tvým lidem se děje⁷⁶ dovolávání tvého jména^{630!}

(20) A ještě jsem já mluvil, ano, modlil se a vyznával své hříchy³⁰ a hříchy³⁰ svého lidu, Izráele, a před tvář Hospodina, svého Boha, dával padat své úpěnlivé prosbě^{597 636} za svatou horu⁶²³ svého Boha, (21) ano, ještě jsem já mluvil v modlitbě, když⁶⁰ na

mne za času večerní oběti daru⁶³⁷ sahal⁶³⁸ ten muž Gavríel, jehož jsem byl zřel^{76 504} ve vidění⁷⁷ na počátku⁵⁰³, jsa velmi⁶³⁹ vysílen⁶⁴⁰, (22) a jal se dávat pochopení²⁹ a mluvit se mnou, i řekl: Dánijjéli, vyšel jsem⁵³¹ nyní poučit²⁵ tě o významu^{29 557 618} toho⁶⁴¹. (23) Na počátku⁵⁰³ tvých úpěnlivých prosb⁵⁹⁷ vyšlo⁵³¹ slovo⁶⁴², takže⁶⁰ jsem já přišel podat zprávu⁹⁶, neboť ty jsi velmi cenný^{643 644}, chápeš²⁹ tedy⁴⁸ stran^{19 72} toho slova⁶⁴², ano, buď pozorný²⁹ stran^{19 72} toho vidění⁵⁶². (24) Pro tvůj lid⁶⁴⁵ a pro tvé svaté město^{623 645} je⁷⁶ určeno sedmdesát sedmic⁶⁴⁶ ke skoncování⁶⁴⁷ s bezbožností⁵⁴⁴ a k naplnění⁵⁷⁴ míry⁶⁴⁸ hříchů a k učinění zadost⁶⁴⁹ za nepravosti^{30 355} a k uvedení věčné spravedlnosti⁶⁵⁰ a ke zpečetění⁶⁵¹ vidění^{30 64 77} a prorocství^{30 64} a k pomazání Nejsvětějšího⁶⁵². (25) Nechť tedy⁴⁸ víš⁶¹ a nabýváš⁶¹ rozhledu^{25 71}; od vyjití⁵³¹ slova⁶⁴² o obnově⁶⁵³ a o budování⁶⁵⁴ Jerúsaléma až po Pomazaného, Panovníka⁶⁵⁵, bude sedm sedmic⁶⁴⁶ a šedesát a dvě sedmice⁶⁴⁶; bude obnovováno⁶⁵³ a⁶⁵⁶ zbudováno prostranství⁶⁵⁷ a ulice, byt⁶⁰ v tísní⁶⁵⁸ časů⁶⁵⁹. (26) A po těch šedesáti a dvou sedmicích⁶⁴⁶ bude Pomazaný muset⁴¹ být zabit, aniž bude co mít⁶⁶⁰, a město a svatyně⁵⁵² bude ničit⁵⁷⁹ lid panovníka⁶⁵⁵, jenž⁶⁵ přijde, a konec toho³⁴³ – jako v záplavě⁶⁶¹, a až do konce boj⁶⁶², určená⁶⁶³ pustošení^{551 664}. (27) Na jednu sedmic⁶⁴⁶ však⁴⁸ vzhledem k mnohým upevněním^{665 666} smlouvu, a v polovině té sedmice⁶⁴⁶ bude zastavováno⁶⁶⁷ obětí^{30 668}, i obětí daru²²¹, a k dovršení⁶⁶⁹ ohavnosti⁶⁷⁰ tam bude pustošitel^{551 664 671}, a to až než se na pustošícího^{551 664 672} bude vylévat zhouba⁶⁷³, a to určená^{663 674}.

10 V třetím roce Kórese, krále² Perzie^{411 569}, byla Dánijjéliovi, jehož jméno bylo nazváno⁶³⁰ Běltesaccar, zjevena¹⁴⁴ jistá věc^{39 675}, a ta věc^{39 675} byla pravdivá⁶⁷⁶, ale strast^{677 678} veliká; i pochopil²⁹ tu věc^{39 675}, ano, naby^{432 679} pochopení^{29 557} stran^{19 72} toho vidění^{562 680}.

(2) V oněch dnech jsem já, Dánijjél, na celé tři týdny^{646 681} upadl v truchlivost⁶⁸²; (3) nepojedl jsem žádoucího⁶⁸³ pokrmu^{373 684}, aniž maso aneb víno vešlo do mých úst, aniž jsem se vůbec⁶⁸⁵ pomazal⁶⁸⁶, až do vyplnění celých tří týdnů^{646 681}.

(4)A v dvacátý a čtvrtý den prvního měsíce², když⁶⁰ jsem se já octl⁴² na břehu⁶⁸⁷ veliké řeky, – to³⁴³ byl Hiddekel⁶⁸⁸, – (5)tu⁶⁰ jsem pozvedl⁶⁵ své oči a uviděl jsem, že¹⁶⁶ hle, jeden muž, oblečený plátěnými rouchy⁶⁸⁹, a jeho kyčle⁶⁹⁰ byly přepásány⁶⁹¹ zlatem⁶⁹² z Úfázu⁶⁹³ (6) a jeho tělo bylo jako chrysolit⁶⁹⁴ a jeho tvář vzezřením²³ jako blesk⁶⁹⁵ a jeho oči jako ohnivé pochodně⁶⁹⁶ a jeho paže⁶⁴ a jeho nohy⁶⁹⁷ vzhledem⁶⁹⁸ jako blýskavá⁶⁹⁹ mosaz^{75 695}, a zvuk^{247 700} jeho slov jako zvuk^{247 700} davu⁷⁰¹. (7)A to vidění⁵⁶² jsem viděl já, Dánijjél, samotem⁷⁰², neboť⁶⁰ muži, kteří byli⁷⁶ se mnou, to vidění⁵⁶² neviděli, avšak padlo na ně veliké zděšení⁷⁰³, takže⁶⁰ utekli, aby se skryli⁷⁰⁴, (8) a já jsem zbyl samotem⁷⁰² a toto veliké vidění⁵⁶² jsem uviděl, ale nezbylo ve mně síly, neboť⁶⁰ má životnost⁷⁰⁵ se obrátila v nezuživost⁷⁰⁶, aniž jsem sílu udržel⁷⁰⁷. (9)I uslyšel jsem zvuk^{247 700} jeho slov, a za svého slyšení zvuku^{247 700} jeho slov, tu⁶⁰ jsem se já omámen octl⁴² na své tváři, ano, svou tvář k zemi; (10) a hle, sáhla na⁵⁶⁵ mne ruka, jež⁶⁰ mě pozvedla⁷⁰⁸ na má kolena a na dlaně⁷⁰⁹ mých rukou, (11) a řekl ke mně: Dánijjéli, muži velmi cenný^{643 644}, buď pozorný stran^{19 72} slov, jež já k tobě vyslovuji, a postav se na svém stanovišti⁵⁶³, neboť jsem nyní byl k tobě vyslán⁷¹⁰. A při jeho mluvení touto řečí se mnou jsem stál⁷⁶, třesa se⁷¹¹; (12) i řekl ke mně: Necht se nebojíš^{52 61}, Dánijjéli, neboť od prvního dne, co jsi své srdce odevzdal věnování pozornosti²⁹ a sebezponižování⁷¹² před tváří svého Boha, byla tvá slova vyslýchána⁷⁶ a já jsem na tvá slova přišel; (13) po dvacet a jeden den však⁴⁸ naproti⁵⁵⁸ mně stál kníže^{43 713} království Persie^{411 569}, ale hle, pomoci mi přišel Mícháél, jeden z předních⁷¹⁴ knížat^{43 713}, takže⁶⁰ jsem já tam, u⁷¹⁵ králů Persie^{411 569}, převládl⁷¹⁶, (14) i přišel jsem dát ti pochopit²⁹, co se bude v posledku⁷¹ přiházet⁷¹⁷ tvému lidu, neboť to vidění⁷¹ je ještě na mnohé dni. (15) A při jeho mluvení se mnou těmito slovy jsem sklopil⁴⁹ svou tvář k zemi a oněměl jsem, (16) a hle, na mé rty sahal^{638 718} kdosi podobou⁷¹⁹ jako synové⁷²⁰ lidí^{209 721}, i otevřel jsem svá ústa a promluvil jsem, a řekl jsem k tomu,

jenž⁶⁵ stál naproti⁵⁵⁸ mně: Můj pane, v tom vidění^{163 562} se mě úzkostí⁷²² obrátil proti mně⁷, aniž jsem sílu udržel⁷⁰⁷. (17) A jak by mohl nevolník tohoto mého pána mluvit s tímto mým pánem? a já, od té doby ve mně nezůstává⁷²³ síla a nezbylo ve mně dechu⁷²⁴. (18) A opět^{368 725} na mne sáhl^{638 726}, vzezřením²⁵ jako člověk⁶⁹⁵, a posilil mě (19) a řekl: Necht se nebojíš^{52 61}, muži velmi cenný^{643 644}, pokoj²⁹⁶ tobě, buď silný, ano, buď silný! A při jeho mluvení se mnou jsem si dodal odvahu⁷²⁷ a řekl jsem: Necht můj pán pronášet⁶¹ výrok⁷²⁸, neboť jsi mě posilil. (20) I řekl: Zda vš⁷⁶, nač jsem k tobě přišel? A nyní se budu vracet k bojování^{662 729} s knížetem^{43 713} Persie^{411 569}, a když já budu odcházet⁵³¹, hle⁸⁰, přijde kníže^{43 713} Jávána⁵⁷¹; (21) avšak chci⁴¹ ti oznámit⁹⁶, co je⁶⁵ zaznamenáno v zápise pravdy⁵⁴⁸, ač není ani jednoho dodavšího si se mnou odvahy^{727 730} proti těmto⁷³¹, leč

11 Mícháél, váš kníže^{43 713}. (1) A já, v prvním⁸⁶ roce Dárjávěse, Máda-jovce^{2 410}, bylo mě postavení^{563 732} být mu posilujícím¹⁸⁵ a pevností^{185 733}.

(2) Nyní ti tedy⁴⁸ budu oznamovat⁹⁶ pravdu⁵⁴⁸: Hle, Persii^{411 569} budou ještě v čele stát tři králové, a čtvrtý bude bohatnout mnohem více⁷³⁴ než všichni⁵⁵ a ve své síle¹⁶³ skrze své bohatství¹⁶³ bude moci⁴¹ všechny pohnout⁷³⁵ proti království⁷³⁶ Jávána⁵⁷¹.

(3) I povstane⁷³⁷ mocný^{267 738} král⁷³⁹, jenž bude vládnout^{76 740} mohutnou⁷⁴¹ vládou^{740 742} a jednat⁷⁶ podle své libovůle⁷⁴³, (4) a za jeho povstání⁷³⁷ se jeho království bude lámat²⁰⁸ a dělit ke čtyřem větrům⁸⁹ nebes, ale ne pro jeho potomstvo ani podle jeho vládnutí^{740 744}, jímž vládí^{76 740}, nýbrž⁵²⁶ se jeho království bude vyvracet⁷⁴⁵ pro jiné^{35 122}, mimo tyto.

(5) A slít bude král jihu⁵¹², jenž⁶⁰ bude z jeho⁷⁴⁶ knížat⁴³, a bude slít nad⁷⁴⁷ něho⁷⁴⁶ a vládnout^{76 740}, jeho vláda^{740 748} bude mohutnou⁷⁴¹ vládou^{740 742}; (6) a na konci let se budou spojovat, když⁶⁰ dcera krále jihu⁵¹² se bude dostávat⁷⁴⁹ ke králi severu, k uskutečnění⁶⁶ společné dohody⁷⁵⁰, ona však⁴⁸ nebude moci⁴¹ udržet⁷⁵¹ sílu paže, aniž bude moci⁴¹ obstát on⁷⁵² a jeho paže, a vydávána bude ona i ti, kdo ji přivedli, i ten, jenž⁶⁵ ji zplodil, i ten, jenž⁶⁵ ji posílil v oněch časech.

(7) *Ale na jeho⁷⁵² místě povstane⁷³⁷ z odnože jejich kořenů jeden, jenž⁶⁰ bude přicházet k⁷⁵³ vojsku^{245 754} a přicházet⁷⁵⁵ v pevnost⁷³³ krále severu, i dá se v působení⁶⁶ proti nim a nabude převahy⁷⁵⁶ (8) a bude i jejich bohy s jejich vladaři⁷⁵⁷, s cenným náčiním^{11 842} ze stříbra a zlata, v zajetí dopravovat do Egypta; a on bude zaujímat své postavení⁷⁵⁸ více let než král⁵⁵ severu. (9) Ten¹³ přijde v království krále jihu⁵¹², ale vrátí se na svou půdu⁸⁸¹.*

(10) Jeho synové však⁴⁸ budou začínat válku⁷⁵⁹ a shromáždí⁷⁶⁰ spoustu mohutných⁷⁴¹ sil²⁴⁵, a jeden^{662 729} se přizene⁷⁶² a provalí se⁷⁶³ a přelije se⁷⁶⁴, i bude se vracet a povedou⁷⁶⁵ válku⁷⁵⁹ až po pevnost⁷³³.

(11) A král jihu⁵¹² bude upadat v rozhořčení⁵²³ a vytáhne⁵³¹ a dá se s ním, s králem severu, do boje^{662 729}, a ten postaví mohutnou⁷⁴¹ spoustu⁷⁶⁶, ale ta spousta⁷⁶⁶ bude dána v jeho⁷⁵² ruku; (12) a když tu spoustu⁷⁶⁶ pobere^{69 767}, pozvedne se⁸⁰ jeho srdce, i svrhne⁷⁶⁸ desetitisíce, ale nebude silný. (13) A král severu se vrátí a postaví spoustu⁷⁶⁶ mohutnější⁷⁴¹ než ta první⁵⁵, a ke konci časů let se bude moci⁴¹ přihnat⁷⁶² s velkým vojskem^{245 437} a s hojným⁷⁴¹ jměním^{437 769}; (14) a v oněch časech budou proti králi⁷ jihu⁵¹² mnozí povstávat⁷³⁷, a loupeživí⁷⁷⁰ synové tvého lidu se budou pozvedat⁶⁹ k potvrzení^{737 771} vidění⁷⁷, ale klopýtnou. (15) A král severu bude přicházet a navršovat⁷⁷² násep a dobude dobře opevněného města^{773 774}, a paže⁸²⁰ jihu⁵¹² nebudou moci⁵ obstát, totiž⁶⁰ jeho vybraný⁷⁷⁵ lid, neboť⁶⁰ k obstání nebude síly; (16) a ten, jenž⁶⁵ proti⁵²¹ němu přijde, bude jednat podle své libovůle⁷⁴³ a nebude schopného obstát⁷⁷⁶ před jeho tváří; i stane v zemi okrasy⁵³⁵ a v jeho ruce bude⁷⁷⁷ zhouba⁶⁷³.

(17) I bude upírat⁴⁴ svou tvář na vstup v mocnosti⁷⁷⁸ veškerého svého království, a upřímní^{779 780} s ním, a učiní tak; a bude mu⁷⁵² dávat dceru žen⁷⁸¹, aby působila zkázu^{579 782}, ale ona nebude při tom stát a nebude pro něho³⁵. (18) I bude obracet svou tvář zpět⁷⁸³ k ostrovům⁷⁸⁴ a mnohých dobude, ale jistý velmož⁷⁸⁵ zarazí⁷⁸⁶ jeho⁷⁸⁷ posměch⁷⁸⁸ jemu; bez posměchu⁷⁸⁸ sobě⁷⁸⁹ mu jej bude vracet. (19) Bude tedy⁴⁸ obracet svou tvář zpět⁷⁸³ k pevnostem⁷³³ své

země, ale klopýtne⁸³¹ a padne a nebude moci⁴¹ být nalezen.

(20) A na jeho místě povstane⁷³⁷ kdosi posilající⁷⁹⁰ nádherou⁷⁹¹ království vymahače *dani*⁷⁹², ale v několika⁷⁹³ dnech bude muset⁴¹ být rozdrčen²⁰⁸, a to ne v hněvu⁷⁹⁴ ani v boji⁶⁶².

(21) A na jeho místě povstane⁷³⁷ opovrženíhodný⁷⁹⁵, na něhož nevloží^{49 64} velebnost^{705 796} kralování, nýbrž⁶⁰ on přijde znenadáni^{583 797} a kralování se zmocní⁷⁹⁸ lichotkami⁷⁹⁹, (22) i budou paže⁸²⁰ záplavy⁸⁰⁰ zřep jeho tváře⁸⁰¹ odplavovány a třístěny²⁰⁸; tak⁶⁰ i vládce⁶⁵⁵ smlouvy. (23) Od⁸⁰² připojení se⁸⁰³ někoho k němu⁸⁰⁴ se bude dopouštět⁶⁶ klamu⁵⁸², i vyvýší se a nabude moci⁵²⁸ s trochou^{437 805} lidu⁸⁰⁶; (24) poklidně⁵⁸³ bude vcházet v neúrodnější⁸⁰⁷ oblasti⁸⁰⁸ kraje²²⁹ a bude činit⁷⁶, co nečinili⁷⁶ jeho otcové ani otcové jeho otců: bude jim kořist, lup a jmění⁷⁶⁹ rozhazovat, a proti pevnostem⁷⁷³ bude plánovat⁸⁰⁹ své plány⁸¹⁰, a to až do času.

(25) I bude povzbuzovat⁷³⁵ svou moc a své srdce proti králi⁷ jihu⁵¹² s velkým vojskem^{245 437 805}; i král jihu⁵¹² se bude rozněcovat⁷⁵⁹ k boji⁶⁶² s vojskem²⁴⁵ velkým a nesmírně mocným^{437 528 580 805}, nebude však⁴⁸ moci⁴¹ obstát, neboť proti němu⁷ budou plánovat⁸⁰⁹ plány⁸¹⁰; (26) ano, ničt²⁰⁸ ho budou pojídat jeho pokrmu³⁷, jeho vojsko²⁴⁵ bude odplývat a mnozí zabítí⁸¹¹ padnou. (27) A oba tito králové – jejich srdce budou pro páchání zla a u jednoho stolu budou mluvit lež, ale nebude se dařit, neboť konec bude až v určený čas⁵⁶⁸. (28) I vrátí se⁸¹² s velkým jměním^{437 769} ve svou zem a jeho srdce bude proti svaté smlouvě^{67 623}; učiní tedy⁴⁸ tak, ano, vrátí se ve svou zem.

(29) V určený čas⁵⁶⁸ bude zase⁶⁵⁴ přicházet na jih⁵¹², aniž bude i naposled jako poprvé⁶¹³, (30) neboť⁶⁰ proti němu zasáhnou⁸¹⁴ lodi z Kittím⁸¹⁵, takže⁶⁰ zmalomyslní⁸¹⁶ a vrátí se a rozhorlí se⁸¹⁷ proti svaté smlouvě^{67 623}; tak⁶⁰ učiní, ano, vrátí se a bude upírat pozornost²⁹ na opouštějící⁸¹⁸ svatou smlouvu^{7 623}. (31) I budou z něho⁸¹⁹ povstávat⁷³⁷ paže⁸²⁰, jež⁶⁰ zneuctí⁸²¹ svatyni⁵⁴³ pevnosti^{733 822} a odstraní⁵⁹⁹ ustavičnou oběť⁵⁴¹ a zavedou⁴⁹ pustošící⁵⁵¹ ohavnost⁶⁷⁰. (32) A zlovolně jednající

stran smlouvy⁸²³ budou hladkými⁸²⁴ řečmi⁸²⁵ svádní k odpadnutí⁸²⁶, ale lid znající svého Boha, ti budou silni a budou⁷⁶ jednat, (33) a rozvážně⁸²⁷ si počínající^{25 828} z lidu budou mnohým⁸²⁹ věnovat pozornost^{29 830}, když⁶⁰ budou po mnoho dní padat⁸³¹ mečem a plamenem⁸³² a v⁸³³ zajetí a za⁸³³ kořist, (34) a při jejich padání⁸³¹ se jim bude pomáhat trochou pomoci, ale mnozí se k nim připojí⁸³⁴ s lichotkami^{437 799}; (35) padat⁸³¹ budou i někteří z rozvážně⁸²⁷ si počínajících^{25 828} k pročišťování⁸³⁵ při nich⁸³⁶ a k třibení⁸³⁷ a k bělení⁸³⁸ až do času konce, neboť to bude ještě až do určeného času⁵⁶⁸.

(36) A ten král bude jednat⁷⁶ podle své libovůle⁷⁴³ a sebe vyzdvihovat³⁶⁹ a velikým činit nad každého BOHA, a proti^{7 839} BOHU BOHU vyslovovat podivné věci, i bude nabývat⁷⁶ úspěchu až než bude rozhorlení⁵⁶⁷ dokonáno⁸⁴⁰, neboť⁸⁴¹ co je určeno⁶⁶³, bude uskutečněno⁶⁶; (37) aniž bude upínat pozornost²⁹ na boha svých otců ani na tužbu⁸⁴² žen⁸⁴³, aniž bude upínat pozornost²⁹ na jakéhokoli²⁰ +boha, neboť nade vše velikým bude činit sebe. (38) Ale na místě toho^{343 844} bude slávu vzdávat⁸⁴⁵ +bohu pevností⁷³³, ano, +bohu, jehož jeho otcové nepoznali, bude slávu vzdávat⁸⁴⁵ zlatem a stříbrem a drahými⁸⁴⁶ kameny³⁰ a jinými cennostmi⁸⁴⁷; (39) tak⁶⁰ bude činit⁷⁶ v nejpevnějších pevnostech^{733 773 774} s +bohem ciziny⁸⁴⁸; kdo ho uzná^{848 849 850}, toho slávu^{845 851} bude množit a bude jim⁸⁵² dávat nad mnohými vládnout⁷⁴⁰ a pŕdu⁸⁸¹ jim za poplatek⁸⁵³ rozdělovat.

(40) Ale v době konce se s ním bude trkat⁸⁵⁴ král jihu⁵¹², i bude se na něho⁷ král severu řítit⁸⁵⁵ s vozy^{30 437 856} a s jezdci^{437 857} a s mnoha loděmi^{437 858}, a přijde v jeho země a provalí se⁷⁶³ a přelije se⁷⁶⁴, (41) i přijde v zem okrasy⁵³⁵ a mnohé země budou dospívat k pádu⁸³¹, a z jeho ruky budou moci⁴¹ vyváznout⁸⁵⁹ tyto⁸⁶⁰. Edóm a Móáv a výběr⁸⁶¹ dětí¹⁹⁰ Ammónových. (42) Bude svou ruku vztahovat⁸⁶² i⁴⁸ po jiných zemích, aniž bude země Egypta unikat⁸⁶³; (43) a zavládne⁷⁴⁰ poklady⁸⁶⁴ zlata a stříbra a všemožnými cennostmi⁸⁴⁷ Egypta a v jeho průvodu⁸⁶⁵ budou Lubbím^{866 867} a Kuším^{866 868}. (44) Budou ho

však⁴⁸ znepokojoovat⁸⁶⁹ zvěsti⁸⁷⁰ od vzcházení⁵³⁴ a od severu, takže⁶⁰ vyjde ve velikém vzteku k vymycování⁴⁹⁹ a v odevzdání uvádění^{871 872} mnohých; (45) a stany svého paláce⁸⁷³ rozestaví⁸⁷⁴ mezi mořem⁸⁷⁵ a horou okrasy⁵³⁵ svatosti⁸⁷⁶, ale dojde k svému konci a pomoci mu nebude.

12 V onen čas bude povstávat⁷³⁷ Mícháel, veliký kníže^{43 713}, jenž⁶⁵ stojí při dětech^{190 877} tvého lidu; a nastane⁴² čas tísně⁸⁷⁸, jaká nebyla vyvolána^{42 93 879} od vzniku⁴² národa až po onen čas, a v onen čas bude tvůj lid moci⁴¹ vyváznout⁸⁵⁹, každý, kdo bude shledán⁸² jako zapsaný v knize. (2) A mnozí ze spících v prachu⁸⁸⁰ pŕdy^{881 882} budou процитат, tito k věčnému životu³⁰⁴ a tito k potupě⁶²⁴ a k odporu věčnému³⁰⁴, (3) a rozvážně⁸²⁷ si počínající^{25 828} budou zářit⁸⁸³ jako záře^{883 884} oblohy⁸⁸⁵, a mnohé k spravedlnosti přivádějící⁸⁸⁶ jako hvězdy navždy⁸⁸⁷ a věčně⁸⁸⁸.

(4) Ty však⁴⁸, Dánijjéli, ukryj⁵⁸⁶ tato slova, ano, zapečet tuto knihu až do času konce; mnozí budou sem-tam probíhat⁸⁸⁹ a vědění²⁸ se bude množit.

(5) A já, Dánijjél, jsem pohleděl, a¹⁶⁶ hle, jini¹²² dva stáli, jeden tamto⁸⁹⁰ na břehu⁸⁹¹ řeky⁸⁹² a jeden tamto⁸⁹⁰ na břehu⁸⁹¹ řeky⁸⁹², (6) a řekli⁸⁹³ tomu muži oblečenému plátěnými rouchy⁶⁸⁹, jenž byl shora vůči vodám řeky⁸⁹²: Až dokdy, než bude konec těchto divů⁸⁹⁴? (7) I uslyšel jsem toho muže oblečeného plátěnými rouchy⁶⁸⁹, jenž byl shora vůči vodám řeky⁸⁹², když⁶⁰ pozvedl svou pravici a svou levici k nebesům, jak⁶⁰ přísáhl skrze Živého věčné³⁰⁴, že k určenému času⁵⁶⁸, určeným časům⁵⁶⁸ a polovině⁸⁹⁵, a až se dovrší^{529 840 896} roztržštěn⁸⁹⁷ moci⁸³ svatého lidu⁶²³, budou se všechny tyto věci končit⁸⁴⁰. (8) To⁶⁰ jsem já uslyšel, ale nechápal²⁹; i řekl jsem: Můj pane, co bude posledkem těchto věcí? (9) A řekl: Jdi, Dánijjéli, neboť tato slova jsou ukryta⁵⁸⁶, ano, zapečetěna až do času konce; (10) a mnozí budou třibení⁸³⁷ a bělení^{838 898}, ano, budou pročišťování⁸³⁵, a zvolní budou zvolně jednat⁷⁶, aniž kteří²⁰ zvolní budou chápat²⁹, ale rozvážně⁸²⁷ si počínající^{25 828} chápat²⁹ budou. (11) A od času odstranění⁵⁹⁹ ustavičné oběti⁵⁴¹, totiž⁶⁰ aby byla zavedena⁴⁹ pustošící⁵⁵¹ ohavnost^{670 899}, bude tisíc dvě stě

a devadesát dní; (12)blaho⁷⁹⁴ toho, *kdo*⁶⁵ (13)Ty však⁴⁸ jdi ke konci, i budeš moci⁵ bude vyčkávat a bude moci⁵ dosáhnout⁵⁶⁵ spočinout⁹⁰⁰ a ke konci dní k svému k tisíci třem stům třiceti a pěti dnům! údělu⁹⁰¹ povstat⁷³⁷.

DÁNIJJÉL

poznámky překladatele a odkazy

- 1 Jméno znamená „Bůh je můj Soudec“; u Ezek. 14:14, 20 a 28:3 poněkud jiný tvar.
- 2 Viz Num. 2:3, pozn. 65.
- 3 Viz 2 Král. 23:34nn.
- 4 Viz Gen. 47:27, pozn. 1291; Deut. 34:1n., pozn. 1295.
- 5 Viz Num. 22:1, pozn. 832; Soud. 3:12, pozn. 180.
- 6 Viz Gen. 10:10, pozn. 317; tak i v aramejštině kap. 2:12.
- 7 Viz Jer. 2:15, pozn. 126; netýká se míst bez tohoto označení.
- 8 Viz Is. 3:26 a dále, pozn. 251.
- 9 Viz 2 Sam. 11:1, pozn. 812.
- 10 Viz Nech. 7:70, pozn. 330.
- 11 Viz Gen. 24:53, pozn. 637.
- 12 D. „a dopravil je“.
- 13 Viz 1 Král. 15:18, pozn. 483.
- 14 D. „fekl“, zde a obdobně dále (i v aramejštině kap. 2:12 a dále) překlad zvolen vzhledem k souvislosti.
- 15 Viz 2 Král. 25:8, pozn. 921, dále smysl jako v textu, i v aramejštině (kap. 2:10 a dále).
- 16 Viz 2 Král. 8:6 a dále, pozn. 723.
- 17 Viz 2 Král. 25:25, pozn. 501.
- 18 Viz Gen. 4:23, pozn. 170.
- 19 N. „při“, vl. „v“.
- 20 N. „jakékoli“, D. „vší“, „každé“, „veškeré“, dále obdobně, i v aram. kap. 3:5 a dále.
- 21 N. „vady“, „úhony“, viz Přísl. 9:7, pozn. 469.
- 22 Viz Gen. 6:2 a dále, pozn. 431.
- 23 Viz Gen. 29:17, pozn. 754.
- 24 Viz Num. 1:53 a dále, pozn. 61.
- 25 N. „bystré“, „důvtipné“, „obezřelé“, dále obdobně, viz Gen. 3:6, pozn. 96; Přísl. 1:3, pozn. 8.
- 26 N. snad „prozíravosti“ (n. „rozumnosti“) nabyvší všemožnou moudrostí¹⁶³.
- 27 D. „vědoucí“.
- 28 N. „poznáním“, pak D. „znalé“ (n. „vyznající se v“) poznání“, příbuznost výrazů snad lze chápat ve zdůrazňujícím smyslu jako v textu.
- 29 Viz 1 Par. 28:9, pozn. 491; Nech. 8:3, pozn. 343; v kap. 2:21 obdobně v aramejštině.
- 30 V původním textu jednotné číslo v hromadném smyslu.
- 31 Jako „poznání“ v 2 Par. 1:10nn., „myšlení“ u Kaz. 10:20, výraz odvozený od téhož kmene jako „věděním“²⁸ a „vědoucí“²⁷ zde shora. Vyskytuje se v SZ ještě jen ve v. 17 této kapitoly; v kap. 2:21 a dále obdobný výraz v aramejštině.
- 32 Viz Gen. 31:6, pozn. 812, zde smysl jako v textu.
- 33 Viz Nech. 12:44, pozn. 554.
- 34 Viz Gen. 11:28, pozn. 345.
- 35 Viz Gen. 31:43, pozn. 842.
- 36 N. „přidělit“ (Jób 7:3, pozn. 345); obdobně v aramejštině kap. 2:24 a dále.
- 37 Výraz převzatý z perštiny, vyskytující se v SZ jen v této knize.
- 38 D. „z vína jeho hostin“ (Soud. 14:10, pozn. 711), n. „z vína jeho pití“, n. prostě „z vína, jeho nápoje“, viz vv. 10 a 16.
- 39 Viz Exod. 5:13, pozn. 178, zde smysl jako v textu.
- 40 Viz Gen. 4:3, pozn. 131, v aramejštině kap. 2:42 a dále smysl jako v textu.
- 41 Viz Gen. 2:16, pozn. 74.
- 42 Viz Gen. 1:2, pozn. 1, obdobně v aramejštině kap. 2:28 a dále.
- 43 Viz Gen. 21:22, pozn. 559.
- 44 Viz Gen. 21:13, pozn. 384, dále (i v aramejštině kap. 2:5 a dále) smysl jako v textu.
- 45 D. „Dánijjél položil na své“.
- 46 Sloveso jako v Lev. 25:25, pozn. 813, zvrtný tvar vyskytující se v SZ jen v tomto verši, se smyslem jako v textu.
- 47 D. „hledat“, „vyhledávat“, dále obdobně.
- 48 Viz Gen. 9:11, pozn. 291.
- 49 Vl. „dal“, dále obdobně.
- 50 Viz 2 Par. 6:42, pozn. 328.
- 51 Viz Gen. 43:14, pozn. 1190; tak i v aramejštině kap. 2:17.
- 52 Viz Gen. 28:17, pozn. 737.
- 53 D. „jsem bojácný“.
- 54 Viz Gen. 40:6, pozn. 1066, zde smysl jako v textu.
- 55 N. „přepadlé nad tváře“, D. „přepadlejší od“, dále obdobně.
- 56 D. „podle vašeho druhu“ (n. „věku“, „způsobu“, „postavení“) výraz vyskytující se v SZ v tomto smyslu jen zde.
- 57 Viz Gen. 12:11, pozn. 360.
- 58 N. „Učiň, prosím, se svými nevolníky zkoušku“; v. 19 obdobně („s nimi promluvil“); netýká se v. 14, kde je předmět slovesa⁵⁹ vyjádřen zájmenou příponou (bez předložky).
- 59 Viz Exod. 15:25 a dále, pozn. 586.
- 60 Viz Gen. 4:3, pozn. 132.
- 61 Viz Gen. 1:26, pozn. 40; obdobně v aramejštině kap. 2:20 a dále.
- 62 D. „z“ („něco z“).
- 63 N. „zelenin“, výraz vyskytující se v SZ jen zde a (v poněkud jiném tvaru) ve v. 16.
- 64 Množné číslo.
- 65 Viz Deut. 4:25, pozn. 246; týká se jen takto označených míst.
- 66 Viz Gen. 1:7, pozn. 12.
- 67 Vl. „uposlechl“, zde je snad na místě překlad jako v textu.
- 68 N. „tučnější“ (Gen. 41:5), „tlustší“ (Soud. 3:17).
- 69 Viz Gen. 4:7, pozn. 139; tak i v aramejštině v. 35 a dále.
- 70 D. „se tedy stal⁴² odnášejícím... a dávajícím“, smysl jako v textu.
- 71 N. snad „učinnost“, zde snad vzhledem k následující předložkové vazbě vhodný překlad, tak i tvar jiné slovesa zdola²⁹.
- 72 Tj. „ve věci“, „v oboru“, n. prostě
- 73 „ve všemožném písmu“, zdola a dále obdobně, i v aramejštině kap. 6:5 a dále.

- 74** N. „písemnictví“, „slovesného („slovesném“^{73a}) umění“.
75 Viz 1 Par. 15:22, pozn. 491.
- 76** V hebrejštině tvar dokonavého vidu („stal se znalcem a nadále jím byl“, dále obdobně).
- 77** Viz Is. 1:1, pozn. 2, obdobně v aramejštině kap. 2:19 a dále; ve v. 8 tamže a dále aramejské sloveso tam použité ve smyslu tamní¹⁰⁸ poznámky, jako „vidět“ u Ezr. 4:14.
- 78** N. „dní, jež král určil do přivedení jich“.
- 79** Tj. všechny mladíky, jichž se týká v. 4, nejen tyto čtyři; dále obdobně.
- 80** Viz Gen. 16:5, pozn. 438.
- 81** Viz Gen. 13:10, pozn. 374, obdobně i v aramejštině v. 38 a dále.
- 82** Viz Gen. 4:14, pozn. 151.
- 83** D. „rukou“, v kap. 6:27 „z ruky“, dále obdobně.
- 84** Viz Gen. 41:8, pozn. 1091, zde ovšem jde o „písaře“ babylonské; jinak „zaklánači“, „vykladači snů“. Tak i v aramejštině kap. 2:10 a dále.
- 85** Výraz obdobného významu jako předchozí, vyskytující se v SZ jen ještě zde v kap. 2:2 a v aramejštině tamže v. 10 a dále.
- 86** Viz Gen. 1:5, pozn. 9, tak i v aramejštině kap. 7:1.
- 87** Viz 2 Par. 36:22, pozn. 1159.
- 88** Viz Gen. 37:5, pozn. 977.
- 89** Viz Gen. 6:17, pozn. 226; tak i v aramejštině v. 35 a dále.
- 90** Viz Gen. 41:8, pozn. 1090.
- 91** Zde zvrtný tvar, vyskytující se v SZ jen zde.
- 92** Tj. snad „to, co v spánku zakoušel“, totiž „jeho sen“, srov. Žalm 90:5, pozn. 2086.
- 93** N. snad „vrhl se (tvar trpného rodu slovesa „být“) na něho“, tj. „zdrtil n. předpadl ho“; téměř všechny jiné překlady (i LXX a Vulgata) toto místo podávají v znění „jeho spánek (pak nikoli „sen“^{92a}) zmizel n. vytratil se od něho“, pak ve smyslu „zmizel nad něho n. nad ním“, tj. „uletěl od něho“; obdobně jako v aramejštině kap. 6:18⁴⁴⁴ 445 ve spojení s jiným slovesem; Youngův anglický doslovný překlad uvádí znění „byl proti němu“⁹³. Mám však za to, že nejlepší smysl (za obvyklého chápání oné předložkové vazby) dává překlad, ježž v souhlasu s nemnohými podávám v textu.
- 94** Viz Gen. 12:18, pozn. 367.
- 95** Zde ve smyslu „kasidejské mudrce“.
- 96** Viz Gen. 3:11, pozn. 103.
- 97** V stavovém smyslu.
- 98** Viz Gen. 25:20, pozn. 654, zde příslovce od tohoto jména odvozené.
- 99** Počínaje tímto veršem až do kap. 7:28 včetně je původní text sepsán v aramejštině, jako Ezr. 4:8–6:18, 7:12–26 a Jer. 10:11.
- 100** Člen, v aramejštině vyjadřován příponami.
- 101** Obdobně jako „po věky“ v hebrejštině Kaz. 1:10, i zde v kap. 9:24, zde a dále smysl jako v textu.
- 102** Odpovídá hebrejskému slovesu u Jóbá 15:17, pozn. 728; viz i Žalm 19:2, pozn. 570.
- 103** Totéž co „Kasdím“^{3495a} v hebrejštině, zde a dále aramejské tvary.
- 104** N. „věc“, „slovo“, n. snad „rozhodnutí“. Viz Jób 4:2 a dále, pozn. 154, kde je stejný znející výraz obdobného smyslu v hebrejštině.
- 105** Vl. „zpřed mne“, viz Gen. 13:9, pozn. 372, zde a obdobně dále aramejská obdoba této předložkové vazby.
- 106** Hebrejská obdoba je u Jóbá 36:26 a 37:23, pozn. 1600.
- 107** Odpovídá hebrejskému výrazu např. u Jóbá 28:10, pozn. 1255, zde smysl jako v textu.
- 108** Viz Gen. 3:6, pozn. 79.
- 109** D. „ona“, smysl snad jako v textu.
- 110** D. „je ona jedna vaše“, tj. „vás se týkající“.
- 111** Viz Deut. 33:2, pozn. 1233, zde a dále v aramejštině týž výraz.
- 112** Přídavné jméno vyskytující se v SZ jen zde, viz Soud. 16:10, pozn. 773; Žalm 4:2, pozn. 80, kde je příbuzné podstatné jméno v hebrejštině.
- 113** Viz kap. 8:24⁵⁷⁹, zde a dále tvar aramejské obdoby tohoto slovesa.
- 114** Jako „sous“ v Žalmu 95:5, viz Exod. 4:9, konec verše, pozn. 137; v aram. jen zde.
- 115** Viz Gen. 31:50; 32:24, pozn. 848, v aramejštině má výraz tomuto odpovídající vždy smysl jako zde v textu¹⁵⁹.
- 116** Týž výraz jako v hebrejštině Gen. 42:6, viz i Kaz. 7:19, pozn. 290.
- 117** N. „král, veliký a mocný“.
- 118** Viz např. Is. 7:11 a dále, pozn. 2425, zde a dále obdobné sloveso aramejské, jako „se... otázali“ u Ezr. 5:9n.
- 119** D. „věc jako tuto“.
- 120** Viz Gen. 10:18, pozn. 322.
- 121** Týž výraz jako „drahým“ u Jer. 31:2, zde ve smyslu „drahocenná“, „vznešená“, snad i „svatá“, „posvátná“, a proto „neobvyčejná“ a „nesnadná“.
- 122** Viz Gen. 4:25, pozn. 173, zde a dále obdobný výraz v aramejštině.
- 123** Tj. „s lidmi“.
- 124** Zde a dále dotčené přídavné jméno¹⁰⁶ v platnosti příslovce.
- 125** Aramejská obdoba slovesa tohoto smyslu v Gen. 40:2 a dále, v SZ jen zde, odvozený výraz je u Ezr. 7:23, pozn. 281, rovněž jen tam.
- 126** Nikoli jako ve vv. 5 a 8, kde je sloveso nezcela jasného významu, jen tam se vyskytující.
- 127** Obdobně jako u Jóbá 13:15, 24:14 a v Žalmu 139:19.
- 128** Obdobně jako u Is. 21:12, pozn. 1085, a j. Dále smysl jako v textu.
- 129** Tvar trpného rodu („aby byli pozabíjeni“).
- 130** Viz Žalm 45:7, pozn. 1211, Kaz. 4:10, pozn. 163, Pis. 1:7, pozn. 30, kde je obdobný výraz v hebrejštině.
- 131** Jako „tehdy“ ve v. 15 a obdobně jinde (jen s tímto označením); překlad „vtom“ ve v. 14 a obdobně dále (v kap. 3:3 a dále i „nato“) znamená, že tam je tento výraz spojen s předložkou, což jsem se tímto způsobem pokusil v překladu uchovat.
- 132** N. snad „rozvahou“, D. „radou“, výraz vyskytující se v SZ jen zde, smysl snad jako v textu n. zde shora.
- 133** Obdobně jako v Přísl. 11:22, pozn. 570, zde a dále smysl jako v textu, také „opatrností“, „prozíravostí“, nesouvisí s výrazem v kap. 1:4²⁵ 26.

- 134** D. „vrátil“, tj. „slovo“, obdobně jako v 1 Sam. 17:30, pozn. 697.
- 135** Obdobně jako v 2 Král. 25:8, pozn. 922, zde snad spíše ve smyslu „králových katanů n. popravčích“.
- 136** Jako „odpověděl“ ve v. 5 a dále.
- 137** Zde snad v takovémto smyslu.
- 138** N. „krutá“, podle jiných „naléhavá“, „spěšná“, dále obdobně.
- 139** Obdoba slovesa „vstrčil“ u Jóba 16:15, zde a dále smysl jako v textu.
- 140** Vl. „zbytkem“, obdobně jako např. u Is. 21:17, zde je vzhledem k souvislosti vhodnější překlad jako v textu
- 141** Obdobně jako v Deut. 29:29, pozn. 1076, a j., i zde kap. 10:1.
- 142** Obdobně jako v Gen. 9:26 a dále, pozn. 409.
- 143** Zde jednotné číslo, obdobně jako v Gen. 13:15, pozn. 383.
- 144** N. „síla“, obdobně jako Exod. 32:18, pozn. 1142; Is. 3:25, pozn. 250.
- 145** Jako „neboť“ shora, zde snad lze chápat v takovémto smyslu.
- 146** Obdobně jako v Žalmu 89:34, pozn. 2058; kap. 2:9 a dále smysl jako v textu.
- 147** N. „období“, „časové úseky“, ve v. 8 a dále smysl jako v textu. Týká se jen takto označených míst.
- 148** Obdobně sloveso jako v Přísl. 25:20, pozn. 1106, zde smysl jako v textu.
- 149** Vl. „povyšuje“, „vyvyšuje“, obdobně jako např. Deut. 28:36, pozn. 940 a 999, sloveso v hebrejském textu velmi často se vyskytující. Dále smysl jako v textu.
- 150** N. snad „udíl“, „poskytuje“, dále obdobně, obdobně sloveso jako v Gen. 47:15, pozn. 332, a j.
- 151** Tj. snad „vznančným n. nadaným chápavostí“, v textu doslovný překlad, v němž se uchovává přibuznost výrazů, jaká je v textu původním.
- 152** Obdobně jako Is. 33:19, pozn. 1682; Ezek. 3:5, pozn. 118.
- 153** Odvozeno od obdobného kmene jako sloveso u Jer. 15:11, pozn. 940 a 942, zde a dále smysl jako v textu.
- 154** Obdobný výraz jako u Jóba 3:4, pozn. 100.
- 155** N. „tebe... chválím“, obdobně sloveso jako v Žalmu 6:5 a dále, pozn. 137, nesouvisí však s následujícím „vychvaluji“.
- 156** N. „před Arjócha“, obdobně jako např. v Exod. 30:6, pozn. 1032 (zde nikoli „před tvář“ jako tam), ne však jako „před“ zde zdola.
- 157** N. „chvatně“, D. „v spěchání“, „v chvátání“, tvar obdobného slovesa jako „spěšně usiluje“ (Přísl. 28:22), „se neukvapuješ“ (Kaz. 8:3).
- 158** Obdoba slovesa „zapomene“ (Gen. 27:45), „zapomněli“ (Jer. 50:6) a j., zde a obdobně dále smysl jako v textu („objevit n. najít zapomnuté n. ztracené“).
- 159** Obdobně (v kap. 8:14 doslovně) jako v Exod. 10:11, pozn. 332; v aramejštině značí „muže“ vůbec¹⁵.
- 160** Viz Ezr. 6:16, pozn. 39.
- 161** Tvar slovesa, jemuž obdobně je u Jóba 22:28, pozn. 1090, snad tedy „rozhodující“ svými věštbami, vzhledem k tomu však, že toto sloveso v hebrejštině značí i „rozseknout“, „rozdělit“ (1 Král. 5:25; Žalm 136:13, pozn. 2609, srov. i zde v. 34¹⁷⁹), lze snad dotčený výraz chápat i na podobě představy věštění z vnitřnosti rozseknutých n. rozříznutých těl obětních zvířat, viz Ezek. 21:21, pozn. 1008.
- 162** Výraz obdobný onomu u Kaz. 1:17 atd., pozn. 39, zde a dále smysl jako v textu.
- 163** Viz Num. 27:3, pozn. 979.
- 164** Obdobně jako v Gen. 12:17, pozn. 366.
- 165** D. „ses stal⁴² vidoucím“, dále obdobně, i stran jiných sloves.
- 166** Viz Gen. 6:12 a dále, pozn. 465.
- 167** D. „jedna“.
- 168** Obdobně jako „vypodobnění“ v 1 Sam. 6:5n. a 11, „zobrazení“ u Ezek. 7:20 a 16:17, ovšem jednotné číslo. Zde v kap. 3:19 smysl jako tam v textu.
- 169** D. „a její“.
- 170** N. „třpyt“, „jas“, obdobný výraz je v 1 Král. 6:1 a 37, pozn. 321.
- 171** N. „vynikající“, „výborný“, aram. „jattír“ (dále obdobně), jméno města u Jós. 15:48.
- 172** N. „vypínala“, kap. 3:1 obdobně.
- 173** Tvar slovesa, jemuž obdobně je u Jóba 32:6, pozn. 1428, i jinde, tam však je jeho význam snad nejbližší významu, v jakém je na tomto místě a dále použito tvaru slovesa zde a dále se vyskytujícího.
- 174** Obdobně jako v Gen. 24:2, pozn. 605, zde snad také „boky“, „kyčle“.
- 175** Obdobně jako v Gen. 4:22, pozn. 161, a zde kap. 10:6.
- 176** Obdobný výraz jako v Deut. 28:35, pozn. 998, zde ve smyslu „nohy od kyčlí až po kotníky“.
- 177** Obdobně jako v Gen. 18:4 a na mnoha jiných místech, zde (a vlastně i jinde v SZ, aspoň pokud jde o „nohy“ lidské n. lidským podobně) značí „spodní část nohou od kotníků dolů“.
- 178** D. „jejich část“.
- 179** Zde jiný tvar dotčeného slovesa¹⁶¹ se smyslem jako v textu.
- 180** Obdobně sloveso jako „tleskají“ v Žalmu 98:8 a obdobně u Is. 55:12 a Ezek. 25:6, pozn. 1216, zde smysl jako v textu.
- 181** N. „nohy, jež byly železo a hlína“.
- 182** Obdobně sloveso jako u Is. 28:28; 41:15, pozn. 1420.
- 183** N. snad „jednotné“, D. „za (n. „jako“) jedno“.
- 184** D. „byly stejně rozdraceny“, zdola obdobně, tj. všechny dále vyjmenované složky.
- 185** Viz Gen. 2:24, pozn. 89.
- 186** N. „neboť tobě“.
- 187** N. „pravomoc“, viz obdobný výraz v Est. 9:29 a 10:2, pozn. 316, jenž je i v této knize v kap. 11:17.
- 188** D. „a ve všem, kde“.
- 189** Viz Žalm 84:10, pozn. 1990.
- 190** Obdobně jako Gen. 3:16 a dále, pozn. 656, a zde kap. 11:41 a dále.
- 191** Obdobně jako Jób 39:4, pozn. 1740.
- 192** Obdobně jako Gen. 1:20, pozn. 31.

- 193 N. „učinil tě vládcm“, sloveso, od něhož je dotčený výraz¹¹⁶ odvozen, n. snad naopak, obdobně jako u Kaz. 5:19 a 6:2, pozn. 225, zde a dále smysl jako v textu.
- 194 D. „A na tvém místě“.
- 195 Jako „zem“ ve v. 35 a dále, zde v platnosti přidávěného jména ve smyslu jako v textu.
- 196 Tj. snad „než tvé“.
- 197 N. „ještě jiné“.
- 198 Obdobně jako Kaz. 6:10, pozn. 249, odvozeno od dotčeného¹⁸⁷ výrazu, jako „mocní“ u Ezr. 4:20, zde a dále smysl jako v textu.
- 199 Jako „pro tu příčinu, že“ ve v. 8, zde a dále smysl jako v textu. Obdobně v. 10 („pravíme to pro tu příčinu, že“) a dále.
- 200 N. „kruší“, „drolí“, obdoba slovesa, jehož tvarem je „oslabené“ v Deut. 25:18, zde smysl jako v textu n. zde shora.
- 201 N. „lámat“, dále obdobně, sloveso obdobně jako např. u Jer. 11:16, pozn. 794.
- 202 Tj. snad „vše, jak právě shora řečeno“.
- 203 Tvar obdobného slovesa jako v Gen. 10:25, pozn. 336.
- 204 N. „odolnosti“, „stálosti“, „trvanlivosti“, tvar obdobného slovesa jako např. v Žalmu 39:5, pozn. 1083, zde smysl jako v textu n. zde shora.
- 205 Tvar obdobného slovesa jako u Ezr. 9:2, pozn. 334, viz i Přísl. 14:10, pozn. 670.
- 206 D. „z konce“, „z okraje“, v obdobném smyslu jako „zčásti“ zdola¹⁷⁸, jiný však výraz než tam, ač téměř všechny známé mi jiné překlady i na toto místo kladou též výraz jako tam.
- 207 N. snad „pevné“, „odolné“, nesouvisí však s „pevností“ ve v. 41²⁰⁴.
- 208 N. „křehké“, „choulostivé“, „rozbitelné“, tvar slovesa obdobného onomu např. v Žalmu 10:15, pozn. 305, a na mnoha jiných místech, i zde v hebrejštině kap. 8:7 a dále.
- 209 Srov. Gen. 1:26, pozn. 41.
- 210 N. „sloučení“, D. „lnoucí“, „lpící“, přičestí obdobného slovesa jako v Gen. 2:24, pozn. 88, zde překlad zvolen vzhledem k následující předložkové vazbě, jejíž smysl se v něm uchovává.
- 211 D. „tento s tímto“.
- 212 Sloveso, jehož tvarem je „ničení“ u Ezr. 6:12, obdobně jako u Nech. 1:7 („zvráceně jsme se... zachovali“), Jób 17:1, pozn. 815, a j., zde a dále smysl jako v textu.
- 213 Obdobně sloveso jako „zmizet“ u Is. 66:17, „nezanikala“ u Est. 9:28, zde a v kap. 4:30 smysl jako v textu.
- 214 D. „ono“.
- 215 Vl. „na věky“, podobně jako shora v tomto verši, zde však má slovo „věky“, proti onomu místu, zdůrazňující člen, jehož význam jsem se takto pokusil vyjádřit.
- 216 N. „přetrvávat“, srov. Gen. 6:18, pozn. 227, dále obdobně.
- 217 Obdobně jako Gen. 42:20, pozn. 1157; Jób 12:20, pozn. 616; Žalm 19:7, pozn. 585, a j.
- 218 Obdobně jako v Gen. 19:1, pozn. 485.
- 219 Obdobně sloveso jako „padne“ u Is. 44:15 a obdobně ve vv. 17 a 19 a v kap. 46:6 (vyskytuje se v hebrejském textu jen na těchto 4 místech).
- 220 Obdobně sloveso jako „lít“ např. v Exod. 30:9, zde smysl jako v textu; vyskytuje se v SZ jen zde.
- 221 Viz Ezr. 7:17, pozn. 267; v aramejštině jen na těchto dvou místech.
- 222 „Líbezná vůně“ zde je množné číslo výrazu obdobného jako „líbeznost“ n. „u(s)pokojení“ v Gen. 8:21, pozn. 275.
- 223 Viz Přísl. 22:21, pozn. 992, zde poněkud odlišný příbuzný výraz obdobného smyslu.
- 224 Nesouvisí s výrazem tohoto smyslu v hebrejštině (Gen. 15:2, pozn. 413, a jinde).
- 225 Tj. „povýšil“, obdobně sloveso jako „množit“ v Gen. 3:16, „rozмноžovat“ v Exod. 7:3 a na mnoha jiných místech, zde a dále smysl jako v textu.
- 226 N. „převeliké“, vl. „mnoho-mnohé“, „velmi veliké“, souvisí s předchozím slovesem²²⁵.
- 227 N. snad „cenné“, zde snad v takovémto smyslu; nesouvisí s „velikým“ shora²²⁵.
- 228 Jiná předložka než ve vv. 38n., kde lze také číst „mezi“.
- 229 Obdobně jako např. v 1 Král. 20:14, pozn. 927, a zde v kap. 11:24.
- 230 N. „zmocněnců“, obdobně jako u Ezr. 9:2, pozn. 336, bez dodatku o vedoucích júdské obce; viz i Is. 41:25, pozn. 1978.
- 231 N. „věcmi správy“, vl. „činnostmi“, „službami“, jako „dílo“ u Ezr. 5:8, zde ovšem množné číslo; smysl zde a dále jako v textu.
- 232 Vl. „zhotovil“, „udělal“, jako „činit“ u Ezr. 6:8, obdobně jako v Exod. 5:18, pozn. 25, a na mnoha jiných místech; předchozí výraz v kap. 2:49²³¹ je odvozen od tohoto slovesa. Zde smysl jako v textu (vl. ovšem „dal zhotovit“ atd.), dále obdobně.
- 233 Obdobně jako v Gen. 6:15, pozn. 217.
- 234 Obdobně jako v Gen. 11:2, pozn. 330.
- 235 Tj. „vysláním poslušoval“.
- 236 Obdobně jako v Est. 4:16.
- 237 Obdobně jako u Ezr. 8:36; Est. 3:12 a dále, jiný výraz než zde v kap. 2:10¹¹⁶.
- 238 Jiný výraz než shora²³⁰, obdobný jako „místodržícím“ u Ezr. 8:36 a Nech. 2:7, 9.
- 239 Výraz nejasného původu, vyskytující se v SZ jen zde a v následujícím verši.
- 240 Výraz převzatý z perštiny, v SZ jen zde a v následujícím verši.
- 241 N. vůbec „vysokých úředníků“, „hodnostářů“, v SZ rovněž jen zde a v následujícím verši.
- 242 N. snad „vládců“, nesouvisí s „vladařů“ shora²³⁷, ale je to výraz příbuzný předchozímu¹¹⁶ a obdobného významu.
- 243 Obdobně jako Deut. 33:2, pozn. 1232, Jer. 3:22, pozn. 290, a j.
- 244 Obdobně jako Num. 7:10, pozn. 297.
- 245 N. „hlasitě“, nesouvisí však s „hlasatel“, „mocné“, „mohutné“, vl. „zvůčností“ atd., obdoba výrazu v hebrejském textu častého („zdatnosti“ např. v Exod. 18:21,

- pozn. 627), zde smysl jako v textu n. zde shora, dále jako v textu tam, i v hebrejštině kap. 11:7 a dále. Týmž výraz je „silou“ u Ezr. 4:23, pozn. 193.
- 246** Obdobně jako v Gen. 17:16, pozn. 459; na počátku v. 7 snad spíše obdobně jako v tamní kap. 25:8, pozn. 649.
- 247** Obdobně jako v Gen. 3:8, pozn. 99, i zde kap. 10:6.
- 248** N., podle jiných, „šalmaje“.
- 249** Srov. 2 Par. 16:14, pozn. 631.
- 250** Viz např. Žalm 81:2, pozn. 1951, kde je obdobný příbuzný výraz, zde a dále smysl jako v textu.
- 251** N. „chvilí“ (nikoli jako ve v. 5¹⁴⁷), „okamžiku“.
- 252** Jako „pro tuto příčinu“ ve v. 7 a jinde, zde a dále snad v takovém a podobném smyslu.
- 253** Obdobně sloveso jako v Exod. 22:8, pozn. 743, i zde kap. 9:7.
- 254** Zde v takovémto smyslu, srov. obdobné použití výrazu jiného kmene v Gen. 32:24, pozn. 848, a jinde.
- 255** D. „jíst kusy (obdobný výraz jako u Jer. 46:20, pozn. 1716) Júdovců“, zde obrazně rčení se smyslem jako v textu. Kap. 6:24 obdobně.
- 256** Viz Ezr. 5:9, pozn. 207.
- 257** Zde v takovémto smyslu, viz Ezr. 4:19 a dále, pozn. 261.
- 258** N. „ohled“, „pozornost“, zde v takovémto smyslu.
- 259** Viz Ezr. 7:24, pozn. 270, zde sloveso, o němž je v dotčené poznámce zmínka.
- 260** Obdobně jako např. v Num. 25:11 a j.
- 261** N. snad „bůh“, dále obdobně, ve v. 25 „bohů“, srov. Gen. 41:38, pozn. 1121.
- 262** Viz Kaz. 8:11, pozn. 322, zde smysl jako v textu.
- 263** Zde snad v takovémto smyslu („tvá slova vyvracet“, „s tebou se přít“, „uvádět protidůvody n. námitky“).
- 264** N. snad „uchránit před planoucí ohnivou pecí“, zdo-la ve verši obdobně.
- 265** N. „tvářnost“, zde v takovémto smyslu.
- 266** Vl. „na (n. snad „stran“) Šadracha, Měšacha a Avéd-nega“, srov. kap. 1:17.
- 267** Obdobný výraz jako v Gen. 6:4, pozn. 192, a zde v kap. 11:3, v aramejštině jen na tomto místě.
- 268** D. „silákům zdatnosti²⁴⁵“.
- 269** Viz např. Exod. 14:4, pozn. 457, a j.
- 270** N. „vojsku, Šadracha... Avéd-nega spoutat a uvrhnout“.
- 271** N. „spodcích“, „spodních ošaceních“, výraz nejasného významu, podle jiných „střevíček“ („trepkách“, „sandálech“). Vzhledem k v. 27 (tam snad ve smyslu „satstva“ n. „ošaceni“ vůbec, tj. toho, co na nich bylo na první pohled vidět) je podle mého soudu snad nejvhodnější překlad, ježž podávám v textu.
- 272** Podle většiny překladatelů v téměř smyslu jako Gen. 37:3, pozn. 973, je to však zcela jiný výraz nevelmi jasného významu.
- 273** N., podle jiných, „pláštěch“, jiný však výraz než shora²⁷¹.
- 274** Vl. „od (n. „z“) toho“.
- 275** Zde snad i „nesmlouvavý“, „důrazný“, „bezpodmínečný“.
- 276** N. snad „mimořádně“, v kap. 8:9 příbuzný výraz obdobného významu v hebrejštině.
- 277** D. „tyto“.
- 278** Viz Žalm 139:8, pozn. 2640, tj. vzhůru k ústí pece, kam je uvrhl; pec měla dole po straně otvor²⁸⁵, jímž bylo vidět, co se v ní dělo. Kap. 2:29 a dále smysl jako v textu.
- 279** Obdobně jako v Žalmu 48:5, pozn. 1251.
- 280** Zde i „neklidně“, „ve vzrušení n. ořesu“, dále obdobně.
- 281** N. „rádcům“, dále obdobně, ne však jako ve v. 2²⁴¹.
- 282** Tj. „prosté pout“, vl. „uvolněné“, to však by se týkalo jen oněch tří.
- 283** Viz Ezr. 4:22, pozn. 191, výraz odvozený od dotčeného slovesa²¹².
- 284** D. „podoben synu Božimu²⁶¹“.
- 285** Jako „bráně“ v kap. 2:49.
- 286** Zde snad v takovéto souvislosti vhodný překlad.
- 287** Táž předložka jako v kap. 2:38n.²²⁸, zde snad i ve smyslu
- 288** „proti jejichž tělům“.
- 289** N. „po nich“, „jimi“.
- 290** Viz Gen. 21:17, pozn. 439, zde týmž výraz.
- 291** N. „účinnosti zavili“, „zrušili“, zde v takovémto smyslu.
- 292** Vl. „omyl“, zde ve smyslu „lež“, „pomluvu“. Dále smysl jako v textu.
- 293** N. „bude připodobněn“, sloveso jako u Is. 46:5, pozn. 1839. Dále smysl jako v textu.
- 294** D. „jako toto“, n.
- 295** „jenž by mohl tak vyprošťovat jako tento“.
- 296** D. „váš pokoj“, obdobně jako v Gen. 29:6, pozn. 744, a j., i zde kap. 10:19.
- 297** N. „Připadlo“, „uzdalo se“.
- 298** D. „přede mnou“, dále obdobně.
- 299** N. „vhodným“, „náležitým“, „správným“, vl. „dobrým“, „krásným“, totéž sloveso jako v Žalmu 16:6, pozn. 412.
- 300** Zde i „vyrozprávět“, „prohlásit“, „rozhlásit“.
- 301** Obdobně jako v Gen. 14:18, pozn. 408.
- 302** N. snad „při mně“.
- 303** D. „jako co“.
- 304** D. „věčnosti¹⁰¹¹⁴³“.
- 305** N. „panování“, výraz odvozený od dotčeného slovesa¹⁹³.
- 306** V časovém smyslu, n. „po“ („po celou dobu“), předložka jako „se“ ve v. 32³⁰², smysl jako v textu n. zde shora.
- 307** N. „bezstarostný“, „šťasten“.
- 308** Jako v Žalmu 92:14, pozn. 2126.
- 309** N. „myšlenky“, ne však jako v kap. 2:29 a dále¹⁶².
- 310** N. „nepřivádí do úzkých“, „ti nepůsobí nesnázi“, sloveso, jehož tvarem je „nutičho“ v Est. 1:8, vyskytuje se v SJ jen na těchto dvou místech.
- 311** D. „uvidí¹⁷⁷“, v. 2 a dále obdobně.
- 312** Obdobně jako v Gen. 12:6, pozn. 354.
- 313** Sloveso, od něhož jsou oba dotčené výrazy¹⁸⁷¹⁹⁸ odvozeny, n. snad naopak.

- 314** Obdobné sloveso jako v Lev. 9:12, pozn. 289, zde a dále smysl jako v textu.
- 315** Vl. „pohled naň“, výraz odvozený od dotčeného slovesa⁷⁷.
- 316** Týž výraz jako u Kaz. 3:11 a dále, pozn. 457; smysl zde (nikoli dále) je
- 317** „a vidět jej bylo až od konce“.
- 318** Viz Jóba 8:12, pozn. 414; Pís. 6:11, pozn. 200, zde smysl jako v textu.
- 319** Tj. „v ovoci“; n. „na něm“, tj. „na stromě“.
- 320** Sloveso jako u Nech. 3:15, pozn. 115, zde jiný tvar, smysl jako v textu.
- 321** Obdobně jako např. v Gen. 7:14, pozn. 243.
- 322** Zde ve smyslu „vše živé“.
- 323** Sloveso jako např. v Žalmu 38:2, pozn. 1046.
- 324** N. snad „posel“, dále obdobně, výraz vyskytující se v SZ jen v této knize, odvozený od slovesa „bdít“ např. v Pís. 5:2.
- 325** Sloveso jako např. v Žalmu 94:21, pozn. 2146, zde smysl jako v textu.
- 326** N. snad „otrhajte“, „sedřete“, sloveso jako např. u Jóba 6:9, pozn. 288, zde smysl jako v textu n. zde shora.
- 327** Obdobné sloveso jako v Gen. 10:5, pozn. 309, zde smysl jako v textu.
- 328** N. „zprostřed“.
- 329** N. „mladém porostu“, „mladé trávě“, obdobně jako v Gen. 1:11, pozn. 17.
- 330** D. „z člověka“¹⁸⁵.
- 331** N. „přes něj“, dále obdobně.
- 332** N. „mine“, dále obdobně, sloveso jako u Jóba 4:15 a dále, pozn. 476.
- 333** N. „skrže“, vl. „v“.
- 334** N. snad „usnesení“, nikoli jako zde zdola ani jako v kap. 2:5 a dále¹⁰⁴.
- 335** N. „žádosti“, výraz odvozený od dotčeného slovesa¹¹⁸.
- 336** Jako u Ezr. 6:9, obdobný výraz jako v Est. 1:15 a dále, pozn. 59.
- 337** Zde ve spojení s jinou, ale v této souvislosti v podstatě souznačnou předložkou.
- 338** N. „nad královstvím“, viz kap. 2:38n.²²⁸, n. prostě „královstvím“, dále obdobně.
- 339** Vl. „za“, „jako“, zde smysl jako v textu.
- 340** N. „zděšen“, „jat hrůzou“, viz např. Jer. 4:9, pozn. 116.
- 341** Viz Žalm 139:20, pozn. 2663; významem se rovná hebrejskému výrazu např. u Jóba 6:23, pozn. 324.
- 342** Sloveso jako v Exod. 25:8, pozn. 866.
- 343** Viz Exod. 1:16, pozn. 34.
- 344** Výraz odvozený od dotčeného slovesa²²⁵.
- 345** D. „jeho výklad“, jako v kap. 2:7 a dále.
- 346** Sloveso, jehož tvar je v hebrejském textu SZ jen v Přís. 19:13 a 27:15, pozn. 872.
- 347** Výraz odvozený od dotčeného slovesa¹⁸⁹; v kap. 2:11 poněkud odlišný souznačný tvar.
- 348** Obdobný výraz jako v Gen. 32:5, pozn. 855, a j., zde množné číslo („býky“, „hovězí dobytčata“, srov. Lev. 4:10, pozn. 109). Týž výraz je u Ezr. 6:9 (tamní pozn. 226 se ovšem tohoto místa zde netýká), 17 a 7:17.
- 349** Sloveso jako „neokusil“ v 1 Sam. 14:24, „ochutnává“ u Jóba 12:11, a j., zde a dále smysl jako v textu.
- 350** Zde a ve v. 30 proti v. 12 D. „z (n. „od“) rosy“.
- 351** N. „si uvědomit“, „než si budeš vědom“, obdobně i ve v. 14 a dále.
- 352** D. „jisté“, „trvalé“, „stálé“.
- 353** N. snad „přijatelná“.
- 354** Sloveso jako v Gen. 27:40, pozn. 724; Exod. 32:2n., pozn. 1123.
- 355** Obdobně jako v Gen. 4:13, pozn. 146 a j., i zde kap. 9:13 a dále.
- 356** Tvar slovesa jako v Gen. 33:11, pozn. 890, v kap. 6:11 jiný tvar, smysl jako v textu.
- 357** Jako v Exod. 22:25, pozn. 772.
- 358** N. „bezstarostnosti“, obdobně jako v Žalmu 30:6, 122:7, pozn. 828; Přís. 17:1, pozn. 100, a j.
- 359** N. „důstojnosti“, „výsosti“, „nádhery“, týž výraz jako v Deut. 33:17, pozn. 1260, Žalmu 8:5, 21:5, pozn. 209.
- 360** N. „chce“, „má zálibu“, v. 14 a dále obdobně.
- 361** Obdobně jako v Lev. 11:13, pozn. 330.
- 362** D. „jako orlově... jako ptáci“, smysl jako v textu („jako peří orlů... jako drápy ptáků“).
- 363** N. „ctít“, sloveso odvozené od dotčeného výrazu³⁵⁹ (n. snad naopak), jež je v hebrejském textu např. u Is. 63:1, pozn. 2548.
- 364** Sloveso jako např. u Is. 40:15, pozn. 752 a 1900.
- 365** Vl. „by mohl klepnout po jeho“.
- 366** Vl. „velikáni“, výraz odvozený od dotčeného přídavného jména^{225 226}; jiný než kap. 1:3.
- 367** Sloveso jako u Kaz. 12:9, pozn. 448, zde smysl jako v textu („opětovně dosazen“).
- 368** Sloveso jako v Gen. 4:2, pozn. 127, a na mnoha jiných místech v hebrejském textu.
- 369** Tj. „vzdvihují“, n. „vvyvyšují“, jako např. v Žalmu 34:3, ne však jako zde zdola^{359 363}. Dále obdobně, i v hebrejštině kap. 8:11 a dále.
- 370** Týž výraz jako např. v Gen. 49:17, pozn. 1354.
- 371** Týž výraz jako v Est. 1:13, viz i Přís. 29:7, pozn. 895 a 1223. Dále smysl jako v textu.
- 372** Týž výraz jako u Jóba 33:17, pozn. 1474; Jer. 13:17, pozn. 869.
- 373** Obdobně jako „chléb“ v Gen. 3:19 a na mnoha jiných místech v hebrejském textu, v textu aramejském jen zde a to v takovémto smyslu, srov. Gen. 31:54; 43:25, pozn. 851.
- 374** N. „při okoušení (n. „v naladě z“) toho vína“, zde v takovémto smyslu.
- 375** N. „paláce“, viz kap. 4:1 a dále, srov. 1 Král. 6:3, pozn. 326, zde ve v. 3 snad i ve smyslu tamní pozn. 327.
- 376** D. „v“, smysl jako v textu, srov. obdobnou předložkovou vazbu obdobného smyslu v Gen. 7:21, pozn. 249.
- 377** Týž výraz jako u Nech. 2:6, pozn. 54.
- 378** Tj. „se objevily“.
- 379** N. „vápno“, obdobně jako u Is. 27:9.
- 380** Vl. „konec“, tj. „zakončení“, „okraj“. Výraz se v SZ vyskytuje jen ještě ve v. 24.
- 381** D. „král – jeho lesk“¹⁷⁰ (množné číslo, smysl jako v textu).

- 382** N. „bedra“, jiný výraz než v kap. 2:32¹⁷⁴.
- 383** Zde v takovémto smyslu, srov. kap. 3:25²⁸².
- 384** D. „toto o toto“.
- 385** Sloveso jako v Deut. 7:25, pozn. 372, Žalmu 9:16, pozn. 255, zde smysl jako v textu.
- 386** N. „tento nápis“, viz Ezr. 7:22, pozn. 154.
- 387** Obdobně jako v Exod. 25:4 a dále, pozn. 851, zde ovšem „oděv z takové látky“.
- 388** Obdobně sloveso jako v Exod. 28:20, pozn. 997, a v. 39, pozn. 1014, zde ve smyslu jako v textu.
- 389** N. snad „řečí (n. „zvěstí“) o králi a jeho velmožích“.
- 390** Týž výraz jako v Soud. 14:12, pozn. 711.
- 391** Z v. 2, a vlastně i z jejich následujících slov, je patrné, že to byla královna-matka.
- 392** Zde bez významového odstínu v dotčené¹⁵⁸ poznámce uvedeného.
- 393** N. „vyjevování“, „oznamování“, výraz odvozený od dotčeného slovesa¹⁰², jeho hebrejská obdoba je u Jóba 13:17, pozn. 657.
- 394** Obdobně jako např. Num. 12:8, pozn. 464.
- 395** Jako „klouby“ ve v. 6, jinak „rozvazoval uzly“, „rozmotával n. rozplétal klubka“, obrazně vyjádření smyslu jako v textu. Dále obdobně.
- 396** D. „vykládat“, jako ve v. 12.
- 397** Zde a dále ve smyslu předložkové vazby v Gen. 3:8, pozn. 102, n. snad (jen zde a obdobně v kap. 6:26) „před jeho blízkostí“ v témž smyslu.
- 398** Sloveso jako v Est. 5:9, pozn. 228, „se... třást“ u Kaz. 12:3.
- 399** N. „se utvrzoval“.
- 400** N. „zpyšnění“, tvar slovesa jako v Exod. 18:11, pozn. 613; Jer. 50:29, pozn. 1910.
- 401** D. „rovným se zvířetím⁵¹³“, smysl jako v textu.
- 402** Výraz v SZ jen zde se vyskytující, jehož hebrejská obdoba je v Gen. 2:7, pozn. 58.
- 403** N. „vyznačeno“.
- 404** Tj. „Spočteno“, „sečteno“, trpné přičestí slovesa v kap. 2:24 a dále³⁶, zde v takovémto smyslu, srov. např. Gen. 13:16, kde „spočítat“ je hebrejská obdoba tohoto slovesa.
- 405** Tj. „zvážen(o)“, trpné přičestí slovesa vyskytujícího se v SZ jen zde a v následujícím verši, jehož hebrejská obdoba je např. v Gen. 23:16 („odvážil“) a na mnoha jiných místech a jehož tvarem je i „šekl“ tamže, pozn. 600, a jinde.
- 406** Tj. „a rozlámali“ (n. „roztrhali“, „rozdělili“), přičestí slovesa („peras“) také jen v tomto odděle se v SZ vyskytujícího, jehož hebrejská obdoba je např. v Lev. 11:3, pozn. 317, u Is. 58:7 („lámát“) a jinde.
- 407** Viz Ezr. 5:16, pozn. 214, zde smysl jako v textu.
- 408** N. „nedostatečným“.
- 409** Zde trpné přičestí dotčeného slovesa („rozlámáno“ atd.⁴⁰⁶).
- 410** Viz Gen. 10:32, pozn. 308.
- 411** Aram. (i hebr. v kap. 8:20 a dále⁵⁶⁹) „Párás“, výraz podobně znějící jako předchozí „perés“, takže se zde jeví jakýsi druh slovní hříčky.
- 412** Zde ovšem nikoli ve smyslu kap. 2:4⁹⁵.
- 413** Zde v původním textu začíná kap. 6.
- 414** Viz Ezr. 5:5 a dále, jeden z několika panovníků známých v dějinách pod počeštěným jménem Dareios n. polatinštěným Darius.
- 415** D. „jako“.
- 416** Viz Gen. 5:32 a dále, pozn. 180.
- 417** N. (vl.) „ve“, n. snad
- 418** „nade²⁸⁷ vším královstvím“.
- 419** N. snad „první⁸⁶⁶“.
- 420** Vl. „se nestával poškozeným“, „nebyl poškozován“, sloveso jako u Ezr. 4:13, pozn. 178.
- 421** N. „předstihujícím“, „předčícím“, tvar slovesa vyskytujícího se v SZ jen zde.
- 422** D. „ze strany“, smysl jako v textu.
- 423** Tj. „vykonávání jeho povinností ve správě království“.
- 424** Tj. „změnil k horšímu“.
- 425** Snad i ve smyslu Gen. 18:17 a dále, pozn. 537.
- 426** N. snad „*souvislosti se zákonem*“.
- 427** Sloveso jako v Žalmu 2:1, pozn. 25, i zde v obdobném smyslu („v rozčilení n. podráždění“, n. „spěšně“).
- 428** D. „a upevnění^{187 198 313}“.
- 429** D. „prosbu“, „modlitbu“, výraz odvozený od následujícího slovesa¹²⁸, nesouvisí s „modlit se“ ve v. 10.
- 430** Zde v takovémto smyslu („podpisem označit n. znamenat“).
- 431** Tj. „písemně vyhotovení“.
- 432** Viz Gen. 11:6 a dále, pozn. 503.
- 433** D. „tři časy“.
- 434** N. snad „horlivě“, „vytrvale“, „soustavně“, příbuznost výrazů snad lze chápat v takovémto zdůrazňujícím smyslu, obdobně jako „cokoli“ ve v. 7.
- 435** N. „zarmoutil“, sloveso jako např. v 1 Sam. 13:4, pozn. 517, zde ve smyslu jako v textu n. zde shora.
- 436** N. „mysl“, jiný výraz než např. v kap. 2:30, vyskytující se v SZ jen zde.
- 437** Viz Jós. 7:15, pozn. 277.
- 438** N. „ustavičností“, „vytrvalostí“.
- 439** Viz Gen. 29:2, pozn. 263.
- 440** N. „pečetídlem“, „pečetním prstenem“, nesouvisí však s předchozím „zapečetil“.
- 441** N. „úmysl“, „rozhodnutí“, „rozsudek“, výraz vyskytující se v SZ jen zde.
- 442** N. „přineseno“, podle toho, co je míněno následujícím výrazem⁴⁴³.
- 443** N. „obveselení“, „zábava“, chápe se v rozmanitém smyslu („hudba“, „hudební nástroje“, „tanečnice“, „souložnice“).
- 444** N. „nad něho“.
- 445** Obdobně jako např. Jer. 4:25, pozn. 1821, „ubíhal“ v Gen. 31:40, Est. 6:1, zde vzhledem ku předchozí předložkové vazbě snad vhodný překlad. Srov. kap. 2:2, pozn. 93.
- 446** N. „za časného jitra“.
- 447** Jako „záře“ v Přísl. 4:18, pozn. 246.
- 448** Sloveso jako v Soud. 3:9, pozn. 174.
- 449** N. „bolestným“, výraz odvozený od slovesa jako např. v Gen. 45:5, pozn. 1230.

- 450** Zde předložková vazba obdobná té, na niž je v dotčené³⁹⁷ poznámce poukázáno; jinak snad „zprostřed lvů“.
- 451** Sloveso jako u Jóba 8:2, pozn. 391, nikoli ve významovém odstínu tam uvedeném.
- 452** Zde snad spíše ve smyslu „vůči němu“, „co se jeho týče“, zdola obdobně.
- 453** Zde v takovémto smyslu, n. „při mně“, jiná však předložka než „při“ ve v. 23.
- 454** Výraz (v aram. podstatné jméno – „zločin“, „provinění“) odvozený od dotčeného²¹² slovesa, jiný než v kap. 3:25²⁸³ a dále, vyskytující se v SZ jen zde.
- 455** N. „důvěřoval“, sloveso, jehož tvarem je dotčený²¹⁷ výraz.
- 456** D. „když se lvi nad²⁸⁷ nimi jali vládnout“.
- 457** Vl. „zvětšuje“ (jako Ezr. 4:22), „je veliké“, sloveso odvozené od dotčeného¹⁰⁶ výrazu n. snad naopak; tak i v kap. 3:31.
- 458** Tj. „každém“ n. „celém“.
- 459** N. „ve vsí⁴⁵⁸ oblasti vlády“, kap. 7:27 obdobně.
- 460** Zde opis vzhledem k následující předložkové vazbě, již zmožňuje v překladu uchovat.
- 461** D. „jež“, n. „že“ („je to, jež“, „je takové, že“).
- 462** Vl. „v“, jako shora.
- 463** Aram. „Parsi“, podle čteného textu „Parsááh“, výraz od předchozího⁴¹¹ odvozený.
- 464** N., podle jiných, „souhrn“, D. „hlavu“.
- 465** Jiný výraz než např. v kap. 2:31 a jinde. Týká se jen takto označených míst.
- 466** N., podle jiných, „širé moře vzdouvaly“, „širým mořem hýbaly“, sloveso jako u Jóba 38:8, 40:23, pozn. 1676, „učinivší... výpad“, Soud. 20:33.
- 467** D. „to od tohoto“.
- 468** N. „přední“, jiný výraz než v kap. 1:21⁸⁶, vyskytující se v SZ jen v této kapitole.
- 469** Tvar slovesa jako např. u Is. 1:9 a dále, pozn. 2123.
- 470** Obdobně jako v Gen. 8:20, pozn. 272.
- 471** N. „mimořádně“, zde v takovémto smyslu.
- 472** N. „deptalo“, obdobně sloveso jako u Ezek. 32:2; 34:18, pozn. 1529, zde ve smyslu jako v textu n. zde shora.
- 473** Sloveso jako např. v Žalmu 64:9, pozn. 51.
- 474** Výraz stejně znějící jako „trochu“ u Is. 28:10, 13, a Jóba 36:2, zde smysl jako v textu.
- 475** Vl. „vytrhávány“, „vykořeňovány“.
- 476** Zde v takovémto smyslu („projev nadutosti n. pýchy, domýšlivosti“).
- 477** N. „umístěny“, „rozestaveny“, sloveso jako „neuvrhli“ v kap. 3:24 a obdobně dále, „uvalovat“ u Ezr. 7:24, zde v takovémto smyslu.
- 478** Tvar téhož přídavného jména jako „starobylé“ v 1 Par. 4:22.
- 479** Viz Jóba 18:5, pozn. 854.
- 480** Obdobně jako Is. 5:28, pozn. 350.
- 481** Tvar téhož slovesa jako v Žalmu 7:13.
- 482** V aramejštině v takovémto smyslu (snad „ukazovala se“, „vycházela najevo“).
- 483** Zde snad ve smyslu „zostřil jsem pozornost“.
- 484** N. „jeho království... být zničeno“, jiné sloveso než ve v. 11.
- 485** Tj. „zarmoucen“, n. snad „znepokojen“, sloveso obdobně jako „vyhloubili“ v Gen. 26:25, „vykopat“ v Žalmu 7:15, zde v obrazném smyslu („proryt“, „probodeno“).
- 486** D. „já, Dánijjeľ“, tj. „jde o n. týká se mne, Dánijjela“. Tak i v hebr. kap. 8:1.
- 487** Aram. „nidneh“, výraz vyskytující se v SZ jen zde, nezcela jasného významu, příbuzný však hebrejskému „nadan“, „pochva“, v 1 Par. 21:27 (rovněž jen tam), takže jej zde snad lze chápat ve smyslu „těla“ jako „pochvy („pouzdra“, „nádoby“, „schránky“) ducha“.
- 488** N. „jistě“, „spolehlivé“, D.
- 489** „od něho pravdu“ atd.⁴⁸⁸, smysl jako v textu n. zde shora. Dále obdobně.
- 490** Zde a dále v množném čísle v obdobném smyslu, v jakém je mluvnicky v množném čísle i „Bůh“ v hebrejském textu, v aramejském jen snad v kap. 3:25²⁶¹; viz předmluvu. Podle jiných „svatí nejvyšších míst“, tj. „výstí“.
- 491** N. „zastávat“, vl. „držet“, „podržovat“, sloveso vyskytující se v SZ jen ještě ve v. 22 (tam vl. „se... chopili“), obdobně jako „uskładňovat“ u Is. 23:18 (rovněž jen tam), zde smysl jako v textu n. zde shora.
- 492** Týž výraz jako „vidění“ v kap. 2:19 a dále.
- 493** Viz 2 Sam. 17:11, pozn. 701.
- 494** Sloveso jako „mohl“ v kap. 2:10 a dále, zde ve smyslu jako v textu, srov. Gen. 32:25.
- 495** Zde snad v obdobném smyslu jako obdobně sloveso v Num. 11:1, pozn. 470.
- 496** Obdobně sloveso jako v 1 Par. 17:9, pozn. 585.
- 497** V stavovém smyslu.
- 498** N. „část“, výraz odvozený od dotčeného slovesa²⁰³.
- 499** Obdobně sloveso jako v Lev. 26:30, pozn. 916, i zde v kap. 11:44.
- 500** N., podle jiných, „svrchnost“ (vl. „vyvýšenost“, „vznešenost“, pak v takovémto smyslu) nad královstvími“.
- 501** Vl. „a slyšet“, smysl jako v textu.
- 502** Viz obdobně sloveso v Pís. 1:6, pozn. 23.
- 503** Viz Přísl. 9:10, pozn. 471; n. „prve“ (Gen. 43:18, pozn. 1194).
- 504** Sloveso jako „vidět“ např. v kap. 1:10, jehož se v tomto smyslu v hebrejštině používá nejčastěji, viz Gen. 1:4 („uviděl“) a dále; zde a dále překlad zvolen k odlišení od předchozího (n. následujícího) „vidění“⁷⁷⁷. Jinak se dále v této knize toto sloveso překládá tvary slovesa „vidět“ (n. „hledět“, kde je tento překlad vhodnější, a některé tvary „ukázat [se]“) bez poznámky (leč s poznámkou týkající se mluvnického tvaru apod.), jako zpravidla jinak v SZ (i zde ve v. 1 této kapitoly a v kap. 1), a pokud textová souvislost n. jiné důvody nevyžadují jiného překladu.
- 505** Viz Nech. 1:1, pozn. 5.
- 506** Viz 1 Král. 20:17, pozn. 927.
- 507** Výraz vyskytující se v SZ jen ještě zde ve vv. 3 a 6.
- 508** Viz Lev. 6:14, pozn. 198.

- 509** Vl. „vystupoval“ (Gen. 13:1, pozn. 368), dále obdobně.
- 510** D. „v posledku“.
- 511** Viz Gen. 12:8, pozn. 357.
- 512** Viz Gen. 12:9, pozn. 359.
- 513** N. „živočichové“ (Gen. 9:5 a j.). Dále obdobně, i v aramejštině kap. 2:38 a dále.
- 514** N. „libovůle“, viz Přísl. 12:22, pozn. 454, zde v takovémto smyslu.
- 515** N. „všímat si“, „věnovat pozornost“, viz např. Gen. 41:33, pozn. 1111, zde sloveso, jehož tvarem je dotčený výraz¹⁶⁵, smysl jako v textu n. zde shora; dále obdobně, i jiné tvary.
- 516** Viz 1 Par. 7:27, pozn. 217.
- 517** Viz Gen. 1:2, pozn. 4.
- 518** D. „a nebylo ho zavadiivšího s⁶⁵⁵“, opis v textu ve v zájmu srozumitelnosti („přicházel lehkým krokem“).
- 519** D. „roh nápadnosti“, vl. „vidění⁷⁷“, jako u Is. 28:18, pozn. 1392.
- 520** Viz Gen. 14:13; pozn. 400.
- 521** Viz Soud. 1:1, pozn. 9.
- 522** Viz 1 Sam. 14:9, pozn. 548.
- 523** Viz Gen. 49:23, pozn. 1369, jiný tvar, v jakém se toto sloveso v SZ vyskytuje jen ještě zde v kap. 11:11.
- 524** Viz Gen. 4:15, pozn. 152.
- 525** N. „jál se bít“, „skolil“.
- 526** Viz Gen. 19:2, pozn. 490.
- 527** N. „deptat“, sloveso jiného kmene než v kap. 7:7⁴⁷², dále obdobně, viz např. Is. 16:4, pozn. 887.
- 528** Viz Gen. 26:16, pozn. 480, zde D.
- 529** „za jeho nabytí moci“, srov. Exod. 3:12, pozn. 107, dále obdobně.
- 530** Zde D. „vzrostla nápadnost čtyř rohů“.
- 531** Viz Exod. 3:10 a dále, pozn. 252.
- 532** N. „nepatrný“, „nicotný“.
- 533** D. „roh maličkosti“ (atd.³³²), výraz vyskytující se v SZ jen zde, souvisící však s výrazy v Gen. 19:20, pozn. 513, v. 31, pozn. 517, a j.
- 534** Viz Exod. 27:13, pozn. 949.
- 535** Tj. „k zaslíbené zemi“, viz Jer. 3:19, pozn. 284; Ezek. 20:6, 15.
- 536** Viz Gen. 2:1, pozn. 45; 1 Sam. 1:3, pozn. 13.
- 537** Viz např. Deut. 25:2, pozn. 895; Žalm 73:18, pozn. 1746 (zde však nikoli ve smyslu oné poznámky).
- 538** Sloveso jako „stal se (...) velikým“ ve v. 4 a dále; zde a zdola v téměř a následujícím verši (tam ovšem jiná slovesa) tvar mužského rodu (ač „roh“ je v hebrejštině rodu ženského) výrazněji dodávající „rohu“ povahy osobnosti.
- 539** Zde v takovémto smyslu, viz např. Num. 16:37, pozn. 676.
- 540** N. „podle čteného textu, „takže jím (tj. pak „rohem“, D. „od něho“, srov. kap. 3:22²⁷⁴) byla odňata ustavičná“.
- 541** Viz Exod. 29:42, pozn. 1069.
- 542** Viz Exod. 15:17, pozn. 529.
- 543** Viz Exod. 15:17, pozn. 531.
- 544** N. „hříšnosti“, „vzpourě“, „nepravosti“, viz Gen. 31:36, pozn. 836, zde v takovémto všeobecném smyslu.
- 545** Tj. „vysíláno“.
- 546** N. „podnikáno válečné tažení“, zde v takovémto smyslu, viz např. Num. 1:3, pozn. 15.
- 547** Tj. „zneuctívat“, „ponižovat“, „pohrdáním zahrnovat“, v obdobném smyslu snad lze totéž sloveso chápat i ve v. 11.
- 548** Viz Gen. 24:27, pozn. 626.
- 549** Viz Ruth 4:1, pozn. 152, zde poněkud odlišný souznačný tvar, jaký je v SZ jen zde.
- 550** Tj. „jak dlouho bude trvat to, co je tímto viděním obrazně předpověděno“.
- 551** Viz Is. 34:10, pozn. 1712.
- 552** Viz Exod. 26:33, pozn. 936.
- 553** Výraz odvozený od dotčeného slovesa⁵²⁷ (Is. 10:6, pozn. 1394).
- 554** Tj. „večerních a ranních obětí“, tedy 1150 dní.
- 555** D. „ospravedlněna“, tj. „do náležitého stavu uvedena“.
- 556** D⁵²⁹. „A při mém – já, Dánijjél⁴⁸⁶ – uzření toho“.
- 557** N. „smysl“, výraz odvozený od dotčeného²⁹ slovesa; jinak „nabytí pochopení“.
- 558** Viz 2 Sam. 22:23, pozn. 882.
- 559** Viz i pozn. 27 k Ezek. 1:5, jež se zde týká „vidění“ ve v. 16⁵⁶².
- 560** D. „mezi“, tj.
- 561** „mezi břehy Úlaje“.
- 562** Jiný výraz než v kap. 1:17 a dále²⁷, viz Ezek. 1:1, pozn. 6.
- 563** Tj. „msta, kde jsem stál“, dále obdobně.
- 564** Viz 1 Par. 21:30, pozn. 740.
- 565** Viz Lev. 5:2, pozn. 137.
- 566** Viz Gen. 22:1, pozn. 569.
- 567** Viz Žalm 102:10, pozn. 2195.
- 568** Viz Gen. 1:14, pozn. 26.
- 569** Viz 2 Par. 36:23, pozn. 1155.
- 570** Viz Lev. 4:23, pozn. 128, zde ve smyslu jako v textu (Gen. 27:11).
- 571** Viz Is. 66:19, pozn. 2646.
- 572** Viz Gen. 17:16, pozn. 459.
- 573** Tvar slovesa, od něhož je dotčený výraz⁵⁴⁴ odvozen, n. snad naopak.
- 574** Viz např. 2 Král. 22:4, pozn. 833, zde ve smyslu
- 575** „naplní míru svých bezbožností“, D. „kralování za naplnění míry bezbožných“ (n. snad „bezbožnými⁶¹⁹“), v textu opis v zájmu srozumitelnosti.
- 576** Viz Gen. 49:7, pozn. 1320; Num. 13:28, pozn. 505.
- 577** Tj. „sprádrání pletich“, viz Num. 12:8, pozn. 464, zde v takovémto smyslu („úkladů“, „lstí“, „úskoků“, tj. „tajných n. skrytých plánů provedení něčeho zlého“).
- 578** Viz Jób 37:5, pozn. 1625.
- 579** Viz Gen. 6:12, pozn. 205 a 207.
- 580** Výraz, od něhož je dotčené sloveso⁵²⁸ odvozeno. Viz Gen. 18:18, pozn. 480.
- 581** N. „chytrosti“, „vychytralosti“, viz 1 Par. 22:12, pozn. 759, zde v takovémto smyslu.
- 582** Viz 2 Král. 9:23, pozn. 446.
- 583** D. „v klidu“ (n. „jistotě“, „ubezpečení“, „bezstarostnosti“), viz např. Žalm 30:6, pozn. 828; Přísl. 1:32,

- pozn. 100, zde smysl jako v textu („za klidných [atd.] poměrů a tudíž neočekávané“).
- 584** D. „nabytí“, viz Přísl. 26:20, pozn. 691, zde ve smyslu „bez použití“.
- 585** D. „A vidění o tom večeru a o tom jitra“.
- 586** N. „uzavří“, tj. „zapečetí“, viz Gen. 26:15, pozn. 682; 2 Král. 3:19, pozn. 141.
- 587** Tj. „splní se až za mnoho dní“.
- 588** N. snad „bez sebe“, „celý pryč“.
- 589** Viz Gen. 33:14, pozn. 902; Exod. 12:16, pozn. 668.
- 590** Zde v takovémto smyslu, viz např. Jer. 18:16, pozn. 116.
- 591** Vl. „knihami“, tj. „pomocí knih“, D. „v knihách“, takže pak i
- 592** „v knihách našel“.
- 593** D. „pochopil“, v textu n. zde shora⁵⁹² opis vzhledem k souvislosti.
- 594** Viz Jer. 25:10n.; 29:10.
- 595** Viz Is. 5:17 a dále, pozn. 1712.
- 596** Tj. snad „vyplnění času, dokud bude Jerúsalem rumištěmi“, v textu doslovný překlad, obdobně jako u Jer. 29:10, pozn. 1310.
- 597** Viz Jóba 41:3, pozn. 1831; Žalm 28:2, pozn. 799; Přísl. 18:23, pozn. 853.
- 598** Viz Gen. 17:9, pozn. 449.
- 599** Viz Gen. 48:17; 49:10, pozn. 1307.
- 600** N. „soudů“, „předpisů“, viz Gen. 18:19, pozn. 482; jiný výraz než v kap. 4:34³⁷¹.
- 601** Viz Gen. 30:17, pozn. 780.
- 602** Viz Jer. 7:19, pozn. 183.
- 603** Výraz, od něhož je odvozeno dotčené sloveso²⁵³, n. snad naopak.
- 604** Viz Deut. 30:1, pozn. 1078.
- 605** Viz Ezek. 17:20, pozn. 824.
- 606** Viz Lev. 5:15, pozn. 160.
- 607** Viz Nech. 9:17, pozn. 419.
- 608** N. snad „i když“, „ačkoli“.
- 609** Viz Gen. 21:12 a dále, pozn. 769.
- 610** Viz Gen. 26:5, pozn. 674.
- 611** Viz Exod. 9:35, pozn. 310.
- 612** N. „přecházeli“, jako např. „přešel“ v Gen. 32:10, „přecházet“ v Deut. 4:22, zde smysl jako v textu, n. snad „obcházeli“, „pomíjeli“, viz Gen. 18:3, pozn. 466, zde však jiná předložková vazba než tam.
- 613** Viz Num. 5:21, pozn. 220.
- 614** Tvar slovesa, od něhož je dotčený výraz⁶⁰⁰ odvozen, n. snad naopak, viz Soud., nadpis a dále, pozn. 1.
- 615** N. „neštěstí“, D. „zla“, dále obdobně.
- 616** N. snad „(ne)řádko“.
- 617** N. snad „proti Jerúsálu“.
- 618** Viz Exod. 18:1 a dále, pozn. 1138.
- 619** Viz Exod. 32:11, pozn. 1136.
- 620** Viz Deut. 14:29, pozn. 599.
- 621** Vl. „jméno“, viz Gen. 5:32, pozn. 181; 6:4, pozn. 194.
- 622** D. „tvých spravedlností“, smysl jako v textu, dále obdobně.
- 623** Viz Exod. 3:5 a dále, pozn. 1219.
- 624** Viz Žalm 22:6, pozn. 640.
- 625** Viz Num. 11:31, pozn. 441.
- 626** D. „Nym“.
- 627** Viz Jer. 12:11, pozn. 837, souvisí s dotčeným slovesem⁵⁵¹.
- 628** Viz Jer. 7:24, pozn. 448.
- 629** Viz Is. 3:26 a dále, pozn. 251.
- 630** Viz Jer. 7:10, pozn. 583; dále smysl jako v textu.
- 631** Vl. „na“, tj. snad „na zdákladě“.
- 632** Sloveso, od něhož je dotčený výraz⁶⁰⁷ odvozen.
- 633** N. „naslouchej (pozorně)“, nesouvisí však s předěšlým „slyš“, viz Is. 21:7, pozn. 1070.
- 634** Viz Žalm 40:17, pozn. 1121.
- 635** Tj. „ve svém zájmu“, předložka jako „za účelem“ např. v Deut. 8:16 a na mnoha jiných místech.
- 636** Zde poněkud odlišný v podstatě souznačný výraz.
- 637** D. „oběti daru večera“.
- 638** Viz stran slovesa, jehož je zde použito, kap. 8:5⁵¹⁸, předložka však je zde jiná (ač v této souvislosti v podstatě souznačná) než tam i než v místě tam citovaném.
- 639** D. „vysilením“ atd.⁶³⁸, výraz vyskytující se v SZ jen zde.
- 640** N. „unaven“, „vyčerpán“, viz 1 Sam. 14:28, 31, pozn. 575, hebr. „muaf“, tvar slovesa „jáaf“ takovéhoho významu. Mnohé rukopisy zde však uvádějí znění „múaf“, obdobný tvar hláskově podobného slovesa „úf“, „letět n. lézat“, viz např. Gen. 1:20 („se rozletá“), Deut. 4:17 („létá“) a j. (v témž smyslu chápou někteří i „muaf“ masožroutského textu), jež, ježto jde o tvar trpného rodu, lze chápat ve smyslu „býv n. jsa poslán přiletět“, pak ovšem by se týkal „Gavriéla“. Podle nich, příkládajíce obdobný význam („letem“, tj. „rychle“) i předchozímu (v původním textu následujícímu) výrazu⁶³⁹, přeložil toto místo LXX („tachei feromenos“, „jsa rychle unášen“) i Vulgata („cito volans“, „rychle letě“) a podle nich valná většina novějších známých m. překladů. Nedovoliť jsem si však dochovaný masožroutský text opravovat a proto ve shodě s nemnohými překládkám podle něho.
- 641** Viz v. 2.
- 642** Zde a dále ve smyslu „příkaz“, „rozkaz“.
- 643** Viz Gen. 27:15, pozn. 705.
- 644** D. „ší cenostmi“, množné číslo v zdůrazňujícím smyslu. Dále obdobně.
- 645** N. „nad tvým lidem“, „na tvůj lid“, „stran tvého lidu“, jiná však předložka než „stran“ ve v. 23¹⁹⁷², dále obdobně.
- 646** Vl. „týdnů“ (Gen. 29:27 a j., i zde kap. 10:2), zde však jde o „sedmice“ let, srov. Lev. 25:8, pozn. 541, kde je v témž smyslu použito jiného, ale příbuzného výrazu.
- 647** Viz Gen. 41:30, pozn. 1106.
- 648** N., podle čteného textu, „k zapečetění“ v obdobném smyslu.
- 649** Viz Exod. 29:33, pozn. 1056.
- 650** D. „k uvedení spravedlnosti věků“ (n. „věčnosti“)¹⁰¹.
- 651** Týž výraz jako ve čteném textu shora⁶⁴⁸, zde však snad spíše ve smyslu jako v textu („potvrzení“, tj. „naplnění“, „uskutečnění toho, co bylo viděním n. proroc-tvím zjeveno“).

- 652 D. „Svatého svatých“.
- 653 Vl. „vráčení“, tj. snad ve smyslu
- 654 „o opětovném budování“, zdola a v kap. 11:29 obdobně, srov. Gen. 26:18, pozn. 685.
- 655 Viz 1 Sam. 9:16, pozn. 399.
- 656 Zde D. „bude se vracet a bude“.
- 657 Viz Gen. 19:2, pozn. 491.
- 658 N. „nesnázi“, „obtížnosti“, výraz vyskytující se v SZ jen zde.
- 659 Tj. „v tísnivých (atd.⁶⁵⁸) časech n. dobách“.
- 660 Viz Gen. 33:9, pozn. 892.
- 661 Viz Jóba 38:25, pozn. 1705; Přisl. 27:4, pozn. 1156.
- 662 Viz Gen. 14:8, pozn. 396.
- 663 Viz Jóba 14:5, pozn. 680.
- 664 Vl. snad „pustošící vlivy n. činy“, tak i na konci v. 27, tam však jednotné číslo; výše v téměř verš⁶⁷¹ jiný tvar se smyslem jako v textu.
- 665 Tj. „panovník“.
- 666 N. „napevno uzavře“, viz Žalm 12:4, pozn. 340, zde v takovémto smyslu.
- 667 Viz Exod. 12:15, pozn. 387.
- 668 Tj. „krvavé oběti“, „obětování zvířat“.
- 669 D. „cíp“ (např. Deut. 22:12, pozn. 793), tj. „krajnímu bodu“; n., podle jiných, „pro křídlo“ (Rúth 3:9), tj. „ochranu“, n. „na křídle“, tj. snad „s podporou“.
- 670 Viz Deut. 29:17, pozn. 1055; 2 Par. 15:8, pozn. 599.
- 671 N. snad „bude pustošitelem“.
- 672 Podle některých „na zpusťosené“, tj. „na to, co je n. bude zpusťoseno“, dotčený výraz však je slovesný tvar činného rodu.
- 673 Viz Is. 10:23, pozn. 622.
- 674 N. „zhoubu a určené“, tj. „to, co je určeno“.
- 675 N. „slovo“, viz Exod. 18:16, pozn. 178.
- 676 D. „pravda⁶⁴⁸“.
- 677 Viz Jóba 7:1, pozn. 339; Is. 40:2, pozn. 1872, zde smysl jako v textu, totiž
- 678 „strast, v níž ona věc spočívala“, n. „již se ono slovo týkalo“.
- 679 Zde v takovémto smyslu („dostalo se mu“).
- 680 N. snad „pochopení tím viděním“.
- 681 D. „na tři týdny dní“, zdola obdobně.
- 682 N. „smutek“, „nářek“, „lkání“, D. „jsem se já... týdny stal truchlícím“ (atd.).
- 683 N. „lahodného“, „přitažlivého“.
- 684 D. „chleba žádoucnosti“ (atd.)^{643 644}.
- 685 D. „pomazáním⁶⁸⁶“.
- 686 Viz Rúth 3:3, pozn. 119.
- 687 Vl. „straně“, viz Gen. 34:21, pozn. 927.
- 688 Viz Gen. 2:14, pozn. 70.
- 689 Viz Ezek. 9:2, pozn. 430.
- 690 Viz 2 Sam. 20:8, pozn. 806.
- 691 Viz Exod. 29:9, pozn. 1027.
- 692 Viz Jóba 28:19, pozn. 1265.
- 693 Viz Jer. 10:9, pozn. 723.
- 694 Viz Exod. 28:20, pozn. 994.
- 695 D. „tvář jako vzezení blesku“, „nohy jako oko⁶⁹⁸“ blýskavé mosazi“, dále obdobně.
- 696 Viz Gen. 15:17, pozn. 434.
- 697 Jako Rúth 3:4, 7n. a 14, pozn. 122, zde ve smyslu „celé dolní končeti“, výraz se v SZ vyskytuje jen na tomto místě a na místech zde shora citovaných.
- 698 Viz Ezek. 1:4, pozn. 23; netýká se míst bez tohoto označení.
- 699 Viz Ezek. 1:7, pozn. 38.
- 700 Zde a obdobně dále ovšem i „hlas“.
- 701 Tj. „hlučícího davu“, „vravy“, viz 1 Sam. 4:14, pozn. 254.
- 702 Viz Gen. 2:18, pozn. 76.
- 703 Viz Gen. 27:33, pozn. 716.
- 704 Viz Soud. 9:5, pozn. 535; zde D. „utekli v (tj. „do“) skrytí se“.
- 705 N. „životní síla“, „zdravé vzezení“, viz Přisl. 5:9, pozn. 270.
- 706 Vl. „zkázu“, jako např. v Exod. 12:13, zde smysl jako v textu.
- 707 Viz 1 Par. 29:14, pozn. 371; 2 Par. 2:6, pozn. 84.
- 708 Vl. „mnou otrásla“, sloveso jako např. „potřásají“ v Žalmu 22:7 a 3., zde ve smyslu „otřesením pozvedla“, „vyburcovala“.
- 709 Viz Gen. 40:11, pozn. 1070.
- 710 Viz Gen. 3:23, pozn. 120.
- 711 Viz Žalm 104:32, pozn. 1260.
- 712 Viz Ezr. 8:21, pozn. 306.
- 713 Srov. Jós. 5:14, pozn. 205.
- 714 D. „prvních“, jako např. v Gen. 8:13, pozn. 267.
- 715 D. „vedle“, tj. snad „v oblasti vlády“.
- 716 Jako „pozůstal“ např. v 2 Sam. 9:1, zde smysl jako v textu („udržel se“, „zůstal při svém poslání, jež jsem mohl uskutečnit“).
- 717 Viz Gen. 44:29, pozn. 1173, zde vazba s 3. pádem.
- 718 Zde ještě jiná (rovněž v podstatě souznačná) předložka než v kap. 9:21.
- 719 Viz Ezek. 1:5, pozn. 25.
- 720 D. „jako podoba synů“.
- 721 Zde ovšem též výraz jako v místě v dotčené poznámce²⁰⁹ citovaném.
- 722 Viz 2 Sam. 22:7, pozn. 864.
- 723 Vl. „nestojí“, smysl jako v textu.
- 724 Viz Gen. 2:7, pozn. 58.
- 725 Slovesa, jehož se týká dotčená poznámka³⁶⁸, je zde použito v obdobném smyslu jako na místě tam citovaném a na mnoha místech jiných.
- 726 Zde táž předložka jako na místě⁵⁶⁵ citovaném v kap. 8:5⁵¹⁸.
- 727 Vl. „jsem se posilnil“, zde spíše smysl jako v textu. Viz Num. 13:20, pozn. 490.
- 728 Vl. „říká“, „praví“, „mluví“, ne však jako „mluvení“ shora.
- 729 Tvar slovesa, od něhož je dotčený výraz⁶⁶² odvozen, viz např. Exod. 14:14, pozn. 445.
- 730 Viz i 1 Par. 11:10, pozn. 320.
- 731 Viz v. 20.
- 732 Zde spíše v takovémto smyslu.
- 733 Viz Ezek. 30:15, pozn. 894 a 1481, snad i v obdobném smyslu jako tam v kap. 24:25. Jiný a jiného významu výraz než zde v kap. 2:41²⁰⁴.

- 734** D. „bohatnout bohatstvím velikým“.
- 735** N. „poštvat“, „vzrušit“, „k boji přimět“, vl. „vzbudit“ („povzbudit“), dále obdobně.
- 736** Vl. „s (tj. „k boji s“) královstvím“.
- 737** N. „postaví se“, dále obdobně, sloveso jako „stát“ ve v. 2.
- 738** N. „hrdinský“, „bojovný“, zde v platnosti přídavného jména, n. snad
- 739** „král-hrdina“ (atd.²⁶⁷).
- 740** Viz Gen. 3:16, pozn. 112.
- 741** Vl. „mnohou“, „velikou“, smysl jako v textu; dále obdobně.
- 742** Výraz odvozený od dotčeného slovesa⁷⁴⁰, vyskytující se v SZ jen zde a v 1 Par. 26:6, pozn. 811.
- 743** Viz Gen. 49:6, pozn. 1330.
- 744** Výraz odvozený od dotčeného slovesa⁷⁴⁰, vyskytující se v SZ jen zde a v Zech. 9:10 a v jiném (n. snad jen širším) smyslu u Jóba 41:33.
- 745** Viz Jer. 1:10, pozn. 34, zde ve smyslu jako v textu (Žalm 9:6).
- 746** Tj. onoho krále (vv. 3n.).
- 747** Zde doslovně, nikoli jako v kap. 1:10 a dále⁵⁵.
- 748** Poněkud jiný výraz než zdola a ve v. 3⁷⁴², jako „ovládání“ v Gen. 1:16, pozn. 112.
- 749** Vl. „přicházet“, tj. „za manželku“.
- 750** N. „společného pořádku“ (n. „právního řádu“), viz 1 Par. 29:17, pozn. 898, Žalm 99:4, pozn. 2172, zde smysl jako v textu n. zde shora.
- 751** N. snad „z(a)držet“, je-li míněna „paže“ nepřátelská.
- 752** Tj. „král jihu“, dále obdobně.
- 753** N. snad⁵²¹ „proti“.
- 754** Mnozí zde, snad podle Vulgaty, uvádějí znění „s vojskem“, podle Youngova doslovného anglického překladu „k opevnění“ (n. „baště“, nesouvisí s následujícím „pevnost“⁷³³).
- 755** Zde i „vstupovat“, „vcházet“, „vnikat“.
- 756** N. „přesily“, sloveso jako „sílít“ ve v. 5 a j.
- 757** Viz Jóš. 13:21, pozn. 479; Žalm 83:11, pozn. 1974; podle jiných „s jejich slitinami“, tj. „litými zobrazeními“, jako např. u Is. 41:29.
- 758** N. „zůstávat“, vl. „stát“, smysl jako v textu.
- 759** Viz Deut. 2:5, 9 a 24, pozn. 121, zde a obdobně dále smysl jako v textu.
- 760** Sloveso jako v Gen. 6:21, pozn. 230.
- 761** Tj. „jeden z nich“.
- 762** D. „přijítím (n. „příchodem“) přijde“, snad lze zesílený význam chápat ve smyslu jako v textu. Jinak „jistotně přijde“. V. 13 obdobně.
- 763** Viz Žalm 78:20, pozn. 1861.
- 764** Vl. „přejde“, „projde“.
- 765** N., podle čteného textu, „povede“.
- 766** Tj. „vojska“.
- 767** N. „když ta spousta bude pobrána“.
- 768** N. „srazi“, „povaľ“.
- 769** Viz Gen. 12:5, pozn. 350.
- 770** Viz Jer. 7:11, pozn. 586.
- 771** Zde v témž smyslu jako často jiného slovesa obdobného významu²¹⁶.
- 772** Viz 2 Sam. 20:15, pozn. 813.
- 773** Viz Num. 32:17, pozn. 1066, zde D. „města pevností“ (jiný výraz než ve v. 1 a dále⁷³³), množné číslo v zesilujícím smyslu, jak to vyjadřuje překlad v textu. V. 39 obdobně.
- 774** N., podle některých, „dobře opevněných měst“³⁰⁰, srov. 1 Sam. 6:18, pozn. 64. V. 39 obdobně.
- 775** Viz Gen. 23:6, pozn. 594.
- 776** Vl. snad „obstávajícího“, ale obávám se, že to by nebylo dost srozumitelné, proto jsem se rozhodl pro tento opis.
- 777** N. „jeho rukou nastane“.
- 778** Viz Est. 9:29; 10:2, pozn. 316.
- 779** Viz Num. 23:10, pozn. 886.
- 780** N., podle jiných, „mnoho upřímnosti“, n. „řádné (n. „správné“, „slušné“) podmínky“.
- 781** Tj. snad „krasavici“, n. „mladičkou dívkou“.
- 782** D. „k jejímu působení zkázy“, tj. aby pro něho vykonávala výzvednou činnost a tak napomáhala zkáze krále jihu.
- 783** Viz Gen. 14:16, pozn. 406.
- 784** Viz Gen. 10:5, pozn. 310.
- 785** Viz Jóš. 10:24, pozn. 418.
- 786** Vl. „způsobí přestání“, tvar slovesa v Gen. 2:2, pozn. 49.
- 787** Tj. „jím působený“.
- 788** N. „potupu“, „hanbu“, dále obdobně.
- 789** D. „svého“, táž zjímavá přípona jako shora⁷⁸⁷, zde v takovémto smyslu.
- 790** Vl. „dávající procházet“.
- 791** N. „slávou“, „ozdobou“, „skvělostí“, tj. „skrze nádheru“ atd.; výraz vyskytující se v SZ jen zde.
- 792** Viz Exod. 3:7, pozn. 102; Is. 9:4, pozn. 522, zde smysl jako v textu.
- 793** D. „jedněch“.
- 794** V původním textu množné číslo v zesilujícím smyslu („v zuřivém n. prudkém hněvu“) n. snad „v záchvatech n. projevech hněvu“. Dále obdobně.
- 795** Viz 1 Sam. 15:9, pozn. 623; Žalm 15:4, pozn. 383; Jer. 22:28, pozn. 1176.
- 796** Zde v takovémto smyslu, viz Num. 27:20, pozn. 988; Jer. 22:18, pozn. 1163.
- 797** Zde snad i „nenápadně“, „jakoby nic“.
- 798** Sloveso jako např. „posilnil“ v kap. 10:18, zde jiný tvar se smyslem jako v textu, viz např. Deut. 25:11, pozn. 912, kde je obdobného tvaru téhož slovesa použito v obdobném smyslu.
- 799** N. „úlisnostmi“, „pochlebováním“, „licoměrnými (n. „klamnými“) řečmi“ (n. „způsoby“), viz Žalm 35:6, pozn. 949, „kluzká místa“ u Jer. 23:12, zde v takovémto přeneseném smyslu.
- 800** Tj. „jako záplava se valící vojska“.
- 801** Viz Gen. 4:16, pozn. 153.
- 802** Tj. „od času n. chvíle“.
- 803** Tvar slovesa „se... spojuvat“ ve v. 6 a j., zde překlad zvolen vzhledem k následující předložkové vazbě.
- 804** Tj. snad „uzavření společenství s ním“.

- 805** N. prostě „trochou“, tj. „pomocí trochy“, „skrze trochu“. V. 25 obdobně.
- 806** Zde vl. „národa“ (hebr. „gój“, viz Gen. 17:16, pozn. 459, zde ovšem jednotné číslo).
- 807** D. „nejtučnější“.
- 808** Viz Žalm 78:31, pozn. 1875, zde smysl jako v textu.
- 809** Viz Žalm 35:4, pozn. 877 a 946, sloveso jako „sí umínil“ v Est. 8:3.
- 810** Viz Jer. 18:18, pozn. 803 a 1060.
- 811** Viz Deut. 21:1, pozn. 746.
- 812** Tj. „král severu“.
- 813** D. „i jako to poslední jako to první“.
- 814** D. „přijdou“, „vejdou“, „vstoupí“, zde snad ve smyslu jako v textu („vloží se“).
- 815** Viz Num. 24:24, pozn. 949.
- 816** Viz Ezek. 13:22, pozn. 584.
- 817** Viz Žalm 7:11, pozn. 2195.
- 818** N. „opustivší“, tj. „na ty, kdo opouštějí n. opustili“.
- 819** Tj. „z okruhu jeho panování“, srov. Gen. 14:10; 32:10, pozn. 859.
- 820** Tj. „vojenské oddíly“, tak i v. 15 a obdobně dále.
- 821** N. „znesvěti“, nesouvisí však s následujícím „svatyni“, viz Is. 23:9, pozn. 1179; Ezek. 7:21, pozn. 360.
- 822** Tj. snad „opevňenou“.
- 823** N. „proti smlouvě²⁴⁴“.
- 824** Tj. „svědny“ srov. Přísl. 7:21, pozn. 380.
- 825** Vl. „úlisnostmi“, viz Is. 30:10, pozn. 1512, výraz příbuzný onomu ve v. 2179⁹, ne však přesně týž.
- 826** Viz Jer. 3:2, pozn. 230, jiné sloveso než shora⁸²¹; zde smysl jako v textu.
- 827** N. „rozumně“.
- 828** Viz i Žalm 14:2, pozn. 363.
- 829** Tj. „mase júdského lidu“.
- 830** N. „rozumět“ (Žalm 139:2, pozn. 94 a 593), „pro mnohé³⁵ mít porozumění“ (n. „pochopení“), hebr. „jávínú lárabbí“, snad ve smyslu „budou pro mnohé útočištěm, kde oni budou moci najít chápavou n. porozumění plnou a tedy vstříc vycházející pomoc n. aspoň útěchu n. povzbuzení v utrpeních“, o nichž je řeč dále. Téměř všechny známé mi překlady však toto místo podávají ve znění „budou mnohé učit“ („vyučovat“, „poučovat“), n. v obdobném smyslu (snad podle Vulgaty, „docebunt plurimos“), třebaže dotčené sloveso²⁹ ve tvaru, jakého je na tomto místě použito („jávínú“), takovýto význam nemá (aspoň jej žádný z dostupných mi slovníků v příslušné významové stupnici neuvádí). Jedinou výjimkou v této věci mezi známými mi překlady je překlad LXX („synésúsin eis polla“, „budou mít pochopení [n. „porozumění“] co do mnohých věcí“), jenž sice vystihuje smysl dotčeného slovesného tvaru, nikoli však předmětu slovesa, neboť tím je v onom překladu zpodstatnělé přídavné jméno množ. čísla středního rodu, smyslu shora v závorkách uvedeného, takže neodpovídá smyslu předmětu⁸²⁹ původního textu. Kromě toho je v LXX tvarem téhož slovesa přeložen i tvar slovesa bezprostředně předcházejícího^{25 828}, slovesa sice významem poněkud blízkého, ale jinak odlišného. Doufám však,
- že překlad, jež v textu podávám, je prost zmiňených nedostatků a dává dobrý smysl i vzhledem k textové souvislosti.
- 831** Vl. „klopýtát“, zde, ve v. 19 a obdobně dále smysl jako v textu („klesat“, „hroutit se“).
- 832** N. „čepelí“, meče n. jiné zbraně, viz Soud. 3:22, pozn. 202; Jóba 39:23, pozn. 1775.
- 833** Na obou místech táž předložková vazba, jíž je v původním textu použito i zde shora ve smyslu odpovídajícím významu českého 7. pádu („mečem“, „plamenem“).
- 834** Viz Num. 18:2, pozn. 701.
- 835** Viz Is. 48:10, pozn. 98.
- 836** N. snad „mezi nimi“.
- 837** Viz 1 Par. 7:40, pozn. 220.
- 838** Viz Is. 1:18, pozn. 77.
- 839** Táž předložka jako „nad“ zde shora.
- 840** Viz Gen. 2:2, pozn. 46.
- 841** N. „když“, „až“.
- 842** Tj. „předmět tužby“, viz 2 Par. 32:27, pozn. 1057; Žalm 106:24, pozn. 2322, v. 8 obdobně (D. „s náčiním tužby“, smysl jako v textu).
- 843** Tj. na jakési božstvo, jež pohanské ženy s oblibou uctívaly. Srov. Ezek. 8:14, pozn. 411; podle některých je zde míněn týž Tammúz, jehož se týká ona poznámka.
- 844** N. snad „na svém místě“.
- 845** Viz Žalm 86:9, pozn. 664 a 1998.
- 846** Viz 1 Král. 5:17, pozn. 316.
- 847** Jako v kap. 9:43⁶⁴⁴, množné číslo však zde nikoli ve smyslu oné poznámky.
- 848** Viz Exod. 2:22, pozn. 83; Deut. 32:12, pozn. 1139.
- 849** Sloveso, od něhož je odvozen dotčený výraz⁸⁴⁸; viz Gen. 31:32, pozn. 831, 42:7, pozn. 1149, zde smysl jako v textu („dbát n. ohlížet se na“). Dále obdobně.
- 850** N., podle čteného textu, „bude uznávat“.
- 851** N. „čest“, ne však jako v kap. 2:6 a dále¹⁰⁷; viz Exod. 16:7, pozn. 556, výraz odvozený od dotčeného slovesa⁸⁴⁵ n. snad naopak.
- 852** Tj. „takovým“.
- 853** N. „kupní cenu“, n. „za (tj. „jako“) odměnu“.
- 854** Tj. „s ním bojovat“, srov. kap. 8:4.
- 855** Viz Jóba 27:21, pozn. 1223; Žalm 58:9, pozn. 1445, zde smysl jako v textu, zvrtný tvar vyskytující se v SZ jen zde.
- 856** Viz Exod. 14:7, pozn. 460.
- 857** Viz Gen. 50:9, pozn. 1383.
- 858** Jako v Gen. 49:13, nikoli jako zde ve v. 30, smysl však v podstatě týž.
- 859** N. „před jeho rukou“^{397...} uniknout“, viz Žalm 22:5, pozn. 637.
- 860** Tj. „země“ n. „národy“.
- 861** N. „jádro“, „hlavní část“, „nejpřednější“⁹⁴ z“, viz Num. 24:20, pozn. 592.
- 862** Viz Gen. 3:22, pozn. 118.
- 863** D. „se dostávat“⁴² k úniku“, srov. Gen. 32:8, pozn. 856; nesouvisí s „vyvážnout“ zde ve v. 41⁸⁵⁹.
- 864** Vl. „skrytými věcmi“, aramejský výraz vyskytující se v SZ jen zde.

- 865** N. „družině“, vl. „krocích“, viz Žalm 37:23, pozn. 1025, zde ve smyslu jako v textu.
- 866** Viz Gen. 10:13n., pozn. 321.
- 867** Viz 2 Par. 12:3, pozn. 495, zde poněkud odlišný souznačný tvar.
- 868** Viz Num. 12:1, pozn. 453, zde ovšem tvar mužského rodu a množného čísla.
- 869** N. „plašit“, „lekat“, viz Jóba 22:10, pozn. 164; Žalm 83:15, pozn. 1979.
- 870** Viz 1 Král. 2:28, pozn. 610.
- 871** Viz Lev. 27:21, pozn. 965.
- 872** Viz Num. 21:3, pozn. 790.
- 873** Výraz převzatý z perštiny, vyskytující se v SZ jen zde.
- 874** Vl. „rozsází“, sloveso jako „vysadil“ např. v Deut. 20:6, zde v takovémto smyslu.
- 875** D. „mezi moři“, množné číslo vyjadřuje rozsáhlou Středozemní moře; jiní je chápou doslovně ve smyslu „mezi Mrtvým a Středozemním mořem“.
- 876** Tj. „Cijjónem“.
- 877** N. „nad dětmi“, v obdobném smyslu.
- 878** Viz Gen. 35:3, pozn. 942.
- 879** Viz Exod. 11:6, pozn. 355.
- 880** Viz Gen. 2:7, pozn. 57.
- 881** Viz Gen. 1:25, pozn. 39.
- 882** D. „v púdě prachu“, tj. snad „v prašné púdě“.
- 883** N. „třpytit se“, „vydávat světlo“, viz Exod. 18:20, pozn. 623, zde v takovém smyslu.
- 884** Viz Ezek. 8:2, pozn. 378, výraz odvozený od dotčného slovesa⁸⁸³, n. snad naopak.
- 885** Viz Gen. 1:6, pozn. 10.
- 886** N. „mnohé ospravedlňující“ (Jób 27:5; Žalm 82:3), „mnohým k spravedlnosti dopomáhající“ (2 Sam. 15:4, pozn. 615).
- 887** Viz Gen. 3:22, pozn. 119.
- 888** Viz Exod. 15:18, pozn. 534.
- 889** Viz Jóba 1:7; 2:2, pozn. 27, zde snad ve smyslu „očima n. myšlenkami“ (srov. 2 Par. 16:9), tj. snad „promýšlet“, „prozkoumávat“, totiž různé předpovědi a prorocství n. snad i jiné oblasti vědění a poznání.
- 890** N. „zde“, „tuto“.
- 891** Viz Gen. 22:17, pozn. 327.
- 892** Viz Gen. 41:1, pozn. 1085.
- 893** Tj. snad „řekl jeden z nich“.
- 894** N. „zázraků“, „divotvornosti“, „zázračných událostí“, viz Žalm 77:11, pozn. 1837, a j. Netyká se míst bez tohoto označení.
- 895** Tj. „polovině určeného času“, srov. kap. 7:25 a Zjev. 12:14.
- 896** Viz Exod. 25:37, pozn. 895.
- 897** Viz Jer. 51:20, pozn. 1957.
- 898** Vl. „se budou tříbit a bělit“, smysl však je spíše jako v textu; netyká se následujícího „budou pročišťování“, jež je přeloženo doslovně.
- 899** Vl. „totiž ke (n. „stran“) zavedení... ohavnosti“, opis v textu v zájmu zřetelnosti.
- 900** Viz Gen. 8:4, pozn. 178.
- 901** D. „losu“, jako např. Is. 17:14.

KNIHY „MALÝCH“ PROROKŮ HÓŠEA¹

Slovo Hospodinovo, jež se dostalo² k Hóšéovi, synu Beerího, ve dnech Uzziiji, Jótháma, Acháze, Jechizkijji, králů Júdových³, a ve dnech Jároveáma, syna Jóášova, krále Isráelova³.

(2)Počátek slova Hospodinova skrze Hóšéu: I řekl Hospodin k Hóšéovi: Jdi, vezmi si ženu smilstev⁴⁵ a dívky smilstev⁵⁷, neboť tato země ohavně⁸ smilní, pryč od následování Hospodina⁹. (3)I odebral se a vzal si Gómer, dceru Divlájimovu, i otěhotněla a porodila syna, (4)a Hospodin k němu řekl: Nazvi jeho jméno Jizreel¹⁰, neboť ještě málo a budu navštěvovat¹¹ krev^{12,13} Jizreele na domě Jéhuové a skoncovávat¹⁴ s královstvím Isráelovým¹⁵; (5)a v onen den se stane², že¹⁶ budu v údolí¹⁷ Jizreel luk Isráelův lámat¹⁸.

(6)A ještě otěhotněla a porodila dceru, i řekl mu: Nazvi její jméno Ló-ruchámá¹⁹, neboť již nadále²⁰ nebudu mít s domem Isráelovým slitování^{21,22}, že bych jim ještě jakkoli²³ měl²⁴ odpouštět²⁵; (7)ale s domem Júdovým slitování mít^{21,22} budu a budu je vysvobozovat¹²⁶ v Hospodinu, jejich Bohu²⁷, aniž je budu vysvobozovat¹²⁶ lukem²⁷ ani mečem²⁷ ani bojem^{27,28}, koňmi²⁷ ani jezdcí^{27,29}.

(8)A když Ló-ruchámu odstavila, otěhotněla³⁰ a porodila syna; (9)i řekl: Nazvi jeho jméno Ló-ammí³¹, neboť vy nejste můj lid a já nejsem³² pro vás^{33,34}.

(10)³⁵Ale počet synů Isráelových bude³⁶ jako množství pisku³⁷ moře, jenž nemůže²⁴ být změřen ani spočítán, i stane se², že na místě³⁸, kde se jim říkalo: Vy nejste můj lid, se jim bude říkat: Synové živého BOHA; (11)i shromáždí se synové Júdovi a synové Isráelovi v jedno a ustanoví³⁹ si jednu hlavu a vystoupí⁴⁰ ze země, neboť den Jizreele je³² veliký.

2 Řekněte svým bratrům: Ammí⁴¹ a svým sestřím: Ruchámá⁴²!

(2)Veďte při⁴³ proti své matce, veďte při⁴³, neboť ona není mou ženou, aniž jsem já jejím manželem⁷⁴, a nechť odvrhne^{44,45} svá smilstva⁵ od své tváře a svá cizolož-

stvi⁴⁶ zprostřed svých prsů, (3)abych ji nemusel²⁴ svléci²⁹⁶ do naha⁴⁷ a vystavit⁴⁸ ji jako v den jejího narození a učinit³⁹ ji jakoby pustinou, ano, udelet⁴⁹ ji jakoby zemí sucha a usmrtit ji žízni. (4)A s jejími dětmi⁵⁰ nebudu mít slitování²², neboť ony jsou děti⁵⁰ smilstev⁵, (5)ano, jejich matka smilnila³⁶, ta, jež jimi otěhotněla, se chovala³⁶ hanebně⁵¹, neboť řekla: Půjdu za svými milovníky, dávajícími mi můj chléb⁵² a mou vodu, mou vlnu a můj len⁷¹, můj olej a mé nápoje. (6)Proto hle, já⁵³, chystám se tvou⁵⁴ cestu oplotit^{55,56} trním^{49,2} a budu ji pro ni⁵⁷ obezdívat⁵⁸ zídrou^{59,60}, takže¹⁶ nebude moci^{24,61} najít svých pěšin⁶²; (7)i bude honit^{36,63} své⁶⁴ milovníky, aniž jich bude moci²⁴ dostihnout, a bude je hledat³⁶, aniž jich bude moci²⁴ najít; i řekne si⁶⁵: Musím²⁴ jít a vrátit se k svému prvnímu manželu⁷⁴, neboť tehdy mi bylo lépe než nyní⁶⁶. (8)A ona neví³⁶, že jsem jí já dával³⁶ obilí a mošt a olej⁶⁷ a rozmnožoval³⁶ ji stříbro a zlato; toho používali^{36,68} pro Baala^{33,69}. (9)Proto se chci²⁴ vrátit a pobrat své obilí v jeho čas a svůj mošt v jeho určeném období a opět odejmout⁷⁰ svou vlnu a svůj len⁷¹ k zakrytí její⁷² nahoty; (10)a nyní budu před očima jejích milovníků odhalovat²⁹⁰ její hanbu⁷³, aniž ji kdo⁷⁴ bude moci²⁴ vyprostit⁷⁰ z mé ruky. (11)Chci²⁴ také⁷⁵ zrušit¹⁴ všechny její radovánky^{76,77}, její slavnosti⁷⁷, její novy⁷⁷ měsíce, její soboty⁷⁷, ano, všechny její svátky^{77,78}, (12)a zpusťošit⁷⁹ její vinnou révu⁷⁷ a její fíkovníky⁷⁷, o nichž⁸⁰ říká³⁶: Ty⁸¹ jsou mi odměnou⁸², již mi dali moji milovníci, a obrátit³⁹ je v les, ať je ožere živočišstvo pole, (13)a navštívit⁸³ na ní⁸⁴ dni Baalím⁸⁵, jimž⁸⁶ zakučuje⁸⁷, kdy¹⁶ se ozdobuje^{36,88} svými náušnicemi^{77,89} a svými náhrdelníky^{77,90} a chodí za svými milovníky a na mne zapomněla, prohlášeno⁹¹ Hospodinem.

(14)Proto já, hle, se chystám ji vyvážet⁵⁶ a povedu ji do pustiny a budu mluvit k jejímu srdci, (15)a odtamtud jí chci²⁴ dát její vinice a údolí¹⁷ Achór⁹²

jako vchod^{93,94} naděje⁹⁵, i rozezpívá se⁹⁶ tam jako v dnech svého mládí⁹⁷ a jako ve dnech svého vzestupu ze země Egypta. (16)A v onen den se stane², prohlášeno⁹¹ Hospodinem, že mě budeš nazývat: Můj Manžel⁷⁴, aniž mi ještě budeš dávat název⁹⁸ můj Baal^{69,99}, (17)neboť jména Baalím⁸⁵ budu odstraňovat⁴⁵ z jejich¹⁰⁰ úst, takže¹⁶ již nebudou svými jmény připomínání. (18)A chci²⁴ pro ně^{33,100} v onen den uzavřít smlouvu¹⁰¹ s živočištvem pole a s letounstvem¹⁰² nebes a plazivým¹⁰³ tvorstvem¹⁰² půdy¹⁰⁴, a luk a meč a válku²⁸ ze země vylámat¹⁸ a dát jim v bezpečí¹⁰⁵ uléhat, (19)a zasnoubit si tě navždy¹⁰⁶, ano, zasnoubit si tě v spravedlnosti a v právu¹⁰⁷ a v laskavosti¹⁰⁸ a v slitování^{21,109}, (20)ano, zasnoubit si tě ve věrnosti¹¹⁰, takže¹⁶ poznáš Hospodina. (21)A v onen den se stane², že budu vyslyšet¹¹¹, – prohlášeno⁹¹ Hospodinem, – vyslyšet¹¹¹ nebesa a ona budou vyslyšet¹¹¹ zem, (22)a země bude vyslyšet¹¹¹ obilí a mošt a olej⁶⁷, a ony budou vyslyšet¹¹¹ Jizreel¹¹². (23)I budu si ji v zemi rozsevat a budu mít slitování^{21,22} s Ló-ruchámou, a Ló-ammímu budu říkat: Ty jsi můj lid, a on bude říkat: Můj Bože!

3 A Hospodin ke mně řekl: Ještě jdi a miluj ženu milovanou přítelem^{113,114} a cizoložci, jako Hospodin miluje děti⁵⁰ Izráělovy¹¹⁵, ač se ony otáčejí¹¹⁶ k jiným¹¹⁷ bohům a milují koláče z hroznů^{118,119}. (2)Zjednal jsem¹²⁰ si ji tedy⁷⁵ za patnáct stříbrných¹²¹ a chómer¹²² ječmene a lethech¹²³ ječmene (3)a řekl jsem k ní: Po mnoho dní budeš⁴⁴ zůstat pro mne³³, nesmíš²⁴ smilnit, aniž smíš²⁴ být pro jiného muže³³; tak¹⁶ budu i já k tobě. (4)Ano, po mnoho dní budou děti⁵⁰ Izráělovy zůstat bez krále a bez vůdce¹²⁴ a bez oběti a bez pamětního sloupu¹²⁵ a bez přehozy¹²⁶ a domácích bůžků¹²⁷; (5)potom se děti⁵⁰ Izráělovy budou vracet a hledat Hospodina, svého Boha, a Dávida, svého krále, a v posledku dní půjdou ohromeni¹²⁸ k¹²⁹ Hospodinu a k¹²⁹ jeho dobrotě.

4 Slyšte slovo Hospodinovo, děti⁵⁰ Izráělovy, neboť Hospodin má¹³⁰ s obyvateli této země rozepří⁹¹, vždyť v této zemi není pravdy¹¹⁰ a není laskavosti¹⁰⁸ a není

poznání Boha; (2)proklínání¹³² a lhaní a zabití a kradení a cizoložní – tato zla se rozmohla^{133,134}, a krevprolévání¹² stíhají^{36,135} krevprolévání^{12,136}. (3)Proto bude země truchlit a každý v ní bydlící zemdlívat¹³⁷ s živočištvem¹³⁸ pole a s letounstvem^{102,138} nebes, ba i ryby moře budou odnímány¹³⁹.

(4)Avšak necht' se nikdo⁷⁴ nepře^{43,44} a nikdo⁷⁴ necht' nekárá^{44,140}, neboť tvůř lid je jako ti, kdo se prou⁴³ s knězem; (5)i budeš klopýtat ve dne a i prorok bude s tebou klopýtat v noci, a tvou matku zahubím¹⁴¹.

(6)Můj lid, ti hynou^{36,141,142} pro nedostatek¹⁴³ poznání; protože ty jsi poznání zavrhl¹⁴⁴, také¹⁶ tě zavrhnou¹⁴⁴ od zastávání kněžství¹⁴⁵ mně; jak¹⁶ jsi zapomněl na zákon¹⁴⁶ svého Boha, budu i já zapomínat na tvé děti⁵⁰ – (7)podle svého množství¹⁴⁷, tak¹⁴⁸ hřešili³⁶ vůči mně; budu měnit¹⁴⁹ jejich slávu¹⁵⁰ v hanbu. (8)Jedí hříchy^{7,151} mého lidu a svou duši povznášejí²⁵ k jejich nepravostem^{152,153}; (9)i stane se² jak lidu, tak¹⁵⁴ knězi, že¹⁶ na něm budu navštěvovat¹¹ jeho cesty a jeho skutky mu odplácet¹⁵⁵. (10)I budou jíst³⁶ a nebudou se moci²⁴ nasytit, budou smilnit³⁶ a nebudou se rozmahat^{154,156}, neboť přestali¹⁵⁷ dbát¹⁵⁸ Hospodina; (11)smilstvo a víno a mošt berou srdce.

(12)Můj lid se s otázkami obrací na svá dřeva¹⁵⁹ a zprávy mu podává^{160,161} jeho hůl, neboť duch¹⁶² smilstev nechává³⁶ bloudit¹⁶³, a oni odešli¹⁶⁴ smilnit zpod¹⁶⁵ svého Boha¹⁶⁶; (13)obětují na temenech¹⁶⁷ hor a zakuřují¹⁶⁸ na pahorcích pod duhy^{77,169} a topoly⁷⁷ a terebinty^{77,170}, neboť stín toho⁸¹ je dobrý, proto vaše dcery smilní a vaše snachy cizoloží. (14)Nebudu na vašich dcerách navštěvovat¹¹ to, že smilní, ani na vašich snachách to, že cizoloží, neboť oni sami se uchylují do ústraní¹⁷¹ s nevěstkami a obětují s chrámovými smilnicemi¹⁷²; a lid, jenž nechápe¹⁷³, dospívá k pádu.

(15)Smilníš-li ty, Izráěli, necht' se neproviňuje^{44,174} Júdá; necht' nevstupujete⁴⁴ v Gilgál a necht' nevstupujete^{40,44} v Běth-Áven¹⁷⁵, a necht' nepřisáháte⁴⁴: Jako že je živ Hospodin! (16)Vždyť Izráěl je³⁶ vzdorovitý jako vzdorovitá¹⁷⁶ kráva; nyní jej bude Hospodin pást jako ovci¹⁷⁷ na prostrannosti¹⁷⁸. (17)Efrájim je spojen¹⁷⁹

s modlami¹⁸⁰, nechej ho¹⁸¹; (18) jejich pití¹⁸² se zvrhlo^{45 183 184}, zplna se oddali smilnění¹⁸⁵, milují^{36 186}: Dejte!^{187 188} Jejich¹⁸⁹ ochráncové¹⁹⁰ jsou hanbou¹⁹¹; (19) víchr¹⁶² je¹⁸⁹ stěsná¹⁹² ve svá křídla¹⁹³, i budou se stydět za své oběti¹⁵.

5 Slyšte toto slovo, vy¹⁹⁴ kněží, a věnujte pozornost¹⁹⁵, dome Izráelův, a nastavte uši¹⁹⁶, dome králův, neboť vůči vám je soud^{107 197}, neboť jste se v Micpě stali² pastí a na Távóru rozprostřenou síti; (2) ano, vražednictví¹⁹⁸ odpadlíků¹⁹⁹ – v tom zašli hluboko, a já – kážen²⁰⁰ jim všem²⁰¹! (3) Já znám³⁶ Efrájima a Izráel není³⁶ přede mnou²⁰² utajen, že ty nyní smilníš³⁶, Efrájime, že Izráel je³⁶ znečištěn; (4) jejich skutky jim nedávají²⁰³ vrátit se²⁰⁴ k svému Bohu, neboť v jejich nitru je duch¹⁶² smilstev⁵, aniž poznali Hospodina, (5) a v tvář Izráelovu³⁷ svědčí^{36 205} jeho pýcha²⁰⁶, i budou Izráel a Efrájim ve své nepravosti^{152 207} klopýtat, klopýtne s nimi i Júdá. (6) Se svým drobným dobytkem¹³⁸ a se svým skotem¹³⁸ půjdou Hospodina hledat, aniž ho budou moci²⁴ najít – odtáhl se²⁰⁸ od nich. (7) Dopustili se nevěrnosti²⁰⁹ proti Hospodinu, neboť naplodili nepatříčných²¹⁰ dětí⁵⁰; nyní je nov měsíce²¹¹ bude sžírat^{212 213} z jejich podílů²¹⁴. (8) V Givei trubte²¹⁵ na troubu²¹⁶, v Rámě na pozoun, v Běth-Avenu¹⁷⁵ křičte²¹⁷: Za tebou²¹⁸, Benjámine! (9) Efrájim se v den důtky²¹⁹ bude stávat² zpuštinou^{220 221}; stran kmenů^{222 223} Izráelových²²⁴ jsem dal na vědomí, co je spolehlivé²²⁵. (10) Vůdcové¹²⁴ Júdovi se stali² jakoby posouvajícími²²⁶ pomezí^{77 227 228}; jako vodu na ně budu vylévat překypění svého²²⁹ hněvu²³⁰. (11) Efrájim bude zdrcen²³¹, zkrušen²³² v soudu^{107 197}; když se mu zalíbilo²³³, jal se chodit podle rozkazů⁷⁷ lidí, (12) a já budu Efrájimovi jako mol a domu Júdovu jako požírání červy²³⁴; (13) a když Efrájim zpozoruje²³⁵ svou nemoc a Júdá svou ránu²³⁶, odebere se³⁰ Efrájim do Aššúru^{237 238} a pošle ke svárlivému²³⁹ králi^{43 240}, ale on vám nebude moci přinést vyhojení, aniž bude umět²⁴ ránu²³⁶ vyléčením od vás odstranit²⁴¹, (14) neboť já budu Efrájimovi jakoby ryčícím²⁴² a domu Júdovu jakoby hrívnatcem²⁴³; já – já budu rvát a odcházet²⁴⁴, odnášet²⁵ a nebu-

de vyprošťujícího, (15) budu odcházet²⁴⁴ a vracet se na své místo³⁸, než budou uznávat²⁴⁵ svou vinu^{174 246} a hledat mou tvář; ve své²⁴⁷ tísní^{248 249} mě budou pilně vyhledávat²⁵⁰:

6 Pojdte, ať se vracíme k Hospodinu; ano, on rval³⁶, ale bude nás hojit, zraňoval²⁵¹, ale bude nás obvazovat; (2) po dvou dnech²⁵² nás bude oživovat, v třetí den nám bude dávat vstát, i budeme žít před jeho tvář (3) a poznávat – hnát se²⁵³ za poznáním – Hospodina. Jeho vycházení²⁵⁴ je zajištěno²⁵⁵ jako úsvit²⁵⁶, i bude k nám přicházet jako přival²⁵⁷, jako déšť pozdní²⁵⁸ i raný²⁵⁹ na zemi¹¹³.

(4) Co mám²⁴ s tebou²⁶⁰ učinit²⁶¹, Efrájime? Co mám²⁴ s tebou²⁶⁰ učinit²⁶¹, Júdo? Vždyt¹⁶ vaše dobrota^{108 262} je jako oblak²⁶³ jitra a jako časné se objevující²⁶⁴ kapky²⁶⁵ rosy, to, co²⁶⁶ mizí⁶¹²¹! (5) Proto jsem se jal otesávat²⁶⁷ je skrze proroky, porážet²⁶⁸ je výroky svých úst, aby tvá odsouzení^{5 107 197 269} vycházela^{270 271} jako světlo²⁷²; (6) vždyt oblibují³⁶ dobrotu^{108 262} a nikoli oběti⁷⁷, a poznání Boha nad vzestupné oběti^{66 273}; (7) oni však⁷⁵, jako lidé²⁷⁴, přestoupili²⁷⁵ smlouvu; tehdy²⁷⁶ se proti mně dopustili nevěrnosti²⁰⁹.

(8) Gileád je hradště²⁷⁷ dopouštějících se²⁷⁸ nepravosti¹⁵², poznačené stopami²⁷⁹ od krve, (9) a jako bandy záškodníků²⁸⁰ na někoho⁷⁴ číhají²⁸¹, tak²⁸² společenství kněží, ti na cestě do Šechemu²⁸³ vraždívají – ano, páší⁶⁸ hanebnost²⁸⁴. (10) V domě Izráelově jsem uviděl děsivou věc: Je tam smilstvo Efrájimovo²⁴⁷, Izráel je³⁶ znečištěn; (11) i tobě, Júdo, je určena^{49 285} žeň – při mém odvracení^{286 287} zajetí²⁸⁸ mého lidu.

7 Při²⁸⁹ mém hojení Izráele²⁴⁷, tu¹⁶ vyšla najevo²⁹⁰ nepravost¹⁵² Efrájimova a zla²⁹¹ Šómronu, neboť se dopouštějí^{36 278} podvodu²⁹², i vloupávají se^{36 293} zloději⁷⁷ a venku^{294 295} řadí^{36 296} bandy⁷⁷ záškodníků²⁸⁰, (2) aniž říkají svým srdcím²⁹⁷, že si všechna jejich zla^{5 291} připomínám³⁶, nyní je jejich skutky obklíčily – octly se² před mou tvář. (3) Svým zlem²⁹¹ rozveselují krále²⁹⁸ a svými lžemi²⁹⁹ knížata¹²⁴; (4) oni všichni²⁰¹ jsou cizoložníci, podobní peci³⁰⁰ rozpálené³⁰¹ od pekaře, jenž ustává¹⁴ od prohrabování³⁰² od zamísení těsta až

do jeho vykynutí. (5) V den našeho krále mu³⁰³ knížata¹²⁴ přivodila onemocnění rozhněním³⁰⁴ z vína; podal³⁰⁵ si³⁰⁶ ruku s posměvači – (6) ano, při svém cífání³⁰⁷ učinili své srdce téměř jakoby peci³⁰⁸, jejich pekař celou noc spí, ráno ono hoří³⁰¹ jako planoucí³⁰⁹ oheň³¹⁰. (7) Oni všichni²⁰¹ jsou horoucí jako pec a šírají^{36 212} své soudce⁶²⁵, všichni jejich králové padli; není mezi nimi volajícího ke mně.

(8) Efrájim, ten⁸¹ se plete³¹¹ mezi národností³¹²; Efrájim se stal^{2 313} plackou neobracenou³¹⁴, (9) jeho sílu šírají^{36 212} cizáci³¹⁵, aniž on ví³⁶, i šediny se na něm tu a tam ukazují^{36 77 316}, aniž on ví³⁶, (10) a proti tváři Isráelově³¹⁷ svědčí^{36 205} jeho pýcha^{206 318}, aniž se stran všeho tohoto^{223 224} vracejí³⁶ k Hospodinu, svému Bohu, aniž ho hledají³⁶. (11) A Efrájim se stal^{2 313} jakoby bláhou³¹⁹ holubicí bez³²⁰ rozumu³²¹: Volají³⁶ Egypt, chodí³⁶ v Aššúr^{237 238}; (12) jak půjdou, budu na ně³²² rozprostírat svou síť, jako ptactvo³²³ nebes je budu srážet; budu je podrobovat kázní³²⁴ podle zvěsti³²⁵ jejich shromáždění^{326 327 328}.

(13) Běda³²⁹ jim, neboť ode mne³³⁰ utekli, pustošení³³¹ jim³³², neboť se proti mně vzepřeli³³³, a já jsem je chtěl²⁴ osvobodit³³⁴, ale oni se jali proti mně³³⁵ vyslovovat lži³³⁶, (14) aniž ke mně ve svém srdci křičí^{36 337}, když³³⁸ na svých lůžkách skučí; srocují se pro³³⁹ obilí a mošt, odvracejí se⁴⁵ proti mně, (15) ač jsem já vyučoval^{36 324 340}, posiloval³⁶ jejich paže, ale zamýšlejí³⁴¹ proti mně³⁴² zlo. (16) Vracejí se, nikoli do výše³⁴³; stali se^{2 313} jakoby klamným lukem³⁴⁴, jejich vůdcové¹²⁴ budou padat mečem pro zlost^{345 346} svého jazyka; toto bude předmětem výsměchu jim³⁴⁷ v zemi Egypta.

8 Troubu²¹⁶ k tvým³⁴⁸ ústům³⁴⁹! Jakoby orel³⁵⁰ proti domu Hospodinovu^{335 351}, protože přestoupili²⁷⁵ mou smlouvu a proti mému zákonu^{146 335} se vzepřeli³³³! (2) Budou ke mně křičet³³⁷. Můj Bože, známé^{36 352} tě, Isráelí³⁵³! – (3) Ale³⁵⁴ Isráel zavrhl³⁵⁵ dobro; bude ho nepřítel pronásledovat^{63 356}. (4) Oni dosazují³⁶ krále^{228 357}, ne však⁷⁵ ode³⁵⁸ mne, dosazují³⁶ knížata^{124 566}, jichž¹⁶ neuznávám^{36 352}; své stříbro a své zlato si činí³⁶ modlami^{359 360}, takže bude muset²⁴ být zničen³⁶¹. (5) Tvé tele³⁶², Šómroné³⁶³,

zavrhl^{285 355}; vzplál³⁶⁴ proti nim můj hněv – až dokdy budou neschopni nevinnosti³⁶⁵? (6) Vždyť i ono je z Isráele, zhotovil⁶⁸ je zlatník³⁶⁶, takže¹⁶ ono není Bůh – ano, tele³⁶² Šómronu³⁶³ bude na³⁶⁷ kusy³⁶⁸. (7) Neboť rozsévali vítr¹⁶², i budou žnout bouří³⁶⁹; nebude to^{91 370} mít³⁷¹ osení³⁷², výhonky nebudou⁷⁷ vytvářet⁶⁸ mouku³⁷³; co snad budou⁷⁷ moci²⁴ vytvořit⁶⁸, budou pohlcovat cizáci³¹⁵. (8) Isráel byl pohlčen; nyní se mezi národy³¹² stali² jakoby nádobou^{374 375 376}, v níž není zalíbení^{377 378}.

(9) Vždyť vystoupili⁴⁰ v Aššúr^{237 238}; divoký osel si zůstává o samotě³⁷⁹, Efrájim, ti si najali milovníky; (10) i když mezi národy³¹² najímají, budu je nyní shromažďovat, ať se začnou³⁸⁰ zmenšovat³⁸¹ od^{382 383} břemene³⁸⁴ krále³⁸⁵ knížat^{124 386 387}. (11) Vždyť Efrájim rozmnožil oltáře – k hřešení se mu dostaly² oltáře, k hřešení! (12) Psal jsem pro něho³³ deset tisíc³⁸⁸ věcí ze svého zákona¹⁴⁶ – byly počteny^{341 389} za tolik jako³⁰⁰ něco nepatřičného^{315 390}. (13) Oběti darů³⁹¹ mně³⁹²? Obětují a jedí³⁶ maso – Hospodin je²²⁸ blahovolně nepřijímá^{36 393}, nyní si bude připomínat jejich nepravosti¹⁵² a bude navštěvovat¹¹ jejich hříchy; oni se budou vracet v Egypt. (14) Ano, Isráel zapomněl na svého Zhotovitele⁶⁸ a jal se budovat chrámy^{394 395}, a Júdá rozmnožil opevněná³⁹⁶ města, vypustil³⁹⁷ však⁷⁵ v jeho města oheň, jenž¹⁶ sežere²¹² jeho^{189 398} paláce³⁹⁹.

9 Necht se neveselíš⁴⁴, Isráéli, až k jáso tu, jako národnosti³¹², neboť jsi zpřed⁴⁰⁰ tváře svého Boha chodil³⁶ smilnit⁴⁰¹, zamíloval sis odměňování⁴⁰² na všech obilných mlatech⁴⁰³. (2) Mlat a lis je⁴⁰⁴ nebudou moci²⁴ uživit⁴⁰⁵ a mošt v něm^{189 406} bude selhávat⁴⁰⁷; nebudou⁴⁰⁴ bydlet v zemi Hospodinově, nýbrž¹⁶ se Efrájim vrátí v Egypt a v Aššúru^{237 238} budou⁴⁰⁴ jíst nečisté. (4) Nebudou⁴⁰⁴ Hospodinu lít víno⁴⁰⁸, aniž mu budou⁴⁰⁴ přijemní⁴⁰⁹; jejich⁴⁰⁴ oběti⁴¹⁰ jim⁴⁰⁴ budou jakoby chlebem⁵² zármutku^{5 411}, všichni jídající jej se budou znečišťovat, neboť jejich chléb⁵² bude pro ně samy^{33 412}, nebude přicházet v dům Hospodinův.

(5) Co budete činit v den svátku⁴¹³ a v den slavnosti Hospodinovy? (6) Vždyť, hle, odešli⁴⁰⁴ od⁴¹⁴ pustošení³³¹; Egypt je⁴⁰⁴

bude sbírat⁴¹⁵, Móf⁴¹⁶ je⁴⁰⁴ bude pohřbívat, jejich⁴⁰⁴ cennosti^{77 417} ve stříbrě⁴¹⁸ – bude se jich zmocňovat⁴¹⁹ plevel^{420 421}, v jejich⁴⁰⁴ stanech *bude* trní⁴⁹². (7)Přišly dni navštívení¹¹, přišly dni odplaty⁴²², Izráel, *ti* budou poznávat: Prorok *je* pomatený⁴²³, muž Ducha^{162 424} *je* šilený⁴²⁵, pro množství tvé nepravosti¹⁵² a mnohou nevráživost. (8)*Je* Efrájim pozorovatelem⁴²⁶ při⁴²⁷ mém Bohu? Prorok – na všech jeho cestách *je* past čižebníka a v domě jeho Boha nevráživost. (9)Hluboko zašli, zvrhli se⁴²⁸ jako za dní Givey⁴²⁹; bude⁴³⁰ si připomínat jejich nepravost¹⁵², bude⁴³⁰ navštěvovat¹¹ jejich hříchy.

(10)Našel jsem Izráele jako hrozny¹¹⁸ v pustině, uviděl jsem vaše otce jako raný plod⁴³¹ na fíkovníku v jeho počátku⁴³²; zašli k Baal-Peórovi⁴³³ a oddělili se⁴³⁴ k ostudě^{435 436}, i stali se² ohavnostmi⁴³⁷ jako jejich láska⁴³⁸. (11)Efrájim – jejich sláva¹⁵⁰ odlétá jako letounstvo⁴³⁹, není⁴⁴⁰ rození⁴⁴¹, není⁴⁴⁰ těhotenství⁴⁴², není⁴⁴⁰ početí⁴⁴³; (12)jestliže přece své děti⁵⁰ vychovávají⁴⁴⁴, pak¹⁶ *je* budu o děti připravovat – nebude⁴⁴⁰ člověka, ano, běda⁴⁴⁵ i jim při mém odvrácení⁴⁵ od nich. (13)Efrájim, jak vidím³⁶ stran Córu⁴⁴⁶, byl⁴⁴⁷ zasazen¹⁸⁹ na nivě^{448 449}, své děti⁵⁰ však⁷⁵ *má* Efrájim na vyvádění⁴⁵⁰ k zabíječím⁴⁵¹. (14)Dej jim, Hospodine, – co budeš dávat? – dej jim potrácející⁴⁵² dělohu a vyschlé⁴⁵³ prsy! (15)Všechno jejich zlo, – v Gilgále⁴⁵⁴, ano, tam jsem *je* pojal v nenávisť pro zlo^{455 456} jejich skutků; chci²⁴ *je* odehnat⁴⁵⁷ od⁴⁵⁸ svého domu, nebudu *je* nadále²⁰ milovat, – všichni jejich vůdcové¹²⁴ *jsou* vzbouřenci^{176 459}. (16)Efrájim *je* zbit²⁵¹, jejich kořen vyschl⁴⁵³, neponesou²⁵ plodu; byť i plodili, pak¹⁶ předmět touhy⁴¹⁷ jejich lůna⁴⁴² budou usmrcovat. (17)Můj Bůh *je* bude zavrňovat⁴⁶⁰, neboť ho neposlouchali³⁶, a budou tuláky⁴⁶¹ mezi národy³¹².

10 Izráel *je* bující⁴⁶² réva, ovoce nasazuje⁴⁶³ sobě; podle množství svého ovoce²⁴⁷ zřídil množství⁴⁶⁴ oltářů^{247 465 466}, podle dobroty země²⁴⁷ dobrem dařili^{36 467} pamětní sloupy^{125 466 468}. (2)Jejich srdce *je* rozdělilo⁴⁶⁹, nyní ponosou svou vinu^{174 246}, on⁴³⁰ *bude* jejich oltáře⁴⁶⁶ rozbít⁴⁷⁰, jejich pamětní sloupy^{125 466} porážet^{331 471}; (3)ano, nyní budou říkat: Nemáme³⁷¹

krále, neboť jsme neměli³¹ Hospodina v úctě⁴⁷², a král – co by pro nás³³ mohli učinit? (4)Vyslovovali³⁶ slova⁴⁷³ křivým přísaháním^{132 474} při uzavírání smlouvy¹⁰¹, takže¹⁶ jako jedovatá bylina⁴⁷⁵ na brázdách pole vypučí⁴⁷⁶ soud^{107 197}. (5)Osídlenci⁴⁷⁷ Šómronu budou mít strach⁴⁷⁸ o telata³⁶² Béth-Avenu¹⁷⁵, ano, jeho lid nad tím⁸¹ upadne v zármutek, i jeho popové⁴⁷⁹, již nad tím⁸¹ jásali, nad slávou¹⁵⁰ toho⁸¹, neboť od nich odejde do vyhnanství⁴⁸⁰; (6)i ona *bude* přinášena⁴⁸¹ Aššúrovi^{237 238}, dar⁴⁸² svárlivému²³⁹ králi^{43 240}, Efrájim *bude* muset²⁴ přijmout hanbu a Izráel *bude* mít ostudu^{435 483 484} ze svého rozhodnutí⁴⁸⁵. (7)Šómron zhyne^{141 142}, jeho¹⁸⁹ král *bude* jako tříška⁴⁸⁶ na tváři⁴⁸⁷ vody, (8)a výšiny⁴⁸⁸ Avenu^{175 489}, hřích⁴⁹⁰ Izráele, budou vyplněny⁴⁹¹, na jejich oltářích *bude* vzcházet trní⁴⁹² a bodláč⁴⁹², i budou říkat horám: Přikryjte nás! a pahorkům: Padněte na nás!

(9)Ode dní⁴⁹³ Givey⁴²⁹ hřešíš³⁶, Izráéli, tam se zastavili⁴⁹⁴, nestačil²⁴ *je* v Givei dostihnout boj²⁸ proti synům zločinu⁴⁹⁵; (10)až si budu přát⁴⁹⁶, pak¹⁶ *je* budu trestat⁴⁹⁷, i shrnu se¹³⁹ proti nim³³⁵ národnosti³¹² za jejich připoutání⁴⁹⁸ k jejich dvěma nepravostem^{152 499}. (11)A Efrájim *je* vycvičená⁵⁰⁰ jalovice, milující mláčením⁵⁰¹, já však⁷⁵ přejdu⁵⁰² přes⁵⁰³ půvab⁵⁰⁴ její šije – chci²⁴ Efrájima zapřáhnout⁵⁰⁵, Júdá *bude* orat, Jákób mu⁵⁰⁶ *bude* vláčet. (12)Rozsévajte si k⁵⁰⁷ spravedlnosti, žňte podle příkazu⁵⁰⁸ laskavosti¹⁰⁸, obdělejte si neobdělané⁵⁰⁹, neboť¹⁶ *je* čas vyhledávat⁵¹⁰ Hospodina, než *bude* přicházet, aby vám vštěpoval⁵¹¹ spravedlnost⁵¹². (13)Orali jste³⁶ zlovůli, žali jste³⁶ nepravost¹⁵², jedli jste³⁶ ovoce lži²⁹⁹, neboť ses jal důvěřovat⁵¹³ ve svou cestu, v množství svých siláků⁵¹⁴, (14)i povstane mezi zástupy tvého⁵¹⁵ lidu⁵¹⁶ vřava⁵¹⁷ a všechny tvé pevnosti⁵¹⁸ budou pustošeny^{331 471 519}, jako Šalmanovo pustošení³³¹ Béth-Arbelu v den bitvy²⁸ – matky s dětmi^{50 520} byly rozráženy^{36 77 521}. (15)Taktó učiní Béth-Él vám z příčiny⁵²² zla vašeho zla; za úsvitu⁵²³ král Izráelův bezpodmínečně⁵²⁴ zhyne^{141 142}.

11 Když Izráel byl dítětem^{97 525}, tu¹⁶ jsem ho miloval³⁶ a povolal jsem svého syna⁵²⁶ z Egypta; (2)*jak* *je* povolávali^{36 526 527},

tak od jejich tváře odcházeli³⁶, obětovali Baalím⁸⁵ a zakuřovali⁸⁷ sochám⁵²⁸. (3) A já jsem Efrájíma stavěl³⁶ na⁵²⁹ nohy⁵³⁰ braním jich za jejich paže, aniž věděli³⁶, že jsem je hojil³⁶; (4) přitahoval jsem³⁰⁵ je provazy lidí²⁷⁴, lany lásky, a byl jsem jim jakoby nadnášejícími⁵³¹ jho nad jejich čelisti⁵³² a nakláníl jsem⁵³³ se k němu, krmil jsem ho. (5) Nebude se vracet do země Egypta, nýbrž¹⁶ jeho králem bude on – Aššúr^{237 238}, neboť odmítl⁵³⁴ vrátit se⁵³⁵, (6) a v jeho městech bude kroužit⁵³⁶ meč⁵³⁷, i zničí⁵³⁸ a sežere²¹² jeho závory⁵³⁹ z přičiny jejich záměrů^{485 540}. (7) A můj lid, ti jsou náchylní⁵⁴¹ k⁵⁴² odpadnutí⁵⁴³ ode mne; ač volají⁵²⁷ do výše³⁴³, nepozvedají se⁵³¹, nikdo⁵⁴⁴.

(8) Jak bych se tě mohl²⁴ vzdát, Efráji, vydat tě na pospas⁵⁴⁵, Izráéli? Jak bych se tě mohl²⁴ vzdát jako Admy⁵⁴⁶, naložit³⁹ s tebou jako s Cevójím⁵⁴⁶? Mé srdce se ve mně⁵⁴⁷ převrátilo³¹⁴, spolu se vznítily city soucitu⁵⁴⁸; (9) nebudu uplatňovat⁶⁸ žár⁵⁴⁹ svého hněvu, nebudu se vracet k hubení⁵⁵⁰ Efrájíma, vždyť já jsem Bůh a ne člověk⁷⁴, Svátý uvnitř tebe, aniž budu vstupovat ve žhavosti rozhorlení⁵⁵¹. (10) Nechť jdou⁴⁴ za Hospodinem – bude řvát jako lev; když on bude řvát, budou s chvěním přispěchávat⁵⁵² děti⁵⁰ od západu⁵⁵³, (11) jako ptáče⁵⁵⁴ budou s chvěním přispěchávat⁵⁵² z Egypta a jako holubice ze země Aššúrovy^{237 238}, i budu je ubytovávat v jejich domech⁵⁴⁷, prohlášeno⁹¹ Hospodinem.

(12)⁵⁵⁵ Efrájim mě obklopoval³⁶ lží²⁹⁹ a dům Izráelův klamem⁵⁵⁶, když¹⁶ Júdá ještě kráček^{36 557} s BOHEM a se svatými **12** věcmi, ja věren²²⁵. – (1) Efrájim se pase větrem¹⁶², ano, honí⁵⁵⁸ východní víty⁵⁵⁹, celý⁵⁶⁰ den množi lež³³⁶ a násilí³³¹, i uzavírají smlouvu¹⁰¹ s Aššúrem^{237 238} a Egyptu se přináší⁴⁸¹ olej. (2) A Hospodin má¹³⁰ rozepí³¹ s Júdou, stran uvalení trestu¹¹⁵⁶¹ na Jákóba podle jeho cest, bude mu vracet⁵⁶² podle jeho skutků; (3) v lůně⁴⁴² se držel³⁶ za patu svého bratra a ve své síle^{563 564} bojoval^{36 565} s Bohem, (4) ano, dostal se v boj⁵⁶⁶ proti Andělu^{342 567} a přemohl⁵⁶⁸, plakal³⁶ a úpěl^{36 569} k němu; v Běth-Élu⁵⁷⁰ ho uměl²⁴ najít a tam s námi mluvil, (5) totiž¹⁶

Hospodin, Bůh zástupů⁵⁷¹, Hospodin je jeho svaté⁵⁷² jméno⁵⁷³. (6) Ty nechtě se tedy⁷⁵ skrze svého Boha chceš^{24 44} vrátit, dběj¹⁵⁸ laskavosti¹⁰⁸ a práva¹⁰⁷ a ustavičně ve svého Boha doufej^{574 575}.

(7) Kupectví⁵⁷⁶¹ V jeho ruce jsou klaněné váhy^{577 578}, zamiloval se do vydírání^{1231 579}, (8) i praví³⁶ Efrájim: Zbohatl jsem přece, dopracoval jsem se⁵⁸⁰ pro sebe³³ majetku⁵⁶³, všechna má lopota⁵⁸¹ – nebudou mi v ní moci²⁴ najít nepravosti¹⁵², jež by byla hříchem. (9) Ale já, Hospodin, od země⁵⁸² Egypta tvůj Bůh, tě ještě budu ubytovávat ve stanech, jako v dni svátku^{78 583}; (10) vždyť¹⁶ jsem promlouval k prorokům³³⁵, ano, já jsem rozhojňoval³⁶ vidění^{77 228 584} a mluvil jsem skrze proroky⁵⁸⁵ v podobenstvích⁵⁸⁶. (11) Je-li Gileád⁵⁸⁷ špatnosti^{175 588}, pak se stanou²⁵⁸⁹ nicotou^{590 591}; v Gilgále obětují³⁶ hovězí dobytčata⁵⁹² – věru, jejich oltářů je jako hromad kamenu⁵⁹³ na brázdách pole. (12) A Jákob utekl na území⁵⁹⁴ Aráma^{237 595}, ano, Izráel sloužil^{36 596} za ženu, ano, za ženu střezil^{36 158 597}, (13) a skrze proroka Hospodin vyvedl⁴⁰ Izráele z Egypta a skrze proroka byl⁵⁹⁸ ustřežen^{158 597}. (14) Efrájim velmi hoře⁵⁹⁹ dráždí^{36 600}, i bude jeho Pán jeho⁶⁰¹ krev^{12 602} vrhat⁶⁰³ na něho⁶⁰⁴ a jeho^{601 605} potupu mu vracet.

13 Jak Efrájim promluvil – hrůza⁶⁰⁶, vzbuzoval^{25 36 607} ji⁶⁰⁸ on v Izráelovi, ale provinil se¹⁷⁴ při Baalovi^{69 249 609} a umřel, (2) a nyní oni nadále hřeší²⁰ a hotoví^{36 68} si ze svého stříbra slitiny⁷⁷ podle svého rozumu⁶¹⁰, modly³⁵⁹, ony všechny²⁰¹ jsou dílem⁶¹¹ zlatníků³⁶⁶; o nich říkají oni, obětující z lidí²⁷⁴: Telata³⁶² – nechť je líbají⁴⁴¹! (3) Proto budou jako oblak²⁶³ jitra a jako časné se objevující²⁶⁴ kapky²⁶⁵ rosy, to, co²⁶⁶ mizí⁶¹², jako pleva, jež je vichřicí smítána⁶¹³ s mlatu, a jako dým z otvoru⁶¹⁴; (4) já však⁷⁵ jsem Hospodin, od země⁵⁸² Egypta tvůj Bůh, a nebudeš⁴⁴ znát bohů, jedině mne, mimo mne Vysvoboditele^{126 615} není. (5) Já jsem tě znal³⁶ v pustině, v zemi velkého žaru⁶¹⁶; (6) za svého pasení⁶¹⁷, to¹⁶ se nasýtí – nasýtí se a jejich srdce se pozvedlo, pročez na mne zapoměli. (7) Budu tedy⁷⁵ vůči nim podoben ryčícimu^{242 300}, budu vyhlížet⁶¹⁸ jako levhart

na cestě, (8) potkávat⁶¹⁹ je jako medvědice o mládata připravená a trhat příkrov⁶²⁰ jejich srdce⁶²¹, a tam je budu sžírat²¹² jako lev⁶²², bude je rvát⁶²³ živočišstvo pole.

(9) Zahubilo⁵⁵⁰ tě, Izráéli, že *jsi* proti mně, proti pomoci sobě⁶²⁴; (10) kdepak je tvůj král, aby tě mohl²⁴ vysvobodit¹²⁶ ve všech tvých městech, a tvoji soudcové⁶²⁵, o nichž⁸⁰ *jsi* řekl: Dej mi krále²⁹⁸ a knížata¹²⁴ – ? (11) Krále²⁹⁸ jsem ti dával⁶²⁶ ve svém hněvu a bral^{626 627} ve svém překypění⁶²⁸.

(12) Nepravost¹⁵² Efrájimova je zavázána^{192 629}, jeho hřích je uschován⁶³⁰; (13) budou na něho³³ přicházet bolesti rodičky; on je nemoudrý syn, neboť se včas neuměl²⁴ dostavit v otvor⁶³¹ dětí^{50 632}. (14) Chci²⁴ je osvobodit⁶³³ z moci⁶³⁴ šeólu⁶³⁵, vykoupit⁶³⁶ je ze smrti – kde *jsou*, smrti, tvé náказы⁶³⁷? Kde *je*, šeóle⁶³⁵, tvůj mor⁶³⁸? Lítost se bude před mýma očima¹⁶⁰ skrývat. (15) Byť on byl plodný mezi bratry, bude přicházet východní vítr⁵⁵⁹, od pustyne bude vystupovat⁴⁰ vítr¹⁶² Hospodinův a jeho zřídlo⁶³⁹ bude vysušeno⁴⁵³, ano, jeho pramen⁶⁴⁰ bude schnout⁶⁴¹; on⁶⁴² bude drancovat⁶⁴³ poklad⁶⁴⁴ všeho žádoucího náčiní^{645 646}. (16)⁶⁴⁷ Šómrón ponese svou vinu^{174 246}, že se vzepřel^{189 648} proti svému Bohu; budou padat mečem, jejich malé děti⁶⁴⁹ budou rozraženy⁵²¹ a jejich těhotné⁶⁵⁰ budou rozparovány^{623 651}.

14 Vrať se, Izráéli, k Hospodinu, svému Bohu, neboť *jsi* klopytl o svou nepravost¹⁵²; (2) vezměte s sebou slova a vraťte se k Hospodinu, řekněte k němu: Kéž odpouštíš^{25 44 652} všechnu nepravost¹⁵², i dej⁶⁵³, co je dobré, a budeme odpláct^{36 654} býky – svými rty⁶⁵⁵. (3) Aššúr^{237 238} nás nebude moci²⁴ zachránit¹²⁶, nebudeme jezdit na koních⁷, aniž ještě budeme dílu⁶¹¹ svých rukou říkat: Naši bohové, ježto sirotek dochází slitování⁴² v tobě.

(4) Chci²⁴ zhojit jejich odpadlictví⁵⁴³, miluji je z vlastního popudu⁶⁵⁶, ano, můj hněv se od něho odvrátil; (5) chci²⁴ být Izráělovi *jakoby* rosou, nechť pučí^{44 476} jako lilie a vyráží^{44 251 657} kořeny jako Levánón^{658 659}. (6) Jeho výmladky budou vzházet a jeho краса⁶⁶⁰ bude jako olivy^{661 662} a vůně¹⁶² bude mít¹³⁰ jako Levánón⁶⁵⁸; (7) budou se vracet, *kdo* sedávali⁶⁶³ v jeho stínu, budou oživovat obilí⁶⁶⁴ a pučet⁴⁷⁶ jako réva, jejíž pověst⁵⁷³ je jako vína⁶⁶² z Levánónu⁶⁵⁸.

(8) Efrájime, co⁶⁶⁵ je mi ještě do medel¹⁸⁰? Já *ho* budu vyslychat^{36 666} a budu mu věnovat pozornost⁶¹⁸; já *jsem* jako zelený cypřiš, tvé ovoce se najde ze mne.

(9) Kdo je moudrý a chápe¹⁷³ tyto věci, chápavý¹⁷³ a zná je? Vždyť cesty Hospodinovy *jsou* správné⁶⁶⁷ a spravedliví po nich chodí, ale vzpírající se³³³ budou po nich klopytat.

HÓŠĚA

poznámky překladatele a odkazy

- 1 Tj. „Záchrana“, „Vysvobození“, jako původní jméno Jóšuy, syna Núnova, srov. Num. 13:16, pozn. 479.
- 2 Viz Gen. 1:2, pozn. 1.
- 3 Viz Gen. 47:27, pozn. 1291; Deut. 34:1n., pozn. 1295.
- 4 Tj. „smilnou“, „smilnici“.
- 5 Množné číslo snad v zesilujícím smyslu („ohavného n. hanebného smilstva“) n. ve smyslu „smilných skutků n. činů“. Dále obdobně.
- 6 Viz Gen. 30:26, pozn. 787.
- 7 Zde ve smyslu „ze smilstev⁵ pocházející“ (vl. „zplozenec⁶ smilstev“).
- 8 N. „hanebně“, n. snad „ustavičně“, „nenapravitelně“, D. „smilněním“.
- 9 Viz Num. 14:43, pozn. 552.
- 10 Tj. „Bůh rozsévá“ (n. „bude rozsévát“), viz kap. 2:22n.
- 11 Viz Exod. 20:5, pozn. 663.
- 12 Viz Gen. 4:10, pozn. 141.
- 13 Zde ve smyslu „vínou prolítí krve“.
- 14 Sloveso jako v Gen. 2:3, pozn. 49.
- 15 Viz Gen. 3:3, pozn. 91.
- 16 Viz Gen. 4:3, pozn. 132.
- 17 Viz Gen. 14:3, pozn. 390.
- 18 Viz Žalm 10:15, pozn. 305.
- 19 Hebr. „Ló-ruchámáh“, tj.²¹ „Nedocházející slitování“.
- 20 Viz Gen. 4:2, pozn. 127.
- 21 Viz Přísl. 28:13, pozn. 598 a 1198.
- 22 Vl. „nebudu se... slitovávat“, dále obdobně, v textu opis uchovávajících v překladu předložkovou vazbu, jaká je v textu původním.
- 23 D. „odpouštěním“.
- 24 Viz Gen. 2:16n., pozn. 74.
- 25 Viz Gen. 4:7, pozn. 139.
- 26 Sloveso, od něhož je dotčené jméno¹ odvozeno.
- 27 Tj. snad „v postavení Hospodina, jejich Boha“, takže tedy „jako Hospodin, jejich Bůh“. Též předložkové vazby je použito několikrát dále v tomto verši, kde je vhodno překládat ji prostým 7. pádem, jako na velmi mnoha jiných místech. Kde je tak i nadále v této knize, podávám ji bez odkazu na tuto poznámku, obdobně jako jinde v tomto překladu.
- 28 Viz Num. 21:1, pozn. 788.
- 29 „Jezdci na koních“, viz Gen. 50:9, pozn. 1383.
- 30 Viz Gen. 16:4, pozn. 438.
- 31 Tj. „Ne můj lid“.
- 32 N. „nebudu“, dále obdobně.
- 33 Viz Gen. 31:43, pozn. 842.
- 34 N. „nepatřím²³² vám“.
- 35 Zde v hebrejském textu začíná kap. 2.
- 36 Vl. „stane se“, tj. „stane se a bude“, dále obdobně, i stran jiných sloves.
- 37 D. „jako písek“, smysl jako v textu.
- 38 Viz Gen. 1:9, pozn. 13.
- 39 Viz Gen. 13:16, pozn. 384.
- 40 Viz Gen. 13:1, pozn. 368.
- 41 Tj. „Můj lid(e)“, srov. kap. 1:9³¹.
- 42 Hebr. „Ruchámáh“, tj. „Docházející slitování“, srov. kap. 1:6¹⁹. Kap. 14:3 obdobně.
- 43 Viz Soud. 6:31, pozn. 432.
- 44 Viz Gen. 1:26, pozn. 40.
- 45 Sloveso jako v Gen. 48:17, pozn. 1307.
- 46 Obdobně jako „smilstva“ shora².
- 47 D. „svléci (tj. „svlečením učinit“) nahou“, smysl jako v textu.
- 48 Viz Gen. 30:38, pozn. 804.
- 49 Viz Gen. 3:15, pozn. 106.
- 50 Viz Gen. 3:16 a dále, pozn. 656.
- 51 Sloveso hláskově podobné tomu, jež je v Gen. 8:7, 14, pozn. 269, a na mnoha dalších místech, např. i zde⁴⁵³ v kap. 9:14, 16 a 13:15, jehož mnohé tvary znějí stejně; vyskytuje se např. v 2 Sam. 19:5 („zostudil jsi“) a jinde.
- 52 Viz Gen. 31:54, pozn. 851.
- 53 Viz Gen. 22:1, pozn. 569.
- 54 Přechází se k oslovení „matky“, dále se však o ní opět mluví v 3. osobě.
- 55 Viz Jóba 1:10, pozn. 32.
- 56 Viz Gen. 6:13, pozn. 225.
- 57 Tj. „pro matku“ („cesta“ je v hebrejštině mužského rodu).
- 58 Viz Pl. 3:7, pozn. 249.
- 59 Jako např. u Is. 5:5.
- 60 D. „budu obezdivát její zídrou“, smysl jako v textu, viz závěr verše.
- 61 N. „aby nemohla“.
- 62 Viz Jóba 19:8, pozn. 891.
- 63 Sloveso jako „pronásledoval“, v Gen. 14:14.
- 64 Tj. „honit se (n. „běhat“) za svými“, v textu však je předložková vazba odpovídající českému prostému 4. pádu.
- 65 Viz Gen. 20:11, pozn. 537.
- 66 D. „lépe od nynějška“, smysl jako v textu, dále obdobně.
- 67 Viz Num. 18:12, pozn. 714, jiný výraz než zde ve v. 5.
- 68 Viz Gen. 1:7, pozn. 12.
- 69 Viz Num. 22:41, pozn. 872.
- 70 Sloveso jako v 1 Sam. 30:18, pozn. 1031; ve v. 10 smysl jako v textu; tak i na mnoha jiných místech.
- 71 Tj. snad „tkaniny z vlny a lnu“, n. „části oděvu z nich zhotovené“. Tak i ve v. 5.
- 72 Tj. „jež má k zakrytí své“.
- 73 Tj. „přirození“, podle jiných „hanebnost“, „mrzkost“, výraz vyskytující se v SZ jen zde.
- 74 Viz Gen. 31:50, pozn. 848; ve v. 16 i doslovně („Muž“), vv. 2 a 7 obdobně.
- 75 Viz Gen. 9:11, pozn. 291.
- 76 Viz Is. 8:6 a dále, pozn. 2541, zde v takovémto smyslu.
- 77 V původním textu jednotné číslo v hromadném smyslu.
- 78 Viz Lev. 23:2, pozn. 732.
- 79 Viz Jer. 10:25, pozn. 766.

- 80** Viz Exod. 33:1, pozn. 1138.
81 Viz Exod. 1:16, pozn. 34.
82 N. „mzdou“ (nevěstky), výraz vyskytující se v SZ jen zde.
83 Viz Exod. 20:5, pozn. 663.
84 N. „uvalit na ni vinu za“.
85 Viz Soud. 2:11, 13, pozn. 123.
86 Tj. „Baalím“, n. „podle jiných „při (n. „v“, „za“) nichž“, tj. „dnech Baalím“.
87 Sloveso jako v Exod. 29:13, pozn. 1035.
88 Viz Jer. 4:30, pozn. 379.
89 Viz Gen. 24:22, pozn. 621.
90 N., podle jiných, vůbec „klenoty“, „ozdobami“, ne-souvisí však se slovesem shora⁸⁸. Výraz vyskytující se v SZ jen zde.
91 Viz Gen. 22:16, pozn. 584.
92 Viz Jós. 7:24, 26, pozn. 291.
93 Viz Gen. 6:16, pozn. 220.
94 N. „Áchór učinit vchodem“, viz Gen. 17:6, pozn. 447.
95 Tj. snad „do naděje“, „k naději“.
96 Viz Exod. 32:18, pozn. 1141, zde smysl jako v textu.
97 Viz Gen. 2:7, pozn. 59.
98 Viz Gen. 1:5, pozn. 8.
99 Týž výraz jako v Gen. 14:13, pozn. 400, jenž ovšem značí i „manžela“, pro Hospodina však je urážlivý, ježto připomíná pohanskou modloslužbu.
100 Tj. „dětí Izráelových“, dále obdobně.
101 Viz Gen. 15:18, pozn. 435.
102 Viz Gen. 1:20, 24, pozn. 31.
103 Viz Gen. 1:24, pozn. 33.
104 Viz Gen. 1:25, pozn. 39.
105 Viz Deut. 33:12, pozn. 491.
106 Viz Gen. 3:22, pozn. 119.
107 Viz Gen. 18:19, pozn. 482.
108 Viz 2 Par. 6:42.
109 Viz Gen. 43:14, pozn. 1190, výraz odvozený od dotčeného slovesa n. snad naopak.
110 Viz Exod. 17:12, pozn. 598; zde v kap. 4:1 výraz jako v Gen. 24:27, pozn. 626.
111 Vl. „odpovídat“, zde však v tomto smyslu, zejména vzhledem k vazbě se 4. pádem.
112 Viz kap. 1:4, 11.
113 Viz Num. 1:53 a dále, pozn. 61.
114 Viz Exod. 20:16, pozn. 669; Pis. 5:16, pozn. 143; Jer. 3:1, pozn. 231.
115 D. „jako Hospodinovo (n. „podle Hospodinova“) milování dětí Izráelových“.
116 Viz Exod. 7:23, pozn. 229.
117 Viz Gen. 4:25, pozn. 173.
118 Viz Gen. 40:10, pozn. 1069.
119 Jaké bývaly obětovány modlám; zbytky z nich se podávaly při obětních hostinách.
120 Viz Deut. 2:6, pozn. 127.
121 D. „kusů (n. „mincí ze“) stříbra“.
122 Viz Lev. 27:16, pozn. 961.
123 Tj. „půl chómeru“^{122a}.
124 Viz Gen. 12:15 a dále, pozn. 559.
125 Viz Exod. 23:24, pozn. 819.
126 Viz Exod. 25:7, pozn. 864.
127 Viz Gen. 31:19, pozn. 820; Soud. 17:5, pozn. 816.
128 Viz Is. 60:5, pozn. 2497, i zde vl. „budou ohromeni“, srov. Žalm 18:45, pozn. 558.
129 Viz Jer. 36:16, pozn. 1505 (tam totéž sloveso jako zde¹²⁸, předložka zde táž jako tamní „na“).
130 Viz Gen. 19:12, pozn. 503.
131 Jako „váda“ v Gen. 13:7 a jinde.
132 Tvar slovesa v Soud. 17:2, pozn. 812; n. „přísahání“, tj. „přísahání se zaklínáním“, srov. 1 Sam. 14:24, pozn. 567, pak snad „křivě přísahání“.
133 N. „rozmáhají“^{36a}.
134 Viz Gen. 28:14, pozn. 734.
135 D. „sahají na“, viz Lev. 5:2, pozn. 137, zde smysl jako v textu, tj.
136 „dějí se jedno za druhým“.
137 Viz 1 Sam. 2:5, pozn. 86.
138 Viz Jós. 7:15, pozn. 277.
139 Viz Gen. 6:21, pozn. 230.
140 Viz Gen. 21:25, pozn. 562.
141 Viz Jer. 6:2, pozn. 916.
142 Zde týž tvar jako v místě citovaném v dotčené poznámce¹⁴¹.
143 D. „z (n. „od“) nedostatku“.
144 Viz Žalm 118:22, pozn. 384.
145 Viz Exod. 28:1, pozn. 961.
146 Viz Gen. 26:5, pozn. 674.
147 N. „množení“, „přibývání“, tj.
148 „čím jich bylo více, tím více“.
149 Sloveso jako „nahrazovat“ v Lev. 27:33.
150 Viz Exod. 16:7, pozn. 556.
151 Tj. snad „oběti za hříchy“, srov. Žalm 40:6.
152 Viz Gen. 4:13, pozn. 146; stran kap. 10:13 viz Žalm 37:1, pozn. 1003.
153 Tj. „touží po nich“.
154 D. „jak“, jako shora, smysl jako v textu.
155 D. „vracet“, smysl jako v textu.
156 Zde ve smyslu „rozmnožovat“.
157 Vl. „opustili“, „zanechali“.
158 Viz Gen. 17:9, pozn. 449.
159 Obdobně jako Soud. 1:1, pozn. 3; 20:18, pozn. 902.
160 Viz Gen. 3:11, pozn. 103.
161 Tj. „věští mu“, ve smyslu „věštění z hole n. holí“, tzv. „rhabdomantie“. Srov. Ezek. 21:21, pozn. 1005.
162 Viz Gen. 6:17, pozn. 226.
163 Viz Gen. 20:13, pozn. 538, zde smysl jako v textu („zavádí na scesti“), viz např. Jób 12:24n., pozn. 627.
164 Viz Exod. 34:15, pozn. 1098.
165 Tj. „zpod vlády“, n. snad
166 „od poddanosti svému Bohu“.
167 Viz Gen. 8:5, pozn. 255.
168 Viz Exod. 30:7, pozn. 1035.
169 Viz Gen. 35:8, pozn. 354.
170 N. stromy jiného druhu, viz Gen. 35:4, pozn. 354.
171 Viz Gen. 10:5, pozn. 309, zde jiný, v SZ jen zde se vyskytující tvar smyslu jako v textu.
172 Viz Gen. 38:21n., pozn. 1021.
173 Viz 1 Par. 28:9, pozn. 491; Nech. 8:3, pozn. 343.

- 174** Viz Lev. 4:13, pozn. 93.
- 175** Jméno značí „dům modlářství“ (1 Sam. 15:23) n. „špatnosti“ (Is. 1:13, pozn. 50), zde však je ironicky míněn Běth-Él, jenž sice nosil jméno „Boží dům“ (Gen. 35:7, pozn. 946), ve skutečnosti se však stal tím, co znamenají jméno, jehož je zde použito.
- 176** N., podle jiných, „Isráél střechku jako střechující“.
- 177** Viz např. Lev. 3:7, pozn. 86.
- 178** N. „širé plání“, tj., podle některých, „kde bude vystaven všem nebezpečím“; podle jiných „nyní jej má Hospodin... na prostrannosti?“, pak ve smyslu „na místě bezpečí n. záchranu“, jako např. v Žalmu 18:19.
- 179** Sloveso jako v Gen. 14:3, pozn. 389.
- 180** Viz např. Is. 10:11, pozn. 595.
- 181** Viz 2 Sam. 16:11, pozn. 673.
- 182** N. „hýřeni“, „opjívání“.
- 183** N. „pominulo“, zde v takovémto smyslu.
- 184** N. „jejich nápoj se zkalil“ („zkysl“).
- 185** Vl. „jali se ustavičně (D. „smilněním“) smilnit“.
- 186** Tj. „rádi říkají“.
- 187** Projev hamiznosti n. zističnosti.
- 188** Sloveso jako např. v Gen. 47:16, pozn. 332.
- 189** D. „Její“, „Efrájim“ se zde a obdobně dále chápe jako jméno ženského rodu, srov. Is. 3:26, pozn. 251. Dále obdobně, i stran jiných pojímů.
- 190** D. „štiny“, viz Jób 15:26, pozn. 749; zde smysl jako v textu.
- 191** Předchozí slovesný tvar¹⁸⁷¹⁸⁸, hebr. „hévú“, téměř všechny známé mi překlady pomíjejí nebo podávají jako tvar (snad neurčitý způsob [„áhóv“] použitý v platnosti slovesného podstatného jména [„milování“] v zesilujícím smyslu) předchozího slovesa¹⁸⁶, snad podle náporu překladatelů zkomolený omylem oponenta, a uvádějí toto místo ve znění „jejich ochráncové milují (resp. „vášnivě [n. „velmi“, tj. D. „milováním“) milují“) hanbu“ (pak snad ve smyslu „modlářství“, za něž by se měli stydět), n. podobně. V tom je výjimkou mezi známými mi překlady jediný český překlad kralický, podávající znění v podstatě jako v textu zde, a tzv. autorisovaný překlad anglický ve znění poněkud odlišném (viz níže). Pro překlad, ježž v souhlase s kralickým v textu uvádím, jsem se rozhodl proto, že podává dochovaný hebrejský text přesně bez jakýchkoli úprav, přičemž dává dobrý smysl, a je také práv smyslu v něm použitých přízvukných (rozdělovacích) znamének, což stran tohoto místa nelze říci o žádném z ostatních známých mi překladů, ani o shora zde jmenovaném překladu anglickém, jenž uvádí znění „její¹⁸⁹ vládcové¹⁹⁰ s hanbou milují: Dejte“.
- 192** N. „zaváže“ (Deut. 14:25, pozn. 595; 1 Sam. 25:29, pozn. 941; Jób 26:8; Přísl. 30:4), „uzavře“ (2 Sam. 20:3, pozn. 797). Kap. 13:12 obdobně.
- 193** N. snad „svými křídly“.
- 194** Viz Deut. 4:25, pozn. 246.
- 195** Viz Žalm 5:2 a dále, pozn. 312.
- 196** Viz Gen. 4:23, pozn. 165.
- 197** Viz i Deut. 1:17, pozn. 49.
- 198** N. „zabíječství“, vl. „vraždění“, „zabíjení“, tvar slove-
sa např. v Num. 14:16, pozn. 428, překlad v textu zvolen pro zřetelnost.
- 199** N. snad „odbojníků“, „vzbouřenců“, výraz vyskytující se v SZ jen zde, odvozený od slovesa, jehož tvar je v Žalmu 40:4 („odpadlým“), rovněž jen tam se v SZ vyskytujícího.
- 200** Viz Deut. 11:2, pozn. 384.
- 201** Viz Gen. 13:10, pozn. 374.
- 202** Viz Gen. 3:8, pozn. 102.
- 203** Tj. „nedovolují“, „je nenechávají“, v textu doslovný překlad.
- 204** N. „svých skutků se nevzdávají k návratu“ (tj. „aby se mohli vrátit“).
- 205** Viz Exod. 20:16 a dále, pozn. 785, zde v takovémto smyslu.
- 206** Viz Přísl. 8:13, pozn. 412.
- 207** N. „pro (n. „za“) svou nepravost“.
- 208** Sloveso jako v Is. 20:2, pozn. 2453; Pl. 4:3, pozn. 373, zde smysl jako v textu.
- 209** Viz Soud. 9:23, pozn. 549.
- 210** Viz Exod. 29:33; 30:9, pozn. 1057.
- 211** N. „měsíc“ ve smyslu „doba jednoho měsíce“.
- 212** Viz Num. 11:1, pozn. 470.
- 213** Tj. snad „o novu měsíce n. za měsíc bude docházet k jejich zkáze“.
- 214** Tj. „pozemky“, „polnostmi“, „jim přidělenými územími“.
- 215** Viz Jós. 6:4, pozn. 213.
- 216** Viz Exod. 19:16, pozn. 647.
- 217** Viz Soud. 7:21, pozn. 741.
- 218** Tj. snad „za tebou je nepřítel“.
- 219** Viz 2 Král. 19:3, pozn. 751.
- 220** Viz Is. 5:9, pozn. 298.
- 221** Viz Gen. 2:24, pozn. 89.
- 222** Viz Gen. 49:16, pozn. 1352.
- 223** D. „v kmenech“, tj. „ve věci kmenů“, dále obdobně.
- 224** N. „mezi kmeny Isráelovými“, „proti kmenům Isráelovým“, dále obdobně.
- 225** N. „jistě“, „pravdivě“, dále obdobně, viz Gen. 42:20, pozn. 1157; Jób 12:20, pozn. 616.
- 226** N. „se stali *takovými* jako posouvající“.
- 227** Viz Gen. 47:21, pozn. 603.
- 228** Množné číslo.
- 229** D. „své překypění“.
- 230** Viz Přísl. 11:4, pozn. 958; Is. 13:9, pozn. 561.
- 231** Viz Lev. 6:2; 19:13, pozn. 177.
- 232** Viz Deut. 28:33, pozn. 996.
- 233** Viz 2 Král. 6:3, pozn. 283; Jób 6:9, pozn. 334.
- 234** Viz Jób 13:28, pozn. 669, zde ve smyslu jako v textu, n., podle jiných, „jako hniloba“.
- 235** Viz Gen. 3:6, pozn. 79.
- 236** Viz Jer. 30:13, pozn. 1334.
- 237** Viz Num. 21:11, pozn. 800; Soud. 3:12, pozn. 180.
- 238** Viz Gen. 10:11, pozn. 318.
- 239** Výraz odvozený od dotčeného slovesa⁴³, ježž množí zde a v kap. 10:6 chápou jako vlastní jméno („Járév“), jinde se v SZ nevyskytující, takže pak zde překládají ve smyslu

- 240** „ke králi Járévovi“, kap. 10:6 obdobně.
- 241** Vl. „on vás nebude moci vyhojit... umět vám ránu vyléčit“, v textu opisy uchováající v překladu význam předložkových vazeb, jaké jsou v textu původním.
- 242** Viz Jóba 4:10, pozn. 173.
- 243** Viz Soud. 14:5, pozn. 705.
- 244** Tj. „s tím, co urvu n. vyrvu“, „odvlékat“.
- 245** N. „pocíťovat“.
- 246** Viz Žalm 34:22, pozn. 934, smysl jako tam je v kap. 13:16; zde jako v textu.
- 247** Viz Num. 2:3, pozn. 65.
- 248** Viz 2 Sam. 22:7, pozn. 864.
- 249** Viz Num. 27:3, pozn. 979.
- 250** Viz Jóba 7:21, pozn. 390.
- 251** Viz Gen. 4:15, pozn. 152.
- 252** D. „ode (n. „ze“) dvou dní“, smysl jako v textu.
- 253** Viz Gen. 31:22, pozn. 824, následující předložka je však zde jiná než tam, ač v této souvislosti v podstatě souznačná.
- 254** Viz Žalm 65:8; 75:6, pozn. 1801, zde ve smyslu „čas jeho vycházení“, tj. jako „vycházení slunce“.
- 255** N. „upevněno“, viz Exod. 15:17, pozn. 533; Přisl. 4:18, pozn. 248.
- 256** Viz Gen. 19:15 a dále, pozn. 873.
- 257** N. „lijavec“, viz Gen. 7:12; Ezr. 10:13, pozn. 395.
- 258** Viz Deut. 11:14, pozn. 468.
- 259** Viz Deut. 11:14, pozn. 467.
- 260** Viz Exod. 2:4 a dále, pozn. 588.
- 261** Viz Exod. 17:4, pozn. 589.
- 262** N. „spravedlnost“, „poctivost“, „upřímnost“, zde snad v takovémto smyslu (ve vztahu k Bohu).
- 263** Srov. Jóba 7:9, pozn. 171.
- 264** Tvar slovesa jako „se... časné odebral“ v Gen. 19:27, „časné vstal“ tamtéž 22:3 a j.
- 265** Přidáno vzhledem k tomu, že předchozí (v původním textu následující) slovesné příčestí²⁶⁴ je tvar množného čísla.
- 266** N. snad „rosy, jež“.
- 267** Viz 1 Král. 5:15, pozn. 310, zde v přeneseném smyslu jako v textu.
- 268** N. „drtit“, „ničit“, vl. „zabít“, „vraždit“.
- 269** N. „tvé (tj. „tebe se týkající“ rozsudky)“, zde v takovémto smyslu.
- 270** Mnozí zde podle LXX, syrského překladu a rabínských výkladů podávají překlad ve smyslu „aby můj soud (n. „mé právo“) vycházel(o)“.
- 271** Tj. „najevo“, n.
- 272** „na světlo“.
- 273** Viz Lev. 1:3, pozn. 7.
- 274** Viz Gen. 6:1nn., pozn. 41.
- 275** Viz Jós. 7:11 a dále, pozn. 681.
- 276** N. snad „tím“, „v tom“, vl. „tam“, viz Žalm 14:5, pozn. 370.
- 277** Viz Num. 21:28, pozn. 820.
- 278** Sloveso jako „působící“ v Žalmu 15:2 a obdobně jinde.
- 279** N. „plné stop“, podle některých „kluzké“, jako „hrbolaté“ u Is. 40:4, „lstivé“ u Jer. 17:9, pozn. 1004, přidavné jméno vyskytující se v SZ jen na těchto třech místech.
- 280** Viz Gen. 49:19, pozn. 1361.
- 281** Viz Jóba 3:21, pozn. 141, zde smysl jako v textu.
- 282** D. „jako číhání band záškodníků na někoho“.
- 283** Viz Jós. 20:7.
- 284** Viz Lev. 18:17, pozn. 568; n. „uskutečňují zlý úmysl“ (Přisl. 24:9, pozn. 515).
- 285** D. „Júdo, určil“, zde „Bůh“, viz Exod. 25:37, pozn. 895. Dále obdobně.
- 286** Viz Deut. 30:3, pozn. 1080.
- 287** N. snad „až odvrátím“, viz Exod. 3:12, pozn. 107.
- 288** Viz Deut. 30:3, pozn. 1081 a 1082.
- 289** N., podle některých, „žeň. Při mém... lidu, (7:1)piří“.
- 290** N. „byla odhalena“, sloveso jako v kap. 2:10.
- 291** N. „zlodčiny“, „podlosti“, „neřesti“, obdobně jednotné číslo (snad v hromadném smyslu) ve v. 3.
- 292** N. „lži“, „klamu“, jako např. Jer. 3:10, pozn. 259.
- 293** Vl. 7. „vcházejí“, „vstupují“, „vnikají“, zde smysl jako v textu.
- 294** Viz Gen. 9:22, pozn. 302.
- 295** Viz Deut. 24:11, pozn. 884.
- 296** N. „přepadají“, viz 1 Sam. 23:27, pozn. 878, zde v takovémto smyslu, n. také „obírají“ („svlékají“, viz tamže kap. 18:4 a dále, i zde kap. 2:3).
- 297** Tj. snad „si uvědomují ve svých srdcích“, srov. kap. 2:7⁶⁵.
- 298** Jednotné číslo.
- 299** N. „pomluvkami“, dále obdobně, jiný výraz než ve v. 1²⁹², viz Jóba 16:8, pozn. 782.
- 300** Viz Exod. 8:10, pozn. 242.
- 301** Viz Exod. 22:5, pozn. 738.
- 302** Tj. „ohně“, vl. „probuzení“, viz např. Is. 50:4, „udržování v bdělosti“, zde v přeneseném smyslu jako v textu („udržování ohně v plném žáru“).
- 303** N., podle jiných, „si“.
- 304** Jako „popuzení“ u Jóba 36:18, pozn. 1588, viz i Přisl. 15:8, pozn. 319, zde smysl jako v textu.
- 305** Sloveso jako „vytáhli“ v Gen. 37:28, zde a dále smysl jako v textu.
- 306** D. „svou“, smysl jako v textu.
- 307** Viz Soud. 9:32, pozn. 569.
- 308** D. „přiblížili (Exod. 22:8, pozn. 743) svá srdce jako pec“, smysl snad jako v textu („přiblížili svá srdce k tomu, že se stala jakoby pecí“).
- 309** N. snad „plamenný“, „rozpálený“, D.
- 310** „ohně plamene“, srov. Is. 13:8, pozn. 727.
- 311** N. „míchá“, sloveso jako v Gen. 11:7, pozn. 317, viz i Exod. 29:2, pozn. 1021, zde zvrtný tvar nikde jinde v SZ se nevyskytující.
- 312** Viz Gen. 17:16, pozn. 459.
- 313** Viz 1 Sam. 4:9 a dále, pozn. 460.
- 314** Příčestí slovesa jako např. v Gen. 19:21, pozn. 515, zde smysl jako v textu („plackou, jež se při pečení na ohni neobrací, takže se zesponu připaluje a shora zůstává polosyrovou“). Dále smysl jako v textu tam.
- 315** Viz Exod. 29:33, pozn. 1057.
- 316** Vl. „šedin je na něm nakropeno“ (n. „nastříkáno“, „naseto“), smysl jako v textu.

- 317 N. „v tvář Isráelovu“, jako v kap. 5:5.
 318 D. „a pýcha Isráelova svědčí proti jeho tváři“³¹⁷.
 319 Viz Jóba 5:2, pozn. 205.
 320 D. „není“ („v níž není“).
 321 D. „srdce“, smysl spíše jako v textu. Srov. 1 Král. 3:12, pozn. 196.
 322 N. „nad nimi“.
 323 Viz Gen. 8:20, pozn. 31 a 272.
 324 Viz Deut. 8:5, pozn. 384.
 325 Viz Gen. 29:13, pozn. 746.
 326 Viz Exod. 12:3, pozn. 360.
 327 3. pád („podle toho, co bylo jejich shromáždění zvěstováno“).
 328 Srov. Deut. 28:15.
 329 Viz Is. 6:5, pozn. 363.
 330 N. „přede mnou“²⁰².
 331 Viz Jóba 5:21, pozn. 251.
 332 Tj. „na ně“, táž však předložková vazba jako shora.
 333 Viz 1 Král. 8:50, pozn. 547; Is. 1:2, pozn. 6.
 334 Viz 1 Sam. 14:45, pozn. 600.
 335 N. „na mne“, tj. snad „o mně“, jiná předložka než „proti“ v tomto verši shora a na konci v. 14. Dále obdobně, v kap. 8:1 a dále táž předložka v jiných významových odstínech.
 336 Viz Soud. 16:10, pozn. 773; jiný výraz než shora^{292 299}.
 337 Viz Soud. 3:9, pozn. 174.
 338 N. „nýbrž“ (Gen. 19:2, pozn. 490).
 339 N., podle některých, „bojí se (n. „strachují se“, „mají starosti“) o“. Srov. kap. 10:5.
 340 N. snad „cvičil“, zde v takovémto smyslu, srov. Žalm 18:34.
 341 N. „vymýšlejí“, viz Žalm 35:4, pozn. 877 a 946, sloveso jako „sí umínil“ v Est. 8:3, „plánovat“ u Dán. 11:24, pozn. 809.
 342 Viz Soud. 1:1, pozn. 9.
 343 Jako „vysoko“ v 2 Sam. 23:1; n., podle některých, „k Nejvyššímu“, ne však jako v Gen. 14:18, pozn. 408, a jinde.
 344 Viz Žalm 78:57, pozn. 1904.
 345 Viz Žalm 102:10, pozn. 2195.
 346 D. „od zlosti“.
 347 D. „bude jejich výsměchem“, viz Jóba 34:7, pozn. 1507, smysl jak v textu.
 348 Tj. „přilož k svým“.
 349 Viz Pís. 5:16, pozn. 183, zde ovšem nikoli v tom smyslu jako tam; Jób 31:30, 33:2, pozn. 1403.
 350 Viz Lev. 11:13, pozn. 330.
 351 N. „vrhající se (n. „útočící“) na dům Hospodinův“, „nad (tj. snad „hrozebně se vznášející nad“) domem Hospodinovým“. Netýká se též předložky na konci verše (jiné než v obdobném spojení v kap. 7:13³³³), kde je vzhledem k dané souvislosti smysl jednoznačně jako v textu.
 352 N. „uznáváme“ (Jób 24:16, pozn. 1153; Is. 58:3, pozn. 2428), dále obdobně.
 353 Tj. „my, Isráel“.
 354 Tak podle LXX, Vulgaty a většiny známých mi překladů novějších, někteří však toto místo chápou ve smyslu „Bože! – Známe tě, Isráéli, (3)vždy“ (n. „neboť“, „že“).
 355 Sloveso jako v 1 Par. 28:9, pozn. 855; Pl. 2:7, pozn. 151.
 356 N. „necht ho nepřítel pronásleduje“⁴⁴.
 357 Vl. „uvádějí v králování“, jako např. Soud. 9:6, pozn. 537, zde však v původním textu výjimečně bez předmětu. Smysl jako v textu překladu.
 358 Viz 2 Sam. 3:37, pozn. 218.
 359 Viz 1 Par. 16:26, pozn. 547.
 360 N. „si zpracovávají“³⁶ na modly“, srov. Exod. 32:4.
 361 Viz Gen. 41:36, pozn. 1118.
 362 Viz Exod. 32:4, pozn. 1128; zde a dále snad je na mysli 1 Král. 12:28, pozn. 722.
 363 Viz 1 Král. 13:32.
 364 Viz Gen. 4:5, pozn. 138.
 365 Viz Gen. 20:5, pozn. 533.
 366 N. vůbec „řemeslník“, „vyřezávač“ (Exod. 28:11, pozn. 974), „kovář“ (1 Sam. 13:19, pozn. 533), „kovodělník“ (Jer. 10:9, pozn. 707, nikoli jako „zlatník“ tam).
 367 N. „se stane“³⁶, pak ovšem následující „kusy“ třeba chápat jako tvar 7. pádu.
 368 N. „zlomky“, „úlomky“, „trosky“, hebr. „ševávim“, výraz nejasného významu, vyskytující se v SZ jen zde (podle LXX „planón én“, „bylo klamem“ [n. „svodem“]; podle Vulgaty „in araneorum telas erit“, „bude [n. „stane se“] pletivý pavouk“, tj. „pavučinami“).
 369 N. „smřt“, „vichřici“ (Is. 5:28 a j.).
 370 Tj. „to, co se zasel“.
 371 Viz Gen. 33:9, pozn. 892.
 372 N. „stébel“⁷⁷, „stojatého obilního porostu“.
 373 Vl. „hrubou mouku“, jako např. 1 Sam. 28:24.
 374 Viz Gen. 24:53, pozn. 637.
 375 Viz Exod. 35:22, pozn. 1221.
 376 N. „se mezi národy dostali jako nádoba“.
 377 Viz Žalm 1:2, pozn. 6.
 378 Viz 1 Sam. 15:22, pozn. 631.
 379 Sloveso, jehož tvary se kromě tohoto místa vyskytují jen ještě v Žalmu 102:7 („osamělý“) a u Is. 14:31, pozn. 843.
 380 Jako Gen. 6:1, 10:8 a jinde; sloveso (hebr. „chálal“), značící i „znesvětit“, „zneuctit“, viz např. Num. 30:2, pozn. 1009, a v některých tvarech „probdnout“ (Num. 19:16; Deut. 21:1nn., pozn. 746), „smrtně ranit“ (Jer. 51:52, pozn. 664), n. „pískat“ („na píšťalu“, viz 1 Král. 1:40, pozn. 72), zde však je jeho význam v dané souvislosti nepřilíš jasný^{381 383 387}.
 381 Tj. „začne jich ubývat“, D. „se začnou stávat málem“ (n. „trochou“), hebr. „vajjáchéllú meát“; jinak, podle některých, „ať trochu potrpí“ (n. „něco málo vytrpí“).
 382 Tj. „účinem“, „vlivem“, „působením“.
 383 N., podle jiných, „ať se trochu uvolní (n. „si trochu oddechnou“ n. „odpočinou“) od“ (pak ve smyslu „zproštěním“, „zabavením“), tak Vulgata („et quiescent paulisper ab“).
 384 Viz Num. 4:15, pozn. 147, zde ve smyslu „útlaku“, „tíže“.
 385 Tj. „pocházejícího od krále“, „uvalovaného králem“.

- 386** Tj. „krále aššúrského“.
- 387** LXX zde podávají znění „a trochu přestanou (n. „utichnou“) s (n. „trochu se unaví“) pomazáváním (místo „massá“, „břemene“, četli „mášóach“, „pomaz(áv)ání“) krále a knížat“ („kai kopasúsi mikron tú chriein basilea kai archontas“).
- 388** N., podle čteného textu, „množství“, „hojnost“.
- 389** Tj. „pojatý“, „pochopený“, „považovaný“³⁶.
- 390** Zde ve smyslu „jemu nepřisluščího“, „jeho se ne-
týkajícího“.
- 391** Jiný výraz než v Lev. 1:2, pozn. 4, i než tamže kap. 2:1, pozn. 47, vyskytující se v SZ jen zde.
- 392** D. „mých“, smysl jak v textu.
- 393** Viz Lev. 1:4, pozn. 11.
- 394** Viz 1 Král. 6:3, pozn. 326.
- 395** Tj. „chrámy nepravým bohům“.
- 396** Viz Num. 13:28, pozn. 486, zde tvar slovesa, od něhož je tento výraz odvozen.
- 397** Viz Gen. 3:23, pozn. 120.
- 398** Tj. snad „každého z oněch měst“, n. „všeho toho“.
- 399** Viz Is. 23:13, pozn. 1188.
- 400** Viz Gen. 13:11, pozn. 372.
- 401** Viz Exod. 34:16, pozn. 1198.
- 402** Viz Is. 23:17, pozn. 1192.
- 403** D. „na všech mlatech obil“.
- 404** Tj. „Isráelovce“, dále obdobně.
- 405** N. „nasytit“, vl. „napást“.
- 406** Tj. „v Isráelovi“, obdobně jako „Efrájim“ v dotčené poznámce¹⁸⁹.
- 407** N. „klatat“, „zklamávat“.
- 408** Tj. „úlitbu vína“, srov. Exod. 30:9, pozn. 1066.
- 409** Viz Žalm 104:34, pozn. 2264.
- 410** Valná většina známých mí překladů zde uvádí znění „aniž mu budou příjemné jejich oběti“, s nemnohými však (i s LXX a Vulgátou) jsem dal přednost smyslu, jež v textu podávám a jenž je, proti znění zde shora uvedenému, v souladu s významem přízvučných (roz-
dělovacích) znamének, jakých je zde v hebrejském textu použito.
- 411** Viz Gen. 35:18, pozn. 955; Deut. 26:14; zde snad ve smyslu „jakoby pokrmem podávaným na pohřebních hostinách“, n., podle jiných, „chlebem truchlících“.
- 412** N., podle některých, „pro jejich hlad“, D. „pro jejich duši“.
- 413** Viz Gen. 1:14; Lev. 23:2, pozn. 732, zde číslo jed-
notné.
- 414** N. „z“, n. v přičinném smyslu³⁸².
- 415** Tj. jejich mrtvolky k pohřbívání.
- 416** Tj. město Memfis v Egyptě, výraz vyskytující se v SZ jen zde.
- 417** Vl. „žádoucí věci“, viz 1 Král. 20:6, pozn. 915; zde ve v. 16 smysl jako v textu.
- 418** D. „stran stříbra“, tj. „pokud jde o stříbro“.
- 419** Viz Gen. 22:17, pozn. 417.
- 420** Výraz obdobného významu jako v Přísl. 24:31, pozn. 1078, ale jiný než tam. Vyskytuje se v SZ jen ještě u Is. 34:13, pozn. 1723.
- 421** Tj. „budou zarůstat plevelem“.
- 422** Viz Is. 34:8, pozn. 1028; výraz se v SZ vyskytuje jen ještě u Mích. 7:3.
- 423** Viz Jer. 4:22, pozn. 357.
- 424** Tj. „naplněný Božím Duchem“.
- 425** Tj. snad „je za takového považován“, srov. 2 Král. 9:11.
- 426** Viz Gen. 31:49, pozn. 846; 1 Sam. 14:16, pozn. 555.
- 427** N. „vyhlížejícím po“.
- 428** Viz Gen. 6:17, pozn. 205; Deut. 9:12, pozn. 411.
- 429** Viz Soud. 19.
- 430** Tj. „Hospodin“.
- 431** Vl. „raný fík“ jako např. u Is. 28:4, nesouvisí však s následujícím „fikovníku“.
- 432** Tj. „počátku přinášení ovoce“.
- 433** Viz Num. 25:3, pozn. 955.
- 434** Viz Ezek. 14:7, pozn. 602.
- 435** Viz Jer. 3:24, pozn. 295.
- 436** N. „pro ostudu“³³⁹, v cílovém smyslu.
- 437** Viz Deut. 29:17, pozn. 1055.
- 438** Tj. „předmět jejich lásky“, n., podle jiných, „jejich milovník“ (kap. 8:9).
- 439** N. „ptactvo“³²³, zde překlad zvolen vzhledem k příbuznosti výrazů v původním textu, jež se v něm uchovává.
- 440** D. „od“, tj. „jsou pryč n. daleko od“. V. 12 obdobně.
- 441** N. „plození“, zde však je smysl spíše jako v textu („porodu“).
- 442** Viz Gen. 25:23, pozn. 660, zde a dále smysl jako v textu.
- 443** N. „otěhotnění“, nesouvisí však s předchozím „těhotenství“. Výraz se v SZ vyskytuje jen ještě v Rúth 4:13.
- 444** Viz Is. 1:2, pozn. 2019.
- 445** Viz Is. 6:5, pozn. 363.
- 446** Viz Jós. 19:29, pozn. 590.
- 447** Hebrejský text je zde nesnadno srozumitelný; někteří, podle arabštiny, překládají „jak vidím, byl jako palma (pak vl. „podobný palmě“).
- 448** Viz Exod. 15:13, pozn. 517, n., podle jiných, „v krásném místě“.
- 449** LXX zde podávají znění „Efrájim, ti své děti odevzdali (n. „zasvětili“, „věnovali“) za (tj. „jako“) úlovek“ (n. „zvěřinu“) („eis théran parestésan“ [četli „lecajíd“, „za–,jako–“ úlovek [„zvěřinu“, Gen. 25:28, pozn. 667]), místo „le-Córu“, „stran Córu“, srov. Num. 2:14, pozn. 70], a „šátú“, „položili“⁴⁹⁹, místo „šethuláh“, „byl zasa-
zen“¹⁸⁹) ta tekna autón“ [četli „benéhem“, „své děti“, místo „benáveh“, „na nivě“⁴⁴⁸]).
- 450** Viz Exod. 3:10 a dále, pozn. 252.
- 451** N. „vrahovi“, tvar slovesa jako „zabil“ v Gen. 4:23, jiného než zde v kap. 5:2¹⁹⁸.
- 452** D. „o děti připravující“, tvar slovesa tohoto významu např. zde ve v. 12, vyskytující se v SZ jen ještě u Jer. 50:9, viz tam pozn. 1883, jen však pokud jde o masóretský text, dále se ona poznámka zdejšího místa netýká.
- 453** Viz Gen. 8:14, pozn. 269.
- 454** Tj. snad „započalo při jejich vstupu na půdu zaslíbené země“ (Jós. 4:19).
- 455** Výraz nepatrně se lišící od „zlo“ zde shora, v podstatě však souznačný.

- 456** D. „na základě zla“.
- 457** Viz Gen. 3:24, pozn. 121.
- 458** N. „vyhnat ze“.
- 459** N. „vzpurmí“, „odpadlíci“, zde v takovémto smyslu.
- 460** Viz Jóba 5:17, pozn. 369.
- 461** N. „bloudícími“, viz Přísl. 27:8, pozn. 1162; zde v takovémto smyslu.
- 462** Hebr. „bókék“, přičestí slovesa jako u Is. 19:3, pozn. 973, a Jer. 19:7, pozn. 1078; podle významu, jež toto sloveso má na těchto a ještě několika jiných místech, překládají je zde mnozí „prázdná“, „zpuštěná“ apod., pojem „vyprázdnování“ však, jež toto sloveso vyjadřuje, lze chápat i ve smyslu „něco ze sebe vylévat“, tj. „vydávat“, a pak tedy, jde-li o strom n. keř, „vyháňt“ (výhonky n. ratolesti), „pučet“, „rašit“, což vede k chápání ve smyslu, jež v podstatě je shodě s LXX („euklématúsa“, „hojně n. bohatě [vl. „dobře“, „náležitě“] větvnatá“, „bohatá výhonky“), Vulgátou („frondosa“, „listnatá“, „bohatě olistěná“) a několika jinými ze známých mi překladů novějších podávám v textu v přesvědčení, že mnohem lépe zapadá do významové souvislosti než smysl, o němž se zmiňují výzvy v prvních řádcích této poznámky.
- 463** Viz Žalm 16:8; 18:33, pozn. 2462, zde smysl jako v textu.
- 464** Vl. „rozmožil“, v textu opis umožňující v překladu uchovat význam předložkové vazby, zdola přeložené ve smyslu dotčené²⁴⁷ poznámky; jinak snad
- 465** „mnoho učinil pro (n. „vynaložil na“) oltáře“.
- 466** Tj. ovšem „oltáře“ („pamětní sloupy“) k uctívání model.
- 467** N. „zlepšovali“, „zdobili“, „ošetřovali“, znění v textu uchovává v překladu příbuznost výrazů, jaká je v textu původním.
- 468** Srov. Ezek. 16:10–19.
- 469** Viz Gen. 14:15, pozn. 404.
- 470** N. „drtit“, „bořit“, sloveso jako „zlomit vaz“ v Exod. 13:13, zde smysl jako v textu n. zde shora.
- 471** N. „přerážet“, „tříštit“, sloveso, jehož tvarem je dotčený výraz³³¹.
- 472** Viz Gen. 28:17, pozn. 737; Lev. 19:3, pozn. 592, 14, pozn. 608.
- 473** Tj. „pouhá slova“.
- 474** D. „přisáháním lži“, viz Exod. 20:7, pozn. 666; Pl. 2:14, pozn. 188.
- 475** Viz Deut. 32:32n., pozn. 1058; Jóba 20:16, pozn. 959.
- 476** Jako v Num. 17:5, 8; n. „propukne“, Exod. 9:9.
- 477** Viz Is. 33:24, pozn. 489.
- 478** Viz Num. 22:3, pozn. 835.
- 479** Viz 2 Král. 23:5, pozn. 854; n. snad „i popové toho⁸¹⁹“.
- 480** Viz Soud. 18:30, pozn. 858; 1 Sam. 4:21, pozn. 267.
- 481** Viz Žalm 68:29, pozn. 1484; Is. 18:7, pozn. 971.
- 482** Viz Lev. 2:1, pozn. 47; Soud. 3:15, pozn. 183.
- 483** Viz Žalm 6:10, pozn. 147.
- 484** Vl. „bude zstuzený“, v stavovém smyslu, viz Is. 1:29, pozn. 108, sloveso odvozené od dotčeného výrazu⁴³⁵, n. snad naopak.
- 485** Viz Ezr. 10:3, 8, pozn. 391; Nech. 4:15, pozn. 182.
- 486** Viz Kaz. 5:17, pozn. 223, zde výjimečně v takovémto smyslu, n., podle jiných, „pěna“.
- 487** Viz Gen. 1:2, pozn. 4.
- 488** Viz Lev. 26:30, pozn. 916.
- 489** Zde snad zkrácené místo „Béth-Ávenu“, n. jako obecné jméno ve smyslu dotčené poznámky¹⁷⁵.
- 490** N. snad „hřichu“.
- 491** Viz Lev. 26:30, pozn. 917.
- 492** Viz Gen. 3:18, pozn. 18.
- 493** N. „Více než ve dni“.
- 494** Tj. snad „setrvali v hřichu“.
- 495** N. „křivdy“, „nespravedlivosti“, výraz vyskytující se v SZ jen zde.
- 496** D. „při (vl. „v“) mém přání“, jako „žádostivosti“, Deut. 12:15; Jer. 2:24.
- 497** N. „kázat“, „napravit“, „ukázňovat“, viz Žalm 2:10, 94:10, pozn. 52.
- 498** Tj. snad „za to, že k nim tak lnou“, n. „při („v“) jejich připoutání“, tj. „v takovém jejich stavu“.
- 499** Tj. snad „telatům³⁶²“, jinak viz Jer. 2:13.
- 500** Vl. „naučená“, „vyučená“.
- 501** Viz Lev. 26:5, pozn. 866.
- 502** N. „jsem přešel“.
- 503** N. „mimo“, viz Gen. 18:5; Jer. 18:16, pozn. 1057.
- 504** Vl. „dobro“, „dobrotu“, jako v kap. 3:5, zde smysl jako v textu, srov. např. Gen. 6:2, pozn. 431, kde je příbuzného přídavného jména použito ve smyslu obdobném.
- 505** Viz Gen. 41:43, pozn. 1128; Exod. 4:20, pozn. 148, zde ve smyslu jako v textu („zapráhnout do pluhu“, „dát Efrájimovi táhnout pluh“).
- 506** N. „si“.
- 507** N. „podle“.
- 508** Viz Num. 3:16, pozn. 93.
- 509** Viz Jer. 4:3, pozn. 305, úsloví vyskytující se v SZ jen na těchto dvou místech.
- 510** Viz Deut. 4:29, pozn. 255, jiné sloveso než zde v kap. 5:15²⁵⁰.
- 511** Viz Deut. 33:10, pozn. 1244; jiné sloveso než zde ve v. 11⁵⁰⁰.
- 512** N., podle jiných, „na vás dštil spravedlnosti“, viz kap. 6:3, kde „dšřť raný²⁵⁹“ je tvar (přičestí) téhož slovesa⁵¹¹.
- 513** Viz Žalm 25:2; 28:7, pozn. 86.
- 514** Viz Gen. 6:4, pozn. 192.
- 515** D. „mezi tvými zástupy“.
- 516** Jako „národnosti³¹²“, viz 1 Král. 22:28, pozn. 281.
- 517** Viz Is. 5:14, pozn. 320; n. „zkáza“, viz Jer. 25:31, pozn. 1262.
- 518** Viz Num. 13:19, pozn. 486.
- 519** N. „rozvraceny“, „pleněny“, zde jiný tvar v takovémto smyslu.
- 520** Viz Lev. 2:2, pozn. 54.
- 521** Viz 2 Král. 8:12, pozn. 397, jiné sloveso než zde ve v. 2⁴⁷¹.
- 522** D. „tváře“, viz Gen. 27:46, pozn. 730.
- 523** Viz Gen. 32:24, pozn. 873.
- 524** N. „neprodleně“, D. „zhytním“.

- 525** Viz Gen. 18:7, pozn. 471, dotčený výraz⁹⁷ je od tohoto odvozen; zde je snad smysl jako v textu, viz v. 3.
- 526** Viz Gen. 12:18, pozn. 367; zde (nikoli dále) i „a zavolal za (tj. „jako“) svého syna“.
- 527** Tj. „proroci“, viz v. 7.
- 528** Viz Is. 10:10, pozn. 593.
- 529** D. „Efrájimovi stavěl“, tj. „správně“, „náležitě“.
- 530** Tj. „učil jsem Efrájima chodit“.
- 531** N. „nadzdvihujícími“, tvar slovesa jako např. v Exod. 29:27, pozn. 1054. Dále i jiné tvary, smysl jako v textu.
- 532** Viz Soud. 15:15, pozn. 744; n. „líce“, viz Žalm 3:7, pozn. 73, tj. „odstraňujícími n. uvolňujícími jeho“.
- 533** Viz Gen. 24:14, pozn. 614; Žalm 31:2, pozn. 436.
- 534** Viz Exod. 4:23, pozn. 232; Is. 1:20, pozn. 81.
- 535** Tj. „ke Mně“.
- 536** N. „vířit“, „obíhat“, jako „tančit“ v Soud. 21:21, je to však totéž sloveso (hebr. „chúl“) jako v Gen. 8:10, pozn. 262, a zde se rozsah jeho významové stupnice projevuje rozmanitostí podávání jeho významu v různých překladech; podle některých „bude zůstávat n. čekat“, „zuřit“, „na jeho města bude přicházet n. se vrhat“, „je n. bude bolestný n. zarmucující“, atd.; podle Vulgaty „začal“ („coepit“), tj. snad „působit“, tam však překladatel dotčený výraz zřejmě pochopil jako tvar jiného, ač příbuzného, slovesa, viz kap. 8:10³⁸⁰, což ostatně nelze vyloučit ani stran některých jiných shora uvedených obměn překladu, někde snad jde i o jiné příbuzné sloveso „jáchal“, viz Gen. 8:12, pozn. 266, Jób 13:15, pozn. 654. LXX podávají odchýlné znění, totiž
- 537** „mečem upadl (tj. snad „Efrájim“) v úzkost“ („énes-thésen en rhomfaia“), viz i 1 Sam. 31:3, pozn. 1044.
- 538** Viz Gen. 41:30, pozn. 1106.
- 539** Viz Jób 17:16, pozn. 848; podle některých jsou tu obrazné mínění „obráncové“.
- 540** Výraz („múecah“) příbuzný dotčenému⁴⁸⁵ („ecah“), viz Přísl. 1:31, pozn. 95 a 96.
- 541** Tvar slovesa jako „zavěsili“ v 2 Sam. 21:12, viz i Deut. 28:66, pozn. 1048 (sloveso se v SZ vyskytuje jen na těchto 3 místech), takže snad i
- 542** „visí na“, tj. „jsou náruživě pro“, „nemohou být bez“.
- 543** Viz Jer. 2:19, pozn. 142.
- 544** D. „spolu“, tj. „všechni lidé zajedno v tom, že“.
- 545** Sloveso jako „vydal“ v Gen. 14:20, „obdarovat“ v Přísl. 4:9, vyskytuje se v SZ jen na těchto 3 místech.
- 546** Viz Deut. 29:23.
- 547** Vl. „na (n. „při“) mně“, tj. snad „co se mne týče“. V. 11 obdobně.
- 548** Viz Is. 57:18, pozn. 2422, zde smysl jako v textu, výraz v SZ se vyskytující jen ještě u Zech. 1:13, pozn. 32, vždy v množném čísle.
- 549** Viz Exod. 15:7, pozn. 506.
- 550** Viz Gen. 6:17, pozn. 205 a 207.
- 551** Jako „horečný děs“ u Jer. 15:8; výraz se v takovémto významu vyskytuje v SZ jen na těchto dvou místech, všude jinde značí „město“, jako např. zde v kap. 8:14 a na velmi mnoha jiných místech.
- 552** Vl. „budou se chvět“, jako v Exod. 19:16, pozn. 648, zde a dále smysl jako v textu, srov. 1 Sam. 13:7, pozn. 525.
- 553** Viz Gen. 12:8, pozn. 357.
- 554** Viz Lev. 14:4nn., pozn. 461.
- 555** Zde v hebrejském textu začíná kap. 12.
- 556** Viz Přísl. 11:1, pozn. 533; n. „lstí“ (Gen. 34:30), „podvodem“ (Žalm 10:7, pozn. 424).
- 557** Viz Gen. 27:40, pozn. 723, Žalm 55:2, pozn. 1359, Jer. 2:31, pozn. 199, sloveso vyskytující se v SZ jen na těchto 4 místech, zde proti ostatním jeho výskytům v kladném smyslu („chodil“, „putoval“), jenž vyplývá z dalšího textu. Mnozí však i na tomto místě trvají na významovém odstínu, ježž ono má všude jinde, a překládají, připisujíce tomuto jeho tvaru, jakož i slovesu „obklopoval“ shora, význam přítomného času, ve smyslu „klamem, a Júdá se potuluje“ (n. „je bezuzdný“), domnívám se však, že tento smysl je nenasadno uvést v soulad s dalším textem tohoto verše, zejména s významem následující předložkové vazby. Jiní zase přijímají zmíněný kladný smysl dotčeného slovesa zde, ale chápou tvary obou zmíněných sloves rovněž ve smyslu přítomného času, takže podávají znění „mě obklopuje... klamem, ale Júdá ještě chodí“, což, mám za to, sotva souhlasí se skutečností, srov. v. 2 a kap. 5:5, 10, 12nn.; 6:4, 11; 8:14. Proto jsem, v podstatě v soulase s Vulgátou, Kralickými a ještě jedním ze známých mi překladů (překladem dr. Zunze a spolupracovníků), dal přednost znění, jež v textu uvádím a jež je, jak jsem přesvědčen, vyhovujícím řešením shora uvedených nesnází, jsouc prosto zmíněných rozporů.
- 558** Viz Deut. 16:20, pozn. 453.
- 559** Viz Žalm 78:26, pozn. 1869.
- 560** N. „každý“.
- 561** Vl. „potrestání“, v textu opis uchováující v překladu význam následující předložkové vazby, jaká je v textu původním.
- 562** Tj. „odplácet“.
- 563** Viz Jób 18:7, pozn. 949; stran v. 8 viz tamtéž kap. 20:10.
- 564** N. „a svou silou“, je to však táž předložková vazba jako shora⁴⁴².
- 565** Viz Gen. 32:28, pozn. 879; sloveso vyskytující se v SZ jen na těchto dvou místech.
- 566** Vl. „jal se bojovat“, jiné sloveso než shora⁵⁶⁵, ale odvozené od téhož kmene¹²⁴ (viz i Gen. 11:29, pozn. 346, a 17:15, pozn. 458, kde jde o týž kmen) jako ono. V jiném významu (srov. Gen. 32:28, pozn. 878 a 881) je ho použito v Soud. 9:22, pozn. 548, a v jiném tvaru, obdobného významu jako tam, zde v kap. 8:4.
- 567** Viz Gen. 16:7, pozn. 439.
- 568** Viz Gen. 32:28, pozn. 881.
- 569** Viz 1 Král. 8:33, pozn. 513; Jób 8:5, pozn. 401.
- 570** Viz Gen. 28:19, pozn. 356.
- 571** Viz 1 Sam. 1:3, pozn. 13.
- 572** N. „slavné“, vl. „pamatné“, D.
- 573** „jeho připomínka“, viz Exod. 3:15, pozn. 113, zde smysl jako v textu n. zde shora⁵⁷².

- 574** Viz Jóba 6:19, pozn. 313.
- 575** N. „na svého Boha čekat“.
- 576** Viz Ezek. 16:29, pozn. 712, tj. v hanlivém smyslu to, čeho se Efrájim dopouští.
- 577** Viz Lev. 19:36, pozn. 657.
- 578** D. „váhy klamu“⁵⁵⁶.
- 579** N. „utlačování“, „vykořisťování“ podvodným obchodem, zde v takovémto smyslu.
- 580** Viz Gen. 4:15, pozn. 151.
- 581** V původním textu množné číslo⁵.
- 582** Tj. „od tvého pobytu v zemi“.
- 583** Tj. o svátku „budek“, viz Lev. 23:40–43, ač se zde nemluví o „budkách“ jako tam, viz tamní pozn. 755, nýbrž o „stanech“; myšlenka ovšem, již tento výraz v dané souvislosti vyjadřuje, je obdobná: Efrájim bude opět uvřazen do „pustiny“, tj. do útrap, strastí a těžkostí, jaké tento pojem obrazně znázorňuje, ne ovšem, aby se „veselil“, jako se měli Izraelovci o „svátku budek“ veselit, viz tam v. 40, pozn. 766, ve vědomí, že tyto útrapy atd. jim v zaslibené zemi pominuly, nýbrž, naopak, aby pocítil jejich tíži a byl jimi tak, jako prostředkem Boží kázně, pohnut k pokání a návratu k Hospodinu.
- 584** Viz Is. 1:1, pozn. 2.
- 585** Viz Exod. 9:35, pozn. 310.
- 586** Sloveso jako u Is. 1:9 a dále, pozn. 2123, zde smysl jako v textu.
- 587** Viz kap. 6:8.
- 588** Tj. snad „je-li v Gileádu špatnost (je-li Gileád *samá* špatnost“).
- 589** Tj. „projev“, „ukáží“.
- 590** Viz Exod. 20:7, pozn. 666.
- 591** N. „klamem“, „zloubo“, viz Exod. 23:1, pozn. 780. Značí i „modlu“, takže pak zde i „modlářstvím“. Jinak snad „stanou se ničím“, tj. „zmizí“, „budou vyhlazeni“.
- 592** Viz Lev. 4:10, pozn. 109.
- 593** Tj. „tak mnoho“, viz Jóba 8:17, pozn. 424 (nikoli ve smyslu závěru oné poznámky); n. „jejich oltáře *budou* jako hromady trosek“, tj. „rozbořeny“, viz Jóba 15:28, pozn. 754; Is. 25:2, pozn. 1245.
- 594** D. „pole“, viz Soud. 20:6, pozn. 891, zde smysl jako v textu.
- 595** Viz Gen. 10:22, pozn. 325.
- 596** Viz Gen. 29:15, pozn. 749.
- 597** N. „chránit“, „opatrovat“, totiž „stáda“, „dobytek“, tj. „pásl“, zde je v takovém smyslu použito tohoto slovesa snad vzhledem k závěru následujícího verše, kde je jiný tvar téhož slovesa ve smyslu obdobném („uchráněn“, „zachován“).
- 598** Tj. „Izáel“.
- 599** Vl. „ve veliké hořkosti“, „s velikou hořkostí“, viz Jer. 6:26, pozn. 552, zde v takovémto smyslu.
- 600** Tj. „Hospodina k hněvu“, viz Deut. 4:25, pozn. 247.
- 601** Tj. „jím prolitou“, n. „již proliti bylo jím zaviněno“, zdola obdobně⁶⁰⁵.
- 602** Viz Lev. 20:9, pozn. 671, zde ve smyslu předchozí⁶⁰¹ poznámky.
- 603** Sloveso jako „vrhl“ v Num. 11:31, „byli rozseti“ v 1 Sam. 30:16.
- 604** N. „ponechávat (jako „nechal“ v 1 Sam. 10:2) na něm“.
- 605** Zde snad i „svou“, tj. „již se vůči němu (tj. „Pánu“) dopustil“.
- 606** N. „třesení“, „chvění“, „úlek“, výraz vyskytující se v SZ jen zde, avšak u Jer. 49:24, pozn. 1852, je výraz významem blízký a téměř stejně znějící, jen poněkud jinak psaný.
- 607** Zde vzhledem k souvislosti snad vhodný překlad; kritikové však místo tohoto tvaru činného rodu („násá“) navrhuji číst „nissá“, tvar rodu trpného, a velká většina známých mi překladů (nikoli LXX a Vulgata, kde jsou odchylná znění), snad podle nich, toto místo podává ve smyslu
- 608** „vyvyšoval se“, nedovoliť jsem si však opravovat dochovaný masoretský text, jenž dává dobrý smysl, a s nemnohými překládami, byl s nepatrným doplněním v zájmu zřetelnosti, podle něho.
- 609** Zde²⁴⁹ ve smyslu „skrze Baala“, „Baalem“.
- 610** Vl. „své chápavosti“, jako např. 1 Král. 4:29.
- 611** Viz Deut. 14:29, pozn. 599.
- 612** N. „se tratí“, D. „odchází“, „jde“, tj. „pryč“, tak i v kap. 6:4.
- 613** Viz Is. 54:11, pozn. 2336, zde smysl jako v textu („sfoukávána n. odvívána“ z povrchu).
- 614** N. „zamřížované okna“, viz Kaz. 12:3, týž výraz jako v Gen. 7:11, pozn. 240; míní se snad jakýkoli otvor k vypouštění dýmu.
- 615** N. „Zachránce“, „Vysvobozujícího“, „Zachraňujícího“, zpodstatnělé přičestí dotčeného²⁶ slovesa.
- 616** N., podle jiných, „veliké žizně“, D.⁵ „v zemi žárů“ („žizň“).
- 617** Viz Jer. 23:1, pozn. 756, zde ve smyslu „když se jim dostalo pastvy“.
- 618** Viz Jer. 5:26, pozn. 449, jiné sloveso než v kap. 6:8²⁸¹ i než v kap. 7:6³⁰⁷.
- 619** N. snad „přepadat“, sloveso, jehož tvarem je „setkání“ v Přísł. 17:12, zde bez předložky.
- 620** N. „kryt“, „uzávěr“, jako „čistě zlato“ u Jóba 28:15, zde smysl jako v textu n. zde shora; výraz vyskytující se v SZ jen na těchto dvou místech.
- 621** Tj. snad „jejich hruď“.
- 622** Viz Gen. 49:9, pozn. 1336.
- 623** Viz 2 Král. 2:24, pozn. 100; jiné sloveso než „trhat“ zde shora.
- 624** D. „proti své pomoci“, smysl jako v textu.
- 625** Viz Soud., nadpis, pozn. 1.
- 626** N. „ti dávám“, „budu dávat“, zdola obdobně.
- 627** N. „odnímal“.
- 628** Tj. „hněvu“, „výbuchu hněvu“, nesouvisí však s „hněvu“ shora, viz Přísł. 11:4, pozn. 958.
- 629** V obdobném smyslu jako v Exod. 12:34, kde je použito obdobného tvaru téhož slovesa.
- 630** Viz Jóba 10:13, pozn. 516; 20:26, pozn. 988.
- 631** Viz 2 Král. 19:3, pozn. 754.
- 632** Ve smyslu 2 Král. 19:3, pozn. 753.
- 633** Viz 1 Sam. 14:45, pozn. 600.
- 634** D. „ruký“.

- 635** Viz Gen. 37:35, pozn. 1003.
636 Viz Lev. 25:25, pozn. 813.
637 Jako „mor“ v Lev. 26:25, Jer. 21:6 a j., zde v tomto zevšeobecněném smyslu.
638 Jiný výraz než shora⁶³⁷, vyskytující se v SZ jen zde; poněkud jiný souznačný tvar je v Deut. 32:24, pozn. 1167, Žalmu 91:6, pozn. 2107 a u Is. 28:2, pozn. 1356. V 1 Kor. 15:55 je toto místo citováno podle LXX, kde je odchýlné znění.
639 Viz Žalm 36:9; 68:26; Jer. 2:13, pozn. 119.
640 Jako „zřídlo“ v Lev. 11:36 a j.
641 Sloveso jako v Gen. 8:13, pozn. 268.
642 Tj. „východní vítr“, obraz dobyvatele od východu („Aššúra“).
643 Viz Žalm 44:10, pozn. 1175.
644 Viz Deut. 28:12, pozn. 960.
645 Viz Gen. 24:53, pozn. 637.
646 D. „všeho náčinní tužby“.
647 Zde začíná v hebrejském textu kap. 14.
648 Viz Exod. 4:23, pozn. 232, jiné sloveso než v kap. 7:13³³³.
649 Viz Is. 13:16, pozn. 211.
650 Viz Gen. 16:11 a j., zde (v SZ jen zde) poněkud odlišný souznačný výraz. Souvisí s výrazem v kap. 9:11⁴⁴³.
651 Viz i 2 Král. 8:12; 15:16.
652 Viz i Gen. 4:13, pozn. 148.
653 D. „vezmi“, zde však, mám za to, ve smyslu „vezmi nám“, totiž „pro nás“, viz Gen. 15:9 a dále, pozn. 700, srov. tamže i kap. 21:27, pozn. 564, takže pak vl. „dej“, „daruj“, „poskytni“. Ve valné většině známých mi překladů se toto místo chápe ve smyslu „přijmi, co je dobré“, pochybuji však, že tento smysl je obsažen ve výroku, jenž je vyjádřením pokání, tj. soudu nad sebou a vyznání hříchů, kdy mluvčí sotva myslí na okolí dobrého při sobě, nač by mohl poukázat n. dokonce Bohu nabídnout, aby to přijal, srov. Řím. 7:18. Lepší smysl dává překlad některých „přijmi nás v dobrotě“, obávám

se však na druhé straně, že toto znění sotva vystihuje význam původního textu, neboť jej do značné míry mění doplňky, jež obsahuje. Proto jsem se rozhodl dát přednost smyslu, jež v textu podávám a jež nacházím jedině v Youngově doslovném překladu, neboť tento smysl podle mého soudu nejlépe zapadá do textové souvislosti.

- 654** Viz Deut. 7:10, pozn. 853.
655 Tj. „děkovnými n. chválu přinášejícími modlitbami“, jež se zde přirovnávají k obětem býků. Někteří zde dávají podle LXX a syrského překladu přednost znění „ovocem (četli „perí“, „ovoce“, místo „párim“, „býci“) od (n. „ze“, „se“) svých rtů“; srov. Hebr. 13:15, kde snad měl pisatel na mysli toto místo.
656 N. „ochotně“, „nenuceně“, vl. „dobrovolně“, D. „dobrovolností“ („dobrou vůlí“), viz Lev. 7:16, pozn. 226, n. snad i „velmi“, „vřele“, „hluboce“, pak vl. „štědře“ v takovémto smyslu („hojně“, „bohatě“, snad stran projevů n. důkazů lásky), D. „štedrosti“, viz Žalm 68:9, pozn. 1583.
657 N. „proráží“, „probíjí se“, pak následující „kořeny“ třeba chápat jako tvar 7. pádu.
658 Viz Deut. 1:7 a dále, pozn. 203.
659 Tj. „zakořeněním do šíře a hloubi necht čini své postavení tak pevným jako jmenovaný horský masiv“, podle jiných „jako stromy levánónských lesů“.
660 N. „půvab“, „ušlechtilý vzhled“, viz Num. 27:20, pozn. 988; Dán. 10:8, pozn. 705; 11:21, pozn. 796, zde smysl jako v textu n. zde shora.
661 Tj. „olivového stromu“; D.
662 „jako oliva^{661a}“, tj. „jako krása olivy^{661b}“. V. 7 obdobně.
663 N. „kdo budou sedět“.
664 Tj. snad „pěstování obilí“.
665 N., podle některých, „Efrájim řekne: Co“.
666 Tj. „odpovídat mu na prosby“, sloveso jako v kap. 2:21 a dále.
667 Viz Num. 23:10, pozn. 886.

JÓÉL¹

Slovo Hospodinovo, jež se dostalo² k Jóélovi, synu Pethúélovu.

(2) Slyšte toto, vy³ staří, ano, nastavte uši⁴, všichni obyvatelé této země: Zda toto bývalo⁵ ve vašich dnech nebo v dnech vašich otců? (3) Vypravujte o tom svým dětem⁶ a vaše děti⁶ svým dětem⁶ a jejich děti⁶ dalšímu⁷ pokolení: (4) Pozůstatek po gázámech^{8,9,10} požrali arbehové^{8,11}, a pozůstatek po arbezech^{8,9,11} požrali jelekové^{8,10}, a pozůstatek po jelecích^{8,9,10} požrali chásilové^{8,10}.

(5) Procitněte, opilci, a plačte, ano, skučte, všichni pijanové vína¹², pro mošt¹³, neboť byl odňat^{14,15} od vašich úst; (6) vždyt¹⁶ na mou zem^{13,16} vystoupil¹⁷ národ, mohutný¹⁸, jemuž¹⁹ není počtu²⁰; jeho zuby – zuby lva, ano, má²¹ chrup lvice²², (7) obrátil²³ mou révu²⁴ v zpuslinu²⁵ a můj fíkovník²⁴ v roští²⁶, úplně²⁷ jej zbvavil listí²⁸ a odhodil jej, jeho větve zbežely²⁹. (8) Lkej jako panna opášaná³⁰ pytlou pro manžela^{13,31,32} svého mládí³³; (9) z domu Hospodinova je⁵ odňata^{14,15} oběť daru³⁴ a úlitba³⁵, kněží, obsluhující³⁶ Hospodina, upadli v zármutek. (10) Pole jsou⁵ zničena³⁷, půda³⁸ upadla v zármutek, neboť je⁵ zničeno³⁷ obilí, mošt³⁹ vyschl⁴⁰, oliva^{24,41} zchradla⁴².

(11) Styďte se⁴³, rolníci⁴⁴, skučte, vinaři, pro pšenici¹³ a pro ječmen¹³, neboť žeh pole zanikla⁴⁵, (12) réva²⁴ vyschla⁴⁰ a fíkovník²⁴ zchradil⁴², granátovník²⁴ i palma²⁴ a jablono²⁴, všechny stromy pole vyschly⁴⁰; ano, vyschlo^{40,43,46} veselí od⁴⁷ dětí⁶ lidí⁴⁸.

(13) Opásejte se^{30,49} a naříkejte⁵⁰, vy³ kněží, skučte, obsluhující³⁶ oltář, přijďte, přenocujte v pytlou, obsluhující³⁶ mého Boha, neboť od domu⁵¹ vašeho Boha je⁵ oběť daru³⁴ a úlitba³⁵ zadržena; (14) zasvěťte půst, svolujte slavnostní schůzi, shromážděte⁵² starší, všechny obyvatele země, v dům Hospodina, vašeho Boha, a křičte⁵³ k Hospodinu: (15) Běda stran tohoto dne, neboť den Hospodinův je blížek a přichází jako zkáza^{37,54} od Všemocného^{55,56}; (16) zda před

našima očima nebyl odňat^{14,15} pokrm, od Božího domu radost a jásoť? (17) Osivo se scvrklo^{57,58} pod svými hroudami⁵⁹, stodoly⁶⁰ zpusly⁶¹, sýpky se hroutí^{5,62}, neboť obilí vyšlo nazmar^{40,46}. (18) Co se navzdychá⁶³ dobytek⁶⁴! Stáda skotu bloudí^{5,65}, neboť nemají⁶⁶ pastvy, i stáda drobného dobytka trpí^{5,67}; (19) k tobě, Hospodine, volám, neboť pastviště⁶⁸ pustiny sežral⁶⁹ oheň a plamen sežehl⁷⁰ všechny stromy pole. (20) I zvířata⁶⁴ pole k tobě volají⁷¹, neboť potůčky⁷² vod vyschly⁴⁰ a pastviště⁶⁸ pustiny sežral⁶⁹ oheň.

2 Trubte⁷³ na Cijjónu na troubu⁷⁴, ano, křičte⁷⁵ na mé svaté hoře^{76,77}, nechť se všichni obyvatelé země třesou^{78,79}, neboť přichází den Hospodinův, ano, je blížek, (2) den tmy, ano, hluboké tmy⁸⁰, den mrákav^{8,81} a černavy⁸². Jako jitro⁸³ prostírající se nad horami – národ početný a mocný⁸⁴; jemu podobný⁸⁵ nebyl od věčnosti přivoláván^{86,87}, aniž po něm ještě bude⁸⁸ až do let pokolení²⁴ a pokolení²⁴.

(3) Před jeho tváří šířá^{5,69} oheň a za ním žhne⁷⁰ plamen, země je před jeho tváří jako zahrada Ědenu⁸⁹ a za ním je pustinou, spouští⁹⁰, a ani úniku⁹¹ mu⁹² není⁵; (4) jeho vzezření⁹³ je jako vzezření⁹³ koní a běhají tak jako jezdci na koních⁹⁴, (5) skáčí⁹⁵ jako zvuk⁹⁶ vozidel⁹⁷ na temenech⁹⁸ hor, jako zvuk⁹⁶ plamene ohně, šířajícího^{69,97} slámu⁹⁹, jako mocný⁸⁴ lid, seřazený¹⁰⁰ k bitvě¹⁰¹. (6) Před jeho tváří^{102,103} jsou zástupy lidu^{104,105} plny úzkosti¹⁰⁶, všechny tváře stahují¹⁰⁷ červen¹⁰⁸; (7) běhají jako siláci¹⁰⁹, jako bojovníci¹⁰ slézají¹¹¹ zed¹¹² a jdou každý¹¹³ svými cestami, aniž si pletou své stezky^{114,115}, (8) aniž na sebe navzájem¹¹⁶ narážejí¹¹⁷, jdou každý¹¹⁸ svou drahou¹¹⁹ a vrhají se¹²⁰ mezi oštěpy^{8,121,122}; nejsou zraňováni¹²³. (9) Po městě pobíhají sem-tam¹²⁴, běhají¹²⁵ po zdi¹¹², vystupují¹⁷ v domy, vnikají okny¹²⁶ jako zloděj; (10) před jeho tváří se země třese^{5,79}, nebesa se chvějí^{5,127}, slunce a měsíc se zatmívají^{5,128} a hvězdy snímají^{5,129} svou záři¹³⁰; (11) a Hospodin před tváří své vojenské moci¹³¹ vydává⁵ svůj

hlas, neboť jeho tábor¹³² je velmi početný, ano¹³³, ten, jenž skutečně¹³⁴ své slovo, je mocný¹⁸; ano¹³³, den Hospodinův je veliký a velmi hrozný¹³⁵, ba, kdo jej bude moci¹³⁶ snést¹³⁷?

(12) Ale i takto¹³⁸, prohlášeno¹³⁹ Hospodinem, se až¹⁴⁰ ke mně celým svým srdcem a s postem¹⁴¹ a s pláčem¹⁴¹ a s nářkem^{141 142} vraťte (13) a roztrhněte své srdce a nikoli svá roucha, ano, vraťte se k Hospodinu, svému Bohu, neboť on je milostivý¹⁴³ a soucitný¹⁴⁴, zdoluhavý¹⁴⁵ k hněvu¹⁴⁶ a oplývající¹⁴⁷ laskavostí¹⁴⁸ a lítost mající¹⁴⁹ nad největším¹⁵⁰. (14) Kdo ví? Snad¹³⁶ se vrátí^{151 152}, pak¹⁹ nabude¹⁵³ lítosti¹⁴⁹ a zanechá za sebou požeňání, obět daru³⁴ a ulitbu³⁵ Hospodinu, vašemu Bohu.

(15) Trubte⁷³ na Cijjónu na troubu⁷⁴, zavesťte půst, svolajte slavnostní schůzi, (16) shromážděte⁵² lid, zavesťte sejiti¹⁵⁴, sezvěte^{107 155 156} starší, shromážděte⁵² batolata¹⁵⁷ a sající u prsů, necht ženich vychází^{78 158} ze svého pokoje a nevěsta¹⁵⁹ ze své komnaty¹⁶⁰; (17) necht kněží, vykonavatelé služby¹⁶¹ Hospodinu¹⁶², mezi předsíní a oltářem pláč⁷⁸ a říkají⁷⁸. Slituj se, Hospodine, nad svým lidem¹⁶³, a kéž své vlastnictví¹⁶⁴ nevydáváš⁷⁸ potupě¹⁶⁵, vládě¹⁶⁶ národů nad nimi¹⁶⁷! Nač mají¹³⁶ mezi národy říkat: Kde je jejich Bůh?

(18) A Hospodin se rozhorlí^{168 169} pro svou zem a projeví¹⁶⁸ se šetrným¹⁷⁰ vůči svému lidu^{171 172}, (19) i odpoví¹⁶⁸ Hospodin a řekne¹⁶⁸ svému lidu: Hle, já¹⁷³, chystám se poslat¹⁷⁴ vám obilí a mošt³⁹ a olej⁴¹, i budete se tím¹⁷⁵ moci¹³⁶ nasytit, aniž vás ještě budu vydávat za potupu¹⁶⁵ mezi národy; (20) a chci¹³⁶ zpřed vás¹⁷⁶ vzdálit toho od severu¹⁷⁷ a zahnat¹⁷⁸ jej do země sucha a spouště⁹⁰, jeho tvář¹⁷⁹ k východnímu¹⁸⁰ moři a jeho zadní voj k moři nejzazšímu¹⁸¹, i bude vystupovat¹⁷ jeho zápach, ano, bude vystupovat¹⁷ jeho puch¹⁸², neboť se holedba^{15 183} stran svého působení¹³⁴. – (21) Necht se neboj¹⁸ půdo³⁸, jásej a raduj se, neboť velikým stran svého působení¹³⁴ se ukazuje¹⁸³ Hospodin! (22) Necht se neboj¹⁸ zvířata⁶⁴ pole, neboť pastviště pustiny se zelenají¹⁸⁴, neboť stromoví¹⁸⁵ nese¹⁸⁶ své ovoce, fíkovník²⁴ a réva²⁴ vydávají⁵ svou sílu^{131 187}. (23) A vy, děti⁶ Cijjónu, jásejte a radujte

se v Hospodinu, svém Bohu, neboť vám dává⁵ raný¹⁸⁸ déšť v náležitě míře¹⁸⁹, ano, sesílá⁵ vám lijavec¹⁹⁰, raný¹⁸⁸ i pozdní¹⁹¹ – na počátku¹⁹² – déšť; (24) a mlaty se naplní zrním a nádrže²⁴⁵ budou⁵ přetékat moštěm³⁹ a olejem⁴¹. (25) A vynahradím¹⁹³ vám léta, kdy požírali^{5 194} arbehové^{8 11}, jelekové^{8 10} a chasilové^{8 10} a gázámové^{8 10}, má veliká vojenská moc¹³¹, již jsem mezi vás poslal, (26) i budete jíst¹⁹⁵ v hojnosti¹⁹⁶ a k nasycení, a budete velebit jméno Hospodina, svého Boha, jenž s vámi podivuhodně¹⁹⁷ nakládal^{5 134}; a můj lid, ti nebudou nikdy¹⁹⁸ muset¹³⁶ být zostuzeni⁴³.

(27) I zvíte, že vproštěd Izraele jsem já, a že vašim Bohem jsem já, Hospodin, a jiného¹⁹⁹ není, a můj lid, ti nebudou nikdy¹⁹⁸ muset¹³⁶ být zostuzeni⁴³.

(28)²⁰⁰ A potom se bude dít²⁵: Budu na všechno maso vylévat svého Ducha, takže¹⁹ se vaši synové a vaše dcery jmou prorokovat, vaši starci budou snívat sny, vaši jinoši budou zřítvat²⁰¹ vidění^{68 202}; (29) ba i na nevolníky a na služby budu v oněch dnech svého Ducha vylévat, (30) a na nebesích a na zemi budu ukazovat²⁰³ zázraky, krev a oheň a sloupy dýmu. (31) Před příchodem²⁰⁴ dne Hospodinova, velikého a hrozného¹³⁵, se bude slunce obracet²⁰⁵ v tmu a měsíc v krev.

(32) A bude se dít²⁵: Každý, kdo bude vyzvat jméno²⁰⁶ Hospodinovo, bude moci¹³⁶ vyvážnout, neboť na hoře Cijjónu a v Jerúsalemě bude únik²⁰⁷ podle toho, co řekl Hospodin, ano, mezi přeživšími^{208 209}, jež Hospodin povolá.

3 Neboť, hle, v oněch dnech a v onom čase, kdy budu odvracet²¹⁰ zajetí²¹¹ Júdy a Jerúsalem, (2) budu i shromažďovat^{107 155} všechny národy a dávat jim sestoupit do údolí²¹² Jehošafát²¹³ a tam se s nimi soudit^{214 215} o svůj lid a své vlastnictví¹⁶⁴, Izraele, jež rozmetali mezi národy, a mou zem rozdělili, (3) a o²¹⁶ můj lid vrhali⁵ los a dávali⁵ hochu za nevěstku a dívku prodávali⁵ za víno, jež¹⁹ vypili. – (4) A také, co mi chcete vy, Córe²¹⁷ a Cídóne²¹⁸ a všechny kraje²¹⁹ Pelešeth²²⁰? Zda mi vy chcete¹³⁶ odplatou²²¹ vracet^{193 222}? Chcete¹³⁶ li mi vy však²²³ odplácet²²¹, budu moci¹³⁶ rychle – spěšně – vaši odplatu²²¹ uvrhnout zpět²²⁴ na hlavu vaši, (5) kteří

jste pobrali mé stříbro a mé zlato, a mé krásné²²⁵ žádoucí²²⁶ věci jste dopravili do svých chrámů²²⁷, (6) a děti⁶ Júdovy a děti⁶ Jerúsálema jste rozprodali synům Jáváním²²⁸ za účelem vzdálení jich z blízkosti¹⁴⁶ jejich území²²⁹. (7) Hle, já¹⁷³, chystám se povzbudit¹⁷⁴ 230 je z místa²³¹, kam jste je rozprodali, a budu vaši odplatu²²¹ vrhat zpět²²⁴ na vaši hlavu (8) a vaše syny a vaše dcery rozprodávat v ruku synů Júdových; ti¹⁹ je rozprodají Ševáím²³² 233, do dalekého národa, neboť promluvil Hospodin.

(9) Provolejte toto mezi národy, posvěťte²³⁴ válku²³⁵, povzbuďte²³⁰ hrdiny¹⁰⁹, přiveďte blíže²³⁶ všechny bojovníky¹¹⁰, necht' vystupují¹⁷ 78, (10) překuj²³⁷ své motyky²³⁸ na meče a své vinařské nože na kopí⁶⁸ 239, slabý necht' praví⁷⁸: Já jsem silák¹⁹⁰. (11) Prikvačte²⁴⁰, přitáhněte²⁴¹, vy³ všechny národy ze všech stran²⁴², a shromážděte se¹⁰⁷ 155. Tam, Hospodine, sešli²⁴³ své hrdiny¹⁹⁰. (12) Národy se musejí¹³⁶ vzbudit²³⁰ a vystoupit¹⁷ do údolí²¹² Jehóšáfát, neboť tam budu sedět k souzení¹²¹⁴ 215 všech národů ze všech stran²⁴².

(13) Příloz²⁴⁴te srp, neboť žeň dozrála, přijďte, sestupte, neboť lis se naplnil a nádrže²⁴⁵ přetékají⁵, neboť jejich zlo¹⁵⁰ 246

je⁵ mnohé. (14) Spousty²⁴⁷, spousty²⁴⁷ v údolí²¹² rozhodování²⁴⁸! Ano, v údolí²¹² rozhodování²⁴⁸ je blízký den Hospodinův, (15) slunce a měsíc se zatmí¹²⁸ a hvězdy sejmou⁵² 129 svou záři¹³⁰ (16) a Hospodin bude z Cijjónu rvát, ano, z Jerúsálema vydávat svůj hlas, a nebesa i země se rozechvějí¹²⁷; a Hospodin bude útočištěm²⁴⁹ svému lidu, ano, pevností²⁵⁰ dětem⁶ Isráelovým, (17) i budete vědět, že vašim Bohem jsem já, Hospodin, pobývající²⁵¹ na Cijjónu, své svaté hoře²⁶ 77, a Jerúsalem se bude stávat² svatým⁷⁶, aniž v něj²⁵² ještě budou přecházet cizáci²⁵³.

(18) A v onen den se bude dít² 5: Hory budou kropit moštěm²⁵⁴ a pahrbky potečou²⁵⁵ mlékem a všechna řečiště⁷² 256 Júdova potečou²⁵⁵ vodami, a z domu Hospodinova bude vycházet¹⁵⁸ pramen, jenž¹⁹ bude⁵ svlažovat údolí²⁵⁷ Šittím²⁵⁸. (19) Egypt se bude stávat² spouští⁹⁰, i Edóm se bude stávat² pustinou, spouští⁹⁰, pro²⁵⁹ týráni²⁶⁰ děti⁶ Júdových, že v jejich zemi prolévali⁵ nevinnou krev; (20) ale Júdá bude navždy¹⁹⁸ zůstat, i Jerúsalem, do pokolení a pokolení, (21) a za nevinnou uznám jejich krev, již jsem za nevinnou neuznal²⁶¹. I bude Hospodin pobývat²⁵¹ na Cijjónu.

JOÉL

poznámky překladatele a odkazy

- 1 Jméno znamená „Hospodin je Bůh“.
- 2 Viz Gen. 1:2, pozn. 1.
- 3 Viz Deut. 4:25, pozn. 246.
- 4 Viz Gen. 4:23, pozn. 165.
- 5 Vl. „se stalo“, „nastalo“, ve smyslu „stalo se a dále bývalo“, dále obdobně, i stran jiných sloves.
- 6 Viz Gen. 3:16 a dále, pozn. 656.
- 7 Viz Gen. 4:25, pozn. 173.
- 8 V původním textu jednotné číslo v hromadném smyslu.
- 9 Viz Num. 1:53 a dále, pozn. 61.
- 10 Viz Lev. 11:22, pozn. 353, zde jsou ovšem, kromě jednoho¹¹, vyjmenovány jiné druhy kobylek než tam, zřejmě takové, jichž nesčíslná hejna působila citelné škody svou žravostí.
- 11 Viz Lev. 11:22, pozn. 354.
- 12 Vl. „píjící (nesouvisí s „opilci“ shora) víno“.
- 13 D. „nad mostem“, v příčinném smyslu, dále obdobně; ve v. 6 táž předložka ve smyslu jako tam¹⁶.
- 14 Viz Gen. 17:14, pozn. 1118, zde a dále smysl jako v textu¹⁵.
- 15 Obdobně jako v 2 Sam. 3:29, pozn. 195.
- 16 N. „proti mé zemi“.
- 17 Viz Gen. 13:1, pozn. 368.
- 18 Viz Gen. 18:18, pozn. 480.
- 19 Viz Gen. 4:3, pozn. 132.
- 20 Viz Gen. 41:49, pozn. 1137.
- 21 Viz Gen. 19:12, pozn. 503.
- 22 Viz Gen. 49:9, pozn. 1336.
- 23 Viz Gen. 13:16, pozn. 384.
- 24 Jednotné číslo zde snad v hromadném smyslu („révoví“, „fikoví“), v. 10 obdobně („olivoví“) a obdobně i dále, i stran jiných stromů n. keřů apod.
- 25 Viz Is. 5:9, pozn. 298.
- 26 N. „v cosi rozlámaného“ (n. „rozštípaného“), „v třísky“ (ale jednotné číslo, snad „v hromadu třísek“).
- 27 D.²⁸ „zbavením listí“, „obnažením“.
- 28 N. „obnažil“, viz Žalm 29:9, pozn. 820“.
- 29 Sloveso jako u Is. 1:18, pozn. 77, tj. zde „jejich kůra byla ohlodána“.
- 30 Viz Exod. 29:9, pozn. 1027.
- 31 Viz Gen. 20:3, pozn. 400.
- 32 Zde ve smyslu „nastávajícího manžela“, tj. „snoubence“, snad zemřelého.
- 33 Viz Gen. 2:7, pozn. 59.
- 34 Viz Lev. 2:1, pozn. 47.
- 35 Viz Gen. 35:14, pozn. 950.
- 36 Viz Exod. 28:35, pozn. 1011.
- 37 Viz Is. 15:1, pozn. 846.
- 38 Viz Gen. 1:25, pozn. 39.
- 39 Jiný výraz než shora ve v. 5, souznačný a mnohem častěji se vyskytující, viz např. Soud. 9:13 a j.
- 40 Viz Gen 8:14, pozn. 269.
- 41 Jako „olej“ v kap. 2:19 a dále, viz Num. 18:12, pozn. 714, zde smysl jako v textu.
- 42 Viz 1 Sam. 2:5, pozn. 86.
- 43 Viz Hóš. 2:5, pozn. 51; podle jiných je i ve v. 12 toto sloveso („bylo zostuzeno“).
- 44 N. „oráčů“ (Is. 61:5).
- 45 Vl. „z(a)hynula“.
- 46 Tj. „vytratilo se“, „vymizelo“, zde v tomto obrazném smyslu; v. 17 obdobně.
- 47 N. „zprostřed“.
- 48 Viz Gen. 1:26, pozn. 41.
- 49 Tj. „pytlovinou“, jako ve v. 8.
- 50 Viz Gen. 50:10, pozn. 590.
- 51 N. snad „před domem“¹⁰².
- 52 Viz Gen. 6:21, pozn. 230.
- 53 Viz Soud. 12:1, pozn. 652.
- 54 Výraz odvozený od dotčeného slovesa³⁷, viz Is. 13:6, pozn. 718.
- 55 Viz Gen. 17:1, pozn. 444.
- 56 V původním textu slovní hříčka: „kešód“, „jako zkáza“, „miššaddaj“, „od Všemocného“.
- 57 V původním textu množné číslo („zrna osiva“).
- 58 N. „svraštelů“, tj. „seschlo se“, n., podle jiných, „zetlelo“.
- 59 Tj. „pod hroudami (výraz vyskytující se v SZ jen zde, tak i předchozí „osivo“ a po něm následující sloveso⁵⁸, i „sýpky“ zde zdola), pod nimiž leží“.
- 60 Viz Deut. 28:12, pozn. 960, zde a dále ve smyslu smyslu.
- 61 Viz Is. 33:8, pozn. 1653.
- 62 Viz Jer. 50:15, pozn. 37.
- 63 N. „Jak vzdycháš“, v textu doslovný překlad.
- 64 Viz Gen. 1:25, pozn. 38.
- 65 Viz Exod. 14:3, pozn. 455; Est. 3:15, pozn. 177, sloveso se v SZ vyskytuje jen na těchto 3 místech.
- 66 Viz Gen. 33:9, pozn. 892.
- 67 N. „pykají“, viz Jer. 50:7, pozn. 1878, zde v takovémto smyslu („snášejí trest za vinu n. provinění“).
- 68 Množné číslo.
- 69 Viz Num. 11:1, pozn. 470.
- 70 Viz Žalm 83:14, pozn. 1978.
- 71 Viz Žalm 42:1, pozn. 1141.
- 72 Viz Žalm 42:1, pozn. 1142.
- 73 Viz Jós. 6:4, pozn. 213.
- 74 Viz Exod. 19:16, pozn. 647.
- 75 Viz Soud. 7:21, pozn. 741, jiné sloveso než zde v kap. 1:14⁵³.
- 76 Viz Exod. 35:21, pozn. 1219.
- 77 Zde D. „na hoře mé svatosti“.
- 78 Viz Gen. 1:26, pozn. 40.
- 79 Viz Exod. 15:14, pozn. 519.
- 80 Viz Exod. 10:22, pozn. 345.
- 81 N. „oblačnosti“ (Gen. 9:13, pozn. 294), překlad v textu je pokusem o vyjádření významového odstínu (pochurnosti, hrozivosti), jež dotčený výraz na tomto místě má; tak i překlad následujícího výrazu⁸².
- 82 Viz Exod. 20:21, pozn. 673.
- 83 Viz Gen. 32:24, pozn. 873.

- 84 Viz Gen. 18:18, pozn. 480.
 85 Viz Exod. 8:10, pozn. 242.
 86 Obdobně jako v Exod. 11:6, pozn. 355; jinak snad
 87 „utvářen“, „v bytí povolán“, „jestujícím činěn“.
 88 Viz Gen. 4:2, pozn. 127.
 89 Viz Gen. 2:8, pozn. 61.
 90 Viz Is. 1:7 a dále, pozn. 925.
 91 Viz 2 Par. 20:24, pozn. 502.
 92 Tj. „před ním“.
 93 Viz Gen. 29:17, pozn. 754; Ezek. 1:5, pozn. 27.
 94 Viz Gen. 50:9, pozn. 1383.
 95 Viz 1 Par. 15:29, pozn. 497; Is. 13:21, pozn. 765.
 96 Viz Gen. 3:8, pozn. 99.
 97 Tj. snad „skáčí za takového zvuku jako vozidla“, zdo-
 la obdobně.
 98 Viz Gen. 8:5, pozn. 255.
 99 Viz Exod. 15:7, pozn. 175; Jer. 13:24, pozn. 887.
 100 Jako v Gen. 14:8, sloveso jako v Exod. 27:21, pozn.
 958.
 101 Viz Num. 21:1, pozn. 788.
 102 Viz Gen. 3:8, pozn. 102, jiná předložka než ve v. 3 a j.
 bez tohoto označení.
 103 Zde snad i v příčinném smyslu („od [n. „z“, tj. „vli-
 vem“, „účinkem“] jeho tváře“, n. prostě „z něho“, viz
 Gen. 27:46, pozn. 730).
 104 Viz Deut. 33:3, pozn. 1235.
 105 N. snad „národnosti“ (Gen. 17:16, pozn. 459).
 106 Viz Deut. 2:25, pozn. 151.
 107 Zde a obdobně dále sloveso jako „shromažďuji“
 např. v Gen. 41:35 a j., zde ve smyslu jako v textu („od-
 nímají sr“, tj. „ztrácejí“, srov. závěr poznámky citované
 v kap. 1:14⁵², týkající se jiného slovesa obdobného
 významu, jehož je v téměř smyslu použito i zde ve
 v. 10¹²⁹), tj.
 108 „blednou“.
 109 Viz Gen. 6:4, pozn. 192.
 110 Viz Num. 31:28, pozn. 1043.
 111 N. „šplhají („vylézají¹⁷“, „vystupují¹⁷) na“, překlad
 v textu zvolen vzhledem k tomu, že v původním textu
 je vazba bez předložky.
 112 Viz Lev. 25:30, pozn. 821.
 113 Viz Gen. 9:5, pozn. 285.
 114 Viz Gen. 49:17, pozn. 1354.
 115 N. „aniž se uchylují od svých stezek“.
 116 Viz Gen. 26:31, pozn. 694.
 117 Sloveso vyskytující se v SZ jen ještě v Soud. 2:18, kde
 je jeho přičestí („utlačovateli“).
 118 Zde v takovémto smyslu výjimečně „muž“ jako
 v Exod. 10:11, pozn. 332.
 119 Viz Num. 20:19, pozn. 779.
 120 Vl. „padají“ („vpadávají“).
 121 Viz 2 Par. 23:10, pozn. 808.
 122 Tj. „oštěpy proti nim namířené“.
 123 N. „nedávají se zastavit“ (n. „zadržet“), sloveso
 („báca“) jako např. u Jer. 6:13, pozn. 514, zde je jeho
 smysl nepřiliš jasný; podle LXX „nikterak spolu neskon-
 čí“ („ú mé synteleshósi“), podle Vulgaty „nebudou
 (z)ničení“ (n. „[z]kažení“, „non demolentur“).
 124 Viz Is. 33:4, pozn. 1643.
 125 Nesouvisí s „pobíhají“ shora.
 126 Vl. „skrze (jako „mezi“ ve v. 8) okna“.
 127 Sloveso jako např. „roztrásla se“ v Žalm 18:7, jiné
 než „se... třese“ zde shora?⁷⁹
 128 Viz Jer. 4:28, pozn. 370.
 129 Zde má dotčené sloveso⁵² takovýto význam.
 130 Tj. „hasnou“, viz Is. 4:5 a dále, pozn. 2234.
 131 Viz Exod. 14:4, pozn. 457.
 132 Viz Gen. 32:2, pozn. 853.
 133 Jako „nebot“ shora.
 134 Viz Gen. 1:7, pozn. 12.
 135 Viz Gen. 28:17, pozn. 737.
 136 Viz Gen. 2:16, pozn. 74.
 137 Viz Jer. 6:11, pozn. 508.
 138 Tj. „za tohoto stavu věcí“, vl. „nyní“ smysl jako v tex-
 tu n. zde shora.
 139 Viz Gen. 22:16, pozn. 584.
 140 Tj. „zplna“, „bezvýhradně“, „co nejbliže“.
 141 D. „v postu“, dále obdobně, táž předložková vazba
 jako v slovesch „celým svým srdcem“ shora (vl. „v celém
 svém srdci“, smysl jako v textu).
 142 Viz Gen. 23:2; 50:10, pozn. 590.
 143 Viz Exod. 22:27, pozn. 124.
 144 Viz Exod. 34:6, pozn. 1183.
 145 Viz Exod. 34:6, pozn. 1188.
 146 Viz Exod. 34:6, pozn. 1189.
 147 Vl. „hojný“, „mnohý“.
 148 Viz 2 Par. 6:42.
 149 N. „pocitující“, „k lítosti se pohnout dávající“, v. 14
 obdobně.
 150 Viz Deut. 29:21, pozn. 1067.
 151 N. „Může¹³⁶ se vrátit“ (n. „vracet“), zde je snad vhod-
 no k přesnějšímu vyjádření smyslu výroku výjimečně
 použít částice „snad“ místo způsobového slovesa jako
 obvykle.
 152 Zde i „obráti“ (totéž sloveso jako „vraťte se“ ve
 vv. 12n.), tj. „změní směr n. způsob své činnosti“,
 „upustí od vykonávání soudu a vrátí se k projevům lás-
 ky“, jak je naznačeno v následujícím textu.
 153 N. „Chce¹³⁶ li se vrátit (n. „vracet“, n. „bude-li se vra-
 cet“), nabude“, viz Gen. 5:32 a dále, pozn. 438; i toto
 dále v podobných spojeních obdobně.
 154 Viz Exod. 12:6, pozn. 375.
 155 Zde je toto sloveso ve svém obvyklém smyslu.
 156 Toto sloveso zde v překladu zvoleno k odlišení od
 předchozího a následujícího „shromážděte⁵²“, jehož je
 v obdobné souvislosti použito v kap. 1:14.
 157 Viz Jer. 6:11, pozn. 510.
 158 Viz Exod. 3:10 a dále, pozn. 252.
 159 Viz Pis. 4:8, pozn. 118.
 160 Viz Žalm 19:5, pozn. 581.
 161 N. „úřadu“, tvar slovesa jako v Exod. 28:35, pozn. 1011.
 162 D. „Hospodina“ (2. pád, „týkající se Hospodina“).
 163 Viz Gen. 45:20, pozn. 1250.
 164 Viz Num. 16:14 a dále, pozn. 724.
 165 N. „za potupu“ (Žalm 22:6, pozn. 640).
 166 Viz Gen. 1:18 a dále, pozn. 112.

- 167** N. „za potupu, za přísloví (Jób 17:6, pozn. 827) mezi nimi – národy“.
- 168** N., podle některých, i LXX a Vulgaty, „rozhorlil“, dále obdobně.
- 169** Viz Num. 25:13, pozn. 437.
- 170** Viz Is. 9:19, pozn. 564.
- 171** Vl. „nad svým lidem“, „na svůj lid“, smysl jako v textu.
- 172** Tj. „ušetří¹⁶⁸ svůj lid“, v textu opis v zájmu uchování předložkové vazby textu původního v překladu.
- 173** Viz Gen. 6:13 a dále, pozn. 569.
- 174** Viz Gen. 6:13 a dále, pozn. 225.
- 175** D. „s tím“, smysl jako v textu.
- 176** Viz Gen. 13:9, pozn. 372.
- 177** D. „toho severního“, n. „to severní“, jsou-li zde, podle některých, míněna mračna kobylek, o nichž se mluví od počátku kap. 1, spíše však zde jde o nepřítele a jeho vojska, srov. Ezek. 38:6, 15 a 39:2.
- 178** Viz Deut. 30:1, pozn. 1078.
- 179** Tj. „přední voj“, „čelo“.
- 180** Tj. „Mrtvému“, viz Ezek. 47:18, pozn. 2138.
- 181** N. „západnímu“, nesouvisí se „zadní“ shora; tj. „Středozevnímu“, viz Exod. 23:31, pozn. 828.
- 182** Nesouvisí s předešlým „zápach“, výraz vyskytující se v SZ jen zde.
- 183** Viz Žalm 35:26, pozn. 920 a 976; totéž sloveso je ve v. 21 se smyslem jako tam v textu.
- 184** Viz Gen. 1:11, pozn. 16 („dává vyrůst“, tvar tohoto slovesa), pozn. 17 („mladý porost“, výraz od tohoto slovesa odvozený, n. snad naopak).
- 185** Viz Gen. 1:11, pozn. 18.
- 186** Viz Gen. 4:7, pozn. 139.
- 187** Zde v takovémto smyslu („úrodu“, „výtěžek“, „projev své životní síly“).
- 188** Tj. „podzimní“, srov. Deut. 11:14, pozn. 467, kde je použito jiného, ale přibližného a souznačného výrazu.
- 189** N. „bohaté“, D. „podle spravedlnosti“.
- 190** Viz Žalm 68:9, pozn. 1582.
- 191** Viz Deut. 11:14, pozn. 468.
- 192** Tj. „jara“, „vegetační období“.
- 193** Viz Exod. 21:34, pozn. 729.
- 194** N. snad „jež požrali“ (n. „sežrali“), tj. „jež svou žravostí zhehodnotili n. jakoby zničili“.
- 195** Totéž sloveso jako „požirali“ ve v. 25.
- 196** D. „jíst jedením¹⁹⁵“.
- 197** D. „k podivení“.
- 198** Viz Gen. 3:22, pozn. 119.
- 199** D. „ještě“, smysl jako v textu.
- 200** V hebrejském textu tvoří vv. 28–32 kapitolu 3:1–5; zde v překladu následující kapitola 3 je tam pak označena jako kap. 4.
- 201** N. „spatřovat“, viz Dán. 8:2, pozn. 504.
- 202** Viz Is. 1:1, pozn. 2.
- 203** N. „uskutečňovat“, D. „dávat“.
- 204** Viz Gen. 13:10, pozn. 375.
- 205** Viz Gen. 19:21, pozn. 515.
- 206** Viz Gen. 4:26, pozn. 175.
- 207** Tj. „možnost úniku“, „útočiště“.
- 208** Viz Num. 21:35, pozn. 830.
- 209** N., podle některých, „ano, v něm²⁵² pro přeživší“.
- 210** Viz Deut. 30:3, pozn. 1080.
- 211** Viz Deut. 30:3, pozn. 1081 a 1082.
- 212** Viz Gen. 14:3, pozn. 390.
- 213** Jméno znamená „Hospodin je soudce“.
- 214** Viz Gen. 18:19, pozn. 482.
- 215** Viz Ezek. 7:3, pozn. 301.
- 216** Jiná předložka než „o“ ve v. 2, v této souvislosti však obdobného smyslu.
- 217** Viz Jós. 19:29, pozn. 590.
- 218** Viz Ezek. 27:8, pozn. 1303.
- 219** Viz Ezek. 47:8, pozn. 2108.
- 220** Viz Exod. 15:14, pozn. 520.
- 221** Viz Soud. 9:16, pozn. 547, zdola sloveso, od něhož je tento výraz odvozen, viz 2 Par. 20:11, pozn. 730; předložková vazba tam zmíněná je několikrát i v tomto verši, zde však vyhovuje překlad jako v textu („mi“), m. j. i vzhledem k tomu, že předložková vazba obdobného znění i významu jako tam uvedený opis je v doslovném překladu zde na konci verše²²⁴ a ve v. 7; předložka („na“) je tam však jiná, byť v této souvislosti obdobného smyslu.
- 222** Zde v takovémto smyslu, n. „splácet“, viz Is. 66:6, pozn. 1028, nesouvisí však s „odplatou“ shora²²¹.
- 223** Viz Gen. 9:11 a dále, pozn. 291.
- 224** Viz Gen. 14:16, pozn. 406; jiné sloveso než „vracet“ shora²²².
- 225** Vl. „dobré“.
- 226** N. „cenné“, viz 1 Král. 20:6, pozn. 915.
- 227** Viz 1 Král. 6:3, pozn. 326.
- 228** Tj. „Řeků“.
- 229** Viz Gen. 47:21, pozn. 603.
- 230** N. „popohnat“, „vzrušit“, dále smysl jako v textu.
- 231** Viz Gen. 1:9, pozn. 13.
- 232** Viz 1 Král. 10:1, pozn. 609, zde jméno národa oné země, v SZ jen zde se vyskytující.
- 233** 3. pád.
- 234** Viz Jer. 6:4, pozn. 482.
- 235** Viz Gen. 14:8, pozn. 396; Num. 21:1, pozn. 788.
- 236** Viz Exod. 21:6, pozn. 683.
- 237** Viz Is. 2:4, pozn. 128.
- 238** Viz Is. 2:4, pozn. 129.
- 239** Jako v 1 Král. 18:28, jiný výraz než u Is. 2:4.
- 240** Hebr. „úšit“, sloveso nejasného významu, vyskytující se v SZ jen zde; podle LXX „synathroizesthe“, „shromážďujte n. seskupujte se“, podle Vulgaty „erumpite“, „vyrazte“, „probojujte se“, podobně překládají i někteří jiní, ještě jiní „pomozte“, „zachraňte se“.
- 241** Vl. „přijďte“, „přicházejte“.
- 242** Viz Num. 16:27, pozn. 648.
- 243** N. „nechej sejít“, tj. směrem dolů, viz Žalm 38:2, pozn. 1046; Jer. 21:13, pozn. 1134, jiné sloveso než zde v kap. 2:23, ve tvaru vyskytujícím se v SZ jen zde.
- 244** Viz Gen. 3:22, pozn. 118.
- 245** Tj. „nádrže n. jímký k lisu“ n. „k lisům“ (kap. 2:24).
- 246** Zde ve smyslu jako u Hós. 7:1, pozn. 291.
- 247** N. „povykující (n. „hlučící“) davy“, viz 1 Sam. 4:14, pozn. 254.

- 248** N. „toho, co je určeno“, viz Is. 10:22, pozn. 623.
249 Viz Žalm 46:1, pozn. 1228.
250 Viz Soud. 6:26, pozn. 420.
251 Viz Exod. 24:16 a dále, pozn. 866.
252 Viz Is. 3:26, pozn. 251; kap. 2:32²⁰⁹ obdobně.
253 Viz Exod. 29:33, pozn. 1057.
254 Zde opět týž výraz jako v kap. 1:5.
255 Viz Gen. 2:14, pozn. 71.
256 Viz 2 Sam. 22:16, pozn. 874, zde snad spíše v takovémto smyslu.
- 257** Jiný výraz než ve v. 2²¹², viz Gen. 26:19, pozn. 684.
258 Údolí v Móávsku naproti Jerichu, viz Num. 25:1; 33:49, pozn. 1092; Jós. 2:1.
259 D. „od“, „z“, smysl jako v textu.
260 N. „zlé nakládání“, „násilí“, viz Gen. 6:11, pozn. 206.
261 Tj. snad „a podle toho tak naložím s těmi, kdo ji prolévali (v. 19), jak jsem to doposud neučinil“. Toto místo někteří považují za porušené a navrhují různé úpravy, nedovolil jsem si však opravovat dochovaný masoretický text, jenž dává podle mého soudu dobrý smysl.

ÁMÓS¹

Slova Ámóse, jenž byl mezi pastýři²³ v dnech Uzzijji, krále Júdova, a v dnech Jároveáma, syna Jóášova, krále Izráelova, dva roky před zemětřesením⁷; (2) i řekl: Hospodin bude z Cijjónu rvát, *ano*, z Jerúsálema vydávat svůj hlas, i budou truchlit²³⁶ pastviště⁸ pastýřů a vysychat bude téměř⁹ Karmele.

(3) Takto řekl Hospodin: Stran trojích přestoupení^{6 10} Damašku, *ano*, stran čtveřých⁶, to¹¹ nebudu odvolávat¹², stran jejich mlácení⁶ Gileádu mlátícími saněmi¹³ ze železa, (4) nýbrž¹⁴ pustím¹⁵ v dům Chazáélův¹⁶ oheň, jenž¹⁴ sežere¹⁷ paláce¹⁸ Ben-Hadádovy, (5) a budu lámat závory¹⁹ Damašku a vytínat⁵⁸ obyvatele¹⁹ z údolí²⁰ Áven²¹ a třímajícího žezlo z Bét-Edenu²², a lid Aráma²³, *ti* budou odvedeni²⁴ do Kíru²⁵, řekl Hospodin.

(6) Takto řekl Hospodin: Stran trojích přestoupení^{6 10} Gazy, *ano*, stran čtveřých⁶, to¹¹ nebudu odvolávat¹², stran jejich odvedení^{6 24} veškerého²⁶ odvedenectva²⁷ k vydání na pospas²⁸ Edómu, (7) nýbrž¹⁴ pustím¹⁵ mezi zdi^{19 29} Gazy oheň, jenž¹⁴ sežere¹⁷ její paláce¹⁸, (8) a budu vytínat⁵⁸ obyvatele¹⁹ z Ašdódu a třímajícího žezlo z Aškelónu, a na Ekrón opět vztáhnu^{12 30} svou ruku, takže¹⁴ zbytek³¹ Pelištím^{39 1}, *ti* pohynou, řekl Pán, Hospodin.

(9) Takto řekl Hospodin: Stran trojích přestoupení^{6 10} Córu³², *ano*, stran čtveřých⁶, to¹¹ nebudu odvolávat¹², stran jejich vydání⁶ veškerého²⁶ odvedenectva²⁷ na pospas²⁸ Edómu, aniž si připomněli bratrskou smlouvu³³, (10) nýbrž¹⁴ pustím¹⁵ mezi zdi^{19 29} Córu³² oheň, jenž¹⁴ sežere¹⁷ její³⁴ paláce¹⁸.

(11) Takto řekl Hospodin: Stran trojích přestoupení^{6 10} Edóma, *ano*, stran čtveřých⁶, to¹¹ nebudu odvolávat¹², stran jeho pronásledování⁶ svého bratra s mečem³⁵, kdy¹⁴ potlačil³⁶ své niterné city³⁷ a jeho hněv dravě³⁸ skáče³⁹ na kořist⁴⁰, a jeho nabubřelost⁴¹ – vždy⁴² ji uchovává^{2 43};

(12) nýbrž¹⁴ pustím¹⁵ v Témán oheň, jenž¹⁴ sežere¹⁷ paláce¹⁸ Bocry.

(13) Takto řekl Hospodin: Stran trojích přestoupení^{6 10} synů Ammónových, *ano*, stran čtveřých⁶, to¹¹ nebudu odvolávat¹², stran jejich rozparování^{6 44} těhotných z Gileádu, za účelem rozšiřování svého území⁴⁵, (14) nýbrž¹⁴ zažehnu mezi zdi^{19 29} Rabby oheň, jenž¹⁴ sežere¹⁷ její paláce¹⁸ za⁴⁶ pokřiku⁴⁷ za⁴⁶ dne bitvy⁴⁸, za⁴⁶ smrští⁴⁹, za⁴⁶ dne vichřice⁵⁰, (15) a jejich král odejde ve vyhnanství⁵¹, on i jeho kníže⁵² spolu, řekl Hospodin.

2 Takto řekl Hospodin: Stran trojích přestoupení^{6 10} Móávových, *ano*, stran čtveřých⁶, to¹¹ nebudu odvolávat¹², stran jeho spálení^{6 186} kostí krále Edóma na vápno, (2) nýbrž¹⁴ pustím¹⁵ mezi⁶⁷ Móáva⁵³ oheň, jenž¹⁴ sežere¹⁷ paláce¹⁸ Kerijóth, a Móáv za⁴⁶ vřavy⁵⁴ umře, za⁴⁶ pokřiku⁴⁷, za⁴⁶ zvuku⁵⁵ trouby⁵⁶, (3) a chci⁵⁷ zprostřed něho³⁴ vytít⁵⁸ soudce^{19 59 62} a všechny jeho³⁴ hodnostáře⁵² zabít s ním, řekl Hospodin.

(4) Takto řekl Hospodin: Stran trojích přestoupení^{6 10} Júdových, *ano*, stran čtveřých⁶, to¹¹ nebudu odvolávat¹², stran jejich zamítání^{6 60} zákona⁶¹ Hospodinova, že¹⁴ nedbají^{2 43} jeho ustanovení⁶², a jejich lži⁶³, podle kterých⁶⁴ chodili^{2 65} jejich otcové, je uvedly v bloudění⁶⁶; (5) nýbrž¹⁴ pustím¹⁵ mezi⁶⁷ Júdu oheň, jenž¹⁴ sežere¹⁷ paláce¹⁸ Jerúsálema.

(6) Takto řekl Hospodin: Stran trojích přestoupení^{6 10} Izráelových, *ano*, stran čtveřých⁶, to¹¹ nebudu odvolávat¹², stran jejich prodávání⁶ spravedlivého za peníze⁶⁸ a nemajetného⁶⁹ za pár sandálů – (7) oni⁷⁰, již⁷¹ dychtí⁷² po prachu země na hlavě nuzných⁷³ a cestu ponížených⁷⁴ obracejí stranou⁷⁵; a muž i jeho otec chodí k téže mladici za účelem poskrvování⁷⁶ mého svatého jména, (8) a vedle kteréhokoli⁷⁷ oltáře se natahují^{75 78} na rouchách vzatých v zástavu⁷⁹ a v domě svého Boha⁸⁰ pijí víno *od* pokutovaných. (9) A já jsem

před jejich tvář⁸¹ zahubil⁸² Emóriho⁸³, jehož výška *byla* jako výška cedrů, a on *byl* silný jako duby, a zničil⁸² jsem jeho ovoce shora a jeho kořeny zespodu; (10) a já jsem vás vyvedl⁸⁴ ze země Egypta a vodi² jsem vás čtyřicet let v pustině k zaujetí⁸⁵ země Emóriho⁸³. (11) A z vašich synů jsem ustanovoval⁸⁶ za proroky a z vašich jinochů za zasvěcence^{62 87}; zda tomu snad není takto, synové Isráelovi? prohlášeno⁸⁸ Hospodinem. (12) *Ale* zasvěcence^{62 87} jste napájeli² vínem a stran proroků⁸⁷ jste rozkazovali² výrokem: Necht neprorokujete⁸⁹! (13) Hle, já se chystám působit³⁰⁸ váznuti⁹⁰ pod vámi⁹¹, jako váznutí působí⁹⁰ vůz, *když je* na něm plno posečeného obilí; (14) i bude se ztrácet⁹² před rychlým^{81 93} útočiště⁹⁴ a silný nebude moci⁵⁷ stupňovat⁹⁵ svou moc⁹⁶, aniž bude moci⁵⁷ hrdina⁹⁷ nechat vyváznout své žití⁹⁸. (15) A cháající se⁹⁹ luku nebude moci⁵⁷ obstát, aniž bude rychlý v nohou moci⁵⁷ vyváznout, aniž bude jezdec na koni moci⁵⁷ nechat vyváznout své žití⁹⁸; (16) i svým srdcem statečný^{95 100} mezi hrdiny⁹⁷ bude v onen den prchat nahý, prohlášeno⁸⁸ Hospodinem.

3 Slyšte toto slovo, jež Hospodin promluvil proti vám¹⁰¹, děti¹⁰² Isráelovy, proti vši¹⁰³ čeledi^{101 104}, již jsem vyvedl⁸⁴ ze země Egypta, výrok: (2) Ze všech čeledí¹⁰⁴ země¹⁰⁵ jsem vzal na vědomí¹⁰⁶ jen¹⁰⁷ vás; proto na vás budu navštěvovat¹⁰⁸ všechny vaše nepravosti¹⁰⁹. (3) Zda půjdou dva spolu, jestliže se *spolu* nedomluví? (4) Zda bude lev v lese řvát, když¹⁴ nebude mít¹¹⁰ úlovku^{39 111}? Zda bude hřivnatec¹¹² vydávat svůj hlas ze svého doupěte¹¹³, jestliže *nic* nepolapí¹¹⁴? (5) Zda bude ptáče¹¹⁵ padat na past *na* zemi, když¹⁴ na ně nebude léčky¹¹⁶? Zda past vyskočí⁸⁴ z půdy¹⁰⁵, když¹⁴ nebude moci⁵⁷ vůbec nic¹¹⁷ polapit¹¹⁴? (6) Bude-li se¹¹⁸ ve městě troubit¹¹⁹ na troubu⁵⁶, aniž se budou, lid, s chvěním sbíhat¹²⁰? Může⁵⁷-li ve městě nastat¹²¹ neštěstí¹²², aniž je Hospodin dopustí¹²³? (7) Vždyť Pán, Hospodin, nečiní nic¹²⁴, ledaže odhalí svůj záměr¹²⁵ svým nevolníkům, prorokům.

(8) Lev zařval – kdo by se nebál¹²⁶? Pán, Hospodin, promluvil – kdo by nepro-rokoval?

(9) Zvěstujte¹²⁷ na palácích¹⁸ v Ašdódu a na palácích¹⁸ v zemi Egypta a říkejte: Shromážděte se¹²⁸ na horách Šómronu a vize prostředě něho³⁴ mnoho zmatků¹²⁹, *ano*, uvnitř něho³⁴ útlík^{130 131}, (10) neboť¹³⁴ nevědí², *jak* uskutečňovat¹²³ poctivost¹³², prohlášeno⁸⁸ Hospodinem, ti, již⁷¹ ve svých palácích¹⁸ hromadí¹³³ násilnictví^{19 62 134} a pustošení^{19 62 135 136}. (11) Proto Pán, Hospodin, řekl takto: Protivník¹³⁷! – a *to* vůkol země! Ten¹⁴ z tebe strhne tvou sílu¹³⁸ a tvé paláce¹⁸ budou vypleněny. (12) Takto řekl Hospodin: Jako když pastýř vyprošťuje z tlamy lva dvě holeně nebo cíp ucha, tak budou vyprošťovány děti¹⁰² Isráelovy, ti, již⁷¹ v Šómronu sedí v rohu pohovky¹³⁹ a v damašku postele¹⁴⁰.

(13) Slyšte a v domě Jákóbov¹⁴¹ dosvědčujte, prohlášeno⁸⁸ Pánem, Hospodinem, Bohem zástupů^{142 143}, (14) že v den svého navštívení¹⁰⁸ přestoupení¹⁰ Isráelových proti mně¹⁰¹ budu i vykonávat navštívení^{108 144} na oltářích¹⁴⁵ Běth-Élu, takže¹⁴ rohy oltáře¹⁴⁶ budou odsekávány a budou padat k zemi; (15) a budu bít¹⁴⁷ zimním domem¹⁴⁸ o dům letní^{149 150}, takže¹⁴ domy ze slonoviny¹⁵¹ se budou vyvracet, *ano*, mnohé domy budou mizet, prohlášeno⁸⁸ Hospodinem.

4 Slyšte toto slovo, krávy Bášanu, jež *jsste* na hoře Šómronu, vy, jež⁷¹ utiskujete¹³⁰ nuzné⁷³, *ano*, vy, jež⁷¹ zkrušujete¹⁵² nemajetné⁶⁹, vy, jež⁷¹ říkáte svým pánům¹⁵³: Přines, ať můžeme⁵⁷ pít. (2) Pán, Hospodin, přísáhl při své svatosti, že, hle, na vás přicházejí dni, kdy¹⁴ vás odvedou^{154 155} na harpunách a posledek¹⁵⁶ z vás¹⁵⁷ na udicích k rybaření, (3) a budete vycházet průlomy¹⁵⁸, každá¹⁵⁹ před sebe, a poboríte¹⁶⁰ Harmónu¹⁶¹, prohlášeno⁸⁸ Hospodinem.

(4) Pojdte v Běth-Él a proviňujte se^{10 162}, v Gilgále se rozhojňujte stran proviňování^{10 162}, a přinášejte za *každého* jitra své oběti, za *každé* tři dni své desátky, (5) a vyvádění kouře¹⁶³ z kvasu děkovné oběti¹⁶⁴, a *provolavejte, ano*, zvěstujte dobrovolné *oběti*¹⁶⁵, neboť tak *to* milujete, děti¹⁰² Isráelovy, prohlášeno⁸⁸ Pánem, Hospodinem. (6) A já jsem vám ve všech vašich městech dal i prázdnotu zubů¹⁶⁶, *ano*, nedostatek chleba¹⁶⁷ ve všech vašich

místech¹⁶⁸, ale nevrátili jste se až¹⁶⁹ ke mně, prohlášeno⁸⁸ Hospodinem; (7) a já jsem před vámi⁸¹ i zadržel dešť¹⁷⁰ v čas ještě tři měsíců do žně, a dštil jsem na jedno město a na jedno město jsem nedštil; na jeden pozemek¹⁷¹ se dštilo¹⁷² a jeden pozemek¹⁷¹, na něj nedštilo, vysychal¹⁷³; (8) i potácela se¹⁷⁴ dvě-tři města¹⁷⁵ k městu jednomu pit vodu, aniž se mohla^{57 175} nasytit, ale nevrátili jste se až¹⁶⁹ ke mně, prohlášeno⁸⁸ Hospodinem. (9) Bil jsem^{2 147} vás sněti¹⁷⁶ a rzí^{176 177}, množství^{62 178} vašich zahrad a vašich vinic a vašich fíkovníků a vašich oliv požírali¹⁷ gázámové^{19 179}, ale nevrátili jste se až¹⁶⁹ ke mně, prohlášeno⁸⁸ Hospodinem. (10) Pustil jsem¹⁵ mezi vás mor podle způsobu¹⁸⁰ Egypta, vaše jinochy jsem pozabíjel mečem, vaše koně – se zatektem¹⁸¹, a nechal jsem vystupovat⁸⁴ zápach vašich táborů¹⁸², ano, ve váš nos, ale nevrátili jste se až¹⁶⁹ ke mně, prohlášeno⁸⁸ Hospodinem. (11) Působil jsem² podvracení¹⁸³ mezi vámi, jako Boží podvracení^{183 184} Sodomy a Gomory, a stali jste se¹²¹ jakoby polemen vytrženým¹⁸⁵ z ohně¹⁸⁶, ale nevrátili jste se až¹⁶⁹ ke mně, prohlášeno⁸⁸ Hospodinem. (12) Proto chci⁵⁷ s tebou¹⁸⁷, Izráěli, taktó naložit¹²³; protože chci⁵⁷ s tebou¹⁸⁷ toto učinit^{123 188}, připrav se¹⁸⁹, Izráěli, vstříc svému Bohu, (13) neboť, hle, on, ztvárnivší¹⁹⁰ hory a stvořivší vítr¹⁹¹ a oznamující¹⁹² člověku¹⁹³, co je jeho myšlením¹⁹⁴, činící úsvit¹⁹⁵ temnotou¹⁹⁶ a šlapající¹⁹⁷ po výšinách¹⁹⁸ země; jeho jméno je Hospodin, Bůh zástupů^{142 143}.

5 Slyšte toto slovo, jež já vznáším¹⁵⁴, žalozpěv¹⁹⁹, proti vám^{101 200}, dome Izráělu; (2) panna Izráělova padla, aniž může⁵⁷ opět povstat²⁰¹, byla sražena na zem¹⁰⁵, není, kdo by ji pozvedal²⁰². (3) Ano, Pán, Hospodin, řekl taktó: Město, jež⁷¹ vypravovalo²⁰³ tisíc, bude *mu* zbývat sto, a jež⁷¹ vypravovalo²⁰³ sto, bude *mu* pro dům Izráělu zbývat deset.

(4) Ano, Hospodin řekl domu Izráělovu taktó: Vyhledávejte²⁰⁴ mě a žijte, (5) a nechtě nevyhledávejte^{89 204} Běth-Él, aniž smíte⁵⁷ přicházet v Gilgál, aniž smíte⁵⁷ přecházet³⁷⁹ v Beér-ševu, neboť Gilgál bude jistotně²⁰⁵ muset⁵⁷ být odveden^{24 206} a Běth-Él bude ničím^{21 207}.

(6) Vyhledávejte²⁰⁴ Hospodina, – a žijte, aby nepřeskočil²⁰⁸ jako oheň v dům Josefův²⁸⁵ a nepohltil¹⁷ jej, a Běth-Él by neměl²⁰⁹ hasičího, (7) vy, již⁷¹ převracíte¹⁸³ právo²¹⁰ v pelyněk²¹¹, a ti, již spravedlnost nechávají² padat²¹² k zemi, – (8) zřídívšího¹²³ Kuřátka²¹³ a Oriona a v jitro převracějícího¹⁸³ hlubokou temnotu²¹⁴, jenž¹⁴ den zatemňuje² noci, toho, jež⁷¹ přivlává²¹⁵ vody moře a rozlévá² je na tvář²¹⁶ země – jeho jméno je Hospodin, (9) jenž⁷¹ působí blýskání²¹⁷ zkázy¹³⁵ nad silným¹³⁸ a na pevnost²¹⁸ zkázu¹³⁵ přivádí.

(10) Oni nenávidí² kárajícího²¹⁹ v bráně²²⁰ a oškliví si vyslovujícího, co je bezúhonně²²¹; (11) proto, pro vaše dupání po nuzném⁷³, že¹⁴ od něho berete dávky^{19 222} zrní²²³ – zbuodovali jste domy z kvádrů^{19 224}, ale nebudete v nich bydlet, vysázeli jste nádherné vinice²²⁵, ale nebudete pít vína z nich. (12) Vždyť znám² vaše mnohá přestoupení¹⁰ a vaše těžké²²⁶ hříchy²²⁷ – oni tísní²²⁸ spravedlivého, berou podplácení²²⁹ a nemajetně⁶⁹ v bráně²²⁰ odstrkují^{75 230}!

(13) Proto – rozumný²³¹ bude v takovéto době mlčet, neboť je to²³² doba zlá – (14) vyhledávejte²⁰⁴ dobro a nikoli zlo, abyste mohli⁵⁷ žít a aby Hospodin, Bůh zástupů^{142 143}, byl tak s vámi, jak říkáte². (15) Nenávidíte zlo a milujete dobro a v bráně²²⁰ uplatněte²³³ právo²¹⁰; snad bude Hospodin, Bůh zástupů^{142 143}, milostiv zbytku Josefovu²⁸⁵. (16) Proto Hospodin, Bůh zástupů^{142 143}, Pán, řekl taktó: Na všech prostranstvích²³⁴ bude nářek²³⁵ a ve všech ulicích budou říkat: Ach, ach! I budou rolníky¹⁹ volat² k smutku²³⁶ a nářku²³⁵, ke znalým truchlozpěvu^{19 237}; (17) i ve všech vinicích bude nářek²³⁵, když budu procházet v tvém středu²³⁸, řekl Hospodin.

(18) Běda vám, již⁷¹ jste dychtívi dne Hospodinova! K čemu vám toto – den Hospodinův? To²³² bude tma a ne světlo; (19) tak jako když někdo²³⁹ prchá před tváří⁸¹ lva a potká ho medvěď, aneb přijde v dům a svou rukou se opře o²⁴⁰ stěnu a štipne ho had. (20) Zda nebude den Hospodinův tmou a ne světlem? Ano, temno a ne jasno²⁴¹ bude v něm! (21) Nenávidím², zavrhl jsem⁶⁰ vaše slavnosti, aniž chci⁵⁷ přivonět k²⁴² vašim svátečním

sejitím^{243 244}; (22)vždyť když mi vznášíte²⁴⁵ vzestupné oběti²⁴⁶ a své oběti darů²⁴⁷, nemám blahovůle²⁴⁸, aniž chci²⁵ hledět na pokojné obětování²⁴⁹ vašich vykrmených kusů. (23)Vzdal²⁵⁰ zpřed mne²⁵¹ povyk²⁵² svých písní, neboť¹⁴ nechci⁵⁷ slyšet zpěvu²⁵³ k tvým varytům^{254 255}, (24)nýbrž¹⁴ nechť se soud²¹⁰ valí^{89 256} jako vody, ano, spravedlnost jako trvale tekoucí²⁵⁷ potok. (25)Zda jste mi v pustině *po* čtyřicet let podávali^{2 258} oběti, i oběť daru^{247 249}, dome Isráělu? (26)Ba – vyzvedli jste^{154 259} svého krále Sikkútha^{260 261} a Kijjúna²⁶², svá zobrazení, hvězdu svého boha²⁶³, jež jste si zhotovili¹²³, (27)i budu vás dávat odváděti²⁴ až za Damašek²⁶⁴, řekl Hospodin, Bůh zástupů^{142 143}; *to je* jeho jméno.

6 Běda vám, bezstarostní²⁶⁵ na Cijjónu a již⁷¹ se bezpečně cítíte²⁶⁶ na hoře Sómrónu, vyznačení za vybrané²⁶⁷ z národů, a dům Isráělu, *ti* k nim přicházejí^{2 268}. (2)Přejděte v Kalné a vize, a odtamtud jděte ve veliké^{34 269} Chamáth a sestupte v Gath Pelišтім³⁹¹ – *zda jsou* na tom lépe²⁷⁰ než tato²⁷¹ království? *Je-li* jejich území⁴⁵ větší²⁶⁹ než vaše²⁷¹ území⁴⁵? (3)Vy, již⁷¹ se bráníte zlému dni²⁷², ale blíže přivádíte^{2 258} stolici²⁷³ násilí^{134 274}, (4)již⁷¹ uléháte na pohovkách³⁹ ze slonoviny¹⁵¹ a roztahujete se²⁷⁵ na svých postelích¹⁴⁰ a jídáte jehňata ze stáda²⁷⁶ a telata zprostřed chlěva²⁷⁷, (5)již⁷¹ vyzpěvujete²⁷⁸ ke²⁷⁹ zvuku²⁸⁰ varyta²⁵⁴, – *oni* si jako Dávid vymýšlejí² nástroje²⁸¹ ke zpěvu^{255 282}, (6)ti, již⁷¹ se napájejí²⁸³ okřiny vína a maží se vybranými²⁶⁷ oleji, aniž se trápí nad zdrcením²⁸⁴ Josefovým²⁸⁵. (7)Proto nyní budou muset⁵⁷ být odvedeni²⁴, v čele²⁸⁶ odvedených²⁴, i bude pomíjet²⁵⁰ jásot²⁸⁷ roztahujících se²⁷⁵.

(8)Pán, Hospodin, přísáhl při sobě samém²⁸⁸, prohlášeno⁸⁸ Hospodinem, Bohem zástupů^{142 143}: Já si ošklivím zpupnost²⁸⁹ Jákobovu a nenávidím² jeho paláce¹⁸, i chci⁵⁷ město i jeho náplň vydat na pospas²⁸, (9)a stane se³², že deset mužů, byt mohli⁵⁷ být pozůstaveni v jednom domě, i *ti* budou mřít; (10)a když *někoho*²⁹⁰ bude chtít⁵⁷ vyzvednout^{84 154} jeho strýc²⁹¹ a jeho spalovač²⁹² k vynesení²⁹³ kostí z domu a bude říkat *tomu*, jenž *bude* v nitru²⁹⁴ domu²⁹⁵: *Zda je ještě někdo*

s tebou? – řekne²⁹⁶: Již nikdo. A řekne: Pst! Jen nepoukazovat na²⁹⁷ jméno Hospodinovo! (11)Vždyť, hle, Hospodin rozkazuje a rozbije¹⁴⁷ dům veliký na trosky²⁹⁸ a dům malý na střepiny²⁹⁹. (12)Zda poběží koně po skalisku³⁰⁰? Bude-li se¹¹⁸ *tam* orat skotem³⁰¹? Vždyť jste převrátili¹⁸³ právo²¹⁰ v žluč³⁰² a ovoce spravedlnosti v pelyněk²¹¹, (13)vy, již⁷¹ se radujete pro nic³⁰³, již⁷¹ říkáte: *Zda* ne svou silou jsme si dobyli rohů^{304 305}? (14)Však, hle, já³⁰⁶ – chystám se vzbudit^{86 307 308} proti vám, dome Isráělu, prohlášeno⁸⁸ Hospodinem, Bohem zástupů^{142 143}, národ – *ti*! vás vytlačí³⁰⁹ od vstupu *do* Chamáthu až po potok²⁵⁷ stepi^{310 311}.

7 Pán, Hospodin, mi ukázal toto³¹²: Že¹⁴ hle, na počátku vzházení otavy vytvářel³¹³ kobyly^{19 314}, a *to*, hle, otavy po králových secích³¹⁵; (2)a když skončily¹⁹ s požíváním^{17 316} bylinstva³¹⁷ země, stalo se¹²¹, že¹⁴ jsem řekl: Pane, Hospodine, odpusť, prosím³¹⁸! Jak bude moci⁵⁷ Jákob povstat^{86 307}, vždyť on je malý! (3)Hospodinu bylo² líto stran tohoto⁶. Nebude se *to* dít¹²¹, řekl Hospodin.

(4)Pán, Hospodin, mi ukázal toto³¹²: Že¹⁴ hle, Hospodin volal k soudu³¹⁹ ohněm; ten¹⁴ sežral¹⁷ velikou²⁶⁹ hlubinu³²⁰, sežral¹⁷ i³²¹ dědictví³²². (5)I řekl jsem: Pane, Hospodine, ustaň³²³, prosím³¹⁸! Jak bude moci⁵⁷ Jákob povstat^{86 307}, vždyť on je malý! (6)Hospodinu bylo² líto stran tohoto⁶. Ani *to*³²² se nebude dít¹²¹, řekl Pán, Hospodin.

(7)Ukázal mi toto³¹²: Že¹⁴ hle, Pán stál u svislé zdi^{6 29 324} a v jeho ruce olovnice; (8)a ke mně Hospodin řekl: Co ty vidíš, Ámós? I řekl jsem: Olovnici. A Pán řekl: Hle, já³⁰⁶ – chystám se přiložit^{308 325} olovnici v nitro svého lidu, Isráěle, nebudu mu nadále promíjet^{201 326}, (9)i budou pustnout³²⁷ výšiny¹⁹⁸ Isákovy a svatyně³²⁸ Isráělovy budou vyvraceny³²⁹, a proti domu Jároveámovu chci⁵⁷ s mečem³⁵ povstat.

(10)A Amacjá, kněz Běth-Élu, poslal k Jároveámovi, králi Isráělovu, výrok: Ámós se uvnitř domu Isráělova spikl proti tobě – země nemůže snést³³⁰ všechny jeho řeči, (11)vždyť Ámós říká² takto: Jároveám musí⁵⁷ umřít mečem

a Isráel jistotně³³¹ musí⁵⁷ být z povrchu své půdy^{105 332} odveden²⁴. (12)A k Ámósovi Amacjá řekl: Vidoucí³³³, jdi, utec si do země Júdovy a tam jez chléb, a tam budeš moci⁵⁷ prorokovat, (13)ale v Bét-Élu již nadále prorokovat²⁰¹ nesmíš⁵⁷, neboť on je svatyně³²⁸ královou, ano, on je domem království.

(14)A Ámós odpověděl a řekl k Amacjovi: Já nejsem prorok, aniž jsem já synem proroka, nýbrž jsem já skoták³³⁴ a otrhávač plodů³³⁵ sykomor³³⁶. (15)ale Hospodin mě vzal zpoza stáda²⁷⁶ a řekl ke mně Hospodin: Jdi, prorokuj k³³⁷ mému lidu, Isráelovi. (16)Nyní tedy³²¹ slyš slovo Hospodinovo: Ty praviš: Nesmíš⁵⁷ prorokovat proti Isráelovi⁶, aniž smíš⁵⁷ kázat³³⁸ proti domu Isákovu⁶; (17)proto řekl Hospodin takto: Tvá žena bude ve městě smilnit a tvoji synové a tvé dcery budou padat mečem, a tvá půda¹⁰⁵ bude provazem³³⁹ rozdělována a ty budeš na nečisté půdě¹⁰⁵ umírat; a Isráel jistotně³³¹ musí⁵⁷ být z povrchu své půdy^{105 332} odveden²⁴.

8 Pán, Hospodin, mi ukázal toto³¹²: **8** Že¹⁴ hle, koš³⁴⁰ letního ovoce³⁴¹; (2) a řekl: Co ty vidíš, Ámósi? I řekl jsem: Koš³⁴⁰ letního ovoce³⁴¹. A Hospodin ke mně řekl: Na můj lid, Isráele, přišel konec³⁴², nebudu mu nadále promíjet^{201 326}; (3) skučte³⁴³, písně chrámu³⁴⁴, v onen den, prohlášeno⁸⁸ Pánem, Hospodinem. Mrtvol¹⁹ bude mnoho, na kterémkoli⁷⁷ místě¹⁶⁸ se budou¹¹⁸ mlčky³⁴⁵ vyhazovat².

(4) Slyšte³⁴⁶ toto, vy, již⁷¹ lapáte^{72 347} nemajetného^{69 348} k odstranění³⁴⁹ ponížných^{74 350} země, (5) s výrokem: Kdy bude mjet nov měsíce, ať můžeme⁵⁷ prodávat³⁵¹ obilí³⁵², a sobota, ať můžeme⁵⁷ otevřít sýpky^{223 353} za zmenšování éfy³⁵⁴ a za zvětšování šeklu^{355 356}, a za podvodného použití³⁵⁷ klamných vah^{358 359}, (6) za kupování nuzných⁷³ za peníze⁶⁸ a nemajetného⁶⁹ za pár sandálů, ať můžeme⁵⁷ prodávat³⁵¹ odpad³⁶⁰ zrní^{223 361}? (7) Hospodin při sláve^{289 362} Jákóbově přísáhl: Budu-li³⁶³ vůbec kdy^{42 364} zapomenat kteroukoli⁷⁷ z jejich činností³⁶⁵! (8) Zda se pro toto⁶ nemá⁵⁷ všechna země chvět a každý v ní bydlící truchlit²³⁶? Ba, ona všechna³⁶⁶ bude vystupovat⁸⁴ jako Níl³⁶⁷, ano, zmítat se a klesat³⁶⁸ jako Níl³⁶⁷ v Egyptě.

(9) A v onen den se bude dit¹²¹, prohlášeno⁸⁸ Pánem, Hospodinem, že¹⁴ budu působit zacházení slunce o polednách a zatemňovat na zemi v den světla³⁶⁹ (10) a vaše slavnosti převracet¹⁸³ v smutek²³⁶ a všechny vaše písně v žalozpěv, a na všechny boky vzkládat^{84 370} pytlovinu, a na každé hlavě bude lysina³⁷¹; a zařídím³²⁵ to jako smutek²³⁶ pro jediného syna, a posledek toho³²² jako hořký den. (11) Hle, přicházejí dni, prohlášeno⁸⁸ Pánem, Hospodinem, když¹⁴ budu v zem posílat hlad – ne hlad po chlebě¹⁶⁷ ani žízení po vodě³⁷², nýbrž po slyšení slov Hospodinových, (12) i budou se potácet¹⁷⁴ od moře k moři³⁷³ a potulovat se³⁷⁴ od severu až po vzházení³⁷⁵ k hledání slova Hospodinova a nebudou nacházet. (13) V onen den budou umdlávat krásné panny, i jinoši, žízni; (14) ti, již⁷¹ přísahají při provinění³⁷⁶ Šómrónu³⁷⁷, takže¹⁴ říkají: Jako že je živ tvůj bůh, Dáne, a: Jako že je živa³⁷⁸ cesta³⁷⁹ do Beér-ševy – ti¹⁴ musejí⁵⁷ padnout, aniž ještě budou moci⁵⁷ povstat.

9 Uviděl jsem Pána stojícího u oltáře⁶, i řekl: Udeř¹⁴⁷ hlavici³⁸⁰, ať se otrásají prahy, a rozlámej³⁸¹ je o hlavu jich všech³⁶⁶, a ostatek³⁸² jich budu zabíjet mečem, prchající z nich³⁸³ nebude moci⁵⁷ uprchnout, aniž bude unikající z nich³⁸³ moci⁵⁷ vyvážnout; (2) byt se propokávali v šeól³⁸⁴, bude je odtamtud moci⁵⁷ má ruka vzít, a byt vystupovali⁸⁴ v nebesa, budu je moci⁵⁷ odtamtud stáhnout, (3) a byt se skrývali na temeni⁹ Karmele, budu je moci⁵⁷ odtamtud vypátrat a vzít, a byt se zpřed mých očí schovávali na dně³⁸⁵ moře, budu moci⁵⁷ rozkázat hadu, ať je odtamtud vyštípuje. (4) A byt před tváří svých nepřátel šli v zajetí, budu moci⁵⁷ rozkázat meči, ať je odtamtud zabíjí, i budu na ně své oči upírat³²⁵ k neštěstí¹²² a ne k dobru. (5) Ano, Pán, Hospodin zástupí^{142 143}, je ten, jenž⁷¹ když sáhne³⁸⁶ na zem, ona se²⁹⁶ rozplývá³⁸⁷ a všichni bydlící v ní truchlí²³⁶, i bude ona všechna³⁶⁶ vystupovat⁸⁴ jako Níl³⁶⁷ a klesat³⁶⁸ jako Níl³⁶⁷ v Egyptě, (6) ten, jenž⁷¹ v nebesích zbudoval své stupně³⁸⁸, a svou klenbu³⁸⁹ – založil³⁹⁰ ji na zemi, ten, jenž⁷¹ přivolává²¹⁵ vody moře a rozlévá² je na tvář²¹⁶ země – jeho jméno je Hospodin.

(7) Zda mi vy, děti¹⁰² Isráélovy, nejste jakoby dětmi¹⁰² Kušijím^{391 392} – prohlášeno⁸⁸ Hospodinem – ? Zda jsem Isráéle nevyvedl⁸⁴ ze země Egypta a Pelištím³⁹¹ z Kaftóru³⁹³ a Aráma²³ z Kíru²⁵? (8) Hle, oči Pána, Hospodina, *hledí v*³⁹⁴ království, jež *je*⁷¹ hříšné, i budu je smetat³⁹⁵ z povrchu³³² tváře²¹⁶ půdy¹⁰⁵, jenže zcela³⁹⁶ smést³⁹⁵ dům Júdův nechci⁵⁷, prohlášeno⁸⁸ Hospodinem; (9) ano, hle, já se chystám rozkázat³⁰⁸ a budu dům Isráélův mezi všemi národy roztrásat³⁹⁷, jako *se*¹¹⁸ potřásá³⁹⁷ sítem, aniž padá zrnko³⁹⁸ na zem. (10) Všichni hříšníci mého lidu budou muset⁵⁷ umřít mečem, ti, již⁷¹ říkají: Neštěstí¹²² mezi nás nemůže⁵⁷ dorazit^{258 399} a získat náskok⁴⁰⁰.

(11) V onen den budu pozvedat^{86 307} stánek⁴⁰¹ Dávidův, jenž⁷¹ upadl, a opravit⁴⁰² jeho průlomy¹⁵⁸ – ano, jeho⁴⁰³

zříceniny budu pozvedat^{86 307} – a vybuduji jej jako v dávných dnech⁴⁰⁴, (12) aby se mohli⁵⁷ zmocnit⁸⁵ zbytků Edóma a všech národů⁴⁰⁵, nad nimiž je² vzýváno mé jméno, prohlášeno⁸⁸ Hospodinem, toto uskutečňující¹²³.

(13) Hle, přicházejí dni, prohlášeno⁸⁸ Hospodinem, kdy¹⁴ bude dostupovat^{2 399 406} oráč na⁴⁰⁷ žence a šlapač⁴⁰⁸ hroznů na⁴⁰⁷ roztrušovače⁴⁰⁹ semene; a hory budou kropit² moštěm⁴¹⁰ a všechny pahorky se budou rozplývat³⁸⁷. (14) A budu odvracet⁴¹¹ zajetí⁴¹² svého lidu, Isráéle, takže¹⁴ budou budovat a obývat zpusť³²⁷ města a vysazovat vinice a pít víno z nich, a budou zřizovat¹²³ zahrady a jíst jejich ovoce, (15) i budu je vysazovat na jejich půdě¹⁰⁵, aniž ještě budou z povrchu své půdy^{105 332}, již jsem jim dal, odervávání, řekl Hospodin, tvůj Bůh.

ÁMÓS

poznámky překladatele a odkazy

- 1 Jméno znamená „nositel břemen n. nákladů“, souvisí se slovesem „naložil“ v Gen. 44:13 a obdobně jinde; jiné jméno než „Ámós“ v 2 Král. 19:2; Is. 1:1.
- 2 N. „se dostal¹²¹ mezi pastýře“, tj. „dostal se a byl tam“, dále obdobně, i stran jíných sloves.
- 3 N. „chovateli“, zde však je smysl spíše jako v textu. Jiný výraz než ve v. 2 a j.
- 4 Viz 2 Král. 3:4, výraz (v hebr. jedno slovo) vyskytující se v SZ jen na těchto 2 místech.
- 5 Viz Is. 1:1, pozn. 2, zde snad ve smyslu „jichž se mu dostalo ve vidění“.
- 6 Vl. „na Izráele“, „nad Izráelem“, dále obdobně.
- 7 Viz Gen. 13:10, pozn. 375.
- 8 Nesouvisí s „pastýřů“ zdola ani s „pastýři“ ve v. 1.
- 9 Viz Gen. 8:5, pozn. 255.
- 10 Viz Gen. 31:36, pozn. 836.
- 11 Tj. snad „jejich odsouzení n. trest“, vl. „je“, 4. pád zájmena „ono“, v původním textu v tomto smyslu zájmenná přípona mužského rodu. Dále obdobně.
- 12 D. „(se) vracet“, dále obdobně, i jiné tvary, smysl jako v textu na dotčených místech.
- 13 Viz Jóbá 41:29, pozn. 1877; Is. 28:27, pozn. 1418.
- 14 Viz Gen. 4:3, pozn. 132.
- 15 Viz Gen. 3:23, pozn. 120.
- 16 Viz 1 Král. 19:15.
- 17 Viz Num. 11:1 a dále, pozn. 470.
- 18 Viz Is. 23:13, pozn. 1188.
- 19 V původním textu jednotné číslo v hromadném smyslu.
- 20 Viz Gen. 11:2, pozn. 330.
- 21 Tj. „modlářství“ (1 Sam. 15:23), n. vůbec „špatnosti“, viz Is. 1:13, pozn. 50.
- 22 Tj. „domu slasti“, srov. Gen. 2:8, pozn. 61.
- 23 Viz Gen. 10:22, pozn. 325.
- 24 Viz 2 Král. 15:29, pozn. 636.
- 25 Viz Is. 22:6, pozn. 1112.
- 26 Viz Deut. 25:15, pozn. 917; Rúth 2:12, pozn. 88, zde smysl jako v textu („plného počtu“).
- 27 Viz Is. 20:4, pozn. 1039.
- 28 Viz Deut. 32:30, pozn. 1184.
- 29 Viz Lev. 25:30, pozn. 821.
- 30 Viz Gen. 14:16, pozn. 406; Jós. 8:26, pozn. 333.
- 31 Viz Is. 14:30, pozn. 872.
- 32 Viz Jós. 19:29, pozn. 590.
- 33 D. „připomněli smlouvu bratrů“, smysl jako v textu („smlouvu týkající se bratrství“).
- 34 Viz Is. 3:26, pozn. 251.
- 35 Viz Jós. 7:15, pozn. 277.
- 36 Viz Gen. 13:10, pozn. 205.
- 37 Viz Gen. 43:30, pozn. 1190.
- 38 N. „loupeživě“, dále obdobně.
- 39 Viz Žalm 17:12, pozn. 455.
- 40 N. „hněv je stále (viz Exod. 15:18, pozn. 534; Žalm 22:26, pozn. 670) dravý³⁸ (n. „hněv stále rve“).
- 41 Viz Is. 16:6, pozn. 893.
- 42 Jako v Žalmu 16:11 a j., nikoli jako „stále“ zde shora⁴⁰.
- 43 Viz Gen. 17:9, pozn. 449.
- 44 Viz 2 Král. 8:12, pozn. 100.
- 45 Viz Gen. 47:21, pozn. 603.
- 46 N. „při“, „v“.
- 47 Viz Lev. 23:24, pozn. 751; Num. 10:5, pozn. 363.
- 48 Viz Num. 21:1, pozn. 788.
- 49 Viz Jer. 23:19, pozn. 1207.
- 50 Jako u Jer. 4:13, nikoli jako „vichřice“ tamže 23:19.
- 51 N. „zajetí“, viz Jer. 48:11, pozn. 1305.
- 52 Viz Gen. 12:15 a dále, pozn. 559.
- 53 N. „proti Móávovi“.
- 54 Viz Žalm 40:2, pozn. 1095.
- 55 Viz Gen. 3:8, pozn. 99.
- 56 Viz Exod. 19:16, pozn. 647.
- 57 Viz Gen. 2:16n., pozn. 74.
- 58 Viz Gen. 41:36, pozn. 1118.
- 59 Obdobně jako v Soud., nadpis, pozn. 1.
- 60 Viz Is. 5:24, pozn. 423.
- 61 Viz Gen. 26:5, pozn. 674.
- 62 Množné číslo.
- 63 Viz Soud. 16:10, pozn. 773.
- 64 Vl. „za kterými“, smysl jako v textu, tj.
- 65 „jež následovali“.
- 66 Viz Hós. 4:12, pozn. 163.
- 67 N. „v“, je-li následujícím jménem míněna „země Júdova“, v. 2 obdobně.
- 68 Viz Gen. 17:12, pozn. 453.
- 69 Viz Exod. 23:11, pozn. 797.
- 70 Tj. „týká se jich n. těch“, „jde o ně n. o ty“.
- 71 Viz Deut. 4:25, pozn. 246.
- 72 Viz Jóbá 7:2, pozn. 213.
- 73 Viz Exod. 23:3, pozn. 788.
- 74 Viz Žalm 9:18, pozn. 246; 10:2, pozn. 260.
- 75 Vl. „ohýbají“, „křiví“, v obdobném smyslu jako u Jóbá 24:4, pozn. 450 a 1123, kde je použito téhož slovesa jako zde.
- 76 Viz Gen. 49:4, pozn. 1323.
- 77 Vl. „každého“, smysl však spíše jako v textu. Dále obdobně.
- 78 N. „protahují“, „chouli“, „převalují“, zde v takovémto smyslu.
- 79 Viz Exod. 22:26n.
- 80 N. „boha“, „svých bohů“.
- 81 Viz Gen. 3:8, pozn. 102.
- 82 Viz Lev. 26:30, pozn. 916.
- 83 Viz Gen. 10:16nn., pozn. 322.
- 84 Viz Gen. 13:1, pozn. 368.
- 85 Viz Gen. 22:17, pozn. 417.
- 86 Viz Deut. 28:9, pozn. 953.
- 87 Viz Num. 6:2, pozn. 246.
- 88 Viz Gen. 22:16, pozn. 584.
- 89 Viz Gen. 1:26, pozn. 40.
- 90 Tj. „dopravy n. vůbec pohybů po zemi“, hebr. „meik“, tvar slovesa „úk“, vyskytujícího se v SZ jen zde, značího vl. „tlačit“, „stlačovat“ (výraz od něho odvozené

- jsou „útisk“ v Žalmu 55:3 a „těžké břímě“ tamže 66:11), tj. zde „půdu“, pak snad „drtit“, „rozmělnovat“, „činit ji třaslavou n. rozbrědlou“ (n. vůbec „neschůdnou“, takže cesta po ní bude obtížná n. nemožná), zdola v obdobném tvaru („táik“); podle LXX „valit se“ (dolů, „kylió“), „válcovat“, podle Vulgaty „budu skřípět“ (n. „vrzat“, „stridebo“, jako těžce naložený vůz), obdobně a ještě jinak podle některých novějších známých mi překladů; někteří chápou dotčené sloveso v trpném smyslu a překládají „potácím se“, „vrávorám“, tj. pak
- 91** „pod vaší (tj. „vaších hříchů“) tíhou“, ve smyslu „stali jste se mi obtížným břemenem“, srov. Is. 1:14, pozn. 53 a 54.
- 92** Viz Jer. 7:28, pozn. 608, zde snad „stávat se nedostupným“.
- 93** Viz 2 Sam. 2:18, pozn. 113.
- 94** N. vůbec „útek“, tj. „možnost útěku“.
- 95** Viz Deut. 3:28, pozn. 210; Přísł. 24:5, pozn. 440.
- 96** Viz Přísł. 24:5, pozn. 1044.
- 97** Viz Gen. 6:4, pozn. 192.
- 98** Viz Gen. 9:4, pozn. 283.
- 99** Viz Gen. 4:21, pozn. 159 (jen pokud jde o dotčené sloveso).
- 100** N. „zmužilý“, „odvážný“, přídavné jméno odvozené od dotčeného slovesa⁹⁵.
- 101** N. „stran vás^{6v}“, táž předložka, zde však a obdobně dále spíše ve smyslu jako v textu.
- 102** Viz Gen. 3:16 a dále, pozn. 656.
- 103** N. „každé“.
- 104** Viz Gen. 12:3 a dále, pozn. 312.
- 105** Vl. „půdy“, jako ve v. 5, dále obdobně, viz Gen. 1:25, pozn. 39.
- 106** Viz Is. 58:3, pozn. 2428, tj.
- 107** „jsem projevil zájem jen o“, „mi záleželo² jen na“.
- 108** Viz Exod. 20:5, pozn. 663.
- 109** Viz Gen. 4:13, pozn. 146.
- 110** Viz Gen. 11:30, pozn. 347.
- 111** N. „kofisti“, nikoli však jako v kap. 1:11⁴⁰; zde výraz odvozený od dotčeného slovesa³⁹.
- 112** Viz Soud. 14:5, pozn. 705.
- 113** Viz Jer. 9:11, pozn. 681.
- 114** Viz Jer. 5:26, pozn. 455.
- 115** Viz Lev. 14:4nn., pozn. 42n.
- 116** Viz Exod. 23:33, pozn. 833; zde ve smyslu „nebude na ně nalíčeno“.
- 117** D. „moci lapáním“ (n. „polapením“).
- 118** Viz Exod. 25:37, pozn. 895.
- 119** Viz Jós. 6:4, pozn. 213.
- 120** Viz Hós. 11:10, pozn. 552.
- 121** Viz Gen. 1:2, pozn. 1.
- 122** Viz Deut. 29:21, pozn. 1067.
- 123** Viz Gen. 1:7, pozn. 12.
- 124** Viz Gen. 19:8, pozn. 494.
- 125** N. „svou tajnost“, „svůj tajný plán“, viz Gen. 49:6, pozn. 1326; Jóba 29:4, pozn. 718.
- 126** Viz Gen. 28:17, pozn. 737.
- 127** Viz Nech. 8:15, pozn. 376.
- 128** Viz Gen. 6:21, pozn. 230.
- 129** Viz Deut. 7:23, pozn. 141 a 966; 2 Par. 15:5, pozn. 587.
- 130** Viz Kaz. 4:1, pozn. 145, Jób 35:9, pozn. 241, výraz se v SZ vyskytuje jen na těchto třech místech. Zde v kap. 4:1 sloveso, od něhož je tento výraz odvozen, viz Lev. 6:2; 19:13, pozn. 177.
- 131** Viz Kaz. 4:1, pozn. 146.
- 132** Viz Is. 26:10, pozn. 1288.
- 133** Sloveso jako „nahromadili“ u Is. 39:6, jiné než zde ve v. 9¹²⁸.
- 134** Viz Gen. 6:11, pozn. 206.
- 135** Viz Jóba 5:21, pozn. 251; Žalm 12:5, pozn. 342; Is. 16:4, pozn. 718.
- 136** Tj. „veči násilím a pustošením získané“.
- 137** Jako „utiskovatele“ v Num. 10:9, viz tam pozn. 369.
- 138** N. „moc“, viz Gen. 49:3, pozn. 1320; dále smysl jako v textu.
- 139** Jako „lože“ v Exod. 8:3 a j., zde smysl jako v textu (roh pohovky býval v domech bohatých považován za nejlepší místo na ni).
- 140** N. „pohovky“, jako v Žalmu 6:6, nikoli však jako zde shora¹³⁹, podle některých ve smyslu „pohovky, na niž se uléhalo ke stolu“.
- 141** N. „a proti domu Jákóbovu“, nikoli však jako „proti“ ve v. 14¹⁰¹.
- 142** Viz Num. 1:3, pozn. 15.
- 143** Viz 1 Sam. 1:3, pozn. 13.
- 144** D. „budu i navštěvovat“, v textu opis uchováající v překladu následující předložkovou vazbu, jaká je v textu původním.
- 145** N. „proti oltářům^{101v}“.
- 146** S členem, snad ve smyslu „dotčeného (n. „toho kterého“, n. snad „každého“) oltáře“.
- 147** Viz Gen. 4:15, pozn. 152.
- 148** D. „domek zimy“ (vl. „podzimu“, viz Gen. 8:22, pozn. 281).
- 149** D. „dům léta“.
- 150** Tj. „královským zimním palácem o královský palác letní“.
- 151** Viz 1 Král. 10:18, pozn. 635.
- 152** Viz Deut. 28:33, pozn. 996.
- 153** Tj. „manželům“, neboť jde o sómrónské ženy¹⁵⁹.
- 154** Viz Gen. 4:7, pozn. 139.
- 155** D. „odvede^{18v}“, tj. „budete odvedeny“.
- 156** Viz Ezek. 23:25, pozn. 1114.
- 157** N. i zde „a vaše potomstvo“.
- 158** Vl. „trhlinami“, tj. probořenými hradbami; kap. 9:11 obdobně.
- 159** D. „žena“, v obdobném smyslu jako „muž^{239v}“.
- 160** Viz Jer. 9:19, pozn. 687, zde snad ve smyslu „nárazy n. dopadáním svých těl na“, tj. „budete tak prudce z hory Sómrónu shazovány“.
- 161** Výraz nejistého významu, vyskytující se v SZ jen zde; v LXX a Vulgátě a podle nich ve valně většině známých mi překladů novějších se předchozí slovesný tvar¹⁶⁰ podává ve smyslu „budete poshazovány“ a dotčený výraz se pak překládá „do paláce“ (zní podobně jako „paláce“ v kap. 1:4 a obdobně dále¹⁸) n. „na hory“,

- n. „na Hermón“, tj. horu ležící při cestě do Assyrie, a j. Nedovolil jsem si však opravovat dochovaný masoretský text a překládám v soulahu s nemnohými podle něho, neboť podle mého soudu dává dobrý smysl, byť, jak se zdá, s jistou dávkou ironické nadsázky (srov. ironický tón začátku následujícího odstavce), nechť již tento nejasný výraz znamená cokoli.
- 162** Viz 1 Král. 8:50, pozn. 547.
163 Viz Exod. 29:13, pozn. 1035.
164 Viz Lev. 7:12, pozn. 221.
165 Viz Lev. 7:16, pozn. 226; tj. „prohlašujte je za povinné“, „vynucujte n. nařizujte je“.
166 Tj. „hladovění“, „nouzi“.
167 Viz Gen. 31:54, pozn. 851.
168 Viz Gen. 1:9, pozn. 13.
169 Viz Jóela 2:12, pozn. 140.
170 N. „líjavec“ (1 Král. 18:41, 44, 45, pozn. 832), „přívla“ (Gen. 7:12), nesouvisí se slovesem „dštil“ zde zdola a obdobně dále.
171 Viz 2 Král. 9:10, 36n., pozn. 141.
172 Tvar trpného rodu („jeden pozemek byl předmětem dštění“, „obdařován dštěním“). Netýká se tvaru „nedštilo“ zdola.
173 Viz Gen. 8:7, pozn. 269.
174 Viz Jer. 14:10, pozn. 908; jiné sloveso než zde v kap. 2:13⁹⁰.
175 Tj. „jejich obyvatelé“.
176 Viz Deut. 28:22, pozn. 973.
177 Viz Deut. 28:22, pozn. 974.
178 Tj. „množství úrod(y)“.
179 Viz Jóela 1:3, pozn. 10.
180 Vl. „mor cestou“.
181 Tj. „byly se zajatctvem odehnány“.
182 Viz Gen. 32:2, pozn. 853.
183 Vl. „Podvracel jsem“, dále obdobně, viz Gen. 19:21, pozn. 515, v textu opis vzhledem k tomu, že sloveso je zde bez předmětu.
184 Zde překlad doslovný, jde o podstatné jméno odvozené od dotčeného slovesa¹⁸³, jako v Deut. 29:23.
185 Sloveso jako „odňal“ v Gen. 31:9, „nevyprostil“ v Exod. 5:23, „staženy“ tamže 33:6, pozn. 1162, zde smysl jako v textu.
186 Viz Gen. 11:3, pozn. 334; „spálení“ zde v kap. 2:1 je tvar slovesa jako „ypalujeme“ tam.
187 Viz Exod. 17:4, pozn. 588.
188 Zde vzhledem k odlišnému spojení zvolen tento překlad.
189 Viz Exod. 19:11, 15, pozn. 533.
190 Viz Gen. 2:7, pozn. 56.
191 Viz Gen. 6:17, pozn. 226.
192 Viz Gen. 3:11, pozn. 103.
193 Viz Gen. 1:26, pozn. 41.
194 N. „myšlenkami“¹⁹⁴, výraz vyskytující se v SZ jen zde.
195 Viz Gen. 32:24, pozn. 873.
196 Viz Jóba 10:22, pozn. 533, kde poněkud jiný souznačný tvar; výraz se jako obecné jméno v SZ vyskytuje jen na těchto dvou místech.
197 Viz Is. 63:2n., pozn. 2170.
198 Viz Lev. 26:30, pozn. 917, zde (nikoli dále) snad bez významového odstínu tam uvedeného.
199 Viz Jer. 7:29, pozn. 610.
200 N. „nad vámi“, viz Jer. 9:10.
201 Viz Gen. 4:2, pozn. 127.
202 N. „ji chtěl (n. „mohl“) pozvednout“, D. „není pozvedajícího ji“, smysl jako v textu n. zde shora, opisy v zájmu srozumitelnosti.
203 Tj. „do boje n. války“, viz Soud. 11:3, pozn. 610, zde v takovémto smyslu.
204 Viz Deut. 4:29, pozn. 255.
205 D²⁴. „odvedením“, „odváděním“.
206 V původním textu slovní hříčka („Gilgál gálóh jiggleh“).
207 Zde v takovémto smyslu („nicotou“, „marností“). Srov. i Hóš. 4:15, pozn. 175.
208 Viz Soud. 14:6, pozn. 706.
209 Viz Gen. 11:30, pozn. 347.
210 Viz Gen. 18:19, pozn. 482.
211 Tj. „v hořkost n. trpkost bezpráví“.
212 Viz Is. 28:2, pozn. 387.
213 Viz Jóba 9:9, pozn. 454.
214 Viz Jóba 24:17, pozn. 1155.
215 D. „volá na“.
216 Viz Gen. 1:2, pozn. 4.
217 Sloveso jako „rozveselit se“ u Jóba 9:27 a 10:20, „zotavit se“ v Žalmu 39:13, zde výjimečně ve smyslu jako v textu; vyskytuje se v SZ jen na těchto 4 místech.
218 Viz Num. 13:19, pozn. 486.
219 Viz 2 Sam. 7:14, pozn. 356.
220 Viz Gen. 19:1, pozn. 486.
221 Viz 2 Sam. 22:24, pozn. 884.
222 Viz 2 Par. 24:6, pozn. 834; Est. 2:18, pozn. 138.
223 Viz Jer. 23:28, pozn. 1220.
224 Viz 1. Král. 6:36, pozn. 397.
225 Viz Is. 32:12, pozn. 1263; výraz vyskytující se v SZ jen ještě u Ezek. 23:6, 12 a 23, pozn. 1080.
226 N. „(zá)važné“, viz Gen. 18:18, pozn. 480, zde v takovémto smyslu.
227 N. „Vždyť vím, že vaše přestoupení jsou mnohá a vaše hříchy těžké“²²⁶.
228 Sloveso jako v 2. Sam. 20:3, pozn. 797, zde v takovémto smyslu („utiskují“, „utlačují“).
229 Viz 1 Sam. 12:3, pozn. 482.
230 N. „ohýbají“, tj. „aby od nich něco mohli vzít“, „odrárají“.
231 Viz Přísl. 10:19, pozn. 8.
232 D. „ona“, dále obdobně.
233 Sloveso jako v Gen. 30:38, pozn. 804, zde v takovémto přeneseném smyslu.
234 Viz Gen. 19:2, pozn. 491.
235 Viz Gen. 50:10, pozn. 590.
236 N. „truchlení“, tj. „k projevům smutku n. truchlení“, viz Gen. 50:11, pozn. 1387 a 1388; zde v kap. 1:2, 8:8 a 9:5 sloveso, od něhož je tento výraz odvozen, n. snad naopak.
237 Jako „lkání“ u Jer. 9:18 a dále, zde ve smyslu jako v textu (ne jako „žalozpěv“ ve v. 1).

- 238** Viz Gen. 24:3, pozn. 606.
239 Viz Gen. 9:5, pozn. 285.
240 Viz Exod. 29:10, pozn. 1033.
241 Viz Is. 50:10, pozn. 2234.
242 Viz Lev. 26:31, pozn. 923.
243 Viz Is. 1:13, pozn. 51.
244 N. snad „aniž mohu cítit (tj. „čichem“) vaše sváteční sejití“, v původním textu však je předložková vazba, již text překladu uchovává.
245 Viz Gen. 8:20, pozn. 273, jiné sloveso než zde ve v. 1⁵⁴ 199.
246 Viz Lev. 1:3, pozn. 7.
247 Viz Lev. 2:1, pozn. 47.
248 N. „záliby“, viz Žalm 40:13, pozn. 1114.
249 Viz Lev. 3:1, pozn. 83, jednotné číslo zde a obdobně dále snad v hromadném smyslu.
250 Sloveso jako v Gen. 48:17, pozn. 1307; v kap. 6:7 lze číst i „pomine“.
251 Viz Gen. 13:9, pozn. 372.
252 Viz 1. Sam. 4:14, pozn. 254.
253 Viz Žalm 81:2, pozn. 1951.
254 Viz 1. Sam. 10:5, pozn. 431.
255 Viz Exod. 25:6, pozn. 860.
256 Viz Is. 9:5, pozn. 527.
257 Viz Deut. 21:4, pozn. 749.
258 Viz Soud. 6:19, pozn. 404.
259 N. „nosili jste?“
260 Jméno jakéhosi assyrského božstva, vyskytující se v SZ jen zde.
261 Tuto část verše uvádí Vulgata a mnohé ze známých mi novějších překladů v podstatě podle LXX²⁶³, nedovolil jsem si však, podobně jako někteří jiní, opravovat dochovaný masóretský text, jenž dává dobrý smysl, a v souhlase s nimi překládám podle něho.
262 Jméno jiného assyrského božstva a planety Saturna, jež byla též uctívána.
263 LXX zde podávají znění „Ba – nosili (n. „pozvedli“, „postavili“) jste stánek (četli „sukkath⁴⁰¹ místo „Sikkúth“) Molochův (tj. „Mólechův“, viz Lev. 18:21, pozn. 574), hvězdu svého boha Raifana, svá zobrazení“, podle něhož v podstatě je toto místo citováno ve Skut. 7:43.
264 D. „z druhé strany vůči Damašku“, viz Gen. 35:21, pozn. 238; Jer. 22:19, pozn. 1164, zde smysl jako v textu, n. snad „za (tj. „dále než“) obyvatelstvo Damašku“, srov. Gen. 9:19, pozn. 299.
265 Viz Žalm 123:4, pozn. 2550.
266 Viz Soud. 18:7, pozn. 829.
267 N. „vzběr“, „vznešené“, „přední“, viz Num. 24:20, pozn. 592, zde v takovémto smyslu. V. 5 obdobně.
268 Tj. „o radu n. pomoc“.
269 Vl. „mnohé“, „hojně“, „četně“, tj. snad „lidnaté“. Zda v též verši obdobně, tam ve smyslu „rozsáhlejší“. Obdobně i dále.
270 D. „jsou lepší“, smysl jako v textu („mají se lépe“).
271 D. „od těchto“, dále obdobně.
272 Vl. „již oddalujete (n. „zapuzujete“, Is. 66:5, sloveso vyskytující se v SZ jen na těchto 2 místech) zly den“, znění v textu zvoleno vzhledem k vazbě slovesa s 3. pádem, jaká je zde v textu původním a již uchovává i v překladu.
273 Viz Num. 21:15, pozn. 807, zde ve smyslu jako v textu, n. „trůn“, tj.
274 „přičiňujete se o to, aby násilí panovalo“.
275 Viz Ezek. 17:6, pozn. 792, zde ve smyslu jako v textu.
276 Viz Gen. 4:2, pozn. 129.
277 Tj. „vykrmená“, viz 1. Sam. 28:24, pozn. 1009; Jer. 46:21, pozn. 1719.
278 Sloveso vyskytující se v SZ jen zde a značící vl. „dělit“, „kouskovat“, „drobit“, „trousit“, viz příbuzný výraz v Lev. 19:10, pozn. 598 (v SZ jediný a jen na onom místě), tvar pak, jehož je zde použito ve významu ústního projev (řeči n. zpěvu), lze chápat ve smyslu „mluvíte n. zpíváte roztřeseně n. koktavě n. trhaně n. nesouvisle“, a potom i „blábolíte“, „brebentíte“, „žvaníte“, o zpěvu pak „hulákáte“, „ječíte“, „vrískáte“; to vše snad zde v podnapilém stavu; n., podle některých, „zpíváte odděleně n. rozděleně“, „po částech n. oddílech“, „každý zvlášť“, tj. snad „střídavým zpěvem“. Podle jiných je zde smysl „trháte struny“, tj. „tak divoce n. zběsle jimi při hře škubeáte n. cloumáte“, snad rovněž vlivem opilosti; tito pak následující předložkovou vazbu²⁷⁹ 280 chápou ve smyslu „nad otvorem“.
279 N⁶ „za“, „při“, „podle“.
280 D²⁷⁹ „ústům“ („úst“, „ústech“).
281 Viz Gen. 24:53, pozn. 637.
282 Tj. „k hudebnímu doprovodu zpěvu“.
283 N. snad „hasí žízeň“, „se opíjejí“, D. „píjí“, znění v textu n. zde shora zvoleno vzhledem k následující předložkové vazbě, již lze chápat i ve smyslu českého prostého 7. pádu, jak je v textu přeložena („okřiny“); jinak snad „se vpíjejí v“.
284 Viz Přísł. 15:4, pozn. 711; Pl. 2:11, pozn. 173.
285 Tj. „kmenů Efrájima a Menasšéa“, kap. 5:6 a dále obdobně.
286 D. „v hlavě“.
287 Viz Jer. 16:5, pozn. 966, zde v takovémto smyslu.
288 Viz Jer. 51:14, pozn. 1952.
289 Viz Lev. 26:19, pozn. 894.
290 Tj. „mrtvého“.
291 Tj. „blízký příbuzný“.
292 Bude totiž mrtvých tak mnoho, že budou muset být spalováni.
293 Viz Exod 8:18, pozn. 252.
294 Viz Žalm 128:3, pozn. 2572,
295 zde však LXX podávají znění „řekne stojícím před domem“ („erei tois proestékosi téos oikias“, nesnadno říci, podle jaké předlohy, Kittelovo kritické vydání zde neuvádí žádná jiná čtení hebrejského textu), Vulgata zde naproti tomu překládá v podstatě podle masóretského textu („dicet ei in penetrabilibus domus“, „řekne tomu v nitru domu“).
296 Viz Gen. 5:32 a dále, pozn. 438.
297 Viz Žalm 20:8, pozn. 611.
298 Jako „krůpěje“ v Pís. 5:2, zde smysl jako v textu; výraz se v SZ vyskytuje jen na těchto dvou místech.

- 299** Vl. „rozštěpy“, „rozsedliny“, viz Gen. 11:2, pozn. 330, zde výjimečně smysl jako v textu.
- 300** Viz Num. 20:8, pozn. 763.
- 301** V původním textu množné číslo („kusy skotu“).
- 302** Viz Deut. 29:18, pozn. 1058.
- 303** D. „pro ne-věc“, smysl jako v textu.
- 304** Vl. „vzali rohy“.
- 305** Tj. „moci“, „vlivu“.
- 306** Viz Gen. 6:13 a dále, pozn. 569.
- 307** N. „postavit“, zde v takovémto smyslu, dále obdobně.
- 308** Viz Gen. 6:13 a dále, pozn. 225.
- 309** Viz Exod. 3:9, pozn. 105; Soud. 1:34, 2:18, pozn. 88.
- 310** Viz Num. 22:1, pozn. 831.
- 311** Hebr. „háaraváh“, n. snad „Háaraváh“, srov. Is. 15:7, pozn. 869; kde „Háaravím“ je množné číslo téhož výrazu, snad je zde tedy míněn týž potok jako tam.
- 312** D. „takto“.
- 313** Viz Gen. 2:7, pozn. 56.
- 314** Hebr. „góvaj“, výraz vyskytující se v SZ jen zde a u Nach. 3:17.
- 315** Viz Žalm 72:6, pozn. 1699, zde smysl jako v textu, n. podle jiných, „střížích“, tj. „ovci“.
- 316** N. „se dost napožíraly“, srov. Gen. 24:19, pozn. 618.
- 317** Viz Gen. 1:11, pozn. 18.
- 318** Viz Gen. 12:11, pozn. 360.
- 319** Vl. „rozepří“, viz např. Deut. 19:17, pozn. 723, „soudnímu sporu“, tj. zde „k vedení rozepře n. soudního sporu“.
- 320** Viz Gen. 1:2, pozn. 5.
- 321** Viz Gen. 9:11, pozn. 291.
- 322** Jako „podíl“ v Gen. 31:14 a jinde, tj. „zaslíbenou zem“.
- 323** Viz Exod. 23:5, pozn. 466, zde ovšem bez předložky.
- 324** D. „u zdi olovnice“, tj. „podle olovnice zřízené“.
- 325** Viz Gen. 13:16, pozn. 384.
- 326** N. „při něm (n. „vedle [„poděl“, významově odstýny předložky vyjadřující v textu 3. pád] něho“)… přecházet“, tj. „nevšimavě“.
- 327** Viz Is. 33:8, pozn. 1653.
- 328** Viz Exod. 15:17, pozn. 531.
- 329** N. „pustošeny“ („jecherávu“), viz Is. 34:10, pozn. 1712, nesouvisí však s předchozím slovesem³²⁷, zato však se slovy „s mečem“ („bechárev“) zdola.
- 330** Viz Jer. 6:11, pozn. 508.
- 331** D. „odvedením“.
- 332** Viz Gen. 4:14, pozn. 149.
- 333** Viz 2 Sam. 24:11, pozn. 987.
- 334** Tj. „pasák skotu“, vlastní (původní) význam výrazu, jehož je v textu překladu použito. Výraz, jenž je v textu původním, se v SZ vyskytuje jen zde.
- 335** N., podle jiných, „a pěstitel“, tvar slovesa nezcela jasného významu, převzatého z kteréhosi indického jazyka. Vyskytuje se v SZ jen zde.
- 336** Viz 1 Král. 10:27, pozn. 645.
- 337** N. snad „proti“, viz Soud. 1:1, pozn. 9.
- 338** Viz Ezek. 20:46; 21:2, pozn. 957.
- 339** Viz 2 Sam. 8:2, pozn. 388.
- 340** Jako „klec“ u Jer. 5:27; výraz vyskytující se v SZ jen tam a zde.
- 341** D. „koš léta¹⁴⁹⁹“, viz 2 Sam. 16:1n., pozn. 665.
- 342** D. „léto^{149 341}“, tj. „čas sklizně“, obrazu Božích soudů, srov. Jóela 3:13n.
- 343** Tj. „staňte se skučení“, „přejděte v skučení“, totiž „v žalozpěv“.
- 344** Viz 1 Král. 6:3, pozn. 326.
- 345** Jako „Pst!“ v kap. 6:10.
- 346** N., podle některých, „se budou vyhazovat. – Pst, (4)slýšte“.
- 347** Tj. jakoby „do pasti“, n.
- 348** „úklady činíte nemajetnému“, n., podle jiných, „pošlapáváte nemajetného“, „šlapete po nemajetném“, „pohlujete nemajetného“, jinak viz Is. 42:14, pozn. 2011.
- 349** Viz Exod. 12:15, pozn. 387.
- 350** Zde podle čteného textu „chudých“, viz Exod. 22:25, pozn. 772.
- 351** Jako „prodávát... obilí“ v Gen. 41:56, pozn. 1144.
- 352** N. snad „obilní obchod (n. „prodej obilí“) provozovat s obilím“, příbuznost výrazů snad naznačuje zesilující smysl („plně [n. „úspěšně“, „k obohacení“, „naruživě“] se věnovat prodávání obilí“).
- 353** Zde v takovémto smyslu („sklady n. zásoby zrni“).
- 354** Viz Exod. 16:36, pozn. 582.
- 355** Viz Gen. 23:15, pozn. 600.
- 356** Zde ve smyslu „váhy požadovaných peněz“, tj. „zvyšování ceny“.
- 357** Vl. „a křivení“ (n. „ohýbání“, viz např. Jóba 8:3, pozn. 394).
- 358** Viz Lev. 19:36, pozn. 657.
- 359** Viz Hós. 12:7, pozn. 578.
- 360** Viz Jóba 41:23, pozn. 1864, zde smysl jako v textu (snad „plevy“, tj. pak
- 361** „zrní smíšené s plevami“); výraz vyskytující se v SZ jen na těchto dvou místech.
- 362** N. „velebnosti“, „velikosti“, „věhlasu“, zde v takovémto kladném smyslu.
- 363** Viz Gen. 14:23, pozn. 411.
- 364** Zde s předložkou, jako např. „do nekonečna“ u Is. 13:20.
- 365** Viz Deut. 14:29, pozn. 599.
- 366** Viz Gen. 13:10, pozn. 374.
- 367** Viz Gen. 41:1, pozn. 1085.
- 368** Tvar slovesa jako v Num. 11:2, pozn. 393, Jer. 51:64, pozn. 2010; tak podle čteného textu, psaný text má zde (nikoli v kap. 9:5) sloveso „napájet“, „zavodňovat“, „smlazovat“ viz např. Gen. 2:6, 10, jež v této souvislosti nedává smyslu.
- 369** Tj. „za bílého dne“, v textu doslovný překlad.
- 370** V obdobném smyslu jako v 2 Sam. 1:24, pozn. 75.
- 371** Viz Is. 3:24, pozn. 248.
- 372** Viz Gen. 18:4, pozn. 467.
- 373** Vl. „až po moře“, jiná však předložka než „po“ ve v. 11, táž jako v tomto verši zdola.
- 374** Viz Jer. 5:1, pozn. 395.
- 375** Viz Exod. 27:13, pozn. 949.

- 376** Viz Lev. 4:3, pozn. 93; tj. zde „při nepravých božstvech, jichž uctívání bylo podstatou onoho provinění“.
- 377** Viz 1 Král. 12:28n.
- 378** D. „živ“, jako shora, neboť „cesta“ je v hebrejštině mužského rodu.
- 379** N., podle některých, „poutí“, a v kap. 5:5 „putovat“ (sloveso ovšem jiného kmene než „cesta“ zde), v náboženském smyslu; snad se od doby Isákovy (viz Gen. 26:23–25, 46:1) mezi lidem udržovala jakási tradice považovat Beěr-ševu za místo v jistém smyslu posvátné, v pozdější době však, v důsledku porušení, k němuž mezitím došlo, již nikoli ve spojení s jménem Hospodinovým, nýbrž s nepravými božstvy, snad právě s témi, o nichž je zde řeč. Pak by snad bylo možno chápat „cestu“ n. „poutí“ ve smyslu „předmět n. cíl n. účel cesty n. poutí“, tj. „bůh, k jehož uctívání se ona cesta koná“, obdobně jako „tvůj bůh, Dáne“ shora; tomuto chápání ostatně nasvědčuje předchozí „*Jako že je živ(a)*“³⁷⁸, jež vlastně ve spojení s „cestou“ n. „poutí“ v doslovném chápání nedává dost jasného smyslu.
- 380** Viz Exod. 25:31, pozn. 891; zde snad jde o „hlavici“ sloupu podpírajícího stavbu některé z modlářských svatyní Šómrónu.
- 381** Sloveso jako u Jer. 6:13; 8:10, pozn. 514, zde smysl jako v textu.
- 382** Vl. „posledek“.
- 383** Viz Num. 2:3, pozn. 65.
- 384** Viz Gen. 37:35, pozn. 1003.
- 385** Vl. „podlaze“ (Num. 5:17; 1 Král. 6:16 a j.), zde výjimečně ve smyslu jako v textu.
- 386** Viz Gen. 26:11, pozn. 678.
- 387** Viz Žalm 46:6, pozn. 1237.
- 388** Tj. snad „k trůnu“, jako v 1 Král. 10:19, vl. „své vzeštiny“ („maalótháu“), množné číslo výrazu takovéhoho smyslu, jenž je v jednotném čísle v 1 Par. 17:17, pozn. 597, a u Ezry 7:9, pozn. 12, i zde („svůj [tj. „k Sobě“] vzeštiny“) v překladu LXX („anabasin autí“) a Vulgaty („ascensionem suam“), tj. snad „možnost(i) přístupu (v duchu) k Sobě“. Kritikové však považují toto místo za porušené a navrhují místo „maalótháu“ číst „alijjótháu“, „své horní pokoje“, jako např. v Soud. 3:23, 2 Král. 4:10, Jer. 22:13 a j., a mnohé z novějších překladů zde podle nich podávají znění „své horní síně“ (n. „místnosti“, „sály“), podobně jako „své paláce“ českého králického a obdobně Roháčkova slovenského překladu. Nicméně jsem si nedovolil opravovat dochovaný masoretský text, jenž podle mého soudu dává dobrý smysl, a v soulase s některými jinými (v podstatě i s LXX a Vulgaty, jak zde shora uvedeno) překládám podle něho.
- 389** Jako „svazek“ v Exod. 12:22, „řemeny“ (tj. „pouta“, zde ovšem jednotné číslo) u Is. 58:6, zde ve smyslu jako v textu („klenbu nebes“).
- 390** Jako v Žalmu 104:5, 8, pozn. 2234.
- 391** Viz Gen. 10:13n., pozn. 321.
- 392** Viz Num. 12:1, pozn. 453; 2 Par. 12:3, pozn. 496, zde (v SZ jen zde) poněkud odlišný souznačný tvar.
- 393** Viz Jer. 47:4, pozn. 1729.
- 394** Tj. „do“.
- 395** Viz Lev. 26:30, pozn. 916, zde překlad zvolen vzhledem k následujícím předložkovým vazbám.
- 396** D. „smetením“³⁹⁵ v.
- 397** N. „sem-tam vodit“, viz Num. 32:13, pozn. 1060, zde však vzhledem k následujícímu je vhodnější překlad v textu (sloveso jako v Žalmu 22:7, pozn. 643, jež zde bezprostředně i následuje).
- 398** Jako „oblázek“ v 2 Sam. 17:13, zde ve smyslu „nejmenší částka n. tělísko“.
- 399** N. „nás dostihnout“, zde v takovémto smyslu, jako ve v. 13.
- 400** Viz Jóba 41:11, pozn. 1843, zde smysl jako v textu (n. „předstihnout“, „předejít“, „předběhnout“, překlad tohoto i předchozího³⁹⁹ slovesa v textu zvolen vzhledem k tomu, že obě tato slovesa jsou v tomto verši bez předmětu).
- 401** Viz Is. 4:6, pozn. 265.
- 402** Viz 2 Král. 12:12, pozn. 550; Is. 58:12, pozn. 2456.
- 403** Tj. snad „Dávidovy“, neboť význam tohoto zájmena je zde vyjádřen zájmenou příponou mužského rodu u následujícího výrazu „zříceniny“, kdežto „stánek“ (i obdobná zájmenná přípona v předchozím výrazu „jeho průlom“, „stánku“ se týkající) je v hebrejštině rodu ženského. Lze však chápat i ve smyslu „zříceniny toho“, srov. kap. 1:31.
- 404** Viz Gen. 9:12, pozn. 293, zde ve smyslu jako v textu.
- 405** LXX zde podávají znění „aby vyhledávali (tj. „Mě“, jako „Pána“ [„Hospodina“] v oddíle Skut. 15:17, viz zde zdola) pozůstali z lidí (četli zřejmě „ádam“ místo „Edóm“) a všechny národy“. V podstatě podle tohoto znění uvádí tento oddíl Jakub ve Skut. 15:17.
- 406** Zde překlad (n. snad „došlapovat“, nesouvisí však se „šlapac“ zdola) zvolen vzhledem k následující předložkové vazbě.
- 407** N. snad „v *patáč*“.
- 408** Viz Soud. 9:27, pozn. 556.
- 409** Tj. „rozsevače“, nesouvisí však s následujícím „se-mene“; tzv slovesa jako „vytáhli“ v Gen. 37:28, zde smysl jako v textu.
- 410** Viz Jóba 3:18, pozn. 254, předchozí sloveso „kropit“ je zde proti onomu místu v jiném tvaru, dokonavého vidu, smysl však v dané souvislosti v podstatě týž jako tam.
- 411** Viz Deut. 30:3, pozn. 1080.
- 412** Viz Deut. 30:3, pozn. 1081 a 1082.

ÓBADJÁ¹

Vidění² Óbadjovo: Takto řekl Pán, Hospodin, o Edómovi³ (uslyšeli jsme zvěst z blízkosti⁴ Hospodina, a mezi národy byl poslán vyslanec⁵): Povstaňte, ano, povstávejme⁶ proti němu⁷ do boje⁸! (2) Hle, učinil⁹ jsem¹⁰ tě malým¹¹ mezi národy, ty budeš²⁹ velmi znevážen¹², (3) nadutost¹³ tvého srdce oklamala¹⁴ tebe, přebývajícího¹⁵ v rozsedlinách skalisek¹⁶¹⁷ (jeho bydlištěm¹⁸ je výsost, on praví ve svém srdci: Kdo mě může¹⁹ stáhnout na zem?). (4) Byť jsi jako orel²⁰ vysoko zakládal, ano, byť jsi mezi hvězdy položil²¹ své hnízdo, mohl¹⁹ tě odtamtud stáhnout, prohlášeno²² Hospodinem. (5) Přijdou-li k tobě zloději, noční-li loupežníci²³²⁴ (jak budeš poškozen²⁵!), zda nebudou krást do své sytosti²⁶? Přijdou-li k tobě oběrači hroznů²⁷, zda nenechávají zbývat paběrky²⁸? (6) Jak bude²⁹ Ěsáv odkryt³⁰, prohledány budou²⁹³¹ jeho uschované věci³²!

(7) Až po pomezí³³ tě zaženou²⁹³⁴, všichni muži tvé smlouvy³⁵, oklamou³⁴²⁹ tě, převahu vůči tobě získají²⁹³⁶ muži tvého pokoje³⁷, tvého chleba³⁸, budou pod tebe klást²¹³⁹ osidlo. (Není v něm rozumnosti⁴⁰!) (8) Zda nemám¹⁹ v onen den, prohlášeno²² Hospodinem, ano, odstranit⁴¹ zprostřed Edóma mudrce⁴², ano, z hory Ěsávovy rozumnost⁴⁰⁴³? (9) I tvoji siláci⁴⁴, Témáne, se zděsí⁴⁵, aby z hory Ěsávovy byl každý⁴⁶ vytínán⁴⁷ – pro vraždění⁴⁸, (10) pro násilnictví⁴⁸⁴⁹ na tvém bratru Jákóbovi tě bude pokrývat ostuda⁵⁰ a budeš vyřít⁴⁷ navždy⁵¹. (11) V den, kdy jsi stál zpredu, v den, kdy cizáci⁵² zajali jeho vojenskou moc⁵³⁵⁴⁷¹, když⁵⁵ vešli cizozemci⁵⁶ v jeho brány a jali se o Jerúsalem⁵⁷ vrhat los, byl jsi i ty jako jeden z nich; (12) ano, kéž

bys nebyl hleděl⁶⁶⁶ v den⁵⁸ svého bratra, v den⁵⁸ jeho neštěstí⁵⁹, a kéž by ses nebyl radoval⁶ při dětech⁶⁰⁶¹ Júdových v den⁶² jejich zhouby, a kéž bys nebyl v den⁶² tísně⁶³ otvíral⁶⁴ svá ústa! (13) Kéž bys nebyl vstupoval⁶ v bránu mého lidu v den⁶² jejich pohromy⁶⁵, kéž bys, i ty, v den jeho pohromy⁶⁵ nebyl hleděl⁶⁶⁶ v jeho bídu⁵⁸⁶⁷⁶⁸, a kéž bys v den⁶² jeho pohromy⁶⁵ nebyl sahal⁶⁶⁹ v⁷⁰ jeho bohatství⁵³⁵⁸⁷¹, (14) a kéž bys nebyl stál⁶ na rozcestí k odříznutí⁴⁷⁷² jeho unikajících, a kéž bys jeho přeživší⁷³ v den⁶² tísně⁶³ nebyl vydával⁶⁷⁴! (15) Vždyť den Hospodinův je blízký⁷⁵ proti všem národům⁷⁶; tak, jak jsi jednal⁷⁷, bude se jednat s tebou⁷⁸, tvá zásluha⁷⁹ se bude vracet na tvou hlavu; (16) ano, tak, jak jste pili⁷⁷ na mé svaté hoře⁸⁰, budou ustavičně pít všechny národy, a budou pít a polykat⁸¹, a budou⁷⁷ jako by nebyli⁷⁷. (17) Ale na hoře Cijjónu bude únik, ona⁵⁵ bude svatá⁸⁰, a dům Jákóbův, ti se budou zmocňovat⁸², čeho se zmocnili⁸³ oni⁸⁴, (18) i bude dům Jákóbův ohněm a dům Josefův plamenem, a dům Ěsávův za slámu⁸⁵⁸⁶, i budou mezi nimi podpalovat⁸⁷ a sžít⁸⁸ je, takže⁵⁵ dům Ěsávův nebude mít⁸⁹ přeživšího⁷³, neboť promluvil Hospodin. (19) A budou se zmocňovat⁸² jihu⁹⁰ s horou Ěsávovou a nížiny⁹¹ s Pelištím⁹², a budou se zmocňovat⁸² pole Efrájimova a pole Šómrónu, a Benjámín Gileádu⁹³, (20) a odvedenectvo⁹⁴ z této vojenské moci⁵³ synů Izráelových⁹⁵ toho, co mají Kenaaním⁹², až po Carfáth⁹⁶, a odvedenectvo⁹⁴ z Jerúsálema, jež je v Sefarádu⁹⁷, ti se budou zmocňovat⁸² měst jihu⁹⁰. (21) A na horu Cijjón budou vystupovat⁹⁸ vysvoboditelé⁹⁹ k souzení hory Ěsávovy, a království¹⁰⁰ bude Hospodinovo⁹⁵¹⁰¹.

ÓBADJÁ

poznámky překladatele a odkazy

- 1 Hebr. „Óvadjáň“, tj. „sloužící Jáhův“, viz Exod. 15:2, pozn. 494.
- 2 Viz Is. 1:1, pozn. 2.
- 3 N. „stran Edóma“, n. prostě „Edómovi“.
- 4 Viz Gen. 8:8, pozn. 259.
- 5 Viz Přísl. 13:17, pozn. 1092; nesouvisí s „poslán“ shora.
- 6 Viz Gen. 1:26, pozn. 40.
- 7 Viz Is. 3:26, pozn. 251.
- 8 Viz Gen. 14:8, pozn. 396.
- 9 Vl. „dal“, smysl jako v textu. n. snad
- 10 „učiním⁹⁹“, dále obdobně.
- 11 N. „vydal jsem¹⁰ tě jako malého“.
- 12 Viz 1 Sam. 15:9, pozn. 623; Jer. 22:28, pozn. 1176, zde jiný tvar obdobného významu.
- 13 Viz Deut. 17:12, pozn. 664; Jer. 49:16, pozn. 1838.
- 14 Viz Jer. 49:16, pozn. 1837.
- 15 Viz Exod. 24:16 a dále, pozn. 866.
- 16 V hebrejštině jednotné číslo v hromadném smyslu.
- 17 Viz Num. 20:8, pozn. 763.
- 18 D. „bydlením“, smysl jako v textu.
- 19 Viz Gen. 2:17, pozn. 74.
- 20 Viz Lev. 11:13, pozn. 330.
- 21 Viz Gen. 21:13, pozn. 384, nesouvisí se „zakládal“ shora.
- 22 Viz Gen. 22:16, pozn. 584.
- 23 Vl. „ničitelé“, viz Jer. 6:26, pozn. 338.
- 24 Vl. „loupežníci²³-li noci“.
- 25 Viz Jer. 6:2, pozn. 916; Hóš. 4:6, pozn. 142, zde smysl jako v textu.
- 26 Obdobně jako v Přísl. 25:16, pozn. 1095.
- 27 Viz Jer. 49:9, pozn. 1825.
- 28 Viz Jer. 49:9, pozn. 1826.
- 29 N. „byl“, v. 2 a dále obdobně.
- 30 Viz Jer. 49:10, pozn. 1827.
- 31 Sloveso jako u Is. 21:12, pozn. 1085, ve tvaru vyskytující se v SZ jen zde a u Is. 30:13, pozn. 1516.
- 32 N. „uschované poklady“, výraz vyskytující se v SZ jen na tomto místě, odvozený od slovesa např. v Přísl. 2:1, pozn. 104, a j.
- 33 Viz Gen. 23:17, pozn. 603.
- 34 Viz Gen. 3:23, pozn. 120.
- 35 Tj. „smlouvy s tebou“, „tvoji spojenci“.
- 36 D. „něco vůči tobě zmožou“, viz Gen. 32:25, Jer. 1:19; zde snad ve smyslu „vyzrají na tebe“, „poradí si s tebou“; jinak „přemohou tě“, jde mi však o to, aby v překladu byl uchován smysl předložkové vazby, jaká je v původním textu.
- 37 Tj. „pokoj s tebou“, „muži žijící s tebou v pokoji“, „tvoji přátelé“.
- 38 Tj. snad „kteří jedí tvůj chléb“. Hebrejský text zde není zcela jasný.
- 39 N. snad „kladou pod tebe“; n., podle jiných, „tvůj chléb činí osidlem (pak vl. „kladou za [n. „jako“] osidlo“) pod tebou“.
- 40 Viz Deut. 32:28, pozn. 1181.
- 41 Viz Jer. 25:10, pozn. 1242.
- 42 Množné číslo.
- 43 Tj. snad (viz závěr v. 7) „rozumnost předstíranou n. domnělou“. Obdobně snad třeba chápat i „mudrc“ shora, viz Jer. 49:7.
- 44 Viz Gen. 6:4, pozn. 192.
- 45 Viz 2 Král. 19:26, pozn. 782; Is. 8:9, pozn. 470.
- 46 Viz Gen. 9:5, pozn. 285.
- 47 Viz Gen. 17:14 a dále, pozn. 1118.
- 48 D. „od vraždění“, dále obdobně, smysl jako v textu.
- 49 Viz Gen. 6:11, pozn. 206.
- 50 Viz Žalm 89:45, pozn. 2074.
- 51 Viz Gen. 3:22, pozn. 119.
- 52 Viz Exod. 29:33, pozn. 1057.
- 53 Viz Exod. 14:4, pozn. 457.
- 54 D. „V den tvého stání zpředu, v den zajetí jeho vojenské moci cizáky“.
- 55 Viz Gen. 4:3, pozn. 132.
- 56 Viz Exod. 2:22, pozn. 83.
- 57 N. „stran Jerúsálema“, vl. „nad Jerúsálemem“, srov. Ámóse 1:1, pozn. 6.
- 58 Tj. snad „do dne“, „na den“, ve v. 13 obdobně.
- 59 Viz Jóba 31:3, pozn. 1366; kde je nepatrně odlišný souznačný tvar téhož výrazu, vyskytujícího se v SZ jen na těchto dvou místech; jelikož je odvozen od stejného kmene jako „cizozemci⁵⁹“ v předchozím verši, chápou jej mnozí zde (a někteří i na shora citovaném místě) ve smyslu „jeho cizoty n. odcizení“, „stání se cizozemcem“.
- 60 Viz Gen. 3:16 a dále, pozn. 656.
- 61 N. „stran dětí“, jiná však předložková vazba než shora⁵⁷.
- 62 Těchto míst se předchozí⁵⁸ poznámka netýká.
- 63 Viz Gen. 35:3, pozn. 943.
- 64 D. „zveličoval“, tj. „do široka otvíral“, snad jako projev škodolibého údivu.
- 65 Viz Deut. 32:35, pozn. 1193.
- 66 Tj. snad „škodolibě“, tak i ve v. 12.
- 67 Viz Deut. 29:21, pozn. 1067.
- 68 N. snad „nebyl hledě v jeho bídu⁵⁸, v den⁵⁸ jeho pohromy“, zde lze slova „v den“ chápat v obojím smyslu^{58 62}.
- 69 Vl. „vztahoval“, tj. „svou ruku“, viz Gen. 3:22, pozn. 118.
- 70 Zde i „po“.
- 71 Zde v takovémto smyslu, viz Deut. 8:17n., pozn. 449; tak lze dotčený výraz chápat i zde ve v. 11 („uchvátili jeho bohatství“), ne však ovšem ve v. 20.
- 72 Tj. „od cesty k úniku“, „k zabránění jim uniknout“, n. prostě „k vytrhání“, tj. „zabíjení“.
- 73 Viz Num. 21:35, pozn. 830.
- 74 Tj. „nepříteli“, vl. „zavíral“, viz Lev. 13:4, tj. „chytal a zavíral, aby je mohl vydávat“.
- 75 Viz Exod. 32:27, pozn. 743.
- 76 N. „na všechny (n. „nade všemi“) národy“.
- 77 D. „jal ses jednat“, tj. „jal ses jednat a dále jsi jednal“, dále obdobně.

- 78 Viz Exod. 2:4 a dále, pozn. 588.
 79 Viz Soud. 9:16, pozn. 547.
 80 Viz Exod. 3:5 a dále, pozn. 1219.
 81 N. „srkat“.
 82 Viz Gen. 22:17, pozn. 417.
 83 Slova „čeho se zmocnili“ jsou zde opisem množného čísla podstatného jména, jež je u Jóba 17:11, pozn. 839; jinak snad
 84 „vydobývat jejich výdobytky“, „dědit jejich dědictví⁴²“, „vlastnit (n. „přivlastňovat si“) jejich vlastnictví⁴²“.
 85 Viz Exod. 15:7, pozn. 175.
 86 V témž smyslu jako „jakoby slámou“ u Is. 47:14, zde sice jiná předložka než tam, ale v této souvislosti v podstatě souznačná.
 87 Viz Gen. 31:36, pozn. 837.
 88 Viz Num. 11:1 a dále, pozn. 470.
 89 Viz Gen. 13:5, pozn. 347.
 90 Viz Gen. 12:9, pozn. 369.
 91 Viz Deut. 1:7, pozn. 20.
 92 Viz Gen. 10:13n., pozn. 321.
 93 N., podle jiných, „a Benjámina s Gileádem“.
 94 Viz Is. 20:4, pozn. 1039.
 95 Viz Num. 2:3, pozn. 65.
 96 Viz 1 Král. 17:9.
 97 Jméno jakési neznámé země, vyskytující se v SZ jen zde.
 98 Viz Gen. 13:1, pozn. 368.
 99 N. „zachránčové“, výraz odvozený od slovesa, od něhož je odvozeno i jméno „Ježíš“, viz Exod. 17:9, pozn. 592; Hóš. nadpis, pozn. 1.
 100 N. „kralování“.
 101 N. „bude mít⁸⁹ Hospodin“.

I dostalo se² k Jónovi, synu Amittajovu, slovo Hospodinovo, výrok: (2)Vstaň, jdi do Nínivé, toho velikého města, a povolávej k němu³, neboť⁴ jejich⁵ zlo vystoupilo⁶ před mou tvář.

(3)Ale Jóná vstal k útěku z přítomnosti tváře⁷ Hospodinovy do Taršíše⁸; sestoupil tedy⁹ do Jáfó¹⁰, kde¹¹ zastihl¹² loď, jež do Taršíše⁸ měla plout¹³, i zaplatil¹⁴ jízdné¹⁵ na ní a sestoupil v ní k plavbě¹³ s nimi⁵ z přítomnosti tváře⁷ Hospodinovy do Taršíše⁸. (4)Ale Hospodin na moře přihnál¹⁶ veliký vichr¹⁷, takže¹¹ na¹⁸ moři nastala² veliká bouře¹⁹ a loď byla²⁰ v nebezpečí²¹ roztrfštění²²; (5) a námořníci²³ se báli^{20,24} a křičeli^{20,25} každý²⁶ k svým bohům²⁷, a vyhazovali^{16,20} náčiní²⁸, jež byla v lodi, do moře k ulehčení od těch, jež byla při nich²⁹. Ale Jóná byl sestoupil do vnitřku³⁰ plavidla³¹ a ulehl a tvrdě usnul; (6) i přiblížil se³² k němu kapitán³³ lodi³⁴ a řekl mu: Co je s tebou³⁵, ospalče³⁶? Vstaň, volej k svému bohu²⁷, snad se ten bůh²⁷ ráčí³⁷ na nás rozpomenout³⁸, ať nemusíme³⁷ zahynout.

(7)I řekli jeden k druhému³⁹: Pojďte a vrhje⁴⁰ losy, ať víme, či příčinou máme^{41,42} toto neštěstí⁴³. Jali se tedy⁹ vrhat losy a los padl na Jónu; (8)i řekli k němu: Nuže⁴⁴, oznam⁴⁵ nám ty, pro⁴⁶ něhož máme^{41,42} toto neštěstí⁴³, co je tvým zaměstnáním⁴⁷ a odkud přicházíš, která⁴⁸ je tvá země a z kterého lidu ty jsi? (9)I řekl k nim: Já jsem Hebrej⁴⁹ a mám já v účtě^{24,50} Hospodina, Boha nebes, jenž zřídil⁵¹ moře i souš. (10)Ti muži se tedy⁹ ulekli²⁴ velikým leknutím²⁴ a řekli k němu: Co jsi toto učinil? – neboť ti muži věděli⁶, že on utíká z přítomnosti tváře⁷ Hospodinovy, neboť jim to byl oznámil⁴⁵; (11)i řekli k němu: Co s tebou³⁵ máme³⁷ učinit, aby se moře zpřed nás^{52,53} muselo³⁷ uklidnit? Neboť moře se stávalo stále bouřlivějším^{54,55,56}. (12)I řekl k nim: Vezměte⁵⁷ mě a hodte¹⁶ mě do moře a moře se zpřed vás^{52,53} bude muset³⁷ uklidnit, neboť já vím, že tato veliká bouře¹⁹ je proti vám^{29,58} mou příčinou. (13)Ale ti muži se

jali usilovně veslovat⁵⁹ k návratu na souš, ale nebyli toho schopni, neboť moře stále bouřilo^{54,55} proti nim^{29,58}. (14)Jali se tedy⁹ volat k Hospodinu a říkat: Ach, Hospodine, kéž, prosíme⁴⁴, nemusíme^{37,40} zahynout za žití⁶⁰ tohoto muže, a kéž na nás neuvaluješ^{14,40} nevinnou krev, neboť ty, Hospodine, jednáš²⁰ podle toho, co oblibuješ^{20,61,62}! (15)A Jónu vzali⁵⁷ a hodili¹⁶ do moře, a moře ustalo⁶³ od svého zuření⁶⁴, (16)i báli se^{20,24} ti muži Hospodina velikou bázni²⁴ a jali se Hospodinu obětovat oběť a slibovat sliby.

2A Hospodin zjednal⁶⁵ velikou rybu k pohlcení Jóny, i pobyl Jóná v břiše⁶⁶ té ryby tři dni a tři noci; (2) a jal se Jóná z břicha⁶⁶ té ryby modlit k Hospodinu, svému Bohu, (3) a řekl:

Ze⁶⁷ své⁶⁸ tísně⁶⁹ jsem se jal volat k Hospodinu, i odpověděl mi, o pomoc jsem křičel²⁰ z lůna⁷⁰ šeołu⁷¹ – uslyšel jsi můj hlas,

(4) když jsi mě byl hodil v hloubku⁷² srdce moří a obklopovalo mě vodstvo⁷³;

přešly nade mnou všechny tvé příboje⁷⁴ a tvé vlny⁷⁵.

(5)A já jsem řekl: Jsem²⁰ zavržen⁷⁶ zpřed⁷⁷ tvých očí,

přece však opět chci^{37,78} pohledět na tvůj svatý chrám^{79,80}.

(6)Vody mě obekly až po duši, obklopuje mě hlubina⁸¹, k mé hlavě se přivíjí⁸² mořská tráva⁸³.

(7)K základům⁸⁴ hor jsem sestoupil, země, její nejzazší hranice⁸⁵ – navždy⁸⁶ za mnou, vynesl jsi⁶ však⁹ můj život z propasti⁸⁷, Hospodine, můj Bože!

(8)Při zemdlívání⁸⁸ své duše ve mně jsem vzpomněl Hospodina a má modlitba vešla k tobě do tvého svatého chrámu^{79,80}.

(9)Ctitel⁸⁹ lží marnosti⁹⁰ opouštějí svou⁹¹ laskavost⁹²,

(10)já však⁹ ti s hlasem⁹³ děkování⁹⁴ budu obětovat,

co jsem slíbil, chci⁹⁷ splnit⁹⁵.

(Záchrana⁹⁶ je Hospodinova⁶⁸!)

(11)A Hospodin rozkázal⁹⁷ té rybě, i vyvrhla⁹⁸ Jónu na souš.

3 A k Jónovi se *podruhé dostalo*² slovo Hospodinovo, výrok: (2)Vstaň, jdi do Nínivé, toho velikého města, a provolávej k němu³ to provolání, jež k tobě bude vyslovovat⁹⁹.

(3)A Jóná vstal a *odešel* podle slova Hospodinova do Nínivé; a Nínivé bylo³²⁰ před Bohem veliké město, cesty tři dny, (4)a když Jóná počal cestou prvního¹⁰⁰ dne v to město vcházet, jal¹⁰¹ se provolávat a říkat: Ještě čtyřicet dní a Nínivé *bude* podvráceno³¹⁰²!

(5)A muži Nínivé uvěřili¹⁰³ v¹⁰⁴ Boha a provolali půst, i oblékli se v pytlouiny, od jejich největšího¹⁰⁵ až po jejich nejmenšího¹⁰⁵; (6)a když to slovo dospělo ke¹⁰⁶ králi Nínivé, povstal¹⁰¹ ze svého trůnu a složil¹⁰⁷ ze sebe¹⁰⁸ svůj plášť¹⁰⁹ a pokryl¹¹⁰ se pytlouinou a usedl na popel, (7)a rozhlásil²⁵ a pronesl⁹⁷ v Nínivé výnosem krále a jeho velikánů¹¹¹ výrok: Necht' lidé¹¹² ani dobytek¹¹³, skot ani drobný dobytek, neokoušejí⁴⁰ ničeho, necht' se nepasou⁴⁰ ani vody necht' nepijí⁴⁰, (8)a necht' se pokrývají⁴⁰¹¹⁰ pytlouinami, lidé¹¹² i dobytek¹¹³, a necht' volají⁴⁰ usilovně¹¹⁴ k Bohu a *odvracejí*⁴⁰ se každý²⁶ od své zlé cesty a od násilí¹¹⁵, jež je v jeho dlaních. (9)Kdo ví? Bůh se může³⁷ obrátit a slitovat se¹¹⁶ a *odvrátit* se od žáru¹¹⁷ svého hněvu, takže¹¹ nebudeme muset³⁷ zahynout. (10)A Bůh viděl²⁰ jejich činy¹¹⁸, že se *odvrátili* od své zlé cesty, i jal se Bůh litovat¹¹⁶ stran toho neštěstí⁴³¹¹⁹, o němž byl promluvil, že jim je způsobí⁵¹¹²⁰, a nezpůsobil⁵¹.

4 To¹¹ na Jónu učinilo nelibý dojem¹²¹ velké nelibosti⁴³¹²²¹²³, i rozhněval

se¹²⁴ (2)a když se modlil²⁰ k Hospodinu, řekl¹⁰¹: Ach, Hospodine, zda toto *nebyla* má řeč¹²⁵ za mého pobytu¹²⁶ na mé půdě¹²⁷? Proto jsem pospíšil¹²⁸ utéci do Taršíše, neboť jsem věděl¹²⁰, že ty jsi Bůh milostivý¹²⁹ a soucitný¹³⁰, zdoluhavý¹³¹ k hněvu¹³² a oplývající¹³³ laskavostí¹³² a slitovávající se¹¹⁶ stran neštěstí⁴³¹¹⁹. (3)Nyní tedy⁹, Hospodine, vezmi, prosím⁴⁴, mou duši ode mne, neboť má smrt *bude* lepší než¹³⁴ můj život¹³⁵. (4)A Hospodin řekl: Zda je dobře¹³⁶, že ses rozhněval¹²⁴?

(5)A Jóná vyšel¹³⁷ z města a usedl od východu vůči městu a zřídil⁵¹ si tam budku¹³⁸ a usedl pod ni v stín, aby viděl, co se ve městě bude dít². (6)A Hospodin, Bůh, zjednal⁶⁵ skočec¹³⁹ a dal *mu* vzrůst¹⁴⁰ shora¹⁴¹ vůči Jónovi, takže nad jeho hlavou nastal² stín¹⁴² jemu k úlevě¹⁴³ od jeho obtíže⁴³¹²²¹⁴⁴, i zaradoval se Jóná stran toho skočce¹¹⁹¹³⁹ velikou radostí. (7)A nazítří při vzházení úsvitu¹⁴⁵ zjednal⁶⁵ Bůh červa, jenž¹¹ ten skočec¹³⁹ poškodil¹⁴⁶, takže¹¹ uschl¹⁴⁷, (8)a za vycházení¹⁴⁸ slunce se stalo², že¹¹ Bůh zjednal⁶⁵ vítr¹⁷, žhavý¹⁴⁹ východní vítr¹⁵⁰, a slunce bilo²⁰¹⁴⁶¹⁵¹ na Jónovu hlavu, takže¹¹ zemdlel a pojal *pro* svou duši přání¹⁵² umřít, i řekl: Má smrt *bude* lepší než¹³⁴ můj život¹³⁵. (9)A Bůh k Jónovi řekl: Zda je dobře¹³⁶, že ses rozhněval¹²⁴ stran toho skočce¹¹⁹¹³⁹? I řekl: *Je* dobře¹³⁶, že jsem se rozhněval¹²⁴, až na smrt! (10)A Hospodin řekl: Ty máš²⁰ soucit se skočcem¹¹⁹¹³⁹, na němž ses nenalopotil¹⁵³, aniž jsi jej vypěstoval¹⁵⁴, jenž se vyskytl² jako syn noci a jako syn noci zahynul; (11)a já bych neměl³⁷ mít soucit s Nínivé¹¹⁹, tím velikým městem, v němž je více než¹³⁴ dvanáct¹³⁵ myriád¹⁵⁵ lidí¹¹², kteří nerozeznávají²⁰¹⁵⁶ mezi svou pravici a svou levici¹⁵⁷, a mnohý dobytek¹¹³?

JÓNÁ

poznámky překladatele a odkazy

- 1 Hebr. „Jónáh“, jméno znamená „holuba“ i „holubici“, viz např. Gen. 8:8 a j.
- 2 Viz Gen. 1:2, pozn. 1.
- 3 Viz Is. 3:26, pozn. 251.
- 4 N. „že“.
- 5 Tj. „tamních obyvatel“ („jimi páchané“, v. 2), „s námořníky a cestujícími na oně lodi“ (v. 3).
- 6 Viz Gen. 13:1, pozn. 368.
- 7 Viz Gen. 4:16, pozn. 153.
- 8 Viz 1 Král. 10:22, pozn. 639.
- 9 Viz Gen. 9:11, pozn. 291.
- 10 Viz Jós. 19:46, pozn. 595.
- 11 Viz Gen. 4:3, pozn. 132.
- 12 N. „vyhledal“, vl. „našel“.
- 13 D. „loď přicházející do Taršíše“, smysl jako v textu, zdola ve verši obdobně.
- 14 Vl. „dal“, dále obdobně.
- 15 Viz Gen. 15:1, pozn. 779, zde ve smyslu jako v textu.
- 16 Sloveso jako „hodil“ v 1 Sam. 18:11, „odmrštit“ u Jer. 16:13, zde (ve v. 4, nikoli dále) ve smyslu jako v textu.
- 17 Viz Gen. 6:17, pozn. 226.
- 18 Vl. „v“, jiná předložka než „na“ zde shora.
- 19 N. „smršť“, viz Jer. 23:19, pozn. 1207.
- 20 Vl. „dostala se“ (ne jako ve v. 1²), tj. „dostala se a byla“, dále obdobně, i jiná slovesa.
- 21 Sloveso jako v Žalmu 73:16, pozn. 1742, zde smysl jako v textu.
- 22 Tvar slovesa jako v Žalmu 10:15, pozn. 305, zde trpného rodu („byťi roztrfštěna“).
- 23 Viz Ezek. 27:9, 27 a 29, výraz vyskytující se v SZ jen na těchto čtyřech místech.
- 24 Viz Gen. 28:17, pozn. 737.
- 25 Viz Soud. 3:9, pozn. 174.
- 26 Viz Gen. 9:5, pozn. 285.
- 27 N. „k svému bohu“, jako např. Soud. 6:31, tak i zde ve v. 6, kde jednotné číslo následujícího slovesného tvaru^{37 38} nasvědčuje chápání v takovémto smyslu.
- 28 Viz Gen. 24:53, pozn. 637.
- 29 N. „na nich“, „nad nimi“, smysl však nejspíše jako v textu; dále obdobně.
- 30 Obdobně jako 1 Sam. 24:3, pozn. 882.
- 31 N. „lodi“, ne však jako jinde v této knize, výraz vyskytující se v SZ jen zde.
- 32 Viz Exod. 3:5, pozn. 743.
- 33 Viz 2 Král. 25:8, pozn. 921.
- 34 Vl. „velitel³³ loďníků“ (n. „kormidelníků“, jako u Ezek. 27:8, 27–29, výraz vyskytující se v SZ jen na těchto místech, zde [nikoli u Ezek.] jednotné číslo v hromadném smyslu [„loďní posádky“]).
- 35 Viz Exod. 2:4 a dále, pozn. 588.
- 36 N. snad „lenochu“, tvar slovesa přeloženého ve v. 5 „tvrdě usnul“, jež lze chápat i v takovémto významovém odstínu, viz Přísl. 10:5, kde „vypává“ je tvar téhož slovesa.
- 37 Viz Gen. 2:16, pozn. 74.
- 38 Aramejské sloveso, vyskytující se v SZ jen zde.
- 39 Viz Gen. 11:3, pozn. 331.
- 40 Viz Gen. 1:26, pozn. 40.
- 41 Viz Gen. 19:12, pozn. 503.
- 42 N. snad „zakoušíme“, „trpíme“, „snášíme“, zde v takovémto smyslu (vl. „nám nastalo“).
- 43 Viz Deut. 29:21, pozn. 1065.
- 44 Viz Gen. 12:11, pozn. 360.
- 45 Viz Gen. 3:11, pozn. 103.
- 46 V přičinném smyslu.
- 47 Viz Exod. 20:9n., pozn. 668.
- 48 Vl. „co“, jako shora; netýká se „kterého“ zdola.
- 49 Viz Gen. 39:14, pozn. 1053.
- 50 Viz i Lev. 19:3, pozn. 592, v. 14, pozn. 608.
- 51 Viz Gen. 1:7, pozn. 12.
- 52 Viz Gen. 13:9, pozn. 372.
- 53 Zde snad spíše ve smyslu „od útoku n. bouření na nás n. proti nám“, dále obdobně.
- 54 Sloveso jako u Is. 54:11, pozn. 2336.
- 55 D. „moře chodilo a bouřilo“ (n. „a bylo bouřlivé“), smysl jako v textu n. zde zdola⁵⁶. V 13 obdobně.
- 56 N. „uklidnit, vždyť moře se stává stále bouřlivějším“ (pak D. „chodí a bouří“^{54 55})?
- 57 Viz Gen. 4:7, pozn. 139.
- 58 N. „před vámi“, srov. „zpřed vás“ shora⁵². Dále obdobně.
- 59 Vl. „se jali prorážet“, tj. „vlnobitím“, sloveso jako „se prokopávali“ u Ám. 9:2.
- 60 Viz Gen. 9:4, pozn. 283.
- 61 Viz Is. 56:4, pozn. 2374.
- 62 N. „jednáš, jak máš zálibu“.
- 63 Vl. „stanulo“, tj. „zastavilo se“.
- 64 Viz Přísl. 19:12, pozn. 868; Is. 30:30, pozn. 1565, zde smysl jako v textu.
- 65 N. „opatřil“, „zařídil“, „zajistil“, „se postaral o“, „připravil“, viz Dán. 1:5, 10n., pozn. 36, sloveso vyskytující se v SZ jen ještě na místě v oné poznámce citovaném.
- 66 Vl. „útrobách“, „vnitřnostech“, dále obdobně.
- 67 N. „Z příčiny“, netýká se předložky „z“ zde zdola ani ve v. 2⁶⁶.
- 68 Viz Num. 2:3, pozn. 65.
- 69 Viz Gen. 35:3, pozn. 942.
- 70 Viz Gen. 25:23, pozn. 660; n. „břicha“, viz např. Jóba 40:16, pozn. 63, nikoli však jako zde ve v. 2⁶⁶; v obrazném smyslu („nitra“, „hloubi“).
- 71 Viz Gen. 37:35, pozn. 1003.
- 72 Viz Exod. 15:5, pozn. 501.
- 73 N. „proud“, „přívál“, „záplava“, vl. „řeka“, zde ve smyslu jako v textu.
- 74 Viz 2 Sam. 22:5, pozn. 857; Žalm 88:7, pozn. 2026.
- 75 Viz Pís. 4:12, pozn. 132; Is. 48:18, pozn. 2171.
- 76 Viz Gen. 3:24, pozn. 121.
- 77 Jiná předložka než v kap. 1:11⁵², jako např. u Is. 1:16.
- 78 Viz Gen. 4:2, pozn. 127.
- 79 Viz 1 Král. 6:3, pozn. 326.
- 80 Viz Exod. 3:5 a dále, pozn. 1219.
- 81 Viz Gen. 1:2, pozn. 5.

- 82** Sloveso jako u Ezek. 16:10, pozn. 664, zde vzhledem k předchozí v (původním textu následující) předložkové vazbě zvolen překlad jako v textu.
- 83** Jako „rákosí“ v Exod. 2:3, 5, pozn. 50, zde smysl jako v textu.
- 84** Výraz („lekicvé“), jehož tvar (a to jednotné číslo, „kececv“) se v SZ kromě tohoto místa vyskytuje jen ještě v 1 Král. 6:25 a 7:37, viz tam pozn. 373; zde je jeho význam nezcela jasný, podávám znění podle většiny známých mi překladů, jež se mi jeví nejpříjemnějším; Vulgata uvádí překlad „ad extrema“, „k nejzazším koncům“ (n. „krajům“), LXX podávají odchýlné znění.
- 85** Množné číslo; viz Is. 15:5, pozn. 858.
- 86** Viz Gen. 3:22, pozn. 119.
- 87** Viz Žalm 103:4, pozn. 188; Jóba 33:18, pozn. 847.
- 88** Viz Žalm 77:3, pozn. 1489.
- 89** Viz Gen. 17:9, pozn. 449, přičestí tohoto slovesa, zde v takovémto smyslu.
- 90** Viz Žalm 12:2, pozn. 335.
- 91** Tj. „tu, již by se jim z Boží strany dostávalo“.
- 92** Viz 2 Par. 6:42, pozn. 328.
- 93** Viz Jós. 3:4 a dále, pozn. 277.
- 94** Viz Lev. 7:12, pozn. 221.
- 95** Viz Deut. 23:21, pozn. 853.
- 96** Viz 1 Sam. 2:1, pozn. 70.
- 97** Vl. „řekl“.
- 98** N. snad „ať vyvrhne“, „aby vyvrhla“.
- 99** Viz Gen. 6:13, pozn. 225.
- 100** Viz Gen. 1:5, pozn. 95.
- 101** Viz Gen. 5:32 a dále, pozn. 438.
- 102** Viz Gen. 19:21, pozn. 515.
- 103** N. „pojali důvěru“, n.
- 104** „spolehli na“.
- 105** Vl. „velikého“, „malého“.
- 106** Viz Dán. 9:21, pozn. 638, zde smysl jako v textu.
- 107** Viz Est. 8:2, pozn. 260.
- 108** Viz Gen. 24:46, pozn. 634; netýká se předchozího „ze svého trůnu“.
- 109** Viz Jós. 7:21, pozn. 284.
- 110** N. „zahalil“, „zastřel“, tj. „oděl“, dále obdobně.
- 111** Viz 2 Král. 10:6, pozn. 467.
- 112** Viz Gen. 1:26, pozn. 41.
- 113** Viz Gen. 1:25, pozn. 38, zde ovšem jen ve smyslu jako v textu.
- 114** D. „silou“ („vší svou silou“).
- 115** Viz Gen. 6:11, pozn. 206.
- 116** Viz Gen. 6:6 („bylo Hospodinu líto“); Exod. 13:17 („nelitoval“); Soud. 2:18, pozn. 138.
- 117** Viz Exod. 15:7, pozn. 506.
- 118** Viz Deut. 14:29, pozn. 599.
- 119** Viz Ám. 1:1, pozn. 6.
- 120** D. „jež byl promluvil způsobit jim“.
- 121** Sloveso jako u Nech. 2:3, pozn. 47, v téměř smyslu jako tam ve v. 10, zde opis vzhledem ku předchozí (v původním textu následující) předložkové vazbě.
- 122** Zde v oslabeném smyslu takového významového odstínu, v. 6 obdobně jiného.
- 123** N. „na Jónu nelibě zapůsobilo (nesouvisí se „způsobí“ a „nezpůsobil“ v kap. 3:10⁹¹) velikou nelibostí“.
- 124** Viz Gen. 4:5, pozn. 138.
- 125** N. „mluva“, „mé slovo“, zde v obdobném smyslu jako sloveso jiného kmene, v podstatě však souznačné, v Gen. 18:17 a dále, pozn. 537.
- 126** Viz Gen. 4:8 a dále, pozn. 1048.
- 127** Viz Gen. 1:25, pozn. 39.
- 128** Vl. „předstihl“, „předběhl“, viz Žalm 119:148, pozn. 1924.
- 129** Viz Exod. 22:27, pozn. 124.
- 130** Viz Exod. 34:6, pozn. 1188.
- 131** Viz Exod. 34:6, pozn. 1183.
- 132** Viz Exod. 34:6, pozn. 1189.
- 133** Viz Exod. 34:6, pozn. 1190.
- 134** N. „dobrá (n. „lepší“) nad“, D.
- 135** „dobrá (tj. „lepší“) od mého života“. V. 11 obdobně.
- 136** Vl. „Zda je to činění dobra“, smysl jako v textu.
- 137** Viz Exod. 3:10 a dále, pozn. 252.
- 138** Viz Gen. 33:17, pozn. 903, Lev. 23:34, pozn. 755; Is. 1:8, pozn. 35, zde snad spíše jakousi „stříšku“ na několika kůlech.
- 139** Strom nebo keř rozšířený ve východním Středomoří, známější snad pod latinským jménem „ricinus“ (jeho semena jsou surovinou k přípravě ricinového oleje, jehož se používá v lékařství). Vyrůstá do značné výše a má široké listy, poskytující mnoho stínu.
- 140** D. „vystoupit“^{6r}.
- 141** Tj. „takže jeho větve se rozložily shora“.
- 142** D. „Jónovi k bytí (n. „nastání“) stínu nad jeho hlavou“.
- 143** N. „ulehčení“ (nikoli jako v kap. 1:5), vl. „vyproštění“, viz např. Žalm 35:10, zde snad spíše ve smyslu jako v textu n. zde shora.
- 144** Neboť jeho budka n. stříška, již si zřídil, byla asi nedostatečnou ochranou před slunečním žářem, jenž se v průběhu dne stával stále obtížnějším.
- 145** Viz Gen. 19:15 a dále, pozn. 873.
- 146** Viz Gen. 4:15, pozn. 152, zde smysl jako v textu.
- 147** Viz Gen. 8:14, pozn. 269.
- 148** Viz Gen. 32:31, pozn. 885; sloveso, o němž je v oné poznámce zmínka, je zde ve v. 7.
- 149** N. „řezavý“, výraz vyskytující se v SZ jen zde.
- 150** Viz Gen. 41:6, kde je, stejně jako zde, v původním textu „východní vítr“ jedno slovo (hebr. „kádím“), jež ovšem lze chápat i prostě ve smyslu „východ“ (viz např. Ezek. 40:22 a mnoho jiných míst v téže knize), takže pak zde lze číst i „zjednal žhavý vítr od východu“, zdá se však, že slovo „kádím“ ve smyslu „východní vítr“ bylo i zvláštním výrazem pro horký víchř, snad od pouště (pak snad již nejen od východu vanoucí, srov. Gen. 12:9, pozn. 359), poskožující rostlinstvo a i v jiném ohledu škodlivý n. aspoň obtížný.
- 151** N. snad „útočilo“, tj. „pražilo“, zde v takovémto smyslu.
- 152** Viz 1 Král. 19:4, pozn. 891.
- 153** Viz Kaz. 1:3, pozn. 6.
- 154** Viz Is. 1:2, pozn. 2019 (nikoli jako tam následující „vypěstoval“).
- 155** Viz 1 Par. 29:7, pozn. 889.
- 156** V původním textu jednotné číslo v hromadném smyslu.
- 157** Tj. „malých dětí“.

Slovo Hospodinovo, jež se dostalo² k Míchovi, Móraštimu³, ve dnech Jótháma, Ácháza, Jechizkijáhúa, králů Júdových, jež uviděl⁴ stran Šómronů⁵ a Jerúsáléma.

(2) Slyšte, národnosti⁶, vy⁷ všichni⁸, věnuj pozornost⁹, země a její náplň, a necht¹⁰ Pán, Hospodin, za svědka proti vám, Pán ze svého svatého chrámu¹¹! (3) Ano, hle, Hospodin se chystá vyjít¹³ ze svého místa¹⁵ a bude sestupovat a šlapat¹⁶ po výšinách¹⁷ země, (4) i budou hory pod ním tát a nížiny¹⁸ se budou rozpadat¹⁹, jako vosk od²⁰ ohně, jako voda rozlitá po²¹ svahu²². (5) Toto vše bude za²³ přestoupení²⁴ Jákóbovo a za²³25 hříchy domu Isráélova; co²⁶ je přestoupením²⁴ Jákobovým²⁷? Zda ne Šómron? A co²⁶ výšiny¹⁷2728 Júdovy? Zda ne Jerúsálém? (6) Chci²⁹ tedy³⁰ obrátit³¹ Šómron v zříceninu³² v poli, ano, ve výsadby³³ vinice, a jeho³⁴ kameny vysypat do průrvy³⁵ a jeho³⁴ základy odkrýt, (7) a všechny jeho³⁴ sochy³⁶ budou rozbity³⁷ a všechna jeho³⁴ odměňování³⁸ budou spalována ohněm³⁹ a všechna jeho³⁴ zobrazení⁴⁰ budu obracet³¹ v spoušť⁴¹, neboť je z odměňování³⁸ nevěstky nahromadil³⁴ a k odměňování³⁸ nevěstky se budou vracet⁴².

(8) Stran tohoto⁵ budu naříkat⁴³ a skučet, chodit bos a nahý⁴⁴, vydávat⁴⁵ nářek⁴³46 jako šakalové a truchlit⁴⁷ jako pštrosice⁴⁸49, (9) neboť jeho³⁴ rány⁵⁰, to je nezhojitelné⁵¹, vždyť to došlo až k Júдови, dosáhlo⁵² až k bráně mého lidu, až k Jerúsálému. (10) Necht nepodáváte¹⁰ zprávu⁵³ v Gathu, necht nikterak⁵⁴ nepláčete¹⁰, v Béh-le-afrá se vyválím⁵⁵ v prachu⁵⁶57, (11) přejdi si, obyvatelko Šáfiru, v nahotě, v ostudě⁵⁸59, obyvatelka Caanánu nevycházi¹³6061, nářek⁴³46 Béh-ha-écelu od vás odnímá jeho⁶² oporu⁶³, (12) neboť obyvatelka Maróth je⁶⁰ naplněna úzkostí⁶⁴ o blaho⁶⁵, když k bráně Jerúsáléma od Hospodina sestoupilo neštěstí⁶⁶. (13) Připoj vozidlo k běžcům⁶⁷68, obyvatelko Láchíše (ona byla dceří Cijónu počátkem

hříchu), neboť v tobě byla shledána⁶⁹ přestoupení⁷⁴ Isráélova; (14) proto musíš²⁹ Mórešeth³⁷⁰ Gathu dát odbytné⁷¹. Domy Achzivů⁷² budou Isráélovým králům klamem⁷³, (15) tobě však, obyvatelko Maréši, chci²⁹ přivést dědice⁷⁴; sláva⁷⁵ Isráélova bude vcházet až do Adullámu⁷⁶. (16) Vyhol se⁷⁷78 a ostříhej se⁷⁸ nad dětmi⁷⁹ své rozkoše⁸⁰, rozšiř svou lysinu⁸¹ jako sup⁸², neboť od tebe byly⁸³ odvedeny⁸⁴.

2 Běda vymýšlejícím⁹⁶ na svých lůžkách špatnost⁸⁵ a připravujícím⁸⁶ zlo, jež za světla jitra uskutečňují⁴⁵, neboť je to v moci jejich ruky; (2) ano, jsou-li chtějí polí, uchvacují⁶⁰8788 je, i domů, a odnímají⁶⁰89 je; tak⁹⁰ utiskují⁶⁰91 muže⁹² i jeho dům, ano, člověka⁹³ i jeho vlastnictví⁹⁴. (3) Proto řekl Hospodin takto: Hle, já⁹⁵ – zamýšlím⁹⁶ proti tomuto druhu⁹⁷98 zlo, z něhož⁹⁹ nebudete moci²⁹ svá hrdla¹⁰⁰ vytáhnout¹⁰¹, aniž budete chodit povýšene¹⁰², neboť to¹⁰³ bude doba zla. (4) V onen den se¹⁰⁴ bude o vás⁵105 pronášet¹⁰⁶107 průpověď¹⁰⁸ a bude se¹⁰⁴ lkát¹⁰⁹ lkavým lkáním¹¹⁰111; bude se¹⁰⁴ říkat⁶⁰: Zničení¹¹², jsme⁶⁰ zničení¹¹², podíl mého lidu se¹⁰⁴ mění¹¹³114 – jak se¹⁰⁴ mi odnímá¹⁰¹! Naše pole⁴⁸, to se¹⁰⁴ rozděluje odvrátivším se⁶⁸115! (5) Proto nebudeš mít¹¹⁶ v sejití¹¹⁷ Hospodinově losem vrhajícího¹⁴⁰ provaz¹¹⁸.

(6) Necht nekázete¹⁰119, káží¹¹⁹; nebudou-li těmto¹²⁰ kázat¹¹⁹, nebude nic z urážek¹²¹ ustávat¹²². (7) Zda se říká, dome Jákóbův: Zda Duch¹²³ Hospodinův ztratil trpělivost¹²⁴? Jsou-li toto¹²⁵ jeho skutky¹²⁶? Zda má slova nečiní dobře při¹²⁷ chodícím v tom, co je¹²⁸ správné¹²⁹? (8) Ale od nedávna¹³⁰ se můj lid jako nepřítel pozdvihuje, z¹³¹ předu¹³²133134 pláští⁶⁸ bezstarostně¹³⁵ mimojdoucích, od války¹³⁶ se odvracejících¹¹⁵, stahujete¹³⁷138 cenné věci⁶⁸139; (9) ženy mého lidu vyháně¹⁴⁰ z domů⁶⁸ jejich¹⁴¹ rozkoší⁸⁰, z jejich¹⁴¹ batolat¹⁴²143 navdžy¹⁴⁴ berete mou čest¹⁴⁵146. (10) Vstaňte a jděte, neboť toto není místo odpočinku¹⁴⁷; příčinou znečištění¹⁴⁸ ono poškozujete¹⁴⁹, a poškození¹⁵⁰ je

nenapravitelné¹⁵¹. (11) Jestliže kdo⁹³ bude chodit s větrem^{123 152} a jme se klatat^{líz}¹⁵³, řka: Budu ti kázat¹¹⁹ o víně *aneb* o čemkoli opojném¹⁵⁴, to⁹⁰ bude⁶⁰ kazatel¹¹⁹ tohoto lidu!

(12) Jistotně¹⁵⁵ tě chci²⁹ posbírat¹⁵⁶, Jákóbe, tebe celého⁸, jistotně¹⁵⁷ chci²⁹ shromáždit zbytek Isráěle, učinit³¹ jej jedním¹⁵⁸, jako drobný dobytek z Bocy¹⁵⁹, jako stádo vprostřed jeho pastviště¹⁶⁰; budou z příčiny množství lidí^{161 162} hlučet¹⁶³.

(13) Vystoupí¹⁶⁴ ten, jenž¹²⁸ bude před jejich tvářmi prolamovat¹⁶⁵; prolomí¹⁶⁵ jejich tvářmi projde jejich král a v jejich čele¹⁶⁶ Hospodin.

3 I řekl jsem: Slyšte, prosím¹⁶⁷, hlavy Jákóbovy a vůdcové¹⁶⁸ domu Isráěle: Zda není pro vás¹⁶⁹ znát právo¹⁷⁰, (2) vy nenávidíte dobro a milující zlo, strhující^{87 171} z nich^{142 172} jejich kůži a z jejich kostí¹⁴² jejich maso¹⁷³, (3) *ano*, ti, kteří jedí¹⁶⁰ maso¹⁷³ mého lidu a jejich kůži z nich¹⁴² stahují^{160 137}, a jejich kosti lámou^{160 174} a rozkouskovávají^{160 175} tak, jako v hrnci¹⁷⁶ a jako maso¹⁷⁷ vprostřed kotle¹⁷⁸. (4) Potom budou křičet¹⁷⁹ k Hospodinu, *ale* nebude jim odpovídat, nýbrž⁹⁰ před nimi¹⁸⁰ bude v onen čas zakrývat svou tvář podle *toho*, jak svými skutky páchali⁶⁰ zlo¹⁸¹.

(5) Takto řekl Hospodin stran proroků^{5 182}, již¹²⁸ můj lid nechávají bloudit¹⁸³, již¹²⁸, koušou-li¹⁸⁴ svými zuby, volají^{60 88}: Pokoj; a kdo jim k jejich ústům *nic* nedává, pak⁹⁰ proti němu prohlášují^{60 185} válku¹³⁶. (6) Proto budete mít¹⁸⁶ noc bez¹⁸⁷ vidění¹⁸⁸ a budete mít¹⁸⁶ tmu¹⁸⁹ bez¹⁸⁷ věštění¹⁹⁰; a nad proroky zajde slunce a den se nad nimi zatmí¹⁹¹; (7) i budou vidoucí¹⁹² zostuzeni^{158 193} a věštlci¹⁹⁰ se začervenají¹⁹⁴, a oni všichni⁸ si¹⁹⁵ zahali kníry¹⁹⁶, neboť nebude Boží odpovědi¹⁹⁷.

(8) Avšak já jsem⁶⁰ pln síly skrze Du-cha¹²³ Hospodinova¹⁹⁸, a práva¹⁷⁰ a hrdinství¹⁹⁹ k oznámení⁵³ Jákóbovi jeho přestoupení²⁴, *ano*, Isráělovi jeho hříchu. (9) Slyšte, prosím¹⁶⁷, toto, hlavy domu Jákóbova a vůdcové¹⁶⁸ domu Isráělova, již¹²⁸ si oškíváte právo¹⁷⁰ (*ano*, oni křiví²⁰⁰ vše přímé²⁰¹), (10) budující Cijjón krví²⁰² a Jerúsálém bezprávím²⁰³. (11) Jeho^{34 204}

hlavy soudí za úplatky^{68 205} a jeho^{34 204} kněží vyučují za odměnu²⁰⁶ a jeho^{34 204} proroci věští¹⁹⁰ za peníze²⁰⁷, *ale* spoléhají na²⁰⁸ Hospodina²⁰⁹ s výrokem: Zda není Hospodin vprostřed²¹⁰ nás? Nemůže²⁹ na nás přijít *nic* zlého. (12) Proto bude vaši příčinou Cijjón orán *jako*²¹¹ pole a Jerúsálém bude zříceninami¹³², a hora domu²¹² bude za²¹³ výšiny¹⁷ lesa²¹⁴.

4 *Ale* v posledku dní se stane², že hora domu Hospodinova *bude* upevněna na temeni^{166 215} hor, i bude ona vzdvižena⁸⁹ mezi pahrbky a národnosti⁶ se k²¹⁶ ní pohrnou^{60 217}, (2) *ano*, půjdou⁶⁰ mnohé národy⁶ a budou⁶⁰ říkat: Pojďte, ať vystupujeme¹⁶⁴ na horu Hospodinovu a k²¹⁸ domu Boha Jákóbova, ať nás může²⁹ vyučovat stran²¹⁹ svých cest, i budeme chodit jeho stezkami²²⁰. Neboť zákon²²¹ bude vycházet z Cijjóna, *ano*, slovo Hospodinovo z Jerúsáléma. (3) I bude⁶⁰ rozsuzovat²²² mezi mnohými národnostmi⁶ a domlouvat²²³ mocným²²⁴ národům⁶ až do daleka, takže⁹⁰ své meče překují²²⁵ na motýky²²⁶ a svá kopí na vinařské nože; národ⁶ nebude na národ^{6 227} pozvedat^{89 228} meč, aniž se ještě budou učit boji¹³⁶, (4) nýbrž⁹⁰ budou sedět každý²²⁹ pod svou révou a každý²²⁹ pod svým fíkovníkem a nebude nahánějíciho strach²³⁰, neboť promluvila ústa Hospodina zástupů^{231 232}. (5) *Ano*, všechny národnosti⁶ chodí každá^{229 233} ve jménu svých bohů²³⁴, my však³⁰ chodíme ve jménu Hospodina, našeho Boha, navždy¹⁴⁴ a věčně²³⁵. (6) V onen den, prohlášeno²³⁶ Hospodinem, chci²⁹ posbírat¹⁵⁶ tu, *jež*¹²⁸ kulhá^{237 238}, *ano*, shromáždit tu, *jež je*¹²⁸ zahrnána^{237 239} a již jsem potrápil^{181 240}, (7) a tu, *jež*¹²⁸ kulhá^{237 238}, učinit³¹ zbytkem²⁴¹, *ano*, tu, *jež je*¹²⁸ vzdálena^{237 242}, mocným²²⁴ národem⁶, i bude⁶⁰ nad nimi na hoře Cijjónu od nynějška a navždy²⁴³ kralovat Hospodin.

(8) A ty, věži stáda²⁴⁴, pevnosti²⁴⁵ dcery Cijjóna, až k tobě se bude dostavovat²⁴⁶, *ano*, dceri Jerúsáléma bude přicházet dřívější²⁴⁷ vláda²⁴⁸, kralování. (9) Proč nyní tolik²⁴⁹ křičíš²⁵⁰? Zda v tobě není krále? Zhynul-li tvůj rádce²⁵¹, že se tě zmocňuje svjění^{64 252} jako rodičky? (10) Svjěj se⁶⁴ a povij²⁵³, dcero Cijjóna, jako rodička, neboť nyní budeš muset²⁹

vyjít z hradiště²⁵⁴ a usadíš se²⁵⁵ v poli, i přijdeš až do Bávelu²⁵⁶; tam budeš moci²⁹ být vyproštěna, tam té Hospodin bude chtít²⁹ vykopout v dlaně²⁵⁷ všech tvých nepřátel. (11) Nyní se však³⁰ proti tobě hromadí⁶⁰ 136 mnohé národy⁶, jež¹²⁸ říkají: Necht' je¹⁰ znesvěcována²⁵⁸ a necht' naše oči hledí¹⁰ 259 na Cijjón! (12) Ale oni neznají⁶⁰ myšlenek Hospodinových, aniž chápou⁶⁰ 260 jeho rozhodnutí²⁶¹, že je shromáždí jako pokos²⁶² na mlat; (13) vstaň a mlat²⁶³, dcero Cijjóna, neboť tvé rohy chci²⁹ učinit³¹ železem a tvá kopyta²⁶⁴ chci²⁹ učinit³¹ mosazí²⁶⁵, i rozdupáš²⁶⁶ mnohé národnosti⁶, i chci²⁹ učinit jejich zisk²⁶⁷ odevzdaným²⁶⁸ Hospodinu, ano, jejich bohatství²⁶⁹ PÁNU vsí země.

5 Nyní se musíš²⁹ shluknout²⁷⁰, dcero hloučku²⁷¹, zřídili³¹ 104 proti nám obléhací věž²⁷²; holi²⁷³ na líce²⁷⁴ bijí²⁷⁵ soudce²⁷⁶ Izráelova. (2) A ty, Běth-lecheme, Efráthá²⁷⁷, nepatrný²⁷⁸, aby ses dostal²⁷⁹ mezi tisíce Júdovy, z tebe mi má²⁹ vyjít¹³ jeden, aby se stal²⁷⁹ vládcem²⁴⁸ 280 v Izráéli, jehož²⁸¹ zdroje¹³ 282 jsou od pradávna, ode dní věčnosti²⁸³. (3) Proto je chce²⁹ vydat až do času, kdy rodička porodí, a pozůstatek jeho bratrů, ti se budou moci²⁹ vrátit k dětem⁷⁹ Izráelovým. (4) I stane a bude⁶⁰ pást v síle Hospodinově, ve velebnosti²⁸⁴ jména Hospodina, svého Boha, i budou bydlet, neboť nyní on bude veliký až do posledních končin země. (5) A tento se stane² Pokojem; až Aššúr bude přicházet v naši zem a až bude vkročovat¹⁶ v naše paláce²⁸⁵, pak⁹⁰ budeme moci²⁹ proti němu postavit²⁸⁶ sedm pastýřů a osm vládařů²⁸⁷ z lidí¹⁶¹; (6) ti⁹⁰ budou pást zem Aššúrovu mečem, ano, zem Nimródovu²⁸⁸ na vstupu do ní²⁸⁹ 290, a bude se¹⁰⁴ vyprošťovat od Aššúra, až se¹⁰⁴ bude přicházet v naši zem, ano, až se¹⁰⁴ bude vkročovat¹⁶ v naše území²⁹¹.

(7) I stane se² zbytek Jákoba vprostřed²¹⁰ mnohých národností⁶ jakoby rosou z blízkosti²⁹² Hospodina, jakoby prškami²⁹³ na bylinstvo²⁹⁴, jež²⁹⁵ na nikoho²²⁹ nečeká²⁹⁶, aniž doufá v²⁹⁷ děti⁷⁹ lidí¹⁶¹; (8) ano, zbytek Jákoba se stane² mezi národy⁶, vprostřed²¹⁰ mnohých národností⁶, jakoby lvem mezi zvířaty²⁹⁸ lesa, jakoby hřivnatcem²⁹⁹ mezi stády drobného dobytka,

jenž, jestliže prochází⁶⁰ a skočí³⁰⁰, pak⁹⁰ rve⁶⁰ a není vyprošťujícího. (9) Tvá ruka se bude vyvyšovat nad tvé protivníky³⁰¹, ano, všichni tvoji nepřátelé budou muset²⁹ být vyhubeni³⁰².

(10) A v onen den se bude dít² 60, prohlášeno²³⁶ Hospodinem, že⁹⁰ budu zprostřed³⁰³ tebe hubit³⁰² tvé koně a ničit³⁰⁴ tvá vozidla, (11) a hubit³⁰² města tvé země a vyvracet³⁰⁵ všechny tvé pevnosti³⁰⁶, (12) a vytínat³⁰² čarodějnictví⁴⁸ z tvé ruky, aniž budeš mít¹¹⁶ předpovědače⁴⁸ 190, (13) a vytínat³⁰² zprostřed³⁰³ tebe tvé sochy³⁶ a tvé sloupy³⁰⁷, aniž se ještě budeš klanět dílu³⁰⁸ svých rukou; (14) a budu zprostřed³⁰³ tebe vyrvávat³⁰⁹ tvé ašéry³¹⁰ a plnit³¹¹ tvá města³¹². (15) A v hněvu a v popuzení vykonám pomstu při národdech, jež neposlouchají⁶⁰.

6 Nuže¹⁶⁷, slyšte, co praví Hospodin: Vstaň, při se³¹³ před horami³¹⁴ a necht' pahrbky slyší¹⁰ tvůj hlas; (2) slyšte, hory, při³¹⁵ Hospodinovu, ano, vy¹²⁸ pevně stojící³¹⁶, základy³¹⁷ země, že Hospodin má¹⁸⁶ při³¹⁵ se svým lidem, ano, s lidem Izráelovým se soudí³¹⁸. (3) Můj lide, co jsem ti učinil³¹⁹ a čím jsem tě pohněval¹³²⁰? Vypovídej³²¹ proti mně! (4) Vždyť jsem tě vyvedl¹⁶⁴ ze země Egypta, ano, z domu nevolníků jsem tě vykoupil a poslal jsem před tvou tvář Mojžíše, Aróna a Marii; (5) můj lide, nuže¹⁶⁷, vzpomeň si, co za úmysl pojal³²² Balák, král Móáva, a čím mu odpověděl Bileál, syn Beórův, abys, od Šittim až po Gilgál, poznal spravedlivé činy³²³ Hospodinovy.

(6) S čím³²⁴ mám²⁹ předstoupit před³²⁵ Hospodina³²⁶, uklánět se³²⁷ Bohu výsosti? Zda mám²⁹ před něho předstoupit s vzeštnými oběťmi³²⁴ 325 326 328, s telaty³²⁴ 329 ročními¹³⁰⁰? (7) Zda bude Hospodin mít zálibu³³¹ v tisících beranů, v desetitisících potoků oleje? Zda mám²⁹ za své přestoupení²⁴ dát svého prvorozeného, plod svého těla³³² za hřích své duše? – (8) Oznámi⁵³ ti, člověče, co je dobré – ano, co Hospodin od tebe vyhledává³³³, než skutečňování⁴⁵ práva⁷⁰ a milování laskavosti³³⁴ a pokoru,³³⁵ chození s tvým Bohem?

(9) K městu volá hlas Hospodinův, a rozumnost³³⁶ má v úctě³³⁷ 338 tvé jméno

– slyšte prut^{339 340} a toho, kdo jej obstaral³⁴¹ (10) Zda ještě jsou v domě zlovolného poklady³⁴² zlovůle a prokletá³⁴³ éfá³⁴⁴ úbytí^{345 346}? (11) Zda bych mohl²⁹ být čist s vahami³²⁴ zlovůle³⁴⁷ a s váčkem³²⁴ klamných závaží³⁴⁸? (12) Přičemž jsou⁶⁰ jeho^{34 349} boháči plni násilí³⁵⁰ a jeho^{34 349} obyvatelé mluví⁶⁰ lež^{153 351} a jejich jazyk je lstí^{351 352} v jejich ústech, (13) takže⁹⁰ i já tě úderem²⁷⁵ nemoci³⁵³ zasáhnou^{354 355} a poplením³¹¹ stran tvých hříchů⁵. (14) Ty budeš jist, ale nebudeš se moci²⁹ nasytit, takže⁹⁰ ve svém nitru budeš mít³⁵⁶ hlad³⁵⁷, a budeš odnášet^{122 358}, ale nebudeš moci²⁹ zabezpečit³⁵⁹, a co zabezpečovat budeš^{359 360}, budu vydávat meči. (15) Ty budeš sít, ale nebudeš žnout; ty budeš šlapat^{16 361} olivy⁶⁸, ale nebudeš se natírat olejem, i mošt, ale nebudeš pít vína; (16) vzdýt⁹⁰ se zachovávej³⁶² ustanovení Omrího³⁶³ a všechny skutky³⁰⁸ domu Acheávova³⁶⁴ a chodíte v jejich úradách³⁶⁵, abych tě musel²⁹ učinit³⁶⁶ hrůzou^{367 368} a tvé obyvatele sykotem^{368 369 370}, i ponese⁸⁹ potupu mého lidu.

7 Běda mi, neboť jsem se octl² jakoby při sběrech^{156 371 372} letního ovoce³⁷³, jakoby při paběcích^{372 374} po vinobraní – není hroznu³⁷⁵, má duše touží⁶⁰ po jedení raného plodu^{376 377}. (2) Ze země vyhnuli laskavi^{68 334 378} a mezi lidmi¹⁶¹ není upřímného³⁷⁹, oni všichni⁸ číhají³⁸⁰ na krev²⁰², honí^{48 381}, každý²²⁹ svého bratra, se sítí – (3) obě dlaně na zlo k vykonání ho dobře³⁸². Kníže³⁸³ žádá a soudce^{276 384} za odměnu, a kdo je mocný³⁸⁵, ten³⁸⁶ vyslovuje žádost³⁸⁷ své duše, i překrucují³⁸⁸ to^{386 389}. (4) Jejich nejlepší je jako pichlavé křoví, upřímný^{379 390} – nad plot³⁹¹ z trní; přichází⁶⁰ den tvých pozorovatelů^{392 393 394}, tvého navštívení³⁹⁵, nyní bude nastávat² jejich zmatený útěk³⁹⁶. (5) Nechtě nedůvěřujete¹⁰ v bližního³⁹⁷, nechtě se neubezpečujete^{10 398} v příbuzném³⁹⁹, před spočívající¹⁸⁰ v tvé náruči⁴⁰⁰ chraň³⁶² otvírání^{48 401} svých úst, (6) neboť syn znevažuje⁴⁰² otce, dcera povstává⁶⁰ proti své matce, snacha proti své tchyni⁴⁰³, a lidé²²⁹ domu člověka²²⁹ jsou jeho nepřáteli⁴⁰⁴. (7) Ale já chci²⁹ upírat pozornost³⁹² na⁴⁰⁵ Hospodina, doufání

obracet k^{297 406} Bohu své záchraně⁴⁰⁷; můj Bůh mě bude slyšet.

(8) Nechtě se mi⁴⁰⁸ neraduješ, má nepřítelkyně⁴⁰⁹, padnu-li, povstanu, sedím-li ve tmě, je mi světlem Hospodin. (9) Ponesu⁸⁹ Hospodinovu nevoli⁴¹⁰, neboť jsem vůči němu zhrěšil^{34 411}, až než se on bude přit³¹³ mou při³¹⁵ a uplatňovat^{45 412} mé právo¹⁷⁰, vyvádět¹³ mě ke světlu; budu nahlížet v⁴¹³ jeho spravedlnost. (10) To⁹⁰ má nepřítelkyně⁴⁰⁹ bude vidět, i bude ji pokrývat⁴¹⁴ ostuda^{58 59 415}, tu, jež¹²⁸ ke mně říkala: Kde je Hospodin, tvůj Bůh? Mé oko na ni bude hledět – nyní bude k rozšlapání⁴¹⁶ jako bahno⁴¹⁷ ulic.

(11) Den budování⁴¹⁸ tvých zdí⁴¹⁹! Onoho dne se bude uvolňovat⁴²⁰ omezení⁴²¹; (12) onoho dne se¹⁰⁴ až k tobě bude přicházet od Aššuru a měst Egypta a od Egypta až po Řeku⁴²², a od moře po moře a od pohoří⁴²³ po pohoří⁴²³. (13) Ale země se bude stávat³ spouští⁴¹, stran svých obyvatel³, za¹⁸⁷ ovoce jejich skutků.

(14) Pas svou holi²⁷³ svůj lid, stádo⁴²⁴ tvého vlastnictví⁹⁴, pobývající⁴²⁵ o samotě⁴²⁶ v lese, vprostřed Karmelu; nechtě spásají¹⁰ Bášan a Gileád jako v dávné dni⁴²⁷! (15) Jako v dni tvého vycházení¹³ ze země Egypta mu budu ukazovat divy⁴²⁸, (16) budou je vidět národy⁶ a budou zostuzovány^{58 59 193} za^{187 429} všechno své⁴³⁰ hrdinství¹⁹⁹; budou klást³¹ ruku na ústa, jejich uši budou ohlušovány, (17) budou lízat prach⁵⁶ jako had, jako plouživci⁴³¹ země⁴³² budou s chvěním⁴³³ vylázet⁴³⁴ ze svých úkrytů^{435 436}; půjdou ohromeni⁴³⁷ k⁴³⁸ Hospodinovi, našemu Bohu, ano, budou před tebou¹⁸⁰ mít úctu³³⁷.

(18) Kdo je BOHEM podobným tobě⁴³⁹, odpouštějícím⁸⁹ nepravost⁴⁴⁰ a přecházejícím⁴⁴¹ mimo přestoupení²⁴ zbytku⁴¹⁸ svého vlastnictví⁹⁴, jenž⁴⁴² ne stále⁴⁴³ podržuje^{60 444} svůj hněv, neboť oblibuje⁴⁴⁵ laskavost³³⁴? (19) Bude se opět slitovávat^{446 447} nad námi, zmocňovat se⁴⁴⁸ našich nepravostí^{441 449} a všechny jejich hříchy vrhat¹⁴⁰ v hloubky⁴⁵⁰ moře; (20) budeš prokazovat⁴⁵¹ věrnost⁴⁵² Jákobovi, laskavost³³⁴ Abrahámovi, jak jsi od dní pradávna přísáhl našim otcům.

MÍCHA

poznámky překladatele a odkazy

- 1 Hebr. „Mícháh“, tj. „kdo je jako Jáh“.
- 2 Viz Gen. 1:2, pozn. 1.
- 3 Tj. „pocházejícímu z Móřešeth“, města v Júdsku. Viz v. 16⁷⁰.
- 4 Viz Ám. 1:1, pozn. 5.
- 5 Viz Ám. 1:1, pozn. 6.
- 6 Viz Gen. 17:16, pozn. 459; místo „národnosti“ i „zástupy lidu“, Gen. 25:8, pozn. 649.
- 7 D. „oni“, v dané souvislosti však smysl jako v textu, leč by se předchozí rozkazovací způsob chápal ve smyslu „nechtě slyší“.
- 8 Viz Gen. 11:6 a dále, pozn. 374.
- 9 Viz Žalm 5:2 a dále, pozn. 312.
- 10 Viz Gen. 1:26, pozn. 40.
- 11 Viz 1 Král. 6:3, pozn. 326.
- 12 Viz Exod. 3:5 a dále, pozn. 1219.
- 13 Viz Exod. 3:10 a dále, pozn. 252.
- 14 Viz Gen. 6:13, pozn. 225.
- 15 Viz Gen. 1:9, pozn. 13.
- 16 Viz Is. 63:2n., pozn. 2170.
- 17 Viz Ám. 4:13, pozn. 198.
- 18 Viz Gen. 14:3, pozn. 390.
- 19 Sloveso jako např. v 2 Sam. 23:16, pozn. 959, zde ve tvaru vyskytujícím se v SZ jen ještě u Jós. 9:13, pozn. 363.
- 20 Viz Gen. 27:46, pozn. 730.
- 21 Jiná předložka než „po“ ve v. 31⁷.
- 22 Viz Jós. 7:5, pozn. 259.
- 23 Tj. „odplatou n. trestem za“.
- 24 Viz Gen. 31:36, pozn. 836; zde a dále i „odpaldictví“.
- 25 N²³, „je zaviněno přestoupením Jákóbovým a“.
- 26 D. „kdo“, tj.
- 27 „kdo zavinil přestoupení Jákóbovo“.
- 28 Zde v plném smyslu jako Lev. 26:30, pozn. 917.
- 29 Viz Gen. 2:17, pozn. 74.
- 30 Viz Gen. 9:11, pozn. 291.
- 31 Viz Gen. 21:13, pozn. 384.
- 32 Viz Jóba 30:24, pozn. 1354.
- 33 Tj. „v místo k výsadbám“.
- 34 Viz Is. 3:26 a dále, pozn. 251.
- 35 Viz Num. 21:20, pozn. 811.
- 36 Viz Is. 10:10, pozn. 593.
- 37 Sloveso jako „roztloukl“ v 2 Král. 18:4.
- 38 Viz Is. 23:17, pozn. 1192.
- 39 Viz Exod. 29:14, pozn. 1036.
- 40 Viz Is. 10:11, pozn. 595.
- 41 Viz Is. 1:7 a dále, pozn. 925.
- 42 Tj. snad „budou vycházet najevo jako za odměňování nevěstky zjednaná a bude se s nimi jako s odměnou nevěstky nakládat“.
- 43 Viz Gen. 50:10, pozn. 590.
- 44 Viz Is. 20:2, pozn. 1037.
- 45 Viz Gen. 1:7, pozn. 12.
- 46 Stran těchto míst viz i Est. 4:3, pozn. 183.
- 47 D. „a smutek“ (n. „truchlení“), tj. „a projevovat (tentovýznam je v hebrejštině obsažen v slovese shora přeloženém „vydávat⁴⁵⁹) smutek n. truchlení“; jinak, podle některých, „musím zanotovat nářek... a žalozpěv“.
- 48 Množné číslo.
- 49 Viz Lev. 11:16, pozn. 336.
- 50 Viz Přísł. 20:30, pozn. 934.
- 51 Viz Jer. 17:9, pozn. 1006.
- 52 Viz Jónu 3:6, pozn. 106.
- 53 Viz Gen. 3:11, pozn. 103.
- 54 D. „pláčem“, n., podle některých, „v Akku“ viz Soud. 1:31.
- 55 N., podle čteného textu, „se válejí“.
- 56 Viz Gen. 2:7, pozn. 57.
- 57 V hebrejštině slovní hříčka: „al-taggdjú“, „nechtě nepodáváte zprávu“, „al-tivakkú⁵⁴⁹“, „nechtě nepláčete“, „áfár“, „v prachu“.
- 58 Viz Žalm 6:10, pozn. 147.
- 59 Viz Is. 30:3, pozn. 1485.
- 60 D. „nevyšla“ („nevyšla ani dále nevychází“, dále obdobně i stran jiných sloves).
- 61 I zde slovní hříčka: „ló-jáceáh“, „nevychází“.
- 62 Tj. „jím umožňovanou n. poskytovanou“.
- 63 N. snad „místo k odpočinku“, „možnost přežití“.
- 64 Viz Gen. 8:10, pozn. 262; Deut. 2:25, pozn. 151.
- 65 N. „štěstí“, vl. „dobro“.
- 66 Viz Deut. 29:21, pozn. 1067.
- 67 Viz 1 Král. 4:28, pozn. 265.
- 68 V původním textu jednotné číslo v hromadném smyslu.
- 69 Viz Gen. 4:14, pozn. 151.
- 70 Jméno značí „snoubenku“.
- 71 Tj. při rozchodu snoubenců, srov. Exod. 18:2, pozn. 123.
- 72 Viz Jós. 15:44.
- 73 Viz Jer. 15:18, pozn. 956; hebr. „achzáv“, zde další slovní hříčka, podobně i ve v. 15
- 74 hebr. „hajjóreš“, vl. „toho, jenž bude dědit“, obdobně jako „dědicím“ v Gen. 15:3, tvar slovesa tam v následujícím verši a dále uváděného pod pozn. 417.
- 75 Viz Exod. 16:7, pozn. 556.
- 76 Viz 1 Sam. 22:1; 2 Sam. 23:13.
- 77 Viz Lev. 21:5, pozn. 687.
- 78 Na znamení zármutku.
- 79 Viz Gen. 3:16 a dále, pozn. 656.
- 80 Viz Přísł. 19:10, pozn. 864.
- 81 Viz Lev. 21:5, pozn. 438.
- 82 Viz Jer. 11:13, pozn. 330; zde se míní některý z holo-hlavých druhů supů.
- 83 N. snad „budou“.
- 84 Viz 2 Král. 15:29, pozn. 636.
- 85 Viz Jóba 4:8, pozn. 168.
- 86 Viz Exod. 15:17, pozn. 530.
- 87 Viz Gen. 21:25, pozn. 563.
- 88 Viz Gen. 16:4, pozn. 438.
- 89 Viz Gen. 4:7, pozn. 139.
- 90 Viz Gen. 4:3, pozn. 132.
- 91 Viz Lev. 6:2; 19:13, pozn. 177.

- 92 Viz Exod. 10:11, pozn. 332.
 93 Viz Gen. 31:50; 32:24, pozn. 848.
 94 Viz Exod. 15:17, pozn. 528; Num. 16:14 a dále, pozn. 724.
 95 Viz Gen. 22:1, pozn. 569.
 96 Viz Pl. 2:8, pozn. 368; zde ve v. 1 smysl jako tam v textu, srov. např. Ám. 6:5.
 97 Viz Ám. 3:1, pozn. 101.
 98 Viz Gen. 8:19, pozn. 271, zde snad v takovémto smyslu („tomuto druhu lidí“, tj. „takovými lidem“).
 99 Vl. „odkud“.
 100 Viz Pis. 1:10, pozn. 37.
 101 N. snad „vyjmout“, „vzdálit“ (tvar slovesa jako např. „se nezdaloval“ v Exod. 33:11), n. snad „vyprostit“, jiné však sloveso než to, jež takto obvykle překládám (viz např. Gen. 37:21n.). Ve v. 4 snad smysl jako v textu.
 102 D. „výškou“, n. snad „ve výšce“, výraz vyskytující se v SZ jen zde, smysl jako v textu.
 103 Vl. „ona“.
 104 Viz Exod. 25:39, pozn. 895.
 105 N. „proti vám⁹⁷“.
 106 Viz Num. 23:7, pozn. 880.
 107 Viz Num. 23:7, pozn. 881.
 108 Viz Num. 21:27, pozn. 819; 23:7, pozn. 882.
 109 Viz 1 Sam. 7:2, pozn. 338; Ezek. 32:18, pozn. 1552.
 110 Jako u Jer. 9:19 a dále.
 111 D. „lkát lkáním lkání“, kde toto „lkání“ (hebr. „nih-jáh“) je jen zde se v SZ vyskytující souznačná obdoba (ženského rodu) předchozího „lkáním“ („nhí“), jež je rodu mužského.
 112 Viz Is. 15:1, pozn. 846.
 113 Viz Žalm 46:2, pozn. 1231.
 114 N. „zaměřuje“.
 115 Zde (nikoli ve v. 8) i „odpadlým“, nesouvisí však s výrazem v kap. 1:5²⁴, nýbrž se slovesem „vracet se“ v kap. 1:7⁴².
 116 Viz Gen. 13:5, pozn. 347.
 117 Viz Exod. 12:6, pozn. 375.
 118 Viz 2 Sam. 8:2, pozn. 388.
 119 Viz Ezek. 20:46; 21:2, pozn. 957.
 120 Tj. těm, o nichž se mluví ve vv. 1 a 2.
 121 N. „hanlivých slov“, viz Ezek. 16:52, pozn. 760, zde v takovémto smyslu.
 122 N. snad „umlkat“, vl. „odstupovat zpět“, obdobně jako u Is. 59:13, zde snad ve smyslu jako v textu n. zde shora.
 123 Viz Gen. 1:2 a dále, pozn. 226.
 124 Viz Num. 21:4, pozn. 793; Jóba 21:4, pozn. 996.
 125 D. „tyto“.
 126 Viz Žalm 77:11, pozn. 1836.
 127 Vl. „s“.
 128 Viz Deut. 4:25, pozn. 246.
 129 Viz Jóba 33:27, pozn. 5.
 130 Viz Is. 30:33, pozn. 1576.
 131 N. „od“.
 132 N. „přední strany“.
 133 Viz Exod. 28:27, pozn. 999, na tomto místě však je překlad v textu i zde¹³² doslovný.
 134 V původním textu slovní hříčka: „etmúl“, „od nedávna“, „mimmúl“, „z¹³¹ předu¹³²“.
 135 Viz Soud. 8:11, pozn. 500.
 136 Viz Gen. 14:8, pozn. 396; Num. 21:1, pozn. 788.
 137 Viz Hóš. 7:1, pozn. 296.
 138 N. „mimojdoucích stahujete vy, od války se odvracející“.
 139 Vl. „cennosti“, tj. snad „cenné ozdoby“, výraz vyskytující se v SZ v obdobném smyslu jen ještě u Zech. 11:13, pozn. 482.
 140 Viz Gen. 4:14, pozn. 121.
 141 Tj. „každé z nich“, n., podle jiných, „jeho“, tj. „Mého lidu“.
 142 Viz Gen. 24:46, pozn. 634.
 143 Viz Jer. 6:11, pozn. 510.
 144 Viz Gen. 3:22, pozn. 119.
 145 Viz Deut. 33:17, pozn. 1260.
 146 N. zde snad „důstojnost“, tj. „na nich spočívající jako na dětech Božího lidu, tím, že je necháváte upadat do bídy n. snad prodáváte do otroctví“.
 147 D. „není odpočinek“, viz Gen. 49:15, pozn. 1350, zde smysl jako v textu.
 148 Viz Lev. 5:3, pozn. 140.
 149 N. „působí zkázu“, sloveso jako „zvrácené jsme se... zachovali“ u Nech. 1:7, „jednat nesprávně“ u Jóba 34:31, na tomto místě snad smysl jako v textu n. zde shora.
 150 N. „zkáza“, výraz odvozený od předchozího slovesa¹⁴⁹ n. snad naopak, vyskytující se v SZ jen zde.
 151 N. „ostré“ (1 Král. 2:8, pozn. 130), „pronikavé“ (Jób 6:25, pozn. 329), tvar slovesa jako „pobádá“ u Jóba 16:3, pozn. 772; v SZ jen na těchto 4 místech.
 152 N. „podle větru“, tj. „kam vítr, tam pláště“.
 153 N. „živě tvrdit nepravdu“ (n. „klam“). Kap. 6:12 obdobně.
 154 Viz Lev. 10:9, pozn. 308.
 155 D. „Posbíráním¹⁵⁶“.
 156 Viz Gen. 6:21, pozn. 230.
 157 D. „shromážděním“.
 158 N. „uvést jej v jedno“, tj. „sjednotit jej“.
 159 Zde, podle některých, výjimečně ve smyslu „z ovčince“.
 160 Viz Is. 5:17, pozn. 325, výraz vyskytující se v SZ jen na těchto dvou místech.
 161 Viz Gen. 1:26, pozn. 41.
 162 Tj. „protože jich bude mnoho“.
 163 Tvar slovesa jako v 1 Sam. 4:5, pozn. 232, odvozeného od výrazu v tamním v. 14, pozn. 254, n. snad naopak, zde smysl jako v textu.
 164 Viz Gen. 13:1, pozn. 368.
 165 Viz Žalm 80:12, pozn. 1468.
 166 D. „hlavě“.
 167 Viz Gen. 12:13, pozn. 360.
 168 Viz Jós. 10:24, pozn. 418.
 169 N. „Zda vám nepatří“ (n. „nepřislúší“), tj. „zda není vaší věcí n. povinností“.
 170 Viz Gen. 18:19, pozn. 482.
 171 Tj. „stahující“, zde v takovémto smyslu, ne však jako v kap. 2:8 a dále¹³⁷.
 172 Tj. „z Mého lidu“.

- 173** Viz Žalm 73:26, pozn. 1756.
- 174** Viz Žalm 98:4, pozn. 2167; Is. 14:7, pozn. 792, zde jiný, v SZ jen zde se vyskytující tvar se smyslem jako v textu.
- 175** Sloveso jako „prostřou“ v Num. 4:6, „prostřeli“ v Soud. 8:25 a j., smysl jako v textu.
- 176** Viz Exod. 16:3, pozn. 550.
- 177** Tohoto místa se netýká poznámka ve v. 2n.¹⁷³
- 178** Jako „kotel“ v 1 Sam. 2:14; výraz vyskytující se v SZ jen na těchto dvou místech.
- 179** Viz Soud. 3:9, pozn. 174.
- 180** Viz Gen. 3:8, pozn. 102.
- 181** Vl. „jak své skutky činili zlími“, dále smysl jako v textu.
- 182** N. „proti prorokům“.
- 183** N. „zavádějí na scestí“, viz Gen. 20:13, pozn. 538, zde v takovémto smyslu.
- 184** D. „kousající“, tj. „mají-li do čeho kousnout“, „dá-li jim kdo co k jídlu“.
- 185** Vl. „posvěcují“, tj. „jakoby za svatou prohlašují“.
- 186** Viz Gen. 19:12, pozn. 503.
- 187** D. „od“, tj. „vzdálenou od“, dále obdobně, i v jiném smyslu podle překladu v textu.
- 188** Viz Is. 1:1, pozn. 2.
- 189** Viz Gen. 1:2, zde poněkud jiný souznačný tvar. Lze chápat i ve smyslu „a zatmi se (nikoli jako zdola¹⁹¹) vám“.
- 190** Viz 1 Sam. 28:8, pozn. 998, ve v. 7 jiný tvar ve smyslu jako v textu, viz např. Is. 3:2. Stran kap. 5:11 viz Lev. 19:26, pozn. 641; Jer. 27:9, pozn. 1294.
- 191** Viz Jer. 4:28, pozn. 370.
- 192** Viz 2 Sam. 24:11, pozn. 987.
- 193** Sloveso, od něhož je dotčený výraz^{58 59} odvozen, n. snad naopak.
- 194** N. „zastýdí“, „budou zmateni“ (v dějovém smyslu).
- 195** Viz Lev. 13:45, pozn. 445.
- 196** Viz Lev. 13:45, pozn. 444.
- 197** N., podle některých, „nebude odpovědi, Bože“.
- 198** Viz Gen. 4:1, pozn. 126.
- 199** Viz Exod. 32:18, pozn. 1142.
- 200** Viz Is. 59:8, pozn. 2472.
- 201** Viz Num. 23:10, pozn. 886.
- 202** Viz Gen. 4:10, pozn. 141.
- 203** Viz Žalm 37:1, pozn. 1003.
- 204** Tj. snad „Jerúsáléma“, neboť „dům“ ve v. 9 je v hebrejštině mužského rodu.
- 205** Viz Přísl. 21:14, pozn. 355.
- 206** Viz Dán. 11:39, pozn. 853.
- 207** Viz Gen. 17:12, pozn. 453.
- 208** N. „opírají se o“, viz Gen. 18:4, pozn. 468; 2 Sam. 1:6, pozn. 15, zde ovšem, jak z v. 12 patrně, neprávem, takže snad i
- 209** „holedbají n. chvástají n. ohánějí se Hospodinem“.
- 210** Viz Deut. 1:42, pozn. 110.
- 211** N. snad „zoráván (tj. „oráním proměňován“) v“.
- 212** Tj. „domu Hospodina“.
- 213** N. „ve“, tj.
- 214** „stane se zalesněnými výšinami“.
- 215** Viz Gen. 8:5, pozn. 255.
- 216** Zde poněkud jiná předložka než na všech ostatních místech ve spojení s následujícím slovesem²¹⁷ (kromě místa zde citovaného ještě u Jer. 31:12 a 51:44), v dané souvislosti však v podstatě souznačná.
- 217** Viz Is. 2:2, pozn. 122.
- 218** Táž předložka jako „na“ shora, kde lze číst i „k hoře Hospodinově“, významové souvislosti však, mám za to, lépe odpovídá překlad v textu.
- 219** Vl. „od“, „ze“, snad ve smyslu „některým ze“.
- 220** Viz Gen. 49:17, pozn. 1354.
- 221** Viz Gen. 26:5, pozn. 674.
- 222** Viz Exod. 2:14 a dále, pozn. 543.
- 223** Viz Is. 2:4, pozn. 127.
- 224** Viz Gen. 18:18, pozn. 480.
- 225** Viz Is. 2:4, pozn. 128.
- 226** Viz Is. 2:4, pozn. 129.
- 227** Viz Soud. 1:1, pozn. 9.
- 228** Viz Is. 2:4, pozn. 131.
- 229** Viz Gen. 9:5, pozn. 285.
- 230** Viz Lev. 26:6, pozn. 867.
- 231** Viz Num. 1:3, pozn. 15.
- 232** Viz 1 Sam. 1:3, pozn. 13.
- 233** D. „každý“, neboť „národnost“ je v hebrejštině mužského rodu; jinak snad „všechny zástupy lidu chodí, každý“, ačkoli smysl je zde zřejmě spíše jako v textu.
- 234** N. „svého boha“, obdobně jako „Boha“ zdola.
- 235** Viz Exod. 15:18, pozn. 534.
- 236** Viz Gen. 22:16, pozn. 584.
- 237** Obraz rozptýleného Božího lidu.
- 238** Tvar slovesa, jež se v SZ vyskytuje jen ještě v Gen. 32:31 a v obdobném smyslu jako zde u Sof. 3:19.
- 239** Viz Deut. 30:1, pozn. 1078.
- 240** Zde jiný tvar v takovémto smyslu, jako např. „se... jali ubližovat“ v Deut. 26:6.
- 241** Tj. snad „uchovat“ („nedopustit, aby byla vyhubena“, „způsobit, aby z ní něco zbylo“).
- 242** Tj. „daleko zahnána“, tvar jiného slovesa než shora²³⁹, vyskytujícího se v SZ jen zde, příbuzné výrazy však jsou např. v Gen. 19:9, pozn. 496, 1 Sam. 10:3 („dále“, v původním textu nikoli přesně týž výraz na obou těchto místech) a j.
- 243** Viz Gen. 13:15, pozn. 383.
- 244** Viz Gen. 35:21, pozn. 959; zde je tímto názvem označen Jerúsálém, z něhož, jako pastýř z věže zbudované ke střežení stáda, srov. 2 Par. 26:10, bude Pán vládnout Svému lidu.
- 245** Viz Is. 32:14, pozn. 1625.
- 246** Viz Deut. 33:2, pozn. 1232.
- 247** Viz Is. 9:1, pozn. 512.
- 248** N. „panování“, viz Gen. 1:16, pozn. 112.
- 249** D. „křikem“, „hlukem“, viz Exod. 32:17, pozn. 1140, výraz odvozený od následujícího slovesa²⁵⁰, n. snad naopak, vyskytující se v podobném smyslu v SZ ještě jen u Jób 36:33 („rachot“).
- 250** Viz Is. 15:4, pozn. 855.
- 251** Viz Is. 1:26 a dále, pozn. 398.
- 252** Viz Exod. 15:14, pozn. 521; výraz odvozený od dotčeného slovesa⁶⁴ n. snad naopak.

- 253** D. „vydej“, tj. „ze sebe“, sloveso, jehož tvarem je „vytrysknuti“ u Jóba 38:8, pozn. 1676, zde smysl jako v textu.
- 254** Viz Num. 21:28, pozn. 820.
- 255** Viz Exod. 24:16 a dále, pozn. 866.
- 256** Viz Gen. 10:10, pozn. 317.
- 257** Viz Gen. 40:11, pozn. 1070.
- 258** Viz Is. 24:5, pozn. 1207.
- 259** Jako v Žalmu 11:4, srov. Is. 1:1, pozn. 2.
- 260** Viz Jóba 11:11, pozn. 554.
- 261** Viz Ezr. 10:3, 8, pozn. 391; Nech. 4:15, pozn. 182.
- 262** Viz Jer. 9:22, pozn. 692.
- 263** Viz Lev. 26:5, pozn. 866; dále v tomto verši je „dcera Cijjóna“ přirovnávána k mláticímu hovězímu dobytčeti.
- 264** Viz Lev. 11:3nn., pozn. 318.
- 265** Viz Gen. 4:22, pozn. 161.
- 266** Viz 2 Sam. 22:43, pozn. 916, zde snad vzhledem k souvislosti vhodný překlad.
- 267** N. „nespravedlivý zisk“ (Exod. 18:21), tj. snad „lup“, „kořist loupežení“.
- 268** Viz Lev. 27:21, pozn. 965.
- 269** Viz Exod. 18:21, pozn. 627; Rúth 2:1, pozn. 64.
- 270** Sloveso (hebr. „gádad“) jako „hromadně se hrnuli“ u Jer. 5:7, jež na mnoha jiných místech znamená „řezat se“, viz např. Jer. 16:6, pozn. 968; některé ze známých mi překladů je v tomto smyslu podávají i zde, pak však toto sloveso sotva lze uvést ve vztah k následujícímu výrazu²⁷¹.
- 271** N. „čety“, „vojska“, „vojenské čety“, hebr. „gedúd“, viz Gen. 49:19, pozn. 1361, v překladu zde zvoleném se uchovává příbuznost výrazů, jaká je v textu původním.
- 272** Viz Kaz. 9:14, pozn. 359.
- 273** Viz Jóba 9:34, pozn. 497.
- 274** Viz Žalm 3:7, pozn. 73.
- 275** Viz Gen. 4:15, pozn. 152.
- 276** Viz Soud., nadpis, pozn. 1. – Tato kap. 5 začíná v hebrejském textu až následujícím veršem.
- 277** Viz Gen. 35:19, pozn. 957; 1 Par. 4:4.
- 278** Viz Gen. 19:31, pozn. 517.
- 279** Viz Deut. 4:20, pozn. 241.
- 280** Viz Is. 16:1, pozn. 189, tvar slovesa, od něhož je dotčený výraz²⁴⁸ odvozen.
- 281** D. „a jeho“.
- 282** N. „původy“, výraz odvozený od dotčeného slovesa¹³, vyskytující se v psaném textu SZ jen zde.
- 283** Viz Mat. 2:4 (tam citováno podle poněkud odchýleného znění jistých řeckých rukopisů).
- 284** Viz Lev. 26:19, pozn. 894; Is. 2:10, pozn. 154.
- 285** Viz Is. 23:13, pozn. 1188.
- 286** Viz 1 Sam. 22:8, pozn. 845.
- 287** Viz Jós. 13:21, pozn. 479.
- 288** Viz Gen. 10:8, pozn. 313.
- 289** Viz Gen. 4:7 a dále, pozn. 220.
- 290** Zde někteří podle jistých rukopisů místo „na vstupech do ní“ („bifháchéhá“) navrhují číst „svým taseným mečem“ („bapthicháh“, výraz, jiný než „mečem“ shora, vyskytující se v SZ jinak jen v Žalmu 55:21 v jiném tvaru) a tak a podobně překládají;
- Vulgata zde překládá volněji „in lanceis eius“, „jeho kopími“.
- 291** Viz Gen. 47:21, pozn. 603.
- 292** Viz Gen. 8:8, pozn. 259.
- 293** Viz Deut. 32:2, pozn. 1111.
- 294** Viz Gen. 1:11, pozn. 18.
- 295** Tj. „rosa“.
- 296** Viz Gen. 49:18, pozn. 1357.
- 297** N. „čeká na“, předložka táž jako „na“ zde shora, sloveso však jiné, viz Žalm 31:24, pozn. 872.
- 298** Viz Gen. 1:25, pozn. 38.
- 299** Viz Soud. 14:5, pozn. 705.
- 300** Tj. „na dobyteč k roztrhání ho“, sloveso jako u Is. 16:4, pozn. 887, zde v takovémto smyslu.
- 301** Jako „utiskovatele“ v Num. 10:9, viz tam pozn. 369.
- 302** Viz Gen. 9:11, pozn. 435.
- 303** Obdobná předložka jako v kap. 3:11²¹⁰, viz Deut. 2:14, pozn. 139.
- 304** Jako např. „zahubit“ u Jer. 46:8, jiné sloveso než zde shora³⁰².
- 305** Viz Jer. 1:10, pozn. 37.
- 306** Viz Num. 13:19, pozn. 486.
- 307** Viz Exod. 23:24, pozn. 819.
- 308** Viz Deut. 14:29, pozn. 599.
- 309** Viz Jer. 1:10, pozn. 34.
- 310** Viz Exod. 34:13, pozn. 1197.
- 311** Viz Lev. 26:30, pozn. 916.
- 312** N., podle některých, „tvé odpůrce“. Viz Žalm 139:20, pozn. 2663.
- 313** Viz Soud. 6:31, pozn. 432; Žalm 35:1, pozn. 935; Přísl. 22:23, pozn. 996.
- 314** N. „u hor“, „při horách“, předložková vazba jako „při národech“ v předešlém verši.
- 315** N. „spor“, „rozepr“, viz Soud. 12:2, pozn. 653.
- 316** Viz Deut. 21:4, pozr. 748; Ám. 5:24, pozn. 257, zde smysl jako v textu.
- 317** Viz Is. 40:21, pozn. 1921.
- 318** Viz Gen. 31:37, 42, pozn. 562, zde zvrtný tvar, vyskytující se v SZ jen na tomto místě.
- 319** Zde ve smyslu „čím jsem ti ublížil“, „čeho jsem se proti tobě dopustil“.
- 320** Viz Is. 7:13, pozn. 413; n. „tvou trpělivost vyčerpal“, viz Jóba 16:7, pozn. 778.
- 321** Viz Exod. 20:16, pozn. 785.
- 322** Viz Is. 19:12, pozn. 1008.
- 323** Viz Soud. 5:11, pozn. 314.
- 324** Viz Jós. 7:15, pozn. 274.
- 325** Viz Deut. 23:4, pozn. 819; zdola obdobně.
- 326** N. „vyjít vstříc Hospodinu“, n. snad „Čím mám uspokojit Hospodina“, zdola obdobně.
- 327** Vl. „ohýbat (n. „křivit“, „hrbit“) se“, sloveso jako v Žalmu 57:6, 145:14 a 146:8, pozn. 1425, a u Is. 58:5, pozn. 2435, zde trpný tvar vyskytující se v SZ jen na tomto místě.
- 328** Viz Lev. 1:3, pozn. 7.
- 329** Viz Exod. 32:4, pozn. 1128.
- 330** Viz Exod. 12:5, pozn. 370.
- 331** Viz Ám. 5:22, pozn. 248.

- 332** Viz Žalm 132:11, pozn. 463 a 2586.
- 333** Viz Deut. 4:29, pozn. 255.
- 334** Viz 2 Par. 6:42.
- 335** N. snad „v pokoře“, tj. „pokorné“, tvar aramejského slovesa, jež se v SZ kromě tohoto místa vyskytuje jen ještě v Přísl. 11:2 („s pokornými“).
- 336** Viz např. Jóba 6:13, pozn. 228.
- 337** Viz Gen. 28:17, pozn. 737; Lev. 19:3, pozn. 592, v. 14, pozn. 608.
- 338** Toto místo někteří považují za porušené a navrhnou místo „túšijjá jireeh“, „rozumnost má v úctě“, číst „jóšía jireé“, „chce zachránit mající (množné číslo) v úctě“; tak LXX („sósei fobúmenús“).
- 339** Viz Is. 9:4, pozn. 519.
- 340** Tj. snad jakoby „jak si jím cestou pošvihává ten, kdo přichází vás jím zbit“, „uvědomte si, že vám hrozí výprask“.
- 341** Viz Jer. 47:7, pozn. 1735, zde v takovémto smyslu.
- 342** Viz Deut. 28:12, pozn. 960.
- 343** Viz Přísl. 22:14, pozn. 982, zde obdobně.
- 344** Viz Exod. 16:36, pozn. 582.
- 345** Viz Žalm 106:15, pozn. 2317.
- 346** Zde ve smyslu jakoby „úbytými trpící“, „souchotnánská“, tj. „hubená“, „nedostatečně obsažná“, k okrádání kupujících, kterým se jí odmějuje sypké zboží jim prodávané.
- 347** Tj. „úmyslně n. vědomě nesprávnými, falešnými“.
- 348** D. „kamenů (Deut. 25:13, 15, pozn. 914) klamu“, viz Žalm 17:1, pozn. 424.
- 349** Tj. „města“, „Jerúsálema“, viz v. 9.
- 350** Viz Gen. 6:11, pozn. 206.
- 351** Nikoli jako „klamu“ ve v. 11³⁴⁸ a j.
- 352** Jako „klamu“ v Žalmu 120:2n., pozn. 1904.
- 353** N. snad „utrpení“, viz Is. 53:3, pozn. 2297, zde obdobný tvar jako tam ve v. 10, pozn. 2316.
- 354** D. „já uvedu (n. „dopustím“) nemoc udeřením (n. „zbitím“) tebe“.
- 355** Někteří chápou dotčený slovesný tvar („uvedu n. dopustím nemoc“, hebr. „hecheléti“) jako tvar slovesa „chálal“, „začít(na)t“, „počít(na)t“, viz např. Deut. 2:25 („budu počínat“), a překládají zde „počnu (tak LXx, „arxomai“, n. „počal jsem“, tak Vulgata, „coepi“) tě bit“.
- 356** D. „v tvém... bude tvůj“.
- 357** Vl. „prázdnotu“ („ješach“), výraz vyskytující se v SZ jen zde. Někteří jej odvozují od slovesa „šáchach“, „sklonit se“, n. také „být ponížěn n. pokořen“, viz např. Is. 2:9, 11, pozn. 145, a překládají zde „a vprostřed²¹⁰ tebe bude tvé ponížení“; tak Vulgata („et humiliatio tua in medio tui“). LXX podávají znění „a setmí se (n. „bude se stmívat“) v tobě“ („kai syskotasei en soi“, četli „ješechach“, „bude se stmívat“, místo „ješechachá“, „tvůj hlad“ n. „tvá prázdnota“).
- 358** N. „odvádět“; jiný tvar dotčeného slovesa¹²² zde v takovémto smyslu; jinde v SZ jen ve smyslu „posouvání pomezí“, viz např. Jóba 24:2, pozn. 1123 a 1124.
- 359** N. „do bezpečí uvést“, „zachránit“, zdola obdobně, sloveso jako např. v Žalmu 22:5, pozn. 459, zde (nikoli zdola) v jiném tvaru, vyskytující se v SZ kromě tohoto místa jen ještě u Is. 5:29 („odvléká“).
- 360** Zde totéž sloveso³⁵⁹ v obdobném tvaru jako ve shora citovaném místě v Žalmu 22, v němž se v tomto významu vyskytuje nejčastěji v Žalmech, jinde pak v tomto tvaru znamenají zpravidla „uniknout“, viz např. Jóba 23:7, ale také „rodit“, tj. „nechávat vyklouznout“, viz Jóba 21:10 („vrhá“), což je význam onomu v Žalmech se nejčastěji vyskytujícímu významu velmi blízký, takže dokonce jeden ze známých mi překladů (německý překlad Buberův) podává i na tomto místě slova zde přeložená „bude odnášet“ atd. ve smyslu „ty oplodňuješ, ale ona nemůže vynést (n. „vyvést“, „vydat“, totiž „ze sebe“, tj. „porodit“), a vynásí-li (atd.) co“ atd.
- 361** Viz Soud. 9:27, pozn. 556, zde v takovémto smyslu.
- 362** Viz Gen. 17:9, pozn. 449.
- 363** Viz 1 Král. 16:25.
- 364** Viz 1 Král. 16:30.
- 365** Viz Žalm 5:10, pozn. 119.
- 366** Viz Jer. 1: 5, pozn. 14.
- 367** Viz Is. 5:9, pozn. 298.
- 368** Viz Gen. 17:6, pozn. 447.
- 369** Viz 1 Král. 9:8, pozn. 583; Jer. 18:16, pozn. 1056.
- 370** Viz Jer. 19:8, pozn. 1079.
- 371** Viz Is. 32:10, pozn. 1618.
- 372** N. „se dostal... ke sběrům... k paběrkováním“.
- 373** Viz Ám. 8:1n., pozn. 341.
- 374** Viz Is. 24:13, pozn. 917; Jer. 49:9, pozn. 1826.
- 375** Jako „trsy“ v Gen. 40:10.
- 376** Viz Hóš. 9:10, pozn. 431.
- 377** Téměř všechny známé mi překlady zde jednoznačně uvádějí znění „není hroznu k jídlu, má duše je žádostiva raného plodu“, rozhodl jsem se však pro překlad, jež v textu podávám (obdobný jako v Deut 12:20), podle mého soudu lépe odpovídající významu přízvučných (rozdělovacích) znamének v původním textu použitých. Výjimkou v tomto ohledu mezi známými mi překlady je překlad LXX, jež lze chápat v obojím smyslu.
- 378** N. „dobrotiví“, „věrní“, odvozeno od dotčeného výrazu³⁴ n. snad naopak.
- 379** Viz Num. 23:10, pozn. 886.
- 380** Viz Soud. 9:32, pozn. 569.
- 381** Viz Pl. 3:52, pozn. 332.
- 382** Tj. „důkladně“, „náležitě“.
- 383** Viz Gen. 12:15 a dále, pozn. 559.
- 384** Tj. „a soudce to učiní jen“.
- 385** Viz Lev. 19:15, pozn. 612.
- 386** Viz Exod. 1:16, pozn. 34.
- 387** N. snad „choutku“, viz Přísl. 10:3, pozn. 484.
- 388** N. „zaplétají“, sloveso vyskytující se v SZ jen zde.
- 389** Tj. „dotčenou soudní záležitostí“.
- 390** Tj. „upřímným nazývaný“, „za upřímného považovaný“ (viz v. 2).
- 391** D. „od plotu“, tj. „horší než plot“.
- 392** Viz Is. 21:6, pozn. 1059 a 1064.
- 393** Tj. „proroků“, viz Jer. 6:17, pozn. 526 (tam jiný, ale souznačný, tvar téhož slovesa).

- 394** Tj. „den, ježž tito „pozorovatelé“ předpovídali“.
- 395** Viz Num. 16:29, pozn. 660.
- 396** Viz Is. 22:5, pozn. 1107, zde ve smyslu jako v textu.
- 397** Viz Exod. 2:13, pozn. 68; 20:16, pozn. 669.
- 398** Viz Soud. 18:7, pozn. 829; nesouvisí se „zabezpečit“ zde v kap. 6:14³⁵⁹.
- 399** Viz Žalm 55:13, pozn. 1377.
- 400** Viz Is. 40:11, pozn. 888.
- 401** D. „vchody“, „vstupy“, „brány“, zde v takovémto přeneseném smyslu.
- 402** Viz Deut. 32:15, pozn. 1151.
- 403** Srov. Luk. 12:53.
- 404** Srov. Mat. 10:33, D. „nepřáteli člověka (n. snad „každého“) jsou lidé (pak snad i „všichni“) jeho domu“; slovosled, jehož je v textu použito, lépe odpovídá významu výroku v češtině.
- 405** D. „pozorovat“, sloveso, jehož tvarem je dotčený výraz³⁹².
- 406** Zde jiná předložka než v kap. 5:6, proto v textu opis.
- 407** Viz 1 Sam. 2:1, pozn. 70.
- 408** N. „pro mne“, v příčinném smyslu.
- 409** „Nepřítelkyní“ je zde míněn souhrn okolních nepřátelských národů, mluvím v tomto odstavci je Jerúsalem n. Cijjón.
- 410** Viz Přísl. 19:12, pozn. 868.
- 411** Tento slovesný tvar třeba v původním textu chápat ve smyslu dotčené poznámky³⁴, ač v hebrejštině jsou tvary 1. osoby oběma rodům společné.
- 412** Zde snad v takovémto smyslu.
- 413** N. „hledět na“, jako ve v. 10.
- 414** Viz Žalm 55:5, pozn. 1358.
- 415** Viz i Žalm 89:45, pozn. 2074.
- 416** Viz Is. 10:6, pozn. 1394.
- 417** Jako u Jób 41:30, v Žalmu 69:14; jiný výraz než „bláto“ u Is. 10:6.
- 418** Viz Num. 2:3, pozn. 65.
- 419** Jako „zídku“ např. u Is. 5:5.
- 420** Vl. „vzdalovat“; n. „bude ustupovat“.
- 421** N. „hranice“, jako „ustanovení“ v kap. 6:16, zde v takovémto smyslu („ustanovené omezení“, „ustanovená hranice“).
- 422** Viz Žalm 72:8, pozn. 1701.
- 423** Viz Gen. 14:10, pozn. 398.
- 424** Viz Gen. 21:28, pozn. 129.
- 425** Viz Exod. 24:16 a dále, pozn. 866.
- 426** Viz Num. 23:9, pozn. 415.
- 427** Viz Deut. 32:7, pozn. 1123.
- 428** Viz Gen. 18:14, pozn. 478; Žalm 9:1, 106:22, pozn. 221.
- 429** N. snad „nad“, tj. „přes“, n.
- 430** „při všem svém“.
- 431** Viz Deut. 32:24, pozn. 1169.
- 432** Obdobně jako „prachu“ v Deut. 32:24, pozn. 1170.
- 433** Viz Žalm 18:45, pozn. 557.
- 434** Viz Žalm 18:45, pozn. 558.
- 435** Viz 2 Sam. 22:46, pozn. 923 (jen poslední větu) a 924.
- 436** Zde snad „děř“ n. „doupat“.
- 437** Viz Hós. 3:5, pozn. 128.
- 438** Viz Hós. 3:5, pozn. 129.
- 439** Viz Exod. 8:10, pozn. 242.
- 440** Viz Gen. 4:13, pozn. 146.
- 441** Viz Deut. 17:2 a dále, pozn. 933, nikoli však jako následující „přestoupení“ zde²⁴.
- 442** D. „on“.
- 443** Viz Exod. 15:18, pozn. 534; Žalm 22:26, pozn. 670.
- 444** Viz Jób 2:3, pozn. 67, zde vazba s prostým 4. pádem. Podle jiných „zesiluje“, viz 2 Sam. 11:25, pozn. 489.
- 445** Viz Deut. 25:7, pozn. 905; Jób 21:14, pozn. 436.
- 446** Viz Přísl. 28:13, pozn. 598 a 1198.
- 447** D. „Bude se vracet, slitovávat se“, tj. „vrať se k slitovávání“.
- 448** Sloveso jako „podmaňte“ v Gen. 1:28.
- 449** Tj. „aby je mohl odstranit“.
- 450** Viz Exod. 15:5, pozn. 501.
- 451** D. „dávat“.
- 452** Viz Gen. 24:49, pozn. 626.

NACHÚM¹

Břímě² Nínivé. Kniha vidění³ Nachúma¹, Elkového⁴.

(2) Hospodin je BŮH žárlivý⁵ a mstící se, Hospodin se mstí, *ano, je pln⁶ popuzení*, Hospodin se mstí na svých protivnících⁷, *ano, on se horší⁸ na své nepřátele*.

(3) Hospodin je pomalý k hněvu⁹ a veliký v moci⁹¹, *ale zcela¹⁰ bez trestu nenechává¹¹*; Hospodin – jeho cesta je ve vichřici¹² a v bouři¹³ a oblaka jsou¹⁴ prach¹⁵ jeho nohou. (4) Osopuje se¹⁶ na moře a vysušuje¹⁷ je a vyschlými činí¹⁷ všechny řeky; Bášán i Karmél vadne^{17,20}, vadne^{17,20} i mladá zeleň²¹ Levánónu²². (5) Před ním²³ se hory třesou¹⁷ a pahorky se rozplývají^{17,24}, *ano, před jeho tvář²³ se pozvedá^{17,25} země²⁶, ano, svět a všichni jeho obyvatelé v něm*; (6) kdo může²⁷ obstát před tvář²⁸ jeho rozhorlení²⁹? A kdo může²⁷ povstat proti žaru³⁰ jeho hněvu? Jeho popuzení se vylévá¹⁷ jako oheň a skály jsou¹⁷ od něho³¹ rozráženy^{32,33}.

(7) Hospodin je dobrý, je útočištěm^{34,35} v den tísně³⁶ a zná důvěřující v něho³⁷, (8) i bude převalující se záplavou³⁸ přivádět³⁹ zhoubu⁴⁰ jejího místa^{41,42} a jeho nepřátele bude pronásledovat tma. (9) Co zamýšlíte⁴³ proti Hospodinu⁴⁴? On může²⁷ uskutečnit³⁹ skoncování^{40,45}, tísně³⁶ nebude dvakrát povstávat. (10) Byl⁴⁶ byli spleteni až v⁴⁶ trnitě houští^{47,48} a jakoby svým opojným⁴⁹ nápojem opojení⁵⁰, budou zplna pohlčení jako vysušené⁵¹ plevy¹⁴. (11) Z tebe⁵² vyšel⁵³ zamýšlející⁴³ proti Hospodinu zlo, rádce⁵⁴ ničemnosti⁵⁵. (12) Hospodin řekl takto: Ač jsou⁵⁶ v plném počtu⁵⁷ a tak mnozí, i tak budou skoseni⁵⁸ a on⁵⁹ pomine; *ano, ponižoval jsem^{17,60} tě⁶¹ – již tě⁶¹ ponižovat⁶⁰ nebudu*, (13) nýbrž⁶² nyní z tebe⁶³ budu lámat⁶⁴ jeho jho⁶⁵ a strhávat⁶⁶ tvá pouta. (14) A stran tebe^{67,68} Hospodin rozkázal: Z tvého⁶⁹ jména nebude již rozséváno⁷⁰, z domu tvého⁶⁹ boha⁷¹ budu vytínat⁷² sochy^{14,73} a slitiny¹⁴; budu připravovat⁷⁴ tvůj⁶⁹ hrob, neboť jsi¹⁷ hoden pohrdání⁷⁵.

(15)⁷⁶Hle, na horách nohy zvěstovatele⁷⁷, ohlašujícího⁷⁸ pokoj! Slav, Júdo, své slavnosti⁷⁹, splň⁸⁰ své sliby, neboť ničemník^{55,81} již nadále⁸² nebude tebou procházet, on všechen⁸³ je¹⁷ vyťat⁷¹!

2 K tvé⁸⁴ tváři vystupuje^{17,85} bořitel⁸⁶ – pozor na⁸⁷ pevnost⁸⁸, hlídej⁸⁹ cestu, posilni boky, velmi vystupňuj⁹⁰ moc⁹¹, (2) neboť Hospodin vrátil slávu⁹² Jákóbovu jako slávu⁹² Isráělovu⁹³, když je plenitelé⁹⁴ poplenili⁹⁴ a jejich výhonky⁹⁵ zmařili⁹⁶. (3) Štítý⁹⁷ jeho hrudin⁹⁸ jsou načerveneče⁹⁹, vojáci¹⁰⁰ jsou oděni v červcový¹⁰¹ šarlat^{102,103}, vozy¹⁰⁴ jsou¹⁴ v den své přípravy v ohnivě září¹⁰⁵ železa¹⁰⁶ a koplí¹⁰⁷ se mihají^{108,109}. (4) V ulicích zuří¹¹⁰ vozy^{14,104}, na prostranstvích¹¹¹ se předbíhají¹¹², jejich vzržení – jako pochodně, sem-tam se kmitají¹¹³ jako blesky. – (5) Připomíná si¹¹⁴ své chrabrě^{115,116}; ti klopytají při své chůzi¹¹⁷, spěchají k jeho^{118,119} zdi¹²⁰ a zřizuje se¹⁷ ochranná střecha; (6) brány řek¹²¹ se otevírou¹²² a palác¹²³ se rozpadne¹²⁴. (7) *Ano, je¹⁷ ustanoven¹²⁵*: Bude odvedeno^{118,119,126,127}, bude dopraveno^{118,119,127,128} nahoru¹²⁹, a jeho^{118,119} nevolnice^{130,131} budou sténat¹³² jakoby hlasem holubů¹³³, tukouce¹³⁴ na svá prsa¹³⁵.

(8) A Nínivé, to^{118,119,136} bylo odedávna¹³⁷ jako rybník vod¹³⁸ – a oni budou prchat... Stůjte! Stůjte! Ale nebude ohlížejícího se¹³⁹. (9) Kořistěte¹⁴⁰ stříbro, kořistěte¹⁴⁰ zlato, neboť⁶² není konce jeho^{118,119} zařízení^{141,142}, bohatství¹⁴³ všeho¹⁴⁴ žádoucího náciní^{145,146}. (10) Prázdnota¹⁴⁷, *ano, vyprázdněnost¹⁴⁸ a zpuštěnost¹⁴⁹*: I rozplývá se^{17,150} srdce za⁶² viklání¹⁵¹ kolenou¹⁵² a svíjení v bolesti¹⁵³ ve všech bocích¹⁵⁴, a tváře jich všech⁸³ stahují^{17,155} červě¹⁵⁶.

(11) Kde je doupě¹⁵⁷ lvů¹⁵⁸, *ano, to¹³⁶, jež bylo pastvištěm¹⁵⁹ lvícat^{142,160}*, kde chodil¹⁷ lev, lvíce¹⁶¹, mládě¹⁶² lva, a nebylo plašícího¹⁶³? (12) Lev rval pro potřeby svých mláďat¹⁶² a rdousil¹⁶⁴ svým lvicím¹⁶¹, a plnil¹⁷ své díry¹⁶⁵ úlovkem¹⁶⁶, *ano, svá doupata¹⁵⁷ rozervaným¹⁶⁷*. (13) Hle, já¹⁶⁸, jsem proti tobě⁴⁴, prohlášeno¹⁶⁹ Hospo-

díнем zástupů^{170 171}, a chci²⁷ na dým spálit¹⁷² jeho^{118 119} vozy^{14 104}, a tvá lvičata¹⁶⁰ bude požírat meč a tvé loupežení^{166 173} budu ze země vymycovat^{72 174}; a hlas tvých poslů¹⁷⁵ již nebude slyšet.

3 Běda¹⁷⁶, město krve!¹⁷⁷ Ono všech-
no^{83 119} je lži¹⁷⁸, bezpráví¹⁷⁹ plné¹¹⁹, loupe-
žení^{166 173} se¹⁸⁰ nezanechává¹⁸¹. (2) Zvuk¹⁸²
biče a zvuk¹⁸² hřmotu¹⁸³ kol¹⁴ a uhánějící-
cích¹⁸⁴ koní¹⁴ a nadskakujících¹⁸⁵ vozidel¹⁴!
(3) Vztyčující se¹⁸⁶ jezdcí^{14 187} a čepel¹⁸⁸
meče a bleskot¹⁸⁹ kopí a množství pro-
bodaných¹⁴, ano, hromada¹⁹⁰ mrtvol¹⁴,
a není konce tělům¹⁹¹ – klopýtají o jejich
mrtvoly! – (4) pro množství^{144 192} smilstva⁹
smilnice¹⁹³ vynikající¹⁹⁴ půvabem¹⁹⁵, mis-
tryně¹⁹⁶ čarodějnicí¹⁹⁷, jež¹⁹⁸ ve své smil-
stvo⁹ zaplétala¹⁹⁹ národy²⁰⁰ a ve svá čar-
odějnicí²⁰¹ kmeny²⁰². (5) Hle, já¹⁶⁸, jsem
proti tobě⁴⁴, prohlášeno¹⁶⁹ Hospodinem
zástupů^{170 171}, a budu vyhrnovat tvé podolky
nad tvou tvář a ukazovat národům²⁰⁰ tvou
nahotu²⁰³, ano, královstvím tvou hanbu,
(6) a budu na tebe házet hnusností²⁰⁴
a budu tě znevažovat²⁰⁵ a činit⁷⁴ tě jakoby
divadlem²⁰⁶. (7) I bude se dít^{17 207}, že každý
z vidoucích tě bude od tebe²⁰⁸ utíkat²⁶¹
a říkat: Nínivé je¹⁷ vyvráceno^{119 209}, kdo
mu¹¹⁹ bude projevat soustrast²¹⁰? Odkud
ti mám²⁷ hledat potěšujícího¹? (8) Zda
jsi lepší než Nó²¹ Ámónovo^{212 213}, jež¹⁹⁸
leželo^{119 214} mezi řekami²¹⁵, vůkol mělo^{119 216}
vody, jehož hradbou²¹⁷ bylo moře²¹⁸, vody
byly jeho¹¹⁹ zdí¹²⁰, (9) Kúš²¹⁹ mohutností²²⁰,
a Egyptáné, a nebylo jim konce²²¹, Pút²²²
a Lúvím^{223 224} byli¹⁷ jeho²²⁵ pomocí –

(10) i ono odešlo¹¹⁹ do vyhnanství^{226 227},
mezi zajatectvem, i jeho¹¹⁹ batolata byla na
nárožích^{14 228 229 230} všech ulic rozrážena²³¹
a stran⁶⁷ jeho¹¹⁹ vážených^{143 232} vrhali¹⁷ los,
a všichni jeho¹¹⁹ velikáni byli spoutáni²³³
okovy. (11) I ty budeš opájeno^{119 234}, budeš
skryváno^{119 235}, i ty budeš hledat útočiště³⁵
před nepřítelem²³. (12) Všechny tvé pev-
nosti²³⁶ – fíkovníky²³⁷ s ranými plody²³⁸,
jež, jsou-li strášány²³⁹, padají¹⁷ na ústa²⁴⁰
jedlíka. (13) Hle, tvůj lid – ženy²³⁷ v tvém
nitru, brány tvé země jsou¹⁷ široce²⁴¹
otevřeny tvým nepřítelům, tvé závory
sžírá¹⁷ oheň; (14) načerpej si vody pro čas
obležení²⁴², posilni svá opevnění^{236 243},
vejdi v jíl a šlapej v hlíně²⁴⁴, zmocni se
formy²⁴⁵ na cihly. (15) Tam tě bude sžírat
oheň, vytínat⁷² tě bude meč, bude tě sží-
rat jako jelekove^{14 246}, rozplemeň se^{143 232 247}
jako jelekove^{14 246}, rozplemeň se^{143 232 247}
jako arbehové^{14 248}. (16) Rozmnožilo¹¹⁹ jsi
své kupce^{249 250} nad hvězdy²¹³ nebes; jele-
kové^{14 246} si zařadí²⁵¹ a odletí, (17) tvoji min-
zárové²⁵² jsou jako arbehové^{14 248} a tvoji tif-
sárové²⁵³ jako veliké²⁵⁴ kobylinky^{14 255 256}, jež¹⁹⁸
se v den chladu²⁵⁷ ukládají²⁵⁸ na zídkách,
když vyjde²⁵⁹ slunce²⁶⁰, ulétají^{14 261}, aniž
je známo místo⁴¹, kde oni jsou. (18) Tvoji
pastýři spí¹⁷, králi Aššúra, tvoji chrabří¹¹⁵
odpočívají²⁶², tvůj lid, ti jsou rozprášení²⁶³
na horách a není shromažďujícího.
(19) Není úlevy²⁶⁴ tvému zdrcení²⁶⁵, tvá
rána²⁶⁶ je nezhojitelná²⁶⁷; všichni slyšící
o tobě²⁶⁸ zvěst²⁶⁹ zatleskají nad tebou
v dlaň²⁷⁰, neboť na koho ustavičně nepre-
cházel²⁷¹ od tebe²⁶⁸?

NACHŮM

poznámky překladatele a odkazy

- 1 Jméno znamená „Potěšovaný“, n., podle jiných, „Těšitel“, „Soucitný“, tvar slovesa jako v Gen. 5:29, pozn. 179. Tvar téhož slovesa je i zde v kap. 3:7.
- 2 Viz Is. 13:1, pozn. 705 a 706.
- 3 Viz Is. 1:1, pozn. 2.
- 4 Tj. „pocházejícího z Elkové“, místa, jehož poloha není spolehlivě známa.
- 5 Zde výraz vyskytující se v SZ jen zde a u Jóš. 24:19.
- 6 Vl. „je znalcem“ (n. „mistrem v“), viz Gen. 14:13, pozn. 400.
- 7 Viz Num. 25:18, pozn. 964.
- 8 Viz Žalm 103:9, pozn. 2218.
- 9 V hebr. množ. číslo snad v zesilujícím smyslu, n. „k projevům hněvu“. Dále obdobně.
- 10 Viz Exod. 34:7, pozn. 1192.
- 11 Viz Exod. 20:7, pozn. 667.
- 12 Viz Ám. 1: 14, pozn. 50.
- 13 N. „vichřicí a bouří“, tj. „skrze vichřicí a skrze bouři“.
- 14 V původním textu jednotné číslo v hromadném smyslu.
- 15 Viz Is. 5:24, pozn. 342.
- 16 Viz Gen. 37:10, pozn. 983.
- 17 Vl. „jal se vysušovat“ („a dále vysušuje“, dále obdobně, i stran jiných sloves).
- 18 Sloveso jako v Gen. 8:14, pozn. 269.
- 19 Sloveso jako v Gen. 8:13, pozn. 268.
- 20 Viz 1 Sam. 2:5, pozn. 86.
- 21 N. „vadnou i výhonky^{14a}“, jako „puky“ v Num. 17:8; n. „vadne i kvítí“, jako „květy“ v 1 Král. 7:49.
- 22 Viz Žalm 29:6, pozn. 811.
- 23 Předložková vazba jako v Gen. 3:8, pozn. 102.
- 24 Viz Žalm 46:6, pozn. 1237; Ám. 9:5, 13, pozn. 387.
- 25 Viz Gen. 27:3, pozn. 139.
- 26 Srov. Is. 13:13.
- 27 Viz Gen. 2:16n., pozn. 74.
- 28 Zde jiná předložková vazba než ve v. 5²³, bez jejího významového odstínu v dané souvislosti.
- 29 Viz Žalm 38:3 a dále, pozn. 2195.
- 30 Viz Exod. 15:7, pozn. 506.
- 31 Táž předložková vazba jako ve v. 5²³, zde ve smyslu jako v textu, n.
- 32 „skály před ním praskají“.
- 33 Sloveso jako např. v Soud. 6:28 a dále, pozn. 426, zde smysl jako v textu n. v předchozí³² poznámce.
- 34 Vl. „za útočiště“ (atd³⁵).
- 35 N. „skálou“ (nikoli jako ve v. 6, viz Soud. 6:26, pozn. 420; zde ve smyslu „skálou, na níž se lze utéci v nebezpečí“, viz Žalm 31:2, pozn. 765, kde „skálou“ je týž výraz jako zde ve v. 6) n. „posilou“, viz 2 Sam. 22:33, pozn. 897.
- 36 Viz Gen. 35:3, pozn. 942.
- 37 Viz Deut. 32:37, pozn. 1203.
- 38 Viz Jóba 38:25, pozn. 1705.
- 39 Viz Gen. 1:7, pozn. 12.
- 40 Viz Is. 10:23, pozn. 622.
- 41 Viz Gen. 1:9, pozn. 13.
- 42 Tj. „místa oné tísne“, odkud ona přichází n. kde k ní dochází.
- 43 Viz Hóš. 7:15, pozn. 341.
- 44 Viz Soud. 1:1, pozn. 9.
- 45 Zde v takovémto smyslu, viz Jer. 4:27, pozn. 369.
- 46 Tj. „až natolik, že vespolek tvoří cosi jakoby“.
- 47 Vl. „trní“, viz Gen. 3:18, pozn. 18.
- 48 Zde snad v takovémto smyslu.
- 49 Viz Lev. 10:9, pozn. 309.
- 50 Viz Is. 56:12, pozn. 2390.
- 51 N. „budou pohlceji jako zplna vysušené“, znění v textu podané však lépe odpovídá významu přízvuchných (rozdělovacích) znamének, jichž je v původním textu použito.
- 52 Tj. „z Nínivé“, viz v. 1.
- 53 Viz Exod. 3:10 a dále, pozn. 252.
- 54 Viz Is. 1:26 a dále, pozn. 398.
- 55 Viz 2 Sam. 23:6, pozn. 943.
- 56 Tj. Nínivští.
- 57 Viz Ám. 1:6, 9, pozn. 26.
- 58 Vl. „sestříhání“, sloveso jako „ostříhej se“ u Mích. 1:16, zde smysl jako v textu.
- 59 Viz v. 11.
- 60 Viz Gen. 16:6, pozn. 429.
- 61 Zde se přechází k oslovení Jerusáléma.
- 62 Viz Gen. 4:3, pozn. 132.
- 63 Viz Gen. 24:46, pozn. 634.
- 64 Viz Žalm 10:15, pozn. 305.
- 65 Jako „nosítka“ v Num. 4:10, zde (v SZ jen zde) ve smyslu jako v textu.
- 66 Viz Žalm 2:3, pozn. 30.
- 67 Viz Ám. 1:1, pozn. 6.
- 68 Zde se opět oslovuje Nínivé,
- 69 odtud pak až do konce tohoto verše král Assyrie (zájmenné přípony 2. osoby jsou tam mužského rodu, proti ženskému rodu¹⁹ zájmena „tebe“ shora⁶⁸; tak i slovesný tvar⁷⁵ na konci verše.
- 70 Tj. „nebudeš již mít potomstva“.
- 71 Viz Exod. 32:1, pozn. 1122.
- 72 Viz Gen. 17:14, pozn. 1118.
- 73 Viz Exod. 20:4, pozn. 660.
- 74 Viz Gen. 13:16, pozn. 384.
- 75 Vl. „lehký“, tj. „bezcný“, „nehoden“, sloveso jako „budou zlehčováni“ v 1 Sam. 2:30, viz i Gen. 8:8, 11, pozn. 260 (tvar téhož slovesa).
- 76 Zde v hebrejském textu začíná kap. 2.
- 77 Viz 2 Sam. 18:26, pozn. 235.
- 78 Viz Nech. 8:15, pozn. 376; nesouvisí se zde předchozím „zvěstovatele⁷⁶“ (jinak snad „hlasatele, zvěstujícího“).
- 79 Viz Exod. 12:14, pozn. 158 a 385.
- 80 Viz Deut. 23:21, pozn. 853.
- 81 Zde v takovémto smyslu, srov. 2 Sam. 22:5, pozn. 859.
- 82 Viz Gen. 4:2, pozn. 127.
- 83 Viz Gen. 13:10, pozn. 374.

- 84** Tj. opět Nínivé.
- 85** Viz Gen. 13:1, pozn. 368.
- 86** Viz Přísl. 25:18, pozn. 1102, zde snad vzhledem k souvislosti vhodný překlad.
- 87** D. „dbát (tj. „d[be]j[te]“), dále obdobně o“, „chránit“, „opatrovat“, sloveso jako v Exod. 34:7, pozn. 1191; Přísl. 2:8, pozn. 118, a j.
- 88** Viz 1 Sam. 22:4, pozn. 838.
- 89** Viz Mích. 7:4, 7, pozn. 392.
- 90** Viz Deut. 3:28, pozn. 210; Přísl. 24:5, pozn. 440; Ám. 2:14, pozn. 95.
- 91** Viz Přísl. 24:5, pozn. 1044; Ám. 2:14, pozn. 96.
- 92** Viz Lev. 26:19, pozn. 894; Is. 2:10, pozn. 154.
- 93** Tj. „příslušející tomuto velikému, samým Bohem udělenému jménu“, srov. Gen. 32:28, pozn. 878.
- 94** Viz Is. 24:1, 3, pozn. 973.
- 95** Viz Num. 13:23, pozn. 497; Is. 17:10, pozn. 931, zde množné číslo.
- 96** Viz Jer. 12:10, pozn. 195.
- 97** Viz 1 Král. 14:26n., pozn. 788.
- 98** Viz Gen. 6:4, pozn. 192.
- 99** Viz Exod. 25:5, pozn. 855.
- 100** Viz Gen. 47:6, pozn. 1274, zde snad v obdobném smyslu jako v Num. 31:28, pozn. 1043, neboť výraz, jehož je ve zde shora citovaném oddíle Gen. 47 použito ve smyslu „schopnosti“ apod., značí i „vojsko“, „vojenskou moc“, viz např. Exod. 14:4, pozn. 457, obdobně jako „boj“ ve zde shora dále uvedeném místě Num. 31, viz pozn. 368, citovanou v tamní pozn. 1043, takže dotčený výraz lze zde chápat ve smyslu „muži vojenské moci“ n. prostě „vojska“, obdobně jako „muži boje“ tam, takže zde v textu podaný překlad „vojáci“ je obdobou tamního „bojovníků“. Jinak ovšem lze v onom výrazu i zde vidět smysl „stateční n. zdatní muži“, jehož se v podstatě přidržují mnohé ze známých mi překladů, i LXX.
- 101** Viz Exod. 25:4, pozn. 852.
- 102** Viz Exod. 25:4, pozn. 851.
- 103** Slova „oděni v červcový šarlat“, v hebr. jedno slovo („metullám“, snad by se dalo říci „očervcování“), jsou tvarem jen zde se v textu SZ vyskytujícího slovesa odvozeného od slova „červcový šarlat“^{101 102}.
- 104** Viz Exod. 14:6n., pozn. 460.
- 105** N. „v ohnivém lesku“, D. „v ohni“, smysl jako v textu n. zde shora.
- 106** N. „ocele“, výraz vyskytující se v SZ jen zde, v původním textu množné číslo ve smyslu „železných n. ocelových součástek jejich okování“.
- 107** D. „cypřiše“, tj. „rukojeti kopí z cypřišového dřeva“.
- 108** Tj. „kopímí se mává n. vrhá“, tvar („háreálú“) slovesa vyskytujícího se v SZ jen zde.
- 109** Někteří zde místo „cypřiše“¹⁰⁷ („habberošim“) navrhuji s LXX číst „happarášim“, „jezdci na koních“, viz Gen. 50:9, pozn. 1383, a podle jimi podávaného znění „hoi hippes thorybéthésontai“ překládají „jezdci na koních se budou třást“ (n. „budou zneklidňování“ [n. „mateni“], „budou upadat ve zděšení“). Podle toho by se již zde od popisu n. líčení útočníků na město přecházelo k popisu chování jeho obránců, což se až v následujících verších děje jednoznačně.
- 110** Viz Jer. 46:9, pozn. 1696.
- 111** Viz Gen. 19:2, pozn. 491.
- 112** Viz Is. 33:4, pozn. 1643; Jóela 2:9, pozn. 124; zde jiný, jen zde se v SZ vyskytující tvar se smyslem jako v textu.
- 113** Sloveso jako např. „se rozběhla“ v Gen. 24:28 a obdobně na mnoha jiných místech, zde tvar vyskytující se v SZ jen zde se smyslem jako v textu.
- 114** Tj. „Aššúr“.
- 115** Viz Exod. 15:10, pozn. 512, zde snad v takovémto smyslu („proslulá svou chabrostí a proto oslavované, velebené, vyvyšované, a tudíž i vlivné, mocné“).
- 116** Tj. „aby je vyslal k obraně města“.
- 117** Viz Přísl. 31:27, pozn. 1311, zde smysl jako v textu.
- 118** Tj. „města Nínivé“, dále obdobně.
- 119** Viz Is. 3:26, pozn. 251.
- 120** Viz Lev. 25:30, pozn. 821.
- 121** N. vůbec „proudí vody“, tj.
- 122** „hráze se protrhnou“; totiž nepřítel snad protrhne hráze, jež město chrání před povodní, takže bude město zaplaveno proudy vod. Jiní uvádějí tento výrok ve vztahu k tomu, co je řečeno ve v. 8, přirovnávajíc hromadný zmatečný útek obyvatelstva z města, jenž je tam popsán, k proudům vod, valícím se z rybníka po protržení jeho hráze.
- 123** Viz 1 Král. 6:3, pozn. 326, zde ve smyslu „královský palác“.
- 124** Viz Jós. 2:9, pozn. 76.
- 125** Vl. „postaveno“, tvar slovesa jako v Gen. 28:12, viz i Soud. 9:6, pozn. 538; zde smysl snad jako v textu („pevně n. neodvolatelně ustanoveno n. určeno“).
- 126** Viz 2 Král. 15:29, pozn. 636.
- 127** Zde je ovšem pod pojem „města“ míněno jeho obyvatelstvo.
- 128** N. „vyvedeno“, nesouvisí však s „odvedeno“¹²⁶ shora.
- 129** Tj. snad z města Nínivé, jež leželo v nížině u řeky Tigridu, do výše položených končin Medie a Persie.
- 130** Tj. zajatkyň z něho, jež se v zajetí stanou nevolnicemi.
- 131** Výraz, jež zpravidla překládám „služebnice“, viz např. Exod. 20:10 a j., jenž je ženským protějšímek pojmu „nevolníka“, je však odvozen od jiného kmene a proto jsem slova „nevolnice“ k jeho překladu jinde nepoužil, zde však tak činím k výraznějšímu označení povahy postavení, do něhož byly zajaté ženy uvedeny („otrokyně“).
- 132** Sloveso vyskytující se v takovémto smyslu v SZ jen na tomto místě; jinde značí „hnát“, jako např. v Gen. 31:18 („sehnal“), Exod. 3:1 („zahnal“) a j.
- 133** Srov. Is. 59:11, kde je ovšem použito jiného, ač příbuzného, slovesa. Viz tamní pozn. 897.
- 134** Vl. „bubnující“, jako v Žalmu 68:25, sloveso vyskytující se v SZ jen na těchto dvou místech.
- 135** D. „svá srdce“.
- 136** Viz Exod. 1:16, pozn. 34.
- 137** D. „ode dní“, smysl jako v textu.

- 138** Tj. tak naplnění lidmi, jako je rybník naplněn vodami.
- 139** Viz Jer. 47:3, pozn. 185.
- 140** Viz Gen. 34:29, pozn. 934.
- 141** Viz Ezek. 43:11, pozn. 1963.
- 142** Viz Num. 2:3, pozn. 65.
- 143** Viz Exod. 16:7, pozn. 556, jiný výraz než „slávu“ zde ve v. 2⁹².
- 144** D. „ze (n. „ode“, snad ve smyslu „stran“) všeho“. Dále obdobně.
- 145** Viz Gen. 24:53, pozn. 637.
- 146** Viz Hóš. 13:15, pozn. 646.
- 147** N. „Pustota“.
- 148** N. „zpusťnutost“.
- 149** Tento i oba předchozí^{147 148} výrazy se v SZ vyskytují jen zde.
- 150** Viz Exod. 16:21, pozn. 572; Žalm 22:14, pozn. 649.
- 151** N. „kollísání“, „chvění“; i tento výraz se v SZ vyskytuje jen zde. Podle některých „klepání“, tj.
- 152** „narážení kolena o koleno“.
- 153** Viz Is. 21:3, pozn. 1051; výraz vyskytující se v SZ jen ještě u Ezek. 30:4, 9.
- 154** Smysl je snad „v bocích všech“, tj. „každého“.
- 155** Viz Jóéla 2:6, pozn. 107.
- 156** Viz Jóéla 2:6, pozn. 108.
- 157** Viz Jer. 9:11, pozn. 681.
- 158** Obrazné líčení Nínívě, hlavního města říše Assyřanů, již jsou zde přirovnávání ke lvům pro svou ukrutnost a krevlačnost, s jakou řádili a kořistili mezi okolními národy.
- 159** Jako „pastvy“, např. v Gen. 47:4, zde ve smyslu „místem ke krmení“.
- 160** Viz Soud. 14:5, pozn. 705, zde snad smysl spíše jako v textu.
- 161** N., podle jiných, „dospělý lev“ proti následujícímu „mládě“. Nesouvisí s „lev“ shora a „lva“ zde. Ve v. 12 poněkud odlišný tvar, jednoznačný ve smyslu jako v textu.
- 162** Viz Gen. 49:9, pozn. 1333; zde ve v. 12 poněkud odlišný souzračný tvar.
- 163** Viz Lev. 26:6, pozn. 867.
- 164** Sloveso jako „zaškrtil se“ v 2 Sam. 17:23, kde jiný tvar; sloveso se v SZ vyskytuje jen na těchto dvou místech.
- 165** Tj. „brlohy“, „doupata“, jiný však výraz než ve v. 11 a zde zdola¹⁵⁷.
- 166** Viz Ám. 3:4, pozn. 111; pod pozn. 39 je tam totéž sloveso jako „rval“ zde shora.
- 167** N. „roztrhaným“, viz Gen. 31:39; Exod. 22:13, výraz odvozený od téhož slovesa jako předchozí¹⁶⁶.
- 168** Viz Gen. 6:13 a dále, pozn. 569.
- 169** Viz Gen. 22:16, pozn. 584.
- 170** Viz Num. 1:3, pozn. 15.
- 171** Viz 1 Sam. 1:3, pozn. 13.
- 172** Viz Exod. 22:6, pozn. 738.
- 173** Valná většina známých mi překladů zde připisuje tomuto výrazu (hebr. „teref“) týž nebo podobný („kořist“, „lup“) význam jako shora ve v. 12¹⁶⁶, jenž však v této souvislosti nedává jasného smyslu; proto jsem si dovolil s několika málo jinými podat překlad jako v textu, jenž zde, podobně jako na konci v. 1 kapitoly 3 (kde již poněkud větší počet překladatelů uvádí tento význam), dává smysl neporovnatelně lepší. Překlad LXX na obou dotčených místech („théra“) připouští obojí význam, podobně jako zmíněné hebrejské „teref“ (ač jen jeden z dostupných mi slovníků jeho význam „loupežení“ jednoznačně uvádí) nebo české „loupež“; tak i překlad Vulgaty („rapina“) v kap. 3:1, kdežto na tomto místě podává Vulgata znění „praedam“, značící jednoznačně „kořist“ (4. pád).
- 174** Zde v takovémto smyslu.
- 175** Viz Gen. 32:3, pozn. 439.
- 176** Viz Is. 1:4, pozn. 11.
- 177** Viz Gen. 4:10, pozn. 141.
- 178** Viz Hóš. 7:3, pozn. 299.
- 179** N., podle jiných, „násilí“, „loupeže“, „vloupávání“, výraz vyskytující se v SZ jen zde a v jiném smyslu u Ób. 14 („rozcestí“). Nesouvisí s „loupežení“ zdola^{166 173}.
- 180** Viz Exod. 25:39, pozn. 895.
- 181** Viz Mích. 2:3n., pozn. 101, zde smysl jako v textu.
- 182** Viz Gen. 3:8, pozn. 99.
- 183** Viz Is. 9:5, pozn. 525.
- 184** Viz Soud. 5:22, pozn. 345, sloveso vyskytující se v SZ jen na těchto dvou místech.
- 185** Viz 1 Par. 15:29, pozn. 497; Is 13:21, pozn. 765; Jóéla 2:5, pozn. 95, zde smysl jako v textu („nadskakujících při rychlé jízdě na hrboleté půdě“).
- 186** Tvar slovesa jako „vystupuje⁸⁵“, zde snad ve smyslu „vstávající k vystoupení z vozidel“.
- 187** Obdobně jako „jezdci na koních“ v Gen. 50:9, pozn. 1383, a j., zde však, zdá se, jde o „jezdce“ ve vozidlech.
- 188** Viz Soud. 3:22, pozn. 202.
- 189** Viz Jóba 20:25, pozn. 985.
- 190** N. „spousta“, vl. „váha“, „tíže“ (Přís. 27:3; Is. 21:15).
- 191** Tj. „mrtvým“.
- 192** Zde v příčinném smyslu.
- 193** Viz Lev. 21:7, 14, pozn. 688.
- 194** D. „dobré“, viz Gen. 6:2 a dále, pozn. 431.
- 195** Viz Přís. 1:9, pozn. 30.
- 196** Viz 1 Sam. 28:7, pozn. 995.
- 197** Množné číslo.
- 198** Viz Deut. 4:25, pozn. 246.
- 199** N., podle jiných, „svým smilstvem do pasti chytala“, vl. „za své smilstvo prodávala“, jako např. v Gen. 25:31, 33 a jinde, tento základní význam dotčeného slovesa však zde v dané souvislosti nedává jasného smyslu, třebaže je tak i zde mnozí překládají.
- 200** Viz Gen. 17:16, pozn. 459.
- 201** N. „svými čarodějnicími¹⁹⁹“.
- 202** N. „čeledi“, viz Gen. 10:5, pozn. 271 a 311.
- 203** Jako „volného místa“ v 1 Král. 7:36, zde smysl jako v textu; výraz se v SZ vyskytuje jen na těchto dvou místech.
- 204** N. „ohavnosti“, viz Deut. 29:17, pozn. 1055, výraz, jehož se zpravidla (i na shora citovaném místě a na mnoha místech jiných) používá k označení pohan-ských model a všeho, co s modlářstvem souvisí, zde

- však je nejspíše bez tohoto významového odstínu a značí prostě cokoli vyvolávající hnus, odpor, ošklivost apod.
- 205** N. „uvádět v pohrdání“, viz Deut. 32:15, pozn. 1151, Mích. 7:6, pozn. 402.
- 206** N. „podívanou“, viz Jóba 33:21, pozn. 1481, zde v takovéto smyslu.
- 207** Viz Gen. 1:2, pozn. 1.
- 208** N. snad „před tebou“³³.
- 209** Viz Is. 15:1, pozn. 846.
- 210** Viz Jóba 2:11, pozn. 85.
- 211** Viz Jer. 46:25, pozn. 1724.
- 212** Viz Jer. 46:25, pozn. 1723 a 2020.
- 213** D. „lepší od Nó Ámónova“, dále obdobně.
- 214** Vl. „bydlelo“, „sídlilo“.
- 215** Viz Gen. 41:1nn., pozn. 1085.
- 216** Viz Gen. 19:12 a dále, pozn. 503.
- 217** Viz Žalm 48:13 a dále, pozn. 2548, zde ve smyslu jako v textu.
- 218** Viz Is. 18:2 a dále, pozn. 978.
- 219** Viz Num. 12:1, pozn. 453.
- 220** Viz Is. 40:29, pozn. 1935.
- 221** Tj. snad „bylo jich nepočítelné množství“.
- 222** Viz Gen. 10:6, pozn. 312.
- 223** Viz Gen. 10:13n., pozn. 321.
- 224** Viz 2 Par. 12:3, pozn. 495.
- 225** D. „tvou“, ale týká se Nó Ámónova, jež se zde řečnický oslovuje.
- 226** Viz Ám. 1:15, pozn. 51.
- 227** Bylo ho dobytý Assyřany okolo r. 663 př. Kr.
- 228** D. „hlavách“¹⁴.
- 229** Srov. Žalm 118:22, pozn. 2442; kde „nároží“ je jiný výraz než „hlava“ zde; význam tohoto výrazu je zde, proti onomu místu, rozšířen na celá „nároží“.
- 230** N. snad „o nároží“¹⁹⁷.
- 231** Viz 2 Král. 8:12, pozn. 397, jiné sloveso než zde v kap. 1:6³³.
- 232** Viz Deut. 28:58, pozn. 1038; souvisí s dotčeným¹⁴³ výrazem.
- 233** Tvar slovesa vyskytujícího se v SZ jen zde a v jiném tvaru v čteném textu Kaz. 12:6, viz tam pozn. 445.
- 234** Tj. „utrpením“, srov. Is. 51:17, 20nn.; Pl. 4:21.
- 235** N., podle jiných, s přihlednutím k jinému tvaru téhož slovesa, „zastíráno“ (stran své mysli), srov. Jóba 42:3, kde má toto sloveso zřejmě obdobný význam jako „zatemňující“ v tamní kap. 38:2; tak je tomu snad i zde, takže tedy pak „budeš omlívat“.
- 236** Viz Num. 13:19, pozn. 486.
- 237** Tj. „jsou jako fíkovníky“, dále obdobně.
- 238** Viz Hóš. 9:10, pozn. 431.
- 239** Viz Ám. 9:9, pozn. 397.
- 240** N. „k ústům“.
- 241** N. „veskrze“, D. „otevřením“.
- 242** Viz Deut. 28:53, pozn. 1027.
- 243** Viz i Is. 25:12, pozn. 1270, zde snad spíše smysl jako v textu.
- 244** Viz Exod. 1:14, pozn. 29, zde značí „cihlářskou hlínu“.
- 245** N. „pevně drž formu“.
- 246** Viz Jóela 1:4, 2:25, pozn. 10.
- 247** Zde jiný tvar dotčeného slovesa²³² se smyslem jako v textu; rozkazovací způsob je zde ve smyslu „byť ses rozplemenilo“.
- 248** Viz Jóela 1:4, 2:25, pozn. 11.
- 249** N. „kramáře“, „překupníky“, viz Ezek. 27:13, pozn. 1324.
- 250** Ti totiž ochuzovali okolní národy podobně jako kobylinky ožirají pole.
- 251** Viz 1 Sam. 23:27, pozn. 878, zde v takovéto souvislosti snad vhodný překlad.
- 252** Tj. „kněžata“, „velikáni“, „hodnostáři“, výraz převzatý z některého jiného jazyka, vyskytující se v SZ jen zde.
- 253** Viz Jer. 51:27, pozn. 1964.
- 254** D. „kobylinky“, jen zde se v SZ vyskytující výraz („gów“) jen nepatrně se lišící od následujícího²⁵⁶ ve smyslu jako v textu, n.
- 255** „velikáni“¹⁴ (n. „[veliká] hejna“¹⁴) kobylek²⁵⁶.
- 256** Viz Ám. 7:1, pozn. 314.
- 257** N. „mrazu“ (Přisl. 25:20).
- 258** Viz Gen. 26:17, pozn. 683.
- 259** Viz Gen. 32:31, pozn. 885.
- 260** Viz Gen. 16:4, pozn. 438.
- 261** Sloveso jako „utíkat“ ve v. 7, zde smysl jako v textu, jiné sloveso než „odletí“ ve v. 16.
- 262** Tvar slovesa jako v Exod. 25:8, pozn. 866, zde ve smyslu jako v textu.
- 263** Sloveso jako „poskakovat“ u Jer. 50:11, zde (v SZ jen zde) tvar trpného rodu se smyslem jako v textu.
- 264** Výraz vyskytující se v SZ jen zde, odvozený od slovesa „zesláblý“ v Gen. 27:1 a v obdobném smyslu v Lev. 13:6 a na několika jiných místech.
- 265** Viz Přisl. 15:4, pozn. 711; Pl. 2:11, pozn. 173.
- 266** Viz Lev. 26:21, pozn. 902.
- 267** Viz Is. 17:11, pozn. 940.
- 268** D. „slyšící tvou“, zdola obdobně, smysl jako v textu.
- 269** Viz 2 Král. 19:7, pozn. 759.
- 270** Viz Gen. 40:11, pozn. 1070.
- 271** Viz Deut. 29:21, pozn. 1067.

HABAKKÚK¹

Břímě², jež uviděl^{3,4} Habakkúk¹, prorok. (2)Až dokdy, Hospodine, budu⁵ volat⁶ o pomoc a nebudeš slyšet? Křičím⁷ k tobě: Násilí⁸! – a nevysvobozuješ⁹! (3)Nač mi ukazuješ¹⁰ špatnost¹¹ a pohlížíš¹² na strast¹³? Ano, přede mnou je plenění¹⁴ a násilí⁸ a nastala¹⁵ váda a pozvedá se¹⁶ spor¹⁷; (4)proto zákon¹⁸ ochabuje¹⁹ a právo²⁰ se nikdy²¹ neuplatňuje²², neboť zlovolný úklady obklíčuje spravedlivého; proto právo²⁰ vychází⁵¹ převráceně²³.

(5)Popatřte¹⁰ mezi²⁴ národy²⁵ a pohleďte a upadněte v ustrnutí^{26,27}, ustrňte^{26,28}, neboť ve vašich dnech se^{29,30} uskutečňuje³¹ skutek³² – nebude te věřit, až³³ se bude vyprávět³⁴, (6)neboť hle, já³⁵ – chystám se vzbudit^{36,37,38} Kasdím^{39,40}, národ²⁵, jenž je⁴¹ rozhořčený⁴², ano, jenž je⁴¹ prudký⁴³, jenž⁴¹ chodí⁴⁴ po širokotech⁴⁵ země k zaujímání⁴⁶ sídel⁴⁷, ne jeho⁴⁸. (7)On je strašný⁴⁹, ano, obávaný⁵⁰, od něho vychází⁵¹ jeho právo²⁰ a jeho důstojnost^{16,52} (8)a jeho koně jsou⁶ hbitější⁵³ než levharti⁵⁴ a rychlejší⁵⁵ než vlci⁵⁴ za večera, a jeho jezdci na koních^{56,57} poskakují, ano, jeho jezdci na koních^{56,57} přicházejí z daleka, letí jako sup⁵⁸, jenž spěchá⁶ k žrádlu. (9)On všečen⁵⁹ přichází k násilí⁶⁰, houf⁶¹ jejich tváří – k východnímu⁶² větru, a sbírá⁶³ zajaté jako písek. (10)A z králů⁶⁴ si on tropí šašky⁶⁵ a knížata jsou mu předmětem posměchu⁶⁶, on se směje každé pevnosti⁶⁷, i nakupí⁶⁸ zeminy^{69,70} a dobude jí, (11)potom se dále poženě⁶⁷ jako vítr^{72,73} a⁷⁴ přejde a proviní se⁷⁵ – tato jeho moc⁷⁶ bude jeho +bohem.

(12)Zda ty nejsi od pradávna, Hospodine, můj Bože, můj Svátý? Nebudeme umírat, Hospodine, ustanovil jsi⁷⁷ jej k soudu²⁰, ano, Skálo, k ukázněvání⁷⁸ jsi jej určil⁷⁹; (13)jsi v očích čistější^{80,81} než abys spatřoval¹⁰ zlo⁸², aniž můžeš pohlížet na útlík^{13,83} – proč pohlížíš na nevěrně se chovající⁸⁴, mlčíš, když zlovolný pohlcuje^{85,86} spravedlivějšího než on⁵⁴? (14)A činíš⁶ lidi⁸⁷ jakoby rybami⁸⁸ moře, jakoby plazivým⁸⁹ tvorstvem^{88,90} – není

vládnoucího⁹¹ nad ním⁹², (15)všechny je⁹³ vytahuje⁹⁴ udicí^{95,97}, odvléká⁹⁶ je⁹³ ve své síti⁹⁷, ano, sbírá⁶³ je⁹³ ve svém čerenu^{97,98}; proto se raduje a jásá, (16)proto své síti obětuje a svému čerenu⁹⁸ zakučuje⁹⁹, neboť jimi je jeho podíl tučný¹⁰⁰, ano, jeho pokrm mastný¹⁰¹. (17)Zda proto máš svou síť vyprazdňovat a ustavičně národy²⁵ zabíjet, nešetřit¹⁰²?

2 Budu stát na své stráž¹⁰³, ano, chci⁵ se postavit na hradbě¹⁰⁴ a vyhlížet¹⁰⁵, abych spatřil^{106,107}, co bude¹⁰⁸ ke mně promlouvat a čím budu moci⁵ odpovídat¹⁰⁹ na svou¹¹⁰ výtku¹¹¹.

(2)I odpověděl mi Hospodin a řekl: Popiš vidění¹, ano, vyryj¹¹² na desky, aby čtoucí je¹¹³ mohli⁵ běžet¹¹⁴, (3)neboť vidění³ je ještě na určenou dobu¹¹⁵, i kvapí¹¹⁶ ke konci¹¹⁷ a nemůže⁵ selhat¹¹⁸; bude-li¹¹⁹ otálet¹²⁰, čekej na ně, neboť jistotě¹²¹ musí⁵ přijít, nebude se opožďovat¹²². (4)Hle, nadutá¹²³ je, není upřímná¹²⁴ jeho duše v něm²⁵, ale spravedlivý bude žít ze své věrnosti^{126,127,128,129}; (5)a nadto, jak je víno zrádné^{84,130}, i zpupný¹³² muž¹³³, jenž¹³⁴ nezůstává doma¹³⁵, jenž svou dychtivost¹³⁶ rozšiřuje^{6,137} jako šeól¹³⁸, ano, on je jako smrt, jež¹³⁴ se nemůže⁵ nasytit, i posbírá⁶³ k sobě všechny národy²⁵, ano, shromáždí k sobě všechny národnosti²⁵ – (6)zda se tito – oni všichni⁹⁹ – nebudou na něho¹³⁹ ujímat^{16,140,141} průpovědi^{93,142} a záhadných řečí^{93,143,144}, vtipů¹⁴⁵, vůči němu? I bude se²⁹ říkat: Běda¹⁴⁶, ten, ¹⁴⁷jenž⁴¹ si pořizuje mnohonesvého^{48,148} – až dokdy? – a nakládá na sebe¹³⁹ břímě⁶ zabaveného majetku^{149,150}! (7)Zda nebudou náhle povstávat ti, kdo tě budou kousat^{151,152}, a procítat ti, kdo tebou budou lomcovat^{151,153}? I dostaneš se¹⁵ jim v olupování^{154,155,156,157}; (8)protože tys poplenil¹⁵⁸ mnohé národy²⁵, budou, všechny pozůstatek národnosti²⁵, plenit¹⁵⁸ tebe, za krev^{157,159,160} lidí⁸⁷ a násilí⁸ na zemi, hradišti¹⁶¹ a všech bydlících v něm.

(9)Běda¹⁴⁶, dychtící¹⁴⁷ po nespravedlivém zisku¹⁶² zlém pro svůj dům k umístění⁷⁷ svého hnízda ve výši k vyklouz-

nutí¹⁶³ z dlaně zla¹⁶⁴! (10) Zosnoval jsi¹⁶⁵ pro svůj dům ostudu, skoncování s mnoha národnostmi^{25 166}, a tvá duše hřeší; (11) ano, kámen ze stěny bude křičet⁷ a krokev¹⁶⁷ ze dřeva bude odpovídat.

(12) Běda¹⁴⁶, budující¹⁴⁷ město krví¹⁵⁹, jenž¹³⁴ hradiště¹⁶¹ upevňuje⁶ bezprávím¹⁶⁸! (13) Zda to, hle, není z blízkosti¹⁶⁹ Hospodina zástupů^{170 171}, že¹³⁴ se lidé^{25 172} namáhají pro oheň¹⁷³ a davy¹⁷⁴ se nadarmo¹⁷³ unavují¹⁷⁵? (14) Vždyť země bude naplňována poznáním slávy¹⁷⁶ Hospodinovy, jako jsou vody pokrytými na¹⁷⁷ moři¹⁷⁸!

(15) Běda¹⁴⁶, napájící^{147 179} své bližní^{93 180} Přimícháváš¹⁸¹ své popuzení¹⁸² a tak i opojení, za účelem pohlížení na jejich obnažování^{182 183}; (16) sytil ses⁶ více hanbou než ctí^{54 176} – pij i ty a ukaž svou předkožku¹⁸⁴, bude se k tobě obracet¹⁸⁵ číše¹⁸⁶ pravice Hospodinovy a veliká hanba¹⁸⁷ na tvou čest¹⁷⁶. (17) Ano, bude tě zaplavovat¹⁸⁸ násilí¹⁸ Levánónu^{189 190} a týráni¹⁴ zvířat¹⁹¹, jež je straší¹⁹², za krev^{157 159 160} lidí⁸⁷ a násilí¹⁸ na zemi, hradišti¹⁶¹ a bydlících v něm. (18) Čím prospěje socha¹⁹³, jestliže ji její ztvárnovatel¹⁹⁴ vytěsá^{193 195}? Slitina, ano, učitel klamu¹⁹⁶, jestliže ztvárnovatel¹⁹⁴ společně¹⁹⁷ stran zhotovování¹⁹⁸ němých model¹⁹⁹ na svůj výtvar^{194 200 201}?

(19) Běda¹⁴⁶, říkající¹⁴⁷ dřevu: Procitni! mlčícímu kameni: Probuď se! Bude on učit? Hle, je potažen zlatem a stříbrem, ale žádného²⁰² ducha² v jeho nitru není. (20) Ale Hospodin je ve svém svatém chrámě^{203 204}, zmlkni²⁰⁵, všechna^{202 206} země, před jeho tvář²⁰⁷!

3 Modlitba Habakkúka⁴⁸, proroka, na²⁰⁸ Šigiónóth²⁰⁹.

(2) Hospodine, uslyšel jsem tvou zvěst^{210 211}; zhrozil jsem se⁵⁰!

Hospodine, tvůj skutek³² – uveď jej v život²¹² vprostřed²¹³ let²¹⁴, kéž jej chceš^{5 215} vprostřed²¹³ let²¹⁴ oznámit, kéž si v rozhněvání²¹⁶ připomínáš²¹⁵ slitování!

(3) + Bůh přichází z²¹⁷ Témánu²¹⁸, ano, Svatý z²¹⁷ hory Páránu, seláh²¹⁹, jeho velebnost²²⁰ pokrývá^{6 188} nebesa a zem naplňuje⁶ jeho chvála²²¹.

(4) I nastává¹⁵ jas²²² jako světlo²²³; ze své ruky on má^{224 225} paprsky²²⁶; ano, tam je skrýše²²⁷ jeho síly.

(5) Před jeho tváří jde mor a u jeho nohou vychází⁵¹ plamen²²⁸.

(6) Stanul a jal se měřit zem²²⁹, popatřil¹⁰ a vyplašil²³⁰ národy²⁵, i byly odvěké hory²³¹ rozmetány²³², zhroutily²³³ se věčné pahrbky²³⁴ – on má²²⁴ věčné cesty^{234 235}.

(7) Uviděl jsem stany Kúšanovy postizeny neštěstím^{11 236 237}, koberce²³⁸ země Midjána se třásly.

(8) Zda Hospodin plane^{6 239} proti řekám? Je-li proti řekám jeho hněv, tvé-li překypění^{239 240} proti moři, že jedeš²⁴¹ na svých koních, na svých vozidlech záchrany²⁴²?

(9) Tvůj luk se zplna²⁴³ odkrývá²⁴⁴ – přísahy větvím²⁴⁵ slovem^{246 247}; seláh²¹⁹. Řekami brázdíš zem.

(10) Uviděly tě hory, svíjejí se²⁴⁸, přešel přívál²⁴⁹ vod, hlubina²⁵⁰ vydala svůj hlas, vysoko vznesla¹⁶ své ruce.

(11) Slunce, měsíc – to při světle tvých šípů stanulo ve svém bydlišti²⁵¹, ucházely²⁵² při jasu²²², bleskotu²⁵³ tvého kopí.

(12) V rozhorlení²⁵⁴ kráčíš zemi, v hněvu roztrías²⁵⁵ národy²⁵,

(13) vyšel jsi k zachraňování^{242 256} svého lidu, zachránit^{242 255} svého pomazaného²⁵⁷,

odštípl jsi²⁵⁸ hlavu²⁵⁹ od domu zlovolného²⁶⁰ odkrytím^{243 244} základu až po krk²⁶¹. Seláh²¹⁹.

(14) Hlavu jeho vojevůdců²⁶² jsi probodál jeho²⁶³ holemi²⁶⁴; bouřlivě se hnali²⁶⁵ rozprašit²⁶⁶ mě²⁶⁷, jejich hlaho²⁶⁸ byl jako při požírání chudého²⁶⁹ v úkrytu²⁷⁰.

(15) Vkročil jsi v moře²⁷¹ se svými koňmi, v záplavu²⁷² mnohých vod.

(16) Uslyšel jsem a mé nitro²⁷³ se roztrásl, při tom hlasu²⁷⁴ se zachvěly²⁷⁵ mé rty, v mé kosti vnikal rozklad²⁷⁶ a na svém místě²⁷⁷ jsem se třásl, zatímco bych byl měl^{15 278} klidně čekat²⁷⁹ na²⁸⁰ den tísne²⁸¹,

na vzestup vojensky přepadajícího²⁸² lid vůči němu²⁸³.

(17) Ano, nechť fíkovník nekvete^{215 284} a na révách nechť není^{215 284} plodu²⁸⁵, úrodnost²⁸⁶ oliv⁹³ nechť

zklame^{215 284 287}, a obilná pole²⁸⁸, to
necht nepřináší^{6 198 215 284} pokrmu,
drobný dobytek necht se³⁰ z ohrady²⁸⁹
pohlcuje^{6 215 284 290} a skotu v stájích
necht není^{1 215 284},

(18)já však²⁹¹ se budu veselit
v Hospodinu, budu jásat v Bohu
svého zachraňování^{1 242 256}.

(19)Hospodin, Pán, je mou silou²⁹²
a činí⁷⁷ mé nohy *takovými* jako *nohy*
laní²⁹³, i dává mi vkročit na mé
výšiny^{271 294}.

Řediteli hudby²⁹⁵, při mých strunových
nástrojích.

HABAKKÚK

poznámky překladatele a odkazy

- 1 Hebr. „Chavakkúk“; jméno značí „Vroucně objatý“.
- 2 Viz Is. 13:1, pozn. 705 a 706.
- 3 Viz Is. 1:1, pozn. 2.
- 4 Viz Ám. 1:1, pozn. 5.
- 5 N. snad „mám“, dále obdobně, viz Gen. 2:16, pozn. 74.
- 6 N. „křičet“, ne však jako zdola“; D. „zavolal jsem“, „jal jsem se volat“, ve smyslu „zavolal jsem a budu nadále volat“; dále obdobně, i stran jiných sloves.
- 7 Viz Soud. 3:9, pozn. 174.
- 8 Viz Gen. 6:11, pozn. 206.
- 9 Viz Is. 43:12, pozn. 1024.
- 10 Vl. „dáváš (n. „necháváš“) vidět“ (v. 3), „vizte“ (v. 5), jiné sloveso než „pohlížíš“ ve v. 3 a „pohledte“ ve v. 5. V. 13 obdobně, tak i v kap. 2:1 v protikladu k „vidění“ v tamním v. 2. I dále obdobně.
- 11 Viz Is. 1:13, pozn. 50.
- 12 N., podle některých, „dáváš pohlížet“.
- 13 Viz Gen. 41:51, pozn. 1139.
- 14 Viz Jer. 6:7, pozn. 495; Žalm 12:5, pozn. 342, nesouvisí s „násilí“ zde zdola a ve v. 2⁸.
- 15 Viz Gen. 1:2, pozn. 1.
- 16 Viz Gen. 27:3, pozn. 139.
- 17 Viz Přísl. 22:10, pozn. 895.
- 18 Viz Gen. 26:5, pozn. 674.
- 19 Viz Gen. 45:26, pozn. 1256, zde ve smyslu „stává se neúčinným“. Sloveso se v SZ vyskytuje jen ještě v Gen. 45:26, pozn. 1256, a v Žalmu 38:8 a 77:2, pozn. 1828.
- 20 Viz Gen. 18:19, pozn. 482; Exod. 15:25, pozn. 543.
- 21 Jako „do nekonečna“ u Is. 13:20 a Jer. 3:5, viz i Jer. 50:39, pozn. 1924.
- 22 N. „neprojevuje“, vl. „právo nikdy²¹ nevychází^{51w}“, sloveso jako „nychází^{51w}“ zde zdola a obdobně na mnoha jiných místech; smysl jako v textu n. zde shora.
- 23 N. „pokřivené“, „překroucené“, tvar slovesa vyskytujícího se v SZ jen zde.
- 24 N. „na“, „v“.
- 25 Viz Gen. 17:16, pozn. 459.
- 26 Tj. „hrůzou“, pak tedy „v hrůzu“, viz Gen. 42:28, pozn. 1172, n. „údivem“, tedy „v údiv“, viz Gen. 43:33; Kaz. 5:8.
- 27 Zvratný tvar následujícího slovesa²⁸, vyskytující se v SZ jen zde.
- 28 Základní tvar dotčeného slovesa²⁶ v obdobném smyslu („zhroutte se“, „divte se“); tuto sestavu dvou tvarů téhož slovesa chápou mnozí v zesilujícím smyslu („upadněte ve veliké n. úžasné ustrnutí“ [„hrůzu“, „údiv“], „velmi n. úžasné ustrňte“ [atd.]). Srov. obdobnou sestavu u Is. 29:9, pozn. 1453, kde ovšem jde o dvě různá, ač podobně znějící slovesa; zdejší dotčená sestava v původním textu zní „vehittamhú, tmáhú“.
- 29 Viz Exod. 25:37, pozn. 895.
- 30 N. snad „on“, tj. „Hospodin“, n.
- 31 „já uskutečňuji“, neboť jde o Boží výrok.
- 32 Viz Žalm 44:1; n. „působí působení“, tvary jiného slovesa než v Deut. 14:29, pozn. 599, jako např. „způsobil“ v Deut. 32:27 a j.
- 33 N. „ačkoli“.
- 34 Viz Gen. 15:5, pozn. 418; Exod. 10:2, pozn. 314.
- 35 Viz Gen. 6:13 a dále, pozn. 569, 48:4, pozn. 1294.
- 36 Viz Deut. 28:9, pozn. 953.
- 37 Viz Ám. 6:14, pozn. 307.
- 38 Viz Gen. 6:13 a dále, pozn. 225.
- 39 Viz Gen. 10:14, pozn. 321.
- 40 Viz Gen. 11:28, pozn. 345.
- 41 Viz Deut. 4:25, pozn. 246.
- 42 Viz Soud. 18:25, pozn. 854; zde i „vzteklý“, „hněvivý“.
- 43 Viz Is. 35:4, pozn. 1742, zde ve smyslu jako v textu, n. „zuřivý“.
- 44 N. „bude chodit“.
- 45 Viz Hóš. 4:16, pozn. 178.
- 46 Viz Gen. 22:17, pozn. 417.
- 47 Viz Exod. 25:9, pozn. 866.
- 48 D. „ne jemu“, tj. „jemu nepatřících“, viz Num. 2:3, pozn. 65, dále obdobně.
- 49 Viz Pís. 6:4, 10, pozn. 189.
- 50 Viz Gen. 28:17, pozn. 737, zde (nikoli dále) trpné přičestí.
- 51 Viz Exod. 3:10 a dále, pozn. 252.
- 52 N. „vyvýšenost“, tvar dotčeného slovesa¹⁶, srov. Hóš. 13:1, pozn. 608.
- 53 Viz 2 Sam. 1:23 a dále, pozn. 113; Is. 30:16, pozn. 1527.
- 54 D. „od levhartů“, smysl jako v textu, dále obdobně.
- 55 Vl. „ostřejší“, tvar téhož slovesa jako „je naostřen“ u Ezek. 21:9–11, vyskytujícího se v SZ jen na těchto dvou místech, zde smysl jako v textu.
- 56 Viz Gen. 50:9, pozn. 1383.
- 57 Zde i „jezdecké koně“.
- 58 Viz Lev. 11:13, pozn. 330.
- 59 Viz Gen. 11:6 a dále, pozn. 374.
- 60 Tj. „páchat násilí“.
- 61 N., podle jiných, „směr“, „úsilí“, „snaha“, výraz nejasného významu, vyskytující se v SZ jen zde.
- 62 Tj. snad „podle (n. „směrem“) východního“.
- 63 Viz Gen. 6:21, pozn. 230.
- 64 Viz Gen. 39:14, pozn. 1054.
- 65 Sloveso jako v 2 Král. 2:23, pozn. 96, a u Ezek. 16:31, pozn. 717, a 22:5, pozn. 1038; v SZ jen na těchto 4 místech.
- 66 „Předmětem posměchu“ je v hebrejštině jedno slovo, výraz vyskytující se v SZ jen zde, odvozený od následujícího slovesa „se směje“.
- 67 Viz Num. 13:19, pozn. 486.
- 68 Viz Gen. 41:49, pozn. 1116.
- 69 Viz Gen. 2:7, pozn. 57.
- 70 Tj. k vybudování obléhacího valu.
- 71 Viz Jóba 11:10, pozn. 476.
- 72 Viz Gen. 6:17, pozn. 226.
- 73 N., podle jiných, „potom se změní (viz Žalm 102:26, pozn. 2211) jeho mysl“ (n. „smýšlení“, „duch“).

- 74 N., podle některých, „potom se změní⁷³ vítr, i“.
 75 Viz Lev. 4:13, pozn. 93.
 76 Viz Gen. 4:12, pozn. 144.
 77 Viz Gen. 13:16, pozn. 384.
 78 Viz 2 Sam. 7:14, pozn. 356; Jóba 5:17, pozn. 242.
 79 Viz Žalm 104:8, pozn. 2234.
 80 Viz Jóba 14:4, pozn. 678.
 81 N. snad „přilíš čistý“.
 82 D. „čistý od spatřování zla“, smysl jako v textu.
 83 Zde v takovémto smyslu, viz např. Is. 10:1, pozn. 568.
 84 Viz Jóba 6:15, pozn. 302.
 85 Viz Žalm 35:25, pozn. 975.
 86 D. „mlčíš za (n. „při“) pohlcování zlovolným“.
 87 Viz Gen. 1:26, pozn. 41.
 88 N. „takovými jako ryby“, zdola obdobně.
 89 Viz Gen. 1:21, pozn. 33.
 90 Viz Gen. 1:24n., pozn. 31.
 91 Viz Gen. 1:18 a dále, pozn. 112.
 92 Tj. „nad zlovolným“.
 93 V původním textu jednotné číslo v hromadném smyslu.
 94 Viz Gen. 13:1, pozn. 368.
 95 Viz Jóba 41:1, pozn. 1828; Is. 19:8; výraz vyskytující se v SZ jen na těchto 3 místech.
 96 Viz Přísł. 21:7, pozn. 943.
 97 N. „svou síť“, zdola obdobně, na obou místech obdobně jako „udici“ shora, kde lze číst i „na udici“. Obdobně i dále, i stran jiných pojmů.
 98 N. „ve své rybářské síti“, nesouvisí však se „sít“ zde shora a vyskytuje se v SZ jen zde a v následujícím verši; příbuzné výrazy jsou „sítě“ v Žalmu 141:10 a obdobně u Is. 51:20 (na obou místech týž výraz) a „vlečnou síť“ u Is. 19:8 (jen tam).
 99 Viz Exod. 30:7, pozn. 1035 a 1080.
 100 Viz Is. 30:23, pozn. 1543.
 101 Jako „krmených“ v 1 Král. 4:23, zde ve smyslu jako v textu; nesouvisí s „pokrm“ shora. V tomto spojení a významu se tento výraz v SZ vyskytuje jen zde.
 102 Viz 2 Sam. 12:4, 6, pozn. 495; Is. 9:19, pozn. 564; Jer. 50:14, pozn. 1890.
 103 Viz Gen. 26:5, pozn. 673; Nech. 7:3, pozn. 295; Is. 21:8, pozn. 107.
 104 Viz Kaz. 9:14, pozn. 359; Mích. 5:1, pozn. 272, zde ve smyslu jako v textu, n. „strážní věži“.
 105 N. „pozorovat“, „vyzvídat“, viz Gen. 31:49, pozn. 846; 1 Sam. 14:16, pozn. 555.
 106 D. „k spatření“, nikoli jako ve v. 2 a dále³.
 107 Zde ve smyslu „zjistil“, „shledal“, „poznal“, „dověděl se“, srov. obdobně použití slovesa „vidět“ i v češtině.
 108 Tj. „Hospodin“.
 109 D. „a co... vracet“, srov. 1 Sam. 17:30, pozn. 697. Netýká se míst bez tohoto označení.
 110 Tj. „mne se týkající“, „mně udílenou za má slova“.
 111 Tj. „až ke mně bude pronesena“.
 112 Viz Deut. 27:8, pozn. 943.
 113 D. „v něm“.
 114 Tj. „aby je bylo možno číst i v běhu“, n. „aby je mohl čtoucí přeběhnout“, tj. „rychle n. spěšně přečíst“.
 115 Viz Gen. 1:14, pozn. 26.
 116 D. „supí“, viz Žalm 27:12, pozn. 344, tj. „kvapí se supěním n. těžkým oddychováním“.
 117 Tj. „k svému splnění“.
 118 N. „zklamat“.
 119 Tj. „jeho splnění“.
 120 N. „se odkládat“, „váhat“ (Gen. 19:16), „prodlévat“ (Soud. 19:8, pozn. 221).
 121 D. „příchodem“, „přijitím“.
 122 Sloveso jako v Gen. 24:56, 32:4, pozn. 640.
 123 N. „dovážlivá“, „opovážlivá“, tvar slovesa v Num. 14:44 přeloženého „opovážili se“, vyskytujícího se v SZ jen na těchto dvou místech.
 124 Viz Num. 23:10, pozn. 886.
 125 Tj. snad „nadutá (n. „neupřímná“) je duše toho, v němž je neupřímná“ (n. „nadutá“), v textu doslovný překlad znění v textu původním, jež je nesnadno srozumitelné (není nikde řečeno, kdo je ten, jehož duše se tento výrok týká). Mnozí překladatelé si zde pomáhají tím, že pomíjejí ženský rod slovesného tvaru zde v textu přeloženého „nadutá¹²³“ a překládají ve smyslu „Hle, nadutý, jeho (tj. snad „kdo je nadutý, toho“) duše v něm není upřímná“, apod.
 126 Viz Exod. 17:12, pozn. 598.
 127 Viz Exod. 12:43, pozn. 425.
 128 N. „žít svou věrností⁹⁷“.
 129 Zde i „víry“; v tomto smyslu přeložili toto místo LXX (vl. „z víry mé“, tj. „ve Mne“) a v podstatě podle jejich překladu („z víry“) je citováno v NZ (Řím. 1:17; Gal. 3:11; Hebr. 10:38).
 130 Viz i Žalm 25:3, pozn. 714.
 131 Tj. snad „tak se zklame i“, srov. v. 6 a dále.
 132 N. „svévolný“, „pyšný“, jako „nadutý“ v Přísł. 21:24, výraz vyskytující se v SZ jen na těchto dvou místech.
 133 Viz Exod. 10:11, pozn. 332.
 134 Viz Gen. 4:3, pozn. 132.
 135 N. „neodpočívá“, sloveso vyskytující se v SZ v tomto významu jen zde, snad ve smyslu „nespokojuje se s tím, co má“.
 136 N. „žádostivost“, viz Is. 5:14, 56:11, pozn. 238.
 137 Viz Is. 5:14, pozn. 317.
 138 Viz Gen. 37:35, pozn. 1003.
 139 N. „proti němu“, dále obdobně.
 140 Viz Num. 23:7, pozn. 880.
 141 Viz Num. 23:7, pozn. 881.
 142 Viz Num. 21:27, pozn. 819; 23:7, pozn. 882.
 143 Viz Přísł. 1:6, pozn. 23.
 144 Zde ve smyslu „skrytě posměšných narážek“.
 145 Viz Num. 12:8, pozn. 464; Dán. 8:23, pozn. 577.
 146 Viz Is. 1:4, pozn. 11.
 147 Tj. snad „Běda tomu“, v textu v podstatě doslovný překlad. Dále obdobně.
 148 Viz Deut. 17:16, pozn. 670.
 149 Tj. „zatěžuje se zabaveným majetkem“, v textu opis uchovávající v překladu význam předložkové vazby, jaká je v textu původním.
 150 N. „zástava⁹³“, „záloh⁹³“, tento výraz však znamená také „husté bláto n. hlínu“, takže zde jde o dvojsmyslný výrok.

- 151** D. „tvoji koušiči“, „koušiči tě;“ dále obdobně, i stran jiných sloves.
- 152** N. „tvoji lichváři“, tj. „tobě ukládající lichvu“, viz Deut. 23:20, pozn. 849 a 850, kde je použito tvaru téhož slovesa, takže zde vlastně opět jde o dvojsmyslný výrok.
- 153** N. „třást“, „otřásat“.
- 154** Množné číslo.
- 155** Viz Jer. 30:16, pozn. 1339.
- 156** N. obdobně jako u Jer. 30:16, pozn. 1340.
- 157** Množné číslo snad ve smyslu „naprostě n. všestranně oloupení“, ve v. 8 (podle následující poznámky¹⁵⁹) snad i ve smyslu „krev každého z nich“, totiž „z lidí“ zdola.
- 158** Sloveso jako „olupovat“ u Ezek. 39:10, zde překlad zvolen k odlišení od předchozího jiného slovesa¹⁵⁵.
- 159** Viz Gen. 4:10, pozn. 141.
- 160** N. „pro krev“, v příčinném smyslu, D. „od krví“, smysl jako v textu n. zde shora, dále obdobně.
- 161** Viz Num. 21:28, pozn. 820.
- 162** Viz Přísl. 1:19, pozn. 56.
- 163** N. „vyváznuti“, „uniknutí“, vl. „vyproštění“, ale v trpném smyslu, srov. Gen. 32:30, pozn. 884; Žalm 69:15, Přísl. 6:5; Is. 20:6, pozn. 1044.
- 164** N. snad „neštěstí“ (Deut. 29:21, pozn. 1067).
- 165** Viz Is. 7:5, pozn. 398.
- 166** Tj. „vyhubení mnoha národností“.
- 167** Tj. „trám z krovu“, n. vůbec „trám“, n., podle jiných, „skoba“, „kolík“, výraz vyskytující se v SZ jen zde.
- 168** Viz Žalm 37:1, pozn. 1003.
- 169** Viz Gen. 8:8, pozn. 259.
- 170** Viz Num. 1:3, pozn. 15.
- 171** Viz 1 Sam. 1:3, pozn. 13.
- 172** Jako „národnosti“ ve v. 8; viz Jer. 51:58, pozn. 2005.
- 173** Viz Jer. 51:58, pozn. 2006.
- 174** Viz Jer. 51:58, pozn. 2007.
- 175** Viz 1 Sam. 14:28, 31, pozn. 575.
- 176** Viz Exod. 16:7, pozn. 556, ve v. 16 spíše ve smyslu jako v textu.
- 177** Viz Is. 26:21, pozn. 1311.
- 178** Tj. „na dně moře“.
- 179** Tj. „opojným nápojem“.
- 180** Viz Exod. 20:16, pozn. 669.
- 181** Sloveso jako „připust“ v 1 Sam. 2:36, jehož tvarem je i „začlenění“ tamtéž v kap. 26:19; zde smysl jako v textu.
- 182** Někteří, se změněnými samohláskami, zde čtou „svůj měch“, viz Gen. 21:14, 19, a překládají „vyléváš svůj měch“, tj. „opojného nápoje“.
- 183** Srov. Gen. 9:21n., „se obnažil“ tam je sloveso jiného kmene než „obnažení“ zde, ale „nahotu“ v tamním v. 22 je výraz tomuto přibuzný.
- 184** N. „staň (n. „projev“, „ukáž“) se neobřezaným“, sloveso jako v Lev. 19:23, pozn. 632; zde snad ve smyslu „obnaž se a tímto svým nedůstojným chováním se připodobni neobřezancům“, tj. „nečistým“.
- 185** Ve smyslu „podáváním dokola“, srov. totéž sloveso u Jób 16:13, pozn. 792, tj. „bude na tebe picházet řada, aby se ti dostalo“.
- 186** V obdobném smyslu jako u Is. 51:17.
- 187** N., podle jiných, „hanebné poplívání“, výraz vyskytující se v SZ jen zde.
- 188** Viz Žalm 55:5, pozn. 1368, tj. „odplata za“.
- 189** Viz Deut. 3:25 a dále, pozn. 203.
- 190** Tj. „na Levánónu páchané“.
- 191** Viz Gen. 1:24, pozn. 38.
- 192** Viz Jer. 1:17, pozn. 64.
- 193** Viz Exod. 20:4, pozn. 660.
- 194** Viz Gen. 2:7, pozn. 56, zde ve smyslu jako u Is. 44:9, pozn. 1126.
- 195** Sloveso, od něhož je dotčený výraz¹⁹³ odvozen, jako v Exod. 34:1, 4, zde i „vyřeže“ (podle toho, z čeho sochu zhotoví).
- 196** N. „lži“, viz Jer. 10:14, pozn. 259.
- 197** Viz Soud. 20:36, pozn. 500.
- 198** Viz Gen. 1:7, pozn. 12.
- 199** Viz 1 Par. 16:26, pozn. 547.
- 200** Výraz odvozený od dotčeného slovesa¹⁹⁴, viz Is. 29:16, pozn. 1463.
- 201** D. „jestliže ztvárnovatel svého výtvoru na něj stran... model spolehně“, v textu opis v zájmu srozumitelnosti.
- 202** D. „každého“, zde smysl jako v textu.
- 203** Viz 1 Král. 6:3, pozn. 326.
- 204** Viz Exod. 3:5 a dále, pozn. 1219.
- 205** Tvar slovesa jako „Mlčte“ u Nech. 8:11, jiného než „mlčícímú“ zde ve v. 19.
- 206** Tj. „celá“ n. „každá“, jako ve v. 19²⁰², nikoli však v tom smyslu jako tam.
- 207** Viz Gen. 3:8, pozn. 102.
- 208** N. snad „podle“, viz Ám. 1:3, pozn. 6.
- 209** Množné číslo výrazu v nadpisu Žalmu 7, pozn. 149; zde, podle některých, „stran bloudících“.
- 210** Viz Num. 14:15, pozn. 533.
- 211** Viz Num. 14:15, pozn. 534, zde spíše v tomto doslovném smyslu.
- 212** D. „oživ jej“, smysl jako v textu („uskuteční jej“, nesusvisí však s předchozím³², „skutek“).
- 213** Viz Deut. 1:42, pozn. 110.
- 214** Tj. „určené doby“, viz kap. 2:3¹¹⁵ („necht nemusíme čekat, až ta doba uplyne“).
- 215** Viz Gen. 1:26, pozn. 40.
- 216** Viz Jób 3:17, pozn. 133.
- 217** N. „od“.
- 218** N. snad „od jihu“, viz Exod. 26:18, pozn. 918.
- 219** Viz Žalm 3:2, pozn. 67.
- 220** Viz Num. 27:20, pozn. 988.
- 221** Viz Nech. 9:5; 12:46, pozn. 393.
- 222** Viz Is. 50:10, pozn. 2234; Ezek. 1:4, pozn. 22.
- 223** Mlínění je snad „světlo sluneční“.
- 224** Viz Gen. 19:12, pozn. 503.
- 225** N., podle jiných, „z jeho ruky mu vycházejí“.
- 226** N. „zář“, vl. „roh“, zde v takovémto smyslu, snad proto, že „roh“ je často obrazem moci, viz např. 1 Sam. 2:1, pozn. 69; Žalm 18:2, pozn. 471, a srov. Exod. 34:30, pozn. 1208, a Jób 42:14, pozn. 1904.
- 227** N. „úkrýt“, „schránka“, výraz vyskytující se v SZ jen zde.

- 228 N. „horečka“, viz Deut. 32:24, pozn. 1165.
- 229 N., podle jiných, „otřásat zemí“.
- 230 N. „rozrušil“, „znelidnil“, „vystrašil“, vl. „nechal vyskakovat“, viz Žalm 105:20, pozn. 2287.
- 231 D. „hory věku“ (n. „věčnosti“), viz Jóba 20:4, pozn. 942.
- 232 N. „rozvráceny“, „rozdrčeny“, „roztříštěny“, sloveso jako v Přísl. 5:16, 25:18, pozn. 1100, zde smysl jako v textu n. zde shora.
- 233 N. „sesypaly“, vl. „sklonily“, „poklonily“, viz Přísl. 14:19, jiný významový odstín viz u Jóba 9:13, pozn. 461, zde snad lze chápat ve smyslu jako v textu n. zde shora.
- 234 D. „pahrbky věku“ (n. „věčnosti“), zdola obdobně, jiný však výraz než shora²³¹, viz Gen. 9:12, pozn. 293.
- 235 Ve smyslu „chůze“, „chození“.
- 236 Viz Žalm 55:3, pozn. 1364.
- 237 D. „Kůšánovy pod neštěstím“, tj. „pod břemenem neštěstí“.
- 238 Viz Jer. 4:20, pozn. 356.
- 239 Tj. „hněvem“, srov. Gen. 4:5, pozn. 138. Zdola obdobně.
- 240 Viz Is. 13:9, pozn. 561.
- 241 N. „jezdíš“.
- 242 Viz 1 Sam. 2:1, pozn. 70.
- 243 D²⁴⁴, „odkrytím“, „odhalením“, ve v. 13 poněkud jiný tvar, tam v doslovném smyslu.
- 244 N. „odhaluje“, n. snad „tasi“, sloveso jako „Probuď se“ v kap. 2:19, ve smyslu jako zde v textu se v SZ vyskytuje jen na tomto místě a ve v. 13.
- 245 Tj. „Isráelovým“, viz Exod. 31:2, pozn. 1106.
- 246 Tj. „Hospodinovým“, viz Žalm 19:2n., pozn. 2454.
- 247 Tj. snad „se... odkrývá podle přísah učiněných slovem Hospodinovým větším Isráelovým“. Smysl těchto slov je v původním textu nejasný a v známých mi překladech je patrna velká rozmanitost chápání, snažil jsem se podat překlad dávající poměrně dobrý smysl bez vkládání slov, jakých v původním textu není.
- 248 Viz např. Žalm 48:6, pozn. 1253; n. „jsou plny úzkosti“, viz Soud. 3:25, pozn. 215.
- 249 Viz Is. 28:2, pozn. 1355.
- 250 Viz Gen. 1:2, pozn. 5.
- 251 Viz 1 Král. 8:13, pozn. 504.
- 252 Tj. „slunce a měsíc“, n., podle některých, „tvé šípy“.
- 253 Viz Deut. 32:41, pozn. 1213.
- 254 Viz Žalm 38:3 a dále, pozn. 2195.
- 255 Viz Soud. 8:7, pozn. 495.
- 256 Zde a ve v. 18 poněkud jiný, ale v podstatě souznačný tvar dotčeného výrazu²⁴²; zdola ve verši v platnosti neurčitěho způsobu.
- 257 Tj. „krále Svého lidu“.
- 258 Viz Num. 24:8, 17, pozn. 931; Deut. 32:39; 33:11, pozn. 1209; Soud. 5:26, pozn. 353.
- 259 Tj. „vrchol“, „hřeben střechy“.
- 260 Tj. „nepřátelského krále“.
- 261 Tj. „spodek“.
- 262 N. „vůbec“, „vůdců“, „představených“, výraz vyskytující se v SZ jen zde, viz však příbuzný výraz v Soud. 5:7, 11, pozn. 298, rovněž jen tam se vyskytující.
- 263 Tj. „zvolového“, n. „jejími“ tj. „hlavy“, v hebrejštině rovněž mužského rodu.
- 264 Jako v Exod. 4:2 a na mnoha jiných místech, týž výraz jako „větvím“ zde ve v. 9²⁴⁵, jinak „berlami“ n., podle některých, „oštěpy“, „kopími“, nikoli však jako „kopí“ ve v. 11.
- 265 Sloveso jako v 2 Král. 6:11, pozn. 313; Is. 54:11, pozn. 2336.
- 266 Viz Jer. 13:24, pozn. 757.
- 267 Tj. „Boží lid“, „Júdu“.
- 268 N. „jásot“, „jásavý hlahol“, výraz vyskytující se v SZ jen zde.
- 269 Viz Exod. 22:25, pozn. 772; Žalm 9:12, pozn. 246.
- 270 Srov. Žalm 10:9.
- 271 N. „Prošel jsi (sloveso jako v Num. 24:17, pozn. 930) mořem“. Ve v. 19 jiný tvar, smysl jako tam v textu²⁶⁹.
- 272 N. „záplavou“, podle předchozí²⁷¹ poznámky; výraz jako „hromady“ v Exod. 8:14.
- 273 Viz Jóba 15:2; 20:20, pozn. 711.
- 274 N. „zvuku“, tj. „při slyšení“, n. „tím hlasem“ (n. „zvukem“), „od toho hlasu“ (n. „zvuku“).
- 275 N. „se ozvaly“, „zazněly“ (sloveso jako „znít“ v 1 Sam. 3:11, 2 Král. 21:12, Jer. 19:3, zde pak snad „zaječely“, „zavřeštěly“).
- 276 N. „vnikala hniloba“, viz Přísl. 12:4, pozn. 583.
- 277 Vl. „pod sebou“, smysl jako v textu, n., podle některých, „ve svém postavení“, n. „na svém spodku“, tj. „na svých nohou“.
- 278 N., podle některých, „se třásl, abych mohl“, tj. snad „obavou, že nebudu moci“.
- 279 Vl. „odpovídat“, „spochívat“, viz Gen. 8:4, pozn. 178; Exod. 10:14, pozn. 337, a j.
- 280 N. „podle některých, „se třásl, já, jenž budu odpovídat v“. Podle Vulgaty „nechť v mé kosti vníká rozklad a pode mnou se (tj. snad „země“) třese, jen ať odpovívám v“.
- 281 Viz např. Gen. 35:3, pozn. 942.
- 282 Viz Gen. 49:19, pozn. 1359 a 1360.
- 283 N. „na něj“, D. „na vzestup vůči lidu (n. „na lid“) vojensky jej přepadajícího“, smysl jako v textu, kde opis v zájmu srozumitelnosti.
- 284 Zde a dále v přípustkovém smyslu („byť... nekvetl“, dále obdobně).
- 285 N. „výnosu“, Soud. 6:4.
- 286 N. „plodnost“, vl. „činnost“, „práce“, viz Deut. 14:29, pozn. 599, zde ve smyslu jako v textu n. zde shora („přinášení úrody n. plodu“).
- 287 N. „selže“, viz Hós. 9:2, pozn. 407.
- 288 N. „a nivy“, jako v Deut. 32:32, Is. 16:8, zde ve smyslu jako v textu.
- 289 Jako v Žalmu 50:9 a 78:70, výraz vyskytující se v SZ jen na těchto třech místech.
- 290 Viz Is. 9:20, pozn. 565.
- 291 Viz Gen. 9:11, pozn. 291.
- 292 Viz Exod. 18:21, pozn. 627.
- 293 Viz 2 Sam. 22:34, pozn. 901.
- 294 N. „kráčet po mých výšinách“.
- 295 Viz Žalm 4, nadpis, pozn. 75.

SOFONJÁ¹

Slovo Hospodinovo, jež se dostalo² k Sofonjovi¹, synu Kúšího, syna Gedaljova, syna Amarjova, syna Chizkijjova³, ve dnech Jósíjjáhúa⁴, syna Ámónova, krále Júdy⁵.

(2) Veskrze⁶ budu smetat⁷ vše z povrchu tváře^{8,9} půdy¹⁰, prohlášeno¹¹ Hospodinem; (3) smetat⁷ budu lidstvo^{12,13} i zvířectvo^{12,14}, smetat⁷ budu letounstvo¹⁵ nebes i ryby moře¹⁶ i pohoršení^{17,18} se zlovolnými, *ano*, budu lidstvo^{12,13} z povrchu tváře^{8,9} půdy¹⁰ vytínat¹⁹, prohlášeno¹¹ Hospodinem, (4) a napřáhnou svou ruku na Júdu^{5,20} a na všechny obyvatele²⁰ Jerúsálema a budu z tohoto místa²¹ vytínat¹⁹ zbytek Baala, jména²² popů²³ s kněžími, (5) a ty, již²⁴ se na střechách sklánějí²⁵ vůči osazenstvu^{26,27} nebes, *ano*, ty, již²⁴ se sklánějí²⁵, již²⁴ přísahají Hospodinu, již²⁴ však²⁸ přísahají při Malkámovi^{29,30,31}, (6) a ty, již²⁴ odstupuji zpět od následování Hospodina³² a kteří Hospodina nehledají³³, aniž se po něm pídí^{33,34}.

(7) Před tváří^{35,36} Pána, Hospodina, ticho³⁷! Vždyť den Hospodinův je blízký, neboť Hospodin připravil oběť, posvětil své povolání; (8) a v den oběti Hospodinovy se stane², že³⁸ budu vykonávat navštívení³⁹ na knížatech⁴⁰ a na synech krále a na všech, již²⁴ si oblékají cizozemské⁴¹ oblečení, (9) a budu v onen den vykonávat navštívení³⁹ na každém, kdo²⁴ přeskakuje přes⁴² práh⁴³, na těch, již²⁴ plní dům svého Pána⁴⁴ násilím⁴⁵ a klamem⁴⁶. (10) A v onen den nastane², prohlášeno¹¹ Hospodinem, hlas křiku⁴⁷ od brány Ryb⁴⁸ a z druhé čtvrti⁴⁹ skučení, a od pahorků hlasité⁵⁰ bědování⁵¹; (11) skučte, obyvatelé Makteše⁵², neboť všechen kupecký lid⁵³ zhyne⁵⁴, všichni zahrnutí⁵⁵ penězi^{56,57} budou povytínáni¹⁹. (12) A v onen čas se bude dít^{2,33}, že budu Jerúsalem s lampami⁵⁸ prohledávat a na těch mužích navštívení vykonávat³⁹, již²⁴ zatvrzele⁵⁹ setrvávají⁶⁰ na svých starých názorech⁶¹, již²⁴ si ve svých srdcích říkají⁶²: Hospodin nejedná dobře, aniž činí zle; (13) i dostane

se² jejich bohatství v olupování^{63,64} a jejich domy se stanou spouští^{65,66}; domy tedy²⁸ zbudují, ale nebudou obývat, a vysadí vinice, ale vína z nich pít nebudou.

(14) Blízký je veliký den Hospodinův, blízký a velmi spěchající! Zvěst o dni Hospodinově^{67,68}: Tam⁶⁹ bude hrдина⁷⁰ hořce křičet⁷¹, (15) onen den bude dnem výbuchu hněvu⁷², dnem tísně⁷³ a úzkosti⁷⁴, dnem pustoty^{75,76} a zpusťování⁷⁷, dnem tmy, *ano*, hluboké tmy⁷⁸, dnem mrákav^{22,79} a černavy⁸⁰, (16) dnem trouby⁸¹ a pokřiku⁸² proti městům, jež budou^{24,83} opevněná⁸⁴, a proti vysokým nárožním cimburím. (17) I budu lidem¹³ působit tíseň⁸⁵, takže³⁸ budou chodit³³ jako slepí, neboť vůči Hospodinu hřeší³³, i bude jejich krev^{86,87} vylévána³³, jako je vysypávání⁸⁸ prach⁸⁹, a jejich maso⁹⁰ – jako⁹¹ výkaly⁹²; (18) ani jejich stříbro ani jejich zlato je v den výbuchu hněvu⁷² Hospodinova nebude moci vyprostit, nýbrž^{38,93} všechna země bude šířána ohněm jeho horlivosti⁹⁴, neboť *on* bude uskutečňovat⁹⁵ skoncování^{96,97}, *ano*, urychlene⁹⁸, se všemi obyvateli země.

2 Posbírejte⁹⁹ se¹⁰⁰, *ano*, posbírejte⁹⁹, ó^{24,101} národe nestydící se; (2) dříve než ustanovení¹⁰² porodi¹⁰³, než jako plevy²² přejde den, dříve než na vás bude přicházet¹⁰⁴ žár¹⁰⁵ Hospodinova hněvu, dříve než na vás bude přicházet¹⁰⁴ den Hospodinova hněvu, (3) hleďte Hospodina, všichni pokoření¹⁰⁶ země, kteří uskutečňují^{33,107} jeho právo^{108,109}, hleďte spravedlnost, hleďte pokoru^{106,110}, snad se v den Hospodinova hněvu budete moci¹¹¹ skrýt. (4) *Ano*, Gaza se bude stávat² opuštěnou¹¹² a Aškelón spouští^{65,66,113}, Ašdód – o polednách jej^{114,115} budou vyhánět¹¹⁶ a Ekrón bude bořen^{112,114,117}. (5) Ach¹¹⁸, obyvatelé přímořského pásma^{119,120}, národe Keréthím^{121,122}, slovo Hospodinovo je proti vám! Kenaane, země Pelištím¹²¹, *ano*, vylidním¹²³ též tím¹²⁴, že nebude obyvatele, (6) i stane se² přímořské pásmo^{119,120} pastviště¹²⁵ s cisternami⁶⁷ pastýřů a ovčinci¹²⁶, (7) a dostane² se pásmo¹¹⁹ zbytku domu

Júdova; budou na nich¹²⁷ pást, v domech Aškelónu se navečer budou ukládat^{128 129}, neboť se Hospodin, jejich Bůh, o ně bude starat^{130 130} a odvrátí¹³¹ jejich zajetí¹³².

(8) Uslyšel jsem tupení Móávovo¹³³ a rouhavé¹³⁴ řeči dětí¹³⁵ Ammónových, jimiž tupí^{17 33} můj lid a holedbají³³ se¹³⁶ proti jejich území¹³⁷; (9) proto, jako že já jsem živ, prohlášeno¹¹ Hospodinem zástupů^{26 138}, Bohem Isráelovým, ano, Móáv¹³³ bude jako Sodoma a děti¹³⁵ Ammónovy jako Gomora – zamoření¹³⁹ trnín^{140 141} a solný důl¹⁴² a spoušť¹⁴³ navždy¹⁴³; zbytek mého lidu je bude mít za kořist¹⁴⁴, ano, pozůstatek mého národa je bude mít za vlastnictví¹⁴⁴. (10) Toto budou mít¹⁴⁵ za svou povýšenost¹⁴⁶, že tupili³³ lid Hospodina zástupů^{26 138} a holedbali³³ se¹³⁶ proti němu^{147 148}; (11) hrozny¹⁴⁹ bude Hospodin proti nim¹⁴⁷, ano, umoří¹⁵⁰ všechny bohy země, i budou se vůči němu, každý¹⁵¹ ze svého místa¹⁵², sklánět²⁵ všechny ostrovy¹¹⁵ národů.

(12) A¹⁵³ vy, Kúším^{121 154} – oni budou prodáni mým mečem.

(13) I bude naprahovat svou ruku proti severu a hubit Aššúr¹⁵⁵ a Nínivé činit¹⁵⁶ spoušť^{156 66}, suchopárem jako poušť¹⁵⁷, (14) a vprostřed ní se budou³³ ukládat¹²⁸ hejna¹⁵⁸, živočišstvo všemožného¹⁵⁹ druhu¹⁶⁰, v¹⁶¹ jejich hlavicích^{162 163} budou nocovat i stepní slípky^{22 164} i volavky^{22 165}, okny²² se bude ozývat hlas zpěvu¹⁶⁶; na každém prahu bude rum¹⁶⁷, neboť cedrová stavba se¹⁶⁸ obnaží. – (15) Toto je¹⁶⁹ to město, jež⁸³² se veselilo²⁰⁵, jež²⁴ sedělo²⁰⁵ bezstarostně¹⁷⁰, jež²⁴ ve svém srdci říkalo²⁰⁵: Já a nikdo další¹⁷¹ – jak se stalo^{2 205} zpustlinou^{66 172}, odpočívadlem¹⁷³ živočišstvu! Tak nad ním²⁰⁵ bude každý přecházející¹⁷⁴ syčet¹⁷⁵, svou rukou mávat¹⁷⁶.

3 Ach¹⁷⁸, vzpurné²⁰⁵ a poskvrněné^{177 205}, ty²⁴ město, jež²⁴ působíš pohromy¹⁷⁸! (2) Neuposlechlo²⁰⁵ na hlas, nepřijalo^{179 205} napomínání¹⁸⁰, v Hospodina nedůvěřovalo^{33 170 181 205}, k svému Bohu se nepřiblížilo^{182 205}; (3) jeho²⁰⁵ knížata⁴⁰ uvnitř něho²⁰⁵ – řvoucí lvi, jeho²⁰⁵ soudcové¹⁸³ – vlci večera, ne až do jitra ohryzují^{33 184}, (4) jeho²⁰⁵ proroci – smělí¹⁸⁵, věrolomní muži¹⁸⁶, jeho²⁰⁵ kněží znesvěcují^{33 187} svatyni^{188 189}, znásilňují^{33 45 190} zákon¹⁹¹. (5) Hos-

podin, uvnitř něho²⁰⁵, je spravedlivý, nedopouští se⁹⁵ bezpráví¹⁹², za každého¹⁹³ jitra vynáší¹⁹⁴ svůj soud¹⁰⁸ na světlo, nechýbá^{33 195 196}, ale zlosyn nezná¹⁹⁷ ostudy. (6) Povytína¹⁹ jsem národy, jejich nárožní cimbuří zpustla¹⁹⁸, poplenil¹⁹⁹ jsem jejich ulice – jsou bez přecházejícího, jejich města jsou³³ vydrancována^{200 205}, bez člověka²⁰¹, neboť není²⁰² obyvatele; (7) řekl jsem si²⁰³: Jistě mě budeš mít v úctě²⁰⁴, budeš přijímat¹⁷⁹ napomínání¹⁸⁰, vždyť³⁸ jeho²⁰⁵ sídlo²⁰⁶ není vytínáno⁹, čimkolit²⁰⁷ jsem na něm^{205 208} vykonal navštívení^{139 209}. Ale oni časné vstávají⁹, zvrhlými čini^{15 210} všechny své skutky²¹¹.

(8) Proto čekejte na mne, prohlášeno¹¹ Hospodinem, na den mého povstávání ke kořisti, neboť mým právem¹⁰⁸ je svolat⁷ národy k mému shromáždění království¹⁷ k vylití na ně mého rozhořlení²¹², všeho žáru¹⁰⁵ mého hněvu, ano, všechna země bude šířána ohněm mé horlivosti⁹⁴, (9) tehdy však budu při²¹³ národnostech^{214 215} měnit rty^{22 216} v očištěné^{217 218} k vzývání Hospodina jimi všemi²¹⁹ v jeho jménu, ke službě jemu jedním ramenem²²⁰. (10) Z druhé strany²²¹ vůči řekám²²² Kúše²²³ mi budou moji ctitelé²²⁴, dcera²²⁵ mých rozptýlených, přinášet^{226 227} dary²²⁸; (11) v onen den se nebudeš muset¹¹ stydět za cokoli¹⁵ ze svých skutků²⁰⁸, jimiž ses proti mně provinilo^{205 229}, neboť tehdy budu z tvého středu²³⁰ odstraňovat²³¹ veselící se z tvé pýchy²³², i nebudeš se již nadále vychloubat^{233 234} mou svatou horou²³⁵. (12) I budu v tvém středu²³⁰ nechávat zbývat lid chudý²³⁶ a nuzný²³⁷; ti³⁸ budou důvěřovat³³ ve²³⁸ jméno Hospodinovo. (13) Zbytek Isráele, ti se nebudou dopouštět⁹⁵ bezpráví¹⁹², aniž budou vyslovovat lež²³⁹, ba, nebude se v jejich ústech moci¹¹ najít klamný jazyk²⁴⁰.

(14) Plesej, dcero Cijjónu, výskejte²⁴¹, vy v Isráeli, raduj se a vesel se celým srdcem, dcero Jerúsálema; (15) Hospodin odstraní²³¹ tvé²⁴² rozsudky^{108 243}, odklidil²⁴⁴ tvého nepřítel; Hospodin je v tvém středu²³⁰ Králem Isráele, nebudeš již vidět neštěstí²⁴⁵. (16) V onen den se bude Jerúsálemu říkat: Necht se nebojíš^{149 246}, Cijjóno, necht tvé ruce neochabují¹⁴⁶; (17) v tvém středu²³⁰ je Hospodin, tvůj Bůh, Hrdina⁷⁰,

jenž zachraňuje²⁴⁷, těší se²⁴⁸ nad tebou s radostí⁵⁸, odpočívá²⁴⁹ ve své lásce, jásá²⁵⁰ nad tebou s plesáním⁵⁸. (18) Posbírám⁷ své trpící^{251 252} z příčiny²⁵³ svátku²⁵⁴, jsou^{5 255} z tebe – na tom^{256 257} je břímě^{258 259} potupy. (19) Hle, já²⁶⁰ – chystám se v onom čase skoncovat^{95 261 262} se všemi trápícími²⁵¹ tě, ano, budu zachraňovat^{247 263} tu²⁶⁴, jež²⁴ kulhá^{265 266}, ano, tu, jež²⁴ rozehnána²⁶⁷,

budu shromažďovat a chci^m je postavit¹⁵⁶ k chvále²⁶⁸ a k věhlasu²⁶⁹ ve vší zemi jejich ostudy. (20) V onen čas vás budu uvádět (ano, v čas svého shromažďování vás, neboť vás chci^m určit¹⁹⁴ k věhlasu²⁶⁹ a k chvále²⁶⁸) mezi všechny národnosti²⁷⁴ země, za svého odvracení vašeho utrpení²⁷⁰ před vašimi očima, řekl Hospodin.

SOFONJÁ

poznámky překladatele a odkazy

- 1 Hebr. „Cefanjáh“, viz Jer. 21:1, pozn. 1113; jméno značí „Bdělý“. Zde ovšem jde o jinou osobu než tam.
- 2 Viz Gen. 1:2, pozn. 1.
- 3 Viz 2 Král. 18:1, pozn. 707; prorok tedy snad odvozuje svůj původ z Dávidova královského rodu.
- 4 Viz 2 Král. 21:24 a dále.
- 5 Viz Gen. 47:27, pozn. 1291; Deut. 34:1n., pozn. 1295.
- 6 D. „Smetením?“.
- 7 Vl. „sbírat“, „odnímat“, viz Gen. 30:23, pozn. 230.
- 8 Viz Gen. 1:2, pozn. 4.
- 9 Viz Gen. 4:14, pozn. 149; 24:46, pozn. 634.
- 10 Viz Gen. 1:25, pozn. 39.
- 11 Viz Gen. 22:16, pozn. 584.
- 12 Viz Gen. 1:11, pozn. 18.
- 13 Viz Gen. 1:26, pozn. 41.
- 14 Viz Gen. 1:25, pozn. 38.
- 15 Viz Gen. 1:20, pozn. 31.
- 16 Viz Gen. 1:26, pozn. 43.
- 17 Množné číslo.
- 18 Jako „hromada sutin“ u Is. 3:6 (tam ovšem v jednotném čísle), výraz vyskytující se v SZ jen na těchto dvou místech, odvozený od slovesa značícího „klopýtat“, viz např. 1 Sam. 2:4, pozn. 79, zde jej v textu podávám ve smyslu, v němž jej podává valná většina známých mi překladů, jinak „příčiny pohoršení“, „kameny úrazu“ („klopýtnutí“ v takovémto obrazném smyslu, srov. příbuzný výraz u Is. 8:14, pozn. 481). Některé překlady trvají na významu, jež má tento výraz u Is. 3:6, mám však za to, že smysl, jemuž jsem zde dal v textu přednost, lépe zapadá do souvislosti, neboť bezprostředně následuje zmínka o „zlovolných“, snad jako o původcích n. vyvolatelích oněch „pohoršení“ (srov. Zjev. 2:14, kde „léčku“, n., podle Kralických, „pohoršení“, podle slovenského překladu prof. Roháčka „urážku“, je výraz obdobného významu, srov. i Mat. 13:41), takže zde snad jde o „smetání pohoršení i s těmi, kdo je působí n. vyvolávají“.
- 19 Viz Gen. 17:14 a dále, pozn. 1118.
- 20 N. „proti Júdovi“, dále obdobně.
- 21 Viz Gen. 1:9, pozn. 13.
- 22 V původním textu jednotné číslo v hromadném smyslu.
- 23 Viz 2 Král. 23:5, pozn. 854.
- 24 Viz Deut. 4:25, pozn. 246.
- 25 Viz Žalm 42:5n., pozn. 1151, zde však nikoli ve smyslu jako tam v textu.
- 26 Viz Num. 1:3, pozn. 15.
- 27 Viz Gen. 2:1, pozn. 45.
- 28 Viz Gen. 9:11, pozn. 291.
- 29 Viz Jer. 49:1, 3, pozn. 1811.
- 30 N. „skrze Malkáma“.
- 31 N. snad „při svém králi“, „skrze svého krále“, tj. „Baala“.
- 32 Viz Num. 14:43, pozn. 552.
- 33 D. „nevyhledali“, „nejali se hledat“, tj. „nejali se hledat a ani dále nehledají“, dále obdobně, i stran jiných sloves.
- 34 Viz Deut. 4:29, pozn. 255.
- 35 Viz Gen. 3:8, pozn. 102.
- 36 N. „Z příčiny tváře“ (n. „přítomnosti“).
- 37 Viz Hab. 2:20, pozn. 205.
- 38 Viz Gen. 4:3, pozn. 132.
- 39 D. „budu navštěvovat“, dále obdobně, v téměř smyslu jako v Exod. 20:5, pozn. 663, zde však v textu opis uchováající v překladu smysl předložkové vazby, jaká je v textu původním, téže jako v citovaném místě, kde však netřeba takovéhoho opisu, neboť tam, proti tomuto místu, má toto sloveso ještě i předmět ve 4. pádu bez předložky. V jiném smyslu je tohoto slovesa použito v kap. 2:7¹³⁰.
- 40 Viz Gen. 12:15 a dále, pozn. 559.
- 41 Viz Exod. 2:22, pozn. 83.
- 42 Táž předložka jako „na“ shora.
- 43 Což se, podle některých, slušelo v královských palácích; podle jiných to znamená násilné vnikání do domů, nebo jde o to, že Izraelci napodobovali způsob Pelišitů, kteří nevstupovali na práh Dágónova chrámu, viz 1 Sam. 5:4n.
- 44 N., podle jiných, „domy²² svých pánů“.
- 45 Viz Gen. 6:11, pozn. 206.
- 46 Viz Žalm 5:6, pozn. 424.
- 47 Výraz odvozený od slovesa v Soud. 4:3 a dále, pozn. 652.
- 48 Tj. v Jerusáleémě, viz 2 Par. 33:14; Nech. 3:3.
- 49 Viz 2 Král. 22:14, pozn. 850.
- 50 D. „veliké“.
- 51 D. „veliké zhroucení“ (n. „potření“, „[ro]zdrčení“, „roztříštění“, „veliká zkáza“), viz Přisl. 15:4, pozn. 709, zde ve smyslu „bědování pro zhroucení“ (atd.).
- 52 Jméno (značící „Moždíř“, obdobně jako v Přisl. 27:22) pánavitě kotliny na půdě Jerusálema n. jeho blízkého okolí, nazývané tak podle svého tvaru, srov. Soud. 15:19, pozn. 751, též výraz.
- 53 Tj. „kupectvím se zaměstnávající lid“, vl. „lid kupectví“, D. „Kenaanu“, smysl však spíše, zejména vzhledem k závěru verše, jako v textu, srov. příbuzný výraz obdobného významu u Jóba 41:6, pozn. 1835. Snad byla ona část Jerusálema, jíž se týká předchozí poznámka⁵², obývána zejména kupci.
- 54 Viz Hós. 4:6, pozn. 142, zde proti onomu místu tvar dokonavého vidu.
- 55 N. „naložení“, tj. „zatižení“, „obložení“, v SZ jen zde se vyskytující výraz odvozený od slovesa přeloženého „předkládám“ v 2 Sam. 24:12, smysl jako v textu n. zde shora.
- 56 N. snad volněji „oplývající peněží“, „plní peněz“.
- 57 N. „stříbrem“, viz Gen. 17:12, pozn. 453.
- 58 Viz Jós. 7:15, pozn. 277.
- 59 N. „ztrnule“.
- 60 Vl. „již jsou zatvrzelí“ (n. „ztrnulí“), tvar slovesa jako „ztruhla“ v Exod. 15:8.

- 61 N. „stanoviskách“, D. „na svých kvasnicích“, viz Is. 25:6, pozn. 1257, zde v obrazném smyslu jako v textu.
- 62 Viz Gen. 18:17 a dále, pozn. 537.
- 63 Viz Jer. 30:16, pozn. 1339.
- 64 N. obdobně jako u Jer. 30:16, pozn. 1340.
- 65 Viz Is. 17:9, pozn. 925.
- 66 Viz Gen. 2:24, pozn. 89.
- 67 Viz Num. 1:53, pozn. 61.
- 68 N. „Ohlas (vl. „hlas“, „zvuk“, zde v takovémto smyslu) dne Hospodinova“.
- 69 Viz Žalm 14:5, pozn. 370.
- 70 Viz Gen. 6:4, pozn. 192.
- 71 Viz Is. 42:13, pozn. 2006, zde ve smyslu jako v textu („křičet hrůzou n. bolestí“).
- 72 Viz Přísl. 11:4, pozn. 956.
- 73 Viz Gen. 35:3, pozn. 942.
- 74 Jako u Jóba 15:24.
- 75 Viz Jóba 30:14, pozn. 1335.
- 76 N. „bouře“, viz Přísl. 1:27, pozn. 87; Is. 10:3, pozn. 576; Ezek. 38:9, pozn. 1756; „záhuby“, viz Přísl. 3:25, pozn. 198; ve známých mi překladech se tento výraz (hebr. „šúah“) uvádí ještě v mnoha jiných významech, vzhledem k tomu však, že výraz následující
- 77 (hebr. „mešúah“), vyskytující se v SZ v tomto tvaru jen ještě u Jóba 30:3 a 38:27 (kromě toho ještě v množném čísle v Žalmu 73:18 a 74:3 [„trosky“, „troskám“]), je od tohoto odvozen (což jsem se s nemnohými pokusil v překladu vyjádřit příbuzným českým výrazem) a na obou zmíněných místech ve spojení s ním jako zde, přidřel jsem se i zde v překladu téhož významu jako tam (jinak snad by se dalo říci „bouře a rozbouřenosti“ [„vichru a vichřice“, jako ve slovenském překladu, vydaném spolkem sv. Vojtěcha v Trnavě], „záhuby a zahubenosti“, apod.). Převážná většina známých mi překladů tuto příbuznost dotčených výrazů v původním textu pomíjí a podává každý z nich jinak v rozmanitém smyslu.
- 78 Viz Exod. 10:22, pozn. 345.
- 79 Viz Jóela 2:2, pozn. 81.
- 80 Viz Exod. 20:21, pozn. 673.
- 81 Viz Exod. 19:16, pozn. 647, zde ve smyslu „troubení“.
- 82 Viz Lev. 23:24, pozn. 751, zde ve smyslu „válečného pokřiku“.
- 83 N. snad „jsou“.
- 84 Viz Num. 13:28, pozn. 486, zde tvar slovesa, od něhož je tento výraz odvozen.
- 85 Viz Deut. 28:52, pozn. 1023.
- 86 Viz Gen. 4:10, pozn. 141.
- 87 Množné číslo snad i ve smyslu „krev každého jednotlivce“.
- 88 Sloveso „vylévat“, jehož obdobný tvar je uveden shora, má totiž i tento význam, viz např. 2 Sam. 20:15, pozn. 813, takže přirovnání ku „prachu“ zdola je v původním textu oprávněné a srozumitelné.
- 89 Viz Gen. 2:7, pozn. 57.
- 90 Viz Jóba 20:23, pozn. 983.
- 91 Tj. snad „bude se s ním nakládat jako s“ (n. „bude se stávat takovým jako“).
- 92 Jako „hnůj“ v 1 Král. 14:10, zde množné číslo se smyslem jako v textu; výraz se v SZ vyskytuje jen na těchto dvou místech.
- 93 N. snad „neboť“, nikoli však jako „neboť“ zde zdola.
- 94 N. „žárlivosti“.
- 95 Viz Gen. 1:7, pozn. 12.
- 96 Viz Is. 10:23, pozn. 622.
- 97 Zde v takovémto smyslu, viz Jer. 4:27, pozn. 369.
- 98 N. „náhlé“, „spěšné“.
- 99 Sloveso jako v Exod. 5:7, 12, pozn. 168.
- 100 Zde je toto sloveso ve tvaru vyskytujícím se v SZ jen zde.
- 101 N. „vy“.
- 102 Tj. „Boží“, viz Gen. 47:26, pozn. 1289.
- 103 D. „než porození ustanovení“, tj. „před uskutečněním toho, co je jeho předmětem“.
- 104 D. „nebude přicházet“ n. „nepřichází“, tj. „dokud ještě... nebude přicházet“ („nepřichází“).
- 105 Viz Exod. 15:7, pozn. 506.
- 106 N. „pokořování“, viz Žalm 9:18, pozn. 246; 10:2, pozn. 260.
- 107 Viz Hab. 1:5, pozn. 32.
- 108 Viz Gen. 18:19, pozn. 482; Exod. 15:25, pozn. 543.
- 109 Tj. „jednájí n. chovají se podle Jeho práva“.
- 110 N. „tichost“, viz Žalm 18:35, pozn. 534; souvisí s dotčeným výrazem¹⁰⁶.
- 111 Viz Gen. 2:16, pozn. 74.
- 112 V původním textu slovní hříčky: „Azzáh azúváh“, „Ekrón téákér“.
- 113 Nesouvisí s „opuštěnou“ shora.
- 114 Viz Is. 3:26, pozn. 251.
- 115 Tj. „jeho¹¹⁴ obyvatelstvo“, dále obdobně.
- 116 Viz Gen. 3:24, pozn. 121.
- 117 N. „vytrhávání“, „vykořeňování“, smysl jako v textu, totéž sloveso, jehož jiný tvar je u Kaz. 3:2 („vytrhávání“) a j.
- 118 Viz Is. 1:4, pozn. 11.
- 119 Viz Deut. 32:9, pozn. 1128, zde ve smyslu jako v textu.
- 120 D. „pásma¹¹⁹ u moře“. Tam totiž ležela většina shora jmenovaných měst, měst Pelistím, viz 1 Sam. 6:17, z tamního seznamu je zde vynecháno město Gath, podobně jako u Ám. 1:6–8, snad proto, že bylo od mořského pobřeží nejdále.
- 121 Viz Gen. 10:14, pozn. 321.
- 122 Viz 2 Sam. 8:18, pozn. 417, zde tento výraz znamená v podstatě totéž, co „Pelistím“, podobně jako „Kaf-tórim“, viz Jer. 47:4, pozn. 1729.
- 123 Vl. „vyhubím“, jako např. v Deut. 4:26 a dále, pozn. 249, zde však vzhledem k následující předložkové vazbě¹²⁴ a dalšímu textu spíše smysl jako v textu.
- 124 D. „od toho“, srov. Is. 5:9, pozn. 299.
- 125 Viz Exod. 15:13, pozn. 517.
- 126 Viz Num. 32:16, pozn. 1065.
- 127 Tj. „na pastvístích“, zmíněných shora¹²⁵.
- 128 Sloveso jako v Gen. 4:7 a dále, pozn. 1335.
- 129 Tj. „jejich stáda“, srov. v. 14.
- 130 Viz Gen. 50:24n., pozn. 1041 a 1398.
- 131 Viz Deut. 30:3, pozn. 1080.

- 132** Viz Deut. 30:3, pozn. 1081 a 1082.
133 Viz Gen. 19:37, pozn. 523.
134 Viz Is. 43:28, pozn. 2059.
135 Viz Gen. 3:16 a dále, pozn. 656.
136 Viz Žalm 35:26, pozn. 976.
137 N. „pomezí“, viz Gen. 47:21, pozn. 603.
138 Viz 1 Sam. 1:3, pozn. 13.
139 Výraz nejasného významu, vyskytující se v SZ jen zde.
140 Viz Jóba 30:7, pozn. 1326, výraz vyskytující se v SZ jen na těchto dvou místech.
141 N. „rozbujeáním (n. „rozplemeněním“, „záplavou“) trní“, podle mnohých „vlastnictvím (nikoli jako zdola¹⁴⁴) trní“, tj. snad „budou natolik trním zamoření (atd.), že se stanou jakoby jeho vlastnictvím“; všechno to ovšem v obrazném smyslu.
142 D. „důl (n. „jáma“, výraz vyskytující se v SZ jen zde) soli“.
143 Viz Gen. 13:15, pozn. 383.
144 Vl. „vykořisťovat“ (Is. 10:2, pozn. 573), zdola „vlastnit“ (Num. 18:20, pozn. 723), zde snad spíše ve smyslu jako v textu.
145 Viz Gen. 19:12, pozn. 503; netýká se slov „bude mít“ ve v. 9.
146 Viz Přisl. 8:13, pozn. 410.
147 N. „nad něj“, „nad ním“, zdola¹⁴⁸ a dále obdobně.
148 D. „tupili a holedbali se proti lidu¹⁴⁷ Hospodina zástupů“, smysl jako v textu.
149 Viz Gen. 28:17, pozn. 737.
150 Vl. „hubenými (n. „vyčtrtlými“) učini“, sloveso jako „hubenět“ u Is. 17:4, vyskytující se v SZ jen na těchto dvou místech, zde ve smyslu jako v textu.
151 Viz Gen. 9:5, pozn. 285.
152 Viz Gen. 1:9, pozn. 13.
153 Vl. „Také“, „i“, zde snad v tomto vybledlém smyslu.
154 Viz Jer. 13:23, pozn. 885.
155 Viz Gen. 10:11, pozn. 318.
156 Viz Gen. 21:13, pozn. 384.
157 Výraz, jež jinde (Gen. 14:6 a dále) překládám slovem „pustina“, neboť značí všeobecně „pustou (tj. „neobývanou a neobdělávanou“) zem“, nejen „poušť“, zde však, vzhledem k souvislosti, je na místě překlad jako v textu. Nesouvisí se „spouští“ shora⁶⁵.
158 Jako „stáda“ např. v Gen. 30:40 a j., zde vzhledem k následujícímu textu v takovémto smyslu.
159 Vl. „všeho“, smysl jako v textu; dále obdobně, i stran v textu jinak přeložených slov.
160 Vl. „národa“, smysl jako v textu, srov. „národ“ u Jóela 1:6.
161 N. snad „na“, n.
162 „mezi jejími hlavicemi“.
163 Viz Ám. 9:1, pozn. 380.
164 Viz Lev. 11:18, pozn. 345.
165 Viz Is. 14:23, pozn. 830.
166 D. „okny bude hlas zpívat“.
167 Tj. „trosky“, „sutiny“, „rozdrobené zdivo“, viz Is. 61:4, pozn. 2527.
168 Viz Exod. 25:37, pozn. 895.
169 N. „Tímto se stane“.
170 N. „v bezpečí“, viz Jóba 11:18, pozn. 567 a 569.
171 Viz Is. 47:8, pozn. 2096.
172 Viz Is. 5:9, pozn. 298.
173 Viz Ezek. 25:5, pozn. 1215, sloveso tam citované pod pozn. 874 je zde ve vv. 7 a 14¹²⁸.
174 N. „Tak bude každý mimo ně (n. „při něm“, „kolem něho“) přecházející“.
175 Viz 1 Král. 9:8, pozn. 583.
176 N. „potřásat“ (Žalm 22:7, pozn. 643).
177 Viz Ezr. 2:62, pozn. 62., zde smysl jako v textu.
178 Jer. 25:38, pozn. 1269; nesnáze, o níž dotčená poznámka pojednává, zde ovšem není, neboť „město“ je v hebrejštině rovněž ženského rodu¹¹⁴.
179 Viz Přisl. 1:3 a dále, pozn. 55.
180 Viz Přisl. 1:3, pozn. 3.
181 N. „na Hospodina nespolehlo“, sloveso, od něhož je odvozen dotčený výraz¹⁷⁰.
182 Viz Exod. 3:5 a dále, pozn. 743.
183 Viz Soud., nadpis, pozn. 1.
184 Tj. „kosti své kořisti“, sloveso jako „drtit“ v Num. 24:8, pozn. 921, v tvaru vyskytujícím se v SZ jen na tomto místě ve smyslu jako v textu (tj. „nic do jitra k ohryzování neponechají“).
185 Viz Soud. 9:4, pozn. 533, tvar slovesa vyskytujícího se v SZ jen ještě na místě v oné poznámce citovaném (Gen. 49:4, pozn. 1321).
186 D. „muži věrolomnosti“ (podstatné jméno odvozené od slovesa u Jóba 6:15, pozn. 302, vyskytující se v SZ jen zde; množné číslo snad v zesilujícím smyslu („hanebné n. mrzké věrolomnosti“) n. ve smyslu „činů n. případů věrolomnosti“).
187 Viz Gen. 49:4, pozn. 1323; nesouvisí s následujícími „svatyní“.
188 Viz Exod. 26:33, pozn. 936.
189 N. vůbec „co je svaté“, viz např. Num. 4:20.
190 Viz Ezek. 22:26, pozn. 1066, sloveso, od něhož je odvozen dotčený⁴⁵ výraz, n. snad naopak.
191 Viz Gen. 26:5, pozn. 674.
192 Viz Žalm 37:1, pozn. 1003.
193 D. „za jitra, za“.
194 D. „dává“, dále obdobně.
195 Viz Is. 34:16, pozn. 2482.
196 Tj. „soud“, n., podle některých, „světlo“.
197 Tj. „nepocituje“, „nepřipouští si“, „nedbá“.
198 Viz Is. 33:8, pozn. 1653.
199 Vl. „zpusťošil“, viz Is. 34:10, pozn. 1712; nesouvisí však s předchozím slovesem¹⁹⁸.
200 N. „zpusťošena“, nesouvisí však s předchozím slovesem¹⁹⁸; tvar aramejského slovesa, vyskytujícího se v SZ jen na tomto místě.
201 Viz Gen. 31:50, pozn. 848.
202 D. „od nebytí“.
203 Viz Gen. 20:11, pozn. 537.
204 Viz Gen. 28:17, pozn. 737; Lev. 19:3, pozn. 592, v. 14, pozn. 608.
205 D. „její“, tj. „města¹¹⁴“, kap. 2:15 a dále obdobně, i předcházející slovesné tvary („budeš...“ a ve v. 1 „působiš“) jsou ženského rodu v témž smyslu.
206 Viz 1 Sam. 2:29, pozn. 161.
207 D. „vše, čím“, tj.

- 208** „necht jsem na něm čímkoli“. Ve v. 11 D. „za všechny své skutky¹⁵“.
- 209** N. „není vytínáno, nic z toho (n. „nic ze všeho“), co jsem na něm z(a)řídil“ (n. „pro ně určil“).
- 210** Viz Gen. 6:12, pozn. 207.
- 211** Tj. „od časného jitra se jen zvrhle chovají“.
- 212** Viz Žalm 38:3 a dále, pozn. 2195.
- 213** N. „na“.
- 214** Viz Gen. 17:16, pozn. 459.
- 215** N. snad „budu národnostem“.
- 216** Srov. Is. 6:5, 7.
- 217** Viz 1 Par. 7:40, pozn. 220.
- 218** N., podle některých, „budu na národnosti (n. „k národnostem“) obracet vybranou (viz Is. 49:2, pozn. 2176, tj. snad pak „vytříbenou“) řeč“ (viz Gen. 11:1, pozn. 327), mám však za to, že znění, jemuž jsem v podstatě s mnoha jinými dal v textu přednost, dává vzhledem k následujícím slovům tohoto verše lepší smysl.
- 219** Viz Gen. 13:10, pozn. 374.
- 220** Tj. „jednomyslně“, n. „sjednocenými silami“.
- 221** Viz Num. 21:13, pozn. 802.
- 222** Obdobně jako 2 Par. 20:2, pozn. 714.
- 223** Viz Num. 12:1, pozn. 453.
- 224** N., podle některých, „prosebníci“, je to však množné číslo slova „vůně“ u Ezek. 8:11, pozn. 406, takže mám za to, že je zde míněn spíše smysl jako v textu.
- 225** Tj. „společnost n. skupina potomků“.
- 226** Viz Žalm 68:29, pozn. 1484.
- 227** D. „Kúše budou... přinášet mé“.
- 228** Viz Gen. 4:3, pozn. 133.
- 229** Viz 1 Král. 8:50, pozn. 547.
- 230** Viz Gen. 24:3, pozn. 606.
- 231** Viz Gen. 8:13, pozn. 1307.
- 232** Viz Is. 13:3, pozn. 712, zde opět v takovémto smyslu.
- 233** Viz Gen. 4:2, pozn. 127.
- 234** Viz Is. 3:16, pozn. 227.
- 235** Viz Exod. 3:5 a dále, pozn. 1219.
- 236** Viz Exod. 22:25, pozn. 772.
- 237** Viz Exod. 23:3, pozn. 788.
- 238** Viz Deut. 32:37, pozn. 1203.
- 239** Viz Soud. 16:10, pozn. 773, zde však v čísle jednotném.
- 240** D. „jazyk klamu⁴⁶“.
- 241** Viz Jós. 6:5, pozn. 215; Žalm 41:11, pozn. 1138.
- 242** Tj. „tebe se týkající“.
- 243** Zde v takovémto smyslu („odsouzení“), viz Deut. 17:11, pozn. 214.
- 244** Sloveso jako v Exod. 7:23, pozn. 229, zde ve smyslu jako v textu.
- 245** Viz Deut. 29:21, pozn. 1067.
- 246** Viz Gen. 1:26, pozn. 40.
- 247** N. „vysvobozuje“, viz Is. 19:20, pozn. 1024.
- 248** Viz Is. 62:5, pozn. 2541.
- 249** Vl. „mlčí“, jako v Žalmu 35:22, zde ve smyslu jako v textu.
- 250** Sloveso jako „jásají“ v Žalmu 48:11.
- 251** N. „zarmoucené“, „trápené“, „trýzněné“, viz Is. 51:23, pozn. 2270.
- 252** Zde trpné přičestí dotčeného²⁵¹ slovesa.
- 253** N. „od“, tj. „vzdálené od“.
- 254** Viz Lev. 23:2, pozn. 732; tj. snad „aby se mohli zúčastnit svátečního sejití“.
- 255** Zde ve smyslu „pocházejí“.
- 256** Viz Exod. 1:16, pozn. 34.
- 257** Zde D. „na ni“, ženský rod zastupuje rod střední, jež hebrejšтина nemá. Většina známých mi překladů zde však uvádí toto doslovné znění, jež se pak snad týká té, jež je zde oslovována.
- 258** Viz Num. 4:15; 11:11, 17, pozn. 147; netýká se míst bez tohoto označení.
- 259** Zde poněkud jiný tvar, v této souvislosti v podstatě souznačný.
- 260** Viz Gen. 22:1, pozn. 569.
- 261** N. snad „zatočit“, „pořádek zjednat“, „poradit si“, „vypořádat se“.
- 262** Viz Gen. 6:13, pozn. 225.
- 263** Zde snad i „uzdravovat“; n.
- 264** „pomáhat tě“.
- 265** Viz Mích. 4:6n., pozn. 237.
- 266** Sloveso jako v Gen. 32:31, zde a u Mích. 4:6 v obrazném smyslu („kulhající ovci“).
- 267** Viz Deut. 30:1, pozn. 1078, zde ve smyslu jako v textu („kteroukoli z rozehraných“).
- 268** Viz Deut. 10:21, pozn. 445.
- 269** Viz Gen. 5:32, pozn. 181.
- 270** Viz Deut. 30:3, pozn. 1082.

HAGGAJ¹

V druhém roce Darjávěše²³, krále, v šestém měsíci, v první⁴ den toho měsíce², se událo⁵ slovo Hospodinovo skrze Haggaje⁶, proroka, k Zerubbáve-
lovi, synu Šealtielovu, místodržícímu Júdovu⁷, a k Jehóšuovi, synu Jehócádá-
kovu, veleknězi⁸, výrokem:

(2) Takto řekl Hospodin zástupů^{9,10}, výrokem: Tento lid, *ti říkají!*¹¹: Nepřišel čas domu Hospodinova k jeho budování¹²; (3) i událo se⁵ slovo Hospodinovo skrze Haggaje⁶, proroka, výrokem: (4) Zda máte¹³ vy čas k odpočívání¹⁴ ve svých vykládaných¹⁵ domech, a tento dům – rozvrácený¹⁶? (5) Nyní tedy¹⁷ řekl Hospodin zástupů^{9,10} takto: Přiložte¹⁸ k svým cestám své srdce! (6) Sejete¹¹ mnoho, ale – vnášej¹⁹ si²⁰ málo, jedení, ale není ho až k nasycení, pití, ale není ho až k opojení, oblečení, ale není ho nikomu k zahřátí, a ten, kdo²¹ se dává najímat za mzdu²², dává se najímat za mzdu²² do proděra-
věného vácku²³. (7) Hospodin zástupů^{9,10} řekl takto: Přiložte¹⁸ k svým cestám své srdce! (8) Vystupte²⁴ na horu, ať můžete²⁵ přinést¹⁹ dřevo, a budujte ten dům, i budu v něm mít zálibu¹⁰⁶ a budu ctěn²⁶, řekl Hospodin. (9) Ohlédnutí²⁷ po množství – a hle, *shledalo se málem*²⁸; to²⁹ když jste vnášeli¹⁹ ve svůj²¹ dům, foukl jsem^{30,31} na³² ně³³. Proč? Hospodinem zástupů^{9,10} prohlášeno³⁴: Pro můj dům, že on je rozvrácen¹⁶, a vy běháte každý³⁵ za svým domem³⁶. (10) Proto nebesa nad vámi ustala³⁷ od rosení³⁸ a země odepřela^{37,39} svůj výnos, (11) i povolal jsem na zem sucho⁴⁰, ano, na hory a na obilí a na mošt a na olej⁴¹ a na to, co vynáší⁴² půda⁴³, a na lidi⁴⁴ a na dobytek⁴⁵ a na všechnu lopotu⁴⁶ dlaní⁴⁷.

(12) I uposlechl Zerubbável, syn Šealtielův, a Jehóšua, syn Jehócádákův, velekněz⁸, a všechnen zbytek lidu, na hlas Hospodina, jejich Boha, a na slova Haggaje, proroka, podle toho, s čím ho Hospodin, jejich Bůh, poslal, i pojali, lid, úctu⁴⁸ před tváří⁴⁹ Hospodinovou, (13) a Haggaj,

posel⁵⁰ Hospodinův, pronesl v poselství⁵¹ Hospodinově výrok: Já jsem s vámi, prohlášeno³⁴ Hospodinem. (14) A Hospodin vzbudil ducha⁵² Zerubbávele, syna Šealtielova, místodržícího Júdova⁷, a ducha⁵² Jehóšuy, syna Jehócádákova, velekněže⁸, a ducha⁵² všeho zbytku lidu, i přišli a jali se konat⁵³ práci na³² domě⁵⁴ Hospodina zástupů^{9,10}, svého Boha, (15) v dvacátý a čtvrtý den toho měsíce², v šestém⁵⁵, v druhém roce Darjávěše²³, krále.

2 V sedmém⁵⁵, v dvacátý a první^{4,56} toho měsíce², se událo⁵ slovo Hospodinovo skrze Haggaje⁶, proroka, výrokem: (2) Nuže⁵⁷, pronesk k Zerubbáve-
lovi, synu Šealtielovu, místodržícímu Júdovu⁷, a k Jehóšuovi, synu Jehócádá-
kovu, veleknězi⁸, a ke zbytku lidu výrok: (3) Kdo je mezi vámi, jenž²¹ zbývá a který viděl¹¹ tento dům v jeho dřívější⁵⁸ slávě⁵⁹? A jak⁶⁰ jej⁶¹ vy vidíte nyní? Zda on není ve vašich očích, jako by ho nebylo? (4) Ale nyní buď silný, Zerubbáveli, prohlášeno³⁴ Hospodinem, ano, buď silný, Jehóšuo, synu Jehócádákův, velekněže⁸, ano, buď silný, všechen lide země, prohlášeno³⁴ Hospodinem, a dělejte⁵³, neboť já jsem s vámi, prohlášeno³⁴ Hospodinem zástupů^{9,10}, (5) i s tou věcí, již jsem učinil předmětem smlouvy⁶² s vámi za vašeho vyjití⁶³ z Egypta, i můj Duch⁵² zůstává⁶⁴ vprostřed vás, necht' se nebojíte^{48,65}. (6) Ano, Hospodin zástupů^{9,10} řekl takto: Ještě jednou, bude^{66,67} za málo⁶⁸, když²⁹ já se chystám otrádit⁶⁹ nebesy i zemi, i mořem i souší, (7) a budu otrásat všemi národy, i přijdou – tužba⁷⁰ všech národů, a tento dům budu naplňovat slávou⁵⁹, řekl Hospodin zástupů^{9,10}. (8) Mé² je stříbro a mé² je zlato, prohlášeno³⁴ Hospodinem zástupů^{9,10}; (9) sláva⁵⁹ tohoto pozdějšího⁷¹ domu bude větší než dřívějšího^{58,72,73}, řekl Hospodin zástupů^{9,10}, a v tomto místě⁷⁴ budu dávat pokoj, prohlášeno³⁴ Hospodinem zástupů^{9,10}.

(10) V dvacátý a čtvrtý⁵⁶ toho měsíce², v druhém roce Darjávěšově²³, se událo⁵

slovo Hospodinovo skrze Haggaje⁶, pro-
roka, výrokem: (11) Takto řekl Hospodin
zástupů^{9 10}: Nuže⁵⁷, otaž se kněží na
zákon⁷⁵, výrokem: (12) Jestliže někdo³⁵
ponese⁷⁶ svaté maso⁷⁷ v cípu⁷⁸ svého rou-
cha a sáhne svým cípem⁷⁸ na chléb *aneb*
na *něco* vařeného⁷⁹ *aneb* na víno *aneb* na
olej *aneb* na cokoli⁸⁰ k jídlu⁸¹, zda se *to*
bude stávat svatým? A kněží odpověděli
a řekli: Nikoli. (13) A Haggaj řekl: Bude-
li po čemkoli⁸⁰ z těchto věcí sahat znečiš-
těný mrtvolou⁸², zda se *to* bude stávat
nečistým? A kněží odpověděli a řekli:
Bude se nečistým stávat. (14) A Haggaj
odpověděl a řekl: Tak tento lid, *ano*, tak
tento národ před mou tváří, prohlášeno³⁴
Hospodinem, a tak všechno dílo⁸³ jejich
rukou a co tam blíže přinášejí⁸⁴, to^{66 85} se
stává nečistým. (15) Nyní tedy¹⁷, nuže⁵⁷,
přikládejte¹⁸ své srdce, od tohoto dne
a nadále; odtehdy, co ještě *nebylo* příklá-
dání¹⁸ kamene ke kameni v chrámě⁸⁶ Hos-
podinově, (16) před nastáním⁵ toho^{66 87},
se⁸⁸ přišlo k hromadě⁸⁹ dvaceti *měr* a bylo¹¹
deset; přišlo se⁸⁸ k nádrži lisu odebrat⁹⁰
padesát dávek⁹¹ a bylo¹¹ dvacet – (17) bil
jsem^{11 92} vás sněti⁹³ a rzi^{93 94} a krupobitím,

všechno dílo⁸³ vašich rukou, *ale* ke mně⁹⁵
– *toho* při vás⁹⁶ *nebylo*, prohlášeno³⁴ Hos-
podinem. (18) Nuže⁵⁷, přikládejte¹⁸ své
srdce, od tohoto dne a nadále, ode dne
dvacátého a čtvrtého, devátého^{2 55}, totiž
ode dne, kdy byl chrám⁸⁶ Hospodinův
založen⁹⁷, přikládejte¹⁸ své srdce! (19) Zda
je osivo ještě v sýpce⁹⁸? A až *doposud*
vinná réva *ani* fíkovník *ani* granátovník
ani strom oliv⁹⁹ nenese^{11 76}; od tohoto dne
budu žehnat. – (20) A slovo Hospodinovo
se k Haggajovi *podruhé* dostalo⁵ v dvacátý
a čtvrtý⁵⁶ toho měsíce² výrokem: (21) Pro-
nes k Zerubbábelovi, místodržícímu
Júdovu⁷, výrok: Já se chystám otrást⁶⁹
nebesy i zemí (22) a budu podvracet¹⁰⁰
trůny⁹⁹ království¹⁰¹ národů a plenit¹⁰²
moc¹⁰³ království¹⁰¹ národů a podvracet¹⁰⁰
vozy⁹⁹ a vezoucí se v nich⁹⁹, i klesnou
koně a vezoucí se *na* nich¹⁰⁴, každý³⁵
mečem svého bratra. (23) V onen den,
prohlášeno³⁴ Hospodinem zástupů^{9 10}, tě
chci²⁵ vzít, Zerubbábeli, synu Šealtíelův,
můj služebník¹⁰⁵, prohlášeno³⁴ Hos-
podinem, a ustanovit¹⁸ tě za pečeť, neboť
v tobě jsem našel zálibu¹⁰⁶, prohlášeno³⁴
Hospodinem zástupů^{9 10}.

HAGGAJ

poznámky překladatele a odkazy

- 1 Hebr. „Chaggaj“, jméno značí „Mé slavnosti“, viz Exod. 23:18, zde však tvar množného čísla (tamní pozn. 277 se tohoto jména netýká).
- 2 Viz Num. 2:3, pozn. 65.
- 3 Viz Ezr. 4:5, pozn. 149.
- 4 Viz Gen. 1:5, pozn. 9.
- 5 Viz Gen. 1:2, pozn. 1.
- 6 Viz Exod. 9:35, pozn. 310.
- 7 Viz Gen. 47:27, pozn. 1291.
- 8 Viz 2 Král. 12:10, pozn. 557.
- 9 Viz Num. 1:3, pozn. 15.
- 10 Viz 1 Sam. 1:3, pozn. 13.
- 11 D. „řekli“, „jali se říkat“, tj. „jali se říkat a dále říkají“, dále obdobně, i stran jiných sloves.
- 12 Tvar trpného rodu („aby byl budován“).
- 13 Viz Gen. 19:12, pozn. 503.
- 14 Viz Exod. 16:30, pozn. 163, zde snad ve smyslu „hovění si“, „pohodli“.
- 15 Viz 1 Král. 6:9, pozn. 344, zde v takovémto smyslu („vykládaných něčím drahocenným“, takže pak „zdobených“), n. snad i „vystlaných“, „vypolštářovaných“.
- 16 Viz Jer. 33:10, pozn. 1459.
- 17 Viz Gen. 9:11, pozn. 291.
- 18 Viz Gen. 2:13, pozn. 384.
- 19 Tj. jakoby „do stodoly“, „sklízej“, „sváže“, dále smysl jako v textu, sloveso jako „donesl“ v Gen. 27:5, „přihnal“ v Žalmu 105:40, vyskytující se v SZ velmi často a s dosti širokou stupnicí významů.
- 20 Tj. snad „nechtě se vnáší“, tj. „poněvadž je smýšlení a chování „tohoto lidu“ takové, jak je shora vypsáno, nechtě si nese důsledky toho v takovémto smyslu“. Zdá se však, že si nikdo z autorů známých mi překladů, ani LXX a autor Vulgaty, s rozkazovacím způsobem tohoto slovesa zde nevěděl rady (a jiných čtení, aspoň podle Kittelova kritického vydání, v rukopisech není), neboť téměř všichni jej zde podávají ve smyslu „vnášíte“ n. „vnesli jste“ a podobně, několik málo jinak („sbírá se“, „vneseného je“), ale překlad rozkazovacím způsobem u nikoho z nich nenacházím, doufám však, že znění, jaké jsem si v textu dovolil uvést, dává dosti dobrý smysl za uchování významu dotčeného slovesného tvaru v překladu.
- 21 Viz Deut. 4:25, pozn. 246.
- 22 Viz Gen. 30:16, pozn. 779, zvrtný tvar se smyslem jako v textu, vyskytující se v SZ jen zde.
- 23 N. „uzlíku“, jako v Gen. 42:35.
- 24 Viz Gen. 13:1, pozn. 368.
- 25 Viz Gen. 2:16n., pozn. 74.
- 26 Viz Exod. 14:4, pozn. 458.
- 27 Viz Exod. 2:12, pozn. 229.
- 28 Viz Gen. 2:24, pozn. 89.
- 29 Viz Gen. 4:3, pozn. 132.
- 30 Viz Gen. 16:4, pozn. 438.
- 31 Sloveso jako „vdechli“ v Gen. 2:7, i následující předložka,
- 32 vl. „v“, je táž jako tam (tak i zde ve v. 14⁵⁴), na tomto místě však ve smyslu
- 33 „odfoukl n. zafoukl jsem je“.
- 34 Viz Gen. 22:16, pozn. 584.
- 35 Viz Gen. 9:5, pozn. 285.
- 36 Vl. „stran svého domu“, „o svůj dům“, tj. „jste plni starostí stran svého domu“ (atd.).
- 37 N. „upustila“, viz Žalm 119:101, pozn. 1109.
- 38 D. „od rosy“, tj. „od sesílání n. poskytování rosy“.
- 39 Tj. „přestala dávat n. poskytovat“, zde vzhledem k vazbě s prostým 4. pádem zvolen takovýto překlad.
- 40 Jako v Soud. 6:37, 39, je to však týž výraz jako „hor-ko“ v Gen. 31:40 a „rum“ u Sof. 2:14, pozn. 167, a j.
- 41 Viz Num. 18:12, pozn. 714 a srov. Deut. 28:51, pozn. 356.
- 42 Viz Exod. 8:18, pozn. 252.
- 43 Viz Gen. 1:25, pozn. 39.
- 44 Viz Gen. 6:1nn., pozn. 41.
- 45 Viz Gen. 1:24, pozn. 38.
- 46 Tj. „na všečen výsledek lopoty“.
- 47 Viz Gen. 31:42, pozn. 1070.
- 48 Viz Gen. 28:17, pozn. 737; Lev. 19:3, pozn. 592, v. 14, pozn. 608.
- 49 Viz Gen. 3:8, pozn. 102.
- 50 Viz Gen. 32:3, pozn. 439.
- 51 Výraz odvozený od předchozího⁵⁰, vyskytující se v SZ jen zde.
- 52 Viz Gen. 6:17, pozn. 226; Žalm 1:4 a dále, pozn. 932.
- 53 Viz Gen. 1:7, pozn. 12.
- 54 Zde snad i ve smyslu „stran („ve věci“) domu“.
- 55 Tj. „měsíci“, dále obdobně.
- 56 Tj. „den“.
- 57 Viz Gen. 12:11, pozn. 360.
- 58 N. „první“ (Gen. 26:1; Exod. 34:1, a j.), nikoli jako zde ve v. 14.
- 59 Viz Exod. 16:7, pozn. 556.
- 60 D. „co“, jinak snad
- 61 „A co na něm“.
- 62 N. snad „smluvil“, „ujednal“, „dohodl“, „o níž jsem uzavřel smlouvu“, sloveso jako v Gen. 15:18, pozn. 435.
- 63 Obdobně jako v Exod. 9:29, pozn. 304, předložka „za“ je však zde jiná než tam (vl. „ve vašem“, tj. „v čase vašeho“).
- 64 D. „stojí“.
- 65 Viz Gen. 1:26, pozn. 40.
- 66 Viz Exod. 1:16, pozn. 34.
- 67 Zde D. „ona“, neboť i v hebrejštině není střední rod.
- 68 Tj. „za malou chvíli“.
- 69 Viz Gen. 6:13, pozn. 225.
- 70 Tj. snad „přijdu ty věci, jež jsou tužbou“ (n. „před- mětem tužby“), n. „podle jiných, „přijdu (n. „dospějí“) k tužbě“ („předmětu tužby“).
- 71 N. „posledního“.
- 72 D. „větší od dřívějšího“, dále obdobně.
- 73 N. „pozdější sláva tohoto domu bude větší než dřívější“.

- 74** Viz Gen. 1:9, pozn. 13.
75 Viz Gen. 26:5, pozn. 674.
76 Viz Gen. 4:7, pozn. 139.
77 Viz Exod. 3:5 a dále, pozn. 1219.
78 Viz Num. 15:38, pozn. 615.
79 Viz Gen. 25:29, pozn. 669.
80 Viz Is. 33:20, pozn. 1687.
81 Viz Gen. 2:9, pozn. 63.
82 Viz Lev. 19:28, pozn. 646.
83 Viz Deut. 14:29, pozn. 599.
84 Viz Lev. 8:18, pozn. 4 a 246.
85 Zde D. „on“, v témž smyslu jako shora⁶⁷.
86 Viz 1 Král. 6:3, pozn. 326.
87 D. „od (tj. „*dřívě* od^{72a}) jejich (tj. „těchto dní“ [n. „časů“, „dění“]) nastání“.
88 Viz Exod. 25:37, pozn. 895.
89 Viz Rúth 3:7, pozn. 125; n. „hromadě snopů“.
90 Viz Is. 30:14, pozn. 1040.
91 Viz Is. 63:3, pozn. 2551, zde ve smyslu jako v textu.
92 Viz Gen. 4:15, pozn. 152.
93 Viz Deut. 28:22, pozn. 973.
94 Viz Deut. 28:22, pozn. 974.
95 Tj. „že byste ke mně přišli n. se obrátili“.
96 Vl. „s vámi“, zde v takovémto smyslu.
97 Viz Jós. 6:26, pozn. 248.
98 Viz Jóba 18:19, pozn. 876; Žalm 55:15, pozn. 1383, zde smysl jako v textu.
99 V původním textu jednotné číslo v hromadném smyslu.
100 Viz Gen. 19:21, pozn. 515.
101 Množné číslo.
102 Viz Lev. 26:30, pozn. 916.
103 N. „sílu“ (Exod. 13:3, 14, 16; Ám. 6:13), v SZ jen na těchto pěti místech.
104 N. „jejich jezdci“, jako v Gen. 49:17, nikoli jako v tamní kap. 50:9, viz tam pozn. 1383, takže zde lze chápat i ve smyslu „vezoucí se ve voze jimi *taženém*“ (n. „ve vozech *jimi tažených*“). Překlad je zde zvolen vzhledem k příbuznosti dotčeného výrazu s „vozy“ shora.
105 N. snad „synu Šealtíela, mého služebníka“.
106 Viz Deut. 4:37, pozn. 274.

ZECHARJÁ¹

V osmém měsíci, v druhém roce Darjávešově²³, se k Zecharjovi, synu Berechji, syna Iddóova, proroku, dostalo⁴ slovo Hospodinovo, výrok: (2) Hospodin se rozhněval³⁶ na vaše otce – rozhněval se³⁶, (3) i řekneš⁹ k nim⁵: Takto řekl Hospodin zástupů⁶⁷: Vraťte se ke mně, prohlášeno⁸ Hospodinem zástupů⁶⁷, a budu se vracet k vám, řekl Hospodin zástupů⁶⁷; (4) necht' nejste⁹ jako vaši otcové, k nimž dřívější¹⁰ proroci volali¹¹ výrokem: Takto řekl Hospodin zástupů⁶⁷: Nuže¹², vraťte se od svých zlých cest a od svých zlých skutků! Ale neuposlechli, aniž ke mně obrátili pozornost¹³, prohlášeno⁸ Hospodinem. (5) Vaši otcové – kde oni jsou? A proroci – zda žijí navždy¹⁴? (6) Avšak má slova a má ustanovení¹⁵, jež jsem rozkázal svým nevolníkům, prorokům – zda nedostihla¹⁶ vašich otců¹⁷? I obrátili se a řekli: Podle toho, jak Hospodin zástupů⁶⁷ zamýšlel¹¹ podle našich cest a podle našich skutků nám učinit, tak s námi učinil.

(7) V dvacátý a čtvrtý den jedenáctého měsíce², to¹⁸ byl měsíc Ševat¹⁹, v druhém roce Darjávešově²³, se k Zecharjovi, synu Berechji, syna Iddóova, proroku, dostalo⁴ slovo Hospodinovo, výrok: (8) V noci jsem uviděl, a hle, muž jedoucí na ryšavém koni, a on stál mezi myrtami, jež byly v prohlubni²⁰, a za ním ryšaví, hnědí²¹ a bílí koně. (9) I řekl jsem: Co²² toto²³, Pane? A ten anděl¹³⁴, jenž²⁴ ve mně²⁵ mluvil, ke mně řekl: Já ti chci ukázat, co²² oni – toto²³. (10) A ten muž, jenž²⁴ stál mezi myrtami, odpověděl a řekl: Tito jsou ti, jež Hospodin poslal k popřeházení po zemi. (11) I odpověděli Andělu¹³⁴ Hospodinovu, jenž²⁴ stál mezi myrtami, a řekli: Popřeházeli jsme po zemi, a hle, všechna země se klidně chová²⁶ a těší se pokojí²⁷. (12) A Anděl¹³⁴ Hospodinův odpověděl a řekl: Hospodine zástupů⁶⁷, až dokdy ty nebudeš litovat²⁸ Jerúsálema a měst Júdových^{29,30}, jež jsi rozhorlením postihoval^{11,31} po těchto sedmdesát let?

(13) A Hospodin tomu andělu¹³⁴, jenž²⁴ ve mně²⁵ mluvil, odpověděl dobrými slovy, slovy útěchy^{32,33}; (14) a ten anděl¹³⁴, jenž²⁴ ve mně²⁵ mluvil, ke mně pronesl výrok: *Provolej výrok: Takto řekl Hospodin zástupů⁶⁷: Horlím¹³⁴ pro³⁵ Jerúsalem velikou horlivostí³⁴ (15) a hněvám se^{11,36} já velkým rozhněváním³⁷ na národy³⁸, jež jsou²⁴ bezstarostné³⁹; když jsem se já málo rozhněval³⁶, ony⁴⁰ napomohly k neštěstí⁴¹. (16) Proto řekl Hospodin takto: Vrátím se k Jerúsalemu v slitování^{42,43}; v něm⁴⁴ bude budován můj dům, prohlášeno⁸ Hospodinem zástupů⁶⁷, a nad Jerúsalem bude rozpínána⁴⁵ šňůra⁴⁶. (17) Ještě provolej výrok: Takto řekl Hospodin zástupů⁶⁷: Ještě budou má města přetékat⁴⁷ blahem⁴⁸. A Hospodin ještě potěší³² Cijjón a v Jerúsaleme ještě najde zálibu⁴⁹.*

(18) ⁵⁰I povznesl jsem⁵¹ své oči a pohleděl jsem, a hle, čtyři rohy; (19) i řekl jsem k tomu andělu¹³⁴, jenž²⁴ ve mně²⁵ mluvil: Co²² toto²³? A řekl ke mně: Toto²³ jsou rohy, jež rozehnaly Júdu²⁹, Isráéle²⁹ a Jerúsalem. (20) A Hospodin mi ukázal čtyři tesaře⁵²; (21) i řekl jsem: Co tyto přicházejí činit? I pronesl výrok: Toto²³ jsou rohy, jež rozehnaly Júdu²⁹, takže nikdo⁵³ nepovznesl⁵¹ svou hlavu, a tyto přišli k poděšení⁵⁴ jich, k sražení⁵⁵ rohů národů³⁸, jež²⁴ povznesly⁵¹ roh na zem⁵⁶ Júdovu²⁹ k rozeznání jí⁵⁷.

2 I povznesl jsem⁵¹ své oči a pohleděl jsem, a hle, muž, a v jeho ruce provaz⁵⁸ míry⁵⁹; (2) i řekl jsem: Kam ty jdeš? A řekl ke mně: K ysměření^{59,60} Jerúsálema, k zjištění⁶¹, jaká⁶² je jeho⁴⁴ šíře a jaká⁶² je jeho⁴⁴ délka. (3) A hle, ten anděl¹³⁴, jenž²⁴ ve mně²⁵ mluvil, vycházel¹⁴⁵, a jiný⁶³ anděl¹³⁴ vycházel¹⁴⁵ k setkání⁶⁴ s ním (4) a řekl k němu: Rozběhni se, promluv k tomuto mladíku⁶⁵ výrokem: Jerúsalem bude obýván jako⁶⁶ venkovská města⁶⁷ pro⁶⁸ množství lidí⁶⁹ a dobytka⁷⁰ vprostřed něho⁴⁴, (5) a já mu⁴⁴ budu, prohlášeno⁸ Hospodinem, ohnivou zdi^{71,72} vůkol a budu vprostřed

něho⁴⁴ k slávě^{73,74}. (6)Hoj⁷⁵, hoj⁷⁵, ano, prchněte ze země severu, prohlášeno⁸ Hospodinem, neboť jsem vás roztroušil⁷⁶ jako čtyři větry⁷⁷ nebes, prohlášeno⁸ Hospodinem; (7)hoj⁷⁵, Cijjóno, vyvázni, obyvateli⁴⁴ domu Bávela, (8)neboť Hospodin zástupů⁶⁷ řekl takto: Že mě po slávě^{73,78} poslal k těm národům^{38,56}, jež²⁴ vás olupovaly, neboť kdo²⁴ sahá na⁷⁹ vás, sahá na⁷⁹ zřítelnicí⁸⁰ jeho oka. (9)Ano, hle, já⁸¹, mávající⁸² nad nimi⁸³ svou rukou, i stanou se⁴ lupem⁸⁴ svým nevolníkům, a budete poznávat, že mě poslal Hospodin zástupů⁶⁷.

(10)Plesej, ano, raduj se, dcero Cijjóna, neboť hle, já⁸¹, přicházející, abych se usídlil⁸⁵ vprostřed tebe, prohlášeno⁸ Hospodinem, (11)a v onen den se připojí⁸⁶ k⁸⁷ Hospodinu mnohé národy³⁸ a stanou se⁴ mi⁸⁸ lidem⁷⁴, i budu vprostřed tebe sídlit⁸⁵ a poznáš, že mě k tobě poslal Hospodin zástupů⁶⁷. (12)A Hospodin za vlastnictví ujme^{5,89} Júdu²⁹, svůj úděl^{58,90} na svaté půdě^{91,92}, a v Jerúsalemě ještě najde zálibu⁴⁹. (13)Ticho⁹³, všechno maso, před tváří^{94,95} Hospodinovu, neboť se pozvedl^{96,97} ze svého svatého sídla^{92,98}!

3 I ukázal mi Jehóšuu, velekněze⁹⁹, stojícího před tváří Anděla³⁴ Hospodinova, a na jeho pravici stojícího Satana, aby mu byl¹⁰⁰ odpůrcem¹⁰¹; (2)A Hospodin k Satanovi řekl: Musí¹⁰² se na tebe obořit¹⁰³ Hospodin, ty²⁴ Satane, ano, musí¹⁰² se na tebe obořit¹⁰³ Hospodin, jenž²⁴ nachází zálibu⁴⁹ v Jerúsalemě! Zda tento není oharkem vyproštěným z ohně? (3)A Jehóšua byl¹⁰¹ oblečen v špinavá roucha a stál před tváří Anděla³⁴; (4)ten¹⁰⁴ se ujal slova¹⁹⁴ a pronesl k těm, jež²⁴ stáli před jeho tváří, výrok: Sejměte¹⁰⁵ z něho¹⁰⁶ ta špinavá roucha! A k němu řekl: Viz, přenesl jsem z tebe¹⁰⁶ tvou nepravost¹⁰⁷, a to k oblékání tě v sváteční oděvy¹⁰⁸. (5)I řekl jsem¹⁰⁹: Nechť na jeho hlavu nasazují¹¹⁰ čistou^{111,112} čelenku¹¹³; i nasadili¹¹⁰ čistou^{111,112} čelenku¹¹³ na jeho hlavu a oblékli ho v roucha, zatímco¹⁰⁴ tam Anděl³⁴ Hospodinův stál. (6)A k Jehóšuuvi Anděl³⁴ Hospodinův důrazně prohlásil¹¹⁴ výrokem: (7)Takto řekl Hospodin zástupů⁶⁷: Budeš-li chodit po mých cestách, budeš-li zachovávat¹¹⁵ má nařízení¹¹⁶, pak¹⁰⁴ ty budeš i soudit¹¹⁷

můj dům a i střežit¹¹⁵ má nádvoří¹¹⁸ a dám ti průvodce^{119,120} mezi těmito¹²¹, jež²⁴ zde stojí.

(8)Nuže¹² slyš, Jehóšuo, jenž jsi²⁴ veleknězem⁹⁹, ty i tvoji druhové¹²², jež²⁴ sedí před tvou tváří, ano, oni jsou muži – předmět¹²³ údivu¹²⁴, neboť hle, já⁸¹, chystám se přivést¹²⁵ svého Služebníka, Výchonek¹²⁶, (9)neboť hle, jeden kámen, jež²⁴ dám před tvář Jehóšuuovu, na jeden kámen sedmero¹²⁷ očí – hle, já⁸¹, chystám se vyrýt^{125,128} na něm¹²⁹ rytinu¹³⁰, prohlášeno⁸ Hospodinem zástupů⁶⁷, a v jeden den chci¹⁰² odním¹³¹ nepravost¹⁰⁷ oně země. (10)V onen den, prohlášeno⁸ Hospodinem zástupů⁶⁷, budete moci¹⁰² každý⁵³ svého bližního¹²² pozvat¹³² pod vinnou révu a pod fíkovník¹³³.

4 A ten anděl¹³⁴, jenž²⁴ ve mně²⁵ mluvil, se mě zase¹³⁵ jal budit jako někoho⁵³, kdo je buzen ze svého spánku, (2) a řekl ke mně: Co ty vidíš? I řekl jsem: Vidím¹¹, že¹⁰⁴ hle, svícen¹³⁶, celý¹³⁷ ze zlata, a na jeho vrchole¹³⁸ zásobník^{139,140} k němu¹²³, a na něm¹⁴¹ sedm lamp k němu¹²³, sedm, a sedm nálevek^{139,142} k lampám, jež jsou na jeho vrchole¹³⁸, (3) a dvě olivy¹⁴³, jednu zprava od toho zásobníku¹⁴⁰ a jednu na jeho levici. (4)Tak¹⁰⁴ jsem odpověděl, a k tomu andělu¹³⁴, jenž²⁴ ve mně²⁵ mluvil, jsem pronesl výrok: Co²² toto²³, můj pane? (5)A ten anděl¹³⁴, jenž²⁴ ve mně²⁵ mluvil, odpověděl a řekl ke mně: Zda nevíš¹¹, co²² ony – toto²³? I řekl jsem: Ne, můj pane. (6)A odpověděl a pronesl ke mně výrok: Toto je slovo Hospodinovo k Zerubbábelovi, výrok: Ne moci¹⁴⁴ ani silou, nýbrž mým Duchem⁷⁷, řekl Hospodin zástupů⁶⁷. (7)Kým jsi ty, horo, jež jsi²⁴ veliká, před tváří Zerubbábelovou? Rovinou⁷⁴! Ano, vynese¹⁴⁵ kámen vrcholu^{138,146,147} za hláhlení^{33,148,149}: Milost¹⁵⁰, milost¹⁵⁰ jemu!

(8)A dostalo se⁴ ke mně slovo Hospodinovo, výrok: (9)Ruce Zerubbábelovy založily a jeho ruce budou dohotovovat¹⁵¹ tento dům, i poznáš, že mě k vám poslal Hospodin zástupů⁶⁷. (10)Vždyť kdo by pohrdal¹¹ dnem malých věcí? Ano, radují¹¹ se, těchto sedmero¹²⁷ očí Hospodinových (ony probíhají vši zemí), když¹⁰⁴ vidí to závaží^{152,153} (je to cín) v ruce Zerubbábelově.

(11)I odpověděl jsem a řekl jsem k němu: Co²² tyto dvě olivy¹⁴³ na pravici toho svícnu¹³⁶ a na jeho levici?

(12)A odpověděl jsem podruhé a řekl jsem k němu: Co²² těch oliv¹⁴³ dvě větve¹⁵⁴, jež se dvěma trubicemi^{155 156} ze zlata ze sebe^{106 157} vyprazdňují od zlata¹⁵⁸? (13)A pronesl ke mně výrok: Zda nevíš¹¹, co²² toto²³? I řekl jsem: Ne, můj pane. (14)A řekl: Toto²³ jsou dva synové oleje^{159 160}, již²⁴ stojí před PÁNEM vši země.

5 A zase¹³⁵ jsem povznesl⁵¹ své oči a pohleděl jsem, a hle – letící svitek; (2) a řekl ke mně: Co ty vidíš? I řekl jsem: Já vidím letící svitek, jeho délka je dvacet loket^{161 162} a jeho šířka deset loket^{161 162}. (3)A řekl ke mně: Toto je kletba¹⁶³, jež²⁴ vychází¹⁴⁵ na tvář¹⁶⁴ vsi země, neboť každý, kdo²⁴ krađe, musí¹⁰² podle⁴⁰⁸ něho¹⁶⁵ odtud¹⁶⁶ být odklizen, a každý, kdo²⁴ křivě přísahá, musí¹⁰² podle⁴⁰⁸ něho¹⁶⁵ odtud¹⁶⁶ být odklizen. (4)Vyvolám¹⁴⁵ ji¹⁶⁷, prohlášeno⁸ Hospodinem zástupč⁶⁷; ona¹⁰⁴ vejde do domu krádcova a do domu toho, jenž²⁴ v mém jménu přísahá lživě¹⁶⁸, a bude¹¹ vprostřed jeho¹⁶⁹ domu nocovat a učiní mu¹⁷⁰ konec¹⁷¹ i s jeho¹⁷⁰ dřevy a s jeho¹⁷⁰ kameny¹⁷².

(5)A ten anděl¹³⁴, jenž²⁴ ve mně²⁵ mluvil, vyšel¹⁴⁵ a řekl ke mně: Nuže¹², povznes⁵¹ své oči a pohled, co²² toto¹⁷³, jež²⁴ vychází¹⁴⁵. (6)I řekl jsem: Co²² toto¹⁷³? A řekl: Toto¹⁷³ je éfa¹⁷⁴, jež²⁴ vychází¹⁴⁵; a řekl: Toto¹⁷³ je jejich¹⁷⁵ vzhled¹⁷⁶ ve vsi zemi. (7)A hle, pozvedlo se⁵¹ okrouhlé víko¹⁷⁷ z olova a tu^{173 178} seděla jedna žena uprostřed éfy¹⁷⁴, (8) a řekl: Toto¹⁷³ je ta zlověst¹⁷⁸ a uvrhl¹⁷⁹ ji doprostřed éfy¹⁷⁴ a na její¹⁸⁰ otvor¹⁸¹ vrhl¹⁷⁹ zátěž^{152 182} z olova. (9)A povznesl jsem⁵¹ své oči a pohleděl jsem, a hle, vycházely¹⁴⁵ dvě ženy, a v jejich křídlech byl vítr⁷⁷ (neboť¹⁰⁴ měly¹⁸³ křídla jako křídla čápa¹⁸⁴), i povznesly⁵¹ tu éfu¹⁷⁴ mezi zem a mezi nebesa. (10)I řekl jsem k tomu andělu¹³⁴, jenž²⁴ ve mně²⁵ mluvil: Kam ony tu éfu¹⁷⁴ odnášejí¹⁸⁵? (11)A řekl ke mně: K budování domu pro ni v zemi Šineáru, ať je upevněna a usazena¹⁸⁶ tam na svém sídle¹⁸⁷.

6 A zase¹³⁵ jsem povznesl⁵¹ své oči a pohleděl jsem, a hle, zprostřed¹⁸⁸ dvou hor vycházely¹⁴⁵ čtyři vozy¹⁸⁹, a ty hory byly hory z mosazi¹⁹⁰. (2)V prvním

voze^{189 191} ryšaví koně a v druhém voze¹⁸⁹ černí koně (3) a ve třetím voze¹⁸⁹ bílí koně a ve čtvrtém voze¹⁸⁹ skvrnití¹⁹², silní¹⁹³ koně. (4)I ujal jsem se slova¹⁹⁴ a řekl jsem k tomu andělu¹³⁴, jenž²⁴ ve mně²⁵ mluvil: Co²² toto²³, můj pane? (5)A ten anděl¹³⁴ odpověděl a řekl ke mně: Toto²³ jsou čtyři duchové^{77 195} nebes, vycházející¹⁴⁵ od zaujetí svého¹⁹⁶ postavení¹⁹⁷ před PÁNEM vsi země. (6)V kterém jsou¹⁹¹ černí koně, ti vycházejí¹⁴⁵ do země severu, a ti bílí vyšli¹⁴⁵ za nimi, a ti skvrnití¹⁹² vyšli¹⁴⁵ do země jihu¹⁹⁸. (7)A když ti silní¹⁹³ vyšli¹⁴⁵, usilovali¹⁴⁰ jít k chození sem-tam¹⁹⁹ po²⁰⁰ té zemi²⁰¹; i řekl: Jděte, choďte po²⁰⁰ té zemi²⁰¹ sem-tam¹⁹⁹; i pochodili sem-tam¹⁹⁹ po²⁰⁰ té zemi²⁰¹. (8)A zavola²⁰² mě a promluvil ke mně výrokem: Viz, ti, již²⁴ vycházejí¹⁴⁵ do země severu, upokojí^{186 203} v zemi severu mého ducha^{77 204}.

(9)A dostalo se⁴ ke mně slovo Hospodinovo, výrok, (10)že mám vzít od²⁰⁵ vyhnanectva²⁰⁶, od Cheldaje, od²⁰⁵ Tóvijji a od²⁰⁵ Jedaaji, – a ty, řekl, necht' vejdeš⁹ v onen den, ano, necht' vejdeš⁹ v dům Jósijji, syna Cefanjova²⁰⁷, kam přišli z Bávelu, – (11)ano, necht' vezmeš⁹ stříbro a zlato a zhotovíš^{9 208} korunu^{209 210}, již¹⁰⁴ nasadíš^{9 110} na hlavu Jehóšuy, syna Jehócadáka, velekněze⁹⁹, (12) a budeš⁹ k němu pronášet výrok: Takovto výrok pronesl Hospodin zástupč⁶⁷: Hle, Muž, jeho jméno Vyhonek¹²⁶, jenž¹⁰⁴ bude vyhánět²¹¹ ze svého místa²¹² a vybuduje chrám²¹³ Hospodinův; (13)ano, chrám²¹³ Hospodinův bude budovat on, a on ponese⁵¹ veličenství^{214 215} a usedne a bude¹¹ panovat²¹⁶ na svém trůně a bude¹¹ na svém trůně knězem, a mezi nimi oběma bude dohoda²¹⁷ pokoje²¹⁸. (14)A ta koruna^{209 210} bude Chelemovi²¹⁹ a Tóvijjovi a Jedaajovi a Chénovi²²⁰, synu Cefanjovu²⁰⁷, v chrámě²¹³ Hospodinově památkou⁷⁴; (15) a budou přicházet dalecí²²¹ a budou v²²² chrámě²¹³ Hospodinově budovat, i budete vědět, že mě k vám poslal Hospodin zástupč⁶⁷. Tak¹⁰⁴ se stane⁴, budete-li na hlas²²³ Hospodina, svého Boha, ochotně²²⁴ poslouchat.

7 A ve čtvrtém roce Darjáveše, krále²³, se stalo⁴, že se slovo Hospodinovo k Zecharjovi dostalo⁴ ve čtvrtém dni

devátého měsíce², v Kislévu²²⁵, (2)když¹⁰⁴ Béh-Él poslal²²⁶ Sarezera a Regem-Melecha a jeho muže¹⁹227 uprošov²²⁸ Hospodina (3)výrokem ke kněžím, již *patřili* domu Hospodina zástupů⁶⁷, a k prorokům – výrokem: Zda mám¹⁰² v pátém měsíci plakat, odříkat si²²⁹, jak jsem činil¹¹ *po* tato – jak mnohá! – léta²³⁰? (4)I dostalo se⁴ ke mně slovo Hospodina zástupů⁶⁷, výrok: (5)Prones ke všemu lidu země a ke kněžím výrok: Když jste se postili¹¹231 a *bylo* nařikání²³² v pátém a v sedmém měsíci, *ano, po* těchto sedmdesát let, zda jste se mi vpravdě²³³ – mně! – postili¹¹231? (6)A když jste jedli a když jste pili, zda *jste* nebyli vy ti, již²⁴ jedli, a vy ti, již²⁴ pili? (7)Zda *neznáte* slov, jimiž Hospodin volal¹¹ skrze dřívější¹⁰ proroky¹⁵⁶, když Jerúsálem byl²³⁴ obyden⁴⁴ a kliden⁴⁴235 a jeho⁴⁴ města²³⁶ v jeho⁴⁴ okolí, i Negev²³⁷ a nížina²³⁸, *to vše* obydleno?

(8)I dostalo se⁴ k Zecharjovi slovo Hospodinovo, výrok: (9)Takovýto pronesl Hospodin zástupů⁶⁷ výrok: Rozsuzujte správným²³⁹ rozsudkem²⁴⁰241 a uskutečňujte²⁰⁸ jeden s druhým²⁴²243 laskavost²⁴⁴ a slitování¹³³42245, (10)a nechtě neutiskujete⁹246 vdovu *ani* sirotka, cizince²⁴⁷ *ani* chuděho²⁴⁸, a nechtě ve svém srdci nezamyšlíte⁹249 jeden neštěstí⁴¹ druhého²⁴². (11)Ale odmítl²⁵⁰ obrátit pozornost¹³ a nastavili²⁵¹252 vzdorovitě rameno²⁵³ a své uši otupili²⁵⁴, aby neslyšeli²⁵⁵, (12)a své srdce učinili¹¹⁰ diamantem, aby neslyšeli²⁵⁵ zákon²⁵⁶ *ani* slova, jež Hospodin zástupů⁶⁷ poslal ve svém Duchu⁷⁷ skrze své dřívější¹⁰ proroky¹⁵⁶; i nastalo⁴ z blízkosti²⁰⁵ Hospodina zástupů⁶⁷ veliké rozhněvání³⁷, (13)a protože volal¹¹ a neuposlechli, stalo se⁴: Tak volali²⁵⁷ a neposlouchal jsem²⁵⁷, řekl Hospodin zástupů⁶⁷, (14)a bouřlivě jsem je hnal²⁵⁷258 po všech národech³⁸259, jichž neznali²⁵⁷260, a země za nimi byla²⁵⁷ zpustošena²⁶¹, takže v ní není²⁵⁷ přecházejícího *ani*262 vracejícího se, *ano*, učinili¹¹⁰257 žádoucí zem²⁶³ zpuštinou⁷⁴264.

8 A událo se⁴ slovo Hospodina zástupů⁶⁷, výrok: (2)Takto řekl Hospodin zástupů⁶⁷: Horlím¹¹34 pro³⁵ Cijjón velikou horlivostí³⁴, *ano*, velikým popuzením pro něj⁴⁴ horlím¹¹3435. (3)Takto řekl Hospodin: Vráťm se k Cijjónu

a chci¹⁰² se usídlit²⁶⁵ vprostřed Jerúsálema, i bude Jerúsálem nazván⁴⁴ Městem pravdy²⁴¹ a hora Hospodina zástupů⁶⁷ Svatou horou⁹². (4)Takto řekl Hospodin zástupů⁶⁷: Ještě budou na prostranstvích²⁶⁶ Jerúsálema sedávat starci a stařeny, a *to* každý⁵³ se svou berlou²⁶⁷ ve své ruce pro⁶⁸ množství dní²⁶⁸, (5)a prostranství²⁶⁶ toho města budou plna hošíků²⁶⁹ a holčiček²⁷⁰, hrajících si na jeho⁴⁴ prostranstvích²⁶⁶. (6)Takto řekl Hospodin zástupů⁶⁷: Jelikož *to* bude divuplné²⁷¹ v očích zbytku mého lidu v oněch dnech, má¹⁰² *to* být divuplné²⁷¹ i v očích mých? prohlášeno⁸ Hospodinem zástupů⁶⁷. (7)Takto řekl Hospodin zástupů⁶⁷: Hle, já⁸¹, vysvobozující²⁷²273 svůj lid ze země vzházení²⁷⁴ a ze země zajetí²⁷⁵ slunce, (8)i chci¹⁰² je přivést, takže¹⁰⁴ se usídlí²⁶⁵ vprostřed Jerúsálema a stanou se⁴ mi⁸⁸ lidem⁷⁴ a já jim budu Bohem⁷⁴, v pravdě²⁴¹ a v spravedlnosti.

(9)Takto řekl Hospodin zástupů⁶⁷: Nechtě síl⁹ vaše ruce, vy, již²⁴ v těchto dnech slyšíte tato slova z úst proroků, již *byli* v den, *kdy* byl založen²⁷⁶ dům Hospodina zástupů⁶⁷, chrám²⁷³, k jeho budování²⁷⁷! (10)Ano, před oněmi dny²⁷⁸ nebyla poskytována⁴¹279 mzda lidem⁶⁹123, a mzda²⁸⁰ dobytku⁷⁰123 – jeho⁴⁴281 nedostatek²⁸², a vycházející¹⁴⁵ a vstupující²⁸³ nemě¹²⁸⁴ pokoje od²⁸⁵ protivníka²⁸⁶287, neboť¹⁰⁴ jsem nechával²⁸⁸ všechny lidi⁶⁹289, *aby* byl každý⁵³ proti svému bližnímu¹²². (11)Nyní však²⁹⁰ já *nebudu* vůči zbytku tohoto lidu jako v dnech dřívějších¹⁰, prohlášeno⁸ Hospodinem zástupů⁶⁷, (12)nýbrž setba *bude* úspěšná²⁹¹, réva bude dávat své ovoce a země bude dávat svůj výnos a nebesa budou dávat svou rosu, i budu uvádět zbytek tohoto lidu ve vlastnictví⁶⁹ všech těchto věcí. (13)A stane se⁴, že jak jste mezi národy³⁸ bývali¹¹ zlořečením²⁹², dome Júdův a dome Isráélův, tak vás budu vysvobozovat²⁷²273 a stanete se⁴ požehnaním; nechtě se nebojíte⁹293, nechtě síl⁹ vaše ruce. (14)Ano, takto řekl Hospodin zástupů⁶⁷: Jak jsem si umínil učinit vám zle²⁹⁴, když mě vaši otcové rozhněvávali²³⁴, řekl Hospodin zástupů⁶⁷, a nebylo¹¹ mi líto²⁹⁵, (15)tak jsem si zase¹³⁵ v těchto dnech umínil učinit dobře²⁹⁶

s Jerúsálemem a s domem Júdovým; necht' se nebojíte^{9 293}. (16) Toto²³ jsou věci, jež budete⁹ činit: Mluvte každý⁵³ se svým bližním¹²² pravdu²⁴¹, pravdou²⁴¹ a pokojným rozsudkem^{240 291} necht' rozsuzujete^{9 11} ve svých branách (17) a necht' ve svém srdci nezamýšlíte^{9 249} nikdo⁵³ neštěstí⁴¹ svého bližního¹²², a lživou přísahu²⁹⁷ necht' nemilujete⁹, ano, žádnou z těchto věcí²⁹⁸, jež nenávidím¹¹, prohlášeno⁸ Hospodinem.

(18) I dostalo se⁴ ke mně slovo Hospodina zástupů^{6 7}, výrok: (19) Takto řekl Hospodin zástupů^{6 7}: Půst čtvrtý⁵³ a půst pátého a půst sedmého a půst desátého měsíce²³⁰ bude domu Júdovu jásotem^{74 299} a radostí⁷⁴ a blahými³⁰⁰ svátky^{74 301}, milujte však^{290 302} pravdu²⁴¹ a pokoj. (20) Takto řekl Hospodin zástupů^{6 7}: Ještě se stane, že budou přicházet národnosti³⁰³ a obyvatelé mnohých měst, (21) a budou chodit⁶ obyvatelé jednoho do druhého³⁰⁴ s výrokem: Půjdemě spěšně³⁰⁵ uprošovat Hospodina³⁰⁶, ano, hledat Hospodina zástupů^{6 7}, půjdu i já. (22) Přijdou tedy²⁹⁰ mnohé národnosti³⁰³ a mocné³⁰⁷ národy³⁸ hledat Hospodina zástupů^{6 7} v Jerúsálemě a Hospodina uprošovat³⁰⁶. (23) Takto řekl Hospodin zástupů^{6 7}: V oněch dnech se stane, že deset mužů ze všemožných jazyků národů³⁸ bude chytat³⁰⁸, ano, chytí³⁰⁸ za cíp³⁰⁹ roucha některého⁵³ Júdovce s výrokem: Půjdemě s vámi, neboť jsme uslyšeli, že s vámi je Bůh.

9 Břímě^{310 311} slova Hospodinova proti zemi Chadraku³¹², a místem jeho³¹³ spočinutí³¹⁴ je Damašek (neboť Hospodin má¹⁸³ oko pro lidi^{69 123}, i pro všechny kmeny³¹⁵ Izráělovy³¹⁶), (2) a také Chamáth s ní⁴³ hraničí, Cór³¹⁷ a Cídón, ano, velmi moudrý^{44 318}; (3) i vybuďoval⁴⁴ si Cór³¹⁷ pevnost³¹⁹ a nahromadil^{44 320} stříbra jako prachu³²¹ a zlata jako bláta ulic. (4) Hle, Pán jej⁴⁴ bude vypuzovat³²² a v moře srazí³²³ jeho⁴⁴ moc¹⁴⁴, a on⁴⁴ bude šířán^{44 81} v ohni; (5) to bude vidět Aškelón a bude se bát²⁹³, a Gaza, ta se bude velmi svíjet³²⁴, i Ekrón, neboť bude zklamáno³²⁵ jeho⁴⁴ očekávání, takže¹⁰⁴ z Gazy zhyne král a Aškelón nebude obýván⁴⁴, (6) a v Ašdódu³²⁶ budou bydlet¹¹ míšenci^{327 328}, ano, budu pýchu³²⁹ Pelištim³³⁰ vytínat³³¹ (7) a z jeho³³² úst

odstraňovat³³³ jeho^{332 334} krev³³⁵ a zprostřed jeho³³² zubů jeho³³² hnusnosti^{336 337}, ale on také zbude našemu Bohu a stane se⁴ v Júdově²⁹ jakoby náčelníkem³³⁸, a Ekrón jakoby Jevúsím^{339 340}. – (8) I zřídím tábor³⁴¹ pro svůj dům před vojskem^{6 94 342}, před přecházejícím^{94 342} i před vracejícím se^{94 342}, takže¹⁰⁴ již nebude mimo ne³⁴³ přecházet sužovatel³⁴⁴, ano, nyní k tomu svýma očima přihlédnu.

(9) Jásej velmi, dcero Cijjóna, pokřikuj, dcero Jerúsáléma, hle, přichází ti tvůj Král, spravedlivý a záchranou²⁷² pověřený^{273 345} je on, chudý²⁴⁸ a jedoucí na oslu, ano, na mladém oslu^{346 347}, hříběti³⁴⁸ z³⁴⁹ oslic^{350 351}. (10) I povytínám³³¹ z Efrájima²⁹ vozy^{327 352 353} a z Jerúsáléma koně^{319 327}, a povytínány³³¹ budou válečné luky^{327 353 354}, a on navrhne národům³⁸ pokoj a jeho vládnutí³⁵⁵ bude od moře až po moře a od Řeky³⁵⁶ až po poslední končiny země. (11) I ty³⁵⁷ – pro³⁵⁸ krev³⁵⁹ tvé³⁶⁰ smlouvy propustím^{288 361} tvé zajatce z cisterny³⁶², v níž není vody; (12) vraťte se do pevnosti³⁶³, zajatci naděje³⁶⁴! Ještě dnes, oznamují³⁶⁵, ti budu dvojnásobkem odplácet³⁶⁶; (13) ano, jako luk si napnu³⁶⁷ Júdu²⁹, nabijí³⁶⁸ Efrájimem^{29 369} a budu probouzet tvé syny, Cijjóně, proti synům tvým, Jáváne³⁷⁰, a činit¹¹⁰ též jakoby mečem hrdiny³⁷¹. (14) A nad nimi se bude ukazovat Hospodin a jeho šípy budou³²⁷ vycházet¹⁴⁵ jako blesky³²⁷, a Pán, Hospodin, bude troubit³⁷² na troubu³⁷³ a půjde¹¹ s vichřicemi⁴³ jihu¹⁹⁸. (15) Hospodin zástupů^{6 7} bude nad nimi prostírat svou ochranu³⁷⁴, i budou¹¹ zneškodňovat³⁷⁵ a pošlapávat³⁷⁶ kameny z praku³⁷⁷, a pít a hluchet³⁷⁸ jako z vína, a budou se plnit jako okřín³⁷⁹ a jako rohy³⁸⁰ oltáře³⁸¹ (16) a Hospodin, jejich Bůh, je v onen den zachrání^{272 273} jako stádo³⁸² svého lidu³⁸³, ano, kameny³⁸⁴ koruny³⁸⁵ se budou vznášet³⁸⁶ nad jeho půdou⁹¹. (17) Ano, čím je jeho dobrota^{300 387} a čím je jeho nádhra³⁸⁸! Jinochům dodává zdaru³⁸⁹ obilí a pannám mošt.

10 Dešť v čas pozdního³⁹⁰ žádejte od Hospodina; Hospodin vytváří²⁰⁸ záblesky a dává jim³⁹¹ dešť, lijavec³⁹², každému⁵³ bylinstvo v poli. (2) Vždyť bůžkově³⁹³ vyslovují¹¹ nicotnost³⁹⁴ a věštci

vídají¹¹³⁹⁵ klam³⁹⁶ a vyslovují se o snech daremnosti³⁹⁷, potěšují³² marnosti³⁹⁸; proto jako⁴⁰⁸ stádo³⁸² odtáhli³⁹⁹, jsou poníženi⁴⁰⁰, neboť není pastýře. (3) Proti pastýřům vzplál⁴⁰¹ můj hněv a i proti kozlům⁴⁰² budu zakročovat⁴⁰³⁴⁰⁴; ano, Hospodin zástupů⁶⁷ navštíví⁴⁰³⁴⁰⁵ své stádo⁴⁰⁶, dům Júdův⁴⁰⁷, a učiní⁷¹⁰ je¹¹⁹ podobnými⁴⁰⁸ svému majestátnímu koni⁴⁰⁹ v boji⁴¹⁰; (4) z něho⁴¹¹ je nároží⁴¹²⁴¹³, z něho⁴¹¹ je kolík⁴¹³⁴¹⁴⁴¹⁵, z něho⁴¹¹ je válečný luk³⁵⁴⁴¹³, z něho⁴¹¹ spolu pochází⁴¹⁶ i každý poháněč³⁴⁴⁴¹³⁴¹⁷.

(5) I stanou se⁴ podobnými⁴⁰⁸ hrdinům³⁷¹, zašlapávajícím⁴¹⁸⁴¹⁹⁴²⁰ v bláto ulic v boji⁴¹⁰, a budou¹¹ bojovat⁴²¹, neboť Hospodin bude s nimi, takže¹⁰⁴ oni zostudí³²⁵⁴²²⁴²³ jezdce¹¹⁹⁵⁰⁸ na koních¹²³⁴¹⁹; (6) i budu dům Júdův zmocňovat⁴²⁴ a dům Josefův vysvobozovat²⁷²²⁷³ a přivádět je zpět, neboť jich⁴²⁵ litují¹¹²⁸, i budou¹¹, jako bych je nebyl zavrhl⁴²⁶, neboť já jsem Hospodin, jejich Bůh, a budu je vyslyšet⁴²⁷. (7) A Efrájim, i ti se stanou⁴ podobnými⁴⁰⁸ hrdinům³⁷¹ a jejich srdce se bude radovat¹¹ jako od vína; to¹⁰⁴ budou vidět jejich děti⁴²⁹ a zaradují se, jejich srdce bude jásat v Hospodinu. (8) I budu na ně syčet a shromažďovat je, neboť je osvobodím⁴²⁸, i rozmnoží se, jako⁴⁰⁸ se rozmnožovali¹¹, (9) a budu je rozsevat mezi národnosti³⁰³, i budou na mne v dálavách vzpomínat, budou žít¹¹ se svými dětmi⁴²⁹ a vracet se¹¹, (10) ano, budu je ze země Egypta přivádět zpět a z Aššúru⁴³⁰ je budu shromažďovat a budu je uvádět do země Gileádu a Levánónu⁴³¹, aniž se jim bude nacházet *mista*. (11) I projde⁴³² mořem, tísní⁴³³⁴³⁴, a v moře srazí³²³ vlny⁴³⁵, i vyschnou³²⁵ všechny hloubky řeky⁴³⁶ a pýcha³²⁹ Aššúru⁴³⁰ bude pokořena⁴³⁷ a od Egypta se bude žezlo odvracet¹⁰⁵⁴³⁸. (12) Budu je⁴³⁹ tedy²⁹⁰ zmocňovat⁴²⁴ v Hospodinu, i budou v jeho jménu chodit⁴⁴⁰, prohlášeno⁸ Hospodinem.

11 Otevři, Levánóne⁴³¹, své dveře¹¹⁹⁴⁴¹, ať může¹⁰² mezi tvými cedry⁴¹³ sžít oheň, (2) skuč, cypřiši⁴¹³, neboť cedr⁴¹³ padl, ty, jež byly mohutné⁴⁴², jsou¹¹ zničeny; skučte, duby⁴¹³⁴⁴³ Bášánu⁴⁴⁴, neboť nepřístupný⁴⁴⁵ les⁴¹³ klesl. (3) Hlas skučení pastýřů⁴¹³! Vždyť je¹¹ zničena jejich

krása⁴⁴⁶! Hlas řevu⁴⁴⁷ hřivnatců⁴¹³⁴⁴⁸! Vždyť je¹¹ zničena nádhera⁴⁴⁹ u Jordánu¹²³⁴⁵⁰!

(4) Takto řekl Hospodin, můj Bůh: Pas stádo³⁸² k zabíjení¹²³⁴⁵¹⁴⁵², (5) ty, jichž majitelé⁴¹³⁴⁵³ je zabíjejí⁴⁵¹⁴⁵⁴, aniž jsou považováni za vinné⁴⁵⁵, a z prodávajících⁴¹³ je každý říká: *Budiž* veleben⁴⁵⁶ Hospodin, že¹⁰⁴ bohatnu¹¹; a z jejich⁴⁵⁷ pastýřů se nad nimi *nikdo* nesmilovává⁴⁵⁸. (6) Neboť se již nebudu smilovávat nad⁴⁵⁸ obyvateli té země, prohlášeno⁸ Hospodinem, nýbrž¹⁰⁴, hle, já se chystám vydávat¹²⁵ lidi⁶⁹ na pospas⁴⁵⁹, každého⁵³ v ruku jeho bližního¹²² a v ruku jeho krále, i zdrtí¹¹⁹⁴⁶⁰ zem, aniž budu z jejich ruky vyprošťovat.

(7) Tak¹⁰⁴ jsem se tedy⁴⁶² jal pást stádo³⁸² k zabíjení¹²³⁴⁵¹⁴⁵², poníženo¹¹⁹⁴⁶³ toho stáda³⁸², a vzal jsem si dvě hole⁴⁶⁴, jedné jsem dal název⁴⁶⁵ *Líbeznost*⁴⁶⁶ a druhé⁴⁶⁷ jsem dal název⁴⁶⁵ *Svazky*⁴⁶⁸, a pásl jsem¹¹ to stádo³⁸²; (8) a tři pastýře jsem v jednom měsíci odstranil⁴⁶⁹ a má duše pro⁴⁷⁰ ně zmalomyslněla⁴⁷¹ a i jejich duše měla¹¹ odpor⁴⁷² proti⁴⁷⁰ mně. (9) I řekl jsem: Nebudu vás pást; ta⁴⁷³, jež²⁴ umírá, nechť umírá⁹, a ta⁴⁷³, jež²⁴ hyne⁴⁶⁹, nechť hyne⁹⁴⁶⁹, a ty⁴⁷³, jež²⁴ zbývají, nechť požirají⁹ každá⁴⁷⁴ maso svých družek⁴⁷⁵. (10) A vzal jsem svou hůl⁴⁶⁴, *Líbeznost*⁴⁶⁶, a zlámal jsem ji ke zrušení své smlouvy se všemi národnostmi⁴⁷⁶, (11) takže¹⁰⁴ byla v onen den zrušena a ponižena⁴⁶³ toho stáda³⁸², již²⁴ mě pozorovali¹¹⁵, tak poznali, že to¹⁸ bylo slovo Hospodinovo. (12) I řekl jsem k nim: *Je-li to* správné⁴⁷⁷ ve vašich očích, dejte⁴⁷⁸ mou mzdu, a ne-li, nechejte⁴⁷⁹ *tak*. I odvážili mou mzdu, třicet peněz⁴⁸⁰, (13) a Hospodin ke mně řekl: Hod¹⁷⁹ to¹⁸ k hrncířím⁴⁸¹, nádhru⁴⁸² té ceny⁴⁸³, již jsem byl od svého lidu oceněn⁴⁸⁴. I vzal jsem těch třicet peněz⁴⁸⁰ a hodil jsem¹⁷⁹ to¹⁸ v dům Hospodinův k hrncířím⁴⁸¹, (14) a zlámal jsem svou druhou hůl⁴⁶⁴, *Svazky*⁴⁶⁸, takže¹⁰⁴ jsem zrušil bratrství mezi Júdou a mezi Izráelem.

(15) A Hospodin ke mně řekl: Ještě si vezmi výstroj⁴⁸⁵ ničemného⁴⁸⁶ pastýře, (16) neboť, hle, já se chystám dát¹²⁵ v zemi povstat pastýři, jež nebude navštěvovat⁴⁰³⁴⁰⁵ ty⁴⁷³, jež²⁴ budou hynout⁴⁶⁹, aniž bude hledat, co bude²⁴ roztroušeno⁴⁸⁷, ani hojit, co bude²⁴ polámáno⁴⁸⁸, nebude

živit, co bude²⁴ stát⁴⁸⁹, ale maso vykrmených^{327 490} jíst a jejich paznehty⁴⁹¹ odlamovat⁴⁹² bude⁴⁹³. (17) Běda⁷⁵ nicotnému pastýři⁴⁹⁴, opouštějícímu stádo³⁸²! Meč na jeho paži a na jeho pravé oko, jeho paže musí¹⁰² zúplna⁴⁹⁵ vyschnout³²⁵ a jeho pravé oko zúplna⁴⁹⁵ vyhasnout.

12 Břímě^{310 311} slova Hospodinova na Izráele⁴⁹⁶, prohlášeno⁸ Hospodinem, roztáhším⁴⁵ nebesa a založivším zem a ztvárnivším^{481 497} ducha člověka v jeho nitru: (2) Hle, já se chystám učinit^{110 125} Jerúsálém všem národnostem³⁰³ vůkol číši⁴⁹⁸ vrávorání^{499 500 501}, a tak bude i stran Júdy⁴⁹⁶ za obležení^{319 502} před Jerúsálémem⁴⁹⁶. (3) A v onen den se stane⁴, že všem národnostem³⁰³ budu činit¹¹⁰ Jerúsálém kamenem tíže⁵⁰³, všichni chtějící¹⁰² jej⁴⁴ zvednout se budou citelně⁵⁰⁴ zraňovat⁵⁰⁵, ač se k němu^{44 496} shrnou⁵⁰⁶ všechny národy³⁸ země. (4) V onen den, prohlášeno⁸ Hospodinem, budu každého koně bít³²³ pomateností⁵⁰⁷ a jeho jezdece⁵⁰⁸ šílenstvím⁵⁰⁹, a nad domem Júdovým⁴⁹⁶ budu otvírat své oči, ale každého koně národností³⁰³ budu bít³²³ slepotou. (5) A šejkově⁵¹⁰ Júdovi si ve svém srdci řeknou⁵¹¹: Obyvatelé Jerúsáléma jsou mi silou¹⁹³ v Hospodinu zástupů⁶⁷, svém Bohu. (6) V onen den budu šejky⁵¹⁰ Júdovy činit¹¹⁰ jakoby nádobou⁵¹² ohně mezi dřívím⁵¹³, ano, jakoby ohnivou pochodní⁵¹⁴ v pokosu⁵¹⁵, takže¹⁰⁴ pohltí^{119 516}, napravo i nalevo, všechny národnosti³⁰³ vůkol a Jerúsálém⁵¹⁷ bude nadále⁵¹⁸ bydlit na svém místě⁵¹⁹, v Jerúsálémě; (7) A Hospodin bude jako⁵²⁰ první věc⁵²¹ chránit^{272 273} stany Júdovy, aby se sláva⁵²² domu Dávidova a sláva⁵²² obyvatel²²⁷ Jerúsáléma nezveličovala⁵²³ proti Júdovi⁴⁹⁶; (8) v onen den bude Hospodin kolem obyvatel³²⁷ Jerúsáléma prostírat svou ochranu³⁷⁴, a ten²⁴ mezi nimi, jenž klesá⁵²⁴, bude¹¹ v onen den jako Dávid a dům Dávidův jako Bůh, jako Anděl¹³⁴ Hospodinův před jejich tváří.

(9) A v onen den se bude dít^{4 11}, že budu usilovat o zničení všech národů³⁸, jež²⁴ budou přicházet proti Jerúsálému⁴⁹⁶, (10) i budu na dům Dávidův a na obyvatel³²⁷ Jerúsáléma vylévat ducha⁷⁷ milosti¹⁵⁰ a úpěnlivých proseb⁵²⁵, i budou hle-

dět¹¹ ke mně, jehož probodli⁵²⁶, a budou nad ním naříkat^{11 232}, jako nářkem^{232 527} nad jedináčkem, ano, hořkým lkáním nad ním, jako hořkým lkáním nad prvorozeným. (11) Veliký bude⁵²³ v onen den nářek^{232 527} v Jerúsálémě, jako v Hadarimónu⁵²⁸ na rovině⁵²⁹ Megiddónu⁵³⁰, (12) i bude naříkat^{11 232} země po čeledích⁵³¹, čeledi⁵³¹ odděleně⁵³², čeledi⁵³¹ domu Dávidova odděleně⁵³² a jejich ženy odděleně⁵³², čeledi⁵³¹ domu Náthánova⁵³³ odděleně⁵³² a jejich ženy odděleně⁵³², (13) čeledi⁵³¹ domu Lévího odděleně⁵³² a jejich ženy odděleně⁵³², čeledi⁵³¹ Šimeiho⁵³⁴ odděleně⁵³² a jejich ženy odděleně⁵³², (14) všechny čeledi⁵³¹, ty²⁴ zbývající, čeledi⁵³¹ po čeledích⁵³¹ odděleně⁵³² a jejich ženy odděleně⁵³².

13 V onen den se bude dít⁴, že domu Dávidovu a obyvatelům Jerúsáléma bude otevřeno zřídlo⁵³⁵ na hřích a na poskvrnění⁵³⁶, (2) i stane se⁴ v onen den, prohlášeno⁸ Hospodinem zástupů^{6 7}, že budu ze země vytínat³³¹ jména model, aniž budou ještě připomínána⁵³⁷, a i proroky a nečistého ducha^{77 538} budu ze země odklízovat⁵³⁹. (3) A bude-li někdo⁵³ ještě prorokovat, stane se⁴, že¹⁰⁴ k němu jeho otec a jeho matka, zplodivší¹¹⁹ ho, řeknou: Nesmíš¹⁰² žít, neboť jsi ve jménu Hospodinově promluvil lež³⁹⁶; a jeho otec a jeho matka, zplodivší¹¹⁹ ho, ho za⁵⁴⁰ jeho prorokování⁵⁴¹ probodnou. (4) A v onen den se bude¹¹ dít⁴, že se proroci budou stydět⁵⁴², každý⁵³ z příčiny svého vidění⁵⁴³ za⁵⁴⁰ svých prorokování⁵⁴¹, aniž si budou oblékat pláště^{446 544} ze srsti⁵⁴⁵ za účelem klamání⁵⁴⁶; (5) i řekne⁵⁴⁷: Já nejsem prorok, já jsem muž obdělávající⁵⁴⁸ půdu⁹¹, neboť mě člověk⁵⁴⁹ má koupěného^{11 550} od mého mládí⁵⁵¹; (6) a řekne-li se⁵⁵² k němu: Co tyto rány⁵⁵³ mezi tvými rukama, řekne⁴⁰: Tak⁵⁵⁴ jsem byl zbit³²³ v domě milujících mě.

(7) Meči, probuď se na mého Pastýře⁴⁹⁶, ano, na Muže^{424 496 555}, mého Společníka⁵⁵⁶, prohlášeno⁸ Hospodinem zástupů^{6 7}; bij³²³ Pastýře a stádo³⁸², ty⁴⁷³ se budou rozprchávat^{47 557 558}, i obrátím svou ruku proti nepatrným^{496 559 560}. (8) A ve vsí zemi se bude¹¹ dít⁴, prohlášeno⁸ Hospodinem, že v ní dva díly⁵⁶¹ budou vytínány³³¹, budou skonávat, a třetina v ní bude pozůstávat, (9) ale tu třetinu budu uvádět

v oheň a budu je⁵⁶² pročišťovat⁵⁶³ jakoby pročišťováním⁵⁶³ stříbra, *ano*, budu je⁵⁶² podrobovat zkoušce jakoby zkoušce podrobováním zlata. On⁵⁶⁴ bude vyzývat mé jméno⁵⁶⁵ a já jej⁵⁶⁴ budu vyslyšet⁴²⁷; řeknu: On⁵⁶⁴ je můj lid, a on⁵⁶⁴ bude říkat: Můj Bůh je Hospodin.

14 Hle, přijde den Hospodinův^{2 566} a uvnitř tebe⁵⁶⁷ bude rozdělen tvůj⁵⁶⁸ lup; (2)*ano*, budu shromažďovat⁵⁰⁶ všechny národy³⁸ na Jerúsálém⁵⁶ k boji⁴¹⁰, i bude města dobyto a domy budou vyrabovány⁵⁶⁹ a ženy przněny⁵⁷⁰, a polovina města vyjde¹⁴⁵ do⁵⁷¹ vyhnanství^{206 572}, ale pozůstatek lidu se⁵⁵² nebude z města vytínat³³¹. (3)I vyjde¹⁴⁵ Hospodin a jme se proti oněm národům³⁸ bojovat⁴²¹ jako v den jeho bojování⁴²¹, v den seče⁵⁷³; (4) a v onen den stanou jeho nohy na hoře Oliv, jež je před tváří⁴⁹⁶ Jerúsáléma od východu, a hora Oliv se rozpolí od svého středu⁵⁷⁴ ke vzcházení²⁷⁴ a k moři⁵⁷⁵ – velmi velká průrva⁵⁷⁶, neboť¹⁰⁴ polovice⁵⁷⁴ té hory ustoupí^{131 577} k severu, i k jihu^{237 578} její polovice⁵⁷⁴; (5) i budete v průrvu^{576 579} mezi moými horami¹²³ prchat, neboť průrva⁵⁷⁶ mezi horami¹²³ bude dosahovat⁵⁸⁰ k Ácalu⁵⁸¹; *ano*, budete prchat, jako jste prchali¹¹ před^{94 95} zemětřesením⁵⁸² v dnech Uzzijji, krále Júdova^{583 584}. I přijde Hospodin, můj Bůh, a všichni svatí s tebou^{585 586}.

(6)A v onen den se stane⁴, že nebude světla, *ta, jež jsou* nádherná⁵⁸⁷, budou vyhasínat^{588 589}, (7)*ale* nastane⁴ jeden den, – ten¹⁸ je Hospodinův znám, – ani den ani noc, *ale* stane se⁴, že v čas večera bude světlo⁵⁹⁰.

(8)A v onen den se stane⁴, že z Jerúsáléma budou vycházet živé vody, polovice jich do moře východního⁵⁹¹ a polovice jich do moře nejzazšího^{575 592}, bude se *tak* dít⁴ v létě i v zimě⁵⁹³. (9)A Hospodin se stane⁴ Králem nade vší zemí, v onen den bude Hospodin jediný a jeho jméno jedině, (10)všechna země bude proměňována, *bude* jako rovina⁵⁹⁴, od Geva⁵⁹⁵ k Rimónu na jih^{237 578} od Jerúsáléma; ten¹⁰⁴ bude vyvýšen⁴⁴ a bude bydlet^{11 517} na svém místě⁵¹⁹, totiž od brány Benjáminovy po místo⁵⁹⁶ první brány, po bránu Nároží¹¹⁹,

od věže Chananeélovy po královny lisy⁵⁹⁷. (11)I budou v něm⁴⁴ bydlet¹¹, aniž ještě bude uvádnění v odevzdání⁵⁹⁸, *ano*, Jerúsálém⁵¹⁷ bude bydlet bezpečně.

(12)A toto¹⁷³ bude rána⁵⁹⁹, jíž bude Hospodin zraňovat^{599 600} všechny národnosti³⁰³, jež proti Jerúsálému⁴⁹⁶ vytáhnou do pole⁶⁰¹: Vyvolání hnilyb⁶⁰² jeho⁶⁰³ masa, zatímco¹⁰⁴ on⁶⁰³ bude stát na svých nohou, *ano*, jeho⁶⁰³ oči budou hníť⁶⁰² ve svých jamkách⁶⁰⁴ a jeho⁶⁰³ jazyk bude hníť⁶⁰² v jeho⁶⁰³ ústech; (13)a v onen den se stane⁴, že bude mezi nimi veliký⁶⁰⁵ zmatek⁶⁰⁶ od Hospodina¹²³, takže¹⁰⁴ se zmocní¹¹⁹ každý⁵³ ruky svého bližního¹²² a jeho ruka se proti ruce⁴⁹⁶ jeho bližního¹²² pozvedne. (14)A i Júda bude za Jerúsálém⁶⁰⁷ bojovat⁴²¹, a bohatství^{144 608} všech národů³⁸ vůkol bude nahromaděno⁵⁰⁶, zlato a stříbro a roucha ve veliké hojnosti⁶⁰⁹. (15)A tak jako tato rána⁵⁹⁹ bude rána⁵⁹⁹ na koních^{123 327}, mezcích^{123 327}, velbloudech^{123 327} a oslech^{123 327} a na všem dobytku^{70 123}, jež bude v oněch táborech⁶¹⁰.

(16)A stane se⁴, že každý pozůstávající ze všech národů³⁸, jež²⁴ přišly proti Jerúsálému⁴⁹⁶, ti¹⁰⁴ budou za každého⁶¹¹ roku po roce⁶¹² vystupovat^{11 613} ke klanění Králi, Hospodinův zástupč⁶⁷, a k slavení slavnosti⁶¹⁴ budek⁶¹⁵; (17) a stane se⁴, která z čeledí⁵³¹ země nebude vystupovat⁶¹³ do Jerúsáléma ke klanění Králi, Hospodinův zástupč⁶⁷, že se na ně nebude dostávat⁴ lijavec³⁹², (18) a jestliže nebude vystupovat⁶¹³ a nepřijde čelě⁵³¹ Egypta, pak¹⁰⁴ ani na ně. *To* bude rána⁵⁹⁹, jíž bude Hospodin zraňovat^{599 600} národy³⁸, jež nebudou vystupovat⁶¹³ k slavení slavnosti⁶¹⁴ budek⁶¹⁵; (19) toto bude *trest* za hřích Egypta a *trest* za hřích všech národů³⁸, jež nebudou vystupovat⁶¹³ k slavení slavnosti⁶¹⁴ budek⁶¹⁵. (20) V onen den bude na zvoncích koní³²⁷: Svatost⁶¹⁶ Hospodinův, a hrnce⁶¹⁷ v domě Hospodinově, *to* se stane⁴ jakoby okřiny³⁷⁹ před oltářem²⁷⁸, (21) *ano*, každý hrnec⁶¹⁷ v Jerúsálémě a v Júdovi se stane⁴ svatostí⁶¹⁶ Hospodinův zástupč⁶⁷, i přijdou ti, již²⁴ budou obětovat, a vezmou z nich a budou v nich vařit¹¹, aniž ještě v onen den bude v domě Hospodina zástupč⁶⁷ Kenaan⁶¹⁸.

ZECHARJÁ

poznámky překladatele a odkazy

- 1 Hebr. „Zecharjáh“; jméno značí „Připomínaný (n. „Pamatovaný“) Jáhem“ (tj. „Hospodinem“).
- 2 Viz Num. 2:3, pozn. 65.
- 3 Viz Ezr. 4:5, pozn. 149.
- 4 Viz Gen. 1:2, pozn. 1.
- 5 Tj. snad „k potomkům otců“, srov. vv. 4nn.
- 6 Viz Num. 1:3, pozn. 15.
- 7 Viz 1 Sam. 1:3, pozn. 13.
- 8 Viz Gen. 22:16, pozn. 584.
- 9 Viz Gen. 1:26, pozn. 40.
- 10 Vl. „první“, viz Gen. 8:13, pozn. 267. Dále obdobně.
- 11 D. „zavolali“, „jali se volat“, zde ve smyslu „jali se volat a dále volali“, dále obdobně, i stran jiných sloves.
- 12 Viz Gen. 12:11, pozn. 360.
- 13 Viz Is. 51:4, pozn. 2243.
- 14 Viz Gen. 3:22, pozn. 119.
- 15 Viz Exod. 12:17, pozn. 386.
- 16 Jako v Gen. 31:25, zde snad i ve smyslu „nepostihla“, tj.
- 17 „na nich se nestihla vyplnit“.
- 18 Viz Exod. 1:16, pozn. 34.
- 19 Tj. od novu měsíce v únoru do novu měsíce v březnu.
- 20 Vl. „v hloubi“, tj. „v hlubokém údolí“; n., podle jiných, „ve stínu“.
- 21 N., podle jiných, „strakatí“, „skvrnití“, tj. snad „grošovatí“.
- 22 Tj. „Co znamená“, zdola „co znamenají“, dále obdobně.
- 23 D. „tito“, n. snad „tyto“, tj. „věci“; jako ve v. 19.
- 24 Viz Deut. 4:25, pozn. 246.
- 25 Tj. snad „vnitřním hlasem“; většina známých mi překladů (nikoli LXX a Vulgata) toto úsloví podává ve znění „se mnou“, snad v obdobném smyslu jako ve v. 16⁴³.
- 26 N. „země odpočívá“, viz Is. 30:7, pozn. 1501, zde tvar slovesa, od něhož je onen výraz odvozen.
- 27 N. „užívá pokoje“, „zakouší (n. „prožívá“) pokoj“, viz Jós. 11:23, pozn. 460.
- 28 Viz Žalm 102:13, pozn. 1879 a 2198.
- 29 Viz Gen. 47:27, pozn. 1291; Deut. 34:1n., pozn. 1295.
- 30 N. snad „nebudeš mít slitování s Jerúsálemem a s městy Júdovými“, neboť předložku, jež podle překladu v textu vyjadřuje v textu původním 4. (v překladu 2.) pád, lze chápat i v takovém smyslu jako zde shora.
- 31 Viz Is. 66:14, pozn. 2635 a 2636, zde však je 4. pád bez předložky.
- 32 Výraz odvozený od slovesa v Gen. 5:29, pozn. 179, jež je i zde ve v. 17 a dále.
- 33 V původním textu množné číslo v zesilujícím smyslu.
- 34 Nesouvisí s „rozhorlením“ ve v. 12.
- 35 Viz Num. 25:13, pozn. 437; „horlivosti“ zdola je od tohoto slovesa odvozený výraz.
- 36 Viz Num. 16:22, pozn. 646.
- 37 Viz Num. 1:53, pozn. 646.
- 38 Viz Is. 1:4, pozn. 12.
- 39 Viz Jóba 12:5, pozn. 584.
- 40 Viz Gen. 16:4, pozn. 438.
- 41 Viz Deut. 29:21, pozn. 1067.
- 42 Viz Gen. 43:14, pozn. 1190. Zde ve v. 12²⁸ odvozené sloveso „litovat“).
- 43 N. snad „se slitováním“, viz Jós. 7:15, pozn. 277; dále obdobně.
- 44 Viz Is. 3:26, pozn. 251.
- 45 Viz Gen. 24:14, pozn. 614; sloveso jako „napřáhni“ v Exod. 7:19 a obdobně jinde.
- 46 Totiž „šňůra míry“ (n. „měření“, „rozměřování“, „vyměřování“, tj. „bude se konat opětovná výstavba chrámu a celého města“). Viz Jer. 31:39, pozn. 1416, jež v plném rozsahu platí i zde.
- 47 Sloveso jako v Přísl. 5:16, pozn. 1100, zde ve smyslu jako v textu.
- 48 N. „blahobytem“, „prospěchem“, vl. „dobrem“, D. „od⁶⁸ dobrá“.
- 49 Viz Deut. 4:37, pozn. 274.
- 50 Zde v hebrejském textu začíná kap. 2.
- 51 Viz Gen. 4:7, pozn. 139; dále různé tvary tohoto slovesa a výrazy od něho odvozené.
- 52 Viz Exod. 38:23, pozn. 974; 2 Král. 22:6, pozn. 562.
- 53 Viz Gen. 9:5, pozn. 285.
- 54 Viz Exod. 19:16, pozn. 648.
- 55 Sloveso jako „naházeli“ v Pl. 3:53, zde smysl jako v textu.
- 56 Viz Soud. 1:1, pozn. 9.
- 57 Tj. „jejího obyvatelstva“, dále obdobně.
- 58 Viz Deut. 32:9, pozn. 1128; zde smysl jako v textu, nikoli jako „šňůra“ v kap. 1:16⁴⁶.
- 59 Obdobně jako v poznámce ke kap. 1:16⁴⁶.
- 60 Tvar slovesa jako v Is. 40:12, pozn. 1891, od něhož je odvozen dotčený výraz⁵⁹, n. snad naopak.
- 61 D. „k uvidění“, smysl jako v textu.
- 62 D. „jako co“.
- 63 Viz Gen. 4:25, pozn. 173.
- 64 Viz Exod. 5:20; 7:15, pozn. 183.
- 65 Viz Gen. 14:24, pozn. 471.
- 66 N. snad „bude osídlovat“.
- 67 Viz Est. 9:19; n. „neopevňená místa“ u Ezek. 38:11, výraz vyskytující se v SZ jen na těchto 3 místech.
- 68 D. „od“, „z“, v příčinném smyslu.
- 69 Viz Gen. 1:26, pozn. 41.
- 70 Viz Gen. 1:24, pozn. 38.
- 71 Viz Lev. 25:30, pozn. 821.
- 72 Zde D. „zdí ohně“.
- 73 Viz Exod. 16:7, pozn. 556.
- 74 N. snad „slávou“, viz Gen. 2:24, pozn. 89, dále obdobně, i stran jiných podst. jmen.
- 75 Viz Is. 1:4, pozn. 11.
- 76 N. „rozehnal“, jako v Žalmu 68:14, ne však jako zde v kap. 1:19, sloveso jako např. u Is. 1:15, pozn. 58, v obdobném tvaru jako tam, zde ve smyslu jako v textu n. zde shora.
- 77 Viz Gen. 6:17, pozn. 226; Žalm 1:4 a dále, pozn. 932.
- 78 N. „za slávou“.
- 79 N. „bude sahat na“. Viz Lev. 5:2, pozn. 137.

- 80** Jiný výraz než např. v Žalmu 17:8, pozn. 442, vyskytující se v SZ jen zde.
- 81** Viz Gen. 22:1, pozn. 569.
- 82** Viz Is. 11:15, pozn. 689.
- 83** N. „hrozný proti nim“.
- 84** VL „kořisti“, viz např. Jós. 8:27, pozn. 302, ale souvisí se slovesem „olupovaly“ ve v. 8.
- 85** Viz Exod. 24:16 a dále, pozn. 866.
- 86** Viz Num. 18:2, pozn. 701.
- 87** Viz Is. 56:3, pozn. 2370.
- 88** Tj. „mým“.
- 89** Sloveso jako v Exod. 23:30 a 32:13, pozn. 528.
- 90** Zde v obdobném smyslu jako na shora⁵⁸ citovaném místě.
- 91** Viz Gen. 1:25, pozn. 39.
- 92** Viz Exod. 3:5 a dále, pozn. 1219.
- 93** Viz Hab. 2:20, pozn. 205.
- 94** Viz Gen. 3:8, pozn. 102.
- 95** N. „Z přičiny tváře“ (n. „přítomnosti“), dále obdobně.
- 96** Viz Jer. 6:22, pozn. 542.
- 97** N. „když se pozvedne“.
- 98** Viz 1 Sam. 2:29, pozn. 161.
- 99** Viz 2 Král. 12:10, pozn. 557.
- 100** Viz Deut. 4:20, pozn. 241.
- 101** Viz Žalm 38:20, pozn. 1072.
- 102** Viz Gen. 2:16n., pozn. 74.
- 103** Viz Gen. 37:10, pozn. 983.
- 104** Viz Gen. 4:3, pozn. 132.
- 105** Viz Gen. 38:14, pozn. 1307.
- 106** Viz Gen. 24:46, pozn. 634.
- 107** Viz Gen. 4:13, pozn. 146.
- 108** Viz Is. 3:22, pozn. 240.
- 109** Mnozí překladatelé zde kladou tvar 3. osoby („i řekl“, tak i Vulgata, „et dixit“), třebaže se však takovýto překlad zdá mnohem lépe zapadat do textové souvislosti, nelze jej, mám za to, z dochovaného původního textu nikterak odůvodnit, neboť dostupná mi literatura neudává žádných rukopisných odchylek v takovémto smyslu. Snad ti, kdo takto přeložili, předpokládali na tomto místě chybu opisovače („váoómar“, místo [předpokládaně] správného „vajjóómer“); v Kittelově kritickém vydání se navrhuje tento slovesný tvar vynechat, jak učinili LXX.
- 110** Viz Gen. 21:13, pozn. 384.
- 111** Viz Jóba 14:4, pozn. 678.
- 112** Zde ve smyslu „čistě vypranou“.
- 113** Viz Is. 62:3, pozn. 2538.
- 114** Viz Deut. 8:19, pozn. 1223.
- 115** Viz Gen. 26:5, pozn. 449.
- 116** Viz Gen. 26:5, pozn. 673.
- 117** Viz Gen. 49:16, pozn. 768.
- 118** Viz 1 Král. 7:8, pozn. 409.
- 119** Množné číslo.
- 120** D. „dávající (n. „umožňující“) chodit“, hebr. „mahelchím“, jen zde se v SZ vyskytující tvar jinak velmi častého slovesa („hálach“, jako např. „chodit“ zde shora). V takovémto smyslu však tento výraz podává jen málo ze známých mi jiných překladů; LXX uvádějí
- příklad „anastrefomenús“, „obracející (n. „vracející“) se“, tj. snad „sem-tam chodící“, Vulgata „ambulantés“, „procházející se“, jiné překlady jej většinou uvádějí ve smyslu „dám ti chodit“, tak v podstatě i český kralický a slovenský Roháčkův překlad.
- 121** Podle některých „zprostřed těchto“.
- 122** Viz Exod. 2:13, pozn. 68; 20:16, pozn. 669.
- 123** Viz Num. 1:53, pozn. 61.
- 124** Viz Deut. 28:46, pozn. 1015, zde i „muži zázraku“ (n. „znamení“, ne však jako „znamením“ tam a obdobně jinde) podle téže poznámky, n. „muži vzoru“.
- 125** Viz Gen. 6:13 a dále, pozn. 225.
- 126** Viz Jer. 23:5.
- 127** N. „sedm párů“ (následující „očí“ je i v hebrejštině dvojně číslo).
- 128** Sloveso jako v Exod. 28:11, 36.
- 129** VL „vyrýt jeho“.
- 130** Jako „vyrývání“ v Exod. 28:11.
- 131** Viz Mích. 2:3n., pozn. 101, zde smysl jako v textu.
- 132** Viz Gen. 12:18, pozn. 367.
- 133** VL „k místu (n. „na místo“) pod vinnou révou a k místu (n. „na místo“) pod fíkovníkem“.
- 134** Viz Gen. 16:9, pozn. 439.
- 135** Viz Gen. 26:18, pozn. 685.
- 136** Viz Exod. 25:31, pozn. 887.
- 137** Viz Gen. 13:10, pozn. 374.
- 138** D. „hlavě“.
- 139** Tj. na olej.
- 140** N. „nádržka“, „číše“, jako „mísa“ u Kaz. 12:6.
- 141** Tj. „na svícnu“.
- 142** N., podle některých, „sedm a sedm (tj. „dvakrát sedm“) nálevek“.
- 143** Tj. „olivové stromy“, jako v Soud. 9:8 a j.
- 144** Viz Exod. 14:4, pozn. 457.
- 145** Viz Exod. 3:10 a dále, pozn. 252.
- 146** Zde i „temene“, viz Gen. 8:5, pozn. 255, ale poněkud jiný tvar, v SZ jen zde se vyskytující.
- 147** Podle některých ve smyslu „nejvyšší n. konečný n. poslední, jímž bude dovršena stavba“.
- 148** Viz Is. 22:2, pozn. 320.
- 149** N.³³ snad „jásavého (n. „hlasitého“) hlaholení“.
- 150** Viz Gen. 6:8, pozn. 200.
- 151** Viz Jóba 6:9, pozn. 289, zde smysl jako v textu.
- 152** Viz Lev. 19:36, pozn. 658.
- 153** Zde ve smyslu „tu olovnicí“.
- 154** VL „konce větví“, jako „klasů“ v Gen. 41:5nn.
- 155** N. „rourami“, výraz vyskytující se v SZ jen zde.
- 156** VL „skrze dvě trubice“, dále obdobně, viz Exod. 4:13, pozn. 141.
- 157** Tj. „z oliv (ve smyslu „plodů“), jež jsou na nich“.
- 158** Tj. „zlatu podobného oleje“.
- 159** Viz Num. 18:12, pozn. 714.
- 160** Tj. „pomazání“, totiž Zerubbábel a Jehóšua.
- 161** Viz Gen. 6:15, pozn. 217.
- 162** Viz Exod. 27:9, pozn. 902.
- 163** Viz Num. 5:21, pozn. 220; Žalm 10:7, pozn. 284.
- 164** Viz Gen. 1:2, pozn. 4.
- 165** Tj. „svitku“, n. „podle ní“, tj. „kletby“ (oba tyto výrazy jsou v hebrejštině ženského rodu).

- 166 D. „z tohoto“, tj. snad „světa“; n., podle jiných, „z této (na konci verše ve smyslu „oné“, „druhé“) strany“, tj. „jak je na něm z této (atd.) strany napsáno“.
- 167 Tj. „kletbu¹⁶³“.
- 168 D. „při (n. „ve“, „za“) lži³⁹⁶“.
- 169 Tj. „každého z nich“.
- 170 Tj. „jeho domu“, dále obdobně.
- 171 Viz Gen. 2:1, pozn. 46, zde v takovémto smyslu („zničí jej“).
- 172 Tj. „s jeho dřevěnými i kamennými součástmi“.
- 173 Zde D. „tato“, ženský rod zde a obdobně někde dále opět zastupuje rod střední.
- 174 Viz Exod. 16:36, pozn. 582, zde odměrná nádoba této velikosti.
- 175 Tj. „krádců a lživě přísahajících“.
- 176 D. „oko“, smysl jako v textu.
- 177 Viz Exod. 29:23, pozn. 1047, zde smysl jako v textu.
- 178 Zde v takovémto smyslu, viz Gen. 27:36, pozn. 719.
- 179 Sloveso jako v Gen. 3:24, pozn. 121, zde a dále smysl jako v textu.
- 180 Tj. „ěfy“.
- 181 Viz Gen. 29:2, pozn. 263.
- 182 Zde v takovémto smyslu¹⁷⁷.
- 183 Viz Gen. 19:12, pozn. 503.
- 184 Viz Lev. 11:19, pozn. 348.
- 185 Sloveso jako „Odnés“ v Exod. 2:9, jiné než zde shora⁵¹.
- 186 Viz Gen. 2:15, pozn. 178.
- 187 Vl. „podstavci“, „stojanu“ (1 Král. 7:27), „na své podložce“.
- 188 Viz Gen. 49:10, pozn. 1339.
- 189 Jako „vozidla“ v Exod. 15:4, viz i Gen. 41:43, pozn. 1129.
- 190 Viz Gen. 4:22, pozn. 161.
- 191 Tj. „byli zapřaženi“, dále obdobně.
- 192 N. „kropenati“, „strakatí“, „grošovati“. Nikoli jako v kap. 1:8²¹.
- 193 Výraz vyskytující se v SZ jen zde a ve v. 7, odvozený od „silou“ v kap. 12:5 (n. snad naopak), výrazu vyskytujícího se v SZ rovněž jen tam a v poněkud jiném souznačném tvaru u Jóba 17:9.
- 194 Sloveso jako „odpověděli“ ve v. 6 a jinde; kap. 3:3 a dále obdobně.
- 195 N., podle jiných, i zde „větry“.
- 196 N. „od svého zaujetí“.
- 197 Vl. „od postavení se“, smysl jako v textu, kde opis v zájmu zřetelnosti.
- 198 Viz Exod. 26:18, pozn. 918.
- 199 Viz Jóba 1:7, pozn. 27.
- 200 N. „v“, jako ve v. 8; n. také
- 201 „sem-tam tou zemí“, dále obdobně.
- 202 Viz Soud. 3:9 a dále, pozn. 174.
- 203 N. „utiší“.
- 204 Vl. „dají v zemi severu spočinout (n. „odpočinout“) mému duchu“, v původním textu však je vazba slovesa se 4. pádem.
- 205 Zde a dále předložka jako v Gen. 8:8, pozn. 259. Týká se jen takto označených míst.
- 206 Viz Ezr. 1:11, pozn. 39 a 40.
- 207 Jméno jako u Jer. 21:1, pozn. 1113, zde jde ovšem o jinou osobu než tam.
- 208 Viz Gen. 1:7, pozn. 12.
- 209 Viz 2 Sam. 12:30, pozn. 516.
- 210 Zde množ. číslo („korunu složenou z několika zlatých a stříbrných kruhových pásů“).
- 211 N. „pučet“, sloveso jako „nevrůstalo“ v Gen. 2:5, „vyrůstalo“ tamtéž 41:6; je to však sloveso, od něhož je odvozen předešlý výraz¹²⁶, n. snad naopak.
- 212 Viz Exod. 10:23, pozn. 347.
- 213 Viz 1 Král. 6:3, pozn. 326.
- 214 Viz Num. 27:20, pozn. 988.
- 215 Tj. „bude jím vyznačen“.
- 216 Viz Gen. 1:18 a dále, pozn. 112.
- 217 Viz Ezr. 10:3, 8, pozn. 391; Nech. 4:15, pozn. 182.
- 218 Takže mezi nimi nebude rozporů; doslovně se závěr tohoto verše týká Zerubbávela a Jehóšuy, srov. kap. 4:14¹⁶⁹, tj. vládce (místodržícího, ale vlastně v postavení vládnoucího) a velekněze, ale zároveň je to předobraz dokonalého uskutečnění této zvěsti v budoucím království Toho, Jenž bude Králem i Knězem ve Svě jedině Osobě.
- 219 Tj. „Cheldajovi“ (v. 9).
- 220 Jiné jméno „Jóšijji“ (v. 9).
- 221 N. „vzdálení“, tj. „tačí, již jsou z daleka“.
- 222 Zde i „při“, „na“, tj. „zúčastní se práce“.
- 223 Viz Gen. 21:12 a dále, pozn. 769.
- 224 D. „posloucháním“.
- 225 Viz Nech. 1:1, pozn. 2.
- 226 Tj. „obyvatelstvo Běth-Élu poslalo“.
- 227 Tj. „služebníky“.
- 228 Viz Exod. 32:11, pozn. 1136.
- 229 N. „postit se“, viz Lev. 22:2, pozn. 263.
- 230 Židé ve vyhnanství totiž přijali obyčej postit se v jisté dni ve 4., 5., 7. a 10. měsíci na památku hlavních událostí při dobytí Jerusáléma.
- 231 Jiné sloveso než ve v. 3²²⁹, jehož se obvykle používá v tomto zúženém smyslu, jako např. v Soud. 20:26, 1 Sam. 31:13 a j., a od něhož, obdobně jako v češtině, je odvozeno slovo „půst“, n. snad naopak, např. zde zdola²³³ a v kap. 8:19.
- 232 Viz Gen. 50:10, pozn. 590; Jóela 1:13, pozn. 50.
- 233 D.²³¹ „postěním“, „postem“.
- 234 D. „při (n. „ve“, „za“) bytí Jerusáléma“, dále obdobně.
- 235 Viz 1 Par. 4:40, pozn. 119.
- 236 Viz Jer. 34:1, pozn. 1478.
- 237 Viz Num. 13:17, pozn. 481.
- 238 Viz Deut. 1:7, pozn. 20.
- 239 Viz Ezek. 18:8, pozn. 849.
- 240 Viz Gen. 18:19, pozn. 482; dále i jiné tvary, smysl jako tam v textu.
- 241 Viz Ezek. 18:8, pozn. 850.
- 242 Obdobně jako u Jer. 13:14, pozn. 862.
- 243 Stran předložkové vazby zde viz i Gen. 24:49, pozn. 535.
- 244 Viz 2 Par. 6:42.
- 245 Množné číslo snad i ve smyslu „slitování v různých okolnostech“.

- 246** Viz Jer. 7:6, pozn. 580.
- 247** Viz Exod. 2:22, pozn. 82; 12:19, pozn. 401.
- 248** Viz Exod. 22:25, pozn. 772.
- 249** Viz Žalm 35:4, pozn. 946; Mích. 2:1, pozn. 96.
- 250** Viz Exod. 4:23, pozn. 232.
- 251** D. „dali“, dále obdobně.
- 252** Viz Nech. 9:29, pozn. 215.
- 253** Viz Exod. 28:12, pozn. 950.
- 254** Viz Is. 6:10, pozn. 373.
- 255** D. „od slyšení“, smysl jako v textu (ve v. 11 i „neslyšely“, tj. „uši“, ve v. 12 „neslyšelo“, tj. „srdce“).
- 256** Viz Gen. 26:5, pozn. 674.
- 257** N. „budou volat“, dále obdobně²⁶⁰.
- 258** Sloveso jako v 2 Král. 6:11, pozn. 313; Is. 54:11, pozn. 2336.
- 259** Vl. „na (n. snad „přes“) všechny národy“, smysl snad jako v textu.
- 260** Zde pak²⁵⁷ spíše „neznají“.
- 261** Viz Jer. 12:11, pozn. 838.
- 262** D. „zpuštěna od (tj. „zpuštěním zbavena“) přecházejícího a“, smysl jako v textu.
- 263** Viz Žalm 106:24, pozn. 2322.
- 264** Viz Is. 5:9, pozn. 298.
- 265** Viz Exod. 24:16 a dále, pozn. 866.
- 266** Viz Gen. 19:2, pozn. 491.
- 267** Viz Exod. 21:19, pozn. 704.
- 268** Tj. „pro vysoký věk“.
- 269** Viz Gen. 30:26, pozn. 787, zde v tomto zúženém smyslu k rozlišení od následujícího výrazu²⁷⁰.
- 270** Viz Gen. 34:4, pozn. 910, zde v snad nejvlastnějším významu tohoto výrazu („malých holčiček“).
- 271** Viz Žalm 118:23, pozn. 221.
- 272** Viz Exod. 15:2, pozn. 495.
- 273** Viz Is. 19:20, pozn. 1024.
- 274** Viz Exod. 27:13, pozn. 949.
- 275** Viz Žalm 50:1, pozn. 1296.
- 276** Viz Jós. 6:26, pozn. 248.
- 277** Viz Hag. 1:2, pozn. 12.
- 278** Viz Gen. 13:10, pozn. 375.
- 279** Viz Exod. 11:6, pozn. 355, zde opět trpný tvar dotčeného slovesa⁴.
- 280** Zde snad ve smyslu „pastva“.
- 281** Tj. „dobytká“ (v hebrejštině ženského rodu), totiž „jej postihující“.
- 282** Tj. „nedostávalo se mu jí“.
- 283** Viz Num. 27:17, pozn. 985.
- 284** Viz Gen. 11:30, pozn. 347.
- 285** N. „pro⁶⁸“, „z příčiny“.
- 286** Viz Num. 10:9, pozn. 369, zde jde ovšem jen o podstatné jméno, jež je tam shora od slovesa, jehož se ona poznámka bezprostředně týká.
- 287** N., podle jiných, i LXX a Vulgaty, „tísň“, viz 2 Sam. 22:7, pozn. 864 a j., dotčený výraz v původním textu lze chápat i v takovémto smyslu.
- 288** Viz Gen. 3:23, pozn. 120, zde ve smyslu jako v textu, n.
- 289** „dopouštěl (n. „dovoloval“, „nebránil“) lidem“.
- 290** Viz Gen. 9:11, pozn. 291.
- 291** N. „šťastná“, „blahá“, „zdrávná“, „pokojná“, D. „úspěchem“, „šťastím“, „blahem“, „zdarem“, jako „pokoj“ (ve v. 10, smysl jako v textu n. zde shora. V. 16 obdobně (D. „rozsudkem pokoj“).
- 292** Viz Jer. 24:9, pozn. 1235.
- 293** Viz Gen. 28:17, pozn. 737.
- 294** Viz Růth 1:21, pozn. 61.
- 295** N. snad „a nedal jsem se utěšit“, viz Jer. 31:15, pozn. 971.
- 296** Viz Jer. 18:10, pozn. 39, zde je překlad zvolen vzhledem k tomu, že jde o sloveso obdobně onomu ve v. 14²⁹⁴, pojící se však nikoli s 3. pádem jako ono, nýbrž v zde shora citovaném místě se 4. pádem, a tak je lze chápat i na místě tomto, avšak v zájmu zachování zmíněné obdoby v překladu jsem v textu podal vazbu s předložkou, s níž se ono sloveso zde pojí, ve smyslu, v jakém jí lze rozumět stejně dobře jako ve smyslu předložky značící 4. pád. Takovéto podání smyslu dotčeného místa nacházím ve známých mi překlady jedině v doslovném překladu Youngově.
- 297** D. „přísahu lži³⁹⁶“.
- 298** D. „všechny tyto věci“.
- 299** Viz Is. 8:6 a dále, pozn. 2541.
- 300** Viz Jer. 2:7, pozn. 95.
- 301** Viz Lev. 23:1, pozn. 732.
- 302** N. „tedy“.
- 303** Viz Gen. 17:16, pozn. 459.
- 304** N. „jiného“, D. „jednoho“, jako shora, smysl však jako v textu n. zde shora.
- 305** N. „jistotně“, „ihned“, D. „jitím“.
- 306** Viz Exod. 32:11, pozn. 1136.
- 307** Viz Gen. 18:18, pozn. 480.
- 308** Viz Gen. 21:18, pozn. 558.
- 309** Viz Num. 15:38, pozn. 615.
- 310** Viz Num. 4:15; 11:11, 17, pozn. 147; netýká se míst bez tohoto označení.
- 311** Viz 2 Král. 9:25, pozn. 449.
- 312** Kraj v blízkosti Damašku; jméno se v SZ vyskytuje jen zde.
- 313** Tj. „břemena“, „slova“.
- 314** D. „a jeho tábořiště“, viz Num. 10:33, pozn. 386, zde v tomto přeneseném smyslu.
- 315** Viz Gen. 49:16, pozn. 1352.
- 316** N., podle některých, „když je (tj. „upřeno“) k Hospodinu oko lidí i všech kmenů Izráelových“, znění však, jež v souhlasu s jinými (v podstatě i s LXX, jichž překlad zní „protože oko Páně hledí na lidi i na všechny kmeny Izráelovy“) podávám v textu, mnohem lépe zapadá do textové souvislosti, vyjadřující Hospodinův zájem a péči o ty, již jsou ohroženi útoky nepřátelských zemí.
- 317** Viz Jós. 19:29, pozn. 590.
- 318** Srov. Ezek. 28:3n.
- 319** Viz Deut. 20:20, pozn. 1027 (takže se zde vytváří slovní hříčka „Cór mácór“), zde je snad smysl spíše jako v textu, srov. Žalm 31:21, pozn. 869.
- 320** Viz Gen. 41:35, pozn. 1116.
- 321** Viz Gen. 2:7, pozn. 57.
- 322** Viz Num. 21:32, pozn. 828.
- 323** Viz Gen. 4:15, pozn. 152.

- 324** Viz Is. 26:17, pozn. 724.
- 325** Viz Žalm 119:31, 116, pozn. 147; n., podle některých, „vysušeno“, „vyschne“, viz Gen. 8:14, pozn. 269, a srov. Hóš. 2:5, pozn. 51. Kap. 10:11 a 11:17 obdobně.
- 326** Zde a v předchozím verši a dále jsou uvedena jména měst Pelištím, viz 1 Sam. 6:17n.
- 327** V hebrejštině jednotné číslo v hromadném smyslu.
- 328** Tj. potomci Izráelcův s ženami z jiných národů, výraz vyskytující se v SZ jen zde.
- 329** Viz Lev. 26:19, pozn. 894.
- 330** Viz Gen. 10:13n., pozn. 321.
- 331** Viz Gen. 17:14, pozn. 1118.
- 332** Tj. „národa Pelištím“, jež je v tomto oddíle představen pod obrazem jednoho muže.
- 333** Sloveso jako v Gen. 48:17, pozn. 1307.
- 334** Tj. snad „jím prolitou“.
- 335** Viz Gen. 4:10, pozn. 141.
- 336** Viz Deut. 29:17, pozn. 1055.
- 337** Tj. „maso obětí přinášených modlám“.
- 338** Viz Jer. 13:21, pozn. 881.
- 339** V překladu 7. pád jednotného čísla (ač v hromadném smyslu) jména „Jevúsi“, viz Gen. 10:16nn., pozn. 322, zde ve smyslu
- 340** „městem Jevúsiho“, totiž „Jerusalémem“, viz Jós. 18:28, pozn. 582, neboť „Jevúsi“ bylo původní jméno tohoto města, viz Soud. 19:10.
- 341** Viz Gen. 26:17, pozn. 683, zde v takovémto smyslu, viz i Žalm 34:7, pozn. 768.
- 342** Tj. „k ochraně před vojensk“, dále obdobně.
- 343** Tj. snad „mimo budovatele Mého domu“.
- 344** Viz Is. 14:4, pozn. 522.
- 345** N. „k záchraně (n. „vysvobození“) oprávněný“.
- 346** Viz Gen. 49:11, pozn. 1344.
- 347** „Mladém oslu“ je zde v hebrejštině jedno slovo, výraz jiného kmene než „oslu“ shora.
- 348** Viz Gen. 49:11, pozn. 656.
- 349** Tj. snad „jedné z“, n. „zprostřed“.
- 350** Nesouvisí s „oslu“ ani „mladém oslu“ shora.
- 351** Viz Mat. 21:5, kde jsou tato slova citována zčásti podle LXX a zčásti podle jiné sotva zjiitelné předlohy.
- 352** Viz Gen. 50:9, pozn. 1382; Exod. 14:7, pozn. 460.
- 353** I zde snad ve smyslu pozn. 1066 k Is. 21:7, a obdobně snad i zdola v tomto verši („lučištníci“).
- 354** Viz Soud. 18:11, pozn. 838.
- 355** Viz Dán. 11:4, pozn. 744.
- 356** Viz Deut. 11:24, pozn. 473.
- 357** Tj. „pokud jde o tebe“, totiž „o (dceru) Cijjón(a)“ (n. „Jerusalém[a]“).
- 358** Vl. „skrže“, n.
- 359** „v krvi“, tj. „v důsledku krve“.
- 360** Tj. „tebe se týkající“.
- 361** Zde v obdobném smyslu jako v místě, jehož se týká dotčená²⁸⁸ poznámka.
- 362** Viz Gen. 37:20; 40:15, pozn. 991.
- 363** N. „na pevné (n. „nepřístupné“, „nedobytné“) místo“, výraz vyskytující se v SZ jen zde, viz však příbuzné výrazy v Deut. 3:5; 28:52, pozn. 80, Is. 2:15, pozn. 163. Jer. 15:20, pozn. 962, a j.
- 364** Tj. „doufající v osvobození“.
- 365** Viz Gen. 9:22, pozn. 103.
- 366** Vl. „vracet“.
- 367** Viz 1 Par. 5:18, pozn. 151; slovesa se používá i o nasa-zování šípů na tětívu.
- 368** D. „naplním“, tj.
- 369** „jako šíp na tětívu nasadím Efrájima“.
- 370** Viz Is. 66:19, pozn. 2646.
- 371** Viz Gen. 6:4, pozn. 192.
- 372** Viz Jós. 6:4, pozn. 213.
- 373** Viz Jós. 6:4, pozn. 211.
- 374** Viz 2 Král. 20:6, pozn. 796.
- 375** N. „ničit“, D. „pohlcovat“, „sžít“.
- 376** Sloveso jako „podmaňujte“ v Gen. 1:28.
- 377** Podle některých tyto „kameny z praku“ obrazně představují útočícího nepřítele v protikladu ke „kamenům koruny“ ve v. 16, jež pak jsou obrazem Božího lidu, Izraele.
- 378** Viz Žalm 83:2, pozn. 1085.
- 379** Viz Exod. 38:3 a j., zde je míšna nádoba naplněná krví ke skrápění.
- 380** Zde jiný výraz než ve zdola³⁸¹ citovaném místě a jinde, avšak v této souvislosti v podstatě souznačný; vyskytuje se v SZ jen ještě v jiném významu v Žalmu 144:12 („nárožní sloupy“).
- 381** Jež bývaly krví potírány, viz např. Lev. 4:25.
- 382** Viz Gen. 21:28, pozn. 129, zde (nikoli dále) ve smyslu
- 383** „jakožto stádo, jímž je jeho lid“.
- 384** Tj. zde „drahokamy“.
- 385** Viz Exod. 29:6, pozn. 1026.
- 386** Sloveso vyskytující se v SZ v takovémto smyslu jen ještě v Žalmu 60:4 („vztyčování“), v jiném významu ještě u Is. 10:18, pozn. 617.
- 387** N. „krása“, viz Hóš. 10:11, pozn. 504.
- 388** N. „výbornost“, „znamenitost“, „dokonalost“.
- 389** N. „vzrůstu“, „prospěchu“, „zdravého vývoje“, viz Přísl. 10:31, pozn. 529, zde jiný tvar dotčeného slovesa, vyskytující se v SZ jen zde, ve smyslu jako v textu n. zde shora.
- 390** Tj. „deště“, viz Deut. 11:14, pozn. 468; výraz je podstatné jméno takovéhoho významu, zde i tam.
- 391** Tj. „tém, již žádají n. prosí“.
- 392** Jako „přival“ v Gen. 7:12; viz Ezer. 10:13, pozn. 395.
- 393** Viz Gen. 31:19, pozn. 820.
- 394** N. „nepravdu“, viz Is. 1:13, pozn. 50, zde v takovémto smyslu.
- 395** Viz Is. 1:1, pozn. 2.
- 396** Viz Jer. 3:10, pozn. 259.
- 397** Viz Exod. 20:7, pozn. 666.
- 398** Viz Jób 21:34, pozn. 373.
- 399** Viz Gen. 11:2, pozn. 328.
- 400** Viz Gen. 15:13, pozn. 429; Žalm 119:67, pozn. 959.
- 401** Viz Gen. 4:5, pozn. 138.
- 402** Viz Ezek. 39:18, pozn. 1349.
- 403** Viz Exod. 20:5, pozn. 116 a 663.
- 404** Viz Jer. 9:25, pozn. 697.
- 405** Zde nikoli ve smyslu pozn. 663 k Exod. 20:5, leč vzhledem k „pastýřům“ a „kozlům“.

- 406** Jiný výraz než v kap. 9:16 a dále³⁸², jako v Gen. 29:2, 30:40 a j., výraz, jehož se v SZ nejčastěji užívá v tomto smyslu.
- 407** N., podle jiných, „se ujme (n. „vykoná přehlídku“) svého stáda, domu Júdova“.
- 408** Viz Exod. 8:10, pozn. 242.
- 409** D. „koni Svého majestátu“.
- 410** Viz Gen. 14:8, pozn. 396.
- 411** Tj. „z Júdy“.
- 412** Tj. „národní základní kámen budovy“, viz Is. 28:16, pozn. 1011.
- 413** Všemi těmito výrazy jsou obrazně míněny vůdčí osobnosti domu Júdova; v kap. 11:1–3 a dále obdobně velmožové Izráelovi.
- 414** Viz Exod. 27:19, pozn. 953.
- 415** N. snad „jsou kolíky“³²⁷.
- 416** Viz Gen. 46:26, pozn. 1262.
- 417** Zde snad v kladném smyslu („kdo povzbuzuje n. napomíná k pilné práci“).
- 418** Viz Přísl. 27:7, pozn. 1159.
- 419** Tj. „své nepřátele“.
- 420** Zde v takovémto smyslu vzhledem k následující předložkové vazbě.
- 421** Viz Num. 21:1, pozn. 788.
- 422** Tohoto místa se však netýká, co je v dotčené poznámce³²⁵ dále řečeno o jiném významu tvarů tohoto slovesa.
- 423** Viz Is. 1:29, pozn. 108.
- 424** Tj. „plnit n. vystrojovat mocí n. silou“, vl. „hrdinstvím“, sloveso jako v Gen. 7:18, viz tam pozn. 244 (takže zde a ve v. 12 by se snad dalo říci „pohrdinštovat“, tj. „činit hrdinskými“, „měnit v hrdiny“), ve tvaru vyskytujícím se v SZ kromě tohoto místa a v. 12 jen ještě (v jiném významu) u Kaz. 10:10, pozn. 391.
- 425** Viz Žalm 102:13, pozn. 2199, zde je předmět slovesa²⁸, v překladu následujícího, vyjádřen zájmenou příponou.
- 426** Sloveso jako v 1 Par. 28:9, pozn. 855.
- 427** Tj. „jejich prosby“, vl. „jím odpovídat“, viz Hóš. 2:21, pozn. 111. Kap. 13:9 obdobně.
- 428** Viz Žalm 26:11, pozn. 761.
- 429** Viz Gen. 31:16 a dále, pozn. 656.
- 430** Viz Gen. 10:11, pozn. 318.
- 431** Viz Deut. 3:25 a dále, pozn. 203.
- 432** Tj. „Hospodin“, srov. Is. 11:15; LXX zde podávají znění „projdou“ a obdobně uvádějí i následující „srazi“ jako tvar množného čísla; tak i některé novější překlady.
- 433** N. „úzkosti“, viz Gen. 35:3, pozn. 942, Žalm 20:1, pozn. 599, a j.
- 434** Podle některých „mořem tísně“⁴³³, to však je v rozporu s významem přízvučného znaménka, jímž je v původním textu opatřeno předchozí „mořem“.
- 435** Viz Is. 48:18, pozn. 2171.
- 436** Viz Gen. 41:1, pozn. 1085.
- 437** Viz Gen. 37:25, pozn. 993, zde v takovémto přeneseném smyslu.
- 438** Viz i Gen. 49:10, pozn. 1338.
- 439** Tj. ty, jichž se týkají vv. 5–10.
- 440** Viz Gen. 5:22, pozn. 177.
- 441** Tj. „několikery dveře“.
- 442** Viz Exod. 5:12, pozn. 512, zde však překlad doslovný.
- 443** Viz Gen. 35:8, pozn. 354.
- 444** Viz Num. 21:33; Žalm 68:15, pozn. 1600.
- 445** Viz Jer. 15:20, pozn. 962.
- 446** Viz Jós. 7:21, 24, pozn. 284, zde v takovémto všeobecném smyslu.
- 447** Viz Jóba 4:10, 3:24, pozn. 149, zde ve smyslu obou významových odstínů, uvedených na onech dvou místech.
- 448** Viz Soud. 14:5, pozn. 705.
- 449** Viz Jer. 12:5, pozn. 822.
- 450** Viz Gen. 15:20, pozn. 858.
- 451** Viz Jer. 7:32 a dále, pozn. 816.
- 452** Tj. „k zabíjení určené“.
- 453** Vl. „kupci“, tj. „ti, kteří je koupili“, viz např. Is. 24:2, pozn. 673.
- 454** Sloveso, jehož tvarem je dotčený výraz⁴⁵¹.
- 455** Viz Žalm 34:22, pozn. 934.
- 456** Viz Gen. 9:26 a dále, pozn. 409.
- 457** Toto „jejich“ je v původním textu vyjádřeno zájmenou příponou mužského rodu, zatímco všechny zájmené přípony shora v tomto odstavci („jichž“, „je“, i ta, jež je obsažena v slovech „nad nimi“ zdola, jsou rodu ženského (značí snad „ovce“ dotčeného „stáda“); mám tedy za to, že toto „jejich“ neznamená „pastýře“ jako „pastýře ovcí“, nýbrž jako „pastýře těch (tj. „sloužící tým)“, o nichž se mluví bezprostředně shora vůči tomuto místu“, označených jako „majitelé stáda“ a „prodávající stádo“.
- 458** Sloveso jako „se... slitovávat“ v 1 Sam. 15:3, jiné však než „litovat“ zde v kap. 1:12²⁸, odvozené od „slitování“ tamže ve v. 16⁴²; na tomto místě ve smyslu „nezachází s nimi šetrně n. soucitně“ a obdobně i na začátku v. 6.
- 459** „Vydávat... na pospas“ je sloveso jako „nacházet“ např. v kap. 10:10, v jiném tvaru, obdobně jako u Jóba 34:11, pozn. 1515, a 37:13, pozn. 1641, zde (v SZ jen zde) ve smyslu jako v textu.
- 460** N. „zpusťoší“, ne však jako např. v kap. 7:14²⁶¹, zde sloveso jako „roztlouk“ v 2 Král. 18:4, ve smyslu jako v textu.
- 461** Co se zde dále líčí, odehrálo se ve snu n. vidění, nikoli ve skutečnosti.
- 462** N. „proto“.
- 463** Viz Exod. 22:25, pozn. 772; Žalm 9:18, pozn. 246; 10:2, pozn. 260.
- 464** Viz Jer. 48:17, pozn. 1767.
- 465** Viz Gen. 1:5, pozn. 8.
- 466** Viz Žalm 27:4; 90:17, pozn. 772.
- 467** D. „jedné“, jako shora.
- 468** Tvar slovesa jako „v zástavu brát“ v Exod. 22:26n., zde smysl jako v textu.
- 469** Sloveso jako v Exod. 23:23, pozn. 816.
- 470** Viz Soud. 5:2, pozn. 281.
- 471** Viz Num. 21:4, pozn. 793.
- 472** N. „nechut“, „nenávisť“, sloveso vyskytující se v SZ jen zde a v jiném tvaru v psaném textu Přísl. 20:21, viz tam pozn. 917.

- 473** Tj. snad „ovce“⁴⁵⁷“.
- 474** Obdobně jako v Exod. 26:3, pozn. 903.
- 475** Jako v Soud. 11:37, ženská obdoba „bližního“¹²²“.
- 476** Viz Gen. 17:16, pozn. 459.
- 477** D. „dobré“.
- 478** Viz Deut. 1:13; 32:3, pozn. 35, zde smysl jako v textu.
- 479** Viz Exod. 23:5, pozn. 466.
- 480** Viz Gen. 20:16, pozn. 540.
- 481** Viz Jer. 18:2, pozn. 1033.
- 482** Viz Mích. 2:8, pozn. 139.
- 483** Viz Jer. 20:5, pozn. 1092, zde smysl jako v textu („tu nádhernou cenu“), míněno ovšem ironicky n. posměšně.
- 484** N. „jsem se stal... vysoce ceněným“, jako v 1 Sam. 18:30, sloveso, od něhož je odvozen předchozí výraz⁴⁸³, n. snad naopak.
- 485** Viz Gen. 24:53, pozn. 637, zde však jednotné číslo³²⁷.
- 486** N. „darebného“, „bezbožného“, hebr. „evil“, výraz vyskytující se v SZ jen zde, ježž drtivá většina známých mi novějších překladů podává ve smyslu „bláznivého“, „pošetilého“, „hloupého“, a podobně i LXX („apeirū“, tj. „nezkušeného“, „neučeního“, „nevědomého“) a Vulgata („stultū“, „hloupého“), a týž význam uvádějí všechny dostupné mi slovníky. Pojem „pošetilost“ n. „bláznovství“ však zahrnuje i představu nemoudrosti n. nerozumnosti spočívající v nedbání důsledků vlastního chování n. jednání a lhostejnosti k nim (srov. Luk. 12:20 a viz i Žalm 14:1, pozn. 360, kde je příbuzný a obdobného významu výraz) a tudíž odvahu dopouštět se neposlušnosti Božího slova a páchat jakékoli zlo, takže jej lze chápat i ve smyslu „bezbožnosti“ n. „ničemnosti“, jako příbuzný výraz u Jób 5:3, viz tam pozn. 504, a podobně i Přísl. 1:7 a dále, pozn. 25, a jeden ze známých mi novějších překladů, totiž revise německého překladu Lutherova, i tento výraz v takovémto smyslu (něm. „nichtsutzig“, místo „thöricht“, „bláznivý“ (atd.) původního Lutherova textu na tomto místě) podává. Rozhodl jsem se tudíž pro takový překlad i já, a to zejména proto, že tomu, co se dále v textu uvádí o „pas-týři“, jsemž se Hospodin chystá dát povstat, se dostává mnohem zřetelnější výrazu v pojmu „ničemnosti“ n. „bezbožnosti“, n. snad „nedbalosti“, „bezohlednosti“, a podobně, než jen „bláznovství“ n. „hlouposti“, „pošetilost“, což se zejména týká závěru v. 16 a ještě zřetelněji hrozby obsažené ve v. 17.
- 487** N. „rozptýleno“, „rozehnáno“, tj. „roztroušený n. zatlouaný dobytek“, hebr. „hanaar“, výraz stejně znějící jako „hoch“ n. „mladík“⁶⁵, zde výjimečně ve smyslu jako v textu n. zde shora, snad v souvislosti se slovesem např. u Is. 33:9, pozn. 1660. Některé ze známých mi novějších překladů jej i zde podávají v téměř smyslu jako na jiných místech, znění LXX („eskorpismenou“) i Vulgaty („dispersum“) však je v textu smysl jako v tomto překladu.
- 488** Viz Žalm 10:15, pozn. 305, tvar jiného slovesa než zde ve vv. 10 a 14.
- 489** Tj. „co bude ještě zdravo“, „nebude mít zlomenin na svých nohách“.
- 490** Viz Ezek. 34:3, pozn. 1621.
- 491** Výraz příbuzný onomu v Lev. 11:3, pozn. 317 a 318, vyskytující se v SZ v tomto smyslu jen zde.
- 492** Sloveso jako v Gen. 27:40, pozn. 724, jiné než shora⁴⁸⁸ i než ve vv. 10 a 14.
- 493** V pův. textu slovní hříčka („parséhen“, „jejich paz-nehy“, „jepárék“, „odlamovat bude“).
- 494** Obdobně jako u Jób 13:4, pozn. 635.
- 495** D. „vyschnutím“³²⁵, zdola „vyhasnutím“.
- 496** N. „proti Isráelovi“, jiná však předložka než v kap. 9:1. Táž předložka je i ve v. 2 a dále se smyslem jako tam v textu.
- 497** Viz Gen. 2:7, pozn. 56, sloveso, jehož tvarem je dotčený výraz⁴⁸¹.
- 498** Viz 2 Sam. 17:28, pozn. 715⁵⁰¹.
- 499** Tj. „naplněnou opojným nápojem, vravorání“⁵⁰⁰ vyvolávajícím“.
- 500** N. „závratí“, tento výraz je odvozen od slovesa u Nach. 2:3, pozn. 108, a vyskytuje se, obdobně jako ono sloveso, v SZ jen zde; svým významem na tomto místě se blíží spíše tomu významovému odstínu onoho slovesa, o němž se zmiňuje tamní poznámka 109, než tomu, jenž je tam uveden v textu.
- 501** Výraz (hebr. „saf“), jehož se týká předchozí⁴⁹⁸ poznámka, znamená také „práh“, viz např. Is. 6:4, a tomu-to významu dávají LXX („prothyra“, vl. „prahy“) a Vulgata („superliminare“) přednost i zde. Smysl by pak byl ten, že vravoráním n. závratí bude postižen každý, kdo onen práh překročí.
- 502** Zde v téměř smyslu jako v místě v dotčené poznámce³¹⁹ citovaném.
- 503** N. „břemene“, ne však jako shora³¹⁰, n. „zvedání“, tj. kamene, jehož zvedáním zkoušeli n. cvičili mladíci n. vůbec muži svou sílu. Výraz vyskytující se v SZ jen zde.
- 504** N. „jistě“, „nevyhnutelně“, D. „zraňování“⁵⁰⁵.
- 505** N. „odírat“, sloveso jako „vyřezávat“ v Lev. 21:5.
- 506** Viz Gen. 49:1, pozn. 230.
- 507** Viz Deut. 28:28, pozn. 988.
- 508** Zde i v kap. 10:5 (proti onomu místu zde jednotné číslo) jako v Gen. 49:17, viz pozn. 1383 v tamní kap. 50:9.
- 509** Jako v Deut. 28:28, výraz se v SZ vyskytuje jen ještě v 2 Král. 9:20, viz tam pozn. 443.
- 510** Viz Gen. 36:15nn., pozn. 966.
- 511** Viz Gen. 18:17 a dále, pozn. 537.
- 512** Viz Exod. 30:18, pozn. 1112, zde smysl jako v textu.
- 513** Viz Gen. 22:3, pozn. 571; n. snad „mezi stromy“.
- 514** D. „jakoby pochodni ohně“.
- 515** Viz Jer. 9:22, pozn. 692.
- 516** Tj. „pohubí“, jako oheň „pohlcuje“.
- 517** Tj. zde a v kap. 14:10n. „obyvatelstvo Jerúsáléma“.
- 518** N. „ještě“, „opět“.
- 519** Viz Jób 28:5, pozn. 1241, zde a dále smysl jako v textu.
- 520** Viz Deut. 13:9, pozn. 529.
- 521** Tj. „nejprve“, „především“.
- 522** Viz Deut. 26:19, pozn. 939.
- 523** Viz Num. 14:17, pozn. 536.
- 524** Vl. „jenž klopýtá“, zde však tvar trpného rodu se smyslem jako v textu, viz 1 Sam. 2:4, pozn. 79; Dán. 11:34n., pozn. 831.

- 525** Viz Jóba 41:3, pozn. 1831; Žalm 28:2, pozn. 799; Přísloví 18:23, pozn. 853.
- 526** Viz Jana 19:37, tam citováno podle řeckého překladu Theodotiónova.
- 527** Výraz odvozený od dotčeného slovesa²³², viz Is. 22:12, pozn. 1130.
- 528** Jméno vyskytující se v SZ jen zde, jde o jisté město na zdola jmenované rovině, o němž se zmiňuje ve svých spisech Hieronym, autor Vulgaty.
- 529** Viz Gen. 11:2, pozn. 330.
- 530** N. „Megiddó“, viz 2 Par. 35:22.
- 531** N. „rodinách“, dále obdobně, viz Gen. 10:5, pozn. 271 a 311.
- 532** Viz Exod. 26:9, pozn. 393.
- 533** Viz 2 Sam. 5:14.
- 534** Viz Num. 3:21.
- 535** Viz Žalm 36:9; 68:26; Jer. 2:13; 17:13, pozn. 119.
- 536** Tj. „zřídlo vody k obmytí n. očistění od (n. „odstranění“) hříchu a poskvrnění“, viz Num. 19:9, pozn. 747, tam v závorkách uvedený smysl rčení, jaké je tam v textu, je v podstatě podán v textu zde.
- 537** Tj. „jména“, n. „připomínány“, tj. „modly“.
- 538** D. „a ducha nečistoty“.
- 539** Viz 1 Král. 15:12, pozn. 794.
- 540** Tj. „pří“, n. snad „pro“, tj.
- 541** „protože prorokoval“. V. 4 obdobně.
- 542** Viz Žalm 6:10, pozn. 147.
- 543** Viz Is. 1:1, pozn. 2.
- 544** Zde značí plášť, jaký nosívali proroci.
- 545** Viz i 2 Král. 1:8.
- 546** Viz Hóš. 9:2, pozn. 407, nesouvisí s „křtmem“³⁹⁶, zde ve smyslu „utajení toho, že jsou proroky“.
- 547** Tj. „každý takový prorok“.
- 548** Viz Gen. 2:5, pozn. 749.
- 549** Tj. „jeden n. nějaký člověk“.
- 550** N. snad „najatého“, sloveso jako v Gen. 4:1, pozn. 125, Exod. 15:16, pozn. 526, ve tvaru nezcela jasného významu, vyskytující se v SZ jen zde.
- 551** Viz Gen. 2:7, pozn. 59.
- 552** Viz Exod. 25:37, pozn. 895.
- 553** Viz Jer. 6:7, pozn. 497.
- 554** D. „Jak“, tj. „to je to, jak“.
- 555** Viz Exod. 10:11, pozn. 332, výraz odvozený od dotčeného slovesa⁴²⁴ n. snad naopak.
- 556** Viz Lev. 6:2, pozn. 172.
- 557** Zde v takovémto smyslu.
- 558** Viz Mat. 26:31, citováno podle některých rukopisů LXX.
- 559** Viz Jer. 30:19, pozn. 1349, zde podstatné jméno obdobně onomu tam uvedenému pod pozn. 898, vyskytující se v SZ jen zde, s tímž významem jako „ponížené... stáda“ v kap. 11:7⁴⁶³, n., podle jiných, „mladým pastýřům“.
- 560** Tj. budou muset snést pronásledování, což se i stalo, srov. Jana 15:18, 20; 16:2; n. „na nepatrné“, tj. „k ochraně jich“.
- 561** Viz Deut. 21:17, pozn. 765, zde ve smyslu „dvě třetiny obyvatelstva“.
- 562** Tj. „obyvatele patřící do této pozůstávající třetiny“.
- 563** Viz Žalm 66:10, pozn. 430.
- 564** Tj. snad „tento třetí díl⁵⁶¹“, n. „tento lid“, dále obdobně.
- 565** Viz Gen. 4:26, pozn. 175.
- 566** N., podle některých, „den pro Hospodina“.
- 567** Oslovení se týká Jerúsálama.
- 568** Tj. „od tebe pocházející“, „co ti nepřátelé uloupí n. od tebe ukořistí“.
- 569** Tvar slovesa jako „olupovali“ v Soud. 2:14, pozn. 128; trpný rod se v SZ vyskytuje jen ještě u Is. 13:16, pozn. 749.
- 570** Viz Deut. 28:30, pozn. 991, i pokud jde o čtený a psaný text.
- 571** Viz Eze. 12:11, pozn. 511.
- 572** Zde smysl jako v textu, viz Jer. 29:16, pozn. 1305.
- 573** Viz 2 Sam. 17:11, pozn. 701.
- 574** Vl. „od své polovice“, obdobně jako zdola a např. v 2 Sam. 10:4, zde smysl spíše jako v textu.
- 575** Tj. „Středozemnímu“, tedy „k západu“.
- 576** Viz Num. 21:20, pozn. 815.
- 577** Zde v takovémto smyslu, obdobně jako např. „se nevzdával“ v Exod. 33:11.
- 578** Jiný výraz než zde v kap. 6:6¹⁹⁸.
- 579** N. snad „průrvou“.
- 580** Viz Žalm 32:6, pozn. 1725.
- 581** Jméno vyskytující se v SZ jen zde, značí nějaké jinak neznámé místo, snad někde blízko Jerúsálama.
- 582** Viz Gen. 13:10, pozn. 375.
- 583** Viz 2 Král. 15:13, pozn. 623.
- 584** Viz i Ámóse 1:1, pozn. 7.
- 585** Podle LXX, Vulgaty a syrského překladu „s ním“; to-muto znění dávají přednost i některé novější překlady, třebaže však se na první pohled zdá, že toto znění lépe zapadá do textové souvislosti, následoval jsem příklad jiných, kteří si nedovolili opravovat dochované masoretské texty, jehož znění nadto na tomto místě dává podle mého soudu velmi pozoruhodný smysl, vyjadřující city prorokovy myslí a jeho srdce, jež se po oznámení zvěsti o Hospodinově příchodu jeho posluchačům n. čtenářům ihned obrací přímo k Hospodinu samému oslovením Jeho Bytosti.
- 586** Srov. Kol. 3:4.
- 587** Vl. „cenná“, „drahá“, viz 1 Král. 5:17, pozn. 316, n. „vzácná“, jako v 1 Sam. 3:1, zde v obdobném smyslu jako u Jóba 31:26, pozn. 1255; i zde totiž, obdobně jako tam, jsou míněna nebeská světelná tělesa.
- 588** N. „zatmívat se“, sloveso jako „zťuhla“ v Exod. 15:8, viz i Sof. 1:12, pozn. 59 a 60, zde ve smyslu jako v textu („budou udušována n. potlačována ve svém projevu“, „budou se srážet n. stahovat“).
- 589** N., podle čteného textu, „nádherná – a vyhasínání!“
- 590** O verších 6 a 7 lze říci v podstatě totéž, co o Eze. 21:10, viz tam pozn. 981.
- 591** Tj. „Mrtvého“.
- 592** Viz Exod. 23:31, pozn. 828.
- 593** Viz Gen. 8:22, pozn. 281.
- 594** Viz Num. 22:1, pozn. 831.
- 595** Viz 1 Sam. 13:3, pozn. 511.

- 596** Viz Gen. 1:9, pozn. 13.
597 Tj. „vinné“.
598 Viz Lev. 27:21, pozn. 965.
599 Viz Exod. 9:14, pozn. 281.
600 Viz Exod. 8:2, pozn. 234; 2 Par. 21:14, pozn. 770.
601 Viz Num. 31:7, pozn. 1030.
602 N. „zetlení“, dále obdobně.
603 Tj. „každého z nich“, n. snad „všeho množství národností“ v textu shora zmíněného. Dále obdobně.
604 N. „dutinách“, „otvorech“, jako „díra“ u Ezek. 8:7 a obdobně v 2 Král. 12:9 a j., zde smysl jako v textu n. zde shora.
605 Zde vl. „hojný“, smysl jako v textu, n. snad „rozsáhlý“, „silný“.
606 Viz Deut. 7:23 a dále, pozn. 966.
607 Viz Deut. 14:26, pozn. 596.
608 Zde v takovémto smyslu, viz např. Gen. 34:29.
609 D. „roucha v hojnosti velmi“.
610 N. „mezi oněmi houfy“, viz Gen. 32:2, pozn. 853; nikterak nesouvisí se slovesem zde v kap. 9:8³⁴¹.
611 Viz 1 Sam. 1:7, pozn. 22.
612 Viz Lev. 25:53, pozn. 855.
613 Viz Gen. 13:1, pozn. 368.
614 Viz Exod. 12:14, pozn. 158 a 385.
615 Viz Lev. 23:34, pozn. 755.
616 Tj. „Svatá věc⁹²“, dále obdobně.
617 Viz Exod. 16:3, pozn. 550.
618 Viz Jóba 41:6, pozn. 1835, zde jednotné číslo.

MALEÁCHÍ

Břímě²³ slova Hospodinova na Isráěle⁴ skrze Maleáchího⁵.

(2) Miluji⁶ vás, řekl Hospodin; *ale* řekl jste: V čem⁸ nás miluješ⁶? – Zda nebyl Ěsáv bratrem Jákobovi? prohlášeno⁹ Hospodinem, *ale* Jákoba jsem miloval (3) a Ěsáva jsem znenáviděl¹⁰ a jeho hory jsem učinil¹¹ spouští¹² a jeho dědictví¹³ příbytky¹⁴ v pustině¹⁶¹⁷; (4) jestliže Edóm¹⁸ bude říkat: Byli jsme rozvráceni, *ale* rumišťe¹⁹²⁰ zase²¹ budeme budovat – Hospodin zástupů²²²³ řekl takto: Oni necht' budují²⁴ a já budu vyvracet²⁵, i dají⁷ jim název²⁶ Území²⁷ zlovůle a Lid, ježž Hospodin navždy²⁸ proklel²⁹. (5) To³⁰ budou vidět vaše oči a vy budete říkat: Hospodin se projevuje velikým³¹ zevně³² vůči území²⁷ Isráělovu.

(6) Syn cti³³ otce a nevolník své pány; *jsem-li* tedy³⁴ já Otec, kde je má čest³⁵? *A jsem-li* já Pánem, kde je bázeň³⁶ přede mnou¹⁶? řekl Hospodin zástupů²²²³ vám, již *jste*³⁷ kněží, znevažující mé jméno. *Ale* řekli jste⁷: V čem⁸ znevažujeme⁶ tvé jméno? (7) Přinášíte³⁸ na můj oltář poskvrněný³⁹ pokrm⁴⁰ a říkáte⁶: V čem⁸ tě poskvrňujeme⁶³⁹⁴¹? V tom⁸, že si říkáte⁴²⁴³: Stůl Hospodinův, on *necht' je* znevážen⁴⁴. (8) *A jestliže* za obět přinášíte³⁸ slepé⁴⁵, není to špatné? *A jestliže* přinášíte³⁸ chromé⁴⁵ a nemocné⁴⁵⁴⁶, není to špatné? Nuže, přiveď⁴⁷⁴⁸ je svému vládci⁴⁹, zda ti bude blahosklonný⁵⁰ nebo zda tě bude přijímat⁵¹, řekl Hospodin zástupů²²²³. (9) Nyní tedy³⁴, nuže, uprošujte⁴⁷ BOHA⁵², aby nám byl milostiv⁵³; toto je⁶ z vašich rukou – zda bude koho z vás přijímat⁵¹⁵⁴? řekl Hospodin zástupů²²²³. (10) Kdo aspoň mezi vámi, *ano*, chce⁵⁵ zavřít dveře⁵⁶, ať můj oltář⁵⁷ zbytečně⁵⁸ nepodpalujete⁵⁹? Nemám⁶⁰ potěšení⁶¹ ve⁶² vás, řekl Hospodin zástupů²²²³, a darů⁶³ z vaší ruky nebudu blahovlně přijímat⁵⁰, (11) vždyť od vzcházení⁶⁴ slunce až po jeho zajetí⁶⁵ *bude* mé jméno veliké mezi národy⁶⁶, a v každém místě⁶⁷ *bude* mému jménu v kouř obráceno⁶⁸, obětováno³⁸⁶⁹, a *bude*

to očištěný dar⁶³; *ano*, mé jméno *bude* veliké mezi národy⁶⁶, řekl Hospodin zástupů²²²³. (12) *Ale* vy je hanobíte⁷⁰ tím⁸, že si říkáte⁴²⁴³: Stůl Páně, on je poskvrněn³⁹, a jeho výnos⁷¹, pokrm z něho, *necht' je* znevážen⁴⁴. (13) *A* říkáte⁶⁷⁷²: Hle, jaká⁷³ námaha⁷⁴, a foukáte⁶⁷⁷⁵ na něj⁷⁶, řekl Hospodin zástupů²²²³, a vnášíte uloupené⁴⁵⁷⁷ a co⁴⁵ je³⁷ chromé a co⁴⁵ je³⁷ nemocné⁴⁶ – tak³⁰ vnášíte dar⁶³. Zda jej mám⁵⁵ z vaší ruky blahovlně přijímat⁵⁰? řekl Hospodin. (14) *Ale budíž* proklet podvodník⁷⁸, v jehož⁷⁹ stádu je samec⁸⁰, *ale* on činí slib⁸¹ a obětuje Pánu, *co* je porušen⁸². Vždyť *já* jsem veliký Král, řekl Hospodin zástupů²²²³, a mé jméno *bude* mezi národy⁶⁶ předmětem úcty⁸³.

2 A nyní, vy, již *jste*³⁷ kněžími, je tento rozkaz pro vás: (2) Nebudete-li poslouchat a nebudete-li si klást¹¹ na srdce vzdávání cti⁵⁵ mému jménu, řekl Hospodin zástupů²²²³, pak³⁰ mezi vás⁸⁴ budu vypouštět⁸⁵⁸⁶ kletbu⁸⁷ a proklínat⁸⁸ vaše žehnáni²⁰, a to⁸⁹⁹⁰ jsem i proklel⁸⁸, neboť si to nekladete¹¹⁹¹ na srdce. (3) Hle, já⁹², kárám⁹³ vaše⁹⁴ símě⁹⁵, i rozmetám⁹⁶ na vaše tváře lejna⁹⁷⁹⁸, lejna⁹⁷⁹⁸ vašich slavností⁹⁹; *ano*, k tomu vás *někdo* odnese¹⁰⁰, (4) i budete poznávat, že jsem k vám poslal⁸⁵⁸⁶ tento rozkaz, aby byla má smlouva¹⁰¹¹⁰² s Lévim, řekl Hospodin zástupů²²²³. (5) Má smlouva s ním se stala¹⁰³ životem¹⁰⁴ a pokojem, a ty⁸⁹ jsem mu učinil¹⁰⁵ důvodem k bázní¹⁰⁶, a on se mne bál⁶³⁶ a před¹⁰⁷ mým jménem se strachoval⁶¹⁰⁸. (6) V jeho ústech byl⁶ zákon¹⁰⁹ pravdy, aniž se mezi jeho rty našlo bezpráví¹¹⁰, chodil⁶ se mnou v pokoji a v upřímnosti¹¹¹ a mnohé odvrátil od nepravosti¹¹². (7) *Ano*, rty kněze mají⁵⁵ střežit¹¹³ vědění a z jeho úst mají⁵⁵¹¹⁴ hle dat zákon¹⁰⁹, neboť on je poslem¹ Hospodina zástupů²²²³; (8) *ale* vy jste se odchýlili¹¹⁵ od cesty a mnohé jste přivedli ke klopýtnutí¹¹⁶ stran zákona¹⁰⁹¹¹⁷, porušili jste¹¹⁸ smlouvu Léviho¹¹⁹, řekl Hospodin zástupů²²²³. (9) *I* já jsem vás tedy³⁴ učinil¹⁰⁵

zneváženými a poníženými vůči všemu lidu, podle toho, jak vy nedbáte⁹¹113 mých cest, ale přijímáte⁹¹ osoby⁵¹ stran zákona¹⁰⁹117 120. (10) Zda my všichni¹²¹ nemáme jednoho Otce¹²²? Zda nás nestvořil jeden Bůh? Proč se máme⁵⁵ proti sobě navzájem¹²³ dopouštět nevěrnosti¹²⁴ k hanobení⁷⁰ smlouvy našich otců?

(11) Júdá se nevěrnosti dopustil¹²⁴, ano, v Izráěli, ba v Jerúsalemě, byla spáchána¹²⁵ ošklivost¹²⁶, neboť Júdá¹²⁷ zhanobil⁷⁰ svatyni Hospodinovu, již on¹²⁸ miloval⁶, a stal se manželem¹²⁹ dcery BOHA ciziny¹³⁰; (12) kéž Hospodin pro¹³¹ muže, jenž to⁸⁹90 činí, ráčí²⁴55 se stanů Jákobových povytínat¹³² bdícího¹³³ i dovolujícího¹³⁴, i přináše-
jícího³⁸ dar⁶³ Hospodinův zástupů²²23.

(13) A za druhé činíte toto: Pokrývání oltáře Hospodinova slzami⁹⁷, pláčem a sténáním, neboť není¹³⁵ již přihlížení¹³⁶ k darům⁶³97 ani přijímání¹³⁷ předmětu záliby¹³⁸ z vaší ruky. (14) Říkáte⁶ však³⁴: Proč¹³⁹? Proto¹³⁹, že Hospodin je⁶ svědkem mezi tebou a mezi ženou tvého mládí¹⁰⁴, proti níž ses dopustil nevěrnosti¹²⁴, ač ona je tvou družkou a ženou smlouvy s tebou¹⁶. (15) Nezhotovil¹²⁵ je¹⁴⁰ snad³⁴ jeden? Ano¹⁴¹, on měl¹²² ještě dostatek¹⁴² ducha¹⁴³. A co ten, jenž je³⁷ jeden, hledal¹⁴⁴?145 Boží símě! Necht⁷ tedy³⁴ bdíte²⁴113 stran¹¹⁷ svého ducha¹⁴³146 a stran¹¹⁷ ženy tvého mládí¹⁰⁴, necht⁷ se nikdo nedopouští²⁴ nevěrnosti¹²⁴ (16) (neboť nenávidím zapuzování⁸⁵147, řekl Hospodin, Bůh Izráěluv), a¹⁴⁸ nečiní¹²⁴ násilí¹⁴⁹ pokrývkou na svém oblečení¹⁵⁰, řekl Hospodin zástupů²²23. Necht⁷ tedy³⁴ bdíte²⁴113 stran¹¹⁷ svého ducha¹⁴³146, aniž se dopouštíte²⁴ nevěrnosti¹²⁴. (17) Unavujete⁶151 Hospodina svými slovy; ale řekli jste⁷: V čem⁸ ho unavujeme⁶151? V tom⁸, že si říkáte⁴²43: Každý pachatel¹²⁵ zda je v očích Hospodinových dobrý a v nich on má⁶ potěšení⁶¹; nebo: Kde je Bůh práva¹⁵²?

3 Hle, já⁹², vysílám¹⁵³ svého posla¹154, ať utváří¹⁵⁵156 cestu před mou tváří, i bude náhle do svého chrámu¹⁵⁷ přicházet¹⁵⁸ PÁN, jehož vy hledáte¹⁴⁴, ano, Anděl smlouvy, jehož jste vy žádostivi⁶¹; hle, přijde¹⁵⁸159, řekl Hospodin zástupů²²23. (2) Ale kdo bude moci⁵⁵ snést¹⁶⁰ ten den jeho příchodu, ano, kdo bude ten, jenž³⁷

bude moci⁵⁵ obstát při jeho zjevení¹⁶¹? Vždyť on bude jako oheň taviče¹⁶² a jako žíravina¹⁶³ peroucích¹⁶⁴, (3) i usedne jako tavič¹⁶² a ten, jenž očisťuje stříbro, a bude očisťovat⁶ syny Lévího a tříbit¹⁶⁵ je jako zlato a jako stříbro, i stanou se¹⁰³ Hospodinův vznášejícím¹⁰⁰ dar⁶³ v spravedlnosti, (4) a bude⁶ dar⁶³ Júdy a Jerúsálema Hospodinův milý¹⁶⁶ jako dávné dni¹⁶⁷ a jako pravěká léta, (5) i přiblížím se⁴⁸ k vám na soud¹⁵² a stanu se¹⁰³ okamžitým¹⁶⁸ svědkem proti čarodějníkům a proti cizoložníkům a proti přísahajícím k živě¹⁶⁹ a proti odírajícím¹⁷⁰ námezdníky⁹⁷171 o mzdu, vdovy⁹⁷ a sirotky⁹⁷, a odstrkujícím¹⁷² cizince²⁰97 173 a mne se nebojícím³⁶, řekl Hospodin zástupů²²23. (6) Vždyť já, Hospodin, se neměním⁶174, takže vy, synové Jákobovi, jste nedošli konce¹⁷⁵ (7) přitom, že se ode dní svých otců odchylujete⁶115 od mých ustanovení¹⁷⁶, aniž jich dbáte⁶113; vraťte se ke mně a budu ochoten⁵⁵ vrátit se k vám, řekl Hospodin zástupů²²23. Ale řekli jste⁷: V čem⁸ se máme⁵⁵ vracet? (8) Zda má⁵⁵ člověk obírat¹⁷⁷ Boha? Vždyť vy mě obíráte¹⁷⁷; ale řekli jste⁷: V čem⁸ tě obíráme⁶177? V desátcích⁹⁷178 a v obětech⁹⁷ věnování¹⁷⁹! (9) Vy jste prokleti¹⁸⁰ kletbou⁸⁷ a obíráte¹⁷⁷ mě, tento národ⁶⁶, on všechen¹²¹. (10) Vneste všechny desátky¹⁷⁸ do domu pokladu¹⁸¹182 183, ať je v mém domě zásoba¹⁸⁴, v tomto mě přece⁴⁷ podrobte zkoušce, řekl Hospodin zástupů²²23, zda vám nebudu otvírat stavidla¹⁸⁵ nebes a vylévat¹⁸⁶ vám požehnáni¹⁸⁷ až nadmíru¹⁸⁸; (11) a budu pro vás¹⁸⁹ zakročovat⁹³190 proti žroutům⁹⁷191, ať vám nekazí²⁰82 97 plodů půdy¹⁹² a nepůsobí²⁰ vám nedostatek ovoce¹⁹³ vinné révy v poli, řekl Hospodin zástupů²²23. (12) I budou vás všechny národy⁶⁶ nazývat⁶ blaženými, neboť vy budete zemí potěšení⁶¹, řekl Hospodin zástupů²²23.

(13) Vaše slova proti¹⁹⁴ mně¹⁹⁵ byla⁶ silná¹⁹⁶, řekl Hospodin; ale řekli jste⁷: O čem jsme se proti¹⁹⁴ tobě¹⁹⁵ umlouvali⁶? (14) Říkali jste⁶: Obsluhovat¹⁹⁷198 Boha je ničím¹⁹⁹, a: Co za užitek, když budeme zachovávat⁶113 jeho nařízení²⁰⁰ a když budeme před¹⁰⁷ tváří Hospodina zástupů²²23 chodit⁶ ve smutku²⁰¹? (15) My tedy²⁰² blaženými nazýváme

opovážliv²⁰³; pachatelé¹²⁵ zlovůle jsou i podporováni⁶²⁰⁴ i Boha pokoušejí⁶²⁰⁵ a vyvážnou. (16) Tehdy se mající Hospodina v úctě⁸³ jali navzájem²⁰⁶ umlouvat a Hospodin se jal dávat pozor²⁰⁷ a uslyšel, i byla před jeho tváří psána⁶ kniha připomínky o majících Hospodina v úctě⁸³ a o cenících si²⁰⁸ jeho jména, (17) i stanou se¹⁰³ mi, řekl Hospodin zástupů²²²³, v den, jež já připravuji¹²⁵, zvláštním pokladem²⁰⁹, a budu se nad nimi slitovávat, jako se člověk²¹⁰ slitovává nad svým synem obsluhujícím¹⁹⁷ ho. (18) A když se budete vracet, budete²¹¹ umět⁵⁵ rozeznávat²¹² mezi spravedlivým a zlovolným, mezi obsluhujícím¹⁹⁷ Boha a tím, jenž ho neobsluhuje⁶¹⁹⁷.

4²¹³ Vždyť, hle, přichází²¹⁴ ten den, rozpálený²¹⁵ jako pec, a všichni opovážliví²⁰³ a všichni pachatelé¹²⁵ zlovůle se stanou¹⁰³ jakoby strništěm²¹⁶, a ten

den, jenž³⁷ přichází²¹⁴, je sežehne²¹⁷, řekl Hospodin zástupů²²²³, takže jim nebude ponechávat²¹⁸ kořene ani stonku²¹⁹. (2) Ale vám, majícím v úctě⁸³ mé jméno, vzejde²²⁰ slunce spravedlnosti a v jeho²²¹ křídlech²²² uzdravení²²³, i budete vycházet²²⁴ a poskakovat jako krmná telata²²⁵, (3) a rozšlapávat²²⁶ zlovolné, neboť oni budou v den, jež já připravuji¹²⁵, jakoby popelem pod chodidly²²⁷ vašich nohou, řekl Hospodin zástupů²²²³.

(4) Pamatujte na zákon¹⁰⁹ Mojžíše, mého nevolníka, jež jsem mu na Chórévě rozkázal pro²²⁸ všechny Isráel²²⁹, ustanovení²⁰¹⁷⁶ a práva¹⁵²; (5) hle, já se vám chystám před příchodem²³⁰ dne Hospodina, velikého a hrozného⁸³²³¹, poslat¹⁵³²³² Ělji, proroka²³³, (6) ať obrátí srdce otců k dětem²³⁴ a srdce dětí²³⁴ k jejich otcům, abych, až budu přicházet, nemusel⁵⁵²¹¹ zem ranit²³⁵ prokletím²³⁶.

MALEÁCHÍ

poznámky překladatele a odkazy

- 1 Jméno značí „Můj posel“ (jako „anděl“ u Zech. 4:1, pozn. 134, a j.), kap. 2:7 a dále obdobně. V kap. 3:1 je na mysli Boží Pomazaný (Dán. 9:25), Božská Osoba zjevená v takovéto podobě, což je vyjádřeno, kde jde o tento význam (zřejmě je to u Zech. 12:8), velkým začátečním písmenem; obdobně u Gen. 16:7, pozn. 439, a dále.
- 2 Viz Num. 4:15; 11:11, 17, pozn. 147.
- 3 Viz 2 Král. 9:25, pozn. 449.
- 4 Viz Soud. 1:1, pozn. 9.
- 5 Viz Exod. 4:13, pozn. 141.
- 6 Vl. „Zamiloval jsem sí“, tj. „zamiloval jsem si a dále miluji“, dále obdobně, i jiná slovesa.
- 7 Snad i zde „říkáte“⁶, v. 3 a dále obdobně, i stran jiných sloves.
- 8 Jako „čím“ v Soud. 6:15 a 1 Král. 22:21 (tam ovšem ve spojení s jinými slovesy); zde a dále snad je v dané souvislosti nejhodnější doslovný překlad jako v textu ve smyslu „po jaké stránce“, „v čem se projevuje n. je vidět to, že“, „V tom“ ve v. 7 a „tím“ ve v. 12 obdobně.
- 9 Viz Gen. 22:16, pozn. 584.
- 10 Zde ve smyslu „Jákožovi jsem dal přednost před Ěsávem“.
- 11 Viz Gen. 21:13, pozn. 384.
- 12 Viz Is. 1:7 a dále, pozn. 925.
- 13 Viz Num. 18:20, pozn. 724.
- 14 Tj. snad „příbytky zvěře“, možná tedy „doupaty“, výraz vyskytující se v SZ jen zde¹⁷.
- 15 Zde s předložkou jako v Gen. 2:24, pozn. 89 („dědictví jsem obrátil v příbytky“). Dotčená předložka však i prostě vyjadřuje 3. pád a tak je zde chápána ve velmi mnohých jiných překladech¹⁷.
- 16 Viz Num. 1:53, pozn. 61.
- 17 N., podle drtivé většiny známých mi překladů, „dědictví jsem dal šakalům (n., podle některých, i Vulgaty, „drakům“ n. „netvorům“) pustině“; toto chápání však je založeno na domněnce, že výraz zde v textu přeložený „příbytky“ („tannóth“) je mimořádným, nikde jinde se nevyskytujícím tvarem množného čísla výrazu značícího „šakaly“ (pravidelný tvar je „tanním“, viz např. Is. 13:23 a j.), resp. „tanníním“, pravidelného množného čísla slova „tannín“ značícího „netvora“ apod., viz např. Exod. 7:10, pozn. 215 (někde, např. u Ezek. 29:3, pozn. 1434, psáno „tanním“, ale tam je to jednotné číslo). Jiní pak tento výraz chápou jako pravidelně utvořené množné číslo podstatného jména „tannáh“, v SZ se nikde nevyskytujícího, značícího podle některých jakýsi druh hada, podle dalších „příbytek“, „bydliště“, „sídlu“, s odvoláním na arabské sloveso značící „bydlit“, „sídlit“. Tento význam je v překladu LXX („dómata“) a v souhlase s nemnohými jinými jsem mu rovněž dal přednost; dávat dobrý smysl, jež jsem se v jedné z předchozích poznámek¹⁴ pokusil objasnit.
- 18 Viz Gen. 25:30, pozn. 663, zde ve smyslu „národ Edómců“.
- 19 Jako u Is. 5:17, pozn. 1712, zde ve smyslu „stavby, jež byly v rumiště obráceny“.
- 20 Množné číslo.
- 21 Viz Gen. 26:18, pozn. 685.
- 22 Viz Num. 1:3, pozn. 15.
- 23 Viz 1 Sam. 1:3, pozn. 13.
- 24 Viz Gen. 1:26, pozn. 40.
- 25 Viz např. Přísl. 11:11; 14:1, pozn. 550; Is. 14:17, pozn. 816.
- 26 Viz Gen. 1:5, pozn. 8.
- 27 Viz Gen. 47:21, pozn. 603.
- 28 Viz Gen. 13:15, pozn. 383.
- 29 Viz Num. 23:8, pozn. 884; n. „rozhorlením postihl“, viz Zech. 1:12, pozn. 31.
- 30 Viz Gen. 4:3, pozn. 132.
- 31 Viz Num. 14:17, pozn. 536.
- 32 N. snad „zředu“, předložka jako v Gen. 24:46, pozn. 634, zde ve smyslu jako v textu n. zde shora.
- 33 Viz Exod. 20:12, pozn. 458.
- 34 Viz Gen. 9:11, pozn. 291.
- 35 Viz Exod. 16:7, pozn. 556.
- 36 N. „úcta“, nesouvisí však s „čest“ shora³⁵. Viz Gen. 28:17, pozn. 737; Lev. 19:3, pozn. 592, v. 14, pozn. 608.
- 37 Viz Deut. 4:25, pozn. 246.
- 38 Viz Exod. 21:6, pozn. 683.
- 39 Viz Ezr. 2:62, pozn. 62, zde a obdobně dále smysl jako v textu⁴¹.
- 40 Viz Num. 28: 2, pozn. 522.
- 41 Tj. „poskvrněnými oběťmi urážíme n. zneuctujeme“.
- 42 D. „Ve vašem říkání sí“, v. 12 obdobně.
- 43 Viz Gen. 18:17 a dále, pozn. 537.
- 44 N. snad „on je hoden znevážen“.
- 45 Tj. „slepě (dále obdobně) dobytče“.
- 46 Viz Ezek. 34:4, pozn. 1622 a 1624.
- 47 Viz Gen. 12:11, pozn. 360.
- 48 N. „přines“, „přiblíž“, dále obdobně, viz Exod. 3:5 a dále, pozn. 743.
- 49 N. „místodržícímu“, jako např. u Hag. 1:1, „zemskému správci“, zde ve smyslu „někomu, komu jsi podřízen“, „svě vrchnosti“.
- 50 N. „tě bude blahovolení přijímat“, viz Lev. 1:4, pozn. 11, v. 10 obdobně.
- 51 Viz Gen. 32:20, pozn. 869.
- 52 Obdobně jako v Exod. 32:11, pozn. 1136.
- 53 Viz Gen. 33:11, pozn. 890.
- 54 Zde D. „zda bude z vás povznášet tvář“.
- 55 Viz Gen. 2:16n., pozn. 74.
- 56 Dvojně číslo, zde ve smyslu „obě křídla dveří“.
- 57 Tj. „oběť na Mém oltáři“.
- 58 N. „pro nic“, viz Přísl. 1:17, pozn. 34, zde ve smyslu jako v textu n. zde shora.
- 59 Viz Is. 27:11, pozn. 2491.
- 60 Viz Gen. 11:30, pozn. 347.
- 61 Viz Gen. 34:19, pozn. 924; zde a dále od onoho slovesa odvozené podstatné (v kap. 3:1 přídavné) jméno, v kap. 2:17 ono sloveso samo.

- 62 Viz 1 Sam. 15:22, pozn. 631.
 63 Viz Gen. 4:3n., pozn. 133.
 64 Viz Exod. 27:13, pozn. 949.
 65 Viz Žalm 50:1, pozn. 1296.
 66 Viz Gen. 17:16, pozn. 459; Is. 1:4, pozn. 12.
 67 Viz Gen. 1:9, pozn. 13.
 68 Viz Exod. 29:13, pozn. 1035.
 69 Zde v takovémto smyslu („bude přinášena obětí“).
 70 Viz Is. 48:11, pozn. 1179.
 71 Jako „ovoce“ u Is. 57:19, zde ve smyslu jako v textu (tj. „to, co služba při něm vynáší kněžím“). Výraz se v SZ vyskytuje jen na těchto dvou místech.
 72 Snad i zde „říkáte si“^{43*}.
 73 D. „co za“.
 74 N. „dřina“, „lopota“, „trampota“, jako „útrapy“ v Exod. 18:8 a j.
 75 Projev pohrdání, n. snad
 76 „sfukujte jej“, tj. „odbyváte n. nedbale vykonáváte svou službu při něm“.
 77 Viz Lev. 6:4, pozn. 180.
 78 N. „lstivec“, „kdo klame“, tvar slovesa v Žalmu 105:25, pozn. 2293.
 79 D. „a v jeho“.
 80 Viz Gen. 6:19, pozn. 228, zde ve smyslu „zdravý bezvadný samec“.
 81 Viz Num. 6:21, pozn. 283.
 82 Tvar slovesa jako v Gen. 6:11 a dále, pozn. 205.
 83 Viz Žalm 130:4, pozn. 53.
 84 N. „proti vám“.
 85 Viz Gen. 3:23, pozn. 120.
 86 Viz Deut. 28:20, pozn. 964.
 87 Viz Deut. 28:20, pozn. 965; slovesný tvar, o němž je tam zmínka, je zde v kap. 1:14.
 88 Sloveso, od něhož je předchozí výraz⁸⁷ odvozen.
 89 Viz Exod. 1:16, pozn. 34.
 90 Zde zájmenná přípona ženského rodu, zastupujícího rod střední, zde ve smyslu „tuto věc n. záležitost“.
 91 D. „neboť není vás kladoucích si to“, dále obdobně.
 92 Viz Gen. 22:1, pozn. 569.
 93 Viz Gen. 37:10, pozn. 983, na tomto místě překlad zvolen vzhledem k tomu, že sloveso se zde pojí se 4. pádem bez předložky. Smysl snad je zde podobný smyslu slovesa shora⁸⁸.
 94 D. „vám“.
 95 LXX zde podávají znění „utinám vám paži“ („aforizó hymín hómón“), a podobně Vulgata „odhodím vám paži“ („proiciam vobis brachium“), místo „góer láchem eth-hazzerá“ totiž četli „góde (tvar slovesa jako „usekl“ v Pl. 2:3) láchem eth-hazzeróa“ (jako „paže“ např. v Gen. 49:24); tomuto znění dávají přednost i některé novější překlady.
 96 Viz Exod. 32:20, pozn. 1145.
 97 V hebrejštině jednotné číslo v hromadném smyslu.
 98 Tj. „obsah stěv obětovaných zvířat“, jako např. v Exod. 29:14 a j.
 99 Tj. „ze stěv zvířat při nich obětovaných“.
 100 Viz Gen. 4:7, pozn. 139.
 101 D. „rozkaz k bytí mé smlouvy“.
 102 Tj. snad „aby nadále byla v platnosti“, „aby byla uskutečňována“, „aby se podle ní jednalo“.
 103 Viz Gen. 1:2, pozn. 1.
 104 Viz Gen. 2:7, pozn. 59.
 105 Vl. „dal“, smysl jako v textu.
 106 D. „bázní^{36*}“, zde snad v takovémto smyslu.
 107 Viz Gen. 3:8, pozn. 102; 27:46, pozn. 730.
 108 Viz Is. 7:8, pozn. 470; Jer. 1:17, pozn. 62; n., podle jiných, „se chvěl“ (n. „třásl“).
 109 Viz Gen. 26:5, pozn. 674.
 110 Viz Žalm 37:1, pozn. 1003.
 111 Viz Žalm 27:11, pozn. 786; Is. 11:4, pozn. 654.
 112 Viz Gen. 4:13, pozn. 146.
 113 Viz Gen. 17:9, pozn. 449.
 114 Tj. „ti, již mu naslouchají“.
 115 Viz Gen. 19:2, pozn. 1307.
 116 Viz Pl. 1:14, pozn. 74.
 117 D. „v zákoně“, tj. „ve věci zákona“, n. snad „proti zákonu“. Dále obdobně.
 118 Viz Gen. 6:17, pozn. 205.
 119 Tj. „týkající se Lévího“, n. „s Lévím^{16*}“.
 120 Tj. „nejste nestranní v projednávání soudních záležitostí“.
 121 Viz Gen. 11:6 a dále, pozn. 374.
 122 Viz Gen. 11:6 a dále, pozn. 503.
 123 Viz Gen. 26:31, pozn. 694.
 124 Viz Soud. 9:23, pozn. 549.
 125 Viz Gen. 1:7, pozn. 12.
 126 Viz Gen. 43:32; 46:34, pozn. 1273.
 127 Tj. „kdosi z Júdova kmene“, viz v. 12 a srov. Jós. 7:1 a 10.
 128 Tj. „Hospodin“.
 129 Sloveso jako v Gen. 20:3, pozn. 529.
 130 Viz Exod. 2:22, pozn. 83; Deut. 32:12, pozn. 1139; Dán. 11:39, pozn. 848.
 131 V příčinném smyslu.
 132 Viz Gen. 17:14, pozn. 1118.
 133 Tj. snad „bďícího nad takovým“, „střeživšího jej“, tj. „snažícího se uchránit jej před takovým činem“; hebr. „ér“, mnozí zde vidí chybu opisovače a navrhují místo tohoto slova číst „éd“, tj. „svědka“, srov. Num. 2:14, pozn. 70. Dále smysl jako v textu.
 134 N. „umožňujícího“, viz Kaz. 10:19, pozn. 409, tj. „svým postojem takový skutek“, v protikladu k předchozímu¹³³ slovesnému tvaru snad „lhostejného“; smysl těchto dvou slovesných tvarů však je zde nejasný a jiní je překládají velmi rozmanitě. Smysl překladu, jemuž jsem dal přednost, je obdobný jako v Gen. 2:9 a dále, pozn. 65, totiž prostě „každého“; viz např. i Deut. 32:36, pozn. 1202. Poukaz na tento smysl nacházíme stran tohoto místa ze všech známých mi překladů jedině v poznámce k němu v převodu francouzského překladu J. N. Darbyho do angličtiny, kde je ovšem vlastní význam oněch dvou slovesných tvarů podán poněkud jinak než v tomto překladu.
 135 D. „z příčiny nebytí“.
 136 Tj. „ze strany Hospodinovy“; n. „obracení pozornosti“ (n. „zřetele“), viz Num. 16:15, pozn. 555.

- 137** Vl. „brani“, smysl jako v textu.
- 138** N. „blahovůle“, tj. „toho, co obětujete k vyvolání Hospodinovy záliby n. blahovůle“.
- 139** Zde D. „Na čem“, tj. „na základě čeho“. Dále obdobně.
- 140** Tj. „muže a ženu“, viz Gen. 1:27; 2:21–24.
- 141** N. „Nezhotovil“¹²⁸ přece jednoho, vždyť“.
- 142** Vl. „měl zbytek“, zde však snad je vhodnější překlad jako v textu.
- 143** N. „dechu“, viz Gen. 6:17, pozn. 226, tj. „aby mohl vdechnout vanutí života (Gen. 2:7) i do ženy“.
- 144** N. „oč usiloval“, tj. „oč Mu šlo“, „na čem Mu záleželo“. Kap. 3:1 obdobně.
- 145** N., podle některých, v podstatě i podle kralického překladu, „Neučinil je snad jedním (tj. „jedním masem“, Gen. 2:24, pozn. 89)? ... A proč jedním? Hledal“; tyto dvě části dotčeného verše se sice v takovémto překladu zdají navzájem velmi dobře významově souviset, to však sotva lze říci o té jeho části, jež je v textu mezi nimi.
- 146** Zde v tomto užším smyslu.
- 147** N. „odeslání“, tj. „manželky“, jako v Deut. 22:19, pozn. 367.
- 148** N. snad „ducha, ať se proti ženě tvého mládří neděje dopouštění... (…Isrláélu, at *nikdo*“.
- 149** Viz Gen. 6:11, pozn. 206.
- 150** Vl. „své oblečení nepokrývá násilím“, v textu opis k zachování předložkové vazby, jaká je v textu původním, i v překladu.
- 151** Viz Is. 40:28, pozn. 1933.
- 152** Viz Gen. 18:19, pozn. 482.
- 153** Sloveso jako v Gen. 3:22, pozn. 118.
- 154** Nesouvisí s předchozím slovesem¹⁵³.
- 155** Viz Gen. 24:31, pozn. 627; Is. 40:3, pozn. 1876.
- 156** Zde překlad zvolen vzhledem k tomu, že v původním textu tento slovesný tvar („upinnáh“) souvisí s následujícím „před mou tváří“ („lepánáj“), takže je zde jakási slovní hříčka, již jsem se takto pokusil uchovat i v překladu.
- 157** Viz 1 Král. 6:3, pozn. 326.
- 158** Zde i „vstupovat“, „vcházet“, dále obdobně.
- 159** N. „přichází“.
- 160** Viz Jer. 20:9, pozn. 508.
- 161** Vl. „ukázání se“.
- 162** Tvar slovesa jako např. v Žalmu 17:3, pozn. 430, zde ve smyslu jako v textu.
- 163** Jako u Jer. 2:22, výraz vyskytující se v SZ jen na těchto dvou místech.
- 164** N. „valchujících“, tj. „prádro“.
- 165** N. „čistit“, jako v 1 Par. 28:8, je to však sloveso jiného kmene než „očišťovat“ zde shora; n. „rýžovat“, jako u Jóba 28:1, tohoto slovesa se však používá jen o „zlatě“, nikoli o „stříbře“, jako zde zdola.
- 166** Viz Žalm 104:34, pozn. 2264.
- 167** Viz Gen. 9:12, pozn. 293; Deut. 32:7, pozn. 1123.
- 168** Vl. „spěšným“, viz Gen. 24:18, pozn. 617, zde snad v takovémto smyslu („rychlým“, „pohotovým“, „ihned po ruce jsoucím“).
- 169** Viz Zech. 5:4, pozn. 168.
- 170** Viz Lev. 6:2; 19:13, pozn. 177.
- 171** Viz Exod. 12:45, pozn. 428.
- 172** Viz Ám. 5:12, pozn. 230.
- 173** Viz Exod. 2:22, pozn. 82.
- 174** Viz Est. 1:7; 3:8, pozn. 35, zde smysl jako v textu, jako v PL 4:1, pozn. 362.
- 175** Viz Gen. 2:1, pozn. 46; 41:30, pozn. 1106; Jóba 4:9, pozn. 171; Is. 1:28, pozn. 106.
- 176** Viz Gen. 47:26, pozn. 1289.
- 177** N. „olupovat“, zdola obdobně, sloveso jako v Přisl. 22:23 (nikoli jako „neolupuješ“ tam ve v. 22), vyskytující se v SZ kromě těchto dvou míst jen ještě zde ve v. 9.
- 178** Viz Gen. 14:20, pozn. 410.
- 179** Viz Exod. 29:27, pozn. 1053; Deut. 12:6, pozn. 480.
- 180** Jiný tvar než v kap. 1:14, zde však v podstatě souznačný.
- 181** Viz Deut. 28:12, pozn. 960.
- 182** Viz 1 Král. 7:51, pozn. 483.
- 183** Viz Nech. 10:38, pozn. 502.
- 184** N. „potrava“, viz Jóba 24:5, pozn. 1130.
- 185** Viz Gen. 7:11, pozn. 240.
- 186** N. „vysypávat“, sloveso jako „vyprazdňovali“ v Gen. 42:35 a obdobně u Kaz. 11:3, zde ve smyslu jako v textu n. zde shora, tj. jakoby
- 187** „vyprazdňovat vám to, v čem je pozhánání obsaženo“.
- 188** D. „až pro ně nebude dost místa“, smysl jako v textu.
- 189** Jako „vám“ ve v. 10 a v tomto verši zdola; v této souvislosti je vhodnější překlad jako v textu („ve vašem zájmu“).
- 190** Zde překlad zvolen vzhledem k následující předložkové vazbě.
- 191** Tj. „kobytkám“, viz Jóba 1:4 a dále.
- 192** Viz Gen. 2:7, pozn. 39.
- 193** Viz Deut. 32:25, pozn. 1173, zde v přeneseném smyslu jako v textu; n. „neplodnost“, nesouvisí však s „plodů“ shora.
- 194** Jiná předložka než „proti“ ve v. 11; jinak snad
- 195** „na mne“, zdola obdobně.
- 196** N. „zpučná“, „sebevědomá“, „smělá“.
- 197** Viz Žalm 29:15 a dále, pozn. 749.
- 198** Viz Exod. 3:12 a dále, pozn. 662.
- 199** N. „k ničemu“, viz Exod. 20:7, pozn. 666.
- 200** Viz Gen. 26:5, pozn. 673.
- 201** N. „v černotě“, vl. „smutečné“, „začerněné“, příslovce téhož kmene a obdobného významu jako „v černotu“ u Is. 50:3, v SZ jen tam; tak i toto příslovce jen zde.
- 202** D. „A nyní my“.
- 203** Viz Žalm 19:13, pozn. 596.
- 204** N. „vyvyšování“, „daří se jim“, „vzkvétají“, vl. „jsou budování“, smysl jako v textu n. zde shora.
- 205** Sloveso jako „podrobté zkoušce“ ve v. 10, zde v takovémto smyslu.
- 206** D. „muž k svému bližnímu“.
- 207** Viz Is. 10:30 a dále, pozn. 1070; nesouvisí s následujícím „uslyšel“.
- 208** Viz Is. 13:17, pozn. 752.
- 209** Viz Exod. 19:5, pozn. 634.
- 210** Viz Gen. 9:5, pozn. 285.

- 211** Viz Gen. 16:4, pozn. 438.
212 N. „budete chápat“, vl. „vidět“, tj. „rozdíl“.
213 Tato kapitola je v původním textu součástí (pokračováním a ukončením) kapitoly 3.
214 N. „přijde“, dotčený tvar tohoto slovesa lze chápat v obojím smyslu.
215 Viz Exod. 22:5, pozn. 738.
216 Viz Exod. 15:7, pozn. 175.
217 Vl. „slízne“, viz Žalm 83:14, pozn. 1978.
218 Viz např. 2 Sam. 15:16, pozn. 273.
219 Vl. „větve“, jako „ratolesti“ v Žalmu 80:10, zde smysl jako v textu („nadzemní části“ v protikladu ke „kořeni“).
220 Viz Gen. 32:31, pozn. 885.
221 Viz Is. 3:26, pozn. 251.
222 Tj. „paprscích“, srov. „křídla úsvitu“ v Žalmu 139:9.
223 Viz Přísl. 4:22, pozn. 250.
224 Viz Exod. 3:10 a dále, pozn. 252.
225 Viz 1 Sam. 28:24, pozn. 1009.
226 Sloveso vyskytující se v SZ jen zde.
227 Viz Gen. 8:9, pozn. 1070.
228 Vl. „na“, n. snad
229 „stran všeho Izráele“.
230 Viz Gen. 13:10, pozn. 375.
231 N. „obávaného“, zde v takovémto smyslu.
232 Viz Gen. 6:13, pozn. 225.
233 Viz Mat. 11:14; Luk. 1:17.
234 Viz Gen. 3:16 a dále, pozn. 656.
235 Viz Gen. 4:15, pozn. 152.
236 N. „úplným zničením“, vl. „odevzdáním“, „uvedením v odevzdání“, viz Lev. 27:21, pozn. 965, zde ve smyslu jako v textu n. zde shora.

NOVÝ ZÁKON

EVANGELIUM PODLE MATOUŠE

Kniha rodu¹ Ježíše Krista, Syna Davida, Syna Abrahamova.

(2)Abraham zplodil Isáka; a Isák zplodil Jakóba; a Jakób zplodil Júdu a jeho bratry; (3)a Júdas zplodil Faresa a Zaru z Thamary; a Fares zplodil Esróma; a Esróma zplodil Arama; (4)a Aram zplodil Aminadaba; a Aminadab zplodil Nássóna; a Nássón zplodil Salmóna; (5)a Salmón zplodil Bóza z Raaby; a Bóz zplodil Óbéda z Rúth; a Óbéd zplodil Jessaje; (6)a Jessaj zplodil Davida, krále. A David zplodil Šalomouna z té, *jež byla ženou* Úrie; (7)a Šalomoun zplodil Roboama; a Roboam zplodil Abiu; a Abia zplodil Asu; (8)a Asa zplodil Jósafata; a Jósafat zplodil Jórama; a Jóram zplodil Oziu; (9)a Ozias zplodil Jóathama; a Jóatham zplodil Achaza; a Achaz zplodil Ezekiu; (10)a Ezekias zplodil Manasséa; a Manassés zplodil Amóna; a Amón zplodil Jósiu; (11)a Jósias zplodil Jechoniu a jeho bratry za přestěhování *do* Babylóna. (12)A po přestěhování *do* Babylóna zplodil Jechonias Salathiéla; a Salathiél zplodil Zorobabela; (13)a Zorobabel zplodil Abiúda; a Abiúd zplodil Eliakíma; a Eliakím zplodil Azóra; (14)a Azór zplodil Sadóka; a Sadók zplodil Achíma; a Achím zplodil Eliúda; (15)a Eliúd zplodil Eleazara; a Eleazar zplodil Matthana; a Matthán zplodil Jakóba; (16)a Jakób zplodil Josefa, muže Marie, z níž se zrodil² Ježíš, jemuž se říká Kristus. (17)Všechna tedy pokolení od Abrahama po Davida: čtrnáct pokolení; a od Davida po přestěhování *do* Babylóna: čtrnáct pokolení; a od přestěhování *do* Babylóna po KRISTA: čtrnáct pokolení.

(18)Zrození² Ježíše KRISTA pak bylo takto: Když totiž³ byla jeho matka Marie zasnoubena Josefovi, byla, dříve než se sešli, shledána těhotnou ze Svatého Ducha. (19)Josef však, její muž, jsa *člověk* spravedlivý, jenž by ji byl nerad vystavil⁴ veřejné hanbě, se rozhodl⁵ propustit ji potají; (20)když si však tyto věci rozva-

žoval⁶, hle, zjevil se mu ve snu anděl PÁNĚ a pravil: Josefe, synu Davidův, neboj⁷ se vzít Marii, svou ženu, k sobě, neboť to, *co bylo* v ní zplodeno, je ze Svatého Ducha. (21)I porodí syna a jeho jméno nazveš Ježíš⁸, neboť ten⁹ zachrání¹⁰ svůj lid od jejich hříchů. (22)Toto celé pak se událo, aby bylo splněno to, *co bylo* od PÁNA řečeno skrze¹¹ proroka, jenž praví¹²: (23)Hle, otěhotní ta, *jež je*¹³ panna, a porodí syna, a jeho jméno nazvou Emmanúél; to je v překladu¹⁴: S námi Bůh. (24)I zachoval se Josef, procitnuv¹⁵ ze spánku, jak mu anděl PÁNĚ nařídil, i vzal svou ženu k sobě (25)a nepoznával ji¹⁶ dotud, než porodila svého prvorozeného syna; i nazval jeho jméno Ježíš.

2 A když se Ježíš zrodil¹⁷ v Běthlémě v Júdsku¹⁸ ve dnech Héróda, krále, hle, přibyli do Jerúsáléma mágové¹⁹ od východu (2)a pravili: Kde je ten Král Židů, jenž se narodil²⁰? Na východě jsme totiž uviděli jeho hvězdu a přišli jsme se mu poklonit.

(3)Král Héródes však, uslyšev *o tom*, byl *tím* znepokojen²¹ a s ním všechen Jerúsalém; (4)i svolal všechny velekněží²² a písaře²³ lidu a vyptával se jich²⁴, kde se má zrodit²⁵ KRISTUS. (5)A oni mu řekli: V Běthlémě v Júdsku¹⁸, neboť takto je psáno skrze²⁶ proroka²⁶: (6)A ty, Běthléme, země Júdova, naprosto nejsi nejmenší mezi vladaři Júdovými, neboť z tebe vzejde²⁷ vůdce²⁸, jenž²⁹ bude pastýřem mého lidu³⁰, Israéle.

(7)Tu si Héródes, potají povolav mágy¹⁹, od nich podrobně³¹ zjistil čas vycházení³² té³³ hvězdy, (8)i poslal je do Běthléma a řekl: Odeberte se a podrobně³¹ vyzvězte³⁴, co se týče toho dětátka, a jakmile je najdete³⁵, podejte mi zprávu³⁶, abych i já mohl přijít a poklonit se mu³⁷. (9)A oni, vyslechše krále, se odebrali, a hle, hvězda, již byli na východě uviděli, je předcházela, až přišla a stanula nad *místem*, kde bylo to dětátko. (10)A když tu hvězdu uviděli, zaradovali se ne-

smírně velikou radostí, (11) a přišedše do toho domu, uviděli to dětátko s Marií, jeho matkou, i padli a poklonili se mu; a otevřevše své poklady, přinesli³⁸ mu dary: zlato a kadidlo a myrhu. (12) A byvše ve snu vnuknutím poučení³⁹, by se k Héródovi nevraceli⁴⁰, ušli druhou cestou do své země.

(13) A když oni ušli, hle, Josefovi se ve snu zjevuje anděl PÁNĚ a praví: Vstaň⁴¹, vezmi s sebou dětátko a jeho matku a prchej do Egypta, a buď tam, než ti povím, neboť Héródés bude⁴² dětátko hledat⁴³, by je zahubil. (14) A on vstal⁴¹, vzal v noci s sebou dětátko a jeho matku a ušel do Egypta (15) a byl tam až do Héródova skonu, aby bylo splněno to, *co bylo* od PÁNA řečeno skrze⁴¹ proroka, jenž praví⁴⁴: Svého syna jsem povolal z Egypta. (16) Tu se Héródés, vida, že byl od mágů¹⁹ obelstěn⁴⁵, náramně rozzuřil a dal pobít⁴⁶ všechny hochy, kteří *byli* v Bétlémě a na celém jeho území⁴⁷, od dvouletých a níže, podle času, jež si byl podrobně³¹ zjistil od mágů¹⁹. (17) Tehdy bylo splněno to, *co bylo* řečeno skrze⁴¹ Jeremiáše, proroka, jenž praví⁴⁸: (18) V Ramě bylo slyšet⁴⁹ hlas – pláč a mnoho⁵⁰ lkání: Rachél oplakávající své děti, a nechtěla se dát potěšit, protože jich není.

(19) Když však Héródés skonal, hle, Josefovi se v Egyptě ve snu zjevuje anděl PÁNĚ (20) a praví: Vstaň⁴¹, vezmi s sebou dětátko a jeho matku a ubírej se do země Israélovy, neboť ti, kteří usilovali o⁵¹ život dětátka, pomřeli⁵². (21) A on vstal⁴¹, vzal s sebou dětátko a jeho matku a přišel do země Israélovy; (22) uslyšev však, že nad Júdskem kraluje⁵³ Archelaos místo Héróda, svého otce, bál se⁵⁴ tam odejít, byv však ve snu vnuknutím poučen³⁹, uchýlil se do končin galilejských⁵⁵ (23) a přišed, usídlil se ve městě⁵⁶, jemuž se říká Nazaret, aby tak bylo splněno⁵⁷ to, *co bylo* řečeno skrze⁴¹ proroky³⁸: Bude nazván⁵⁹ Nazareem.

3 I přichází⁶⁰ v oněch dnech Jan, křtitel, káže v júdské pustině⁶¹ (2) a říká: Kajte se⁶³, neboť se přiblížilo království nebes. (3) Toto⁶⁴ je totiž ten, o němž bylo promluveno skrze¹¹ Isaiáše, proroka, jenž praví⁶⁵: Hlas volajícího

v pustině⁶¹: Připravte cestu PÁNĚ, čiňte jeho stezky⁶⁶ přímými. (4) A Jan sám měl svůj oděv ze srsti velblouda a okolo svých kyčlí⁶⁷ kožený opasek, a jeho strava byla: kobyly a divoký med⁶⁸.

(5) Tehdy k němu vycházel Jerúsálém i všechno Júdsko a všecken kraj okolo Jordánu, (6) i byli od něho v Jordáně křtěni⁶⁹, vyznávajíc své hříchy.

(7) Vida však, že k jeho křtu přicházejí mnozí z farizeů a saduceů, řekl jim: Zplozenata zmijí, kdo vás předem varoval, *abyste*⁷⁰ mohli prchnout před nastávajícím hněvem⁷¹? (8) Zarodíte⁷² tedy ovoce důstojné pokání⁶³. (9) A at vám nenaadne říkat sami v sobě⁷³: Za otce máme Abrahama; pravím vám, že Bůh může způsobit, by Abrahamovi povstaly⁷⁴ děti z těchto kamenů. (10) A již je ke kořeni stromů přiložena⁷⁵ sekera; každý strom, nerodící⁷⁶ dobrého⁷⁷ ovoce, se přece vytíná a hází do ohně. (11) Já vás ovšem k pokání křtím vodou⁷⁸, ten však, jenž přichází za mnou⁷⁹, je silnější než já a jeho opánky nejsem způsobilý si about⁸⁰; ten⁸¹ vás bude křtít Duchem a ohněm⁷⁸. (12) Jeho věječka⁸² je v jeho ruce, i pročistí svůj mlat a sklídí svou pšenici do sýpky, plevy však bude neuhlasitelným ohněm spalovat.

(13) Tu od Galileje do okolí⁸³ Jordánu k Janovi přichází Ježíš, by od něho byl pokřtěn⁸⁴; (14) Jan mu však rozhodně⁸⁵ bránil, říkáje: Já mám zapotřebí být pokřtěn⁸⁴ od tebe, a ty přicházíš ke mně? (15) Ježíš mu však v odpověď řekl: Ted' to strp, neboť se nám sluší takto splnit veškerou spravedlnost. Tu mu to trpí; (16) a Ježíš, byv pokřtěn, ihned vystoupil⁸⁶ z⁸⁷ vody, a hle, byla mu otevřena⁸⁸ nebesa a uviděl Božího Ducha, jak sestupuje jakoby holubice a přichází na něho, (17) a hle, z nebes hlas, pravící: Tento je můj milovaný Syn, v němž jsem našel svou slast.

4 Tu byl Ježíš od Ducha vyveden⁸⁶ do pustiny, by byl pokoušen⁸⁹ od ďábla; (2) a postiv se po⁹⁰ čtyřicet dní a čtyřicet nocí, potom⁹¹ vyhladověl⁹². (3) A pokušitel⁹³, přistoupiv k němu, řekl: Jsi-li Boží Syn, řekni, aby se tyto kameny staly chleby. (4) On však v odpověď řekl: Je

psáno⁹⁴: Ne pouhým⁹⁵ chlebem bude člověk žít, nýbrž každým slovem⁹⁶, jež vychází Božími ústy.

(5) Tu ho ďábel s sebou bere do svatého města a postavuje ho na vrchol⁹⁷ CHRÁMU (6) a praví mu: Jsi-li Boží Syn, vrhni se⁹⁸ dolů; je přece psáno⁹⁹: Dá o tobě příkaz¹⁰⁰ svým andělům, i ponесou tě na rukou, abys svou nohou nějak¹⁰¹ nenarazil na kámen. (7) Ježíš mu děl: Naproti tomu¹⁰² je psáno¹⁰³: Nebudeš pokoušet¹⁰⁴ PÁNA, svého Boha.

(8) Dále¹⁰² ho ďábel s sebou bere na velmi vysokou horu a ukazuje mu všechna království světa a jejich slávu (9) a praví mu: Tyto věci ti všechny dám, jestliže padneš a pokloníš se mi. (10) Tu mu Ježíš praví: Klid se, Satane, je přece psáno¹⁰⁵: Budeš se klanět PÁNU, svému Bohu, a jemu jedinému budeš konat svatou službu¹⁰⁶.

(11) Tu ho ďábel nechává, a hle, přistoupili andělé a obsluhovali ho¹⁰⁷.

(12) Usslyšev však, že Jan byl vydán, uchýlil se do Galileje, (13) a opustiv Nazaret, přišel a usídlil se v přimořském¹⁰⁸ Kafarnaúmu uvnitř hranic¹⁰⁹ Zabúlónových a Nefthalímových, (14) aby bylo splněno to, co bylo řečeno skrze¹¹ Isaiáše, proroka, jenž praví¹¹⁰: (15) Země Zabúlónova a země Nefthalímova cestou při moři¹¹¹ za Jordánem, Galilea národů: (16) Lid sedící v temnotě uviděl veliké světlo, a těm, kdo seděli v krajině a stínu smrti, těm¹¹² světlo vzešlo. (17) Od té doby počal Ježíš kázat a říkat: Kajte se, neboť se přiblížilo království nebes.

(18) A kráčeje¹¹³ podél Galilejského moře¹⁰⁸, uviděl dva bratry, Šimona, jemuž se říká Petr, a Ondřeje, jeho bratra, jak do moře vrhají čerň¹¹⁴; byli totiž rybáři. (19) I praví jim: Pojdte¹¹⁵ za mnou a učiním vás rybáři lidí. (20) A oni se hned, zanechavše sítě, za ním vydali. (21) A postoupiv odtamtud dále¹¹⁶, uviděl další dva bratry, Jakuba Zebedeova a Jana, jeho bratra, jak v lodi se Zebedeem, svým otcem, opravují své sítě; i povolal je (22) a oni se hned, zanechavše loď i svého otce, vydali za ním.

(23) A [Ježíš] obcházel celou Galileu, vyučuje v jejich synagogách a káže blahou zvěst o království a uzdravuje veške-

rou chorobu a veškerou tělesnou mdlobu mezi lidem. (24) A pověst o něm¹¹⁷ se rozešla¹¹⁸ do celé Sýrie, i přinášeli¹¹⁹ mu všechny, kdo se měli zle, sužovaní¹²⁰ různými chorobami a trýzněmi¹²¹, i démony ovládané a náměsíčné¹²² a ochrnuté, i uzdravoval¹¹⁹ je. (25) I vydaly se za ním početné davy od Galileje a Dekapole¹²³ a Jerúsalemá a Júdska a Zajordání.

5 Uzřev však ty davy, vystoupil na horu, a když usedl, přistoupili k němu jeho učedníci¹²⁴. (2) A otevřev svá ústa, vyučoval je a pravil: (3) Blažení chudí v duchu, protože těch¹¹² je království nebes. (4) Blažení ti, kteří hořekují, protože ti¹¹² budou potěšeni. (5) Blažení tiší¹²⁵, protože ti¹¹² zdědí zemi¹²⁶. (6) Blažení ti, kteří hladovějí a žízní po spravedlnosti, protože ti¹¹² budou nasyceni¹²⁷. (7) Blažení soucitní, protože těm¹¹² se dostane soucitu. (8) Blažení čistí v srdci, protože ti¹¹² uvidí Boha. (9) Blažení působci pokoje¹²⁸, protože ti¹¹² budou nazváni¹²⁹ Božími syny. (10) Blažení uštvaní¹³¹ pro spravedlnost, protože těch¹¹² je království nebes. (11) Blažení jste, kdykoli by vás hanobili^{130 132} a pronásledovali¹³² a lživě o vás říkali¹³² veškeré zlo – pro mne. (12) Radujte se a jásejte, protože vaše odměna je veliká¹³³ v nebesích; vždyť tak pronásledovali¹³² proroky, kteří byli před vámi.

(13) Sůl země¹²⁶ jste vy; bude-li však sůl zbavena své chuti¹³⁴, čím se osolí? K ničemu již nemůže sloužit¹³⁵, leč k tomu, by byla vyhozena ven a zašlapávána od lidí. (14) Světlo světa jste vy; město ležící na vrchu hory se nemůže skrýt¹³⁶, (15) aniž zapalují lampu a postavují¹³⁷ ji pod modius¹³⁸, nýbrž na svícen¹³⁹, i svítí všem, kteří jsou v domě. (16) Tak nechť se rozsvítí¹⁴⁰ vaše světlo před lidmi, ať uvidí vaše dobré¹⁴¹ činy a oslavují¹⁴² vašeho Otce, jenž je v nebesích.

(17) Nedomnívejte se¹⁴³, že jsem přišel zákon a proroky zbavit závaznosti¹⁴⁴; nepřišel jsem závaznosti zbavit¹⁴⁴, nýbrž vyplnit¹⁴⁵. (18) Věřu, pravím vám: Než pomine nebe i země, nikterak nepomine jediné *ÍOTA*¹⁴⁶ nebo jediná tečka¹⁴⁷ ze⁸⁷ zákona, než se stanou všechny věci. (19) Kdokoli tedy jeden z těchto nejmenších příkazů uzná za nezávazný¹⁴⁴ a tak

bude vyučovat¹⁴⁸ lidi, bude v království nebes nazýván⁵⁹ nejmenším, kdokoli však *je* bude vykonávat¹⁵⁸ a *jím* vyučovat¹⁵⁸, ten¹⁴⁹ bude v království nebes nazýván⁵⁹ velikým. (20) Ano, pravím vám, že nepředčí-li vaše spravedlnost¹⁵⁰ *spravedlnost* písmarů a farizeů, nikterak do království nebes nevstoupíte.

(21) Slýchali jste¹⁵¹, že starým se říkalo¹⁵¹: Nebudeš vraždit, kdokoli však zavraždí, bude podléhat soudu. (22) Já však vám pravím, že soudu bude podléhat každý, kdo se na svého bratra zbytečně¹⁵² hněvá; kdokoli však svému bratru řekne: RAKA¹⁵³, bude podléhat radě¹⁵⁴, kdokoli však řekne: pošetilče¹⁵⁵, bude podléhat trestu¹⁵⁶ ohnivého pekla¹⁵⁷. (23) Budeš-li tedy přinášet¹⁵⁸ svůj dar k oltář¹⁵⁹ a tam si vzpomeneš, že tvůj bratr proti tobě něco má, (24) nechej svůj dar tam před oltářem a nejprve jdi, sprvej se¹⁶⁰ se svým bratrem, a potom přijď a přinášej¹⁵⁸ svůj dar. (25) Spřátel se¹⁶¹ se svým protivníkem rychle, dokud jsi s ním na cestě, aby tě protivník někdy¹⁶² neodvezdal soudci a soudce aby tě neodvezdal zřízení a abys nebyl uvržen¹⁶³ do vězení. (26) Věru, pravím ti: Nikterak odtamtud nevyjdeš, dokud neodvedeš poslední kodrant¹⁶⁴.

(27) Slýchali jste¹⁵¹, že se říkalo¹⁵¹: Nebudeš cizoložit. (28) Já však vám pravím, že každý, kdo *na* ženu hledí tak, že po ní zatouží¹⁶⁵, se s ní ve svém srdci již cizoložství dopustil. (29) Je-li ti však léčkou¹⁶⁶ tvé pravé oko, vyrví je a zahodí od sebe, neboť je ti prospěšné, aby za své vzal¹⁶⁷ jeden z tvých údů a ne aby bylo¹⁶⁸ tvé celé tělo zahazeno do pekla¹⁶⁷; (30) a je-li ti léčkou¹⁶⁶ tvá pravá ruka, vytni ji a zahodí od sebe, neboť je ti prospěšné, aby za své vzal¹⁶⁷ jeden z tvých údů a ne aby bylo¹⁶⁸ tvé celé tělo zahazeno do pekla¹⁶⁷.

(31) Říkalo se¹⁵¹ také: Kdokoli propustí svou ženu, nechť jí dá rozvodný list. (32) Já však vám pravím, že kdokoli propustí svou ženu, leč by příčinou bylo smilstvo¹⁶⁹, dohání ji k¹⁷⁰ cizoložství, a kdokoli se s propuštěnou ožení, cizoloží.

(33) Dále jste slýchali¹⁵¹, že starým se říkalo¹⁵¹: Nebudeš křivě přísahat, nýbrž odvedeš PÁNU, co jsi přísahami slíbil¹⁷¹.

(34) Já však vám pravím, byste nepřísahali vůbec – ani při nebi, protože *to* je Boží trůn; (35) ani při zemi, protože *to* je podnoží jeho nohou; ani na Jerúsalem, protože *to* je město velikého Krále. (36) Aniž přísahej při své hlavě, protože nemůžeš jediný vlas učinit bílým nebo černým, (37) nýbrž vaše slovo nechť je: Ano, ano – ne, ne¹⁷²; co však je více než tato slova, je ze zlého¹⁷³.

(38) Slýchali jste¹⁵¹, že se říkalo¹⁵¹: Oko za oko a zub za zub. (39) Já však vám pravím, byste se nestavěli proti zlu, nýbrž kdokoli¹⁷⁴ ti dá políček na tvé pravé líce, obrať k němu i druhé, (40) a tomu, kdo se chce¹⁷⁵ s tebou soudit¹⁷⁶ a vzít tvou tuniku¹⁷⁷, nechej mu i přehoz¹⁷⁸, (41) a kdokoli¹⁷⁴ tě bude nutit, bys šel jednu míli, jdi s ním dvě. (42) Tomu, kdo tě prosí, dávej¹⁷⁹, a od toho, kdo si chce¹⁷⁵ od tebe vypůjčit, se neodvracej.

(43) Slýchali jste¹⁵¹ že se říkalo¹⁵¹: Budeš milovat toho, *jenž* je ti blízko¹⁸⁰ a nenávidět svého nepřítele. (44) Já však vám pravím: Milujte své nepřátele [žehnejte těm, kteří vám zlořečí, pěkně¹⁸¹ se chovejte¹⁸² k těm¹⁸³, kteří vás nenávidí] a modlete se za¹⁸⁴ ty, kteří [vám utrhají¹⁸⁵ a] vás pronásledují, (45) abyste se tak stali syny¹⁸⁶ vašeho Otce, *jenž* je v nebesích, protože *on* svému slunci dává vzházet na zlé i dobré¹⁸⁷ a déšť sesílá na spravedlivé i nespravedlivé. (46) Ano, budete-li milovat¹⁸⁸ ty, kteří milují vás, jakou máte odměnu? Nečiní¹⁸² totéž i dávkoví výběřčí? (47) A budete-li pozdravovat¹⁸⁸ jen své bratry, co zvláštního¹⁸⁹ činíte¹⁸²? Nečiní¹⁸² totéž i ti z národu¹⁹⁰? (48) Vy tedy buďte¹⁹¹ dokonali právě *tak* jako je dokonalý váš nebeský Otec.

6 Mějte se na pozoru, byste svou almužnu¹⁹² nedávali^{182 193} před lidmi k tomu, že byste od nich byli pozorováni^{188 194}, jinak u svého Otce, *jenž* je v nebesích, nemáte odměny. (2) Když¹⁹⁵ tedy dáváš^{182 193 196} almužnu, netrub¹⁸⁸ před sebou, jak si právě počínají¹⁸² pokrytci v synagogách a v uličkách, aby se jim tak od lidí dostalo slávy¹⁹⁷. Věru, pravím vám: Svou odměnu mají¹⁹⁸. (3) Dáváš^{182 193 196} li však almužnu ty, nechť se tvá levice nedoví, co činí¹⁸² tvá pravice, (4) aby tak tvá

almužna byla v skrytu, a tvůj Otec, jenž v skrytu vidí, ti odplatí.

(5)A když se modlíš¹⁹⁶, nebudeš jako pokrytci, protože ti se rádi modlí¹⁹⁹, stojíce v synagogách a na nárožích ulic, aby se tak ukazovali^{188 200} lidem. Věru, pravím vám: Svou odměnu mají¹⁹⁸. (6)Když¹⁹⁵ se však modlíš¹⁹⁶ ty, vstup do své komůrky, a zamkna²⁰¹ své dveře, pomodli se k svému Otci, jenž je v skrytu, a tvůj Otec, jenž v skrytu vidí, ti odplatí. (7)Při modlení však nemluve naplano^{188 202}, jako právě ti z národů¹⁹⁰; oniť myslí, že budou vyslyšeni²⁰³ pro tu svou mnohomluvnost²⁰⁴.

(8)Jim se tedy nepřipodobňujte¹⁸⁸, váš Otec přece, dříve než ho poprosíte, ví, kterých věcí máte zapotřebí. (9)Vy se tedy modlete takto: Náš Otče, jenž jsi v nebesích, buď posvěceno tvé jméno, (10)přiď tvé království, staň se tvá vůle²⁰⁵ jako v nebi, i na zemi; (11)dej nám dnes náš potřebný²⁰⁶ chléb (12)a odpusť nám naše dluhy, jako i my odpouštíme svým dlužníkům, (13)a neuváděj¹⁸⁸ nás do pokoušení²⁰⁷, nýbrž nás vyprost²⁰⁸ od zlého²⁰⁹. (14)Odpustite-li totiž lidem jejich provinění²¹⁰, odpustí váš nebeský Otec i vám, (15)pakli však lidem jejich provinění²¹⁰ neodpustíte, neodpustí ani váš Otec vaše provinění²¹⁰.

(16)A když¹⁹⁵ se postíte²¹¹, netvařte se, jako pokrytci, sklíčeně²¹²; oniť hyzdí své obličejce, aby se tak lidem ukazovali²⁰⁰, že se postí. Věru, pravím vám: Svou odměnu mají¹⁹⁸. (17)Postíš²¹¹-li se však ty, pomazíš si svou hlavu a umyš si svůj obličej, (18)aby ses tak ne lidem ukázal²⁰⁰, že se postíš, nýbrž svému Otci, jenž je v skrytu, a tvůj Otec, jenž v skrytu vidí, ti odplatí.

(19)Nestřádejte²¹³ pro sebe²¹⁴ pokladů na zemi, kde ničí²¹⁵ mol a rez²¹⁶ a kde prokopávají a kradou krádcové²¹⁷, (20)nýbrž pro sebe²¹⁴ střeďte²¹³ poklady v nebi, kde ani mol ani rez²¹⁶ neničí²¹⁵ a kde krádcové²¹⁷ neprokopávají, aniž kradou – (21)ano, kde je tvůj poklad, tam bude i tvé srdce. (22)Oko je lampa těla; bude-li tedy tvé oko upřímné²¹⁸, bude celé tvé tělo světlé²¹⁹, (23)bude-li však tvé oko zlé, bude celé tvé tělo temné. Je-li tedy tmou světlo, jež je v tobě, jak veliká je tma! (24)Nikdo nemůže být nevolníkem²²⁰

dvěma pánům; buď totiž bude jednoho nenávidět²²¹ a druhého²²² milovat, nebo se jednoho přidrží²²³ a druhým pohrdne. Nemůžete být nevolníky²²⁰ Bohu i mamonu. (25)Pro tuto příčinu vám pravím: Nestarejte se²²⁴ o své žití, čeho se najíte a čeho se napijete, ani o své tělo, čím se odějete; není žití více než strava a tělo než oděv? (26)Zahleďte se na ptáky nebes, že²²⁵ nesejí, aniž žnou, aniž sklízejí do sýpek, a váš nebeský Otec je živí; nejste vy mnohem výtečnější než oni²²⁶? (27)A kdo z vás může svou starostlivost²²⁴ přidat k svému vzrůstu²²⁷ jeden loket²²⁸?

(28)A co se staráte²²⁴ o oděv? Všimněte si pozorně lilíí na poli²²⁹, jak rostou: nelopotí se, aniž předou, (29)pravím vám však, že se ani Šalomoun ve vší své slávě tak neoblékal²³⁰ jako jedna z nich²³¹. (30)Jestliže však Bůh takto přistrojuje trávu na poli²²⁹, jež dnes je a zítra se hází do kamen, nepřistrojí mnohem spíše vás, malověrní? (31)Nestarejte se^{224 232} tedy a neříkejte: Čeho se máme najíst? nebo: Čeho se máme napít? nebo: Co si máme obléci? (32)Vždyť po všech těchto věcech se pídí²³³ národy; váš nebeský Otec přece ví, že veškeré²³⁴ tyto věci potřebujete. (33)Usilujte²³⁵ však nejprve o Boží království a jeho²³⁶ spravedlnost a tyto všechny věci vám budou přidány. (34)Nestarejte se^{224 232} tedy o zítřek²³⁷, neboť zítřek se bude o sebe starat²²⁴ sám; den má dost na svém zlu.

7 Nesuďte, abyste nebyli souzeni²³⁸; (2)ano, budete posouzeni²³⁹ soudem, jímž soudíte, a bude vám naměřeno²³⁹ měrou, jíž měříte. (3)Co však hledíš na²⁴⁰ třísku²⁴¹, jež je v oku tvého bratra, trámu však, jenž je v oku tvém²⁴², si nevšímáš? (4)Anebo jak chceš říci²⁴³ svému bratru: Dovol, vyjmu²⁴⁴ z tvého oka třísku²⁴¹ – a hle, v tvém oku trám! (5)Pokrytče, vyjmi²⁴⁴ nejprve ze svého oka trám a potom nabudeš zřetelného vidění²⁴⁵, *abys mohl vyjmout²⁴⁴ třísku²⁴¹ z oka svého bratra!*

(6)To, co je svaté, nedávejte psům, aniž házejte své perly před vepře, aby se snad¹⁶² nestalo, že by je zašlapali²⁴⁶ svýma nohama a obrátili se a roztrhali vás.

(7)Proste a bude vám dáno. Hleďte a najdete²⁴⁷. Klepejte a bude vám otevřeno.

(8)Každý přece, kdo prosí, dostává, a kdo hledá, nachází²⁴⁷, a tomu, kdo klepá, se otevře. (9)Anebo který člověk z vás je takový, že²⁴⁸ poprosí-li ho jeho syn o chléb, mu podá²⁴⁹ kámen, (10)a poprosí-li o rybu, mu podá²⁴⁹ hada? (11)Umíte-li tedy vy, jsouce zlí, dávat svým dětem dobré²⁵⁰ dary, čím spíše dá váš Otec, jenž je v nebesích, dobré²⁵⁰ věci těm, kdo ho prosí? (12)Všechny věci tedy, kterékoli si přejete²⁵¹, aby vám lidé činili, jim taktéž činite i vy – ano, toto²⁵² je zákon i proroci.

(13)Vstupte²⁵³ úzkou branou, protože široká je brána a prostranná cesta, jež vede²⁵⁴ do záhuby²⁵⁵, a mnoho je těch, kteří jí vstupují; (14)protože²⁵⁶ úzká je brána a stísněná cesta, jež vede²⁵⁴ do života²⁵⁵ a málo je těch, kteří ji nacházejí.

(15)Mějte se však na pozoru před nepravými²⁵⁷ proroky²⁵⁸, kteří²⁹ k vám přicházejí v oděvu²⁵⁹ ovcí, zevnitř však jsou draví²⁶⁰ vlci. (16)Rozpoznáte²⁶¹ je podle²⁶² jejich ovoce: což snad lidé sbírají hrozen z trní nebo fíky z bodláci? (17)Tak rodí každý dobrý²⁶⁰ strom hodnotné²⁶³ ovoce, bezcenný²⁶⁴ strom však rodí ovoce špatné. (18)Dobrý²⁶⁰ strom nemůže rodit špatného ovoce ani bezcenný²⁶⁴ strom rodit ovoce hodnotného²⁶³. (19)Každý strom, nerodící²⁷⁶ hodnotného²⁶³ ovoce, se vytíná a hází do ohně. (20)Podle²⁶² jejich ovoce je tudíž jistě²⁶⁵ rozpoznáte²⁶¹.

(21)Ne každý, kdo mi říká Pane, Pane, vstoupí do království nebes, nýbrž ten, kdo koná vůli²⁶⁶ mého Otce, jenž je v nebesích. (22)Mnozí mi v onen den budou říkat: Pane, Pane, neprorokovali jsme²⁶⁷ jménem tvým²⁶⁸? A nevyháněli jsme²⁶⁹ demony jménem tvým²⁶⁸? A nevykonali jsme mnoho mocných činů²⁷⁰ jménem tvým²⁶⁸? (23)A tu jim otevřené²⁷¹ povím²⁷²: Nikdy jsem vás nepoznal – táhněte pryč²⁷³ ode mne vy, kteří působíte²⁷⁴ bezzákonost.

(24)Každý tedy, kdo je takový, že²⁷⁵ slyší tato má slova a vykonává^{274 276} je – přirovnám²⁷⁷ ho k prozíravému²⁷⁸ muži, jenž²⁹ svůj dům zbudoval na skále; (25)i snesl se déšť a připlynuly²⁷⁹ řeky a zaduly větry a napadly onen dům, a nepadl, neboť byl založen na skále. (26)A každý, kdo slyší tato má slova a nevykonává^{274 276} je, bude přirovnán²⁷⁷ k pošetilému muži, jenž²⁹

svůj dům zbudoval na písku; (27)i snesl se déšť a připlynuly²⁷⁹ řeky a zaduly větry a narazily na onen dům, i padl a jeho pád byl veliký.

(28)A když Ježíš tato slova dokončil, stalo se, že davy nad jeho naukou upadaly v ohromení²⁸⁰, (29)neboť je vyučoval jako někdo, kdo má²⁸¹ pravomoc, a ne jako jejich písmaři.

8 A když z té hory sestoupil, vydaly se za ním početné davy; (2)a hle, přistoupil *jeden* malomocný, klaněl se mu a pravil: Pane, chceš-li²⁸², můžes mě očistit. (3)I vztáhl ruku, sáhl na něho a pravil: Chci²⁸², buď očistěn. A hned byl od svého malomocenství očistěn²⁸³; (4)a Ježíš mu praví: Hleď, bys *to* nikomu neřikal, ale²⁸⁴ jdi, ukaž se knězi a přines²⁸⁵ dar, jež nařídil Mojžíš – na svědectví jim.

(5)A když vstoupil²⁸⁶ do Kafarnaúmu, přistoupil *k* němu *jeden* setník, jenž ho snažně prosil (6)a pravil: Pane, můj sluha leží²⁸⁷ v domě ochrnut v hrozném utrpení²⁸⁸. (7)A Ježíš mu praví: Přijdu já a uzdravím ho. (8)A ten setník mu děl v odpověď: Pane, nejsem způsobilý, abys vstoupil pod můj krov, nýbrž pověz jen slovo²⁸⁹ a můj sluha bude vyléčen. (9)Vždyt i já jsem člověk pod pravomocí a mám²⁹⁰ pod sebou vojáky, i pravím tomuto: Odeber se, a ubírá se; a dalšimu: Pojď²⁹¹, a přichází; a svému nevolníku: Vykonej toto, a koná. (10)A Ježíš, uslyšev *to*, se podivil a řekl těm, kteří šli za ním: Věru, pravím vám: Ani v Izraelovi jsem nenašel²⁹² tak veliké víry. (11)Pravím vám však, že mnozí od východu a západu přijdou a ulehnou s Abrahamem a Isákem a Jakóbem v království nebes *ke stolu*, (12)ale synové království budou vyhnáni do zevnější tmy; tam bude pláč a zatinání²⁹³ zubů. (13)A tomu setníkovi Ježíš řekl: Jdi a necht' se ti stane, jak jsi uvěřil. A ten jeho sluha byl v oné hodině vyléčen.

(14)A když Ježíš přišel do domu Petrova, uviděl jeho tchyni, jak leží²⁹⁴ a má horečku. (15)I sáhl na její ruku a horečka ji opustila, i vstala a obsluhovala ho²⁹⁴.

(16)A když nastal večer, přivedli²⁹⁵ mu mnoho ovládaných démonů, i vyhnal ty duchy slovem a uzdravil všechny, kdo se

měli zle, (17) aby tak bylo splněno²⁹⁶ to, co bylo řečeno skrze²⁹⁶ Isaiáše, proroka, jenž praví²⁹⁷: On sám přijal naše slabosti²⁹⁸ a vzal na sebe choroby.

(18) A Ježíš, vida okolo sebe početné davy, poručil odplout²⁹⁹ na druhý břeh. (19) I přistoupil jeden písař a řekl mu: Učitelé, půjdu za tebou, kamkoli odcházíš³⁰⁰. (20) A Ježíš mu praví: Lišky mají doupata³⁰¹ a ptáci nebe hřadoviště³⁰², Syn člověka však nemá, kde by pokládal³⁰³ hlavu. (21) Jiný z jeho učedníků mu však řekl: Pane, povol mi nejprve odejít a pohřbit svého otce. (22) Ježíš mu však řekl: Pojď za mnou a pohřbívat³⁰⁴ své mrtvé nechej mrtvým. (23) I nastoupil do lodi a jeho učedníci se dali za ním. (24) A hle, na moři nastalo veliké rozbourání³⁰⁵, takže loď byla zaplavována³⁰⁶ vlnami; on však spal. (25) A učedníci přistoupili a vzbudili ho, říkajíce: Pane, pomoz³⁰⁷, hyneme! (26) I praví jim: Co jste ustrašení³⁰⁸, malověrní? Tu vstal a okřikl větry a moře, i nastalo veliké uklidnění³⁰⁹, (27) ti lidé však byli jati údivem³¹⁰ a říkali: Co je toto⁶⁴ za člověka, že jsou ho poslušny i větry i moře? (28) A když připlul³¹¹ na druhý břeh, do kraje Gergesanů³¹², potkali se s ním dva ovládaní démony, vycházející z³¹³ hrobek, náramně nebezpeční³¹⁴, takže onou cestou nebyl nikdo schopen přecházet. (29) A hle, dali se do křiku a říkali: Co je ti do nás³¹⁵, Boží Synu? Přišel jsi sem předčasně nás mučit³¹⁶? (30) I bylo daleko od nich stádo mnoha vepřů, jež se páslo³¹⁷, (31) a ti démonové ho snažně prosili, říkajíce: Vyháníš-li nás, odešli nás do toho stáda vepřů. (32) I řekl jim: Jděte. A oni vyšli a odešli³¹⁸ do toho stáda vepřů, a hle, celé stádo [vepřů] se zřítilo po srázném svahu do moře, i uhylnuli ve vodách. (33) Ti však, kdo je pásli, prchli, a odešedše do města, vše ohlásili³¹⁶, i ty věci o těch, kteří bývali ovládaní démony. (34) A hle, celé město vyšlo Ježíšovi v ústrety, a když ho uviděli, jali se ho snažně prosit, tak, aby³¹⁹ od jejich

9 hranic přešel jinam³²⁰. (1) A nastoupiv do lodi, přeplul a přišel do svého vlastního města³²¹; (2) a hle, přinášeli mu ochrnutého, položeného²⁹⁴ na loži. A Ježíš, vida jejich víru, tomu ochrnutému

řekl: Buď dobré myslí³²², dítě, tvé hříchy jsou odpuštěny³²³. (3) A hle, někteří z písařů sami v sobě³²⁴ říkali: Tento se rouhá. (4) A Ježíš, vida³²⁵ jejich rozvažování³²⁶, řekl: Nač vy si v svých srdcích rozvažujete zlé věci? (5) Copak je snadnější – říci: Tvé hříchy jsou odpuštěny³²³, či říci: Vstaň a chod? (6) Ale abyste věděli, že Syn člověka na zemi pravomoc hříchy odpouštět má, (tu praví tomu ochrnutému:) Vstaň, zvedni své lože a jdi do svého domu. (7) I vstal a odešel do svého domu; (8) davy však, vidouce to, se ulekly³²⁷ a jaly se oslavovat Boha³²⁸, že³²⁹ dal lidem takovou pravomoc.

(9) A Ježíš, bera se odtamtud dále³³⁰, uviděl člověka sedícího při dávkové pokladně³³¹, jemuž se říkalo Matouš, a praví mu: Pojď za mnou. I vstal a vydal se za ním. (10) A když v domě ležel u stolu, stalo se, že³³² hle, přišlo mnoho dávkových výběřčích a hříšníků a u stolu leželi s Ježíšem a jeho učedníky. (11) A farizeové, vidouce to, jeho učedníky říkali: Proč váš učitel jídá s dávkovými výběřčíchmi a hříšníky? (12) [Ježíš] však, uslyšev to, řekl: Lékaře nemají zapotřebí silní, nýbrž ti, kdo se mají zle. (13) Odeberte se však a naučte se³³³ co je toto³³⁴: Soucit chci³³⁵ a ne obět. Nepřišel jsem povolávat³³⁶ spravedlivé, nýbrž hříšníky.

(14) Tu k němu přistupují Janovi učedníci a praví: Proč se my a farizeové často³³⁷ postíváme, tvoji učedníci se však nepostívají? (15) A Ježíš jim řekl: Což mohou synové svatební síně hořekovat, pokud je ženich s nimi³³⁸? Přijdou však dni, kdy bude ženich od nich odtržen³³⁹, a tehdy se postit budou. (16) Nikdo však na starý³⁴⁰ šat¹⁷⁸ nepřikládá záplatu³⁴¹ z nevalchovaného sukna, neboť ta výplň z něho z šatu¹⁷⁸ vytrhává³⁴² a vzniká horší díra³⁴³; (17) aniž dávají mladé víno do starých³⁴⁰ měchů, jinak měchy praskají a víno se vylévá³⁴⁴ a měchy se zničí, nýbrž dávají mladé víno do měchů nových³⁴⁵ a oboje se spolu uchraňuje.

(18) Zatímco k nim mluvil tyto věci, hle, vstoupil jeden hodnostář, klaněl se mu a pravil: Má dcera mezitím³⁴⁶ skonala, přijď však, polož na ni svou ruku a ožije. (19) A Ježíš vstal a dal se za ním, i jeho

učedníci. (20)A hle, odzadu přistoupila *jedna* žena, mající dvanáct let tok krve³⁴⁷, a sáhla si na lem³⁴⁸ jeho šatu¹⁷⁸; (21)bylat sama v sobě pravila: Sáhnu-li si jen na jeho šat¹⁷⁸, budu vyhojena³⁴⁹.

(22)Ježíš však, obrátiv se k ní a vida ji, řekl: Buď dobré myslí³²², dcero, vyhojila³⁴⁹350 tě tvá víra. A od té hodiny byla ta žena vyhojena³⁴⁹.

(23)A když Ježíš přišel do domu toho hodnostáře a uviděl pištce³⁵¹ a dav, jak hlučí, (24)pravil: Klidte se, vždyť ta dívka neumřela, nýbrž spí. I vysmívali se mu. (25)Když však byl dav vyhnán, vstoupil a chopil se její ruky a ta dívka byla vzkříšena³⁵². (26)A tato zpráva vyšla do celé oné země.

(27)A když se Ježíš odtamtud bral dále³³⁰, dali se za ním dva slepci, křičíce a říkajíce: Smiluj se nad námi, Synu Davidův! (28)A když přišel do domu, přistoupili ti slepci k němu a Ježíš jim praví: Věříte, že toto mohu vykonat? Práví mu: Ano, Pane. (29)Tu sáhl na jejich oči a pravil: Necht se vám stane podle vaší víry. (30)A jejich oči byly otevřeny; a Ježíš je přísně napomenul³⁵³ a pravil: Hleďte, ať se to nikdo nedovídá. (31)Oni však, když vyšli, rozšířili pověst o něm po³⁵⁴ celé oné zemi.

(32)Když však oni vycházeli, hle, přivedli mu němého, ovládaného démonem. (33)A když ten démon byl vyhnán, němý promluvil a davy byly jaty údivem³⁵⁵ a říkaly: Nikdy se v Izraelovi nic takového³⁵⁶ nezjevilo. (34)Farizeové však říkali: Vyhání demony skrze knížete³⁵⁷ démonů.

(35)A Ježíš obcházel všechna města a vsi, vyučuje v jejich synagogách a káže blahou zvěst o království a uzdravuje veškerou chorobu a veškerou tělesnou mdlobu. (36)Když však uviděl davy, byl pohnut niterným soucitem³⁵⁸ s nimi, protože byly zuboženy³⁵⁹ a odstrčeny³⁶⁰ jako ovce nemající pastýře.

(37)Tu praví svým učedníkům: Žeň je seje hojná, ale dělníků málo; (38)proste³⁶¹ tedy Pána žně tak, aby³⁶² na svou žeň dělníky vyslal³⁶³.

10 A přivolav si dvanáct svých učedníků, dal jim pravomoc³⁶⁴ nad nečistými duchy³⁶⁵, takže je *mohli* vyhánět

a uzdravovat veškerou chorobu a veškerou tělesnou mdlobu.

(2)Jména těch dvanácti apoštolů³⁶⁶ jsou pak tato: první Šimon, jemuž se říkalo Petr, a Ondřej, jeho bratr; Jakub Zebedeův a Jan, jeho bratr; (3)Filip a Bartoloměj; Tomáš a Matouš, dávkový výběřčí; Jakub Alfeův a Lebbeus, jemuž předženo Thaddeus; (4)Šimon Kananej³⁶⁷ a Júdas Iskarióta, jenž ho i vydal.

(5)Těchto dvanáct Ježíš vyslal, uděliv jim pokyny těmito slovy³⁶⁸: Neodbočujte³⁶⁹ na žádnou cestu národů a nevstupujte do žádného města Samařanů, (6)nýbrž se spíše³⁷⁰ ubírejte ke ztraceným ovčím domu Izraelova. (7)A když se budete ubírat, kažte a říkejte: Přiblížilo se království nebes. (8)Uzdravujte nemocné [, křiste mrtvé], očišťujte malomocné, vyhánějte demony; zdarma jste dostali, zdarma dávejte³⁷¹. (9)Nechystejte si do svých opasků zlata ani stříbra ani mědi³⁷², (10)ne vak na cestu, ani dvě tuniky¹⁷⁸ ani opánky ani hůl, dělník je přece hoden své stravy. (11)Do kteréhokoliv města nebo vsi však vejдете, vyzvězte³⁴, kdo je tam³⁷³ hoden, a tam zůstaňte, dokud nevyjdete. (12)A když budete vcházet do domu³⁷⁴, pozdravte jej, (13)a bude-li ten dům hoden, necht na něj přijde váš pokoj³⁷⁵, pakli však hoden nebude, necht se váš pokoj³⁷⁵ navrátí na vás. (14)A kdokoli vás nepřijme, aniž vyslechne vašich slov – až budete z toho domu nebo města vycházet ven, vytrčte prach svých nohou. (15)Věru, pravím vám: V den soudu bude zemi Sodomy a Gomory snesitelněji než onomu městu.

(16)Hle, vysílám vás já jako ovce uprostřed vlků; buďte³⁷⁶ tedy prozíraví³⁷⁷ jako hadi a prostoduší³⁷⁸ jako holubi³⁷⁹.

(17)Před lidmi³⁸⁰ se však mějte na pozor, neboť vás budou vydávat do rad³⁸¹ a v svých synagogách vás budou bičovat, (18)a budete pro mne voděni i před vladaře a krále na svědectví jim a národům. (19)Kdykoli³⁸² však vás vydají, nestarejte se³⁸³, jak nebo co máte promluvit³⁸⁴, neboť v onu hodinu vám bude dáno, co promluvíte³⁸⁵. (20)Mluvíť totiž nejste vy, nýbrž Duch vašeho Otce, jenž³⁸⁶ mluví ve vás.

(21) Bratr však vydá na smrt bratra a otec dítě, a děti se vzeprou proti rodičům a způsobí jejich smrt³⁸⁷ (22) a budete pro mé jméno ode všech nenávidění³⁸⁸. Kdo však vytrvá³⁸⁹ do konce, ten bude zachráněn.

(23) Až³⁸² vás však budou pronásledovat v tomto městě, prchejte do dalšího – věru, pravím vám: Nikterak nebudete s Israélovými městy hotovi, než přijde Syn člověka. (24) Žák³⁹⁰ není nad učitele ani nevolník nad svého pána; (25) je dosti žáku³⁹⁰, aby se stal *takovým* jako jeho učitel, a nevolník jako jeho pán. Přezděli-li hospodáři domu³⁹¹ Belzebub, čím spíše jeho domácím³⁹²? (26) Nebojte se³⁹³ jich tedy, neboť nic není zastřeno, co nebude odestřeno, a *nic* tajno³⁹⁴, co nebude poznáno. (27) Co vám pravím v temnotě, říkejte³⁹⁵ na světle, a co slyšíte v ucho³⁹⁶, kažte³⁹⁵ na střeších³⁹⁷.

(28) A nemějte strach před těmi³⁹⁸, kdo zabijejí tělo, duši však zabít nemohou, spíše³⁷⁰ se však zalekněte³⁹⁹ toho, jenž může duši i tělo zahubit⁴⁰⁰ v pekle⁴⁰¹. (29) Neprodávají se dva vrabečkové za assarion⁴⁰²? A *ani* jeden z nich nepadá na zem bez vašeho Otce; (30) vám⁴⁰³ však jsou i vlasy na hlavě všechny sečteny – (31) nebojte se tedy, výtečnější jste⁴⁰⁴ vy než mnoho vrabečků. (32) Každý tedy, kdo⁴⁰⁵ se ke mně přizná před lidmi – přiznám se k němu i já před svým Otcem, jenž je v nebesích. (33) Kdokoli⁴⁰⁵ by mě však před lidmi zapřel, zapřu ho i já před svým Otcem, jenž je v nebesích.

(34) Nedomnívejte se⁴⁴³, že jsem přišel na zem poslat⁴⁰⁶ pokoj⁴⁰⁷; nepřišel jsem poslat⁴⁰⁶ pokoj⁴⁰⁷, nýbrž meč⁴⁰⁸, (35) ano, přišel jsem znesvářit⁴⁰⁹ člověka s jeho otcem a dceru s její matkou a snachu s její tchyní⁴¹⁰, (36) a nepřáteli člověka budou jeho domácí³⁹². (37) Kdo má otce nebo matku nade mne raději, není mne hoden, a kdo má syna nebo dceru nade mne raději, není mne hoden, (38) a kdo nebere svůj kříž a *nejde*⁴¹¹ za⁴¹² mnou, není mne hoden. (39) Kdo své žití najde, ztratí je, a kdo své žití pro mne ztratí, najde je. (40) Kdo přijímá vás, přijímá mne, a kdo přijímá mne, přijímá toho, jenž mě vyslal. (41) Kdo přijímá proroka ke jménu⁴¹³

proroka, dostane odměnu proroka, a kdo přijímá spravedlivého ke jménu⁴¹³ spravedlivého, dostane odměnu spravedlivého; (42) a kdokoli jednoho z těchto malých napojí ve jménu⁴¹³ učedníka jen pohárem studené vody, věru, pravím vám: Nikterak své odměny neztratí.

11 A když Ježíš dokončil udílení rozkazů svým dvanácti učedníkům, stalo se, že odtamtud přešel *jinam*⁴¹⁴ vyučovat a kázat v jejich městech.

(2) Jan však, uslyšev ve věznici o Kristových činech, mu skrze své učedníky (3) vzkázal⁴¹⁵: Jsi ty ten, jenž přichází⁴¹⁶, či máme čekat na jiného? (4) A Ježíš jim v odpověď řekl: Odeberte se a ohlaste³⁶ Janovi, co slyšíte a vidíte: (5) Slepci prohlédají a chromí chodí, malomocní jsou očišťováni a hluchí⁴¹⁷ slyší a mrtví se křísí a chudým se hlásá blahá zvěst; (6) a blažen je, kdokoli se pro mne⁴¹⁸ neurazí⁴¹⁹. (7) Když se však oni ubírali, počal Ježíš davům o Janovi říkat: Co jste si vyšli do pustiny prohlédnout? Třtinu větrem⁴²⁰ zmítanou? (8) Nýbrž co jste vyšli uvidět? Člověka ustrojeného v jemné⁴²¹ šatstvo? Hle, ti, kdo nosí jemné⁴²¹ věci, jsou v domech králů. (9) Nýbrž co jste vyšli uvidět? Proroka? Ba, pravím vám, a více než proroka! (10) Toto je ten⁴²², o němž je psáno⁴²³: Hle, já před tvou tvář vysílám svého posla, jenž před tebou upraví⁴²⁴ tvou cestu. (11) Věřu, pravím vám: Mezi zrozenými⁴²⁵ z žen nepovstal větší než Jan, křtitel, *nejmenší*⁴²⁶ v království nebes však je větší než on. (12) Ode dní Jana, křtitele, až do nynějška se však království nebes dobývá náporem⁴²⁷ a uchvacují je ti, kdo náporu užívají⁴²⁸. (13) Všichni proroci, i zákon, přece prorokovali⁴²⁹ až po Jana, (14) a chcete-li to přijmout, on je Eliáš, jenž má⁴³⁰ přicházet⁴³¹. (15) Kdo má uši k slyšení, slyš. (16) Ke komu však podobným⁴³² toto pokolení⁴³³? Je podobno malým dítkám, sedícím na tržištích, jež, volajíce na své kamarády⁴³³, (17) říkají: Zapískali⁴³⁴ jsme vám a nedali jste se do tance, žalozpěv jsme vám zanotovali a nedali jste se do bédování. (18) Přišelť Jan, křtitel, jenž ani nejedl ani nepil^{435 436} a říkají: Má démona. (19) Přišel Syn člověka, jenž jí a pije⁴³⁶, a říkají: Hle, člověk,

jenž je žrout⁴³⁷ a pijan vína⁴³⁸, přítel⁴³⁹ dávkových výběrčích a hříšníků – a moudrost byla ospravedlněna od svých dětí.

(20) Tu počal vyčítat městům, v nichž se událo nejvíce jeho mocných činů, že se nedala na pokání: (21) Běda ti, Chorazine, běda ti, Běthsaido, protože kdyby se byly v Tyru a Sidónu udály ty mocné činy, jež se udály ve vás, byli by se dávno v pytlovině a popelu dali na pokání. (22) Nicméně vám pravím: V den soudu bude Tyru a Sidónu snesitelněji než vám. (23) A ty, Kafarnaume, jenž jsi byl vyvýšen až do nebe, budeš sražen⁴⁴⁰ až do hádu⁴⁴¹, protože kdyby se byly v Sodomě udály ty mocné činy, jež se udály v tobě, byla by zůstala až do dneška. (24) Nicméně vám pravím, že v den soudu bude zemi Sodomy snesitelněji než tobě. (25) V oné době řekl Ježíš v odpověď: Velebím tě⁴⁴², Otče, Pane nebe i země, že jsi tyto věci ukryl⁴⁴³ před moudrými a chápavými⁴⁴⁴ a odhalil je nedospělým⁴⁴⁵. (26) Ano, Otče, protože tak se stalo blahou libostí⁴⁴⁶ v tvých očích⁴⁴⁷. (27) Od mého Otce mi byly odevzdány⁴⁴⁸ všechny věci a nikdo plně nezná⁴⁴⁹ Syna, leč Otec, a nikdo plně nezná⁴⁴⁹ Otce, leč Syn, a komu by Syn byl ochoten⁴⁵⁰ ho odhalit. (28) Všichni, kteří se lopotíte a jste obtíženi náklady⁴⁵¹, pojďte¹⁵ ke mně a já vám dám oddech⁴⁵²; (29) vezměte na sebe mé jho a učte se⁴⁵³ ode mne, protože jsem tichý⁴⁵⁴ a pokorný v srdci, a najdete oddech⁴⁵² svým duším, (30) neboť mé jho je pohodlné⁴⁵⁵ a můj náklad⁴⁵¹ lehký.

12 V oné době se Ježíš v sobotu vydal na cestu osetými poli a jeho učedníci vyhladověli⁴⁵⁶, i počali trhat klasy a jíst. (2) Farizeové však, vidouce *to*, mu řekli: Hle, tvoji učedníci činí, co není dovoleno činit v sobotu. (3) On však jim řekl: Nečetli jste, co učinil David, když vyhladověl⁹², i ti s ním? (4) Jak vstoupil do Božího domu a pojedl⁴⁵⁷ chlebě k předkládání⁴⁵⁸, jichž mu nebylo dovoleno pojídat⁴⁵⁷, ani těm s ním, nýbrž jen⁴⁵⁹ kněžím? (5) Anebo jste v zákoně nečetli, že v sobotu kněží v CHRÁMĚ sobotu zevšedňují⁴⁶⁰ a jsou nevinni? (6) Pravím vám však, že zde je *něco* většího než CHRÁM; (7) a kdybyste byli poznali, co je *toto*⁴⁶¹: Soucit chci⁴⁶² a ne oběť, nebyli byste nevinně

odsoudili⁴⁶³. (8) Syn člověka je přece Pámem soboty.

(9) I přešel odtamtud *jinam*⁴⁶⁴ a přišel do jejich synagogy; (10) a hle, byl *tam jeden* člověk, mající ruku odumřelou⁴⁶⁵. I otázali se ho, pravíce: Je dovoleno v sobotu uzdravovat? – aby ho mohli obžalovat⁴⁶⁶. (11) On jim však řekl: Který člověk z vás bude takový, že⁴⁶⁷ bude mít jednu ovci, a jestliže ta v sobotu zapadne do jámy, se jí nezmocní a ji nevyzvedne? (12) Nuže⁴⁶⁸, jak mnohem výtečnější je⁴⁶⁹ člověk než ovce! Je tudíž dovoleno v sobotu správně⁴⁶⁹ jednat⁴⁶⁹. (13) Tu praví tomu člověku: Vztáhni tu svou ruku. I vztáhl a byla *mu* v pořádku navracena⁴⁷⁰ zdravá jako ta druhá. (14) Farizeové však vyšli a uspořádhali proti němu poradu⁴⁷¹, jak by ho zahabili. (15) Ježíš však, poznav⁴⁷² *to*, odtamtud ustoupil a vydaly se za ním početné davy, i uzdravil je všechny (16) a napomenul je, aby ho nečinili veřejně známým, (17) aby bylo splněno *to, co bylo* řečeno skrze¹¹ Isaiáše, proroka, jenž praví⁴⁷³: (18) Hle, můj sluha, jehož jsem si vybral⁴⁷⁴, můj milovaný, v němž⁴⁷⁵ má duše našla svou slast; položím na něho svého Ducha, i ohlásí³⁶ soud národům. (19) Nebude se svářit ani pokřikovat, aniž kdo uslyší jeho hlas v ulicích; (20) zmáčknutou⁴⁷⁶ třtinu nepřerazí a doutnající len⁴⁷⁷ neuhasí, než vynese⁴⁷⁸ soud k⁴⁷⁹ vítězství; (21) a v jeho jméno⁴⁸⁰ budou doufat národy.

(22) Tehdy *k* němu byl přiveden *jeden* démonem ovládaný, slepý a němý, i uzdravil ho, takže ten němý mluvil a viděl. (23) I zasly⁴⁸¹ veškeré davy, a říkaly: Což snad tento je Davidův Syn? (24) Farizeové však, uslyševše *to*, řekli: Tento démon vyhání, leč skrze Bělzebúba, knížete³⁵⁷ démonů. (25) Jsa si však vědom⁴⁸² jejich úvah, řekl jim: Každé království samo proti sobě rozdělené pustne a žádné⁴⁸³ město nebo dům sám proti sobě rozdělený se neudrží⁴⁸⁴; (26) a vyhání-li Satan Satana, rozdělil se⁴⁸⁵ sám vůči⁴⁸⁶ sobě – jak se tedy jeho království udrží⁴⁸⁷? (27) A vyháním-li já demony skrze Bělzebúba⁴⁸⁷, skrze koho⁴⁸⁷ je vyhánějí vaši synové? Pro tuto příčinu budou oni vašimi soudci. (28) Pakli však já demony vyháním skrze

Božího Ducha⁴⁸⁷, pak tedy na vás přišlo⁴⁸⁸ Boží království. (29) Anebo jak může kdo vstoupit do domu silákova a zloupit jeho svršky⁴⁸⁹, leč by nejprve toho siláka svázal? A potom jeho dům vyloupí. (30) Kdo není⁴⁹⁰ se mnou, je proti mně, a kdo neshbírá⁴⁹⁰ se mnou, rozspává⁴⁹². (31) Pro tuto příčinu vám pravím: Každý hřích a urážlivá řeč⁴⁹³ bude lidem odpuštěna, urážlivá řeč⁴⁹³ o Duchu⁴⁹⁴ však lidem odpuštěna nebude; (32) a kdokoli promluví slovo proti Synu člověka, bude mu odpuštěno, kdokoli však promluví proti Svatému Duchu, odpuštěno mu nebude, ani v tomto věku ani v budoucím. (33) Buďte učiňte strom hodnotným⁴⁹⁵ i jeho ovoce hodnotným⁴⁹⁵, nebo učiňte strom bezcenným⁴⁹⁵ i jeho ovoce bezcenným⁴⁹⁵, neboť strom se poznává podle⁴⁹⁵ ovoce. (34) Zplozeňata zmijí, jak můžete mluvit dobré⁴⁹⁵ věci, jsouce zlí? Ústa přece mluví z toho, čím srdce přetéká⁴⁹⁶; (35) dobrý⁴⁹⁵ člověk vynáší⁴⁹⁷ z dobrého⁴⁹⁵ pokladu dobré⁴⁹⁵ věci a zlý člověk vynáší⁴⁹⁷ ze zlého pokladu zlé věci, (36) pravím vám však, že každý lichý⁴⁹⁸ výrok⁴⁹⁹, jež lidé promluví – vydají⁵⁰⁰ z něho v den soudu účet⁵⁰¹, (37) neboť budeš ospravedlněn podle⁴⁹⁵ svých slov a odsouzen⁵⁰² budeš podle⁴⁹⁵ svých slov.

(38) Tu mu odpověděli někteří z písařů a farizeů a pravili: Učitelé, rádi bychom od tebe uviděli⁵⁰³ nějaké znamení. (39) On jim však v odpověď řekl: Zlé a cizoložné pokolení⁵⁰⁴ se pídí po⁵⁰⁵ znamení, a znamení mu dáno nebude, leč znamení Jonáše, proroka. (40) Jako byl totiž Jonáš tři dni a tři noci v břiše veliké ryby⁵⁰⁶, právě tak bude Syn člověka tři dni a tři noci v srdci země. (41) Ninivane⁵⁰⁷ s tímto pokolením⁵⁰⁴ povstanou na soudu a odsoudí je, protože se dali na pokání k poselství⁵⁰⁸ Jonášovu, a hle, zde je více než Jonáš. (42) Královna jihu se s tímto pokolením⁵⁰⁴ pozvedne na soudu a odsoudí je, protože přišla od⁵⁰⁹ konců⁵¹⁰ země se pochnout moudrost Šalomounovu, a hle, zde je více než Šalomoun.

(43) Když¹⁹⁵ však nečistý duch od člověka vyjde, prochází bezvodými místy, hledaje oddech⁴⁵², a nenachází. (44) Tu praví: Navrátím se do svého domu, odkud

jsem vyšel. I přijde a nachází dům⁵¹¹ neobydlený, vymetený a ozdobený. (45) Tu jde a přibírá s sebou sedm jiných duchů, podlejších⁵¹² než je sám, i vstoupí³²⁶ a bydlí³²⁶ tam, a poslední věci onoho člověka se stávají horšími než první. Tak bude i to-muto zlému pokolení⁵⁰⁴.

(46) Zatímco však ještě mluvil k davům, hle, venku stála jeho matka a jeho bratři, jsouce žádostivi⁵¹³ k němu promluvit. (47) I řekl mu kdosi: Hle, venku stojí tvá matka a tvoji bratři, jsouce žádostivi⁵¹³ k tobě promluvit. (48) On však v odpověď tomu, jež mu tak pravil, řekl: Kdo je má matka a kdo jsou moji bratři? (49) A vztáhnuv svou ruku k svým učedníkům⁵¹⁴, řekl: Hle, má matka a moji bratři! (50) Ano, kdokoli²⁹ vykoná⁵¹⁵ vůli⁵¹⁶ mého Otce, jež je v nebesích, ten⁸¹ je mi bratrem i sestrou i matkou⁵¹⁷.

13 A v onen den vyšel Ježíš z⁸⁷ domu a sedal si⁵¹⁸ k moři⁵¹⁹, (2) i sešly se⁵²⁰ k němu početné davy, takže on nastoupil do lodi a seděl a všechen lid stál na pobřeží. (3) A mluvil⁵²¹ k nim mnoho věcí v přirovnáních, pravě: Hle, rozséváč vyšel rozsévat, (4) a když rozséval, padla některá zrna podél cesty, i přiletěli⁵²² ptáci a sežrali⁵²³ je. (5) A další zase padla na skalnatá místa, kde neměla mnoho země, a hned vzešla ven, protože neměla hloubky země; (6) když však vzešlo slunce, byla sežehnutá, a protože neměla kořene, uschla. (7) A další padla na trní, i vzrostlo⁵²⁴ trní a udusilo je. (8) A další padla na řádnou⁵²⁵ zemi a dávala úrodu, některé sto a některé zase šedesát a některé třicet. (9) Kdo má uši, slyš.

(10) I přistoupili učedníci a řekli mu: Proč k nim mluvíš v přirovnáních? (11) A on jim v odpověď řekl: Protože vám je dáno poznat tajemství³²⁶ království nebes, oněm však dáno není. (12) Kdokoli²⁹ totiž má, bude mu dáno a bude obdařen hojností⁵²⁶, kdokoli²⁹ však nemá, bude od něho vzato⁵²⁷ i to, co má. (13) Pro tuto příčinu k nim mluvím v přirovnáních, protože vidoucí⁵²⁸ nevidí a slyšící⁵²⁸ neslyší, aniž chápou (14) a doplňuje se⁵²⁹ v nich⁵³⁰ proroctví Isaiášovo, jež praví⁵³¹: Slyšením⁵³² budete slyšet a nikterak nepochopíte, a hledíce budete hledět a nikterak

neuzříte, (15)neboť srdce tohoto lidu ztuhnělo⁵³³ a sluch jejich uší otupěl⁵³⁴ a zamužouřili své oči, aby se snad¹⁶² nestalo, že by očima uzřeli a ušima uslyšeli a srdcem chápali⁵³⁵ a byli obráćeni⁵³⁶ ke mně⁵³⁷ a že bych je vyléčil. (16)Blažené však jsou vaše oči, že vidí, i vaše uši, že slyší, (17)neboť věru, pravím vám, že mnozí proroci a spravedliví toužili⁵³⁸ užřít věci, jež vidíte vy, a neuzřeli, a uslyšet věci, jež slyšíte vy, a neuslyšeli. (18)Vy tedy poslyšete přirovnání o rozsěvači⁵³⁹: (19)Kdykoli je někdo, kdo slyší slovo o království a nechápe⁵⁴⁰, přichází ten zlosyn⁵⁴¹ a to, co je v jeho srdci zaseto, uchvacuje⁵⁴² – to⁶⁴ je ten, jenž byl zaset podél cesty. (20)Ten pak, jenž byl zaset na skalnatá místa, to⁶⁴ je ten, jenž slovo slyší a ihned je s radostí přijímá, (21)nemá však sám v sobě kořene, nýbrž je dočasný, a když pro slovo nastane útlisk⁵⁴³ nebo pronásledování, ihned se uráží⁵⁴⁴. (22)A ten, jenž byl zaset mezi trní, to⁶⁴ je ten, jenž slovo slyší, a starost⁵⁴⁶ tohoto života⁵⁴⁷ a klam bohatství spolu⁵⁴⁸ dusí slovo, i stává se neplodným⁵⁴⁹. (23)A ten, jenž byl zaset na řádnou⁵²⁵ zemi, to⁶⁴ je ten, jenž slovo slyší a chápe, jenž také nese úrodu, i plodí některý sto a některý zase šedesát a některý třicet.

(24)Předložil jim další přirovnání, pravě: Království nebes se stalo podobným člověku rozsěvajícímu na svém poli dobré⁵²⁵ símě. (25)Zatímco však lidé spali⁵⁵⁰, přišel jeho nepřítel a rozsel mezi pšenici jílky⁵⁵¹, i odešel. (26)A když vpućelo osení⁵⁵² a nasadilo⁵⁵³ plod⁵⁵⁴, tu se objevil i jílky⁵⁵¹. (27)I přistoupili nevolníci toho hospodáře domu³⁹¹ a řekli mu: Pane, nerozsel jsi na svém vlastním⁵⁵⁵ poli dobré⁵²⁵ símě? Odkud tedy máš⁵⁵⁶ jílky⁵⁵¹? (28)A on jim děl: To učinil člověk, jenž je nepřítel. A nevolníci mu řekli: Přejdeš si tedy, bychom odešli a sesbírali jej? (29)On však děl: Ne; abyste snad¹⁶², sbírajíce jílky⁵⁵¹, nevykořenili zároveň s ním i pšenici. (30)Nechejte oboje spolu růst až do žně, a v době žně žencům řeknu: Sesbírejte nejprve jílky⁵⁵¹ a svažte jej do svazků k jeho spálení, pšenici však sklíďte do mé sýpky.

(31)Předložil jim další přirovnání, pravě: Království nebes je podobno zrnů

hořčice, jež jeden člověk vzal a zasel na svém poli; (32)ono je sice menší než všechna semena, když však vyroste, je větší než zeliny a stává se stromem, takže přiletí⁵⁵⁷ ptáci nebe a hřadují v jeho větvích⁵⁵⁸.

(33)Pověděl jim další přirovnání: Království nebes je podobno kvasu, jež jedna žena vzala a skryla dovnitř⁵⁵⁹ tří sat⁵⁶⁰ mouky, až byla všechna⁵⁶¹ zkvašena.

(34)Tyto všechny věci promlouval⁵⁶² Ježíš k davům v přirovnáních a bez přirovnání⁵⁶³ k nim nemluvil, (35)aby tak bylo splněno⁵⁶⁴ to, co bylo řečeno skrze¹¹ proroka, jenž praví⁵⁶⁵: Otevřu svá ústa v přirovnáních, vyslovím⁵⁶⁶ věci od založení světa skryté⁵⁶⁷.

(36)Nato davy propustil⁵⁶⁸ a šel⁵⁶⁹ do domu, i přistoupili k němu jeho učedníci a pravili: Objasni nám to přirovnání o tom jílku⁵⁵¹ na tom poli⁵⁷⁰. (37)A on v odpověď řekl: Ten, jenž rozsěvá to dobré⁵⁷¹ símě, je Syn člověka, (38)pole pak je svět; a to dobré⁵⁷¹ símě, to⁵⁷² jsou synové království, jílky⁵⁵¹ pak jsou synové toho zlosyna⁵⁴¹, (39)a nepřítel, jenž jej rozsel, je ďábel, a žeň je skončení věku⁵⁴⁷ a ženci jsou andělé. (40)Jako se tedy jílky⁵⁵¹ sbírá a ohněm spaluje, právě tak bude při skončení věku⁵⁴⁷: (41)Syn člověka vyšle své anděly, i sesbírají z jeho království vše, co vede k pádu⁵⁷³, i ty, kdo provozují⁵⁷⁴ bezzákonost, (42)a naházejí je do ohněvé pece⁵⁷⁵; tam bude pláč a zatinání²⁹³ zubů. (43)Tedy se spravedliví v království svého Otce rozžárí⁵⁷⁶ jako slunce. Kdo má uši⁵⁷⁷, slyš.

(44)Království nebes je podobno pokladu skrytému v poli, jež jeden člověk našel a zatajil⁵⁷⁸ a pro radost⁵⁷⁹ z něho⁵⁸⁰ odchází a prodává vše, cokoli⁵⁸¹ má, a kupuje ono pole.

(45)Dále je království nebes podobno obchodníkovi⁵⁸² hledajícímu krásné⁵⁷¹ perly⁵⁸³; (46)i našel jednu velmi cennou perlu, odešel a rozprodal⁵⁸⁴ vše, cokoli⁵⁸¹ měl, a koupil ji.

(47)Dále je království nebes podobno nevodu⁵⁸⁵ vrženému do moře a z každého druhu shrnuvšímu, (48)jež, když byl naplněn, vytáhl⁵⁸⁶ na pobřeží a usedše sesbírali dobré⁵⁷¹ kusy do věder a bezcenné⁵⁸⁷

vyházel ven. (49) Tak bude při skončení věku⁵⁴⁷; Andělé vyjdou⁵⁸⁶ a odloučí⁵⁸⁸ zlé zprostředk spravedlivých a naházejí je do ohnivě pece⁵⁷⁵; (50) tam bude pláč a zatínání²⁹³ zubů.

(51) Ježíš jim praví: Pochopili jste všechny tyto věci? Praví mu: Ano [, Pane]. (52) A on jim řekl: Pro tuto příčinu je každý písař⁵⁸⁹, vyučený [pro⁵⁹⁰] království nebes, podoben hospodáři⁵⁹¹ domu³⁹¹, jenž²⁹ ze svého pokladu vynáší⁴⁷⁸ nové i staré věci.

(53) A když Ježíš dokončil tato přirovnání, stalo se, že odtamtud ustoupil⁵⁹², (54) a přišed do své otčiny, vyučoval je v jejich synagoze, takže upadali v ohromení²⁸⁰ a říkali: Odkud tento má tuto⁵⁹³ moudrost a tyto mocné činy? (55) Není toto⁶⁴ ten tesařův syn? Neříká se jeho matce Marie a jeho bratrům Jakub a Josef a Šimon a Júdas? (56) A jeho sestry – nejsou všechny u nás? Odkud tedy tento má⁵⁹⁴ tyto všechny věci? (57) I uráželi se pro něho⁵⁹⁵ a Ježíš jim řekl: Prorok není beze cti, leč ve své otčině a ve svém domě. (58) A pro jejich nevěru tam mnoho mocných činů nevykonal.

14 V oné době uslyšel pověst o Ježíšovi⁵⁹⁶ Héródés, tetrarcha⁵⁹⁷, (2) a řekl svým sluhům: Toto⁶⁴ je Jan, křtítel; on byl od mrtvých vzkříšen a následkem toho v něm⁵⁹⁸ projevují svou sílu⁵⁹⁹ ty mocné činy. (3) Héródés se totiž byl Jana zmocnil, svázal ho a vsadil⁶⁰⁰ do vězení pro Héródiadu, ženu Filipa, svého bratra, (4) neboť Jan mu říkal⁶⁰¹: Není ti dovoleno jít mít. (5) A byl by ho rád zabil, ale⁶⁰² bál se⁶⁰³ davu, jelikož ho měli za proroka. (6) Když se však oslavovaly⁶⁰⁴ Héródovy narozeniny, zatančila⁶⁰⁵ přede všemi⁶⁰⁶ dcera té Héródiady a Héródovi se zalíbila, (7) pročež⁶⁰⁷ jí s přísahou slíbil dát, cokoli si vyprosí; (8) ona pak, byvši navedena⁶⁰⁸ od své matky, dí: Dej mi zde na podnose hlavu Jana, křtitele. (9) A král tím⁶⁰⁹ byl zarmoucen, avšak pro přísahy a pro ty, kdo s ním leželi u stolu, poručil, by jí byla dána. (10) I dal Jana ve vězení stít⁶¹⁰ (11) a jeho hlava byla donesena na podnose a dána té dívce, i donesla jí své matce. (12) A přišli jeho učedníci a vyzvedli⁶¹¹ tělo a pohřbili je, a šli⁶¹² a podali

zprávu⁶¹² Ježíšovi; (13) a Ježíš, uslyšev to, se odtamtud na lodi uchýlil na pusté místo v ústraní.

A davy, uslyševše to, se za ním z⁶¹³ měst vydaly pěšky. (14) A vyšed uviděl početný dav a byl vzhledem k nim pohnut niterným soucitem³⁵⁸, i uzdravoval¹¹⁹ jejich neduživé. (15) Když však nastal večer, přistoupili k němu jeho učedníci a pravili: To místo je pusté a denní čas již z valné části minul; propusť⁶¹⁴ davy, aby odešli do vsí a nakoupili si⁶¹⁵ potravin. (16) Ježíš však jim řekl: Nemají zapotřebí odcházet, dejte jim pojíst⁶¹⁶ vy. (17) Oni však mu praví: Nemáme zde než pět chlebů a dvě ryby. (18) A on řekl: Neste⁶¹⁷ mi je sem. (19) A poručil davům uložit se⁶¹⁸ na trávě, vzal těch pět chlebů a ty dvě ryby, vzhlédl do nebe a požehnal⁶¹⁹, i rozlámal ty chleby a podal učedníkům a učedníci davům; (20) a všichni pojedli⁶¹⁶ a byli nasyceni⁶²⁰, i posbírali⁶¹¹, co zbývalo úlomků, plných dvanáct košíků⁶²¹. (21) A těch, kteří jedli, bylo okolo pěti tisíc mužů, kromě žen a malých dítek. (22) A hned učedníky přinutil nastoupit do lodi a brát se před ním na druhý břeh, než propustí⁶¹⁴ davy; (23) a propustiv⁶¹⁴ davy, vystoupil⁸⁶ na horu do ústraní pomodlit se⁶²². A když nastal večer, byl tam sám, (24) loď však již byla uprostřed moře pod náparem⁶²³ vln, neboť vítr byl opačného směru. (25) Ale za čtvrté noční hlídky k nim sešel, kráčeje⁶²⁴ po moři, (26) a učedníci, vidouce ho, an po moři kráčí⁶²⁴, tím byli poděšeni⁶²⁵ a říkali: Je⁶²⁶ to přízrak; a dali se strachem⁶²⁷ do křiku⁶²⁸. (27) Ježíš k nim však ihned promluvil a pravil: Buďte klidní⁶²⁹, to jsem já, nebojte se. (28) A Petr mu v odpověď řekl: Pane, jsi-li to ty, poruč mi přijít po vodách k tobě. (29) A on řekl: Přijď. A Petr sestoupil z lodi a vykročil po vodách, by přišel k Ježíšovi; (30) vida však⁶³⁰ vítr, že je silný, ulekl se⁶³¹, a počav se potápet, vykřikl⁶²⁸ a pravil: Pane, zachraň mě! (31) A Ježíš hned vztáhl ruku a zachytil ho, i praví mu: Malověrný, nač⁶³² jsi zapochyboval⁶³³? (32) A když vystoupili⁸⁶ do lodi, utichl vítr, (33) a ti v lodi přišli a poklonili se mu⁶³⁴, říkajíce: Opravdu jsi Boží Syn. (34) I přepluli a přišli do země Gennésaretu; (35) a když ho muži toho

místa rozpoznali⁶³⁵, vyslali do celého okolního kraje a přinášeli⁶³⁵ mu všechny, kdo se měli zle, (36) i prosili ho snažně, aby si směli jen sáhnout⁶³⁶ na lem⁶³⁷ jeho šatu⁶³⁷, a kolik si jich sáhlo, byli veskrze⁶³⁸ vyhojeni⁶³⁹.

15 Tu k Ježíšovi přistupují písaři a farizeové z⁸⁷ Jerúsálima a praví: (2) Proč tvoji učedníci přestupují, co se dochovalo od⁶⁴⁰ starých⁶⁴¹? Vždyť si nemýjí své ruce, když¹⁹⁵ se chystají jíst⁶⁴² chléb. (3) On však jim v odpověď řekl: Proč i vy pro svou tradiční nauku⁶⁴⁰ přestupujete Boží přikázání⁶⁶³? (4) Bůh přece přikázal a pravil⁶⁴³: Cti otce a matku; a⁶⁴³: Kdo o otci nebo matce mluví zle⁶⁴⁴, nechť smrtí skoná. (5) Vy však pravíte: Kdokoli řekne svému⁶⁴⁵ otci nebo své⁶⁴⁵ matce: Čímkoli by ti ode⁶⁴⁶ mne bylo pomozeno⁶⁴⁷, je dace⁶⁴⁸ (6) i nebude nikterak svého otce nebo svou matku ctít; a pro svou tradiční nauku⁶⁴⁰ jste platnosti zbavili Boží přikázání⁶⁶³. (7) Pokrytci! Pěkně⁶⁴⁹ o vás prorokoval⁶⁵⁰ Isaiáš, když pravil⁶⁵¹: (8) Tento lid mě rty ctí, jejich srdce je však ode mne daleko⁶⁵² vzdáleno; (9) ale marně mě uctívají⁶⁵³, jako naukám vyučující příkazům lidí. (10) A přivolav si dav, řekl jim: Slyšte a chápejte: (11) Ne to, co do úst vstupuje, člověka znečišťuje⁶⁵⁴, nýbrž to, co z úst vychází, to člověka znečišťuje⁶⁵⁴. (12) Tu přistoupili jeho učedníci a řekli mu: Víš, že se farizeové urazili⁶⁵⁵, uslyševše to slovo? (13) On však v odpověď řekl: Každá sazenice, již nezasadil můj nebeský Otec, bude vykořeněna. (14) Nechejte je, jsou to slepí vodiči⁶⁵⁶ slepců; vodiči⁶⁵⁶-li⁶⁵⁷ však slepec slepce, padnou oba do jámy. (15) A Petr mu v odpověď řekl: Objasni nám to přirovnání. (16) On však řekl: I vy jste až dosud nechápaní? (17) Ještě si neuvědomujete, že vše, co vstupuje do úst, se dostává⁶⁵⁸ do břicha a vypouští do záchodu? (18) Ty věci však, jež z úst vycházejí, vystupují⁶⁵⁹ ze srdce, a onyto člověka znečišťují⁶⁵⁴, (19) ze srdce přece vystupují⁶⁵⁹ zlé myšlenky, vraždy, cizoložství⁶⁶⁰, smilstva, krádeže, křivá svědectví, rouhání⁶⁶⁰; (20) toto⁶⁶¹ jsou věci, jež člověka znečišťují⁶⁵⁴, ale neumytá rukama pojist, to člověka znečišťuje⁶⁵⁴.

(21) A Ježíš, vyšed odtamtud, se uchýlil do⁶⁶² končin Tyru a Sidónu; (22) a hle, z onoho území⁶⁶³ vyšla jedna kanaánská žena⁶⁶⁴ a vykřikla⁶⁶⁵ [na něho⁶⁶⁶], pravíc: Smiluj se nade mnou, Pane, Synu Davidův! Má dcera je zle⁶⁶⁷ ovládána démonem. (23) On jí však neodpověděl ani slova, a jeho učedníci přistoupili a žádali ho, pravice: Odbav⁶⁶⁸ ji, protože za námi pokřikuje. (24) On však v odpověď řekl: Nebyl jsem vyslán, leč k ztraceným ovcím domu Izraelova. (25) Ona však přišla a klaněla se mu, pravíc: Pane, buď mi nápomocen⁶⁶⁹. (26) On však v odpověď řekl: Nemí správně⁶⁷⁰ chléb dětí vzít a hodit štěňatům⁶⁷¹. (27) Ona však řekla: Ba ano⁶⁷², Pane, vždyť i štěňata⁶⁷¹ žerou z⁶⁷³ drobtů, jež padají ze stolu jejich pánů. (28) Tu jí Ježíš v odpověď řekl: Ó ženo, veliká je tvá víra; nechť se ti stane, jak si přeješ. A ta její dcera byla od oné hodiny vyléčena.

(29) A Ježíš odtamtud přešel *jinam*⁶⁴⁶ a přišel⁶⁷⁴ k moři Galilejskému⁶⁷⁵; a vystoupiv⁸⁶ na horu, usedl tam. (30) I přistoupily k němu početné davy, mající s sebou chromé, slepce, němé, zmrzačené a mnoho jiných, i nakladli⁶⁷⁶ je k jeho nohám a uzdravoval⁶⁷⁷ je, (31) takže davy byly jaty údivem⁶⁷⁷, vidouce němé mluvíci, zmrzačené zdravý, chromé chodící a slepce vidoucí, i jaly se oslavovat Boha Izraelova⁶⁷⁷. (32) Ježíš však, přivolav si své učedníky, řekl: Mám niterný soucit⁶⁷⁷ vůči davu, protože při mně zůstávají již tři dni a nemají, čeho by pojedli⁶⁷⁷, a nerad bych je propustil⁶⁷⁷ s postem⁶⁷⁸, aby snad⁶⁶² na cestě neomdleli. (33) A jeho učedníci mu praví: Odkud máme v pustotě vzít⁶⁷⁹ tolik chlebů, že bychom nasýtili⁶²⁰ tak veliký dav? (34) A Ježíš jim praví: Kolik chlebů máte? A oni řekli: Sedm, a několik rybek. (35) I poručil davům usadit se⁶⁸⁰ na zem, (36) a vzav těch sedm chlebů a ty ryby a poděkovav rozlámal a dával učedníkům a učedníci davu. (37) A všichni pojedli⁶¹⁶ a byli nasyceni⁶²⁰ i posbírali, co zbývalo úlomků, plných sedm košťů⁶⁸¹. (38) A těch, kteří jedli, bylo čtyři tisíce mužů, kromě žen a malých dětí. (39) A propustiv⁶⁸² davy, nastoupil do lodi a připlul⁶⁸³ k hranicím⁶⁸⁴ Magadanu.

16 I přistoupili farizeové a saduceové, a aby ho pokoušeli⁶⁸⁵, žádali⁶⁸⁶ ho, by jim ukázal nějaké znamení z nebe. (2) On však jim v odpověď řekl: Když nastane večer, říkáte: Pohoda⁶⁸⁷, neboť nebe se rdí; (3) a ráno: Dnes bude nečas⁶⁸⁸, neboť nebe se rdí a chmuří. Tvář nebe sice rozlišovat umíte⁶⁸⁹, na znamení³²⁶ dob však nestačíte. (4) Zlé a cizoložné pokolení⁶⁹⁰ se pídí⁵⁰⁵ po znamení a znamení mu dáno nebude, leč znamení Jonášovo. I opustil⁶⁹¹ je a odešel.

(5) A když jeho učedníci připluli⁶⁸³ na druhý břeh, byli⁶⁹² zapomněli vzít chléb⁶⁹³; (6) a Ježíš jim řekl: Varujte se⁶⁹⁴ a mějte se na pozoru před kvasem⁶⁹⁵ farizeů a saduceů. (7) Oni se však mezi sebou domlouvali⁶⁹⁶, říkajíce: Protože jsme nevzali chleba⁶⁹³. (8) A Ježíš, poznav to, řekl: Co se mezi sebou domlouváte⁶⁹⁶, malověrní, protože jste nevzali chleba⁶⁹³? (9) Nerozumíte ještě, aniž si pamatujete těch pět chlebů těch pěti tisíc, a kolik košíků⁶²¹ jste nasbírali, (10) ani těch sedm chlebů těch čtyř tisíc, a kolik košů⁶⁸¹ jste nasbírali? (11) Jak to, že nerozumíte, že ne stran chleba⁶⁹³ jsem vám řekl: mějte se na pozoru před kvasem⁶⁹⁵ farizeů a saduceů? (12) Tu pochopili, že jim neřekl, by se měli na pozoru před kvasem⁶⁹⁵ chleba⁶⁹³, nýbrž před naukou⁶⁹⁵ farizeů a saduceů.

(13) Když však Ježíš přišel do končin⁶⁹⁷ Césareje Filipovy, tázal se svých učedníků, pravě: Kdo praví lidé, že jsem já, Syn člověka? (14) A oni řekli: Někteří, že Jan, křtitel, a druzí zase, že Eliáš, a jiní⁶⁹⁸, že Jeremiáš nebo jeden z proroků. (15) Praví jim: Kdo však vy pravíte, že jsem? (16) A Šimon-Petr v odpověď řekl: Ty jsi KRISTUS, Syn živého Boha. (17) A Ježíš mu v odpověď řekl: Blažen jsi, Šimone Bar-Jóno⁶⁹⁹, protože ti to neodhalilo maso a krev, nýbrž můj Otec, jenž je v nebesích. (18) A pravím ti i já, že ty jsi Petr⁷⁰⁰, a na této skále zbuduji své shromáždění, a brány hádu⁴⁴¹ je nezdolají⁷⁰¹. (19) A dám ti klíče království nebes, a cokoliv svážeš na zemi, bude⁷⁰² svázané v nebesích, a cokoliv uvolníš na zemi, bude⁷⁰² uvolněné v nebesích. (20) Tu svým učedníkům důtklivě zakázal, aby nikomu neříkali, že on je KRISTUS.

(21) Od té doby počal Ježíš svým učedníkům ukazovat, že musí odejít do Jerúsálem a vytrpět mnoho věcí od starších a velekněží a písmářů, a být zabit a třetího dne být vzkříšen⁷⁰³. (22) A Petr, vzav si ho k sobě⁷⁰⁴, mu počal domlouvat, pravě: Bůh ti buď přízniv⁷⁰⁵, Pane, to se ti nikterak nestane⁷⁰⁶. (23) On však, obrátiv se, Petrovi řekl: Klid se za mne, Satane, jsi mi léčkou⁷⁰⁷, protože nemáš na mysli věci Boží, nýbrž věci lidí. (24) Tu Ježíš svým učedníkům řekl: Chce-li⁷⁰⁸ kdo přijít za mnou, zřekni se⁷⁰⁹ sám sebe a chop se svého kříže⁷¹⁰ a následuj mě. (25) Kdokoli totiž bude chtít⁷⁰⁸ zachránit své žití⁷¹¹, ztratí je, a kdokoli své žití⁷¹¹ pro mne ztratí, najde je. (26) Jakýpak užitek⁷¹² má člověk, jestliže získá celý svět a na své duši⁷¹¹ utrpí škodu⁷¹³? Anebo co dá člověk výměnou za svou duši⁷¹¹? (27) Vždyť Syn člověka bude brzy⁷¹⁴ přicházet v slávě svého Otce s jeho⁷¹⁵ anděly, a tehdy každému odplatí podle jeho jednání. (28) Věřu, pravím vám: Z těch, kdo zde stojí, jsou někteří tací, že⁷¹⁶ nikterak neokusí smrti, než uvidí Syna člověka přicházet ve svém království.

17 A po šesti dnech s sebou Ježíš bere Petra a Jakuba a Jana, jeho bratra⁷¹⁷, a vyvádí⁸⁶ je na vysokou horu do ústraní. (2) A byl před nimi přeměněn⁷¹⁸, i zazářila jeho tvář jako slunce a jeho šatstvo se stalo bílým jako světlo; (3) a hle, ukázal se jim Mojžíš a Eliáš, mluvící spolu s ním. (4) A Petr v odpověď Ježíšovi řekl: Pane, je dobré⁷¹⁹, že jsme zde; přejš-li si, zřídme⁷²⁰ zde tři stany⁷²¹, tobě jeden a Mojžíšovi jeden a Eliášovi jeden. (5) Zatímco ještě mluvil, hle, zastínil⁷²² je světelný⁷²³ oblak, a hle, z toho oblaku hlas, jenž pravil: Tento je můj milovaný Syn, v němž jsem našel svou slast – jemu naslouchejte. (6) A učedníci, uslyševše to, padli na svou tvář a nesmírně se ulekli⁷²⁴; (7) a Ježíš, přistoupiv a dotknuv se jich⁷²⁵, řekl: Vzhopte se a nebojte se. (8) A pozvedše své oči, neuzřeli nikoho než Ježíše samotného. (9) A když z té hory sestupovali, přikázal jim Ježíš, pravě: O tomto vidění⁷²⁶ dotud nikomu neříkejte, než Syn člověka vstane zprosted mrtvých. (10) A [jeho] učedníci se ho otázali,

pravice: Proč⁷²⁷ tedy písmaři říkají, že nejprve musí přijít Eliáš? (11)A on jim v odpověď řekl: Eliáš ovšem přichází nejprve a napraví⁷²⁸ všechny věci, (12)pravím vám však, že Eliáš již přišel a nerozpoznali⁷²⁹ ho, nýbrž na něm spáchali⁷³⁰, čehokoli se jim zachtělo. Tak od nich i Syn člověka brzy bude⁷⁴ trpět. (13)Tu učedníci pochopili, že jim to řekl o Janovi, křtíteli.

(14)A když přišli k davu, přistoupil k němu jeden člověk, padal před ním⁷³¹ na kolena (15)a pravil: Pane, smiluj se nad mým synem, protože je náměsíčný⁷³² a zle⁶⁶⁷ trpí, neboť často padá do ohně a často do vody; (16)a přivedl jsem ho k tvým učedníkům a nepodařilo se jim⁷³² ho uzdravit. (17)A Ježíš v odpověď řekl: Ó, nevěřící a zvrácené⁷³³ pokolení⁷³⁴, dokdy budu s vámi⁷³⁵? Dokdy vás budu snášet? Vedte⁷³⁶ mi ho sem! (18)A Ježíš mu domluvil⁷³⁷ a ten démon od něho vyšel, a ten hoch byl od oné hodiny uzdraven. (19)Tu učedníci, přistoupivše stranou k Ježíšovi, řekli: Proč se ho nepodařilo vyhnat nám⁷³²? (20)A on jim praví: Pro vaši nevěru, neboť věru⁷³⁸, pravím vám: Budete-li mít víru jako zrno hořčice, řeknete této hoře: Přesuň⁴⁶⁴ se odtud onam, a přesune se⁴⁶⁴ a nic vám nebude nemožno. (21)Tento druh však nevychází, leč skrze modlitbu a půst⁷³⁹.

(22)A když pobývali⁷⁴⁰ v Galilei, řekl jim Ježíš: Syn člověka bude brzy⁷⁴ vydáván do rukou lidí, (23)i zabijí ho a třetího dne bude vzkříšen. I byli tím⁷⁴¹ nesmírně zarmoucení. (24)A když přišli do Kafarnaúmu, přistoupili k Petrovi ti, kdo vybírali⁷⁴² didrachma⁷⁴³, a řekli: Váš učitel didrachma⁷⁴³ neodvádí⁷⁴⁴? (25)Praví: Ba ano⁷⁴⁵. A když přišel do domu, předstihl ho Ježíš, pravě: Co myslíš⁷⁴⁶, Šimone? Králové země – od koho berou⁷⁴² cla⁷⁴⁷ nebo poplatek? Od svých synů či od cizích⁷⁴⁸? (26)Petr mu praví: Od cizích⁷⁴⁸. Ježíš mu řekl: Synové jsou tudíž²⁶⁵ toho prosti; (27)abychom se jim však nestali urážkou⁷⁴⁹, odeber se k moři, hoď udiči a vytáhni⁷⁵⁰ první rybu, jež vyjde⁷⁵¹, a otevra její ústa, najdeš statér⁷⁵²; ten⁷⁵³ vezmi a dej jim za⁷⁵⁴ mne i za sebe.

18 V oné hodině k Ježíšovi přistoupili učedníci a pravili: Kdo tedy

je v království nebes největší⁷⁵⁵? (2)A Ježíš si přivolal jedno dětátko, postavil je uprostřed nich (3)a řekl: Věřu, pravím vám: Nebudete-li obráceni⁷⁵⁶ a nestanete-li se *takovými* jako dětátka, nikterak do království nebes nevstoupíte. (4)Kdo⁷⁵⁷ tudíž sám sebe poníží jako toto dětátko, ten je v království nebes největší⁷⁵⁵, (5)a kdokoli jedno takové dětátko přijme v⁷⁵⁸ mém jménu, přijímá mne. (6)Kdokoli však jednomu z těchto malých, kteří ve mne⁷⁵⁹ věří, zavdá příčinu k úrazu⁷⁴⁹, bylo by⁷⁶⁰ mu prospěšné, aby na jeho šíji byl zavěšen veliký⁷⁶¹ mlýnský kámen a *on aby* byl potopen do hlubiny⁷⁶² moře. (7)Běda světu pro příčiny⁷⁶³ úrazů⁷⁶⁴! Ano, k příčinám úrazů⁷⁶⁴ nutně docházet⁷⁶⁵ musí, nicméně běda onomu člověku, skrze něhož k příčině úrazu⁷⁶⁴ dochází⁷⁶⁶. (8)A zavdá-li ti příčinu k úrazu⁷⁴⁹ tvá ruka nebo tvá noha, vytni ji a zahod' od sebe; je pro tebe lepší⁷⁶⁷, bys chromý nebo zmrzačen vstoupil do života než *abys* byl, maje dvě ruce nebo dvě nohy, zahozen do věčného ohně. (9)A zavdá-li ti příčinu k úrazu⁷⁶⁴ tvé oko, vyrví je a zahod' od sebe; je pro tebe lepší⁷⁶⁷, bys jednooký vstoupil do života, než *abys* byl, maje dvě oči, zahozen do ohnivého pekla¹⁵⁷. (10)Hleďte⁷⁶⁸, byste *ani* jedním z těchto malých nepohrdli; pravím vám, že jejich andělé v nebesích ustavičně pohlížejí *na*⁷⁶⁹ tvář mého Otce, jenž *je* v nebesích. (11)Vždyť Syn člověka přišel zachránit to, *co je* ztraceno⁷⁷⁰. (12)Co myslíte⁷⁷¹? Jestliže některý člověk získá sto⁷⁷² ovcí a jedna z nich zbloudí⁷⁷³, *nestane se*, že zanechá těch devětadevadesát na horách, odebere se a hledá tu bloudící⁷⁷³? (13)A stane-li se, že ji najde, věru, pravím vám, že se nad ní více raduje než nad těmi devětadevadesáti nezbloudilými⁷⁷³. (14)Tak není vůle⁵¹⁶ vašeho Otce⁷⁷⁴, jenž *je* v nebesích, aby jeden z těchto malých zahynul⁷⁷⁰.

(15)Zhrěší-li však tvůj bratr proti tobě, jdi, pokárej⁷⁷⁵ ho mezi tebou a jim samotným; uposlechne-li tě, získal jsi svého bratra. (16)Pakli však [tě] neuposlechne, přiber k sobě⁷⁷⁶ ještě jednoho nebo dva, aby každá záležitost⁷⁷⁷ byla založena⁷⁷⁸ na slově⁷⁷⁹ dvou nebo tří svědků⁷⁸⁰; (17)oslyší-lije⁷⁸¹ však, pověz shromáždění,

a oslyší-li⁷⁸¹ i shromáždění, budiž ti právě *takovým* jako někdo z národů⁷⁹⁰ a dávkový bratru je břečří. (18)Věru, pravím vám: Kterékoli věci⁷⁸² svázete na zemi, budou⁷⁸³ svázané v nebi, a kterékoli věci⁷⁸² uvolníte na zemi, budou⁷⁸³ uvolněné v nebi. (19)Dále vám pravím, že dohodnou⁷⁸⁴-li se dva z vás na zemi stran jakéhokoli⁷⁸⁵ předmětu⁷⁸⁶, byť si vyprošovali⁷⁸⁷ cokoli, stane se jim od mého Otce, jenž *je* v nebesích, (20)neboť kde jsou dva nebo tři shromáždění⁷⁸⁸ ke jménu mému⁷⁸⁹, tam jsem uprostřed nich.

(21)Tu k němu přistoupil Petr a řekl: Pane, kolikrát proti mně můj bratr zhřeší a odpustím mu? Až sedmkrát? (22)Ježíš mu praví: Nepravím ti až sedmkrát, nýbrž až sedmdesátkrát sedmkrát. (23)Pro tuto příčinu se království nebes stalo podobným králi⁷⁹⁰, jenž si umínil⁷⁹¹ uspořádat⁷⁹² účty se svými nevolníky; (24)a když počal pořádat⁷⁹², byl mu přiveden jeden, jenž byl dlužen deset⁷⁹³ tisíc talentů⁷⁹⁴. (25)A že neměl *čím* zaplatit⁷⁹⁵, poručil [jeho] pán, by byl prodán⁷⁹⁶ on i jeho žena a děti a vše, cokoli⁵⁸¹ měl, a aby bylo zapláceno⁷⁹⁵. (26)Ten nevolník tedy padl a klaněl se mu, pravě: Pane, poshověj mi⁷⁹⁷ a zaplatím⁷⁹⁵ ti vše. (27)A pán onoho nevolníka, byv pohnut niterným soucitem³⁵⁸, ho propustil a tu půjčku mu promínil⁷⁹⁸. (28)Když však onen nevolník vyšel, potkal⁷⁹⁹ jednoho ze svých spolunevolníků, jenž mu byl dlužen sto denárů⁸⁰⁰, a zmocniv se ho, rdousil *ho*, pravě: Zaplat⁷⁹⁵ [mi], jsi-li co dlužen. (29)Ten jeho spolunevolník ho tedy, padnuv [k jeho nohám], snažně prosil, pravě: Poshověj mi⁷⁹⁷ a zaplatím⁷⁹⁵ ti. (30)On však nechtěl⁸⁰¹, nýbrž odešel a uvrhl ho do vězení, dokud by nezaplatil⁷⁹⁵, co bylo dlužno. (31)Když však jeho spolunevolníci uviděli, co se stalo, byli *tím*⁸⁰² nesmírně zarmoucení, i šli⁸⁰² a vše, co se stalo, vysvětlili svému pánu. (32)Tu mu jeho pán, přívolaav si ho, praví: Zlý nevolníče, všechen onen dluh jsem ti odpustil, jelikož⁸⁰³ jsi mě uprosil. (33)Neměl ses i ty smilovat nad svým spolunevolníkem, jak jsem se i já smiloval nad tebou? (34)A rozhněvav se jeho pán, odevzdal ho učitelům, dokud by nezaplatil⁷⁹⁵ vše,

co mu bylo dlužno. (35)Tak učiní i můj nebeský Otec vám, jestliže každý svému bratru ze srdce⁸⁰⁴ neodpustíte.

19 A když Ježíš dokončil tato slova, stalo se, že ustoupil⁵⁹² z⁸⁷ Galileje a přišel na území⁶⁸⁴ Júdska za Jordánem, (2)i vydaly se za ním početné davy a uzdravoval¹¹⁹ je tam.

(3)I přistoupili k němu farizeové, aby ho pokoušeli⁶⁸⁵, a pravili: Je člověku dovoleno propustit svou ženu z⁸⁰⁵ jakéhokoli⁴⁸³ příčiny? (4)On [jim] však v odpověď řekl: Nečetli jste⁸⁰⁶, že ten, jenž *je* učinil, je od počátku učinil⁸⁰⁷ mužským a ženským pohlavím (5)a řekl⁸⁰⁸: Následkem toho člověk opustí otce i matku a bude sloučen se svou ženou⁸⁰⁹, i stanou se ti dva jedním masem⁸¹⁰, (6)takže již nejsou dva, nýbrž jedno maso? Co tedy spojil Bůh, necht' člověk nerozlučuje. (7)Praví mu: Proč⁸¹¹ tedy Mojžíš přikázal dát list rozvodu a propustit [ji]? (8)Praví jim: Mojžíš vám povolil propouštět⁸¹² své ženy *vzhledem* k vaší tvrdosti srdce, od počátku však tak nebylo⁸¹³. (9)Pravím vám však, že kdokoli svou ženu propustí, ne⁸¹⁴ pro smilstvo⁸¹⁵, a ožení se s druhou, cizoloží, a kdo se ožení s propuštěnou, cizoloží. (10)Jeho učedníci mu praví: Má-li se⁸¹⁶ věc⁸¹⁷ člověka s jeho⁸¹⁸ ženou takto, není prospěšné se ženit. (11)A on jim řekl: Ne všichni jsou s to přijmout^{819 820} toto slovo, nýbrž *ti*, jimž je dáno, (12)neboť jsou bezženci⁸²¹, kteří²⁹ se tak⁸²² zrodili⁸²³ z útroby matčiných⁸²⁴, a jsou bezženci⁸²⁵, kteří²⁹ byli v bezžensství uvedeni⁸²⁵ od lidí, a jsou bezženci⁸²⁵, kteří²⁹ se sami v bezžensství uvedli⁸²⁵ pro království nebes. Kdo může přijímat⁸¹⁹, necht' přijímá⁸¹⁹.

(13)Tu k němu byla přinášena⁸²⁶ dětátka, aby na ně pokládal⁸²⁶ ruce a modlil se⁸²⁶, učedníci však je okřikovali^{826 827}. (14)Ježíš však řekl: Nechejte dětátka a nebraňte⁸²⁸ jim ke mně přicházet⁸²⁶, neboť takových je království nebes. (15)I pokládal⁸²⁶ na ně ruce a odebral se odtamtud.

(16)A hle, přistoupil jeden a řekl mu: Učíteli, co dobrého²⁵⁰ mám vykonat⁸²⁹, abych měl věčný život⁸³⁰? (17)A on mu řekl: Co se mne ptáš na dobré^{250 831}? Ten, *jenž je dobrý*²⁵⁰, je jeden⁸³². Chceš-li⁸³³

však vstoupit do života, buď bedliv příkazů. (18)Praví mu: Kterých? A Ježíš děl: Nebudeš vraždit, nebudeš cizoložit, nebudeš krást, nebudeš křivě svědčit, (19)cti svého⁸¹⁸ otce a svou⁸¹⁸ matku, a budeš milovat toho, *jenž je ti blízko*⁸⁰⁰, jako sám sebe. (20)Ten mladík mu praví: Všechny tyto věci jsem zachoval, co mi ještě chybí⁸³⁴? (21)Ježíš mu děl: Chceš-li⁸³³ být dokonalý, jdi, prodej, co je tvé⁸³⁵, a dej chudým, a budeš mít poklad v nebi, a pojď⁸¹⁵, ber se za mnou. (22)Ten mladík však, uslyšev to slovo, odešel smutný, neboť měl veliká⁸³⁶ jmění⁸³⁷. (23)A Ježíš svým učedníkům řekl: Věřu, pravím vám: Boháč ztěžka vnikne⁸³⁶ do království nebes. (24)A opět vám pravím: Snadnější je velbloudu vniknout⁸³⁶ dírkou jehly než boháč vniknout⁸³⁶ do Božího království. (25)A když to uslyšeli učedníci, upadali v nesmírné ohromení²⁸⁰ a říkali: Kdo tedy může být zachráněn? (26)Ježíš však, zahledv se na ně, jim řekl: Lidem je toto nemožno, Bohu⁸³⁹ však jsou všechny věci možné. (27)Tu mu Petr v odpověď řekl: Hle, my jsme zanechali všechny věci a vydali jsme se⁸⁴⁰ za tebou – co tedy připadne⁸⁴¹ nám⁸⁴²? (28)A Ježíš jim řekl: Věřu, pravím vám, že vy, kteří jste se vydali⁸⁴⁰ za mnou – v obrození⁸⁴³, až Syn člověka zasedne na svém trůně⁸⁴⁴ slávy, posadíte se i vy na dvanáct trůnů, abyste soudili⁸⁴⁵ dvanáct kmenů Izraelových. (29)A každý, kdo²⁹ zanechal domy⁸⁴⁶ nebo bratry nebo sestry nebo otce nebo matku nebo ženu nebo děti nebo polnosti pro jméno mé⁸⁴⁷, dostane stonásobek a zdědí věčný život. (30)Mnozí první však budou posledními a poslední prvními; jeť

20 království nebes podobno hospodáři³⁹¹ domu³⁹¹, jenž²⁹ si hned za časného rána vyšel najmout dělníky na svou vinici; (2)a dohodnuv se⁸⁴⁸ s dělníky na denáru⁸⁰⁰ za den, odeslal je na svou vinici. (3)A vyšed okolo třetí hodiny, uviděl další stát zahálející⁸⁴⁹ na tržišti; (4)i oněm řekl: Jděte i vy na vinici, a cokoli bude spravedlivé, vám dám. A oni odešli. (5)Opět vyšed okolo šesté a deváté hodiny, učinil taktéž. (6)Vyšed však okolo [hodiny] jedenácté, zastihl⁸⁵⁰ další, jak *tam* stojí, i praví jim: Co tu

stojíte⁸⁵¹ a zahálíte⁸⁴⁹ celý den? (7)Praví mu: Protože si nás nikdo nenajal. Praví jim: Jděte i vy na vinici [, a cokoli bude spravedlivé, dostanete]. (8)Když však nastal večer, praví pán té vinice svému zmocněnci: Zavolej dělníky a vyplat⁸⁵² [jim] mzdu, počna od posledních až po první. (9)I přišli ti *najatí* okolo jedenácté hodiny a dostali po denáru⁸⁰⁰. (10)A když přišli ti první, pojali domněnku, že dostanou více; a dostali i oni po denáru⁸⁰⁰; (11)a vzavše⁸⁵³, reptali proti hospodáři domu³⁹¹, (12)říkajíce: Tito poslední odpracovali jednu hodinu a učinil jsi je rovnými nám, kteří jsme podstoupili⁸⁵⁴ obtíž dne a úpal⁸⁵⁵. (13)On však jednomu z nich v odpověď řekl: Příteli⁸⁵⁶, nekřivdím ti. Nedohodl⁸⁵⁷ ses se mnou na denáru? (14)Veźmi to, *co je tvé*, a jdi; přeji si⁸⁵⁸ však tomuto poslednímu dát tolik jako⁸⁵⁹ tobě. (15)Není mi dovoleno ve věcech svých⁸⁶⁰ učinit, co si přeji⁸⁵⁸? Zdalí⁸⁶¹ je tvé oko zlé, protože jsem já dobrotivý⁸⁶²? (16)Tak budou poslední prvními a první posledními, neboť je mnoho povolanych, málo však vyvolených.

(17)A Ježíš, vystupuje⁸⁶ do Jerúsáléma, vzal na cestě těch dvanáct učedníků *k sobě* stranou a řekl jim: (18)Hle, vystupujeme⁸⁶ do Jerúsáléma a Syn člověka bude vydán velekněžím a písařům, i odsoudí ho *k smrti* (19)a vydají ho národům⁸⁶³, by *ho* učinili předmětem posměchu a zbičovali a ukřižovali⁸⁶⁴, a třetího dne opět vstane.

(20)Tu *k němu* přistoupila matka synů Zebedeových se svými syny, klaněla se a cosi od něho žádala⁸⁶⁵; (21)a on jí řekl: Co si přeješ⁸⁶⁵? Praví mu: Řekni, aby tito dva moji synové v tvém království usedli jeden po tvé pravici a jeden po tvé levici⁸⁶⁶. (22)A Ježíš v odpověď řekl: Nevíte, co si žádáte⁸⁶⁵. Můžete pít⁸⁶⁷ kalich, ježž brzy budu⁸⁶⁸ pít já? Praví mu: Můžeme. (23)[I] praví jim: Můj kalich sice⁸⁶⁹ pít budete⁸⁶⁷, ale dát usednout po mé pravici a po [mé] levici⁸⁶⁶ není věc má⁸⁷⁰, nýbrž *to patří těm*,⁸⁷¹ jimž je *to* připraveno od mého Otce. (24)A když *to* uslyšelo těch deset, byli vůči těm dvěma bratrům jati nevolí⁸⁷²; (25)Ježíš však, přivolav si je, řekl: Víte, že vládové národů nad nimi⁸⁷³

panují⁸⁷⁴ a velící nad nimi⁸⁷³ vykonávají pravomoc⁸⁷⁴. (26) Mezi vámi takto nebude, nýbrž kdokoli si přeje⁸⁷⁵ stát se mezi vámi velkým, bude vaším posludou⁸⁷⁶, (27) a kdokoli si přeje⁸⁷⁵ být mezi vámi první, buďž vaším nevolníkem, (28) právě *tak* jako Syn člověka nepřišel dát si posluhovat, nýbrž *sám* posloužit⁸⁷⁷ a dát své žití jako výkupné za mnohé⁸⁷⁸.

(29) A když se ubírali ven z⁸⁷ Jericha, vydal se za ním početný dav; (30) a hle, dva slepci, sedící při cestě, uslyšeli, že se mimo bere Ježíš, i dali se do křiku⁸⁷⁹, říkajíce: Smiluj se nad námi, Pane, Synu Davidův! (31) A dav je okřikoval⁸⁷⁹, aby umlkli, oni však *tím* více křičeli, říkajíce: Smiluj se nad námi, Pane, Synu Davidův! (32) A Ježíš, zůstav stát, je zavolal a řekl: Co si přejete⁸⁷⁵, bych vám učinil? (33) Práví mu: Pane, aby naše oči byly otevřeny. (34) A Ježíš, byv pohnut niterným soucitem³⁵⁸, na jejich oči⁸⁸⁰ sáhl a jejich oči hned prohlédly⁸⁸¹, i vydali se za ním.

21 A když se přiblížili k Jerúsálému⁸⁸² a přišli k Běthfaze⁸⁸² u hory Oliv, tu vyslal Ježíš dva učedníky, (2) právě jim: Odeberte se do té vsi, jež je naproti vám, a hned uvidíte⁸⁸³ oslici *tam* přivázanou a u ní osle⁸⁸⁴; uvolněte⁸⁸⁵ je a přiveďte mi je. (3) A řekne-li vám kdo co, povíte: Má jich zapotřebí *Pán, i odešle je ihned. (4) Toto celé se pak událo, aby bylo splněno to, *co bylo řečeno skrze*¹¹ proroka, jenž praví⁸⁸⁶: (5) Povězte dceři Sióna: Hle, přichází ti tvůj Král, tichý⁸⁸⁷ a jízmo⁸⁸⁸ na oslici a na osletí⁸⁸⁴, mláděti⁸⁸⁹ tahouna⁸⁹⁰. (6) I odebrali se učedníci a zachovali se podle *toho*, jak jim Ježíš nařídil, a (7) přivedli tu oslici a to osle⁸⁸⁴ a nakladli na ně³²⁶ svého šatstva, i nasedl na ně³²⁶. (8) A velmi početný dav⁸⁹¹ nastlal⁸⁹² vlastního⁸⁹³ šatstva⁸⁹⁴ na cestu⁸⁹⁵, druzí pak utínali ze stromů větve a stlali⁸⁹² na cestu⁸⁹⁵. (9) A davy, jež se braly před ním, i ty, jež šly za ním, volaly, říkajíce: *HÓSANNA*⁸⁹⁶ synu Davidovu! Požehnáň *budiž* ten, jenž přichází ve jménu PÁNĚ! *HÓSANNA*⁸⁹⁶ v nejvyšších *místech*! (10) A při jeho vstupu do Jerúsáléma bylo celé město vzrušeno⁸⁹⁷ a říkalo: Kdo je toto¹⁴⁹? (11) A davy říkaly: Toto¹⁴⁹ je Ježíš, ten prorok, jenž je z⁸⁷ Nazaretu z Galileje⁸⁹⁸.

(12) A Ježíš vstoupil do [Božího] CHRÁMU a vyhnal všechny ty, kdo v CHRÁMĚ prodávali a kupovali, a zřevracel stoly směnárníků a sedadla těch, kdo prodávali holuby⁸⁹⁹. (13) A praví jim: Je psáno⁹⁰⁰: Můj dům bude nazýván⁵⁹ domem modlitby, vy jste jež však učinili brlohem⁹⁰¹ lupičů⁹⁰². (14) A v CHRÁMĚ k němu přistoupili slepci a chromí a uzdravil je. (15) A když velekněží a písaři uviděli divy, jež vykonal, a dítky v CHRÁMĚ volající a říkající: *HÓSANNA*⁸⁹⁶ Synu Davidovu, byli jati nevolí⁸⁷² (16) a řekli mu: Slyšíš, co tito říkají? A Ježíš jim praví: Ano; nečetli jste nikdy⁹⁰³: Z úst batolat⁹⁰⁴ a kojenců jsi zdokonalil⁹⁰⁵ chválu? (17) A opustiv⁶⁹¹ je, vyšel z města ven do Běthanie a přenocoval tam.

(18) Časně ráno však, nastoupiv cestu zpět do města, vyhledověl⁹², (19) a uzřev na cestě jeden fíkovník, přišel k němu a nenašel na něm nic než jen listí. A praví mu: Necht' z tebe již nikdy⁹⁰⁶ není⁹⁰⁷ prázdného ovoce. A ten fíkovník okamžitě uschl. (20) A učedníci, vidouce to, se podivili a říkali: Jak ten fíkovník okamžitě uschl! (21) A Ježíš jim v odpověď řekl: Věru, pravím vám: Jestliže budete mít víru a nezapochybujete, budete schopni vykonat⁹⁰⁸ nejen to, *co se stalo* tomu fíkovníku, nýbrž i když řeknete této hoře: Odstraň se a vrhni se⁹⁰⁹ do moře, stane se; (22) a vše, očkolí⁹¹⁰ v modlitbě s věrou⁹¹¹ poprosíte⁹¹², dostanete.

(23) A když přišel do CHRÁMU, přistoupili k němu, když vyučoval, velekněží a starší lidu a pravili: Jakou pravomocí^{913 914} konáš tyto věci? A kdo ti tuto pravomocí⁹¹³ dal? (24) A Ježíš jim v odpověď řekl: Otáží se i já vás na jednu věc⁹¹⁵, a povíte-li mi ji, řeknu i já vám, jakou pravomocí^{913 914} tyto věci konám: (25) Janův křest – odkud byl? Z nebe či z lidí? A oni se mezi sebou domlouvali⁹¹⁶, říkajíce: Povíme-li: z nebe, řekne nám: Proč jste mu tedy neuvěřili? (26) Povíme-li však: z lidí, bojíme se davu, vždyť všichni mají Jana za proroka. (27) I řekli Ježíšovi v odpověď: Nevíme. Děľ jim i on: Aniž vám já míním říci⁹¹⁷, jakou pravomocí^{913 914} tyto věci konám. (28) Ale co myslíte⁹¹⁸? *Jeden* člověk měl dvě děti; i přistoupiv k prvnímu,

řekl: Dítě, jdi dnes, pracuj na [mé] vinici. (29) A on v odpověď řekl: Nechce se mi⁹¹⁹. Potom⁹²⁰ však, lituje *toho*⁹²¹, odešel. (30) A přistoupiv k druhému, řekl taktéž, a on v odpověď řekl: Já *jádu*⁹²², pane; a neodešel. (31) Který z těch dvou vykonal otcovu vůli⁹¹⁶? Práví [mu]: Ten první. Ježíš jim praví: Věřu, pravím vám, že vás dávkoví výběřci a nevěstky předcházejí do Božího království. (32) Ano, přišel k vám Jan na cestě spravedlnosti a neuvěřili jste mu, ale dávkoví výběřci a nevěstky mu uvěřili, vy však, vidouce *to*, jste *toho* potom⁹²⁰ nelitovali⁹²¹, byste mu uvěřili.

(33) Poslyšte další přirovnání: Byl *jeden* hospodář⁵⁹¹ domu³⁹¹, jenž²⁹ vysadil vinici a postavil okolo ní plot a vykopal v ní lis a zbudoval věž, i pronajal⁹²³ ji rolníkům⁹²⁴ a odešel ze země⁹²⁵. (34) Když se však přiblížila doba ovoce, vyslal k těm rolníkům⁹²⁴ své nevolníky, by jeho⁹²⁶ ovoce vyzvedli. (35) A rolníci⁹²⁴, chytivše⁹²⁷ jeho nevolníky, jednoho⁹²⁸ zbili a jednoho⁹²⁸ zase zabili a jednoho⁹²⁸ ukamenovali. (36) Opět vyslal další nevolníky, ve větším počtu než ty první, i učinili jim taktéž. (37) A nakonec k nim vyslal svého syna a pravil: Na mého syna budou mít ohled⁹²⁹. (38) Rolníci⁹²⁴ však vidouce syna, sami mezi sebou řekli: Toto⁶⁴ je dědic – pojďte¹¹⁵, snažme se ho zabít⁹³⁰ a zaberme⁹³¹ jeho dědictví. (39) I chytili⁹²⁷ ho, vystrčili z vinice ven a zabili. (40) Až⁹³² tedy ten pán vinice přijde, co těm rolníkům⁹²⁴ učiní? (41) Práví mu: Ty bídníky bídně zahubí a tu vinici pronajme⁹²³ druhým rolníkům⁹²⁴, kteří²⁹ mu budou ovoce v příslušných⁹³³ obdobích odvádět⁹³⁴. (42) Ježíš jim praví: Nikdy jste v Písmech nečetli⁹³⁵: Kámen, ježž zamítli⁹³⁶ ti, kdo budovali⁹³⁷, ten se stal hlavou nároží⁹³⁸; ta⁹³⁹ je⁹⁴⁰ od PÁNA a je podivuhodná⁹³⁹ v našich očích? (43) Pravím vám tudíž, že Boží království bude odňato vám⁹⁴¹ a dáno národu, jenž bude poskytovat⁹⁴² jeho ovoce⁹⁴³. (44) A kdo na ten kámen padne, bude roztrfštěn, a na kohokoli padne *on*, rozmetá ho. (45) A velekněží a farizeové poznali, uslyševše jeho přirovnání³²⁶, že mluví o nich, (46) a byli dychtiví se ho zmocnit⁹⁴⁴, ale⁹⁴⁵ zalekli se davu, jelikož ho měli za proroka.

22 A Ježíš k nim v odpověď opět promluvil v přirovnáních a pravil: (2) Království nebes se stalo podobným králi⁷⁹⁰, jenž²⁹ svému synu uspořádal svatební slavnost⁹⁴⁶ (3) a vyslal své nevolníky, by na svatební slavnost⁹⁴⁶ pozvané⁹⁴⁷ povolali; a nechtěli⁹⁴⁸ přijít. (4) Opět vyslal další nevolníky a pravil: Povězte pozvaným⁹⁴⁷: Hle, připravil jsem svůj oběd⁹⁴⁹, můj skot a tučný dobytek je poražen a všechny věci připraveny – pojďte¹¹⁵ na svatební slavnost⁹⁴⁶. (5) Oni však bez zájmu⁹⁵⁰ odešli, jeden⁹²⁸ na své pole a jiný⁹²⁸ zase po svém obchodu, (6) ostatní, zmocnivše se jeho nevolníků, je ztýrali a pobili. (7) A král se [, uslyšev o *tom*,]⁹⁵¹ rozhněval, a poslav svá vojska, pohubil ony vrahy a spálil⁹⁵² jejich město. (8) Tu svým nevolníkům praví: Svatební slavnost⁹⁴⁶ je sice připravena, avšak pozvaní⁹⁴⁷ nebyli hodni. (9) Ubírejte se tedy na rozcestí⁹⁵³ silnic⁹⁵⁴ a pozvěte⁹⁴⁷, kolik jich zastihnete⁹⁵⁵, na svatební slavnost⁹⁴⁶. (10) I vyšli oni nevolníci na silnice⁹⁵⁴ a svolali⁹⁵⁶ všechny, kolik jich zastihli⁹⁵⁵, zlé i dobré²⁵⁰, a svatební slavnost⁹⁴⁶ ⁹⁵⁷ byla hojně opatřena hostmi⁹⁵⁸. (11) A král, vstoupiv, by se *na* hosty⁹⁵⁸ podíval, tam uviděl člověka ne svatebním oděvem oděného. (12) I praví mu: Příteli⁸⁵⁶, jak jsi sem vnikl⁹⁵⁹, nemaje svatební oděv? On však oněměl⁹⁶⁰. (13) Tu řekl král posluhům⁸⁷⁶: Svažte jeho ruce a nohy a odneste ho a vyhodte do zevnější tmy; tam bude pláč a zatinání²⁹³ zubů. (14) Jeť mnoho povoláních, málo však vyvoláních.

(15) Tu se farizeové odebrali a uspořádali poradu⁴⁷¹, jak by ho vlákali do pasti⁹⁶¹ v řeči. (16) I vysílají k němu s héródovci své učedníky se slovy⁹⁶²: Učiteli, víme, že jsi pravdomluvný⁹⁶³ a v pravdě vyučuješ Boží cestě a na nikom ti nezáleží⁹⁶⁴, neboť nehleďš na osobu⁹⁶⁵ lidí; (17) pověz nám tedy, co si myslíš⁷⁴⁶: Je dovoleno dávat⁹⁶⁶ císaři poplatek čili nic? (18) Ježíš však, poznav jejich podlost⁹⁶⁷, řekl: Co mě pokoušíte⁹⁶⁸, pokrytci? (19) Ukažte mi peníz poplatku. A oni mu předložili⁹⁶⁹ denár⁸⁰⁰. (20) I praví jim: Čí je tento obraz a nápis? (21) Práví mu: Císařův. Tu jim praví: Odvádějte⁹⁶⁶ ⁹⁷⁰ tedy císaři, co je císařovo⁹⁷¹, a Bohu, co je Boží⁹⁷¹. (22) A když

toto uslyšeli, byli jati údivem³¹⁰, i nechali ho a odešli.

(23)V onen den k němu přistoupili saduceové, kteří říkají, že není opětovného vstání, a otázali se ho, (24)pravice: Učitelí, Mojžíš řekl⁹⁷²: Umře-li kdo nemající dětí, přízeň se jeho bratr švagrovsky k jeho ženě a způsobí, by jeho bratru povstalo⁹⁷³ símě. (25)I bylo u nás sedm bratrů, a první, oženiv se, skonal, a nemaje semene, zanechal svou ženu svému bratru; (26)stejně i druhý a třetí, až do těch sedmi. (27)A naposledy ze všech umřela i ta žena. (28)Při opětovném vstání tedy – koho z těch sedmi bude ženou? Měli⁹⁷⁴ ji přece všichni. (29)A Ježíš jim v odpověď řekl: Bloudíte⁹⁷⁵, jsouce neznali⁹⁷⁴ Písemⁱ⁹⁷⁶ Boží moci. (30)Vždyť při opětovném vstání ani nevstupují ani se nedávají v manželství⁹⁷⁷, nýbrž jsou jako Boží andělé v nebi. (31)A stran opětovného vstání mrtvých – nečetli jste to, co vám bylo řečeno od Boha, jenž praví⁹⁷⁸: (32)Já jsem Bůh Abrahamův a Bůh Isákův a Bůh Jakobův? Bůh není Bůh mrtvých, nýbrž živých. (33)A když to uslyšely davy, upadaly v ohromení²⁸⁰ nad jeho naukou.

(34)Farizeové však, uslyšeše, že umlčel⁹⁶⁰ saduceje, se spolu⁹⁷⁹ sešli; (35)a jeden z nich, zákoník⁹⁸⁰, se otázal, aby ho pokoušel⁹⁸¹, i pravil: (36)Učitelí, který je veliký příkaz v zákoně⁹⁸²? (37)A on mu děř⁹⁸³: Budeš milovat PÁNA, svého Boha, celým svým srdcem a celou svou duší a celým svým rozumem⁹⁸⁴. (38)Toto⁶⁴ je veliký a první příkaz; (39)a druhý je mu podobný⁹⁸⁵: Budeš milovat toho, jenž je ti blízko¹⁸⁰, jako sám sebe. (40)Na těchto dvou příkazech visí celý zákon i proroci.

(41)A když se farizeové sešli, otázal se jich Ježíš, pravě: (42)Co si myslíte⁹⁸⁶ o KRISTU? Čí syn je? Práví mu: Davidův. (43)Práví jim: Jak to tedy, že ho David v Duchu⁹⁸⁶ nazývá⁹⁸⁷ Pánem, pravě⁹⁸⁸: (44)PÁN mému Pánu řekl: Sed po mé pravici⁹⁸⁹, než tvé nepřátele položím pod tvé nohy? (45)Nazývá-li ho tedy David Pánem, jak to, že je⁹⁸⁷ jeho syn? (46)A nikdo mu nemohl odpovědět slova, aniž se ho kdo od onoho dne ještě odvážil otázat.

23 Tu Ježíš promluvil k davům a k svým učedníkům, (2)i pravil:

Písaři a farizeové zasedli na Mojžíšově sedadle; (3)všechny věci tedy, kterékoli⁹⁹⁰ vám povědí, konejte a dodržujte⁹⁹¹, podle jejich činů však nejednejte⁹⁹², neboť mluví a nejednají⁹⁹², (4)svazují však těžká a neúnosná břemena⁹⁹³ a nakládají je na ramena lidí, ale sami nejsou ochotní⁹⁹⁴ jimi pohnout ani svým prstem. (5)A všechny své činy konají, aby byli pozorováni^{188 995} lidmi – vždyť rozšiřují své modlitební řemínky⁹⁹⁶ a zvětšují třepení⁹⁹⁷ [svého šatstva], (6)a mají rádi přední místo⁹⁹⁸ na hostinách⁹⁹⁹ a přední sedadla v synagogách (7)a pozdravy na tržištích a od lidí se dát nazývat *RABBI*, *RABBI*¹⁰⁰⁰. (8)Vy se však nedávejte nazývat *RABBI*¹⁰⁰⁰, neboť váš mistr^{1001 1002} je jeden a vy všichni jste bratři, (9)a *nikoho* na zemi nenazývejte svým otcem, neboť váš Otec je jeden, jenž je v nebesích, (10)aniž se dávejte nazývat mistry¹⁰⁰¹, neboť váš mistr¹⁰⁰¹ je jeden, KRISTUS. (11)Ten však, *kdo je z vás největší*⁷⁵⁵, bude vašim posluhou⁸⁷⁶, (12)a kdokoli¹⁰⁰³ sám sebe povýší, bude ponížen, a kdokoli¹⁰⁰³ sám sebe poníží, bude povýšen¹⁰⁰⁴.

(13)Běda však vám, písaři a farizeové, pokrytci, protože zamykáte¹⁰⁰⁵ království nebes před lidmi – ano, sami¹⁰⁰⁶ nevstupujete, aniž necháváte vstoupit ty, kdo vstupují¹⁰⁰⁷, ¹⁰⁰⁸(15)Běda vám, písaři a farizeové, pokrytci, protože obcházíte moře i souš, byste jednoho učinili přistoupilcem¹⁰⁰⁹, a když¹⁰¹⁰ se *jim* stane, činíte ho synem pekla¹⁰¹¹, dvakrát *takovým* jako vy. (16)Běda vám, slepí vodiči⁶⁵⁶, kteří říkají: Kdokoli přísáhne při chrámu, není to nic, kdokoli však přísáhne při zlatě chrámu, je povinen¹⁰¹². (17)Pošetilci a slepci – copak je větší: zlato či chrám, jenž zlato posvěcuje? (18)A: Kdokoli přísáhne při oltáři, není to nic, kdokoli však přísáhne při daru, jenž je na něm, je povinen¹⁰¹². (19)[Pošetilci a] slepci – copak je větší: dar či oltář, jenž dar posvěcuje? (20)Kdo tedy přísáhne při oltáři, přísáhá při něm i při všech věcech, jež na něm *jsou*, (21)a kdo přísáhne při chrámu, přísáhá při něm i při tom, jenž v něm sídlí¹⁰¹³, (22)a kdo přísáhne při nebi, přísáhá při Božím trůnu i při tom, jenž na něm sedí. (23)Běda vám, písaři a farizeové, pokrytci, protože odvádíte

desátky z máty a z anýzu a z kmínu a zanedbali¹⁰¹⁴ jste závažnější¹⁰¹⁵ věci zákona – právo¹⁰¹⁶ a soucítí a víru; tyto věci bylo záhodno uskutečnit a oněch zanedbávat¹⁰¹⁴. (24) Slepí vodiči⁶⁵⁶, kteří komára cedíte, velblouda však polykáte¹⁰¹⁷! (25) Běda vám, písmaři a farizeové, pokrytci, protože čistíte zevnějšíek poháru a talíře, zevnitř však jsou napěchovány loupeží¹⁰¹⁸ a nevázaností¹⁰¹⁹. (26) Slepý farizeji, vyčist nejprve vnitřek poháru a talíře, aby se i jejich zevnějšíek stal čistým. (27) Běda vám, písmaři a farizeové, pokrytci, protože se podobáte obilným hrobům, jež²⁹ se sice zevně jeví krásnými, zevnitř však jsou napěchovány kostmi mrtvých a veškerou nečistotou. (28) Tak se i vy sice zevně lidem jevíte spravedlivými, zevnitř však jste vrchovatě plni¹⁰²⁰ pokrytictví a bezzákonosti. (29) Běda vám, písmaři a farizeové, pokrytci, protože budujete hroby proroků a zdobíte¹⁰²¹ hrobky¹⁰²² spravedlivých (30) a říkáte: Kdybychom byli bývali ve dnech svých otců, nebyli bychom bývali jejich společníky¹⁰²³ v krvi proroků. (31) Sami sobě tudíž podáváte svědectví, že jste synové těch, kteří proroky povraždili; (32) a vy – naplňte míru svých otců. (33) Hadí, zplozeňata zmijí, jak byste unikli¹⁰²⁴ odsouzení do pekla¹⁰¹¹?

(34) Pro tuto příčinu, hle, já k vám vysílám proroky a mudrce a písmaře, a některé z nich zabijete a ukřičujete a některé z nich budete bičovat v svých synagogách a štvát¹⁰²⁵ od města k městu¹⁰²⁶ (35) tak, aby³¹⁹ na vás přišla veškerá na zemi vyhlášená spravedlivá krev, od krve spravedlivého Abela po krev Zachariáše, syna Barachiova, jehož jste zavraždili mezi chrámem a oltářem. (36) Věřu, pravím vám: Tyto všechny věci přijdou na toto pokolení⁷³⁴.

(37) Jerúsaléme, Jerúsaléme, město, jež zabíjí proroky a kamenuje ty, kdo jsou k němu vysláni, kolikrát jsem tvé děti chtěl svolat^{1027 1028} tak jako¹⁰²⁹ slepice svolává¹⁰²⁸ svá kuřátka pod křídla, a nechtěli jste¹⁰²⁷! (38) Hle, váš dům se vám zanechává pustý, (39) neboť vám pravím: Od nynějška mě již nikterak nevidíte, než řeknete¹⁰³⁰: Požehnán buď ten, jenž přichází v jménu PÁNĚ.

24 A Ježíš vyšel a ubíral se od CHRÁMU, i přistoupili jeho učedníci, by mu ukázali na¹⁰³¹ budovy CHRÁMU. (2) A on jim v odpověď řekl: Nevidíte všechny tyto věci? Věřu, pravím vám: Nebude zde ponechán ani kámen na kameni, aby nebyl¹⁰³² stržen. (3) A když seděl na hoře Oliv, přistoupili k němu jeho učedníci v ústraní a pravili: Pověz nám, kdy tyto věci budou a jaké bude znamení tvého příchodu a skončení věku? (4) A Ježíš jim v odpověď řekl: Hleďte, by vás někdo nesvedl¹⁰³³, (5) neboť v¹⁰³⁴ mém jménu přijdou mnozí a budou říkat: Já jsem KRISTUS, a mnohé svedou¹⁰³³. (6) Budete však slyšet o válkách a válečných pověstech; hleďte¹⁰³⁵, byste se nedávali zastrášovat¹⁰³⁶, neboť všechny [tyto] věci se musejí stát, ale konec to ještě není. (7) Povstaneť národ proti národu a království proti království a místy bude hlad a mor a zemětřesení¹⁰³⁷, (8) tyto všechny věci však jsou počátek bolesti¹⁰³⁸. (9) Tehdy vás vystaví¹⁰³⁹ útisku¹⁰⁴⁰ a budou vás zabíjet, i budete pro mé jméno ode všech národů nenáviděni; (10) a tehdy budou mnozí přivedeni k pádu¹⁰⁴¹ a budou se navzájem zrazovat¹⁰³⁹ a navzájem nenávidět, (11) a povstane mnoho nepravých¹⁰⁴² proroků, a mnohé svedou¹⁰³³, (12) a tím, že převládne¹⁰⁴³ bezzákonost, láska většiny ochladne, (13) kdo však vytrvá do konce, ten bude zachráněn. (14) A tato blahá zvěst o království se bude kázat na celé obydlené zemi na svědectví všem národům, a tehdy přijde konec. (15) Až tedy uvidíte ohavnost pustošení¹⁰⁴⁴, o níž bylo promluveno skrze¹¹ Daniěla, proroka, jak stojí na místě, jež se svatě¹⁰⁴⁵ (, kdo čte, rozuměj¹⁰⁴⁶), (16) tu nechť ti, kdo budou v Júdsku, prchají do hor, (17) kdo bude na střeše³⁹⁷, nesestupuj, by si vzal¹⁰⁴⁷ věci ze svého domu, (18) a kdo na poli, ne navracej se nazpět, by si vzal¹⁰⁴⁷ svůj šat. (19) Běda však těm, jež budou těhotné, a těm, jež budou kojít v oněch dnech; (20) modlete se však, aby k vašemu útěku nedošlo v zimě¹⁰⁴⁸ ani v sobotu, (21) neboť tehdy bude veliká tíseň¹⁰⁴⁰, jaké nebylo od počátku světa až doposud, aniž vůbec kdy bude¹⁰⁴⁹, (22) a kdyby ony dni nebyly zkráceny¹⁰⁵⁰, nebylo by žádné⁴⁸³ maso

zachráněno, pro vyvolené¹⁰⁵¹ však ony dni zkráceny¹⁰⁵⁰ budou. (23) Tehdy, řekne-li vám kdo: Hle, zde je KRISTUS, nebo zde, nevěřte¹⁰⁵², (24) neboť povstanou nepraví¹⁰⁴² Kristové a nepraví¹⁰⁴² proroci a budou ukazovat¹⁰⁵³ veliká znamení a zázraky, aby tak svedli¹⁰³³, možno-li¹⁰⁵⁴, i vyvolené. (25) Hle, předpověděl jsem vám. (26) Řeknou-li vám tedy: Hle, je v pustině – nevycházejte¹⁰⁵²; hle, ve vnitřních pokojích¹⁰⁵⁵ – nevěřte¹⁰⁵², (27) neboť příchod Syna člověka bude právě takový¹⁰⁵⁶ jako když blesk vychází od východu¹⁰⁵⁷ a svítí¹⁰⁵⁸ až po západ; (28) kdekoli [totiž] je vrátola, tam se sletí¹⁰⁵⁹ supové¹⁰⁶⁰. (29) Hned však po tísni¹⁰⁴⁰ oněch dní bude slunce zatemněno a měsíc nebude dávat svého lesku a hvězdy budou padat z nebe a moci nebes budou otřeseny¹⁰⁶¹; (30) a tehdy se na nebi zjeví znamení Syna člověka a tehdy budou všechny kmeny země¹²⁶ bédovat a uvidí Syna člověka přicházet na oblacích nebe s mocí a velikou¹⁰⁶² slávou. (31) I vyšle své anděly se silným zvukem trouby a oni shromáždí¹⁰⁶³ jeho vyvolené od¹⁰⁶⁴ čtyř větrů, od nejzazších končin¹⁰⁶⁵ nebes až k jejich nejzazším končinám¹⁰⁶⁵. (32) Naučte se však přirovnání od fíkovníku: Když¹⁰⁶⁶ se již jeho větev stane měkkou¹⁰⁶⁷ a vyhání listí¹⁰⁶⁸, víte¹⁰⁶⁹, že léto je blízko; (33) tak i vy, když¹⁰⁶⁶ uvidíte všechny tyto věci, vezte¹⁰⁶⁹, že je to blízko, u dveří³²⁶. (34) Věřu, pravím vám: Toto pokolení⁷³⁴ nikterak nepomine, než se všechny tyto věci stanou. (35) Nebe a země pomínou, má slova však nikterak nepomínou. (36) O onom dni a hodině však nikdo neví, ani anděl nebes, leč jediný [můj] Otec. (37) Ale i příchod Syna člověka bude právě takový¹⁰⁵⁶ jako dni Nóeho – (38) ano, jako byli v dnech, jež byly před potopou, jedouce a pijíce, ženice se a dvádající¹⁰⁷⁰, až do toho dne, kdy Nóe vstoupil do schrány, (39) a nevěděli, až přišla potopa a všechny²³⁴ smetla¹⁰⁷¹, právě takový bude i příchod¹⁰⁵⁶ Syna člověka. (40) Tehdy budou dva na poli – jeden se bere s sebou¹⁰⁷² a jeden se ponechává; (41) dvě meloucí při mlýně¹⁰⁷³ – jedna se bere s sebou¹⁰⁷² a jedna se ponechává. (42) Bďte tedy, protože nevíte, které hodiny přichází¹⁰⁷⁴ váš Pán. (43) Znejte však

toto¹⁰⁷⁵, že kdyby se hospodář domu³⁹¹ dověděl, za které hlídky přichází¹⁰⁷⁴ zloděj, bděl by¹⁰⁷⁶ a nepřipustil by¹⁰⁷⁷ prokopání do svého domu; (44) pro tuto příčinu buďte připraveni¹⁰⁷⁸ i vy, neboť Syn člověka přichází¹⁰⁷⁴ v hodinu, kdy si to nemyslíte. (45) Nuže, kdo je ten věrný¹⁰⁷⁹ a prozíravý²⁷⁸ nevolník, jehož jeho pán ustanovil nad svou oceldí, by jim však dával¹⁰⁸⁰ stravu? (46) Blažen je onen nevolník, jehož jeho pán přijde zastihně¹⁰⁸¹, jak si takto počíná; (47) věru, pravím vám, že ho ustanoví nade vším¹⁰⁸², co je jeho¹⁰⁸³. (48) Jestliže však onen špatný nevolník ve svém srdci řekne: Můj pán odkládá své přijetí¹⁰⁸⁴, (49) a počne tlouci své spolunvolníky a bude jíst a pít s opilci, (50) dostaví se¹⁰⁸⁵ pán onoho nevolníka v den, kdy na něho nečeká, a v hodinu, kdy o tom neví, (51) i rozsekne¹⁰⁸⁶ ho na dvě a jeho podíl určí¹⁰⁸⁷ s pokrytci; tam bude pláč a zatínání²⁹³ zubů.

25 Tehdy se království nebes stane podobným deset pannám, jež²⁹ vzaly své svítilny¹⁰⁸⁸ a vyšly vstříc ženichovi¹⁰⁸⁹; (2) a pět z nich bylo prozíravých²⁷⁸ a pět pošetilých. (3) Ty, jež²⁹ byly pošetilé, vzaly své svítilny¹⁰⁸⁸ a nevzaly s sebou oleje, (4) ty, prozíravé²⁷⁸, však se svými svítilnami¹⁰⁸⁸ olej v svých džbancích vzaly. (5) A když ženich dlouho nešel¹⁰⁸⁴, zdřímly všechny¹⁰⁹⁰ a spaly¹⁰⁹¹. (6) Uprostřed noci však nastal pokřik: Hle, ženich! Vycházejte mu vstříc¹⁰⁸⁹! (7) Tu všechny ony panny vstaly¹⁰⁹² a upravily¹⁰⁹³ své svítilny¹⁰⁸⁸; (8) a ty pošetilé těm prozíravým²⁷⁸ řekly: Dejte nám ze svého oleje, protože naše svítilny¹⁰⁸⁸ hasnou. (9) Ty prozíravé²⁷⁸ však odpověděly, pravíce: *Nikoli*, aby se snad¹⁶² nestalo, že by nepostavilo nám ani vám. Ubírejte se raději k těm, kdo prodávají, a samy si kupte. (10) Zatímco však ony odcházely koupit, přišel ženich, a ty, jež byly připraveny, s ním vstoupily na svatební slavnost⁹⁴⁶; a dveře byly zamknuty¹⁰⁹⁴. (11) A potom¹⁰⁹⁵ přicházejí i ty ostatní panny a říkají: Pane, Pane, otevři nám! (12) On však v odpověď řekl: Věřu, pravím vám: Neznám vás. (13) Bďte tedy, protože nevíte dne ani hodiny.

(14) *Je tomu totiž právě tak jako když jeden člověk, odcházející ze země⁹²⁵, povolal*

své vlastní nevolníky a svěřil¹⁰⁹⁶ jim, co bylo jeho¹⁰⁹⁷, (15) i dal jednomu¹⁰⁹⁸ pět talentů⁷⁹⁴ a jinému¹⁰⁹⁸ zase dva a jinému¹⁰⁹⁸ jeden, každému podle jeho osobní¹⁰⁹⁹ schopnosti¹¹⁰⁰, a hned ze země odešel¹⁹²⁵. (16) A ten, jenž dostal těch pět talentů⁷⁹⁴, se odebral a dal se s nimi¹¹⁰¹ do práce¹¹⁰², i vydělal¹¹⁰³ dalších pět talentů⁷⁹⁴; (17) tak-též i ten, jenž dostal ty dva, [i on] získal dva další. (18) Ten však, jenž dostal ten jeden, odešel a jal se kopat v zemi a peníze¹¹⁰⁴ svého pána ukryl. (19) A po dlouhém čase přichází pán těch nevolníků a účtuje¹¹⁰⁵ s nimi. (20) I přistoupil ten, jenž dostal těch pět talentů⁷⁹⁴, přinesl dalších pět talentů⁷⁹⁴ a pravil: Pane, svěřil¹⁰⁹⁶ jsi mi pět talentů⁷⁹⁴ – hle, získal jsem mimo ně dalších pět talentů⁷⁹⁴. (21) Jeho pán mu děl: Dobře¹¹⁰⁶, poctivý²⁵⁰ a věrný¹¹⁰⁷ nevolníče; nad málo věcmi jsi byl věrný¹¹⁰⁷, nad mnoha věcmi tě ustanovím – vstup v radost svého pána. (22) A přistoupil i ten, jenž dostal ty dva talenty⁷⁹⁴, a řekl: Pane, svěřil¹⁰⁹⁶ jsi mi dva talenty⁷⁹⁴ – hle, získal jsem mimo ně další dva talenty⁷⁹⁴. (23) Jeho pán mu děl: Dobře¹¹⁰⁶, poctivý²⁵⁰ a věrný¹¹⁰⁷ nevolníče; nad málo věcmi jsi byl věrný¹¹⁰⁷, nad mnoha věcmi tě ustanovím – vstup v radost svého pána. (24) A přistoupil i ten, jenž byl dostal¹¹⁰⁸ ten jeden talent⁷⁹⁴, a řekl: Pane, poznal jsem tě, že jsi tvrdý člověk, žnoucí, kde jsi nezasel, a sklízějící¹¹⁰⁹ odtud, kde¹¹¹⁰ jsi nerozsypal; (25) i dostav strach¹¹¹¹, odešel jsem a skryl tvůj talent⁷⁹⁴ v zemi – hle, máš to, co je tvé. (26) A jeho pán mu v odpověď řekl: Zlý¹¹¹² a lenivý¹¹¹³ nevolníče, věděl jsi, že žnu, kde jsem nezasel, a sklízím¹¹⁰⁹ odtud, kde¹¹¹⁰ jsem nerozsypal; (27) měl jsi tedy mé peníze¹¹⁰⁴ vysázat peněžníčkům¹¹¹⁴ a já bych, až bych přišel, si to, co je mé, vyzvedl¹¹¹⁵ s úroky. (28) Vezměte¹¹¹⁶ tedy ten talent⁷⁹⁴ od něho a dejte tomu, jenž má těch deset talentů⁷⁹⁴, (29) neboť každému, kdo má²⁷⁴, bude dáno a bude obdařen hojností⁵²⁶, od toho však, kdo nemá²⁷⁴, od něho bude vzato⁵²⁷ i to, co má. (30) A toho k ničemu se nehodícího¹¹¹⁷ nevolníka vyhodte¹¹¹⁸ do zevnější tmy; tam bude pláč a zatinání²⁹³ zubů.

(31) Až však přijde Syn člověka ve své slávě a s ním všichni andělé, tu zasedne

na svém trůně⁸⁴⁴ slávy (32) a budou před ním shromážděny¹¹¹⁹ všechny národy; i odloučí⁵⁸⁸ je od sebe navzájem právě tak jako pastýř odlučuje⁵⁸⁸ ovce od koz, (33) a postaví ovce po své pravici¹¹²⁰ a kozy¹¹²¹ zase po levici¹¹²⁰. (34) Tu Král těm po své pravici¹¹²⁰ řekne: Pojdte¹¹⁵, vy pozehaní mého Otce, zdědte¹¹²² království vám připravené od založení světa, (35) neboť jsem vyhladověl¹⁹² a dali jste mi najíst se, žíznil jsem¹¹²³ a napojili jste mě, byl jsem cizincem¹¹²⁴ a pozvali jste mě¹¹²⁵, (36) nahý¹¹²⁶ a oblékli jste mě, nemocněl jsem a navštívili jste mě, byl jsem ve vězení a přišli jste ke mně. (37) Tu mu ti spravedliví odpovědí, pravíce: Pane, kdy jsme tě uviděli hladového a nakrmili, nebo žíznivého a napojili? (38) A kdy jsme tě uviděli jako cizince¹¹²⁴ a pozvali¹¹²⁵, nebo nahého¹¹²⁶ a oblékli? (39) A kdy jsme tě uviděli nemocného nebo ve vězení a přišli k tobě? (40) A Král jim v odpověď řekne: Věru, pravím vám: Pokud jste tak učinili jednomu z těchto mých bratrů, učinili jste tak mně. (41) Tu řekne i těm po levici¹¹²⁰: Ubírejte se ode mne, vy zlořečení, do věčného ohně, připraveného ďáblu a jeho andělům, (42) neboť jsem vyhladověl¹⁹² a nedali jste mi najíst se, žíznil jsem¹¹²³ a nenapojili jste mě, (43) byl jsem cizincem¹¹²⁴ a nepozvali jste mě¹¹²⁵, nahý¹¹²⁶ a neoblékli jste mě, nemocen a ve vězení a nenavštívili jste mě. (44) Tu i oni odpovědí, pravíce: Pane, kdy jsme tě uviděli hladového nebo žíznivého nebo jako cizince¹¹²⁴ nebo nahého¹¹²⁶ nebo nemocného nebo ve vězení a neposloužili ti? (45) Tu jim odpoví, pravě: Věru, pravím vám: Pokud jste tak neučinili jednomu z těchto nejmenších, neučinili jste tak ani mně. (46) I odejdou tito do věčného trestu a ti spravedliví do věčného života.

26 A když Ježíš dokončil všechna tato slova, stalo se, že svým učedníkům řekl: (2) Víte, že po dvou dnech nastává Minutí¹¹²⁷ a dochází k vydání Syna člověka¹¹²⁸ k tomu, by byl ukřižován. (3) Tu byli do paláce velekněze, jemuž se říkalo Kaiafas, svoláni¹¹²⁹ velekněží a starší lidu (4) a spolu se usnesli, že se Ježíše lstí zmocní a budou usilovat o jeho zabití¹¹³⁰.

(5)Pravili však: Ne ve svátek, aby nenastal povyk¹¹³¹ mezi lidem. (6)Když se však stalo, že Ježíš byl¹¹³² v Běthanii, v domě Šimona, malomocného, (7)přistoupila k němu jedna žena, mající alabastrovou láhev drahocenné voňavky¹¹³³, a vylila¹¹³⁴ ji na jeho hlavu, když ležel u stolu. (8)Učedníci však, vidouce to, byli jati nevoli⁸⁷² a pravili: K čemu toto mrhání¹¹³⁵? (9)Toto se přece mohlo za mnoho prodat¹¹³⁶ a dát chudým. (10)Ježíš však, poznáv to, jim řekl: Co té ženě působíte rozpaky¹¹³⁷? Vždyť vůči mně uskutečnila dobrý¹⁴¹1138 skutek – (11)chudé přece u sebe⁷³ máte vždy, mne však ne vždy máte. (12)Ano, když ona¹¹³⁹ tuto voňavku¹¹³³ vypustila na mé tělo¹¹⁴⁰, učinila tak k mému pohřbení¹¹⁴¹. (13)Věřu, pravím vám: Kdekoli v celém světě dojde ke¹¹⁴² kázání této blahé zvěsti, promluví se i o tom, co tato učinila, na její památku.

(14)Tu se jeden z těch dvanácti, jemuž se říkalo Júdas Iskarióta, odebral k velekněžímu a (15)řekl: Co jste ochotni¹¹⁴³ mi dát? A já vám ho vydám. A oni mu ustanovili¹¹⁴⁴ třicet stříbrňáků; (16)a od té doby pásl po vhodné příležitosti¹¹⁴⁵, aby ho mohl vydat¹¹⁴⁶.

(17)A prvního dne svátků nekvašených chlebů přistoupili učedníci k Ježíšovi a pravili: Kde si přeješ¹¹⁴³, bychom ti připravili pojedení Minutí¹¹²⁷? (18)A on řekl: Jděte do města k tomu a tomu a povězte mu: Učitel praví: Můj čas je blízko; Minutí¹¹²⁷ konám¹¹⁴⁷ se svými učedníky u tebe. (19)I zachovali se učedníci, jak jim Ježíš nařídil, a připravili Minutí¹¹²⁷; (20)a když nastal večer, ulehl s těmi dvanácti ke stolu. (21)A zatímco jedli, řekl: Věřu, pravím vám, že jeden z vás mě vydá. (22)I počali mu, nesmírně se rmoutíce, každý z nich, říkat: Což jsem to snad já, Pane? (23)On však v odpověď řekl: Ten, jenž se mnou namáčí¹¹⁴⁸ ruku v míse, ten¹¹⁴⁹ mě vydá. (24)Syn člověka se sice ubírá podle toho, jak je o něm psáno, běda však onomu člověku, skrze něhož k vydání Syna člověka dochází¹¹²⁸; onomu člověku by bylo dobře¹¹³⁸, kdyby se¹¹⁵⁰ nebyl zrodil¹¹⁵¹. (25)A Júdas, jenž ho vydával¹¹⁵², v odpověď řekl: Což jsem to snad já, RABBI¹⁰⁰⁰? Praví mu: Ty jsi řekl.

(26)A zatímco jedli, vzal Ježíš chléb a požehnal jej, rozlámala a podával učedníkům a řekl: Vezměte, pojzte, toto je mé tělo. (27)A vzal kalich, poděkoval a podal jim, pravě: Upijte z něho všichni, (28)neboť toto je má krev, krev [nové]¹¹⁵³ úmluvy¹¹⁵⁴, jež se za mnohé¹¹⁵⁵ vylévá k odpuštění hříchů. (29)Pravím vám však, že z tohoto plodu¹¹⁵⁶ vínné révy od nynějška ani neupiji – až do onoho dne, kdy jej s vámi budu pít, nový¹¹⁵⁷, v království mého Otce. (30)A zapěvše chvalo zpěv¹¹⁵⁸, vyšli na horu Oliv. (31)Tu jim Ježíš praví: Vy všichni se v tuto noc pro mne¹¹⁵⁹ dáte přivést k pádu¹¹⁶⁰; je přece psáno¹¹⁶¹: Udeřím¹¹⁶² pastýře a ovce stáda budou rozehnány¹¹⁶³. (32)Poté však, co budu vzkříšen¹¹⁶⁴, vás převedu do Galileje. (33)A Petr mu v odpověď řekl: Dají-li se pro tebe¹¹⁵⁹ k pádu¹¹⁶⁰ přivést všichni, já se nikdy k pádu přivést nedám¹¹⁶⁰. (34)Ježíš mu děl: Věřu, pravím ti, že se mne v tuto noc, dříve než kohout zakokrhá¹¹⁶⁵, třikrát zřekneš¹¹⁶⁶. (35)Petr mu praví: I kdybych musel s tebou umřít, nikterak se té zřeknu¹¹⁶⁶. Podobně promluví i všichni učedníci.

(36)Tu s nimi Ježíš přichází na místo¹¹⁶⁷, jemuž se říká Gethsémani, a první učedníkům: Poseďte¹¹⁶⁸ tu dotud, než tamto odejdu a¹¹⁶⁹ pomodlím se. (37)A vzav s sebou Petra a ty dva syny Zebedeovy, počal se rmoutit a být hluboce sklíčen¹¹⁷⁰. (38)Tu jim praví: Má duše je převelmi zarmoucena, až k smrti. Zůstaňte zde a bděte se mnou. (39)A popoždě kousek vpřed, padl na svou tvář, modle se a pravě: Můj Otče, je-li možno, nechť mě tento kalich mine¹¹⁷¹, nicméně však ne jak já chci¹¹⁷², nýbrž jak chceš ty. (40)I přichází k učedníkům a shledává, že oni¹¹⁷³ spí¹¹⁷⁴, i praví Petrovi: To¹¹⁷⁵ jste nedokázali se mnou jednu hodinu probdít? (41)Bděte a modlete se, abyste se nedostali¹¹⁷⁶ do pokušení; duch je sice odhodlán¹¹⁷⁷, maso však slabé. (42)Opět se, odešed podruhé, pomodlil¹¹⁷⁸, pravě: Můj Otče, nemůže-li [mě] toto minout¹¹⁷¹1179, aniž bych to¹¹⁸⁰ vypil, staň se tvá vůle²⁰⁵. (43)A přišed shledal opět¹¹⁸¹, že oni¹¹⁷³ spí¹¹⁷⁴, neboť jejich oči byly ztěžklé. (44)A zanechav je, opět odešel a pomodlil se¹¹⁷⁸ potřetí, i řekl touž

věc¹¹⁸². (45)Tu přichází k učedníkům a praví jim: Spěte¹¹⁷⁴ dále a hovějte si¹¹⁸³; hle, přiblížila se hodina a Syn člověka je vydáván do rukou hříšníků. (46)Vstávejte¹¹⁸⁴, pojďme, hle, přiblížil se ten, jenž mě vydává.

(47)A zatímco ještě mluvil, hle, přišel Júdas, jeden z těch dvanácti, a s ním početný dav, s meči¹¹⁸⁵ a obušky¹¹⁸⁶, od velekněží a starších lidu. (48)Ten pak, jenž ho vydával, jim byl dal znamení, pravě: Kteréhokoli políbím, je on, zmocněte se ho. (49)A hned, přistoupiv k Ježíšovi, řekl: Bud' zdrav, *RABBI*¹⁰⁰⁰; a zlíbal ho. (50)Ježíš mu však řekl: Příteli⁸⁵⁶, nač jsi přišel¹¹⁸⁷? Tu přistoupili, položili na Ježíše ruce a zmocnili se ho. (51)A hle, jeden z těch s Ježíšem vztáhl ruku, vytasil svůj meč¹¹⁸⁵, udeřil nevolníka veleknězova a usekl¹¹⁸⁸ jeho ucho. (52)Tu mu Ježíš praví: Vrať svůj meč¹¹⁸⁵ zase¹¹⁸⁹ na jeho místo, neboť všichni, kteří meč¹¹⁸⁵ berou¹¹⁹⁰, mečem^{1185 1191} zahynou¹¹⁹²; (53)anebo myslíš, že teď nemohu snažně poprosit svého Otce a že by mi poskytl¹¹⁹³ více než dvanáct legií¹¹⁹⁴ andělů? (54)Jak by potom byla splněna Písma, že se tak musí stát? (55)V onu hodinu řekl Ježíš davům: Jako na lupiče jste s meči¹¹⁸⁵ a obušky¹¹⁸⁶ vyšli mě zatknout¹¹⁹⁵? Denně jsem [u vás] sedal v CHRÁMĚ a vyučoval, a nezmocnili jste se mě. (56)Toto celé se však událo, aby byla splněna Písma proroků. Tu ho učedníci všichni opustili a prchli.

(57)Ti pak, kteří se Ježíše zmocnili, *ho* odvedli ke Kaiafovi, veleknězi, kam byli svoláni¹¹²⁹ písmáři a starší. (58)A Petr šel zdaleka za ním až k veleknězovu paláci¹¹⁹⁶, a vstoupiv dovnitř¹¹⁹⁷, seděl se¹¹⁹⁸ zřízenci, by uviděl konec. (59)A velekněží a starší a celá rada¹¹⁹⁹ vyhledávali proti Ježíšovi lživé svědectví, tak aby³¹⁹ mohli způsobit jeho smrt¹²⁰⁰, (60)a nenašli¹²⁰¹, ač přistupovalo¹²⁰² mnoho lživých svědků. Nakonec však přistoupili dva lživí svědkové a (61)řekli: Tento děl: Mohu zbořit a ve třech dnech zbudovat Boží chrám. (62)I vstal velekněz a řekl mu: Neodpovídáš nic? Co tito proti tobě dosvědčují? (63)Ježíš však mlčel. A velekněz mu v odpověď řekl: Zapřisáhám¹²⁰³ tě skrze živého Boha, abys nám řekl, zda

ty jsi KRISTUS, Boží Syn. (64)Ježíš mu praví: Ty jsi řekl; nadto vám pravím: Od nynějška uvidíte Syna člověka sedícího po pravici¹²⁰⁴ moci a přicházejícího na oblacích nebe. (65)Tu velekněz roztrhl své šatstvo a pravil: Rouhal se¹²⁰⁵ – co ještě máme zapotřebí svědků? Hle, nyní jste to rouhání uslyšeli! (66)Co myslíte¹²⁰⁶? A oni v odpověď řekli: Prodadá trestu smrti. (67)Tu se jali plivat do jeho tváře a bušit *do* něho pěstmi, a někteří se *ho* jali bít¹²⁰⁷ dlaněmi¹²⁰⁸ (68)a říkali: Prorokuj¹²⁰⁵ nám, Kriste, kdo je *to*, jenž tě uhodil?

(69)Petr však seděl venku v nádvoří paláce¹¹⁹⁶, i přistoupila k němu jedna děvečka a pravila: A tys¹²⁰⁹ byl s Ježíšem, s tím Galilejcem. (70)On však přede všemi zapřel, pravě: Nevím, co pravíš. (71)A když vyšel do vstupní síně¹²¹⁰, uviděla ho druhá, i praví těm tam: I tento byl s Ježíšem, s tím Nazareem. (72)A opět zapřel, s přísahou: Neznám toho člověka. (73)A zakrátko přistoupili ti, kteří *tam* stáli, a řekli Petrovi: Opravdu jsi z nich i ty, vždyť tě i tvá mluva prozrazuje¹²¹¹. (74)Tu počal tuze proklínat a přísahat: Neznám toho člověka. A hned zakokřhal¹²¹² kohout, (75)a Petr si vzpomněl na slovo¹²¹³ Ježíšovo, že [mu] řekl¹²¹⁴: Dříve než kohout zakokřhá¹¹⁶⁵, třikrát se mne zřekneš¹²¹⁵. A vyšel ven, hořce se rozplakal¹²¹⁶.

27 A když nastalo ráno, uspořádali všichni velekněží a starší lidu proti Ježíšovi¹²¹⁷ poradu¹²¹⁸, tak aby³¹⁹ způsobili jeho smrt¹²⁰⁰. (2)I svázali ho a odvedli, a vydali ho Pontiu Pilátovi¹²¹⁹, vladaři.

(3)Tu když Júdas, jenž ho byl vydal, uviděl, že byl odsouzen, byl naplněn stříčtkami svědomí¹²²⁰ a vrátil těch třicet stříbrňáků velekněžím a starším, (4)pravě: Zhřešil jsem, že jsem vydal nevinou¹²²¹ krev. Oni však řekli: Co je nám do toho¹²²²? Přihlédni k tomu ty¹²²³. (5)I mrštil těmi¹²²⁴ stříbrňáky do chrámu a odstoupil, i odešel a oběsil se. (6)A velekněží ty stříbrňáky vzali a řekli: Není dovoleno je hodit do korbanu¹²²⁵, jelikož⁸⁰³ je *to* cena krve. (7)A uspořádavše poradu¹²²⁶, zakoupili za ně¹²²⁷ hrnčířovo pole za pohřebiště cizincům. (8)Proto bylo ono pole až podnes

nazvano Pole krve. (9) Tehdy bylo splněno to, *co bylo řečeno skrzeⁿ¹ Jeremiáše, proroka, jenž praví¹²²⁸: A vzal jsem¹²²⁹ těch třicet stříbrníků, cenu toho, na něhož byla cena vypsána, na něhož cenu vypsali¹²³⁰ ti, kteří byli z Izraelových synů, (10) a dali je za hrnčířovo pole, podle toho, jak mi nařídil PÁN.*

(11) Ježíš však stanul před vladařem a vladař se ho jal dotazovat¹²³¹, pravě: Ty jsi ten Král Židů? A Ježíš mu děl: Ty pravíš. (12) A když byl od velekněží a starších obžalován, neodpověděl nic. (13) Tu mu Pilát praví: Neslyšíš, kolik věcí proti tobě dosvědčují? (14) A neodpověděl mu ani jediným slovem¹²³², takže se vladař náramně divil. (15) I měl vladař obyčej ve svátek davu propouštět jednoho vězně, kterého si přáli¹²³³, (16) a tehdy měli vězně významného¹²³⁴, jemuž se říkalo Barabbas. (17) Když se tedy sešli¹²³⁵, řekl jim Pilát: Kterého si přejete¹²³³, bych vám propustil – Barabbu či Ježíše, jemuž se říká Kristus? (18) Věděl totiž, že *mu* ho vydali ze závěsti. (19) Když však seděl na soudcovském stolci, odeslal k němu jeho žena vzkaz¹²³⁶: S oním spravedlivým nic neměj¹²³⁷, neboť jsem pro něho dnes ve snu mnoho vytrpěla. (20) Velekněží a starší však přemluvili davu, aby si vyprosili Barabbu a Ježíše *aby* vydali v záhubu¹²³⁸. (21) A vladař jim v odpověď řekl: Kterého z těch dvou si přejete¹²³³, bych vám propustil? A oni řekli: Barabbu! (22) Pilát jim praví: Co tedy mám učinit¹²³⁹ s Ježíšem, jemuž se říká Kristus? Všichni praví: Necht' je ukřižován! (23) A vladař děl: Copak učinil zlého? Oni však ještě více křičeli, říkajíce: Necht' je ukřižován! (24) A Pilát, vida, že *to* není nic platné¹²⁴⁰, nýbrž že spíše nastává vzbouření¹²⁴¹, nabral vody a opláchl si před davem ruce, pravě: Stran⁶¹³ krve tohoto spravedlivého jsem nevinen¹²²¹ – přihlédněte k tomu vy¹²²³. (25) A všechny lid v odpověď řekl: Jeho krev na nás a na naše děti! (26) Tu jim propustil Barabbu, Ježíše však zmrskal a odevzdal, aby byl ukřižován. (27) Tu vzali vladařovi vojáci Ježíše s *sebou* do přetoria¹²⁴² a svolali na něho celý oddíl¹²⁴³, (28) i svlékli ho a vložili na něho šarlatovou pláštěnku¹²⁴⁴,

(29) a z trní spletli věnec¹²⁴⁵ a nasadili na jeho hlavu, a do jeho pravice třtinu, i jali se před ním padat na kolena a posmívat se mu, říkajíce: Buď zdrav, Králi Židů! (30) A naplivavše na něho, vzali tu třtinu a tloukli do jeho hlavy. (31) A když se mu naposmívali, svlékli ho z té pláštěnky¹²⁴⁴ a oděli ho jeho šatstvem, a odváděli¹²⁴⁶ ho k ukřižování.

(32) A když vycházeli, přišli na¹²⁴⁷ jednoho člověka, Kyréřana¹²⁴⁸ jménem Šimon; toho donutili jít s *nimi*, aby se chopil jeho kříže¹²⁴⁹. (33) A přišedše na místo řečené Golgotha, jemuž se říká Místo lebky, (34) dali mu napít se¹²⁵⁰ octa promíšeného se žlučí; a okusiv, nechtěl¹²⁵¹ se napít¹²⁵⁰. (35) A ukřižovavše ho, rozdělili si jeho šatstvo, vrhajíce los¹²⁵²; (36) a střezili ho tam sedíce. (37) A nad jeho hlavu nasadili jeho písemné¹²⁵³ obvinění: Toto⁶⁴ je Ježíš, Král Židů. (38) Tu jsou s ním křižováni dva lupiči, jeden zprava a jeden zleva. (39) A ti, kdo se ubírali mimo, mu spílali¹²⁵⁴, potřásajíce¹²⁵⁵ svými hlavami (40) a říkajíce: Ty, jenž boříš a ve třech dnech budeš chrám, zachraň sám sebe¹²⁵⁶! Jsi-li Boží Syn, sestup z kříže! (41) [A] podobně i velekněží, posmívajíce se s písmaři a staršími, říkali: (42) Druhé zachraňoval^{1256 1257}, sám sebe zachránit¹²⁵⁶ nemůže! Je Israéltův Král – necht' nyní sestoupí s kříže a uvěříme na něho¹²⁵⁸! (43) Spolehl¹²⁵⁹ na Boha – necht' ho nyní vysvobodí, chce-li ho¹²⁵¹; řekl přece: Jsem Boží Syn! (44) A taktéž ho hanobili i ti lupiči, kteří byli ukřižováni s ním.

(45) Od šesté hodiny pak nastala po vši zemi¹²⁶ tma až do hodiny deváté; (46) okolo deváté hodiny však Ježíš silným hlasem zvolal, pravě¹²⁶⁰: *ÉLÍ, ÉLÍ, LAMA SABACHTHANÍ?* To jest: Můj Bože, můj Bože, nač jsi mě opustil¹²⁶¹? (47) A někteří z těch, kdo tam stáli, říkali, uslyševše *to*: Tento volá Eliáše. (48) A jeden z nich hned přiběhl¹²⁶², vzal houbu a nasytil octem a nasadil na třtinu a napájel ho. (49) Ostatní však říkali: Nechej, podívejme se¹²⁶³, zdali ho Eliáš přichází¹⁰⁷⁴ zachránit¹²⁵⁶. (50) A Ježíš, opět silným hlasem vykřiknuv, se vzdal¹²⁶⁴ ducha. (51) A hle, opona chrámu se roztrhla¹²⁶⁵ na dvě, od shora až dolů, a země se roztrásla a skály

se trhaly^{1265 1266} (52) a hrobky se otevřely^{1265 1267} a mnoho těl zesnulých svatých bylo vzkříšeno¹²⁶⁸, (53) a vyšedše z hrobek po jeho vzkříšení¹²⁶⁹, vstoupili do svatého města a mnohým se zjevili¹²⁷⁰. (54) Setník však a ti, kteří s ním Ježíše střežili, se nesmírně ulekli¹²⁷¹, vidouce zemětřesení a ty věci, jež se děly¹²⁷², a říkali: Tento byl opravdu Boží Syn.

(55) A bylo tam mnoho žen, jež se dívaly zdaleka – ty, jež¹²⁷³ za Ježíšem přišly¹²⁷⁴ od Galileje, posluhující mu¹⁰⁷; (56) a mezi nimi byla Marie z Magdaly¹²⁷⁵ a Marie, matka Jakubova a Jósiova, a matka synů Zebedeových.

(57) Když pak nastal večer, přišel *eden* bohatý člověk z Arimatheje, jeho jméno Josef, jenž se sám také byl stal Ježíšovým¹²⁷⁶ učedníkem; (58) ten, přistoupiv k Pilátovi, se jal vypořádat¹²⁷⁷ si Ježíšovo tělo. Tu Pilát poručil, by tělo bylo vydáno, (59) a Josef, dostav¹²⁷⁸ tělo, je zavínil v čisté plátno (60) a uložil je v své nové hrobce, již byl vytesal ve skále. I přivánil *ke* dveřím té hrobky veliký kámen a odešel; (61) byla tam však Marie z Magdaly¹²⁷⁵ a ta druhá Marie, jež seděla naproti hrobu.

(62) Nazítří pak – to²⁹ je *den* po Přichystávání¹²⁷⁹ – se velekněží a farizeové sešli¹²³⁵ k Pilátovi (63) a pravili: Pane, vzpomněli jsme si, že onen podvodník¹²⁸⁰ ještě za živa řekl: Za tři dni dochází k mému vzkříšení¹²⁶⁸. (64) Poruč tedy, by hrob až do třetího dne byl zajištěn, aby se nějak¹⁶² nestalo, že by jeho učedníci přišli a ukradli ho a lidu řekli: Byl od mrtvých vzkříšen¹²⁶⁸, a bude poslední podvod¹²⁸¹ horší než první. (65) A Pilát jim děl: Máte strážní oddíl; jděte, zajistěte si, jak umíte¹²⁸². (66) A oni se odebrali a zajistili si hrob zapечатěním kamene a k tomu strážním oddílem¹²⁸³.

28 Pozdě v sobotu¹²⁸⁴ pak, za soumraku na první *den* po sobotě¹²⁸⁵, se přišla Marie z Magdaly¹²⁷⁵ a ta druhá Marie na hrob podívat. (2) A hle, nastalo veliké zemětřesení, neboť z nebe sestoupil anděl PÁNĚ, přikročil a odvalil ten

kámen a seděl na něm; (3) a jeho zjev byl jako blesk a jeho oděv bílý jako sníh. (4) A strážcové se bázní před ním¹²⁸⁶ roztrásli¹²⁸⁷ a stali se jakoby mrtvými. (5) A anděl ženám v odpověď řekl: Vy se nebojte, neboť vím, že hledáte Ježíše, ukřižovaného; (6) zde není, neboť byl vzkříšen¹²⁶⁸ podle *toho*, jak byl řekl – pojďte¹¹⁵, pohleďte na místo, kde Pán ležel, (7) a rychle se odeberte a jeho učedníkům povězte: Byl od mrtvých vzkříšen¹²⁶⁸, a hle, předchází vás do Galileje, tam ho uvidíte. Hle, pověděl jsem vám. (8) I odešly rychle s bázní a velikou radostí od hrobky a rozběhly se podat zprávu³⁶ jeho učedníkům; (9) a jak se ubíraly podat zprávu³⁶ jeho učedníkům, hle¹²⁸⁸, potkal je Ježíš a pravil: Buďte zdraví! A ony přistoupily, chopily se jeho nohou a poklonily se mu¹²⁸⁹. (10) Tu jim Ježíš praví: Nebojte se, jděte, podejte zprávu³⁶ mým bratrům, aby odešli do Galileje, a tam mě uvidí.

(11) A zatímco se ony ubíraly, hle, přišli do města někteří z toho strážního oddílu a podali o všem²³⁴, co se stalo, zprávu³⁶ velekněžím; (12) a *ti*, sešedše se¹²⁹⁰ se staršími a uspořádavše poradu¹²⁹¹, dali vojákům značnou částku¹²⁹² peněz¹²⁹³ (13) a pravili: Povězte: V noci přišli jeho učedníci a ukradli ho, zatímco my jsme spali. (14) A kdyby se to dostalo v sluch¹²⁹⁴ vladaře, přemluvíme¹²⁹⁵ ho my a vás zbavíme starosti¹²⁹⁶. (15) A oni, zavzavše¹²⁹⁷ ty peníze¹²⁹³, se zachovali, jak byli poučeni, a tato zpráva¹²⁹⁸ je¹²⁹⁹ mezi Židy rozšířena¹³⁰⁰ až do dneška.

(16) Těch jedenáct učedníků se však odebralo do Galileje k hoře¹³⁰¹, již jim Ježíš určil; (17) a když ho uviděli, poklonili se mu¹²⁸⁹, někteří však zapochybovali¹³⁰². (18) A Ježíš přistoupil a promluvil k nim, i pravil: Byla mi dána veškerá pravomoc v nebi i na zemi; (19) odeberte se [tedy]¹³⁰³ a všechny národy získávejte¹³⁰⁴ za učedníky, křtěte je ve¹³⁰⁵ jméno Otce a Syna a Svatého Ducha (20) a vyučujte je dodržovat¹³⁰⁶ všechny věci, kterékoli¹³⁰⁷ jsem přikázal vám. A hle, já jsem s vámi po všechny dni, až do skončení věku⁵⁴⁷.

EVANGELIUM PODLE MATOUŠE

poznámky překladatele a odkazy

- 1 N. „původu“, „rodokmene“.
- 2 Viz kap. 2:1, pozn. 17.
- 3 Řecká částice, zde přeložená „totiž“, má zdůrazňující význam vzhledem ke zvláštnímu způsobu narození („takto, a bylo to něco zvláštního; když totiž...“).
- 4 D. „spravedlivý a nechtějící n. nepřející si ji vystavit“, výraz značí charakter osoby.
- 5 N. „pojal úmysl“.
- 6 N. „rozvázil“, „počal rozvažovat“.
- 7 Vl. „nezalekní“.
- 8 Hebr. „*Jehóšua*“, tj. „Hospodin Zachránce n. Vysvoboditel“.
- 9 Viz kap. 3:11.
- 10 N. „vysvobodí“.
- 11 Rec. „*día*“; vždy se činí rozdíl mezi zdrojem výroku, Bohem, pro něž se používá předložky „*hypo*“ („od“), a nástrojem, prorokem, s předložkou „*día*“.
- 12 Is. 7:14.
- 13 Zdůrazňující člen, jako v hebrejském znění.
- 14 N. „to se překládá“.
- 15 Viz Marek 4:39, pozn. 155.
- 16 Tj. „neměl s ní manželského styku“.
- 17 N. „když byl Ježíš zplozen“, tohoto výrazu se však používá i o narození. Ve v. 2 jde o vlastní porod.
- 18 N. „v júdskem Běthlémě“, D. „v Běthlémě Júdska“.
- 19 Výraz, znamenající původně jistou třídu perských kněží, potom vůbec východní učence, hvězdopravce atd., ale i ty, kdo se zabývali čarami a kouzly (Skut. 8:9, 11; 13:8).
- 20 D. „byl porozen“.
- 21 N. „zdešen“, „pobouřen“, „zmaten“; slůvko „tím“ je přidáno, aby zřetelněji pronikl dějový význam slovesného tvaru („upadl v takový stav“).
- 22 Výraz značí v jednotném čísle hlavního (nejvyššího) kněze, v množném vůbec kněží, kteří měli význačné postavení jako členové židovské rady apod.
- 23 N. „učitele“.
- 24 D. „od nich“, jako ve v. 7.
- 25 D. „kde se KRISTUS rodí“ („které místo je tím významné“).
- 26 Mích. 5:22.
- 27 D. „vyjde“.
- 28 N. „vládce“.
- 29 Rec. „*hostis*“, tj. „jenž je takový, že“, „právě ten, jenž“.
- 30 N. „bude pást můj lid“, viz Jan 21:16.
- 31 N. „přesně“, „důkladně“, „pečlivě“; ve v. 7 je „podrobně zjistil“ jediné slovo.
- 32 N. „objevování“, viz Fil. 2:15.
- 33 D. „čas té vycházející“, je zřejmé, že za celou cestu nebylo hvězdu vidět, potom se však opět objevila; viz v. 10. „Čas“ znamená „kdy se ukázala“, „jak je tomu dávno“.
- 34 N. „vyšetřete“, „vypátrejte“.
- 35 N. „jakmile něco zjistíte“.
- 36 Vl. „zprávu odtamtud n. zpět“.
- 37 D. „abych se mu i já přijda poklonil“.
- 38 N. „obětovali“, „podali“, „nabídlí“, „odevzdali“.
- 39 To znamená Boží odpověď na dotaz, nejen pouhé varování.
- 40 Vl. „nezahýbali n. se neotáčeli zpět“.
- 41 N. „procitni“, „procitl“.
- 42 N. „hodlá“, „se chystá“, viz kap. 16:27, pozn. 714.
- 43 N. „po dětátku pátrat“.
- 44 Hóš. 11:1.
- 45 N. „napálen“, „že se mu od mágů dostalo výsměchu“, „že mágové si z něho ztropili žert n. mu provedli šibalství“.
- 46 D. „a vyslav pobíl“.
- 47 N. „ve všech jeho hranicích“.
- 48 Jer. 31:15.
- 49 N. „byl uslyšen n. zaslechnut“, také ve smyslu „došlo k tomu n. stalo se, že bylo slyšet“.
- 50 N. „mnoho pláče a“.
- 51 Sloveso jako „hledat“ ve v. 13, zde je jeho tvaru použito jako podstatného jména k vyjádření charakteru osob („usilovači“, „hledáči“, „pátrači“).
- 52 N. „jsou mrtví“, dokonavý minulý čas s dosahem do přítomnosti.
- 53 N. „králem Júdska je“.
- 54 Vl. „dostal strach“, „zazlekl se“.
- 55 D. „Galileje“.
- 56 D. „do města“.
- 57 V kap. 1:22 je „aby“, zde jiná spojka, již překládám „aby tak“, a ve v. 17 „tehdy bylo splněno“; tyto vazby mají při uvádění míst ze Starého Zákona přesně rozlišující význam. První vazba se týká vlastního předmětu prorocství, druhá události, jež je v oboru a záměru prorocství, ač není jeho vlastním předmětem, třetí vazba znamená, že daná událost je jen ilustrací toho, co bylo v prorocství řečeno.
- 58 Snad je to poukaz na Is. 11:1, kde „výstřelek“ je hebr. „*necer*“.
- 59 N. „nazván“.
- 60 N. „objevuje se“, „povstává“, „vystupuje na veřejnost“.
- 61 Tj. „neobydlené krajíně“, není to vždy „poušť“.
- 62 D. „pustině Júdska“.
- 63 Pokání znamená soud duše nad celou její minulostí, nade vším, čím ona je před Bohem. Zahrnuje i změnu smýšlení, ale znamená více.
- 64 D. „tento“.
- 65 Is. 40:3.
- 66 N. „silnice“, „vyšlapané n. vyježděné dráhy“.
- 67 D. „své kyčle“.
- 68 Tj. „med divokých včel“.
- 69 N. „dávali se... křtít“.
- 70 N. „kdo vám ukázal (Skut. 20:35), jak byste...“
- 71 Vl. „od... hněvu“.
- 72 N. „začněte rodit“.
- 73 N. „mezi sebou“.

- 74 Vl. „může Abrahamovi vzbudit n. vzkřísit“.
- 75 D. „již u kořene... leží“, předložka (k[*e*]“ ve vv. 5, 13n.) jako v Ef. 4:12, pozn. 128.
- 76 Charakter stromu, viz kap. 1:19, pozn. 4.
- 77 N. „pěkného“, „hodnotného“.
- 78 D. „ve vodě“, „ve Svatém Duchu a ohni“; netýká se konce v. 12. Předložka „v“ („en“) často znamená „v moci...“, ve smyslu zevním i co do povahy a charakteru; toto poslednější je však vždy ve smyslu zahrnuto; viz Luk. 2:27.
- 79 N. „po mně“.
- 80 N. „na jeho... sáhnout“, také „jemu sejmout n. zout“, srov. Marek 1:7.
- 81 D. „on“, důraz na zájmeně však lépe vyjadřuje znění v textu.
- 82 Lopata na převívání obilí.
- 83 Vl. „k“, jiná však předložka než „k“ níže, o níž viz v. 10, pozn. 75.
- 84 N. „by se... dal pokřtít“, v. 14 obdobně.
- 85 Vl. „veskrze“, význam předpony následujícího slovesa.
- 86 Tj. směrem vzhůru.
- 87 Vl. „od“.
- 88 V dějovém smyslu („stalo se tak“).
- 89 Neurčitý čas („vyzkoušen“, „podroben pokušením n. zkouškám“).
- 90 Neurčitý čas; zde znamená „ztráví čtyřicet... postem“, „vykonav půst čtyřiceti...“ Přidaná předložka „po“ tento smysl poněkud naznačuje.
- 91 N. „nakonec“.
- 92 Tj. „dostal n. pocítil hlad“.
- 93 Vl. „ten, jenž pokoušel n. pokouší“, srov. kap. 2:20, pozn. 51.
- 94 Deut. 8:3.
- 95 Vl. „jediným“.
- 96 D. „ne na jediném chlebě... nýbrž na každém slovu“.
- 97 N. „cimburi“.
- 98 N. „sám sebe“.
- 99 Žalm 91:11, 12.
- 100 D. „přikáže o tobě“.
- 101 N. „někdy“, „někde“, „snad“, viz kap. 5:25, pozn. 162.
- 102 N. „naopak“ (v. 7), „opět“ v. 8.
- 103 Deut. 6:16.
- 104 Sloveso jako ve v. 1, zde však se zesilující předponou („do krajnosti pokoušet“).
- 105 Deut. 6:13.
- 106 N. „jeho jediného uctívat“.
- 107 N. „posluhovali mu“, „pečovali o něho“.
- 108 D. „do přímořského“, tj. u jezera Genesarétského čili Tiberiádského, zvaného též Galilejské moře.
- 109 D. „v hranicích“, viz kap. 2:16, pozn. 47.
- 110 Is. 9:1, 2.
- 111 D. „cestou moře“.
- 112 D. „jim“, „jejich“, „oni“, překladem v textu je vyjádřen důraz na zájmeně.
- 113 N. „procházaje se“.
- 114 Ruční vrhací síť.
- 115 Vl. „hej“, „hola“, „nuže“, „sem“, „vzhůru“.
- 116 Vl. „kupředu“.
- 117 D. „jeho pověst“.
- 118 D. „odešla“, „vyšla“.
- 119 Neurčitý čas („jali se přinášet n. přivádět“, „přinesli n. popřinášeli“ atd.; „jal se uzdravovat“, „uzdravil každého“, „pouzdravoval“).
- 120 N. „trpící“, „postižené“, D. „svírané“.
- 121 N. „útrapami“, „mukami“.
- 122 N. snad „padoucnici trpící“.
- 123 „Desetiměstí“, kraj v severových. Palestině, kde bylo deset měst.
- 124 N. „žáci“, tak i všude dále.
- 125 N. „mírní“, „poddajní“, „ústupní“, „něžní“, „laskaví“.
- 126 „Země“ zde znamená buď celý obydlený svět nebo Zemi příslibi, Kanaan. Ve v. 5 je citát ze Žalmu 37:11. Zdědit svět znamenalo Židu zdědit Zemi příslibu a naopak. Dědicem neměl být pyšný farizej nebo násilník; Bůh chtěl dědictví dát tichým na zemi (n. v Zemi), kteří na Něho čekají.
- 127 N. „nakrmeni“.
- 128 N. „míru“, „mírumilovni“, „smířliví“.
- 129 N. „nazývání“.
- 130 N. „plísňili“, „vám vyčítali“.
- 131 N. „pronásledovaní“, jako ve v. 11, dokonavý minulý čas.
- 132 Všechna tato slovesa jsou v neurč. čase („zhanobili a uštvali a... napovídali veškeré zlo“, „dali se do hanobení a pronásledování“ atd.).
- 133 Vl. „mnohá“, „hojná“.
- 134 Sloveso zde přeložené „zbavit“ („zbavenou být“) své chuti“ znamená jinde (Řím. 1:22; 1 Kor. 1:20) „učinit („stát se“) pošetilým“.
- 135 N. „se nehodí“, D. „není schopna“, „nemá síly“.
- 136 N. „zatajit“.
- 137 N. „pokládají“, „umísťují“.
- 138 Nádobka k měření objemu obilí apod., asi 9 litrů.
- 139 Vl. „stojan pod lampou“.
- 140 N. „posvítí“.
- 141 Jako v kap. 3:10, zde také ve smyslu „správné“, „spravedlivé“, „řádné“, „počestné“. Nejde zde o „dobré skutky“ ve smyslu toho, čemu se říkává „dobročinnost“, nýbrž o vše, co je správné, náležité a žádoucí.
- 142 Neurčitý čas („oslavi“, „dají se do oslavování“).
- 143 Neurčitý čas („necht vám na mysl nepřijde n. na myslí nezatane domněnka“).
- 144 N. „svrhnout“, „zrušit“, „neplatným učinit n. prohlásit“, základní význam slovesa však je „uvolnit“, „rozvázat“; to je snad překladem v textu vystiženo. Totéž sloveso je ve v. 19, ale bez zesilující předpony, již má ve v. 17 („poruší“, „odstraní“, „potlačí“).
- 145 Tj. „podat jejich plnost“. Nejde o splnění příkazu ve smyslu poslušnosti, ani o doplnění něčeho tak, že by se k tomu něco přidalo, nýbrž o vyplnění naznačeného systému nebo toho, co je ve splněné věci jako v celku vyjádřeno. Tak bylo učení o shromáždění vyplněno Boží slovo, totiž to, co jim bylo vyjádřeno. Kristus zde nespňuje, co bylo řečeno, ani nepřidává k tomu, co přetrvávalo a samo o sobě bylo dokonale, nýbrž On přišel, aby celý obor zákona a proroků uskutečnil.

- Také zde nejde o splnění nějakého jednotlivého proctví. On přichází jako zjevení plnost Božích myšle- nek, všeho, co zákon a proroci zdůrazňovali. Ve v. 18 nejde o poslušnost, ač v. 19 zdůrazňuje, že kdo by, jsa pod zákonem, měl jeho příkazy za nezávazné, má být odsouzen; ale to je důsledek – Kristus mluví o autoritě zákona. Vše mělo být tak či onak vyplněno a nikoli odstraněno.
- 146** Nejmenší literka („*ajód*“) hebrejské abecedy, podobná malé čárce.
- 147** N. „čárka“, „klička“, „znaménko“.
- 148** Neurčitý čas („zahájí n. vykoná vyučování“, „se dejme n. uskutečnit vykonávání *jich* a vyučování *jim*“).
- 149** N. „tento“.
- 150** N. „nerozmůže-li se n. nevykone-li vaše spravedlnost nad“.
- 151** Neurčitý čas („*mnohokrát* jste uslyšeli“ („bylo řečeno“)).
- 152** N. „lehkovážně“.
- 153** Tj. „hlupáku“.
- 154** Tj. „povinnosti před radou se odpovídat“.
- 155** Zde (jako v hebrejštině) ve smyslu morálním: „padouchu“, „ničemo“, „bezbožníku“, srov. Žalm 14:1; těžší urážka než „raka“.
- 156** D. „do“, „k“, řec. „*eis*“, zde znamená „dokonce až do n. k“, jako v Řím. 5:21, Ef. 3:19; Zjev. 13:3.
- 157** Řec. „*gehenna*“. viz kap. 11:23, pozn. 441; D. „pekla ohně“.
- 158** N. „obětovat“, také „zamýšlet přinést n. obětovat“.
- 159** N. „zamýšlet obětovat... na oltář“, viz 1 Petr 2:24, pozn. 153.
- 160** Tj. „vzájemnou dohodu“; tento výraz je v N. Zákoně jen zde.
- 161** D. „bud zadobře“.
- 162** N. „snad“, „nějak“, naznačuje něco nejistého, co se kdykoli může stát.
- 163** Jako „zahod“, „zahozeno“ ve vv. 29n.
- 164** Lat. „*quadrans*“, čtvrt assaria, viz kap. 10:29.
- 165** N. „že se mu jí „zachce“, chťvím n. žádostivým pohledem“.
- 166** Tj. „příčinou k pádu“, vl. „spouštěcím háčkem pasti“, viz kap. 13:57, pozn. 595.
- 167** N. „zahynul“, „byl ztracen“, „zanikl“.
- 168** N. „a aby nebylo“.
- 169** D. „kromě příčiny smilstva“ (v češtině nedává jasný smysl, proto opis v textu), n. snad „kromě případu smilstva“.
- 170** D. „působí, by se ona dopustila“.
- 171** D. „své přísahy“, „přísaha“ znamená i přísahou slíbenou věc. Takováto dvojznačnost podobných výrazů je v řečtině častá.
- 172** Tj. „jasné a upřímné ano nebo jasné a upřímné ne“.
- 173** Lze chápat jako rod střední („ze zla“) nebo mužský („ze zlosyna“).
- 174** Řec. „*hostis*“ („kdo je takový, že“), viz kap. 2:6, pozn. 30. Netýká se vv. 31n.
- 175** N. „si přeje“.
- 176** Neurč. čas („zahájí n. provést n. ti vnútit soudní pí“).
- 177** Řec. „*chitón*“, spodní šat, jakási košile různé délky.
- 178** Řec. „*himation*“, svrchní šat, plášť, jinde zpravidla překládáno „šat“, v množném čísle „šatstvo“.
- 179** Tj. „bud ochoten dát“; podle některých rukopisů „dej“.
- 180** N. „blízký“, vl. „svého blízko *jsoucího*“, tj. „souseda“, „soukmenovce“, „přítele“.
- 181** Viz Marek 7:37, pozn. 332.
- 182** Všechna tato slovesa jsou překladem téhož slovesa řeckého.
- 183** N. „jednete s těmi“.
- 184** Viz Jan 17:19.
- 185** N. „ubližuj“, „vás křivě obviňuj“.
- 186** N. „ukázali (ne jako v kap. 6:5) jako synové“.
- 187** Viz kap. 7:11, pozn. 250.
- 188** Neurčitý čas, viz kap. 4:24, pozn. 119; 9:13, pozn. 336; Luk. 1:55, pozn. 102.
- 189** D. „navíc“.
- 190** D. „ti národští“, tj. „nikoli Israélovcí“; zde snad lze říci „pohané“.
- 191** D. „budete“.
- 192** Zde – dále nikoli – čtou někteří, snad správně, „spravedlnost“.
- 193** Vl. „nekonali“, „nečinili“, dále obdobně.
- 194** N. „abyste jim dělali podivanou n. se jim předváděli“.
- 195** N. „kdykoli“.
- 196** N. „až tedy budeš dávat“, ve vv. 3, 5n. obdobně, ve v. 6 i ve smyslu „chceš n. se chystáš modlit“.
- 197** Vl. „aby tak byli oslaveni (n. „oslavování“ ve smyslu pozn. 188 shora).“
- 198** Toto slovo znamená, že mají vše, co mohli čekat; lze to vyjádřit důrazem na něm, jinak snad „obdrželi“. Slova toho se používalo v obchodním životě k potvrzení vyrovnání účtu n. dluhu.
- 199** N. „lubí si v modlení“, D. „mají rádi modlit se“.
- 200** Vl. „projevovali“, tj. „dělali dojem“.
- 201** N. „zavra“.
- 202** N. „nežvaňte“, „bezmyšlenkovitě se neopakujte“.
- 203** Viz Luk. 1:13.
- 204** D. „v té své mnohomluvnosti“.
- 205** N. „tvé přání“.
- 206** N. „do zítřka postačující“, v tomto smyslu „každodenní“; aby se jim dostalo toho, co právě potřebují pro přítomnou chvíli, ne aby byli obklopeni nadbytkem.
- 207** Jednotné číslo, viz Luk. 4:13.
- 208** N. „vytrhni“, „vysvobod“.
- 209** Viz kap. 5:37.
- 210** Množné číslo; n. „pády“, „pochybení“.
- 211** N. „budete postit“, dále obdobně.
- 212** N. „kysele“, „mrzutě“, D. „nestávejte se... sklíčenými“.
- 213** Souvisí s „pokladů“, „poklady“ níže.
- 214** D. „sobě“.
- 215** N. „(ne)znehodnocuje“ (jako „hyzdí“ ve v. 16), vl. „(ne)působí mizení“.
- 216** D. „rozžírání“.
- 217** Tj. „zlodějí“, souvisí však s předchozím resp. následujícím „kradou“.

- 218 N. „bezelstné“, vl. „prosté“, viz příbuzné podstatné jméno v Řím. 12:8, pozn. 604, a příslovce u Jak. 1:5, pozn. 12.
- 219 N. „osvícené“, „prozářené“, snad i „světelné“ (kap. 17:5), „zářivé“.
- 220 N. „nevolnický službu“, „konat nevolnickou službu“.
- 221 Sloveso „nenávidět“ znamená zde a na několika jiných místech N. Zákona (Luk. 14:26; 16:13; snad i Jan 12:25 a Řím. 9:13) „pomínout n. zanedbat v prospěch jiného“, „milovat n. si vážit méně než jiného“, „dát jinému přednost“.
- 222 Viz Luk. 23:40.
- 223 N. „při jednom setrvá“.
- 224 Tj. „nebuďte ustaraní n. plní nepokojné, úzkostlivé starostlivosti“, dále obdobně; ve v. 27 D. „staraje se“.
- 225 N. „protože“.
- 226 N. „nevynikáte vy nad ně n. nelíšíte se vy od nich velmi“, „nezáleží na vás mnohem více než na nich“.
- 227 Vlastní význam tohoto slova je „věk“, znamená však i „poměrný věk člověka“ a proto i „vzrůst“, „postavu“, jako u Luk. 19:3.
- 228 Asi 45 cm.
- 229 N. „polních lilí“, „polní trávu“, D. „lilí („trávu“) pole“.
- 230 Neurčitý čas („se... nikdy neoblékl“).
- 231 D. „těchto“.
- 232 Neurčitý čas („neupadejte v starosti“). Netýká se v. 25.
- 233 N. „honi“, „pachtí“, „k těmto věcem směřují jejich tužby a snahy“; sloveso jako ve v. 33, pozn. 235, zde však má zesilující a zpřesňující předponu, vyjadřující směřování k nějakému cíli.
- 234 Znamená „naprosto všechny“, „do jedné“.
- 235 N. „snažte se“, „stůjte“.
- 236 Tj. „Boží“.
- 237 D. „co do zítřka“; vazba na konci věty je jiná.
- 238 Viz 1 Petr 4:6.
- 239 N. „posuzování“, „souzení“, „měřeno“, budoucí čas.
- 240 N. „prohlížíš“.
- 241 N. „plevu“, „prášek“, „smítko“.
- 242 Viz v. 22.
- 243 D. „jak řekneš n. budeš říkat“.
- 244 Vl. „vyhodím“, dále obdobně.
- 245 N. „nadobro prohlédneš“, viz Marek 8:25, pozn. 357.
- 246 N. „rozšlapali“, „zdeptali“.
- 247 N. „usilujte (viz kap. 6:33) a dosáhnete“.
- 248 D. „je, jenž“.
- 249 Vl. „doručí“, „odevzdá“ (Luk. 4:17; 24:30); D. „o chléb – což mu podá kámen? a poprosí-li... což mu podá“.
- 250 Jiný výraz než v kap. 3:10, 5:16, mající význam výrazněji morální („blahodárný“, „dobrotivý“, „šlechtný“), ač ovšem ne vždy lze význam těchto dvou slov důsledně rozlišovat.
- 251 N. „chcete“, „byste rádi“.
- 252 N. „takovýto“, D. „tentto“.
- 253 N. „vstupujte“, tj. „vstup každý z vás“, ne jako na konci verše.
- 254 D. „odvádí“, tj. „vede odtud“.
- 255 N. „k záhubě“, „k životu“.
- 256 Podle některých rukopisů „jak“; netýká se v. 13.
- 257 N. „lživými“.
- 258 D. „od nepravých proroků“.
- 259 D. „oděvech“.
- 260 N. „loupeživí“, „hltaví“, „chamtiví“.
- 261 Vl. „dobře n. spolehlivě poznáte“.
- 262 N. „z“, D. „od“.
- 263 Jako „dobrého“ v kap. 3:10.
- 264 Vl. „shnilý“, „zkažený“.
- 265 Spojka, již je zde použito, vyjadřuje nevyhnutelný důsledek.
- 266 Viz kap. 6:10.
- 267 Neurčitý čas („nevyslovili jsme často prorocství“, „nenaprorokovali jsme se“).
- 268 Slovosledem je zde vyjádřen důraz, jenž je v původním textu na slově „tvým“ („tvým vlastním“, „jež je tvé“).
- 269 Neurčitý čas v obdobném smyslu jako „neprorokovali“ shora.
- 270 D. „moci“, tj. „projevů moci“; tak i všude dále.
- 271 N. „do očí“.
- 272 N. „veřejně prohlásím“.
- 273 N. „odstupujte“, „odtahujte se“, viz Jan 20:27, pozn. 908.
- 274 Charakter osob.
- 275 D. „tedy, jenž“, jako v kap. 2:6.
- 276 N. „(ne)uskutečňuje“, „(ne)provádí“.
- 277 Vl. „připodobním“, „připodobněn“.
- 278 N. „obezřelému“, „rozumnému“.
- 279 D. „přišly“.
- 280 N. „úzas“, „hrozily se“, „byly vyváděny z míry“, n. „byly ohromeny“ ve smyslu stavovém.
- 281 D. „jako mající“.
- 282 N. „přeješ-li si“, v. 3 obdobně.
- 283 D. „bylo jeho malomocenství očištěno“, tj. „očištěním odstraněno“, „smyto“.
- 284 N. „nýbrž“.
- 285 N. „obětuj“, viz kap. 2:11.
- 286 Podle některých rukopisů by bylo záhodno překládat „při jeho vstupu“; znění v textu znamená „poté, co vstoupil“.
- 287 N. „je sklácen n. povalen“.
- 288 D. „jsa hrozně trýzněn n. mučen“.
- 289 D. „slovem“, v protikladu k osobnímu příchodu.
- 290 D. „pravomocí, mající“.
- 291 N. „přicházej“, viz Jan 20:27, pozn. 908.
- 292 N. „neshledat“.
- 293 N. „skřípot“, „njektání“.
- 294 Viz kap. 8:6, pozn. 287; 4:11.
- 295 N. „přineslí“, jinak viz kap. 4:24.
- 296 Viz kap. 2:23.
- 297 Is. 53:4.
- 298 N. „nemoci“, „neduhy“, „mdloby“.
- 299 D. „odejít“.
- 300 N. „budeš odcházet“.
- 301 N. „jámy“, „díry“.
- 302 Tj. „místa, kde hřadují“, např. větve stromů.
- 303 N. „sklálén“.
- 304 Neurčitý čas, viz kap. 9:13, pozn. 336.

- 305** N. „otřes“, jindy zpravidla znamená „zemětřesení“.
- 306** Vl. „pokrývána“, „zahalována“.
- 307** N. „zachraň“, „vysvobod“.
- 308** N. „zbabělí“, „bojácni“.
- 309** N. „hluboké n. naprosté ticho“.
- 310** N. „se podivili“, znění v textu třeba chápat v dějovém smyslu.
- 311** D. „přišel“.
- 312** Někteří čtou „Gadařanů“, jiní „Gerasanů“.
- 313** N. „zprostřed“.
- 314** N. „zrušiví“, „obtížní“, „nezkrotní“.
- 315** N. „co je nám do tebe“, D. „co máme s tebou n. máš s námi co činit“, D. „co nám a tobě“, hebraismus.
- 316** Ve smyslu „předčasně jsi přišel“ n. „předčasně nás mučit“, „mučit“ je v neurčitém čase („zmučit“, „započít s mučením“).
- 317** N. „i pášlo se daleko... vepřů“.
- 318** Nesouvisí ovšem s „odešli“ ve v. 31, hlásková shoda je zde čistě náhodná.
- 319** To je doslovný překlad vazby, jíž je zde použito – počínali si tak, aby se tak stalo. Viz kap. 9:38.
- 320** N. „se od jejich hranic vzdálil“, viz kap. 12:9.
- 321** Tj. Kafarnaúmu, viz kap. 4:13; Marek 2:1.
- 322** N. „doufej“, „měj odvalu“, „buď klidný n. bez obav“.
- 323** Zesilující tvar („plně odpuštěný“).
- 324** N. „sami mezi sebou“.
- 325** Podle některých rukopisů, snad správně, „znaje“, jako „věděli“ ve v. 6.
- 326** Množné číslo.
- 327** N. „byly jaty bázní“.
- 328** N. „oslavily Boha“, „vzdaly Bohu slávu n. chválu“.
- 329** D. „jenž“.
- 330** N. „mimo“.
- 331** N. „na celnici n. mýtnici“, tj. v budce, kde se vybíraly poplatky a dávky (cla, mýta atd.).
- 332** D. „a“, „i“, je to snad hebraismus, ale toto použití spojky „kai“ („a“) je velmi časté u Lukáše.
- 333** N. „poznejte“.
- 334** Hóšéa 6:6.
- 335** Viz kap. 12:7.
- 336** Neurčitý čas („započít s touto činností a dokonat ji“, „každého povolat“).
- 337** Vl. „mnoho“.
- 338** N. „u nich“, „mezi nimi“.
- 339** N. „odňat“, „jim vyrváno“.
- 340** N. „opotřebovaný(ch)“, „vetchý(ch)“.
- 341** N. „však starý šat nezáplatuje záplatou“, v řečtině je slovo „záplata“ odvozeno od „přikládat“.
- 342** Vl. „od šatu ubírá“, tj. „srážejíc se při praní, strhuje vetchou tkaninu a tak jí poškozuje“.
- 343** Vl. „trhlina“ (nesouvisí s „vytrháváš shora“, „rozštěp“).
- 344** N. „rozlévá“, „přichází nazmar“.
- 345** Tj. „nepoužitých“, také však „nového druhu“ („kainos“, „mladé“ shora je „neos“, viz Hebr. 12:24).
- 346** N. „pravé teď“, „v tuto chvíli“, podle znění v textu otec s jistotou předpokládá, že se tak stalo za jeho nepřítomnosti doma. Marek 5:22 má „v posledním tažení“. Luk. 8:42. „umírala“. Je možné, že Matouš podává výsledek zprávy služebníkovy.
- 347** D. „žena krvotoká dvanáct let“.
- 348** N. „cíp“, „třepení“, „přým“, viz Deut. 22:12.
- 349** N. „zachráněna“, „vysvobozena“, „bude mi od toho pomoci“, v. 22 obdobně.
- 350** Zesilující tvar („naprosto n. dokonale vyhojila“).
- 351** N. „flétnisty“.
- 352** N. „procítla“, „vstala“.
- 353** N. „jim pohrozil“.
- 354** N. „rozhlásili ho v“.
- 355** Jako v kap. 8:27.
- 356** D. „v Israéliovi takto“.
- 357** D. „v knížeti“, tj. „v moci knížete“, viz kap. 3:11.
- 358** Slovy „byl pohnut niterným soucitem“ je přeloženo jediné slovo, odvozené od výrazu značícího původně „útroby“, „stěva“, „vnitřnosti“, přenesené pak „nitro“ ve smyslu niterných citů.
- 359** N. „utrápeny“, „ztýrány“.
- 360** N. „zapuzeny“, „rozhněnány“.
- 361** Neurčitý čas („začněte prosit“, „vyproste si“).
- 362** Viz kap. 8:34.
- 363** D. „vyhnal“.
- 364** Znamená „právo“ i „moc“, „schopnost“.
- 365** D. „pravomoc týkající se nečistých duchů“.
- 366** Vl. „poslů“, „vyslanců“, viz Jan 13:16.
- 367** Velmi pravděpodobně hebrejský výraz za řecké „zélótés“, „horlivec“, viz Luk. 6:15.
- 368** D. „pokyny, pravě n. říkaje“.
- 369** D. „nescházejte“, „neodcházejte“.
- 370** N. „raději“.
- 371** Neurčitý čas, jako v kap. 9:13, pozn. 336.
- 372** N. „neopatřujte se... zlatem ani stříbrem ani měď“ (n. „bronzem“, „mosazí“).
- 373** D. „v ní“ („město“ i „ves“ jsou v řečtině ženského rodu).
- 374** Sotva se týče domu někoho, jenž je „hoden“, ve v. 11; viz v. 13. Jde o „dům“ v protikladu k „ulici“.
- 375** N. „mír“, tj. „pokoj“ jejich pozdravu „pokoj („mír“) vám“.
- 376** Vl. „stávejte se“ („usilujte se stát“).
- 377** Viz kap. 7:24.
- 378** N. „ryzí“, „čistí“, D. „nesmíšení“.
- 379** N. „holubice“, jako v kap. 3:16.
- 380** D. „od lidí“.
- 381** Místní židovské soudy.
- 382** N. „když“, ve v. 19 „až“, ve v. 23 „kdykoli“.
- 383** Jako v kap. 6:31.
- 384** D. „co byste promluvili“.
- 385** N. „co máte promluvit“. V první části verše je užito tzv. rozvažovacího spojovacího způsobu, vyjadřujícího nejistotu v myslích vyšetřovaných, v druhé části však oznamovacího způsobu budoucího času, jímž je vyjádřena jistota Božího vedení jejich výpovědi.
- 386** Tj. „Duch“.
- 387** D. „usmrtí je“, viz Marek 13:12.
- 388** N. „upadnete... u všech v nenávist“.

- 389 N. „snese“, „setrvá v trpělivosti“.
- 390 N. „učedník(u)“, viz kap. 5:1.
- 391 N. „domácímu pánu“.
- 392 Tj. „příslušníkům jeho domácnosti“.
- 393 Neurčitý čas („nelekejte se“, „neupadejte v bázeň“, „neďte se zachvátit bázní“).
- 394 N. „skryto“.
- 395 Neurčitý čas („povězte“, „prohlaste“ n. v tom smyslu jako ve v. 8).
- 396 Tj. „pronoseno šepem n. v důvěrném rozhovoru“.
- 397 Tj. na plochých střechách východních domů.
- 398 N. „nebojte se těch“, zde však je vazba vyskytující se jen zde a u Luk. 12:4, totiž spojení slovesa „bát se“ s předložkou „apo“, „od“, n. v některých spojeních (např. zde ve v. 17) „před“. Může také znamenat „strachem couvat před“.
- 399 Totéž sloveso jako „mít strach“ shora n. „bát se“ ve v. 31, zde však v neurčitém čase.
- 400 N. „zničit“.
- 401 „Gehenna“, viz kap. 5:22.
- 402 Peníz, jehož hodnota není přesně známa, byla však velmi malá.
- 403 D. „vás“ n. „vaše“.
- 404 Viz kap. 6:26.
- 405 Řec. „hostis“, viz kap. 5:39.
- 406 N. „uvést“, „zavést“, D. „hodit“, „položít“.
- 407 N. „mír“.
- 408 Viz kap. 26:47.
- 409 N. „rozdvojit“, „uvést v rozpor“.
- 410 D. „člověka proti... otci a dceru proti... matce a snachu proti... tchyni“.
- 411 N. „kdo si nepočíná tak, že bere... a jde“.
- 412 „Za“ je zde zdůrazněno navíc přidanou předložkou tohoto významu; snad „v patách za mnou“, „v mých stopách“.
- 413 N. „do jména“, „ve jméno“, tj. „přijímá na místo cti, jež prorok („spravedlivému“) patří“. Táž předložková vazba je ve v. 42, kde má význam obdobný („napoj jako takového, jehož přijal ke jménu“).
- 414 Viz kap. 12:9.
- 415 D. „činech, poslav skrze své učedníky, (3) mu řekl“.
- 416 Vl. „ten Přicházející“, „ten, jenž má přijít“.
- 417 Jako „němý“ v kap. 9:32; snad „hluchoněmý“.
- 418 N. „na mně“ ve smyslu poznámky 431 níže.
- 419 N. „o mne neklopýtne“, „pro mne nepadne do pastí“, tj. „nestane se obětí svých předsudků vůči mně“. Viz kap. 13:57.
- 420 D. „od větru“.
- 421 D. „měkké“, tj. „hebké“, „přepychové“, „pohodlné“.
- 422 D. „tento je“.
- 423 Mal. 3:1.
- 424 N. „zřídí“, „zařídí“.
- 425 N. „zplozenými“, viz kap. 2:1.
- 426 Tj. „menší než kdokoli“.
- 427 N. „moci“, „násilím“, „útokem“.
- 428 N. „kdo moci užívají“, „násilníci“, „útočníci“.
- 429 Neurčitý čas, ve smyslu kap. 9:13, pozn. 336.
- 430 Viz kap. 16:27 pozn. 714.
- 431 Tj. jenž má tento charakter v jejich myšlenkách.
- 432 N. „přirovnám“, jako v kap. 7:24.
- 433 Viz kap. 17:17; 20:13, pozn. 856.
- 434 N. „zahráli na flétnu“.
- 435 N. „ani nejí ani nepije“.
- 436 D. „(ani ne)jedoucí (ani ne)píjící“.
- 437 N. „jedlík“.
- 438 Tj. „utrácějící své prostředky jen na jídlo a pití“.
- 439 N. „miláček“, „oblíbenec“, „milovník“.
- 440 N. „stržen“, „svržen“.
- 441 „Hádés“ je, podobně jako „šeól“ Starého Zákona, velmi neurčitý výraz, jehož se všeobecně používá k označení dočasného stavu duchů zemřelých; znamená neviditelný svět duchů, jenž byl do Kristova příchodu zahalen v temnotu a nejasnost. Užívá se ho ve spojení s Kristem, jenž odešel do ráje, i s boháčem u Luk. 16, jenž byl v trápení. Je to jiný pojem než „peklo“ („gehenna“), místo konečného a věčného trápení, připravené pro dábla a jeho anděly.
- 442 N. „vyznávám se ti“, „přiznávám se k tobě“.
- 443 N. „utajil“.
- 444 D. „od moudrých a chápavých“.
- 445 N. „nezletilým“.
- 446 N. „stalo slasti“.
- 447 D. „před tebou“; n. „protože se ti tak zalíbilo“, „protože jsi tak ráčil uznat za dobré“.
- 448 N. „vydány“.
- 449 Viz kap. 7:16, pozn. 261.
- 450 N. „chtěl“, „ráčil“, „zamýšlel“, „byl rozhodnut“.
- 451 Vl. „naložení“, sloveso odvozené od podstatného jména přeloženého ve v. 30 „náklad“, jež také lze přeložit „břímě“, znamená však něco, co se musí nést, nikoli nutně něco těžkého, ac se ve v. 28 ovšem tíže nákladu předpokládá.
- 452 N. „zotavení“, „občerstvení“, „pohovnění“, „dám odech“ ve v. 28 je jediné slovo („vás občerstvím“).
- 453 Neurčitý čas („vyučte se“, „dejte se n. vstupte do učení“).
- 454 Viz kap. 5:5.
- 455 N. „snadné“, „příjemné“, „lahodné“.
- 456 Viz kap. 4:2.
- 457 N. „najedl se“, „okusil“, níže obdobně.
- 458 N. „chlebě z vyložené n. předložené sestavy“, viz Hebr. 9:2.
- 459 D. „jediným“.
- 460 Tj. „čini všedním dnem“, odvozeno od výrazu v 1 Tim. 4:7, viz tam pozn. 134.
- 461 Hóšea 6:6.
- 462 N. „oblíbují“, „mám rád“, jako v hebrejském textu, srov. Marek 12:38, pozn. 562.
- 463 Vl. „nebyli byste proti nevinným uplatnili právo n. zákon“.
- 464 Tento výraz vždy znamená změnu místa, opuštění jednoho a odchod do druhého, viz kap. 15:20; 17:20.
- 465 N. „zvadlou“, D. „suchou“.
- 466 D. „aby ho obžalovali“.
- 467 D. „bude, jenž“.
- 468 N. „tedy“.

- 469 Viz kap. 6:26; 5:44, pozn. 181, 182.
- 470 D. „byla zase napravena“, „byla uvedena do původního stavu“.
- 471 N. „přijali proti němu usnesení“.
- 472 Objektivní poznání, viz 1 Kor. 8:1, pozn. 267.
- 473 Is. 42:1–4.
- 474 N. „zvolil“, jako někoho, kdo je toho hoděn; výraz vyskytující se v N. Žákoně jen zde, často v LXX, např. Gen. 30:20; Num. 14:8; Žalm 25:10, 119:30, 73 a jinde.
- 475 Viz 2 Petr 1:17.
- 476 N. „rozmačkanou“, „pohmožděnou“.
- 477 Tj. „lněný knot“.
- 478 Jako ve v. 35 a v kap. 13:52; znamená „vydat“ i „vynést“. Zde jde o to, že soud byl skryt a „uzavřen mezi jeho poklady“ (Deut. 32:34), v pravý čas pak bude vynesen, zjeven.
- 479 Řec. „eis“, usměrňuje myšlenky na to, čeho má být dosaženo.
- 480 D. „a jeho jménu“.
- 481 Vl. „byly bez sebe“, „celé pryč“, „vyvedeny z míry“ ve smyslu stavovém“.
- 482 Vědomé poznání proti v. 15. viz tam.
- 483 D. „každé“.
- 484 N. „neobstojí“.
- 485 Vl. „byl rozdělen“, v dějovém smyslu.
- 486 Viz Marek 3:24.
- 487 Obdobně jako ve vv. 25; 24.
- 488 N. „vás zastihlo“.
- 489 N. „věci“, „domácí nářadí“.
- 490 Charakter osoby.
- 491 N. „nesklízí“, „neshromáždí“.
- 492 N. „rozptyluje“, „rozháání“.
- 493 N. „rouhání“.
- 494 D. „Ducha“ („urážka Ducha“, „urážlivá řeč týkající se Ducha“).
- 495 Viz kap. 7:17, 16, 11.
- 496 D. „z přebytku n. překypění srdce“.
- 497 N. „vyjímá“, viz v. 20.
- 498 N. „jalový“, „bezúčelný“, jako „zahálejší“ v kap. 20:3.
- 499 N. „slovo“, ne však jako ve v. 37.
- 500 Vl. „odevzdají“.
- 501 Viz 1 Petr 3:15, pozn. 190; vl. „slovo“, jako níže.
- 502 Viz v. 7; netýká se vv. 41n.
- 503 N. „přejeme si n. chceme... uvidět“.
- 504 Viz kap. 17:17.
- 505 N. „vyžaduje“, „pátrá po“, viz kap. 6:32.
- 506 N. „kytovce“, „mořského netvora“.
- 507 D. „muži, Ninivané“, „ninišvíti muži“.
- 508 Viz 1 Kor. 1:21.
- 509 D. „z“.
- 510 Viz Luk. 11:31.
- 511 N. „shledává, že *dům* je“.
- 512 N. „horších“ (2. stupeň slova „zlý“ ve v. 35), ne však jako na konci věty.
- 513 N. „snažice se“, „hledající způsob, jak, n. možnost“.
- 514 Vl. „na n. nad své učedníky“.
- 515 N. „vykonává n. bude vykonávat“ ve smyslu kap. 9:13, pozn. 336.
- 516 N. „přání“.
- 517 D. „je můj bratr i má sestra i matka“.
- 518 N. „chtěl n. mínil n. chystal se usednout“.
- 519 N. „seděl u moře n. při moři“.
- 520 N. „byly shromážděny n. svolány“.
- 521 Neurčitý čas („promluvil“, „jal se mluvit“, n. „promluval“ ve smyslu Luk. 1:55).
- 522 Vl. „přišli“.
- 523 N. „pohltili“.
- 524 Vl. „vystoupilo“, tj. „vzhůru“.
- 525 N. „dobrou“, viz kap. 3:10; 5:16.
- 526 N. „nadbytkem“, „přebytkem“, tj. vzhledem k tomu, co se dává. Zde jde o způsob a charakter Božího jednání – co se dává, bude rozhojněno; tohoto slova se používá i o věci i o tom, kdo ji má nebo komu se jí dostává.
- 527 N. „odňato“, „odtrženo“.
- 528 N. „hledíce“, ale následující „nevidí“ je totéž sloveso a tam nelze říci „nehledí“. Je to totéž sloveso jako „hledíce“ a „hledět“ ve v. 14 a „vidíte“ ve v. 17 (jiné než „neužijte“ ve v. 14 a obdobně ve v. 17) a znamená „hledět“ i „vidět“, obdobně „slyšíc“ znamená i „poslouchající“.
- 529 To znamená, že to, co chybí, se dodává a tak se doplňuje. Od doby Isaiášovy toho bylo mnoho, ale Kristovo zavržení to doplnilo a naplnilo.
- 530 D. „doplňuje se jím n. jimi“.
- 531 Is. 6:9n.
- 532 N. „sluchem“, „uchem“, zde však tento výraz, podobně jako „hledíce... hledět“ níže, spíše znamená „usilovně n. napjatě poslouchat („hledět“), srov. Luk. 22:15, pozn. 1451.
- 533 N. „zhrublo“, „ztloustlo“.
- 534 Viz Skut. 28:27.
- 535 Podle některých rukopisů „pochopili“.
- 536 V dějovém smyslu; n. „obrátili se“.
- 537 N. „navrácení“.
- 538 Neurčitý čas („zatoužili“, často n. *mnohokrát* zatoužili“, „roztoužili se“, „byli jati tužbou a po celý život toužili“).
- 539 D. „přirovnání týkající se rozsavače“.
- 540 N. „s každým, kdo... nechápe, je tomu tak, že“. Slova „kdo slyší... a nechápe“ jsou přičítací vyjadřující charakter osoby.
- 541 N. „podlec“, „ničema“, „darebák“.
- 542 N. „loupí“, „zmocňuje se *toho*“.
- 543 N. „tlak“, „tíseň“, „strast“, „svízel“, „trýzeň“.
- 544 N. „upadá v léčku“, „klopýtá“, viz v. 57 a kap. 11:6. „Léčkou“ se mu stává útlak a pronásledování, v nichž neobstojí.
- 545 N. „do“.
- 546 Vl. „ustaranost“, viz kap. 6:25, pozn. 224, kde je příbuzné sloveso obdobného významu.
- 547 Řec. „*aion*“; znamená „život člověka“, „průběh“ jakýchkoli událostí, „věk“, „věčnost“. Zde je smysl dostatečně jasně vyjádřen slovem „život“.
- 548 Znamená, že tyto vlivy působí společně.
- 549 N. „bezúrodným“.
- 550 Viz Marek 14:37.

- 551** Jílek, známý také pod lidovým jménem „matonoha“, je bezcenný plevel, travina podobná pšenici. Jeho semena jsou jedovatá. Slovo se v celém tomto oddíle vyskytuje v množném čísle (chápe se jako jednotlivé rostliny).
- 552** D. „tráva“.
- 553** N. „vytvořilo“, jako „plodí“ ve v. 23 a „učinil“ ve v. 28.
- 554** Jako „úrodu“ ve v. 8 a jinde, „ovoce“ v kap. 3:10 a j.; nesouvisí s „plodí“ ve v. 23.
- 555** Zájmeno „svém“ je v důrazném tvaru.
- 556** N. „odkud se tedy bere“.
- 557** Viz v. 4.
- 558** N. „mezi jeho větvemi“.
- 559** D. „do“, předchozí sloveso však má předponu zdůrazňující pojem „uvnitř“; jinak snad „vložit a skryla“, „důkladně n. pečlivě skryla“, „zatajila uvnitř“.
- 560** „*Saton*“, hebr. „*sea*“, dutá míra, asi 8 litrů.
- 561** D. „celá“.
- 562** N. „promluvil“, viz Luk. 1:55.
- 563** Jednotné číslo.
- 564** Viz kap. 2:23.
- 565** Žalm 78:2.
- 566** N. „vynesu“ (ne však jako ve v. 52), vl. „vychrlím“, „vyvrhnu“, „dám vytrysknout“.
- 567** N. „zatajené“.
- 568** D. „nechal“, také „opustil“.
- 569** Neurčitý čas („odešel“, „přišel“).
- 570** D. „přirovnání *týkající* se toho jílku toho pole“.
- 571** Viz v. 24, pozn. 525; ve v. 45 také „pravé“, „cenné“ (ne jako „cennou“ ve v. 46), ve v. 48 „hodnotné“, „vhodné“, „upotřebitelné“.
- 572** D. „tito“.
- 573** D. „všechny léčky“, „všechny příčiny pádu“.
- 574** Viz Řím. 1:28.
- 575** D. „pece ohně“.
- 576** N. „vysvitnou“, „vydají n. budou vydávat záři“.
- 577** Mnohé rukopisy zde přidávají „k slyšení“.
- 578** N. „skryl“, totéž sloveso jako „skrytému“ shora, zde však má význam jako v textu; srov. kap. 10:26; 11:25.
- 579** D. „od radosti“.
- 580** N. „pro svou radost“.
- 581** D. „všechny věci, kolik jich“.
- 582** D. „člověku, obchodníkovi“.
- 583** N. „toužícímu po krásných perlách“.
- 584** Zde jiný výraz než ve v. 44; znamená původně „přinesl n. přivezl (na trh) a prodal“. Sloveso je v dokonavém minulém čase se zesilujícím významem, jež jsem se pokusil vyjádřit předponou „roz-“.
- 585** Veliká zatahovací vlečná síť.
- 586** Ve v. 48 směrem vzhůru, ve v. 49 směrem ven.
- 587** Viz kap. 7:17.
- 588** N. „vytloučí“, „vytřídí“, „oddělí“, vl. „vymezi“, „ohraničí“.
- 589** N. „učitel“.
- 590** D. „do“, „k“, řec. „*eis*“, viz kap. 12:20, pozn. 491.
- 591** D. „člověku, hospodáři“.
- 592** N. „odcestoval“, „se odebral“, vl. „se přenesl“.
- 593** D. „odkud tomtoto“.
- 594** D. „odkud tedy tomtoto“.
- 595** Vl. „na něm“; n. „byli pro něho uraženi n. jím zmateni“ ve smyslu stavovém. „Zmateni“ je však příliš slabé. Kořen slova, jehož je zde v pův. textu použito, značí doslovně „spouštěcí háček pastí“, o něž se zavádí a past spadne. Je to všeobecně příležitost n. prostředek k upadnutí do něčeho zlého, nejen kámen, o něž se klopýtá. Srov. kap. 5:29; 11:6, 18:6.
- 596** D. „pověst Ježíše (*týkající* se Ježíše“) n. Ježíšovu“.
- 597** Vládce nad částí území, podrženy císaři.
- 598** N. „skrže něho“.
- 599** N. „se uplatňují n. projevují“, „působí“, „vyvíjejí svou činnost“.
- 600** Vl. „vsadil si“, podle některých rukopisů „odklidil si“, tj. „zbalil se ho“.
- 601** Tj. „opakovaně“, „trvale“.
- 602** D. „a chteje n. přeje si n. maje chuť (srov. kap. 12:38) ho zabít“.
- 603** N. „lekal se“, neurčitý čas („kdykoli se tímto úmyslem obíral, zalekl se“).
- 604** N. „konaly“, vl. „vedly“.
- 605** N. „dala se do tance“.
- 606** N. „veřejně“, D. „uprostřed“.
- 607** D. „odkudž“.
- 608** N. „poučena“, „nastřena“, „popostrčena“, srov. Skut. 19:33.
- 609** Viz kap. 2:3.
- 610** D. „poslav sřal Jana ve vězení“.
- 611** N. „vzali“, „převzali“, „ujali se“.
- 612** Viz kap. 13:36; 2:8.
- 613** D. „od“.
- 614** N. „odbud“, „odbav“, „pošli pryč“.
- 615** N. „sami sobě“.
- 616** N. „najist se“, v. 20 obdobně.
- 617** Viz Jan 20:27, pozn. 908.
- 618** N. „poručil“, by davy byly uloženy“.
- 619** N. „vzdal chválu“, „poděkoval“.
- 620** D. „nakrmeni“.
- 621** Malé cestovní (ruční) košíky.
- 622** N. „vystoupil na horu pomodlit se v ústraní“.
- 623** D. „jsouc trápena od“.
- 624** N. „procházeje se“, v. 26 obdobně.
- 625** Viz kap. 2:3, pozn. 21.
- 626** N. „řikali, že je“.
- 627** D. „od strachu“.
- 628** N. „vykřikli strachem“ (v. 26), „dal se do křiku“ (v. 30).
- 629** Viz kap. 9:2, pozn. 322.
- 630** N. „hledě však *na*“.
- 631** N. „dostal strach“, „byl jat bázní“.
- 632** D. „k čemu“ („k jakému užitku“, „co jsi z toho měl?“).
- 633** Viz kap. 28:17.
- 634** N. „jali se mu klaněť“.
- 635** Viz kap. 7:16; 4:24.
- 636** D. „aby si jen sáhli“.
- 637** Viz kap. 9:21.
- 638** N. „zcela“ (následující sloveso má předponu tohoto významu).
- 639** Jako u Mat. 9:21, viz však předchozí poznámku 638.

- 640 N. „podání“, „tradici nebo tradiční nauku“, jako ve vv. 3, 6.
- 641 N. „podání starších“.
- 642 D. „když jedí n. jídají“, přítomného času se někdy užívá ve smyslu překladu v textu.
- 643 Exod. 20:12; 21:17.
- 644 N. „kdo otcí... zlořečí n. klně“.
- 645 Viz Jan 8:44, pozn. 388; netýká se v. 6.
- 646 Vl. „ze“.
- 647 N. „dostalo se prospěchu n. užitku n. podpory“.
- 648 Tj. „obětí Bohu“, viz kap. 27:6, pozn. 1225, Marek 7:11.
- 649 Viz Marek 7:37, pozn. 332.
- 650 Neurčitý čas („vyslovil proctví“).
- 651 Is. 29:13.
- 652 Nesouvisí s „vzdáleno“ níže.
- 653 Nesouvisí s „ctí“ ve v. 8.
- 654 N. „znesvěcuje“, vl. „činí obyčejným“, tj. „nikoli svatým“.
- 655 Viz kap. 13:57, zde v dějovém smyslu.
- 656 Vl. „vůdcové n. průvodcové po cestě“, „ukazovači cesty“, „usměrňovatelé“; sloveso obdobně, také „řídí“.
- 657 N. „bude-li vodit“.
- 658 Vl. „postupuje“, „ustupuje“.
- 659 N. „vycházejí“ (ne jako shora), „pocházejí“.
- 660 Množné číslo, naznačující jednotlivé projevy n. případy těchto hříchů.
- 661 D. „tyto“.
- 662 Nikoli nutně dovnitř toho území, nýbrž do jeho okolí; ta žena vyšla z onoho území.
- 663 D. „od oněch hranic“, viz kap. 2:16.
- 664 N. „Kanáaňanka“.
- 665 Viz kap. 14:30, také „zavolala“; některé rukopisy mají znění „křičela“, „volala“.
- 666 D. „mu“.
- 667 N. „těžce“, „hrozně“, „krutě“.
- 668 Viz kap. 14:15, pozn. 614; zde ve smyslu „vyhov jí, ať dá pokoj“.
- 669 N. „pomáhej mi“, „spěj mi k pomoci“, „snaž se mi pomoci“.
- 670 N. „pěkné“, viz kap. 5:16, pozn. 141.
- 671 N. „psíkům“, v. 27 obdobně; v původním jazyce ještě pohrdlivější výraz než „psi“.
- 672 Smysl je „ba ano, Pane, můžeš tak učinit, vždyť...“
- 673 Vl. „od“, jako „se“ níže.
- 674 N. „dal se směrem“.
- 675 N. „dal se podél moře Galilejského“, D. „k moři n. podle moře Galileje“.
- 676 Vl. „naházeli“, „nametali“, jako u Luk. 19:35, zde však bez předpony, jakou má toto sloveso tam.
- 677 Viz kap. 4:24; 8:27; 9:8, 36; 14:16, 15.
- 678 N. „s postem je propustit nechci“.
- 679 D. „odkud nám v pustotě“.
- 680 N. „spočinout“, „uvelebit n. utábořit se“.
- 681 Veliké rybářské koše, jiné než „košíky“ v kap. 14:20; téhož výrazu je použito ve Skut. 9:25.
- 682 Viz kap. 14:15.
- 683 D. „přišel“, „přišli“.
- 684 N. „dovnitř hranic“, „na území“.
- 685 N. „zkoušeli“; D. „a pokoušejce“.
- 686 Neurčitý čas („jali se žádat“, „požádali“).
- 687 N. „jasno“.
- 688 N. „bouře“, „zima“.
- 689 N. „znáte“.
- 690 Viz kap. 17:17.
- 691 Tj. „opustil naprosto“.
- 692 Tj. „shledali n. uvědomili si, že byli“.
- 693 D. „chleby“, dále obdobně.
- 694 Vl. „hleďte“.
- 695 D. „od kvasu“, „od nauky“.
- 696 N. „sami v sobě přemýšleli“, v. 8 obdobně.
- 697 Viz kap. 15:21.
- 698 Viz Luk. 23:32.
- 699 Tj. „synu Jónův n. Jonášův“.
- 700 N. „kus skály“, „balvan“.
- 701 N. „nepřemohou“, „nad ním nenabudou převahy“, „proti němu nic nezможou“.
- 702 N. „zůstane“, „bude natrvalo“, „bude pevně“ (svázané), „bude naprosto“ (uvolněné).
- 703 N. „probuzen“, „procitnout“, „vstát“.
- 704 N. „stranou“.
- 705 N. „soucitný“, „milosrdný“, „milostiv“, „nakloněn“.
- 706 D. „to ti nikterak nebude“.
- 707 Viz kap. 13:41, pozn. 590.
- 708 N. „přeje si“, „rád by“, viz kap. 12:38.
- 709 N. „odepři si“, „veskrze zapři“.
- 710 N. „ujmi se svého kříže“, „vezmi na sebe svůj kříž“.
- 711 Toto slovo značí „žít“ i „duši“.
- 712 N. „copak z toho“.
- 713 N. „utrpí ztrátu své duše“.
- 714 N. „Syn člověka musí n. hodlá n. se chystá“, „Synu člověka je určeno“, „blíží se čas, kdy, n. schyluje se k tomu, že Syn člověka bude“.
- 715 N. „se svými“.
- 716 D. „někteří, již n. kteří“, viz kap. 2:6, pozn. 29.
- 717 N. „Petra s Jakubem a Janem, jeho bratrem“, viz Marek 9:2, pozn. 371; zde je člen společný pro všechny tři jména, čímž je vyjádřena význačnost této trojice apoštolů.
- 718 Viz Řím. 12:2.
- 719 Viz kap. 3:10; 5:16.
- 720 Podle některých rukopisů „zřídím“; je možné, že je to správné znění a že je opisovači považovali za příliš smělé, ale mnoho rukopisů má znění, jež je v textu.
- 721 N. „stánky“, „budky“, „chatky“, „příbytky“.
- 722 Tj. „přikryl“, ne však „zatemnil“, bylť to oblak „světelný“, „velkolepá sláva“ (2 Petr 1:17). Tohoto slova se v LXX používá o oblaku, jenž zaujal stánek a naplnil jej slávou, Exod. 40:34n.
- 723 N. „jasný“, „žářivý“, viz kap. 6:22, pozn. 219.
- 724 N. „byli jati nesmírnou bázni“; sloveso jako „nebojte se“ ve v. 7.
- 725 N. „sáhnuv na ně“, jako v kap. 9:20.
- 726 Viz Skut. 7:31.
- 727 N. „co to“.
- 728 N. „znova zřídí“, „obnoví“, „opět do žádoucího stavu uvede“.

- 729 Viz kap. 7:16.
- 730 N. „při něm spáchali“, „se na něm n. při něm dopustili“, „s ním udělali.
- 731 V orig. prostý 4. pád; snad „prosil ho na kolenou“.
- 732 N. „nedokázali“, „neuspěli“.
- 733 N. „pokroucené“, „veskrze pokrivené“, „zkažené“.
- 734 N. „plémě“.
- 735 N. „u vás“, „mezi vámi“.
- 736 N. „neste“, „dopravujte“, viz Jan 20:27, pozn. 908.
- 737 N. „ho okřikl“, jako v kap. 8:26.
- 738 Nesouvisí ovšem s „nevěru“ shora, ani s „víru“ níže.
- 739 D. „v modlitbě a postu“, tj. „v moci modlitby a postu“.
- 740 N. „prodlévali“, „držovali se“, „sem i tam chodili“.
- 741 Viz kap. 2:3.
- 742 N. „brali“, „přijímali“, jako ve v. 25.
- 743 Jednotné číslo „didrachmon“, židovský osobní příspěvek chrámu, viz Exod. 30:11–16, srov. Nech. 10:32n.
- 744 N. „nezapravuje“, „neplní povinnost placení“.
- 745 N. „ovšemže“, „zajisté“.
- 746 N. „co se ti zdá“.
- 747 N. „dávky“, „mýta“.
- 748 Vl. „nevlastních“, „druhému patřících n. k druhému vztah majících“.
- 749 N. „léčkou“ (kap. 17:27), „pádu“, „se stane léčkou“ (kap. 18:6, obdobně v. 8).
- 750 N. „chyt“, „vezmi“, „zvedni“, „uchop“.
- 751 N. „vystoupí“, tj. „na povrch“.
- 752 Statér čili šekel se rovnal dvěma didrachmům.
- 753 D. „onen“.
- 754 N. „místo“.
- 755 D. „větší“, tj. „větší než ostatní“; je to označení charakteru, ne osoby.
- 756 N. „neobráťte-li se“.
- 757 N. „kdokoli“, jako v kap. 5:39, ne však jako zde ve vv. 5n.
- 758 D. „na“ („na základě“, n. „vzhledem k“).
- 759 Viz 2 Tim. 1:12.
- 760 D. „je“.
- 761 D. „oslí“, tj. tak veliký, že jím nelze otáčet rukou a nutno k tomu použít osla.
- 762 D. „v hlubině“.
- 763 D. „od příčin“.
- 764 N. „léčky“, „nástrahy“, „co vede k pádu“, dále obdobně, viz kap. 13:41, pozn. 573.
- 765 Vl. „ano, příčiny... přicházej“, neurčitý čas („vždy k nějaké příčině úrazu musí dojít“).
- 766 Vl. „skrze něhož příčina... přichází“, zde čas přítomný.
- 767 D. „je ti dobré“, viz kap. 3:10.
- 768 N. „varujte se“, jako v kap. 16:6.
- 769 N. „vidí“.
- 770 N. „zahynul“, „zničen“, „co se ztratilo n. zahynulo n. bylo zničeno“, dokonavý minulý čas s dosahem do přítomnosti; ve v. 14 totéž sloveso v čase neurčitém.
- 771 Viz kap. 17:25.
- 772 Vl. „nabude sta“, „některému člověku se dostane sta“.
- 773 N. „bude svedena n. oklamána“, „dá se svěst n. oklamat“, obdobně na konci verše a ve v. 13; tam tvar dokonavého minulého času s vazbou vyjadřující charakter: „jež jsou takové, že nezbloudily“.
- 774 D. „není takové vůle před vašim Otcem“.
- 775 N. „usvědč“, viz Jan 3:20, pozn. 116.
- 776 D. „s sebou“.
- 777 N. „každý výrok“, „každé slovo“.
- 778 D. „postavena“, „stála“.
- 779 D. „ústech“.
- 780 Deut. 19:15.
- 781 N. „zlehčí-li si je“, „nebude-li jich dbát n. ochoten jim naslouchat“, „přeslechne-li je“, níže obdobně.
- 782 D. „kolikoli věc“.
- 783 Viz kap. 16:19.
- 784 Vl. „shodnou“.
- 785 D. „každého“.
- 786 N. „věci“, (ne jako ve v. 18), „záležitosti“, „potřeby“.
- 787 Viz kap. 9:38, pozn. 361.
- 788 N. „svolaní“, „sešlí“, ve smyslu stavovém.
- 789 Viz kap. 7:22, pozn. 268.
- 790 D. „člověku, králi“.
- 791 N. „pojal přání“.
- 792 Vl. „dohromady sebrat“, „shrnout“, odborný účetnický výraz; ve v. 24 obdobně.
- 793 D. „jeden dlužník deseti“.
- 794 Talent se rovnal asi 36 kg stříbra, dluh tedy činil asi 360 tun stříbra; zlatý talent měl hodnotu ještě mnohem vyšší.
- 795 Vl. „co odevzdat n. odvést“, dále obdobně.
- 796 Viz kap. 13:46, pozn. 584.
- 797 D. „nade mnou“.
- 798 N. „odpustil“, nesouvisí však s „propustil“ shora.
- 799 N. „zastihl“.
- 800 Denár měl hodnotu asi 4 g stříbra.
- 801 N. „nebyl ochoten“, „nebylo mu to po chuti“.
- 802 Viz kap. 2:3; 13:36.
- 803 Spojka uvádějící spíše důsledek n. pohnutku než příčinu, viz kap. 27:6; Luk. 1:1; proto se jí užívá, jde-li o příčinu v záporném smyslu, viz Luk. 1:34; Řim. 11:6.
- 804 D. „od svých srdcí“.
- 805 Vl. „podle“.
- 806 Gen. 1:27; 5:2.
- 807 N. „jenž je učinil od počátku, učinil je“.
- 808 Gen. 2:24.
- 809 Vl. „přilne n. bude připojen (D. „přiklížen“, „přitmel“) k své ženě“.
- 810 D. „budou ti dva v jedno maso“.
- 811 D. „co“.
- 812 Neurčitý čas („každému z vás propustit“).
- 813 D. „nenastalo“.
- 814 Podle některých rukopisů „leč“.
- 815 D. „na smilstvu“ („na základě smilstva“).
- 816 D. „je-li“.
- 817 Tj. „právní vztah“, „záležitost“, „případ“.
- 818 Viz Jan 8:44, pozn. 388.
- 819 N. „pochopit“, „pojmut“, „obsáhnout“. Tohoto slova se používá k označení obsaženosti nádob (Jan 2:6, „do nichž se vešlo“) i pro pojem „uvolnit místo“ někomu n. něčemu a tedy „přijmout“, „vpustit“ (2 Kor. 7:2) a tedy „k srdci připustit“.
- 820 D. „přijímají“, „chápu“, atd.; přítomného času se často užívá v takovémto smyslu.

- 821** D. „kleštěnci“; překlad v přeneseném smyslu, jak je podán v textu, je však zdůvodněn tím, že doslovný smysl se ani nehodí na všechny případy, jež Pán vyjmenovává, ani neodpovídá poznámce učedníků.
- 822** Tj. „jako předurčení k takovému stavu“.
- 823** N. „byli zplomeni“, viz kap. 2:1.
- 824** D. „z břicha matčina“, „z matčiny bříšní dutiny“.
- 825** D. „kleštěnci“, „vykleštění“, vyklestili“, viz pozn. 850 shora.
- 826** Všechna tato slovesa jsou v neurčitém čase (srov. kap. 4:24) a lze je chápat buď ve smyslu započítí té či oné činnosti n. děje nebo ve smyslu děje opakovaně ukončeného („byla přinesena jedno po druhém“ atd.), slova „pokládám“ a „modlil se“ také v tom smyslu jako „povolávat“ v kap. 9:13.
- 827** N. „kárali“, „jim zakazovali“.
- 828** N. „nepřekážejte“.
- 829** N. „vykonám“.
- 830** Některé rukopisy mají znění „abych nabyl věčného života“.
- 831** N. „na dobro“, „na to, co je dobré“, D. „stran dobrého“.
- 832** Některé rukopisy mají ve v. 16 znění „dobry Učitel“ a ve v. 17 „co mě nazýváš dobrým? Nikdo není dobrý, leč jeden, Bůh“.
- 833** N. „přeješ-li si“, „jestliže bys rád“, jako v kap. 12:38.
- 834** N. „v čem jsem ještě pozadu“.
- 835** N. „co ti patří“, „co máš“.
- 836** N. „mnoho“, také „byl majitelem velikých n. mnoha“.
- 837** N. „příjmy“, „zisky“.
- 838** N. „bude nesnadno vstupovat“ (v. 23), „vstoupit“ (v. 24).
- 839** D. „u lidí... u Boha“.
- 840** N. „šli jsme“ (v. 27), „jste šli“ (v. 28), tj. „až doposud“, „po celý život“.
- 841** D. „bude“.
- 842** N. „co tedy budeme mít my“.
- 843** Viz Tit. 3:5.
- 844** N. „na trůně“.
- 845** D. „trůnů, soudců“.
- 846** N. „domovy“.
- 847** Viz kap. 7:22, pozn. 279.
- 848** Viz kap. 18:19.
- 849** N. „nezaměstnané“, „nečinné“, v. 6 obdobně.
- 850** N. „potkal“, „připadl na“, „našel“.
- 851** Zde snad má tvar, jehož je zde užito, zesilující význam („stojte jako sloupy n. dřeva“).
- 852** N. „odevzdej“.
- 853** N. „dostavše“, jako ve v. 7 a jinde v tomto oddíle; ne jako „vezmi“ ve v. 14.
- 854** N. „snesli“, „snášeli po celý den“.
- 855** N. „žár“, „vedro“.
- 856** N. „kamaráde“, jako v kap. 11:16, „brachu“, jiný výraz než „přítel“ v kap. 11:19.
- 857** Viz kap. 18:19.
- 858** N. „chci“, dále obdobně; viz kap. 19:21.
- 859** D. „dát jako i“.
- 860** Viz kap. 7:22, pozn. 268.
- 861** N. „anebo“.
- 862** N. „dobrý“, viz kap. 7:11.
- 863** Tj. „lidem z národů“, „ne Israellovcům“.
- 864** N. „k posměchu a zbičování a ukřizování“.
- 865** N. „prosila“ (v. 20, ve smyslu „chtěla n. hodlala cosi vyžádat n. vyprosit“), „vyprošujete“ (v. 21).
- 866** Vl. „jeden tobě zprava a jeden tobě zleva“, v. 23 obdobně.
- 867** Neurčité časy („dát se do pít“, „napít se“, „vypít“; obdobně lze chápat budoucí čas ve v. 23, ne však „budu pít“ ve v. 22).
- 868** Viz kap. 16:27.
- 869** N. „ovšem“, „zajisté“, „ano, můj kalich“.
- 870** D. „není mé“, viz kap. 7:22, pozn. 268.
- 871** N. „ale jsou tací“, „leč těm“, viz Marek 10:40.
- 872** N. „jati n. naplnění pohoršením n. pobouřením“, „se... rozhorlili n. rozmrzeli“.
- 873** Viz Řim. 6:9, pozn. 307.
- 874** Tato slovesa mají zdůrazňující předponu, vyjadřující význam „svrchané n. neomezené panují“, „vykonávají svrchovanou n. neomezenou pravomoc“.
- 875** Viz v. 21; ve vv. 26n. také „bude přát“.
- 876** N. „obsluhovačem“.
- 877** N. „dát (nikoli jako „dát“ níže) se obsluhovat, nýbrž sám obsloužit n. ujmout se posluhy n. obsluhy“.
- 878** N. „místo n. na místě mnohých“; srovnej odlišnou předložkovou vazbu v 1 Tim. 2:6, viz tam pozn. 60.
- 879** Viz kap. 14:26; 19:13, pozn. 826, 827; slovo „okřikovali“ není v původním textu příbuzné se slovy „dali se do křiku“ a „křičeli“.
- 880** Viz Marek 8:23, pozn. 355; netýká se slova „oči“ níže a ve v. 33.
- 881** Podle některých rukopisů „a hned prohlédl“.
- 882** D. „do Jerúsálima“, „do Běthfagy“, předložka naznačuje cíl jejich cesty („přiblížili se k Jerúsálemu („Běthfaze“), ubírajíce se tam“).
- 883** D. „najdete“, „přijdete na“.
- 884** D. „hřibě(ti)“, „mládě(ti)“ ne však jako „mláďeti“ ve v. 5.
- 885** N. „odvažte“, nesouvisí však s „přivázanou“ shora.
- 886** Zech. 9:9.
- 887** Viz kap. 5:5.
- 888** D. „vsednuvši“, „nastoupivši“.
- 889** D. „synu“.
- 890** Vl. „zvíte pod jhem“.
- 891** N. „většina davu“.
- 892** N. „prostřel“, „prostírali“.
- 893** D. „svého“, poněkud důraznější než ve v. 7.
- 894** N. „jal se stlát n. prostírat vlastní šatstvo“.
- 895** D. „na cestě“.
- 896** Žalm 118:25, 26; „hósanna“ znamená „zachraň, prosím“.
- 897** N. „otřeseno“, „rozhybáno“, „rozvířeno“ ve smyslu dějovém („stalo se tak“, „došlo k tomu“).
- 898** N. „z Nazaretu v Galilei“, „z galilejského Nazaretu“.
- 899** Viz kap. 10:16.
- 900** Is. 56:7.
- 901** N. „jeskyni“.
- 902** Jer. 7:11.

- 903 Žalm 8:2.
 904 Vl. „nedospělých“, jako v kap. 11:25.
 905 N. „zřídil“.
 906 D. „do věku“.
 907 D. „nevznikne“, „nestane se“.
 908 D. „budete konat“, „vykonáte“.
 909 N. „bud“ odstraněna a vržena“, „dej se odstranit a vrhnout“.
 910 D. „všechny věci, kolikkoli jich“.
 911 D. „věřice“.
 912 N. „cokoli si s věrou vyprosíte“, „očkolí se s věrou dáte do prošení“.
 913 N. „jakým právem“, „toto právo“.
 914 D. „v jaké pravomoci“.
 915 N. „vás jedno slovo“.
 916 Jako v kap. 16:7.
 917 D. „já pravím n. říkám“.
 918 Jako v kap. 17:25.
 919 N. „nechci“, „nepřeji si“, „nestojím o to“, „nemám chuti“.
 920 N. „nakonec“, jako ve v. 37.
 921 Neurčitý čas („pocítiv lítost“, „byv jat lítostí“, „potom ho to však zamrzelo a“, ve v. 32 obdobně).
 922 N. „jsem zde“, srov. Skut. 9:10, hebraismus značící „jsem zde k jakékoli službě“.
 923 N. „postoupil“, „přenechal“.
 924 N. „zahradníkům“, „vinařům“, „obděláváčům“.
 925 N. „odcestoval“, „vydal se na cesty“.
 926 N. „její“, tj. „vínice“; znění v textu značí „ovoce hospodářovo“. Řecký text připouští obojí význam, neboť „vínice“ je v řečtině mužského rodu.
 927 N. „vzavše“, v. 39 obdobně.
 928 D. „kterého“ (kap. 21:35), „který“ (kap. 22:5).
 929 N. „před mým synem se zastydí“, „k mému synu budou mít úctu“, „vůči mému synu budou mít uznání“, „na mého syna budou dbát“.
 930 D. „zabijeme ho“, srov. kap. 20:20, pozn. 865; viz také Jan 11:53.
 931 N. „ovládněme“, „ujměme se držby“.
 932 N. „když“.
 933 D. „v jeho“, tj. „v obdobích ovoce“.
 934 N. „spláčet“, tj. část úrody jako nájemně.
 935 Žalm 118:22, 23.
 936 Tj. „zamítlí po přezkoumání“, „neschválili“.
 937 Viz Luk. 20:17.
 938 Tj. „hlavním nárožním kamenem“.
 939 Vztahuje se mluvnický k „hlavě nároží“.
 940 D. „nastala“, „povstala“, „vznikla“.
 941 Vl. „vzato n. odtrženo od vás“.
 942 N. „rodit“, jako v kap. 3:8.
 943 Tj. „ovoce království“.
 944 N. „měli chuť se ho zmocnit“, „byli by se ho nejraději zmocnili“.
 945 D. „vsouce dychtívi se ho zmocnit“.
 946 N. „svatební hostinu“, „svatbu“, dále obdobně.
 947 N. „povolán“, dále obdobně; v celém tomto oddíle je „povolat“ a „pozvat“ totéž sloveso. Ve v. 3 lze také číst „by pozvané povolali na svatební slavnost“.
- 948 Viz kap. 21:29.
 949 N. „snídání“, „přesnídávku“.
 950 N. „zaujáváš lhotejný postoj“, „zlehčíváš si to“, viz Hebr. 2:3.
 951 Pravděpodobně je „a král se rozhněval“ správně čtení.
 952 N. „zapálil“.
 953 N. „průjezdy“, „křižovatky“.
 954 N. „cest(y)“.
 955 Viz kap. 20:6.
 956 N. „shromáždili“, „sebrali“.
 957 Zde podle některých rukopisů „svatební sňh“, přijmeme-li toto znění, lze níže místo „hojně opatřena“ číst „zaplněna“.
 958 N. „hodovníky“. D. „ležícími“, tj. „u stolu“.
 959 N. „vstoupil“, jako ve v. 11, „vešel“.
 960 N. „zmlkl“, „ústa se mu zavřela“, v. 34 obdobně.
 961 N. „polapili“, „zapletli“, „zmlátil“.
 962 D. „pravice“.
 963 N. „opravdový“, „upřímný“, „pocitový“.
 964 Tj. „na nikoho nedbáš n. se neohlížíš“.
 965 Vl. „tvář“, „obličej“, „vzezení“, „zevnějšek“.
 966 Neurčitý čas („zaujmut [„zaujmete“] k otázce kladné stanovisko a splnit [„splňte“] povinnost z toho vyplývající). Také lze přeložit (méně vhodně, protože to by se týkalo jen jediného úkonu) „dát“ („odvedte“).
 967 N. „zlovůli“, „zlomyslnost“, „špatnost“.
 968 N. „zkoúsíte“.
 969 N. „přinesli“.
 970 N. „platte“, „odevzdávejte“.
 971 Viz Marek 12:17.
 972 Gen. 38:8; Deut. 25:5.
 973 N. „a vzbudí n. vyvolá“.
 974 Neurčitý čas („každý ji pojal a měl ji až do smrti“).
 975 N. „jste klamání n. svádění“.
 976 D. „ani“.
 977 Tj. „není toho, že by se muži ženili a ženy byly vydávány“ (totiž svými rodiči, srov. kap. 24:38).
 978 Exod. 3:6.
 979 D. „na totéž místo“.
 980 N. „právnik“.
 981 Viz kap. 16:1.
 982 N. „který příkaz v zákoně je veliký“, „který příkaz je veliký v zákoně“.
 983 Deut. 6:5.
 984 N. „myslí“, D. „v celém svém srdci a v celé své duši a v celém svém rozumu“, viz kap. 3:11.
 985 Lev. 19:18.
 986 Viz kap. 17:25; 3:11.
 987 N. „jak ho tedy David... může nazývat“ (v. 43), „jak může být“ (v. 45).
 988 Žalm 110:1.
 989 Viz kap. 20:21.
 990 D. „kolikkoli jich“.
 991 Jako „bud“ bedliv“ v kap. 19:17.
 992 Totéž sloveso jako „konejte“ shora, jež však v češtině vyžaduje předmět.

- 993** N. „náklady“, jako v kap. 11:30, nesouvisí však s „nakládají“ níže.
- 994** N. „nechtějí“, „nechce se jim“.
- 995** Viz kap. 6:1, pozn. 194.
- 996** Řec. „*ylaktéria*“, jinak „čelenky“, jakých se užívalo na základě doslovného chápání Deut. 6:8; 11:8.
- 997** N. „lemy“, „štrápce“, viz kap. 9:20 a Num. 15:37–39.
- 998** D. „přední lehátko n. pohovku“.
- 999** N. „večeřích“.
- 1000** Titul židovských náboženských učitelů.
- 1001** N. „vůdce“, „průvodce“, „cvičitel“, „vychovatel“, dále obdobně.
- 1002** Zde (nikoli ve v. 10) mají některé rukopisy znění „učitel“; snad je to správné znění.
- 1003** Viz kap. 5:39; netýká se vv. 16, 18.
- 1004** N. „kdkoli... bude povyšovat, bude ponižován, a... bude ponižovat, bude povyšován“.
- 1005** N. „zavíráte“.
- 1006** D. „vy“.
- 1007** Tj. „se snaží vstoupit“.
- 1008** Verš 14 starších překladů v nejlepších rukopisech chybí.
- 1009** N. „vytvořili n. získali jednoho přistouplíce“, „Přistouplilci“ (řec. „*prosélytai*“) se nazývali ti z národů, kteří od pohanství přestoupili k židovství“.
- 1010** N. „až“, „kdykoli“.
- 1011** „*Gehenna*“, viz kap. 5:22.
- 1012** N. „dlužen“, tj. „splnit přísahu“.
- 1013** Podle některých rukopisů „jenž se v něm usídlil“.
- 1014** N. „zanechali“, „opustili“, na konci verše obdobně.
- 1015** D. „těžší“.
- 1016** Vl. „soud“, smysl jako v textu („spravedlivý soud“).
- 1017** Vl. „polykáte při pití“, „splachujete dolů hrdlem“.
- 1018** N. „násílím“.
- 1019** N. „nezdřelivost“, „nedostatkem sebekázně“ při uspokojování chtivosti.
- 1020** N. „prosyce“, „přecpání“.
- 1021** N. „opravujete“.
- 1022** N. „náhrobky“, nesouvisí s „hroby“ shora.
- 1023** „Společník“ zde i jinde znamená spoluúčastníka něčeho, jako je např. spolujatel obchodu n. živnosti.
- 1024** N. „uprchli“.
- 1025** N. „pronásledovat“, „poženete“.
- 1026** N. „z města do města“.
- 1027** N. „si přál svolat“, „bych byl rád svolat“, „nepřáli jste si“, „nestáli jste o to“. Na obou místech je sloveso v neurč. čase („pojal jsem přání“, „zatoužil jsem“, na konci verše obdobně).
- 1028** Vl. „na jedno místo svolat n. shromáždit“, dále obdobně.
- 1029** Jako ve Skut. 7:28.
- 1030** Žalm 118:26.
- 1031** N. „mu poukázali n. ho upozornili na“.
- 1032** D. „jenž nebude“.
- 1033** N. „neoklamal“, „nepovedl“, „neobloučil“, dále obdobně.
- 1034** D. „na“ („na základě mého jména“, „s odvoláním na mé jméno“, „ve spojení s mým jménem“).
- 1035** Jiný výraz než ve v. 4.
- 1036** N. „nelekali“, „nedávali zneklidňovat“, „nebyli zastrahováni n. zneklidňováni“.
- 1037** D. „budou hladu a mory a zemětřesení“ (množné číslo).
- 1038** Vl. „svjívni v bolestech“, zvl. porodních nebo i smrtelného zápasu.
- 1039** D. „vydají do“ (v. 9), „vydávat“ (v. 11).
- 1040** Jako v kap. 13:21; týž výraz je ve vv. 20 a 29.
- 1041** N. „klopytnou“, „budou zmateni“, „urazí se“, jako v kap. 13:57.
- 1042** N. „lživých“, dále obdobně.
- 1043** N. „se rozmůže“.
- 1044** Viz Marek 13:14.
- 1045** Tj. „na svaté půdě“, „kde je svatá půda“; jde o charakter místa.
- 1046** N. „dávěj pozor“, „uvažuj“, „zamýšlej se“.
- 1047** N. „vyzvedl“, „odnesl“.
- 1048** N. „za nečasu“, jako v kap. 16:3.
- 1049** D. „jaká nenastala od... aniž vůbec kdy nastane“.
- 1050** N. „přerušeny“, vl. „uřaty“, „uříznuty“.
- 1051** V příčinném smyslu.
- 1052** Neurčitý čas („neuvěřte“, „nevjdýte“).
- 1053** N. „konat“, D. „dávat“.
- 1054** „Možno-li“ naznačuje úmysl podvodníka, „kdyby bylo možno“ by naznačovalo úsudek pisatele, vždy však jde o nemožnost věci.
- 1055** N. „v komůrkách“, jako v kap. 6:6.
- 1056** N. „s příchodem... tomu bude právě tak“.
- 1057** Nesouvisí s předchozím „vychází“.
- 1058** N. „zjevuje se“, jako ve v. 30.
- 1059** D. „sejdou“, „budou shromáždění“.
- 1060** N. „orlově“ zde smysl jako v textu.
- 1061** N. „zviklány“, „zakolísají“, „budou se zmitat“.
- 1062** N. „s velikou (D. „mnohou“) mocí a“.
- 1063** N. „svolají“, viz kap. 23:37.
- 1064** D. „ze“; netýká se předložky „od“ níže.
- 1065** N. „od konců“, „od hranic“, na konci verše obdobně.
- 1066** N. „kdykoli“, ve v. 33 také „až“.
- 1067** N. „jemnou“, „křehkou“, „hebkou“, „útlou“.
- 1068** N. „listí raší“.
- 1069** N. „poznáváte“ (v. 32), „znejte“ (v. 33).
- 1070** Tj. „svě dcery“.
- 1071** N. „strhla“, „zachvátíla“, „sebrala“.
- 1072** N. „přejímá“, „přebírá“, jako „převzali“ u Jana 19:16; jinak „zajímá“ ve smyslu „bere do zajeť“.
- 1073** Míni se mlyn jako nástroj, skládající ze dvou kamenů, z nichž jedním se ručně otáčí, srov. kap. 18:6, pozn. 761.
- 1074** N. „míni přijít“.
- 1075** D. „ono“.
- 1076** Neurčitý čas („probděl by noc“).
- 1077** N. „kdyby se byl hospodář domu dověděl... byl by bděl a nebyl by připustil“.
- 1078** N. „se připravujte“, D. „stávejte se připravenými“, viz také Zjev. 2:10, pozn. 48.
- 1079** Viz Skut. 10:45.

- 1080** Neurčitý čas („pokaždé dal“, „převzal tento úkol a splnil jej“).
- 1081** Viz Luk. 12:37.
- 1082** Zde je předložka v řečtině spojena s 3. pádem; to značí trvalejší a užití spojení než ve v. 45, kde je táž předložka spojena s 2. pádem.
- 1083** Viz kap. 19:21.
- 1084** N. „se opožďuje n. si dává na čas se svým přijitím“.
- 1085** Viz Hebr. 10:37.
- 1086** N. „rozřízne“; podle některých může znamenat i jiný neobyčejně tvrdý tělesný trest.
- 1087** D. „polož“.
- 1088** Vl. „pochodně“.
- 1089** N. „k uvitání ženicha“.
- 1090** N. „zmocnila se všech dřívota n. ospalost“.
- 1091** Viz Marek 14:37.
- 1092** N. „proctivě“.
- 1093** N. „ozdobily“, „přistrojily“.
- 1094** V dějovém smyslu.
- 1095** N. „nakonec“, „posléze“.
- 1096** Vl. „vydal“, „odevzdal“.
- 1097** Viz kap. 19:21; netýká se vv. 25 a 27.
- 1098** D. „kterému“.
- 1099** N. „zvláštní“, D. „vlastní“.
- 1100** N. „zdatnosti“, D. „moci“, „síly“.
- 1101** D. „v nich“, viz kap. 3:11.
- 1102** N. „uplatnil je“, „zahájil s nimi *obchodní* činnost“.
- 1103** Podle některých rukopisů „získal“, jako ve v. 17.
- 1104** D. „stříbro“.
- 1105** Viz kap. 18:23n., pozn. 792.
- 1106** N. „správně“, „výborně“.
- 1107** Viz Skut. 10:45.
- 1108** N. „jenž měl“, zde (proti ostatním výskytům slova „dostal“ v tomto oddíle) dokonavý minulý čas s dosahem do přítomnosti („dostal a stále ještě měl u sebe“).
- 1109** N. „sbírající“, „shromažďující“, v. 26 obdobně.
- 1110** D. „sklizející, odkud“, v. 26 obdobně.
- 1111** N. „uleknuv se“, „byv jat bázní“.
- 1112** N. „podlý“, „ničemný“, „špatný“.
- 1113** N. „netečný“, „liknavý“, „loudavý“, „lhostejný“; lze chápat i jako zpodstatnělé („zlý nevolnice a lenochu“).
- 1114** N. „hodit peněžníkům“, „uložit u peněžníků“; nesusvisí s „peníze“ shora.
- 1115** N. „odnesl“.
- 1116** Viz kap. 13:12.
- 1117** N. „nepotřebného“, „ničemného“, „zbytečného“, „neschopného“.
- 1118** N. „vyžehňte“.
- 1119** N. „před něho svolány“.
- 1120** Viz kap. 20:21.
- 1121** Zde (nikoli ve v. 32) D. „kozičky“, srov. kap. 15:26, pozn. 671.
- 1122** N. „ujměte se dědictví“.
- 1123** Neurčitý čas, podobně jako „vyhladověl“ shora („dostal n. pocítil žízeň“, „byl zachvácen žízní“).
- 1124** N. „hostem“, „přichožím“, dále obdobně.
- 1125** N. „přijali jste mě pohostinsky“, „poskytli jste mi pohostinství n. přístřeší“, dále obdobně.
- 1126** Viz Jak. 2:15.
- 1127** Svátky „Minutí“ (hebr. „*pésach*“, v řečtině N. Zákona přepis aramejského znění „*pascha*“, – odtud „*Fáze*“ Kralických) se slavily na památku vysvobození z Egypta a toho, že anděl, hubící prvorozence Egyptanů v poslední noc pobytu Izraelců v oné zemi, minul domy označené krví jehněte (Exod. 12:13, 27). Výraz „*pascha*“, jenž se zde a všude dále překládá „Minutí“, se používá jako pojmenování těchto svátků a při nich konaných slavností a obřadů, také však hostin, pořádaných při této příležitosti v domácnostech Židů, i jehněte, jež se při nich pojídalo.
- 1128** D. „a Syn člověka je vydáván“.
- 1129** N. „shromáždění“, „se sešli“.
- 1130** D. „aby se Ježíše lstí zmocnili a zabíjeli“; stran výrazu „zabíjeli“ viz kap. 21:38, pozn. 930.
- 1131** N. „rozruch“, „nepokoj“, „hluk“, „vráva“, „vzbuoreň“.
- 1132** N. „když se však Ježíš octl“.
- 1133** N. „vonného oleje n. masti“, v. 12 obdobně.
- 1134** N. „rozlila“, „nalila“.
- 1135** N. „ztráta“.
- 1136** Viz kap. 13:46.
- 1137** N. „zármutek“, „nesnáze“, „mrzutosti“, „trapné postavení“.
- 1138** Viz 3:10.
- 1139** D. „tato“.
- 1140** Vl. „na n. po mém těle“.
- 1141** N. „aby mě připravila k pohřbu“, viz Jan 12:7.
- 1142** N. „bude vykonáno n. uskutečněno“, ne však jako ve v. 10.
- 1143** Viz kap. 23:4; týž výraz zde ve v. 17, viz kap. 20:21.
- 1144** N. „odvázil“.
- 1145** N. „dychtil po vhodné příležitosti“, „vyhledával vhodnou příležitost“.
- 1146** D. „aby ho vydal“.
- 1147** N. „slavím“, „držím“, také „míním konat“ atd.
- 1148** N. „namočil“, „namočil“, neurčitý čas.
- 1149** N. „tento“, ne jako „ten“ na počátku věty.
- 1150** D. „bylo by mu dobré, kdyby se onen člověk“.
- 1151** N. „kdyby nebyl býval zplozen“.
- 1152** N. „mínil vydat“; také charakter osoby („jeho vyda-vač n. zrádce“).
- 1153** Slovo „nové“ je zde velmi nedostatečně rukopisně doloženo.
- 1154** N. „uspořádání“, „zřízení“, „rozvrhu“.
- 1155** Vl. „stran mnohých“, ne jako v kap. 20:28.
- 1156** N. „úrody“, „výtěžku“, „výnosu“.
- 1157** Tj. „nového druhu“, „novým způsobem“ („*kainos*“, viz Hebr. 12:24).
- 1158** Jako Marek 14:26; Skut. 16:25; Hebr. 2:12.
- 1159** N. „vzhladem ke mně“, D. „ve mně“, viz kap. 11:6.
- 1160** N. „úrazu“, „klopýtnutí“.
- 1161** Zech. 13:7.
- 1162** N. „budu bít“.
- 1163** N. „se rozprchnou“.
- 1164** N. „co vstanu“.
- 1165** N. „zavolá“.
- 1166** Viz kap. 16:24.

- 1167** N. „pozemek“.
- 1168** N. „usedněte“.
- 1169** N. „než odejdu a tamto“.
- 1170** N. „pln úzkosti“, „těžce stisněn“.
- 1171** N. „mě... obejde“, D. „ode mne... mimo přejde“.
- 1172** Viz kap. 12:38, pozn. 503.
- 1173** N. „nachází n. zastihuje je, ani“.
- 1174** Viz Marek 14:37.
- 1175** D. „tak“.
- 1176** D. „nevešli“.
- 1177** N. „ochoten“, „dychtiv“.
- 1178** N. „jal modlit“.
- 1179** Zde slova „ode mne“ v některých rukopisech chybějí.
- 1180** N. „[mě] tento kalich minout, aniž bych jej“.
- 1181** N. „přišel opět, shledal“.
- 1182** N. „řec“.
- 1183** N. „oddechujte si“, „zotavujte se“, viz kap. 11:28, pozn. 452.
- 1184** N. „procitejte“.
- 1185** N. „tesáky“, „noži“, „šavlemi“, dále obdobně.
- 1186** N. „klacky“, „kyjí“, „holemi“.
- 1187** N. „nač jsi zde“.
- 1188** D. „urazil“, „odňal“.
- 1189** N. „odvrať svůj meč“.
- 1190** N. „vzali“, „vezmou“, neurč. čas.
- 1191** D. „v meči“ viz kap. 3:11.
- 1192** N. „budou zahubeni“.
- 1193** N. „nedal k ruce n. k službám“, D. „a poskytnete mi“.
- 1194** Oddíl řím. vojska, asi 5–6 tisíc mužů.
- 1195** D. „sebrat“.
- 1196** N. „do nádvoří veleknězova paláce“, podobně jako ve v. 69; slovo ve v. 58 přeložené „palác“ a ve v. 69 „nádvoří paláce“ znamená celou budovu paláce i nádvoří, jež jí bylo obklopeno.
- 1197** Tj. „do nádvoří“.
- 1198** N. „mezi“.
- 1199** Řec. „synedrion“, hebr. „*sanhedrím*“, nejvyšší židovský soud.
- 1200** D. „aby ho usmrtili“, viz kap. 10:21.
- 1201** N. „usilovali o lživé svědectví proti Ježíšovi... a na nic nepřišli n. nic nevymyslili n. nedokázali“.
- 1202** Neurč. čas, jako následující „přistoupili“ („přistoupili jeden po druhém“).
- 1203** Toto sloveso má zde – v N. Zákoně jen na tomto místě – zdůrazňující předponu („se vši vážnosti n. slavnostně tě zapřísahám“).
- 1204** Viz kap. 20:21.
- 1205** Neurč. čas: „zarouhal se“, „vyslovil rouhání“ (v. 64); „zaporokuj“, „dej se do prorokování“, „vyslov prorocství“ (v. 67).
- 1206** Viz kap. 17:25.
- 1207** N. „tu naplivali do... a ztloukli ho pěstmi, a někteří ho zbili“, neurč. čas je však zde spíše, jak to podává znění v textu (a také Marek 14:65), vyjádřením toho, jak se po vynesení rozsudku všichni náhle na Pána Ježíše vrhli, odhodivše veškerou důstojnost, a dávali bez ostychu průchod své nenávisti a pohrdání.
- 1208** N. „políckovat“, „švihat“.
- 1209** N. „tys také“.
- 1210** Tj. „prostoru uvnitř brány“.
- 1211** N. „projevuje“, „odhaluje“, D. „činí zřejmým“.
- 1212** Viz v. 34.
- 1213** N. „výrok“.
- 1214** D. „slovo Ježíše, řeckého [mu]“.
- 1215** Viz kap. 16:24.
- 1216** N. „zaplakal“.
- 1217** N. snad „o Ježíšovi“, „stran Ježíše“.
- 1218** Viz kap. 12:14.
- 1219** N. „Pilatovi z Pontu“ (Skut. 18:2), „Pontanu Pilátovi“.
- 1220** Jako „lituje toho“ v kap. 21:29.
- 1221** D. „trestu nezasluhující“.
- 1222** D. „co pro nás n. vůči nám n. *vzhledem* k nám“.
- 1223** N. „postarej se ty“, tj. „to je tvá věc“; v. 24 obdobně.
- 1224** N. „pohodil n. odhodil ty“.
- 1225** Posvátná chrámová pokladnice, viz Marek 7:11.
- 1226** Viz kap. 12:14.
- 1227** D. „z nich“.
- 1228** Zech. 11:12n.; pod jménem Jeremjovým se uvádí pravděpodobně proto, že kniha Jeremjova asi byla první v oddíle prorockých knih, do něhož patřilo i prorocství Zecharjovo, a bylo zvykem nazývat celý takový oddíl podle první knihy. Srov. Luk. 24:44, kde výraz „zákon, proroci a žalmy“ znamená veškerá tehdy existující Svátá Písma, jimž dnes říkáme Starý Zákon; Židé je dělili a dělil dodnes na „zákon, proroky a (ostatní posvátné) spisy“, a protože první knihou v třetím oddíle byla a je u Židů dodnes kniha Žalmů, byl i celý tento oddíl nazýván „žalmy“.
- 1229** N. „a vzali“.
- 1230** N. „toho, jenž byl oceněn, jehož ocenili“.
- 1231** N. „otázal“.
- 1232** N. „výrokem“.
- 1233** N. „kterého chtěli“, vv. 17, 21 obdobně, viz kap. 12:38.
- 1234** N. „pověstného“, „rozhlášeného“.
- 1235** N. „byli svoláni“, viz kap. 26:3.
- 1236** D. „pravíc“.
- 1237** D. „nic tobě a onomu spravedlivému“, viz kap. 8:29, pozn. 315.
- 1238** D. „zahubili“, v tom smyslu jako „způsobí... smrt“ v kap. 10:21.
- 1239** N. „co tedy učiním“.
- 1240** N. „že není nic platný“, „že nic nepomáhá“.
- 1241** N. „že se povyk (viz kap. 26:5) vzmáhá“.
- 1242** Hlavní sídlo římského vojenského velitele, nebo síň, kde soudil.
- 1243** N. „četu“, snad jde o manipul, třetinu kohorty, nebo o celou kohortu, desetinu legie (viz kap. 26:53), anebo vůbec o nějaký houf vojáků bez přesnějšího určení.
- 1244** Krátký pláštík římských vojáků; ve v. 28 vl. „obložil ho šarlatovou pláštěnkou“.
- 1245** N. „korunu“.
- 1246** Neurčitý čas („odvedli“, zde však spíše ve smyslu „jali se odvádět“, „nastoupili cestu, odvádějce ho“).
- 1247** N. „zastihli“, „potkali“, „sehnali“, „vyhledali“.

- 1248** Tj. „pocházejícího z Kyrény“, severoafrického města; jinak prostě „jednoho Kyréňana“.
- 1249** N. „odnesl n. vzal za sebe jeho kříž“, „ujal se nesení jeho kříže“.
- 1250** N. „vypít“.
- 1251** N. „nepřál si“, viz kap. 12:38, ve v. 34 však v neurčitém čase („nepocítil n. neprojevil chuti n. přání“, „odmítl“, „pocítil n. projevil nechuť“); v. 43 obdobně, tam však čas přítomný, významu nedokonavého („stojí-li o něho“).
- 1252** Zbývající část v. 35, uváděná v starších překladech, není dostatečně rukopisně doložena.
- 1253** D. „napsané“.
- 1254** Viz Luk. 23:39.
- 1255** D. „pohybující“.
- 1256** N. „vysvobod sám sebe“, „pomoz sám sobě“, dále obdobně.
- 1257** Neurčitý čas, viz kap. 4:24, pozn. 119; kap. 9:13, pozn. 336.
- 1258** Viz 2 Tim. 1:12.
- 1259** N. „spoléhá“, dokonavý minulý čas s dosahem do přítomnosti, zároveň s významem zesilujícím („plně spoléhá“), jinak „svěřil se“, „důvěřuje“ (cele, plně).
- 1260** Žalm 22:1.
- 1261** Viz Skut. 2:27, pozn. 101.
- 1262** N. „se rozběhl“.
- 1263** N. „ať uvidíme“.
- 1264** N. „propustil“, „vypustil“.
- 1265** Vl. „byla roztržena“, dále obdobně.
- 1266** Neurčitý čas („došlo k trhání skal“, „skály se počaly trhat“).
- 1267** N. „počaly otvírat“.
- 1268** N. „procitlo“, „vstalo“ (kap. 27:52, v. 64 a kap. 28:6n. obdobně); D. „jsem kříšen“, „procítám“, „vstávám“ (v. 63).
- 1269** N. „procitnutí“, „vstání“, výraz, vyskytující se v N. Zákoně jen zde (nikoli ve v. 63).
- 1270** Sloveso se zdůrazňující předponou („jasně n. zřejmě se zjevili“).
- 1271** N. „byli jati nesmírnou bázni“.
- 1272** Někteří čtou „staly“, „udály“.
- 1273** Viz kap. 2:6, pozn. 29; netýká se předchozího „jež“.
- 1274** N. „se vydaly“.
- 1275** Magdala bylo město v Galilei jihozápadně od Genésaretského jezera; jinak „magdalská“, „Magdalanka“.
- 1276** D. „Ježíšovi“.
- 1277** N. „vyprosil“.
- 1278** N. „vzav“, „přijav“.
- 1279** Den před sobotou, kdy vše potřebné muselo být připraveno na sobotu, den odpočinku.
- 1280** N. „svůdce“, „bludař“.
- 1281** N. „omyl“, „svod“, „blud“, „klam“, souvisí s „podvodník“ ve v. 63.
- 1282** D. „víte“.
- 1283** D. „zapečtivše kámen se strážním oddílem“.
- 1284** N. „po sobotě“; bylo to k večeru toho dne, kdy po západu slunce skončila sobota a začínal první den nového týdne; „soumrak“ níže je soumrak večerní. Událost, o níž se vypravuje ve vv. 2nn., nastala v noci n. časně ráno nato; tehdy u hrobu nebyl nikdo jiný než vojáci strážního oddílu.
- 1285** N. „den týdne“.
- 1286** D. „od jeho bázně“.
- 1287** N. „zatřásl“, „sebou trhli“.
- 1288** Viz Luk. 7:12; netýká se vv. 7 a 11.
- 1289** N. „jali se mu klanět“, v. 17 obdobně.
- 1290** N. „shromáždívše se“.
- 1291** Viz kap. 12:14.
- 1292** N. „dost velikou částku“, D. „hodně“, „značně n. dost mnoho“.
- 1293** D. „stříbrňáků“, v. 15 obdobně.
- 1294** D. „kdyby to bylo uslyšeno od“.
- 1295** N. „přesvědčíme“, „uchlácholíme“.
- 1296** D. „učiníme bezstarostnými“, viz příbuzné sloveso v kap. 6:25.
- 1297** N. „dostavše“, „přijavše“.
- 1298** N. „řeč“, „věc“.
- 1299** D. „byla“, v dějovém smyslu.
- 1300** N. „rozhlášena“.
- 1301** N. „na horu“.
- 1302** N. „upadli v pochyby n. rozpaky n. zmatek“, „zaváhali“.
- 1303** Slovo „tedy“ je zde velmi nedostatečně doloženo.
- 1304** Neurčitý čas, viz Mat. 27:42, pozn. 1257; netýká se sloves „křtíte“ a „vyučujte“ u Mat. 28:19n.
- 1305** N. „pro“, viz 1 Kor. 10:2.
- 1306** Viz Mat. 23:3.
- 1307** D. „kolik jich“.

EVANGELIUM PODLE MARKA

Počátek blahé zvěsti o Ježíši Kristu, Božím Synu¹, (2) podle *toho*, jak je psáno u [Isaiáše,] proroka²: Hle, já před tvou tváří vysílám svého posla, jenž upraví³ tvou cestu³. (3) Hlas volajícího v pustině: Připravte cestu PÁNĚ, čiňte jeho stezky³ přímými.

(4) Přišel⁴ Jan, křtil v pustině a kázal křest pokání k odpuštění hříchů. (5) I vycházel k němu všechen júdský kraj a všichni Jerúsálémci a byli od něho v Jordáně, řece, křtěni⁵, vyznávající své hříchy. (6) A Jan byl oděn srstí velblouda a okolo svých kyčlí⁶ koženým opaskem a jídal kobylinky a divoky⁶ med, (7) a kázal, říkáje: Za mnou⁶ přichází silnější než já, jemu⁷ nejsem způsobilý, skloně se, uvolnit řemínek jeho opánků. (8) Já jsem vás ovšem křtil¹⁰ vodou⁸, on však vás bude křtít Svatým Duchem⁹.

(9) A v oněch dnech se stalo, že od Nazaretu z Galileje⁹ přišel Ježíš a byl od Jana v Jordáně¹¹ pokřtěn⁵; (10) a hned, vystupuje¹² z¹² vody, uviděl, že se nebesa rozpolcují a že na něho sestupuje Svatý Duch, jakoby holubice. (11) A z nebes zazněl¹³ hlas: Ty jsi můj milovaný Syn, v tobě jsem našel svou slast.

(12) A ihned ho Duch vyhání do pustyiny; (13) i byl v pustině čtyřicet dní, jsa pokoušen¹⁴ od Satana, a byl se¹⁵ zvrátý a obsluhovali ho¹⁶ andělé.

(14) Poté však, co Jan byl vydán, přišel Ježíš do Galileje a kázal blahou zvěstí o Božím¹⁷ království (15) a říkal: Naplnila se doba a přiblížilo se Boží království; kajte se a věřte v blahou zvěst¹⁸. (16) A kráčeje¹⁹ podél Galilejského moře¹⁹, uviděl Šimona a Ondřeje, Šimonova²⁰ bratra, jak v moři rozhazují²¹ čerčen²²; byli totiž rybáři. (17) A Ježíš jim řekl: Pojdte²² za mnou a způsobilím, byste se stali rybáři lidí. (18) A hned se, zanechavše své sítě, za ním vydali. (19) A postoupiv trochu od tamtud, uviděl Jakuba Zebedeova a Jana, jeho bratra, a ti byli v lodi, opravující²³ síť. (20) A hned je povolal; a zanechavše

svého otce Zebedea v lodi s námezdníky, odešli za ním.

(21) I vcházejí do Kafarnaúmu. A hned v sobotu vstoupil do synagogy a vyučoval; (22) i upadali nad jeho naukou v ohromení²⁴, neboť je vyučoval jako *někdo*, kdo má²⁴ pravomoc, a ne jako písaři. (23) A v jejich synagoze byl *jedem* člověk posedlý nečistým duchem²⁵, i vzkřikl, (24) pravě: Eh²⁶, co je ti do nás²⁷, Ježíši, Nazareťane²⁸? Přišel jsi nás zahubit? Zná²⁹ tě, kdo jsi – Boží Svatý³⁰. (25) A Ježíš ho pokáral³¹, pravě: Oněm³² a vyjdi z něho! (26) A nečistý duch, zalomcovav jím a zvolav silným hlasem, z něho vyšel; (27) a všichni strnuli úžasem, takže se spolu navzájem dotazovali³³ a říkali: Co je toto? Jaká je toto³⁴ nová nauka, že s pravomocí³⁵ přikazuje i nečistým duchům a jsou ho poslušni? (28) A jeho pověst hned vyšla do celého okolního kraje Galileje. (29) A hned, když vyšli ze synagogy, přišli s Jakubem a Janem do domu Šimonova a Ondřejova. (30) A Šimonova tchyně ležela v horečce, a hned mu o ní říkájí. (31) I přistoupil a pozvedl ji, chopiv se [její] ruky, a horečka ji hned opustila, i obsluhovala je¹⁶. (32) A když nastal večer, po západu slunce, nosili k němu všechny, kdo se měli zle a kdo *byli* ovládnáni démony, (33) a celé město bylo shromážděné³⁶ u dveří; (34) i uzdravil mnoho trpících³⁷ různými chorobami a vyhnal mnoho démonů, a demony nenechával mluvit, protože ho znali²⁹. (35) A vstaven rano, dlouho před rozedněním³⁸, vyšel a odešel na pěsté místo a tam se modlil. (36) A Šimon a ti s ním ho vystopovali³⁹, (37) a když ho našli, praví mu: Všichni tě hledají. (38) I praví jim: Berme se jinam, do sousedních městeček, abych kázal⁴⁰ i tam, vždyť k tomuto účelu jsem vystoupil⁴¹. (39) A kázal v jejich synagogách v celé Galilei a vyháněl⁴² demony.

(40) I přichází k němu *jedem* malomocný, snažně ho prosí a padá před ním⁴³ na kolena a praví mu: Chceš-li⁴³, můžesh

mě očistit. (41) A Ježíš, byv pohnut niterným soucitem⁴³, vztáhl ruku, sáhl na něho a praví mu: Chci⁴³, buď očistěn. (42) A jak to řekl, hned od něho malomocenství odešlo a byl očistěn. (43) A přísně ho napomenuv⁴³, poslal ho hned pryč⁴³ (44) a praví mu: Hleď, bys nikomu nic neříkal, ale⁴³ jdi, ukaž se knězi a přines⁴³ za své očistění, co nařídil Mojžíš, na svědectví jim. (45) On však odešel⁴⁴ počal mnoho kázat a tu věc⁴⁵ rozhlašovat, takže on již nemohl veřejně⁴⁶ vstoupit do města, nýbrž byl venku, na pustých místech, a odevšad k němu přicházeli.

2 A za několik dní opět vstoupil do Kafarnaúmu, i proslechlo se, že je doma⁴⁷, (2) a hned se jich mnoho sešlo, takže již nebylo místa, ani⁴⁸ u dveří, a mluvil k nim slovo. (3) I přicházejí k němu lidé dopravující⁴⁹ ochrnutého, neseno od čtyř; (4) a nemohouce se pro dav k němu přiblížit, odkryli krov, kde byl, a vylámaně jej, spouštějí nosítka⁵⁰, na nichž ten ochrnutý ležel. (5) A Ježíš, vida jejich víru, tomu ochrnutému praví: Dítě, tvé hříchy jsou [ti] odpuštěny⁵¹. (6) Seděli tam však někteří z písmářů a přemýšleli⁵² v svých srdcích: (7) Co tento tak mluví? Rouhá se! Kdo může odpuštět hříchy, leč jeden, Bůh? (8) A Ježíš jim, rozpoznav⁵³ svým duchem, že takto sami v sobě přemýšleli, hned řekl: Co v svých srdcích přemýšlíte o těchto věcech? (9) Co je snadnější? Říci ochrnutému: [Tvé] hříchy jsou [ti] odpuštěny^{51,54}, či říci: Vstávej a zvedni svá nosítka⁵⁰ a chod? (10) Ale abyste věděli, že Syn člověka pravomoc na zemi hříchy odpouštět má – praví tomu ochrnutému: (11) Tobě pravím: Vstávej, zvedni svá nosítka⁵⁰ a jdi do svého domu! (12) I vstal hned a zvednuv svá nosítka, přede všemi vyšel, takže všichni žaslí⁵⁵ a oslavovali Boha, říkajíce: Nic takového⁵⁵ jsme nikdy neviděli.

(13) I vyšel opět podél moře a vřechen dav přicházel k němu, i vyučoval je. (14) A bera se dále⁵⁵, uviděl Leviho Alfeova, sedícího při dávkové pokladně⁵⁵, i praví mu: Pojď za mnou. I vstal a vydal se za ním; (15) a když v jeho domě ležel u stolu, stalo se, že⁵⁶ s Ježíšem a jeho učedníky u stolu leželo mnoho dávkov-

ých výběřčích a hříšníků, neboť jich bylo mnoho a šli za ním. (16) A písmáři a farizeové, vidouce ho jít s hříšníky a dávkovými výběřčícími, říkali jeho učedníkům: Co⁵⁷ to, že jídá a pije s dávkovými výběřčícími a hříšníky? (17) A Ježíš, uslyšev to, jim praví: Lékaře nemají zapotřebí silní, nýbrž ti, kdo se mají zle. Nepřišel jsem povolávat⁵⁸ spravedlivé, nýbrž hříšníky.

(18) A Janovi učedníci a farizeové se postili⁵⁹, i přicházejí a praví mu: Proč se Janovi učedníci a [učedníci] farizeů postívají, učedníci tvoji⁶⁰ však se nepostívají? (19) A Ježíš jim řekl: Což se synové svatební síně mohou postit, zatímco je ženich s nimi⁶⁰? Pokud mají ženicha s sebou⁶⁰, nemohou se postit, (20) přijdou však dni, kdy od nich bude ženich odtržen⁶⁰, a tehdy se v onen den postit budou. (21) Nikdo nenašívá záplatu z nevalchovaného sukna na starý⁶⁰ šat⁶⁰, jinak ta nová⁶⁰ výplň z něho ze starého⁶⁰ vytrhává⁶⁰ a vzniká horší díra⁶⁰. (22) A nikdo nedává mladé víno do starých⁶⁰ měchů, jinak to víno působí praskání měchů⁶¹, i vylévá se⁶² víno a měchy se zničí; nýbrž mladé víno nutno dávat do nových⁶⁰ měchů.

(23) I stalo se, že on se v sobotu ubíral⁶³ osetými poli a jeho učedníci počali konat cestu, trhající klasy. (24) A farizeové mu řekli: Hle, proč⁶⁴ činíš v sobotu, co není dovoleno? (25) A on jim řekl: Nečetli jste nikdy, co učinil David, když měl⁶⁵ nouzi a vyhladověl⁶⁶, on i ti s ním, (26) jak v *oddíle o⁶⁷* Abiatharovi, veleknězi, vstoupil do Božího domu a pojedl⁶⁸ chlebě k předkládání⁶⁸, jichž není dovoleno pojídat⁶⁸, leč kněžím, a dal i těm, kdo byli s ním? (27) A řekl jim: Sobota vznikla⁶⁹ pro člověka, ne člověk pro sobotu, (28) takže Syn člověka je Pánem i soboty.

3 A vstoupil opět do synagogy, i byl tam jeden člověk mající ruku vyschlou⁷⁰, (2) i pozorovali ho bedlivě⁷¹, zda ho v sobotu uzdraví, aby ho mohli obžalovat⁷². (3) I praví tomu člověku, jenž měl tu ruku vyschlou⁷⁰: Zvedej se a pojď doprostřed⁷³. (4) A praví jim: Je dovoleno v sobotu vykonat dobro⁷⁴ či zlo, zachránit život či zabít? Oni však mlčeli. (5) A rozhlédnuv se po nich⁷⁵ s hněvem,

jsa svírán zármutkem⁷⁶ nad zatvrzelostí⁷⁷ jejich srdce, praví tomu člověku: Vztáhni tu svou ruku! I vztáhl a ta jeho ruka byla zase napravena⁷⁸; (6) a farizeové hned s héródovci vyšli a pořádali⁷⁹ proti němu⁸⁰ poradu, jak by ho zahubili.

(7) A Ježíš se se svými učedníky uchýlil k moři, i vydal se za ním početný zástup⁸¹ z⁸² Galileje i z⁸² Júdska (8) a z⁸² Jerúsaléma a z⁸² Idúmeje a Zajordání; přišli k němu i lidé z okolí⁸³ Tyru a Sidónu, početný zástup⁸¹, když uslyšeli, jaké věci⁸⁴ koná. (9) I řekl svým učedníkům, aby pro něho byla pohotov⁸⁵ loďka, vzhledem k davu, aby ho netísnil, (10) neboť jich mnoho uzdravil, takže se na něho valili⁸⁶, kteříkoli měli⁸⁷ trápení⁸⁸, aby si na něho mohli sáhnout⁸⁹. (11) A když⁹⁰ ho spatřovali nečistí duchové, padali před ním a křičeli, říkající: Ty jsi Boží Syn. (12) I napomínal je⁹¹ mnohokrát⁹², aby ho nečinili veřejně známým.

(13) I vystupuje⁹³ na horu a přivolává si ty, jež sám chtěl⁹⁴, i odešli k němu (14) a ustanovil⁹⁵ jich dvanáct, aby byli s ním a aby je vysílal kázat (15) a vládnout pravomocí⁹⁶ [uzdravovat choroby a] vyhánět demony. (16) A Simonovi přidal⁹⁷ jméno Petr; (17) a Jakuba Zebedeova a Jana, Jakubova bratra, a přidal⁹⁷ jim jméno Boanérgeš, to jest Synové hromu; (18) a Ondřeje a Filipa a Bartoloměje a Matouše a Tomáše a Jakuba Alfeova a Thaddea a Šimona Kananea⁹⁸ (19) a Júdu Iskariótu, jenž ho i vydal.

I přicházejí do domu (20) a opět se schází dav, takže ani nemohou pojmít chleba. (21) A jeho příbuzní⁹⁹, uslyšeše o tom, vyšli zmocnit se ho; říkali totiž: Pozbyl rozumu¹⁰⁰. (22) A písmaři, kteří sestoupili z⁸² Jerúsaléma, říkali: Má Bělzebúba; a: Vyhání demony skrze knížete¹⁰¹ démonů. (23) I přivolal si je a pravil jim v přirovnáních: Jak může Satan vyhánět Satana? (24) bude-li nějaké království samo vůči¹⁰² sobě rozděleno¹⁰³, nemůže se ono království udržet¹⁰³, (25) a bude-li nějaký dům sám vůči sobě¹⁰² rozdělen¹⁰³, nemůže se onen dům udržet¹⁰³. (26) A jestliže Satan povstal sám vůči¹⁰² sobě a je rozdělen¹⁰⁴, nemůže se udržet¹⁰³, nýbrž je mu¹⁰⁵ konec. (27) Ale nikdo nemůže vstou-

pit do domu silákova a vyloupit jeho svršky¹⁰⁶, leč by nejprve toho siláka svázal, a potom jeho dům vyloupí. (28) Věřu, pravím vám, že synům lidí budou odpuštěna všechna prohřešení i urážlivé řeči, kterékoli¹⁰⁷ urážlivě promluví, (29) kdokoli však urážlivě promluví proti Svatému Duchu¹⁰⁸, je navždy bez¹⁰⁹ odpuštění; nýbrž je vinen věčným prohřešením; (30) protože říkali: Má nečistého ducha. (31) I přicházejí jeho bratři a jeho matka, a stojíce¹¹⁰ venku, poslali¹¹¹ k němu, volajíce ho. (32) A okolo něho seděl dav, i řekli mu: Hle, venku tě hledá tvá matka a tvoji bratři. (33) I odpověděl jim, pravě: Kdo je má matka nebo moji bratři? (34) A rozhlédnuv se v kruhu po těch⁷⁵, kdo okolo něho seděli, praví: Hle, má matka a moji bratři! (35) Ano, kdokoli vykoná¹¹² Boží vůli¹¹², ten je mi bratrem i sestrou i matkou¹¹².

4 A opět počal vyučovat u¹¹³ moře, i šel se¹¹⁴ k němu početný dav, takže nastoupil do lodi a seděl na moři a všechen dav byl¹¹⁵ při moři na zemi. (2) I vyučoval je v přirovnáních mnoha věcem, a ve své nauce jim pravil: (3) Slyšte: Hle, rozséváč vyšel rozsít, (4) a při tom rozsévání se stalo, že některé zrna padlo podél cesty, i přiletěli¹¹⁶ ptáci a sežrali¹¹⁶ je. (5) A další zase padlo na skalnatou půdu, kde nemělo mnoho země, a hned vzešlo ven, protože nemělo hloubky země, (6) a když vzešlo slunce, bylo sežehnuto, a protože nemělo kořene, uschlo. (7) A další padlo mezi¹¹⁷ trní, i vzrostlo¹¹⁸ trní a udušilo¹¹⁹ je, i nedalo úrody. (8) A další padlo do řádné¹²⁰ země a dávalo úrodu vzrůstající¹¹⁸ a přibývající, i neslo jedno třicet a jedno šedesát a jedno sto. (9) A pravil: Kdo má uši k slyšení, slyš! (10) A když osaměl, tážal se ho ti okolo něho s těmi dvanácti na ta přirovnání; (11) i pravil jim: Vám je dáno [poznat] tajemství¹²¹ Božího království, oněm však, těm venku, se všechny věci dějí v přirovnáních, (12) aby hledíce hleděli¹²² a neviděli, a slyšíce slyšeli¹²² a nechápali, aby se snad¹²² nestalo, že by byli obráceni¹²² ke mně¹²² a že by jim bylo odpuštěno. (13) I praví jim: Nevíte, co znamená¹²³ toto přirovnání? A jak se poznámíte¹²⁴ se všemi přirovnáními? (14) Ten

rozsévač rozsévá slovo, (15) a toto¹²⁵ jsou ti podél cesty, kde se slovo rozsévá, a když uslyší, přichází hned Satan a slovo, jež je v nich zaseto, odnímá¹²⁶. (16) A toto¹²⁵ podobně jsou ti, kteří se rozsévají na skalnatá místa, kteří, když uslyší slovo, hned je s radostí přijímají, (17) a nemají sami v sobě kořene, nýbrž jsou dočasní; když potom pro slovo nastane útlisk¹²⁶ nebo pronásledování, hned se urážejí¹²⁶. (18) A další jsou ti, kteří se rozsévají mezi¹²⁷ trní; toto¹²⁵ jsou ti, kteří slovo uslyšeli, (19) i vtírají se¹²⁷ starosti¹²⁸ života¹²⁸ a klam bohatství a chtivosti¹²⁹ stran ostatních věcí, a spolu dusí¹²⁹ slovo, i stává se neplodným¹³⁰. (20) A toto¹²⁵ jsou ti, kteří byli zaseti na řádnou¹²⁰ zemi, ti, kdo¹³⁰ slovo slyší a vpouštějí¹³¹ a nesou úrodu, jeden třicet a jeden šedesát a jeden sto.

(21) A pravil jim: Což se snad přinášejí¹³² lampa, aby byla postavena¹³³ pod modius¹³³ nebo pod lože? Ne aby byla postavena¹³³ na svícen¹³³? (22) Není přece nic tajného¹³³, co nebudě vyjevено, aniž se děje¹³⁴ co utajeného¹³⁵, leč aby vyšlo najevo. (23) Má-li kdo uši k slyšení, slyš. (24) A pravil jim: Všimněte si *toho*¹³⁶, co slyšíte. Jakou měrou měříte, bude naměřeno vám, a bude vám přidáno, (25) neboť kdokoli má, bude mu dáno, a kdo nemá, bude od něho vzato¹²⁶ i to, co má.

(26) A pravil: Takové je Boží království¹³⁷, jako by člověk hodil¹³⁸ na zemi osivo¹³⁹ (27) a spal by a vstával by¹⁴⁰ nocí i dnem, a osivo¹³⁹ by pučelo a vytahovalo by se; jak, neví sám. (28) Země nese úrodu sama od sebe; nejprve osení¹⁴¹, potom klas, potom plně vyztřelá¹⁴² obilí v klase. (29) A až *to* úroda dovolí, hned vysílá¹⁴³ srp, protože nadešla žeň.

(30) A pravil: Jak bychom znázornili¹⁴⁴ Boží království, anebo jakým přirovnáním¹⁴⁵ bychom je přirovnali¹⁴⁶? (31) Jako k zrnů hořčice, jež, když se na zemi zaseje, je menší než všechna semena, jež na zemi jsou, (32) a když se zaseje, vzrůstá¹⁴⁷ a stává se větším než všechny zeliny a vytváří veliké větve, takže pod jeho stínem mohou hřadovat ptáci nebe. (33) A mnoha takovýmito přirovnáními k nim mluvil slovo, podle *toho*, jak byli s to naslouchat, (34) a bez přirovnání¹²¹

k nim nemluvil, a řešení všech věcí podával¹⁴⁸ svým učedníkům v ústraní.

(35) A v uveden den, když nastal večer, jim praví: Přeppravme se¹⁴⁹ na druhý břeh. (36) A propustivše¹⁵⁰ dav, berou ho s sebou, jak byl v lodi; byly s ním však i další lodi. (37) I nastává prudká¹⁵¹ větrná smršť¹⁵² a do lodi narážely¹⁵³ vlny, takže se ona již plnila, (38) a on byl na zádi a spal¹⁵⁴ na podušce, i burcuje¹⁵⁵ ho a říkájí mu: Učiteli, nezáleží ti na tom¹⁵⁶, že hyneme? (39) A byv vyburcován¹⁵⁵, okřikl vítr a řekl moři: Mlč, oněm¹⁵⁷! A vítr utichl a nastalo veliké uklidnění¹⁵⁸, (40) i řekl jim: Co jste [tak] ustrašení¹⁵⁸? Jak *to*, že nemáte víry? (41) I ulekli se velikým leknutím¹⁵⁹ a říkali k sobě navzájem: Kdo tedy tento je, že jsou ho poslušny i vítr a moře?

5 I připluli¹⁶⁰ na druhý břeh moře do kraje Gadařanů¹⁶¹; (2) a hned při jeho vyjití z lodi mu z hrodek¹⁶² vyšel naproti¹⁶³ jeden člověk posedlý nečistým duchem²⁵, (3) jenž měl bydliště v hrodkách¹⁶² a nikomu se nedařilo ho svázat, ani řetězy, (4) protože ho často okovy a řetězy svázaného měli¹⁶⁴ a ty řetězy byly od něho přervány a okovy rozdraceny¹⁶⁵, a nikdo nebyl schopen¹⁶⁶ ho zkrotit. (5) A ustavičně, nocí i dnem, v hrodkách¹⁶² a v horách křičel a sám sebe zraňoval¹⁶⁷ kameny. (6) Vída však Ježíše zdaleka, přiběhl¹⁶⁸ a poklonil se mu¹⁶⁹, (7) a vykřiknuv¹⁷⁰ silným hlasem, praví: Co je ti do mne¹⁷¹, Ježíši, Synu Nejvyššího Boha¹⁷²? Zapřisáhám tě Bohem, bys mě nemučil¹⁷³. (8) Pravil mu totiž: Vyjdi, ty nečistý duchu, z toho člověka! (9) A dotazoval se ho: Jaké máš¹⁷⁴ jméno? I praví mu: Mám¹⁷⁴ jméno Legie¹⁷⁵, protože je nás mnoho. (10) A prosil ho úpěnlivě¹⁷⁶, aby je neodesílal ven z toho kraje. (11) I bylo tam u samé hory veliké stádo vepřů, jež se páslo¹⁷⁷; (12) i prosili¹⁷⁸ ho snažně, říkajíce: Pošli nás do těch vepřů, abychom vešli do nich. (13) A Ježíš jim [hned] povolil a ti nečistí duchové vyšli a vešli do těch vepřů, a to stádo se zřítilo po srážném svahu do moře – asi dva tisíce – a v moři tonuli. (14) A ti, kdo je pásli, prchli a podali zprávu¹⁷⁹ do města i na venkov¹⁸⁰ i vyšli, by uviděli¹⁸¹, co se to stalo¹⁸², (15) a přicházejí k Ježíšovi a spatřují toho, jenž býval ovládán démony,

jak sedí [a je] ošacen a při zdravém rozumu – toho¹⁸³, jenž byl měl tu legii¹⁷⁵. I ulekli se¹⁸⁴ (16) a ti, kdo to uviděli, jim vylíčili, jak se *to* tomu, *jenž býval* ovládnán démony, stalo, i o těch vepřích. (17) I počali ho snažně prosit, by od jejich hranic¹⁸⁵ odešel. (18) A když nastupoval do lodi, prosil ho snažně ten, *jenž kdysi byl* ovládnut démony, aby směl být¹⁸⁶ s ním; (19) a nedopustil mu, nýbrž mu praví: Jdi do svého domu k svým a zvěstuj jim, jak veliké věci¹⁸⁷ ti PÁN učinil a *jak*¹⁸⁸ se nad tebou smíloval. (20) I odešel a počal v Dekapoli¹⁸⁹ hlásat¹⁹⁰, jak veliké věci¹⁸⁷ mu Ježíš učinil, a všichni se divili.

(21) A když se Ježíš v lodi zase přeplavil na druhý břeh, sešel se¹⁹⁴ k němu početný dav, i byl u moře. (22) A [hle,] přichází jeden z představených synagogy, jménem Jair, a vida ho, padá k jeho nohám; (23) a úpěnlivě ho prosil¹⁹⁶, pravě: Má dcerka je v posledním *tažení*; rač přijít a položit¹⁹¹ na ni ruce, tak aby¹⁹² jí bylo pomozeno¹⁹² a aby ožila¹⁹³. (24) I odešel s ním, a za ním šel početný dav a stiskali ho; (25) a jakási žena, jež dvanáct let měla tok¹⁹⁴ krve (26) a mnoho vytrpěla od mnoha lékařů¹⁹⁵ a vynaložila¹⁹⁶ vše, co měla¹⁹⁷, a nic nepořídila¹⁹⁸, nýbrž spíše přišla do horšího *stavu*, (27) přišla, uslyševši o Ježíšovi, v davu odzadu a sáhla si na jeho šat¹⁹⁸; (28) pravilat: Sáhnu-li si byt' i *jen* na jeho šatstvo¹⁹⁸, budu vyhojena¹⁹². (29) A její pramen¹⁹⁹ krve hned vyschl a *na* těle²⁰⁰ poznala, že byla z²⁰¹ toho trápení²⁰² vyléčena. (30) A Ježíš hned, rozpoznav²⁰² sám v sobě, že z něho vyšla²⁰³ moc, pravil, obrátiv se v davu: Kdo si sáhl na mé šatstvo¹⁹⁸? (31) A jeho učedníci mu pravili: Vidíš, že tě stiská dav, a pravíš: Kdo si na mne sáhl? (32) I rozhlížel se, by uviděl tu, jež toto učinila. (33) Ta žena však, ulekši¹⁸⁴ se a chvějíc se, jsouc si vědoma *toho*, co se při ní stalo, přišla a padla před ním a řekla mu veškerou pravdu. (34) A on jí řekl: Dcero, vyhojila^{192,204} tě tvá víra, jdi v pokoj²⁰⁵ a buď zdráva a prosta²⁰⁶ svého trápení²⁰². (35) Zatímco ještě mluvil, přicházejí od toho představeného synagogy a praví: Tvá dcera umřela, co ještě Učitele obtěžuješ²⁰⁷? (36) Ježíš však [hned], uslyšev²⁰⁸ to slovo,

jež se mluvalo, tomu představenému synagogy praví: Neboj se, jen věď. (37) A nechal nikoho, by ho doprovodil, leč Petra a Jakuba a Jana, Jakobova bratra. (38) I přichází²⁰⁹ do domu toho představeného synagogy a shledává hluk²¹⁰ a *lidi* velice plačící a kvílící, (39) a vstoupiv, praví jim: Co hlučíte a pláčete? Ta holčička neumřela, nýbrž spí. (40) I vysmívali se mu, on však všechny vyhnal a bere s *sebou* otce té holčičky a matku a ty, *kterí byli* u něho²¹¹, a vchází tam, kde ta holčička ležela; (41) a chopiv se ruky té holčičky, praví jí: *TALITHA KŮMI*; to je v překladu²¹²: Dívenko, tobě pravím, zvedej se²¹³. (42) A ta dívka hned vstala a chodila, neboť byla dvanáctiletá; i užasli²¹⁴ velikým úžasem. (43) A velmi důtklivě je napomenul, aby se toto nikdo nedověděl, a řekl, by se jí dalo pojist²¹⁵.

6 I vyšel odtamtud a přišel do své otčiny; a jeho učedníci jdou za ním. (2) A když nastala sobota, počal vyučovat v synagoze; a mnozí, kteří poslouchali²¹⁶, upadali v ohromení²¹⁷ a říkali: Odkud tento má²¹⁷ tyto věci? A jaká je to moudrost, jež mu byla dána? A takovéto mocné činy se dějí skrze jeho ruce! (3) Není toto²¹⁷ ten tešař, syn Mariin a bratr Jakobův a Jóséův a Jůdův a Šimonův? A nejsou zde u nás jeho sestry? I uráželi se pro něho²¹⁷. (4) Ježíš jim však pravil: Prorok není beze cti, leč ve své otčině a mezi [svými] přibuznými²¹⁸ a ve svém domě. (5) I nemohl tam vykonat žádný mocný čin, ledaže položil ruce na několik neduživých a uzdravil je; (6) a divil se pro jejich nevěru. I obcházel vsi vůkol²¹⁹ a vyučoval.

(7) I přivolává si těch dvanáct; a počal je vysílat, dva a dva, a dával jim pravomoc nad nečistými duchy²²⁰ (8) a udělal jim pokyny, aby si nic nebrali na cestu, leč jediné hůl, ne vak, ne chleba, ne peněz²²¹ do opasku, (9) ale ať jsou obutí v²²² sandály; a neodívejte se dvěma tunikami²²³. (10) A pravil jim: Kdekoli vejdete do domu, tam zůstávejte, než odtamtud vyjdete. (11) A kterékoli místo vás nepřijme, aniž vás vyslechnou – vytřeste, až odtamtud budete vycházet, zeminu²²⁴, jež *bude* naspodu vašich nohou, na svědectví jim. (12) I vyšli a kázali, aby se *lidé*

dali na pokání, (13) a mnoho démonů vyháněli a mnoho neduživých potírali olejem a uzdravovali.

(14) I uslyšel o něm král Héródés – stať se jeho jméno veřejně známým – a pravil: Jan, křtitel, byl vzkříšen zprostřed mrtvých a následkem toho v něm²²⁵ projevují svou sílu²²⁵ ty mocné činy. (15) A druzí říkali: Je to Eliáš; a další²²⁶ říkali: Je to prorok, jako jeden z proroků. (16) Héródés však, uslyšev to, pravil: Jan, jehož jsem já stal – ten to je, on byl vzkříšen [zprostřed mrtvých]. (17) On totiž, Héródés²²⁷, byl poslal a zmocnil se Jana a svázal ho ve vězení, pro Héródiadu, ženu Filipa, svého bratra, protože se s ní oženil, (18) neboť Jan Héródovi říkal²²⁸: Není ti dovoleno mít ženu svého bratra. (19) Ta Héródias si to však na něho pamatovala²²⁹ a byla by ho ráda zabila²³⁰, a nemohla, (20) neboť Héródés se Jana bál, věda, že to²³¹ je muž spravedlivý a svatý, i choval ho v bezpečí²³², a naslouchav²³³ mu, konal²³⁴ mnoho věcí, a naslouchal²³⁴ mu rád. (21) A když nastal volný²³⁵ den, kdy Héródés o svých narozeninách pro své velmože a pro vysoké důstojnictvo²³⁶ a pro přední muže Galileje pořádal večeri²³⁷, (22) a když její, Héródiadina, dcera²³⁸ vstoupila a zatančila²³⁹, zalíbila se Héródovi i těm, kdo s ním leželi u stolu; a král té dívce řekl: Popros mě, očkoli²⁴⁰ si přeješ²⁴¹, a dám ti. (23) A přísáhl jí: Očkoli²⁴⁰ mě poprosíš, dám ti, až do polovice mého království. (24) I vyšla a řekla své matce: Co si mám vyprosit? A ona řekla: Hlavu Jana, křtitele. (25) A hned s chvatem vstoupila ke králi a přednesla svou prosbu²⁴², pravíc: Přeji si²⁴¹, abys mi hned teď dal na podnose hlavu Jana, křtitele. (26) A král, byv jat převelikým zármutkem²⁴³, jí vzhledem k přísahám a k těm, kdo s ním leželi u stolu, nechtěl zrušit^{241 244} slovo²⁴⁵, (27) i odeslal král ihned příslušníka osobní stráže a nařídil, by jeho hlava byla donesena. (28) A on odešel a ve vězení ho stal a jeho hlavu donesl na podnose a dal jí té dívce, a ta dívka ji dala své matce. (29) A jeho učedníci, uslyšeše o tom, přišli a vyzvedli²⁴⁶ jeho mrtvolu a uložili ji v hrobce.

(30) A apoštolové se scházejí²⁴⁷ k Ježíšovi, i oznámili²⁴⁸ mu všechny věci, [i] jaké vykonali i jakým²⁴⁹ vyučovali²⁵⁰. (31) I řekl jim: Pojdte²⁵⁰ vy sami²⁵¹ na pusté místo do ústraní a [po]hovějte²⁵² si trochu. Těch totiž, kdo přicházeli a těch, kdo odcházeli, bylo mnoho, a ani pojist²⁵² neměli pokdy²⁵⁵. (32) I odpluli²⁵³ v lodi na pusté místo do ústraní; (33) a mnozí je uviděli odjíždět²⁵⁴ a rozpoznali²⁵⁵ je, i sběhli se tam pěšky ze²⁰¹ všech měst a předešli je. (34) A když [Ježíš] vyšel z lodi, uviděl početný dav a byl vůči nim pohnut niterným soucitem²⁵⁶, protože byli jako ovce nemající pastýře; i počal je vyučovat mnoha věcem. (35) A když již nastala pozdní²⁵⁷ hodina, přistoupili k němu jeho učedníci a praví: To místo je pusté a hodina již pozdní²⁵⁷; (36) propust²⁵⁸ je, aby odešli do samot²⁵⁹ a vsí vůkol²¹⁹ a nakoupili si²⁶⁰ chleba²⁶⁰, neboť nemají, čeho by pojedli²⁶⁰. (37) A on jim v odpověď řekl: Dejte jim pojist²⁶¹ vy. I praví mu: Máme odejít, nakoupit chleba²⁶⁰ za dvě stě denárů²⁶⁰ a dát²⁶¹ jim pojist²⁶⁰? (38) A on jim praví: Kolik chlebů máte? Jděte [a] podívejte se. A když seznali, praví: Pět, a dvě ryby. (39) I nařídil jim, by všichni byli po skupinách²⁶² uloženi na zelené trávě; (40) a usadili se²⁶³ v řadách²⁶² po stu a po padesáti. (41) A vzal těch pět chlebů a ty dvě ryby, vzhlédl do nebe a požehnal²⁶³, i polámal ty chleby a podával svým učedníkům, aby jim je předkládali²⁶⁴, a ty dvě ryby rozdělil všem. (42) A všichni pojedli²⁶⁰ a byli nasyceni²⁶⁵, (43) i posbírali úlomků, že jimi naplnili dvanáct²⁶⁶ košíků²⁶⁷, i z těch ryb. (44) A těch, kteří pojedli²⁶⁰ těch chlebů, bylo pět tisíc mužů. (45) A hned své učedníky přinutil nastoupit do lodi a brát se napřed na druhý břeh k Běthsaidě, než on propustí²⁶⁸ dav. (46) A rozloučiv se s nimi, odešel pomodlit se na horu. (47) A když nastal večer, byla loď uprostřed moře a on na zemi samotný; (48) a vida je lopotit²⁶⁹ se při veslování²⁷⁰, neboť vítr byl proti nim, přichází okolo čtvrté noční hlídky k nim, kráčeje²⁷¹ po moři, a chtěl je minout. (49) Oni však, když ho uviděli po moři kráčet²⁷¹, si pomyslili²⁷², že je to přízrak, a dali se do křiku²⁷³; (50) uvidělit ho všichni a byli

tím zděšení²⁷⁴. A hned s nimi promluvil, i praví jim: Budte klidní²⁷⁵, to jsem já, nebojte se. (51)A vystoupil²⁷⁶ k nim do lodi a vítr utichl. I žaslí²⁷⁶ převelmi, nadmíru, sami v sobě²⁷⁷ a divili se; (52)nepochopili totiž skrze ty chleby²⁷⁸, neboť jejich srdce bylo zatvrzelé²⁷⁹. (53)A přepлавivše se, připluli¹⁶⁰ k zemi Gennésaretu a přistáli²⁸⁰; (54) a při jejich vyjití z lodi ho *tam* hned rozpoznali²⁸¹, (55)oběhli celý onen okolní kraj a počali ze všech stran²⁸² na lehátkách²⁸³ nosit ty, kdo se měli zle, – kde uslyšeli, že tam je. (56)A kdekoli vcházel do vsí nebo měst nebo samot²⁵⁹, kladli nemocné na tržišťe²⁸⁴ a snažně ho prosili, aby si směli sáhnout²⁸⁵ byt i jen²⁸⁶ na lem²⁸⁷ jeho šatu²⁸⁷, a kteříkoli si na něho sahalí²⁸⁸, docházeli vyhojení²⁸⁹.

7 I scházejí se²⁹⁰ k němu farizeové a někteří z písmařů, přišedší z⁸² Jerúsalmá, (2) a vidouce některé z jeho učedníků jíst chléb²⁶⁰ obyčejnýma²⁹¹, to jest neumytýma, rukama, (3) (farizeové totiž, a všichni Židé, nejedí, dokud²⁹² si důkladně²⁹³ neumyjí ruce, držíce se toho²⁹⁴, co se dochovalo od²⁹⁵ starých²⁹⁵, (4) a *když* přijdou z⁸² tržišťe, nejedí, dokud²⁹² se nenamočí, a je mnoho dalších věcí, jež přijali²⁹⁶, by se jich drželi^{294 297}, namáčení²⁹⁸ pohárů a hrců a mosazného²⁹⁹ náčiní a loží.) (5) potom se ho ti farizeové a ti písmaři dotazují: Proč tvoji učedníci nechodí podle toho, co se dochovalo od²⁹⁵ starých²⁹⁵, nýbrž jedí chléb obyčejnýma²⁹¹ rukama? (6) On však jim v odpověď řekl: Pěkně³⁰⁰ o vás, pokrytcích, prorokoval³⁰⁰ Isaiáš, jak je psáno³⁰⁰: Tento lid mě ctí rty, jejich srdce je však ode mne daleko³⁰⁰ vzdáleno; (7) ale marně mě uctívají³⁰⁰, jako naukám vyučující příkazům lidí. (8) [Ano,] opustili jste Boží příkázání³⁰⁰ a držíte se toho²⁹⁴, *co bylo k dodržování* vydáno od³⁰¹ lidí, – namáčení²⁹⁸ hrců a pohárů, a konáte mnoho³⁰² dalších takových podobných věcí. (9) A pravil jim: Pěkně³⁰⁰ rušíte³⁰³ Boží příkázání³⁰⁰, abyste mohli dodržet³⁰⁴ to, *co bylo od vás k dodržování* vydáno³⁰¹. (10) Mojžíš přece řekl³⁰⁵: Cti svého otce a svou matku; a³⁰⁵: Kdo o otci nebo matce mluví zle³⁰⁵, nechť smrtí skoná. (11) Vy však pravíte: Řekne-li člověk svému³⁰⁵ otci nebo svému³⁰⁵ matce: Čímkoli

by ti ode³⁰⁵ mne bylo pomůženo³⁰⁵, je korbanem³⁰⁶, to jest darem³⁰⁷... (12) a již mu nedopouštíte³⁰⁸ pro svého otce nebo svou matku něco vykonat, (13) zbavující Boží slovo platnosti svou tradiční naukou³⁰¹, již jste vydali; a takových podobných věcí konáte mnoho. (14) A opět si přivolav dav, pravil jim: Naslouchejte mi všichni a chápejte³⁰⁹: (15) Není nic, co z *oblasti* vně člověka do něho vchází, aby ho to mohlo³¹⁰ znečistit³¹¹, nýbrž ty věci, jež z něho vycházejí, to³¹² jsou ty, jež člověka znečišťují³¹¹. (16) Má-li kdo uši k slyšení, slyš. (17) A když od davu vstoupil do domu, dotazovali se ho stran toho přirovnání jeho učedníci. (18) I praví jim: To³¹³ jste i vy³¹⁴ nechápaví? Neuvědomujete si, že nic³¹⁵ *co je* zevnější a vchází do člověka, ho nemůže znečistit³¹¹, (19) protože *to* nevchází do jeho srdce, nýbrž do *jeho* břicha a vychází do záchodu, a to všechny pokrmy očišťuje³¹⁶? (20) A pravil: Člověka znečišťuje³¹¹ to³¹⁷, co z něho vychází, (21) neboť zevnitř, ze srdce lidí, vycházejí špatné myšlenky, cizoložství²⁹⁸, smilstva, vraždy, (22) krádeže, hrabivost³¹⁸, zloby³¹⁹, lest, bezuzdnost, zlé oko, urážlivé mluvení³²⁰, pýcha, nerozum. (23) Tato všechna zla vycházejí zevnitř a znečišťují³¹¹ člověka.

(24) A vstal a odešel odtamtud do pohraničí Tyru a Sidónu, a vstoupiv do *jednoho* domu, přál si, by *o tom* nikdo nevěděl, a nepodařilo se mu utajit se³²¹, (25) nýbrž o něm ihned uslyšela *jedna* žena, jejíž dcera měla nečistého ducha, i přišla a padla před *ním* k jeho nohám, (26) (a ta žena byla Řekyně, rodem Syrofoiničanka,) a žádala ho, aby toho démona z její dcery vyhnal. (27) [Ježíš] jí však řekl: Nechej děti, by byly nasyceny²⁶⁷ nejprve³²², není přece správně³²³ chléb dětí vzít a hodit štěňatům³²³. (28) Ona však odpověděla a praví mu: Ba ano³²³, Pane, vždyť i štěňata³²³ pod stolem žerou z drobtů děťátek. (29) I řekl jí: Pro toto slovo jdi, ten démon z tvé dcery vyšel³²⁴. (30) A odešedši do svého domu, shledala, že ten démon vyšel³²⁴ a že její dcera leží³²⁵ na loži.

(31) A vyšed opět z území³²⁶ Tyru a Sidónu, přišel středem území³²⁶ Dekapole¹⁸⁹

k moři Galilejskému. (32)I přivádějí mu *jednoho* hluchého, jenž obtížně mluvil, a snažně ho prosí, aby na něho položil ruku. (33)I vzal si ho zvlášť stranou od davu, strčil své prsty do jeho uší a plivnuv sáhl na jeho jazyk; (34)a vzhlednuv do nebe, vzdychl³²⁷ a praví mu: *EFFATHA*, to jest: Buď rozevřen. (35)A hned byly jeho uši³²⁸ rozevřeny a vazba jeho jazyka uvolněna, i mluvil správně³²⁹. (36)A napomenul je důtklivě, aby *to* nikomu neříkali; čím důtklivěji však je on napomínal, tím ještě více *to* oni³³⁰ rozhlašovali³³⁰ (37)a upadali v přenesmírné ohromení³³¹, říkájíc: Dobře³³² zařídil³³³ všechny věci – působí³³³, by i hluchí slyšeli i nemluvíci mluvili.

8 V oněch dnech, když opět byl *po hromadě* početný dav a když neměli, čeho by pojedli³³⁴, si přivolal své učedníky a praví jim: (2)Mám niterný soucit³³⁴ vůči davu, protože při mně zůstávají již tři dni a nemají, čeho by pojedli³³⁴, (3)a propustím³³⁴-li je do jejich domova s postem, omdlí na cestě, vždyť někteří z nich přišli z daleka. (4)A jeho učedníci mu odpověděli: Odkud kdo bude moci tyto nasytit²⁶⁷ chlebem³³⁴ zde v³³⁵ pustotě? (5)I tázal se jich: Kolik chlebů máte? A oni řekli: Sedm. (6)I povelil davu usadit se³³⁶ na zemi, a vzav těch sedm chlebů a poděkovav, rozlámal je a podával svým učedníkům, aby jim je předkládali²⁶⁴, i předložili je davu. (7)A měli několik rybek, i řekl, požehnav je, by byly předloženy i ty. (8)I pojedli³³⁴ a byli nasyceni²⁶⁷, a posbírali zbytky úlomků, sedm košů³³⁷. (9)A bylo jich³³⁸ asi čtyři tisíce, i propustil³³⁴ je.

(10)A on hned se svými učedníky nastoupil do lodi a připlul³³⁹ do končin Dalmanuthy. (11)I vyšli farizeové a počali se s ním³⁴⁰ dohadovat, vyhledávajíc při³⁴¹ něm znamení z nebe, aby ho pokoušeli³⁴². (12)A pozvednuv³⁴³ ve svém duchu³⁴⁴, praví: Co toto pokolení³⁴⁵ vyhledává³⁴¹ znamení? Věru, pravím vám: Znamení tohoto pokolení³⁴⁵ nikterak dáno nebude³⁴⁶. (13)A zanechav je, nastoupil opět do lodi a odplul³⁴⁷ na druhý břeh.

(14)I zapomněli vzít chléb³⁴⁴ a neměli s sebou v lodi než jeden bochník³⁴⁸.

(15)I napomínal je důtklivě, říkáje: Varuje se³⁴⁹, chraňte se³⁴⁹ před kvasem³⁵³ farizeu s kvasem Héródovým³⁵⁰. (16)I domlouvali se mezi sebou³⁵¹ [, říkájíc]: Protože nemáme chleba³³⁴. (17)A Ježíš, poznav *to*, jim praví: Co se domlouváte, protože nemáte chleba³³⁴? Ještě nerozumíte³⁵², aniž chápete? [Ještě] máte své srdce zatvrzelé²⁷⁹? (18)Oči majíce, nevidíte, a uši majíce, neslyšíte a nepamatujete si? (19)Když jsem těch pět chlebů rozlámal pro¹⁵ těch pět tisíc, kolik košíků²⁶⁷ plných úlomků jste nasbírali? Praví mu: Dvanáct. (20)A když těch sedm pro¹⁵ ty čtyři tisíce, kolik košů³³⁷ jste naplnili nasbíranými úlomky³⁵⁴? A oni řekli: Sedm. (21)I pravil jim: Jak *to*, že ještě nechápete?

(22)A přichází do Běthsaidy; i přivádějí mu *jednoho* slepce a snažně ho prosí, aby na něho sáhl. (23)I chopil se ruky toho slepce, vyvedl ho ze vsi ven, a plivnuv do jeho očí³⁵⁵, položil na něho ruce a dotazoval se ho, zda co vidí. (24)I vzhledl a pravil: Vidím lidi, protože je zřím³⁵⁶ jako stromy, chodící. (25)Nato opět na jeho oči položil ruce, i nabyl zřetelného vidění³⁵⁷ a byl zase uveden do žádoucího stavu³⁵⁸, i viděl³⁵⁹ na veškeré³⁶⁰ věci³⁶¹ jasně. (26)I odeslal ho do jeho domu, pravě: Aniž do té vsi vstup, aniž *to* v té vsi komu pověz.

(27)A Ježíš vyšel, i jeho učedníci, do vsí Césareje Filipovy a na cestě se svých učedníků dotazoval, pravě jim: Kdo praví lidé, že jsem já? (28)A oni mu odpověděli, pravíce: Že Jan, křtitel, a druzí, že Eliáš, další²²⁶ však, že jeden z proroků. (29)A on se jich dotazoval: Kdo však vy pravíte, že jsem? A Petr mu v odpověď praví: Ty jsi KRISTUS. (30)I napomenul je důrazně, aby o něm nikomu neříkali, (31)a počal je vyučovat, že Syn člověka musí mnoho věcí vytrpět a být zamítnut³⁶² od starších a velekněží a písařů, a být zabit a po třech dnech opět vstát, (32)a mluvil o té věci³⁶³ otevřeně³⁶⁴. A Petr, vzav si ho k sobě³⁶⁵, mu počal domlouvat³⁶⁶, (33)on však, obrátiv se a uzřev své učedníky, domluvil³⁶⁶ Petrovi, pravě: Klid se za mne, Satane, protože nemáš na mysli věci Boží, nýbrž věci lidí. (34)A přivolav si dav se svými

učedníky, řekl jim: Kdo³⁶⁷ chce³⁶⁷ přijít za mnou, zřekni se³⁶⁷ sám sebe a chop se svého kříže³⁶⁷ a následuj mě. (35) Kdokoli totiž bude chtít³⁶⁷ zachránit své žití³⁶⁷, ztratí je, kdokoli však své žití³⁶⁷ pro mě a blahou zvěst ztratí, zachrání je. (36) Copak bude člověku platné, jestliže získá celý svět a utrpí škodu na své duši³⁶⁸? (37) Copak by člověk dal výměnou za svou duši³⁶⁸? (38) Ano, kdokoli se v tomto cizoložném a hříšném pokolení³⁶⁹ zastydí za mě a za slova má³⁷⁰, zastydí se za něho i Syn člověka, až přijde v slávě svého Otce a s svatými anděly. (1) A pravil jim: **9** Věřu, pravím vám: Z těch, kdo zde stojí, jsou někteří tací, že³⁷⁰ nikterak neokusí smrti, než uvidí Boží království přišedší v moci.

(2) A po šesti dnech s sebou Ježíš bere Petra a Jakuba s Janem³⁷¹ a vyvádí⁹³ je samotné na vysokou horu do ústraní. A byl před nimi přeměněn³⁷² (3) a jeho šatstvo se stalo třpytivým, běloskvoucím³⁷³ [jako sníh], jak je³⁷⁴ valchář na zemi nemůže vybělit. (4) I ukázal se jim Eliáš s Mojžíšem, a mluvili³⁷⁵ s Ježíšem. (5) A Petr v odpověď Ježíšovi praví: *RABBI*³⁷⁶, je dobré³⁷⁶, že jsme zde. I zřídíme tři stany³⁷⁶, tobě jeden a Mojžíšovi jeden a Eliášovi jeden. (6) Nevěděl totiž, co by měl promluvit³⁷⁷, neboť byli jati velikou bázní³⁷⁸. (7) I objevil se³⁷⁹ oblak, zastíňující³⁸⁰ je³⁸¹, a z toho oblaku zazněl³⁷⁹ hlas: Tento je můj milovaný Syn – jemu naslouchejte. (8) A pojednou, rozhlédnuvše se, již při sobě²⁷⁷ neviděli nikoho, nýbrž Ježíše samotného. (9) A když z té hory sestupovali, napomenul je důtklivě, aby nikomu nevypravovali, co uviděli, leč až Syn člověka vstane zprosted mrtvých. (10) A toho výroku³⁸² se chopili³⁸³, dohadující se mezi sebou³⁸⁴, co je *to* vstát zprosted mrtvých. (11) I dotazovali se ho, pravice: Proč³⁸⁵ říkají písmaři, že nejprve musí přijít Eliáš? (12) A on jim v odpověď řekl: Eliáš, přijda ovšem³⁸⁶ nejprve, napravuje³⁸⁷ všechny věci; a jak je psáno o Synu³⁸⁸ člověka, že musí mnoho vytrpět a nebýt³⁸⁹ uznán za nic³⁹⁰; (13) pravím vám však, že Eliáš i přišel a učinili mu, cokoli¹⁸⁷ se jim zachtělo, podle *toho*, jak je o něm³⁸⁸ psáno.

(14) A když přišel k učedníkům, uviděl okolo nich početný dav a písmaře s nimi³⁹¹ se dohadující. (15) A hned, když ho uviděli, všechen dav, se velmi zarazili³⁹², a přibíhající zdravili ho. (16) I otázal se jich³⁹³: Co se s nimi³⁸⁴ dohadujete? (17) A jeden z davu mu odpověděl: Učitelí, přivedl jsem k tobě svého syna, jenž má němého³⁹⁴ ducha; (18) a kdekoli ho uchvátí³⁹⁵, trhá jím, i tvoří se mu pěna a skřípe svými zuby a chřadne³⁹⁶. A řekl jsem tvým učedníkům, aby ho vyhnali, a nedokázali *to*. (19) On však jim v odpověď praví: Ó, nevěřící pokolení³⁶⁹, dokdy budu u vás³⁹⁷? Dokdy vás budu snášet? Vedťe³⁹⁸ ho ke mně. (20) I přivedli ho k němu, a když ho ten duch uviděl, hned jím zalomcoval³⁹⁹, i padl na zemi a válel se a tvořila se mu pěna. (21) I otázal se³⁹³ jeho otce: Jak je tomu dávnó, co⁴⁰⁰ se mu to stalo? A on řekl: Od útlého dětství, (22) a mnohokrát ho hodil i do ohně i do vod, aby ho zahubil; ale mžěš-li co, ustrň se nad námi⁴⁰¹ a pomoz nám. (23) A Ježíš mu řekl: *Toto mžěš-li je: mžěš-li uvěřit*; tomu, kdo věří, *jsou* všechny věci možné. (24) A ten otec toho hošíka hned vykřikl⁴⁰² a pravil [se slzami]: Věřím, buď nápomocen⁴⁰³ mé nevěře! (25) Ježíš však, vida, že se tam⁴⁰⁴ sbíhá dav, toho nečistého ducha pokáral⁴⁰⁵, pravě mu: Ty němý³⁹⁴ a hluchý duchu, nařizují ti já: Vyjdi z něho a již do něho nevstupuj! (26) A vykřiknuv⁴⁰² a velice [jím] zalomcovav³⁹⁹, vyšel, i stal se jakoby mrtvým, takže většinou říkali, že umřel; (27) Ježíš však, chopiv se jeho ruky, ho pozvedl⁴⁰⁶, i vstal.

(28) A když vstoupil do domu, dotazovali se ho stranou jeho učedníci: Proč⁴⁰⁷ se ho nepodařilo vyhnat nám? (29) I řekl jim: Tento druh nemůže vyjít nijak jinak než⁴⁰⁸ skrze modlitbu a půst⁴⁰⁹.

(30) A vyšli odtamtud a ubírali se⁴¹⁰ Galileou, i nepřál si, aby kdo zvěděl; (31) vyučovalť své učedníky a říkal jim: Dochází k vydání Syna člověka⁴¹¹ do rukou lidí, i zabijí ho, a až bude zabit, po třech dnech opět vstane. (32) Oni však tomu výroku nerozuměli a otázat se⁴¹⁴ ho báli.

(33) A přišel do Kafarnaúmu, a když se stalo, že *byl*⁴¹¹ doma⁴¹², dotazoval se

jich: O čem jste na cestě rozmlouvali⁴³⁷? (34) A oni mlčeli; byli totiž na cestě mezi sebou⁴³⁴ měli rozmluvu⁴¹⁵ stran toho, kdo je největší⁴¹⁶. (35) I usedl a zavolal těch dvanáct a praví jim: Přeje-li si⁴¹⁶ kdo být první, bude poslední ze všech a posluhou⁴¹⁶ všech. (36) A vzav jedno dětátko, postavil je v jejich středu, objal⁴¹⁷ je a řekl jim: (37) Kdokoli přijme jedno z takovýchto dětátek v⁴¹⁸ mém jménu, přijímá mne, a kdokoli přijme mne, přijímá ne mne, nýbrž toho, jenž mě vyslal. (38) A Jan mu odpověděl, pravě: Učíteli, uviděli jsme kohosi, jenž nechodí s⁴¹⁹ námi, ve⁴²⁰ tvém jménu vyhánět demony, a bránili⁴²¹ jsme mu, protože s námi nechodí⁴¹⁹. (39) Ježíš však řekl: Nebraňte⁴²² mu, není přece nikoho, kdo v⁴¹⁸ mém jménu vykoná zázrak⁴²³ a brzy⁴²⁴ nato bude moci o mně špatně promluvit; (40) vždyť kdo není proti nám, je při⁴²⁵ nás. (41) Ano, kdokoli vás napojí pohárem vody v⁴²⁰ [mém] jménu, protože⁴²⁶ jste Kristovi, věru, pravím vám: Nikterak své odměny neztratí. (42) A kdokoli zavdá jednomu z malých, kteří věří [ve mne]⁴²⁷, příčinu k úrazu⁴²⁸, bylo by⁴²⁹ pro něho lepší⁴³⁰, kdyby okolo jeho šíje visel⁴³¹ [veliký]⁴²⁸ mlýnský kámen a *on* kdyby byl hosen do moře. (43) A bude-li ti zavdávat⁴³² příčinu k úrazu⁴³³ tvá ruka, utni ji; je pro tebe lepší⁴³³, bys zmrzačen vstoupil do života, než abys, maje dvě ruce, odešel do pekla⁴³³, do toho neuhasitelného ohně, (44) [kde jejich červ neskonává a oheň nehasne]. (45) A bude-li ti zavdávat⁴³² příčinu k úrazu⁴³³ tvá noha, utni ji; je pro tebe lepší⁴³³, bys do života vstoupil chromý, než abys byl, maje dvě nohy, hosen do pekla⁴³³, do toho neuhasitelného ohně, (46) [kde jejich červ neskonává a oheň nehasne]. (47) A bude-li ti zavdávat⁴³² příčinu k úrazu⁴³³ tvé oko, vyhod⁴³⁴ je; je pro tebe lepší⁴³³, bys jednooký vstoupil do Božího království, než abys byl, maje dvě oči, hosen do ohnivého pekla⁴³⁵, (48) kde jejich červ neskonává a oheň nehasne. (49) Budeť každý osolen ohněm a každá oběť bude osolena solí. (50) Sůl je dobrá⁴³⁵, stane-li se však sůl neslanou, čím ji napravíte⁴³⁶? Mějte sůl sami v sobě a zachovávejte mezi sebou pokoj⁴³⁷.

10 A vstav odtamtud, přichází na území⁴³⁸ Júdska a na druhý břeh Jordánu. A opět se k němu scházejí davy a opět je, jak měl obyčej, vyučoval. (2) A přistoupili farizeové a otázali se⁴³⁹ ho, aby ho pokoušeli⁴⁴⁰: Je muži dovoleno propustit ženu? (3) On však jim v odpověď řekl: Co vám přikázal Mojžíš? (4) A oni řekli: Mojžíš povolil napsat list rozvodu a propustit. (5) A Ježíš jim v odpověď řekl: Tento příkaz vám napsal *vzhledem* k vaší tvrdosti srdce, (6) od počátku stvoření je však Bůh učinil mužským a ženským pohlavím; (7) následkem toho člověk opustí svého otce i matku a sloučen se svou ženou⁴⁴¹, (8) i stanou se ti dva jedním masem⁴⁴¹, takže již nejsou dva, nýbrž jedno maso. (9) Co tedy spojil Bůh, nechť člověk nerozlučuje. (10) A doma⁴⁴² se ho učedníci stran toho opět otázali⁴³⁹, (11) i praví jim: Kdokoli propustí svou ženu a uzavře sňatek s druhou, cizoloží proti⁴⁴³ ní, (12) a jestliže žena propustí svého muže a uzavře sňatek s druhým, cizoloží.

(13) I přinášeli⁴⁴⁴ mu dětátka, aby se jich dotýkal⁴⁴⁵, učedníci však okřikovali⁴⁴⁴ ty, kdo je přinášeli⁴⁴⁷. (14) Ježíš však, vida to, *tím*⁴⁴⁸ byl nemile dotčen⁴⁴⁹ a řekl jim: Nechejte dětátka ke mně přicházet, nebraňte⁴²² jim, neboť takových je Boží království. (15) Věřu, pravím vám: Kdokoli nepřijme Boží království *tak* jako dětátko, nikterak do něho nevstoupí⁴⁵⁰. (16) A poobjímv⁴¹⁷ je, žehnal⁴⁵¹ jim, kladouc na ně ruce.

(17) A když se ubíral ven na cestu, přiběhl jeden, a padnuv před ním⁴⁵² na kolena, dotazoval se ho: Dobrý⁴⁵³ Učíteli, co mám vykonat⁴⁵⁴, abych zdědil věčný život? (18) Ježíš mu však řekl: Co mi říkáš dobrý⁴⁵³? Nikdo není dobrý⁴⁵³, leč jeden – Bůh. (19) Příkazy znáš: Necizolož⁴⁵⁶, nevraždí⁴⁵⁶, nekrad⁴⁵⁶, nesvědč⁴⁵⁶ křivě, nešíd⁴⁵⁶, cti svého otce a matku. (20) A on mu v odpověď řekl: Učíteli, tyto všechny věci jsem zachoval⁴⁵⁸ od svého mládí. (21) A Ježíš, zahleděv se na něho, *si* ho zamiloval⁴⁵⁹ a řekl mu: Chybí ti jedno: jdi, prodej, cokoli¹⁸⁷ máš, a dej chudým, a budeš mít poklad v nebi, a pojď⁴⁶⁰, [chop se kříže a] ber

se za mnou. (22) On se však při tomto slově⁴⁶¹ zachmuřil a odešel smutný, neboť měl veliká⁴⁶² jmění⁴⁶². (23) A Ježíš, rozhlédnuv se, praví svým učedníkům: Jak ztěžka vniknou⁴⁶² ti, kdo mají statky⁴⁶³, do Božího království! (24) A učedníci nad jeho slovy⁴⁶¹ trnuli úžasem⁴⁶⁴; a Ježíš jim v odpověď opět praví: Děti, jak těžké je, by do Božího království vnikli⁴⁶² ti, kdo na statky⁴⁶³ spoléhají⁴⁶⁵! (25) Snadnější je velbloudu proniknout⁴⁶⁶ otvorem jehly než boháč vniknout⁴⁶⁷ do Božího království. (26) A oni upadali v převeliké ohromení⁴⁶⁷ a říkali k sobě navzájem: A kdo může být zachráněn? (27) Ježíš však, zahleděv se na ně, praví: Lidem nemožno, ale ne Bohu, neboť Bohu⁴⁶⁷ jsou možné všechny věci. (28) Petr mu počal říkat: Hle, my jsme zanechali všechny věci a vydali jsme se⁴⁶⁷ za tebou. (29) Ježíš v odpověď řekl: Věřu, pravím vám: Není nikoho, kdo zanechal dům⁴⁶⁷ nebo bratry nebo sestry nebo otce nebo matku [nebo ženu] nebo děti nebo polnosti pro mne a pro blaho zvěst, (30) aby nedostal⁴⁶⁸ nyní, v této době, stonásobek – domy⁴⁶⁷ a bratry a sestry a matky a děti a polnosti, s pronásledováními, a v nastávajícím⁴⁶⁹ věku věčný život. (31) Mnozí první však budou poslední a ti, kdo jsou poslední, prvními.

(32) I byli na cestě, vystupující⁹³ do Jerúsaléma, a Ježíš se bral před nimi, i byli zaraženi⁴⁷⁰, a jdouce za ním, báli se. A zvaz k sobě opět těch dvanáct, počal jim říkat, co se s ním brzy bude⁴⁷¹ dít⁴⁷²: (33) Hle, vystupujeme⁹³ do Jerúsaléma a Syn člověka bude vydán velekněžím a písmařům, i odsoudí ho k smrti a vydají ho národům⁴⁷³, (34) a učiní ho předmětem posměchu⁴⁷⁴ a zbičují ho a naplávají na něho a zabijí ho, a po třech dnech opět vstane. (35) I přikračují k němu Jakub a Jan, ti synové Zebedeovi, a praví [mu]: Učitelí, přejeme si⁴⁷⁵, abys nám učinil, cokoli si od tebe vyžádáme⁴⁷⁵. (36) A on jim řekl: Co si přejete⁴⁷⁵, bych vám učinil? (37) A oni mu řekli: Dej nám, abychom usedli, jeden po tvé pravici a jeden po tvé levici⁴⁷⁵, v tvé slávě⁴⁷⁶. (38) A Ježíš jim řekl: Nevíte, co si žádáte⁴⁷⁵. Můžete pít⁴⁷⁷ kalich, jež pijí já, nebo být pokřtěni křtem,

jmž jsem křtěn⁴⁷⁸ já? (39) A oni mu řekli: Můžeme. A Ježíš jim řekl: Kalich, jež pijí já, pít budete⁴⁷⁷, a křtem, jmž jsem křtěn⁴⁷⁸ já, pokřtěni budete, (40) ale dát usednout po mé pravici nebo po mé levici⁴⁷⁵ není věc má⁴⁷⁹, nýbrž *to patří těm*,⁴⁷⁹ jimž je *to* připraveno. (41) A když *to* uslyšelo těch deset, počali být vůči Jakobovi a Janovi plni nevole⁴⁸⁰; (42) Ježíš však, přivolav si je, jim praví: Víte, že ti, kteří platí⁴⁸¹ za vládce⁴⁸² národů, nad nimi⁴⁸³ panují⁴⁸³, a velicí mezi nimi⁴⁸⁴ vykonávají nad nimi⁴⁸³ pravomoc⁴⁸³. (43) Mezi vámi však takto není, nýbrž kdokoli si přeje⁴⁸⁵ stát se mezi vámi velikým, bude vašim posluhou⁴⁸⁵, (44) a kdokoli si přeje⁴⁸⁵ stát se prvním z vás, bude nevolníkem všech. (45) Vždyť *ani* Syn člověka nepřišel dát si posluhouz, nýbrž *sám* posloužit⁴⁸⁵ a dát své žití *jako* výkupné za mnohé⁴⁸⁵.

(46) I přicházejí k Jerichu⁴⁸⁶, a když se ubíral on i jeho učedníci a značně⁴⁸⁷ veliký dav z⁸² Jericha ven, seděl u cesty Timeův syn, Bartimeus, slepec, a žebrał. (47) A uslyšev, že *to*⁴⁸⁸ je Ježíš, ten Nazareťan²⁸, počal křičet a říkat: Synu Davidův, Ježíši, smiluj se nade mnou! (48) A mnozí ho okřikovali⁴⁸⁹, aby umkl, on však křičel mnohem více: Synu Davidův, smiluj se nade mnou! (49) A Ježíš, zůstav stát, řekl, by byl zavolán. I volají toho slepce, říkajíce mu: Buď dobré myslí⁴⁹⁰, vstávej, volá tě! (50) A on, odhodiv svůj přehož⁴⁹⁰, vyskočil a přišel k Ježíšovi. (51) A Ježíš mu v odpověď praví: Co si přeješ⁴⁸⁵, bych ti učinil? A ten slepec mu řekl: *RABBÚNI*⁴⁹¹, abych prohlédl! (52) A Ježíš mu řekl: Jdi, vyhojila⁴⁹² tě tvá víra. I prohlédl hned a šel na cestě za ním.

11 A když se blíží²⁹⁸ k Jerúsalému⁴⁹³, k Běthfaze a Běthanii⁴⁹³ u hory Oliv, vysílá dva ze svých učedníků (2) a praví jim: Jděte do vsi, jež je naproti vám, a hned, jak do ní budete vcházet, uvidíte⁴⁹³ osle⁴⁹³ *tam* přivázané, na něž nikdo z lidí ještě neusedl; uvolněte⁴⁹³ je a přiveďte. (3) A řekne-li vám kdo: Co⁵⁷ to děláte? řekněte: Má ho zapotřebí *Pán; a hned je sem odesílá. (4) I odešli a uviděli⁴⁹³ osle⁴⁹³ přivázané u dveří venku na cestě okolo *domu*⁴⁹⁴, i uvolňují⁴⁹³ je; (5) a někteří z těch, kteří tam stáli, jim

řikali: Co děláte, že to osle⁴⁹³ uvolňujete⁴⁹³? (6) A oni jim řekli podle *toho*, jak jim přikázal⁴⁹⁵ Ježíš, i nechali je. (7) A přivedli to osle⁴⁹³ k Ježíšovi a naházeli⁴⁹⁶ na ně svého šatstva, i usedl na ně. (8) A mnozí svého šatstva⁴⁹⁷ nastlali⁴⁹⁷ na cestu, a druzí utínali ze stromů ratolesti⁴⁹⁸ [a stlali⁴⁹⁷ je na cestu]. (9) A ti, kteří se brali vpředu, i ti, kteří šli za *ním*, volali: *HÓSANNA*⁴⁹⁹, požehnán *budiž* ten, jenž přichází ve jménu PÁNĚ! (10) Požehnáno *budiž* přicházející království našeho otce Davida! *HÓSANNA*⁴⁹⁹ v nejvyšších *místech*! (11) I vstoupil do Jerúsaléma a do CHRÁMU, a obhlédnuv si všechny věci⁵⁰⁰ vyšel, ježto již byla večerní hodina, s těmi dvanácti do Běthanie.

(12) A nazítří, když z Běthanie vyšli, vyhladověli¹⁶⁶, (13) a užřev z daleka *jeden* fíkovník mající listí, přišel *se podívat*, zda by na něm snad něco našel; a přišed k němu, nenašel nic než listí, neboť nebyla doba fíků. (14) I řekl mu v odpověď: Necht' již nikdy⁵⁰¹ z tebe nikdo nejí⁵⁰² ovoce! A jeho učedníci *to* slyšeli⁵⁰³. (15) I přicházejí do Jerúsaléma⁴⁸⁶; a vstoupiv do CHRÁMU, počal vyhánět ty, kteří v CHRÁMĚ prodávali, a ty, kteří *tam* kupovali, a zpěvralci stoly směnárníků a sedadla těch, kdo prodávali holuby⁵⁰⁴, (16) a netrpěl, aby někdo CHRÁMEM pronesl *nějaký* předmět⁵⁰⁵. (17) A vyučoval, říkáje jim: Není psáno⁵⁰⁶: Můj dům bude nazýván⁵⁰⁶ domem modlitby pro všechny národy⁵⁰⁷? Vy jste jej však učinili brlohem⁵⁰⁶ lupičů⁵⁰⁶. (18) A uslyšeli *to* velekněží a písaři, i hledali *způsob*⁵⁰⁸, jak by ho zahubili, neboť se ho báli, protože všechen dav upadal nad jeho naukou v ohromení⁵⁰⁹. (19) A když nastal večer, ubíral se z města ven; (20) a časně ráno, ubírajíce se mimo, uviděli ten fíkovník od⁵¹⁰ kořenů uschlý. (21) A Petr, vzpomenuv si, mu praví: *RABBÍ*⁵¹¹, hle, ten fíkovník, ježž jsi proklel, uschl. (22) A Ježíš jim v odpověď praví: Mějte víru v Boha. (23) Věru, pravím vám, že kdokoli řekne této hoře: Odstraň se a vrhni se⁵¹¹ do moře, a nezapochybuje ve svém srdci, nýbrž bude věřit, že to, co praví, se děje, stane se⁵¹² mu, cokoli řekne. (24) Pro tuto příčinu vám pravím: Všechny věci, za kterékoli⁵¹³ se modlíte a *jež* si vyprošujete – věrte, že *je* dostáváte, i stane se⁵¹² vám.

(25) A když⁹⁰ stojíte, modlíce se, odpouštějte, máte-li co proti komu, aby vám i váš Otec, jenž je v nebesích, odpustil vaše provinění⁵¹⁴. (26) Neodpouštěte-li však vy, neodpustí ani váš Otec, jenž *je* v nebesích, provinění⁵¹⁴ vašich. (27) I přicházejí zase do Jerúsaléma⁴⁸⁶; a když se procházel v CHRÁMĚ, přicházejí k němu velekněží a písaři a starší (28) a praví mu: Jakou pravomocí⁵¹⁵ konáš tyto věci a kdo ti dal tuto pravomoc⁵¹⁵, abys tyto věci konal? (29) A Ježíš jim v odpověď řekl: Otáží se i já vás na jednu věc⁵¹⁵, i odpovězte mi a řeknu vám, jakou pravomocí⁵¹⁵ tyto věci konám. (30) Janův křest – byl z nebe či z lidí? Odpovězte mi. (31) I domlouvali se mezi sebou³⁵¹, říkajíce: Povíme-li: z nebe, řekne: Proč jste mu [tedy] nevěřili? (32) Ale máme povědět⁵¹⁶: z lidí? – Báli se lidu, neboť všichni⁵¹⁷ měli o Janovi za *to*, že skutečně byl prorok. (33) I praví v odpověď Ježíšovi: Nevíme. A Ježíš jim [v odpověď] praví: Aniž vám já míním říci⁵¹⁷, jakou pravomocí⁵¹⁵ tyto věci konám.

12 I počal k nim mluvit v přirovnáních: *Jeden* člověk vysadil vinici a okolo postavil plot a vykopal nádrž pod lis⁵¹⁸ a zbudoval věž, i pronajal⁵¹⁹ ji rolníkům⁵¹⁹ a odešel ze země⁵¹⁹. (2) A v příslušném období vyslal k rolníkům⁵¹⁹ nevolníka, aby od rolníků⁵¹⁹ vyzvedl *něco* z ovoce vinice. (3) Oni ho však chytili⁵¹⁹, zbili a odeslali s prázdnou⁵²⁰. (4) I vyslal k nim opět dalšího nevolníka, a toho⁵²¹ [naházevše *po něm* kamení,] zranil na hlavě a odeslali zneuctěného. (5) I vyslal [opět] dalšího, a toho⁵²¹ zabili, i mnoho dalších, z nichž některé bili a některé zase zabíjeli⁵²². (6) Maje tedy ještě jednoho milovaného syna, vyslal k nim naposled i jeho a pravil: Na mého syna budou mít ohled⁵²³. (7) Avšak oni rolníci⁵¹⁹ k sobě *navzájem* řekli: Toto⁵²³ je dědic, pojďte⁵²³, snažme se ho zabít⁵²³ a dědictví bude naše. (8) I chytili⁵¹⁹ ho, zabili a vyhodili z vinice ven. (9) Co tedy ten pán vinice učiní? Přijde a ty rolníky⁵¹⁹ zahubí a tu vinici dá druhým. (10) Nečetli jste ani *toto* Písmo⁵²³: Kámen, ježž zamítli⁵²³ ti, kdo budovali⁵²³, ten se stal hlavou nároží⁵²³; (11) *ta*⁵²³ je⁵²³ od PÁNA a je podivuhodná⁵²³ v našich očích? (12) I byli dychtívi se ho

zmocnit⁵²³, a zalekli se davu; poznalít, že toto přirovnání řekl o nich⁵²⁴. I nechali ho a odešli.

(13)I vysílají k němu některé z farizeů a héródovců, aby ho chytili⁵²⁵ v řeči. (14)I přijdou a praví mu: Učíteli, víme, že jsi pravdomluvný⁵²⁶ a na nikom ti nezáleží⁵²⁶, neboť nehleďš na osobu⁵²⁶ lidí, nýbrž dle pravdy⁵²⁷ vyučuješ Boží cestě. Je dovoleno dávat⁵²⁸ císaři poplatek čili nic? Máme dávat⁵²⁸ či nemáme dávat⁵²⁸? (15)On však, věda o jejich pokrytectví, jim řekl: Co mě pokoušíte⁵²⁸? Neste⁵²⁸ mi denár⁵²⁸, abych uviděl. (16)A oni přinesli, i praví jim: Čí je tento obraz a nápis? A oni mu řekli: Císařův. (17)A Ježíš jim v odpověď řekl: Odvádějte⁵²⁸ císaři, co je císařovo⁵²⁹, a Bohu, co je Boží⁵²⁹. I byli jati údivem⁵³⁰ nad ním.

(18)I přicházejí k němu sadúceové, ti, kteří říkají, že není opětovného vstání; i otázali se⁵³¹ ho, pravíce: (19)Učíteli, Mojžíš nám napsal⁵³², že jestliže něčí bratr umře a zůstává ženu a nezanechá dětí, má jeho bratr jeho ženu pojmut a způsobit⁵³³, by jeho bratru vyvstalo⁵³⁴ símě. (20)Bylo sedm bratrů, a první pojal ženu a umíraje nezanechal semene. (21)I pojal ji druhý a umřel, a ani ten nezanechal semene, a třetí taktéž. (22)I pojal ji těch sedm a semene nezanechali⁵³⁵. Poslední ze všech umřela i ta žena. (23)Při opětovném vstání, až opět vstanou, koho z nich bude ženou? Za ženu ji přece mělo⁵³⁶ těch sedm. (24)A Ježíš jim v odpověď řekl: Ne-li pro tuto příčinu bloudíte⁵³⁶, že jste neznalí⁵³⁶ Písem i⁵³⁶ Boží moci? (25)Vždyť když⁵³⁷ opět vstanou zprostřed mrtvých, v manželství ani nevstupují ani se nedávají⁵³⁸, nýbrž jsou jako andělé [, kteří jsou] v nebi. (26)Stran mrtvých však, že se křísí⁵³⁹: nečetli jste v knize Mojžíšově v *oddíle o⁶⁷ ostružiníku⁵⁴⁰*, jak k němu Bůh promluvil, pravě⁵⁴¹: Já jsem Bůh Abrahamův a Bůh Isákův a Bůh Jakóbův? (27)On není Bůh mrtvých, nýbrž živých⁵⁴². Vy tedy velmi bloudíte⁵³⁶. (28)A přistoupiť jeden z písmařů, jenž je zaslechl, jak spolu vedli rozpravu⁵⁴³, a povšiml si⁵⁴⁴, že jim dobře⁵⁴⁵ odpověděl, otázal se ho: Který je ze všech první příkaz? (29)A Ježíš mu odpověděl:

Ze všech první příkaz [je]⁵⁴⁶: Slyš, Israéli: PÁN, náš Bůh, je jeden⁵⁴⁷ PÁN, (30)i budeš milovat PÁNA, svého Boha, z celého svého srdce a z celé své duše a z celého svého rozumu⁵⁴⁸ a z celé své síly. Toto⁵⁴⁹ je první příkaz, (31)a druhý, jemu podobný, je tento⁵⁵⁰: Budeš milovat toho, *jenž je ti blízko*⁵⁵⁰, jako sám sebe. Dalšího příkazu, většího než tyto, není. (32)A ten písmař mu řekl: Výborně⁵⁴⁵, Učíteli, dle pravdy⁵²⁷ jsi promluvil, protože⁵⁵¹ je jeden⁵⁴⁷ a dalšího kromě něho není, (33)a milovat ho z celého srdce a z celého chápání⁵⁵³ a z celé duše a z celé síly, a milovat toho, *jenž je blízko*⁵⁵⁰, jako sám sebe, je více než všechny cele spalované⁵⁵⁴ a jiné oběti. (34)A Ježíš, vida, že uváženě⁵⁵⁵ odpověděl, mu řekl: Nejsi daleko od Božího království. A již se ho nikdo neodvažoval tázat. (35)A když Ježíš vyučoval v CHRÁMĚ, pravil v odpověď: Jak to, že písmaři říkají⁵⁵⁶, že KRISTUS je syn Davidův? (36)Sám David [přece] v Svatém Duchu⁵⁵⁷ řekl⁵⁵⁷: PÁN mémú Pánu řekl: Sed' po mé pravici⁵⁵⁷, než tvé nepřátele položím za podnoží tvých nohou. (37)Sám David mu [tedy] říká⁵⁵⁸ Pán, i jakže⁵⁵⁹ je jeho syn? A většina davu mu ráda naslouchala⁵⁶⁰, (38)i pravil jim ve své nauce: Chraňte se⁵⁴⁹ před písmaři⁵⁶¹, kteří mají rádi procházení⁵⁶² v řízách a pozdravy na tržištích (39)a přední sedadla v synagogách a přední místa⁵⁶³ na hostinách⁵⁶³, (40)kteří pohlcují domy vdov a jako záminku konají dlouhé modlitby. Těm se dostane přísnějšího⁵⁶⁴ rozsudku⁵⁶⁵. (41)A Ježíš, useduv naproti pokladnici, se díval, jak dav do pokladnice házel peníze⁵⁶⁶, a mnozí boháčů házeli mnoho. (42)I přišla jedna chudá vdova a hodila dvě lepta, to jest kodrant⁵⁶⁷. (43)A přivolav si své učedníky, řekl jim: Věřu, pravím vám: Tato chudá vdova hodila více než všichni, kteří do pokladnice naházeli. (44)Naházeliť všichni z toho, co jim přetřbývalo, tato však hodila ze svého nedostatku vše, cokoli⁵⁶⁷ měla, celé své živobytí.

13 A když se ubíral z CHRÁMU ven, praví mu jeden z jeho učedníků: Učíteli, hle⁵⁶⁸, jaké kameny a jaké budovy! (2)A Ježíš mu v odpověď řekl: Vidíš⁵⁶⁹ tyto

veliké budovy? Nebude zde ponechán ani kámen na kameni, jenž by vskutku⁵⁷⁰ nebyl stržen. (3)A když seděl na hoře Oliv naproti CHRÁMU, dotazovali se ho v ústraní Petr a Jakub a Jan a Ondřej: (4)Pověz nám, kdy tyto věci budou a jaké *bude* znamení, až se bude schylovat ke splňování⁵⁷¹ všech těchto věcí⁵⁷²? (5)A Ježíš jim v odpověď počal říkat⁵⁷³: Hleďte, by vás někdo nesvedl⁵⁷⁴, (6)neboť v⁵⁷⁴ mém jménu přijdou mnozí a budou říkat: Jsem *to* já, a svedou⁵⁷⁴ mnohé. (7)Až⁵⁷⁵ však uslyšíte o válkách a válečných pověstech, nedávejte se zastrášovat⁵⁷⁶, neboť se *to* musí stát, ale konec ještě *nebude*. (8)Povstanet' národ proti národu a království proti království a místy budou zemětřesení, a bude bývat hlad⁵⁷⁷ a nepokoje⁵⁷⁸; tyto věci *jsou* počátky bolesti⁵⁷⁹. (9)Vy však hleďte⁵⁸⁰ sami na sebe, neboť vás budou vydávat do rad⁵⁸¹ a do synagog; budete pro mne bití a stavění před vladaře a krále, na svědectví jim. (10)A všem národům⁵⁸² se nejprve musí prohlásit⁵⁸³ blahá zvěst. (11)Až⁵⁷⁵ však vás povědou, aby vás vydávali⁵⁸⁴, nestarejte se⁵⁸⁵ předem, co máte promluvit⁵⁸⁶, [aniž se *na* to připravujte⁵⁸⁷,] nýbrž cokoli vám v oné hodině bude dáno, to mluvíte; mluvíci totiž nejste vy, nýbrž Svatý Duch. (12)Bratr však vydá na smrt bratra a otec dítě, a děti se vzeprou proti rodičům a způsobí jejich smrt⁵⁸⁸, (13) a budete pro mé jméno ode všech národů nenáviděni⁵⁸⁹, kdo však vytrvá do konce, ten bude zachráněn. (14)Až⁵⁹⁰ však uvidíte ohavnost pustošení⁵⁹¹, jak stojí, kde by neměla, (kdo čte, rozuměj⁵⁹²,) tu necht' ti, *kdo budou* v Júdsku, prchají do hor, (15) a *kdo bude* na střeše⁵⁹², nesestupuj do domu, aniž vcházej, by si něco ze svého domu vzal⁵⁹², (16) a *kdo bude* na poli, nenavracej se dozadu, by si vzal⁵⁹² svůj šat. (17)Běda však těm, jež budou těhotné, a těm, jež budou kojít v oněch dnech. (18)A modlete se, aby *k tomu* nedošlo v zimě⁵⁹², (19)neboť ony dny budou takovou tísní⁵⁹², jaké⁵⁹³ nebylo od počátku stvoření, jež Bůh stvořil, až doposud, a nikdy nebude⁵⁹⁴, (20) a kdyby PÁN ty dny nebyl zkrátil⁵⁹⁴, nebylo by žádné⁵⁹⁴ maso zachráněno, ale pro vyvolené⁵⁹⁴, jež si vyvolil, zkrátil⁵⁹⁴ ty

dni. (21)A tehdy, řekne-li vám kdo: Hle, zde je KRISTUS, nebo: Hle, tam, nevěřte⁵⁹⁴, (22)neboť povstanou nepraví⁵⁹⁴ Kristové a nepraví⁵⁹⁴ proroci a budou ukazovat⁵⁹⁴ znamení a zázraky ke svádění s *cesty*, možno-li⁵⁹⁴, i vyvolených. (23)Vy se však mějte na pozoru⁵⁹⁵ – hle, předpověděl jsem vám všechny věci. (24)Ale v oněch dnech, po oné tísní⁵⁹², bude zatemněno slunce a měsíc nebude dávat svého lesku (25) a bude docházet k vypadávání hvězd nebe⁵⁹⁶, a moci, jež *jsou* v nebesích, budou oťřeseny⁵⁹⁷. (26)A tehdy uvidí²⁹⁸ Syna člověka přicházet v oblacích s velikou⁵⁹⁸ mocí a slávou; (27) a tehdy vyšle své anděly a shromáždí⁵⁹⁹ své vyvolené od⁵⁹⁹ čtyř větrů, od okraje země po okraj⁶⁰⁰ nebe. (28)Naučte se však přirovnání od fíkovníku: Když⁵⁹⁰ se již jeho větví stane měkkou⁶⁰¹ a vyhání listí⁶⁰¹, víte⁶⁰¹, že léto je blízko; (29) tak i vy, když⁵⁹⁰ uvidíte, že se dějí tyto věci, vězte⁶⁰¹, že je *to* blízko, u dveří⁶⁰¹. (30)Věřu, pravím vám: Toto pokolení⁶⁰¹ nikterak nepomine, až potud, kdy se všechny tyto věci stanou. (31)Nebe a země pomínou, má slova však nikterak nepomínou. (32)O onom dni nebo hodině však nikdo neví, ani andělé, kteří *jsou* v nebi, ani Syn, leč Otec. (33)Mějte se na pozoru⁵⁹⁵, nespěte⁶⁰² a modlete se, neboť nevíte, kdy ta doba je; (34) jako *jeden* člověk na cestách⁶⁰³, opustivší svůj dům a davší svým nevolníkům pravomoc a každému jeho práci, a vrátnému přikázal, aby bděl. (35)Bděte tedy, neboť nevíte, kdy pán domu přichází⁶⁰⁴ – buď večer nebo o půlnoci nebo za kuropení nebo ráno – (36) by vás, přijda znenadání, nezastihl spící⁶⁰⁵. (37)Co však pravím vám, pravím všem: Bděte.

14 I bylo po dvou dnech Minutí⁶⁰⁶ a svátek nekvašených chlebů⁶⁰⁷. A velekněží a písaři hledali *způsob*⁶⁰⁸, jak by se ho listivě⁶⁰⁸ zmocnili a mohli *ho* zabít⁶⁰⁹; (2)pravili totiž: Ne ve svátek, ať ještě⁶¹⁰ není⁶¹¹ nějaké povykování⁶¹² lidu. (3)A když byl v Běthanii, v domě Šimona, malomocného, přišla, když ležel *u stolu*, jedna žena, mající alabastrovou láhev voňavky⁶¹² z čistého⁶¹³ nardu, velmi drahého⁶¹⁴, a rozrazivši tu alabastrovou láhev, rozlila⁶¹⁵ ji po jeho hlavě. (4)A něk-

teří⁶¹⁶ byli sami u sebe plni nevole⁶¹⁷ a pravi-li: K čemu nastalo toto mrhání⁶¹⁸ voňavkou⁶¹²? (5) Tato voňavka⁶¹² se přece mohla prodat⁶¹⁸ za více než tři sta denárů⁶¹⁸ a dát chudým. A zle *proti* ní brojili⁶¹⁹. (6) Ježíš však řekl: Nechejte ji, co jí působíte rozpak⁶²⁰? Uskutečnila při mně dobrý⁶²⁰ skutek – (7) chudé přece u sebe⁶²⁰ máte vždy, a kdykoli chcete⁶²¹, můžete jim prokázat⁶²² dobro⁶²³, mne však ne vždy máte. (8) Ona⁶²⁴ učinila, seč byla⁶²⁵ – předem pomazala⁶²⁶ mé tělo k pohřbu⁶²⁷. (9) A věru, pravím vám: Kdekoli v celém světě⁶²⁸ dojde ke⁶²⁹ kázání této blahé zvěsti, i o tom, co tato učinila, se promluví, na její památku.

(10) A Júdas, Iskarióta, jeden z těch dvanácti, odešel k velekněžím, aby jim ho vydal; (11) a oni, uslyševše *to*, se zaradovali a přislíbili mu dát peníze⁶³⁰. I hledal *způsob*⁶³⁰, jak by ho při vhodné příležitosti vydal.

(12) A prvního dne *svátků* nekvašených chlebě, když zabíjeli⁶³¹ Minutí⁶⁰⁶, mu jeho učedníci pravi: Kam si přeješ⁶²¹, bychom odešli a připravili, abys mohl pojíst⁶³² Minutí⁶⁰⁶? (13) I vysílá dva ze svých učedníků a pravi jim: Jděte do města a potká vás *jeden* člověk, nesoucí hliněný džbán vody; dejte se za ním (14) a kamkoli vstoupí, povězte hospodáři domu⁶³³: Učitel pravi: Kde je můj hostinský pokoj, kde bych mohl⁶³⁴ se svými učedníky pojíst⁶³² Minutí⁶⁰⁶? (15) A on vám ukáže velikou místnost na poschodí⁶³⁵, vystlanou⁶³⁶, připravenou; tam nám připravte. (16) A jeho učedníci vyšli a přišli do města a shledali podle *toho*, jak jim řekl, a připravili Minutí⁶⁰⁶. (17) A když nastal večer, přichází s těmi dvanácti, (18) a zatímco leželi u *stolu* a jedli, řekl Ježíš: Věřu, pravím vám, že jeden z vás mě vydá, *jeden*, jenž⁶³⁷ se mnou jí. (19) A oni se počali rmoutit a říkat mu jeden po druhém⁶³⁸: Což snad já? [A další: Což snad já?] (20) On jim však v odpověď řekl: Jeden z vás⁶³⁹ dvanácti, jenž si se mnou namáčí⁶⁴⁰ do mísy. (21) Syn člověka se sice ubírá podle *toho*, jak je o něm psáno, běda však onomu člověku, skrze něhož k vydání Syna člověka dochází⁶⁴¹; onomu člověku [by bylo] dobré⁶⁴¹, kdyby se⁶⁴¹

nebyl zrodil⁶⁴¹. (22) A zatímco jedli, vzal Ježíš chléb, požehnal, rozlámá a podal jim a řekl: Vezměte, toto je mé tělo. (23) A vzal kalich, poděkoval, podal jim a všichni z něho upili, (24) a řekl jim: Toto je má krev, *krev* [nové] úmluvy⁶⁴², jež se vylévá za mnohé⁶⁴². (25) Věřu, pravím vám, že již z plodu⁶⁴² vinné révy ani neupiji – až do onoho dne, kdy jej budu pít, nový⁶⁴², v Božím království. (26) A zapěvše chvalozpěv⁶⁴², vyšli na horu Oliv. (27) A Ježíš jim pravi: Všichni se dáte přivést k pádu⁶⁴², protože je psáno⁶⁴²: Udeřím⁶⁴² pastýře a ovce budou rozehnány⁶⁴². (28) Ale poté, co budu vzkříšen⁶⁴² vás předejdu do Galileje. (29) Petr mu však děl: I kdyby se dali k pádu⁶⁴² přivést všichni, já však přece nikoli. (30) A Ježíš mu pravi: Věřu, pravím ti, že [ty] se mne dnes, této noci, dříve než kohout dvakrát zakokrhá⁶⁴², třikrát zřekneš⁶⁴². (31) On však přes míru mluvil [, tím více]⁶⁴³: Kdybych s tebou musel umřít, nikterak se tě nezřeknu⁶⁴². A taktéž mluvili i všichni.

(32) I přicházejí na místo⁶⁴⁴, jehož jméno je Gethsémaní, i pravi svým učedníkům: Poseďte⁶⁴⁴ zde, než se pomodlím. (33) A přibírá s sebou Petra a Jakuba a Jana, i počal být pln hrůzy⁶⁴⁵ a hluboké úzkosti⁶⁴⁶. (34) A pravi jim: Má duše je převelmi zarmoucena, až k smrti. Zůstaňte zde a bděte. (35) A popošed kousek vpřed, padl na zemi a modlil se, aby ho, je-li možno, ta hodina minula⁶⁴⁷. (36) A pravi: *ABBA*, Otče, všechny věci *jsou* ti možné; přenes tento kalich mimo⁶⁴⁸ mne, ale ne co já chci⁶⁴⁹, nýbrž co *chceš* ty. (37) A přichází a shledává, že oni⁶⁴⁹ spí⁶⁵⁰, i pravi Petrovi: Šimone, spíš⁶⁵⁰? Nedokázal jsi jednu hodinu probdět? (38) Bděte a modlete se, abyste se nedostali⁶⁵¹ do pokušení; duch je sice odhodlán⁶⁵¹, maso však slábo. (39) A zase odešel a pomodlil se, pravě tutéž věc⁶⁵¹. (40) A vrátiv se zpět, shledal zase, že oni⁶⁴⁹ spí⁶⁵⁰, neboť jejich oči byly ztěžklé, i nevěděli, co mu mají odpovědět⁶⁵². (41) A přichází potřetí a pravi jim: Spěte⁶⁵⁰ dále a hovějte si⁶⁵³. Je dosti⁶⁵⁴ – přišla hodina, hle, Syn člověka je vydáván do rukou hříšníků. (42) Vstávejte⁶⁵⁵, pojďme, hle, přiblížil se ten, jenž mě vydává.

(43)A ihned, zatímco ještě mluvil, přichází⁶⁵⁶ Júdas, [jenž byl] jeden z těch dvanácti, a s ním početný dav, s meči⁶⁵⁷ a obušky⁶⁵⁷, od velekněží a písmářů a starších. (44)Ten pak, jenž ho vydával⁶⁵⁸, s nimi byl smluvil⁶⁵⁹ znamení, pravě: Kteréhokoli políbím, je on, zmocněte se ho a odvádějte ho bezpečně⁶⁶⁰. (45)A přišel, hned k němu přistoupil a praví: *RABBI, RABBI*⁶⁶¹; a zlíbal ho. (46)A oni na něho položili své ruce a zmocnili se ho. (47)Jeden z těch však, kteří při tom stáli, tasil svůj⁶⁶² meč⁶⁵⁷, uhodil⁶⁶³ nevolníka veleknězova a usekl⁶⁶⁴ jeho ucho. (48)A Ježíš jim v odpověď řekl: Jako na lupiče jste s meči⁶⁵⁷ a obušky⁶⁵⁷ vyšli mě zatknout⁶⁶⁴? (49)Denně jsem býval u vás a vyučoval v CHRÁMĚ, a nezmocnili jste se mne. Ale to aby byla splněna Pisma. (50)I opustili ho všichni a prchli. (51)A šel za ním jakýsi mladík, mající na nahém těle přehozené plátno, i zmocňují se ho [mladíci], (52)on však, nechav to plátno za sebou, od nich prchl nahý.

(53)I odvedli Ježíše k veleknězi; a scházeli se k němu všichni veleknězi a starší a písmáři. (54)A Petr za ním zdaleka došel až dovnitř nádvoří veleknězova paláce⁶⁶⁵ a seděl spolu se⁶⁶⁶ zřízenci a ohříval se v záři⁶⁶⁷ ohně. (55)A veleknězi a celá rada⁶⁶⁸ vyhledávali⁶⁶⁸ proti Ježíšovi svědectví k způsobení jeho smrti⁶⁶⁸, a nenacházeli⁶⁶⁸. (56)Mnozí totiž proti němu křivě svědčili a jejich svědectví nebyla souhlasná⁶⁶⁹; (57)a někteří povstali a křivě proti němu svědčili, pravíce: (58)My jsme ho zaslechli, jak pravil: Já zbožím tento chrám, jenž je vytvořen rukama, a ve třech dnech zbuduji druhý, ne rukama vytvořený. (59)A ani tak nebylo jejich svědectví souhlasné⁶⁶⁹. (60)A velekněz, povstav přede všemi⁶⁷⁰, se Ježíše otázal, pravě: Neodpovídáš nic? Co tito proti tobě dosvědčují? (61)On však mlčel a nic neodpověděl. Opět se ho velekněz dotazoval, i praví mu: Ty jsi KRISTUS, Syn Velebeného⁶⁷¹? (62)A Ježíš řekl: Jsem to já, a uvidíte Syna člověka sedícího na pravici⁶⁷² moci a přicházejícího s oblaky nebe. (63)A velekněz roztrhl svá roucha⁶⁷³ a praví: Co ještě máme zapotřebí svědků? (64)Zaslechli jste to rouhání –

co míníte⁶⁷⁴? A oni ho všichni odsoudili, že propadá trestu smrti. (65)I počali někteří na něho plivat a obestírat jeho tvář a bušit do něho pěstmi a říkat mu: Proroku⁶⁷⁵! A zřízenci ho zasypávali ranami dlaní⁶⁷⁶.

(66)A když byl Petr dole v nádvoří paláce⁶⁷⁷, přichází jedna z děveček veleknězových, (67)a uzhvěšší Petra, jak se ohřívá, zahledí se na něho a praví: A tys⁶⁷⁷ byl s tím Nazareťanem²⁸, s tím Ježíšem. (68)A on zapřel, pravě: Nevím⁶⁷⁸, aniž rozumím, co pravíš. A vyšel ven do předního dvora⁶⁷⁹, i zakokrhal⁶⁸⁰ kohout. (69)A ta děvečka, vidouc ho, počala těm, kdo při tom stáli, opět říkat: Tento je z nich. (70)A on opět zapíral. A zakrátko opět Petrovi říkali ti, kdo při tom stáli: Opravdu jsi z nich, vždyť jsi také⁶⁸¹ Galilejec. (71)On však počal proklínat a přísahat: Neznám⁶⁷⁸ toho člověka, o němž mluvíte. (72)A kohout zakokrhal⁶⁸⁰ podruhé, i připomněl si Petr to slovo⁶⁸², jež mu řekl Ježíš: Dříve než kohout dvakrát zakokrhá⁶⁸⁰, třikrát se mne zřekneš⁶⁸². A když na to pomyslí⁶⁸³, plakal.

15 A ihned za časného rána veleknězi, vykonavše poradu se staršími a písmáři, a celá rada⁶⁶⁸, Ježíše svázali a dali odvést⁶⁸⁴ a odevzdali Pilátovi. (2)A Pilát se ho otázal: Ty jsi ten Král Židů? A on mu v odpověď řekl: Ty pravíš. (3)A veleknězi ho naléhavě⁶⁸⁵ obžalovali, (4)i otázal se ho Pilát opět, pravě: Neodpovídáš nic? Hle, kolik věcí proti tobě dosvědčují. (5)Ježíš však již nic neodpověděl, takže se Pilát divil. (6)Ve svátek jim však propouštěval jednoho vězně, kteréhokoli⁶⁸⁶ si vyprošovali; (7)i byl ve vazbě⁶⁸⁷ jeden, jemuž se říkalo Barabbas, se svými spolupovstanci, kteří⁶⁸⁸ se při povstání dopustili vraždy. (8)A dav se dal do hlasitého volání⁶⁸⁹, i počali se doprošovat toho, co⁶⁹⁰ jim vždy činíval. (9)Pilát jim však odpověděl, pravě: Přejete si⁶⁷², bych vám propustil toho Krále Židů? (10)poznával⁶⁹¹ totiž, že ho veleknězi vydali ze závidosti. (11)Veleknězi však poštvali⁶⁹² dav, aby jim raději propustil Barabbu. (12)A Pilát jim opět v odpověď řekl: Co si tedy přejete⁶⁷², bych učinil s tím, jemuž říkáte Král Židů? (13)A oni se opět

dali do kříku⁶⁹³: Ukřižuj ho! (14)A Pilát jim pravil: Copak učinil zlého? A oni se dali do tím silnějšího křiku⁶⁹³: Ukřižuj ho! (15)A Pilát, chtěje⁶⁹⁴ dav uspokojit⁶⁹⁵, jim propustil Barabbu a Ježíše zmrskal a odevzdal, aby byl ukřižován. (16)A vojáci ho odvedli dovnitř paláce, jenž se nazývá⁶⁹⁶ prétorium⁶⁹⁷, a svolávají celý oddíl⁶⁹⁷, (17) i odívají ho purpurem a ovíjejí⁶⁹⁸ trnovým věncem⁶⁹⁹, jež spletli. (18)A počali mu vzdávat poctu⁷⁰⁰: Buď zdrav, Králi Židů! (19)A tloukli do jeho hlavy třtinou a plivali na něho a klaněli se mu, klekajíce. (20)A když se mu napomínali, svlékli ho z toho purpuru a oděli ho jeho vlastním šatstvem; i vyvádějí ho, aby ho ukřižovali. (21)A jakéhosi mimojdoucího, Šimona, Kyrěňana⁷⁰¹, přicházejícího z pole, otce Alexandrova a Rufova, donucují jít s nimi, aby se chopil jeho kříže⁷⁰¹. (22)I dopravují⁷⁰² ho na místo zvané Golgotha, to je v překladu⁷⁰³ Místo lebky. (23)A dávali mu napít se vína⁷⁰⁴ s přísadou myrhy⁷⁰⁵, on však nevzal⁷⁰⁶. (24)A ukřižovavše ho, rozdělují si jeho šatstvo, vrhající o ně los, kdo co sebere. (25)A byla třetí hodina, i ukřižovali ho. (26)A byl nadepsán nadpis⁷⁰⁷ stran jeho obvinění: Král Židů. (27)A s ním křížují dva lupiče, jednoho zprava a jednoho zleva od něho. (28)[I bylo splněno Písmo, jež praví⁷⁰⁸: A byl započten mezi bezzákonné⁷⁰⁹.] (29)A ti, kdo se ubírali mimo, mu spílali, potřásajíce⁷¹⁰ svými hlavami a říkajíce: Aha, ty, jenž boříš a ve třech dnech budeš chrám, (30) zachraň⁷¹⁰ sám sebe a sestup z kříže! (31)Podobně i velekněží, posmívajíce se mezi sebou⁷¹¹ s písmaři, říkali: Druhé zachraňoval⁷¹⁰, sám sebe zachránit⁷¹⁰ nemůže! (32)Nechť KRISTUS, Isaěľův Král, nyní sestoupí z kříže, abychom uviděli a uvěřili! I ti spolu s ním ukřižování ho hanobili.

(33)A když nastala šestá hodina, nastala po celé zemi⁷¹³ tma až do hodiny deváté; (34)a o deváté hodině zvolal Ježíš silným hlasem [, pravě]⁷¹³: *ÉLÓF, ÉLÓF, LAMA SABACHTHANÍ?* To je v překladu⁷¹³: Můj Bože, můj Bože, k čemu jsi mě opustil⁷¹³? (35)A někteří z těch, kdo při tom stáli, říkali, uslyševše to: Hle, volá Eliáše! (36)A jeden přiběhl⁷¹³ a dal houbu

nasáknout octem, nasadil na třtinu a napájel ho, pravě: Nechejte⁷¹⁴, podívejme se⁷¹⁵, zda ho Eliáš přichází⁷¹⁵ sejmout. (37)A Ježíš, vydav hlasité zvolání⁷¹⁶, skončil⁷¹⁷. (38)A opona chrámu se roztrhla⁷¹⁸ na dvě, od shora až dolů. (39)A když uviděl centurio⁷¹⁹, jenž při tom stál nproti němu, že skončil⁷¹⁷ s takovýmto výkřikem⁷²⁰, řekl: Opravdu byl tento člověk Boží Syn. (40)A byly tam i ženy, zdaleka se dívající⁷²¹, mezi nimiž byla i Marie z Magdaly⁷²² i Marie, matka Jakuba Malého a Jóséova, a Salomé, (41)jež také šly za ním, když byl⁷²³ v Galilei, a poslouchovaly mu⁷²⁴, a mnoho dalších, jež s ním vystoupily⁹³ do Jerúsáléma.

(42)A když již nastal večer, jelikož bylo Přichystávání⁷²⁵, to jest den před sobotou⁷²⁶, (43)přišel Josef z Arimatheje, vážený⁷²⁷ člen rady⁷²⁸, jenž sám také očekával Boží království⁷²⁹, a odváživ se vstoupil k Pilátovi a jal se vyprošovat si Ježíšovo tělo. (44)A Pilát se podivil, že by již byl⁷³⁰ mrtev, a přivolav si toho centuriona⁷¹⁹, dotázal se ho, zda již dávno umřel. (45)A zvěděv od centuriona⁷¹⁹, daroval tělo Josefovi; (46)a ten nakoupil plátna [a] sňav ho, zabalil do toho plátna a uložil ho v hrobce, jež byla vytesána ze skály, a na dveře té hrobky přivalil kámen. (47)A Marie z Magdaly⁷²² a Marie, matka Jóséova, se dívaly, kde je ukládán.

16 A když přešla sobota, nakoupily Marie z Magdaly⁷²² a Marie, matka Jakobova, a Salomé vonného koření, aby mohly přijít a pomazat ho⁷³¹. (2)I přicházejí velmi časně ráno prvního dne týdne⁷³² k hrobce, když slunce vzešlo. (3)A říkaly k sobě navzájem: Kdo nám odvalí ten kámen ze dveří hrobky? (4)A když vzhledly, pozorují, že kámen je odvalený⁷³³; bylť nesmírně veliký. (5)A vstoupivše do hrobky, uviděly mladíka sedícího vpravo, oblečeného v bílou řízu, i ustrnulý úžasem a leknutím⁷³⁴; (6)on jim však praví: Nelekejte se⁷³⁴, hledáte Ježíše, Nazareťana²⁸, ukřižovaného. Byl vzkříšen⁷³⁵, zde není. Hle, místo, kam ho položili. (7)Ale jděte, povězte jeho učedníkům, i Petrovi: Předchází vás do Galileje, tam ho uvidíte podle toho, jak vám pověděl. (8)I vyšly a prchly od hrobky; a jímalo je⁷³⁶ chvění

a úžas⁷³⁷, a nikomu nic neřekly, neboť se bály.

(9)Nuže, když časně ráno prvního *dne* týdne vstal, objevil se nejprve Marii z Magdaly⁷²², z²⁰¹ níž byl vyhnal sedm démonů. (10)Ta⁷³⁸ se odebrala a podala zprávu⁷³⁹ těm⁷⁴⁰, kteří s ním bývali⁷⁴¹, hořekujícím a plačícím. (11)A ti⁷³⁸, uslyševše, že žije a byl od ní spatřen, nevěřili⁷⁴². (12)A po těchto věcech byl v jiné tvářnosti⁷⁴³ zjeven⁷⁴⁴ dvěma z nich, když byli na cestě⁷⁴⁵, ubírajíce se na venkov⁷⁴⁶, (13) a ti⁷³⁸ odešli a podali zprávu⁷³⁹ ostatním; ani těm⁷³⁸ neuvěřili. (14)Potom⁷⁴⁷ byl zjeven⁷⁴⁴ těm jedenácti, když leželi *u stolu*, a pokáral⁷⁴⁸ jejich nevěru a tvrdost srdce, protože neuvěřili těm⁷⁴⁰, kteří ho vzkříše-

ného⁷³⁵ spatřili. (15)A řekl jim: Odeberte se do veškerého⁷⁴⁹ světa a prohlašte⁷⁵⁰ všemu stvoření blahou zvěst. (16)Kdo uvěří a bude pokřtěn⁷⁵¹, bude zachráněn, a kdo bude nevěřící⁷⁴², bude odsouzen. (17)A ty⁷⁴⁰, kdo uvěří, budou provázet tato znamení: budou v mém jménu vyhánět demony, budou mluvit novými⁷⁵² jazyky, (18)budou uchopovat hady, a vypijí-li co smrtícího, nikterak jim *to* neuškodí, na neduživé budou pokládat ruce a budou se mít dobře³³².

(19)Tak tedy byl Pán poté, co k nim promluvil, vzat vzhůru do nebe a usedl po Boží pravici⁶⁷²; (20) a oni⁷³⁸ vyšli a všude kázali⁷⁵⁰ a *Pán spolupůsobil a potvrzoval slovo znameními, jež *je* doprovázela.

EVANGELIUM PODLE MARKA

poznámky překladatele a odkazy

- 1 D. „zvěsti Ježíše Krista, Božího Syna“ („zvěsti *týkající* se Ježíše...“).
- 2 Podle některých rukopisů „v prorocích“. Nejpůvodnější znění snad je „u proroka“, „v proroku“.
- 3 Viz Mat. 11:10; 3:3.
- 4 N. „vstoupil“, „povstal“, „objevil se“, vl. „nastal“, „vznikl“.
- 5 N. „dávali se křtít“.
- 6 Viz Mat. 3:4, 11.
- 7 D. „jehož“, hebraismus, viz Zjev. 3:8, pozn. 98.
- 8 Viz Mat. 3:11.
- 9 Viz Mat. 3:11; 21:11.
- 10 Viz Mat. 28:19, pozn. 1304.
- 11 D. „do Jordánu“ („ponořen do Jordánu“).
- 12 Viz Mat. 3:16.
- 13 Jako „přišel“ ve v. 4.
- 14 N. „zkoušen“.
- 15 N. „mezi“.
- 16 Viz Mat. 4:11.
- 17 Obdobně jako ve v. 1, pozn. 1.
- 18 D. „v blahé zvěsti“, „věřit v něčem“ (v řečtině s 3. pádem) je vazba zřídka se vyskytující a znamená „věřit v pravdu skutečnosti něčeho“. Viz 2 Tim. 1:12.
- 19 Viz Mat. 4:18.
- 20 Některé rukopisy mají znění „jeho“.
- 21 D. „dokola vrhají“, je to odborný rybářský výraz pro zvláštní obloukovitý vrh sítě, jakým se ještě na počátku 20. století vyznačovali a snad dodnes vyznačují rybáři na Gennésaretském jezeře. Výraz se v N. Zákoně vyskytuje jen zde a slovo přeložené „čeřen“ je od něho odvozeno.
- 22 Viz Mat. 4:18, 19.
- 23 Vl. „a ty (D. „je“) v lodi, opravující“.
- 24 Viz Mat. 7:28, 29.
- 25 D. „člověk v nečistém duchu“, viz Mat. 3:11; nejen měl nečistého ducha, nýbrž byl úplně v jeho moci a tím vyznačen.
- 26 D. „nechej“, ale výrazu se používá jako citoslovce, projevu nelibosti. Mnoho rukopisů však toto slůvko vynechává.
- 27 Viz Mat. 8:29.
- 28 Znamená prostě „obyvatele Nazaretu“, je to jiný výraz než „Nazarej“ u Mat. 2:23 a jinde.
- 29 Nečistí duchové měli vnitřní vědomí toho, kým On byl, viz 1 Kor. 8:1, pozn. 267.
- 30 Vl. „ten, *jenž* je Boží Svátý“.
- 31 N. „okřikl“, (jako u Mat. 8:26 a jinde, nesouvisí však s „vzkřikl“ ve v. 23), „mu domluvil“ (Mat. 17:18).
- 32 Viz Mat. 22:12.
- 33 N. „dohadovali“.
- 34 D. „tato“, netýká se předchozího „toto“.
- 35 N. „podle vlastní vůle“.
- 36 N. „svolané“, jako u Mat. 23:37, zde spíše ve smyslu stavovém.
- 37 D. „majících ze zle“, jako ve v. 32.
- 38 D. „velmi v noci“, tj. „dlouho před koncem noci“, „ještě zcela za tmy“.
- 39 N. „vysleδοvali“, „dohonili“, „za ním přiběhli“.
- 40 Neurčitý čas („zahájil n. vykonal n. se ujal kázání“); netýká se v. 39.
- 41 D. „vyšel“, tj. „na veřejnost“.
- 42 N. „byl z jejich... Galilei, káže a vyháněje“.
- 43 Viz Mat. 17:14; 8:2; 9:36, 30, 38, pozn. 363; 8:4.
- 44 Vl. „vyšed“, jako v kap. 2:12n.
- 45 N. „to slovo“, „tu řeč“.
- 46 N. „otevřeně“, „zjevně“.
- 47 D. „v domě“, tj. „ne na cestách“.
- 48 N. „takže se již nemohli sméstnat ani“, „takže již nestačilo ani místo“.
- 49 N. „mající s sebou“, „nesoucí“, ne však jako „neseného“ níže.
- 50 N. „lehátko“.
- 51 Viz Mat. 9:2.
- 52 N. „byli tam však... sedíce a přemýšlejíce“.
- 53 N. „zřetelně poznav“, „poznav, protože to věděl“, viz Mat. 7:16.
- 54 Zde některé rukopisy mají znění „tvé hříchy jsou odpuštěny“, jiné „hříchy jsou ti odpuštěny“, jiné „tvé hříchy se odpouštějí“, a opět jiné „hříchy se ti odpouštějí“.
- 55 Viz Mat. 12:23; 9:33, 39.
- 56 Viz Mat. 9:10.
- 57 N. „proč“.
- 58 Viz Mat. 9:13.
- 59 N. „a byli Janovi... postící se“.
- 60 Viz Mat. 7:22, pozn. 268; 9:15–17.
- 61 N. „trhá (nesouvisí s „vytrhává“ ve v. 21) n. proráží měchy“.
- 62 Viz Mat. 9:17.
- 63 Vl. „ubíral mimo“, „míjel“.
- 64 N. „co to“.
- 65 Neurčitý čas („počal mít“, „upadl v“).
- 66 Viz Mat. 4:2.
- 67 Tj. v oddíle knihy, kde se o této události vypravuje.
- 68 Viz Mat. 12:4.
- 69 N. „byla zavedena n. učiněna“.
- 70 N. „nadobro odumřelou n. uvadlou“.
- 71 N. „číhali na něho“.
- 72 D. „aby ho obžalovali“.
- 73 N. „zvedej se přede všemi“.
- 74 Viz Mat. 7:11.
- 75 N. „obhlédnuv si je“, „pohleděv na ně vůkol“.
- 76 Sloveso zde přeložené „svírán zármutek“ je v N. Zákoně jen na tomto místě. Je otázka, zda znamená „pocítovat soucitný zármutek“, jako v Žalmu 69:20 (LXX), či „hluboký zármutek“. Zde pravděpodobně jde o velmi silný zármutek, přesně vzato ne právě soucit, nýbrž citění vzhledem k stavu, v jakém byli, se zármutek pro něj.
- 77 D. „zkamenělosti“, „zvápнатělosti“.
- 78 Viz Mat. 12:13, pozn. 470.

- 79 D. „dávali“.
 80 Viz Mat. 27:1.
 81 Viz Luk. 2:13.
 82 Vl. „od“.
 83 D. „i ti okolo“.
 84 Vl. „kolik věcí“.
 85 N. „mu byla k ruce“, D. „při něm setrvala“, „na něho stála čekala“.
 86 N. „vrhali“, „tlačili“.
 87 D. „kolik jich mělo“.
 88 Množné číslo, D. „biče“, „metly“.
 89 D. „aby si... sáhli“.
 90 N. „kdykoli“.
 91 N. „okřikoval je“, „domlouval jim“.
 92 N. „velice“, „důrazně“, D. „mnoho“.
 93 Tj. směrem vzhůru.
 94 N. „si přál“.
 95 N. „jmenoval“, „určil“.
 96 D. „mít pravomoc“.
 97 Tj. „jako příjmení“, D. „přiložil“.
 98 Viz Mat. 10:4.
 99 D. „ti při něm“.
 100 Viz Mat. 12:23, pozn. 481; sloveso znamená doslovně „ven vystupovat“ n. „být vyváděn“, tj. z míry n. duševní rovnováhy, buď úžasem anebo, jako domněle zde, duševní poruchou.
 101 Viz Mat. 9:34.
 102 N. „proti“, jako u Luk. 12:53, pozn. 999; D. „na“ se 4. pádem („na sebe“).
 103 Viz Mat. 12:26.
 104 Zde (dokonavý minulý čas) proti vv. 24n. (čas neurčitý) spíše ve smyslu stavovém.
 105 D. „nýbrž má“.
 106 Viz Mat. 12:29.
 107 D. „kolikkoli jich“.
 108 N. „k Svatému Duchu“, „na Svatého Ducha“, viz Luk. 22:65, pozn. 1517; n. „o Svatém Duchu“, ale jiná vazba než u Mat. 12:31, výrazněji cílová (snad „co do Svatého Ducha“), a jiná předložka než „proti“ u Mat. 12:32.
 109 D. „Duchu, nemá odpuštění do věku“.
 110 N. „stanuvše“.
 111 Vl. „odeslali“.
 112 Viz Mat. 12:50.
 113 Jako „poděl“ ve v. 4.
 114 N. „byl svolán n. shromážděn“.
 115 D. „byli“.
 116 Viz Mat. 13:4.
 117 N. „do“.
 118 Viz Mat. 13:7.
 119 Vl. „společně udusilo“, jako ve v. 19, viz Mat. 13:22.
 120 Viz Mat. 13:8.
 121 Jednotné číslo.
 122 Viz Mat. 13:14, pozn. 532, 15.
 123 N. „neznáte“, vědomé poznání.
 124 Objektivní poznání, viz 1 Kor. 8:1.
 125 D. „tito“.
 126 Viz Mat. 13:12, pozn. 527, 21.
 127 N. „vnikají“, vl. „vcházejí“, „vstupují“.
 128 Viz Mat. 13:22.
 129 Viz Řím. 7:7.
 130 Mat. 13:22; 2:6, pozn. 29.
 131 N. „vítají“, „schvalují“, „přijímají se souhlasem n. „zálibou“, „berou na sebe“.
 132 D. „což snad přichází“.
 133 Viz Mat. 5:15; 10:26.
 134 Vl. „se stalo“.
 135 D. „ukrytého“.
 136 N. „hleďte si toho“, „přihlížte k tomu“, „dbejte toho“.
 137 N. „s Božím královstvím je tomu tak n. se věc má tak“.
 138 N. „položil“, „nasel“.
 139 Viz Luk. 8:5.
 140 N. „probouzel by se“.
 141 Viz Mat. 13:26.
 142 D. „plně“.
 143 Viz Zjev. 14:15, pozn. 387.
 144 N. „připodobnili“, „přirovnali“, ne však jako níže.
 145 D. „v jakém přirovnání“, netýká se v. 33.
 146 N. „jak máme znázornit... je přirovnat“.
 147 Viz Mat. 13:7.
 148 Vl. „všechny věci rozuzloval n. vysvětloval“.
 149 Vl. „předjeme“, „projdeme“.
 150 Viz Mat. 13:36.
 151 N. „silná“, vl. „veliká“.
 152 N. „prudký závan větru“, „prudká vichřice“.
 153 N. „na loď se vrhaly“.
 154 N. „on na zádi spal“.
 155 N. „probouzejí“, slovo však má zesilující předponu; také snad ve smyslu „snaží se ho nadobro probrat“. Stejně ve v. 39: „probuzen“, „procitnův“, jako u Mat. 1:24; „procitnův n. probrav se nadobro“.
 156 Viz Luk. 10:40.
 157 Jako v kap. 1:25, zde však použito zesíleného tvaru („oněm naprosto n. natrvalo“).
 158 Viz Mat. 8:26.
 159 N. „počali se bát velikou bázni“.
 160 D. „přišli“.
 161 Viz Mat. 8:28, pozn. 312.
 162 N. „zprostřed hrobek n. náhrobků“ (v. 2), „mezi hrobkami n. náhrobky“ (vv. 3, 5).
 163 N. „potkal ho, vycházej z hrobek“.
 164 D. „protože často... svázán byl“, překladem v textu je vyjádřen rozdíl ve významu dvou různých časů slovesa „svázat“ ve v. 3 a zde.
 165 „Přervány“ a „rozdrceny“ jsou zesílené tvary („nadobro přervány“, „na padr rozdrceny“).
 166 N. „neměl síly“.
 167 N. „byl ustavičně... v horách, kříče a... zraňuje“.
 168 N. „rozběhl se“.
 169 N. „jal se mu klanět“.
 170 N. „dav se do křičů“.
 171 Viz Mat. 8:29.
 172 N. „Boha, Nejvyššího“, „Nejvyšší“ je zde i jinde Boží vlastní jméno.
 173 Neurčitý čas, jako u Mat. 8:29.
 174 Viz Luk. 8:30.
 175 Viz Mat. 26:53.

- 176 N. „velmi snažně ho prosil“, „velmi se přimlouval“.
- 177 N. „i pášlo se tam... vepřu“.
- 178 Neurčitý čas („poprosil“, „jali se prosit“).
- 179 Viz Mat. 2:8.
- 180 D. „do polí“.
- 181 N. „vyšli se podívat“.
- 182 D. „co je to, co se stalo“.
- 183 N. „a pozorují n. shledávají, že ten, jenž... démony, sedí... rozumu – ten“.
- 184 N. „byli jati bázní“, „zvěděli se“ (v. 15), „upadši v bázeň“, „zvěděšví se“ (v. 33).
- 185 N. „jejich území“.
- 186 D. „aby byl“.
- 187 D. „kolik věcí“.
- 188 N. „že“.
- 189 Viz Mat. 4:25.
- 190 N. „kázat“.
- 191 D. „abys přišel a položil“, i v nové řečtině obvyklé zdvořilostní úsloví („*prosím, abys...*“), v češtině bychom snad řekli obdobně „kdybys přišel...“
- 192 Viz Mat. 8:34; 9:21, pozn. 349.
- 193 Někteří, snad správně, čtou „a ožije“.
- 194 D. „žena jsoucí dvanáct let v toku“, srov. Mat. 3:11, pozn. 78.
- 195 N. „pod mnoha lékaři“ („pod rukama... lékařů“).
- 196 N. „spotřebovala“, „utrátila“.
- 197 D. „všechny věci, jež byly u ní“.
- 198 Viz Mat. 15:5, pozn. 647; 5:40, pozn. 178, „šatstvo“ ve vv. 28 a 30 je množné číslo tohoto slova, mající všeobecnější význam.
- 199 N. „pramen její“.
- 200 D. „a tělem“.
- 201 D. „od“.
- 202 Viz kap. 3:10, zde ovšem jednotné číslo; 2:8.
- 203 D. „v sobě z něho vyšeďší“.
- 204 Viz Mat. 9:22, pozn. 350.
- 205 Viz Luk. 7:50.
- 206 D. „zdráva od“.
- 207 N. „sužuješ“, „znepokojuješ“.
- 208 Podle některých rukopisů „přeslechnuv“, ve smyslu „uslyšev, ale nedbaje toho“, jako „oslyší-li“ u Mat. 18:17.
- 209 Podle některých rukopisů „přícházejí“.
- 210 N. „rozruch“, jako „povyk“ u Mat. 26:5.
- 211 N. „s ním“, ale jiná vazba než v předchozím spojení „bere s sebou“. Netýká se slov „u nás“ v kap. 6:3.
- 212 Jako u Mat. 1:23.
- 213 N. „vstávej“, ne však jako následující „vstala“; také „procítej“, „dávej se křísit“.
- 214 Jako u Mat. 12:23; následující slovo „úžas“ (řec. „*ekstasis*“) je od tohoto slovesa odvozeno a znamená také „vytržení“; srov. také kap. 3:21, pozn. 100.
- 215 N. „něco sníst“, „najíst se“.
- 216 N. „slyšeli“; také „mnozí poslouchající n. slyšící“.
- 217 Viz Mat. 7:28; 13:55–57.
- 218 N. „v [svěm] přibuzenstvu“.
- 219 N. „v kruhu“, jako v kap. 3:34, tj. „konal okružní cestu po vsích“.
- 220 Jako u Mat. 10:1.
- 221 D. „mědi“, jako u Mat. 10:9.
- 222 D. „podvázání“.
- 223 Jako u Mat. 5:40.
- 224 N. „prach“, „hlínu“, „suť“.
- 225 Viz Mat. 14:2.
- 226 Týž výraz jako „druzí“ shora.
- 227 N. „Héródés sám n. týž Héródés totiž“.
- 228 Viz Mat. 14:4.
- 229 N. „mu to nezapomněla“, „měla na něho svrchu“, „horšila se na něho“, D. „chovala to v mysli proti němu“.
- 230 Jako u Mat. 12:38, stran výrazu „zabila“ viz zde kap. 13:12, pozn. 588.
- 231 D. „on“.
- 232 N. „chránil ho bedlivě“, „bedlivě si ho všímal“, „věnoval mu pozornost“. Slovo, jehož je zde použito, má význam „pečlivého pozorování n. udržování v paměti n. na mysli“, ať již ve smyslu věnování pozornosti či v zájmu zachování někoho. Otázka je, který z těchto dvou významů je zde na místě. Tohoto slova je v N. Zákoně použito ještě třikrát; dvakrát ve smyslu „uchránění“, totiž o víně a měsích (Mat. 9:17; Luk. 5:38), a jednou o tom, že Marie jistě věci uchovávala v srdci (Luk. 2:19). JND by byl dal přednost významu „bedlivě si ho všímal“, ale nikde neshledal, že by tohoto výrazu bylo použito o osobě ve smyslu věnování pozornosti tomu, co ona praví. V tom smyslu se ho používá o slovech a názorech, atd., i tehdy však má smysl „uchovávání v bezpečí“.
- 233 Neurčitý čas (netýká se slova „naslouchal“ níže, viz následující poznámku 234); lze jej chápat ve smyslu buď „přišel pod vliv Janovy služby“ anebo „kdykoli ho vyslechl“.
- 234 N. „konával“, „snažil n. snažil se konat“; „naslouchával“.
- 235 Význam tohoto slova je pochybný; snad „příhodný“, tj. pro Héródiadin záměr; den, kdy bylo pokdy. Viz v. 31, kde je sloveso („neměli pokdy“, n. „příležitost“, „příhodný čas“) od tohoto výrazu odvozené.
- 236 „Vysoké důstojnictvo“ je překlad množného čísla slova „*chiliarchos*“ (vl. „velitel tisíce mužů“). Tento výraz jako vojenský titul odpovídá hodnosti římského „vojenského tribuna“ (těch bylo v legii, viz Mat. 26:53, šest a střídali se ve velení legii), používá se ho však i ve smyslu vlnějším a všeobecnějším a pak znamená vůbec vysokého důstojníka n. vojenského hodnostáře.
- 237 N. „hostinu“.
- 238 N. „když dcera těže Héródiady“.
- 239 Viz Mat. 14:6.
- 240 D. „cokoli“.
- 241 N. „cokoli bys ráda“, „cokoli chceš“; dále obdobně, totéž sloveso si „nechtěl“ ve v. 26.
- 242 N. „vyprošila si“, jako ve v. 24, to by však vyžadovalo předmět, proto v textu opis, zachovávající význam středního slovesného rodu, jehož je zde použito.
- 243 D. „stav se převělni zarmouceným“.
- 244 Sloveso je v neurčitém čase („nepojal takové přání“, n. také „pojal přání n. si umínil n. se rozhodl nezrušit“).
- 245 N. „odepřít“, „její žádost zamítnout“.

- 246 Viz Mat. 14:12.
 247 Viz kap. 4:1.
 248 Viz Mat. 2:8, pozn. 36.
 249 Vl. „jak veliké... a jak velikým“, n. „kolik jich vyko-nali a kolika“.
 250 Viz Mat. 5:19, pozn. 158; 4:19.
 251 Tj. „právě vy“, „vy osobně“, ne snad „jen vy“.
 252 Viz Mat. 26:45; 14:16.
 253 D. „odešli“.
 254 D. „odcházet“, jako ve v. 31, jiné slovo než „odpluli“ ve v. 32.
 255 Viz kap. 2:8.
 256 Viz Mat. 9:36.
 257 D. „mnohá“ („mnoho hodin“).
 258 Viz Mat. 14:15.
 259 D. „pol“.
 260 Viz Mat. 14:15; 16:7; 14:16; 18:28.
 261 N. „to abychom odešli, nakoupili... a dali“.
 262 D. „skupiny a skupiny“, „řady a řady“.
 263 Viz Mat. 15:35; 14:19.
 264 Neurčitý čas („každému předložili“), v některých ru-kopisech však je čas přítomný v nedokonavém smyslu jako v textu.
 265 Viz Mat. 14:20.
 266 D. „úlomký, náplně dvanáct“.
 267 Viz Mat. 14:20.
 268 D. „dokud on propouští“, viz Mat. 14:15.
 269 D. „trápit“.
 270 D. „pohánění“, tj. „lodi“.
 271 Viz Mat. 14:25.
 272 N. „připadli na domněnku“, „jim však, když... na-padlo n. se zadrželo“.
 273 Vl. „pozvedli křik“, „vzkřikli“.
 274 Jako „byl tím znepokojen“ u Mat. 2:3.
 275 Viz Mat. 14:27.
 276 Viz Mat. 12:23.
 277 N. „mezi sebou“.
 278 N. „dokonce ani po těch chlebech“; předložka, již je zde použito, naznačuje důvod, proč měli věřit.
 279 Vl. „zkamenělé“, „zvápenaté“, „v mramor obráče-né“, srov. kap. 3:5, pozn. 77.
 280 N. „zakotvili“, „upoutali lod“.
 281 Viz Mat. 7:16.
 282 D. „vůkol“, „sem-tam“.
 283 Viz kap. 2:4, pozn. 50.
 284 Mn. číslo, vl. „na tržištích“.
 285 D. „aby si sáhli“.
 286 N. „aby si aspoň směli sáhnout“.
 287 Viz Mat. 9:21.
 288 D. „a kolikliti si jich na něho sahalo“.
 289 Viz Mat. 9:2; „docházeli vyhojení“ je nedok. min. čas slovesa tam přeloženého „budu vyhojena“.
 290 Viz kap. 4:1.
 291 Tj. „neposvěcenýma“, „nesvatýma“, „nečistýma“, nikoli však ve smyslu hmotného znečištění.
 292 D. „jestliže“.
 293 D. „pěsti“, výraz nejistého a sporného významu. Ně-kteří jej překládají „často“ n. „po loket“.
 294 N. „dodržíte to“, dále obdobně.
 295 Viz Mat. 15:2.
 296 N. „převzali“.
 297 N. „k držení n. dodržování“, D. „držet se n. dodrž-ovat“.
 298 Množné číslo.
 299 N. „bronzového“, „měděného“.
 300 Viz Mat. 15:7–9, 3.
 301 N. „držíte se tradiční nauky“, jako ve v. 13 a u Mat. 15:6, v. 9 obdobně. Slovo „vydali“ ve v. 13 je příbuzné.
 302 N. „od lidí, vykonáváte namáčení... a mnoho“.
 303 N. „odstraňujete“, „platnosti zbavujete“ (ne jako ve v. 13), „zamítáte“.
 304 D. „abyste dodrželi“, také snad „abyste udrželi n. uhájili“, jiný výraz než „držice se“ ve v. 3.
 305 Viz Mat. 15:4, 5; tamní poznámka 645 se netýká vv. 10 a 12 zde.
 306 Tj. „něčím, co patří do posvátné chrámové poklad-nice“, viz Mat. 27:6.
 307 Viz Mat. 15:5.
 308 D. „ho nenecháváte“.
 309 N. „snažte se pochopit“, podle některých rukopisů „pochopte“.
 310 D. „nic z oblasti... do něho vcházejícího, co ho může“.
 311 Viz Mat. 5:10; souvisí s „občejněma“ zde ve v. 2, ne však s „očisťuje“ níže.
 312 D. „ony“, „onyno“.
 313 D. „tak“.
 314 N. „i vy jste tak“.
 315 D. „vše“.
 316 D. „očisťujíc všechny pokrmy“, přechodník se týká shora uvedené skutečnosti.
 317 D. „ono“ (stř. rod zájmena „onen“).
 318 D. „hrabivosti“, viz Ef. 5:3, pozn. 189; mn. číslo toho-to i jiných výrazů zde poukazuje na jednotlivé případy těchto hříchů.
 319 N. „podlosti“, souvisí se „zlé“ níže a „zla“ ve v. 23.
 320 N. „rouháni“.
 321 N. „ujít pozornosti“, „zůstat bez povšimnutí“, „aby nebyl zpozorován“.
 322 N. „měj strpení n. počkej, ať se nejprve nasýtí děti“.
 323 Viz Mat. 15:26, 27.
 324 N. „je venku“, dokonavý minulý čas s dosahem do přítomnosti, se zesilující významem („je nadobro pryč“).
 325 Viz Mat. 8:6.
 326 N. „oblasti uvnitř hranic“, viz Mat. 2:16; 4:13.
 327 Viz Řim. 8:25; 2 Kor. 5:2, 4.
 328 Výraz značící, proti slovu ve v. 33, v jedn. čísle i „sluch“, zde tedy snad i „sluchové schopnosti“.
 329 Nesouvisí se „správné“ ve v. 27.
 330 N. „jakkoli důtklivě však... oni to ještě více“.
 331 Viz Mat. 7:28.
 332 Příslowce odvozené od příd. jména u Mat. 3:10, pozn. 77; 5:16, pozn. 141.
 333 Obě tato slovesa jsou překladem téhož slovesa řeckého.
 334 Viz Mat. 14:16; 9:36; 14:15; 16:7.

- 335 D. „na“.
- 336 Viz Mat. 15:35.
- 337 Viz Mat. 15:37.
- 338 Podle některých rukopisů „a těch, kteří pojedli, bylo“.
- 339 D. „přišel“.
- 340 Viz kap. 9:14, pozn. 391.
- 341 N. „požadující po“, v. 12 obdobně.
- 342 Viz Mat. 16:1.
- 343 N. „vzdychnuv hluboce“.
- 344 D. „svým duchem“.
- 345 Viz Mat. 17:17.
- 346 D. „bude-li tomuto pokolení znamení dáno!“, obvyklý hebraismus, viz Hebr. 3:11.
- 347 D. „odešel“.
- 348 Jinde zpravidla překládáno „chléb“, v množném čísle pak jde-li o nějaký počet, „chleby“, „bochníky“ chleba tam a tehdy byly ovšem velmi malé, spíše placky.
- 349 Obě tato slovesa znamenají také „hledte“, „vizte“.
- 350 Viz Mat. 16:6.
- 351 D. „k sobě navzájem“.
- 352 N. „si neuvědomujete“ (jako v kap. 7:19), „si nevěfmáte“.
- 353 D. „od kvasu“, „od nauky“.
- 354 N. „kolik košů naplněných úlomky (D. „náplně kolic košů úlomků“) jste nasbírali“.
- 355 Vl. „zraků“, „hledů“, jako v básnickém slohu; v N. Zákoně jen zde (ne ve v. 25) a v některých rukopisech u Mat. 20:34, viz tam pozn. 880.
- 356 N. „protože zřím *postavy n. bytosti*“.
- 357 N. „ostrého zraku“, „prohlédl nadobro“.
- 358 N. „napraven“, viz kap. 3:5.
- 359 N. „byl schopen se zahledět“.
- 360 Viz Mat. 6:32.
- 361 N. „do veškerých věcí“.
- 362 Viz Mat. 21:42.
- 363 N. „pronášel tu řeč n. to slovo“.
- 364 Jako „veřejně“ u Jana 7:13.
- 365 Viz Mat. 16:22.
- 366 Jako „napomenul... důrazně“ ve v. 30.
- 367 Viz Mat. 18:4; 16:24; 25.
- 368 Viz Mat. 16:26.
- 369 N. „mezi... pokolením“ (kap. 8:38); viz Mat. 17:17.
- 370 Viz Mat. 7:22, pozn. 268; 16:28.
- 371 D. „Jakuba a Jana“, tato dvě jména jsou však jakoby v jedno spjata společným členem, čímž je vyjádřeno, že jde o dvojici bratrů. Netýká se slov „Eliáš s Mojžíšem“ ve v. 4; ta jsou přeložena doslovně.
- 372 Viz Řím. 12:2.
- 373 D. „náramně n. nesmírně bílým“.
- 374 D. „jaké tak“.
- 375 N. „a byli *tam*, mluvíce“.
- 376 Viz Mat. 23:7; 17:4.
- 377 D. „co by promluvil“.
- 378 D. „neboť se stali vyděšenými n. vystrašenými“.
- 379 D. „nastal“, obdobně jako „přišel“ v kap. 1:4.
- 380 Viz Mat. 17:5.
- 381 D. „jim“.
- 382 N. „slova“.
- 383 Tj. „vštipili si tento výrok v mysl“, „vzali si tento výrok k srdci n. za svou věc“.
- 384 D. „sami k sobě“, tj. „navzájem“ (v. 10), „k nim“ (v. 16).
- 385 D. „co to“.
- 386 N. „sic“.
- 387 Viz Mat. 17:11; zde přítomný čas vyjadřuje charakter osoby.
- 388 D. „na Syna“, tj. „jak praví oddíl Písma na Syna člověka se vztahující“; v. 13 obdobně.
- 389 D. „člověka, aby... vytrpěl a *nebyl*“, viz Jan 8:56, pozn. 404.
- 390 N. „být znevážen n. zneuzánán“, „upadnout v neváženost“.
- 391 Vl. „jim“, tj. „proti nim“; napadali je a útočili na ně projevy svých myšlenek n. názoru. Jiná vazba než ve v. 16.
- 392 Sloveso vyskytující se v N. Zákoně jen zde a v kap. 14:33 a 16:5n, viz tam.
- 393 N. „jal se jich dotazovat“.
- 394 Vl. „nemluvícího“.
- 395 N. „přepadne“.
- 396 D. „schne“.
- 397 Ve smyslu „dokdy budu mít s vámi co činit“.
- 398 Viz Mat. 17:17; „přivedl“ (v. 17) a „přivedli“ (v. 20) jsou tvary téhož slovesa.
- 399 N. „se jal lomcovat“, v. 26 obdobně.
- 400 D. „kolik času je, jak“.
- 401 N. „dej se vůči nám pohnout niterným soucitem“. Viz kap. 6:34.
- 402 N. „dal se do křiku“, v. 26 obdobně.
- 403 Viz Mat. 15:25; totéž sloveso je „pomoz“ (neurčitý čas) ve v. 22.
- 404 N. „na to místo“, „opět“.
- 405 Viz kap. 1:25, zde jde o vv. 24 a 26.
- 406 N. „probudil“.
- 407 D. „co to, že“.
- 408 D. „vyjít v ničem, leč“.
- 409 Viz Mat. 17:21.
- 410 Viz kap. 2:23.
- 411 Viz Mat. 26:2, 6.
- 412 D. „v domě“.
- 413 N. „se domlouvali“, jako v kap. 8:16.
- 414 Viz v. 10.
- 415 „Měli rozmluvu“ je sloveso příbuzné slovesu ve v. 33 přeloženému „rozmlouvali“, zde v neurčitém čase („došlo mezi nimi k rozmluvě“, n. snad „pohádali se“).
- 416 Viz Mat. 18:1; 20:26.
- 417 N. „vzal do náruče“.
- 418 Viz Mat. 18:5.
- 419 N. „nejde za“, na konci verše obdobně.
- 420 Zde doslovně jako v textu, ne jako ve vv. 37, 39.
- 421 Neurčitý čas („zabránili“, „pokusili se zabránit“).
- 422 Přítomný čas („nesnažte se zabránit“).
- 423 Vl. „mocný čin“, „uplatní moc“.
- 424 Vl. „rychle“.
- 425 N. „pro“, „za“.
- 426 Podle rukopisů, jež vynechávají slovo „mém“, lze překládat „ve jménu *toho*, že“.

- 427 Viz 2 Tim. 1:12.
 428 Viz Mat. 18:6.
 429 D. „je“.
 430 D. „je mu dobré (viz Mat. 3:10) raději“.
 431 D. „vůkol ležel n. spočíval“.
 432 N. „a zavádá-li ti“, „a kdyby ti zavádávala“.
 433 Viz Mat. 18:6, 8; 11:23, pozn. 441.
 434 Znamená „vyjmi“, jako u Mat. 7:4n., tj. „vyloupni“, i „zahod“, „zavrhní“.
 435 Viz Mat. 5:22; 3:10.
 436 N. „chutově upravíte“, „jí dodáte chuti“.
 437 N. „mějte... pokoj“, „žijte... v pokoji“.
 438 Viz Mat. 15:39, pozn. 684.
 439 Viz Marek 9:16.
 440 Viz Mat. 16:1.
 441 Viz Mat. 19:5.
 442 D. „do domu“ („když přišli domů“).
 443 N. „vzhledem k“, ne však jako ve v. 5.
 444 Zde proti Mat. 19:13 nedokonavý minulý čas.
 445 Sloveso značí úmyslný dotyk a proto je jinde zpravidla překládám slovesem „sahat n. sáhnout (si)“; zde neurčitý čas („aby se dotkl každého z nich“, srov. Mat. 19:13, 15, pozn. 826).
 446 Viz Mat. 19:13, pozn. 827.
 447 Přítomný čas, významu nedokonavého.
 448 Viz Mat. 2:3.
 449 Jako „jati nevol“ u Mat. 20:24.
 450 N. „nevníkne“, jako ve vv. 23n.
 451 Některé rukopisy mají znění, snad správné, „žehná“, tam však má sloveso zesilující předponu („hojně jim žehná“).
 452 Táž vazba jako u Mat. 17:14, zde ve smyslu „pozdraviv ho pokleknutím“.
 453 Viz Mat. 7:11.
 454 N. „co budu konat“, „co vykonám“.
 455 N. „co říkáš, že já jsem dobrý“.
 456 Neurčitý čas, viz Mat. 9:13, pozn. 336.
 457 N. „neolupuj“, „nic neprávem neodpírej“, „neukra-
 cuj nikoho“.
 458 Vl. „si zachoval“; střední slovesný rod, jehož je zde použito, vyjadřuje užší osobní vztah k věci; snad „na těchto všech věcech jsem si dal záležet“.
 459 N. snad „pocítil k němu lásku“.
 460 Viz Mat. 4:19.
 461 Viz Luk. 1:29, pozn. 56.
 462 Viz Mat. 19:22, 23.
 463 N. „peníze“, vl. „prostředky“.
 464 N. „byli zaražení“, ve smyslu stavovém, jako ve v. 32.
 465 Viz Mat. 27:43, pozn. 1259.
 466 N. „projít“.
 467 Viz Mat. 19:24; 7:28; 19:26, 27, 29.
 468 D. „leč by dostal“.
 469 D. „přicházejícím“.
 470 Ve stavovém smyslu; jako „trnuli“ ve v. 24.
 471 Viz Mat. 16:27.
 472 N. „co se mu brzy bude přiházet“.
 473 Viz Mat. 20:19.
 474 N. „budou se mu posmívat“.
 475 Viz Mat. 20:21, 22.
 476 N. „abychom v tvé slávě usedli: jeden po tvé pravicí a jeden po tvé levici“ „abychom usedli v tvé slávě jeden...“
 477 Viz Mat. 20:22, pozn. 867; netýká se následujícího resp. předchozího „píjí“.
 478 N. „jímž se dávám křtít“.
 479 Viz Mat. 7:22, pozn. 268; 20:23 – důraz je položen na slova „dát... není věc má“. Podivuhodná dokonalost a pokora Páně!
 480 Viz kap. 14:4.
 481 N. „jsou považováni n. se (tj. „sami sebe“) považují“.
 482 D. „platí za způsobilé vládnout“.
 483 Viz Mat. 20:25.
 484 N. „jejich velikáni“, D. „jejich veliči“.
 485 Viz Mat. 20:21, 26, 28.
 486 N. „do Jericha“ (kap. 10:46), „k Jerúsálemu“ (kap. 11:15), viz kap. 11:1.
 487 N. „dosti“.
 488 N. „tam“.
 489 Viz Mat. 20:31, pozn. 879, zde však nedokonavý minulý čas.
 490 Viz Mat. 9:2; 5:40.
 491 Viz Jan 20:16.
 492 Viz Mat. 9:22, pozn. 349, 350.
 493 Viz Mat. 21:1, 2.
 494 N. „na rozcestí“, tj. postranní cesty okolo domu, nikoli silnice.
 495 Podle některých rukopisů „řekl“.
 496 Některé rukopisy zde mají přítomný čas: „házejí“.
 497 Viz Mat. 21:8.
 498 N. „trsy n. chomáče listí“.
 499 Viz Mat. 21:9.
 500 N. „rozhlédnuv se po všech věcech“, jako v kap. 3:5.
 501 D. „do věku“.
 502 Neurčitý čas („nepojí“, „nesní“, „neokusí“).
 503 N. „poslouchali“.
 504 Viz Mat. 21:12.
 505 N. „nádobu“, „zavazadlo“, „náčini“.
 506 Viz Mat. 21:13.
 507 D. „všem národům“; také „všemi národy“.
 508 N. „přemýšleli“, „domlouvali se“.
 509 Viz Mat. 7:28.
 510 D. „z“.
 511 Viz Mat. 23:7; 21:21.
 512 D. „bude“.
 513 D. „za kolik“.
 514 Viz Mat. 6:14.
 515 Viz Mat. 21:23, 24.
 516 N. „že bychom n. abychom pověděli“.
 517 Viz Mat. 24:39; 21:27.
 518 Tj. k zachycování šfávy vytékající z lisu.
 519 Viz Mat. 21:33, 35.
 520 D. „prázdného“.
 521 D. „onoho“.
 522 D. „dalších, některé bijíce a některé zase zabíjejíce“.
 523 Viz Mat. 21:37, 38, 42, 46.
 524 D. „na ně“, „proti nim“.

- 525 Vl. „ulovili“.
- 526 Viz Mat. 22:16.
- 527 N. „na základě pravdy“.
- 528 Viz Mat. 22:17–19; 14:18; 22:21.
- 529 Vl. „věci cisařovy“, „věci Boží“.
- 530 Viz Mat. 22:22.
- 531 Viz kap. 9:16, pozn. 393.
- 532 Viz Mat. 22:24.
- 533 D. „aby jeho bratr pojal... a způsobil“.
- 534 Jako u Mat. 22:24, pozn. 973, zde však má sloveso zesilující předponu, odpovídající předponě „vy-“ v překladu.
- 535 Některé rukopisy mají znění: „A těch sedm nezanechalo semene“.
- 536 Viz Mat. 22:28, 29.
- 537 N. snad „kdykoli“, táž spojka jako „až“ ve v. 23, zde se však výrok, jak se zdá, netýká budoucnosti, nýbrž spíše všeobecně platné pravdy.
- 538 Viz Mat. 22:30.
- 539 N. „se probouzejí“, „vstávají“, přítomný čas zde znamená, že kříšení mrtvých je skutečnost, srov. 1 Kor. 15:15.
- 540 N. „trnitím n. ostatněm keří“.
- 541 Viz Mat. 22:31.
- 542 Některé rukopisy mají znění „Bůh není *Bůh* mrtvých, nýbrž *Bůh* živých“.
- 543 N. „spolu řešili otázky“, jako „se spolu... dotazovali“ v kap. 1:27, „dohadující se“ v kap. 9:10 a jinde.
- 544 N. „poznáv“, „zvěděv“, jako „věda“ ve v. 15, sloveso „oida“, značící vědomé poznání, viz 1 Kor. 8:1.
- 545 N. „správně“, „pěkně“, viz kap. 7:6, 37.
- 546 Viz Deut. 6:4n.
- 547 N. „jediný“.
- 548 Jako u Mat. 22:37, předložková vazba je však zde jiná.
- 549 D. „tento“.
- 550 Mat. 22:39.
- 551 N. „jsi řekl, že“.
- 552 Tj. „je *jen* jediný“ n. „*on* je jeden“.
- 553 Jiný výraz než „rozum“ ve v. 30.
- 554 D. „cele spalované oběti“, v původním textu jedno slovo, jež někteří překládávají „celopalpy“.
- 555 N. „rozumně“, „soudně“, vl. „jako *někdo* mající rozum“; je to ovšem jediný slovo.
- 556 N. „jak mohou písmaři říkat“.
- 557 Viz Mat. 3:11; 22:43, 44.
- 558 N. „David [tedy] říká, že on je“.
- 559 D. „odkud“ („odkud to mají“, „odkud to lze dokázat“).
- 560 N. „početný dav mu rád naslouchal“.
- 561 Viz kap. 8:15.
- 562 Vl. „kteří si přejí n. touží n. chtějí se procházet“.
- 563 Viz Mat. 23:6.
- 564 D. „hojnějšího“.
- 565 Viz Luk. 20:47.
- 566 Viz kap. 6:8.
- 567 Viz Mat. 5:26; 13:46.
- 568 N. „viz“, „podívej se“.
- 569 N. „hledíš na“.
- 570 Viz Luk. 18:30.
- 571 N. „skončování“, „skonávání“.
- 572 Táž vazba jako u Mat. 16:27, pozn. 714.
- 573 N. „k nim mluvit“, jako v kap. 12:1.
- 574 Viz Mat. 24:4.
- 575 N. „když“, „kdykoli“.
- 576 Viz Mat. 24:6.
- 577 D. „budou hladý“.
- 578 N. „zmatky“, „strasti“, „vzpoury“.
- 579 Viz Mat. 24:8.
- 580 N. „dbejte“, „dávejte pozor“.
- 581 Viz Mat. 10:17.
- 582 N. „ve všech národech“, D. „do všech národů“.
- 583 N. „kázat“, neurčitý čas („vykonat n. zahájit a dokonat kázání“).
- 584 D. „povedou, vydávající“.
- 585 Sloveso jako u Mat. 6:25, s předponou, jejíž smysl vyjadřuje následující „předem“.
- 586 Viz Mat. 10:19, pozn. 384, a srov. i pozn. 385 tamže.
- 587 N. „se v *tom* cvičte“.
- 588 D. „usmrtí je“, ne však nutně osobně; výraz znamená i způsobení smrti nepřímo, např. udáním n. odsouzením k smrti.
- 589 Viz Mat. 10:22; netýká se Mat. 24:9.
- 590 N. „když“, (v. 14), „až“, „kdykoli“ (vv. 28n.).
- 591 Tj. „pustošení působicí“, „pustošící“.
- 592 Viz Mat. 24:15–21.
- 593 D. „budou tísní, jaké takové“.
- 594 Viz Mat. 24:21–24.
- 595 Jako „hleděte“ ve v. 9.
- 596 D. „hvězdy nebe budou vypadávající“.
- 597 Viz Mat. 24:29.
- 598 D. „mnohou“.
- 599 Viz Mat. 24:31 („shromáždí“ je zde jednotné číslo a vztahuje se na „Syna člověka“, ne na „anděly“ jako u Matouše).
- 600 N. „od konce... po konec“.
- 601 Viz Mat. 24:32–34.
- 602 N. „budte ostražití“, mějte lehký spánek“.
- 603 N. „odešedší ze země“, viz příbuzné sloveso u Mat. 21:33, pozn. 925.
- 604 Viz Mat. 24:42.
- 605 N. „by, přijda znenadání, neshledal, že spíte“.
- 606 Viz Mat. 26:2.
- 607 D. „a nekvašené chleby“.
- 608 D. „ve lsti“, viz Mat. 3:11.
- 609 D. „zabjeli ho“.
- 610 N. „nakonec“, viz Mat. 5:25, pozn. 162.
- 611 D. „nebude“.
- 612 Viz Mat. 26:5, pozn. 1131, 7.
- 613 N. „tekutého“, „pravého“, slovo vyskytující se v N. Zákoně jen zde a u Jana 12:3 a zřejmě značící známý druh nardu. Smysl je jasný: byl to nejlepší a nejdražší druh nardu.
- 614 N. „drahé“, tj. „voňavky“.
- 615 Viz Mat. 26:7; zde sloveso totéž, ale předložková vazba jiná.
- 616 N. „a byli někteří, kdo“.

- 617 Viz Mat. 20:24, pozn. 872; zde nedokonavý minulý čas, značící stav jejich mysli.
- 618 Viz Mat. 26:8, 9; 18:28.
- 619 N. „mluvili proti ní velmi hněvivě“, „byli vůči ní plni rozhořčení n. pohoršení a nelibosti“.
- 620 Viz Mat. 26:10, 11.
- 621 N. „si přejete“, jako ve v. 12, „budete si přát n. chtít“.
- 622 Jako „učinila“ ve vv. 8n.
- 623 Nesouvisí s „dobrý“ ve v. 6.
- 624 D. „tato“, jako ve v. 9.
- 625 Vl. „čeho (tj. „jaké možnosti“) se jí dostalo“.
- 626 Vl. „předem se ujala pomazání“.
- 627 Vl. „k přípravě k pohřbu“, viz Jan 12:7.
- 628 D. „do celého světa“.
- 629 Viz Mat. 26:13.
- 630 D. „stříbro“.
- 631 N. „obětovali“.
- 632 D. „abys pojedl“, v. 14 obdobně.
- 633 Viz Mat. 10:25.
- 634 N. „kde mám“.
- 635 Viz Luk. 22:12.
- 636 N. „vyčalouněnou“, „zařizovanou“.
- 637 Neoznačuje jistou osobu, nýbrž charakter; to přidává k bolesti a zármutku, viz Žalm 41:9.
- 638 D. „jeden po jednom“.
- 639 D. „těch“.
- 640 Zde proti Mat. 26:23 přítomný čas, vyznačující charakter osoby, jako „ji“ ve v. 16.
- 641 Viz Mat. 26:24.
- 642 Viz Mat. 26:28, 29-34.
- 643 N. „však [tím více n. teprve] zdůrazňoval“.
- 644 Viz Mat. 26:36.
- 645 Viz kap. 16:5, pozn. 734.
- 646 Jako „hluboce sklíčen“ u Mat. 26:37.
- 647 Viz Mat. 26:39.
- 648 Viz Luk. 22:42.
- 649 Viz Mat. 26:39, 40.
- 650 Jako u Luk. 22:46, viz tam pozn. 1500 k v. 45.
- 651 Viz Mat. 26:41-44.
- 652 N. „co by mu odpověděli“.
- 653 Viz Mat. 26:45.
- 654 D. „má“, jako u Mat. 6:2, pozn. 198. Znění v textu (překlad podle JND a jiných) lze snad chápat ve smyslu „co se mělo stát, stalo se, dále již není co očekávat“. Podle některých se týká Júdy, že již obdržel svou odměnu za zradu, již nyní uskutečňuje.
- 655 Viz Mat. 26:46.
- 656 N. „dostavuje se“, „objevuje se“.
- 657 Viz Mat. 26:47.
- 658 Viz Jan 13:11, pozn. 611.
- 659 D. „jim byl dal smluvené n. společné“.
- 660 N. „opatrně“, „spolehlivě“, „zajištěně“, „v bezpečném průvodu“.
- 661 Viz Mat. 23:7.
- 662 D. „tasil si“, střední slovesný rod. Netýká se Mat. 26:51, kde je znění doslovně jako v překladu.
- 663 N. „zranil“, „fal“, „zasáhl“.
- 664 Viz Mat. 26:51, 55.
- 665 Viz Mat. 26:58, 69.
- 666 N. „byl tam, sedě spolu se“. Viz Mat. 26:58.
- 667 D. „k zářím“ („obrácen k ohni“, „vystavuje se záři ohně“) n. „u záře“.
- 668 Viz Mat. 26:59, 60.
- 669 D. „stejná“, „stejně“.
- 670 Vl. „uprostřed“, D. „doprostřed“.
- 671 N. „Požehnaného“, „Hodného chval“; tohoto výrazu se používalo jako titulu Boha.
- 672 Viz Mat. 20:21.
- 673 Množné číslo slova jinde zpravidla překládaného „tunika“, viz Mat. 5:40.
- 674 D. „co se vám jeví“, „čím se vám to jeví“.
- 675 Viz Mat. 26:68.
- 676 N. „poličky“. Některé rukopisy mají znění „a zřizenci ho přijali n. převzali s ranami dlaní n. poličky“. Smysl je ovšem týž – někteří členové rady na Něho počali plivat atd., a potom Ho s těmito urážkami přijali zřizenci – další stupeň tohoto požehnaného ponížení.
- 677 Viz Mat. 26:69.
- 678 „Oida“, viz 1 Kor. 8:1.
- 679 N. „vstupní haly“, „předdvůří“.
- 680 Viz Mat. 26:34.
- 681 N. „i“ (tj. „ke všemu ještě jsi i Galilejec“; znění v textu znamená „jsi Galilejec stejně jako onen zatčený“).
- 682 Viz Mat. 26:75.
- 683 Podle JND nevhodnější překlad tohoto nesnadno přeložitelného výrazu.
- 684 Vl. „odnesli“, „odvezli“, n. „nějakým způsobem pryč dopravili“, zde ovšem tak, že Ho dali odvést chrámovou stráží, a proto tak překládám.
- 685 N. „usilovně“, „těžce“, „z mnoha věcí“.
- 686 D. „jehož právě“.
- 687 D. „byl svázán“.
- 688 Viz Mat. 2:6, pozn. 29.
- 689 N. „dav hlasitě zvolal“.
- 690 D. „doprošovat podle toho, jak“.
- 691 N. „věděli“.
- 692 N. „rozjítřili“, „pobouřili“.
- 693 Jako u Mat. 14:26.
- 694 N. „zamyšleje“, „jsa rozhodnut“, „jsa pro to“ (Jan 18:39), „ježto mu šlo o to“.
- 695 D. „davu dost učinit“.
- 696 D. „jenž je“.
- 697 Viz Mat. 27:27.
- 698 Vl. „obkládají“.
- 699 Viz Mat. 27:29.
- 700 N. „ho zdravít“, ale nesouvisí s následujícím „bud zdrav“.
- 701 Viz Mat. 27:32.
- 702 Vl. „nesou“, ač toto sloveso má velmi rozsáhlou stupnici významů a lze je chápat i ve smyslu „vedení“, „přivádění“, „odvádění“ apod., liší se přece od slovesa ve v. 20 přeloženého „vyvádějí“, jež má tento význam doslovně (je to obvyklý výraz pro vedení odsouzence k popravě). Zdá se, že toto použití dvou rozdílných sloves dokresluje obraz oné strastiplné cesty, jež započala tím, že si Pán Ježíš Svůj kříž sám nesl (Jan 19:17)

- a tak byl „vyváděn“, potom kříž převzal Šimon a na po-
praviště samo byl náš Pán, jsa vysílen týráním, jemuž
byl podroben, již jen „dopravován“, tj. snad napolo
nesen a napolo veden n. vlečen. „Ukřižován v slabosti“
(2 Kor. 13:4).
- 703** Viz Mat. 1:23.
704 Některé rukopisy mají znění „dávali mu víno“.
705 N. „smíšeného s myrhou“, D. „myrhaného“.
706 N. „nepřijal“.
707 N. „napsán nápis“.
708 Is. 53:12.
709 N. „s bezzákonými“. Tento verš mnoho rukopisů
vynechává, ač u Lukáše je.
710 Viz Mat. 27:39, 40.
711 D. „k sobě navzájem“, tj. „činíce jeden k druhému
posměšné poznámky“.
712 Viz Mat. 27:42.
713 Viz Mat. 27:45, 46; 1:23; 27:46, 48.
714 N. „ustupte“, „počkejte“, „pusťte mě“.
715 Viz Mat. 27:49.
716 N. „silný hlas“.
717 D. „vydechl“.
718 Viz Mat. 27:51.
719 N. „setník“, jako u Mat. 27:54, poddůstojník římské-
ho vojska v hodnosti asi nynějšího rotmistra. Marek
přepisuje latinské označení „centurio“, ostatní pisatelé
evangelii je překládají.
720 D. „takto vykřiknuv“.
721 N. „a dívaly se z povzdálí i ženy“.
722 Viz Mat. 27:56.
723 N. „jež šly za ním, i když byl“.
724 Viz Mat. 27:55.
725 Viz Mat. 27:62.
726 D. „to jest předsobota n. předsobotí“.
727 N. „zámožný“, „počestný“, „ctihodný“.
- 728** Viz Mat. 26:59.
729 N. „sám také byl očekávajícím n. očekavatelem Boží-
ho království“; byl to jeho charakter.
730 D. „zda již je“ („udiveně se otázal, zda již je“).
731 D. „aby přijdouce pomazaly“.
732 Viz Luk. 24:1.
733 Podle jistých rukopisů „převalený n. vyvalený zpět“.
734 Řecké sloveso, přeložené ve v. 5 „ustrnulý úžasem
a leknutím“, zahrnuje pojem úžasu i leknutí; ve v. 6
je přeloženo prostě „nelekejte se“. Vyskytuje se jen
zde a v kap. 9:15 („se velmi zarazili“) a 14:33 („být pln
hrůzy“).
735 N. „probuzen“, „procitl“, „vstal“; ne jako ve v. 9.
736 N. „zmáhalo je“, „drželo se jich“, „ovládalo je“.
737 N. „zdešení“, „hrůza“, viz kap. 5:42, pozn. 214.
738 D. „ona“, „onano“ (v. 10), „onino“ (vv. 11, 13, 20),
„oněm“ (v. 13).
739 Viz Mat. 2:8.
740 Těchto míst se poznámka 738 shora netýká.
741 D. „se (byli) stali“, asi ve smyslu „kteří se k němu byli
přidali“.
742 Neurčitý čas („zaujali stanovisko nevěry“, „odmítli
věřit“, „projevíli nevěru n. nedůvěru“; v. 16 obdobně).
743 Viz Fil. 2:6n.
744 N. „ukázán“, „projeven“.
745 D. „kráčejičím“.
746 D. „do pole“.
747 Viz Mat. 21:29.
748 N. „vyčetl jim“, „vyplínil je pro“.
749 Jako u Mat. 6:32.
750 Viz kap. 13:10, pozn. 583; totéž sloveso je ve v. 20
rovněž (proti slovesům, jež ve v. 20 následují) v neurči-
tém čase v témže smyslu.
751 N. „dá se pokřtít“.
752 „Kainos“, viz Hebr. 12:24.

EVANGELIUM PODLE LUKÁŠE

Jelikož se již¹ mnozí pokusili² sestavit³ vypravování⁴ o skutečnostech⁵, jimž se mezi námi plně věří⁶ (2) podle toho, jak nám je sdělili⁷ ti, kteří od počátku byli⁸ očitými svědky a průvodci⁹ Slova, (3) uznal jsem za vhodné i já¹⁰, jenž jsem se se všemi věcmi od základu¹¹ podrobně¹² obeznámil¹³, soustavně¹⁴ ti o nich napsat¹⁵, veleslovutný¹⁶ Theofile, (4) abys plně poznal¹⁷ spolehlivost¹⁸ těch věcí¹⁹, o nichž jsi byl poučen.

(5) Ve dnech Héróda, krále Júdska, byl²⁰ jakýsi kněz, jménem Zachariáš, ze třídy²¹ Abiovy, a jeho žena z dcer Arónových, a její jméno Alžběta. (6) A oba byli před Bohem spravedliví, kráčejíce bez závady ve všech příkazech a spravedlivých požadavcích²² PÁNĚ. (7) A dítě neměli, ježto²³ Alžběta byla neplodná, a oba byli pokročilí v letech²⁴. (8) I stalo se, když on v pořadí své třídy²⁵ konal kněžskou službu před Bohem, (9) že mu podle obyčeje kněžského úřadu bylo losem určeno vstoupit do chrámu PÁNĚ a zakouřit²⁶. (10) A všechen zástup²⁷ lidu se v hodině kouření²⁶ modlil venku²⁸. (11) I ukázal se mu anděl PÁNĚ, stojící z pravé strany oltáře ke kouření²⁶; (12) a Zachariáš, vida ho, byl tím znepokojen²⁹ a padla³⁰ na něho bázeň. (13) Ten anděl však k němu řekl: Neboj se, Zachariáši, protože tvá prosba byla vyslyšena³¹ a tvá žena Alžběta ti zrodí³² syna, a jeho jméno nazveš Jan³³; (14) a bude ti radostí a jásotem³⁴ a při jeho zrození³² se zaradují mnozí, (15) neboť bude veliký před PÁNEM a nikterak nebude pít³⁶ vína ani opojného nápoje, a již³⁷ od³⁸ útrobu³⁹ své matky bude naplněn Svatým Duchem; (16) a mnohé z Izraelových synů obrátí⁴⁰ k PÁNU, jejich Bohu, (17) a před ním bude v duchu a moci Eliášově předcházet on, by obrátil⁴⁰ srdce otců k dětem a neposlušné⁴¹ do smýšlení⁴² spravedlivých, by PÁNU připravil vystrojený⁴³ lid. (18) A Zachariáš k tomu andělu řekl: Podle čeho to poznám? Vždyť já jsem stařec, i má žena je pokročilá v letech²⁴.

(19) A anděl mu v odpověď řekl: Já jsem Gabriél, jenž stojím před samým Bohem⁴⁴, a byl jsem vyslán, bych k tobě promluvil a přinesl ti tyto blahé zvěsti⁴⁵. (20) A hle, budeš mlčící a nemohoucí promluvit⁴⁶ až do dne, v němž se tyto věci stanou, za to, že jsi neuvěřil mým slovům, jež⁴⁷ budou ve své době splněna. (21) A lid na Zachariáše čekal, i divili se tomu⁴⁸, že v chrámě dlouho zůstává⁴⁹. (22) Když však vyšel, nemohl k nim promluvit, i poznali⁴⁹, že v chrámě užířel vidění. (23) A on jim stále dával znamení⁵⁰ a stále zůstával němý. A když byly vyplněny dni konání jeho úřadu, stalo se, že odešel do svého domu.

(24) A Alžběta, jeho žena, po těch dnech počala, i ukryla se⁵¹ na⁵² pět měsíců, a říkala: (25) Takto mi učinil PÁN ve dnech, v nichž na mne pohlédl, by odňal mou pohanu mezi lidmi.

(26) V šestém měsíci však byl anděl Gabriél od Boha vyslán do galilejského města⁵³, jehož jméno bylo⁵⁴ Nazaret, (27) k jedné panně, zasnoubené muži, jehož jméno bylo⁵⁴ Josef, z domu Davidova, a jméno té panny Marie. (28) I vstoupil anděl k ní a řekl: Buď zdráva, přízní obdařená⁵⁵, PÁN je s tebou [, ty jsi požehnaná mezi ženami]. (29) Ona však byla [, vidouc ho,] nad jeho slovem⁵⁶ všechna znepokojena⁵⁷ a přemýšlela, co toto⁵⁹ asi je⁶⁰ za⁶¹ pozdrav. (30) A anděl jí řekl: Neboj se, Marie, neboť jsi u Boha došla přízně⁶²; (31) a hle, počneš v lůně⁶³ a porodíš syna a jeho jméno nazveš Ježíš. (32) Ten bude veliký a bude nazván⁶⁴ Synem Nejvyššího⁶⁵, a PÁN, Bůh⁶⁶, mu dá trůn Davida, jeho otce, (33) i bude navěky kralovat⁶⁷ nad domem Jakobovým a jeho království nebude konce. (34) Marie však k andělu řekla: Jak toto bude, jelikož⁶⁸ nepoznávám⁶⁸ muže? (35) A anděl jí v odpověď řekl: Přijde na tebe⁶⁹ Svatý Duch a zastíní⁷⁰ tě⁷⁰ moc Nejvyššího⁶⁵; proto také to svaté, jež se zrodí³², bude nazváno⁶⁴ Božím Synem. (36) A hle, Alžběta, tvá příbuzná, i ona, ve svém vysokém věku, počala syna, a toto⁵⁹

je jí, jež byla nazývána⁷¹ neplodnou, šestý měsíc – (37)ano, u Boha nebude žádána⁷² věc⁷³ nemožná. (38)A Marie řekla: Hle, nevolnice PÁNĚ, nechť se mi stane podle tvého slova⁷³. A anděl od ní odešel.

(39)A Marie v těch dnech vstala a s chvatem se odvrátila do hornaté krajiny, do jednoho Júdova města, (40) i vstoupila do domu Zachariášova a pozdravila Alžbětu; (41) a jak Alžběta uslyšela Mariin pozdrav, stalo se, že maličké⁷⁴ v jejích útroběch³⁹ poskočilo, i byla Alžběta naplněna⁵⁸ Svatým Duchem (42) a vzkřikla⁷⁵ silným hlasem, i řekla: Ty jsi požehnaná mezi ženami a požehnaný je plod⁷⁶ tvých útrob. (43) A odkud mi toto, aby ke mně přišla matka mého Pána? (44) Vždyť hle, jak se hlas tvého pozdravu dostal do mých uší, maličké⁷⁴ v mých útroběch s jáсотem⁷⁷ poskočilo. (45) A blažená je ta, jež uvěřila, neboť ty věci, o nichž k ní bylo promluveno⁷⁸ od⁷⁹ PÁNA, dojdou⁸⁰ splnění⁸¹. (46) A Marie řekla: Má duše vyvyšuje⁸² PÁNA (47) a můj duch se rozjásal⁸³ v⁸⁴ Bohu, mém Zachránci⁸⁵, (48) protože pohlédl na nízký stav⁸⁶ své nevolnice; vždyť hle, od nyníška mě budou všechna pokolení nazývat⁸⁷ blaženou, (49) protože mi Mocný učinil veliké⁸⁸ věci a jeho jméno je svaté; (50) a jeho soucit je do pokolení⁸⁹ a pokolení⁸⁹ vráti těm, kdo se ho bojí. (51) Uplatnil⁹⁰ sílu⁹¹ svou paží, rozprášíl⁹² ty, kdo jsou pyšni⁹³ v myšlení⁹⁴ svých srdcí, (52) mocnáře strhl z trůnů a nízké⁹⁵ povýšil, (53) hladové zasýtil⁹⁶ dobrými⁹⁷ věcmi a hojnost⁹⁸ mající odeslal pryč⁹⁹ s prázdnou¹⁰⁰. (54) Ujal se Israele, svého sluhu¹⁰¹, by si vzpomněl na soucit, (55) (podle toho, jak promlouval¹⁰² k našim otcům, i vůči Abrahamovi a jeho semení navždy¹⁰³. (56) A Marie s ní zůstala asi tři měsíce, i vrátila se zpět do svého domu.

(57) Alžbětě pak se dovršil¹⁰⁴ čas, by ona porodila, i přivedla na svět¹⁰⁵ syna; (58) a její okolní sousedé¹⁰⁶ a příbuzní uslyšeli, že při ní PÁN rozhovnoval¹⁰⁷ svůj soucit¹⁰⁸, a radovali se s ní. (59) I stalo se v osmý den, že to dětátko přišli obřezat, a nazývali¹⁰⁹ je podle jména¹¹⁰ jeho otce Zachariáš. (60) A jeho matka v odpověď řekla: Nikoli, nýbrž bude nazván¹¹¹

Jan. (61) I řekli k ní: Nikoho v tvém příbuzenstvu není, kdo by se nazýval tímto jménem. (62) I pokyvovali na jeho otce, jak¹¹² on by si přál, by se nazývalo; (63) a požádav o tabulku, napsal tento výrok¹¹³: Jeho jméno je Jan. I podivili se všichni. (64) A jeho ústa byla okamžitě odemknuta¹¹⁴, i jeho jazyk, i mluvil, velebě Boha¹¹⁵. (65) A na všechny, kteří okolo nich bydleli, přišla¹¹⁶ bázeň a v celé té hornaté krajině Júdska se rozmlouvalo o všech těchto věcech¹¹⁷; (66) a všichni, kteří to uslyšeli, si to uložili ve svém srdci a říkali: Nuže, čím¹¹⁸ toto dětátko bude? A ruka PÁNĚ byla s ním. (67) A Zachariáš, jeho otec, byl naplněn⁵⁸ Svatým Duchem a jal se prorokovat¹¹⁹, pravě: (68) Veleben buď PÁN, Israélův Bůh, že navštívil a způsobil¹²⁰ vykopení svému lidu (69) a vyzvedl nám roh vysvobození¹²¹ v domě Davida, svého sluhu, (70) podle toho, jak promlouval¹⁰² ústy svých svatých proroků, kteří byli od počátku světa¹²², (71) vysvobození¹²¹ zprostřed¹²³ našich nepřátel a z ruky všech, kdo nás nenávidí, (72) by uskutečnil¹²⁰ soucit s našimi otci a vzpomněl si na svou svatou úmluvu¹²⁴, (73) přísahu, již se zavázal¹²⁵ Abrahamovi, našemu otci, dát nám to, (74) bychom mu bez bázně, byvše vyproštěni z ruky našich nepřátel, mohli konat¹²⁶ svatou službu¹²⁷ (75) ve zbožnosti a spravedlnosti před ním po všechny své dni. (76) A ty, dětátko, budeš nazváno¹¹¹ prorokem Nejvyššího⁶⁵, neboť se před tváří PÁNĚ napřed¹²⁸ odebereš připravit jeho cesty, (77) by jeho lidu bylo dáno¹²⁹ poznání vysvobození¹²¹ skrze¹³⁰ odpuštění jejich hříchů (78) pro niterný soucit našeho Boha, v němž¹³¹ nás navštívil rozbřesk¹³² z výsosti, (79) by zasvítil na ty¹³³, kdo seděli ve tmě a stínu smrti, k usměrnění¹³⁴ našich nohou na cestu pokoje. (80) A to dětátko rostlo a bylo v duchu posilováno¹³⁵ a až do dne svého ukázání Israélovi¹³⁶ bylo v pustinách.

2 V oněch dnech se však stalo, že od císaře Augusta vyšlo usnesení¹³⁷, by se konal soupis všeho obydlého světa¹³⁸; (2) k soupisu samému došlo teprve¹³⁹, když vládařem Sýrie byl Quirinius. (3) I ubírali se všichni, by se dávali zapisovat¹⁴⁰, každý

do svého města; (4) a vystoupil¹⁴¹ i Josef od Galileje, z města Nazaretu, do Júdska, do města Davidova, jež¹⁴² se nazývá Běthlém, – protože byl z domu a rodiny Davidovy, – (5) by byl zapsán¹⁴⁰, s Marií, jež mu *byla* zasnoubená *jako jeho* žena a byla v jiném stavu. (6) A když tam byli, stalo se, že se dovršily¹⁴³ dni, by ona porodila, (7) i porodila svého prvorozeného syna a zavinula ho do plenek a uložila ho v jeslích¹⁴⁴, protože v noclehárně¹⁴⁵ pro ně nebylo¹⁴⁶ místa.

(8) A v témže kraji byli pastýři, zdržující se venku¹⁴⁷ a v noci konající¹⁴⁸ hlídky nad svým stádem¹⁴⁹; (9) a hle, stanul při nich¹⁵⁰ anděl PÁNĚ a sláva PÁNĚ se zaskvěla vůkol nich¹⁵¹, i ulekli se velikým leknutím¹⁵². (10) A ten anděl jim řekl: Nelekejte¹⁵² se, neboť hle, přináším vám blahou zvěst o veliké radosti, jež¹⁴² bude pro všechny lid¹⁴⁶, (11) protože¹⁵³ se vám dnes ve městě Davidově narodil¹⁵⁴ Zachránce¹⁵⁵, jenž je Kristus, Pán. (12) A znamením vám *bude* toto: najdete novorozeně⁷⁴ zavinuté do plenek a ležící v jeslích¹⁴⁴. (13) A znenadání se s tím andělem objevil¹⁵⁶ zástup¹⁵⁷ nebeského vojska, chválícího Boha a říkajícího¹⁵⁸: (14) V nejvyšších *místech* sláva Bohu a na zemi pokoj¹⁵⁹, v lidech blahá libost¹⁶⁰. (15) A jak ti andělé od nich odešli do nebe, stalo se, že¹⁶⁰ ti pastýři¹⁶¹ k sobě navzájem řekli: Zajdeme¹⁶² tedy¹⁶³ až do Běthléma a podívejme se *na tu věc*¹⁶⁴, jež se stala, již nám PÁN uvedl ve známost. (16) I pospíšili a přišli¹⁶⁵ a dopátrali se¹⁶⁶ i Marie i Josefa a toho novorozeněte⁷⁴, ležícího v těch jeslích¹⁴⁴. (17) A když *je* uviděli, rozšířili všude známost stran té věci¹⁶⁴, o níž *k* nim bylo promluveno¹⁶⁷ stran tohoto dítěte, (18) a všichni, kteří to uslyšeli, byli stran toho, co k nim od těch pastýřů bylo promluveno¹⁶⁷, jati údivem¹⁶⁸. (19) Marie však všechny tyto věci⁷³ spolu¹⁶⁹ uchovávala *v mysli*, hloubajíc o nich¹⁷⁰ ve svém srdci. (20) A ti pastýři se vrátili zpět, oslavující a chválíce Boha za¹⁷¹ vše, co uslyšeli a uviděli podle *toho*, jak k nim bylo promluveno¹⁶⁷.

(21) A když se dovršilo¹⁷² osm dní, by on byl obřezán, bylo¹⁷³ jeho jméno nazváno Ježíš; to mu bylo dáno¹⁷⁴ od toho anděla před jeho početím v útrobach¹⁷⁵.

(22) A když se dovršily¹⁷² dni jejich očišťování podle zákona Mojžíšova, vynesli¹⁷⁶ ho do Jerúsálema představit PÁNU (23) (podle *toho*, jak je v zákoně PÁNĚ psáno¹⁷⁷: Vše mužského pohlaví, rozvírající dělohu, bude nazváno¹⁷⁸ svatým PÁNU) (24) a dát obět podle toho, *co je řečeno* v zákoně PÁNĚ¹⁷⁹, párek hrdliček nebo dvě mláďata holubů. (25) A hle, byl v Jerúsalémě člověk, jehož jméno *bylo*⁵⁴ Simeón, a tento člověk byl spravedlivý a nábožný¹⁸⁰, očekávající útěchu Israélovu, a byl na něm Svatý Duch; (26) a od¹⁸¹ Svatého Ducha mu bylo vnuknutím sděleno¹⁸¹, že dříve neuvidí smrti, než uvidí KRISTA PÁNĚ¹⁸². (27) I přišel v Duchu¹⁸³ do CHRÁMU a vtom, když rodiče vnesli¹⁸⁴ dítětko Ježíše, by s ním naložili¹⁸⁵ podle zvyklosti zákona, (28) je vzal¹⁸⁶ on¹⁸⁷ na své lokty¹⁸⁸ a jal se velebit Boha¹⁸⁹ a řekl: (29) Nyní propouštíš svého nevolníka, Hospodáři¹⁹⁰, podle svého slova¹⁹¹, v pokoji, (30) protože mé oči uviděly tvůj nástroj vysvobození¹⁹², (31) jež jsi připravil před tváří¹⁹³ všech lidí¹⁹⁴, (32) světlo k odhalení národů a slávu tvého lidu, Israéle. (33) A jeho otec a matka byli udiveni¹⁹⁵ nad těmi věcmi, jež se o něm mluvily; (34) a Simeón jim poželhal a řekl k Marii, jeho matce: Hle, tento je ustanoven¹⁹⁶ k pádu a opětovnému vstání mnohých v Israélovu a za¹⁹⁷ znamení, jemuž se odporuje¹⁹⁸, (35) (a pronikne¹⁹⁹ i²⁰⁰ meč²⁰¹ tvou vlastní duší), aby tak byly odhaleny myšlenky z mnoha srdcí. (36) A byla Anna, prorokyně, dcera Fanúelova, z kmene Asérova, jež byla velmi pokročilá v letech²⁰², prožívší sedm let s mužem od svého panenství; (37) a ona sama *byla* již čtyřiaosmdesát let²⁰³ vdovou, i nevzdalovala se²⁰⁴ od CHRÁMU a konala svatou službu¹⁷⁷ posty a modlitbami²⁰⁵ nocí i dnem. (38) A ta, přistoupivší²⁰⁶ téže hodiny, vzdávala PÁNU²⁰⁷ chválu²⁰⁸ a mluvila o něm *ke* všem, kteří v Jerúsalémě očekávali²⁰⁹ vykoupění. (39) A když dokončili všechny²¹⁰ věci podle zákona PÁNĚ, vrátili se zpět do Galileje, do svého města Nazaretu. (40) A to dítětko rostlo a sílilo²¹¹ [v duchu], *jsouc* naplňováno moudrostí, a Boží milost²¹² byla na něm.

(41)I ubírávali se jeho rodiče ročně o svátku Minutí²¹³ do Jerúsáléma. (42)A když dosáhl dvanácti let²¹⁴ a oni podle obyčeje toho svátku [do Jerúsáléma] vystoupili¹⁴¹ (43)a svůj pobyt tam po ty dni dokončili, zdržel se²¹⁵ Ježíš, ten hoch, když se vraceli zpět, v Jerúsálémě, a jeho rodiče si toho nepovšimli²¹⁶; (44)pomyslivše si²¹⁷ však, že je mezi spolecestující společností, ušli den cesty a pátrali po něm²¹⁸ mezi příbuznými a známými. (45)A když [ho] nenašli, vrátili se zpět do Jerúsáléma, aby po něm pátrali^{218 219}. (46)A po třech dnech se stalo, že ho našli v CHRÁMĚ, jak sedí uprostřed učitelů a naslouchá jim a dotazuje se jich; (47)a všichni, kteří mu naslouchali, žasli²²⁰ nad jeho chápavostí a odpověďmi. (48)A uzřevše ho, byli tím²²⁰ ohromeni a jeho matka k němu rekla: Dítě, proč²²¹ ses k nám takto zachoval? Hle, tvůj otec a já jsme tě hledali, majíce bolest²²². (49)I řekl k nim: Proč²²¹ to, že jste mě hledali? Nevěděli jste, že já musím být v záležitostech mého²²³ Otce? (50)A oni nepochopili tu věc, o níž k nim promluvil²²⁴. (51)I sestoupil s nimi a přišel do Nazaretu a byl jim podřízen²²⁵; a jeho matka všechny ty věci²²⁴ bedlivě²²⁶ uchovala ve svém srdci. (52)A Ježíš činil pokroky v moudrosti a vzrůstu²²⁷ a přízni²²⁸ u Boha i lidí.

3 V patnáctém pak roce vlády Tiberia, císaře, když Pontius Pilát²²⁹ byl vladařem Júdska a Héródés tetrarchou²²⁹ Galileje, Filip pak, jeho bratr, tetrarchou Itúreje a kraje²³⁰ trachónitidského a Lysanias tetrarchou²²⁹ Abilény, (2)za velekněžství Annova a Kaiafova, se k²³¹ Janovi, synu Zachariášovu, v pustině udál Boží výrok²³². (3)I přišel, aby ve všem kraji okolo Jordánu kázal²³³ křest pokání k odpuštění hříchů, (4)jak je psáno v knize slov²³⁴ Isaiáše, proroka²³⁵: Hlas volajícího v pustině: Připravte cestu PÁNĚ, čiňte jeho stezky²³⁶ přímými; (5)každá rokle bude vyplněna a každá hora a pahrbek bude snižen, i stanou se pokřivená²³⁷ místa přímou stezkou a kostrbatiny hladkými cestami²³⁸ (6)a všechno maso uvidí Boží nástroj vysvobození¹⁹². (7)Říkal tedy davům, jež vycházely, by od něho byly pokřtěny²³⁹:

Zplozeňata zmiji, kdo vás předem varoval, *abyste²⁴⁰ mohli prchnout před nastávajícím hněvem²⁴⁰*? (8)Zarodte²⁴⁰ tedy ovoce důstojná²⁴¹ pokání. A nezačínajte²⁴² říkat sami v sobě²⁴³: *Za otce máme Abrahama; pravím vám, že Bůh může způsobit, by Abrahamovi povstaly²⁴² děti z těchto kamenů.* (9)A již je ke kořeni stromů i sekera přiložena²⁴³; každý strom tudíž, nerodící²⁴³ dobrého²⁴³ ovoce, se vytíná a hází do ohně. (10)A davy se ho dotazovaly, říkajíce: *Co tedy máme vykonat?* (11)I praví jim v odpověď: *Kdo má dvě tuniky²⁴³, uděl tomu²⁴⁴, kdo nemá, a kdo má potraviny, jednej podobně.* (12)A přišli i dávkoví výběřčí, by byli pokřtěni²³⁹, a řekli k němu: *Učíteli, co máme vykonat?* (13)A on k nim řekl: *Nevymáhejte nic více než to, co je vám rozkázáno.* (14)A i lidé konající vojenskou službu se ho dotazovali, říkajíce: *A my – co máme vykonat²⁴⁵?* I řekl jim: *Nikoho neutiskujte^{242 246}, aniž křivě obviňujete²⁴² a spokojujte se se svými žoldy²⁴⁷.*

(15)Když však lid byl v očekávání a všichni v svých srdcích o Janovi přemýšleli, zdali snad²⁴⁸ on není KRISTUS, (16)odpověděl Jan všem²⁴⁸, pravě: *Já vás ovšem křtím vodou, přichází však silnější než já, jemuž²⁴⁹ nejsem způsobilý uvolnit řemínek jeho opáneků; ten²⁵⁰ vás bude křtít Svatým Duchem a ohněm²⁵¹.* (17)Jeho věječka²⁵² je v jeho ruce, i pročistí svůj mlat a sklídí pšenici do své sýpky, plevy však bude neuhasiitelným ohněm spalovat. (18)Vybízejte²⁵³ tedy i k mnoha jiným věcem²⁵⁴, hlásal lidu blahou zvěst. (19)Avšak Héródés, tetrarcha²²⁹, *jsa od něho kárán²⁵⁵ stran Héródiady, ženy svého bratra, i stran všech zlých věcí, jichž se Héródés dopustil, (20)přidal²⁵⁶ ke všemu i toto, že²⁵⁷ dal Jana pod zámek²⁵⁸ do²⁵⁹ vězení.*

(21)A v tom, co byl pokřtěn veškerý²⁶⁰ lid, a když Ježíš byl pokřtěn a modlil se, se stalo, že nebesa byla otevřena⁵⁸ (22)a že na něho sestoupil Svatý Duch v tělesné podobě jakoby holubice a že z nebe zazněl²⁶¹ hlas: *Ty jsi můj milovaný Syn, v tobě jsem našel svou slast.*

(23)A Ježíš sám počínal být asi třicetiletý, *jsa, jak se mělo za to, synem Josefa,*

jenž *byl* Éliho, (24)jenž *byl* Matthata, jenž *byl* Leviho, jenž *byl* Melchiho, jenž *byl* Janny, jenž *byl* Josefa, (25)jenž *byl* Matthathie, jenž *byl* Amóse, jenž *byl* Naúma, jenž *byl* Esliho, jenž *byl* Naggaje, (26)jenž *byl* Maatha, jenž *byl* Mattathie, jenž *byl* Semeje, jenž *byl* Josefa, jenž *byl* Júdy, (27)jenž *byl* Jóanny, jenž *byl* Résy, jenž *byl* Zorobabela, jenž *byl* Salathiéla, jenž *byl* Nériho, (28)jenž *byl* Melchiho, jenž *byl* Addiho, jenž *byl* Kósama, jenž *byl* Elmódama, jenž *byl* Héra, (29)jenž *byl* Jóséa, jenž *byl* Eliezera, jenž *byl* Jóreima, jenž *byl* Matthata, jenž *byl* Leviho, (30)jenž *byl* Simeóna, jenž *byl* Júdy, jenž *byl* Josefa, jenž *byl* Jónana, jenž *byl* Eliakíma, (31)jenž *byl* Meley, jenž *byl* Mainana, jenž *byl* Mattathy, jenž *byl* Nathana, jenž *byl* Davida, (32)jenž *byl* Jessaje, jenž *byl* Óbéda, jenž *byl* Bóza, jenž *byl* Salmóna, jenž *byl* Nássóna, (33)jenž *byl* Aminadaba, jenž *byl* Arama, jenž *byl* Esróma, jenž *byl* Faresa, jenž *byl* Júdy, (34)jenž *byl* Jakóba, jenž *byl* Isáka, jenž *byl* Abrahama, jenž *byl* Tareho, jenž *byl* Nachóra, (35)jenž *byl* Serúcha, jenž *byl* Ragaua, jenž *byl* Faleka, jenž *byl* Hebera, jenž *byl* Saleho, (36)jenž *byl* Kainana, jenž *byl* Arfaxada, jenž *byl* Séma, jenž *byl* Nóeho, jenž *byl* Lamecha, (37)jenž *byl* Mathúsaly, jenž *byl* Enócha, jenž *byl* Jareda, jenž *byl* Maleleéla, jenž *byl* Kainana, (38)jenž *byl* Enósa, jenž *byl* Sétha, jenž *byl* Adama, jenž *byl* Boží.

4 Ježíš se však, pln Svatého Ducha, vrátil od Jordánu zpět a byl Duchem²⁶² voděn v pustině (2)čtyřicet dní, *jsa* pokoušen²⁶³ od ďábla. A v oněch dnech ničeho nepojedl, a když ony byly skončeny, vyhladověl²⁶⁴. (3)I řekl mu ďábel: Jsi-li Boží Syn, řekni tomuto kameni, aby se stal chlebem. (4)A Ježíš k němu odpověděl, pravě: Je psáno²⁶⁴: Ne pouhým²⁶⁴ chlebem bude člověk žít, nýbrž každým Božím slovem²⁶⁴.

(5)I vyvedl¹⁴¹ ho [ďábel] na vysokou horu a v okamžiku²⁶⁵ mu ukázal všechna království obydleného světa. (6)A ďábel mu řekl: Veškerou²⁶⁰ tuto pravomoc²⁶⁶ a jejich slávu dám tobě, protože je odevzdána mně a dávám ji, komukoli si přeji²⁶⁷. (7)Pokloníš-li se²⁶⁸ tedy přede mnou ty, bude všechna tvá. (8)A Ježíš mu

v odpověď řekl: Je psáno²⁶⁸: Budeš se kla-
nát PÁNU, svému Bohu, a jemu jedinému
konat svatou službu²⁶⁸.

(9)I zavedl ho do Jerúsáléma a postavil
ho na vrchol²⁶⁸ CHRÁMU a řekl mu: Jsi-li
Boží Syn, vrhni se²⁶⁸ odtud dolů; (10)je
přece psáno²⁶⁸: Svým andělům o tobě dá
příkaz²⁶⁸, by tě ochránili²⁶⁹, (11)a že tě
ponesou na rukou, abys svou nohou
nějak²⁷⁰ nenarazil na kámen. (12)A Ježíš
mu v odpověď řekl: Je řečeno²⁷⁰: Nebudeš
pokoušet²⁷⁰ PÁNA, svého Boha. (13)A dáb-
el, skončil všechno pokušení²⁷¹, od
něho na čas²⁷² odstoupil.

(14)A Ježíš se v moci Ducha vrátil zpět
do Galileje a zpráva o něm vyšla po celém
okolním kraji, (15)a v jejich synagogách
vyučoval on, *jsa* ode všech oslavován.

(16)I přišel do Nazaretu, kde byl vy-
chován²⁷³, a podle toho, co mu bylo obyčej-
em, vstoupil v sobotní den do synagogy;
i povstal, by se ujal čtení²⁷⁴. (17)A byla
mu podána²⁷⁵ kniha²⁷⁶ proroka Isaiáše;
a rozvinu v tu knihu²⁷⁶, našel²⁷⁷ to místo,
kde bylo napsáno²⁷⁸: (18)Na mně je Duch
PÁNĚ, protože mě pomazal, bych chudým
přinesl blahou zvěst; vyslal mě, bych pro-
hlásil²⁷⁹ zajatcům osvobození²⁸⁰ a slepčům
prohlédnutí, bych zdrcené odeslal osvo-
bozené²⁸⁰, (19)bych prohlásil²⁷⁹ vítány²⁸¹
rok PÁNĚ. (20)A svinu v knihu²⁷⁶, odevzdal
ji zřízenci a usedl, a oči všech v synagoze
se upíraly²⁸² k němu²⁸³. (21)I počal k nim
mluvit: Dnes je toto Písmo splněno²⁸⁴ ve
vašich uších. (22)A všichni nu svědčili²⁸⁵
a divili se při slovech²⁸⁶ milosti²⁸⁷, jež
vycházela z jeho úst, a říkali: Není toto⁸⁹
ten Josefův syn? (23)I řekl k nim: Povíte
mi ovšem²⁸⁸ toto přirovnání²⁸⁹: lékaři,
uzdrav sám sebe; cokoli jsme uslyšeli, že
se stalo²⁹⁰ v Kafarnaúmu, vykonej i zde ve
své otčině. (24)A řekl: Věřu, pravím vám,
že žádný prorok není ve své otčině vítán²⁸¹.
(25)Říkám vám však dle pravdy²⁹¹: Bylo
mnoho vdov v Izraelovi ve dnech Eliášo-
vých, když bylo nebe zamknuto^{292 58} na tři
léta a šest měsíců, a tak přišel²⁹³ na celou
zemi veliký hlad, (26)a k žádné z nich
nebyl Eliáš poslán, leč k jedné ženě, vdově,
do Sarepty v Sidónii²⁹⁴; (27) a bylo mnoho
malomocných v Izraelovi za Elisea, pro-
roka, a žádný z nich nebyl očištěn, leč

Náman, Syřan. (28)A všichni v synagoze, slyšíc tyto věci, byli naplněni⁵⁹ vztekem, (29)i povstali a vystrčili ho z města ven a zavedli ho až na okraj temene²⁹⁵ hory, na níž bylo jejich město zbudováno, tak aby ho mohli svrhnout²⁹⁶ ze srázu²⁹⁷, (30)on však, prošeď jejich středem, se ubíral svou cestou (31)a sešel do Kafarnaúmu, města v Galileji²⁹⁴, a o sobotách je vyučoval; (32)i upadali v ohromení²⁹⁸ nad jeho naukou, protože se jeho slovo dělo s pravomocí²⁹⁹.

(33)A v té synagoze byl jeden člověk, mající ducha nečistého démona, i vzkřikl silným hlasem, pravě: (34)Eh³⁰⁰, co je ti do nás³⁰⁰, Ježíši, Nazareťane³⁰⁰? Přišel jsi nás zahubit? Zná³⁰⁰ tě, kdo jsi – Boží Svaty³⁰⁰. (35)A Ježíš ho pokáral³⁰⁰, pravě: Oněm³⁰⁰ a vyjdi od něho! A ten démon, mrštív jím doprostřed, od něho vyšel a nic mu neuškodil. (36)I přišla²⁹³ na všechny hrůza³⁰¹ a domlouvali se³⁰² navzájem, říkajíce: Jaké je toto slovo, že v pravomocí³⁰³ a síle³⁰⁴ nařizuje nečistým duchům, a vycházejí? (37)A řeč³⁰⁵ o něm se rozšiřovala³⁰⁶ od každého místa okolního kraje. (38)A když se z té synagogy zvedl, vstoupil do domu Šimonova. Šimonova tchyně však byla sužována³⁰⁷ vysokou³⁰⁸ horečkou, i požádali ho za³⁰⁹ ni; (39)a stanov³¹⁰ nad ní, napomenul³¹¹ tu horečku a opustila ji, i vstala okamžitě a obsluhovala³¹² je. (40)A když slunce zapadlo, všichni, kolik jich mělo nemocné rozličnými chorobami, je k němu přivedli³¹², a on, položiv na každičkého³¹³ z nich ruce, je uzdravoval³¹²; (41)a od mnohých vycházeli i démoni, křičíce a říkajíce: Ty jsi Boží Syn. I napomínal³¹¹ je a nedopouštěl jim mluvit, protože věděli³¹⁵, že on je KRISTUS.

(42)A když nastal den, vyšel a odebral se na pusté místo; a davy se po něm pídily²⁶⁰, i přišli až k němu a zdržovali ho, by se od nich neubíral. (43)On k nim však řekl: I jiným městům musím přinést blahou zvěst o Božím království, protože na to jsem byl vyslán. (44)I kázal v synagogách Galileje.

5 I stalo se, když se na něho tlačil³¹⁶ dav, by slyšel Boží slovo, že³¹⁷ on stál u jezera Gennésaretského; (2)i uviděl

u toho jezera stát dvě lodi, rybáři však, sestoupivše z nich, oplachovali síť. (3)I nastoupil do jedné z těch lodí, jež byla Šimonova, a jeho požádal, by zajel³¹⁸ trochu od země; a usednuv, vyučoval davy z té lodi. (4)Jak však přestal mluvit, řekl k Šimonovi: Zajed³¹⁸ k hlubině³¹⁹ a spustte své síť k zátahu³²⁰. (5)A Šimon mu v odpověď řekl: Veliteli³²¹, nalopotili jsme se po³²² celou noc a nechtyli jsme nic, na tvé slovo³²³ však síť spustím. (6)I učinili to a shrnuli³²⁴ veliké množství ryb. A jejich síť se protrhávala. (7)I zamávali svým³²⁵ druhům³²⁶, kteří byli v té jiné lodi, by připluli³²⁷ a pomohli jim³²⁸; i připluli³²⁷ a naplnili obě lodi, takže se ponořovaly. (8)Šimon-Petr však, uzřev to, padl k Ježíšovým kolenům, pravě: Odejdi³²⁹ ode mne, protože jsem muž hříšný, Pane. (9)Jeho totiž, i všechny ty s ním, obchvátla hrůza³⁰¹ nad tím zátahem³²⁰ ryb, jehož dosáhl³³⁰, (10)a podobně i Jakuba a Jana, syny Zebedeovy, kteří Šimonovi byli společníky³²⁶. A Ježíš k Šimonovi řekl: Neboj se; od nynějška budeš lovit³³¹ lidi. (11)A zavedše lodi k zemi, zanechali vše³³² a vydali se za ním.

(12)A když on byl v jednom z měst, stalo se, že³¹⁷ hle, muž plný malomocenství; a uzřev Ježíše, padl na tvář a poprosil³³³ ho, pravě: Pane, chceš-li³³⁴, můžes mě očistit. (13)I vztáhl ruku, sáhl na něho a řekl: Chci³³⁴, buď očistěn. A hned od něho malomocenství odešlo. (14)A on mu nakázal nikomu to neříkat; ale³³⁴ odejdi, ukaž se knězi a obětuj³³⁵ za své očistění podle toho, jak nařídil Mojžíš, na svědectví jim. (15)Zvěst³³⁶ o něm se však rozcházela stále³³⁷ více a početné davy se scházely, by poslouchaly³³⁹ a dávaly se uzdravovat³³⁹ od svých nemocí. (16)A on³⁴⁰ se uchýloval do ústraní³⁴¹ v pustinách a modlil se³⁴².

(17)A v jednom z těch dní se stalo, že³¹⁷ on vyučoval, i seděli tam⁴⁴³ farizeové a učitelé zákona, kteří přišli z každé vsi Galileje a Júdska a z Jerúsáléma; a byla tam moc PÁNĚ k léčení jich. (18)A hle, muži nesoucí⁴⁴⁴ na loži člověka, jenž byl postižen ochrnutím; i snažili se⁴⁴⁵ ho vnést a položit před něho. (19)A když pro dav nenašli cestu, jakou by ho vnesli,

vystoupili na střechu a skrze tašky ho s lůžkem dostali dolů⁴⁴⁶ doprostřed před Ježíše. (20)A vida jejich vůru, řekl: Člověče, tvé hříchy jsou ti odpuštěny. (21)A ti písaři a ti farizeové počali přemýšlet a říkali: Kdo je tento, jenž vyslovuje rouhání⁸⁹? Kdo může odpuštět hříchy, leč jediný Bůh? (22)Ježíš však, rozpoznav⁴⁴⁷ jejich přemýšlení⁸⁹, k nim v odpověď řekl: Co v svých srdcích přemýšlíte? (23)Co je snadnější? Říci: tvé hříchy jsou ti odpuštěny, či říci: vstávej a chod? (24)Ale abyste věděli, že Syn člověka pravomoc má na zemi odpuštět hříchy – řekl tomu postiženému ochrnutím: Tobě pravím: Vstávej, zvedni své lůžko a ubírej se do svého domu. (25)A okamžitě se přede všemi postavil⁴⁴⁸, zvedl to, na čem ležel, a odešel do svého domu, oslavuje Boha. (26)A všechny²¹⁰ pojal úžas⁴⁴⁹, i oslavovali Boha a byli naplnění⁵⁸ bázní a říkali: Dnes jsme uviděli neobyčejné⁴⁵⁰ věci.

(27)A po těchto věcech vyšel a zpozoroval⁴⁵¹ dávkového výběřčího jménem Levi, sedícího při dávkové pokladně⁴⁵², a řekl mu: Pojď za mnou. (28)I opustil vše³³², vstal a vydal se⁴⁵³ za ním. (29)A ten Levi mu ve svém domě uspořádal velkolepé⁴⁵⁴ pohoštění, a dávkových výběřčích a dalších, kteří s nimi leželi u stolu, byl početný dav⁴⁵⁵. (30)A jejich písaři a farizeové reptali proti⁴⁵⁶ jeho učedníkům, říkajíce: Proč jídáte a pijete s dávkovými výběřčími a hříšníky? (31)A Ježíš k nim v odpověď řekl: Lékaře nemají zapotřebí ti, kdo se těší dobrému zdraví, nýbrž ti, kdo se mají zle. (32)Nepřišel jsem⁴⁵⁷ povolávat⁴⁵⁸ spravedlivé, nýbrž hříšníky k pokání. (33)A oni k němu řekli: Proč se učedníci Janovi postívají zhusta a konávají prosby, podobně i učedníci farizeů, tvoji však jídají a pijí? (34)A on k nim řekl: Což můžete syny svatební síně přimět, by se postili, zatímco je ženich s nimi⁴⁵⁸? (35)Přijdou však i dni, kdy⁴⁵⁹ od nich bude ženich odtržen⁴⁶⁰, tehdy se v oněch dnech postit budou. (36)A také k nim pronášel přirovnání: Nikdo nepřikládá záplatu [z⁴⁶¹ nového⁴⁶² šatu⁴⁶³ na⁴⁶³ šat⁴⁶³ starý⁴⁶³, jinak i ten nový⁴⁶² rozřeže⁴⁶⁴, ani⁴⁶⁵ se záplata, jež je z⁴⁶¹ nového⁴⁶², nebude se starým⁴⁶³ shodovat. (37)A nikdo nedává mladé

víno do starých⁴⁶⁶ měchů, jinak to mladé víno měchy potrhá⁴⁶⁷ a samo se vylije⁴⁶⁹ i měchy se zničí; (38)nýbrž mladé víno nutno dávat do nových⁴⁶⁶ měchů a oboje se spolu uchraňuje. (39)A nikdo, kdo pil staré⁴⁶⁶469, o mladé [hned] nestojí, neboť říká: Staré⁴⁶⁶ je lahodnější⁴⁷⁰.

6 I stalo se v druhu-první sobotu⁴⁷¹, že on procházel osetými poli a jeho učedníci trhali klasy a jedli, mnouce je rukama. (2)Někteří z farizeů jim však řekli: Proč⁴⁷² činíte, co není dovoleno činit v sobotu? (3)A Ježíš k nim v odpověď řekl: Nečetli jste ani toto, co učinil David, když vyhladověl⁴⁷³, on i ti s ním? (4)Jak vstoupil do Božího domu a vzal chleby k předkládání⁴⁷³ a pojedl⁴⁷³ a dal i těm, kteří byli s ním, chleby, jichž není dovoleno pojídat⁴⁷³, leč jedině kněžím? (5)A pravil jim: Syn člověka je Pánem i soboty.

(6)A v jinou sobotu se také stalo, že on vstoupil do synagogy a vyučoval. I byl tam jeden člověk a jeho pravá ruka byla odumřelá⁴⁷³. (7)A písaři a farizeové dávali bedlivý pozor⁴⁷⁴, zda bude v sobotu uzdravovat⁴⁷⁵, aby našli, proč ho žalovat⁴⁷⁶. (8)On však jejich myšlenky znal⁴⁷⁷ a tomu člověku, jenž měl ruku odumřelou⁴⁷³, řekl: Zvedej se a postav se doprostřed⁴⁷⁸. I povstal a stanul. (9)Ježíš k nim tedy řekl: Otáží se vás, zda je dovoleno v sobotu konat⁴⁷⁸ dobro⁴⁷⁸ či konat⁴⁷⁸ zlo, zachránit život či zahubit? (10)A rozhlédnuv se po nich všech⁴⁷⁸, řekl mu: Vztáhni tu svou ruku. A on [tak] učinil a jeho ruka mu byla navrácena v pořádku⁴⁷⁹, jako ta druhá. (11)Oni však byli naplnění⁵⁸ šilenským⁴⁸⁰ a rozmlouvali⁴⁸¹ mezi sebou⁴⁸², co by Ježíšovi měli učinit.

(12)A v těch dnech se stalo, že vyšel⁴⁸³ na horu⁴⁸⁴ a trávil celou noc v modlitbě k Bohu⁴⁸⁵. (13)A když nastal den, zavolal na⁴⁸⁶ své učedníky, a vyvoliv si z⁴⁸⁷ nich dvanáct, jež pojmenoval i apoštoly, – (14)Šimona, jehož i pojmenoval Petrem, a Ondřeje, jeho bratra, [a] Jakuba a Jana, [a] Filipa a Bartoloměje, (15)[a] Matouše a Tomáše, Jakuba Alfeova a Šimona, jenž se nazýval Horlivec⁴⁸⁸, (16)[a] Júdu, bratra Jakubova, a Júdu Iskariótu, jenž se i stal zrádcem, – (17)a sestoupiv s nimi,

stanul na *jednom* místě na rovině⁴⁸⁹, i dav jeho učedníků a početný zástup¹⁵⁷ lidu z⁴⁸⁷ celého Júdsku a Jerúsálem a pomoří Tyru a Sidónu; ti *si* ho přišli poslechnout a dát se vyléčit⁴⁹⁰ od svých chorob. (18)A ti, *kdo byli* obtěžováni⁴⁹¹ od nečistých duchů, byli uzdravováni, (19)a všechen dav se snažil⁴⁹² na něho si sahat, protože od něho vycházela moc a léčila⁴⁹³ všechny. (20)A on, pozvednuv své oči na své učedníky⁴⁹⁴, pravil: Blažení *jste* vy chudí, protože Boží království je vaše. (21)Blažení *jste* vy, kteří nyní hladovíte, protože budete nakrmeni⁴⁹⁵. Blažení *jste* vy, kteří nyní pláčete, protože se budete smát. (22)Blažení *jste* , kdykoli by vás lidé nenáviděli⁴⁹⁶ a kdykoli by vás vylučovali^{496 497} a hanobili^{496 498} a vaše jméno zavrhovali^{496 499} jako zlé, pro Syna člověka. (23)V onen den se zaradujete a poskočíte, neboť hle, vaše odměna je veliká⁵⁰⁰ v nebi; vždyť podle tohoto⁵⁰¹ se jejich otcové chovali k prorokům⁵⁰². (24)Avšak⁵⁰³ běda vám bohatcům, protože svou útěchu máte⁵⁰⁴. (25)Běda vám, kteří *jste* zasyceni⁵⁰⁵, protože budete hladovět. Běda vám, kteří se nyní smějete, protože budete hořekovat a plakat. (26)Běda, kdykoli by o vás všichni lidé pěkně⁵⁰⁶ mluvili⁴⁹⁶; vždyť podle tohoto⁵⁰¹ se jejich otcové chovali k nepravým⁵⁰⁷ prorokům⁵⁰². (27)Ale vám, kteří slyšíte⁵⁰⁸, pravím: Milujte své nepřátele, pěkně⁵⁰⁶ se chovejte k těm⁵⁰², kteří vás nenávidí, (28)žehnejte těm, kteří vám zlořečí, modlete se za⁵⁰⁶ ty, kteří vám utrhají⁵⁰⁶. (29)Tomu, kdo tě bije na líce, nastavuj⁵⁰⁹ i druhé, a tomu⁵¹⁰, kdo ti bere⁵¹¹ přehoz⁵¹², neodepři⁵¹³ ani tuniku⁵¹². (30)Každému, kdo tě žádá⁵¹⁴, dávej⁵¹⁵, a od toho, kdo ti bere⁵¹¹ tvé věci, nežádej⁵¹⁴ zpět. (31)A podle *toho* , jak si přejete⁵¹⁶, aby se lidé chovali k vám⁵⁰², podobně se chovejte i vy k nim⁵⁰². (32)A budete-li milovat⁵²¹ ty, kteří milují vás, jaký vám patří⁵¹⁷ vděk? Vždyť i hříšníci milují ty, kteří je milují. (33)A budete-li působit dobro^{518 521} těm, kteří působí dobro⁵¹⁸ vám, jaký vám patří⁵¹⁷ vděk? Vždyť totéž konají⁵¹⁹ i hříšníci. (34)A budete-li půjčovat⁵²¹ těm, od nichž doufáte, že dostanete zpět, jaký vám patří⁵¹⁷ vděk? [Vždyť] i hříšníci půjčují hříšníkům, aby zpět dostali zase

tolik⁵²⁰. (35)Avšak⁵⁰³ milujte své nepřátele a působte dobro⁵¹⁸ a půjčujte, v nic zpět nedoufajíc, a vaše odměna bude veliká⁵⁰⁰ a budete syny Nejvyššího, protože k nevděčným⁵²² a zlým⁵²³ je vlídný⁵²⁴ on⁵²⁵. (36)Buďte⁵²⁶ tedy útrpní podle *toho* , jak je útrpný i váš Otec; (37)a nesuďte a nikterak nebudete souzeni⁵²⁷, neodsuzujte⁵²⁸ a nikterak nebudete odsouzeni⁵²⁸, zprošťujte⁵²⁹ a budete zproštěni⁵²⁹, (38)dávejte a bude vám dáno – řádnou⁵³⁰ míru, natlačenou a natřesenou a navršenou⁵³¹, dají do vašeho záhadrří⁵³², neboť touž měrou, jakou měříte, bude oplátkou naměřeno vám.

(39)A řekl jim i přirovnání: Což snad může slepec vodit⁵³³ slepce? Nepadnou oba do jámy? (40)Žák⁵³³ není nad svého učitele, každý plně vyškolený⁵³⁴ však bude jako jeho učitel. (41)Co však hledíš *na* ⁵³⁵ třísku⁵³⁶, jež je v oku tvého bratra, a trámu, jež je v tvém vlastním oku, si nevšímáš? (42)Anebo jak můžeš svému bratru říkat: Bratře, dovol, vyjmu⁵³⁶ třísku⁵³⁶, jež je v tvém oku – sám nevida⁵³⁵ trám, jež je v tvém oku? Pokrytče, vyjmi⁵³⁶ nejprve trám ze svého oka a potom nabudeš zřetelného vidění⁵³⁶, *abys mohl* vyjmout⁵³⁶ třísku⁵³⁶, jež je v oku tvého bratra. (43)Není přece hodnotného⁵³⁶ stromu rodícího bezcenné⁵³⁶ ovoce, ani bezcenného⁵³⁶ stromu rodícího hodnotné⁵³⁶ ovoce; (44)ano, každý strom se poznává podle⁵³⁷ svého vlastního ovoce. Lidé přece nesbírají fiky z trní, aniž česají hrozen z ostružiníku⁵³⁸. (45)Dobrý⁹⁷ člověk dává z dobrého⁹⁷ pokladu srdce najevo⁵³⁹ dobro⁹⁷ a zlý člověk dává ze zlého pokladu srdce najevo⁵³⁹ zlo, neboť jeho ústa mluví z toho, čím srdce přetéká⁵⁴⁰. (46)A *co na mne voláte* ⁵⁴¹ Pane, Pane, a nekonáte ty věci, jež říkám? (47)Každý, kdo ke mně přichází a naslouchá mým slovům a vykonává je – naznačím⁵⁴² vám⁵⁴³, komu je podoben. (48)Je podoben člověku budujícímu dům, jenž kopal⁵⁴⁴ a dostal se hluboko⁵⁴⁵, i položil základ na skálu. Když však nastala povodeň, obořila se⁵⁴⁶ na onen dům řeka a nedokázala jej zviklat⁵⁴⁷, neboť byl založen na skále⁵⁴⁸. (49)A kdo uslyšel⁵⁴⁹ a nevykonával¹⁵⁵⁰, je podoben člověku zbudovavšímu dům

na zem bez základu; na ten se obořila⁵⁴⁶ řeka, i sesypal se ihned a zhroucení⁵⁵¹ onoho domu bylo veliké⁵⁵².

7 Akdyž domluvil⁵⁵³ všechna svá slova⁵⁵⁴ v sluch⁵⁵⁵ lidu, vstoupil do Kafarnaúmu. (2)A nevolník jakéhosi setníka se měl zle a byl blízko skonu⁵⁵⁶; a ten mu byl drahý⁵⁵⁷. (3)A uslyšev o Ježíšovi, vyslal k němu starší Židů, žádaje ho, aby⁵⁵⁸ přišel a toho jeho nevolníka zachránil⁵⁵⁹. (4)A oni, dostavivše se k Ježíšovi, se u něho naléhavě přimlouvali, pravice: Ten, jemuž bys v tomto vyhověl⁵⁶⁰, je *toho* hoden, (5)neboť náš národ miluje a sám nám zbudoval synagogu⁵⁶¹. (6)I ubíral se Ježíš s nimi; když však již od toho domu nebyl velmi vzdálen, poslal k němu ten setník přátele⁵⁶², vzkazuje⁵⁶³ mu: Pane, nepůsob si nesnáze⁵⁶⁴, neboť nejsem způsobilý, abys vstoupil pod můj krov, – (7)proto jsem ani sám sebe neuznal za hodného k tobě přijít, – nýbrž pověz jen slovo⁵⁶⁵ a můj sluha bude vyléčen. (8)Vždyť i já jsem člověk v postavení pod pravomocí a mám pod sebou vojáky; i pravím tomuto: Odeber se, a ubírá se; a dalším: Pojď⁵⁶⁵, a přichází; a svému nevolníku: Vykonej toto, a koná. (9)A Ježíš, uslyšev tyto věci se mu podivil, a obrátiv se k davu, jenž šel za ním, řekl: Pravím vám: Ani v Izraelovi jsem nenašel⁵⁶⁵ tak veliké víry. (10)A když se ti, kteří byli posláni, vrátili zpět do domu, našli toho nevolníka, jenž byl nemocen⁵⁶⁶, při dobrém zdraví.

(11)A v další *době*⁵⁶⁷ se stalo, že se odebral do města zvaného Nain; i ubíralo se s ním značně⁵⁶⁸ mnoho jeho učedníků a početný dav. (12)A jak se přiblížil k bráně toho města, hle⁵⁶⁹, byl vynášen zemřelý, jednorozený syn své matky⁵⁷⁰, a ta [byla] vdova; a [byl] s ní značně⁵⁶⁸ veliký dav z toho města. (13)A Pán, uzřev ji, byl vzhledem k ní pohnut niterným soucitem⁵⁷¹ a řekl jí: Neplač. (14)A přistoupi, sáhl na máry a nosiči se zastavili. I řekl: Mladíku, tobě pravím: Procitni⁵⁷². (15)A ten mrtvý se vzpřimil do sedu a počal mluvit, i dal ho jeho matce. (16)A všechny⁵⁷³ pojala bázeň, i oslavovali Boha, říkajíce: Mezi námi povstal veliký prorok⁵⁷², a: Bůh navštívil svůj lid.

(17)A tato zvěst⁵⁷⁴ o něm vyšla do celého Júdska a do všeho okolního kraje⁵⁷⁵.

(18)A Janovi podali jeho učedníci o všech těchto věcech zprávu⁵⁷⁶; (19) a Jan si kterési dva ze svých učedníků přivolal a poslal k Ježíšovi se vzkazem⁵⁶³: Jsi ty ten, jenž přichází⁵⁷⁷, či máme čekat na druhého? (20)A ti muži, dostavivše se k němu, řekli: Vyslal nás k tobě Jan, křtitel, se vzkazem⁵⁶³: Jsi ty ten, jenž přichází⁵⁷⁷, či máme čekat na druhého? (21)V oné hodině uzdravil mnohé od chorob a trápení⁵⁷⁸ a zlých duchů a mnoha slepcům uštěřil zrak. (22)I řekl jim Ježíš v odpověď: Odeberte se a ohlaste⁵⁷⁶ Janovi, co jste uviděli a uslyšeli, že slepci prohlédají, chromí chodí, malomocní jsou očišťováni, hluší⁵⁷⁹ slyší, mrtví se křísí, chudým se hlásá blahá zvěst; (23) a blažen je, kdokoli se pro mne⁵⁷⁹ neurazí⁵⁷⁹. (24)A když ti Janovi poslové odešli, počal k davům o Janovi říkat: Co jste si vyšli do pustiny prohlédnout? Třtinu větrem⁵⁸⁰ zmítanou? (25)Nýbrž co jste vyšli uvidět? Člověka ustrojeného v jemně⁵⁸⁰ šatstvo? Hle, ti, kdo tráví život⁵⁸¹ v nádherném⁵⁸² ošacení a přepychu⁵⁸³, jsou v královských palácích⁵⁸⁴. (26)Nýbrž co jste vyšli uvidět? Proroka? Ba, pravím vám, a více než proroka! (27)To je ten⁵⁸⁵, o němž je psáno⁵⁸⁵: Hle, já před tvou tvář vysílám svého posla, jenž před tebou upraví⁵⁸⁵ tvou cestu. (28)Pravím vám: Mezi zrozenými⁵⁸⁵ z žen není nikdo větší [prorok] než Jan, [křtitel,] nejmenší⁵⁸⁵ v Božím království však je větší než on. (29) (A všechen lid, jenž *to* uslyšel, i dávkoví výběrčí, ospravedlnili Boha tím, že byli pokřtěni⁵⁸⁶ Janovým křtem, (30)farizeové a zákoníci⁵⁸⁷ však tím, že od něho pokřtěni nebyli⁵⁸⁶, učinili Boží rozhodnutí⁵⁸⁸ sami *vzhledem* k sobě neúčinným⁵⁸⁹.) (31)Ke komu tedy připodobním⁵⁹⁰ lidi tohoto pokolení⁵⁹⁰ a komu jsou podobní? (32)Jsou podobní malým dítkám, jež sedí na tržišti a vzájemně na sebe volají a říkají: Zapískali⁵⁹⁰ jsme vám a nedali jste se do tance, žalozpěv jsme vám zanotovali a nerozplakali jste se. (33)Přišel Jan, křtitel, jenž ani chleba nejedl ani vína nepil⁵⁹⁰, a říkáte: Má démona. (34)Přišel Syn člověka, jenž

jí a pije⁵⁹⁰, a říkáte: Hle, člověk, jenž je žrout⁵⁹⁰ a pijan vína⁵⁹⁰, přítel⁵⁹⁰ dávkových výběrčích a hříšníků – (35) a moudrost byla ospravedlněna ode všech svých dětí.

(36) Kterýsi z farizeů ho však žádal, aby s ním⁵⁹¹ pojedl. I vstoupil do domu toho farizea a ulehl ke stolu. (37) A hle, jedna žena v tom městě, jež¹⁴² byla hříšnice a zvěděla⁵⁹², že leží u stolu v domě toho farizea, vzala⁵⁹³ alabastrovou láhev voňavky⁵⁹⁴ (38) a stanula plačíc u jeho nohou zezadu, i počala jeho nohy smáčet⁵⁹⁵ slzami a vytírala je vlasy své hlavy, i líbala vroucně⁵⁹⁶ jeho nohy a mazala je tou voňavkou⁵⁹⁴. (39) A užřev to ten farizej, jenž ho pozval, řekl sám v sobě toto⁵⁶³: Tento, kdyby byl prorok, by věděl⁵⁹⁷ kdo a co je to za ženu⁵⁹, jež¹⁴² na něho sahá – vzdýt⁵⁹⁸ je to hříšnice. (40) A Ježíš k němu v odpověď řekl: Simone, tobě mám co říci. A on dí: Učitelu, řekni. (41) Jakémusi věřitelu⁵⁹⁹ byli dva povinni dluhem⁶⁰⁰; jeden byl dlužen pět set denárů⁶⁰¹ a druhý⁶⁰² padesát. (42) Když však neměli čím zaplatit⁶⁰³, prominul⁶⁰⁴ oběma. Který z nich ho tedy [, řekni,] bude více milovat? (43) A Šimon v odpověď řekl: Mám za to, že ten, jemuž více prominul⁶⁰⁴. A on mu řekl: Správně jsi usoudil. (44) A obrátiv se k té ženě, děl Šimonovi: Vidíš tuto ženu? Vstoupil jsem do tvého domu – vody na nohy jsi mi nedal, ona⁶⁰⁵ však mé nohy zmáčela⁵⁹⁵ slzami a vytřela svými vlasy; (45) polibek jsi mi nedal, ona⁶⁰⁵ však od té chvíle, co jsem vstoupil, neustala vroucně líbat⁵⁹⁶ mé nohy; (46) mou hlavu jsi olejem nepomazal, ona⁶⁰⁵ však voňavkou⁵⁹⁴ pomazala mé nohy. (47) Z této příčiny ti pravím: Její hříchy, jichž je mnoho, jsou jí odpuštěny, protože mnoho milovala⁶⁰⁷, komu se však odpouští málo, miluje málo. (48) I řekl jí: Tvé hříchy jsou odpuštěny. (49) A ti, kdo s nimi leželi u stolu, počali sami v sobě⁶⁰⁸ říkat: Kdo je tento, jenž i hříchy odpouští? (50) A k té ženě řekl: Vysvobodila⁶⁰⁹ tě tvá víra, ubírej se v pokoji⁶¹⁰.

8 I stalo se v *době* dále následující, že⁶¹¹ on procestovával město za městem a ves za vsí⁶¹², káže a v blahé zvěsti hlásaje Boží království, a těch dvanáct s ním, (2) i některé ženy, jež byly uzdravené⁶¹³

od zlých duchů a nemocí: Marie, jež se nazývala Magdalská⁶¹⁴, od níž bylo vyšlo sedm démonů, (3) a Jana, žena Chúzy, Héródova zmocněnce, a Zuzana a mnoho jiných, jež⁶¹⁵ mu posluhovaly⁶¹⁶ z⁴⁸⁷ toho, co jim náleželo. (4) A když se shromažďoval početný dav i ti, kteří k němu docházeli z každého města⁶¹², řekl v⁶¹⁷ přirovnání: (5) Rozsévač vyšel, by rozsel své osivo⁶¹⁸. A když rozséval, padlo některé *zmo* podél cesty a bylo zašlapáno a sežralo⁶¹⁹ je ptáci nebe. (6) A jiné padlo na skálu a vyrazilo, i uschlo, protože nemělo vláhy. (7) A jiné padlo uprostřed trní, a trní, jež vyrazilo spolu s nimi⁶²⁰, je udusilo. (8) A jiné padlo do dobré⁶²¹ země, i vyrazilo a poskytlo⁶²² stonásobnou úrodu. Tyto věci říkáje, volal: Kdo má uši k slyšení, slyš. (9) A jeho učedníci se ho dotazovali [, pravice]: Co asi toto přirovnání znamená⁶²³? (10) A on řekl: Vám je dáno poznat tajemství⁶⁸⁹ Božího království, ostatním však v přirovnáních, aby vidouce neviděli a slyšíc nečápali. (11) To přirovnání však znamená⁶²³ toto: To osivo⁶¹⁸ je Boží slovo (12) a ti podél cesty jsou ti, kteří slyší; potom přichází ďábel a odnímá⁶²⁴ slovo od jejich srdce, aby se nestalo, že by uvěřili a byli zachráněni. (13) A ti na skále jsou ti, kteří, když uslyší, s radostí se slovem souhlasí⁶²⁵, a tito nemají kořene, kteří na čas věří a v čas zkoušky⁶²⁶ odpadají⁶²⁷. (14) A to, jež padlo mezi⁶²⁸ trní, toto⁶²⁹ jsou ti, kteří uslyšeli a odcházejíce jsou zadušování společným působením⁶³⁰ starostí⁶³¹ a bohatství⁶³² a rozkoši životí a nepřivádějí *nic* k dokonalosti⁶³³. (15) A to v řádné⁶³⁴ zemi, toto⁶²⁹ jsou ti, kteří⁶¹⁵ slovo uslyšeli a pevně podržují v řádném⁶³⁴ a dobrém⁶²¹ srdci a v trpělivosti⁶³⁶ nesou úrodu. (16) A někdo, zanítiv lampu, si nepočíná tak, že ji priklopuje⁶³⁷ nádobou nebo postavuje⁶³⁸ pod lože, nýbrž ji nasazuje na svícen⁶³⁸, aby ti, kdo vcházejí, viděli světlo. (17) Nenít *nic* tajného⁶³⁹, co se nestane zjevným, ani utajeného⁶⁴⁰, co nebude poznáno a neprijde najevo. (18) Všimněte si⁶⁴¹ tedy, jak slyšíte, neboť kdokoli má, bude mu dáno, a kdokoli nemá, bude od něho vzato⁶⁴² i to, co se zdá⁶⁴³, že má.

(19)A přišla⁶⁴⁴ k němu jeho matka a bratři a pro dav se s ním nemohli dostat do styku. (20)I byla mu podána zpráva⁶⁴⁵ [, přičemž pravili]: Venku stojí tvá matka a tvoji bratři a rádi by tě uviděli⁶⁴⁵. (21)On k nim však v odpověď řekl: Má matka a moji bratři jsou ti, kteří Boží slovo slyší a vykonávají⁶⁴⁵ [je].

(22)A v jednom z těch dní se stalo, že⁶⁴⁵ nastoupil do lodi, on i jeho učedníci, a řekl k nim: Přeppravme se⁶⁴⁶ na druhý břeh jezera. I odrazili, (23)a zatímco pluli, usnul. A na jezero se snesla smrt⁶⁴⁶, i byli zaplavováni⁶⁴⁷ a v nebezpečí. (24)I přistoupili a vyburcovali⁶⁴⁸ ho, říkajíce: Veliteli, Veliteli³²¹, hyneme! On však procitnuv⁶⁴⁹ okřikl vítr a vlnobití⁶⁵⁰ vody, i ustaly a došlo k uklidnění⁶⁵¹. (25)A řekl jim: Kde je vaše víra? I ulekli se a byli jati⁶⁵² údivem⁶⁵³, říkajíce k sobě navzájem: Kdo tedy tento je, že nařizuje i větru a vodě a jsou ho poslušny?

(26)I dopluli do kraje Gadařanů⁶⁵³, jenž je naproti⁶⁵⁴ Galilei. (27)A když on vyšel na zem, potkal se s ním jakýsi muž z města, jenž odedávna⁶⁵⁵ měl demony a neodíval se šatem a nezůstával v domě, nýbrž v hrobkách⁶⁵⁶. (28)Vida však Ježíše, vzkřikl a padl před ním a řekl silným hlasem: Co je ti do mne⁶⁵⁷, Ježíši, Synu Nejvyššího Boha⁶⁵⁸? Prosím tě, nemuč⁶⁵⁹ mě! (29)Povelil totiž tomu nečistému duchu od toho člověka vyjít; bylť ho velmi často⁶⁶⁰ zachvátil, i býval svazován řetězy a okovy a hlídán, a přetřhával ta pouta a býval od toho démona hnán do pustin. (30)A Ježíš se ho otázal, pravě: Jaké máš⁶⁶¹ jméno? A on řekl: Legie⁶⁶²; protože do něho vešlo mnoho démonů. (31)A prosili ho snažně, aby jim nenařizoval odejít do bezedna. (32)I bylo tam stádo značně⁶⁶³ mnoha vepřů, jež se páslo na hoře⁶⁶³, a prosili⁶⁶⁴ ho snažně, aby jim povolil vejít do nich⁶⁶⁵. I povolil jim (33)a ti démonové od toho člověka vyšli a vešli do těch vepřů, a to stádo se zřítilo po srážném svahu do jezera a utonulo. (34)Uzřevše však ti, kdo je pásli, co se stalo, prchli a podali zprávu⁶⁴⁵ do města i na venkov⁶⁶⁶. (35)I vyšli, by uviděli⁶⁶⁶, co se stalo. A přišli k Ježíšovi a shledali, že ten člověk, od něhož ti démonové vyšli⁶⁶⁷,

sedí ošacen a při zdravém rozumu u Ježíšových nohou, i ulekli se⁶⁶⁸. (36)A ti, kdo to uviděli, jim také podali zprávu⁶⁴⁵, jak ten, jenž byl ovládnut demony, byl vysvobozen⁶⁶⁹. (37)A veškerý⁶⁶⁹ zástup¹⁵⁷ z okolního kraje Gadařanů⁶⁵³ se ho jal žádat, by od nich odešel, protože byli svíráni velikou bázní; a on nastoupil do lodi a vrátil se zpět. (38)Ten muž však, od něhož ti démonové vyšli, ho prosil, *aby směl být s ním*; propustil⁶⁷⁰ ho však pravě: (39)Vracej se⁶⁷¹ zpět do svého domu a vypravuj⁶⁷², jak veliké věci ti učinil Bůh. I odešel, hlásaje po celém tom městě⁶⁷³, jak veliké věci mu učinil Ježíš.

(40)A když se Ježíš vracel zpět, stalo se, že ho dav uvítal, neboť na něho všichni čekali. (41)A hle, přišel muž, jehož jméno bylo⁶⁷⁴ Jair, a ten byl přednostou⁶⁷⁵ synagogy; a padnuv u Ježíšových nohou, prosil ho snažně, by vstoupil do jeho domu, (42)protože měl jednorozenou dceru, asi dvanáctiletou, a ta umírala. A když on odcházel, stlačovaly⁶⁷⁶ ho davy; (43)a jedna žena, jež dvanáct let⁶⁷⁷ měla tok⁶⁷⁸ krve, která⁶⁷⁹ nadto celé své živobytí spotřebovala na lékaře a od žádného nedosáhla uzdravení⁶⁸⁰, (44)si sáhla, přistoupivši odzadu, na lem⁶⁸¹ jeho šatu⁶⁸¹, a její tok krve se okamžitě zastavil. (45)A Ježíš řekl: Kdo si to⁶⁸² na mne sáhl? A když všichni popírali, řekl Petr a ti s ním: Veliteli³²¹, svírají⁶⁸³ a utiskují tě davy, a pravíš: Kdo si to⁶⁸² na mne sáhl? (46)A Ježíš řekl: Sáhl si na mne kdosi, já jsem přece poznal, že ode mne vyšla⁶⁸⁴ moc. (47)A ta žena, vidouc, že neunikla povšimnutí⁶⁸⁵, přišla, chvějíc se, a padši před ním, prohlásila⁶⁸⁶ přede vším lidem, pro jakou příčinu si na něho sáhla a jak byla okamžitě vyléčena. (48)A on jí řekl: [Buď dobré mysli⁶⁸⁷,] dceru, vyhojila⁶⁸⁷ tě tvá víra, ubírej se v pokoji⁶¹⁰. (49)Zatímco ještě mluvil, přichází kdosi od toho představeného synagogy a praví mu: Tvá dcera je mrtvá⁶⁸⁸, uslyšev tu, odpověď, pravě: Neboj se, jen věř a bude jí pomozeno⁶⁸⁷. (51)A když přišel do toho domu, nenechal vstoupit nikoho leč Petra a Jana a Jakuba a otce toho děvčete, i matku. (52)A všichni *pro* ni plakali a bědovali,

on však řekl: Neplačte, vždyť neumřela, nýbrž spí. (53)I vysmívali se mu, věduce, že umřela. (54)Avšak on, vyhnav všechny ven a chopiv se její ruky, zvolal, pravě: Děvče, zvedej se⁶⁸⁹. (55)I navrátil se její duch a vstala okamžitě; i rozkázal, by se jí dalo pojišť⁶⁸⁹. (56)A její rodiče užasli⁶⁸⁹, on však jim dal pokyn nikomu neříkat, co se stalo.

9 A svolav si těch dvanáct, dal jim sílu a pravomoc⁶⁹⁰ nade všemi démony⁶⁹¹ i uzdravovat choroby, (2)a vyslal je hlásat⁶⁹² Boží království a léčit nemocné. (3)A řekl k nim: Nic na cestu neberte, ani hlít ani vak ani chleba ani peněz⁶⁹³, aniž mít po dvou tunikách⁶⁹⁴. (4)A do kteréhokoli domu vejдете, tam zůstávejte a odtamtud vycházejte. (5)A kteříkoli⁶⁹⁴ vás nebudou přijímat⁶⁹⁵, setřeste, až od onoho města budete vycházet, i prach ze svých nohou na svědectví proti nim. (6)I vycházeli a procházeli⁶⁹⁶ po vsích, hlásající blahou zvěst a uzdravující všude. (7)I uslyšel o všech věcech, jež se [skrze něho] děly, Héródés, tetrarcha⁶⁹⁷, a byl všecek zmaten⁶⁹⁸, protože někteří říkali, že byl zprostřed mrtvých vzkříšen⁶⁹⁹ Jan, (8)a někteří, že se zjevil Eliáš, a další⁷⁰⁰, že opět vstal jeden z dávných proroků⁷⁰¹. (9)A Héródés řekl: Jana jsem stál já, kdo však je tento, o němž slyším takovéto věci? I byl žádostiv⁴⁹² uvidět ho.

(10)A apoštolové, vrátivše se zpět, mu vylíčili, cokoli⁷⁰² vykonali. I vzal je s sebou a uchýlil se o samotě do ústraní na pusté místo u města zvaného⁷⁰³ Běthsaida. (11)Davy však, dověděvše se to, se vydaly za ním; i přijal je a mluvil k nim o Božím království, a ty, kdo měli zapotřebí uzdravení, léčil. (12)A den se počal nachylovat; i přistoupilo těch dvanáct a řekli mu: Propusť⁷⁰⁴ dav, aby se odebrali do vsí a samot⁷⁰⁵ vůkol a ubytovali se a sehnali⁷⁰⁶ něco k jídlu⁷⁰⁷, protože zde jsme na pustém místě. (13)I řekl k nim: Dejte jim pojišť⁷⁰⁸ vy. A oni řekli: My nemáme více než pět chlebů a dvě ryby, leda bychom se odebrali my a nakoupili potravin pro všechn tento lid. (14)Bylo jich totiž asi pět tisíc mužů. I řekl ke svým učedníkům: Uložte je v hloučcích po padesáti. (15)A učinili tak a uložili

všechny⁷⁰⁸. (16)A vzal těch pět chlebů a ty dvě ryby, vzlédl do nebe a požehnal je a polámal, a podával učedníkům, by je předkládali davu. (17)A všichni pojedli⁷⁰⁸ a byli nasyceni⁷⁰⁸, a co jim zbylo úlomků, bylo posbíráno, dvanáct košíků⁷⁰⁹.

(18)I stalo se, když se on samotén modlil, že s ním byli učedníci. A otázal se jich, pravě: Kdo praví davy, že jsem já? (19)A oni v odpověď řekli: Že Jan, křtitel, druzí však, že Eliáš, a další⁷¹⁰, že opět vstal kterýsi z dávných proroků⁷⁰¹. (20)I řekl jim: Kdo však vy pravíte, že jsem? A Petr v odpověď řekl: Že Boží KRISTUS. (21)On jim však s důrazným napomenutím dal pokyn toto nikomu nesdělovat (22)a řekl: Syn člověka musí vytrpět mnoho věcí a být zamítnut⁷¹¹ od starších a velekněží a písařů a být zabit a třetího dne být vzkříšen⁷¹¹. (23)I pravil ke všem: Chce-li⁷¹¹ kdo přicházet⁷¹² za mnou, zapřít⁷¹³ sám sebe a chápej se denně svého kříže⁷¹⁴ a následuj mě. (24)Kdokoli totiž bude chtít⁷¹¹ zachránit své žití⁷¹⁵, ztratí je, a kdokoli své žití⁷¹⁵ pro mne ztratí, ten je zachráněn. (25)Jakýpak užitek⁷¹⁵ má člověk, získá-li celý svět a zahubí⁷¹⁶-li nebo poškodí⁷¹⁷-li⁷¹⁸ sám sebe? (26)Ano, kdokoli se zastydí za mne a za slova má⁷¹⁹, za toho se zastydí Syn člověka, až přijde v slávě své i Otcově i svatých andělů. (27)Říkám vám však pravdivě: Z těch, kdo zde stojí, jsou někteří, kdo nikterak neokusí smrti, než uvidí Boží království.

(28)A po těch slovech, asi osm dní, se stalo, že⁷¹⁹ s sebou vzal Petra a Jana a Jakuba a vystoupil na horu pomodlit se. (29)A zatímco se modlil, stal se vzhled jeho tváře jiným a jeho ošacení bílým, oslnivým⁷²⁰. (30)A hle, mluvili s ním dva muži, a to⁷²¹ byli Mojžíš a Eliáš; (31)ti se ukázali v slávě a hovořili o⁷²² jeho vyjití⁷²³, jež měl⁷²⁴ v Jerúsalemě uskutečnovat⁷²⁵. (32)Petr však a ti s ním byli zmoženi⁷²⁶ spánkem, když se však nadobro⁷²⁷ probrali, uviděli jeho slávu a ty dva muže, kteří s ním stáli. (33)A mezitímco se oni od něho nadobro⁷²⁷ vzdalovali⁷²⁸, stalo se, že Petr k Ježíšovi řekl: Veliteli³²¹, je dobré⁷²⁹, že jsme zde. I zřídme tři stany⁷²⁹, jeden tobě a jeden Mojžíšovi a jeden Eliášovi; nevědělt⁷³⁰, co praví.

(34) Zatímco však pravil tyto věci, objevil se⁷⁰ oblak a zastínil⁷³¹ je; a při svém vstoupení⁷³² do toho oblaku byli jati bázní⁷³³. (35) A z oblaku zazněl⁷⁰ hlas, jenž pravil: Tento je můj milovaný Syn – jemu naslouchejte. (36) A při zaznění⁷⁰ toho hlasu byl shledán Ježíš samotný; a oni pomlčeli⁷³⁴ a nic z těch věcí, jež uviděli, v oněch dnech nikomu neoznámili⁷³⁵.

(37) A v další den, když oni z té hory sešli, se stalo, že se s ním setkal početný dav, (38) a hle, od toho davu zavolal jeden muž, pravě: Učiteli, prosím tě, podívej se na mého syna, protože je můj⁷³⁶ jednorozený, (39) a hle, popadá ho duch, i vykřikuje znenadáni, a lomcuje jím a přitom se mu vytváří pěna⁷³⁷, a když ho moří⁷³⁸, stěží od něho odstupuje⁷³⁹. (40) A poprosil jsem tvé učedníky, aby ho vyhnali, a nepodařilo se jim. (41) A Ježíš v odpověď řekl: Ó, nevěřící a zvrácení⁷⁴⁰ pokolení⁷⁴⁰, dokdy budu u vás⁷⁴¹ a budu vás snášet? Přiveď svého syna sem. (42) Ještě však, když on k němu přicházel, jal se jím ten démon trhat a smýkat⁷⁴²; a Ježíš toho nečistého ducha okřikl a toho hocha vyléčil a odevzdal⁷⁴³ ho jeho otci. (43) A všichni upadali v ohromení²⁹⁸ nad⁷⁴⁴ slavnou velikostí Boží⁷⁴⁵. A když byli všichni v údivu nad⁷⁴⁴ všemi věcmi, jež [Ježíš] konal, řekl ke svým učedníkům: (44) Vy si tato slova uložte do svých uší, neboť se schyluje⁷²⁴ k vydávání Syna člověka do rukou lidí. (45) Oni však tomuto výroku nerozuměli a byl před nimi⁷⁴⁶ veskrze⁷²⁷ zastřen, aby jej⁷⁴⁷ nepostřehli⁷⁴⁸, a otázat se ho stran tohoto výroku se báli. (46) A vniklo mezi ně⁷⁴⁹ rozumování⁷⁵⁰ o tom, kdo asi je z nich největší⁷⁵¹. (47) A Ježíš, vida to rozumování⁷⁵⁰ jejich srdce, pojal jedno dítětko, postavil je vedle sebe (48) a řekl jim: Kdokoli přijme toto dítětko v⁷⁵² mém jménu, přijímá mne, a kdokoli přijme mne, přijímá toho, jenž mě vyslal. Kdo totiž je⁷⁵³ mezi všemi vámi nejmenší⁷⁵⁴, ten je veliký. (49) A Jan v odpověď řekl: Veli-teli³²¹, uviděli jsme kohosi, jak vyháněl demony v⁷⁵² tvém jménu, a bránili⁷⁵⁵ jsme mu, protože za tebou nechodí s námi. (50) A Ježíš k němu řekl: Nebraňte⁷⁵⁵, vždyť kdo není proti vám, je při⁷⁵⁵ vás.

(51) A když se vyplňovaly dni jeho vzetí⁷⁵⁶ vzhůru, stalo se, že⁷⁵⁷ on svou tvář pevně upřel k tomu⁷⁵⁸, by se ubíral do Jerúsaléma, (52) i vyslal před svou tváří posly. A odebravše se, vstoupili do jedné vsi Samařanů, aby⁷⁵⁹ pro něho vykonali přípravy⁷⁶⁰; (53) a nepřijali ho, protože jeho tvář směřovala⁷⁶¹ k Jerúsalému⁷⁶². (54) A když to uviděli jeho učedníci Jakub a Jan, řekli: Pane, přeješ si⁷⁶², bychom řekli, ať sestoupí z nebe oheň a stráví je, jak učinil i Eliáš? (55) Obrátiv se však, domluvil jim [a řekl: Nevíte, jakého jste ducha]⁷⁶³. (56) A odebrali se do jiné vsi. (57) A na cestě, když se ubírali, se stalo, že k němu kdosi řekl: Půjdu za tebou, kamkoli odcházíš⁷⁶⁴, Pane. (58) A Ježíš mu řekl: Lišky mají doupata⁷⁶⁴ a ptáci nebe hřadoviště⁷⁶⁴, Syn člověka však nemá, kde by pokládal⁷⁶⁴ hlavu. (59) A k jinému řekl: Pojď za mnou. A on řekl: Pane, povol mi nejprve odejít a pohřbit svého otce. (60) Ježíš mu však řekl: Pohřbívat své mrtvé nechej mrtvým, ty však odejdi a rozhlašuj Boží království. (61) A jiný také řekl: Půjdu za tebou, Pane, nejprve mi však povol rozloučit se s těmi, kdo jsou v mém domě. (62) Ježíš však k němu řekl: Nikdo, kdo přiložil ruku k pluhu a hledí dozadu, se nehodí pro Boží království.

10 A po těchto věcech určil⁷⁶⁵ Pán i jiných sedmdesát a vyslal je před svou tváří po dvou do každého města a místa, kam sám hodlal⁷⁶⁶ jít⁷⁶⁷, (2) a pravil k nim: Žeň je sice hojná, ale dělníků málo; prostě⁷⁶⁸ tedy Pána žně tak, aby⁷⁶⁸ na svou žeň dělníky vyslal⁷⁶⁸. (3) Jděte; hle, vysílám vás já jako jehňata uprostřed vlků. (4) Nenoste peněženku, ne vak, ani opánky, a po cestě nikoho nepozdravujte. (5) A do kteréhokoli domu budete vcházet, říkejte nejprve: Pokoj tomuto domu; (6) a bude-li tam syn pokoje, odpočine⁷⁶⁹ váš pokoj na něm⁷⁷⁰, jinak se vrátí⁷⁷¹ na vás. (7) A v témž domě zůstávejte a jezte a pijte, co mají⁷⁷², dělník je přece hoden své mzdy. Nepřecházejte⁷⁷³ z domu do domu. (8) A do kteréhokoli města budete vcházet a budou vás přijímat⁶⁹⁵, jezte, co se vám bude⁷⁷⁴ předkládat, (9) a uzdravujte v něm nemocné a říkejte jim: Přiblížilo se k vám Boží království. (10) Do kteréhokoli

však města vejdete⁷⁷⁵ a nebudou vás přijímat⁶⁹⁵, vyjděte na jeho ulice a řekněte: (11) I ten prach, jenž nám z vašeho města přilnul na nohy, si otíráme *proti* vám; nicméně vězte toto: že se přiblížilo Boží království. (12) Pravím vám, že v onen den bude Sodomě snesitelnější než onomu městu. (13) Běda ti, Chorazine, běda ti, Běthsaido, protože kdyby se byly v Tyru a Sidónu udály ty mocné činy, jež se udály ve vás, byli by se dávno dali na pokání, sedíce v pytlovině a popelu. (14) Nicméně bude Tyru a Sidónu na soudu snesitelnější než vám. (15) A ty, Kafarnaúme, jenž jsi byl vyvýšen až do nebe, budeš sražen⁷⁷⁶ až do hádu⁷⁷⁶. (16) Kdo poslouchá vás, poslouchá mne⁷⁷⁷, a kdo zamítá⁷⁷⁸ vás, zamítá mne, a kdo zamítá mne, zamítá toho, jenž mě vyslal.

(17) A těch sedmdesát se s radostí vrátilo zpět a říkali: Pane, skrze tvé jméno⁷⁷⁹ se nám podřizují⁷⁸⁰ i démoni. (18) I řekl jim: Pozoroval jsem⁷⁸¹ Satana, jak jako blesk padl z nebe. (19) Hle, dávám vám pravomoc šlapat po hadech a štírech a nade vši mocí⁷⁸² nepřítelů, a nic vám nikterak neublíží. (20) Nicméně se neradujte z toho⁷⁷⁹, že se vám podřizují⁷⁸⁰ duchové, nýbrž⁷⁸³ se radujte, že vaše jména jsou⁷⁸⁴ napsána v nebesích. (21) V téže hodině Ježíš v duchu zajasal a řekl: Velebím tě⁷⁸⁵, Otče, Pane nebe i země, že jsi tyto věci ukryl⁷⁸⁶ před moudrými a chápavými⁷⁸⁷ a odhalil je nedospělým⁷⁸⁷. Ano, Otče, protože tak se stalo blahou libostí⁷⁸⁷ v tvých očích⁷⁸⁷. (22) Od mého Otce mi byly odevzdány⁷⁸⁷ všechny věci a nikdo neví⁷⁸⁸, kdo je Syn, leč Otec, a kdo je Otec, leč Syn, a komukoli by Syn byl ochoten⁷⁸⁹ ho odhalit. (23) A obrátiv se stranou k učedníkům, řekl: Blažené jsou oči, jež hledí na ty věci, na něž hledíte⁷⁹⁰; (24) pravím vám, že mnozí proroci a králové si přáli⁷⁹¹ uvidět ty věci, na něž hledíte⁷⁹⁰ vy, a neviděli, a uslyšet ty věci, jež slyšíte, a neuslyšeli.

(25) A hle, povstal jakýsi zákoník⁷⁹², aby ho pokoušel⁷⁹³, a pravil: Učíteli, co musím vykonat, abych zdědil⁷⁹⁴ věčný život? (26) A on k němu řekl: Co je psáno v zákoně? Jak čteš? (27) A on v odpověď řekl⁷⁹⁵: Budeš milovat PÁNA, svého

Boha, z celého svého srdce a celou svou duší a celou svou silou a celým svým rozumem⁷⁹⁶, a⁷⁹⁷ toho, *jenž je* ti blízko⁷⁹⁸, jako sám sebe. (28) I řekl mu: Správně jsi odpověděl; toto konej a budeš žít. (29) On však, chtěje⁷⁹⁹ sám sebe ospravedlnit, k Ježíšovi řekl: A kdo je ten, *jenž je* mi blízko⁷⁹⁸? (30) A Ježíš, ujav se slova, odvětil⁷⁹⁹: Jakýsi člověk sestupoval od Jerúsaléma k Jerichu⁸⁰⁰ a upadl mezi lupiče⁸⁰¹; ti ho i svlékli⁸⁰² i ran mu naložili a odešli, nechavše ho v stavu polomrtvého. (31) A shodou okolností po oně cestě sestupoval jakýsi kněz, a uzřev ho, přešel po protější straně; (32) a podobně i jeden Leviovec, jenž se u toho místa namanul⁸⁰³ – přišel, a uzřev ho, přešel po protější straně. (33) Přišel k němu však jakýsi Samařan, *jenž byl* na cestách, a uzřev [ho], byl pohnut niterným soucitím⁸⁰⁴, (34) a přistoupev obvázal jeho zranění⁸⁰⁵, nalévaje na ně oleje a vína⁸⁰⁵, a vysadiv ho na své vlastní dobytče, zavedl ho do hostince⁸⁰⁶ a postaral se o něho⁸⁰⁷. (35) A v⁸⁰⁸ zítřejší den [na odchodu] vyňal a hostinskému⁸⁰⁶ dal dva denáry⁸⁰¹ a řekl mu: Postarej se o něho⁸⁰⁷, a cokoli nadto vynaložíš, uhradím⁸⁰⁹ ti já, až tudy zase půjdu⁸¹⁰. (36) Který [tedy] z těchto tří myslíš⁸¹¹, že se stal⁸¹² blížkým⁸¹³ tomu⁸¹⁴, jenž zapadl do rukou těch lupičů⁸¹⁵? (37) A on řekl: Ten, jenž prokázal⁸¹⁶ soucit s ním. A Ježíš mu řekl: Ubíreš se a podobně jedneje⁸¹⁷ ty.

(38) A když se ubírali, stalo se, že⁷⁵⁷ on vstoupil do kteréjší vsi; a jakási žena, jménem Marta, ho přijala⁸¹⁸ do svého domu. (39) A ta měla sestru, zvanou Marie, jež i přisedla k Ježíšovým⁸¹⁹ nohám a poslouchala jeho slovo. (40) Marta pak byla rozptylována⁸²⁰ samou⁸²¹ obsluhou⁸²², i přistoučila⁸²³ a řekla: Pane, nezáleží ti na tom⁸²⁴, že mě má sestra nechala⁸²⁵ samotnou obsluhovat? Nuže, řekni jí⁸²⁶, aby mi pomohla⁸²⁷. (41) Ježíš jí však v odpověď řekl: Marto, Marto, staráš⁸²⁸ se a rozčiluješ⁸²⁹ pro mnoho věcí⁸²², (42) zapotřebí však je věci jediné a Marie si vyvolila dobrý⁸³⁰ podíl, jenž⁸³⁰ od ní nebude odňat.

11 A když on byl na kterémisi místě a modlil se⁸³¹, stalo se, jak přestal, že k němu kterýsi z jeho učedníků řekl:

Pane, nauč nás modlit se, jak⁸³² i Jan vyučoval⁸³³ své učedníky. (2) I řekl jim: Když se modlíte⁸³⁴, říkejte: Otče, buď posvěceno tvé jméno, přijď tvé království, (3) dávej nám denně náš potřebný⁸³⁴ chléb (4) a odpusť nám naše hříchy, neboť i my⁸³⁵ odpouštíme každému, kdo nám je dlužen⁸³⁶; a neuváďej⁸³⁷ nás do pokoušení⁸³⁷. (5) A řekl k nim: Kdo z vás bude mít přítele⁸³⁷ a odebere se k němu o půlnoci, i řekl by mu: Příteli⁸³⁷, půjč⁸³⁸ mi tři chleby, (6) jelikož ke mně přišel⁸³⁹ můj přítel⁸³⁷ z cesty a nemám, co bych mu předložil; (7) a onen uvnitř⁸⁴⁰ by v odpověď řekl: Nevyrušuj mě⁸⁴¹, dveře jsou již zamknuté⁸⁴² a má děťátka jsou se mnou v posteli; nemohu vstát a dát ti –? (8) Pravím vám: Ač nevstane a nedá mu proto, že je jeho přítelem⁸³⁷, zvedne se dozajista⁸⁴³ pro jeho nestoudnost⁸⁴⁴ a dá mu, kolik potřebuje. (9) A já vám pravím: Proste a bude vám dáno. Hleďte a najdete⁸⁴⁵. Klepejte a bude vám otevřeno. (10) Každý přece, kdo prosí, dostává, a kdo hledá, nachází⁸⁴⁵, a tomu, kdo klepá, bude otevřeno. (11) Koho však z vás, otce, poprosí syn o chléb a *on* mu podá⁸⁴⁵ kámen, nebo i o rybu, a *on* mu místo ryby podá⁸⁴⁵ hada⁸⁴⁶, (12) nebo poprosí-li i o vejce, což mu podá⁸⁴⁵ štíra? (13) Umíte-li tedy vy, jsouce⁸⁴⁷ zlí, dávat svým dětem dobré⁸⁴⁸ dary, čím spíše dá Otec, jenž je z nebe⁸⁴⁹ Svatého Ducha těm, kdo ho prosí?

(14) I vyháněl démona a ten byl němý; a když ten démon vyšel, stalo se, že ten němý promluvil⁵⁸⁰, a davy byly jaty údivem⁸⁵¹. (15) Někteří zprostřed nich však řekli: Vyhání demony skrze Bělzebúba, knížete⁸⁵¹ démonů. (16) A jiní, aby ho pokoušeli⁸⁵¹, při něm vyhledávali⁸⁵² znamení z nebe. (17) On však, jsa si vědom⁸⁵³ jejich napaďů⁸⁵⁴, jim řekl: Každé království samo vůči⁸⁵⁵ sobě rozštěpené⁸⁵⁶ pustne a dům vůči⁸⁵⁵ domu rozdvojený padá⁸⁵⁷; (18) a je-li i Satan rozštěpen⁸⁵⁶ sám vůči⁸⁵⁵ sobě, jak se udrž⁸⁵⁸ jeho království? protože říkáte, že vyháním demony skrze Bělzebúba⁸⁵¹. (19) Vyháním-li však já demony skrze Bělzebúba⁸⁵¹, skrze koho⁸⁵¹ je vyhánějí vaši synové? Pro tuto příčinu budou oni vašimi soudci. (20) Vyháním-li však demony prstem Božím⁸⁵¹, pak tedy na

vás přišlo⁸⁵⁸ Boží království. (21) Když⁸⁵⁹ silák, po zuby ozbrojen⁸⁶⁰, hlídá svůj palác⁸⁶¹, jsou věci, jež mu patří⁸⁶², v klidu⁸⁶³, (22) jakmile však na něho přijde ten, jenž je silnější než on, a přemůže ho⁸⁶⁴, odnímá⁸⁶⁵ jeho plnou výzbroj⁸⁶⁶, na niž spoléhal, a kořisti⁸⁶⁷, jež od něho vzal⁸⁶⁸, rozdává. (23) Kdo není⁸⁶⁹ se mnou, je proti mně, a kdo nesbírá⁸⁶⁹ 870 se mnou, rozsypává⁸⁷⁰. (24) Když⁸⁵⁹ nečistý duch od člověka vyjde, prochází bezvodými místy, hledaje oddech⁸⁷⁰, a když nenachází, praví: Vráťm se zpět do svého domu, odkud jsem vyšel. (25) I přijde a nachází dům⁸⁷⁰ ysmetený a ozdobený. (26) Tu jde a přibírá sedm jiných duchů, podlejších⁸⁷⁰ než je sám, i vstoupí⁸⁷⁰ a bydlí⁸⁷⁰ tam, a poslední než onoho člověka se stávají horšími veči první. (27) A mezitímco říkal tyto věci, stalo se, že jakási žena, pozvedši hlas zprostřed davu, mu řekla: Blažené jsou útroby⁸⁷⁰, jež tě nosily⁸⁷¹ a prsy⁸⁷², jež jsi sál⁸⁷¹. (28) On však řekl: To tedy jsou spíše⁸⁷³ blažení ti, kteří slyší Boží slovo a dbají [ho].

(29) Když se však seskupovaly davy, počal říkat: Toto pokolení⁷⁴⁰ je zlé⁸⁷⁴ pokolení⁷⁴⁰ – vyhledává⁸⁵² znamení a znamení mu dáno nebude, leč znamení Jonášovo. (30) Jak⁸³² se totiž Jonáš stal znamením Ninivanům, tak *jim* bude i Syn člověka tomuto pokolení⁷⁴⁰. (31) Královna jihu se s muži tohoto pokolení⁷⁴⁰ pozvedne na soudu a odsoudí je⁸⁷⁵, protože přišla od⁸⁷⁶ konců⁸⁷⁷ země poslechnout moudrost Šalomounovu, a hle, zde je více než Šalomoun. (32) Muži z Ninive s tímto pokolením⁷⁴⁰ povstanou na soudu a odsoudí je⁸⁷⁵, protože se dali na pokání k poselství⁸⁷⁸ Jonášovu, a hle, zde je více než Jonáš. (33) Nikdo však, zanítiv lampu, ji nepostavuje⁶³⁸ do úkrytu⁸⁷⁹ ani pod modius⁶³⁸, nýbrž na svícen⁶³⁸, aby ti, kteří vcházejí, viděli září⁸⁸⁰. (34) Lampa těla je tvé oko; když⁸⁵⁹ je⁸⁸¹ tvé oko upřímné⁸⁸², je i celé tvé tělo světlé⁸⁸², jakmile je⁸⁸¹ zlé⁸⁷⁴, je i tvé tělo temné. (35) Hleď tedy, by to světlo, jež je v tobě, nebylo⁸⁸³ tmou. (36) Jestliže tedy tvé tělo bude celé světlé⁸⁸², nemajíc žádné⁸⁸⁴ temné části, bude světlé⁸⁸² cele⁸⁸⁵, jako když tě lampa osvětluje svým³²⁵ jasem⁸⁸⁶.

(37) A při tom promluvení ho kterýsi⁸⁸⁷ farizej žádal, aby⁵⁵⁸ u něho poobědval⁸⁸⁸; i vstoupil a usadil se⁸⁸⁹. (38) Ten farizej se však, vida to, podivil, že se před obědem⁸⁸⁹ nejprve neumyl⁸⁹⁰. (39) Pán však k němu řekl: Inu⁸⁹¹, vy, fariseové, čistíte zevnějšíek poháru a podnosu, vaše nitro⁸⁹² je však napřechováno loupeží⁸⁹³ a zlem⁸⁹⁴. (40) Bláhovci⁸⁹⁵ Neutvořil ten, jenž utvořil zevnějšíek, i to, *co je zevnitř?* (41) Raději však z těch věcí, jež máte⁸⁹⁶, dávejte⁸⁹⁷ almužnu, a hle, všechny věci jsou vám čisté. (42) Ale běda vám, farizeům, protože odvádíte desátky z máty a z routy a z každé zeleny a pomíjíte⁸⁹⁸ právo⁹⁰⁵ a Boží lásku⁸⁹⁹, tyto věci bylo záhodno uskutečnit a oněch nezanedbávat⁹⁰⁰. (43) Běda vám, farizeům, protože milujete přední sedadlo v synagogách a pozdravy na tržištích. (44) Běda vám, protože jste jako hrobky⁹⁰⁰, jež jsou nenápadné⁹⁰¹ a lidé, po nich se procházející⁹⁰², o nich nevědí. (45) A kterýsi ze zákoníků⁷⁹² mu v odpověď praví: Učiteli, když tyto věci pravíš, urážíš i nás⁹⁰³. (46) A on řekl: I vám, zákoníkům⁷⁹², běda, protože zatěžujete lidi neúnosnými břemeny⁹⁰⁴ a [vy] sami se těch břemen⁹⁰⁴ nedotýkáte⁹⁰⁶ ani jedním ze svých prstů. (47) Běda vám, protože budujete hrobky⁹⁰⁰ proroků, ale vaši otcové je pobili. (48) Dosvědčujete tedy a schvalujete⁹⁰⁷ činy svých otců, protože oni je pobili a vy zase budujete [jejich hrobky⁹⁰⁰]. (49) Pro tuto příčinu i Boží moudrost řekla: Vyšlu k nim proroky a apoštoly a z nich některé zabijí a některé vyštvou, (50) aby od tohoto pokolení⁷⁴⁰ byla vyžádána krev všech proroků, jež byla vylita od založení světa, (51) od krve Abelovy po krev Zachariáše, jenž zahynul mezi oltářem a domem. Ba, pravím vám: Bude od tohoto pokolení⁷⁴⁰ vyžádána. (52) Běda vám, zákoníkům⁷⁹², protože jste odstranili klíč poznání; sami jste nevstoupili a těm, kdo vstupovali⁹⁰⁸, jste zbraňovali⁹⁰⁹. (53) A když on k nim říkal tyto věci, počali na něho písmaři a farizeové ztuhá⁹¹⁰ dotírat a zálučně se ho vyptávat⁹¹¹ na mnoho⁹¹² věcí, (54) i číhali na něho a snažili se zachytit⁹¹³ něco z jeho úst [, aby ho mohli obžalovat⁹¹⁴].

12 V těch dobách⁹¹⁵, když se sešel⁹¹⁶ desetitisícový dav⁹¹⁷, takže po sobě navzájem šlapali, počal k svým učedníkům říkat nejprve: Dávejte⁹¹⁸ sami na sebe pozor stran⁹¹⁹ kvasu farizeů, jenž⁹²⁰ je pokrytectví. (2) Nic však není zastřeno⁹²¹, co nebude odestřeno, a nic tajno⁹²², co nebude poznáno; (3) cokoli⁹²³ jste tudíž⁹²⁴ říkali⁹²⁵ v temnotě, bude slyšet⁹²⁶ na²⁵⁹ světle, a co jste promlouvali⁹²⁵ k uchu⁹²⁷ ve vnitřních pokojích⁹²⁸, bude se kázat na střeších⁹²⁸. (4) Vám však, svým přátelům⁹²⁸, pravím: Neupadejte v strach před těmi⁹²⁸, kteří zabíjejí tělo a potom⁹²⁹ nemají⁹³⁰ nic více, co by⁹³¹ učinili. (5) Ukáží vám⁹³² však, koho se máte zaleknout⁹³³. Zalekněte se⁹³³ toho, jenž poté, co zabije, má pravomoc uvrhnout⁹³⁴ do pekla⁹³⁵. Ba, pravím vám: Tohoto se zalekněte⁹³³. (6) Neprodává se pět vrabečků za dvě assaria⁹³⁵? A ani na jednoho z nich není u Boha⁹³⁶ zapomenuto. (7) Ale⁹³⁷ i vlasy vaší hlavy jsou všechny spočítány. Nebojte se tedy, jste výtečnější než mnoho vrabečků. (8) Pravím vám však: Každý, kdokoli se ke mně přizná před lidmi – přizná se k němu i Syn člověka před Božími anděly, (9) kdo mě však zapře v přítomnosti lidí, bude veskrze zapřen⁹³⁸ v přítomnosti Božích andělů. (10) A každý, kdo pronese slovo proti⁹³⁹ Synu člověka – bude mu odpuštěno, tomu však, kdo promluví urážlivě proti⁹³⁹ Svatému Duchu, odpuštěno nebude. (11) Až⁸⁵⁹ vás však budou uvádět před synagogy a úřady⁹⁴⁰ a vrchnosti⁹⁴¹, nestarejte se⁹⁴², jak nebo čím⁹⁴³ se máte obhájit nebo co máte říci⁹⁴⁴, (12) neboť v téže chvíli vás naučí Svatý Duch, co říci je⁹⁴⁴ záhodno.

(13) A kdosi z davu mu řekl: Učiteli, řekni mému bratru, ať se se mnou podělí o dědictví. (14) On mu však řekl: Človče, kdo mě nad vámi ustanovil sudím nebo dělitelem? (15) A řekl k nim: Varujte se⁹⁴⁴ a chraňte přede vší hrabivostí⁹⁴⁵, neboť má-li někdo nadbytek, není proto⁹⁴⁶ jeho život v jeho jmění⁹⁴⁷. (16) A pronesl k nim přirovnání, pravě: Pole⁹⁴⁸ jakéhosi bohatého člověka hojně zarodilo⁹⁴⁹; (17) i přemýšlel sám v sobě, pravě: Co mám učinit⁹⁵⁰? Vždyť nemám, kam bych

svou úrodu⁹⁵¹ sklídlil. (18) I řekl: Učiním⁹⁵⁰ toto: Strhnú své sýpky a zbuduji větší a tam sklídm všechny své plodiny⁹⁵² a své statky⁹⁵³, (19) i řeknu své duši⁹⁵⁴: Duše⁹⁵⁴, máš mnoho statků⁹⁵³ složených na mnoho let – hověj si⁹⁵⁵, dej se do jídla, dej se do pití⁹⁵⁶, vesel se⁹⁵⁷. (20) Bůh mu však řekl: Bláhovče⁸⁹⁵, tvá duše⁹⁵⁴ se od tebe zpět vyžaduje⁹⁵⁸ této noci, a pro koho budou⁹⁵⁹ ty věci, jež jsi připravil? (21) Tak je tomu s tím, kdo sám sobě strádá poklady⁹⁶⁰ a nemá bohatství⁹⁶¹ vzhledem k Bohu.

(22) A ke svým učedníkům řekl: Pro tuto příčinu vám pravím: Nestarejte se⁹⁴² o žití⁹⁵⁴, čeho se najíte, ani o tělo, čím se odějete. (23) Žití⁹⁵⁴ je více než strava a tělo než oděv. (24) Dobře si všimněte⁹⁶² havranů, že⁹³⁸ nesejí, aniž žnou; ti nemají komoru⁹⁶³ ani sýpku a Bůh je živí. Jak mnohem výtečnější než ptáci⁹³⁸ jste vy! (25) Kdo z vás však může svou starostlivostí⁹⁶⁴ přidat k svému vzrůstu⁹⁶⁴ jeden loket⁹⁶⁴? (26) Nejste-li tedy schopni ani nejmenší věci, co se staráte⁹⁶⁴ o ostatní? (27) Dobře si všimněte⁹⁶² lilii, jak rostou: Nelopotí se, aniž předou, pravím vám však: Ani Šalomoun se ve vsí své slávě tak neoblékal⁹⁶⁵ jako jedna z nich⁹⁶⁵. (28) Jestliže však Bůh takto přistrojuje trávu, jež je dnes na poli a zítra se hází do kamen, jak mnohem spíše vás, malověrní! (29) A vy – neusilujte o⁹⁶⁵ to, čeho se najíte nebo čeho se napijete, a nebuďte úzkostliví⁹⁶⁶. (30) Vždyť po těchto všech věcech se pídí²⁶⁰ národy světa, váš Otec pak ví, že tyto věci potřebujete; (31) nýbrž usilujte o⁹⁶⁵ jeho království a tyto [všechny] věci vám budou přidány. (32) Neboj se, ty⁹⁶⁷ malé stádečko, protože království vám dát se vašemu Otci stalo slasti⁹⁶⁸. (33) Prodávajte⁹⁶⁹, co je vaše⁹⁷⁰, a dávajte^{969 971} almužnu, pořizujte⁹⁶⁹ si⁹⁷² peněženky, jež nevetšejí⁹⁷³, neubývající⁹⁷⁴ poklad v nebesích, kam se zloděj nepřibližuje, aniž tam mol působí zkázu⁹⁷⁵, (34) neboť kde je váš poklad, tam bude i vaše srdce. (35) Nechtí jsou vaše kyče opásané a lampy hořící (36) a vy podobní lidem očekávajícím svého pána, aby mu, kdykoli by se odebral⁹⁷⁶ ze svatby⁹⁷⁷, hned otevřeli, až přijde a zaklepá. (37) Blaženi jsou oni nevolníci, jež pán přijda zastihne⁹⁷⁸,

jak bdí; věru, pravím vám, že se opáše a uloží je ke stolu, i předstoupí⁹⁷⁹ a bude je obsluhovat. (38) A jestliže přijde při druhé hlídce a přijde při třetí hlídce a zastihne⁹⁷⁸ je takto, blaženi jsou onino [nevolníci]⁹⁸⁰. (39) Znejte však toto, že kdyby se hospodář domu⁹⁸¹ dověděl, které hodiny přichází⁹⁸¹ zloděj, bděl by⁹⁸¹ a nestrpěl by⁹⁸¹ prokopání do svého domu. (40) Buďte tedy připraveni⁹⁸¹ i vy, protože Syn člověka přichází⁹⁸¹ v hodinu, kdy si to nemyslíte. (41) A Petr mu řekl: Pane, toto přirovnání pronášíš k nám či i ke vsím? (42) A Pán řekl: Nuže, kdo je ten věrný⁹⁸¹ a prozíravý⁹⁸¹ správce⁹⁸², jehož jeho⁹⁸³ pán ustanoví nad svou čeledí, by včas dával vyměřený příděl obilí⁹⁸⁴? (43) Blažen je onen nevolník, jehož jeho pán přijda zastihne⁹⁷⁸, jak si takto počíná; (44) říkám vám pravdivě, že ho ustanoví nade vším⁹⁸⁵, co je jeho⁹⁷⁰. (45) Jestliže však onen nevolník ve svém srdci řekne: Můj pán odkládá své přicházení⁹⁸⁵, a počne tlouci sluhu a děvččky, i jíst a pít a opíjet se, (46) dostaví se⁹⁸⁵ pán onoho nevolníka v den, kdy na něho nečeká, a v hodinu, již nezná, i rozsekne⁹⁸⁵ ho na dvě a jeho podíl určí⁹⁸⁵ s nevěrci. (47) Onen nevolník však, jenž poznal vůli⁹⁸⁶ svého pána a nepřipravil se, aniž se zachoval podle jeho vůle^{986 987}, bude zbit mnoha ranami, (48) ten však, jenž nepoznal a dopustil se⁹⁸⁸ věcí hodných ran, bude zbit málo ranami; a každému, jemuž bylo mnoho dáno – bude se od něho mnoho požadovat⁹⁸⁹, a u koho si mnoho uložili⁹⁹⁰, o tím více ho budou žádat⁹⁹¹. (49) Přišel jsem na zem pustit⁹⁹² oheň, a co chci⁹⁹³, byl-li již vznícen? (50) Mám však křest, jímž mám být pokřtěn, a jak jsem svíran dotud, než to bude uskutečněno⁹⁹⁴! (51) Myslíte si, že jsem přišel⁹⁹⁵ dát na zemi pokoj⁹⁹⁶? Nikoli, pravím vám, nýbrž naopak⁹⁹⁷ roztržku⁹⁹⁸; (52) ano, od nynějška jich bude v roztržce⁹⁹⁸ pět v jednom domě, v roztržku budou uvedeni⁹⁹⁸ tři vůči⁹⁹⁹ dvěma a dva vůči⁹⁹⁹ třem, (53) otec vůči⁹⁹⁹ synu a syn vůči⁹⁹⁹ otci, matka vůči⁹⁹⁹ dceři a dcera vůči⁹⁹⁹ matce, tchyně proti⁹⁹⁹ své snaše a snacha proti⁹⁹⁹ své tchyni.

(54) A pravil i davům: Když⁸⁵⁹ uvidíte od západu vzházet oblak, pravíte

hned: Přichází Ilijavec – a stává se tak; (55) a když⁸⁵⁹ pozorujete, že vane jižní vítr¹⁰⁰⁰, pravíte: Bude vedro¹⁰⁰¹ – a nastává¹⁰⁰². (56) Pokrytci! Tvář země i nebe hodnotit¹⁰⁰³ umíte – jak to však, že nehodnotíte^{1003 1004} tuto dobu? (57) A proč¹⁰⁰⁵ ani sami od sebe neusuzujete to, co je správně¹⁰⁰⁶? (58) Když¹⁰⁰⁷ totiž¹⁰⁰⁸ jdeš se svým protivníkem před úředníka¹⁰⁰⁹, dej si na cestě práci¹⁰¹⁰ zbavit se¹⁰¹¹ ho, aby tě někdy¹⁰¹² nezavlekal¹⁰¹³ k soudci; i odevzdá tě soudce drábu a dráb tě uvrhne do vězení. (59) Pravím ti: Nikterak odtamtud nevyjdeš, dokud neodvedeš i poslední lepton¹⁰¹⁴.

13 I byli v téže době přítomni někteří, přinášející mu zprávu¹⁰¹⁵ o Galilejcích, jejichž krev Pilát smísl s krví jejich obětí¹⁰¹⁶. (2) I řekl jim v odpověď: Myslíte si, že tito Galilejci byli¹⁰¹⁷ hříšní nad všechny Galilejce, protože vytrpěli takové věci? (3) Nikoli, pravím vám, nýbrž nebudete-li se kát, zahynete všichni taktéž. (4) Anebo oněch osmnáct, na něž padla ta věž v Siloamu a zabila je – myslíte si, že ti¹⁰¹⁸ byli¹⁰¹⁷ vinni¹⁰¹⁹ nade všechny lidi, kteří obývají Jerúsalem? (5) Nikoli, pravím vám, nýbrž nebudete-li se kát, zahynete všichni podobně. (6) A pronášel toto přirovnání: Kdosi měl ve své vinici zasazený fíkovník, i přišel a hledal na něm ovoce, a nenašel. (7) I řekl k vinaři: Hle, tři léta přicházím a hledám na tomto fíkovníku ovoce, a nenacházím. Vytni jej – nač i tu zemi zbavuje úrodnosti¹⁰²⁰? (8) On mu však v odpověď praví: Pane, ponechej jej i tento rok do té doby, než okolo něho zkopám zemi¹⁰²¹ a naházím hnoje, (9) a urodí-li přece ovoce – ... Jinak jej vytněš napříště.

(10) I vyučoval v sobotu v jedné ze synagog¹⁰²². (11) A hle, [byla tam] jedna žena, mající osmnáct let ducha nemoci, i byla shrbená¹⁰²³ a úplně¹⁰²⁴ neschopna se vzpřímit¹⁰²⁵. (12) A Ježíš, vida ji, na ni zavolal¹⁰²⁶ a řekl jí: Ženo, jsi¹⁰²⁷ zproštěna¹⁰²⁸ své nemoci. (13) A položil na ni ruce, i narovnála¹⁰²⁹ se okamžitě a oslavovala Boha. (14) Představený té¹⁰³⁰ synagogy však, jsa pln nevole¹⁰³¹, že Ježíš vykonal uzdravení¹⁰³² v sobotu, pravil v odpověď davu: Je šest dní, v nichž je záhodno pracovat,

v těch tedy přicházejte a dávejte se uzdravovat¹⁰³³, a ne dne sobotního. (15) Pán mu tedy odpověděl a řekl: Pokrytci! Není tomu tak, že každý z vás v sobotu své hovězí dobytče nebo osla uvolňuje¹⁰³⁴ od jeslí¹⁰³⁵, odvede a napájí? (16) A tato, jež je dcera Abrahamova, kterou Satan svázal, hle, na osmnáct let – nebylo záhodno, by dne sobotního byla od této vazby uvolněna¹⁰³⁴? (17) A co tyto věci říkal, byli všichni, kdo mu byli odpůrci¹⁰³⁶, naplnění studem¹⁰³⁷ a všechn dav se radoval nade všemi těmi slavnými věcmi¹⁰³⁸, jež se od něho děly.

(18) I pravil: Čemu je Boží království podobno a k čemu je připodobním¹⁰³⁹? (19) Je podobno zrnú hořčice, jež jeden člověk vzal a hodil¹⁰⁴⁰ do své zahrady, i vyrostlo a stalo se velikým stromem a v jeho větvích se jali hřadovat ptáci nebe. (20) A dále¹⁰⁴¹ řekl: K čemu připodobním¹⁰³⁹ Boží království? (21) Je podobno kvasu, jež jedna žena vzala a skryla do tří sat¹⁰⁴² mouky, až byla všechna¹⁰⁴² zkvašena.

(22) I procházel města za města a vsi za všemi¹⁰⁴³, vyučuje a konaje si cestu¹⁰⁴⁴ do Jerúsaléma. (23) A kdosi mu řekl: Pane, zdaž je¹⁰⁴⁵ těch, kdo budou ušetřeni¹⁰⁴⁶, málo? On k nim však řekl: (24) Usilujte stůj co stůj¹⁰⁴⁷ vstoupit úzkými dveřmi, protože mnozí, pravím vám, budou žádostivi¹⁰⁴⁸ vstoupit a nedokáží to. (25) Od té doby, co hospodář domu¹⁰⁴⁸ vstane a dveře uzamkne¹⁰⁴⁹ a počnete stát venku a na dveře klepat a říkat: Pane, otevři nám, a řekne vám v odpověď: Neznám vás, odkud jste – (26) tu počnete říkat: V tvé přítomnosti jsme jídali¹⁰⁵⁰ a pivali¹⁰⁵⁰ a vyučoval jsi¹⁰⁵⁰ v našich ulicích. (27) I řekne: Pravím vám, neznám vás, odkud jste; odstupte ode mne, všichni působcové nepravosti¹⁰⁵¹. (28) Tam bude pláč a zatínání¹⁰⁵² zubů, až uvidíte Abrahama a Isáka a Jakóba a všechny proroky v Božím království, sebe však vyhnané¹⁰⁴⁶ ven. (29) I přijdou od východu a západu a od severu a jihu a ulehnu v Božím království ke stolu. (30) A hle, jsou poslední, kteří budou prvními, a jsou první, kteří budou posledními.

(31) V téže hodině přistoupili někteří farizeové a pravili mu: Vyjdi a ubírej se

odtud, protože tě Héródés chce zabít¹⁰⁵³. (32)I řekl jim: Odeberte se a řekněte této lišce: Hle, vyháním demony a dokončuji léčby dnes a zítra, a třetího [dne] dospívám k dokonalosti¹⁰⁵⁴; (33)nícméně musím chodit¹⁰⁵⁵ dnes i zítra i následujícího dne, protože není přípustné¹⁰⁵⁶, by prorok zahynul vně Jerúsálema. (34)Jerúsálem, Jerúsálem, město, jež zabíjí proroky a kamenuje ty, kdo jsou k němu vysláni, kolikrát jsem tvé děti chtěl svolat¹⁰⁵⁷ tak jako¹⁰⁵⁷ slepice své hejno kuřátek¹⁰⁵⁸ pod křídla, a nechtěli jste¹⁰⁵⁷. (35)Hle, váš dům se vám zanechává, a pravím vám, že mě nikterak neuvídíte, dokud nedojde k tomu, že řeknete: Požehnán budiž ten, jenž přichází ve jménu PÁNĚ.

14 A když přišel¹⁰⁵⁹ v sobotu pojist chleba do domu kteréhosi z hodnostářů, *jenž byl* z farizeů, stalo se, že⁷⁵⁷ oni ho¹⁰⁶⁰ bedlivě pozorovali¹⁰⁶¹. (2)A hle, byl před ním jakýsi vodnatelný člověk. (3)A Ježíš v odpověď k těm zákoníkům⁷⁹² a farizeům promluvil, pravě: Zdaž je dovoleno v sobotu vykonat uzdravení¹⁰⁶²? (4)A oni ztichli. I pojal ho, vyléčil a propustil, (5)a k nim v odpověď řekl: Koho z vás osel nebo hovězí dobytče zapadne do studny¹⁰⁶³, aby ho hned v den sobotní nevytáhl¹⁰⁶⁴ nahoru? (6)A na tyto věci mu nedokázali odpovědět¹⁰⁶⁵.

(7)A k pozvaným pronášel přirovnání, všímaje si¹⁰⁶⁶, jak si vybírali přední místa¹⁰⁶⁷, i pravil k nim: (8)Když¹⁰⁶⁸ budeš od někoho pozván na svatební hostinu¹⁰⁶⁹, neukládej se ke stolu na přední místo¹⁰⁶⁷, aby se snad¹⁰⁶⁹ nestalo, že by byl od něho pozván někdo váženější¹⁰⁷⁰ než ty (9) a že by přišel ten, jenž pozval tebe i jeho, a řekl ti: Uvolni¹⁰⁷¹ místo tomuto, a tu že bys počal s hanbou zaujímat místo poslední; (10)nýbrž se, když¹⁰⁶⁸ budeš pozván, odeber a usad¹⁰⁷² na poslední místo, aby ti tvůj hostitel¹⁰⁷³, když¹⁰⁶⁸ přijde, řekl: Příteli⁵⁶², vystup sem¹⁰⁷⁴ výše. Tu budeš přede všemi, kdo budou s tebou ležet u stolu, mít čest¹⁰⁷⁵, (11)protože každý, kdo sám sebe povyšuje, bude ponížěn¹⁰⁷⁶, a kdo sám sebe ponižuje, bude povýšen¹⁰⁷⁶.

(12)A pravil i svému hostiteli¹⁰⁷³: Když¹⁰⁶⁸ budeš pořádat¹⁰⁷⁷ oběd¹⁰⁷⁸ nebo večeři¹⁰⁷⁸, nevolej svých přátel⁵⁶² ani svých bratrů

ani svých příbuzných ani bohatých sousedů, aby tě někdy¹⁰⁶⁹ i oni zase¹⁰⁷⁹ nepozvali a nedostalo se ti odplaty; (13)nýbrž, když¹⁰⁶⁸ budeš pořádat¹⁰⁷⁷ pohoštění, zvi chudé, tělesně poškozené¹⁰⁸⁰, chromé, slepé, (14) a budeš blažen, protože nemají, čím ti odplatit. Bude ti zajisté odplaceno při opětovném vstání spravedlivých.

(15)A kdosi z těch, kdo spolu¹⁰⁸¹ leželi u stolu, mu řekl, uslyšev tyto věci: Blažen, kdo bude jíst chléb v Božím království. (16)A on mu řekl: Jakýsi člověk uspořádal velkolepou⁴⁵⁴ večeři¹⁰⁷⁸ a pozval mnohé; (17) a v hodinu té večeře¹⁰⁷⁸ vyslal svého nevolníka, by pozvaným řekl: Pojdte¹⁰⁸², neboť je již vše připraveno. (18)I počali se všichni bez výjimky¹⁰⁸³ omlouvat¹⁰⁸⁴. První mu řekl: Koupil jsem pole a nutné musím vyjít a podívat se na ně; prosím tě, měj mě za omluveného¹⁰⁸⁴. (19)A jiný řekl: Koupil jsem pět spřežení¹⁰⁸⁵ hovězího dobytka a ubírám se je vyzkoušet¹⁰⁸⁶; prosím tě, měj mě za omluveného¹⁰⁸⁴. (20)A jiný řekl: Uzavřel jsem sňatek s ženou a pro tuto příčinu nemohu přijít. (21)A ten nevolník se dostavil¹⁰⁸⁷ a podal svému pánu o těchto věcech zprávu¹⁰⁸⁸. Tu se hospodář domu¹⁰⁸⁸ rozhněval a tomu svému nevolníku řekl: Vyjdi rychle do ulic a uliček města a uveď sem chudé a tělesně poškozené¹⁰⁸⁰ a chromé a slepé. (22)A nevolník řekl: Pane, co jsi nařídil, se stalo, a ještě je místo. (23)A pán řekl k nevolníku: Vyjdi k cestám a plotům¹⁰⁸⁹ a *kdekoho* přinut¹⁰⁹⁰ vstoupit, aby můj dům byl nabit¹⁰⁹⁰. (24)Pravím vám, že ani jeden z oněch mužů, kteří byli pozváni, mé večeře¹⁰⁷⁸ neokusí.

(25)I ubíraly se s ním početné davy; a obrátiv se, řekl k nim: (26) Jestliže kdo přichází ke mně a nemá v nevěstivě¹⁰⁹¹ svého otce a matku a ženu a děti a bratry a sestry a ještě i své žití¹⁰⁹², nemůže být mým učedníkem; (27) a kdokoli¹⁰⁹³ nenese svůj kříž a nepřichází za mnou, nemůže být mým učedníkem. (28)Kdopak z vás, přeje-li si¹⁰⁹⁴ zbudovat věž, nejprve neusedne a nepropočítává náklad¹⁰⁹⁵, zdali má, co *potřebuje* k dohotovení, (29) aby se mu snad¹⁰⁹⁶, až položí její základ a nebude schopen ji dokončit¹⁰⁹⁷, nezačali všichni, kteří se dívají, posmívat (30) a říkat:

Tento člověk začal budovat a dokončit¹⁰⁹⁷ nedokázal¹⁰⁹⁸? (31) Anebo který král, ubíral se, by se pustil do války¹⁰⁹⁹ s jiným králem, nejprve neusedne a neradí se, zdali je mocen střetnout se v síle deseti tisíc¹¹⁰⁰ s tím¹¹⁰¹, jenž na něho¹¹⁰² přichází s dvaceti tisíci? (32) Jinak vyšle, ještě když on je daleko, poselstvo a žádá podмінky¹¹⁰³ míru. (33) Tak tedy nemůže být mým učedníkem nikdo¹¹⁰⁴ z vás, kdo se nevzdává všech věcí¹¹⁰⁵, jež jsou jeho¹¹⁰⁶. (34) [Nuže,] sůl je dobrá¹¹⁰⁶, bude-li však i sůl zbravena své chuti¹¹⁰⁶, čím bude napravena¹¹⁰⁷? (35) Nehodí se ani do země ani do hnoje; vyhazují ji ven. Kdo má uši k slyšení, slyš.

15 I blíživali se k němu všichni dávkoví výběřčí a hříšníci, by mu naslouchali; (2) a farizeové a písmaři vespolek¹¹⁰⁸ reptali, pravice: Tento k sobě přijímá hříšníky a jídá s nimi. (3) I pronesl k nim toto přirovnání, pravě: (4) Který člověk z vás, jenž má sto ovcí a jednu z nich ztratí, nezaněchává těch devětadevadesát v pustině a neubírá se za tou ztracenou¹¹⁰⁹, dokud ji nenajde? (5) A když ji najde, nakládá ji radostně na svá ramena, (6) a přijda do domu, svolává přátele¹¹¹⁰ a sousedy, pravě jim: Zaradujte se se mnou, protože¹¹¹¹ jsem tu svou ztracenou ovcí našel. (7) Pravím vám, že tak bude v nebi radost nad¹¹¹¹ jedním kajícím hříšníkem větší než nad¹¹¹¹ devětadevadesáti spravedlivými, kteří⁶⁷⁹ pokání nemají zapotřebí. (8) Anebo která žena, jež má deset drachem¹¹¹², jestliže jednu drachmu¹¹¹² ztratí, nezaněcuje lampu a nevytmetá dům a pečlivě nehledá do té doby, než ji najde? (9) A když ji najde, svolává si přítelkyně¹¹¹⁰ a sousedky, pravice: Zaradujte se se mnou, protože¹¹¹¹ tu drachmu¹¹¹², již jsem ztratila, jsem našla. (10) Tak, pravím vám, nastává před Božími anděly radost nad¹¹¹¹ jedním kajícím hříšníkem. (11) I řekl: Jakýsi člověk měl dva syny; (12) a mladší z nich otci řekl: Otče, dej mi díl majetku, jenž na mne připadá. A on jim rozdělil¹¹¹³, co měl k živobytí, (13) a ten mladší syn za nemnoho dní vše¹¹¹⁴ shrábl a odcestoval¹¹¹⁴ do dalekého kraje a tam svůj majetek rozpustilým životem¹¹¹⁵ promrhál. (14) Když však utratil¹¹¹⁶ vše,

nastal po celém onom kraji citelný¹¹¹⁷ hlad a on počal mít nedostatek; (15) i odebral se a připojil¹¹¹⁸ k jednomu z občanů onoho kraje, i poslal ho na svá pole pást vepře. (16) I toužil naplnit¹¹¹⁹ své břicho z lusků¹¹²⁰, jež žrali ti vepři, a nikdo mu nedával. (17) A přišed sám do sebe, děl: Kolik námezdníků mého otce má nadbytek chleba¹¹²¹, a já zde hynu hladem! (18) Vstanu a odeberu se k svému otci (19) a řeknu mu: Otče, zhřešil jsem proti nebi a před tebou; (19) nejsem již hoden být nazván tvým synem – učin mě jakoby jedním ze svých námezdníků. (20) I vstal a vydal se k svému otci; zatímco však byl ještě velmi¹¹²² vzdálen, uviděl ho jeho otec a byl pohnut niterným soucitem⁵⁷¹, i přiběhl¹¹²³ a padl¹¹²⁴ na jeho šíji a zlíbal ho. (21) A syn mu řekl: Otče, zhřešil jsem proti⁹³⁹ nebi a před tebou; nejsem již hoden být nazván tvým synem. (22) Otec však řekl ke svým nevolníkům: Vyneste nejlepší¹¹²⁵ řízu a odějte ho a dejte na jeho ruku prsten a na nohy opánky, (23) a přiveďte a zabijte to vykrmené tele, i dejme se do jídla a rozveselme se⁹⁵⁷, (24) protože¹¹²⁵ tento můj syn byl mrtev a opět ožil, byl ztracen a našel se. I počali se veselit⁹⁵⁷. (25) A jeho starší syn byl na poli, a jak se přicházejce přiblížil k domu, zaslechl hudbu a tance; (26) i přivolal si¹¹²⁶ jednoho ze sluhů a vyptával se, co asi tyto věci znamenají¹¹²⁷. (27) A on mu řekl: Přišel tvůj bratr a tvůj otec zabil to vykrmené tele, protože ho při dobrém zdraví dostal zpět. (28) I rozhněval se a nechtěl vstoupit; a jeho otec vyšel a snažně ho prosil, (29) on však svému otci v odpověď řekl: Hle, tolik let ti otročím a tvého příkazu jsem nikdy neobešel¹¹²⁸, a mně jsi nikdy nedal ani kůzle, abych se poveselil⁹⁵⁷ se svými přáteli⁵⁶²; (30) když však přišel tento tvůj syn, jenž tvé živobytí prožral¹¹²⁹ s nevěstkami, zabil jsi mu to vykrmené tele. (31) On mu však řekl: Dítě, ty jsi se mnou vždy a všechny věci mé¹¹³⁰ jsou tvé, bylo však záhodno se rozveselit⁹⁵⁷ a zaradovat, protože¹¹³¹ tento tvůj bratr byl mrtev a opět ožil, byl ztracen a našel se.

16 A pravil i k [svým] učedníkům: Byl jakýsi bohatý člověk, jenž měl správce¹¹³², a ten byl u něho uveden

v podezření¹¹³³, jako by jeho vlastnictví¹¹³⁴ promrhával. (2)I zvolal ho a řekl mu: Co to o tobě slyším? Ovedl je vyúčtování¹¹³⁴ své správy¹¹³⁵, neboť již nebude moci být správcem¹¹³⁶. (3)A ten správce¹¹³² řekl sám v sobě: Co mám učinit¹¹³⁷? Vždyť můj pán ode mne odnímá správu¹¹³⁵. Kopat nejsem schopen, žebrot se stydím... (4)Vím¹¹³⁸, co učiním¹¹³⁷, abych, až budu ze správy¹¹³⁵ sesazen, byl přijat¹¹³⁹ do jejich domů. (5)I přivolal si¹¹⁴⁰ po jednom všechny dlužníky¹¹⁴¹ svého pána a prvnímu pravil: Kolik dlužíš mému pánu? (6)A on řekl: Sto batů¹¹⁴² oleje. A on mu řekl: Tu máš¹¹⁴³ svůj úpis, rychle sedni a napiš padesát. (7)Nato řekl jinému: A kolik dlužíš ty? A on řekl: Sto korů¹¹⁴² pšenice. I praví mu: Tu máš¹¹⁴³ svůj úpis a napiš osmdesát. (8)A ten pán se o tom nespravedlivým správcem¹¹⁴⁴ vyslovil s uznáním¹¹⁴⁵, že¹¹⁴⁶ se zachoval prozíravě¹¹⁴⁷, protože synové tohoto světa¹¹⁴⁸ jsou vůči¹¹⁴⁹ svému pokolení prozíravější¹¹⁴⁷ než synové¹¹⁵⁰ světla. (9)A já vám pravím: Čiňte¹¹⁵¹ si⁹⁷² z mamonu nespravedlivosti¹¹⁵² přátele⁵⁶², abyste, až ho bude ubývat¹¹⁵³, byli přijat¹¹³⁹ do těch věčných stanů¹¹⁵⁴. (10)Kdo je věren¹¹⁵⁴ v nejmenším, je věren¹¹⁵⁴ i v mnohém, a kdo je nespravedliv v nejmenším, je nespravedliv i v mnohém; (11)jestliže jste se tedy neukázali¹¹⁵⁵ věrnými¹¹⁵⁴ v mamonu nespravedlivém, kdo vám svěří to, co je pravé? (12)A jestliže jste se neukázali¹¹⁵⁵ věrnými¹¹⁵⁴ v tom, co patří druhému, kdo vám dá to, co je vaše? (13)Žádný čeledín nemůže být nevolníkem¹¹⁵⁶ dvěma pánům; buď totiž bude jednoho nenávidět¹¹⁵⁶ a druhého¹¹⁵⁶ milovat, nebo se jednoho přidrží¹¹⁵⁶ a druhým¹¹⁵⁶ pohrdne. Nemůžete být nevolníky¹¹⁵⁶ Bohu i mamonu.

(14)A všechny tyto věci slyšeli i farizeové; měli rádi peníze¹¹⁵⁷ a jízlivě se mu pošklebovali¹¹⁵⁸. (15)I řekl jim: Vy jste takoví, že¹¹⁵⁹ sami sebe ospravedlňujete¹¹⁶⁰ před lidmi, Bůh však vaše srdce zná, protože to, co je mezi lidmi vysoce hodnoceno¹¹⁶¹, je před Bohem ohavností. (16)Zákon a proroci byli až do Jana; od té doby se v blahé zvěsti hlásá Boží království a každý se do něho dobývá nápor¹¹⁶², (17)je však snadnější, by

pominulo nebe i země, než aby ze zákona padla jediná tečka¹¹⁶². (18)Každý, kdo propouští svou ženu a žení se s jinou, cizoloží, a každý, kdo se žení s propuštěnou od muže, cizoloží.

(19)I byl jakýsi bohatý člověk, i odíval se purpurem a kmentem a denně si skvěle¹¹⁶³ dopřával¹¹⁶⁴; (20)a [byl] jakýsi chudás jménem Lazar [, jenž], posetý vředy, ležel¹¹⁶⁵ u jeho vrat¹¹⁶⁶ (21)a toužil být nakrmen z drobtů, jež padaly ze stolu toho boháče; nadto¹¹⁶⁷ přicházeli i psi a olizovali jeho vředy. (22)I stalo se, že ten chudás umřel a byl od andělů odnesen do náruče¹¹⁶⁸ Abrahamovy. A umřel i ten boháč a byl pohřben; (23)a v hádu¹¹⁶⁹ pozvedl, jsa¹¹⁷⁰ v mukách, své oči, i vidí z daleka Abrahama a v jeho náručí¹¹⁶⁸ Lazara. (24)A on zvolal a řekl: Otče Abraham, smiluj se nade mnou a pošli Lazara, aby namočil koneček svého prstu do vody a ochladil můj jazyk, protože v tomto plameni trpím bolest¹¹⁷¹. (25)Abraham však řekl: Dítě, vzpomeň si, že ty jsi ve svém životě plnou měrou¹¹⁷² obdržel své dobré⁸⁴⁸ věci a Lazar podobně věci zlé, nyní však je zde potěšován a ty trpíš bolest¹¹⁷¹. (26)A při tom všem¹¹⁷³ mezi námi a vámi trvale zeje¹¹⁷⁴ veliká propast¹¹⁷⁵ tak, aby¹¹⁷⁶ ti, kdo chtějí přestoupit¹¹⁷⁷ odtud k vám, nemohli, a ti odtamout aby nepronikali¹¹⁷⁸ k nám. (27)I řekl: Prosím¹¹⁷⁹ tě tedy, otče, abys ho poslal do domu mého otce, (28)neboť mám pět bratrů, tak, aby¹¹⁷⁶ jim naléhavě svědčil¹¹⁸⁰, aby nepřišli i oni do tohoto místa muk. (29)Abraham mu však praví: Mají Mojžíše a proroky, necht' je poslechnou¹¹⁸¹. (30)On však řekl: Nikoli, otče Abraham, nýbrž kdyby se k nim odebral někdo od mrtvých, dají se na pokání. (31)I řekl mu: Neposlouchají-li Mojžíše a proroky¹¹⁸¹, nedají si říci¹¹⁸², ani kdyby někdo vstal zprostřed mrtvých.

17 A ke svým učedníkům řekl: Je nemyšlitelné¹¹⁸³, že by nedocházelo¹¹⁸⁴ k příčinám úrazů¹¹⁸⁴, nicméně běda tomu, skrze koho k nim dochází¹¹⁸⁴. (2)Vyplácelo by se mu¹¹⁸⁵ lépe, kdyby okolo jeho šíje visel¹¹⁸⁶ veliký¹¹⁸⁷ mlýnský kámen a kdyby se jím mrštilo do moře, než aby zavalil jednomu z těchto malých příčinu k úrazu¹¹⁸⁷. (3)Dávejte sami na sebe

pozor¹¹⁸⁸. Zhřeš-li tvůj bratr, domluv mu, a dá-li se na pokání, odpust mu; (4) a byť proti¹¹⁸⁸ tobě zhřešil sedmkrát za den a sedmkrát se k tobě navrátil a pravil: kají se, odpustíš mu.

(5) A apoštolové Pánu řekli: Přidej nám víry. (6) A Pán řekl: Kdybyste měli víru jako zrno hořčice, byli byste s to říci¹¹⁸⁹ této moruši: Vykopeš se a zasadí v moři, a uposlechla by vás. (7) Kdo z vás však, má-li¹¹⁹⁰ nevolníka, jenž oře nebo pase¹¹⁹¹, je takový, že mu řekne, když on vstoupí¹¹⁹², přicházejte z pole: Přistup a hned¹¹⁹³ se usad¹¹⁹² ke stolu? (8) Neřekne mu naopak¹¹⁹⁴: Připrav, co budu večer¹¹⁹⁵, opásej se a obsluhuj mě, než se najím a napiji, a ty se najíš a napiješ¹¹⁹⁶ potom¹¹⁹⁷? (9) Je snad tomu nevolníku vděčen, protože¹¹⁹⁸ vykonal rozkazy¹¹⁹⁸? Myslím, že ne¹¹⁹⁹. (10) Tak i vy, když¹²⁰⁰ vykonáte všechny vám dané rozkazy¹¹⁹⁸, říkejte: Jsme nevolníci k ničemu se nehodící¹²⁰¹, máme vykonáno¹²⁰², co vykonat jsme byli povinni.

(11) A když se ubíral do Jerúsáléma, stalo se, že⁷⁵⁷ on procházel středem Samarie a Galileje; (12) a když vstupoval do kteréšví vsi, potkalo ho deset malomocných mužů, a ti se zdaleka zastavili. (13) A oni pozvedli hlas, pravíce: Ježíši, Veliteli³²¹, smiluj se nad námi! (14) A vida je, řekl jim: Odeberte se a ukažte se kněžím¹²⁰³. A zatímco odcházeli, stalo¹²⁰⁴ se, že byli očištěni. (15) A jeden z nich, vida, že byl vyléčen, se vrátil zpět, s hlasitým voláním¹²⁰⁵ oslavuje Boha, (16) a padl na tvář u jeho nohou a děkoval mu; a to¹²⁰⁶ byl Samařan. (17) A Ježíš v odpověď řekl: Nebylo očištěno těch deset? A těch devět – kde jsou? (18) Nenašli se, by se vrátili zpět a vzdali Bohu chválu, leč tento cizorodec. (19) I řekl mu: Vstaň a ubírej se, vyhojila¹²⁰⁷ tě tvá víra.

(20) A byv od farizeů dotázán, kdy přichází¹²⁰⁷ Boží království, odpověděl jim a řekl: Boží království nepřichází¹²⁰⁷ pozorovatelně¹²⁰⁸, (21) aniž budou říkat: Hle, zde, nebo: Hle tam; vždyť hle, Boží království je uprostřed vás¹²⁰⁹. (22) A k učedníkům řekl: Přijdou dny, kdy budete toužit uvidět jeden ze dnů Syna člověka, a neuvídíte; (23) a budou vám říkat: Hle, zde, nebo: Hle, tam – neodcházejte, aniž

se žehnáte za nimi, (24) neboť jako svítí blesk, blýskající¹²¹⁰ od jednoho konce, jenž je pod nebem, k druhému konci, jenž je pod nebem, právě tak tomu bude se Synem člověka v jeho den. (25) Nejprve však musí mnoho vytrpět a být zamítnut¹²¹¹ od tohoto pokolení¹²¹¹. (26) A jak¹²¹² se stalo ve dnech Nóeho, tak bude i ve dnech Syna člověka: (27) Jedli, pili, ženili se, byly vdávány¹²¹³, až do toho dne, kdy Nóe vstoupil do schránky, i přišla potopa a všechny⁵⁷³ zahubila; (28) a podobně¹²¹⁴, jak se stalo ve dnech Lótvých: jedli, pili, kupovali, prodávali, sázeli, budovali, (29) toho dne však, kdy Lót vyšel ze¹²¹⁵ Sodomy, se z nebe dalo do deště ohně a síry a všechny⁵⁷³ zahubilo – (30) podle těchto věcí bude i toho dne, kdy dochází ke zjevení¹²¹⁶ Syna člověka¹²¹⁷. (31) Kdo v onen den bude na střeše¹²¹⁸ a jeho svršky¹²¹⁸ v domě, nesestupuj, by si je vzal¹²¹⁸, a kdo na poli, podobně – nenavrať se dozadu. (32) Pamatujte na Lótvu ženu. (33) Kdokoli se bude snažit¹²¹⁹ uchránit¹²²⁰ si své žití¹⁰⁹², ztratí je, a kdokoli je ztratí, uchová¹²²² je. (34) Pravím vám: Te¹²²² noci budou dva na jednom loži, jeden bude vzat s sebou¹²²³ a druhý¹²²⁴ ponechán; (35) dvě budou spolu¹²²⁵ meloucí¹²²⁶, jedna bude vzata s sebou¹²²³ a druhá¹²²⁴ ponechána [; (36) budou dva na poli, jeden bude vzat s sebou¹²²³ a druhý¹²²⁴ ponechán]. (37) A oni mu v odpověď praví: Kde, Pane? A on jim řekl: Kde bude tělo, tam se sletí¹²²⁷ supové¹²²⁷.

18 A pronášel k nim i přirovnání stran toho¹²²⁸, že se mají¹²²⁹ vždy modlit a neochabovat; (2) i pravil: V kteréšví městě byl jakýsi soudce, Boha se nebojící¹²³⁰ a na člověka se neohlížející^{1230 1231}; (3) a v onom městě byla jedna vdova, i přicházela k němu a říkala: Zjednej mi právo před mým protivníkem¹²³². (4) A na čas se mu nechtělo, později¹¹⁹⁷ však sám v sobě řekl: Třebaže se Boha nebojím a na člověka neohlížím^{1230 1231}, (5) přece však, protože mě tato vdova nenechává na pokoji¹²³³, jí právo zjednám, aby pořádk¹²³⁴ nepřicházela a netýrala¹²³⁵ mě. (6) A Pán řekl: Poslyšte, co praví ten nespravedlivý soudce¹²³⁶! (7) A Bůh by vskutku¹²⁶⁵ nepomstil své vyvolené¹²³⁷,

kteří k němu volají dnem i nocí, a má s nimi trpělivost¹²³⁸? (8)Pravím vám, že je pomstí¹²³⁷ rychle. Až však Syn člověka přijde, zdalipak na zemi najde víru?

(9)A k některým¹²⁴² také, kteří sami v sebe důvěřovali¹²³⁹, že jsou spravedliví, a ostatní nepovažovali za nic¹²⁴⁰, řekl toto přirovnání: (10)Do CHRÁMU vystoupili¹⁴¹ dva muži, by se pomodlili, jeden farizej a druhý¹²⁴¹ dávkový výběřčí. (11)Ten farizej se postavil a modlil se sám *vzhledem* k sobě¹²⁴² takto¹²⁴³: Bože, děkuji ti, že nejsem právě takový jako ostatní z lidí, loupeživí¹²⁴⁴, nespravedliví, cizoložníci, nebo i jako tento dávkový výběřčí; (12)dvakrát za týden se postím; ze všeho, čehokoli¹²⁴⁵ nabývám¹²⁴⁶, odvádím desátky. (13)A ten dávkový výběřčí stál z daleka a k nebi¹²⁴⁷ nechtěl ani pozvednout oči, nýbrž se tloukl v¹²⁴⁸ hruď, pravě: Bože, slituj se nade mnou, hříšníkem¹²⁴⁹! (14)Pravím vám: Do svého domu sestoupil ospravedlněn tento, *spíše* než onen, protože každý, kdo sám sebe povyšuje, bude ponížen¹⁰⁷⁶, kdo však sám sebe poníží, bude povýšen¹⁰⁷⁶.

(15)I přinášeli¹²⁵⁰ mu i nemluvnata¹²⁵¹, aby se jich dotýkal¹²⁵², učedníci však, vidouce to, je okřikovali¹²⁵³. (16)Ježíš si je¹²⁵⁴ však přivíval a řekl: Nechejte dětátka ke mně přicházet a nebraňte⁷⁵⁵ jim, neboť takovýchto je Boží království. (17)Věřu, pravím vám: Kdokoli nepřijme Boží království *tak*, jako dětátko, nikterak do něho nevstoupí.

(18)A kterýsi⁸⁸⁷ hodnostář se ho otázel, pravě: Dobrý¹²⁵⁵ učiteli, co musím vykonat, abych zdědil⁷⁹⁴ věčný život? (19)Ježíš mu však řekl: Co mi říkáš dobrý¹²⁵⁶? Nikdo není dobrý¹²⁵⁶, leč jeden, Bůh. (20)Příkazy znáš: necizolož¹²⁵⁶, nevráždi¹²⁵⁶, nekraď¹²⁵⁶, nesvědč¹²⁵⁶ křivě, cti svého otce a svou matku. (21)A on řekl: Tyto všechny věci jsem zachoval¹²⁵⁶ od svého mládí. (22)A Ježíš mu, uslyšev toto, řekl: Schází ti¹²⁵⁷ ještě jedno: Prodej vše, cokoli¹²⁵⁸ máš, a rozdej chudým, a budeš mít poklad v nebesích, a pojď¹²⁵⁹, ber se za mnou. (23)On však, uslyšev toto, převelmi zesmutněl¹²⁶⁰, neboť byl nesmírně bohatý. (24)Ježíš však, vida, že on převelmi zesmutněl¹²⁶⁰, řekl: Jak

ztěžka vniknou¹²⁶¹ ti, kdo mají statky¹²⁶¹, do Božího království! (25)Ano, snadnější je velbloudu vniknout¹²⁶¹ otvorem jehly než boháči vniknout¹²⁶¹ do Božího království. (26)A ti, kteří *to* uslyšeli, řekli: A kdo může být zachráněn? (27)On však řekl: Věci lidem nemožné jsou možné Bohu¹²⁶². (28)A Petr řekl: Hle, my jsme zanechali všechny¹²⁶³ věci a vydali jsme se¹²⁶⁴ za tebou. (29)A on jim řekl: Věřu, pravím vám: Není nikoho, kdo zanechal dům¹²⁶⁴ nebo rodiče nebo bratry nebo ženu nebo děti pro Boží království, (30)jenž by vskutku¹²⁶⁵ nedostal zpět v této době mnohonásobek a v nastávajícím¹²⁶⁶ věku věčný život.

(31)A vzal k sobě těch dvanáct a řekl k nim: Hle, vystupujeme¹⁴¹ do Jerúsaléma¹²⁶⁷ a všechny věci, napsané skrze proroky o Synu člověka, budou dokonány¹²⁶⁸, (32)neboť bude vydán národům¹²⁶⁹ a učiněn předmětem posměchu a ztýrán a popliván, (33)i zbičují a zabijí ho a třetího dne opět vstane. (34)A oni z těch věcí nepochopili nic; a toto slovo¹²⁷⁰ bylo před nimi¹²⁷¹ skryto¹²⁷² a tomu, co se říkalo, nerozuměli¹²⁷³.

(35)A v době jeho přiblížení k Jerichu¹²⁷⁴ se stalo, že u cesty seděl jakýsi slepec a žebrał. (36)A když uslyšel dav *tudy* procházející, pýtlaval se, co toto asi je, (37)a podali mu zprávu², že mimo jde Ježíš, ten Nazarej. (38)I zvolal, pravě¹²⁷⁵: Ježíši, Synu Davidův, smiluj se nade mnou! (39)A ti, kteří šli vpředu, ho okřikovali¹²⁷⁶, aby umlkl, on však křičel mnohem více: Synu Davidův, smiluj se nade mnou! (40)A Ježíš, zastaviv se, poručil, by byl k němu přiveden, a při jeho přiblížení¹²⁷⁷ se ho otázel [, pravě]: (41)Co si přeješ¹²⁷⁸, bych ti učinil? A on řekl: Pane, abych prohlédl. (42)A Ježíš mu řekl: Prohlédni, vyhojila¹²⁷⁸ tě tvá víra. (43)I prohlédl okamžitě a šel za ním, oslavuje Boha; i všechen lid, vida to, vzdal Bohu chválu.

19 A vstoupil a procházel Jerichem; (2)a hle, muž, nazývaný jménem Zacheus, a to¹²⁰⁶ byl vrchní dávkový výběřčí, a byl¹²⁷⁹ bohatý; (3)a byl žádostiv uvidět¹²⁸⁰ Ježíše, kdo *to* je, a pro dav nemohl, protože byl postavou¹²⁸¹ malý.

(4)I předběhl¹²⁸² a vyšplhal se¹²⁸³ na jednu sykomoru¹²⁸⁴, aby ho uviděl, protože tamtudy měl procházet. (5)A jak přišel na to místo, vzhledl Ježíš a uviděl ho, i řekl k němu: Zachee, pospěš a sestup, neboť dnes musím¹²⁸⁵ zůstat v tvém domě. (6)I pospíšil a sestoupil a radostně ho přijal¹²⁸⁶. (7)A když to všichni¹²⁸⁷ uviděli, reptali vespolek¹²⁸⁸, říkajíce: Vstoupil, by se ubytoval u hříšného muže. (8)Zacheus však, zastaviv se, k Pánu řekl: Hle, polovice¹²⁸⁷ těch věcí, jež jsou mé¹²⁸⁴, Pane, dávám chudým, a jestliže jsem z koho krivým obviněním co vyřel, nahrazuji¹²⁸⁸ to čtyřnásobně. (9)A Ježíš k němu¹²⁸⁹ řekl: Tomuto domu se dnes dostalo záchrany¹²⁹⁰, ježto²³ i on je syn Abrahama; (10)vždyť Syn člověka přišel to, co je ztracené, vyhledat a zachránit.

(11)A když oni poslouchali tyto věci, připojil¹²⁹¹ přirovnání, protože on byl blízko Jerúsáléma a oni myslili, že se Boží království bude⁷⁶⁶ okamžitě zjevovat¹²⁹²; (12)řekl tedy: Jakýsi urozený člověk se odebral do dalekého kraje, by pro sebe přijal¹²⁹³ království a vrátil se zpět. (13)I povolal deset svých nevolníků a dal jim deset min¹²⁹⁴ a řekl k nim: Než přijdu¹²⁹⁵, obchodujte¹²⁹⁶. (14)Jeho občané ho však nenáviděli a za ním vyslali poselstvo se vzkazem¹²⁹⁷: Nepřejeme si¹²⁹⁸, by se kralování nad námi ujal tento. (15)A když zase přišel¹²⁹⁹, přijav¹²⁹³ to království, stalo se, že¹³⁰⁰ řekl, by mu tito nevolníci, jimž dal ty peníze¹³⁰⁰, byli zavoláni, aby seznal, co kdo obchodováním získal. (16)I předstoupil¹³⁰¹ první a pravil: Pane, tvá mina¹²⁹⁴ vynesla¹³⁰² dalších¹³⁰³ deset min¹²⁹⁴. (17)I řekl mu: Dobře¹³⁰⁴, poctivý¹³⁰⁴ nevolníce; protože ses ukázal¹³⁰⁵ věrným¹³⁰⁵ v nejmenším, buď nositelem pravomoci¹³⁰⁶ nad deseti městy. (18)A přišel druhý¹³⁰⁷ a pravil: Pane, tvá mina¹²⁹⁴ vydělala¹³⁰² pět min¹²⁹⁴. (19)A řekl i tomuto: A ty buď¹³⁰⁸ nad pěti městy. (20)A jiný¹³⁰⁹ přišel a pravil: Pane, hle, tvá mina¹²⁹⁴, již jsem choval¹³¹⁰ odloženou v potním šátku¹³¹¹; (21)bálť jsem se tě, protože jsi přísný¹³¹² člověk – zvedáš, co jsi nepoložil, a žneš, co jsi nezasel. (22)Praví mu: Budu tě soudit z tvých úst, zlý¹³¹³ nevolníce; věděl jsi, že já jsem přísný¹³¹² člověk,

co jsem nepoložil, a žnoucí, co jsem nezasel; (23)i proč jsi mé peníze¹³⁰⁰ nedal do banky¹³¹⁴? A já bych si je, až bych přišel, vymohl s úroky. (24)A těm, kdo při tom stáli, řekl: Vezměte¹³¹⁵ od něho tu minu¹²⁹⁴ a dejte tomu, jež má těch deset min¹²⁹⁴. (25)I řekl mu: Pane, má deset min¹²⁹⁴. (26)Ano, pravím vám, že každému, kdo má¹³¹⁶, bude dáno, od toho však, kdo nemá¹³¹⁶, od něho bude vzato¹³¹⁵ i to, co má. (27)Mimoto sem přiveďte ony mé nepřátele, kteří si nepřáli¹³¹⁷, bych se já nad nimi ujal kralování, a přede mnou [je] pobijte¹³¹⁸.

(28)A pověděv tyto věci, ubíral se vpřed, vystupuje¹⁴¹ k Jerúsálému⁸⁰⁰. (29)A jak se přiblížil k Běthfaze a Běthanii⁸⁰⁰ u hory, jež se nazývá Olivnice¹³¹⁹, stalo se, že vyslal dva ze svých učedníků a řekl: (30)Jděte do té vsi naproti, a v ní, když tam budete vcházet, uvidíte¹⁰³⁴ osle¹⁰³⁴ tam přivázané, na něž ještě nikdy nikdo z lidí neusedl; uvolněte¹⁰³⁴ je a přiveďte. (31)A bude-li se vás kdo tázat: Proč je uvolňujete¹⁰³⁴, povíte mu takto: Protože¹⁵³ ho má zapotřebí *Pán. (32)A ti, kteří byli vysláni, odešli a shledali podle toho, jak jim řekl, (33)a když to osle¹⁰³⁴ uvolňovali¹⁰³⁴, řekli k nim jeho majitelé¹³²⁰: Co to osle¹⁰³⁴ uvolňujete¹⁰³⁴? (34)A oni řekli: Protože¹⁵³ ho má zapotřebí *Pán. (35)I přivedli je k Ježíšovi, a nametavše¹³²¹ na to osle¹⁰³⁴ svého šatstva, vysadili Ježíše na ně. (36)A když se ubíral, podestýlali svým šatstvem na cestě.

(37)A když se blížil, již u svahu hory Oliv, počal veškerý²⁶⁰ zástup¹⁵⁷ učedníků radostně silným hlasem chválit Boha za všechny mocné činy, jež uviděli; (38)i říkali: Požehnan budiž Král, jež přichází ve jménu PÁNĚ! Pokoj¹³²² v nebi a sláva v nejvyšších místech! (39)A někteří z farizeů z⁴⁸⁷ davu k němu řekli: Učitel, domluv svým učedníkům¹³²³. (40)A on jim v odpověď řekl: Pravím vám: Umlknou-li tito, dají se do křiku kameny. (41)A jak se přiblížil a uviděl město, rozplakal se¹³²⁴ nad ním a pravil: (42)Kdybys bylo poznalo i ty, a to aspoň v tento tvůj den, ty věci, jež jsou k tvému pokoji^{1322 1325}! Nyní však¹³²⁶ byly před tvýma očima¹³²⁷ skryty¹³²⁸, (43)protože na tebe přijdou dni, kdy¹³²⁹

tě tvoji nepřátelé obženou kůlovou hradbou¹³³⁰ a obklíčí tě a sevrou tě ze všech stran¹³³¹, (44) i srovnají tě se zemí, i tvé děti v tobě, a nenechají v tobě kamene na kameni, za to, že jsi nepoznalo dobu svého navštívení.

(45) I vstoupil do CHRÁMU a počal vyháňet ty, kdo v něm prodávali a kupovali, (46) a pravil jim: Je psáno¹³³²: Můj dům je dům modlitby, vy jste jej však učinili brlohem¹³³² lupičů¹³³².

(47) I byl denně v CHRÁMĚ a vyučoval¹³³³ a velekněží a písaři byli dychtívi ho zahubit¹³³⁴, i předáci lidu, (48) a nepřícházeli na nic, co by učinili¹³³⁵, nebot veškerý²⁶⁰ lid na něm visel, jak poslouchal.

20 A v jeden z těch dní, když on v CHRÁMĚ vyučoval lid a hlásal blahou zvěst, se stalo, že přistoupili¹³³⁶ velekněží a písaři se staršími (2) a promluvili¹³³⁷ k němu, pravíce: Pověz nám, jakou pravomocí¹³³⁸ konáš tyto věci, anebo kdo je to, jenž ti tuto pravomoc¹³³⁸ dal? (3) I řekl jim v odpověď: Otáží se i já vás na jednu věc¹³³⁸, i povězte mi: (4) Janův křest – byl z nebe či z lidí? (5) A oni se mezi sebou¹³³⁹ jali smlouvat, říkajíce: Povíme-li: z nebe, řekne: Proč jste mu neuvěřili? (6) Povíme-li však: Z lidí, ukamenuje nás všechen lid, neboť je přesvědčen¹³⁴⁰, že Jan je¹³⁴¹ prorok. (7) I odpověděli, že nevědí, odkud, (8) a Ježíš jim řekl: Aníž vám já míním říci¹³⁴², jakou pravomocí¹³³⁸ tyto věci konám.

(9) A k lidu počal pronášet toto přirovnání: *Jeden* člověk vysadil vinici a pronajal¹³⁴² ji rolníkům¹³⁴² a na delší čas¹³⁴³ odešel ze země¹³⁴⁴. (10) A v příslušném období vyslal k rolníkům¹³⁴² nevolníka, aby mu dali z ovoce vinice. Ti rolníci¹³⁴² ho však zbili a odeslali pryč⁹⁹ s prázdnou¹⁰⁰. (11) I poslal ještě¹³⁴⁵ jiného nevolníka, oni však i onoho zbili, zneuctili a s prázdnou¹⁰⁰ odeslali pryč⁹⁹. (12) I poslal ještě¹³⁴⁵ třetího, oni však i toho¹³⁴⁶ zranili a vyhnali. (13) A ten pán vinice řekl: Co mám učinit⁹⁵⁰? Pošlu svého milovaného syna; když uvidí toho¹³⁴⁶, budou snad mít ohled¹³⁴⁷. (14) Když ho však ti rolníci¹³⁴² uviděli, domlouvali se mezi sebou¹³³⁹, říkajíce: Toto¹³⁴⁷ je dědic, [pojďte¹³⁴⁷,] snažme se ho zabít¹³⁴⁷, aby se dědictví

stalo naším. (15) I vystrčili ho z vinice ven a zabili. Co jim tedy ten pán vinice učiní? (16) Přejde a zahubí ty rolníky¹³⁴² a vinici dá druhým. A když to uslyšeli, řekli: *To* nechť se nestane¹³⁴⁸. (17) On však, zahledv se na ně, řekl: Co tedy je toto, to, co je napsáno¹³⁴⁹: Kámen, ježž zamítli¹³⁴⁹ ti, kdo budovali¹³⁵⁰, ten se stal hlavou nároží¹³⁴⁹? (18) Každý, kdo na ten kámen padne, bude roztrfštěn, a na koho padne on, toho rozmetá. (19) A velekněží a písaři zadychtili¹³³⁴ v téže hodině¹³⁵¹ na něho položit ruce, i zalekli se davu; poznalí, že toto přirovnání řekl o nich¹³⁵².

(20) I počíhali si na něho¹³⁵³ a vyslali slídíče¹³⁵⁴ předstírající, že jsou spravedliví, aby ho polapili v řeči, tak, aby¹⁷⁶ ho mohli odevzdat¹³⁵⁵ výkonné a právní moci¹³⁵⁶ vladařově. (21) I otázali se ho¹³⁵⁷, pravíce: Učíteli, víme, je správně mluvíš a vyučuješ a nepřijímáš osobu¹³⁵⁸, nýbrž dle pravdy²⁹¹ vyučuješ Boží cestě. (22) Je nám dovoleno dávat²⁹¹ císaři daň čili nic? (23) Povšimnuv si¹³⁵⁹ však jejich úskočnosti¹³⁶⁰, řekl k nim: Co mě pokoušíte¹³⁶¹? (24) Ukažte mi denár¹³⁶¹ – čí obraz a nápis má? A oni v odpověď řekli: Císařův. (25) A on k nim řekl: Nuže, tedy odvádějte²⁹¹ císaři, co je císařovo¹³⁶¹, a Bohu, co je Boží¹³⁶¹. (26) I nedokázali ho před lidem v jeho výroci¹³⁶² polapit a umkli, byvše jati údivem nad jeho odpovědí.

(27) A přistoupili někteří ze saduceů – *to jsou* ti, kteří popírají¹³⁶³ opětovné vstání – a otázali se ho¹³⁵⁷, (28) pravíce: Učíteli, Mojžíš nám napsal¹³⁶⁴: Jestliže umře něčí bratr, mající ženu, a umře¹³⁶⁵ bezdětný, má jeho bratr tu ženu pojmout a způsobit¹³⁶⁶, aby jeho bratru vyvstalo¹³⁶⁶ símě. (29) Bylo tedy sedm bratrů, a první, pojav ženu, umřel bezdětný. (30) I [pojal tu ženu] druhý [; i ten¹³⁶⁷ umřel bezdětný;] (31) i třetí ji pojal a taktéž i těch sedm: děti nezůstavili a pomřeli. (32) A naposledy ze všech umřela i ta žena. (33) Při opětovném vstání tedy – koho z nich se stane¹³⁶⁸ ženou? *Za* ženu ji přece mělo¹³⁶⁹ těch sedm. (34) A Ježíš jim řekl: V manželství vstupují a dávají se¹³⁶⁹ synové tohoto světa¹³⁴⁸, (35) ti však, kdo byli¹³⁷⁰ uznáni¹³⁷¹ za hodné dosáhnout světa¹³⁴⁸ onoho a opětovného¹³⁷² vstání,

vstání¹³⁷³ zproštěd mrtvých, v manželství ani nevstupují ani se nedávají¹³⁶⁹, (36) ba ani umřít již nemohou, neboť jsou rovni andělům a jsou¹³⁷⁴ Boží synové, jsouce synové opětovného vstání. (37) Že se však mrtví křísí¹³⁷⁵, vyjevili¹³⁷⁶ i Mojžíš v *odděli* o¹³⁷⁷ ostružiníku¹³⁷⁷, jak PÁNU říká¹³⁷⁸ Bůh Abrahamův a Bůh Isákův a Bůh Jakóbův; (38) on však není Bůh mrtvých, nýbrž živých – jemu přece žijí všichni. (39) A někteří z písmařů v odpověď řekli: Učíteli, dobře¹³⁷⁹ jsi promluvil; (40) již se totiž neodvažovali na nic se ho dotazovat.

(41) I řekl k nim: Jak *to*, že říkají¹³⁷⁹, že KRISTUS je syn Davidův, (42) a David sám v knize Žalmů praví¹³⁸⁰: PÁN mému Pánu řekl: Sed po mé pravici¹³⁸⁰, (43) než tvé nepřátele položím za podnož tvých nohou? (44) David ho tedy nazývá Pánem, i jak *to*, že je¹³⁷⁹ jeho syn?

(45) A když všechen lid naslouchal, řekl svým učedníkům: (46) Mějte se na pozoru před písmaři¹³⁸¹, kteří se rádi procházejí¹³⁸² v řízích a mají v oblíbené pozdravy na tržištích a přední sedadla v synagogách a přední místa¹³⁸³ na hostinách¹³⁸³, (47) kteří pohlcují domy vdov a jako záminku konají dlouhé modlitby. Těm se dostane přisnějšiho¹³⁸⁴ rozsudku¹³⁸⁵.

21 A vzhlednuv uviděl boháče, kteří házeli do pokladnice své dary; (2) uviděl však i jakousi nuznou vdovu, jak tam házela dvě lepta¹⁰¹⁴, (3) a děl: Říkám vám pravdivě, že tato chudá vdova hodila více než všichni, (4) neboť tito všichni¹³⁸⁶ mezi [Boží] dary naházeli z toho, co jim přebývalo, tato však hodila ze svého nedostatku veškeré živobytí, jež měla.

(5) A když někteří o CHRÁMĚ říkali, že je ozdoben krásnými¹³⁸⁷ kameny a záslibnými¹³⁸⁸ dary, řekl: (6) *Pokud jde* o tyto věci, *na* něž se díváte: Přijdou dny, v nichž nebude ponechán kámen na kameni, aby nebyl¹³⁸⁹ stržen. (7) I otázali se ho¹³⁹⁰, pravice: Učíteli, kdy tedy tyto věci budou a jaké *bude* znamení, až se bude schylovat k nastávání těchto věcí¹³⁹⁰? (8) A on řekl: Hleďte, byste nebyli svedeni¹³⁹¹, neboť v¹³⁹¹ mém jménu přijdou mnozí a budou říkat: Jsem *to* já a přiblížila se ta doba.

Neubírejte se [tedy] za nimi. (9) Až však uslyšíte o válkách a nepořádcích¹³⁹², neďte se vystrašit, neboť tyto věci se musejí stát nejprve, ale konec *nebude* hned. (10) Tu jim pravil: Povstane národ proti národu a království proti království; (11) místy budou i veliká zemětřesení i hlad a mor¹³⁹³; budou i děsivá vidění¹³⁹⁴ i veliká znamení z nebe. (12) Předě všemi těmito věcmi však položí své ruce na vás a budou vás pronásledovat a¹³⁹⁵ vydávat do synagog a vězení⁸⁹ a budete pro mé jméno vedeni před krále a vladaře; (13) *to* se vám však obrátí na¹³⁹⁶ svědectví.

(14) Uložte si tedy v svých srdcích předem své obhájení nepromýšlet¹³⁹⁷, (15) neboť vám já dám ústa a moudrost, již všichni, kdo vám budou odpůrci¹⁰³⁶, budou neschopni odpovědět¹³⁹⁸ nebo odolati¹³⁹⁹. (16) Budete však zrazováni¹⁴⁰⁰ i od rodičů a bratrů a příbuzných a přátel⁵⁶², i způsobí smrt¹⁴⁰¹ některých z vás, (17) a budete pro mé jméno ode všech nenáviděni¹⁴⁰². (18) A nezahyne¹⁴⁰³ ani vlas z vaší hlavy. (19) Svou průběhovou vytrvalost¹⁴⁰⁴ získejte¹⁴⁰⁵ své duše. (20) Až však uvidíte Jerúsalem obkličovaný¹⁴⁰⁶ vojsky¹⁴⁰⁷, tehdy poznejte, že se přiblížilo jeho zpusťování; (21) tehdy nechtěti, *kdo budou* v Júdsku, prchají do hor, a ti, *kdo budou* uprostřed něho¹⁴⁰⁸, nechtěti ustoupiti ven¹⁴⁰⁹, a ti, *kdo budou* na venkově¹⁴¹⁰, nechtěti do něho¹⁴⁰⁸ nevstupují, (22) protože toto¹⁴¹¹ jsou dny pomsty, by byly splněny všechny věci, jež jsou napsány. (23) Běda však těm, jež budou těhotné, a těm, jež budou kojiti v oněch dnech, neboť na zemi¹⁴¹² bude veliká strast¹⁴¹³ a hněv vůči tomuto lidu, (24) i budou padat ostrím mečem¹⁴¹⁴ a jako zajatci budou vedeni do všech národů, a Jerúsalem bude od národů pošlapáván, dokud doby národů nebudou naplněny. (25) A budou znamení na slunci a měsíci a hvězdách, a na zemi¹⁴¹⁵ úzkost¹⁴¹⁶ národů v bezradnosti¹⁴¹⁷ za řevu¹⁴¹⁸ moře a příboje, (26) i budou lidé zmírat¹⁴¹⁹ strachem¹⁴²⁰ a čekáním¹⁴²¹ na ty věci, jež budou přicházet na obydlý svět¹⁴²², neboť moci nebes budou otřeseny¹⁴²³. (27) A tehdy uvidí Syna člověka přicházet v oblaku s mocí a velikou¹⁴²³ slávou. (28) Až se však tyto věci budou začínat dít, vzhledněte¹⁴²⁴

a pozvedněte své hlavy, protože vaše osvobození¹⁴²⁵ se blíží. (29)A řekl jim přirovnání: Podívejte se na fíkovník a všechny stromy: (30)když¹⁴²⁶ již vyraší, sami od sebe poznáváte¹⁴²⁷ pohledem, že léto je již blízko; (31)tak i vy, až uvidíte, že se dějí tyto věci, vězte¹⁴²⁷, že je blízko Boží království. (32)Věřu, pravím vám, že toto pokolení¹⁴²⁷ nikterak nepomine, než se všechny věci stanou. (33)Nebe i země pominou, má slova však nikterak nepominou. (34)Dávejte však sami na sebe pozor⁹¹⁸, aby snad¹⁰⁹⁶ vaše srdce nebyla zatížena¹⁴²⁸ přejídáním¹⁴²⁹ a opilstvím a starostmi⁶³¹ o živobytí a onen den *aby* na vás nepřikvačil nenadále, (35)neboť na všechny, kdo jsou usazeni¹⁴³⁰ na tváři vší země¹⁴¹⁵, přijde jako past. (36)Nespěte¹⁴³¹ tedy a v každé době se modlete¹⁴³², abyste byli uznáni¹³⁷¹ za hodny uniknout všem těmto věcem, jež se brzy budou¹⁴³³ dít, a stanout před Synem člověka.

(37)A vyučoval ve dne v CHRÁMĚ¹⁴³⁴ a v noci vycházel¹⁴³⁵ a zůstával venku na hoře¹⁴³⁶, jež se nazývá Olivnice¹³¹⁹, (38)a na úsvitě k němu v CHRÁMĚ přicházel všechen lid, by mu naslouchal.

22 I blížil se svátek nekvašených chlebů, jemuž se říká Minutí²¹³ (2)a velekněží a písaři hledali *způsob*¹⁴³⁷, jak by ho odpravili¹⁴³⁸, neboť se báli lidu. (3)A do Júdy, jemuž bylo přezdíváno Iskarióta, jenž byl z počtu těch dvanácti, vstoupil Satan; (4)i odešel a promluvil¹⁴³⁹ s velekněžími a důstojníky¹⁴⁴⁰ stran toho, jak by jim ho vydal. (5)A oni se zaradovali a dohodli se¹⁴⁴¹ dát mu peníze¹⁴⁴²; (6)i přistoupil na ujednání¹⁴⁴³ a pásl po vhodné příležitosti¹⁴³⁷, *aby* jim ho *mohl* vydat stranou od davu.

(7)A nadešel den nekvašených chlebů, v němž se Minutí²¹³ mělo zabíjet¹⁴⁴⁴; (8)i vyslal Petra a Jana a řekl: Odeberte se a připravte nám Minutí²¹³, abychom mohli pojíst¹⁴⁴⁵. (9)Oni mu však řekli: Kde si přeješ¹²⁹⁸, bychom je připravili? (10)A on jim řekl: Hle, při vašem vstupu do města se s vámi setká *jeden* člověk, nesoucí hliněný džbán vody; dejte se za ním do toho domu, kam bude vcházet¹⁴⁴⁶, (11)a domácímu hospodáři¹⁴⁴⁷ toho domu povíte: Učitel ti praví: Kde je ten hostinský

pokoj, kde bych se svými učedníky mohl pojíst¹⁴⁴⁵ Minutí²¹³? (12)A onen vám ukáže velikou místnost na poschodí¹⁴⁴⁸, vystlanou¹⁴⁴⁹; tam připravte. (13)I odešli a shledali podle *toho*, jak jim pověděl, a připravili Minutí²¹³.

(14)A když ta hodina nastala, usadil se¹⁰⁷² a apoštolové¹⁴⁵⁰ s ním. (15)A řekl k nim: Tužbou jsem zatoužil¹⁴⁵¹ s vámi toto Minutí²¹³ pojíst dřívě než budu trpět¹⁴⁵²; (16)pravímť vám, že z něho již ani neokusím¹⁴⁵³ do té doby, než bude naplněno v Božím království. (17)A přijal kalich, poděkoval a řekl: Toto¹⁴⁵⁴ vezměte a rozdělte mezi sebe; (18)pravímť vám, že z plodu¹⁴⁵⁵ vinné révy ani neupiji do té doby, než přijde Boží království. (19)A vzal chléb, poděkoval a rozlámal a podal jim, pravě: Toto je mé tělo, jež se dává za¹⁴⁵⁶ vás; toto konejte k připomínání¹⁴⁵⁷ mne¹⁴⁵⁸. (20)Taktéž i kalich po večerí¹⁴⁵⁹, pravě: Tento kalich je nová úmluva¹²⁴ v mé krvi¹⁴⁶⁰, jež se vylévá za¹⁴⁵⁶ vás. (21)Mimoto¹⁴⁶¹ je, hle, se mnou na stole¹⁴⁶² ruka toho, jenž mě vydává¹⁴⁶³; (22)i ubírá se sice Syn člověka podle toho, *co* je určeno, nicméně běda onomu člověku, skrze něhož k jeho vydání dochází²¹³. (23)A oni se spolu mezi sebou¹³³⁹ počali dohadovat, kdo z nich tedy asi je ten, jenž toto hodlá páchat¹⁴⁶⁴; (24)a nastala mezi nimi i váda¹⁴⁶⁵ o to, kdo z nich má být považován¹⁴⁶⁶ za největšího¹⁴⁶⁷ 1468. (25)A on jim řekl: Králové národů nad nimi¹⁴⁶⁹ panují, a ti, kdo nad nimi¹⁴⁶⁹ vykonávají pravomoc, se nazývají¹⁴⁷⁰ dobrodinci; (26)vy však ne takto, nýbrž největší¹⁴⁶⁷ mezi vámi necht' je jako nejmladší¹⁴⁶⁷, a vůdce jako ten, jenž obsluhuje. (27)Kdopak je větší: ten, jenž leží u stolu, či ten, jenž obsluhuje? Ne ten, jenž leží u stolu? Já však jsem uprostřed vás jako ten, jenž obsluhuje, (28)vy pak jste ti, kteří jste se mnou vytrvali¹⁴⁷¹ v mých pokušeních¹⁴⁷², (29)a já vám uděluji¹⁴⁷³, jako¹⁴⁷⁴ mi udělil¹⁴⁷³ můj Otec, království, (30)abyste v tom mém království jedli a pili u mého stolu a seděli¹⁴⁷⁵ na trůnech a soudili¹⁴⁷⁶ dvanáct kmenů Israélových.

(31)A Pán řekl: Šimone, Šimone, hle, vyžádal si vás Satan, by vás prosel jako pšenici, (32)já jsem však za¹⁴⁷⁷ tebe pro-

sil¹⁴⁷⁸, aby tvá víra neselhala¹⁴⁷⁹; a ty, až se jednou¹⁰⁹⁶ obrátíš¹⁴⁸⁰, upevňuj^{1478 1481} své bratry. (33)A on mu řekl: Pane, jsem přítel s tebou se ubírat i do vězení i na smrt¹⁴⁸². (34)A on řekl: Pravím ti, Petře: dnes kohout ani nehlesne¹⁴⁸³, než třikrát popřeš¹⁴⁸⁴, že mě znáš.

(35)A řekl jim: Když jsem vás vyslal¹⁴⁷⁸ bez peněženky a vaku a opánků, nastal vám snad nedostatek něčeho? A oni řekli: Ničeho. (36)Řekl jim tedy: Ale nyní, kdo má peněženku, chop se jí, podobně i vak, a kdo nemá, prodej svůj šat¹⁴⁸⁴ a kup meč¹⁴⁸⁴; (37)pravímť vám, že se na mně ještě musí splnit¹⁴⁸⁵ toto, to, co je napsáno¹⁴⁸⁶: A byl započten mezi bezzákonné¹⁴⁸⁷. Vždyť věci mne se týkající také mají konec¹⁴⁸⁸. (38)A oni řekli: Pane, hle, zde jsou dva meče¹⁴⁸⁴. A on jim řekl: Je dosti¹⁴⁸⁹.

(39)I vyšel a podle svého³²⁵ obyčeje se odebral na horu Oliv, a dali se za ním i učedníci. (40)A když se octl na místě, řekl jim: Modlete se, ať se nedostanete¹⁴⁹⁰ do pokušení. (41)A sám se od nich vzdálil¹⁴⁹¹ asi na dohození kamenem, i poklekl a modlil se, (42)pravě: Otče, chceš¹⁴⁹²-li tento kalich přenést mimo mne¹⁴⁹³...; nicméně nechť se má vůle⁹⁸⁶ nestane, nýbrž vůle¹⁴⁹⁴ tvá. (43)A z nebe se mu ukázal anděl, posilující ho¹⁴⁹⁵; (44)a octnuv se v zápase, modlil se usilovněji¹⁴⁹⁶ a jeho pot se stal jakoby velikými krupějami krve, jež stékaly¹⁴⁹⁷ na zem. (45)A vstav od své³²⁵ modlitby, přišel k [svým] učedníkům a shledal, že¹⁴⁹⁸ zármutkem¹⁴⁹⁹ usínají¹⁵⁰⁰; (46)i řekl jim: Co spíte? Vstaňte a modlete se, abyste se nedostali¹⁴⁹⁰ do pokušení.

(47)Zatímco ještě mluvil, hle, dav, a před nimi přicházel ten, jemuž se říkalo Júdas, jeden z těch dvanácti, a přiblížil se k Ježíšovi, by ho políbil. (48)A Ježíš mu řekl: Júdo, vydáváš Syna člověka polibkem?

(49)A když ti okolo něho uviděli, k čemu se schyluje¹⁵⁰¹, řekli [mu]: Pane, máme udeřit¹⁵⁰² mečem^{1484 1503}? (50)A jeden, kterýsi z nich, udeřil nevolníka veleknězova a usekl¹⁵⁰⁴ jeho pravé ucho. (51)A Ježíš v odpověď řekl: Až potud nechejte *tak*; a sáhnuv na to jeho ucho, zhojil ho.

(52)A Ježíš řekl k velekněžím a důstojníkům CHRÁMU¹⁴⁴⁰ a starším, kteří na něho přišli⁹⁹⁵: Jako na lupiče jste vyšli s meči¹⁴¹⁴ a obušky¹⁴¹⁴? (53)Když jsem s vámi¹⁵⁰⁵ denně býval v CHRÁMĚ, nevztáhli jste na mne ruce; ale toto⁶⁰⁵ je ta vaše hodina a pravomoc tmy.

(54)I zatklí¹⁵⁰⁶ ho a odvedli a uvedli [ho] do domu veleknězova, a Petr šel z dálky za *ním*. (55)A když oni v středu nádvoří¹⁵⁰⁶ zanítily oheň a spolu zasedli, seděl Petr uprostřed nich; (56)a uviděla ho jakási děvečka, jak sedí v¹⁵⁰⁷ září *ohně*, i upřela k němu zrak¹⁵⁰⁸ a řekla: A tento¹⁵⁰⁹ byl s¹⁵¹⁰ ním. (57)On [ho] však zapřel, pravě: Ženo, neznám ho. (58)A zanedlouho ho uviděl jiný a děl: A ty¹⁵⁰⁹ jsi z nich. Petr však řekl: Člověče, nejsem. (59)A když uplynula asi jedna hodina, tvrdil¹⁵¹¹ neustupně kdosi další, pravě: Vskutku¹⁵¹² při něm¹⁵⁰⁵ byl i tento, vždyť je také¹⁵¹³ Galilejec. (60)A Petr řekl: Člověče, nevím, co pravíš. A okamžitě, zatímco ještě mluvil, zakokrhal¹⁵¹⁴ kohout, (61)a Pán, obrátiv se, se zahledl na Petra, i upamatoval se Petr na slovo¹⁵¹⁴ Páně, jak mu řekl: Dříve než dnes kohout zakokrhá¹⁵¹⁴, třikrát se mne zřekneš¹⁵¹⁴. (62)A Petr, vyšed ven, se hořce rozplakal¹⁵¹⁴.

(63)A ti muži, kteří ho měli mezi sebou¹⁵¹⁵, se mu, bijíce *ho*, posmívali, (64)i obestřeli ho a dotazovali se, říkajíce: Prorokuj¹⁵¹⁶, kdo je *to*, jenž tě uhodil? (65)A pronášeli k němu¹⁵¹⁷ mnoho jiných urážlivých věcí¹⁵¹⁸.

(66)A jak nastal den, sešlo se staršovo-stvo lidu, i velekněží i písmaři, a vyvedli¹⁵¹⁹ ho do jejich rady¹⁵²⁰, i pravili: Jsi-li ty KRISTUS, řekni nám. (67)I řekl jim: Řeknu-li vám, nikterak neuvěříte, (68)a otází-li se, nikterak mi neodpovíte, aniž¹⁵²¹ mě propustíte; (69)od nynějška však bude Syn člověka sedět po pravici¹²⁹⁸ Boží moci. (70)A všichni řekli: Ty tedy jsi Boží Syn? A on k nim děl: Vy pravíte, že já jsem. (71)A oni řekli: Co ještě máme zapotřebí svědectví⁶³²? Vždyť jsme *to* sami uslyšeli

23 od jeho úst. (1)A veškeré množství jich povstalo a zavedli ho k Pilátovi¹⁵²². (2)I počali ho obžalovávat a říkat: Shledali jsme, že tento¹⁵²³ převrací¹⁵²⁴ náš národ a brání dávat císaři

daně a říká, že on je Kristus, Král. (3)A Pilát se ho otázal, pravě: Ty jsi ten Král Židů? A on mu v odpověď děl: Ty pravíš. (4)A Pilát řekl k velebnějším a davům: Na tomto člověku neshledávám¹⁵²³ žádné viny¹⁵²⁵. (5)Oni však dotírali¹⁵²⁶, říkajíce: Pobuřuje¹⁵²⁷ lid, vyučuje¹⁵²⁸ po celém Júdsku, počav od Galileje, až sem. (6)Pilát se však, uslyšev od Galilei, otázal, zda ten člověk je Galilejec, (7)a když se dověděl¹⁵²⁹, že je z *oblasti* pravomoci Héródovy, postoupil¹⁵³⁰ ho Héródovi; ten byl v těch dnech sám¹⁵³¹ také v Jerúsalemě. (8)A když Héródes Ježíše uviděl, velmi se zaradoval, neboť si ho již delší čas¹⁵³² uvidět přál¹²⁹⁸, protože o něm mnoho slyšel, a doufal uvidět, jak se od něho bude dít nějaké znamení. (9)I dotazoval se ho značně mnoha slovy¹⁵³³, on mu však nic neodpovídal; (10)a velebnější a písaři *tam* stáli a horlivě¹⁵³⁴ ho obžalovávali. (11)A Héródes se svou družinou¹⁵³⁵ si ho znevážil¹²⁴⁰ a ztropil si z něho posměch; oblékl ho ve¹⁵³⁶ skvělý úbor a poslal ho Pilátovi zpět¹⁵³⁰. (12)A Pilát a Héródes se v týž den stali navzájem přáteli¹⁵⁶²; předtím totiž vůči sobě trvali¹⁵³⁷ v nepřátelství.

(13)I svolal si Pilát velebnější a hodnostáře a lid a (14)řekl k nim: Tohoto člověka jste mi přivedli, jako by sváděl¹⁵³⁸ lid, a hle, já jsem *ho* před vámi vyšetřil¹⁵³⁹, i neshledal¹⁵²³ jsem na tomto člověku žádné viny *stran*¹⁵²⁵ těch věcí, pro něž proti němu podáváte žalobu¹⁵⁴⁰, (15)ba¹⁵⁴¹ ani Héródes – vždyť jsem vás na něho odkázal¹⁵³⁰, a hle, nespáchal¹⁵⁴² nic hodného smrti. (16)Potrestám ho¹⁵⁴³ tedy a propustím. (17)(A byl nucen jednoho jim ve svátek¹⁵⁴⁴ propouštět.) (18)Oni však hromadně¹⁵⁴⁵ vykřikovali, říkajíce: Pryč s tímto¹⁵⁴⁶ a propust nám Barabbu; *to byl jeden*, (19)jenž¹⁵⁴⁷ byl uvržen do vězení pro jakési povstání, k němuž ve městě došlo, a *pro* vraždu. (20)Pilát je tedy opět oslovil¹⁵⁴⁸, neboť by byl rád Ježíše propustil¹⁵⁴⁹, (21)oni však v odpověď¹⁵⁵⁰ zvolali, říkajíce: Ukřížuj, ukřížuj¹⁵⁵¹ ho! (22)A on k nim promluvil potřetí: Copak tento učinil zlého? Neshledal¹⁵²³ jsem na něm nic, proč by zasluhoval smrt¹⁵⁵²; potrestám ho¹⁵⁴³ tedy a propustím. (23)Oni však

silnými hlasy naléhali, vyprošující si, by byl ukřížován, a hlasy jejich [a velebnější] nabývaly převahy¹⁵⁵³. (24)I vynesl Pilát rozsudek, by se stalo podle jejich prosby¹⁵⁵⁴, (25)a propustil toho, jenž byl uvržen do vězení pro povstání a vraždu, jehož si vyprošovali, Ježíše pak vydal jejich vůli¹⁵⁵⁵.

(26)A jak ho odváděli, chytili jakéhosi Šimona, Kyréňana¹⁵⁵⁵, přicházejícího z pole, a naložili na něho¹⁵⁵⁶ kříž, by jej za Ježíšem nesl. (27)A šel za ním početný zástup¹⁵⁵⁷ lidu, i žen, jež *pro* něho bédovaly a nařikaly¹⁵⁵⁷. (28)A Ježíš, obrátiv se k nim, řekl: Dcery Jerúsalema, neplačte nade mnou, nýbrž plačte samy nad sebou a nad svými dětmi, (29)protože, hle, přicházejí dny, v nichž budou říkat: Blažené neplodné, a útroby¹⁵⁵⁸, jež nerodily¹⁵⁵⁹, a prsy⁸⁷², jež nekrmily¹⁵⁵⁹. (30)Tehdy počnou říkat horám: Padněte na nás, a pahrbkům: Zastřete nás; (31)protože konají-li se¹⁵⁶⁰ na zelené¹⁵⁶¹ dřevině¹⁵⁶² tyto věci, co se bude dít na suché? (32)I byli s nim vedeni i dva jiní¹⁵⁶³ zločinci, by¹⁵⁶⁴ byli odpraveni¹⁵⁶⁵; (33)a když přišli na to místo, jež se nazývá Lebka, ukřížovali ho tam, i ty zločince, jednoho¹⁵⁶⁶ zprava a jednoho¹⁵⁶⁶ zase zleva. (34)A Ježíš pravil: Otče, odpusť jim, vždyť nevědí, co činí. A při rozdělování jeho šatstva mezi sebe vrhali¹⁵⁶⁷ los; (35)a lid stál a díval se, a [s nimi] se jízlivě pošklebovali¹⁵⁶⁸ i hodnostáři, říkajíce: Druhý zachraňoval¹⁵⁶⁸, nechť zachrání¹⁵⁶⁸ sám sebe, je-li tento Kristus, Boží vyvolení. (36)A posmívali se mu i vojáci, přístupující, podávající¹⁵⁶⁹ mu ocet (37)a říkajíce: Jsi-li ty ten Král Židů, zachraň¹⁵⁶⁸ sám sebe. (38)A také byl nad ním nadpis [, nadepsaný]¹⁵⁷⁰ řeckými a římskými a hebrejskými písmeny: Toto⁵⁹ je ten Král Židů.

(39)I spílal mu¹⁵⁷¹ jeden z těch zločinců, kteří byli pověšeni, a pravil: Nejsi ty Kristus? Zachraň¹⁵⁶⁸ sám sebe i nás! (40)Ten druhý¹⁵⁷² mu však v odpověď domlouval¹⁵⁷³, pravě: Nebojíš se Boha ani ty, jenž¹⁵⁷⁴ jsi pod týmž soudem¹⁵⁷⁵? (41)A my ovšem spravedlivě, neboť se nám dostává odplaty¹⁵⁷⁶ hodné těch věcí, jež jsme napáchali, tento však nespáchal nic nemístného. (42)I pravil Ježíšovi:

Vzpomeň si na mne [, Pane], až přijdeš ve svém království. (43)A Ježíš mu řekl: Věřu, pravím ti: Dnes budeš se mnou v ráji.

(44)A bylo okolo šesté hodiny, i nastala po celé zemi⁵⁵⁷ tma až do hodiny deváté; (45)a slunce bylo zatemněno a opona chrámu se uprostřed roztrhla⁵⁸². (46)A Ježíš zvolal silným hlasem a řekl: Otče, do tvých rukou svěřuji¹⁵⁷⁸ svého ducha. A pověděv toto, skonal¹⁵⁷⁹. (47)A setník, když uviděl, co se stalo, oslavil⁵⁸⁰ Boha, pravě: Skutečně byl tento člověk spravedlivý. (48)A všechny davy, spolu přibývši na tuto podívanou, když zpozorovaly ty věci, jež se staly, vracely se zpět, tlukouce se do [svých] hrudi⁵⁸¹. (49)A všichni jeho známí stáli zdaleka, i ty ženy, jež za ním spolu přišly od Galileje a viděly tyto věci.

(50)A hle, muž jménem Josef, jenž byl členem⁵⁸³ rady⁵⁸⁴, muž dobrý¹²⁵⁵ a spravedlivý, (51)ten¹³⁶⁷ nebyl srozuměn s jejich rozhodnutím a skutkem⁵⁸⁵, z Arimatheje, města Židů, jenž [sám také] očekával Boží království⁵⁸⁶ – (52)ten¹³⁶⁷ přistoupil k Pilátovi a vyprosil si Ježíšovo tělo, (53)i sňal je a zavinul je do plátna a uložil ho⁵⁸⁷ v hrobce do skály vysekané, v níž ještě nikdo neležel. (54)A byl den Přichystávání⁵⁸⁸ a nastával sobotní soumrak⁵⁸⁹. (55)A ty ženy, jež⁶⁷⁹ s ním přišly z Galileje, se daly v patách za ním⁵⁹⁰ a podívaly se na tu hrobku a jak bylo jeho tělo uloženo. (56)A vrátivše se zpět, připravily vonná koření a masti⁵⁹¹, a v sobotu sice podle příkazu

24 zachovaly klid⁵⁹², (1)prvního dne týdne⁵⁹³ však na samém počátku⁵⁹⁴ svítání přišly k hrobce, nesouce ta vonná koření, jež připravily. (2)I našly kámen od hrobky odvalený⁵⁹⁵, (3)a když vstoupily, tělo Pána Ježíše nenašly. (4)A zatímco ony byly stran toho zmateny⁵⁹⁶, stalo se, že⁷⁵⁷ hle, stanuli při nich⁵⁹⁷ dva muži v zářících⁵⁹⁷ úborech, (5)a když ony *tím*²⁹ byly polekány⁵⁹⁸ a skláněly tváře k zemi, řekli k nim: Co hledáte živého mezi mrtvými⁵⁹⁹? (6)Zde není, nýbrž byl vzkříšen⁶⁰⁰; vzpomeňte si, jak k vám promluvil, jsa ještě v Galilei, (7)a pravil: Syn člověka musí být vydán

do rukou hříšníků⁶⁰¹ a ukřižován, a třetího dne opět vstát. (8)I vzpomněly si na ta jeho slova⁵⁵⁴, (9)a vrátivše se od té hrobky zpět, podaly o všech těchto věcech zprávu¹² těm jedenácti a všem ostatním. (10)A *to* byla ta Marie z Magdaly⁶⁰² a Jana a Marie, *matka* Jakubova, a ostatní s nimi, jež tyto věci říkaly apoštolům⁶⁰³; (11)a ta jejich slova⁵⁵⁴ se jim v jejich očích jevila⁶⁰⁴ jako plané povídání⁶⁰⁵, i nevěřili⁶⁰⁶ jim. (12)Petr však vstal a zaběhl k hrobce, a nahnuv se⁶⁰⁷, vidí pruhu plátna⁶⁰⁸ ležet samotně, i odešel domů⁶⁰⁹, divě se tomu, co se stalo.

(13)A hle, v týž den se dva z nich ubírali do *jedné* vsi, vzdálené od Jerúsáléma šedesát stadií⁶¹⁰, jejíž jméno *bylo*⁵⁴ Emmaús, (14)a ti¹⁰¹⁸ spolu⁴⁸² hovořili o všech těchto věcech, jež se přihodily. (15)A co oni hovořili a vzájemně se dotazovali³⁰³, stalo se, že⁷⁵⁷ se přiblížil sám Ježíš a ubíral se s nimi, (16)jejich oči však byly pod mocí⁶¹¹, takže⁶¹² ho nerozpoznali⁴⁴⁷. (17)I řekl k nim: Jaká jsou to⁶⁰⁵ slova, jež si cestou⁶¹³ navzájem vyměňujete, a jste sklíčení⁶¹⁴? (18)A jeden [z nich], jehož jméno *bylo*⁵⁴ Kleopas, k němu v odpověď řekl: Ty jsi v Jerúsálémě návštěvou samotěn, že⁶¹⁵ ti nejsou⁶¹⁶ známy⁶¹⁷ věci, jež se v něm v těchto dnech staly? (19)I řekl jim: Jaké? A oni mu řekli: Věci stran Ježíše, Nazarea⁶¹⁸, jenž byl⁶¹⁹ prorok⁶²⁰, mocný v činu i slovu před Bohem a vším lidem, (20)i jak ho velekněží a naši vládcové vydali k odsouzení na smrt⁶²¹ a ukřižovali ho, (21)my jsme však doukali, že on je *ten*, jenž si má⁷⁶⁶ vykupovat Israéle – nu ale k tomu všemu⁶²² dnes již od té doby, co se tyto věci staly, plyne tento třetí den. (22)Ale⁶²³ vyvedly nás z míry⁶²⁴ i některé ženy zprostřed nás, jež za svítání byly u jeho⁶²⁵ hrobky⁶²⁶, (23)a když jeho tělo nenašly, přišly a pravily, že uzřely i vidění andělů, kteří praví, že on žije. (24)A někteří z těch, *kdo jsou* s námi, k té hrobce odešli a shledali, *že je to* jak, podle *toho*, jak řekly i ty ženy, jeho však neviděli. (25)A on k nim řekl: Ó, nemyslí⁶²⁷ a srdcem leniví⁶²⁸ k věření na základě všeho toho⁶²⁹, co promluví⁶³⁰ proroci! (26)Nemusel KRISTUS vytrpět tyto věci a vstoupit do své slávy? (27)A jal

se jim, počav od Mojžíše a ode všech pro-
roků, podrobně¹⁶³¹ vykládat¹⁶³² ve všech
těch Písmech věci jeho se týkající.
(28)I přiblížili se k⁸⁰⁰ té vsi, kam se ubí-
rali, a on se jal počínat si¹⁶³³, jako *by* se
chtěl ubírat dále; (29)i jali se ho nutit¹⁶³⁴,
řikajíce: Zůstaň u nás¹⁶³⁵, protože je
k večeru a den se nachýlil. I vstoupil, by
zůstal s nimi¹⁶³⁶; (30)a když se u nich¹⁶³⁵
uložil *ke stolu*, stalo se, že vzal chléb
a požehnal, a rozláma¹⁶³⁷ podával jim.
(31)I byly jejich oči otevřeny¹⁶³⁸ a rozpo-
znali⁴⁴⁷ ho; a on jim zmizel z očí¹⁶³⁹.
(32)I řekli k sobě navzájem: Nehořelo
v nás naše srdce, jak k nám na cestě mlu-
vil [a] jak nám otvíral¹⁶³⁸ Písma?
(33)I vstali těžce hodiny a vrátili se do
Jerúsáléma zpět, i zastihli¹⁶⁴⁰ těch jede-
náct a ty, *kdo byli* s nimi, pohromadě¹⁶⁴¹,
(34)jak praví: Pán byl skutečně vzkří-
šen¹⁶⁰⁰ a ukázal se Šimonovi. (35)A oni
rozprávěli, co se *stalo* na té cestě, a jak ho
při¹⁶⁴² lámání chleba poznali¹⁶⁴³.

(36)A zatímco říkali tyto věci, stanul
uprostřed nich on sám a praví jim: Pokoj
vám. (37)Oni však upadli ve zmatek¹⁶⁴⁴
a byli polekáni¹⁶⁴⁵, i myslili, že vidí¹⁶⁴⁶
ducha. (38)I řekl jim: Co jste znepoko-
jeni¹⁶⁴⁷ a proč ve vašich srdcích vzházejí
rozumování¹⁶⁴⁸? (39)Pohleďte *na* mé ruce
a mé nohy, že jsem *to* já sám; ohmatejte

mě a pohleďte, duch přece nemá masa
a kostí, jak⁸³² pozorujete, že mám já.
(40)A pověděv toto, ukázal jim své³²⁵ ruce
a své³²⁵ nohy; (41)a když oni radostí¹⁶⁴⁹
ještě nevěřili¹⁶⁵⁰ a divili se, řekl jim: Máte
zde něco jedlého? (42)A oni mu podali²⁷⁵
část pečené ryby a *něco* z plástve medu,
(43)i vzal a před nimi¹⁶⁵¹ pojedl. (44)A řekl
jim: Toto⁶⁰⁵ jsou slova, jež jsem k vám
promluvil¹⁶⁵², když jsem ještě byl s vámi,
že všechny věci, napsané o mně v Moj-
žíšově zákoně a prorocích a žalmech¹⁶⁵³,
musí být splněny. (45)Tu otevřel¹⁶³⁸ jejich
mysl k chápání Písem (46)a řekl jim: Tak
je psáno a tak musel KRISTUS trpět¹⁶⁵⁴
a třetího dne vstát zprostřed mrtvých;
(47)a v¹⁶⁵⁵ jeho jménu se *musí* všem národům²⁷⁹,
počínajíc od Jerúsáléma, kázat¹⁶⁵⁶
pokání a odpuštění hříchů; (48)a svědky
těchto věcí jste vy. (49)A hle, já na vás
vysílám příslib¹⁶⁵⁷ mého Otce, vy však
dotud, než budete oděni mocí z výsosti,
zůstaňte¹⁶⁵⁸ ve městě.

(50)A vyvedl je ven až k Běthanii,
a pozvednuv své ruce, požehnal jim;
(51)a zatímco jim žehnal, stalo se, že se
od nich odloučil¹⁶⁵⁹ a byl vznášen¹⁶⁶⁰ do
nebe. (52)A oni, poklonivše se mu, se
s velikou radostí vrátili zpět do Jerúsá-
léma; (53)i byli ustavičně v CHRÁMĚ,
chválíce a velebíce¹⁶⁶¹ Boha.

EVANGELIUM PODLE LUKÁŠE

poznámky překladatele a odkazy

- 1 N. „jak známo“.
- 2 N. „podjali“, „vzali na sebe n. převzali úkol“, vl. „přiložili n. vztáhli ruku“, „vzali do ruky věc“.
- 3 N. „po pořádku sepsat“, „uspořádat“.
- 4 N. „výklad“, „vylicížení“.
- 5 N. „událostech“.
- 6 N. „mezi námi s plnou jistotou prokázaných“, „o nichž mezi námi panuje plné přesvědčení“.
- 7 D. „odevzdali“, „podali“, „přenechali“.
- 8 D. „stali se“.
- 9 N. „pobočníky“ n. vůbec „služebníky“ (se zvláštním posláním), jako v 1 Kor. 4:1. Tento výraz (řec. „*hypéretés*“) překládám zpravidla, pokud je to vhodné, slovem „zřízenc“ (Mat. 5:25 a jinde).
- 10 N. „napadlo n. uždálo se i mně“.
- 11 D. „shora“, tj. „od pramene“, ale i „z nebe“. Viz Jan 3:3, pozn. 97.
- 12 Viz Mat. 2:8.
- 13 N. „jenž jsem všechny věci... vysledoval n. vystopoval“.
- 14 N. „v náležitém sledu“, „promyšleně“.
- 15 N. „soustavně ti je vypsát“.
- 16 N. „velevážený“, „vynikající“, „vznešený“, „výtečný“, titul vysoce postavených Římanů (Skut. 24:3; 26:25), jako „Excellence“.
- 17 Viz Mat. 7:16, pozn. 261.
- 18 N. „jistotu“.
- 19 N. „záležitosti“, „předmětů“.
- 20 Vl. „vyskytl se“, „stalo se, že byl“, jako „přišel“ u Marka 1:4.
- 21 N. „směny“, viz 1 Par. 24:7–19, třída Abiova je tam uvedena ve v. 10.
- 22 Viz Řím. 1:32, pozn. 94.
- 23 Vl. „podle toho, že“.
- 24 D. „v svých dnech“.
- 25 Tj. „když jeho třída byla na řadě“.
- 26 N. „zapálit kouřidlo“, „pálení kouřidla“.
- 27 Jako v kap. 2:13.
- 28 N. „byl v hodině kouření venku, modle se“.
- 29 Viz Mat. 2:3.
- 30 Vl. „napadala“, „připadla“.
- 31 Vl. „vešla n. vnikla v sluch“.
- 32 D. „zplodí“, „zplodí“, viz Mat. 1:16; 2:1.
- 33 Znamená „Hospodin je milostiv“.
- 34 N. „nastane ti radost a jásot“.
- 35 N. „nad jeho zrozením“, „u příležitosti jeho zrození“.
- 36 N. „ani neupije“ (Mat. 26:29).
- 37 D. „ještě“.
- 38 Vl. „z“, předložka však naznačuje čas, odkdy se tak stane.
- 39 Viz Mat. 19:12.
- 40 N. „navrátí“, „navrátí“.
- 41 N. „nepoddané“, viz Jan 3:36.
- 42 Tj. „správného smýšlení“, „prozíravosti“, „rozumnosti“, souvisí s „prozíravému“ u Mat. 7:24. Zde vl. „ve (správném) smýšlení“, předložka vyznačuje povahu jejich nové cesty.
- 43 N. „zřizovaný“, „ochotný“, „pohotový“, tvar slovesa u Mat. 11:10 přeloženého „upraví“.
- 44 N. „přimo před Bohem“, tj. „Bohu stále po ruce k jakékoli službě“.
- 45 N. „blahou zvěst o těchto věcech“.
- 46 Tj. „nabudeš takové povahy“.
- 47 Viz Mat. 2:6, pozn. 29.
- 48 D. „v tom“ („viděli něco divného v tom“).
- 49 Viz Mat. 24:48, pozn. 1084; 7:16, pozn. 261.
- 50 N. „kynul“, „dělal posunky“.
- 51 N. „utajila se“, vl. ukryla n. utajila se kolkolem“, „obklopila n. obestřela se tajností“, „uchýlila se do přísného n. naprostého soukromí“. Sloveso má (v N. Zákoně jedině zde) zesilující předponu, jež mu dodává takového významu.
- 52 N. „ukrývala se po“, viz Mat. 4:2, pozn. 90.
- 53 N. „města v Galilei“, D. „města Galileje“.
- 54 N. „jež mělo („jenž měl“) jméno“, D. „jmenuj jméno“.
- 55 N. „omilostněná“.
- 56 N. „při jeho slově“, viz v. 14, pozn. 35.
- 57 N. „veskrze vzrušena n. zmatena n. zděšena“.
- 58 V dějovém smyslu.
- 59 D. „tento“.
- 60 N. „co toto má být“.
- 61 Tj. „jaké povahy“, „jaký má smysl a význam“.
- 62 N. „milostiv“.
- 63 N. „dříve“, vl. „bříše“, jiný výraz než „útroby“ např. ve v. 41.
- 64 N. „nazýván“, „nazýváno“.
- 65 Boží jméno, hebr. „*Éljón*“, viz Gen. 14:18.
- 66 „Hospodin, Bůh“, jediný výskyt tohoto pojmenování v evangeliích.
- 67 N. „ujme se... kralování“.
- 68 Viz Mat. 18:32; 1:25.
- 69 N. „padne na tebe“, „zachvátí tě“.
- 70 Viz Marek 9:7.
- 71 D. „jí, té nazývané“, označuje charakter osoby nehledě k času.
- 72 D. „každá“.
- 73 N. „řeč“, „výrok“, týž výraz je ve v. 38.
- 74 N. zárodek“, „plod“ (ne však jako ve v. 42), jako „norozené“ v kap. 2:12.
- 75 Vl. „pozvedla hlas“, sloveso odvozené od následujícího slova „hlas“ a vyskytující se v N. Zákoně jen zde.
- 76 Viz Mat. 13:26.
- 77 D. „v jásotu“.
- 78 N. „jež jí byly řečeny“.
- 79 Viz Jan 1:14.
- 80 D. „těm věcem... bude“.
- 81 N. „uskutečnění“, „dokonání“.
- 82 N. „velebí“, vl. „zveličuje“.
- 83 N. „zajásal“.
- 84 Táž předložka jako „při“ ve v. 14 a „nad“ ve v. 29. Zna-

- mená, že Bůh je pohnutkou, podnětem tohoto jásetu ducha.
- 85 N. „Vysvoboditeli“.
- 86 N. „ponížení“.
- 87 N. „mít za“.
- 88 N. „velkokolep“.
- 89 Množné číslo.
- 90 N. „vedl v činnost“.
- 91 N. „moc“, „vládu“, „mocně zapůsobil“.
- 92 N. „rozehnal“.
- 93 D. „rozprašil pyšné“, opis v textu je v zájmu zřetelnosti vzhledem k následujícím slovům. Stran výrazu „pyšní“ viz Řím. 1:30.
- 94 N. „rozumu“, viz Mat. 22:37.
- 95 N. „ponížené“, „pokorné“.
- 96 D. „zaplnil“.
- 97 Viz Mat. 7:11.
- 98 N. „bohatství“.
- 99 Vl. „ven“.
- 100 Viz Marek 12:3.
- 101 N. „pomohl Izraelovi, svému sluhovi“.
- 102 Neurčitý čas („často n. *mnohokrát* promluvil“).
- 103 D. „do věku“.
- 104 D. „naplnil“, „vyplnil“.
- 105 N. „zrodila“, jako v. 13.
- 106 D. „okolo bydlící“, „okolní obyvatelé“.
- 107 D. „zveličoval“, „zvětšoval“.
- 108 N. „že PÁN rozhovořoval svůj soucit s ní“.
- 109 N. „chtěli n. hodlali je nazvat“.
- 110 N. „vzhledem ke jménu“, „na základě jména“, táž předložka jako „v“ ve v. 47.
- 111 N. „nazýván“, „bude slout“, „bude slout“, v. 76 obdobně.
- 112 D. „co“, „čím“ („jakým jménem“).
- 113 D. „napsal, pravě“.
- 114 Vl. „otevřena“, ale výraz v textu se lépe hodí vzhledem k následujícímu slovu „jazyk“.
- 115 N. „žehnej n. dobrořeče Bohu“.
- 116 D. „nastala“.
- 117 Vl. „řečech“, „výrocích“ (viz v. 37, pozn. 73), n. „se všechny tyto věci probíraly v rozhovorech“.
- 118 N. „říkali: Čím jen“.
- 119 N. „vyslovil prorocství“.
- 120 N. „vykonal“, „uskutečnil“, jako ve v. 72; „uskutečnil“ to, co otcové s věrou očekávali, viz Jan 8:56.
- 121 N. „záchrany“, v. 71 obdobně.
- 122 D. „od věku“.
- 123 N. „od“, „z *moci*“, táž předložka jako „z“ v dalším textu.
- 124 Viz Mat. 26:28.
- 125 D. „již přísáhl“, ale sloveso nesouvisí s „přísahu“ výše, viz Skut. 2:30, pozn. 111.
- 126 D. „konali“.
- 127 Viz Mat. 4:10.
- 128 Nesouvisí s „před“ shora.
- 129 D. „dát jeho lidu“.
- 130 D. „v“.
- 131 D. „pro útroby soucitu... v nichž“.
- 132 D. „východ“, tj. „slunce“; LXX tak přeložili „Výstřelek“, např. u Jer. 23:5.
- 133 N. „se zjevil těm“, viz Tit. 2:11.
- 134 Vl. „napřiměni“ („aby našim nohám dal přímý směr“).
- 135 N. „sítilo v duchu“.
- 136 N. „představení Izraelovi“, „veřejného vystoupení před Izraele“.
- 137 N. „výnos“, „nařízení“, „rozhodnutí“.
- 138 D. „by všechny obydený svět byl sepsován“.
- 139 N. „nejrve“.
- 140 N. „pojímat do soupisu“ (v. 3), „pojat do soupisu“, „by se dal zapsat n. pojmut do soupisu“ (v. 5), sloveso jako „sepsován“ ve v. 1, pozn. 138.
- 141 Tj. směrem vzhůru.
- 142 Viz Mat. 2:6, pozn. 29.
- 143 Viz kap. 1:57.
- 144 N. „chlévé“.
- 145 N. „hostinském pokoji“, viz kap. 22:11; Marek 14:14.
- 146 N. „neměli“ (v. 7), „již bude mít všechny lid“ (v. 10), D. „jim nebylo“, „jež bude všemu lidu“.
- 147 Vl. „v polních ovčincích n. salašcích“, n. „přenocující pod širým nebem“.
- 148 D. „hlídající“.
- 149 N. „v témž kraji se venku zdržovali a v noci nad svým stádem hlídky konali pastýři“.
- 150 N. „nad nimi“.
- 151 N. „je vůkol ozářila“.
- 152 N. „byli jat bázní, velikou bázní“, „počali se bát velikou bázní“ (v. 9), „nebojte se“ (v. 10).
- 153 N. „že“.
- 154 Viz Mat. 2:2.
- 155 N. „Vysvoboditel“.
- 156 N. „při tom andělu octl“, jako „přišel“ u Marka 1:4.
- 157 Vl. „množství“.
- 158 D. „chválících Boha a říkajících“.
- 159 N. „mír“.
- 160 Viz Mat. 11:26; 9:10.
- 161 D. „ti lidé, pastýři“.
- 162 D. „projdeme“, „pronikneme“.
- 163 N. „hned“, „nuže, zajdeme“.
- 164 Viz kap. 1:37.
- 165 N. „vydali se spěšně na cestu“.
- 166 N. „podařilo se jim najít“, výraz naznačuje předchozí usilovné hledání.
- 167 Viz kap. 1:45; ne jako „řečeno“ zde ve v. 24; n. „té řeči, jež... byla promluvena“.
- 168 Viz Mat. 8:27.
- 169 N. „nečlivě“, viz Marek 6:20, pozn. 232.
- 170 Vl. „sestavující a porovnáující je“.
- 171 Táž předložka jako „v“ v kap. 1:41.
- 172 Viz kap. 1:57.
- 173 D. „i („*kai*“) bylo“, podobné použití spojky „*kai*“ jako ve spojení „stalo se, že“, viz Mat. 9:10.
- 174 D. „to, jež bylo nazváno“.
- 175 Viz Mat. 19:12.
- 176 D. „vyvedli“, směrem vzhůru.
- 177 Exod. 13:2, 12, 15.
- 178 N. „nazýváno“.

- 179 Lev. 12:6, 8.
 180 Vl. „oddaný (Bohu)“, „uctivý (k Bohu)“.
 181 Viz Mat. 1:22; 2:12.
 182 „Pomazaného Hospodina“ Starého Zákona.
 183 Tj. „v moci Duchu“, „sa veden Duchem“, viz Mat. 3:11.
 184 D. „uvedli“, směrem dovnitř.
 185 D. „stran něho vykonali“.
 186 N. „přijal“, „uchovil“.
 187 Vl. „i on“, spojku „i“ však lze chápat i ve smyslu poznámky 173 k v. 21.
 188 N. „do své náruče“.
 189 Viz kap. 1:64.
 190 N. „Panovníče“, „Veliteli“ (tj. „svých nevolníků“), „Neomezený Vládče“, viz Skut. 4:24.
 191 N. „výroku“.
 192 N. „prostředek záchran“, vl. „to, co přináší vysvo- bození n. záchranu“, „co je spásenosné“.
 193 N. „do tváře“ (Skut. 3:13).
 194 N. „kmenů“, „národů“, ne však jako ve v. 32; je to množné číslo slova obvykle překládaného „lid“, viz Zjev. 7:9, pozn. 206.
 195 Ve smyslu stavovém, n. „se divili“.
 196 Vl. „postaven“, „položen“, „stojí“, „leží“.
 197 Jako „k“ výše.
 198 D. „proti němuž se mluví“, označuje charakter „zna- mení“ bez zřetele k času.
 199 D. „projde“.
 200 Tj. „dojde i k tomu, že pronikne“.
 201 Jiný výraz, než u Mat. 26:47; značí dlouhý a široký obouřičný dvojsečný meč s jílcem tak dlouhým jako čepel, nebo snad kopí s velmi dlouhou a širokou čepelí. V N. Zákone jen zde a na několika místech knihy Zjevení, v LXX se k překladu jednoho a téhož hebrej- ského slova, značícího „meč“, užívá někdy výrazu toho- to a jindy onoho, jehož je použito u Mat. 26:47 a jinde v N. Zákone.
 202 D. „byla pokročila v mnoha dnech“.
 203 D. „až do čtyřiaosmdesátí let“, tj. „již tak dlouho“. Některé rukopisy mají znění „asi čtyřiaosmdesát“.
 204 D. „neodstupovala“.
 205 N. „prosbami“.
 206 N. „stanuvší při tom“.
 207 Podle některých rukopisů „Bohu“.
 208 N. „plně n. cele se přiznávala k n. vyznávala PÁNU“, „vzdávala PÁNU celým srdcem díky n. chvály“, n. snad „přinášela PÁNU odpověď díky n. chval“.
 209 Výrazu je užito jako podstatného jména („očekava- telům“).
 210 Viz Mat. 24:39.
 211 N. „bylo posilováno“, jako v kap. 1:80.
 212 N. „přízeň“.
 213 Viz Mat. 26:2.
 214 D. „se stal dvanáctiletým“.
 215 N. „vytrval“, „zůstal zpět“.
 216 N. „to nepoznali“, „se to nedověděli“.
 217 N. „pojavše domněnku“, „protože jim napadlo n. při- šlo na mysl“.
 218 N. „usilovně ho hledali“.
 219 D. „pátrající po něm“.
 220 Viz Mat. 12:23; 2:3.
 221 D. „co“.
 222 N. „trýznivou úzkost“.
 223 D. „v těch věcech, jež jsou mého“, tj. „zaměstnán tě- mito věcmi“. Tato vazba se v tomto smyslu v N. Zákone vyskytuje ještě jen v 1 Tim. 4:15.
 224 N. „to slovo, jež n. ten výrok (jako v kap. 3:2), jež jim řekl“ (v. 50), „všechna ta slova n. všechny ty výroky“ (v. 51). Viz v. 17.
 225 N. „podřizoval se jim“, zaujímal trvale takový postoj.
 226 N. „veskrze“, „plně“, takový je smysl zesilující před- pony následujícího slovesa, jiné než ve v. 19.
 227 Viz Mat. 6:27.
 228 N. „milosti“, znění v textu však je zde vhodnější vzhledem k „u... lidí“ níže.
 229 Viz Mat. 27:2; 14:1.
 230 N. „tetrarchou kraje iturejského a“.
 231 N. „vůči“.
 232 N. „na Jana... přišlo (ne jako ve v. 3) Boží slovo“ (ne jako ve v. 4).
 233 D. „přišel do... kraje... káže“; přechodník lze chápat jako v textu, n. „přišel... a kázal“.
 234 Značí více než „slova“, viz 1 Kor. 1:5.
 235 Is. 40:3–5.
 236 Viz Mat. 3:3.
 237 N. „křivá“.
 238 D. „i budou pokřivená místa v přímou stezku a kos- trbatiny v hladké cesty“.
 239 N. „se od něho daly pokrýt“, v. 12 obdobně.
 240 Viz Mat. 3:7, 8.
 241 Zde (ne ve v. 9) je proti souběžnému oddílu u Ma- touše „ovoce“ v množ. čísle.
 242 Neurčitý čas („ne abyste začali“), v. 14 obdobně.
 243 Viz Mat. 3:9, 10; 5:40.
 244 N. „sděl n. poděl se s tím“.
 245 Vl. „co máme vykonat i my“ („pověz i nám, co máme vykonat“).
 246 N. „nevydírejte“, D. „nevytrásejte“, „neprotřásejte“, tj. „abyste z něho vytřáslí peníze“.
 247 N. „vystačte se svými žoldy“, „mějte dosti na svých žoldech“.
 248 Viz Mat. 5:25, pozn. 162; 24:39.
 249 Viz Marek 1:7.
 250 Viz Mat. 3:11, pozn. 81.
 251 D. „v Svatém Duchu a ohni“, viz Mat. 3:11; netýká se slova „vodou“ shora v tomto verši.
 252 Viz Mat. 3:12.
 253 N. „napomínaje“, „povzbuzuje“.
 254 N. „stran mnoha jiných věcí“, v orig. prostý 4. pád.
 255 N. „uslýchován“, viz Jan 3:20, pozn. 116.
 256 Vl. „přiložil“.
 257 Viz Mat. 9:10.
 258 D. „uzamkl Jana“, sloveso má předponu, jejíž smysl vyjadřuje opis v textu; lze chápat i ve smyslu zesilují- cím („uzamkl Jana do tuhé vazby“).
 259 D. „ve“.
 260 Viz Mat. 6:32.

- 261 D. „nastal“.
- 262 D. „v Duchu“, tj. „v moci Ducha“, viz Mat. 3:11.
- 263 Viz Marek 1:13.
- 264 Viz Mat. 4:2, 4.
- 265 D. „v bodu času“.
- 266 Tj. „pravomoc nad tímto vším“, n. snad „tuto oblast pravomoci“ (viz kap. 23:7), „panství“, „říši“, „výsostné území“.
- 267 N. „komukoli chci“.
- 268 Viz Mat. 4:9, 10, 6.
- 269 Vl. „pečlivě n. bezpečně ochránili“, „vzali v pečlivou n. bezpečnou ochranu“, nebo také „pod svou ochranou vším provedli“. Sloveso má, v N. Zákoně jediné na tomto místě, zesilující předponu takového významu.
- 270 Viz Mat. 4:6, 7.
- 271 N. „zkoušení“, „svádění“.
- 272 D. „až do jiného období“.
- 273 Vl. „vyživěn“, „odchován“.
- 274 N. „by přečetl“, „by vykonal čtení“.
- 275 Viz Mat. 7:9.
- 276 N. „knížka“, „knížku“, vl. „svitek“; proto se dále mluví o „rozvinutí“ a „svinutí“.
- 277 N. „vyhledal“, „přišel na“.
- 278 Is. 61:1n.
- 279 Viz Marek 13:10.
- 280 N. „propuštění“, „zproštění“, „propuštěné“, „zproštěné“, vl. „v osvobození“ atd.
- 281 N. „příznivý“, „příjemný“ (v. 19); „vážen“, „oceněn“ (v. 24).
- 282 N. „napjatě hleděly“.
- 283 Prostý 3. pád („věnovali mu napjatou pozornost“).
- 284 Zesilující tvar („veskrze n. dokonale splněno“).
- 285 Tj. „přisvědčovali“, n. „kladně se o něm vyjadřovali“.
- 286 Viz kap. 1:14, pozn. 35, v. 29, pozn. 56, a v. 47, pozn. 84.
- 287 N. „půvabu“, „líbeznosti“ („líbezných slovech“).
- 288 N. „zajisté“.
- 289 Zde snad také „příslovi“.
- 290 D. „kolik věcí jsme... se staly“.
- 291 Viz Marek 12:14.
- 292 N. „zavřeno“.
- 293 D. „nastal(a)“.
- 294 N. „do sidónské Sarepty“, D. „do Sarepty Sidónie“; v. 31 obdobně.
- 295 N. „hřebene“, „hřbetu“, D. „na obočí“, podle podoby horského útvaru.
- 296 D. „ho svrhli“.
- 297 N. „střemhlav“.
- 298 Viz Mat. 7:28.
- 299 D. „protože jeho slovo bylo v pravomoci“.
- 300 Viz Marek 1:24, 25.
- 301 N. „úžas“, vl. „strnutí“, srov. Marek 1:27, kde „strnuli úžasem“ je sloveso od tohoto výrazu odvozené.
- 302 D. „spolu mluvili k sobě“.
- 303 Viz Marek 1:27.
- 304 Viz kap. 9:1, pozn. 690.
- 305 N. „pověst“, vl. „hlas“, „zvuk“, „hlahol“, „šumot“, „hukot“.
- 306 D. „vycházela“, ne však jako „vycházejí“, „vycházeli“ ve vv. 36, 41.
- 307 Viz Mat. 4:24.
- 308 N. „silnou“, „těžkou“, vl. „velikou“, odborný lékařský výraz.
- 309 Viz Jan 16:26, pozn. 744.
- 310 Vl. „přistoupil“.
- 311 Jako „pokáral“ ve v. 35.
- 312 Viz Mat. 4:11, 24, pozn. 744.
- 313 D. „jednoho každého“.
- 314 Zde proti vv. 35 a 39 přechodník přítomného času, významu nedokonavého.
- 315 Jako „znali“ u Marka 1:34.
- 316 D. „doléhal“, „naléhal“.
- 317 Viz Mat. 9:10.
- 318 N. „se pustil“, „odrazil“, „vyplul“, „zavesloval“, „zamřil“, v. 4 obdobně.
- 319 N. „do hluboké vody“.
- 320 N. „lovu“ (v. 4), „úlovkem“ (v. 9).
- 321 N. snad „Mistře“, ne však „Učitele“. Slovo to znamená někoho, kdo je nadřazen n. představen n. má právo rozkazovat jiným (dalo by se říci „šéfe“, kdyby toto slovo nemělo tak pouliční ráz); vyskytuje se v N. Zákoně jediné u Lukáše a užívá se ho tu jediné o Kristu.
- 322 D. „přes“, „skrze“.
- 323 D. „na tvém slově“, tj. „na základě tvého slova“; jinak, i pokud jde o slova „nad tím zátahem“ ve v. 9, viz kap. 4:22, pozn. 286.
- 324 N. „obklíčili“, vl. „dohromady uzavřeli n. uzamkli“, „sevřeli“, „semkli“.
- 325 Viz Jan 8:44, pozn. 388.
- 326 Ve v. 7 „*metochoi*“, ve v. 10 „*koinónoi*“, viz Hebr. 2:14; „společníky“ ve smyslu společného provozování živnosti.
- 327 D. „přišli“.
- 328 Vl. „chopili se toho spolu s nimi“.
- 329 D. „vyjdi“.
- 330 Vl. „jejž schytali n. sebrali“.
- 331 Vl. „za živa lovit n. chytat“.
- 332 Viz Mat. 24:39, pozn. 234.
- 333 N. „jal se prosit“.
- 334 Viz Mat. 8:2-4.
- 335 N. „přines“, jako u Mat. 8:4 a Marka 1:44, zde však je sloveso bez předmětu a proto se lépe hodí „obětují“, jež předmětu nevyžaduje. Jinak snad „přines obět“.
- 336 D. „řeč“, „slovo“.
- 337 N. „tím“.
- 338 N. „slyšely“.
- 339 N. „byly uzdravovány“.
- 340 N. „on však“.
- 341 N. „se zdržoval n. pobýval v ústraní“.
- 342 Zatímco se davy scházely, čekal On v ústraní, ja zaměstnán modlitbou.
- 343 N. „byli tam sedící“.
- 444 Viz Marek 2:3, pozn. 49.
- 445 Viz Mat. 12:47, pozn. 513.
- 446 N. „seslali“, „snesli“, „spustili“, ale jiný výraz než u Marka 2:4.

- 447** Viz Mat. 7:16.
- 448** N. „okamžitě přede všemi vstal“, ale jiné sloveso než „vstávej“ ve vv. 23n., totéž jako „vstal“ ve v. 28.
- 449** Viz Marek 5:42, pozn. 214.
- 450** Vl. „nepravděpodobné“, „proti všemu očekávání“, „neuvěřitelné“.
- 451** N. „všiml si“, „spatřil“.
- 452** Viz Mat. 9:9.
- 453** Podle některých rukopisů „šel“.
- 454** N. „rozsáhlé“, „bohaté“, „skvělé“, vl. „veliké“.
- 455** N. „a byl tam početný dav dávkových... leželi u stolu“.
- 456** N. „k“ („obraceli se s těmito slovy k nim“).
- 457** Zde proti znění u Mat. 9:13 a Marka 2:17 dokonavý minulý čas („nejsem zde na to“).
- 458** Viz Mat. 9:13, 15.
- 459** D. „však dni, i když“, n. „dni, a až“.
- 460** Viz Mat. 9:15.
- 461** Tj. „vyříznutou“; D. „od“ („odříznutou“). Některé rukopisy výslovně praví „záplatu, vyříznuv ji z“ (vl. „odříznuv ji od“), tj. „nikdo neodřezává kus nového šatu jako záplatu na šat starý“.
- 462** „Kainos“, viz Hebr. 12:24.
- 463** Viz Mat. 9:16.
- 464** N. „rozstříhá“, „roztrhá n. potrhá“, ale jiný výraz než „potrhá“ ve v. 39.
- 465** D. „i“, „a“.
- 466** Viz pozn. 461, 462, 463; „staré“ ve v. 39 má ovšem jiný význam než ve vv. 36n.
- 467** N. „způsobí popraskání měchů“, jako u Marka 2:22.
- 468** Viz Mat. 9:17.
- 469** D. „pivší staré“, neurčitý čas („napivší se starého“, „kdo se dal do pití starého“, „kdo doposud pil staré n. uvykl pití starého“).
- 470** N. „jemnější“, „příjemnější“, „chutnější“, n. vůbec „lepší“, viz však Mat. 11:30, pozn. 455, kde je týž výraz.
- 471** Výraz „druho-první sobota“ se vysvětluje takto: Rok začínal, pokud šlo o službu Bohu mezi Židy, měsícem Abíbem (hebr. „zelené obilí“), jenž trval přibližně od poloviny března do poloviny dubna. V Lev. 23, kde jsou popsány židovské slavnosti, si lze povšimnout, že kromě obvyklých a týdně se opakujících slavností sobotních začínaly hlavní slavnosti svátkem Minutí (viz Mat. 26:2; 14. Abíbu) a že v přímém spojení s ním bylo nařizeno, aby se v den po sobotě po něm následující obětovaly prvotiny klasů, předobraz to vzkříšení Pána Ježíše, jež nastalo ráno po sobotě týdne Minutí neboli svátků nekvašených chlebů. Sobota přímo následující po svátku Minutí byla tedy tzv. „první“ neboli „veliká“ (Jan 19:31) sobota a po oběti prvotin ráno po této sobotě, v první den týdne, se smělo započít se žní a jít z nově úrody; to předtím dovoleno nebylo, byť obilí stálo zralé na polích. V následující sobotu, „druhou“ po „první“ neboli „veliké“ sobotě, vidíme, že učedníci cestou z obilí jedli, neboť oběť prvotin byla již v první den týdne přinesena; a jelikož se od onoho dne počítalo sedm týdnů – nebo sobot – do svátků dne Padesátky (Skut. 2:1), byla to „první“ z těchto sedmi sobot a zároveň „druhá“ po „první“ neboli „veliké“ sobotě svátků Minutí.
- 472** Viz Marek 2:24.
- 473** Viz Mat. 12:3, 4, 10.
- 474** Jako „bedlivě pozorovali“ u Marka 3:2.
- 475** N. „zda ho v sobotu uzdraví“.
- 476** N. „z čeho ho vinit“, D. „našli jeho obžalobu n. obvinění“.
- 477** „Oida“, vědomé poznání, viz 1 Kor. 8:1.
- 478** Viz Marek 3:3–5.
- 479** Viz Mat. 12:13.
- 480** N. „nerozumem“.
- 481** Jako v kap. 1:65.
- 482** D. „k sobě navzájem“.
- 483** N. „odešel“, nevyjadřuje směr vzhůru, nýbrž ven n. pryč.
- 484** Zde snad (viz poznámku 483 shora) lze číst „k hoře“.
- 485** D. „Boží“.
- 486** N. „přivolal“.
- 487** D. „od“.
- 488** Viz Mat. 10:4, pozn. 367.
- 489** Vl. „místě rovném n. rovinném“.
- 490** N. „být vyléčení“.
- 491** N. „znepokojování“, „trápení“, „sužování“.
- 492** Viz Mat. 12:47, pozn. 513.
- 493** N. „moc, i léčil“.
- 494** N. „ke svým učedníkům“.
- 495** Jako „nasyce“ u Mat. 5:6, nesouvisí však se „zasyce“ ve v. 25 zde.
- 496** Neurčitý čas, jako u Mat. 5:11, pozn. 132.
- 497** Jako „odloučí“ u Mat. 13:49.
- 498** Viz Mat. 5:11, pozn. 130.
- 499** N. „vyhazovali“, „odhazovali“.
- 500** Viz Mat. 5:12.
- 501** D. „těchto“, tj. „záasad n. způsobů jednání“, právě popsaných.
- 502** N. „si počínali vůči prorokům“, jednali n. zacházeli n. nakládali s proroky“, obdobně ve vv. 26n., 31.
- 503** Vl. „jenže“, „nicméně“.
- 504** Viz Mat. 6:2.
- 505** Viz kap. 1:53.
- 506** Viz Mat. 5:44.
- 507** N. „lživým“.
- 508** N. „posloucháte“.
- 509** N. „drž nastaveno“.
- 510** D. „od toho“.
- 511** Vl. „bere n. odnímá n. uchvacuje tvůj“ (v. 29); n. „kdo odnímá n. uchvacuje“ (v. 30); jiný výraz než „vzít“ u Mat. 5:40.
- 512** Viz Mat. 5:40.
- 513** Vl. „nezabraň vzít“.
- 514** Jako „prosi“ u Mat. 5:42 („aiteó“, viz Jan 14:16, pozn. 663), na konci verše s předponou, jejíž smysl vyjadřuje následující „zpět“; touž předponu s týmž významem mají slovesa „dostat“ a „doufat“ ve vv. 34n.
- 515** Viz Mat. 5:42.
- 516** N. „chcete“.
- 517** D. „je“, tj. „jaký máte“.
- 518** Jako „konat dobro“ ve v. 9, zde však tvary přít. času (nedokonavé).

- 519 N. „působí“, jako shora a ve v. 35.
 520 D. „zpět dostali stejné“.
 521 N. „milujete-li“, dále obdobně.
 522 N. „nelaskavým“, „neochotným“.
 523 N. „k nevděčníkům a zlosynům“; stran výrazu „zlosynům“ viz Mat. 13:19.
 524 N. „laskavý“, „dobrotivý“, „něžný“.
 525 Slovosledem je zde vyjádřen důraz na zájmeně „on“ („je to on, jenž je“ atd.).
 526 D. „stávejte se“; viz také Zjev. 2:10.
 527 N. „podrobeni soudu“.
 528 Viz Mat. 12:7; nesouvisí s předchozím „nesuďte“ a „souzení“.
 529 Tj. dluhů apod.; jinak „promlňte a bude vám prominuto“, „propouštějte a budete propuštěni“ (tj. z otroctví).
 530 Viz Mat. 5:16, pozn. 141.
 531 Vl. „přetékající“, tj. „vrchovatě nasypanou“.
 532 Záhyb šatu na prsou, jehož se užívalo jako kapsy.
 533 Viz Mat. 15:14; 10:24.
 534 N. „přivedený k dokonalosti“, „hotový“ (s výukou), „dosáhší plně způsobilosti“.
 535 N. „prohlížíš“ (v. 41), „nepozoruje“ (v. 42), na obou místech též výraz.
 536 Viz Mat. 7:3–5, 17; 12:23.
 537 D. „ze“; zde proti Mat. 7:16, 20 nikoli „od“.
 538 Viz Marek 12:26.
 539 N. „přednáší“, „předkládá“, „projevuje“, „vynáší“, ale jiný výraz než u Mat. 12:35.
 540 Viz Mat. 12:34.
 541 N. „mě nazýváte“.
 542 N. „ukáží“, „prozradím“ (jako něco tajného); jako „předem varoval“ u Mat. 3:7.
 543 N. „poučím n. upozorním vás“.
 544 Neurčitý čas („jal se kopat“, „vykonal kopání“).
 545 N. snad „jenž se prokopal hluboko“.
 546 N. „narazila“, vl. „přitrhla“.
 547 N. „jím otfáš“.
 548 Vl. „na skálu“, jako v předchozí větě.
 549 N. „slyšel“ (Mat. 5:21).
 550 Neurčitý čas („nevykonal“, n. v tom smyslu jako „povolávat“ u Mat. 9:13).
 551 Vl. „průlom“, „trhlina“.
 552 D. „stalo (n. snad „ukázalo“, „projevilo“) se velikým“.
 553 N. „dokončil“, D. „naplnil“.
 554 N. „výroky“.
 555 N. „v uši“.
 556 D. „chystal se skonávat“, viz Mat. 16:27, pozn. 714.
 557 N. „cenný“, „toho si vážil“.
 558 Vl. „tak, aby“, viz Mat. 8:34.
 559 Vl. „zplna n. veskrze zachránil“, jako „veskrze vyhojení“ u Mat. 14:36.
 560 N. „tohoto dopřál“, „toto poskytl“, „toto *dobrodiní* n. tuto *laskavost* prokázal“. Tvar lze chápat i jako budoucí čas („jemuž... vyhovíš“). Sloveso je ve středním slovesném rodu, jenž zde, jak se zdá, vyjadřuje uctivé odvolání na dobrou vůli osloveného („bys byl tak laskav a vyhověl“, „bys byl ochoten vyhovět“).
 561 N. „a synagogu nám zbudoval on“, viz kap. 6:35, pozn. 525.
 562 Viz Mat. 11:19.
 563 D. „pravě“.
 564 N. „nenamáhej n. neobtěžuj se“, jiný výraz než v kap. 6:18, týž jako u Marka 5:35.
 565 Viz Mat. 8:8–10.
 566 N. „shledali, že ten nevolník, jenž byl nemocen, je“.
 567 Podle některých rukopisů „v další den“.
 568 N. „dosti“, „hodně“.
 569 D. „a hle“, asi ve smyslu „stalo se, že hle“. Viz Mat. 9:10.
 570 D. „své matce“ („jenž byl své matce jednorozeným synem“, „jehož měla jeho matka jako jednorozeného syna“).
 571 Viz Mat. 9:36.
 572 N. „vstaň“, „buď vzkříšen“ (v. 14), „byl probuzen veliký prorok“, „bylo dáno povstat velikému proroku“ (v. 16), na obou místech totéž sloveso.
 573 Viz Mat. 24:39.
 574 Viz kap. 5:15; nikoli jako zde ve v. 22.
 575 Vl. „celém Júdsku a ve všem okolním kraji“.
 576 Viz Mat. 2:8; jako „ohlaste“ zde ve v. 22.
 577 Viz Mat. 11:3.
 578 Viz Marek 3:10.
 579 Viz Mat. 11:5, 6.
 580 Viz Mat. 11:7, 8.
 581 N. „trvaj“, „zůstávají“, vl. „jsou“, „existují“.
 582 N. „honosném“, „slavném“.
 583 N. „rozmařilosti“, „bujnosti“, „rozkoši“, „požitcích“.
 584 N. „na královských dvorech“, n. snad „mezi dvořany“; srov. Jan 4:46, 49, kde je užito příbuzného výrazu.
 585 Viz Mat. 11:10, 11.
 586 N. „se dali pokřtít“, D. „byvše pokřtěni“, „davše se pokřtít“, v. 30 obdobně.
 587 Viz Mat. 22:35.
 588 N. „usnesení“, „záměr“.
 589 Jako „rušíte“ u Marka 7:9.
 590 Viz Mat. 11:16–19.
 591 N. „u něho“.
 592 Vl. „zvěděla s plnou jistotou“, viz Mat. 7:16, pozn. 261.
 593 Vl. „obstarala“, „přinesla“.
 594 Viz Mat. 26:7.
 595 N. „skrápět“, „svlažovat“, „zalévat“; ve v. 38 neurčitý čas („skropila“, „svlažila“, „zalila“).
 596 N. „pokrývala polibky“, smysl předpony, již zde má sloveso „líbala“; jako „zlíbal“ v kap. 15:20; Mat. 26:49. V. 45 obdobně.
 597 N. „poznával“, „byl schopen poznat“.
 598 N. „že“, „protože“.
 599 Vl. „půjčovatel“.
 600 N. „jakýsi věřitel měl dva dlužníky“.
 601 Viz Mat. 18:28.
 602 Viz kap. 23:40.
 603 Vl. „co odvezdat n. odvést“.
 604 Vl. „daroval“, jako „uštědřil“ ve v. 21, „projvil milost“, jako v 2 Kor. 2:7.
 605 D. „tato“.

- 606 D. „nevynechala mezitím (tj. „ani chvilku“), líbajíc“.
- 607 Neurčitý čas („pocítila n. projevila mnoho lásky“).
- 608 N. „mezi sebou“.
- 609 Viz Mat. 9:22, pozn. 349, 350.
- 610 Vl. „v pokoj“, „do pokoje“.
- 611 Viz Mat. 9:10.
- 612 N. „putoval po všech městech a vsích“ (v. 1); „z města za městem“ (v. 4).
- 613 Ve smyslu stavovém (výsledek dřívějšího uzdravení).
- 614 N. „z Magdaly“ (Mat. 27:56).
- 615 Viz Mat. 2:6, pozn. 29 (netýká se vv. 2, 4, 12, 13n.).
- 616 N. „ho podporovaly“, „o něho pečovaly“.
- 617 D. „skrze“.
- 618 Vl. „setbu“, v. 11 obdobně.
- 619 Viz Mat. 13:4.
- 620 Viz Řím. 6:5, pozn. 300.
- 621 N. „blahodárné“ (v. 8), „dobrotivé“ (v. 15). Viz Mat. 7:11.
- 622 N. „urodil“ (nesouvisí s „úrodu“ níže), vl. „vytvořilo“.
- 623 D. „je“.
- 624 Viz Mat. 13:12, pozn. 527.
- 625 N. „slovo přijímají“, jiný výraz než „přijímá“ u Mat. 13:20 a obdobně u Marka 4:16. Slovo, jehož je zde použito, znamená „přijímají se souhlasem n. schválením“, podobně jako „vpoštějí“ u Marka 4:20, kde však má zpřesňující předponu.
- 626 N. „pokušení“.
- 627 N. „se odvracejí“, vl. „odstupují“, viz kap. 2:37, pozn. 204.
- 628 N. „do“.
- 629 D. „tito“.
- 630 D. „jsou spolu zadušováni“; je to trpný rod slovesa u Mat. 13:22 přeloženého „spolu dusí“.
- 631 Viz Mat. 13:22.
- 632 Jednotné číslo.
- 633 N. „nedospívají k zralosti“.
- 634 Jako u Mat. 13:8.
- 635 Zde také „pocivém“, „upřímném“.
- 636 N. „vytrvalosti“, viz Jak. 5:11.
- 637 Vl. „zahaluje“, „zastírá“.
- 638 Viz Mat. 5:15.
- 639 N. „skrytého“.
- 640 N. „ukrytého“.
- 641 N. „hledte“, „mějte se na pozoru“.
- 642 Viz Mat. 13:12.
- 643 N. „co si myslí“.
- 644 Jako „přibylí“ u Mat. 2:1; zde v orig. rovněž množné číslo.
- 645 Viz Mat. 2:8; 12:38; 7:24; 9:10.
- 646 Viz Marek 4:35, 37.
- 647 D. „veskrze naplňování“.
- 648 Viz Marek 4:38.
- 649 N. „byv probuzen“, „vstav“.
- 650 N. „příboj“, „vzdutí“, „vřavu“, „nápor“.
- 651 Viz Mat. 8:26.
- 652 N. „byli jati bázní a“.
- 653 Viz Mat. 8:27, 28, pozn. 312.
- 654 Tj. „na protějším břehu“.
- 655 D. „od značně dlouhých časů“.
- 656 N. „mezi hrobkami“.
- 657 Viz Mat. 8:29.
- 658 Viz Marek 5:7.
- 659 Neurčitý čas („nezačnejte mučit“).
- 660 N. „dávno“, D. „mnohými časy“.
- 661 N. „jaké je tvé“, D. „jaké je ti“.
- 662 Viz Mat. 26:53.
- 663 D. „v hoře“, snad „u samé hory“ n. „v horách“, srov. kap. 6:12; jinak „i pášlo se tam na hoře stádo vepřů“.
- 664 Viz Marek 5:12, některé rukopisy však zde mají nedokonavý minulý čas, jako ve v. 31.
- 665 D. „do oněch“.
- 666 Viz Marek 5:14.
- 667 N. „našli toho člověka, od něhož... vyšli, jak“.
- 668 Viz Marek 5:15.
- 669 Viz Mat. 9:21, pozn. 349; 6:32.
- 670 Viz Mat. 14:15.
- 671 Snad ve smyslu „hledě se vrátit“, n. „když se budeš vracet... vypravuj“.
- 672 Jako „vylíčili“ u Marka 5:16, tam však neurčitý čas, zde rozkazovací způsob času přítomného s významem nedokonavým („vylíčuj“, „lič“).
- 673 N. „odešel a chodil po celém tom městě, hlásaje“.
- 674 Viz v. 30.
- 675 N. „zastával úřad přednosty“, sloveso jako v kap. 7:25, pozn. 581.
- 676 Jako „spolu dusí“ u Mat. 13:22, tj. „svíraly jakoby až k zadušení“.
- 677 D. „od dvanácti let“ („od doby před dvanácti lety“).
- 678 Viz Marek 5:25.
- 679 Viz Mat. 2:6, pozn. 29.
- 680 Vl. „nepodařilo se jí, by byla uzdravena“.
- 681 Viz Mat. 9:21.
- 682 D. „kdo je ten, jenž“.
- 683 N. „obkličují“.
- 684 D. „poznal ode mne vyšedší“.
- 685 Viz Marek 7:24, pozn. 321.
- 686 N. „ohlásila“, „podala zprávu“ (Mat. 2:8).
- 687 Viz Mat. 9:2, 22, pozn. 349, 350.
- 688 N. „zemřela“, dokonavý minulý čas.
- 689 Viz Marek 5:35, 41–43.
- 690 N. „dal jim moc a právo“.
- 691 Zde je proti Mat. 10:1 překlad doslovný.
- 692 Viz Marek 5:20; netýká se v. 6.
- 693 D. „stříbra“.
- 694 D. „kolikkoli jich“; netýká se v. 4.
- 695 N. „nebudou ochotni přijmout“, přítomný čas vyjadřuje trvalý postoj.
- 696 N. „rozcházel se“.
- 697 Viz Mat. 14:1.
- 698 N. „bezradný“, „v rozpacích“.
- 699 Viz Mat. 28:7.
- 700 D. „protože se od některých říkalo, že byl... a od některých... a od dalších“.
- 701 D. „prorok, jeden z dávnych“.
- 702 Vl. „jak veliké věci“, jako v kap. 8:39, n. „kolik věcí“.
- 703 Některé rukopisy mají znění „ústraní k městu zvanému“.

- 704** Viz Mat. 14:15.
705 Viz Marek 6:36.
706 N. „vyhledali“, „opatřili“.
707 Vl. „stravování“, „zásobování“.
708 Viz Mat. 14:16; 24:39; 14:20.
709 N. „zbylo, bylo... košíků (Mat. 14:20) úlomků“.
710 Viz Marek 6:15.
711 Viz Mat. 21:24; 16:21, 24, 25.
712 N. „kráčet“, „jít“, „ubírat se“.
713 Některé rukopisy mají znění „zřekni se“ (Mat. 16:24).
714 Viz Mat. 16:24; „chápej se“ (neurč. čas) je týž tvar jako „chop se“ tam, zde jej však vzhledem k následujícímu „denně“ nutno chápat ve smyslu opakovaně zaujímaného postoje.
715 Viz Mat. 16:25, 26.
716 Jako „ztratit“ ve v. 24.
717 Viz Mat. 16:26, pozn. 713.
718 D. „člověk, získav... a zahubiv nebo poškodiv“.
719 Viz Mat. 7:22, pozn. 268; 9:10.
720 N. „zářivým“, „vyzařujícím“, vl. „vybleskujícím“, „blesky vysílajícím“.
721 D. „muži, kteří n. již“, viz Mat. 2:6, pozn. 29; zde je smysl „nebyl to nikdo jiný než...“ n. „byl to sám...“
722 N. „líčili“, „projednávali“, „ohlašovali“.
723 N. „odchodu“, „skonu“, vl. „cestě ven“.
724 Viz Mat. 16:27, pozn. 714.
725 Vl. „plnit“.
726 Vl. „zatižení“, „ztěžklí“ (Mat. 26:43; Marek 14:40).
727 Smysl předpony násl. slovesa.
728 N. „s ním rozcházejí n. nadobro loučili“.
729 Viz Mat. 17:4.
730 D. „nevěda“.
731 Viz Mat. 17:5.
732 Podle někt. rukopisů „při vstupu oněch“; je to asi dodatečná změna, již se textu dodalo takového smyslu, jako by do oblaku byli vstoupili Mojžíš a Eliáš a ne učedníci.
733 N. „se ulekli“.
734 N. „zachovali mlčení“, neurčitý čas slovesa „mlčet“, jenž zpravidla (např. Skut. 15:13) znamená „umlknout“, zde však jde o to, že od této chvíle až do určené doby (Mat. 17:9) o té věci pomlčeli.
735 Viz Mat. 2:8, pozn. 36.
736 D. „mi“, viz kap. 7:12, pozn. 570; netýká se v. 35.
737 D. „lomcuje jím s pěnou n. pěněním“.
738 N. „sužuje“, „drtí“, „kruší“, „stírá“.
739 N. „se vzdaluje“, „odchází“, „couvá“.
740 Viz Mat. 17:17.
741 Viz Marek 9:19.
742 N. „prudec lomcovat“; také „démon jím trhl a smýkl n. prudec zalomcoval“.
743 N. „vrátil“.
744 Viz kap. 1:29, pozn. 56.
745 N. „Božím veličenstvím“ (2 Petr 1:16).
746 D. „od nich“, tj. „mimo dosah jejich chápání“.
747 Tj. „jeho smysl a význam“.
748 N. „vnímáním nepostihli“, „nevcítíli“.
749 D. „mezi nimi“ („vniklo a mezi nimi se projevílo“).
750 N. „dohadování“, „přemýšlení“, ve v. 46 také „hádka“, „spor“; souvisí se slovesy u Marka 9:33, pozn. 413, a v. 34, pozn. 415.
751 Viz Mat. 18:1.
752 Viz kap. 1:47, pozn. 84, a Mat. 18:5.
753 Tj. „trvale zaujímá takové postavení n. chová takové smýšlení“, viz kap. 7:25, pozn. 581; ne jako „je“ na konci verše.
754 Viz Mat. 11:11.
755 Viz Marek 9:38–40.
756 N. „přijeti“, „vznesení“, viz Skut. 1:2.
757 Viz Mat. 9:10.
758 D. „tvář upevnit“.
759 Vl. „takže by“.
760 D. „mu připravili“, tj. „ubytování a pohoštění“.
761 Vl. „se ubírala“, D. „byla ubírající se“.
762 Viz Mat. 21:1; 20:21.
763 Slova v závorkách jsou doložena, nejmírněji řečeno, velmi nedostatečně; to platí ještě větší měrou o první části verše 56, jak ji mají starší překlady.
764 Viz Mat. 18:19, 20.
765 N. „označil“, „jmenoval“.
766 Viz Mat. 16:27, pozn. 714.
767 N. „přicházet“.
768 Viz Mat. 9:37, 38.
769 Vl. „blaze spočine“, „pohoví si“, výraz vyskytující se v N. Zákoně jen zde a v Řím. 2:17.
770 Tj. „na tom domě“ nebo „na synu pokoje“.
771 Viz Mat. 2:12.
772 N. „co vám nabídnou“, D. „ty věci, jež jsou u nich n. od nich“.
773 Viz Mat. 12:9, pozn. 464.
774 Vl. „ty věci, jež se vám budou“.
775 Podle některých rukopisů „budete vcházet“, jako ve v. 8. Tytéž rukopisy mají ve v. 5 znění „vejdete“.
776 Viz Mat. 11:23.
777 N. „naslouchá vám, naslouchá mně“.
778 N. „neuznává“, „odmítá“, „zavrhuje“, tak v celém verši.
779 D. „v tvém jménu“ (v. 17), „v tomto“ (v. 20).
780 N. „jsou nám („vám“) podřízeni“.
781 N. „viděl jsem“, „díval jsem se na“.
782 N. „silou“.
783 N. „ale“.
784 Vl. „byla“, v dějovém smyslu („stalo se tak“); některé rukopisy však zde mají dokonavý minulý čas ve smyslu stavovém.
785 Viz Mat. 11:25.
786 N. „utajil“.
787 Viz Mat. 11:25–27.
788 Objektivní poznání, viz 1 Kor. 8:1.
789 Viz Mat. 11:27.
790 N. „vidí ty věci, jež vidíte“, v. 24 obdobně, je to však jiný výraz než „uvidět“ a „neviděli“ ve v. 24.
791 N. „chtěli“ (Mat. 20:21), zde neurčitý čas („bylo to jejich přáním n. tužbou po celý život“, n. také ve smyslu „pojali přání n. zatoužili“; lze chápat i ve smyslu opakovacím: „často n. mnohokrát zatoužili“, srov. kap. 1:55,

- pozn. 102). Ve v. 29. je totéž sloveso ve tvaru přítomné-ho času, významu nedokonavého.
- 792** Viz Mat. 22:35.
- 793** Vazba jako u Mat. 16:1, sloveso však má zesilující předponu jako u Mat. 4:7, pozn. 270; také ve smyslu „chtěje ho (důkladně) vyzkoušet“.
- 794** D. „co vykonaje zdědím“.
- 795** Deut. 6:5.
- 796** Viz Mat. 22:37; tamní pozn. 984 se však zde netýká slov „z celého svého srdce“, kde vazba jako u Marka 12:30.
- 797** Lev. 19:18.
- 798** Viz Mat. 5:43.
- 799** Vl. „fekl“, předchozí sloveso, zde přeložené „ujav se slova“, však má i význam odpovědi na slova jiného, jich doplnění n. odporování jim.
- 800** Viz Mat. 21:1, pozn. 882.
- 801** N. „do rukou lupičů“; předchozí sloveso má předponu vyjadřující pojem obklíčení.
- 802** Zde snad i „obrali“.
- 803** N. „octl“, „se k tomu místu dostal“.
- 804** Viz Mat. 9:36.
- 805** N. „potíraje je olejem a vínem“, volněji „obvázal jeho zranění obkladem n. přiložil na jeho zranění obklad z oleje a vína“. Zde, jakož i v celém tomto oddíle, je použito odborného lékařského názvosloví; tak je tomu často v Lukášových spisech.
- 806** N. „útulný“, „noclehárny“, ne však jako v kap. 2:7. Byl to tzv. „*karavanseraj*“, útulna n. přístřeší pro karavany. Slovo vl. znamená „místo, kde se každý přijímá“. Výraz ve v. 35 s tímto slovem souvisí („majiteli útulny n. noclehárny“).
- 807** N. „přijal ho do své péče n. ošetřování“, v. 35 obdobně.
- 808** Vl. „na“.
- 809** N. „zaplatím“, „odevzdám“, „odvedu“, „vrátím“.
- 810** N. „až se budu vracet“.
- 811** Viz Mat. 17:25.
- 812** N. „byl“ (sloveso je v dokonavém minulém čase – „stal se a zůstal jím“).
- 813** Viz Mat. 5:43; zde D. „tím, jenž byl n. je blízko“. Lze také číst „se projevil n. ukázal n. zachoval jako blízký“.
- 814** Vl. „toho“.
- 815** Jiná vazba a jiná předpona slovesa než ve v. 30.
- 816** D. „vykonal“, neurčitý čas slovesa na konci verše přeloženého „jednej“.
- 817** N. „ubírej se, podobně jednej i“.
- 818** D. „přijala pod střechu“, tj. „přijala pohostinsky“.
- 819** Podle některých rukopisů „Páně“.
- 820** N. „přespříliš zaujata n. zaměstnaná“, „odpoutávána n. roztřívána“, D. „vůkol n. sem-tam strhována“.
- 821** N. „rozsáhlou“, „pílňou“, „horlivou“, D. „mnohou“.
- 822** N. „pro samou obsluhu“, „vzhledem k samé obsluze“, vl. „okolo samé obsluhy“; předložka je totožná s předponou předchozího slovesa – „byla pro samou obsluhu v jednom kole n. víru“, „točila se okolo samé obsluhy“. Táž předložková vazba je ve v. 41 („stran mnoha věcí“).
- 823** N. „stanula nad ním“, viz kap. 2:9, pozn. 150.
- 824** N. „nevadí ti to“; viz také Mat. 22:16.
- 825** Vl. „opustila“ (Mat. 16:1).
- 826** N. „řekni jí tedy n. přeče“.
- 827** Vl. „aby se toho spolu se mnou chopila n. ujala“.
- 828** Viz Mat. 6:25.
- 829** N. „vzrušuješ“, „jsi podrážděna“, „působíš si nepokoj n. zmatek“.
- 830** Viz Mat. 7:11; 2:6.
- 831** N. „když on se na kterémisi místě modlí“.
- 832** Vl. „podle toho, jak“.
- 833** N. „naučil“, viz však Mat. 5:19, pozn. 148; 9:13, pozn. 336.
- 834** Viz Mat. 6:6, pozn. 196, 11.
- 835** D. „sami“.
- 836** D. „každému nám dlužnému“.
- 837** Viz Mat. 6:13; 11:19.
- 838** Vl. „přenechej“, „pokoptyni“, jiný výraz než v kap. 6:34 a u Mat. 5:42.
- 839** N. „se u mne objevil n. octl“, viz Mat. 3:1, pozn. 60.
- 840** Vl. „zvenit“.
- 841** N. „neobtěžuj mě“, „nedotírej na mne“; viz také Mat. 26:10, pozn. 1137.
- 842** N. „zavřené“.
- 843** N. „aspoň“, „ať je jakkoli“.
- 844** N. „dotěrnost“, „drzost“, „neodbytnost“, „neskromnost“.
- 845** Viz Mat. 7:7n., 10.
- 846** D. „chléb – což mu podá kámen... rybu – což mu podá hada“, jako ve v. 12 a u Mat. 7:10, pozn. 249.
- 847** Viz kap. 7:25, pozn. 581; 8:41, pozn. 675. Je to jiné slovo než u Mat. 7:11; vyjadřuje trvalý stav.
- 848** Viz Mat. 7:11.
- 849** N. „spíše Otec, jenž z nebe dá“.
- 850** N. „jal se n. počal mluvit“.
- 851** Viz Mat. 8:27; 9:34 (táž vazba je zde ve v. 20); 16:1.
- 852** Viz Marek 8:11.
- 853** Viz Mat. 12:25.
- 854** N. „myšlenek“, „pletich“, „spekulací“, výraz vyskytující se v N. Zákoně jedině zde. Starověcí lékaři jim označovali různé vrtochy a chorobné představy a úvahy nemocných.
- 855** Viz Marek 3:24.
- 856** N. „veskrze rozdělen(é)“.
- 857** N. „dům padá na dům“.
- 858** Viz Mat. 12:26, 28.
- 859** N. „kdykoli“.
- 860** N. „plně n. důkladně ozbrojen n. vyzbrojen“.
- 861** N. „dům“, „dvůr“, viz Mat. 26:69.
- 862** N. „je to, co má“ (Mat. 19:21, pozn. 835).
- 863** N. „míru“, „pokojí“.
- 864** N. „zvítězí nad ním“ (Jan 16:33).
- 865** Viz Marek 4:15.
- 866** Výraz vyskytující se v Novém Zákoně jedině zde a v Ef. 6:11, 13.
- 867** Vl. „svlečenou zbrojí“, množné číslo poukazuje na jednotlivé její složky n. součásti.
- 868** D. „jeho kořisti“.

- 869** Vyjadřuje charakter osob.
- 870** Viz Mat. 12:30, 43–45; 19:12.
- 871** Neurčitý čas, ve smyslu Mat. 9:13, pozn. 336, n. „útroby, jež tě donosily n. odnosily, a prsy, jež“ – poněkud volněji – „tě odkojily“.
- 872** Vl. „prsni bradavky“.
- 873** N. „raději“, „právě naopak“.
- 874** N. „podlé“, jako ve v. 26.
- 875** Ve v. 31 se vztahuje na „muže“, ve v. 32 na „pokolení“.
- 876** Viz Mat. 12:42.
- 877** Vl. „hranic“, „nejzastých n. posledních končin“.
- 878** Viz 1 Kor. 1:21.
- 879** N. „sklepa“.
- 880** N. „svit“, jako „lesku“ u Mat. 24:29.
- 881** N. „by bylo“, „bude“; netýká se druhého „je“ ve v. 34.
- 882** Viz Mat. 6:22.
- 883** N. „všiměj si tedy, zda to... v tobě, není“.
- 884** D. „nějaké“, „některé“.
- 885** N. „naprosto“, „úplně“, totéž slovo a v téměř tvaru jako „celé“ v první části verše, zde je ho však použito jako příslovce.
- 886** Vl. „bleskem“.
- 887** N. „jakýsi“.
- 888** N. „posnídal“, „posvačil“.
- 889** Viz Mat. 15:35; 22:4.
- 890** Vl. „nesmočil“, „nenamočil“, viz Marek 7:4.
- 891** N. „co se vás týče“, D. „nyní“.
- 892** D. „to, co je zevnitř“, jako ve v. 40.
- 893** Viz Mat. 23:25.
- 894** N. „podlostí“ (Mat. 22:18).
- 895** N. „nerozumové“.
- 896** D. „jež jsou uvnitř“ (nesouvisí se „zevnitř“ ve v. 40), tj. „u vás n. mezi vámi“.
- 897** D. „ty věci, jež jsou uvnitř, dávejte jako“.
- 898** N. „přecházíte“, „obcházíte“.
- 899** N. „lásku k Bohu“.
- 900** Viz Mat. 23:23, 29.
- 901** N. „nerozeznatelné“, „zakryté“, „nejsou patrné“.
- 902** N. „kráčeje“, „chodíce“.
- 903** N. „ubližuješ i nám“.
- 904** N. „náklady“, jako u Mat. 11:30; slovo „zatěžujete“ je odvozeno od tohoto výrazu, jako „obtěžení náklady“ u Mat. 11:28.
- 905** Viz Mat. 23:23.
- 906** Výraz vyskytující se v N. Zákone jen zde; označoval se jím jemný, lehoučký, šetrný dotyk, jakým lékař ohledává chorobné místo na těle.
- 907** Výraz vyjadřuje i zálibu a uspokojení.
- 908** N. „vstupují“, slovesný tvar vyjadřuje charakter osob bez ohledu na čas. Viz Mat. 23:13.
- 909** Neurčitý čas, ve smyslu jako v kap. 1:55, pozn. 102, n. Mat. 9:13, pozn. 336.
- 910** Vl. „hrozně“.
- 911** Sloveso zde přeložené „základně se vpytávat“ se v N. Zákone vyskytuje jedině zde; znamená zde „dávát někomu podnět n. snažit se někoho přimět n. pohnout („vyprovokovat“) k nepřipraveným n. neuváženým výrokům“, „vpytávat se tak, aby se dotazovaný podřekl“.
- 912** D. „stran více“, snad ve smyslu „více a více“.
- 913** N. „ulovit“ (jiný výraz než u Marka 12:13), „vylákat“. Některé rukopisy vyznačují slova „snažili se“; podle nich by bylo záhodno překládat „číhali na něho, by zachytili“.
- 914** D. „aby ho obžalovali“.
- 915** N. „mezitím“.
- 916** N. „byl svolán n. shromážděn“, v tom smyslu jako „svolat“ u Mat. 23:37.
- 917** D. „se sešly desetitisíce davu“.
- 918** Někteří čtou, říkají: Nejprve dávejte“, podle názoru JND však zbytečně. Byla to první věc, již měl na srdci, aby jim ji řekl.
- 919** Vl. „před kvasem“, D. „od kvasu“, jako u Mat. 16:6, kde je použito téhož slovesa, zde však je k němu připojeno zvrtné zájmeno, přeložené „sami na sebe“ (vl. „sami sobě“ – „věnujte sami sobě pozornost“. Viz také Skut. 20:28).
- 920** Viz Mat. 2:6.
- 921** Zde je proti Mat. 10:26 sloveso se zesilující předponou, s níž se v N. Zákone vyskytuje jedině zde („plně n. zcela zastřeno“).
- 922** Viz Mat. 10:26.
- 923** D. „kolik věcí“.
- 924** Jako „za to, že“ v kap. 1:20.
- 925** Neurčitý čas, viz kap. 1:55, pozn. 102; také ovšem „řekli“, „promluvili“.
- 926** N. „uslyšeli se“.
- 927** V téměř smyslu jako „v ucho“ u Mat. 10:27.
- 928** Viz Mat. 24:26; 10:27; 11:19; 10:28, pozn. 398, zde však neurčitý čas.
- 929** Vl. „po tomto“.
- 930** Vyjadřuje spíše charakter osob než samu skutečnost („před lidmi zabíjejícími... a... nemajícími“).
- 931** N. „nemají, co by nadto“.
- 932** Viz kap. 6:47, pozn. 542, 543.
- 933** Viz Mat. 10:28, pozn. 399.
- 934** N. „vhodit“, „vstrčit“.
- 935** Viz Mat. 10:28, 29.
- 936** Vl. „před Bohem“, ale jiná předložka než „před“ ve v. 8 (dvakrát), táž jako „v přítomnosti“ ve v. 9 (rovněž dvakrát). Jiná než obě tyto předložky je předložka „před“ ve v. 11.
- 937** N. „nýbrž“ („nejen to, nýbrž i“).
- 938** Viz Mat. 6:26; 16:24, pozn. 709.
- 939** Táž předložka jako u Marka 3:29, viz tam.
- 940** Vl. „vlády“, představitelé vládnoucí moci.
- 941** Množné číslo zpravidla překládané „pravomoc“; znamená nositele pravomoci, osoby nebo orgány vykonávající pravomoc.
- 942** Viz Mat. 6:25, přítomný čas vyjadřující trvání stavu, ve v. 11 proti Mat. 10:19, ale některé rukopisy i zde mají neurčitý čas jako tam.
- 943** D. „co“ („co máte odpovědět n. na svou obhajobu uvést“).

- 944** Viz Mat. 10:19, pozn. 384, 385, zde totéž použít slovesných způsobů; 16:6.
- 945** Viz Mat. 16:6, pozn. 695; Ef. 5:3, pozn. 189.
- 946** D. „v tom“.
- 947** D. „není... jeho život z toho (tj. „nepochází... z toho“), co je jeho“.
- 948** Vl. „pozemek“.
- 949** Vl. „dobře n. hojně vyneslo“, „vydalo dobrý n. hojný výnos“.
- 950** N. „co učiním“, „co bych učinil n. měl učinit“; týž tvar je ve v. 18, smysl jako v textu.
- 951** N. „své úrody (nesouvisí se „zarodilo“ ve v. 16) n. plody“ (nesouvisí s „plodiny“ ve v. 18).
- 952** N. „výtěžky“.
- 953** Vl. „dobré věci“, v. 19 obdobně; viz Mat. 7:11.
- 954** „Duše“ ve vv. 19n. a „žítí“ ve vv. 22n. (nikoli „život“ ve v. 15) jsou překlady jednoho a téhož výrazu.
- 955** Viz Mat. 26:45.
- 956** N. „pojez, popij“, „najez se, napij se“.
- 957** N. „poprávej si“, „užívej si“, „veď veselý n. blahobytný život“.
- 958** D. „tvou duši... vyžadují“; Lukáš často užívá 3. osoby množného čísla k vyjádření dějů n. činností, jež se obvykle vyjadřují trpným rodem.
- 959** N. „čí budou“, „komu případnou“, D. „komu budou“.
- 960** „Střádá poklady“ je jediné slovo, sloveso odvozené od slova „poklad“, jako „(ne)střádejte“ u Mat. 6:19n.
- 961** N. „hojnost“, jako v kap. 1:53.
- 962** Viz Skut. 7:31, pozn. 419.
- 963** N. „zásobárnu“, „skladiště“, to je původní význam tohoto slova, jež potom také znamená vnitřní místnost, určenou pro soukromí (Mat. 24:26, pozn. 1055).
- 964** Viz Mat. 6:27, 29, 25.
- 965** Viz Mat. 6:29, 33, pozn. 235.
- 966** N. „kolísavé myslí“, „v napětí“, „nepokojní“ následkem starostí o tyto věci.
- 967** Slůvko „ty“ zde nahrazuje zdůrazňující člen, jež zde má původní text a jež vyznačuje charakter („nebojte se vy, kteří jste“). Je to charakter, jež jim Kristus dává jako takovým, kteří k Němu lnou uprostřed světa.
- 968** Jako „jsem našel svou slast“ u Mat. 3:17, tam však je předložková vazba („v němž“), zde prosté sloveso.
- 969** Neurčitý čas („prodejte“, „dejte“, „pořiďte“, tj. „každý z vás“; n. „dejte se do prodávání“ atd.).
- 970** Viz Mat. 19:21.
- 971** N. „co je vaše, rozprodejte a rozdejte jako“.
- 972** N. „sami sobě“.
- 973** N. „se neopotřebovávají“, „nestárnou“.
- 974** N. „nevýčerpateľný“, „trvalý“, „nepomíjející“, „na ceně neztrácející“, „neselhávající“.
- 975** Vl. „naprostou zkázu“, „skrz naskrz neprožívá n. nerozžívá“.
- 976** N. „vrátil“, „nastoupil zpáteční cestu“, vl. „odloučil n. uvolnil se“. Toto slovo se v N. Zákonež vyskytuje jen zde a ve Fil. 1:23; používalo se ho mimo jiné o lodí, jež před vyplutím z přístavu zvedá kotvy a uvolňuje pouťací lana.
- 977** Viz Mat. 22:2, pozn. 946.
- 978** N. „shledá“, „najde“.
- 979** N. „přistoupí“, předpona však je táž jako v kap. 1:19, pozn. 44, a dodává slovesu zde obdobného významu, „předstoupí k službě“.
- 980** Slovo „nevolníci“ je zde nedostatečně doloženo; bez něho spočívá silnější důraz na slově „onino“.
- 981** Viz Mat. 24:43–45; poznámka 1075 u Mat. 24:43 se slova „toto“ zde ve v. 39 netýká.
- 982** Nevolník pověřený správou n. řízením domu.
- 983** Viz Jan 8:44, pozn. 388; netýká se v. 43.
- 984** N. „pšenice“, „chleba“, „pokrmu“.
- 985** Viz Mat. 24:47, 48, 50, 51; předložková vazba, jež je u Mat. 24:45; je zde ve v. 42.
- 986** Viz Mat. 6:10.
- 987** Vl. „k (tj. „vzhledem n. se zřetelem k“) jeho vůli“. Tato předložková vazba znamená, že měl mít vůli svého pána před sebou jako cíl, k jehož uskutečnění měly směřovat všechny jeho snahy, a nebylo-li tomu tak, pak selhal nejen ve skutečném vykonání pánovy vůle, nýbrž i ve svém úmyslu n. předsevzetí; nejen že ji nevykonal, nýbrž se o to ani nesnažil, nešlo mu o to.
- 988** Týž výraz jako „se zachoval“ ve v. 47. V těchto verších je vyjádřen charakter nevolníka, viz v. 4, pozn. 930.
- 989** N. „hledat“, „vyhledávat“.
- 990** Tj. „peněz“, jako v peněžním ústavě; jinak „komu mnoho světili“.
- 991** Sloveso jiného kmene než „požadovat“ shora; zpravidla je překládám „prosit“, protože nejčastěji vyjadřuje uctivou žádost nižšího k vyššímu, bývá však, a to zejména u Lukáše, i bez tohoto významového odstínu. Viz kap. 6:30, pozn. 514.
- 992** Vl. „hodit“, „položít“.
- 993** N. „si přeji“, „bych rád“, snad také „co mám n. mohu chtít“.
- 994** N. „dokončeno“ (Jan 19:28, zde neurčitý čas v dějové smyslu – „než se tak stane n. k tomu dojde“).
- 995** Viz Mat. 3:1, pozn. 60.
- 996** N. „klid“, „mír“.
- 997** N. „jen“, „nic než“.
- 998** N. „naprosté rozdělení“, „rozštěp“, „rozkol“, „bude v roztržce“ a „roztržku uvedení“ jsou tvary slovesa, od něhož je tento výraz odvozen, viz kap. 11:17n., pozn. 856.
- 999** Zde je „vůči“ a „proti“ táž předložka, ale na konci v. 53 („proti“) se pojí se 4. pádem („vůči“ v kap. 11:17n. a u Marka 3:24), čímž je výrazněji vyjádřen nepřátelský postoj než vazbou s 3. pádem („vůči“) v první části tohoto verše a ve v. 52; tam by bylo možno překládat i „vzhledem k“ n. podobně.
- 1000** Vl. „jih“.
- 1001** Jako „úpál“ u Mat. 20:12.
- 1002** Jako „stává se“ ve v. 54.
- 1003** Vl. „zkoumat“, „vyšetřovat“, „posuzovat“, dále obdobně; znamená nejen tuto činnost, nýbrž i dosažení výsledku a vyvození závěru. Viz Řím. 1:28, pozn. 72; 2:18, pozn. 126, 127.
- 1004** Zde také „nejste schopni hodnotit“.

- 1005** Vl. „co“.
- 1006** Vl. „spravedlivé“.
- 1007** D. „jak“.
- 1008** Toto „totiž“ zde uvádí praktický závěr, jež Pán vyvozuje o nutnosti toho, aby se Izrael smířil s Bohem.
- 1009** N. „hodnostáře“ (Mat. 9:18), „knížete“ (Mat. 9:34), „vládce“ (Mat. 20:25).
- 1010** N. „vynalož... úsilí“, „vyviň... činnost“.
- 1011** Totiž „po dobrém“, tj. „všec po dobrém urovnat“, aby se protivník uspokojil a od žaloby upustil.
- 1012** Viz Mat. 5:25.
- 1013** N. „tebou nesmykal“, snad ve smyslu „tě nechtěl zavléci n. tebou smýknout“.
- 1014** Půl kodrantu, viz Marek 12:42; byla to nejmenší mince, jaká byla v oběhu.
- 1015** Viz Mat. 2:8, 36.
- 1016** N. „s jejich obětmi“.
- 1017** Vl. „stali se“, nejspíše ve smyslu kap. 10:36, pozn. 813, tj. že by ony události byly dokázaly jejich zvláštní hříšnost n. vinu.
- 1018** D. „oni“.
- 1019** Vl. „dlužní“.
- 1020** N. „vysiluje“, „vyčerpává“, „ničí“.
- 1021** N. „než jej okopám“.
- 1022** N. „byl v sobotu... synagog a vyučoval“.
- 1023** N. „sehnutá“, vl. „shrbující n. shýbající se“, slovesný tvar naznačuje trvalý stav.
- 1024** D. „do úplna“.
- 1025** Souvisí s předchozím „shrbená“ (vl. „opět n. zpět n. vzhůru se ohnout“).
- 1026** N. „jí přivola“.
- 1027** Vl. „byla jsi“, dokonavý minulý čas s dosahem do přítomnosti; také „jsi n. byla jsi natrvalo n. zcela“.
- 1028** Vl. „uvolněna od“, podobně jako ve vv. 15n., zde však je „od“ předponou slovesa.
- 1029** Viz Hebr. 12:12.
- 1030** D. „ten představený“.
- 1031** Viz Marek 14:4.
- 1032** D. „uzdravil“, to by však vyžadovalo předmětu, proto opis v textu. Jinak snad „jí uzdravil“.
- 1033** N. „buďte uzdravováni“.
- 1034** Viz Mat. 21:2.
- 1035** Viz kap. 2:7.
- 1036** N. „kdo byli proti němu“.
- 1037** N. „hanbou“, „plni studu“, „zahrnování n. zachvacování studem n. hanbou“.
- 1038** Viz kap. 1:14, pozn. 35, 29, pozn. 56.
- 1039** N. „mám připodobnit“, „bych připodobnil“, viz Mat. 11:16.
- 1040** Viz Marek 4:26.
- 1041** N. „opět“.
- 1042** Viz Mat. 13:33.
- 1043** N. „ubíral se po všech městech a vsích“, srov. kap. 8:1, kde však jsou „města“ a „vsi“ v jednotném čísle, zde pak v množném. Sloveso „procházel“ souvisí s „cestu“ na konci verše; je to jiné sloveso než „procesťoval“ v kap. 8:1.
- 1044** N. „pouť“, „pochod“, „chůzi“.
- 1045** N. „bude“.
- 1046** Vl. „kdo docházejí ušetření n. záchrany n. vysobození“ (v. 23), „vyháněné“ (v. 28); tvary vyjadřují charakter osob. Ve v. 23 jde o ty, kdo budou skrze Mesiáše ušetřeni v soudu nad Izraelem, aby mohli vstoupit do království („zůstatek Izraělvů“, Is. 10:21n.; Skut. 2:47).
- 1047** D. „zápaste“, „bojujte“.
- 1048** Viz Mat. 12:47; 10:25.
- 1049** Sloveso má předponu znamenající „od-“ („zamkne před každým“, – vl. „od každého“, – „kdo by se chtěl dostat dovnitř“) a zdůrazňující nemožnost dovnitř proniknout.
- 1050** Neurčitý čas, viz Mat. 7:22, pozn. 267, 269.
- 1051** Viz kap. 16:9, pozn. 1152.
- 1052** Viz Mat. 8:12.
- 1053** N. „přeje si“, „rád by“, „je žádostiv“.
- 1054** N. „ke svému cíli“.
- 1055** Jako „ubírej se“ ve v. 31.
- 1056** D. „se nepřipouští“, srov. kap. 17:1, pozn. 1183.
- 1057** Viz Mat. 23:37.
- 1058** Vl. „hnízdo“, tj. „hejno kuřat z jednoho vylíhnutí“.
- 1059** Vl. „v tom, co přišel“, tj. „ve chvíli jeho příchodu“.
- 1060** Vl. „si ho“, střední slovesný rod.
- 1061** N. „že tam byli oni, bedlivě ho pozorující“. Viz Marek 3:2.
- 1062** Viz kap. 13:14; některé rukopisy dodávají, snad správně, „čili nic“.
- 1063** N. „cisterny“, „šachty“.
- 1064** D. „do studny a hned v den... ho nevytáhne“.
- 1065** N. „odmluvit“ (Řím. 9:20), „projevit odpor“, „uplatnit námitku“. Slovo má zdůrazňující předponu „proti“.
- 1066** Vl. „pozornost upíraje na to n. věnuje tomu n. zaměstnáváje tím“.
- 1067** Viz Mat. 23:6; netýká se vv. 9n.
- 1068** N. „kdykoli“, „až“.
- 1069** Viz Mat. 22:2; 5:25, pozn. 162.
- 1070** N. „dražší“, jako v kap. 7:2.
- 1071** Vl. „dej“.
- 1072** Viz Mat. 15:35.
- 1073** D. „ten („tomu“), jenž tě („ho“) pozval“, zde je však použito přičestí dokonavého minulého času, jenž výrazně vyjadřuje dosah do přítomnosti než přičestí neurčitého času též slovesa ve v. 9, značící prostou událost.
- 1074** N. „blíže“, „dále“; sloveso „vystup“ má kromě předpony značící směr vzhůru ještě i předponu vyjadřující pohyb směrem k něčemu („posuň se“).
- 1075** N. „slávu“, „chválu“.
- 1076** N. „ponižován“, „povyšován“.
- 1077** N. „když n. kdykoli pořádně“.
- 1078** Viz Mat. 22:4; 23:6, pozn. 999.
- 1079** N. „oplátkou“, „také“.
- 1080** N. „zmrzačené“.
- 1081** N. „s ním n. nimi“.
- 1082** N. „přicházejte“.
- 1083** N. „najednou“, „jednomyslně“.
- 1084** Viz Hebr. 12:19, 25, pozn. 656.

- 1085** N. „párů“, jako „párek“ v kap. 2:24.
- 1086** N. „posoudit“, jako „hodnotit“ v kap. 12:56, zde ovšem neurčitý čas.
- 1087** N. „přišel“, jako v kap. 12:51, ne však jako zde ve v. 20.
- 1088** Viz Mat. 2:8; 10:25.
- 1089** N. „ohradám“, „na cesty a mezi ploty n. ohrady n. do ohrad“, obě podstatná jména jsou spojena společnou předložkou, touž jako „do“ ve v. 21.
- 1090** V dějovém smyslu („aby se nabil“).
- 1091** Viz Mat. 6:24, pozn. 221.
- 1092** N. „svou duší“.
- 1093** Viz Mat. 5:39.
- 1094** N. „chce-li“, „přející si n. chtějící“.
- 1095** N. „výlohy“.
- 1096** Viz Mat. 5:25, pozn. 162.
- 1097** Sloveso má zesilující předponu („úplně dokončit“).
- 1098** Totéž sloveso jako „nebude schopen“ ve v. 29, zde však neurčitý čas.
- 1099** N. „se utkal v boji“.
- 1100** N. „s deseti tisíci“, ale jiná předložka než „s“ na konci verše; vl. „v deseti tisících“, viz Mat. 3:11.
- 1101** N. „vyjít... vstřít tomu“.
- 1102** N. „proti němu“, jako v kap. 12:53.
- 1103** D. „ty věci, jež jsou k“.
- 1104** D. „každý“.
- 1105** N. „se neloučí se všemi věcmi“.
- 1106** Viz Mat. 19:21; 3:10; 5:13.
- 1107** Viz Marek 9:50.
- 1108** Vl. „veskrze“, „jeden přes druhého“, sloveso „rep-tali“ má zesilující předponu takového významu.
- 1109** N. „k té“, „pátraje po té“, „po stopách té“.
- 1110** Viz Mat. 11:19; ve v. 9 ženský tvar téhož slova.
- 1111** Viz kap. 1:14, pozn. 35.
- 1112** Stříbrná mince, zhruba rovná denáru, viz Mat. 18:28; srov. Mat. 17:24, kde „*didrachmon*“ je vl. „dvoudrachma“.
- 1113** Vl. „rozebral“, „roztrhal“, „rozkouskoval“.
- 1114** Viz Mat. 24:39, pozn. 234, netýká se v. 14; 21:33, pozn. 925.
- 1115** D. „žije (přechodník) rozpustile“.
- 1116** Viz Marek 5:26, pozn. 196.
- 1117** Vl. „silný“.
- 1118** N. „přilnul“ viz Mat. 19:5, pozn. 809, zde však bez upesňující předpony, již toto sloveso má tam.
- 1119** Vl. „napéčovat“.
- 1120** Lusky stromu česky zvaného „rohovník“, známé pod jménem „svatojánský chléb“. Používalo se jich jako krmi-va pro dobytek a byly snad i potravou nuzných lidí.
- 1121** Viz Mat. 16:7.
- 1122** Vl. „daleko“, jako „dalekého“ ve v. 13, nesouvisí však s následujícími „vzdálen“.
- 1123** N. „rozběhl se“.
- 1124** Viz kap. 1:12.
- 1125** Vl. „tu první“, smysl jako v textu.
- 1126** N. „zavolal si na“.
- 1127** D. „jsou“.
- 1128** N. „nepominul“, „nezanedbal“.
- 1129** Vl. „pohltil“.
- 1130** Viz Mat. 7:22, pozn. 268.
- 1131** Zde také „vždyť“, jako v kap. 16:3.
- 1132** Viz kap. 12:42; zde však zřejmě nešlo o nevolníka, nýbrž pravděpodobně o propuštěnce.
- 1133** N. „osochen“, „očerněn“, „pomluven“; od tohoto slova je odvozeno slovo „dábel“ (řec. „*diabolos*“), srov. Zjev. 12:10, ač slova tam přeložená „žalobce“ a „obžalovával“ jsou od jiného kmene.
- 1134** Viz Mat. 19:21, pozn. 835; 12:36, pozn. 501.
- 1135** Viz Ef. 3:2, zde ve smyslu „správcování“, „spravování“.
- 1136** Vl. „správcovat“, „spravovat“.
- 1137** Viz kap. 12:17n.; i zde ve vv. 3 a 4 jeden a týž tvar.
- 1138** D. „poznal jsem“ („již jsem na to přišel“).
- 1139** D. „aby mě... přijali“; viz kap. 12:20, pozn. 958.
- 1140** N. „pozval k sobě“.
- 1141** D. „jednoho každého z povinných dluhem“.
- 1142** Bat se rovnal asi 24, podle jiných asi 40 litrům, kor 10 batům.
- 1143** D. „řekl: Vezmi si“ („přijmi“, „převezmi“).
- 1144** Viz v. 1; zde D. „správci nespravedlivosti“, jako ve v. 9; netýká se slov „v mamonu nespravedlivém“ ve v. 11.
- 1145** N. „pochvalně“, „u toho nespravedlivého správce kladně zhodnotil to“.
- 1146** N. „protože“, jako níže.
- 1147** Viz Mat. 7:24; „prozíravě“ je odvozené příslovce.
- 1148** D. „věku“, viz Mat. 13:22, pozn. 547.
- 1149** N. „vzhledem k“.
- 1150** Vl. „nad syny“.
- 1151** Viz kap. 12:33, pozn. 969.
- 1152** N. „nepravosti“, „křivdy“, „bezpráví“.
- 1153** N. „až bude mizet“, „až bude ztrácat na ceně“, srov. „neubývající“ v kap. 12:33, slovo od tohoto odvozené. Některé rukopisy mají znění „až ho ubude“ atd.
- 1154** Viz Skut. 7:43; 10:45.
- 1155** N. „neprojevili“, „neosvědčili“, vl. „nestali“, viz kap. 10:36, pozn. 812, 813, zde však neurčitý čas.
- 1156** Viz Mat. 6:24.
- 1157** Vl. „stříbro“, D. „jsouce (sloveso jako ve v. 23) milovníky stříbra“, „majíce stříbro v oblibě“.
- 1158** N. „posmívali“, vl. „ohrnovali n. zvedali nos“; toto sloveso je zde a také v kap. 23:23 se zesilující předponou, v překladu vyjádřenou slovem „jízlivě“, v Gal. 6:7 bez ní.
- 1159** D. „ti, kteří“.
- 1160** N. „spravedlivými činíte“.
- 1161** D. „vysoké“.
- 1162** Viz Mat. 11:12; 5:18.
- 1163** N. „přepychově“, „nádherně“.
- 1164** N. „se veselil“, viz kap. 12:19.
- 1165** Viz Mat. 8:16.
- 1166** N. „vstupní síně“ (Mat. 26:71), „portálu“.
- 1167** Vl. „nýbrž“ („nejen to, nýbrž i“).
- 1168** N. „klína“, „objetí“ (ve v. 23 množné číslo, snad „v... objjetích“).
- 1169** Viz Mat. 11:23.
- 1170** Viz kap. 7:25, pozn. 581.
- 1171** Jako „majíce bolest“ v kap. 2:24.

- 1172** Slovy „plnou měrou“ je zde vyjádřen smysl předpony slovesa „obdržel“; je to táž předpona jako u slovesa „mají“ u Mat. 6:2, pozn. 198, a dodává slovesu zde obdobného významu.
- 1173** D. „ve všech těchto věcech“.
- 1174** D. „je mezi... vámi upevněna n. natrvalo zřízena“.
- 1175** Vl. „něco, co zeje“; tento význam je vyjádřen předcházejícím slovesem.
- 1176** Viz Mat. 8:34.
- 1177** N. „projit“.
- 1178** N. „nepřecházeli“.
- 1179** N. „žádám“ („erotáá“, viz Jan 14:16, pozn. 663).
- 1180** N. „je zapřísal“ „je vážně varoval“; sloveso „svědčit“ má zesilující předponu tohoto významu.
- 1181** N. „jim naslouchají“, v. 31 obdobně; ve v. 29 je neurčitý čas („jim propůjčí sluch“), ve v. 31 čas přítomný, vyjadřující trvalý postoj.
- 1182** N. „nedají se přesvědčit“.
- 1183** N. „nemožné“, vl. „nepřípustné“ („nelze připustit takovou myšlenku n. představu“).
- 1184** Viz Mat. 18:7, pozn. 765, 764, 766.
- 1185** N. „bylo by pro něho výhodnější“ (D. „výhodné“).
- 1186** Viz Marek 9:42.
- 1187** Viz Mat. 18:6.
- 1188** Viz kap. 12:1, pozn. 919 (zde ovšem bez další předložkové vazby), 10.
- 1189** D. „říkali n. pravili byste“, nedokonavý minulý čas, jehož se často používá v takovémto smyslu, podobně jako času přítomného, viz např. Mat. 19:11, pozn. 820.
- 1190** D. „mající“.
- 1191** Jako „bud' pastýřem“ u Jana 21:16.
- 1192** D. „je, jenž řekne vstoupivšímu“.
- 1193** Může se vztahovat ke slovu „řekne“ i ke slovu „přístup“.
- 1194** D. „nýbrž neřekne mu“.
- 1195** N. „co bych povečel“.
- 1196** N. „budeš jíst a pít“.
- 1197** D. „po těchto věcech“.
- 1198** D. „ty věci, jež byly rozkázány“ (v. 9), „všechny věci, jež vám byly rozkázány“ (v. 10).
- 1199** D. „nemyslím“.
- 1200** N. „až“, „kdykoli“.
- 1201** Viz Mat. 25:30.
- 1202** N. „vykonali jsme“, překlad v textu však lépe vystihuje smysl dokonavého minulého času, jehož je zde použito, proti času neurčitému na počátku a na konci verše a ve v. 9.
- 1203** N. „upozorněte sami na sebe kněží“.
- 1204** Zde snad i „ukázalo“, jako v kap. 16:11.
- 1205** D. „se silným hlasem“; jinak „se s hlasitým voláním vrátil zpět“.
- 1206** D. „on“.
- 1207** Viz Mat. 9:22, pozn. 349, 350; 24:44.
- 1208** D. „s bedlivým pozorováním“, viz Marek 3:2, pozn. 71, kde je tomuto výrazu příbuzné sloveso.
- 1209** N. „mezi vámi“.
- 1210** N. „zářící“, jako v kap. 24:4; souvisí však s předchozím slovem „blesk“.
- 1211** Viz Mat. 21:42, 17:17.
- 1212** Vl. „podle toho, jak“; netýká se v. 28.
- 1213** N. „vdávaly se“, srov. však Mat. 24:38.
- 1214** N. „podobně také“.
- 1215** Vl. „od“.
- 1216** Vl. „odhalení“, „odestření“.
- 1217** D. „kdy Syn člověka je zjevován“.
- 1218** Viz Mat. 10:27; 12:29; 24:17.
- 1219** N. „bude žádostiv“, neurčitý čas („vyvine snahu“, „zatouží“).
- 1220** Vl. „dobýt“, „získat“, také „při životě zachovat“, ne však jako „uchová“ na konci verše; viz pozn. 1221 níže.
- 1221** Vl. „zachová při životě“; tomuto znění třeba dát přednost, čteme-li shora ve smyslu pozn. 1092 „svou duši místo „své žiti““.
- 1222** N. „této“.
- 1223** Viz Mat. 24:40.
- 1224** Viz kap. 23:40.
- 1225** D. „na témž místě“.
- 1226** N. „mlít“.
- 1227** Viz Mat. 24:28.
- 1228** N. „k tomu“ („k tomu směřující“, „k tomu, aby jim ukázal“).
- 1229** N. „musejí“.
- 1230** Vyjadřuje charakter osoby.
- 1231** Viz Mat. 21:37, pozn. 929.
- 1232** Vl. „od mého protivníka“ („vysvobodí mě od...“).
- 1233** N. „mě vyrušuje“, jako v kap. 11:7, viz tam pozn. 841.
- 1234** D. „do konce“.
- 1235** N. „neubýjela“, jako v 1 Kor. 9:27, vl. „nebila do tváře“ (D. „pod oko“). K tomuto výrazu se také mohou vztahovat slova „do konce“ (viz poznámku 1234 shora) ve smyslu „aby nepřicházela a do krajnosti mě netýrala“.
- 1236** D. „soudce nespravedlivosti“, jako v kap. 16:8.
- 1237** D. „nevykonal pomstu svých vyvolených“, obdobně ve v. 8; zde je slovo „pomsta“ odvozeno od slovesa ve vv. 3 a 5 přeloženého „zjednat právo“, jež také znamená „pomstít“; tam však je vzhledem k souvislosti vhodnější překlad v textu.
- 1238** N. „je vůči nim shovívavý“, viz Mat. 18:26, pozn. 797; Jak. 5:7.
- 1239** N. „sami na sebe spoléhali“ (Marek 10:24), „byli sami o sobě přesvědčení“; sloveso je v zesilujícím tvaru („pevně důvěřovali n. spoléhali“, „byli pevně přesvědčení“).
- 1240** N. „ostatní neuznávali n. si znevažovali“, „ostatní mi pohrdali“.
- 1241** Viz kap. 23:40.
- 1242** Předložková vazba táž jako ve v. 1, pozn. 1228, a kap. 12:47, pozn. 987; ve v. 9 také „o některých“, ve v. 11 (také „sám u sebe“, viz Mat. 3:10, pozn. 75) se zdá naznačovat, jak byl farizej při své modlitbě samolibě zaujat svou vlastní osobou a její domnělou dokonalostí.
- 1243** D. „tyto osob“.
- 1244** Jako „draví“ u Mat. 7:15, „chamtivci“, „násilníci“, „vyděrači“, „lichváři“, „hltnouí“.
- 1245** D. „ze všech věcí, kolika“.

- 1246** N. „cokoli získávám n. vlastním“, „ze všech svých příjmů“. Viz kap. 21:19, pozn. 1405; 1 Thess. 4:4, pozn. 103.
- 1247** N. „do nebe“.
- 1248** D. „nýbrž tloukl svou“.
- 1249** N. „dej si zadosť učinit n. přijmi zadosťučinění *vzhledem ke mně, hříšníkoví*“.
- 1250** Viz Marek 10:13.
- 1251** Jako „malíčké“ v kap. 1:41, děti nejtlejšího věku, kojence a batolata.
- 1252** Sloveso jako u Marka 10:13, zde však ve tvaru přít. času, významu nedokonavého.
- 1253** Viz Mat. 19:13, pozn. 826, 827, některé rukopisy však zde mají nedokonavý minulý čas, jako u Marka 10:13.
- 1254** Tj. „nemluvnata“, většinou ovšem asi v náručích matek nebo jiných osob, jež je přinesly, a jak se zdá, již odcházely, jsouce zastrašeny a odrazeny slovy a chováním učedníků.
- 1255** Viz Mat. 7:11.
- 1256** Viz Marek 10:18–20; „zachoval“ je zde v některých rukopisech v činném rodu, jako u Mat. 19:20.
- 1257** Vl. „uniká ti“, „opouští tě“.
- 1258** D. „všechny věci, kolik jich“.
- 1259** Viz Mat. 4:19.
- 1260** D. „stal se převelmí zarmouceným“, jako u Mat. 26:38.
- 1261** Viz Marek 10:23, 25.
- 1262** Viz Mat. 19:26.
- 1263** Některé rukopisy mají znění „zanechali své vlastní“.
- 1264** Viz Mat. 19:27, 29.
- 1265** D. „nikterak n. vůbec“; tento zesílený zápor nabývá v takových a podobných spojeních jako a ve v. 7 významu ve smyslu překladu v textu (ve v. 7 „že by tomu bylo vskutku tak? Naprosto ne!“ a zde „o němž by bylo lze být i jen na chvilku předpokládat, že by nedostal“, apod.).
- 1266** Viz Marek 10:30.
- 1267** Viz Mat. 1:22.
- 1268** N. „skrže proroky, budou dokonány na Synu člověka n. splněny Synu člověka“.
- 1269** Viz Mat. 20:19.
- 1270** N. „tato řeč“, „tento výrok“, také „tato věc“.
- 1271** D. „od nich“.
- 1272** N. „zatajeno“, zcela n. natrvalo.
- 1273** Vl. „to, co se říkalo, neznali“, „nevěděli, co se říkalo“.
- 1274** N. „jeho pobytu v okolí Jericha“. Vazba, již je zde použito, označuje období n. stav věcí, za kterého nastala událost, o níž se vypravuje; neznamená tedy, že by k uzdravení slepce bylo došlo při vstupu Páně do Jericha, nýbrž v době, kdy se Pán zdržoval v okolí tohoto města. Vypravování o tom se zařazuje, nehledě k časovému sledu (srov. Mat. 20:29; Marek 10:46), před Jeho vstup do města, aby vynikl charakter toho, co následuje, totiž přijetí Zachea.
- 1275** N. „jal se volat a říkal“.
- 1276** Viz Marek 10:48.
- 1277** Jiná vazba než ve v. 35.
- 1278** Viz Mat. 20:21; 9:22, pozn. 349, 350.
- 1279** D. „a tento byl“.
- 1280** N. „snažil se uvidět“, „byl by rád uviděl“.
- 1281** N. „vzrůstem“, viz Mat. 6:27.
- 1282** D. „předběhl dopředu“.
- 1283** Viz Jan 10:1.
- 1284** Druh fíkovníky s listy podobnými morušovým, často vysazovaný u cest.
- 1285** N. „mám“.
- 1286** Jako v kap. 10:38.
- 1287** Tak doslovně; zdá se, že množné číslo zde naznačuje, jak důsledně a podrobně Zacheus probíral své jmění, aby mohl z každé jeho složky darovat polovici.
- 1288** Jako „uhradím“ v kap. 10:35.
- 1289** Zde, vzhledem k následujícímu „i on“, také „o něm“; předložka je táž jako „stran“ v kap. 18:1.
- 1290** D. „domu dnes nastala záchrana“.
- 1291** N. „řekl dodatkem“, D. „přidav řekl“.
- 1292** Vl. „vzdázet“, „nad obzor se vynořovat“.
- 1293** N. „dostal“, „vzal“, v. 15 obdobně; nikoli jako ve v. 6.
- 1294** Mina se rovnala šedesátině talentu, viz Mat. 18:24.
- 1295** D. „zatímco přicházím n. miním n. se chystám přijít“, srov. Mat. 24:42. V době, kdy byl vzdálen, měli nevolníci stále mít na mysli, že „přichází“.
- 1296** Neurčitý čas („zahajte obchodní činnost a setrvejte v ní až do mého příchodu“).
- 1297** D. „pravíce“.
- 1298** Viz Mat. 20:21.
- 1299** Totéž sloveso jako v kap. 10:35, pozn. 810, zde však v neurčitém čase.
- 1300** Viz Mat. 9:10; 25:27.
- 1301** N. „dostavil se“, „přišel“, jako v kap. 12:51.
- 1302** N. „získala“, ve vv. 16 a 18 dva různé výrazy, oba jiné než ve v. 15.
- 1303** N. „navíc“, „ještě“.
- 1304** Viz Mat. 25:23.
- 1305** Viz kap. 16:11, pozn. 1155, 1154.
- 1306** N. „vykonavatelem pravomoci“, „měj (D. „bud majícím“) pravomoc“.
- 1307** Řadová číslovka.
- 1308** D. „stávej se“ tj. „ujímej se vlády“; netýká se v. 17.
- 1309** Viz kap. 23:32.
- 1310** Vl. „držel“, „měl“.
- 1311** Šátek, jaký se ovíjel kolem hlavy k zachycování potu.
- 1312** N. „drsný“, „mračný“, „nevlídný“, „strohý“.
- 1313** Viz Mat. 25:26.
- 1314** Vl. „na stůl“, totiž peněžníků; slovo to znamená také „lavici“ n. „stánek“ n. „budku“, kde peněžníci obchodovali.
- 1315** Viz Mat. 25:28.
- 1316** Viz Mat. 25:29.
- 1317** Charakter osob; sloveso jako ve v. 14, zde však v neurčitém čase, viz Marek 6:26, pozn. 244.
- 1318** Viz 1 Jan 3:12, pozn. 73, zde se zesilující předponou („vybijte do jednoho“).
- 1319** N. „Olivový sad“.
- 1320** Vl. „páni“.

- 1321** Tj. „naházevše prudkými a chvatnými pohyby“, jako „mrštil“ u Mat. 27:5, zde s předponou vyjadřující směr.
- 1322** N. „mír“, v. 42 obdobně.
- 1323** N. „okříkni n. pokářej své učedníky“.
- 1324** N. „zaplakal“, byl to hlasitý pláč, slyšitelný výraz žalu.
- 1325** Obdobná vazba jako v kap. 14:32, pozn. 1103.
- 1326** Viz Jan 8:40.
- 1327** D. „od tvých očí“.
- 1328** N. „zatajeny“, v dějovém smyslu.
- 1329** N. „že“, viz Mat. 9:10.
- 1330** N. „kdy tvoji nepřítelé vůkol tebe nasypou val n. naházejí násep“.
- 1331** Vl. „odevšad“ (Marek 1:45).
- 1332** Viz Mat. 21:13.
- 1333** N. „i vyučoval denně v CHRÁMĚ“.
- 1334** Viz Mat. 21:46, pozn. 944; v kap. 20:19 totéž sloveso v neurčitěm čase („dostali chuť“).
- 1335** N. „co by měli n. mohli učinit“.
- 1336** Viz kap. 10:40.
- 1337** Jako „pověz“ níže.
- 1338** Viz Mat. 21:23, 24.
- 1339** Viz Marek 9:10.
- 1340** Zesilující tvar („pevně přesvědčen“).
- 1341** N. „byl“, v řečtině však přítomný čas, vyjadřující trvale a na čase nezávisle skutečnost („že je tomu tak, že Jan byl prorok“).
- 1342** Viz Mat. 21:27, 33.
- 1343** D. „na značně dlouhé časy“.
- 1344** Viz Mat. 21:33.
- 1345** N. „přikročil k poslání“, „uvolil se poslat“.
- 1346** N. „tohoto“.
- 1347** Viz Mat. 21:37, 38; 4:19.
- 1348** Úsloví, jež se v N. Zákonež kromě tohoto místa vyskytuje několikrát u Pavla (Řím. 3:4 a jinde), kde je výrazem silně důrazného a někdy i rozhořčeného záporu a je zpravidla přeloženo „přýč s takovou myšlenkou“ nebo „ani pomyšlení“. Zde vyhovuje doslovný smysl, ač by snad nebyl nevhodný ani překlad ve shora uvedeném smyslu přeneseném.
- 1349** Viz Mat. 21:42.
- 1350** N. „budují“, „budovatelé“, charakter osob nehledě k času.
- 1351** Slova „v téže hodině“ se mohou vztahovat ke slovu „zadychtili“ i ke slově „na něho položit ruce“.
- 1352** Viz Marek 12:12.
- 1353** N. „vyčíhali příhodnou chvíli“; také „jali se ho bedlivě pozorovat“, „zahájili bedlivé sledování n. pozorování“, viz Marek 3:2.
- 1354** N. „zvědy“, „podplacené náhončí“, „tajné agenty“.
- 1355** D. „aby ho odevzdali“.
- 1356** Vl. „vládě (n. „úřadu“, viz kap. 12:11) a (soudní) pravomoci“, „moci a právu“.
- 1357** Viz Marek 9:16.
- 1358** Vl. „tvář“, hebraismus znamenající „nedbáš na osobu“, „nepřikládáš význam osobě“.
- 1359** N. „zpozorovat“.
- 1360** N. „potměšilosti“, „lsti“.
- 1361** Viz Mat. 22:18, 19, 21.
- 1362** Vl. „výroku“.
- 1363** D. „odporují, že není“.
- 1364** Viz Mat. 22:24.
- 1365** D. „a tento umře“.
- 1366** Viz Marek 12:19.
- 1367** N. „tentou“.
- 1368** N. „má stát“, D. „stává“ („spěje n. chystá se k tomu n. čeká na to, že se stane“).
- 1369** Viz Mat. 22:28, 30.
- 1370** N. „jsou“, „budou“, tvar vyjadřuje prostou skutečnost nehledě k času.
- 1371** Jako „plně uznání“ v 2 Thess. 1:5.
- 1372** N. „za hodný podíl na světě onom a opětovně“.
- 1373** Vl. „opětovného vstání, jež je“, viz Skut. 4:2.
- 1374** Přítomný čas sloves ve vv. 35n. je vyjádřením všeobecně platné pravdy.
- 1375** Viz Marek 12:26.
- 1376** N. „prozradil“.
- 1377** Viz Marek 12:26.
- 1378** N. „říká n. praví, že PÁN je“; Exod. 3:6.
- 1379** Viz Marek 12:28, 35.
- 1380** Viz Mat. 22:43-45.
- 1381** D. „od písmařů“.
- 1382** Jako „mají rádi procházení“ u Marka 12:38.
- 1383** Viz Mat. 23:6.
- 1384** Viz Marek 12:40.
- 1385** N. „obvinění“.
- 1386** Viz Mat. 24:39; netýká se v. 3.
- 1387** N. „cennými“, „vzácnými“, viz Mat. 13:45.
- 1388** N. „zasvěcenými“.
- 1389** Viz Mat. 24:2.
- 1390** Viz Marek 9:16; 13:4.
- 1391** Viz Mat. 24:4, 5.
- 1392** N. „vzpourách“, „nepokojích“, „převratech“, „zmatcích“, „výtržnostech“.
- 1393** Viz Mat. 24:7.
- 1394** N. „hrůzy“, „postrachy“.
- 1395** N. „a dají se do n. zahájí pronásledování vás a budou vás“.
- 1396** N. „vyjde n. dopadne ke“, „vyústí ve“.
- 1397** Jako „se... nepřipravujte“ u Marka 13:11, zde však s předponou značící „předem“.
- 1398** N. „odporovat“, neurčitý čas, „říci něco proti“.
- 1399** N. „postavit se proti“.
- 1400** Viz Mat. 24:10; jako „vydávat“ zde ve v. 12.
- 1401** Viz Marek 13:12.
- 1402** Viz Mat. 10:22.
- 1403** N. „neztratí se“.
- 1404** Viz Jak. 5:11; D. „ve své trpělivé vytrvalosti“, viz Mat. 3:11.
- 1405** N. „vlastněte“, neurčitý čas („ujměte se vlastnictví“). Ve smyslu překladu v textu je to táž myšlenka jako v kap. 9:24; 17:33; Mat. 16:25; 24:13; Marek 13:13 atd., v druhém smyslu řecký výraz ovšem znamená „vlastnit“ jako majitelé („vlastníci“ ve Skut. 4:34, výraz od tohoto slovesa odvozený); viz také 1 Thess. 4:4, kde smysl zřejmý není „opatřit si ženu“, jak se někdy tvrdívá; je v něm obsažen smysl „mít tak, že jsme do-

- stali", viz kap. 18:12, pozn. 1246; Mat. 10:9, pozn. 372. Zde je smysl ten, že se jim dostane Mesiášova vysvobození; přitom je stav věci vyjádřen tak, že lepšího vysvobození se dostane těm, kdo budou zabit, ač se ovšem některým dostane života na zemi.
- 1406** N. snad „obklíčeny“; to by pak bylo třeba chápat ve smyslu stavovém.
- 1407** Vl. „vojenskými tábory“.
- 1408** Tj. „Jerúsaléma“.
- 1409** N. „z něho ustoupí“, „jej vyklidí“.
- 1410** D. „v krajích“.
- 1411** D. „tyto“.
- 1412** Viz Mat. 5:5, pozn. 126; zde jde zřejmě o Zemi příslibu, jak je patrné z následujícího výroku o „tomto lidu“, tj. lidu židovském, a z v. 24; předložková vazba „na zemi“ vede k představě „strasti“ ležící n. spočívající na Zemi příslibu jako těžké břímě.
- 1413** N. „bída“.
- 1414** Viz Mat. 26:47.
- 1415** Týž výraz, jako ve v. 23, zde však znamená „zemi“ v protikladu k „slunci, měsíci a hvězdám“, celý „obydlený svět“, jak se zdá vyplývat z první části verše a z v. 26. Týž význam má snad tento výraz ve v. 35.
- 1416** N. „tíseň“, „stísněnost“, vl. „sevěřní“.
- 1417** N. „v rozpacích“.
- 1418** N. „hukotu“, „pro řev n. hukot“.
- 1419** Vl. „vypouštět duši“.
- 1420** N. „hrůzou“, „bázní“.
- 1421** D. „od strachu a čekání“, předložka táž jako ve v. 30, jiná než ve v. 24.
- 1422** N. „obydlenou zemi“, jiný výraz než ve vv. 23 a 25.
- 1423** Viz Mat. 24:29, 30.
- 1424** Vl. „vzpřimte se“, jako v kap. 13:11, „vzchopte se“, tj. „v radostném očekávání“.
- 1425** Vl. „vykoupení“, viz Ef. 1:7.
- 1426** N. „až“, jako ve vv. 28 a 31, „kdykoli“.
- 1427** Viz Mat. 24:32n., pozn. 1069; 17:17.
- 1428** V dějovém smyslu („aby k tomu nedošlo“).
- 1429** N. „žravosti“, „hýřivosti“, „kocovinou“.
- 1430** Vl. „kdo sedí“.
- 1431** Viz Marek 13:33.
- 1432** Vl. „proste“.
- 1433** Viz Mat. 16:27.
- 1434** N. „býval ve dne v chrámě a vyučoval“.
- 1435** D. „vyučoval ve dnech a v nocích vycházel“.
- 1436** N. „noci trávil venku, vycházejí k hoře n. na horu“.
- 1437** Viz Marek 14:1 (v. 2); Mat. 26:16 (v. 6); na obou místech totéž sloveso.
- 1438** N. „odstranili“, „sprovodili se světa“; jako „pobít“ u Mat. 2:16.
- 1439** N. „smluvil se“, „zahájil jednání“.
- 1440** Tj. „důstojníky chrámové stráže“.
- 1441** N. „se usnesli“, „souhlasili“.
- 1442** Vl. „stříbro“.
- 1443** N. „uzavřel dohodu“, „přivoliť“.
- 1444** N. „obětovat“.
- 1445** D. „abychom pojedli“.
- 1446** D. „vchází“ („kam uvidíte, že vchází“).
- 1447** Jako „hospodáři domu“ u Mat. 10:25.
- 1448** N. „jidelnu“, D. „nazemi“.
- 1449** Viz Marek 14:15.
- 1450** Některé rukopisy mají znění „a dvanáct apoštolů“.
- 1451** N. „jsem se roztožili“; úsloví „tužbou jsem zatoužil“ je hebrejské a znamená „velmi n. vroucně jsem zatoužil“.
- 1452** Neurčitý čas („podstoupím utrpení“, „projdou utrpením“, „vytrpím, co vytrpět mi je určeno“).
- 1453** Vl. „neujím“, „nepojím“.
- 1454** N. „tento kalich“.
- 1455** Viz Mat. 26:29.
- 1456** Viz Jan 17:19.
- 1457** Viz 1 Kor. 11:24.
- 1458** D. „mému“, důraznému tvaru tohoto zájmena, jehož je zde použito, lépe odpovídá překlad v textu.
- 1459** Vl. „poté, co povečeřel(i)“, „po povečeření“.
- 1460** Tj. „v moci mé krve“, viz Mat. 3:11.
- 1461** N. „nicméně“, jako ve v. 22.
- 1462** N. „u stolu“, jako ve v. 30.
- 1463** Viz Jan 13:11, pozn. 619.
- 1464** N. „se do tohoto hodlá pouštět n. dávat“.
- 1465** Vl. „hašteřivost“, „svárliivost“, „urputný n. svéhlavý spor“, slovo příbuzné výrazu v 1 Kor. 11:16, tam přeloženému „libovat si v hádkách“.
- 1466** N. „kdo z nich platí“, jako u Marka 10:42.
- 1467** Viz Mat. 18:1, obdobně „nejmladší“ ve v. 26.
- 1468** D. „považován být největší“.
- 1469** Viz Mat. 20:25; tamní poznámka 874 ve však tohoto místa netýká.
- 1470** Tj. „jsou nazýváni“ n. „sami sebe nazývají n. dávají nazývat“.
- 1471** Vl. „přetrvali“, „protřvali“, nepřetržitě po celou dobu; slovesný tvar, jehož je zde použito, lze chápat i ve smyslu „až podnes věrně vytrváváte“.
- 1472** N. „zkouškách“.
- 1473** N. „přenechávám“, „přiděluji“, dále obdobně; souvisí s „úmluva“ ve v. 20.
- 1474** D. „podle toho, jak“.
- 1475** Neurčitý čas („poseděli si“, tj. „po celou dobu království“, „zasedli“).
- 1476** Viz Mat. 19:28.
- 1477** Viz Jan 16:26.
- 1478** Neurčitý čas: „vykonal prosby“, „stran tebe si vyprosil“; „každého upevní“, srov. i pozn. 336 k Mat. 9:13 (v. 32); „mnohokrát n. často vyslal“ (v. 35).
- 1479** N. „nepovolila“, „neochabla“, viz kap. 16:9, pozn. 1153, zde neurčitý čas.
- 1480** N. „navrátíš“.
- 1481** N. „posiluj“, vl. „podpírej“.
- 1482** D. „do smrti“, jako „do vězení“ shora.
- 1483** Jako „zakokrhá“ u Mat. 26:34, znění v textu vyjadřuje zesílený zápor, jehož je zde použito.
- 1484** Viz Mat. 16:24, pozn. 709; 5:40, pozn. 178; 26:47.
- 1485** N. „uskutečnit“, „dokonat“.
- 1486** Is. 53:12.
- 1487** N. „s bezzákonými“.
- 1488** N. „docházejí splnění n. uskutečnění“, souvisí se „splnit“ shora.

- 1489** Jiný výraz než u Marka 14:41, tamní poznámka 654 se tedy tohoto místa netýká; zde je překlad doslovný.
- 1490** Viz Mat. 26:41.
- 1491** Vl. „odtrhl“, jako ve Skut. 21:1, viz tam.
- 1492** Viz Skut. 17:20; Mat. 11:27, pozn. 450.
- 1493** D. „mimo přenést ode mne“, srov. Mat. 26:39, pozn. 1171.
- 1494** D. „nýbrž ta“ („ta, jež je“).
- 1495** N. „by ho posiloval“.
- 1496** N. „horlivěji“, vl. „napjatěji“.
- 1497** D. „sestupovaly“.
- 1498** Viz Mat. 26:40.
- 1499** D. „od zármutku“.
- 1500** N. „spí“, je to však jiné sloveso než „spíte“ ve v. 46, jež proti slovesu tomuto vyjadřuje i pojem „lenošení“, „zahálení“, srov. Mat. 26:45 a Marek 14:41, kde na tento významový odstín poukazuje i následující „hovějte si“; znamená pak i duchovní spánek, lhostejnost k duchovním věcem (Ef. 5:14; 1 Thess. 5:6, 10). Sloveso, jehož je použito zde ve v. 45, má původní význam „ukládat se“ a také se ho používá o „zesnutí“ (Mat. 27:52; 1 Thess. 4:13nn. a jinde).
- 1501** D. „co bude“.
- 1502** D. „zda udeříme“.
- 1503** D. „v meči“, viz Mat. 3:11.
- 1504** Viz Mat. 26:51.
- 1505** N. „u vás“, „mezi vámi“ (v. 53); „u něho“, „s ním“, ne však jako ve v. 56, viz pozn. 1510 níže (v. 59).
- 1506** Viz Mat. 26:55, 69.
- 1507** Viz Marek 14:54.
- 1508** Viz kap. 4:20.
- 1509** Viz Mat. 26:69, pozn. 1209.
- 1510** Jiná předložka než ve v. 53. vyjadřující užší, bližší, niternější spojení n. vztah.
- 1511** N. „ujišťoval“, „trval na svém“.
- 1512** Jako „dle pravdy“ u Marka 12:14.
- 1513** Viz Marek 14:70.
- 1514** Viz Mat. 26:75.
- 1515** N. „drželi mezi sebou“, „měli v moci“, „svírali“.
- 1516** Viz Mat. 26:68.
- 1517** N. „o něm“, „na jeho adresu“, táž předložková vazba jako u Marka 3:29, pozn. 108.
- 1518** N. „rouhavých věcí“; vl. „a přilajice n. rouhajíce se pronášeli... jiných věcí“.
- 1519** Tj. vzhůru, n. „zavedli zpět“.
- 1520** Viz Mat. 26:59.
- 1521** Vl. „nebo“.
- 1522** N. „před Piláta“, obdobně jako u Mat. 10:18 a jinde.
- 1523** N. „přišli jsme na n. dopadli jsme tohoto, jenž“, „přistihli jsme tohoto, jak“ (v. 2); „nenacházím“ (v. 3).
- 1524** N. „rozcvičí“, viz Mat. 17:17, pozn. 733.
- 1525** N. „nic trestného z“.
- 1526** N. „naléhali“, „trvali na svém“, vl. „posilovali“, tj. „stále silněji dotírali“.
- 1527** N. „rozeštvává“, viz Marek 15:11, pozn. 692.
- 1528** Přechodník.
- 1529** N. „seznal“, spolehlivě n. s jistotou, viz Mat. 7:16, pozn. 261.
- 1530** Vl. „poslal vzhůru n. zpět k“; je to právní výraz pro postoupení n. odkázání někomu do něčí soudní pravomoci. Týž výraz je ve v. 11, kde snad má týž význam, neboť Pilát a Héródes byli tehdy právě stran otázek soudní pravomoci ve sporu.
- 1531** D. „Héródesi, jsoucimu v těch dnech samému“.
- 1532** Vl. „si ho od (D. „ze“) značně mnoha časů“.
- 1533** D. „ve značně mnoha slovech“, viz Mat. 3:11.
- 1534** N. „prudce“, „usilovně“, také „živě“, „cile“, vl. „napjatě“.
- 1535** D. „se svými vojsky“, tj. sbory své osobní stráže, vysokého důstojnictva a ostatní dvorní společnosti.
- 1536** N. „přehodil mu“.
- 1537** Sloveso jako „tráví život“ v kap. 7:25, s předponou, jejíž smysl vyjadřuje předchozí „předtím“.
- 1538** D. „odvracel“, tj. od náležité poslušnosti a poddanosti vrchnosti.
- 1539** N. „vyslechl“, „jsem před vámi vykonal vyšetření n. výslech“.
- 1540** N. „na něho žalujete“, překlad v textu však lépe odpovídá smyslu předložky „proti“, již je zde použito.
- 1541** Vl. „ale“, „nýbrž“ („nejen to, nýbrž i“).
- 1542** D. „není n. nebylo jím spácháno“; lze snad chápat i ve smyslu „nebylo mu dokázáno“, „nepodařilo se dokázat mu“.
- 1543** Vl. „uvedu ho v kázeň“, „vykonám na něm kázeňské n. nápravné opatření“, „dám mu na pamětnou“.
- 1544** N. „vždy ve svátek“, „každý svátek“.
- 1545** N. „sviční společně“.
- 1546** D. „odstraňuj n. odklízuj tohoto“; přítomný čas, významu nedokonavého, zde má význam „hleď tak učinit“.
- 1547** Viz Mat. 2:6; netýká se v. 25.
- 1548** D. „na ně... zavolal“.
- 1549** D. „chtěje n. přeje si Ježíše propustit“.
- 1550** N. „k tomu“, „zase“, „ještě“, „stále“, „dále“.
- 1551** Zde má mnoho rukopisů znění, jež, doslovně přeloženo, znamená „křičuj, křičuj“; tam je smysl přítomného času, nedokonavého významu, obdobný jako ve v. 18, pozn. 1546.
- 1552** D. „nic trestného n. žádnou vinu (viz vv. 4 a 14) smrti“.
- 1553** N. „měly převahu“. Viz Mat. 16:18, pozn. 701.
- 1554** D. „by se jejich prosba stala“; „prosba“ totiž znamená i „předmět prosby“, „to, oč se prosí“.
- 1555** Viz Mat. 6:10; 27:32.
- 1556** D. „nalozili mu“.
- 1557** N. „zpívaly žalozpěvy“, jako v kap. 7:25.
- 1558** Viz Mat. 19:12, zde množné číslo („břicha“).
- 1559** Neurčitý čas („jež nikdy neporodily [„nenakrmily“] n. nezačaly rodit“ [„krmit“]).
- 1560** Viz kap. 12:20, pozn. 958.
- 1561** Vl. „vlhké“, „štvavnaté“.
- 1562** N. „stromě“, vl. „dřevě“.
- 1563** Nikoli prostě „druzí“, jako ve v. 35, nýbrž „odlišní“, „jináci“, „jiného druhu“.
- 1564** N. „byli vedeni, by s ním“.
- 1565** Viz kap. 22:2.
- 1566** D. „kterého“.

- 1567** Neurčitý čas („jali se vrhat“, „vrhli“ vždy znova o každou část Jeho šatstva, „vykonali n. uskutečnili vrhání“).
- 1568** Viz Mat. 27:42, pozn. 1256, 1257.
- 1569** Vl. „přinášejíce“.
- 1570** Viz Marek 15:26.
- 1571** N. „rouhal se mu“, „mluvil o něm n. k němu urážlivě“.
- 1572** Vl. „jiný“, jako ve v. 32.
- 1573** N. „ho káral n. napomínal“.
- 1574** D. „že“, „protože“.
- 1575** Vl. „v témž soudu“.
- 1576** D. „neboť dostáváme zpět věci“.
- 1577** Viz Mat. 5:5.
- 1578** N. „poroučím“, „odevzdávám“, vl. „si ukládám“, jako v kap. 12:48.
- 1579** Viz Marek 15:37.
- 1580** N. „jal se oslavovat“.
- 1581** D. „tlukouce [svě] hruď“.
- 1582** Viz Mat. 27:51.
- 1583** Viz kap. 8:41, pozn. 675.
- 1584** Viz Marek 15:43.
- 1585** N. „nehlasoval pro jejich rozhodnutí a skutek“.
- 1586** Tohoto místa se netýká poznámka 729 u Marka 15:43.
- 1587** Podle některých rukopisů „je“, tj. „tělo“; podle znění v textu jde o „Ježíše“.
- 1588** Viz Mat. 27:62.
- 1589** Soumrak večerní, jako u Mat. 28:1, zde ovšem jde o začátek soboty.
- 1590** N. „se ho jaly dychtivě n. se zájmem sledovat“.
- 1591** Viz Mat. 26:7, pozn. 1133.
- 1592** N. „ustaly“, „odpočinuly“.
- 1593** N. „prvního dne po sobotě“.
- 1594** D. „hluboko za“, n. „podle některých rukopisů, „za hlubokého“ („slunce bylo ještě hluboko“).
- 1595** N. „shledaly, že kámen je... odvalen“.
- 1596** N. „bezradny“, „v rozpacích“.
- 1597** Vl. „blýskajících“.
- 1598** D. „když se ony staly polekanými“.
- 1599** N. „s mrtvými“, „ve společnosti mrtvých“.
- 1600** Viz Marek 16:6.
- 1601** D. „lidí, hříšníků“.
- 1602** N. „ta magdalská Marie“, jako v kap. 8:2.
- 1603** D. „k apoštolům“.
- 1604** Neurčitý čas („se zazdála“, „jim připadla“).
- 1605** N. „smýšlenka“, „nesmysl“.
- 1606** Zde proti Markovi 16:11 nedokonavý minulý čas.
- 1607** N. snad „napjatě pohleděv“, viz Jak. 1:25; 1 Petr 1:12.
- 1608** N. „plátěné roušky“, „plátěná obinadla“.
- 1609** D. „k sobě“.
- 1610** Asi 11 km.
- 1611** Vl. „ovládány“, „drženy“, „v podrobení“.
- 1612** N. „aby“.
- 1613** D. „kráčejíce“.
- 1614** Viz Mat. 6:16.
- 1615** D. „a“.
- 1616** N. „ty jediný jsi návštěvou v Jerusalemě a nejsou ti“.
- 1617** Vl. „že jsi nepoznal n. se nedověděl“.
- 1618** Některé rukopisy mají znění „Nazarefana“, jako u Marka 1:24.
- 1619** Vl. „prokázal n. projevil n. osvědčil se jako“, D. „stal se“, viz kap. 10:36, pozn. 813.
- 1620** D. „muž, prorok“.
- 1621** Vl. „v rozsudek (viz kap. 20:47) smrti“.
- 1622** N. „při tom všem“, D. „s těmito všemi věcmi“.
- 1623** N. „nýbrž“ („nejen to, nýbrž i“).
- 1624** N. „uvedly nás v úžas“, „omráčily nás“.
- 1625** D. „té“ (člen), jako ve v. 24; netýká se v. 23.
- 1626** Vl. „přišly n. dorazily n. se dostaly k té hrobce“.
- 1627** N. „zpozdlil“, „bezmyšlenkovit“.
- 1628** Vl. „pomalí“.
- 1629** N. „spočívání věrou na všem tom“, vl. „ověření na všem tom n. vzhledem ke všemu tomu“, viz 2 Tim. 1:12.
- 1630** N. „promlouvali“, jako v kap. 1:55.
- 1631** Význam předpony následujícího slovesa.
- 1632** N. „a podrobně jim... proroků, vyložil“.
- 1633** N. „se zatvářil“; nesouvisí s „počav“ ve v. 27.
- 1634** Vl. „na něho činit nátlak“.
- 1635** N. „s námi n. mezi námi“, „v naší společnosti“, viz kap. 22:53, 59, pozn. 1505.
- 1636** Viz kap. 22:56, pozn. 1510; táž předložková vazba je zde ve vv. 24 a 33.
- 1637** Viz Mat. 7:9; tím vlastně zaujal místo hlavy domu.
- 1638** Vl. „veskrze n. zplna n. dokořán otevřený“, v. 32 obdobně; jako „rozvírající“ v kap. 2:23.
- 1639** D. „on se stal od nich neviditelným“.
- 1640** N. „našli“, „shledali“.
- 1641** Vl. „spolu nakupeny n. seskupeny“.
- 1642** N. „skrze“, D. „v“, viz Mat. 3:11.
- 1643** D. „jak byl při... jimi poznán“, „jak jim... bylo dáno poznat ho“, „jak se jim... dal poznat“.
- 1644** N. „byli vystrašeni“, v dějovém smyslu, jako v kap. 21:9.
- 1645** D. „stali se polekanými“, jako ve v. 5.
- 1646** N. „pozorují“, jako ve v. 39, „se dívají na“.
- 1647** Viz Mat. 2:3, zde však ve smyslu stavovém.
- 1648** Viz kap. 9:47; zde také „pochybnosti“.
- 1649** D. „od radosti“.
- 1650** Viz v. 11; zde přítomný přechodník, význam rovněž nedokonavého.
- 1651** N. „vzal před nimi a“.
- 1652** Viz v. 25.
- 1653** Viz Mat. 27:9, pozn. 1228.
- 1654** Viz kap. 22:15.
- 1655** Viz Mat. 24:5.
- 1656** Neurčitý čas („prohlásit“, „zahájit n. vykonat kázání“, „dojít ke kázání“).
- 1657** „Příslib“ znamená i „to, co je příslibeno“.
- 1658** Vl. „posedte“.
- 1659** Vl. „rozestoupil“.
- 1660** N. „vznášel se“.
- 1661** N. „žehnajíce“, jako ve v. 51; viz kap. 1:64.

EVANGELIUM PODLE JANA

Na počátku bylo Slovo¹, i bylo to Slovo u Boha, a to Slovo bylo Bůh; (2) na počátku bylo u Boha ono². (3) Všechny věci povstaly³ skrze ně⁴ a ani jedna, jež povstala³ a je⁵, nepovstala³ bez něho.

(4) V něm byl život a ten život byl světlem⁶ lidí; (5) a to světlo se objevuje⁷ v temnotě, a temnota je nepochopila⁸.

(6) Povstal³ jeden člověk, vyslaný od⁹ Boha, jeho jméno Jan. (7) Ten² přišel na svědectví, aby o tom světle svědčil¹⁰, aby skrze něho všichni uvěřili. (8) On¹¹ tím světlem nebyl, nýbrž aby o tom světle svědčil¹⁰. (9) Pravé¹² světlo bylo to¹³, jež přicházejíc do světa, osvětluje¹⁴ každého člověka. (10) Ve světě byl a svět skrze něho povstal³, a svět ho nepoznal; (11) přišel ke svým vlastním¹⁵ a jeho vlastní¹⁶ ho k sobě nepřijali, (12) kteříkoli¹⁷ ho však přijali, dal jim¹⁸ pravomoc stát se Božími dětmi, těm, kteří věří¹⁹ jeho jméno, (13) kteří byli zrozeni²⁰ ne z krve ani z vůle²¹ masa ani z vůle²¹ muže, nýbrž z Boha.

(14) A to Slovo se stalo masem a usídlilo se²² mezi námi, (a dávali²³ jsme se na jeho slávu, slávu jakoby jednorozeného, jež přišel od⁹ Otce,) plně milosti a pravdy; (15) (Jan o něm svědčí a dal se do hlasitého volání²⁴, i říká: Toto byl ten²⁵, o němž jsem řekl: Ten, jež přichází za mnou²⁶, nabyl přednosti²⁷ přede mnou, protože byl dříve²⁸ než já; (16) protože my všichni jsme dostali²⁹ z jeho plnosti, a to milost za milostí³⁰; (17) protože skrze Mojžíše byl dán zákon, skrze Ježíše Krista nastala³¹ milost a pravda. (18) Boha nikdo nikdy neviděl; vyjádřil³² ho on¹¹, jednorozený Syn, jež je v Otcově náručí³³.

(19) A toto je Janovo svědectví, když Židé³⁴ vyslali z Jerúsálema kněží a Levitovce, aby se ho otázali: Ty, kdo jsi? (20) A přiznal a nezapřel, a přiznal: Já nejsem Kristus. (21) I otázali se ho: Co tedy? Jsi ty Eliáš? I praví: Nejsem. Jsi ty ten prorok³⁵? I odpověděl: Ne. (22) Řekli mu tedy: Kdo jsi? Abychom mohli dát³⁶ odpověď těm, kteří nás poslali. Co pravíš

sám o sobě? (23) Dě! Já jsem hlas volajícího v pustině: Napřimte cestu PÁNĚ, jak řekl Isaiáš, prorok³⁷. (24) A byli vysláni zprostředk farizeů, (25) i otázali se ho a řekli mu: Co³⁸ tedy křtíš, nejsi-li ty KRISTUS ani Eliáš ani ten prorok³⁵? (26) Jan jim odpověděl, pravě: Já křtím vodou²⁶; uprostřed vás stojí³⁹, jehož vy neznáte, (27) ten, jež přichází za mnou²⁶, jemuž⁴⁰ já nejsem hoden uvolnit řemínek jeho opánku. (28) Tyto věci se staly v Běthanii za Jordánem, kde Jan křtil⁴¹.

(29) Nazítrí vidí Ježíše, jak k němu přichází; i praví: Hle, Boží Beránek⁴², jež odnímá⁴³ hřích světa. (30) Toto je ten²⁵, o němž⁴⁴ jsem já řekl: Za mnou²⁶ přichází muž, jež nabyl přednosti²⁷ přede mnou, protože byl dříve²⁸ než já; (31) a já jsem ho neznal, ale aby byl zjeven⁴⁵ Israélovi – pro tuto příčinu jsem já přišel křtít⁴⁶ vodou²⁶. (32) A Jan dosvědčil, pravě: Zpozoroval jsem Ducha jakoby holubici sestupovat z nebe, a zůstal na něm⁴⁷; (33) a já jsem ho neznal, ale ten, jež mě poslal křtít vodou²⁶, on¹¹ mi řekl: Na kohokoli uvidíš Ducha sestupovat a na něm⁴⁷ zůstávat, to je ten²⁵, jež křtí Svatým Duchem²⁶. (34) A já jsem uviděl a dosvědčil⁴⁸, že tento je Boží Syn.

(35) Nazítrí tam opět stál Jan a dva z jeho učedníků; (36) a zahleděv se na Ježíše, jak se prochází⁴⁹, praví: Hle, Boží Beránek⁴². (37) A ti dva učedníci ho zaslechli mluvit a dali se za Ježíšem; (38) Ježíš však, obrátiv se a zpozorovav je, jak za ním jdou, jim praví: Co hledáte⁵⁰? A oni mu řekli: RABBI⁵¹, (to v překladu znamená⁵² Učitelé,) kde zůstáváš? (39) Praví jim: Pojdte a pohleďte⁵³. Přišli tedy a uviděli, kde zůstává, a onen den zůstali u něho; bylo okolo desáté hodiny. (40) Jeden z těch dvou, kteří to byli od⁹ Jana zaslechli a dali se za ním, byl Ondřej, bratr Šimona-Petra; (41) ten⁵⁴ nejprve⁵⁵ vyhledává⁵⁶ svého vlastního bratra Šimona a praví mu: Našli jsme Mesiáše (to je v překladu⁵⁷ Kristus⁵⁸); a zavedl ho

k Ježíšovi. (42) Ježíš se na něho zahleděl a řekl: Ty jsi Šimon, syn Jónův, ty budeš nazván⁵⁹ Kéfas (to se vykládá Balvan⁶⁰).

(43) Nazítrí si umíní⁶¹ vyjít do Galileje, i nachází⁵⁶ Ježíš Filipa a praví mu: Pojď za mnou. (44) A ten Filip byl z⁶² Běthsaidy, z⁶³ města Ondřejova a Petrova. (45) Filip nachází⁵⁶ Nathanaela a praví mu: Našli jsme *toho*, o němž napsal⁶⁴ Mojžíš v zákoně i proroci, Ježíše, syna Josefova, jenž je z⁶² Nazaretu. (46) A Nathanael mu řekl: Může z⁶³ Nazaretu pocházet⁶⁵ co dobrého⁶⁶? Filip mu praví: Pojď a pohleď⁵³. (47) Ježíš Nathanaela uviděl, jak k němu přichází, a praví o něm: Hle, opravdu Israélovec, v němž není lsti. (48) Nathanael mu praví: Odkud mě znáš? Ježíš odpověděl a řekl mu: Viděl jsem tě předtím než tě Filip zavolal, když jsi byl pod tím fíkovníkem. (49) Nathanael odpověděl a řekl mu: *RABBI*⁵¹, ty jsi Boží Syn, ty jsi ten Israélův Král. (50) Ježíš odpověděl a řekl mu: Věříš, protože jsem ti řekl: Viděl jsem tě dole pod tím fíkovníkem⁶⁷? Uvidíš věci větší nad tyto. (51) A praví mu: Věru, věru, pravím vám: Od nynějška budete vidět nebe otevřené a Boží anděly vystupovat⁶⁸ a sestupovat na Syna člověka.

2 A třetího dne byla v Káně v Galileji⁶⁹ uspořádána⁷⁰ svatba a byla tam Ježíšova matka; (2) a na tu svatbu byl pozván i Ježíš a jeho učedníci. (3) A když se nedostalo vína, praví Ježíšova matka k němu: Nemají vína. (4) Ježíš jí praví: Co mám s tebou co činit⁷¹, ženo? Má hodina dosud nepřišla. (5) Jeho matka praví obsluhujícím: Cokoli vám bude říkat, vykonajte. (6) I stálo tam, podle očišťovacího obyčeje⁷² Židů, šest kamených džbánů na vodu, do nichž se vešlo po dvou nebo třech měrách⁷³. (7) Ježíš jim praví: Naplňte ty džbány⁷⁴ vodou. I naplnili je až po vrch; (8) a praví jim: Nyní naberte a neste pořadatelí hostiny⁷⁵. A oni zanesli, (9) jak však pořadatel hostiny⁷⁵ okusil té vody, jež se stala vínem, (a nevěděl, odkud je, ale ti obsluhující, kteří tu vodu nabrali, věděli,) volá pořadatel hostiny⁷⁵ ženicha (10) a praví mu: Každý člověk nejprve předkládá víno dobré⁷⁶, a až se řádně napijí, potom

pořadné; ty jsi uchoval dobré⁷⁶ víno až do nynějška. (11) Takovýto⁷⁷ vykonal Ježíš v Káně v Galileji⁷⁸ počátek znamení a projev⁷⁹ svou slávu, a jeho učedníci v⁷⁹ něho uvěřili. (12) Po tomto sestoupil on a jeho matka a jeho bratři a jeho učedníci do Kafarnaumu a zůstali tam několik málo⁸⁰ dní.

(13) I bylo blízko Minutí⁸¹ Židů a Ježíš vystoupil⁶⁸ do Jerúsaléma; (14) i shledal, že v CHRÁMĚ sedí prodavači hovězího dobytka a ovci a holubů⁸² a rozměňovači peněz. (15) I udělal z provázků karabáč⁸³ a všechny z CHRÁMU vyhnal, i ty ovce a ten hovězí dobytek, a vysypal⁸⁴ drobné mince směnárníků a zpřevracel stoly⁸⁵, (16) a prodavačům holubů⁸² řekl: Tyto věci odtud odstraňte; nečiňte dům mého Otce domem obchodu. (17) [A] jeho učedníci si vzpomněli, že je napsáno⁸⁶: Stráví⁸⁷ mě horlivost pro tvůj dům⁸⁸. (18) Židé tedy odpověděli a řekli mu: Jaké znamení nám ukazuješ⁸⁹, že konáš tyto věci? (19) Ježíš odpověděl a řekl jim: Zbořte tento chrám a ve třech dnech jej postavím⁹⁰. (20) Židé tedy řekli: Tento chrám byl budován *po*⁹¹ šestačtyřicet let, a ty jej postavíš⁹⁰ ve třech dnech? (21) On¹¹ však mluvil o chrámě svého těla; (22) když tedy byl vzkříšen⁹² zprosted mrtvých, vzpomněli si jeho učedníci, že toto pravil, a uvěřili Písmu i slovu, jež řekl Ježíš.

(23) A jak o Minutí⁸¹, o svátku, byl v Jerúsalémě, uvěřili v⁷⁹ jeho jméno mnozí, neboť pozorovali⁹³ znamení, jež konal; (24) Ježíš sám se jim však nesvěřoval, protože on všechny znal, (25) a že neměl zapotřebí, aby kdo o člověku podal svědectví, neboť věděl sám⁹⁴, co v člověku je⁹⁵.

3 Byl však *jeden* člověk z farizeů, jeho jméno Nikodém, židovský hodnostář; (2) ten⁵⁴ k němu přišel v noci a řekl mu: *RABBI*⁵¹, víme, že jsi *jako* učitel přišel od Boha, vždyť tato znamení, jež konáš ty, nemůže konat nikdo, leč by s ním byl Bůh. (3) Ježíš odpověděl a řekl mu: Věru, věru, pravím ti: Nezrodí⁹⁶-li se kdo nově⁹⁷, nemůže Boží království uvidět. (4) Nikodém k němu praví: Jak se může člověk zrodit⁹⁶, jsa vysokého věku? Což může podruhé vstoupit do útroh⁹⁸ své matky

a zrodit se⁹⁶? (5) Ježíš odpověděl: Věřu, věru, pravím ti: Nezrodí⁹⁶-li se kdo z vody a Ducha, nemůže do Božího království vstoupit. (6) Co se zrodilo⁹⁶ z masa, je maso, a co se zrodilo⁹⁶ z Ducha, je duch; (7) nediv se⁹⁹, že jsem ti řekl: Vy se nově⁹⁷ zrodit⁹⁶ musíte. (8) Vítr věje¹⁰⁰, kam chce, a slyšíš jeho zvuk, ale odkud přichází a kam se ubírá, nevíš; tak je *tomu* s každým, kdo se z Ducha zrodil. (9) Nikodém odpověděl a řekl mu: Jak se mohou stát tyto věci? (10) Ježíš odpověděl a řekl mu: Ty jsi Israeélův učitel a tyto věci neznáš? (11) Věřu, věru, pravím ti: Mluvíme, co víme, a dosvědčujeme, co jsme uviděli, a nepřijímáte naše svědectví. (12) Jestliže jsem vám pověděl věci pozemské a nevěříte, jak uvěříte¹⁰¹, povím-li vám věci nebeské¹⁰²? (13) A do nebe nevystoupil⁸⁸ nikdo, leč ten, jenž z nebe sestoupil, Syn člověka, jenž je v nebi. (14) A jako¹⁰³ Mojžíš vyzdvihl v pustině hada, tak musí Syn člověka být vyzdvížen, (15) aby [se], kdokoli¹⁰⁴ v¹⁹ něho věří, [neztratil¹⁰⁵, nýbrž] měl věčný život – (16) ano, tak¹⁰⁶ Bůh miloval¹⁰⁷ svět, že dal svého jednorozrozeného Syna, aby se, kdokoli¹⁰⁴ v¹⁹ něho věří, neztratil¹⁰⁵, nýbrž měl věčný život. (17) Bůh přece svého Syna do světa nevyslal, aby svět soudil, nýbrž aby byl svět skrze něho zachráněn¹⁰⁸. (18) Kdo v¹⁹ něho věří¹⁰⁹, není souzen¹¹⁰, kdo však nevěří¹⁰⁹, je již odsouzen¹¹¹, protože¹¹² neuvěřil ve¹⁹ jméno jednorozrozeného Božího Syna; (19) a ten soud je tento: že do světa přišlo světlo a lidé *si* více¹¹³ než světlo zamilovali¹⁰⁷ tmu, neboť jejich činy byly zlé. (20) Vždyť kdokoli¹⁰⁴ páše¹¹⁴ ničemné¹¹⁵ věci, světlo nenávidí a ke světlu nepřichází, aby jeho činy nebyly odhaleny¹¹⁶, (21) kdo však provozuje¹¹⁷ pravdu, k světlu přichází, aby se jeho činy projevíly¹¹⁸, že jsou učiněny¹¹¹ v Bohu.

(22) Po těchto věcech přišel Ježíš a jeho učedníci do júdské země a tam s nimi prodléval a křtil; (23) a křtil i Jan¹¹⁹, v Ainónu blízko Salimu, protože tam bylo mnoho vod, i přicházeli¹²⁰ a byli křtěni¹²¹, (24) neboť Jan dosud nebyl uvržen do vězení. (25) Došlo tedy ze strany¹²² Janových učedníků k rozpravě¹²³ o očišťování s *jedním* Židem. (26) I přišli k Janovi

a řekli mu: *RABBI*⁵¹, *ten*, jenž s tebou¹²⁴ byl na druhém břehu Jordánu, jemuž jsi ty dal svědectví – hle, on křtí a všichni přicházejí k němu. (27) Jan odpověděl a řekl: Člověk nemůže nabývat ničeho, není-li mu dáno z nebe. (28) Vy sami jste mi svědky¹²⁵, že jsem řekl: Já nejsem KRISTUS, nýbrž že jsem vyslán před ním¹¹. (29) Kdo má nevěstu, je ženich; ale ženichův přítel¹²⁶, jenž stojí a naslouchá mu, je pro ženichův hlas pln radosti¹²⁷. Tato radost, *radost* má, je tedy¹²⁸ splněna; (30) růst musí on¹¹, já však se zmenšovat. (31) Ten, jenž přichází shora, je nade všechny¹²⁹, ten, jenž má svůj původ v zemi¹³⁰, je ze země a *jako pocházející* ze země mluví. Ten, jenž přichází z nebe, je nade všechny¹²⁹, (32) [a] co uviděl a uslyšel, to dosvědčuje, a jeho svědectví nepřijímá nikdo. (33) Kdo jeho svědectví přijal¹³¹, dal svou pečeť na¹³² to, že Bůh je pravdomluvný¹³³, (34) neboť *ten*, jehož Bůh vyslal, mluví Boží slova¹³⁴ – Bůh přece nedává Ducha podle míry.

(35) Otec Syna miluje a dal *to*, aby všechny věci *byly* v jeho ruce. (36) Kdo v¹⁹ Syna věří, má věčný život, kdo však je Synu nepoddán¹³⁵, život nevidí, nýbrž na něm zůstává Boží hněv.

4 Jak se tedy Pán dověděl, že farizeové uslyšeli, že Ježíš získává¹³⁶ a křtí více učedníků¹³⁷ než Jan, (2) (ač ovšem nekřtil Ježíš sám, nýbrž jeho učedníci,) (3) opustil Júdsko a odešel zase do Galileje. (4) I musel procházet Samárii; (5) přichází tedy k samařskému městu¹³⁸, jemuž se říká Sychar, blízko pozemku, ježž dal Jakób Josefovi, svému synu, (6) a tam byl Jakóbův pramen. Ježíš tedy, znavený¹³⁹ cestováním¹⁴⁰, seděl tak, *jak právě byl*,¹⁴¹ u toho pramene¹⁴². Bylo okolo šesté hodiny; (7) ze Samarie přichází *jedna* žena načerpat vody. Ježíš jí praví: Dej se mi napít. (8) (Jeho učedníci totiž byli odešli do toho města, aby nakoupili poživatin.) (9) Ta samařská žena mu tedy praví: Jak *to*, že ty, jsa Žid, žádáš¹⁴³ napítí¹⁴⁴ ode mne, jež jsem samařská žena¹⁴⁵? Židé se totiž¹⁴⁶ se Samařany nestýkají. (10) Ježíš odpověděl a řekl jí: Kdybys znala ten Boží dar a *věděla*¹⁴⁷, kdo je *to*, jenž ti praví: Dej se mi napít, poprosila bys ty jeho a dal

by ti¹⁴⁸ živou vodu. (11) Ta žena mu praví: Pane, nemáš ani okov¹⁴⁹ a ta studna je hluboká – odkud máš tu živou vodu? (12) Což jsi ty větší než náš otec Jakób, jenž nám tu studnu dal a píval¹⁵⁰ z ní on i jeho synové i jeho dobytek¹⁵¹? (13) Ježíš odpověděl a řekl jí: Každý, kdo pije¹⁵² tuto vodu, bude opět žíznit; (14) kdokoli se však napije¹⁵³ z té vody, již mu dám já, navždy¹⁵⁴ nikterak žíznit nebude, nýbrž ta voda, již mu dám, se v něm stane pramenem vody tryskající¹⁵⁵ do věčného života. (15) Ta žena k němu praví: Pane, dej mi tuto vodu, abych nežíznila, aniž sem chodila¹⁵⁶ čerpat. (16) Ježíš jí praví: Jdi, zavolej svého muže a přijď sem. (17) Ta žena odpověděla a řekla: Nemám muže. Ježíš jí praví: Dobře¹⁵⁷ jsi řekla: Nemám muže – (18) ano, měla¹⁵⁸ jsi mužů pět a *ten* jehož máš nyní, tvůj muž není. Toto jsi pověděla pravdivě. (19) Ta žena mu praví: Pane, pozoruji¹⁵⁹, že ty jsi prorok. (20) Naši otcové se klanívali¹⁶⁰ na této hoře, a vy říkáte, že místo, kde je záhodno se klanět, je v Jerusálémě. (21) Ježíš jí praví: Ženo, uvěř mi, že přichází hodina, kdy se nebudete Otci klanět ani na této hoře ani v Jerusálémě. (22) Vy se klaníte – nevíte, čemu; my se klaníme – víme, čemu¹⁶¹, protože spása¹⁶² je ze¹⁶³ Židů. (23) Ale přichází a nyní je hodina, kdy se opravdoví klanitelé¹⁶⁴ budou Otci klanět v duchu a pravdě, neboť Otec takového i vyhledává¹⁶⁵ jakožto ty, kteří by se mu klaněli¹⁶⁶. (24) Bůh je duch, a ti, kteří se mu klanějí, musejí se klanět v duchu a pravdě. (25) Ta žena mu praví: Víme, že přichází¹⁶⁷ Mesiáš, jemuž se říká Kristus⁵⁸; až přijde on¹¹, poví¹⁶⁸ nám všechny věci. (26) Ježíš jí praví: *To* jsem já, jenž k tobě mluvím¹⁶⁹. (27) A k tomuto¹⁷⁰ přišli jeho učedníci a divili se, že mluví s ženou, přesto však nikdo neřekl: Oč ti jde¹⁷¹, nebo: Co¹⁷² s ní mluvíš? (28) Ta žena tedy zanechala svůj džbán na vodu a odešla do města a praví lidem: (29) Pojdte¹⁷³, pohledte na člověka, jenž mi řekl všechny věci, jichž jsem se kdy¹⁷⁴ dopustila; není to⁷⁷ snad KRISTUS? (30) Vyšli z města a přicházeli k němu.

(31) Mezitím ho však učedníci žádali, pravíce: *RABBI*⁵¹, pojez¹⁷⁵! (32) On jim však

řekl: Já mám k pojedení¹⁷⁵ stravu¹⁷⁶, již vy neznáte. (33) Učedníci tedy k sobě navzájem říkali: Což mu někdo přinesl něco pojíst¹⁷⁵? (34) Ježíš jim praví: Potravou mou¹⁷⁷ je, abych [vy]konal vůli¹⁷⁸ toho, jenž mě poslal, a dokončil jeho dílo. (35) Neříkáte vy, že jsou ještě čtyři měsíce a přichází žně? Hle, pravím vám: Pozvedněte své oči a zadívejte se na pole¹⁷⁹, vždyť již jsou bílá ke žni. (36) Kdo žne, dostává odměnu a sklízí úrodu k věčnému životu, aby se zároveň radoval i ten, kdo rozsévá, i ten, kdo žne. (37) V tomto je totiž *ověřeno* to pravdivé¹⁸⁰ slovo: jeden je, jenž rozsévá, a druhý¹⁸¹ je, jenž žne. (38) Já jsem vás vyslal žnout, na čem jste se vy nenalopotili; nalopotili se druzí a vy jste do jejich lopoty vstoupili¹⁸².

(39) Mnozí ze Samařanů z onoho města však v¹⁹ něho uvěřili pro slovo té ženy, jež svědčila: Řekl mi všechny věci, jichž jsem se kdy¹⁷⁴ dopustila. (40) Jak k němu tedy ti Samařané přišli, žádali ho, by u nich zůstal; i zůstal tam dva dni (41) a pro jeho slovo jich uvěřilo mnohem více, (42) a té ženě říkali: Věříme již ne pro řeč tvou¹⁷⁷, neboť jsme sami uslyšeli a víme, že tento je opravdu Zachránce světa.

(43) Po těch dvou dnech však odtamtud vyšel a odešel do Galileje, (44) neboť Ježíš sám dosvědčil, že prorok ve své vlastní otčině nemá cti. (45) Když tedy přišel do Galileje, Galilejci ho přijali; uvidělit¹⁸³ všechny věci, jež ve svátek vykonal v Jerusálémě, neboť i oni k tomu svátku přišli.

(46) Přišel tedy zase do Kány v Galilei⁶⁹, kde vodu učinil vínem. A v Kafarnaúmu byl jakýsi dvořan¹⁸⁴, jehož syn byl nemocen; (47) ten, uslyšev, že z Júdska přišel do Galileje Ježíš, k němu odešel a žádal [ho], aby sestoupil a jeho syna vyléčil, neboť byl blízek umírání¹⁸⁵. (48) Ježíš k němu tedy řekl: Neuvíďte-li znamení¹⁸⁶ a zázraky, nikterak neuvěříte. (49) Ten dvořan¹⁸⁴ k němu praví: Pane, sestup dříve než můj hošík umře. (50) Ježíš mu praví: Ubírej se, tvůj syn žije. A ten člověk uvěřil slovu, jež mu Ježíš řekl, a ubíral se, (51) již však když on sestupoval, potkali ho jeho nevolníci a podali mu zprávu¹⁸⁷, říkajíce: Tvůj hoch žije. (52) Vyptal se

jich¹⁸⁷ tedy *na* hodinu, v níž se jeho stav zlepšil, a řekli mu: Horečka ho opustila včera o sedmé hodině. (53) Otec tedy poznal, že *to bylo* v oné hodině, v níž mu Ježíš řekl: Tvůj syn žije; i uvěřil on i celý jeho dům. (54) Toto druhé znamení opět Ježíš vykonal¹⁸⁸, přišel z Júdska do Galileje.

5 Po těchto věcech byl svátek Židů a Ježíš vystoupil⁶⁸ do Jerúsálema. (2) V Jerúsalémě pak je u Ovcí brány¹⁸⁹ koupaliště, jemuž se hebrejsky také říká Běthesda, mající patero podloubí¹⁹⁰; (3) v těch¹⁹¹ leželo množství nemocných – slepců, chromých, zchradlých¹⁹² [– vyčkávajících pohyb vody. (4) V tom koupališti totiž v jistých obdobích sestupoval anděl a čeřil¹⁹³ vodu; kdo *tam* tedy po tom zčeření¹⁹³ vody první vstoupil, stával se zdravým, byť byl postižen¹⁹⁴ jakýmkoli chorobným stavem]. (5) Byl tam však jakýsi člověk, mající se *zle*¹⁹⁵ ve své nemoci osmatřicet let. (6) Toho Ježíš uviděl ležet, a seznav, že se *tak* má¹⁹⁵ již dlouhý čas, praví mu: Chtěl by ses¹⁹⁶ stát zdravým? (7) Ten nemocný mu odpověděl: Pane, nemám člověka, aby mě, jakmile bude voda zčeřena¹⁹³, do koupaliště hodil¹⁹⁷, nýbrž zatímco přicházím já, sestupuje přede mnou druhý. (8) Ježíš mu praví: Vstávej, zvedni svá nosítka¹⁹⁸ a choď. (9) A ten člověk se hned stal zdravým a zvedl svá nosítka¹⁹⁸ a chodil. V onen den však byla sobota; (10) Židé tedy tomu uzdravenému říkali: Je sobota, není ti dovoleno zvednout svá¹⁹⁹ nosítka¹⁹⁸. (11) Odpověděl jim: *To* on¹, jenž mě učinil zdravým, mi řekl: Zvedni svá nosítka¹⁹⁸ a choď. (12) Otázali se ho [tedy]: Kdo je ten člověk, jenž ti řekl: Zvedni svá nosítka¹⁹⁸ a choď? (13) Ten však, *jenž* byl vyléčen, nevěděl, kdo *to* je; Ježíš se totiž vytratil²⁰⁰, neboť na tom místě byl dav. (14) Po těchto věcech ho Ježíš nachází v CHRÁMĚ; i řekl mu: Hle, jsi uzdraven²⁰¹ – nehřeš již, aby se ti nestalo něco²⁰² horšího. (15) Ten člověk odešel a pověděl²⁰³ Židům, že ten, jenž ho učinil zdravým, je Ježíš. (16) A pro tuto příčinu Židé Ježíše pronásledovali [a byli dychtiví²⁰⁴ ho zabít], že tyto věci konal v sobotu. (17) Ježíš jim však odpověděl: Můj Otec

až do nynějška pracuje²⁰⁵, pracuji²⁰⁵ i já. (18) Židé tedy byli tím dychtivější²⁰⁴ ho zabít, pro tu příčinu, že nejen porušoval sobotu²⁰⁷, nýbrž i říkal, že Bůh je jeho vlastní Otec, a tak se²⁰⁸ činil²⁰⁹ rovným²¹⁰ Bohu. (19) Ježíš tedy odpověděl a řekl jim: Věru, věru, pravím vám: Syn nemůže sám od sebe konat nic, leč cokoli vidí Otec konat, neboť kterékoli věci koná on¹, ty²¹¹ koná podobně i Syn, (20) vždyť Otec má Syna rád²¹² a ukazuje mu všechny věci, jež koná sám, a ukáže mu činy²¹³ větší než tyto, abyste vy se divili. (21) Jako totiž Otec křísí a oživuje mrtvé, právě tak oživuje i Syn ty, jež si přeje²¹⁴ – (22) ano, Otec ani nikoho nesoudí, nýbrž dal všechen soud Synu, (23) aby Syna všichni ctili tak²¹⁵, jak ctí Otce – kdo nectí Syna, nectí Otce, jenž ho poslal. (24) Věru, věru, pravím vám, že kdo slyší mé slovo a věří tomu, jenž mě poslal, má věčný život a nepřichází²¹⁶ na soud, nýbrž přestoupil ze smrti do života. (25) Věru, věru, pravím vám, že přichází a nyní je hodina, kdy hlas Božího Syna zaslechnou²¹⁷ mrtví, a kteří zaslechnou²¹⁷, ožijí²¹⁸; (26) jako totiž má Otec život sám v sobě, právě tak dal i Synu, by sám v sobě měl život, (27) a dal mu pravomoc konat [i] soud, protože je Syn člověka. (28) Nedivte se tomu, protože přichází hodina, v níž jeho hlas zaslechnou²¹⁷ všichni, kteří *jsou* v hrobkách, (29) a vyjdou; ti, kdo provozovali²¹⁹ dobré⁶⁶ věci, do opětovného vstání k životu²²⁰, ti pak, kdo páchali²¹⁹ ničemné¹¹⁵ věci, do opětovného vstání k soudu¹⁷⁷. (30) Já nemohu sám od sebe konat nic; soudím podle *toho*, jak slyším, a soud můj¹⁷⁷ je spravedlivý, protože mi nejde o²²¹ vůli¹⁷⁸ mou¹⁷⁷, nýbrž o²²¹ vůli¹⁷⁸ toho, jenž mě poslal. (31) Svědčím-li já sám o sobě, není mé svědectví pravdivé²²²; (32) je druhý, jenž o mně svědčí, a vím, že to svědectví, jímž o mně svědčí, pravdivé²²² je. (33) Vy jste vyslali k Janovi a *on* svědectví pravdě vydal – (34) nuže, já nepřijímám svědectví od člověka, nýbrž tyto věci říkám, abyste byli zachráněni vy; (35) on¹ byl hořící a svítící²²³ lampa a vám se na chvíli zalíbilo²²⁴ v jeho²²⁵ světle zajásat, (36) já však mám svědectví větší než Janovo, neboť ty činy, jež mi

Otec dal, abych je uskutečnil²²⁶, ty činy samy, jež já konám, o mně svědčí, že mě vyslal Otec, (37) a vydal o mně svědectví²²⁷ Otec sám, jenž mě poslal – nikdy jste ani neuslyšeli jeho hlas, aniž jste uviděli jeho podobu²²⁸ (38) a jeho slovo nemáte trvale v sobě²²⁹, protože *tomu*, jehož vyslal on¹¹, tomu vy nevěříte. (39) Zkoumáte²³⁰ Písma, protože vy si myslíte, že věčný život máte v nich, a jsou *to* ona, jež svědčí²³¹ o mně (40) a ke mně, abyste život měli, přijít nechcete. (41) Nepřijímám slávy²³² od⁹ lidí, (42) ale vás znám²³³, že v sobě nemáte Boží lásky²³⁴. (43) Já jsem přišel ve jménu svého Otce a nepřijímáte mě; přijde-li druhý ve svém vlastním jménu, toho¹¹ přijmete. (44) Jak můžete uvěřit vy, kteří přijímáte slávu²³² od⁹ sebe navzájem a o slávu²³², tu, jež *přichází* jediné od⁹ ²³⁵Boha, neusilujete²³⁶? (45) Nemyslete si, že vás u Otce budu obžalovávat já; je *jeden*, jenž vás obžalovává²³⁷ – Mojžíš, v něhož vy doufáte²³⁸. (46) Vždyť kdybyste věřili Mojžíšovi, věřili byste mně, vždyť on¹¹ napsal o mně²³⁹, (47) nevěříte-li však spisům jeho¹¹¹⁷⁷, jak uvěříte slovům mým¹⁷⁷?

6 Po těchto věcech odešel Ježíš na druhý břeh Galilejského – Tiberiadského – moře (2) a za ním šel početný dav, protože si všímali²⁴⁰ znamení²⁴¹, jež konal na nemocných. (3) A Ježíš vyšel⁶⁸ na horu a tam se svými učedníky seděl; (4) a bylo blízko Minutí²⁴², svátek Židů. (5) Ježíš tedy, pozvednuv oči a zpozorovav, že k němu přichází početný dav, praví k Filipovi: Odkud nakoupíme chleba²⁴², aby tito pojedli²⁴³? (6) Toto však pravil, aby ho zkoušel²⁴⁴, neboť on věděl, co hodlá²⁴⁵ činit. (7) Filip mu odpověděl: Za dvě stě denárů²⁴⁶ chleba²⁴² jim nestačí, aby každý dostal něco málo. (8) Jeden z jeho učedníků, Ondřej, bratr Šimona-Petra, mu praví: (9) Je zde [jeden] hošíček, jenž má pět ječných chlebů a dvě ryby²⁴⁷ ale co je to pro tolik? (10) [A] Ježíš řekl: Zařídte²⁴⁸, by se ti lidé usadili²⁴⁹. I bylo na tom místě mnoho trávy; ti muži, počtem asi pět tisíc, se tedy usadili²⁴⁹ (11) a Ježíš ty chleby vzal a poděkovav rozdál těm, *kteří byli* uloženi²⁵¹; podobně i z těch rybek²⁴⁷, kolik si přáli²⁵⁰. (12) A když byli zasyceni²⁵², praví svým učedníkům:

Sesbírejte zbylé úlomky, aby se nic neztratilo. (13) Sesbírali je tedy a těmi úlomky z těch pěti ječných chlebů, jež zbyly těm, kteří se najedli²⁵³, napěchovali dvanáct košíků²⁵⁴. (14) Ti lidé tedy, užfveše znamení²⁵⁵, jež Ježíš vykonal, říkali: Toto⁷⁷ je opravdu ten prorok³⁵, jenž má do světa přijít²⁵⁶. (15) Ježíš tedy, poznav, že hodlají²⁵⁷ přicházet a zmocňovat se ho, aby [ho] učinili králem, se zase uchýlil na tu horu, jen on sám, (16) jak však nastal večer, sestoupili jeho učedníci k moři, (17) a nastoupivše do lodi, mířili²⁵⁸ na druhý břeh moře ke²⁵⁹ Kafarnaúmu; i byla již nastala temnota a Ježíš k nim nebyl přišel, (18) moře se pak bouřilo²⁶⁰ velikým větrem, jež dul. (19) Když tedy zaveslovali²⁶¹ asi pětadvacet nebo třicet stadií²⁶², spatřují Ježíše, jak kráčí²⁶³ po moři a blíží se k²⁶⁴ lodi, i ulekli se. (20) On však jim praví: *To* jsem já, nebojte se. (21) Byli tedy ochotní²⁶⁵ ho do lodi vzít a loď se hned octla u té země, k²⁵⁹ níž se brali. (22) Nazítrí dav, jež stál na druhém břehu moře a byl uviděl, že tam nebylo další lodky než ona, do níž nastoupili jeho učedníci, a že Ježíš do té lodi se svými učedníky nevesel, (nýbrž že učedníci odpluli²⁶⁶ sami, (23) (ale z Tiberiady připlyly²⁶⁷ další lodky blízko k tomu místu²⁶⁸, kde se najedli²⁶⁹ chleba²⁷⁰, když Pán poděkoval;) (24) když tedy ten dav uviděl, že tam Ježíš není, ani jeho učedníci, nastoupili do lodí oni a připlyli²⁶⁷ do Kafarnaúmu Ježíše hledat. (25) A když ho na druhém břehu moře našli, řekli mu: *RABBI*⁵¹, kdy ses sem dostal? (26) Ježíš jim odpověděl a řekl: Věru, věru, pravím vám: Hledáte mě, ne protože jste uviděli znamení²⁴¹, nýbrž protože jste se z těch chlebů najedli²⁶⁹ a byli jste nasyceni²⁵⁴. (27) Pracujte *ne pro* to jídlo¹⁷⁶, jež se tratí²⁷¹, nýbrž *pro*²⁷² to jídlo¹⁷⁶, jež zůstává k věčnému životu, jež vám dá Syn člověka. Toho totiž potvrdil²⁷³ Otec, Bůh. (28) Řekli k němu tedy: Co máme konat, abychom činili Boží činy²⁷⁴? (29) Ježíš odpověděl a řekl jim: Boží čin²⁷⁴ je toto⁵⁴: abyste uvěřili v¹⁹ toho, jehož vyslal on¹¹. (30) Řekli mu tedy: Jaké ty tedy konáš znamení, abychom uviděli a uvěřili ti? Co činíš²⁷⁴? (31) Naši otcové jídali²⁷⁵ v pustině

manu, podle *toho*, jak je napsáno²⁷⁶: Dal jim jít²⁷⁵ chléb²⁷⁷ z²⁷⁸ nebe. (32)Ježíš jim tedy řekl: Věřu, věru, pravím vám: Chléb z²⁷⁸ nebe vám nedal Mojžíš, nýbrž ten pravý chléb z²⁷⁸ nebe vám dává můj Otec; (33)ten Boží chléb je totiž ten, jenž z²⁷⁸ nebe sestupuje a světu dává život. (34)Řekli k němu tedy: Pane, dávej²⁷⁹ nám vždy tento chléb. (35)[A] Ježíš jim řekl: Tím chlebem života jsem já; kdo přichází ke mně, nebude nikterak hladovět, a kdo věří ve¹⁹ mne, nebude nikterak žíznit – nikdy²⁸⁰. (36)Ale řekl jsem vám, že jste mě i uviděli, a nevěříte. (37)Vše, co²⁸¹ mi Otec dává, ke mně dojde, a toho, kdo ke mně přichází, nikterak ven nevyženu, (38)protože jsem z²⁸² nebe sestoupil, abych konal ne vůli¹⁷⁸ svou¹⁷⁷, nýbrž vůli²⁸³ toho, jenž mě poslal, (39)a vůle¹⁷⁸ toho, jehož mě poslal, je tato²⁸³: Abych z toho, co mi dal, neztratil nic²⁸⁴, nýbrž tomu dal v poslední den opět vstát²⁸⁵. (40)Vůle¹⁷⁸ mého Otce je totiž tato²⁸³: Aby každý, kdo spatřuje²⁸⁶ Syna a věří v¹⁹ něho, měl věčný život; a já mu dám v poslední den opět vstát²⁸⁵. (41)Židé tedy na něho²⁸⁷ reptali²⁸⁸, protože řekl: Tím chlebem, jenž z²⁷⁸ nebe sestoupil, jsem já, (42)a říkali: Není toto⁷⁷ Ježíš, ten Josefův syn, o jehož otcí i matce my víme? Jak to tedy, že on⁷⁷ říká²⁸⁹: Sestoupil jsem z²⁷⁸ nebe? (43)Ježíš tedy odpověděl a řekl jim: Nereptejte²⁸⁸ mezi sebou. (44)Ke mně nemůže přijít nikdo, nepřitáhne-li ho Otec, jenž mě poslal; a já mu dám v poslední den opět vstát²⁸⁵. (45)V prorocích je napsáno²⁹⁰: A budou všichni vyučováni od Boha²⁹¹: Každý, kdo od⁹ Otce uslyšel a dověděl se²⁹², přichází ke mně – (46)ne že někdo Otce uviděl, leč ten, jenž je od⁹ Boha; ten uviděl Otce. (47)Věřu, věru, pravím vám: Kdo [ve¹⁹ mne] věří, má věčný život. (48)Ten chléb života jsem já – (49)vaši otcové se v pustině napojídali²⁹³ many a pomřeli, (50)toto⁷⁷ je chléb, jenž sestupuje z²⁷⁸ nebe, aby z něho někdo pojedl²⁹⁴ a neumřel. (51)Ten živý chléb, jenž sestupuje z²⁷⁸ nebe, jsem já; poji²⁹⁴-li kdo z tohoto chleba, bude žít navždy¹⁵⁴. Nadto je však chlebem, ježž dám já, mé maso, ježž já dám za život světa. (52)Židé se tedy mezi sebou²⁹⁵ hašteřili, říkajíc:

Jak nám tento může dát poji²⁹⁴ tohoto²⁹⁶ masa? (53)Ježíš jim tedy řekl: Věřu, věru, pravím vám: Jestliže nepojíte²⁹⁴ masa Syna člověka a nenapijete se²⁹⁴ jeho krve, nemáte v sobě života. (54)Kdo mé maso požívá²⁹⁷ a mou krev pije²⁹⁷, má věčný život a já mu dám v poslední den opět vstát²⁸⁵ – (55)ano, mé maso je opravdu jídlo¹⁷⁶ a má krev je opravdu nápoj²⁹⁸. (56)Kdo mé maso požívá²⁹⁷ a mou krev pije²⁹⁷, zůstává ve mně a já v něm. (57)Tak²¹⁵ jako mě vyslal živý Otec a já žiji příčinou Otce²⁹⁹, bude i ten, kdo mě požívá²⁹⁷, i on¹¹ žít příčinou mou²⁹⁹. (58)Toto⁷⁷ je chléb, jenž sestoupil z²⁷⁸ nebe – ne tak²¹⁵ jako se vaši otcové napojídali²⁹⁷ a pomřeli; kdo požívá²⁹⁷ tento chléb, bude žít navždy¹⁵⁴. (59)Tyto věci řekl v synagoze, když v Kafarnaúmu vyučoval; (60)mnozí z jeho učedníků tedy, uslyševše *to*, řekli: Toto slovo je tvrdé – kdo mu může naslouchat? (61)Ježíš však, věda sám v sobě, že jeho učedníci na to²⁸⁷ reptají²⁸⁸, jim řekl: To vás uráží³⁰⁰? (62)Nu a budete-li spatřovat²⁸⁶ Syna člověka, jak vystupuje⁶⁸ *tam*, kde byl prve? (63)Co oživuje, je Duch, maso není nic platno³⁰¹; výroky³⁰², ježž jsem k vám promluvil já, duch jsou, a jsou život, (64)ale z vás jsou někteří, kteří nevěří, Ježíš totiž od počátku věděl, kteří ti nevěřící jsou a kdo je *to*, jenž ho vydá, (65)a pravil: Pro tuto příčinu jsem vám pověděl, že ke mně nemůže přijít nikdo, není-li mu dáno od³⁰³ Otce. (66)Od toho času odešli mnozí z jeho učedníků nazpět a již s ním nechodili. (67)Ježíš tedy řekl těm dvanácti: Chcete³⁰⁴ se snad vzdalovat³⁰⁵ i vy? (68)Šimon-Petr mu odpověděl: Pane, ke komu odejdeme? Máš výroky³⁰² věčného života (69)a my jsme uvěřili a poznali³⁰⁶, že ty jsi Boží Svátý³⁰⁷. (70)Ježíš jim odpověděl: Nevyvolil jsem si vás já, vás³⁰⁸ dvanáct? a z vás jeden je ďábel. (71)To mluvil o Júduvi Šimonovu, Iskariótovi, neboť ten ho měl²⁵⁷ vydávat, jsa jeden z těch dvanácti.

7 A po těchto věcech chodil Ježíš v Galilei, neboť v Júdsku chodit nechtěl, protože Židé byli dychtivi²⁰⁴ ho zabít. (2)I byl blízko svátek Židů, Stavění budek³⁰⁹; (3)jeho bratři tedy k němu

řekli: Přejdi³¹⁰ odtud a jdi do Júdsku, aby se i tvoji učedníci podívali na³¹¹ tvé činy, jež konáš. (4) Nikdo přece nekoná nic potajmu³¹², jde-li³¹³ jemu samému o to³¹⁴, by byl na veřejnosti znám; konáš-li tyto věci, projev⁷⁹ se světu. (5) Ani ti jeho bratři v¹⁹ něho totiž nevěřili. (6) Ježíš jim tedy praví: Čas můj¹⁷⁷ ještě nenaděšel³¹⁵, čas váš¹⁷⁷ je však pohotově vždy³¹⁶; (7) vás nemůže svět nenávidět, mne však nenávidí, protože já o něm svědčím, že jeho činy jsou zlé. (8) Vy k tomuto svátku vystupte⁶⁸, já k tomuto svátku nevystupuji^{68 317}, protože čas můj¹⁷⁷ ještě není naplněn. (9) Pověděv jim tyto věci, zůstal v Galilei, (10) jak však jeho bratři vystoupili⁶⁸, tu vystoupil⁶⁸ k svátku i on, ne zjevně³¹⁸, nýbrž jakoby potajmu³¹². (11) Židé ho tedy ve svátek hledali a říkali: Kde je onen? (12) A mezi davy³¹⁹ o něm bylo mnoho šuškáni^{1288 320}, někteří říkali: Je dobrý⁶⁶, druzí zase říkali: Ne, nýbrž svádí³²¹ dav. (13) Přesto však o něm pro strach ze Židů nikdo veřejně³²² nemluvil.

(14) Když však již bylo uprostřed svátku, vystoupil⁶⁸ Ježíš do CHRÁMU a vyučoval. (15) Židé se tedy divili, říkajíce: Jak to, že tento zná³²³ spisy, nemaje vzdělání³²⁴? (16) Ježíš jim tedy odpověděl a řekl: Nauka má¹⁷⁷ není má, nýbrž toho, jenž mě poslal. (17) Přeje-li si kdo vykonávat jeho přání³²⁵, pozná o té nauce, zda je z Boha či zda mluvím já sám od sebe. (18) Kdo mluví sám od sebe, tomu jde o³²⁶ jeho vlastní slávu³²⁷, komu však jde o³²⁶ slávu³²⁷ toho, jenž ho poslal, ten je pravdomluvný¹³³ a není v něm nepravosti³²⁸. (19) Nedal vám Mojžíš zákon? A ten zákon z vás nevykonává nikdo. Proč³²⁹ jste dychtivi^{326 204} mě zabít? (20) Dav odpověděl [a řekl]: Máš démona – kdo je dychtiv^{326 204} tě zabít? (21) Ježíš odpověděl a řekl jim: Jeden čin jsem vykonal a všichni se divíte. (22) Mojžíš vám, co se tohoto týče³³⁰, dal obřízku (ne že pochází od Mojžíše, nýbrž od³³¹ otců), a³³² v sobotu člověka obřezáváte; (23) dostává-li se v sobotu člověku obřízky, aby Mojžíšův zákon nebyl porušen³³³, jste rozlíčení na mne, protože jsem v sobotu člověka učinil zcela zdravým? (24) Nesuďte podle zdání³³⁴, nýbrž usuďte spravedlivým

soudem. (25) Někteří z Jerúsalců tedy říkali: Není toto⁷⁷ ten, jehož jsou dychtivi^{326 204} zabít? (26) A hle, mluví veřejně³³⁵ a neříkají mu nic. Že by snad³³⁶ i vládcové³³⁶ byli opravdu poznali³³⁷, že tento je KRISTUS? (27) Ale o tomto víme^{337 338}, odkud je, kdežto o KRISTU, když přichází, neví³³⁷ nikdo³³⁹, odkud je. (28) Ježíš tedy v CHRÁMĚ zvolal, vyučuje a pravé: I mne znáte³³⁷ i víte³³⁷, odkud jsem; a nepřišel jsem sám od sebe, nýbrž skutečný je³⁴⁰ ten, jenž mě poslal, a toho vy neznáte³³⁷. (29) Já ho znám³³⁷, protože jsem od⁹ něho a vyslal mě on¹. (30) Byli tedy dychtivi^{326 204} ho zadržet³⁴¹, a nikdo na něho ruce nepoložil, protože jeho hodina ještě nebyla přišla. (31) Z davu však v¹⁹ něho mnozí uvěřili a říkali: Což snad vykoná KRISTUS, až přijde, více znamení než je těch, jež vykonal tento? (32) Farizeové zaslechli, jak dav o něm šuškal³⁴² tyto věci; i vyslali farizeové a velekněží zřízence²⁴¹, aby ho zadrželi³⁴¹. (33) Ježíš tedy řekl: Jsem u vás³⁴³ ještě malou chvíli, i odcházím k tomu, jenž mě poslal. (34) Budete mě hledat a nenajdete [mě], a kde jsem já, tam vy přijít nemůžete. (35) Židé tedy k sobě navzájem říkali³⁴⁴: Kam se hodlá²⁵⁷ ubírat, že ho my nenajdeme? Což se hodlá²⁵⁷ ubírat od rozptýlení mezi Řeky³⁴⁵ a vyučovat Řeky? (36) Jak je to slovo, jež řekl: Budete mě hledat a nenajdete [mě], a: Kde jsem já, tam vy přijít nemůžete?

(37) A v poslední, veliký den toho svátku Ježíš stál a zvolal, pravé: Žízni-li kdo, nechť přichází^{346 347} ke mně a pije³⁴⁷! (38) Kdo věří²⁹⁷ ve¹⁹ mne – jak¹⁰³ řeklo Písmo: Z jeho útroby⁹⁸ potečou řeky živé vody. (39) To pak řekl o Duchu, jehož ti, kdo v¹⁹ něho věřili^{297 348}, měli²⁵⁷ dostat; Duch totiž ještě nebyl³⁴⁹, protože Ježíš ještě nebyl oslaven. (40) Z davu tedy toto slovo³⁵⁰ uslyšeli a říkali: Toto⁷⁷ je opravdu ten prorok³⁵. (41) Druzí říkali: Toto⁷⁷ je KRISTUS; další³⁵¹ říkali: Cožpak KRISTUS přichází³³⁹ z Galileje? (42) Neřeklo Písmo, že KRISTUS přichází³³⁹ ze semene Davida a z³⁵² Bétléma, tě vsi, kde David byl? (43) V davu tedy pro něho nastal rozkol (44) a někteří z nich by se ho byli rádi zmocnili³⁵³, ale nikdo na něho ruce nepoložil. (45) Ti zřízenci²⁴¹ tedy přišli

k velebnějším a farizeům a oni¹¹ jim řekli: Proč jste ho nepřivedli? (46) Zřízeníci odpověděli: Jak tento člověk [mluví], tak člověk nepromluvil nikdy. (47) Farizeové jim tedy odpověděli: Což jste i vy svedeni³²¹? (48) Což v¹⁹ něho uvěřil někdo z vládců³³⁶ nebo z farizeů? (49) Leda³⁵⁴ ten dav, jenž je neznalý zákona³⁵⁵ – zlořečení na ně³⁵⁶! (50) Nikodém, jenž byl jeden z nich, k nim praví: (51) Což náš zákon člověka soudí, leč by nejprve od⁹ něho uslyšel³⁵⁷ a seznal, co činí? (52) Odpověděli a řekli mu: Což i ty jsi z Galileje? Vyzkoumej *to*³⁵⁸ a podívej se, že z Galileje prorok nepovstává. (53) I odebral se každý **8** do svého domu, (1) Ježíš však se odebral na horu Oliv. (2) A za svítání zase přibyl do chrámu a přicházel k němu všechen lid; i usedl a vyučoval je. (3) A písaři a farizeové [k němu] vedou *jednu* ženu přistiženou při cizoložství; a postavivše ji uprostřed, (4) praví mu: Učitelí, tato žena byla přistižena při samém skutku, dopouštějíc se cizoložství; (5) nuže, v zákoně nám Mojžíš přikázal³⁵⁹ takoveto kamenovat. Co tedy pravíš ty? (6) Toto však pravili, zkoušejíce ho³⁶⁰, aby měli *proč* ho žalovat. Ježíš však, skloniv se dolů, psal prstem na zem, (7) když se ho však nepřestával tázat, vzpřimil se a řekl k nim: Necht na ni jako první hodí kámen ten z vás, *jenž je bez hříchu*. (8) A opět, skloniv se dolů, psal na zem, (9) oni však, uslyševše *to* jeden po druhém³⁶¹ vycházeli, počavše od starších až po poslední, i zbyl³⁶² jen Ježíš a ta žena, jež byla uprostřed. (10) A Ježíš, vzpřimiv se a nespátriv nikoho než tu ženu, jí řekl: Ženo, kde jsou onino tvoji žalobcové? Neodsoudil tě nikdo? (11) A ona řekla: Nikdo, Pane. A Ježíš jí řekl: Aniž tě odsuzuji já; jdi a již nehřeš. (12) Ježíš k nim tedy opět promluvil, pravě: Já jsem světlo světa; kdo jde za mnou, nebude nikterak kráčet v temnotě, nýbrž bude mít³⁶³ světlo života. (13) Farizeové mu tedy řekli: Ty svědčíš sám o sobě, tvé svědectví není pravdivé. (14) Ježíš odpověděl a řekl jim: I kdybych svědčil já sám o sobě, mé svědectví pravdivé je, protože vím³³⁷, odkud jsem přišel a kam jdu³⁶⁴, vy však nevíte³³⁷, odkud přicházím³⁶⁵ a kam jdu³⁶⁴. (15) Vy

soudíte podle masa, já nesoudím nikoho; (16) a jestliže bych já i soudil, sám můj¹⁷⁷ je pravdivý, protože nejsem soud, nýbrž já a Otec, jenž mě poslal, (17) a i v zákoně³⁶⁶ vašem¹⁷⁷ je psáno, že svědectví dvou lidí je pravdivé – (18) jsem já, jenž sám o sobě svědčím, a svědčí o mně Otec, jenž mě poslal. (19) Pravili mu tedy: Kde je ten tvůj Otec? Ježíš odpověděl: Ani mne ani mého Otce neznáte³³⁷; kdybyste poznali³³⁷ mne, poznali³³⁷ byste³⁶⁷ i mého Otce. (20) Tato slova³⁶⁸ promluvil v pokladnici, když v chrámě vyučoval, a nikdo ho nezadržel³⁴¹, protože jeho hodina ještě nebyla přišla.

(21) Řekl jim tedy dále: Já odcházím³⁶⁴, i budete mě hledat a umřete ve svém hříchu; Kam odcházím³⁶⁴ já, *tam* vy přijít nemůžete. (22) Židé tedy pravili: Což se snad sám zabije, že praví: kam odcházím³⁶⁴ já, *tam* vy přijít nemůžete? (23) I řekl jim: Vy jste z³⁶⁹ těch věcí, *jež jsou* dole, já jsem z³⁶⁹ těch věcí, *jež jsou* nahoře, vy jste z³⁶⁹ tohoto světa, já z³⁶⁹ tohoto světa nejsem. (24) Řekl jsem vám tedy, že umřete ve svých hříších – ano, neuvěříte-li, že jsem *to* já, umřete ve svých hříších³⁷⁰. (25) Pravili mu tedy: Kdo jsi ty? [A] Ježíš jim řekl: Navskrz³⁷¹ to, co k vám i mluvím. (26) Mám o vás mnoho *co* mluvit i soudit, ale ten, jenž mě poslal, je pravdomluvný¹³³ a já k světu³⁷² pronáším ty věci, jež jsem uslyšel od⁹ něho. (27) Nepoznali³³⁷, že jim *to* pravil o Otci; (28) Ježíš jim tedy řekl: Až Syna člověka vyzdvihnete, tehdy poznáte³³⁷, že jsem *to* já a že nic nekonám sám od sebe, nýbrž tyto věci mluvím podle *toho*, jak mě naučil Otec. (29) A ten, jenž mě poslal, je se mnou, nezanechal mě samotného, protože já vždy konám³⁷³ ty věci, jež jsou mu příjemné³⁷⁴. (30) Když tedy tyto věci mluvil, uvěřili v¹⁹ něho mnozí. (31) Ježíš tedy k těm Židům, kteří mu uvěřili, řekl: Zůstanete-li vy ve slovu³⁵⁰ mém¹⁷⁷, jste opravdu moji učedníci, (32) i poznáte³³⁷ pravdu a pravda vás osvobodí. (33) Odpověděli mu: Jsme símě Abrahamova a až *dosud* jsme nikdy nikomu neotročili³⁷⁵; jak *to*, že ty pravíš³⁷⁶: Stanete se svobodnými? (34) Ježíš jim odpověděl: Věru, věru, pravím vám: Každý, kdo

provazuje³⁷³ hřích, je otrokem hříchu³⁷⁷: (35) a otrok v domě navždy¹⁵⁴ nezůstává – navždy¹⁵⁴ zůstává syn; (36) osvobodí-li vás tedy Syn, budete skutečně svobodni. (37) Víím, že jste símě Abrahamovo, ale jste dychtiví^{326 204} mě zabít, protože mé slovo³⁵⁰ ve vás nemá místa³⁷⁸. (38) Já mluvím o tom, co jsem uviděl u svého Otce, a vy tedy provozujete³⁷³, co jste uviděli u otce vašeho. (39) Odpověděli a řekli mu: Náš otec je Abraham. Ježíš jim praví: Kdybyste byli děti Abrahamovy, konali³⁷³ byste Abrahamovy činy, (40) nyní však³⁷⁹ jste dychtiví^{326 204} mě zabít, člověka, jenž³⁸⁰ vám řekl³⁸¹ pravdu, již jsem uslyšel od⁹ Boha; tohoto se Abraham nedopustil³⁸². (41) Vy provozujete³⁸² činy svého otce. Řekli mu [tedy]: My nejsme zplozeni³⁸³ ze smilstva; máme jednoho otce. Boha. (42) Ježíš jim řekl: Kdyby byl váš otec Bůh, milovali byste mne³⁸⁴, neboť já jsem z³⁶⁹ Boha vyšel³⁸⁵ a sem přibyl³⁸⁶ – vždyť jsem ani nepřišel sám od sebe, nýbrž mě vyslal on¹¹. (43) Proč nerozumíte mluvě mé¹⁷⁷? Protože slova³⁵⁰ mého¹⁷⁷ nemůžete slyšet³⁸⁷. (44) Vy jste z³⁶⁹ vašeho³⁸⁸ otce, ďábla, a choutky³⁸⁹ svého otce chcete³⁹⁰ provozovat³⁸²; on byl od počátku zabíječ lidí a v pravdě nestojí³⁹¹, protože v něm pravdy není. Když³⁹² mluví lež, mluví ze svých vlastních věcí, protože je lhář a její³⁹³ otec; (45) a protože já říkám pravdu, nevěříte mi. (46) Který z vás mě může usvědčit z hříchu³⁹⁴? Říkám-li pravdu, proč mi nevěříte? (47) Kdo je z³⁶⁹ Boha, slyší³⁸⁷ Boží slova³⁹⁵; pro tuto příčinu vy neslyšíte³⁸⁷, protože z³⁶⁹ Boha nejste. (48) Židé odpověděli a řekli mu: Neříkáme my dobře³⁹⁶, že ty jsi Samařan a máš démona? (49) Ježíš odpověděl: Já démona nemám, nýbrž ctím svého Otce, a vy mě zneuctíváte³⁹⁷, (50) mně však o mou slávu³⁹⁸ nejde³⁹⁸ – je někdo³⁹⁹, jemuž o ni jde³⁹⁸ a jenž soudí. (51) Věřu, věru, pravím vám: Bude-li kdo bedliv⁴⁰⁰ slova³⁹⁵ mého¹⁷⁷, nikdy¹⁵⁴ nikterak nespátrí smrti. (52) Židé mu tedy řekli: Nyní jsme poznali³⁰⁶, že máš démona – Abraham umřel, i proroci, a ty pravíš: Bude-li kdo bedliv⁴⁰⁰ mého slova³⁹⁵, nikdy¹⁵⁴ nikterak neokusí smrti! (53) Což jsi ty větší než náš otec Abraham, jenž⁴⁰¹ umřel? Po-

mřeli i proroci – kým sám sebe činíš⁴⁰²? (54) Ježíš odpověděl: Oslavuji³⁹⁸-li já sám sebe, není má sláva³⁹⁸ nic; je to můj Otec, jenž mě oslavuje³⁹⁸, o němž vy pravíte: To je náš Bůh – (55) a nepoznali³⁰⁶ jste ho, já však ho znám³³⁷, a řeknu-li, že ho neznám³³⁷, budu vám podobný lhář⁴⁰³; ale znám³³⁷ ho a jeho slova³⁹⁵ jsem bedliv⁴⁰⁰. (56) Abraham, váš otec, zajásal, se uvidí⁴⁰⁴ den můj¹⁷⁷, i uviděl a zaradoval se. (57) Židé k němu tedy řekli: Nemáš ještě padesát let, a uviděl jsi Abrahama? (58) Ježíš jim řekl: Věřu, věru, pravím vám: Dříve než povstal⁴⁰⁵ Abraham, jsem já. (59) Sbírali⁴⁰⁶ tedy kamení, aby je na něho házeli⁴⁰⁶, Ježíš se však skryl a vyšel z CHRÁMU [, prošel jejich středem, a tak se bral dále].

9 A bera se dále, uviděl člověka od zrození slepého; (2) a jeho učedníci se ho otázali, pravice: *RABBI*⁵¹, kdo zhřešil, tento či jeho rodiče, takže se zrodil⁴⁰⁷ slepý? (3) Ježíš odpověděl: Nezhřešil ani tento ani jeho rodiče, nýbrž aby na něm byly projevony⁷⁹ Boží činy⁴⁰⁸. (4) Já musím činit činy⁴⁰⁸ toho, jenž mě poslal, dokud je den; přichází noc, kdy nikdo *nic* činit⁴⁰⁸ nemůže. (5) Pokud⁴⁰⁹ jsem ve světě, jsem světlo světa. (6) Pověděv tyto věci, plivl na zem a z té sliny vytvořil bláto a to bláto namazal na jeho oči (7) a řekl mu: Jdi, umyj se v koupališti⁴¹⁰ Siloamu (to se vykládá Vyslaný). Odešel tedy a umyl se a přišel jako vidoucí. (8) Sousedé tedy a ti, kdo si ho prve všimali⁴¹¹, že byl žebrákem, říkali: Není toto⁷⁷ ten, jenž sedával a žebřával⁴¹²? (9) Jedni říkali: Je to on¹¹; druhí⁴¹³ říkali: Ne, ale⁴¹⁴ je mu podoben. On¹¹ říkal: Jsem to já. (10) Říkali mu tedy: Jak byly tvé oči otevřeny? (11) On¹¹ odpověděl [a řekl]: Jeden člověk, jemuž se říká Ježíš, vytvořil bláto a namazal mé oči a řekl mi: Jdi k⁴¹⁵ Siloamu a umyj se. A když jsem odešel a umyl se, prohlédl jsem. (12) Řekli mu tedy: Kde on¹¹ je? Praví: Nevím.

(13) Vedou ho k farizeům, toho kdysi slepého; (14) a když Ježíš vytvořil to bláto a otevřel jeho oči, byla sobota. (15) Tázali se ho tedy opět i farizeové, jak prohlédl; a on jim řekl: Nanesl na mé oči bláto, i umyl jsem se a vidím. (16) Někteří z farizeů tedy říkali: Tento člověk není

od⁹ Boha, protože nedodržíte⁴¹⁶ sobotu. Druzí říkali: Jak může hříšný člověk konat takováto znamení? I byl mezi nimi rozkol. (17)Tomu slepému tedy opět praví: Co o něm pravíš ty, že otevřel tvé oči? A on řekl: Je to prorok. (18)Židé o něm tedy do té doby neuvěřili, že byl slepý a prohlédl, než zavolali rodiče toho, jenž prohlédl, (19)a otázali se jich, pravíce: Toto⁷⁷ je váš syn, o němž vy pravíte, že se zrodil slepý; jak to tedy, že teď vidí? (20)Jeho rodiče [jim] odpověděli a řekli: Víme, že toto⁷⁷ je náš syn a že se zrodil slepý, (21)jak to však, že nyní vidí, nevíme – anebo kdo jeho oči otevřel, my nevíme. On má svůj věk⁴¹⁶, otažte se jeho, on sám o sobě promluví. (22)Tyto věci jeho rodiče řekli, protože se báli Židů; bylit se již Židé usnesli⁴¹⁷, vyzná-li ho kdo jako Krista, aby byl vyloučen ze synagogy. (23)Pro tuto příčinu řekli jeho rodiče: Má svůj věk⁴¹⁶, otažte se jeho.

(24)Toho člověka, jenž býval slepý, tedy zavolali podruhé a řekli mu: Vzdej slávu⁴¹⁸ Bohu; my víme, že tento člověk je hříšný. (25)On¹¹ tedy odpověděl: Zdali je hříšný, nevím; vím jedno: Že jsem byl slepý a teď vidím. (26)I řekli mu opět: Co ti učinil? Jak otevřel tvé oči? (27)Odpověděl jim: Již jsem vám řekl a neslyšeli jste⁴¹⁹; proč to chcete⁴²⁰ opět⁴²¹ slyšet? Což se i vy chcete⁴²⁰ stát jeho učedníky? (28)Osopili se na něho⁴²² a řekli: Učedník jeho¹¹⁷⁷ jsi ty, my však jsme učedníci Mojžíšovi. (29)My víme, že Bůh promluvil⁴²³ k Mojžíšovi⁴²⁴, o tomto však nevíme, odkud je. (30)Ten člověk odpověděl a řekl jim: V tom je přece⁴²⁵ něco divného, že vy nevíte, odkud je, a má oči otevřel. (31)Víme [však], že Bůh hříšníkům nenaslouchá, ale jestliže se kdo Boha bojí⁴²⁶ a koná⁴²⁷ jeho vůli¹⁷⁸, tomu naslouchá. (32)Jakživo⁴²⁸ nebylo slyšet⁴²⁹, že někdo otevřel oči slepého, jenž se tak zrodil⁴³⁰. (33)Kdyby tento nebyl od⁹ Boha, nemohl by konat nic. (34)Odpověděli a řekli mu: Ty ses celý zrodil⁴³¹ v hříších a ty nás poučuješ⁴³²? A vyhnali ho ven.

(35)Ježíš uslyšel, že ho vyhnali ven, a vyhledav⁴³³ ho, řekl mu: Ty, věříš v⁹ Božího Syna? (36)On¹¹ odpověděl a řekl:

A kdo to je, Pane, abych v¹⁹ něho uvěřil⁴³⁴? (37)A Ježíš mu řekl: Ty jsi ho i uviděl, a ten, jenž s tebou mluví, je on¹¹. (38)A on děl: Věřím, Pane. A poklonil se mu⁴³⁵. (39)A Ježíš řekl: Já jsem do tohoto světa přišel k soudu, aby ti, kteří nevidí⁴³⁶, viděli, a aby se ti, kteří vidí⁴³⁶, stali slepými. (40)A někteří z farizeů, kteří byli u něho⁴³⁷, uslyšeli tyto věci a řekli mu: Což i my jsme slepí? (41)Ježíš jim řekl: Kdybyste byli slepí, neměli byste hříchu, nyní však³⁷⁹ pravíte: Vidíme; váš hřích

10 zůstává. (1)Věru, věru, pravím vám: Kdo do ohrady ovcí nevhází⁴³⁶ dveřmi, nýbrž šplhá⁴³⁶⁴³⁸ jinudy⁴³⁹, ten¹¹ je krádcem⁴⁵⁷ a lupič; (2)kdo však vchází⁴³⁶ dveřmi, je pastýř ovcí. (3)Tomu vrátný otvírá a ovce naslouchají jeho hlasu, i volá své vlastní ovce jménem⁴⁴⁰ a vyvádí je. (4)Když⁴⁴¹ své vlastní všechny vyžene, ubírá se před nimi a ovce jdou za ním, protože znají⁴⁴² jeho hlas; (5)za cizím⁴⁴³ však nikterak nepůjdou, nýbrž od něho budou utíkat⁴⁴⁴, protože hlasu cizích⁴⁴³ neznají⁴⁴⁴. (6)Toto podobnoství⁴⁴⁵ jim Ježíš řekl, oni¹¹ však nepoznali⁴⁴⁶, co to bylo za věci, jež k nim mluvil. (7)Ježíš jim tedy řekl dále: Věru, věru, pravím vám: Dveře ovcí⁴⁴⁷ jsem já. (8)Všichni, kteříkoli přišli přede mnou, jsou⁴⁴⁸ krádcové⁴⁵⁷ a lupiči, ale ovce jim nenaslouchaly⁴⁴⁹. (9)Dveře jsem já; vejde-li kdo mnou, bude zachráněn, i bude vcházet a vycházet a nalézat pastvu. (10)Krádce⁴⁵⁷ nepřichází, leč aby nakradl a pobil a pohubil⁴⁵⁰; já jsem přišel, aby měly život a aby jej měly v hojnosti⁴⁵¹. (11)Ten, jenž je dobrý⁴⁵² pastýř, jsem já – ten, jenž je dobrý⁴⁵² pastýř, pokládá za ovce své žití, (12)kdo však je námezdník a ne pastýř⁴⁵³, jehož vlastnictvím⁴⁵⁴ ovce nejsou, vidí přicházet vlka⁴⁵⁵, i zanechává ovce a prchá, a vlk je uchvacuje⁴⁵⁶ a ovce rozhání⁴⁵⁷. (13)Ten námezdník pak proto prchá, že je námezdník a na ovcích mu nezáleží. (14)Ten, jenž je dobrý⁴⁵² pastýř, jsem já, a znám⁴⁴⁶ ty, jež jsou mé, a těm⁴⁵⁸, jež jsou mé, jsem znám⁴⁴⁶⁴⁵⁹ (15)tak²¹⁵, jako mě zná⁴⁴⁶ Otec a já Otce znám⁴⁴⁶. A za ovce pokládám své žití. (16)A mám⁴⁶⁰ další ovce, jež nejsou z této ohrady; musím přivést i ony¹¹, i budou naslouchat

mému hlasu a vznikne jedno stádo⁴⁶¹, jeden pastýř. (17)Pro tuto příčinu mě Otec miluje, že já pokládám své žití, abych je zase vzal. (18)Nikdo mi⁴⁶² je neodnímá⁴⁶³, nýbrž já je pokládám sám od sebe – mám pravomoc je položit a mám pravomoc je zase vzít; tento příkaz jsem dostal⁴⁶⁴ od svého Otce. (19)Pro tato slova³⁵⁰ opět nastal mezi Židy rozkol; (20)tu mnozí z nich říkali: Má démona a šílí, co mu nasloucháte? (21)Druzí říkali: Toto⁴⁶⁵ nejsou slova³⁹⁵ démonem ovládaného; což může démon otvírat⁴⁶⁶ oči slepců?

(22)I nastal v Jerúsalemě svátek Zsvěcení⁴⁶⁷ a byla zima; (23)a Ježíš se v CHRÁMĚ procházel v sloupové síni⁴⁶⁸ Šalomounově. (24)Židé ho tedy obklopili a pravili mu: Dokdy miníš udržovat naši duši v napětí⁴⁶⁹? Jsi-li ty KRISTUS, řekni nám otevřeně³²². (25)Ježíš jim odpověděl: Řekl jsem vám a nevěříte. Činy, jež já konám ve jménu svého Otce, ty o mně svědčí, (26)ale vy nevěříte, protože nejste z ovcí mých¹⁷⁷, jak⁴⁷⁰ jsem vám řekl. (27)Ovce mé¹⁷⁷ naslouchají mému hlasu a já je znám⁴⁵⁹, i jdou za mnou (28)a já jim dávám věčný život a nikdy¹⁵⁴ se nikterak neztratí⁴⁷¹ a z mé ruky je nikdo neuchvátí⁴⁷². (29)Můj Otec, jenž mi je dal, je větší než všichni⁴⁷³, a z ruky mého Otce nikdo *nic* uchvacovat⁴⁷² nemůže; (30)já a Otec jsme jedno. (31)Židé tedy opět zvedali⁴⁷⁴ kamení, aby ho ukamenovali. (32)Ježíš jim odpověděl: Ukázal jsem vám mnoho dobrých⁴⁵² činů od³⁰³ mého Otce – pro který čin z nich kamenujete⁴⁷⁵ mne³⁸⁴? (33)Židé mu odpověděli: Nekamenujeme⁴⁷⁵ tě pro dobrý⁴⁵² čin, nýbrž pro rouhání a protože ty, jsa člověk, se²⁰⁸ činíš Bohem²¹⁰. (34)Ježíš jim odpověděl: Není ve vašem zákoně napsáno⁴⁷⁶: Já jsem řekl: Jste bohové? (35)Řekl-li, že ti¹¹, k nimž se událo Boží slovo³⁵⁰, jsou bohové⁴⁷⁷, (a Písmo nemůže být zrušeno⁴⁷⁸,) (36)pravíte vy: Rouháš se, o tom, jehož posvětil a do světa vyslal Otec, protože jsem řekl: Jsem Boží Syn? (37)Nekonám-li činy svého Otce, nevěřte mi, (38)pakli konám, i když nevěříte mně, věřte⁴⁷⁹ těm činům, abyste poznali⁴⁴⁶ a uvěřili⁴⁸⁰, že Otec je ve mně a já v něm.

(39)Byli tedy opět dychtivi³²⁶ ho zadržet³⁴¹, i ušel z⁴⁸¹ jejich ruky (40)a odešel zase na druhý břeh Jordánu, na to místo, kde Jan nejprve⁴⁸² křtíl, a tam zůstával⁴⁸³. (41)I přišli k němu mnozí a říkali: Jan sice nevykonal žádné znamení, ale vše, cokoli řekl o tomto, bylo pravdivé. (42)A mnozí tam v¹⁹ něho uvěřili.

11 I byl jakýsi člověk nemocen, Lazar⁴⁸⁴ z⁶² 485 Béthanie, ze⁶³ 485 vsi Marie a Marty, její sestry; (2)a ta Marie, jejíž bratr Lazar byl nemocen, byla ta⁴⁸⁶, jež Pána pomazala voňavkou⁴⁸⁷ a jeho nohy vytřela svými vlasy. (3)Ty sestry k němu tedy odeslaly vzkáz⁴⁸⁸: Pane, hle, ten, jehož máš rád⁴⁸⁹, je nemocen. (4)Ježíš však, uslyšev to, řekl: Tato nemoc není k smrti, nýbrž pro Boží slávu, aby byl Boží Syn skrze ni oslaven. (5)A Ježíš Martu a její sestru a Lazara miloval; (6)jak tedy uslyšel, že je nemocen, zůstal právě tehdy dva dni na tom místě, kde byl. (7)Později, po tomto, praví svým učedníkům: Berme se zase do Júdska. (8)Učedníci mu praví: RABBI⁵¹, nyní byli Židé dychtivi⁴⁹⁰ tě ukamenovat, a zase tam odcházíš⁴⁹¹? (9)Ježíš odpověděl: Není dvanáct hodin za den⁴⁹²? Chodí-li kdo ve dne, nenaráží, protože vidí světlo tohoto světa, (10)pakli kdo chodí v noci, naráží, protože v něm světla není. (11)Tyto věci řekl; a po tomto jim praví: Lazar, náš přítel¹²⁶, usnul⁴⁹³, ale ubírám se, abych ho ze spánku vzbudil. (12)Učedníci mu tedy řekli: Pane, usnul⁴⁹³-li, bude mu pomoci⁴⁹⁴. (13)Ježíš však to pověděl o jeho smrti, oni¹¹ pak si pomyslili, že mluví⁴⁹⁵ o usnutí k spánku. (14)Tu jim tedy Ježíš řekl otevřeně³²²: Lazar umřel, (15)a raduji se pro vás, že jsem tam nebyl, abyste uvěřili. Ale berme se k němu. (16)Tomáš, jemuž se říkalo Dvojče⁴⁹⁶, tedy svým⁴⁹⁷ spoluúčedníkům řekl: Berme se i my, abychom s ním umřeli.

(17)Když tedy Ježíš přišel, shledal, že je⁴⁹⁸ již čtyři dni v hrobce. (18)Béthanie pak byla blízko Jerúsaléma, asi patnáct stadií⁴⁹⁹ odtamtud, (19)a k Martě a Marii byli přišli mnozí ze Židů, aby je konejšili⁵⁰⁰ stran jejich bratra. (20)Jak tedy Marta uslyšela, že Ježíš přichází, vyšla mu naproti, Marie však seděla doma.

(21)Marta tedy k Ježíšovi řekla: Pane, kdybys byl býval zede, nebyl by můj bratr umřel; (22)ale i nyní vím, že ti Bůh dá, očkoli Boha poprosíš⁵⁰¹. (23)Ježíš jí praví: Tvůj bratr opět vstane. (24)Marta mu praví: Víím, že opět vstane – při opětovném vstání v poslední den. (25)Ježíš jí řekl: Opětovné vstání i život jsem já; kdo ve¹⁹ mne věří²⁹⁷, bude žít, i když umře, (26)a kdokoli⁵⁰² žije a ve¹⁹ mne věří²⁹⁷, nikdy¹⁵⁴ nikterak neumře. Věříš tomuto⁵⁰³? (27)Praví mu: Ano, Pane, já jsem uvěřila⁵⁰⁴, že ty jsi KRISTUS, Boží Syn, jenž měl přijít⁵⁰⁵ do světa. (28)A když to řekla, odešla a potají zavolala Marii, svou sestru, a řekla: Učitel je zde⁵⁰⁶ a volá tě. (29)Ona¹¹ se, jak *to* uslyšela, rychle zvedá a přichází k němu. (30)Ježíš pak ještě nebyl přišel do vsi, nýbrž byl na tom místě, kam mu Marta přišla naproti⁵⁰⁷. (31)Když tedy ti Židé, kteří byli u⁵⁰⁸ ní v domě a konejšili⁵⁰⁹ ji, Marii uviděli, že rychle vstala a vyšla, dali se za ní, pravice: Odchází k hrobce⁴¹⁵, aby si tam poplakala⁵¹⁰. (32)Jak tedy Marie přišla *tam*, kde byl Ježíš, padla, vidouc ho, k jeho nohám a pravila mu: Pane, kdybys byl býval zde, nebyl by můj bratr umřel. (33)Jak tedy Ježíš uviděl, že pláče ona a že pláče Židé, kteří s ní přišli, byl *tím*⁵¹¹ v duchu hluboce dojat⁵¹² a rozechvěl⁵¹³ se; (34)jí řekl: Kam jste ho položili? Praví²⁴¹ mu: Pane, pojd⁵¹⁴ a pohled. (35)Ježíš zaszel; (36)ti Židé tedy pravili: Hle, jak ho měl rád⁴⁸⁹! (37)Někteří z nich však řekli: Nemohl tady, jenž otevřel oči slepce, způsobit i *to*, aby tento⁵¹⁵ neumřel? (38)Ježíš tedy, jsa opět sám v sobě pln hlubokého dojetí^{512 516}, přichází k hrobce⁴¹⁵; a *to* byla jeskyně a na ní ležel⁵¹⁷ kámen. (39)Ježíš praví: Odstraňte ten kámen! Sestra toho zemřelého, Marta, mu praví: Pane, již páchne, vždyť je *tam* čtyři dny⁵¹⁸. (40)Ježíš jí praví: Neřekl jsem ti, že uvěříš-li, uvidíš Boží slávu? (41)Ten kámen tedy odstranili, i zvedl Ježíš oči vzhůru a řekl: Otče, děkuji ti, že jsi mě vyslechl⁵¹⁹. (42)Já jsem ovšem věděl, že mi nasloucháš vždy, ale řekl jsem *to* pro ten dav, jenž stojí okolo, aby uvěřili, že jsi mě vyslal ty. (43)A když toto řekl, zvolal silným hlasem: Lazare, pojd⁵²⁰ ven! (44)A ten zemřelý, svázaný

na rukou i na nohou obinadly, vyšel a jeho obličej byl ovázaný potním šátkem⁵²¹. Ježíš jim praví: Uvolněte ho a nechejte ho odcházet. (45)Z těch Židů tedy, kteří přišli k Marii a spatřili, co vykonal, v¹⁹ něho mnozí uvěřili, (46)někteří z nich však odešli k farizeům a řekli jim, co Ježíš vykonal. (47)Velebnější a farizeové tedy svolali⁵²² radu⁵²³ a pravili: Co konáme? Vždyť tento člověk koná mnoho znamení! (48)Necháme-li ho tak, uvěří v¹⁹ něho všichni, i přijdou Římané a smetou⁵²³ i naše místo⁵²⁴ i *naš* národ. (49)Jeden však, kterých z nich⁵²⁵, Kaiafas, jenž byl onoho roku veleknězem, jim řekl: Vy nevíte nic, (50)aniž přihlížíte k *tomu*⁵²⁶, že je vám prospěšné, aby za⁵²⁷ lid umřel jeden člověk a ne *aby* zahynul⁵²⁸ celý národ. (51)Toto však neřekl sám od sebe, nýbrž prorokoval⁵²⁹, jsa onoho roku veleknězem, že Ježíš měl⁵²⁹ za⁵²⁷ ten národ umírat – (52)a nejen za⁵²⁷ ten národ, nýbrž aby v jedno shromáždil rozehtan⁵²⁹ Boží děti. (53)Od onoho dne se tedy usnesli⁵³⁰, že budou usilovat o jeho zabití⁵³¹; (54)Ježíš tedy již mezi Židy nechodil veřejně³²², nýbrž odtamtud odešel do kraje blízko pustiny, k městu⁵³² řečenému Efraim, a prodléval s učedníky *tam*.

(55)Bylo však blízko Minutí⁵³² Židů a mnozí z venkova⁵³³ před Minutím⁵³² vystoupili⁶⁸ do Jerúsaléma, aby se očistili. (56)Hledali tedy Ježíše a říkali si⁵³⁴ navzájem, stojíce v CHRÁMĚ: Co si myslíte⁵³⁵? Že by k svátku vůbec⁵³⁶ nepřišel? (57)A velekněží a farizeové byli dali příkaz, zví-li kdo, kde je, aby *to* udal⁵³⁷, tak aby⁵³⁸ ho mohli zadržet⁵³⁹.

12 Ježíš tedy šest dní před Minutím⁵³² přišel do Běthanii, kde byl Lazar, ten zemřelý, jehož Ježíš vzkřísil zprostřed mrtvých. (2)Uspořádali mu *tam* tedy večerí⁵⁴⁰ a Marta obsluhovala, Lazar však byl jeden z těch, kdo s ním leželi *u stolu*. (3)Marie tedy, vzavši libru⁵⁴¹ voňavky⁵⁴² z čistého⁵⁴² nardu, velmi cenného⁵⁴², pomazala Ježíšovy nohy a vytřela jeho nohy svými vlasy, i byl vůni⁵⁴³ té voňavky⁵⁴² naplněn dům. (4)Jeden z jeho učedníků, Júdas Šimonův, Iskarióta, jenž ho měl vydávat⁵⁴⁴, tedy praví: (5)Proč

tato voňavka⁵⁴² nebyla prodána⁵⁴⁵ za tři sta denárů²⁴⁶ a dána chudým⁵⁴⁶? (6)Toto však řekl, ne protože mu záleželo na chudých, nýbrž protože byl zloděj a měl pokladnu a nosil, co se do ní kladlo⁵⁴⁷. (7)Ježíš tedy řekl: Ponechej jí to, že to⁵⁴⁸ uchovala na den mé přípravy k pohřbu⁵⁴⁹. (8)Chudé přece máte vždy u sebe⁵⁵⁰, mne však nemáte vždy. (9)Početný dav ze Židů tedy zvěděl, že *on* je tam, i přišli nejen stran⁵⁵¹ Ježíše, nýbrž i aby uviděli Lazara, jehož vzkřísil zprostřed mrtvých. (10)Velebnější se však usnesli⁵³⁰, že budou usilovat o zabití⁵³¹ i Lazara, (11)protože pro⁵⁵¹ něho mnozí ze Židů odcházeli a nabývali víry⁵⁵² v¹⁹ Ježíše.

(12)Když nazítří uslyšel početný dav, jenž přišel k svátku, že Ježíš přichází do Jerúsálema, (13)nabrali palmových listů a vyšli mu v ústrety, i volali: *HÓSANNA*⁵⁵³, pozhnán *budiž* ten, jenž přichází ve jménu PÁNĚ, Israeľův Král! (14)A Ježíš, opatřiv si⁵⁵⁴ oslíka⁵⁵⁵, na něho usedl podle *toho*, jak je napsáno⁵⁵⁶: (15)Neboj se, dcero Sióna; hle, přichází tvůj Král, sedě na mláděti⁵⁵⁷ osla. (16)Těmto věcem [pak] jeho učedníci zprvu nerozuměli⁵⁵⁸, když však byl Ježíš oslaven, tehdy si vzpomněli, že tyto věci o⁵⁵⁹ něm byly napsány a že mu tyto věci učinili. (17)Ten dav tedy, jenž byl u něho⁴³⁷, svědčil, že zavolal Lazara z⁵⁶⁰ hrobky a vzkřísil ho zprostřed⁵⁶⁰ mrtvých; (18)pro tuto příčinu mu dav také vyšel naproti, že uslyšeli, že on vykonal toto znamení. (19)Farizeové tedy k sobě *navzájem* řekli: Pozorujete⁵⁶¹, že nejste nic platní⁵⁶¹? Hle, svět odešel za ním.

(20)I byli mezi těmi⁵⁶², kteří vystoupili⁵⁶³, aby se ve svátek klaněli⁵⁶⁴, jacísi⁵⁶⁵ Řekové; (21)ti tedy přikročili k Filipovi, jenž byl z⁵⁶⁶ Béthsaidy z Galileje, a žádali ho, pravice: Pane, rádi bychom uviděli⁵⁶⁷ Ježíše. (22)Filip jde⁵⁶⁸ a říká *to* Ondřejovi, [a nato] jde⁵⁶⁸ Ondřej a Filip a říkají *to* Ježíšovi. (23)Ježíš jim však odpověděl, pravě: Přišla hodina, aby Syn člověka byl oslaven. (24)Věřu, věru, pravím vám: Jestliže zrno pšenice nepadne do země a neumře, zůstává ono samotné, pakli umře, nese mnoho úrody⁵⁶⁹. (25)Kdo má své žití rád⁵⁷⁰, ztratí je, a kdo své žití v tomto světě nenávidí⁵⁷¹, zachová je k věčnému

životu. (26)Posluhuje^{571-li}⁵⁷² kdo mně, nechť následuje mne, a kde jsem já, tam bude i posluha⁵⁷³ můj⁵⁷³; [a] posluhuje^{571-li} kdo⁵⁷⁴ mně, Otec ho poctí. (27)Nyní je má duše znepokojena⁵⁷⁵, i co mám říci? Otče, vysvoboď mě⁵⁷⁶ od³⁰³ této hodiny? Ale pro tuto příčinu jsem k této hodině⁵⁷⁷ přišel – (28)Otče, oslav své jméno! Z nebe se tedy ozval⁵⁷⁸ hlas: I oslavil jsem a oslavím opět. (29)Dav, jenž *tam* stál a uslyšel *to*, tedy říkal, že zahřmělo; druzí říkali: Promluvil k němu anděl. (30)Ježíš odpověděl a řekl: Tento hlas zazněl⁵⁷⁹ ne pro⁵⁸⁰ mne, nýbrž pro⁵⁸⁰ vás. (31)Nyní je soud tohoto světa, nyní bude vláde tohoto světa vyhnán ven, (32)a já, budu-li vyzdvižen ze země, potáhnu⁵⁸¹ všechny k sobě. (33)Toto však pravil, naznačiv⁵⁸², jakou smrtí měl⁵⁸³ umírat. (34)Dav mu odpověděl: My jsme ze zákona slyšali⁵⁸³, že KRISTUS zůstává navždy⁵⁸⁴, i jak *to*, že ty pravíš, že Syn člověka musí být vyzdvižen? Kdo *to*⁷⁷ je, ten Syn člověka? (35)Ježíš jim tedy řekl: Ještě malou chvíli je mezi vámi světlo; dokud světlo máte, chodte *tak*, aby vás nepřepadla⁵⁸⁴ temnota – a kdo v temnotě chodí, neví, kam odchází. (36)Dokud světlo máte, věřte ve¹⁹ světlo, abyste se stali syny světla. Tyto věci Ježíš promluvil a odešel skryl se před nimi⁵⁸⁵.

(37)Ač však v jejich přítomnosti⁵⁸⁶ vykonal tolik znamení, nevěřili v¹⁹ něho, (38)aby bylo splněno slovo³⁵⁰ Isaiáše, proroka, jež *on* řekl⁵⁸⁷: PANE, kdo uvěřil naší zprávě a komu bylo zjeveno ráme PÁNĚ? (39)Věřit nemohli pro tu příčinu, že Isaiáš tak⁵⁸⁸ řekl⁵⁸⁹: (40)Oslepl jejich oči a zatvrdil⁵⁹⁰ jejich srdce²⁵⁵, aby se *nestalo*, že by očima uviděli a srdcem porozuměli a byli obráceni⁵⁹¹ ke *mně*⁵⁹¹ a že bych je vyléčil. (41)Tyto věci Isaiáš řekl, protože uviděl jeho slávu a o něm promluvil. (42)Ač v¹⁹ něho přesto i mnozí z vládců⁵⁹² uvěřili, přece vzhledem k farizeům⁵⁸⁰ nevyznávali, aby nebyli vyloučeni ze synagogy; (43)zamilovali⁵⁹² si slávu⁵⁹² od⁵⁹³ lidí, a *to*⁵⁹⁴ více než slávu⁵⁹² od⁵⁹³ Boha. (44)Ježíš však zvolal a řekl: Kdo věří ve¹⁹ mne, ne ve¹⁹ mne věří, nýbrž v¹⁹ toho, jenž mě poslal, (45)a kdo spatřuje⁵⁹⁵ mne, spatřuje⁵⁹⁵ toho, jenž mě poslal. (46)Já jsem přišel do světa *jako* světlo,

aby nikdo⁵⁹⁶, kdo ve⁹ mne věří, nezůstal v temnotě; (47) a jestliže kdo vyslechne má slova⁵⁹⁷ a nezachová *jich*, nesoudím ho já – nepřišel jsem přece, abych soudil svět, nýbrž abych svět zachránil. (48) Kdo zamítá^{598 436} mne a nepřijímá⁴³⁶ mých slov, má svého soudce⁵⁹⁹: slovo⁶⁰⁰, jež jsem promlouval⁶⁰¹, to⁶⁰² ho bude soudit v posledním den, (49) protože jsem já nepromlouval⁶⁰¹ sám ze sebe, nýbrž Otec, jenž mě poslal, mi sám⁶⁰³ dal příkaz, co mám říkat⁶⁰¹ a co mám promlouvat⁶⁰¹; (50) a vím, že jeho příkaz je věčný život. Co já tedy mluvím, mluvím tak, jak⁶⁰⁴ mi řekl Otec.

13 Před svátkem Minutí⁶⁰⁵ pak Ježíš, věda, že přišla jeho hodina, aby z tohoto světa přešel⁶⁰⁵ k Otci, zamilovav si své vlastní, kteří *byli* ve světě, miloval⁶⁰⁶ je až do konce⁶⁰⁷. (2) A když nadešla⁶⁰⁸ večere⁵⁴⁰ a dával již byl vypustil⁶⁰⁹ do srdce Júdy Šimonova, Iskarióty, *to*, aby ho vydal, (3) [Ježíš,] věda, že mu Otec dal do rukou všechny věci a že od Boha vyšel a k Bohu odchází, (4) se zvedá od³⁰³ večere⁵⁴⁰ a odkládá šatstvo, a vzav lněnou roušku, opásal se⁶¹⁰; (5) potom nalévá do umyvadla vody a počal mýt nohy učedníků a vytírat je tou lněnou rouškou, již byl opásán⁶¹⁰. (6) Přichází tedy k Šimonu-Petrovi a ten⁶⁰² mu praví: Pane, ty míš mýt⁶¹¹ mé nohy? (7) Ježíš odpověděl a řekl mu: Ty teď⁶¹² nevíš⁶¹³, co já konám, poznáš⁶¹⁴ to však později⁶¹⁵. (8) Petr mu praví: Nikdy¹⁵⁴ mé nohy nikterak mýt nebudeš. Ježíš mu odpověděl: Neumyji-li tě, nemáš se mnou podílu. (9) Šimon-Petr mu praví: Pane, nejen mé nohy, nýbrž i ruce i hlavu. (10) Ježíš mu praví: Kdo je vykoupán⁶¹⁶, nemá zapotřebí leč nohy si umýt, jinak⁶¹⁷ je celý čist; a⁶¹⁸ vy čistí jste, ale ne všichni. (11) Znal⁶¹³ totiž toho, jenž ho vydával^{611 619}; pro tuto příčinu řekl: Ne všichni jste čisti. (12) Když tedy umyl jejich nohy a vzal své šatstvo, řekl jim, usadiv se⁶²⁰ zase: Víte^{614 621}, co jsem vám učinil? (13) Vy mě oslovujete⁶²² Učitel a Pán, a říkáte *tak* dobře³⁹⁶, neboť *tím* jsem. (14) Umyl-li jsem tedy vaše nohy já, Pán a Učitel, jste i vy povinni⁶²³ navzájem si nohy mýt – (15) ano, dal jsem vám příklad⁶²⁴, abyste i vy jednali⁶²⁵ podle *toho*, jak jsem učinil já vám. (16) Věřu, věru,

pravím vám: Nevolník není větší než jeho pán, ani vyslanec⁶²⁶ větší než ten, jenž ho poslal. (17) Víte⁶²⁷-li tyto věci, jste blaženi, činíte-li je. (18) Nemlouvím⁶²⁸ o vás všech, já znám *ty*, jež⁶²⁷ jsem si vyvolil, ale aby bylo splněno Písmo⁶²⁹: Ten, jenž se mnou požívá⁶³⁰ chléb, pozvedl svou patu proti mně⁶³¹. (19) Pravím vám *to* teď⁶³², dříve než se *tak* stane, abyste, až se *tak* stane, uvěřili, že jsem *to* já. (20) Věřu, věru, pravím vám: Kdo přijímá⁶³⁰, kohokoli já pošlu, přijímá mne, a kdo přijímá⁶³⁰ mne, přijímá toho, jenž mě poslal.

(21) Pověděv tyto věci, byl Ježíš v duchu jat nepokojem⁶³³, i dosvědčil⁶³⁴ a řekl: Věřu, věru, pravím vám, že jeden z vás mě vydá. (22) Učedníci tedy na sebe⁶³⁵ navzájem pohlíželi v nejistotě⁶³⁶, o kom mluví⁶²⁸. (23) I ležel *u stolu* v Ježíšově náručí⁶³⁷ jeden z jeho učedníků⁶³⁸, jehož Ježíš miloval; (24) tomu tedy Šimon-Petr kyne, by se zeptal, kdo asi je ten, o němž mluví⁶²⁸. (25) A on¹¹, opřev se o Ježíšovu hruď⁶³⁹, mu praví: Pane, kdo je *to*? (26) Ježíš odpovídá: Je to onen, jemuž já namočím a podám⁶⁴⁰ kousek chleba. A namočiv kousek chleba, dává jej Júdovi Šimonovu, Iskariótovi; (27) a do něho¹¹ tehdy, po tom kousku chleba, vstoupil Satan. Ježíš mu tedy praví: Co konáš⁶⁴¹, vykonej rychle⁶⁴². (28) Z těch však, kdo leželi *u stolu*, nikdo nepoznal⁶⁴³, k čemu mu toto řekl; (29) jelikož totiž Júdas měl pokladnu, mysleli někteří, že mu Ježíš praví: Nakup věci, jichž máme zapotřebí na svátek; anebo aby něco dal chudým. (30) On¹¹ tedy, vzav⁶⁴⁴ ten kousek chleba, ihned vyšel; byla pak noc.

(31) Když tedy vyšel, praví Ježíš: Nyní je⁶⁴⁵ Syn člověka oslaven a v něm je⁶⁴⁵ oslaven Bůh; (32) je⁶⁴⁵-li v něm Bůh oslaven, oslaví Bůh i jeho sám v sobě, a oslaví ho ihned. (33) Dětičky, jsem s vámi⁶⁴⁶ ještě malou *chvíli*. Budete mě hledat⁶⁴⁷, a jak¹⁰³ jsem řekl Židům: Kam odcházím já, *tam* vy přijít nemůžete – teď *to* pravím i vám. (34) Dávám vám nový příkaz: Abyste se navzájem milovali – abyste se tak²¹⁵, jak jsem miloval⁶⁴⁸ já vás, navzájem milovali i vy. (35) Podle tohoto⁶⁴⁹ všichni poznají⁶¹⁴, že jste učedníci moji¹⁷⁷, budete-li mít mezi sebou navzájem lásku. (36) Šimon-

-Petr mu praví: Pane, kam odcházíš? Ježíš mu odpověděl: Kam odcházím, *tam* se za mnou nyní vydat nemůžeš, posléze⁶⁵⁰ se však za mnou vydaš. (37)Petr mu praví: Pane, proč se za tebou nemohu vydat teď? Položím za⁶⁵¹ tebe své žití. (38)Ježíš odpovídá: Položíš za⁶⁵¹ mne své žití! Věru, věru, pravím ti: Ani kohout dotud nezakokrhá⁶⁵², než mě třikrát zapřeš.

14 Necht' se vaše srdce neznepokojuje⁶⁵³; věřte v¹⁹ Boha, věřte i ve¹⁹ mne. (2)V domě mého Otce je mnoho obydlí – kdyby *tomu tak nebylo*, byl bych vám to řekl⁶⁵⁴, protože se ubírám připravit vám místo; (3)a jestliže se odeberu a připravím vám místo, přicházím zase a přijmu vás k sobě, abyste i vy byli *tam*, kde jsem já. (4)A kam já odcházím, víte³³⁷, a víte³³⁷ cestu. (5)Tomáš mu praví: Pane, nevíme³³⁷, kam odcházíš, a jak můžeme vědět³³⁷ cestu? (6)Ježíš mu praví: Ta cesta, i pravda i život, jsem já: Nikdo nepřichází⁶⁵⁵ k Otci leč skrze mne. (7)Kdybyste mě byli poznali⁶¹⁴, byli byste poznali^{614 656} i mého Otce; a od nynějška ho znáte^{614 657} a uviděli jste⁶⁵⁸ ho. (8)Filip mu praví: Pane, ukaž nám Otce a *to* nám stačí. (9)Ježíš mu praví: Tak dlouhý čas jsem s vámi⁶⁴⁶ a nepoznal^{614 658} jsi mě, Filipe? Kdo uviděl⁶⁵⁸ mne, uviděl⁶⁵⁸ Otce – a jak to, že ty pravíš³⁷⁶: Ukaž nám Otce? (10)Nevěříš, že *jsem* já v Otci a že Otec je ve mně? Slova³⁹⁵, jež k vám mluvím já, nemluvím sám od sebe; činy však koná on, Otec, jenž ve mně zůstává⁶⁵⁹. (11)Věřte mi, že *jsem* já v Otci a Otec ve mně; ne-li však, věřte mi pro ty činy samy. (12)Věru, věru, pravím vám: Kdo ve¹⁹ mne věří, i on¹¹ bude konat ty činy, jež konám já, a bude konat větší než ty, protože se já ubírám k Otci (13)a očkoli⁶⁶⁰ poprosíte v mém jménu, to⁶⁶¹ vykonám, aby byl v Synu oslaven Otec; (14)poprosíte-li očkoli⁶⁶⁰ v mém jménu, vykonám to⁶⁶¹ já.

(15)Milujete-li mě, buďte bedliví⁶⁶² příkazů mých¹⁷⁷ (16)a já požádám⁶⁶³ Otce, i dá vám druhého Těšitele⁶⁶⁴, aby s vámi⁶⁴⁶ byl navždy¹⁵⁴, (17)Ducha pravdy, jehož nemůže přijmout⁶⁶⁵, svět, protože ho nespátňuje⁶⁶⁶, aniž ho zná^{614 657}, vy ho však znáte^{614 657}, protože zůstává při vás⁶⁶⁷ a bude ve vás. (18)Nezanechám vás *jako*

sírotky; přicházím⁶⁶⁸ k vám. (19)Ještě malou *chvilu* a svět mě již nespátňuje^{668 669}, vy však mě spatřujete^{668 669}; protože žiji já, budete žít i vy. (20)Vy v onen den poznáte^{614 657}, že já *jsem* ve svém Otci a vy ve mně a já ve vás. (21)Kdo má mé příkazy a je jich bedliv⁶⁶⁹, to¹¹ je ten, jenž mě miluje, kdo mě však miluje, bude milován od mého Otce a budu ho milovat já⁶⁷⁰ a zjevím⁶⁷¹ mu sám sebe. (22)Júdas, ne onen Iskarióta, mu praví: Pane, jak to⁶⁷², že hodláš sám sebe zjevovat⁶⁷¹ nám a ne světu? (23)Ježíš odpověděl a řekl mu: Miluje-li⁶⁷³ mě kdo, bude bedliv⁶⁶⁹ mého slova³⁵⁰ a bude ho milovat můj Otec, i přijdeme k němu a zřídíme si při něm⁶⁶⁷ obydlí. (24)Kdo mě nemiluje⁶⁷⁴, není bedliv⁶⁶⁹ mých slov³⁵⁰; a slovo³⁵⁰, jež slyšíte, není mé, nýbrž Otcevo – toho, jenž mě poslal. (25)Tyto věci jsem k vám promluvil⁶⁷⁵, dokud jsem zůstával⁶⁷⁶ při vás⁶⁶⁷; (26)ten Těšitel⁶⁶⁴ však, Svatý Duch, jehož v mém jménu pošle Otec, on¹¹ vás naučí všem věcem a upomene vás *na* všechny věci, jež jsem vám řekl. (27)Zanechávám vám pokoj⁶⁷⁷, dávám vám pokoj⁶⁷⁷ svůj⁶⁷⁸; já vám dávám ne podle *toho*, jak dává svět. Necht' se vaše srdce nezneklidňuje⁶⁷⁹, aniž strachuje⁶⁸⁰. (28)Uslyšeli jste, že jsem já vám řekl: Odcházím a přicházím⁶⁶⁸ k vám; kdybyste mě milovali, zaradovali byste se, že se ubírám k Otci, protože [můj] Otec je větší než já. (29)A nyní jsem vám *to* pověděl dříve než se *tak* stane, abyste, až se *tak* stane, uvěřili. (30)Již s vámi nebudu mnoho mluvit, neboť přichází vládce světa, a ve mně nemá nic; (31)ale aby svět poznal^{614 657}, že miluji Otce a jedním tak, jak⁶⁰⁴ mi Otec přikázal. Vstávejte, berme se odtud.

15 Já jsem pravý⁶⁸¹ vinný kmen a můj Otec je rolník⁶⁸². (2)Každý roub⁶⁸³ ve mně, jenž nenese⁶⁸⁴ ovoce – odstraňuje jej, a každý, jenž ovoce nese⁶⁸⁴ – čistí jej, aby nesl více ovoce. (3)Vy již následkem slova³⁵⁰, jež jsem k vám promluvil⁶⁷⁵, čistí jste; (4)zůstaňte⁶⁸⁵ ve mně a já ve vás. Jako⁴⁷⁰ nemůže roub⁶⁸³ nést ovoce sám od sebe, nezůstane⁶⁸⁵-li ve vinném kmeni, tak ani vy, nezůstanete⁶⁸⁵-li ve mně. (5)Vinný kmen jsem já, rouby⁶⁸³ vy; mnoho ovoce nese ten⁵⁴, kdo zůstává⁶⁸⁵ ve mně a já

v něm, protože beze mne⁶⁸⁶ nemůžete vykonat nic. (6)Nezůstane^{685 687}-li kdo ve mně, odpadne^{688 689} jako roub^{683 690} ven a uschne⁶⁸⁹, i sbírají je a házejí do ohně a spalují se⁶⁹¹.

(7)Jestliže ve mně zůstanete a ve vás zůstanou má slova³⁹⁵, budete si vyprošovat, cokoli si budete přát⁶⁹², a stane se vám tak. (8)Tim⁶⁴⁹, že ponese⁶⁹³ mnoho ovoce, je⁶⁹⁴ můj Otec oslaven, i stanete se učedníky mámi⁶⁹⁵.

(9)Jako¹⁰³ mě miloval⁶⁹⁶ Otec, miloval jsem⁶⁹⁶ i já vás; zůstaňte v té lásce mě⁶⁹⁵. (10)V mé lásce zůstanete, budete-li bedliví⁶⁹⁶ mých příkazů, jako¹⁰³ jsem já zůstal bedliv^{696 697} příkazů svého Otce a v jeho lásce zůstávám. (11)Tyto věci jsem k vám promluvil⁶⁷⁵, aby ve vás byla radost má⁶⁹⁵ a vaše radost aby se stala plnou⁶⁹⁸. (12)Příkaz můj⁶⁹⁵ je tento: Abyste se navzájem milovali, jako¹⁰³ jsem miloval⁶⁹⁶ já vás. (13)Nikdo nemá větší lásky než tuto: Aby někdo za své přátele¹²⁶ položil své žití – (14)moji přátelé¹²⁶ jste vy, konáte-li, cokoli⁶⁹⁹ vám příkazují já. (15)Již o vás nepravím, že jste nevolníci⁷⁰⁰, protože nevolník neví, co jeho pán koná, nýbrž jsem o vás řekl, že jste přátelé^{126 700}, protože jsem vám v známost uvedl všechny věci, jež jsem uslyšel od⁹ svého Otce. (16)Ne vy jste si mě vyvolili, nýbrž já jsem si vyvolil vás a určil⁷⁰¹ vás, abyste vy šli a nesli ovoce a aby vaše ovoce zůstávalo, aby vám Otec dal, očkoli ho v mém jménu poprosíte⁷⁰². (17)Tyto věci vám příkazují: Abyste se navzájem milovali. (18)Nenávidí-li vás svět, vězte⁷⁰³, že v nenávist pojal⁷⁰⁴ dříve mne než vás; (19)kdybyste byli ze světa, svět by své vlastní⁷⁰⁵ měl rád⁷⁰⁶, že však ze světa nejste, nýbrž jsem si vás já ze světa vyvolil, pro tu příčinu vás svět nenávidí. (20)Pamatujte na slovo³⁵⁰, jež jsem vám já řekl: Nevolník není větší než jeho pán – pronásledovali⁷⁰⁷-li mne, budou pronásledovat i vás; byli-li bedliví^{696 707} mého slova³⁵⁰, budou bedliví⁶⁹⁶ i vašeho⁷⁰⁸. (21)Ale tyto všechny věci vám způsobí pro mé jméno, protože neznají³³⁷ toho, jež mě poslal. (22)Kdybych nebyl přišel a mluvil⁷⁰⁷ k nim, nebyli by měli⁷⁰⁹ hříchů, nyní však³⁷⁹ pro svůj hřích nemají výmluvy. (23)Kdo nenávidí mne,

nenávidí i mého Otce. (24)Kdybych mezi nimi nebyl konal¹⁷⁷ činy, jichž nekonal⁷⁰⁷ nikdo druhý, nebyli by měli⁷⁰⁹ hříchů, nyní však³⁷⁹ i uviděli⁷⁰⁴ i v nenávist pojali⁷⁰⁴ i mne i mého Otce; (25)ale to aby bylo splněno slovo³⁵⁰, jež je napsáno v jejich zákoně⁷¹⁰: Nenáviděli⁷⁰⁷ mě bezdůvodně⁷¹¹. (26)Až však přijde ten Těšitel⁶⁶⁴, jehož vám já od⁹ Otce pošlu, Duch pravdy, jenž od⁹ Otce vychází, on¹¹ bude o mně svědčit, (27)a svědčíte i vy, protože jste se mnou⁷¹² od počátku.

16 Tyto věci jsem k vám promluvil, abyste neupadli v léčku⁷¹³. (2)Vyvolučí vás ze synagog; nadto⁷¹⁴ přichází hodina, kdy každý, kdo vás bude zabíjet, si bude myslet⁷¹⁵, že Bohu přináší poctu⁷¹⁶; (3)a tyto věci budou konat, protože nepoznali⁷¹⁷ Otce ani mne. (4)Ale k vám jsem tyto věci promluvil, abyste, až jejich hodina přijde, na ně pamatovali, že jsem vám je já řekl. Z počátku jsem vám však tyto věci neřikal⁷¹⁷, protože jsem byl s vámi⁷¹², (5)nyní se však dávám na cestu⁷¹⁸ k tomu, jenž mě poslal, a nikdo z vás se mne netáže: Kam se dáváš na cestu⁷¹⁸? (6)Ale protože jsem k vám promluvil tyto věci, naplnil vaše srdce²⁵⁵ zármutek, (7)ale já vám říkám pravdu: Vám je prospěšné, abych já odešel, neboť neodejdou-li, Těšitel⁶⁶⁴ k vám nepřijde, odeberou-li se však, pošlu ho k vám; (8)a on¹¹ přijde podá světu důkaz⁷¹⁹ stran hříchů a stran spravedlnosti a stran soudu – (9)ano, stran hříchů, protože¹¹² ve¹⁹ mne nevěří, (10)stran spravedlnosti pak, protože¹¹² se dávám na cestu⁷¹⁸ k [svému] Otci a již mě nespátřujete⁷²⁰, (11)a stran soudu, protože¹¹² vládce tohoto světa je odsouzen⁷²⁰. (12)Mám vám ještě mnoho co říkat, ale teď to nemůžete snést⁷²¹, (13)až⁷²² však přijde on¹¹, Duch pravdy, uvede⁷²³ vás do vši pravdy, neboť nebude mluvit sám od sebe, nýbrž bude mluvit, cokoli⁷²⁴ uslyší, a bude vám zvěstovat^{725 726} budoucí⁷²⁷ věci. (14)On¹¹ bude oslavovat mne, protože bude brát⁷²⁸ z mého a zvěstovat⁷²⁵ vám. (15)Všechny věci, kterékoli⁷²⁴ má Otec, jsou mé; pro tuto příčinu jsem řekl, že bere^{720 728} z mého a bude zvěstovat⁷²⁵ vám. (16)Malou chvíli a nespátřujete⁷²⁰ mě, a opět malou chvíli a uvidíte mě [, protože

se dávám na cestu⁷¹⁸ k Otci]. (17)Některí z jeho učedníků tedy k sobě navzájem řekli: Co je toto, co nám praví: Malou chvíli a nespátujete⁷²⁰ mě, a opět malou chvíli a uvidíte mě, a: protože se já dávám na cestu⁷¹⁸ k Otci? (18)Pravili tedy: Co je toto, co praví: Malou chvíli⁷²⁹? Nevíme, o čem³²⁹ mluví. (19)Ježíš tedy poznal⁶¹⁴, že se ho chtějí⁷³⁰ tázat, a řekl jim: Vyptáváte se⁷³¹ mezi sebou stran tohoto, že jsem řekl: Malou chvíli a nespátujete⁷²⁰ mě, a opět malou chvíli a uvidíte mě? (20)Věřu, věru, pravím vám, že vy budete plakat a nařikat, svět však se bude radovat; a⁷³² vy budete zarmoucení, ale váš zármutek se změní⁷³³ v radost. (21)Když žena rodí⁷³⁴, má zármutek⁷³⁵, protože přišla její hodina, když však dítětko na svět přivede⁷³⁶, již na tu trýzeň⁷³⁷ nepamatuje pro radost, že byl do světa přiveden⁷³⁶ člověk; (22)a⁶¹⁸ vy tedy sice nyní máte zármutek, uvidím vás však opět a vaše srdce se zaraduje a vaší radost od vás nikdo nebere⁷³⁸. (23)A v onen den nebudete o nic žádat mne; věru, věru, pravím vám: Očkoli⁷³⁹ v mém jménu poprosíte Otce, dá vám⁷⁴⁰. (24)Doposud jste v mém jménu o nic nepoprosili; prostě a dostanete, aby vaše radost byla plná⁷⁴¹. (25)Tyto věci jsem k vám promluvil v podobenstvích⁴⁴⁵; přichází hodina, kdy k vám již v podobenstvích⁴⁴⁵ mluvit nebudu, nýbrž vám otevřeně³²² podám zprávu⁷⁴² o Otci. (26)V onen den budete prosit v mém jménu, a nepravím vám, že budu⁷⁴³ Otce za vás⁷⁴⁴ žádat já; (27)vždyť Otec sám vás má rád⁷⁴⁵, protože vy jste si oblébili⁷⁴⁵ mne a uvěřili⁷⁴⁶, že jsem já vyšel od⁹ Boha. (28)Vyšel jsem od⁹ Otce a přišel jsem do světa⁷⁴⁸; svět zase opouštím a ubírám se k Otci. (29)Jeho učedníci mu praví: Hle, nyní mluvíš otevřeně³²² a nepronášíš žádné podobenství⁴⁴⁵; (30)nyní víme³³⁷, že víš³³⁷ všechny věci a nemáš zapotřebí, aby tě kdo žádal⁷⁴⁹. Podle tohoto⁷⁵⁰ věříme, že jsi vyšel od⁷⁵¹ Boha. (31)Ježíš jim odpověděl: Teď věříte? (32)Hle, přichází hodina, a přišla⁷⁴⁸, že se rozprchnete⁷⁵², každý ke svým vlastním¹⁵, a mne necháte samotného; ale⁷⁵³ nejsem sám, protože je se mnou⁷⁵⁴ Otec. (33)Tyto věci jsem k vám promluvil, abyste měli pokoj

ve mně – ve světě máte strast⁷³⁷, ale buďte dobré myslí⁷⁵⁵, já jsem svět přemohl⁷⁵⁶.

17 Tyto věci Ježíš promluvil, i pozvedl své oči k nebi a řekl: Otče, hodina přišla⁷⁴⁸ – oslav svého Syna, aby i tvůj Syn oslavil tebe (2)podle toho, jak jsi mu dal pravomoc nade vším masem⁷⁵⁷, aby, pokud jde o všechny, jež⁷⁵⁸ jsi mu dal, jim dal život věčný. (3)A ten věčný život je toto⁷⁷: Aby znali⁷⁵⁹ tebe, jediného pravého⁷⁶⁰ Boha, a Ježíše Krista, jehož jsi vyslal. (4)Já jsem tě oslavil na zemi, dokončil jsem dílo, jež jsi mi dal, abych je vykonal; (5)a nyní mě ty, Otče, oslav sám u sebe⁷⁶¹ slávou, již jsem u tebe⁷⁶¹ měl předtím než byl svět. (6)Tvé jméno jsem vyjevil⁷⁹ lidem, jež jsi mi dal ze světa – byli tvoji a dal jsi je mně, i zůstali bedliví⁶⁹⁶ tvého slova⁷⁶²; (7)nyní poznali^{614 658}, že všechny věci, kterékoli¹⁷ jsi mi dal, jsou od⁹ tebe, (8)protože jsem jim dal slova⁷⁶³, jež jsi mi dal, a oni je přijali a poznali⁷⁶⁴ opravdu, že jsem vyšel od⁹ tebe, a uvěřili, že jsi mě vyslal ty. (9)Já žádám za ně⁷⁶⁵, nežádám za svět⁷⁶⁵, nýbrž za ty⁷⁶⁵, jež jsi mi dal, protože jsou tvoji, (10)(a vše to, co je mé, je tvé, a to, co je tvé, je mé,) a jsem v nich oslaven. (11)A již nejsem ve světě, a tito ve světě jsou, a já přicházím k tobě – svatý Otče, uchraň⁷⁶⁶ je ve svém jménu, jež⁷⁶⁷ jsi mi dal, aby byli jedno, jako¹⁰³ my. (12)Když jsem byl s nimi⁷⁶⁸, chránil⁷⁶⁶ jsem je v tvém jménu já; ty, jež jsi mi dal, jsem zachoval⁷⁶⁹, a nebyl z nich zahuben nikdo, leč syn záhuby⁷⁷⁰, aby bylo splněno Písmo. (13)A nyní přicházím k tobě a tyto věci ve světě mluvím, aby v sobě měli splněnou⁷⁷¹ radost mou⁷⁷². (14)Já jsem jim dal tvé slovo⁷⁶² a svět je pojal v nenávisť, protože nejsou ze světa, jako¹⁰³ ze světa nejsem já. (15)Nežádám, abys je ze světa vzal⁷⁷³, nýbrž abys je uchránil⁷⁶⁶ od⁷⁷⁴ zlého⁷⁷⁵. (16)Ze světa nejsou, jako¹⁰³ ze světa nejsem já; (17)posvět je pravdou⁷⁷⁶ – slovo⁷⁶² tvé⁷⁷² je pravda. (18)Jako¹⁰³ jsi do světa vyslal mne, vyslal jsem je i já do světa, (19)a já za ně⁷⁷⁷ posvěcuji sám sebe, aby byli pravdou⁷⁷⁶ posvěceni i oni. (20)Žádám pak nejen za tyto⁷⁶⁵, nýbrž i za ty⁷⁶⁵, kteří skrze jejich slovo⁷⁶² věří⁷⁷⁸ ve¹⁹ mne, (21)aby byli všichni jedno, jako¹⁰³ jsi ty, Otče, ve mně a já v tobě, aby i oni byli

jedno v nás, aby svět [u]věřil, že jsi mě vyslal ty. (22)A já jsem jim dal slávu, již jsi mi dal, aby byli jedno, jako¹⁰³ jsme jedno my, (23)já v nich a ty ve mně, aby byli dokonale uvedeni⁷⁷⁹ v jedno [a] aby svět věděl⁷⁵⁹, že jsi mě vyslal ty a že jsi je miloval⁷⁸⁰, jako¹⁰³ jsi miloval⁷⁸⁰ mne. (24)Otcé, *pokud jde o ty, jež⁷⁸¹ jsi mi dal, přeji si⁷⁸², aby i oni¹⁰³ byli se mnou, kde jsem já, aby se dívali na slávu mou⁷⁷², již jsi mi dal, neboť jsi mě miloval⁷⁸⁰ před založením světa.* (25)Spravedlivý Otče⁷⁸³! A svět tě nepoznal⁷⁵⁹, já však jsem tě poznal⁷⁵⁹, i tito poznali⁷⁵⁹, že jsi mě vyslal ty; (26) i uvedl jsem jim ve známost tvé jméno a ve známost je uvedu⁷⁸⁴, aby v nich byla láska, již jsi mě miloval⁷⁸⁰, i já v nich.

18 Pověděv tyto věci, vyšel Ježíš se svými učedníky na druhý břeh zinní bystřiny⁷⁸⁵ Kedronu, kde byla zahrada; do té vstoupil on i jeho učedníci. (2)A o tom místě věděl⁷⁸⁶ i Júdas, jenž ho vydával⁷⁸⁷, protože tam Ježíš často býval se svými učedníky pospolu⁷⁸⁸. (3)Júdas tedy, dostav⁷⁸⁹ četu⁷⁹⁰ a od⁷⁹¹ velekněží a farizeů zřízence²⁴¹, tam přichází s lucernami a pochodněmi⁷⁹² a zbraněmi. (4)Ježíš tedy, věda³³⁷ o všech věcech, jež na něho přicházely⁷⁹³, vyšel a řekl jim: Koho hledáte⁵⁰? (5)Odpověděli mu: Ježíše, Nazarea. Ježíš jim praví: *To jsem já.* A stál s nimi⁷⁹⁴ i Júdas, jenž ho vydával⁷⁸⁷. (6)Jak jim tedy řekl: *To jsem já, ustoupili⁷⁹⁵ dozadu a padli k zemi.* (7)Otázal se jich tedy opět: Koho hledáte⁵⁰? A oni řekli: Ježíše, Nazarea. (8)Ježíš odpověděl: Řekl jsem vám, že *to* jsem já; hledáte⁵⁰-li tedy mne, nechejte tyto odcházet; (9)aby bylo splněno to slovo, jež byl řekl: *Pokud jde o ty, jež⁷⁹⁶ jsi mi dal, nikoho z nich jsem neztratil⁷⁹⁷.* (10)Šimon-Petr tedy, maje meč⁷⁹⁸, vytáhl jej a uhodil⁷⁹⁹ nevolníka veleknězova a utál jeho pravé ucho. A jméno toho nevolníka bylo⁸⁰⁰ Malchus. (11)Ježíš tedy Petrovi řekl: *Zastrž ten meč⁷⁹⁸ do pochvy.* Kalich, ježž mi dal Otec – vskutku⁸⁰¹ bych jej neměl pít⁸⁰²?

(12)Ta četa⁷⁹⁰ tedy a velící důstojník⁸⁰³ a zřízenci Židů Ježíše zatkli⁸⁰⁴ a svázali ho, (13)i odvedli ho nejprve k Annovi, neboť *to* byl tchán Kaiafy, jenž byl onoho

roku veleknězem; (14)Kaiafas však byl ten, jenž byl Židům poradil, že je prospěšné, aby za lid zhylnul jeden člověk. (15)I šel za Ježíšem Šimon-Petr a ten⁸⁰⁵ druhý učedník; onen učedník však byl znám veleknězi⁸⁰⁶ a vstoupil s Ježíšem do veleknězova paláce⁸⁰⁷, (16)Petr pak stál venku u dveří. Ten druhý učedník tedy, jenž byl znám veleknězi⁸⁰⁶, vyšel a promluvil k⁸⁰⁸ vrátné a Petra uvedl dovnitř⁸⁰⁹. (17)Ta děvečka tedy, jež *byla* vrátnou, Petrovi praví: *Což jsi i ty z učedníků tohoto člověka?* On¹¹ praví: *Nejsem.* (18)I stáli *tam* ti nevolníci a ti zřízenci; byli rozdělali oheň z uhlí, protože bylo chladno, a ohřívali se, a s nimi⁷⁹⁴ stál a ohřívál se⁸¹⁰ i Petr. (19)Velekněz se tedy Ježíše tázal⁸¹¹ na jeho učedníky a na jeho nauku⁸¹². (20)Ježíš mu odpověděl: *Já jsem k světu promlouval⁸¹³ veřejně³²², já jsem vždy vyučoval⁸¹³ v synagoze i v CHRÁMĚ, kde se scházejí všichni Židé, a nic jsem nepromluvil potajmu³¹².* (21)Co se mne dotazuješ? Dotazuj⁸¹¹ se těch, kteří uslyšeli, co jsem k nim promlouval⁸¹³. Hle, ti⁹¹⁴ vědí, co jsem já říkal⁸¹³. (22)Když však řekl tyto věci, dal jeden ze zřízenců, kteří při *tom* stáli, Ježíšovi políček⁸¹⁵ a řekl: *Takto odpovídáš veleknězi?* (23)Ježíš mu odpověděl: *Promluvil-li jsem zle, dosvědč to zlo⁸¹⁶, pakli dobře³⁹⁶, co mě biješ?* (24)Annas ho [tedy] svázaného byl odeslal⁸¹⁷ ke Kaiafovi, veleknězi.

(25)Šimon-Petr však stál a ohřívál se. Řekli mu tedy: *Což jsi i ty z jeho učedníků?* On¹¹ zapřel a řekl: *Nejsem.* (26)Jeden z veleknězových nevolníků, jenž byl příbuzný toho, jemuž⁸¹⁸ Petr utál ucho, praví: *Neviděl jsem tě já s ním v té zahradě?* (27)Petr tedy opět zapřel a hned zakokřhal⁸¹⁹ kohout.

(28)Ježíše tedy vedou od Kaiafy do prétoría⁸¹⁹. Bylo pak časné ráno a oni do prétoría⁸¹⁹ nevstoupili, aby nebyli poskvrnění⁸²⁰, nýbrž [aby] mohli pojist⁸²¹ Minutu⁸¹. (29)Pilát tedy vyšel k nim a řekl: *Jakou obžalobu proti tomuto člověku přinášíte⁸²²?* (30)Odpověděli a řekli mu: *Kdyby tento nebyl pachatel zla⁸²³, nebyli bychom ti ho odevzdali.* (31)Pilát jim tedy řekl: *Vezměte ho vy a sudte ho⁸²⁴ podle vašeho zákona.* Židé mu tedy

řekli: Nám není dovoleno nikoho zabít; (32) aby bylo splněno Ježíšovo slovo, jež řekl, naznačuje⁵⁸², jakou smrtí měl⁵⁸³ umírat. (33) Pilát tedy zase vstoupil do prétorie⁸¹⁹ a zavolal Ježíše a řekl mu: Ty jsi ten Král Židů? (34) Ježíš [mu] odpověděl: Toto pravíš sám od sebe či ti to o mně řekli druzí? (35) Pilát odpověděl: Což jsem já snad Žid? Mně tě odevzdal⁸²⁵ národ tvůj⁸²⁶ a velekněží; co jsi učinil? (36) Ježíš odpověděl: Království mé⁸²⁶ není z tohoto světa; kdyby z tohoto světa bylo království mé⁸²⁶, byli by bojovali⁸²⁷ služebníci⁸²⁸ moji⁸²⁶, abych nebyl Židům vydán; nyní však³⁷⁹ království mé⁸²⁶ odtud není. (37) Pilát mu tedy řekl: Ty tedy přece jsi Král? Ježíš odpověděl: Ty pravíš, že já jsem Král; já jsem k tomu⁸²⁹ zrozen a do světa jsem přišel na to⁸²⁹, abych vydal svědectví pravdě. Každý, kdo je z pravdy, naslouchá mému hlasu. (38) Pilát mu praví: Co je pravda? A pověděv toto, vyšel zase k Židům a praví jim: Já na něm neshledávám⁸³⁰ žádné viny⁸³¹. (39) Je však vaším zvykem⁸³², abych vám na Minutí⁸¹ jednoho propustil – jste tedy pro to⁸³³, bych vám propustil tohoto Krále Židů? (40) Všichni tedy opět spustili pokřik a říkali: Tohoto ne, nýbrž Barabbu. Ten Barabbas pak byl lupič.

19 Tu tedy Pilát Ježíše vzal a zbičoval (2) a vojáci spletili z trní věnec⁸³⁴ a nasadili na jeho hlavu a oblékli ho v⁸³⁵ purpurový přehoz⁸³⁶, (3) i přícházeli k němu a říkali: Buď zdrav, Králi Židů! A dávali mu políčky⁸¹⁵. (4) A Pilát vyšel zase ven a praví jim: Hle, vedu vám ho ven, abyste poznali, že na něm neshledávám⁸³⁰ žádné viny⁸³¹. (5) (Ježíš tedy vyšel ven, maje na sobě⁸³⁷ ten trnový věnec⁸³⁴ a ten purpurový přehoz⁸³⁶.) A praví jim: Hle, ten člověk! (6) Když ho tedy velekněží a zřízcenci uviděli, spustili pokřik a říkali: Ukřižuj, ukřižuj [ho]! Pilát jim praví: Vezměte ho vy a ukřižujte, neboť já na něm neshledávám⁸³⁰ viny⁸³¹. (7) Židé mu odpověděli: My máme zákon a podle [našeho] zákona musí⁸³⁸ umřít, protože se²⁰⁸ činil⁸³⁹ Božím Synem⁸⁴⁰. (8) Když tedy Pilát uslyšel toto slovo, ulekl se tím více; (9) i vstoupil zase do prétorie⁸¹⁹ a praví Ježíšovi: Odkud jsi ty? Ježíš mu

však nedal odpovědi; (10) Pilát mu tedy praví: Ke mně nemluvíš? Nevíš, že mám pravomoc tě propustit a mám pravomoc tě ukřižovat? (11) Ježíš odpověděl: Neměl bys proti mně žádné pravomoci, kdyby ti nebyla dána shora; pro tuto příčinu má ten, kdo ti mě vydal, větší hřích. (12) Od té chvíle⁸⁴¹ Pilát usiloval⁸⁴² ho propustit, Židé však křičeli, říkajíc: Propustíš-li tohoto, nejsi císařův přítel⁸⁴²; každý, kdo se⁸⁴³ činí králem⁸⁴³, mluví proti císaři⁸⁴⁴. (13) Pilát tedy, zaslechnuv tato slova, vyvedl Ježíše ven a usedl na soudcovský stolec k místu řečenému Kamenná dlažba, hebrejsky však Gabbatha, (14) (a bylo Přichystávání⁸⁴⁵ před Minutím⁸⁴⁶, hodina byla asi šestá⁸⁴⁷), a praví Židům: Hle, váš Král! (15) Oni však spustili pokřik: Pryč s ním⁸⁴⁸, pryč s ním⁸⁴⁸, ukřižuj ho! Pilát jim praví: Vašeho Krále mám ukřižovat? Velekněží odpověděli: Nemáme krále, leč císaře! (16) Tu jim ho tedy odevzdal, aby byl ukřižován; i převzali Ježíše a odvedli⁸⁴⁹ ho.

(17) I vyšel⁸⁵⁰, nesa svůj kříž, na tak řečené Místo lebky, jemuž se hebrejsky říká Golgotha, (18) kde ho ukřižovali, a s ním druhé dva, z jedné i z druhé strany⁸⁵¹, a Ježíše uprostřed. (19) A Pilát napsal i označení⁸⁵² a umístil je na kříž; i bylo napsáno: Ježíš, Nazarej, Král Židů. (20) Toto označení⁸⁵² tedy mnozí ze Židů četli⁸⁵³, protože to místo u města, kde byl Ježíš ukřižován, bylo blízko⁸⁵⁴; i bylo to napsáno hebrejsky, řecky, latinsky⁸⁵⁵. (21) Velekněží Židů tedy Pilátovi pravili: Nepiš: Král Židů, nýbrž že onⁿ řekl: Jsem Král Židů. (22) Pilát odpověděl: Co jsem napsal, napsal jsem⁸⁵⁶. (23) Když tedy vojáci Ježíše ukřižovali, vzali jeho šatstvo a utvořili čtyři díly, každému vojáku díl, i tuniku⁸³⁶; ta tunika⁸³⁶ však byla beze švů, shora naskrze vcelku⁸⁵⁷ utkaná. (24) Řekli tedy k sobě navzájem: Neroztrhujme⁸⁵⁸ ji, nýbrž o ní rozhodněme losem⁸⁵⁹, či bude; aby bylo splněno Písmo, jež praví⁸⁶⁰: Rozdělili si mé šatstvo mezi sebou⁸⁶¹ a o mé ošacení vrhli⁸⁶² los. Nuže tedy tyto věci učinili ti vojáci.

(25) A vedle⁸⁶³ Ježíšova kříže stály: jeho matka a sestra jeho matky, Marie, jež byla žena Klóпова, a Marie z Magdaly⁸⁶⁴.

(26) Ježíš tedy, vida svou⁸⁶⁵ matku a vedle^{863 866} stojícího učedníka, jehož miloval, praví své⁸⁶⁵ matce: Ženo, hle, tvůj syn. (27) Nato praví tomu učedníku: Hle, tvá matka. A od oné hodiny ji ten učedník vzal k sobě domů⁸⁶⁷. (28) Po tomto Ježíš, věda, že již jsou dokončeny⁸⁶⁸ všechny věci, aby bylo uskutečněno⁸⁶⁹ Písmo, praví: Žízním. (29) Stála⁸⁷⁰ tam tedy nádoba plná⁸⁷¹ octa, a oni nasýtili octem houbu, nasadili na hysop⁸⁷² a podali⁸⁷³ jeho ústům. (30) Když tedy Ježíš přijal⁸⁷⁴ ten ocet, řekl: Je dokončeno⁸⁷⁵; a skloniv hlavu, odevzdal ducha. (31) Židé tedy, aby těla nezůstala v sobotu na kříži, jelikož bylo Přichystávání⁸⁴⁵ (den oné soboty byl totiž veliký,) požádali Piláta, aby jejich nohy⁸⁷⁶ byly zpřeráženy a aby byli odstraněni. (32) Přišli tedy vojáci a zpřeráželi sice nohy⁸⁷⁶ toho prvního i toho dalšího, jenž s ním byl ukřižován, (33) jak však přišli k Ježíšovi a uviděli⁸⁷⁷, že je již mrtev⁸⁷⁸, jeho nohy⁸⁷⁶ nezpřeráželi, (34) ale⁴¹⁴ jeden z těch vojáků proklál jeho bok kopím a ihned vyšla krev a voda. (35) A svědčí o tom⁸⁷⁹ ten, jenž to uviděl, a jeho svědectví je pravdivé a on¹¹ ví³³⁷, že říká pravdivé věci, abyste uvěřili i vy. (36) Vždyť tyto věci se staly, aby bylo splněno Písmo⁸⁸⁰: Z jeho kostí nebude žádná zdrcena; (37) a dále praví jiné Písmo⁸⁸¹: Budou hledět na toho⁸⁸², jehož probodli.

(38) A po těchto věcech požádal Piláta Josef z Arimatheje, jenž byl Ježíšův učedník, ale pro strach ze Židů tajný⁸⁸³, aby směl Ježíšovo tělo odnést^{884 885}, a Pilát svolil. Přišel tedy a odnesl⁸⁸⁴ Ježíšovo tělo; (39) a přišel i Nikodém, – jenž byl prve přišel k Ježíšovi v noci, – nesa směr myrhy a aloé, asi sto liber⁵⁴¹. (40) Vzali tedy Ježíšovo tělo a ovázali je pruhu plátna⁸⁸⁶ s těmi vonnými kořeními, jak je u Židů⁸⁸⁷ obyčej k pohřbu připravovat⁸⁸⁸.

(41) Na tom místě pak, kde byl ukřižován, byla zahrada a v té zahradě nová hrobka, do níž ještě nikdy nikdo nebyl uložen. (42) Tam tedy, vzhledem k Přichystávání⁸⁴⁵ Židů, protože ta hrobka byla blízko, Ježíše uložili.

20 A prvního dne týdne časně ráno, ještě za temnoty, přichází k hrobce Marie z Magdaly⁸⁶⁴, i vidí kámen od

hrobky odstavený⁸⁸⁴; (2) běží tedy a přichází k Šimonu-Petrovi a k tomu druhému učedníku, jehož měl Ježíš rád⁸⁸⁹, a praví jim: Pána z hrobky odnesli⁸⁸⁴ a nevíme, kam ho položili. (3) Petr tedy vyšel, i ten druhý učedník, a šli⁸⁹⁰ k té hrobce⁸⁹¹; (4) a ti dva běželi zároveň a ten druhý učedník se kupředu rozběhl rychleji než Petr a přišel k hrobce⁸⁹¹ první, (5) a nahnuv se⁸⁸⁶ vidí tam ležet pruhu plátna⁸⁸⁶, přesto však nevstoupil. (6) Přichází tedy Šimon-Petr, bera se za ním, i vstoupil do hrobky a spatřuje ty pruhu plátna⁸⁸⁶, jak tam leží⁸⁹², (7) i potní šátek⁵²¹, jenž byl na jeho hlavě, jak leží⁸⁹² ne u těch pruhů⁸⁹³ plátna⁸⁸⁶, nýbrž zvlášť složený⁸⁹⁴ na jednom místě. (8) Tu tedy vstoupil i ten druhý učedník, jenž k hrobce⁸⁹¹ přišel první, a uviděl a uvěřil; (9) nebyli totiž ještě poznali⁸⁹⁵ Písmo, že musí vstát zprostřed mrtvých. (10) Ti učedníci tedy zase odešli domů⁸⁹⁶, (11) Marie však stála u hrobky, plačíc venku⁸⁹⁷. Jak tedy plakala, nahnula se⁸⁸⁶ do hrobky, (12) i spatřuje dva anděly, jak tam sedí⁸⁹² v bílém⁸⁹⁸, jeden u hlavy a jeden u nohou, kde bylo leželo Ježíšovo tělo; (13) a ti¹¹ jí praví: Ženo, co pláčeš? Praví jim: Protože mého Pána odnesli^{884 899} a nevím, kam ho položili. (14) Pověděvši tyto věci, obrátila se dozadu a spatřuje Ježíše, an tam stojí⁸⁹²; a nevěděla že je to Ježíš. (15) Ježíš jí praví: Ženo, co pláčeš? Koho hledáš⁹⁰⁰? Ona¹¹, myslíc, že je to zahradník, mu praví: Pane, vyzvedl⁹⁰¹-li jsi ho ty, pověz mi, kam jsi ho položil, a já ho odnesu⁸⁸⁴. (16) Ježíš jí praví: Marie! Ona¹¹, obrátivši se, mu praví hebrejsky: RAB-BŮNI⁹⁰² To znamená⁵²: Učitelí! (17) Ježíš jí praví: Nesahej na mne, neboť jsem ještě k svému Otci nevstoupil⁶⁸, ubírej se však k mým bratrům a pověz jim: Vystupují⁶⁸ k tomu, jenž je můj Otec a váš Otec a můj Bůh a váš Bůh⁹⁰³. (18) Marie z Magdaly⁸⁶⁴ jde⁵⁶⁹ a podává učedníkům zprávu⁷⁴², že uviděla Pána a že jí pověděl tyto věci.

(19) Když tedy byl večer onoho dne, jenž byl první den týdne, a tam, kde byli učedníci, byly pro strach ze Židů dveře⁹⁰⁴ zamknuté⁹⁰⁵, přišel Ježíš a stanul uprostřed⁹⁰⁶ a praví jim: Pokoj vám. (20) A povědév toto, ukázal jim své ruce

a svůj bok. Učedníci se tedy, užřevše Pána, zaradovali. (21)[Ježíš] jim tedy opět řekl: Pokoj vám; jako¹⁰³ mě vyslal Otec, posílám i já vás. (22)A pověděv toto, dechl do nich a praví jim: Přijměte Svatého Ducha; (23)kterýchkoli hříchy odpustíte, jsou jim odpuštěné, kterýchkoli podržíte, jsou podrženy. (24)Tomáš však, jeden z těch dvanácti, jemuž se říkalo Dvojče⁴⁹⁶, s nimi⁷⁹⁴ nebyl, když Ježíš přišel. (25)Ti druzí učedníci mu tedy pravili: Uviděli jsme Pána. On jim však řekl: Nikterak neuvěřím, leč na jeho rukou uvidím ránu po hřebech⁹⁰⁷ a do té rány po hřebech⁹⁰⁷ strčím svůj prst a svou ruku strčím do jeho boku. (26)A po osmi dnech byli jeho učedníci opět uvnitř a Tomáš s nimi⁷⁹⁴; Ježíš přichází při zamknutých dveřích⁹⁰⁴, i stanul uprostřed⁹⁰⁶ a řekl: Pokoj vám. (27)Potom praví Tomášovi: Podávej⁹⁰⁸ sem svůj prst a pohled na mé ruce, a podávej⁹⁰⁸ svou ruku a strč ji do mého boku a stávej se⁹⁰⁸ ne⁹⁰⁹ nevěřícím, nýbrž věřícím⁹¹⁰. (28)Tomáš odpověděl a řekl mu: Můj Pán a můj Bůh. (29)Ježíš mu praví: Uvěřil jsi, protože jsi uviděl; blažení ti, kteří neviděli a uvěřili. (30)Ježíš tedy ovšem před svými učedníky vykonal i mnoho dalších znamení, jež nejsou zapsaná v této knize⁹¹¹, (31)tato však zapsána byla⁹¹², abyste uvěřili, že Ježíš je KRISTUS, Boží Syn, a abyste věřice měli v jeho jménu život.

21 Po těchto věcech se Ježíš opět učedníkům zjevil⁹¹³ u moře Tiberiadského; a zjevil⁹¹³ se takto: (2)Byli spolu⁹¹⁴ Šimon-Petr a Tomáš, jemuž se říkalo Dvojče⁴⁹⁶, a Nathanaél, jenž byl z⁵⁶⁶ Kány z Galileje, a ti Zebedeovi a další dva z jeho učedníků. (3)Šimon-Petr jim praví: Odcházím rybařit. Praví mu: Jdeme s tebou i my. Vyšli a nastoupili do lodi, a oné noci neulovili⁹¹⁵ nic. (4)A když již nastávalo časné ráno, stanul na pobřeží⁹¹⁶ Ježíš, učedníci však přesto nepoznali⁹¹⁶, že je to Ježíš. (5)Ježíš jim tedy praví: Děťátka, máte-li pak něco k přikusování⁹¹⁷? Odpověděli mu: Ne. (6)A on jim řekl: Hodte síť na pravou stranu lodi a přijdete na něco⁹¹⁸. Hodili tedy a již ji nedokázali utáhnout pro⁵⁶⁶ množství ryb⁹¹⁹. (7)Onen učedník, jehož

Ježíš miloval, tedy Petrovi praví: To je Pán. Šimon-Petr se tedy, uslyšev, že je to Pán, opásal⁹²⁰ svrchním oděvem⁹²¹ (byl totiž nahý⁹²²) a vrhl se do moře, (8)ti druzí učedníci pak připluli⁹²³ loďkou, – nebyli totiž od země daleko, nýbrž tak asi dvě stě loket⁹²⁴, – vlekouce tu síť s rybami^{919 925}. (9)Jak tedy vystoupili⁹²⁶ na zem, vidí tam ležet žhavé uhlí⁹²⁷ a na něm položenou rybku⁹²⁸ a chléb. (10)Ježíš jim praví: Přineste z těch rybek⁹²⁸, jež jste nyní ulovili⁹¹⁵. (11)Šimon-Petr se zvedl a vytáhl tu síť na zem, plnou velikých ryb⁹¹⁹, sto třiapadesát; a ač jich bylo tolik, síť se neroztrhla⁹²⁹. (12)Ježíš jim praví: Pojďte¹⁷³, poobědvejte⁹³⁰. Nikdo z učedníků se ho však neodvažoval dotázat⁹³¹: Kdo jsi ty; vědělit^{916 932}, že je to Pán. (13)Ježíš přichází a bere ten chléb a dává jim, a podobně tu rybku⁹²⁸. (14)Toto bylo již potřetí, co byl Ježíš, byv vzkříšen zprostřed mrtvých, zjeven⁹¹³ učedníkům.

(15)Když tedy poobědvali¹⁷³, praví Ježíš Šimonu-Petrovi: Šimone Jónův, miluješ mě více než tito? Praví mu: Ano, Pane, ty víš⁹¹⁶, že tě mám rád⁹³³. Praví mu: Pas má jehňátka. (16)Praví mu opět, podruhé: Šimone Jónův, miluješ mě? Praví mu: Ano, Pane, ty víš⁹¹⁶, že tě mám rád⁹³³. Praví mu: Buď pastýřem⁹³⁴ těch ovcí. (17)Praví mu potřetí: Šimone Jónův, máš mě rád⁹³³? Tím⁵¹¹, že potřetí mu řekl: Máš mě rád⁹³³? byl Petr zarmoucen, i řekl mu: Pane, ty víš⁹¹⁶ vše, ty znáš⁶¹⁴, že tě mám rád⁹³³. Ježíš mu praví: Pas mé ovce. (18)Věřu, věru, pravím ti: Když jsi byl mladší, opásával ses sám a krácel⁹³⁵ jsi, kam sis přál⁹³⁶, až však dosáhneš vysokého věku, vztáhneš své ruce a opáše tě druhý a povede⁹³⁷, kam si nepřeješ⁹³⁶. (19)Toto však řekl, naznačuje⁵⁸², jakou smrtí oslaví Boha. A pověděv toto, praví mu: Pojď za mnou. (20)Petr se obrátil a vidí, že za ním jde ten učedník, jehož Ježíš miloval, jenž se při té večeri⁵⁴⁰ i opřel o jeho hrud⁶³⁹ a řekl: Pane, kdo je to, jenž tě vydává⁶¹⁷? (21)Toho Petr uviděl a praví Ježíšovi: Pane, a co tento? (22)Ježíš mu praví: Přeji-li si⁹³⁶, by on zůstal, než přijdu⁹³⁸, co tobě do toho⁹³⁹? Ty pojď za mnou. (23)Mezi bratry se tedy rozšířilo⁹⁴⁰ toto slovo: Onen učedník neumírá⁹⁴¹. Ježíš mu

však neřekl, že neumírá⁹⁴¹, nýbrž: Přeji-li si⁹³⁶, by on zůstal, než přijdu⁹³⁸, co tobě do toho⁹³⁹?

(24)To⁷⁷ je ten učedník, jenž svědčí o těchto věcech a jenž tyto věci napsal,

a víme⁹¹⁶, že jeho svědectví je pravdivé. (25)A je i mnoho dalších věcí, jež Ježíš vykonal; kdyby ty⁹⁴² se vypisovaly jedna po druhé⁹⁴³, mám za to, že by ty knihy⁹⁴¹, jež by se psaly, ani sám svět neobsáhl⁹⁴⁴.

EVANGELIUM PODLE JANA

poznámky překladatele a odkazy

- 1 V původním textu s členem, jako „to Slovo“ níže; smysl je „ten, jenž je n. jehož známe jako Slovo“. Zamlouvá se i slovosled „Slovo bylo na počátku“.
- 2 Vl. „toto“, n. „byl... tento“, neboť „Slovo“ je v řečtině mužského rodu. Obdobně ve v. 7.
- 3 N. „vznikly“, „nastaly“, dále obdobně; jako „přišel“ u Marka 1:4, ne však jako „přišel“ zde ve v. 7.
- 4 Vl. „skrze něho“, viz v. 2, pozn. 2.
- 5 Přidáno proto, aby byl vyjádřen rozdíl mezi dokonavým minulým časem předchozího „povstala“, jenž výrazně vyznačuje dosah do přítomnosti, a neurčitým časem téhož slovesa na ostatních místech tohoto odůlu, kde se vyskytuje.
- 6 N. „tím životem bylo světlo“.
- 7 N. „svítí“.
- 8 N. „nepostihla“, „nevystihla“, vl. „neuchvátila“.
- 9 Předložková vazba, jíž je zde použito, znamená „ze strany někoho“; byl u někoho a přišel odtamtud.
- 10 Neurčitý čas („podal svědectví“).
- 11 D. „onen“, zájmeno, jehož Jan často používá jako zdůrazňujícího.
- 12 N. „opravdové“, „skutečné“.
- 13 D. „bylo to pravé světlo“.
- 14 N. „je světlem každému člověku“, tj. „vrhá na každého člověka svou záři“, ne „osvětčuje“ v tom smyslu, aby viděl a chápal.
- 15 N. „mezi své vlastní“, tj. „domů“, D. „do svých vlastních věcí“, ale Jan tohoto tvaru často používá k označení osob.
- 16 Zde mužský rod, jednoznačně poukazující na osoby.
- 17 D. „kolik jich“.
- 18 N. „těm dal“, ale toto „jim“ je jiné než „těm“ níže.
- 19 Viz 2 Tim. 1:12.
- 20 N. „zplozeni“, „se zrodili“.
- 21 Viz Mat. 6:10.
- 22 Vl. „zřídilo svůj stan n. stánek n. budku n. chatku“, ač se tohoto výrazu užívá i o bydlení vůbec. Neurčitý čas lze chápat i ve smyslu „po nějaký čas sídlilo“ („po- bylo“).
- 23 Neurčitý čas („podívali“, „zadávali“, „dávali po celou dobu, co jsme s ním byli“).
- 24 Vl. „do křiči“; dokonavý minulý čas lze také překládat „křiči“, „hlasitě volá“.
- 25 D. „tento byl“ (v. 15), „tento je“ (v. 30).
- 26 Viz Mat. 3:11.
- 27 Dokonavý minulý čas („nabyl přednosti a nadále jí má“); D. „stal se tím, jenž je“, n. „ocitl se“.
- 28 Vl. „první“, tj. „prvnější“.
- 29 N. „přijali“, „se nám dostalo“.
- 30 Vl. „milost místo milosti“, jedna milost následuje za druhou a zaujímá její místo.
- 31 N. „povstala“, jako ve v. 3; sloveso není v dokonavém minulém čase, ale přesto má význam „povstala a stále trvá“. Jednotné číslo naznačuje, že „milost a pravda“ se chápe za jediný pojem v Osobě Kristově.
- 32 N. „známým učinil“, „vylíčil“, „prohlásil“, nikoli však jen Svými slovy, nýbrž celou Svou bytostí a činností.
- 33 N. „klíně“, „objet“, vl. „do Otcovy náruče“, předložka vyjadřuje směr; je to táž vazba jako „do náruče“ u Luk. 16:22.
- 34 „Židé“ jsou v Janově evangelium vždy obyvatelé Jerúsalemá a Júdska; jsou vždy odlišeni od davu.
- 35 Viz Deut. 18:15, 18.
- 36 D. „abychom dali“.
- 37 Is. 40:3.
- 38 Tj. „proč“.
- 39 Vl. „stanul“ („stanul a stojí“).
- 40 Viz Marek 1:7.
- 41 N. „byl a křtil“.
- 42 Vl. „Jehně“.
- 43 N. „odstraňuje“.
- 44 Podle některých rukopisů lze také číst „pro něhož“, „za něhož“, „v jehož prospěch“.
- 45 Viz Marek 16:12.
- 46 D. „křtě“; netýká se v. 33.
- 47 Vl. „na něho“ („na něho sestoupil a zůstal“).
- 48 Proti neurčitému času ve v. 32 je zde dokonavý minulý čas („mám dosvědčeno“, „dosvědčil jsem a trvám na tom“); v obdobném tvaru jsou slovesa „uviděl“ zde a „zpozoroval“ ve v. 32.
- 49 N. „kráč“, „chod“.
- 50 N. „co si přejete“, „čeho jste žádostivi“, „oč vám jde“.
- 51 Viz Mat. 23:7.
- 52 D. „se říká“.
- 53 Vl. „přicházejte a uvizte“, podobně jako na počátku následující věty. V. 46 obdobně. Stran nedokonavého tvaru slovesa „pojď(te)“ n. „přicházej(te)“ viz kap. 20:27, pozn. 908.
- 54 N. „tento“.
- 55 Podle některých rukopisů ve smyslu „nejprve ze všeho“, podle jiných „jako první ze všech“.
- 56 N. „nachází“, jako ve v. 43 a následující „našli“. Viz také Mat. 27:32, pozn. 1247.
- 57 Viz Mat. 1:23; netýká se v. 38.
- 58 N. „Pomazaný“.
- 59 N. „nazýván“.
- 60 N. „Petr“, viz Mat. 16:18.
- 61 Viz Mat. 18:23.
- 62 N. „od“.
- 63 N. „zprostřed“, jiná předložka než shora.
- 64 N. „jehož popsal n. vypsál“.
- 65 D. „být“, překlad v textu zdůrazňuje význam předložky „z“, viz v. 44, pozn. 63.
- 66 Viz Mat. 7:11.
- 67 Vl. „viděl jsem tě naspodu toho fíkovníku“, jiná předložková vazba než ve v. 48.
- 68 Tj. směrem vzhůru.
- 69 N. „v galilejské Káně“, D. „v Káně Galileje“.
- 70 Vl. „nastala“.
- 71 Viz Mat. 8:29, pozn. 315.

- 72 D. „podle očisťování“.
- 73 Řec. „*metrétés*“, asi 40 litrů.
- 74 Jako „džbánů na vodu“ ve v. 6.
- 75 N. „starosvat(ovi)“, „vrchní(mu) číšník(u)“.
- 76 Viz Mat. 3:10.
- 77 D. „tento“.
- 78 Viz v. 1; jinak „toto vykonal... v Galilei jako“.
- 79 Viz Marek 16:12, pozn. 744.
- 80 D. „tam ne mnoho“.
- 81 Viz Mat. 26:2.
- 82 Viz Mat. 21:12.
- 83 N. „bič“, „bičič“, „důtky“.
- 84 N. „rozsypal“.
- 85 N. „mince a zpěvrcel stoly směnárníků“, „a směnárníkům vyspal... a zpěvrcel stoly“.
- 86 Žalm 69:9.
- 87 N. „pohltil“.
- 88 D. „horlivost tvého domu“.
- 89 N. „chceš n. miníš n. můžeš ukázat“.
- 90 N. „pozvednu“, „vztyčím“, ale také „vzkřísím“, totéž sloveso jako „vzkřísit“, „probudit“, zde ve v. 22 a jinde; v. 20 obdobně.
- 91 Srov. Mat. 4:2, pozn. 90; jinak „zbudován za“.
- 92 Viz Marek 16:6.
- 93 D. „mnozí, pozorující“.
- 94 N. „neboť on věděl“.
- 95 D. „bylo“, smysl jako v textu.
- 96 Viz kap. 1:13.
- 97 Nejen „opět“, nýbrž „zcela nově“; je to nový počátek a zdroj života, nové východisko. Znamená také „shora“; u Luk. 1:3 přeloženo „od základu“.
- 98 Viz Mat. 19:12.
- 99 Neurčitý čas („neupadni v údiv“).
- 100 „Vít“ je zde totéž slovo jako „Duch“ („*duch*“); ač ze slov „slyšíš jeho zvuk“ níže je patrné, že zde jde o „vitr“, přece nelze zcela pominout smysl „Duch věje“ (n. „duje“, chceme-li v překladu důsledně zachovat příbuznost výrazů v původním textu), neboť na něj navazují slova „kdo se z Ducha zrodil“ na konci verše.
- 101 N. „budete věřit“.
- 102 Vl. „ponebeské“, obdobně jako „pozemské“ shora.
- 103 Vl. „podle toho, jak“.
- 104 D. „každý, kdo“; tak lze bez závad překládat ve v. 15, pomineme-li podle některých rukopisů slova „se... neztratil, nýbrž“, jinak však, i ve v. 16, je smysl výroku jednoznačně vyjádřen jedině překladem, jaký je podán v textu, neboť v češtině „aby se každý... neztratil“ připouští i smysl „aby se ztratil jen někdo“, a „nikdo“ se zase nehodí ke kladnému výroku v druhé části věty. Obdobně ve v. 20.
- 105 N. „aby... nezahynul“.
- 106 „Tak“ může znamenat druh lásky, dávající věčný život, v protikladu ke všem pozemským požehnáním a projevům přízně. Jinak znamená „tak velmi“.
- 107 Neurčitý čas („sí zamiloval“, jako ve v. 19, „takovou lásku pocítil n. projevil“; v takovém smyslu lze snad chápat tento tvar i ve v. 19; „ukázalo n. projevil se, že milovali“, „ukázali n. projevil se jako milující“).
- 108 Viz Mat. 27:40.
- 109 Vyznačuje charakter osob.
- 110 Tj. „nepodléhá soudu“, „nemůže být souzen“.
- 111 Vl. „byl již souzen“, je to však tvar dokonavého minulého času („soud nad ním byl již vykonán a platí“); v. 21 obdobně.
- 112 N. „že“.
- 113 N. „spíše“, „raději“.
- 114 Viz Řím. 1:32.
- 115 N. „mrzké“, „ošklivé“, „bezcestné“.
- 116 Sloveso, jehož je zde použito, znamená ukázání pravého charakteru věci a usvědčení, potom i pokárání. Viz kap. 8:46; 16:8; Ef. 5:11, 13.
- 117 Viz Řím. 1:28.
- 118 N. „byly projeveny“, viz Marek 16:12, pozn. 744.
- 119 N. „a byl tam i Jan a křtíl“.
- 120 N. „dostavovali se“, „objevovali se“, jako „přibyli“ u Mat. 2:1, zde ovšem v nedokonavém smyslu.
- 121 N. „dávali se křtít“.
- 122 D. „z“, „zprostřed“.
- 123 N. „sporu“, „sporné otázky“.
- 124 N. „u tebe“.
- 125 N. „mi můžete dosvědčit“, D. „mi svědčíte“.
- 126 Viz Mat. 11:19.
- 127 D. „se pro... raduje radostí“, hebraismus.
- 128 Zájmeno „má“ je zde ve zdůrazňujícím tvaru; smysl je asi „mně n. pro me je tedy tato radost“.
- 129 N. „nade všemi“, „nade vše“, „nade vším“.
- 130 D. „jenž je ze země“, jako níže, zde však je smysl „jenž má svůj přirozený původ zde dole“, „je ze země a patří na zem“. Předložka „ze“ vyjadřuje charakter.
- 131 N. „přijme“, přechodník neurčitého času vyjadřující prostou skutečnost nehlédě k času.
- 132 N. „potvrdil“, D. „zpečetil“.
- 133 Viz Mat. 22:16.
- 134 N. „výroků“.
- 135 N. „neposlusný“, „nepovolný“, „nedávající si říci“, „nevěřící“.
- 136 Vl. „činí“, „vytváří“.
- 137 N. „více lidí činí učedníky a křtí“, jako u Mat. 23:15, pozn. 1009.
- 138 N. „městu v Samarii“, D. „městu Samarie“; viz také Mat. 21:1, pozn. 882.
- 139 N. „utřácený“.
- 140 D. „z cestování“.
- 141 Viz 1 Kor. 7:26; 2 Petr 3:4.
- 142 N. „si sedal k tomu prameni“.
- 143 N. „prosiš“, jako ve v. 10; viz Luk. 12:48, pozn. 991.
- 144 D. „napít se“.
- 145 N. prostě „Samařanka“.
- 146 N. „přece“, chápeme-li tato slova jako výrok Samařanky; podle změny v textu by šlo o vysvětlující poznámku pisatele.
- 147 „Znala“ totiž znamená i „věděla“, vědomé poznání, viz 1 Kor. 8:1.
- 148 N. „byla bys poprosila... a byl by ti dal“.
- 149 Vl. „nádobu k čerpání“, „čerpák“, souvisí s „načerpát“ ve v. 7.

- 150 Neurčitý čas („často n. *mnohokrát* se napil“, „píval *po celou dobu svého pobytu zde*“).
- 151 Vl. „chovný n. plemenný dobytek“.
- 152 Jako v kap. 6:54, pozn. 297; zde proti neurčitému času ve v. 14, srov. kap. 6:50nn., pozn. 294.
- 153 N. „bude pít“, viz v. 12, pozn. 150; Mat. 9:13, pozn. 336.
- 154 D. „do věku“.
- 155 D. „vyskakující“.
- 156 N. snad „musela chodit“.
- 157 N. „správně“, „pěkně“, jako u Mat. 15:7, pozn. 649.
- 158 N. „pojalá“, neurčitý čas, obdobně jako u Mat. 22:28.
- 159 N. „shledávám“, jako u Marka 5:38.
- 160 Neurčitý čas, jako u Luk. 1:55, pozn. 102.
- 161 N. „klaníte *tomu*, co neznáte; my... *tomu*, co známe“, vědomé poznání viz v. 10, pozn. 147.
- 162 N. „záchrana“, „vysvobození“.
- 163 N. snad „zprostit“.
- 164 N. „ctitelé“, je však odvozeno od slovesa zde překládaného „klanět se“.
- 165 N. „po takovychťo touží“.
- 166 N. „Otec i vyhledává to n. touží *po tom*, by ti, kteří se mu klanějí, *byli* takovitch“.
- 167 Viz Luk. 19:13, pozn. 1295.
- 168 N. „oznámí“, „ohlásí“, jako „zvěstuj“ u Marka 5:19.
- 169 N. „jenž ti to pravím“.
- 170 N. „na toto, „právě v té chvíli“.
- 171 N. „co *tím* sleduješ“, „co *od ní* chceš“, jako „co hledáte“ v kap. 1:39.
- 172 N. „proč“.
- 173 Viz Mat. 4:19.
- 174 D. „kolika jsem se“.
- 175 N. „najež se“, dále obdobně.
- 176 Výraz v řečtině značí „jedení“ i „pokrm“, podobně jako české „jídlo“; tak je toto slovo přeloženo v kap. 6:27, 6:55, zde však překládám „stravu“, protože tento výraz nesouvisí s předchozím „pojednání“, zato však s „potravou“ ve v. 34.
- 177 Viz Mat. 7:22, pozn. 268.
- 178 N. „přání“.
- 179 Viz Luk. 12:16, zde ovšem množné číslo.
- 180 Podle některých rukopisů by bylo záhodno překládat „v tomto je totiž pravdivé to“.
- 181 D. „jiný je... a jiný“, slovo „jiný“ zde však neznamená „jinaký“, „jiného druhu“, nýbrž prostě „nikoli týž“, stejně jako „druzí“ ve v. 38.
- 182 Ve smyslu buď „pokračujete v ní“, anebo, jelikož „lopota“ také znamená „výsledek lopoty“ n. „užitek z lopoty“ (srov. 2 Kor. 10:15), „přišli jste k užítku z jejich lopoty“.
- 183 D. „přijali, uviděvše“.
- 184 D. „královský“, tj. „úředník“ n. jiný „zaměstnanec“.
- 185 D. „chystal se umírat“.
- 186 Množné číslo.
- 187 Viz Mat. 2:8, 4.
- 188 N. „to Ježíš opět vykonal *jako* druhé znamení“, srov. kap. 2:11, pozn. 78.
- 189 Viz Nech. 3:1.
- 190 N. „podsíní“, „sloupoví“.
- 191 N. „těchto“.
- 192 N. „vyhublých“, „úbytými stížených“, D. „suchých“.
- 193 Tohoto výrazu se v N. Zákone nejčastěji používá k označení duševních stavů (znepokojení a podobně, jako např. u Mat. 2:3, pozn. 21, a jinde); „zčeření“ je totiž slovo jako „nepokoj“ u Marka 13:8.
- 194 N. „trápen“, „suzován“, „obtěžován“, „tísněn“; překlad v textu třeba chápat ve smyslu stavovém.
- 195 N. „jsouc“, „trvajíc“, v. 6 obdobně.
- 196 Viz Mat. 12:38, pozn. 503.
- 197 N. „strčil“, „položil“, „spustil“.
- 198 Viz Marek 2:4.
- 199 Viz kap. 8:44, pozn. 388; netýká se vv. 9, 11n.
- 200 N. „unikl“, „vyklouzl“, „zmizel“.
- 201 D. „stal ses zdravý“, zde však proti v. 9 dokonavý minulý čas, „stal ses *a jsi*“, srov. kap. 1:3, pozn. 5.
- 202 N. „se nestalo něco pro tebe“.
- 203 Jako v kap. 4:25.
- 204 Viz Mat. 21:46.
- 205 N. „působí(m)“, „je (jsem)“ činný“.
- 206 D. „byli tím spíše n. tím více n. teprve dychtívi“.
- 207 N. „nedbal soboty“, „považoval sobotu za nezávaznou“, viz Mat. 5:19, pozn. 144.
- 208 N. „sám sebe“.
- 209 D. „Otec, čině se“.
- 210 Viz kap. 8:53, pozn. 402.
- 211 N. „tyto“.
- 212 Viz kap. 11:3; 21:15.
- 213 N. „díla“, „práce“.
- 214 N. „jež chce“.
- 215 Vl. „podle *toho*“.
- 216 Smysl jako v kap. 3:18, pozn. 110.
- 217 N. „budou naslouchat“.
- 218 N. „budou žít“.
- 219 Viz kap. 3:20n., zde neurčitý čas, srov. Mat. 9:13, pozn. 336, a 22:28, pozn. 974.
- 220 D. „vstání života“, „vstání soudu“.
- 221 Viz kap. 4:27.
- 222 Viz Mat. 22:16, pozn. 963.
- 223 N. „objevující se“, tj. „patrná“, „viditelná“, „zřejmá“.
- 224 Vl. „zachtělo“ („uráčilo“, „zamanulo“, „na chvíli jste byli ochotni“, ovšem neurčitý čas).
- 225 N. „jejím“, tj. „lampy“.
- 226 N. „vykonal“, „dokonal“, „dokončil“, „k cíli dovedl“.
- 227 Viz kap. 1:34, pozn. 48.
- 228 Jako u Luk. 3:22, „vzhled“ (Luk. 9:29), „tvářnost“, „vzezření“.
- 229 D. „nemáte ve vás zůstávající“.
- 230 N. „zkoumejte“, ani tak však to není příkaz, nýbrž výzva n. odvolání na skutečnost.
- 231 N. „jsou svědky“.
- 232 N. „chvály“, „cti“, dále obdobně.
- 233 Vl. „jsem poznal“, dokonavý minulý čas.
- 234 N. „lásky k Bohu“.
- 235 D. „od jediného n. samotného“.
- 236 Viz v. 30, pozn. 221; Mat. 6:33.
- 237 N. snad „může n. má proč obžalovat“.

- 238 Vl. „jste složili nadějí“, dokonavý minulý čas („složili jste nadějí a stále doufáte“).
- 239 Viz kap. 1:45, tam však v orig. prostý 4. pád, zde je překlad v textu doslovný.
- 240 N. „pozorovali“, „shledávali“, „se dívali na“.
- 241 Množné číslo.
- 242 Viz Mat. 26:2; 16:7.
- 243 N. „se najedli“.
- 244 D. „zkoušeje ho“.
- 245 N. „co má“, viz Mat. 16:27, pozn. 714.
- 246 Viz Mat. 18:28.
- 247 Vl. „kousky pečeného n. vařeného masa“, „zákusky“, tj. k chlebu, „pamlsky“, „lahůdky“, v. 11 obdobně. Zde značí „rybky“, protože ty byly pro lid obvyklí okolí Tiberiádského jezera neobvyklejší pochoutkou nebo lahůdkou.
- 248 Vl. „udělejte“, „způsobte“.
- 249 Viz Mat. 15:35.
- 250 N. „chtěli“.
- 251 Vl. „ležícím“.
- 252 Viz Luk. 1:53.
- 253 Vl. „nacpali“, „nahltali“, n. snad dokonce „nazrali“.
- 254 Viz Mat. 14:20.
- 255 Jednotné číslo.
- 256 D. „jenž do světa přichází“.
- 257 Viz Mat. 16:27, pozn. 714.
- 258 Vl. „přicházeli“.
- 259 N. „do“, viz Mat. 21:1, pozn. 882.
- 260 N. „prudce vzdouvalo“, vl. „bylo burcováno“, jako u Marka 4:38.
- 261 Viz Marek 6:48.
- 262 Zhruba 5 km, viz Luk. 24:13.
- 263 Viz Mat. 14:24.
- 264 D. „dostává se blízko“.
- 265 D. „chtěli tedy“.
- 266 D. „odešli“.
- 267 D. „přišli“, „přišli“.
- 268 D. „blízko toho místa“.
- 269 Jako „pojedly“ ve v. 5, ne jako ve v. 13.
- 270 Zde jednotné číslo.
- 271 N. „hyne“, „pomíjí“.
- 272 N. „vydělávajíte si ne to... nýbrž“.
- 273 Viz Jan 3:33, pozn. 132.
- 274 N. „dělali Boží díla“, „pracovali Boží práce“, „usku- tečňovali Boží skutky“, sloveso jako „pracujte“ ve v. 27, podstatné jméno s ním souvisí; vv. 29n. obdobně.
- 275 Neurčitý čas, obdobně jako v kap. 4:12, pozn. 150.
- 276 Žalm 78:24; Nech. 9:15.
- 277 Zde snad také „pojist n. najist se chleba“.
- 278 Viz kap. 3:31, pozn. 130.
- 279 Neurčitý čas („pokaždé n. často dej“).
- 280 Vztahuje se k oběma předchozím výrokům.
- 281 N. „nevěřte. Cokoli“.
- 282 Podle některých rukopisů „z“, jako ve vv. 31nn.
- 283 N. „toto“, jako ve v. 29.
- 284 D. „abych vše, co (n. „abych, cokoli“) mi dal, z něho neztratil“, smysl jako v textu.
- 285 N. „to (D. „je“)... vzkřísil“, dále obdobně.
- 286 N. „se dívá na“.
- 287 D. „o něm“ („vedli o něm reptavě řeči“).
- 288 N. „o něm šuškali“ ve v. 43 obdobně.
- 289 N. „jak... může říkat“.
- 290 Is. 54:13.
- 291 Vl. „budou... Božími vyučenci“.
- 292 N. „naučil n. vyučil se“, je to však sloveso jiného kmene než předchozí „vyučování“; také „pochopil“, „porozuměl“, „dovtípl se“.
- 293 Týž tvar jako „jídali“ ve v. 31, zde však proniká smysl „strávilí všechny čas v pustině, požívající manu“.
- 294 Zde všude lze neurčitý čas chápat i v tom smyslu jako např. ve v. 31, pozn. 275, n. v kap. 4:12, pozn. 150, srov. kap. 4:14, pozn. 153; překladem v textu je vyzna- čen rozdíl mezi těmito tvary a přítomnými přítomného času ve v. 54 a dále, viz níže pozn. 297.
- 295 D. „k sobě navzájem“ („se hašteřili, říkájce k sobě navzájem“). Netyká se v. 43.
- 296 Vl. „toho“ (člen); některé rukopisy připojují „svého“.
- 297 Přítomný přítomného času, vyjadřující charakter oso- by vyznačené navykým, trvalým požíváním a pitím.
- 298 Výraz značí „nápoj“ i „pití“, obdobně jako předchozí „jídlo“ („pokrm“ i „jeden“).
- 299 N. „skrze n. pro Otce“ („mne“), tyto předložky by však bylo třeba chápat ve smyslu příčiny n. původce, ne prostředku n. prostředníka („skrze“), ani ve smyslu cí- lovém n. zájmovém („pro“), takže jsou zde pro svou ne- jednoznačnost méně vhodné; zde je totiž zřejmé velmí důležité, aby smysl byl vyjádřen přesně. Tím smyslem je „můj život vyplývá z toho, čím je Otec a jeho život“, „z bytosti Otcovy a jeho života“, obdobně na konci ver- še, a to snad vazba v textu jednoznačně vyjadřuje, byť snad byla v nynějším jazyce poněkud neobvyklá (častá u Kralických, např. Deut. 4:21; 1 Sam. 8:18; Žalm 69:7; Řím. 8:3 a jinde).
- 300 Viz Mat. 13:57.
- 301 Viz Mat. 27:24.
- 302 N. „slova“, ne však jako „slovo“ ve v. 60; viz kap. 17:8.
- 303 D. „z“.
- 304 N. „přejete si“.
- 305 N. „couvat“, „se odkrdat“, „odcházet“, ne však jako „odešli“ a „odejeme“ ve vv. 66, 68.
- 306 N. „věříme a víme“, dokonavý minulý čas, mající zá- roven význam zesilující („pevně věříme a dobře víme“). „Poznali“ je objektivní poznání, viz 1 Kor. 8:1.
- 307 Vl. „ten, jenž je Boží Svatý“.
- 308 D. „těch“; netýká se předchozího ani následujícího „vás“.
- 309 N. „stanou“, jako u Mat. 17:4, zde však šlo o „budky“ z větví stromů (Lev. 23:24).
- 310 Viz Mat. 12:9.
- 311 N. „aby i... spatřili“.
- 312 Vl. „v skrytu“.
- 313 D. „a jde“.
- 314 N. „záleží-li jemu samému na to“, „usiluje-li on sám o to“, viz kap. 4:27, pozn. 171.
- 315 Vl. „není ještě zde n. přítomen“.
- 316 Tj. „pro vás je vždy příhodný čas“.

- 317 N. „vystoupit nemíním“.
- 318 N. „otevřeně“, „veřejně“, nesouvisí však s výrazem „na veřejnosti“ ve v. 4.
- 319 N. „v davech“.
- 320 Zde také „reptání“ (viz v. 61), „pověsti“, „mumlání“, „tajných řečí“.
- 321 Viz Mat. 24:4.
- 322 N. „otevřeně“, „zjevně“, jiný výraz než ve v. 10; v. 10, „na veřejnosti“, jako ve v. 4, zde však bez předložky.
- 323 N. „jak tento může znát“.
- 324 N. „nejsa vyučen n. vyškolen“, ne však jako ve v. 14 ani jako u Luk. 6:40; týž výraz jako v kap. 6:45, pozn. 292. Také „jak tento... vzdělání“.
- 325 Viz Hebr. 10:5, 7, pozn. 434, 440.
- 326 Viz v. 4 a kap. 5:16, pozn. 204. (Všude totéž sloveso).
- 327 Viz kap. 5:41.
- 328 N. „nespravedlivosti“, „křivdy“, „bezpráví“.
- 329 D. „co“.
- 330 N. „všichni se pro tuto příčinu divíte. Mojiž vám“.
- 331 D. „ne že je z Mojiže, nýbrž z“.
- 332 N. „obřizku, ne protože pochází... otců, a“.
- 333 Viz kap. 5:18.
- 334 N. „vnějšího zjevu“, „vidění“, „pohledu“.
- 335 Viz v. 13; zde také „směle“.
- 336 Viz Luk. 3:15; 12:58, pozn. 1009.
- 337 Objektivní a vědomé poznání, viz 1 Kor. 8:1.
- 338 N. „tohoto známe“, jako ve vv. 29n.
- 339 Výrok vyjadřuje charakter osoby („o Kristu je známo n. Kristus má tu vlastnost, že když přichází, neví nikdo...“).
- 340 Tj. „vskutku existuje“.
- 341 Tj. „vzít do vazby“, „zatknout“, v. 32 obdobně; jiný výraz než např. u Mat. 26:55. Tento výraz se v evangeliích vyskytuje jen u Jana a znamená „polapit“, „chytit“, také však, a to je jeho původní význam, „stisknout“, „stlačit“, „sevrít“, takže je zároveň naznačeno použití fyzického tlaku n. násilí (přibuzný výraz je „natlačěnou“ u Luk. 6:38), snad tedy „přimáčknout“, „skřípnout“, „dostat do klepet n. drápů“, tyto výrazy ovšem, ač výstižné, jsou pro svůj příliš hovorový ráz vesměs nevhodné.
- 342 N. „mumlal“, „mručel“, viz v. 11 a kap. 6:41, pozn. 288.
- 343 N. „s vámi“, „mezi vámi“.
- 344 Neurčitý čas („mnohokrát řekli“); netýká se v. 31.
- 345 Tj. „k Židům rozptýleným mezi národy“, D. „rozptýlení Řeků“.
- 346 N. „jde“.
- 347 Přítomný čas zde vyjadřuje trvalý postoj n. chování n. činnost.
- 348 N. „věří“; některé rukopisy mají znění „uvěřili“ n. „uvěřit“.
- 349 Viz Skut. 19:2.
- 350 Viz Hebr. 6:1.
- 351 Viz Marek 6:15.
- 352 Vl. „od“; netýká se předložky „z(e)“ shora a ve v. 41.
- 353 N. „chtěli n. přáli si zmocnit se ho“, „zmocnit se“ je totéž sloveso jako „zadržet“ ve v. 30, zde je překlad ve smyslu svěvolného zásahu některých osob z davu; jinak snad „dali zatknout n. zadržet“, „dostali do vazby“.
- 354 N. „ale“.
- 355 Vl. „jenž nezná zákon“, výraz značí charakter n. stav.
- 356 Vl. „jsou zlořečení n. hodní zlořečení“, slovo však má předponu vyjadřující směr k něčemu n. na něco.
- 357 N. „by ho nejprve vyslechl“.
- 358 N. „dej se do zkoumání“.
- 359 Lev. 20:10.
- 360 N. „pokoušejíce ho“, „aby ho zkoušeli n. pokoušeli“, jiná však vazba než „aby měli“ v další části verše.
- 361 D. „jeden po jednom“.
- 362 Vl. „byl zanechán n. opuštěn“.
- 363 N. „se mu dostane“.
- 364 N. „odcházím“, jako ve vv. 1n.
- 365 Přítomný čas zde vyjadřuje charakter osoby.
- 366 Deut. 17:6; 19:5.
- 367 N. „kdybyste byli poznali... byli byste poznali“.
- 368 N. „tyto výroky“.
- 369 Viz kap. 3:31, pozn. 130.
- 370 N. „neboť v svých hříších umřete, neuvěříte-li, je jsem to já“.
- 371 Tj. „v zásadě a všeobecně platnosti toho, co jsem“; Jeho řeč představovala Jeho samého, neboť Jeho řeč byla pravda.
- 372 N. „do světa“.
- 373 Jako „provozuje“ (viz Řím. 1:28) ve v. 34 a jinde; týká se navyklé a pro osobu příznačné činnosti, nikoli jednotlivého činu.
- 374 N. „milé“, „libé“, „vhod“.
- 375 Dokonavý minulý čas; smysl je „nikdy jsme se ničím otroky nestali a ani nyní jimi nejsme“. Tento smysl snad poněkud vyjadřují přidaná slova „až dosud“. Srov. kap. 1:3, pozn. 5.
- 376 N. „jak ty můžeš pravit n. říkat“.
- 377 2. pád.
- 378 N. „přístupu“, „vstupu“, také „úspěchu“, „mému slovu se ve vás nedaří“.
- 379 N. „jenže“, „nu ale“, „takto však“.
- 380 D. „jenž jsem“.
- 381 Vl. „promluvil“, dokonavý minulý čas, viz kap. 9:29, pozn. 423.
- 382 Viz v. 29, pozn. 373; ve smyslu této poznámky lze ve v. 40 říci „nedopouštěl“.
- 383 N. „zrození“.
- 384 Důrazný tvar.
- 385 N. „já z Boha pocházím“, jako „vzejde“ u Mat. 2:6.
- 386 N. „jsem n. octl jsem se zde“.
- 387 N. „poslouchat“, dále obdobně.
- 388 V řečtině člen, mající tento význam; netýká se v. 38 ani „svého“ níže a ve v. 41.
- 389 N. „chtivosti“, nesouvisí s „chcete“ níže. Viz Řím. 7:7.
- 390 N. „přejete si“, „byste rádi“.
- 391 N. „nestanul“, „nepostavil se“, dokon. min. čas s dosahem do přítomnosti.
- 392 N. „kdykoli“.
- 393 Tj. „lži“.

- 394** N. „potupit n. pohaněť pro hřích“, D. „mě usvědčuje z hříchu“, smysl jako v textu; sloveso jako v kap. 3:20, pozn. 116.
- 395** N. „výroky“.
- 396** N. „správně“, viz Marek 12:28.
- 397** N. „si mne nevážíte“, „mě nectíte“, „mě zlehčujete“, „mnou pohrdáte“.
- 398** Viz kap. 5:41, sloveso ve v. 54 (také „chválí[m]“, „ctí[m]“) je přibuzné; 4:27.
- 399** Vl. „je ten“.
- 400** Ve v. 51 neurčitý čas, také „dodrží-li kdo“; překlad v textu je třeba chápat v tom smyslu jako „povolávat“ u Mat. 9:13, viz i Mat. 22:17, pozn. 966. Ve v. 55 čas přítomný, významu nedokonavého („dodržují“).
- 401** Viz Mat. 2:6.
- 402** N. „za koho se vydáváš“.
- 403** N. „lhář jako vy“.
- 404** Vl. „aby uviděl“; Jan často používá spojky „aby“ v takovémto významu.
- 405** Jako v kap. 1:6; značí počátek existence nebo nastání nějaké události; také „se narodil“, viz však Gal. 4:4, pozn. 141.
- 406** Neurčitý čas („každý sebral kámen, aby jej na něho hodil“).
- 407** Vl. „aby se zrodil“, viz kap. 8:56, pozn. 404.
- 408** Jako v kap. 6:28.
- 409** Vl. „když“.
- 410** Vl. „do koupaliště“, „ke koupališti“ („jdi se umýt do... n. ke...“), srov. v. 11, pozn. 415.
- 411** N. „kdo ho prve vídali n. pozorovali n. se na něho dívali“.
- 412** Vl. „ten sedící n. sedávající a žebrající“, viz kap. 6:54, pozn. 297.
- 413** D. „jiní... jiní“, viz kap. 4:37, pozn. 181.
- 414** N. „nýbrž“.
- 415** Vl. „do“, viz Mat. 21:1, pozn. 882.
- 416** Viz Mat. 23:3; 6:27, pozn. 227.
- 417** N. „dohodli“ (Luk. 22:5).
- 418** Viz kap. 5:41.
- 419** Neurčitý čas („neuslyšeli n. neposlechli jste“, „nepropůjčili jste sluch“).
- 420** N. „si přejete“.
- 421** N. „co chcete dále“.
- 422** N. „vynadali mu“, „počali mu spílat n. ho urážet“.
- 423** Dokonavý minulý čas; zde neznamená jediné promluvení, nýbrž skutečnost, že Bůh Mojžíšovi Svě myšlenky sdělil tak, že k němu po celou dobu jeho služby promlouval; tvar zároveň vyjadřuje, že toto Boží sdělení má trvalou platnost.
- 424** N. „k Mojžíšovi promluvil Bůh“; tento slovosled by zdůrazňoval, že to byl Bůh, jenž promluvil, slovosled v textu pak to, že to bylo výhradní předností Mojžíšovou.
- 425** N. „věru“, „zajistě“.
- 426** N. „je-li kdo ctitel Boha n. vůči Bohu zbožný n. uctivý“.
- 427** Jako v kap. 8:29.
- 428** N. „nikdy“, „co svět světem stojí“, D. „z věku“.
- 429** Vl. „nebylo uslyšeno n. zaslechnuto“, neurčitý čas; viz Mat. 2:18.
- 430** Vl. „slepého zrozeného“, tj. „zrozeného jako slepý“.
- 431** Zde také „byl zplazen“, viz Mat. 2:1.
- 432** N. „chceš n. miníš poučovat“, česky bychom asi řekli „budeš poučovat“ s tímž významem.
- 433** Jako v kap. 1:41.
- 434** N. „že v něho mám uvěřit“, viz kap. 8:56, pozn. 404.
- 435** N. „jal se mu klánět“.
- 436** Charakter osob.
- 437** Tj. „v jeho přítomnosti“; byli při tom, když to řekl.
- 438** N. „vystupuje“, směrem vzhůru, jako „vyspíhal se“ u Luk. 19:4.
- 439** Vl. „odjinud“.
- 440** Vl. „podle jména“.
- 441** N. „až“, „kdykoli“.
- 442** „Oída“, viz 1 Kor. 8:1.
- 443** Jako u Mat. 17:25.
- 444** N. „před ním prchnou“, ale jiná předložková vazba než „před nimi“ ve v. 4.
- 445** Vl. „příslovi“.
- 446** „Ginósko“, viz 1 Kor. 8:1; také „neporozuměli“.
- 447** Tj. „dveře k ovcím“, ale i „dveře pro ovce“.
- 448** Viz Luk. 20:6, pozn. 1341.
- 449** Neurč. čas („neposlechly“, „nepropůjčily sluchu“).
- 450** N. „zničil“, „utratil“.
- 451** N. „a měly ještě více“.
- 452** N. „řádný“, „náležitý“, viz Mat. 5:16.
- 453** D. „námezdník však a nejsouc pastýř“.
- 454** D. „vlastní“.
- 455** N. „pozoruje n. si všímá n. se dívá n. shledává, že přichází vlk“.
- 456** N. „loupí“, „se jich zmocňuje“.
- 457** Viz Mat. 12:30, pozn. 492; 6:19n, zde souvisí s „nakradl“ ve v. 10.
- 458** Vl. „od těch“.
- 459** N. „od těch... jsem poznáván“.
- 460** N. „Mám i“.
- 461** Výraz přibuzný slovu „pastýř“.
- 462** D. „ode mne“.
- 463** N. „neodtrhuje“, „nevyrvává“, „nebere“, ne však jako „vzít“ níže a „vzal“ ve v. 17.
- 464** N. „přijal“, jako „vzít“ shora.
- 465** D. „tato“.
- 466** Neurčitý čas („každému otevřít“).
- 467** Tj. „chrámu“, památka očistění chrámu po znesvěcení Antiochem Epifanem r. 164 př. Kr. Slavnosti začaly 25. Kislevu (v polovině prosince) a trvaly osm dní.
- 468** Jako „podloubí“ v kap. 5:2.
- 469** D. „dokdy naši duši zvedáš“, tj. „necháváš vznášet se v nejistotě“.
- 470** D. „podle toho, jak“.
- 471** N. „nezahynou“.
- 472** Viz v. 12; ve v. 29 také „ruku mého Otce oloupat“.
- 473** N. „vše“.
- 474** N. „sbírali“, jiné sloveso než v kap. 8:59, ale v téměř tvaru a v podstatě s tímž významem jako tam.
- 475** Tj. „chystáte se kamenovat“; v. 33 obdobně.

- 476 Žalm 82:6.
 477 N. „jestliže těm, k nimž... slovo, řekl bohové“.
 478 Viz kap. 5:18, pozn. 207.
 479 Podle některých rukopisů „uvěřte“.
 480 Některé rukopisy mají znění „věděli“, přítomný čas téhož slovesa jako předchozí „poznali“. Snad je to správné znění.
 481 Tj. „z dosahu“, srov. Luk. 1:71, pozn. 123.
 482 N. „kde Jan byl nejprve, když“.
 483 Podle některých rukopisů „zůstal“.
 484 N. „byl nemocen jakýsi Lazar“.
 485 Viz kap. 1:44, pozn. 62, 63, v též pořadí.
 486 N. „a ta, jejíž bratr... byla ta Marie“.
 487 Viz Mat. 26:7.
 488 D. „pravice“.
 489 Viz kap. 16:27; 21:15.
 490 Viz v. 39; zde také „židé se pokoušeli n. usilovali“.
 491 N. „míníš odejít“.
 492 D. „hodin dne“ („nemá den dvanáct hodin“?).
 493 N. „spí“, dokon. min. čas s dosahem do přítomnosti: viz také Luk. 22:45, pozn. 1500.
 494 Jako u Marka 5:23.
 495 N. „že to říká“.
 496 Řec. „*Didymos*“.
 497 Viz kap. 8:44, pozn. 388.
 498 D. „má“, „drží“, tj. „trvá“, n. snad „má za sebou“.
 499 Necelé 3 km, viz Luk. 24:13.
 500 Neurčitý čas („aby k nim konejšivě promluvili“).
 501 Vl. „kolikoli věci si od Boha vyprosíš“.
 502 D. „každý, kdo“, srov. kap. 3:15n.
 503 D. „toto“.
 504 N. „věřím“, viz kap. 6:69, pozn. 306.
 505 D. „jenž přichází“, charakter osoby.
 506 N. „je přítomen“, „přišel“, „přibyl“, „dostavil se“.
 507 N. „kde ho Marta potkala“.
 508 N. „s“, ne však jako ve v. 33.
 509 Zde proti v. 19 tvar přítomného času, vyjadřující trvání děje; snad také „snažili se ukonejšit“.
 510 N. „aby se tam vyplakala“.
 511 Viz Mat. 2:3.
 512 N. „zavzdychal“, „zasténal“ (v. 33); „vzdychaje“, „sténaje“ (v. 38). Tento výraz se jinde v N. Zákoně vyskytuje jen u Mat. 9:30 („přísně napomenul“) a u Marka 1:44 (obdobně) a 14:5; viz poznámky k těmto místům. Zde jde o silný niterný cit („v duchu“), způsobený hlubokou bolestí pod dojmem moci smrti nad lidským duchem. Tento pocit byl smíšen s nevolí v tom smyslu, že v duši Páně byl hluboký odpor vůči moci zla a Satana ve smrti. Snad by nejlepší slovo bylo „zasténal“, „sténaje“.
 513 N. „otřásl“, ve smyslu buď vnitřního vzrušení nebo zevního projevu. Viz kap. 5:4, pozn. 193; 12:27, pozn. 575; 13:21, pozn. 633.
 514 Viz kap. 1:39.
 515 D. „způsobit, aby i tento“.
 516 N. „hluboce dojat“, zde ve smyslu stavovém.
 517 N. „byl položen“, ve smyslu stavovém.
 518 D. „je čtvrtodenní“.
 519 N. „mi naslouchal“, jako ve v. 42, tam však čas přítomný, zde neurčitý („mi popřál sluchu“).
 520 Viz Mat. 4:19, pozn. 115.
 521 Viz Luk. 19:20.
 522 N. „shromáždili“, jako ve v. 52.
 523 Viz Mat. 26:59; 24:39.
 524 Tj. snad „svatě místo“, totiž chrám, srov. Mat. 24:15.
 525 N. „jeden z nich však, jakýs“.
 526 N. „myslíte na to“, „uvažujete o tom“.
 527 Viz kap. 17:19, pozn. 777.
 528 N. „byl zahuben n. ztracen“.
 529 Viz Mat. 15:7; 16:27, pozn. 714; 26:31, zde ve smyslu stavovém.
 530 N. „uradili“, „pojali úmysl“.
 531 D. „aby ho zabíjeli“, viz kap. 8:56, pozn. 404; Mat. 21:38, pozn. 930.
 532 Viz Mat. 21:1, pozn. 882; 26:2.
 533 Vl. „z kraje“, jako ve v. 54 (Luk. 21:21); snad také „z toho kraje“.
 534 Vl. „mezi sebou“.
 535 Viz Mat. 17:25.
 536 N. snad „vskutku“, jako v kap. 18:11.
 537 N. „prozradil“, „ohlásil“, jako „vyjevil“ u Luk. 20:37.
 538 Viz Mat. 8:34.
 539 D. „ho zadrželi“, viz kap. 7:30.
 540 Jako u Luk. 14:12.
 541 Řec. „*litra*“; byla to zhruba třetina kilogramu.
 542 Viz Marek 14:3.
 543 D. „z vůně“, slova přeložená „vůně“ a „voňavka“ nejsou v řečtině navzájem příbuzná.
 544 Viz kap. 6:71.
 545 Sloveso jako „rozprodal“ u Mat. 13:46.
 546 Tj. „a nebylo jí tak použito v prospěch chudých“; jinak „a nebylo to dáno chudým“.
 547 N. „házele“, „dávalo“.
 548 D. „nechej jí n. dovol jí, aby to byla“, viz kap. 8:56, 404); tj. „ponechej jí tuto přednost n. radost n. vědomí“.
 549 Tj. „na tento dnešní den“; slova zde přeloženého „přípravy k pohřbu“ je v LXX použito v Gen. 50:2 pro „balzamování“ (Kral. „mazání vonnými věcmi“).
 550 D. „mezi sebou“.
 551 Jako „příčinou“ v kap. 6:57.
 552 N. „věřili“, zde však nedokonavý minulý čas naznačuje, jak jeden po druhém dospívali k víře.
 553 Viz Mat. 21:9.
 554 N. „našed“, „vyhledav“.
 555 N. „osle“, ne však jako u Mat. 21:2.
 556 Zech. 9:9.
 557 N. „hřibět“, viz Mat. 21:2.
 558 Jako u Luk. 18:34.
 559 Předložka jako „v“ u Luk. 1:47; zde znamená, že On byl základem tohoto výroku a podnětem k němu.
 560 Zde je „z“ a „zprostřed“ táž předložka.
 561 Viz kap. 4:19; 6:63.
 562 Vl. „z těch“.
 563 Tj. směrem vzhůru; výraz, jehož se užívalo pro cestu do Jerúsálemá.

- 564 Neurčitý čas („poklonili“, „vykonali klanění“).
- 565 N. „a někteří z těch, kteří... klaněli, byli“.
- 566 Vl. „od“.
- 567 Viz Mat. 12:38.
- 568 N. „přichází“.
- 569 N. „hojnou úrodu“.
- 570 Viz kap. 16:27; Jan 21:15.
- 571 Viz Mat. 6:24; 4:11, pozn. 107.
- 572 Zde také „chce-li posluhovat“.
- 573 Viz Mat. 20:26; 7:22, pozn. 268.
- 574 Zde také „bude-li posluhovat“.
- 575 Viz kap. 5:4, pozn. 193; Mat. 2:3, zde ve smyslu stavovém, zároveň s významem zesilujícím („rozbouřena“).
- 576 N. „zachraň mě“, „pomoz mi“.
- 577 Vl. „do této hodiny“, srov. Mat. 21:1, pozn. 882.
- 578 D. „přišel“.
- 579 Viz Marek 9:7.
- 580 Viz v. 11; táž předložková vazba je ve v. 42.
- 581 N. „přítáhn“.
- 582 N. „chtěje naznačit“.
- 583 Viz Mat. 16:27, pozn. 714; 5:21.
- 584 Jako „nepochopila“ v kap. 1:5.
- 585 Vl. „od nich“.
- 586 Vl. „před nimi“, ne však jako ve v. 36.
- 587 Is. 53:1.
- 588 Vl. „dále“, „opět“.
- 589 Is. 6:9n.
- 590 Jako u Marka 6:52.
- 591 Viz Mat. 13:15.
- 592 Viz kap. 7:26; 5:41.
- 593 N. „u“.
- 594 N. „dokonce“.
- 595 N. „se dívá na“, „pozoruje“, „si všímá“.
- 596 D. „každý“.
- 597 N. „výrok“, v. 48 obdobně.
- 598 Viz Luk. 10:16.
- 599 D. „má toho, kdo n. jenž soudí“.
- 600 Viz Hebr. 6:1, jiný výraz než „slov“ shora.
- 601 Viz Luk. 1:55, pozn. 102.
- 602 D. „ono“ (kap. 12:48), „onen“ (kap. 13:7), viz kap. 1:8, pozn. 11.
- 603 N. „on mi“.
- 604 Vl. „tak, podle toho, jak“.
- 605 Viz Mat. 26:2; 12:9.
- 606 Neurčitý čas; snad by bylo lze říci „domiloval“, ale to by mohlo vzbuzovat představu, jako by Jeho láska byla skončila. Smysl je „vytrval ve své lásce“, „dostal své lásce“.
- 607 Výraz „do konce“ zde plně nevstihuje smysl, neboť má jen časový význam, zde však je míněno „do všech důsledků“, „do krajnosti“. Srov. také Luk. 18:5, pozn. 1234, 1235.
- 608 Vl. „nastala“; může znamenat „při večeři“ nebo i „po večeři“ („když večeře nastala a uskutečnila se“), také však „když přišel čas večeře“, a to je snad nejspřávnější, neboť mytí nohou bylo obvyklé před jídlem a ne snad po něm nebo při něm.
- 609 N. „vnukl“, „vštípl“, vl. „hodil“, „položil“.
- 610 Viz kap. 21:7.
- 611 D. „ty myješ“; srov. kap. kap. 10:32, pozn. 475; 11:8, pozn. 491. Obdobně „vydával“ ve v. 11 lze chápat ve smyslu „mínil n. míni vydat“; tam je přítomného času, jež vyjadřuje zároveň i charakter osoby („svého vydavače n. zrádce“).
- 612 N. „zatím“.
- 613 Vědomé a poznání, viz 1 Kor. 8:1.
- 614 Objektivní poznání, viz 1 Kor. 8:1.
- 615 D. „po těchto věcech“.
- 616 N. „umyt na celém těle“.
- 617 Vl. „ale“, „nýbrž“.
- 618 N. „i“.
- 619 N. „věděl totiž, kdo ho vydává“.
- 620 Jako u Mat. 15:35.
- 621 N. „poznáváte“; také „rozumíte“, jako v kap. 12:16.
- 622 Vl. „voláte“, jako v kap. 10:3.
- 623 N. „dlužní“.
- 624 N. „ukážku“, „vzor“, ale také „obrazné znázornění“ (Hebr. 8:5; 9:23).
- 625 Totéž sloveso jako „učinil“ níže a ve v. 12, srov. Mat. 23:3, pozn. 992.
- 626 Viz Mat. 10:2, pozn. 366.
- 627 N. „znáte“ (v. 17), „vím, které“ (v. 18), vědomé poznání, viz 1 Kor. 8:1.
- 628 N. „neříkám to n. tak“, jako ve v. 13; vv. 22, 24 obdobně.
- 629 Žalm 41:9.
- 630 Charakter osob, viz kap. 6:54, pozn. 297.
- 631 Vl. „na mne“, předložka jako „vůči“ u Marka 3:24, „proti“ u Luk. 12:53.
- 632 Vl. „od nynějšíka“; doposud k nim tak nemluvil. Slůvko přeložené „ted“ znamená chvíli, od níž n. k níž se počítá nějaké období.
- 633 Jako „znepokojen“ u Mat. 2:3, srov. Jan 5:4, pozn. 193.
- 634 Zde snad také „slavnostně prohlásil“.
- 635 N. „k sobě“.
- 636 N. „v rozpacích“, „v pochybnostech“.
- 637 Viz kap. 1:18, pozn. 33, zde však jiná předložková vazba, táž jako u Luk. 16:23.
- 638 N. „i byl z jeho učedníků jeden, jenž ležel... náručí“.
- 639 N. „spočínal na Ježíšově hrudi“, sloveso jako u Mat. 15:35.
- 640 Jako u Mat. 7:9.
- 641 N. „co míníš n. chystáš se vykonat“, srov. v. 11; znění v textu znamená, že Júdás svou zrádnou činnost jednáním s vládci již zahájil a tedy vlastně již koná.
- 642 D. „urychleji“, tj. „urychli n. uspiš n. zkrat to“.
- 643 N. „neporozuměl“, sloveso jako „víte“ ve v. 12, viz tam pozn. 614, 621.
- 644 N. „dostav“, „přijav“.
- 645 D. „byl“.
- 646 N. „u vás“, „mezi vámi“.
- 647 Zde snad také „po mně toužit“.
- 648 Neurčitý čas, zde nejspíše ve smyslu „miloval po celou dobu, co jsem byl s vámi“, smysl obsažený ve v. 1 však nelze pominout. Netýká se slova „milovali“ výše a níže v tomto verši.

- 649** N. „skrže to“, D. „v tomto“, viz Mat. 3:11.
- 650** N. „potom“, „nakonec“.
- 651** N. „pro“, ve smyslu prospěchovém.
- 652** Jako u Mat. 26:34.
- 653** Jako u kap. 13:21, zde však tvar přítomného času, významu nedokonavého.
- 654** N. „řekl bych vám to“.
- 655** N. „nemůže přijít n. přicházet“.
- 656** N. „mě poznali, poznali byste“.
- 657** N. „poznáváte“.
- 658** Dokonavý minulý čas, zde ve smyslu „uviděli jste a vidíte“; obdobně „nepoznal“ ve v. 9.
- 659** Podle některých rukopisů, snad správně, „od sebe, nýbrž Otec... zůstává, koná své činy“.
- 660** D. „cokoli“.
- 661** N. „toto“.
- 662** Viz kap. 8:51.
- 663** Ve druhé polovině Janova evangelia je často důležité v překladu zachovat rozdíl mezi dvěma výrazy pro prosbu n. žádost, „erótaó“ a „aiteó“; proto se zde první z nich (pokud, jak tomu také často bývá, neznamená „táži se“), důsledně překládá tvary slovesa „žádat“, druhý tvary slovesa „prosit“, případně sloves od těchto odvozených. Tento rozdíl se ostatně v tomto překladu zachovává i jinde, ne však tak důsledně (viz např. Luk. 12:48, pozn. 991, kde jde o sloveso „aiteó“), neboť někdy lze obou těchto výrazů použít bez rozlišování, jindy však mají svůj zvláštní smysl: „erótaó“ vyjadřuje nenucenou žádost vůči osobě, k níž má žadatel důvěrný vztah na základě skutečné nebo domnělé rovnosti, „aiteó“ uctivou žádost nižšího vůči vyššímu. Učedníci používají ve vztahu k Pánu Ježíši obou výrazů, k Otcí však jedině „aiteó“, Pán Ježíš vůči Otcí „erótaó“, nikoli „aiteó“ (tohoto výrazu však o Jeho vztahu k Otcí používá Marta v kap. 11:22). Viz kap. 16:23; zde je ve v. 16 „erótaó“, ve vv. 13n. „aiteó“.
- 664** Slovo takto přeložené značí někoho, kdo se věnuje záležitostem nějaké osoby a pomáhá jí. To činil Kristus na zemi, nyní tak činí v nebesích (1 Jan 2:1) a na zemi pro nás „obstarává“ naše záležitosti Svätý Duch. Smysl tohoto slova vystihují výrazy „advokát“ n. „právní zastupce“, ty však jsou nevhodné jakožto příliš všední.
- 665** N. „dostat“.
- 666** N. „nepozoruje“.
- 667** N. „u vás“, „vedle vás“, „po vašem boku“, „ve vaší blízkosti“; v. 23 obdobně.
- 668** Přítomný čas zde znamená „dochází k tomu, že“.
- 669** Viz vv. 17; 15, ve v. 23 budoucí čas, významu obdobného jako čas neurčitý ve v. 15, ve vv. 21 a 24 čas přítomný, vyjadřující trvalý postoj, ve v. 21 i charakter osoby.
- 670** N. „Otce, i já ho budu milovat“.
- 671** Jako u Mat. 27:53.
- 672** D. „co se stalo“.
- 673** Zde snad také „bude-li milovat“.
- 674** Charakter osoby.
- 675** Jako v kap. 9:29.
- 676** N. „dokud zůstávám“, D. „promluvil, zůstáváje“.
- 677** N. „mír“.
- 678** N. ještě důrazněji „pokoj, jenž je můj“; jinak viz Mat. 7:22, pozn. 268.
- 679** Viz v. 1, pozn. 668; nesouvisí s „pokoj“ shora.
- 680** N. „malomyslní“, „je bázlivé n. zbabělé“.
- 681** N. „opravdový“, „skutečný“.
- 682** Viz Mat. 21:33.
- 683** Řec „kléma“, odvozeno od „klaó“, „lámu“, tedy původně „něco odlomeného“; ve v. 2 také „odnož“, „výhonek“. Výraz vyskytující se v N. Zákoně jedině v tomto odděle.
- 684** Značí charakter.
- 685** Tj. jako rouby, jež se ujalý a srostly s kmenem; dále obdobně.
- 686** Viz Řím. 3:21, pozn. 195.
- 687** Podle některých rukopisů, snad správně, „nezůstává“.
- 688** N. „je n. snad bude odhozen n. odvržen“, v dějovém smyslu; jako „házeji“ níže, sloveso má velmi rozsáhlou stupnici významů.
- 689** N. „odpadl“, „uschl“, neurčitý čas, zde je ho snad užito předjímko, lze jej však chápat i jako neurčitý čas tzv. průpovědní, jehož se užívá v příslovích apod. k vyjádření něčeho, co obvykle nastává nebo se děje.
- 690** Tj. „jako roub, jenž se neujal a s kmenem nesrostl“.
- 691** N. „hoří“.
- 692** N. „cokoli budete chtít“.
- 693** Vl. „abyste neslí“, viz kap. 8:56, pozn. 404.
- 694** N. „byl“, n. snad „bude“, neurčitý čas, jehož je zde užito předjímko.
- 695** Viz Mat. 7:22, pozn. 268; ve v. 8 také „projevíte se jako učedníci moji“.
- 696** Viz kap. 3:16 a 13:34 („milovali“ zde ve vv. 12 a 17 obdobně jako tam); 8:51.
- 697** Zde proti předchozímu „budete-li bedliví“ dokonavý minulý čas, zároveň s významem zesilujícím („plně n. dokonale jsem dodržel“). Nesouvisí s ostatními tvary sloves „zůstat“ a „zůstávat“ v tomto odděle.
- 698** Vl. „se doplnila n. vyplnila n. dovršila“.
- 699** D. „kolik věcí“.
- 700** N. „vám neříkám nevolníci“, „jsem vám řekl přátelé“.
- 701** Vl. „položil“, jako ve v. 13, „postavil“.
- 702** D. „aby, cokoli poprosíte Otce v mém jménu, vám dal“.
- 703** N. „víte“, „poznáváte“, objektivní poznání, viz 1 Kor. 8:1.
- 704** Dokonavý minulý čas, viz kap. 14:7, pozn. 658.
- 705** Jednotné číslo („to, co je jeho vlastní“).
- 706** Viz kap. 21:15.
- 707** Neurčitý čas, viz Mat. 9:13, pozn. 336; ve v. 25 také „pojali v enávist“, jiný tvar než ve v. 24, viz tam.
- 708** Zde snad i ve smyslu „číhali-li na mé slovo, budou číhat i na vaše“, viz Marek 3:2, pozn. 71, kde totéž sloveso s upřesňující předponou; srov. i Luk. 11:54, kde jiné sloveso podobného významu.
- 709** N. „neměli by“.
- 710** Žalm 35:19; 69:4.
- 711** Vl. „darmo“.

- 712** N. „u mne“ (kap. 15:27), „u vás“, „mezi vámi“ (kap. 16:4).
- 713** Viz Mat. 26:31, pozn. 1160.
- 714** Viz Luk. 16:21.
- 715** Vl. „aby si každý... myslil“, viz kap. 8:56, pozn. 404; slovesa „zabíjet“ a „myslit“ jsou v neurčitém čase, snad ve smyslu „každý, kdo někoho z vás zabije, si pomyslí“.
- 716** N. „svatou službu“ (Řím. 9:4; 12:1; Hebr. 9:1, 6).
- 717** Viz kap. 15:18, pozn. 703, 22, pozn. 707.
- 718** Jako „se... vzdalovat“ v kap. 6:67.
- 719** N. „bude světu podávat důkaz“. „Přesvědčí“ („bude přesvědčovat“) by předpokládalo u přesvědčené (přesvědčované) osoby účinek, právě tak i „usvědčí“ („bude usvědčovat“), jež se nadto nehodí k „spravedlnosti“ a „soudu“. Příklad „podá... důkaz“ snad příliš zdůrazňuje činnost Ducha, až přijde; tím důkazem je ovšem již sama Jeho přítomnost, a samozřejmě i vše, co On koná. Viz kap. 3:20, pozn. 116.
- 720** Viz kap. 14:19, pozn. 668, 669 (ve v. 15 lze přítomný čas chápat i jako vyjádření charakteru); 3:18, pozn. 111.
- 721** Přítomný čas, významu nedokonalého; dalo by se říci „snášet“, ale v tom by asi příliš pronikal opakovací význam, kdežto tvar v textu, ač dokonavý, dostatečně vyjadřuje trvalý stav.
- 722** N. „když“.
- 723** N. „bude uvádět“, vl. „vodit po cestě“, viz Mat. 15:14, pozn. 656.
- 724** D. „kolikkoli věci“ (v. 13), „kolik jich“ (v. 15).
- 725** Sloveso podobného významu jako „podat zprávu“ u Mat. 2:8 a jinde.
- 726** N. „uslyší; bude vám zvěstovat i“.
- 727** N. „nastávající“, viz Marek 10:30.
- 728** N. „přijímat“, „dostávat“, v. 15 obdobně.
- 729** N. „toto, čemu říká malá chvíle“, „toto“, „za malou chvíli“, o němž mluví“, „toto, co říká o malé chvíli“.
- 730** N. „si přáli“.
- 731** N. „přemýšlíte“, „dohadujete se“.
- 732** N. „ano“, „věru“, ne však jako „věru“ shora.
- 733** D. „se stane“.
- 734** Viz Mat. 2:2.
- 735** Výraz značí i tělesné utrpení.
- 736** Vl. „děfátko zrodil“, „do světa zrozen“, viz Luk. 1:57.
- 737** Viz Mat. 13:21, pozn. 543.
- 738** N. „neodnímá“, „neodtrhuje“, přítomný čas ve smyslu „nemůže vzít“.
- 739** D. „cokoli“, některé rukopisy mají znění „kolikkoli věci“.
- 740** Podle některých rukopisů „očkoli poprosíte Otce, dá vám v mém jménu“.
- 741** Vl. „naplněná“, „dovršená“.
- 742** Viz Mat. 2:8.
- 743** N. „pravím vám, že nebudu“.
- 744** N. „stran vás“, „co se vás týče“, táž předložka jako „o“ ve v. 25.
- 745** Viz kap. 21:15; zde na obou místech totéž sloveso.
- 746** N. „protože vy máte rádi mne a věříte“; obě slovesa jsou v dokonavém minulém čase, srov. kap. 6:69, pozn. 306.
- 747** Zde mají některé rukopisy předložku „z“ jako v kap. 8:42.
- 748** N. „jsem ve světě“ (kap. 16:28), „je zde“ (kap. 16:32; 17:1).
- 749** N. „aby se tě kdo tázal“.
- 750** D. „v tomto“, viz Mat. 3:11.
- 751** N. „z“, jiná předložka než ve vv. 27n., i než ta, jíž se týká pozn. 747 shora; táž jako v kap. 1:44, pozn. 62.
- 752** Vl. „abyste se rozprchlí“, viz kap. 8:56, pozn. 404; jinak „budete rozehnáni“, jako v kap. 10:12.
- 753** Vl. „a“.
- 754** N. „u mne“, „při mně“.
- 755** Viz Mat. 9:2.
- 756** Jako u Luk. 11:22, zde však dokonavý minulý čas („přemohl docela n. natrvalo“).
- 757** Viz Mat. 10:1, pozn. 365.
- 758** D. „...o vše, co“.
- 759** N. „poznávali“, viz kap. 16:19.
- 760** N. „skutečného“, „opravdového“.
- 761** Viz kap. 14:17, pozn. 667; zde ve smyslu „spolu se sebou“, „spolu s tebou“, předložka zde vyjadřuje vztah vzájemné rovnosti Božských Osob.
- 762** „Logos“, Boží slovo ve svědectví, viz 1 Kor. 1:5; Hebr. 6:1.
- 763** „Rhéma“, množ. číslo „rhémata“, „výroky“, Boží sdělení.
- 764** Viz kap. 16:3; tam i zde, proti v. 7 shora, neurčitý čas, významu však obdobného.
- 765** Viz kap. 16:26, pozn. 744 („má žádost se týká jich, ne světa, nýbrž těch“, v. 20 obdobně).
- 766** N. „ustřež“ (v. 11), „střežil“ (v. 12), „ustřežil“ (v. 15).
- 767** Týká se „jména“; lze číst i „jménu, v němž jsi mi je dal“.
- 768** N. „u nich“ (jiná předložka než ve v. 5), „mezi nimi“.
- 769** N. „uhlídal“, jiný výraz než „chránil“ shora.
- 770** N. „nezahynul... syn zahynutí“, „nezanikl... syn zániku“.
- 771** N. „naplněnou“, „dovršenou“.
- 772** Viz Mat. 7:22, pozn. 268.
- 773** N. „vyňal“, „vyzvedl“, „odstranil“.
- 774** Vl. „ze“ („z dosahu“).
- 775** Jako u Mat. 5:37.
- 776** D. „v pravdě“, viz Mat. 3:11.
- 777** Jiná předložková vazba než ve v. 9, smyslu výrazněji prospěchového („pro ně“, „v jejich prospěch“).
- 778** N. „nabývají víry“, jako v kap. 12:11.
- 779** D. „zdokonaleni“, „k dokonalosti přivedeni“, tj. „uvedeni v dokonalou jednotu“.
- 780** Neurčitý čas, viz kap. 3:16.
- 781** Podle některých rukopisů „...o to, co“, jako ve v. 2.
- 782** N. „chci“.
- 783** N. „světa, spravedlivý Otče!“
- 784** N. „budu uvádět“.
- 785** Tj. potoka, jenž je v létě vyschlý a v zimě n. po deštích se prudce rozvodňuje.
- 786** N. „to místo znal“, vědomé poznání, viz kap. 16:30.
- 787** Viz kap. 13:11.
- 788** N. „protože se tam Ježíš... často scházel“, neurčitý

- čas. („často n. *mnohokrát* tam se svými učedníky pobyl n. se sešel“).
- 789** N. „vzav“, tj. „s sebou“.
- 790** N. „oddíl“ (Mat. 27:27), zde oddíl chrámové stráže.
- 791** Vl. „z“, snad „zprostřed“.
- 792** Jako „svítilny“ u Mat. 25:1.
- 793** N. „měly přijít“.
- 794** N. „u nich“, „mezi nimi“.
- 795** Vl. „odešli“.
- 796** Pozn. 781 ke kap. 17:24 se tohoto místa netýká.
- 797** Jako „nebyl... zahuben“ v kap. 17:12, zde však činný rod (snad „nedal jsem nikoho zahubit“).
- 798** Viz Mat. 26:47.
- 799** Jako u Marka 14:47.
- 800** N. „a ten nevolník měl jméno“.
- 801** Viz Luk. 18:7.
- 802** Neurčitý čas jako u Mat. 20:22.
- 803** Rec. „*chiliarchos*“, viz Marek 6:21, pozn. 236.
- 804** Jako u Mat. 26:55.
- 805** Člen; některé rukopisy jej vynechávají, takže podle nich by smysl byl „*jeden n. jakýsi druhý učedník*“. Snad je to správné čtení.
- 806** N. „byl veleknězův známý“.
- 807** Viz Mat. 26:69.
- 808** N. „fekl něco“.
- 809** N. „vpustil“.
- 810** N. „s nimi byl, stoje a ohřívaje se“.
- 811** Neurčitý čas („jal zátat“, „*několikrát* otázal“; obdobně „dotazuj se“ ve v. 21, ne však „se... dotazuješ“ tamže).
- 812** Vl. „stran jeho učedníků a stran jeho nauky“.
- 813** Neurčitý čas, viz Mat. 5:19, pozn. 148, a v. 21, pozn. 151.
- 814** N. „tito“.
- 815** N. „ránu dlaní“, jako u Marka 14:65.
- 816** D. „o tom zlu“, „stran toho zla“ („podej svědectví o...“ n. „stran...“)
- 817** N. „svázaného odeslal“.
- 818** D. „jehož“.
- 819** Viz Mat. 26:34; 27:27.
- 820** Vl. „potřísnění“, v dějovém smyslu („aby se neposkvrnili“).
- 821** D. „[aby] pojedli“.
- 822** N. „mi nesete“, také „vznášíte“.
- 823** N. „tento nekonal zlo n. se nedopouštěl zla“.
- 824** Neurčitý čas („postavte před soud“, „vykonejte nad ním soud“, „odsudte ho“).
- 825** V původním textu „odevzdali“, vzhledem k jinému slovosledu v řečtině.
- 826** Viz kap. 14:27, pozn. 678.
- 827** N. „zápasili“.
- 828** Jako „průvodci“ u Luk. 1:2.
- 829** Vl. „do toho“, na obou místech táž předložka jako ve spojení „do světa“, zde však s významem účelovým.
- 830** Jako u Luk. 23:4.
- 831** Vl. „příčiny“, tj. „proč by měl být trestán“.
- 832** N. „máte však zvyk“.
- 833** N. „chcete“, spíše ve smyslu „jste rozhodnut“ než „přejete si“.
- 834** Jako u Mat. 27:29.
- 835** N. „přehodili mu n. kolem něho“; nesouvisí s následujícím „přehoz“.
- 836** Viz Mat. 5:40.
- 837** Jako „nosi“ u Mat. 11:8.
- 838** Vl. „je povinen n. dlužen“.
- 839** Neurčitý čas, v obdobném smyslu jako u Mat. 9:13, pozn. 336.
- 840** N. „se vydával za Božího Syna“.
- 841** D. „z tohoto“.
- 842** Viz Mat. 6:33; 11:19.
- 843** Viz v. 7, pozn. 208, 840.
- 844** N. „odporuje císaři“, „popírá císaře“.
- 845** Viz Mat. 27:62.
- 846** D. „Přichystávání Minutí“ (2. pád); viz Mat. 26:2.
- 847** N. „bylo okolo šesté hodiny“.
- 848** Viz Luk. 23:18, zde však neurčitý čas („odstraň“, „odklid“).
- 849** N. „odváděli“, viz Mat. 27:31.
- 850** Tj. směrem ven.
- 851** D. „odtud i odtud“.
- 852** N. „nadsip“, vl. „titul“, v původním textu přepis latinského „*titulus*“.
- 853** Neurčitý čas („každý si je přečetl“).
- 854** N. „to místo, kde... bylo blízko města“.
- 855** Vl. „římský“, jako u Luk. 23:38.
- 856** Sloveso je zde dvakrát v dokonavém minulém čase, jenž zdůrazňuje trvalou platnost toho, co bylo napsáno; netýká se slova „napsal“ ve v. 19.
- 857** D. „shora skrze n. přes celek“.
- 858** N. „nerozpolcujeme“, „neděleme“, ne však jako „rozdělili“ níže.
- 859** Jako „losem určeno“ u Luk. 1:9; nesouvisí s „los“ na konci věty.
- 860** Žalm 22:18.
- 861** D. „sami sobě“.
- 862** N. „vrhali“, jako u Luk. 23:34; zde je na místě znění jako v textu, neboť slovo „ošaceni“ se zřejmě vztahuje na „tuniku“ (jediný předmět).
- 863** Viz kap. 14:17, pozn. 667.
- 864** Viz Mat. 27:56.
- 865** Viz kap. 8:44, pozn. 388; netýká se slov „tvůj“ níže a „tvá“ ve v. 27.
- 866** Zde také „při tom“.
- 867** D. „vzal do svých vlastních věcí“.
- 868** N. „splněny“ (Řím. 2:27), „vykonány“; dokonavý minulý čas, zdůrazňující dosah do přítomnosti.
- 869** Vl. „k dokonalemu splnění n. uskutečnění přivedeno“, neurčitý čas, v dějovém smyslu.
- 870** N. „byla postavena“, vl. „ležela“, „byla položena“.
- 871** Vl. „až po okraj plná“, „vrchovatě plná“ (Mat. 23:28).
- 872** Vl. „obložili jí hysop“, asi dlouhý suchý stonek rostliny toho jména, podobný třtině.
- 873** Viz Luk. 23:36.
- 874** N. „dostal“.
- 875** Viz v. 28, pozn. 868.
- 876** Tj. „stehna“ n. „holené“ („stehenní n. holenní kosti“), výraz označuje celou dolní končetinu.

- 877** D. „přišedše však k Ježíšovi, jak uviděli“.
- 878** Vl. „zemřelý“; jinak „uviděli ho již mrtvého n. zemřelého“.
- 879** Vl. „dosvědčil to“, dokonavý minulý čas („dosvědčil a toto svědectví má trvalou platnost“). V téměř čase je následující „uviděl“; je to zároveň projev toho, jak tyto věci tanuly pisateli na mysli, jakoby přítomně.
- 880** Exod. 12:46; Žalm 34:20.
- 881** Zech. 12:10.
- 882** N. „k tomu“.
- 883** N. „skrytý“.
- 884** N. „si vzít“, „vyzvednout“, dále obdobně; jako „odstranění“ ve v. 31, „vzal“ v kap. 17:15. Totéž sloveso je v kap. 20:1; tam lze číst i „vidí, že kámen je... odstaven“, ve v. 2 „unesli“, „vynesli“.
- 885** D. „aby Ježíšovo... odnesl“.
- 886** Jako u Luk. 24:12.
- 887** D. „jak je Židům“.
- 888** Viz kap. 12:7.
- 889** Viz kap. 21:15.
- 890** N. „přicházeli“.
- 891** Vl. „do (té) hrobky“, jako ve v. 6, viz Mat. 21:1, pozn. 882.
- 892** N. „shledává n. pozoruje, že tam leží ty pruhy látna“; táž vazba jako „vidí tam ležet“ ve v. 5. Obdobně ve v. 7.
- 893** N. „s těmi pruhy“.
- 894** N. „svinutý“, „stočený“.
- 895** Vědomé poznání, viz kap. 19:35, pozn. 337.
- 896** Viz Luk. 24:12.
- 897** N. „u hrobky venku, plačič“.
- 898** D. „v bílých“, tj. „oděvech“.
- 899** N. „praví jim: Odnesi mého Pána“.
- 900** Viz kap. 1:38.
- 901** N. „odnesl“, ne však jako na konci verše; týž výraz jako „zvedal“ v kap. 10:31.
- 902** Oslovení vyjadřující ještě větší úctu a vážnost než „rabbi“ (Mat. 23:7); byl to titul zvlášť významných a vážených učitelů, zejména předsedů židovské rady („*sanhedrím*“, viz Mat. 26:59). V N. Zákoně se vyskytuje jen zde a u Marka 10:51.
- 903** Viz 1 Kor. 15:24.
- 904** Množné číslo („několikery dveře“, v. 26 obdobně).
- 905** Ve stavovém smyslu, jako ve v. 26.
- 906** N. „postavil se dprostřed“.
- 907** N. „jizvu po hřebech“, „stopu n. známku hřebů“, dále obdobně.
- 908** Jako „neste“ u Mat. 14:18 a Marka 12:15, „veďte“ u Mat. 17:17 a Marka 9:19. Nedokonavým tvarem je na všech těchto místech přeložen rozkazovací způsob přítomného času, jež lze chápat ve smyslu „hled podat“, „hledt přinést n. přivést“, „dělej, abys podal“, apod. Obdobně „stávej se“ na konci verše, jež ovšem také může znamenat prostě „buď“, srov. Mat. 24:44, pozn. 1078; viz i Zjev. 2:10, pozn. 48.
- 909** Vl. „nestávej se“.
- 910** Viz Skut. 10:45, pozn. 673.
- 911** Viz Luk. 4:17.
- 912** N. „jsou“, dokonavý minulý čas; jiná vazba než „nesjou zapsaná“ ve v. 30, kde je použito přičestí tohoto času.
- 913** N. „věcech Ježíš... sám sebe zjevil“. Viz Marek 16:12.
- 914** Jako „zároveň“ v kap. 20:4.
- 915** N. „(ne)polapili“, „(ne)chytili“, jako „se... zmocnili“ v kap. 7:44.
- 916** Obdobně jako v kap. 20:19, 9.
- 917** N. „nějakou pochoutku n. lahůdku“, vl. „nějaký příkrm“ ve smyslu „něco, co lze přikusovat k chlebu“, obvykle to bývala pečená n. vařená ryba, srov. kap. 6:9, pozn. 247, kde však je použito jiného výrazu, téhož jako níže v této kapitole, vv. 9n., 13.
- 918** N. „chytíte“ (jiný výraz než „neuolivil“ ve v. 3), „zastihnete“, „dopadnete“, „podaří se vám“, „najdete“.
- 919** Nesouvisí s výrazem ve vv. 9n., 13, pozn. 928.
- 920** Vl. „opasal veskrze“, tj. „pevně“.
- 921** Výraz vyskytující se v N. Zákoně jen zde; značí zde pravděpodobně rybářskou pracovní halenu.
- 922** Tj. „nedostatečně oděný“, jen ve spodním šatu.
- 923** Vl. „přišli“.
- 924** Viz Mat. 6:27.
- 925** D. „sif ryb“ („plnou ryb“).
- 926** Vl. „sestoupili“, jako u Luk. 5:2.
- 927** N. „vidí založený oheň z uhlí“, jako v kap. 18:18.
- 928** Viz kap. 6:9.
- 929** Viz kap. 19:24; ne jako u Luk. 5:6.
- 930** Viz Luk. 11:37.
- 931** N. „na něm vyzídat“ (Mat. 2:8), „ho vyšetřovat n. zpovídat“, neurčitý čas („pokosit se vyzvědět“, „dát se do vyzídaní n. vypsávání n. zpovídání“, „položít mu zvídavou otázku“).
- 932** D. „vědouce“.
- 933** Tento oddíl ukazuje rozdíl ve významu dvou řeckých sloves, majících význam „miluji“, totiž „*fileō*“, jež zpravidla překládám „mám rád“, někdy se „oblibuji (si)“, a „*agapao*“, jež překládám „miluji“. První značí přátelskou lásku, důvěrnější, citovější, zánícenější; výraznější než druhé vyjadřuje pocit záliby n. potěšení z milované osoby n. předmětu pro její n. jeho milováníhodné vlastnosti (znamená i „líbám“, např. Mat. 26:48). Druhý výraz, jehož se v N. Zákoně používá častěji, znamená lásku jako ustálený vztah n. postoj spíše než cit, klidnou, vyrovnanou, nesobeckou. Používá se ho o Boží lásce k člověku (mimo Tit. 3:4, kde je složenina odvozená od „*fileō*“). Obou se užívá o lásce Otce k Synu, prvního jen jednou (Jan 5:20), druhého častěji (Jan 3:35 a jinde), i o Kristově lásce k Jeho lidu, prvního např. u Jana 11:3, druhého tamže v. 5 a jinde. Prvního výrazu je u Jana 16:27 použito o Otcově lásce k učedníkům a o lásce učedníků ke Kristu.
- 934** Pro pojem „pasení“ je zde použito dvou různých sloves; ve vv. 15, 17 je sloveso značící především péči o pastvu, potravu ovci, jež překládám „pas“, ve v. 16 výraz, jenž znamená spíše ochranu a vedení, jež pro nedostatek vhodnějšího slova překládám „bud pastýřem“ (je odvozeno od výrazu překládaného „pastýř“ u Jana 10 a jinde, snad tedy „pastýřij“).

935 Viz Mat. 14:25.

936 N. „kam jsi chtěl“, „kam nechceš n. bys nerad“, vv. 22n. obdobně.

937 N. „zavede“, „dopraví“.

938 Vl. „zůstával, dokud přicházím“, vazba „než přijdu“ je táž jako u Marka 6:45, pozn. 268; srov. Luk. 19:13, pozn. 1295, kde je vazba v některých rukopisech rovněž táž, v jiných poněkud jiná, ale významu v podstatě téhož.

939 D. „co stran tebe“, „co *vzhledem* k tobě“, předložková vazba jako u Luk. 18:1, pozn. 1228.

940 D. „vyšlo“.

941 Vyjadřuje domnělou vlastnost n. charakter osoby („není smrtelný“, „nemůže umřít“).

942 D. „jež (Mat. 2:6, pozn. 29) kdyby“.

943 D. „psaly po jedné“.

944 N. „nepojal“, „že by se ty knihy... ani do samého světa nevešly“.

SKUTKY APOŠTOLŮ

Vypracoval¹ jsem, ó Theofile, první pojednání² o všech věcech, jež Ježíš počal i konat i *jimž* vyučovat, (2) až do toho dne, kdy byl, dav apoštolům, jež si vyvolil, skrze Svatého Ducha příkazy³, vzat⁴ vzhůru; (3) těm také po svém utrpení⁵ sám sebe živého představoval⁶ mnoha důkazy⁷, po čtyřicet dní se jim ukazuje a mluvě o věcech týkajících se⁸ Božího království. (4) A jsa s *nimi* pohromadě⁹, dal jim pokyn¹⁰ nevzdalovat¹¹ se od Jerúsaléma, nýbrž vyčkávat Otcův příslib¹², o němž jste, *pravil*, uslyšeli ode mne¹³, (5) protože Jan sice křtíl¹⁶ vodou, vy však nyní po¹⁴ nemnoha dnech budete pokřtěni Svatým Duchem¹⁵.

(6) Nuže oni se ho tedy, sešedše se, dotazovali, pravíce: Pane, zdali v tomto čase napravuješ¹⁶ Israéloví království? (7) I řekl jim: Není vaše věc poznávat¹⁷ časy nebo období, jež své vlastní pravomoci vyhradil¹⁸ Otec, (8) ale dostanete¹⁹ moc Svatého Ducha, jež na vás přijde²⁰, a budete mými svědky i v Jerúsalémě i ve všem Júdsku a Samarii a až na konec²¹ země²². (9) A pověděv tyto věci, byl, jak na něho hleděli, vyzdvižen a zdola ho od jejich očí vzal oblak.

(10) A jak upírali zrak²³ do nebe, jak se *tam* ubíral, hle²⁴, stáli při nich²⁵ dva muži v bílém úboru; (11) a ti i řekli: Muži galilejští²⁶, co stojíte a hledíte do nebe? Tento Ježíš, jež byl od vás vzhůru do nebe vzat⁴, přijde tak, jakým způsobem jste ho spatřili do nebe se ubírat. (12) Tu se vrátili zpět do Jerúsaléma z hory zvané Olivnice²⁷, jež je blízko Jerúsaléma, jsouc vzdálena cestu *jedné* soboty²⁸. (13) A když vešli *do města*, vystoupili na horní patro²⁹, kde trvale zůstávali, Petr i Jan a Jakub a Ondřej, Filip a Tomáš, Bartoloměj a Matouš, Jakub Alfeův a Šimon Horlivec³⁰ a Júdas, *bratr* Jakubův. (14) Tito se všichni jednomyslně oddávali ustavičně³¹ modlitbě s ženami a Marií, Ježíšovou matkou, a s jeho bratry.

(15) A v těch dnech povstal uprostřed bratrů Petr a řekl (a byl *tam* spolu³² dav jmen, asi sto dvacet): (16) Bratři³³, muselo být splněno Pismo, jež Svatý Duch ústy Davidovými předpověděl o Júdovi, jež se stal vodičem³⁴ těm, kteří zatklí³⁴ Ježíše, (17) protože byl započítaný mezi námi a byl mu přiřčen³⁵ podíl³⁶ v této službě³⁷. (18) (Nu a ten za odměnu³⁸ nepravosti³⁹ získal³⁹ pozemek; a padnuv střemhlav, uprostřed pulk a všechny jeho vnitřnosti se vyvalily. (19) A *to* se stalo známým všem obyvatelům Jerúsaléma, takže onen pozemek byl jejich vlastním nářečím nazván Akeldama, to jest pozemek krve.) (20) V knize Žalmů je přece psáno⁴⁰: Necht' se jeho usedlost stane pustou a necht' v ní není obyvatele, a⁴⁰: Jeho dohlížitelství necht' se dostane jinému⁴¹. (21) Je tedy nutno, by z těch mužů, kteří se s námi scházeli⁴² po všechen čas⁴³, v němž Pán Ježíš vcházel⁴² a vycházel⁴² mezi námi⁴⁴, (22) počav od Janova křtu až do toho dne, v němž byl od nás vzat⁴ vzhůru, se jeden z těchto s námi stal svědkem jeho opětovného vstání.

(23) I ustanovili⁴⁵ dva, Josefa, jež se nazýval Barsabbas, jemuž bylo přezděno Iustus a Matěje; (24) a jali se modlit a řekli: Ty, *Pane, znalče srdcí všech, ukaž⁴⁶, kterého sis vyvolil, jednoho z těchto dvou, – (25) by se mu dostalo⁴¹ podílu³⁶ této služby³⁷ a apoštolství, od něhož Júdas odpadl⁴⁷, by se odebral ke svému vlastnímu místu. (26) A dali jim losy, i padl los na Matěje; i byl započten společně s jedenácti apoštolý.

2 A když se vyplňoval⁴⁸ den Padesátky⁴⁹, byli všichni spolu⁵⁰ na témž *místě*. (2) I zazněl⁵¹ náhle z nebe hukot⁵² zcela jakoby ženoucího se prudkého dutí⁵³ a vyplnil celý ten dům, kde seděli. (3) A ukázaly se jim rozdělující se jazyky jakoby ohně, i posedalo *to* na každého jednotlivce z nich. (4) A všichni byli naplněni Svatým Duchem a počali mluvit

jinými jazyky podle toho, jak jim Duch dával vyslovovat se⁵⁴.

(5) I bydleli v Jerusáleme Židé⁵⁵, nábožní⁵⁶ muži z⁵⁷ každého národa z těch, jež jsou pod nebem; (6) a když se toto rozhlásilo⁵⁸, sešlo se množství jich⁵⁹ a byli zmateni⁶⁰ tím⁶¹, že je každý jednotlivec uslyšel mluvit jeho vlastním nářečím. (7) I žaslí⁶¹ všichni a divili se, říkajíce: Hle, nejsou tito všichni, kteří mluví, Galilejci? (8) I jak to, že my je slyšíme každý svým vlastním nářečím, v němž jsme se zrodili, (9) Parthové a Médové a Elamci a obyvatelé Mezopotámie, Júdska i Kappadokie, Pontu⁶² a Asie⁶², (10) Frygie i Pamfylie, Egypta a končin Libye v sousedství Kyrény⁶³, a zde pobývající Římané, Židé i přistoupilci⁶³, (11) Krétané a Arabové – slyšíme je jazyky našimi⁶³ mluvit velkolepé Boží věci? (12) I žaslí⁶¹ všichni a byli plni rozpaků⁶⁴, říkajíce jeden k druhému⁶⁵: Co asi toto má znamenat⁶⁶? (13) Jiní však, vespolek⁶⁷ si tropice úštěpky, říkali: Jsou naliti⁶⁸ moštěm⁶⁹.

(14) Petr však, postaviv se s těmi jednáci, pozvedl svůj hlas a vyslovil se⁵⁴ k nim: Muži júdští⁷⁰ a vy všichni⁷¹ obyvatelé Jerusálema, budiž vám známo toto a nastavte své uši mým slovům⁷²: (15) Tito zajisté nejsou, jak vy za to máte, opilí, – je přece třetí hodina dne, – (16) nýbrž toto je to, co bylo řečeno skrze⁷³ proroka Jóéla⁷⁴: (17) A v posledních dnech bude, praví Bůh, že ze⁵⁷ svého Ducha vylijí na všechno maso, a vaši synové a vaše dcery budou prorokovat a vaši mladíci budou vídat vidění⁷⁵ a vaši starší budou snívat sny⁷⁶, (18) ba i na své nevolníky a na své nevolnice v oněch dnech ze⁵⁷ svého Ducha vylijí, i budou prorokovat. (19) A dám v nebi nahoře záznaky a na zemi dole znamení⁷⁵, krev a oheň a opar⁷⁷ dýmu; (20) slunce se obrátí⁷⁸ v tmu a měsíc v krev dříve než přijde veliký a slavně se projeví⁷⁹ den PÁNĚ. (21) A bude, že každý, kdokoli se bude dovolávat⁸⁰ jména⁸¹ PÁNĚ, bude zachráněn. (22) Muži israélské⁸², vyslechněte tato slova⁸³: Ježíše, Nazarea, muže od Boha vůči vám prokázaného⁸⁴ mocnými činy a zázraky a znameními, jež Bůh skrze něho uprostřed vás vykonal, jak⁸⁵ sami víte, – (23) tohoto, podle Božího

určeného rozhodnutí⁸⁶ a předchází znalosti vydaného, jste skrze ruku bezzákonných přibitím na kříž odpravili⁸⁶, (24) Bůh mu však⁸⁷ dal opět vstát⁸⁸, zrušiv⁸⁹ bolesti⁹⁰ smrti, ježto⁹¹ jemu nebylo možno být pod její mocí⁹¹. (25) David přece vzhledem k němu⁹² praví⁹³: Ustavičně jsem dopředu hleděl na⁹⁴ PÁNA přede mnou, protože je po mé pravici⁹⁵, abych nebyl zviklán⁹⁶. (26) Pro tuto příčinu se rozveselilo⁹⁷ mé srdce a můj jazyk zajásal, nadto pak i mé maso bude přebývat⁹⁸ v⁹⁹ naději, (27) protože¹⁰⁰ mou duši nezanecháš¹⁰¹ v¹⁰² hádu¹⁰³, aniž dáš svému milosrdnému¹⁰⁴ uvidět zkázu¹⁰⁵; (28) v známost jsi mi uvedl cesty života, naplníš mě veselím při tvé tváři¹⁰⁶. (29) Bratři³³, budiž dovoleno k vám¹⁰⁷ s otevřeností¹⁰⁸ promluvit o prarotci Davidovi, že i skončil i byl pohřben a jeho pomník¹⁰⁹ je až do tohoto dne mezi námi. (30) Jsa tedy prorokem¹¹⁰ a věda, že se mu Bůh přísahou zavázal¹¹¹ na jeho¹¹² trůn posadit někoho z plodu jeho beder¹¹³, (31) promluvil, vida dopředu¹¹⁴, o opětovném vstání KRISTOVĚ, že ani nebyl zanechán¹¹⁴ v¹¹⁴ hádu¹¹⁴ ani jeho maso neuvidělo zkázu¹¹⁴. (32) Tomuto Ježíšovi dal Bůh opět vstát⁸⁸ a svědky toho jsme my všichni; (33) byv tedy vyvýšen¹¹⁵ Boží pravici a přijav¹¹⁶ od Otce prýslib¹¹⁶ Svatého Ducha, vylil toto, co vy vidíte a slyšíte. (34) David přece do nebes nevystoupil, sám však praví¹¹⁷: PÁN mému Pánu řekl: Sed' po mé pravici¹¹⁸, (35) než tvé nepřátele položím za podnoží tvých nohou. (36) Necht' tedy všechen dům Israéluv spolehlivě ví, že jeho, toho Ježíše, jehož vy jste ukřižovali, Bůh učinil i Pánem i Kristem.

(37) A uslyševše to, byli v srdci hluboce zasaženi¹¹⁹ a řekli k Petrovi a ostatním apoštolům: Co máme vykonat, bratři³³? (38) A Petr k nim děl: Dejte se na pokání a každý z vás buď pokřtěn¹²⁰ ve¹²¹ jménu Ježíše Krista k odpuštění hříchů, a dostanete¹¹⁶ dar Svatého Ducha; (39) vždyť ten prýslib je pro vás a pro vaše děti a pro všechny¹²², kteří jsou daleko¹²³, kolikkoli si jich PÁN, náš Bůh, přivolá. (40) I mnoha jinými slovy naléhavě svědčil¹²⁴ a vybízel¹²⁵ je, říkaje: Dejte se vysvobodit¹²⁶ od tohoto pokřiveného¹²⁷ pokolení¹²⁸. (41) Nuže tedy

ti, kteří jeho slovo bezvýhradně přijali¹²⁹, byli pokřtěni¹²⁰ a v onen den bylo přidáno asi tři tisíce duší.

(42)I setrvali¹³⁰ v nauce apoštolů a jejich¹³¹ společenství, lámání chleba a modlitbách; (43)na každou duši pak přišla¹³² bázeň a skrze apoštolý se dělo mnoho zázraků a znamení. (44)A všichni ti, kdo věřili, byli pohromadě¹³³ a veškeré¹³⁴ věci měli společné; (45)a jmění¹³⁴ a prostředky k obživě¹³⁵ prodávali¹³⁶ a rozdělovali je¹³⁷ všem podle toho, jak¹³⁸ kdo měl kdy zapotřebí. (46)A denně, jednak jednomyslně setrávající¹³⁰ v CHRÁMU, jednak doma¹³⁹ lámající chléb, se s jásotem a prostotou¹⁴⁰ srdce dělili o stravu¹⁴¹, chválíce Boha a majíce přízeň u všeho¹⁴² lidu¹⁴³. (47)*Pán pak ty, kdo měli být ušetřeni¹⁴⁴, denně přidával [ke shromáždění].

3 I vystupovali¹⁴⁵ Petr a Jan v hodinu modlitby, totiž devátou, spolu³² do CHRÁMU¹⁴⁶. (2)A byl tam nesen jakýsi muž, od¹⁴⁷ útrobu¹⁴⁷ své matky trvale¹⁴⁸ chromý, jehož denně posazovali¹⁴⁹ k těm dveřím CHRÁMU, jimž se říká Krásné, by si od těch, kteří se dovnitř CHRÁMU ubírali¹⁵⁰, vyprošoval almužnu. (3)Ten, vida Petra a Jana, jak hodlají vcházet do CHRÁMU, žádal, by almužnu dostal; (4)a Petr, upřev na něho¹⁵¹ s Janem zrak¹⁵², řekl: Pohleď na nás¹⁵¹. (5)On pak na ně soustředil pozornost¹⁵³, očekáváje, že od nich něco dostane; (6)Petr však řekl: Stříbra a zlata nevlastním¹⁵⁴, co však mám, to ti dávám: Ve jménu Ježíše Krista, Nazarea, se zvedni a choď. (7)A popadnuv¹⁵⁵ ho za¹⁵⁶ pravou ruku, zvedl ho a jeho chodidla i kotníky byly okamžitě utuženy¹⁵⁷, (8)i postavil se výskokem a chodil, a do CHRÁMU vstoupil s nimi, chodě a skáče a chválé Boha. (9)A uviděl ho všechen lid, jak chodí a Boha chválí, (10)i poznávali¹⁵⁸ ho, že je to ten, jenž pro almužnu sedával u Krásné brány chrámu, a byli naplnění hrůzou¹⁵⁹ a úžasem¹⁶⁰ nad¹⁶¹ tím, co se mu přihodilo. (11)A zatímco se on přidržoval Petra a Jana, sběhl se u sloupové síně¹⁶², jež se nazývá Šalomounova, všechen lid k nim, i byli ustrnulí údivem¹⁶³.

(12)Petr pak, vida to, k lidu odpovéděl: Muži israelských¹⁶⁴, co jste nad¹⁶¹ tímto udiveni¹⁶⁴? Anebo co upíráte zraky¹⁵² k nám¹⁶⁵,

jako bychom my svou vlastní mocí nebo pobožností byli způsobili¹⁶⁶, by tento chozil? (13)Bůh Abrahamův a Isákův a Jakóbův, Bůh našich otců, oslavil svého sluhu Ježíše, jehož jste vy ovšem vydali a zřekli jste se¹⁶⁷ ho do tváře Pilátovy¹⁶⁸, když¹⁶⁹ onen usoudil, že by se měl propustit¹⁷⁰ – (14)vy však jste se svatého a spravedlivého zřekli¹⁶⁷ a vyposili jste si, by vám bylo po vůli učiněno mužem¹⁷¹, jenž byl vrah, (15)původce¹⁷² života pak jste zabili, Bůh ho však¹⁷³ vzkřísil zprostřed mrtvých a svědky toho jsme my; (16)a ve víře¹⁷⁴ v jeho jméno¹⁷⁵ utužilo jeho jméno tohoto, jehož spatřujete a znáte, a víra, jež je skrze něho, mu v přítomnosti vás všech dala toto plné zdraví. (17)A nyní, bratři: Víím, že jste to spáchali¹⁷⁶ z¹⁷⁷ neznalosti, právě tak jako i vaši vládcové, (18)Bůh však takto splnil, co byl předem zvěstoval ústy všech proroků, že jeho KRISTUS bude trpět¹⁷⁸. (19)Dejte se tedy na pokání a obraťte se k němu za účelem vymazání vašich hříchů¹⁷⁹, aby potom¹⁸⁰ od tváře PÁNĚ přišly doby osvětlení¹⁸¹ (20)a aby vyslal Ježíše Krista, pro vás¹⁸² předem ustanoveného¹⁸³; (21)toho ovšem až do časů znovuzřízení¹⁸⁴ všech věcí, – o nichž Bůh promlouval¹⁸⁵ ústy svých svatých proroků, kteří byli od počátku světa¹⁸⁵, – muselo¹⁸⁶ přijmout nebe. (22)Nuže, Mojžíš řekl¹⁸⁷: PÁN, váš Bůh, dá pro vás¹⁸² zprostřed vašich bratrů povstat¹⁸⁸ proroku, jako mně; jeho budete poslouchat ve všem, cokoli¹⁸⁹ k vám promluví, (23)a bude, že veškerá duše, jež¹⁹⁰ onoho proroka neuposlechne, bude zprostřed lidu vyhubena. (24)A vlastně¹⁹¹ tyto dni zvěstovali i všichni proroci od Samúela a těch, kteří po něm následovali, kolik jich promlouvalo¹⁸⁵. (25)Synové proroků a úmluvy¹⁹², – již si Bůh umluvil¹⁹³ vůči¹⁹⁴ našim otcům, právě k Abrahamovi¹⁹⁵: A v tvém semeni přijde požehnání na¹⁹⁶ všechny rodiny země, – jste vy; (26)Bůh, dav povstat¹⁸⁸ svému sluhovi, ho vyslal nejprve k vám, by vám žehnal¹⁹⁷ v odvracení¹⁹⁸ každého z vás od vašich špatností.

4 A zatímco oni mluvili k lidu, přišli na ně¹⁹⁹ kněží a důstojník CHRÁMU²⁰⁰ a saduceové; (2)bylo jim nanejvýš trapné²⁰¹, že oni vyučovali lid a v Ježíšovi

zvěstovali opětovné vstání, *vstání*²⁰² zprostředkovaných mrtvých. (3)I položili na ně ruce a do zítřka je vsadili do satlavy²⁰³; bylť již večer.

(4)Z těch však, kdo uslyšeli to slovo, mnozí uvěřili a počet mužů vzrostl [asi] na²⁰⁴ pět tisíc.

(5)A nazířtí se stalo, že byli v Jerusálemě svoláni²⁰⁵ jejich vládcové²⁰⁶ a starší a písmaři, (6)i Annas, velekněz, a Kaiafas a Jan a Alexander a kolik jich bylo z velekněžského rodu; (7)a postavivše je dopsřed, vyptávali se: V²⁰⁷ jaké moci nebo v²⁰⁷ jakém jménu jste vy to vykonali?

(8)Tu k nim Petr, byv naplněn²⁰⁸ Svatým Duchem, řekl: Vládcové²⁰⁶ lidu a starší [Israélovi], (9)jsme-li my dnes voláni k odpovídání²⁰⁹ stran dobrodiní *prokázánoho* nemocnému člověku²¹⁰, jakže²¹¹ mu²¹² bylo pomozeno²¹³, (10)budíž známo vám všem a všemu lidu Israélovu, že tento zde stojí²¹⁴ před vámi zdráv ve²⁰⁷ jménu Ježíše Krista, Nazarea, jehož vy jste ukřižovali, jehož Bůh vzkřísil zprostředkovaných mrtvých – v²⁰⁷ tomto! (11)Toto²¹⁵ je ten kámen, jenž byl znevážen od vás budovatelů, jenž se stal hlavou nároží²¹⁶, (12)a v žádném druhém pomoci²¹³²¹⁷ není, neboť ani není jiného²¹⁸ jména pod nebem, jež *by bylo* dáno mezi lidmi, v²⁰⁷ němž by nám mělo²¹⁹ být pomozeno²¹³²¹⁷.

(13)Pozorujíce však Petrovu a Janovu smělost²²⁰ a povšimnuvše si²²¹, že jsou *to* lidé nevzdělaní²²² a neučení²²³, divili se; i poznávali¹⁵⁸ je, že bývali s Ježíšem. (14)A vidouce s nimi stát toho člověka, toho uzdraveného, neměli co odpovědět²²⁴; (15)poručivše jim však odejít z rady²²⁵ ven, rokovali²²⁶ spolu²²⁷, (16)říkajíce: Co těmto lidem učiníme? Ano, že se skrze ně udalo nepochybně²²⁸ znamení, je sice všem obyvatelům Jerusálema zřejmé²²⁹ a popřít *to* nemůžeme, (17)ale aby se *to* mezi lid ještě více²³⁰ nerozneslo²³¹, pohrozme jim přísně²³², by již *k* žádnému člověku v²³³ tomto jménu nemluvili. (18)A povolavše je, nakázali [jim] vůbec se ve²³³ jménu Ježíšově neozývat, aniž vyučovat. (19)Petr s Janem²³⁴ však k nim v odpověď řekli: Posudte, zda je před Bohem spravedlivé naslouchat raději²³⁵ vám než Bohu²³⁶ – (20)my přece nemů-

žeme nemluvit o těch věcech²³⁷, jež jsme uviděli a uslyšeli. (21)Oni pak jim dále²³⁸ pohrozili, a nepřicházejíce na nic, jak by si je mohli potrestat²³⁹, je vzhledem k lidu²⁴⁰ propustili, protože pro *to*²⁴¹, co se stalo, všichni oslavovali Boha; (22)tomu člověku totiž, na němž se udalo toto znamení vyléčení, bylo více než čtyřicet let.

(23)A byvše propuštěni, přišli ke svým vlastním a podali jim zprávu²⁴² o *tom*, kolik věcí k nim veleknězi a starší řekli; (24)a oni, uslyševše *to*, pozvedli jednomyslně hlas k Bohu a řekli: Panovníče²⁴³, ty jsi ten²⁴⁴ Bůh, jenž učinil nebe i zemi i moře i vše, co v nich je, (25)jenž²⁴⁴ ústy Davida, svého sluhu, řekl²⁴⁵: Nač se národy vzpurně rozsoptily²⁴⁶ a kmeny lidí²⁴⁷ zosnovaly²⁴⁸ daremně²⁴⁹ věci? (26)Dostavili se králové země a vládcové se spolu³² sešli²⁵⁰ proti PÁNU a proti jeho Pomazanému²⁵¹ – (27)ano, vpravdě²⁵² se v tomto městě na tvého svatého sluhu Ježíše²⁵³, jehož jsi pomazal, sešli²⁵⁰ i Héródés i Pontius Pilát s národy i kmeny lidu²⁴⁷ Israélova (28)vykonat, cokoli²⁵⁴ tvá ruka a tvé rozhodnutí²⁵⁵ předurčilo, by se stalo. (29)A nyní, *Pane, pohled na jejich hrozby a dej svým nevolníkům se vši smělostí²²⁰ mluvit tvé slovo (30)za vztahování tvé ruky k léčení a *k tomu*, by se skrze jméno tvého svatého sluhu Ježíše děla znamení a zázraky.

(31)A když se oni pomodlili²⁵⁶, otrásl se *to* místo, na němž byli shromážděni²⁵⁰, i byli všichni²⁷¹ naplněni Svatým Duchem a mluvili se smělostí²²⁰ Boží slovo.

(32)A *to* množství těch, kdo uvěřili, mělo jedno srdce a duši²⁵⁷ a ani jeden neříkal, že něco z toho, co mu náleží, je jeho vlastní, nýbrž měli²⁵⁸ veškeré²⁵⁹ věci společné. (33)A apoštolové velikou mocí podávali²⁶⁰ svědectví o opětovném²⁶¹ vstání Pána Ježíše, i byla na nich všech veliká milost, (34)neboť mezi nimi ani nikdo nebyl²⁶² v nedostatku; kteříkoli totiž byli²⁵⁴²⁶² vlastníky pozemků nebo domů, prodávali²⁶³ je a ceny těch prodávaných²⁶⁴ věcí přinášeli (35) a kladli k nohám apoštolů; každému se pak rozdávalo podle *toho*, jak²⁶⁵ kdo měl kdy zapotřebí.

(36)A Josef, jemuž od apoštolů bylo přezdíváno Barnabas (*to* je v překladu²⁶⁶

Syn útěchy²⁶⁷), Leviovec, rodem Kypřan, (37)prodal²⁶³ pole, jež mu náleželo²⁶⁸, a peníze²⁶⁹ přinesl a položil k nohám apoštolů.

5 Jakýsi muž však, jménem Ananias, se Sappírou, svou ženou, prodal²⁶³ jmění²⁷⁰ (2)a z²⁷¹ jeho ceny si kradmo ubral²⁷² a o tom s ním věděla [jeho] žena; i přinesl a k nohám apoštolů položil jakousi část. (3)Petr však řekl: Ananio, proč tvé srdce naplnil Satan, by ses pokusil obelhat Svatého Ducha²⁷³ a kradmo si ubral²⁷² z²⁷¹ ceny toho pozemku? (4)Když zůstával²⁷⁴ z²⁷⁵, nezůstával tobě, a i když byl²⁷⁵ prodán²⁷⁶, nebyl²⁷⁷ v pravomoci tvé²⁷⁸? Co²⁷⁹ to, že sis tuto věc²⁸⁰ ve svém srdci umínil²⁸¹? Zalhal jsi ne lidem, nýbrž Bohu. (5)A Ananias, slyše tato slova, padl a vypustil duši, a na všechny, kdo [toto] slyšeli, přišla²⁸² veliká bázeň. (6)I vstali mladší muži, zabalili²⁸³ ho, vynesli a pohřbili.

(7)A po odstupu²⁸⁴ asi tří hodin se stalo, že²⁸⁵ vstoupila jeho žena, nevědouc, co se stalo, (8)a Petr jí odpověděl: Řekni mi, zda jste ten pozemek dali²⁸⁶ za tolik? A ona řekla: Ano, za tolik. (9)A Petr k ní řekl: Co²⁷⁹ to, že mezi vámi bylo dohodnuto pokoušet²⁸⁷ Ducha PÁNĚ? Hle, nohy těch, kteří pohřbili tvého muže, jsou u dveří, i vynesou tě. (10)I padla okamžitě k jeho nohám a vypustila duši, a když ti mladíci vstoupili, našli ji mrtvou²⁸⁸; i vynesli ji a pohřbili vedle jejího muže.

(11)I přišla²⁸² na celé shromáždění i na všechny, kteří o těchto věcech slyšeli, veliká bázeň; (12)a skrze ruce apoštolů se mezi lidem dělo mnoho znamení a zázraků (a všichni bývali jednomyslně v sloupové síni²⁸⁹ Šalomounově, (13)z ostatních se pak nikdo neodvažoval k nim připojovat²⁹⁰, lid však je vyvyšoval²⁹⁰ (14)a Pánu bylo přidáváno více věřících než kdy jindy²⁹¹, zástupy²⁹² mužů i žen), (15)takže po ulicích vynášeli a na ložích a nosítkách²⁹³ pokládali nemocné, aby, až Petr půjde, některého²⁹⁴ z nich byt i jen zastínil jeho stín. (16)A do Jerúsáléma se scházel i zástup²⁹² z měst kolkolem a nosili nemocné a obtěžované²⁹⁵ od nečistých duchů; ti byli vesměs²⁹⁶ uzdravováni.

(17)I povstal velekněz a všichni ti s ním, – to byla strana²⁹⁷ saduceů, – a byli naplněni²⁹⁸ nevrážeností²⁹⁹; (18) i položili na apoštoly ruce a vsadili je do obecní šatlavy³⁰⁰. (19)Za noci však dveře³⁰¹ toho vězení otevřel anděl PÁNĚ, i vyvedl je a řekl: (20)Ubírejte se, i postavte se a v CHRÁMĚ k lidu mluve všechna slova³⁰² tohoto života. (21)A uslyševše to, vstoupili okolo svítání do CHRÁMU a vyučovali. A když se dostavil velekněz a ti s ním, svolali radu³⁰³ a všechen kmetský sbor Izraělových synů a poslali do věznic, by oni byli přivedeni; (22) a když se tam zřízeníci dostavili, nenašli je ve vězení, i vrátili se zase a podali zprávu³⁰³, (23)říkající: Shledali jsme věznicí se vši bezpečností³⁰⁴ zamknutou a hlídače stojící u dveří³⁰¹, otevřevše však, nenašli jsme uvnitř nikoho. (24)A jak uslyšeli tato slova, byli i kněz³⁰⁵ i důstojník CHRÁMU³⁰⁶ i velekněží vzhledem k nim plni rozpaků³⁰⁶, co z toho asi povstane. (25)I přišel³⁰⁷ kdosi a podal jim zprávu³⁰³: Hle, ti muži, jež jste vsadili do vězení, jsou v CHRÁMĚ, stojíce a vyučující³⁰⁸ lid. (26)Tu důstojník³⁰⁶ s těmi zřízeníci odešel a přivedl je, ne násilím, neboť se báli lidu, by nebyli ukamenováni; (27) a když je přivedli, postavili je v radě³⁰³ a velekněz se jich otázel³⁰⁹, (28)pravě: Přísně³¹⁰ jsme vám nakázali v²³³ tomto jménu nevyučovat, a hle, naplnili jste svou naukou Jerúsalem a zamýšlíte krev tohoto člověka uvalit na nás. (29)Petr však a apoštolové v odpověď řekli: Poslušnost nutno prokazovat radě²³⁵ Bohu než lidem. (30)Bůh našich otců vzkřísil Ježíše, jehož vy jste pověšením na dřevo utratili³¹¹ – (31)toho Bůh jako vůdce¹⁷² a zachránce³¹² svou pravici vyvyšil¹¹⁵, by Izraělovi dal pokání a odpuštění hříchů, (32)a [jeho] svědky stran těchto věcí³¹³ jsme my a také Svatý Duch, jehož Bůh dal těm, kdo mu prokazují poslušnost³¹⁴. (33)Oni však, uslyševše to, byli sžíráni zlostí³¹⁵ a uvažovali o³¹⁶ jejich odpravení³¹⁷. (34)V radě³⁰³ však kdosi povstal, farizej jménem Gamaliél, učitel zákona ctěný vším lidem, a poručil ty lidi nakrátko vystrčit³¹⁸ ven; (35) i řekl k nim: Muži izraělští, dávejte při těchto lidech sami na sebe pozor³¹⁹, co hodláte podnikat³²⁰. (36)Před těmito dny přece

povstal Theudas, říkáje sám o sobě, že kýmsi je, a připojili se³²¹ k němu muži v počtu asi čtyř set³²², a ten byl odpraven³¹⁷ a všichni, kolik jich ho poslouchalo³²³, byli rozprášeni³²⁴ a přišli vniveč. (37) Po něm³²⁵ ve dnech soupisu povstal Júdas, Galilejec, a stáhl³²⁶ za sebou [značně mnoho] lid[u]; zahynul i onen³²⁷, a všichni, kolik jich ho poslouchalo³²³, byli rozehnáni³²⁸. (38) A nyní vám pravím: Odstupte od těchto lidí a nechejte je, protože je-li *snad*³²⁹ tento záměr³³⁰ nebo tato činnost³³¹ *původem* z³³² lidí, zhroutí se³³³, (39) pakli však je *původem* z³³² Boha, nebudete je³³⁴ moci potřít³³³ – aby snad³³⁵ ještě³³⁶ nebylo shledáno, že se přete³³⁷ s Bohem. (40) I dali si od něho říci³²³, a přivolavše si apoštoly, zbili je a nakázali jim nemluvit ve³³³ jménu Ježíšově, i propustili je. (41) Tak se tedy oni ubírali z³³⁸ rady³⁰³, radující se, že byli uznáni³³⁹ za hodny zneuctění pro to jméno. (42) A každý den v CHRÁMĚ i po domech bez přestání vyučovali a hlásali³⁴⁰, blahou zvěst, že Ježíš je KRISTUS.

6 V těchto dnech však, když učedníků přibývalo, došlo k reptání helénistů proti Hebreům³⁴¹, protože jejich vdovy byly³⁴² při každodenní obsluze³⁴³ přehlíženy. (2) I přivolalo si těch dvanáct zástup²⁹² učedníků a řekli: Není vhodné³⁴⁴, bychom my opustili Boží slovo a obsluhovali³⁴³ stoly; (3) poohlédněte se tedy, bratři, po sedmi mužích dobré pověsti³⁴⁵ zprostřed vás, plných [Svatého] Ducha a moudrosti, jež k této úloze³⁴⁶ ustanovíme, (4) a my se budeme nadále věnovat³⁴⁷ modlitbě a obsluze³⁴³ slovem³⁴⁸. (5) A ta řeč přišla všemu zástupu^{292 349} vhod³⁵⁰; i vyvolili si Štěpána, muže plného víry a Svatého Ducha, a Filipa a Prochora a Nikanora a Timóna a Parmenu a Mikuláše, přistouplilce³⁵¹ z Antiochie³⁵²; (6) ty postavili před apoštoly a oni na ně, pomodlivše se, položili ruce. (7) A Boží slovo se rozmáhalo a počet učedníků v Jerúsalémě nesmírně vzrůstal; víry poslušným se stával³⁵³ i početný zástup kněží.

(8) A Štěpán, *jsa* pln milosti a moci, konal mezi lidem zázraky a veliká³⁵⁴ znamení.

(9) I povstali někteří z těch ze synagogy, jíž se říká *synagoga* Propuštěnců³⁵⁵ a³⁵⁶ Kyréňanů³⁵⁷ a Alexandrijců a těch z⁵⁷ Kilikie a Asie³⁵⁸, a se Štěpánem se přeli³⁵⁹, (10) i nebyli schopni odolat³²⁴ moudrosti a Duchu, jimž³⁶⁰ mluvil. (11) Tu podplátili³⁶¹ muže, kteří říkali: Zaslechli jsme ho mluvit rouhavá slova³⁰² o³⁶² Mojžíšovi a Bohu. (12) I pobouřili³⁶³ lid a starší a písmaře a přepadli *ho*, násilím se ho zmocnili³⁶⁴ a zavedli *ho* do rady²²⁵; (13) postavili i živé svědky, kteří říkali: Tento člověk nepřestává mluvit slova³⁰² proti svatému místu a zákonu, (14) vždyť jsme ho zaslechli říkat: Tento Ježíš, Nazarej, toto místo vyvrátí a změní obyčeje, jimž nás naučil³⁶⁵ Mojžíš. (15) A když všichni⁷¹, kdo v radě²²⁵ seděli, na něho upřeli zrak¹⁵², uviděli, že jeho tvář je jako tvář anděla.

7 A velekněz řekl: Nuže, mají se ty věci takto? (2) On pak děl: Bratři³³ a otcové, poslyšte: Našemu otci Abrahamovi, když byl v Mezopotámii, dříve než se usídlil v Charranu, se ukázal Bůh slávy (3) a řekl k němu³⁶⁶: Vyjdi ze své země a ze svého příbuzenstva a pojď³⁶⁷ do té země, kterou³⁶⁸ ti ukáži. (4) Tu ze země Chaldeů vyšel a usídlil se v Charranu, a odtamtud ho poté, co jeho otec umřel, přestěhoval do země této, v níž nyní bydlíte vy. (5) I nedal mu v ní dědictví, ani kam by nohu postavil³⁶⁹, a přislíbil jí dát v držbu jemu a jeho semení po něm; přitom on dítě neměl. (6) A Bůh promluvil takto³⁷⁰: Jeho símě bude návštěvníkem³⁷¹ v cizí³⁷¹ zemi, i zotročí je a čtyři sta let s *ním* budou zle nakládat; (7) a ten národ, jemuž budou otročit, budu soudit já, řekl Bůh, a po těchto věcech vyjdou a na tomto místě mi budou konat svatou službu³⁷¹. (8) I dal mu úmluvu³⁷¹ stran obřízky; a tak zplodil Isáka a osmého dne ho obřezal, a Isák Jakóba a Jakób dvanáct praotců. (9) A praotcové, nevrážíce³⁷² na Josefa, *ho* odprodali²⁸⁶ do Egypta; a Bůh byl s *ním* (10) a vytrhl si³⁷³ ho ze všech jeho tísní³⁷⁴ a dal mu přízeň³⁷⁵ a moudrost v očích faraona, krále³⁷⁶ Egypta, a *ten* ho ustanovil nejvyšším pánem³⁷⁷ nad Egyptem a celým svým domem. (11) Na celou egyptskou zemi³⁷⁸ i Kanaan však přišel hlad a veliká tíseň³⁷⁴ a naši otcové

nenacházeli potravin³⁷⁹. (12)Jakób však, uslyšev, že v Egyptě obilí je, ponejprv vypravil³⁸⁰ naše otce, (13)a podruhé se dal Josef svým bratrům poznat a Josefův rod vyšel před faraonem najevo³⁸¹. (14)Josef si pak svého otce a všechno [své] příbuzenstvo v počtu sedmdesáti pěti³⁸² duší³⁸³ dal přivolat³⁸⁴ k sobě³⁸⁵; (15)i sestoupil Jakób do Egypta a skončil on i naši otcové, (16)a byli přeneseni³⁸⁶ do Sychemu a uloženi v hrobce, již si zakoupil Abraham za cenu stříbra³⁸⁷ od synů Emmóra, otce Sychemova. (17)Tak³⁸⁸ však, jak se blížil čas příslibu³⁸⁹, jímž se Bůh zavázal³⁹⁰ Abrahamovi, vzrůstal³⁹¹ se a množil³⁹¹ lid v Egyptě (18)dotud, než nad Egyptem povstal jiný³⁹² král, jenž Josefa neznal. (19)Ten, vychytrale zakročiv³⁹³ proti našemu rodu, nakládal³⁹¹ s otci zle, dávaje jejich novorozenata³⁹⁴ vysazovat³⁹⁵, aby³⁹⁶ nezůstávala naživu. (20)V té době se zrodil³⁹⁷ Mojžíš a byl neobyčejně spanilý³⁹⁸; ten byl *po*³⁹⁹ tři měsíce odchovávan³⁹¹⁴⁰⁰ v otcově domě, (21)a když byl vysazen³⁹⁵, ujala se ho faraonova dcera a odchovála⁴⁰⁰ si ho za syna pro sebe⁴⁰¹. (22)I byl Mojžíš vycvičen⁴⁰² ve vši moudrosti Egyptanů a byl mocný v svých slovech i činech. (23)A jak se mu naplňoval čas čtyřiceti let⁴⁰³, vystoupilo⁴⁰⁴ na jeho srdce, by se podíval na⁴⁰⁵ své bratry, Israélovy syny, (24)a vida kteréhosi, jemuž se⁴⁰⁶ dělo příkoří⁴⁰⁷, zastal se⁴⁰⁸ *ho*, i skolil⁴⁰⁹ toho Egyptana a *tak* za toho, jenž byl utlačován, vykonal pomstu; (25)to se domníval, že jeho bratři chápou, že jim Bůh skrze jeho ruku dává⁴¹⁰ vysvobození⁴¹¹, oni však nepochopili. (26)A den nato se jim ukázal, jak se hašteřil⁴¹², i nabádal⁴¹³ je k pokoji a řekl: [Vy] jste bratři⁴¹⁴, nač si navzájem činíte příkoří⁴⁰⁷? (27)Ten však, jenž blízkému⁴¹⁵ příkoří činil⁴⁰⁷, *ho od* sebe odstrčil a řekl: Kdo tě nad námi ustanovil vládcem a sudím? (28)Což mě ty chceš tak odpravit³⁷, jako⁴¹⁶ jsi včera odpravil³⁷ toho Egyptana? (29)A na tu řeč Mojžíš prchl a stal se návštěvníkem³⁷¹ v zemi Madiamu, kde zplodil dva syny. (30)A když bylo vyplněno čtyřicet let, ukázal se mu v pustině u hory Sinaje anděl v plameni ohně ostružiníku⁴¹⁷. (31)A Mojžíš, uzřev *to*, se tomuto vidění⁴¹⁸ podívil, a když

přistupoval, *by to* prozkoumal⁴¹⁹, zazněl⁴²⁰ hlas PÁNĚ⁴²¹: (32)Já *jsem* Bůh tvých otců, Bůh Abrahamův a Isákův a Jakobův. A Mojžíš se rozechvěl⁴²² a neodvažoval se prozkoumat⁴¹⁹ *to*. (33)A PÁN mu řekl: Uvolni opánek svých nohou, neboť místo, na němž stojíš, je svatá země. (34)Zřetelně⁴²³ jsem uviděl zlé nakládání s mým lidem⁴²⁴, jenž je v Egyptě, a uslyšel jejich vzdychání⁴²⁵, i sestoupil jsem, bych si je vytrhl³⁷³. A nyní pojď³⁶⁷, vyšlu tě do Egypta – (35)tohoto Mojžíše, jehož odmítli⁴²⁶, když řekli: Kdo tě ustanovil vládcem a sudím, toho Bůh *jako* vládce a osvoboditele⁴²⁷ vyslal s rukou anděla, jenž se mu ukázal v tom ostružiníku⁴¹⁷. (36)Ten je vyvedl a konal zázraky a znamení v egyptské zemi⁴²⁸ a v Rudém moři a *po*⁴²⁹ čtyřicet let v pustině. (37)Toto²¹⁵ je ten Mojžíš, jenž Israélovým synům řekl¹⁸⁷: Bůh dá pro vás¹⁸² zprostřed vašich bratrů povstat¹⁸⁸ proroku, jako mně [, jeho budete poslouchat]; (38)toto²¹⁵ je ten, jenž byl⁴³⁰ ve shromáždění v pustině s andělem, jenž *k* němu mluvil na hoře Sinaji, a s našimi otci; jenž přijal živá sdělení⁴³¹, by nám *je* dal; (39)jehož se naši otcové nechtěli⁴³² stát poslušnými, nýbrž *ho od* sebe odstrčili a v svých srdcích se vrátili⁴³³ do Egypta, (40)když Árónovi řekli⁴³⁴: Zhotov nám bohy, kteří se budou ubírat před námi, neboť tento Mojžíš, jenž nás vyvedl z egyptské země⁴²⁸ – nevíme, co se mu stalo. (41)A v oněch dnech zhotovili tele a té modle vyvedli⁴⁰⁴³⁵ oběti a veselili se⁴³⁶ ve výtvorech⁴³⁷ svých rukou. (42)Bůh se však odvrátil⁴³⁸ a dopustil, by oni⁴³⁹ uctívali⁴⁴⁰ vojska nebe podle *toho*, jak je psáno v knize proroků⁴⁴¹: Což jste mi v pustině *po*⁴⁴² čtyřicet let přinášeli žertvy⁴⁴³ a oběti, dome Israélův? (43)Ba⁴⁴⁴ – vyzvedli⁴⁴⁵ jste stan⁴⁴⁶ Molochův a hvězdu [vašeho] boha Remfana, podobizny, jež jste zhotovili, byste se jim klaněli; i přestěhuji vás dále než do Babylóna⁴⁴⁷. (44)Naši otcové měli v pustině stan⁴⁴⁶ svědectví podle *toho*, jak si jej ten, jenž mluvil *k* Mojžíšovi, rozkázal zhotovit podle vzoru⁴⁴⁸, jež uviděl; (45)ten naši otcové také převzali⁴⁴⁹ a s Josuou⁴⁵⁰ při zabírání⁴⁵¹ země národů, jež Bůh od tváře našich otců vypudil⁴⁵², *tam* vnesli⁴⁵³ až⁴⁵⁴ do dní Davida. (46)Ten

před Bohem došel přízně⁴⁵⁵ a vyprosil⁴⁵⁶ si, by směl Bohu Jakobovu opatřit⁴⁵⁷ stánek^{446 458}; (47) dům mu však zbudoval Šalomoun. (48) Ale Nejvyšší⁴⁵⁹ ve věcech rukama zhotovených nebydlí, podle *toho*, jak praví prorok⁴⁶⁰: (49) Nebe je mi trůnem a země podnoží mých nohou – jaký mi zbudujete dům, praví PÁN, anebo které je místo mého odpočinku? (50) Nevytvořila všechny tyto věci má ruka? (51) Tvrdošíjní a v srdci i uších neobřezaní, vy stále vzdorujete⁴⁶¹ Svatému Duchu, jak vaši otcové, *tak i vy*. (52) Kterého z proroků vaši otcové nepronásledovali⁴⁵⁶? A pobili ty, kteří předem přinášeli zvěst⁴⁶² o příchodu Spravedlivého, jehož jste se vy nyní stali zrádci a vrahy – (53) vy, kteří¹⁹⁰ jste na nařízení⁷⁵ andělů dostali zákon a nezachovali jej.

(54) I byli, slyšíc tyto věci, in svých srdcích sžíráni zlostí⁴⁶³ a cenili⁴⁶⁴ na něho⁴⁶⁵ zuby. (55) Jsa⁴⁶⁶ však pln Svatého Ducha, upřel zrak⁴⁶⁷ do nebe a uviděl Boží slávu a Ježíše stojícího po Boží pravici¹⁷⁸; (56) i řekl: Hle, spatřuji⁴⁶⁸ nebesa otevřená a Syna člověka po Boží pravici¹⁷⁸ stojícího. (57) I vykřikli⁴⁶⁹ silným hlasem a sevřeli⁴⁷⁰ své uši a jednomyslně se na něho⁴⁶⁵ vrhli⁴⁷¹; (58) i vystrčili *ho* z města ven a kamenovali. A svědkové⁴⁷² si své šatstvo odložili k nohám mladého muže zvaného Saul, (59) a kamenovali Štěpána, jak se modlil⁴⁷³ a říkal: Pane Ježíši, přijmi mého ducha. (60) A pokleknuv zvolal silným hlasem: Pane, nepřičítej⁴⁷⁴ jim tento hřích. A pověděl toto,

8 zesnul; (1) a Saul jeho odpravení⁴⁷⁵ schvaloval.

I dolehl⁴⁷⁶ v onen den na⁴⁷⁷ shromáždění, jež *bylo* v Jerúsalemě, veliké pronásledování a všichni kromě apoštolů byli rozptýleni⁴⁷⁸ po krajích Júdska a Samarie. (2) A Štěpána nábožní⁵⁶ muži pochovali⁴⁷⁹ a dali se nad ním do velikého⁴⁸⁰ bědování. (3) Saul však řádl *proti*⁴⁸¹ shromáždění, vnikal do jednoho domu po druhém a muže i ženy odvlékal a odevzdával do vězení.

(4) Nuže tedy ti, kteří byli rozptýleni⁴⁷⁸, prošli *krajinami*⁴⁸² a v blahé zvěsti hlásali slovo. (5) A Filip sešel do *jednoho* samarského města⁴⁸³ a kázal jim KRISTA;

(6) a davy těm věcem, jež Filip říkal⁴⁸⁴, jednomyslně věnovaly pozornost, když *ho* slyšeli a viděli⁴⁸⁵ znamení⁷⁵, jež konal. (7) Z mnohých totiž, kteří měli nečisté duchy, *oni* vycházeli, silným hlasem volající, a bylo uzdraveno mnoho ochrnutím postižených a chromých. (8) I nastala v onom městě veliká⁴⁸⁷ radost.

(9) V tom městě však od dřívějšíka přebýval⁴⁸⁶ jakýsi muž jménem Šimon, jenž provozoval kouzla⁴⁸⁸ a všechen národ Samarie uváděl v úžas⁴⁸⁹, říkáje sám o sobě, že je kýmisi velikým. (10) Tomu všichni, od malého po velikého, věnovali pozornost a říkali: Toto²¹⁵ je ta Boží moc, jež se nazývá veliká; (11) a pozornost mu věnovali proto, že je za značně dlouhý čas byl uvedl v úžas⁴⁸⁹ svými kouzly⁴⁸⁸. (12) Když však uvěřili Filipovi, jak hlásal blahou zvěst o Božím království a jménu Ježíše Krista, byli křtěni⁴⁹⁰, muži i ženy; (13) i uvěřil i sám Šimon, a byv pokřtěn⁴⁹⁰, setrval při Filipovi a žasl⁴⁸⁹, pozoruje znamení⁷⁵ i veliké mocné činy, jež se děly. (14) A když apoštolové, kteří *byli* v Jerúsalemě, uslyšeli, že Samarie přijala Boží slovo, vyslali k nim Petra a Jana, (15) a ti⁴⁹¹ sestoupili a za⁴⁹² ně se modlili⁴⁹³ tak, aby⁴⁹⁴ dostali⁴⁹⁵ Svatého Ducha, (16) neboť na nikoho z nich ještě nebyl padl⁴⁹⁶, nýbrž zůstávali⁴⁹⁷ jen jako pokřtěni ve⁴⁹⁸ jméno Pána Ježíše. (17) Tu na ně pokládali ruce, i dostávali⁴⁹⁵ Svatého Ducha. (18) Když však Šimon uviděl, že se [Svatý] Duch dává pokládáním rukou apoštolů, nabídl⁴⁹⁹ jim peníze⁵⁰⁰, (19) říkáje: Dejte i mně tuto pravomoc, aby Svatého Ducha dostával⁴⁹⁵, na kohokoli bych položil ruce. (20) Petr však k němu řekl: Tvé stříbro⁵⁰¹ nechť s tebou jde do záhuby, protože jsi pojal domněnku, že Boží dar možno získat⁵⁰² za peníze⁵⁰⁰. (21) V této věci nemáš účast⁵⁰³ ani podílu⁵⁰⁴, neboť tvé srdce není před Bohem upřímné⁵⁰⁵; (22) dej se tedy z⁵⁷ této své špatnosti na pokání a pros⁵⁰⁶ Pána, bude-li ti vůbec⁵⁰⁷ ten nápad⁵⁰⁸ tvého srdce odpuštěn, (23) neboť vidím, že jsi v žluči⁵⁰⁹ hořkosti a svazku⁵¹⁰ nespravedlivosti⁵¹¹. (24) A Šimon v odpověď řekl: Proste⁵⁰⁶ vy u Pána⁵¹² za mne⁵¹³ tak, aby⁴⁹⁴ na mne nepřišlo⁵¹⁴ nic z těch věcí, jež jste řekli.

(25)Nuže oni se tedy, dosvědčivše⁵¹⁴ a promluvivše slovo *Páně, vraceli zpět do Jerúsaléma, hlásající blahou zvěst mnoha vším Samařanů.

(26)K Filipovi však promluvil anděl PÁNĚ, pravě: Vstaň a ubírej se k jihu⁵¹⁵ na tu cestu, jež od Jerúsaléma sestupuje ke Gaze⁵¹⁶; ta⁵¹⁷ je pustá. (27)I vstal a odebral se, a hle, *jeden* Éthiop^{518 519}, komorník⁵²⁰ mající moc u⁵²¹ kandaky⁵²², královny Éthiopů⁵¹⁹, jenž byl nade vším jejím korunním pokladem, jenž se byl přišel do Jerúsaléma klanět⁵²³, (28)se vracel zpět a seděl na svém voze a četl proroka Isaiáše. (29)A Duch Filipovi řekl: Přístup a připoj se⁵²⁴ k tomuto vozu. (30)A Filip přiběhl a zaslechl ho, jak čte proroka Isaiáše; i řekl: Zdalipak aspoň víš⁵²⁵, co čteš? (31)A on řekl: Jakkap bych mohl, leč by mě *do toho* někdo uvedl⁵²⁶? A pobídl⁵²⁷ Filipa, by vystoupil⁵²⁸ a usedl s ním. (32)A ten oddíl⁵²⁹ Písma, jež četl, byl tento⁵³⁰: Byl odveden na zabítí⁵³¹ jako ovce; a tak neotvírá svá ústa, jako beránek⁵³² je bezhlavý v přítomnosti toho, kdo ho stříhá. (33)V jeho ponížení bylo jeho právo⁵³⁴ odstraněno⁵³³, i kdo vylicí jeho pokolení⁵²⁸? Vždyť se jeho život odstraňuje⁵³³ ze země. (34)A ten komorník⁵²⁰ Filipovi v odpověď řekl: Prosim tě, o kom prorok toto říká? Sám o sobě či o někom jiném³⁹²? (35)A Filip mu, otevřev svá ústa a počav od tohoto Písma, oznámil blahou zvěst o Ježíšovi. (36)A jak se cestou ubírali, přišli k jakési vodě, a komorník⁵²⁰ děl: Hle, voda; co mi brání, bych byl pokřtěn?⁵³⁵ (38)I poručil, by se vůz zastavil, a oba do té vody sestoupili, i Filip i komorník⁵²⁰, a pokřtil ho. (39)A když z té vody vystoupili⁵²⁸, uchvátil Filipa Duch *Páně a komorník⁵²⁰ ho již neuvěděl, neboť se radostně ubíral svou cestou. (40)A Filip se našel v Azótu, a procházejce hlásal všem městům blahou zvěst, až přišel do Césareje.

9 Saul však stále proti⁵³⁶ učedníkům Páně soutil vyhrožováním a vražděním⁵³⁷; i přišel k veleknězi a (2)vyprosil si od něho listy k synagogám do Damašku tak, aby⁴⁹⁴, zjistí⁵³⁸ li některé, kdo jsou té Cesty⁵³⁹, i muže i ženy, je mohl svázané přivést⁵⁴⁰ do Jerúsaléma. (3)Když se však

ubíral, stalo se, že se blížil k Damašku, i blýsklo⁵⁴¹ vůkol něho⁵⁴² znenadání světlo z nebe, (4)a padnuv na zem, uslyšel hlas, jak mu praví: Saúle, Saúle, co mě pronásleduješ? (5)I řekl: Kdo jsi, Pane? A on [řekl]: Já jsem Ježíš, jehož ty pronásleduješ;⁵⁴³ (6)ale vstaň a vejdi do města a bude ti řečeno, co máš činit. (7)Ti muži však, kteří s ním cestovali, stáli oněmělí, slyšíc sice zvuk⁵⁴⁴, nespátřující však nikoho. (8)A Saul se se země zvedl, a když se jeho oči otevřely, nikoho neviděl; i vedli ho za ruku a zavedli do Damašku, (9)a tři dni byl nevidomý a nic nejedl⁵⁴⁵, aniž pil⁵⁴⁵. (10)A v Damašku byl jakýsi učedník jménem Ananias, a k němu Pán řekl ve vidění: Ananio. A on řekl: Hle, *já jsem zde*⁵⁴⁶, Pane. (11)A Pán k němu: Vstaň a odeber se do ulice⁵⁴⁷, jež se nazývá Přímá, a v domě Júdově vyhledej Tarsana⁵⁴⁸ jménem Saul, neboť hle, modlí se (12)a [ve vidění] uzřel muže jménem Ananias, jak vešel a položil na něho ruku tak, aby⁴⁹⁴ prohlédl. (13)A Ananias odpověděl: Pane, o tomto muži jsem od mnohých uslyšel, kolik zla⁵⁴⁹ způsobil tvým svatým v Jerúsalemě, (14)a zde má od velekněží pravomoc svázat všechny, kteří se dovolávají tvého jména⁵⁵⁰. (15)A Pán k němu řekl: Ubírej se, protože tento je mi vyvolenou nádobou⁵⁵¹, by mé jméno nosil⁵⁵² i před národy a králi i *před* Israélovými syny; (16)ano, já mu dám na srozuměnou⁵⁵³, kolik pro mé jméno musí vytrpět. (17)A Ananias odešel a vešel do toho domu, a položiv na něho ruce, řekl: Saúle, bratře, vyslal mě Pán, – Ježíš, jenž se ti ukázal na cestě, jíž jsi přicházel, – tak, abys⁴⁹⁴ prohlédl a byl naplněn Svatým Duchem. (18)A hned od jeho očí odpadly⁵⁵⁴ jakoby šupiny a prohlédl, i vstal a byl pokřtěn⁵⁵⁵; (19)a přijav⁵⁵⁶ potravu, nabyl síly. I pobyl⁵⁵⁷ několik dní s učedníky⁵⁵⁸, kteří *byli* v Damašku, (20)a v synagogách hned kázal Ježíše, že ten⁵⁵⁹ je Boží Syn. (21)A všichni, kteří *ho* slyšeli, zaslí⁵⁶⁰ a říkali: Není toto⁵⁵⁹ ten, jenž ty, kteří se dovolávají tohoto jména⁵⁵⁰, v Jerúsalemě vyhlazoval⁵⁶¹, a sem přišel na to, aby je svázané přivedl před velekněží?

(22)Saul však tím více nabýval moci, a Židy, kteří bydleli v Damašku, uváděl ve

zmatek⁵⁶², dokazuje⁵⁶³, že tento je KRISTUS. (23)A jak plynulo⁵⁶⁴ značně mnoho dní, Židé se spolu usnesli odpravit⁵⁶⁵ ho; (24)Saul se však o jejich úkladu dověděl⁵⁶⁶. I střežili si bedlivě⁵⁶⁷ i brány ve dne i v noci tak, aby⁴⁹⁴ ho mohli odpravit^{565 568}, (25)učedníci ho však v noci vzali a skrze zed⁵⁶⁹ dostali dolů⁵⁷⁰ spuštěním v koši⁵⁷¹.

(26)A příbvy do Jerúsaléma, pokoušel se připojit⁵⁷² k učedníkům, a všichni se ho báli, nevěříce, že je učedník. (27)Ujal se ho však Barnabas, zavedl ho⁵⁷³ k apoštolům a vylíčil jim, jak na té cestě uviděl Pána a že k němu promluvil, i jak se v Damašku ve jménu Ježíšově směle⁵⁷⁴ vyslovoval⁵⁷⁵. (28)I byl v Jerúsalémě s nimi⁵⁷⁶, vcházejí a vycházejí a směle⁵⁷⁴ se vyslovuje⁵⁷⁵ ve jménu Páně, (29)a mluvil a vedl rozpravu⁵⁷⁷ s helénisty⁵⁷⁸. Ti však ho zamýšleli⁵⁷⁹ odpravit⁵⁶⁵; (30)a když se o tom dověděli⁵⁸⁰ bratři, zavedli ho dolů do Césareje a odeslali ho ven⁵⁸¹ do Tarsu. (31)I měla tedy shromáždění po celém Júdsku a Galilei i Samarii pokoj, budující se o kráčejíce v bázni *Páně, a vzrůstala⁵⁸² útěchou⁵⁸³ Svatého Ducha.

(32)I stalo se, že Petr, procházejí všudy, sešel i k svatým, kteří obývali Lyddu, (33)a tam připadl na⁵⁸⁴ jakéhosi člověka jménem Aineas, osm let ležícího na lehátku⁵⁸⁵, jenž byl postižený ochrnutím. (34)I řekl mu Petr: Aineo, Ježíš, KRISTUS, tě vyhojuje, vstaň a sám sobě ustej. I vstal hned (35)a uviděli ho všichni, kteří obývali Lyddu a Sarón, a ti se⁵⁸⁶ obrátili k Pánu.

(36)A v Joppě byla jakási učednice jménem Tabitha, jíž se v přesném překladu⁵⁸⁷ říká Dorkas⁵⁸⁸; ta byla plna dobrých⁵⁸⁹ činů a almužen, jež konala⁵⁹⁰. (37)A v oněch dnech se stalo, že ona onemocněla a umřela; i umyli⁵⁹¹ ji a uložili na horním patře⁵⁹². (38)Že však je Lydda blízko Joppy, uslyšeli učedníci, že je tam Petr, a vyslali k němu dva muže se snažnou prosbou⁵⁹³: Neproděvej⁵⁹⁴ zajít⁵⁹⁵ až k nám. (39)I vstal Petr a vydal se s nimi, a když přišel⁵⁹⁶, vyvedli⁴⁰⁴ ho na horní patro⁵⁹², i přistoupily k němu všechny vdovy, plačící a ukazující na⁵⁹⁷ tuniky a přehozy⁵⁹⁸, kolik jich Dorkas⁵⁸⁸ zhotovovala, dokud byla mezi nimi⁵⁹⁹. (40)Petr

však všechny vyhnal ven a pokleknul jal se modlit⁶⁰⁰; a obrátiv se k tomu tělu, řekl: Tabitho, vstaň. A ona otevřela své oči, a uzřevši Petra, vzpřímila se do sedu; (41)i podal jí ruku a postavil ji⁶⁰¹, a zavolav svaté a ty vdovy, představil ji živou. (42)A to se stalo známým po celé Joppě a mnozí věrou spolehli na⁶⁰² Pána; (43)a stalo se, že on značně mnoho dní v Joppě zůstal u jakéhosi Šimona, koželuha.

10 Jakýsi muž v Césarei však, – jménem Cornelius, setník z tak zvaného Italského oddílu⁶⁰³, (2)pobožný a s celým svým domem⁶⁰⁴ se bojíci Boha, jenž [i] lidu dával⁶⁰⁵ mnoho almužen a ustavičně Boha prosil, – (3)ve vidění asi okolo deváté hodiny denní zřetelně⁶⁰⁶ spatřil Božího anděla, jak k němu vešel a řekl mu: Cornelie. (4)On však k němu upřel zrak⁶⁰⁷ a polekav se⁶⁰⁸ řekl: Co je, *Pane? I řekl mu: Tvé modlitby a tvé almužny vystoupily vzhůru jako připomínka⁶⁰⁹ před Bohem; (5)a nyní pošli muže⁷⁵ do Joppy a obešli⁶¹⁰ si Šimona, jemuž se přezdívá Petr; (6)ten⁵⁵⁹ je hostem⁶¹¹ u jakéhosi Šimona, koželuha, jehož dům je⁶¹² u moře. (7)A jak odešel ten anděl, jenž k němu mluvil, zavolal dva ze svých čeledínů a pobožného vojáka z těch, kteří stále byli u něho⁶¹³, (8)vše⁶¹⁴ jim vyzprávěl a vyslal je do Joppy. (9)Nazítří pak, zatímco oni⁶¹⁵ byli na cestě a blížili se k městu, vystoupil⁶¹⁶ Petr okolo šesté hodiny na střechu⁶¹⁷ pomodlit se. (10)I dostal veliký hlad⁶¹⁸ a přál si něčeho okusit⁶¹⁹; zatímco však oni přichystávali, přišlo⁶²⁰ na něho vytržení⁶²¹, (11)i pozoruje, že nebe je otevřené a že sestupuje jakási nádoba, jakoby veliké prostěradlo, [uvázaná] za čtyři cípy⁶²² [a] snášejíci se⁶²³ k zemi, (12)v níž byli⁶²⁴ všichni čtyřnožci a plazi země a ptáci nebe, (13)a zazněl⁶²⁰ k němu hlas: Vstaň, Petře, zabíjej a jez⁶²⁵. (14)A Petr řekl: Naprosto ne, *Pane, protože jsem nikdy nic obecného⁶²⁶ nebo nečistého⁶²⁷ nesnědl⁶²⁸. (15)A opět, podruhé, k němu zazněl hlas: Co očistil Bůh, nečiň ty obecným⁶²⁹. (16)A toto se stalo po třikrát a ta nádoba byla ihned vzata vzhůru do nebe. (17)A jak byl Petr sám v sobě pln

rozpaků⁶⁴, co to vidění⁴¹⁸, jež užířel, asi znamená⁶³⁰, hle⁶³¹, u vrat⁶³¹ stanuli⁶³² ti muži vyslaní od Cornelia, dotazy vypátravší⁶³³ Šimonův dům, (18) i zavolali a vyptávali se, zda je zde hostem⁶¹¹ Šimon, jemuž se přezdívá Petr. (19) Zatímco však Petr ještě stále uvažoval⁶³⁴ o tom vidění⁴¹⁸, řekl mu Duch: Hle, hledají tě tři muži; (20) ale vstaň, sestup a ubírej se s nimi a nepochybuj nic, protože jsem je vyslal já. (21) I sestoupil Petr k těm mužům a řekl: Hle, ten, jehož hledáte, jsem já; jaká je příčina, pro kterou jste zde? (22) A oni řekli: Cornelius, setník, muž spravedlivý a Boha se bojící, mající i dobrou pověst u⁶³⁵ celého národa Židů, byl od svatého anděla vnuknutím poučen⁶³⁶, by si tě obeslal⁶³⁷ do svého domu a vyslechl slova⁶³⁸ od tebe. (23) Pozval je si tedy dovnitř a uhostil⁶³⁹ a nazítří vstav vyšel s nimi; a s ním šli⁶⁴⁰ někteří z bratrů z⁵⁷ Jopy. (24) Nazítří pak vešli do Césareje a Cornelius na ně čekal, sezvav⁶⁴¹ si své příbuzné a důvěrné⁶⁴² přátele⁶⁴³; (25) a jak se stalo, že Petr vešel, setkal se Cornelius s ním a padnuv mu k nohám, poklonil se⁶⁴⁴, (26) Petr ho však pozvedl, pravě: Vstaň; i já sám jsem člověk. (27) A hovoře s ním, vešel a shledává mnoho sešedších se⁶⁴⁵; (28) i děl k nim: Vám je povědomo, jak je Židu⁶⁴⁶ nenáležitě⁶⁴⁷ připojovat se⁵²⁴ nebo přistupovat k někomu z cizího kmene – a mně Bůh ukázal, že žádného člověka *nemám* nazývat⁶⁴⁸ obecným⁶²⁶ nebo nečistým. (29) Proto jsem také, když jsem byl obeslán⁶³⁷, bez odporu přišel; ptám se tedy, v jaké věci jste si mě obeslali⁶³⁷? (30) A Cornelius děl: Před čtyřmi dny jsem se až do této hodiny postil a o deváté jsem se modlil⁶⁴⁹ ve svém domě; a hle, stanul přede mnou muž ve skvucím úboru (31) a dí: Corneliu, tvá modlitba byla vyslyšena⁶⁵⁰ a na tvé almužny bylo před Bohem vzpomenuto. (32) Pošli tedy do Jopy a přivolej si sem⁶⁵¹ Šimona, jemuž se přezdívá Petr; ten⁶⁵² je hostem⁶¹¹ v domě Šimona, koželuha, u moře [; až se ten dostaví, promluví k tobě]. (33) Hned nato jsem tedy k tobě poslal a ty ses pěkně zachoval⁶⁵³, že ses dostavil. My všichni jsme tedy nyní zde před Bohem, bychom vyslechli všechny věci, jež jsou ti od Boha

nařizeny. (34) A Petr, otevřev svá ústa, řekl: Vpravdě²⁵² začínám chápat⁶⁵⁴, že Bůh není příjimatelem osoby⁶⁵⁵, (35) nýbrž je mu v každém národě vítán⁶⁵⁶, kdo se ho bojí a působí⁶⁵⁷ spravedlnost. (36) Slovo⁶⁵⁸, jež vyslal k Izraelovým synům, přinášeje blahou zvěst o pokoji skrze Ježíše Krista (ten⁶⁵² je Pánem všech⁶⁵⁹), (37) vy znáte, svědectví⁶³⁸, jež se rozšířilo⁶⁶⁰ po celém Júdsku, počavši po křtu, ježž kázal⁶⁶¹ Jan, od Galileje, (38) Ježíše⁶⁶², jenž *byl* z⁵⁷ Nazaretu, jak ho Bůh pomazal Svatým Duchem a mocí; ten *všudy* procházel⁶⁶¹, působem⁶⁵⁷ dobro a léče všechny pod moc podrobované⁶⁶³ od ďábla, protože s ním byl Bůh, (39) a svědky⁶⁶⁴ všech věcí, jež vykonal i na židovském venkově⁶⁶⁵ i v Jerusálémě, [jsme] my; toho i odpravili³¹⁷ pověšením na dřevo. (40) Toho⁶⁶⁶ Bůh třetího dne vzkřísil a dal to, by se on stal zřejmě viditelným⁶⁶⁷, (41) ne všemu lidu, nýbrž nám, svědkům, od Boha předem zvoleným, kteří¹⁹⁰ jsme s ním poté, co on zprostřed mrtvých vstal, jídali⁶⁶⁸ a pivali⁶⁶⁸, (42) a velel nám kázat⁶⁶⁸ lidu a dosvědčovat⁶⁶⁹, že on je ten, *jenž* je od Boha určen za soudce živých i mrtvých. (43) Tomu⁶⁶⁶ svědčí všichni proroci, že každý, kdo v⁶⁰² něho věří, dostane skrze jeho jméno odpuštění hříchů.

(44) Zatímco Petr ještě mluvil tato slova⁶⁷⁰, padl⁴⁹⁶ na všechny, kdo slyšeli⁶⁷¹ tu řeč⁶⁷², Svatý Duch; (45) a věrní⁶⁷³ z obrázky, kolik jich s Petrem přišlo, užasli⁶⁷⁴, že dar Svatého Ducha byl vylit i na národy, (46) neboť jim naslouchali, jak mluví jazyky a vyvyšují⁶⁷⁵ Boha. Tu Petr odpověděl: (47) Což snad někdo může zabránit vodě⁶⁷⁶, by tito, kteří dostali Svatého Ducha jako i my, nebyli pokřtěni? (48) I nařídil, by byli ve jménu Páně pokřtěni. Tu ho požádali⁶⁷⁷, by se několik dní pozdržel.

11 I uslyšeli apoštolové a bratři, kteří byli v⁶⁷⁸ Júdsku, že Boží slovo přijaly i národy; (2) a když Petr vystoupil⁴⁰⁴ do Jerusáléma, měli s ním ti z obrázky rozepří⁶⁷⁹ (3) a říkali: Vešel jsi k mužům neobřezaným⁶⁸⁰ a s nimi jsi jídal⁶⁶⁸, (4) I začal Petr a po pořádku⁶⁸¹ jim věc vykládal, pravě: (5) Já jsem se modlil ve městě Joppě⁶⁸² a ve vytržení⁶⁸³

jsem uzel vidění⁶⁸³, že sestupuje jakási nádoba, jakoby veliké prostěradlo za čtyři cípy⁶⁸³ se snažící⁶⁸³ z nebe; i přišla až ke mně, (6) a upřev na ni zrak⁶⁸³, bedlivě jsem ji pozoroval⁶⁸³, i uviděl jsem čtyřnožce země a zvěř a plazy a ptáky nebe (7) a zaslechl jsem i hlas, jak mi praví: Vstaň, Petře, zabíjej a jez⁶⁸³. (8) I řekl jsem: Naprosto ne, *Pane, protože obecné⁶⁸³ nebo nečisté do mých úst nikdy nevešlo. (9) A z nebe podruhé odpověděl hlas: Co očistil Bůh, nečtiň ty obecným⁶⁸³. (10) A toto se stalo po třikrát a vše⁶⁸³ bylo zase vytaženo⁴⁰⁴ do nebe. (11) A hle, hned nato stanuli u domu⁶⁸³, v němž jsem byl, tři muži, vyslaní ke mně z⁶⁸³ Césareje; (12) a Duch mi řekl, bych s nimi odešel a nic nepochyboval. I šlo⁶⁰² se mnou i těchto šest bratrů; a vešli jsme do domu toho muže, (13) i podal nám zprávu²⁴², jak ve svém domě uviděl anděla, jak se postavil a řekl [mu]: Vyšli [muže⁶⁸⁴] do Joppy a obešli si⁶⁸⁵ Šimona, jemuž se přezdívá Petr; (14) ten k tobě promluví slova⁶⁸⁵, jimiž⁶⁸⁶ budeš zachráněn⁶⁸⁷ ty i všechen tvůj dům. (15) A v tom, jak jsem začal mluvit, na ně padl⁶⁷⁷ Duch právě *tak* jako na počátku i na nás; (16) i vzpomněl jsem si na slovo⁶⁸⁵ Páně, jak pravil: Jan sice křtil⁶⁶⁸ vodou, vy však budete pokřtěni Svatým Duchem⁵. (17) Dal-li jim tedy Bůh týž⁶⁸⁸ dar jako i nám, když jsme věrou spolehli na⁶⁰² Pána Ježíše Krista, kdopak jsem byl já, bych⁶⁸⁹ Bohu byl mohl zabránit⁶⁹⁰? (18) A uslyševše tyto věci, upokojili se⁶⁹¹ a oslavovali Boha, říkajíce: Tak tedy i národům dal Bůh pokání k životu.

(19) Nuže tedy ti, kteří byli rozptýleni⁴⁷⁸ následkem²⁷¹ tísně⁶⁹², k níž došlo pro Štěpána⁶⁹³, prošli až k⁶⁹⁴ Foinikii a Kypru a Antiochii, nemlující slovo⁶⁹⁵ k nikomu leč jedině k Židům. (20) Byli však někteří z nich, Kypřané a Kyréňané^{693 697}, kteří⁶⁹⁷, když vešli do Antiochie, mluvili, hlásající blahou zvěst o Pánu Ježíši, i k Řekům; (21) i byla s nimi ruka Páně a veliký počet uvěřil a obrátil se k Pánu. (22) A řeč⁶⁹⁵ o nich se dostala⁶⁹⁸ do uší shromáždění, jež bylo v Jerúsalémě; i vypravili⁶⁹⁹ Barnabu, by až do Antiochie zašel⁷⁰⁰; (23) a ten, když přišel⁷⁰¹ a tu Boží milost uviděl, se zaradoval a všechny

pozvuzoval⁷⁰¹, by při Pánu zůstávali s předsevzetím srdce, (24) protože byl muž dobrý⁵⁸⁹ a plný Svatého Ducha a viry; a Pánu byl přidán značně veliký dav. (25) I odešel⁷⁰² do Tarsu vypátrat⁷⁰³ Saula; a když [ho] našel, zavedl [ho] do Antiochie (26) a stalo se s nimi⁷⁰⁴ *tak*, že⁷⁰⁵ se po⁷⁰⁵ celý rok scházeli ve shromáždění a vyučovali značně veliký dav, i že se v Antiochii učedníkům poprvé dostalo názvu Kristovci.

(27) A v oněch dnech přišli z⁵⁷ Jerúsálemu dolů do Antiochie proroci (28) a z nich jeden, jménem Agabus, povstal a skrze Ducha naznačil⁷⁰⁶, že po celé obydlené zemi brzy⁷⁰⁷ bude veliký hlad; ten⁶⁹⁷ za Claudia¹⁰⁹⁵ také nastal. (29) Tu si podle *toho*, jak dobře se komu z učedníků dařilo, umínili, každý z nich, *něco* poslat⁷⁰⁸ na výpomoc⁷⁰⁹ bratrům, kteří bydleli v Júdsku; (30) to také vykonali a skrze ruku Barnabovu a Saulovu *to* odeslali k starším.

12 A za oné doby položil Héródés, král, ruce na některé⁷¹⁰ ze⁵⁷ shromáždění, by s nimi zle naložil⁷¹¹. (2) I odpravil³¹⁷ mečem⁷¹² Jakuba, bratra Janova, (3) a vida, že je *to* Židům vhod⁷³, přikročil ještě⁷¹⁴ i k zatčení⁷¹⁵ Petra (a byly dny nekvašených chlebů); (4) zmocnil se⁷¹⁶ ho také a vsadil *ho* do vězení, odevzdav *ho* čtyřem čtveřicím vojáků, by *ho* hlídali; zamýšleli⁷¹⁷ *ho* po Minutí⁷¹⁸ vyvést⁷¹⁹ před lid⁷²⁰. (5) Tak byl tedy Petr stržěn ve vězení, od shromáždění se však za něho⁷²¹ děla k Bohu neustálá⁷²² modlitba. (6) A když se *ho* Héródés chystal⁷⁰⁷ předvádět⁷²³, oné noci spal⁷²⁴ Petr mezi dvěma vojáky, přivázaný dvěma řetězy, a hlídači stržili vězení přede dveřmi; (7) a hle, stanul tam⁷²⁵ anděl PÁNĚ a v kobce se zaskvělo světlo, i uderil v Petrův bok a probudil *ho*, pravě: Rychle vstaň. A jeho řetězy od jeho rukou odpadly⁷²⁶ (8) a ten anděl k němu řekl: Opásej se a přiváze⁷²⁷ si své sandály; i učinil *tak*. I praví mu: Přehod' si svůj svrchní šat⁷²⁸ a ber se za mnou. (9) I vyšel a bral se za [ním] a nevěděl⁷²⁹, že je *to* skutečnost⁷³⁰, co se skrze toho anděla děje, nýbrž myslel, že zří vidění. (10) A prošeďse první hlídkou, i druhou, přišli k železně bráně, jež vede do města;

ta⁷³¹ se jim sama od sebe otevřela, a vyšedše došli o jednu uličku dále⁷³², a hned od něho ten anděl zmizel⁷³³. (11)A Petr, přišed k sobě⁷³⁴, řekl: Nyní opravdu vím⁷²⁹, že *Pán od sebe vyslal⁷³⁵ svého anděla a vytrhl si³⁷³ mě z ruky Héródovy a ze všeho očekávání židovského lidu⁷³⁶. (12)A nabyv jasného vědomí⁷³⁷, přišel k domu Marie, matky Jana, jemuž se přezdívalo Marek, kde byli značně mnozí pohromadě⁷³⁸ a modlili se; (13)a když zaklepal na dveře vrat⁶³¹, přišla poslechnout děvečka jménem Rhodé, (14)a rozpoznavší⁷³⁹ Petřův hlas, radostí⁷⁴⁰ vrata⁶³¹ neotevřela, nýbrž vběhla a podala zprávu²⁴², že před vraty⁶³¹ stojí Petr. (15)Oni však k ní řekli: Šlíš. Ale ona neústupně tvrdila⁷⁴¹, že se věc má tak. Tu oni pravili: Je to jeho anděl. (16)Petr však klepat nepřestával, i otevřeli a uviděli ho a užasli⁶⁷⁴. (17)I pokynuv⁷⁴² jim rukou, by mlčeli, vyličil [jim], jak ho *Pán vyvedl z vězení, a řekl: Poďte o těchto věcech zprávu²⁴² Jakobovi a bratrům. A vyšed odebral se na jiné místo. (18)A když nastal den, byl mezi těmi vojáky nemalý rozruch, co se to s Petrem stalo; (19)a Héródés, vykonav po něm pátrání a nedopadnuv⁷⁴³ ho, vyšetřil ty hlídače a poručil, by byli odvedeni⁷⁴⁴. A sešed z⁵⁷ Júdska do Césareje, prodléval tam. (20)Byl pak v hněvivé rozepři s Tyřany a Sidónňany; oni se však k němu jednomyslně dostavili⁷⁴⁵ a získavše přízeň⁷⁴⁶ Blasta, králova komořího⁷⁴⁷, vyprošovali si mír, protože jejich kraj byl vyživován z králova. (21)A v určený den k nim Héródés, oděv se v královský úbor a usednuv na vyvýšené sedadlo⁷⁴⁸, měl veřejný projev, (22)shluk lidu⁷⁴⁹ pak k tomu⁷⁵⁰ volal: Hlas boha a ne člověka! (23)A okamžitě ho za to, že nevdal slávu Bohu, udeřil anděl PÁNĚ, i vypustil duši, byv rozežrán⁷⁵¹ červy. (24)Boží slovo se však rozmáhalo a šířilo. (25)A Barnabas a Saul, splnivše svou službu⁷⁵², se z Jerusálema vrátili zpět, přibравše s sebou i Jana, jemuž bylo přezděno Marek.

13 I byli v Antiochii ve⁷⁵² shromáždění, jež tam bylo, proroci a učitelé: Barnabas i Simeón, jenž byl nazýván Niger⁷⁵³, a Lucius, Kyréňan⁷⁵⁴, i Manaén, soukojenec Héróda, tetrarchy⁷⁵⁴, a Saul;

(2) a když oni sloužili⁷⁵⁵ Pánu a postili se, řekl Svatý Duch: Nuže⁷⁵⁶, oddělte⁷⁵⁷ mí Barnabu a Saula na tu činnost⁷⁵⁸, k ní jsem si je povolal. (3)Tu je propustili, vykonavše půst⁷⁵⁹ a pomodlivše se a položivše na ně ruce; (4) a tak oni, byvše od Svatého Ducha vysláni, sešli do Seleukie a odtamtud odpulili na Kypr, (5) a přibývše od Salaminy, zveštovali v synagogách Židů Boží slovo. A měli i Jana jako pomocníka⁷⁶⁰. (6)A prošedše celý ostrov až do Pafu, připadli na⁵⁸⁴ jakéhosi muže, kouzelníka⁷⁶¹, nepravého⁷⁶² proroka, Žida⁷⁶³, jehož jméno bylo⁷⁶⁴ Bariésús; (7) ten byl u prokonzula⁷⁶⁵ Sergia Pavla, chápavého muže⁷⁶⁶. Ten⁷⁶⁷ si Barnabu a Saula přivolal a zatoužil uslyšet⁷⁶⁸ Boží slovo, (8) Elymas však, ten kouzelník⁷⁶¹, (tak se totiž jeho jméno překládá,) se stavěl proti nim, snaže se prokonzula⁷⁶⁵ od víry odvrátit⁷⁶⁹. (9) Saul však – ten je také Pavel – byv naplněn Svatým Duchem, na něho upřel zrak¹⁵² a (10) řekl: Ó, ty, plný vši lsti a všeho darebáctví⁷⁷⁰, synu dáblův, nepříteli vši spravedlnosti, nepřestaneš převracet přímé cesty Páně? (11) A nyní, hle, je na tobě⁷⁷¹ ruka Páně, i budeš na čas⁷⁷² slepý a nebudeš vidět slunce. A okamžitě na něho padlo⁷⁷² šero⁷⁷³ a tma, i hledal, chodě sem-tam⁷⁷⁴, lidi, kteří by ho vodili za ruku. (12) Tu prokonzul⁷⁶⁵, vida, co se stalo, uvěřil, jsa nad naukou Páně pln⁷⁷⁵ ohromení.

(13) A Pavel a jeho společnost⁷⁷⁶ odrazili od Pafu a připluli⁷⁷⁷ do Pergy v Pamfylii⁷⁷⁸; i oddělil se⁷⁷⁹ od nich Jan a vrátil se zpět do Jerusálema. (14) Oni však, prošedše územím⁷⁸⁰ od Pergy, přibyli do Antiochie v Pisidii⁷⁷⁸; a sobotního dne vstoupili do synagogy a usedli. (15) A po čtení zákona a proroků k nim představení té⁷⁸¹ synagogy odeslali vzkaz⁷⁸²: Bratři³³, máte-li⁷⁸³ k lidu jaké slovo povzbuzení⁷⁸⁴, mluvte. (16) A Pavel, povstav a pokynuv⁷⁴² rukou, řekl: Israélovci⁷⁸⁵ a vy, kteří se bojíte Boha, poslyšte: (17) Bůh tohoto lidu Israélova si vyvolil naše otce a povýšil lid za pobytu⁷⁸⁶ v egyptské zemi⁷⁸⁷, i vyvedl je z ní se vztyčenou paží (18) a po⁷⁸⁸ čas asi čtyřiceti let⁴⁰³ je láskyplně choval⁷⁸⁹ v pustině; (19) a zahladiv⁷⁹⁰ sedm národů v zemi Kanaanu, dal jejich zemi za dědictví jim.

(20) A po těchto věcech jim *do konce doby* asi čtyř set a padesátí let⁷⁹¹ dával⁷⁹² soudce až po Samuěla, proroka, (21) a potom⁷⁹³ si vyprosili krále, i dal jim Bůh *na čtyřicet let* Saúla, syna Kisova, muže z kmene Benjaminova; (22) a když ho sesadil, způsobil, by jim *jako král povstal*⁷⁹⁴ David, jemuž také vydal svědectví a řekl⁷⁹⁵: Našel jsem Davida Jessajova⁷⁹⁶, muže podle mého srdce, jenž vykoná všechna má přání⁷⁹⁷. (23) Z⁵⁷ jeho⁷⁹⁸ semene Bůh podle příslibu přivedl Izraelovi Zachránce⁷⁹⁹, Ježíše; (24) před jeho nástupem⁸⁰⁰ předem vyhlásil Jan všemu Izraelovu lidu křest pokání, (25) a když Jan plnil *svůj* běh, říkal: Kdo se domýšlíte⁸⁰¹, že já jsem? Nejsem *to* já⁸⁰², nýbrž hle, po mně přichází *někdo*, jehož nohou opánek nejsem hoden uvolnit. (26) Bratři³³, synové rodu Abrahamova, a ti mezi vámi, kteří se bojí Boha, slovo⁶⁵⁸ této záchrany⁷⁹⁹ bylo odesláno⁸⁰³ vám⁸⁰⁴, (27) neboť ti, kteří bydlí v Jerusalemě, i jejich vládcové, nepoznavše ho⁷⁹⁸, vyplnili i hlasy proroků, – *že* se čítají po všechny soboty⁸⁰⁵, – tím, *že ho* soudili⁸⁰⁶, (28) a ač neshledali⁸⁰⁷ žádné viny *hodné* smrti, vyprosili si *od* Piláta, by byl odpraven³⁷. (29) A jak dokonali všechny věci o něm napsané, sňali *ho* z dřeva a uložili do hrobky, (30) Bůh ho však zprostřed mrtvých vzkřísil (31) a on se po mnoho dní ukazoval⁸⁰⁸ těm, kteří s ním vystoupili⁴⁰⁴ z⁵⁷ Galileje do Jerúsalmá; ti⁸⁰⁹ jsou nyní jeho svědky vůči lidu. (32) A my vám přinášíme blahou zvěst o příslibu, jehož se dostalo⁸¹⁰ otcům, (33) že jej²⁵ Bůh veskrze⁸¹¹ vyplnil nám, jejich dětem, tím, že dal povstat⁸¹² Ježíšovi, jak je i v druhém žalmu psáno⁸¹³: Ty jsi můj syn, já jsem tě dnes zplodil. (34) Že však mu dal vstát⁸¹² zprostřed mrtvých, (neměť se již vracet zpět ke zkáze¹⁰⁵.) řekl takto⁸¹⁴: Dám vám věrná⁶⁷³ milosrdenství⁸¹⁵ Davida; (35) proto i v jiném praví⁸¹⁶: Nedáš svému milosrdnému⁸¹⁵ uvidět zkázu¹⁰⁵. (36) Nuže, David přece, poslouživ⁸¹⁷ ve svém vlastním pokolení Božímu rozhodnutí⁸¹⁸, zesnul a byl přidán ke svým otcům a zkázu¹⁰⁵ uviděl, (37) ten však, jehož Bůh vzkřísil, neviděl zkázu¹⁰⁵. (38) Budiž vám tedy známo, bratři, že se vám skrze tohoto zvěstuje odpuštění

hříchů; (39) a ode všech věcí, *od* nichž jste nemohli⁸¹⁹ být ospravedlněni v Mojžíšově zákoně⁸²⁰, dochází každý, kdo věří, ospravedlnění⁸²¹ v něm⁸²⁰. (40) Hleďte tedy, by na [vás] nepřišlo to, *co je* řečeno v prorocích⁸²²; (41) Vizte⁸²³, vy pohrdači, a podivte se⁸²⁴ a zanikněte⁸²⁵, neboť ve vašich dnech dělám důle⁸²⁶ já, dílo⁸²⁶ v něž nikterak neuvěříte, bude-li vám *o něm* kdo vypravovat⁸²⁷. (42) A když oni vycházeli, prosili⁸²⁸ *lidé*, by k nim tato slova⁸²⁹ byla promluvena v další sobotu; (43) a když se synagoga rozešla⁸³⁰, dali se mnozí ze Židů *a Boha* utvářejících⁸³¹ přistoupilců³⁵¹ za Pavlem a Barnabou a ti⁸³² k nim mluvili a přesvědčovali je, by zůstávali při Boží milosti. (44) A příští soboty se téměř celé město sešlo poslechnout Boží slovo⁶⁷⁰; (45) když však ty davy uviděli Židé, byli naplněni²⁹⁸ nevráživostí²⁹⁹ a odporovali, [odporující⁸³³ a] urážlivě mluvíce, těm věcem, jež říkal Pavel⁸³⁴. (46) A Pavel a Barnabas se směle⁵⁷⁴ vyslovili a řekli: Bylo nutno, by Boží slovo⁶⁷⁰ bylo promluveno nejprve k vám; jelikož je však *od* sebe odstrkujete a sami sebe považujete⁸³⁵ za nehodné věčného života, hle, obracíme se k národům⁸³⁶, (47) neboť nám Pán přikázal takto⁸³⁷: Postavil jsem tě za světlo národů, bys byl k záchráně⁷⁹⁹ až na konec²¹ země. (48) A když *to* slyšeli lidé z národů⁸³⁸, radovali se a oslavovali slovo Páně; a kolik jich bylo určeno⁸³⁹ k věčnému životu, uvěřili, (49) a slovo Páně se roznášelo po celém kraji. (50) Židé však pošťvali⁸⁴⁰ ženy z vyšších kruhů⁸⁴¹, uctívající *Boha*⁸³¹, a přední *muže* města, a rozpoutali⁸⁴² na Pavla a Barnabu pronásledování, i vyhnali je od svých hranic; (51) oni však na ně vytráslí prach svých nohou a šli⁸⁴³ do Ikonie. (52) A učedníci byli naplňováni radostí a Svatým Duchem.

14 A v Ikoniu se stalo, že oni pospo-
lu⁸⁴⁴ vstoupili do synagogy Židů
a promluvili tak, že veliké množství
i Židů i Řeků uvěřilo, (2) ti Židé však,
kteří byli nepovlní⁸⁴⁵, rozjitřili⁸⁴² a proti
bratřům zle naladili myslí⁸⁴⁶ *lidí* z národů.
(3) Nuže *tam* tedy prodleli značně dlouhý
čas, směle⁵⁷⁴ se vyslovující *se spoleháním*
na Pána⁸⁴⁷, a on dosvědčoval slovo své
milosti a dával *to*, by se skrze jejich ruce

děla znamení a zázraky. (4)I rozdvojilo se obyvatelstvo⁸⁴⁸ města a někteří byli s Židy a bukovéz s apoštoly. (5)A jak se *strany* i *lidí* z národů i Židů s jejich hodnostáři došlo k popudu⁸⁴⁹ k tomu, by byli ztýráni a ukamenováni⁸⁵⁰, (6)uvědomili si⁸⁵¹ to a utekli se do měst v Lykaonii⁸⁵², Derby a Lystry, a do okolního kraje, (7)a hlásali⁸⁵³ blahou zvěst tam.

(8)A v Lystře sedával jakýsi muž nemo- houcí na nohy, [jsoucí⁴⁶⁶] od⁸⁵⁴ útrob⁸⁵⁴ své matky chromý, jenž nikdy nechodil⁸⁵⁵; (9)ten⁵⁵⁹ Pavlovi naslouchal, když mluvil, a on, upřev k němu znak⁶⁰⁷ a vída, že má víru ve vyhojení⁸⁵⁶, (10)řekl silným hlasem: Vstaň zpřímá na své nohy! I skočil a chodil; (11)když však davy uviděly, co Pavel vykonal, pozvedli svůj hlas po lykaon- sku a říkali: Sestoupili k nám boho- vě, připodobnivše se lidem! (12)I nazý- vali Barnabu Zevem a Pavla Hermem⁸⁵⁷, jelikož on byl ten, jenž vedl slovo⁸⁵⁸; (13)a kněz Zeva, jenž⁸⁵⁹ byl před městem, dopravil k vratům⁸⁶⁰ býky a věncoví⁸⁶¹ a chtěl s davy obětovat. (14)Když to však uslyšeli apoštolové Barnabas a Pavel, roz- trhli své šatstvo a vyrazili⁸⁶² k davu⁸⁶³, kři- číce (15)a říkajíce: Muži, proč⁸⁶⁴ tyto věci děláte? I my jsme lidé stejných citů jako vy⁸⁶⁵ a přinášíme vám blahou zvěst, byste se od těchto nicotných⁸⁶⁶ věcí obrátili k živému Bohu, jenž učinil nebe i zemi i moře i všechny věci v nich; (16)ten za minulých pokolení dopustil, by se všechny národy ubíraly svými cestami, (17)ač ovšem sám sebe nenechal bez svědectví, neboť působí⁸⁶⁷ dobro, dáváje vám z nebe deště a úrodná⁸⁶⁸ období a tak vaše srdce zasycuje⁸⁶⁹ potravou a veselím. (18)A říkajíce tyto věci, stěží ty davy zadrželi, by jim neobtěovali. (19)K tomu však přišli Židé z⁵⁷ Antiochie a Ikonia a přemluvili⁷⁴⁶ davy, Pavla zkamenovali a vlekli z města ven, domnívajíce se, že je mrtev⁸⁷⁰. (20)Když ho však obklopili učedníci, vstal a vstoupil do města a nazí- tší s Barnabou vyšel do Derby (21)a hlá- salí⁸⁷¹ blahou zvěst onomu městu; i získali jich značně mnoho za učedníky a vrátili se zpět do Lystry a Ikonia a Antiochie (22)a upevňovali⁸⁷² duše učedníků po- vzbuzováním⁸⁷³, by setrvali ve víře, a že

do Božího království musíme vstoupit⁸⁷⁴ mnoha tísněmi⁸⁷⁴. (23)A v každém shro- máždění jim zvolili starší, s posty se pomodlili a světili⁸⁷⁵ je Pánu, v⁶⁰² něhož uvěřili; (24)a prošeďše Pisidii, přišli do Pamfylie, (25)mluvili⁸⁷¹ slovo v Perze⁸⁷⁶ a sestoupili do Attalie, (26)a odtamtud odpluli do Antiochie, odkud byli na tu činnost⁷⁵⁸, již splnili, Boží milostí ode- vzdáni. (27)A přišedše⁸⁷⁶ a svolavše shro- máždění, zvěstovali vše, co⁸⁷⁷ s nimi Bůh vykonal, a že národům otevřel dveře víry. (28)I prodleli s učedníky nemalý čas.

15 A někteří, dolů přišedší z⁵⁷ Júd- ska, vyučovali bratry: Nebudete-li podle Mojžíšova obyčeje⁸⁷⁸ obřezáni⁸⁷⁹, nemůžete být zachráněni. (2)Když tedy nastal rozbroj⁸⁸⁰ a pro Pavla a Barnabu⁸⁸¹ nemalý s nimi⁸⁸² spor, ustanovili, že stran této sporné otázky mají Pavel a Barnabas a někteří další z nich vystoupit⁸⁸³ k apoš- tolům a starším do Jerúsálema. (3)Nuže tedy oni, byvše shromážděním⁸⁸⁴ vypro- vození⁸⁸⁵, procházeli Foinikií a Samarií, vypravující⁸²⁷ o obrácení *lidí* z národů, a působili všem bratrům velikou radost. (4)A přibyvše do Jerúsálema, byli uvítáni shromážděním a apoštoly i staršími⁸⁸⁴, i zvěstovali vše, co⁸⁷⁷ s nimi Bůh vykonal. (5)A někteří uvěřivší z těch ze⁵⁷ strany²⁹⁷ farizeů zprostřed *nich* povstali⁸⁸⁶ a říkali, že je záhodno je obřezávat a nakazovat jim dodržování⁸⁸⁷ Mojžíšova zákona. (6)I byli svoláni²⁰⁵ apoštolové a starší, by se na tuto věc⁸⁸⁸ podívali⁸⁸⁹; (7)a když nastal veliký spor⁸⁹⁰, vstal Petr a řekl k nim: Bratři³³, vám je povědomo, že od dávných⁸⁹¹ dní si Bůh mezi vámi vyvolil *to*, by mými ústy národy⁸⁹² uslyšely slovo blahé zvěsti a uvěřily; (8)a tento srdcí znalý Bůh jim vydal svědectví – dalť [jim] Svatého Ducha stejně³⁸⁸ jako i nám (9)a neučinil mezi námi i nimi žádného rozdílu, když jejich srdce věrou očistil. (10)Nyní tedy: Co Boha pokoušíte⁸⁹³, že byste na šíji učedníků uvalili⁸⁹⁴ jho, jež ani naši otcové ani my jsme nedokázali unést? (11)Ale věříme, že budeme⁸⁹⁵ zachráněni milostí Pána Ježíše – podle téhož způsobu jako i oni. (12)A všechen zástup²⁹² zachoval mlčení⁸⁹⁶, i naslouchali Barnabovi a Pavlovi, když rozprávěli

o všech znameních a zázracích, jež⁸⁷⁷ Bůh skrze ně mezi národy vykonal. (13)A poté, co oni umkli, odpověděl Jakub a pravil: Bratři³³, poslechněte mč. (14)Šimon vyrozprávěl, jak⁸⁵ ponejprv Bůh obrátil zřetel k tomu⁸⁹⁷, by si vzal⁸⁹⁸ z národů lid⁸⁹⁹ pro své jméno⁹⁰⁰; (15)a s tím souhlasí slova proroků, jak³⁸⁸ je psáno⁹⁰¹: (16)Po těchto věcech se zase vrátím a zase zbuduji Davidův stan⁹⁰² sesutý⁹⁰³ a zase zbuduji jeho trosky a zase jej vztčím⁹⁰⁴, (17)aby potom⁹⁰⁵ pozůstali z lidí vyhledávali⁹⁰⁶ PÁNA, i všechny národy, nad nimiž se děje⁹⁰⁷ dovolávání mého jména⁹⁰⁸, praví PÁN, jenž koná tyto věci, (18)od věčnosti⁹⁰⁹ známé. (19)Já tudíž soudím: Nepřítěžovat těm z⁵⁷ národů, kteří se obracejí k Bohu, (20)ale⁹¹⁰ poslat jim list⁹¹¹, by se zdržovali od⁹¹² poskvrn model a smilstva a toho, co je zardoušeno, a krve. (21)Mojžíš má přece od⁹¹³ dávných⁸⁹¹ pokolení v každém městě ty, kteří ho káží; čítat se po všechny soboty⁸⁰⁵ v synagogách.

(22)Tu uznali apoštolové a starší s celým shromážděním za dobré⁹¹⁴ poslat s Pavlem a Barnabou do Antiochie vyvolené muže ze svého středu⁹¹⁵: Júdu, jenž se nazýval Barsabbas, a Silu, vedoucí muže mezi bratry; (23)i napsali svou rukou [toto]: Apoštolové a starší [a] bratři těm, kteří jsou v⁶⁷⁸ Antiochii a Syrii a Kilikii, bratrům, kteří jsou zprostřed národů, pozdrav. (24)Jelikož jsme uslyšeli, že vás někteří vyšedší zprostřed nás znepokojili⁹¹⁶ řečmi a podvracejí⁹¹⁷ vaše duše [, říkajíce, že se musíte dávat obřezávat⁹¹⁸ a dodržovat zákon], ač jsme jim⁹¹⁹ nic neuložili, (25)uznali jsme za dobré⁹¹⁴, dospěvše k společnému úsudku⁹²⁰, vyslat k vám vyvolené muže s našimi milovanými Barnabou a Pavlem, (26)lidmi, kteří nasadili⁹²¹ svá žití pro⁹²² jméno našeho Pána Ježíše Krista. (27)Vyslali jsme tedy Júdu a Silu, kteří mají o těchže věcech i sami ústně⁹²³ podat zprávu²⁴². (28)Svatý Duch totiž i my jsme uznali za dobré⁹¹⁴ neuvalovat⁹²⁴ na vás žádná větší tíže než tyto nezbytné věci: (29)zdržovat se od⁹¹² věcí modlám obětovaných a krve a zardoušeného a smilstva; budete-li se⁹²⁵ od⁹²⁶ těchto věcí bedlivě chránit⁹²⁷, budete

činit⁹²⁸ dobře. Buďte zdraví. (30)Nuže oni tedy, byvše propuštěni, přišli⁹²⁹ do Antiochie, a svolavše zástup²⁹², doručili⁹³⁰ ten list⁹³¹, (31)a když jej přečetli, zaradovali se nad⁴⁶¹ tím povzbuzením⁹³²; (32)a Júdas a Silas, kteří sami také byli proroci, povzbuzovali⁹³² bratry mnoha slovy⁹³³ a posilovali⁶⁶¹934 je. (33)A když tam strávili nějaký čas, byli od bratrů s pokojem propuštěni k těm, kteří je vyslali, ⁹³⁵(35)Pavel pak a Barnabas *na-dále*⁹³⁶ prodléváli v Antiochii, vyučující a v blahé zvěsti i s mnoha jinými hlásající slovo Páně.

(36)Po nějaké době⁹³⁷ však Pavel k Barnabovi řekl: Nu, navratme se a navštívme⁹³⁸ ty bratry po všech městech⁹³⁹, v nichž jsme zvěštovali slovo Páně, jak se mají. (37)I navrhl⁹⁴⁰ Barnabas přibrat s sebou i Jana, jenž se nazýval Marek, (38)Pavel však měl za správné⁹⁴¹ toho, jenž od nich v Pamfylii⁹⁴² odpadl⁹⁴³ a s nimi se do práce⁹⁴⁴ nevydal, tohoto s sebou nepřibírat. (39)Došlo tedy k ostřejmu rozladění, takže se od sebe navzájem oddělili⁹⁴⁵ a že Barnabas s sebou vzal Marka a vyplul na Kypr, (40)Pavel však si místo něho zvolil⁹⁴⁶ Silu a vydal se na cestu⁹⁴⁷, byv od bratrů odevzdán Boží milosti; (41)i procházel Syrii a Kilikii, upevňuje⁹⁴⁸ shromáždění⁷⁵.

16 I dospěl do Derby a do Lystry, a hle, tam byl jakýsi učedník jménem Timotheos, syn židovské věřící⁶⁷³ ženy⁹⁴⁹, ale otce Řeka, (2)jenž měl *dobré* svědectví od bratrů, kteří *byli* v Lystře a Ikoniu. (3)Tohoto si Pavel přál⁹⁵⁰, by se vydal na cestu⁹⁴⁷ s ním, i vzal ho a obřezal, vzhledem k Židům²⁴⁰, kteří byli v oněch místech, neboť všichni⁷¹ znali jeho otce, že⁹⁵¹ byl⁹⁵² Řek. (4)A jak se ubírali⁹⁵³ městy, ukládali jim zachovávat⁹⁵⁴ usnesení⁷⁵955, o nichž *bylo* rozhodnuto od apoštolů a starších, kteří *byli* v Jerúsalémě. (5)A tak byla shromáždění věrou utužována a denně se rozmáhala počtem.

(6)A když prošli Frygii⁹⁵⁶ a galatským krajem, – neboť jim od Svatého Ducha bylo zabráněno promluvit slovo v Asii⁹⁵⁷, – (7)[a] když došli po Mysii⁹⁵⁸, pokoušeli se ubírat do Bithynie, a Ježíšův Duch jim nedovolil, (8)i minuli Mysii

a sestoupili do Tróady. (9)A za noci se Pavlovi ukázalo vidění: Byl *tam* jakýsi makedonský muž⁹⁵⁹, stojící a snažně ho prosící a pravící⁹⁶⁰: Přejdi⁹⁶¹ do Makedonie a pomoz nám! (10)A jak toto vidění uzřel, hned jsme zatoužili⁹⁶² vydat se na cestu⁹⁴⁷ do Makedonie, usuzující⁹⁶³, že si nás přivola Pán, bychom jim přinesli blahou zvěst. (11)Odrzivše tedy od Tróady, dopluhli jsme přímo⁹⁶⁴ na Samothraku⁹⁶⁵, *den* nato pak do Neapole (12) a odtamtud do Filipp; to⁹⁶⁶ je první město té části Makedonie, kolonie⁹⁶⁷. A v tomto městě jsme prodlévali několik dní, (13) sobotního dne pak jsme vyšli z brány ven k řece, kde bylo zvykem konat modlitbu⁹⁶⁸, a usednuvše mluvili jsme k ženám, jež se sešly; (14) i naslouchala jakási žena jménem Lydie, prodejkyňe purpuru z města Thyateiry, uctívající Boha⁸³¹, jejíž srdce rozevřel Pán, by těm věcem, jež mluvil Pavel⁹⁶⁹, věnovala pozornost. (15)A jak byla pokřtěna, i její dům, jala se nás snažně prosit⁹⁷⁰, pravíc: Uznali-li jste⁹⁷¹, že jsem věrna Pánu, vstupte do mého domu a zůstaňte⁹⁷²; i přiměla nás k tomu⁹⁷³. (16)A když jsme se ubírali k modlitbě, stalo se, že nás potkala jakási děvečka mající ducha Pythónova⁹⁷⁴, jež⁹⁶⁶ svým pánům poskytovala⁹⁷⁵ věštění mnoho zisku; (17) ta se dala v patách za⁹⁷⁶ Pavlem a námi a křičela, říkajíc: Tito lidé jsou nevolníci Nejvyššího Boha, kteří¹⁹⁰ vám zvěstují cestu záchranu. (18)A toto *stále*⁹⁷⁷ činila po mnoho dní a Pavlovi se to stalo nanejvyšší trapným⁹⁷⁷, i obrátil se k ní a řekl tomu duchu: Ve jménu Ježíše Krista ti přikazují od ní vyjít; i vyšel téže hodiny. (19)A když její páni uviděli, že vyšla naděje na jejich⁹⁷⁸ zisk⁹⁷⁹, chytli Pavla a Silu a zatahli je na tržiště⁹⁸⁰ před úředníky⁹⁸¹, (20) a předvedše je prétorům⁹⁸², řekli: Tito lidé krajně znepokojují⁹⁸³ naše město a jsou⁹⁸⁴ to Židé, (21) i zvěstují obyčje, jež nám není dovoleno přijímat⁹⁸⁵ ani vykonávat, neboť jsme Římané. (22)A povstal proti nim i⁹⁸⁶ dav, a prétoři⁹⁸², strhavše⁹⁸⁷ jejich šatstvo, poroucheli je bít holemi. (23)A nalživše jim mnoho ran, uvrhli je do vězení a žaláříku přikázali bezpečně⁹⁸⁸ je strážiti; (24) a on, dostav takový příkaz,

je uvrhl do vnitřního vězení a jejich nohy zabezpečil⁹⁸⁸ v kláde⁹⁸⁹. (25)A o půlnoci se Pavel a Silas modlili a Boha chválili zpěvem⁹⁹⁰ a věžňové jim naslouchali⁹⁹¹, (26) i nastalo náhle veliké zemětřesení, takže základy věznic byly zviklány⁹⁹², i otevřely se okamžitě všechny dveře⁹⁹³ a pouta všech povolila⁹⁹³. (27)A žalářík, byv probuzen ze spánku a vida dveře⁹⁹³ vězení otevřené, tasil svůj⁹⁹⁴ meč⁹⁹⁴ a již již chtěl sám sebe odpravit³¹⁷, domnívaje se, že věžňové unikli. (28)Pavel však silným hlasem zvolal, pravě: Nepůsob si nic zlého, vždyť jsme všichni⁷¹ zde! (29)A požádal⁹⁹⁵ o světla, vrazil dovnitř, rozchvěl se⁹⁹⁶ a padl před Pavlem a Silou, (30) i doprovodil⁹⁹⁷ je ven a děl: Pánové, co mám konat, abych byl zachráněn? (31)A oni řekli: Spolehni věrou na⁶⁰² Pána Ježíše a zachráněn budeš – ty i tvůj dům. (32)A promluvili k němu Boží slovo, i ke všem⁹⁸⁶, kteří byli v jeho domě, (33) i vzal je oné noční hodiny k *sobě* a umyl⁹⁹⁸ jim rány⁹⁹⁹, a byl okamžitě pokřtěn on i všichni⁷¹ jeho. (34)A styl¹⁰⁰⁰ je do svého domu, prostře¹⁰⁰¹ vůl a se vším svým domem¹⁰⁰² se rozjásal, že uvěřil Bohu. (35)A když nastal den, vyslali prétoři⁹⁸² liktory¹⁰⁰³ se vzkazem⁷⁸²: Propust' ony lidi. (36)I ohlásil¹⁰⁰⁴ žalářík Pavlovi¹⁰⁰⁵ tato slova⁶⁷⁰: Prétoři⁹⁸² vyslali¹⁰⁰⁶, abyste byli propuštěni; nyní tedy vyjděte a ubírejte se v pokoji. (37)Pavel k nim však děl: Veřejně¹⁰⁰⁷ nás, kteří jsme⁹⁸⁴ Římané¹⁰⁰⁸, bez odsouzení zbili a uvrhli do vězení a nyní nás chtějí potají vyhnat¹⁰⁰⁹? Ba ne, nýbrž nechť sami přijdou a vyvedou¹⁰¹⁰ nás. (38)I ohlásili¹⁰⁰⁴ liktoři¹⁰⁰³ tato slova⁸²⁹ prétorům⁹⁸², a *ti* se ulekli, když uslyšeli, že *to* jsou Římané; (39) i přišli a jali se je snažně prosit¹⁰¹¹, i vyvedli¹⁰¹⁰ je a žádali¹⁰¹², by z města odešli¹⁰¹³. (40)A vyšeďše z vězení, vešli k Lydii, a uzřevše bratry, povzbudili¹⁰¹¹ je a odešli¹⁰¹³.

17 A procestovavše Amfipoli a Apolónii, přišli do Thessaloniky, kde byla synagoga Židů, (2) a Pavel podle toho, co mu¹⁰¹⁴ bylo obyčjem, k nim vešel a po tři soboty s nimi rozmlouval¹⁰¹⁵ na základě²⁷¹ Písem, (3) otvíraje¹⁰¹⁶ je a dokládaje¹⁰¹⁷, že KRISTUS musel trpět¹⁷⁸ a vstát zproštěd mrtvých, a že: KRISTUS je tento – Ježíš,

jehož vám já zvěstuji. (4)I dali se někteří z nich přesvědčit a přidružili se¹⁰¹⁸ k Pavlovi a Silovi, i veliké množství¹⁰¹⁹ Boha uctívajících⁸³¹ Řeků a nemálo z předních žen¹⁰¹⁹. (5)Židé však byli jati nevraživostí³⁷², i přibrali si jakési ničemné¹⁰²⁰ lidi¹⁰²¹ z pouliční chátry¹⁰²² a sehnali dav¹⁰²³, i plnili město povykem¹⁰²⁴; a přepadše Iasonův dům, hledali je, *by je mohli*¹⁰²⁵ přivést mezi shluklý lid¹⁰²⁶. (6)A nenašedše⁷⁴³ je, vlekli Iasona a některé bratry před politarchy¹⁰²⁷, volající: Tito, kteří obrátili svět¹⁰²⁸ naruby, přibyli i sem¹⁰²⁹ (7)A Iasón je přijal¹⁰³⁰, a ti všichni jednají proti císařovým usnesením¹⁰³⁰, neboť říkají, že je jiný¹⁰³⁰ Král¹⁰³¹, Ježíš. (8)A znepokojili dav i politarchy¹⁰²⁷, když oni slyšeli tyto věci; (9)i vyžádali si¹⁰³² od Iasona a ostatních záruku¹⁰³³ a propustili je¹⁰³⁴. (10)Bratři však hned za noci odeslali¹⁰³⁵ Pavla a Silu do Beroie, a oni⁸³², přibyvše *tam*, chodili¹⁰³⁶ do synagogy Židů. (11)Tito *Židé* však byli ušlechtilější¹⁰³⁷ než ti v Thessalonice, tací, že⁸³² Boží slovo přijali se vši ochotou¹⁰³⁸ a denně zkoumali¹⁰³⁹ Písma, zdali se ty věci mají takto; (12) a tak z nich mnozí uvěřili, i z Řekyň, žen z vyšších kruhů^{1019 841}, i nemálo mužů. (13)Jak však ti Židé z⁵⁷ Thessaloniky zvěděli, že bylo Boží slovo od Pavla zvěstováno i v Beroii, přišli i tam¹⁰⁴⁰ popouzeli¹⁰⁴¹ davy; (14) a tu bratři Pavla ihned vypravili¹⁰⁴², by se ubíral směrem¹⁰⁴³ k moři, Silas však a Timotheos tam zůstávali nadále¹⁰⁴⁴; (15)ti pak, kteří Pavla provázeli¹⁰⁴⁵, ho zavedli až do Athén a odcházeli odtamtud¹⁰⁴⁶, převzavše¹⁰⁴⁷ pro Silu a Timothea příkaz, aby k němu co nejrychleji přišli.

(16)Když je však Pavel v Athénách vyčkával, byl v něm jeho duch bolestně drážděn, když pozoroval, jak to město je samá modla. (17)Tak tedy rozmlouval v synagoze s Židy a těmi, kdo uctívali *Boha*⁸³¹, a na tržišti⁹⁸⁰ každý den s těmi¹⁰⁴⁸, kdo se naskytovali; (18) také však se s ním utkávali¹⁰⁴⁹ někteří z epikúrovských a stoických¹⁰⁵⁰ mudrců. A někteří říkali: Co asi tento mluvka¹⁰⁵¹ chce povídat? A druzí¹⁰⁵²: Zdá se, že je *to* zvěstovatel cizích božstev¹⁰⁵³; protože [jim] hlásal blahou zvěst o Ježíšovi a opětovném vstání. (19)I chytili ho a zavedli na Areopag¹⁰⁵⁴ a pravili:

Můžeme zvědět, jaká je tato¹⁰⁵⁵ nová nauka, od tebe hlásaná¹⁰⁵⁶? (20) Vnášíš totiž do našich uší jakési udivující věci; chceme¹⁰⁵⁷ tedy zvědět, co tyto věci mají znamenat¹⁰⁵⁸. (21) Všichni Athéňané totiž a *mezi nimi* pobývající cizinci trávili čas jedině¹⁰⁵⁹ povídáním a posloucháním¹⁰⁶⁰ něčeho *stále* novějšího. (22) A Pavel, postaviv se uprostřed Areopagu¹⁰⁵⁴, děl: Muži athénští¹⁰⁶¹, po všech stránkách¹⁰⁶² pozoruji, že jste nad jiné oddáni¹⁰⁶³ klanění božstvům¹⁰⁶³. (23) Když jsem totiž *tudy* procházel a důkladně¹⁰⁶⁴ prohlížel předměty vašeho uctívání, přišel jsem i na oltář¹⁰⁶⁵, na němž bylo napsáno: Neznámému Bohu. Tohoto tedy, jehož uctíváte a neznáte, vám já zvěstuji. (24) Tento Bůh, jenž učinil svět a vše, co v něm je, ten¹⁰⁶⁶, jsa⁴⁶⁶ Pán nebe i země, nebydlí v chrámech rukama zhotovených, (25) aniž se dává ošetřovat¹⁰⁶⁷ rukama¹⁰⁶⁸ lidí, jako by ještě něco¹⁰⁶⁹ potřeboval – dávat¹⁰⁷⁰ sám život a dech a všechny věci všem. (26) I učinil z jedné krve všechny národy¹⁰⁷¹ lidí, by bydleli na vsí tváří země, a určil příslušná¹⁰⁷² období a ohrazení¹⁰⁷³ jejich osídlení¹⁰⁷⁴, (27) by Boha hledali, mohli-li by ho¹⁰⁷⁵ vůbec nějak nahmatat a najít, acť ovšem ani od jednoho¹⁰⁷⁶ z nás není¹⁰⁷⁷ daleko; (28) v něm¹⁰⁷⁸ přece žijeme a hýbáme se a jsme – jak řekli i někteří z básníků mezi vámi: Jsme přece i jeho potomstvo¹⁰⁷⁹. (29) Jsme-li tedy v postavení Božího potomstva^{1077 1079}, nesmíme se domnívat, že to, *co je* Božské, je podobno zlatu nebo stříbru nebo kameni, rytec-kému¹⁰⁸⁰ výtvaru¹⁰⁸¹ zručnosti¹⁰⁸² a důmyslu¹⁰⁸³ člověka. (30) Bůh tedy sice tyto časy neznalosti přehléd¹⁰⁸⁴, nyní však¹⁰⁸⁵ lidem velí, by se všichni všude káli, (31) protože ustanovil den, v němž obydenou zemi hodlá v spravedlnosti soudit skrze muže¹⁰⁷⁸, jehož určil; důkaz¹⁰⁸⁶ všem podal tím, že mu dal vstát¹⁰⁸⁷ zprostřed mrtvých. (32) A když uslyšeli o vstání mrtvých, tropili si někteří úštěpky a někteří zase řekli: Vyslechneme¹⁰⁸⁸ tě stran tohoto i podruhé. (33) Tak Pavel vyšel z jejich středu, (34) někteří lidé¹⁰⁸⁹ se však k němu připojili⁵⁷² a uvěřili, mezi nimi i Dionysios, areopagita¹⁰⁹⁰, a žena jménem Damaris a jiní s nimi.

18 Apotěchtověcech se z Athén vzdálil¹⁰⁹¹ a přišel do Korintu. (2)I připadl na⁵⁸⁴ jakéhosi Žida jménem Aquila, rodem Pontána¹⁰⁹², nedávno¹⁰⁹³ přišedšího z¹⁰⁹⁴ Itálie, i Priscillu, jeho ženu, (protože Claudius¹⁰⁹⁵ rozkázal, by se všichni Židé z Říma vzdalovali¹⁰⁹¹), a dal se k nim; (3) a protože byli¹⁰⁹⁶ téhož řemesla, zůstával u nich a pracoval, – byli totiž co do řemesla výrobci stanů, – (4) a po všechny soboty⁸⁰⁵ rozmlouval¹⁰¹⁵ v synagoze, přesvědčuje i Židy i Řeky. (5)A jak i Silas i Timotheos přišli z¹⁰⁹⁴ Makedonie dolů, byl Pavel puzen stran slova¹⁰⁹⁷ a dosvědčoval¹⁰⁹⁸ Židům, že KRISTUS již¹⁰⁹⁹ je: Ježíš. (6)Když však oni kladli odpor¹¹⁰⁰ a urážlivě mluvili, vytřásl své¹¹⁰¹ šatstvo a řekl k nim: Vaše krev na vaši hlavu, já jsem čist; od nynějška¹¹⁰² se odeberu k narođením⁸³⁶. (7)I přestoupil¹¹⁰³ odtamtud a přišel do domu kohosi jménem Iustus, Boha uctívajícího⁸³¹, jehož dům sousedil¹¹⁰⁴ se synagogou. (8)Crispus však, představený té¹¹⁰⁵ synagogy, s celým svým domem uvěřil Pánu⁶⁰², i mnozí z Korintanů slyšíc nabývali víry¹¹⁰⁶ a byli křtěni¹¹⁰⁷. (9)A Pán Pavlovi v noci skrže vidění řekl: Neboj se, nýbrž mluv a neumlkvej, (10)protože jsem s tebou já a nikdo proti tobě nezakročí¹¹⁰⁸, by s tebou naložil zle¹¹⁰⁹, protože mám v tomto městě mnoho lidu. (11)I usadil se *tam* na¹¹¹⁰ rok a šest měsíců a vyučoval mezi nimi Božímu slovu. (12)Když však byl prokonzulem⁷⁶⁵ Achaie¹¹¹¹ Gallio, pozvedli se Židé jednomyslně proti Pavlovi a zavedli ho k soudcovskému stolci¹¹¹², (13)pravice: Tento přemlouvá¹¹¹³ lidi k uctívání Boha v rozporu se zákonem. (14)Když však Pavel již již otvíral ústa, řekl Gallio k Židům: Nuže, kdyby *to* byla nějaká křivda¹¹¹⁴ nebo podle¹¹¹⁵ darebáctví¹¹¹⁶, ovšem bych vás, ó Židé, podle práva připustil¹¹¹⁷, (15)jsou-li *to* však otázky¹¹¹⁸ týkající se slova a jmen a toho vašeho zákona¹¹¹⁹, přihlédněte si k tomu¹¹²⁰ sami, [neboť] já nehodlám¹¹²¹ být soudcem těchto věcí. (16)A odehnal je od soudcovského stolce; (17) a Sósthena, představeného synagogy, všichni chytli a před soudcovským stolicem tloukli, a Gallio si ničeho z těchto věcí nevšímal. (18)A když *tam* Pavel zůstal ještě¹¹²² značně mnoho

dní, vyplul, rozloučiv se s bratry, do Sýrie, – a Priscilla a Aquila s ním, – dav si v Kenchreách¹¹²³ ostříhat hlavu, neboť byl učinil¹¹²⁴ slib¹¹²⁵. (19)I dospěl do Efesu a onyno tam zanechal, sám však vstoupil do synagogy a dal se do rozmluvy¹¹²⁶ s Židy; (20)když však oni žádali, by [u nich] zůstal na delší čas, nesouhlasil¹¹²⁷, (21)nýbrž se s nimi rozloučil a řekl: [Nastávající¹¹²⁸ svátek musím stůj co stůj oslavit¹¹²⁹ v Jerúsalémě.] K vám se zase vrátím¹¹³⁰, bude-li si¹¹³¹ Bůh přát¹¹³². I odrazil od Efesu, (22) a přistáv¹¹³³ v Césarei¹¹³⁴, vyšel nahoru¹¹³⁵ a pozdraviv shromáždění, sešel do Antiochie; (23) a strávil *tam* nějaký čas, odešel¹¹³⁶ a procházel postupně⁶⁸¹ galatským krajem a Frygií, upevňuje¹¹³⁶ všechny učedníky.

(24)Do Efesu se však dostal jakýsi Žid jménem Apollós, rodem Alexandrijec, muž výmluvný¹¹³⁷, jenž byl mocný v Písmech; (25)ten⁵⁵⁹ byl poučený¹¹³⁸ o cestě Páně, a jsa v duchu vřelý, mluvil o věcech týkajících se Ježíše a přesně¹¹³⁹ jim vyučoval¹¹⁴⁰, byl však¹¹⁴¹ obeznáný¹¹³⁸ jen s Janovým křtem. (26)A ten⁵⁵⁹ se v synagoze počal směle⁵⁷⁴ vyslovovat, a když ho Priscilla a Aquila uslyšeli, vzali ho k sobě a vyložili mu Boží cestu přesněji¹¹³⁹. (27)A když on zamýšlel přejít¹¹⁴² do Achaie¹¹¹¹, napsali bratři učedníkům a vyzvali¹¹⁴³ je, by ho laskavě přijali¹¹⁴⁴; a on, přibyv *tam*, velmi prospěl těm, kdo milostí uvěřili, (28)neboť na veřejnosti¹¹⁴⁵ pádně¹¹⁴⁶ vyvracel veškeré námitky Židů¹¹⁴⁷, dokazuje Písmo, že KRISTUS již¹¹⁴⁸ je: Ježíš.

19 A zatímco byl Apollós v Korintě, stalo se, že Pavel, prošed výše položenými končinami, přišel do Efesu, a připadnuv na⁵⁸⁴ jakési učedníky, (2)řekl k nim: Dostali¹¹⁴⁹ jste, když jste uvěřili, Svatého Ducha? A oni k němu [řekli]: Dokonce¹¹⁵⁰ jsme ani neuslyšeli, zda Svatý Duch již¹¹⁴⁸ je. (3)I řekl: Več¹¹⁵¹ jste tedy byli pokřtěni? A oni řekli: V křest Janův¹¹⁵¹. (4)A Pavel řekl: Inu, Jan¹¹⁵² křtil křtem pokání a lidu říkal, by uvěřili v⁶⁰² toho, jenž měl přijít¹¹⁵³ po něm, to jest v⁶⁰² Ježíše. (5)A když *to* uslyšeli, byli pokřtěni¹¹⁵⁴ ve¹¹⁵¹ jméno Pána Ježíše, (6) a když na ně Pavel položil ruce, přišel na ně Svatý Duch,

i mluvili jazyky a prorokovali; (7) a všech těch mužů bylo asi dvanáct. (8) A vstoupiv do synagogy, po tři měsíce se směle⁵⁷⁴ vyslovoval, rozmlouvaje¹⁰¹⁵ a přesvědčuje stran¹¹⁵⁵ Božího království. (9) Jak se však někteří zatvrzovali¹¹⁵⁶ a byli nepovolní⁸⁴⁵, zle mluvící¹¹⁵⁷ o cestě⁵³⁹ před zástupem²⁹², odstoupil od nich, ucedníky odloučil¹¹⁵⁸ a denně rozmlouval¹⁰¹⁵ ve škole Tyranově. (10) A toto nastalo na¹¹⁵⁹ dvě léta, takže slovo Páně uslyšeli všichni obyvatelé Asie⁹⁵⁷, i Židé i Řekové; (11) a Bůh konal skrze Pavlovy ruce nevědění mocné činy, (12) takže na nemocné byly přikládány¹¹⁶⁰ i potní šátky¹¹⁶¹ nebo zástěry¹¹⁶² z jeho těla¹¹⁶³ a choroby od nich ustupovaly a zlí duchové vycházeli. (13) I pokusili se¹¹⁶⁴ jméno Pána Ježíše nad těmi, kdo měli zlé duchy, jmenovat někteří i z potulných¹¹⁶⁵ židovských zaklínačů, a říkali: Zaklínám vás Ježíšem, jehož káže Pavel; (14) a toto provozovalo jakýchsi sedm synů Skeuy, židovského velekněze¹¹⁶⁶. (15) Ten zlý duch však jim v odpověď řekl: Ježíše znám a Pavel je mi povědom, vy však – co jste zač¹¹⁶⁷? (16) A ten člověk, v němž byl ten zlý duch, oba¹¹⁶⁸ opanoval, skáče na ně¹¹⁶⁹, a projevil proti nim převahu¹¹⁷⁰, takže z onoho domu unikli nazí a zranění. (17) A toto se všem stalo známým, i Židům i Řekům, kteří obývali Efes, i padla¹¹⁷¹ na všechny¹¹⁷² bázeň a jméno Pána Ježíše bylo vyvyšováno¹¹⁷³; (18) a mnozí z těch, kteří uvěřili, přicházeli, vyznávající a ohlašující¹¹⁷⁴ své skutky. (19) A značně mnozí z těch, kteří byli pěstovali¹¹⁷⁵ všetečné věci¹¹⁷⁶, snesli ty knihy a přede všemi je spalovali, i spočítali jejich cenu¹¹⁷⁷ a shledali padesát tisíc stříbrňáků. (20) Takto se slovo Páně mocně vzdávalo a projevovalo převahu¹¹⁷⁰.

(21) A jak se tyto věci vyplnily, uložil si Pavel v duchu, že projde Makedonií a Achaií¹¹⁸¹ a bude se ubírat do Jerúsaléma, a řekl: Až¹¹⁷⁸ se dostanu¹¹⁷⁹ tam, musím uvídnět i Řím. (22) I vyslal do Makedonie dva z těch, kteří mu posluhovali¹¹⁸⁰, Timothea a Erasta, sám se však¹¹⁸¹ ještě nějaký čas pozdržel v Asii⁹⁵⁷. (23) A za onu dobu došlo stran Cesty⁵³⁹ k nemalému rozruchu. (24) Kdosi totiž, jménem Démétrios,

stříbrotepec, poskytoval⁹⁷⁵ výrobu stříbrných Artemidiných¹¹⁸² chrámů¹¹⁸³ nemalý výdělek¹¹⁸⁴ řemeslníkům; (25) ty svolal dohromady¹¹⁸⁵, i ty, kteří pracovali na takových to věcech, a řekl: Muži, jste si vědomi, že náš blahobyt pochází⁶³⁰ z této živnosti¹¹⁸⁴; (26) i vidíte¹¹⁸⁶ a slyšíte, že tento Pavel nejen v Efesu, nýbrž téměř v celé Asii⁹⁵⁷ přemluvil a odvrátil¹¹⁸⁷ značně veliký dav tvrzením¹¹⁸⁸, že ti, kteří se zhotovují¹¹⁸⁹ rukama, nejsou bohové. (27) I hrozí nám nejen to, že náš obor¹¹⁹⁰ přijde v neváznost¹¹⁹¹, nýbrž že i CHRÁM veliké bohyně Artemidy¹¹⁸² bude počítán¹¹⁹² za nic a že bude trpět újmou¹¹⁹³ i slavná velikost¹¹⁹⁴ té¹¹⁹⁵, již uctívá celá Asie⁹⁵⁷ i celý svět¹⁰²⁸. (28) A uslyševše to a byvše naplnění vztekem¹¹⁹⁶, křičeli, říkajíce: Veliká je Artemis¹¹⁸² Efesanů! (29) I bylo [celé] město naplněno zmatkem¹¹⁹⁷ a jednomyslně se nahrnuli do divadla¹¹⁹⁸, strhše s sebou Gaia a Aristarcha, Makedoňany, Pavlovy spolecestující. (30) Když však Pavel zamýšlel vstoupit mezi shluklý lid¹⁰²⁶, nedovolovali¹¹⁹⁹ mu ucedníci; (31) a i někteří z asiarchů¹²⁰⁰, kteří byli jeho¹²⁰¹ přáteli⁶⁴³, k němu poslali naléhavý vzkaz¹²⁰² by se do divadla¹¹⁹⁸ neodvažoval¹²⁰³. (32) Tak tedy křičeli různí lidé různé věci¹²⁰⁴, neboť to shromáždění bylo zmatené¹²⁰⁵ a většina nevěděla, pro jakou příčinu se sešli. (33) Zprostřed davu však navedli¹²⁰⁶ Alexandra, jehož kupředu postrkovali Židé; a Alexander, pokynuv⁷⁴² rukou, chtěl shluklému lidu¹⁰²⁶ přednášet obhajobu¹²⁰⁷. (34) Když však rozpoznali⁷³⁹, že je Žid, zazněl⁴²⁰ ode¹²⁰⁸ všech jeden hlas, i křičeli asi po dvě hodiny: Veliká je Artemis¹¹⁸² Efesanů! (35) Městský tajemník však, uklidniv dav, dí: Muži efesští¹²⁰⁹, kterypak člověk je takový, že¹²¹⁰ neví, že město Efesanů je opatrovníkem chrámu veliké Artemidy¹¹⁸² a toho, co spadlo z nebe¹²¹¹? (36) Ježto tedy tyto věci jsou nepopíratelné, je nutno, byste setrvali v klidu¹²¹² a nečinili nic ukvapeného. (37) Přivedli jste totiž tyto muže, kteří ani nejsou vylupovači CHRÁMU ani o vaší bohyni urážlivě nemluví¹²¹³ – (38) nuže tedy, má¹²¹⁴-li Démétrios a ti řemeslníci s ním proti někomu nějakou pří¹²¹⁵, konají se zasedání soudu a jsou zde

prokonzulové⁷⁶⁵; nechť se navzájem stíhají¹²¹⁶. (39) Máte-li však nějaký dotaz¹²¹⁷ stran jiných věcí, vyřeší¹²¹⁸ se v řádném¹²¹⁹ shromáždění. (40) Jsme totiž také ohroženi *tím*, že budeme stran dneška¹²²⁰ stíháni¹²¹⁶ pro povstání, protože není¹²¹² žádná příčina, jež by nám umožnila¹²²¹ udat důvod¹²²² tohoto sročení. (41) A pověděv tyto věci, shromáždění rozpustil¹²²³.

20 Poté však, co ten povyk¹²²³ ustal, si Pavel obeslal¹²²⁴ učedníky, pobíjmal¹²²⁵ je a odešel¹²²⁶, by se odebral do Makedonie; (2) a prošel oněmi končinami a mnoha slovy⁹³³ je povzbudiv¹²²⁶, přišel do Řecka. (3) I strávil *tam* tři měsíce, a protože proti němu byl, když se chystal odplout do Syrie, od Židů zosnován¹²²⁷ úklad, bylo přijato¹²²⁸ rozhodnutí¹²²⁹ vracet se zpět přes Makedonii; (4) a až do Asie⁹⁵⁷ ho provázal Sópatros Pyrrhův, Beriojiec, z Thessaloničanů pak Aristarchos a Secundus, a Gaius a Timotheos z Derby, a Asijci⁹⁵⁷ Tychikos a Trofimos. (5) Ti šli¹²³⁰ napřed a čekali *na* nás v Tróadě, (6) my pak jsme po dnech nekvašených chlebů vypluli od Filipp a v pěti dnech jsme přišli do Tróady k nim; tam jsme prodleli sedm dní. (7) A v první den týdne, když *my jsme byli* shromáždění k lámání chleba¹²³¹, k nim Pavel promlouval¹²³², neboť nazítří hodlal odcházet¹²²⁶, a protáhl řeč až do půlnoci. (8) A na tom horním patře¹²³³, kde jsme byli shromáždění, bylo značně mnoho pochodní¹²³⁴. (9) A jakýsi mladý muž jménem Eutychos, jenž seděl na okně, jsa zmáhán¹²³⁵ hlubokým spánkem, zatímco Pavel ještě dále promlouval¹²³², spadl, byv zmožen¹²³⁶ od spánku, z třetího podlaží dolů a byl zvednut mrtev. (10) Pavel však sestoupiv padl na něho, a sevřev *ho* v objetí, řekl: Nevzrušujte se¹²³⁷, vždyť jeho žití¹²³⁸ je v něm. (11) I vystoupil¹²³⁹, rozlámal chléb a požil¹²⁴⁰; a po značně dlouhý čas hovořiv⁶⁶¹, až do rozednění, tak odešel¹²²⁶. (12) A toho hocha dovedli živého a byli *tím*⁹¹⁶ bez míry¹²⁴¹ potěšeni. (13) My však jsme šli¹²³⁰ napřed na loď a vyrazili do Assu, hodlalíce tam Pavla brát na palubu¹²⁴²; tak si *to* totiž byl zařídil, neboť sám hodlal jít pěšky. (14) A jak se s námi v Assu sešel¹²⁴³, vzali jsme

ho na palubu¹²⁴² a přibyli do Mitylény. (15) A odpluvše odtamtud, dospěli jsme *den* nato naproti Chiu, druhého pak *dne* jsme se přeplavili k¹²⁴⁴ Samu; a pobyvše v Trogylliu, přibyli jsme následujícího *dne* do Milétu, (16) neboť Pavel byl uznal za žádoucí¹²⁴⁵ obeplout Efes tak, aby¹²⁴⁶ se mu nestalo, že by v Asii⁹⁵⁷ promeškal čas, neboť spěchal, by se, bylo-li by mu možno, dostal¹²⁴⁷ *na* den Padesátky⁴⁹ do Jerúsaléma. (17) Z⁵⁷ Milétu však do Efesu poslal a *odtamtud* k sobě³⁸⁵ si přivolal starší shromáždění; (18) a jak se k němu dostavili, řekl jim: Vám je povědomo, jak jsem se od prvního dne, kdy¹²⁴⁸ jsem vkročil na půdu¹²⁴⁹ Asie⁹⁵⁷, *na* všechnen ten čas dostal mezi vás¹²⁵⁰ (19) a¹²⁵¹ konal¹²⁵² Pánu nevolnickou službu¹²⁵³ se vši pokorou a slzami i pokušeními¹²⁵⁴, jež se mi přiházela¹²⁵⁵ skrze úklady¹²⁵⁶ Židů; (20) jak jsem z toho, *co je* prospěšné, nic nezamlčel¹²⁵⁷, bych vám *to* neohlásil¹¹⁷⁴ a vás nevyučoval¹²⁵⁸, na veřejnosti¹¹⁴⁵ i po domech, (21) naléhavě svědčel¹⁰⁹⁸ i Židům i Řekům o pokání¹²⁵⁹ vůči Bohu a víře vůči našemu Pánu Ježíši Kristu¹²⁶⁰. (22) A nyní, hle, já se ubírám, *jsa* v duchu zavázán¹²⁶¹, do Jerúsaléma, nevěda, jaké věci mě v něm potkají¹²⁶², (23) ledaže *my* Svatý Duch v každém městě naléhavě svědčí¹⁰⁹⁸, pravě, že mě čekají pouta a strasti³⁷⁴. (24) Ale svému žití¹²⁶³ nepříkládám žádný význam a *není* mně samému drahé¹²⁶⁴, bych dokonal¹²⁶⁵ svůj běh a službu¹²⁶⁶, již jsem přijal¹²⁶⁷ od¹²⁶⁸ Pána Ježíše: naléhavě dosvědčovat¹⁰⁹⁸ blahou zvěstí o Boží milosti. (25) A nyní, hle, já vím, že nikdo z vás, mezi nimiž jsem procházel¹²⁵⁵, káže [Boží] království, již nevidí¹²⁶⁹ mou tvář; (26) proto vám v dnešní den svědčím¹²⁷⁰, že jsem od krve všech čist, (27) neboť jsem neucouvl¹²⁵⁷, bych vám neohlásil¹¹⁷⁴ veškeré Boží rozhodnutí¹²⁷¹. (28) Dávejte tedy pozor sami na sebe¹²⁷¹ i na všechno stádečko, v němž vás Svatý Duch postavil *jako* dohláze¹²⁷², byste byli pastýři Božího¹²⁷³ shromáždění, jehož si dobyl krví svého vlastního¹²⁷⁴. (29) Já [totiž] vím [to], že po mém odchodu mezi vás vniknou krutí¹²⁷⁵ vlci, nešetřící³¹⁴ stádečka; (30) a zprostřed vás samých povstanou muži mluvící zvráceně¹²⁸ věci, by učedníky

strhovali¹²⁷⁶ za sebou. (31)Proto bděte a pamatujte, že jsem tři léta nocí ani dnem nepřestal každého jednotlivce¹²⁷⁷ se slzami napomínat. (32)A nyní vás svěčuji⁸⁷⁵ Bohu a slovu jeho milosti, jež vás může vybudovat a [vám] dát dědictví mezi všemi posvěcenými. (33)Nezachtělo se mi ničeho stříbra ani¹²⁷⁸ zlata ani¹²⁷⁸ ošacení; (34)víte sami, že mým potřebám i těm, kteří byli se mnou, sloužily¹²⁷⁹ tyto ruce – (35)ve všech věcech jsem vám ukázal¹²⁸⁰, že se máme¹²⁸¹, takto se lopotíce, ujmát slabých¹²⁸² a pamatovat na slova Pána Ježíše, že on řekl: Blaženější je¹²⁸³ dávat než přijímat¹²⁸⁴. (36)A pověděv tyto věci, poklekl na svá kolena a s nimi všemi se pomodlil, (37)i nastal veliký¹²⁸⁵ pláč všech. A vrhše se¹²⁸⁶ na Pavlova šíji, vroucně ho líbali¹²⁸⁶, (38)majíce bolest¹²⁸⁶ zejména¹²⁸⁷ pro to slovo¹²⁸⁸, jež byl řekl, že již nebudou spatřovat jeho tvář. I vyprovázeli¹²⁸⁹ ho k loďi¹²⁹⁰.

21 A jak jsme se konečně¹²⁹¹ od nich odtrhli¹²⁷⁶ a odrazili, přibyli jsme přímou plavbou¹²⁹² na Kós a dalšího dne na Rhodos a odtamtud do Patar; (2)a zastihše¹²⁹³ loď, jež převážela¹²⁹⁴ do Foinikie, nastoupili jsme a odrazili, (3)a spatřivše na obzoru¹²⁹⁵ Kypr a zanechavše jej nalevo, pluli jsme k Syrii¹²⁹⁶ a přistáli¹²⁹⁷ v¹²⁹⁷ Tyru, neboť tam měla loď skládat zboží¹²⁹⁸. (4)A dopátravše se¹²⁹⁹ učedníků, pozdrželi jsme se tam sedm dní; a oni⁸³² Pavlovi skrze Ducha říkali, by do Jerúsáléma nevystupoval⁴⁰⁴. (5)A když došlo k tomu, že nám ty dny skončily¹³⁰⁰, vyšli jsme a ubírali se, a všichni nás s ženami a dětmi vyprovázeli¹²⁸⁹ až za město¹³⁰¹; a poklekše na pobřeží, pomodlili jsme se, (6)a navzájem se poobíjmvše¹³⁰², nastoupili jsme do lodí, oni pak se vrátili zpět domů¹³⁰³. (7)A my jsme od Tyru dospěli do Ptolemaidy a tak jsme skončili plavbu¹³⁰⁴. I pozdravili¹³⁰² jsme bratry a zůstali u nich jeden den, (8)a vyšedše nazítří, přišli jsme do Césareje a všedše do domu Filipa, hlasatele blahé zvěsti, jenž byl z těch sedmi, zůstali jsme u něho; (9)a ten⁵⁵⁹ měl čtyři dcery, panny, jež prorokovaly. (10)A když my jsme se tam po mnoho dní zdržovali, přišel z⁵⁷ Júdska dolů jakýsi prorok jménem Agabus; (11)a přišed

k nám a uchopiv Pavlův opasek, svázal své ruce a nohy a řekl: Toto praví Svätý Duch: Toho muže, jehož je tento opasek, takto sváží Židé v Jerúsalmě a vydají ho do rukou národů¹³⁰⁵. (12)A jak jsme to uslyšeli, snažně jsme prosili i my i místní lidé, by do Jerúsáléma nevystupoval⁴⁰⁴. (13)Pavel však odpověděl: Co děláte, že pláčete a mé srdce krušíte¹³⁰⁶? Vždyť já jsem pro jméno Pána Ježíše hotov nejen být svázán¹³⁰⁷, nýbrž i umřít v Jerúsalmě. (14)A když se nedával¹³⁰⁸ přemluvit, upokojili jsme se a řekli: Necht se stane vůle¹³⁰⁹ Páně¹³¹⁰. (15)A po těchto dnech jsme schystali své věci¹³¹¹ a vystupovali⁴⁰⁴ do Jerúsáléma; (16)a spolu s námi se vydali i někteří z učedníků od¹³¹² Césareje, kteří vedli jakéhosi Mnasona, Kypřana, odedávna¹³¹³ učedníka¹³¹⁴, u něhož jsme měli být¹³¹⁵ uhoštěni¹³¹⁶. (17)A když jsme přibyli do Jerúsáléma, přijali nás bratři s potěšením¹³¹⁷, (18)a den nato Pavel s námi vstoupil k Jakobovi; dostavili se i všichni starší. (19)A pozdraviv¹³⁰² je, vyprávěl jedno po druhém vše, co¹³¹⁸ Bůh skrze jeho službu¹²⁶⁶ vykonal mezi národy; (20)a oni, uslyševshe to, oslavovali Boha. A řekli mu: Pozoruješ, bratře, kolik desetitisíců je Židů, kteří uvěřili, a všichni zůstávají¹³¹⁹ horlivci pro zákon¹³²⁰, (21)o tobě jim však bylo udáno¹³²¹, že všechny Židy po všech národech vyučujes odpadnutí od Mojžíše a říkáš, že nemají obřezávat své¹³⁰¹ děti ani chodit podle obyčejů¹³²². (22)Co je to tedy? Zcela jistě se sejde¹³²³ zástup²⁹², neboť uslyší, že jsi přišel; (23)učin tedy toto, co ti pravíme: Máme čtyři muže, kteří mají na sobě slib¹³²⁵; (24)ty vezmi s sebou, očist se¹³²⁴ s nimi a zaplat jejich výdaje¹³²⁵, aby si dali oholit hlavu, i poznají všichni, že z těch věcí, jež jim o tobě byly udány¹³²¹, není nic pravda, nýbrž že si i sám řádně počínáš¹³²⁶, dbaje zákona. (25)Stran těch však, kteří uvěřili z národů¹³²⁷, jsme my poslali list⁹¹¹, rozhodnuvshe¹³²⁸, by oni [z takových věcí ne]držovali⁸⁸⁷ nic, leč] se chránili i toho, co je obětováno modlám, i krve i zardoušeného a smilstva. (26)Tu Pavel, vzav s sebou ty muže, přístího dne vstoupil, očistiv se¹³²⁴, s nimi¹³²⁹ do CHRÁMU a prohlašoval čas, kdy budou dni očišťování

vyplněny¹³³⁰, dotud, než byl za každého jednotlivce¹²⁷⁷ z nich přinesen¹³³¹ posvátný dar¹³³². (27)A jak se těch sedm dní téměř končilo¹³³³, zpozorovali ho v CHRÁMĚ Židě¹³³⁴ z¹³¹² Asie⁹⁵⁷ i uváděli v zmatek¹³³⁵ všechen dav a položili na něho ruce, (28)křičíce: Israélovci⁷⁸⁵, pomáhejte¹³³⁶! Toto²¹⁵ je ten člověk, jenž všechny všude vyučuje proti našemu lidu i zákonu a tomuto místu, a ještě i Řeky do CHRÁMU uvedl a toto svaté místo znečistil¹³³⁷! (29)Předtím totiž s ním ve městě uviděli Trofima z Efesu¹³³⁸ a domnívali se, že ho Pavel uvedl do CHRÁMU. (30)I bylo rozvířeno¹³³⁹ všechno město a nastal sběh lidu, i chytli Pavla a táhli ho z CHRÁMU ven; a dveře¹³⁴⁰ byly hned zamknuty. (31)A co se oni dožadovali jeho zabití, došlo tribunovi¹³⁴¹ posádky¹³⁴² nahoru¹³⁴³ oznámení, že celý Jerúsálém je vzhůru¹³⁴⁴; (32)a on, vzav s sebou vojáky a setníky, na ně neprodleně sběhl dolů. Oni pak, vidouce tribuna¹³⁴¹ a vojáky, přestali Pavla tlouci; (33)tu ho tribun¹³⁴¹, přiblíživ se, chytil a poručil, by byl svázan dvěma řetězy, a vyptával se, kdo tu asi je a čeho se dopustil. (34)A v davu volali¹³⁴⁵ různí lidé různé věci¹²⁰⁴, i poručil, nemoha se pro ten povyk¹³⁴⁶ dovědět jistotu, by byl veden do pevnosti¹³⁴⁷; (35)když se však dostal na schody, došlo k tomu¹³⁴⁸, že on byl¹³⁴⁹ od vojáků pro nápor¹³⁵⁰ davu nesen, (36)neboť ten zástup¹³⁵¹ lidu šel za nimi s křikem: Pryč s ním¹³⁵¹! (37)Když však byl Pavel již již uváděn do pevnosti¹³⁴⁷, praví tribunovi¹³⁴¹: Je mi dovoleno něco k tobě říci? A on děl: Umíš řecky? (38)Tak ty nejsi ten Egyptan, jenž před těmito dny způsobil povstání a do pustiny vyvedl ty čtyři tisíce mužů z řad úkladných vrahů? (39)Pavel však řekl: Nuže, já jsem Žid¹³⁵² z Tarsu¹³⁵³, občan ne bezvýznamného města v Kilikii¹³⁵⁴, a prosím tě, povol mi k lidu promluvit. (40)A když on povolil, pokynul¹³⁵⁵ Pavel, stoje na schodech, lidu rukou, a když nastalo naprosté¹³⁵⁶ mlčení, oslovil¹³⁵⁷ je hebrejským nářečím, **22** pravě: (1)Bratři¹³⁵² a otcové, vslechněte tuto¹³⁵⁸ mou obhajobu před vámi¹³⁵⁹. (2)A když uslyšeli, že je oslovoval¹³⁵⁷ hebrejským nářečím, zachovali tím spíše klid. I dí: (3)Nuže, já jsem

Žid¹³⁵² zrozený v Tarsu v Kilikii¹³⁵⁴, vychovaný¹³⁶⁰ však v tomto městě, u nohou Gamalielových, vyučený¹³⁶⁰ podle přesnosti¹³⁶¹ otcovského zákona, pro Boha jsa¹³⁶² horlivý¹³⁶³ tak¹³⁶⁴ jako jste dnes vy všichni, (4) a tuto Cestu⁵³⁹ jsem¹³⁶⁵ pronásledoval¹³⁶⁶ až na smrt, svazuje a do vězení¹³⁴⁰ odevzdávaje i muže i ženy, (5)jak je mi svědkem¹³⁶⁷ i velekněz i všechno staršovstvo; od¹²⁶⁸ nich jsem si také vzal¹³⁶⁸ listy k bratrům a ubíral se do Damašku, bych do Jerúsáléma svázané přivedl i ty, kteří byli tam, aby byli potrestáni¹³⁶⁹. (6)A když jsem se ubíral a blížil k Damašku, stalo se mi, že okolo poledne znenadání vůkol mne z nebe kolkolem blýsklo¹³⁷⁰ veliké¹³⁷¹ světlo, (7)i padl jsem k zemi¹³⁷² a zaslechl hlas, jenž mi pravil: Saúle, Saúle, co mě pronásleduješ? (8)A já jsem odpověděl: Kdo jsi, Pane? I řekl ke mně: Já jsem Ježíš, Nazarej, jehož ty pronásleduješ. (9)Ti však, kteří byli se mnou, sice to světlo spatřili [a byli tím¹³⁷³ polekáni¹³⁷³], ale ten hlas, jenž ke mně mluvil, neuslyšeli¹³⁷⁴. (10)I řekl jsem: Co mám vykonat, Pane? A Pán ke mně řekl: Vstaň a ubírej se do Damašku a tam k tobě stran všech věcí, jež je ti určeno vykonat, bude promluveno. (11)A ježto¹³⁷⁵ jsem následkem²⁷¹ slávy onoho světla nic neviděl, byl jsem od těch, kteří byli se mnou, veden za ruku, a tak jsem přišel do Damašku. (12)A jakýsi Ananias, muž podle zákona pobožný, mající ode všech tam bydlících Židů dobré svědectví, (13)mi řekl, přišed ke mně a přistoupi¹³⁷⁶: Saúle, bratře, prohlédni. A já jsem téže hodiny prohlédl a uviděl ho¹³⁷⁷ (14) a on řekl: Bůh našich otců si tě předem zvolil, bys poznal jeho vůli¹³⁰⁹ a uviděl Spravedlivého a uslyšel hlas z jeho úst, (15)protože mu vůči všem lidem budeš svědkem těch věcí, jež jsi uviděl a uslyšel. (16)A nyní – co váháš? Vstaň a dej se pokřtít¹³⁷⁸ a obmýt si¹³⁷⁸ své hříchy, odvolaje se na jeho jméno¹³⁷⁹. (17)A když jsem se vrátil zpět do Jerúsáléma a v CHRÁMĚ se modlil, stalo se mi, že jsem se octl u vytržení (18) a uviděl ho, jak mi praví: Pospěš a rychle z Jerúsáléma vyjdi¹³⁸⁰, protože tvého svědectví o mně nepřijmou¹³⁸¹. (19)A já jsem řekl: Pane, jim je povědomo, že já jsem uvězňoval

a v každé synagoze¹³⁸² bil¹³⁸³ ty, kteří věrou spoléhali¹³⁸⁴ na tebe⁶⁰², (20) a když byla vylévána krev Štěpána, tvého svědka, sám jsem při *tom* také stál a schvaloval *to* a hlídal¹³⁸³ šatstvo těch, kteří ho odpravovali³⁷. (21) I řekl ke mně: Ubírej se, protože já tě vypravím¹³⁸⁵ daleko k národům⁸³⁶. (22) I naslouchali mu až po toto slovo; i pozvedli svůj hlas, říkajíce: Pryč ze země s takovým¹³⁵¹ to¹³⁵¹, vždyť mu nepatřilo žít¹³⁸⁶! (23) A když oni křičeli a odvrhovali šatstvo a házeli do vzduchu prach, (24) poručil tribun¹³⁴¹, by on byl veden dovnitř do pevnosti¹³⁴⁷, a řekl, by byl vyšetřován bičováním¹³⁸⁷, aby se řádně dověděl¹³⁸⁸, pro jakou příčinu na něho tak pokřikovali¹³⁸⁹. (25) Jak ho však napjali řemeny, řekl Pavel k setníku *tam* stojícímu: Vám je dovoleno bičovat člověka, jenž je Říman a není odsouzen¹³⁹⁰? (26) A když *to* ten setník uslyšel, přistoupil a ohlásil¹³⁹¹ *to* tribunovi¹³⁴¹, pravě: Co hodláš činit? Vždyť tento člověk je Říman. (27) I přistoupil tribun¹³⁴¹ a řekl mu: Pověz¹³⁹² mi – ty jsi Říman? A on děl: Ano. (28) A tribun¹³⁴¹ odpověděl: Já jsem si toto občanství opatřil za velikou částku. A Pavel děl: Já však jsem i zrozen. (29) Ti tedy, kteří ho měli vyšetřovat, od něho hned odstoupili, a i tribun¹³⁴¹ byl jat obavou, když zjistil¹³⁸⁸, že je *to* Říman, a protože¹³⁹³ ho svázal. (30) Nazítří pak, chtěje¹⁰⁵⁷ se dovědět jistotu stran toho, proč¹³⁹⁴ je od Židů obžalován, ho rozpoutal a poručil, by se sešli velekněží a všechna rada²²⁵; i zavedl Pavla dolů a postavil *ho* před ně¹³⁹⁵.

23 A Pavel, upřev k radě²²⁵ zrak¹³⁹⁶, řekl: Bratři³³, já jsem se až do tohoto dne choval¹³⁹⁷ před Bohem¹³⁹⁸ se vším dobrým⁵⁸⁹ svědomím. (2) Velekněz Ananias však těm, kteří při něm stáli, nařídil bít ho po ústech¹³⁹⁹. (3) Tu k němu Pavel řekl: Bít tě bude Bůh, obiléná stěno! A ty sedíš, chtěje mě podle zákona soudit¹⁴⁰⁰, a protizákonně poroučíš, bych byl bit? (4) Ti však, kteří při *tom* stáli, řekli: Na Božího velekněze se osopuješ¹⁴⁰¹? (5) A Pavel děl: Nevěděl jsem, bratři, že je *to* velekněz; je přece psáno¹⁴⁰²: O vládci¹⁴⁰³ svého lidu nebudeš mluvit zle. (6) Věda¹⁴⁰⁴ však Pavel, že jedna část *jich* je ze saduceů

a druhá¹⁴⁰⁵ z farizeů¹⁴⁰⁶, vykřikl v radě²²⁵: Bratři³³, já jsem farizej, syn farizeů¹⁴⁰⁷ – jsem souzen stran naděje a opětovného vstání mrtvých! (7) A když *toto* promluvil, nastal mezi farizeji a saduceji rozbroj¹⁴⁰⁸ a *to* množství se rozdvojilo; (8) saduceové totiž říkají, že není opětovného vstání ani anděla ani ducha, farizeové však vyznávají obojí¹⁴⁰⁹. (9) I nastal veliký křik¹⁴¹⁰ a písmaři z té části fariseů povstali a prudce¹⁴¹¹ se hašteřili, říkajíce: Na *to* člověku neshledáváme¹⁴¹² nic zlého, a promluvil-li k němu duch nebo anděl...¹⁴¹³ (10) A když nastal veliký rozbroj¹⁴⁰⁸, poručil tribun¹³⁴¹, byv jat obavou, by Pavel od nich nebyl rozsápán, oddílu vojska sestoupit, z jejich středu ho vyrvat a vést do pevnosti¹³⁴⁷. (11) V noci nato však při něm¹⁴¹⁴ stanul Pán a řekl: Buď bez obav¹⁴¹⁵, neboť jak jsi dosvědčoval¹⁴¹⁶ *1417* věci mne se týkající v Jerusálémě, tak musíš svědčit¹⁴¹⁷ i v Římě. (12) A když nastal den, utvořili Židé spolek¹⁴¹⁸ a zakleli se⁹²⁵, pravíce, že ani nepojedí¹⁴¹⁹ ani se nenapíjí, dokud nezabijí¹⁴²⁰ Pavla. (13) A těch, kteří tuto společnou přísahu vykonali, bylo více než čtyřicet; (14) ti⁸³² přistoupili k velekněžím a starším a řekli: Kletbou¹⁴²¹ jsme se⁹²⁵ zakleli, že ničeho neokusíme, dokud nezabijeme¹⁴²⁰ Pavla. (15) Nyní tedy vy s radou²²⁵ tribunovi¹³⁴¹ něco namluvte¹⁴²², tak aby¹⁴²³ ho zavedl dolů k vám¹³⁹⁵, jako byste hodlali přesněji¹⁴²³ prošetřovat věci jeho se týkající, my pak jsme hotovi ho odpravit³⁷ dříve než se přiblíží. (16) *O* této nástraze¹⁴²⁴ však uslyšel syn Pavlovy sestry, i přišel¹⁴²⁵ a vstoupil do pevnosti¹³⁴⁷ a oznámil *to*¹³⁹¹ Pavlovi; (17) a Pavel si přivolal jednoho ze setníků a děl: Tohoto mladého muže odveď k tribunovi¹³⁴¹, neboť mu má co oznámit¹³⁹¹. (18) Tak on ho tedy vzal s *sebou*, zavedl k tribunovi¹³⁴¹ a dí: Vězeň Pavel si mě přivolal a požádal, bych k tobě zavedl tohoto mladého muže, jenž ti má co říci. (19) I chopil se tribun¹³⁴¹ jeho ruky, uchýlil se do ústraní a vypytał se: Co mi *to*¹⁴²⁶ máš oznámit¹³⁹¹? (20) I řekl: Židé se dohodli¹⁴²⁷ tě požádat tak, abys¹⁴²³ Pavla zítra zavedl dolů do rady²²⁵ jako by ses měl o něm dovídat¹⁴²⁸ něco podrobnějšího²⁴²; (21) nuže, ty se jimi nedej

přemluvit, neboť *na něho číhá*¹⁴²⁹ více než čtyřicet mužů, kteří¹⁴³⁰ se⁹²⁵ zakleli, že ani nepojedí¹⁴¹⁹ ani se nenapíjí dotud, než ho odpraví¹⁴³¹. A nyní jsou hotovi a očekávají ten příslib od tebe. (22) Tak tedy tribun¹³⁴¹ toho mladého muže propustil, nakázav *mu* nikomu nevytlachat, *že*s mi¹⁴³², *pravil*, tyto věci vyjevil. (23) A přivolav si kteréši dva ze setníků, řekl: Přihotovte dvě stě vojáků, tak aby¹⁴²³ se mohli odebrat¹⁴³³ až do Césareje, a sedmdesát jezdců a dvě stě lehkooděnců¹⁴³⁴, na třetí hodinu¹⁴³⁵ noční; (24) a přistavit dobytčata, aby na ně Pavla vysadili a bezpečně¹⁴³⁶ přepravili¹⁴³⁷ k Felixovi, vladaři. (25) A napsal list sestavený v této podobě¹⁴³⁸: (26) Claudius Lysias veleslovutnému⁹¹⁴ vladaři Felixovi, pozdrav. (27) Tohoto muže, polapeného¹⁴³⁹ od Židů a v nebezpečí, že bude od nich odpraven¹⁴³¹, jsem vytrhl³⁷³, přispěchav s oddílem vojska, když jsem zjistil¹⁴⁴⁰ že je Říman; (28) a chtěje¹⁰⁵⁷ poznat obvinění¹⁴⁴¹, pro které ho stíhají¹⁴⁴², zavedl jsem ho dolů do jejich rady²²⁵; (29) i shledal jsem, že je stíhán¹⁴⁴² stran sporných otázek toho jejich zákona, že však *proti sobě* nemá žádné stížnosti¹⁴⁴² hodné smrti nebo pout. (30) Když mi však bylo udáno¹⁴⁴³, že se proti tomuto muži [ze strany²⁷¹ Židů] strojí¹⁴⁴⁴ úklad¹⁴⁴⁵, poslal jsem *ho* neprodleně k tobě; a i jeho žalobcům jsem nakázal věci, *jež jsou* proti němu, projednávat¹⁴⁴⁶ před tebou. [Buď zdráv.] (31) Tak tedy ti vojáci podle jim daného rozkazu¹⁴⁴⁷ Pavla vzali¹⁴⁴⁸ a za noci zavedli do Antipatridy, (32) nazíří pak nechali jezdce s ním se ubírat a vrátili se zpět do pevnosti¹³⁴⁷; (33) a onino¹⁴³⁰ vstoupili do Césareje, odevzdali vladaři ten list a také mu předvedli Pavla. (34) I přečetl list a otázal se, z¹⁴⁴⁹ které správní oblasti je, a zvěděl, že z¹⁴⁴⁹ Kilikie, (35) děl: Důkladně¹⁴⁵⁰ tě vyslechnu, až se dostaví i tvoji žalobcové. A poručil, by byl hlídán v Héródově prétoriu¹⁴⁵¹.

24 Po pěti dnech pak sestoupil velekněz Ananias se staršími a s řečníkem, jakýmis¹⁴⁵² Tertullem, a ti¹⁴³⁰ podali vladaři udání¹⁴⁵³ proti Pavlovi. (2) A když byl zavolán, počal Tertullus žalovat, pravě: Ježto se skrze tebe těšíme naprostému¹⁴⁵⁴ pokoji¹⁴⁵⁵ a protože se

prozřetelností tvou¹⁴⁵⁶ zavádějí¹⁴⁵⁷ pro tento národ¹⁴⁵⁸ výborná¹⁴⁵⁹ opatření¹⁴⁶⁰, (3) přijímáme¹⁴⁶¹ je po všech stránkách i všude, veleslovutný⁹¹⁴ Felixi, se vši vděčností. (4) Abych tě však přespříliš²³⁰ nezdržoval¹⁴⁶², prosím snažně, bys nás krátce vyslechl s dobrotivostí¹⁴⁶³ tobě vlastní¹⁴⁶⁴. (5) Shledavše¹⁴⁶⁵ totiž, že tento muž¹⁴⁶⁶ je mor a rozpoutáváč¹⁴⁶⁷ povstání¹⁴⁶⁸ mezi všemi Židy, kteří *jsou* po celé obydlené zemi, i náčelník té sekty¹⁴⁶⁹ Nazareů, (6) jenž se pokusil i CHRÁM znesvětit¹⁴⁷⁰; toho jsme se také zmocnili [a umínili jsme si soudit¹⁴⁷¹ *ho* podle zákona našeho¹⁴⁵⁶. (7) Přišel k *tomu* však Lysias, tribun¹³⁴¹, s velikým násilím¹⁴⁷² *ho* z našich rukou odvedl (8) a jeho žalobcům poručil jít k tobě]. Když *ho* vyšetříš, budeš moci od něho sám zvědět jistotu¹⁴⁷³ stran všech věcí, z nichž *ho* my obžalováváme. (9) A k osočování¹⁴⁷⁴ se přidali¹⁴⁷⁵ i Židé, tvrdíce, že se ty věci mají tak. (10) Pavel však na vladařův pokyn¹⁴⁷⁶, by mluvil, odpověděl: Ježto je mi povědomo, že již mnoho¹⁴⁷⁷ let jsi tomuto národu soudcem, klidně¹⁴⁷⁸ se obhajují stran těch věcí¹⁴⁷⁹, jež se týkají mne samého, (11) neboť si můžes zjistit¹⁴⁷³, že není¹⁴⁸⁰ více než dvanáct dní od toho *dne*, kdy jsem vystoupil¹⁰⁰⁰ do Jerúsálema klanět se¹⁴⁸¹, (12) a nezastihli mě ani v CHRÁMĚ, že bych k někomu promlouval¹⁴⁸² nebo vyvolával shlukování davu, ani v synagógách ani po městě, (13) aniž ty věci, z nichž mě nyní obžalovávají, mohou prokázat. (14) Toto ti však vyznávám, že svatou službu Bohu otců¹⁴⁸³ konám¹⁴⁸⁴ tak – podle té Cesty⁵³⁹, jíž říkají sekta¹⁴⁶⁹, věře všem věcem, jež *jsou* napsány po *celém* zákoně a od proroků¹⁴⁸⁵ (15) maje k Bohu naději, již i tito sami mají za svou¹⁴⁸⁶, že musí nastat¹⁴⁸⁷ opětné vstání i spravedlivých i nespravedlivých¹⁴⁸⁸. (16) Pro tuto příčinu¹⁴⁸⁹ se i sám cvičím¹⁴⁹⁰, bych ve všem¹⁴⁹¹ měl vůči Bohu i lidem svědomí bez závady¹⁴⁹². (17) I přibyl jsem za dost mnoho¹⁴⁹³ let, bych svému národu¹⁴⁹⁴ přinesl¹⁴⁹⁵ almužny a posvátné dary¹³³². (18) při tom mě v CHRÁMĚ zastihli očištěného, ne s davem, ani s povykem¹³⁴⁶; jacísi však Židé z²⁷ Asie⁹⁵⁷ – (19) ti by zde měli být před tebou a žalovat, mají-li vůbec co proti mně, (20) anebo necht

sami tito povědí, jakou nepravost¹⁴⁹⁶ při mně shledali, když jsem stál před radou²²⁵, (21) leč stran toho jednoho zvolání, jak¹⁴⁹⁷ jsem vykřikl, stoje mezi nimi: Já jsem dnes před vámi souzen stran opětovného vstání mrtvých. (22) A Felix, znaje ty věci týkající se Cesty⁵³⁹ dosti podrobně¹⁴⁹⁸, jednání s nimi odročil¹⁴⁹⁹ a řekl: O vašich záležitostech rozhodnu¹⁵⁰⁰, až sestoupí Lysias, tribun¹³⁴¹. (23) A setníku rozkázal, by byl strážěn¹⁵⁰¹ a měl úlevu, a nikomu z jeho přátel¹⁵⁰² nebránit, by mu byl k ruce¹⁵⁰³.

(24) A po několika dnech se Felix objevil¹⁵⁰⁴ s Drusillou, svou¹¹⁰¹ ženou, jež byla Židovka, obeslal si Pavla a vyslechl ho stran víry v⁶⁰² Krista; (25) a když on promlouval o spravedlnosti a sebekázní¹⁵⁰⁵ a budoucím soudu, odpověděl Felix, polekav se⁶⁰⁸: Prozatím se ubírej, a až se mi naskytne příležitost, přivolám si tě k sobě³⁸⁵; (26) zároveň doufaje, že mu od Pavla budou dány peníze⁵⁰⁰; proto si ho také častěji¹⁵⁰⁶ obsílal a s ním hovořil. (27) Když však uplynula¹⁵⁰⁷ dvě léta, byl Felix vystřídán Porciem Festem jako nástupcem¹⁵⁰⁸; a chtěl¹⁵⁰⁹ se Židům zavděčit¹⁵¹⁰, zanechal¹⁵¹¹ Felix Pavla ve vazbě¹⁵¹².

25 Festus tedy, nastoupiv ve správní oblasti, vystoupil¹⁰⁰⁰ po třech dnech z⁵⁷ Césareje do Jerúsáléma; (2) i podali mu velekněží a předáci Židů udání¹⁴⁵³ proti Pavlovi a snažně ho žádali, (3) vyprošující si *to jako milost*¹⁵¹³ vůči němu¹⁵¹⁴, tak, aby¹²⁴⁶ si ho obeslal do Jerúsáléma, a strojili zálohu¹⁵¹⁵, by ho po cestě odpravili³⁷. (4) Jenže Festus odpověděl, že Pavel je strážěn v Césarei a on sám že se hodlá vbrzku ubírat pryč¹⁵¹⁶. (5) Necht' tedy ty, *kteří jsou vlivní*¹⁵¹⁷ mezi vámi, dí, také¹⁵¹⁸ sestoupí, a jestliže při tomto muži něco je, necht' ho obžalovávají. (6) A prodlev mezi nimi ne více dní než osm nebo deset, sestoupil do Césareje a nazítří, usednuv na soudcovský stolec, poručil, by Pavel byl přiveden. (7) A když se dostavil, stanuli Židé, kteří sestoupili z⁵⁷ Jerúsáléma, vůkol něho¹⁵¹⁹ a vznášeli mnohá a těžká obvinění, jichž nebyli schopni dokázat; (8) přitom se Pavel obhajoval: Ani proti zákonu Židů ani proti CHRÁMU ani proti císaři jsem

ničím nezhrděl. (9) Festus však, chtěl¹⁵⁰⁹ se Židům zavděčit¹⁵¹⁰, řekl Pavlovi v odpověď: Chceš¹⁵⁰⁹ vystoupit¹⁰⁰⁰ do Jerúsáléma a být stran těchto věcí souzen v mé přítomnosti¹⁵²⁰ tam? (10) Pavel však řekl: Stojím před soudcovským stolicem císařovým a je záhodno, bych byl souzen zde¹⁵²¹. Židům jsem ničím neškodil¹⁵²², jak i ty velmi dobře¹⁵²³ víš¹⁵²⁴. (11) Nuže tedy, jsem-li škůdce¹⁵²² a spáchal-li jsem co hodného smrti, nezpěčuji se¹⁵²⁵ umřít, není-li však z *těch věcí*, z nichž mě tito obžalovávají, nic *pravda*, nemůže mě jim nikdo vydat na pospas¹⁵²⁶. Odvolám se k císaři¹⁵²⁷. (12) Tu Festus, domluviv se s poradním sborem, odpověděl: K císaři ses odvolal¹⁵²⁷, k císaři se odebereš. (13) A když přešlo několik dní, zavítali do Césareje Agrippa, král, a Berniké, by Festa pozdravili; (14) a jak tam prodleli mnoho dní, předložil Festus králi Pavlovu záležitost¹⁵²⁸, pravě: Je jakýsi muž, zanechaný¹⁵¹¹ *jako vězeň* od Felixe, (15) stran něhož mi, když jsem přibyl do Jerúsáléma, podali velekněží a starší Židů udání¹⁴⁵³, dožadující¹⁵²⁹ se proti němu odsuzujícího nálezu. (16) Odpověděl jsem k nim: Není obyčejem Římanů¹⁵³⁰ vydat nějakého člověka v *záhubu*¹⁵²⁶ dříve než by obžalovaný stál žalobcům tváří v tvář¹⁵³¹ a než by se mu stran stížnosti¹⁴⁴² dostalo příležitosti¹⁵³² k obhajobě. (17) Jak se sem tedy sešli, usedl jsem, nečině žádného odkladu¹⁵³³, dalšího *dne* na soudcovský stolec a poručil, by ten muž byl přiveden; (18) když se však žalobcové postavili, nevznášeli proti němu¹⁵³⁴ žádného obvinění z *těch věcí*, jakých jsem se já domýšlel¹⁵³⁵, (19) nýbrž s ním¹⁵³⁶ měli jakési hádky¹⁵³⁷ o tom svém¹⁵³⁸ náboženství¹⁵³⁹ a o jakémsi zemřelém Ježíšovi, o němž Pavel tvrdil, že žije. (20) Já pak, nevěda si *co* do vyšetřování¹⁵⁴⁰ těchto¹⁵⁴¹ věcí rady, jsem pravil: Byl by ochoten¹⁵⁴² ubírat se do Jerúsáléma a být stran těchto věcí souzen tam? (21) Když se však Pavel odvolal¹⁵²⁷, by zůstal strážěn¹⁵⁴³ až do rozsudku¹⁵⁴⁴ Velebného¹⁵⁴⁵, poručil jsem, by byl strážěn¹⁵⁴³ až dotud, než ho k císaři pošlu. (22) A Agrippa k Festovi [děl]: Sám bych si také chtěl¹⁵⁴² toho člověka poslechnout. Zítřa, dí, si ho poslechněš.

(23) Nazítí tedy, když přišel Agrippa a Berník s velikou okazalostí a vešli s vysokým důstojnictvem¹⁵⁴⁶ a význačnými muži města do přijímací dvorany, a když Festus poručil, byl Pavel přiveden (24) a Festus dí: Agrippo, králi, a všichni vy s námi přítomní mužové, spatřujete tohoto, stran něhož se na mne obrátilo veškeré množství Židů i v Jerusálémě i zde, a volali proti němu¹⁵⁴⁷, že nemá dále žít. (25) Když jsem si však já zjistil¹⁵⁴⁸, že nic hodného smrti nespáchal, a ježto se tento sám odvolal¹⁵²⁷ k Velebnému¹⁵⁴⁵, rozhodl jsem se posílat¹⁵⁴⁹ ho, (26) nemám však nic spolehlivého, co o něm¹⁵⁵⁰ pánu napsat; proto jsem ho přivedl před vás a zejména¹²⁸⁷ před tebe, králi Agrippo, tak abych¹²⁴⁶ měl¹⁵⁵¹, až se výslech¹⁵⁵² vykoná¹⁵⁵³, co bych napsal. (27) Zdá se mi totiž nesmyslné¹⁵⁵⁴ při posílání vězně neoznámit i obvinění¹⁵⁵⁵, jež proti němu jsou.

26 I děl Agrippa k Pavlovi: Povoluje se ti mluvit sám za sebe¹⁵⁵⁶. Tu se Pavel, vztáhnuv ruku, obhajoval: (2) Považuji se¹⁵²⁷ za blaženého, králi Agrippo, že se stran všech těch věcí, pro něž jsem od Židů stíhán¹⁴⁴², mám dnes obhajovat před tebou, (3) zejména¹²⁸⁷ proto, že ty se vyznáš ve všech obyčejích i sporných otázkách, jež jsou všude mezi Židy¹⁵⁵⁸. Proto tě prosím, bys mě shovívavě¹⁵⁵⁹ vyslechl. (4) Nuže tedy, jaký byl od mládí způsob mého života, jenž od počátku proběhl v mém národě v Jerusálémě, vědí všichni Židé, (5) kteří mě odjakživa¹⁵⁶⁰ znají z dřívějšíka, chce-li se jim¹⁵⁶¹ svědčit: že jsem žil¹⁵⁶² podle nejpřísnějšího¹⁵⁶³ směru¹⁴⁶⁹ našeho¹⁵⁶⁴ náboženství¹⁵⁶⁵, jako farizej, - (6) a nyní stojím, bych byl souzen pro¹⁵⁶⁶ naději v příslib¹⁵⁶⁷ daný od Boha¹⁵⁶⁸ našim otcům, (7) k němuž¹⁵⁶⁷ dospět doufá našich dvanáct kmenů, usilovně¹⁵⁶⁹ konajících svatou službu¹⁴⁸⁴ noci i dnem, - stran této naděje jsem, králi, od Židů stíhán¹⁴⁴²! (8) Proč se to u vás soudí za nevěrohodné, jestliže¹⁵⁷⁰ Bůh mrtvé křísí? (9) Nu ovšem, já sám jsem pojal myšlenku¹⁵⁷¹, že vůči jménu Ježíše, Nazarea, mám¹⁵⁷² způsobit mnoho protiventství; (10) to jsem v Jerusálémě také konal¹⁵⁶² a mnohé ze svatých jsem dal pod zámek¹⁵⁷³ do¹⁵⁷³ vězení⁷⁵ já, obdržev

pravomoc od velekněží, a když měli být odpravováni³⁷, odevzdával¹⁵⁶² jsem hlas (11) a po všech synagogách jsem je často trestal a nutil rouhat se. A *jsa proti nim převelmi rozběsněn*, pronásledoval jsem je až i do měst venku: (12) a když jsem se v těchto věcech ubíral s pravomocí a povolením velekněží do Damašku, (13) uviděl jsem uprostřed dne po cestě, králi, světlo, převyšující¹⁵⁷⁴ skvělost slunce, jež se z nebe zaskvělo vůkol mne i těch¹⁵⁷⁵, kteří se ubírali se mnou. (14) A když jsme se všichni skáceli k zemi, uslyšel jsem hlas, jenž ke mně hebrejským nářečím pravil: Saúle, Saúle, co mě pronásleduješ? Krušno¹⁵⁷⁶ je ti vyhazovat¹⁵⁷⁷ proti bodcům. (15) A já jsem řekl: Kdo jsi, Pane? A Pán řekl: Já jsem Ježíš, jehož ty pronásleduješ. (16) Ale vstaň a postav se na své nohy, neboť jsem se ti ukázal k tomuto: bych si tě přihotovil¹⁵⁷⁸ za služebníka¹⁵⁷⁹ a svědka i těch věcí, jež jsi uviděl, i těch, v nichž se ti budu ukazovat, (17) vytrhuje si³⁷³ tě zprostředk lidu¹⁵⁸⁰ i národů, k nimž¹⁵⁸¹ tě já vysílám (18) otvírá¹⁵⁸² jejich oči, by se obraceli¹⁵⁸² od tmy do světla a z pravomoci Satanovy k Bohu, by se jim dostalo¹⁵⁸³ odpustění hříchů a dědictví¹⁵⁸⁴ mezi těmi, kdo jsou posvěceni skrze víru, víru¹⁵⁸⁵ ve⁶⁰² mne. (19) Nestal jsem se tudíž¹⁵⁸⁶, králi Agrippo, toho nebeského vidění neposlušným⁸⁴⁵, (20) nýbrž jsem, nejprve i těm v Damašku i Jerusálémě, a do veškerého kraje Júdska i národům ohlašoval¹³⁹¹, by se káli a obraceli¹⁵⁸⁷ k Bohu a konali pokání důstojné činy. (21) Pro tyto věci mě Židé v CHRÁMĚ polapili¹⁴³⁹ a pokoušeli se utratit¹⁵⁸⁸; (22) až do tohoto dne tedy stojím¹⁵⁸⁹, došed¹⁵⁹⁰ přispění¹⁵⁹¹, jež je od Boha, svědče¹⁵⁹² malému i velikému, neříkaje nic mimo ty věci, o nichž promlouvali¹⁵⁹³ i proroci i Mojžíš, že se musí díť: (23) Zda¹⁵⁹⁴ byl KRISTUS určen k utrpení, zda¹⁵⁹⁴ má jako první skrze opětovné¹⁵⁹⁵ vstání mrtvých zvěstovat i lidu¹⁵⁸⁰ i národům světlo. (24) A když se těmito věcmi obhajoval, dí Festus silným hlasem: Šílíš, Pavle, mnoho učenosti¹⁵⁹⁶ tě převrací v šílenství. (25) Pavel však dí: Nešílím, veleslovutný⁹¹⁴ Feste, nýbrž se vyjadřuji slovy¹⁵⁹⁷ pravdy a střízlivosti¹⁵⁹⁸; (26) vždyť král je o těchto věcech zpraven a také

k němu mluvím se vši otevřeností¹⁵⁹⁹, neboť jsem přesvědčen, že mu z těchto věcí nemíním tajno, to se přece neudálo¹⁶⁰⁰ pokoutně¹⁶⁰¹. (27) Věříš, králi Agrippe, prorokům? Víím, že věříš. (28) A Agrippa k Pavlovi [děl]: Za málo¹⁶⁰² mě chceš přesvědčit¹⁶⁰³, bych se stal Kristovcem. (29) A Pavel [řekl]: Rád bych si vyprosil *molitbou* k Bohu, byste se, i za málo i za mnoho^{1602 1604}, stali, – nejen ty, nýbrž i všichni ti, kteří mi dnes naslouchají, – takovými, jakým jsem i já, kromě těchto pout. (30) I vstal i král i vladař i Berniké a ti, kteří s nimi seděli, (31) a odebravše se stranou¹⁶⁰⁵, mluvili k sobě navzájem, říkající: Tento člověk není pachatelem ničeho¹⁶⁰⁶ hodného smrti nebo pout. (32) A Agrippa k Festovi děl: Tento člověk mohl být propuštěn, kdyby se nebyl odvolal k císaři¹⁵²⁷.

27 A jak bylo rozhodnuto¹⁶⁰⁷, že máme odplouvat¹⁶⁰⁸ do Itálie, odevzdali Pavla a některé jiné¹⁶⁰⁹ vězné setníku oddílu¹⁴⁵¹ Velebného¹⁵⁴⁵, jménem Julius. (2) I nastoupili jsme na adramytskou loď, jež měla plout do míst na pobřeží¹⁶¹⁰ Asie⁹⁵⁷, a odrazili jsme; a s námi byl Aristarchos, Makedoňan z Thessaloniky¹⁶¹¹. (3) Druhého dne jsme přirazili k¹⁶¹² Sidónu, i zachoval se Julius k Pavlovi¹⁶¹³ blahovolně¹⁶¹⁴ a povolil mu odebrat se k přátelům a užít *jejich*¹⁶¹⁵ péče¹⁶¹⁶. (4) A odrazivše odtamtud, obepluli jsme Kypr po závětrné straně¹⁶¹⁷, protože větry byly opačného směru. (5) A propluvše mořem¹⁶¹⁸, jež je podél Kilikie a Pamfyliie¹⁶¹⁹, přistáli¹⁶²⁰ jsme v Myře¹⁶²⁰ v Lykii¹⁶²¹, (6) a tam setník našel¹⁶²² alexandrijskou loď, jež měla plout¹⁶²³ do Itálie; i nasadil nás do ní. (7) I pluli jsme po značně mnoho dní pomalu a s obtížemi jsme se dostali ke¹⁶²⁴ Knidu; a protože nám vítr dále nedovoloval¹⁶²⁵, obepluli jsme po závětrné straně¹⁶¹⁷ kolem Salmóny Kréty (8) a obtížným postupem podél jejího pobřeží jsme připruli¹⁷⁷⁷ k jakémusi místu zvanému Pěkně¹⁶²⁶ Přístavy, jemuž nablízku bylo město Lasaia. (9) A když přešlo značně mnoho času a plavba již byla nebezpečná¹⁶²⁷, neboť byl již i půst¹⁶²⁸ minul, radil¹⁶²⁹ Pavel, (10) pravě jim: Muži, pozorují¹⁶³⁰, že plavba bude

*spojena*¹⁶³¹ s neštěstím¹⁶³² a velikou¹⁶³³ škodou¹⁶³⁴ nejen na nákladu a lodi, nýbrž i na našich životech¹⁶³⁵. (11) Setník však více¹⁶³⁶ důvěřoval¹⁶³⁷ kormidelníku¹⁶³⁸ a majiteli¹⁶³⁹ lodi než tomu, co říkal Pavel¹⁶⁴⁰; (12) ježto pak ten přístav neměl k přezimování příhodnou polohu, přiklonila se většina k rozhodnutí¹⁶⁴¹ odplout¹⁶⁴² odtamtud a k přezimování se pokusit nějak¹⁶⁴³ dospět do Foiniku, krétského přístavu¹⁶⁴⁴ obráceného k severovýchodu a k jihovýchodu¹⁶⁴⁵. (13) A když zlehka zavál jižní vítr, zazdalo se jim, že jsou schopni uskutečnit¹⁶⁴⁶ své předsevzetí, i zvedli *kotvy* a postupovali podél Kréty při samém pobřeží. (14) Zanedlouho se však od ní¹⁶⁴⁷ strhl bouřlivý vích, jenž se nazývá *EUROKLYDÓN*¹⁶⁴⁸, (15) a když byla loď zachvávena a nemohla větru čelit, vzdali jsme se a byli jsme unášeni¹⁶⁴⁹; (16) a přehnavše se po závětrné straně jakéhosi ostrůvku zvaného¹⁶⁵⁰ Clauda, s obtížemi jsme dokázali ovládnout člun¹⁶⁵¹, (17) vytáhli¹⁶⁵² jej však¹⁶⁵³ a uchylovali se k pomocným¹⁶⁵⁴ opatřením¹⁶⁵⁵, odpasující loď¹⁶⁵⁶. A bojíce se, by nebyli zahrnání¹⁶⁵⁷ do Syrty¹⁶⁵⁸, snížili ráhnoví a tak byli unášeni¹⁶⁴⁹. (18) Ježto jsme však byli bouří velmi prudce zmitáni, svrhovali příštího dne náklad do moře¹⁶⁵⁹ (19) a dne třetího vlastním rukama vyházeli¹⁶⁶⁰ zařízení lodi. (20) A když se po mnoho dní neobjevovalo¹⁶⁶¹ ani slunce ani hvězdy a stále¹⁶⁶² na nás doléhala nemalá bouře, byli jsme posléze¹⁶⁶³ zbavováni vši¹⁶⁶⁴ naděje na možnost naší záchrany. (21) A když dlouho trvalo¹⁶⁶⁵ hladovění¹⁶⁶⁶, tu řekl Pavel, postaviv se uprostřed nich: Bylo přece jen¹⁶⁶⁷ záhodno, ó muži, mne uposlechnout¹⁶⁶⁸ a od Kréty neodplouvat¹⁶⁴², i ušetřit si toto neštěstí¹⁶³² a škodu¹⁶³⁴. (22) A nyní vám radím¹⁶²⁹ být dobré mysli, neboť nebude ztráty¹⁶⁶⁹ žití¹⁶³⁵ nikoho¹⁶⁷⁰ z vás, jen lodi. (23) Této noci totiž při mně¹⁶⁷¹ stanul anděl toho Boha, jehož jsem a jemuž konám svatou službu¹⁴⁸⁴, (24) a pravil: Neboj se, Pavle; musíš stanout před císařem, a hle, Bůh ti uštědřil všechny ty, kteří s tebou plují. (25) Proto buďte dobré mysli, muži, neboť Bohu⁶⁰² věřím, že bude tak, jak¹⁶⁷² ke mně bylo promluveno. (26) Máme

však být zahnáni¹⁶⁷³ na jakýsi ostrov. (27)A jak nastala čtrnáctá noc, když jsme byli sem i tam unášeni po Adrii¹⁶⁷⁴, domýšleli se¹⁶⁷⁵ námořníci k půlnoci, že se k nim přibližuje jakási země; (28) a spustivše olovnici, shledali dvacet sáhů¹⁶⁷⁶, a postoupivše¹⁶⁷⁷ trochu dále a opět olovnici spustivše, shledali patnáct sáhů¹⁶⁷⁶. (29)A bojíce se, abychom snad¹⁶⁷⁸ nezapadli¹⁶⁷³ na skalnatá¹⁶⁷⁹ místa, shodili¹⁶⁶⁰ ze záde čtyři kotvy a toužili¹⁶⁸⁰, by nastal den.

(30)Když se však námořníci pokoušeli¹⁶⁸¹ z lodi uprchnout a *pod* záminkou, jako by hodlali z přídě dále zatáhnout kotvy¹⁶⁸², na moře spustili člun, (31)řekl Pavel setníku a vojákům: Nežůstanou-li tito v lodi, nemůžete vy být zachráněni. (32)Tu vojáci poutínali lana člunu a nechali jej odpadnout¹⁶⁷³. (33)A zatímco¹⁶⁸³ nadcházel¹⁶⁸⁴ den, vybízeli¹²⁵ Pavel všechny⁷¹, by se zúčastnili jídla¹⁴¹ pravě: Dnes čtrnáctý den přetrváváte v očekávání o hladu¹⁶⁶⁶ a nic jste do út¹⁶⁸⁵ nevzali; (34)proto vás vybízím¹⁶⁸⁴, byste se zúčastnili jídla¹⁴¹, neboť to je⁴⁶⁶ věc záchrany¹⁶⁸⁶ vaší¹⁶⁸⁷; nezaniknet¹⁶⁸⁷ ani vlas z hlavy nikoho z vás. (35)A pověděv tyto věci a vzav chléb, poděkoval přede všemi Bohu a rozlomiv¹⁶⁸⁸ počal jíst; (36) a všichni, nabyvše dobré myslí, si sami také vzali¹⁶⁸⁵ něco potravy¹⁶⁸⁹. (37)A nás všech bylo na lodi dvě stě šestasedmdesát duší. (38)A když jejich hlad byl potravou¹⁶⁸⁹ ukojen, odlehčovali loď, vyhajující pšenici¹⁶⁹⁰ do moře. (39)Když pak nastal den, nepoznávali tu zemi, pozorovali však jakýsi záliv, mající *ploché* pobřeží, a rozhodli se¹⁶⁹¹, k tomu že se pokusí¹⁶⁴³ loď zahnat. (40)I zbavili se kotev¹⁶⁹² a zanechávali je v moři¹⁶⁹³, a zároveň uvolnili vazby kormidel¹⁶⁹⁴; a nastavivše přední plachtu¹⁶⁹⁵ vanoucímú větru, směřovali¹⁶⁹⁶ k pobřeží. (41)Zapadše¹⁶⁹⁷ však na místo, kde se stýkají dvě moře¹⁶⁹⁸, najeli s korábem na mělčinu, i uvázla příd a zůstala nehybnou, záď pak byla tříštěna nápořem¹⁶⁹⁹ vln. (42)Došlo pak k návrhu¹⁷⁰⁰ vojáků, že by se věžňové měli pobít¹⁷⁰¹, by některý nevyplaval a neunikl¹⁷⁰², (43)setník však, chtěje¹⁰⁵⁷ Pavla zachovat v bezpečí¹⁷⁰³, jim v tom úmyslu

zabránil a poručil, by ti, kteří umějí plavat, seskočili nejprve a vycházeli na zem, (44) a ostatní někteří na prknech a někteří zase na všelichem z¹⁷⁰⁴ lodi. A tak se stalo, že všichni bezpečně vyvázli¹⁷⁰³ na zem.

28 A když jsme bezpečně vyvázli¹⁷⁰³, tu jsme zvěděli¹⁷⁰⁵, že se ten ostrov nazývá Melité¹⁷⁰⁶. (2)I prokazovali nám tamní¹⁷⁰⁷ domorodci¹⁷⁰⁸ nevšední laskavost¹⁷⁰⁹, neboť pro déšť, jenž nastal¹⁷¹⁰, a pro chlad zanítli hranici dříví a všechny nás vzali k sobě. (3)A když Pavel shrnul [nějaké] množství roští a přiložil na tu hranici, vylezla z¹⁷¹¹ horka zmije a zachytila se¹⁷¹² jeho ruky; (4) a jak ti domorodci¹⁷⁰⁸ uviděli to zvíře od¹⁷¹³ jeho ruky viset, říkali k sobě navzájem: Tento člověk je jistě vrah, jemuž Diké¹⁷¹⁴, ač z moře bezpečně vyvázli¹⁷⁰³, nedopustila žít. (5)Jenže on to zvíře strásl do ohně a neutrpěl nic zlého; (6)oni však čekali na *to*, že bude brzy¹⁷¹⁵ otékat¹⁷¹⁶ nebo se náhle kácet mrtev. A když na *to* dlouho¹⁷¹⁷ čekali a shledávali, že se mu¹⁷¹⁸ nic neobvyklého¹⁷¹⁹ neděje, říkali, měnice své mínění, že je to¹⁷²⁰ nějaký bůh.

(7)V okolí¹⁷²¹ onoho místa pak vlastnil¹⁷²² pozemek první *muž*¹⁷²³ toho ostrova, jménem Publius; ten se nás ujal¹⁷²⁴ a s přátelskou péčí¹⁷²⁵ nás *po*¹⁷²⁶ tři dni hostil. (8)I stalo se, že toho Publia otec ležel, *jsa* sužován¹⁷²⁶ horečkami a průjmem¹⁷²⁷; a Pavel, vstoupiv k němu a pomodliv se, na něho položil ruce a vyléčil ho. (9)Když se však toto stalo, přicházeli i ostatní, kteří na tom ostrově měli nemoci, a byli uzdravováni; (10)ti nás i poctili mnoha poctami, a když jsme odplouvali¹⁶⁴², ještě nám nakladli¹⁷²⁸ věci¹⁷²⁹ k naší¹⁷⁰¹ potřebě.

(11)A po třech měsících jsme odpluli¹⁶⁴² lodí na tom ostrově přezimovavši, alexandrijskou se znakem Dioskúřů¹⁷³⁰. (12)A přirazivše¹⁶¹² k Syrakúsám, pozdrželi jsme se tři dni; (13)odtud jsme oklikou¹⁷³¹ dospěli do Rhégia, a když po jednom dni nato zadul⁴²⁰ jižní vítr, připluli¹⁷⁷ jsme na druhý den do Puteol; (14)tam jsme vyhledali bratry a byli jsme od nich uprošeni sedm dní se pozdržet. A tak jsme přišli do Říma, (15) a bratři odtamtud, uslyševše o nás, nám přišli vstříc¹⁷³²

až po Forum Appii¹⁷³³ a Tres Tabernae¹⁷³⁴; a když je Pavel uviděl, poděkoval Bohu a nabyl odvahy.

(16)A když jsme vstoupili do Říma, [odevzdal setník vězně veliteli prétoriánů¹⁷³⁵, avšak] Pavlovi bylo povoleno, by zůstal sám o sobě s vojákem, jenž ho hlídal. (17)A po třech dnech se stalo, že si svolal ty, kteří byli předáky Židů, a když se sešli, pravil k nim: Já jsem byl, bratři³³, ač jsem se nedopustil¹⁷³⁶ ničeho proti lidu nebo otcovským obyčejům, z Jerúsálema jako vězeň odevzdán do rukou Římanů; (18)ti⁸³² mě po vyšetření zamýšleli propustit, protože při mně není⁴⁶⁶ žádné viny hodné smrti, (19)ježto však Židé odporovali¹⁷³⁷, byl jsem nucen odvolat se k císaři¹⁷³⁸ – ne jako bych měl svůj národ z čeho obžalovat. (20)Pro tuto příčinu jsem vás tedy pozval¹⁷³⁸, bych vás uviděl a oslovil¹⁷³⁹, neboť tento řetěz kolem sebe mám pro Israélovu naději. (21)A oni k němu řekli: My jsme o tobě z Júdska ani nedostali písemných zpráv, aniž přibyl kdo z bratrů a ohlásil¹⁷⁴⁰ nebo promluvil o tobě něco zlého; (22)přejeme si¹⁷⁴¹ však od tebe uslyšet, jak¹⁷⁴² smýšlíš, neboť o této sektě¹⁴⁶⁹ nám je ovšem známo, že se jí všude odporuje¹⁷³⁷. (23)I určili mu den a mnozí přišli k němu

do ubytovny, i podal jim svůj výklad, prohlašuje¹⁰⁹⁸ Boží království a přesvědčuje je o Ježíšovi, i z⁵⁷ Mojžíšova zákona i z proroků, od časného rána až do večera. (24)A někteří se těmi věcmi, jež říkal¹⁷⁴³, dávali přesvědčit¹⁷⁴⁴, a někteří zase nevěřili¹⁷⁴⁵. (25)A ve vzájemném nesouhlasu se brali odtud¹⁷⁴⁶, když byl Pavel pověděl jedno slovo⁸²⁹: Dobře¹⁷⁴⁷ promluvil Svatý Duch k našim otcům skrze Isaiáše, proroka, (26)pravě¹⁷⁴⁸: Odeber se k tomuto lidu a pověz: Slyšením¹⁷⁴⁸ budete slyšet a nikterak nepochopíte, a hledíce budete hledět a nikterak nevidíte, (27)neboť srdce tohoto lidu ztuhnělo¹⁷⁴⁸ a sluch jejich uší otupěl¹⁷⁴⁹ a zamhouřili své oči, aby se snad¹⁷⁵⁰ nestalo, že by očima uviděli a ušima uslyšeli a srdcem pochopili a byli obrácení¹⁷⁵⁰ ke mně¹⁷⁵⁰ a že bych je vyléčil. (28)Buď vám tedy známo, že tento Boží prostředek záchrany¹⁷⁵¹ byl odeslán¹⁷⁵² národům; oni budou i slyšet¹⁷⁵³. (29)[A když tyto věci řekl, Židé odešli, majíce mezi sebou mnoho sporu.] (30)I zůstal celá dvě léta ve vlastním najatém bytě a vítal všechny, kteří k němu vcházeli, (31)a se vší smělostí¹⁷⁵⁴ bez překážky kázal Boží království a vyučoval věcem týkajícím se Pána Ježíše Krista.

SKUTKY APOŠTOLŮ

poznámky překladatele a odkazy

- 1 N. „pořídil“, „vyhotovil“.
- 2 Vl. „slovo“, „řeč“.
- 3 D. „kdy, příkazav apoštolům skrze Svatého Ducha, jež si vyvolil, byl“.
- 4 N. „přijít“, toto sloveso však s předponou značící „vzhůru“ zpravidla má výrazněji činný smysl „vzhůru vzít“ (slovo „vzeti vzhůru“ u Luk. 9:51 je od něho odvozeno). Trpnější „přijmout“ je v kap. 3:21, kde je užito jiného slovesa.
- 5 Vl. „poté, co trpěl“, neurčitý čas, viz Luk. 22:15, pozn. 1452.
- 6 Neurčitý čas, viz Mat. 9:13, pozn. 336; Luk. 1:55, pozn. 102.
- 7 D. „v mnoha důkazech“, viz Mat. 3:11.
- 8 Vl. „říkaje věci týkající se“.
- 9 N. „v jejich společnosti“, „když se sešli“, jiný výraz než u Luk. 24:33.
- 10 N. „povelel n. nakázal jim“.
- 11 Vl. „neodlučovat“, jiný výraz než u Luk. 2:37.
- 12 Viz Luk. 24:49.
- 13 Vl. „o němž jste mě uslyšeli n. vyslechli n. zaslechli“.
- 14 D. „však po těchto“.
- 15 Viz Luk. 3:16, pozn. 251, jež celá platí i zde.
- 16 N. „obnovuješ“, „znovu zřizuješ“, „napraveno vracíš“, viz Mat. 17:11, pozn. 728; Marek 3:5, pozn. 78. Přitomný čas zde asi ve smyslu „miníš n. hodláš napravit“.
- 17 Neurčitý čas („poznat čas každé jednotlivé předpověděné události“).
- 18 D. „jež si ve své vlastní pravomoci položil“, lze také chápat ve smyslu „ve své vlastní pravomoci určil n. ustanovil“.
- 19 N. „přijmete“, zde má toto sloveso tento trpný význam.
- 20 Jako u Luk. 1:35; n. „moc, když na vás přijde Svatý Duch“.
- 21 Vl. „do poslední končiny“.
- 22 Viz Mat. 5:5.
- 23 N. „napjatě hleděli“.
- 24 Jako u Luk. 7:12.
- 25 Vl. „byli při nich stanulí“, předminulý čas; totéž sloveso jako „se... představoval“ ve v. 3.
- 26 N. „řekli: Galilejci“.
- 27 Viz Luk. 19:29.
- 28 Tj. 2 000 loket (asi 900 m).
- 29 N. „do horní síně“.
- 30 Viz Luk. 6:15.
- 31 N. „všichni jednomyslně setrvali v“.
- 32 Jako u Luk. 17:35.
- 33 D. „muži, bratři“, hebraismus; srov. shora v. 11, pozn. 26.
- 34 Viz Mat. 15:14; 26:55.
- 35 Jako „mu... bylo losem určeno“ u Luk. 1:9; zde ovšem jde o podíl na službě určený Pánem podle svrchované Boží vůle.
- 36 N. „los“, „podíl losem určený“.
- 37 D. „podíl této služby“, vl. „obsluhy“, jako u Luk. 10:40; zde jde o službu n. úřad apoštola.
- 38 D. „z odměny“.
- 39 Viz Luk. 13:27; 18:12, pozn. 1246.
- 40 Žalm 69:25; 109:8.
- 41 N. „vezme n. převezme jiný“, v. 25 obdobně.
- 42 Neurčitý čas, viz Jan 18:2, pozn. 788.
- 43 N. „v každý čas“, tj. „pokaždé“.
- 44 Vl. „k nám“.
- 45 Vl. „postavili“.
- 46 N. „označ“, „jmenuj“, viz Luk. 10:1, pozn. 765.
- 47 Vl. „přestoupil“, jako u Mat. 15:2, tj. „přestoupením odpadl“; také „stoupl vedle“.
- 48 Tj. „nastal a plynul jako svátek“.
- 49 Viz 1 Kor. 16:8.
- 50 Jako u Jana 21:2.
- 51 Viz Marek 9:7.
- 52 N. „šum“, „zvuk“, ne však jako ve v. 6.
- 53 Nikoli „větru“; oni slyšeli „dutí“ jakoby těžkého odychování. To je také význam tohoto slova v řečtině („dech“ v kap. 17:25).
- 54 N. „promlouvat“, „vyjadřovat se“; v. 14 obdobně.
- 55 N. „i byli Židé v Jerusaleém bydlíci“.
- 56 Jako u Luk. 2:25.
- 57 Vl. „od“.
- 58 N. „když nastal ten zvuk“, smysl však je spíše ten, jenž je podán v textu („když tato pověst nastala“). Ten dav se sběhl pro to, co se tam dělo, nikoli že by ono prudké dutí bylo bývalo všude slyšet. To potvrzuje konec verše – zapůsobilo na ně to, že slyšeli své vlastní jazyky.
- 59 D. „to množství“.
- 60 N. „spletení“, „zaražení“, „vzrušení“.
- 61 Viz Mat. 2:3; 12:23.
- 62 Viz kap. 18:2, pozn. 1092; 16:6.
- 63 Viz Mat. 27:32; 23:15; 7:22, pozn. 268.
- 64 N. „bezradnosti“, „veskrze zmatení“ (jiný výraz než ve v. 6, týž jako u Luk. 9:7).
- 65 D. „jiný k jinému“, jako u Jana 4:37, pozn. 181.
- 66 Vl. „co by toto mělo (D. „chtělo“) být“.
- 67 Viz Luk. 15:2, pozn. 1108; zde má tuto předponu sloveso značící „tropit si úštěpky“.
- 68 Vl. „po vrch naplnění“.
- 69 N. „sladkým vínem“.
- 70 N. prostě „Židé“ n. „Júdovci“, srov. Skut. 1:16, pozn. 33.
- 71 Viz Mat. 24:39.
- 72 N. „vložte si n. vpusťte si do uší má slova“, „slova“ jako u Jana 17:8, pozn. 763.
- 73 Viz Mat. 1:22.
- 74 Jól 2:28.
- 75 Množné číslo.
- 76 7. (v řečtině 3.) pád.
- 77 N. „páru“, „kouř“.
- 78 Vl. „převrátí“, v této souvislosti však je výraz v textu vhodnější.
- 79 Řeckého slova, zde přeloženého „slavně se projevující“, se používá ve smyslu „skvělý“, „slavný“, „zářivý“.

- má však i význam „zjevení“, „ukázání“, „vystavení“; viz Tit. 2:11, 13.
- 80** Neurčitý čas („se jme dovolávat“, „se pokusí dovolat“).
- 81** N. „se odvolá ke jménu“.
- 82** Obdobně jako ve v. 14, pozn. 70.
- 83** Jako u Jana 17:6, pozn. 762.
- 84** N. „ověřeného“, „osvědčeného“.
- 85** Vl. „podle toho, jak“.
- 86** Viz Luk. 7:30; 22:2.
- 87** D. „jemuž Bůh“.
- 88** Jako u Jana 6:39.
- 89** Vl. „uvolniv“, „rozvázav“, „popustiv“, tj. „tlak n. vazbu bolesti“.
- 90** N. „zprostit ho bolesti“; stran „bolesti“ viz Mat. 24:8.
- 91** Viz Luk. 1:7; 24:16 („od ní ovládná n. drženu“).
- 92** N. „co do něho“, předložky je zde použito v cílovém smyslu (prorocký výrok směřuje k Němu).
- 93** Žalm 16:8–11.
- 94** Vl. „dopředu jsem viděl“, sloveso však je ve středním rodu, vyjadřujícím osobní vztah k viděnému, jež lépe vyjadřuje sloveso „hledět“.
- 95** Jako u Mat. 20:21.
- 96** Jako u Luk. 6:48; „otřesený“ u Mat. 24:29.
- 97** Viz Luk. 15:23.
- 98** N. „usídlí se“, „utáboří se“, „spočine“, jako „hřadují“ u Mat. 13:32.
- 99** Viz Luk. 1:47, pozn. 84.
- 100** N. „že“.
- 101** Vl. „nezanecháš za sebou“, sloveso jako u Mat. 16:4, pozn. 691, navíc s předponou značící „v něčem“.
- 102** Vl. „do“ („nezanecháš ji tam, kam po opuštění těla přišla“), srov. Jan 1:18, pozn. 33.
- 103** Viz Mat. 11:23.
- 104** N. „zbožnému“ (souvisí se „zbožností“ u Luk. 1:75), „svatému“ (ale pro tento pojem se zpravidla používá jiné slova), „Bohu vyhovujícímu“; slovo to je zde překladem hebrejského „*chasid*“, jež znamená „laskavého“, „dobrotivého“, „milosrdného“, ale také toho, kdo je (Boží) laskavosti n. milosrdenství n. přízně hoden a také se mu jí dostává. Viz kap. 13:34n.
- 105** Slovo, jež souvisí se slovesem „působit zkázu“ u Luk. 12:33; znamená „naprosté zničení n. zkázu“, a v N. Zákoně se ho vždy používá o posmrtném rozkladu těla.
- 106** Vl. „s tvou tvář“ („veselím, jež je ve spojení s tvou tvář“, tj. „přítomnosti“).
- 107** N. „bratři, k vám lze“.
- 108** N. „směrlosti“, „upřímnosti“, „bez obalu“, viz Jan 7:13, pozn. 322, zde však s předložkou „s“.
- 109** N. „náhrobek“, „hrobka“.
- 110** Vl. „v postavení n. zastávají službu proroka“, srov. Luk. 8:41, pozn. 675.
- 111** N. „slavnostně n. se vsí vážností přísáhl“, D. „přísahou přísáhl“, ale každé z těchto dvou slov je jiné (pro pojem „přísaha“, „přísahat“ má řečtina dva různé výrazy, jichž je zde použito obou).
- 112** N. „svůj“.
- 113** Jako „kyčlí“ u Mat. 3:4; i zde jednotné číslo.
- 114** Viz v. 25, pozn. 94, zde činný rod, neurčitý čas („uvídvěv“); 27; 24.
- 115** Jako „vyzdvižen“ u Jana 3:15.
- 116** N. „dostav“ (v. 33), „přijmete“ (v. 38).
- 117** Žalm 110:1.
- 118** Viz Mat. 20:21.
- 119** N. „bolestně n. těžce bodnut n. zasažení“, „omráčení“.
- 120** N. „dej se pokřtít“, v. 41 obdobně.
- 121** Jako u Mat. 18:5, některé rukopisy však zde mají do-slovné znění, jak je v textu.
- 122** N. „je váš a vašich dětí a všech“, D. „je vám a vašim dětem a všem“ („platí n. patří vám...“).
- 123** Vl. „do daleka“, tj. „zahnutí n. zašedší do daleka“.
- 124** Jako u Luk. 16:28; také „slavnostně prolašoval“, podobně jako u Jana 13:21, pozn. 634, kde však je sloveso bez zesilující předpony.
- 125** N. „povzbuzoval“, „snažně prosil“, „vyzýval“, viz kap. 16:39, pozn. 1011.
- 126** N. „buďte vysvobozeni“, v dějovém smyslu, viz Mat. 9:21, pozn. 349.
- 127** Vl. „křivého“.
- 128** Viz Mat. 17:17.
- 129** N. „plně n. ochotně n. s uspokojením přijali“, „přijali jako pravdu“, jako „uvítal“ u Luk. 8:40.
- 130** Viz kap. 1:14, pozn. 31.
- 131** N. „ve“.
- 132** Podle některých rukopisů „přícházela“, vl. „každé duši nastala“ („nastávala“), jako „se dělo“ dále v tomto verši.
- 133** N. „spolu“, jako u Luk. 17:35, nesouvisí však s následujícím „společné“.
- 134** Viz Mat. 6:32; 19:22, i zde množné číslo.
- 135** Slovo zde přeložené „prostředky k obživě“ znamená v jednotném čísle původně „bytí“, „existenci“, potom „prostředek k bytí n. existenci“, „majetek“, „statek“, „jmění“, také „zásobu“. Zde není co do významu valného rozdílu mezi tímto slovem a předchozím „jmění“; lze je snad v tomto spojení chápat společně jako „naprosto vše, co měli“, nebo snad také „nemovitá a movitá jmění“.
- 136** Sloveso jako „rozprodal“ u Mat. 13:46, zde ovšem nedokonavý minulý čas.
- 137** Tj. „penize jich prodejem získané“, srov. Jan 12:5, pozn. 546.
- 138** Vl. „že“.
- 139** N. „po domech“, v protikladu k „CHRÁMU“.
- 140** N. „upřímností“, bezelstnou a nepředstíranou štedrostí, projevovanou skutkem; D. „v jásohu a prostotě“, viz Mat. 3:11.
- 141** N. „zúčastňovali stravování“.
- 142** D. „celého“.
- 143** N. „vzhledem ke všemu lidu“, „pokud šlo o všechny lid“, jako „stran“ u Luk. 18:1.
- 144** N. „zachránění“, vl. „ušetřované n. zachraňované“, přičestí přítomného času vyznačující nikoli stav, nýbrž

- třidu lidí, jež Bůh chtěl ušetřit. Jde o Israeélův zůstatek, ježž Pán nyní přidával ke shromáždění.
- 145** Tj. směrem vzhůru (po schodech).
- 146** Rukopisy, jež vynechávají slova „ke shromáždění“ v kap. 2:47, spojují slovo „spolu“ s koncem onoho verše; podle nich by bylo záhodno číst: „Pán pak denně pospolu přidával ty, kdo měli být ušetřeni. I vystupovali Petr a Jan v hodinu modlitby, totiž devátou, do CHRÁMU“. Snad je to správné znění.
- 147** Viz Luk. 1:15.
- 148** D. „jsa“, „trvaje“, viz Luk. 7:25, pozn. 581.
- 149** N. „kladli“.
- 150** N. „do CHRÁMU vcházezi“, jiné však sloveso než ve v. 3.
- 151** Vl. „k němu“, „k nám“, předložka výrazně vyznačující směr, jako u Jana 13:22; netýká se v. 5.
- 152** Sloveso jako u Luk. 22:56.
- 153** Viz Luk. 14:7, pozn. 1066.
- 154** N. „stříbro a zlato mi nenáleží (Luk. 8:3) n. u mne není“.
- 155** Viz Jan 7:44, pozn. 353.
- 156** N. snad „stisknuv n. sevřev jeho“.
- 157** Zde je opět, jako v Lukášových spisech často, použito odborného lékařského názvosloví.
- 158** N. „rozpoznávali“ (Mat. 7:16), „dobře poznávali“.
- 159** Viz Luk. 4:36.
- 160** Viz Marek 5:42.
- 161** Viz Luk. 1:29.
- 162** Viz Jan 10:23.
- 163** Slovy „ustrnutí údivem“ je zde přeložen výraz související se slovesem u Marka 16:5, pozn. 734.
- 164** N. „co se tomuto divíte“.
- 165** Zde proti v. 3 prostý 3. pád, jako u Luk. 4:20.
- 166** D. „jako ke svou... pobožností způsobivším“.
- 167** N. „zapřeli (Mat. 10:33) n. popřeli jste“, v. 14 obdobně.
- 168** N. „před tváří Pilátovou“, viz Luk. 2:31; překladem v textu snad je vystižen vyzývavě odmítavý postoj k Pilátovu stanovisku, ježž, jak se zdá, vyjadřuje předložkově a vazba v řečtině.
- 169** N. „ač“.
- 170** N. „se rozhodl být pro propuštění n. usilovat o propuštění“, D. „usoudil n. se rozhodl propouštět“; neurčitý způsob přítomného času, významu nedokonavého, zde vyjadřuje, jak se zdá, možnost n. záhodnocnost n. snahu o propuštění, nikoli propuštění samo; soudcův postoj n. stanovisko, nikoli rozsudek n. čin.
- 171** N. „zavděk učiněno mužem“, „by vám (jako projev přízně n. milosti) byl darován muž“, viz Luk. 7:42, pozn. 604.
- 172** N. „vůdce“, výraz však označuje někoho, kdo něco začíná a v tom pokračuje.
- 173** D. „jehož Bůh“.
- 174** N. „skrze víru“ (ne však jako „skrze“ níže v tomto verši), „na základě víry“, viz 1 Kor. 1:4, srov. také Luk. 1:47, pozn. 84.
- 175** D. „víře týkající se jeho jména“.
- 176** N. „se tak zachovali“.
- 177** N. „v“, vl. „podle“.
- 178** Viz Luk. 22:15.
- 179** N. „aby vaše hříchy byly vymazány“, ne však jako „aby“ níže. Viz Řím. 1:20, pozn. 46; 4:11, pozn. 228; zde by účelový smysl vazby v překladu nebyl na závadu.
- 180** Tj. „učiníte-li tak“.
- 181** N. „oddech“, „úlevy“ (Exod. 8:15, LXX).
- 182** D. „vám“.
- 183** N. „připraveného“.
- 184** N. „obnovení“, „nápravy“, „opětovného uvedení do žádoucího stavu“, souvisí s „napravi“ u Mat. 17:11.
- 185** Viz Luk. 1:55, 70.
- 186** Vl. „musí“, ale sloveso „přijmout“ se vztahuje k minulosti; snad „musí podržet“, tj. „přijavši Ho“.
- 187** Deut. 18:15, 19.
- 188** Viz Mat. 22:24, pozn. 973.
- 189** D. „podle všech věcí, kolikkoli jich“.
- 190** Viz Mat. 2:6, pozn. 29.
- 191** N. „nadto však“, jako u Jana 6:51.
- 192** Viz Mat. 26:28.
- 193** N. „uspořádal“, „zřídil“, „ustanovil“.
- 194** Jako „k“ níže, „stran“ u Luk. 18:1.
- 195** Gen. 22:18.
- 196** N. „semeni budou požehnány“, sloveso však má předponu s významem, ježž se překlad v textu pokouší vstihnout.
- 197** D. „žehnejícího vám“.
- 198** N. „v snaze odvrátit“.
- 199** N. „stanuli při nich“, jako u Luk. 2:9.
- 200** Viz Luk. 22:4; zde asi „velitel chrámové stráže“.
- 201** N. „jsouce plni nelibosti pro to“.
- 202** Viz Luk. 20:35; použitá vazba, zdá se, zdůrazňuje výraz „zprostřed mrtvých“ proti častějšímu spojení „opětovné vstání mrtvých“.
- 203** N. „uvrhli do vazby“, „dali střežit“.
- 204** D. „se stal [asi]“.
- 205** N. „shromáždění“, „sešli se“.
- 206** Viz Luk. 12:58, pozn. 1009.
- 207** Viz Mat. 3:11.
- 208** V dějovém smyslu.
- 209** N. „vyslýchání“, „vyšetřování“.
- 210** Vl. „týkajícího se nemocného člověka“.
- 211** D. „v čem“, jako ve v. 7.
- 212** D. „tomuto“.
- 213** Viz Mat. 9:21, pozn. 349, ve v. 9 zesilující tvar, jako tam ve v. 22, pozn. 350; podst. jméno ve v. 12 je od tohoto slovesa odvozeno.
- 214** N. „je představen n. postaven“.
- 215** D. „tento“.
- 216** Viz Mat. 21:42.
- 217** Zde také „záchranu“, „vysvobození“ (Luk. 1:69); „v němž bychom měli být zachráněni n. vysvobozeni“.
- 218** Viz Luk. 23:32, pozn. 1563, zde na rozdíl od „druhém“ shora.
- 219** D. „v němž nám musí n. má“.
- 220** N. „otevřenost“, jako v kap. 2:29.
- 221** N. „pochopivše“, uvědomivše si“.
- 222** N. „nesčetli“.
- 223** N. „proští“.

- 224 Viz Luk. 21:15.
 225 Viz Mat. 26:59.
 226 Jako „hloubající“ u Luk. 2:19, zde ve smyslu „dohromady snášeli a porovnávali své rady n. názory“.
 227 D. „k sobě navzájem“.
 228 N. „význačné“, „nápadné“, vl. „známé“ ve smyslu „jehož si nelze nepovšimnout“, „patrné“.
 229 N. „veřejně známé“.
 230 N. „nadále“.
 231 Vl. „nerozdělilo“, „nerozprostřelo“, „nerozptýlilo“.
 232 D. „hrozbou“, srov. Luk. 22:15, pozn. 1451.
 233 Jako u Mat. 18:5.
 234 Viz Marek 9:2, pozn. 371.
 235 N. „spíše“.
 236 N. „poslouchat raději vás než Boha“.
 237 N. „neříkat ty věci“.
 238 N. „ještě více“, ne však jako ve v. 17.
 239 D. „si je potrestali, tj. „je obvinili z něčeho trestného a mohli jejich potrestáním ukojit svou nenávisť“.
 240 Viz Jan 12:42, pozn. 580.
 241 Vl. „nad tím“ (Luk. 1:29).
 242 Viz Mat. 2:8.
 243 N. „Hospodáří“ (Luk. 2:29); slovo to znamená pána otroků nebo neomezeného vládce.
 244 N. „ty, jenž jsi“ (v. 24), „jenž jsi“ (v. 25).
 245 Žalm 2:1n.
 246 Slovy „se... vzpurně rozsoptily“ je přeloženo sloveso, jež pův. znamená vzpínání a frkání koně, potom zpurný vztek lidí, vzpurnost.
 247 „Kmeny lidí“ (v. 25) a „kmeny lidu“ (v. 27) je překlad množného čísla slova obvykle překládaného „lid“, viz Luk. 2:31, pozn. 194; Zjev. 7:9, pozn. 206.
 248 N. „vymyslely“, „jaly se osnovat n. vymýšlet“.
 249 Vl. „prázdne“.
 250 Jako u Mat. 27:17; totéž sloveso je ve v. 31, ale ve stavovém smyslu („byli pohromadě“).
 251 N. „KRISTU“; překlad v textu zachovává souvislost s „pomazal“ ve v. 27.
 252 Jako „dle pravdy“ u Marka 12:14.
 253 N. „proti tvému svatému sluhovi Ježíši“, jiná však předložka než ve v. 26 (zde táž vazba jako „proti“ u Luk. 12:53).
 254 D. „kolik věcí“ (v. 28), „kolik jich totiž bylo“ (v. 34).
 255 Jako u Luk. 7:30.
 256 Vl. „poprosili“.
 257 D. „a toho množství... bylo srdce a duše jedna“.
 258 D. „jim byly“.
 259 Viz Mat. 6:32.
 260 Vl. „odevzdávali“, „odváděli“ (Mat. 21:41; 22:21).
 261 D. „svědectví týkající se opětovného“.
 262 Totéž sloveso jako „tráví život“ u Luk. 7:25 („nebyl [„byli“] v takových poměrech, že by byl býval [„že byli“]).
 263 Jako u Mat. 13:44.
 264 Viz kap. 2:45, pozn. 136, zde přičestí přítomného času.
 265 D. „že“.
 266 Viz Mat. 1:23.
 267 N. „povzbuzení“.
 268 D. „když n. zatímco mu náleželo pole, prodal je“.
 269 Viz Marek 10:23, pozn. 463; zde jednotné číslo.
 270 Jako v kap. 2:45, zde však jednotné číslo.
 271 D. „od“.
 272 N. „si tajně něco ponechal“, „zpronevěřil“.
 273 D. „zahal (týž výraz v téměř čase jako ve v. 4) Svatému Duchu“, zde však proti v. 4 vazba se 4. pádem, jejíž smysl se pokouším vystihnout opisem v textu (nikoli „obelhal Svatého Ducha“; Vševedoucího vskutku obelhat nelze).
 274 Tj. „neprodán“.
 275 D. „zůstáváte“, „a byv“.
 276 Viz kap. 2:45, pozn. 136, zde přičestí neurčitého času ve smyslu dějovým.
 277 N. „trval“, sloveso jako v kap. 4:34, pozn. 262; „trval ve své peněží hodnotě“, viz kap. 2:45, pozn. 137.
 278 Viz Mat. 7:22, pozn. 268.
 279 N. „proč“.
 280 N. „tento případ“, „tento skutek“.
 281 D. „uložil“, „položil“.
 282 D. „nastala“.
 283 N. „obvázali“, tj. „k pohřbu“.
 284 Vl. „rozestupu“.
 285 Viz Mat. 9:10.
 286 N. „prodali“, jiný výraz než v kap. 4:34, pozn. 263, 264; vl. „dali od sebe pryč“, „zda jste se toho pozemku zbavili“.
 287 N. „zkoušet“, neurčitý čas („dopustit se pokoušení“, „podrobit zkoušce“).
 288 N. „shledali, že je mrtva“.
 289 Jako u Jana 10:23.
 290 Viz Luk. 15:15; 1:46.
 291 N. „tím více věřících“.
 292 Viz Luk. 2:13.
 293 Viz Marek 2:4.
 294 D. „některému“.
 295 Viz Luk. 6:18.
 296 D. „kteří n. již (Mat. 2:6, pozn. 29) byli všichni“ (Mat. 24:39). Překlad v textu je pokusem o vystižení zesilujícího významu obou výrazů.
 297 Vl. „volba“, tj. „skupina vyznačená názory, jež si její příslušníci zvolili“.
 298 Viz Luk. 4:28.
 299 N. „řevnivostí“, „žárlivostí“.
 300 N. „odevzdali je obecní stráží“, viz kap. 4:3.
 301 Jako u Jana 20:19.
 302 N. „výroky“ (Jan 17:8).
 303 Viz Mat. 26:59; 2:8.
 304 N. „jistotou“, „spolehlivostí“.
 305 Tj. „velekněz“, „nejvyšší kněz“.
 306 Viz kap. 4:1; 2:12.
 307 Jako u Luk. 12:51; totéž slovo je „se dostavil(i)“ ve vv. 21n.
 308 N. „vězení, stojí v CHRÁMĚ a vyučují“.
 309 N. „jal dotazovat“.
 310 D. „nakázáním“, srov. kap. 4:17.
 311 Vl. „na něhož jste vy... vztáhli ruce“, „jehož jste vy... dostali do rukou“, s významem „zabili“.

- 312 N. „vysvoboditele“.
- 313 N. „záležitost“, vl. „výroků“, „slov“, jako ve v. 20.
- 314 Charakter osob.
- 315 Vl. „rozřezávání pilou“, tj. slova apoštolů se do nich jakoby zařezávala a uváděla je v zuřivost.
- 316 N. „radili se o“ (nesouvisí s následujícím „v radě“), „pomýšleli na“.
- 317 Viz Luk. 22:2.
- 318 N. „vyvést“, „poslat“, „vybýt“, vl. „učinit“, tj. „učinit n. zařít, aby vyšli n. byli vyvedeni“.
- 319 Jako u Luk. 12:1, zde však jiná předložková vazba („při těchto lidech“).
- 320 N. „do čeho se hodláte pouštět“ (Luk. 22:23, pozn. 1464).
- 321 Viz Mat. 19:5, pozn. 809.
- 322 D. „připojil se k němu počet asi čtyř set mužů“.
- 323 N. „mu důvěřovalo“, „se od něho dávalo přemluvit“, „si od něho dávalo říci“, jako ve v. 40.
- 324 N. „rozptýlení“, vl. „rozpuštění“, „rozplynuli n. rozpadli se“.
- 325 D. „po tomto“.
- 326 N. „odtáhl“, „k odpadnutí přiměl“, „ke vzpourě svedl“.
- 327 N. lid[u], a onen zahynul“.
- 328 Viz Mat. 26:31.
- 329 Přidáno k vystižení významu zde užitého spojovacího způsobu slovesa „být“, jenž proti oznamovacímu způsobu na počátku v. 39 vyjadřuje jakousi míru nejistoty.
- 330 Jako „rozhodnutí“ u Luk. 7:30.
- 331 Tj. „záměr nebo činnost těchto lidí“.
- 332 Viz Jan 3:31, pozn. 130.
- 333 N. „ztroskotá“, „bude to potlačeno“, „bude mu učiněna přítrž“ (v. 38); „porazit“, „s nimi skoncovat“, (v. 39); na obou místech je v řečtině totéž sloveso, jež však vzhledem k různým spojením sotva lze do češtiny vhodně přeložit stejně.
- 334 Tj. „tyto lidi“.
- 335 Viz Mat. 5:25, pozn. 162.
- 336 D. „také“, „i“.
- 337 N. „bojujete“, vl. „abyste... nebyli shledáni jako tací, kteří se přou n. bojují“.
- 338 D. „od tváře“.
- 339 Viz Luk. 20:35.
- 340 D. „nepřestávali vyučovat a hlásat“.
- 341 Helénisté byli Židé rozptýlení mezi řecky mluvícími národy, kteří přijali řecký jazyk a obyčje těchto národů, Hebreové byli Židé palestínští, mluvící aramejsky a zachováající tradiční zvyklosti země.
- 342 N. „že jejich vdovy jsou“.
- 343 N. „pěči“ (vv. 1, 4); příbuzné sloveso ve v. 2 jako u Mat. 4:11.
- 344 N. „správné“, „slušné“, nejen ve smyslu „nelíbí se nám“.
- 345 Vl. „majících dobré svědectví“.
- 346 Vl. „nad touto úlohou n. potřebou n. povinností n. službou“.
- 347 N. „budeme setrávat v“, viz kap. 1:14, pozn. 31.
- 348 D. „slova“.
- 349 D. „přede vším zástupem“.
- 350 N. „se stala všemu zástupu vítanou“, „se všemu zástupu zalíbila“, „byla vším zástupem schválena“.
- 351 Viz Mat. 23:15.
- 352 Vl. „antiochijského“, „Antiochijsce“.
- 353 N. „víry poslušen byl“, viz Jan 12:11, pozn. 552.
- 354 N. „veliké zázraky a“.
- 355 Podle některých „Libertánů“, tj. lidí z města v Africe, zvaného Libertum.
- 356 N. „Propuštěnců, a z“.
- 357 Viz Mat. 27:32.
- 358 Viz kap. 16:6.
- 359 N. „vedli rozpravu“, jako u Marka 12:25, „se dohadovali“, vazba jako u Marka 9:14, pozn. 391.
- 360 Mluvnicky se vztahuje na „Ducha“, co do smyslu však na „moudrost a Ducha“.
- 361 N. „nastrojili“, „nastrčili“, „navedli“, vl. „podstrčili“.
- 362 N. „proti“, jiná však předložka než ve v. 13; jako „k němu“ u Luk. 22:65.
- 363 N. „poštvali“, „popudili“, „poplašili“, vl. „důkladně rozhýbali“.
- 364 N. „uchvátili n. unesli ho“, „s sebou ho odvlekli“.
- 365 Vl. „jež nám zanechal n. odevzdal“.
- 366 Gen. 12:1.
- 367 Viz Mat. 4:19.
- 368 N. „kteroukoli“.
- 369 D. „ani stopu nohy“.
- 370 Gen. 15:13–16.
- 371 N. „bezprávným příchozím“, „cizincem“, nesouvisí však s následujícím „cizí“. Viz Mat. 17:25; 4:10; 26:28.
- 372 N. „žárlíce“, „fevnice“, neurčitý čas („byvše jat n. pohnut nevráživostí“, „pocitíve nevráživost“).
- 373 Střední slovesný rod znamená nejen „vysvobodil“, nýbrž i „ujal se jich pro sebe“.
- 374 Viz Mat. 13:21, pozn. 543.
- 375 N. „milost“.
- 376 N. „před faraonem, králem“.
- 377 Jako „vůdce“ u Mat. 2:6.
- 378 Viz v. 36.
- 379 Výraz vyskytující se v N. Zákoně jen zde, častěji v LXX (Gen. 24:25, 32; 42:47; 43:24; Deut. 11:15; Soud. 19:19), kde vždy znamená „krmivo“, „píci“, „obrok“, užívá se ho však i pro potravu lidí; zde asi značí oboje, potravu pro proctce i píci pro jejich dobytek.
- 380 D. „vyslal od sebe“, „odeslal ven“.
- 381 D. „se stal faraonovi zjevným n. patrným“.
- 382 Štěpán cituje podle LXX.
- 383 D. „v sedmdesáti pěti duších“, srov. Luk. 14:31, pozn. 1100.
- 384 D. „Josef pak vyslal a přivolal si svého... duší“, srov. Mat. 2:16, pozn. 464.
- 385 Přidáno k přesnějšímu vyjádření smyslu slovesa „přivolat“, jež má předponu zdůrazňující změnu místa (podobně jako jiné sloveso u Mat. 12:9, pozn. 464), „přivolat, aby se k němu přestěhovali“.
- 386 Vl. „přeložení“, „přemístění“.
- 387 N. „za jistou částku peněz“.
- 388 Vl. „podle toho“.

- 389 Tj. „splnění příslibu“, viz Luk. 24:49.
- 390 Vl. „ježž Bůh otevřeně prohlásil“, viz Mat. 7:23, pozn. 272.
- 391 Všechna tato slovesa jsou v neurčitěm čase; ve v. 17 by bylo lze také přeložit „vzmohl se a rozmnožil“ n. „počal se rozmnožovat“, následující „dotud, než“ však vyžaduje chápání ve smyslu jako u Mat. 4:2, pozn. 90, nebo 9:13, pozn. 336, a podobně „nakládal“ ve v. 19 (tam však je možný i smysl „jal se nakládat“) a „byl odchováán“ ve v. 20.
- 392 Viz Luk. 23:32, pozn. 1563.
- 393 N. „zahájiv vychytralé počínání“.
- 394 Viz Luk. 2:12.
- 395 N. „pohazovat“, „odkládat“, v. 21 obdobně.
- 396 Viz kap. 3:19, pozn. 179.
- 397 Mat. 2:1.
- 398 D. „byl spanilý Bohu“, známý hebraismus.
- 399 Jako u Mat. 4:2, pozn. 90.
- 400 N. „vyživován“, v. 21 obdobně.
- 401 Vl. „sama sobě“.
- 402 N. „vzdělán“, „vyučen“, „vyškolen“.
- 403 D. „čtyřicetiletý čas“.
- 404 Tj. směrem vzhůru.
- 405 N. „by navštívil“, jako „pohlédněte se... po“ v kap. 6:3.
- 406 N. „že se mu“, „že se kterémusi“.
- 407 N. „křivdilo“, „ubližovalo“, „na němž se páchalo bezpráví“, vv. 26n. obdobně.
- 408 Vl. „ubránil n. obhájil si“, „jal se bránit“, střední slovesný rod vyjadřuje silný osobní zájem.
- 409 D. „udeřil“, tj. „zabil“.
- 410 N. „chce dát“.
- 411 N. „záchranu“.
- 412 N. „potýkali“, „bili“.
- 413 Vl. „spolu n. navzájem smířoval“, neurčitý čas („jal se nabádat“, „pokusil se přimět n. donutit“).
- 414 Jako v kap. 1:16, zde však lze také číst „muži, [vy] jste bratři“.
- 415 Vl. „tomu, jenž byl blízko“, viz Mat. 5:43.
- 416 D. „chceš odpravit, jakým způsobem“.
- 417 Viz Marek 12:26.
- 418 N. „zjevu“, „pohledu“, „podívané“.
- 419 N. „vyšetřil“, „důkladně si prohlédl“, v. 32 obdobně.
- 420 D. „nastal“.
- 421 Exod. 3:6–10; znamená vlastně „došlo k výroku Hospodinovu“.
- 422 Viz kap. 16:29.
- 423 D. „vida“, „viděním“, smysl jako v textu, srov. Luk. 22:15, pozn. 1451.
- 424 N. „utrpení mého lidu“.
- 425 N. „sténání“.
- 426 N. „se zřekli“, jako v kap. 3:13, „jemuž odepřeli n. se vzepřeli“.
- 427 Vl. „vykupitele“, srov. Luk. 21:28, pozn. 1425, kde je použito příbuzného výrazu.
- 428 D. „v zemi („ze země“) Egypta“.
- 429 Viz Mat. 4:2, pozn. 90, zde se týká neurčitého času slovesa „konal“, ježž lze ovšem chápat i ve smyslu opakovacím, srov. Mat. 19:13, pozn. 826.
- 430 Vl. „se octl“.
- 431 Vl. „slůvka“, výraz se zpravidla používá pro stručná Boží sdělení.
- 432 Neurčitý čas, viz Mat. 27:34, pozn. 1251; Marek 6:26, pozn. 244.
- 433 N. „obrátili“.
- 434 Exod. 32:1.
- 435 N. „vynesli“, „povznegli“.
- 436 Jako u Luk. 12:19.
- 437 N. „pracích“, „dílech“, „výrobci“.
- 438 N. „obrátil“.
- 439 Vl. „odevzdal n. vydal je, by“.
- 440 Viz Mat. 4:10, pozn. 106.
- 441 Ám. 5:25–27.
- 442 Viz v. 36, pozn. 429; zde se týká slovesa „přinášeli“.
- 443 Vl. „zabitá zvířata“.
- 444 Citováno podle LXX; znamená „nikoli, nýbrž“.
- 445 N. „s sebou vzali“.
- 446 Jako u Mat. 17:4; znamená také „bydliště“, „místo k bydlení“. Ve v. 46 je příbuzné slovo téhož významu.
- 447 N. „až za Babylón“, vl. „na onu stranu Babylóna“.
- 448 Jako „podobizny“ ve v. 43.
- 449 Tj. „od předchozího pokolení“.
- 450 N. „otcové vystřídávši předešlé pokolení s Josuou také“, Stran jména „Josua“ viz Hebr. 4:8.
- 451 Jako „držbu“ ve v. 5 („když se ujímali držby“, „při ujímání n. držbu“).
- 452 Vl. „vystřčil“ (ne jako ve v. 58), „vyrazil“.
- 453 Jako u Luk. 2:22.
- 454 Tj. „takže tam byl až“.
- 455 N. „milosti“.
- 456 N. „vyprošoval“, srov. Luk. 10:24, pozn. 791; v témž smyslu třeba chápat „nepronásledovali“ ve v. 52 (i tam neurčitý čas), ač tam by bylo lze překládat i „neušťvali“.
- 457 N. „by se mu podařilo opatřit“, D. „by opatřil“, totéž sloveso jako „došel“ shora, viz Jan 12:14, pozn. 555.
- 458 N. „najít místo k bydlení“, viz Žalm 132:5, zde citováno podle LXX.
- 459 Viz Luk. 1:32.
- 460 Is. 66:1n.
- 461 Vl. „padáte n. se vrháte (ne jako ve v. 57) proti“.
- 462 Jako „předem zvěstoval“ v kap. 3:18.
- 463 Jako v kap. 5:33.
- 464 N. „skřípěli“, „zatínali“, „zatínání“ u Mat. 8:12 je příbuzné slovo.
- 465 N. „proti němu“, jako u Luk. 12:53.
- 466 Tj. „trvaje v takovém stavu“, viz Luk. 7:25, pozn. 581.
- 467 Jako v kap. 1:10.
- 468 Viz Luk. 24:37, pozn. 1646.
- 469 N. „dali se do křiku“.
- 470 N. „přidrželi“, „stiskli“.
- 471 N. „sesypali“, „shrnuli“, „vyřtili“, „se do něho pustili“.
- 472 Viz Deut. 17:7.
- 473 D. „dovoloval“, „vzýval“, k tomu by však bylo třeba dodat „Boha“ n. „Pána“, Boží Duch však zde zřejmě záměrně oboje vynechává. „Dovoloávat se“ v tomto smyslu ovšem nelze nikoho než Boha, takže toto slovo, jak

- je ho zde použito, má velmi obsažný význam. Překlad v textu byl zvolen pro nedostatek vhodnějšího výrazu.
- 474** Vl. „nevaž“ („nedej mu padnout na váhu“), „nechávej stát“ (tj. „v platnosti“); jako „ustanovili“ u Mat. 26:15.
- 475** Souvisí s „odpravili“ u Luk. 22:2.
- 476** N. „přišlo“, vl. „nastalo“.
- 477** Obdobně jako v kap. 7:54, pozn. 465.
- 478** Vl. „rozset“.
- 479** Vl. „společně odnesli“.
- 480** Vl. „vykonali n. uspořádali nad ním veliké“.
- 481** N. „si krutě počínal proti“, „pustošil“, „trýznil“, „snažil se vyhladit“.
- 482** N. „rozešli se“.
- 483** N. „města v Samarii“, D. „města Samarie“.
- 484** D. „jež byly říkány od Filipa“.
- 485** N. „hleděli na“.
- 486** Jako „předtím trvali“ u Luk. 23:19.
- 487** D. „mnohá“.
- 488** Vl. „mágoval“ (v. 9), „magiemi“ (v. 11), viz Mat. 2:1, pozn. 19.
- 489** N. „vyváděl z míry“, jako u Luk. 24:22, vv. 11 a 13 obdobně, viz také Mat. 12:23, pozn. 481. Zde je ve vv. 9 a 13 nedokonavý minulý čas, vyjadřující stále trvání děje, ve v. 11 dokonavý minulý čas, jenž zde znamená stav, do jakého je Šimon svou činností natrvalo uvedl.
- 490** N. „dávali („dav“) se pokřtít“.
- 491** D. „Jana, kteří“, viz Mat. 2:6, pozn. 29.
- 492** Jako u Jana 17:9, pozn. 765.
- 493** Neurčitý čas („se pomodlili“, „se jali modlit“, „vykonali modlitby“).
- 494** Viz Mat. 8:34, pozn. 319.
- 495** Viz kap. 1:8.
- 496** Jako u Luk. 1:12, pozn. 30.
- 497** Tj. „trvali v takovém stavu n. charakteru“; jako „jsa“ u kap. 7:55.
- 498** Viz kap. 19:5.
- 499** N. „přinesl“.
- 500** Jako „statky“ u Marka 10:23.
- 501** N. „peníze“, ne však jako na konci verše a ve v. 18.
- 502** D. „se získává“.
- 503** Jako „podíl“ u Luk. 10:42.
- 504** Jako v kap. 1:17.
- 505** D. „přímé“.
- 506** Neurčitý čas („popros“, „dej se do prošení“, „vykonaj prosby“), v. 24 obdobně.
- 507** N. „zdali ti vůbec bude“.
- 508** N. „záměr“, „plán“, „úklad“.
- 509** Viz 2 Petr 1:17, pozn. 53.
- 510** N. „spoutání“, „vazbě“.
- 511** N. „nepravosti“, jako u Luk. 13:27.
- 512** N. „k Pánu“ („v modlitbě k Pánu“, „obrátke se s touto prosbou k Pánu“).
- 513** Jako „za ně“ u Jana 17:19.
- 514** Viz Luk. 1:35; 16:28, pozn. 1180.
- 515** D. „podle poledne“, „k polední“.
- 516** Vl. „do Gazy“, viz Mat. 21:1, pozn. 882.
- 517** N. „tato“.
- 518** D. „muž Éthiop“, viz kap. 1:16, pozn. 33.
- 519** Éthiopy byli nazýváni lidé tmavé pleti, obývající země jižně od Egypta; pro tyto země se užívalo názvu Éthiopie.
- 520** N. „kleštěnec“, původní význam tohoto slova však je „komorník“, vl. „strážce ložnice“ (na východních panovníckých dvorcích); bývali to ovšem kleštěnci.
- 521** N. „mocný dvořan“, „velmož“.
- 522** N. „Kandaky“, jde-li (podle některých) o vlastní jméno; v textu se předpokládá, že jde o titul éthiopské panovnice.
- 523** Jako u Jana 12:20, pozn. 564.
- 524** Jako u Luk. 15:15.
- 525** N. „rozumíš tomu“.
- 526** Jako u Jana 16:13.
- 527** N. „pozval“, jako „vybízal“ v kap. 2:40, zde však neurčitý čas.
- 528** Tj. nahoru do vozu (v. 31), nahoru na břeh (v. 39).
- 529** Vl. „obsah“.
- 530** Is. 53:7n., LXX.
- 531** Vl. „na porážku“.
- 532** Viz Jan 1:29.
- 533** N. „odňato“, „urváno“, dále obdobně.
- 534** Viz Mat. 23:23.
- 535** Verš 37 starších překladů nelze považovat za původní.
- 536** Jako u Marka 3:29, pozn. 108.
- 537** Vl. „na učedníky Páně vydechoval n. do učedníků Páně vdechoval vyhrdožoval a vraždění“.
- 538** N. „najde“, „dopadne“.
- 539** Tj. „víry v Pána Ježíše“.
- 540** D. „je svázané přivedl“.
- 541** N. „zaplálo“, „zazářilo“; slova toho se používá o oslnivě jasných zjeveních, původně o „blýskání“: Luk. 17:24 „blýskající“, 24:4 „zařících“.
- 542** Vl. „ho obzblýsklo n. obzářilo“.
- 543** Zbývající část v. 5 a počátek v. 6, jak je mají starší překlady, v nejlepších rukopisech chybějí.
- 544** N. „hlas“, znění v řečtině však dává ten smysl, že slyšeli, ale nerozuměli.
- 545** Neurčitý čas („po celou tu dobu ani nepojedl ani se nenapil“).
- 546** Viz Mat. 21:30, pozn. 922.
- 547** N. „k ulici“, vl. „na ulici“.
- 548** Tj. „člověka z Tarsu“.
- 549** D. „zel“, „zlých věcí“.
- 550** Viz kap. 2:21, pozn. 80, zde přítomný čas.
- 551** D. „nádobou (n. také „nástrojem“) vyvolení“.
- 552** Neurčitý čas („na sebe vzal“, „se jal nosit“, „se stal nositelem mého jména“, n. v tom smyslu jako u Mat. 9:13, pozn. 336).
- 553** Jako „naznačím vám“ u Luk. 6:47.
- 554** N. „z jeho očí spadly“.
- 555** N. „dal se pokřtít“.
- 556** N. „dostav“, „poživi“.
- 557** Vl. „octl se na“.
- 558** N. „u učedníků“, „mezi učedníky“, „dostal se na... k učedníkům n. mezi učedníky“.

- 559 N. „tento“.
- 560 Jako u Mat. 12:23.
- 561 N. „plení“, „hubil“, „pustošil“, neurčitý čas v podobném smyslu jako např. Mat. 7:22, pozn. 267, 269; také „si umínil vyhladit“.
- 562 Viz kap. 2:6, pozn. 60.
- 563 Vl. „snášeje“, „skládaje“, „sestavuje“, tj. „důkazy“.
- 564 Vl. „bylo naplněováno“.
- 565 Jako u Luk. 22:2.
- 566 D. „Saulovi se však jejich úklad stal známým n. vešel v známost“.
- 567 Viz Luk. 14:1, pozn. 1060, 1061.
- 568 D. „aby ho odpravili“.
- 569 N. „po zdi“.
- 570 Viz Luk. 5:19.
- 571 Viz Mat. 15:37.
- 572 Viz Luk. 15:15.
- 573 N. „věci se však ujal n. zasáhl však n. přišel však k tomu... zavedl ho“.
- 574 N. „otevřeně“, „veřejně“, „upřímně“.
- 575 Ve v. 27 neurč. čas, viz Luk. 1:55, pozn. 102, n. Mat. 7:22, pozn. 267, 269; ve v. 28 čas přítomný, vyjadřující trvání děje.
- 576 Předložková vazba jako ve v. 19, pozn. 558.
- 577 Viz Marek 12:28.
- 578 Viz kap. 6:1; vl. „k helénistům“, předložková vazba jako u Marka 9:16, pozn. 384.
- 579 Jako „se... pokusili“ u Luk. 1:1, zde ovšem nedokonavý minulý čas; jinak „kuli plány“, „oddávali se myšlence“.
- 580 N. „když to rozpoznali“, viz Mat. 7:16, pozn. 261.
- 581 Viz kap. 7:12, pozn. 380.
- 582 Zde má mnoho rukopisů „shromáždění“ v jednotném čísle a tudíž znění „mělo tedy... pokoj, budující se a krácející... a vzrůstalo“.
- 583 N. „povzbuzením“; jinak „pokoj v budování a vzrůstala, krácející v báni PÁNĚ a útěše“.
- 584 Jako u Mat. 27:32, ač ovšem ne všechny výrazy, tam v poznámce uvedené, se hodí zde.
- 585 Jako „nosítka“ u Marka 2:4; nesouvisí s „ležícího“ shora.
- 586 Vl. „kteří se“, zájmeno jako „jenž“ u Mat. 2:6, zde ve smyslu „a ti se také“; nejen že byli svědky projevu a účinku moci, nýbrž na ně to, co viděli, i zapůsobilo.
- 587 Jako „podrobně vykládat“ u Luk. 24:27.
- 588 N. „Srna“, „Gazela“, „Laň“.
- 589 Viz Mat. 7:11.
- 590 N. „dávala“, jako v kap. 10:2 a u Mat. 6:1, viz tam pozn. 193, zde se ovšem vztahuje i na „dobré činy“.
- 591 Jako „vykoupán“ u Jana 13:10.
- 592 Viz kap. 1:13.
- 593 D. „snažně prosíce“.
- 594 N. „neváhej“, „nezdráhej se“, „nerozpakuj se“, „také „neštit n. neostýchej se“.
- 595 Viz Luk. 2:15.
- 596 Jako „příbyv“ ve v. 26.
- 597 Viz Mat. 24:1, pozn. 1031; také „vystavující na odiv“.
- 598 N. „spodní i svrchní šatstvo“, viz Mat. 5:40.
- 599 N. „u nich“, „s nimi“.
- 600 N. „pomodil se“.
- 601 Vl. „pozvedl ji“, „dal jí vstát“.
- 602 Viz 2 Tim. 1:12.
- 603 D. „z oddlu, jenž se nazýval Italský“.
- 604 N. „s celým svým domem pobožný a“.
- 605 Vl. „konal“, jako v kap. 9:36, viz tam.
- 606 Jako „zjevně“ u Jana 7:10.
- 607 Viz Luk. 22:56.
- 608 D. „stav se polekaným“ (Luk. 24:5, pozn. 1598).
- 609 Vl. „k připomínce“, jako „na... památku“ u Mat. 26:13.
- 610 N. „pozvi“, „předvolej“.
- 611 N. „ubytován“.
- 612 N. „jenž má dům“.
- 613 N. „kteří byli pro něho pohotově“ (Marek 3:9), „jemu k ruce“.
- 614 Vl. „vše dopodrobna“, „všecičko“, viz Mat. 24:39, pozn. 234.
- 615 N. „onino“.
- 616 Jako „vystoupily vzhůru“ ve v. 4.
- 617 Viz Mat. 10:27.
- 618 D. „stal se velmi hladovým“.
- 619 N. „byl by rád něčeho okusil n. pojedl n. něco vzal do úst“.
- 620 Ve v. 10 jako v kap. 5:5; ve v. 13 jako v kap. 7:31.
- 621 Viz Marek 5:42, pozn. 214.
- 622 N. „na čtyřech koncích provazů“.
- 623 N. „snášená“, „spouštěná“, jako „dostali dolů“ v kap. 9:25.
- 624 Jako „jsa“ v kap. 7:55.
- 625 Obě slovesa v neurčitém čase („dej se do zabíjení a jídla“, „zabij a pojez n. najez se“).
- 626 Jako „obyčejným“ u Marka 7:2, zde ve smyslu něčeho kdekomu přístupného, všedního, neočištěného, neposvěceného, a tedy nečistého, nesvatého.
- 627 D. „vše obecné nebo nečisté“.
- 628 N. „nepovedl“, „neokusil“, ne však jako ve v. 10.
- 629 N. „nepovazuj ty za obecné“, jako „znečišťuje“ u Mat. 15:11.
- 630 D. „je“.
- 631 Viz Luk. 7:12; 16:20.
- 632 N. „k vratům přistoupili“.
- 633 N. „postupně se dotázavši na“, „kteří se dotazovali, až našli“.
- 634 N. snad „Petr hluboce n. důkladně uvažoval“.
- 635 Vl. „i svědectví od“, jako v kap. 6:3; nikoli jako zde ve v. 37.
- 636 Jako u Mat. 2:12.
- 637 Viz v. 5.
- 638 Jako u Jana 17:8; týž výraz je ve v. 37, kde také lze číst „věc“, „záležitost“, jako v kap. 5:32.
- 639 N. „ubytoval“.
- 640 Viz kap. 20:5.
- 641 N. „svolav“.
- 642 N. „blížké“.
- 643 Viz Mat. 11:19.
- 644 N. „jal se klanět“.
- 645 N. „shledává, že se jich mnoho sešlo“.
- 646 D. „muži, Židu“, viz kap. 1:16, pozn. 33.

- 647 N. „nezákonné“, „protiprávní“, „neslušné“.
- 648 D. „říkat“ („o žádném člověku *nemám* říkat, že je“).
- 649 D. „jsem až do této hodiny byl, postě se a o deváté se modle“, způsob vyjadřování minulého času, častý zejména v Lukášových spisech. Některé rukopisy vnechávají slova „postě se a“.
- 650 Jako u Luk. 1:13.
- 651 Viz kap. 7:14, pozn. 385; zde obdobně.
- 652 N. „tento“ (netýká se slova „ten“ na konci v. 32 a ve v. 38).
- 653 Viz Mat. 5:44, pozn. 181, 182, 183.
- 654 Vl. „chápu“, jako „povšimnuvše si“ v kap. 4:13, „nepochopila“ u Jana 1:5, zde ovšem přítomný čas se smyslem jako v textu; také „uvědomuji si“, „začínám si uvědomovat“.
- 655 Viz Luk. 20:21, pozn. 1358, zde podstatné jméno tohoto významu.
- 656 Jako u Luk. 4:19, „přijatelny“.
- 657 N. „koná“, „vypracovává“, „uskutečňuje“; výraz ve v. 38 je příbuzný.
- 658 Jako u Jana 17:6.
- 659 Ve smyslu buď „všech věcí“ („všeho“) nebo „všech lidí“, tj. „Židů i národů“.
- 660 D. „nastalo“, n. „věc, jež se udála n. počala dít n. k níž došlo“.
- 661 Neurčitý čas, viz Mat. 9:13, pozn. 336.
- 662 4. pád; smysl snad je „svědectví o Ježíšovi“, vazba však se zdá vyjadřovat skutečnost, že vlastním obsahem a podstatou tohoto svědectví byl On sám.
- 663 N. „utiskované“, „na nichž bylo pácháno násilí“.
- 664 Nesouvisí se „svědectví“ ve v. 37.
- 665 N. „v kraji Židů“, viz Luk. 21:21, pozn. 1410.
- 666 N. „tohoto“ (v. 40), „tomuto“ (v. 43); netýká se slova „toho“ ve v. 39.
- 667 N. „patrným“, „zjevným“.
- 668 Neurčitý čas, viz Mat. 7:22, pozn. 267, 269; 9:13, pozn. 336; Luk. 1:55, pozn. 102.
- 669 Viz Luk. 16:28, pozn. 1180; toto sloveso je zde proti předchozímu „kázat“ v přítomném čase.
- 670 Viz Jan 17:6.
- 671 N. „poslouchali“.
- 672 N. „slovo“, jako u Jana 17:8.
- 673 N. „věřící“, „poslušní“, „důvěryhodní“, „spolehliví“.
- 674 Viz Mat. 12:23.
- 675 Jako u Luk. 1:46.
- 676 N. „zadržet n. odvrátit vodu“.
- 677 N. „se ho jali žádat“.
- 678 Vl. „po celém“.
- 679 N. „utkávali n. střetávali se s ním“.
- 680 D. „majícím předkožku“.
- 681 Jako „soustavně“ u Luk. 1:3.
- 682 N. „jsem byl ve městě Joppě, modle se“.
- 683 Viz kap. 10:10, 17, 11; 3:4; 7:31, pozn. 419, zde však nedokonavý minulý čas; 10:13, 14, 8, 17, 23.
- 684 Množné číslo, slovo to je však zde velmi nedostatečně rukopisně doloženo.
- 685 Viz kap. 10:5, 22.
- 686 D. „v nichž“, viz Mat. 3:11.
- 687 N. „vysvobozen“.
- 688 Vl. „stejný“.
- 689 N. „což jsem já byl někdo, jenž by“.
- 690 Viz kap. 10:47.
- 691 N. „ztichlí“ (Luk. 14:4).
- 692 Viz Mat. 24:21.
- 693 N. „v souvislosti se Štěpánem“, jako „při“ u Luk. 1:14, „nad“ tamže v. 29.
- 694 N. „až do“, jako ve v. 22.
- 695 Viz Jan 17:6; ve v. 22 týž výraz.
- 696 N. „muži kyperští a kyrénští“, viz kap. 1:16, pozn. 33.
- 697 Viz Mat. 27:32; 2:6, pozn. 29.
- 698 D. „byla uslyšena“.
- 699 Viz kap. 7:12.
- 700 Viz Luk. 2:15; jako „prošli“ zde ve v. 19.
- 701 Viz kap. 9:39; 2:40, pozn. 125, také „potěšoval“.
- 702 Vl. „vyšel“.
- 703 Viz Luk. 2:44, pozn. 218.
- 704 Vl. „jim“.
- 705 Viz Mat. 9:10; 4:2, pozn. 90, zde se týká sloves „se... scházeli“ a „vyučovali“.
- 706 N. „předpověděl“, „dal znamení“.
- 707 Viz Mat. 16:27, pozn. 714.
- 708 N. „tu podle... dářilo, určili, každý z nich, kolik pošlou“.
- 709 Vl. „k obsluze“, jako u Luk. 10:40.
- 710 D. „na některé z těch“.
- 711 N. „přiložil ruce k tomu, by zle naložil s některými ze shromáždění“.
- 712 Viz Mat. 26:47.
- 713 Viz kap. 6:2, pozn. 344; Jan 8:29, pozn. 374.
- 714 Viz Luk. 20:11.
- 715 Viz Mat. 26:55.
- 716 Viz Jan 7:44.
- 717 D. „zamýšleje“.
- 718 Viz Mat. 26:2.
- 719 Tj. směrem vzhůru, na vyvýšené místo, aby ho všichni viděli; také „předvést“, sloveso však má jinou předponu než „předvádět“ ve v. 6.
- 720 D. „lidu“.
- 721 Jako u Jana 17:9.
- 722 N. „usilovná“, jako u Luk. 22:44.
- 723 Podle některých rukopisů „předvést“.
- 724 Viz Luk. 22:45, pozn. 1500.
- 725 N. „nad ním“, „při něm“ (Luk. 2:9), „přistoupil“ (Luk. 10:40).
- 726 Vl. „z jeho (Jan 8:44, pozn. 388) rukou vypadly“, smysl jako v textu.
- 727 Vl. „podvaž“, tj. „přivaž zesponu“.
- 728 N. „oblec si svůj přehoz“ (Jan 19:2, viz tam pozn. 835, 836).
- 729 Vědomé poznání, viz 1 Kor. 8:1.
- 730 D. „skutečné“, „pravdivé“.
- 731 D. „jež“, viz Mat. 2:6, pozn. 28; ne jako „jež“ shora.
- 732 Vl. „kupředu“.
- 733 D. „odstoupil“.
- 734 D. „ounctv se v sobě“.
- 735 Jako „vypravil“ v kap. 7:12.

- 736 D. „lidu Židů“.
- 737 N. „učiniv si v mysli souhrnný obraz“.
- 738 Viz Luk. 24:33.
- 739 Viz Mat. 7:16.
- 740 D. „od radosti“.
- 741 Viz Luk. 22:59.
- 742 Vl. „zatřepav“.
- 743 Spíše charakter osoby než výsledek pátrání („neshopen dopadnout“).
- 744 Tj. „k popravě“.
- 745 Vl. „u něho... byli přítomni“.
- 746 Vl. „přemluvivše“.
- 747 D. „Blasta, jenž byl nad královnou ložnicí“.
- 748 N. „na řečnické“.
- 749 N. „obecný lid“.
- 750 Viz Luk. 23:21, pozn. 1550.
- 751 D. „stav se rozežraným“.
- 752 Viz kap. 11:29, pozn. 709, v. 1, pozn. 678.
- 753 Lat. „Černý“.
- 754 Viz Mat. 27:32; 14:1.
- 755 Slovo zdůrazňuje důstojný a veřejný charakter služby ve shromáždění; souvisí s „konání... úřadu“ u Luk. 1:23, ne se „službu“ zde v kap. 12:25.
- 756 Jako „tedy“ u Luk. 2:15.
- 757 Jako „odloučtí“ u Mat. 13:49.
- 758 N. „práci“, „dílo“.
- 759 D. „postivše se“, neurčitý čas, srov. Mat. 4:2.
- 760 N. „průvodce“, jako u Luk. 1:2.
- 761 Viz Mat. 2:1, pozn. 19.
- 762 N. „živého“.
- 763 N. „jakéhosi kouzelníka (srov. kap. 1:16, pozn. 33), židovského nepravého proroka“.
- 764 Jako u Luk. 1:27.
- 765 Římský úředník, správce jisté oblasti pod svrchovaností římské říše.
- 766 Vl. „byl s prokonzulem Sergiem Pavlem, chápavým mužem“, tj. „v jeho družině“.
- 767 N. „tento“, netýká se slova „ten“ na počátku verše.
- 768 N. „poslechnout“, „vyslechnout“.
- 769 Vl. „převrátit“, jako ve v. 10.
- 770 N. „podlosti“, „úskočnosti“, „zlomyslnosti“, „lotrovství“.
- 771 N. „nad tebou“.
- 772 Viz Luk. 4:13; 1:12.
- 773 N. „chmura“, „mlha“, „zákal“.
- 774 N. „dokola“.
- 775 N. „upadáje nad... v“, jako u Mat. 7:28.
- 776 D. „ti okolo Pavla“, rčení v řečtině obvyklé, mající význam jako v textu.
- 777 D. „přišli“.
- 778 N. „do pamfylské Pergy“, D. „do Pergy Pamfylie“, v. 14 obdobně.
- 779 N. „odstoupil“ (Luk. 9:39), „odtáhl se“.
- 780 N. „ušedše n. urazivše cestu“.
- 781 D. „ti představení“.
- 782 D. „pravice“.
- 783 D. „je-li ve vás“.
- 784 N. „útěchy“, „napomenutí“.
- 785 Viz kap. 2:22, pozn. 82.
- 786 N. „bezprávného návštěvnictví“, „cizinctví“.
- 787 D. „v zemi Egypta“.
- 788 Viz Mat. 4:2, pozn. 90, zde se týká slovesa „láskyplně choval“.
- 789 N. „o ně mateřsky pečoval“, vl. „je nosil jako kojící žena“, výraz vyskytující se v Deut. 1:31 (LXX).
- 790 Vl. „srazil“, „strhnul“.
- 791 Není řečeno, odkdy se toto období počítá. Soudcové byli dávání po rozdělení země losem a tento stav trval až po Samuëla, do konce 450 let, až toto období počalo kdykoli; velmi pravděpodobně to bylo při vyjití z Egypta. Výrok neznamená, že soudcové byli po celou dobu 450 let, neboť byli vlastně dávání jen příležitostně.
- 792 Neurčitý čas („pokazdě dál“).
- 793 Vl. „od oné doby“, D. „odtamtu“.
- 794 Jako u Mat. 3:9.
- 795 Žalm 89:20; 1 Sam. 13:14.
- 796 D. „Davida, jenž je Jessajův“.
- 797 N. „všechnu mou vůli“, „vůle“ však je v množném čísle („všechny tužby mé vůle“, „všechny věci, jež má vůle vyžaduje“).
- 798 D. „tohoto“.
- 799 N. „Vysvoboditele“ (v. 23), „tohoto vysvobození“ (v. 26).
- 800 Vl. „vstupem“, „uvedením“, tj. „do veřejné služby“, „mezi lid“; D. „před tváří jeho vstupu“.
- 801 N. „tušíte“, „hádáte“, „podezříváte“.
- 802 N. „kdo... jsem, nejsem já“.
- 803 N. „vysláno k“.
- 804 N. „pro vás“.
- 805 D. „po každou sobotu“; jinak „nepoznavše jeho ani hlasy proroků, jež... soboty, vyplnili je“.
- 806 Neurčitý čas („postavili před soud“, „podrobili soudu“, „nad ním vykonali soud“).
- 807 D. „a neshledavše“.
- 808 Neurčitý čas. Viz Luk. 1:55, pozn. 102.
- 809 D. „kteří“, viz Mat. 2:6, pozn. 29; smysl je „to jsou ti, kteří“.
- 810 D. „jenž se stal“.
- 811 Vyjadřuje význam zesilující předpony i dokonavého minulého času následujícího slovesa „vyplnil“.
- 812 Ve v. 32 je smysl týž jako v kap. 3:22 (tam nejde o vstání zproštěd mrtvých), ve v. 34 jako „opět vstát“ u Jana 6:39; na všech těchto místech je totéž sloveso, ale jiné než ve v. 22, kde je totéž sloveso jako „vzkřísil“ ve v. 30.
- 813 Žalm 2:7.
- 814 Is. 55:3.
- 815 Výraz „milosrdenství“ (množné číslo) ve v. 34 vlastně značí „milosrdné věci“ a je to tvar téhož slova jako „milosrdnému“ ve v. 35, viz kap. 2:27. V Žalmu 89:19 je slovo „chasíd“, jemuž zde odpovídá „milosrdný“, uvedeno v protiklad k slovu „kadós“, „svatý“, o Hospodinu. Začátek tohoto žalmu mluví, podobně jako zde ve v. 34 citovaný oddíl z Isaiaše, o „milosrdenstvích“ nebo „milostivých cestách“ Páně a potom ve v. 19 o Tom, v němž všechna tato milosrdenství jsou soustředěna a o němž zde apoštol tohoto výrazu používá.

- 816** Žalm 16:10.
- 817** N. „dav se do služeb“, „stav se pomocníkem n. nápomocným“, „stav se poslušným“; slovo je odvozeno od výrazu přeloženého „pomocníka“ ve v. 5.
- 818** Viz Luk. 7:30; jinak „poslouživ svému vlastnímu... Božím rozhodnutím“.
- 819** Neurčitý čas („se vám nepodařilo“, „nedokázali jste“).
- 820** N. „Mojžíšovým zákonem“, „skrže Mojžíšův zákon“, ale jiná předložka než „skrže“ ve v. 38, viz Mat. 3:11; na konci verše obdobně.
- 821** D. „je každý... ospravedlnován“.
- 822** Hab. 1:5.
- 823** Vl. „uvizte“.
- 824** N. „upadněte v údiv“.
- 825** N. „buďte zničeni“, „zmizte“.
- 826** N. „(činím) čin n. činnost“, viz Jan 6:28.
- 827** Vl. „podrobně n. obsírně vypravovat“.
- 828** N. „žádali“, vl. „měli za vhodné n. žádoucí“.
- 829** Viz Jan 17:8.
- 830** N. „když bylo sejítí rozpuštěno“.
- 831** Tak byli nazýváni lidé z národů, kteří poznali nicotnost modlářství a zošklivili si je a zúčastňovali se židovských pobožností v synagogách.
- 832** D. „kteří“, viz Mat. 2:6, pozn. 29.
- 833** Čtení „odporovali odporující“, jak je mají některé rukopisy, značí „zuřivě n. tvrdě odporovali“, srov. Luk. 22:15, pozn. 1451.
- 834** D. „jež byly říkány n. mluveny od Pavla“.
- 835** Vl. „soudíte“.
- 836** N. „mezi národy“.
- 837** Is. 49:6.
- 838** D. „národy“.
- 839** Vl. „zřízeno“, „zařazeno“.
- 840** Vl. „popohnali“, „pobodli“.
- 841** Jako „vážený“ u Marka 15:43.
- 842** N. „roznitili“ (kap. 13:50), „zburcovali“, „vydráždili“ (kap. 14:2), na obou místech totiž sloveso.
- 843** Viz kap. 20:5.
- 844** N. „stejně“, tj. „jako jindy“.
- 845** Viz Jan 3:36, pozn. 135.
- 846** D. „duše“.
- 847** D. „směle se vyslovující na Pánu“, tj. „jejich smělost byla založena n. spočívala na Pánu“.
- 848** D. „množství“.
- 849** N. „k záměru n. snaze“, „byl zosnován úklad n. útok n. přepadení“.
- 850** D. „k popudu ztýrat a ukamenovat je“.
- 851** N. „uvázili“, viz kap. 12:12, pozn. 737; celé postavení v mysli přehlédlí, shrnuli a zvážili a podle toho se zařídili.
- 852** N. „lykaonských měst“. D. „měst Lykaonie“.
- 853** N. „a byli, hlásající“.
- 854** Zde Luk. 1:15
- 855** Zde mají některé rukopisy neurčitý čas, jiné čas předminulý, významu dokonavého; oboje lze chápat ve smyslu „nikdy se naučil n. nezačal chodit“, „nikdy neučinil ani kroku“.
- 856** D. „vírou být vyhojen“, viz Mat. 9:21.
- 857** Zeus a Hermés byla božstva uctívána Řeky a po nich i jinými národy; Římané je nazývali Jupiter a Mercurius.
- 858** O Hermovi se totiž říkalo, že je poslem n. mluvčím ostatních božstev.
- 859** Tj. „jehož (Zevův) chrám n. socha n. oboje“, ztotožněné v představách lidu s božstvem.
- 860** Viz kap. 10:17, zde množné číslo („několikerým vratům“); jde pravděpodobně o vrata domu, kde apoštolové bydleli.
- 861** Květinové závesy, jimiž byla zdobena obětní zvířata.
- 862** N. „vyskočili“, „prudce vyběhli“, „vyřítli se“.
- 863** N. „do davu“, „mezi dav“.
- 864** Vl. „co“.
- 865** N. „stejně povahy n. stejných slabostí n. béd n. utopení jako vy“, „jimž se stejně vede jako vám“.
- 866** N. „marných“, „k ničemu nevedoucích“, „bezvýsledných“.
- 867** D. „svědectví, působě“.
- 868** Vl. „plodonosná“.
- 869** Viz Luk. 1:53.
- 870** Vl. „že zemřel“, dokonavý min. čas.
- 871** Neurč. čas, viz Mat. 9:13, pozn. 336; n. „ohlásili“ (v. 21), „promluvíli“ (v. 25).
- 872** N. „posilovali“, vl. „podpírali“, sloveso jako u Luk. 22:32, se zesilující n. zpřesňující předponou („dodávali opory“).
- 873** Viz kap. 2:40, pozn. 125.
- 874** Viz Mat. 7:13; 24:21.
- 875** Viz Luk. 23:46.
- 876** Viz kap. 13:13; 9:39.
- 877** D. „zvěštovali, kolik věci“.
- 878** D. „Mojžíšovým obyčejem“.
- 879** V dějovém smyslu, také „nedělati se... obřezat“.
- 880** N. „rozruch“.
- 881** D. „Pavlovi a Barnabovi“.
- 882** Vl. „k nim“, ve smyslu buď „proti nim“ nebo „vzhledem k nim“, „co se jich týkalo“.
- 883** Tj. směrem vzhůru; vl. „ustanovili, by stran... otázky Pavel... vystupovali“, význam nedokonavého tvaru jako v kap. 3:13, pozn. 170.
- 884** D. „od shromáždění“, v. 4 obdobně.
- 885** N. „vypravení“, vl. „dopředu posláni“.
- 886** Vl. „ze strany farizeů vyvstali“ (Marek 12:9).
- 887** Viz Mat. 23:3.
- 888** N. „řeč“, „slovo“, D. „stran této věci“.
- 889** N. „k této věci přihlédlí“.
- 890** N. „když proběhlo n. se odehrálo mnoho dohadování“.
- 891** Vl. „starých“, „starobylých“.
- 892** Tj. „lidé z národů“.
- 893** N. „zkoušíte“, „vystavujete zkoušku“.
- 894** Vl. „naložili“, „nakladli“.
- 895** N. „jsme“, „jsme byli“.
- 896** N. „umkl“, jako ve v. 13, viz Luk. 9:36, pozn. 734.
- 897** N. „postaral se o to“, „poohlédněte se“ v kap. 6:3, „se podíval“ v kap. 7:23.
- 898** N. „dobyli“, „získal“, „dostal“.
- 899** N. volněji „Bůh pohlédl na n. navštívil národy, by si z nich vzal lid“.

- 900 N. „ve svém jménu“ (Mat. 24:5); podle některých rukopisů „svému jménu“.
- 901 Ám. 9:11n. (LXX).
- 902 Viz Mat. 17:4.
- 903 N. „padlý“, „kleslý“.
- 904 N. „narovnáám“ (Luk. 13:13).
- 905 Tj. „až se tak stane“, srov. kap. 3:19.
- 906 Neurčitý čas, viz Mat. 22:17, pozn. 966.
- 907 Vl. „nastalo“, dokonavý minulý čas.
- 908 Viz kap. 2:21, zde přítomný čas.
- 909 D. „věku“.
- 910 N. „nýbrž“.
- 911 N. „dát jim pokyn“, „uložit jim“.
- 912 Vl. „stranili“, „vzdalovali“, „byli vzdáleni“.
- 913 Vl. „z“.
- 914 Viz Luk. 1:3.
- 915 D. „zprostřed sebe“, jako ve v. 24.
- 916 Viz Mat. 2:3.
- 917 N. „matou“, „rozrušuji“.
- 918 N. „že musíte být obřezáváni“.
- 919 D. „jímž jsme“.
- 920 N. „k jednomyslnosti“, „jednomyslně se shromáždívše“.
- 921 Vl. „vydali“, „odevdzali“.
- 922 Jako „za“ u Jana 17:19.
- 923 D. „skrze slovo“.
- 924 Jako ve v. 10; zde je sloveso ve středním rodu, jenž mu dodává významu „nevalovat sami od sebe n. ze své strany“. Viz Gal. 2:2, pozn. 42, a v. 6, pozn. 61.
- 925 N. „sami sebe“.
- 926 Vl. „z“; netýká se „od“ shora.
- 927 Jako „bedlivě uchovávala“ u Luk. 2:51.
- 928 N. „pochodíte“.
- 929 Někteří čtou „sešli“, tj. „dolů“.
- 930 N. „podali“ (Luk. 4:17).
- 931 N. „vzkaz“, „poselství“, „pokyn“, „příkaz“.
- 932 N. „útěchou“, jako v kap. 4:36 (v. 31); jako „vybízel“ u kap. 2:40 (v. 32); tato dvě slova jsou navzájem příbuzná.
- 933 D. „mnohou n. hojnou řečí“.
- 934 N. „upevňovali“, jako v kap. 14:22.
- 935 Verš 34 starších překladů chybí v nejlepších rukopisech.
- 936 Přidáno pro přesnější vyjádření významu nedokonavého minulého času následujícího slovesa v tomto spojení.
- 937 D. „po nějakých dnech“.
- 938 Viz kap. 7:23, pozn. 405.
- 939 D. „po každém městě“.
- 940 N. „umínil si“, „pojal úmysl“.
- 941 N. „požadoval“, „trval na tom“.
- 942 D. „od Pamfylie“, jako „od“ shora.
- 943 Viz Luk. 8:13.
- 944 N. „činnosti“, jako v kap. 13:2.
- 945 N. „rozloučili“, „rozešli“.
- 946 N. „si přibal“, jiný výraz než ve vv. 37n.
- 947 D. „vyšel“.
- 948 Viz kap. 14:22.
- 949 N. „věřící Židovky“, srov. kap. 1:16, pozn. 33.
- 950 Neurčitý čas („pojal přání“); také „si oblíbil“.
- 951 N. „věděli, že jeho otec“.
- 952 N. „je“, jako „jsa“ v kap. 7:55; podle překladu v textu by v oné době byl již mrtev; to také, jak se zdá, naznačuje slovesný čas, jehož je zde použito.
- 953 N. „procházel“ (Luk. 13:22), jiný výraz než zde v kap. 15:41.
- 954 N. „odevdzávali jim k zachovávaní“.
- 955 Viz Luk. 2:1.
- 956 N. „fryžským“.
- 957 „Asie“ značí území pod římskou svrchovaností v západní části Malé Asie (dnešního Turecka), nikoli snad celý světadíl.
- 958 Tj. „k hranicím Mysie“; lze chápat ve smyslu „když již došli tak daleko“.
- 959 N. „jakýsi Makedoňan“.
- 960 N. „viděti“. Jakýsi makedonský muž stál a snažně ho prosil a pravil“.
- 961 Jako „přestoupit“ u Luk. 16:26.
- 962 N. „vyvinuli snahu n. úsilí“.
- 963 Jako „dokazuje“ v kap. 9:22; zde ve smyslu „shrnující všechny dosavadní zkušenosti a z nich vyočuzující“.
- 964 Vl. „doběhli jsme přímo“, sloveso značí přímou a rychlou plavbu n. jízdu.
- 965 N. „zamířili jsme (vl. „rozběhli jsme se“) přímo k Samothrace“.
- 966 D. „jež“, jako ve v. 16, viz Mat. 2:6, pozn. 29.
- 967 Město, v němž byla římská posádka a jehož občané měli táž práva jako občané města Říma.
- 968 N. „kde podle zvyku bylo místo modlitby“, vl. „kde bylo zvykem, by byla, n. kde podle zvyku byla modlitba“.
- 969 D. „jež byly mluveny od Pavla“.
- 970 N. „snažně poprosila“, „vyslovila snažnou prosbu“.
- 971 N. „usoudili-li jste“, ne však jako ve v. 10; dokonavý minulý čas připouští i smysl „uznáváte-li n. soudíte-li“.
- 972 N. „vstupte a zůstaňte v mém domě“.
- 973 N. „jala se nás nutit (Luk. 24:29) n. na nás naléhat“.
- 974 „Pythón“ je bájeslovné jméno hada z řecké pověsti o věštírně v Delfách; zde „duch Pythónův“ znamená „ducha věštění“.
- 975 N. „přinášela“, „dodávala“.
- 976 Viz Luk. 23:55.
- 977 Viz kap. 15:35, pozn. 936; 4:2, zde neurčitý čas.
- 978 N. „jejich naděje na“.
- 979 N. „že naděje... je tatam“, „vyšla“ v textu je však totéž slovo jako ve v. 18 a vztahuje se na „toho ducha“.
- 980 N. „náměstí“, „veřejně shromáždítě“.
- 981 Viz Luk. 12:58.
- 982 Římští úředníci se soudní pravomocí.
- 983 Jako u Mat. 2:3, zde však se zesilující předponou, jejíž význam vyjadřuje předchozí „krajně“.
- 984 Viz v. 3, pozn. 952; netýká se slova „jsme“ ve v. 21.
- 985 Viz kap. 22:18.
- 986 Vl. „spolu“, tj. „s pány oné děvččky“ (v. 22); D. „slovo, se všemi“ (v. 32).
- 987 Vl. „strháve okolo“, tj. „z celého těla“.
- 988 Jako u Marka 14:44 (v. 23); jako „zajistit“ u Mat. 27:64nn. (v. 24); slova navzájem příbuzná. Ve v. 24 vl.

- „si zabezpečil“, střední slovesný rod, zdůrazňující služební horlivost žalářníkovu.
- 989** Vl. „do klády“ („sevěním do klády“).
- 990** Jako „zapěvše chvalozpěv“ u Mat. 26:30.
- 991** Vl. „pozorně n. napjatě n. uchváceně naslouchali“.
- 992** N. „otřeseny“ (Mat. 24:29), nesouvisí však se „zemětřesení“ shora.
- 993** Vl. „i byli okamžitě... otevřeny a... uvolněna“.
- 994** Viz Marek 14:47.
- 995** N. „poprosiv“ („*aitéō*“, viz Jan 14:16, pozn. 663).
- 996** D. „stal se rozechvěným“.
- 997** Vl. „zavedl kupředu“.
- 998** Jako v kap. 9:37.
- 999** D. „umyl od ran“.
- 1000** Tj. směrem vzhůru; žaláříkův byt byl asi nad vězení.
- 1001** Vl. „přistavil“, „předložil“.
- 1002** „Se vším svým domem“ je jedno slovo, příslovce („všedomově“).
- 1003** Zřizenci prétorů.
- 1004** Jako „podejte... zprávu“ u Mat. 2:8.
- 1005** D. „k Pavlovi“.
- 1006** Zde proti v. 35 dokonavý minulý čas.
- 1007** Vl. „obecně“, tj. „před obcí“; souvisí s „obecní“ v kap. 5:18.
- 1008** D. „lidé, Římané“, „římsí lidé“, viz kap. 1:16, pozn. 33; také „nás, lidi, kteří jsou Římané“. Poznámky 984, 1008 se netýkají v. 38.
- 1009** D. „nás potají vyhánějí“.
- 1010** Tj. směrem ven.
- 1011** N. „je chlácholit“, „omluvili se jim“; je to totéž sloveso jako „povzbudili“ (n. „potěšili“) ve v. 40 („vybízel“ v kap. 2:40). Toto sloveso má velmi rozsáhlou stupnici významů, neboť se ho používá všeobecně pro jakýkoli druh oslovení nějaké osoby za účelem vyvolání nějakého účinku.
- 1012** Zde proti v. 29 (viz tam pozn. 995) „*erótaō*“.
- 1013** Vl. „vyšli“, jako na počátku v. 40.
- 1014** D. „a podle toho, co Pavlovi“.
- 1015** N. „k nim promlouval“, sloveso může znamenat rozhovory i proslovy.
- 1016** Jako u Luk. 24:32.
- 1017** N. „předkládáje“, „dovozuje“, vl. „dokládáje si“, střední slovesný rod zdůrazňuje Pavlův osobní vztah k věci; jako „si... uložili“ u Luk. 12:48, „svěřují“ tamže 23:46 (zvěstované slovo bylo jakoby svěřováno jejich odpovědnosti).
- 1018** Vl. „i byli... přesvědčeni (v dějovém smyslu) a přidružení“; toto poslední slovo znamená „přidělit losem“ a lze je chápat ve smyslu „byli (Bohem) přiděleni Pavlovi a Silovi“ nebo „spojili svůj los n. úděl s jejich“.
- 1019** N. „žen předních mužů“, v. 12 obdobně (netýká se kap. 13:50).
- 1020** N. „podlé“, „špatně“, „sprostě“.
- 1021** Vl. „muže“; také „několik ničemných lidí“.
- 1022** N. „nejnižších vrstev“, „spodiny“, vl. „tržištních lidí“, tj. „povaleců na tržišti“.
- 1023** N. „způsobili sročení“.
- 1024** N. „vřavou“, „nepokojem“, „uváděli město ve zmatek“.
- 1025** N. „byli dychtivi n. žádostivi je“.
- 1026** N. „do shluku lidu“, viz kap. 12:22.
- 1027** Obzvláštní titul městských představených, významný pro město Thessaloniku.
- 1028** Vl. „objedlený svět“, „objedlenou zemí“.
- 1029** Vl. „jsou přítomni i zde“.
- 1030** Viz Luk. 10:38, zde dokonavý minulý čas („přijal a stále ještě jsou u něho“); 2; 23:32, pozn. 1563.
- 1031** N. „že králem je jiný“.
- 1032** N. „ale dostali“.
- 1033** N. „ujistiění“, „uspokojující slib“, nejspíše že Pavel z města odejde; D. „dost“, tj. „dostiučnění“, srov. Marek 15:15, pozn. 695.
- 1034** N. „i propustili lasóna a ostatní, až když od nich dostali zárukou“.
- 1035** N. „vyslali“, jako v kap. 13:4.
- 1036** Vl. „odcházejí“.
- 1037** Vl. „urozenější“ (Luk. 19:12).
- 1038** N. „odhodlanosti“, „dychtivosti“.
- 1039** N. „posuzovali“, „rozsužovali“, „vyšetřovali“.
- 1040** N. „aby“.
- 1041** Vl. „otřásali“, „zmítali“.
- 1042** Jako v kap. 7:12.
- 1043** D. „jako“, „jakoby“, nešlo však o předstírání něčeho, aby byli protivníci uvedeni na nepravou stopu; tohoto slova se používá i v tom významu, jak je v textu.
- 1044** Jako „zdržel se“ u Luk. 2:43, zde však nedokonavý minulý čas, ač některé rukopisy mají i zde čas neurčitý („se tam zdrželi“).
- 1045** N. „dopravovali“.
- 1046** D. „vycházeli“.
- 1047** N. „dostavše“, smysl je asi „když odcházejí, převzali n. dostali“.
- 1048** N. „promlouval k Židům a... každý den k těm“.
- 1049** N. „dávali *do řeči*“.
- 1050** Školy n. směry řecké filosofie (mudrcův).
- 1051** N. „tulák“, „darmošlap“, „povalec“, „roznašeč zpráv n. klevet“.
- 1052** D. „ti“, „někteří“, ne však jako shora.
- 1053** N. „démonů(m)“.
- 1054** Areopag byl soudní úřad v Athénách, jenž dohlížel na veřejné mravy a na dodržování předepsané pocty božstvům; zasedal na pahorku téhož jména, takže zde může jít buď o onen pahorek nebo o úřad, jenž tam zasedal.
- 1055** N. „co je toto za“.
- 1056** D. „mluvená“.
- 1057** Jako „jste... pro to“ u Jana 18:39.
- 1058** D. „jaké n. které tyto věci chtějí být“.
- 1059** D. „čas nížím jiným než“.
- 1060** N. „měli pokdy (Marek 6:32) jedině na povídání a poslouchání“.
- 1061** N. „děl: Athénané“, zde však nejde o pouhý hebraismus jako v kap. 1:16; je to řečnické oslovení v řečtině obvyklé.
- 1062** N. „podle všeho“.
- 1063** D. „jste oddanější“, tj. „než jiní“.

- 1064** D. „znova“, „opět“, tj. „vždy znova a znova“; takový je smysl předpony následujícího slovesa.
- 1065** N. „vzvyšené místo“, „stupeň“, „podstavec“; ve smyslu „oltář“ se tohoto výrazu používá zejména pro domácí oltář. Vyskytuje se v N. Zákoně jedině zde, ve St. Zákoně (LXX) vždy označuje oltáře pohanů nebo oltáře postavené bez Božího příkazu, např. oltář, jež u Jordánu postavilo dva a půl kmene (Jós. 22:10 atd).
- 1066** Vl. „ten Bůh... tento“.
- 1067** N. „obsluhovat“, „o sebe pečovat“.
- 1068** D. „od rukou“, netyká se v 24.
- 1069** Tj. „něco navíc“, „něco více“.
- 1070** D. „dávaje“.
- 1071** D. „každý národ“.
- 1072** Vl. „přiřazená“, „k tomu zřízená“.
- 1073** N. „vymezení“, množné číslo.
- 1074** Jednotné číslo.
- 1075** N. „zdali by ho mohli“.
- 1076** D. „ovšem od jednoho každého“.
- 1077** Viz v. 24; ve v. 29 D. „jsme-li tedy Boží potomstvo“, překlad v textu odlišuje tento výraz od obojího „jsme“ ve v. 8.
- 1078** N. „skrze něho“ (v. 8), „v muži“ (v. 31), viz Mat. 3:11.
- 1079** N. „rod(u)“.
- 1080** N. „sochařskému“, „řezbářskému“.
- 1081** Vl. „ryté n. otesané n. vyřezávané n. ražené (jako mince) věci“.
- 1082** N. „umění“, „řemesla“.
- 1083** N. „výmysl“, „vynalézavosti“, „představivosti“.
- 1084** N. „prominul“, „k těmto časům... nepříhlédl“, „těchto časů... doposud nedbal“.
- 1085** D. „přehlédnuv, nyní“.
- 1086** N. „ujistiění“, „záruku“, totéž slovo jako „víra“.
- 1087** Jako „opět vstát“ u Jana 6:39.
- 1088** N. „budeme ti naslouchat“.
- 1089** Vl. „muži“, jako ve v. 5, slova se však používá i ve smyslu překladu v textu (zde mezi nimi byla aspoň jedna žena).
- 1090** Tj. „člen n. předsedci Areopagu“, viz v. 19.
- 1091** Viz kap. 1:4.
- 1092** Tj. „z Pontu“, území při východní části jižního pobřeží Černého moře.
- 1093** N. „práve“, vl. „nové“, „čerstvé“.
- 1094** Vl. „od“ (netyká se výraz „z Athén“ ve v. 1 a „z Říma“ ve v. 2).
- 1095** Římský císař, panoval v letech 41–54.
- 1096** N. „byl“.
- 1097** N. „upoutáván slovem“, „oddával se Pavel usilovně slovu“, viz 2 Kor. 5:14, pozn. 207.
- 1098** Viz Luk. 16:28, pozn. 1180; také „slavnostně prohlásoval“.
- 1099** Přidáno pro zřetelnost; smysl je „že Kristus již přišel a že jím je Ježíš“.
- 1100** Viz Řím. 13:2, pozn. 639.
- 1101** Viz Jan 8:44, pozn. 388.
- 1102** N. „já, od nynějška čist“.
- 1103** Jako „přešel“ u Mat. 12:9.
- 1104** Vl. „hraničil“.
- 1105** Viz kap. 13:15.
- 1106** Viz Jan 12:11.
- 1107** N. „dávali se křtít“.
- 1108** N. „se na tebe nevrhne“, „se proti tobě nepostaví“.
- 1109** N. „by ti ublížil n. uškodil“.
- 1110** N. „pobyl tam“.
- 1111** Římské správní území, zahrnující zhruba jižní polovinu dnešního Řecka.
- 1112** N. „před soudcovský stolec“, ale jiná předložka než ve v. 17.
- 1113** N. „navádí“.
- 1114** N. „nepravost“, ve smyslu činu, nikoli vlastnosti nebo postoje.
- 1115** Jako „ničemné“ v kap. 17:5.
- 1116** Slovo příbuzné výrazu v kap. 13:10, pozn. 770, jenž však znamená spíše vlastnost, kdežto zde jde o čin („darebácký kousek“, „výtržnost“, „lotrovina“, „klukovina“).
- 1117** Vl. „snesl“, „strpěl“, zde jde o odborný právníký výraz („připustil bych vaši stížnost k projednání“).
- 1118** N. „sporné otázky“, jako v kap. 15:2, „hádky“.
- 1119** D. „zákona toho, jenž je podle vás n. mezi vámi“.
- 1120** Viz Mat. 27:4.
- 1121** N. „nejsem ochoten“, „nemám v úmyslu“.
- 1122** N. „když Pavel při nich zůstal“.
- 1123** Korintské přístaviště, asi 11 km od města.
- 1124** D. „neboť měl“, tj. „měl závazek slibu“.
- 1125** Viz Num. 6:1–21.
- 1126** Jako „rozmlouval“ v kap. 17:2, zde neurčitý čas („porozprávěl“, „promluvil“).
- 1127** D. „nepřikývl“.
- 1128** Vl. „přicházející“.
- 1129** N. „strávit“, jako ve v. 23, vl. „vykonat“ (Mat. 26:18).
- 1130** Viz Mat. 2:12.
- 1131** N. „až si bude“.
- 1132** N. „bude-li n. až bude Bůh chtít“.
- 1133** Vl. „sešed“, ne však jako níže; obvyklý výraz pro přistání lodi.
- 1134** Vl. „do Césareje“.
- 1135** N. „vystoupiv“, viz Jan 12:20, pozn. 563.
- 1136** Viz kap. 16:39; 14:22.
- 1137** N. „učěný“.
- 1138** Složeným tvarem přičestí je zde vyjádřen stavový smysl slovesného výrazu.
- 1139** N. „podrobně(ji)“ (Mat. 2:8).
- 1140** N. „přesně mluvil a vyuocloval věcem... Ježíše“.
- 1141** D. „jsa“.
- 1142** N. „projít“, jako ve v. 23.
- 1143** N. „pobídli“, „povzbudili“, „pohnuli“.
- 1144** N. „by ho uvítali“ (Luk. 8:40).
- 1145** Jako „veřejně“ v kap. 16:37.
- 1146** N. „horlivě“ (Luk. 23:10), také „mocně“, „pronikavě“, „drtivě“.
- 1147** D. „překonoval n. usvědčoval Židy“, sloveso však má dvě zesilující předpony, takže jeho význam plněji vyjadřuje opis, takový jako v textu n. podobný; má i přízvuk morální („zahanboval“, „obviňoval“).
- 1148** Viz kap. 18:5; stran kap. 19:2 srov. Jan 7:39, kde slova „ještě nebyl“ mají obdobný smysl („ještě nebyl dán“, „ještě nebyl přišel“).

- 1149** Viz kap. 1:8.
- 1150** Vl. „nýbrž“ („nejen jsme nedostali, nýbrž“).
- 1151** N. „nač“, „jakým křtem“, „na křest Janův“, „křtem Janovým“, v. 5 obdobně; předložka je táž jako „v“ ve v. 4.
- 1152** N. „Jan ovšem“, „Jan sice“.
- 1153** D. „v toho příchazejícího“ (Mat. 11:3).
- 1154** N. „dali se pokřtít“.
- 1155** Podle některých rukopisů „přesvědčuje o věcech n. stran věcí týkajících se“.
- 1156** N. „byli zatvrzelí“.
- 1157** Viz Mat. 15:4.
- 1158** Viz Mat. 13:49.
- 1159** N. „se dělo po“, neurčitý čas by pak bylo třeba chápat v tom smyslu jako u Mat. 9:13, pozn. 336.
- 1160** Vl. „přinášeny“, „nanášeny“.
- 1161** Viz Luk. 19:20.
- 1162** Řemesnické pracovní zástěry; podle některých „opasky“.
- 1163** Vl. „kůže“, „pleti“.
- 1164** Viz Luk. 1:1.
- 1165** D. „obcházějících“.
- 1166** N. „a bylo to jakýchsi... velebně, kteří toto provozovali“.
- 1167** D. „kteří jste“.
- 1168** Snad právě tehdy tam z oněch sedmi byli jen dva; slovo přeložené „oba“ však v pozdní řečtině nabylo i významu „všichni“, takže může jít i o všech sedm.
- 1169** Vl. „naskakuje“, „přiskakuje“.
- 1170** N. „uplatnil sílu“.
- 1171** Viz Luk. 1:12.
- 1172** D. „na ně všechny“.
- 1173** Viz Luk. 1:46.
- 1174** Viz Jan 4:25, pozn. 168.
- 1175** Neurčitý čas, viz Luk. 5:39, pozn. 469.
- 1176** N. „věci, do nichž není radno se plést“, tj. „kouzla“; také „zbytečné věci“.
- 1177** D. „ceny“.
- 1178** D. „poté, co“.
- 1179** N. „až pobudu“.
- 1180** N. „ho obsluhovali (Mat. 4:11).
- 1181** D. „vyslav dva... sám se“.
- 1182** Maloasijská bohyně, známá pod tímto řeckým jménem (lat. Diana).
- 1183** Tj. stříbrných modelů slavného tehdy chrámu v Efe-su, jenž byl považován za jeden ze sedmi divů světa.
- 1184** Jako „zisku“ v kap. 16:16; zde ve v. 24 také „nemálo práce n. zaměstnání“, obdobně ve v. 25, kde také lze číst „z tohoto výdělků“.
- 1185** Vl. „spolu nakupil“, viz Luk. 24:33, pozn. 1641.
- 1186** N. „pozorujete“, „shledáváte“.
- 1187** N. „k odstoupení n. přestoupení pohnul n. přiměl“.
- 1188** D. „řikaje“.
- 1189** D. „vznikají“.
- 1190** N. „odvětví“, „řemeslo“, „živnost“ (ne jako ve v. 25), D. „díl“, „část“.
- 1191** N. „špatnou pověst“, „úpadek“.
- 1192** Neurčitý čas („že dojde k počítání CHRÁMU... Artemidy“).
- 1193** N. „upadat“, „hroutit se“, vl. „bude poškozována n. ponižována n. dolů strhávána n. ničena“.
- 1194** Viz Luk. 9:43.
- 1195** D. „její“, také „i její slavná velikost“.
- 1196** D. „stavše se plnými vzteku“; netýká se v. 29, kde je jiná vazba.
- 1197** N. „rozruchem“, „pobouřením“.
- 1198** Starověká divadla bývala pod širým nebem a sloužila i za veřejná shromaždiště (divadlo v Efe-su pojalo téměř 25 tisíc lidí).
- 1199** Nedokonavý minulý čas vyjadřuje jejich vytrvalý a opakovaně projevovaný postoj.
- 1200** Úředníci jmenovaní z předních osobností země, jejichž povinností bylo zejména starat se o veřejné slavnosti.
- 1201** D. „mu byli“.
- 1202** D. „poslali, snažně prosíce“.
- 1203** N. „nevřhal“, vl. „nedával“, „nevydával“.
- 1204** D. „jiní něco jiného“, viz Jan 4:37, pozn. 181.
- 1205** Viz kap. 2:6, zde také „rozjitřené“, „pobouřené“ ve smyslu stavovém. Souvisí se „zmatkem“ ve v. 29.
- 1206** Viz Mat. 14:8.
- 1207** N. „omluvu“, „se obhajovat n. omlouvat“.
- 1208** Vl. „ze“ („ze všech hrdel“) n. „zprostřed“, jako ve v. 33.
- 1209** Viz kap. 17:22, pozn. 1061.
- 1210** D. „je, jenž“.
- 1211** N. „od Zeva“, viz kap. 14:12; jde o Artemidinu sochu, o níž se toto tvrdilo.
- 1212** D. „byli (jako „jsa“ v kap. 7:55; tvar téhož slovesa je ve v. 40; „neexistuje“) uklidnění“, ve stavovém smyslu.
- 1213** D. „muže, ani vypulovače... ani... nemluvicí“.
- 1214** D. „mají“.
- 1215** N. „návrh“, „právní záležitost“.
- 1216** N. „pohánějí k soudu“, „volají k odpovídání“, „na sebe podávají žaloby n. stížnosti“, v. 40 obdobně.
- 1217** N. „požadujete-li však něco“, vl. „pídíte-li se však po něčem“ (Mat. 6:32).
- 1218** Viz Marek 4:34, pozn. 148.
- 1219** Vl. „zákonněm“, „zákonitěm“.
- 1220** Vl. „dnešního dne n. *srocení*“.
- 1221** D. „stran, které budeme moci“.
- 1222** N. „podat vysvětlení“.
- 1223** Viz Mat. 14:15, pozn. 614; 26:5.
- 1224** Viz kap. 10:5.
- 1225** N. „pozdravil“.
- 1226** Viz kap. 16:39; 11:23, zde neurčitý čas.
- 1227** D. „protože mu, když... od Židů nastal“.
- 1228** D. „nastalo“, „došlo k“.
- 1229** Vl. „minění“, „názor“, „návrh“ („bylo vysloveno takové mínění a bylo schváleno“).
- 1230** Viz Mat. 13:36, pozn. 569.
- 1231** D. „shromáždění lámat chléb“, neurčitý čas („rozlámat chléb“, „vykonat lámání chleba“).
- 1232** Viz kap. 17:2, pozn. 271; zde jde o proslov.
- 1233** Viz kap. 1:13.
- 1234** N. „svícen“ (Mat. 25:1).
- 1235** N. „unášen“, vl. „snášen“, „strhován“, předpona naznačuje směr dolů.
- 1236** Jako „zmáhán“ shora, zde však neurčitý čas („unesen“, „stržen“).

- 1237** N. „neztrácejte hlavu“, také „nehlučte“ (Mat. 9:23; Marek 5:39).
- 1238** N. „duše“.
- 1239** Tj. nahoru, zde snad i ve smyslu „vystoupil opět“.
- 1240** Vl. „okusil“, jako v kap. 10:10.
- 1241** N. „nemálo“, vl. „nemírně“, „neskrovně“.
- 1242** N. „nahoru“, „opět“.
- 1243** N. „sešel“, „se k nám... připojil“.
- 1244** Vl. „do“, viz Mat. 21:1, pozn. 882.
- 1245** Vl. „usoudil“.
- 1246** Viz Mat. 8:34.
- 1247** Vl. „spěchal, bylo-li by mu možno dostat se“.
- 1248** D. „od něhož“.
- 1249** V. „do“, překlad v textu vyjadřuje význam předpony předchozího slovesa „vkročil“.
- 1250** N. „k vám“, „se... octl mezi vámi n. u vás“.
- 1251** N. „Asie, dostal mezi vás a všechen ten čas“.
- 1252** N. „Asie, mezi vámi za všechen ten čas projev il n. po všechen ten čas projevoval jako konající“.
- 1253** N. „byl Pánu nevolníkem“.
- 1254** N. „zkouškami“.
- 1255** Neurčitý čas („*mnohokrát* přihodila“ [v. 19], „*mnohokrát* prošel“ [v. 25]).
- 1256** D. „v úkladech“, viz Mat. 3:11; také „za úkladů“, „při úkladech“ („za takových poměrů“).
- 1257** N. „nezadržel“, „si nepodržel“, „nenechal pro sebe“ (v. 20), „se neodtáhl“ (v. 27).
- 1258** Neurčitý čas, jako u Mat. 5:19; také „o tom nepoučil“, „tomu nenaučil“.
- 1259** Vl. „pokání, jež je“.
- 1260** N. „víře v našeho Pána Ježíše Krista“, viz 2 Tim. 1:12; je to táž předložka jako předchozí „vůči“, vyjadřující směr k Bohu resp. Kristu.
- 1261** Vl. „svázán“, tj. „s pocitem závazku“.
- 1262** Vl. „se v něm se mnou setkají“.
- 1263** N. „své duši“.
- 1264** N. „cenné“; n. „žití nikterak nepovažují za drahé sobě samému“.
- 1265** Vl. „jak dokonat“.
- 1266** Viz kap. 1:17; také „péči“.
- 1267** N. „dostal“.
- 1268** Viz Jan 1:14.
- 1269** D. „že vy všichni, mezi... již neuvidíte“.
- 1270** Viz Gal. 5:3.
- 1271** Viz Luk. 7:30; 12:1.
- 1272** N. „ustanovil dohlížitel“.
- 1273** N. „pásli Boží“, viz Jan 21:16.
- 1274** Toto je mimo všechnu pochybnost správný překlad. Některé rukopisy mají znění „svou vlastní krví“, ale tam došlo k porušení správného textu, neboť opisovači nepochopili jeho skutečný význam, jenž je dojemným výrazem Boží lásky. Ač je ovšem pravda o Kristově Božství základem všeho, nelze ji odvozovat z tohoto místa.
- 1275** N. „neblázi“, „obtížní“, „nesnesitelní“, vl. „těžčí“.
- 1276** N. „odtrhovali“, jako v kap. 21:1, kde toto sloveso, v jehož významu je představa násilí n. úsilí, vyjadřuje, jak bolestné bylo toto loučení.
- 1277** D. „jednoho každého“.
- 1278** N. „nebo“.
- 1279** Viz kap. 13:36, pozn. 817; zde rovněž neurčitý čas („*vždy* posloužily“, „*po celou tu dobu* sloužily“).
- 1280** Viz Luk. 12:5; zde také „dal příklad“.
- 1281** N. „máte“, D. „je záhodno“.
- 1282** N. „nemocných“; také „pomáhat slabým“.
- 1283** D. „blessen je spíše n. raději“; lze chápat i doslovně v tomto smyslu.
- 1284** N. „dostávat“, „brát“.
- 1285** Vl. „značný“.
- 1286** Viz Luk. 1:12, pozn. 30; 7:38; 2:48.
- 1287** D. „nejvíce“.
- 1288** Vl. „nad tím slovem“ (Luk. 1:29).
- 1289** Viz kap. 15:3.
- 1290** N. „na loď“.
- 1291** D. jak se stalo n. došlo k tomu, že jsme se“.
- 1292** Vl. „přímou doběhse n. se rozběhse“, viz kap. 16:11, pozn. 964.
- 1293** N. „vyhledavše“, „když se nám naskytla“.
- 1294** N. „měla převázat“.
- 1295** N. „dostavše do dohledu“, „když se nám na obzoru vynořil“.
- 1296** Vl. „do Sýrie“, viz Mat. 21:1, pozn. 882.
- 1297** Viz kap. 18:22.
- 1298** N. „náklad“, vl. „zbavovat se nákladu“.
- 1299** Viz Luk. 2:16.
- 1300** Vl. „že jsme ty dni dokončili n. vyplnili“.
- 1301** D. „až vně města“.
- 1302** N. „pozdravivše“, jako ve v. 7.
- 1303** Jako „k sobě domů“ u Jana 19:27.
- 1304** N. „od Tyru, nastoupivše další plavbu, dospěli do Ptolemaidů“.
- 1305** Viz Mat. 20:19, pozn. 863.
- 1306** N. „drtíte“, „rozmělnujete“, „změkčujete“; lze chápat ve smyslu bud působení bolesti n. zviklávání v jeho pevném úmyslu.
- 1307** N. „dát se svázat“.
- 1308** N. „nechtěl dát“.
- 1309** N. „přání“.
- 1310** N. „přemluvit, řekli jsme: Nechtě... Páně; a ztichli jsme“, viz kap. 11:18, pozn. 691.
- 1311** N. „jsme se nachystali“.
- 1312** N. „z“, jako ve v. 27.
- 1313** D. „dávného“, „starého“, nikoli ve smyslu vysokého věku.
- 1314** N. „kteří nás měli zavést k jakémusi Mnasónovi... učedníku“.
- 1315** Vl. „u něhož bychom byli“.
- 1316** N. „ubytování“.
- 1317** N. „radostně“.
- 1318** D. „vyprávěl po jedné každou věc z těch, jež“.
- 1319** N. „jsou“, ve smyslu pevného setrvávání, viz Luk. 7:25, pozn. 581.
- 1320** D. „horlivci zákona“.
- 1321** N. „o tobě byli poučeni n. zpraveni“, v. 24 obdobně.
- 1322** Viz kap. 15:1.
- 1323** D. „nutně se musí sejít“.

- 1324** N. „dej se očistit“, v. 26 obdobně.
- 1325** D. „vynalož na ně“ (Marek 5:26), snad ve smyslu „nelituj peněz“, „dovol si takový výdaj, vyplati se ti“.
- 1326** Vl. „jsi v řadě“, „držíš krok“, tj. „nijak nevybočuješ z obvyklých mezí“.
- 1327** D. „stran však národů uvěřivších“.
- 1328** N. „usoudi vše“.
- 1329** N. „očistiv se s nimi“.
- 1330** D. „prohlašoval vyplnění dní očišťování“.
- 1331** Viz Mat. 2:11.
- 1332** N. „obět“, vl. „co se přináší“, „něco přineseného“.
- 1333** Vl. „chýlilo ke skončování“.
- 1334** Vl. „Židé, kteří byli“.
- 1335** N. „rozruch“, „pozdivžení“, „nepořádek“, „bouřili“, činný rod slovesa v kap. 19:32, pozn. 1205.
- 1336** Viz Mat. 15:25, pozn. 669.
- 1337** Viz Mat. 15:11.
- 1338** D. „Efesana“, „efesského Trofima“.
- 1339** Vl. „rozhybáno“.
- 1340** Množné číslo (v kap. 21:30 všechny dveře vedoucí do chrámové oblasti).
- 1341** Viz Marek 6:21, pozn. 236; zde je tohoto výrazu použito přesně v jeho významu jako vojenského hodnostního označení. Jde o velitele jerúsalémské posádky římského vojska.
- 1342** Vl. „oddílů“ (Mat. 27:27), zde vojenský útvar, jenž byl v Jerúsalémě posádkou.
- 1343** Tj. do tvrze Antonia, sídla římské posádky, odkud dolů vedlo schodiště přímo do nádvoří chrámu.
- 1344** Vl. „ve zmatku“ (viz v. 27), „vzbouřen“.
- 1345** Vl. „na to n. stále n. dále volali“, viz Luk. 23:21, pozn. 1550.
- 1346** Viz Mat. 26:5.
- 1347** N. „kasáren“.
- 1348** Vl. „přihodilo se“.
- 1349** N. „musel být“.
- 1350** N. „násilí“.
- 1351** Viz Luk. 2:13; 23:18.
- 1352** D. „člověk, Žid“ (kap. 21:39), „muži, bratři“, „muž, Žid“ (kap. 22:1, 3), viz kap. 1:16, pozn. 33.
- 1353** D. „Tarsan“, „tarský Žid“.
- 1354** N. „kilického města“, D. „města Kilikie“, v kap. 22:3 obdobně.
- 1355** Viz kap. 12:17.
- 1356** D. „veliké“, „mnohé“.
- 1357** Viz Luk. 23:20.
- 1358** Vl. „nynější“.
- 1359** Vl. „k vám“.
- 1360** Viz kap. 7:20, pozn. 400, v. 22, pozn. 402.
- 1361** Tj. „přesně podle“, viz Mat. 2:8, pozn. 31, kde příbuzný výraz.
- 1362** Viz kap. 7:55; n. „zůstáváje“, jako v kap. 21:20. Netýká se slova „jste“ níže.
- 1363** N. „Boží horlívec“.
- 1364** D. „podle toho“.
- 1365** D. „jenž jsem tuto Cestu“.
- 1366** Neurčitý čas („jsem se jal pronásledovat“, „jsem se mnoho napronásledoval“).
- 1367** N. „jak mi může dosvědčit“.
- 1368** N. „vyžádal“, „dal vyhotovit“, „přijal“.
- 1369** N. „pokutování“, „byla na nich vykonána pomsta“, jiný výraz než u Luk. 23:16, 22.
- 1370** Vl. „vškol mne z nebe obeblyšklo“, srov. kap. 9:3, pozn. 541, 542.
- 1371** Vl. „značné“.
- 1372** D. „k půdě“.
- 1373** Viz Luk. 24:5.
- 1374** Tj. „tak, že by byli rozuměli“, viz kap. 9:7, pozn. 544.
- 1375** D. „jak“.
- 1376** Viz Luk. 10:40; netýká se vv. 26n.
- 1377** D. „prohlédl na něho“.
- 1378** Zde je proti většině jiných míst týkajících se křtu použito středního slovesného rodu, vyjadřujícího niternou osobní účast křtěného (jinde je zpravidla rod trpný, např. „bud' pokřtěn“ v kap. 2:38); totéž vyjadřuje obdobný tvar následujícího slovesa „obmýt si“.
- 1379** N. „dovoláváje se jeho jména“, slovesný tvar však je v neurčitém čase, jako v kap. 2:21, pozn. 80.
- 1380** N. „odejdi“, jako v kap. 16:39.
- 1381** Jako „vpuštějí“ u Marka 4:20.
- 1382** Vl. „po synagogách“.
- 1383** Vl. „jsem byl uvězňující... a bijící“, „jsem... byl stojící a schvalujiící to a hlídající“; vyjadřuje charakter osoby („takový jsem byl“).
- 1384** N. „spoléhají“, D. „ty... spoléhající“, charakter osob bez zřetele k času.
- 1385** Viz kap. 7:12.
- 1386** Tj. „dávno měl být zabit“.
- 1387** D. „bičí“, „důtkami“.
- 1388** N. „(aby) rozpoznal“ (Mat. 7:16).
- 1389** N. „na něho stále n. zas a zas tak pokřikovali“, viz Luk. 23:21, pozn. 1550.
- 1390** D. „člověka Římana a neodsouzeného“.
- 1391** Viz Mat. 2:8, pozn. 36.
- 1392** Vl. „povídej“, „říkej“ („mluv!“), viz Jan 20:27, pozn. 908.
- 1393** N. „když si uvědomil, že je to Říman a že“.
- 1394** D. „co“, „stran čeho“.
- 1395** Vl. „k nim“, také „mezi ně“, kap. 23:15 obdobně.
- 1396** Jako u Luk. 22:56.
- 1397** N. „já se... chovám“, dokonavý minulý čas, vyjadřující dosah do přítomnosti.
- 1398** Vl. „jsem až... dne konal Bohu své občanské povinnosti n. své občanské povinnosti vůči Bohu“.
- 1399** D. „bít jeho ústa“.
- 1400** N. „bys mě... soudil“, D. „sedíš, podle zákona mě soudě“.
- 1401** Viz Jan 9:28.
- 1402** Exod. 22:28.
- 1403** N. „na vládce“.
- 1404** Vl. „poznáv“.
- 1405** Jako u Luk. 23:40.
- 1406** N. „že je jedna část saduceů a druhá farizeů“.
- 1407** Tj. „z farizejského rodu“.
- 1408** Viz kap. 15:2; ve v. 7 D. „nastal rozbroj farizeů a saduceů“.
- 1409** N. „to vše“, viz kap. 19:16, pozn. 1168.

- 1410** N. „hluk“, „vřískot“.
- 1411** N. „jeden přes druhého“, „vespolek“ (Luk. 15:2, pozn. 1108; zde má tuto předponu sloveso „se hašteřili“).
- 1412** Viz Luk. 23:4.
- 1413** Konec v. 9, jak jej mají starší překlady, v nejlepších rukopisech není.
- 1414** Viz Luk. 2:9, pozn. 150.
- 1415** Viz Mat. 9:2, pozn. 322.
- 1416** Jako „naléhavě svědčil“ u Luk. 16:28.
- 1417** Neurčitý čas („dosvědčil“, „podat svědectví“); v textu se tvar chápe v tom smyslu jako u Mat. 9:13, pozn. 336.
- 1418** Jako „srocení“ v kap. 19:40; jinak „zosnovali... spiknutí“.
- 1419** N. „se nenajedl“.
- 1420** D. „dokud budou („budeme“) zabíjet“, tj. „se chystat n. snažit ho zabít“, „dokud to bude neuskutečným úmyslem“, viz Mat. 21:38, pozn. 930, a srov. Luk. 19:13, pozn. 1295.
- 1421** Tj. „slavnostně“, „těžce“, „se vši vážnosti“, srov. Luk. 22:15, pozn. 1451.
- 1422** Vl. „dejte najevo“, jako „vyjevil“ ve v. 22.
- 1423** Viz Mat. 8:34; 2:8, pozn. 31.
- 1424** Vl. „záloze“.
- 1425** Jako u Luk. 12:51.
- 1426** D. „co je to, co“.
- 1427** Viz Luk. 22:5.
- 1428** Jako „vyptával se“ ve v. 19.
- 1429** Vl. „čihá v záloze“, souvis s „nástraze“ ve v. 16.
- 1430** Viz Mat. 2:6, pozn. 29.
- 1431** Viz Luk. 22:2; verše 21 se netýká pozn. 1437 k vv. 12 a 14. Ve v. 27 vl. „a již již od nich odpravovaného“, vazba jako u Mat. 16:27, pozn. 714.
- 1432** D. „ke mně“, „vuči mně“.
- 1433** D. „aby se odebrali“.
- 1434** N. „kopiníků“.
- 1435** D. „od třetí hodiny“.
- 1436** N. „do bezpečí“.
- 1437** N. „do naprostého bezpečí uvedli“.
- 1438** D. „obsahující tuto podobu“ (vl. „vzor“, „ráz“).
- 1439** Jako „zatknout“ u Mat. 26:55.
- 1440** N. „se dověděl“ (Jan 6:45).
- 1441** N. „příčinu“.
- 1442** Viz kap. 19:38; „stížnosti“ ve v. 29 je slovo od tohoto odvozené.
- 1443** Viz Jan 11:57.
- 1444** D. „že proti... bude“.
- 1445** N. „však došlo udání o úkladu, jenž se... stroj“.
- 1446** Vl. „říkat“, n. „o věcech... vypovídat“.
- 1447** Viz Luk. 17:10.
- 1448** Jako „vzít na palubu“ v kap. 20:13.
- 1449** Jako u Jana 1:44, pozn. 63, 62 (zde v opačném pořadí).
- 1450** Vyjadřuje význam zesilující předpony následujícího slovesa.
- 1451** Viz Mat. 27:27.
- 1452** N. „jakýmsi řečníkem“.
- 1453** N. „dali vladaři najevo, co mají“, jako „vyjevil“ ve v. 22.
- 1454** N. „hlubokému“, vl. „mnohému“, „velikému“.
- 1455** N. „ježto skrze tebe docházíme n. se nám daří docházet naprostého pokoje“.
- 1456** Viz Mat. 7:22, pozn. 268.
- 1457** Vl. „dějí“.
- 1458** Vl. „tomuto národu“.
- 1459** N. „šťastná“, „blahodárná“.
- 1460** N. „tvou dostává tomuto národu úspěchů n. blahých poměrů“.
- 1461** N. „uznáváme“, „vítáme“, viz kap. 2:41, pozn. 129.
- 1462** N. „neobtěžoval“, „nevyrušoval“.
- 1463** N. „milostivostí“, „blahověl“, „mírností“.
- 1464** Vl. „tvou“, zdůrazňující tvar nabývající zde význam jako v textu.
- 1465** Věta je poněkud kusá – shledavše toto, umínili si ho soudit.
- 1466** N. „dopadnuvše totiž tohoto muže, jenž“.
- 1467** Vl. „rozhybávač“, viz kap. 21:30, pozn. 1339.
- 1468** N. „rozbroje“.
- 1469** Jako „strana“ v kap. 5:17.
- 1470** Jako „zevšedňují“ u Mat. 12:5.
- 1471** Viz kap. 13:27.
- 1472** N. „velikou mocí n. silou“.
- 1473** Jako „rozpoznáte“ u Mat. 7:16.
- 1474** N. „útoku“.
- 1475** Vl. „spolu se ho jali osočovat“, „spolu zaútočili n. se jali útočit“.
- 1476** D. „když mu vladař pokynul“.
- 1477** D. „že od (vl. „z“) mnoha“.
- 1478** N. „ochotně“, „milerád“, „směle“, „s důvěrou n. dobrou myslí“.
- 1479** N. „těmi věcmi“.
- 1480** D. „že mi není“, tj. „že nemám“.
- 1481** Viz Jan 12:20.
- 1482** N. „s někým rozmlouval“.
- 1483** D. „otcovskému Bohu“.
- 1484** Viz Mat. 4:10.
- 1485** D. „proroky“ (7., v řečtině 3. pád).
- 1486** Jako „k sobě přijímá“ u Luk. 15:2; jinak „očekávají“, pak znamená „naděje“ i „splnění naděje“.
- 1487** N. „že brzy bude n. nastane“, viz Mat. 16:27, pozn. 714.
- 1488** N. „naději, že... n. nespravedlivých, jež i sami tito očekávají“.
- 1489** N. „v tomto“.
- 1490** N. „usilují“, „pilně dbám“.
- 1491** N. „ustavičně“.
- 1492** N. „urážky“, „překážky“, vl. „nárazu“.
- 1493** D. „za více“.
- 1494** D. „k svému národu“, „do svého národa“, „pro svůj národ“.
- 1495** Vl. „vykonal“.
- 1496** Jako „křivda“ v kap. 18:14.
- 1497** D. „jež“, „jímž“.
- 1498** D. „podrobněji“; viz Mat. 2:8.
- 1499** Vl. „si je odsunul n. odkázal“, tj. „na pozdější dobu“; zde odborný právní výraz se smyslem jako v textu.
- 1500** N. „vaše záležitosti prošetřím n. prozkoumám“.
- 1501** N. „by si ho střežil“, „by ho dal střežit“.
- 1502** D. „jeho vlastních“.
- 1503** N. „mu posluhoval“, jako v kap. 13:36, pozn. 817, „o něho pečoval“.

- 1504** Jako „přibyl“ ve v. 17.
1505 N. „zdrženlivosti“, „střídmosti“.
1506 Vl. „hustěji“, také „dosti zhusta“, „tím častěji“.
1507 D. „se vyplnila“.
1508 D. „dostal Felix za nástupce Porcia Festa“.
1509 N. „přeje si“, „stoje o to“; kap. 25:9 obdobně.
1510 D. „si založit vděčnost“.
1511 Jako „opustil“ u Mat. 16:4.
1512 Viz Marek 15:7.
1513 N. „přízeň“.
1514 Tj. „Pavlovi“.
1515 N. „nástrahu“, jako v kap. 23:16.
1516 Vl. „ven“.
1517 N. „mocní“, „uznávaní“, „schopní“.
1518 Vl. „spolu“, „se mnou“.
1519 N. „obstoupili ho“, nesouvisí však s předchozím „sestoupili“.
1520 Vl. „přede mnou“, ne však v tom smyslu, že by Festus sám byl měl předsedat soudu; ten měla vykonat židovská rada a Festus zde Pavlovi nabízí ochranu svou přítomností.
1521 D. „císařovým, kde je... souzen“.
1522 Ve v. 10 vl. „neublížil“, „neukřivdil“, „nedopustil se bezprávní“, obdobně ve v. 11, kde je doslovně „škodím-li“ atd.; přítomného času je zde použito k vyjádření charakteru osoby.
1523 Vl. „lépe“, snad ve smyslu „lépe než abys mě poslal zpět před soud židovské rady“.
1524 Vl. „rozpoznáváš“ (Mat. 7:16).
1525 Vl. „nevprošuji si“, tj. „abych byl ušetřen“.
1526 Vl. „mnou po vůli učinit“, ve v. 16 týž výraz, viz kap. 3:14, pozn. 171.
1527 Tj. „dovolávám se císaře“, obdobně vv. 12, 21 a 25, kde neurčitý čas, srov. kap. 2:21; 22:16.
1528 N. „tu věc týkající se Pavla“.
1529 N. „doprošujíc“, viz Luk. 12:48, pozn. 991.
1530 D. „Římanům“, také „Římané nemají občeji“.
1531 D. „měl žalobce, co do tváře“, tj. „tváří v tvář před sebou“.
1532 D. „místa“.
1533 N. „odročení“, viz kap. 24:22, kde je příbuzný výraz.
1534 D. „stran něhož žalobcové, postavivše se, nevznášeli“.
1535 Viz kap. 13:25.
1536 Vl. „k němu“, „proti němu“, „co do něho“.
1537 N. „sporné otázky“, jako v kap. 23:29.
1538 D. „vlastním“, zde snad i ve smyslu „zvláštním“, „podivným“.
1539 N. „pověře“.
1540 N. „zkoumání“.
1541 D. „stran těchto“.
1542 Jako „jste pro to“ u Jana 18:39; týž výraz je ve v. 22, viz kap. 17:20, pozn. 1057.
1543 „Zůstal strážěn“ je neurčitý čas téhož slovesa jako „byl strážěn“ níže v čase přítomném, významu nedokonavého; jinak snad „by byl uchován n. uchráněn do n. k rozsudku... byl chován n. chráněn“.
1544 N. „rozhodnutí“ (příbuzný výraz, je „rozhodnu“ v kap. 24:22 – „rozsudku n. rozhodnutí“ jako výsledek „prošetření n. prozkoumání“), „nálezu“, ne však jako ve v. 15; D. „do rozsudku“, „k rozsudku“.
1545 N. „Vznešeného“, „Posvátného“, v. 25 obdobně, překlad latinského „Augustus“, titulu římských císařů.
1546 Viz Marek 6:21.
1547 N. „stále n. vždy znova volali“, viz Luk. 23:21, kde je jiné sloveso, ale s touž předponou téhož významu.
1548 N. „pochopil“, „si uvědomil“.
1549 N. „ousoudil jsem, že by se měl poslat“, táž vazba jako v kap. 3:13, pozn. 170; zde snad ve smyslu „chystat se n. hledět ho poslat“, „pomýšlet na jeho poslání“.
1550 D. „o němž nemám co spolehlivého“.
1551 Neurčitý čas (vl. „nabyl“, „získal“, „aby se mi dostalo“).
1552 N. „vyšetření“.
1553 N. „aby se mi skrze vykonání výslechu dostalo něčeho“.
1554 N. „nesrovnalé“, „nelogické“.
1555 Vl. „viny“.
1556 Viz Jan 17:19, pozn. 777.
1557 N. „sám sebe“.
1558 N. „jež se týkají Židů“, „jež jsou záležitostí Židů“.
1559 N. „trpělivě“, viz Jak. 5:7.
1560 N. „od prvopočátku“, jako „od základu“ u Luk. 1:3.
1561 N. „bude-li se jim chtít“.
1562 Neurčitý čas („celé ono období jsem tak prožil“ [v. 5], „jal jsem se konat a po celé období konal“, „po každé jsem odevzdal“ [v. 10]).
1563 Vl. „nejpřesnějšího“, viz Mat. 2:8, pozn. 31.
1564 Důrazný tvar („nám vlastního“, „našinského“); netýká se vv. 6n.
1565 Jiný výraz než v kap. 25:19.
1566 Vl. „na“ („na základě“), viz Luk. 1:47, pozn. 84.
1567 Tj. „ve splnění příslibu“ (v. 6), „ke splnění příslibu“ (v. 7).
1568 D. „naději příslibu daného (vl. „stavího se“) od Boha vůči“.
1569 D. „u usilovnosti“, také „neustále“, viz kap. 12:5, kde je příbuzný výraz.
1570 N. „proč se u... nevěrohodné, zda“, viz v. 23.
1571 N. „mně samému napadlo“ (Mat. 3:9).
1572 N. „křísí? – Nuže tedy, já jsem... mám sám“.
1573 Viz Luk. 3:20.
1574 D. „nad“.
1575 Viz Luk. 2:9.
1576 Vl. „tvrdó“.
1577 Tj. „kopyty“, jako dobytče proti bodcům, jimiž se pohání.
1578 Viz kap. 3:20, pozn. 183.
1579 Viz Luk. 1:2, pozn. 9.
1580 Tj. „Israele“.
1581 N. „do nichž“, „mezi něž“.
1582 Neurčitý čas („otevřít oči každého, by se každý obrátil“, nebo v tom smyslu jako u Mat. 9:13, pozn. 336).
1583 N. „by přijali“.
1584 N. „losu“, „údělu“.
1585 Vl. „víru, jež je“, srov. Luk. 20:35, pozn. 1373.
1586 D. „odkud(ž) jsem se nestal“.
1587 Zde proti v. 18 přítomný čas, vyjadřující trvání děje n. stavu.

- 1588** Viz kap. 5:30.
- 1589** Dokonavý min. čas („pevně stojím“, „jsem se udržel“).
- 1590** Tj. „jen proto, že jsem došel“.
- 1591** N. „pomoci“, „podpory“.
- 1592** Viz 1 Thess. 2:12, pozn. 47; v některých rukopisech znám jako v Gal. 5:3, viz tam.
- 1593** Viz Luk. 1:55.
- 1594** Znamená vlastně „že“ (uvádí kladnou odpověď na otázku, zda je tomu tak).
- 1595** D. „z opětovného“.
- 1596** N. „sčtetlosti“, vl. „spisů“ (Jan 7:15).
- 1597** N. „pronáším slova“, viz kap. 2:4, pozn. 54.
- 1598** N. „zdravého rozumu“.
- 1599** Jako „směle se vyslovuje“ v kap. 9:28.
- 1600** Vl. „není učiněno“.
- 1601** D. „v koutě“.
- 1602** Tj. „zakrátko“, n. „málem“, tj. „málo n. slabými důvody“, nikoli „téměř“ (v. 28); „i zakrátko i za dlouho“, „i málem i mnohem“ (v. 29); D. „v mále“, „i v mále i v mnohu“.
- 1603** D. „přesvědčujes“; tak lze překládat, chápeme-li předchozí „za málo“ jako „málem“ ve smyslu pozn. 1602 shora. Také snad „zakrátko mě přesvědčíš“.
- 1604** Smysl je „ať za málo či za mnoho“, „ať málem či mnohem“.
- 1605** Jako „uchýlil se“ u Mat. 4:12.
- 1606** D. „nepáše nic“, viz kap. 25:11, pozn. 1522.
- 1607** N. „usouzeno“.
- 1608** N. „bychom odplouvali“.
- 1609** Viz Luk. 23:32.
- 1610** D. „poděl“.
- 1611** D. „Thessaloničan“.
- 1612** N. „vpluli do“.
- 1613** N. „naložil Julius s Pavlem“.
- 1614** Vl. „lidomilně“.
- 1615** Vl. „dosáhnout“, „by se mu dostalo“; jako „došel“ v kap. 26:22.
- 1616** N. „pozornosti“, „zaopatrření“.
- 1617** D. „podpluli jsme Kypř“, v. 7 obdobně.
- 1618** N. „přepluše moře“.
- 1619** N. „vodami kilickými a pamfylskými“.
- 1620** Viz kap. 18:22.
- 1621** N. „v lycké Myře“, D. „do Myry Lykie“.
- 1622** N. „vyhledal“, „připadl na“.
- 1623** D. „loď plující“.
- 1624** N. „naproti“, „vedle“.
- 1625** N. „Knidu, protože... nedovoloval; a“.
- 1626** N. „Dobré“.
- 1627** N. „nejistá“.
- 1628** Lev. 16:29; bylo to tedy aspoň koncem září, ne-li později.
- 1629** N. „poučoval“, „napomínal“.
- 1630** N. „shledávám“.
- 1631** N. „se bude dít“.
- 1632** N. „pohromou“, „nehodou“, „zkázou“, „poškozením“.
- 1633** Vl. „mnohou“.
- 1634** N. „ztrátou“.
- 1635** N. „duších“, výraz jinde často překládaný „žití“ (např. Mat. 6:25 a jinde).
- 1636** N. „spíše“, „raději“.
- 1637** N. „dával si říci“, „byl ochoten uposlechnout“.
- 1638** N. „lodivodu“.
- 1639** N. „kapitánu“.
- 1640** D. „tém věcem, jež byly říkány od Pavla“.
- 1641** N. „radě“, „usnesení“.
- 1642** Jako „odrazili“ ve v. 2 a jinde.
- 1643** D. „odtamtud, zda by nějak mohli k přezimování“.
- 1644** D. „přístavu Kréty“.
- 1645** D. „hleděcího po jihozápadním a po severozápadním větru“, tj. „po směru vanutí těchto větrů“.
- 1646** D. „že mají v moci“, „že zvládli“ („předsevzetí“ znamená „uskutečnění předsevzetí“, „to, co si předsevzali“).
- 1647** Tj. „od Kréty“, D. „dolů po ní“, „s ní“.
- 1648** Tj. „široký (snad zřeširoka se ženoucí) n. jihovýchodní příboj“. Některé rukopisy zde mají přepis řecko-latinské složeniny „*euraquilo*“, značící „východoseverovýchodní (vl. „severo-jihovýchodní“) vítr“.
- 1649** N. „nechávali jsme se unášet“, v. 17 obdobně.
- 1650** D. „podběhše jakýsi ostrůvek zvaný“.
- 1651** D. „stát se ovladači člunu“; jde o člun ve vleku lodi, nyní naplněný vodou.
- 1652** Tj. „nahoru“.
- 1653** D. „jejž vytáhše“.
- 1654** N. „bezpečnostním“, „zajišťovacím“.
- 1655** N. „prostředkům“, D. „užívali pomocných opatření“.
- 1656** Tj. „stahující lodní trup lany“.
- 1657** N. „nezapadli“, D. „nevypadli“, „nebyli vyhozeni“, tj. buď na mělčinu n. úskalí anebo ze svého směru a zaneseni, kam nechtěli; snad jsou v tomto výrazu obsaženy obě tyto představy, viz pozn. 1658 níže a v. 26.
- 1658** Záliv u pobřeží severní Afriky, obávaný pro píščiny a mělčiny.
- 1659** D. „konali příštího dne svrhování n. vyhazování“ (nesouvisí s „vyházení“ ve v. 19), odborný námořnický výraz pro nouzové shazování nákladu do moře.
- 1660** Jako „mrštil“ u Mat. 27:5.
- 1661** Jako „zasvítit na“ u Luk. 1:79.
- 1662** Přidáno k vstřížnějšímu vyjádření smyslu nedokonavého minulého času následujícího slovesa.
- 1663** N. „konečně“, „nadále“.
- 1664** D. „byla... vůkol (tj. „veskrze“, „naprosto“) odnímaná všechna“.
- 1665** Vl. „když bylo mnohé“, sloveso jako v kap. 7:55, pozn. 466, ne jako „bylo“ níže.
- 1666** D. „stav bez pokrmu“ (v. 21), „bez pokrmu“ (v. 33).
- 1667** N. „nuže n. zajisté bylo“.
- 1668** N. „prokázat mi poslušnost“, jako v kap. 5:29.
- 1669** Vl. „odhození“.
- 1670** D. „nebude žádné ztráty žiti“.
- 1671** N. „přede mnou“, táž předložková vazba jako ve v. 24.
- 1672** D. „podle kterého způsobu“.
- 1673** Viz v. 17, pozn. 1657; týž výraz je ve v. 32, kde také lze číst „odplavat“.
- 1674** N. „byli unášeni napříč Adrií“, tj. mořem mezi Sicílií a jižním Reckem.
- 1675** Viz kap. 13:25.

- 1676** Řec „*orgyia*“, necelé 2 m.
1677 Jako „se... odloučil“ u Luk. 24:51.
1678 Viz Gal. 2:2, pozn. 45.
1679 Vl. „kostrbatá“, „drsná“, „ostrá“.
1680 N. „prosilí“, jako v kap. 26:29, „modlí se“.
1681 N. „usilovali“, „chtěli“, „přáli si“.
1682 N. „napnout kotevní lana“, „kotva“ znamená vlast-
 ní kotvu i s lanem.
1683 Vl. „dotud, než“.
1684 Vl. „měl brzy nastávat“, viz Mat. 16:27, pozn. 714.
1685 D. „k sobě“ (v. 33), „myslí, sami také vzali k sobě“
 (v. 36).
1686 N. „to má co činit se záchranou“, „to slouží n. patří
 k záchraně“.
1687 Viz Mat. 7:22, pozn. 268; 5:29, pozn. 167.
1688 N. „ulomiv“.
1689 Jako „jídla“ ve v. 33.
1690 N. „obilí“ (Luk. 12:42), „potraviny“, „zásoby“.
1691 N. „pojali úmysl“.
1692 D. „odřáli kotvy vůkol“, tj. „všechny, co jich loď
 měla“, také „poodřezávali kotevní lana“, viz v. 30,
 pozn. 1681.
1693 Vl. „pouštěl je do moře“.
1694 Starověké lodi mívaly po dvou kormidlech, každé
 po jedné straně záďe, jež se při kotvení vyťahovala
 a uvazovala, aby svými pohyby nenarážela na kotevní
 lana.
1695 N. „zdvihše přední plachtu *proti*“.
1696 N. „zdvihše přední plachtu, směřovali za vanoucí-
 ho větru“.
1697 Jako „upadl mezi“ u Luk. 10:30.
1698 D. „v místě dvou moří“, tj. v úžině dvě moře spo-
 jující, n. v blízkosti výběžku země z obou stran mořem
 omývaného.
1699 D. „od náporu“.
1700 N. „radě“, „záměru“.
1701 D. „k návrhu vojáků, aby vězně zabíjeli“, srov. vazbu
 v kap. 3:13, pozn. 170, viz také Mat. 21:38, pozn. 930.
1702 Vl. „neuprchl proniknutím“, „neproklouzl“.
1703 Jako „bezpečně přepravil“ v kap. 23:24, viz 1 Petr
 3:20, pozn. 202; v kap. 28:4 D. „jemuž, bezpečně vyváz-
 nušímu z moře, Díké“.
1704 D. „na nějakých věcech, jež byly od“.
1705 N. „rozpoznali“ (Mat. 7:16).
1706 Dnešní Malta.
1707 Vl. „ti“, člen, jako ve v. 4.
1708 N. snad „divoší“, v orig. „*barbaroi*“; tímto názvem
 označovali Řekové a Římané cizí národy, jejichž jazy-
 kům nerozuměli.
1709 Vl. „lidomilnost“, „zálibu v člověku n. lidech“; viz
 Tit 3:4.
1710 N. „přikvačil“ (Luk. 21:34).
1711 N. „následkem“, D. „od“.
1712 N. „zakousla se do“.
1713 D. „z“.
1714 Bohyně spravedlnosti.
1715 Viz Mat. 16:27.
1716 N. „dostávat zánět“.
1717 D. „po mnoho“, tj. „času“.
1718 Vl. „co do něho“, „vzhledem k němu“.
1719 N. „nemilého“, „nežádoucího“, vl. „nemístného“
 (Luk. 23:41).
1720 D. „on“.
1721 D. „v těch místech okolo“.
1722 Viz kap. 3:6.
1723 Úřední titul hodnostářů, kteří spravovali ostrov
 Melitu.
1724 N. „ten nás přijal“.
1725 N. „pozorností“, „smýšlením“, „blahosklonně“, „pří-
 větvě“.
1726 Viz Mat. 4:2, pozn. 90; zde se týká neurčitěho času
 slovesa „hostil“; 4:24.
1727 N. „úplavici“.
1728 N. „nanosili“; sloveso je ve středním rodu („naklad-
 li ze svého“, „nakladli si“ v tom smyslu, že to měli za
 svou věc n. že jim na tom záleželo).
1729 N. „přičinili n. postarali se o věci“.
1730 Ochranná božstva námořníků.
1731 D. „obešedš“.
1732 Viz Mat. 25:1.
1733 Tržiště n. náměstí Appiovo.
1734 Tři krčmy.
1735 Císařská osobní stráž.
1736 D. „bratři, nedopustiv se“.
1737 N. „vznášeli námitky“, D. „mluvili proti“, v. 22 ob-
 dobně.
1738 Viz kap. 25:11; 8:31, pozn. 527.
1739 N. „k vám promluvil“.
1740 Viz Mat. 11:4.
1741 N. „prosíme“, jako v kap. 13:42.
1742 D. „které n. jaké věci“.
1743 D. „jež se říkaly“.
1744 Tj. „souhlasili s nimi“, „měli je za pravdivé“; výrazu
 se užívá o takovém uznání nějaké osoby, jež vede k ná-
 sledování jí, viz kap. 5:36, pozn. 323.
1745 „Nadále zaujímal stanovisko nevěry“, viz Marek
 16:11, zde však nedokonavý minulý čas.
1746 N. „odcházel“, ne však jako „odešli“ ve v. 29; „roz-
 cházeli n. odlučovali se“.
1747 N. „pěkně“ (Mat. 15:7).
1748 Viz Mat. 13:14, 15.
1749 D. „ušima těžce slyšeli“, neurčitý čas ve smyslu „po-
 čali těžce slyšet“.
1750 Viz Mat. 13:15.
1751 Jako „nástroj vysvobození“ u Luk. 2:30.
1752 Jako v kap. 13:26.
1753 N. „naslouchat“, „poslouchat“.
1754 Jako v kap. 4:13, zde také „svobodu“.

LIST ŘÍMANŮM

Pavel, nevolník Ježíše Krista, povoláný apoštol, oddělený¹ k Boží blahé zvěsti², (2) (již *Bůh* předem přislíbil² skrze své proroky³ ve svatých spisech⁴), (3) týkající se jeho Syna, (co do masa přišedšího⁵ ze semene Davidova, (4) co do Ducha⁶ svatosti⁷ v moci vyznačeného⁸ jako Syn Boží, skrze opětovné⁹ vstání mrtvých,) Ježíše Krista, našeho Pána, (5) skrze něhož jsme dostali¹⁰ milost a apoštolství pro¹¹ jeho jméno, k poslušnosti víry mezi všemi národy, (6) mezi nimiž¹² jste i vy povolání Ježíše Krista, – (7) všem, kteří jsou v Římě, Božím milovaným, povoláním svatým: Milost vám a pokoj od Boha, našeho Otce, a Pána Ježíše Krista.

(8) Především svému Bohu skrze Ježíše Krista za vás všechny děkuji, že se vaše víra rozhláší po celém světě; (9) ano, Bůh, jemuž ve svém duchu konám svatou službu¹³ v blahé zvěsti o jeho Synu¹⁴, je mi svědkem, jak o vás bez přestání činím zmínku, (10) vždy si při svých modlitbách vyprošuje, zda by se mi aspoň nyní¹⁵ podle Boží vůle¹⁶ nějak poštětilo¹⁷ přijít k vám. (11) Velmi totiž toužím vás uvidět, abych vám mohl udělit¹⁸ nějaký duchovní dar¹⁹ k vašemu upevnění²⁰, (12) to jest vlastně²¹ společnému mezi vámi potěšení²² každého skrze víru, jež je v druhých²³, i vaši i mou. (13) Nerad bych²⁴ však, bratři, by vám bylo neznámo²⁵, že přijít k vám jsem si často²⁶ předsevzal, (a až doposud mi v *tom* bylo zabráněno,) aby se mi dostalo nějakého ovoce i mezi vámi, tak²⁷ jako i mezi ostatními národy. (14) Jsem dlužníkem i Řekům i barbarům²⁸, i moudrým i nemyslícím²⁹; (15) tak jsem, pokud záleží na mně, odhodlán³⁰ ohlásit blahou zvěst i vám, kteří *jste* v Římě.

(16) Za blahou zvěst se přece nestydím; vždyť je *to* Boží moc k záchraně³¹ každému, kdo věří, i Židu nejprve, i Řeku, (17) neboť v ní na základě³² víry vychází vůči víře³³ najevo³⁴ Boží spravedlnost³⁵ podle *toho*, jak je psáno³⁶: Spravedlivý však bude žít z³⁷ víry.

(18) Najevo totiž vychází³⁴ Boží hněv³⁵ z nebe proti vši bezbožnosti³⁷ a *proti* nespravedlivosti³⁸ lidí, kteří pravdu vlastní v nespravedlivosti^{38 39}.

(19) Protože *to*, co je o Bohu poznatelné⁴⁰, je mezi nimi zjevné⁴¹, neboť jim *to* Bůh zjevil⁴¹, – (20) od stvoření světa se přece zřetelně⁴² vidí, jsouce podle učiněných věcí⁴³ chápány myslí, jeho věci neviditelné: jeho navždy trvajících⁴⁴ moc i Božskost⁴⁵; a *to* je činí neomluvitelnými⁴⁶.

(21) Protože⁴⁷, poznavše Boha, *ho* jako Boha neoslavili, aniž⁴⁸ *mu* poděkovali, nýbrž v svých myšlenkách⁴⁹ propadli nicotnosti⁵⁰ a jejich nechápvavé srdce bylo zatemněno⁵¹; (22) tvrdíce, že jsou moudří, stali se⁵² pošetilci⁵³ (23) a zaměnili slávu nezkazitelného⁵⁴ Boha za podobu obrazu zkazitelného⁵⁴ člověka a ptáků a čtyřnožců a plazů. (24) Proto je [také] Bůh v chtivostech⁵⁵ jejich srdcí přenechal nečistotě⁵⁶, by si mezi sebou zneuctivali svá těla, (25) když⁵⁷ Boží pravdu vyměnili za lež⁵⁸ a předmětem náboženské úcty a služby učinili tvora nad Tvůrce⁵⁹, jenž je do věků hoden velebení. *AMÉN.* (26) Pro tuto příčinu je Bůh přenechal nectným⁶⁰ vášním^{61 62} – vždyť i jejich ženštiny⁶³ proměnily⁶⁴ přirozené *jich* užívání⁶⁵ v *to*, jež je proti přirozenosti, (27) a podobně i mužští⁶³, zanechavše přirozeného užívání ženského pohlaví^{65 66}, vzplanuli ve své naruživosti k sobě navzájem, by se hanebnosti dopouštěli⁶⁷ mužští⁶³ s mužskými⁶³ a sami na⁶⁸ sobě si odnášeli⁶⁹ náležitou⁷⁰ odplatu svého poblouzení⁷¹. (28) A podle *toho*, jak *oni* neuznali za dobré⁷² mít Boha v plném poznání⁷³, přenechal je Bůh zavržené⁷⁴ myslí⁶¹, by provozovali⁷⁵ neslušně⁷⁶ věci, (29) jsouce naplnění⁷⁷ vši nespravedlivostí³⁸, podlostí⁷⁸, hrabivosti⁷⁹, zlovůlí⁸⁰, vrchovatě plni^{77 81} závidi, vraždy, sváru, lsti⁸², zlých sklonů⁸³, (30) našeptávačů^{77 84}, pomlouvačů⁷⁷, hodní⁷⁷ Boží nenávisti⁸⁵, surovci^{77 86}, pyšni^{77 87}, vychloubačů^{77 88}, vynalézačů^{77 89}

zlých věcí, rodičů neposlušní^{77,90}, (31) nechápaví⁷⁷, věrolomní^{77,91}, bez přirozené lásky, bez soucitu, (32) kteří⁹², ač znají^{73,93} Boží spravedlivý úsudek⁹⁴, že ti, kteří takovéto věci páší⁷⁵, jsou hodni smrti, je nejen provozují⁷⁵, nýbrž i mají v těch, kdo je páší⁷⁵, zálibu s nimi společnou⁹⁵.

2 Proto jsi neomluvitelný, ó člověče, každý, jenž soudíš; vždyť v tom, v čem soudíš jiného, odsuzuješ sám sebe, neboť ty, jenž soudíš, pášeš⁷⁵ tytéž věci. (2) Víme však, že na ty, kdo takovéto věci páší⁷⁵, je podle pravdy Boží soud – (3) a myslíš si toto, ó člověče, jenž soudíš ty, kdo takovéto věci páší⁷⁵, a sám je provozuješ⁷⁵, že ty Božímu soudu unikneš? (4) Nebo pohrdáš bohatstvím jeho vlídnosti a blahovůle⁹⁶ a shovívavosti⁹⁷, nevědá⁹⁸, že tě ta Boží vlídnost⁹⁹ vede k pokání? (5) Podle své tvrdosti a nekajícího srdce však sám sobě strádáš hněv, v den hněvu a zjevení¹⁰⁰ spravedlivého soudu¹⁰¹ Boha, (6) jenž každému odplatí podle jeho činů¹⁰²: (7) těm, kteří v¹⁰³ trpělivě vytrvalosti¹⁰⁴ dobrého¹⁰⁵ díla¹⁰² usilují o slávu a čest a nezkazitelnost¹⁰⁶, věčným životem, (8) těm však, kteří jsou svárliví¹⁰⁷, a jsou neposlušní⁹⁰ pravdy, zato však poslušným⁹⁰ nespravedlivosti³⁸, hněv a popuzení, (9) tíseň¹⁰⁸ a úzkost¹⁰⁸, na každou duši člověka, jenž způsobuje¹⁰⁹ zlo, i Žida nejprve, i Řeka, (10) sláva však a čest a pokoj každému, kdo působí¹⁰⁹ dobro¹⁰³, i Židu nejprve, i Řeku; (11) nenít u Boha přijímání osoby¹¹⁰ – (12) ano, kolik jich hřešilo¹¹¹ bez zákona¹¹², bez zákona¹¹² i zahynou, a kolik jich hřešilo¹¹¹ pod zákonem¹¹³, budou skrze zákon souzeni, (13) (nejsou přece před Bohem spravedliví posluchači zákona, nýbrž provozovatelé¹¹⁴ zákona budou ospravedlněni, (14) neboť když lidé z národů¹¹⁵, kteří zákona nemají, od přirozenosti¹¹⁶ provozují¹¹⁴ věci zákona, jsou oni¹¹⁷, zákona nemající, sami sobě zákonem; (15) tací¹¹⁸ projevu¹¹⁹ dílo¹⁰² zákona napsané¹²⁰ v svých srdcích, přičemž spolu svědčí i jejich svědomí a jejich myšlenky se mezi sebou navzájem obžalovávají nebo také obhajují;) (16) v den, v němž bude Bůh soudit tajnosti¹²¹ lidí, podle mé blahé zvěsti, skrze Ježíše Krista.

(17) Jestliže se však ty pojmenováváš Židem¹²² a odpocíváš v zákoně¹²³ a chlubitš se Bohem¹²⁴ (18) a znáš¹²⁵, a jsa vyučován ze zákona, umíš posuzovat¹²⁶, které věci¹²⁷ jsou důležitější¹²⁸, (19) a důvěruješ sám sobě¹²⁹, že jsi vodičem¹³⁰ slepců, světlem těch, kteří jsou v tmě, (20) napravovatelem¹³¹ nerozumných¹³², učitelem nedospělých¹³³, majícím vzor¹³⁴ poznání a pravdy v zákoně – (21) ty tedy, jenž poučuješ jiného, sám sebe nepoučuješ? Ty, jenž hlásáš, že se nemá krást, kradeš? (22) Ty, jenž říkáš, že se nemá cizoložit¹³⁵, cizoložíš? Ty, jenž si ošklivíš modly, se dopouštíš svatokrádeže¹³⁶? (23) Ty, jenž se chlubitš zákonem¹²⁴, Boha zneuctíváš zákonem přestupováním? (24) Vždyť pro vás se, jak¹³⁷ je psáno¹³⁸, mezi národy děje Božímu jménu rouhání! (25) Ano, obřízka je ovšem prospěšná, vykonáváš-li zákon, pakli však jsi zákona přestupníkem, stala se tvá obřízka neobřízkou¹³⁹. (26) Bude-li tedy neobřízka¹³⁹ dbát spravedlivých požadavků¹⁴⁰ zákona, nestane se, že se jeho¹⁴¹ neobřízka¹³⁹ bude počítat za obřízku, (27) a že neobřízka¹³⁹, jež je od¹⁴² přirozenosti, plní¹⁴³ zákon, bude soudit tebe, jenž pod písmenem a obřízkou¹⁴⁴ jsi zákona přestupníkem? (28) Žid přece není ten, jenž jím je navenek¹⁴⁵, ani obřízka to, co je¹⁴⁶ navenek¹⁴⁵ v mase, (29) nýbrž ten je Žid, jenž jím je uvnitř¹⁴⁵, a obřízka srdce v duchu, ne v písmeni, jehož¹⁴⁷ chvála¹⁴⁸ je ne od¹⁴² lidí, nýbrž od¹⁴² Boha.

3 Co je tedy předností Žida¹⁴⁹, anebo co je prospěchem obřízky? (2) Mnoho¹⁵⁰, v každém směru; nejprve pak ovšem, že jim byla svěřena Boží sdělení¹⁵¹. (3) Cožpak? Neuvěřili¹⁵²-li někteří, učiní¹⁵³ snad jejich nevěra víru v Boha marnou¹⁵⁴? (4) Pryč s takovou myšlenkou¹⁵⁵, nýbrž necht Bůh platí za pravdomluvného¹⁵⁶, každý pak člověk za lháře¹⁵⁷, podle toho, jak je psáno¹⁵⁸: Alys tak byl ospravedlněn v svých slovech a vyhrál, když jsi souzen. (5) Potvrzuje¹⁵⁹-li však naše nespravedlivost³⁸ Boží spravedlnost, co řekneme? Je snad Bůh, protože¹⁶⁰ uvaluje hněv¹⁶¹, nespravedlivý? Mluví po způsobu¹⁶² člověka (6) (pryč s takovou myšlenkou¹⁵⁵ – jak potom bude Bůh soudit svět?), (7) totiž: Rozmohla-li se Boží pravda k jeho slávě

v lživosti¹⁶³ mé¹⁶⁴, proč¹⁶⁵ jsem já ještě i souzen jako hříšník, (8) *a nemá to být podle toho*, jak jsme očerňováni¹⁶⁶ a jak¹³⁷ někteří tvrdí, že my říkáme: Provozujeme¹⁶⁷ zlé věci, aby přišly věci dobré¹⁶⁸? Těch¹⁶⁹ odsouzení je oprávněné.

(9) Co tedy? Jsme lepší¹⁷⁰? Vůbec ne, vždyť jsme prve obvinili i Židy i Řeky, že jsou všichni pod hříchem, (10) *podle toho*, jak je psáno: *Není spravedlivého, ani jednoho*, (11) *není, kdo by měl pochopení, není toho, kdo by vyhledával¹⁷¹ Boha; (12) všichni sešli z cesty¹⁷³, vesměs¹⁷⁴ se zvrhli¹⁷⁵, není, kdo by provozoval¹⁶⁷ dobrotu¹⁷⁶ není dokonce ani¹⁷⁷ jednoho¹⁷⁸. (13) Jejich hrdlo – otevřený hrob, svými jazyky šálili¹⁷⁹, pod jejich rty kobří jed¹⁸⁰, (14) jejich¹⁸¹ ústa oplývají¹⁸² proklínáním a hořkostí¹⁸³, (15) jejich nohy jsou hbité¹⁸⁴ k vylévání krve, (16) na jejich cestách zmar¹⁸⁵ a bída¹⁸⁶ (17) a cesty pokoje nepoznali¹⁸⁷; (18) Boží bázně před jejich očima není¹⁸⁸. (19) Nuže, víme, že kterékoli věci¹⁸⁹ praví zákon, mluví k těm, *kdo jsou* pod zákonem¹⁹³, aby byla každá ústa zacpána a všechen svět byl vůči Bohu podroben¹⁹⁰ soudu¹⁹¹; (20) proto před ním žádné¹⁹² maso nebude ospravedlněno na základě³² činů *podle* zákona¹⁹³, neboť skrze zákon *dochází* k poznání¹⁸³ hříchu.*

(21) Nyní však je bez zákona¹⁹⁵ zjevna Boží spravedlnost³⁵, zákonem i proroky¹⁹⁶ dosvědčovaná¹⁹⁷, (22) a to Boží spravedlnost³⁵ skrze víru¹⁹⁸ Ježíše Krista vůči všem¹⁹⁹, a na všechny, kdo věří. *Není totiž rozdíl*, (23) neboť zhřešili²⁰⁰ všichni a Boží slávy nedosahují²⁰¹, (24) jsou však²⁰² ospravedlnováni zdarma, jeho milostí, skrze vykoupění²⁰³, jež je v Kristu Ježíši; (25) toho Bůh vystavil²⁰⁴ za slitovnici²⁰⁵, skrze víru v jeho krev²⁰⁶, k projevění²⁰⁷ své spravedlnosti vzhledem k prominutí²⁰⁸ předtím nastalých prohřešení (26) v Boží blahovůli¹⁹⁶; za účelem projevění²⁰⁷ své spravedlnosti v době nynější, tak, aby on byl spravedlivý a ospravedlňující²⁰⁹ toho, *kdo je* z víry v¹⁹⁸ Ježíše. (27) Kde je tedy to vychloubování? Bylo vyloučeno. Skrze jaký zákon? Činů? Ne, nýbrž skrze zákon víry, (28) neboť soudíme, že člověk je ospravedlňován věrou bez činů¹⁹⁵ *podle* zákona¹⁹³. (29) Zdali²¹⁰ je Bůh jen Bůh Židů? Ne i ná-

rodů? Ba ano, i národů, (30) právě proto, že Bůh je jeden a ten ospravedlní obřízku na základě³² víry a neobřízku¹³⁹ zase skrze víru. (31) Rušíme²¹¹ tedy skrze víru zákon? Ani pomyšlení¹⁵⁵, nýbrž zákon zdůrazňujeme²¹².

4 Čeho tedy řekneme, že došel²¹³ Abraham, co do masa náš otec? (2) *Byli* totiž Abraham ospravedlněn na základě³² činů, má se čím chlubit²¹⁴, ale ne před Bohem²¹⁵. (3) Copak praví Písmo²¹⁶? A Abraham Bohu uvěřil a *to* mu bylo započítáno²¹⁷ k spravedlnosti²¹⁸. (4) Nuže, kdo koná činy²¹⁹, tomu se odměna nepočítá²¹⁷ jako milost²²⁰, nýbrž jako dluh²²⁰, (5) kdo však nekoná činy²¹⁹, ale²²¹ věrou spoléhá na²²² toho, jenž bezbožného²²³ ospravedlňuje, tomu se k spravedlnosti²¹⁸ počítá²¹⁷ jeho víra, (6) právě tak²²⁴, *jako* i David prohlašuje²²⁵ blaženost člověka, *jemuž* Bůh započítává²¹⁷ spravedlnost bez činů²²⁶: (7) *Blaženi ti*, jejichž bezzákonnosti byly odpuštěny a jejichž hříchy byly přikryty; (8) *blažený muž*, *jemuž* PÁN nikterak nepočítá²¹⁷ hřích.

(9) *Vztahuje se* tedy tato blaženost na obřízku či i na neobřízku¹³⁹? Pravíme přece, že Abrahamovi byla jeho víra započítána²¹⁷ k spravedlnosti²¹⁸ – (10) *jak* tedy byla započítána²¹⁷? Když byl v obřízce či v neobřízce¹³⁹? Ne v obřízce, nýbrž v neobřízce¹³⁹, (11) a znamení obřízky přijal²²⁷ *jako* pečeť spravedlnosti víry, již *měl* v neobřízce¹³⁹, k tomu, by on byl²²⁸ otcem všech, kdo věří ve stavu²²⁹ neobřízky¹³⁹, k tomu, by i jim byla²²⁸ spravedlnost započítána²¹⁷, (12) a otcem obřízky²³⁰ nejen těm, *kdo jsou* z obřízky, nýbrž i těm, kteří se řídí²³¹ slápejemi víry našeho otce Abrahama, již *měl* v neobřízce¹³⁹.

(13) Abrahamovi nebo jeho semeni *nebyl* přece příslib, že on bude dědicem světa, *dán* skrze zákon, nýbrž skrze spravedlnost víry. (14) *Jsou-li* totiž dědici ti, *kdo jsou* ze zákona, je víra učiněna lichou²³² a příslib zrušen²¹¹, (15) neboť zákon způsobuje hněv; kde však zákona není, *není* ani přestupování. (16) *Je to* tudíž na základě³² víry, aby *to bylo* jako milost²²⁰, takže ten příslib je²²⁸ spolehlivě platný²³³ pro veškeré símě, nejen pro to, *jež je* ze zákona, nýbrž i pro to²³⁴,

jež je z víry Abrahamovy; on je otec nás všech, (17)(podle toho, jak je psáno²³⁵: Učinil²³⁶ jsem tě otcem mnoha národů,) před Bohem, jemuž uvěřil, jenž oživuje mrtvé a povolává věci, jež nejsou, jako by byly²³⁷; (18)on proti naději v naději²³⁸ uvěřil, takže se stal²²⁸ otcem mnoha národů podle toho, co bylo řečeno²³⁹: Takové bude tvé simě; (19)a neoslábnuv ve víře, nepřihlédl k svému již umrtvenému²⁴⁰ tělu²⁴¹, jsa²⁴² asi stoletý, a k umrtvenosti²⁴⁰ Sářiny dělohy, (20)a nezaváhal nevěrou stran Božího²⁴³ příslibu, nýbrž byl posílněn věrou, i vzdal Bohu slávu²⁴⁴ (21)a nabyl plného ujištění, že co příslibil, je mocen i vykonat; (22)proto mu to také bylo započítáno²¹⁷ k spravedlnosti²¹⁸. (23)A že mu to bylo započítáno²¹⁷, bylo zapsáno nejen vzhledem k němu, (24)nýbrž i vzhledem k nám²⁴⁵, jimž se to počítat²¹⁷ bude, kteří věrou spoléháme na²²² toho, jenž zprostřed mrtvých vzkřísil²⁴⁶ Ježíše, našeho Pána, (25)jenž byl vydán pro naše provinění²⁴⁷ a vzkřísěn²⁴⁶ pro naše ospravedlnění²⁴⁸.

5 Byvše tedy na základě³² víry ospravedlnění, máme vůči²⁴⁹ Bohu mír²⁵⁰ skrze našeho Pána Ježíše Krista, (2)skrze něhož máme²⁵¹ věrou i přístup do této přízně²⁵², v níž stojíme, a chlubíme se v naději²³⁸ Boží slávy.

(3)A nejen to, nýbrž se i chlubíme strastmi^{253 254}, vědouce, že strast²⁵³ způsobuje²⁵⁵ vytrvalost²⁵⁶ (4) a vytrvalost²⁵⁶ osvědčenost a osvědčenost naději, (5) a naděje nezostuzuje²⁵⁷, protože skrze Svatého Ducha, jenž nám byl dán, je v našich srdcích rozlita²⁵⁸ Boží láska²⁵⁹. (6)Vždyť Kristus, když jsme my ještě byli bezmocní, v pravý čas umřel za²⁵⁹ bezbožné²²³ – (7)za²⁵⁹ spravedlivého přece sotva kdo bude umírat; ano, snad by se někdo i mohl odvážit²⁶⁰ umřít za²⁵⁹ dobrého¹⁶⁸, (8)Bůh však svou²⁶¹ lásku k nám potvrzuje¹⁵⁹ tak, že za²⁵⁹ nás Kristus umřel, když jsme ještě byli hříšníci. (9)Mnohem spíše tedy budeme nyní, byvše v moci jeho krve²⁶² ospravedlnění, skrze něho zachráněni před hněvem²⁶³, (10)neboť byli-li jsme s Bohem smířeni²⁶⁴ jako²⁶⁵ nepřátelé skrze smrt jeho Syna, budeme, byvše smířeni²⁶⁴, mnohem spíše zachráněni²⁶³ v moci jeho života²⁶².

(11)A nejen to, nýbrž se i chlubíme²⁶⁶ Bohem²⁵⁴, skrze našeho Pána Ježíše Krista, skrze něhož se nám nyní toho smíření²⁶⁴ dostalo.

(12)²⁶⁷Pro tuto příčinu právě tak jako skrze jednoho člověka do světa vešel²⁶⁸ hřích a skrze hřích smrt, a tak smrt přešla navšechny lidi²⁶⁸, neboť²⁶⁹ všichni zhřešili, (13)(hřích totiž až do zákona ve světě byl, není-li však zákona, nepřipisuje se hřích k tíži²⁷⁰, (14)ale od Adama až po Mojžíše kralovala²⁷¹ smrt i nad těmi, kdo nezhrřešili²⁷² v podobě²⁷³ přestoupení Adama; on je předobrazem toho, jenž měl přijít²⁷⁴. (15)Ale není tomu se skutkem přízně²⁷⁵ tak jako s proviněním^{276 277}? Ano, jestliže proviněním²⁷⁷ jednoho mnozí umřeli, mnohem spíše²⁷⁸ se vůči mnohým¹⁹⁹ rozmohla Boží milost a obdarování v milosti, jež²⁷⁹ skrze²⁸⁰ jednoho člověka, Ježíše Krista. (16)A není tomu s darem jako s tím, co nastalo skrze jednoho zhřešivšího²⁸¹? Ano, pro jedno^{282 283} nastal soud k odsouzení a pro mnoho²⁸³ provinění²⁷⁷ zase²⁸⁴ skutek přízně²⁷⁵ k ospravedlnění²⁸⁵; (17)jestliže se totiž proviněním²⁷⁷ jednoho skrze jednoho ujala kralování smrt, budou mnohem spíše²⁷⁸ ti, jimž se dostává hojnosti²⁸⁶ milosti a obdarování spravedlnosti²⁸⁷, kralovat skrze jednoho, Ježíše Krista, v životě;²⁸⁸ (18)takže tedy jak tomu bylo skrze jedno provinění²⁷⁷ vůči všem lidem¹⁹⁹ k odsouzení, tak je tomu i skrze jednu spravedlnost²⁸⁵ vůči všem lidem¹⁹⁹ k ospravedlnění života²⁸⁹, (19)neboť právě tak, jako byli mnozí skrze neuposlechnutí²⁹⁰ jednoho člověka uvedeni do postavení hříšníků²⁹¹, budou i skrze poslušnost jednoho mnozí uvedeni do postavení spravedlivých²⁹¹. (20)Navíc²⁹² však zasáh²⁹³ zákon, aby se provinění²⁷⁷ rozmnožilo; kde se však rozmnožil hřích, nadmíru se rozmohla milost, (21)aby právě tak, jako se hřích ujal kralování v moci smrti, se ujala kralování i milost skrze spravedlnost²⁹⁴ k věčnému životu skrze Ježíše Krista, našeho Pána.

6 Co tedy řekneme? Máme nadále zůstávat v hříchu, aby se rozmnožila milost? (2)Pryč s takovou myšlenkou²⁹⁴ – jak bychom mohli²⁹⁵ my, kteří⁹² jsme hříchu umřeli, ještě v něm žít? (3)Zdali²⁹⁰

je vám neznámo²⁹⁶, že kolik nás bylo pokřtěno v²⁹⁷ Krista Ježíše, byli jsme pokřtěni v²⁹⁷ jeho smrt? (4)Skrze křest jsme tedy byli s ním v²⁹⁷ smrt pohřbeni, abychom i my, právě tak, jako byl Kristus skrze Otcovu slávu vzkříšen²⁴⁶ zprostřed mrtvých, vykročili²⁹⁸ v novosti života²⁹⁹; (5)ano, jsme-li s ním ztotožnění³⁰⁰ zobrazením³⁰¹ jeho smrti, bude s námi tak i *co do*³⁰² opětovného vstání, (6)neboť je nám známo³⁰³ toto; že náš starý člověk byl s ním ukřížován, aby tělo hříchu bylo odklizeno³⁰⁴, abychom my již hříchu neotročili; (7)vždyť ten, kdo umřel, je od hříchu ospravedlněn³⁰⁰³⁰⁵. (8)Nuže, jestliže jsme s Kristem umřeli, věříme, že s ním budeme i žít, (9)vědouce³⁰⁶, že Kristus, byv vzkříšen²⁴⁶ zprostřed mrtvých, již neumírá, smrt nad ním³⁰⁷ již nepanuje; (10)že³⁰⁸ totiž umřel, umřel hříchu jednou provždy, že³⁰⁸ však žije, žije Bohu. (11)Tak i vy sami sebe počítejte³⁰⁹ za mrtvé hříchu, živé však Bohu v Kristu Ježíši; (12)nechť tedy ve vašem smrtelném těle nekraluje hřích, takže byste byli poslušni jeho³¹⁰ choutek³¹¹, (13)aniž hříchu vydávejte³¹² své údy za nástroje³¹³ nespravedlivosti³⁸, nýbrž vydejte³¹² sami sebe Bohu jako zprostřed mrtvých živí³¹⁴ a své údy Bohu za nástroje³¹³ spravedlnosti. (14)Nad vámi³⁰⁷ přece nebude panovat hřích; nejsteť pod zákonem, nýbrž pod milostí.

(15)Co tedy? Máme se dát do hřešení, protože nejsme pod zákonem, nýbrž pod milostí? Pryč s takovou myšlenkou¹⁵⁵! (16)Nevíte³⁰⁶, že komu sami sebe vydáváte³¹² za nevolníky k poslušnosti, *toho* nevolníky jste, koho³¹⁵ jste poslušni, buď hříchu k smrti nebo poslušnosti k spravedlnosti? (17)Díky však Bohu, že jste byli nevolníky hříchu, ze srdce jste však uposlechli toho druhu³¹⁶ nauky, do něhož jste byli uvedeni³¹⁷, (18)a byvše od hříchu vysvobozeni, stali jste se³¹⁸ nevolníky spravedlnosti³¹⁹. (19)Pro slabost vašeho masa mluvím po lidsku: Právě tak totiž, jako jste své údy vydali³¹² v nevolnictví³²⁰ nečistotě a bezzákonnosti³¹⁹ k bezzákonnosti³²¹, vydejte³¹² své údy nyní v nevolnictví³²⁰ spravedlnosti³¹⁹ k posvěcení; (20)byliť jste, když jste byli nevolníky

hříchu, *vůči* spravedlnosti svobodni³²². (21)Nuže, jaký jste tehdy měli užitek³²³ ve věcech, za něž se nyní stydíte?³²⁴ Vždyť cíl³²⁵ oněch věcí je smrt. (22)Nyní však, byvše od hříchu vysvobozeni a stavše se³¹⁸ nevolníky Bohu, máte svůj užitek³²³ k posvěcení⁷ a za cíl³²⁵ věčný život, (23)neboť odplata³²⁶ hříchu³²⁷ je smrt, Boží skutek přízně²⁷⁵ však věčný život v Kristu Ježíši, našem Pánu.

7 Zdali²¹⁰ nevíte²⁹⁶, bratři, (mluvím přece k znalým zákona,) že zákon nad člověkem³⁰⁷ panuje na čas jeho života³²⁸? (2)Provdána žena je přece zákonem přivázána k muži, pokud¹⁶⁰ je živ, umře-li však muž, je od zákona muže oprostěna³²⁹. (3)I dostane se jí tedy za mužova života názvu cizoložnice, oddá³³⁰-li se jinému muži, umře-li však muž, je od toho zákona svobodná, takže nebude cizoložnicí, byť se jinému muži oddala³³⁰. (4)I vy tudíž, moji bratři, jste skrze Kristovo tělo byli usmrceni zákonu a tím³³¹ oddáni³³⁰ jinému, – tomu, jenž byl vzkříšen²⁴⁶ zprostřed mrtvých, – abychom nesli³³² užitek³²³ Bohu.

(5)Když jsme totiž byli v mase, vyvíjely vášně hříchů, jež³³³ byly skrze zákon, svou činnost³³⁴ v našich údech k nesení³³² užitku³²³ smrti³¹⁹, (6)nyní však, umřevše v *tom*³³⁵, v čem jsme byli mocí drženi, jsme od zákona oprostěni³²⁹, takže nevolnickou službu konáme³³⁶ v novosti ducha a ne v starobě písmene.

(7)Co tedy řekneme? *Je* zákon hříchem? Pryč s takovou myšlenkou¹⁵⁵! Ale²²¹ hříchu jsem nepoznal³³⁷, leč skrze zákon; ba ani chtivost³³⁸ bych si nebyl uvědomil²⁹⁶, kdyby zákon nebyl pravil³³⁹: Nebudeš chtivý³³⁸. (8)Hřích však, získav skrze ten příkaz opěrný bod³⁴⁰, ve mně veškerou chtivost³³⁸ způsobil¹⁰⁹. Bez zákona¹⁹⁵ je totiž hřích mrtev, (9)já pak jsem kdysi bez zákona¹⁹⁵ žil; když však přišel příkaz, ožil hřích, (10)já pak jsem umřel, i bylo shledáno, že příkaz, jenž *byl* k životu, právě ten mi³⁴¹ *byl* k smrti, (11)neboť hřích, získav skrze ten příkaz opěrný bod³⁴⁰, mě podvedl³⁴² a skrze něj zabil. (12)Tudíž je zákon zajisté svatý, i příkaz svatý a spravedlivý a dobrý³⁴³ – (13)mně se tedy smrtí stalo to, *co je* dobré³⁴³? Ani

pomyšlení¹⁵⁵, nýbrž hřích, způsobující¹⁰⁹ mi, aby se jako hřích projevil, smrt skrže to, *co je dobro*³⁴³; aby se hřích skrže příkaz stal³⁴⁴ přespříliš hříšným. (14) Víme²⁹⁶ přece, že zákon je duchovní, já však jsem z masa³⁴⁵, prodaný pod hřích³⁴⁶; (15) vždyť co uskutečňuji¹⁰⁹, neuznávám, neboť ne to konám³⁴⁷, co si přeji³⁴⁸, nýbrž co nenávidím, to provozuji⁷⁵. (16) Provozují⁷⁵-li však to, co si nepřeji³⁴⁸, přisvědčuji zákonu, že je správný³⁴⁹; (17) pak³⁵⁰ to však již neuskutečňuji¹⁰⁹ já, nýbrž hřích, jenž ve mně sídlí. (18) Ví²⁹⁶ totiž, že ve mně, to jest v mém masu, nesídlí dobro³⁴³; ano, přání³⁴⁸ při mně je³⁵¹, ne však uskutečňování¹⁰⁹ toho, *co je správné*^{349 352}, (19) neboť provozují⁷⁵ ne dobro³⁴³, jež si přeji³⁴⁸, nýbrž zlo, jež si nepřeji³⁴⁸, to konám³⁴⁷. (20) Provozují⁷⁵-li však to, co si já nepřeji³⁴⁸, neuskutečňuji¹⁰⁹ to již já, nýbrž hřích, jenž ve mně sídlí. (21) A tak sám na sobě³⁵³, jenž si přeji³⁴⁸ provozovat⁷⁵ to, *co je správné*^{349 352}, shledávám zákon, že právě při mně³⁵³ je³⁵¹ zlo; (22) ano, co do vnitřního člověka si také³⁵⁴ libuji v Božím zákoně, (23) v svých údech však vidím zákon jiný, vedoucí válku³⁵⁵ proti zákonu mé mysli a vydávající mě v zajetí³⁵⁶ zákonu hříchu, jenž je v mých údech. (24) Já ubohý člověku! Kdo mě vypoští³⁵⁷ z tohoto těla³⁵⁸ smrti? (25) Děkuji Bohu skrze Ježíše Krista, našeho Pána. Tak tedy já sám³⁵⁹ konám nevolnickou službu³³⁶ myslí zákonu Božímu, masem však zákonu hříchu.

8 Nyní tedy těm, *kdo jsou* v Kristu Ježíši, není žádného odsouzení; (2) ano, zákon Ducha života v Kristu Ježíši mě vysvobodil od zákona hříchu a smrti. (3) To totiž, *co bylo* nemožno zákonu³⁶⁰, ježto³⁶¹ byl příčinou masa³⁶² slábní³⁶³, – Bůh, poslav svého²⁶¹ Syna v podobě masa hříchu a pro hřích³⁶⁴, odsoudil hřích v masu, (4) aby spravedlivý požadavek¹⁴⁰ zákona byl splněn v nás, kteří nechodíme podle masa³⁶⁵, nýbrž podle Ducha³⁶⁵, (5) neboť ti, kdo jsou podle masa³⁶⁵, myslí na věci masa, ti podle Ducha³⁶⁵ pak na věci Ducha; (6) smýšlení masa je ovšem smrt, smýšlení Ducha však život a pokoj, (7) protože smýšlení masa je nepřátelství vůči Bohu, neboť se Božímu zákonu ne-

podřizuje, ba ani nemůže, (8) a ti, kdo jsou v masu, se nemohou Bohu zalíbit. (9) Vy však nejste v masu, nýbrž v Duchu³⁶⁶, jestliže ovšem³⁶⁷ ve vás sídlí Boží Duch; nemá-li kdo Kristova Ducha, ten není jeho, (10) je-li však ve vás Kristus, je sice tělo vzhledem k hříchu²⁴⁵ mrtvo, Duch však je život vzhledem k spravedlnosti^{245 248}. (11) Sídlí-li však ve vás Duch toho, jenž Ježíše vzkřísil²⁴⁶ zprostřed mrtvých, oživí ten, jenž Krista zprostřed mrtvých vzkřísil²⁴⁶, i vaše smrtelná těla, vzhledem k jeho Duchu²⁴⁵, jenž uvnitř ve vás sídlí. (12) Tak tedy, bratři, jsme dlužníci, ne masu, bychom žili podle masa³⁶⁵; (13) ano, žijete-li podle masa³⁶⁵, spějete k³⁶⁸ umírání, pakli však skutky těla Duchem usmrcujete, budete žít, (14) neboť kolik je jich vedeno Božím Duchem, ti jsou Boží synové. (15) Nepřijali³⁶⁹ jste přece ducha nevolnictví opět k bázni, nýbrž jste přijali³⁶⁹ ducha³⁶⁶ prisvojení za syny³⁷⁰, v němž voláme *ABBA*, Otče. (16) Sám Duch svědčí s naším duchem, že jsme Boží děti, (17) a jestliže děti, pak i dědicové, jednak dědicové Boží, jednak spoludědicové Kristovi, jestliže ovšem³⁶⁷ s *ním* trpíme, abychom s *ním* byli i oslaveni.

(18) Mám totiž za to, že utrpení nynější doby nejsou hodna *přirovnání* k budoucí slávě, jež nám³⁷¹ bude zjevena³⁷². (19) Vždyť dychtivé vyhlížení³⁷³ tvorstva³⁷⁴ soustředěně³⁷⁵ vyčkává zjevení¹⁰⁰ Božích synů – (20) bylot³⁷⁴ tvorstvo³⁷⁴ podřizeno³⁷⁶ nicotnosti³⁷⁷, ne o své újmě³⁷⁸, nýbrž příčinou³⁷⁹ toho, jenž je podřídil – (21) v naději³⁸⁰, že i samo tvorstvo³⁷⁴ bude vysvobozeno³⁸¹ od nevolnictví zkaženosti³⁸² v svobodu slávy Božích dětí. (22) Ano, víme³⁰⁶, že všechno tvorstvo³⁷⁴ až do nynějšíka společně vzdychá³⁸³ a společně se svíjí v bolestech³⁸⁴; (23) a nejen *ono*, nýbrž i *my* sami, mající prvotiny Ducha, i *my* sami v sobě³⁸⁵ vzdycháme³⁸³, vyčkávajíc³⁸⁶ prisvojení za syny³⁷⁰, osvobození³⁸⁷ našeho těla. (24) Byliť jsme zachráněni v naději³⁸⁸, naděje viděná však nadějí není – vždyť proč¹⁶⁵ má kdo v *to*, co vidí, i naději³⁸⁹? – (25) máme-li však naději³⁸⁹ v *to*, co nevidíme, vyčkáváme³⁸⁶ s vytrvalostí³⁹⁰. (26) A taktéž i Duch připojuje svou

pomoc³⁹¹ naší slabosti; vždyť nevíme³⁰⁶, za³⁹² se máme modlívati³⁹³ podle toho, co je záhodno, Duch však sám oroduje³⁹⁴ nevýslovnými vzdechy³⁸³ (27) a ten, jenž zkoumá srdce³⁹⁵, ví³⁰⁶, jaké je smýšlení Ducha, protože³⁹⁶ se za³⁹⁷ svaté přimlouvá v souladu s Bohem³⁹⁸. (28) Víme³⁰⁶ však, že tem, kteří Boha milují, spolupůsobí všechny věci k dobru³⁴³, těm, kteří jsou povoláni podle předsevzetí⁴⁰⁰, (29) neboť ty, jež předem znal⁴⁰¹, i předurčil za stejnotvárné s obrazem⁴⁰² jeho Syna, takže on je⁴⁰³ prvorozený mezi mnoha bratry; (30) ty pak, jež předurčil, ty⁴⁰⁴ i povolal, a ty, jež povolal, ty⁴⁰⁴ i ospravedlnil, ty pak, jež ospravedlnil, ty⁴⁰⁴ i oslavil.

(31) Co tedy řekneme k těmto věcem? Jestliže při nás³⁹⁷ je Bůh, kdo je proti nám? (32) Ten, jenž přece ani svého vlastního Syna neušetřil, nýbrž ho za nás³⁹⁷ všechny vydal – jak by nám s ním neušetřil⁴⁰⁵ i všechny věci? (33) Kdo podá stížnost⁴⁰⁶ proti Božím vyvoleným? Ten, jenž ospravedlňuje, je Bůh – kdo je ten, jenž odsuzuje⁴⁰⁷? (34) Ten, jenž umřel – raději však: byl [i] vzkříšen²⁴⁶ – je Kristus, jenž je i na Boží pravici, jenž se za nás³⁹⁷ i přimlouvá – (35) kdo nás odloučí od Kristovy lásky? Útisk⁴⁰⁸ či úzkost⁴⁰⁹ či pronásledování či hlad či nahota či nebezpečí či meč⁴¹⁰? (36) Tak²⁷, jak je psáno⁴¹¹: Pro tebe jsme celý den usmrcováni, jsme považováni⁴¹² za⁴¹³ jatečné ovce⁴¹⁴; (37) ve všech těchto věcech však skrze toho, jenž si nás zamiloval, více než vítězíme, (38) neboť jsem přesvědčen⁴¹⁵, že ani smrt ani život ani andělé ani knížectví⁴¹⁶ ani nynější ani budoucí⁴¹⁷ věci ani mocnosti (39) ani výška ani hloubka ani žádně⁴¹⁸ jiné stvoření nás nebudou moci odloučit od Boží lásky, jež je v Kristu Ježíši, našem Pánu.

9 Říkám pravdu v Kristu, nelžu, – svědčím se mnou mé svědomí v Svátém Duchu, – (2) že mám ve svém srdci veliký zármutek a nepřestávající bolest. (3) Přál⁴¹⁹ jsem si totiž⁴²⁰, bych byl já sám od KRISTA jako prokletý vzdálen⁴²¹ ve prospěch³⁹⁷ mých bratrů, mých příbuzných⁴²² co do masa – (4) to jsou⁴²³ Izraelovci, jejichž je přisvojení za syny³⁷⁰ i sláva⁴²⁴ i úmluvy⁴²⁵ i zákonodárství i svatá služba⁴²⁶ i přísliby, (5) jejichž jsou

otcové a z nichž je, co do masa, KRISTUS, jenž je nade všemi, Bůh⁴²⁷ velebení hodný do věků. AMÉN.

(6) Ne však tak, jako by Boží slovo bylo selhalo⁴²⁸. Ne všichni totiž, kteří jsou z Izraele⁴²⁹, jsou Izrael, (7) aniž jsou všichni proto děti, že jsou símě Abrahamovo, nýbrž⁴³⁰: Símě ti bude nazváno v Isakovi; (8) to jest, ne děti masa⁴²⁹ jsou děti Boží, nýbrž děti příslibu se počítají za símě; (9) slovo toto⁴³⁰: Podle tohoto⁴³¹ období přijdu a Šáře se dostane syna, je přece slovo⁴³² příslibu⁴³³. (10) A nejen to, nýbrž i když Rebekka nosila⁴³⁴ plod manželského soužití od¹⁴² jednoho, Isáka, našeho otce, (11) dokud přece ještě nebyli zrozeni, aniž co dobrého¹⁶⁸ nebo ničerného⁴³⁵ vykonali (aby v platnosti zůstávalo Boží předsevzetí, jež je v smyslu¹⁶² vyvolení, záležející ne na činech, nýbrž na tom⁴³⁶, jenž povolává), (12) bylo jí řečeno⁴³⁷: Větší bude nevolníkem⁴³⁸ menšímu; (13) podle toho, jak je psáno⁴³⁹: Jakoba jsem si zamiloval, Ésaus pak jsem pojal v nenávisť⁴³⁸.

(14) Co tedy řekneme? Je snad při Bohu nespravedlivost⁴⁴⁰? Pryč s takovou myšlenkou⁴⁴⁰! (15) Vždyť Mojžíšovi praví⁴⁴¹: Smiluji se, nad kýmkoli se budu smilovávat⁴⁴², a slituji se, nad kýmkoli se budu slitovávat⁴⁴²; (16) takže to tedy není věc toho, kdo chce⁴⁴³, ani toho, kdo běží⁴⁴⁴, nýbrž Boha, jenž se smilovává⁴⁴⁵. (17) Faraonovi přece Písmo praví⁴⁴⁶: Právě k tomu jsem tě pozvedl⁴⁴⁷ zprostřed⁴⁴⁸ lidí, abych tak⁴⁴⁹ na⁴⁵⁰ tobě ukázal⁴⁵¹ svou moc⁴⁵², a mé jméno aby tak⁴⁴⁹ bylo rozhlášeno na⁴⁵⁰ vsí zemi; (18) tak se tedy smilovává, nad kým chce⁴⁴³, a zatvrzuje, koho chce⁴⁴³.

(19) Řekneš mi tedy: Co⁴⁵³ ještě zehrá⁴⁵⁴? Kdožpak odolává⁴⁵⁵ jeho vůli⁴⁵⁶? (20) Nu ano, ale kdo jsi ty, ó člověče, že¹⁶⁰ odmlováš⁴⁵⁷ Bohu? Říká snad výrobek výrobcí⁴⁵⁸: Co⁴⁵³ jsi mě zhotovil takto? (21) Anebo⁴⁵⁹ nemá hrncíř nad jílem⁴⁶⁰ pravomoc⁴⁶¹ zhotovit z těžé hmoty⁴⁶² jednu⁴⁶³ nádobu ke cti a druhou⁴⁶³ zase k necti? (22) A jestliže Bůh, chtěje⁴⁴³ ukázat⁴⁵¹ hněv a v známost uvést, čeho je mocen⁴⁶⁴, snášel⁴⁶⁵ ve veliké⁴⁶⁶ shovívavosti³⁹⁷ nádoby hněvu, uzpůsobené⁴⁶⁷ k záhubě – (23) a aby v známost uvedl bohatství své slávy

na nádobách smilování⁴⁶⁸, jež předem připravil k slávě, (24)nás, jež i povolal, nejen zprostřed Židů, nýbrž i zprostřed národů...? (25)Jak i praví u Oseáše⁴⁶⁹: Povolám Ne-můj-lid za svůj lid a Ne-milou⁴⁷⁰ za⁴⁷¹ milou⁴⁷⁰; (26)i bude, že na tom místě, kde jim bylo řečeno: Vy nejste můj lid, tam budou povoláni za⁴⁷¹ syny živého Boha⁴⁷². (27)Stran Izraele⁴⁷³ však volá Isaiáš⁴⁷⁴: Byl byl počet Izraelových synů jako písek moře, zachráněn bude pozůstatek, (28)neboť on věc dovádí do konce a urychluje⁴⁷⁵ v spravedlnosti, protože PÁN na zemi vykoná urychlení⁴⁷⁵ věci⁴⁷⁶. (29)A jak⁴⁷⁷ Isaiáš řekl předtím⁴⁷⁷: Kdyby nám PÁN SABAÓTH⁴⁷⁸ nebyl zanechal semene, byli bychom se stali *takovými* jako Sodoma a byli učiněni podobnými⁴⁷⁹ Gomoře.

(30)Co tedy řekneme? Že lidé z národů, kteří⁴⁸⁰ se za spravedlností nehnali⁴⁸¹, spravedlnosti dosáhli⁴⁸², a to té spravedlnosti, *jež je* na základě⁴⁸³ víry, (31)Israél však, za zákonem spravedlnosti se žena⁴⁸¹, k zákonu⁴⁸⁴ nedospěl. (32)Proč? Protože *se tak dělo* ne na základě⁴⁸³ víry, nýbrž jako na základě⁴⁸³ činů; narazili na kámen nárazu⁴⁸⁵ (33)podle *toho*, jak je psáno⁴⁸⁶: Hle, na Siónu kladu kámen nárazu⁴⁸⁵ a skálu pádu⁴⁸⁷, a kdo na něm věrou spočívá⁴⁸⁸, nebude zostuzen⁴⁸⁸.

10 Bratři, blahá libost srdce, *srdce* mého⁴⁸⁹, a prosba, jež za ně⁴⁹⁰ *směřuje* k Bohu, *je* o záchranu⁴⁹¹; (2)dosvědčují jim, že horlivost *pro* Boha⁴⁹² mají, ale ne podle poznání⁴⁹⁴, (3)neboť se, neznajíce spravedlnosti Boží a jsouce žádostivi⁴⁹³ zdůraznit⁴⁹⁴ svou vlastní [spravedlnost], Boží spravedlnosti nepodřídili. (4)Kristus *je* totiž konec⁴⁹⁵ zákona k spravedlnosti každému, kdo věří.

(5)Mojžíš přece popisuje tu spravedlnost, *jež je* na základě⁴⁸³ zákona⁴⁹⁶: Člověk, jenž tyto věci⁴⁹⁷ vykoná⁴⁹⁸, bude skrze ně⁴⁹⁹ žít; (6)spravedlnost však, *jež je* na základě⁴⁸³ víry, praví takto⁵⁰⁰: Neříkej ve svém srdci: kdo vystoupí⁵⁰¹ do nebe? – to jest, by Krista přivedl⁵⁰² dolů⁵⁰³ – (7)anebo: kdo sestoupí do bezedna? – to jest, by Krista vyvedl⁵⁰¹ zprostřed mrtvých. (8)Nýbrž co praví? Slovo⁵⁰⁴ je blízko tebe, v tvých ústech

a v tvém srdci, to jest, slovo⁵⁰⁴ víry, jež kážeme: (9)Jestliže svými ústy⁴⁹⁹ vyznáš *Ježíše jako* Pána⁵⁰⁵ a ve svém srdci uvěříš, že ho Bůh vzkřísil²⁴⁶ zprostřed mrtvých, budeš zachráněn⁵⁰⁶, (10)neboť srdcem se věří k spravedlnosti a ústy se vyznává k záchraně⁵⁰⁶. (11)Písmo přece praví⁴⁸⁶: Nikdo⁵⁰⁷, kdo na něm věrou spočívá²²², nebude zostuzen⁴⁸⁸. (12)Není rozdíl mezi Židem a Řekem⁵⁰⁸, vždyť tž PÁN všech je bohat⁵⁰⁹ vůči všem, kdo se ho dovolávají⁵¹⁰, (13)ano, každý, kdokoli se bude dovolávat⁵¹⁰ jména PÁNĚ, bude zachráněn⁵¹¹. (14)Nuže, jak se budou dovolávat⁵¹⁰ *toho*, v²²² něhož neuvěřili? A jak uvěří v *toho*, o němž neuslyšeli? A jak uslyší bez kázání⁵¹²? (15)A jak budou kázat⁵¹², nebudou-li vysláni? – podle *toho*, jak je psáno⁵¹³: Jak krásné *jsou* nohy těch, kdo v blahé zvěsti hlásají pokoj⁵¹⁴, těch, kdo v blahé zvěsti hlásají dobré¹⁶⁸ věci! (16)Ne všichni však blahé zvěsti uposlechli, neboť Isaiáš praví⁵¹⁵: PANE, kdo uvěřil naší zprávě⁵¹⁶? (17)Víra je tudíž na základě⁴⁸³ zprávy⁵¹⁶, zpráva⁵¹⁶ pak skrze Boží slovo⁵⁰⁴. (18)Ale pravím: Což neuslyšeli? Ba ano, zajisté: Jejich hlas vyšel do vší země a jejich slova⁵⁰⁴ ke koncům⁵¹⁷ obydleného světa⁵¹⁸. (19)Ale pravím: Což Israél nepoznal? Nejprve praví Mojžíš⁵¹⁹: Já vás doženu k žárlivosti prostřednictvím⁵²⁰ ne-národa, rozhněvám vás prostřednictvím⁵²⁰ národa nechápavého. (20)Isaiáš se pak směle odvažuje a praví⁵²¹: Byl jsem nalezen těmi⁵²², kteří nehledali mne¹⁶⁴ 523, stal jsem se zjevným⁵²⁴ těm, kteří se nedotazovali na mne¹⁶⁴. (21)K Izraelovi však praví: Celý den jsem své ruce rozprostíral⁵²⁵ k lidu nepovolenému⁵²⁶ a odporujícímu⁵²⁶.

11 Pravím tedy: Zapudil⁵²⁷ snad Bůh svůj lid *od sebe*? Ani pomyšlení⁵²⁸, vždyť i já jsem Izraelovec, ze semene Abrahamova, kmene Benjamínova. (2)Bůh svůj lid, jež předem znal⁵²⁸, *od sebe* nezapudil⁵²⁷; zdali⁵²⁹ nevíte³⁰⁶, co Písmo praví v *příběhu* o Eliášovi⁵³⁰, jak si Bohu stěžuje na Izraele⁵³¹: (3)PANE, tvé proroky pobili, tvé oltáře skopali, i zbyl jsem jen já a o mé žití usilují⁵³²? (4)Ale co mu praví Boží odpověď⁵³³? Ponechal jsem si⁵³⁴ sedm tisíc mužů, kteří¹¹⁸ nesklonili⁵³⁵ koleno před Baalí⁵³⁶. (5)Tak tedy i v nynější

době vznikl⁵³⁷ zůstatek podle vyvolení milosti; (6) jestliže však milostí, no již na základě⁴⁸³ činů, jinak⁵³⁸ milost přestává být⁵³⁹ milostí.

(7) Co tedy? Po čem se Izrael pídí⁵⁴⁰, toho se mu dopídit nepodařilo, dopídit se však podařilo vyvolení⁵⁴¹, ostatní pak upadli v zaslíbenost⁵⁴² (8) podle toho, jak je psáno⁵⁴³: Bůh jim dal ducha mrakoty⁵⁴⁴, oči k nevidění a uši k neslyšení, pro dnešní den. (9) A David praví⁵⁴⁵: Necht' se jim jejich stůl stane pastí a osidlem a léčkou⁵⁴⁶ a odplatou, (10) jejich oči necht' se zatmějí, by neviděli⁵⁴⁷, a jejich záda ustavičně zkrivju⁵⁴⁸.

(11) Pravím tedy: Klopýtli snad, aby padli? Ani pomyšlení⁵⁵⁵, nýbrž jejich pádem⁵⁴⁹ nastala záchrana národům, takže⁵³¹ byli dohnáni k žárlivosti⁵⁵⁰. (12) Je-li však jejich pád⁵⁴⁹ bohatstvím světa a jejich úbytek⁵⁵¹ bohatstvím národů, čím spíše²⁷⁸ jejich plný počet⁵⁵²? (13) Pravím totiž vám, národům: Jelikož⁵⁵³ jsem já zajisté apoštolem národů, oslavuji svou službu⁵⁵⁴, (14) pokoušeje se ty, kteří jsou mé maso, dohnat k žárlivosti⁵⁵⁰ a některé z nich zachránit⁵⁵⁵. (15) Vždyť je-li jejich zavržení⁵⁵⁶ smířením²⁶⁴ světa, čím jiným bude jejich přijetí než životem zprostřed mrtvých?

(16) Nuže, jsou-li prvotiny svaté, pak i těsto, a je-li kořen svatý, pak i větve. (17) Jestliže pak některé z větví byly vylomeny a ty, jenž jsi z plané olivy, jsi byl vroubován mezi ně a stal ses spoluúčastníkem⁵⁵⁷ kořene a tučnosti olivy, (18) nevychloubej⁵⁵⁸ se proti větvím; vychloubej⁵⁵⁸ se však proti nim⁵⁵⁹, neneseš ty kořen, nýbrž kořen tebe. (19) Řekneš tedy: Ty větve byly vylomeny, abych byl vroubován já. (20) Správně⁵⁶⁰, byly vylomeny nevěrou a ty stojíš věrou. Nesmyslejší povýšen⁵⁶¹, nýbrž se boj; (21) ano, neušetril-li Bůh větví přirozených⁵⁶², aby se snad⁵⁶³ nestalo, že by neušetril ani tebe⁵⁶⁴.

(22) Pohleď tedy na Boží dobrotu⁵⁶⁵ i přisnost⁵⁶⁶: Naty, kteří padli, je přisnost⁵⁶⁶ a na tebe zase dobrota⁵⁶⁵ Boží, setrváš-li⁵⁶⁷ v té dobrotě⁵⁶⁵, jinak⁵³⁸ budeš vytat i ty. (23) A i onino, nesetrvají-li⁵⁶⁷ v té nevěře, budou vroubováni, Bůh je přece mocen je

opět vroubovat; (24) vždyť byl-ty vy vytat z olivy podle přirozenosti plané a proti přirozenosti vroubován do dobré⁵⁶⁸ olivy, čím spíše²⁷⁸ budou v svou vlastní olivu⁵⁶⁹ vroubováni oni¹⁷, kteří⁵⁷⁰ jsou podle přirozenosti? (25) Nerad bych²⁴ totiž, bratři, byste neznali tohoto tajemství, – abyste nebyli moudří⁵⁷¹ ve vlastních očích⁵⁷², – že k zaslíbenosti⁵⁴² u Izraele zčásti došlo⁵⁷³ dotud, než vejde plný počet⁵⁵² z národů, (26) a tak bude všechen Izrael zachráněn podle toho, jak je psáno⁵⁷⁴: Ze Sióna přijde Vysvoboditel⁵⁷⁵; odvrátí od Jakóba bezbožnosti⁵⁷⁶, (27) a toto⁵⁷⁷ je úmluva⁴²⁵ ode mne⁵⁷⁸ vůči nim, až odejmu jejich hříchy. (28) Co do blahé zvěsti jsou sice vzhledem k vám nepřáteli, co do vyvolení však jsou vzhledem k otcům milovaní; (29) Boží dary¹⁹ a povolání²⁴⁸ jsou přece neodvolatelné⁵⁷⁹. (30) Jako jste totiž [i] vy kdysi Bohu neuvěřili⁵⁸⁰, nyní však jste došli smilování⁵⁸¹ nevírou⁵⁸⁰ jejich⁵⁸², právě (31) tak i oni⁵⁸² nyní neuvěřili⁵⁸⁰ smilování nad vámi⁵⁸³, aby smilování došli⁵⁸¹ i oni; (32) ano, Bůh všechny spolu zamkl⁵⁸⁵ do nevíry⁵⁸⁰, aby se nade všemi smiloval. (33) Ó, hlubino bohatství i moudrosti i znalosti Boží⁵⁸⁶! Jak nevyzkoumatelné jsou jeho úsudky a nevystopovatelné jeho cesty! (34) Ano, kdo poznal mysl PÁNĚ anebo kdo se stal jeho poradcem? (35) Anebo kdo mu prve dal, i bude mu odplaceno⁵⁸⁷? (36) Vždyť všechny věci jsou z něho a skrze něho a pro něho⁵⁸⁸: jemu sláva do věků. AMÉN.

12 Snažně vás tedy prosím⁵⁸⁹, bratři, pro⁵⁹⁰ Boží slitování⁵⁹¹, byste svá těla vydali⁵⁹² jako živou, svatou, Bohu příjemnou obět, svou rozumnou svatou službu⁴²⁶; (2) a nedávejte se přizpůsobovat⁵⁹³ tomuto světu⁵⁹⁴, nýbrž přeměňovat⁵⁹⁵ obnovením [vaší] myslí, takže budete³³¹ umět posuzovat¹²⁶ i 127, co je dobré¹⁶⁸ a příjemná a dokonalá Boží vůle⁵⁹⁶. (3) Pravímť skrze milost, jež mi byla dána, každému, kdo je mezi vámi, by nesmyslel výše než⁵⁹⁷ je záhodno smýšlet, nýbrž by smýšlel se zřetelem ke zdravému smýšlení⁵⁹⁸, jak Bůh každému přidělil míru víry. (4) Jako¹³⁷ totiž máme v jednom těle mnoho údů, ty údy však nemají všechny touž působnost⁵⁹⁹, právě (5) tak

jsme, *jsouce* mnozí, v Kristu jedno tělo a jako jednotlivci⁶⁰⁰ jedni druhých údy. (6) *Májlíce* však podle milosti, jež nám byla dána, rozdílné dary¹⁹, buď prorocství, *pak prorokujme* úměrně k víře⁶⁰¹, (7) nebo obsluhu, *pak pracujme* v obsluze⁶⁰², nebo kdo vyučuje, ve vyučování, (8) nebo kdo povzbuzuje⁶⁰², v povzbuzování⁶⁰², kdo rozdává⁶⁰³, *čiň tak* v prostotě⁶⁰⁴, kdo stojí v popředí⁶⁰⁵, s pilností^{606 607}, kdo se smilovává, s radostnou ochotou^{607 608}. (9) *Láska budí* nepředstíraná⁶⁰⁹, štítí⁶¹⁰ se zla, lněte⁶¹¹ k dobru¹⁶⁸, (10) *v*⁶¹² bratrské náklonnosti⁶¹³ k sobě navzájem něžně laskaví⁶¹⁴, *v*⁶¹² účtě⁶¹⁵ se navzájem předcházějící, (11) *v*⁶¹² pilnosti⁶⁰⁶ neliknaví⁶¹⁶, *v*⁶¹² duchu věří, konajíce nevolnickou službu³³⁶ Pánu, (12) *v*⁶¹² naději se radující, *v*⁶¹² strasti²⁵³ trpěliví⁶¹⁷, modlitbě se ustavičně věnující⁶¹⁸, (13) potřebám svatých přispívající⁶¹⁹, *jsouce* oddáni⁶²⁰ pohostinnosti. (14) Těm, kdo vás pronásledují, žehnejte, žehnejte a nezlořečte; (15) radujte se⁶²¹ s těmi, kdo se radují, plačte⁶²¹ s těmi, kdo pláčí, (16) na sebe navzájem stejně myslíce⁶²², nemyslíce na vysoké věci⁶²³, nýbrž se sdružující s nízkými⁶²⁴. Nebudte⁶²⁵ sami před sebou⁶²⁶ moudří⁵⁷¹, (17) nikomu zlým za zlé neodplácející, předem se starající o věci správně⁶²⁷ v očích všech lidí⁶²⁸, (18) zachovávající, možno-li, pokud je na⁶²⁹ vás, se všemi lidmi pokoj⁶³⁰; (19) nemstíce sami sebe, milovaní, nýbrž dávejte⁶³¹ místo hněvu; je přece psáno⁶³²: Pomsta mně, odplatím já, praví PÁN. (20) Hladoví-li⁶³³ tedy tvůj nepřítel, krm ho, žízni-li⁶³³, napájej ho, neboť konaje toto, nakupíš na jeho hlavu žhavého uhlí⁶³⁴. (21) Nedávej se od zla přemáhat, nýbrž přemáhej zlo dobrem^{168 635}.

13 Každá duše nechť se podřizuje⁶³⁶ vrchnostem⁶³⁷, jež jsou nad ní⁶³⁸. Není přece vrchnosti⁶³⁷, leč od Boha, a ty, jež jsou, jsou od Boha zřízené, (2) takže kdo se protiví⁶³⁹ vrchnosti⁶³⁷, staví⁶⁴⁰ se na odpor Božímu nařízení, a ti, kdo se na odpor stavějí⁶⁴⁰, přivodí⁶⁴¹ sami sobě odsouzení. (3) Vládcové přece nejsou postrachem činnosti dobré⁶⁴², nýbrž zlé. Přeješ si tedy nemít z vrchnosti⁶³⁷ strach? Provozuj⁷⁵ dobro¹⁶⁸ a dostane se ti od⁶⁴² ní

pochvaly, (4) vždyť *ona* je Božím posluhou⁶⁴³, tobě k dobru¹⁶⁸. Provozuj⁷⁵-li⁶³³ však zlo, měj strach, neboť nenosí meč⁶⁴³ zbytečně; vždyť *ona* je Božím posluhou⁶⁴³, mstitelem k hněvu¹⁶¹ proti tomu, kdo páše⁷⁵ zlo. (5) Proto je nutno se podřizovat⁶³⁶, nejen pro hněv¹⁶¹, nýbrž i pro svědomí. (6) Pro tuto příčinu přece i daně zapravujete⁶⁴⁴; vždyť to jsou Boží činovníci⁶⁴⁵, kteří právě toto mají trvale na starosti⁶⁴⁶. (7) Všem odvádějte⁶⁴⁷, co jim patří⁶⁴⁸: komu daň, daň, komu clo⁶⁴⁹, clo⁶⁴⁹, komu bázeň, bázeň, komu čest, čest. (8) Dlužní nebudte nikomu nic, leč navzájem se milovat, neboť kdo jiného miluje, splnil⁶⁵⁰ zákon; (9) vždyť⁶⁵¹: Nebudeš cizoložit, nebudeš vraždit, nebudeš krást, nebudeš chtivý³³⁸, a je-li jaký jiný příkaz, zahrnuje se⁶⁵² v tomto slově, totiž⁶⁵³: Budeš milovat toho, *jenž je* ti blízko⁶⁵⁴, jako sám sebe. (10) *Láska* tomu, *jenž je* blízko⁶⁵⁴, nepůsobí zla; naplní⁶⁵⁵ zákona je tedy láska.

(11) Také toto⁶⁵⁶: Známe⁶⁵⁷ dobu, že již je čas⁶⁵⁸, bychom procitli ze spánku; nyní je přece naše záchrana³¹ blíže než když jsme uvěřili. (12) Noc valně pokročila a přiblížil se⁶⁵⁹ den, odložme tedy od sebe⁶⁶⁰ činy tmy a odějme⁶⁶¹ se zbrojí světa; (13) vykročme⁶⁶² počestně, jako ve dne, ne v hodokvasech a opilství⁶⁶³, ne v smilnění^{663 664} a bezudnosti⁶⁶³, ne v svárech a řevnivosti⁶⁶⁵, (14) nýbrž se odějte Pánem Ježíšem Kristem a nečinite si předem opatření⁶⁶⁶ co do choutek³¹¹ masa⁶⁶⁷.

14 Toho pak, kdo je věrou sláb, k sobě přijímejte; ne k rozuzování⁶⁶⁸ rozporů⁶⁶⁹. (2) Někdo⁶⁷⁰ je například jist⁶⁷¹, že *smí* pojíst všeho⁶⁷², ten však, *kdo je* sláb, jí zeliny⁶⁷³. (3) Kdo jí, nechť neznevažuje toho, kdo nejí, a kdo nejí, nechť nesoudí toho, kdo jí, vždyť ho k sobě přijal Bůh; (4) kdo jsi ty, že¹⁶⁰ soudíš čeledína druhému patřícího? Stojí nebo padá svému vlastnímu pánu; bude však pozvednut⁶⁷⁴, vždyť Pán je mocen ho pozvednout⁶⁷⁴. (5) Někdo⁶⁷⁰ zase hodnotí⁶⁷⁵ jeden den nad jiný⁶⁷⁶, někdo⁶⁷⁰ však hodnotí⁶⁷⁵ každý den *stejně*; každý nechť je ve své vlastní mysli plně ujištěn. (6) Kdo se ohlíží na den⁶⁷⁷, ohlíží se⁶⁷⁷ Pánu, a kdo jí, jí Pánu, neboť děkuje Bohu; a kdo nejí, nejí Pánu a děkuje Bohu. (7) Nikdo z nás

přece nežije sám sobě a nikdo sám sobě neumírá; (8)ano, i jestliže žijeme, žijeme Pánu, i jestliže umíráme, umíráme Pánu – i jestliže tedy žijeme i jestliže umíráme, jsme Páně. (9)Vždyť k tomuto účelu Kristus umřel a ožil, aby se ujal panování i nad mrtvými i nad živými⁶⁷⁸. (10)Ty však, co svého bratra soudíš? Nebo i ty, co svého bratra znevažuješ? Vždyť budeme všichni postaveni před Boží soudcovský stolec⁶⁷⁹, (11)je přece psáno⁶⁸⁰: Jako že žiji já, praví PÁN, skloni se⁶⁸¹ přede mnou⁶⁷⁹ každé koleno a každý jazyk se bude přiznávat k Bohu⁶⁸²; (12)každý z nás tudíž vydá⁶⁸³ Bohu účet⁶⁸³ sám za sebe. (13)Již se tedy navzájem nesudme, nýbrž raději usudte toto: neklást před bratra⁶⁷⁹ překážku⁶⁸⁴ nebo léčku⁶⁸⁵. (14)Vím a jsem přesvědčen⁶⁸⁵ v Pánu Ježíši, že nic není nečisté⁶⁸⁶ samo o sobě, leč tomu, kdo má za to, že něco nečisté⁶⁸⁶ je; tomu⁶⁸⁷ je to nečisté⁶⁸⁶. (15)Vždyť, jestliže se tvůj bratr pro pokrm rmoutí⁶⁸⁸, nechodíš již v souladu s láskou⁶⁸⁹; nehub⁶⁹⁰ svým pokrmem toho⁶⁸⁷, za²⁹⁷ něhož umřel Kristus. (16)Nechť se tedy o vašem dobru⁶⁹¹ nemluví urážlivě; (17)Boží království přece není jídlo a pití, nýbrž spravedlnost a pokoj a radost v Svatém Duchu. (18)Ano, kdo KRISTU koná nevolnickou službu³³⁶ v tomto, je příjemný Bohu a uznáván⁶⁹² lidmi.

(19)Tak se tedy žeňme⁶⁹³ za věcmi pokoj a za věcmi vzájemného budování⁶⁹⁴. (20)Neboť Boží dílo pro pokrm; všechny věci jsou sice čisté, ale zlé je to tomu člověku, jenž jí s překážkou⁶⁸⁴. (21)Je dobré⁶⁹⁵ nepojíst masitých pokrmů⁶⁹⁶, aniž se napít vína, aniž co činit, v čem⁶⁹⁷ tvůj bratr naráží⁶⁸⁴ nebo upadá v léčku⁶⁸⁵ nebo je slab. (22)Ty máš víru? Měj ji sám u sebe před Bohem; blažen, kdo sám sebe nemusí soudit⁶⁹⁸ v tom, co schvaluje⁶⁹². (23)Kdo však pochybuje, jestliže pojí, je odsouzen, protože to není na základě³² víry; vše však, co není na základě³² víry, je hřích.

15 My však, kteří jsme silní⁶⁹⁹, jsme povinni⁷⁰⁰ slabosti nesilných⁶⁹⁹ nést a ne se zalibovat⁷⁰¹ sami sobě; (2)každý z nás nechť se zalibuje⁷⁰¹ blízkému⁷⁰² se zřetelem k dobru⁶⁹¹ v zájmu

budování. (3)Vždyť ani KRISTUS se sám sobě nezaliboval⁷⁰¹, nýbrž podle toho, jak je psáno⁷⁰³: Hanobení těch, kteří tě hanobí, napadala na mne. (4)Ano, kolik věcí bylo prve napsáno, byly napsány k poučení našemu⁶⁶⁴, abychom skrze vytrvalost⁷⁰⁴ a skrze povzbuzení⁷⁰⁵ Písem měli naději. (5)Nuže, kéž vám Bůh vytrvalosti⁷⁰⁴ a povzbuzení⁷⁰⁵ dá mezi sebou navzájem stejně⁷⁰⁶ smýšlet podle Krista Ježíše, (6)abyste jednomyslně, jedněmi ústy⁷⁰⁷, mohli oslavovat⁷⁰⁸ toho, jenž je Bůh a Otec⁷⁰⁹ našeho Pána Ježíše Krista. (7)Proto se k sobě navzájem přijímejte podle toho, jak i KRISTUS k sobě přijal vás k Boží slávě.

(8)Pravím totiž, že se Ježíš Kristus stal služebníkem⁷¹⁰ obřízky ve prospěch Boží pravdy⁷¹¹ k tomu, by³³¹ potvrdil otcovské přísliby⁷¹² (9)a aby⁷¹³ Boha za jeho smilování⁷¹¹⁴⁶⁸ oslavily⁷¹⁴ národy podle toho, jak je psáno⁷¹⁵: Pro tuto příčinu se k tobě⁷¹⁶ budu přiznávat⁶⁸² mezi národy a zpívat⁷¹⁷ tvému jménu. (10)A opět praví⁷¹⁸: Rozveselte se⁷¹⁹, národy, s⁷²⁰ jeho lidem; (11)a opět⁷²¹: Chvalte, všechny národy, PÁNA, a nechť ho vychválí⁷¹⁴ všechny národnosti⁷²². (12)A opět Isaiáš praví⁷²³: Bude Jessajův kořen a ten, jenž povstává⁷²⁴, by vládl nad národy; v⁷²⁵ něm budou národy mít naději⁷²⁶. (13)Nuže, kéž vás Bůh naděje naplní veškerou radostí a pokojem ve věření k tomu, byste³³¹ se v naději rozmáhali v moci Svatého Ducha.

(14)Jsem však o vás přesvědčen⁷²⁶, moji bratři, i já sám, že i sami jste prosyceni⁷²⁷ dobrotou⁷²⁸, naplnění veškerým poznáním, schopní⁷²⁹ i navzájem se napomínat. (15)Napsal jsem vám však, [bratři,] zčásti dost odvážně⁷³⁰, chtěje vás upomenout⁷³¹, vzhledem k milosti, jež mi od Boha byla dána (16)k tomu, bych³³¹ já byl vůči národům vykonavatelem služby⁷³² Ježíše Krista, vykonávajícím kněžství⁷³³ v Boží blahé zvěsti⁷³⁴, aby se obětí národů⁷³⁵ stala velebitanou, jsouc posvěcena Svatým Duchem⁷³⁶. (17)Mám se tedy v Kristu Ježíši, pokud jde o věci týkající se Boha, čím chlubit⁷³⁷.

(18)Neodvážím se ovšem něco říkat o věcech, jež Kristus k poslušnosti národů nezpůsobil skrze mne, slovem a činem,

(19) v moci znamení a zázraků, v moci Božího Ducha, takže jsem od Jerúsaléma a kolkolem až po Illyricum⁷³⁸ zplna rozhlásil⁷³⁹ blahou zvěst o Kristu⁷⁴⁰; (20) a tak jsem horlivě usiloval⁷⁴¹ blahou zvěst hlásat ne *tam*, kde Kristus již byl jmenován⁷⁴², abych nebudoval na základ někoho druhého⁷⁴³, (21) nýbrž podle *toho*, jak je psáno⁷⁴⁴: *Ti*, jimž o něm nebylo zvěstováno, uvidí, a kteří neuslyšeli, pochopí. (22) Proto jsem také často byl zdržován⁷⁴⁵ od toho, bych přišel k vám, (23) nyní však, nemaje již v těchto oblastech místa a po mnoho let maje velikou touhu k vám přijít, (24) kdykoli⁷⁴⁶ bych se ubíral do Španělska, (neboť doufám, že se, až vás budu tamtudy ubírat⁷⁴⁷, na vás podívám a že tam budu od vás vyprovolen⁷⁴⁸, až vás nejprve poněkud užiji⁷⁴⁹),...⁷⁵⁰ (25) nyní se však v obsluze⁶⁰² svatých⁷⁵¹ ubírám do Jerúsaléma, (26) neboť Makedonii a Achaii⁷⁵² se stalo potěšením vybrat mezi sebou jakýsi příspěvek⁷⁵³ pro chudé ze svatých, kteří jsou v Jerúsalémě; (27) ano, stalo se jim potěšením a jsou jejich dlužníky, vždyť dostalo-li se národům účasti⁷⁵³ na jejich věcech duchovních, jsou jim dlužní⁷⁵⁴ posloužit⁷⁵⁵ ve věcech hmotných⁷⁵⁶. (28) Až tedy toto dokoním a zpečetím jim toto ovoce, vydám se⁷⁵⁷ přes vás do Španělska (29) a vím, že když⁷⁵⁸ k vám půjdu, přijdu v plné míře⁷⁵⁹ Kristova požeňání. (30) Snažně vás však prosím⁷⁶⁰, bratři, skrze našeho Pána Ježíše Krista a skrze lásku Ducha, byste se mnou zápasili⁷⁶¹ v modlitbách k Bohu za³⁹⁷ mne, (31) abych byl vyproštěn od těch v Júdsku, kteří nevěří⁷⁶², a aby má obsluha⁶⁰², jež je pro Jerúsalém, se stala⁷⁶³ svatým velevítanou; (32) abych k vám podle Boží vůle⁷⁶⁴ přišel s radostí⁷⁶⁵ a s vámi se zotavil⁷⁶⁶. (33) A Bůh pokoje *budí* se všemi vámi. **AMÉN.**

16 Poručím vám však Foibu, naši sestru, jež je pečovatelkou⁷⁶⁷ shromáždění, jež je v Kenchreách⁷⁶⁸, (2) abyste ji v Pánu k sobě přijali, jak je důstojno⁷⁶⁹ svatých, a přispěli⁷⁷⁰ jí v kterékoli záležitosti, v níž by vás potřebovala, neboť se i ona stala⁷⁶³ zastávkyní⁷⁷¹ mnohých, i mne samého. (3) Pozdravte Priscu a Aquilu, mé spolupracovníky v Kristu

Ježíši, (4) (kteří⁷⁷² za³⁹⁷ mé žití nasadili⁷⁷³ svou vlastní⁷⁷⁴ šíji, jimž děkuji nejen já, nýbrž i všechna shromáždění národů), (5) a shromáždění, jež je v⁷⁷⁵ jejich domě. Pozdravte Epaineta, mého milovaného, jenž je prvotinou Asie⁷⁷⁶ pro Krista. (6) Pozdravte Marii, jež⁷⁷² se pro vás mnoho nalopotila. (7) Pozdravte Andronika a Lúniu, mé příbuzné a mé spoluzajatce, kteří⁷⁷² jsou věhlasní⁷⁷⁷ mezi apoštoly, kteří také jsou v Kristu déle než já⁷⁷⁸. (8) Pozdravte Ampliu, mého milovaného v Pánu. (9) Pozdravte Urbana, našeho spolupracovníka v Kristu, a Stachya, mého milovaného. (10) Pozdravte Apella, osvědčeného⁶⁹² v Kristu. Pozdravte ty z Aristobúlových. (11) Pozdravte Héródióna, mého příbuzného. Pozdravte z Narkisových ty, kteří jsou v Pánu. (12) Pozdravte Tryfainu a Tryfósu, jež se v Pánu lopotí. Pozdravte Perisidu, milovanou, jež⁷⁷² se mnoho v Pánu nalopotila. (13) Pozdravte Rufa, v Pánu vyvoleného, a matku jeho i mou. (14) Pozdravte Asynkrita, Flegonta, Herma, Patrobu, Hermu a ty bratry s nimi. (15) Pozdravte Filologa a Julii, Nérea a jeho sestru, Olympu a všechny ty svaté s nimi. (16) Pozdravte se navzájem svatým polibkem⁷⁷⁹. Pozdravují vás všechna Kristova shromáždění. (17) Snažně vás však prosím⁷⁶⁰, bratři, byste si všímali⁷⁸⁰ těch, kteří působí roztržky⁷⁸¹ a léčky⁵⁴⁶, proti nauce, již vy jste poznali⁷⁸², a odvracejte⁷⁸³ se od nich. (18) Takovito totiž jsou nevolníky⁷⁸⁴ ne našemu Pánu, Kristu, nýbrž svému vlastnímu⁷⁸⁴ břichu, a lahodnými⁷⁸⁵ slovy a pěknou řečí podvádějí⁷⁸⁶ srdce důvěřivých⁷⁸⁷. (19) Poslušnost vaše¹⁶⁴ ovšem dospěla ke všem⁷⁸⁸, z vás⁷⁸⁹ se tedy raduji, chtěl bych⁷⁹⁰ však, byste byli moudří *co* do dobra⁷⁹¹ a prostoduší⁷⁹¹ *co* do zla. (20) Bůh pokoje však brzy⁷⁹² Satana zdrtí⁷⁹³ pod vaše nohy. Milost našeho Pána Ježíše Krista *budí* s vámi.

(21) Pozdravují vás Timotheos, můj spolupracovník, a Lucius a Iasón a Sósi-patros, moji příbuzní.

(22) Pozdravují vás v Pánu já, Tertius, jenž jsem tento list napsal. (23) Pozdravuje vás Gaius, můj hostitel, i všeho shromáždění. Pozdravuje vás Erastos, městský účetní⁷⁹⁴, a Quartus, bratr. (24) Milost

našeho Pána Ježíše Krista *budiž* se všemi vámi. *AMÉN*.

(25) Tomu pak, jenž vás může upevnit²⁰ podle mé blahé zvěsti a poselství⁷⁹⁵ o Ježíši Kristu⁷⁹⁶, podle odhalení tajemství⁷⁹⁷, ve věčných časech zamlčeného,

(26) nyní však zjeveného a skrze prorocká Písma podle nařízení věčného Boha v známost uvedeného k poslušnosti víry všem národům⁷⁹⁸ – (27) Bohu, jenž jediný je moudrý⁷⁹⁹, skrze Ježíše Krista, jemuž⁸⁰⁰ *budiž* sláva do věků. *AMÉN*.

LIST ŘÍMANŮM

poznámky překladatele a odkazy

- 1 Jako „odloučím“ u Mat. 13:49; od slovesa ve v. 4, pozn. 8, se toto liší jen zpřesňující předponou.
- 2 Slova „blahě zvěstí“ a „předem přislíbil“ jsou odvozena od téhož kmene.
- 3 Viz Mat. 1:22.
- 4 N. „Písmech“, zde však bez členu, takže výraz nabývá všeobecného významu; apoštol píše věřícím z národů, jimž pojem „svatých Písem“ nebyl tak běžný jako Židům.
- 5 Viz Gal. 4:4.
- 6 Často je nemožno rozhodnout, zda je správné psát „Duch“ či „duch“, protože přítomnost a moc Svatého Ducha vyznačuje i stav a ve výraze je zahrnuto obojí. Tak je tomu i zde; jde o Božskou, nejen lidskou, dokonalost, a to skrze Svatého Ducha, a přece je to Kristův stav, avšak stav spočívající v přítomnosti a moci Svatého Ducha a plně je vyjadřující. Proto je zde tedy „Duch“, ale mluví se o Synu zjeveném na zemi a o tom, co Ho zde vyznačovalo. Opětovné vstání bylo důkazem, ale kdo měl oči k vidění, viděl, co se projevilo v těse a bylo i zde na zemi ospravedlněno v Duchu, v též Duchu, jenž byl i oživující mocí v opětovném vstání, jako v 1 Petr 3:18.
- 7 „Svatost“ zde znamená povahu a vlastnost samu o sobě (1 Kor. 7:1; 1 Thess. 3:13). Jiné je „posvěcení“, praktický účinek a charakter v působení (kap. 6:19, 22; 1 Kor. 1:30; 1 Thess. 4:3, 7; 2 Thess. 2:13; 1 Tim. 2:15; Hebr. 12:14; 1 Petr 1:2). Jiný výraz pro „svatost“ je v Hebr. 12:10 (jen tam).
- 8 N. „prokázáno“, vl. „vymezeného“, „vytčeného“, „určeného“.
- 9 Viz Skut. 26:23.
- 10 N. „přijali“ (Skut. 1:8).
- 11 Jako „za“ u Jana 17:19.
- 12 N. „ve všech národech, v nichž“.
- 13 Viz Mat. 4:10.
- 14 D. „zvěsti jeho Syna“.
- 15 N. „už jednou“, „konečně“.
- 16 N. „přání“, D. „v Boží vůli“.
- 17 Ne v tom smyslu, aby cesta šťastně dopadla, nýbrž aby vůbec došlo k jejímu uskutečnění.
- 18 D. „vám udělil“ (Luk. 3:11).
- 19 Jako „skutek přízně“ v kap. 5:15.
- 20 Viz Luk. 22:32.
- 21 D. „pak“, „však“, srov. Skut. 3:24.
- 22 N. „povzbuzení“.
- 23 N. „potěšení skrze víru, jež je v nás navzájem“.
- 24 N. „nechci“, „nepřeji si“.
- 25 Viz kap. 6:3.
- 26 N. „mnohokrát“.
- 27 D. „podle toho“.
- 28 Viz Skut. 28:2, pozn. 1708.
- 29 Viz Luk. 24:25.
- 30 Viz Mat. 26:41; zde vl. „tak má (D. „při mně jsoucí“, „na mně záležející“) odhodlanost“.
- 31 N. „vysvobození“.
- 32 D. „z“; na konci verše doslovné znění ponecháno vzhledem k tomu, že jde o citát.
- 33 N. „pro víru“, „víře“.
- 34 Vl. „se vůči víře odhaluje“, v. 18 obdobně.
- 35 V řečtině bez členu; Boží spravedlnost byla tehdy úplně nová myšlenka, stejně jako Boží hněv z nebe, ne hněv na zemi. Blahě zvěst je Boží moc k záchraně, neboť najevo vyšla Boží spravedlnost, tj. takový druh spravedlnosti, nikoli spravedlnost vyžadovaná od člověka.
- 36 Hab. 2:4.
- 37 N. „neúčtě“.
- 38 Viz Luk. 16:9.
- 39 N. „nespravedlivostí zadržují n. zatajují pravdu“.
- 40 N. „známo“; jde o to, co lze poznat přirozeným poznáním bez Božského zjevení.
- 41 N. „patrné“, „zřejmé“; „patrným n. zřejmým učinil“; nesouvisí s „najevo“ ve vv. 17n.
- 42 Vyjadřuje smysl zesilující předpony následujícího slovesa.
- 43 N. „děl“, „utvořených věcí“, „výtvorů“, nesouvisí však s předchozím „stvoření“.
- 44 Viz Júd. 6.
- 45 Co Boha vyznačuje, Jeho vlastnosti; nikoli „Božství“, viz Kol. 2:9.
- 46 Vazba v řečtině vyjadřuje nejen tvrzení, že takoví jsou, nýbrž i zjištění následku zjevení Boží stvořitelské slávy v tom, co lze vidět. „Aby byli neomluvitelní“ by vyjadřovalo úmysl; smysl výroku je vystižen opisem v textu.
- 47 Toto je druhý důvod; první byl uveden shora ve vv. 19n.
- 48 N. „nebo“.
- 49 Niterné úvahy myslí („přemýšlení“ u Luk. 5:22, „rozmovávání“ tamže 9:46n.).
- 50 N. „bláhosť“, vl. „znicotněli“, „zbláhovali“.
- 51 N. „ztemnělo“.
- 52 N. „ukázali n. projevili se jako“ (Luk. 10:36, pozn. 813).
- 53 Viz Mat. 5:13, pozn. 134.
- 54 N. „(ne)hynoucího“, „zkáže (ne)podléhajícího“.
- 55 Viz kap. 7:7.
- 56 Vl. „vydal n. odevzdal v nečistotu“.
- 57 D. „kteří“, viz Mat. 2:6, pozn. 29; zde je smysl „když jsou tací, že“.
- 58 N. „nepravdu“ (nesouvisí s předchozím „pravdu“), „podvod“, „klam“.
- 59 N. „stvoření“ (jako ve v. 20, zde však ve smyslu „stvořené věci n. bytosti“, viz Kol. 1:23) nad Stvořitelem“.
- 60 N. „hanebným“, „zneuctivajícím“.
- 61 Obdobně jako v. 24, pozn. 56.
- 62 D. „vášním necti n. hanebnosti n. hanby n. zneuctění“.
- 63 N. „osoby ženského („mužského“) pohlaví“, dále obdobně; jako „mužským a ženským pohlavím“ u Mat. 19:4.
- 64 Jako „vyměnili“ ve v. 25, zde však jiná předložková vazba.
- 65 N. „obcování“ (s ženským pohlavím).

- 66 Jako „ženštiny“ ve v. 26.
- 67 Vl. „hanebnost uskutečňovali n. dovrhovali“.
- 68 D. „v“.
- 69 Jako „plnou měrou obdržel“ u Luk. 16:25, „nedostal zpět“ tamže 18:30; zde D. „navzájem, hanebnosti se dopouštějící... si odnášející“.
- 70 D. „jež náležela“.
- 71 Viz Mat. 27:64, pozn. 1281.
- 72 N. „neschválili“, „zavrhlí“; sloveso znamená „přezkoumat“, „přezkoumáním osvědčit“ a tedy „schválit“ (Luk. 12:56, pozn. 1003), se záporom „po přezkoumání zavrhnout“ (příbuzné je „zamítli“ u Mat. 21:42).
- 73 Tj. „mít Boha plně poznaného“, „mít plně poznání Boha“, „plně poznání“ je odvozeno od slovesa u Mat. 7:16, pozn. 261; totéž sloveso (vl. „dobře znají“) je zde ve v. 32.
- 74 N. „neschválené“, „neosvědčené“, tj. „po přezkoumání“, viz pozn. 72 shora. Podle některých znamená tento výraz „mysl bez morálního smyslu“.
- 75 Sloveso zde překládané „provozovat“ znamená „konat n. působit trvale n. soustavně“, proti „páchat“ ve v. 32, jež vyjadřuje spíše jednotlivé činy.
- 76 N. „nenáležitě“, „nepatřičně“.
- 77 D. „věci, naplněné“, týká se osob, o nichž je řeč, „přenechal je... naplněné“; obdobně je v řečtině 4. pád u všech výrazů dále, jež jsou takto označeny.
- 78 Viz Mat. 22:18.
- 79 Viz Ef. 5:3, pozn. 189.
- 80 N. „zlobou“, „zlem“.
- 81 Viz Mat. 23:28.
- 82 N. „podvodu“.
- 83 N. „mravů“, „zlomyslnosti“.
- 84 N. „udavačí“, „donašečů“.
- 85 N. „Bohu odporní“, sotva „Boha nenávidící“. Tento výraz nabyl významu „hnusné zlé“, „ohavný“, je to označení morálního stavu.
- 86 N. „utrhačí“, „drzouni“, „svévolníci“.
- 87 N. „příliš okázalí“, „nadutí“, „zpujní“.
- 88 N. „chvástavci“.
- 89 N. „vymýšleči“, „vyhledávací“.
- 90 Viz Jan 3:36, pozn. 135.
- 91 N. „zrádci“, „nedodržující úmluvy“.
- 92 Viz Mat. 2:6, pozn. 29.
- 93 D. „kteří, zraje“.
- 94 N. „požadavek“ (Luk. 1:6), „co spravedlivá Boží vůle vyžaduje“.
- 95 Nejen že je jejich vášně strhují, nýbrž oni se, jsouce veskrze zkažení, radují z toho, že jiní hřeší, sdružující se v tom v myšlenkách a v duchu s nimi a majíce v tom zálibu.
- 96 N. „ohledu“, „strpení“, „zdrženlivosti“ ve smyslu zdržování hněvu vzhledem ke zlu.
- 97 N. „trpělivosti“ (Jak. 5:7).
- 98 Viz kap. 6:3, pozn. 296.
- 99 D. „to Boží vlídné“, netýká se „vlídnosti“ shora.
- 100 Vl. „odhalení“.
- 101 Jiný výraz než v kap. 1:32, pozn. 94.
- 102 Viz Jan 6:28, pozn. 274.
- 103 D. „podle“, srov. Skut. 3:17, pozn. 177.
- 104 Viz Jak. 5:7, 11.
- 105 Viz Mat. 7:11.
- 106 Nikoli „nesmrtelnost“, jde o vzkříšení n. proměnění těla, je to tedy součást pravdy Kristovectví; příbuzný výraz je v kap. 1:23. Jinak „touží po slávě a cti a nezakazitelnosti“.
- 107 D. „tém však ze svárlivosti“.
- 108 Viz kap. 8:35, pozn. 408, 409.
- 109 Jako „se dopouštěli“ v kap. 1:27; ve v. 10 totéž sloveso bez upřesňující předpony, jakou má ve v. 9 i v kap. 1:27.
- 110 Viz Ef. 6:9.
- 111 Neurčitý čas („se jich nahřešilo“, „po celý život hřešilo“).
- 112 Vl. „bezzákoně“.
- 113 D. „v zákoně“, tj. „v okruhu vlivu a působnosti zákona“.
- 114 Viz kap. 1:28; ve v. 13 odvozené podstatné jméno, vyjadřující charakter.
- 115 D. „když národy“.
- 116 D. „přirozenosti“.
- 117 D. „tito“.
- 118 D. „kteří“, viz Mat. 2:6, pozn. 29.
- 119 N. „ukazují“.
- 120 N. „vryté“, je to „dílo zákona“, nikoli „zákon“.
- 121 N. „skryté věci“.
- 122 N. „dáváš se pojmenovávat Židem“, „nosiš n. si dáváš jméno Žid“.
- 123 N. „spoléháš na zákon“, „opíráš se o zákon“, „hovíš si v zákoně“, „uklidňuješ se zákonem“, viz Luk. 10:6, pozn. 769.
- 124 D. „v Bohu“ (v. 17), „v zákoně“ (v. 22).
- 125 N. „přání“, tj. „Boží“, snad by se mohlo psát „Vůli“, „Přání“.
- 126 N. „rozlišovat“, vl. „posuzuješ“, „rozlišuješ“.
- 127 N. „schvaluješ“ (viz kap. 1:28, pozn. 72) věci, které“.
- 128 N. „výtečnější“ (Mat. 6:26).
- 129 N. „jsi sám o sobě pevně přesvědčen“.
- 130 Viz Mat. 15:14.
- 131 N. „cvičitelem“, „vychovatelem“, „usměrňovatelem“.
- 132 Viz Luk. 11:40, pozn. 895.
- 133 N. „nezletilých“.
- 134 N. „tvar“, „podobu“, „zevní vzezření“.
- 135 N. „hlásáš nekrazení... mluvíš o necizoložení“.
- 136 Tj. „vylupuješ CHRÁM n. CHRÁMY“ (Skut. 19:37).
- 137 D. „podle toho, jak“.
- 138 Is. 52:5; Ezeek. 36:20–23.
- 139 D. „předkožkou“, v. 26 obdobně.
- 140 Viz kap. 1:32, pozn. 94.
- 141 Tj. „spravedlivého neobřezaného“.
- 142 D. „z“.
- 143 Vl. „dokonavající“, „vykonávající“, ne však jako ve v. 25; viz také Mat. 17:24, pozn. 744.
- 144 Vl. „skrze písmeno a obřizku“; tato předložková vazba vyjadřuje i daný stav, zde vl. stav odpovědnosti, do jakého vlastnění písmene zákona a obřizka Žida ve skutečnosti uvádí.

- 145 D. „v tom, co je zjevné n. patrné n. viditelné“ (v. 28), „v tom, co je skryté“ (v. 29).
- 146 D. „ta, jež je“.
- 147 Tj. „pravého Žida“.
- 148 Souvisí v hebrejštině se jménem „Žid“ (vl. „Júdo-vec“).
- 149 N. „čím tedy Žid vyniká“, „co tedy má Žid navíc“.
- 150 N. „Jaká je tedy přednost... jaký je prospěch...? Mnohý“.
- 151 Viz Skut. 7:38; zde vl. „byli pověřeni Božími sděleními“.
- 152 Jako „nevěřili“ u Marka 16:11.
- 153 N. „Cožpak, neuvěřili-li někteří? Učin“.
- 154 N. „stali-li se někteří nevěrnými, zruší snad jejich nevěra Boží věrnost“.
- 155 Viz Luk. 20:16, pozn. 1348.
- 156 Viz Mat. 22:16.
- 157 Vl. „nechť najevo vychází Bůh jako pravdomluvný, každý pak člověk jako lhář“, D. „nechť se Bůh stává pravdomluvným, každý pak člověk lhářem“, viz Luk. 10:36, pozn. 813.
- 158 Žalm 51:4.
- 159 N. „prokazuje“, „doporučuje“, „zdůrazňuje“, „prohlašuje“.
- 160 D. „jenž“.
- 161 V češtině nezcela správné, protože „hněv“ je cit a „uvaluje“ se k němu nehodí, výraz v řečtině však značí i „projev n. následek hněvu“, „soud“, „trest“.
- 162 D. „podle“.
- 163 Ve smyslu buď „skrze lživost“ n. „přes lživost“.
- 164 Viz Mat. 7:22, pozn. 268.
- 165 D. „co“.
- 166 N. „urážlivě obviňování“, „jak se nám utrhá“.
- 167 Viz kap. 1:28; ve v. 8 neurčitý čas („dejme se do provozování“, n. ve smyslu Mat. 9:13, pozn. 336).
- 168 Viz Mat. 7:11.
- 169 D. „jichž“, tj. „názorů n. lidí, kteří to tvrdí“.
- 170 N. „máme pro sebe nějakou přednost“, také „předstíráme něco“, „vymlouváme se“, lze však chápat i ve smyslu „jsme předstihováni“, tj. „mají jiní přednost před námi“, „jsme na tom hůře“.
- 171 D. „není chápajícího, není toho vyhledávajícího“ (v. 11), „není provozujícího“ (v. 12).
- 172 Viz Hebr. 12:17; zde však tvar přítomného času významu nedokonavého, vyjadřující charakter.
- 173 D. „se vychýlili n. odklonili“.
- 174 D. „zároveň“.
- 175 Vl. „stali nepoužitelnými n. k ničemu se nehodícími, viz Mat. 25:30, kde příbuzný výraz.
- 176 N. „užitečnost“, tj. „něco užitečného“; také „projevoval vlídnost“.
- 177 D. „není až do“.
- 178 Žalm 14:1–3.
- 179 N. „vábili“, „svých jazyků užívali lstivě“; Žalm 5:9.
- 180 Žalm 140:3.
- 181 D. „kterých“; netýká se vv. 13, 15n., 18.
- 182 N. „jsou napěchována“.
- 183 N. „trpkostí“, „palčivostí“, „štiplavostí“, „pichlavostí“.
- 184 N. „čerstvé“, „bystré“.
- 185 N. „zkáza“, vl. „zdrčení“, „rozdrčení“.
- 186 N. „trampota“, „svízel“, „trmácení“, „lopota“.
- 187 Is. 59:7n.
- 188 Žalm 36:1.
- 189 D. „kolik věcí“.
- 190 D. „se stal podrobeným“; netýká se budoucnosti, je to již nyní skutečnost.
- 191 N. „propadl trestu“.
- 192 D. „každé“.
- 193 Tj. „činů, jaké zákon nařizuje“.
- 194 Vl. „plné poznání“, jako v kap. 1:28.
- 195 N. „mimo zákon“, „bez zřetele k zákonu“, ne jako v kap. 2:12.
- 196 D. „od zákona i proroků“.
- 197 N. „dosvědčená“, pak ve smyslu stavovém.
- 198 N. „týkající se“.
- 199 Vl. „ke všem“, ve smyslu směrovém.
- 200 N. „hřešili“, jako v kap. 2:12.
- 201 N. „se jim nedostává“ (Mat. 19:20, pozn. 834).
- 202 D. „jsouce“.
- 203 Viz Ef. 1:7, pozn. 15.
- 204 Střední slovesný rod („si vystavil“, „z vlastního popudu vystavil“).
- 205 Ne „zadostučnění“ n. „zadost činící oběť“. (v LXX se tohoto slova v tomto smyslu neužívá), nýbrž „slitovníci“, jako ve stánku úmluvy; máme zde a v kap. 4:25 dvě části toho, co se dělo ve veliký den zadostučnění (Lev. 16).
- 206 D. „v jeho krvi“, viz Marek 1:15, pozn. 18.
- 207 N. „veřejnému („veřejného“) důkazu“, odvozeno od slovesa přeloženého v kap. 2:15 „projevují“.
- 208 Vl. „přejít“, „přehlédnutí“, „nedbání“. Bůh blahovolně promílnul hříchy starozákonních věřících a zadostučnění, jež nastalo v Kristu, ukázalo Jeho spravedlnost v této věci. Nyní je zjevena spravedlnost sama a na ni třeba spoléhat.
- 209 „Tak, aby on byl...“ je táž vazba jako v kap. 1:20, pozn. 46; zde lze chápat ve smyslu „aby bylo patrné, že on je spravedlivý a ospravedlňuje“, n. „aby on zůstal spravedlivým a přitom mohl ospravedlnit“.
- 210 N. „nebo“.
- 211 N. „činíme marným“, jako ve v. 3, „maříme“, „znavujeme platnost n. obsahu“, „odklízíme“.
- 212 N. „potvrzujeme“, „vyzdvihujeme“, „dáváme zákonu vyniknout“.
- 213 N. „co... shledal“.
- 214 D. „má chlouby“, tj. „předmět chlouby“.
- 215 N. „vůči Bohu“, „u Boha“.
- 216 Gen. 15:6.
- 217 N. „přiznáno“, „přisouzeno“, dále obdobně.
- 218 Ne „za spravedlnost“, neboť tím by se víře přičítala hodnota spravedlnosti, smysl však je, že byl uznán za spravedlivého na základě víry. „Za“ by znamenalo příliš málo o spravedlnosti a příliš mnoho o hodnotě víry. Víru lze počítat za spravedlnost, aniž přitom spravedlnost dosahuje požadované hodnoty, počítá-li se však víra k spravedlnosti, projevuje se plná hodno-

- ta spravedlnosti samé o sobě; „člověk se považuje za spravedlivého“. Je to hebrejské rčení; viz Žalm 106:31. V Gen. 15:6 je vazba bez předložky; tam je smysl výrazu zřejmý.
- 219** N. „(ne)pracuje“, „(ne)vyvíjí činnost“.
- 220** D. „podle milosti“, „podle dluhu“.
- 221** N. „nýbrž“.
- 222** Viz 2 Tim. 1:12.
- 223** N. „neuctivého“, viz Řím. 1:18, pozn. 37, kde je odvozený výraz.
- 224** D. „právě podle toho“.
- 225** Viz Luk. 9:31, pozn. 722.
- 226** Jako v kap. 3:28; Žalm 32:1n.
- 227** N. „dostal“.
- 228** Vazba jako v kap. 1:20, pozn. 46; ve v. 11 je překlad v podstatě doslovný, ve v. 16 je tato vazba odlišena od „aby“ shora, jinak snad „tím se ten příslib stává“. Ve v. 18 snad i „a to ho učinilo“, jako v kap. 1:20; n. „uvěřil v to, že se stane“.
- 229** D. „za“.
- 230** „Otec obrázky“ znamená, že v něm bylo poprvé skutečněno pravé oddělení pro Boha.
- 231** N. „jdu v řadě“, „drží krok“, viz Skut. 21:24, pozn. 1326.
- 232** D. „vyprázdněna“.
- 233** Vl. „spolehlivý“, „pevný“, „jistý“.
- 234** D. „platný všemu semeni, nejen tomu... nýbrž i tomu“.
- 235** Gen. 17:5.
- 236** Vl. „ustanovil“, D. „postavil“, „položil“.
- 237** D. „věci nejsoucí jako jsoucí“.
- 238** 6. (v řečtině 3.) pád, jako „v Bohu“ u Luk. 1:47, viz tam pozn. 84; jinak „(s) nadějí“, „na základě naděje“, nikoli však jako v kap. 1:17. Je to stav Abrahamovy mysli, když uvěřil.
- 239** Gen. 15:5.
- 240** N. „odumřelému“, „mrtvosti“, „odumřelosti“.
- 241** N. „nevšiml si svého... těla“, „neohlédl se na své... tělo“, sloveso jako „prozkoumal“ ve Skut. 7:31, mající zde tento význam.
- 242** Viz Skut. 7:55.
- 243** N. „nezapochyboval nevěrou o Božím“.
- 244** N. „čest“, „chválu“.
- 245** N. „nejen pro něho, nýbrž i pro nás“, jako ve v. 25, ne však jako ve v. 16.
- 246** Viz Marek 16:6.
- 247** Viz Mat. 6:14; i zde množné číslo.
- 248** Jednotné číslo.
- 249** N. „vzhledem k“, ne však jako v kap. 4:23n.
- 250** N. „pokoj“.
- 251** Vl. „získali jsme“, „nabyli jsme“, „dostalo se nám“, dokonavý minulý čas s dosahem do přítomnosti („získali jsme a máme“), mající zároveň i zesilující význam („spolehlivě n. trvale vlastníme“). Netyká se v. 1.
- 252** N. „milosti“.
- 253** Viz Mat. 13:21, pozn. 543.
- 254** D. „v strastech“ (v. 3), „v Bohu“ (v. 11), jiná předložka než na konci v. 2, táž jako ve vv. 9n.
- 255** N. „vytváří“, „dotváří“, „vede k“.
- 256** N. „trpělivost“, „vydržení“, viz Jak. 5:11.
- 257** N. „nezklamává“, viz Luk. 13:17, pozn. 1037.
- 258** N. „vylita“.
- 259** Viz Jan 5:42; 17:19, pozn. 777.
- 260** D. „i odvažoval“, „tvář přítomného času, významu nedokonavého, se často užívá ve smyslu překladu v textu.“
- 261** Poněkud zdůrazněno (Mat. 21:8, pozn. 893).
- 262** D. „v jeho krvi“, „v jeho životě“; předložka „en“ („v“), použita v morálním smyslu, často znamená „v moci“, „v niterném charakteru“; tak často „v mase“, „v duchu“, viz Mat. 3:11. „Skrze“ ve vv. 9n. je jiná předložka.
- 263** N. „vysvobození (od hněvu)“.
- 264** Vl. „vzhledem k Bohu změnění“ ve smyslu „do pořádku n. žádoucího stavu uvedení“; nesouvisí s „mír“ ve v. 1. Obdobně podst. jméno ve v. 11.
- 265** D. „jsouce“ („když jsme byli“).
- 266** D. „i chlubíce se“; netyká se vv. 2n.
- 267** Zde začíná druhý oddíl listu. Dosud se probírala otázka „hříchů“, nyní půjde o „hřích“.
- 268** N. „vnikl“, „pronikla ke všem lidem“.
- 269** Viz Fil. 3:12.
- 270** Zde jiné sloveso než „počítat“, „započítat“ v kap. 4:3 dále; tam jde jakoby o soudní přiznání nějakého charakteru, zde o to, že se někomu něco připisuje na účet. Toto sloveso je v N. Zákoně jen zde a ve Filém. 18.
- 271** Neurčitý čas, jako „se... ujala kralování“ ve v. 17; zde je smysl „ujala se kralování a kralovala po celou tu dobu“ („pokralovala si“, „nakralovala se“).
- 272** Viz kap. 3:23; zde jde o charakter osob.
- 273** N. „podle podoby“; je to poukaz na Hóš. 6:7, „oni jako Adam přestoupili úmluvu“; tu jde o Izraele, s těmi však, kdo zákona neměli, tomu tak nebylo. Vazba vyjadřuje dodání charakteru něčemu, co se děje.
- 274** D. „toho budoucího“, viz kap. 8:38.
- 275** N. „darem n. skutkem milosti“, v. 16 obdobně.
- 276** N. „se skutkem přízně tomu není tak jako s proviněním“, D. „ne jako provinění, tak skutek přízně (?)“.
- 277** Viz Mat. 6:14.
- 278** N. „více“.
- 279** Týká se „milosti“.
- 280** N. „je milostí“.
- 281** N. „s darem tomu není tak jako... zhřešivšího“, D. „ne jako skrze jednoho zhřešivšího je dar (?)“.
- 282** Tj. „provinění“, n. „pro jeden čin“.
- 283** D. „z jednoho“, „z mnoha“, tj. soud je založen na jediném činu, má v něm jakoby svůj původ, obdobně skutek přízně v mnoha proviněních, na něž odpovídá milost.
- 284** N. „nastal ovšem n. sice soud k odsouzení, pro mnoho provinění však“.
- 285** Jako „spravedlivý úsudek“ v kap. 3:12; zde značí ve v. 16 stav, do jakého člověka uvádí ospravedlnění, ve v. 18 spravedlnost uskutečněnou jediným spravedlivým člověkem a trvající ve své hodnotě.
- 286** N. „kteří přijímají hojnost“.

- 287** D. „spravedlnosti“ (2. pád), zde charakter spravedlivého, jiný výraz než ve v. 18.
- 288** Zde končí vsuvka, započatá veršem 13.
- 289** Tj. „ospravedlnění, jež znamená život n. vede k životu“.
- 290** Výraz příbuzný slovesu „oslyšit“ u Mat. 18:17.
- 291** Vl. „ustanovení hříšníky“ („spravedlivými“).
- 292** N. „mimoto“.
- 293** Vl. „vešel“.
- 294** Viz v. 17, děje se tak na tomto základě; kap. 3:4.
- 295** D. „jak budeme“.
- 296** Vl. „jste neznali toho“, „nevíte“, objektivní poznání, viz 1 Kor. 8:1.
- 297** Viz Skut. 19:3–5, pozn. 1151; zde i „pro Krista Ježíše“ ve smyslu cílovém, „pro (jeho) smrt“ „do (jeho) smrti“.
- 298** N. „chodili“, „kráčeli“, pak však třeba neurčitý čas chápat ve smyslu Mat. 9:13, pozn. 336.
- 299** Tj. „v novém životě“.
- 300** Vl. „s ním srostlí“, „s ním vyrostlí“ a tak „plně ztožnění“, viz Luk. 8:7; nikoli „s ním vstípení n. vsazení“. D. „jme se stali s ním srostlími n. s ním vyrostlími“ (v. 5); n. „byl... ospravedlněn“ (v. 7); na obou místech dokon. minulý čas s dosahem do přítomnosti.
- 301** Jako „podobu“ v kap. 1:23.
- 302** D. „budeme i“.
- 303** D. „vstání, vědouce“; jinak viz v. 3, pozn. 296.
- 304** N. „odbyto“, „vyřízeno“, „zrušeno“, „zmařeno“, „odstraněno“, „s tělem hříchu skoncováno“.
- 305** Zde má dokonavý minulý čas i zesilující význam („je zcela prost všeho obvinění“, „je osvobozen“ ve smyslu soudního řízení).
- 306** Vědomé poznání, viz 1 Kor. 8:1.
- 307** V orig. prostý 2. pád („ho“, „vás“, tj. „není jeho [„ne bude vašim“] pánem“).
- 308** D. „co“; netýká se vv. 6, 8n.
- 309** N. „považujte“.
- 310** Tj. „těla“.
- 311** Viz Jan 8:44.
- 312** N. „poskytujte“, „poddávejte“, obdobně dále, i ve v. 16. „Vydávejte“ (v. 13) a „vydáváte“ (v. 16) je přítomný čas, vyjadřující trvalou činnost n. děj, proti „vydejte“ ve vv. 13 a 19 a „jste... vydali“ ve v. 19 v čase neurčitém („učíte [„učinili jste“] tak jednou provždy“). Sloveso původně značí „přistavit“, potom „dát k službě n. k ruce n. k volnému použití“ (Mat. 26:53; Skut. 23:24).
- 313** N. „nářadí“, „zbraně“, „zbroj“, „zařízení“.
- 314** Slovosled naznačuje protiklad mezi postavením mezi mrtvými, jež opustili, a stavem živých, do něhož vstoupili.
- 315** D. „komu“, následující slova „hříchu“ (i ve vv. 16 a 20) a „poslušnosti“ však jsou ve 2. pádu.
- 316** Vl. „rázu“, „podobu“, „povahy“, „vzoru“, „typu“ (řec. „typos“).
- 317** N. „vyučení“, „poučení“, vl. „odevzdání“.
- 318** D. „byli jste učiněni“.
- 319** Zde 3. pád.
- 320** Vl. „za nevolné“, přídavné jméno vyjadřující postavení n. stav nevolníka.
- 321** Tj. „k bezzákonnému chování n. způsobu života“.
- 322** Tj. „spravedlnosti nebyla vašim pánem“, „neměli jste k spravedlnosti žádného vztahu“ (jestliže byl jejich pánem hřích, nemohla jím být spravedlnost, neboť nevolník mohl mít jen jednoho pána).
- 323** Vl. „ovoce“, jako v kap. 1:13.
- 324** N. „užitek? Věci, za něž se nyní stydíte!“
- 325** N. „konec“.
- 326** Vl. „žold“ (Luk. 3:14).
- 327** Ve smyslu „bud“ „odplata za hřích“ anebo „odměna, již („žold, jež“) hřích vyplácí“.
- 328** D. „po kolik času žije“.
- 329** Viz Gal. 5:4, pozn. 193.
- 330** N. „dostane“, „dostala“, vl. „stane“, „stala“; v. 4 obdobně.
- 331** Vazba jako v kap. 1:20, pozn. 46.
- 332** Neurčitý čas, viz Mat. 9:13, pozn. 336; také „přinesl“ n. „počali nést“. Ve v. 5 v obdobném smyslu.
- 333** Tj. „vášně“.
- 334** Viz Mat. 14:2, pozn. 599.
- 335** N. „tomu“.
- 336** Viz Mat. 6:24, pozn. 220.
- 337** Objektivní poznání, jako v kap. 6:6, pozn. 303.
- 338** N. „tužbu“, „žádostivost“, „nebudeš toužit“, „nebudeš žádostivý“.
- 339** Exod. 20:17.
- 340** N. „východisko n. příhodné místo k útoku“, „výhodu“, „chopiv se... příležitosti“.
- 341** N. „životu, mi sám“.
- 342** N. „veskrze oklamal“.
- 343** Viz Mat. 7:11; ve v. 13 také „stalo dobro“, „skrze dobro“, jako ve v. 18.
- 344** N. „se ukázal n. projevil“, ne však jako „projevil“ shora; viz Luk. 10:36, pozn. 813.
- 345** Viz 1 Kor. 3:1.
- 346** Tj. „pod moc n. panství hříchu“.
- 347** Jako „páš“ v kap. 1:31.
- 348** N. „(ne)chci“, ve v. 18 „chtění“, „vůle“.
- 349** N. „dobrý“, viz Mat. 5:16.
- 350** Vl. „nyní“.
- 351** Vl. „je pro mne pohotově“, „je mi ponecháno“, „je na mně“, ve v. 21 ve smyslu „přidružuje se mně“.
- 352** Některé rukopisy zde mají znění „při mně je, uskutečňování... je správné, však nedocházím n. se mi nedaří n. se mi nedostává“, „k uskutečňování... nedospívám“.
- 353** Výrazy „sám na sobě“ a „právě při mně“ opisně vyjadřují důraz na zájmeně „mně“, v řečtině vyjádřeny důrazným tvarem tohoto zájmena.
- 354** Vl. „spolu“, vyjadřuje význam předpony následujícího slovesa; smysl je „jako jiní stejně smýšlející“, „spolu s takovými“.
- 355** Vl. „válečné táhnoucí“, „na válečné výpravě“, „polem se kladoucí“; vyjadřuje charakter.
- 356** Vl. „zajímající mě“, opis v textu je v zájmu zřetelnosti.
- 357** Viz Mat. 6:13.
- 358** N. „těla této“.

- 359 N. „týž já“.
- 360 D. „to nemožné zákona“.
- 361 D. „v tom, že“; jinak snad „nemohoucnost zákona totiž, spočívající v tom, že“.
- 362 D. „skrže maso“.
- 363 V Pavlově slohu často dochází k přerušení větné souvislosti; apoštolova živá a někdy vzrušená mysl zhusta odbočuje od směru svých myšlenek, aniž se potom vrací tam, kde odbočila. Zde však lze chápat i ve smyslu „pokud jde o to, co bylo nemožno...“
- 364 Vl. „stran hříchu“.
- 365 N. „v souladu s masem“ („Duchem“).
- 366 Další příklad toho, jak nesnadno je rozhodovat o psaní „Duch“ či „duch“ (viz kap. 1:4, pozn. 6). Zde zřejmě jde o stav a charakter věřícího, ten však je výsledkem přítomnosti Ducha.
- 367 N. „neboť přece“.
- 368 Viz Mat. 16:27, pozn. 714.
- 369 N. „nedostali“.
- 370 „Přisvojení za syny“ je týž výraz jako „synovství“ v Gal. 4:5.
- 371 Vl. „pro nás“, „co do nás“.
- 372 Vl. „k slávě, jejíž zjevení (vl. „odhalení“) pro nás nadchází“, vazba jako ve v. 13, pozn. 368, viz Gal. 3:23; 1 Kor. 3:22. Překlad v textu vyjadřuje důraz, jenž je v původním textu na protikladu mezi „nynější“ a „budoucí“.
- 373 N. „napjaté n. toužebné n. ustavičné očekávání“, vl. „vyhlášení s vystřčenou hlavou“.
- 374 N. „stvoření“, viz Kol. 1:23.
- 375 Vyjadřuje význam zesilující předpony, již mají slova „dychtivé vyhlášení“ i „vyčkává“ a jež znamená „od-“, tj. „v odvrácení ode všeho ostatního“.
- 376 V dějovém smyslu („vedeno v podřízenost“).
- 377 N. „marnosti“, „bezvýslednosti“.
- 378 N. „dobrovolné“, „samovolné“.
- 379 Viz Jan 6:57.
- 380 Jako v kap. 4:18.
- 381 Souvisí se „svobodu“ níže, ne však s „osvobození“ ve v. 23.
- 382 N. „zkažení“, „zkázy“.
- 383 N. „sténá(me)“ (vv. 22, 23), „stony“ (v. 26).
- 384 Sloveso odvozené od „bolesti“ u Mat. 24:8.
- 385 Vl. „sami v sobě samých“.
- 386 Jako „soustředěně vyčkává“ ve v. 19.
- 387 Jako u Luk. 21:28.
- 388 N. „k naději“, „pro naději“, „naději“.
- 389 N. „proč kdo... i doufá“, „doufáme-li však“, překlad v textu zachovává přibližnost výrazů („naděje“ ve vv. 21, 24).
- 390 D. „skrže vytrvalost“; viz kap. 5:3.
- 391 N. „se spolu ujmá“, jako „pomohla“ u Luk. 10:40.
- 392 N. „jak“, D. „co“.
- 393 Neurčitý čas („nikdy n. často nevíme, zač se máme pomodlit“).
- 394 N. „se přimlouvá“; od slovesa ve v. 27 se toto sloveso liší předponou téhož znění a významu jako předložka „za“ tam.
- 395 Množné číslo.
- 396 N. „že“.
- 397 Viz Jan 17:19, pozn. 777.
- 398 D. „podle Boha“.
- 399 Navazuje na „nevíme“ ve v. 26.
- 400 N. „úmyslu“, „záměru“.
- 401 N. „jež předvídal“, objektivní poznání, viz 1 Kor. 8:1, neurčitý čas.
- 402 D. „stejnotvárné obrazu“, 2. pád.
- 403 N. „bude“, „aby on byl“, viz kap. 1:20, pozn. 46.
- 404 N. „toto“.
- 405 D. „jak nám s ním neušetřívá“, budoucí čas.
- 406 N. „zahájí stihání“, jako „stihají“ ve Skut. 19:38, zde opis vzhledem k následující předložkové vazbě.
- 407 N. „chce n. by chtěl odsoudit“.
- 408 Viz Mat. 13:21.
- 409 N. „střísněnost“.
- 410 Viz Mat. 26:47.
- 411 Žalm 44:22.
- 412 D. „byli jsme uznáni n. započtení“, neurčitý čas.
- 413 D. „jako“.
- 414 N. „ovce na porážku“.
- 415 N. „pevně přesvědčen“, dokonavý minulý čas se zesilujícím významem.
- 416 Množné číslo; jinak „vrchnosti“, „vlády“.
- 417 N. „nacházející“, „nastávající“; viz v. 18.
- 418 D. „které“.
- 419 Jako „si vyprosil“ ve Skut. 26:29, „toužili“ tamže 27:29.
- 420 N. „byl bych si totiž téměř přál“.
- 421 D. „sám prokletý od KRISTA“, „od“ ve smyslu oddělení, vzdálení, sloveso ve smyslu stavovém.
- 422 N. „bolest – přál jsem si... vzdálen – pro své bratry, své příbuzné“. Zdá se, že apoštol slova „ve prospěch svých bratrů...“ („pro své bratry...“) v mysli spojuje i se svým záruktem i s tím, jak daleko jeho srdce v lásce k Izraelovi zacházelo; to vyjadřuje vsuvkou a potom pokračuje ve větě. Tento nedostatek důsledné mluvnické stavby je u Pavla velmi častý; je to příznak vřelosti jeho slohu a dodává důrazu tomu, co praví. Miloval Izraelé jako Mojžíš (Exod. 32:32); jeho bolest byla trvalá, přání, o němž mluví, bylo, jako u Mojžíše, okamžitým projevem toho, jak se dal unést svými city.
- 423 D. „kteří jsou“, viz Mat. 2:6, pozn. 29, zde ve smyslu „to jsou přece“, srov. Luk. 9:30, pozn. 721.
- 424 N. „chvála“, „čest“.
- 425 Viz Mat. 26:28.
- 426 Viz Jan 16:2, pozn. 716.
- 427 N. „je n. trvá jako Bůh nade všemi“.
- 428 N. „vyšlo nazmar“, D. „vypadlo“, „propadlo“, „ztroskotalo“ (Skut. 27:17, pozn. 1657).
- 429 D. „z Izraelé, ti n. tito“ (v. 6), „masa, ty n. tyto“ (v. 8).
- 430 Gen. 21:12; 18:10.
- 431 N. „v tomto“, „po tomto“, „okolo tohoto“.
- 432 N. „věc“, „záležitost“.
- 433 Apoštolu jde o to, aby sdělil, že slovo, jež cituje a na němž vše závisí, je věc příslibu, nikoli jaké je to slovo a co je jeho obsahem.

- 434 Vl. „měla“.
- 435 Viz Jan 3:20.
- 436 D. „vyvolení, ne z činů, nýbrž z toho“.
- 437 Gen. 25:23.
- 438 Viz Mat. 6:24.
- 439 Mal. 1:2n.
- 440 Viz kap. 1:18; 3:4.
- 441 Exod. 33:19.
- 442 N. „smilovávám“, „slitovávám“, ve smyslu „budu n. jsem ochoten se smilovat“ („slitovat“); tvar přítomného času, významu nedokonavého, ve vedlejší větě vyjadřuje trvalý postoj n. úmysl vedoucí k činu vyjádřenému ve větě hlavní budoucím časem, jenž tam má význam dokonavý.
- 443 N. „si přeje“.
- 444 N. „se dere dopředu“, „usiluje“.
- 445 N. „je ochoten se smilovat“.
- 446 Exod. 9:16.
- 447 N. „vzbudil“, „nastrojil“, „vyvolal“.
- 448 Viz 1 Kor. 6:14, pozn. 194.
- 449 Viz Mat. 8:34, pozn. 319; zde nejde o vlastní cíl n. úmysl, nýbrž o prostředek n. způsob, jakým se ho dosahuje.
- 450 Vl. „v(e)“.
- 451 Vl. „veřejně ukázal“, „projevil“; v. 22 obdobně.
- 452 N. „se ukázal co do své moci“.
- 453 Tj. „proč“.
- 454 N. „není spokojen“, „vyčítá“, „projevuje nelibost“, „hledá n. nachází závady“.
- 455 Vl. „odolal“ (Luk. 21:15), dokonavý minulý čas s dosahem do přítomnosti („odolal a nadále odolává“).
- 456 N. „překazil jeho úmysl“. Snad má zde apoštol na mysli Jóbá 42:2.
- 457 Viz Luk. 14:6, pozn. 1065.
- 458 Vl. „uhnětená věc tomu, kdo ji uhnětl“.
- 459 N. „zdali“.
- 460 Jako „bláto“ u Jana 9:6.
- 461 Vl. „hrnčíf pravomoc *týkající* se jilu“.
- 462 Vl. „těsta“.
- 463 D. „tu“, „tuto“.
- 464 Vl. „svou možnost n. moc“, jiný výraz, než „moc“ ve v. 16, ač příbuzný.
- 465 Neurčitý čas („vytrval v snášení“, podobně jako „miloval“ u Jana 13:1).
- 466 Vl. „mnohé“.
- 467 N. „uzpůsobivší se“.
- 468 N. „soucitu“, jako např. u Mat. 9:13, souvisí však se „smilují se“ atd. ve v. 15 a dále.
- 469 Hóš. 2:23.
- 470 N. „(Ne-)milovanou“, viz 1 Thess. 1:4.
- 471 N. „nazvu Ne-můj-lid svým lidem a Ne-mi-lou“, v. 26 obdobně; apoštolův důkaz z Písma však je založen na tom, že „povolám“ ve v. 25 a „povolání“ ve v. 26 je totéž sloveso jako „povolal“ ve v. 24, kde neznamená „nazval“.
- 472 Hóš. 1:10.
- 473 N. „za Israéle“, jako „za ně“ u Jana 17:19.
- 474 Is. 10:22n.
- 475 N. „zkracuje“, „zkrácení“, vl. „sřezává“, „sříznutí“.
- 476 D. „urychlenou věc“; podle některých rukopisů by bylo třeba číst „neboť PÁN svou věc na zemi vykoná, dováděje ji do konce a urychluje“.
- 477 N. „předpověděl“; Is. 1:9.
- 478 Tj. „Hospodin vojsk n. zástupů“.
- 479 N. „připodobnění“.
- 480 D. „že národy, které“.
- 481 N. „spravedlnosti horlivě nenásledovali n. nevyhledávali“, v. 31 obdobně.
- 482 Vl. „uchvátili“.
- 483 Viz kap. 1:17.
- 484 Tj. „k tomu, co bylo cílem n. smyslem zákona“.
- 485 „Kámen narázu“ je Kristus, jak apoštol dále vysvětluje.
- 486 Is. 8:14; 28:16.
- 487 N. „příčiny úrazu“ (Mat. 18:7).
- 488 Viz kap. 5:5.
- 489 N. „mého *vlastního* srdce“.
- 490 Jako u Jana 17:19; některé rukopisy mají znění „za Israéle“, čtení „za ně“ však je správnější a mnohem krásnější, neboť ukazuje, jak byl apoštol zaujat svým předmětem.
- 491 Vl. „k záchraně“, jiná však předložka než „k“ shora. Apoštolův sloh je zde opět poněkud nesouvislý, jak je pro něho příznačné (viz kap. 8:3; 9:3). „O záchranu“ znamená, že toto by uspokojilo jeho srdce, a k tomu cíli směřovaly jeho modlitby, nikoli k soudu, ač byli zlí a zavrhli Krista. Ale soud ještě nebyl vyšel najevo.
- 492 V orig. 2. pád („*týkající* se Boha“).
- 493 N. „dychtívi“, „usilující“.
- 494 Jako v kap. 3:31.
- 495 N. „cíl“, jako v kap. 6:21n.
- 496 Lev. 18:5.
- 497 D. „je“.
- 498 Viz Mat. 12:50; sloveso jako zde v kap. 1:28, pozn. 75, srov. i Mat. 7:24, pozn. 276.
- 499 D. „v nich“ (v. 5), „v svých ústech“, jako ve v. 8 a „ve svém srdci“ níže (v. 9), netýká se v. 10; viz Mat. 3:11.
- 500 Lev. 30:12nn.
- 501 Tj. směrem vzhůru; viz Hebr. 13:20, pozn. 715.
- 502 D. „to jest, Krista přivést“ („*vyvést*“).
- 503 N. „svedl“, tj. „dolé“, sloveso má touž předponu jako „sestoupí“ ve v. 7, překlad v textu je v zájmu zřetelnosti.
- 504 Jako u Jana 17:8.
- 505 N. „vznáz Pána Ježíše“.
- 506 N. „vysvobozen“, „vysvobození“.
- 507 D. „každý“.
- 508 D. „rozdílů i Žida i Řeka“.
- 509 Jako „hojnost mající“ u Luk. 1:53; jinak „PÁN všech je týž, bohatý“.
- 510 N. „se k němu odvolávají“, dále obdobně; ve v. 13 neurčitý čas, viz Skut. 2:21, pozn. 80, 81, ve v. 14 budoucí čas, jež lze chápat ve smyslu dokonavém i nedokonavém („se odvolají“ i „se budou odvolávat“).
- 511 Viz v. 9; Jólé 2:32.
- 512 N. „hlasatele“, „hlásat“, ne však jako „hlásají“ ve v. 15 níže.

- 513 Is. 52:7.
 514 N. „mír“.
 515 Is. 53:1.
 516 „Zpráva“ znamená i „slyšení zprávy“; na tento druhý význam navazuje v. 18.
 517 Viz Luk. 11:31.
 518 Žalm 19:4.
 519 Deut. 32:21.
 520 Tímto výrazem se pokouším vystihnout smysl předložky „epi“, zde vyjadřující podnět něčeho, co se děje, nebo stav, v jakém se to děje, nikoli prostředek nebo nástroj; takový význam by měla předložka „skrze“ nebo prostý 7. pád. Zde je táž předložka jako „v“ v kap. 5:14, viz tam pozn. 273.
 521 Is. 65:1n.
 522 N. „dal jsem se najít těm“.
 523 N. „netoužili po mně“.
 524 Jako „zřejmě viditelným“ ve Skut. 10:40.
 525 Neurčitý čas, viz Mat. 7:22, pozn. 267, 269.
 526 Viz Skut. 14:2; 28:19.
 527 N. „(ne)odstrčil“ (Skut. 7:27).
 528 Viz kap. 3:31; 8:29, i zde neurčitý čas.
 529 N. „anebo“.
 530 1 Král. 19:14–18.
 531 N. „vede při (vl. „se přimlouvá“, jako v kap. 8:27) proti Izraelovi“.
 532 N. „po mém žití pátrají“.
 533 Vl. „praví vnučnutí n. věštna“, souvisí se slovesem „vnučnutí poučení“ u Mat. 2:12.
 534 N. „sám sobě“.
 535 Vl. „neohnul“.
 536 „Baal“ je zde ženského rodu; tato modla byla v Syrii uctívána v mužské i ženské podobě. V pův. textu prostý 3. pád.
 537 „Vznikl a trvá“, viz Jan 1:3, pozn. 3.
 538 Vl. „jelikož“.
 539 D. „se již nestává“.
 540 Viz Mat. 6:32.
 541 Vl. „to nedostihl, dostihlo však vyvolení“, překlad v textu je vyjádřením toho, že sloveso má touž předponu jako „se... pídí“ shora; je to jakýsi druh slovní hříčky. Výraz „vyvolení“ n. snad „výběr“ znamená „volbu“ samu jako akt vůle, i „to, co je vyvoleno“.
 542 D. „byli zaslepení“, vl. „zatvrzení“ (Marek 6:52), ve smyslu dějovém (v. 8); „zatvrzelosti“ (Marek 3:2 – v. 25).
 543 Deut. 29:4; Is. 6:9n.; 29:10.
 544 N. „dřimoty“, „ospalosti“, „omámení“.
 545 Žalm 69:22n.
 546 Viz Mat. 18:7, pozn. 764.
 547 Vl. „k nevidění“, jako ve v. 8.
 548 Neurčitý čas („vždy znova zkřív“, nebo snad také „navždy zkřív“).
 549 Jako „provinění“ u Mat. 6:14; zde snad i „klopýtnutí(m)“, neboť toto slovo poněkud souvisí i s „klopýtlí“ na počátku v. 11.
 550 Navazuje na kap. 10:19.
 551 N. „ztráta“, „zmenšení“, „oslabení“.
 552 D. „plnost“, „úplnost“.
 553 D. „pokud“, „nakolik“.
 554 Viz Skut. 1:17.
 555 D. „službu, zda bych nějak ty... mé maso, dohnal... z nich zachránil“, srov. Skut. 27:12.
 556 Vl. „odhození“, jako „ztráty“ ve Skut. 27:22.
 557 Viz 1 Kor. 9:23, pozn. 330.
 558 N. „neholeďtej“, „nevypínej“, „nevytahuj“, „nehčvástej“.
 559 N. „chčeš-li se však proti *nim* vychloubat“.
 560 Jako „pěkně“ u Mat. 15:7.
 561 D. „vysoké věci“.
 562 D. „podle přirozenosti“, jako ve v. 24.
 563 Viz Gal. 2:2, pozn. 45.
 564 Toto je další příklad neúplné mluvnické stavby; lze chápat takto: „boj se (...) aby se snad“ atd.; začátek v. 21 přidává dodatečnou myšlenku, plnicí apoštolovu mysl; věta však je kusá.
 565 Jako v kap. 3:12, pozn. 176; zde znamená „vládnost“.
 566 N. „strohost“, D. „příkrost“.
 567 N. „zůstaneš-li nadále“, jako v kap. 6:1; v. 23 obdobně.
 568 Nesouvisí s „dobrotu“ ve v. 22.
 569 D. „budou své vlastní olivě“.
 570 Vl. „tyto (tj. „větev“, v řečtině mužského rodu), jež“.
 571 Viz Mat. 7:24, pozn. 278.
 572 D. „sami v sobě“.
 573 D. „že zatvrzelost Izraelovi... nastala“.
 574 Is. 9:20n.
 575 Vl. „ten, jenž vyproštuje“ (Mat. 6:13).
 576 Viz kap. 1:18; množné číslo znamená různé projevy bezbožnosti.
 577 D. „tato“.
 578 Viz Jan 1:14, pozn. 9.
 579 Vl. „takové, jichž se nelituje“, výraz je v N. Zákoně jen ještě v 2 Kor. 7:10 („jehož netřeba litovat“).
 580 N. „se nepoddali“, „neuposlechli“, „nedali si říci“; „nepoddanosti“, „nepovolnosti“, „neposlušnosti“, v. 32 obdobně; nikoli jako „nevěře“ ve v. 23. Viz Jan 3:36, pozn. 135.
 581 Trpný rod slovesa „smilovat se“.
 582 D. „těchto“, „tito“.
 583 D. „smilování vašemu“.
 584 Židé neuvěřili v smilování, jehož se dostalo národům, a tím sami vzhledem k sobě ztratili blahou zvěst o Boží milosti, takže jejich právo na přísliby zaniklo a oni se nakonec stanou předměty pouhého smilování jako kterýkoli ubohý pohan; tímto smilováním však Bůh uskutečnil Svě přísliby, na něž oni z hlediska své odpovědnosti veškeré právo ztratili. To právě je apoštolu podnětem k výrazu jeho obdivu Boží moudrosti.
 585 N. „všechny shrnul“ (Luk. 5:6).
 586 N. „hlubino Božího bohatství... i znalosti“.
 587 Is. 40:13; Jób 41:11.
 588 Vl. „do něho“, „k němu“.
 589 Viz Skut. 16:39.
 590 Vl. „skrze“.
 591 Množné číslo, rozmanité projevy Božího slitování.

- 592 Jako „vydejte“ v kap. 6:13; zde snad lze číst i „vydávali“ ve smyslu Mat. 9:13, pozn. 336.
- 593 Viz 1 Petr 1:14.
- 594 N. „věku“ (1 Kor. 1:20).
- 595 VL „přetvořovat“, sloveso znamená naprostou, zásadní, podstatnou změnu, přijímání veskrze nového charakteru.
- 596 N. „přání“.
- 597 VL „přlíši vysoko nad to, co“.
- 598 N. „zdravému rozumu“ (Marek 5:15), „rozvážnosti“, „střízlivému úsudku“; překlad v textu je pokusem o zachování souvislosti s předchozím slovesem „smýšlet“.
- 599 N. „práci“, „činnost“.
- 600 D. „a po jednom“.
- 601 D. „podle úměrnosti víry“.
- 602 Viz Skut. 6:1; 11:23; 13:15, pozn. 784.
- 603 Jako „uděl“ u Luk. 3:11.
- 604 N. „se štědrosti“, „bez váhání“, „ochotně“, „nevyhýbaje se tomu pod lichými záminkami“.
- 605 N. „je představený“, „zastává vedoucí postavení“.
- 606 N. „úsilím“, „horlivostí“, v. 11 obdobně.
- 607 D. „v pilnosti“, „v radostné ochotě“.
- 608 N. „s jasnou tvář“.
- 609 N. „nepokrytecká“.
- 610 N. „hrozte“.
- 611 D. „štitíce se zla, Inouce“.
- 612 N. „co do“, pak by ovšem všude následoval 2. pád.
- 613 N. „láscé“, „zálibě v bratrech“, souvisí s „fileó“, viz Jan 21:15, pozn. 933.
- 614 N. „plni něžného citu“.
- 615 N. „cti“.
- 616 N. „ne leniví“, viz Mat. 25:26.
- 617 N. „vytrvalí“, viz Jak. 5:11.
- 618 Viz Skut. 6:4, pozn. 347.
- 619 VL „se zúčastňuje“, srov. kap. 15:26n., pozn. 753.
- 620 N. „snazně se věnující“, „usilující“, viz kap. 9:30, pozn. 481. „Pronásledují“ ve v. 14 je totéž sloveso.
- 621 D. „radovat se“, „plakat“.
- 622 Zde (netýká se následujícího „nemyslíce“, ač je to totéž sloveso) ve smyslu „jsouce pozorní n. ohleduplní k sobě navzájem“.
- 623 Jako „nesmýšleje povýšené“ v kap. 11:20.
- 624 Tj. „osobami n. věcmi“; n. „přidružující k nízkým“, vl. „dávající se odvádět n. odvracející se (tj. „od vysokých věcí“) s nízkými“, n. „spolu se dávající k nízkým“.
- 625 VL „nestávejte se“ (Zjev. 2:10, pozn. 48).
- 626 D. „u sebe“.
- 627 N. „dobré“ (Mat. 5:16), tj. „prozíravě dbající o vše, co je slušné a náležité“.
- 628 N. „přede všemi lidmi“.
- 629 D. „pokud jde o to, co je z“.
- 630 Viz Marek 9:50.
- 631 Neurčitý čas („pokazdě dejte“), nebo v tom smyslu jako u Mat. 22:21, pozn. 966; netýká se příkazů ve vv. 20n.
- 632 Deut. 32:35.
- 633 N. „bude-li hladovět“, „bude-li žíznit“ (kap. 12:20), „budeš-li provozovat“ (kap. 13:4).
- 634 D. „uhlí ohně“; Přísl. 25:21n.
- 635 D. „v dobrou“, viz Mat. 7:11.
- 636 N. „je podřízena“, ve stavovém smyslu.
- 637 Viz Luk. 12:11.
- 638 N. „jež nad ní drží ochranu“, „jež jsou nad ni vyšší“.
- 639 VL „se řadí“ – jako vojsko k útoku – „proti“; je to protiklad k „se podřizuje“ ve v. 1.
- 640 VL „postavil(i)“, dokonavý minulý čas („zaujall[i] takové stanovisko a setrvávaj na něm“).
- 641 D. „vezmou“, budoucí čas.
- 642 D. „z“; netýká se v. 1.
- 643 Viz Mat. 20:26; 26:47.
- 644 N. „odvádíte“ (Mat. 17:24); ne jako zde ve v. 7.
- 645 N. „služebníci“, „úředníci“, výraz značí osoby veřejně činné.
- 646 N. „jsou právě k tomuto pohotově“ (Marek 3:9), „právě tomuto se trvale věnují“ (Skut. 6:4); zde poněkud odlišná vazba, výrazněji cílová („jejich činnost, již se trvale věnují, směřuje právě k tomuto“).
- 647 Viz Mat. 22:21, pozn. 966, 970.
- 648 VL „odvádějte dluhy“, souvisí s „dlužní“ ve v. 8.
- 649 Viz Mat. 17:25.
- 650 N. „plní“, dokonavý minulý čas („splnil a to má trvalou platnost“). Chováním n. jednáním plynoucím z lásky je zákon předem splněn dříve než jeho požadavky jsou uplatněny.
- 651 Exod. 20:13–17.
- 652 VL „shrnuje pod jednu hlavu“ (Ef. 1:10), zde ve smyslu „je shrnut v jeden hlavní myšlenka“.
- 653 D. „v tom“, člen přiřazený k následujícímu výroku; Lev. 19:18.
- 654 Viz Mat. 5:43.
- 655 D. „plnosti“, tj. „souhrnem zákona“, „celým zákonem“.
- 656 Uvádí další zdůvodnění toho, co bylo řečeno.
- 657 D. „znajíce“ („protože známe“).
- 658 N. „hodina“, „chvíle“.
- 659 N. „je blízko“, dokonavý min. čas; souvisí s „blíže“ ve v. 11, ne však s „blízko“ ve v. 10.
- 660 N. „svlečme si“.
- 661 Zde i „obrněme“.
- 662 Viz kap. 6:4.
- 663 V řečtině množné číslo (jednotlivé projevy n. případy těchto hříchů a nectností).
- 664 N. „nestoudnostech“.
- 665 Viz Skut. 5:17, pozn. 299.
- 666 N. „starosti“.
- 667 N. „opatření stran masa k hovnění jeho choutkám“.
- 668 N. „hádkám týkajícím se“.
- 669 N. „sporných otázek“, jako „rozhovování“ u Luk. 9:46n.
- 670 D. „tento“, „který“, „některý“.
- 671 VL „věř“.
- 672 N. „se najíst všeho“, „sníst cokoli“.
- 673 N. „zeleninu“.
- 674 VL „postaven“, „postavit“, souvisí se „stojí“ shora.
- 675 VL „soudí“, „posuzuje“.
- 676 D. „den nad den“.

- 677 N. „věnuje pozornost (dni)“, viz kap. 12:16, pozn. 622.
 678 Viz kap. 6:9, pozn. 307.
 679 D. „představení Božímu... stolci“ (v. 10), „mně“ (v. 11), „bratru“ (v. 13).
 680 Is. 45:23.
 681 D. „psáno: Žiji... Pán, že se sklóní“ (vl. „ohne“).
 682 N. „velebit Boha“.
 683 Viz Mat. 12:36.
 684 Vl. „nač se naráží“, v. 20 obdobně, ve v. 21 příbuzné sloveso.
 685 Viz kap. 11:9 (ve v. 21 také „se mu zavdává příčina k úrazu“); 8:38.
 686 Vl. „obecně“ (Skut. 10:14).
 687 D. „onomu“, „onoho“.
 688 N. „je rmoucen“.
 689 D. „podle lásky“.
 690 N. „nenič“.
 691 Viz kap. 7:18.
 692 N. „osvědčen před“, „vážen“, „schvalován“, ve v. 22 příbuzné sloveso, viz kap. 1:28, pozn. 72.
 693 Viz kap. 9:30.
 694 D. „věcmi budování, jež je vůči sobě navzájem“.
 695 Viz Mat. 5:16.
 696 Vl. „mas“.
 697 Tj. „činí-li tak“.
 698 D. „nesoudit“.
 699 N. „mocní“, „mohoucí“, „bezmocných“, „nemohoucích“.
 700 N. „dlužní“.
 701 Tj. „snažit se zalíbit“, dále obdobně; ve v. 3 neurčitý čas („nikdy se nezalíbil n. nepokusil zalíbit“).
 702 Viz Skut. 7:27.
 703 Žalm 69:9.
 704 N. „trpělivost(i)“, viz Jak. 5:11.
 705 N. „útěchu“, „útěchy“.
 706 D. „totéž“.
 707 D. „v jedněch ústech“, viz Mat. 3:11.
 708 D. „oslavovali“.
 709 Viz 1 Kor. 15:24.
 710 Vl. „obsluhovatelem“, „pečovatelem“.
 711 N. „pro n. za Boží pravdu“, viz Jan 17:19, pozn. 777; táž předložková vazba je ve v. 9, kde ovšem má význam příčinný.
 712 D. „přísliby otců“, tj. „otcům dané“.
 713 N. „přísliby, a že“.
 714 N. „se jaly oslavovat“ (v. 9), „se dají do jeho vychvalování“ (v. 11).
 715 Žalm 18:49.
 716 D. „se ti“.
 717 Vl. „brnkat“ na strunný nástroj, tj. „zpívat s takovým doprovodem“.
 718 Deut. 32:43.
 719 Jako u Luk. 15:23.
 720 N. „mezi“.
 721 Žalm 117:1.
 722 Viz Zjev. 7:9.
 723 Is. 11:10.
 724 N. „opět povstává“.
 725 Viz Luk. 1:47.
 726 Viz kap. 8:24, 38.
 727 N. „vrchovatě plní“ (Mat. 23:28).
 728 Vlastnost „dobrého“ ve smyslu Mat. 7:11.
 729 N. „takže můžete“.
 730 N. „[bratři], poněkud odvážněji“.
 731 D. „jako upomínaje vás“.
 732 Vl. „veřejné služby“, „úřadu“, „veřejným činitelem“, jako „činnovní“ v kap. 13:6, zde však znamená někoho, kdo koná kněžskou službu; viz Skut. 13:2, pozn. 755, kde je sloveso od tohoto výrazu odvozené.
 733 N. „kněžsky činným n. působícím“.
 734 N. „Boží blahou zvěstí“, v řečtině prostý 4. pád („kněžsky vykonávajícím n. provozujícím Boží blahou zvěstí“, „kněžsky činným *pokud jde o* Boží blahou zvěstí“).
 735 N. „posvátný dar (Skut. 21:26) národů“, tj. „národy jako obět“.
 736 D. „v Svatém Duchu“ (Mat. 3:11).
 737 D. „mám tedy... Boha, chloubu“.
 738 Římská správní oblast, území mezi Jaderským mořem a Dunajem.
 739 D. „naplnil“.
 740 N. „zvěst Kristovu“.
 741 N. „sem si dával záležet n. si zakládal na tom“, „měl za věc své cti“.
 742 Neurčitý čas („kde Kristovo jméno již bylo vysloveno“).
 743 N. „základ druhému patří“, jako v kap. 14:4.
 744 Is. 52:15.
 745 Viz Gal. 5:7, pozn. 200.
 746 Vl. „jakkoli“, vyjadřuje možnost a zároveň úmysl.
 747 Vl. „až budu procházet“.
 748 Jako ve Skut. 15:3.
 749 Vl. „až vámi budu poněkud zaplněn n. zasycen“ (Luk. 1:53).
 750 Věta je opět kusá, přerušená slovy „neboť doufám...“
 751 Vl. „konaje obsluhu svatým“.
 752 Viz Skut. 18:12.
 753 Vl. „potěšením vykonat si n. uskutečnit si jakousi účast n. společenství“, tj. „projev účasti n. společenství“; ve v. 27 je sloveso od tohoto výrazu odvozené.
 754 N. „povinni“, souvisí však s „dlužníky“ shora.
 755 Viz Skut. 13:2, pozn. 755.
 756 D. „masových“.
 757 Vl. „odejdu“.
 758 N. „až“, „kdykoli“.
 759 D. „plnosti“.
 760 Viz Skut. 16:39.
 761 Neurčitý čas, nejspíše ve smyslu „jali se zápatit“.
 762 N. „jsou nepovolní“ (Skut. 14:2).
 763 N. „projevila“, „osvědčila“, „ukázala“.
 764 Viz 2 Kor. 8:5.
 765 D. „v radosti“.
 766 N. „si oddechl n. pohověl“ (Mat. 26:45).
 767 N. „obsluhovatelkou“.
 768 Viz Skut. 18:18.
 769 D. „přijali důstojně“.

- 770** N. „pomohlí“, „postavili se k službě“, viz Mat. 26:53, pozn. 1193; zde podmětne.
- 771** N. „ochránkyň“; toto označení, jež se v Římě dávalo tzv. patronům, (to byli bohatí lidé, jimž se chudí svěřovali v ochranu a za to se jim zavazovali k jistým službám; nebo obhájci před soudy) je zvláštní počtou pro Foibu, jež svou věrně vykonávanou službou mnohým prospěla. Je to dotek apoštola srdce v uznání, v němž nikdy neselhal; oni jí měli být k službě, jako oni chudí lidé patronovi, ale ona byla „patronkou“.
- 772** Viz Mat. 2:6, pozn. 29; netýká se zde vztažných zájmen, jež nejsou takto označena.
- 773** N. „dali v sázku“, vl. „podložili“, tj. jakoby „pod katův meč“.
- 774** Viz Mat. 21:8.
- 775** N. „po celém“.
- 776** Viz Skut. 16:6.
- 777** N. „význační“, „proslulí“.
- 778** D. „kteří se také stali (tj. „byli uvedeni n. dospěli do postavení“ – dokonavý minulý čas, „stali se a jsou“) v Kristu přede mnou“.
- 779** Viz 1 Kor. 16:20.
- 780** Jako „hled“ u Luk. 11:35.
- 781** N. „rozepře“.
- 782** Jako „dověděl se“ u Jana 6:45.
- 783** Vl. „vychylujte“, „vyklánějte“.
- 784** Viz Mat. 6:24; 21:8.
- 785** N. „vlídnými“, „dobrymi“, viz Luk. 5:39, pozn. 470.
- 786** N. „veskrze oklamávají“.
- 787** N. „bezestných“, „nevinných“, „neškodných“, „nepodezřívavých“, „netušících nic zlého“.
- 788** Tj. „k sluchu všech“, „stala se všem známou“.
- 789** Vl. „nad vámi“ (Luk. 1:29, pozn. 56).
- 790** Vl. „chci“, „přeji si“, „rád bych“.
- 791** Viz Mat. 7:11; 10:16.
- 792** D. „rychle“.
- 793** Viz Luk. 9:39, pozn. 738; Zjev. 2:27, pozn. 78.
- 794** N. „správce“, tak je tento výraz zpravidla překládán jinde.
- 795** Viz 1 Kor. 1:21.
- 796** D. „poselství Ježíše Krista“, smysl však vyjadřuje spíše znění v textu („poselství *týkající se* Ježíše Krista“).
- 797** Tajemství tedy nebylo součástí toho, co bylo zjeveno v obdobích času, v nichž Bůh rozvíjel Svě plány ve stvoření; tehdy to bylo od věčnosti skryté předsevzetí. Viz 1 Kor. 2:7–10; Ef. 3:2–11; 5:32; Kol. 1:25–27; 2:2n.
- 798** D. „do všech národů“, „mezi všechny národy“, „ke všem národům“.
- 799** D. „jedinému moudrému Bohu“, smysl jako v textu.
- 800** Přirozená stavba věty by vyžadovala „tomu“ n. „jemu“; takovéto nedůslednosti jsou při dlouhých vsuvkách u Pavla časté.

PRVNÍ LIST KORINTŤANŮM

Pavel, povoláný apoštol Ježíše Krista, podle Boží vůle¹, a Sósthénés, bratr, (2)Božímu shromáždění, jež je v Korintě, posvěceným v Kristu Ježíši, povolaným svatým, se všemi, kdo se na každém místě dovolávají² jména našeho Pána Ježíše Krista – i jejich i našeho: (3)Milost vám a pokoj od Boha, našeho Otce, a Pána Ježíše Krista.

(4)Vždy svému Bohu za³ vás děkuji vzhledem k⁴ Boží milosti, jež vám byla dána v Kristu Ježíši, (5)že jste v něm byli ve všem obohaceni, v každém slovu⁵ i ve všem poznání (6)(podle *toho*, jak bylo Kristovo svědectví⁶ ve vás⁷ potvrzeno), (7)takže v žádném daru⁸ nemáte nedostatku a vyčkáváte⁹ zjevení¹⁰ našeho Pána Ježíše Krista, (8)jenž vás také až do konce potvrdí *jako* neobvinitelné¹¹ v den našeho Pána Ježíše Krista. (9)Věřen je Bůh, jímž jste byli povoláni do společenství jeho Syna Ježíše Krista, našeho Pána.

(10)Vyzývám¹² vás však, bratři, skrze jméno našeho Pána Ježíše Krista, abyste všichni říkali totéž a *aby* mezi vámi nebylo rozkolů, nýbrž *abyste* byli plně sjednoceni¹³ v téže myslí a v témž mínění. (11)Bylo mi totiž stran vás, moji bratři, od těch *od* Chloy¹⁴ poukázáno *na to*¹⁵, že mezi vámi jsou sváry; (12)tu mluvím o tom¹⁶, že každý z vás říká: Já jsem Pavlův a já zase Apollóův a já Kéfův a já Kristův. (13)Je KRISTUS rozdělen? Což za vás¹⁷ byl ukřižován Pavel? Anebo jste byli pokřtěni ve¹⁸ jméno Pavlovo? (14)Děkuji Bohu, že jsem nikoho z vás nepokřtil, leč Crispa a Gaia, (15)aby někdo neřekl, že jsem křtil¹⁹ ve¹⁸ jméno své²⁰ – (16)ano, pokřtil jsem i dům Stefanův, jinak²¹ nevím, zda jsem pokřtil někoho dalšího; (17)Kristus mě přece nevyšlal křtít, nýbrž hlásat blahou zvěst, ne v moudrosti slova, aby KRISTŮV kříž nebyl zbaven svého významu²². (18)Vždyť slovo o kříži⁵ je těm, kdo hynou, pošetlostí, nám však, kdo dosahujeme záchrany²³, je Boží mocí: (19)Je přece psáno²⁴: Zahubím

moudrost moudrých²⁵ a chápatost chápatých odstraním²⁶. (20)Kde je mudrc, kde učenc²⁷, kde disputant²⁸ tohoto věku²⁹? Neučinil Bůh moudrost světa pošetilou³⁰? (21)Jelikož totiž – Boží moudrostí³¹ – svět Boha nepoznal skrze moudrost, zalíbilo se³² Bohu zachránit²³ ty, kdo věří, skrze pošetilost poselství³³, (22)jelikož mimoto Židé požadují³⁴ znamení³⁵ a Řekové usilují o moudrost, (23)my však kážeme Krista *jako* ukřižovaného. Židům urážku³⁶ a národům zase pošetilost, (24)avšak týmž, i Židům i Řekům, kteří *jsou* povoláni, Krista *jako* Boží moc a Boží moudrost, (25)protože ta Boží pošetilost³⁷ je moudřejší než lidé a ta Boží slabost³⁷ je silnější než lidé. (26)Mějte přece na zřeteli³⁸ své povolání, bratři, že *vás není* mnoho mudrců co do masa, ne mnoho mocných, ne mnoho urozených; (27)ale³⁹ pošetilé věci světa⁴⁰ si vyvolil Bůh, aby zostuzoval⁴¹ mudrce, a slabé věci světa⁴⁰ si vyvolil Bůh, aby zostuzoval⁴¹ věci silné, (28)a neurozené věci světa⁴⁰ a věci znevažované si vyvolil Bůh, [a] věci, jež nejsou, aby zrušil⁴² ty, jež jsou, (29)tak aby⁴³ se žádné⁴⁴ maso před Bohem nechlubilo⁴⁵; (30)vy jste však z něho v Kristu Ježíši, jenž se nám stal moudrostí od Boha a spravedlností a posvěcením⁴⁶ a osvozením⁴⁷, (31)aby – podle *toho*, jak je psáno⁴⁸: Kdo se chlubí, nechť se chlubí v PÁNU.

2 A když jsem k vám, bratři, přišel já, nepřišel jsem vám Boží svědectví zvětšovat se znamenitostí⁴⁹ řeči nebo moudrosti, (2)neboť jsem se rozhodl nic mezi vámi nevěděť⁵⁰, leč Ježíše Krista, a toho *jako* ukřižovaného. (3)I octl jsem se já u vás⁵² v slabosti a v bázni a ve velikém⁵³ chvění – (4)a mé slovo a mé poselství³⁹? Ne v přesvědčivých slovech moudrosti, nýbrž v důkazu⁵⁴ Ducha a moci, (5)aby vaše víra nebyla *založena* v moudrosti lidí, nýbrž v moci Boží.

(6)Mezi dokonalými⁵⁵ však moudrosti propášíme, ne však moudrosti tohoto

věku²⁹ ani vládců tohoto věku²⁹, kteří zanikají⁴², (7)nýbrž pronášíme moudrost Boží v tajemství, tu ukrytou *moudrost*, již Bůh před věky²⁹ předurčil k naší slávě, (8)již nikdo z vládců tohoto věku²⁹ nepoznal⁵⁶, (kdyby byli poznali⁵⁶, nebyli by přece Pána slávy ukřížovali,) (9)nýbrž – podle *toho*, jak je psáno⁵⁷: Věci, jež oko nevidělo a ucho neuslyšelo a jež na srdce člověka nevystoupily⁵⁸, jež Bůh připravil těm, kdo ho milují. (10)Nám je však Bůh odhalil skrze [svého] Ducha, neboť Duch zkoumá všechny věci, i Boží hlubiny. (11)Kdopak z lidí zná⁵¹ věci člověka, leč duch člověka, jež je v něm? Tak ani Božích věcí nepoznal⁵⁶ nikdo, leč Boží Duch. (12)My však jsme dostali⁶⁰ ne ducha světa, nýbrž Ducha⁶¹, jež je z Boha, abychom znali⁵¹ ty věci, jež nám od Boha byly uštěďfeny, (13)o nichž i mluvíme⁶² ne slovy naučenými⁶³ lidskou moudrostí, nýbrž slovy naučenými⁶³ Duchem, duchovní věci sdělující⁶⁴ duchovními prostředky. (14)Přirozeny⁶⁵ člověk však věci Božího Ducha nepřijímá, neboť jsou mu pošetilostí, a nemůže jich poznat⁶⁶, protože se musejí chápat⁶⁷ duchovně, (15)duchovní⁶⁹ však chápe⁶⁷ všechny věci, sám pak není chápán⁶⁷ od nikoho, (16)vždyť⁷⁰: Kdo poznal⁶⁶ mysl PÁNĚ a bude ho⁷¹ poučován⁷²? Mysl Kristovu však máme my.

3 A já jsem k vám, bratři, nemohl⁷³ promlouvat⁷³ jako k duchovním, nýbrž jako k lidem z masa⁷⁴, jako k batolatům⁷⁵ v Kristu. (2)Napájel⁷³ jsem vás mlékem, ne *hutným* pokrmem, neboť jste ještě nemohli; ale⁷⁶ ani nyní ještě nemůžete, (3)vždyť jste ještě na úrovni masa⁷⁴ – ano, dokud je mezi vámi řevnivost⁷⁷ a svár, nejste na úrovni masa⁷⁴ a nechodíte po způsobu⁷⁸ člověka? (4)Když přece někdo říká: já jsem Pavlův, a jiný zase: já Apollův, nejste lidé? (5)Kdo vlastně je Apollós? A kdo Pavel? Posluhové⁷⁹, skrze něž jste uvěřili, a jak každému dal Pán: (6)já jsem sázal⁷³, Apollós zaléval⁷³, ale růst dával⁷³ Bůh, (7)takže ani sázeč⁸² není nic ani zalévač⁸⁰, nýbrž dárc⁸¹ růstu⁸², Bůh. (8)Sázeč⁸² a zalévač⁸⁰ však jsou jedno, každý však dostane svou vlastní odměnu podle své vlastní lopoty, (9)neboť jsme

společně Božími dělníky⁸³, jste Boží hospodářství⁸⁴, Boží stavba⁸⁵. (10)Podle Boží milosti, jež mi byla dána, jsem jako moudrý stavitel položil základ, dále však buduje⁸⁶ druhý, nechť však každý hledí, jak dále buduje⁸⁶. (11)Nikdo zajisté nemůže položit druhý základ mimo ten, jenž položen je⁸⁷ – to⁸⁸ je Ježíš Kristus; (12)nuže, buduje-li kdo dále na [tento] základ zlatem, stříbrem, drahými kameny, dřívím⁸⁹, senem, slámou⁸⁶, (13)každého dílo se stane patrným, neboť je ukáže⁸⁵ den, protože se zjevuje⁹⁰ v ohni a oheň přezkouší dílo každého, jaké je. (14)Zůstane-li čí dílo, jež dále zbuďoval⁸⁶, dostane odměnu, (15)shoří-li čí dílo, utrpí škodu⁹¹, sám však bude zachráněn, tak však, jako skrze oheň⁹². (16)Nevíte⁹³, že jste Boží chrám a že ve vás⁹⁴ sídlí Boží Duch? (17)Jestliže kdo Boží chrám kazí⁹⁵, toho zkazí⁹⁵ Bůh, neboť Boží chrám je svatý a takoví⁹⁶ jste vy. (18)Nechť nikdo nepodvádí⁹⁷ sám sebe; myslí-li kdo, že je⁹⁸ v tomto věku²⁹ mezi vámi moudrý²⁵, nechť se stane pošetilým⁹⁹, aby se stal moudrým²⁵. (19)Vždyť moudrost tohoto věku²⁹ je před Bohem¹⁰⁰ pošetilostí; je přece psáno¹⁰¹: Jenž lapá mudrce v jejich úskočnosti¹⁰²; (20)a opět¹⁰³: PÁN zná rozumování¹⁰⁴ mudrců, že jsou nicotná¹⁰⁵. (21)Nechť se tudíž nikdo nechlubí lidmi¹⁰⁶, vždyť všechny věci jsou vaše, (22)buď Pavel nebo Apollós nebo Kéfas nebo svět nebo život nebo smrt nebo nynější nebo budoucí¹⁰⁷ věci, všechny jsou vaše, (23)vy pak Kristovi a Kristus Boží.

4 Nechť nás člověk takto považuje za¹⁰⁸ Kristovy služebníky¹⁰⁹ a správce Božích tajemství. (2)Na správcích se zde dále¹¹⁰ žádá¹¹¹, aby byl každý¹¹² shledán věrným¹¹³ – (3)nuže, já to mám¹¹⁴ za nejmenší věc, abych byl vyšetřován¹¹⁵ od vás nebo od lidského dne¹¹⁷. Ba ani sám sebe nevyšetřuji¹¹⁵; (4)nejsem si ovšem sám o sobě ničeho vědom¹¹⁸, ale tím¹⁰⁶ nejsem ospravedlněn, ten přece, jenž mě vyšetřuje¹¹⁵ je Pán. (5)Nesudte tudíž nic předčasně, než Pán přijde; on i skryté¹¹⁹ věci tmy osvětlí i záměry srdcí vyjeví a tehdy každému případně¹²⁰ pochvala od Boha.

(6)Nuže, tyto věci jsem, bratři, v jejich použití přenesl¹²¹ sám na sebe a na Apollóa

vzhledem k vám, abyste se na nás naučili tomu, *co znamená* ne[smyšlet] nad to, co je psáno, abyste se pro¹²² kohosi¹²³ jeden proti druhému¹²⁴ nenadávali. (7) Kdopak tě činí něčím zvláštním¹²⁵? A co máš, co jsi nedostal? A jestliže jsi i dostal, co se chlubiš, jako bys nebyl dostal¹²⁶? (8) Již jste syti, již jste zbohatli, bez nás jste se ujali kralování – a kéž byste se jen byli kralování ujali, abychom se s vámi ujali kralování i my! (9) Myslím totiž, že nás, apoštoly, Bůh *co* poslední vystavil¹²⁷ jako určené k smrti, protože jsme se stali divadlem světu, i andělům i lidem. (10) My pošetilci pro Krista, vy však prozíráví¹²⁸ v Kristu, my slabí, vy však silní, vy slavní, my však bezectní – (11) až po nynější hodinu i hladovíme i žízníme i nahotu trpíme i pěstmí se do nás buší, i těkáme bez domova (12) a lopotíme se, pracujeme svými vlastníma rukama; *jsouce* tupení¹²⁹, žehnáme, *jsouce* pronásledováni, snášíme to, (13) když se nám spílá, snažně prosíme¹³⁰; stali jsme se jakoby pomyjemi¹³¹ světa, smetím¹³² všech, až do nanějška. (14) Tyto věci nepíší, bych vás hanobil¹³³, nýbrž¹³⁴ vás napomínám jako své milované děti – (15) ano, byť jste měli deset tisíc vychovatelů v Kristu, přece ne mnoho otců, vždyť jsem vás v Kristu Ježíši skrze blahou zvěst zplodil já, (16) snažně vás tedy prosím¹³⁰, stávejte se mými napodobiteli¹³⁵. (17) Pro tuto příčinu jsem vám poslal Timothea, jenž je mé milované a věrné¹³⁶ dítě v Pánu; ten vám připomene mé cesty, jaké¹³⁷ jsou v Kristu, podle *toho*, jak všude, v každém shromáždění, vyučuji. (18) Někteří se však naduli, jako bych k vám nemínil přijít¹³⁸, (19) přijdu k vám však rychle, bude-li Pán chtít¹³⁹, a poznám ne řeč, nýbrž moc těch nadutců; (20) Boží království přece *nespočívá* v řeči, nýbrž v moci. (21) Co chcete¹³⁹? Mám k vám přijít s prutem či s láskou a duchem¹⁴⁰ tichosti¹⁴¹?

5 Obecně¹⁴² je slyšet, že mezi vámi je smilstvo, a takové smilstvo, jakého¹⁴³ není ani mezi národy, že by *někdo* měl¹⁴⁴ ženu svého¹⁴⁵ otce – (2) a vy jste nadutí a ne že byste se raději *byli* dali do hořekování, aby ten, jenž tento čin provedl, byl odstraněn¹⁴⁶ z vašeho středu. (3) Ano, já

jsem [jako] tělem sice nepřítomný, duchem však přítomný, již jako přítomný usoudil¹⁴⁷, byste toho, jenž se tohoto tak dopustil¹⁴⁸, (4) ve jménu našeho Pána Ježíše Krista, (s mocí našeho Pána Ježíše Krista se sejdouce, vy a duch můj²⁰), (5) toho, *jenž je* takový, vydali Satanu k zhoubě masa, aby v den Pána Ježíše byl zachráněn duch. (6) Ta vaše chlouba¹⁴⁹ není dobrá¹⁵⁰; nevíte⁹³, že trocha kvasu zkvašuje celé těsto? (7) Ten starý kvas vymyjte¹⁵¹, abyste byli novým¹⁵² těstem podle *toho*, jak jste nekvašení, vždyť bylo i obětováno¹⁵³ naše Minutí¹⁵⁴ – Kristus, (8) svátkujejte tedy, ne se starým kvasem, ani s kvasem zlovůle¹⁵⁵ a podlosti¹⁵⁵, nýbrž s nekvašenými chleby¹⁴⁰ upřímnosti¹⁵⁶ a pravdy.

(9) V listu jsem vám napsal: Nesměšovat¹⁵⁷ se se smilníky – (10) ne veskrze, se smilníky tohoto světa nebo s hrabivci¹⁵⁸ a násilníky¹⁵⁹ nebo modláři, to byste potom museli ze světa vyjít, (11) nýbrž¹⁶⁰ jsem vám napsal¹⁶¹: Nesměšovat¹⁵⁷ se, kdyby někdo, kdo se jmenuje bratrem, byl smilník nebo hrabivec¹⁵⁸ nebo modlář nebo utračč¹⁶² nebo opilec nebo násilník¹⁵⁹ – s takovýmto ani nejíst. (12) Copak mi je do souzení i těch, *kteří jsou* venku? Nemáte vy soudit¹⁶³ ty, *kteří jsou* uvnitř? (13) Ty však, *kteří jsou* venku, soudí¹⁶³ Bůh – toho zlosyna¹⁶⁴ zprostřed sebe odklidte.

6 Odvažuje se někdo z vás, má-li *jakou* věc¹⁶⁵ proti jinému, soudit se před nespravedlivými a ne před svatými? (2) Zdali¹⁶⁶ nevíte⁹³, že svatí budou soudit svět? A má-li od vás¹⁶⁷ být¹⁶³ souzen svět, jste nehodni soudit nejmenší věci¹⁶⁸? (3) Nevíte⁹³, že budeme soudit anděly? Natož pak věci všedního života¹⁶⁹! (4) Nuže tedy, budete-li mít soudy¹⁶⁸ o věci všedního života¹⁶⁹, dosazujte¹⁷⁰ ty, *kteří jsou* ve shromáždění malé vážnosti¹⁷¹ – tyto! (5) Mluví¹⁷² k zahanbení vám – to¹⁷³ mezi vámi není ani jednoho moudrého, jenž by mezi svými bratry¹⁷⁴ mohl¹⁷⁵ rozsoudit? (6) Ale bratr se s bratrem soudí, a to před nevěřícími! (7) Vůbec je ovšem již vaše¹⁷⁶ chyba¹⁷⁷, že soudní pře mezi sebou máte – proč raději netrpíte křivdu¹⁷⁸, proč se raději nenecháváte šidit¹⁷⁹, (8) nýbrž

sami¹⁸⁰ křivdíte¹⁷⁸ a šidíte¹⁷⁹, a to bratry? (9) Zdali¹⁶⁶ nevíte⁹³, že pachatelé křivd¹⁸¹ Boží království nezdedí? Nemylte se¹⁸² – ani smilníci ani modláři ani cizoložníci ani ti, kteří se činí ženami¹⁸³, ani ti, kteří si zadávají¹⁸⁴ s mužským pohlavím, (10) ani zloději ani hrabivci¹⁵⁸ ani opilci ani utrahači¹⁶² ani násilníci¹⁵⁹ nezdedí Boží království. (11) A tímto¹⁸⁵ jste někteří bývali, ale byli jste obmyt, ale¹⁸⁶ byli jste posvěceni, ale¹⁸⁶ byli jste ospravedlněni ve jménu Pána Ježíše a v Duchu¹⁸⁷ našeho Boha.

(12) Všechny věci jsou mi dovoleny, ale ne všechny jsou prospěšné; všechny věci jsou mi dovoleny, ale já se od žádné¹⁸⁸ nedám uvést¹⁸⁹ pod pravomoc¹⁹⁰. (13) Pokrmy břichu a břicho pokrmům. Bůh pak navíc obrátí¹⁹¹ obě¹⁹²; tělo však ne smilstvu, nýbrž Pánu, a Pán tělu, (14) Bůh pak svou mocí i Pána vzkřísil¹⁹³ i nás zprostřed *mrtvých* vzkřísil¹⁹⁴. (15) Nevíte⁹³, že vaše těla jsou údy Kristovy? Mám tedy údy Kristovy vzít a učinit je údy nevěstky? Pryč s takovou myšlenkou¹⁹⁵! (16) Anebo¹⁶⁶ nevíte⁹³, že kdo se připojuje¹⁹⁶ k nevěstce, je jedno tělo? Stanou se přece, dí¹⁹⁷, ti dva jedním masem¹⁹⁷. (17) Kdo se však připojuje¹⁹⁶ k Pánu, je jeden Duch. (18) Prchejte před smilstvem – každé prořešení, kteréhokoli se člověk dopustí, je mimo tělo¹⁹⁸, kdo však smilní, hřeší proti svému vlastnímu tělu; (19) zdali¹⁶⁶ nevíte⁹³, že vaše tělo je chrám Svatého Ducha, jenž je ve vás, jehož máte od Boha, a že nejste sami svoji? (20) Vždyť jste byli koupeni za cenu¹⁹⁹, oslavujte²⁰⁰ tedy ve svém těle²⁰¹ Boha.

7 Stran věci pak, o nichž jste [mi] napsali: Je dobré²⁰² člověku nesahtat na ženu, (2) vzhledem k smilstvu²⁰³ však necht každý má ženu svou²⁰⁴ a každá necht má svého vlastního muže, (3) muž necht ženě odvádí²⁰⁵, co jí patří²⁰⁶, a podobně i žena muži. (4) Ženě pravomoc nad svým vlastním tělem²⁰⁷ nepřisluší, nýbrž muži, a podobně ani muži nepřisluší pravomoc nad svým vlastním tělem²⁰⁷, nýbrž ženě²⁰⁸ – (5) neukracujte²⁰⁹ se navzájem, leč snad²¹⁰ na základě²¹¹ dohody na čas, abyste se mohli oddat²¹² modlitbě, a buďte zase spolu²¹³, aby vás pro vaši nezdrženlivost²¹⁴ nepokoušel Sa-

tan. (6) Toto však pravím jako⁷⁸ svolení²¹⁵, ne jako⁷⁸ nařízení, (7) a chtěl bych²¹⁶, by všichni lidé byli jako i já sám, ale každý má svůj vlastní dar²¹⁶ od²¹ Boha, ten tak a ten zase tak. (8) Svobodným²¹⁷ a vdovám pak pravím: Je jim dobré²⁰², zůstanou-li tak jako i já, (9) nemohou-li se však ovládnout²¹⁸, necht vstoupí v manželství, neboť je lépe v manželství vstoupit než hořet. (10) Manželům²¹⁹ pak velím ne já, nýbrž Pán: Žena necht se od muže neodlučuje, (11) (byť se však i odloučila, necht zůstává nevdána²¹⁷ anebo necht se s mužem smíří,) a muž necht ženu neopouští²²⁰. (12) Ostatním pak pravím já, ne Pán: Má-li některý bratr ženu nevěřící a ona je ochotna²²¹ s ním bydlet, necht ji neopouští²²⁰; (13) a žena, jež²²² má muže nevěřícího, a on je ochoten²²¹ s ní bydlet, necht svého¹⁴⁵ muže neopouští²²⁰ – (14) jeť²²³ nevěřící muž v ženě²²⁴ posvěcen a nevěřící žena je²²³ posvěcena v bratru²²⁴, jelikož jinak by přece vaše děti byly²²⁵ nečisté, nyní²²⁶ však jsou svaté. (15) Jestliže se však nevěřící miní odloučit²²⁷, necht se odlučuje, bratr nebo sestra v takovýchto případech není v porobě²²⁸, Bůh však nás povolal k²²⁹ pokoju. (16) Copak víš, ženo, zda svého¹⁴⁵ muže zachrániš? Anebo co víš, muži, zda zachrániš svou¹⁴⁵ ženu? (17) Jinak však, jak každému Pán přidělil, jak každého Bůh povolal, tak necht chodí; a tak stanovím²³⁰ ve všech shromážděních. (18) Byl někdo povolán jako obřezaný? Nezahlazuj si obřízku²³¹. Byl někdo povolán v neobřízce²³²? Nedávej se obřezávat – (19) obřízka není nic a neobřízka²³² není nic, nýbrž dodržování Božích příkazů. (20) V kterém povolání byl každý povolán, v tom necht zůstává. (21) Byl jsi povolán jako nevolník? Necht ti na tom nezáleží; ale můžeš-li se i stát volným²³³, raději toho užíj. (22) Vždyť nevolník, jenž byl v Pánu povolán, je propuštěncem Páně; podobně [i] volný²³³, jenž byl povolán, je nevolníkem Kristovým. (23) Byli jste koupeni za cenu²³⁴, nestávejte se nevolníky²³⁴ lidí. (24) V čem byl každý povolán, bratři, v tom necht před Bohem zůstává.

(25) Stran paniců a panen²³⁵ pak nařízení Páně nemám, podávám však své

mínění jako někdo, komu se od Pána dostalo smilování²³⁶, by byl věren²³⁷.

(26) Domnívám se tedy, že je²³⁷ dobré²⁰² toto, vzhledem k nynější nutnosti²³⁸: že je člověku dobré²⁰² být tak, jak je²³⁹.

(27) Jsi²⁴⁰ přivázan k ženě? Neusiluj o²⁴¹ uvolnění. Jsi²⁴⁰ od ženy uvolněn?

Neusiluj o²⁴¹ ženu; (28) vstoupíš-li však i v manželství, nezhrěšil jsi, a vstoupíš-li v manželství panic nebo panna, nezhrěšil²⁴², takovíto však budou co do masa²⁴³ mít svízele²⁴⁴ a já vás chci šetřit²⁴⁵.

(29) Dím pak toto, bratři: čas je omezený²⁴⁶; dále²⁴⁷, aby i ti, kdo ženy mají, byli jako nemající²⁴⁸ je, (30) a kdo pláče, jako neplačící²⁴⁸, a kdo se radují, jako neradující se²⁴⁸, a kdo kupují, jako nevlastníci^{248 249},

(31) a kdo používají světa, jako ne zplna ho využívající^{248 250}, neboť ráz²⁵¹ tohoto světa pomijí (32) a já bych chtěl²⁵², byste vy byli bez starostí²⁵³. Svobodný²¹⁷ se stará²⁵³

o věci Páně, jak se zalíbí Pánu, (33) kdo však se oženil, stará se²⁵³ o věci světa, jak se zalíbí ženě. (34) Je rozdíl mezi ženou a pannou²⁵⁴: svobodná²¹⁷ se stará²⁵³ o věci Páně, aby byla svatá i tělem i duchem, ta však, jež se vdala, se stará²⁵³ o věci světa,

jak se zalíbí mužů. (35) Toto však pravím k vašemu vlastnímu prospěchu, ne abych vám nastavil²⁵⁵ smyčku, nýbrž k tomu, co je slušné, a abyste byli bez rozptylování²⁵⁶ Pánu k ruce²⁵⁷.

(36) Domnívá-li se však někdo, že si vzhledem k svému panictví²⁵⁸ počíná neslušně, měl-li by květ života za sebou a musí-li se tak dít, nechť činí, co si přeje²⁵⁹, nehřeší – nechť vstupují v manželství. (37) Kdo však ve svém srdci pevně stojí, nemaje²⁶⁰ toho potřebu, a je pá-

nem²⁶¹ své vlastní vůle²⁶² a ve svém srdci usoudil²⁶³ to, by své panictví²⁵⁸ uchovával, jedná²⁶⁴ dobře²⁶⁵. (38) I ten tedy, kdo se v manželství vydává, jedná²⁶⁴ dobře²⁶⁵, a kdo se v manželství nedává, jedná²⁶⁴ lépe. (39) Žena je vázána na čas života²⁶⁶ jejího muže, zesne-li však muž, je volná²³³ vdát se, za koho si přeje²⁵⁹, toliko v Pánu;

(40) blaženější však je, zůstane-li tak – podle mínění mého²⁰, myslím však, že i já mám Božího Ducha.

8 A stran věcí obětovaných modlám: Víme^{267A}, (protože poznání^{267B} máme všichni – poznání^{267B} nadouvá, buduje

však láska; (2) myslí-li někdo, že něco ví^{267A}, nezná^{267 268} ještě nic tak²⁶⁹, jak by znát²⁶⁷ měl^{268 270}, (3) miluje-li však kdo Boha, ten je²⁶⁸ poznán^{267B} od něho,) –

(4) tedy: Stran požívání²⁷¹ věcí obětovaných modlám víme^{267A}, že modla není na světě nic a že není žádného jiného Boha, leč jeden; (5) ano, atsi třeba i jsou tak řečení bohové, buď v nebi nebo na zemi,

(jakože právě mnoho bohů a mnoho pánů je), (6) ale pro nás²⁷² je jeden Bůh, Otec, z něhož jsou všechny věci, a my pro něho, a jeden Pán, Ježíš Kristus, skrze něhož jsou všechny věci, i my skrze něho. (7) Ale to poznání²⁶⁷ není ve všech a někteří až do nynějška jedí jako věc obětovanou modlám, se svědomím stran modly, a jejich svědomí, jsouc slabé, se potřisňuje²⁷³.

(8) Pokrm nás však Bohu neodporučuje²⁷⁴, aniž o co přicházíme²⁷⁵, nepojíme-li, aniž co získáváme²⁷⁶, pojíme-li; (9) hleďte však, aby se snad²⁷⁷ toto vaše právo²⁷⁸ nestalo slabým překážkou²⁷⁹.

(10) Vždyť uvidí-li někdo tebe, jenž máš poznání²⁶⁷, ležet u stolu v domě model, nebude jeho, (jenž je slabý,) svědomí dodáno odvahy²⁸⁰ k jedení modlám obětovaných věcí? (11) A ten slabý, bratr, pro²⁸¹ něhož umřel Kristus, bude tím tvým poznáním^{267 282} zahuben;

(12) takto však, hřešíc proti bratrům a zraňující jejich slabé svědomí, hřešíte proti Kristu. (13) Právě proto, je-li pokrm mému bratru léčkou²⁸³, nikdy²⁸⁴ masitých pokrmů²⁸⁵ ani neokusím²⁸⁶, abych se svému bratru léčkou nestal²⁸³.

9 Nejsem svoboden²⁸⁷? Nejsem apoštol? Neviděl jsem Ježíše, našeho Pána? Nejste vy mé dílo v Pánu? (2) Nejsem-li apoštolem pro druhé²⁸⁸, dozajista²⁸⁹ jím přesto jsem pro vás²⁸⁸, vždyť pečeti mého apoštolství jste vy v Pánu. (3) Obhajoba má²⁰ vůči²⁹⁰ těm, kteří vyšetřují²⁹¹ mne²⁹¹, je tato: (4) Nemáme snad práva²⁷⁸ jíst a pít²⁹²? (5) Nemáme snad práva²⁷⁸ vodit s sebou²⁹³ sestru jako svou ženu, jako i ostatní apoštolové, i bratři Páně, i Kéfas? (6) Anebo²⁹⁴ jen já a Barnabas nemáme práva²⁷⁸ nepracovat²⁹⁵?

(7) Kdo kdy koná válečnou službu na svůj vlastní náklad²⁹⁶? Kdo vysazuje vinici a nejí z jejího ovoce? Nebo kdo je pastýřem²⁹⁷ stáda a nejí z mléka stáda?

(8) Mluvím snad o těchto věcech²⁹⁸ podle názoru člověka²⁹⁹? Zдали tyto věci nepraví i zákon? (9) V Mojžíšově zákoně je přece psáno³⁰⁰: Mlátícimu hovězímu dobytčeti nenasadíš náhubek – záleží snad Bohu na hovězím dobytku? (10) Či to praví veskrze pro²⁸¹ nás? Ba, pro nás²⁸¹ to bylo napsáno, že³⁰¹ oráč má orat v naději³⁰², i mlatec – v naději³⁰², že se bude podílet³⁰³. (11) Jestliže jsme my vám rozsévali³⁰⁴ věci duchovní, *bylo by to něco velikého*, kdybychom my žali³⁰⁵ vaše věci hmotné³⁰⁶? (12) Podílejí³⁰³-li se na tomto právu²⁷⁸ vůči vám³⁰⁷ druzí, *nehomli bychom tak tím spíše jednat my?* Ale my jsme tohoto práva²⁷⁸ nevyužili, nýbrž vše snášíme³⁰⁸, abychom blahé zvěsti o KRISTU³⁰⁹ nezpůsobili nějakou zábranu. (13) Nevíte²⁶⁷, že ti, kdo pracují na posvátných věcech³¹⁰, jedí z věcí z CHRÁMU³¹¹ – ti, *kdo jsou* zaměstnáni při oltáři, se dělí s oltářem? (14) Tak i těm, kdo prohlašují blahou zvěst, Pán ustanovil³¹² z blahé zvěsti žít. (15) Já však jsem ničeho z těchto věcí nevyužil³¹³; nuže, tyto věci jsem napsal ne proto, aby se tak při mně stalo – věru, bylo by mi dobré²⁰² spíše³¹⁴ umřít než aby *tuto* mou chloubu¹⁴⁹ někdo učinil lichou³¹⁵. (16) Vždyť hlásám-li blahou zvěst, nemám se čím chlubit³¹⁶, neboť na mne doléhá³¹⁷ nutnost³¹⁸ – ano, je mi běda, nebudu-li blahou zvěst hlásat; (17) konám-li to totiž o své újmě³¹⁹, mám odměnu, ne-li o své újmě³¹⁹, jsem pověřen správou³²⁰. (18) Jakou to tedy mám odměnu? Abych, hlásaje blahou zvěst, učinil blahou zvěst³²¹ bezplatnou, takže³²² jsem při blahé zvěsti nevyužil svého práva²⁷⁸ jako mně náležejícího³²³. (19) Jsa totiž ode všech svoboden, učinil jsem sám sebe nevolníkem všem, abych jich co nejvíce³²⁴ získal; (20) i stal jsem se Židům jakoby Židem, abych získal Židy; těm, *kdo jsou* pod zákonem, jakoby někým pod zákonem, sám pod zákonem nejša, abych získal ty, *kdo jsou* pod zákonem; (21) těm, *kdo jsou* bez zákona³²⁵, jakoby někým bez zákona³²⁵, (nejsa²⁶⁰ bez zákona³²⁵ Bohu, nýbrž zákonitě poddán³²⁶ Kristu,) abych získal ty, *kdo jsou* bez zákona³²⁵; (22) pro slabé³²⁷ jsem se stal [jakoby] slabým, abych získal slabé – všem jsem se stal *a jsem*³²⁸ vším, abych stůj co

stůj³²⁹ některé zachránil, (23) a pro²⁸¹ blahou zvěst konám vše, abych se stal společníkem³³⁰ s ní.

(24) Nevíte²⁶⁷, že ti, kdo běží na závodě, běží sice všichni, cenu však dostává jeden? Bězte tak, abyste jí dobyli³³¹! (25) Každý však, kdo o ni zápasí³³² je ve všem zdrženlivý³³³; jenže oni ovšem, aby získali zkazitelný³³⁴ věnec, my však nezkatitelný³³⁴. (26) Já tudíž běžím tak – ne jakoby nejistě; tak rohuji³³⁶ – ne jako bych bušil do vzduchu³³⁷, (27) nýbrž ubjím³³⁸ a v nevolnictví uvádím své tělo, abych snad³³⁹, kázav³⁴⁰ druhým, sám nebyl zvržen³⁴¹.

10 Nerad bych³⁴² totiž, bratři, by vám bylo neznámo³⁴³, že naši otcové byli všichni pod oblakem a všichni prošli mořem (2) a všichni se v tom oblaku a v tom moři³⁴⁴ dali pro³⁴⁵ Mojžíše pokřtít³⁴⁶, (3) a všichni se napojídali³⁴⁷ téhož duchovního pokrmu, (4) a všichni se napili³⁴⁷ téhož duchovního nápoje, neboť pili³⁴⁸ z duchovní skály, jež šla za nimi; (ta skála pak byl KRISTUS;) (5) ale ve většině z nich se Bohu nezalíbilo³⁴⁹, neboť jich bylo nastláno³⁵⁰ v pustině. (6) Tyto věci se však staly *jako* předobrazy nás, abychom nebyli³⁵¹ chtivci zlých věcí, jako³⁵² se *jich* zachtělo³⁵³ i oněm; (7) aniž se stávejte modláři, jako³⁵² někteří z nich, jak je psáno³⁵⁴: Lid usedl, by se najedl a napil, i vstali, by si hráli³⁵⁵; (8) aniž smilněme, jako³⁵² se smilstva dopustili³⁵⁶ někteří z nich, a jednoho dne jich třiatřicet tisíc padlo; (9) aniž pokoušejme³⁵⁷ KRISTA, jako³⁵² se pokoušení dopustili³⁵⁶ někteří z nich, a zhylni od hadů; (10) aniž reptejte, jako³⁵² se reptání dopustili³⁵⁶ někteří z nich, a zhylni od zhoubce. (11) Oněm se pak všechny tyto věci přihodily *jako* předobrazy a byly popsány k napomenutí nás, na něž případly³⁵⁸ konce věků. (12) Kdo tedy myslí³⁵⁹, že stojí, nechť hledí, by nepadl. (13) Nezachvátilo vás jiné pokušení než lidské, a Bůh je věrný; on nedopustí, byste byli pokoušení podrobeni³⁵⁶ nad to, na co stačíte, nýbrž zjedná s pokušením i východisko, byste je stačili³⁶⁰ unést³⁶¹. (14) Právě proto, moji milovaní, od modlářství utíkejte. (15) Mluvím jako k prozíravým³²⁸, po-

suďte vy, co dím: (16)Kalich požehnání, jež žehnáme – není to společenství KRISTOVY krve? Chléb, jež lámeme – není to společenství KRISTOVA těla, (17)protože jsme mnozí jeden chléb, jedno tělo, neboť se na tom jednom chlebě³⁶² všichni podílíme³⁶³? (18)Hledte na Israele co do masa: nejsou ti, kteří jedí oběti, ve společenství s oltářem³⁶³? (19)Co tedy dím? Že věc modle obětovaná něco je, anebo že modla něco je? (20)Ale³⁹ co obětují [národy], obětují démonům a ne Bohu³⁶⁴, i nerad bych, byste vy vstupovali v společenství s démony³⁶³. (21)Nemůžete pít kalich Páně i kalich démonů; nemůžete se podílet³⁰³ na stole Páně i na stole démonů. (22)Anebo PÁNA doháníme³⁶⁵ k žárlivosti? Jsme snad silnější než on? (23)Všechny věci jsou dovoleny, ale ne všechny jsou prospěšné; všechny věci jsou dovoleny, ale ne všechny budují. (24)Nikdo nechť neusiluje o užitek svůj, nýbrž o užitek³⁶⁶ druhého¹²⁴. (25)Jezte vše, co se prodává na masném trhu, a nic pro²⁸¹ svědomí nevyšetřujte, (26)vždyť země je PÁNĚ, i její náplň. (27)Pozve-li vás však někdo z nevěřících a chce-li se vám³⁶⁷ jít, jezte vše, co se vám bude předkládat, a nic pro²⁸¹ svědomí nevyšetřujte; (28)řekne-li vám však někdo: Toto je posvátná oběť³⁶⁸, nejezte – pro²⁸¹ onoho, jenž vás upozornil, a pro svědomí; (29)míním však svědomí ne tvé, nýbrž toho druhého¹²⁴. Načpak má být³⁶⁹ má svoboda³⁷⁰ souzena od jiného³⁷¹ svědomí? (30)Podílím³⁰³-li se já na něčem s vděčností, proč se o mně má zle mluvit³⁶⁹ pro³⁷² to, zač já děkuji? (31)Ať tedy jíte nebo pijete nebo cokoli konáte, konejte vše k Boží slávě; (32)nedávejte příčiny ke klopytnutí³⁷³ ani Židům ani Řekům ani Božím shromáždění, (33)podle toho, jak se i já ve všech věcech zalibují³⁷⁴ všem, neusiluje o prospěch svůj²⁰, nýbrž o prospěch mnohých,

11 aby byli zachráněni. (1)Stávejte se mémi napodobiteli¹³⁵ podle toho, jako i já Kristovým. (2)Nuže, chválim vás, že jste mne ve všech věcech pamětliví³⁷⁵ a zachováвате vydané pokyny podle toho, jak jsem vám je vydal³⁷⁶. (3)Chtěl bych²⁵² však, byste věděli²⁶⁷, že každého muže hlavou je KRISTUS, hlavou ženy

však muž a hlavou KRISTOVOU Bůh. (4)Každý muž, jež se modlí nebo prorokuje, maje na hlavě³⁷⁷, zostuzuje³⁷⁸ svou hlavu, (5) a každá žena, jež se modlí nebo prorokuje s hlavou nezahalenou, zostuzuje³⁷⁸ hlavu svou²⁰⁴, neboť je to jedno a totéž, jako by byla oholená³⁷⁹ – (6)ano, nezahaluje-li se žena, nechť se dáva i stříhat, je-li však ženě hanba dávat se stříhat nebo holit, nechť se zahaluje. (7)Muž si totiž ovšem hlavu zahalovat nemá³⁸⁰, jsa³⁸¹ Božím obrazem a slávou, žena však je slávou muže; (8)nenít muž z ženy, nýbrž žena z muže, (9)vždyť ani stvořen nebyl muž pro³⁸² ženu, nýbrž žena pro³⁸² muže – (10)pro tu příčinu má³⁸⁰ žena mít na hlavě pravomoc³⁸³, vzhledem k andělům. (11)V Pánu nicméně není ani žena bez muže³⁸⁴ ani muž bez ženy³⁸⁴; (12)jako je totiž žena z muže, právě tak je i muž skrze ženu, všechny věci však z Boha. (13)Posuďte sami v sobě³⁸⁵: Je slušné, by se žena k Bohu modlila nezahalena? (14)A neučí vás i sama přirozenost, že muž sice, nosí-li dlouhé vlasy – jemu je to zneuctěním, (15)žena však, nosí-li dlouhé vlasy – jí je to slávou³⁸⁶, protože jsou [jí] dlouhé vlasy dány místo závoje? (16)Míni-li si však kdo³⁸⁷ libovat v hádkách, my takovéhoho zvyku nemáme, ani Boží shromáždění³⁵.

(17)Když vám však předpisuji toto³⁸⁸, nechválím³⁸⁹, že³⁹⁰ se scházíte ne k lepšímu, nýbrž k horšímu. (18)Nuže tedy nejprve: Když se scházíte jako³⁹¹ shromáždění, slyším, že mezi vámi jsou³⁸¹ rozkoly, a zčásti tomu věřím; (19)ano, i strany³⁹² musejí mezi vámi být, aby osvědčení³⁹³ mezi vámi vyšli najevo³⁹⁴. (20)Když se tedy scházíte na jedno³⁹⁵ místo³⁹⁶, není to jíst³⁹⁷ Pánovu³⁹⁸ večeři³⁹⁹; (21)vždyť si při tom pojedení každý svou vlastní večeři³⁹⁹ bere napřed⁴⁰⁰, a jeden⁴⁰¹ hladoví a jeden⁴⁰¹ se zase opijí. (22)Cožpak k jídlu a pití nemáte domy? Anebo Božím shromážděním pohrdáte a ty, kteří nemají, zostuzujete³⁷⁸? Co vám mám říci? Mám⁴⁰² vás chválit? V tom nechválím! (23)Já jsem přece od Pána převzal, co jsem vám i odevzdal⁴⁰³, že Pán Ježíš v tu noc, v níž byl vydáván, vzal chléb (24) a poděkovav rozlámal jej a řekl: Toto je mé tělo, jež je za⁴⁰⁴ vás; toto konejte

k připomínání⁴⁰⁵ mne⁴⁰⁶. (25) Taktéž i kalich po večeři⁴⁰⁶, pravě: Tento kalich je nová úmluva⁴⁰⁷ v krvi mé⁴⁰⁷; toto konejte, kdykoli⁴⁰⁸ budete pít, k připomínání⁴⁰⁵ mne⁴⁰⁶. (26) Kdykoli⁴⁰⁸ totiž jíte tento chléb a pijete kalich, prohlašujete smrt Páně až dotud, než přijde; (27) kdokoli tedy bude ten chléb jíst nebo kalich Páně pít nehodně⁴⁰⁹, bude vinen⁴¹⁰ stran těla a krve Páně. (28) Necht' však člověk sám sebe zkoumá⁴¹¹ a tak necht' jí z toho chleba a pije z toho kalichu; (29) jedlík a piják⁴¹² totiž sám sobě jí a pije soud⁴¹³, neboť nerozlišuje⁴¹⁴ tělo⁴¹⁵. (30) Pro tuto příčinu je mezi vámi mnoho slabých⁴¹⁶ a nezuživých a dost mnozí usínají⁴¹⁷; (31) kdybychom však rozebírali⁴¹⁴ sami sebe, nebyli bychom souzeni, (32) jsme-li však souzeni, jsme od Pána podrobování kázní⁴¹⁸, abychom nebyli odsouzeni se světem. (33) Tudíž, moji bratři: když se scházíte k pojetí, vyčkávejte se navzájem; (34) hlada-li kdo, necht' jí doma, abyste se nescházeli k soudu⁴¹³. Ostatní věci pak zařídím⁴¹⁹, jakmile⁴²⁰ přijdu.

12 Stran duchovních *projevů* pak bych, bratři, nerad³⁴², byste byli neznalí⁴²¹. (2) Víte⁴²², že když jste byli příslušníky národů⁴²³, *byli jste* odváděni k bezhlasým modlám, jak jste kdy byli vedeni; (3) proto vám uvádím⁴²⁴ v známost, že nikdo, kdo mluví v Božím Duchu⁴²⁵, neříká: Ježíš *buď* proklet, a nikdo nemůže říci: Pán Ježíš⁴²⁶, leč v Svatém Duchu⁴²⁵. (4) Jsou však rozličnosti darů⁸, týž však Duch, (5) a jsou rozličnosti služeb⁴²⁷ a týž Pán, (6) a jsou rozličnosti působení⁴²⁸, týž však Bůh, jenž působí⁴²⁹ všechny věci ve všech. (7) Každému se však dává projev Ducha k prospěchu; (8) jednotlivému⁴³⁰ se totiž skrze Ducha dává slovo⁴³¹ moudrosti a dalšímu zase podle tohož Ducha slovo⁴³¹ poznání⁴³², (9) a jinému v témž Duchu⁴²⁵ víra, a dalšímu v témž Duchu⁴²⁵ dary⁸ léčení⁴³³, (10) a dalšímu působení mocných činů⁴³⁴, a dalšímu rozeznávání⁴³⁵ duchů, a jinému *různé* druhy jazyků, a dalšímu výklad⁴³⁶ jazyků. (11) Tyto všechny věci však působí⁴²⁹ jeden a týž Duch, jenž každému zvlášť rozděljuje⁴³⁷ podle *toho*, jak mu libo⁴³⁸. (12) Podle toho totiž, *jak* je tělo jedno

a má mnoho údů, všechny údy těla však, ač je jich mnoho⁴³⁹, jsou jedno tělo, právě tak i KRISTUS; (13) my všichni jsme přece také byli v jednom Duchu⁴⁴⁰ v jedno tělo pokřtěni, ať Židé či Řekové, ať nevolníci či svobodní⁴⁴¹, a všichni jsme byli jedním Duchem napojeni. (14) Vždyť ani tělo není úd jeden, nýbrž mnoho. (15) Kdyby noha řekla: Protože nejsem ruka, nejsem z těla – vskutku⁴⁴² proto není z těla? (16) A kdyby ucho řeklo: Protože nejsem oko, nejsem z těla – vskutku⁴⁴² proto není z těla? (17) Kdyby celé tělo *bylo* oko, kde *by* byl sluch? Kdyby celé *bylo* sluch, kde *by* byl čich? (18) Nyní však⁴⁴³ si Bůh údy umístil⁴⁴⁴, každý z nich jednotlivě v těle podle *toho*, jak si umínil⁴⁴⁵; (19) kdyby však vše bylo jeden úd, kde *by* bylo tělo? (20) Nyní však⁴⁴³ je sice údů mnoho, tělo však jedno⁴⁴⁶. (21) Oko nemůže říci ruce: Nemám tě zapotřebí, anebo zase hlava nohám: Nemám vás zapotřebí, (22) nýbrž právě naopak⁴⁴⁷ – údy těla, jež se zdají být⁴⁴⁸ slabší, jsou nezbytné, (23) a ty, jež se nám zdají být méně čestné v těle⁴⁴⁹, ty obkládáme hojnější ctí, a našim neslušným *údu*m se dostává hojnější slušnosti, (24) naše *údy* slušné však *toho* nemají zapotřebí. Ale Bůh sestavil⁴⁵⁰ tělo tak, že hojnější čest dal tomu *údu*, jemuž chyběla⁴⁵¹, (25) aby v těle nebylo rozkolu, nýbrž *aby* údy měly o sebe navzájem touž starost⁴⁵²; (26) a trpí-li jeden úd, trpí všechny údy s *ním*, a je-li⁴⁵³ jeden úd oslavován, radují se všechny údy s *ním*. (27) Nuže, vy jste tělo Kristovo a jednotlivě⁴⁵⁴ údy, (28) a Bůh si ve shromáždění některé umístil⁴⁴⁴ 455: za první apoštoly, za druhé proroky, za třetí učitele, potom *záračné* moci, potom dary⁸ léčení⁴³³, pomoci⁴⁵⁶, řízení⁴⁵⁶, *různé* druhy jazyků. (29) *Jsou* snad všichni apoštolové? *Jsou* snad všichni proroci? *Jsou* snad všichni učitelé? *Mají*⁴⁵⁷ snad všichni *záračné* moci? (30) *Mají* snad všichni dary⁸ léčení⁴³³? Mluví snad všichni jazyky? Překládají⁴⁵⁸ snad všichni? (31) Horlete však o větší dary⁸ a ukáží⁴⁵⁹ vám cestu ještě mnohem výbornější.

13 Mluví-li jazyky lidí i andělů, nemám-li však lásky, stal jsem se⁴⁶⁰ zvučící mosazí⁴⁶¹ anebo řinčící puklicí⁴⁶².

(2) A mám-li prorocství⁴³⁴ a vím⁴⁶³-li všechna tajemství a vše, co lze poznat⁴⁶⁴, a mám-li veškerou víru, takže *mohu* přemísťovat hory, nemám-li však lásky, nejsem nic. (3) A vynaložím-li vše, co mám⁴⁶⁵, na pokrmy *chudým*⁴⁶⁶, a odevzdám-li své tělo, abych byl upálen, nemám-li však lásky, není mi *to* nic platno. (4) Láska je shovívavá⁴⁶⁷, je vlídná; láska není řevnivá⁴⁶⁸, láska není opovázlivá⁴⁶⁹, nenadouvá se, (5) nechová se neslušně, neusiluje o své věci, nedává se vydráždit, nepřičítá⁴⁷⁰ zla, (6) neraduje se nad⁴⁷¹ nepravostí⁴⁷², nýbrž se raduje s pravdou, (7) vše snáší⁴⁷³, všemu věří, ve vše doufá, vše vydrží⁴⁷³. (8) Láska nikdy nepomíjí⁴⁷⁴, avšak – buď prorocství, *ta* zaniknou⁴⁷⁵, nebo jazyky, *ty* přestanou, nebo poznání⁵⁶, *to* zanikne⁴⁷⁵, (9) vždyť poznáváme⁵⁶ částečně⁴⁷⁶ a prorokujeme částečně⁴⁷⁶, (10) až však přijde dokonalé, částečné⁴⁷⁷ zanikne⁴⁷⁵. (11) Když jsem byl dítě⁴⁷⁸, mluvil jsem jako dítě⁴⁷⁸, smýšlel jsem jako⁴⁷⁹ dítě⁴⁷⁸, usuzoval jsem jako dítě⁴⁷⁸; když jsem se stal mužem, skoncoval⁴⁷⁵ jsem s dětskými věcmi⁴⁸⁰. (12) Ano, teď vidíme⁴⁸¹ skrze *matné* okno⁴⁸², nejasně⁴⁸³, potom⁴⁸⁴ však tváří v tvář; teď poznávám⁵⁶ částečně⁴⁷⁶, potom⁴⁸⁴ však poznám⁵⁶ plně⁴⁸⁵, tak²⁶⁹, jak jsem i plně poznán⁵⁶⁴⁸⁵ byl. (13) Nuže, nyní zůstává víra, naděje, láska, tyto tři věci, láska však je z nich *největší*⁴⁸⁶.

14 Žeňte se⁴⁸⁷ za láskou a horlete o duchovní *projevy*, nadevše⁴⁸⁸ však o *to*, abyste prorokovali. (2) Kdo totiž mluví jazykem⁴⁸⁹, mluví ne k lidem, nýbrž k Bohu, neboť nikdo nerozumí⁴⁹⁰, *on* však duchem pronáší⁴⁹¹ tajemství³⁵; (3) kdo však prorokuje, mluví k lidem k budování a k povzbuzení⁴⁹² a k útěše⁴⁹³. (4) Kdo mluví jazykem, buduje sám sebe, kdo však prorokuje, buduje shromáždění. (5) Nuže, chtěl bych²⁵², byste vy všichni mluvili jazyky, raději však, abyste prorokovali – vždyť kdo prorokuje, je větší než kdo mluví jazyky, ledaže by překládal⁴⁵⁸, aby se shromáždění dostalo budování. (6) A nyní, bratři: přijdu-li k vám a budu-li mluvit jazyky, co vám budu platný, nepromluví-li k vám buď v zjevení¹⁰ nebo v poznání⁵⁶ nebo v prorocství nebo v nauce? (7) Dokonce neživé

věci, vydávající hlas⁴⁹⁴, buď flétna nebo harfa: Nebudou-li zvukům⁴⁹⁵ dodávat rozdílnosti⁴⁹⁶, jak se pozná⁵⁶, co se na flétnu nebo na harfu hraje⁴⁹⁷? (8) Ano, vydá-li i trouba nezřetelný⁴⁹⁸ hlas⁴⁹⁴, kdo se bude chystat k válce? (9) Tak i vy, co se týče jazyka: Nevydáte-li⁴⁹⁹ srozumitelného slova, jak se pozná⁵⁶, co se mluví? Vždyť budete mluvit do vzduchu! (10) Tolik je, přijde-li na *to*⁵⁰⁰, na světě druhů řečí⁵⁰¹, a žádný *není* nevýřečný⁵⁰²; (11) nebudou-li tedy znát⁴²² význam⁵⁰³ řečí⁵⁰⁴, budu mluvícím *barbarem*⁵⁰⁵ a mluvící bude *barbarem*⁵⁰⁵ u mne⁵⁰⁶. (12) Tak i vy: Jelikož jste horlivě žádostivi⁵⁰⁷ duchů⁵⁰⁸, usilujte o *to*, abyste se rozmáhali⁵⁰⁹ k budování shromáždění. (13) Proto necht' se ten, kdo mluví jazykem, modlí, aby mohl překládat⁵¹⁰, (14) neboť modlím-li se jazykem, modlí se můj duch, můj rozum⁵¹¹ však je neplodný⁵¹². (15) Co je *to* tedy? Budu se modlit duchem, budu se však modlit i rozumem⁵¹¹; budu zpívat⁵¹³ duchem, budu však zpívat⁵¹³ i rozumem⁵¹¹, (16) jelikož *jinak*, pronese-li dobrořečení⁵¹⁴ duchem, jak řekne se ten, jenž zaujímá⁵¹⁵ místo nevědomého⁵¹⁶, své⁵¹⁷ *AMÉN* na *to* tvé⁵¹⁸ děkování, jelikož neví, co pravíš? (17) Ano, ty sice pěkně⁵¹⁹ děkuješ, ale jiný se nebuduje. (18) Děkuji Bohu, že mluvím jazykem více než vy všichni, (19) ale ve shromáždění bych *raději* chtěl²⁵² promluvit pět slov svým rozumem⁵¹¹, abych poučil i druhé, než deset tisíc slov v jazyku. (20) Bratři, nestávejte se⁵²⁰ malými dětmi⁵²² vůči zlu, v myslích⁵²¹ se však stávejte⁵²⁰ dospělými⁵²³. (21) V zákoně je psáno⁵²⁴: Budu k tomuto lidu mluvit skrze jinojazyčně⁵²⁵⁵²⁶ a skrze jiné rty⁵²⁵, a ani tak mě nebudou poslouchat⁵²⁷, praví PÁN. (22) Jazyky jsou tedy za znamení ne těm, kteří věří, nýbrž nevěřícím, prorocství pak ne nevěřícím, nýbrž těm, kteří věří. (23) Jestliže se tedy sejde celé shromáždění na jedno³⁹⁵ *místo*³⁹⁶ a všichni budou mluvit jazyky a vejdou nevědomí⁵¹⁶ nebo nevěřící, neřeknou, že šílíte? (24) Jestliže však všichni prorokují a vejde někdo nevěřící nebo nevědomý⁵¹⁶, je ode všech usvědčován⁵²⁸, je ode všech prozkoumáván⁶⁷, (25) skryté¹¹⁹ věci jeho srdce vycházejí najevo³⁹⁴, a tak padne na

tvář a bude se klanět Bohu, ohlašuje⁵²⁹, že Bůh je skutečně mezi vámi.

(26) Co je to tedy, bratři? Kdykoli se scházíte, má každý [z vás] žal, má nauku, má jazyk, má zjevení¹⁰, má výklad⁵³⁰; vše necht' se děje k budování. (27) Buď že někdo mluví jazykem, *necht' mluví* dva nebo nejmýše tři⁵³¹, a každý zvlášť⁵³², a jeden necht' překládá⁵¹⁰; (28) není-li však vykladače⁵³⁰, necht' ve shromáždění mlčí a mluví sám k sobě a k Bohu; (29) a necht' mluví dva nebo tři proroci a druzí necht' posuzují⁵³³; (30) bude-li však zjeveno⁵³⁴ dalšímu⁵³⁵ tam sedícímu, necht' ten první mlčí. (31) Můžete ovšem prorokovat všichni, jeden po druhém⁵³⁶, aby se všichni učili a všichni byli povzbuzováni; (32) a duchové proroků se podřizují⁵³⁷ prorokům, (33) neboť Bůh není *Bůh* nepořádku⁵³⁸, nýbrž pokoje, jako ve všech shromážděních svatých⁵³⁹.

(34) [Vaše] ženy necht'⁵⁴⁰ ve shromážděních mlčí, neboť jim není povoleno mluvit, nýbrž podřizovat se⁵³⁷, podle toho, jak praví i zákon⁵⁴¹, (35) přejí-li si⁵⁴² však něco se dovědět⁵⁴³, necht' se dotazují svých vlastních mužů doma; ženě je přece hanba mluvit ve shromáždění. (36) Zdali vyšlo Boží slovo od vás anebo dospělo jedině k vám⁵⁴⁴? (37) Myslí-li někdo, že je prorok nebo duchovní⁶⁹, necht' rozpoznává⁵⁴⁵ ty věci, jež vám piši, že jsou příkazem Páně; (38) pakli to někdo nepoznává⁵⁴⁶, necht' nepoznává⁵⁴⁶. (39) Horlete tedy, bratři, o prorokování, a jazyky mluvit nebraňte, (40) vše necht' se však děje slušně a podle řádu.

15 Uvádím vám však v známost, bratři, blahou zvěst, již jsem vám zvěstoval⁵⁴⁷, již jste i přijali, v níž i stojíte, (2) skrze niž i docházíte záchranu, (držíte-li se pevně slova, jimž jsem vám blahou zvěst ohlásil), ledaže byste byli uvěřili nadarmo. (3) Odevzdal⁴⁰³ jsem vám přece především⁵⁴⁸, co jsem i přijal, že Kristus umřel za⁵⁴⁹ naše hříchy podle Písem, (4) a že byl pohřben, a že byl třetího dne vzkříšen⁵⁵⁰ podle Písem, (5) a že se ukázal Kéfovi, potom těm dvanácti, (6) nato se ukázal více než pěti stům bratrů najednou, z nichž většina až do nynějška zůstává *naživu*, někteří však i zesnuli,

(7) nato se ukázal Jakobovi, potom všem apoštolům, (8) a naposled ze všech, zrovna⁵⁵¹ jakoby nedochůdčeti, se ukázal i mně; (9) ano, já jsem nejmenší z apoštolů a⁸⁸ nejsem hoden⁵⁵² být apoštolem nazýván, protože jsem Boží shromáždění pronásledoval⁵⁵³, (10) Boží milostí však jsem, co jsem, a ta jeho milost, jež se *děla* vůči mně, nevyšla naprázdno⁵⁵⁴, nýbrž jsem se nalopotil hojněji než oni všichni, ne však já, nýbrž ta Boží milost, jež *byla* se mnou. (11) Ať tedy já či onino, tak kážeme a tak jste uvěřili. (12) Nuže, káže-li se o Kristu, že je⁵⁵⁵ zprostřed mrtvých vzkříšen, jak *to*, že někteří mezi vámi říkají⁵⁵⁶, že opětovného vstání mrtvých není? (13) Není-li však opětovného vstání mrtvých, není⁵⁵⁵ ani Kristus vzkříšen, (14) není⁵⁵⁵-li však Kristus vzkříšen, pak také je ovšem naše poselství³³ liché⁵⁵⁴ a lichá⁵⁵⁴ je i vaše víra; (15) a také se shledává, že jsme lživí⁵⁵⁷ Boží svědkové, protože jsme o Bohu svědčili⁵⁵⁸, že KRISTA vzkřísil⁵⁵⁹, *on* ho však⁵⁶⁰ nevzkřísil⁵⁵⁹, jestliže se totiž ovšem mrtví nekřísí⁵⁶¹ – (16) ano, nekřísí-li se⁵⁶¹ mrtví, není⁵⁵⁵ ani Kristus vzkříšen, (17) není⁵⁵⁵-li však Kristus vzkříšen, je vaše víra nicotná¹⁰⁵, ještě jste v svých hříších. (18) Pak ovšem i ti, kteří zesnuli v Kristu, zahynuli; (19) máme-li v Kristu naději jedině⁵⁶² v tomto životě, jsme nejbídnější ze všech⁵⁶³ lidí.

(20) Nyní však⁵⁶⁴ Kristus zprostřed mrtvých vzkříšen je⁵⁵⁵, jako prvotina těch, *kteří jsou* zesnuli⁵⁶⁵. (21) Jelikož totiž skrze člověka *nastala* smrt, *nastane* skrze člověka i opětovné vstání mrtvých, (22) neboť jako v Adamovi všichni umírají, právě tak budou v KRISTU i všichni oživeni. (23) Každý však ve svém vlastním pořadí⁵⁶⁶: prvotina – Kristus; nato ti, *kteří jsou* KRISTOVI, při jeho příchodu; (24) potom konec, až bude království odevzdávat⁵⁶⁷ tomu, *jenž je* Bůh a Otec⁵⁶⁸, až všechnu⁵⁶⁹ vládu⁵⁷⁰ a všechnu⁵⁶⁹ vrchnost⁵³⁷ a moc⁵⁷¹ zruší⁵⁷². (25) Až dotud totiž, než všechny ty, *kdo jsou* nepřítelé⁵⁷³, položí pod své nohy, musí kralovat on; (26) *jako* poslední nepřítel se ruší^{572 574} smrt. (27) Pod jeho nohy přece podřídil všechny věci⁵⁷⁵; když však řekne, že všechny věci jsou podřizené⁵⁷⁶, je zřejmé,

že kromě toho, jenž mu všechny věci podřídil. (28)A až mu všechny věci budou podřízeny⁵⁷⁶, tehdy bude i sám Syn podřízen⁵⁷⁶ tomu, jenž mu všechny věci podřídil, aby všim ve všech⁵⁷⁷ byl Bůh.)

(29)Co potom budou činit ti, *kdo jsou* křtěni⁵⁷⁸ za mrtvé⁵⁷⁹, jestliže se mrtví vůbec nekřísí⁵⁶¹? Proč⁵⁸⁰ jsou za ně⁵⁷⁹ i křtěni⁵⁷⁸? (30)Proč⁵⁸⁰ se i my každé hodiny vydáváme v nebezpečí? (31)Denně umírám – při chloubě vámi⁵⁸¹, již v Kristu Ježíši, našem Pánu, mám; (32)jestliže jsem, *řeceno* po způsobu⁷⁸ člověka; v Efesu zápasil⁵⁸² s šelmami⁵⁸³, jaký mi z toho prospěch⁵⁸⁴, nekřísí-li se⁵⁶¹ mrtví? Dejme se do jídla a do pití, vždyť zítra umíráme⁵⁸⁵! (33)Nemylte se¹⁸² – špatné styky⁵⁸⁶ kazí dobré⁵⁸⁷ mravy! (34)Procitněte⁵⁸⁸ spravedlivě⁵⁸⁹ a nehršte, vždyť někteří jsou neznali⁵⁹⁰ Boha – mluvím k zahanbení váh.

(35)Ale někdo řekne: Jak se ti mrtví křísí a s jakým tělem⁵⁹¹ přicházejí? (36)Bláhovče⁵⁹²! Co seješ ty, neoživá, neumře-li to; (37)a co seješ, neseješ to tělo, jež vznikne, nýbrž holé⁵⁹³ zrno, třebaš pšenice nebo něčeho z ostatních, (38)tělo mu však dává Bůh podle *toho*, jak si umínil⁴⁴⁵, a každému ze semen jeho vlastní tělo. (39)Ne každé maso je totéž maso, nýbrž jedno je lidské⁵⁹⁴ a druhé⁵⁹⁵ zase maso dobytčat a další⁵⁹⁵ [maso] ptáků a další⁵⁹⁵ rybí⁵⁹⁴; (40)a jsou těla nebeská⁵⁹⁶ a těla pozemská, ale jiná je sláva nebeských⁵⁹⁶ a jiná zase pozemských, (41)jedna je sláva slunce a druhé⁵⁹⁵ zase sláva měsíce a další⁵⁹⁵ sláva hvězd; ano, hvězda se *od* hvězdy v slávě liší. (42)Tak i opětovné vstání mrtvých: seje se v zkaženosti⁵⁹⁷, křísí se v nezkaženosti⁵⁹⁷, (43)seje se v necti, křísí se v slávě, seje se v slabosti, křísí se v moci⁵⁹⁸, (44)seje se tělo přirozené⁵⁹⁹, křísí se tělo duchovní; je-li tělo přirozené⁵⁹⁹, je i duchovní, (45)tak je i psáno⁶⁰⁰: První člověk Adam se stal živou duší⁶⁰¹, poslední Adam oživujícím duchem⁶⁰¹. (46)Ale první *nebylo*, *co* je duchovní, nýbrž to, *co* je přirozené⁵⁹⁹, potom to, *co* je duchovní: (47)první člověk ze země, hliněný⁶⁰², druhý⁶⁰³ člověk z nebe; (48)jaký je ten, *jenž* je hliněný⁶⁰², taková jsou i ti, *kteří* jsou hlinění⁶⁰², a jaký ten, *jenž* je nebeský⁵⁹⁶, taková i ti, *kteří* jsou

nebeští⁵⁹⁶, (49)a tak²⁶⁹, jako jsme nosili⁶⁰⁴ obraz toho, *jenž* je hliněný⁶⁰², budeme nosit⁶⁰⁵ obraz toho, *jenž* je nebeský⁵⁹⁶. (50)Dím však toto, bratři: Že maso a krev nemohou zdědit Boží království, aniž zkaženost⁵⁹⁷ dědí nezkaženost⁵⁹⁷.

(51)Hle, pravím vám tajemství: Ne všichni zesneme, nýbrž¹³⁴ budeme všichni změněni, (52)rázem⁶⁰⁶, v mžiknutí oka, při⁶⁰⁷ poslední troubě, neboť zatroubí a mrtví budou vzkříšeni nezkažitelní³³⁴ a my budeme změněni. (53)Musíš se toto zkažitelné³³⁴ odít nezkažitelností⁵⁹⁷ a toto smrtelné se *musí* odít nesmrtelností; (54)a až se toto zkažitelné³³⁴ oděje nezkažitelností⁵⁹⁷ a toto smrtelné až se oděje nesmrtelností, tehdy se skutečně⁶⁰⁸ to slovo, jež je napsáno⁶⁰⁹: Smrt byla pohlcena⁶¹⁰ k⁶¹¹ vítězství. (55)Kde je, smrti, tvé žahadlo⁶¹², kde je, smrti, tvé vítězství⁶¹³? (56)Nuže, žahadlo⁶¹² smrti je hřích a moc hříchu zákon, (57)dík však Bohu, jenž nám skrze našeho Pána Ježíše Krista dává vítězství; (58)stávejme se⁶¹⁴ tudíž, moji milovaní bratři, stálými⁶¹⁵, nepohnutelnými⁶¹⁶, vždy se rozmáhající v práci Páně, věduce, že vaše lopota není v Pánu marná⁶¹⁷.

16 Stran sbírky pak, jež je pro svaté, se i vy zachovejte právě tak, jak jsem ustanovil⁶¹⁸ shromážděním Galatie: (2)Vždycky prvního *dne* týdne nechť každý z vás sám u sebe ukládá a strádá, cokoli se mu daří *získat*⁶¹⁹, aby se sbírky neděly až tehdy, když přijdu; (3)a až přibudu, pošlu ty⁶²⁰, kterékoli schválíte⁶²¹, s listy⁶²², by váš projev štědrosti⁶²³ odnesli do Jerúsaléma, (4)a bude-li vhodno⁶²⁴, bych se ubíral i já, odeberou se se mnou. (5)K vám pak přijdu, až⁶²⁵ projdu Makedonií, neboť Makedonií projít míním⁶²⁶. (6)Možná se však u vás zdřímnu nebo budu i přezimovat, abyste vy mě vyprovodili⁶²⁷, kamkoli se budu ubírat. (7)Teď bych vás totiž nerad uviděl *jen tak* mimochodem; ano, doufám, že se u vás nějaký čas pozdržím, povolí-li⁶²⁸ to Pán. (8)Až do Padesátky⁶²⁹ se však pozdržím v Efesu, (9)neboť mi jsou otevřeny veliké a účinné⁶³⁰ dveře, a odpůrců⁴¹ je mnoho.

(10)Přijde-li však Timotheos, hleďte, aby k vám přibyl bez obav, vždyť dělá

dílo⁶³¹ Páně jako i já. (11)Ať si ho tedy nikdo neznevází, a vyprovodte⁶²⁷ ho v pokoji, aby přišel ke mně, neboť ho s bratry vyčkávám. (12)Stran pak Apollóa, bratra: mnoho jsem se ho snažně naprosil¹³⁰, aby k vám s bratry zašel, ale naprosto nebylo jeho přáním, aby přišel nyní, přijde však, až⁶²⁵ se mu naskytne příležitost. (13)Bděte, pevně stůjte⁶³² ve víře, vedte si mužně, buďte silni; (14)všechny vaše věci nechtě se dějí v lásce.

(15)Snažně vás však prosím¹³⁰, bratři, (znáte⁶³³ dům Stefanův, že je prvotinou Achaie⁶³⁴ a že se sami oddali⁶³⁵ svatým k obsluze,) (16)abyste se i vy podřizovali⁵³⁷ takovýmto, i každému, kdo spolupracuje a lopotí se. (17)Z příchodu⁶³⁶

Stefanova a Fortunatova a Achaikova se však raduji, protože čeho se s vaší strany nedostávalo⁶³⁷, doplnili oni⁶³⁸, (18)neboť občerstvili⁶³⁹ ducha mého i vašeho⁶³⁹. Takovéto tedy uznávejte⁶⁴⁰. (19)Pozdravuji vás shromáždění Asie⁶⁴¹. Velice vás v Pánu pozdravují Aquila a Priscilla se shromážděním, jež je v⁶⁴² jejich domě. (20)Pozdravují vás všichni bratři. Pozdravte se navzájem svatým polibkem⁶⁴³.

(21)Pozdrav rukou mou⁶³⁹, Pavlovou⁶⁴⁴. (22)Nemá-li kdo Pána [Ježíše Krista] rád⁶⁴⁵, nechtě je ANATHEMA MARAN-ATHA⁶⁴⁶. (23)Milost Pána Ježíše Krista s vámi. (24)Má láska se všemi vámi v Kristu Ježíši. AMÉN.

1. LIST KORINTŇANŮM

poznámky překladatele a odkazy

- 1 Viz 2 Kor. 8:5.
- 2 Viz Skut. 9:14.
- 3 Vl. „stran“, „co se týče“.
- 4 Jako „při“ u Luk. 1:29, „v“ tamže v. 47; předložková vazba vyjadřuje příležitost nebo podmínku, za níž k něčemu dochází, spíše než příčinu toho.
- 5 Sdělení Božích myšlenek v blahé zvěsti, jako v kap. 2:1; viz Jan 17:6; Hebr. 6:1.
- 6 N. „svědectví o Kristu“ (v. 6), D. „slovo kříže“ (v. 18), na obou místech prostý 2. pád („svědectví [„slovo“] *týkající se...*“).
- 7 N. „mezi vámi“.
- 8 Viz Řím. 1:11.
- 9 Vl. „soustředěně vyčkáváte“ (Řím. 8:19).
- 10 Vl. „odhalení“.
- 11 Vl. „nestihatelné“ ve smyslu Skut. 19:38n., pozn. 1216.
- 12 N. „snažně prosím“ (Skut. 16:39), „vybízím“ (Skut. 2:40).
- 13 N. „dokonale spojení“, aby každý úd měl své místo a tak aby byl vytvořen dokonalý celek, anebo, kdyby byl celek porušen, aby byl zase v téměř smyslu napraven; jako „opravují“ u Mat. 4:21, zde dokonavý minulý čas se zesilujícím významem.
- 14 N. „od těch Chloiných“, „od těch, *kteří jsou* Chloini n. *od* Chloy“, tj. „od příslušníků domácnosti ženy jménem Chloé“.
- 15 N. „oznámeno“, „na vědomí n. najevo dáno“, vl. „jasným n. zřejmým učiněno“.
- 16 N. „o tomto“, vl. „říkám (tj. „míním“, „chci říci“) to n. toto“.
- 17 Viz Jan 17:19, pozn. 777; některé rukopisy mají znění jako u Jana 16:26, pozn. 744.
- 18 Viz Skut. 19:3nn., pozn. 1151.
- 19 Neurčitý čas, jako ve Skut. 1:5; zde snad také ve smyslu „*někoho* pokřtil“. Netýká se v. 17.
- 20 Viz Mat. 7:22, pozn. 268.
- 21 Vl. „ostatně“.
- 22 Jako „učiněna lichou“ v Řím. 4:14.
- 23 N. „vysvobození“ (v. 18, D. „jsme zachraňováni n. vysvobozováni“, srov. Skut. 2:47, pozn. 144); „vysvobodit“ (v. 21).
- 24 Is. 29:14.
- 25 N. „mudrců“, jako ve vv. 20, 26n.
- 26 N. „vyloučím“, „zneuznám“, jako „rušíte“ u Marka 7:9.
- 27 N. „literát“, „vzdělanec“, „písař“.
- 28 Tj. „kdo koná učené rozpravy“ („disputace“), také „učitel mudrců“.
- 29 N. „světa“ (ne jako na konci verše a dále v tomto oddíle), „běhu tohoto světa“, viz kap. 2:6; 3:18; Mat. 13:22, pozn. 547.
- 30 Viz Mat. 5:13, pozn. 134.
- 31 D. „Boží moudrosti“, tj. „působení Boží moudrosti“.
- 32 N. „stalo se slasti“ (Luk. 12:32).
- 33 Značí obsah zvěsti (v orig. souvisí s „kážeme“ ve v. 23) proti „kázání“, činnosti kázáního.
- 34 Jako „žádat“ u Luk. 12:48.
- 35 Množné číslo.
- 36 Vl. „léčku“ (Mat. 13:41, pozn. 573); 18:7, pozn. 764; srovnaj tamže 11:6, pozn. 419; viz také Gal. 5:11.
- 37 D. „to Boží pošetilé“ („slabé“).
- 38 N. „vizte n. vidíte přece“.
- 39 N. „nýbrž“.
- 40 Tj. „věci, jež u světa platí za pošetilé“ („slabé“, „neurozené“).
- 41 Viz Luk. 13:17, pozn. 1037.
- 42 Viz Řím. 3:31, pozn. 211; týž výraz je v kap. 2:6.
- 43 Viz Mat. 8:34.
- 44 D. „každé“, „veškeré“.
- 45 Neurčitý čas („nedalo do chlubení“, „nepochlubilo“).
- 46 Viz Řím. 1:4, pozn. 7.
- 47 Jako u Luk. 21:28.
- 48 Is. 45:25; Jer. 9:24.
- 49 N. „převahou“, „nadřazeností“, „vynikáním“.
- 50 Vl. „jsem neuznal za vhodné něco mezi vámi vědět“.
- 51 Vědomé poznání, viz kap. 8:1.
- 52 N. „i dostal jsem se já k vám“.
- 53 Vl. „mnohém“.
- 54 N. „osvědčení“, „ověření“.
- 55 Tj. „dospělými“.
- 56 Objektivní poznání, viz kap. 8:1.
- 57 Is. 64:4.
- 58 Tj. směrem vzhůru, jako „vzcházejí“ u Luk. 24:38.
- 59 N. „nezná“, dokonavý minulý čas s dosahem do přítomnosti.
- 60 Viz Skut. 1:8.
- 61 Zde je opět (Řím. 1:4, pozn. 6) obtížno rozhodnout, zda psát „Ducha“ (Osoba Svatého Ducha) či „ducha“ (stav vyznačující člověka).
- 62 N. „jež i pronášíme“, jako v. 6.
- 63 D. „v (slovech) naučených“.
- 64 N. „vykládajícíce“, značí vl. „směšovat“, „sestavovat“, v LXX však často „vykládat“, „sdělovat“ (Gen. 40:8; 41:12, 15), „rozhodnout a rozhodnutí oznámit“ (Num. 15:34).
- 65 D. „duševní“, ovládaný toliko svou stvořenou duší, bez učení a moci Svatého Ducha.
- 66 Jako ve v. 8; ve v. 14 také „jim porozumět“.
- 67 Vl. „posuzovat“, „zkoumat“, „vyšetřovat“ a tím „rozpoznávat“, „nabývat pochopení“, v. 15 obdobně. Překlad v textu snad nejlépe vyhovuje všem spojeními v tomto oddíle.
- 68 D. „se chápou“.
- 69 Tj. „duchovní člověk“ v protikladu k „přirozenému“ ve v. 14.
- 70 Is. 40:13n.
- 71 D. „jenž ho bude“, tj. „že ho bude“.
- 72 Jako „dokazuje“ ve Skut. 9:22.
- 73 Neurčitý čas („nemohl jsem si dovolit“, „nebylo mi umožněno“, dále nejspíše v tom smyslu jako Luk. 1:55, pozn. 102, nebo Mat. 9:13, pozn. 336).

- 74** Ve v. 1 vl. „masovým“, výraz původně značící materiál, z čeho něco je (Řím. 7:14; 2 Kor. 3:3), zde však (a podobně v Hebr. 7:16) se významem blíží příbuznému výrazu ve v. 3 přeloženému „na úrovni masa“, jenž sice někdy také značí materiál, jindy však jiné pojmy, hmotné i morální („hmotné“ v Řím. 9:11, obdobně Řím. 15:27; „masa“ v 2 Kor. 1:12; 1 Petr 2:11; v tomto posledním oddíle je patrné, jak hmotné a morální pojmy do sebe vzájemně zasahují).
- 75** Viz Mat. 21:16.
- 76** N. „nýbrž“ („nejen tehdy, nýbrž ani nyní“).
- 77** Viz Skut. 5:17, pozn. 299.
- 78** D. „podle“.
- 79** Jako u Mat. 20:26.
- 80** Totéž sloveso jako „napájet“ ve v. 2.
- 81** N. „působil“ (v. 6), „působce“ (v. 7).
- 82** Vl. „ten zázejí“ („zalévající“, „růst dávající“), přičestí přítomného času vyjadřující trvalý charakter.
- 83** Nikoli „Božími spolupracovníky“ ve smyslu „spolupráce s Bohem“; to by zacházelo příliš daleko. Výraz v řečtině vl. znamená „tovaryše“, „pomocníka“; oni byli spolupracovníky navzájem a konali dílo svého Pána, Boha. Viz 2 Kor. 6:1.
- 84** N. „orba“, „orná půda“.
- 85** Značí vl. „budování“, pak i „budovu“; nesouvisí se „stavitel“ ve v. 10, nýbrž s „buduje“ tamže a dále.
- 86** N. „buduje však na něm“, vl. „nadvstavuje n. nadbudovává n. přibudovává však“, dále obdobně; ve v. 12 vl. „nadvstavuje-li kdo na [tento] základ zlato, stříbro, drahé kameny, dříví, seno, slámu“.
- 87** Vl. „jenž leží“.
- 88** D. „jenž“.
- 89** D. „dřevy“ („kusy dřeva“).
- 90** Tj. „den“, viz 2 Thess. 2:8; vl. „odhaluje“, netýká se odhalení charakteru díla.
- 91** N. „ztrátu“, „bude poškozen“.
- 92** Nikoli v tom smyslu, jako by oheň byl prostředkem záchrany, nýbrž že bude zachráněn, ač projde ohněm, oheň nu neublíží.
- 93** Viz Řím. 6:16.
- 94** N. „mezi vámi“.
- 95** N. „(z)nič“, „(za)hubit“.
- 96** D. „svatý, kteří“, viz Mat. 2:6, pozn. 29.
- 97** Viz Řím. 16:18.
- 98** N. „zdá-li se kdo být“.
- 99** N. „pošetilcem“.
- 100** N. „u Boha“.
- 101** Jób 5:13.
- 102** Jako u Luk. 20:23.
- 103** Žalm 94:11.
- 104** Jako u Luk. 9:47.
- 105** Viz Skut. 14:15.
- 106** D. „v lidech“ (kap. 3:21), „v tom“ (kap. 4:4).
- 107** Viz Řím. 8:38.
- 108** D. „jako“ (netýká se v. 3).
- 109** Viz Luk. 1:2, pozn. 9.
- 110** N. „vůbec“, „ostatně“.
- 111** N. „hledá“, „vyhledává“; nesouvisí se „shledán“ níže.
- 112** D. „někdo“ (netýká se v. 5).
- 113** Viz Skut. 10:45.
- 114** D. „mně je to“.
- 115** Viz kap. 2:14, pozn. 67; zde má apoštol na mysli vyšetřování předcházející soudu, výslech, jako např. ve Skut. 24:8.
- 116** Neurčitý čas („podroben vyšetřování“, „vyšetřen“, „dal se vyšetřovat“).
- 117** Tj. „dne soudu“; je to nynější období, kdy soud vykonává člověk ve stavu vzpoury proti Bohu, v protikladu ke „dni Páně“ (1 Thess. 5:2; 2 Thess. 2:2).
- 118** Vl. „svědom“, tj. „mám čisté svědomí“.
- 119** N. „tajně“.
- 120** D. „nastane“.
- 121** Apoštol vlastně má na mysli ty, kteří mezi Korintány přišli s velikými nároky a s vysokým míněním o sobě, a přenáší tyto myšlenky na sebe a na Apollóa, aby poukázal na všeobecně platnou zásadu, aniž ony osoby jmenuje.
- 122** N. „za“, „ve prospěch“, viz Jan 17:19, pozn. 777.
- 123** D. „jednoho“, jako níže.
- 124** Jako u Luk. 23:40.
- 125** Vl. „tě odlišuje“, tj. „činí odlišným“, jako „neučinil... rozdílu“ ve Skut. 15:4.
- 126** D. „jako nedostavší“, ve smyslu „jako bys byl takový, jenž nedostal“ (charakter osoby).
- 127** N. „předvedl“, „vyvedl“, tj. jakoby do arény k smrti před zraky diváků.
- 128** Viz Mat. 7:24.
- 129** Viz Jan 9:28, pozn. 422.
- 130** Viz Skut. 16:39.
- 131** N. „splašky“.
- 132** N. „kalem“, „výmětem“, vl. „obtěrem“, „oškrabkem“, tj. „špínou setřenou n. seškrábanou“ při čištění něčeho.
- 133** N. „peskoval“, vl. „zahanboval“.
- 134** N. „ale“.
- 135** N. „projevujte se jako moji napodobitelé“; viz i Zjev. 2:10, pozn. 48.
- 136** Viz Skut. 10:45.
- 137** D. „jež“.
- 138** D. „nepřícházel“, viz Luk. 19:13, pozn. 1295.
- 139** N. „si přát“, neurčitý čas („zalíbí n. zachce-li se Pánu“, jako u Jak. 4:15 – v. 19); „si přejete“ (v. 21).
- 140** D. „v prutu či v lásce a duchu“ (kap. 4:21); „ve starém kvasu, ani v kvasu... nýbrž v nekvašených chlebech“ (kap. 5:8); viz Mat. 3:11.
- 141** Vlastnost „tichých“ (Mat. 5:7).
- 142** N. „vůbec“.
- 143** D. „jehož“, viz Mat. 2:6, pozn. 29.
- 144** D. „takže mít“.
- 145** Viz Jan 8:44, pozn. 388.
- 146** Jako „vzal“ u Jana 17:15.
- 147** N. „rozhodl“.
- 148** Viz Řím. 1:27.
- 149** Spíše „předmět chlouby“ než „chlubení“ („nemáte se čím dobrým chlubit“).
- 150** Viz Mat. 5:16.

- 151 N. „vypláchněte“, tj. „čištěním n. mytím odstraňte zevnitř“, viz 2 Tim. 2:21.
- 152 Tj. „nově zadělaným“, „čerstvým“.
- 153 N. „zabito“ (Marek 14:12).
- 154 Viz Mat. 26:2.
- 155 Viz Řím. 1:29.
- 156 Vl. „ryzosti“.
- 157 N. „nestýkat“.
- 158 Souvisí s „hrabivost“ u Marka 7:22.
- 159 N. „loupeživý(mi)“ (Luk. 18:11).
- 160 D. „nyní však“, smysl jako v textu; netýká se v. 8.
- 161 Tj. snad „minil jsem toto“.
- 162 Souvisí s „osopili se“ u Jana 9:28.
- 163 D. „nesoudíte“ (kap. 5:12), „je-li od vás“ (kap. 6:2); smysl je „vašemu soudu podléhají ti, kteří jsou uvnitř“ („podléhá svět“), obdobně lze chápat „soudí“ v kap. 5:13.
- 164 Viz Mat. 13:19.
- 165 N. „záležitost“, „spor“, „rozepří“, také „mrzutost“, „nepříjemnost“.
- 166 N. „anebo“, jako ve v. 16.
- 167 D. „ve vás“, viz Mat. 3:11; snad i ve smyslu „je-li ve vás („mezi vámi“, „ve vašich rukou“) pravomoc soudit“.
- 168 D. „nehodni nejmenších soudů“, „soud“ zde znamená „soudní úřad“, smysl je tedy „jste nehodni působit jako soudy (tj. „jako soud v různých případech“) stran nejmenších věcí“; v. 4 obdobně („mít takové případy, že budete působit jako soudy“).
- 169 Jako „o živobyti“ u Luk. 21:34.
- 170 Tj. „za soudce“.
- 171 N. „znevažování“, „za nic pokládání“.
- 172 N. „to pravím“.
- 173 D. „tak“.
- 174 D. „mezi svým bratrem a bratrem“.
- 175 D. „jenž bude... moci“.
- 176 D. „vám“.
- 177 N. „porážka“, „slabá stránka“, „nedostatek“, „nezdar“, „tím ztrácíte“, tj. „na své vnitřní mravní hodnotě; jako „úbytek“ v Řím. 11:12.
- 178 N. „bezpráví“, „přikoi“, „nespravedlivost“, „si raději nenecháváte ubližovat n. křivdit“, v. 8 obdobně.
- 179 Viz Marek 10:19, zde přítomný čas.
- 180 D. „vy“.
- 181 N. „nespravedliví“, jako ve v. 1, výraz související s předchozím „křivdíte“.
- 182 Viz Gal. 6:7.
- 183 Tj. při homosexuálním aktu; jinak „zženštilci“, „zhýčkanci“, „zhýralci“, vl. „měkci“.
- 184 D. „ani muži souložící“.
- 185 D. „těmito věcmi“.
- 186 Na těchto dvou místech snad také „nadto“ (Luk. 16:21).
- 187 N. „ospravedlnění jménem... a Duchem“, viz Mat. 3:11.
- 188 D. „od něčeho“.
- 189 N. „já od žádné nebudu uveden“.
- 190 V řečtině souvislost s předchozím „dovoleny“, ve smyslu „zručí“, jako v kap. 1:28, „odklid“ (Řím. 6:6).
- 192 D. „tyto i toto“.
- 193 Viz Marek 16:6.
- 194 Jako „povězdi zprostřed“ v Řím. 9:17, totéž sloveso jako shora, viz pozn. 193, s předponou, jejíž smysl vyjadřuje „zprostřed“, zde i tam.
- 195 Viz Řím. 3:4.
- 196 Viz Luk. 15:15.
- 197 Viz Mat. 19:5.
- 198 D. „vně těla“.
- 199 Tj. „draze“, viz Luk. 22:15, pozn. 1451.
- 200 Neurčitý čas, viz Řím. 15:9, pozn. 714.
- 201 N. „svým tělem“, viz Mat. 3:11.
- 202 Viz Mat. 5:16.
- 203 D. „smilstvům“, tj. „připadům smilstva“.
- 204 Viz Mat. 21:8, pozn. 893; 7:22, pozn. 268.
- 205 Viz Řím. 13:7, zde přítomný čas, významu nedokonavého (trvání děje n. stavu, trvalý postoj n. stanovisko).
- 206 Vl. „odvádí dluh n. povinnost“.
- 207 Vl. „co do n. týkající se svého vlastního těla“.
- 208 N. (Luk. 22:25), „žena („muž“) pravomoc... nevykonává, nýbrž muž“ („žena“).
- 209 Viz kap. 6:7n., pozn. 179; sloveso znamená „někoho o něco neprávem připravovat“, „někomu odírat, nač má právo“, zde ve smyslu „sami sebe navzájem“.
- 210 D. „něco“.
- 211 D. „z“.
- 212 Vl. „se uvolnili n. uprázdnilo k“.
- 213 Jako u Luk. 17:35.
- 214 N. „nevázanost“ (Mat. 23:25).
- 215 N. „strpení“, „ohled“, „shovívavost“.
- 216 Viz Řím. 16:19; 1:11.
- 217 Tj. „neženatým a neprovaným“; týž výraz ve v. 11.
- 218 D. „neovládají-li se však“.
- 219 D. „v manželství vstoupivším“.
- 220 N. „nepropouští“ (Mat. 13:36).
- 221 Vl. „souhlasí“.
- 222 Viz Mat. 2:6, pozn. 29.
- 223 N. „byl“, „byla“, dokonavý min. čas s dosahem do přítomnosti, proti „byl“ ve vv. 18, 20–22, 24, kde čas neurčitý.
- 224 N. „skrze ženu“ („bratra“), viz Mat. 3:11.
- 225 D. „jinak přece... jsou“.
- 226 N. „takto“.
- 227 D. „odlučuje“, jako níže.
- 228 Vl. „zotročen(a)“.
- 229 D. „v“ („k životu v“).
- 230 Viz kap. 16:1.
- 231 D. „nepřetahuj si n. nedávej si přetahovat“, tj. „předkožku“; takovou operaci si totiž někteří Židé v pohanském prostředí dávali obřízku odstraňovat.
- 232 Viz Řím. 2:25.
- 233 N. „svobodný(m)“, ne však jako ve v. 8. Nesouvisí s „nevolník“ shora a níže.
- 234 Viz kap. 6:20; 4:16, pozn. 135, zde snad ve smyslu „stávejte se n. snažte n. chtějte se stát svobodnými od“.

- 235** D. „stran paniců“ n. „stran panen“; řec. „*parthenos*“, ač původně ženského rodu, značí pannu i panice, viz Zjev. 14:4, kde je toto slovo v rodu mužském.
- 236** Viz Řím. 11:30, pozn. 581.
- 237** Viz Skut. 10:45; 7:55, pozn. 466.
- 238** N. „bídě“, „nouzi“, „tísni“.
- 239** Viz 2 Petr 3:4, pozn. 153.
- 240** Viz v. 14, pozn. 223.
- 241** N. „nehledej“.
- 242** D. „vstoupí-li v manželství panic, nezhrěšil“ („panna, nezhrěšila“), viz v. 25; že je míněno oboje pohlaví, naznačuje následující „takovito“.
- 243** D. „v mase“, „masem“.
- 244** Viz Mat. 13:21, pozn. 543; jiný výraz než zde ve v. 26, pozn. 238.
- 245** D. „šetřím“.
- 246** N. „stažený“, „stísněný“, „zhuštěný“, „zkrácený“.
- 247** N. „ostatně“.
- 248** Charakter osob.
- 249** Vl. „nepodržující“, tj. „pro sebe“.
- 250** N. „nenakládající s *ním* jako se svým“, viz kap. 9:18.
- 251** Jako „vzezřením“ ve Fil. 2:8, „zevnějšek“.
- 252** Viz Řím. 16:19.
- 253** Viz Mat. 28:14, pozn. 1296; 6:25.
- 254** D. „rozdílná je žena a panna“.
- 255** N. „na vás hodil“.
- 256** Viz Luk. 10:40.
- 257** N. „službě“, „abyste bez... k Pánu Inuli“.
- 258** Vl. „své panně“, v. 37 obdobně; viz v. 25, pozn. 235.
- 259** N. „chce“, „by rád“.
- 260** Charakter osoby.
- 261** D. „má pravomoc stran“.
- 262** N. „přání“.
- 263** N. „se rozhodl *pro*“.
- 264** Totéž sloveso jako „čini“ ve v. 36.
- 265** Viz Marek 7:37.
- 266** Viz Řím. 7:1.
- 267** V řečtině N. Zákona se pro pojem „znát“ n. „věděti“ užívá zejména dvou sloves, „*ginóskó*“ a „*oída*“ (a výrazů od nich odvozených), odpovídajících co do hláskové podoby, nikoli však přesně a jednoznačně co do významu, českým slovesům „znát“ a „vědet“. První znamená poznání tzv. objektivní – čemu se kdo naučil nebo co se dověděl; druhé vyjadřuje niterné povědomí mysli, vědomé poznání vnitřním duševním zřením, jež není přímo odvozeno od něčeho vnějšího. Viz Jan 8:55, pozn. 306, 337; 13:7, pozn. 613, 614; Hebr. 8:11, pozn. 348, 349. Slovesa „*oída*“ se užívá o Kristu, stejně o Jeho známosti Otce jako o Jeho vědomosti o pokrytectví farizeů, o saduceů, o Pavlově znalosti „člověka v Kristu“ a o vědomí Kristovce, že má věčný život; viz také kap. 16:15; 2 Tim. 1:12; 3:14n. Rozdíl ve významu těchto dvou výrazů je často nepatrný a objektivní poznání může přejít ve vědomé, ne však naopak. Od „*oída*“ je také odvozen řecký výraz pro „svědomí“, viz kap. 4:4, pozn. 118. Zde v tomto oddíle jsou písmenem „A“ označeny výrazy vyjadřující poznání vědomé, písmeno „B“ pak označuje poznání objektivní.
- 268** Vl. „nepoznal“, „by byl měl poznat“ (v. 2), „byl“ (v. 3), dokonavý minulý čas s dosahem do přítomnosti.
- 269** D. „podle toho“.
- 270** Vl. „jak je záhodno znát“.
- 271** Jako „stravu“ u Jana 4:32; souvisí s „pokrm“ (jako „potravou“ tamže v. 34) zde ve vv. 8; 13.
- 272** D. „nám“; netýká se vazby „pro něho“ níže.
- 273** Vl. „umazává“.
- 274** D. „nepředstavuje“, tj. „v příznivém světle“.
- 275** N. „jsme pozadu n. v nevhodě“.
- 276** N. „máme navíc“, „jsme ve výhodě“.
- 277** Viz Řím. 11:21.
- 278** N. „volnost“, „pravomoc“.
- 279** Viz Řím. 14:13.
- 280** N. „posilněno“, „upevněno“, vl. „vybudováno“, snad ve smyslu „opevněno“, tj. „obrněno“.
- 281** Ve smyslu příčinném; liší se od obou „pro“ ve v. 6.
- 282** D. „v tom ovšem poznání“, viz Mat. 3:11.
- 283** Viz Mat. 5:29.
- 284** D. „do věku“.
- 285** Viz Řím. 14:21.
- 286** Viz Luk. 22:8.
- 287** N. „volný“, jako v kap. 7:21.
- 288** D. „druhým“, „vám“.
- 289** Viz Luk. 11:8.
- 290** N. „odpověď má“.
- 291** Důrazné tvary zájmen „má“ a „mne“ zde znamenají „pokud jde o mne“.
- 292** Tj. „být zarma vyživování svatými“; neurčitý čas („*pokaždé* se najíst a napít“).
- 293** Vl. „kolkolem“, „sem-tam“.
- 294** N. „zdali“, jako ve v. 8.
- 295** Tj. „nevydělavat si na živobytí prací“.
- 296** Vl. „žold“.
- 297** Viz Jan 21:16.
- 298** N. „říkám snad tyto věci“.
- 299** N. „jen jako člověk“.
- 300** Deut. 25:4.
- 301** Tj. „napsáno, a znamená to, že“.
- 302** Viz Řím. 4:18.
- 303** „*Metechó*“, viz Hebr. 2:14.
- 304** Neurčitý čas, ve smyslu kap. 3:2, pozn. 73.
- 305** D. „budeme-li my žnout“.
- 306** Viz Řím. 15:27.
- 307** Vl. „*stran* n. *co se týče* vás“.
- 308** Sloveso původně znamenající „krýt“, „skrývat“, „obsahovat“, také „tajit“, „zamlčovat“, potom „nepropouštět“ (jako nádobu n. loď vodu), „odolávat“, zde tedy ve smyslu „snášíme mlčky“, „všechny křivdy do sebe pojme a nestěžujeme si“, „svých práv hlasitě neuplatňujeme“, nebo také „všemu odoláváme“.
- 309** N. „KRISTOVĚ“.
- 310** N. „vykonávají posvátné úkony n. obřady“.
- 311** N. „jedí z toho, *co* je posvátné“, „posvátné“ a „CHRÁM“ je totéž slovo.
- 312** Viz kap. 16:1.
- 313** „Nevyužil a nevyužívám“, „rozhodl jsem se nevyužívat a trvám na tom“, dokonavý minulý čas proti času neurčitěmu ve v. 12.

- 314 N. „raději“, n. „mi lépe“.
- 315 Viz Řím. 4:14.
- 316 N. „není mi to chlouboou“, „nemám chloubu“, jako ve v. 15.
- 317 N. „doléhá to na mne jako“.
- 318 N. „je mi to uloženo jako povinnost“.
- 319 Viz Řím. 8:20.
- 320 Tj. „konám jen svou povinnost“.
- 321 N. „předložil blahou zvěst jako“.
- 322 Vazba jako v Řím. 1:20, pozn. 46.
- 323 Tj. „podle vlastní vůle“, viz kap. 7:31, pozn. 250. Apoštol, byv od Pána vyslán ke kázání, měl právo na hmotné zaopatření, ale nevyužil ho; nebylo by to bývalo zneužití, ale on ho nevyužil pro sebe jako něčeho, co mu náleželo, neboť ve všem myslel na Kristovu slávu.
- 324 Vl. „abych většinu“, zde je smysl jako v textu.
- 325 Vl. „bezzákonní“, „bezzákonný(m)“.
- 326 Tj. „náležitě n. řádně poddán“, jako „řádném“ ve Skut. 19:39. Slovo je odvozeno od „zákon“, ale neznamená prostě „pod zákonem“, jako ve v. 20.
- 327 D. „slabým“, 3. pád množného čísla, opis v textu pro zřetelnost.
- 328 Viz Jan 1:3, pozn. 5.
- 329 N. „všemožné“.
- 330 Viz Mat. 23:30; zde má toto slovo ještě předponu, jež zdůrazňuje spoluúčastenství a jejíž význam se snažím vyjádřit vazbou „společníkem s ní“ místo správného „jejím společníkem“ (jinak snad „jejím sousepolečníkem“). Tento výraz se zdůrazňující předponou je jinde, kde to souvislost připouští (kde totiž je uveden předmět spoluúčasti), překládán „spoluúčastník“ (Řím. 11:17; Fil. 1:7; Zjev. 1:9). Viz také Hebr. 2:14.
- 331 Jako „dosáhli“ v Řím. 9:30; jako „dostává“ shora, se zesilující předponou (zde snad ve smyslu „zcela jistě n. stůj co stůj dostali“).
- 332 N. „závodí“, nesouvisí však se „závodišti“ ve v. 24.
- 333 N. „se ve všem ovládá“, jako v kap. 7:9.
- 334 Viz Řím. 1:23.
- 335 N. „korunu“, zde však jde o „věnec“, jakým byli vyznámenáváni vítězní závodníci n. zápasníci.
- 336 Tj. „zápasím pěstiti“, „boxují“.
- 337 D. „tloukl vzduch“.
- 338 Viz Luk. 18:5, pozn. 1235.
- 339 Viz Gal. 2:2, pozn. 45.
- 340 Neurčitý čas, viz Mat. 7:22, pozn. 267, 269.
- 341 D. „se nestal zavrženým“, n. „se neukázal n. neprojevil jako zavržený“, viz Řím. 1:28, pozn. 74.
- 342 Viz Řím. 1:13.
- 343 Objektivní poznání, viz kap. 8:1; zde také „byste nerozuměli tomu n. nedbali n. nevšímali si toho“.
- 344 N. snad „tím oblakem a tím mořem“, viz Mat. 3:11.
- 345 Viz Gal. 3:27.
- 346 Viz Skut. 22:16.
- 347 Viz Jan 6:49; 4:12, pozn. 150.
- 348 Zde nedokonavý min. čas.
- 349 N. „Bůh nenašel svou slast“ (Mat. 3:17).
- 350 Tj. „jejich mrtvol“; n. „byli skláčení“.
- 351 Vazba jako Řím. 1:20, pozn. 46.
- 352 D. „podle toho, jak“; netýká se „jak“ ve v. 7.
- 353 Viz Řím. 7:7, pozn. 338; „chtivci“ shora je výraz od tohoto odvozený.
- 354 Exod. 32:6.
- 355 N. „dováděli“, „laškovali“, „čtveráčili“, „tančili“, „hopsali“.
- 356 Opisy neurčitěho času sloves „smlnit“, „pokoušet“, „repat“, „pokoušenu být“.
- 357 Jako u Mat. 4:7; netýká se tvaru neurč. času níže.
- 358 N. „jež zastihly“, „k nimž dospěly“.
- 359 Viz Jak. 1:26.
- 360 Podle některých rukopisů „by se stačilo“.
- 361 N. „vydržet“.
- 362 D. „z toho jednoho chleba“.
- 363 D. „společníky oltáře“, (v. 18), „byste se vy stávali společníky démonů“ (v. 20); viz Mat. 23:30. „Společensství“ ve v. 16 je přibližný výraz.
- 364 Viz Deut. 32:16n., 21.
- 365 N. „chceme dohánět“.
- 366 D. „o to své, nýbrž o to“.
- 367 N. „přejete-li si“.
- 368 N. „obět božstvu“.
- 369 D. „načpak je“ (v. 29), „proč se o mně zle mluví“ (v. 30).
- 370 Opak „nevolnictví“ (Jan 8:32, 36; Řím. 8:21; 2 Kor. 3:17; Gal. 5:13).
- 371 Jako „druhý“ u Jana 4:37.
- 372 Jiná předložka než ve vv. 26nn.
- 373 Vl. „narázu“, „nebudte překážkou“, D. „buďte (vl. „stávejte se“) bez nárazu n. překážky“, srov. Řím. 14:13.
- 374 Viz Řím. 15:1.
- 375 Viz 2 Tim. 1:4.
- 376 N. „odevzdané pokyny... odevzdal“; těchto výrazů se používá o jakýchkoli pokynech nebo poučeních, daných ústně nebo písemně.
- 377 Vl. „po celé hlavě“, „přes hlavu“, ne jako ve v. 10.
- 378 Viz 2 Kor. 7:14; zde ve vv. 4n. také „zohavuje“, „hanobí“.
- 379 D. „totéž s oholenou n. při oholené“, překlad v textu třeba chápat ve smyslu stavovém.
- 380 Vl. „není povinen“ (v. 7), spíše ve smyslu „je povinen nezahalovat“; „je povinna“ (v. 10).
- 381 Jako ve Skut. 7:55, ve v. 7 ve smyslu „maje takové postavení“; totéž sloveso je ve v. 18 („přetrvávají“, „existují“). Netýká se „je“ níže ve v. 7 a „být“ ve v. 19.
- 382 V příčinném smyslu, táž předložka jako „vzhledem k“ ve v. 10.
- 383 Tj. „znamení pravomoci“, již podléhá.
- 384 Viz Řím. 3:21, pozn. 195.
- 385 N. „mezi sebou“.
- 386 Vyšínutí z větné vazby jsou zde příznakem spěšnosti apoštolova slohu.
- 387 N. „má-li kdo za vhodné“.
- 388 Tj. „co následuje“.
- 389 Viz v. 2.
- 390 N. „nechválím vás, protože“.
- 391 D. „ve“, tj. „v charakteru, postavení a důstojnosti toho, čím je shromáždění“.

- 392 Viz Skut. 5:17.
 393 Viz Řím. 16:10.
 394 D. „se stali patrnými“.
 395 Vl. „totéž“.
 396 N. „spolu“ (Luk. 17:35).
 397 Neurčitý čas („pojist“, „vykonat jedení“).
 398 Tímto tvarem, místo obvyklého „Páně“, překládám přídavné jméno vyskytující se v N. Zákoně jen zde a ve Zjev. 1:10 a značící „Pánu patřící n. příslušící“, „k Pánu se vztahující“.
 399 Viz Luk. 14:12.
 400 Tj. „dříve než druzí“.
 401 D. „tento“.
 402 Vl. „budu“.
 403 N. „vydal“, jako níže a ve v. 2.
 404 N. „pro“, viz Jan 17:19, pozn. 777.
 405 Tento výraz má činný význam „přivádění na mysl“.
 406 Viz Luk. 22:19n.
 407 Viz Mat. 26:28; 7:22, pozn. 268.
 408 Vl. „kolikrátkoli“.
 409 N. „nedůstojně“, „nenáležitě“.
 410 Jako „bude podléhat“ u Mat. 5:22, „propadá trestu“ tamže 26:66.
 411 N. „přezkoušuje“, jako v kap. 3:13, zde však přítomný čas, významu nedokonavého. Viz také Řím. 1:28, pozn. 72.
 412 Tj. „kdo při večeři Páně prostě jen jí a pije, jako by to byl obyčejný pokrm a nápoj“.
 413 N. „obvinění“ (nesouvisí s „vinen“ ve v. 27), „důvod k soudu“, obdobně ve v. 34, kde je smysl „aby vaše scházení nevedlo k soudu“.
 414 N. „nečiní ničím zvláštním“, jako v kap. 4:17, zde tedy „nebdá n. si neuvědomuje svatou jedinečnost n. výlučnost toho, čím je tělo Kristovo, a má je za něco všedního, obyčejného“. Týž výraz je ve v. 31, kde znamená rozbor a posouzení vlastního nitra. Je to výraz související se slovem „soud“ a znamená také „rozsuzovat“, zde však jen tak překládat nelze.
 415 N. „kdo totiž jí a pije tak, že nerozlišuje tělo, sám sobě jí a pije soud“, „kdo totiž jí a pije, sám sobě jí a pije soud, nerozlišuje-li tělo“.
 416 N. „nemocných“.
 417 N. „spí“, viz Luk. 22:45, pozn. 1500.
 418 N. „vychovávání“, „cvičení“, viz také Luk. 23:16, pozn. 1543.
 419 Vl. „si zařídím“ (Skut. 20:13), střední rod slovesa přeloženého „jsem ustanovil“ v kap. 16:1.
 420 N. „kdykoli“ (Řím. 15:14), „až někdy“.
 421 Objektivní a
 422 vědomé poznání, viz kap. 8:1.
 423 D. „byli národy“.
 424 Nesouvisí s „odvádění“ a „vedení“ ve v. 2.
 425 Tj. „v moci Božho Ducha“, dále obdobně; viz Mat. 3:11.
 426 N. „Ježíš je Pán“.
 427 Viz Skut. 1:17.
 428 N. „účinků“ (v. 6), „účinky mocí“ (v. 10).
 429 Sloveso jako u Mat. 14:2, pozn. 599.
 430 D. „tomu“, „kterému“.
 431 Viz Jan 17:6.
 432 Jako v kap. 8:1.
 433 Vl. „léků“, zde však znamená „uzdravování“.
 434 Jednotné číslo.
 435 Množné číslo; souvisí s „nerozlišuje“ v kap. 11:29.
 436 N. „překlad“.
 437 Souvisí s „rozličnosti“ ve vv. 4nn.
 438 N. „chce“, „zamýšlí“, „se uvoluje“.
 439 D. „však, jsouce mnohé“.
 440 Viz v. 3; zde také „jedním Duchem“. Jiná však vazba než na konci verše.
 441 Jako v kap. 9:1.
 442 Srov. Luk. 18:30.
 443 N. „takto však“, „jenže“.
 444 N. „uložil“, „rozestavil“, „rozložil“.
 445 N. „se mu zalíbilo“ (ne jako „libo“ ve v. 11), „pojal přání“.
 446 N. „je sice mnoho údů, ale jedno tělo“.
 447 Vl. „nýbrž mnohem spíše“.
 448 Viz kap. 11:7, pozn. 381; netýká se „jsou“ níže a „být“ ve v. 23.
 449 D. „nečestnější těla“, je otázka, zda apoštol míní „neslušné“ údy, či „slušné“, jež nemají takové místo jako např. části obličej.
 450 N. „složil“, „skloubil“, „sladil“, vl. „smísl“ (Hebr. 4:2).
 451 Viz Mat. 19:20.
 452 Vl. „údy se... stejně (D. „totéž“) staraly“, viz Mat. 6:25.
 453 D. „a buď trpí jeden... anebo je“.
 454 D. „zčásti“, tj. „po částech“, „každý zvlášť“, netýká se v. 18.
 455 Zde také „ustanovil“.
 456 4. pád množného čísla.
 457 N. snad „jsou“, srov. Skut. 8:10, pozn. 215.
 458 Vl. „přesně překládají“, viz Skut. 9:36, pozn. 587.
 459 D. „ukazují“, tj. „chystám se n. mohu ukázat“.
 460 N. „jsem“, viz Luk. 10:36, pozn. 812, 813.
 461 N. „mědí“, „bronzem“.
 462 Tj. „činelou“, „gongem“.
 463 Vědomé a
 464 objektivní poznání, viz kap. 8:1; zde D. „a veškeré poznání“.
 465 Viz Mat. 19:21, pozn. 835.
 466 Vl. „skrmím-li vše, co mám“, sloveso jako „krm“ v Řím. 12:20.
 467 N. „trpělivá“, viz Jak. 5:7.
 468 N. „žárlivá“, „nevraživá“, vl. „neřevní“ atd., jako „horlete“ v kap. 12:31 a 14:1, zde v odlišném smyslu.
 469 Tj. „drzá“ i „zbrklá“, také „nechvástá se“.
 470 Viz Řím. 4:3, pozn. 217, srov. tamže 5:13, pozn. 270.
 471 Viz Luk. 1:29, pozn. 56.
 472 N. „nespravedlivostí“ (Luk. 16:9).
 473 N. „strpí“, „trpělivě přetrvává“, viz Jak. 5:11.
 474 N. „neselhává“ (Řím. 9:6).
 475 Viz kap. 2:6; ve v. 11 je týž výraz.
 476 D. „zčásti“.
 477 D. „přijde to, co je dokonalé, to, co je zčásti“.

- 478** N. „batole“ (Mat. 21:16).
- 479** Tj. „myslil jsem na to, nač myslí“ (Mat. 16:23; Řím. 8:5; Fil. 3:19; Kol. 3:2).
- 480** D. „s věcmi dítěte n. batolete“.
- 481** N. „hledíme“.
- 482** Tj. „skrže něco, co překáží zřetelnému vidění“. Toto slovo znamená také „zrcadlo“, zde je ho však použito o okně, jímž se vyhlíží z domu ven; tehdy nebyla okna z jasně průhledného skla, nýbrž z poloprůhledného materiálu.
- 483** Vl. „v náznaku n. hádance n. záhadě“.
- 484** Vl. „tehdy“.
- 485** Jako „rozpoznáte“ u Mat. 7:16.
- 486** Viz Mat. 18:1.
- 487** Viz Řím. 9:30, pozn. 481.
- 488** Vl. „raději“, jako ve v. 5, „spíše“.
- 489** V celém tomto oddíle znamená „jazyk“ řeč, kterou se mluví, zejména ve smyslu „daru jazyků“, ne tělesný ústroj.
- 490** Vl. „neslyší“, tj. „tak, aby rozuměl“.
- 491** Jako „mluvit“ v celém tomto oddíle.
- 492** N. „útěše“, jako ve Skut. 9:31, ne však jako na konci verše zde.
- 493** Souvisí s „konejšili“ u Jana 11:19, 31; D. „lidem budování a povzbuzení a útěchu“.
- 494** N. „zvuk“, ne však jako níže ve v. 7. Týž výraz je ve vv. 10n., kde v dané souvislosti má smysl jako v textu.
- 495** N. „tónům“.
- 496** N. „rozestupu“, tj. „výškového rozlišení tónů“.
- 497** N. „co se píská nebo brnká“.
- 498** N. „nejistý“.
- 499** N. „tak i vy, nevydáte-li jazykem“; i tak zde však platí pozn. 489 shora.
- 500** N. „například“, „snad“, „dejme tomu“, „kdovíkolik je“.
- 501** N. „zvuk“, ne však jako níže ve v. 7. Týž výraz je ve vv. 10n., kde v dané souvislosti má smysl jako v textu.
- 502** D. „bezhlasy“, tj. „aniž má co říci“, „neschopný vyjadřovat myšlenky“.
- 503** Vl. „moc“, „sílu“, tj. „co je řeč schopna vyjádřit“.
- 504** N. „zvuk“, ne však jako níže ve v. 7. Týž výraz je ve vv. 10n., kde v dané souvislosti má smysl jako v textu.
- 505** Viz Skut. 28:2, pozn. 1708.
- 506** D. „ve mně“, tj. „v mé myslí n. představě n. dojmu“.
- 507** D. „horlivci“.
- 508** Nikoli „duchovních věcí n. darů n. projevů“; to sice v zásadě smyslu odpovídá, přesto však skutečný význam výroku zkrlesluje. Korintané byli jako bývalí ctitelé démonů v nebezpečí, že budou působení démonů zaměřovat s působením Svatého Ducha; nedrželi se náležitě jednoty Ducha, nýbrž toužili po moci nějaké duchovní bytosti, aby dosáhli osobní význačnosti – takový je člověk. Apoštol byl tudíž nucen jim poukázat na rozdíl mezi démony a Svatým Duchem. Překlad v textu vyjadřuje skutečnost osobního působení duchovních bytostí, ač pro Kristovce ovšem může jít jen o jediného Ducha – Ducha Božího.
- 509** N. „oplyvali“.
- 510** Viz kap. 12:30; ve v. 13 D. „aby překládali“.
- 511** Jako „mysl“ u Luk. 24:45, ne však jako zde ve v. 20.
- 512** N. „bez užítku“.
- 513** Viz Řím. 15:9.
- 514** N. „žehnáni“, „chvalořeč“; podle některých rukopisů „budeš-li dobrořečit“, tvar přítomného času významu nedokonavého; překlad v textu je podle těch rukopisů, jež zde mají čas neurčitý.
- 515** D. „vyplňuje“.
- 516** Jako „neučení“ ve Skut. 4:13.
- 517** Viz Jan 8:44, pozn. 388; netýká se v. 19.
- 518** Vl. „na tom tvém“, tj. „na základě toho tvého“.
- 519** Viz Mat. 5:44.
- 520** Viz kap. 4:16.
- 521** N. „nitrech“, „srdcích“, „citech“, „smýšleních“, výraz vyskytující se v N. Zákoně jen v tomto verši.
- 522** Sloveso odvozené od „dítě“ v kap. 13:11, nesouvisí však s „dítětkami“ shora.
- 523** N. „dokonalými“, jako v kap. 2:1.
- 524** Is. 28:11n.
- 525** Viz Luk. 23:32, pozn. 1563; D. „v jinajazyčných“, „v jiných rtech“, viz Mat. 3:11.
- 526** Tj. „lidi“, „osoby“.
- 527** Jako „vyslyšena“ u Luk. 1:13.
- 528** Viz Jan 3:20, pozn. 116.
- 529** Viz Mat. 2:8, pozn. 36.
- 530** N. „překlad“ (v. 26), „překladatele“ (v. 28), souvisí se slovesem ve v. 27, pozn. 510, ale zde bez zesilující předpony, již ono sloveso má tam.
- 531** Vl. „po dvou nebo nejméně po třech“; netýká se v. 29.
- 532** D. „po části“.
- 533** Viz kap. 11:29, 31, pozn. 414; zde ve smyslu „necht slovu věnují pečlivou pozornost a zkoumají n. rozebírají je v myslí“.
- 534** Vl. „odhaleno“.
- 535** Viz Marek 6:15.
- 536** D. „poichni po jednom“.
- 537** Viz Řím. 13:1.
- 538** Viz Luk. 21:9.
- 539** Jde o „shromáždění svatých“, nikoli o „svatá shromáždění“.
- 540** N. „pokoje. Jako ve všech... necht [vaše] ženy“; to-muto pojetí se zdá nasvědčovat v. 36, ač pak ovšem zní opakování slov „ve shromážděních“ poněkud toporně. Je to však otázka výkladu, nikoli překladu.
- 541** Gen. 3:16.
- 542** N. „chtějí-li“.
- 543** Viz Jan 6:45; n. „něčemu se naučit“, jako zde ve v. 31.
- 544** D. „k vám jediným“.
- 545** Viz Mat. 7:16.
- 546** N. „nevi“, „nezná“, „je neznalý“.
- 547** Vl. „jako blahou zvěst ohlásil“, jako ve v. 2.
- 548** D. „mezi prvními věcmi“.
- 549** Viz Jan 17:19, pozn. 777; zde ve smyslu „v náš prospěch vzhledem k našim hříchům“.
- 550** Viz Marek 16:6, zde dokonavý minulý čas se zesilujícím významem („zcela jistě n. natrvalo vzkříšen“, „je vzkříšen“, viz vv. 12nn.)

- 551 N. „právě“, „takřka“, „jaksi“.
- 552 N. „způsobit“ (Mat. 3:11).
- 553 Viz Skut. 22:4, pozn. 1366.
- 554 N. „nalicho“, D. „nestala n. neukázala se prázdnou n. lichou“ (jako ve v. 14), tj. „bezvýslednou“.
- 555 N. „(ne)byl“, dokonavý minulý čas, jako ve v. 4, tam však, jak vyplývá ze slov „třetího dne“, je zdůrazněna spíše skutečnost vzkříšení jako události, zde pak jde o to, že je to skutečnost dokonaná a trvalá, tj. že „Kristus žije“.
- 556 N. „jak někteří... mohou říkat“.
- 557 N. „nepraví“.
- 558 Neurčitý čas („dosvědčil“, nebo ve smyslu Mat. 7:22, pozn. 267, 269; 9:13, pozn. 336).
- 559 Zde neurčitý čas.
- 560 D. „jehož“.
- 561 Tj. „jestliže kříšení mrtvých není skutečností“.
- 562 D. „jsme-li jen chopivši se naděje v Kristu“.
- 563 D. „politováníhodnější všech“.
- 564 N. „jenže“, „nu ale“.
- 565 N. „kteří zesnuli“, zde však proti neurčitému času ve v. 18 čas dokonavý minulý.
- 566 Původně vojenský výraz („oddíle“, „četě“, „útvary“).
- 567 Podle některých rukopisů „až království odevzdá“.
- 568 D. „Bohu a Otcí“, tyto dva výrazy jsou však jakoby spojeny společným členem; opis v textu je pokusem o jinak obtížné vyjádření smyslu této vazby.
- 569 N. „každou“.
- 570 Viz Luk. 12:11, pozn. 940; Řím. 8:38, pozn. 416.
- 571 N. „sílu“ (Luk. 9:1).
- 572 Viz Řím. 3:31.
- 573 Tj. „kdo se tak projevují n. jsou jako tací rozpoznání“.
- 574 Tj. „musí být zrušena“.
- 575 Žalm 8:6.
- 576 Ve v. 27 ve stavovém, ve v. 28 v dějovém smyslu.
- 577 N. „ve všem“, tj. „ve všech věcech“; překlad v textu znamená „ve všech osobách n. bytostech“. Srov. Skut. 10:36, pozn. 659.
- 578 N. „se dávají křtít“.
- 579 N. „na místě mrtvých“, „vzhledem k mrtvým“, D. „nad mrtvými“, na konci verše obdobně.
- 580 D. „co“.
- 581 D. „vaši“, „týkající se vás“.
- 582 Neurčitý čas („se dal do zápasu“, „podstoupil n. vykonal zápas“).
- 583 Lze chápat doslova i obrazně.
- 584 N. „užitek“, „zisk“, „přednost“.
- 585 Is. 22:13.
- 586 Vl. „společnosti“, „družiny“, tedy „společenské styky“; také „rozhovory“.
- 587 N. snad „jemné“, jako „lahodnější“ u Luk. 5:39; také „náležitá“, „slušná“, „řádná“, souvisí s „dobrotu“ v Řím. 3:12.
- 588 Vl. „vystřízlivějte“.
- 589 Tj. „správně“, „jak náležit“.
- 590 D. „mají neznanost“.
- 591 N. „v jakém těle“.
- 592 Jako u Luk. 11:40.
- 593 Vl. „nahé“.
- 594 D. „lidi“, „ryb“.
- 595 Viz Jan 4:37, pozn. 181.
- 596 Viz Jan 3:12.
- 597 Viz Řím. 8:21; 2:7.
- 598 N. „seje se v nemoci, křísí se v síle“.
- 599 D. „duševní“, viz kap. 2:14.
- 600 Gen. 2:7.
- 601 D. „v žívu duši“ (souvisí s „přirozené“ ve vv. 44, 46), „v oživujícího ducha“.
- 602 N. „prachový“, „zemitý“, obdobně ve vv. 48n; příbuzné slovo „zeminu“ u Marka 6:11, nikoli však „země“ zde.
- 603 Radová číslovka, jiný výraz než ve vv. 39n.
- 604 Neurčitý čas, ve smyslu např. Mat. 9:13, pozn. 336.
- 605 N. „jako jsme na sebe vzali... vezmeme na sebe n. budeme mít na sobě“.
- 606 D. „nedělitelném“, tj. „v čase tak krátkém, že jej nelze dělit“.
- 607 D. „v“, jako shora v tomto verši.
- 608 D. „stane“.
- 609 Is. 25:8.
- 610 Jako „polykáte“ u Mat. 23:24.
- 611 Vl. „do“, tj. „byla pohlcena a tím dosaženo vítězství“.
- 612 N. „bodec“ (Skut. 26:14).
- 613 Hóš. 13:14.
- 614 Viz kap. 4:16, pozn. 135.
- 615 N. „pevnými“.
- 616 Tj. „nepohnutelnými z místa n. jinam“.
- 617 D. „prázdná“.
- 618 Sloveso původně znamená „rozestavit“ n. „uspóřadat“, zejména oddíly vojska, např. k bitvě, potom však i jakýkoli rozkaz nařizující vykonání nějakého plánu.
- 619 Jako „se... poštětilo“ v Řím. 1:10.
- 620 N. „tyto“.
- 621 Viz Řím. 1:28, pozn. 72.
- 622 N. „schválíte listy“.
- 623 N. „přízně“, „laskavosti“, D. „vaši štědrost“ atd.
- 624 Vl. „hodno“, „důstojno“.
- 625 Zde snad i „kdykoli“.
- 626 D. „procházájm“, viz však v. 8.
- 627 Viz Skut. 15:3.
- 628 Vl. „bude-li povolati“, tj. „bude-li chtít n. si přát n. ochoten povolati“, tvar přítomného času. Některé rukopisy zde mají čas neurčitý s významem doslovně jako v textu.
- 629 Vl. „padesátého dne“, totiž od soboty po svátku Minutí, viz Lev. 23:16, srov. také Luk. 6:1, pozn. 471. Znění v textu vyjadřuje skutečnost, že se této řadové číslovky užívalo jako podstatného jména (ženského rodu, neboť to je rod slova „den“ v řečtině) k označení onoho svátku, takže se mluví o „dni Padesátky“ (Skut. 2:1; 20:16).
- 630 N. „slibné“, „působivé“, „mnoho činnosti vyžadující“.
- 631 Viz Jan 6:29, pozn. 274.
- 632 Viz 2 Thess. 2:15.
- 633 Vědomé poznání, viz kap. 8:1; niterné vědomí o charakteru této rodiny.

- 634** Viz Skut. 18:12.
- 635** V podstatě je smysl tento, ale není tím plně vystižen obsah apoštolova výroku. Slovo znamená „ustanovit“, „jmenovat“, jako např. důstojníka u vojska; Stefanova rodina se sama určila k obsluze svatých.
- 636** Vl. „nad příchodem“, viz Luk. 1:29, pozn. 56.
- 637** D. „protože nedostatek váš“.
- 638** D. „tito“.
- 639** Viz Mat. 11:28, pozn. 452; 7:22, pozn. 268.
- 640** N. „rozpoznávejte“ (Mat. 7:16).
- 641** Viz Skut. 16:6.
- 642** Viz Řím. 16:5.
- 643** D. „ve svatém polibku“, viz Mat. 3:11.
- 644** N. „Pavlův“, tj. „pozdrav“.
- 645** Viz Jan 21:15.
- 646** Znamená „proklet – Pán přichází“.

DRUHÝ LIST KORINTĀNŮM

Pavel, apoštol Ježíše Krista, podle Boží vůle¹, a Timotheos, bratr, Božímu shromáždění, jež je v Korintě, se všemi svatými, kteří jsou v celé Achaii²: (2) Milost vám a pokoj od Boha, našeho Otce, a Pána Ježíše Krista.

(3) Veleben budíž ten, *jenž je Bůh a Otec*³ našeho Pána Ježíše Krista, Otec slitování⁴ a Bůh všeho povzbuzení⁵, (4) jenž nás povzbuzuje⁵ při vši naší tísní⁶, takže⁷ my můžeme ty, *kdo jsou v jakékoli*⁸ tísní⁶ povzbuzovat⁵ tím povzbuzením⁵, jímž jsme sami od Boha povzbuzování⁵, (5) protože jak⁹ se vůči nám rozmáhají Kristova utrpení, tak se skrze Krista rozmáhá i naše povzbuzení⁵. (6) Avšak buď že jsme tísnění⁶, je to pro¹⁰ vaše povzbuzení⁵ a záchranu¹¹, jež se působí v trpělivém snášení¹² týchž utrpení, jimiž trpíme i my, (7) (a naše naděje o vás je pevná,) nebo že jsme povzbuzování⁵, je to pro¹⁰ vaše povzbuzení⁵ a záchranu¹¹, neboť víme¹³, že jste účastníky¹⁴ jak¹⁵ utrpení¹⁶, tak i povzbuzení⁵¹⁷. (8) Neradi bychom¹⁷ totiž, bratři, byste byli neznalí¹⁸ stran naší tísně⁶, jež [nám] nastala v Asii¹⁹, že na nás dolehla nad naši sílu nadměrná tíže²⁰, takže jsme propadli beznaději i stran toho, že budeme dále žít; (9) ano, sami jsme v sobě samých přijali²¹ rozsuděk²² smrti, abychom spoléhali²³ ne sami na sebe, nýbrž na Boha²⁴, jenž křísí mrtvé, (10) jenž nás z tak veliké²⁵ smrti vyprostil a vyproštuje, v něhož doufáme²¹, že nás i nadále²⁶ bude vyproštovat, (11) i za vaší společné pomoci prosbou za¹⁰ nás, aby dar²⁷, udělený nám²⁸ prostřednictvím²⁹ mnoha osob³⁰, se stal předmětem díky mnoha osob za¹⁰ nás. (12) Vždyť toto³¹ je naše chloubka³²: Svědectví našeho svědomí, že jsme se ve světě, a nadevše³³ vůči vám³⁴, chovali³⁵ v prostotě³⁶ a upřímnosti³⁷ před Bohem³⁸ (ne v moudrosti masa³⁹, nýbrž v Boží milosti); (13) nepíšeme vám přece jiných⁴⁰ věcí než jen ty, jež dobře znáte⁴¹ a uznáváte⁴², a doufám, že až do konce budete uznávat⁴² (14) tak⁴³, jako

jste zčásti uznali⁴² nás, že jsme vaše chloubka⁴⁴, právě tak jako⁴⁵ i vy naše, v den Pána Ježíše. (15) A s touto důvěrou jsem prve zamýšlel přijít k vám, abyste měli druhou⁴⁶ přízeň, (16) a přes vás projít⁴⁷ do Makedonie a z⁴⁸ Makedonie zase přijít k vám a od vás⁴⁹ být vyprovozen⁵⁰ do Júdska. (17) Nuže, cožpak jsem se snad zachoval lehkomyšlně⁵¹, když jsem toto zamýšlel? Anebo zamýšlím, co zamýšlím, po způsobu⁵² masa, aby při mně bylo ano, ano i ne, ne? (18) Ba, jako že je Bůh věrný⁵³, naše slovo k vám není ano i ne; (19) Boží Syn, Ježíš Kristus, jenž byl mezi vámi kázán⁵⁴ skrze nás, – skrze mne a Silvana⁵⁵ a Timothea, – se přece nestal nějakým ano i ne, nýbrž v něm nastalo a trvá⁵⁶ ano, (20) neboť kolik je Božích příslibů, v něm je ano a v něm je AMÉN, Bohu k slávě⁵⁷ skrze nás. (21) Ten pak, jenž nás s vámi upevňuje v Krista⁵⁸ a pomazal nás, je Bůh, (22) jenž si nás i zpečetil a v našich srdcích dal závdavek Ducha.

(23) Já se však dovolávám Boha jako svědka na svou duši, že jsem do Korintu zatím²⁶ proto nepřišel⁵⁹, bych vás šetřil; (24) ne že nad vaší věrou⁶⁰ panujeme, nýbrž jsme spolupracovníci vaší radosti; vždyť věrou stojíte.

2 Sám v sobě⁶¹ jsem však usoudil⁶² toto: Až k vám zase přijdu, aby to nebylo se zármutkem⁶³. (2) Vždyť zarmucují-li já vás, kdopak [je] ten, kdo mě může obveselit⁶⁴, ne-li ten, kdo se skrze⁶⁵ mne rmoutí? (3) A napsal jsem⁶⁶ [vám] právě toto⁶⁷, abych, až přijdu, neměl zármutku z⁶⁸ těch, z nichž bych se měl radovat; v důvěře ve⁶⁹ vás všechny, že radost má⁷⁰ je radostí vás všech. (4) Napsal jsem⁷¹ vám totiž z veliké⁷² tísně⁷³ a sevření srdce s mnoha slzami⁷⁴, ne abyste tím⁷⁵ byli zarmoucení, nýbrž abyste poznali lásku, jíž k vám oplývám⁷⁶. (5) Zarmoutil⁷⁷-li však kdo, zarmoutil⁷⁸ ne mne, nýbrž poněkud⁷⁹ (abych nepřetěžoval⁸⁰) vás všechny; (6) takovému to stačí toto

pokárání⁸¹, takže bylo vykonáno od mnohých⁸², (7) takže byste naopak měli raději projevit milost⁸³ a povzbudit⁸⁴, aby takovýto snad⁸⁵ nebyl pohlcen⁸⁶ přílišným⁸⁷ zármutkem. (8) Proto vás vybízím⁸⁴, byste ho ujistili láskou⁸⁸; (9) vždyť proto⁸⁹ jsem vám také napsal⁷¹, abych poznal, podrobě vás zkouše⁹⁰, zda jste ve všem⁹¹ poslušni. (10) Komu však promíjíte⁸³ vy, *promíjím* i já – vždyť prominul-li jsem^{78,83} co i já, prominul jsem^{78,83} to⁹² pro⁹³ vás v osobě⁹⁴ Kristově, (11) aby se nad námi Satanu nedostalo převahy⁹⁵, neboť nám jeho myšlenky⁹⁶ nejsou neznámy.

(12) Nuže, když jsem za účelem⁹⁷ blahé zvěsti o KRISTU⁹⁸ přišel do Tróady, – a měl jsem v Pánu i otevřené dveře, – (13) nena- byl jsem ve svém duchu klidu⁹⁹, neboť jsem Tita, svého bratra, nenašel; ale¹⁰⁰ rozloučil jsem se s nimi a odešel¹⁰¹ do Makedonie. (14) Díky však Bohu, jenž nás v KRISTU vždy vodí v triumfu¹⁰² a skrze nás na každém místě šíří¹⁰³ vůni poznání jeho, (15) protože jsme Bohu Kristovou líbou vůni¹⁰⁴, v těch, kdo jsou předmětem záchrany¹⁰⁵, i v těch, kdo hynou – (16) jed- ným¹⁰⁶ vůni od¹⁰⁷ smrti k smrti a druhým¹⁰⁶ zase vůni od¹⁰⁷ života k životu. A kdo na tyto věci stačí? (17) Nekupíme přece, jako mnozí¹⁰⁸, s Božím slovem¹⁰⁹, nýbrž jako z upřímnosti³⁷, nýbrž jako z Boha, mluvíme v Kristu před Bohem.

3 Začínáme opět doporučovat¹¹⁰ sami sebe? Anebo snad, jako někteří, potřebujeme listy doporučující¹¹⁰ k vám anebo [doporučující¹¹⁰] od¹⁰⁷ vás? (2) Na- ším listem, vepsaným v našich srdcích, poznávaným a čteným¹¹¹ ode všech lidí, jste vy – (3) jeť na vás patrné¹¹², že jste list Kristův, vyhotovený naší službou¹¹³, vepsaný ne černí, nýbrž Duchem živého Boha, ne v deskách kamenných, nýbrž v masových¹¹⁴ deskách srdce; (4) a takovouto máme k Bohu skrze KRISTA důvěru, (5) ne že bychom sami od sebe byli způsobilí¹¹⁵ něco si jako sami ze sebe pomyslit, nýbrž naše způsobilost¹¹⁶ je z Boha; (6) on nás i učinil způsobilými¹¹⁶ za služeb- níky¹¹⁷ nové úmluvy¹¹⁸, ne písmene, nýbrž ducha¹¹⁹, neboť písmeno zabíjí, Duch však oživuje. (7) (Jestliže však služba¹¹⁷ smrti, v písmenech, vtesaná v kamenech,

započala¹²⁰ se slávou¹²¹, takže Izraelovi synové nemohli na¹²² Mojžíšovu tvář upřít zrak¹²² pro slávu jeho tváře¹²³, slávu zanikající¹²⁴, (8) jak by tím spíše v slávě netrvala¹²⁵ služba¹¹⁷ Ducha? (9) Je¹²⁶-li přece slávou služba¹¹⁷ odsouzení, mnohem spíše slávou oplývá¹²⁷ služba¹¹⁷ spravedlnosti – (10) ano, vzhledem k této přenesmírné slávě ani to, co bylo oslaveno¹²⁸, po této stránce¹²⁹ oslaveno¹²⁸ není¹³⁰; (11) vždyť jestliže bylo za slávy¹³¹ uvedeno to, co zaniká^{124,132}, mnohem spíše trvá v slávě to, co zůstává¹³². (12) Majíce tedy takovouto naději, počínáme si s velikou¹³³ otevřeností¹³⁴ (13) a ne podle toho, jak právě Mojžíš na svou tvář kladl zastření tak¹³⁵, aby Izraelovi synové neupfeli zrak¹²² na¹²² cíl¹³⁶ toho, co zaniká^{124,132}. (14) Ale jejich myšlení¹³⁷ bylo zatvrzeno¹³⁸, neboť až do dnešního dne zůstává, nejsou odestíráno, při čtení staré úmluvy¹¹⁸ totéž zastření¹³⁹, jež zaniká^{124,140} v Kristu; (15) nadto¹⁴¹ leží až dodnes, když se čítá Mojžíš, zastření na jejich srdci, (16) jak- mile¹⁴² se však obrátí¹⁴³ k Pánu, snímá se¹⁴⁴ to zastření.)¹⁴⁵ (17) Nuže, tím Duchem¹¹⁹ je Pán, a kde Duch Páně, [tam] svoboda; (18) my všichni však, patříce na slávu Páně s odestřenou tváří, jsme podle téhož obrazu přeměňováni¹⁴⁶ od slávy v slávu, jako právě od Pána Ducha.

4 Pro tuto příčinu, majíce tuto služ- bu¹¹⁷ podle toho, jak jsme došli smi- lování¹⁴⁶, neochabujeme, (2) nýbrž jsme se odřekli skrytých¹⁴⁷ věcí hanby¹⁴⁸ a necho- díme v klamu¹⁴⁹, aniž podvodně zacházíme s Božím slovem¹⁵⁰, nýbrž vyjevováním pravdy sami sebe doporučujeme¹⁵¹ každému svědomí lidí před Bohem. (3) Je-li však naše blahá zvěst snad¹⁵² zastřena, je zastřena v těch¹⁵³, kdo jsou ztraceni¹⁵⁴, (4) v nichž¹⁵³ bůh tohoto světa¹⁵⁵ zaslepil myšlení¹³⁷ nevěrců¹⁵⁶, aby se [jim] neza- skvělo¹⁵⁷ rozsvětlení blahé zvěsti o slávě¹⁵⁸ KRISTA, jenž je obraz Boží. (5) Nekážeme přece sami sebe, nýbrž Krista Ježíše jako Pána, sami sebe pak jako vaše¹⁵⁹ nevolníky pro⁹³ Ježíše, (6) protože ten Bůh¹⁶⁰, jenž řekl, by z tmy zazářilo světlo, ten zazářil v našich srdcích k rozsvětlení pozná- ní¹⁸ Boží slávy v tváři [Ježíše] Krista. (7) Tento poklad však máme v nádobách

hliněných¹⁶¹, aby ta přenesmírnost moci byla Boží a ne z nás; (8)*jsmeť* všemožně¹⁶² tísňeni, ale ne do úzkých vhnění, rady si nevíme¹⁶³, ale bezradnosti¹⁶⁴ nepropadáme^{163 165}, (9)*jsme* pronásledováni, ale ne opuštění¹⁶⁶, sráženi¹⁶⁷, ale nehyneme¹⁶³; (10)vždy na těle všude¹⁶⁸ nosíme¹⁶³ Ježíšovo umírání¹⁶⁹, aby na našem těle byl projevěn i Ježíšův život, (11)neboť my, kteří žijeme, jsme pro⁹³ Ježíše stále vydáváni na smrt, aby i Ježíšův život byl projevěn na našem smrtelném mase. (12)V nás tedy svou činnost vyvíjí¹⁷⁰ smrt, ve vás však život. (13)A mající téhož ducha víry podle toho, *co je* napsáno¹⁷¹: Uvěřil jsem, proto jsem promluvil, věříme i my, proto i mluvíme, (14)věduce, že ten, jenž vzkřísil Pána Ježíše, s Ježíšem vzkřísí a s vámi před sebe postaví i nás; (15)vždyť pro⁹³ vás jsou všechny věci, aby milost, rozmnoživší se skrze mnohé¹⁷², rozhojnila děkovaní k Boží slávě. (16)Proto neochabujeme, naopak¹⁷³: I když náš zevní člověk podléhá zkáze¹⁷⁴, přece se den co den obnovuje ten, *jenž je* zevnitř; (17)ano, naše chvilková lehká tíseň¹⁷⁵ nám vše převyšující měrou¹⁷⁶ vytváří¹⁷⁷ věčnou váhu¹⁷⁸ slávy; (18)přitom si nevšimáme¹⁷⁹ věcí, jež se vidí, nýbrž věcí, jež se nevidí, neboť věcí, jež se vidí, jsou dočasné, věci však, jež se nevidí, jsou věčné.

5 Víme totiž, že bude-li náš pozemský dům-stan¹⁸⁰ zbořen, máme budovu od²⁹ Boha, dům ne rukama zhotovený, věčný, v nebesích – (2)vždyť také v tomto vzdycháme¹⁸¹, vroucně toužíce¹⁸² navíc¹⁸³ se odít naším příbytkem, jenž *je* z nebe, (3)nebudeme-li ovšem, i když jsme se oděli, shledání nahými; (4)vždyť také, kteří jsme v tomto stanu¹⁸⁰, vzdycháme¹⁸¹ pod tíží na nás doléhající¹⁸⁴, přitom bychom se však neradi¹⁷ oděvu zbavili, nýbrž navíc¹⁸³ oděli, aby to, *co je* smrtelné, bylo pohlceno⁸⁶ životem¹⁸⁵. (5)Ten pak, jenž si nás právě k tomuto utvořil¹⁷⁷, *je* Bůh, jenž nám také dal závdavek Ducha. (6)Jsme tedy vždy klidní¹⁸⁶ a víme¹⁸⁷, že dokud jsme nastěhování¹⁸⁸ v těle, jsme vystěhování¹⁸⁹ od Pána, (7)(chodíme přece u víře¹⁹⁰, ne u vidění¹⁹⁰); – (8)nuže, jsme klidní¹⁸⁶ a raději bychom si přáli¹⁹¹ vystěhovat se¹⁸⁹ z těla a nastěhovat¹⁸⁸

k Pánu; (9)proto také, ať jsme nastěhování¹⁸⁸ či vystěhování¹⁸⁹, horlivě usilujeme¹⁹² být jemu příjemní. (10)My všichni se přece musíme projevit¹⁹³ před KRISTOVÝM soudcovským stolcem, aby si každý odnesl¹⁹⁴ věci *vykonané* v těle¹⁹⁰ podle těch¹⁹⁵, jež vykonal, ať dobro či zlo. (11)Znajíce¹⁹⁶ tedy hrůzu¹⁹⁷ Páně, lidi přesvědčujeme¹⁹⁸, Bohu jsme se však projevíli¹⁹³ a doufáme, že jsme se projevíli¹⁹³ i ve vašem svědomí¹⁹⁹; (12)nedoporučujeme vám [přece] opět sami sebe, nýbrž vám dáváme²⁰⁰ příležitost k chloubě²⁰¹ námi²⁰², abyste jí měli vůči těm, kteří se chlubí zevnějškem³⁰ a ne srdcem²⁰³. (13)Vždyť buď že jsme bez sebe²⁰⁴, *je to* pro Boha²⁰⁵, buď že jsme střízlivi²⁰⁶, *je to* pro vás²⁰⁵; (14)omezujet²⁰⁷ nás KRISTOVA láska²⁰⁸, když²⁰⁹ jsme usoudili toto²¹⁰: Že umřel jeden za²⁰² všechny a tedy všichni umřeli²¹¹, (15)a za²⁰² všechny umřel, aby ti, kteří žijí, nežili již sami sobě, nýbrž tomu, jenž umřel za²⁰² ně a byl vzkříšen²¹². (16)My tudíž od nynějška nikoho neznáme¹⁹⁶ co do masa; a jestliže jsme i co do masa poznali²¹³ Krista, přece *ho tak* již neznáme²¹³. (17)*Je-li* tudíž někdo v Kristu, *nastalo*²¹⁴ nové stvoření²¹⁵; staré²¹⁶ věci minuly, hle, všechny věci se staly novými²¹⁷, (18)a všechny věci *jsou* z toho Boha²¹⁸, jenž nás skrze [Ježíše] Krista sám se sebou²¹⁹ smířil²²⁰ a službu²²¹ toho smíření^{220 222} dal nám: (19)Jak *to bylo*, že byl Bůh v Kristu, smířuje²²⁰ svět sám se sebou, nepočítaje²²³ jim jejich provinění²²⁴, a slovo toho smíření^{220 222} si uložil v nás. (20)Jsme tedy pro Krista²⁰² vyslanci²²⁵ a²²⁶ Bůh skrze nás jakoby snažně prosí^{227 228}; pro Krista²²⁹ prosíme²³⁰: Dejte se s Bohem²³¹ smířit²³² – (21)učinil za nás hříchem toho, jenž hříchu nepozn²³³, abychom se my v něm stali Boží spravedlností.

6 Avšak *jako* spolupracovníci²³⁴ také snažně prosíme²²⁷, byste Boží milost nepřijali naprázdno; (2)(pravít²³⁵: Vyslechl jsem tě ve vítaném²³⁶ období a pomohl jsem ti ve den záchrany¹¹ – hle, nyní je období velevítaně²³⁷, hle, nyní je den záchrany¹¹;) (3)v ničem nedáváme žádného *podnětu* k úrazu²³⁸, aby službě²²¹ nebylo co vytknout²³⁹, (4)nýbrž

se²⁴⁰ jako Boží posluhové²⁴¹ ve všem osvědčujeme²⁴²: ve veliké²⁷² trpělivosti²⁴³, v strastech¹⁷⁵, v nesnážích²⁴⁴, v tísních²⁴⁵, (5) v ranách, ve vězeních, v nepokojích²⁴⁶, v lopotách, v bděních, v postech, (6) v čistotě, v poznání, ve shovívavosti²⁴³, ve vlídnosti, v Svatém Duchu, v nepředstírané²⁴⁷ lásce, (7) v slovu pravdy, v Boží moci; zbraněmi²⁴⁸ spravedlnosti zprava i zleva, (8) slávou²⁴⁸ i zneuctěním²⁴⁸, špatnou pověstí²⁴⁸ i dobrou pověstí²⁴⁸: jako podvodníci²⁴⁹, a pravdomluvní²⁵⁰, (9) jako neznámi, a dobře známi²⁵¹, jako umírající, a hle, žijeme, jako kázni podrobovaní, a neumrcovaní, (10) jako zarmoučovaní²⁵², stále se však radující, jako chudí, mnohé však obohacující, jako nic nemající a všechny věci vlastníci.

(11) Naše ústa jsou k vám otevřena, Korintáné, naše srdce je rozšířeno²⁵³ – (12) v nás nejste tísnění²⁵⁴, jste však tísnění^{254 255} ve svém nitru²⁵⁶, (13) oplátkou však taktéž²⁵⁷ (mluvím jako k *vlastním* dětem) rozšířte i vy svá srdce²⁵⁸.

(14) Nevstupujte v nestějná spřežení²⁵⁹ s nevěřícími – jaképak podílícnictví²⁶⁰ spravedlnosti²⁶¹ a bezzákonosti²⁶¹? Anebo jaké společenství²⁶² světa s tmou²⁶³? (15) A jaká dohoda²⁶⁴ Krista s Beliearem²⁶³? Anebo jaká účast²⁶⁵ věřícího^{261 265} s nevěřícím²⁶⁶? (16) A jaký souhlas²⁶⁷ Božího chrámu²⁶¹ s modlami²⁶⁶? Vy přece jste chrám živého Boha, podle *toho*, jak Bůh řekl²⁶⁸: Budu mezi nimi²⁶⁹ sídlit²⁷⁰ a mezi *nimi*²⁷¹ se procházet, i budu jejich Bohem a oni mi budou lidem. (17) Proto z jejich středu vyjděte a odlučte²⁷² se, praví PÁN, a na nečisté nesahejte a já vás přijmu²⁷³, (18) i budu vám za²⁷⁴ Otce a vy mi budete za²⁷⁴ syny a dcery, praví PÁN, Všemocný²⁷⁵.

7 Majíce tedy tyto přísliby, milování, očistme se od každého potřísnění²⁷⁶ masa i ducha a dovršujeme svatost²⁷⁷ v Boží bázni.

(2) Vpusťte²⁷⁸ nás – nikomu jsme neukřivdili²⁷⁹, nikoho nezničili²⁸⁰, nikoho nevyužili²⁸¹; (3) nemluvíme²⁸² k odsouzení, vždyť jsem předtím řekl, že jste v našich srdcích, abychom spolu uměli a spolu žili[?]. (4) Veliká²⁸³ je má²⁸⁴ otevřenost²⁸⁵ vůči vám, veliký²⁸³ můj²⁸⁴ jásoť pro²⁸⁶ vás;

jsem naplněn povzbuzením²⁸⁷, překypuji radostí při vši naší tísní²⁸⁸ – (5) a věru, když jsme přišli do Makedonie, nenabýlo naše maso žádného klidu⁹⁹, neboť *jsme byli* všemožně¹⁶² tísněni²⁸⁸: zevně boje, zevnitř obavy; (6) ten však, jenž povzbuzuje²⁸⁷ poníženě, Bůh, nás povzbudil²⁸⁷ příchodem Titovým²⁸⁹, (7) a nejen jeho příchodem²⁸⁹, nýbrž i povzbuzením^{287 289}, jímž byl povzbuzen²⁸⁷ vzhledem k vám²⁹⁰, když nám zvěstoval vaši vroucí touhu, vaše lkání, vaši horlivost pro²⁸⁶ mne, takže jsem se tím více²⁹¹ zaradoval. (8) Ano, i když²⁹² jsem vás tím listem²⁸⁹ zarmoutil, nelituji *toho*, třeba jsem i²⁹² litoval, neboť vidím, že vás onen list zarmoutil, třeba jen²⁹² na čas. (9) Nyní se raduji – ne že²⁹³ jste byli zarmoučeni²⁹⁴, nýbrž že²⁹³ jste byli zarmoučeni²⁹⁴ k pokání, byliť jste zarmoučeni²⁹⁴ v souladu s Bohem²⁹⁵, takže²⁹⁶ vám od²⁹ nás nebylo v ničem ublíženo²⁹⁷ – (10) zármutek v souladu s Bohem²⁹⁵ totiž způsobuje pokání k záchraně²⁹⁸, jehož netřeba litovat, zármutek světa však způsobuje smrt – (11) vždyť hle, jakou ve vás právě to, že jste byli zarmoučeni²⁹⁴ v souladu s Bohem²⁹⁵, způsobilo pílí²⁹⁹, ba i³⁰⁰ obhajobu³⁰¹, ba i³⁰⁰ pohoršení³⁰², ba i³⁰⁰ bázeň, ba i³⁰⁰ vroucí touhu, ba i³⁰⁰ horlivost, a i³⁰⁰ zadostučině³⁰³ – všemožně¹⁶² jste prokázali³⁰⁴, že vy sami jste v té záležitosti čisti. (12) I když jsem vám tedy napsal, *nebylo to* pro³⁰⁵ toho, jenž ukřivdil²⁷⁹, ani pro³⁰⁵ toho, jemuž bylo ukřivděno²⁷⁹, nýbrž pro³⁰⁵ to, by se vůči vám před Bohem projevila naše pilná horlivost^{299 306}, jež je pro³⁰⁷ vás. (13) Pro tuto příčinu jsme byli³⁰⁸ povzbuzeni²⁸⁷ a tím spíše jsme se při svém povzbuzení²⁸⁷ ještě³⁰⁹ hojněji³¹⁰ zaradovali z¹¹ radosti Titovy, protože jeho duch byl ode všech váš občerstven³¹². (14) Vždyť³¹³ byl-li jsem se mu poněkud³¹⁴ vámi³¹⁵ pochlubil, nebyl jsem zostuzen³¹⁶, nýbrž tak, jako jsme vždy³¹⁷ podle pravdy³¹⁸ promlouvali³¹⁹ k vám, se pravdou ukázala³²⁰ i naše chloubka³² před Titem; (15) a jeho niterné city³²¹ se vůči vám rozmáhají³²², když si připomíná poslušnost všech vás, jak jste ho s bázní a chvěním přijali. (16) Raduji se, že pokud jde o vás³²³, mohu být veskrze¹⁶² klidný³²⁴.

8 Uvádíme vám však v známou, bratři, Boží milost³²⁵, danou ve shromážděních Makedonie, (2) že ve veliké³²⁶ zkoušce tísň²⁸⁸ se hojnost jejich radosti a jejich hluboká chudoba rozhojnila v bohatství jejich upřímné štědrosti³²⁷. (3) Podle možnosti³²⁸ totiž, dosvědčuji, a nad možnost³²⁸, z vlastní vůle, (4) s velmi³²⁶ snažnou žádostí nás prosili³²⁹ o uskutečnění té milosti^{325 330} a společenství v péči³³¹ o svatě³³², (5) a to ne podle *toho*, jak jsme se nadáli, nýbrž sami sebe dali nejprve Pánu, i nám, podle Boží vůle¹. (6) Pobídlí³³³ jsme tudíž³³⁴ Tita, aby u vás³³⁵ podle *toho*, jak prve započal, i tuto milost³²⁵ také dokončil; (7) ale³³⁶ abyste právě tak, jak máte hojnost ve všem, ve víře i slovu i poznání i vši pili²⁹⁹ i své³³⁷ lásce k nám, měli hojnost i v této milosti³²⁵. (8) Neříkám *to* jako⁵² nařízení, nýbrž pro³³⁹ pilnou horlivost³³⁸ jiných, a chtěje ověřit³⁴⁰ pravost lásky vaší³⁴¹. (9) Znáte přece milost³²⁵ našeho Pána Ježíše Krista, že pro³³⁹ vás zchudl, jsa bohat, abyste vy z bohatosti chudobou jeho³⁴¹; (10) i podávám v tomto své mínění, neboť je to prospěšné vám, kteří¹³⁹ jste již³⁴² loni³⁴³ započali nejen s vykonáním, nýbrž i s chtěním³⁴⁴. (11) Nyní však dokončete i vykonání, tak aby³⁴⁵ podle *toho*, *jaká byla* ochota³⁴⁶ chtěním³⁴⁴, právě *takové bylo* i dokončení z toho, co máte. (12) Vždyť je-li³⁴⁷ ochota³⁴⁶, je člověk vítán³⁴⁸ podle toho, cokoli³⁴⁹ má, ne podle toho, co nemá. (13) Nejde přece *o to*, aby se druhým *dostalo* pohodlí⁹⁹ a vám tísň²⁸⁸, (14) nýbrž na základě³⁵⁰ rovnosti: V nynější době váš nadbytek k odpomoci nedostatku oněch, aby i nadbytek oněch odpomohl vašemu nedostatku³⁵¹, tak aby³⁴⁵ nastala rovnost (15) podle *toho*, jak je psáno³⁵²: Kdo *nasbíral* mnoho, nezbylo mu³⁵³, a kdo málo, nedošel újmy.

(16) Dík však Bohu, jenž touž pilnou horlivost³³⁸ pro³⁰⁵ vás dává v srdci Titově; (17) tu pobídku totiž ovšem přijal, avšak vydal se k vám³⁵⁴ z vlastní vůle, jsa³⁵⁵ pln pilné horlivosti³³⁸. (18) Spolu s ním jsme však poslali bratra, jehož chvála v blahé zvěsti je *rozšířena* po všech shromážděních; (19) a nejen *to*, nýbrž *byl* od shromáždění³⁵⁶ i zvolen za našeho

spolucestujícího³⁵⁷ s touto milostí³²⁵, již posluhujeme³⁵⁸ k slávě samého Pána a *na důkaz* naší ochoty^{346 359}, (20) varujice se toho, že by nám při tomto bohatství³⁶⁰, jímž posluhujeme³⁵⁸, někdo měl³⁶¹ co vytknout²³⁹, (21) Starámet se předem *o věci* správné³⁶² nejen v očích Páně³⁶², nýbrž i v očích lidí³⁶². (22) A s nimi jsme poslali našeho bratra, o němž jsme se mnohokrát³⁶³ přesvědčili³⁴⁰, že je v mnoha věcech³⁶⁴ pilně horlivý³³⁸, a nyní mnohem pilněji horlivý³³⁸ pro³³⁹ velikou důvěru³⁶⁵, již *má* ve vás. (23) *At jde* o Tita, *to je* společník³⁶⁶ můj³⁶⁶ a spolupracovník ve vašem zájmu³⁶⁷, či naši bratři, *to jsou* vyslanci³⁶⁸ shromáždění³⁵⁶, sláva Kristova. (24) *Dokažte*³⁶⁹ tedy vůči nim před tváří³⁷⁰ shromáždění³⁵⁶ *důkaz*³⁷¹ své lásky a naší chlouby³⁷² vámi³⁷².

9 Je mi přece věru zbytečné vám psát stran péče³⁷³ o svatě³⁷³, (2) vždyť znám vaši ochotu³⁷³, *pro* niž se vámi chlubím Makedoňanům, že Achaia² je od loňska přichystána, a vaše horlivost podnítila³⁷⁴ většinu³⁷⁵; (3) ty bratry jsem však poslal, aby naše vás se týkající chlouba^{372 376} se po této stránce¹²⁹ neukázala lichou³⁷⁷, abyste byli přichystáni podle *toho*, jak jsem říkal³⁷⁸, (4) abychom snad³⁷⁹, kdyby se mnou přišli Makedoňané a shledali vás nepřichystanými, nebyli v tomto spoléhání³⁸⁰ zostuzeni³¹⁶ my, nerku-li³⁸¹ vy. (5) Uznal jsem tedy *za* nutné ty bratry vyzvat³⁸², aby k vám zašli předem a toto vaše předem ohlášené požeňná³⁸³ předem uspořádali³⁸⁴, by tak bylo pohodově³⁸⁵ jako požeňná³⁸³ a ne jako něco vymámeného³⁸⁶. (6) *Platí* však toto: Kdo seje skrovně³⁸⁷, bude skrovně³⁸⁷ i žnout, a kdo seje za žehnáni^{383 388}, bude za žehnáni^{383 388} i žnout; (7) každý podle *toho*, jak si srdcem předvezval, ne smutně³⁸⁹ nebo z donucení, neboť Bůh miluje veselého³⁹⁰ dárce. (8) Bůh však vůči vám může veškeré dobrodiní³⁹¹ rozhojnit, abyste se, majíce ve všem vždy všechen dostatek, rozhojňovali ke všemu dobrému³⁹² dílu³⁹³ (9) podle *toho*, jak je psáno³⁹⁴: Rozsypal, dal nuzným, jeho spravedlnost zůstává navždy³⁹⁵. (10) Nuže, ten, jenž cele³⁹⁶ opatřuje³⁹⁷ símě sejícímu a chléb k jídlu, opatří³⁹⁸ a³⁹⁹ rozmnoží vaši setbu a dá

vzrůst plodům⁴⁰⁰ vaší spravedlnosti; (11)*budete* ve všem obohacování ke vši upřímné štědrosti³²⁷, jež¹³⁹ skrze nás způsobuje děkování Bohu, (12)protože péče³³¹ této služby⁴⁰¹ nejen doplňuje míru toho, čeho se svatým nedostává⁴⁰², nýbrž se i rozhojňuje⁴⁰³ mnoha děkováními Bohu, (13)když následkem důkazu této péče³³¹ Boha oslavují pro vaši poddanost⁴⁰⁴ vyznání⁴⁰⁵ vůči⁴⁰⁶ blahé zvěsti o KRISTU⁴⁰⁷ a upřímnou štědrost³²⁷ sdílení⁴⁰⁸ vůči nim a vůči všem (14)a svou prosbou za⁴⁰⁹ vás *po* vás vroucně touží⁴¹⁰ pro přenesmírnou Boží milost, jež je na vás. (15)Bohu díky za jeho nevylicitelný dar.

10 Já sám však, Pavel, vás pro ti-chost⁴¹¹ a mírnost⁴¹² KRISTOVU⁴¹³ snažně prosím²²⁷ – *já*, jenž sice mezi vámi *jsem* co do zevnějšíku⁴¹⁴ poníženy⁴¹⁵, z daleka⁴¹⁶ se však na vás odvažuji⁴¹⁷ – (2)prosím²³⁰ však, *abych* se, až budu⁴¹⁸ přítomen, *nemusel* odvážit⁴¹⁷ s tou sebe-důvěrou, s níž hodlám⁴¹⁹ směle vystou-pit⁴²⁰ proti některým, kteří nás mají⁴¹⁹ jakoby za chodící podle masa⁴²¹. (3)Ano, v mase chodíme, ale⁴²² podle masa⁴²¹ neválčíme⁴²³, – (4)*nejsouť* zbraně našeho válčení⁴²³ *zbraně* masa⁴²⁴, nýbrž Božsky⁴²⁵ mocné k vyvracení⁴²⁶ pevností, – (5)vyvracející⁴²⁶ mudrování⁴¹⁹ a vše vysoké, co se pozdvihuje⁴²⁷ proti poznání Boha⁴²⁸, a zajímající každou myšlenku v posluš-nost KRISTA, (6)a majíce pohotově po-trestání⁴²⁸ každého neuposlechnutí⁴²⁹, až se vaše poslušnost naplní. (7)Hledíte na věci podle zevnějšíku⁴¹⁴? Důvěřuje⁴³⁰-li kdo sám sobě, že je Kristův, nechť zase sám u sebe má na mysl⁴¹⁹ to, že jako je Kristův on, právě tak⁴³¹ i my. (8)A věru, i když se něco více⁴³² pochlubím stran naší pravomoci, již [nám] Pán dal k budování a ne k vyvracení⁴²⁶ vás, nebudu se muset stydět. (9)Abych nevzbudil zdání, jako bych vás zastrašoval listy, (10)protože listy *prý*⁴³³ *jsou* sice pádné⁴³⁴ a silné⁴³⁵, osobní zjev⁴³⁶ však ubohý⁴³⁷ a řeč nestojí za nic⁴³⁸, (11)takovýto nechť má na mysl⁴¹⁹, že jací jsme řečí skrze listy z daleka⁴¹⁶, takoví *budeme* i činem, až *budeme*⁴¹⁸ přítomni. (12)Neosmělujemeť se zařadit nebo přirovnat⁴³⁹ sami sebe k některým z těch, kteří doporučují⁴⁴⁰

sami sebe; ale oni, sebou⁴⁴¹ samými sami sebe měříce a k sobě samým sami sebe přirovnávajíce⁴³⁹, nechápu. (13)My se však nebudeme chlubit do bezměrna⁴⁴², nýbrž podle míry okruhu⁴⁴³, jež nám Bůh míry přidělil, bychom dosáhli až i k vám; (14)nenatahujemeť se příliš, jako bychom k vám nedosahovali⁴⁴⁴, (vždyť jsme v blahé zvěsti o KRISTU⁴⁰⁷ až i k vám dospěli⁴⁴⁵.) (15)nechlubíce se do bez-měrna⁴⁴² lopotami⁴⁴⁶ někoho druhého¹⁹², majíce však naději, že se, poroste-li vaše víra, mezi vámi *vzmůžeme*⁴⁴⁷ podle⁴⁴⁸ našeho okruhu⁴⁴³, *abychom mohli* ještě hojněji⁴⁴⁹ (16)zanést blahou zvěstí do končin za vámi; ne se chlubit v okruhu⁴⁴³ někoho druhého¹⁹², co do věcí již hoto-vých. (17)Kdo se však chlubí, nechť se chlubí v PÁNU⁴⁵⁰; (18)není přece osvědčen ten⁴⁵¹, kdo doporučuje⁴⁴⁰ sám sebe, nýbrž koho doporučuje⁴⁴⁰ Pán.

11 Kéž byste mě snášeli v trošce ne-rozumu – i přesto mě snášejte! (2)Vždyť *pro* vás žárlím Boží žárlivostí – oddal⁴⁵² jsem vás jedinému muži, bych vás KRISTU představil *jako* čistou pannu; (3)bojím se však, aby snad³⁷⁹, jako ten had svou úskočností⁴⁵³ podvedl⁴⁵⁴ Evu, [tak] nebyly vaše myšlenky⁹⁶ porušeny a zbaveny⁴⁵⁵ prostoty⁴⁵⁶ stran⁴⁵⁷ KRISTA. (4)Vždyť přece káže-li, kdo přichází, dru-hého Ježíše, jehož jsme nekázali⁴⁵⁸, nebo dostáváte-li jiného⁴⁵⁹ ducha, jehož jste nedostali, nebo jinou⁴⁵⁹ blahou zvěstí, již jste nepřijali, snášejte byste⁴⁶⁰ *to* pěkně⁴⁶¹. (5)Myslím ovšem, že v ničem nejsem⁴⁶² za těmi veleapoštoly; (6)i když jsem neu-mělý⁴⁶³ v řeči, přece však ne v poznání, vždyť jsme vůči vám⁴⁶⁴ ve všech věcech všemožně⁴⁶⁵ vyjevili⁴⁶⁶ *pravdu*. (7)Zdali⁴⁶⁷ jsem spáchal hřích, ponižuje se, abyste byli vyvíjňeni vy, protože vám jsem blahou zvěstí zvěstoval^{458 468} zdarma? (8)Druhá shromáždění jsem olupoval⁴⁵⁸, bera^{458 469} plat⁴⁷⁰ k obsluze vás, (9)a když jsem u vás byl a octl⁴⁷¹ se v nedostatku, nestal jsem se příživníkem⁴⁷² nikoho, (čeho se mi totiž nedostávalo, dodali⁴⁷³ bratři příšedší z⁶⁸ Makedonie,) a ve všem jsem se udržel a udržím bez zatížení pro vás. (10)Jako že je ve mně Kristova pravda⁴⁷⁴, nebude pro⁴⁵⁷ mne tato chlouba³² v oblastech Achaie²

znenamován⁴⁷⁵. (11) Proč? Protože vás nemilují? *To ví Bůh.* (12) Co však konám, budu i nadále konat, abych odňal⁴⁷⁶ záminku⁴⁷⁷ těm, kteří chtějí záminku⁴⁷⁷ mít, aby v tom, čím⁴⁷⁸ se chlubí, byli shledáni takovými⁴³ jako i my; (13) takovíto totiž jsou nepraví⁴⁷⁹ apoštolé, podvodní⁴⁸⁰ pracovníci, přetvořující se v apoštoly⁴⁸¹ Kristovy. (14) *Ani to nic divného – vždyť sám Satan se přetvořuje v anděla⁴⁸¹ světla,* (15) *není to tedy nic velikého,* přetvořují-li se jeho služebníci¹⁷ za služebníky^{17 482} spravedlnosti; jejich konec bude podle jejich činů.

(16) Opět pravím: ať si někdo nepomyslí⁴⁸³, že jsem nerozumný⁴⁸⁴; pakli však přece, přijměte mě být i jako nerozumného⁴⁸⁴, abych se i já něco málo pochlubil. (17) Co pravím, nepravím v souladu s Pánem⁴⁸⁵, nýbrž jakoby v nerozumu⁴⁸⁴, v tomto sebevědomí⁴⁸⁶ chlouby³²; (18) jelikož se mnozí chlubí co do masa, pochlubím se i já. (19) Nerozumné⁴⁸⁴ přece rádi snášíte, jsouce rozumní⁴⁸⁷ – (20) ano, snášíte, když vás někdo bídne⁴⁸⁸ ztrochuje, když vás někdo požívá, když někdo bere, co je vaše, když se někdo povyšuje, když vás někdo bije do tváře. (21) *To pravím vzhledem k pohané⁴⁸⁹, jako bychom my byli bývali⁴⁹⁰ slabí⁴⁹¹, v čem se však odvažuje⁴⁹² kdokoli, (to pravím v nerozumu⁴⁸⁴), odvažují se⁴⁹² i já.* (22) Jsou Hebreové⁴⁹³? Já též. Jsou Israélovci? Já též. Jsou símě Abrahamovo? Já též. (23) Jsou služebníky¹⁷ Kristovými? (Mluvím, jako bych se mýjel⁴⁹⁴ s rozumem:) Já nadmíru⁴⁹⁵: přehojně v lopotách, nadměrně v ranách, přehojně ve vězeních, často⁴⁹⁶ v nebezpečích smrti⁴⁹⁷, (24) od Židů jsem pětkrát dostal čtyřicet bez jedné⁴⁹⁸, (25) třikrát jsem byl zbit holemi, jednou jsem byl kamenován, třikrát jsem prožil ztroskotání lodi, noc a den jsem ztrávil v hlubině; (26) často⁴⁹⁶ na cestách⁴⁹⁹, v nebezpečích na řekách⁵⁰⁰, v nebezpečích od lupičů, v nebezpečích od²⁹ vlastního rodu, v nebezpečích od²⁹ národů, v nebezpečích ve městě, v nebezpečích v pustotě, v nebezpečích na moři, v nebezpečích mezi nepravými bratry, (27) v lopotě a dřině, často⁴⁹⁶ v bděních, v hladu a žízni, často⁴⁹⁶ v postech, v zimě a nahotě⁵⁰¹. (28) Mimo zevní⁵⁰² věci můj

denní nával starosti⁵⁰³ o všechna⁵⁰⁴ shromáždění – (29) kdo je slab, bych slab nebyl⁵⁰⁵, kdo klopýtá⁵⁰⁶, aby nepálilo mne⁵⁰⁷? (30) Je-li záhodno se chlubit, budu se chlubit věcmi své slabosti⁵⁰⁸; (31) ten, *jenž je Bůh a Otec³ Pána Ježíše,* jenž je do věků veleben⁵⁰⁹, ví, že nelžu. (32) V Damašku měl ethnarcha⁵¹⁰ Arety, krále, město Damaštanů pod stráží, chtěje se mne zmocnit⁵¹¹, (33) i byl jsem v nůši spuštěn oknem po zdi⁵¹² a unikl jsem jeho rukám.

12 Chlubit se mi věru *není* prospěšné, neboť⁵¹³ přejdou⁵¹⁴ k viděním a zjevením⁵¹⁵ Páně. (2) Zná⁵¹⁶ člověka v Kristu, před čtrnácti lety, (zda v těle, nevím⁵¹⁶, či mimo tělo, nevím⁵¹⁶, Bůh ví⁵¹⁶.) takového, že byl zachvácen⁵¹⁷ až k třetímu nebi; (3) a znám⁵¹⁶ takového člověka, (zda v těle či mimo tělo, nevím⁵¹⁶, Bůh ví⁵¹⁶.) (4) že byl zachvácen do ráje a uslyšel nevyřknutelné výroky o věcech, o nichž člověku není dovoleno promluvit⁵¹⁸. (5) Takovými⁵¹⁹ se budu chlubit, sám sebou⁵¹⁹ se však chlubit nebudu, leč v svých slabostech⁵⁰⁸. (6) Ano, zachce-li se mi pochlubit, nebudu nerozumný⁴⁸⁴, neboť budu říkat pravdu; zdržuji se však, by si někdo o mně nepomyslíl více než⁵²⁰ co na mně⁵²¹ vidí nebo *jestliže* něco ode⁶⁵ mne slyší. (7) A bych tou přemírou zjevení^{515 356} nebyl příliš vyvyšován⁵²², byl mi dán osten⁵²³ pro maso⁵²⁴, Satanův posel, aby do mne bušil pěstí, abych nebyl příliš vyvyšován⁵²². (8) Za⁴⁰⁹ toto jsem Pána třikrát snažně prosil⁵²⁵, aby to ode mne odstoupilo, (9) a řekl mi: Stačí ti má milost, neboť [má] moc se dovršuje⁵²⁶ v slabosti⁵⁰⁸. Milerád⁵²⁷ se tedy budu chlubit spíše v svých slabostech⁵⁰⁸, aby se na mně usídlila⁵²⁸ moc KRISTOVA; (10) proto si líbují v slabostech⁵⁰⁸, v příkořích⁵²⁹, v nesnázích²⁴⁴, v pronásledováních, v tísních²⁴⁵ pro⁴⁰⁹ Krista, neboť když¹⁴² jsem slab, tehdy jsem mocný.

(11) Stal jsem se nerozumným⁴⁸⁴ – vy jste mě donutili; ano, já bych byl měl být doporučován od vás, vždyť jsem v ničem nezůstal⁵³⁰ za těmi veleapoštoly, i když nejsem nic. (12) Znamení apoštola byla přece mezi vámi uskutečněna⁵³¹ ve vsí trpělivosti⁵³² znameními i zázraky

a mocnými činy. (13)V čempak⁵³³ jste byli vůči ostatním shromážděním ukráčení, ledaže jsem se já sám nestal vašim příživníkem⁴⁷²? Promiňte⁵³⁴ mi tuto křivdu⁵³⁴. (14)Hle, tentokrát⁵³⁵ jsem hotov přijít k vám potřetí a příživníkem⁴⁷² se nestanu⁵³⁶, vždyť mi nejde o⁵³⁷ to, *co* je vaše, nýbrž o vás; stíháat přece mají ne děti pro rodiče⁵³⁸, nýbrž rodiče pro děti⁵³⁸, (15)a já za⁴⁰⁹ vaše duše milerád⁵²⁷ ponesu výlohy⁵³⁹ a cele se dám vynaložit⁵³⁹, i když, převelmi⁵⁴⁰ vás miluje, jsem milován pramálo⁵⁴¹.

(16)Ale budiž, nepřetížil⁵⁴² jsem vás já, ale jsa³⁵⁵ vychytralý⁵⁴³, dostal jsem vás lstí. (17)Využil⁵⁴⁴ jsem vás snad skrze někoho z těch, jež jsem k vám vyslal? (18)Pobídl³³³ 544 jsem Tita a s *ním* jsem vyslal toho bratra; využil⁵⁴⁴ vás snad nějak⁵⁴⁵ Titus? Nechodil⁵⁴⁶ jsme tímž duchem, ne tímž šlépějemi?

(19)Dávno si myslíte, že se omlouváme⁵⁴⁷ vám. Mluvíme před Bohem v Kristu, a to vše, milování, pro⁴⁰⁹ vaše budování. (20)Bojím se totiž, aby se snad⁵⁴⁸ nestalo, že *bych* vás, až přijdu, neshledal takovými, jak⁵⁴⁹ bych rád, a že *bych* já od vás⁵⁵⁰ byl shledán takovým, jak⁵⁴⁹ byste neradi; aby snad⁵⁴⁸ *nebyly* sváry, řevnivost⁵⁵¹ 552, vztek⁵⁵¹, hádky⁵⁵³, pomluvy, našeptávání⁵⁵¹ 554, nadouvání⁵⁵¹, nepořádky⁵⁵⁵; (21)by mě, až zase přijdu, můj Bůh *vzhledem* k vám³⁴ nepokoril a abych se nemusel dát⁵⁵⁶ do hořekování *pro* mnohé z těch, kteří předtím upadli do hříchů⁵⁵⁷ a nedali se z nečistoty a smilstva a bezuzdnosti, již napáchali, na pokání.

13 Tentokrát⁵³⁵ k vám přicházím⁵⁵⁸ potřetí; každá záležitost⁵⁵⁹ bude založena⁵⁵⁹ na slově⁵⁵⁹ dvou a tří svěd-

ků⁵⁵⁹. (2)Předem⁵⁶⁰ jsem řekl a předem pravím – jako *když jsem byl* podruhé přítomen, a nyní v nepřítomnosti – těm, kteří předtím upadli do hříchů⁵⁵⁷, a ostatním všem, že přijdu-li opětovně, nebudu *nikoho* šetřit. (3)Jelikož požadujete⁵⁶¹ osvědčení⁵⁶² toho, že ve mně⁵⁶³ mluví Kristus⁵⁶⁴, (jenž není vůči vám slab, nýbrž je mezi vámi⁵⁶⁵ mocný, (4)neboť i když byl ukřižován v slabosti⁵⁶⁶, přece žije Boží mocí⁵⁶⁶, a my jsme zajisté slábí v něm, ale budeme s ním žít Boží mocí⁵⁶⁶ vůči vám,) (5)zkoušejte sami sebe, zda jste⁵⁶⁷ ve víře, osvědčujte⁵⁶² sami sebe – což sami sebe⁵⁶⁸ nerozpoznáváte⁵⁶⁹, že je ve vás Ježíš Kristus, nejste-li ovšem⁵⁷⁰ neosvědčení⁵⁷¹? (6)Nuže, doufám, že poznáte, že my neosvědčení⁵⁷¹ nejsme; (7)modlíme se však k Bohu, byste nevykonali nic zlého, ne *proto*, abychom se my ukázali jako osvědčení, nýbrž vy abyste konali to, *co* je správné⁵⁷², a my abychom byli jakoby neosvědčení⁵⁷¹. (8)Nic přece nemůžeme proti pravdě, nýbrž pro⁴⁰⁹ pravdu; (9)ano, radujeme se, když⁵⁷³ my jsme slabí a vy jste mocní. Modlíme se však i za toto: za vaše zdokonalení⁵⁷⁴. (10)Pro tuto příčinu vám v nepřítomnosti tyto věci píši, abych, až budu⁵⁷⁵ přítomen, nemusel přísně⁵⁷⁶ zakročit⁵⁷⁷ podle pravomoci, již mi Pán dal k budování a ne k vyvracení.

(11)Ostatně se, bratři, radujte⁵⁷⁸, spějte k dokonalosti⁵⁷⁹, přijímejte povzbuzování⁵⁸⁰, buďte téhož smýšlení, žijte v pokoji⁵⁸¹ a Bůh lásky a pokoje bude s vámi. (12)Pozdravte se navzájem svatým polibkem⁵⁸². (13)Pozdravují vás všichni svatí. (14)Milost Pána Ježíše Krista a Boží láska a společenství Svatého Ducha se všemi vámi.

2. LIST KORINTŇANŮM

poznámky překladatele a odkazy

- 1 N. „přání“; D. „skrže Boží vůli“. Netýká se ostatních „podle“ v tomto oddíle. Viz kap. 8:5.
- 2 Viz Skut. 18:12.
- 3 Viz 1 Kor. 15:24.
- 4 Množné číslo, viz Řím. 12:1.
- 5 N. „útěchy“, „těší“, dále obdobně, viz Skut. 16:40.
- 6 Viz Mat. 13:21, pozn. 543; sloveso ve v. 6 je příbuzné.
- 7 Vazba jako v Řím. 1:20, pozn. 46.
- 8 D. „vš“, jako shora v tomto verši.
- 9 D. „podle toho, jak“.
- 10 Jako „za“ u Jana 17:19.
- 11 N. „vysvobození“, „pomoc“.
- 12 Vl. „v trpělivosti n. vytrvalosti“, viz Jak. 5:11.
- 13 D. „záchranu, vědouce“, vědomé poznání, viz 1 Kor. 8:1.
- 14 Jako „společníky“ u Mat. 23:30.
- 15 D. „že jak jste účastníky“.
- 16 Množné a jednotné číslo.
- 17 Viz Řím. 1:13.
- 18 Objektívni poznání, viz 1 Kor. 8:1.
- 19 Viz Skut. 16:6.
- 20 D. „že jsme byli... nadměrně zatíženi“, v dějovém smyslu.
- 21 N. „máme“ (Řím. 5:2 – v. 9), „jsme pojali naději“ (v. 10), dokonavý min. čas s dosahem do přítomnosti.
- 22 Vl. „odsudek“, „odsouzení“.
- 23 D. „abychom byli spolehnuvší“, tvar dokon. min. času s dosahem do přítomnosti, zároveň s významem zesilujícím („abychom plně spoléhali“).
- 24 D. „na sobě, nýbrž na Bohu“ („svou důvěrou n. spoleháním spočívali na...“).
- 25 Tj. „z tak velikého nebezpečí“.
- 26 Vl. „ještě“.
- 27 Viz Řím. 1:11.
- 28 D. „dar, jenž je pro nás n. vůči nám“.
- 29 D. „z“.
- 30 Vl. „tváří“.
- 31 D. „tato“.
- 32 Spíše ve smyslu „chlubení“ než „předmět chlouby“.
- 33 D. „hojněji“.
- 34 N. „u vás“.
- 35 Neurčitý čas, viz Mat. 9:13, pozn. 336.
- 36 Viz Řím. 12:8.
- 37 Viz 1 Kor. 5:8.
- 38 D. „upřímnosti Boží“, tj. „takové, jakou Bůh chce při člověku vidět a jakou v něm vytváří“.
- 39 Jako „na úrovni masa“ v 1 Kor. 3:3.
- 40 Zde ne „jinakých“, „odlišných“, nýbrž „dalších“, „druhých“.
- 41 Někteří překládají „jež čtete“; toto sloveso má ovšem i takovýto význam, zde však jde o to, co poznali a čemu se naučili od apoštola, když byl mezi nimi.
- 42 Viz 1 Kor. 16:18.
- 43 D. „podle toho“.
- 44 Zde proti v. 12 „předmět chlouby“.
- 45 D. „právě podle toho, jako“.
- 46 Řadová číslovka.
- 47 N. „zajít“ (Luk. 2:15).
- 48 D. „od“, ne však jako níže v tomto verši.
- 49 Tj. „vámi“.
- 50 Viz Skut. 15:3.
- 51 N. „nestále“, „kolísavě“, D. „použil lehkomyšlnosti“ atd.
- 52 D. „podle“.
- 53 D. „Bůh je věrný, že“.
- 54 Neurčitý čas („jehož [tj. „o němž“] kázání bylo vykonáno“, „jenž byl prohlášen“).
- 55 Tj. „Silu“ (Skut. 18:5).
- 56 Apoštol zde od neurčitého času předchozího „se... nestal“ přechází k dokonavému času minulému (srov. Jan 1:3, pozn. 5); nemluví o charakteru svého kázání, nýbrž prohlašuje, že ověření veškeré Boží pravdy je v Osobě Kristové.
- 57 N. „amén Bohu n. s Bohem n. před Bohem, k slávě“. Lze číst i taktó: „nýbrž v něm nastalo a trvá ano (neboť... amén), Bohu k slávě“.
- 58 N. „ke Kristu“, „do Krista“, tj. „nás pevně spojuje s Kristem n. připojuje ke Kristu“.
- 59 Tj. „že jsem svůj příchod proto odložil“.
- 60 Viz Řím. 6:9, pozn. 307.
- 61 N. „sám u sebe“.
- 62 N. „se rozhodl pro“.
- 63 D. „toto: nepřít k vám zase se záruktem“; smysl je jako v textu, opis pro zřetelnost.
- 64 D. „mě obveseluje“.
- 65 D. „ze“.
- 66 Týká se toho, co právě apoštol píše; je to neurčitý čas tzv. dopisový (pisatel se při psaní jakoby přenáší do doby, kdy bude adresát list číst).
- 67 Někteří se domnívají, že tato slova se týkají prvního listu; pak ovšem by bylo třeba překládat „a napsal jsem [vám] právě to, co jsem napsal“. Tak tomu však sotva je, neboť pak by byl apoštol asi použil jiného výrazu; a následující slova se zřejmě vztahují na přítomnost, kdy se apoštol chystá přijít.
- 68 D. „od“.
- 69 N. „spoléhaje na“; použito je tvaru dokonavého minulého času se zesilujícím významem („v plně důvěře“, „plně spoléhaje“).
- 70 Viz Mat. 7:22, pozn. 268.
- 71 Toto se týká prvního listu; nyní se však apoštolu dostalo úlevy zprávami Titovými.
- 72 Vl. „mnohé“.
- 73 N. „úzkosti“, viz Mat. 13:21, pozn. 543.
- 74 Vl. „za mnoha slz“, viz kap. 3:11, pozn. 131.
- 75 Viz Mat. 2:3.
- 76 Vl. „již k vám přehojně (D. „hojněji“) mám“.
- 77 Dokonavý minulý čas s dosahem do přítomnosti.
- 78 Jako shora ve v. 5; v. 10 obdobně.
- 79 Vl. „zčásti“ (Řím. 15:15).
- 80 N. snad „nenadsazoval“.
- 81 N. „trest“, „kázeň“.

- 82 Tj. „od shromáždění jako celku“.
- 83 N. „prominout“, jako ve v. 10; viz Luk. 7:42.
- 84 N. „potěšit“ (v. 7), „snažně prosím“ (v. 8), viz Skut. 16:39n., pozn. 1011.
- 85 Viz Řím. 11:21.
- 86 Viz 1 Kor. 15:54.
- 87 N. „nadměrným“, „přehojným“, D. „hojnějším“.
- 88 Vl. „potvrdili lásku k němu“, „dodali lásce k němu platnosti“.
- 89 D. „k tomuto“, tj. „účelu“.
- 90 D. „poznal vaši osvědčenost“.
- 91 D. „co do všeho“.
- 92 D. „co jsem prominul i já, prominul-li jsem co“.
- 93 V příčinném smyslu.
- 94 D. „tváří“.
- 95 N. „vůči nám... výhody“, „abychom nebyli od Satana přelstěni“.
- 96 N. „úmysly“, „úklady“.
- 97 D. „k“.
- 98 N. „KRISTOVY“, „týkající se KRISTA“.
- 99 N. „úlevy“ (Skut. 24:23).
- 100 N. „nýbrž“ („nemaje stání, nezdržel jsem se tam, nýbrž“).
- 101 D. „vyšel“.
- 102 Triumf býval slavnostní vjezd do Říma, jaký konávali římská vojevůdce po vítězných válkách. V průvodu byli veřejně voděni zajatci a páleno kadidlo apod., potom byli někteří zajatci usmrceni, jiným darován život; „libá vůně“ byla tedy jedním vůni smrti, jiným vůni života, podobně jako blahá zvěst, jež přijata je prostředkem k životu, zamítnuta však k odsouzení, jakkoli je líbezná.
- 103 Vl. „činí veřejně známou“, „projevuje“.
- 104 Jiný výraz než ve vv. 14 a 16.
- 105 N. „mají být ušetřeni“, charakter osob (Luk. 13:23; Skut. 2:47).
- 106 D. „těmto“.
- 107 D. „z(e)“, tj. „pocházející z n. od“; stran kap. 2:16 viz v. 14, pozn. 102.
- 108 N. „nejsme přece jako mnozí, kupčící“.
- 109 N. „nehokynaříme... s Božím slovem“, „nerozprodáváme Boží slovo v drobném“, podle jiných „nezhodnocujeme n. nefalšujeme n. neředíme Boží slovo“.
- 110 Viz kap. 10:12.
- 111 N. „dobře známým“, srov. kap. 1:13, pozn. 41.
- 112 D. „vy, projevující se“.
- 113 D. „jímž bylo poslouženo od nás“, sloveso jako u Mat. 4:11, pozn. 107.
- 114 Jako „z masa“ v 1 Kor. 3:1.
- 115 N. „schopní“, „oprávnění“.
- 116 Výrazy příbuzné slovu „způsobil“ shora ve v. 5.
- 117 Souvisí se slovesem „vyhotovený... službou“ ve v. 3; „služebníky“ ve v. 6 jako „posludou“ u Mat. 20:26; „služba“ ve vv. 7n. a v kap. 4:1 jako ve Skut. 1:17.
- 118 Viz Mat. 26:28.
- 119 N. „Ducha“, v. 17 obdobně; viz Řím. 1:4, pozn. 6.
- 120 N. „byla uvedena n. zavedena n. nastolena“, D. „nastala“.
- 121 N. „v slávě“, viz Mat. 3:11; není řečeno, že ona služba byla slavná, nýbrž že onen systém byl se slávou zaveden n. nastolen.
- 122 Viz Skut. 3:4.
- 123 Exod. 34:29–35.
- 124 Viz 1 Kor. 2:6.
- 125 D. „jak tím spíše... nepotvrá“, vl. „nebude“, tj. „trvat n. existovat“.
- 126 N. „byla“.
- 127 N. „se rozmahá“.
- 128 N. „slávou obdařeno n. vyznačeno“.
- 129 D. „v této části“.
- 130 N. „nebylo“, dokonavý minulý čas s dosahem do přítomnosti.
- 131 N. „se slávou“ (jiná předložka než ve v. 7), „vyznačeno slávou“.
- 132 N. „zanikalo“, „zůstávalo“, v řečtině přičestí vyznačující charakter věci bez zřetele k času.
- 133 Vl. „mnohou“.
- 134 Vl. „užíváme mnohé otevřenosti“ (Skut. 2:29).
- 135 D. „k tomu“.
- 136 Tj. „na to, k čemu ono zanikající směřovalo; snad „naplnění“, „vyplnění“.
- 137 Vl. „myšlenky“, jako v kap. 2:11.
- 138 Viz Marek 6:52, zde v dějovém smyslu.
- 139 Viz Mat. 2:6, pozn. 29.
- 140 Zde doslovně jako v textu.
- 141 Viz Luk. 16:21.
- 142 N. „kdykoli“.
- 143 Tj. „srdce“.
- 144 Vl. „snímá se veskrze n. koldokola“, viz Skut. 27:20, pozn. 1664, v. 40, pozn. 1692.
- 145 Zde končí vsuvka, jež začala v. 7.
- 146 Viz Řím. 12:2; 11:30.
- 147 Viz 1 Kor. 4:5.
- 148 Tj. „věci, za něž se každý stydí a proto je skrývá“.
- 149 N. „úskočnosti“ (Luk. 20:23).
- 150 N. „falšujeme Boží slovo“; jiný výraz než v kap. 2:17.
- 151 D. „hanby, nechodíce... zacházejíce... doporučující“; vazba vyjadřuje charakter osob („nejsme tací, že bychom chodili“ atd.).
- 152 D. „i“, „také“.
- 153 N. „mezi těmi“, „mezi nimiž“.
- 154 N. „hynou“, jako v kap. 2:15.
- 155 N. „věku“ (1 Kor. 1:20).
- 156 Snad ve smyslu „nevěrecké myšlení“.
- 157 N. „aby nepostřehli“; vazba jako v Řím. 1:20, pozn. 46.
- 158 D. „zvěsti týkající se slávy“.
- 159 N. „že Kristus Ježíš je Pánem a my sami vašimi“.
- 160 N. „protože Bůh“.
- 161 N. „kameninových“, „hrnčířském zboží“, výraz naznačuje křehkost, rozbitelnost.
- 162 D. „ve všem“.
- 163 V řečtině přechodníky („nevědouce“, „nepropadávající“, atd.).
- 164 N. „beznadějí“, jako v kap. 1:8.
- 165 N. „nevidíme východiska, ale nejsme zcela bez východiska“, „jsme v rozpácích, ale nezoufáme“.

- 166 Viz Mat. 27:46.
 167 N. „skličování“, „ponižování“, vl. „dolů shazování“.
 168 Vl. „vůkol“, „sem-tam“, sloveso „nosíme“ má předponu takového významu.
 169 Vl. „mrtvost“, jako „umrtvenosti“ v Řím. 4:19; zde jde o morální charakter smrti.
 170 Viz Řím. 7:5.
 171 Žalm 116:10.
 172 Boží milost, sama o sobě dokonalá, se rozmnožuje v těch, na něž působí, takže se rozmáhá děkovaní. Pavel byl vydán, ale vše bylo pro shromáždění; bylo to tedy dobrodiní nejen pro něho, nýbrž, ještě větší měrou, pro všechny, takže milost n. dobrodiní bylo rozmnoženo a vedlo k rozhojnění díků.
 173 D. „nýbrž“.
 174 Vl. „naprosté zkáze“, viz Luk. 12:33, pozn. 975.
 175 D. „to chvilkově lehké naší tísně“, viz Mat. 13:21, pozn. 543.
 176 Vl. „nadměrně až k nadměrnosti“.
 177 Jako „způsobuje“ v Řím. 5:3; zde v kap. 4:17 také „uskutečňuje“, „zjednává“, „dobývá“, „získává“, v kap. 5:5 „dobytl“, „získal“, „podmanil“, „naklonil“, „připravil“.
 178 N. „tíhu“, „hodnotu“.
 179 Viz Řím. 16:17; D. „slávy; nevšímajíce si“, viz v. 2, pozn. 151.
 180 N. „chatrč“, „bouda“, v. 4 obdobně; ve v. 1 D. „dům stanu“.
 181 Viz Řím. 8:23.
 182 N. „prahnouce“, jako „velmi... toužím“ v Řím. 1:11.
 183 Tj. „jako svrchním šatem přes spodní“.
 184 D. „jsouce tížení n. zatěžování n. hnětení“.
 185 D. „od života“.
 186 N. „smělí“, „dobré myslí“, „máme naději n. důvěru n. odvahu“.
 187 D. „jsouce tedy... a věduce“, jejich stav. Netýká se v. 8.
 188 Vl. „doma“, „bydlíme“, „jme přítomní“, „zdržujeme se“, dále obdobně.
 189 Vl. „mimo domov“, „v cizině“, „na cestách“, dále obdobně.
 190 Předložková vazba jako „za slávy“ v kap. 4:12; ve v. 10 je smysl „věci, jež při svém uskutečňování měly své sídlo v těle“.
 191 N. „raději volíme“, „spíše by se nám líbilo“.
 192 Viz Řím. 15:20.
 193 N. „ukázat“, „být projeveni n. ukázáni“, obdobně v. 11, kde je dokonavý minulý čas s dosahem do přítomnosti, tedy také „jsme zjevní n. patrní“.
 194 Viz Ef. 6:8.
 195 N. „vzhledem k těm“.
 196 Jako „víme“ ve vv. 1, 6.
 197 N. „bázeň“, tj. „jak je třeba se Pána bát“.
 198 N. „přemlouváme“.
 199 D. „vašich svědomích“.
 200 D. „dávající“.
 201 Viz 1 Kor. 5:6; D. „příležitost chlouby“.
 202 Ve v. 12 vl. „pro nás“, „za nás“, jako ve vv. 14n.; táž předložková vazba je ve v. 20 („v Kristově zájmu“); viz Jan 17:19, pozn. 777; Filém. 13, pozn. 21.
 203 D. „v tváři a ne v srdci“, viz Mat. 3:11.
 204 Viz Marek 3:21, pozn. 100, neurč. čas jako tam („pozbyl jsmeme rozumu“).
 205 D. „Bohu“, „vám“; stal-li se jakoby poštelcem pro Boží slávu, tj. ztratil-li zřetel k pozeňnaným praktickým úvahám lásky, jež byla jeho postojem vůči lidem, bylo to proto, aby byl „bez sebe“, tj. „u vytržení“, s Bohem a pro Boha. Jeho vytržení nebylo vzruchem poštelství, nýbrž byl-li „bez sebe“, byl s Bohem, byl-li pak střízliv, byly to ony praktické úvahy lásky k jejich dobro.
 206 N. „při zdravém rozumu“, viz Řím. 12:3, pozn. 598.
 207 N. „svíráť“, „tísníť“, tj. „omezuje na ony dvě shora uvedené možnosti volby“. Viz Skut. 18:5, pozn. 1097.
 208 N. „láska ke Kristu“.
 209 N. „kteří“.
 210 N. „dospěli k tomuto úsudku“.
 211 N. „byli mrtví“, neurč. čas; týká se stavu, jaký při nich Kristova smrt dokázala, ne snad že by onen stav byl následkem Kristovy smrti.
 212 Viz Marek 16:6; jinak „za ně umřel a byl vzkříšen“, slova „za ně“ se mohou vztahovat k „umřel“ i „byl vzkříšen“, spíše však je „byl vzkříšen“ jakoby dodatkem a stojí samo o sobě.
 213 Zde proti vv. 1, 6, 11 objektivní poznání, viz 1 Kor. 8:1.
 214 N. „je“, „existuje“.
 215 N. „tvorstvo“, viz Kol. 1:23; nejde o to, že člověk v Kristu je jako jednotlivec novým stvořením („tvorem“), nýbrž že je důkazem skutečnosti, že nastalo nové stvoření n. že existuje nové tvorstvo.
 216 N. „dávné“ (Luk. 9:8), „starobylé“.
 217 Podle některých rukopisů „hle, nastaly věci nové“.
 218 N. „z Boha“.
 219 D. „sám sobě“.
 220 Viz Řím. 5:10n.
 221 Viz Skut. 1:17.
 222 N. „službu („slovo“) smíření“.
 223 Viz Řím. 4:3nn.
 224 Viz Mat. 6:14, i zde množné číslo.
 225 N. „konáme n. vyřizujeme tedy... poselství“, ne však jako v 1 Kor. 1:21.
 226 N. „příčemž“, „zatímco“.
 227 Viz Skut. 16:39.
 228 Ježto byl Bůh v Kristu a oni Jeho vyslanci, snažně prosící na Jeho místě, pak On jakoby snažně prosil skrze ně. Apoštol svůj výrok o Bohu, jenž snažně prosí, zmírňuje slovem „jakoby“, ale v podstatě to tolik znamená, neboť on prosil na Jeho místě. Výrok je obtížno přesně přeložit, ač jeho smysl je zřejmý a krásný.
 229 Jako shora v tomto verši.
 230 Jiný výraz než „prosí“ shora.
 231 D. „Bohu“.
 232 N. „buďte smíření“, v dějovém smyslu; viz vv. 18nn.
 233 Viz v. 16; zde vyjadřuje charakter osoby.
 234 Tj. „spolupracovníci navzájem“, viz 1 Kor. 3:9, pozn. 83; D. „avšak spolupracovníci n. společně pracující“, spojení je v slově „snažně prosíme“.
 235 Is. 49:8.
 236 N. „příznivém“, viz Luk. 4:19.

- 237 N. „nanejvyšší příznivé“.
- 238 Vl. „nárazu“; n. „neklademe překážky“.
- 239 N. „nebylo nic vytčeno“, „aby služba nebyla napadena n. pohaněna“.
- 240 N. „samí sebe“.
- 241 Viz Mat. 20:26.
- 242 Jako „doporučujeme“ v kap. 4:2, „potvrzuje“ v Řím. 3:5; D. („...záchranu; v ničem nedávající... se... osvědčující“, přechodníky se vztahují k „prosíme“ ve v. 1.
- 243 N. „vytrvalosti“ (v. 4), „trpělivosti“ (v. 6), viz Jak. 5:7, 11.
- 244 Jako „strast“ u Luk. 21:23.
- 245 N. „úzkostech“.
- 246 Viz Luk. 21:9, pozn. 1392.
- 247 N. „nepokryté“.
- 248 N. „se zbraněmi“, „skrze slávu i zneuctění, skrze špatnou... pověst“, „za slávy i zneuctění, za špatné... pověsti“, všude táž předložka, již lze chápat i ve smyslu „vyznačení zbraněmi“ atd., viz kap. 3:11, pozn. 131.
- 249 N. „svůdcové“, „bludaři“.
- 250 Viz Mat. 22:16.
- 251 N. „a uznávání n. rozpoznávání“ (Mat. 7:16).
- 252 N. „rmoutící se“, „smutní“.
- 253 Ne v tom smyslu, že by snad předtím bylo bývalo úzké; ale Pavel byl prve jejich zlým stavem a chováním jakoby vehnán dovnitř sebe, nyní se však rozvírá, zpřístupňuje.
- 254 Ve smyslu stavovém („[ne]musíte se tísnit“, „[ne] tísníte se“, „[ne]máte nedostatek místa“); jako „do úzkých vhnání“ v kap. 4:8.
- 255 Zde také ve smyslu „činíte se těsnými“.
- 256 N. „svých niterných citech“, D. „útrobách“.
- 257 D. „v touž oplátku“, tj. „oplatte nám stejně stejným“.
- 258 D. „rozšířte se n. buďte rozšířeni (ve smyslu dějovém) n. dejte se rozšířit i vy“.
- 259 D. „nestávejte se různospřežnými“, Deut. 22:10.
- 260 Souvisí s „metechou“. Viz Hebr. 2:14.
- 261 V řečtině 3. pád.
- 262 Souvisí s „koinóné“, viz Hebr. 2:14.
- 263 D. „světlu („Kristu“) vůči n. vzhledem ke tmě“ („Beliarovi“).
- 264 N. „shoda“, „souhlas“ (ne jako ve v. 16), „soulad“.
- 265 Viz Skut. 8:21; 10:45, pozn. 673.
- 266 Těcho míst se poznámka 263 shora netýká.
- 267 N. „srozměnění“, příbuzné sloveso je „srozměněn“ u Luk. 23:51.
- 268 Lev. 26:11n.
- 269 N. „v nich“.
- 270 Vl. „mezi nimi uvnitř sídlit“, podobně jako
- 271 vl. „uvnitř“, význam předpony, již zde mají slovesa „sídlit“ a „se procházet“.
- 272 Viz Mat. 13:49.
- 273 Vl. „přijmu dovnitř“, „vpustím“, ne však jako v kap. 7:2, viz ls. 52:11.
- 274 D. „v“, tj. „stanu se vám Otcem“, „stanete se mi syny a dcerami“.
- 275 Viz Zjev. 1:8.
- 276 Vl. „umazání“.
- 277 Viz Řím. 1:4.
- 278 N. „pojměte“, tj. „do svých srdcí“, „učňte nám místo“, „otevřete nám svá srdce“, viz Mat. 19:11, pozn. 819.
- 279 Viz 1 Kor. 6:8.
- 280 N. „nepřivedli na mizinu“, vl. „nezkazili“ (1 Kor. 3:17).
- 281 N. „nepřestliti“, „na ničí účet se neobohatili“, viz kap. 2:11, pozn. 95.
- 282 N. „neříkám to“.
- 283 Vl. „mnohá“, „mnohý“.
- 284 D. „mi“, tj. „velikou („veliký“) mám“.
- 285 Viz Skut. 2:29.
- 286 Viz kap. 5:12, 14n., pozn. 202; zde ve v. 4 také „má chlouba vámi“.
- 287 N. „útechou“ (vv. 4, 7), „těší“, „potěšil“ (v. 6), „potěšen“ (v. 7). Viz Skut. 16:39n., pozn. 1011.
- 288 Viz Mat. 13:21, pozn. 543; sloveso ve v. 5 je příbuzné.
- 289 D. „v příchodu Titově“, dále obdobně; viz Mat. 3:11.
- 290 N. „nad vámi“, viz Luk. 1:29, pozn. 56.
- 291 N. „spíše“.
- 292 „I když“, „třebas... i“ a „třebas jen“ jsou překlady téhož výrazu; první, v podstatě doslovný, vystihuje apoštolův cit jenněji než „třebas... i“; to na druhém místě vyjadřuje krajnost, do jaké apoštol v svých citech zacházel – jeho list byl naprosto správný, Bohem vdechnutý, on však jako jednotlivec pociťoval úzkost, i dávám jim najevo, jak daleko zacházela jeho láska; proto na třetím místě týmž výrazem vyjadřuje to, jak se ho i dočasný jejich zármutek dotýkal.
- 293 N. „protože“.
- 294 V dějovém smyslu („upadli v zármutek“).
- 295 Viz Řím. 8:27.
- 296 D. „aby“, smysl jako v textu.
- 297 N. „ukřivděno“.
- 298 N. „vysvobození“.
- 299 N. „snahu“, „člost“, „úsíli“, „pilnou horlivost“, jako ve v. 12., ne však jako „horlivost“ ve v. 11 níže.
- 300 Vl. „nýbrž“ („nejen to, nýbrž i“).
- 301 N. „snahu o n. touhu po ospravedlnění“.
- 302 N. „nevůli“, „rozhorlení“, „pobouření“, „rozhořčení“, příbuzné sloveso je u Mat. 20:24, pozn. 872.
- 303 N. „zjednáni práva“, „pomstu“, viz Luk. 18:7n., pozn. 1237.
- 304 N. „potvrдили“ (Řím. 3:5).
- 305 V zřetelovém smyslu.
- 306 N. „vůči vám projevil... horlivost před Bohem“.
- 307 Jiná předložka než „pro“ shora, viz v. 7, pozn. 286. Podle některých rukopisů třeba číst, snad správně, „vaše pilná horlivost... pro nás“, se smyslem „abyste poznali, jak jste nás přes vlivy bludných učitelů vpravdě milovali“, srov. v. 7.
- 308 N. „jsme“, dokonavý minulý čas, snad s významem zesilujícím („velmi povzbuzeni“).
- 309 N. „kromě svého povzbuzení“.
- 310 „Tím spíše... hojněji“ je rčení v řečtině obvyklé, jež sotva lze přesně přeložit. Výraz „tím spíše“ často zdůrazňuje druhý stupeň („hojněji“) a tak se chápá v překladu kralickém („mnohem“), nemá však vždy jen tento význam; naznačuje nevjadřenou pohnutku. Klíčem k pochopení smyslu je snad v. 14.

- 311** Jako „vzhledem k“ ve v. 7.
312 Jako „dám oddech“ u Mat. 11:28.
313 N. „z radosti Titovy, (protože... obcerstven,) protože“. V tomto listu se často střídá „já“ a „my“, jako na tomto místě, a to nikoli bez příčiny; „já“ je osobnější poukaz Pavlův na sebe samého.
314 D. „něco“.
315 Viz kap. 5:12, pozn. 202.
316 Viz Luk. 13:17, pozn. 1037.
317 D. „vše“.
318 D. „v pravdě“.
319 Viz Luk. 1:55, pozn. 102.
320 Vl. „stala“.
321 D. „jeho útroby“.
322 D. „jsou hojněji k vám“.
323 D. „že ve vás“.
324 N. „mohu mít n. mám důvěru“, viz kap. 5:6.
325 N. „přízeň“, „laskavost“, „dobrodin“.
326 D. „mnohé“, také ve smyslu „mnohonásobné“ (v. 2), „mnohou“ (v. 4).
327 Vl. „jejich prostoty“, viz Řím. 12:8, pozn. 604.
328 Vl. „moc(i)“.
329 D. „prosíce“.
330 D. „o tu milost“; jde o milost a přízeň prokazovanou chudým v darech. Pavel stran této přízně nemusel na Makedoňany náležat; oni ho sami prosili o společenství v této službě, tj. aby on, ač apoštol, se stal nástrojem jejich projevu této milosti. „Milost a společenství“ je činným projevem přízně vůči židovským svatým; o to Pavla prosili. Viz v. 19.
331 N. „obsluže“ (Skut. 6:1).
332 D. „společenství péče, jež je pro svaté“.
333 Viz Skut. 8:31.
334 Tj. „to nás vedlo k tomu, že jsme pobídlí“, viz Řím. 1:20, pozn. 46.
335 N. „vzhledem k vám“.
336 Tj. „přítom však mi jde o to“.
337 D. „z vás“, tj. „vycházející“.
338 Viz kap. 7:12; ve vv. 17 a 22 odvozené přídavné jméno, ve v. 17 D. „pilnější (tj. „velmi pilně“) horlivý“, jako ve v. 22.
339 V příčinném smyslu, ve v. 8 vl. „skrze“, snad „pod dojmem“.
340 N. „přezkoušet“ (1 Kor. 3:13). srov. Řím. 1:28, pozn. 72; týž výraz je ve v. 22 („jehož jsme mnohokrát ověřili“). Ve v. 8 vl. „a ověřuje“, také snad „nýbrž chtěje pilnou horlivostí... ověřit i“.
341 Viz Mat. 7:22, pozn. 268; ve v. 9 D. „onoho“, tj. „takového“.
342 D. „prve“, jako ve v. 6.
343 D. „od loňska“, jako v kap. 9:2.
344 N. „ochotou“, ne však jako „ochota“ ve v. 11.
345 Viz Mat. 8:34.
346 Viz Skut. 17:11; také „snaha“, „příčinnost“, v. 19 obdobně.
347 Vl. „je-li po ruce n. pohotově“.
348 N. „je vítána“, vl. „vevítán(a)“.
349 N. „co snad“.
350 D. „z“ (Řím. 1:17).
351 D. „váš nadbytek pro nedostatek oněch... nadbytek oněch případ (viz 1 Kor. 4:5) pro váš nedostatek“.
352 Exod. 16:18.
353 Vl. „nevzmohl se“, tj. „přiliš“, „nezískal nazbyt“.
354 N. „Titově, takže tu pobídka nejen přijal, nýbrž se k vám vydal“, jiná vazba než „nýbrž (...) i“ ve v. 19, 21.
355 Viz Skut. 7:55.
356 Množné číslo.
357 D. „jako náš spoleceustující“.
358 N. „obsluhujeme“, D. „jí(m)ž je od nás posluhováno“.
359 D. „a k naší ochotě“.
360 N. „hojnosti“, „štědrosti“, „hodnotě“, vl. „jadrnosti“, „tučnosti“, „plně zralosti“, „bujarosti“, „rozkvětu“, výraz vyskytující se v N. Zákoně jen zde.
361 Vl. „by nám... někdo neměl“.
362 Viz Řím. 12:17.
363 N. „často“.
364 N. „mnohokrát v mnoha věcech přesvědčili, že je“.
365 D. „horlivý mnohou důvěrou“.
366 Viz Mat. 23:30; 7:22, pozn. 268.
367 N. „pro vás“.
368 Viz Jan 13:16.
369 Viz Řím. 2:15, pozn. 119.
370 D. „do tváře“.
371 Viz Řím. 3:25n., pozn. 207; zde snad hebraismus („podejte přesvědčivý důkaz“).
372 Viz kap. 1:12; 5:12; v kap. 9:3 v podstatě táž vazba jako v kap. 8:24, jen v poněkud zdůrazněném smyslu (D. „naše chlouba, jež je pro vás“).
373 Viz kap. 8:4, 11, také „vím o vaší ochotě“, vědomé poznání, viz 1 Kor. 8:1.
374 N. „povzbudila“, „pobodla“, „popohnala“.
375 N. „mnohě“, viz kap. 2:6.
376 Viz 1 Kor. 5:6.
377 D. „nebyla vyprázdněna“, srov. 1 Kor. 9:15.
378 Viz Mat. 14:4.
379 Viz Gal. 2:2.
380 N. „sebevědomy“.
381 D. „abychom neříkali“.
382 N. „pobídnout“, jako v kap. 8:6.
383 Ve v. 5 je smysl zřejmý, ač výraz poněkud neobvyklý. Jde, stejně jako ve v. 6, o ducha, v jakém kdo dává; tak, jako dává Bůh, jsa ochoten žehnat, máme dávat i my, a kdo tak dává, bude tak i sklízet.
384 N. „sestavili“, „připravili“, nikoli však jako následující „pohotově“.
385 N. „připraveno“, ve stavovém smyslu.
386 N. „vynuceného“ (nesouvisí s „donucení“ ve v. 7), D. „jako hrabivost“, viz Ef. 5:3, pozn. 189. Výraz je odvozen od slovesa (2 Kor. 2:11, pozn. 95; 2 Kor. 7:2, pozn. 281), vyjadřujícího touhu něco mít, ale také snahu získat nad někým převahu za účelem vyláskání nebo vynucení něčeho.
387 N. „skoupě“, D. „šetně“.
388 Zde proti v. 5 množné číslo; D. „s žehnáními“.
389 D. „ze zármutku“.
390 Přísl. 22:8, LXX; n. „usměvavého“, „radostně ochotného“, příbuzné podstatné jméno je v Řím. 12:8, pozn. 608.

- 391 Jako „milost“ v kap. 8:1.
 392 Viz Mat. 7:11.
 393 N. „činu“.
 394 Žalm 112:9.
 395 D. „do věku“.
 396 Vyjadřuje význam zesilující předpony následujícího slovesa; „opatří“ níže je bez této předpony.
 397 N. „dodává“, „poskytuje“.
 398 N. „postará se o“, „dodá n. poskytne *osivo pro*“ (slovo „setbu“ níže značí i „osivo“, Luk. 8:5), „ponese náklad n. útraty“, „vystrojí“, „vybaví“.
 399 N. „sejícímu, opatří i chléb k jídlu a“.
 400 Viz Mat. 26:29.
 401 N. „úřadu“, jako „konání... úřadu“ u Luk. 1:23, srov. Skut. 13:2, pozn. 755.
 402 D. „nejen navíc doplňuje nedostatky svatých“.
 403 N. „nýbrž i vede k hojnosti“.
 404 N. „poddanost vašeho“.
 405 2. pád („poddanost, jež se projevuje vyznáním n. jež je projevem vyznání“).
 406 Tj. „poddanost vůči“.
 407 N. „KRISTOVĚ“.
 408 2. pád („štědrost, jež se projevuje sdílením“); n. „společenství“ („štědrost, jež je projevem společenství“).
 409 Viz Jan 17:19, pozn. 777.
 410 Viz kap. 5:2, zde ve smyslu „projevují svou vroucí touhu“.
 411 Viz 1 Kor. 4:21.
 412 N. „dobrotivost“ (Skut. 24:4).
 413 N. „tichost a mírnost KRISTOVOU“. D. „skrze tichost...“
 414 D. „podle tváře“, ve v. 7 D. „na ty věci, jež jsou podle tváře“.
 415 N. „pokorný“, „nepatrný“.
 416 Vl. „jsa vzdálen n. nepřítomen“, srov. v. 2.
 417 N. „jsem n. stávám se drží“, v. 2 obdobně.
 418 D. „jsa“ (v. 2), „jsouce“ (v. 11).
 419 Všechna tato slovesa jsou překlady téhož slovesa řeckého; „mudrování“ (množné číslo) ve v. 5 je přibuzný výraz, ne však „myšlenku“ tamže.
 420 Vl. „se osmělit n. odvážit“, ne však jako shora.
 421 Viz Řím. 8:4.
 422 D. „v mase chodíce“.
 423 N. „nebojujeme“, vl. „nekonáme válečnou službu“, v. 4 obdobně.
 424 Jako „na úrovni masa“ v 1 Kor. 3:3; také „hmotné“ (Řím. 15:27).
 425 N. „podle Boha“, ne však jako ve vv. 2n., „před Bohem“, „skrze Boha“, D. „Bohu“, srov. Skut. 7:20, pozn. 398.
 426 Vl. „strhování“, „strhující“, tj. směrem dolů v protikladu k „se pozdvihuje“ níže.
 427 D. „každou výšku pozdvihující se“.
 428 Viz kap. 2:11; 7:11, pozn. 303.
 429 Viz Řím. 5:19.
 430 Viz kap. 2:3, pozn. 69.
 431 D. „že podle toho, jak... on, tak“.
 432 N. „přespřilíš“, D. „hojněji“.
 433 D. „dí někdo“.
 434 Vl. „těžké“.
 435 N. „mocné“, „důrazné“.
 436 D. „přítomnost těla“.
 437 Vl. „slabý“, „chatrný“.
 438 Jako „malé vážnosti“ v 1 Kor. 6:4.
 439 Viz 1 Kor. 2:13, pozn. 64; zde má toto sloveso tento smysl. Slovesa „zařadit“ a „přirovnat“ se v řečtině liší jen předponami.
 440 N. „potvrzuji“ (Řím. 3:5).
 441 D. „v sobě“.
 442 Znamená nejen nemírnou chloubu; je to i narážka na bludné učitele, kteří chodili, kam je Bůh neposlal; viz v. 15.
 443 Vl. „měřítka“, „pravidla“; zde ve smyslu „okruhu působnosti“.
 444 Tj. „nemohli dosáhnout“.
 445 Vl. „předstihli“, tj. „přišli dříve než kdokoli“.
 446 D. „v lopatách“.
 447 Vl. „budeme zveličeni n. rozšířeni n. posilněni“.
 448 N. „že se skrze vás rozmůžeme co do“, tj. že jim Korinťané pomohou rozšířit svůj okruh působnosti; znění v textu znamená spíše, že jejich postavení mezi Korinťany bude upevněno, jejich vážnost vzroste, takže nebudou mít tolik práce v Korintě a budou se moci uvolnit pro působení jinde.
 449 D. „vzmůžeme... do hojnosti, *abychom...*“
 450 Viz 1 Kor. 1:31.
 451 D. „onen“.
 452 N. „zasnoubit“.
 453 Viz Luk. 20:23.
 454 Viz Řím. 16:18.
 455 D. „porušeny od“.
 456 „Prostota“ (Řím. 12:8) zde neznámá povahový rys, nýbrž učení o Kristu; co v prostotě podržuje věrné srdce, vyučované v pravdě.
 457 D. „co do“.
 458 Neurčitý čas; ve v. 4 ve smyslu Mat. 9:13, pozn. 336, ve v. 8 jako u Luk. 1:55, pozn. 102.
 459 Viz Luk. 23:32, pozn. 1563.
 460 N. „jste“.
 461 Viz Mat. 15:7.
 462 N. „jsem nezůstal“, dokonavý minulý čas s dosahem do přítomnosti.
 463 Jako „neučení“ ve Skut. 4:13.
 464 N. „před vámi“.
 465 D. „ve všem“, jako ve v. 9.
 466 D. „poznání, nýbrž ve všech věcech vůči vám ve všem vyjevíš“.
 467 N. „anebo“.
 468 Viz 1 Kor. 15:1.
 469 N. „přijímaje“, ne však jako ve v. 4.
 470 Vl. „žold“.
 471 D. „a jsa přítomen u vás a octnuv“.
 472 Vl. „lenivým přívěskem“.
 473 D. „můj nedostatek navíc doplnili“.
 474 D. „Kristova pravda je ve mně, že“.

- 475 N. „umlčena“, vl. „zastavená“, „zatarasena“, jako „zacpána“ v Řím. 3:19.
- 476 D. „odřít“, „utal“.
- 477 N. „opěrný bod“ (Řím. 7:8) n. „východisko“ jejich útoků n. pletich, „příčinu“ k zdůvodnění n. „podklad“ k podložení jejich tvrzení, „příležitost“.
- 478 D. „aby, v čem“.
- 479 N. „lživí“.
- 480 N. „lživí“.
- 481 N. „beroucí na sebe podobu apoštolů“, v. 14 obdobně.
- 482 D. „jako služebníci“ („přestrojují [„maskují“]-li se... za služebníky“, „hrají-li... úlohu služebníků“, totéž sloveso jako ve vv. 13n., vazba však jiná).
- 483 N. „ať někomu nenapadne“.
- 484 N. „bláhový“, „bláhovec“ (Luk. 11:40); dále obdobně, podobně i ve vv. 17 a 21 („v bláhovosti“).
- 485 D. „podle Pána“.
- 486 Jako „spoléhání“ v kap. 9:4; zde snad také „při tomto opodstatnění“.
- 487 N. „prozíráví“ (Mat. 7:24), souvisí však s „nerozumný“ shora.
- 488 N. „veskrze“, „do krajnosti“, smysl zesilující předpony následujícího slovesa.
- 489 Tj. „přítom myslím na pohanu n. si uvědomuji pohanu“, viz kap. 10:10, pozn. 437.
- 490 Neurčitý čas, snad ve smyslu „se ukázali n. zachovali jako“. Některé rukopisy zde mají dokonavý minulý čas ve smyslu obdobném.
- 491 Lze snad chápat i ve smyslu poněkud ironickým: „uvědomuji si „pohanu“, jako že v tomto (viz v. 20) jsme skutečně byli slabí“ („ubozí“, „chatrní“). Srov. kap. 12:13.
- 492 N. „může („mohu“) se odvážit“.
- 493 Viz Skut. 6:1.
- 494 D. „mluvím, mijeje se“.
- 495 Slovo zde přeložené „nadmíru“ neznámá „nad-“; výraz „jako bych se mjel s rozumem“ poukazuje na nezvyklost toho, co apoštol praví. Cítil, že být Kristovým služebníkem je něco nesmírně vznešeného a proto zde neopakuje slova „v nerozumu“ a praví „mijeje se s rozumem“. Jeho srdce mu nedovolovalo říci, že je Kristovým služebníkem, aniž by byl tento výraz pečlivě posuzoval. Ač „přehojně“ vlastně doslovně znamená „hojněji“, není zde tohoto výrazu použito v takovém smyslu; slova „nadměrně“ a „často“ navštěvují tomu, že apoštolu nejde o srovnávání. Zanechává své ubohé soupeře daleko za sebou a jeho duše se s hluboce prociťovaným uspokojením vrací ke všemu, co pro Krista snesl. Jeho „nerozum“ je nám Bohem dán k užítku.
- 496 N. „mnohokrát“.
- 497 D. „v smrtích“.
- 498 Viz Deut. 25:3; z obavy před porušením tohoto příkazu omylem při počítání ran se dávalo jen 39 ran.
- 499 D. „cestovních“.
- 500 D. „nebezpečích řek“.
- 501 Tj. „v nedostatku ošacení“.
- 502 N. „jiné“, „ostatní“.
- 503 D. „nával, starost“, ve smyslu Mat. 13:22, nejen „pěče“.
- 504 D. „starost všech“.
- 505 D. „sláb, a nejsem sláb“.
- 506 N. „upadá v léčku“, viz Mat. 13:57, pozn. 595.
- 507 D. „a já nejsem pálen“.
- 508 N. „nemoci“, „neduživosti“, „ubohosti“, „chatrnosti“, kap. 12:5, 9n. obdobně.
- 509 N. „hoden velení“.
- 510 Vládce římského správního území.
- 511 Viz Jan 7:30, pozn. 341.
- 512 N. „skrže zeď“ (Skut. 9:25).
- 513 Podle některých rukopisů by bylo třeba číst: „Je záhodno se chlubit? *Není to sice prospěšné, ale*“. Snad je to správné čtení.
- 514 D. „přijdu“.
- 515 Vl. „odhalení(m)“.
- 516 Vědomé poznání, viz 1 Kor. 8:1.
- 517 D. „zachváceného takového“; netýká se v. 4.
- 518 D. „výroky, jež člověku... vyslovit“, „výrok“ znamená i to, o čem se mluvílo. Sdělení se týkala věcí nevhodných pro tento nižší svět a náš smrtelný stav.
- 519 Vazba jako v kap. 5:12, pozn. 202.
- 520 D. „nepomyslel nad“.
- 521 D. „co mě“, tj. „co vidí, že jsem“.
- 522 N. „se příliš nevyvyšoval“.
- 523 N. „trn“, vl. „špičatý kůl“.
- 524 D. „osten masu“.
- 525 Neurčitý čas („poprosil“, „předložil snažnou prosbu“).
- 526 N. „uskutečňuje“ (Jan 19:28), „dospívá k dokonalestí“ (Luk. 13:32).
- 527 Vl. „nejraději“.
- 528 Vl. „si na mně zřídila stan“.
- 529 N. „urážkách“, jako „neštěstím“ ve Skut. 27:10.
- 530 Viz kap. 11:5, pozn. 462, zde neurčitý čas.
- 531 Viz Řím. 7:15.
- 532 N. „vytrvalosti“, viz Jak. 5:11.
- 533 D. „copak je to, co“.
- 534 Viz Luk. 7:42; 16:9; pozn. 1152.
- 535 D. „toto“.
- 536 N. „nebudu“.
- 537 Viz Jan 7:18.
- 538 D. „rodičům“, „dětem“.
- 539 N. „vynaložím“, podobně jako níže, kde však má sloveso zesilující předponu „cele“).
- 540 Vl. „hojněji“, jako „přehojně“ v kap. 11:23.
- 541 D. „méně“, n. „čím více vás miluji, tím méně jsem milován“.
- 542 D. „vahou n. tíhou dolů nestlačil“.
- 543 Souvisí s „uškočností“ v kap. 11:3.
- 544 Viz kap. 7:2; 8:6.
- 545 D. „něco“, n. „což snad vás využil“.
- 546 Neurčitý čas, ve smyslu Mat. 7:22, pozn. 267, 269.
- 547 N. „obhajujeme“.
- 548 Viz Gal. 2:2; netýká se vv. 17n.
- 549 D. „neshledal, jakými“, „shledán, jakým“.
- 550 D. „vámi“, n. „vám“ („před vámi“, „vůči vám“).
- 551 V pův. textu množné číslo, znamenající různé projevy těchto nepravostí.
- 552 Viz Řím. 13:13.
- 553 Vl. „svárlivostí“.

- 554 Souvisí s „našeptávači“ v Řím. 1:30.
 555 Viz Luk. 21:9.
 556 D. „se nedal“.
 557 Vl. „zhřešili“, překlad v textu však lépe vyjadřuje smysl zde použitého tvaru dokonavého minulého času.
 558 N. „míním přijít“, viz Luk. 19:13, pozn. 1295.
 559 Viz Mat. 18:16.
 560 N. „předtím“.
 561 N. „vám jde o“, jako v kap. 12:14, „hledáte“, „pátráte po“, „ptáte se na“.
 562 N. „důkaz“, jako v kap. 9:13, „zkoušku“, jako v kap. 9:13; 8:2 (v. 3); „zkoumejte“, (1 Kor. 11:28 – v. 5).
 563 N. „skrze mne“, viz Mat. 3:11.
 564 D. „osvědčení Krista ve mně mluvícího“.
 565 N. „ve vás“.
 566 D. „ze slabosti“, „z Boží moci“, jako „na základě“ v Řím. 1:17.
 567 N. „jste-li“.
 568 N. „sami na sobě“.
 569 Viz Mat. 7:16.
 570 N. „snad“.
 571 Jako „zavržen“ v Řím. 1:28; viz také 1 Kor. 9:27.
 572 N. „dobré“ (Mat. 5:16).
 573 N. „kdykoli“, „když snad“.
 574 N. „napravení“, „uvedení do pořádku n. řádného stavu“, souvisí s „plně sjednocení“ v 1 Kor. 1:10.
 575 D. „jsa“.
 576 N. „strože“, D. „příkře“.
 577 N. „se zachovat“, vl. „použít“, tj. „přísného postupu“, srov. kap. 1:17, pozn. 51; 3:12, pozn. 134; D. „abych přísně nezakročil“.
 578 N. „buďte zdraví“.
 579 N. „k plnému sjednocení“, viz 1 Kor. 1:10, zde přítomný čas významu nedokonavého.
 580 N. „potěšování“, viz Skut. 16:39n., pozn. 1011; vl. „dávejte se povzbuzovat n. potěšovat“.
 581 Viz Marek 9:50, pozn. 437.
 582 Viz 1 Kor. 16:20.

LIST GALATŮM

Pavel, apoštol, ne od lidí ani skrze člověka, nýbrž skrze Ježíše Krista a Boha Otce, jenž ho vzkřísil prostředím mrtvých, (2) a všichni bratři se mnou, shromážděním Galatie: (3) Milost vám a pokoj od Boha Otce a našeho Pána Ježíše Krista, (4) jenž sám sebe dal za naše hříchy¹, tak aby² si nás vytrhl³ z nynějšího zlého věku⁴, podle vůle⁵ toho, *jenž je náš Bůh a Otec*⁶, (5) jemuž sláva na věky věků. **AMÉN.**

(6) Žasnu, že tak rychle od toho, jenž vás v milosti Kristově⁷ povolal, přebíháte⁸ k jině⁹ blahé zvěsti, (7) jenž není druhá *blahá zvěst*¹⁰, ledaže jsou jacisi¹¹, kteří vás znepokojují¹² a rádi by blahou zvěstí o Kristu¹³ převrátili. (8) Ale jestliže vám třebas i my nebo anděl z nebe bude jako blahou zvěstí hlásat *cokoli* mimo¹⁴ to, co jsme vám jako blahou zvěstí ohlásili, budiž proklet; (9) jak jsme předtím řekli, pravím opět i teď: Hlásá-li vám kdo jako blahou zvěstí *cokoli* mimo¹⁴ to, co jste přijali, budiž proklet. (10) *Kohopak* teď chci uspokojit¹⁵, lidi či Boha? Anebo se usiluji zalibovat¹⁶ lidem? Kdybych se ještě lidem zaliboval¹⁷, nebyl bych nevolník Kristův. (11) Uvádím vám však, bratři, v známost, *pokud jde o* blahou zvěstí, jež byla ode mne zvěstována¹⁸, že *ona* není podle člověka, (12) neboť já jsem ji ani nepřijal ani jí nebyl vyučen od¹⁹ člověka, nýbrž skrze zjevení²⁰ Ježíše Krista. (13) Slyšeli jste²¹ přece, *jaké* kdysi *bylo* v Židovství mé *vlastní*²² chování²³, že jsem Boží shromáždění nadmíru pronásledoval a vyhlazoval²⁴ je (14) a v Židovství činil pokroky nad²⁵ mnohé své vrstevníky ve svém rodu, jsa²⁶ převelmi²⁷ horliv *stran* podání²⁸ svých otců²⁹. (15) Když však Bůh, jenž si mě vyhradil³⁰ již³¹ od³² útroby³² mé matky a povolal svou milostí, uznal za dobré³³ (16) zjevit³⁴ ve mně svého Syna, abych ho v blahé zvěsti hlásal mezi národy, *zachoval jsem se*³⁵ *hned tak*, že³⁵ jsem se neuchýlil o radu k masu a krvi, (17) aniž jsem vyšel³⁶ do Jerúsaléma k těm, *kteří byli*

apoštoly přede mnou, nýbrž jsem odešel do Arabie a zase jsem se vrátil zpět do Damašku. (18) Nato jsem po třech letech do Jerúsaléma vyšel³⁶, bych se seznámil s Petrem³⁷, a pozdržel jsem se u něho patnáct dní; (19) jiného z apoštolů jsem však neviděl, leč Jakuba, bratra Páně. (20) Nuže, co vám píši, hle, před Bohem, že nelžu. (21) Nato jsem přišel do oblastí Syrie a Kilikie; (22) shromážděním Júd-ska, jež *jsou* v Kristu, však jsem byl osobně³⁸ neznám, (23) nýbrž se jim jen dostávalo v sluch³⁹: Ten, jenž nás kdysi pronásledoval, nyní v blahé zvěsti hlásá tu víru, již kdysi vyhlazoval²⁴. (24) A oslavovali pro mne⁴⁰ Boha.

2 Nato jsem za čtrnáct let opět do Jerúsaléma vystoupil³⁶ s Barnabou, příbrav s *sebou* i Tita. (2) To jsem vystoupil³⁶ podle⁴¹ zjevení²⁰ a předložil jsem jim *svou*⁴² blahou zvěstí, již káži mezi národy, stranou⁴³ však těm, kteří jsou uznávání⁴⁴, abych snad⁴⁵ neběžel nebo nebyl běžel⁴⁶ naprázdno, (3) (ale ani Titus, jenž *byl* se mnou, ač byl⁴⁷ Řek, nebyl nucen⁴⁸ dát se obřezat; (4) a to vzhledem k těm kradmo⁴⁹ dovnitř uvedeným nepravým bratrům, kteří⁵⁰ kradmo⁴⁹ vnikli⁵¹, by vyslídili naši svobodu, již máme v Kristu Ježíši, aby nás bídně⁵² ztročili⁵³. (5) Těm jsme ani na hodinu⁵⁴ povolně⁵⁵ neustoupili, aby pravda blahé zvěsti u vás trvale zůstala⁵⁶. (6) Od těch však, kdo byli⁵⁷ uznávání⁴⁴, že něčím jsou – ať již byli čímkoli⁵⁸, nic mi po tom není⁵⁹, Bůh nepřijímá osobu⁶⁰ člověka; mně totiž ti uznávání⁴⁴ nic navíc neuložili⁶¹, (7) nýbrž naopak, vidouce, že jsem pověřen blahou zvěstí pro neobřízku⁶², tak⁶³ jako Petr pro obřízku⁶², (8) (neboť ten, jenž působil⁶⁴ v Petrovi *co* do apoštolství obřízky, působil⁶⁴ i ve mně *co* do národů,) (9) a poznavše milost, jež mi byla dána, podali Jakub a Kéfas a Jan, kteří byli⁵⁷ uznávání⁴⁴, že jsou sloupy, mně a Barnabovi pravice společenství, abychom my *šli* k národům⁶⁵ a oni k obřízce⁶⁵. (10) Jedině abychom

pamatovali na chudé; a to, právě toto, jsem se také vynasnažil vykonat.

(11)Když však Petr³⁷ přišel do Antiochie, postavil jsem se mu do tváře na odpor, protože byl hoden odsouzení⁶⁶. (12)Předtím totiž, než přišli někteří od Jakuba, jídal spolu s lidmi z národů⁶⁷; když však přišli, stahoval se zpět⁶⁸ a odlučoval⁶⁹, boje se těch z obřizky, (13)a s ním se jali pokrytecky si počínat⁷⁰ i ostatní Židé, takže tím jejich pokrytectvím⁷⁰ byl spolu stržen⁷¹ i Barnabas. (14)Ale když jsem uviděl, že nekrácejí⁷² přímě podle pravdy⁷³ blahé zvěsti, řekl jsem Petrovi³⁷ přede všemi: Žiješ-li ty, jsa⁷⁴ Žid, po způsobu národů⁷⁵ a ne po židovsku, jak to, že nutíš národy požidovštovat se⁷⁶? (15)My, přirozenosti Židé a ne hříšníci z národů⁷⁶, (16)vědoucei však, že člověk není ospravedlňován⁷⁷ na základě⁷⁸ činů podle zákona⁷⁸, nýbrž jediné věrou v Ježíše Krista, i my jsme v⁷⁹ Krista Ježíše uvěřili, abychom byli ospravedlnění na základě⁷⁸ víry v Krista a ne na základě⁷⁸ činů podle zákona⁷⁸, protože na základě⁷⁸ činů podle zákona⁷⁸ žádné⁸⁰ maso ospravedlněno nebude. (17)Nuže, byli-li jsme, usilující o ospravedlnění⁸¹ v Kristu, sami také shledáni hříšníky, je pak Kristus služebníkem⁸² hříchu? Pryč s takovou myšlenkou⁸³! (18)Vždyť jestliže ty věci, jež jsem zbořil⁸⁴, opět buduji, prohlašuji⁸⁵ sám sebe za přestupníka; (19)vždyť jsem já skrze zákon zákonu umřel, abych žil⁸⁶ Bohu, (20)jsem⁸⁷ s Kristem ukřižován a žiji ne⁸⁸ již já, nýbrž ve mně žije Kristus, a co nyní v mase žiji, žiji ve víře, víře v⁸⁹ Božího Syna, jenž mě miloval⁹⁰ a za⁹⁰ mě vydal sám sebe. (21)Tu Boží milost nezamítám⁹¹, vždyť je-li spravedlnost skrze zákon, pak Kristus umřel nadarmo.

3 Ó, zpozdíli⁹² Galaté, kdo vás učkl, vás, jimž byl Ježíš Kristus před očima vymalován⁹³ jako [mezi vámi] ukřižovaný? (2)Jen toto bych se od vás rád dověděl⁹⁴: Dostali jste Ducha na základě⁷⁸ činů podle zákona⁷⁸ či na základě⁷⁸ zprávy⁹⁵ víry? (3)Tak zpozdíli⁹² jste? Započavše v Duchu, chcete se nyní stát dokonalými⁹⁶ v mase? (4)Tolik věcí jste vytrpěli zbytečně, ačli i vskutku zbytečně? (5)Ten tedy, jenž vám hojně poskytuje⁹⁷ Ducha

a působí mezi vámi projevy moci⁹⁸, činí tak na základě⁷⁸ činů podle zákona⁷⁸ či na základě⁷⁸ zprávy⁹⁵ víry? (6)Tak⁶³ jako Abraham uvěřil Bohu a to mu bylo započítáno⁹⁹ k spravedlnosti⁹⁹; (7)vzte¹⁰⁰ tedy, že ti, kdo jsou na základě⁷⁸ víry, ti¹⁰¹ jsou Abrahamovi synové. (8)A Písmo, předvídajíc, že Bůh ospravedlňuje národy na základě⁷⁸ víry, předem Abrahamovi ohlásilo blahou zvěstí¹⁰²: V tobě přijde požehnání na¹⁰³ všechny národy. (9)Požehnání tedy docházejí¹⁰⁴ s věřícím¹⁰⁵ Abrahamem ti, kdo jsou na základě⁷⁸ víry, (10)neboť kolik jich je na základě⁷⁸ činů podle zákona⁷⁸, jsou pod zlořečením, je přeče psáno¹⁰⁶: Zlořečení na každého¹⁰⁷, kdo nesetrvává ve všech věcech, jež jsou napsány v knize¹⁰⁸ zákona, by je vykonal. (11)Že však zákonem¹⁰⁹ nikdo před Bohem ospravedlňován není⁷⁷, je zřejmé, protože¹¹⁰: Spravedlivý bude žít z¹¹¹ víry; (12)zákon však není z¹¹¹ víry, nýbrž¹¹²: Kdo tyto věci vykoná, bude žít jimi¹⁰⁹. (13)Kristus nás ze zlořečení zákona vykoupil, neboť se stal zlořečením za¹¹³ nás, (protože je psáno¹¹⁴: Zlořečení na každého¹⁰⁷, kdo visí na dřevě,) (14)aby Abrahamovo požehnání dospělo v Kristu Ježíši k národům⁶⁵, abychom skrze víru dostali příslib¹¹⁵ Ducha.

(15)Bratři, mluvím po způsobu¹¹⁶ člověka: Dokonce ami lidskou¹¹⁷ úmluvu¹¹⁸, nabyví pravoplatnosti, nikdo neodvolává¹¹⁹, aniž¹²⁰ k ní přidává další ustanovení. (16)Abrahamovi však byly dány¹²¹ přísliby, i jeho semení; nepraví: A semenům, jakoby o mnohých, nýbrž jakoby o jednom: A tvému semení¹²², jímž je Kristus. (17)I pravím toto: Úmluvu¹¹⁸, předem pravoplatnosti nabyví od Boha, nezbavuje pravoplatnosti zákon, – jenž byl zaveden¹²³ po čtyřech stech a třiceti letech, – takže by¹²⁴ zrušil¹²⁴ příslib. (18)Je-li přeče dědictví na základě⁷⁸ zákona, není již na základě⁷⁸ příslibu, Bůh je však Abrahamovi uštědřil skrze příslib. (19)Proč¹²⁵ tedy zákon? Byl přidán vzhledem k přestupováním¹²⁶, než by símě, jemuž byl příslib učiněn¹²⁷, přišlo, byv ustanoven¹²⁸ skrze anděly v ruce prostředníka. (20)Prostředník však není prostředníkem jednoho, Bůh pak je jeden.

(21) Je tedy zákon proti Božím příslibům? Ani pomyšlení!¹²⁹ Ano, kdyby byl dán zákon, jenž by mohl oživit, byla by spravedlnost skutečně na základě⁷⁸ zákona, (22) ale Písmo všechno spolu zamklo¹²⁹ pod hřích, aby na základě⁷⁸ víry v Ježíše Krista byl příslib¹¹⁵ dán těm, kdo věří. (23) Předtím však, než víra přišla, jsme byli opatrováni¹³⁰ pod zákonem, *jsouce* spolu zamknut¹²⁹ k víře¹³¹, jež měla být zjevena¹³², (24) takže se zákon stal naším vychovatelem ke Kristu¹³¹, abychom byli ospravedlněni na základě⁷⁸ víry; (25) když však víra přišla, nejsme již pod vychovatelem. (26) Vždyť jste všichni skrze víru v Krista Ježíše¹³³ Boží synové; (27) ano, kolik vás bylo pokřtěno pro¹³⁴ Krista, oděli jste se Kristem; (28) není Žida ani Řeka, není nevolníka ani svobodného¹³⁵, není mužského ani ženského pohlaví, jsteť všichni vy v Kristu Ježíši jeden. (29) *Jste-li* vy však Kristovi, pak jste Abrahamovo simě, dědicové podle příslibu.

4 I právím: Pokud je dědic nezletilý¹³⁶, neliší se nic od nevolníka, ač je¹³⁷ všeho pánem; (2) ale je až do *dne* určeného od otce pod poručníky a správci. (3) Tak i my: Když jsme byli nezletilí¹³⁶, byli jsme podrobeni¹³⁸ v nevolnictví pod živly¹³⁹ světa; (4) když však přišlo naplnění času, vyslal Bůh od *sebe*¹⁴⁰ svého Syna, přišedšího¹⁴¹ z ženy, přišedšího¹⁴¹ pod zákon, (5) aby ty, *kdo byli* pod zákonem, vykoupil, abychom obdrželi¹⁴² synovství¹⁴³. (6) Protože však jste synové, vyslal Bůh od *sebe*¹⁴⁰ do vašich srdcí Ducha svého Syna, volajícího¹⁴⁴ *ABBA*, Otče; (7) již tedy nejsi nevolník, nýbrž syn, jestliže však syn, *pak* i dědic skrze Boha¹⁴⁵.

(8) Ale tehdy jste ovšem, o Bohu nevědouce¹⁴⁶, nevolníky sloužili¹⁴⁷ těm, kteří přirozeností nejsou bohové; (9) nyní však, poznavše¹⁴⁶ Boha, – lépe však¹⁴⁸: byvše od Boha poznání¹⁴⁶, – jak *to*, že se zase navracíte k bezmocným¹⁴⁹ a nuzáckým¹⁵⁰ živlům¹³⁹, jimž byste se zase rádi dali nově¹⁵¹ do nevolnické služby¹⁴⁷? (10) Dáváte si záležet na dodržování¹⁵² dní a měsíců a období a let – (11) bojím se o vás, abych se snad¹⁴⁵ pro vás nebyl nalopotil zbytečně.

(12) Stávejte se¹⁵³ *takovými* jako já, protože i já *jsem se stal takovým* jako vy, bratři, prosím vás. Neukřivdili¹⁵⁴ jste mi v ničem, (13) vždyť víte¹⁴⁶, že jsem vám blahou zvěstí poprvé ohlásil za slabosti¹⁵⁵ masa, (14) a mé pokušení, jež *bylo* v mém mase, jste si neznevážili, aniž zošklivili¹⁵⁶, nýbrž jste mě přijali jako Božího anděla, jako Krista Ježíše. (15) Nuže, jaká [byla]¹⁵⁸ vaše blaženost?¹⁵⁷ Ano, dosvědčuji vám, že byste, kdyby *to bylo bývalo* možné, byli vyloupali a dali mi své oči. (16) Stal jsem se tedy vašim nepřítelem, říkaje vám pravdu? (17) Jsou pro vás horliví¹⁵⁹ – ne správně¹⁶⁰, nýbrž před vámi chtějí zamknout¹⁶¹, abyste byli horliví¹⁵⁹ pro ně; (18) v správném¹⁶² se horlivě snažit¹⁵⁹ je však správné¹⁶² vždy a nejen když jsem u vás přítomen – (19) mé dětičky, *pro* něž opět mám porodní bolesti¹⁶³, než ve vás bude vytvarován¹⁶⁴ Kristus, (20) a chtěl bych být u vás přítomen teď a změnit svůj hlas, protože jsem stran¹⁶⁵ vás zmaten¹⁶⁶. (21) Povězte¹⁶⁷ mi, vy, kteří chcete být pod zákonem: Neslyšíte zákon? (22) Je přece psáno¹⁶⁸, že Abrahamovi se dostalo dvou synů, jednoho ze služby¹⁶⁹ a jednoho ze svobodné¹⁷⁰ *paní*, (23) ale ten ze služby¹⁶⁹ byl zplozen¹⁷¹ podle masa a ten ze svobodné¹⁷⁰ *paní* skrze příslib. (24) Tyto¹⁷² věci mají obrazný význam¹⁷³; jsou to¹⁷⁴ totiž dvě úmluvy¹⁷⁸, jedna z hory Sinaje, plodící k nevolnictví, to^{172 175} je Agar; (25) Agar je totiž hora Sinaj v Arabii a shoduje se s tím Jerúsálemem¹⁷⁶, *jež* je nyní, neboť je se svými dětmi v nevolnictví¹⁷⁷. (26) Ten Jerúsálem však, *jež* je nahoře, je svobodný¹⁷⁰; to^{172 175} je naše matka.

(27) Je přece psáno¹⁷⁸: Rozvesel se, neplodná, jež nerodíš¹⁷⁹, propukni ve¹⁸⁰ výskot¹⁸¹ ty, jež nemáš porodních bolesti¹⁶³, protože děti opuštěné¹⁸² je více¹⁸³ než té, jež má muže.

(28) Vy však, bratři, jste děti příslibu podle *vzoru* Isáka; (29) ale jako tehdy ten, jenž byl zplozen¹⁷¹ podle masa, pronásledoval to *zplozeného* podle Ducha, právě tak i nyní. (30) Ale co praví Písmo¹⁸⁴? Vyžeň tu služku¹⁶⁹ i toho jejího syna, syn služby¹⁶⁹ přece nikterak nebude dědit se synem svobodné¹⁷⁰ *paní*. (31) Nejsme tedy,

bratři, děti služby¹⁶⁹, nýbrž svobodné¹⁷⁰ *páni*.

5 K té svobodě^{170 185} nás vysvobodil Kristus; držte se¹⁸⁶ tedy a nezaplétajte se zase ve jho nevolnictví. (2) Hle, pravím vám já, Pavel, že budete-li se dávat obřezávat¹⁸⁷, nebude vám Kristus nic platný; (3) a dále svědčím¹⁸⁸ každému člověku, jenž se obřezávat dává¹⁸⁷, že je povinen¹⁸⁹ vykonat celý zákon. (4) Vy, kteříkoli¹⁹⁰ se dáváte ospravedlňovat¹⁹¹ zákonem¹⁹², jste přišli o veškerý užitek¹⁹³ z KRISTA, vypadli¹⁹⁴ jste z milosti; (5) my přece naději spravedlnosti vyčkáváme¹⁹⁵ Duchem na základě¹⁹⁶ víry, (6) neboť v Kristu Ježíši nic nezmůže¹⁹⁶ ani obřízka ani neobřízka¹⁹⁷, nýbrž víra projevující svou působnost¹⁹⁸ skrze lásku. (7) Běželi jste dobře¹⁹⁹; kdo vás zarazil²⁰⁰, byste nebyli povoláni²⁰¹ pravdě? (8) Ta povolnost²⁰¹ není z toho, jenž vás povolává; (9) trocha kvasu zkvašuje celé těsto. (10) Já jsem o²⁰² vás v Pánu přesvědčen²⁰³, že nijak jinak²⁰⁴ smýšlet nebudete, a kdo vás znepokojuje¹², ponese vinu²⁰⁵, ať je to kdokoli²⁰⁶.

(11) Já však, bratři, káži-li ještě obřízku, proč¹²⁵ jsem ještě pronásledován? Pak je urážka²⁰⁷ kříže odklizena²⁰⁸! (12) Kéž se ti, kteří vás pobuřují²⁰⁹, sami odříznou²¹⁰! (13) Vy jste přece byli povoláni ke²¹¹ svobodě^{170 185}, bratři, jen tu svobodu^{170 185} *neobracejte* v záminku²¹² pro maso²¹³, nýbrž si v lásce²¹⁴ buďte nevolníky²¹⁵ navzájem; (14) všechen zákon je přece splněn v jednom slovu^{216; 217}. Budeš milovat toho, *jenž je ti blízko*²¹⁸, jako sám sebe. (15) Jestliže se však navzájem hryžete a požíváte, hleďte, byste jedni od druhých²¹⁹ nebyli pohlceni²²⁰.

(16) Pravím však: Choďte v Duchu²²¹ a nikterak nebudete uskutečňovat²²² tužbu²²³ masa, (17) neboť maso svou tužbou²²³ směřuje²²⁴ proti Duchu a Duch proti masu a tyto věci si navzájem odporují, abyste nekonalí ty²²⁵ věci, jež²²⁶ si přejete²²⁷; (18) jste-li však vedeni Duchem²²¹, nejste pod zákonem. (19) Činy masa pak jsou všeobecně známy²²⁸: Jsou to²²⁹ smilstvo, nečistota, bezuzdnost, (20) modlářství, kouzelnictví, nepřítelství²³⁰, sváry, revnivost²³¹, vztek²³¹, hádky²³¹, roze-

pře^{230 232}, strany²³³, (21) závist²³¹, vraždy, opilství^{230 231}, hodokvasa a tomu²³⁴ podobné věci, o nichž vám předem pravím²³⁵, tak⁶³ jako jsem i předtím řekl, že ti, kteří takové věci páší, Boží království nezdědí. (22) Ovoce Ducha však je láska, radost, pokoj, shovívavost²³⁶, vlídnost, dobrotá²³⁷, věrnost²³⁸, (23) tichost²³⁹, sebekázeň²⁴⁰ – proti takovýmto věcem není zákona; (24) ti však, *kdo jsou KRISTOVI*, maso s vášněmi i chtivostmi^{223 241} ukřižovali. (25) Žijeme-li Duchem²²¹, Duchem²²¹ se i řídíme²⁴²; (26) nestávejme se prázdnými vychloubači, navzájem se vyzývajícími, navzájem si závidícími.

6 Bratři, i když bude *nějaký* člověk zastížen²⁴³ v nějakém provinění²⁴⁴, napravujte²⁴⁵ takovéhoho v duchu tichosti²³⁹ vy, kteří *ste* duchovní²⁴⁶, přitom se měj sám na pozoru²⁴⁷, bys nebyl pokoušen²⁴⁸ i ty.

(2) Neste vzájemně své těžkosti²⁴⁹, a tak splňte²⁵⁰ zákon KRISTŮV²⁵¹. (3) Domnívá-li se totiž někdo, že²⁵² něco je, nejna nic, klame v mysli sám sebe; (4) každý nechť však ověřuje²⁵³ své dílo a potom bude mít chloubu²⁵⁴ jen sám *vzhledem* k sobě a ne k jinému, (5) neboť každý ponese svůj vlastní náklad²⁵⁵.

(6) Ten pak, kdo je vyučován ve slovo, nechť se s tím, kdo vyučuje, ve všech dobrych²⁵⁵ věcech sdílí²⁵⁶.

(7) Nemylte se²⁵⁷, Bohu se nelze pošklebovat²⁵⁸; ano, cokoli bude člověk sít, to bude i žnout, (8) protože kdo seje pro své maso²⁵⁹, bude z masa žnout zkázu²⁶⁰, kdo však seje pro Ducha²⁵⁹, bude z Ducha žnout věčný život. (9) Neklesejme však na mysl²⁶¹, konajíce to, *co je správně*²⁶², vždyť nebudeme-li umdlévat²⁶³, budeme svým²⁶⁴ česem žnout; (10) tak tedy, jak máme příležitost²⁶⁵, působme²⁶⁶ to, *co je dobré*²⁶⁵, vůči všem, zejména²⁶⁷ však vůči příslušníkům domácnosti víry.

(11) Pohleďte, jak dlouhý list²⁶⁸ jsem vám vlastní²⁶⁹ rukou napsal. (12) Kteríkoli²⁷⁰ se chtějí²⁷¹ pěkně ukázat²⁷² v mase, ti vás nutí dávat se obřezávat¹⁸⁷, jen aby nebyli pronásledováni pro KRISTŮV kříž²⁷³, (13) vždyť ani sami ti, kdo se obřezávají dávají^{187 274}, zákon nezachovávají, ale chtějí²⁷¹, byste se vy dávali obřezávat¹⁸⁷,

aby se mohli pochlubit²⁷⁵ ve vašem mase²⁷⁶. (14) Mně však nechť se nestane²⁷⁷, bych se chlubil, leč v kříži²⁷⁶ našeho Pána Ježíše Krista, skrze něhož²⁷⁸ je svět ukřižován mně a já světu; (15) vždyť [v Kristu Ježíši] ani obřízka nic není²⁷⁹ ani neobřízka¹⁹⁷, nýbrž nové stvoření, (16) a kteříkoli²⁷⁰ se budou řídit²⁴² tímto pravidlem²⁸⁰, pokoj na ně a smilování, i na Božího Israéle.

(17) Ostatně²⁸¹ nechť mi nikdo nepůsobí nepříjemností²⁸²; jáť na svém těle nosím značky²⁸³ Pána Ježíše. (18) Milost našeho Pána Ježíše Krista s vaším duchem, bratři. AMÉN.

LIST GALATŮM

poznámky překladatele a odkazy

- 1 Vl. „stran našich hříchů“, viz Jan 16:26, pozn. 744.
- 2 Viz Mat. 8:34.
- 3 Viz Skut. 7:34.
- 4 Viz 1 Kor. 1:20.
- 5 N. „přání“.
- 6 N. „Bůh a náš Otec“; jinak viz 1 Kor. 15:24.
- 7 N. „milostí Kristovou“, viz Mat. 3:11.
- 8 N. „se odvracíte jinam“, vl. „dáváte n. necháváte se překládat“, viz Skut. 7:16, pozn. 386; také „podléháte změně n. změnám“.
- 9 Viz Luk. 23:32.
- 10 N. „iž druhé není“, tj. „není druhé blahé zvěsti“.
- 11 N. „někteří“.
- 12 Viz Jan 14:1.
- 13 N. „Kristovu“.
- 14 N. „nad“.
- 15 N. „získat n. naklonit si“, vl. „přemlouvám“, „přesvědčuji“.
- 16 N. „mi jde o to (Jan 7:18), bych se zaliboval“.
- 17 Viz Řím. 15:1.
- 18 Viz 1 Kor. 15:1.
- 19 Viz Jan 1:14; netýká se „ode mne“ ve v. 11.
- 20 Vl. „odhalení“.
- 21 Viz Mat. 5:21.
- 22 Vyjadřuje smysl důrazného tvaru předchozího „mé“.
- 23 N. „způsob života“, ne však jako ve Skut. 26:4.
- 24 Jako ve Skut. 9:21, zde však stejně jako předchozí „pronásledoval“ (proti např. Skut. 26:4) v nedokonalém minulém čase („snažil se vyhladit“).
- 25 N. „předčil“.
- 26 Viz Skut. 7:55.
- 27 Jako v 2 Kor. 12:15, zde i ve smyslu „mnohem více“.
- 28 N. „tradičních nauk“ (Mat. 15:3).
- 29 Vl. „svých otcovských podání“.
- 30 Jako „odloučím“ u Mat. 13:49.
- 31 Vsunuto, aby bylo zřejmé, že jde o hranici časovou.
- 32 Viz Luk. 1:15.
- 33 N. „když se však Bohu... zalíbilo“, ne však jako ve v. 10.
- 34 Vl. „odhalit“.
- 35 Přidáno pro jasnost smyslu; „hned jsem se neuchýlil“ by mohlo znamenat, že tak učinil později, smysl však je ten, že tuto myšlenku ihned zamítl.
- 36 Tj. směrem vzhůru.
- 37 Podle některých rukopisů, snad správně, „s Kéfou“; jde ovšem o touž osobu.
- 38 D. „tvář“.
- 39 D. „nýbrž jen byla slyšící“.
- 40 D. „ve mně“.
- 41 N. „na základě“.
- 42 Přidáno k vyznačení smyslu středního slovesného rodu slovesa „předložil“ („ze své strany předložil“); srov. Marek 14:47, pozn. 662.
- 43 Tj. „oddělené od ostatních“.
- 44 N. „něco znamenají“, „věhlasní“, „slovutní“, v. 6 obdobně.
- 45 D. „nějak“, výraz, podobného významu jako u Mat. 5:25, pozn. 162.
- 46 N. „zda snad neběžím nebo jsem neběžel“; „nebyl běžel“ n. „jsem neběžel“ je v neurč. čase („nevykonal n. nepodnikl běh“).
- 47 D. „se mnou, jsa“.
- 48 Neurčitý čas („nedošlo k tomu, aby byl nucen“, „nebyl přinucen“).
- 49 N. „podlouně“.
- 50 Viz Mat. 2:6, pozn. 29.
- 51 N. „se vetřeli n. vloudili“.
- 52 Viz 2 Kor. 11:20; touž předponu má sloveso „vyslídili“ výše.
- 53 Slovesný tvar naznačuje určitost úmyslu n. domnělou jistotu výsledku („že nás... zotročí“). Viz v. 19; Kol. 2:8; Zjev. 22:14.
- 54 N. „na chvíli“.
- 55 D. „poddaností“.
- 56 N. „u vás vytrvala“ (Luk. 22:28).
- 57 N. „jsou“.
- 58 Vl. „jacíkoli“.
- 59 N. „nic mi na tom nezáleží“, vl. „nečiní mi to žádného rozdílu“.
- 60 Viz Luk. 20:21.
- 61 Sloveso „navíc uložiti“ zde souvisí s „předložil“ ve v. 2; co jim Pavel předložil, nepokoušeli se doplnovat. I zde je, jako ve v. 2, pozn. 42, střední rod („nepřidali nic ze svého“). Větná stavba je přerušena; lze číst „něčím jsou, (ať již... člověka), mně ti uznávání věru nic... neuožili“.
- 62 D. „zvěsti neobřízky“ (Řím. 2:25), „obřízky“.
- 63 D. „podle toho“.
- 64 Viz 1 Kor. 12:6; zde neurčitý čas („projevil působení“, „vyvinul činnost“).
- 65 N. „mezi národy“, „mezi obřízkou“.
- 66 N. „usvědčen ze zla“.
- 67 D. „s národy“.
- 68 N. „stranil n. odtahoval se“, „couval“ (Skut. 20:27).
- 69 Viz Mat. 13:49.
- 70 N. „přetvařovat“, „přetvářkou“.
- 71 Vl. „spolu odveden“.
- 72 Přítomný čas zde vyjadřuje charakter.
- 73 Předložková vazba jako u Luk. 12:47, pozn. 987.
- 74 Viz Skut. 7:55.
- 75 D. „po národsku“, obdobně jako „po židovsku“ níže.
- 76 N. „po židovsku si počínat“, jediné slovo („židovat“).
- 77 Tj. „nemůže být ospravedlněn“.
- 78 Viz Řím. 3:20.
- 79 Viz 2 Tim. 1:12.
- 80 D. „každé“.
- 81 D. „usilující být ospravedlnění“.
- 82 Viz 2 Kor. 3:6.
- 83 Viz Řím. 3:4.
- 84 D. „jestliže věci, jež jsem zbožil, tyto“.
- 85 N. „potvrzují“ (Řím. 3:5).

- 86 N. snad „ožil“; viz v. 4, pozn. 53.
- 87 N. „byl jsem“, dokonavý minulý čas s dosahem do přítomnosti.
- 88 N. „ukřizován, žiji však, ne“.
- 89 Vl. „víře, jež je v“.
- 90 Viz Jan 3:16; 17:19, pozn. 777.
- 91 Viz Luk. 10:16; také Marek 7:9, pozn. 303; 1 Kor. 1:19, pozn. 26.
- 92 Vl. „nemyslící“ (Luk. 24:25).
- 93 Vl. „předmalován“, jako předloha n. vzor, také „jako vymalovaný představen“.
- 94 Viz Jan 6:45.
- 95 Viz Řím. 10:16.
- 96 D. „dokončujete se n. si“, ale i „zdokonalujete se“, se smyslem jako v textu.
- 97 Viz 2 Kor. 9:10, pozn. 396, 397.
- 98 N. „mocné činy“ (Mat. 7:22).
- 99 Viz Řím. 4:3.
- 100 N. „poznáváte“, „rozumíte“, objektivní poznání, viz 1 Kor. 8:1.
- 101 N. „tito“; netýká se „ti“ shora a ve v. 9.
- 102 Gen. 12:9.
- 103 Viz Skut. 3:25.
- 104 D. „žehnáni tedy jsou“.
- 105 N. „věrným“ (Skut. 10:45).
- 106 Deut. 27:26.
- 107 Viz Jan 7:49.
- 108 Viz Luk. 4:17.
- 109 D. „v zákoně“ (v. 11) „v nich“ (v. 12), tj. „v moci n. účinnosti zákona“ atd., viz Mat. 3:11.
- 110 Hab. 2:4.
- 111 Viz Řím. 1:17.
- 112 Lev. 18:5.
- 113 Viz Jan 17:19, pozn. 777.
- 114 Deut. 21:23.
- 115 Tj. „splnění příslibu“, viz Luk. 24:49.
- 116 D. „podle“.
- 117 D. „člověkovu“.
- 118 Viz Mat. 26:28.
- 119 N. „nerušit“ (Marek 7:9).
- 120 D. „nebo“.
- 121 D. „řečeny“.
- 122 Gen. 22:18.
- 123 D. „nastal“.
- 124 Viz Řím. 1:20, pozn. 46; 3:31.
- 125 D. „co“.
- 126 Tj. „aby dal vyniknout zlu skrze přestupování“.
- 127 D. „jemuž bylo příslibeno“.
- 128 Viz 1 Kor. 16:1.
- 129 Viz Řím. 3:31; 11:32, ve v. 23 ve smyslu stavovém.
- 130 N. „střežení“.
- 131 Viz Ef. 1:14, pozn. 26.
- 132 Vl. „odhalena“.
- 133 Viz Ef. 1:15.
- 134 N. „ke Kristu“, jako ve v. 24, „v Krista“ (Skut. 19:3nn.).
- 135 Viz 1 Kor. 7:2In., pozn. 233.
- 136 Viz Mat. 11:25, pozn. 445.
- 137 D. „nevolníka, jsa“.
- 138 Tvar dokonavého minulého času se zesilujícím významem („natrvalo n. zúplna podrobeni“).
- 139 N. „základní prvky“, „prvopočátky“, „principy“, v. 9 obdobně.
- 140 Jako „vypravil“ ve Skut. 7:12.
- 141 Viz Jan 8:58, pozn. 405; také „narozeného“, ale to je druhotný význam tohoto slova.
- 142 Vl. „obdrželi od“, tj. „Boha“, jako daru z milosti; Židé byli v porobě zákona, národy neměly práva na nic.
- 143 Viz Řím. 8:15, pozn. 370.
- 144 Tj. „Ducha“.
- 145 Tj. „Bůh sám tě učinil dědicem“.
- 146 Ve vv. 8 a 13 vědomé, ve v. 9 objektivní poznání, viz 1 Kor. 8:1.
- 147 Viz Mat. 6:24, pozn. 220; ve vv. 8 i 9 totéž sloveso v neurč. čase, ve v. 8 s významem „sloužili po celý ten čas“.
- 148 N. „ba co více“.
- 149 N. „slabým“, „chabým“.
- 150 N. „chudým“, „bídým“, „žebračkým“.
- 151 Viz Jan 3:3; „nové“ bylo to, že nyní šlo o porobu ve spojení se zákonem a nikoli s modlami.
- 152 Jako „střežili si bedlivě“ (Skut. 9:24).
- 153 Nejspíše ve smyslu „snažte se stát“.
- 154 Viz 1 Kor. 6:8.
- 155 Týká se stavu, v jakém tehdy byl.
- 156 D. „aniž jste vyplivli“.
- 157 N. „blaženost“!
- 158 Podle některých rukopisů „nuže, kde je ta“. Snad je to správné znění.
- 159 N. „zanícení“, na konci verše obdobně; ve v. 18 totéž sloveso ve středním rodu, zdůrazňujícím osobní zájem; lze také chápat trpné („být předmětem horlivosti n. zanícení“).
- 160 N. „dobře“ (Marek 7:37).
- 161 N. „vás vyloučit n. odloučit“, tj. „znemožnit vám přístup k nám“.
- 162 N. „dobré(m)“ (Mat. 5:16).
- 163 Vl. „se svými“, srov. příbuzné podstatné jméno u Mat. 24:8.
- 164 N. „ztvárněn“, „nabude tvářnosti“, sloveso vyskytující se v N. Zákoně jen zde, souvisí však s „tvářnost“ u Marka 16:12 a ve Fil. 2:6n.
- 165 D. „ve“.
- 166 Viz Luk. 24:4; Jan 13:22, pozn. 636.
- 167 Viz Skut. 22:27, pozn. 1392.
- 168 Gen. 16:15; 21:2.
- 169 N. „děvečky“, jako např. u Mat. 26:69; byla to ovšem nevolnice, ale není zde tak označena.
- 170 Tj. ovšem v protikladu k „služce“, tj. „nevolnici“, „otrokyni“; viz kap. 3:28. Podobně je „svoboda“ v kap. 5:1 protikladem „nevolnictví“.
- 171 N. „se zrodil“ (Mat. 2:1).
- 172 D. „které“, „jež“, viz Mat. 2:6, pozn. 29.
- 173 N. „jsou řečeny obrazně“.
- 174 D. „tyto jsou“.
- 175 Viz Luk. 9:30, pozn. 721.
- 176 N. „odpovídá tomu Jerúsálemu“.

- 177 N. „nevolnický služník“, viz Mat. 6:24, pozn. 220.
 178 Is. 54:1.
 179 Viz Mat. 2:2.
 180 N. „vyraz“.
 181 N. „radostné volání“.
 182 D. „pusté“.
 183 D. „mnoho, spíše“.
 184 Gen. 21:10.
 185 N. „tou svobodou“.
 186 Vl. „stůjte pevně“.
 187 N. „se obřezávat“ (v. 2), „se obřezává“ (v. 3).
 188 Vl. „slavnostně prohlašuji“, „zapřísahám se“.
 189 Vl. „dlužen“, „dlužníkem“.
 190 Viz Mat. 5:39, pozn. 174.
 191 N. „se ospravedlňujete“, „chcete být ospravedlněni n. se ospravedlnit“.
 192 D. „v zákoně“, viz kap. 3:11.
 193 Slovy „jste přišli o veškerý užitek z“ je opsáno sloveso, jež je nesnadno přeložit. Je to trpný rod slovesa značícího „zrušit“, „odstranit“, „účinnosti zbavit“, zde s předložkou „od“, takže tedy smysl je „být zbaven účinku něčeho“. S touž předložkou jako zde je tohoto výrazu užito v Řím. 7:6 („oproštění“), tam však nejde o užitek, nýbrž o účinek zákona, jenž nad nimi již neměl moci, stal se neúčinným; tak zde Kristus. Nejde o odloučení od Krista osobně, nýbrž ode všeho, co v Něm je pro nás.
 194 Viz Skut. 27:17, pozn. 1657.
 195 Vl. „soustředěně vyčkáváme“ (Řím. 8:19).
 196 Vl. „nezmáhá“, „nemůže zmocí n. dokázat“, „nemá síly“.
 197 Viz Řím. 2:25.
 198 N. „vyvíjející svou činnost“ (Řím. 7:5).
 199 Viz Marek 7:37.
 200 Vl. „začal“, tj. „vám odřízl cestu“, jako „zdržován“ v Řím. 15:22.
 201 N. „poslušni pravdy“, „nedávali se pravdě přesvědčovat n. přemlouvat n. si od pravdy říci“ (v. 7); „poslušnost“, „přemluvitelnost“, „ochota dát si říci n. se přesvědčit“, „lehkověrnost“ (v. 8), v tomto smyslu se týká povolnosti Galatů vůči bludným učitelům, výraz však lze chápat i činně („přemlouvání“, „přesvědčování“) a pak by znamenal činnost oněch bludařů. Příbuzné je i sloveso „jsem přesvědčen“ ve v. 10.
 202 D. „co do“.
 203 N. „důvěřuji“, viz vv. 7n., pozn. 201, a Mat. 27:43, pozn. 1259; zde ve smyslu „plně n. cele přesvědčen“.
 204 D. „nic jiného“, viz Jan 4:37, pozn. 181.
 205 N. „soud“, „odsouzení“.
 206 Týká se i charakteru, viz Mat. 5:39, pozn. 174.
 207 Viz 1 Kor. 1:23; „urázlivost“, „ostuda“.
 208 Viz Řím. 6:6, zde dokonavý minulý čas se zesilujícím významem („naprosto odklizena“).
 209 N. „uvádějí ve zmatek“, „vedou na scestí“, jako „obrátili... naruby“ ve Skut. 17:6.
 210 N. „pobuřují, dají i vyřezat“.
 211 Předložka vyjadřuje stav, do jakého byli povoláni, podmínku a charakter povolání, viz Řím. 4:18, pozn. 238; 5:14, pozn. 273.
 212 Viz 2 Kor. 11:12.
 213 D. „záminku masu“.
 214 D. „skrze lásku“; služba má být láskou vyznačena.
 215 Viz Mat. 6:24; také „navzájem si služte láskou“, překlad v textu však vyjadřuje protiklad k „svobodě“ shora.
 216 Lev. 19:18.
 217 D. „slovu, v“.
 218 Viz Mat. 5:43.
 219 Vl. „od sebe navzájem“.
 220 Vl. „stráveni“ (Luk. 9:54).
 221 N. „Duchem“ (v. 16), „v Duchu“ (v. 18); ve v. 16 se výraz „chodte“ týká všeobecného způsobu života, podobně jako „podle Ducha“ v Řím. 8:4, ve v. 18 pak jde o následování jistého pokynu n. pravidla, jako v kap. 6:16; Řím. 4:12; Fil. 3:16; to vyznačuje chození, vedení a život, a nástrojem toho je Duch.
 222 N. „plnit“ (Řím. 2:27).
 223 N. „chtivost(?)“, jako ve v. 25, viz Řím. 7:7.
 224 D. „maso touží n. je chtivé n. žádostivé“, jako „nebudeš chtivý“ v Řím. 7:7.
 225 N. „tyto“.
 226 N. „kterékoli“.
 227 N. „byste si přáli n. byste rádi“.
 228 N. „jsou zjevné n. patrné“.
 229 D. „jež jsou“, viz Mat. 2:6, pozn. 29.
 230 Množné číslo.
 231 Viz 2 Kor. 12:20, pozn. 551, 552, 553.
 232 Jako „roztržky“ v Řím. 16:17.
 233 Viz Skut. 5:17.
 234 D. „těmto“.
 235 N. „předpovídám“.
 236 N. „trpělivost“, viz Jak. 5:7.
 237 Viz Řím. 15:14.
 238 N. „víra“, zde však spíše jako v textu, „spolehlivost“, „důvěryhodnost“.
 239 Viz 1 Kor. 4:21.
 240 Viz Skut. 24:25.
 241 N. „své maso s jeho (n. „svými“) vášněmi i jeho (n. „svými“) chtivostmi“, viz Jan 8:44, pozn. 388.
 242 Viz Řím. 4:12.
 243 N. „přistižen“, „překvapen“, vl. „dřívě (tj. „než se naděje“) chycen“.
 244 Viz Mat. 6:14; n. „nějakým proviněním“, pak ve smyslu „postížen“, „zachvácen“.
 245 Viz 1 Kor. 1:10, pozn. 13; n. „snažte se napravit“, přítomný čas významu nedokonavého.
 246 Viz 1 Kor. 2:15.
 247 N. „hled“ (Luk. 11:35).
 248 Neurčitý čas („podroben pokušení“, „neupadl v pokušení“).
 249 N. „břemena“, „tíhy“.
 250 Vl. „zcela splňte“, „doplňte“ (Mat. 13:14).
 251 Narážka na jejich zálibu v zákoně Mojžíšově.
 252 N. „zdá-li se, že někdo“.
 253 Viz 2 Kor. 8:8; n. „zkoumá“ (1 Kor. 11:28).
 254 Viz 1 Kor. 5:6.
 255 Viz Mat. 11:28 (ne jako „těžkosti“ ve v. 2); 7:11.
 256 Viz Řím. 12:13, pozn. 619.

- 257 N. „nedávejte se klamat“, ne však jako ve v. 3.
 258 Vl. „nepošklebuje“; viz Luk. 16:14, pozn. 1158.
 259 N. „do svého masa“, „do Ducha“.
 260 N. „zkaženost“ (Řím. 8:21).
 261 N. „neochabujme“.
 262 N. „dobré“ (Mat. 5:16).
 263 Vl. „jsouce neumdlévající“, tj. „budeme-li tací“.
 264 D. „vlastním“.
 265 N. „čas“, jako ve v. 9.
 266 N. „pracujeme“, „čiňme“, zde jde o určitější projevy činnosti služby, kdežto konajíce... správné“ ve v. 9 se týká charakteru chování.
 267 D. „nejvíce“.
 268 N. snad „jak velikými písmeny“; pro apoštola to byl dlouhý list, neboť jej psal vlastnoručně; jindy obvykle diktoval.
 269 D. „svou“, důrazný tvar.
 270 D. „kolik jich“.
 271 N. „by rádi“.
 272 N. „zapůsobit dobrým dojmem“.
 273 D. „KRISTOVÝM KŘÍŽEM“ (Kristův kříž byl podnětem n. důvodem k pronásledování).
 274 Zde mají některé rukopisy tvar dokonavého minulého času („jsou obřezáni“, „přijali obřizku“).
 275 D. „se pochlubili“.
 276 N. „vaším masem“, „křížem“.
 277 Viz Luk. 20:16.
 278 N. „něž“, tj. „kříž“; podle znění v textu „Krista“.
 279 D. „něco je“.
 280 Viz 2 Kor. 10:13, pozn. 443.
 281 N. „nadále“, „napříště“.
 282 Viz Mat. 26:10, pozn. 1137.
 283 Apoštol myslí na jizvy po ranách, jichž se mu dostalo v službě Pánu, a srovnává je se značkami, jaké majitelé otroků vypalovali na jejich těla a tak je znamenali jako svůj majetek.

LIST EFESANŮM

Pavel, apoštol Ježíše Krista podle Boží vůle¹, svatým, kteří jsou v Efesu², a věrným⁴ v Kristu Ježíši: (2) Milost vám a pokoj od Boha, našeho Otce, a Pána Ježíše Krista.

(3) Veleben *budiz* ten, *jenž je* Bůh a Otec⁵ našeho Pána Ježíše Krista, jenž nás požehnal každým⁶ duchovním požehnáním⁷ v nebeských⁸ místech v Kristu (4) podle *toho*, jak si nás v něm před založením světa vyvolil, bychom byli před ním⁹ svatí a bezúhonní v lásce, (5) a předurčil nás k přisvojení za syny¹⁰ skrze Ježíše Krista pro sebe podle blahé libosti¹¹ své vůle¹, (6) ke chvále slávy jeho milosti¹², v níž nás v přízeň pojal¹³ v Milovaném¹⁴, (7) v němž máme osvobození¹⁵ skrze jeho krev, odpuštění provinění¹⁶ podle bohatství jeho milosti¹², (8) již nás ve vsí moudrosti a prozíravosti¹⁷ zahrnul¹⁸; (9) uvedl nám ve známost tajemství své vůle¹ podle své blahé libosti¹¹, již si v sobě předsevzal (10) *co* do uspořádání¹⁹ *tykajícího se* naplnění dob: shrnout si všechny věci pod *jednu* hlavu v KRISTU, věci na nebesích a věci na zemi, (11) v tom²⁰, v němž jsme také nabyli dědictví, byvše podle předsevzetí toho, jenž všechny věci působí²¹ podle rozhodnutí²² své vůle¹, předurčení (12) k tomu, bychom k chvále jeho slávy byli my, kteří jsme předtím složili²³ naději v KRISTU, (13) v němž *máte naději* i vy²⁴, uslyševše slovo pravdy, blahou zvěstí o vaší záchraně²⁵, v němž jste také uvěřivše byli zpečetěni Svatým Duchem příslibu, (14) jenž je závdavkem našeho dědictví do²⁶ osvobození¹⁵ dobytého vlastnictví ke chvále jeho slávy.

(15) Pro tuto příčinu i já, uslyšev o víře v Pána Ježíše²⁷, jež *je* ve vás²⁸, a lásce, již *máte* ke všem svatým, (16) za vás nepřestávám děkovat, čině [o vás] zmínku při svých modlitbách, (17) aby vám Bůh našeho Pána Ježíše Krista, Otec slávy, dal ducha moudrosti a zjevení²⁹ v plném poznání³⁰ jeho; (18) *abyste* oči vašeho srdce *měli* osvícené, takže byste³⁰ věděli³¹,

jaká³² je naděje jeho povolání [a] jaké³² bohatství slávy jeho dědictví v svatých³³ (19) a jaká³² přenesmírná velikost jeho moci vůči nám, kteří věříme, podle působení²¹ mohutnosti jeho síly, (20) již zapůsobil²¹³⁴ v KRISTU, když ho vzkřísil zprostřed mrtvých; i posadil *ho* na své pravici v nebeských⁸ místech (21) vysoko nad každou vládu³⁵ a vrchnost³⁵ a moc³⁵ a panství a každé jméno jmenované nejen ve věku³⁵ tomto, nýbrž i v budoucím, (22) a všechny věci podřídil pod jeho nohy³⁶ a dal *to*, *aby on byl* nade všemi věcmi hlavou *vůči*³⁷ shromáždění, (23) jež³⁸ je jeho tělo, plnost toho, jenž naplňuje vše

2 ve všech³⁹; (1) a vás, kteří jste byli mrtví v svých proviněních¹⁶ a hříších – (2) v nichž jste kdysi chodili⁴⁰ podle běhu³⁵ tohoto světa, podle toho, jenž vládne pravomocí³⁵ nad ozduším⁴¹, ducha, jenž nyní působí²¹ v synech³³ neposlušnosti⁴², (3) mezi nimiž jsme se kdysi v chtivostech⁴² našeho masa pohybovali⁴⁰⁴³ i my, konajíc věci, jež si přálo maso a myšlenky⁴⁴ rozumu⁴⁵, i byli jsme přirozeností dětmi hněvu jako i ostatní, (4) Bůh však, jsa pro svou velikou⁴⁶ lásku, již nás miloval⁴⁷, bohat soucitem⁴⁸, (5) nás, když jsme také⁴⁹ byli mrtví v proviněních¹⁶, s KRISTEM oživil, (milostí jste zachráněni⁵⁰), (6) a společně⁵¹ vzkřísil a společně⁵¹ v nebeských⁸ místech posadil v Kristu Ježíši, (7) aby ve věcích⁵², jež nadcházejí, ukázal⁵³ přenesmírné bohatství své milosti ve vládnosti k nám⁵⁴ v Kristu Ježíši. (8) Jsteť tou milostí skrze víru zachráněni⁵⁰ a to není z⁵⁵ vás, *je to* Boží dar, (9) ne na základě⁵⁵ činů, aby se někdo nepochlubil; (10) jsme přece dílo⁵⁵ jeho, byvše v Kristu Ježíši stvoření k⁵⁶ dobrým⁵⁷ činům, jež Bůh předem připravil, abychom v nich chodili⁴⁰.

(11) Proto pamatujte, že vy, v mase kdysi národy, jimž se říká neobřízka⁵⁸, – od toho, čemu se říká obřízka, rukou vykonávaná na⁵⁹ mase, – (12) že jste oné doby byli bez Krista, odcizeni⁶⁰ od obce

Israělový a cizinci⁶¹ *co do* úmluv⁶¹ příslibu, nemající naděje a bez Boha⁶² ve světě; (13) nyní jste se však v Kristu Ježíši vy, kteří jste kdysi byli daleko, KRISTOVOU KRVÍ⁶³ dostali blízko⁶⁴. (14) Onť je náš mír⁶⁵, jenž obojí učinil jedním a přehradu⁶⁶ oplocení⁶⁷ zbořil (15) tím, že ve svém mase odklidil⁶⁸ nepřátelství, zákon příkazů *záležející* v ustanoveních⁶⁹, aby to dvojí⁷⁰ sám v sobě zpracoval⁷¹ v jednoho nového člověka, chtěje zjednat⁷² mír⁶⁵, (16) a *aby* obojí⁷⁰ v jednom těle uvedl v soud⁷³ s Bohem skrze kříž, zaviv jím⁶³ nepřátelství, (17) a přišed ohlásil v blahé zvěsti mír⁶⁵ vám, kteří *jste byli* daleko, a mír⁶⁵ těm, *kteří byli* blízko⁶⁴, (18) neboť obojí skrze něho máme jedním Duchem⁶³ přístup k Otci. (19) Tak tedy již nejste cizinci⁶¹ a návštěvníci⁷⁴, nýbrž jste spoluobčané svatých a příslušníci Boží domácnosti, (20) byvše přibudování⁷⁵ na základě apoštolů a proroků, jehož hlavním náročným *kamenem* je sám Ježíš Kristus, (21) v němž veškerá stavba⁷⁶, vespolek skloubovaná⁷⁷, roste v svatý chrám v Pánu, (22) v němž jste i vy spolu budování⁷⁸ v sídlo Boha v osobě Ducha⁷⁹.

3 Z této příčiny já, Pavel, vězeň KRISTA Ježíše pro⁸⁰ vás, národy, (2) (ačli jste uslyšeli o správě⁸¹ Boží milosti, jež mi *vzhledem* k vám byla dána, (3) že mi odhalení⁸² bylo v známost uvedeno tajemství, (podle *toho*, jak jsem předtím stručně⁸³ napsal, (4) stran⁸⁴ čehož můžete čtením⁸⁵ vyrozumět, jak se v KRISTOVĚ tajemství vyznám⁸⁶.) (5) jež [v] jiných pokoleních nebylo synům lidí v známost uvedeno *tak*, jak bylo nyní v Duchu⁶³ odhaleno jeho svatým apoštolům a prorokům: (6) Že ti, kteří jsou z národů⁸⁷, jsou spolupodědici a spolu tělem a spolupodílníky [jeho] příslibu v Kristu Ježíši skrze blahou zvěst, (7) jejímž jsem se stal služebníkem⁸⁸ podle daru Boží milosti, jenž mi byl dán⁸⁹ působením⁸² jeho moci. (8) Tato milost byla dána mně, menšímu než nejmenší ze všech svatých, bych mezi národy ohlásil blahou zvěst o nevstizitelném⁹⁰ KRISTOVĚ bohatství (9) a všechny osvětil *poznáním toho*, jaká³² je správa⁸¹ tajemství, jež *bylo* od věků ukryté⁹¹ v Bohu, jenž stvořil všechny věci, (10) aby nyní skrze

shromáždění byla knížectvím⁹² a vrchnostem³⁵ v nebeských⁸ *místech* v známost uvedena přezobranitá Boží moudrost (11) podle předsevzetí věků⁹³, jež pojal⁹⁴ v KRISTU Ježíši, našem Pánu, (12) v němž máme smélost⁹⁵ a přístup v důvěře skrze víru⁹⁶ něho. (13) Proto prosím⁹⁷, byste neochabovali⁹⁸ při⁹⁹ mých strastech¹⁰⁰ pro⁸⁰ vás; to¹⁰¹ je vaše sláva. (14) Z této příčiny skláním¹⁰² svá kolena před Otcem¹⁰³ [našeho Pána Ježíše Krista]¹⁰⁴, (15) od¹⁰⁵ něhož se jmenuje¹⁰⁶ každá rodina¹⁰⁷ v nebesích i na zemi, (16) aby vám podle bohatství své slávy dal moci zmohutnět skrze jeho Ducha *co do* vnitřního člověka, (17) by¹⁰⁸ se KRISTUS skrze víru usídlil ve vašich srdcích a vy *abyste byli* zakořenění¹⁰⁹ a založení¹⁰⁹ v lásce, (18) abyste nabyli plné schopnosti¹¹⁰ se všemi svatými si uvědomit¹¹¹, jaká³² je šířka a délka a hloubka a výška, (19) i poznat KRISTOVU lásku¹¹², jež poznání převyšuje, abyste byli naplněni do vsí Boží plnosti. (20) Tomu pak, jež je mocen učinit mnohem hojněji nad všechny věci, jež si vyprošujeme nebo *na něž* myslíme¹¹³, podle té moci, jež v nás vyvíjí svou činnost¹¹⁴, (21) jemu ve shromáždění v Kristu Ježíši sláva do všech pokolení věku věků. AMÉN¹¹⁵. (1) Vybízím¹¹⁶ vás tedy já, vězeň v Pánu, byste chodili¹¹⁷ důstojně toho povolání, jímž jste byli povoláni, (2) se vsí pokorou a tichostí¹¹⁷, se shovívavostí¹¹⁸, navzájem se snášeje v lásce, (3) vynasnažující se zachovávat¹¹⁹ jednotu Ducha ve svazku¹²⁰ pokoje. (4) *Je* jedno tělo a jeden Duch¹²¹, jakož¹²² jste i byli povoláni v jedné naději vašeho povolání; (5) jeden Pán, jedna víra, jeden křest; (6) jeden Bůh a Otec všech, jenž je nade všemi a skrze všechny a ve všech nás. (7) Každému jednotlivci¹²³ z nás však byla dána milost podle míry KRISTOVA obdarování; (8) proto praví¹²⁴: Vystoupiv do výše, zajaté přivedl¹²⁵ zajatectvo a lidem dal dary – (9) *co* však znamená¹²⁶ to, že vystoupil, leč že i sestoupil do nižších končin země? (10) Ten, jenž sestoupil, je týž, jenž i vystoupil vysoko nade všechna nebesa, aby naplnil všechny věci; (11) a on dal některé¹²⁷ *jako* apoštoly a některé¹²⁷ zase *jako* proroky a některé¹²⁷

jako hlasatele blahé zvěsti a některé¹²⁷ jako pastýře a učitele, (12)ke¹²⁸ zdokonalování¹²⁹ svatých se zřetelem k¹³⁰ dílu obsluhy¹³¹, se zřetelem k¹³⁰ budování KRISTOVA těla, (13)než my všichni dospějeme k¹³⁰ jednotě víry a plného poznání¹³² Božího Syna, k¹³⁰ dospělému muži, k¹³⁰ míře postavy¹³³ plnosti KRISTOVY, (14)abychom již nebyli batolata¹³⁴, zmitaná přibojem a sem-tam¹³⁵ unášená každým větrem toho učení, jež je v¹³⁶ šejdířství¹³⁷ lidí, v nepoctivém chytráctví¹³⁸ za účelem soustavného¹³⁹ oblužování¹⁴⁰, (15)nýbrž *abychom*, pravdu držíce¹⁴¹ v lásce, ve všech věcech rostli v něho, jenž je hlava, KRISTUS, (16)z něhož si veškeré tělo, vespolek skloubované¹⁴² a v celistvosti udržované¹⁴³ každým spojem¹⁴⁴ přívodu¹⁴⁵ podle působení¹⁴⁶ každé jednotlivé¹⁴⁶ části v její míře, uskutečňuje růst těla k¹³⁰ svému budování v lásce.

(17)Toto tedy pravím a osvědčuji¹⁴⁷ v Pánu, že již nemáte chodit¹⁴⁸ podle *toho*, jak chodí i [ostatní] národy v nicotnosti¹⁴⁹ své mysli, (18)*jsouce* zatemněni v rozumu, odcizení¹⁵⁰ Božímu životu následkem neznalosti, jež v nich je, následkem zatvrzelosti¹⁵⁰ jejich srdce; (19)oni¹⁵¹, pozbyvše všeho citění¹⁵², sami sebe odevzdali bezuzdnosti k¹³⁰ páchání vší nečistoty s lačnou neukojenou dychtivostí¹⁵³. (20)Vy však jste ne takto pochopili¹⁵⁴ KRISTA, (21)ačli jste ho uslyšeli a byli v něm vyučeni podle *toho*, jak je pravda v Ježíšovi¹⁵⁵; (22)že jste co do prvnějšího chování¹⁵⁶ od sebe odložili starého člověka, jenž podle klamných chtivostí^{157 158} propadá zkáze¹⁵⁹, (23)a obnovujete se¹⁶⁰ v duchu¹⁶¹ své mysli (24)a oděli jste se novým¹⁶² člověkem, jenž byl podle Boha¹⁵⁷ stvořen v pravdivé spravedlnosti a svatosti¹⁵⁸. (25)Proto od sebe odložte lež¹⁶³ a každý s tím, jenž je mu blízko¹⁶⁴, mluďte pravdu, protože jsme jedni druhých údy. (26)Hněvejte se a nehřešte; nechtě nad vašim rozhněváním slunce nezachází, (27)aniž dávejte místo ďáblu. (28)Krádce¹⁶⁵ nechtě již nekraď, nýbrž nechtě se raději lopoti, děláje¹⁶⁶ rukama něco dobrého¹⁶⁷, aby měl co udílet¹⁶⁸ potřebnému¹⁶⁹. (29)Nechtě z vašich úst nevychází žádné¹⁷⁰ ošklivé¹⁷¹ slovo, nýbrž je-li jaké dobré¹⁷² k potřebnému budo-

vání¹⁷², aby přineslo¹⁷³ dobrodiní¹⁷⁴ těm, kdo slyší¹⁷⁵. (30)A nezarmucujte Svatého Božího Ducha, jímž¹⁷⁶ jste byli zpečetěni ke¹⁷⁷ dni osvobození¹⁵; (31)nechtě je od vás odstraněna všechna hořkost¹⁷⁸ a vztek¹⁷⁹ a hněv a křik a urážlivá řeč se vši zlovůlí¹⁸⁰, (32)a stávejte se¹⁸¹ k sobě navzájem vlídnými, milosrdnými¹⁸², mezi sebou si¹⁸³ promíjejíce^{184 185} podle *toho*, jak i Bůh v Kristu promínil¹⁸⁵ vám.

5 Stávejte se¹⁸¹ tedy, jako milované děti, napodobiteli Boha (2)a choďte v lásce podle *toho*, jak nás i KRISTUS miloval¹⁸⁶ a za¹⁸⁶ nás vydal sám sebe jako posvátný dar¹⁸⁷ a oběť Bohu k líbeznému vůni¹⁸⁸. (3)Smilstvo však a žádáná¹⁷⁰ nečistota nebo bezuzdná chtivost¹⁸⁹ nechtě se podle *toho*, jak se sluší svatým, mezi vámi ani nejmene, (4)ani oplzlost¹⁹⁰ a pošetilí¹⁹¹ mluvení nebo vtípkování, věci nenáležitě, nýbrž raději¹⁹² děkování. (5)To přece víte; je vám známo¹⁹³, že žádný¹⁷⁰ smilník nebo nečistý nebo bezuzdný chtivec¹⁸⁹, jenž je modlár, nemá dědictví v KRISTOVĚ a Božím království. (6)Nechtě vás nikdo neklame prázdnými slovy, pro tyto věci přece na syny neposlušnosti⁴² přichází Boží hněv¹⁹⁴, (7)nestávejte se¹⁸¹ tedy jejich spolupodílníky – (8)ano, kdysi jste byli tmou, nyní však světlem v Pánu; choďte jako děti světla, (9)(neboť plod¹⁹⁵ světla je ve vši dobrotě¹⁹⁶ a spravedlnosti a pravdě,) (10)zkoumajíce¹⁹⁷, co je Pánu příjemné, (11)a nemějte spoluúčasti s neplodnými činy tmy, nýbrž je raději¹⁹² i kárejte¹⁹⁸, (12)vždyť o těch věcech, jež se od nich skryté¹⁹⁹ dějí, je stydno i mluvit. (13)Všechny věci však²⁰⁰, *jsouce* co do své pravé povahy odhalovány¹⁹⁸ od světla, vycházejí²⁰¹ najevo, neboť světlo je to, co si vše najevo vyvádí. (14)Proto praví²⁰²: Procítej, kdo spí²⁰³, a vstaň zprostřed mrtvých, a KRISTUS tě ozáří. (15)Hleďte tedy, jak máte pečlivě²⁰⁴ chodit, ne jako nemoudří, nýbrž jako moudří, (16)vyžívající²⁰⁵ příležitosti²⁰⁶, protože dni jsou zlé. (17)Pro tuto příčinu se nestávejte²⁰⁵ nerozumnými²⁰⁷, nýbrž chápajícími, jaká²⁰⁸ je vůle¹ Páně, (18)a neopíjejte se vínem, v němž je rozpustilost, nýbrž se dávejte naplňovat Duchem²⁰⁹, (19)mluvíce mezi sebou¹⁸³ v žalmech a chvalozpěvech

a duchovních písních, zpívající a hra-
jíce²¹⁰ Pánu svým srdcem²⁰⁹, (20)vždy za²¹¹
všechny věci tomu, *jenž je Bůh a Otec*⁵,
děkující ve jménu našeho Pána Ježíše
Krista, (21)v Kristově bázni se sobě na-
vzájem podřizující²¹².

(22)Vy ženy [se podřizujte²¹²] svým
vlastním mužům jako Pánu, (23)protože
muž je hlava ženy, jako i KRISTUS hlava
shromáždění; on [je] Zachránce těla.
(24)Ale jako je shromáždění podřízené²¹²
KRISTU, právě tak i ženy svým vlastním
mužům ve všem. (25)Vy muži své ženy
milujte podle *toho*, jak i KRISTUS shro-
máždění miloval¹⁸⁶ a za²¹¹ ně vydal sám
sebe, (26)aby je posvětil, očistě²¹³ je kou-
pelí vody skrze slovo^{209,214}, (27)aby on
sám sobě shromáždění představil slavné,
nemající²¹⁵ skvrny nebo vrásky nebo ně-
čeho z takovýchto věcí, nýbrž aby bylo
svaté a bezúhonné. (28)Tak jsou i muži
povinni²¹⁶ své ženy milovat jako svá těla;
kdo miluje svou ženu, miluje sám sebe,
(29)vždyť své maso nikdo nikdy nepo-
jal v nenávisť, nýbrž je vyživuje a něžně
chová²¹⁷ tak²¹⁸, jako i KRISTUS shromáždění.
(30)Jsme totiž údy jeho těla [, z jeho
masa a z jeho kostí]; (31)pro tuto příčinu
opustí člověk svého otce i matku a přilne
k své ženě²¹⁹, i stanou se ti dva jedním
masem²¹⁹. (32)Toto tajemství je veliké, já
však mluvím²²⁰ o Kristu a o²²¹ shromáždění;
(33)nicméně i vy, každý jednotlivě²²²,
necht svou ženu tak miluje jako
sám sebe, žena pak aby se muže bála.

6 Vy děti buďte poslušny svých rodičů
v Pánu, neboť toto je spravedlivé.
(2)Cti svého otce i matku, to²²³ je první
příkaz²²⁴ s příslibem²²⁵; (3)abys dobře
pochodil²²⁶ a byl²²⁷ dlouhověký na zemi.
(4)Vy otcové své děti nerozhněvávejte,
nýbrž je vychovávejte²²⁸ v kázní a napo-
mínání Páně.

(5)Vy nevolníci buďte svých²²⁹ pánů
co do masa s bázní a chvěním poslušni
v prostotě²³⁰ svého srdce jako KRISTA,
(6)ne se službou²³¹ 232 naoko jako lidem se
zalibující, nýbrž jako nevolníci Kristovi,
z duše konající Boží vůli¹, (7)sloužíce²³²

s oddaností²³³ jakoby Pánu a ne lidem,
(8)věduce, že cokoli dobrého⁵⁷ každý vy-
koná, to si od Pána odnese²³⁴, ať nevolník,
ať svobodný²³⁵. (9)A vy páni vůči nim ko-
nejte totéž a *od* vyhrožování upustte, vě-
duce, že i jejich i váš Pán je v nebesích,
a u něho není přijímání osoby²³⁶.

(10)Ostatně, bratři, nabývejte moci
v Pánu a v mohutnosti jeho síly; (11)oděj-
te se Boží plnou výzbrojí²³⁶, abyste se
mohli postavit vůči ďablovým pletič-
chám²³⁷. (12)Vždyť náš boj není²³⁸ vůči
krvi a masu, nýbrž vůči knížectvím⁹²,
vůči vrchnostem⁹⁵, vůči světovládcům
této tmy, vůči duchovním *mocnostem*
zla v nebeských⁸ *místech*. (13)Pro tuto
příčinu na *sebe* vezměte Boží plnou vý-
zbroj²³⁶, abyste nabyli schopnosti²³⁹ v zlý
den odolat²⁴⁰, vše uskutečnit²⁴¹ a postavit
se. (14)Postavte se tedy, opásající se na
svých kyčlích²⁴² pravdou²⁴³ a odějíce se ky-
rysem²⁴⁴ spravedlnosti (15)a nohy si obu-
jíce²⁴⁵ v přípravu k blahé zvěsti²⁴⁶ pokoje,
(16)na *to* vše na *sebe* vezmouce²⁴⁷ víry,
jímž²⁴³ budete moci uhasit všechny zapá-
lené²⁴⁸ šípy toho zlosyna²⁴⁹. (17)Také přij-
měte²⁵⁰ přílbu záchrany²⁵¹ a meč²⁵² Ducha,
jímž je Boží slovo²⁵³, (18)vší modlitbou
a prosbou se v každé době v Duchu mo-
dlice a jsouce právě k tomuto *cíli* ostra-
žití²⁵⁴ se vši ustavičností²⁵⁵ a prosbou
stran²⁵⁶ všech svatých, (19)i za²⁵⁶ mne,
aby mi byla dána řeč²⁵⁶ v otevření mých
úst, bych se smělostí²⁵⁵ 257 v známost uvá-
děl²⁵⁸ tajemství blahé zvěsti, (20)pro²⁵⁶
niž²⁵⁹ jsem vyslancem²⁶⁰ v řetězu, abych
se v ní²⁵⁹ směle²⁵⁷ vyslovoval²⁵⁸, jak mám
promlouvat²⁵⁸.

(21)Abyste však i vy věděli, co je se
mnou²⁶¹, jak se mám²⁶², uvede brat a vše
v známost Tychikos, milovaný bratr a věr-
ný⁴ služebník⁸⁸ v Pánu, (22)jehož jsem
k vám právě proto²⁶³ poslal, abyste po-
znali naše záležitosti²⁶⁴ a *aby* povzbudil²⁶⁵
vaše srdce.

(23)Pokoj bratrům a láska s věrou od
Boha Otce a Pána Ježíše Krista. (24)Mil-
lost se všemi, kdo našeho Pána Ježíše
Krista milují v neporušitelnosti²⁶⁶.

LIST EFESANŮM

poznámky překladatele a odkazy

- 1 N. „přání“.
- 2 D. „skrze Boží vůli“; netýká se ostatních „podle“ v tomto odděle.
- 3 Slova „v Efesu“ v několika rukopisech chybějí; někteří tento list bez dostatečné příčiny považují za jakýsi druh oběžníku, srov. Kol. 4:16.
- 4 Viz Skut. 10:45.
- 5 Viz 1 Kor. 15:24.
- 6 N. „veškerým“, „vším“.
- 7 D. „v každém n. veškerém duchovním pozhnání“, předložková vazba zdůrazňuje moc a hodnotu pozhnání, viz Mat. 3:11.
- 8 Viz Jan 3:12.
- 9 Viz Kol. 1:22, pozn. 55.
- 10 Viz Řím. 8:15.
- 11 Viz Mat. 11:26.
- 12 N. „přízně“.
- 13 Tj. „uvedl do postavení v milosti n. přízni“. Sloveso to, odvozené od „milost“ n. „přížen“ shora, se vyskytuje zde a u Luk. 1:28 („přízni obdařená“); do tohoto postavení vstupujeme v Milovaném. Podle některých rukopisů lze číst „milosti n. přízně, již nás zdarma obdařil n. již nám zdarma uštědřil“.
- 14 Vl. „v Tom, jenž je milován“, viz 1 Thess. 1:4, pozn. 6.
- 15 N. „vykoupení“, smysl však je jako v textu, neboť slovo to spíše zdůrazňuje stav, do jakého vykopení uvádí, než výplatu.
- 16 Viz Mat. 6:14, množné číslo.
- 17 Jako „smýšlení“ u Luk. 1:17.
- 18 Vl. „jž vůči nám ve vši... rozhodni“ n. „jž... dal přetékat“.
- 19 N. „správy“, vl. „domosprávy“.
- 20 D. „v něm“.
- 21 Viz 1 Kor. 12:6.
- 22 Viz Luk. 7:30.
- 23 N. „kteří od dřívějška máme“, dokonavý minulý čas s dosahem do přítomnosti.
- 24 N. „naději v tom Kristu, v němž i vy“.
- 25 N. „vysvobození“, nesouvisí s „osvobození“ ve v. 7; D. „zvěst vaší záchrany n. vysvobození“.
- 26 N. „k“, „s výhledem na“, srov. Gal. 3:24, pozn. 131. Lze také spojit se „zpečetění“ ve v. 13. „byli Svatým... dědictví, zpečetění k n. do“.
- 27 D. „v Pánu Ježíši“, viz Marek 1:15, pozn. 18.
- 28 N. „při vás“, „mezi vámi“.
- 29 Vl. „odhalení“.
- 30 Viz Řím. 1:28, 20, pozn. 46.
- 31 Vědomé poznání, viz 1 Kor. 8:1.
- 32 Vl. „která“, „které“, ve v. 19 také „čím je ta“.
- 33 N. „mezi svatými“ (kap. 1:18), „mezi syny“ (kap. 2:2, jako „mezi nimiž“ ve v. 3).
- 34 N. „jejíž působení n. již svým působením projevil“.
- 35 Viz 1 Kor. 15:24 (v kap. 2:2 je týž výraz jako „vrchnost“); 1:20, pozn. 29.
- 36 Žalm 8:6.
- 37 N. „pro“; přidáno, aby bylo patrné, že následující „shromáždění“ je ve 3. pádu; nikoli však „dal ho shromáždění jako hlavu“.
- 38 Viz Mat. 2:6, pozn. 29.
- 39 Viz 1 Kor. 15:28.
- 40 Neurčitý čas, viz Mat. 7:22, pozn. 267, 269; ve v. 10 spíše ve smyslu Mat. 9:13, pozn. 336, anebo „vykročili“ (Řím. 6:4).
- 41 N. „vzduchem“, vazba jako u Mat. 10:1, pozn. 365.
- 42 Viz Řím. 11:30, pozn. 580; 7:7.
- 43 N. „obcovali“, jako „se... chovali“ v 2 Kor. 1:12.
- 44 Vl. „přání (množné číslo) masa a myšlenek“, smysl jako v textu, viz Skut. 13:22, pozn. 797.
- 45 „Myšlenky rozumu“ je množné číslo slova přeloženého „rozum“ u Mat. 22:37.
- 46 D. „mnohou“.
- 47 Viz Jan 3:16.
- 48 D. „v soucitu“.
- 49 N. „i když jsme“.
- 50 N. „vysvobození“; dokonavý minulý čas – zdůrazněna je ne záhada, podle níž jsme zachráněni, nýbrž skutečnost toho too, co bylo vykónáno a trvá.
- 51 Nikoli „společně s KRISTEM“, nýbrž „společně navzájem“, „nás i vás“ („Židy i národy“).
- 52 6. pád slova „věky“.
- 53 Viz Řím. 9:17.
- 54 Vl. „na nás“, jako „na všechny“ v Řím. 3:22; jde o to, co je skutečně dáno, nejen co je v Božím srdci.
- 55 Viz Řím. 1:17, 20, pozn. 43.
- 56 Viz Gal. 5:13.
- 57 Viz Mat. 7:11.
- 58 Viz Řím. 2:25.
- 59 Vl. „v“, jako shora.
- 60 Nesouvisí s „cizinci“ níže, nýbrž s „cizích“ u Mat. 17:25n.
- 61 Viz Mat. 25:35; 26:28.
- 62 Vl. „bezbožní“.
- 63 D. „v KRISTOVĚ KRVI“ (v. 13), „v něm“ (v. 16), „v jednom Duchu“ obd. jako v kap. 3:5 („v moci [jednoho] Ducha“, v. 17); viz Mat. 3:11.
- 64 N. „byli dalecí... stali blízkými“, v. 17 obdobně.
- 65 Viz Řím. 5:1.
- 66 N. „přepážku“, vl. „mezistěnu“.
- 67 N. „plotu“, „ohrady“.
- 68 Viz Řím. 6:6.
- 69 Jako „usnesení“ u Luk. 2:1.
- 70 D. „ty dva“ (v. 15), „ty oba“ (v. 16).
- 71 Jako „stvoření“ ve v. 10.
- 72 D. „zjednáva je“, sloveso jako „učinil“ ve v. 14.
- 73 Viz Kol. 1:20.
- 74 Viz Skut. 7:6.
- 75 Vl. „nadbudování“, tj. „jako nadstavba“, viz 1 Kor. 3:10, 12, pozn. 86.
- 76 Viz 1 Kor. 3:9; zde jsou naznačeny všechny jednotlivé složky stavby, jež se zde chápe ne jako dokončená, nýbrž jako „rostoucí v svatý chrám“. Apoštol vidí stavbu

- jako celek, ale složený z jednotlivých částí, živých kamenů, mezi něž byli věřící z národů v Efesu v Kristu zabudováni, aby již nyní byli Božím sídlem skrze přítomnost Ducha.
- 77** N. „se skloubující“, n. i „skloubená“ ve stavovém smyslu, tvar však vyjadřuje průběh děje; zde (ne v kap. 4:16) i „spojovaná n. se spojující vazbou“ ve smyslu stavitelském.
- 78** N. „se i vy spolu budete“.
- 79** D. „v Duchu“, viz Hebr. 1:2, pozn. 6.
- 80** N. „za“ (Jan 17:19, pozn. 777).
- 81** Viz kap. 1:10, pozn. 19.
- 82** D. „podle odhalení“ (v. 3), „podle působení“ (v. 7).
- 83** D. „v mále“.
- 84** Viz Luk. 18:1.
- 85** D. „čtouce“.
- 86** D. „porozumět mému chápání v Kristově tajemství“. Nesouvisí se „známostí“ ve v. 5.
- 87** D. „že národy“.
- 88** Viz 2 Kor. 3:6.
- 89** Podle některých rukopisů „jež mi byla dána“.
- 90** VL „nevystopovatelném“ (Řím. 11:33).
- 91** N. „utajený“.
- 92** Viz Řím. 8:38.
- 93** D. „věčného předsevzetí“.
- 94** VL „učinil“.
- 95** Viz Skut. 4:13.
- 96** Viz Řím. 3:22.
- 97** VL „si vyprošuji“, jako ve v. 20.
- 98** N. „neklesali na mysl“.
- 99** D. „v“.
- 100** Viz Mat. 13:21, pozn. 543; také „pro mé strasti“, ne však jako „pro“ níže, viz Mat. 3:11.
- 101** D. „jež“, „která“, viz Mat. 2:6, pozn. 29.
- 102** Viz Řím. 11:4.
- 103** VL „k n. vůči Otcí“.
- 104** Slova v závorkách mnozí vynechávají, jsou však dobře doložena řeckými rukopisy i starými překlady a proto se zde ponechávají; nicméně není vyloučeno, že je to pozdější vsuvka.
- 105** D. „z“.
- 106** N. „podle něhož je jmenována, ne však jako „podle“ níže.
- 107** Slovo „rodina“ je v řečtině odvozeno od „otec“.
- 108** Vztahuje se k předchozímu „aby vám... dal“.
- 109** Tvary dokonavého minulého času se zesilujícím významem („hluboce zakořenění“, „pevně založení n. pevný základ mající“).
- 110** VL „síly“.
- 111** N. „se dobrat toho“.
- 112** N. „lásku ke Kristu“, tj. „lásku týkající se Krista“, „milování Krista“; pak by šlo o Otcovu lásku k Němu, do jejíhož poznání nás chce uvádět Otcův Duch.
- 113** N. „jímž rozumíme“.
- 114** Viz Řím. 7:5.
- 115** Celá kap. 3 kromě v. 1 je vsuvka.
- 116** Viz Skut. 2:40.
- 117** Viz 1 Kor. 4:21.
- 118** N. „trpělivostí“ (Jak. 5:7n.).
- 119** VL „střežit“, „chránit“.
- 120** Viz Skut. 8:23; zde jde o jednotící pouto, praktické sjednocení jakožto lidí na zemi.
- 121** N. „tělo je jedno a Duch jeden“.
- 122** D. „podle toho, jak“.
- 123** D. „jednomu každému“.
- 124** Žalm 68:18.
- 125** N. „do výše, zjal“.
- 126** D. „je“.
- 127** D. „ty“, „tyto“.
- 128** Řec. „pros“, předložka upozorňující na předmět, jehož je dosaženo nebo u něhož někdo n. něco je („u Boha“, Jan 1:1).
- 129** Výraz, podobného významu jako „zdokonalení“ ve 2 Kor. 13:9.
- 130** Řec. „eis“, předložka týkající se toho, co má někdo jako cíl na mysl n. k čemu směřuje. Viz Marek 11:1, kde „k“ (dvakrát) je „eis“, „u“ je „pros“, viz pozn. 128 shora.
- 131** N. „pěče“, jako „službě“ ve Skut. 1:17.
- 132** Viz Řím. 1:28.
- 133** Viz Luk. 19:3.
- 134** Viz Mat. 21:16.
- 135** N. „vůkol“.
- 136** Slova „v Sejdřívství“ atd. se vztahují nejspíše k „učení“; to bylo vyznačeno jakoby falešnou hrou a nadto soustavným obuzlováním. Předložka „v“ (viz Mat. 3:11) vyjadřuje moc a charakter tohoto učení. „Toho“ je zdůrazňující člen.
- 137** VL „(falešně) hře v kostky“.
- 138** N. „v úskočnosti“ (Luk. 20:23).
- 139** N. „lživě vymyšleného n. promyšleného“, D. „soustavnosti“ atd.
- 140** N. „podvádění“.
- 141** N. „mluvíce“, „pravdivi jsouce“.
- 142** Viz Ef. 2:21.
- 143** VL „vespolek spojované“ (nesouvisí se „spojem“ níže).
- 144** N. „kloubem“, „vazem“.
- 145** N. „zásobování“, „dodávky“, „přísunu“; slovo má zdůrazňující člen, takže lze číst „toho přívodu, jež je“, podobně jako ve v. 14 („toho“). Člen vyjadřuje skutečnost, že „přívod“ od Krista je dosti znám, aby se naň mohlo takto poukázat; to zdůrazňují i slova „z něhož“.
- 146** D. „jedné každé“.
- 147** Viz Gal. 5:3, pozn. 188.
- 148** Zde proti v. 1 přítomný čas, vyjadřující trvalý stav n. děj n. postoj.
- 149** Viz Řím. 8:20.
- 150** Viz Marek 3:5.
- 151** D. „kteří“, viz Mat. 2:6, pozn. 29.
- 152** VL „kteří, jsouce (veskrze) znečitlivělí“.
- 153** D. „v lačné... dychtivosti“, viz kap. 5:3, pozn. 189.
- 154** Viz Jan 6:45, pozn. 292.
- 155** Jméno má zdůrazňující člen; dává se vyniknout Jemu osobně.
- 156** Viz Gal. 1:13.

- 157 Tj. „jsa veden klamnými chtivostmi“ (v. 22), „v soula-
du s Bohem“ (v. 24).
- 158 D. „chtivosti (Řím. 7:7) klamu“ (v. 22), „v spravedlnos-
ti a svatosti (od „hosios“, Hebr. 7:26) pravdy“ (v. 24).
- 159 D. „se kazí n. ničí“, „je kažen n. ničen“, ve smyslu
fyzickém i morálním, srov. 1 Kor. 3:17.
- 160 N. „jste obnovováni“, odvozeno od „neos“, viz Hebr.
12:24.
- 161 N. „duchem“, viz kap. 2:18, pozn. 63.
- 162 „Kainos“, viz Hebr. 12:24.
- 163 Tj. „veškerou nepravdu a klam“.
- 164 Viz Mat. 5:43.
- 165 D. „kradouc“, přičestí vyjadřuje charakter osoby.
- 166 Lže chápat i ve smyslu „aby dělal n. mohl udělat“, je
to však jiná vazba než „aby...“ níže.
- 167 D. „to, co je dobré“, viz Mat. 7:11.
- 168 Viz Luk. 3:11.
- 169 D. „tomu, kdo má nouzi“ (Marek 2:25, zde však tvar
přítomného času), vl. „potřebu“, viz v. 29, pozn. 172.
- 170 D. „každé“, kap. 5:3, 5 obdobně.
- 171 Vl. „shnilé“, viz Mat. 7:17n., pozn. 264.
- 172 D. „budování potřeby“, také „budování toho, čeho
třeba“.
- 173 N. „poskytlo“, „prokázalo“, vl. „dalo“.
- 174 N. „milost“, „přízeň“, „laskavost“.
- 175 N. „poslouchají“.
- 176 D. „v němž“, viz kap. 2:18, pozn. 63.
- 177 Viz kap. 1:14.
- 178 Viz Řím. 3:14.
- 179 N. „popuzení“, „vášeň“.
- 180 Viz Řím. 1:29.
- 181 Viz Gal. 4:12.
- 182 Viz 1 Petr. 3:8.
- 183 Viz Kol. 3:13.
- 184 N. „promíjejícími“.
- 185 Viz Luk. 7:42.
- 186 Viz Jan 3:16; 17:19, pozn. 777.
- 187 Viz Skut. 21:26.
- 188 D. „k vůni (2 Kor. 2:14, 16) libé vůně“ (tamže v. 15).
- 189 N. „lačná neukojená dychtivost“, jako v kap. 4:19.
Tento výraz znamená „tužbu mít stále více“ a tedy také
„hrabivost“ (Marek 7:22), není však významově ome-
zen jen na žádostivost peněz. Ve v. 5 je příbuzný výraz
s významem obdobným.
- 190 Vl. „hanebnost“, „nestoudnost“ (souvisí se „stydnou“
ve v. 12), zde v tomto užším významu.
- 191 Snad „neslušné“.
- 192 N. „spíše“.
- 193 D. „víte („oida“), znajíce („ginóskó“), viz 1 Kor. 8:1.
- 194 Viz Řím. 3:5, pozn. 161.
- 195 N. „ovoce“, souvisí však s „neplodnými“ ve v. 11.
- 196 Viz Řím. 15:14.
- 197 N. „schvalujete to“, viz Řím. 2:18, pozn. 126, 127.
- 198 N. „usvědčujte“, „odhalujte co do jejich pravé pova-
hy“, jako ve v. 13, viz Jan 3:20, pozn. 116.
- 199 N. „tajně“.
- 200 N. „mluvit, všechny však“.
- 201 N. „odhalovány, jsou od světla vyváděny“.
- 202 Is. 60:1.
- 203 Jako u Luk. 22:46. viz tam pozn. 1500 k v. 45.
- 204 Viz Mat. 2:8, pozn. 31.
- 205 D. „vykupující“, ve smyslu jakoby „snažice se
skoupit n. vykoupat vše, co je na skladě“, tj. „plně vy-
čerpávající všechny možnosti, jež příležitost skýtá“;
viz Dán. 2:8. Sloveso je ve středním rodu, vyjadřujícím
silný osobní zájem.
- 206 N. „příznivé doby“.
- 207 Viz 2 Kor. 11:16.
- 208 Vl. „která“, „co“.
- 209 D. „v Duchu“ (v. 18, netýká se předchozího „vínem“,
kde je překlad doslovný), „ve svém srdci“ (v. 19), „ve
slovu“ (v. 26), viz Mat. 3:11.
- 210 Viz Řím. 15:9, pozn. 717.
- 211 Viz Jan 17:19, pozn. 777.
- 212 Viz Řím. 13:1; ve v. 24 obdobný tvar ve smyslu stav-
ovém.
- 213 Slova „posvětil“ a „očistě“ mohou vyjadřovat sou-
časné nebo po sobě následující děje; také „posvětil
očištěním“, „tím, že očistil“.
- 214 Viz Jan 17:8, pozn. 763.
- 215 Vyjadřuje charakter.
- 216 N. „dlužní“.
- 217 Vl. „a zahřívá“.
- 218 D. „podle toho“.
- 219 Viz Mat. 19:5, pozn. 809 (zde předložková vazba vý-
znamu výrazněji cílového) a 810.
- 220 N. „to pravím“.
- 221 D. „co do Krista a do“.
- 222 D. „vy, kteří jste po jednom každý“.
- 223 D. „jenž“ (Mat. 2:6).
- 224 Exod. 20:12; Deut. 5:16.
- 225 D. „v příslibu“, tj. „zdůrazněný příslibem“.
- 226 D. „aby se ti dobře stalo“.
- 227 Vl. „a budeš“.
- 228 Vl. „vyživujte“, jako v kap. 5:29.
- 229 Viz Jan 8:44, pozn. 388; v tomto odděle se týká jen
tohoto místa.
- 230 Viz Řím. 12:8.
- 231 D. „podle služby“, tj. „vyznačující se takovou službou“.
- 232 Vl. „nevolnictvím“ (v. 6), „jsouce nevolníky“ (v. 7).
- 233 N. „náklonností“, „dobrosrdečností“, „ochotou“.
- 234 N. „toho se mu od Pána dostane“.
- 235 Viz Gal. 4:22.
- 236 Viz Luk. 20:21, pozn. 1358, zde podstatné jméno vy-
jadřující takový postoj; 11:22.
- 237 N. „lživě promyšleným úkladům“, viz kap. 4:14,
pozn. 39.
- 238 D. „vždyť nám není (tj. „nemáme“) boj“.
- 239 N. „dokázali“, „aby se vám podařilo“.
- 240 N. „na odpor se postavit“.
- 241 N. „překonat“; znamená „vykonat a do konce dovést
vše, co je určeno a k čemu jsme vyzváni, přes všechny
odpor“.
- 242 Viz Mat. 3:4.
- 243 D. „v pravdě“ (v. 14, netýká se následujícího „kyry-
sem“), „v němž“ (v. 16); viz Mat. 3:11.

- 244** Kovový plát kryjící hrud.
245 Vl. „podvázice“ (Skut. 12:8, pozn. 727).
246 V orig. prostý 2. pád.
247 Tj. „toto vše ještě přikryjíce štítem“; jde o veliký čtyřhranný štít, kryjící celou postavu.
248 N. „hořící“, tj. „s hořící hmotou na konci“.
249 Viz Mat. 13:19.
250 Sloveso trpnějšího významu než „na sebe vezměte“ ve v. 13; snad je v tom také ponaučení.
251 Vl. „nástroje n. prostředku záchrany“ (Skut. 28:28), zde ve smyslu jako v textu.
252 Viz Mat. 26:47.
253 Viz Jan 17:8.
254 Viz Marek 13:33, pozn. 602.
255 D. „ve vši ustavičnosti“ (v. 18), „ve směřlosti“ (v. 19).
256 Viz Jan 17:9, pozn. 765, v. 19, pozn. 777, v. 6, pozn. 762.
257 Viz Skut. 4:13 (v. 19); 9:27 (v. 20).
258 Neurčitý čas, viz Luk. 1:55, pozn. 102.
259 N. „pro něž“, „v něm“, týká-li se „tajemství“; podle překladu v textu se týká „blahé zvěsti“.
260 Viz 2 Kor. 5:20.
261 D. „ty věci co do mne“.
262 Vl. „co dělám“, značí však činnost i stav.
263 D. „právě k tomuto cíli“, jako ve v. 18.
264 D. „ty věci okolo n. o n. stran nás“.
265 Viz Skut. 16:40.
266 N. „nezkazitelnosti“ (Řím. 2:7).

LIST FILIPPANŮM

Pavel a Timotheos, nevolníci Ježíše Krista, všem svatým v Kristu Ježíši, kteří jsou ve Filippech, s dohlížiteli a pečovateli: (2) Milost vám a pokoj od Boha, našeho Otce, a Pána Ježíše Krista.

(3) Děkuji svému Bohu za vše², co si o vás pamatují³, (4) vždy při každé své prosbě, s radostí za⁴ všechny vás prosbu konaje (5) vzhledem k vaší⁵ účasti v blahé zvěsti od prvního dne až do nynějšíka, (6) v důvěře⁵ právě v to, že ten, jenž ve vás dobr⁶ dílo započal, je do dne Ježíše Krista dokončil; (7) ano⁷, pro mne⁸ je⁹ spravedlivé o všech vás takto¹⁰ smýšlet, protože mě máte v srdci a i v mých poutech i v obhajobě a potvrzování blahé zvěsti jste všichni vy spoluúčastníky¹¹ mé¹² milosti. (8) Věřu, Bůh je můj svědek, jak po všech vás vroucně toužím¹³ v niterých citech¹⁴ Krista Ježíše.

(9) A modlím se za toto: Aby se vaše láska ještě více a více rozmáhala v plném poznání¹⁵ a vši vnímavosti¹⁶, (10) takže¹⁷ byste uměli posuzovat¹⁷, které věci¹⁷ jsou důležitější¹⁷, abyste ke¹⁸ dni Kristovu byli ryzí¹⁹ a bez klopýtnutí²⁰, (11) jsouce naplnění ovocem²¹ spravedlnosti, jež²² je skrze Ježíše Krista, k Boží slávě a chvále.

(12) Chci²³ však, byste věděli²⁴ bratři, že poměry, v nichž jsem²⁵, se vyvinuly²⁶ spíše na podporu²⁷ blahé zvěsti, (13) takže na mých poutech se v celém prétoriu²⁸ a pro všechny ostatní²⁹ stalo zřejmým³⁰, že jsou v Kristu³¹; (14) a že se bratři většinou³², nabyvše v Pánu důvěry v má pouta³³, mnohem více³⁴ odvažují bez bázně mluvit Boží slovo. (15) Někteří sice KRISTA káží i ze³⁵ závnosti a sváru, někteří však i z³⁵ dobrého úmyslu; (16) titi z lásky, vědouce²⁴, že jsem postaven³⁶ k obhajobě blahé zvěsti, (17) a ino³⁷ zase ze svárlosti zvěstují KRISTA, ne čistě, majíce za to, že mým poutům působí³⁸ strast³⁹. (18) Nu což, aspoň se každým způsobem, ať jako záminka, ať v pravdě⁴⁰, zvěstuje Kristus, a v tom se raduji, ba i radovat budu, (19) neboť vím²⁴, že se mi

to obrátí⁴¹ k záchraně⁴² skrze vaši prosbu a přívod⁴³ Ducha Ježíše Krista (20) podle mého dychtivého vyhlášení⁴⁴ a naděje, že se v ničem nebudu muset stydět⁴⁵, nýbrž ve vši smělosti⁴⁶, jako vždy, *tak* i nyní, bude Kristus v mém těle vyvýšen, ať skrze život, ať skrze smrt. (21) Pro mne⁸ totiž je žít Kristus a umřít zisk; (22) *mám-li* však žít v mase, to mi stojí za to⁴⁷, a co si mám vyvolit⁴⁸, nemohu říci⁴⁹. (23) Jsem však nutkán⁵⁰ obojím⁵¹, máje touhu po uvolnění⁵² a abych byl⁵³ s Kristem, [neboť] *to je* velmi mnohem lepší, (24) vzhledem k vám⁵⁴ však je nutnější v mase dále zůstat; (25) a *na* to spoléhaje⁵⁵, vím²⁴, že zůstanu a ještě⁵⁶ se všemi vámi budu⁵⁷ k vašemu pokroku⁵⁸ a radosti víry⁵⁹, (26) aby se vaše chlouba⁶⁰ rozmáhala v Kristu Ježíši skrze mne⁶¹ mou přítomností zase u vás. (27) Jen se chovejte⁶² důstojně blahé zvěsti o KRISTU⁶³, abych, buď až přijdu a vás uvidím, nebo v nepřítomnosti o vás⁶⁴ uslyšel, že se držíte⁶⁵ v jednom duchu, jednou duší zápolíce společně s věrou⁶⁶ v blahou zvěst⁶⁷ (28) a od odpůrců⁶⁸ si v ničem nedávající nahánět strachu⁶⁹; to⁷⁰ je pro ně⁷¹ důkaz⁷² záhuby, avšak vaší záchranu⁴², a to od Boha, (29) protože vám bylo uštědřeno, pokud jde o⁷³ Krista, nejen v⁷⁴ něho věřit, nýbrž i pro něho trpět (30) v podstupování téhož zápasu⁷⁵, jaký jste uviděli při mně a o jakém nyní při mně slyšíte.

2 Je-li tedy jaká útěcha⁷⁶ v Kristu, je-li jaká konejšivost lásky, je-li jaké společenství Ducha, jsou-li jaké niterné city⁷⁴ a slitování⁷⁷, (2) doplňte⁷⁸ mou radost, abyste stejně⁷⁹ smýšleli, majíce touž lásku, jsouce v duši spojení⁸⁰, jednotně smýšlejíce, (3) nic⁸¹ v duchu⁸² svárlosti nebo prázdné vychloubanosti, nýbrž jedni druhým v pokoře výše ceníce než⁸³ sami sebe, (4) majíce každý na zřeteli⁸⁴ ne přednosti⁸⁵ své, nýbrž každý i přednosti⁸⁵ jiných. (5) Ano, necht je ve vás⁸⁶ to smýšlení, jež bylo⁸⁷ i v Kristu Ježíši, (6) jenž, trvaje⁸⁸ v tvárnosti⁸⁹ Boha,

neuznal to, že byl⁹⁰ roven⁹¹ Bohu, za lup⁹², (7) nýbrž sám sebe vyprázdnil⁹³ tak, že *na sebe vzal*⁹⁴ tvářnost⁸⁹ nevolníka a octl se⁹⁵ ve podobě lidí, (8) a byv shledán vze-
 zřením jako člověk, ponížil sám sebe, i stal se⁹⁵ poslušným až do smrti, a *to* smrti kříže. (9) Proto ho také Bůh nad-
 míru povýšil a udělil⁹⁸ mu jméno, jež *je* nad každé jméno, (10) aby se při jménu Ježíšově sklonilo⁹⁹ každé koleno *bytostí* nebeských¹⁰⁰ i pozemských i podsvětních (11) a každý jazyk *aby* vyznal, že Ježíš Kristus je Pánem k slávě¹⁰¹ Boha Otce.

(12) Tudíž, moji milovní, podle *toho*, jak jste vždy uposlechli, nejen jako v mé přítomnosti, nýbrž nyní mnohem spíše v mé nepřítomnosti, uskutečňujte¹⁰² s bá-
 ní a chvěním svou záchranu⁴². (13) Je to přece Bůh¹⁰³, jenž *pro svou* blahou li-
 bost¹⁰⁴ ve vás⁸⁶ působí¹⁰⁵ i chtění¹⁰⁶ i pů-
 sobení¹⁰⁵ 107; (14) konejte všechny věci bez reptání⁷⁷ a rozumování⁷⁷ 108, (15) abyste se ukázali *jako*⁹⁶ 97 bez závady a prostodu-
 ší¹⁰⁹, bezúhonné Boží děti uprostřed pokřiveného¹¹⁰ a zvráceného¹¹¹ pokolení¹¹¹, i objevujete se¹¹² mezi nimi jako světla¹¹³
 ve světě, (16) předkládající¹¹⁴ slovo ži-
 vota k chloubě⁶⁰ pro mně⁸ v Kristův den, že jsem naprázdno neběžel¹¹⁵, aniž se naprázdno nalopotil. (17) Ale i když do-
 chází k tomu, abych byl vyliť¹¹⁶ na obět a službu¹¹⁷ vaší víry, raduji se, a raduji se se všemi vámi, (18) a taktéž⁷⁹ se radujte i vy, a radujte se se mnou. (19) Doufám však v Pána Ježíše¹¹⁸, že vám brzy¹¹⁹ pošlu Timothea, aby i mně bylo blaze v duši¹²⁰, až seznám, jak se vám vede¹²¹. (20) Nemám totiž nikoho stejně smýšlejícího¹²², jenž¹²³ by se *o to*, jak se vám vede¹²¹, opravdově¹²⁴ staral¹²⁵, (21) neboť všichni usilují¹²⁶ o věci své, ne o věci Ježíše Krista.

(22) Jeho osvědčenost však znáte, že se mnou konal¹²⁷ nevolnickou službu¹²⁸ v blahé zvěsti¹²⁹ jako dítě otci; (23) nuže tedy tohoto, jak doufám, neprodleně pošlu¹³⁰, jakmile nabudu přehledu *o tom*, jak se věci mají se mnou¹²¹, (24) důvěřuji¹³⁵ však v Pána¹³¹, že brzy¹¹⁹ přijdu i sám. (25) Uznal jsem však za nutné k vám poslat Epafrodita, mého bratra a spolupracovníka a spolubojovníka, vašeho pak vyslance¹³² a vykonavatele služby¹³³

pro mou potřebu¹³⁴, (26) jelikož byl pln touhy¹³⁵ po všech vás a hluboce sklí-
 čen¹³⁶, protože jste jstěšeli, že onemocněl; (27) a věru onemocněl, téměř na smrt¹³⁷, ale Bůh se nad ním smiloval, a nejen nad ním, nýbrž i nade mnou, aby se mi nedostalo zármutku na zármutek. (28) *Tím* spěšněji¹³⁸ jsem ho tedy poslal¹³⁹, abyste se, když ho uvidíte, opět¹⁴⁰ zaradovali a já abych byl méně zarmoucen. (29) Přijměte ho tedy v Pánu k *sobě* se vši radostí a mějte takoveto v účtě, (30) protože se pro³⁴ práci přiblížil až k smrti; dal v sázku své žití, aby doplnil, čeho se nedostávalo vaší službě¹⁴¹ vůči mně.

3 Ostatně se, moji bratři, radujte v Pá-
 nu; mně *není* obtížno¹⁴² psát vám tytéž věci a vám je *to* zase ujištěním¹⁴³. (2) Varujte se¹⁴⁴ psů¹⁴⁵, varujte se¹⁴⁴ zlovon-
 ných pracovníků¹⁴⁵ 146, varujte se¹⁴⁴ rozříz-
 ky¹⁴⁵ 147; (3) obřízka jsme přece my, kteří svatou službu konáme¹⁴⁸ Božím¹⁴⁹ Du-
 chem a chlubíme se v Kristu Ježíši a na maso¹³¹ nespoleháme¹⁵⁵, (4) jakkoli já i v mase mám nač spolehat¹⁵⁰; myslili si někdo druhý, že *může* spolehat¹⁵⁵ na maso¹³¹, *tím* spíše já: (5) obřezaný osmého dne¹⁵¹, z rodu Izraelova, kmene Benjamínova, Hebrej¹⁵² z Hebreů¹⁵², co do zákona farizej, (6) co do horlivosti pronásledovatel shromáždění, co do spravedlnosti, jež *je* v zákoně, shledán¹⁵³ bez závady. (7) Ale věci, jež¹⁵⁴ mi byly ziskem, ty jsem pro³⁴ KRISTA uznal¹⁵⁵ za ztrátu¹⁵⁶; (8) ba¹⁵⁷ vlastně¹⁵⁸ i uznávám¹⁵⁵, že všechny věci jsou ztrátou⁵⁶ vzhledem k⁵⁴ tomu, jak je převyšuje¹⁵⁹ poznání Krista Ježíše, mého Pána, pro⁵⁴ něhož jsem ztratil vše¹⁶⁰ a uznávám¹⁵⁵, že jsou *to* odpadky¹⁶¹, abych získal Krista (9) a *abych* byl nalezen v něm, nemaje¹⁶² spravedlnosti své¹⁶³, jež *by byla*¹⁶⁴ na základě¹⁶⁵ zákona, nýbrž tu, jež *je* skrze víru v¹⁶⁵ Krista, tu spravedlnost, jež *je* z Boha prostřednictvím víry¹⁶⁵, (10) bych poznal jeho a moc jeho opětovného vstání a společenství¹⁶⁶ jeho utrpení⁷⁷, nabýváje souhlasné tvářnosti¹⁶⁷ s jeho smrtí, (11) *jen* kdybych¹⁶⁸ nějak¹⁶⁹ dospěl k opětovnému vstání ven¹⁷⁰, *vstání*¹⁷¹ zprostřed mrtvých. (12) Ne že jsem již *cenu* obdržel nebo již došel dokonalosti¹⁷², ženu se¹⁷³ však, *jen* kdybych¹⁶⁸ *ji* přece¹⁷⁴ uchvátil,

neboť¹⁷⁵ jsem od Krista [Ježíše] také byl uchvácen. (13)Bratři, já o sobě nemám za to, že jí mám uchvácen¹⁷², jedno však – zapomínáje na věci, jež jsou za mnou¹⁷⁶, zato však se vypínáje po věcech, jež jsou přede mnou¹⁷⁶, (14)ženu se¹⁷³ k cíli¹⁷⁷ za cenou¹⁷⁸ Božího povolání¹⁶⁷ shora v Kristu Ježíši. (15)Kolik nás tedy je dokonalých¹⁷⁹, smýšlejme takto¹⁸⁰, a smýšlíte-li nějak¹⁸⁰ jinak, odhalí vám Bůh i to, (16)jen se tím, čeho jsme dosáhli¹⁸¹, take¹⁸² řídme¹⁸³; (17)stávejte se společně mými napodobiteli¹⁸⁴ a všimějte si¹⁸⁵ těch, kdo tak chodí, jak¹⁸⁶ máte za vzor nás. (18)(Chodí totiž mnozí, o nichž jsem vám často¹⁸⁷ pravil a nyní pravím i s pláčem, že jsou nepřátelé KRISTOVA kříže, (19)jejichž konec je záhuba, jejichž bůh je břicho a sláva v jejich hanbě, kteří mají na mysl¹⁸⁸ pozemské věci.) (20)Vždyť náš stát¹⁸⁹ má své bytí¹⁹⁰ v nebesích a z něho i vyčkáváme¹⁹¹ Pána Ježíše Krista jako Zachránce¹⁹², (21)jenž našemu tělu ponížení dodá nového vzezření¹⁹³, aby bylo stejnotvárné s jeho tělem slávy, podle působení¹⁹⁴ moci, již má, by si i všechny věci podřídil¹⁹⁵.

4 Tudíž se, moji bratři – milovaní a přezáducí¹⁹⁶, má radost a můj věnec¹⁹⁷ – tak v Pánu držte⁶⁵, milovaní. (2)Vybízím¹⁹⁸ Euodii a vybízím¹⁹⁸ Syntychu, by stejně⁷⁹ smýšlely v Pánu; (3)ano, žádám i tebe, vpravdě můj¹⁹⁹ spoluspřeženče²⁰⁰, chápej se toho spolu s nimi²⁰¹ – ony²⁰² spolu se mnou zápolily²⁰³ v blahé zvěsti, i s Klementem²⁰⁴ a ostatními mými spolupracovníky, jejichž jména jsou v knize života.

(4)Vždy se radujte v Pánu; opět řeknu: radujte se. (5)Vaše umírněnost²⁰⁵ nechť se stane známou všem lidem; Pán je blízko²⁰⁶, (6)nestarejte se²⁰⁷ o nic, nýbrž ve všem nechť se vaše žádosti modlitbou a prosbou s děkováním uvádějí v známost Bohu²⁰⁸ (7)a Boží pokoj, jenž převyšuje všechny rozum²⁰⁹ bude vaše srdce i vaše myšlenky²¹⁰ opatrovat²¹¹ skrze

Krista Ježíše²¹². (8)Ostatně, bratři: kterékoli věci²¹³ jsou pravdivé, kterékoli²¹³ ctihodné²¹⁴, kterékoli²¹³ spravedlivé, kterékoli²¹³ čisté, kterékoli²¹³ milé²¹⁵, kterékoli²¹³ mají dobrý zvuk²¹⁶, je-li jaká ctnost a je-li jaká chvála, o těch věcech uvažujte; (9)věci, jež jste se i dověděli²¹⁷ i přijali i uslyšeli a uviděli při mně, ty činite a Bůh pokoje bude s vámi²⁰⁴. (10)Velice jsem se však v Pánu zaradoval, že jste aspoň nyní²¹⁸ opět oživilí²¹⁹ své myšlení¹⁸⁸ na²²⁰ mne, ač jste mě jistě²²¹ i dříve měli na mysl¹⁸⁸, jenže jste neměli příležitost. (11)Ne že mluvím²²² z²²³ nedostatku, neboť já jsem se naučil²¹⁷ v *okolnostech*, v nichž jsem, sám si stačit; (12)umím i být ponížen²²⁴, umím i mít hojnost, do všeho a do všech věcí jsem zasvěcen²²⁵, i být syt²²⁶ i hladovět, i mít hojnost i mít nedostatky, (13)vše zvládám²²⁷ v tom²²⁸, jenž mi dodává moci. (14)Níc méně jste se pěkně zachovali²²⁹, že jste projevili spoluúčast na mé tísní²²⁹; (15)a víte i vy, Filippané, že mi na počátku blahé zvěsti, když jsem odešel²³⁰ z²³¹ Makedonie, neprojevilo žádné shromáždění účast ve smyslu²³² vydání a příjmu, leč jediné vy, (16)protože²³³ jste mi i v Thessalonice i jednou i dvakrát poslali pro mou potřebu – (17)ne že se pídím²³⁴ po daru, nýbrž se pídím²³⁴ po ovoci, jež se množí ve váš prospěch²³². (18)I dostal jsem²³⁶ vše a mám hojnost, jsem plně uspokojen²³⁷, příjav od Epafrodita ty věci od vás, líbez-nou vůni²³⁸, vítanou obětí²³⁹, Bohu přijemnou. (19)Můj Bůh však plně vyhoví vši vaší potřebě²⁴⁰ podle svého bohatství v slávě v Kristu Ježíši; (20)tomu pak, jenž je náš Bůh a²⁴¹ Otec²⁴², sláva²⁴³ na věky věků. AMÉN.

(21)Pozdravte každého svatého v Kristu Ježíši. Pozdravují vás bratři, kteří jsou se mnou. (22)Pozdravují vás všichni svatí, zejména²⁴⁴ pak ti z císarova domu. (23)Milost Pána Ježíše Krista s vaším duchem. AMÉN.

LIST FILIPPANŮM

poznámky překladatele a odkazy

- 1 Viz Řím. 16:1.
2 N. „na základě n. z podnětu vaší“ (v. 3), „pro vaší“, „na základě vaší“ (v. 5), viz Luk. 1:14, pozn. 35, 29, pozn. 56, 47, pozn. 84.
3 D. „za veškerou paměť vás se týkající“; také „za každou vzpomínku n. při každé vzpomínce na vás“.
4 Viz Jan 17:19.
5 Viz 2 Kor. 2:3.
6 Viz Mat. 7:11.
7 D. „podle toho, jak“.
8 V orig. prostý 3. pád, důrazný tvar („mně“).
9 N. „já mám za“.
10 D. „toto“.
11 Viz 1 Kor. 9:23, pozn. 330.
12 Tj. „mně dané“; také „se mnou účastníky n. spolčníky“; viz 1 Kor. 9:23, pozn. 330.
13 Viz 2 Kor. 5:2.
14 D. „v útrokách“.
15 Viz Řím. 1:28.
16 N. „jemnocitu“, „postřehu“, „schopnosti duchovního i morálního úsudku“, souvisí se slovesem u Luk. 9:45, pozn. 748. Také „aby vaše... více oplývala plným poznáním a vši vnímavostí“.
17 Viz Řím. 1:20, pozn. 46 (netýká se v. 13); 2:18.
18 Viz Ef. 1:14, pozn. 26.
19 N. „upřímní“.
20 Viz Skut. 24:16, pozn. 1492.
21 N. „úplní co do ovoce“.
22 Tj. „ovoce“.
23 Viz Skut. 17:20.
24 Ve v. 12 objektivní, ve v. 16 vědomé poznání, viz 1 Kor. 8:1.
25 D. „ty věci co do mne“.
26 N. „vyšly“, „vyústily“, „dopadly“, „se obrátily“ (ne jako ve v. 19), D. „přišly“.
27 N. „ve prospěch“, „k pokroku“.
28 Viz Mat. 27:27, zde sídlo prétoriánů (Skut. 28:16) nebo jejich velitele.
29 D. „všem ostatním“, tj. „lidem“, n. „na všech ostatních místech“.
30 N. „všeoobecně n. veřejně známým“, D. „takže má pouta... se stala zřejmými“.
31 Tj. „ne pouta zločince“.
32 D. „že se většina bratrů“.
33 N. „důvěřující (2 Kor. 2:3, pozn. 69) mým poutům“, „jsouce ujistění stran mých pout“, neboť předtím byli v nebezpečí, že se za ně jakoby za pouta zločince budou stydět. Jinak „bratři většinou, majíce v Pánu důvěru křžte má pouta“, tj. jsouce povzbuzeni k činnosti, když on z ní byl vyřazen. Lepší smysl však dává znění v textu.
34 D. „hojněji“.
35 Jako „příčinou“ u Jana 6:57; nikoli jako „z(e)“ ve vv. 16n.
36 N. „určen“, vl. „položen“.
37 Jako „tito“ ve v. 16; n. „jedni... druzí“, někteří... někteří“, ne však jako ve v. 15.
38 Vl. „vzbuzující“.
39 Viz Mat. 13:21, pozn. 543.
40 D. „ať záminkou, ať pravdou“.
41 Viz Luk. 21:13.
42 N. „vysvobození“.
43 Viz Ef. 4:16.
44 Viz Řím. 8:19, pozn. 373, 375.
45 N. „že... nebudu zklamán“.
46 Viz Skut. 4:13.
47 Vl. „to je mi ovoce práce“.
48 Vl. „si vyvolím“.
49 D. „neuvádím v známost“; také „nevím“.
50 Vl. „vírán“, „tísněn“, viz 2 Kor. 5:14, pozn. 207.
51 D. „z těch dvou“.
52 Viz Luk. 12:36, pozn. 976.
53 D. „a být“ („a touhu po bytí“).
54 N. „pro vás“ ve smyslu přičinném, viz v. 15, pozn. 35.
55 Viz 2 Kor. 2:3, pozn. 69.
56 N. „při vás“.
57 Jako „zřstanu“ shora, se dvěma předponami („ještě“ n. „při“ a „se“).
58 Viz v. 12, pozn. 27.
59 Tj. „pokroku víry a radosti víry“.
60 Viz 1 Kor. 5:6.
61 N. „pokud jde o mne“, D. „ve mně“ („v tom, co se mne týče“).
62 Viz Skut. 23:1.
63 N. „Kristov“.
64 D. „ty věci o vás“.
65 Viz Gal. 5:1.
66 Tj. „účastnice se zápolení, jež podstupuje víra, a ztožňující se s ním“, „zápolice ve prospěch víry“.
67 D. „věrou blahé zvěsti“.
68 Viz Luk. 13:17.
69 Vl. „se plašit“.
70 D. „jenž“ (Mat. 2:6), tj. „takový“.
71 D. „jím“.
72 Viz 2 Kor. 8:24.
73 Vl. „uštěďeno pro“, jako na konci verše; věta je přerušena a pokračuje se v ní.
74 Viz 2 Tim. 1:12.
75 D. „majíce n. držíce týž zápas“.
76 N. „povzbuzení“, zde však je vhodnější překlad v textu. Apoštol má na mysli své pocity, když mu z tak daleka byla poslána podpora, a dodává jakoby: Chce-li, abych byl plně šťasten, buďte všichni mezi sebou jednomyslní.
77 Množné číslo.
78 N. „dovršte“, viz Jan 15:11, pozn. 698.
79 D. „totéž“.
80 D. „soudušní“, „spoludušní“, tj. jakoby „mající jednu společnou duši“.
81 Tj. „nic ať se neděje“, n. „nesmýšlejíce (viz v. 2) nic“.

- 82 D. „podle“.
- 83 D. „považující za převyšující“.
- 84 N. „všimající si“ (Řím. 16:17); zde vyjadřuje charakter („jsouce taci“).
- 85 N. „výhody“, apoštola však jde o to, aby každý uznával dary a schopnosti, jež Bůh dal jiným, a vážil si jich.
- 86 N. „mezi vámi“.
- 87 D. „nechť se ve vás smýšlí to, co“.
- 88 N. „jsa“ (Skut. 7:55).
- 89 N. „podobě“, v. 7 obdobně, ne však jako na konci v. 7.
- 90 D. „neuznal být“.
- 91 Tj. „na téže úrovni“.
- 92 N. „za kořist“.
- 93 N. „se zřekl“; to vše je v protikladu k prvnímu Adamovi. Druhý Člověk tím, že se člověkem stal, vyprázdnil n. se zřekl sám sebe.
- 94 N. „že přijal“.
- 95 Přechodník neurčitého času: „vyprázdnil, vzav... octnuv se“, „ponížil... stav se“, to však jsou v češtině tvary času minulého a vlastně vyjadřují předchozí děj, kdežto tvary fecké zde značí současnost a mají zároveň vysvětlující význam, jak je to vyjádřeno překladem v textu.
- 96 Týž výraz jako „stal se“ ve v. 8; ve v. 15 „abyste se stali“.
- 97 Zde snad i ve smyslu „ukázal se“, „projevil se“, jako ve v. 15, kde totéž sloveso, viz Luk. 10:36, pozn. 813; pak by měl tento přechodník význam následného děje.
- 98 N. „ustředil“, jako v kap. 1:29.
- 99 Viz Řím. 11:4.
- 100 Viz Jan 3:12.
- 101 N. „Pánem, k slávě“ („vyznal... k slávě“).
- 102 N. „vypracovávejte“, „uplatňujte“, „do důsledků dovádějte“, „k výsledkům přivádějte“.
- 103 D. „Bůh je přece ten“, smysl jako v textu.
- 104 Viz Ef. 1:5, zde ve smyslu „v zájmu své blahé libosti“.
- 105 Viz 1 Kor. 12:6; niterné působení moci, projevující se ve výsledcích. Sloveso je téhož kmene jako „uskutečňujte“ ve v. 12.
- 106 N. „přání“.
- 107 D. „i chtít i působit“; netýká se podstatných jmen slovesných ve v. 14.
- 108 Viz Luk. 24:38.
- 109 Viz Mat. 10:16.
- 110 Viz Skut. 2:40.
- 111 Viz Mat. 17:17.
- 112 N. „vycházíte“, výrazu se používá o vycházení slunce atd.
- 113 Vl. „světelná tělesa“, „nositelé světla“; ve smyslu pozn. 112 shora lze myslet i na nebeská tělesa.
- 114 Vl. „držíce před sebou“ (a tak ukazující), „nastavující n. vystavující“, „představující“; také „podržíující“, tj. „zachovávající“.
- 115 Neurčitý čas („nevykonal svůj běh“).
- 116 D. „když jsem vyléván“, totiž jako úlitba, tj. litá n. mokrá obět.
- 117 Viz 2 Kor. 9:12.
- 118 D. „v Pánu Ježíši“ („skládám naději v...“).
- 119 Vl. „rychle“.
- 120 N. „abych i já byl dobrý myslí“.
- 121 D. „ty věci okolo n. o n. stran vás“.
- 122 D. „stejnodušného“.
- 123 Viz Mat. 2:6.
- 124 Vl. „plnoprávně“, „v pravém smyslu slova“, „řádně“, příslovce k „vlastnímu“ v 1 Tim. 1:2.
- 125 Viz Mat. 6:25; zde D. „jenž se... bude... starat“.
- 126 N. „všem jde“, viz Jan 7:18.
- 127 Neurčitý čas, viz Mat. 7:22, pozn. 267, 269.
- 128 Viz Mat. 6:24, pozn. 220.
- 129 N. „pro blahou zvěst“.
- 130 D. „tohoto doufám neprodlené poslat“.
- 131 D. „v Pánu“ (kap. 2:24), „v mase“ (kap. 3:3n., jako na počátku v. 4).
- 132 Viz Jan 13:16.
- 133 Viz Řím. 15:16.
- 134 D. „služby mě potřeby“.
- 135 N. „velmi toužil“ (Řím. 1:11).
- 136 Viz Mat. 26:37.
- 137 Vl. „velmi blízko smrti“, „téměř jako smrt“, viz Hebr. 2:14, pozn. 88.
- 138 N. „naléhavěji“, „s větším zájmem“.
- 139 Viz 2 Kor. 2:3, pozn. 66.
- 140 N. „když ho opět uvidíte“.
- 141 Viz 2 Kor. 9:12; D. „nedostatek vaší služby“.
- 142 N. „za těžko“, „lino“ (Mat. 25:26, pozn. 1113), „nudo“, „mne neomrzelo“.
- 143 D. „jisto“, „bezpečno“.
- 144 N. „všímejte si“.
- 145 N. „těch, kteří jsou (n. snad „vizte, kdo jsou“) psi“ („zlovolní pracovníci“, „rozřízka“).
- 146 Tj. „pracovníků n. působic zla“.
- 147 Tj. „zmrzačení“, „zkomolení“, zde však ve smyslu „nepravé obřizky“, „paobřizky“; jde o ty, kdo si zakládali na tom, že jsou „obřizka“ a pohrdali „neobřizkou“ (Ef. 2:11), ve skutečnosti však byli „paobřizkou“, neboť jejich obřizka byla jen zevní proti pravé, tj. duchovní obřizce.
- 148 Viz Mat. 4:11.
- 149 Podle některých závažných rukopisů „Bohu“.
- 150 D. „mám důvěru n. spoléhání“, tj. „předmět důvěry n. spoléhání“.
- 151 D. „obřizkou osmidenní“.
- 152 Viz Skut. 6:1.
- 153 Viz kap. 2:15, pozn. 96, 97.
- 154 Viz Mat. 2:6, pozn. 29.
- 155 Ve v. 7 dokonavý minulý čas („uznal a uznávám“); ve v. 8 totéž sloveso v čase přítomném („považují“, „pokládám“).
- 156 N. „škodu“, „újmu“.
- 157 Vl. „ale“, „nýbrž“ („nejen to, nýbrž i“).
- 158 N. „zajisté“, „dokonce“.
- 159 N. „nad ně vyniká“, D. „k převyšování n. vynikání“.
- 160 N. „pozbyl všeho“, „byl poškozen ve všem“.
- 161 Tj. buď „tělesné odpadky“ („vyměty“) nebo „zbytky“, „drobty“ jídel shazované n. padající ze stolu a ponechávané psům. Srov. v. 2 („psů“) a Mat. 15:26n.

- 162 N. „byl v něm shledán (ne jako ve v. 6) jako nemanající“.
- 163 Viz Mat. 7:22, pozn. 268.
- 164 N. „je“.
- 165 Viz Řím. 1:17; 3:22; 10:19, n. „ve víře“, jako „v podobě“ v Řím. 5:14, také „spočívající na víře“, „na základě víry“, ne však jako „na základě“ shora.
- 166 4. pád.
- 167 N. „jsa utvářen v souladu“, vl. „jsa spoluutvářen“.
- 168 Vl. „zda bych“, srov. Řím. 11:14, pozn. 555.
- 169 Viz Gal. 2:2, pozn. 45, zde ve smyslu „jakkoli“, „buď jak buď“.
- 170 Vl. „opětovnému vyvstání“, výraz vyskytující se v N. Zákonné jen zde; příbuzné sloveso viz u Marka 12:19, pozn. 534.
- 171 Viz Luk. 20:35.
- 172 Dokonavý minulý čas: „jsem již dokonalý“ (v. 12), „že jsem již uchwátil“, srov. Luk. 17:10, pozn. 1202 (v. 13).
- 173 Viz Řím. 9:30.
- 174 Vl. „i“, „také“.
- 175 Vl. „na základě toho, že“, předložka jako ve v. 9, pozn. 165. Byla to skutečnost odůvodňující jeho očekávání výsledku, viz Řím. 5:12. Chtěl uchwátit, ale již byl sám také uchwácen. Někteří překládají „uchwátit to, k čemu“, pak by to bylo ve smyslu Gal. 5:13, pozn. 211.
- 176 N. „vzadu“, „vpředu“.
- 177 Vl. „po cíli“, ne však jako „po“ ve v. 13, „podle cíle“, předložka udává směr, jímž se běh řídí.
- 178 N. „k ceně“, jiná předložka než „k“ shora i než „za“ ve v. 13.
- 179 N. „dospělých“.
- 180 D. „toto“, „něco“.
- 181 Vl. „k čemu jsme došli n. dospěli“ (Řím. 9:31), nikoli však jako „dospěl“ zde ve v. 11.
- 182 Vl. „i to; k čemu jsme však došli, právě tím se“.
- 183 Viz Řím. 4:12; D. „se řídit“.
- 184 Viz 1 Kor. 4:16; vl. „se mými spolunapodobiteli“.
- 185 Viz Řím. 16:17.
- 186 D. „podle toho, jak“.
- 187 N. „mnohokrát“.
- 188 Vl. „smýšlejší“, jako ve v. 15.
- 189 Tj. „říše, jejímiž jsme občany“.
- 190 N. „je“, „existuje“, viz Luk. 7:25, pozn. 581.
- 191 Viz Gal. 5:5.
- 192 N. „Vysvoboditele“.
- 193 Vl. „naše tělo ponížení přetvoří“ (2 Kor. 11:13), ale sloveso nesouvisí s následujícím „stejnětvárné“, nýbrž s „vzezením“ v kap. 2:8.
- 194 Viz 1 Kor. 12:6.
- 195 D. „působení toho, že si může i všechny věci podřídit“.
- 196 „Předměty vroucí tužby“ ve smyslu slovesa v kap. 1:8, pozn. 13.
- 197 N. „má koruna“.
- 198 Viz Skut. 2:40, zde i „snažně prosím“, jako tamže 16:39.
- 199 Vl. „tebe, pravý“, viz 1 Tim. 1:2, pozn. 3.
- 200 Tj. „zapražený pod společným jhem“, řec. „syzyge“, snad jde o muže jménem Syzygos, pak by výraz „pravý“ (viz pozn. 199 shora) znamenal, že oslovený je vpravdě tím, co jeho jméno vyjadřuje.
- 201 N. „pomáhej jim“ (Luk. 5:7), překlad v textu však zachovává i v tomto výrazě smysl předpony „syn(n)-“ („spolu-“), jež (zdá se, že záměrně), se v tomto oddíle několikrát opakuje a již má i jméno Syntyché.
- 202 D. „jež“, viz Mat. 2:6, pozn. 29; n. „s těmi, jež“.
- 203 Neurč. čas, viz Mat. 7:22, pozn. 267, 269.
- 204 Jiná vazba než „spolu s(e)“ shora.
- 205 N. „poddajnost“, „ústupnost“, „netrvání na svých právech“.
- 206 Vl. „nechť je poznána všemi lidmi“, v dějovém smyslu.
- 207 Viz Mat. 6:25.
- 208 Vl. „před Boha“, „vůči Bohu“.
- 209 N. „mysl“ (Řím. 7:23 a jinde).
- 210 N. „úmysly“.
- 211 Viz Gal. 3:23.
- 212 D. „v Kristu Ježíši“, jako ve v. 19, viz Mat. 3:11.
- 213 D. „kolik věcí“.
- 214 N. „důstojné“, „vznešené“.
- 215 N. „hodné obliby“.
- 216 N. „pověst“, D. „jsou dobrého zvuku“.
- 217 Viz Jan 6:45, pozn. 292.
- 218 Viz Řím. 1:10.
- 219 Vl. „k vycučení n. rozkvetu přivedli“.
- 220 Vl. „pro“, „za“ (Jan 17:19, pozn. 777).
- 221 „Ač... jistě“ je zde smysl tohoto rčení (jako „neboť“ v kap. 3:12), jež zmiřňuje jemnou výtčtku naznačenou slovy „aspoň nyní“ („nechci říci, že jste předtím na mne nemysleli, jen jste neměli příležitost to dokázat“).
- 222 N. „to pravím“.
- 223 N. „o“, „stran“, „co se týče“.
- 224 Ve stavovém smyslu, n. „ponižován“.
- 225 N. „znám tajemství všeho a všech věcí“.
- 226 N. „nakrmen“, ve stav. smyslu.
- 227 N. „všeho jsem schopen“, „ke všemu mám sílu“.
- 228 N. „skrze toho“ viz Mat. 3:11.
- 229 Viz Mat. 5:44; 13:21, pozn. 543.
- 230 N. „při mém odchodu“.
- 231 Vl. „vyšel od“.
- 232 Vl. „na účet“ (v. 15), „na váš účet“, tj. „k dobru vašeho účtu“ (v. 17).
- 233 N. „že“.
- 234 Viz Mat. 6:32.
- 235 N. „ale pídím se“.
- 236 Vl. „mám“, potvrzení příjmu, viz Mat. 6:2, pozn. 198.
- 237 Vl. „naplněn“, zesilující tvar („zcela naplněn“).
- 238 Viz Ef. 5:2.
- 239 Viz Luk. 4:19.
- 240 D. „vyplní všechnu vaši potřebu“.
- 241 N. „Bůh a náš“.
- 242 Viz 1 Kor. 15:24.
- 243 „Sláva“ zde má zdůrazňující člen („ta sláva, jež mu patří“).
- 244 D. „nejvíce“.

LIST KOLOSSANŮM

Pavel, apoštol Krista Ježíše, podle Boží vůle¹, a Timotheos, bratr, (2)svatým a věrným² bratrům v Kristu, kteří jsou v Kolosách: Milost vám a pokoj od Boha, našeho Otce [, a Pána Ježíše Krista].

(3)Děkujeme tomu, *jenž je Bůh a Otec*³ našeho Pána Ježíše Krista, vždy, když se za⁴ vás modlíme⁵; (4)uslyšeli jsme⁶ o vaší víře v Krista Ježíše⁷ a lásce, již máte ke všem svatým, (5)pro⁸ naději vám uloženou⁹ v nebesích, o níž jste předtím uslyšeli ve slovu pravdy blahé zvěsti, (6)jež¹⁰ se dostala k vám¹¹, jako¹² je i ve všem světě [a] nese ovoce a roste, jako¹² i mezi vámi¹³ ode dne, v němž jste ji uslyšeli¹⁴ a plně poznali¹⁵ Boží milost v pravdě (7)podle toho, jak jste se dověděli¹⁶ od Epafry, našeho milovaného spolunevolníka, jenž je věrný¹⁷ KRISTŮV posluga¹⁷ pro⁴ vás, (8)jenž nám také poukázal¹⁸ na vaši lásku v Duchu.

(9)Pro tuto příčinu se i my ode dne, v němž jsme o tom uslyšeli, nepřestáváme za⁴ vás modlit a vyprošovat si, abyste byli naplnění¹⁹ plným poznáním²⁰ jeho vůle¹ ve vši moudrosti a duchovní²¹ chápavosti, (10)byste chodili²² důstojně Pána ke vši libosti, nesouce ovoce v každém dobrém²³ činu²⁴ a rostouce plným poznáním²⁰ Boha, (11)jsouce posilováni vši silou²⁵ podle moci²⁶ jeho slávy ke vši trpělivosti a shovívavosti²⁷ s radostí, (12)děkující²⁸ Otci, jenž nás učinil způsobilými k účasti²⁹ na údělu³⁰ svatých ve světle, (13)jenž nás vyprostil z pravomoci tmy a přenesl³¹ do království Syna jeho lásky, (14)v němž máme osvobození³², odpuštění hříchů, (15)jenž je obraz neviditelného Boha, prvorozený všeho stvoření³³, (16)protože jím²⁵ byly stvořeny všechny věci³⁴, věci v nebesích i věci na zemi, viditelné i neviditelné, ať trůny, ať panství³⁵, ať knížectví^{35,36}, ať vrchnosti³⁶, všechny věci³⁴ byly stvořeny skrze³⁷ něho a pro něho³⁸, (17)a on je přede všemi³⁹ a jím²⁵ se všechny věci³⁴ drží⁴⁰ pohromadě. (18)A on je hlava těla, shromáždění; on⁴¹ je počátek, prvoro-

zený zprostřed mrtvých, aby se prvenství ve všech věcech dostalo jemu⁴², (19)protože veškeré Plnosti⁴³ se stalo slastí v něm se usídlit (20)a skrze³⁷ něho vůči sobě^{38,44} v soulad uvést⁴⁵ všechny věci³⁴ zjednáním míru⁴⁶ skrze³⁷ krev jeho kříže – skrze³⁷ něho, ať věci na zemi, ať věci v nebesích – (21)a vás, kteří jste kdysi byli⁴⁷ odcizení⁴⁸ a nepřátelé v mysli⁴⁹, skrze zlé činy⁵⁰, však uvedla⁵¹ v soulad⁴⁵ nyní⁵², (22)v těle jeho masa skrze³⁷ smrt, by vás před sebe postavila^{51,53} svaté a bezúhonné a neobvinitelné⁵⁴ před ní^{51,55}, (23)ačli nadále zůstáváte ve víře založení⁵⁶ a stáli a bez odchýlení⁵⁷ od naděje blahé zvěsti, již jste uslyšeli, jež byla prohlášena⁵⁸ ve všem stvoření³³, jež je pod nebem, jejímž služebníkem⁵⁹ jsem se stal já, Pavel.

(24)Nyni⁶⁰ se raduji v utrpeních pro⁴ vás a pozůstatky⁶¹ KRISTOVÝCH strastí⁶² splácím a⁶³ doplňuji ve svém mase za⁴ jeho tělo, jímž je shromáždění, (25)jehož služebníkem⁵⁹ jsem se stal já podle Boží domosprávy⁶⁴, jež mi *vzhledem* k vám byla dána, bych k úplnosti přivedl⁶⁵ Boží slovo, (26)tajemství, jež *bylo* od věků a pokolení ukryté, nyní však bylo zjeveno jeho svatým, (27)jímž Bůh chtěl⁶⁶ v známost uvést, jaké⁶⁷ je bohatství slávy tohoto tajemství mezi národy⁶⁸, jímž je Kristus ve vás, naděje slávy, (28)jehož zvěstujeme my, napomínající každého člověka a vyučující každého člověka ve vši moudrosti, abychom každého člověka představili dokonalého⁶⁹ v Kristu; (29)k tomuto *cíli* se i lopotím a zápasím podle jeho působení⁷⁰, jež ve své moci ve mně působí⁷¹.

2 Chtěl bych⁷² totiž, byste věděli, jak veliký zápas podstupuji⁷³ o⁷⁴ vás i o ty, kteří jsou v Laodikei, a kolik jich mou tvář v mase nevidělo, (2)aby jejich srdce byla povzbuzena^{75,76} a *aby byli* sjednoceni^{76,77} v lásce, a ke všemu bohatství naprosté jistoty⁷⁸ chápání, k plnému poznání²⁰ Božího tajemství, (3)v němž jsou veškeré poklady moudrosti a poznání ukryté. (4)A toto pravím, aby vás nikdo

nešálil podmanivou⁷⁹ řečí⁸⁰; (5)vždyt i když jsem masem nepřítomen, jsem přece duchem s vámi, raduje se a vidá váš pořádek a utuženost vaší víry, víry⁸¹ v⁸² Krista. (6)Jak jste tedy KRISTA Ježíše, Pána⁸³, přijali, chodte v něm, (7)jsouce zakořenění⁸⁴ a dále budování⁸⁴ v něm a upevňování⁸⁵ ve víře podle toho, jak jste byli vyučeni⁷⁶, rozmáhající se v ní s děkovaním⁸⁶. (8)Hledte, ať není⁸⁷ někdo, kdo chce jako kořist⁸⁸ odvést⁸⁹ vás⁹⁰, zálibou v moudrosti⁹¹ a prázdným klamem podle podání⁹² lidí, podle živel⁹³ světa a ne podle Krista. (9)Vždyt veškerá Plnost Božství⁹⁴ tělesně sídlí v něm (10) a úplní⁹⁵ jste v něm, jenž je hlava veškerého knížectví³⁶ a vrchnosti³⁶, (11) v němž jste i byli obřezáni obřízkou ne rukou vykonanou, ve vysvlečení z těla masa, v obřizce KRISTOVĚ, (12) byvše s ním pohřbeni v křtu, v němž jste s ním byli i⁹⁶ vzkříšeni skrze víru v působení⁷⁰ Boha, jenž zprostřed mrtvých vzkřísil jeho, (13) a vás, kteří jste byli⁴⁷ mrtvi v proviněních⁹⁷ a neobřizce⁹⁸ vašeho masa, spolu oživil s ním, všechna provinění⁹⁷ nám prominuv⁹⁹; (14) vymazav¹⁰⁰ rukopis¹⁰¹, nám k tíži¹⁰² vzhledem k ustanovením¹⁰³, jenž byl proti nám, také jej odstranil z cesty¹⁰⁴ a přibíl jej ke kříži; (15) odzbrojiv¹⁰⁵ knížectví³⁵ a vrchnosti³⁶, vystavil je veřejně¹⁰⁶ na odiv¹⁰⁷, když je skrze něj¹⁰⁸ vedl¹⁰⁹ v triumfu¹¹⁰.

(16) Necht' vás tedy někdo nesoudí v jídle nebo v pití nebo ve věci¹¹¹ svátku nebo novu měsíce nebo sobot; (17) to je stín budoucích věcí, tělo však je Kristovo. (18) Necht' vás nikdo podvodně o cenu nepřipravuje, svévolně si počínaje v pokoře a uctívání andělů, vtíraje se do věci¹¹², jež neuviděl, bezdůvodně¹¹³ se nadouvaje myslí¹¹⁴ svého masa (19) a nedrže se hlavy, z níž veškeré tělo, zásobované¹¹⁵ a v celistvosti udržované¹¹⁶ spojí¹¹⁶ a svazy, roste Božím růstem.

(20) Jestliže jste s Kristem odumřeli žvlům¹¹⁷ světa, co si dáváte ukládat ustanovení¹¹⁸ jako ve světě žijící? (21) Nesáhní, neokus, nezavad' – (22) o věcech, jež jsou všechny určeny ke zkažení spotřebou¹¹⁹ – podle příkazů a nauk lidí, (23) (jež¹²⁰ ovšem mají zdání¹²¹ moudrosti ve svévol-

ném náboženství¹²² a pokoře a nešetření těla, ne v jakési cti¹²³) k¹²⁴ uspokojení masa.

3 Jestliže jste tedy byli spolu s KRISTEM vzkříšeni, usilujte¹²⁵ o věci, jež jsou nahoře, kde KRISTUS sedí na Boží pravici; (2) mějte na mysli věci, jež jsou nahoře, ne věci, jež jsou na zemi. (3) Vždyt jste umřeli a váš život je s KRISTEM skryt v Bohu; (4) až se KRISTUS, náš život, objeví, potom¹²⁶ se s ním v slávě objevíte i vy.

(5) Umrtvujte¹²⁷ tedy své údy, jež jsou na zemi, smilstvo, nečistotu, vášeň, zlou žádostivost a tu bezuzdnou chtivost¹²⁸, jež¹²⁰ je modlářství; (6) pro tyto věci na syny neposlušnosti¹²⁸ přichází Boží hněv¹²⁸. (7) Kdysi jste v nich chodili¹²⁸ i vy, když jste v těchto věcech žili, (8) nyní však to vše i vy od sebe odložte – hněv, vztek¹²⁸, zlovůli¹²⁸, rouhání¹²⁹, hanebnou¹³⁰ řeč z vašich úst. (9) Nelžete si¹³¹ navzájem, když jste se vysvlékli ze starého člověka s jeho skutky (10) a oděli jste se novým¹³², jenž se obnovuje¹³³ k plnému poznání¹²⁰ podle obrazu toho, jenž ho stvořil, (11) v němž¹³⁴ není Řek a Žid, obřízka a neobřízka⁹⁸, barbar¹³⁵, Skytha¹³⁶, nevolník, svobodný¹³⁷, nýbrž vším a ve všech¹³⁸ Kristus.

(12) Odějte se tedy jako Boží vyvolení, svatí a milovaní¹³⁹, niternými city¹⁴⁰ sliktování¹⁴¹, vlídností, pokorou, tichostí¹⁴², shovívavostí¹⁴³, (13) navzájem se snášejíce a mezi sebou si¹⁴⁴ promíjejíce⁹⁹, má-li kdo¹⁴⁵ proti komu stížnost¹⁴⁶ – podle toho, jak KRISTUS prominul⁹⁹ vám, tak i vy – (14) a na tyto všechny věci láskou¹⁴⁷, jež je svazek¹⁴⁸ dokonalosti. (15) A rozhodím ve vašich srdcích necht' je KRISTŮV pokoj, k němuž jste i byli v jednom těle povoláni, a stávejte se¹⁴⁹ vděčnými.

(16) Necht' uvnitř ve vás bohaté sídlí KRISTOVO slovo, ve vši moudrosti se mezi sebou¹⁴⁴ ¹⁵⁰ vyučujte a napomínejte¹⁵¹, žalmy a chvalozpěvy a duchovními písněmi¹⁵², v duchu milosti v svých srdcích zpívající Bohu. (17) A vše, cokoli konáte¹⁵³ ve slovu nebo v činu, všechny věci konejte ve jménu Pána Ježíše, děkující Bohu Otci skrze něho.

(18) Vy ženy se podřizujte¹⁵⁴ svým¹⁵⁵ mužům, jak náleží v Pánu. (19) Vy muži

své¹⁵⁵ ženy milujte a nebuďte vůči nim ostří¹⁵⁶. (20) Vy děti buďte ve všem poslušny svých¹⁵⁵ rodičů, neboť toto je v Pánu libé¹⁵⁷. (21) Vy otcové své děti nedrážděte, aby nemalomyslněly. (22) Vy nevolníci buďte ve všem poslušni svých¹⁵⁵ pánů co do masa, ne v službách¹⁵⁸ naoko jako lidem se zalibující¹⁵⁹, nýbrž v prostotě¹⁵⁹ srdce, bojíce se Pána; (23) cokoli konáte, pracujte z duše jakoby Pánu a ne lidem, (24) vědouce, že od Pána obdržíte odplatu dědictví – jste nevolníky¹⁶⁰ Pánu-Kristu! (25) Vždyť kdo křivdí¹⁶¹, odnese si¹⁶², v čem ukřivdil¹⁶¹ a přijímání osoby¹⁶²

4 není. (1) Vy páni nevolníkům poskytněte to, *co je spravedlivé* a co se patří¹⁶³, vědouce, že i vy máte Pána v nebesích.

(2) Věnujte se ustavičné modlitbě¹⁶⁴, bdíce v ní s děkováním¹⁶⁵, (3) modlíte se zároveň i za¹⁶⁶ nás, aby nám Bůh otevřel dveře slova k promlouvání¹⁶⁷ o KRISTOVĚ tajemství, pro⁸ něž jsem i svázán, (4) abych je vyjevoval¹⁶⁷, jak mám promlouvat¹⁶⁷.

(5) Vůči těm, *kdo jsou venku*, chodte v moudrosti, využívající příležitosti¹⁶⁸; (6) vaše slovo *necht' je vždy* v milosti, okořeněné¹⁶⁹ solí, byste věděli, jak máte každému jednotlivci¹⁷⁰ odpovídat.

(7) Co je se mnou¹⁷¹, vše vám v známost uvede Tychikos, milovaný bratr a věrný¹⁷¹

služebník¹⁷¹ a spolunevolník¹⁷¹ v Pánu, (8) jehož jsem k vám právě proto¹⁷¹ poslal, aby seznal, jak se vám vede¹⁷², a povzbudil¹⁷³ vaše srdce, (9) s Onésimem, věrným¹⁷¹ a milovaným bratrem, jenž je *jeden* z vás. *Ti* vám v známost uvedou všechny zdejší věci.

(10) Pozdravuje vás Aristarchos, můj spoluzajatec, a Marek, Barnabův bratranec¹⁷³, o němž jste dostali příkazy, (přijde-li k vám, přijměte ho,) (11) a Iésús, je muž se říká Iustus, kteří jsou z obrízky. Tito jsou jediní spolupracovníci pro Boží království, kteří¹⁷⁴ se mi stali potěchou¹⁷⁵.

(12) Pozdravuje vás Epafras, jenž je *jeden* z vás, nevolník Krista Ježíše, vždy za¹⁷⁶ vás zápasící v modlitbách, abyste stannuli dokonale a úplní¹⁷⁷ v každém Božím přání¹⁷⁸; (13) ano, dosvědčuji mu, že pro¹⁷⁶ vás i ty, *kteří jsou* v Laodikei, a ty, *kteří jsou* v Hierapoli, podstupuje¹⁷⁹ mnoho námahy. (14) Pozdravuje vás Lukáš, milovaný lékař, a Démas. (15) Pozdravte bratry v Laodikei a Nymfu i shromáždění, jež je v¹⁸⁰ jeho domě. (16) A až tento list bude přečten u vás, zařídte, aby byl přečten i ve shromáždění Laodičanů, a ten z Laodikeje abyste přečetli i vy. (17) A Archippovi povězte: Hleď si služby¹⁸¹, již jsi v Pánu převzal, abys ji splnil. (18) Pozdrav rukou mou¹⁸², Pavlovou¹⁸². Pamatujte na má pouta. Milost s vámi.

LIST KOLOSSANŮM

poznámky překladatele a odkazy

- 1 Viz 2 Kor. 8:5; stran v. 9 platí přiměřeně.
- 2 Viz Skut. 10:45.
- 3 Viz 1 Kor. 15:24.
- 4 Viz Jan 17:19, pozn. 777; ve v. 3 mají některé rukopisy předložku jako tamže v. 9, pozn. 765.
- 5 N. „vždy se za vás modlíce“.
- 6 D. „modlíme, uslyševše“.
- 7 Viz Ef. 1:15.
- 8 V příčinném smyslu.
- 9 Vl. „odloženu“ (Luk. 19:20).
- 10 Tj. „blahá zvěst“.
- 11 N. „mezi vás“.
- 12 D. „podle toho, jak“.
- 13 N. „ve vás“.
- 14 N. „jste uslyšeli“.
- 15 Viz Mat. 7:16, pozn. 261.
- 16 Viz Jan 6:45.
- 17 Viz Mat. 20:26.
- 18 Viz 1 Kor. 1:11.
- 19 V dějovém smyslu; nesouvisí s „plným“ níže.
- 20 Viz Řím. 1:28.
- 21 N. „duchovní moudrosti a“.
- 22 Viz Ef. 4:1.
- 23 Viz Mat. 7:11.
- 24 N. „všem dobrém díle“.
- 25 D. „ve vsí síle“ (v. 11), „n něm“, tj. „v jemu vlastní moci jeho osoby“ (v. 16); viz Mat. 3:11.
- 26 N. „mocnější vsí moci podle vlády n. mohutnosti“.
- 27 N. „vytrvalosti a trpělivosti“, viz Jak. 5:7.
- 28 N. „shovívavosti, s radostí děkující“.
- 29 Viz Skut. 8:21, pozn. 503 a
- 30 tamže, pozn. 504, a 26:18, pozn. 1584.
- 31 N. „přesadil“, „přemístil“, vl. „přestavil“, tj. „jinam postavil“.
- 32 Viz Ef. 1:7.
- 33 Výrazu se používá pro „stvoření“ jako čin i pro „tvorstvo“ n. „tvora“ ve smyslu všeobecném.
- 34 Tj. „jako celek“, „veškerenstvo“.
- 35 Množné číslo.
- 36 Viz Ef. 3:10.
- 37 Ve smyslu prostředníka n. nástroje.
- 38 Ve smyslu prospěchovém n. cílovém; n. „vzhledem k němu“, „jím“, „skrze něho“ a „pro něho“; moci stvoření vyznačující, jeho činným nástrojem a cílem je Kristus. Táž předložka je ve v. 20, kde nabývá i významu „se sebou“.
- 39 Viz Skut. 10:36, pozn. 659.
- 40 N. „stojím“, „trvám“.
- 41 D. „jenž“; netýká se slova „on“ shora.
- 42 D. „aby se prvenství... majícím stal on“.
- 43 Tj. „Plnosti Božství“, viz kap. 2:9.
- 44 „Sobě“ je zde zájmeno muž. rodu, ač „Plnost“ je v řečtině rodu středního; vztahuje se zároveň na Krista a ukazuje Jeho nedílnou jednotu s Plností.
- 45 N. „smířit“, „smířila“, nesouvisí však s „míru“ níže, viz Řím. 5:10; proti jiným místům, kde se sloveso „smířit“ vyskytuje, má zde a v Ef. 2:16 zdůrazňující předponu, jež mu dodává smyslu podle znění v textu; snad i smyslu „opět smířit“.
- 46 Viz Ef. 2:15; zde vl. „zjednav mír“, viz Ef. 5:26, pozn. 213, slovesný tvar je muž. rodu, viz pozn. 44 shora; proti tvaru přítomného času v Ef. 2:15 je zde tvar času neurčitého s dokonavým významem, a je to jediné (složené) slovo.
- 47 D. „vás, kdysi jsoucí“, charakter osob nehledě k času.
- 48 Viz Ef. 2:12.
- 49 N. „rozumu“ (Mat. 22:37); „myslí“, „rozumem“.
- 50 Viz vv. 11, 16, pozn. 25.
- 51 Tj. „Plnost(i)“, viz v. 19.
- 52 N. „činy, nyní přesto uvedla v soulad“.
- 53 N. „si představila“.
- 54 Viz 1 Kor. 1:8.
- 55 Vl. „v jejich očích“.
- 56 Viz Ef. 3:17.
- 57 D. „nehýbající se z místa n. jinam“, charakter osob.
- 58 N. „kázána“, neurčitý čas.
- 59 Viz 2 Kor. 3:6.
- 60 Předtím se stal služebníkem (v. 23), nyní byl ve vězení, ale v utrpeních se radoval.
- 61 N. „nedostatky“, „co ještě zbývá“.
- 62 Viz Mat. 13:21, pozn. 543.
- 63 Slova „splácím a“ jsou pokusem o jinak obtížné vyjádření smyslu předpony následujícího slovesa „doplňuji“.
- 64 N. „správy“ (Ef. 3:2).
- 65 N. „vyplnil“, viz Mat. 5:17, pozn. 145.
- 66 N. „si přál“, neurčitý čas („pojal přání“, „se Bohu zalíbilo“).
- 67 Viz Ef. 1:19.
- 68 N. „v národech“, tj. „v lidech z národů“, jako „ve vás“ níže.
- 69 Viz Fil. 3:15.
- 70 Viz 1 Kor. 12:6.
- 71 Viz Řím. 7:5, pozn. 334; souvisí s „působení“ výše.
- 72 Viz Řím. 16:19.
- 73 Viz Fil. 1:30.
- 74 Jako „pro“ a „za“ v kap. 1:24.
- 75 Viz Skut. 16:40.
- 76 V dějovém smyslu.
- 77 Viz Ef. 4:16, pozn. 116, zde neurčitý čas.
- 78 N. „ujištění“, souvisí s „plně ujištěn“ v Řím. 14:5; viz i Luk. 1:1, pozn. 6.
- 79 N. „líbivou“, „okouzlující“, „působivou“, „vemlouvavou“.
- 80 D. „v podmanivé řeči“.
- 81 D. „víry, jež je“.
- 82 Viz 2 Tim. 1:12.
- 83 N. „za Pána“.

- 84** Viz 1 Kor. 3:10.
- 85** N. „ujišťování“, nesouvisí však s „jistoty“ ve v. 2. „Zakořenění“ nastalo a trvá, „budování“ a „upevňování“ se dále děje.
- 86** D. „v děkování“; n. „děkováním v ní oplývající“.
- 87** D. „nebude“, slovesný tvar naznačuje přímo hrozící nebezpečí, srov. Gal. 2:4, pozn. 53.
- 88** N. „lup“.
- 89** D. „někdo... odvádějící“.
- 90** Zdůrazněno.
- 91** Řec. „filosofii“.
- 92** Viz Mat. 15:3, pozn. 640.
- 93** Viz Gal. 4:3.
- 94** Tj. „Podstaty Božství“ v absolutním smyslu, nikoli „Božskosti“, jako v Řím. 1:20.
- 95** N. „naprosto naplnění“, zesilující tvar; Plnost n. Úplnost Božství je v Kristu vůči nám a my jsme v Kristu úplní vůči Bohu.
- 96** N. „křtu“; v němž jste byli i spolu“, týká-li se „v němž“ „Krista“; podle překladu v textu se týká „křtu“.
- 97** Viz Mat. 6:14.
- 98** Viz Řím. 2:25.
- 99** Viz Luk. 7:42.
- 100** Výraz, jehož se používalo o zrušení nějakého zákonného ustanovení; jako ve Skut. 3:19.
- 101** N. „úpis“, závazek, k němuž se člověk přiznává podpisem.
- 102** Vl. „proti nám“, ne však jako níže.
- 103** Tj. „k jichž plnění zavazoval“.
- 104** D. „z prostředku“ (2 Thess. 2:7, pozn. 52).
- 105** Vl. „vysléknou si“, souvisí s „vyslečení“ ve v. 11.
- 106** D. „na veřejnosti“.
- 107** N. „učinil je podívanou“, jako „vystavil veřejné hanbě“ u Mat. 1:19.
- 108** Tj. „kříž“; n. „něho“, tj. „Krista“; D. „v něm“.
- 109** Neurč. čas („učinil tak“).
- 110** Viz 2 Kor. 2:14.
- 111** N. „po stránce“ (2 Kor. 3:10).
- 112** N. „pleta se do věci“, „oddávaje se věcem“.
- 113** Vl. „zbytečně“, „nadarmo“.
- 114** D. „od myslí“.
- 115** Jako „cele opatřuje“ v 2 Kor. 9:10.
- 116** Viz Ef. 4:16.
- 117** D. „umřeli od živlů“; viz Gal. 4:3.
- 118** N. „se podrobujete ustanovením“, „se vážete n. dáváte vázat ustanoveními“.
- 119** Označuje ve smyslu řím. práva druh věcí, o jichž vlastnění platila zvláštní ustanovení.
- 120** Viz Mat. 2:6, pozn. 29.
- 121** N. „pověst“, „o nichž lze něco tvrdit“.
- 122** Viz Jak. 1:26n.
- 123** Tj. „ctí, jež přísluší tělu“. Závorkami je vyznačeno, že k uspokojení masa směřovalo veškeré učení oněch svůdců.
- 124** N. „stran“, „co do“.
- 125** N. „stůjte“, „nechtě vám jde“ (Jan 7:18).
- 126** Vl. „tu“, „tehdy“.
- 127** Neurčitý čas („umrtvete“, „dejte se do umrtvování“, n. v obdobném smyslu jako u Mat. 22:17, pozn. 966).
- 128** Viz Ef. 5:3; 2:2; 5:6; 2:2; 4:31.
- 129** N. „urážlivou řeč“.
- 130** N. „oplzlou“.
- 131** D. „k sobě“.
- 132** „Neos“, a
- 133** odvozeno od „kainos“, viz Hebr. 12:24.
- 134** D. „kde uvnitř“.
- 135** Viz 1 Kor. 14:11.
- 136** Skythové byli národ, jenž sídlil severně od Černého moře.
- 137** Viz Gal. 4:22.
- 138** Viz 1 Kor. 15:28.
- 139** Viz 1 Thess. 1:4.
- 140** D. „útroby“.
- 141** Viz Řím. 12:1.
- 142** Viz 1 Kor. 4:21.
- 143** N. „trpělivostí“, viz Jak. 5:7.
- 144** D. „a sami sobě“, v. 16 obdobně.
- 145** N. „bude-li mít“.
- 146** N. „výčitku“, „žalobu“.
- 147** Tj. „se odějte“, viz v. 12, srov. Ef. 6:16, pozn. 247.
- 148** Viz Ef. 4:3.
- 149** Viz 1 Kor. 4:16.
- 150** N. „slovo ve vsí moudrosti, mezi sebou se“; rozhodnutí mezi těmito dvěma pojetími je otázka duchovního pochopení. Pavel vyučoval ve vsí moudrosti (kap. 1:28) a tak v nich mělo slovo sídlit.
- 151** D. „vyučující a napomínající“.
- 152** Slova „žalmy... písněmi“ lze snad spíše spojit s následujícím „zpívající“ než se slovy předcházejícími, ale v Ef. 5:19 je „mluvíce... v žalmech“ atd.
- 153** N. „budete konat“.
- 154** Viz Řím. 13:1.
- 155** Viz Jan 8:44, pozn. 388; netýká se v. 21.
- 156** N. „hořcí“, „trpci“, „pichlaví“, „štiplaví“, „přísní“, „krutí“.
- 157** N. „příjemní“.
- 158** Vl. „nevolnictvích“, tj. „výkonech nevolnické služby“.
- 159** Viz Řím. 15:1; 12:8.
- 160** Viz Mat. 6:24.
- 161** Viz 1 Kor. 6:7.
- 162** Viz Ef. 6:8, 9.
- 163** D. „a slušnost n. přiměřenost n. náležitost“, nesouvisí s „náležít“ v kap. 3:18.
- 164** Viz Skut. 1:14.
- 165** D. „v děkování“.
- 166** Viz Jan 16:26.
- 167** Neurčitý čas, viz Ef. 6:20.
- 168** Viz Ef. 5:16.
- 169** Viz Marek 9:50, pozn. 436.
- 170** D. „jednomu každému“.
- 171** Viz Ef. 6:21, 22.
- 172** Viz Fil. 2:19.
- 173** N. „synovec“, n. vůbec „příbuzný“.
- 174** Viz Mat. 2:6, pozn. 29; netýká se slova „kteří“ shora.

175 N. „utišením“, „úlevou“.

176 Viz Jan 17:19, pozn. 777.

177 Viz kap. 2:10; podle některých rukopisů „plně ujištění“.

178 N. „ve vši Boží vůli“, tj. „ve všem, co je Boží vůle n. přání“.

179 D. „má“.

180 Viz Řím. 16:5.

181 Viz Skut. 1:17.

182 Viz 1 Kor. 16:21.

PRVNÍ LIST THESSALONIČANŮM

Pavel a Silvanus¹ a Timotheos shromáždění Thessaloničanů v Bohu Otci a Pánu Ježíši Kristu: Milost vám a pokoj.

(2)Vždy za² všechny vás Bohu děkujeme, konajíce o vás zmínku při svých modlitbách, (3)bez přestání před tím, *jenž je náš Bůh a³ Otec³*, pamatujíce na vaši práci⁴ víry a lopotu lásky a trpělivost⁵ naděje v našeho Pána Ježíše Krista, (4)věduce, bratři od Boha milovaní⁶, o vašem vyvolení. (5)Vždyť naše blahá zvěst se k vám dostala nejen ve slovu, nýbrž i v moci a v Svatém Duchu a v naprosto⁷ plné jistotě⁸. Víte přece⁹, jakými jsme se mezi vámi pro¹⁰ vás stali¹¹, (6)a vy jste se stali našimi a Páně napodobiteli, přijavše slovo ve veliké⁷ tísní¹² s radostí Svatého Ducha, (7)takže jste se stali vzory všem věřícím v Makedonii a v Achaii¹³. (8)Ano, slovo Páně se rozzevučelo¹⁴ od vás; vaše víra, *víra¹⁵ vůči Bohu¹⁶* se rozhlásila¹⁷ nejen v Makedonii a v Achaii¹³, nýbrž na každém místě, takže my nemáme zapotřebí něco říkat, (9)neboť oni sami o vás podávají zprávu¹⁸, jakého se nám dostalo vstupu k vám a jak jste se od model obrátili k Bohu, byste byli nevolníky¹⁸ Bohu živému a pravému¹⁹ (10)a očekávali²⁰ z nebes jeho Syna, jehož vzkřísil zprostřed mrtvých, Ježíše, našeho Vysvoboditele²¹ od²⁴ přicházejícího hněvu²¹.

2 Sami přece víte, bratři, o tom našem vstupu, jež *jme měli* k vám, že k němu nedošlo¹¹²² naprázdno, (2)nýbrž že jsme se, předtím trpěvše²³ a byvše ztýráni, jak víte⁹, ve Filippech, v našem Bohu osmělili ve velikém⁷ zápase²⁵ k vám²⁶ promluvit Boží blahou zvěst. (3)Naše výzva²⁷ ovšem *nebyla* z podvodu²⁸ ani z nečistoty ani ve lsti, (4)nýbrž podle toho, jak jsme byli od Boha schválení²⁹³⁰, by *nám* blahá zvěst byla svěřena, tak mluvíme, ne jako zalibující se³¹ lidem, nýbrž Bohu, jenž zkoumá²⁹³² naše srdce. (5)Vždyť jsme ani nikdy nebyli shledáni¹¹ *jako lidé* úlisné řeči³³, jak víte⁹, ani s *něja-*

kou záminkou pro hrabivost³⁴ – svědkem je Bůh – (6)ani že by nám šlo o³⁵ slávu³⁵ zprostřed lidí, ani od vás ani od druhých, když jsme jako Kristovi apoštolové mohli být zatížením³⁶, (7)nýbrž jsme se uprostřed vás ukázali³⁷ laskavými³⁸, jako by kojící žena něžně chovala³⁹ vlastní⁴⁰ děti. (8)Tak nám, prahnoucím po vás, bylo slasti podělit se s vámi nejen o Boží blahou zvěst, nýbrž i o vlastní⁴⁰ žití⁴¹, protože jste se nám stali milovanými. (9)Pamatujete se přece, bratři, *na* naši lopotu a dřinu – nocí i dnem pracující, abychom někoho z vás nezatížili, jsme vám kázali⁴² Boží blahou zvěst; (10)vy jste svědky, i Bůh, jak zbožně⁴³ a spravedlivě a bez závady jsme se k vám, kteří věříte, zachovali³⁷ – (11)právě tak⁴⁴, *jak* víte, jak jsme vás, každého jednotlivce⁴⁵ z vás, jako otec své děti napomínali⁴⁶ a konejšili (12)a zapřísahali⁴⁷, abyste⁴⁸ chodili důstojně Boha, jenž vás povolává⁴⁹ do vlastního⁴⁰ království a slávy. (13)A pro tuto příčinu i my bez přestání Bohu děkujeme, že když se vám od nás dostalo slova Boží zprávy, přijali jste ne slovo⁵⁰ lidí, nýbrž, jak⁵¹ opravdu je, slovo⁵² Boží, jež⁵³ ve vás, kteří věříte, i vyvíjí svou činnost⁵⁴. (14)Ano, vy, bratři, jste se stali napodobiteli Božích shromáždění, jež jsou v Júdsku v Kristu Ježíši, neboť jste i vy od svých vlastních⁵⁵ soukmenovců vytrpěli tytéž věci jako i oni od Židů, (15)kteří i Pána Ježíše zabili i proroky, i nás vyštvali, a Bohu se nelíbí a *jsou* proti všem lidem, (16)bráníce nám promlouvat⁵⁶ k národům, aby byly zachráněny; tím⁴⁸ vždy doplňují⁵⁷ své hříchy. Příklad⁵⁸ však na ně svrchovaný⁵⁹ hněv⁶⁰.

(17)My však, bratři, byvše od vás krátko⁶¹ osiřením odloučení⁶² – tváří, ne srdcem – jsme ve veliké⁶³ touze vvinuli *tím* usilovnější snahu⁶⁴ uvidět vaši tvář. (18)Proto jsme si umínili⁶⁵ k vám přijít, totiž já, Pavel, i jednou i dvakrát, a Satan nám zabránil⁶⁶. (19)Kdopak je naše naděje nebo radost nebo věnec⁶⁷ chlouby⁶⁸? Ne-li

i⁶⁹ vy před naším Pánem Ježíšem při jeho příchodu? (20)Naše sláva a radost jste přece vy.

3 Proto, nemohouce se již zdržet⁷⁰, jsme uznali za dobré zůstat⁷¹ v Athénách sami (2) a poslali jsme Timothea, našeho bratra a spolu s námi Božího dělníka⁷² v blahé zvěsti o KRISTU⁷³, k upevnění⁷⁴ vás a povzbuzení⁷⁵ 48 [vás] stran vaší víry, (3)by v těchto tísních⁷⁶ nikdo nekolísal⁷⁷ (sami přece víte, že jsme k tomuto určení⁷⁸, (4)vždyť i když jsme u vás byli, předpovídali jsme vám, že brzy tísně⁷⁶ budeme⁷⁹, jak⁵¹ se i stalo a jak víte). (5)Pro tuto příčinu jsem se já již také nemohl zdržet⁷⁰, i poslal jsem, abych poznal⁴⁸ vaši víru, zda vás snad⁸⁰ nepokoušel⁸¹ pokušitel, a naše lopota aby nevyšla naprázdno. (6)Timotheos však k nám od vás právě přišel a přinesl nám blahou zvěst o vaší víře a lásce a že na nás vždy máte dobrou⁸¹ vzpomínku, vroucně⁸² toužíce⁸³ nás vidět, právě tak⁸⁴ jako i my vás. (7)Pro tuto příčinu jsme byli z⁸⁵ vás, bratři, při⁸⁵ vši naší strasti⁸⁶ a tísní⁷⁶ potěšení⁸⁷ skrze vaši víru, (8)protože nyní zijeme, držíte-li se⁸⁸ vy v Pánu. (9)Ano, jakým děkováním se můžeme Bohu za⁸⁹ vás odplatit, za⁸⁵ všechnu tu radost, jíž se pro¹⁰ vás před naším Bohem radujeme, (10)nocí i dnem nadmíru úpěnlivě⁹⁰ prosíce, abychom mohli vidět vaši tvář a zdokonalit⁴⁸ 91, čeho se nedostává vaší víře⁹²? (11)Sám však ten, jenž je náš Bůh a⁹³ Otec⁹³, a náš Pán Ježíš kéž usměrní⁹⁴ naši cestu k vám, (12)vám pak kéž Pán dá rozmocí se a oplývat⁹⁵ láskou k sobě navzájem a ke všem, právě tak⁸⁴ jako i my k vám, (13)k upevnění⁷⁴ 48 vašich srdcí, aby byla bez závady v svatosti⁹⁶ před tím, jenž je náš Bůh a⁹³ Otec⁹³, při příchodu našeho Pána Ježíše se všemi jeho svatými.

4 Nu a ostatně, bratři, vás v Pánu Ježíši žádáme a vyzýváme⁹⁷ podle toho, jak jste od nás přijali⁹⁸ poučení, jak máte chodit a líbit se⁹⁹ Bohu, podle toho, jak i chodíte, abyste se rozmáhali ještě více. (2)Víte přece, jaké jsme vám skrze Pána Ježíše dali pokyny. (3)Ano, toto je Boží vůle¹⁰⁰: Vaše posvěcení⁹⁶, byste se stranili¹⁰¹ smilstva; (4)by každý jednotlivě¹⁰² z vás uměl svou nádobu vlastnit¹⁰³ v posvěce-

ní⁹⁶ a cti, (5)(ne ve vášni chtivosti právě tak⁸⁴ jako i národy, jež neznají Boha¹⁰⁴), (6)takže by se v té záležitosti¹⁰⁵ nedopouštěl přestoupení¹⁰⁶ a neubližoval svému bratru¹⁰⁷, protože Pán je mstitelem¹⁰⁸ všech těchto věcí podle toho, jak jsme vám i předtím řekli a plně¹⁰⁹ dosvědčili. (7)Bůh nás přece nepovolal k¹¹⁰ nečistotě, nýbrž v posvěcení⁹⁶; (8)proto tedy kdo si toto¹¹¹ zlehčuje¹¹², zlehčuje si¹¹² ne člověka, nýbrž Boha, jenž vám¹¹³ i dal svého Svatého Ducha. (9)O bratrské náklonnosti¹¹⁴ pak vám netřeba¹¹⁵ psát, neboť jste vy sami Bohem vyučeni¹¹⁶, abyste⁴⁸ se navzájem milovali; (10)vždyť to i činíte vůči všem bratrům, kteří jsou v celé Makedonii, vybízíme¹¹⁷ vás však, bratři, byste se rozmáhali ještě více (11) jako o věc cti se snažili¹¹⁸ chovat se tiše¹¹⁹ a hledět si svých věcí¹²⁰ a pracovat svýma¹²¹ rukama podle toho, jak jsme vám nakázali, (12)abyste vůči těm, kdo jsou venku, chodili počestně a nikoho¹²² neměli zapotřebí. (13)Neradi bychom však, bratři, byste byli neznalí stran těch, kteří jsou zesnuli, abyste se nermoutili tak¹²³, jako i ostatní, kteří nemají¹²⁴ naděje. (14)Věříme-li přece, že Ježíš umřel a opět vstal, přivede s ním tak Bůh i ty, kteří skrze Ježíše zesnuli. (15)(Slovem¹²⁵ Páně vám totiž pravíme toto: že my, žijící, pozůstali¹²⁶ do příchodu Páně, nikterak ty, kteří zesnuli, nepředstihneme¹²⁷, (16)protože Pán sám se svolávajícím povel¹²⁵ 128, s hlasem¹²⁵ 128 archanděla a s Boží troubou¹²⁵ 128 sestoupí z nebe a nejprve vstanou¹²⁹ mrtví v Kristu; (17)potom budeme my, žijící, pozůstali¹²⁶, zároveň s nimi uchvázeni v oblacích vstříc¹³⁰ Pánu do vzduchu a tak vždy budeme s Pánem. (18)Těmito slovy¹²⁵ se tedy navzájem povzbuzujte¹³¹.) (1)Stran času a obdoby však, bratři, nemáte zapotřebí psaní vám¹³², (2)vždyť sami dopodrobna¹³³ víte, že den Páně přichází tak, jako zloděj v noci; (3)až budou¹²⁷ říkat: pokoj a bezpečí, tehdy je přepadne nenadálá zhouba právě tak jako bolest¹³³ těhotnou, i neuniknou¹²⁷ nikterak. (4)Vy však, bratři, nejste ve tmě, aby vás ten den přepadl jako zloděj, (5)všichni vy jste přece synové světla a synové dne; nenáležíme noci ani tmě¹³⁴. (6)Tak tedy nespěme¹³⁵ jako

ostatní, nýbrž bděme a budme strážliví; (7)vždyť ti, kdo spí¹³⁵, spí¹³⁵ v noci, a kdo jsou opilí, jsou opilí v noci, (8)my však, náležitější dny¹³⁴, budme strážliví, odějíce se kyrysem¹³⁵ víry a lásky a jako přílbou nadějí¹³⁶ záchrany¹³⁷, (9)protože nás Bůh neurčil¹³⁸ k hněvu⁶⁰, nýbrž k nabytí záchrany¹³⁷ skrze našeho Pána Ježíše Krista, (10)jenž za¹³⁹ nás umřel, abychom, ať bdíme, ať spíme¹³⁵, spolu¹⁴⁰ s ním ožili¹⁴¹. (11)Proto se navzájem povzbuzujte¹³¹ a jeden druhého¹⁴² budujte tak¹⁴³, jak i činíte.

(12)Žádáme vás však, bratři, byste znali¹⁴⁴ ty, kteří se mezi vámi lopotí a jsou vaši představení¹⁴⁵ v Pánu a napomínají vás, (13)a přenesmírně si jich v lásce vážili pro¹⁴⁶ jejich práci. Mezi sebou zachovávejte pokoj¹⁴⁷. (14)Vybízíme¹⁴⁸ vás však, bratři: Napomínejte nepořádné¹⁴⁹, potěšujte¹⁵⁰ malodušné, podpírejte slabé, buďte vůči všem shovívaví¹⁵¹; (15)hledte,

by někdo někomu za zlo neodplatil zlem, nýbrž se vždy žeňte za¹⁵² dobrem¹⁵³, vůči sobě navzájem a vůči všem. (16)Vždy se radujte, (17)bez přestání se modlete, (18)ve všem děkujte, neboť toto je vůči vám Boží vůle¹⁰⁰ v Kristu Ježíši; (19)Ducha neuhašujte, (20)proroctví¹⁵⁴ nepodceňujte, (21)vše však ověřujte¹⁵⁵: správné¹⁵⁶ podržujte¹⁵⁷, (22)každého druhu¹⁵⁸ špatnosti¹⁵⁹ se strážte¹⁰¹. (23)Sám Bůh pokoje pak nechť vás veskrze¹⁶⁰ posvětit a kéž je ve své celistvosti¹⁶¹ uchráněn váš duch i duše i tělo bez úhony při příchodu našeho Pána Ježíše Krista. (24)Věren je ten, jenž vás povolává¹⁶², jenž tak i učiní. (25)Bratři, modlete se za¹⁶³ nás. (26)Pozdravte všechny bratry svatým polibkem¹⁶⁴. (27)Zapřísahám vás Pánem, by tento list byl přečten všem [svatým] bratrům. (28)Milost Pána Ježíše Krista s vámi.

1. LIST THESSALONIČANŮM

poznámky překladatele a odkazy

- 1 Viz 2 Kor. 1:19.
- 2 Viz Jan 17:19.
- 3 Viz Fil. 4:20.
- 4 N. „dílo“, „činnost“.
- 5 N. „vytrvalost“, viz Jak. 5:11.
- 6 Tvar dokonavého minulého času („trvale n. vroucně milovaní“).
- 7 Vl. „mnohé(m)“.
- 8 Viz Kol. 2:2, pozn. 78.
- 9 D. „podle toho, jak víte“.
- 10 V příčinném smyslu.
- 11 N. „projevili“, „ukázali“ (Fil. 2:15), kap. 2:1, 5 obdobně, viz Luk. 10:36, pozn. 813; Fil. 3:6.
- 12 Viz Mat. 13:21, pozn. 543.
- 13 Viz Skut. 18:12.
- 14 Vl. „zazvučelo ven“.
- 15 D. „víra, jež je“.
- 16 N. „stran Boha“, „Boha se týkající“.
- 17 D. „vyšla“, tj. „zvěst o ní“.
- 18 Viz Mat. 2:8; 6:24.
- 19 Viz Jan 17:3.
- 20 Sloveso vyskytující se v N. Zákoně jen zde; vyjadřuje trpělivé a důvěřivé očekávání.
- 21 Viz Řím. 11:26; 3:5, pozn. 161.
- 22 Dokonavý minulý čas („nedošlo k němu naprázdno a jeho výsledek trvá“, srov. Luk. 10:36, pozn. 812).
- 23 Neurčitý čas, viz Luk. 22:15.
- 24 Viz Zjev. 3:10, pozn. 102.
- 25 N. „úsilí“, „nebezpečí“.
- 26 N. „u vás“.
- 27 Viz Skut. 13:15, pozn. 784.
- 28 Viz Mat. 27:64, pozn. 1281.
- 29 Viz Řím. 1:28, pozn. 72.
- 30 Dokonavý minulý čas („plně n. natrvalo schválení“).
- 31 Viz Řím. 15:1.
- 32 N. „schvaluje“, jako shora, přítomného času, vyjadřující charakter („zkoumateli n. schvalovateli našich srdcí“).
- 33 D. „shledání v řeči úlisnosti“.
- 34 D. „v zámince hrabivosti“, viz Marek 7:22.
- 35 Viz Jan 7:18.
- 36 D. „v tíži n. břemeni“, n. „ve vážnosti n. důležitosti“, se smyslem „činit se důležitými“.
- 37 Viz Fil. 2:15, ve v. 10 týž výraz s obdobným významem.
- 38 N. „něžnými“, ne však jako „něžně“ níže, „jemnými“.
- 39 Viz Ef. 5:29.
- 40 Vl. „svě(ho)“, „svá“, poněkud důraznější než ve v. 11.
- 41 Množné číslo.
- 42 Neurčitý čas, viz Mat. 9:13, pozn. 336.
- 43 Viz Skut. 2:27, pozn. 104, zde odvozené příslovce.
- 44 D. „právě podle toho“.
- 45 D. „jednoho každého“.
- 46 Viz Skut. 2:40, pozn. 125.
- 47 Vl. „dovšedčovali“, ve středním rodu nabývá významu jako v textu; D. „víte, jak, vás... děti, napomínající a konejšíce a zapřísahající“, tj. „že to bylo s napomínáním“ atd.
- 48 Vazba jako v Řím. 1:20, pozn. 46.
- 49 N. „povolával“, D. „povolávajícího vás“, vyjadřuje charakter nehledě k času; vl. „toho Boha, jenž vás povolává“, ani tak však není přesně vystižen smysl vazby v řečtině, jež zachovává Boží absolutnost a přidává charakter „povolávajícího“.
- 50 N. v činnějším smyslu „když jste od nás přijali slovo, chopili jste se ne slova“; první sloveso se týká slyšení, druhé přijetí n. uchopení věrou.
- 51 D. „podle toho, jak“.
- 52 N. „přijali jste je ne jako slovo... opravdu je, jako slovo“.
- 53 N. „Boha, jenž“.
- 54 Viz Řím. 7:5.
- 55 Zde proti vv. 7 a 12 překlad doslovný.
- 56 Neurčitý čas, viz Luk. 1:55.
- 57 Neurčitý čas; každý takový čin jakoby doplní část míry jejich hříchů.
- 58 Viz Mat. 12:28, pozn. 488.
- 59 Vl. „svrchované“, „do krajnosti“, D. „do konce“, jako u Jana 13:1.
- 60 Viz Řím. 3:5, pozn. 161.
- 61 D. „na dobu chvíle n. hodiny“.
- 62 „Byvše... osiřením odloučení“ je v řečtině jediné slovo, překlad v textu zachovává zdůrazňující význam opakování předložky a předpony „apo“ („od“).
- 63 Vl. „mnohé“.
- 64 D. „jsme se tím hojněji vynosnažili“.
- 65 N. „pojali přání“.
- 66 Viz Gal. 5:7, pozn. 200.
- 67 N. „koruna“.
- 68 Viz 2 Kor. 1:12.
- 69 N. „právě“.
- 70 D. „nezdružuje se již“, viz 1 Kor. 9:12, pozn. 308, smysl jako v textu.
- 71 Vl. „být opuštěni n. zanecháni“.
- 72 Viz 1 Kor. 3:9, pozn. 83; podle některých rukopisů „bratra a Božího služebníka“, jako 2 Kor. 3:6.
- 73 N. „Kristové“.
- 74 Viz Luk. 22:32.
- 75 Viz Skut. 16:40.
- 76 Viz Mat. 13:21, pozn. 543, ve v. 4 příbuzné sloveso („utlačování“, „tržnění“ atd.).
- 77 N. „by těmito tísňemi nikdo nebyl zvikláván“.
- 78 Vl. „položeni“, „postaveni“.
- 79 Viz Mat. 16:27, pozn. 714; lze chápat ve smyslu „že tak musí být“, tj. „že je to údělem Kristovců“, nebo že k tomu v samé Thessalonice brzy dojde; snad měl apoštol na mysli obojí.
- 80 Viz Gal. 2:2.
- 81 Viz Mat. 4:1; 7:11.
- 82 N. „na nás máte... vždy vroucně“.
- 83 Viz 2 Kor. 5:2.

- 84** D. „právě podle toho“, v kap. 4:5 ve smyslu „to byste byli právě takoví“.
- 85** Předložka vyjadřuje podnět n. podmínku n. příležitost, viz 2 Kor. 7:7, pozn. 290; Fil. 1:3, pozn. 2; 3:9, pozn. 165.
- 86** Viz Luk. 21:23.
- 87** N. „povzbuzení“, jako ve v. 2.
- 88** Viz Gal. 5:1.
- 89** Viz Jan 16:26, pozn. 744.
- 90** Vl. „přenesmírně“.
- 91** N. „napravit“, viz 2 Kor. 13:11, pozn. 579, zde neurčitý čas.
- 92** D. „nedostatky vaší viny“.
- 93** Viz Fil. 4:20.
- 94** N. „urovnáná“, „upravená“, vl. „napřímí“; viz Luk. 1:79. Jednotné číslo je výrazem jednoty Boha Otce a Krista Pána, ač osobně jsou zřetelně rozlišeni.
- 95** Neurčitý čas („aby došlo k oplývání“).
- 96** Viz Řím. 1:4, pozn. 7.
- 97** Viz 1 Kor. 1:10.
- 98** N. „se vám od nás dostalo“, jako v kap. 2:13, pozn. 50.
- 99** Tj. „chodit tak, abyste se líbili“.
- 100** N. „přání“; zde bez členu, takže výrok nabývá smyslu „toto je věc Boží vůle n. věc taková, že si ji sám Bůh přeje“.
- 101** N. „drželi stranou n. daleko od“.
- 102** D. „jeden každý“.
- 103** Znamená i „získávat“, „ujímat se vlastnictví“, zde však ve smyslu „uchovávat“, „podržovat“, nikoli „opatrovat si“; viz Luk. 18:12, pozn. 1246; 21:19, pozn. 1405.
- 104** N. „nevědí o Bohu“, vědomé poznání, viz 1 Kor. 8:1, zde přičestí vyjadřující charakter.
- 105** Zjemňující výraz pro obcování s ženou, manželkou vlastní nebo jiného.
- 106** D. „nepřestupoval“, tj. „práv svého bratra“; n. „nepoškozoval“, „nepřehlížel“, „nepomíjel“ svého bratra.
- 107** N. „nepřelstíval n. nezneužíval (tj. „důvěry) svého bratra“, viz 2 Kor. 2:11, pozn. 95.
- 108** D. „mstitelem stran n. co se týče“.
- 109** N. „naléhavě“ (Luk. 16:28).
- 110** Viz Gal. 5:13.
- 111** N. „svého bratra v tomto“.
- 112** Viz Luk. 10:16, pozn. 778.
- 113** D. „do vás“.
- 114** Viz Řím. 12:10.
- 115** D. „nemáte zapotřebí vám“.
- 116** N. „Boží vyučenci“, podobně jako u Jana 6:45.
- 117** Viz Skut. 2:40.
- 118** Viz Řím. 15:20, pozn. 741.
- 119** N. „pokojně“, „klidně“.
- 120** Vl. „obírat se svými věcmi“.
- 121** Viz Jan 8:44, pozn. 388; podle některých rukopisů „svými vlastními“.
- 122** N. „ničeho“.
- 123** D. „podle toho“; netýká se kap. 5:2.
- 124** Přičestí vyjadřující charakter osob.
- 125** D. „ve slovu“ (v. 15), „v... povelu“ atd. (v. 16), „v těchto slovech“ (v. 18).
- 126** N. „zbývající“, „(jako zbytek) zanechávání“.
- 127** N. „nemáme předstihnout“ (kap. 4:15), „až snad budou“, „nemají uniknout“ (kap. 5:3).
- 128** N. „za povelu“ atd.
- 129** N. „opět vstanou“, jako ve v. 14.
- 130** Viz Mat. 25:1.
- 131** Viz Skut. 16:40.
- 132** D. „zapotřebí být vám psáno“.
- 133** Viz Mat. 2:8, pozn. 31; 24:8.
- 134** D. „nejsme noci ani tmy“, v. 8 obdobbě.
- 135** Viz Ef. 5:14; 6:14.
- 136** Srov. 1 Kor. 13:13.
- 137** N. „vysvobození“.
- 138** D. „nepoložil“, „nepostavil“.
- 139** Viz Jan 17:19.
- 140** N. „zárovň“, jako v kap. 4:17.
- 141** Tj. „nabyli života s ním společného“; také „žili“, viz Tit. 2:12.
- 142** D. „jeden jednoho“.
- 143** D. „podle toho“.
- 144** N. „věděli o těch“, vědomé poznání, viz 1 Kor. 8:1.
- 145** Viz Řím. 12:8, pozn. 605.
- 146** V příčinném smyslu.
- 147** Viz Marek 9:50.
- 148** Viz Skut. 2:40.
- 149** N. „neukázněně“.
- 150** N. „konejšete“ (Jan 11:31).
- 151** N. „trpěliví“, viz Jak. 5:7.
- 152** Viz Řím. 9:30.
- 153** Viz Mat. 7:11.
- 154** Množné číslo.
- 155** N. „zkoumejte“ (1 Kor. 11:28).
- 156** Viz Mat. 5:16, pozn. 141; zde vl. „to, co je správné“.
- 157** N. „správného se přidružuje“.
- 158** Vl. „podobý“, „tvaru“, „vzhledu“.
- 159** D. „špatného“, tj. „co je špatné“, proti „správnému“ ve v. 21 však bez členu; „správné“ n. „dobré“ má své být samo o sobě, kdežto „špatné“ n. „zlé“ nikoli. Abych měl představu zla, musím předpokládat jsoucnost dobra.
- 160** D. „cele dokonalé“, tj. „k naprosté dokonalosti“.
- 161** D. „celistvých“, „úplných“, „plně zdravých“ ve smyslu morálním; přibližné podstatné jméno je „celé zdraví“ ve Skut. 3:16.
- 162** Viz kap. 2:12, první část pozn. 49.
- 163** Viz Jan 16:26, pozn. 744.
- 164** Viz 1 Kor. 16:20.

DRUHÝ LIST THESSALONIČANŮM

Pavel a Silvanus¹ a Timotheos shromáždění Thessaloničanů v Bohu, našem Otci, a Pánu Ježíši Kristu: (2) Milost vám a pokoj od Boha, našeho Otce, a Pána Ježíše Krista.

(3) Jsme povinni za² vás, bratři, vždy Bohu děkovat tak³, jak je důstojno, protože vaše víra nadmíru roste a vzájemná láska⁴ každého jednotlivce⁵ z vás se množí, (4) takže my sami se vámi⁶ v Božích shromážděních chlubíme pro vaši vytrvalost⁷ a víru ve všech vašich pronásledováních a tísních⁸, jež snášíte – (5) zřejmá známka⁹ spravedlivého Božího soudu, abyste¹⁰ vy byli plně uznáni za hodny Božího království, pro¹¹ něž i trpíte, (6) je-li aspoň¹² před Bohem spravedlivé těm, kteří vás tísní⁸, odplatit tísní⁸, (7) a vám, kteří jste tísněni⁸, odpočinkem¹³ s námi při zjevení¹⁴ Pána Ježíše z nebe s anděly jeho moci (8) v planoucím ohni¹⁵, jenž bude vykonávat pomstu nad těmi, kteří neznají¹⁶ Boha¹⁷, a těmi¹⁸, kteří nejsou poslušni¹⁶ blahé zvěsti o našem Pánu Ježíši Kristu¹⁹; (9) ti²⁰ budou pykat pokutou²¹ věčné zhouby²² od²³ přítomnosti²⁴ Páně a od²³ slávy jeho síly, (10) až přijde, by byl oslaven v svých svatých a stal se předmětem obdivu ve všech, kteří uvěřili, (protože našemu svědectví vůči vám uvěřeno bylo,) v onen den. (11) K tomuto *cílí* se také za² vás vždy modlíme, aby vás náš Bůh uznal za hodny toho povolání a dovršil²⁵ veškerou blahou libost²⁶ své dobroty²⁷ a dílo víry s mocí²⁸, (12) tak aby²⁹ jméno našeho Pána Ježíše [Krista]³⁰ bylo oslaveno ve vás a vy v něm podle milosti našeho Boha a Pána Ježíše Krista.

2 Žádáme vás však, bratři, při příchodu našeho Pána Ježíše Krista a našem³¹ sejítí³² k němu, (2) abyste¹⁰ se nedali hned³³ otfázt³⁴ v myslí³⁵, aniž se dávali zastrašovat³⁶, ani žádným duchem ani žádným slovem³⁷ ani žádným listem, prý³⁸ od³⁹ nás, že prý⁴⁰ nadešel den Páně. (3) Necht³ vás nikdo žádným způsobem⁴¹

nepodvede⁴², protože se tak nestane, leč až prve přijde odpadnutí⁴³ a ukáže se⁴⁴ člověk hříchu, syn záhuby⁴⁵, (4) jenž se staví na odpor a nadmíru se vyvyšuje⁴⁶ proti všemu⁴⁷, čemu se říká Bůh nebo předmět uctívání, takže sám usedne do Božího chrámu, vystavuje⁴⁸ sám sebe, že je Bůh. (5) Nepamatujete si, že jsem vám tyto věci říkal, když jsem ještě byl u vás? (6) A nyní víte, co zdržuje⁴⁹, aby¹⁰ on se ukázal⁴⁴ ve své době⁵⁰; (7) ano, tajemství bezzákonnosti již svou činnost vyvíjí⁵¹, jen je tu ten, jenž teď zdržuje⁴⁹, než odejde⁵², (8) a tehdy se ukáže⁴⁴ ten bezzákonný člověk, jehož Pán Ježíš zničí⁵³ dechem⁵⁴ svých úst a s nímž skoncuje⁵⁵ objevením⁵⁶ svého příchodu; (9) jehož⁵⁷ příchod je podle působení⁵⁸ Satanova ve vší⁵⁹ moci a znamenání a zázracích lži (10) a ve všem⁵⁹ klamu nespravedlivosti⁶⁰ pro ty⁶¹, kdo hynou⁶², za to, že nepřijali lásku pravdy⁶³ k tomu, by¹⁰ byli zachráněni, (11) a pro tuto příčinu jim Bůh posílá⁶⁴ působení⁵⁸ podvodu⁶⁵ k tomu, by¹⁰ uvěřili lži, (12) aby byli souzení⁶⁶ všichni, kteří neuvěřili⁶⁷ pravdě, nýbrž se jim zalíbilo⁶⁷ v nespravedlivosti⁶⁰. (13) My však jsme povinni za² vás vždy Bohu děkovat, bratři od Pána milovaní⁶⁸, že si vás Bůh od počátku zvolil k záchraně v posvěcení⁶⁸ Duchem a víře v pravdu⁶⁹; (14) k tomu vás povolal skrze naši blahou zvěst, k nabytí slávy⁷⁰ našeho Pána Ježíše Krista. (15) Tak tedy, bratři, pevně stůjte⁷¹ a držte se⁷² vydaných pokynů⁷³, jimž jste byli vyučeni, ať slovem, ať naším listem. (16) Necht³ však sám náš Pán Ježíš Kristus a náš Bůh a Otec, jenž nás miloval⁷⁴ a nám dal věčnou útěchu a dobrou⁷⁵ naději v milosti, (17) povzbudí⁷⁶ vaše srdce a upevní⁷⁷ vás v každém dobrém⁷⁵ činu a slovu.

3 Ostatně se za² nás, bratři, modlete, aby slovo Páně běželo⁷⁸ a bylo oslavováno tak³, jako i u vás, (2) a abychom byli vyproštěni od nežádoucích⁷⁹ a zlých lidí; není víra *údělem* všech. (3) Věřen je

však Pán, jenž vás upevní⁷⁷ a od zlého uchrání; (4) a v Pána⁸⁰ důvěřujeme⁸⁰, co se vás týče, že ty věci, jež nakazujeme, i konáte i konat budete. (5) Kéž však Pán usměrní⁸¹ vaše srdce k Boží lásce⁸² a k trpělivosti⁸³ KRISTOVĚ.

(6) Nakazujeme vám však, bratři, ve jménu našeho Pána Ježíše Krista, byste se vyhýbali⁸⁴ každému bratru chodícímu nepořádně⁸⁵ a ne podle vydaného pokynu⁷³, jež od nás přijal⁸⁶. (7) Sami přece víte, jak je záhodno nás napodobovat, protože jsme se mezi vámi nepořádně nechovali^{85,87}, (8) aniž jsme něčího⁸⁸ chleba pojedli zdarma, nýbrž v lopotě a dřině nocí i dnem pracující, abychom nezatížili⁸⁹ někoho z vás; (9) ne že nemáme práva, nýbrž abychom vám sami sebe dali za vzor k napodobování nás. (10) Ba i když jsme u vás byli, nakazovali

jsme vám toto: Nechce-li se komu pracovat, nechť ani nejí. (11) Slyšíme totiž, že jsou mezi vámi někteří chodící nepořádně⁸⁵, vůbec nepracující, ale do všeho⁹⁰ se pletoucí; (12) nuže, takovýmto nakazujeme a vyzýváme⁹¹ je v Pánu Ježíši Kristu, aby s tichostí⁹² pracovali a jedli vlastní⁹³ chléb. (13) Vy však, bratři, neochabujte v správném počínání; (14) není-li⁹⁴ však někdo poslušen našeho slova v listu⁹⁵, toho si znamenejte a nestýkejte se⁹⁶ s ním, aby se zastyděl, (15) a nepovažujte ho za⁹⁷ nepřítele, nýbrž ho napomínejte jako bratra. (16) Kéž vám však sám Pán pokoje ustavičně dává⁹⁷ pokoj každým způsobem. Pán se všemi vámi.

(17) Pozdrav rukou mou⁹⁸, Pavlovou⁹⁸; to je znamení v každém listu, tak psávám. (18) Milost našeho Pána Ježíše Krista se všemi vámi.

2. LIST THESSALONIČANŮM

poznámky překladatele a odkazy

- 1 Viz 2 Kor. 1:19.
- 2 Viz Jan 16:26, pozn. 744.
- 3 D. „podle toho“.
- 4 D. „láska k sobě navzájem“.
- 5 D. „jednoho každého“.
- 6 D. „ve vás“.
- 7 N. „trpělivost“, viz Jak. 5:11.
- 8 Viz 1 Thess. 3:3n.
- 9 „Zřejmá známka“ je v řečtině jedno slovo, příbuzné slovu „důkaz“ ve Fil. 1:28; tam však jde spíše o věrohodnost důkazu vlastní, zde o uznanou přesvědčivost známky.
- 10 Vazba jako v Řím. 1:20, pozn. 46.
- 11 Viz Jan 17:19, pozn. 777.
- 12 N. „neboť přece je“.
- 13 N. „klidem“ (2 Kor. 2:13), „pohodlím“ (tamže kap. 8:13).
- 14 Vl. „odhalení“.
- 15 D. „v ohni plamene“.
- 16 Příčestí vyjadřující charakter.
- 17 Viz 1 Thess. 4:5.
- 18 D. „dávat pomstu těm... a těm“.
- 19 N. „zvěsti našeho Pána Ježíše Krista“.
- 20 D. „kteří“, viz Mat. 2:6, pozn. 29.
- 21 N. „trestem“, „výkonem spravedlivého rozsudku“.
- 22 D. „budou jako pokutou pykat věčnou zhoubou“.
- 23 Lze chápat ve smyslu buď „odloučení od“ nebo tak, že „zhouba přijde odtamtud“.
- 24 D. „tváře“.
- 25 Vl. „naplnil“.
- 26 Viz Mat. 11:26.
- 27 Viz Řím. 15:14.
- 28 D. „v moci“.
- 29 Viz Mat. 8:34.
- 30 Některé rukopisy slovo „Krista“ zde, snad správně, vynechávají, v mnoha z nejlepších rukopisů však je.
- 31 N. „skrze příchod... a naše“.
- 32 N. „svolání“, „shromáždění“, v dějovém smyslu, odpovídá slovesu „svolat“ u Mat. 23:37.
- 33 D. „rychle“.
- 34 Viz Mat. 24:29.
- 35 D. „od myslí“, tj. „otřesením n. zvikláním odvést od ustáleného a střízlivě usuzujícího myšlení“.
- 36 Viz Mat. 24:6.
- 37 N. „řeči“.
- 38 D. „jakoby“.
- 39 D. „skrze“.
- 40 D. „jako že“.
- 41 D. „podle žádného způsobu“.
- 42 Viz Řím. 16:18.
- 43 N. „odstoupení“.
- 44 Vl. „bude („byl“) odhalen“.
- 45 Viz Jan 17:12.
- 46 N. „bude stavět... vyvyšovat“, příčestí vyjadřující charakter nehledě k času.
- 47 A zároveň „nade vše“, odpor a zpupné vyvyšování sebe, srov. Is. 10:15; Dán. 11:36n.
- 48 Viz 1 Kor. 4:9.
- 49 N. „drží na uzdě“, „krotí“.
- 50 Tj. „ne dříve“.
- 51 Viz Řím. 7:5.
- 52 N. „ustoupí z cesty“, viz Kol. 2:14, pozn. 104, vl. „zmizí (D. „stane se“) zprostřed“, to však je rčení, jež prostě znamená „nebude již zde“.
- 53 Vl. „strávní“, jako oheň (Luk. 9:54); podle některých rukopisů „odpraví“ (Luk. 22:2).
- 54 N. „duchem“.
- 55 Viz 1 Kor. 13:11.
- 56 Viz Tit. 2:13; jiný výraz než „zjevení“ zde v kap. 1:7.
- 57 Tj. „člověka hřichů“.
- 58 Viz 1 Kor. 12:6.
- 59 Tj. „všeho druhu“, „všemožné(m)“.
- 60 Viz Luk. 16:9.
- 61 D. „těm“.
- 62 N. „jsou ztraceni“.
- 63 Snad ve smyslu „pravdivou lásku“; podle některých „lásku k pravdě“.
- 64 Přítomný čas zde, proti v. 7. vyjadřuje morální skutečnost, no snad že by se tak již dělo.
- 65 Viz Mat. 27:64.
- 66 Viz 1 Petr 4:6.
- 67 Charakter osob.
- 68 Viz 1 Thess. 1:4; 4:3.
- 69 D. „posvěcení Ducha a víře pravdy“.
- 70 „Slávy“ je bez členu, výrok vyjadřuje charakter povolání.
- 71 Viz Gal. 5:1, pozn. 186.
- 72 Viz Marek 7:3.
- 73 Viz 1 Kor. 11:2.
- 74 Viz Jan 3:16.
- 75 Viz Mat. 7:11.
- 76 Viz Skut. 16:40; „útěchu“ shora je příbuzný výraz.
- 77 Viz Luk. 22:32.
- 78 Tj. „rychle se šířilo“.
- 79 N. „zvrácených“, „neslušných“, viz Skut. 28:6, pozn. 1719.
- 80 Viz Fil. 2:24.
- 81 Viz 1 Thess. 3:11.
- 82 N. „lásce k Bohu“.
- 83 N. „vytrvalosti“, viz Jak. 5:11.
- 84 Jako „varující se“ v 2 Kor. 8:20.
- 85 N. „neukázněně“; ve v. 7 odvozené sloveso.
- 86 Viz 1 Thess. 4:1.
- 87 Neurč. čas, viz Mat. 7:22, pozn. 267, 269; ve v. 16 i „ve všem (Skut. 24:6) dá“.
- 88 D. „od někoho“.
- 89 Vl. „k n. pro n. v zájmu nezátížení“.
- 90 N. „do cizích věcí“; v orig. slovní hříčka asi ve smyslu „vůbec se nevěnující práci, ale příliš se věnující tomu, do čeho jim nic není“.
- 91 Viz 1 Kor. 1:10.

- 92** N. „klidem“ (Skut. 22:2); odvozené sloveso v 1 Thess. 4:11, pozn. 119.
- 93** Viz 1 Thess. 2:7.
- 94** N. „nebude-li“.
- 95** D. „skrze list“.
- 96** Viz 1 Kor. 5:9, pozn. 157.
- 97** D. „jako“, jako níže.
- 98** Viz 1 Kor. 16:21.

PRVNÍ LIST TIMOTHEOVI

Pavel, apoštol Ježíše Krista¹ podle nařízení Boha, našeho Zachránce², a Krista Ježíše, naší naděje, (2) Timotheovi, vlastním³ dítěti ve víře: Milost, smilování, pokoj od Boha, našeho Otce, a Krista Ježíše, našeho Pána. (3) Podle toho, jak jsem tě poprosil⁴, ubíraje se do Makedonie, by ses pozdržel v Efesu, abys některým přikázal jiným naukám nevyučovat, (4) aniž mysl přikládat k bájm a nekonečným rodokmenům, jež⁵ spíše podněcují spory než podporují Boží domosprávu⁶, jež je ve víře. (5) Cílem toho příkazu⁷ však je láska z čistého srdce a dobrého⁸ svědomí a nepředstírané⁹ víry; (6) těchto věcí se někteří minuli¹⁰ a odchýlili se¹¹ k nicotnému povídání, (7) chtějíce¹² být učiteli zákona a nerozumějící ani tomu, co říkají, ani co tak houževnatě tvrdí. (8) Nuže, víme, že zákon je dobrý¹³, užívá-li ho kdo zákonně¹⁴, (9) věda to, že zákon se netýká¹⁵ spravedlivého, nýbrž bezzákonných a neukázněných¹⁶, bezbožných¹⁷ a hříšných, nesvatých¹⁸ a nečistých¹⁹, otcobijců a matkobijců, vrahů, (10) smilníků, těch, kdo si zadávají²⁰ s mužským pohlavím, únosců, lhářů, křivopřísežníků, a odporuje-li co jiného zdravému učení (11) podle blahé zvěsti slávy²¹ blaženého Boha, jíž jsem byl pověřen já²²; (12) [a] jsem vděčen Kristu Ježíšovi, našemu Pánu, jenž mi udělil moc²³, že mě uznal věrným²⁴ a určil²⁵ si k službě²⁶ (13) toho, jenž předtím byl rouhač a pronásledovatel a pánovitý drzoun²⁷; ale došel jsem smilování²⁸, protože jsem z neznalosti jednal²⁹ v nevěře. (14) I rozmožila se nadmíru milost našeho Pána s věrou a láskou, jež je v Kristu Ježíši; (15) spolehlivě²⁴ a veškerého uvítání hodné je slovo, že Kristus Ježíš přišel do světa zachránit hříšníky, z nichž první jsem já. (16) Ale smilování jsem došel²⁸ pro tu příčinu, aby na mně prvním Ježíš Kristus projevil³⁰ veškerou shovívavost³¹, bych sloužil za ukázkou³² těch³³, kdo na něho budou věrou spoléhat³⁴ k věčnému životu. (17) Králi

věků pak, nezkazitelnému³⁵, neviditelnému, jedinému Bohu, čest a sláva na věky věků. AMÉN. (18) Tento příkaz ti, mé dítě Timothee, svěřuji³⁶ podle proctví o tobě³⁷, jež předcházela³⁸, abys³⁹ jimi⁴⁰ zmocněn válčil⁴¹ řádným⁴² válčením⁴¹, (19) zachovávaje⁴³ víru⁴⁴ a dobré⁸ svědomí. To⁴⁵ někteří od sebe odvrhli⁴⁶ a stran víry⁴⁴ ztroskotali; (20) z nich je Hymenaios a Alexander, jež jsem odevzdal Satanu, aby se kázní naučili nerouhat se.

2 Především tedy vybízím⁴⁷, by se naly prosby, modlitby, přimluy⁴⁸, děkování⁴⁹ za⁵⁰ všechny lidi, (2) za krále a všechny, kdo jsou ve vysokém postavení⁵¹, abychom trávili pokojně⁵² a klidně⁵³ živobyti ve vši pobožnosti a důstojné vážnosti⁵⁴; (3) ano, to je správné⁴² a velmi vítané⁵⁵ před našim Zachránce⁵⁶ Bohem, (4) jenž si přeje⁵⁷, by všichni lidé byli zachráněni⁵⁶ a přišli k plnému poznání⁵⁸ pravdy. (5) Bůh je přece jeden a prostředník Boha a lidí jeden⁵⁹, člověk Kristus Ježíš, (6) jenž dal sám sebe jako výkupní náhradu⁶⁰ pro⁵⁰ všechny – svědectví, jež se mělo vydávat svými⁶¹ časy; (7) k tomu jsem byl určen²⁵ já jako hlasatel a apoštol, (říkám pravdu, nelžu,) učitel národů ve víře a pravdě.

(8) Chci⁶² tedy, by se muži modlili na každém místě, povznášeje zbožně⁶² bez hněvu a rozumování⁶³; (9) by se taktéž i ženy při spořádaném⁶⁴ zevnějšku⁶⁵ se skromností⁶⁶ a rozvážeností⁶⁷ zdobily⁶⁸ ne umnými účesy⁶⁹ a zlatem nebo perlami nebo nákladným ošacením⁷⁰, (10) nýbrž, jak⁷¹ se sluší ženám příznávajícím se k Boží bázni⁷², skrze dobré⁴² činy. (11) Žena nechť se v tichosti⁷³ učí⁷⁴ ve vši podřízenosti, (12) vyučovat však ženě nepovolují, ani ovládat muže⁷⁵, nýbrž být v tichosti⁷³. (13) První byl přece utvořen⁷⁶ Adam, potom Eva, (14) a Adam oklamán nebyl, nýbrž žena, byvši veskrze⁷⁷ oklamána, se octla v přestoupení; (15) při⁷⁸ rození⁷⁹ dětí však bude uchráněna⁸⁰, zůstanou-li⁸¹ ve víře a lásce a posvěcení⁸² s rozvážeností⁸³.

3 Spolehlivé²⁴ je slovo: Baží-li kdo po⁸⁴ *vykonávání služby* dohledu⁸⁵, touží po krásné⁴² práci. (2)Nuže, dohlížitel musí být bez pohany⁸⁶, muž jedné ženy, strážlivý, rozvážný⁸³, mravný⁸⁷, pohostinný, schopný vyučovat, (3)neoddávající se příliš vínu, ne rváč, nýbrž umírněný⁸⁸, nehašteřivý, nemající záliby v penězích⁸⁹, (4)dobře⁹⁰ vedoucí svůj vlastní dům⁹¹, děti mající v podřízenosti se vši důstojnou vážností⁵⁴; (5)(neumí-li však kdo vést svůj vlastní dům⁹¹, jak se bude starat⁹² o Boží shromáždění?) (6)ne nováček⁹³, aby se nenadul⁹⁴ a neupadl⁹⁵ do viny⁹⁶ ďáblů. (7)Musí však mít i dobré⁴² svědectví od těch, *kdo jsou* zvenčí, aby neupadl⁹⁵ v hanbu a ďáblův past. (8)Pečovatelé⁹⁷ *ať jsou* taktéž důstojně vážní⁹⁸, ne obojetné řeči, nelibující si v přemíře vína, netoužící po mrzkém zisku, (9)podrývající⁴³ tajemství víry v čistém svědomí; (10)a ti nechtě jsou nejprve přezkušováni, potom, není-li proti nim námitek⁹⁹, nechtě pečovatelskou službu konají⁹⁷. (11)Ženy¹⁰⁰ *ať jsou* taktéž důstojně vážné⁹⁸, nepomlouvavé¹⁰¹, strážlivé, ve všech věcech věrné¹⁰². (12)Pečovatelé⁹⁷ nechtě jsou muži jedné ženy, dobře⁹⁰ vedoucí děti i své vlastní domy⁹¹. (13)Ti zajisté, kteří dobře⁹⁰ vykonají pečovatelskou službu⁹⁷, dobývají sami sobě dobrého⁴² stupně¹⁰³ a mnoha smělosti¹⁰⁴ ve víře, *víře* v Krista Ježíše¹⁰⁵. (14)Tyto věci ti píší v naději, že k tobě dříve¹⁰⁶ přijdu, (15)budu-li se však omeškovávat, abys věděl, jak je záhodno chovat se v Božím domě, jímž¹⁰⁷ je shromáždění živého Boha, sloup a základna¹⁰⁸ pravdy. (16)A nesporně¹⁰⁹ je tajemství pobožnosti veliké. Bůh byl zjeven v mase, ospravedlněn¹¹⁰ v Duchu, ukázal se andělům¹¹¹, byl prohlášen¹¹² mezi národy, uvěřilo se v něho¹¹³ ve světě, byl v slávě vzat vzhůru¹¹⁴.

4 Duch však výslovně praví, že v pozdějších dobách někteří *od* víry odpadnou¹¹⁵, věnujíce pozornost¹¹⁶ podvodným¹¹⁷ duchům a učením démonů, (2)v pokrytectví mluvících¹¹⁸ lež, na svém vlastním svědomí *jakoby* žhavým železem znečitlivěných¹¹⁹, (3)bráncích vstupovat v manželství¹²⁰, *nařizujících* zdržovat se¹²¹ pokrmů, jež Bůh stvořil

k užívání¹²² s děkováním pro ty¹²³, kdo jsou věrní¹²⁴ a znají¹²⁴¹²⁵ pravdu. (4)Vždyť každé Boží stvoření¹²⁶ je dobré¹³ a nic není k odhození, přijímá-li se¹²⁷ s děkováním, (5)neboť se Božím slovem a oslovováním¹²⁸ *Boha* posvěcuje. (6)Budeš-li bratrům předkládat¹²⁹¹³⁰ tyto věci, budeš dobrý¹³ služebník¹³¹ Krista Ježíše, vyživovaný¹³² slovy víry a dobrého¹³ učení, jež jsi plně následoval¹²⁵¹³³. (7)Světským¹³⁴ a babským bájím se však vyhýbej, nýbrž se cvič k pobožnosti, (8)neboť tělesné cvičení je užitečné k málu, pobožnost však je užitečná ke všemu, majíc příslib života nynějšího i budoucího. (9)To slovo je spolehlivé¹⁰² a hodné veškerého uvítání; (10)vždyť k tomu *cílí* se lopotíme a snašíme hanobení¹³⁵, protože doufáme¹²⁵ v živého Boha¹³⁶, jež je Zachovatelem¹³⁷ všech lidí, zejména¹³⁸ věřících¹⁰². (11)Tyto věci přikazuj a vyučuj *jim*. (12)Nechť nikdo nepohrdá tvým mládím, nýbrž buď¹³⁹ vzorem věřících¹⁰²¹⁴⁰ ve slovu, v chování¹⁴¹, v lásce, ve víře, v čistotě¹⁴². (13)Než přijdu¹⁴³, věnuj se¹⁴⁴ čtení, pozbuzování¹⁴⁵, vyučování. (14)Nezanebávej¹⁴⁶ dar¹⁴⁷, jež je v tobě, jež ti byl dán skrze proctví⁷⁵ s pokládáním rukou staršovstva. (15)Těmito věcmi se zaměstnávej¹⁴⁸, v těchto věcech žij¹⁴⁹, aby tvůj pokrok byl zřejmý všem: (16)Buď bedliv¹⁵⁰ sám sebe i učení⁷⁵, zůstávej v nich¹⁵¹ stále¹⁵², neboť budeš-li konat¹³⁰ toto, uchráníš sám sebe i ty, kdo ti naslouchají¹⁵³.

5 Na staršího se nerozkřikuj¹⁵⁴, nýbrž *ho* napomínej¹⁵⁵ jako otce, mladší *muže* jako bratry, (2)starší *ženy* jako matky, mladší jako sestry ve vši čistotě¹⁴². (3)Vdovy, jež *jsou* skutečně vdovy, cti; (4)má-li však některá vdova děti nebo potomky, nechtě se *oni* učit⁷⁴ být pobožní¹⁵⁶ nejprve vůči svému vlastnímu domu a odevzdávat oplátku rodičům¹⁵⁷, neboť to je velmi vítané⁵⁵ před Bohem. (5)Ta pak, jež je skutečně vdova a osamělá, doufá¹²⁵ v¹⁵⁸ Boha a vytrvává v prosbách a modlitbách noci i dnem; (6)ta však, jež je zvyklá požitkářství¹⁵⁹, je zaživa mrtva¹⁶⁰. (7)A tyto věci přikazuj, aby *oni* byli bez pohany⁸⁶. (8)Nečiní-li však kdo opatření pro své vlastní, a zejména¹³⁸ pro¹⁶¹ příslušníky své domácnosti, zapřel víru

a je horší než nevěřící⁷⁵. (9) Do seznamu nechť se pojímá vdova dosáhší ne méně než šedesátí let¹⁶², žena jednoho muže, (10) osvědčená¹⁶³ v dobrých¹³ činech, vychovala-li děti, prokazovala¹⁶⁴-li pohostinství, myla¹⁶⁴-li nohy svatých, vypomáhala¹⁶⁴ ¹⁶⁵-li těm, kdo byli v tísní¹⁶⁶, oddávala¹⁶⁴ ¹⁶⁵-li se pilně veškerému dobrému⁸ dílu¹⁶⁷. (11) Mladší vdovy však odmítej, neboť když proti Kristu zbudnějí, chce se jim vdávat; (12) mají *na sobě* vinu⁹⁶, protože odvrhly¹⁶⁸ první víru, (13) a přítom¹⁶⁹ se také učí⁷⁴ *být* zahálčivé a chodit po domech¹⁷⁰ a nejen zahálčivé, nýbrž i klevetné a všetečné, a mluvit, co se nemá. (14) Jsem tedy raději pro to⁷¹, by se mladší vdávaly, rodily¹⁷² děti, vedly domácnost¹⁷³, nedávaly nižádné příležitosti¹⁷⁴ odpůrci – následkem potupy¹⁷⁵. (15) Některé se totiž již za Satanem odchýlily¹¹. (16) Má-li některý nebo některá věřící vdovy, nechť jim vypomáhá¹⁶⁵ ¹⁷⁶ a nechť není zatěžováno shromáždění, aby mohlo vypomoci¹⁶⁵ těm, *jež jsou* skutečně vdovy.

(17) Starší, kteří vedení dobře⁹⁰ zastávají¹⁷⁷, nechť jsou považováni za hodny dvojí cti, zejména¹³⁸ ti, kteří se lopotí v slovu a učení. (18) Písmo přece praví¹⁷⁸: Mláticímu hovězímú dobytčeti nenasadíš náhubek, a¹⁷⁹: Dělník je hoden své mzdy. (19) Zaloby proti staršimu nepřijímej¹⁸⁰, ledaže *by to bylo* na základě slyšení dvou nebo tří svědků. (20) Ty, kdo hřeší, usvědčuj¹⁸¹ přede všemi, aby i ostatní měli bázeň. (21) Zapřísahám *tě*¹⁸² před Bohem a Kristem Ježíšem a vyvolenými anděly, abys bez předsudku¹⁸³ tyto věci zachoval a nic nekonal podle *osobní* náklonnosti.

(22) Na nikoho ruce hned¹⁸⁴ nepokládej, aniž měj co společného s hříchy druhých¹⁸⁵; sám sebe udržuj čistým¹⁸⁶. (23) Nepij již *pouhé* vody, nýbrž uživej trochy vína pro¹⁸⁷ svůj žaludek a své časté¹⁸⁸ nemoci¹⁸⁹. (24) Hříchy některých lidí jsou předem patrné a předem se berou k soudu, některé *lidí* pak *jejich hříchy* i následují¹⁹⁰; (25) a taktéž jsou předem patrné i dobré¹⁹¹ činy, a ty, s nimiž je tomu¹⁹² jinak, se nemohou utajit¹⁹³.

6 Kolik je nevolníků pod jhem, ať své vlastní velitele¹⁹⁴ uznávají za hodny vši cti, aby se Božímú jménu a učení

nedělo rouhání; (2) a kteří mají velitele¹⁹⁴ věřící²⁴, ať si je nezlehčují, protože jsou bratři, nýbrž ať slouží tím prodozejší¹⁹⁵, protože ti, kteří mají prospěch¹⁹⁶ z dobré práce, jsou věrní²⁴ a milovaní. Těmto věcem vyučuj a vybízej⁴⁷ *k nim*. (3) Vyučuje-li kdo jinak¹⁹⁷ a nepřístupuje-li na zdravá slova, *slova*¹⁹⁸ našeho Pána Ježíše Krista, a učení, jež je v souladu s pobožností¹⁹⁹, (4) je nadutý²⁰⁰ a neumí nic, nýbrž stůně na spory a hašteření⁴⁹ o slova, z nichž pochází závist, svár, urážlivé řeči²⁰¹, zlá podezření, (5) ustavičné potyčky lidí v myslí veskrze zkažených a pravdy zbavených, domnívajících se, že *cílem* pobožnosti je zisk²⁰². (6) Ano, pobožnost se skromností²⁰³ zisk je, veliký. (7) Nic jsme přece do světa nevnesli; [je jasné,] že²⁰⁴ ani vynést nic nemůžeme²⁰⁵, (8) máme-li však obživu²⁰⁶ a příkृतí²⁰⁶ ²⁰⁷, spokojíme²⁰⁸ se s těmito věcmi. (9) Ti však, kteří chtějí²⁰⁹ být bohatí, upadají²¹⁰ do pokoušení⁷⁵ a pasti a mnoha zpodílých²¹¹ a škodlivých chtivostí²¹², jež⁵ lidi ponořují do zhouby a zkázy²¹³. (10) Jeť záliba v penězích²¹⁴ kořenem²¹⁵ všech zel a někteří, tihnouce²¹⁶ k ní, zbloudili pryč od víry a sami se probodali mnoha bolestmi²¹⁷. (11) Ty však, ó Boží člověče, před těmito věcmi prchej a zeň se za²¹⁸ spravedlností, pobožností, věrou, láskou, vytrvalostí²¹⁹, tichostí ducha²²⁰; (12) namáhej se usilovně v dobrém¹⁹¹ zápase²²¹ víry, chop se věčného života²²², k němuž²²³ jsi byl povolán, a vyznal jsi dobré¹⁹¹ vyznání v přítomnosti²²⁴ mnoha svědků. (13) Příkazují ti v přítomnosti²²⁴ Boha, jenž vše uchovává při životě, a Krista Ježíše, jenž dobré¹⁹¹ vyznání dosvědčil před Pontiem Pilátem, (14) to nařízení bez poskvrny, bez pohany dodržet až do objevení²²⁵ našeho Pána Ježíše Krista, (15) jež svou dobou²²⁶ ukáže²²⁷ blažený a jediný Mocnář, Král těch, kdo kralují, a Pán těch, kdo panují, (16) jenž jediný má nesmrtelnost a sídlí v nepřístupném světle, jehož nikdo z lidí neviděl, aniž uvidět může, jemuž čest a věčná vláda²²⁸. **AMÉN.**

(17) Těm, *kdo jsou* v nynějším věku²²⁹ bohatí, příkazuj nesmýšlet povýšeně, aniž doufat v nejistotu bohatství, nýbrž v Boha²³⁰, jenž nám bohatě všechny

věci poskytuje k užitku²³¹, (18)činit dobro²³², být bohatí v dobrých²³² činech, být štedří, ochotni sdílet se; (19)sami sobě střídat²³³ na dobrý²³² základ do budoucna, aby se mohli chopit²³⁴ toho, co je skutečně život²³⁵.

(20)Ó Timothee, zachovej svěřený vklad, odvraceje se¹¹ od světských¹³⁴ prázdných žvástů a odporujících stanovisk²³⁶ lživě tak jmenovaného poznání, (21)k němuž přiznávající se někteří, se stran víry minuli cíle²³⁷. Milost s tebou.

1. LIST TIMOTHEOVI

poznámky překladatele a odkazy

- 1 Podle některých rukopisů „Krista Ježíše“.
- 2 N. „Vysvoboditele“.
- 3 Vl. „pravému“, „plnoprávnému“, výraz, jehož se používalo o zákonitých (manželských) dětech, zde ovšem ve smyslu přeneseném.
- 4 N. „vybídli“ (Skut. 2:40).
- 5 Viz Mat. 2:6, pozn. 29.
- 6 Viz Kol. 1:25.
- 7 Týká se v. 3.
- 8 Viz Mat. 7:11.
- 9 N. „nepokrytécké“.
- 10 N. „od těchto věcí... pobludili n. zašli na scesti“.
- 11 Viz Hebr. 12:13.
- 12 N. „přejíce si“, „rádi by“.
- 13 Viz Mat. 5:16.
- 14 Tj. „náležitě“, „řádně“, odvozeno od „zákon“.
- 15 Odborný právníký výraz vymezující obor platnosti zákonného ustanovení.
- 16 N. „neposlušných“, „nepoddaných“, „nepodřízených“.
- 17 Viz Řím. 4:5.
- 18 Viz Skut. 2:27, pozn. 104, zde opak onoho pojmu.
- 19 Viz kap. 4:7, pozn. 134, zde značí osoby smýšlení a chování nečistého, nesvatého.
- 20 Viz 1 Kor. 6:9.
- 21 N. „o slávě“.
- 22 N. „jež byla svěřena mně“.
- 23 N. „vděčen tomu, jenž... moc, Kristu... Pánu“.
- 24 Viz Skut. 10:45, pozn. 673.
- 25 Viz 1 Thess. 5:9.
- 26 Viz Skut. 1:17.
- 27 N. „a násilník n. tyran n. tupitel n. hanobitel“.
- 28 Viz Řím. 11:30.
- 29 Neurčitý čas, viz Mat. 7:22, pozn. 267, 269.
- 30 Viz Řím. 2:15.
- 31 N. „trpělivost“, viz Jak. 5:7.
- 32 N. „příklad“, „vzor“, „obraz“, vl. „nákres“, „náčrt“.
- 33 Nikoli „tém“ n. „pro ty“. Pavel byl ukázkou Kristových cest při takových lidech, jakož nepochybně i při vzpurných Židech v budoucnosti. S těmi, kteří Krista provázeli za Jeho života zde na zemi, tomu tak nebylo; milost ovšem byla táž, ne však týž projev n. táž „ukázka“ této milosti.
- 34 Viz 2 Tim. 1:12.
- 35 Viz Řím. 1:23.
- 36 Viz Luk. 23:46.
- 37 Viz Marek 9:12, pozn. 388.
- 38 N. „předcházejí“, charakter prorocství nehledě k času.
- 39 Lze chápat ve smyslu „svěřuji... abys“, n. „předcházela, abys“.
- 40 D. „v nich“.
- 41 Viz 2 Kor. 10:3n.
- 42 Viz Mat. 5:16, pozn. 141.
- 43 N. „podržuje“, „maje“.
- 44 „Víra“ zde znamená dvojí: učení, jež přichází od Boha, a stav duše, jež je přijímá. V první části verše 19 značí niternou působivost milosti, jež se chápe pravdy; ve druhé části se ti, kdo odvrhli dobré svědomí, víry nedrželi a ztratili ji i jako učení.
- 45 Tj. „dobré svědomí“.
- 46 N. „odstrčili“ (Skut. 13:46), „zapudili“ (Řím. 11:1n).
- 47 Viz Skut. 2:40.
- 48 N. „žádosti“, osobní a důvěrné rozhovory mezi Bohem a těmi, kdo jsou schopni se k Němu blížít.
- 49 Množné číslo.
- 50 Viz Jan 17:19; překlad ve v. 6 tuto předložku odlišuje od „za“ u Mat. 20:28, viz tam pozn. 878 a zde níže pozn. 60.
- 51 Viz příbuzné sloveso v Řím. 13:1, pozn. 638.
- 52 N. „nerušené“.
- 53 N. „tiché“, souvisí s „tichosti“ ve vv. 11n.
- 54 N. „a ctihodnosti“, souvisí s „ctihodně“ ve Fil. 4:8.
- 55 N. „a příjemné“.
- 56 N. „Vysvoboditelem“, „vysvobození“.
- 57 N. „chce“, ne však jako ve v. 8.
- 58 Viz Řím. 1:28.
- 59 N. „je přece jeden Bůh a jeden prostředník Boha a lidí“.
- 60 „Výkupní náhradu“ je v řečtině jedno slovo, jako „výkupné“ u Mat. 20:28, ale (jen zde) s předponou vyjadřující zastoupení nebo nahrazení, jako tam předložka „za“. „Výkupní náhrada“ je „pro všechny“, „ve prospěch všech“, ale „za mnohé“ n. „na místě mnohých“ (Mat. 20:28).
- 61 Viz Gal. 6:9.
- 62 Viz Skut. 17:20; 2:27, pozn. 104.
- 63 Viz Luk. 24:38, zde jednotné číslo.
- 64 N. „slušném“, „mrvavném“.
- 65 Nejen oděvu, nýbrž všem vystupování, jímž se žena projevuje; oděv je toho ovšem významnou složkou.
- 66 N. „cudností“, „stýdlivostí“.
- 67 N. „počestnosti“, „střízlivostí“.
- 68 N. „upravovaly“, souvisí s předchozím „spořádaném“, snad tedy „při úpravném... upravovaly“.
- 69 Vl. „pletenci“, tj. „vlasů“, smysl jako v textu.
- 70 D. „ne v pletencích a zlatě nebo perlách nebo nákladným ošacením“.
- 71 D. „co“.
- 72 N. „uctívání Boha“.
- 73 Viz 2 Thess. 3:12.
- 74 Viz Jan 6:45, pozn. 292, srov. i 1 Kor. 14:35; nesouvisí s „vyučovat“ ve v. 12.
- 75 Jednotné číslo.
- 76 D. „uhněten“.
- 77 Viz Řím. 7:11, pozn. 342.
- 78 D. „skrže“, tj. „procházejíc skrže“, srov. 1 Kor. 3:15.
- 79 Vl. „plození“, viz Mat. 2:1, zde je „rození dětí“ jedno slovo“.
- 80 N. „zachována“.
- 81 Tj. „ženy“.
- 82 Viz Řím. 1:4, pozn. 7.

- 83** Viz v. 9; v kap. 3:2 příbuzné přídavné jméno, také „zdravého úsudku“.
- 84** N. „snaží-li n. uchází-li se kdo o“, „tíhne-li kdo k“, vl. „sahá-li kdo n. vztahuje-li kdo ruku po“.
- 85** N. „po dohlížitelství“.
- 86** D. „nepolapitelný“, tj. „jehož nelze při ničem zlém přistihnout“.
- 87** Viz kap. 2:9, pozn. 64.
- 88** Viz Fil. 4:5, pozn. 205.
- 89** Viz Luk. 16:14, pozn. 1157, zde opak onoho pojmu.
- 90** Viz Marek 7:37.
- 91** N. „stojící v čele svého vlastního domu“, viz Řím. 12:8, pozn. 605, ve v. 5 a 12 obdobně; ve v. 5 neurčitý čas („ujmout se vedení“, „postavit se v čelo a dostat všemu, co z toho vyplývá“).
- 92** Viz Luk. 10:34n., pozn. 807.
- 93** N. „nově obrácený“, D. „nově zasazený“, srov. 1 Kor. 3:6.
- 94** Vl. „nebyl zmámen n. opojen“, tj. „důstojností svého postavení a pýchou“.
- 95** D. „(ne)vpadl“, „(ne)zapadl“.
- 96** Toto slovo značí důvod obžaloby viníka; „vina“ Pána Ježíše byla uvedena na kříži – obvinění, odůvodnění obžaloby. Tak je tohoto výrazu použito i zde; Satan se nadul pýchou pro vlastní přednosti a nezulstl v pravdě. Srov. také 1 Kor. 11:29, pozn. 413.
- 97** Viz Řím. 16:1, ve vv. 10, 13 odvozené sloveso, viz Mat. 4:11, pozn. 107 („necht obsluhují“ – v. 10, „vykonají obsluhu“ – v. 13).
- 98** Viz Fil. 4:8, pozn. 214.
- 99** Vl. „jsou-li (D. „jsouce“) neobvinitelní“ (1 Kor. 1:8).
- 100** Tj. „manželky dohlížitelé a pečovatelé“.
- 101** N. „neutrháčné“, viz příbuzné sloveso u Luk. 16:1, pozn. 1133.
- 102** Viz Skut. 10:45.
- 103** N. „hodnosti“, „postavení“.
- 104** Viz Hebr. 10:19.
- 105** D. „víře, jež je v Kristu Ježíši“. Viz Ef. 1:15.
- 106** D. „rychleji“, tj. „než list“, píše však pro případ, že by se opozdil; týká se jeho obav, že bude zdržen.
- 107** Viz Luk. 9:30, pozn. 721.
- 108** N. „opora“.
- 109** D. „uznávání“, „doznávání“.
- 110** Podle některých rukopisů, snad správně, „ten, jenž byl zjeven v mase, byl ospravedlněn“.
- 111** N. „byl spatřen anděl“.
- 112** N. „kázán“, neurčitý čas.
- 113** N. „se mu“.
- 114** Viz Skut. 1:2.
- 115** Viz Luk. 8:13.
- 116** N. „přikládáje mysl k“, jako v kap. 1:4.
- 117** N. „bludným“.
- 118** N. „skrze pokrytectví těch, kdo mluví lež“. Podle překladu v textu Duch ztotožňuje mluvčího se zlým duchem, jenž mluví skrze něho, a přechází od jednoho ke druhému; tak je tomu v N. Zákonně často.
- 119** D. „na... svědomí vypálených“, smysl jako v textu.
- 120** N. „ženit se“, „vdávat se“, znamená obojí.
- 121** Viz 1 Thess. 4:3, pozn. 101.
- 122** Vl. „podílení“, „zúčastňování“, viz příbuzné sloveso ve Skut. 2:46, pozn. 141.
- 123** D. „těm“.
- 124** Vl. „plně znají“ (Mat. 7:16, pozn. 261), n. „uznávají“.
- 125** Dokonavý minulý čas („poznali a znají“ – v. 3, „dodnes věrně následuje“ – v. 6, „pojali jsme naději a stále doufáme“ – v. 10).
- 126** N. „tvor“, „stvořená věc n. bytost“ („*ktisma*“, proti „*ktisis*“) v Kol. 1:23, viz tam pozn. 33).
- 127** D. „jsouc přijímáno“.
- 128** Viz kap. 2:1, pozn. 48 (nesouvisí se „slovem“ shora). Stvoření, v Adamovi padlé, patří věrným a pravdy znalým, protože k nim mluví Bůh a oni svobodně mluví k Němu. Tím je vše postaveno na novou půdu, neboť jsme se opět setkali s Bohem; do tohoto spojení jsme uvedeni v milosti, ne již přirozeností, nýbrž Božím slovem.
- 129** N. „připomínat“, „klást na srdce“, „radit“.
- 130** D. „předkládáje bratrům“, v. 16 obdobně.
- 131** Viz 2 Kor. 3:6.
- 132** N. „vyživěný“ ve smyslu stavovém.
- 133** N. „s nímž jsi plně obeznámen“ (Luk. 1:3, pozn. 13).
- 134** Znamená vše, co je vl. „přístupné“, tj. „každému“, a tudíž „neposvátné“, „nesvaté“, potom „všední“, „nízké“, „přízemní“, „sprosté“, viz kap. 1:9, pozn. 19.
- 135** D. „jsme hanobeni“, lze chápat jako střední slovesný rod („necháváme se hanobit“).
- 136** D. „na živém Bohu“, tj. „naše naděje je založena na...“
- 137** N. „Zachráncem“.
- 138** D. „nejvíce“.
- 139** Viz Zjev. 2:10; netýká se v. 16.
- 140** Ve smyslu kap. 1:16, pozn. 33.
- 141** Viz Gal. 1:13.
- 142** N. „cudností“.
- 143** Viz Luk. 19:13.
- 144** N. „věnuj pozornost“, jako ve v. 1.
- 145** Viz Skut. 13:15, pozn. 784.
- 146** Viz Mat. 22:5, pozn. 950.
- 147** Viz Řím. 1:11.
- 148** N. „těchto věcí si hled' n. bedlivě všiměj“, „tyto věci pěstuj“, „v těchto věcech se cvič“ (Marek 13:11, pozn. 587, ne jako zde ve v. 7).
- 149** D. „bud“ (ne jako ve v. 12), tj. „buď cele“.
- 150** Viz Luk. 14:7, pozn. 1066.
- 151** Tj. „v těchto věcech“, viz v. 15.
- 152** N. „dále“ (Fil. 1:24).
- 153** N. „budou naslouchat“, přičestí vyjadřující charakter („své posluchače“).
- 154** N. „staršího ostře nekářej“.
- 155** Viz 1 Thess. 2:11.
- 156** N. „mít úctu“ (nesouvisí s „ctí“ ve v. 3), „pobožně n. uctívě si počínat“.
- 157** Vl. „předkům“.
- 158** D. „na“ („spolehla n. spoléhá svou nadějí na“).
- 159** N. „žijící rozmařile n. bujně“.
- 160** D. „žijící zemřela“, dokonavý minulý čas.
- 161** Vl. „nestará-li se kdo předem o... a zejména o“, viz Řím. 12:17.

- 162 D. „stavší se ne méně než šedesátiletou“.
- 163 Ve stavovém smyslu, n. „osvědčovaná“, „jíž se dostává svědectví“.
- 164 Neurčitý čas, viz Mat. 7:22, pozn. 267, 269; Luk. 1:55, pozn. 102.
- 165 N. „přispívala“, „poskytovala pomoc n. podporu“, ve v. 16 obdobně.
- 166 N. „utlačovaným“, „sužovaným“.
- 167 N. „činu“, jako ve v. 10, „práci“, „činnosti“.
- 168 Viz Marek 7:9, pozn. 303.
- 169 Vl. „zároveň“.
- 170 Vl. „obcházet domy“; člen při slově „domy“ naznačuje, že jde o domy známé, svatých n. jiných lidí.
- 171 Jako „chci tedy“ v kap. 2:8, zde ve smyslu jako v textu („než by si měly počínat takto, nechť se již tedy raději vdávají“ atd.). Srov. Jan 18:39.
- 172 Viz kap. 2:15; i zde je „rodily děti“ jedno slovo.
- 173 N. „hospodařily doma“.
- 174 Viz Řím. 7:11.
- 175 Vl. „dík potupě“; odpůrce by v potupě, jež by svatě stihla pro jejich nenáležitě chování, nacházel příležitost k uplatnění své nepřátelské činnosti. Slova „odpůrce“ užívá Pavel přímo o Satanu v jeho působení skrze lidi; dobře znal jeho činnost a účast v takových věcech a věděl, že potupa, jíž se věřícím dostává, je mu vždy vítanou příležitostí; takové se on vždy ochotně chápe.
- 176 Zde proti dokonavému tvaru na konci verše a v. 10 přítomný čas, významu nedokonavého.
- 177 Viz Řím. 12:8, pozn. 605.
- 178 Deut. 25:4.
- 179 Viz Luk. 10:7.
- 180 Viz Skut. 22:18.
- 181 Viz Jan 3:20, pozn. 116.
- 182 Viz Luk. 16:28, pozn. 1180.
- 183 N. „předpojatosti“, „zaujetí“.
- 184 D. „rychle“, tj. „ukvapeně“.
- 185 N. „cizími“ (Mat. 17:25).
- 186 N. „cudným“.
- 187 V příčinném smyslu.
- 188 D. „hustě“.
- 189 N. „slabosti“, „nevolnosti“.
- 190 Viz 1 Petr 2:21, pozn. 150.
- 191 Viz Mat. 5:16; netýká se kap. 6:2.
- 192 D. „jež se mají“.
- 193 N. „skrýt“.
- 194 Viz Luk. 2:29, pozn. 190.
- 195 D. „ať jsou nevolníky (Mat. 6:24) tím spíše“.
- 196 Vl. „jímž se pomáhá“ (Luk. 1:54, pozn. 101).
- 197 N. „jiným naukám“, jako v kap. 1:3.
- 198 D. „zdravá slova, jež jsou“.
- 199 D. „podle pobožnosti“.
- 200 Viz kap. 3:6.
- 201 N. „rouhání“.
- 202 N. „že pobožnost je prostředek k nabytí n. zdroj zisku“.
- 203 N. „střídmostí“, vl. „soběstačností“, tj. „spokojeností s tím, co máme“.
- 204 N. (vynecháme-li s některými rukopisy předchozí výraz v hranatých závorkách) „pročež“, „takže“, „vždyt“.
- 205 D. „majíce“.
- 206 V řečtině množné číslo („věci k obživě a k příkrutí potřebné“).
- 207 Tj. „oděv a přístřeší“.
- 208 N. „spokojme“.
- 209 Viz Skut. 17:20; zde vyjadřuje i přání.
- 210 Viz kap. 3:6.
- 211 Viz Gal. 3:1.
- 212 Viz Řím. 7:7.
- 213 Viz Jan 17:12, pozn. 770.
- 214 Vl. „stříbře“, viz příbuzný výraz u Luk. 16:14, pozn. 1157.
- 215 Tj. „jedním z kořenů“, ne jedním, ale záliba v penězích je tím vyznačena.
- 216 Viz kap. 3:1, pozn. 84.
- 217 Vl. „se nabodali na mnoho bolesti“.
- 218 Viz Řím. 9:30.
- 219 N. „trpělivostí“, viz Jak. 5:11.
- 220 N. „tichou povahou“, výraz téhož významu jako „tichosti“ v 1 Kor. 4:21.
- 221 Vl. „zápas (rozkazovací způsob slovesa „zápasit“, srov. Luk. 13:24, pozn. 1047) dobrý (n. „řádný“, viz kap. 1:18) zápas“, jako v 2 Tim. 4:7.
- 222 N. „uchvat n. zachytět věčný život“.
- 223 N. „do něhož“.
- 224 N. „před očima“.
- 225 Viz Tit 2:13.
- 226 D. „vlastními dobami“.
- 227 Vl. „ukáže ten, jenž je“.
- 228 N. „moc“, „síla“.
- 229 Viz 1 Kor. 1:20.
- 230 D. „na nejistotě... na Bohu“, tj. „mít naději založeno na...“, viz kap. 4:10, pozn. 125, 136.
- 231 N. „požitku“.
- 232 Viz Mat. 7:11; 5:16.
- 233 D. „střádající“, vl. „střádající od“, tj. „odkládáním stranou“.
- 234 Viz v. 12; zde D. „aby se chopili“.
- 235 D. „život, jenž jim je skutečně“.
- 236 Vl. „protikladů“.
- 237 Viz kap. 1:6, pozn. 10.

DRUHÝ LIST TIMOTHEOVI

Pavel, apoštol Ježíše Krista¹ podle Boží vůle² v souladu s příslibem³ života, jenž je v Kristu Ježíši, (2)Timotheovi, milovanému dítěti: Milost, smilování⁴, pokoj od Boha Otce a Krista Ježíše, našeho Pána.

(3)Jsem vděčen Bohu, jemuž od svých předků s čistým svědomím⁵ konám svatou službu⁶, že⁷ bez přestání vzpomínku na tebe mám *na mysli* v svých prosbách nocí i dnem (4)ve vroucí tužbě⁸ uvidět tě, jsa pamětliv⁹ tvých slz, abych byl naplněn radostí; (5)upamatováváje se¹⁰ na nepředstíranou¹¹ víru, jež v tobě *byla*¹², jež¹³ se usídlila¹⁴ nejprve v tvé bábě Loidě a tvé matce Eunice, a jsem přesvědčen⁹, že i v tobě. (6)Pro tuto příčinu ti připomínám, bys znovu rozněcoval¹⁵ Boží dar¹⁶, jenž v tobě je skrze položení mých rukou; (7)Bůh nám přece nedal ducha zbabělosti, nýbrž moci a lásky a moudré rozvážnosti¹⁷. (8)Nestyď se¹⁸ tedy za svědectví našeho Pána ani *za* mne, jeho vězně, nýbrž vytrp¹⁹ zlo spolu s blahou zvěstí²⁰ podle moci Boha, (9)jenž nás zachránil²¹ a svatým povoláním povolal ne podle našich činů, nýbrž podle vlastního předsevzetí a milosti, jež nám byla dána v Kristu Ježíši před věčnými dobami, (10)nyin však vyšla najevo skrze objevení²² našeho Zachránce²¹ Ježíše Krista, jenž skoncoval se smrtí²³ a do světla uvedl život a nezkazitelnost²⁴ skrze blahou zvěst. (11)K tomu jsem byl *za* hlasatele a apoštola a učitele národů určen²⁵ já; (12)pro tuto příčinu také tyto věci trpím, ale nestydím se, neboť vím, komu jsem uvěřil²⁶, a jsem přesvědčen⁹, že je mocen pro onen den zachovat vklad, jež jsem mu svěřil²⁷. (13)Podržuj *si* přehled²⁸ zdravých slov, jež jsi ode mne uslyšel, ve víře a lásce, jež je v Kristu Ježíši; (14)zachovej ten hodnotný²⁹ svěřený vklad skrze Svatého Ducha, jenž v nás uvnitř sídlí. (15)To, že se všichni, kteří *jsou* v Asii³⁰, ode mne odvrátili, víš³¹; z nich je Fygellos a Hermogenés. (16)Kéž Pán udělí³² smi-

lování domu Onésiforovu, protože *on* mě často³³ osvěžil a za můj řetěz se nestyděl³⁴, (17)nýbrž mě, když přišel do Říma³⁵, velmi usilovně hledal³⁴ a našel, – (18)kéž mu Pán dá najít smilování od Pána v onen den, – a kolik se naposluhoval³⁶ v Efesu, *víš*³¹ *ještě* lépe³⁷ ty.

2 Ty tedy, mé dítě, buď silný³⁸ v milosti, jež je v Kristu Ježíši, (2)a ty věci, jež jsi v přítomnosti mnoha³⁹ svědků ode mne uslyšel, svěčuj^{34 40} spolehlivým⁴¹ lidem, kteří¹³ budou způsobili vyučovat³⁴ i jiné. (3)Ujmi se své účasti na utrpení⁴² jako dobrý²⁹ voják Ježíše Krista¹; (4)nikdo, kdo se na vojnu⁴³ dává⁴⁴, se nezaplétá do zájmů⁴⁵ občanského života, aby se zalbil tomu, jenž ho na vojnu⁴³ najal. (5)A také když⁴⁶ někdo zápolí, není ověnčován, leč by byl zápolil⁴⁷ podle pravidel⁴⁸; (6)rolník se musí nejprve lopotit, než se mu dostává podílu z úrody⁴⁹.

(7)Mysli *na to*⁵⁰, co pravím; však ti Pán dá ve všech věcech pochopení. (8)Pamatuj *na* Ježíše Krista vzkríšeného zprostřed mrtvých, ze⁵¹ semene Davidova, podle mé blahé zvěsti, (9)v níž trpím zlo, až do pout jako zločinec; ale Boží slovo spoutáno není. (10)Pro tuto příčinu všechny věci trpělivě snášim pro vyvolené, aby i oni došli záchrany⁵², jež je v Kristu Ježíši, s věčnou slávou. (11)To slovo je spolehlivé⁵³; ano, umřeli-li jsme s *ním*, budeme i spolu žít, (12)snášíme-li trpělivě, budeme i spolu kralovat, zapíráme-li, zapře nás i on⁵⁴, (13)jsme-li nevěrní⁵⁵, on⁵⁴ zůstává věren⁵³ – nemůže přece zapřít sám sebe.

(14)*Na* tyto věci upomínej a před Pánem zapřísahaj⁵⁶, by se nehašteřili o slova; *to není* k ničemu prospěšné⁵⁷ a vede k⁵⁸ podvrácení posluchačů. (15)Vynasnaž se Bohu sám sebe představit *jako* osvědčeného⁵⁹ pracovníka, jenž se nemá zač stydět, rovně krájejícího slovo pravdy. (16)Světským⁶⁰ prázdným žvástům se však zdaleka vyhýbej⁶¹, neboť *oni*⁶² postoupí k ještě větší⁶³ bezbožnosti⁶⁴ (17)a jejich

slovo se bude rozšírat⁶⁵ jako sněť⁶⁶; z nich je Hymenaios a Filétos, (18)kteří⁶⁷ se stran pravdy minulí cíle⁶⁸, neboť říkají⁶⁹, že opětovně vstání již nastalo⁷⁰, a víru některých převracejí. (19)Pevný⁷¹ Boží základ však přece⁷² stojí⁷³, maje tuto pečeť: Pán zná ty, kteří jsou jeho, a: Necht každý, kdo jmenuje jméno Páně, odstoupí od nepravosti⁷⁴. (20)Ve velikém domě však jsou nejen nádoby zlaté a stříbrné, nýbrž i dřevěné a hliněné⁷⁵, a některé ke cti a některé zase k necti; (21)nuže, jestliže se od těch někdo *oddělením* zprostřed nich očistí⁷⁶, bude nádobou ke cti, povščenou, Hospodáři⁷⁷ se dobře hodící⁷⁸, připravenou ke každému dobrému⁷⁹ dílu. (22)Před mladíckými choutkami⁸⁰ však prchej a žeň se za⁸¹ spravedlností, věrou, láskou, pokojem s těmi, kdo se Pána dovolávají z čistého srdce. (23)Pošetilým a nesmyslným⁸² sporům se však vyhýbej; víš, že plodí hašteření, (24)a nevolník Páně se hašteřit nemá, nýbrž být laskavý⁸³ ke všem, schopný vyučovat, trpělivý⁸⁴, (25)v tichosti⁸⁵ napravující⁸⁶ ty, kdo se zarputile stavějí na odpor; snad jim Bůh někdy⁸⁷ dá⁸⁸ pokání k uznání⁸⁹ pravdy (26)a *k tomu*, aby se probrali⁹⁰ z ďáblovy pasti, *jsouce* od něho polapeni⁹¹, k *činění* vůle⁹² jeho⁹³.

3 Věz však toto: že v posledních dnech nadejdou obtížné⁹⁴ doby, (2)neboť lidé budou milovní⁹⁵ samých sebe, milovní⁹⁵ peněz⁹⁶, vychloubační⁹⁷, pyšní⁹⁷, rouhaví⁹⁸, rodičů neposlušní⁹⁹, nevědění¹⁰⁰, nesvatí¹⁰¹, (3)bez přirozené lásky, nesmiřitelní¹⁰², utrhační¹⁰³, bez sebekázně¹⁰⁴, suroví¹⁰⁵, nemilovní⁹⁵ dobra¹⁰⁶, (4)zrádní, ukvapení¹⁰⁷, nadutí¹⁰⁸, spíše¹⁰⁹ milovní⁹⁵ rozkoší než milovní⁹⁵ Boha, (5)mající zevní tvářnost pobožnosti, její moc však zapírající¹⁰⁰, a od těch se odvracej; (6)však z těch jsou *ti*, kteří se vluzují do domů a v zajetí berou¹¹¹ žínky¹¹² zavalené hříchů, vedené různými choutkami¹¹³, (7)stále se uctíví¹¹³ a nikdy k plnému poznání⁸⁹ pravdy nemohoucí přijít. (8)Jako¹¹⁴ se však Iannés a Iambrés postavili proti Mojžíšovi, tak se i tito stavějí proti pravdě, lidé v myslí veskrze zkažení, stran víry zavržení¹¹⁵; (9)nepostoupí však dále, neboť jejich šílenství¹¹⁶ bude všem

naprosto zřejmé, jako se *zřejmým* stalo i *šílenství* oněch. (10)Tys však byl plně obeznámen¹¹⁷ s mým učením, chováním¹¹⁸, předsevzetím, věrou, shovívavostí¹¹⁹, láskou, vytrvalostí¹¹⁹, (11)pronásledováními, utrpěními, jaká mi nastala v Antiochii, v Ikoniu, v Lystrě, jaká pronásledování jsem podstoupil¹²⁰, a ze všech mě Pán vyprostil. (12)A budou ovšem pronásledováni všichni, kdo si přejí¹²¹ žít pobožně v Kristu Ježíši, (13)zlí lidé však a šalební kejklíři¹²² postoupí k horšímu, svůdcové i svádění¹²³. (14)Ty však *zůstávej* v *těch věcech*, jimž ses naučil¹¹³ a o *nichž* jsi byl ujištěn¹²⁴, věda, od koho ses jim naučil¹¹³, (15)a protože od útlého dětství¹²⁵ znáš posvátná Pisma, jež tě mohou učinit moudrým k záchraně⁵² skrze víru, *víru* v Krista Ježíše¹²⁶. (16)Veškeré Písmo je vdechnuté Bohem a užitečné k vyučování, k usvědčování¹²⁷, k napravování, k výchově, jež je v spravedlnosti, (17)aby Boží člověk byl dokonalý¹²⁸, dokonale vstrojený¹²⁹ ke každému dobrému¹⁰⁶ dílu¹³⁰.

4 Zapřísahám *tě*⁵⁶ v přítomnosti Boha a Krista Ježíše, jenž brzy bude¹³¹ soudit živé i mrtvé, a jeho objevením²² a jeho královstvím¹³²: (2)Hlásej^{133 134} slovo, naléhej¹³³ při příležitosti i mimo příležitost¹³⁵, usvědčuj^{127 133}, kářej¹³³, povzbuzuj^{133 136} ve vši shovívavosti¹³⁷ a nauce¹³⁸. (3)Však bude doba, kdy zdravého učení nesnesou, nýbrž sami sobě nakupí učitelů podle svých vlastních choutek⁸⁰, majíce svědění¹³⁹ v uchu, (4)a odvrátí ucho od pravdy, zato však se odchýlí¹⁴⁰ k bájím. (5)Ty však buď ve všech věcech střízliv¹⁴¹, vytrp zlo, vykonej dílo hlasatele blahé zvěsti, cele splň svou službu¹⁴². (6)Já totiž již dospívám k tomu, bych byl vyliť¹⁴³ – ano, mně¹⁴⁴ nadešla doba uvolnění¹⁴⁵; (7)svůj¹⁴⁶ dobrý¹⁴⁷ zápas jsem dozápasil¹⁴⁸, svůj¹⁴⁶ běh jsem dokončil¹⁴⁸, svou¹⁴⁶ víru jsem uchoval¹⁴⁸; (8)nadále¹⁴⁹ je pro mne¹⁵⁰ uloženo¹⁵¹ věnec¹⁵² spravedlnosti, ježž mi v onen den odevzdá Pán, spravedlivý Soudce, a nejen mně, nýbrž i všem, kdo jeho objevení²² milují¹⁴⁸. (9)Vynasnaž se přijít ke mně rychle, (10)neboť Démas mě opustil¹⁵³, zamilovav si nynější věk¹⁵⁴ a odebral se do Thessaloniky, Crescens do Galatie,

Titus do Dalmatie; (11)u mne je jen Lukáš. Vezmi¹⁵⁵ Marka a přiveď *ho* s sebou, neboť se mi k obsluze¹⁴² dobře hodí¹⁵⁶; (12)Tychika jsem totiž odeslal do Efesu. (13)Ten cestovní plášť, jež jsem nechal v Tróadě u Karpa, hled' přinést¹⁵⁷, až *sem* půjdeš, i knihy¹⁵⁸, zejména¹⁵⁹ pergameny. (14)Alexander, mědikovec, se *vůči* mně dopustil mnoha¹⁶⁰ zlých věcí; Pán mu odplatí¹⁶¹ podle jeho činů. (15)I ty se ho chraň, neboť se tvrdě¹⁶² postavil proti tomu¹⁶³, co říkáme *my*¹⁶⁴. (16)Při mé první obhajobě při mně nebyl¹⁶⁵ nikdo, nýbrž mě všichni opustili¹⁶³; kéž se jim *to* nezapočítá¹⁶⁶. (17)Stanul však při *mně*

Pán a posilnil mě, aby skrze mne bylo poselství plně prohlášeno¹⁶⁷ a *aby* je uslyšeli všichni lidé z národů¹⁶⁸, i byl jsem z tlamy lva vyproštěn – (18)Pán mě vyprostí od veškerého nepřátelského¹⁶⁹ počínání¹⁷⁰ a zachová¹⁷¹ pro své nebeské¹⁷² království; jemu sláva na věky věků. *AMÉN.*

(19)Pozdrav Priscu a Aquilu a dům Onésiforův. (20)Erastos zůstal v Korintu, Trofima jsem však zanechal v Milétu nemocného. (21)Vynasnaž se přijít před zimou. Pozdravuje tě Eubúlos a Pudens a Linus a Claudia a všichni bratři. (22)Pán Ježíš Kristus s tvým duchem. Milost s vámi.

2. LIST TIMOTHEOVI

poznámky překladatele a odkazy

- 1 Podle některých rukopisů „Krista Ježíše“.
- 2 Viz 2 Kor. 8:5.
- 3 D. „podle příslibu“, jiná předložka než shora.
- 4 Nesouvisí s „milovanému“ shora.
- 5 D. „v čistém svědomí“.
- 6 Viz Mat. 4:10.
- 7 D. „jak“.
- 8 D. „vroucně touže“ (2 Kor. 5:2).
- 9 Dokonavý minulý čas: „vzpomenuv a pamatuje si“, „dobře si pamatuje“ (v. 4), „pevně přesvědčen“ (v. 5).
- 10 Neurčitý čas („kdykoli se upamatují“); jinak „službu (zatímco bez přestání... radosti), upamatovávají se“, tj. „jsem vděčen, upamatovávají se“.
- 11 N. „nepokryteckou“.
- 12 N. „je“, spíše však „byla a doufám, že stále je“, neboť apoštol vzpomíná a zdá se, že docházelo k jakési nesnazi, viz v. 6, pozn. 15.
- 13 Viz Mat. 2:6, pozn. 29; netýká se předchozího „jež“.
- 14 Vl. „usídlila uvnitř“ (Řím. 8:11).
- 15 Slovo to znamená „rozněcovat, co vyhasíná“, „oživovat, co zmrá“ (Gen. 45:27, LXX). Předmětem celého listu je činná síla v upadajícím stavu shromáždění.
- 16 Viz Řím. 1:11.
- 17 Tj. „klidně, zdravě, střízlivě myslí“.
- 18 Neurčitý čas („nezastýd se“, „nezačíněj se stydět“).
- 19 N. „jmi se trpět“.
- 20 „Blahá zvěst“ je zde zosobněna, jako u Pavla často.
- 21 N. „vysvobodil“ (v. 9), „Vysvoboditele“ (v. 10).
- 22 Viz Tit. 2:13.
- 23 Viz 1 Kor. 13:11.
- 24 Viz Řím. 2:7.
- 25 Viz 1 Tim. 1:12.
- 26 Dokonavý minulý čas („plně uvěřil n. pevně věřím“). Slovo „věřit“ n. „uvěřit“ se v N. Zákonech vyskytuje v různých spojeních: s prostým 3. pádem, jako zde („[u]věřit někomu n. něčemu“, Mat. 21:25; Jan 5:24, 47); s předložkou „eis“ („v“, „do“) a 4. pádem (často u Jana), znamená víru v osobu jako předmět víry (Jan 14:1); s předložkou „epi“ („na“) a 4. pádem vyjadřuje pojem důvěry, vzhlížení k někomu s důvěrou (překládám „spolehnout n. spoléhat věrou na“: Skut. 9:33; 10:11; 1 Petr 2:6 – „věrou spočívat na“). Poměrně řídké je spojení s „en“ („v“) a 3. (v češtině 6.) pádem, jež znamená přesvědčení o pravdě něčeho, přijetí výroku jako pravdivého (Marek 1:15).
- 27 D. „můj svěření vklad“; nesouvisí s „uvěřil“ shora.
- 28 Tj. „abys kdykoli mohl jasně a určitě říci, čeho se držíš“. Slovo značí „nástin“, „náčrt“ (viz 1 Tim. 1:16, pozn. 32), souhrnný přehledný výklad nějaké soustavy učení.
- 29 Viz Mat. 3:10, pozn. 77.
- 30 Viz Skut. 16:6.
- 31 „Oida“ (v. 15), „ginóskó“ (v. 18), viz 1 Kor. 8:1.
- 32 D. „dá“, jako ve v. 18.
- 33 N. „mnohokrát“.
- 34 Neurč. čas: „nikdy se nezastyděl“ (kap. 1:16), „mnoho se mne nahledal“ (tamže v. 17), „svěř každému z nich“ (kap. 2:2; stran „vyučovat“ tamže viz Mat. 5:19).
- 35 Vl. „se octl v Římě“.
- 36 N. „se mne naobsluhoval“ (Mat. 4:11).
- 37 N. „velmi dobře“.
- 38 N. „nabývej moci“.
- 39 D. „skrze mnoho“, viz Řím. 2:27, pozn. 144.
- 40 Viz Luk. 23:46.
- 41 Viz Skut. 10:45, pozn. 673.
- 42 N. „vytrp společně zlo“, jako v kap. 1:8.
- 43 N. „válečnou výpravu“, souvisí však s „voják“ ve v. 3.
- 44 N. „na vojné slouží“, „válečné výpravy se účastní“.
- 45 N. „zaměstnání“, „prací“.
- 46 N. „a i když“ ve smyslu „ač“, „třebaže“; v textu se slovo „také“ chápe jako prostě uvádějící další příklad, ač je možno, že vazba má zároveň i onen přípustkový význam.
- 47 Neurčitý čas („vykonal zápalení“).
- 48 D. „zakonitě“.
- 49 N. „podílu z úrody se musí nejprve dostat lopaticím u se rolníku“.
- 50 N. „rozuměj tomu“, „dbej toho“.
- 51 Táž předložka jako „zprostřed“ shora.
- 52 N. „vysvobození“.
- 53 Viz Skut. 10:45, pozn. 673; sloveso ve v. 13, jehož se týká pozn. 55, je od tohoto výrazu odvozeno.
- 54 D. „onen“.
- 55 Jako „nevěřili“ u Marka 16:11, zde přítomný čas významu nedokonavého se smyslem jako v textu.
- 56 Viz 1 Tim. 5:21.
- 57 N. „k ničemu prospěšnému“.
- 58 Viz Gal. 5:13, pozn. 211; netýká se předložky „k“ shora.
- 59 N. „ověřeno“, „vyzkoušeno“.
- 60 Viz 1 Tim. 4:7.
- 61 Vl. „obcházej“ (D. „obstupuj si“), tj. „vyhybej se obloukem“.
- 62 Tj. „ti, kdo tak mluví“.
- 63 N. „ještě dále co do“, „to přivedou ještě dále v“.
- 64 Viz Řím. 1:18.
- 65 N. „bude bujet“, D. „bude mít pastvu“.
- 66 N. „rakovina“.
- 67 Viz Mat. 2:6, pozn. 29.
- 68 Viz 1 Tim. 6:21.
- 69 D. „cile, říkající“.
- 70 N. „opravdu n. v plném rozsahu nastalo“, dokonavý minulý čas se zesilujícím významem.
- 71 D. „tuhý“, tj. „odolný“, „důkladný“.

- 72** „Však přece“ je překlad částice vyjadřující pevně ujištění tam, kde snad lze čekat pochybnosti; „převrácení“ ve v. 18 by mohlo vést k pochybnostem o Božím základu, ten „však přece“ pevně stojí. Lichá jsou hloubání o tom, co tím základem je, zejména ze strany těch, kdo mluví o tzv. „neviditelné církvi“ („církve“ neboli „shromáždění“ není základ, nýbrž budova na základě postavená). Je to prostě Boží základ ve smyslu abstraktním – co je z Boha uprostřed všeobecného úpadku.
- 73** Viz Jan 1:26, pozn. 39.
- 74** Viz Luk. 16:9, pozn. 1152.
- 75** Viz 2 Kor. 4:7.
- 76** Sloveso zde přeložené „zprostřed... očisti“ se vyskytuje jen ještě v 1 Kor. 5:7 („vymyjte“); tam šlo o odstranění „starého kvasu“ z „těsta“, zde se však ten, kdo jmenuje jméno Páně, má očistit vyjitím zprostřed „nádob k nectí“. Proto je zde kromě předpony, jež je v překladu vyjádřena slovem „zprostřed“ (1 Kor. 5:7, „vy-“), ještě předložka „od“, takže doslovný překlad by byl „se od těch očisti ven“.
- 77** Viz Luk. 2:29.
- 78** N. „dobře použitelnou“.
- 79** Viz Mat. 7:11; nesouvisí s „dobře“ shora.
- 80** Viz Jan 8:44.
- 81** Viz Řím. 9:30.
- 82** Vl. „nevychovaným“, ve smyslu „neučným“, tj. „nevědomým“, i „neukázněným“; mysl není podřízena Bohu, takže se člověk řídí myslí a vůlí vlastní („blázniv“ v Přísl. 8:5; 15:14, LXX).
- 83** Viz 1 Thess. 2:7.
- 84** Vl. „snášející zlo“.
- 85** Viz 1 Kor. 4:21.
- 86** Vl. „vychovávajících“, „v kázeň uvádějících“, souvisí s výrazem ve v. 23, pozn. 82.
- 87** Viz Mat. 5:25.
- 88** D. „zda by jim Bůh někdy nedal“.
- 89** N. „plnému poznání“, jako v kap. 3:7 (Řím. 1:28).
- 90** N. „vystřizlivěli“.
- 91** Vl. „ulovení“ (Luk. 5:11).
- 92** N. „přání“.
- 93** D. „onoho“, zde ve významu zdůrazňovacím, viz Mat. 7:22, pozn. 268. Je otázka, zda jde o vůli ďáblou („polapani k činění vůle jeho“), či o vůli Boží („se probrali... k činění vůle jeho“ následkem pokání, jež jim, polapeným v ďáblově pasti, Bůh může dát). Pravděpodobně jde o druhý smysl.
- 94** N. „nebezpečné“ (Mat. 8:28).
- 95** N. „(ne)oblíbení“ (souvisí s „fileó“, viz Jan 21:15, pozn. 933); zde na všech místech složená slova (vl. „se-bemilovní“, „peněžmilovní“ atd.).
- 96** Viz Luk. 16:14, pozn. 1157.
- 97** Viz Řím. 1:30.
- 98** N. „zle n. urážlivě mluvící“.
- 99** Viz Jan 3:36, pozn. 135.
- 100** Viz Luk. 6:35.
- 101** Viz 1 Tim. 1:9.
- 102** N. „neúprosní“, vl. „nechtějící uzavírat smlouvy“.
- 103** Viz 1 Tim. 3:11, pozn. 101.
- 104** Viz příbuzné podstatné jméno u Mat. 23:25, pozn. 1019.
- 105** N. „divocí“, vl. „nezkrotní“.
- 106** Viz Mat. 7:11.
- 107** N. „svěhlaví“.
- 108** Viz 1 Tim. 3:6.
- 109** N. „raději“, „více“.
- 110** N. „zapřevší“, dokonavý minulý čas („zapřevší a v tom trvajících“).
- 111** D. „zajímají“, v textu opis pro zřetelnost.
- 112** Zdrobněliny zde použito ve smyslu hanlivém.
- 113** Viz Jan 8:7, 6:45, pozn. 292.
- 114** Viz Skut. 7:28, pozn. 416.
- 115** Viz Řím. 1:28.
- 116** Viz Luk. 6:11.
- 117** Viz 1 Tim. 4:6, pozn. 133, zde neurčitý čas.
- 118** Vl. „vedení“, tj. „život“.
- 119** N. „trpělivost“, viz Jak. 5:7, 11.
- 120** N. „vydržel“ (1 Kor. 10:13, pozn. 361).
- 121** N. „chtějí“, „by rádi“.
- 122** N. „podvodníci“, „dryáčníci“.
- 123** N. „klamající i klamani“, „v blud uvádějící n. oblužující i bloudící“.
- 124** V dějovém smyslu („dostalo se ti ujištění“).
- 125** D. „od nemluvněte“ (Luk. 18:15).
- 126** Viz 1 Tim. 3:13.
- 127** Viz příbuzné sloveso u Jana 3:20, pozn. 116, totéž jako „usvědčuj“ zde v kap. 4:2.
- 128** Tj. „co do způsobilosti“, „hotový“, tj. „s hotovým n. ukončeným n. úplným výcvikem n. vzděláním“, také „vyrovnaný“.
- 129** N. „vybavený plnou způsobilostí n. všemi předpoklady“, sloveso odvozené od předchozího „dokonalý“, podobně jako „plně vyškolený“ u Luk. 6:40; tam je jen jiná zesilující předpona.
- 130** N. „činu“.
- 131** Viz Mat. 16:27.
- 132** Tj. „zapřisahám... jeho objevením a jeho královstvím“. Některé rukopisy mají znění „mrtvé, podle (n. „skrže“ n. „při“) jeho objevení...“, jež lze chápat i v tom smyslu, že soud bude podle moci a slávy Jeho objevení a království, n. při té příležitosti.
- 133** Neurčitý čas, viz Mat. 9:13, pozn. 336; Luk. 1:55, pozn. 102.
- 134** N. „kaž“.
- 135** N. „bez příležitosti“.
- 136** Viz Skut. 16:40.
- 137** Viz kap. 3:10.
- 138** Tj. „shovívavě, ale trváje na nauce podle pravdy“.
- 139** N. „by se dávali drbat n. šimrat“.
- 140** Viz 1 Tim. 1:6.
- 141** Tj. „měj jasnou mysl, nepodléhající nezdravým vlivům, nedávající se mást ničím opojným“.
- 142** Viz 2 Kor. 3:3; týž výraz je ve v. 11, tam však má význam jako v textu (Skut. 6:1).
- 143** Viz Fil. 2:17; D. „jž jsem vyléván“.
- 144** D. „mého“, důrazný tvar, smysl jako v textu („co se mne týče“).

- 145** Viz Fil. 1:23; zde odvozené podstatné jméno.
- 146** Viz Jan 8:44, pozn. 388.
- 147** Viz Mat. 5:16.
- 148** Dokonavý minulý čas: „mám (řádně) dozápasen“, „mám (zcela) dokončen“, „mám (plně) uchovánu“ (v. 7), „si (vřele) zamilovali a stále milují“ (v. 8).
- 149** Tj. „vše je skončeno a nyní mi tudíž zůstává to, že“.
- 150** D. „je mi“.
- 151** Viz Kol. 1:5.
- 152** N. „koruna“.
- 153** Viz Skut. 2:27, pozn. 101.
- 154** Viz 1 Kor. 1:20.
- 155** Viz Skut. 23:31.
- 156** Viz kap. 2:21.
- 157** D. „nes“, „přinášej“, viz Jan 20:27, pozn. 908.
- 158** Viz Luk. 4:17.
- 159** D. „nejvíce“.
- 160** D. „mědikovec, mi prokázal n. vůči mně projevil mnoho“.
- 161** Jako „odevzdá“ ve v. 8.
- 162** N. „silně“, „prudce“, „zavile“, vl. „velmi“.
- 163** Sloveso v dokonavém min. čase („je velikým odpůrcem n. protivníkem toho“).
- 164** D. „proti slovům n. řečem našim“, překlad v textu lépe vyjadřuje smysl důrazného tvaru zájmena „našim“.
- 165** D. „ke mně nepřišel“, viz Luk. 12:51, pozn. 995.
- 166** Viz Řím. 4:3.
- 167** N. „kázání plně uskutečněno“, jako „cele splň“ ve v. 5, viz však pozn. 33 k 1 Kor. 1:21, jež se týká i Tit. 1:3.
- 168** N. „uslyšely všechny národy“.
- 169** Vl. „zlého“, „podlého“, „škodlivého“.
- 170** N. „díla“, „činnosti“.
- 171** N. „uchrání“, „zachrání“.
- 172** Viz Jan 3:12.

LIST TITOVÍ

Pavel, nevolník Boží a apoštol Ježíše Krista podle víry Božích vyvolených a plného poznání¹² pravdy, jež je podle pobožnosti¹, (2)^v naději věčného života, jež Bůh, jenž je prost lži, přislíbil před věčnými časy, (3) své slovo však svou dobou⁴ zjevil v poselství⁵, jímž jsem byl pověřen já podle nařízení¹ našeho Zachránce⁶, Boha – (4) Titovi, vlastnímu⁷ dítěti podle víry *nám* společné: Milost a pokoj od Boha Otce a Krista Ježíše, našeho Zachránce⁶. (5) Na Krétě jsem tě ponechal z této příčiny: Abys ostatní⁸ věci ještě uvedl do úplného pořádku a v každém městě ustanovil starší, jak jsem ti nařídil já: (6) je-li někdo prost jakéhokoli obvinění⁹, muž jedné ženy, mající věčící¹⁰ děti, ne takové, na něž jsou stížnosti pro rozpustilost¹¹, nebo nepoddajné¹². (7) Dohlížitel přece jakéhokoli obvinění prost⁹ být musí, jako Boží správce; ne svéhlavý¹³, ne popudlivý, neoddvajíc se příliš vínu, ne rváč, netoužící po mrzkém zisku, (8) nýbrž pohostinný, libující si v dobrou¹⁴, rozvážený¹⁵, spravedlivý, zbožný¹⁶, střídmý¹⁷, (9) lnoucí¹⁸ k spolehlivému¹⁰ slovu podle nauky¹⁹, aby byl schopen i povzbuzovat zdravým učením²⁰ i přemáhat²¹ odporující. (10) Jsou totiž mnozí a vzpurní¹² nicotní mlukvové a podvaděči myslí²², zejména²³ ti, kteří jsou z obřizky, (11) jimž nutno²⁴ ústa zavírat, kteří²⁵ převracejí celé domy, pro mrzký zisk vyučující věcem, jimž se vyučovat nemá. (12) Kterýsi²⁶ z nich, jejich vlastní prorok, řekl: Krétané jsou vždy lháři, zlá zvěř, liná břicha; (13) toto svědectví je pravdivé a pro tuto příčinu je přísně²⁷ kárej²⁸, aby byli ve víře zdraví, (14) nepřikládajíce mysl k židovským bájím a příkazům lidí odvracejících se od pravdy. (15) Čistým jsou všechny věci čisté, poskvrněným²⁸ však a nevěřícím²⁹ není čistého nic, nýbrž i jejich mysl i svědomí je poskvrněno²⁸; (16) vyznávají, že o Bohu vědí³⁰, svými³¹ činy *ho* však zapírají, jsouce ohavní a nepovolní³²

a *vzhledem* k jakémukoli³³ dobrému³⁴ dílu³⁵ bezcenní³⁶. (1) Ty však mluv věci, jež se sluší na zdravé učení: (2) Starci ať jsou střízliví, důstojní³⁷, rozvázní³⁸, zdraví ve víře, lásce, trpělivosti³⁹; (3) stařeny taktéž *ať jsou* ve vystupování takové, jak se sluší na osoby mající co činit s posvátnými věcmi⁴⁰, nepomlouvavé⁴¹, ne ztročené přemírou vína, vyučující správným⁴² věcem: (4) aby mladé ženy vedly³⁸ *k tomu*, by měly rády své muže, měly rády své děti, (5) byly rozvázně^{38,43}, cudné, pilné v domácích pracích, dobrotivé³⁴, podřízené⁴⁴ svým vlastním mužům, aby se o Božím slovu nemluvalo zle⁴⁵. (6) Mladší *muže* taktéž nabádej⁴⁶, by si počínali rozvázně³⁸, (7) sám sebe podáváje stran všech věcí za vzor dobrých⁴² činů: v učení neporušenost⁴⁷, důstojnou vážnost⁴⁸, (8) zdravé slovo, jež nelze odsoudit⁴⁹, aby se protivník⁵⁰ zastyděl, nemaje o nás co špatného⁵¹ říkat; (9) nevolníci ať se vlastním velitelům⁵² podřizují⁴⁴, ve všech věcech se snaží líbit⁵³, neodmlouvají, (10) neokrádají⁵⁴, nýbrž projevují⁵⁵ veškerou poctivou³⁴ věrnost⁵⁶, aby ve všech věcech ozdobovali⁵⁷ učení, *učení*⁵⁸ našeho Zachránce⁵⁹ Boha. (11) Objevila se⁶⁰ přece Boží milost, přinášející zachranu⁵⁹ pro všechny lidi⁶¹, (12) vyučující⁶² nás, abychom si odepřeli bezbožnost⁶³ a choutky⁶⁴ světa⁶⁵ a žili⁶⁶ v nynějším běhu věcí⁶⁷ rozumně⁶⁸, spravedlivě a pobožně, (13) očekávajíce blaženou naději a objevení⁶⁹ slávy našeho velikého Boha a Zachránce⁵⁹ Ježíše Krista, (14) jenž za⁷⁰ nás dal sám sebe, aby si⁷¹ nás vykoupil od vši bezzákonnosti a sám sobě očistil⁷² lid vyhrazený za vlastnictví⁷³, horlivý v dobrých⁷⁴ činech. (15) Tyto věci mluv a nabádej⁴⁶ a kárej²⁸ se vším plnomocenstvím⁷⁵; nechť tě nikdo nepřezírá⁷⁶.

3 Upomínej je, by se podřizovali⁴⁴ úřadům⁷⁷, vrchnostem⁷⁷, prokazovali poslušnost a byli hotovi k veškerému dobremu⁷⁸ dílu⁷⁹, (2) o nikom zle nemluvili, byli nehašteřiví, umírnění⁸⁰, projevující⁵⁵

veškerou tichost⁸¹ vůči všem lidem. (3)Vždyť i my jsme kdysi byli zpozdilí⁸², nepovolní³², bloudili jsme⁸³, otročíce různým choutkám⁶⁴ a rozkoším, trávíce život v zlobě a závisti, plni zášti⁸⁴, nenávidíce se navzájem; (4)když se však objevila⁶⁰ vlídnost⁸⁵ a lidomilnost⁸⁶ našeho Zachránce⁵⁹ Boha, (5)zachránil⁵⁹ nás ne na základě⁸⁷ činů, jež *byly* ve spravedlnosti, jež jsme vykonali my, nýbrž podle soucitu svého⁸⁸, koupelí obrození⁸⁹ a obnovením Svatého Ducha, – (6)jehož na nás bohatě vylil skrze Ježíše Krista, našeho Zachránce⁵⁹, – (7)abychom se, byvše ospravedlnění milostí jeho^{88,90}, stali dědici podle naděje věčného života. (8)To slovo *je* spolehlivé⁹¹, i chci⁹² bys na těchto věcech důsledně trval⁹³, aby ti, kdo Bohu⁹⁴ uvěřili⁹⁵, pamatovali na⁹⁶ pilné pěstování dobrých⁷⁴ činů⁹⁷;

tyto věci *jsou* dobré⁷⁴ a lidem užitečné, (9)pošetilým sporům a rodokmenům a svárům a hašteřením o zákon se však zdaleka vyhýbej⁹⁸, neboť jsou bez užitku a nicotné⁹⁹. (10)Sektářského¹⁰⁰ člověka hled' po prvním a druhém napomenutí odbýt¹⁰¹; (11)víš, že takovýto je zvrácený¹⁰² a hřeší, jsa sám skrze sebe odsouzen.

(12)Až k tobě pošlu Artemu nebo Tychika, vynasnaž se přijít ke mně do Nikopole, neboť tam jsem se rozhodl přezimovat. (13)Zénu, zákoníka¹⁰³, a Apollóa pečlivě vyprav na cestu¹⁰⁴, aby jim nic nechybělo, (14)a i naši nechť se učí¹⁰⁵ pilně pěstovat dobré⁷⁴ činy⁹⁷ pro nutné potřeby, aby nebyli neplodní. (15)Pozdravují tě všichni, kteří *jsou* u mne. Pozdrav ty, kteří nás mají rádi ve víře. Milost se všemi vámi.

LIST TITOVÍ

poznámky překladatele a odkazy

- 1 N. „v souladu s věrou... a plným poznáním“, dále obdobně; viz 2 Tim. 1:1, pozn. 3.
- 2 Viz Řím. 1:28.
- 3 Vl. „na“, viz Řím. 4:18, pozn. 238, zde podmínka apoštolského poslání.
- 4 N. „vlastními dobami“.
- 5 N. „kázání plně uskutečněno“, jako „cele splň“ ve v. 5, viz však pozn. 33 k 1 Kor. 1:21, jež se týká i Tit. 1:3.
- 6 N. „Vysvoboditele“.
- 7 Viz 1 Tim. 1:2.
- 8 N. „zbývajících“, tj. „ještě do pořádku neuvedených“.
- 9 N. „neobvinitelný“ (1 Kor. 1:8).
- 10 Viz Skut. 10:45, pozn. 673.
- 11 D. „ne v obžalobě rozpuštělosti“.
- 12 Viz 1 Tim. 1:9, pozn. 16.
- 13 Vl. „samolibý“, „samolibě přeceňující vlastní mínění a bezohledně na něm trvajících“.
- 14 N. „milovný dobra“ viz 2 Tim. 3:3, pozn. 95, 106.
- 15 Viz 1 Tim. 3:2.
- 16 Viz Skut. 2:27, pozn. 104.
- 17 N. „zdržlivý“, „umějící se ovládat“, „ukázněný“, viz příbuzné podst. jméno ve Skut. 24:25, pozn. 1505.
- 18 Viz Mat. 6:24, pozn. 223.
- 19 Viz Skut. 2:42.
- 20 D. „ve zdravém učení“, viz Mat. 3:11.
- 21 Viz Jan 3:20, pozn. 116.
- 22 2. pád množného čísla.
- 23 D. „nejvíce“.
- 24 N. „je záhodno“.
- 25 Viz Mat. 2:6, pozn. 29.
- 26 N. „kdoš“.
- 27 N. „stroze“, „ostře“, D. „příkře“.
- 28 Viz Jan 3:20, pozn. 116; 18:28, zde ve smyslu stavovém (tvar dokonavého minulého času).
- 29 Viz v. 6, zde opak onoho pojmu.
- 30 N. „Boha znájm“, nesouvisí však s předchozím „vyznávají“, vědomé poznání, viz 1 Kor. 8:1.
- 31 Viz Jan 8:44, pozn. 388.
- 32 Viz Skut. 14:2.
- 33 Vl. „všemu“.
- 34 Viz Mat. 7:11, pozn. 250.
- 35 N. „činu“, jako shora a v kap. 2:7, „práci“, „činnosti“.
- 36 Vl. „bezcennými shledání“, „zavržení“ (Řím. 1:28).
- 37 Viz Fil. 4:8, pozn. 214.
- 38 Viz 1 Tim. 3:2; ve vv. 4 a 6 odvozená slovesa (ve v. 4 pův. „nabádaly k rozvážnosti“, potom „cvičily“, „poučovaly“, „vštěpovaly“ postojem, radou, napomináním, podáváním návodu atd.).
- 39 N. „vytrvalosti“, viz Jak. 5:11.
- 40 N. „svatyní“ n. „kněžstvím“; slovy „takové... věcmi“ je zde přeloženo jediné slovo takového významu.
- 41 Viz 1 Tim. 3:11.
- 42 Viz Mat. 5:16, pozn. 141.
- 43 Vl. „byly milovné (2 Tim. 3:11) svých mužů, milovné svých dětí, rozvážné“.
- 44 Viz Řím. 13:1, pozn. 636.
- 45 N. „se Božím slovu nedělo rouhání“.
- 46 N. „povzbuzuj“ (Skut. 16:40).
- 47 N. „nezkaženost“.
- 48 Viz 1 Tim. 2:2.
- 49 N. „napadnout“, viz Gal. 2:11, pozn. 66.
- 50 D. „ten z protivné strany“.
- 51 Viz Jan 3:20, pozn. 115.
- 52 Viz 1 Tim. 6:1.
- 53 N. „být příjemní“, vl. „ať se líbí n. jsou příjemní“, smysl však vyjadřuje překlad v textu. Výrazu se jinde používá o Kristovci vůči Bohu n. Kristu, ale „líbit se“ je skutečnost – nelze nikoho nabádat, aby se líbil, nýbrž aby se snažil líbit, a to je smysl, o němž zde jde.
- 54 N. „nezpronevřuj“, viz Skut. 5:2, pozn. 272.
- 55 Viz Řím. 2:15.
- 56 Vlastnost „věrných“ (Skut. 10:45).
- 57 Tj. „byli k ozdobě n. ke cti“.
- 58 D. „učení, jež je“.
- 59 N. „Vysvoboditele“, ve v. 11 vl. „milost záchranná n. vysvobozující“.
- 60 N. „slavně se projevila“, viz Skut. 2:20, pozn. 79; 27:20, pozn. 1661; Luk. 1:79, pozn. 133.
- 61 D. „všem lidem“, jinak „všem lidem se přece zjevila Boží... záchranu“, lepší smysl však dává znění v textu.
- 62 Nesouvisí s „učení“ ve v. 10; jinak „cvičení“ (Skut. 7:22), „vychovávací“, „napravující“.
- 63 Viz Řím. 1:18.
- 64 Viz Jan 8:44.
- 65 N. „světské“, ne však jako např. v 1 Tim. 4:7.
- 66 Neurčitý čas („započali n. prožili život“).
- 67 N. „věku“ (1 Kor. 1:20), zde však jde o židovský pojem současného stavu věcí v protikladu k novému stavu, jež zavede Mesiáš.
- 68 N. „rozvážně“, příslovce k přídavnému jménu např. v kap. 1:8; „střídmě a uvážlivě“.
- 69 N. „slavné zjevení n. projevení“, souvisí se slovesem ve v. 11, pozn. 60, ne však s následujícím „slávy“.
- 70 Viz Jan 17:19, pozn. 777.
- 71 Viz Skut. 7:34, pozn. 373.
- 72 N. „nás očistil jako n. za“.
- 73 N. snad „lid zvláštní“, ne však ve smyslu „neobyčejný“, nýbrž „zvlášť pro sebe“, „vymíněný“.
- 74 Viz Mat. 5:16.
- 75 N. „pravomocí“, „svrchovaností“, vl. „nařizováním“, tj. „právem nařizovat“.
- 76 Vl. „svým myšlením neobchází“, n. „nemá se za příliš moudrého“.
- 77 Viz Luk. 12:11.
- 78 Viz Mat. 7:11.
- 79 N. „činu“, jako v kap. 2:14.
- 80 Viz 1 Tim. 3:3.
- 81 Viz 1 Kor. 4:21.
- 82 Viz Gal. 3:1.
- 83 N. „bloudící“, jinak viz Mat. 18:12.

- 84** N. „odporní“.
- 85** N. „dobrota“ (Řím. 3:12), „laskavost“.
- 86** Viz Skut. 28:2, pozn. 1709; Jan 21:15, pozn. 933.
- 87** Viz Řím. 1:17.
- 88** Viz Mat. 7:22, pozn. 268.
- 89** Proti „zrození nově“ (Jan 3:3) znamená „obrození“ změnu postavení, nový stav věcí; slova je v N. Zákoně užito jen zde a u Mat. 19:28, o budoucím království Zachránce.
- 90** D. „onoho“, tj. „Boží“, viz v. 4.
- 91** Viz 1 Tim. 1:15.
- 92** Viz Skut. 17:20.
- 93** N. „bys stran těchto věcí byl houževnatě důsledný“.
- 94** Viz 2 Tim. 1:12.
- 95** Viz Jan 6:69, pozn. 306.
- 96** N. „dbali o“.
- 97** N. „na to, by vynikali n. byli první v dobrých činech“; v. 14 obdobně.
- 98** Viz 2 Tim. 2:16.
- 99** Viz Skut. 14:15.
- 100** Odvozeno od „strana“ ve Skut. 4:17.
- 101** D. „odbývej“.
- 102** Vl. „obrácený naruby“.
- 103** Viz Mat. 23:35.
- 104** N. „vyprovod“ (Skut. 15:3).
- 105** Viz Jan 6:45, pozn. 292.

LIST FILÉMONOVI

Pavel, vězeň Krista Ježíše, a Timotheos, bratr, Filémonovi, milovanému a našemu¹ spolupracovníku, (2) i Apfii, sestře, a Archippovi, našemu spolubojovníku, a shromáždění, *jež je* v² tvém domě: (3) Milost vám a pokoj od Boha, našeho Otce, a Pána Ježíše Krista.

(4) Vždy svému Bohu děkuji, konaje zmínku o tobě³ při svých modlitbách – (5) slyším⁴ o tvé lásce a víře, již máš vůči Pánu Ježíšovi a vůči všem svatým – (6) tak aby⁵ se tvé účastnictví⁶ víry stalo účinným v uznání⁷ všeho dobrého⁸, *jež je* v nás vůči Kristu [Ježíšovi]. (7) Ano, jsme velmi vděční a povzbuzeni⁹ tvou láskou¹⁰, protože skrze tebe, bratře, je nitro¹¹ svatých občerstveno¹².

(8) Proto, ač mám¹³ v Kristu mnoho smělosti¹⁴ ti nařizovat, co náleží, (9) pro¹⁵ lásku raději prosím¹⁶, jsa takový, – jako Pavel, stařec, a nyní i vězeň Ježíše Krista¹⁷, – (10) prosím¹⁶ tě za¹⁸ dítě své¹⁸, *za toho*, jehož jsem zplodil já v [svých] poutech, Onésima, (11) jenž se ti kdysi k ničemu nehodil¹⁹, nyní se však dobře hodí²⁰ tobě i mně, jehož jsem [ti] poslal zpět, (12) [ty však k sobě vezmi] jeho, to jest nitro¹¹ mé¹⁸; (13) já bych si ho byl rád podržel pro sebe, aby mě za²¹ tebe v pou-

tech pro blahou zvěst²² obsluhoval²³, (14) umínil jsem si však nic neučinit²⁴ bez ohledu na mínění tvé¹⁸ ²⁵, aby tvé *dobrodiní*⁸ bylo ne jakoby z²⁶ nutnosti, nýbrž z²⁶ ochoty²⁷. (15) Vždyť snad byl *od tebe* proto na čas²⁸ odloučen, abys ho cele vlastnil²⁹ navždy³⁰, (16) ne již jako nevolníka, nýbrž více než³¹ nevolníka: milovaného bratra, zejména³² pro mne³³ – a čím spíše pro tebe³³ i v mase i v Pánu! (17) Máš-li tedy *za* společníka³⁴ mne, vezmi ho k sobě jako mne; (18) jestliže tě však v čem poškodil³⁵ nebo *ti je co dlužen*, připiš to k tíži³⁶ mně. (19) Já, Pavel, jsem *to* napsal rukou svou³⁸, já *to* splatím³⁷ – ať ti nemusím říkat³⁸, že jsi mi nadto dlužen i sám sebe; (20) ano, bratře, kéž se *od* tebe dostane v Pánu prospěchu³⁹ mně – občerství⁴⁰ v Kristu mé nitro¹¹. (21) Napsal jsem⁴⁴ ti, důvěřuje⁴¹ tvé poslušnosti, věda, že učiníš i více než³¹ *ty věci*, jež pravím; (22) zároveň mi však také chystej ubytování⁴², neboť doufám, že vám skrze vaše modlitby budu darován⁴³. (23) Pozdravuje tě Epafros, můj spoluzajatec v Kristu Ježíši, (24) Marek, Aristarchos, Démas, Lukáš, moji spolupracovníci. (25) Milost našeho Pána Ježíše Krista s vaším duchem.

LIST FILÉMONOVI

poznámky překladatele a odkazy

- 1 N. „našemu milovanému a“.
2 Viz Řím. 16:5.
3 D. „tvou zmínku“.
4 D. „modlitbách, slyše“.
5 Viz Mat. 8:34.
6 N. „společenství“.
7 Viz 2 Tim. 2:25.
8 Viz Mat. 7:11.
9 D. „máme velikou vděčnost a povzbuzení“ (Skut. 13:15).
10 Vl. „nad tvou láskou“ (Luk. 1:29, pozn. 56, v. 47, pozn. 84).
11 D. „útroby“.
12 Viz 1 Kor. 16:18; Řím. 15:32, pozn. 766; zde dokonavý minulý čas („hojně n. trvale občerstveno“).
13 D. „proto, maje“.
14 N. „plné právo“.
15 V příčinném smyslu.
16 N. „vybízím“ (Skut. 2:40).
17 Někteří čtou „Krista Ježíše“.
18 Viz Jan 16:26, pozn. 744; 14:27, pozn. 678.
19 Viz příbuzný výraz u Mat. 25:30, pozn. 1117; zde lze také číst „jenž ti kdysi byl ke škodě“, znění v textu však zachovává souvislost s následujícím „se dobře hodí“.
20 Viz 2 Tim. 2:21, pozn. 78; je to zároveň láskyplná slovní hříčka s jménem Onésimovým, jež znamená „prospěšný“.
21 Viz Jan 17:19, pozn. 777; zde předložka nabývá zároveň i významu „na místě“ (byl by i Filémonovi sloužil tím, že by byl na jeho místě pečoval o Pavla; srov. 2 Kor. 5:20 – „pro Krista“ a zároveň „na Kristově místě“).
22 D. „v poutech blahé zvěsti“.
23 Viz Mat. 4:11.
24 N. „já jsem zamýšlel si ho podržet... raději jsem však nic neučinil“.
25 D. „bez mínění tvého“, viz Řím. 3:21, pozn. 195.
26 D. „podle“.
27 N. „ne jakoby z přinucení, nýbrž z vlastního popudu“.
28 N. „na chvíli“.
29 Tj. „vlastnil, dostana ho zpět, neboť ti patří“, jako „dostal jsem“ ve Fil. 4:18, viz tam pozn. 236.
30 D. „věčného“.
31 D. „nýbrž nad“.
32 D. „nejvíce“.
33 D. „mně“, „tobě“.
34 Viz Mat. 23:30.
35 N. „jestliže ti v čem ukřivdil n. se dopustil bezpráví“, viz 1 Kor. 6:7, zde však jde o hmotné poškození.
36 Viz Řím. 5:13.
37 Vl. „splatím jako pokutu“, „odpykám“.
38 D. „abych ti neřikal“.
39 Výraz, od něhož je odvozeno jméno Onésimos, srov. v. 11, kde však je použito jiného slova.
40 Viz v. 7, zde neurčitý čas.
41 Viz 2 Kor. 2:3, pozn. 69, zde vazba s prostým 3. pádem.
42 N. „pohostinství“.
43 Viz Skut. 3:14, pozn. 171.
44 Viz 2 Kor. 2:3.

LIST HEBREŮM¹

Dříve² Bůh po mnoha částech a mnoha způsoby k otcům promlouval³ v prorocih; (2) k nám na konci⁴ těchto dní promluvil⁵ v osobě Syna⁶, jehož určil⁷ za dědice všech věcí, skrze něhož také učinil světy⁸, (3) jenž, jsa září⁹ jeho slávy a výrazem¹⁰ jeho podstaty¹¹, a udržuje¹² všechny věci slovem své moci, [sám skrze sebe] vykonal¹³ smytí hříchů a usedl na pravici veličenství na výsostech, (4) zaujáv tím lepší místo než andělé, čím¹⁴ výtečnější¹⁵ jméno dědí¹⁶ než oni. (5) Kterémupak z andělů kdy řekl¹⁷: Ty jsi můj Syn, já jsem tě dnes zpłodil¹⁸? – a opět¹⁸: Já mu budu za²⁰ otce a on mi bude za²⁰ syna? (6) A opět¹⁸, při uvedení²¹ prvorozeného do obydlenného světa, praví²²: A nechť se mu všichni Boží andělé klanějí²³. (7) A o andělich²⁴ praví²⁵: Jenž své anděly činí duchy²⁶ a své vykonavatele služby²⁷ plamenem ohně – (8) zato o Synu²⁴ však²⁸: Tvůj trůn, Bože, je do věčného věku²⁹ a žezlem tvého království je žezlo přímosti³⁰; (9) zamiloval sis spravedlnost a v nenávisť jsi pojal³¹ bezzákonnost – pro tuto příčinu tě Bůh, tvůj Bůh, pomazal olejem jáсотu nad tvé druhy³²; (10) a³³: Tys, PANE, při počátcích založil zemi a nebesa jsou díla tvých rukou; (11) ona vezmou za své³⁴, ty však přetrváváš³⁵, i zvětšejí³⁶ všechna jako šat (12) a svineš je jako příkrývku a budou vyměněna, ty však jsi Týž³⁷ a tvých let neubude³⁸. (13) A o kterém²⁴ z andělů kdy řekl³⁹: Sed po mé pravici⁴⁰, než tvé nepřátele položím za podnož tvých nohou? (14) Nejsou oni všichni službu vykonávající²⁷ duchové, k obsluze⁴¹ vysílání vzhledem k těm, kdo budou⁴² dědit záchranu⁴³?

2 Pro tuto příčinu musíme těm věcem, jež jsme uslyšeli⁴⁴, věnovat mnohem bedlivější⁴⁵ pozornost, abychom nějak⁴⁶ nesklouzli stranou⁴⁷. (2) Jestliže totiž skrze anděly promluvené slovo bylo řečeno jako spolehlivě platné⁴⁸ a každému přestoupení a neuposlechnutí⁴⁹ se dostalo oprávněné⁴⁹ odplaty⁵⁰, (3) jak unik-

neme my, zanedbáme⁵¹-li tak velkolepou záchranu⁴³, jež⁵² započala zvěstováním⁵³ skrze Pána a vůči nám byla potvrzena od těch, kteří slyšeli, (4) čemuž nadto s *nimi* vydával svědectví Bůh, i znameními a zázraky a různými mocnými činy, i přiděly⁵⁴ Svatého Ducha podle svého přání⁵⁵?

(5) Budoucí⁵⁶ obydlenný svět, o němž mluvíme, přece nepodřídil andělům. (6) Vždyť kdesi někdo dosvědčil⁵⁷, pravě⁵⁸: Co je člověk, že na něho vzpomínáš⁵⁹, nebo syn člověka, že ho navštěvuješ⁶⁰? (7) Proti andělům jsi ho něco málo⁶¹ ponížil⁶², ověnil⁶³ jsi ho slávou a ctí [a ustanovil jsi ho nad díly⁶⁴ svých rukou], (8) všechny věci jsi podřídil pod jeho nohy. Podřídil-li⁶⁵ mu všechny věci, nenechal nic jemu nepodřízeno, nyní však ještě nevidíme všechny věci podřízené⁶⁶ jemu, (9) hledíme však *na*⁶⁷ Ježíše, jenž byl proti andělům něco málo⁶¹ ponížěn⁶² vzhledem k utrpení⁶⁸ smrti⁷⁰, ověněného⁷¹ slávou a ctí; tak aby⁷² Boží milostí okusil smrti za⁷³ vše⁷⁴. (10) Slušeloť se jemu, z jehož příčiny⁶⁸ všechny věci *jsou* a skrze něhož všechny věci *jsou*, k uvedení⁷⁵ mnoha synů do slávy učinit původce⁷⁶ jejich záchrany⁴³ dokonalým⁷⁷ skrze utrpení⁶⁹.

(11) I ten totiž, jenž posvěcuje⁷⁸, i ti, *kdo jsou* posvěcováni⁷⁸, *jsou* všichni z jednoho, a pro tu příčinu se nestydí je nazývat bratry, (12) pravě⁷⁹: Ohlásím⁸⁰ tvé jméno svým bratrům, uprostřed shromáždění tě budu chválit zpěvem⁸¹. (13) A opět⁸²: Já budu mít důvěru⁸³ v něho⁸⁴, a opět⁸⁵: Hle, já a dětátka, jež mi dal Bůh. (14) Jelikož tedy dětátka jsou společně účastna⁸⁶ krve a masa, přijal podíl⁸⁷ na těchže věcech téměř stejně⁸⁸ i on, aby mohl skrze smrt skoncovat⁸⁹ s tím, jenž má⁹⁰ vládu⁹¹ smrti, to jest s ďáblem, (15) a vymanit⁹² všechny, kteří⁹³ po všechem životu byli bázni ze smrti držení v otroctví.

(16) Vždyť se snad přece neujímá andělů, nýbrž se ujímá semene Abrahamova; (17) patřilo se mu⁹⁴ tudíž⁹⁵ být po všech

stránkách připodobněnu⁹⁶ bratrům, aby se mohl stát⁹⁷ soucitným a věrným⁹⁸ veleknězem ve věcech týkajících se Boha, k tomu, *aby byl s to* učinit zadosť za hříchy lidu. (18)V tom totiž, co sám vytrpěl, byv podroben pokušením⁹⁹100, může těm, *kdo jsou* pokušeni⁹⁹, pomáhat¹⁰¹.

3 Tudíž¹⁰², svatí bratři, podílníci¹⁰³ nebeského¹⁰⁴ povolání, považte¹⁰⁵ toho, *jenž je* Apoštol a Velekněz¹⁰⁶ našeho vyznání, Ježíše, (2)*jenž je* věren¹⁰⁷ tomu, *jenž ho ustanovil*, jako i Mojžíš v celém jeho domě¹⁰⁸, (3)*ba tím větší nad Mojžíše slávy hodným je*¹⁰⁹ uznán¹¹⁰, čím¹¹¹ větší čest než dům má ten, *kdo jej zřídil*¹¹². (4)Každý dům přece bývá od někoho zřizován¹¹², ten však, *jenž zřizuje*¹¹² všechny věci, je Bůh; (5)a Mojžíš ovšem *byl* v celém jeho domě¹⁰⁸ věren¹⁰⁷108 jako vznešený služebník¹¹³, na svědectví věcí, o nichž se mělo promluvit později¹¹⁴, (6)Kristus však jako Syn nad jeho¹¹⁵ domem, a jeho¹¹⁶ domem jsme my, udržíme-li ovšem smélost¹¹⁷ a chloubu¹¹⁸ naděje pevnou až do konce.

(7)Proto, jak¹¹⁹ praví Svatý Duch¹²⁰: Dnes, zaslechnete-li jeho hlas, (8)*nezatvrzujte* svá srdce jako při tom roztrpčení¹²¹ v den pokušení¹²² v pustině, (9)*kde*¹²³ mě vaši otcové podrobili pokušením¹²² vyšetřováním¹²⁴ a viděli mé činy *po*¹²⁵ čtyřicet let. (10)Proto jsem na toto pokolení¹²⁵ zanevřel¹²⁶ a řekl jsem: Stále srdcem bloudí, vždyť oni mých cest nepoznali; (11)*jakož*¹²⁷ jsem ve svém hněvu přísáhl: Vstoupí-li¹²⁸ do mého odpočinku! (12)Hledte¹²⁹ bratři, ať snad⁴⁶ v někom¹³⁰ z vás není¹³¹ zlé srdce nevěry, v odpadnutí¹³² od živého Boha, (13)*nýbrž* se sami¹³³ povzbuzujte¹³⁴ každý den, dokud se nazývá¹³⁵: dnes¹³⁶, aby někdo¹³⁰ z vás nebyl zatvrzen⁹⁶ klamem hříchu. (14)Ano, stali jsme se¹³⁷ KRISTOVÝMI druhy¹³⁸, udržíme-li ovšem počátek spoléhání pevný¹³⁹ až do konce, (15)*když*¹⁴⁰ se praví: Dnes, zaslechnete-li jeho hlas, *nezatvrzujte* svá srdce, jako při tom roztrpčení¹²¹; (16)¹⁴¹(kteřípak *to byli, kteří* zaslechlí a roztrpčili¹²¹?) Což ne všichni ti, kteří, *byvše vyvedeni* Mojžíšem, vyšli z Egypta? (17)A na které zanevřel¹²⁶ na čtyřicet let? Ne na ty, kteří zhřešili, jejichž mrtvoly¹⁴² padly v pustině? (18)A kte-

rým přísáhl, že do jeho odpočinku nevstoupí, ne-li těm, kteří si nedali říci¹⁴³? (19)I vidíme, že nemohli¹⁴⁴ vstoupit pro **4** nevěru; (1)bojme¹⁴⁵ se tedy, aby se snad⁴⁶, pokud se v *platnosti* ponechává příslib *týkající se* vstupu do jeho odpočinku, o někom¹³⁰ z vás nezdálo, že *jej* promeškal¹⁴⁶. (2)Vždyť jsme přece obdařeni blahou zvěstí¹⁴⁷ právě tak¹⁴⁸ *jako* i onino, ale oněm slovo té zprávy¹⁴⁹ neprospělo¹⁵⁰, *nejsouc* v těch, kteří zaslechlí, smíšeno¹⁵¹ s věrou; (3)do toho odpočinku přece vstupujeme my¹⁵², kteří jsme uvěřili, podle *toho*, jak řekl: Jakož¹²⁷ jsem ve svém hněvu přísáhl: Vstoupí-li¹²⁸ do mého odpočinku! – přestože od založení světa byly práce¹⁵³ ukončeny¹⁵⁴, (4)neboť o sedmém dni kdesi promluvil takto¹⁵⁵: A v sedmý den Bůh odpočinul od všech svých prací¹⁵³; (5)a v tomto zase: Vstoupí-li¹²⁸ do mého odpočinku! (6)Jelikož tedy zůstává *při tom*, že do něho někteří vstoupí¹⁵⁶, a ti, jimž se blahé zvěsti dostalo dříve, nevstoupili, protože si nedali říci¹⁴³, (7)určuje opět jakýsi den, právě v Davidovi¹⁵⁷: Dnes, po tak dlouhém čase (podle *toho*, jak bylo řečeno předtím): Dnes, zaslechnete-li jeho hlas, *nezatvrzujte* svá srdce; (8)*kdyby* je totiž byl do odpočinku uvedl¹⁵⁸ Josue¹⁵⁹, nebyl by po těchto věcech mluvil o dalším dni. (9)Božímú lidu tedy *jakýsi*¹⁶⁰ sobotní klid¹⁶¹ zbývá¹⁶², (10)neboť kdo do jeho odpočinku vstoupil, sám také odpočinul od svých prací¹⁵³ právě *tak* jako Bůh od svých vlastních. (11)Vynasnažme se tedy do onoho odpočinku vstoupit, aby někdo nepadl podle téhož příkladu nepovolnosti¹⁴³; (12)jeť Boží slovo živé a účinné a ostřejší¹⁶³ nad každý dvojsečný meč¹⁶⁴, a pronikající až k rozdělení duše a ducha¹⁶⁵ a kloubů i morku¹⁶⁶ a je rozlišovatelem¹⁶⁷ úvah a úmyslů srdce, (13)a není stvoření¹⁶⁸, *jež by* před ním *nebylo* patrné, nýbrž všechny věci *jsou* očím toho¹⁶⁹, s nímž máme co činit¹⁷⁰, nahé a odhalené¹⁷¹.

(14)Majíce tedy velikého velekněze, prošeďšího¹⁷²173 nebesy, Ježíše, Božího syna, držme se svého¹⁷⁴ vyznání; (15)ne-mámeť velekněze neschopného pocítit soustrast s našimi slabostmi, nýbrž vytrpěvšího pokušení¹⁷²175 po všech strán-

kách podobně¹⁷⁶, mimo hřích¹⁷⁷. (16) Se směrlostí¹⁷⁷ tedy přistupujme k trůnu milosti, aby se nám dostalo soucit a abychom došli milosti ke včasné pomoci.

5 Každý velekněz, vybírány¹⁷⁸ zprostřed lidí, se přece pro⁷³ lidi ustanovuje stran věcí týkajících se Boha, aby přinášel i dary i oběti za⁷³ hříchy, (2) jsa¹⁷⁹ schopen mít strpení¹⁸⁰ s neznalými a bloudičími¹⁸¹, jelikož i sám je obklopen¹⁸² slabostí, (3) a příčinou¹⁸³ této slabosti má¹⁸⁴ jak¹¹⁹ za¹⁸⁵ lid, tak i sám za¹⁸⁵ sebe obětovat¹⁸⁶ za⁷³ hříchy. (4) A tu čest si nikdo nebere sám, nýbrž jí *nabývá*, jsa povolán od Boha, právě¹⁴⁸ jako i Áróň; (5) tak se ani KRISTUS neoslavlil sám, by se stal veleknězem, nýbrž ten, jenž k němu promluvil¹⁷: Ty jsi můj Syn, já jsem tě dnes zplodil; (6) jakož¹¹⁹ i na jiném místě¹⁸⁷ praví¹⁸⁸: Ty jsi navždy¹⁸⁹ knězem podle řádu Melchisedekova. (7) A on¹⁹⁰ za dní svého masa, předloživ¹⁸⁶ prosby i úpěnlivé žádosti k tomu, jenž ho ze¹⁹¹ smrti mohl vysvobodit¹⁹², se silným voláním a slzami, (a pro svou¹⁸⁴ nábožnost¹⁹³ byv vyslyšen¹⁹⁵.) (8) získal zkušenost poslušnosti¹⁹⁶, jakkoli byl¹⁹⁷ Syn¹⁹⁸, z¹⁹⁴ těch věcí, jež vytrpěl, (9) a byv učiněn dokonalým¹⁹⁹, stal se všem, kdo ho jsou poslušni, působcem²⁰⁰ věčné záchrany¹⁹², (10) i byl od Boha osloven²⁰¹ jako velekněz podle řádu Melchisedekova. (11) Máme o něm mnoho co říci a je to nesnadno vyložitelné řečí²⁰², jelikož vy jste se stali²⁰³ co do sluchu²⁰⁴ lenivými²⁰⁵ – (12) vždyť byste přece za ten čas měli být učitelé a zatím²⁰⁶ máte zapotřebí, by vás někdo vyučoval²⁰⁷, které jsou počáteční prvky²⁰⁸ Božích sdělení²⁰⁹, a stali jste se²⁰³ potřebnými²¹⁰ mléka [a] ne hutné stravy; (13) každý ovšem, kdo požívá⁸⁷ mléka, je nezkušený²¹¹ co do slova spravedlnosti, neboť je nedorostlý²¹², (14) dospělým¹⁹⁹ však, kteří mají smysly²¹³ návykem vycvičené k rozlišování i dobra²¹⁴ i zla, patří²¹⁵ hutná strava.

6 Proto nechejme počátečního slova²¹⁶ o KRISTU²¹⁷ a směřujme²¹⁸ k tomu, co patří k dospělosti²¹⁹, nezapouštějící si zase základ pokání²²⁰ z²²¹ mrtvých činů a spoléhání²²⁰ věrou²²² na Boha, (2) nauky o mytích²²³ i pokládání²²⁰ rukou i opětovného vstání mrtvých a věčného²²⁴ soudu; (3) a to budeme činit, dovolí-li²²⁵ ovšem

Bůh. (4) Nemožno totiž opět k pokání obnovovat²²⁶ ty, kteří byli jednou osvíceni⁹⁶ i okusili nebeského¹⁰⁴ daru a stali se podílíky¹⁰³ Svatého Ducha (5) a okusili dobrého²¹⁴ Božího slova²²⁷ i mocných činů budoucího věku, (6) a odpadli; ti sami sobě opět křičují a veřejné hanbě vystavují Božího Syna. (7) Vždyť zemi, jež se napila často na ni přicházejícího deště a těm²²⁸, pro něž je i obdělávána, rodí užitečnou²²⁹ rostlinu, se dostává podílu na požehnání od Boha, (8) vynáší-li²³⁰ však trní a bodláčí, je shledána bezcennou²³¹ a blízka prokletí a její konec je spálení²³². (9) Co se však týče vás, milovaní, jsme přesvědčeni²³³ o věcech lepších a spojených se záchranou²³⁴, i když takto mluvíme; (10) Bůh přece není nespravedlivý, že by zapomněl na vaši práci a lásku, již jste vůči jeho jménu projevíli²³⁵ tím, že jste posluhovali²³⁶ a posluhujete²³⁷ svatým; (11) toužíme však *po tom*, by každý z vás touž snahu²³⁸ o plnou jistotu naděje projevoval²³⁵ až do konce, (12) abyste se nestali lenochy²³⁹, nýbrž napodobiteli těch, kteří skrze víru a trpělivost²⁴⁰ jsou dědici příslibů²⁴¹242.

(13) Bůh totiž při svém příslibu²⁴³ Abrahamovi, jelikož neměl skrze koho většího přísáhnout, přísáhl sám skrze sebe, (14) právě²⁴⁴: Zajisté ti žehnaje požehnám a rozmnožuje tě rozmnožím²⁴⁵; (15) a tak se, trpělivě vytrvav²⁴⁰, příslibu²⁴² domohl. (16) Ano, vždyť lidé přísahají skrze někoho většího a přísaha k potvrzení jim je ukončením každé rozepře²⁴⁶, (17) a Bůh v té věci²⁴⁷, zamýšleje²⁴⁸ dědicům přesvědčivěji²⁴⁹ ukázat na²⁵⁰ nezměnitelnost²⁵¹ svého úmyslu²⁴⁸, zasáhl²⁵² přísahou, (18) abychom měli silné povzbuzení²⁵³ skrze dvě nezměnitelné²⁵¹ skutečnosti, v nichž Bohu nemožno zalhat, *my*, kteří jsme se utekli k uchopení nám předložené naděje, (19) již máme jako kotvu duše, i bezpečnou i pevnou²⁵⁴ a vstupující dovnitř za oponu²⁵⁵, (20) kam jako předchůdce²⁵⁶ pro⁷³ nás vstoupil Ježíš, stav se navždy¹⁸⁹ veleknězem podle řádu Melchisedekova.

7 Tento Melchisedek totiž, Král Salému, kněz Nejvyššího Boha²⁵⁷, jenž se setkal s Abrahamem, vracejícím se zpět od pobití králů, a požehnal mu, (2) jemuž

Abraham ode všeho oddělil²⁵⁸ desátek, dle výkladu²⁵⁹ za první Král spravedlnosti, potom však i Král Salému, to jest Král pokoje, (3) bez otce, bez matky, bez rodu kmene, nemající ani počátku dní ani konce života, nýbrž mající svou podobu od Božího Syna²⁶⁰, zůstává²⁶¹ natrvalo²⁶² knězem. (4) Nuže, všimněte si²⁶³, jak veliký *byl* tento, jemuž [i] Abraham, pratec, dal desátek z nejlepších částí kořisti. (5) A ovšem, ti ze synů Leviho, jimž se dostává kněžského úřadu²⁶⁴, mají příkaz podle zákona vybírat desátky od lidu, to jest od svých bratrů, jakkoli oni pocházejí²⁶⁵ z Abrahamových beder²⁶⁶; (6) ten však, jehož od²⁶⁷ nich nelze rodopisně odvodit²⁶⁸, vzal desátky²⁶⁹ od Abrahama a požeňnal²⁶⁹ tomu, jenž měl přísliby. (7) Je pak mimo všechen spor²⁷⁰, že požehnaní přijímá²⁷¹ nižší²⁷² od přednějšího²⁷³; (8) a desátku se zde ovšem dostává smrtelným²⁷⁴ lidem, tam však *jednomu*, o němž je svědectví, že žije. (9) A skrze Abrahama, aby se tak řeklo, byly desátky vzaty²⁶⁹ i od Leviho, jemuž se desátku dostává; (10) bylť ještě v otcových bedrech²⁶⁶, když se Melchisedek s ním setkal. (11) Nuže tedy, byla-li skrze leviovské kněžství²⁶⁴ dokonalost²⁷⁵ – však ve spojení s ním²⁷⁶ dostal²⁷⁷ lid zákon –, jaká *byla* ještě potřeba, by povstával jiný kněz podle řádu Melchisedekova a nebyl jmenován podle řádu Áronova? (12) Mění-li se kněžství²⁶⁴, dochází zajisté nutně²⁷⁸ i ke změně²⁷⁹ zákona, (13) neboť ten, o němž²⁸⁰ se tyto věci praví, náleží²⁷⁷ k jinému²⁸¹ kmeni, z²⁸² něhož se nikdo služby u oltáře²⁸³ neujal²⁷⁷; (14) je přece předem jasné, že náš Pán vzešel²⁸⁴ z Júdy, a *co* do tohoto kmene Mojžíš o kněžích nic nepromluvil. (15) A naprosto jasná je věc tím spíše²⁸⁵, povstává-li jiný kněz podle podoby Melchisedekovy, (16) jenž se *jí*m stal²⁸⁶ ne podle zákona příkazu týkajícího se masa²⁸⁷, nýbrž podle moci nezrušitelného²⁸⁸ života; (17) dosvědčujet se¹⁸⁸: Ty jsi navždy¹⁸⁹ knězem podle řádu Melchisedekova. (18) Dochází tudíž jednak k odvolání²⁸⁹ předešlého příkazu pro jeho slabost a neprospěšnost, (19) (zákon přece dokonalým neučinil nic,) jednak nadto k zavedení lepší naděje, skrze níž se

k Bohu blížíme²⁹⁰. (20) A pokud se *tak nestalo* bez přísěžného závazku²⁹¹, (21) (oni²⁹² ovšem jsou kněží stavší se²⁸⁶ *jí*mi bez přísěžného závazku²⁹¹, on²⁹² však s přísěžným závazkem²⁹¹ skrze toho, jenž o něm²⁹³ pravil¹⁸⁸: PÁN přísáhl a nebude litovat²⁹⁴: Ty jsi navždy¹⁸⁹ knězem [podle řádu Melchisedekova,] (22) *potud* se Ježíš stal²⁸⁶ ručitelem lepší úmluvy²⁹⁴. (23) A jich²⁹² je ovšem mnoho stavších se²⁸⁶ kněžskými, protože setrvat je jim bráněno smrtí, (24) on²⁹² však, protože trvá navždy¹⁸⁹, má kněžství²⁶⁴ nepomíjející²⁹⁵; (25) proto²⁹⁶ také může ty, kteří k Bohu přistupují skrze něho, naveskrze²⁹⁷ zachraňovat²⁹⁸, jsa stále živ k přimlouvání za⁷³ ně. (26) Ano, takový velekněz nám byl přiměřen²⁹⁹: svatý³⁰⁰, prostý zla³⁰¹, neposkvrněný³⁰², oddělený³⁰³ od hříšníků a vyvýšený nad³⁰⁴ nebesa, (27) jenž nemá každodenní povinnosti³⁰⁵, jako právě *oni* velekněží, vznášet³⁰⁶ oběti nejprve za⁷⁰ své vlastní hříchy, potom za hříchy³⁰⁷ lidu; to³⁰⁸ přece vykonal jednou provždy tím, že *za obět* vnesl³⁰⁶ sám sebe. (28) Ano, zákon za velekněží ustanovuje lidi mající slabost, avšak slovo přísěžného závazku²⁹¹, jenž *nastal* po zákoně³⁰⁹, Syna učiněného navždy¹⁸⁹ dokonalým³¹⁰.

8 Nuže, na těch věcech, o nichž je řeč, je hlavní³¹¹ *toto*: Máme za velekněze takového³¹², jenž usedl na pravici trůnu veličenství v nebesích (2) *jako* vykonavatel služby³¹³ svatých míst a pravého³¹⁴ stanu³¹⁵, jež zřídil³¹⁶ PÁN [a] ne člověk.

(3) Každý velekněz se přece ustanovuje k přinášení³¹⁷ i darů i obětí; nutno tudíž³¹⁸, by i on¹¹⁰ něco měl, co by přinášel^{317 319}. (4) Ovšem pak by, kdyby byl na zemi, nebyl ani knězem, když *zde* jsou ti, kteří přinášejí³¹⁷ dary podle zákona, (5) (tací, že³²⁷ slouží³²⁰ obraznému názornění³²¹ a stínu nebeských¹⁰⁴ věcí podle *toho*, jak byl vnuknutím poučen³²² Mojžíš, maje hotovit³²³ stan³¹⁵ – hled, dí přece³²⁴, bys všechny věci provedl podle vzoru, jenž ti byl ukázán na hoře; (6) nyní však došel vtečnejší¹⁵ služby³²⁵, jelikož³²⁶ je i prostředníkem lepší úmluvy³²⁷, jež³²⁷ je uzákoněna³²⁸ na základě lepších příslibů³²⁹. (7) Kdyby přece ona první byla bez závady, nehledalo by se místo pro druhou³³⁰; (8) shle-

dávat závadu³³¹, když³³² jim³³³ praví³³⁴: Hle, přicházejí dni, praví PÁN, a³³⁵ sjednám³³⁶ *vzhledem* na dům Izraelův a *vzhledem* na dům Júdův³³⁷ novou³³⁸ úmluvu³²⁷, (9)ne podle té úmluvy³²⁷, již jsem uzavřel s jejich otci³³⁹ v den, kdy jsem se chopil³⁴⁰ jejich ruky, bych je vyvedl z egyptské země³⁴¹, protože oni v té mé úmluvě³²⁷ nsetrvali a mně na nich přestalo záležet³⁴², praví PÁN; (10)protože úmluva³²⁷, již si po oněch dnech s domem Isaerelovým umluví^{339 343}, bude tato, praví PÁN: Klada³⁴⁴ své zákony do jejich mysli³⁴⁵, napíší je i na jejich srdce³⁴⁶, i budu jim za²⁰ Boha a oni mi budou za²⁰ lid. (11)A nikterak nebudou každý svého *spoluobčana* a každý svého bratra vyučovat, říkající³⁴⁷: Poznej³⁴⁸ PÁNA, protože mě všichni budou znát³⁴⁹ *sami od sebe*, od malého [mezi nimi³⁵⁰] po velikého mezi nimi³⁵⁰; (12)protože budu milostiv jejich nepravostem³⁵¹ a nikdy³⁵² již nevzpomenu na jejich hříchy a na jejich bezzákonosti³⁵³. (13)Tím³⁵⁴, že praví: novou³³⁸, uznal první za³⁵⁵ starou³⁵⁶; co však stárne³⁵⁷ a věkem schází³⁵⁸, je blízké zániku³⁵⁹.

9 Ovšem pak měla i první *úmluva* pravidla³⁶⁰ svatě služby³⁶¹ a svatyni³⁶², *svatyni* pozemskou³⁶³. (2)Byl³⁶⁴ zřízen³⁶⁴ stan³⁶⁵; první, v němž *byl* i svícen³⁶⁵ i stůl a vyložená sestava³⁶⁶ chlebě – tomu³⁶⁷ se říká³⁶⁸ Svatý; (3)za druhou³³⁰ pak opnou stan³⁶⁵, jemuž se říká³⁶⁸ Svatý svatých³⁶⁹, (4)obsahující³⁷⁰ zlatou kadidelnici a schránu úmluvy³⁷¹, ze všech stran³⁷² vůkol potaženou zlatem, v níž *byl* zlatý džbán, obsahující³⁷⁰ manou, a Áronova hůl, jež byla vypučela, a desky úmluvy³⁷¹, (5)a nahore nad ní *byli* cherubové slávy, zastíňující slitovnici. O těchto věcech dopodrobna³⁷³ mluvit nyní není čas.

(6)Nuže, když tyto věci jsou takto zřízeny³⁶⁴, vcházejí do prvního stanu³⁶⁵ svatě služby³⁶¹ odbavovat³⁷⁴ kněží po všechen čas, (7)avšak do druhého³³⁰ jen velekněz jednou do roka, ne bez krve, již přináší^{374 317} sám za³⁷⁵ sebe a za poblouzení³⁷⁶ lidu. (8)Tím Svatý Duch poukazuje na³⁷⁷ toto: Že cesta do svatých míst³⁷⁸ ještě není zjevena³⁷⁹, dokud první stan³⁶⁵ má své postavení³⁸⁰; (9)on³⁶⁷ je obrazným náznakem³⁸¹ pro přítomné³⁸² období, podle něhož

se přinášejí³⁷⁴ i dary i oběti, neschopné toho, kdo koná svatou službu³⁸³, učinit co do svědomí dokonalým³⁸⁴, (10)jen na základě pokrmů a nápojů a rozličných mytí³⁸⁴ – pravidla³⁶⁰ masa³⁸⁵, uložená do období nápravy³⁸⁶, (11)Kristus však, přišed³⁸⁷ jako velekněz budoucích dobrých³⁸⁷ věcí³⁸⁸ ve spojení s lepším³⁸⁹ a dokonalejším stanem³⁶⁵, ne rukama zhotovným, (to jest ne tohoto stvoření¹⁶⁸,) (12)ani s krví kozlů a telat, nýbrž se svou vlastní krví³⁹⁰, vstoupil jednou provždy do svatých míst³⁷⁸, zjednav³⁹¹ věčné vykoupění. (13)Ano, jestliže krev kozlů a býků a popel jalovice, skrápějící poskrvněné³⁹², posvěcuje k čistotě masa, (14)čím spíše krev KRISTA, jež skrze věčného Ducha sám sebe bezúhonného přinesl v *oběť*³⁹³ Bohu, očistí vaše svědomí³⁹⁴ od mrtvých činů ke konání svatě služby³⁸³ živému Bohu? (15)A pro tuto příčinu je prostředníkem nové³³⁸ úmluvy³²⁷, tak aby³⁹⁵ se, když nastala smrt k osvobození³⁹⁶ od přestoupení, jež *nastala* za první úmluvy³²⁷, povoláním dostalo příslibu²⁴² věčného dědictví. (16)(Vždyť kde je závět³⁹⁷, musí nutně docházet k smrti³⁹⁸ zůstavitele³⁹⁹, (17)závěť³⁹⁷ je přece platná⁴⁰⁰ při mrtvých, jelikož nijak nemá účinnosti⁴⁰¹, pokud zůstavitel³⁹⁹ žije.) (18)Nebyla⁴⁰² tudíž⁴⁰³ ani první *úmluva* nastolena⁴⁰⁴ bez krve; (19)když totiž každý příkaz byl podle zákona od Mojžíše pověděn všemu lidu, vzal krev telat a kozlů s vodou a šarlátovou vlnou a yzopem⁴⁰⁵ a pokropil i samu knihu⁴⁰⁶ i všechen lid, (20)právě⁴⁰⁷: Toto je krev úmluvy³²⁷, již *vzhledem* k vám přikázal Bůh; (21)a také stan³⁶⁵ a všechny nádoby k službě⁴⁰⁸ podobně pokropil krví. (22)A téměř všechny věci se podle zákona krví očišťují a bez vylití krve k odpuštění nedochází; (23)nutno tedy, by se obrazná znázornění³²¹ věci v nebesích očišťovala těmito, nebeské¹⁰⁴ věci samy však lepšími oběťmi než tyto; (24)KRISTUS přece nevstoupil do svatých míst³⁷⁸ rukou zřízených⁴⁰⁹, jež jsou zobrazeními⁴¹⁰ skutečných⁴¹¹, nýbrž do samého nebe, by se nyní za⁴¹² nás objevil⁴¹³ Boží tváří; (25)ani aby sám sebe v *oběť* přinášel³⁹³ mnohokrát⁴¹⁴, jako právě velekněz do svatých míst³⁷⁸ rok co rok vstupuje s krví

ne svou⁴¹⁵, (26)jelikož *pak* by byl musel od založení světa mnohokrát⁴¹⁴ trpět⁴¹⁶, nyní však⁴¹⁷ byl zjeven⁴¹⁸ jednou při skončení věků k odklizení²⁸⁹ hříchu jeho obětí. (27)A jako³²⁶ je lidem uloženo⁴¹⁹ jednou umřít a poté soud, (28)tak se i KRISTUS, byv jednou přinesen v *oběť*³⁹³ k tomu, by⁴²⁰ na sebe vzal⁴²¹ hříchy mnohých, ukáže těm, kdo ho vyčkávají⁴²², podruhé bez vztahu k hříchu⁴²³ k záchraně⁴³.

10 Zákon totiž, obsahující³⁷⁰ stín budoucích dobrých³⁸⁷ věcí³⁸⁸, ne sám obraz skutečnosti⁴²⁴, nikdy nemůže ty, kteří přistupují⁴²⁵, k dokonalosti přivést⁴²⁶ obětmi, rok co rok týmiž, jež trvale²⁶² přinášejí³¹⁷. (2)Nebyly by se jinak přestaly přinášet³¹⁷, protože by ti, kteří konají svatou službu³⁸³, již neměli žádného svědomí *stran* hříchů, *jsouce* jednou očištěni⁴²⁷? (3)Ale⁴²⁸ v nich *je*⁴²⁹ rok co rok hříchů připomínání⁴³⁰; (4)krev býků a kozlů přece *není* schopna hříchů zbavovat⁴³¹. (5)Proto praví⁴³², vstupuje do světa: Oběť a posvátný dar⁴³³ sis nepřál⁴³⁴, připravil⁴³⁵ jsi mi však tělo; (6)oběti cele spalované⁴³⁶ a za hřích⁴³⁷ se ti nezalíbily⁴³⁸. (7)Tu jsem řekl: Hle, přicházím (ve svitku⁴³⁹ knihy⁴⁰⁶ je o mně psáno) vykonat, Bože, tvé přání⁴⁴⁰. (8)Výše pravil: Oběti a posvátné dary⁴³³ a oběti cele spalované⁴³⁶ a za hřích⁴³⁷ sis nepřál⁴³⁴, aniž se ti zalíbily⁴³⁸, (jež⁵² se přinášejí³¹⁷ podle zákona,) a (9)tu pověděl: Hle, přicházím vykonat tvé přání⁴⁴⁰ – odstraňuje⁴⁴¹ první, aby ustanovil druhé³³⁰ – (10)a v tomto přání⁴⁴⁰ jsme posvěceni⁴²⁷ skrze přinesení⁴³³ těla Ježíše Krista v *oběť* jednou provždy. (11)A každý kněz ovšem stojí, když denně⁴⁴³ slouží⁴⁴⁴ a mnohokrát⁴¹⁴ přináší³¹⁷ tytéž oběti, jež⁵² nikdy nemohou hříchy sejmout⁴⁴⁵, (12)kdežto on¹¹⁰, přines³¹⁷ za⁴⁴⁶ hříchy jednu oběť, natrvalo²⁶² po Boží pravici⁴⁰ usedl (13)a nadále vyčkává⁴⁴⁸, až budou jeho nepřátelé položeni za podnoží jeho nohou³⁹, (14)neboť jedním přinesením⁴³³ *oběti* učinil ty, kdo jsou posvěcováni⁴⁴⁹, natrvalo²⁶² dokonalými⁴⁴⁹. (15)A svědčí nám o *tom* i Svatý Duch, neboť poté co bylo řečeno: (16)Úmluva³²⁷, již si vůči nim po onech dnech umluví³³⁹ ³⁴³, *bude* tato, praví PÁN: Klada³⁴⁴ své zákony na jejich srdce³⁴⁶, napíši je

i na jejich myslích³⁴⁵; (17)a nikdy³⁵² již nevzpomenou na jejich hříchy a na jejich bezzákonosti³⁵³. (18)Kde však je odpuštění jich⁴⁵⁰, není již přinášení⁴³³ *obětí* za hřích⁴³⁷.

(19)Majíce tedy, bratři, v krvi Ježíšově⁴⁴² smělost⁴⁵¹ k vcházení⁴⁵² do svatých míst³⁷⁸, (20)novou⁴⁵³ a živou cestu, již pro nás⁴⁵⁴ zasvětil⁴⁵⁵ skrze oponu, to jest jeho lidství⁴⁵⁶, (21)a nad Božím domem velkého kněze, (22)přistupujme⁴²⁵ s opravdovým⁴⁵⁷ srdcem v plném ujištění víry, *jsouce* na srdcích⁴⁵⁸ skropením očištěni⁴⁵⁹ od zlého svědomí a na těle⁴⁵⁸ vykoupaní⁴⁶⁰ v čisté vodě⁴⁶¹. (23)Vyznání naděje podržujeme nezlomně⁴⁶², (ten, jenž dal příslib⁴⁶³, je přece věren,) (24)a věnujme si navzájem pozornost k podněcování⁴⁶⁴ lásky a dobrých⁴⁶⁵ činů, (25)nezanechávajíc⁴⁶⁶ svého scházení⁴⁶⁷, jak¹¹⁹ je obyčejem některých⁴⁶⁸, nýbrž *se navzájem* povzbuzujíc¹³⁴, a *to* tím spíše, čím více vidíte přicházet⁴⁶⁹ den⁴⁷⁰. (26)Jestliže totiž po přijetí⁴⁷¹ plného poznání⁴⁷² pravdy úmyslně⁴⁷³ hřešíme, nezbyvá již *žádná* oběť za hříchy⁴³⁷, (27)nýbrž jakési strašné vyčkávání⁴⁴⁸ soudu a žár ohně, jež bude stravovat⁴⁷⁴ protivníky. (28)Zamít⁴⁷⁵ ⁴⁷⁶-li *kdo* zákon Mojžíšův, bez slitování³⁴⁶ při⁴⁷⁷ dvou nebo třech svědcích umírá; (29)čím horšího trestu, myslíte, bude za hodného považován ten, kdo Božího Syna pošlapal⁴⁷⁶ a krev úmluvy³⁷¹, již⁴⁷⁸ byl posvěcen, *neuznal*⁴⁷⁶ *než* za obyčejnou⁴⁷⁹ a Ducha milosti urazil⁴⁷⁶ ⁴⁸⁰? (30)Známe přece toho, jenž řekl⁴⁸¹: Mně pomsta, já odplatím, praví PÁN; a dále: PÁN bude svůj lid soudit. (31)*Je* strašné upadnout⁴⁸² do rukou živého Boha.

(32)Připomínejte si však dřívější dny, v nichž jste, byvše osviceni, vydrželi⁴⁸³ mnoho zápolení v utrpeních⁴⁸⁴, – (33)když jste jednak⁴⁸⁵ byli za divadlo vystavováni i v pohanách i v trýzních⁴⁸⁶, jednak⁴⁸⁵ jste se však také stali společníky⁴⁸⁶ těch, jimž se takto vedlo⁴⁸⁷; (34)projevovali⁴⁸⁸ jste přece i soustrast s vězni a s radostí jste připustili⁴⁸⁹ plnění⁴⁹⁰ toho, co jste měli⁴⁹¹, věduce, že pro sebe⁴⁹² máte lepší majetek⁴⁹³, a trvalý. (35)Neodvrhujte tedy svou smělost⁴⁵¹, jež⁵² s sebou nese⁴⁹⁴ velikou odplatu⁴⁹⁵; (36)ano, máte zapotřebí

vytrvalosti⁴⁹⁶, abyste vykonajíce Boží vůli⁴⁹⁷ získali⁴⁹⁸ příslib⁴⁹⁹. (37)Vždyť jak velmi, jak velmi ještě málo! Ten, jenž přichází⁵⁰⁰, se dostaví⁵⁰¹ a nebude odkládat⁵⁰². (38)Spravedlivý⁵⁰³ však bude žít z⁵⁰⁴ víry; a: Stáhne-li se zpět⁵⁰⁵, nenachází v něm má duše záliby⁵⁰⁶. (39)My však nejsme z těch, kdo se stahují zpět⁵⁰⁷ k záhubě⁵⁰⁸, nýbrž z víry⁵⁰⁹ k zachování⁵¹⁰ duše.

11 Víra pak je opodstatnění věci⁵¹¹, v něž se doufá, přesvědčení⁵¹² o skutečnostech⁵¹³, jež se nevidí; (2)v její moci⁵¹⁴ se přece starším dostalo svědectví. (3)Věrou rozumíme tomu⁵¹⁵, že světy⁵¹⁶ byly⁵¹⁷ sestrojeny⁵¹⁸ Božím výrokem⁵¹⁹, takže⁴²⁰ to, co se vidí, nevzniklo ze zjevných⁵²⁰ věcí. (4)Věrou přinesl⁵²¹ Abel Bohu hodnotnější⁵²² obět než Kain, skrze niž se mu dostalo svědectví, že je spravedlivý, neboť jeho darům⁵²³ vydával svědectví Bůh; a skrze ni, ač umřel⁵²⁴, ještě mluví⁵²⁵. (5)Věrou byl Enóch přenesen⁵²⁶, by neviděl smrt, a nebylo lze ho najít⁵²⁷, protože ho přenesl⁵²⁶ Bůh; dostalo se mu před [jeho] přenesením⁵²⁶ svědectví⁵²⁸, že se Bohu zalíbí^{528 529}, (6)bez víry se mu však zalíbit⁵²⁹ nemožno, neboť kdo k Bohu přistupuje⁵³¹, musí uvěřit, že Bůh je a že se stává odplatitelem⁵³⁰ těch⁵³¹, kteří ho vyhledávají⁵³². (7)Věrou zřídil⁵³² Nóe, byv vnučutím varován⁵³³ stran věci, jež ještě nebylo vidět, a pohnut bázní⁵³⁴, schránu k ušetření⁵³⁵ svého domu, skrze niž odsoudil svět a stal se dědicem spravedlnosti, jež je podle víry.

(8)Věrou uposlechl Abraham, *jsa* povolován, by vyšel na místo, jehož se mu mělo dostávat⁵³⁶ za dědictví, i vyšel, nevěda, kam jde. (9)Věrou se v zemi příslibu stal návštěvníkem⁵³⁷ jako v zemi patřící druhému⁴¹⁵ a bydlel⁵³⁸ v stanech s Isákem a Jakóbem, spoludědici téhož příslibu; (10)vyčkával⁴⁴⁸ město mající základy, jehož strůjcem⁵³⁹ a tvůrcem⁵⁴⁰ je Bůh. (11)Věrou se i samé Sáře dostalo⁵³⁶ síly⁵⁴¹ k ujmoutí⁵⁴² semene, a to mimo příležitost⁵⁴³ věku⁵⁴⁴, jelikož toho, jenž dal příslib⁴⁶³, uznala za věrného; (12)proto také od⁵⁴⁵ jednoho, a to umrtveného, bylo naplozeno v množství tolik⁵⁴⁶ jako hvězd nebe a jako nespočetného písku, jenž je podél okraje⁵⁴⁷ moře.

(13)Tito všichni umřeli ve víře⁵⁴⁸ a příslibů⁵⁴⁹ se jim nedostalo⁵³⁶, ale⁴²⁸ zdaleka je viděli⁵⁵⁰ a vítali^{550 551} a vyznávali⁵⁵⁰, že na⁵⁵² zemi jsou cizinci⁵⁵³ a poutníky⁵⁵⁴. (14)Ti zajisté, kteří takové věci říkají, dávají jasně najevo⁵⁵⁵, že se pídí⁵⁵⁵ po otčině; (15)a ovšem, kdyby byli vzpomínali na tu, z níž vystoupili, byli by měli příležitost⁵⁴³ se vrátit⁵⁵⁵, (16)jenže oni⁵⁵⁶ baží⁵⁵⁷ po lepší, to jest nebeské¹⁰⁴. Proto se Bůh za ně nestydí, by se nazýval⁵⁵⁸ i⁵⁵⁹ Bohem jejich; připravil jim město.

(17)Věrou přinesl^{317 560} Abraham, *jsa* zkočen, Isáka v obět; ano⁵⁶¹, ten, jenž si přivlastnil⁵⁶² přísliby, přinášel^{317 563} v obět svého¹⁷⁴ jednorozeného, – (18)o němž⁵⁶⁴ bylo řečeno⁵⁶⁵: Símě ti bude nazváno v Isákovi, – (19)usoudiv⁵⁶⁶, že Bůh ho může i zprostřed mrtvých vzkřísit⁵⁶⁷ a od-tamtud ho v obrazném náznu⁵⁶⁸ také zase dostal⁵⁶⁸. (20)Věrou poželhal Isák Jakóbovi a Ésauovi stran budoucích věcí. (21)Věrou poželhal Jakób umíraje každému z Josefových synů a poklonil se⁵⁶⁹, *jsa opřen* o vrchol své hole⁵⁷⁰. (22)Věrou učinil Josef skonávaje připomínku stran vyjití Israellových synů a dal příkaz⁵⁷¹ stran svých kostí.

(23)Věrou byl Mojžíš, zrodiv se⁵⁷², po tři měsíce skrýván⁵⁷³ od svých rodičů, protože uviděli, že dítěátko je spanilé, a nezalekli se králova rozkazu. (24)Věrou odepřel Mojžíš, stav se velikým, dávat si říkat syn dcery faraonovy (25)a raději si zvolil s Božím lidem snášet špatné zacházení⁵⁷⁴ než mít dočasný požitek⁵⁷⁵ hřřichu; (26)uznal⁵⁷⁶ Kristovu pohanu za větší bohatství než poklady Egypta, neboť soustředoval pohled⁵⁷⁷ k odplatě⁵⁷⁸. (27)Věrou opustil⁵⁷⁹ Egypt a nezalekl se králova vzteku, neboť vytrval, jako by viděl toho, *jenž je* neviditelný. (28)Věrou uspořádal⁵⁸⁰ Minuti⁵⁸¹ a nanesení⁵⁸² krve, aby ten, jenž hubil prvorozenstvo⁵⁸³, se ho⁵⁸⁴ nedotkl.

(29)Věrou prošli Rudým mořem jako po suché zemi; když o to učinili pokus Egypťané, byli pohlčeni⁵⁸⁵.

(30)Věrou padly hradby Jericha, byvše na sedm dní obklíčeny.

(31)Věrou nezahynula⁵⁸⁶ Raab, nevěstka, s nevěřícími⁵⁸⁷, přijavši zvědy s pokojem.

(32)A co ještě mám říkat? Vždyť mi nepostačí čas, budu-li vypravovat⁵⁸⁸ o Gedéonovi a Barakovi i Samsonovi a Jefthovi i Davidovi a Samúelovi i prorocích, (33)kteří skrze víru poráželi⁵⁸⁹ království³⁴⁶, působili^{589 590} spravedlnost, domohli se příslibů⁵⁴⁹, zacpávali⁵⁸⁹ tlamy lvů, (34)uhašovali⁵⁸⁹ moc ohně, unikali⁵⁸⁹ ostřím⁵⁹¹ meče⁵⁹², od slabosti přecházeli⁵⁸⁹ k⁵⁹³ moci, stávali se⁵⁸⁹ silnými ve válce, na útěk zaháněli⁵⁸⁹ vojska⁵⁹⁴ cizáků⁴¹⁵. (35)Ženy své mrtvé skrze opětovné⁵⁹⁵ vstání dostávaly⁵⁸⁹ zpět; druzí pak byli mučeni^{589 596} a nepřipustili⁴⁸⁹ osvobození³⁹⁶, aby dosáhli lepšího opětovného vstání, (36)a jiní podstoupili zkoušku posměšků a bičování³⁴⁶, ano i⁵⁹⁷ pout a vězení³⁹⁴. (37)Byli kamenováni⁵⁸⁹, pilou rozřezáváni⁵⁸⁹, pokoušeni⁵⁸⁹, umírali⁵⁸⁹ vražděním mečem⁵⁹², chodili⁵⁸⁹ sem-tam v ovčích rounech, v kozích kožích, strádající, jsouce utlačováni⁵⁹⁸, snášejíce špatné zacházení⁵⁷⁴, (38)(a svět jich nebyl hoden,) bloudí ve pustotách a horách a jeskyních⁵⁹⁹ a děrách⁶⁰⁰ země.

(39)A tito všichni došli svědectví skrze víru a přísliby⁵⁴⁹ nezískali⁶⁰¹, (40)neboť Bůh předem vyhlédl něco lepšího pro⁶⁰² nás, aby nebyli bez nás učinění dokonalými⁷⁷.

12 I my tudíž, majíce vůkol sebe⁶⁰³ tak veliký oblak svědků⁶⁰⁴, od sebe odložme veškerou zátěž⁶⁰⁵ a hřích, jenž snadno obchvátí⁶⁰⁶, a s vytrvalostí⁶⁰⁷ konejme běh o⁶⁰⁸ závod⁶⁰⁹, jenž je⁶¹⁰ před námi, (2)soustředujíc zrak⁶¹¹ na původce⁷⁶ a dovršitele víry Ježíše, jenž se zřetelem k radosti, jež byla⁶¹⁰ před ním, snesl⁶¹² kříž, pohrdnuv hanbou, i usedl⁶¹³ na pravici Božího trůnu. (3)Ano, posudeť náležitě⁶¹⁴ toho, jenž proti sobě snesl^{612 613} takové odporování od hříšníků, abyste nepodlehli únavě, umdlévající v svých duších. (4)Ještě jste se v zápase odporu⁶¹⁵ proti hříchu nezvzpěřili až do krve – (5)a docela jste zapomněli na⁶¹⁶ povzbuzení²⁵³, jež⁵² k vám promlouvá jako k synům⁶¹⁷: Můj synu, nepodceňuj kázeň PÁNĚ, aniž umdlévej, *jsa* od něho kárán⁶¹⁸. (6)Vždyť PÁN podrobuje kázní⁶¹⁹, koho miluje, a šlehá⁶²⁰ každého syna, jehož uznává⁶²¹. (7)Co snášíte⁶¹², je

za účelem kázně⁶²², Bůh se k vám chová jako k synům⁶²³ – kdopak *je* syn, aniž ho otec podrobuje⁶²⁴ kázní⁶¹⁹? (8)Jste-li však bez kázně, na niž se dostalo⁶²³ podílu všem⁶²⁵, pak jste nepravé děti a ne synové. (9)A dále: měli jsme za vykonavatele³⁴⁶ kázně⁶²⁶ otce³⁴⁶ našeho masa, a měli jsme je v úctě; nemáme se mnohem spíše⁶²⁷ podřídit Otci duchů a⁶²⁸ žít⁶²⁹? (10)Ano, oni⁶³⁰ ovšem kázeň vykonávali⁶¹⁹ na málo dní podle svého zdání, on⁶³⁰ však na prospěch, k dosažení⁴²⁰ podílu na jeho svatosti⁶³¹. (11)Ovšem pak se každá kázeň prozatím zdá věcí ne radosti, nýbrž zármutku, nakonec však těm, kteří jí⁶³² jsou vycvičeni, poskytuje⁶³³ pokojné ovoce spravedlnosti.

(12)Proto narovnejte⁶³⁴ svěšené⁶³⁵ ruce a ochrnutím postižená kolena⁶³⁶ (13)a svým nohám⁶³⁷ zřídte rovné⁶³⁸ dráhy⁶³⁹, aby se to, *co je* chromé, neodchýlilo⁶⁴⁰, nýbrž raději bylo vyléčeno. (14)Žeňte se⁶⁴¹ za pokojem se všemi a za posvěcením⁶³¹, bez něhož nikdo Pána nevidí, (15)dohlžíjícíe *na to*, by nebyl někdo mající nedostatek⁶⁴² Boží milosti, by obtížil nepůsobil⁶⁴³ nějaký vzhůru vyražející kořen hořkosti⁶⁴⁴ a skrze něj *aby* mnozí nebyli poskrvněni⁶⁴⁵; (16)by nebyl nějaký smilník nebo nesvatý⁶⁴⁶, jako Ésau, jenž za jedno jídlo⁶⁴⁷ odprodal⁶⁴⁸ eva prvorozenská práva – (17)víte přece, že když potom i chtěl⁶⁴⁹ požeňování zdědit, byl zamítnut, (neboť nenašel místa k pokání,) ačkoli je⁶⁵⁰ se slzami vyhledával⁶⁵¹.

(18)Nepřistoupili jste přece k [hoře] hmatatelné a ohněm rozpálené a k černavě⁶⁵² a chmuře⁶⁵³ a bouři⁶⁵⁴ (19)a hukotu⁶⁵⁵ trouby a zvuku slov²²⁷, jehož posluchači si s omlouváním vyprosili⁶⁵⁶, by se k nim přestala pronášet řeč; (20)(nemohli totiž snést⁶⁵⁷, co se důtklivě prikazovalo⁶⁵⁸: A dotkne-li se hory⁶⁵⁹ zvíře, bude ukamenováno; (21)a to, co se zjevovalo⁶⁶⁰, bylo tak strašné, že Mojžíš řekl: Jsem vyděšen a rozechvěn; (22)nýbrž jste přistoupili k hoře Siónu; ⁶⁶¹a k městu živého Boha, nebeskému¹⁰⁴ Jerúsálemu; a k desetitisícům andělů, (23)všeobecnému sněmu⁶⁶²; a k shromáždění prvorozených, zapsaných⁶⁶³ v nebesích; a k Bohu, soudci všech⁶⁶⁴; a k duchům spra-

vedlivých, učiněných dokonalými³¹⁰; (24) a k Ježíšovi, prostředníku nové⁶⁶⁵ úmluvy³⁷¹; a ke krvi skropení⁶⁶⁶, mluvící lépe než Abel. (25) Hledte, byste mluvícího neodmítli⁶⁵⁶; vždyť neunikli-li onino, kteří odmítli⁶⁵⁶ toho, jenž Boží výroky pronášel⁶⁶⁷ na zemi, platí to mnohem více⁶⁶⁸ o nás⁶⁶⁹, odvrácíme-li se⁶⁷⁰ od toho, jenž *tak činí* z nebe, (26) jehož hlas tehdy otrásl⁶⁷¹ zemi, nyní však přislíbil⁶⁷², pravě⁶⁷³: Já ještě jednou zaklátím nejen zemi, nýbrž i nebem. (27) *Toto*: ještě jednou však znamená⁶⁷⁴ odstranění⁶⁷⁵ věcí, jimiž lze otrást⁶⁷¹, jakožto učiněných, aby ty, jimiž otrást nelze⁶⁷¹, zůstaly; (28) proto, ujímající se království neotřesitelného⁶⁷¹, mějme milost⁶⁷⁶, skrze niž Bohu příjemně konejme svatou službu³⁸³ s nábožností¹⁹³ a posvátnou bázni⁶⁷⁷; (29) vždyť i⁶⁷⁸ náš Bůh je stravující oheň⁶⁷⁹.

13 Nechtě stále trvá⁶⁸⁰ bratrská náklonnost⁶⁸¹; (2) nezapomínejte na pohostinnost – skrze tu přece někteří bezděky⁶⁸² pohostili anděly. (3) Vzpomínejte⁵⁹ na vězně, jakoby spolu uvězněni⁶⁸³, na ty, s nimiž se špatně zachází⁵⁷⁴, jako *tací*, kteří jste sami také v těle. (4) Manželství *budiž* všemožně⁶⁸⁴ chováno ve cti⁶⁸⁵ a lože *budiž* neposkvrněné³⁰², smilníky však a cizoložníky bude Bůh soudit. (5) Obcování⁶⁸⁶ *budiž* bez záliby v penězích⁶⁸⁷, spokojte se se *svými* přítomnými poměry⁶⁸⁸; on přece pověděl⁶⁸⁹: Nikterak se tě nevzdám ani tě nikterak neopustím⁶⁹⁰, (6) takže můžeme směle⁶⁹¹ říkat⁶⁹²: Mně je pomocníkem PÁN, i nebudu se bát; co mi učiní člověk?

(7) Pamatujte na své vůdce, kteří⁵² k vám promlouvali⁵⁶ Boží slovo; výsledku⁶⁹³ jejich způsobu života⁶⁹⁴ si důkladně všimněte⁶⁹⁵ a jejich viru napodobujte. (8) Ježíš Kristus je *týž* včera i dnes i do *budoucích* věků. (9) Nedávejte se stranou⁴⁷ unášet všelijakými⁶⁹⁶ a cizími⁶⁹⁷ naukami; je přece dobré⁶⁹⁸, by srdce bylo

ujišťováno⁶⁹⁹ milostí, ne pokrmy; těm, kteří v těchto věcech chodili⁷⁰⁰, se nedostalo užítí. (10) Máme oltář, z⁷⁰¹ něhož ti, kteří slouží³²⁰ stanu³¹⁵, nemají práva pojídat⁷⁰⁰, (11) neboť kterých zvířat krev [za⁴³⁷ hřích] se skrze velekněze vnáší do svatých *míst*³⁷⁸, těch těla se vně tábora spalují; (12) proto i Ježíš, aby posvětil lid svou vlastní krví, trpěl⁷⁰⁰ vně brány. (13) Vycházejme⁷⁰² tudíž ven z tábora k němu, nesouce jeho pohanu; (14) vždyť zde nemáme trvalé město, nýbrž se pídíme⁷⁰³ po *městě* budoucím. (15) Skrze něho tedy ustavičně k Bohu vznášíme³⁰⁶ oběť chvály, to jest ovoce rtů, vyznávajících jeho jméno. (16) Nezapomínejte však na dobročinnost a sdílení⁷⁰⁴, neboť v takových obětech si Bůh velmi libuje. (17) Svě vůdce poslouchajte⁷⁰⁵ a podrobujte se⁷⁰⁶, vždyť oni nad vašimi dušemi bdí⁷⁰⁷ jako *tací*, kteří budou vydávat⁷⁰⁸ účet⁷⁰⁸; aby to konali s radostí a ne za vzdechů⁷⁰⁹, neboť to by se vám nevyplácelo⁷¹⁰.

(18) Modlete se za¹⁸⁵ nás; přesvědčujeme *sami sebe*, že máme dobré⁶⁹⁸ svědomí, toužíce⁷¹¹ se ve všech věcech řádně⁷¹² chovat. (19) Prosím pak *ještě* snažněji, byste toto konali⁷¹⁰, abych vám byl rychleji⁷¹³ navrácen⁷¹⁴.

(20) Kéž však Bůh pokoje, jenž zprostřed mrtvých opět⁷¹⁵ vyvedl⁷¹⁶ našeho Pána Ježíše, velikého pastýře ovcí, v moci krve⁷¹⁷ věčné úmluvy⁷¹⁸, (21) vás zdokonalí⁷¹⁹ v každém dobrém⁷²⁰ činu k uskutečnění⁷²¹ jeho vůle⁷²², uskutečňuje⁷²³ ve vás to, *co je* před ním příjemné, skrze Ježíše Krista; jemu sláva na věky věků. *AMÉN*. (22) Snažně vás však prosím, bratři, snázejte⁷²⁴ to slovo napomenutí⁷²⁵, vždyť jsem vám napsal⁷²⁵ jen krátce⁷²⁶.

(23) Vězte, že náš bratr Timotheos je propuštěn⁷²⁷; bude-li moci přijít⁷²⁸ brzy⁷²⁹, navštívím⁷³⁰ vás s ním. (24) Pozdravte všechny své vůdce a všechny svaté. Pozdravují vás z⁷³¹ Itálie. (25) Milost se všemi vámi. *AMÉN*.

LIST HEBREŮM

poznámky překladatele a odkazy

- 1 Přesnější než „Židům“, viz Skut. 6:1; název „Židé“ zahrnuje Hebreje i helénisty, tento list však je psán Hebreům.
- 2 N. „za stara“.
- 3 Viz Luk. 1:55.
- 4 Hebrejský výraz značící konec doby zákona a dobu uvedení Mesiáše (ls. 2:2).
- 5 N. „promlouval“, jako ve v. 1; srov. Jan 9:29, pozn. 423, zde ovšem neurčitý čas.
- 6 D. „v Synu“, vazba se však od předchozí vazby „v prorocích“ liší tím, že je bez členu, ona pak s členem; tento rozdíl je důležitý, není však snadné jej vhodně vyjádřit v češtině. Jde o to, že když Bůh promlouval v prorocích, používal si jich jako Svých úst; to však je něco jiného než když promlouval „v Synu“. Nejbližše pravému významu by snad bylo „jakožto Syn“, ač ani to není zcela přesné. Byl to sám Bůh, jenž promlouval; ne skrze někoho jiného, ani jako Otec, ani v Osobě Otce, ani prostě skrze Svatého Ducha s použitím jiné osoby, nikoli Božské, nýbrž sám jako Božská Osoba, a tou Osobou je Syn. Podobně lze chápat obdobnou vazbu v Ef. 2:22, týkající se Osoby Ducha.
- 7 Viz 1 Thess. 5:9.
- 8 N. „věky“ (1 Kor. 1:20), zde židovský výraz značící vesmír.
- 9 Vl. „vyzářením“, „výronem světla“, tím, co plně představuje slávu, jež je v něčem jiném; tak nám světlo podává představu o tom, čím je slunce, a stánek úmluvy ukazoval, čím byl jeho vzor na hoře.
- 10 N. „otiskem“, „odrazem“.
- 11 „Podstaty jeho bytí“, nikoli „jeho osoby“; jde o Boha, nikoli o Otce.
- 12 N. „podpiraje“, vl. „nesa“; přechodník vyjadřující charakter.
- 13 „Vykonal“ je ve středním slovesném rodu, (sloveso totéž jako „učinil“ ve v. 2, tam však v rodu činném,) jenž mu dodává zvláštního zvrátneho významu („vykonal pro sebe“, srov. Skut. 7:34, pozn. 423). Užítku z toho se dostává nám samým jako hříšníkům, bylo to však vykonáno bez nás v Jeho vlastní Osobě a díle a v Jeho zájmu.
- 14 D. „stav se tak mnohem lepším než andělé, jak mnohem“, smysl jako v textu.
- 15 Viz Mat. 6:26.
- 16 Vl. „zdedil“, dokonavý minulý čas s dosahem do přítomnosti.
- 17 Žalm 2:7.
- 18 N. „dále“.
- 19 1 Par. 17:13.
- 20 Viz 2 Kor. 6:17.
- 21 Vl. „až n. když uvede“; jde o událost projevující slávu Kristovy Osoby, ne o časový údaj.
- 22 Žalm 97:7.
- 23 Neurčitý čas („pokloni“, „začnou klanět“, „vykonají klanění“).
- 24 Vl. „stran andělů“, dále obdobně; ve v. 8 také „k Synu“, ve v. 13 „ke kterému“.
- 25 Žalm 104:4.
- 26 N. „větry“.
- 27 Viz Řím. 15:16, ve v. 14 odvozené přídavné jméno.
- 28 Žalm 45:6n.
- 29 D. „do věku věku“, tj. „do věku, jenž je věk věku“.
- 30 N. „upřímnosti“.
- 31 N. „po celý život jsí miloval spravedlnost a nenáviděl“.
- 32 Viz Luk. 5:7.
- 33 Žalm 102:25-27.
- 34 Viz Mat. 5:29.
- 35 N. „stále zůstáváš“.
- 36 Viz Luk. 12:33.
- 37 „Ten, jenž věčně trvá a nemění se“; vše stvořené se mění. Je to Boží titul, viz Deut. 32:39, v hebrejštině vl. „já jsem ON“.
- 38 Viz Luk. 16:9.
- 39 Žalm 110:1.
- 40 Viz Mat. 20:21.
- 41 Nesouvisí se „službu“ shora.
- 42 Viz Mat. 16:27, pozn. 714.
- 43 N. „vysvobození“.
- 44 D. „věcem uslyšeným“.
- 45 D. „hojněji věnovat“.
- 46 Viz Mat. 5:25, pozn. 162.
- 47 Tj. „z cesty“, „nemínuli se cíle“.
- 48 Viz Řím. 4:16; vl. „stalo-li se totiž... slovo spolehlivě platným“.
- 49 Viz Řím. 5:19; 3:8.
- 50 Vl. „výplaty mzdy n. odměny“.
- 51 Jde nejen o zanedbání nabídnuté záchrany, nýbrž i o lhostejnost těch, kteří, jako zde, podle jména a významu byli uvnitř; viz kap. 8:9, pozn. 342; Mat. 22:5, pozn. 950; 1 Tim. 4:14.
- 52 Viz Mat. 2:6, pozn. 29.
- 53 Vl. „mluvením“, „tím, že se o ní mluvilo“.
- 54 N. „podily“, tj. „přidělenými dary“.
- 55 N. „vůle“, „chtění“.
- 56 Mezi Židy známé rozdělení: věk nynější a věk budoucí, jež uvede Mesiáš; viz kap. 6:5; 9:9, pozn. 382; Tit. 2:12.
- 57 Vl. „slavnostně n. naléhavě dosvědčil“ (Luk. 16:28).
- 58 Žalm 8:4-6.
- 59 Činné rozpomínání, neboť jeho předmětu se věnuje péče.
- 60 N. „k němu obracíš zřetel“.
- 61 N. „nakrátko“.
- 62 N. „zmenšil“, v. 9 obdobně.
- 63 N. „korunoval“.
- 64 Tj. „pracemi“.
- 65 Vl. „v tom totiž, že podřídil“.
- 66 Proti ostatním místům výskytu tohoto slovesa v tomto odděle je zde tvar dokonavého minulého času („plně n. trvale podřizené“).

- 67 N. „vidíme“, jiné sloveso než ve v. 8, výrazněji než ono vyjadřující vědomý zájem hledičího.
- 68 N. „pro utrpení“ (v. 9), „pro něhož“ (v. 10, viz Jan 6:57), ve smyslu příčinném.
- 69 Ve v. 9 jednotně, ve v. 10 množné číslo.
- 70 Slova „vzhledem... smrtí“ lze vztahovat na „ponižení“ i na „ověčného“; pro první smysl svědčí v. 10, „ověčnění“ je splněním výroku žalmu.
- 71 Viz v. 7.
- 72 Viz Mat. 8:34; slova „tak aby“ uvádějí dodatečně připojenou větu („ponižení... tak aby“, n. snad „takže tedy šlo o to, aby“).
- 73 Viz Jan 17:19, pozn. 777.
- 74 N. „za každého“.
- 75 N. vůbec „v souvislosti s uvedením“.
- 76 Viz Skut. 3:15.
- 77 „Učinit dokonalým“ znamená v listu Hebreům „vybatvit plnou způsobilostí“ k uvedení do nějakého úřadu n. činnosti; někteří je někdy překládají „zasvětit“, „posvětit“, je to však jiný výraz než „posvěcuje“, „posvěcování“ ve v. 11.
- 78 Znamená charakter osob „posvěcovatel“ i „posvěcování“.
- 79 Žalm 22:22.
- 80 Viz Mat. 12:18.
- 81 Viz Skut. 16:25.
- 82 Is. 8:17, LXX.
- 83 D. „budu (pevně) důvěřující“, viz 2 Kor. 2:3, pozn. 69.
- 84 Vl. „na něm“ viz Luk. 1:47, pozn. 84.
- 85 Is. 8:18.
- 86 Tj. „byla uvedena do tohoto stavu a trvale v něm zůstává jako ve svém přirozeném údělu“.
- 87 Je úmyslný rozdíl mezi slovesy zde přeloženými „jsou společně účastna“ („*koinónéō*“) a „přijal podíl“ („*metechō*“). První, týkající se „děťátek“, značí společné sdílení téhož údělu přirozenosti, zde ještě zdůrazněné zesilujícím tvarem (dokonavého minulého času); druhé, zde o Kristu (v čase neurčitém, vyjadřujícím prostou událost), znamená vždy něco, co je jaksi mimo osobu, jež je podmětem, ale co ona na sebe bere nebo na čem přijímá podíl. Druhého výrazu je použito např. v kap. 5:13 („požívá mléka“) a v 1 Kor. 9:10 (o „podílení“ oráče a mlátce na naději rozséváče) a 10:17, 21, 30, kde „podílení“ je projevem „společenství“ („*koinónia*“) ve v. 16. Obdobný rozdíl je mezi podstatnými jmény „*koinónos*“ (zpravidla překládáno „společník“) a „*metochos*“ („druh“), viz Mat. 23:30; Luk. 5:7, 10; první značí trvalejší a niternější společenství než druhé, vyjadřující spojení spíše zevního rázu.
- 88 N. „podobně“, znamená vl. „velmi blízko tomu“. Tento výraz se v N. Zákoně vyskytuje ještě jen ve Fil. 2:27, kde je vlastně k tomuto příslovci příslušné přídavné jméno, ale v příslovečné platnosti; tam souvislost jeho význam osvětluje velmi zřetelně.
- 89 Viz 1 Kor. 13:11.
- 90 N. „měl“, D. „s majícím“.
- 91 N. „moc“.
- 92 D. „aby skrze smrt skoncoval... a vymanil“.
- 93 D. „aby... vymanil ty, kolik jich“.
- 94 Tj. „když se stal člověkem“.
- 95 Vl. „odkud(ž) se mu patřilo“.
- 96 V dějovém smyslu.
- 97 D. „aby se stal“.
- 98 Viz Skut. 10:45.
- 99 N. „zkouškám“, „zkoušení“.
- 100 Vl. „bvy pokoušen n. zkoušen“, neurčitý čas proti přítomnému času následujícího „...*jsou* pokoušení“ („trvale pokoušením n. zkouškám vystavování“).
- 101 Neurčitý čas („pomoci každému“).
- 102 Vl. „odkud(ž)“.
- 103 „*Metochoi*“, „povolání k podílu“; předtím byli „*koinónoi*“ práv Izraelových, viz kap. 2:14, pozn. 87.
- 104 Viz Jan 3:12.
- 105 N. „všimněte si“, „obratte pozornost n. zřetel na“.
- 106 Viz 1 Kor. 15:24, pozn. 568.
- 107 Viz Skut. 10:24.
- 108 Num. 12:7.
- 109 N. „byl“, dokonavý minulý čas s dosahem do přítomnosti.
- 110 D. „tento“.
- 111 D. „ba větší nad... tento, pokud n. nakolik“.
- 112 N. „sestrojil“, „zařídil“, dále obdobně.
- 113 Slovy „vznešený služebník“ překládám řecké „*therapón*“, výraz, jenž obvykle značí služebníka urozeného původu a ve vysokém a důstojném postavení, jenž dobrovolně, z ochoty slouží na dvoře panovníka („*panoš*“, „páže“, „dvořan“). V N. Zákoně jen zde, v LXX často, např. právě ve zde citovaném oddíle Num. 12:7.
- 114 N. „v budoucnu“.
- 115 Tj. „Božím“, v němž byl Mojžíš věren jako „*therapón*“.
- 116 N. „nad domem toho, jehož“.
- 117 Viz kap. 10:19.
- 118 Viz 1 Kor. 5:6.
- 119 D. „podle toho, jak“.
- 120 Žalm 95:7–11.
- 121 N. „pobouření“, „vyzývavém chování“, „rozjitření“, ve v. 16 příbuzné sloveso.
- 122 N. „zkoušky“, ve v. 9 obdobně; tam vl. „pokoušeli“, „zkoušeli“, neurčitý čas. Słůvko „mě“ v některých rukopisech chybí; pak ve smyslu „dopustili se pokoušení“.
- 123 N. „jímž“, tj. „pokoušením“.
- 124 N. „ověřováním“, „zkoumáním“, viz příbuzné sloveso v Řím. 1:28, pozn. 72; D. „ve vyšetřování“ atd.
- 125 Viz Mat. 4:2, pozn. 90, zde se týká slovesa „viděli“ („dostalo se jim příležitosti vidět“); 17:17.
- 126 N. „se rozhněval“, „jsem si toto... zokřivil“, v. 17 obdobně.
- 127 N. „nepoznali; a tak“.
- 128 Hebraismus značící „nikterak nevstoupil“, viz Marek 8:12, pozn. 346.
- 129 N. „mějte se na pozor“.
- 130 N. „některém“ (v. 12), „některý“ (v. 13).
- 131 Viz Kol. 2:8.
- 132 Viz Luk. 8:13.
- 133 N. „vzájemně“.

- 134** Viz Skut. 16:40.
135 Tj. „den“.
136 N. „dneškem“.
137 Dokonavý minulý čas („stali jsme se a jsme“).
138 Jako v kap. 1:9, neboť toto místo má pisatel na mysli; zde nejde o „podílníky“, jako v této kapitole v. 1, ač ovšem výraz v původním textu je týž.
139 Tj. „své spoléhání tak pevně jako na počátku“.
140 N. „zatímco“, „ježto“, D. „v tom, že“.
141 Verše 16–19 jsou vsuvkou.
142 D. „údy“; někteří chápou v tom smyslu, že se jejich těla rozpadla na kusy.
143 Viz Řím. 11:30, pozn. 580, v kap. 4:6, 11 D. „(pro) nedání si říci“, jako „nevírou“ tam. Zde vzato z LXX Deut. 1:26 a Num. 14:43; tato místa se týkají Božího prohlášení, že jejich mrtvolý padnou v pustině (Num. 14:29, 32).
144 Neurčitý čas („nedokázali“, „bylo jim znemožněno“).
145 Vl. „ulekněme“.
146 N. „že zůstal pozadu“, „přišel pozdě“, „ho nedosáhl“.
147 N. „i nám se dostalo blahé zvěsti“, jako ve v. 6, tam však neurčitý čas, zde dokonavý minulý s dosahem do přítomnosti.
148 D. „právě podle toho“.
149 N. „slovo, jež uslyšeli n. zaslechli“, viz Řím. 10:11 a „zaslechli“ zde níže.
150 N. „nebylo nic platno“, neurčitý čas.
151 N. „sloučeno“, „spjato“, „nesplynuvši“, viz 1 Kor. 12:24, pozn. 450.
152 D. „ti“.
153 N. „díla“, „činy“, vv. 4, 10 obdobně.
154 Vl. „díla vznikla“, tj. „počala existovat“, a tím byly práce přivedeny k určenému výsledku, takže Bohu se odpočinku již dostalo.
155 Gen. 2:2.
156 N. „mají vstoupit“, „by do... vstoupili“, skutečnost bez zřetele k času.
157 Tj. „v Davidových spisech“, „u Davida“; n. „skrze Davida“.
158 N. „jim... odpočinek dal.“
159 V původním textu „lésús“, řecký tvar jména „Josue“; totéž jméno jako „Ježíš“.
160 Přidáno k vyjádření toho, že „sobotní klid“ je bez členu a že tedy jde o nějaký pro tu chvíli blíže neurčený „sobotní klid“, jenž byl v Písmech předpokládán, ne však uskutečněn před příchodem Kristovým a vykonáním Jeho díla.
161 Řec. „sabbatismos“, „sobotování“; „sobota“, hebr. „šabbath“, značí „odpočinek“.
162 Jako „zůstává“ ve v. 6, zde ve smyslu jako v textu.
163 Vl. „říznější“, „řezavější“.
164 Viz Mat. 26:47; někteří mají za to, že zde je na mysli nůž k úpravě těl zabítech zvířat k obětem, jímž se těla zvířat otvírala, takže bylo vidět všechny vnitřnosti.
165 Tj. „duše od ducha“.
166 D. „morků“, tj. „morku v každé kosti“.
167 N. „posuzovatelem“.
168 Viz Kol. 1:23.
169 D. „jeho“.
170 N. „jehož se týká naše řeč“.
171 Toto sloveso vl. znamená „zvrácením hlavy dozadu odkryt hrdlo“, zde ve smyslu jako v textu, v dokonavém minulém čase („naprosto n. veskrze odhalen“).
172 Tvary dokonavého minulého času se zesilujícím významem: „prošedšího všemi“ (v. 14), „do krajnosti pokoušeného n. vyzkoušeného“ (v. 15).
173 N. „proniknuvšího“, ne však jako ve v. 12.
174 Viz Jan 8:44, pozn. 388.
175 N. „vyzkoušeného“, „prozkoušeného“, „zkušeno“.
176 Vl. „podle podobnosti“.
177 Viz Řím. 3:21, pozn. 195.
178 Vl. „brány“.
179 Tj. „musí být“.
180 N. „porozumění“, „ohled“, vl. „mírnit své city“, tj. „city nelibosti n. nevole“, n. „mít jistou míru soustrastí“ v protikladu k dokonalé soustrasti Kristově, o níž byla řeč v kap. 4:15.
181 Viz Mat. 18:12.
182 Vl. „obložen“.
183 Viz Jan 6:57.
184 Vl. „je povinen“.
185 Viz Jan 16:26, pozn. 388.
186 Vl. „přinášet“, tj. „oběti“ (v. 3), „přines“ (v. 7).
187 N. „v jiném žalmu“.
188 Žalm 110:4.
189 D. „do věku“, ne jako „natrvalo“ v kap. 7:3, viz tam.
190 D. „Melchisedekova, jenž“.
191 Tj. „z nebezpečí“; zde nikoli „od“, jako ve v. 8.
192 N. „zachránit“ (v. 7), „vysvobození“ (v. 9).
193 Vlastnost „nábožného“ (Luk. 2:25), n. „bázeň“, „svatou úctu“.
194 D. „od své nábožnosti“ (v. 7), „od“ (v. 8).
195 Viz Luk. 1:13.
196 Vl. „naučil se poslušnosti“, smysl však je jako v textu („nabyl zkušenosti o tom, co poslušnost znamená“).
197 N. „je“, D. „jsa“.
198 Týká se citátu ze Žalmu 2:7 ve v. 5.
199 Viz kap. 2:10. Týž výraz je ve v. 14; v řečtině se ho často používá i v takovém smyslu jako tam.
200 Vl. „tím, jenž je příčinou“.
201 N. „pozdraven“, „jmenován“.
202 D. „řeč o něm nám je mnohá a nesnadno vyložitelná mluvit n. říkat“.
203 Viz Luk. 10:36, pozn. 812, 813.
204 Vl. „uší“.
205 N. „těžkopádnými“, „tupými“, „netečnými“.
206 D. „za ten čas jsouce povinni být učiteli“.
207 D. „zapotřebí vyučovat vás“.
208 Viz Gal. 4:3; pozn. 139; zde D. „prvky počátku“.
209 Viz Skut. 7:38.
210 D. „zapotřebí majícími“, jako shora.
211 Nesouvisí se „zkušenosti“ ve v. 8.
212 N. „nedospělý“ (Mat. 11:25), nesouvisí však s „dospělým“ ve v. 14 a „dospělosti“ v kap. 6:1.
213 Vl. „čidla“.

- 214 Viz Mat. 5:16, pozn. 141.
 215 D. „dospělých však... zla, je“.
 216 Výraz znamená i myšlenku i její slovní vyjádření, viz 1 Kor. 1:5.
 217 D. „slova počátku KRISTA“.
 218 N. „pokračujeme“, vl. „nesme se“, „dejme se nést“.
 219 N. „dokonalosti“, souvisí s výrazem v kap. 5:9, 14, pozn. 199.
 220 2. pád; smysl je „základ zapovídající v pokání...“.
 221 D. „od“.
 222 D. „a víry“, viz 2 Tim. 1:12.
 223 N. „smáčeních“, viz Marek 7:3n.
 224 N. „i o pokládání... i opětovném... a věčném“.
 225 D. „bude-li dovolovat“, srov. Řím. 9:15, pozn. 442.
 226 Jako v Kol. 3:10; znamená „činit něčím naprosto novým, odlišným od dřívějšího“, viz kap. 12:24. Slova „opět... obnovovat“ jsou v původním textu ve v. 6 za slovem „odpadli“.
 227 Viz Jan 17:8.
 228 D. „oněm“; také „deště, rodí rostlinu užitečnou těm“.
 229 N. „hodící se“ (Luk. 9:62; 14:35).
 230 D. „vynášejič(?)“.
 231 N. „zavržena“.
 232 D. „ke spálení“ („spěje ke spálení“).
 233 Zesilující tvar („pevně přesvědčení“).
 234 N. „vysobozením“; n. „týkajících se záchran“, ne však jako na počátku verše.
 235 Viz Řím. 2:15.
 236 Neurčitý čas („mnoho se napsoluhovali“, „mnohokrát poslouchili“).
 237 D. „posluhovavše (viz Fil. 2:7, pozn. 95)... i posluhující“.
 238 N. „přli“, „úsilí“.
 239 Viz kap. 5:11, pozn. 205.
 240 N. „shovínavost“, viz Jak. 5:7; ve v. 15 odvozené sloveso.
 241 Vl. „děd přísliby“, charakter osob.
 242 Zde ve smyslu „splnění příslibů („příslibu“)“ viz Luk. 24:49.
 243 Vl. „když příslibil“, D. „přislíbil“, „přislíbuj“, přechodník neurčitého času.
 244 Gen. 22:17.
 245 Tj. „bohaté ti požehnám a nadmíru tě rozmnožím“, viz Luk. 22:15, pozn. 1451.
 246 Vl. „námitky“, „odporu“.
 247 N. „proto“.
 248 N. „chtěje“, „jsa rozhodnut“; „své vůle“, „svého rozhodnutí“.
 249 D. „hojněji“.
 250 Viz Mat. 24:1.
 251 N. „neodvolatelnost“, „nezvratnost“, v. 18 obdobně.
 252 N. „zakročil“, „vložil se do toho“.
 253 Viz Skut. 13:15.
 254 N. „jistou“.
 255 D. „do nitra opony“, tj. „prostoru za oponou“.
 256 D. „předběžec“.
 257 Viz Marek 5:7.
 258 N. „přidělil“.
 259 D. „jsa vykládán“.
 260 Tj. co do skutečnosti v 1. knize Mojžíšově sdělených a zamlčených; vl. „připodobněný (D. „odpodobněný“, smysl jako v textu) Božímu Synu“.
 261 Tj. „tento Melchisedek“ (v. 1).
 262 N. „nepřetřžitě“, „neustále“; vyjadřuje nepřetřžitost, nikoli nekonečnost, (ač ani ta se nevylučuje,) proti „navždy“ v kap. 5:6 a 6:20, kde jde o nekonečné trvání.
 263 N. „spozorujte“, „dívejte se“.
 264 „Kněžský úřad“ („*hierateia*“, jen zde ve v. 5 a u Luk. 1:9) je osobní postavení člověka, jemuž se ho dostává; výraz „kněžství“ („*hierosyné*“, vv. 11n., 24) kromě toho označuje i systém kněžské služby.
 265 D. „jakkoli vyšlých“.
 266 Viz Skut. 2:30, pozn. 113.
 267 D. „z“, „zprostřed“.
 268 Vyjadřuje nejen skutečnost samu, nýbrž i charakter a postavení osoby.
 269 Tvary dokonavého minulého času, snad s významem zdůrazňovacím („vzal desátý od samého Abrahama“, „požehnal dokonce tomu“ – v. 9, „vzaty i od samého Leviho“ – v. 10).
 270 Viz kap. 6:16, pozn. 246.
 271 D. „žehná je“.
 272 Vl. „menší“.
 273 N. „vyššího“, vl. „lepšího“.
 274 D. „umírajícím“.
 275 Tj. „uskutečněni dokonalosti“, viz Luk. 1:45, pozn. 81.
 276 N. „na jeho základě“.
 277 Tvary dokonavého minulého času s dosahem do přítomnosti („dostal a má“ – v. 11, „byl připojen a náleží“, „neujal se a nesloužil“ – v. 13).
 278 D. „z nutnosti“.
 279 Viz kap. 12:27, pozn. 675; „mění“ shora je příbuzné sloveso, viz kap. 11:5, pozn. 526.
 280 Viz Marek 9:13.
 281 Vl. „přijal podíl na jiném“, viz pozn. 277 shora a kap. 2:14, pozn. 87.
 282 D. „od“; netýká se „z“ ve v. 14.
 283 N. „zaměstnání s oltářem“.
 284 Jako slunce nebo jako výhonek rostliny; obojí obraz je pravdivý a řeckého výrazu se používá v obojí smyslu. Viz Luk. 1:78, pozn. 132.
 285 D. „ještě hojněji“.
 286 Dokonavý minulý čas („stal se a je“, vv. 21nn. obdobně).
 287 Viz 1 Kor. 3:1, pozn. 74.
 288 N. „nerozborného“, „nepřetřhnutelného“, „nevyvratitelného“.
 289 N. „odstranění“, „zrušení“ (nesouvisí s „nezrušitelného“ ve v. 16), „zbavení platnosti“.
 290 N. „můžeme blížít“.
 291 N. „přísežného ujištění“, „slavnostní přísahy“, viz Skut. 2:30, pozn. 111; zde jsou oba výrazy, o nichž se tam mluví, spojeny v jedno slovo.
 292 D. „ti“ (v. 21), „ten“ (vv. 21, 24), „těch“ (v. 23).
 293 Viz kap. 1:8, 13.

- 294** Viz Mat. 21:29; 26:28.
295 Vl. „nepřecházející“, tj. „nepřenosné“, tj. „na jiného“.
296 D. „odkud(ž)“.
297 N. „naprosto“, „do všech důsledků“, viz Luk. 13:11, pozn. 1024.
298 N. „vysvobozovat“.
299 N. „vhodný“, „žádoucí“, „se nám hodil“.
300 VN. Zákonně se pro pojem „svatý“ užívá dvou výrazů: „*hagios*“, a jako zde, „*hosios*“. Nejčastěji se vyskytuje „*hagios*“, odpovídající hebrejskému „*kados*“; používali se tohoto výrazu o Bohu, vyznačuje Ho jako bytost svatou, dokonale znající dobro a zlo a bezvýhradně si přející dobro a nikoli zlo; je-li ho použito o lidech, značí osoby pro Boha oddělené od zla a všednosti. Sloveso jemu odpovídající se zpravidla překládá „posvětit“, „posvěcovat“. „*Hosios*“ vyjadřuje pojem zbožnosti, nesvětosti; Boha vyznačuje jako milosrdného a milostivého, Krista jako Toho, v němž jsou soustředěny všechny charakterové rysy milosti a dokonalé zbožnosti. Je-li ho použito o lidech, vyjadřuje souhrn toho, co je v člověku přiměřeno Božské povaze a přivádí ji v protikladu k lidské vůli; týká se projevů citů přiměřených vztahům, v jakých jsme vůči Bohu, a protože tyto city vlastně tvoří charakter svatosti, používá se tohoto výrazu ve významu „svatý“ v tomto smyslu. Viz Skut. 2:27, pozn. 104; 13:34n., pozn. 815; 1 Tim. 2:8, pozn. 62; Tit. 1:8, pozn. 16; Zjev. 15:4; 16:5.
301 N. „bezestlný“, „bez zlých myšlenek“, viz Řím. 16:18, pozn. 787.
302 Viz příbuzné sloveso u Jana 18:28, pozn. 820.
303 Dokonavý minulý čas („plně oddělený“).
304 D. „stavší se vyšším než“.
305 Vl. „nutnost“, „jenž není každodenně nucen“.
306 Tj. „něst vzhůru“, „povznášet“, „pozdvihovat“, také „obětovat“, nesouvisí však s následujícím slovem „oběti“; dále obdobně.
307 D. „za ty, jež jsou“.
308 N. „toto“; lze chápat ve smyslu „toto poslední“, tj. „oběť za hříchy lidu“, n. „toto obětování“, ovšem za jině; důraz však je na slovech „jednou provždy“.
309 Tj. „poté, co byl dán zákon“.
310 Viz kap. 2:10, zde dokonavý minulý čas („naprosto dokonalým“).
311 N. „souhrn těch věcí... je“; jde o to, k čemu pisatelův výklad směřuje, o podstatu toho, o čem mluví. „Věci, o nichž je řeč“, jsou předmětem, jenž ho zaměstnává, a vyúsťují v toto.
312 N. „máme takového velekněze“.
313 Viz Řím. 15:16.
314 Viz Jan 17:3.
315 Viz Mat. 17:4.
316 N. „rozbil“, „sroubil“, „upevnil“, jiný výraz než v kap. 3:3n.
317 Viz Mat. 2:11.
318 D. „odkud(ž) nutno“.
319 Zde neurčitý čas („pokaždě přinesl“); netýká se v. 4.
320 Vl. „konají svatou službu“ (Mat. 4:10); nesouvisí se „služby“ ve vv. 2, 6.
321 N. „náznaku“, „zobrazení“.
322 Viz Mat. 2:12.
323 Vl. „dokončovat“.
324 Exod. 25:40.
325 N. „úřadu“, viz 2 Kor. 9:12, pozn. 402; souvisí s výrazem ve v. 2, pozn. 313.
326 Vl. „pokud“, „nakolik“.
327 Viz Mat. 26:28; 2:6, pozn. 29, totéž zájmeno je ve v. 5, viz Mat. 16:28.
328 N. „právně n. zákonitě zavedena“.
329 D. „na lepších příslibech“.
330 Řadová číslovka; D. „místo druhé“ (2. pád).
331 N. „vyčítát“, „žehráť“ (Řím. 9:19), souvisí však se „závady“ shora.
332 D. „shledávajíce závadu“.
333 N. „shledáváť *při* nich závadu („vyčítáť jim“, „žehráť na ně“), když“.
334 Jer. 31:31–34.
335 N. „že“.
336 Vl. „dovrším“, „dokonám“, „do konce dovedu“.
337 N. „sjednám vůči domu Izraelovu a vůči domu Júdovu“.
338 „*Kainos*“, viz kap. 12:24.
339 Vl. „učinil jejich otcům“ (v. 9), „domu Izraelovu umluvím“ (v. 10).
340 N. „ujal“, jako v kap. 2:16.
341 Viz Skut. 7:36.
342 N. „já jsem přestal o ně dbát n. se starat“, „já jsem se vůči nim stal lhotejným“, jako „zanedbáme“ v kap. 2:2.
343 Viz Skut. 3:25.
344 Vl. „dávaje“.
345 N. „rozumu“ (Mat. 22:37).
346 Množné číslo.
347 D. „říkaje“, tj. „každý“.
348 Objektivní a
349 vědomé poznání, viz 1 Kor. 8:1; následující slova „sami od sebe“ jsou přidána k rozlišení těchto významů.
350 D. „z nich“; také „od [jejich] malého po jejich velkého“.
351 Viz Luk. 16:9, pozn. 1152.
352 N. „nikterak“, jako ve v. 11.
353 Tj. „projevy bezzákonnosti“, „bezzákonné činy“.
354 D. „v tom“.
355 N. „prohlásil první za“, „učinil první“.
356 N. „zastaralou“, „vetchou“, „sešlou“ (ne jako „schází“ níže).
357 N. „zastarává“, „vetší“ (Luk. 12:33), „se opotřebovává“, „schází“ (ne jako „schází“ níže). „Uznal... za starou“ a „stárne“ je činný a trpný rod téhož slovesa.
358 Jako „dosáhne vysokého věku“ u Jana 21:18.
359 N. „zmizení“.
360 Vl. „spravedlivě požadavky“ (Luk. 1:6).
361 Viz Jan 16:2, pozn. 716.
362 D. „svaté místo“.
363 Vl. „světskou“, viz Tit. 2:12, pozn. 65; také „svatý světový řád“, byl by to svatý řád stanu, zobrazující

- nezměrnou oblast, v níž se Boží sláva zjevuje v Kristu. Jinak nutno překládat jako v textu.
- 364** Viz kap. 3:3.
- 365** Viz Mat. 17:4, ve vv. 2n., 6 i „oddíl stanu“, „místnost“, „sín“; 5:15.
- 366** N. „výloha“, „výstava“, „předložení“.
- 367** D. „jemuz“ (v. 2), „jenž“ (v. 9), viz Mat. 2:6; ne jako „jemuz“ ve v. 3.
- 368** N. „řikalo“.
- 369** Tj. „Nejsvětější“.
- 370** Vl. „mající v sobě“.
- 371** Viz Mat. 26:28.
- 372** Viz Luk. 19:43.
- 373** D. „podle části“.
- 374** Viz kap. 8:5, pozn. 323 (D. „odbavující“), 3.
- 375** Viz Jan 17:19.
- 376** Množné číslo: vl. „neznalosti“, tj. „bezděčné hříchy“.
- 377** Viz 1 Kor. 1:11.
- 378** Tj. „do nejsvětější svatyně“.
- 379** Viz Marek 16:12, pozn. 745.
- 380** Vl. „stání“, „trvání“, „své místo“.
- 381** N. „je podobestvím“, vl. „přirovnáním“ (Mat. 13:3 a jinde).
- 382** Vl. „nastavší“. „Přítomné období“ je v protikladu k „období nápravy“ ve v. 10. List Hebreům má na zřeteli jediné stan, nikoli chrám, v dalším výkladu se však stále přihlíží ke skutečnosti, že oběti se tehdy ještě přinášely. Nebylo lze říci „nynější věk“ (viz kap. 2:5, pozn. 56), protože Mesiáš již byl přišel a byl ukřižován, avšak pro Hebreje ještě nebyl v plném smyslu nastal „věk budoucí“, protože oběti podle „pravidel masa“ (v. 10) se stále ještě konaly. „Obrazný náznak“ mohl být jediné pro „přítomné období“ na zemi; vzory byly v nebesích.
- 383** Viz Mat. 4:10.
- 384** Viz kap. 2:10; 6:2, D. „jen na pokrmech a nápojích a... mytích“.
- 385** Tj. „mající povahu n. týkající se masa“.
- 386** Vl. „narovnání“, tj. „zavedení správného řádu věci“.
- 387** Viz Mat. 3:11; 7:11.
- 388** „Budoucí dobré věci“ jsou pozhánání příslibená ve spojení s Kristem. List Hebreům, ač platí Kristovcům a jedná o velmi vzácných předmětech, nevede do vlastního postavení shromáždění; o něm se jen zmiňuje v kap. 2 a 12.
- 389** Vl. „větším“.
- 390** D. „věci skrze lepší a dokonalejší stan... zhotovený... ani skrze krev... nýbrž skrze... krev“. Předložka, již zde je užito, vyjadřuje, že Jeho příchod nastal v moci těchto věcí a byl jimi vyznačen. Nejde ani o místo ani o prostředek; srov. Řím. 2:27, pozn. 144; 2 Kor. 3:11, pozn. 131.
- 391** N. „vynašed“, „dosáhnuv“, střední slovesný rod, viz kap. 1:3, pozn. 13.
- 392** Vl. „obyčejnými učiněné“, viz Mat. 15:11, pozn. 654.
- 393** Viz v. 9.
- 394** Jednotné číslo.
- 395** Viz Mat. 8:34.
- 396** Viz Ef. 1:7.
- 397** Týž výraz, jako „úmluva“ ve v. 15 a jinde, viz Mat. 26:28, pozn. 1154; vv. 16n. jsou vsuvkou, již se mimochodem děje zmínka o jiném druhu „úmluvy“ n. „uspořádání“.
- 398** D. „závěť, nutno, by se přinášela smrt“.
- 399** N. „toho („ten“), jenž závěť učinil“, jako „si... umluvím“ v kap. 8:10.
- 400** Vl. „pevná“, „jistá“.
- 401** Vl. „síly“.
- 402** N. „není“, dokonavý minulý čas s dosahem do přítomnosti.
- 403** D. „odkud(ž) nebyla“.
- 404** N. „slavnostně zavedena“, „zasvěcena“.
- 405** Rostlina, jejichž trsu se používalo k obřadnému kropeň; srov. Jan 19:29.
- 406** Viz Luk. 4:17.
- 407** Exod. 24:8.
- 408** Viz 2 Kor. 9:12; D. „nádoby služby“, také „služební potřeby n. náčiní“.
- 409** N. „zhotovených“, viz v. 11.
- 410** Tj. jakoby vyraženými razidlem, jímž byly skutečné věci v nebesích, Mojžíšovi ukázané.
- 411** N. „pravých“ (Jan 17:3).
- 412** Viz Jan 17:9.
- 413** Viz Mat. 27:53, pozn. 1270.
- 414** N. „často“.
- 415** Viz Mat. 17:25, pozn. 748.
- 416** Viz Luk. 22:15.
- 417** Viz Jan 8:40.
- 418** N. „je zjeven“, dokonavý minulý čas s dosahem do přítomnosti. Jinak viz Marek 16:12.
- 419** Jako v Kol. 1:5.
- 420** Vazba jako v Řím. 1:20, pozn. 46.
- 421** Viz 1 Petr 2:24.
- 422** Viz Gal. 5:5.
- 423** D. „bez hříchu“, tj. „nemaje s hříchem co činit“, srov. Řím. 3:21, pozn. 195. Poprvé naše hříchy nesl a byl hříchem učiněn, ač sám byl bez hříchu; nyní však, zcela odklidiv hříchy těch, kdo ho vyčkávají, a učiniv je účastníky užítku Jeho oběti, se jim ukáže, aniž již bude mít s hříchem co činit, neboť hřích, pokud jde o ně, byl zahlazen, když On přišel poprvé.
- 424** N. „předmětů“.
- 425** N. „se přibližují“, v. 22 obdobně.
- 426** N. „dokonalými učinit“, viz kap. 2:10.
- 427** N. „zcela n. natrvalo očistění“, v. 10 obdobně, dokonavý minulý čas.
- 428** N. „nýbrž“.
- 429** N. „ale jimi se děje“.
- 430** Viz 1 Kor. 11:24.
- 431** N. „hříchy odnímat n. zahlazovat“; jinak „nemožno přece, by krev... hříchů zbavovala“.
- 432** Žalm 40:6-8.
- 433** Viz Skut. 21:26; týž výraz je „přinesení(m)“ ve vv. 10, 14 a „přinášeni“ ve v. 18; souvisí s „přinášet“ ve vv. 1n., 8.
- 434** Neurčitý čas („oběti... se ti nezachtělo“, „po oběti... jsi nezatoužil“, v. 8 obdobně).
- 435** N. „sestrojil“, „skloubil“, viz 1 Kor. 1:10, pozn. 13; zde střední rod, srov. kap. 1:3, pozn. 13.

- 436 Viz Marek 12:33.
 437 Vl. „stran hřichu“, „hřichu se týkající“.
 438 N. „jsi (ne)schválil“.
 439 N. „kapitole“, „záhlaví“.
 440 N. „tvou vůli“, dále obdobně; překlad v textu zachovává souvislost se slovy „sis nepřál“ ve vv. 5, 8.
 441 N. „ruší“.
 442 Tj. „v důsledku tohoto přání“ (v. 10), „v moci krve Ježíšovy“ (v. 19), viz Mat. 3:11.
 443 N. „denně stojí, když“.
 444 Viz Skut. 13:2, pozn. 755.
 445 Viz 2 Kor. 3:16.
 446 Viz Jan 17:19.
 447 Vztahuje se k „usedl“, ne k „oběť“, dokonav Svě dílo, nemusí již povstávat, aby v něm pokračoval, nýbrž mohl usednout a tak zůstat. Kněží denně stáli, On však natrvalo sedí.
 448 Tohoto místa se netýká pozn. 422 ke kap. 9:28.
 449 Viz kap. 2:11 (zde proti v. 10 shora, pozn. 427, kde lze číst i „jsme byli posvěceni“ v děj. smyslu s dosahem do přítomnosti), 10, (zde tvar dokon. min. času, „učinil... naprosto dokonalými“).
 450 D. „těchto“.
 451 N. „svobodu“, „volnost“, „nenucenost“.
 452 N. „vjití“, „vstupu“.
 453 Vl. „čerstvou“, „nedávno zřízenou“, viz příbuzné příslovce ve Skut. 18:2, pozn. 1093.
 454 D. „nám“.
 455 Tj. „slavnostně otevřel“, „vysvětil“, viz kap. 9:18, pozn. 404.
 456 D. „maso“.
 457 N. „pravým“ (Jan 17:3).
 458 N. „co do srdcí („těla“).
 459 D. „skropení“.
 460 Viz Jan 13:10.
 461 Vl. „čistou vodou“.
 462 N. „neochvějně“, vl. „neohybně“.
 463 D. „přislíbil“.
 464 Vl. „vydraždování“, „pobádání“.
 465 Viz Mat. 5:16.
 466 Viz Skut. 2:27, pozn. 101.
 467 Viz 2 Thess. 2:1, pozn. 32.
 468 D. „některým“ (3. pád množného čísla); také „jak někteří mají obyčej“.
 469 D. „čím vidíte se blížit“.
 470 N. „ten den“.
 471 N. „poté co se nám dostalo“.
 472 Viz Řím. 1:28.
 473 N. „svévolně“, „dobrovolně“.
 474 N. „jenž má stravovat“, „jenž je určen, by stravoval“.
 475 Viz Luk. 10:16.
 476 N. „zamítne“ (v. 28), „pošlape“, „neuzná“, „urazí“ (v. 29), přičestí bez časového významu.
 477 Vl. „na“ („na základě svědectví dvou...“).
 478 D. „v níž“. Viz vv. 10, 19, pozn. 442.
 479 Viz Marek 7:2; Skut. 10:14, pozn. 626.
 480 N. „potupil“.
 481 Deut. 32:35n.
 482 Vl. „vpadnout“, „zapadnout“.
 483 Viz 1 Kor. 13:7.
 484 D. „zápolení utrpení“ (2. pád množ. čísla).
 485 D. „toto“.
 486 Viz Mat. 13:21, pozn. 543, vl. „i pohanami i trýzněmi“; 23:30.
 487 Vl. „kteří se takto chovali“, tj. „takovýto život vedli“.
 488 N. „pocítovali“, jako v kap. 4:15; i zde neurčitý čas („*mnohokrát n. celým svým postojem projevili*“).
 489 Vl. „přijali“.
 490 N. „loupež“.
 491 Viz Mat. 19:21.
 492 D. „sami sobě“.
 493 Viz Skut. 2:45, pozn. 135, zde jedn. číslo.
 494 D. „jež má“.
 495 Viz kap. 2:2.
 496 N. „trpělivosti“, viz Jak. 5:11.
 497 N. „přání“, jako ve v. 7.
 498 N. „si dobyli“, „si odnesli“ (Ef. 6:8, nesouvisí s „nese“ ve v. 35).
 499 Viz kap. 6:12, 15.
 500 Viz Mat. 11:3.
 501 Vl. „přijde“, jiné však sloveso než „přichází“ shora.
 502 Viz Mat. 24:48.
 503 Podle mnoha závažných rukopisů „můj spravedlivý“, tj. „Boží“, jehož On za takového uznává.
 504 Viz Řím. 1:17.
 505 Tj. „stáhne-li se někdo zpět“, viz Gal. 2:12; netýká se „spravedlivého“. V oddíle, jež apoštol cituje (Hab. 2:3n.), se nikterak nepraví, že by se zpět stáhl spravedlivý žijící z víry; dokazuje to hebrejský text i LXX. V celém tomto listu se s Hebreji, kteří uznali Pána Ježíše za Mesiáše, jedná jako s Božím lidem, tj. lidem přijatým za podmínky víry; tak v kap. 13:12, „aby posvětil lid svou vlastní krví“. Není zde nic o posvěcení Duchem, pisatel však trvá na praktické pravdě „spravedlivý bude žít z víry“; a potom praví „stáhne-li se zpět“, tj. kdokoli zaujímající postavení vyznávajícího věřícího. Žije-li však z víry, pak se zpět nestáhne. Zkrátka: jeden charakter je život z víry, druhý je vyznačen stažením zpět.
 506 N. „slasti“ (Mat. 3:17).
 507 D. „ze stažení n. stahování zpět“; chápe se zde, podobně jako následující „víra“, jako třída lidí takovým charakterem vyznačených (srov. „obřízka“ a „neobřízka“ v Ef. 2:11 a jinde, tj. „obřezaní“ a „neobřezaní“).
 508 Viz Jan 17:12.
 509 Také lze chápat ve smyslu „nejsme lidé stahování (2. pád jednotného čísla, tj. „vyznačení stahování“)“, nýbrž lidé víry“.
 510 Vl. „dobyť“, jako „dobytoho vlastnictví“ (Ef. 1:14), „nabytí“ (1 Thess. 5:9; 2 Thess. 2:14).
 511 N. „spoléhání na věci“, „ujistění n. pevně přesvědčení o věcech“.
 512 N. „důkaz“, vl. „usvědčení“, viz 2 Tim. 3:16, pozn. 127.
 513 Viz kap. 10:1.
 514 D. „v moci této“.
 515 N. „chápeme“, „si uvědomujeme“.
 516 Viz 1 Kor. 1:20, pozn. 29.

- 517 N. „jsou“, dokon. min. čas.
- 518 N. „uspořádaný“ (2 Kor. 9:5, viz i 1 Kor. 1:10, pozn. 13).
- 519 N. „slovem“, ne však jako u Jana 1:1, viz Jan 17:8.
- 520 N. „patrných“, vl. „jevících se“.
- 521 Viz kap. 8:3.
- 522 N. „lepší“, vl. „větší“, „hojnější“.
- 523 D. „při jeho darech“, „na základě jeho darů“, předložka jako „v“ u Luk. 1:47.
- 524 D. „skrze ni umřev“.
- 525 Míni se pravděpodobně hlas, jenž k Bohu volal ze země (Gen. 4:10) a o němž se předpokládá, že je stále slyšet jako svědectví Abelovy víry.
- 526 Viz Skut. 7:16.
- 527 D. „nebyl nacházen“.
- 528 Tvary dokonavého minulého času (zesilující: „plněho svědectví“ [netýká se vv. 2, 4], „velmi žalobí“).
- 529 Tak překládají LXX slova „chodil s Bohem“ u Gen. 5:24; nesouvisí se „záliby“ v kap. 10:38.
- 530 Souvisí s „odplatu“ v kap. 2:2.
- 531 D. „tém“.
- 532 Viz kap. 12:17, zde přít. čas; 3:3.
- 533 N. „poučen“ (Mat. 2:12).
- 534 N. „úctou“, „nábožností“, viz příbuzné přídavné jméno u Luk. 2:25, pozn. 180.
- 535 N. „zachráně“, nesouvisí se „schránu“ shora.
- 536 N. „jež měl“ (Mat. 16:27, pozn. 714) přijímat“, vv. 11, 13 obdobně.
- 537 Jako „jsi... návštěvou“ u Luk. 24:48, neurčitý čas („zaujal postavení návštěvníka“, lze chápat i ve smyslu pozn. 538 níže).
- 538 Neurčitý čas („usídlil se“, pokračování však vyžaduje překladu jako v textu, ve smyslu Mat. 9:13, pozn. 336).
- 539 Vl. „umělcem“, „řemeslníkem“ (Skut. 19:24, 38), zde ve smyslu „původcem plánů“, „architektem“.
- 540 Tj. „zhotovitelem“, „výrobcem“, „vykonavatelem stavby“.
- 541 N. „schopnosti“.
- 542 Tj. „aby se v ní símě ujalo“, vl. „zapuštění“ (příbuzné sloveso je v kap. 6:1); také „založení“ (jako v kap. 4:3), chápeme-li následující „semene“ ve smyslu „potomstva“.
- 543 Ve v. 11 i „přiměřenost“, „vhodnost“, ve v. 15 ve smyslu „dosti času“.
- 544 Viz Jan 9:21.
- 545 N. „z“.
- 546 D. „podle toho“.
- 547 D. „rtu“.
- 548 D. „podle víry“, jako ve v. 7; zde ve smyslu „věrou vyznačení“, srov. Skut. 3:17, pozn. 177.
- 549 Zde ve smyslu „splnění příslibů“, „toho, co bylo příslibeno“, viz kap. 6:15. Príslibů se jim dostalo, ne však splnění jich.
- 550 Neurčitý čas ve smyslu Luk. 10:24, pozn. 791; také „každý z nich uviděl“ atd.
- 551 N. „zdravili“, „objímali“ (Skut. 20:1).
- 552 N. „v“, viz Mat. 5:5, pozn. 126.
- 553 Viz Mat. 25:35.
- 554 N. „vyhnanci“, vl. „přechodnými obyvateli“.
- 555 Viz Mat. 27:53, pozn. 1270 (zde je smysl předpony vyjádřen slovem „jasně“); 6:32; 2:12.
- 556 D. „nyní však“.
- 557 Viz 1 Tim. 3:1.
- 558 D. „dával nazývat“.
- 559 Vl. „nazývat se navíc“, jako „předzdeři“ u Mat. 10:25.
- 560 Dokonavý minulý čas, viz v. 28, pozn. 580.
- 561 D. „a“.
- 562 Výraz, jehož je zde použito, (v N. Zákoně kromě tohoto místa jen ve Skut. 28:7, „se... ujal“) znamená „vzít na sebe“, „převzít“ ve smyslu fyzickém i např. o závazku apod. Abraham se v myslí chopil příslibů a přivlastnil si je, a přece byl ochoten Isáka obětovat. Přijal přísliby do srdce a Bohu důvěřoval natolik, že byl ochoten se jich co do masa vzdát.
- 563 Nedokonavý minulý čas, snad ve smyslu „hodlal n. byl ochoten přinést“, srov. Mat. 5:23, pozn. 158, kde je tvar přítomného času v podobném smyslu.
- 564 N. „k němuž“, srov. kap. 1:8, 13; pak by se tato slova ovšem týkala Abrahama, kdežto překlad v textu je vztahuje na Isáka.
- 565 Gen. 21:12.
- 566 N. „uváživ“, jako „započítáno“ v Řím. 4:3 („přičet n. přisoudiv Bohu tuto moc“).
- 567 N. „vzbudit“, „pozvednout“.
- 568 Viz kap. 9:9; 10:36, pozn. 498; sloveso v použití jako na tomto místě znamená „dostat zpět, co jsme měli a ztratili, ač se zdálo, že jsme to ztratili navždy“. Tento smysl je zde vzhledem k obětování Isáka zcela zřejmý.
- 569 N. „jal se klanět“, „vykonal klanění“.
- 570 Gen. 47:31, LXX.
- 571 D. „vrou připomněl Josef skonávaje stran... a přikázal“.
- 572 N. „byv zplozen“, viz Mat. 2:1.
- 573 Neurčitý čas, viz Mat. 4:2, pozn. 90.
- 574 N. „zlo“, „týrán“, „být vystaven špatnému zacházení“, „být týrán“. V. 37 obdobně.
- 575 Viz 1 Tim. 6:17, pozn. 231.
- 576 D. „hřichu, uznav“.
- 577 Vl. „soustředěně hleděl“, sloveso s touž předponou, jakou má v obdobném smyslu jiné sloveso v Řím. 8:19, viz tam pozn. 375.
- 578 Viz kap. 2:2.
- 579 Viz Mat. 16:4.
- 580 Vl. „vykonal“ (Mat. 26:18); je pozoruhodné, že zde je sloveso, podobně jako „přinesl“ ve v. 17, v dokonavém minulém čase. Ostatní události, o nichž se zde vypravuje, sdělované časem neurčitým, jsou dějinně skutečnosti významu víceméně přechodného, tyto dvě však mají význam trvalý, neboť obrazně buď stavějí věřícího na novou půdu nebo jsou představovány jako trvající co do svého obzobného významu až do doby napsání listu. Nejde o trvání ve smyslu zevním, neboť nanesení krve nastalo jen jednou.
- 581 Viz Mat. 26:2.
- 582 Vl. „nalit“, „nakropení“.
- 583 V původním textu „prvorozené věci“, D. „(ta) prvorozená“, množné číslo středního rodu. Smysl je

- jako v textu („vše prvorozené“, srov. „to svaté“ u Luk. 1:35).
- 584** Tj. „prvorozenstva“, v orig. „jich“, tj. „prvorozených“, viz předchozí poznámku 583.
- 585** Viz 1 Kor. 15:54.
- 586** N. „nebyla zahubena“, nesouvisí s „hubil“ ve v. 28.
- 587** Viz Jan 3:36, pozn. 135.
- 588** N. „chtít vypravovat“, D. „čas, vypravujícímu“.
- 589** Neurčitý čas ve smyslu Luk. 1:55, pozn. 102.
- 590** N. „činili“, „vykonávali“.
- 591** 3. pád množného čísla.
- 592** Viz Mat. 26:47.
- 593** Vl. „nabývali“.
- 594** Vl. „tábory“, „leženi“.
- 595** D. „z opětovného“.
- 596** N. „utloukání“.
- 597** Vl. „a ještě“.
- 598** Viz 1 Thess. 3:4, pozn. 76.
- 599** N. „doupatech“, „brlózích“ (Mat. 21:13).
- 600** N. „rozsedlinách“, „průrvách“, „roklích“.
- 601** Viz kap. 10:36.
- 602** Vl. „o“, „stran“, zde ve smyslu jako v textu.
- 603** Vl. „vůkol nás ležící“, „nás obklopující“.
- 604** Tj. „svědků pravdy o životě z víry“.
- 605** Vl. „hmotu“, „masu“.
- 606** N. „oplete“, vl. „obstoupí“, n. i „k němuž snadno dochází n. dojde“.
- 607** N. „trpělivostí“, viz Jak. 5:11, zde předložková vazba jako v 2 Kor. 3:11, pozn. 131.
- 608** D. „běžme“.
- 609** D. „zápas“.
- 610** D. „leží“ (v. 1), „ležela“ (v. 2).
- 611** Sloveso v podstatě téhož významu jako „soustředoval pohled“ v kap. 11:26.
- 612** N. „vydržel“, v. 7 obdobně, souvisí s „vytrvalostí“ ve v. 1.
- 613** Dokonavý minulý čas („usedl natrvalo“, „usedl a sedí“ – v. 2; „snesl v plném rozsahu“ – v. 3, netýká se téhož slovesa ve v. 2, kde čas neurčitý); „dostalo a dostává“ – v. 8.
- 614** Jako „důkladně“ ve Skut. 17:23, viz tam pozn. 1064; „uvažte, abyste posoudili cenu n. hodnotu“; výrazu se také používá ve smyslu porovnání s něčím n. někým jiným.
- 615** Vl. „zápasice“, sloveso má předponu vyjadřující pojem odporu.
- 616** N. „vypustili z paměti“; lze také chápat jako otázku.
- 617** Přísl. 3:11n.
- 618** Viz Ef. 5:11.
- 619** Viz 1 Kor. 11:32, ve v. 10 týž výraz.
- 620** Vl. „bičuje“.
- 621** Tj. „za svého“, vl. „přijímá“ (Skut. 22:18); také ve smyslu „schvaluje“, tj. „jenž je mu milý“.
- 622** N. „jako kázeň“, tj. „ne jako hněv“; některé rukopisy mají znění „snášíte-li kázeň“.
- 623** N. „s vámi zachází jako se syny“.
- 624** D. „jehož otec nepodrobuje“.
- 625** D. „jejímiž podílňiky (viz kap. 3:1) se stali všichni“.
- 626** Viz Řím. 2:20, pozn. 131.
- 627** N. „mnohem raději“.
- 628** Vl. „nepodřídíme se mnohem... a nebudeme“.
- 629** N. „nabýt života“.
- 630** D. „ti“, „ten“.
- 631** Viz Řím. 1:4, pozn. 7.
- 632** Vl. „skrze ni“.
- 633** Vl. „odevzdává“.
- 634** Jako u Luk. 13:13, viz Skut. 15:16, pozn. 904; n. „napravte“, n. snad „vzpružte“, souvisí však s „rovné“ ve v. 13.
- 635** Vl. „uvolněné“, „ponechané (viset)“, „spuštěné“.
- 636** Is. 35:3.
- 637** N. „svýma nohama“ („vyšlápejte“).
- 638** N. „rovnými učinite“.
- 639** Vl. „koleje“, „vyježděné n. vychozené cesty“.
- 640** Jako v 1 Tim. 1:6; „svedeno z cesty“; zde se vzhledem k souvislosti („bylo vyléčeno“ níže) zamlouvá i překlad „nevymklo“, „nevyrvalo“ ve smyslu lékařském.
- 641** Viz Řím. 9:30.
- 642** D. „nedostatek od“.
- 643** Viz Luk. 6:18, pozn. 491.
- 644** Viz Řím. 3:14.
- 645** Viz Jan 18:28.
- 646** Viz 1 Tim. 1:9, pozn. 19.
- 647** Viz Jan 6:55.
- 648** Viz Skut. 7:9.
- 649** N. „si přál“, „toužil“.
- 650** Tj. „požehání“, viz Gen. 27:24.
- 651** N. „usilovně hledal“, „o ně... velmi usiloval“, neurčitý čas („vyvinul veliké úsilí n. usilovnou snahu“).
- 652** N. „chmuře“ (ne jako níže), „mračnu“.
- 653** Viz 2 Petr 2:4.
- 654** N. „vichřici“, „vršení“, „soptění“.
- 655** Viz Skut. 2:2.
- 656** Vl. „se omluvili“ (Luk. 14:18); týž výraz je ve v. 25 s významem „s omlouváním (ne)odmítli“.
- 657** D. „nesnášeli totiž“.
- 658** Exod. 19:13.
- 659** N. „přikazovalo: Dotkne-li se hory i“.
- 660** N. „to vidění“.
- 661** Použití spojky „a“ ukazuje v tomto oddíle velmi zřetelné rozdělení předmětů.
- 662** N. „slavnostnímu shromáždění“, ne však jako „shromáždění“ níže.
- 663** Viz Luk. 2:3, dokonavý minulý čas („natrvalo zapsaných“).
- 664** Viz Skut. 10:36.
- 665** Vl. „čerstvé“, „mladé“ („neos“); jinde se pro „novou“ úmluvu používá slova „kainos“, tj. „nového n. jiného druhu“. „Nový člověk“ v Ef. 4:24 je „kainos“, „nového druhu“, v Kol. 3:10 „neos“, „nestárnoucí“, „mladistvý“.
- 666** 2. pád jednotného čísla.
- 667** Viz Mat. 2:12, pozn. 39.
- 668** N. „spíše“.
- 669** D. „na zemi, mnohem více my“.
- 670** D. „kteří se odvrácíme“.
- 671** Viz Mat. 24:29; ve v. 27 D. „jež se (ne)otřásají“, ve v. 28 odvozené přídavné jméno.

- 672** Dokonavý minulý čas („s jistotou n. natrvalo přislíbil“).
- 673** Hag. 2:6.
- 674** N. „poukazuje na“ (1 Kor. 1:11).
- 675** Vl. „přenesení“ (jako v kap. 11:5), „výměnu“ (jako „změně“ v kap. 7:12).
- 676** N. „vděčnost“; také „držme se milosti“.
- 677** N. „a hrůzou n. úzkostí“.
- 678** N. „přece“, ne však jako v kap. 13:2.
- 679** Deut. 4:24; 9:3.
- 680** Jako „zůstaly“ v kap. 12:27, zde přítomný čas významu nedokonavého.
- 681** Viz Řím. 12:10.
- 682** D. „si neuvědomili (vl. „zapomněli“), že“.
- 683** Vl. „svázání“.
- 684** N. „u všech“.
- 685** Znamená nejen, že manželství se má dbát a má se v čistotě udržovat, nýbrž i že tento svazek sám o sobě má být chován v úctě.
- 686** Vl. „způsob života“, ne však jako ve v. 7.
- 687** Viz 1 Tim. 3:3.
- 688** N. „s tím, co právě máte“.
- 689** Jóš. 1:5; Deut. 31:6.
- 690** Viz Skut. 2:27.
- 691** N. „klidně“.
- 692** N. „tak, abychom směle říkali n. mohli říkat“.
- 693** Vl. „východu“, jako „východisko“ v 1 Kor. 10:13, zde ve smyslu „konce“, „cíle“.
- 694** N. „jejich chování“ (Gal. 1:13); souvisí s „se... chovat ve v. 18.“
- 695** Jako „důkladně prohlížel“ ve Skut. 17:23.
- 696** N. „různými“, „stále jinými n. novými“, také „lživě vymyšlenými“.
- 697** N. „podivnými“.
- 698** Viz Mat. 5:16.
- 699** Viz Kol. 2:7, pozn. 85.
- 700** Neurčitý čas (ve v. 9 „se dost nachodili“, tj. „aby na- byli zkušenosti“; stran vv. 10, 12 a 19 viz Mat. 12:4; Luk. 22:15; Mat. 9:13, pozn. 336).
- 701** D. „z“.
- 702** N. „chtějme n. snažme se vyjít n. vycházet“.
- 703** Viz Mat. 6:32.
- 704** Viz 2 Kor. 9:13.
- 705** Viz Skut. 5:36.
- 706** N. „buďte ústupní n. poddajní“.
- 707** Viz Marek 13:33, pozn. 602.
- 708** Viz Mat. 12:36.
- 709** D. „ne vzdychající“.
- 710** Vl. „to by vám nebylo výhodné“, viz příbuzné sloveso u Luk. 17:2.
- 711** N. „chtějíce“, „přejíce si“.
- 712** Viz Marek 7:37, pozn. 332.
- 713** N. „dříve“.
- 714** Jako „v pořádku navrácena“ u Mat. 12:13.
- 715** N. „vzhůru“.
- 716** Slovesný tvar vyjadřuje charakter bez zřetele k času.
- 717** N. „v hodnotě krve“, D. „v krvi“, viz Mat. 3:11.
- 718** Viz Mat. 26:28; Ezek. 37:26.
- 719** N. „plně sjednotí“ (1 Kor. 1:10).
- 720** Viz Mat. 7:11.
- 721** Vl. „vykonání“.
- 722** N. „přání“.
- 723** Jako shora, zde také „vytváříje“.
- 724** Tj. „buďte ochotni snést“.
- 725** Viz Skut. 13:15, pozn. 784; 15:20, pozn. 911.
- 726** D. „jen krátkými“, tj. „slovy“.
- 727** Vl. „uvolněn“, „odvázán“.
- 728** D. „bude-li přicházet“.
- 729** Vl. „dříve“, viz v. 19, pozn. 713; zde znamená „dříve než myslím“, srov. Jan 13:27; 1 Tim. 3:14.
- 730** D. „uvidím“, „podívám se na“.
- 731** D. „ti od“.

LIST JAKUBŮV

Jakub, nevolník Boží a Pána Ježíše Krista, dvanácti kmenům, jež jsou v rozptýlení¹, pozdrav. (2) Za samou radost uznejte, moji bratři, když³ upadnete⁴ do různých pokušení⁵, (3) vědouce, že osvědčení⁶ vaší víry způsobuje⁷ vytrvalost⁸, (4) vytrvalost⁸ však nechť má dokonalé uplatnění⁹, abyste byli dokonalí a celiství¹⁰ a aby vám nic nechybělo. (5) Chybí-li však komu z vás moudrost, nechť ji vyprošuje od¹¹ Boha, jenž všem ochotně¹² dává a nevyčítá, a bude mu dána. (6) Nechť však prosí¹³ ve víře, o ničem nepochybuje, neboť kdo pochybuje, podobá se příboji moře, hnanému větrem a sem-tam zmítanému¹⁴; (7) onen člověk nechť věru nemá za to, že od¹¹ Pána něco dostane; (8) je to muž dvojí mysli¹⁵, na všech svých cestách neustálený¹⁶.

(9) Bratr nízkého postavení nechť se však chlubí ve svém povýšení (10) a boháč ve svém ponížení, protože pomine jako květ trávy; (11) vzešlť slunce se svým¹⁷ žářem¹⁸ a trávu vysušilo, i odpadl její květ a za své vzal¹⁸ půvab jejího¹⁹ vzhledu²⁰ – tak uvadne i boháč v svých podnikáních²¹. (12) Blažený muž, jenž snáší²² pokušení⁵, protože, ukáže²³-li²⁴ se osvědčeným, dostane věnec²⁵ života, jež On přislíbil těm, kdo ho milují.

(13) Nechť nikdo, jsa pokoušen, neříká: Jsem pokoušen od²⁶ Boha; Bůh přece nemůže být pokoušen²⁷ zlými věcmi a sám nikoho nepokouší. (14) Každý však²⁸ je pokoušen, jsa odvlékán²⁹ a váben³⁰ svou vlastní chtivostí^{31,32}; (15) chtivost³² potom, když počne, rodí³³ hřích, hřích však, byv plně dokonán³⁴, plodí³⁵ smrt.

(16) Nemylte se³⁶, moji milovaní bratři. (17) Každé dobré³⁷ dáni a každý dokonalý dar³⁸ sestupuje³⁹ shora od²⁶ Otce světel, u něhož není úchytky⁴⁰ ani zastínění⁴¹ z obratu⁴². (18) Podle své vůle⁴³ nás zplodil³⁵ slovem pravdy, takže⁴⁴ jsme jakýmisi prvotinami jeho tvorů.

(19) Nechť je tudíž, moji milovaní bratři, každých⁴⁵ člověk hbitý k vyslechnutí, pomalý

k promluvení, pomalý k hněvu; (20) hněv muže přece nezpůsobuje⁷ Boží spravedlnosti. (21) Proto od sebe odložte všechnu špinu a přemíru zloby a v tichosti⁴⁶ přijměte vstúpené slovo, jež muže zachránit⁴⁷ vaše duše. (22) Stávejte se⁴⁸ však vykonavatelí slova a nejen posluchači⁴⁹, šálícími sami sebe, (23) protože je-li někdo posluchačem⁴⁹ slova a ne vykonavatelem, ten se podobá muži prohlížejícímu⁵⁰ svou přirozenou tvář⁵¹ v zrcadle; (24) prohlédl⁵⁰ totiž sám sebe a odešel a hned zapomněl, jaký je⁵². (25) Kdo se však zadívá⁵³ v dokonalý zákon, jenž je zákon svobody, a při něm setrvá a stane⁵⁴ se ne zapomnětlivým posluchačem^{49,55}, nýbrž vykonavatelem činu, ten bude v tom svém vykonávání blažen. (26) Jestliže někdo myslí, že je⁵⁶ náboženský⁵⁷, a svůj jazyk nedrží⁵⁸ na uzdě, nýbrž klame své srdce, takového náboženství⁵⁷ je nicotné⁵⁹. (27) Náboženství⁵⁷ před tím, jež je Bůh a Otec⁶⁰, čisté a neposkrvněné⁶¹ je toto: navštěvovat sirotky a vdovy v jejich strasti⁶², sám sebe uchovávat bez potřísnění⁶³ od světa.

2 Moji bratři, ne s přijímáním⁶⁴ osob⁶⁵ mějte víru v našeho Pána Ježíše Krista, Pána slávy. (2) Jestliže totiž do vaší synagogy vstoupí muž se zlatým prstenem, v skvělém úboru, a vstoupí i chudý v úboru zašpiněném, (3) a vy pohledíte na toho, jenž na sobě má⁶⁶ ten skvělý úbor, a řeknete: Ty seď zde pohodlně⁶⁷, a tomu chudému řeknete: Ty se postav tam anebo seď zde pod mou podnoží – (4) neučinili jste mezi sebou rozdíl a nestali⁵⁴ jste se soudci se zlými myšlenkami⁶⁸? (5) Poslyšte, moji milovaní bratři: Nevyyvolil si Bůh ty, kdo jsou vzhledem k světu chudí, za bohaté ve víře a dědice království, jež přislíbil těm, kdo ho milují? (6) Vy jste však chudého zneuctili! Nepáší na vás násilí⁶⁹ boháči a nevláčejí vás k soudům oni? (7) Nerouhají se oni krásnému⁷⁰ jménu, jehož dovolávání nad vámi nastalo⁷¹? (8) Plníte⁷²-li ovšem královský zákon podle Písma⁷²: Budeš

milovat toho, *jenž je ti blízko*⁷³, jako sám sebe, *jednáte správně*⁷⁴, (9) *přijímáte-li však osobu*⁷⁵, dopouštíte se hříchu a od zákona jste usvědčováni⁷⁶ jako přestupníci. (10) *Kdokoli*⁷⁷ totiž *doдрží celý zákon* a v jedné věci⁷⁸ *klopýtne*, stal se⁷⁹ *vinným stran všech*; (11) *vždyť ten, jenž řekl: Nebudeš cizoložit, řekl také: Nebudeš vraždit; jestliže tedy necizoložíš, ale vraždíš, stal ses*⁷⁹ *přestupníkem zákona.* (12) *Mluvte tak a jedněte tak jako tací, kteří máte být souzeni zákonem svobody;* (13) *ano, soud bez smilování*⁸¹ *tomu, kdo smilování*⁸¹ *neprokázal; smilování*⁸¹ *se nad soud povznáší*⁸².

(14) *Co platno, moji bratři, jestliže někdo říká, že má víru, nemá však činů? Což ho ta víra může zachránit?* (15) *Vždyť jestliže bratr nebo sestra jsou*⁸³ *nazí*⁸⁴ *a v nedostatku denní stravy* (16) *a někdo z vás jim řekne: Jděte v pokoji, hleďte se zahřát a nasytit*⁸⁵, *nedáte jim však potřeb těla, co je to platno?* (17) *Tak je i víra, nenese-li s sebou*⁸⁶ *činy, sama o sobě mrtvá.* (18) *Ale někdo řekne: Ty máš víru a já mám činy. Ukáž mi svou víru bez*⁸⁷ *činů a já ti svou víru ukáži ze*⁸⁷ *svých činů.* (19) *Ty věříš, že Bůh je jeden – vedeš si*⁸⁸ *správně*⁷⁴; *věří i démonové, a chvějí se*⁸⁹. (20) *Chceš však poznat, ó prázdný člověče, že víra bez*⁸⁷ *činů je mrtvá*⁹⁰? (21) *Nebyl Abraham, náš otec, ospravedlněn na základě*⁸⁷ *činů, když Isáka, svého syna, obětoval na oltáři*⁹¹? (22) *Chápeš*⁹², *že víra napomáhala*⁹³ *jeho činům a že skrze činy*⁸⁷ *dospěla víra k dokonalosti*⁹⁴, (23) *i bylo splněno Písmo, jež praví*⁹⁵: *A Abraham uvěřil Bohu a to mu bylo započítáno*⁹⁵ *k spravedlnosti*⁹⁵, *i byl nazván Božím přítelem*⁹⁶. (24) *Vidíte, že člověk je ospravedlnován*⁹⁷ *na základě*⁸⁷ *činů a nejen na základě*⁸⁷ *víry.* (25) *Nebyla však podobně na základě*⁸⁷ *činů ospravedlněna i Raab, nevěstka, když přijala*⁹⁸ *a jinou cestou vypustila posly?* (26) *Ano, jako je tělo bez*⁸⁷ *ducha mrtvé, právě tak je i víra bez*⁸⁷ *činů mrtvá.*

3 *Nechtějte mnozí být*⁹⁹ *učiteli, moji bratři; vězte*¹⁰⁰, *že se nám dostane těžšího*¹⁰¹ *rozsudku*¹⁰² – (2) *vždyť všichni*¹⁰³ *často*¹⁰⁴ *klopýtáme. Neklopýtá-li někdo v slovu, je to*¹⁰⁵ *dokonalý muž, schopný*

udržet na uzdě i celé tělo. (3) *Hle, do úst koní klademe udidla, by*⁴⁴ *nás poslouchali, a celé jejich tělo obrácíme*¹⁰⁶; (4) *hle, i lodi, jež jsou tak veliké a poháněné prudkými*¹⁰⁷ *větry, se velmi malým*¹⁰⁸ *kormidlem obracejí*¹⁰⁶, *kamkoli zamýšlí*¹⁰⁹ *libovůle*¹¹⁰ *řidiče*¹¹¹. (5) *Tak je i jazyk malý úd a velikými věcmi se holedbá. Hle, jak nepatrný oheň – jak veliký les*¹¹² *zanítí!* (6) *A jazyk je oheň, svět nespravedlivosti*¹¹³; *jazyk mezi našimi údy vystupuje jako poskvřňovač celého těla a podpalovač*¹¹⁴ *běhu přirozenosti*¹¹⁵, *a je podpalován peklem*¹¹⁶. (7) *Ano, každé plémě*¹¹⁷ *i zvířat i ptáků i plazů i mořských živočichů lze krotit*¹¹⁸ *a je*¹¹⁹ *zkroceno plemenem*¹¹⁷ *lidským,* (8) *jazyk však nikdo z lidí zkrotit nemůže – nepokojné*¹¹⁶ *zlo, vrchovatě plný*¹²⁰ *smrtonosného jedu.* (9) *Jím*¹²¹ *velebíme*¹²² *Pána a Otce*¹²³ *a jím*¹²¹ *zlořečíme*¹²⁴ *lidem podle Boží podoby učiněným*¹²⁵; (10) *z těchžže úst vychází velebení*¹²² *i zlořečení*¹²⁴. *Nehodí se, moji bratři, by se tyto věci takto děly.* (11) *Což snad pramen z téhož otvoru chrlí sladké i hořké*¹²⁶? (12) *Což může, moji bratři, fíkovník poskytnout*¹²⁷ *olivy nebo vinná réva fíky? Aníž může solanka*¹²⁸ *poskytnout*¹²⁷ *sladkou vodu.*

(13) *Kdo je mezi vámi moudrý a vzdělaný*¹²⁹? *Nechť své činy ukáže řádným*¹³⁰ *chováním*¹³¹ *v tiché*¹³² *moudrosti;* (14) *máte-li však ve svém srdci hořkou*¹²⁶ *řevnivost*¹³³ *a svárlivost, nevychloubejte se*¹³⁴ *a nelžete proti pravdě.* (15) *Toto*¹³⁵ *není moudrost dolů přicházející shora, nýbrž pozemská, přirozená*¹³⁶, *démonská,* (16) *neboť kde řevnivost*¹³³ *a svárlivost, tam rozvrat*¹³⁷ *a veškerá ničemná*¹³⁸ *věc*¹³⁹. (17) *Ta moudrost shora však je především čistá, potom pokojná, umírněná*¹⁴⁰, *povolná*¹⁴¹, *vrchovatě plná*¹²⁰ *smilování*⁸¹ *a dobrého*³⁷ *ovoce*¹⁴², nepochybující¹⁴³, *nepředstíraná*¹⁴⁴. (18) *Ovoce spravedlnosti v pokoji se však*¹⁴⁵ *rozsévá těm, kdo pokoj*

4 *působí.* (1) *Odkud se mezi vámi berou boje*¹⁴⁶ *a odkud hašteření*¹⁴⁷? *Ne-li odtud: z vašich rozkoží, jež válčí*¹⁴⁸ *ve vašich údech?* (2) *Toužíte a nemáte; vraždíte a řevníte*¹⁴⁸ *a nemůžete se domoci; hašteříte se a bojujete; nemáte, protože si nevyprošujete; (3) prosíte a nedostáváte, protože si vyprošujete zlovolně, abyste*

to utratili¹⁴⁹ v svých rozkoších. (4) Cizoložnice! Nevíte, že přátelství¹⁵⁰ se světem¹⁵¹ je nepřátelství s Bohem¹⁵²? Kdokoli si tedy umíní¹⁵³ být přítelem¹⁵⁰ světa, uvádí se v postavení¹⁵⁴ nepřítel Božího. (5) Zdali¹⁵⁵ myslíte, že Písmo mluví naprázdno? Směřuje prahnutí Ducha¹⁵⁶, jenž se v nás usídlil, k závistí¹⁵⁷? (6) Přes-to dává větší milost – proto praví¹⁵⁸: Pyšným¹⁵⁹ klade Bůh odpor¹⁵⁹, pokorným¹⁶⁰ však dává milost. (7) Podřídte se tedy Bohu, vzepřete se ďáblu, i prchne od vás; (8) přibližte se k Bohu a přiblíží se k vám. Umyjte ruce, hříšníci, a očistěte srdce¹⁴⁷, vy, kteří jste dvojité mysli; (9) pocítte svou bídu¹⁶¹ a dejte se do hořekování a pláče; váš smích necht' se převrátí¹⁶² v hoře a radost v skleslost; (10) pokořte¹⁶³ se před PÁNEM a povýší vás.

(11) Nemlouve proti sobě navzájem, bratří; kdo mluví proti bratru nebo svého bratra soudí, mluví proti zákonu a soudí zákon; soudíš-li však zákon, nejsi vykonavatel zákona, nýbrž soudce. (12) Zákondárce a soudce je jeden, jenž může zachránit⁴⁷ i zahubit; kdo však jsi ty, že¹⁶⁴ toho, jenž je blízko¹⁶⁵, soudíš?

(13) Nuže nyní, vy, kteří říkáte: Dnes nebo zítra se odebereme do toho a toho města a strávíme tam rok a budeme obchodovat a nabudeme zisku – (14) vy, jimž¹⁶⁵ není známo, co bude zítra¹⁶⁶, (jaký[pak] je váš život? Vždyť je to pára, jež se nakrátko¹⁶⁷ objevuje a potom mizí,) (15) místo abyste říkali: Jestliže se Pánu zalíbí¹⁶⁸ a dožijeme se, vykonáme i toto nebo ono. (16) Nyní se však¹⁶⁹ chlubíte ve svém velikášství¹⁷⁰; veškerá taková chloubá¹⁷¹ je zlá. (17) Kdo tedy umí konat, co je správné¹⁷¹, a nekoná, tomu¹⁷² je to hříchem.

5 Nuže nyní, vy boháči, dejte se do pláče a skučte nad svými bédami¹⁷³, jež na vás přicházejí! (2) Vaše bohatství je zpuchřelé¹⁷⁴ a vaše šatstvo je moly rozežrané¹⁷⁴, (3) vaše zlato a stříbro je rozleptané¹⁷⁴ a jejich zhoubný povlak¹⁷⁵ bude na svědectví proti vám a bude vaše maso¹⁷⁶ stravovat jako oheň. Nahromadili jste v posledních dnech pokladů; (4) hle, mzda dělníků, kteří kosili¹⁷⁷ vaše pozemky, od vás neprávem zadržena¹⁷⁸,

křičí, a volání ženců¹⁷⁹ vnikla¹⁸⁰ do uší PÁNA SABAÓTH¹⁸¹. (5) Oddali jste se na zemi přepychu¹⁸² a požitkářství¹⁸³, vykrmili jste své srdce [jako] v jateční den; (6) odsoudili jste¹⁸⁴, zavraždili jste spravedlivého – neklade vám odpor¹⁸⁵.

(7) Buďte tedy, bratří, až do příchodu Páně trpěliví¹⁸⁶. Hle, rolník vyčkává cenou úrodu země, jsa trpěliv¹⁸⁶ vzhledem k ní¹⁸⁷, než se jí dostane raného i pozdního deště; (8) nabuďte trpělivosti¹⁸⁶ i vy, upevněte¹⁸⁸ své srdce, protože příchod Páně se přiblížil¹⁸⁹. (9) Nestěžujte si¹⁹⁰, bratří, na sebe¹⁹¹ navzájem, abyste nebyli souzeni¹⁹²; hle, soudce stojí přede dveřmi. (10) Za příklad¹⁹³ snášení¹⁹⁴ zla a trpělivosti¹⁸⁶ si, bratří, vezměte proroky, kteří promlouvali¹⁹⁵ ve jménu PÁNĚ; (11) hle, ty, kteří vytrvali¹⁸⁶, nazývají blaženými¹⁹⁶. Slychali jste¹⁹⁵ o vytrvalosti¹⁸⁶ Jóbův a vídali jste¹⁹⁵ výsledek¹⁹⁷ PÁNĚ, že PÁN je pln niterného soucitu¹⁹⁸ a útrpný.

(12) Předě všemi věcmi však, bratří: nezapřísahávejte se, ani nebem ani zemí ani nějakou další přísahou, nýbrž necht' vaše ano je ano a vaše necht' je ne, abyste nepropadli soudu¹⁹⁹.

(13) Musí mezi vámi někdo snášet¹⁹⁴ zlo? Necht' se modlí. Je někdo dobré mysli? Necht' zpívá žalmy²⁰⁰. (14) Je mezi vámi někdo nemocen? Necht' k sobě povolá starší shromáždění a oni necht' se nad ním¹⁸⁷ pomodlí²⁰¹ a potřou ho olejem ve jménu PÁNĚ, (15) a modlitba víry churavého²⁰² vyhojí²⁰³ a Pán ho pozvedne, a bude-li to někdo, kdo se dopustil hříchů, bude mu odpuštěno. (16) Provinění²⁰³ si tedy navzájem vyznávejte a za²⁰⁴ sebe navzájem se modlete, tak abyste²⁰⁵ byli vyléčení. Vroucí²⁰⁶ prosba spravedlivého zmáhá²⁰⁷ mnoho; (17) Eliáš byl člověk stejných citů jako my²⁰⁸ a modlil²⁰¹ se modlitbou²⁰⁹, by nepršelo²¹⁰, i nepršelo²¹¹ na zemi po tři léta a šest měsíců, (18) a opět se modlil²⁰¹, i dalo nebe dešť a země způsobilá vpučení její úrody.

(19) Moji bratří, jestliže mezi vámi někdo pobloudí²¹² od pravdy a někdo ho přivede zpět²¹³, (20) necht' ví, že ten, kdo hříšníka zpět přivede²¹³ z poblouzení²¹² jeho cesty, zachrání²¹⁴ duši ze smrti a zástře množství hříchů.

LIST JAKUBŮV

poznámky překladatele a odkazy

- 1 Viz Jan 7:35.
- 2 Vl. „veškerou“.
- 3 N. „až“, „kdykoli“.
- 4 Jako „upadl mezi“ u Luk. 10:30.
- 5 N. „zkoušek“ (v. 2), „zkoušky“ (v. 12).
- 6 Viz 1 Petr 1:7.
- 7 Viz Řím. 5:3.
- 8 N. „trpělivost“, viz kap. 5:11.
- 9 N. „účinnost“, tj. „volnou ruku k působení“; také „s sebou nese (Hebr. 10:35) dokonalé počínání“.
- 10 Viz 1 Thess. 5:23, pozn. 161.
- 11 Viz Jan 1:14.
- 12 Viz Řím. 12:8, pozn. 604, zde přibuzné příslovce.
- 13 Jako „vyprošuje“ ve v. 5.
- 14 N. „vždy znova rozpoutávanému n. rozvířovanému“.
- 15 „Muž dvojitý myslí“ je přístavek ne k „onen člověk“, nýbrž k „kdo pochybuje“ (v. 6); v. 7 je vsuvka, v. 8 s ním nemá přímého spojení, nýbrž je morálním vysvětlením obrazu ve v. 6. Jakubův sloh se vyznačuje takovými větami rázu stručných průpovědí.
- 16 N. „těkavý“, „vrtkavý“.
- 17 Viz Jan 8:44, pozn. 388; netýká se vv. 8–10.
- 18 Viz Mat. 20:12, pozn. 855; 5:29.
- 19 N. „jeho“, tj. „květu“; znění v textu se týká „trávy“.
- 20 Vl. „její tváře“.
- 21 Vl. „chozeních“, „cestách“, ne však jako ve v. 8.
- 22 Viz Hebr. 12:2.
- 23 Viz Fil. 2:15.
- 24 D. „ukáže“ (přechodník).
- 25 N. „korunu“.
- 26 Jiná předložka než ve vv. 5, 7.
- 27 D. „je nepokušitelný“.
- 28 N. „nýbrž každý“.
- 29 N. „strhován“.
- 30 Vl. „navnaďován“.
- 31 D. „od své vlastní chtivosti“, jiná předložka než ve vv. 5, 7 i než ve v. 13.
- 32 Viz Řím. 7:7.
- 33 Viz Mat. 2:2, pozn. 20.
- 34 N. „dovršen“, „vyspěv“.
- 35 Vl. „rodí“, jiné sloveso než shora, ač v podstatě téhož významu; v. 18 obdobně.
- 36 Viz Gal. 6:7.
- 37 Viz Mat. 7:11.
- 38 Tj. „nikoli pokušení k zlu“. Smysl výroky by v češtině byl snad lépe vystižen slovosledem „od Otce světél... shora sestupuje každé dobré... dokonalý dar“, v textu však ponechán slovosled původní, vlastně hebrejský, vzhledem k tomu, že v něm na slova „od Otce světél“ přímo navazují další výroky, týkající se charakteru Otce, a změna slovosledu ve smyslu shora naznačeným by vyžadovala příliš rozsáhlého přemístění slov.
- 39 Vl. „je sestupující“, charakter daru, viz kap. 3:15.
- 40 N. „odklonu“, „proměny“.
- 41 N. „zatmění“.
- 42 N. „zvratu“, „změny“, „střídání“.
- 43 D. „rozhodnou se“, „umíniv si“, „pojav úmysl“; lze chápat i ve smyslu „protože se rozhodl“ atd. Je to projev Jeho svrchované vůle.
- 44 Vazba jako v Řím. 1:20, pozn. 46.
- 45 Mnoho rukopisů zde má znění „to víte, moji milovaní bratři. Nechť je [však] každý“ n. „Vězte... bratři: Nechť je každý“. Snad je to správné čtení.
- 46 Viz 1 Kor. 4:21.
- 47 N. „vysvobodit“.
- 48 Viz 1 Kor. 4:16, pozn. 135.
- 49 Nesouvisí s „vyslechnutí“ ve v. 19.
- 50 Viz Skut. 7:31, pozn. 419.
- 51 D. „tvář svého rodu n. původu“ (Mat. 1:1).
- 52 D. „byl“.
- 53 D. „nahne“, tj. „aby se dobře pođíval“, viz Luk. 24:12; Jan 20:5.
- 54 N. „ukáže“, jako ve v. 12; kap. 2:4 obdobně.
- 55 D. „posluchačem zapomnětlivosti“.
- 56 N. „jestliže se někdo zdá být“, srov. 1 Kor. 10:12.
- 57 Tj. „pečlivý vykonavatel („pečlivé vykonávání“) zevní stránky služby Bohu“, tj. „obřadů“.
- 58 Vyjadřuje charakter osoby.
- 59 Viz Skut. 14:15.
- 60 Viz 1 Kor. 15:24.
- 61 Viz Hebr. 7:26.
- 62 Viz Mat. 13:21, pozn. 543.
- 63 Jako „poskvrny“ v 1 Tim. 6:14; nesouvisí s „neposkvrněné“ shora.
- 64 D. „v přijímáních“ (množné číslo naznačuje jednotlivé projevy tohoto postoje), tj. „nespojíte víru... s přijímáním“.
- 65 Viz Ef. 6:9.
- 66 Viz Jan 19:5.
- 67 Vl. „pěkně“ (Mat. 15:7).
- 68 D. „soudci zlých myšlenek“, jako např. „lidé špatných mravů“.
- 69 Viz Skut. 10:38, pozn. 663.
- 70 N. „dobrému“ (Mat. 5:16).
- 71 Viz Skut. 15:17, zde neurčitý čas.
- 72 Viz Řím. 2:27.
- 73 Viz Mat. 22:39.
- 74 Jako „pěkně“ u Mat. 15:7.
- 75 Viz Luk. 20:21; zde složenina odvozená od podstatného jména ve v. 1.
- 76 Viz 1 Tim. 5:20.
- 77 Viz Mat. 5:39.
- 78 D. „v jednom“.
- 79 Dokonavý minulý čas („stal se a je“, v. 11 obdobně).
- 80 Viz Mat. 16:27, pozn. 714.
- 81 Viz Řím. 9:23.
- 82 N. „se vůči soudu honosi“, „nad soudem triumfuje“.
- 83 Viz Skut. 7:55, pozn. 466.
- 84 Viz Jan 21:7, zde ve smyslu „mají nedostatek ošacení“.
- 85 D. „zahřívajte se a krmte“ (Mat. 14:20, pozn. 620).

- 86 Viz Hebr. 10:35.
 87 Viz Řím. 3:21, pozn. 195; 1:17, pozn. 32, táž předložková vazba je i ve v. 22.
 88 Jako „jednáte“ ve v. 8.
 89 N. „děsí se“, „mrazí je“.
 90 Zde (nikoli ve v. 17 a 26) podle některých rukopisů, snad správně „ne(ú)činná“, „neplodná“, jako „zahálející“ u Mat. 20:3.
 91 Viz 1 Petr 2:24, pozn. 153.
 92 N. „uznáváš“, „poznáváš“ (nesouvisí s „poznat“ ve v. 20), vl. „pozoruješ“, „vidíš“, ne však jako ve v. 24.
 93 Vl. „spolupůsobila“, „spolupracovala“, smysl jako v textu.
 94 N. „ke svému cíli“, „se dokonale projevila“.
 95 Viz Řím. 4:3.
 96 Is. 41:8, viz Jan 15:15.
 97 N. „za spravedlivého považován“.
 98 Viz Luk. 10:38.
 99 D. „ne mnozí se stávejte“.
 100 N. „víte“.
 101 D. „většího“.
 102 Viz Luk. 20:47.
 103 Viz Mat. 24:39.
 104 Vl. „velice“, „v mnoha věcech“.
 105 D. „ten(to)“.
 106 Vl. „jinam n. jiným směrem vedeme“, v. 4 obdobně.
 107 D. „tvrdými“, „tuhými“.
 108 D. „nejmenším“.
 109 N. „se rozhoduje“, „míní“, „si volí“.
 110 N. „popud“, „snaha“, „úsilí“.
 111 N. „kormidelníka“, ale nesouvisí s „kormidlem“ shora; D. „napřimovače“, tj. „toho, kdo dává lodi přímý směr“.
 112 N. „jak mnoho dřív“.
 113 Viz Luk. 16:9.
 114 N. „zaujímá postavení n. hraje úlohu poskvrňovače... a podpalovače“.
 115 Vl. „rodu“, „původu“, viz kap. 1:23, pozn. 51.
 116 „Gehenna“, viz Mat. 11:23, pozn. 441; D. „od pekla“.
 117 N. „každý druh n. povaha“, níže obdobně.
 118 D. „je kroceno“.
 119 N. „bylo“, dokonavý minulý čas.
 120 Viz Mat. 23:28.
 121 D. „v něm“, viz Mat. 3:11.
 122 Viz Luk. 1:64; ve v. 10 příslušné podstatné jméno.
 123 Slova „Pána“ a „Otce“ jsou spojena společným členem; to v jistém smyslu vyjadřuje jednotu, zde snad jen vzhledem k velebení.
 124 Jako u Mat. 5:44; ve v. 10 příslušné podstatné jméno.
 125 Vl. „vzniklým“.
 126 Viz Řím. 3:14, zde příslušné přídavné jméno. Ve v. 11 také „sladkou i hořkou vodu“.
 127 Jako „zarodte“ u Mat. 3:8.
 128 Tj. „pramen slané vody“.
 129 N. „mající vědomosti“, „vyznající se“, „zbehlý“.
 130 Viz Mat. 13:8.
 131 Viz Gal. 1:13; zde D. „z řádného chování“.
 132 D. „v tichosti“, viz 1 Kor. 4:21.
 133 Viz Skut. 5:17, pozn. 299.
 134 Viz Řím. 11:18; zde se vztahuje, stejně jako následující „nelžete“, k slovům „proti pravdě“.
 135 D. „tato“.
 136 Viz 1 Kor. 2:14.
 137 N. „nepořádek“ (Luk. 21:9).
 138 Viz Jan 3:20.
 139 Viz 1 Kor. 6:1.
 140 Viz 1 Tim. 3:3.
 141 N. „ústupná“, „dající si říci“, „poslušná“.
 142 Zde (ne ve v. 18) množné číslo („dobrých plodů n. druhů ovoce“).
 143 N. „nestranická“, „nehádavá“, v protikladu k svárli-vému předstírání moudrosti; praktická spravedlnost přináší ovoce pokoje těm, kdo pokoj působí.
 144 N. „nepokrytecká“.
 145 N. „spravedlnosti se však v pokoji“, ale lepší je znění v textu (srov. Hebr. 12:11).
 146 N. „války“, nesouvisí však s „válčí“ níže, zato s „bojujete“ ve v. 2.
 147 Množné číslo.
 148 Viz 2 Kor. 10:3; 1 Kor. 13:4, pozn. 468.
 149 Viz Marek 5:26, pozn. 196.
 150 Viz Mat. 11:19; „přátelství“ ve v. 4 je odvozený výraz.
 151 N. „obliba n. přízeň světa“.
 152 D. „světa“, „Boha“, smysl jako v textu, stav vztahů mezi dvěma stranami. Na konci verše je v řečtině táž vazba, chápe se jako „náv štav vůči Bohu“; to však je výstřaha pro svědomí.
 153 N. „se rozhodne“.
 154 Jako „vystupuje“ v kap. 3:6.
 155 N. „nebo“.
 156 D. „prahne (jako „velmi... toužím“, Řím. 1:11) Duch“.
 157 N. „prahne Duch... závistivě“.
 158 Přisl. 3:34.
 159 Viz Řím. 1:30; 13:2, pozn. 639.
 160 Viz Luk. 1:52, pozn. 95.
 161 N. „ponořte se do své n. upadněte do bída“, také „buďte zdrzeni v dějovém smyslu, souvisí však s „bědami“ v kap. 5:1.
 162 N. „obráti“ (Skut. 2:20).
 163 Viz 1 Petr 5:6.
 164 D. „jenž“.
 165 Viz Mat. 5:43; 2:6, pozn. 29.
 166 D. „to, co je zítřka“.
 167 Vl. „na málo“.
 168 Vl. „zachce“.
 169 N. „jenže vy se“.
 170 N. „honosnosti“, viz 1 Jan 2:16; D. „v svých velikástvích“, srov. 2 Petr 3:11, 173).
 171 Viz 2 Kor. 1:12; 13:7.
 172 D. „umějícímu tedy konat... a nekonajícím, jemu“.
 173 N. „trampotami“, „svízeli“, „strastmi“.
 174 Vl. „zpuchřelo“, „stalo se... rozežraným“, „bylo rozleptáno“, dokonavý minulý čas s dosahem do přítomnosti.
 175 N. „zrezavělé a jejich rez“, také však „otrávené a jejich jed“ (kap. 3:8; Řím. 3:13).

- 176** D. „masa“.
- 177** Neurčitý čas, viz Mat. 7:22, pozn. 267, 269.
- 178** Viz Marek 10:19, pozn. 457.
- 179** Vl. „těch, kteří žali“, neurčitý čas, viz pozn. 177 shora.
- 180** Dokonavý minulý čas („vnikla natrvalo“).
- 181** Viz Řím. 9:29.
- 182** N. „pohýřili n. zahýřili jste si“, „bujně n. rozmařile jste si požíli“.
- 183** Viz 1 Tim. 5:6; také „užili jste požitků“, „dopřáli jste si“.
- 184** Viz Mat. 12:7; nesouvisí se „souzení“ a „soudce“ ve v. 9 a rovněž ne se „soudu“ ve v. 12.
- 185** Viz Řím. 13:2, pozn. 640.
- 186** Na počátku v. 7 neurčitý čas jako ve v. 8, spíše však ve smyslu „trpělivě vyčkejte“ (ne jako „vyčkává“ níže), „poshovějte“ (Mat. 18:26, 29); níže ve v. 7 čas přítomný („shovíváje“). Slovy „trpělivost“, „trpělivý“, „trpěliv být“ se překládají řecké výrazy odvozené od dvou kmenů; zde ve vv. 7, 8, 10; Hebr. 6:12 je výraz přeložený (resp. příbuzný tomu, jenž je tak přeložen) v Řím. 2:4; 2 Tim. 4:2; 1 Petr 3:20 „shovívavost“; druhý kmen je ve vv. 10n., „vytrvalost“, výraz, jenž se podle souvislosti také překládá „trpělivost“, „trpělivá vytrvalost“ (Luk. 21:9) apod., obdobně příslušné výrazy slovesné. Všeobecně značí výrazy prvního druhu trpělivost vzhledem k osobám, výrazy druhého druhu vzhledem k věcem (okolnostem, poměrům); kdo je „shovívavý“, nedá se snadno vydráždit k hněvu, člověk vyznačený „vytrvalostí“ v tomto smyslu snáší i veliké zkoušky a neklesá na mysli (Řím. 5:3; 2 Kor. 1:6).
- 187** N. „při ní“, „nad ní“, v. 14 obdobně (Luk. 1:14, pozn. 35; 29, pozn. 56).
- 188** Viz Luk. 22:32.
- 189** Dokonavý minulý čas („je blízko“).
- 190** Vl. „nevzdychajte“ (Marek 7:34).
- 191** D. „proti sobě“.
- 192** Viz Skut. 13:27.
- 193** Viz Jan 13:15.
- 194** Vl. „trpění“, nesouvisí s „trpělivostí“ níže (v. 10); „trpí mezi vámi někdo“, jako v 2 Tim. 2:9 (v. 13).
- 195** Neurčitý čas, viz Luk. 1:55 (v. 10); Mat. 5:21 (v. 11, tam také „uslyšeli“, „uviděli“).
- 196** Viz Luk. 1:48.
- 197** Vl. „konec“, „cíl“, tj. „k čemu PÁN Jóba přivedl“, „čeho u něho dosáhl“.
- 198** Vl. „mnohocitný“, D. „mnohoniterný“, „mnohoútrobný“, viz příbuzné sloveso u Mat. 9:36.
- 199** D. „nepadli pod soud“.
- 200** Jako „zpívat“ (Řím. 15:9), „hrajíce“ (Ef. 5:19); slovo „žalm“ je odvozeno od tohoto řeckého slovesa.
- 201** N. „jmou modlit“, „vykonají modlitby“. Neurčitý čas v obdobném smyslu je i ve vv. 17n., tam však jej lze chápat i ve smyslu Mat. 9:13, pozn. 336. Netýká se vv. 13, 16.
- 202** N. „zemleného“, „utrmáceného“.
- 203** Viz Mat. 9:21; 6:14, množné číslo.
- 204** Viz Jan 17:19.
- 205** Viz Mat. 8:34.
- 206** Vl. „účinně se uplatňující“, viz Ef. 3:20, pozn. 114; Kol. 1:29, pozn. 71.
- 207** Viz Gal. 5:6, pozn. 196; Fil. 4:13, pozn. 227.
- 208** Viz Skut. 14:15.
- 209** Tj. „usilovně se modlit“, srov. Luk. 22:15, pozn. 1451.
- 210** Neurčitý čas („nezapršelo“, „se nedalo do deště“, n. ve smyslu pozn. 211 níže).
- 211** Viz Mat. 4:2, pozn. 90, n. ve smyslu pozn. 210 shora.
- 212** N. „bude sveden“ (Mat. 24:4), ve v. 20 příbuzné podstatné jméno, viz Mat. 27:64, pozn. 1281.
- 213** Vl. „navrátí“.
- 214** N. „vysvobod“ (Jak. 5:20), „vysvobození“ (1 Petr 1:5, 9n.).

PRVNÍ LIST PETRŮV

Petr, apoštol Ježíše Krista, poutníkům¹ v rozptýlení² v Pontu³, Galatii, Kappadokii, Asii⁴ a Bithynii⁴, vyvoleným (2) podle předchozí znalosti Boha Otce v⁵ posvěcení⁶ Duchem⁷ k poslušnosti a pokropení krví⁷ Ježíše Krista: Kéž vám je rozmnožena⁸ milost a pokoj.

(3) Veleben *budiž* ten, *jenž je* Bůh a Otec⁹ našeho Pána Ježíše Krista, jenž nás podle svého velikého¹⁰ smilování¹¹ opět zplodil k živé naději skrze opětovné vstání Ježíše Krista zprostřed mrtvých, (4) k nezkazitelnému¹¹ a neposkvrněnému¹² a nevadnoucímu dědictví, uchovanému¹³ v nebesích pro¹⁴ vás, (5) kteří jste Boží mocí⁵ skrze víru opatrování¹⁵ k záchraně¹⁶, připravené, by byla zjevena¹⁷ v poslední době. (6) V tom¹⁸ jásáte, nakrátko¹⁹ zatím²⁰, záhodno-li, jsouce zarmucováni²¹ různými zkouškami^{5,22}, (7) aby byla zjištěna²³ osvědčená hodnota²⁴ vaší víry, – mnohem cennější než zlata, jež bere za své²⁵, osvědčuje se²⁶ však ohněm⁵, – k chvále a slávě a cti při zjevení¹⁷ Ježíše Krista, (8) jehož milujete, ač jste ho neuzfeli²⁷, na²⁸ něhož zatím²⁰ nevědouce, v něhož však věříce, jásáte radostí nevýslovnou a plnou slávy²⁹, (9) jako cíl své víry si odnášejíce³⁰ záchranu¹⁶ duší³¹. (10) Stran této záchrany¹⁶ se proroci, kteří prorokovali³² o³³ milosti, jež se měla stát vůči vám³⁴, mnoho navyzpytovali a navyzkoumávali, (11) zkoumajíce, na kterou nebo jakou dobu poukazoval³⁵ Kristův Duch, jenž *byl* v nich, předem svědčící o utrpeních *určených* pro¹⁴ Krista a slávách po nich³⁶; (12) jím bylo odhaleno, že ne sami sobě, nýbrž vám posluhovali³⁷ těmito věcmi³⁸, jež vám nyní byly zvěstovány skrze ty, kteří vám v Svatém Duchu, seslaném z nebe, ohlásili blahou zvěst, do nichž se andělé touží zadívat³⁹. (13) Proto si podpásejte⁴⁰ kyčle své myslí⁴¹, buďte strážliví a dokonale se nadějte⁴² milosti⁴³, jež vám bude přinesena⁴⁴ při zjevení¹⁷ Ježíše Krista, (14) jako děti poslušnosti, nedávajíce se přípůsbovat⁴⁵ dřívějším⁴⁶

choutkám⁴⁷ ve vaší neznalosti, (15) nýbrž jako je svatý ten, jenž vás povolal⁴⁸, staňte se⁴⁹ i vy svatými ve všem způsobu života⁵⁰, (16) protože je psáno⁵¹: Staňte se svatými, protože já jsem svatý. (17) A jestliže se jako Otce dovoláváte⁵² toho, jenž bez přijímání osob⁵³ soudí podle činnosti⁵⁴ každého⁵⁵, prožijte⁵⁰ svůj čas návštěvnickým⁵⁶ v bázni, (18) vědouce, že jste byli ne zkazitelnými⁵⁷ věcmi, stříbrem nebo zlatem, vykoupeni ze svého nicotného⁵⁸ způsobu života⁵⁰, dochovaného⁵⁹ od otců, (19) nýbrž cennou krví jakoby beránka⁶⁰ bez úhony a bez poskrvny, krví Krista⁶¹, (20) předem ovšem známého⁶² před založením světa, vzhledem k vám však projeveného⁶³ na konci časů⁶⁴; (21) vy⁶⁵ skrze něho věříte v⁶⁶ Boha, jenž ho vzkřísil zprostřed mrtvých a dal mu slávu, aby vaše víra a naděje byla⁶⁷ v⁶⁶ Boha. (22) Majíce své duše očištěné⁶² poslušností⁶⁸ pravdy k nepředstírané⁶⁹ bratrské náklonnosti⁷⁰, vřele⁷¹ si z ryzích⁷² srdcí druh druhu zamilujte, (23) jsouce opět zplomeni ne ze semene⁷³ zkazitelného⁵⁷, nýbrž z nezkazitelného⁵⁷, skrze živé a trvalé Boží slovo⁷⁴; (24) vždyť⁷⁵ všechno maso je jako tráva a všechna jeho sláva jako květ trávy – tráva uschla a [její] květ odpadl, (25) slovo⁷⁶ PÁNĚ však trvá navždy⁷⁷. To však je to slovo⁷⁶, jež vám⁷⁸ bylo ohlášeno v blahé zvěsti.

2 Odložte tedy *od* sebe všechnu zlo vůli⁷⁹ a všechnu lest a pokrytectví⁸⁰ a závisti⁸¹ a všechny pomluvy a (2) roz-
tužte se⁸² jako právě zrozená nemluvířata⁸³ po bezelstném⁸⁴ rozumovém⁸⁵ mléce slova, abyste jím⁸⁶ vyrostli⁸⁷ k záchraně⁸⁸, (3) ačli jste okusili, že Pán je dobrotivý⁸⁹. (4) Přistupujíce k němu, živému kameni, od lidí sice zamítnutému⁹⁰, u Boha však vyvolenému, ceněnému⁹¹, (5) jste i sami jako živé kameny budování⁹² – duchovní dům, svaté kněžstvo, byste vznášeli⁹³ duchovní oběti, Bohu velevitané skrze Ježíše Krista, (6) protože v Písmě je obsaženo⁹⁴: Hle, kladu na Siónu hlavní⁹⁵

nárožní kámen, vyvolený, ceněný⁹¹, a kdo na něm věrou spočívá⁹⁶, nikterak nebude zůstaten⁹⁶. (7)Vám tedy, kteří věříte, je cennost⁹⁷, pro neposlušné⁹⁸ však kamenem, ježž zamítli⁹⁹ ti, kdo budovali⁹⁹, – ten se stal hlavou nároží⁹⁹, – (8)a kamenem nárazu¹⁰⁰ a skálou pádu¹⁰⁰. Oni, jsouce neposlušni⁹⁸, narážejí na¹⁰¹ slovo, k čemuž také byli určení¹⁰². (9)Vy však *jste* rod vyvolený, královské kněžstvo, národ svatý¹⁰³, lid získaný k vlastnictví, tak abyste¹⁰⁴ vyhlašovali⁹³ znamenitost¹⁰⁵ toho, jenž vás ze tmy povolal do svého podivuhodného světla, (10)vy¹⁰⁶, kdysi ne-lid, nyní však lid Boží, kteří jste se netěžili¹⁰⁷ smilování, nyní však jste smilování došli¹⁰⁸.

(11)Milování, jako návštěvníky¹⁰⁹ a poutníky¹ vás vybízím¹¹⁰, byste se stranili¹¹¹ choutek⁴⁷ masa¹¹², jež¹¹³ válčí¹¹⁴ proti duši, (12)a své chování¹¹⁵ mezi národy *abyste* měli řádné¹¹⁶, aby *stran toho*, v čem¹¹⁷ vás pomlouvají¹¹⁸ jako působce zla, v den navštívení¹¹⁹ oslavili Boha skrze vaše řádné¹¹⁶ činy¹²⁰, jež na vlastní oči pozorují.

(13)Podřizujte se¹²¹ [tedy] pro Pána veškerému lidskému ustanovení¹²², buď králi jako nejvyššímu¹²³, (14)buď vládařům jako od¹²⁴ něho posílaným k pomstě nad působci¹²⁵ zla a chvále působečů dobra¹²⁶, (15)protože Boží vůle¹²⁷ je taková, byste působením dobra¹²⁶¹²⁸ umlčovali¹²⁹ nezalost nerozumných¹³⁰ lidí, (16)jako svobodní¹³¹ a ne jako mající svobodu¹³¹ za roušku¹³² špatnosti¹³³, nýbrž jako Boží nevolníci. (17)Všem prokazujte čest¹²¹, bratrstvo milujte, Boha se bojte, krále¹³⁴ ctěte. (18)Vy čeledínové *buďte* ve vši bázni podřizení¹³⁵ pánům¹³⁶, nejen dobrým¹²⁶ a umírněným¹³⁷, nýbrž i zlostným¹³⁸, (19)neboť to je chvalitebné¹³⁹, jestliže někdo pro svědomí před Bohem¹⁴⁰ snáší¹⁴¹ trudné poměry¹⁴² a nespravedlivě trpí. (20)Jakápak sláva¹⁴³, budete-li trpěliví¹⁴⁴, když budete hřešit a bude se do vás bušit pěstmi? Ale budete-li trpěliví¹⁴⁴, když budete působit dobro¹⁴⁵ a trpět, to je u Boha chvalitebné¹³⁹. (21)K tomu jste přece byli povoláni, vždyť i Kristus za¹⁴⁶ vás¹⁴⁷ trpěl¹⁴⁸, zanechávaje vám¹⁴⁷ vzor¹⁴⁹, abyste se jeho šlépějí dali za¹⁵⁰ *ním*;

(22)on se hříchu nedopustil, aniž se v jeho ústech našla lest; (23)on, *když byl* tupen¹⁵¹, neopětoval tupení¹⁵¹, když trpěl, nevyhrožoval, nýbrž se odevzdával¹⁵² tomu, jenž soudí spravedlivě; (24)on sám ve svém těle na dřevě na sebe vzal¹⁵³ naše hříchy, abychom hříchům odumřeli¹⁵⁴ a žili¹⁵⁵ spravedlností; jeho podlitinami¹⁵⁶ jste jako vyléčení¹⁵⁷, (25)vždyť jste bloudili jako ovce¹⁵⁸, nyní jste se však navrátili¹⁵⁹ k pastýři a dohlížitelu vašich duší.

3 Podobně ženy, *buďte*¹⁶⁰ podřizeny¹³⁵ svým vlastním mužům, aby, byť někteří byli nepovolní¹⁶¹ slovu, byli bez slova získáni chováním¹¹⁵ žen, (2)když vaše čisté chování¹¹⁵, jež *se děje* v bázni, zpozorují na vlastní oči. (3)Vaši¹⁶⁰ ozdobou necht' je ne zevní *ozdoba*¹⁶² zaplétání¹⁶³ vlasů a ovešování¹⁶³ zlatými věcmi nebo odívání¹⁶³ šatstvem, (4)nýbrž skrytý člověk srdce v nezkažitelné¹⁵⁷ *ozdobě* tichého¹⁶⁴ a pokojného¹⁶⁵ ducha, jenž je před Bohem veliké ceny. (5)Tak se¹⁶⁶ přece kdysi zdobily i ty svaté ženy, jež doufaly¹⁶⁷ v Boha, *jsouce* podřizeny¹³⁵ svým vlastním mužům, (6)jako Sára byla poslušna¹⁶⁸ Abrahama, nazývající ho pánem, a vy jste se staly jejími dětmi, působíte-li dobro¹⁴⁵ a nebojíte-li se¹⁶⁷¹⁶⁹ žádného postrachu. (7)[Vy] muži podobně, v souladu s poznáním¹⁷⁰ s *nimi* bydlíce jako se slabší nádobou, to *jest*¹⁷¹ ženskou, udělující *jim* čest i jako spoludědicové milosti života, aby¹⁷² vašim modlitbám nebyly kladený překážky¹⁷³.

(8)A nakonec: všichni *buďte* stejného smýšlení, soustrastní, mějte rádi bratry¹⁷⁴, *buďte* milosrdní¹⁷⁵, pokorného smýšlení, (9)neodplácejíce zlem za zlo nebo tupením¹⁵¹ za tupení¹⁵¹, nýbrž naopak žehnající, protože k tomu jste byli povoláni, abyste požehnání zdědili. (10)Ano¹⁷⁶, kdo si přeje¹⁷⁷ milovat život a uvidět dobré¹²⁶ dni, nechť svůj jazyk zadrží před zlem¹⁷⁸ a rty, by nepronášely¹⁷⁹ lest, (11)a nechť se odkloní od zla a koná¹⁷⁹¹⁸⁰ dobro¹²⁶, usiluje¹⁷⁹ o pokoj a žene se¹⁷⁹¹⁸¹ za ním, (12)protože oči PÁNĚ *jsou upřeny* na spravedlivé a jeho uši *nakloněny* k jejich prosbám¹⁸², tvář PÁNĚ však je proti těm¹⁸³, kdo konají¹⁸⁰¹⁸⁴ zlé věci. (13)A kdo¹⁸⁵ s vámi naloží zle¹⁸⁶, stanete-li se napodobiteli¹⁸⁷

toho, *co je dobré*^{126 188?} (14) Ale kdybyste pro spravedlnost i trpěli, *jste blažení*; nestrachujte se¹⁷⁹ však jejich strašení, aniž se znepokojíte¹⁷⁹, (15) nýbrž PÁNA, KRISTA, v svých srdcích posvěťte a vždy *buďte připraveni k odpovědi*¹⁸⁹ každému, kdo po vás žádá vysvětlení¹⁹⁰ stran naděje, *jež je ve vás, ale s tichostí*¹⁹¹ a bázní¹⁹², (16) majíce dobré¹²⁶ svědomí, aby ti, kteří vašemu dobrému¹²⁶ chování¹¹⁵ v Kristu utrhají¹⁹³, byli *stran toho*, v čem¹¹⁷ vás pomlouvají¹¹⁸ jako působce zla, naplnění studem¹⁹⁴. (17) Lepší je přece, kdyby si přálo Boží přání¹⁹⁵, trpět jako působci dobra¹²⁶ než jako působci zla; (18) *vždyť i Kristus jednou trpěl*¹⁷⁹ stran hříchů¹⁹⁶, spravedlivý za¹⁴⁶ nespravedlivé, aby nás přivedl k Bohu; byl sice usmrčen co do masa¹⁹⁷, oživen však co do Duchu¹⁹⁷, (19) v němž se i byl odebral a kázal¹⁷⁹ těm duchům, *kteří jsou ve vězení*, (20) protože si kdysi nedali říci¹⁹⁸, když Boží shovívavost¹⁹⁹ vyčkávala²⁰⁰ ve dnech Nóeho, zatímco byla zřizována²⁰¹ schrána, do níž bylo málo, to jest osm, duší uvedeno v naprosté bezpečí²⁰² skrze vodu²⁰³. (21) *Ta jako zobrazení*²⁰⁴ nyní uvádí v bezpečí²⁰⁵ i vás, *totiž křest, ne odstranění*²⁰⁶ špíny masa, nýbrž požadavek²⁰⁷ dobrého¹²⁶ svědomí vůči²⁰⁸ Bohu, skrze opětovné vstání Ježíše Krista, (22) *jenž je na Boží pravici, odebrav se do nebe, i byli mu podřízeni andělé a vrchnosti*⁹ a moci⁹.

4 Když tedy Kristus za¹⁴⁶ nás v mase trpěl²⁰⁹, ozbrojte se i vy týmž smýšlením, protože²¹⁰ kdo v mase trpěl²⁰⁹, skoncoval s hříchem²¹¹, (2) *aby*²¹² čas ještě v mase zbývající dožil nechtivostem²¹² lidí, nýbrž přání²¹³ Božímu. (3) *Ano, stačí [nám] ten uplynulý čas k tomu, abychom se byli dosti naukutečňovali*²¹⁴ vůle²¹⁵ národů a nachodili²¹⁶ v bezudznosti²¹⁷, chtivostech²¹², nemírném požívání²¹⁷ vína, hodokvasech, pitkách a nemravném²¹⁸ modlářství²¹⁷. (4) *Přítom*²¹⁹ je udivuje²²⁰, že s nimi již neběžíte do téže stoky²²¹ zkaženosti²²², a mluví o vás urážlivě²²³; (5) *ti vydají*²²⁴ účet²²⁵ tomu, jenž je hotov soudit²²⁶ i živé i mrtvé. (6) *K tomu účelu přece byla blahá zvěst hlásána*²²⁶ i mrtvým, aby sice po stránce lidské²²⁷ co do masa¹⁹⁷ byli souzeni²²⁶, po stránce Boží²²⁷ však co do

Ducha¹⁹⁷ žili. (7) *Přiblížil se však konec všech věcí, vystrážlivějte*²²⁸ tedy a nabuďte bdělosti²²⁹ k modlitbám. (8) *Přede všemi věcmi však mezi sebou*²³⁰ mějte²³¹ vřelou²³² lásku, protože láska zastírá množství hříchů; (9) *bez reptání buďte* vůči sobě navzájem pohostinní; (10) *podle toho, jak každý dostal dar*²³³, se jím mezi sebou²³⁰ obsluhujte^{231 234} jako řádní²³⁴ správcové rozmanité Boží milosti: (11) *mluví-li kdo – jako sdělení*²³⁵ Boží, obsluhuje²³⁴-li kdo – jako ze síly, již dodává²³⁶ Bůh, aby ve všech věcech byl Bůh oslavován skrze Ježíše Krista, jenž má slávu a vládu²³⁷ na věky věků. AMÉN.

(12) *Milovaní, necht' vás neudivuje*²²⁰ ta zkouška ohněm²³⁸, jež se k vašemu vyzkoušení²³⁹ mezi vámi²⁴⁰ děje, jako by se vám přiházelo něco podivného²⁴¹, (13) *nýbrž, pokud máte účast*²⁴² v KRISTOVÝCH utrpeních, se radujte, abyste se mohli jásavě zaradovat²⁴³ i při zjevení²⁴⁴ jeho slávy. (14) *Jste-li ve jménu Kristově hanobeni, jste blažení*, protože si na vás spočívá²⁴⁵ Duch slávy a Boží²⁴⁶ [; z jejich strany²⁴⁷ se mu děje rouhání²²³, zato však z vaší strany²⁴⁷ je oslavován]. (15) *Necht' ovšem někdo z vás netrpí jako vrah nebo krádeč*²⁴⁸ nebo působce zla nebo jako slidič po věcech druhých lidí; (16) *pakli však jako Kristovec, necht' se nestydí, nýbrž necht' v tomto jménu oslavuje Boha. (17) *Vždyť přišla doba započetí soudu od Božího domu*²⁴⁹; a jestliže nejprve od nás, jaký bude konec těch, kteří jsou Boží blahé zvěsti neposlušni²⁵⁰?* (18) *A jestliže záchranu stěží dochází*²⁵¹ spravedlivý, kde se objeví bezbožný²⁵² a hříšník?

(19) *Necht' tudíž i ti, kteří podle Boží vůle*¹²⁷ trpí, svěřují²⁵³ své duše v působení dobra²⁵⁴ věrnému Stvořiteli.

5 *Starší, kteří jsou mezi vámi, vybi- zím*¹¹⁰ *já, jenž jsem spolustarší a svědek KRISTOVÝCH utrpení, jenž jsem i účastník*²⁵⁵ slávy, jež se bude brzy²⁵⁶ zjevovat²⁵⁷; (2) *buďte pastýři*²⁵⁸ Božího stádečka²⁵⁹, jež je mezi vámi, dohlížejíce ne z povinnosti²⁶⁰, nýbrž z vlastního popudu²⁶¹, ani pro mrzký zisk, nýbrž z oddanosti²⁶², (3) *ani jako byste panovali*²⁶³ nad svými²⁶⁴ državami²⁶⁵, nýbrž se stádečku²⁵⁹ stávejte^{263 266} vzory; (4) *a až*

se ukáže nejvyšší pastýř, odnesete si³⁰ neevadnoucí²⁶⁷ věnec²⁶⁸ slávy.

(5)Podobně se vy mladší podřizujte¹²¹ starším, a všichni se pevně obvažte pokorou²⁶⁹ vůči sobě navzájem, protože²⁷⁰ pyšným²⁷⁰ Bůh klade odpor²⁷⁰, pokorným²⁷⁰ však dává milost. (6)Pokořte se²⁷¹ tedy pod mocnou Boží ruku, aby vás v pravý čas²⁷² povýšil, (7) a všechnu svou starost²⁷³ uvrhněte²⁷⁴ na něho, neboť jemu na vás záleží²⁷⁵.

(8)Nabudte bdělosti²²⁹, procitněte²⁷⁶; váš protivník, ďábel, obchází jako ryčící²⁷⁷ lev, hledaje, koho by pohltil²⁷⁸ –

(9)vzepřete se mu, *jsouce* pevní²⁷⁹ ve víře²⁸⁰, neboť víte²⁸¹, že táž utrpení²⁸² se

uskutečňují²⁸³ při vašem bratrstvu, jež je ve světě. (10)Avšak Bůh vší milosti, jenž vás povolal k své věčné slávě²⁸⁴ v Kristu Ježíši, vás, až krátce²⁸⁵ potrpíte, sám zdokonalí²⁸⁶, upevní²⁸⁷, posilní, základem opatří²⁸⁸; (11)jemu sláva a vláda²³⁷ na věky věků. *AMÉN.*

(12)Skrze Silvana²⁸⁹, věrného²⁹⁰ bratra, jak mám za to, jsem vám²⁹¹ v krátkosti²⁹² napsal, povzbuzuje²⁹³ a dosvědčuje, že pravá Boží milost je tato, v níž stojíte²⁹⁴. (13)Pozdravuje vás spoluvyvolená²⁹⁵, jež je v Babylóně, a Marek, můj syn. (14)Pozdravte se navzájem polibkem²⁹⁶ lásky. Pokoj vám všem, kteří *js*te v Kristu.

1. LIST PETRŮV

poznámky překladatele a odkazy

- 1 Viz Hebr. 11:13.
- 2 Viz Jan 7:35.
- 3 Viz Skut. 18:2; 16:6.
- 4 N. „rozptýleným poutníkům pontským... a bithynským“, D. „poutníkům rozptýlení Pontu... a Bithynie“.
- 5 N. „skrze“, ne však jako „skrze“ ve vv. 3, 5 (v. 2); „v Boží moci“ (v. 5, v. 6n. obdobně); viz Mat. 3:11.
- 6 Viz Řím. 1:4, pozn. 7.
- 7 D. „Ducha“, „krve“.
- 8 V dějovém smyslu („kéž se tak stane“).
- 9 Viz 1 Kor. 15:24.
- 10 Vl. „mnohého“.
- 11 Viz Řím. 9:23; 1:23.
- 12 Viz Hebr. 7:26.
- 13 Dokonavý minulý čas („bezpečně n. trvale uchová-nému“).
- 14 Táž předložka jako „k“ ve vv. 2, 3, 4, 5.
- 15 Viz Gal. 3:23.
- 16 N. „vysvobození“ (1 Petr 1:5, 9n.).
- 17 Vl. „odhalena“, jako ve v. 12 (v. 5), „odhalení“ (v. 7).
- 18 N. „v ní“, tj. „v poslední době“.
- 19 Vl. „trochu“.
- 20 Vl. „ted“, „dosud“.
- 21 Neurčitý čas („často n. někdy zarmoceni“).
- 22 N. „pokušeními“.
- 23 N. „nalezena“, „shledána“.
- 24 Tj. „to, co se ve vaší víře osvědčí, v zkouškových obstojí“; též výraz je „osvědčení“ u Jak. 1:3, kde jej lze chápat v témž smyslu.
- 25 Viz Mat. 5:29.
- 26 Viz Řím. 1:28, pozn. 72.
- 27 D. „jehož neuzřevše milujete“.
- 28 D. „v“.
- 29 D. „oslavenou“.
- 30 Viz Ef. 6:8.
- 31 V protikladu k pozemské n. dočasné záchraně, jakou byli jakožto Židé zvyklí očekávat.
- 32 Viz Luk. 1:55, pozn. 102.
- 33 Táž předložka jako „stran“ na počátku verše.
- 34 N. „určené pro vás“, jako ve v. 11; srov. i v. 4, kde „pro“ je též předložka.
- 35 Viz 1 Kor. 1:11.
- 36 D. „po těchto“.
- 37 N. „sami sebe, nýbrž vás obsluhovali“.
- 38 D. „jimi“, smysl jako v textu.
- 39 Viz Jak. 1:25.
- 40 Vl. „nadržejte“, „opásejte vzhůru“, tj. „vykasejte šat a opásejte“.
- 41 N. „svého rozumu“.
- 42 V dokonavém smyslu (neurčitý čas).
- 43 D. „na milost“ („naději spolehněte na...“).
- 44 D. „jež se vám nese“.
- 45 Vyznačuje stav, v jakém třeba chodit.
- 46 D. „tém, jež byly prve“.
- 47 Viz Jan 8:44.
- 48 D. „podle povolavšího vás svatého“.
- 49 Zde proti v. 16 trpný rod, snad ve smyslu „dejte se učinit“.
- 50 Viz Gal. 1:13, pozn. 23; ve v. 17 příbuzné sloveso, jako „se... chovali“ v 2 Kor. 1:12.
- 51 Lev. 19:2.
- 52 N. „jestliže i Otcem nazýváte“, viz Hebr. 11:16, pozn. 559.
- 53 Viz Ef. 6:9; zde je „bez přijímání osob“ jediné slovo.
- 54 N. „činu“, „díla“.
- 55 Tj. „činnosti každé osoby“.
- 56 Viz Skut. 13:17, pozn. 786.
- 57 Viz Řím. 1:23.
- 58 Viz Skut. 14:15.
- 59 Vl. „podaného“, srov. příbuzný výraz u Mat. 15:2, pozn. 640.
- 60 Viz Jan 1:29.
- 61 N. „cennou krví, jakožto krví Krista, Beránka...“, „cennou krví Krista jako n. jakoby beránka...“.
- 62 Tvary dokonavého minulého času: „poznaného“ (v. 20), „očistivše své duše“ (v. 22).
- 63 Viz Marek 16:12, pozn. 744.
- 64 Viz Hebr. 1:2.
- 65 D. „kteří“, tj. „k vám... kteří“.
- 66 Viz 2 Tim. 1:12.
- 67 Vl. „takže vaše... je“.
- 68 D. „v poslušnosti“.
- 69 N. „nepokrytecké“.
- 70 Viz Řím. 12:10.
- 71 N. „horlivě“, „usilovně“, viz Luk. 22:44, pozn. 1496.
- 72 N. „čistých“ (nesouvisí s „očištěné“ shora), „nezkalených“.
- 73 N. „rodu“, „původu“, vl. „setby“.
- 74 Viz Jan 17:6.
- 75 Is. 40:6–8.
- 76 Viz Jan 17:8.
- 77 D. „do věku“.
- 78 Vl. „k vám“, „mezi vás“.
- 79 Viz Kol. 3:8.
- 80 Množné číslo.
- 81 Tj. „projev pokrytectví a závisti“.
- 82 Jako „velmi... toužím“ (Řím. 1:11), neurčitý čas.
- 83 Viz Luk. 18:15.
- 84 Tj. „neporušeném“, „nefalšovaném“, „neředěném“; v textu doslovný překlad (odvozeno od „lest“ ve v. 1).
- 85 Značí něco přiměřeného rozumovým schopnostem, myslí v protikladu k tělu; výraz je odvozen od „logos“ („slovo“, kap. 1:23), proto přidáno „slova“ k vyjádření této spojitosti.
- 86 D. „v něm“, viz Mat. 3:11.
- 87 N. „byli přivedeni k růstu“.
- 88 N. „vysvobození“.
- 89 Viz Luk. 6:35, pozn. 524.
- 90 Viz Mat. 21:42.

- 91 N. „drahému“ (Luk. 7:2), „váženému“ (tamže kap. 14:8); v. 6 obdobně.
- 92 N. „se i sami... budete n. budete“.
- 93 Viz Hebr. 7:27, zde neurčitý čas („mnohokrát vznesli“, „jali se vznášet“). Sloveso „vyhlašovali“ ve v. 9 je taktéž v neurčitém čase ve smyslu obdobném.
- 94 Is. 28:16.
- 95 Nesouvisí s „hlavou“ ve v. 7.
- 96 Viz Řím. 9:33; zde na konci verše zvlášť důrazný zápor.
- 97 N. „hodnotou“, „ctí“, souvisí s „ceněnému“ ve v. 4.
- 98 Viz Jan 3:36, pozn. 135; ve v. 7 v orig. prostý 3. pád, jako „vám“ shora, opis v překladu je v zájmu zřetelnosti.
- 99 Viz Mat. 21:42.
- 100 Viz Řím. 9:33.
- 101 N. „klopýtají o“, souvisí s „nárazu“ ve v. 7.
- 102 Viz 1 Thess. 5:9.
- 103 Exod. 19:6.
- 104 Viz Mat. 8:34.
- 105 N. „ctnosti“, „zásluhu“.
- 106 D. „kteří“, jako níže.
- 107 N. „nebyly předměty“.
- 108 Hóš. 1:10; 2:23; viz Řím. 11:30; totéž sloveso je „se netěšili smilování“ shora, tam však je v dokonavém minulém čase, zde v neurčitém.
- 109 Viz Skut. 7:6.
- 110 Viz Skut. 2:40.
- 111 Viz 1 Thess. 4:3.
- 112 Jako „na úroveň masa“ v 1 Kor. 3:3.
- 113 Viz Mat. 2:6, pozn. 29.
- 114 Viz 2 Kor. 10:3.
- 115 Viz Gal. 1:13.
- 116 Viz Mat. 13:8.
- 117 Ve smyslu „stran čeho“, týká se celého způsobu života.
- 118 N. „mluví proti vám“ (Jak. 4:11).
- 119 Nesouvisí s „návštěvníky“ ve v. 11.
- 120 D. „z vašich řádných činů“.
- 121 Neurčitý čas („vždy se každému podřídte“, obdobně ve v. 17, kde „prokazuje čest“ je totéž sloveso jako „ctěte“ níže, tam však je, stejně jako všechna další slovesa v tomto verši, v čase přítomném, vyjadřujícím trvalý postoj).
- 122 N. „zřízení“.
- 123 Viz Řím. 13:1, pozn. 638.
- 124 D. „skrze“.
- 125 N. „potrestání působců“.
- 126 Viz Mat. 7:11.
- 127 N. „přání“.
- 128 D. „působíce dobro“.
- 129 Viz Mat. 22:34.
- 130 Viz Luk. 11:40, pozn. 895.
- 131 Viz Gal. 4:22; 1 Kor. 10:29.
- 132 Vl. „zástěrku“ („něco k zastírání“).
- 133 N. „zlovůle“, jako ve v. 1.
- 134 Jednotné číslo.
- 135 V stavovém smyslu, n. „podřizující se“; zde proti v. 13 přítomný čas.
- 136 Viz 1 Tim. 6:1, pozn. 194.
- 137 Viz 1 Tim. 3:3.
- 138 N. „mrzutým“, „zvrhlým“, „pokřiveným“ (Skut. 2:40).
- 139 N. „věc hodná uznání“, „příjemnost“, „laskavost“, „úslužnost“, „milá služba“, „milost“.
- 140 D. „svědomí stran Boha“.
- 141 N. „podstupuje“ (2 Tim. 3:11).
- 142 D. „zármutky“.
- 143 N. „chvála“ (nesouvisí s „chvalitebné“ níže a ve v. 19), „věhlas“.
- 144 N. „trpělivě snášet“ (2 Tim. 2:10, 12), jako „vytrvali“ u Jak. 5:11, „snesl“ v Hebr. 12:2, ne však jako „snáš“ zde ve v. 19; nesouvisí také se slovesem „trpět“ v tomto odděle.
- 145 Viz Mat. 7:11; apoštol tedy ve v. 20 má na mysli něco více než všeobecně „řádné n. správné jednání n. chování Kristovce“.
- 146 Viz Jan 17:19.
- 147 Podle některých rukopisů „nás“, „nám“.
- 148 Viz Luk. 22:15; netýká se ostatních výskytů tvarů slovesa „trpět“ v tomto odděle.
- 149 D. „předpis“, tj. „předlohu pro krasopis“.
- 150 Vl. „v patách za“, smysl předpony předchozího slovesa.
- 151 Viz 1 Kor. 4:12.
- 152 Nikoli ve smyslu „poroučel vše, co musel trpět, posudku jiného“, nýbrž „odevzdával se a vše přijímal z Boží ruky“.
- 153 Nikoli „na dřevo vynesl“; slovesa, jehož je zde použito, ač ono ovšem také znamená „vzhůru vynést“, se v LXX užívá i o zástupném nesení hříchů (Num. 14:33; Is. 53:11) a ve spojení s předložkou „epi“ („na“) se 4. pádem, jako zde, je ono technickým výrazem pro obětování n. spalování oběti, když je již na oltáři (Exod. 29:18, 25; Lev. 3:16 a mnoho jiných míst) n. na něčem, co je místo oltáře (např. Soud. 13:19), nikoli pro vyzdvižení oběti na oltář; srov. také Jak. 2:21.
- 154 Vl. „se vzdálili“, „odstoupili“.
- 155 Viz Tit. 2:12.
- 156 D. „podlitinou“, jako by všechny stopy po bičování splývaly v jedinou podlitinu.
- 157 Is. 53:5.
- 158 N. „jste byli jako ovce, bloudíce“.
- 159 N. „jste byli navráceni n. obráćeni“.
- 160 N. „nechť jsou“ (v. 1), „jejich“ (v. 3).
- 161 Viz Skut. 14:2.
- 162 D. „ne ta, jež je zvenčí“.
- 163 2. pád jednotného čísla.
- 164 Viz Mat. 5:5.
- 165 Viz 1 Tim. 2:2, pozn. 53.
- 166 N. „samý sebe“.
- 167 Charakter osob.
- 168 Neurčitý čas („stala se poslušnou“, „uskutečnila poslušnost“, „prožila život v poslušnosti“).
- 169 D. „působice... nebojící se“.
- 170 D. „podle poznání“.
- 171 D. „tou“.
- 172 Vazba jako v Řím. 1:20, pozn. 46.

- 173** Viz Gal. 5:7, pozn. 200.
- 174** Vl. „majíce rádi bratry“, viz příbuzné podstatné jméno v Řím. 12:10, pozn. 114.
- 175** Vl. „něžných citů“, „něžného srdce“.
- 176** Žalm 34:12–16.
- 177** N. „chce“, „by rád“.
- 178** D. „od zla“, jako ve v. 11.
- 179** Tvary neurčitěho času: „přestaly pronášet“, „nepronesly“ (v. 10); „uskuteční konání“, „vynaloží úsilí“, „rozběhne se a vytrvá“ (v. 11); „nezaleknete se“, „nepadněte v strach“, „znepokojte“ (v. 14); viz Luk. 22:15 (v. 18, netýká se slov „trpěli“ a „trpět“ ve vv. 14 a 17); „zahájil n. vykonal kázání“ (v. 19).
- 180** N. „provozuje“ (Řím. 1:28), v. 12 obdobně.
- 181** Viz Řím. 9:30.
- 182** D. „prosbě“ ve smyslu „prošení“, „konání proseb“.
- 183** D. „na ty“, jako „na“ shora.
- 184** Zde proti v. 11 tvar přítomného času, vyjadřující charakter.
- 185** D. „kdo je ten, jenž“.
- 186** Viz Skut. 18:10.
- 187** N. „ukážete n. projevíte-li se jako napodobitelé“.
- 188** N. „toho, jenž je dobrý“.
- 189** N. „obhajobě“.
- 190** N. „vydání úctu“, „odůvodnění“, význam zahrnuje obě představy. Viz kap. 4:5; Mat. 2:36; Skut. 19:40.
- 191** Viz 1 Kor. 4:21.
- 192** Jako „strašení“ ve v. 14.
- 193** Viz Mat. 5:44.
- 194** Viz Luk. 13:17.
- 195** N. „chtěla Boží vůle“, viz Hebr. 10:7.
- 196** N. „za hříchy“, viz Jan 16:26, pozn. 744.
- 197** D. „masem“, „Duchem“.
- 198** Viz Jan 3:36, pozn. 135; D. „ve vězení, kdysi si nedavším říci“.
- 199** N. „trpělivost“, viz Jak. 5:7.
- 200** Viz Řím. 8:23.
- 201** Viz Hebr. 3:3.
- 202** Výraz znamená „bezpečně dospět na místo záchraný skrze nebezpečí n. nesnáze“, viz Skut. 23:24; 27:44, pozn. 1703.
- 203** Voda znamenala smrt a zkázu a skrze ni byli zachráněni.
- 204** Viz Hebr. 9:24, zde jako přídavné jméno („zobrazující“).
- 205** N. „zachraňuje“, „vysvobozuje“, totéž sloveso jako ve v. 20, pozn. 202, jen bez zesilující a zpřesňující předpony.
- 206** Vl. „odložení“.
- 207** N. „závazek“, „svědectví“; tohoto slova, jehož překlad je velmi nesnadný a jež také znamená „otázku“ (ne „otázání“, nýbrž „předmět otázky“), se užívalo jako právního výrazu pro „požadavek n. závazek smlouvy“. Zde znamená, že se před Bohem něco požaduje (tj. „dobré svědomí“) a nabývá se toho ve křtu jako v obraze opětovného vstání Ježíše Krista.
- 208** N. „vzhledem k“.
- 209** Viz Luk. 22:15.
- 210** N. „že“.
- 211** Vl. „ustal n. odpočinul od hříchu“, dokonavý minulý čas („nemá již co činit s hříchem“).
- 212** Viz Řím. 1:20, pozn. 46; 7:7.
- 213** N. „vůli“, ne však jako ve v. 3.
- 214** Viz Řím. 7:15, neurčitý čas, D. „čas naskutečňovat se“. Některé rukopisy zde mají dokonavý minulý čas s významem obdobným.
- 215** N. „záměru“, „úmyslu“, „rozhodnutí“.
- 216** Dokonavý minulý čas v obdobném smyslu jako „se... naskutečňovali“ shora.
- 217** Viz Řím. 13:13, pozn. 663.
- 218** Viz Skut. 10:28, pozn. 647.
- 219** N. „stran toho“, viz kap. 2:12, pozn. 117.
- 220** N. „překvapuje“, se jim zdá zvláštní n. neobvyklé“, D. „jsou udivováni“, v. 12 obdobně, souvisí s „podivného“ tamže.
- 221** Vl. „vylévání do“, tj. „abyste se vylévali n. vrhali do“, n. „přetékáni“ ve smyslu „přemíry“.
- 222** N. „rozpustilosti“ (Ef. 5:18), „prostopášnosti“.
- 223** N. „rouhají se“, jako ve v. 14, „spílají“.
- 224** Viz Mat. 12:36.
- 225** Viz kap. 3:15, pozn. 190.
- 226** Neurčitý čas: „podrobil soudu“, „vykonat soud“ (v. 5, obdobně „souzení“ ve v. 6); „mnohokrát ohlášená“, „vykonáno hlásání“ (v. 6).
- 227** D. „podle lidí“, „podle Boha“.
- 228** Viz 2 Kor. 5:13, zde neurčitý čas.
- 229** Jako „buďte střízliví“ v kap. 1:13, zde neurčitý čas: „vstřízlivějte“, jiný však výraz než shora.
- 230** D. „sami vůči sobě“.
- 231** D. „majíce“ (v. 8), „obsluhující“ (v. 10).
- 232** Viz kap. 1:22, zde příslušné přídavné jméno.
- 233** Viz Řím. 1:11.
- 234** Viz Mat. 4:11; 13:8.
- 235** Viz Skut. 7:38, i zde množné číslo.
- 236** Viz 2 Kor. 9:10, pozn. 398.
- 237** Viz 1 Tim. 6:16; D. „jemuž je sláva a vláda“.
- 238** Vl. „požár“ (Žjev. 18:9), zde ve smyslu jako v textu; nesouvisí s „vyzkoušení“ níže.
- 239** D. „k vyzkoušení vám“.
- 240** N. „při vás“.
- 241** N. „zvláštního“, „neobvyklého“, vl. „cizího“.
- 242** „Koinónéō“, viz Hebr. 2:14, pozn. 87.
- 243** D. „se jásající zaradovali“.
- 244** Vl. „odhalení“.
- 245** Vl. „oddechuje“, „hovi“ (Mat. 26:45).
- 246** N. „Duch slávy a Duch Boží“.
- 247** D. „podle n. co do nich“ („vás“).
- 248** Viz Mat. 6:19n.; „zloděj“ doslovně vlastně znamená totéž jako následující „působce zla“.
- 249** Ezek. 9:6.
- 250** Viz Jan 3:36, pozn. 135.
- 251** D. „je stěží zachraňován n. vysvobozován“, tj. zde na zemi ve zkouškách a soudech, postihujících zejména Kristovce ze Židů.
- 252** Viz Řím. 4:5.
- 253** Viz Luk. 24:46.
- 254** Viz kap. 2:15, zde příslušné podstatné jméno.

- 255** „*Koinónos*“, viz Hebr. 2:14, pozn. 87.
256 Viz Mat. 16:27.
257 Vl. „odhalovat“.
258 Viz Jan 21:16, zde neurčitý čas („staňte se pastýři“, „ujmete se pastýřské služby a vykonáte je“); veškeré chování a jednání v tomto charakteru se chápe jako něco, co jej utváří – měli jednat v tomto charakteru a tím jej získat.
259 Souvisí s „buďte pastýři“ shora ve v. 2.
260 Vl. „z nutnosti“, tj. „z přinucení“.
261 Viz Hebr. 10:26, pozn. 473.
262 N. „ochoty“, dobré vůle“, viz Mat. 26:41, pozn. 1177, zde příslušné příslovce.
263 D. „jako panující“, „se stádečku stávající n. stávající“.
264 Viz Jan 8:44, pozn. 389.
265 N. „úděly“ (Kol. 1:12), „dědictvími“ (Skut. 26:18). Apoštol má na mysli svaté a chování starších vůči nim; „državami“ se nemíní „stádečko“, nýbrž jde o to, že starší si nemají počínat tak, jako by „stádečko“ bylo jejich „državou“.
266 N. „projevujte jako“.
267 Výraz poněkud se liší od slova stejně přeloženého v kap. 1:4; zde je na mysli věnec z rostliny, jejíž jméno značí „nevadnouc“. Smysl je ovšem týž, neboť jde o obrazný význam.
268 N. „korunu“.
269 D. „si zauzlete (tj. „na uzel uvažte“) pokoru“.
270 Viz Jak. 4:6.
271 N. „ponižte se“, „buďte pokoření n. poniženi“ v dějovém smyslu, „dějte se pokořit n. ponižiti“.
272 N. „při příležitosti“.
273 Viz Mat. 13:22.
274 Vl. „nametejte“ (Luk. 19:35).
275 N. „on o vás dbá n. pečuje“.
276 N. „nabudte bdělosti n. ostražitosti“, jiný výraz než shora.
277 N. „vyjíci“, „řvouci“.
278 Viz 1 Kor. 15:54.
279 Viz 2 Tim. 2:19.
280 N. „pevní věrou“.
281 D. „víře, vědouce“.
282 D. „týtéž *druhy* n. *způsoby* n. *případy* utrpení“ (2. pád množného čísla).
283 N. „dovršíji“, „k týmž utrpením dochází“.
284 N. „do své věčné slávy“.
285 N. „trochu“, „něco málo“.
286 N. „uvede do pořádku“, viz 1 Kor. 1:10, pozn. 13.
287 Viz Luk. 22:32.
288 N. „z základu upevní“, „do základu zapustí“, vl. „založí“ (Mat. 7:25).
289 Viz 2 Kor. 1:19.
290 Viz Skut. 10:45.
291 N. „Silvana, vám věrného... jsem“.
292 D. „skrze málo slov“.
293 Viz Skut. 16:40.
294 Podle některých rukopisů „staňte“, „postavte se“.
295 Snad jde o „bratrstvo“, o němž je zmínka ve v. 9 (v řečtině ženského rodu), n. o Petrovu manželku.
296 D. „v polibku“ (1 Petr 5:14), „v spravedlnosti“ (2 Petr 1:1), viz Mat. 3:11.

DRUHÝ LIST PETRŮV

Šimon-Petr, nevolník a apoštol Ježíše Krista, těm, jimž stejně cenná víra jako nám připadla² skrze spravedlnost² našeho Boha a Zachránce³ Ježíše Krista: (2)Kéž vám je rozmnožena⁴ milost a pokoj v plném poznání⁵⁶ Boha a Ježíše, našeho Pána, (3)jak nám jeho Božská moc darovala všechny věci týkající se života⁷ a pobožnosti skrze plné poznání⁵ toho, jenž nás povolal skrze slávu a ctnost⁸, (4)skrze něž nám daroval⁹ velmi veliké¹⁰ a cenné přísliby, abyste se skrze ně¹¹ stali účastníky¹² Božské povahy, uniknouce zkáze¹³, jež ve světě je v chtivosti¹⁴.

(5)Právě proto však také zároveň¹⁵ vynaložte¹⁶ všechnu snahu¹⁷ a ve své víře nabuďte ještě¹⁸ ctnosti⁸, ve ctnosti⁸ pak poznání, (6)v poznání pak sebekázně¹⁹, v sebekázní¹⁹ pak vytrvalosti²⁰, ve vytrvalosti²⁰ pak pobožnosti, (7)v pobožnosti pak bratrské náklonnosti²¹, v bratrské náklonnosti²¹ pak lásky. (8)Jsou²²-li totiž a rozmáhají²³-li se tyto věci při vás, činí²⁴ vás ne lenivými²⁵ ani neplodnými co do plného poznání⁵ našeho Pána Ježíše Krista; (9)u koho totiž těchto věcí není²⁶, ten je slepý, krátkozraký, a zapomněl na očistění od svých dřívějších²⁷ hříchů. (10)Proto se, bratři, tím spíše vynasazte¹⁷ činit si své povolání a vyvolení spolehlivě platným²⁸, neboť činíte-li²⁹ tyto věci, nikterak nikdy neklopýtnete³⁰; (11)ano, takto vám bude vstup do věčného království našeho Pána a Zachránce³ Ježíše Krista hojně poskytnut¹⁸.

(12)Proto si vezmu na starost³¹ stran těchto věcí vás stále upomínat, ač o nich víte³² a jste v přítomné pravdě upevnění³³, (13)považuji však za správné³⁴, pokud jsem v tomto stánku³⁵, upomínáním vás burcovat³⁶, (14)věda, že odložení toho mého stánku³⁵ je brzké³⁷, podle toho, jak mi i náš Pán Ježíš Kristus dal najevo³⁸; (15)vynasazím se¹⁷ však, byste i po vyjití³⁹ mém⁴⁰ měli kdykoli⁴¹ možnost připamatovávat si tyto věci. (16)Neuvedli jsme vám přece moc a příchod našeho Pána Ježíše

Krista v známost tak, že bychom se byli řídili⁴² nějakými vymudrovanými bájemi, nýbrž jako tací, kteří se stali⁴³ očitými svědky⁴⁴ jeho⁴⁵ veličenství⁴⁶. (17)Dostalo se mu totiž ze strany⁴⁷ Boha Otce cti a slávy⁴⁸, když kněmu od⁴⁹ velkolepé⁵⁰ slávy byl pronesen⁵¹ takovýto výrok⁵²: Tento je můj milovaný Syn, v němž⁵³ jsem já našel svou slast – (18)a tento výrok⁵², pronesený⁵¹ z nebe, jsme my uslyšeli, když jsme s ním byli na té svaté hoře. (19)A máme potvrzené⁵⁴ proročké slovo; dobře⁵⁵ si počínáte, věnujete-li mu, jako lampě svítící na pošmourném⁵⁶ místě, pozornost až dodud, než ve vašich srdcích pozsvítí den a vzejde jitřenka⁵⁷, (20)vědouce⁵⁸ nejprve toto: že žádné⁵⁹ proroctví Písma se nevsvětluje svým vlastním⁶⁰ významem⁶¹. (21)Proroctví přece nikdy⁶² nebylo proneseno⁵¹ vůlí⁶³ člověka, nýbrž svatí Boží lidé promlouvali⁶⁴ pod mocí⁶⁵ Svatého Ducha.

2 Mezi lidem však povstávali⁶⁴ i lživí⁶⁷ proroci, jakož i mezi vámi budou lživí⁶⁷ učitelé, kteří⁶⁸ podloudně zavedou zhoubné názory⁶⁹ a budou popírat⁷⁰ Velitele⁷¹, jenž je koupil, přivozující sami sobě brzkou³⁷ zhoubu; (2)a jejich bezuzdnými způsoby⁷² se budou řídit⁴² mnozí a cestě pravdy se pro ně bude dít rouhání. (3)I budou s vámi z⁷³ hrabivosti⁷⁴ kupčit⁷⁵ vytříbenými⁷⁶ slovy; jim určený soud však⁷⁷ odedávna nelení a jejich zhouba nedříme. (4)Ano, jestliže Bůh neušetřil zhrěšivších andělů, nýbrž je uvrhl do nejhlubší propasti temna a odevzdal řetězům chmur⁷⁸, by byli sřeženi k⁷⁹ soudu, (5)a neušetřil starého⁸⁰ světa, nýbrž zachoval Nóeho, osmého⁸¹, hlasatele spravedlnosti, a na svět bezbožných⁸² uvedl⁸³ potopu, (6)a vykonal vyvrácením soud nad městy Sodomou a Gomorou⁸⁴, jež zpopelnil a tak vystavil⁸⁵ za příklad těm, kdo hodlají⁸⁶ vést bezbožný život⁸², (7)a spravedlivého Lóta, zdrcovaného⁸⁷ bezuzdným⁸⁸ chováním⁸⁹ těch zvrhlíků⁹⁰, vyprostil⁹¹, (8)(tento spravedlivý totiž, jsa usídlen v jejich středu⁹², den ze dne

hleděním a posloucháním mučil svou spravedlivou duši jejich bezzákonnými činy, (9) umí *Pán pobožně vyprošovat⁹¹ ze zkoušky a nespravedlivé⁹³ střezit ke⁷⁹ dni soudu, *by byli trestáni*, (10) zejména⁹⁴ pak ty, kteří se v chtivosti⁹⁵ poskrvnění⁹⁶ ubírají za masem a pohrdají panstvím; jsou smělí, svěhlaví⁹⁷, nehrozí⁹⁸ se urážlivě mluvit o důstojnostech⁹⁹, (11) zatímco¹⁰⁰ andělé, jsouce silou a mocí větší, proti nim před PÁNEM urážlivého obvinění¹⁰¹ nepronášejí¹⁰¹, (12) títo však, jako přirozená nerozumná¹⁰² zvířata, zplozená k polapení a zkáze¹⁰³, mluví urážlivě do věcí¹⁰⁴, jichž neznají¹⁰⁵, a budou ve své zkaženosti¹⁰³ také zkaženi (13) a odnesou si¹⁰⁶ odplatu nespravedlivosti¹⁰⁷; za rozkoš považují¹⁰⁸ pomíjivě¹⁰⁹ hýření¹¹⁰, jsou to skvrny spíny a mrzkosti¹¹¹, hýřící¹¹² v svých klamech, hodující¹¹³ s vámi; (14) oči mají¹¹⁴ vrchovatě plné¹¹⁵ cizoložství¹¹⁶ a neschopné ustát od hříchu; vábí^{114 117} neupevněné¹¹⁸ duše, majíce srdce vycvičená v žádostivosti¹¹⁹, děti zlořečení; (15) opustili^{114 120} přímou cestu a pobloudili, řídívše se⁴² cestou Balaama Bosorova, jenž si zamiloval odměnu nespravedlivosti¹⁰⁷, (16) dostalo se mu však pokárání¹²¹ jeho vlastní ničemnosti¹²²: němý¹²³ tahoun¹²⁴, ozvav se hlasem¹²⁵ člověka, zadržel prorokovu bláznovství. (17) Títo jsou bezvodé prameny a mlhy hnané smrští¹²⁶, jimž je [navždy¹²⁷] vyhrazena¹²⁸ chmura tmy, (18) neboť, ozývajíce se nabubrělymi slovy nicotnosti¹²⁹, vábí¹¹⁷ choutkami^{125 130} masa, bezudnosti¹³¹, ty, kteří sotva unikli těm, kdo se pohybují¹³² v bludu¹³³; (19) slibují¹³⁴ jim svobodu, sami jsouce¹³⁵ otroky zkaženosti¹³⁶, neboť komu kdo podlehl, tím je i ztrocen¹³⁷. (20) Ano, jestliže poznáním^{125 138} Pána a Zachránce¹³⁹ Ježíše Krista poskrvnám¹⁴⁰ světa unikli a opět se zapletli a jim¹⁴¹ podléhají, staly se¹⁴² jim poslední věci horšími než první; (21) byloť by jim bývalo lépe poznání cesty spravedlnosti nemít^{138 143} než ji poznat¹³⁸ a od¹⁴⁴ jim vydaného svatého příkazu se obrátit zpět. (22) Tu se jim přihodilo¹⁴² to, co praví slovo pravdivého přísloví¹⁴⁵: Pes se navrátil¹⁴⁶ k svým vlastním zvratkům; a: Svině, vykoupavši se¹⁴⁷ k válení v bahně.

3 Tento list vám, milovaní, píše již jako druhý; v nich *obou*¹²⁵ burcuje¹³⁶ vaši rzy¹⁴⁸ mysl upomínáním¹²⁵, (2) byste si vzpomínali¹⁴⁹ na slova prve řečená od svatých proroků a na příkaz Pána a Zachránce¹³⁹ skrze vaše apoštoly¹⁵⁰, (3) vědouce⁵⁸ nejprve toto: že na konci dní¹⁵¹ s posměchem¹²⁵ přijdou posměvači, ubírající se podle svých vlastních choutek¹³⁰ (4) a říkající: Kde je ten příslib¹⁵² jeho příchodu? Vždyť od té *doby*, co zesnuli otcové, přetrvávají všechny věci tak¹⁵³, od počátku stvoření. (5) Ano, jim je pro jejich umíněnosti¹⁵⁴ tajno to, že nebesa byla odedávána, i země, v soudržnosti zřízená¹⁵⁵ Božím slovem z vody a ve vodě¹⁵⁶, (6) a skrze tyto *vody* vzal za své¹⁵⁷ někdejší¹⁵⁸ svět, byv vodou zatopen; (7) nynější¹⁵⁸ nebesa však, i země, jsou jeho slovem uchována¹⁵⁹, jsouce střezena pro oheň¹⁶⁰ ke⁷⁹ dni soudu a záhuby¹⁶¹ bezbožných¹⁶² lidí. (8) Nechtě vám však, milovaní, není tajno toto jedno: že u PÁNA je jeden den jako tisíc let a tisíc let jako jeden den; (9) PÁN se to *svým* příslibem¹⁶³ neomeškává, jak se to někteří za omeškávání považují, nýbrž je vůči vám shovívavý¹⁶⁴, nechtěje¹⁶⁵, by někteří zahynuli¹⁶¹, nýbrž by všichni dospěli¹⁶⁶ k pokání. (10) Ten den PÁNĚ však přijde jako zloděj; nebesa v něm s rachotem¹⁶⁷ pominou, živly¹⁶⁸ pak se v žáru¹⁶⁹ rozplynou a země a všechny výtvořiny, jež na ní jsou, budou spáleny.

(11) Mají-li se tedy tyto všechny věci rozplynout¹⁷⁰, jací máte být¹⁷¹ vy v svatém chování¹⁷² a pobožnosti¹⁷³, (12) očekávající a uspišující příchod toho Božího dne, pro¹⁷⁴ něž se nebesa v ohni¹⁷⁵ rozplynou a živly¹⁶⁸ se v žáru¹⁶⁹ taví¹⁷⁶? (13) Podle jeho příslibu však očekáváme nová nebesa a novou zemi, v nichž sídlí spravedlnost. (14) Proto se, milovaní, očekávající tyto věci, vynasnažte¹⁷⁷, byste jim byli v pokoji shledání bez poskrvně a bez úhony, (15) a shovívavost¹⁶⁴ našeho Pána považte za záchranu¹⁷⁸, podle *toho*, jak vám napsal i náš milovaný bratr Pavel podle moudrosti, jež mu byla dána, (16) jako i ve všech [svých¹⁷⁹] listech, mluvě v nich o těchto věcech, mezi nimiž některé jsou nesnadno pochopitelné a nevědomí¹⁸⁰

a neupevnění¹⁷⁸ je, jako i ostatní Písma, k své vlastní záhubě¹⁶¹ překrucují.

(17) Vy se tedy, milovaní, *toto* předem vědouce¹⁸¹, chraňte, abyste nebyli také¹⁸² svedeni¹⁸³ bludem¹³³ těch zvrhlíků⁹⁰ a *ne-*

vypadli ze své vlastní upevněnosti, (18) nýbrž rostete v milosti a poznání¹⁸¹ našeho Pána a Zachránce¹³⁹ Ježíše Krista; jemu sláva i nyní i do dne věčnosti. AMÉN.

2. LIST PETRŮV

poznámky překladatele a odkazy

- 1 N. „byla přičtena“ (Skut. 1:17).
2 D. „v spravedlnosti“ (2 Petr 1:1), viz Mat. 3:11.
3 N. „Vysvoboditele“.
4 Viz 1 Petr 1:2.
5 Viz Řím. 1:28.
6 N. „skrze plné poznání“ (v. 2, ne však jako ve v. 3), „skrze chtivost“ (v. 4).
7 N. „věci k životu“.
8 Viz 1 Petr 2:9, pozn. 105; ve v. 5 také znamená „statečnost“, „zdatnost“, „duchovní energii“. Ve v. 3 podle některých rukopisů „povolal svou vlastní slávou a ctí“.
9 N. „jsou n. byly darovány“, dokonavý minulý čas.
10 D. „největší“.
11 D. „tyto“.
12 „*Koinónoi*“, viz Hebr. 2:14, pozn. 87.
13 Viz Gal. 6:8.
14 Viz Řím. 7:7.
15 N. „kromě toho“, „ještě k tomu“.
16 Vl. „vneste“.
17 Viz Hebr. 6:11 (v. 5); „n. si... poplíte n. dejte záležet“ (v. 10).
18 D. „si navíc dodejte“, totéž sloveso jako „hojně poskytnut“ ve v. 11, viz Kol. 2:19, pozn. 115.
19 Viz Skut. 24:25.
20 N. „trpělivosti“, viz Jak. 5:11.
21 Viz Řím. 12:10.
22 Viz Fil. 3:20, pozn. 191; netýká se „není“ ve v. 9.
23 N. „množ“.
24 Vl. „ustanovují“, „uvádějí do postavení n. dodávají charakteru“; netýká se v. 10.
25 Viz Mat. 12:36, pozn. 498; 20:3, pozn. 849.
26 D. „komu tyto věci nejsou přítomny“.
27 Vl. „dříve spáchaných“, viz Hebr. 1:1.
28 Viz Řím. 4:16.
29 N. „budete-li činit“.
30 N. „nenarazíte“, „neutrpite úraz“, „nepadnete“.
31 Vl. „bude na mně“, „bude má věc“, n. „budu hodlat“, znění v textu spojuje oba tyto významy.
32 N. „je znáte“, vědomé poznání, viz 1 Kor. 8:1.
33 Viz Luk. 22:32; D. „vás...“, ač... vědouce a v... upevněné“.
34 Vl. „spravedlivé“.
35 Viz Skut. 7:46.
36 Viz Marek 4:38, zde také „rozněžovat“, „v bdělosti udržovat“.
37 Vl. „rychlé“, „spěšné“.
38 Viz 1 Kor. 1:11, pozn. 15.
39 Viz Luk. 9:31.
40 Viz Mat. 7:22, pozn. 268 („až tu nebudu já“).
41 Vl. „v každý čas“.
42 Vl. „byli se dali za“, neurčitý čas, viz Mat. 19:28, pozn. 840; sloveso se zesilující předponou, s jakou se vyskytuje jen v tomto listu.
43 D. „v známost, řídivše se... nýbrž stavše se“.
44 N. „na vlastní oči zpozorovavšími n. uviděvšími“ (1 Petr 3:2, zde podstatné jméno příbuzné tam použitému slovesu); jiný výraz než „očitými svědky“ u Luk. 1:2; znamená „připuštěnými k přímému vidění slávy“ a užívá se ho o zasvěcených do tajných obřadů některých východních náboženství.
45 D. „onoho“.
46 N. „slavné velikosti“ (Luk. 9:43).
47 Vl. „od“, jako u Jana 1:14, ne však jako „od“ níže.
48 D. „dostav n. přijav totiž... čest a slávu“.
49 Vl. „pod“, tj. „pod mocí n. vlivem“, ne ve smyslu místním; znamená původce n. činitele, od něhož nějaká činnost vychází n. se děje. Viz v. 21, pozn. 65.
50 N. „nádherné“, „skvělé“, vl. „jaká přísluší někomu velikému“.
51 N. „vynesen“, vl. „přinesen“, dále obdobně.
52 Vl. „hlas“ (Mat. 17:5 a souběžná místa), avšak nelze říci „byl pronesen hlas“; snad „byl vydán hlas“ („sláva vydala hlas“), v. 18 obdobně.
53 Zde proti Mat. 17:5 i 3:17 a souběžným místům, stejně však jako u Mat. 12:18, vl. „k němuž“, „do něhož“. Tuto předložkovou vazbu lze zajisté chápat ve smyslu prostě zřetelovém („co do něhož“, „vzhledem k němuž“), domnívám se však, že v ní lze vidět i hlubší význam v tom smyslu, že city Božího srdce se nesly, směřovaly ke Kristu, On byl středem a cílem Jeho myšlenek a svrchovaným předmětem Jeho slasti. Táž vazba je ve Skut. 8:23 („v žluči“), kde obdobně vyjadřuje, k čemu směřovala převrácená mysl Šimonova.
54 D. „jistější“, „spolehlivější“, viz Řím. 4:16, pozn. 233.
55 Viz Marek 7:37, pozn. 332.
56 N. „temném“, „šerém“, „ponurém“, vl. „špinavém“, „zpuštělém“.
57 D. „světloš“.
58 N. „znajíce“, objektivní poznání, viz 1 Kor. 8:1.
59 D. „každé“.
60 Tj. „zvláštním“, „jeho samého se týkajícím“.
61 D. „se nestává věcí vlastního n. nepodléhá vlastnímu výkladu“ (vl. „řešení“, „rozluštění“, „rozuzlení“, viz příbuzné sloveso ve Skut. 19:39, pozn. 1218). Prorockví Písma nejsou lidské výroky a nutno je chápat skrze Ducha a podle Ducha, jenž je vyslovil; smyslu prorockví se nelze dobrat lidským výkladem jednotlivého odřídla, (jenž má svůj vlastní význam a výklad), jako by jeho původcem byl člověk, neboť ono je projevem Božích myšlenek a bylo dáno tak, že svatí Boží lidé promlouvali pod mocí Svatého Ducha. Téměř by se dalo říci, „žádné prorockví se samo nevysvětluje“.
62 N. „kdysi“, „druhdy“.
63 N. „přáním“.
64 Viz Luk. 1:55, pozn. 102.
65 D. „neseni (jako „proneseno“ shora) n. puzení n. hnání (jako „ženoucího se“ ve Skut. 2:2) od“, viz v. 17, pozn. 128.
66 Viz Jan 1:6.
67 N. „nepraví“.
68 Viz Mat. 2:6, pozn. 29.

- 69 N. „směry“ (Skut. 26:5), „sektý“ (tamže 24:5), „hnuti“, D. „názory zhouby“.
- 70 D. „a popírajíce“, n. „názory, popírajíce i“.
- 71 Viz 1 Tim. 6:1.
- 72 D. „bezuzdnostmi“.
- 73 D. „v“.
- 74 Viz Ef. 5:3, pozn. 189.
- 75 N. „budou vás... vykořisťovat n. vysávat“.
- 76 N. „strojenými“, „vyumělkovanými“, „falešnými“.
- 77 D. „slowy; jímž soud“.
- 78 D. „chmurnosti“, „ponurosti“, „tmý“.
- 79 N. „do“, viz Ef. 1:14.
- 80 N. „dávného“, nesouvisí však s „odedávna“ ve v. 3.
- 81 Tj. „jednoho z osmi“.
- 82 Viz Řím. 4:5; ve v. 6 odvozené sloveso.
- 83 N. „světu bezbožných přivodil“, jako ve v. 1.
- 84 D. „městy Sodomy a Gomory“; jinak „odsoudil k vyvrácení města Sodomu a Gomoru“.
- 85 Vl. „položil“, tvar dokonavého minulého času, vyjadřující trvalý charakter výstřahu.
- 86 N. „budou“, D. „příklad hodlajících“; snad lze chápat i v obdobném smyslu jako „ukázku těch“ v 1 Tim. 1:16; „příklad“ zde je ovšem jiný výraz než „ukázku“ tam.
- 87 N. snad „zdrčeného“, pak však nutno chápat ve smyslu stavovém.
- 88 D. „v bezuzdnosti“.
- 89 Viz Gal. 1:13; D. „od... chování“, viz kap. 1:17, pozn. 49.
- 90 N. „nevázaců“, „nemravů“.
- 91 Viz Mat. 6:13.
- 92 Vl. „mezi nimi“, viz 2 Kor. 6:16, pozn. 270, 271.
- 93 Viz 1 Kor. 6:9, pozn. 181.
- 94 D. „nejvíce“.
- 95 Viz Řím. 7:7.
- 96 Viz příbuzné sloveso u Jana 18:28, pozn. 820, zde ve smyslu „poskvrněné chtivosti“ n. „jsouce chtiví poskvrnění“.
- 97 Viz Tit. 1:7.
- 98 D. „nechvějí“.
- 99 D. „slávách“, viz Júd. 8, pozn. 35.
- 100 D. „kde“.
- 101 N. „rozsudku“, „soudu“.
- 102 N. „nemluvíci“, „němá“.
- 103 Viz Gal. 6:8; Řím. 8:21.
- 104 D. „ve věcech“.
- 105 N. „jímž nerozumějí“.
- 106 Viz Ef. 6:8.
- 107 Viz Luk. 16:9.
- 108 D. „považující“, tj. „jsou to (viz v. 10) lidé považující“, vyjadřuje charakter.
- 109 D. „to, jež je v jeden den“.
- 110 Viz Luk. 7:25, pozn. 583, a příbuzné sloveso u Jak. 5:5, pozn. 182; také „hýření ve dne“, v protikladu k 1 Thess. 5:7n.
- 111 D. „skvrny a mrzkosti n. úhony“, viz příbuzné sloveso v 2 Kor. 6:3, pozn. 239.
- 112 Sloveso jako u Jak. 5:5, pozn. 182, se zesilující předponou, dodávající mu významu „kochající se“, „nychutnávající“, „hýřivě se pohružující“.
- 113 Vl. „hojně n. bohatě hodující“.
- 114 D. „mající“, „vábící“ (v. 14), „opustivší“ (v. 15), viz v. 13, pozn. 108.
- 115 Viz Mat. 23:28.
- 116 D. „cizoložnice“.
- 117 Viz Jak. 1:14.
- 118 Odvozeno od slovesa u Luk. 22:32, pozn. 1481.
- 119 Viz Ef. 5:3, pozn. 189, zde ve významu „smyslné chtivosti a snahy o svedení“, „vycvičená v svádění“.
- 120 Viz Mat. 16:4.
- 121 Vl. „usvědčení“, souvisí se slovesem u Jana 3:20, pozn. 116.
- 122 N. „přečinu“, vl. „porušení zákona“, „protizákonnosti“.
- 123 D. „bezhlasý“.
- 124 Viz Mat. 21:5.
- 125 D. „v hlase“ (kap. 2:16), „v choutkách“ (v. 18), „v poznání“ (v. 20), „v upomínání“ (kap. 3:1, táž vazba je „v nich *obou*“ tamže, takže tam lze také číst „jimi *oběma*“), „v posměchu“ (v. 3), viz Mat. 3:11.
- 126 Viz Marek 4:37.
- 127 D. „do věku“.
- 128 Vl. „uchráněna“, „ustřežena“.
- 129 Viz Skut. 14:15.
- 130 Viz Jan 8:44.
- 131 Viz Řím. 13:13.
- 132 Viz Ef. 2:3.
- 133 Viz Mat. 27:64, pozn. 1281.
- 134 D. „slibující“, vztahuje se k „vábi“ ve v. 18.
- 135 Viz Skut. 7:55.
- 136 Viz Řím. 8:21.
- 137 N. „tomu i otročí“.
- 138 Vl. „plným poznáním“, jako v kap. 1:13, obdobně sloveso ve v. 21.
- 139 N. „Vysvoboditele“.
- 140 Souvisí s „poskvrnění“ ve v. 10, ne však se „skvrny“ ve v. 13.
- 141 D. „těmto“.
- 142 Dokonavý min. čas, vyjadřující trvalou platnost n. účinek n. výsledek.
- 143 D. „cestu spravedlnosti nepoznat“, dokonavý minulý čas; opis v textu je pokusem o odlišení od neurč. času následujícího „poznat“.
- 144 D. „z“ („z okruhu jeho moci n. vlivu“).
- 145 Přísl. 26:11; viz Jan 10:6, pozn. 445.
- 146 D. „pes navráťší se“.
- 147 Viz Jan 13:10.
- 148 Viz Fil. 1:10.
- 149 Neurč. čas („často si vzpomněli“).
- 150 D. „příkaz... jenž je vašich apoštolů“.
- 151 D. „při posledních věcech dní“.
- 152 Viz Luk. 24:49.
- 153 Tj. „jako doposud n. jak byly n. jsou“; praktický smysl tohoto rčení viz u Jana 4:6. Jde o současný a nadále trvající stav. Viz také Skut. 20:11; 27:17; 1 Kor. 7:26.
- 154 D. „jim, tak chtějícím, je“.
- 155 N. „pohromadě udržovaná“ (Kol. 1:17), dokonavý minulý čas, viz kap. 2:20, 22, pozn. 142.

- 156 D. „skrže vodu“, jako ve v. 6, zde však ve smyslu místním.
- 157 Viz Mat. 5:29.
- 158 D. „ten, jenž byl tehdy“, „ta, jež jsou nyní“.
- 159 Vl. „jako poklad uložena“.
- 160 D. „ohní“, prostý 3. pád.
- 161 Viz Jan 17:12, pozn. 770.
- 162 Viz Řím. 4:5.
- 163 Tj. „splněním příslibu“, viz v. 4.
- 164 N. „trpěliv“ (v. 9), „trpělivost“ (v. 15), viz Jak. 5:7.
- 165 Viz Skut. 17:20.
- 166 Tj. „aby to s nimi nakonec tak dopadlo“.
- 167 N. „burácením“, „praskotem“, vl. „svištěním“, „sykotem“, „jikek“.
- 168 Viz Gal. 4:3.
- 169 D. „jsouce páleny“, souvisí se „spáleny“ ve v. 10.
- 170 D. „rozplývají-li se... věci“; lze chápat i ve smyslu „jsou-li takové povahy“.
- 171 Viz Skut. 7:55, pozn. 466.
- 172 Viz Gal. 1:13.
- 173 D. „v svatých chováních a pobožnostech“, tj. „každý z vás v svatém...“
- 174 V příčinném smyslu.
- 175 D. „hořice“.
- 176 Vyjadřuje charakter „dne“.
- 177 Viz kap. 1:10.
- 178 N. „vysvobození“.
- 179 Viz Jan 8:44, pozn. 388.
- 180 N. „nevdělání“, „neučení“.
- 181 N. „znajíce“ (v. 17), souvisí s „poznání“ (v. 18, objektivní poznání, viz 1 Kor. 8:1); těchto míst se netýká pozn. 138 ke kap. 2:20n.
- 182 N. „spolu“, předpona následujícího slovesa.
- 183 N. „stržení“ (Gal. 2:13).

PRVNÍ LIST JANŮV

Co bylo od počátku, co jsme uslyšeli, co jsme svými očima uviděli, na co jsme se dívali¹ a co naše ruce ohmataly, stran slova života, (2) (a ten život byl projevem², i uviděli jsme a svědčíme a vám ohlašujeme³ věčný život, jenž³ byl u Otce a byl projevem² nám:) (3) co jsme uviděli a uslyšeli, ohlašujeme³ vám, abyste i vy měli společenství s námi, společenství naše⁴ však je nadto s Otcem a s jeho Synem Ježíšem Kristem. (4) A tyto věci vám píšeme, aby vaše radost byla plná⁴.

(5) A toto⁵ je zvěst, již jsme uslyšeli od něho a zvěstujeme vám: Je Bůh je světlo a není v něm nižádné temnoty.

(6) Řekneme-li, že s ním máme společenství, a chodíme-li ve tmě, lžeme a neprovozujeme⁶ pravdu.

(7) Chodíme-li však ve světle, jako je ve světle on, máme mezi sebou⁷ společenství a krev Ježíše Krista, jeho Syna, nás očisťuje od veškerého⁸ hříchu.

(8) Řekneme-li, že hříchu nemáme, klameme⁹ sami sebe a pravda v nás není.

(9) Vyznáváme-li své hříchy, je on věrný a spravedlivý, aby nám hříchy odpustil a od veškerého⁸ nespravedlivosti¹⁰ nás očistil.

(10) Řekneme-li, že jsme nezhrěšili¹¹, činíme ho lhářem a jeho slovo¹² v nás není.

2 Mé dětičky, tyto věci vám píší, aby ste nehřešili¹²; a zhřeší-li kdo, máme u Otce přímluvce¹⁴, Ježíše Krista, spravedlivého, (2) a on je zadostučiněním stran našich hříchů, nejen však stran těch, jež jsou naše⁴, nýbrž i stran celého světa.

(3) A po¹⁵ tomto poznáváme^{16 17}, že ho známe^{11 16}: zda jsme bedliví jeho příkazů.

(4) Kdo praví: Zná^{11 16} ho, a jeho příkazů bedliv není, je lhář a v tom¹⁸ není pravda.

(5) Kdokoli však je bedliv jeho slova¹², v tom¹⁸ je opravdu láska k Bohu přivedena¹¹ k dokonalosti¹⁹; po¹⁵ tomto poznáváme^{16 17}, že jsme v něm. (6) Kdo praví, že v něm zůstává, je povinen i sám²⁰ chodit [tak], jak²¹ chodil¹³ on²².

(7) Milování, nepíší vám nový příkaz, nýbrž příkaz starý, jež²³ jste měli od

počátku; ten starý příkaz je to slovo¹², jež jste slyšali¹³. (8) Přece však²³ vám píší nový příkaz, to, co je skutečností²⁴ v něm i ve vás, protože temnota pomíjí a pravé²⁵ světlo již svítí²⁵. (9) Kdo praví, že je ve světle, a svého bratra nenávidí, je až doposud v temnotě²⁶. (10) Kdo svého bratra miluje, zůstává ve světle a není v něm příčiny úrazu²⁷, (11) kdo však svého bratra nenávidí, je v temnotě a chodí v temnotě a neví²⁸, kam jde²⁹, protože temnota oslepila jeho oči.

(12) Píší vám, dětičky, protože³⁰ pro jeho jméno vám jsou odpuštěny hříchy.

(13) Píší vám, otcové, protože³⁰ jste poznali³¹ toho, jež²³ je od počátku. Píší vám, mladíci, protože³⁰ jste přemohli³¹ toho zlosyna³². Píší vám, dětátka, protože³⁰ jste poznali³¹ Otce.

(14) Napsal jsem vám, otcové, protože³⁰ jste poznali³¹ toho, jež²³ je od počátku. Napsal jsem vám, mladíci, protože³⁰ jste silní a Boží slovo¹² ve vás zůstává, a přemohli jste³¹ toho zlosyna³². (15) Nemilujte svět ani věci ve světě; miluje-li kdo svět, Otcova láska³³ v něm není, (16) protože nic z toho³⁴, co je ve světě – tužba³⁵ masa a tužba³⁵ očí a honosnost³⁶ živobytí – není z Otce, nýbrž je ze světa, (17) a svět pomíjí, i jeho tužba³⁵, kdo však koná Boží vůli³⁷, zůstává navždy³⁸.

(18) Dětátka, je poslední hodina³⁹, a podle toho, jak jste slyšeli¹³, že přichází antikrist, povstalo⁴⁰ i nyní mnoho antikristů; odtud poznáváme^{16 17}, že je poslední hodina³⁹. (19) Vyšli zprostřed nás, ale z⁴¹ nás nebyli, vždyť kdyby byli bývali z⁴¹ nás, byli by s námi⁴² zůstali; ale to aby byli projevem², že žádný z nich⁴¹ nás není⁴³. (20) A vy máte pomazání⁴⁴ od Svatého a všechny věci víte²⁸; (21) napsal jsem vám ne proto, že⁴⁵ nevíte²⁸ pravdu, nýbrž protože ji víte²⁸, a že žádná⁴³ lež z pravdy není. (22) Kdo je lhář, leč ten, jež²³ popírá, že Ježíš je⁴⁶ KRISTUS? Toto⁴⁷ je antikrist, jež⁴⁸ popírá Otce i Syna. (23) Kdokoli⁴³ popírá Syna, nemá

ani Otce; kdo Syna vyznává, má i Otce. (24) Co jste vy⁴⁹ slyšali¹³ od počátku, necht' ve vás zůstává; a zůstanete-li ve vás to, co jste slyšali¹³ od počátku, zůstanete i vy v Synu i v Otci, (25) a toto⁴⁷ je ten přislíb, ježž nám přislíbil on, věčný život. (26) Tyto věci jsem vám napsal stran těch, kteří vás svádějí⁵⁰; (27) a vy⁴⁹ – ve vás zůstává to pomazání⁴⁴, ježž jste od něho dostali⁵¹, a nemáte zapotřebí, aby vás kdo poučoval⁵², nýbrž jak vás o všech věcech poučuje⁵² právě to⁵³ pomazání⁴⁴, a je pravdivé²⁵ a není to lež, a podle toho, jak vás poučilo⁵², zůstanete v něm.

(28) A nyní, dětičky, v něm zůstávejte, abychom, zjevili-li se^{54,55}, měli smělost⁵⁶ a nebyli od něho při jeho příchodu zahanbeni. (29) Víte^{28,16}-li, že on je spravedlivý, znejte^{16,57}, že každý, kdo provozuje⁶ spravedlnost, je z něho zplozen⁵⁸.

3 Pohledte, jakou lásku nám Otec dal – abychom byli nazváni Božími dětmi; pro tuto příčinu nás svět nezná¹⁶, protože nepoznal^{16,59} jeho. (2) Milovani, nyní jsme Božími dětmi, a čím budeme, nevyšlo ještě najevo^{54,60}, víme²⁸, že vyjde-li to najevo^{54,55,61}, budeme podobni jemu, protože ho budeme vidět tak⁶², jak je. (3) A každý, kdo v⁶³ něm má tuto naději, očisťuje sám sebe podle toho, jak je čistý on⁶⁴.

(4) Každý, kdo provozuje⁶ hřích, provozuje⁶ i bezzákonnost⁶⁵, a hřích je bezzákonnost⁶⁵; (5) a víte²⁸, že on⁶⁴ byl zjeven⁵⁴, aby naše hříchy odňal⁶⁶, a v něm hříchu není. (6) Kdokoli⁴³ v něm zůstává, nehrěší⁶⁷; kdokoli⁴³ hrěší⁶⁷, neviděl⁵⁹ ho, aniž ho poznal^{16,59}.

(7) Dětičky, necht' vás nikdo nesvádí⁵⁰. Kdo provozuje⁶ spravedlnost, je spravedlivý, tak⁶² jako je spravedlivý on⁶⁴; (8) kdo provozuje⁶ hřích, je z ďábla, protože ďábel hrěší⁶⁷ od počátku. K tomu byl Boží Syn zjeven⁵⁴, aby ďablový činy zrušil⁶⁸. (9) Kdokoli⁴³ je zplozen⁵⁸ z Boha, hřích neprovozuje⁶, protože v něm zůstává jeho símě, i nemůže hrěšit⁶⁷, protože je zplozen⁵⁸ z Boha. (10) Po¹⁵ tomto jsou zjevné⁶⁹ děti Boží a děti ďablový: kdokoli⁴³ neprovozuje^{6,70} spravedlnost, není z Boha, ani kdo svého bratra nemiluje⁷⁰. (11) Vždyť toto⁵ je zvěst, jižž jste od počátku slyšali¹³: abychom se navzájem milovali,

(12) ne jako⁷¹ Kain byl z toho zlosyna⁷² a svého bratra zabil⁷³; a z příčiny čeho ho zabil⁷³? Protože jeho činy byly zlé a ty, ježž byly jeho bratra, spravedlivé.

(13) Nedivte se, bratři, jestliže vás svět nenávidí. (14) My víme²⁸, že jsme přestoupili ze smrti do života, protože milujeme bratry. Kdo nemiluje⁷⁰ bratra, zůstává ve smrti; (15) každý, kdo svého bratra nenávidí, je zabíječ lidí, a víte²⁸, že žádný⁷⁴ zabíječ lidí v sobě věčného života trvale⁷⁵ nemá.

(16) Po¹⁵ tomto jsme poznali³¹ lásku: protože on⁶⁴ za⁷⁶ nás položil své žití. I my jsme povinni za⁷⁶ bratry svá žití pokládat⁷⁷. (17) Kdokoli⁷⁸ však má životní potřeby⁷⁹ světa a pozoruje, že jeho bratr má nouzi, a zamkne⁸⁰ před ním⁸¹ své nitro⁸² – jak v něm zůstává Boží láska⁸³?

(18) Dětičky, nemilujme slovem ani jazykem, nýbrž činem a pravdou. (19) A po¹⁵ tomto poznáme^{84,85}, že jsme z pravdy, a přesvědčíme^{85,86} před ním svá srdce: (20) že odsuzuje⁸⁷-li nás naše srdce, je⁸⁸ Bůh větší než naše srdce⁸⁹ a zná⁸⁴ všechny věci. (21) Milovani, neodsuzuje⁸⁷-li nás naše srdce, máme vůči Bohu smělost⁵⁶, (22) a cokoli si vyprošujeme, od něho dostáváme, protože jsme bedliví jeho příkazů a provozujeme⁹⁰ věci, ježž jsou v jeho očích⁹¹ příjemné⁹². (23) A jeho příkaz je tento: Abychom uvěřili⁹³ jménu⁹⁴ jeho Syna Ježíše Krista a navzájem se milovali podle toho, jak nám dal příkaz; (24) a kdo je bedliv jeho příkazů, zůstává v něm a on v něm. A po¹⁵ tomto poznáváme⁸⁴, že v nás zůstává: podle⁹⁵ Ducha, jehožž nám dal.

4 Milovani, nevěřte každému duchu⁹⁴, nýbrž duchy ověřujte⁹⁶, zda jsou z Boha, protože do světa vyšlo⁹⁷ mnoho nepravých⁹⁸ proroků. (2) Po¹⁵ tomto poznáte⁸⁴ Božího Ducha: Každý duch, jenž vyznává⁹⁹ Ježíše Krista přišedšího⁹⁷ v mase, je z Boha, (3) a žádný¹⁰⁰ duch, jenž Ježíše Krista v mase přišedšího⁹⁷ nevyznává⁹⁹, z Boha není; a toto je působení antikrista, o němžž jste uslyšeli⁹⁷, že přichází, a je ve světě jižž nyní. (4) Vy jste z Boha, dětičky, a přemohli⁹⁷ jste je¹⁰¹, protože ten, jenžž je ve vás, je větší než ten, jenžž je ve světě. (5) Oni jsou ze světa¹⁰²; pro tuto příčinu mluví jako ze světa a svět jim

naslouchá. (6) My jsme z Boha; kdo Boha zná⁸⁴, naslouchá nám, kdo z Boha není, nenaslouchá nám. Podle⁹⁵ tohoto poznáváme⁸⁴ ducha pravdy a ducha podvodu¹⁰³.

(7) Milování, milujeme se navzájem, protože láska je z Boha a každý, kdo miluje, je z Boha zplozen⁵⁸ a Boha zná⁸⁴. (8) Kdo nemiluje⁹⁹, nepoznal^{184 104} Boha, protože Bůh je láska. (9) V tomto byla Boží láska projevena² vůči nám¹⁰⁵: že Bůh do světa vyslal svého jednorozeného Syna, abychom skrze něho ožili. (10) V tom je láska, ne že jsme my milovali¹⁰⁶ Boha, nýbrž že on miloval¹⁰⁶ nás a svého Syna vyslal jako zastodutčinné stran našich hříchů.

(11) Milování, když¹⁰⁷ nás takto miloval¹⁰⁸ Bůh, jsme i my povinni navzájem se milovat. (12) Boha nikdo nikdy nespátřil¹⁰⁹; milujeme-li se navzájem, zůstává Bůh v nás a láska k němu je v nás přivedena¹¹ k dokonalosti¹⁹. (13) Po¹⁵ tomto poznáváme^{16 17}, že zůstáváme v něm a on v nás: že nám dal ze svého Ducha; (14) a my jsme spatřili¹⁰⁹ a svědčíme, že Otec vyslal Syna jako Zachránce¹¹⁰ světa.

(15) Kdokoli vyzná, že Ježíš je Boží Syn, zůstává Bůh v něm a on v Bohu; (16) a my jsme poznali¹⁰⁹ a uvěřili¹⁰⁹ v lásku, již má Bůh vůči nám¹⁰⁵. Bůh je láska a kdo zůstává v lásce, zůstává v Bohu a Bůh v něm. (17) V tomto je láska při nás¹¹ přivedena¹¹ k dokonalosti¹⁹, abychom měli smělost⁵⁶ v den soudu: že podle *toho*, jaký je on¹², jsme v tomto světě i my. (18) V lásce není bázně, nýbrž dokonalá láska zahání bázeň ven, protože bázeň s sebou nese¹¹³ trýzeň¹¹⁴, a kdo se bojí, není v lásce přiveden¹¹ k dokonalosti¹⁹. (19) My milujeme, protože on nás miloval¹⁰⁸ jako první.

(20) Řekne-li někdo: Miluji Boha, a svého bratra nenávidí, je lhář; ano, kdo nemiluje⁷⁰ svého bratra, jehož vidí¹⁰⁹, jak může milovat Boha, jehož nevidí¹⁰⁹? (21) I máme od něho tento příkaz: Aby ten, kdo miluje Boha, miloval i svého

5 bratra; (1) každý, kdo věří, že Ježíš je KRISTUS, je zplozen⁵⁸ z Boha, a každý, kdo miluje toho, kdo zplodil^{58 115}, miluje i toho, *kdo je z něho zplozen*⁵⁸. (2) Po¹⁵ tomto poznáváme^{16 17}, že milujeme Boží děti: Když¹¹⁶ milujeme Boha a jsme

bedliví jeho příkazů. (3) Ano, toto¹¹⁷ je láska k Bohu¹¹⁸: Abychom byli bedliví jeho příkazů, a jeho příkazy nejsou těžké, (4) protože vše to, *co je zplozeno*⁵⁸ z Boha, vítězí nad světem¹¹⁹, a toto je to vítězství, jež nad světem zvítězilo^{115 119}: naše víra – (5) kdo je ten, kdo vítězí nad světem¹¹⁹, leč ten, kdo věří, že Ježíš je Boží Syn?

(6) Toto je ten¹¹⁷, jenž přišel ve spojení s vodou a krví¹²⁰, Ježíš *Kristus – nejen s vodou¹²¹, nýbrž s vodou¹²¹ a s krví¹²¹, a Duch je ten, jenž svědčí, protože Duch je pravda¹²², (7) protože ti, kteří svědčí, jsou tři¹²³, (8) Duch a voda a krev, a ti tři jsou v jedno¹²⁴. (9) Přijímáme-li svědectví lidí, je Boží svědectví větší, protože toto je to Boží svědectví: to, jež¹²⁵ dosvědčil¹⁰⁹ o svém Synu. (10) Kdo věří v⁹⁴ Božího Syna, má svědectví sám v sobě: kdo Bohu⁹⁴ nevěří⁷⁰, učinil¹⁰⁹ ho lhářem, protože neuvěřil¹⁰⁹ ve⁹⁴ svědectví, jež Bůh o svém Synu dosvědčil¹⁰⁹; (11) a toto je to svědectví: že nám Bůh dal věčný život a ten život je v jeho Synu. (12) Kdo má Syna, má život; kdo Božího Syna nemá⁷⁰, nemá života.

(13) Tyto věci jsem vám napsal, abyste věděli²⁸, že věčný život máte – kteří věříte ve⁹⁴ jméno Božího Syna.

(14) A toto⁵ je smělost⁵⁶, již máme vůči němu: že vyprošujeme-li si něco podle jeho vůle¹²⁶, naslouchá nám, (15) a víme²⁸ – li, že nám naslouchá, ať si vyprošujeme cokoli, víme²⁸, že ty předměty proseb¹²⁷, o něž jsme ho¹²⁸ poprosili, máme.

(16) Uvidí-li někdo svého bratra hřešit hříchem ne k smrti, bude prosit a dá mu život – těm, kteří nehřeší¹²⁹ k smrti. Je hřích k smrti; stran toho¹³⁰ nepravím, aby žádal¹³¹. (17) Každá nespravedlivost¹⁰ je hřích; a je hřích ne k smrti. (18) Víme²⁸, že nikdo¹⁰⁰ zplozený⁵⁸ z Boha nehřeší⁶⁷, nýbrž kdo byl z Boha zplozen⁵⁸, udržuje¹³² se¹³³ a ten zlosyn⁷² na něho nesahá. (19) Víme²⁸, že jsme z Boha, a svět v tom zlosynu^{72 134} celý leží; (20) a víme²⁸, že přišel Boží Syn a dal nám porozumění¹³⁵, abychom znali^{16 17} Pravého^{136 137}, a jsme v Pravém^{136 137}, v jeho Synu Ježíši Kristu. On⁴⁷ je pravý¹³⁶ Bůh a věčný život.

(21) Dětičky, chraňte se¹³³ před modlami¹³⁸.

1. LIST JANŮV

poznámky překladatele a odkazy

- 1 Viz Jan 1:14.
- 2 Viz Marek 16:12, pozn. 744.
- 3 Viz Mat. 12:18, zde ve smyslu „ohlašujeme zpět, co jsme poznali“; 2:6.
- 4 Viz Jan 14:27, pozn. 678, „společenství, jež máme my“, kap. 2:2 obdobně (tam odlišeno od předchozího nedůrazného „našich“); 16:24.
- 5 D. „tato“.
- 6 Viz Řím. 1:28.
- 7 D. „se sebou navzájem“.
- 8 N. „každé(ho)“.
- 9 Viz Mat. 24:4, pozn. 1033.
- 10 Viz Luk. 16:9.
- 11 Dokonavý minulý čas: „nejste vinni hříchem“ (kap. 1:10, proti „zhřešit“ v kap. 2:1, kde čas neurčitý); „jsme ho poznali a známe“ (kap. 2:3, v. 4 obdobně); „byla... (veskrze) přivedena“ (v. 5).
- 12 Viz Jan 17:6; Hebr. 6:1.
- 13 Neurčitý čas, viz Mat. 5:21, pozn. 151; Mat. 9:13, pozn. 336, netýká se „chodit“ ve v. 6.
- 14 N. „zastánce“, „patrona“, viz pozn. 771 k Řím. 16:2, zde však jiný výraz; jako „Těšitele“ u Jana 14:16, viz tam pozn. 664.
- 15 D. „v“, viz Mat. 3:11.
- 16 Objektivní poznání, viz 1 Kor. 8:1.
- 17 N. „víme“.
- 18 N. „v tomto“, jako ve v. 3 a v. 5 níže.
- 19 N. „v tom opravdu Boží láska došla svého cíle“.
- 20 N. „je i on povinen“.
- 21 Viz Jan 12:50.
- 22 Viz Jan 1:8.
- 23 Vl. „naproti tomu“, „naopak“, „po jiné stránce“.
- 24 Viz Skut. 12:9, souvisí s „pravé“ níže a ještě úže s „opravdu“ ve v. 5.
- 25 Viz Jan 1:9, 5, pozn. 7.
- 26 „Temnota“ je přirozený stav hříšného člověka bez Boha, jenž je světlo; proto u Jana 1:5 „světlo se objevuje v temnotě a temnota je nepochopila“, „Pravé světlo“ svítí, ať je kdo vidí čili nic; ač však někteří světlo přijali, nelze říci, že temnota pomínila, neboť tak se stalo jen pro ty, kteří kdysi „byli tmou, nyní však „světlem v Pánu“. Není tomu tedy tak jako když byl Kristus na zemi – tehdy temnota nepochopila světlo v temnotě svítící, výbrž je chtěla uhasit. Pokud On byl na světě, byl světlem světa, nyní však temnota pomíjí.
- 27 Viz Mat. 18:7.
- 28 Vědomé poznání, viz 1 Kor. 8:1.
- 29 N. „odchází“.
- 30 N. „že“.
- 31 Dokonavý minulý čas: „znáte“, jako ve vv. 3n. (vv. 13n.) „přemohli natrvalo“ (v. 13, 15).
- 32 N. „zvítěžili nad tím zlosynem“; viz Mat. 13:19.
- 33 N. „láska k Otci“.
- 34 D. „vše to“.
- 35 N. „chtivost“ (Řím. 7:7).
- 36 N. „vychloubačnost“, „chvástavost“, „okázalost“, „vypínavost“, „velikáčství“ (Jak. 4:16); souvisí s „vychloubačí“ v Řím. 1:30.
- 37 N. „přání“.
- 38 D. „do věku“.
- 39 „Hodina“ znamená v Janových spisech „čas“, „dobu“, „chvilu“ (Jan 5:35), dobu něčím vyznačenou.
- 40 „Povstalo a je“, viz Jan 1:3, pozn. 3, 5.
- 41 Táž předložka jako „zprostřed“ shora.
- 42 N. „při nás“, „mezi námi“.
- 43 D. „že všichni z nás nejsou“ (v. 19), „každá“ (v. 21), „každý, kdo“ (v. 23).
- 44 Spíše „to, čím se pomazává“ („mast“, „olej“), než „pomazání“ jako úkon („máte mast, jíž jste pomazáni, na sobě“).
- 45 D. „nenapsal jsem vám, protože“.
- 46 D. „není“ („tvrdí, že není“).
- 47 D. „tento“.
- 48 N. „antikrist je tento: kdo“.
- 49 D. „vy – co jste“, podobně jako ve v. 27; smysl je „co se vás týče“.
- 50 Viz Mat. 24:4 , zde přítomný čas („snaží se svést“, v kap. 3:7 obdobně).
- 51 N. „přijali“.
- 52 N. „vvyučoval“, dále obdobně; na konci verše i „naučilo“.
- 53 N. „samo to“, „totéž“.
- 54 Viz Marek 16:12, pozn. 744.
- 55 Tj. „může se tak stát každé chvíle, a stane-li se tak“.
- 56 Viz Hebr. 10:19.
- 57 N. „znáte“, „víte“, přítomný čas.
- 58 Viz Jan 1:13, pozn. 20.
- 59 Ve v. 1 neurčitý čas, stran v. 6 viz kap. 2:13n., pozn. 31; obdobný význam má „neuviděl“ ve v. 6; netýká se „nezná“ ve v. 1, kde čas přítomný.
- 60 Jde o to, že věc ještě nevyšla najevo viditelně, ne o zjevení pro vůz.
- 61 Lze také číst „zjeví-li se on“, jako v kap. 2:28.
- 62 D. „podle toho“.
- 63 D. „na“, viz 1 Tim. 4:10, pozn. 136.
- 64 D. „onen“, viz Jan 1:8.
- 65 Nikoli „přestoupení zákona“, protože hřích byl na světě již před vydáním zákona (Řím. 5:13; 7:13). „Bez-zákonnost“ je stav bez zásady zákona, tj. Boží vlády nad duší, snaha o uplatnění vlastní vůle bez ohledu na vůli Boží. Na konci verše lze také číst „bezzákonnost je hřích“.
- 66 Viz Jan 1:29.
- 67 Zde proti kap. 2:1 přítomný čas, značící trvalou a soustavnou činnost, charakter osoby.
- 68 N. „dávlova díla odčinil“.
- 69 N. „patrně“, souvisí se „zjeven“ např. ve v. 8.
- 70 Charakter osoby.
- 71 D. „ne podle toho, jak“.
- 72 Viz Mat. 13:19.

- 73** Výraz, jehož se zpravidla používá o zabíjení obětí n. jatečních zvířat; nesouvisí se „zabíječ“ ve v. 15.
- 74** Viz kap. 2:21.
- 75** Viz Jan 5:38.
- 76** Viz Jan 17:19.
- 77** Neurč. čas, viz v. 11, pozn. 13.
- 78** Zde doslovně, ne jako ve v. 10.
- 79** Vl. „životy“, jednotné číslo (Luk. 15:12, 30; 21:4).
- 80** Viz Mat. 6:6.
- 81** Vl. „od něho“; netýká se v. 19.
- 82** D. „útroby“.
- 83** N. „láška k Bohu“.
- 84** Viz kap. 2:3, pozn. 16; kromě kap. 3:19 a 4:8 všude přítomný čas, v kap. 4:2 ve smyslu „můžete poznat“.
- 85** Budoucí čas.
- 86** Viz Mat. 28:14, pozn. 1295.
- 87** Viz Gal. 2:11.
- 88** D. „že je“; „že“ ve v. 20 v textu se vztahuje k „po tomto“ ve v. 19; ukazuje, co je zkušebním kamenem. Opakování „že“ není nic neobvyklého (Ef. 2:11n.). Čeho se týkají slova „po tomto“, u Jana často následuje (vv. 16, 24; kap. 4:17 a jinde). Že „je Bůh větší“, je ovšem skutečnost pronikavě zkoumavá.
- 89** Jednotné číslo, jako shora.
- 90** Viz Řím. 1:28.
- 91** N. „před ním“, ne však jako ve v. 19.
- 92** Viz Jan 8:29.
- 93** Podle některých rukopisů „věřili“.
- 94** Viz 2 Tim. 1:12.
- 95** D. „z“.
- 96** Viz 1 Thess. 5:21.
- 97** Dokonavý minulý čas: „vyšlo a ve světě je“ (v. 1); „přišedšího a zůstávajícího“ (vv. 2n.); „uslyšeli a víte“ (v. 3); stran v. 4 viz kap. 2:13.
- 98** N. „lživých“.
- 99** Charakter osob.
- 100** D. „každý“.
- 101** Tj. „nepravé proroky“, viz v. 1; viz i kap. 2:13, pozn. 32.
- 102** Srov. Jan 3:31, pozn. 130.
- 103** Viz Mat. 27:64.
- 104** Zde neurčitý čas.
- 105** D. „v nás“, jako předmětech lásky, „v tom, co se nás týče“; znamená více než „směrem k“. Pojem Boží lásky je neměnný, ona věčně trvá sama o sobě, ale tak byla projevena, co se týče nás.
- 106** Viz Jan 3:16, pozn. 107.
- 107** Vl. „jestliže“.
- 108** Viz v. 10; netýká se ostatních tvarů slovesa „milovat“ na této stránce.
- 109** Dokonavý minulý čas: „nespatřil a nespatri“ (v. 12); „spatřili a máme tu zkušenost“ (v. 14); stran v. 16 viz Jan 6:69; ve v. 20 „(ne)viděl a osobně (ne)zná“. Podobně je v kap. 5:9n. tímto časem vyjádřen trvalý dosah toho, co slovesa vyjadřují.
- 110** N. „Vysvoboditele“.
- 111** N. „s námi“ („s námi došla svého cíle“).
- 112** Viz kap. 3:3; netýká se v. 19.
- 113** Viz Hebr. 10:35.
- 114** Vl. „trest“.
- 115** Neurčitý čas, proti ostatním tvarům slovesa „zplodit“ zde a „přemohli“ v kap. 2:13, jež jsou v dokonavém minulém čase.
- 116** Jiná spojka než v kap. 4:11.
- 117** D. „tato“ (v. 3), „tento je“ (v. 6).
- 118** N. „Boží láška“, zde však je třeba jednoznačně dát přednost znění v textu, proti kap. 2:5, 3:17 a 4:12, 17, kde lze výraz chápat v obojím smyslu.
- 119** N. „přemáhá („přemohlo“) svět“, viz kap. 2:13.
- 120** Viz Hebr. 9:11n., pozn. 390.
- 121** D. „ve vodě“, „v krvi“, viz Mat. 3:11.
- 122** N. „pravda je Duch“.
- 123** Konec v. 7 a začátek v. 8, jak je mají starší překlady, nelze považovat za původní.
- 124** Tj. „směřují ve svém svědectví k jednomu cíli n. záměru“.
- 125** Podle některých rukopisů „svědectví, že“.
- 126** N. „přání“.
- 127** N. „vyprošené věci“, vl. „prosby“, (Luk. 23:24), „žádosti“ (Fil. 4:6).
- 128** D. „jež jsme od něho“.
- 129** Viz 1 Jan 5:10, pozn. 109; v 1 Jan 5:16 D. „hřešícím ne“.
- 130** D. „onoho“.
- 131** Neurčitý čas, viz Mat. 9:38, pozn. 361.
- 132** N. „střeží“, „uchovává“.
- 133** N. „sám sebe“, v. 21 obdobně.
- 134** N. „v zlu“, viz Mat. 5:37, v tomto listu se však všude jinde tohoto výrazu užívá ve smyslu znění v textu.
- 135** N. „rozum“ (Mat. 22:37).
- 136** Viz Jan 17:3.
- 137** D. „toho pravého“, „v tom pravém“, tj. „toho („v tom“), jenž je pravý“.
- 138** D. „od model“.

DRUHÝ LIST JANŮV

Starší vyvolené paní a jejím dětem, jež já miluji v pravdě¹, a nejen já, nýbrž i všichni, kteří pravdu poznali² – (2)pro pravdu, jež v nás zůstává, i bude navždy³ s námi. (3)Bude s vámi milost, smilování, pokoj od⁴ Boha Otce a od⁴ Pána Ježíše Krista, Syna Otcova, v pravdě a lásce.

(4)Velmi jsem se zaradoval, protože jsem shledal, že *některé* z tvých dětí chodí v pravdě podle *toho*, jak jsme dostali příkaz od⁴ Otce. (5)A nyní tě žádám, paní, ne jako bych ti psal příkaz nový, nýbrž *ten*, jež jsme měli od počátku – abychom⁵ se navzájem milovali, (6)a toto⁶ je láska: abychom chodili podle jeho příkazů. Toto⁶ je ten příkaz podle *toho*, jak jste od počátku slyšeli⁷, abyste v něm chodili, (7)protože do světa vyšlo mnoho podvodníků⁸ – ti, kteří nevyznávají¹¹ Ježíše

Krista přicházejícího⁹ v mase. Toto^{6,10} je podvodník⁸ a antikrist. (8)Hledte si sami sebe, abychom neztratili, čeho jsme se dopracovali, nýbrž *abychom* obdrželi¹² plnou mzdu¹³. (9)Kdokoli¹⁴ jde dále¹⁵ a nezůstává v nauce o KRISTU¹⁶, nemá Boha; kdo v té nauce zůstává, ten má i Otce i Syna. (10)Přichází-li někdo k vám a této nauky nepřináší, neberte si ho do domu a neříkejte mu: Buď zdráv, (11)neboť kdo mu říká: Buď zdráv, má účast¹⁷ na jeho zlých činech.

(12)Ač vám mám¹⁸ mnoho co¹⁹ psát, rozhodl jsem se nepoužít papíru a černě²⁰, nýbrž doufám, že se k vám dostanu a promluvíím od úst k ústům, aby naše radost byla plná²¹.

(13)Pozdravují tě děti tvé vyvolené sestry.

poznámky překladatele a odkazy

- 1 Nikoli „vpravdě“ (tj. „skutečně“) miluji“, ač ovšem, jak zde apoštol učí, není jiné skutečné lásky než láska „v pravdě“; je to charakter n. druh lásky, srov. v. 4.
- 2 Viz 1 Jan 2:13.
- 3 D. „do věku“.
- 4 Viz Jan 1:14; jiná předložka než ve spojení „od počátku“ ve vv. 5n.
- 5 Apoštol od své vlastní žádosti přechází k příkazu Kristovu: „abychom“.
- 6 D. „tato“, „tento“.
- 7 Viz 1 Jan 2:7.
- 8 Viz 2 Kor. 6:8.
- 9 Viz Mat. 11:3, pozn. 416, srov. Jan 7:27, pozn. 339.

- 10 Tj. „kdo Ho tak nevyznává“.
- 11 Charakter osoby.
- 12 N. „si odnesli“ (Řím. 1:27).
- 13 N. „odměnu“.
- 14 Viz 1 Jan 2:23.
- 15 N. „kupředu“, tj. „řídí se tím, čemu se říká „pokrok“ n. „vývoj“, a nezůstává v tom, co bylo od počátku“.
- 16 N. „nauce KRISTOVĚ“.
- 17 „Koinóné“, viz Hebr. 2:14, pozn. 87.
- 18 D. „maje vám“.
- 19 Vl. „mnoho věcí“.
- 20 D. „nerozhodl jsem se skrze papír a černí“.
- 21 Viz Jan 16:24.

TŘETÍ LIST JANŮV

Starší milovanému Gaiovi, jehož já miluji v pravdě¹.

(2) Milovaný, přeji si², bys ve všech věcech³ prospíval⁴ a byl zdrav tak⁵, jak prospívá⁴ tvá duše. (3) Zaradoval⁶ jsem se velmi, když přicházeli bratři a svědčili o tvém vztahu k pravdě⁶, totiž⁵ jak ty v pravdě chodíš; (4) nemám větší radosti než tyto věci – slyším-li⁷, že v pravdě chodí děti mé⁸. (5) Milovaný, věrně si počínáš ve všem, co⁹ jsi učinil pro bratry, a to hosty¹⁰, (6) (oni tvou lásku dosvědčili před shromážděním,) a správně¹¹ si budeš počínat, vypravíš¹²-li je, jak je důstojno³ Boha. (7) Vždyť vyšli pro Jméno¹⁴, nic neberouce¹⁵ od těch z národů¹⁶; (8) my tedy jsme povinni takovéto podporovat¹⁷, abychom se projevovali jako¹⁸ spolupracovníci pravdy. (9) Napsal jsem něco shromáždění,

ale Diotrefés, jenž by rád byl prvním z nich, nás nepřijímá¹⁹; (10) pro tuto příčinu, přijdu-li, připomenu jeho činy, jež provozuje²⁰, tlachaje o nás²¹ zlými slovy, a nemaje dost na těchto věcech, ani sám bratry nepřijímá¹⁹, a těm, kteří chtějí²², brání a vyhání²³ je ze shromáždění. (11) Milovaný, nenapodobuj to, co je zlé, nýbrž to, co je dobré²⁴; kdo působí dobro²⁴, je z Boha, kdo působí zlo, Boha neviděl²⁵. (12) Démétrios má plně²⁶ svědectví ode všech, i od samé pravdy, a svědčíme i my; a víš, že naše svědectví je pravdivé.

(13) Měl bych²⁷ ti mnoho co²⁸ napsat, ale nerad bych ti psal černí a třtinou, (14) doufám však, že tě co nejdříve²⁹ uvidím a promluvíme od úst k ústům. Pokoj tobě³⁰. Pozdravují tě přátelé³¹; pozdravuj přátele³¹ jménem³².

poznámky překladatele a odkazy

1 Viz 2 Jan 1.

2 N. „toužím“, „modlím se“.

3 D. „stran všech věcí“.

4 N. „se měl dobře“, „by... se ti dařilo“, níže obdobně.

5 D. „podle toho“.

6 N. „tvé pravdivosti n. upřímnosti“, týž výraz jako „pravdě“ níže.

7 D. „abych slyšel“, „že slyším“, ne však jako následující „že“; viz Jan 8:56, pozn. 404.

8 Viz Mat. 7:22, pozn. 268.

9 D. „počínáš, cokoli“.

10 Viz Mat. 25:43, pozn. 1124.

11 Viz Marek 7:37, pozn. 332.

12 Viz Skut. 15:3, pozn. 885.

13 Viz Řím. 16:2.

14 N. „v zájmu Jména“, viz Jan 17:19, pozn. 777.

15 N. „nedostávající“.

16 Viz Mat. 5:47.

17 N. „přijímat“, sloveso jiného kmene, ale s touž předponou jako „přijala“ u Luk. 10:38 a zde obdobného významu; také „ujímat se“, „brát v ochranu“.

18 Viz Fil. 2:15, pozn. 96, 97.

19 Sloveso téhož kmene jako u Luk. 10:38, ale s jinou předponou, srov. pozn.17 shora.

20 Viz Řím. 1:28.

21 Tj. „očerňuje nás“, souvisí s „klevetné“ v 1 Tim. 5:13; značí i „slintaje“.

22 Viz Skut. 17:20.

23 N. „vypuzuje“, „vyrkčuje“, „vyhazuje“, „vylučuje“.

24 Viz Mat. 7:11.

25 Viz 1 Jan 3:6.

26 D. „Démétriovi bylo n. je vydáno“, dokonavý minulý čas se zesilujícím významem.

27 N. „měl jsem“.

28 Viz 2 Jan 12.

29 Vl. „hned“.

30 Vl. „ti“, nedůrazný tvar.

31 Viz Mat. 11:19.

32 Viz Jan 10:3.

LIST JÚDŮV

Júdas, nevolník Ježíše Krista, a bratr Jakubův, povoláním, kteří jsou milováni¹ v Bohu Otcí a uchováni¹ v Ježíši Kristu²: (2)Kéž vám je rozmnoženo³ smilování⁴ a pokoj a láska.

(3)Když jsem, milování, vyvíjel⁵ veškerou snahu⁶ psát vám o naší společné záchraně⁷, nastala mi nutnost⁸ napsat vám k povzbuzení⁹, byste usilovně¹⁰ zápasili o víru, jednou svatým svěřenou¹¹.

(4)Kradmo se totiž vloudili jacísi lidé, ti, kteří jsou dávno předem zaznamenáni¹² k tomuto rozsudku¹³, bezbožní¹⁴, převracející¹⁵ milost našeho Boha v bezudnost a popírající našeho jediného Velitele¹⁶ a¹⁷ Pána Ježíše Krista.

(5)Chci¹⁸ vás však upomenout, vás, kteří jste jednou všechny věci zvěděli¹⁹, že když PÁN vysvobodil⁷ lid z egyptské země²⁰, za druhé ty, kteří neuvěřili, zahubil; (6)i anděly, kteří neuchovali²¹ svůj původní stav²², nýbrž své vlastní bydlo opustili, chová¹ v navždy trvajících²³ poutech pod chmurami²⁴ k²⁴ soudu velikého dne – (7)jako Sodoma a Gomora a města okolo nich, jež se způsobem podobným jako oni²⁵ nezřízeně oddala smilstvu a odešla za masem jiného druhu²⁶, přede všemi leží²⁷ jako příklad²⁸, podléhající pokutě²⁹ věčného ohně. (8)I tito blouznivci³⁰ však přesto podobně poskrvňují³¹ maso, také však zavrhuji³² panství³³ a urážlivě mluví o důstojnostech³⁴ – (9)ano, Michaél, archanděl, když se, maje rozepří s ďáblem, domlouval o tělo Mojžíšovo, se neodvážil vznést obvinění³⁶ urážlivou řečí³⁷, nýbrž řekl: Nechtě tě pokárá PÁN; (10)tito však o kterýchkoli³⁸ věcech³⁹, o nichž nemají ponětí⁴⁰, urážlivě mluví, v kterýchkoli³⁸ pak jsou jako nerozumná⁴¹ zvířata od přirozenosti⁴² zběhlí, v těch docházejí zkažení⁴³. (11)Běda jim, protože se dali cestou Kainovou a za odměnu se vrhli do poblouzení⁴⁴ Balaamova⁴⁵ a zahy-

nuli v odbojnictví⁴⁶ Koreho; (12)to⁴⁷ jsou poskrvny⁴⁸ na vašich hostinách lásky⁴⁹, bez bázně s vámi hodující⁵⁰, pasoucí sami sebe⁵¹, bezvoda oblaka, unášená⁵² větry, podzimní⁵³ stromy bez ovoce, dvakrát odumřelé, vykořeněné, (13)divé vlny moře, jako pěnu vyvrhující své hanebnosti⁵⁴, bludné hvězdy, jimž je navždy⁵⁵ vyhrazena⁵⁵ chmura tmy. (14)A Enóch, sedmý od Adama, prorokoval⁵⁶ i o těchto, pravě: Hle, Pán přišel uprostřed svých svatých desetitisíců⁵⁷ (15)vykonat nade všemi⁵⁸ soud a usvědčit⁵⁹ všechny jejich bezbožné⁶⁰ ze⁶¹ všech jejich bezbožných⁶⁰ činů, jichž se bezbožně dopustili⁶², a ze⁶¹ všech tvrdostí⁶³, jež proti němu promluvili bezbožní⁶⁰ hříšníci. (16)To⁴⁷ jsou reptalové, nespokojenci⁶⁴, ubírající se podle svých choutek⁶⁵, a jejich ústa mluví nabubřelostí⁶³, i obdivují⁶⁶ osoby⁶⁷ pro svůj prospěch. (17)Vy si však, milování, vzpomeňte na slova prve řečená od apoštolů našeho Pána Ježíše Krista, (18)že vám říkali: Na konci času budou posměvači, ubírající se podle svých bezbožných choutek⁶⁵; (19)to⁴⁷ jsou ti, kteří [se⁶⁹] veskrze odlučují⁷⁰, přirození⁷¹ lidé, nemající Ducha. (20)Vy však, milování, budující se⁶⁹ na své nadevše svaté⁷² víře⁷³, modlíce se v Svatém Duchu, (21)se⁶⁹ uchovejte¹ v Boží lásce⁷⁴, očekávající smilování našeho Pána Ježíše Krista k věčnému životu. (22)A nad některými se smilovávají, činíce rozdíl, (23)některé však zase zachraňují⁷⁵ v bázni, vychvacující je z ohně⁷⁶, nenávidíce i tu tuniku⁷⁷ od masa poskrvněnou.

(24)Tomu však, jenž vás může bez klopýtnutí uchránit a bez úhony s jásotem postavit před svou slávou, (25)jedinému Bohu, našemu Zachránci⁷⁸, skrze Ježíše Krista, našeho Pána, sláva, veličenství, vláda⁷⁹ a svrchovanost⁸⁰ zpřed celého věku⁸¹ i nyní i do všech věků. AMÉN.

LIST JÚDŮV

poznámky překladatele a odkazy

- 1 Tvary dokonavého min. času; „vroucně n. trvale milování“ (1 Thess. 1:4), jiný tvar než „milování“ zde ve v. 3 a jinde; „bezpečně uchování n. ustřežení“ (v. 1); „uvěznil a tak stále chová“, proti neurčitému času předchozího „neuchovali“ (sloveso totéž) (v. 6).
- 2 N. „Ježíši Kristu“ (tj. „pro Ježíše Krista“), n. „Ježíšem Kristem“.
- 3 Viz 1 Petr 1:2.
- 4 Nesouvisí s „milování“ a „milování“ ve vv. 1 a 3.
- 5 Vl. „konal“.
- 6 Viz Hebr. 6:11.
- 7 N. „vysvobození“ (v. 3), „zachránil“ (v. 5).
- 8 D. „nabyl jsem nutnosti“.
- 9 D. „napsat vám, povzbuzuje“; viz Skut. 16:40.
- 10 N. „statečně“, „snažně“, také „nadále“, „vždy znova“, smysl předpony následujícího slovesa.
- 11 Vl. „odevzdanou“, „vydanou“.
- 12 Sloveso znamená „určení (veřejným) oznámením n. prohlášením“; jsou to ti, kteří již dávno byli tak označeni.
- 13 N. „obvinění“, „soudu“, viz 1 Kor. 11:29, pozn. 413.
- 14 Viz Řím. 4:5.
- 15 Vl. „přenášejší“, „překládající“.
- 16 Viz 1 Tim. 6:1.
- 17 N. „popírající jediného Velitele a našeho“.
- 18 Viz Skut. 17:20.
- 19 N. „kteří jednou... víte“, vědomé poznání, viz 1 Kor. 8:1.
- 20 Viz Skut. 7:36.
- 21 N. „neudrželi“, „neustřežili“.
- 22 Vl. „počátek“, tj. „počáteční stav“.
- 23 Výraz vyskytující se v N. Zákoně jen zde a v Řím. 1:20; proti výrazu, jenž je zde ve v. 7 a na jiných místech překládán slovem „věčný“ a jenž zdůrazňuje nekonečnost trvání a vztah k budoucímu věku, vyjadřuje tento výraz spíše nepřerušenost, neproměnnost.
- 24 Viz 2 Petr 2:4.
- 25 D. „podobným těmto“.
- 26 D. „jiným masem“, opis pro zřetelnost (srov. Luk. 23:32, pozn. 1563).
- 27 N. „druhu, jsou předložena“.
- 28 N. „ukázka“.
- 29 N. „snášejíce pokutu“.
- 30 N. „snílkové“, „snivci“.
- 31 Viz Jan 18:28.
- 32 Viz 1 Thess. 4:8, pozn. 113.
- 33 Jednotné číslo.
- 34 Viz 2 Petr 2:10.
- 35 N. „proti důstojnostem“.
- 36 Viz 2 Petr 2:11.
- 37 D. „obvinění urážlivě řečí“.
- 38 D. „kolika“.
- 39 N. „proti kterýmkoli věcem“.
- 40 N. „o nichž jsou nevědomí“, „jimž nerozumějí“, vědomé poznání jako ve v. 5, pozn. 19, ne jako 2 Petr 2:12.
- 41 Viz 2 Petr 2:12.
- 42 D. „jsou přirozeně“.
- 43 Vl. „jsou kažení n. se kazí“ (2 Petr 2:12).
- 44 Viz Mat. 27:64, pozn. 1281.
- 45 N. „propadli se. ce cele oddali (ne jako ve v. 7) poblouzení Balaamovu“.
- 46 Vl. „odporu“, „odporování“, „odmouvání“.
- 47 D. „tito“.
- 48 N. „úskalí“, „útesy“ skryté pod hladinou moře, o něž se přiboj třští. Snad je to význam tohoto slova zde.
- 49 D. „láskách“.
- 50 Viz 2 Petr 2:13.
- 51 N. „jsouce sami sobě pastýři“ (Jan 21:16, zde však spíše ve významu slovesa tam ve vv. 15, 17 přeloženého „pas“, viz tam pozn. 934).
- 52 Vl. „unášená mimo n. stranou“ (Hebr. 13:9).
- 53 Tj. jako v pozdním podzimu, bez listí a bez ovoce.
- 54 Vl. „hanby“, nejde však o hanbu, již by pocítovali, nýbrž o věci, jež jsou jim k hanbě, ač oni to necítí.
- 55 Viz 2 Petr 2:17.
- 56 Neurčitý čas („vyslovil proroctví“).
- 57 N. „mezi n. se svými svatými desetitisíci“, viz také Luk. 14:31, pozn. 1100.
- 58 Vl. „proti všem“, obdobně jako na konci verše.
- 59 Viz Jan 3:20, pozn. 116.
- 60 Viz Řím. 4:5.
- 61 Vl. „stran“.
- 62 Viz 2 Petr 2:6, pozn. 82.
- 63 Vl. „tvrdých věcí n. slov n. řečí“, obdobně ve v. 16. srov. 2 Petr 2:18.
- 64 Vl. „žehrající (Řím. 9:19) na svůj osud“.
- 65 Viz Jan 8:44.
- 66 D. „obdivující“.
- 67 Viz Mat. 22:16.
- 68 D. „choutek bezbožnosti“, viz Řím. 1:18.
- 69 N. „sami sebe“.
- 70 Sloveso jako u Mat. 13:49, pozn. 588, s předponou, jejíž význam vyjádřen předchozím „veskrze“.
- 71 Viz 1 Kor. 2:14; nesouvisí s „přirozenosti“ ve v. 10.
- 72 D. „své nejsvětější“.
- 73 N. „dále se budující (1 Kor. 3:10) svou... věrou“.
- 74 N. „lásce k Bohu“.
- 75 N. „vysvobozujete“.
- 76 Správné znění tohoto oddílu je předmětem sporů, neboť v rukopisech je mnoho různých odchylek. Zde přeloženo podle přijatého textu, zamlouvá se však i znění „a některé, kteří se přou, usvědčujte, některé však zase zachraňte“ atd. Snad je to nejlepší čtení. Jde o to, že je třeba rozlišovat: kdo se pře, toho umlčet, jiné s bázní zachraňovat vychováním z ohně v nenávisti ke každé stopě zla.
- 77 Viz Mat. 5:40.
- 78 N. „Vysvoboditeli“.
- 79 Viz 1 Tim. 6:16, pozn. 228; ve Zjev. 1:8 vl. „Vševládný“, nesouvisí však s „vládce“ ve v. 5.
- 80 Vl. „pravomoc“.
- 81 N. „veškerého běhu času“.

KNIHA ZJEVENÍ¹

Zjevení¹ Ježíše Krista, jež mu Bůh dal, jež by svým² nevolníkům ukázal věci, jež se vbrzku³ musí stát; i vyjevil je znamevními⁴ skrze vyslání⁵ svého anděla svému² nevolníku Janovi, (2)jenž dosvědčil Boží slovo a svědectví Ježíše Krista, kterékoli věci⁶ uviděl. (3)Blažený, kdo čte, a ti, kdo slyší slova proroctví a jsou bedliví těch věcí, jež v něm jsou napsány, neboť ta doba je blízko.

(4)Jan sedmi shromážděním, jež jsou v Asii⁷: Milost vám a pokoj od toho, jenž je a jenž byl a jenž má přijít⁸, a od sedmi Duchů, kteří jsou před jeho trůnem, (5)a od Ježíše Krista, jenž je věrný svědek, prvorozený mrtvých⁹ a vládce¹⁰ králů země. Tomu, jenž nás miluje a umyl nás od našich hříchů svou krví¹¹ (6)a učinil nás královstvím, kněžstvími tomu, jenž je jeho Bůh a Otec¹², jemu sláva a moc¹³ na věky věků. AMÉN.

(7)Hle, přichází s oblaky a uvidí ho každé oko, i ti, kteří¹⁴ ho probodli; a všechny kmeny země¹⁴ pro něho budou bédovat. Ano; AMÉN.

(8)Já jsem Alfa a Omega¹⁵, praví PÁN, Bůh¹⁶, jenž je a jenž byl a jenž má přijít⁸, Všemocný⁷⁹.

(9)Já, Jan, váš bratr a spoluúčastník¹⁷ v strasti¹⁸ a království a trpělivosti¹⁹ v Ježíšovi, jsem se pro Boží slovo a Ježíšovo svědectví octl na ostrově, jenž se nazývá Patmos. (10)V Pánův²⁰ den jsem se octl v Duchu a za sebou jsem uslyšel silný hlas jakoby trouby, (11)pravící²¹: Co vidíš²², zapiš do knihy²³ a pošli sedmi shromážděním: do Efesu a do Smyrny a do Pergamu a do Thyateiry a do Sard a do Filadelfie a do Laodikeje.

(12)I obrátil jsem se, bych viděl²⁴ ten hlas, jenž²⁵ se mnou mluvil²⁶, a když jsem se obrátil, uzřel²⁷ jsem sedm zlatých lamp²⁸ (13)a uprostřed těch [sedmi] lamp²⁸ kohosi podobného Synu člověka²⁹, oděného v roucho sahající po paty a na prsou³⁰ opásaného zlatým opaskem; (14)a jeho hlava a vlasy bílé jako bílá vlna,

jako sněh, a jeho oči jako plamen ohně (15)a jeho nohy podobné ušlechtilé³¹ mo-sazi, jakoby rozpalené v peci, a jeho hlas jako hlas mnoha vod. (16)A ve své pravé ruce měl³² sedm hvězd a z jeho úst vycházel³² ostrý dvojitý meč³³, a jeho obličej jako když slunce svítí ve své síle.

(17)A když jsem ho uzřel²⁷, padl jsem k jeho nohám jako mrtvý; i položil na mne svou pravici, říkáje: Neboj se. Já jsem První³⁴ a Poslední³⁴ (18)a Živý³⁴; i stal jsem se mrtvým, a hle, jsem živ na věky věků a mám klíče smrti i hádu³⁵. (19)Zapiš tedy ty věci, jež jsi uzřel²⁷, a ty, jež jsou, a ty, jež se budou³⁵ dít po nich³⁶. (20)Tajemství těch sedmi hvězd, jež jsi uzřel²⁷ v mé pravici, i těch sedm zlatých lamp^{28,37}: Těch sedm hvězd jsou andělé těch sedmi shromáždění a těch sedm lamp²⁸ je sedm shromáždění.

2 Andělu shromáždění, jež je v Efesu, napiš: Tyto věci praví ten, jenž ve své pravici drží³⁸ těch sedm hvězd, jenž se prochází uprostřed těch sedmi zlatých lamp²⁸:

(2)Vím o tvých činech³⁹ a o [tvé] lopotě a o tvé trpělivosti^{40,19}, a že nemůžeš snést zlé lidi; a ty, kteří o sobě říkají, že jsou apoštolové, a nejsou, jsi přezkoušel a shledal je lháři; (3)a máš trpělivost¹⁹ a pro mé jméno jsi mnoho snesl a nezemdlel⁴¹ jsi.

(4)Ale mám proti tobě, že jsi nechal své první lásky. (5)Pamatuj tedy, odkud jsi padl, a dej se na pokání a do konání prvních činů³⁹; pakli ne, přicházíš k tobě⁴², a ne-dáš-li se na pokání, pohnu tvou lampou²⁸ z jejího místa. (6)Ale toto máš, že nenávidíš činy³⁹ mikulášovců, jež nenávidím i já.

(7)Kdo má ucho, poslyš⁴³, co Duch praví shromážděním. Tomu, kdo vítězí, dám mu jít⁴⁴ z dřeviny⁴⁵ života, jež je v Božím ráji.

(8)A andělu shromáždění, jež je ve Smyrně, napiš: Tyto věci praví První³⁴ a Poslední³⁴, jenž se stal mrtvým a ožil:

(9)Vím o tvé strasti¹⁸ a chudobě⁴⁰, – ale jsi bohat, – a o spílání od⁴⁶ těch, kteří

o sobě říkají, že jsou Židé, a nejsou, nýbrž synagoga Satanova. (10) Nic se neboj těch věcí, jež brzy budeš³⁵ trpět; hle, ďábel brzy bude³⁵ některé z vás uvrhovat do vězení, abyste byli přezkoušeni, a budete mít strast¹⁸ deset⁴⁷ dní. Bud⁴⁸ věrný⁴⁹ až do smrti a dám ti věnec⁵⁰ života.

(11) Kdo má ucho, poslyš⁴³, co Duch praví shromážděním: Kdo vítězí, tomu nikterak nebude ublíženo od⁵¹ té druhé⁵² smrti.

(12) A andělu shromáždění, jež je v Pergamu, napiš: Tyto věci praví ten, jenž má ten ostrý dvojsečný meč³³:

(13) Vím, kde sídlíš, kde je trůn Satanův, a přidržuješ se mého jména a nezapřel jsi mou víru⁵³ ani v dnech, v nichž byl Antipas, můj věrný⁴⁹ svědek, jenž byl zabit mezi vámi⁵⁴, kde sídlí Satan. (14) Ale mám proti tobě několik⁵⁵ věcí: že tam máš *takové*, kteří se přidružují nauky Balaama, jenž Baláka učil před

Israellovy syny položit léčku⁵⁶, by se dali do jedení věcí modlám obětovaných a do smilnění; (15) tak i ty máš *takové*, kteří se podobně přidružují nauky mikulášovců. (16) Dej se tedy na pokání; pakli ne, přicházím k tobě⁴² rychle a mečem³³ svých úst s nimi budu válčit³⁸.

(17) Kdo má ucho, poslyš⁴³, co Duch praví shromážděním. Tomu, kdo vítězí, dám mu skryté many, a dám mu bílý kamínek a na ten kamínek napsané nové jméno, jež nezná⁵⁹ nikdo, leč ten, kdo je dostává⁶⁰.

(18) A andělu shromáždění, jež je v Thyateíře, napiš: Tyto věci praví Boží Syn, jenž má své oči jako plamen ohně, a jeho nohy jsou podobné ušlechtilé³¹ mрази:

(19) Vím o tvých činech³⁹ a lásce a víře a službě⁶¹ a o tvé trpělivosti⁵⁹, a že tvých posledních činů³⁹ je více než prvních.

(20) Ale mám proti tobě, že povoluješ té⁶² ženě⁶³, Jezabeli; *to je ta*, jež si⁶⁴ říká prorokyně, i vyučuje a svádí⁶⁵ mé *vlastní*⁶⁶ nevolníky, by se dali do smilnění a do jedení věcí modlám obětovaných. (21) I poskytl⁶⁷ jsem jí čas, aby se dala na pokání, a nechce se jí ze svého smilstva na pokání se dát. (22) Hle, vrhám ji do lože, a ty, kdo s ní cizoloží, do veliké strasti¹⁸, nedají-li

se z jejich⁶⁸ činů³⁹ na pokání, (23) a její děti pobijí smrtí⁵⁷, i poznají všechna shromáždění, že já jsem ten, jenž zpytuje ledviny a srdce⁷⁰ a dám vám každému podle vašich činů³⁹. (24) Vám však, ostatním⁷¹, kteří *jste* v Thyateíře, kteříkoli nemají⁷² tuto nauku, kteří⁷³, jak praví, nepoznali Satanovy hloubky⁷⁴, pravím: Další tíže na vás nevrhnuji, (25) avšak co máte, *toho* se přidržte⁷⁵ dotud, než přijdu. (26) A kdo vítězí a kdo je až do konce bedliv mých činů³⁹, dám mu pravomoc nad národy (27) a bude je pást⁷⁶ železnou holí⁵⁷, – rozbíjejí⁷⁷ se jako⁷⁸ hrncířské zboží, – jako jsem ji⁷⁹ i já dostal⁸⁰ od⁸¹ svého Otce. (28) A dám mu jitřní hvězdu.

(29) Kdo má ucho, poslyš⁴³, co Duch praví shromážděním.

3 A andělu shromáždění, jež je v Sardách, napiš: Tyto věci praví ten, jenž má těch sedm Božích Duchů a těch sedm hvězd:

Vím o tvých činech³⁹, že máš jméno, že žiješ, a jsi mrtev. (2) Bud⁴⁸ bdělý⁸² a upevňuj⁸³ zbývající věci, jež se chystají⁸⁴ umřít; neshledal jsem, že by tvé činy³⁹ byly před mým Bohem úplně⁸⁵. (3) Pamatuj tedy, jak jsi přijal⁸⁰ a slychal⁸⁷, a buď *toho* bedliv a dej se na pokání. Neprobudíš-li se⁸⁷ tedy, přijdu [na tebe] jako zloděj a nikterak nepoznáš, v kterou⁸⁸ hodinu na tebe přijdu. (4) Ale máš v Sardách několik⁵⁵ jmen těch, kteří své šatstvo nepotřísnil⁸⁹ i budou se se mnou procházet v bílém⁹⁰, protože jsou *toho* hodni.

(5) Kdo vítězí, ten⁹¹ bude oblečen v bílé šatstvo a jeho jméno nikterak nevymaže z knihy života, a vyznám jeho jméno před svým Otcem a před jeho anděly.

(6) Kdo má ucho, poslyš⁴³, co Duch praví shromážděním.

(7) A andělu shromáždění, jež je ve Filadelfii, napiš: Tyto věci praví Svátý⁹², Pravdomluvný⁹², jenž má Davidův klíč, jenž otvírá – a nikdo nezamkne⁹⁴, a zamyká⁹⁴ – a nikdo neotevře⁹⁵.

(8) Vím o tvých činech³⁹. Hle, postavil⁹⁶ jsem před tebou otevřené dveře⁹⁷, jež nikdo nemůže zamknout⁹⁴, protože máš malou moc a mé slovo jsi zachoval⁹⁹ a mé jméno jsi nezapřel. (9) Hle, dopouštím, *aby* ze Satanovy synagogy těch,

kteří o sobě říkají, že jsou Židé, a nejsou, nýbrž lžou – hle, přimějí je, aby přišli a před tvým nohama se poklonili¹⁰⁰ a poznali, že já jsem tě miloval¹⁰¹. (10) Protože jsi zachoval⁹⁹ slovo mé trpělivosti⁹⁹, zachovám⁹⁹ tě i já od¹⁰² hodiny zkoušky, jež má⁸⁴ nastávat¹⁰³ na celém obydleném světě k přezkoušení těch, kdo bydlí na zemi. (11) Přicházím rychle; přidržuj se¹⁰⁴ toho, co máš, aby tvůj věnec⁵⁰ nikdo nevezal.

(12) Kdo vítězí, učiním ho sloupem v chrámě mého Boha, i nevyjde již nikdy ven a napíše na něho jméno mého Boha a jméno města mého Boha, nového Jerúsáléma, – *to je to*, jež¹⁰⁵ sestupuje z nebe od mého Boha, – a své nové jméno.

(13) Kdo má ucho, poslyš⁴³, co Duch praví shromážděním.

(14) A andělu shromáždění, jež je v Laodikei, napiš: Tyto věci praví ten, *jenž je AMÉN*, věrný⁴⁹ a pravdomluvný⁹³ svědek, počátek Božího stvoření¹⁰⁶:

(15) Vím o tvých činech^{90, 40}, že nejsi ani studený ani vřelý – kéž bys byl studený anebo vřelý! (16) Takto, protože jsi vlažný a ani studený ani vřelý, tě hodlám¹⁰⁷ ze svých úst vyvrátit. (17) Protože říkáš: Jsem bohat a oplývám bohatstvím¹⁰⁸ a ničeho nemám zapotřebí, a nevíš, že ten, *jenž je bídný*, a ten, *jenž je politováníhodný* a chudý a slepý a nahý, jsi ty, (18) radím ti koupit ode mne zlato přepálené^{108, 109} ohněm¹¹⁰, abys zbohatl¹¹¹, a bílé šatstvo, aby ses oblékl a *aby se přestala jevit*¹¹² hanba tvé nahoty, a oční mast¹¹³ k vetření *do tvých očí*, abys viděl¹¹⁴. (19) Já kárám¹¹⁵ a kázní podrobuji¹¹⁶, kterékoli¹¹⁷ mám rád¹¹⁸; nabuď tedy horlivosti a dej se na pokání. (20) Hle, stojím u dveří^{97, 119} a klepám; jestliže někdo zaslechne můj hlas a otevře dveře⁹⁷, vejdu k němu a budu večer s ním¹²⁰ a on se mnou¹²⁰.

(21) Kdo vítězí, dám mu zasednout se mnou¹²⁰ na¹²¹ mém trůně, jako jsem i já zvitěl a zasedl se svým Otcem¹²⁰ na¹²¹ jeho trůně.

(22) Kdo má ucho, poslyš⁴³, co Duch praví shromážděním.

4 Po těchto věcech jsem uzřel²⁷, a hle, v nebi otevřené dveře⁹⁷, a ten dří-

vější¹²² hlas, jež jsem uslyšel, jakoby *hlas* se mnou mluvící trouby, pravící¹²³: Vystup¹²⁴ sem a ukáži ti věci, jež se musí stát po těchto věcech.

(2) Hned jsem se octl v Duchu; a hle, v nebi stál¹²⁵ trůn a na tom trůně *kdosi* sedící, (3) a ten sedící na pohled podobný jaspisovému kameni a sardu¹²⁶, a okolo¹²⁷ trůnu duha na pohled podobná smaragdu. (4) A okolo¹²⁷ trůnu čtyřia dvacet trůnů¹²⁸, a na těch trůnech¹²⁹ sedících čtyřia dvacet starších, oblečených¹²⁸ v bílé šatstvo, a na jejich hlavách zlaté věnce^{128, 130}. (5) A z toho trůnu vycházejí blesky a hlasy¹³¹ a hromy; a sedm ohnivých svítlen¹³², hořících¹³³ před trůnem, jež jsou sedm Božích Duchů. (6) A před trůnem jakoby skleněné moře, podobné křišťálu, a uprostřed trůnu a vůkol¹²⁷ trůnu čtyři živé bytosti, zpredu i zezadu poseté¹³⁴ očima; (7) a první živá bytost podobná lvu a druhá živá bytost podobná teleti a třetí živá bytost mající tvář jakoby člověka a čtvrtá živá bytost podobná létajícímu orlu, (8) a ty čtyři živé bytosti, každá z nich sama o sobě¹³⁵ mající po šesti křídlech, jsou okolo¹²⁷ a zevnitř posety¹³⁴ očima a dnem *ani* nocí nepřestávají říkat¹³⁶: Svatý, svatý, svatý PÁN, Bůh¹³⁷, Všemocný¹³⁷, jež byl a jež je a jež má přijít¹³⁷. (9) A když¹³⁸ ty živé bytosti budou vzdávat slávu a čest a dík tomu, jež sedí na trůně, jež žije na věky věků, (10) padne těch čtyřia dvacet starších před tím, jež sedí na trůně, a budou se tomu, jež žije na věky věků, klanět a před trůn házet¹³⁹ své věnce¹³⁰ říkající: (11) Jsi hoden, náš Pane a Bože, přijmout slávu a čest a moc, neboť všechny věci jsi stvořil ty, i jsou¹⁴⁰ a stvořeny byly pro¹⁴¹ tvoji vůli¹⁴².

5 I uviděl jsem na pravici¹⁴³ toho, jež seděl¹⁴⁴ na trůně, knihu²³ popsanou zevnitř i zezadu, zapečetěnou sedmi pečeti; (2) a uviděl jsem silného anděla, prohlašujícího mohutným hlasem¹⁴⁵: Kdo je hoden otevřít tu knihu²³ a zrušit¹⁴⁶ její pečeti? (3) I nemohl nikdo, v nebi ani na zemi ani pod zemí, tu knihu²³ otevřít ani *na* ni hledět; (4) a já jsem velmi plakal, protože nikdo nebyl shledán hodným¹⁴⁷ tu knihu²³ otevřít ani *na* ni hledět.

(5)A jeden z těch starších mi praví: Neplač; hle, lev, jenž je z kmene Júdova, kofen Davidův, zvítězil, takže může tu knihu²³ a jejich sedm pečeti otevřít.

(6)I uviděl jsem uprostřed toho trůnu a těch čtyř živých bytostí a uprostřed těch starších stát Beránka¹⁴⁸ jakoby zabitého¹⁴⁹, majícího sedm rohů a sedm očí; to je¹⁵⁰ sedm Božích Duchů, vyslaných do celé¹⁵¹ země. (7)I přišel a vzal ji z pravice toho, jenž seděl¹⁴⁴ na trůně; (8)a když tu knihu²³ vzal, padly ty čtyři živé bytosti a těch čtyřiaadvacet starších před tím Beránkem¹⁴⁸, majíce¹⁵² každý harfu a zlaté číše¹⁵³, naplněné¹³⁴ kouřidly; to jsou¹⁵⁰ modlitby svatých. (9)I zpívají novou píseň, říkající: Jsi hoden vzít tu knihu²³ a otevřít její pečeti, protože jsi byl zabit¹⁴⁹ a za svou krev¹⁵⁴ jsi Bohu koupil lidi z každého kmene a jazyka a lidu a národa (10)a učinil jsi je našemu Bohu králi¹⁵⁵ a kněžími, i budou kralovat nad zemí.

(11)I uviděl jsem, a uslyšel jsem hlas mnoha andělů vůkol¹²⁷ trůnu a těch živých bytostí a těch starších; a jejich počet byl desetitisíce desetitisců a tisíce tisíců, (12)pravících mohutným hlasem: Hoden je ten Beránek¹⁴⁸, jenž byl zabit¹⁴⁹, přijmout¹⁵⁶ moc a bohatství a moudrost a sílu a čest a slávu a požehnáni¹⁵⁷. (13)A každého tvora, jenž je v nebi a na zemi a pod zemí a [ty, jež jsou] na moři, a všechny věci v nich, jsem uslyšel pravít: Tomu, jenž sedí na trůně, a Beránkovi¹⁴⁸ požehnáni¹⁵⁷ a čest a sláva a vláda¹⁵⁸ na věky věků. (14)A ty čtyři živé bytosti pravily: AMÉN. A ti starší padli a jali se klanět¹⁵⁹.

6 I uviděl jsem, když ten Beránek¹⁴⁸ otevřel jednu z těch sedmi pečeti, a zaslechl jsem jednu z těch čtyř živých bytostí pravít jako hlas hromu: Pojd¹⁶⁰ [a pohled]¹⁶¹. (2)I uviděl jsem, a hle, bílý kůň, a ten, jenž na něm¹⁶² seděl, měl¹⁶³ luk, a byl mu dán¹⁶⁴ věnec¹⁶⁵, i vyšel vítězně¹⁶⁶ a aby zvítězil.

(3)A když otevřel druhou pečeť, zaslechl jsem druhou živou bytost pravít: Pojd¹⁶⁰ [a pohled]¹⁶¹. (4)I vyšel další kůň, ryšavý¹⁶⁷, a tomu, jenž na něm¹⁶² seděl, bylo mu dáno¹⁶⁴ odní¹⁶⁸ ze země mír, a aby se navzájem pobíli¹⁶⁹ a byl mu dán¹⁶⁴ veliký meč¹⁷⁰.

(5)A když otevřel třetí pečeť, zaslechl jsem třetí živou bytost pravít: Pojd¹⁶⁰ [a pohled]¹⁶¹. I uviděl jsem, a hle, černý kůň, a ten, jenž na něm¹⁶² seděl, měl¹⁶³ ve své ruce váhy; (6)i uslyšel jsem uprostřed těch čtyř živých bytostí jakoby hlas pravíc: Choinix¹⁷¹ pšenice za denár¹⁷² a tři choinixy¹⁷¹ ječmene za denár¹⁷³, a olej a víno nepoškozuj¹⁷³.

(7)A když otevřel čtvrtou pečeť, zaslechl jsem čtvrtou živou bytost pravít¹⁷⁴: Pojd¹⁶⁰ [a pohled]¹⁶¹. (8)I uviděl jsem, a hle, plavý¹⁷⁵ kůň, a ten, jenž na něm seděl – jeho jméno Smrt, a následoval ho¹⁷⁶ hádés¹⁷⁷, a byla mu nad čtvrtinou země dána pravomoc zabíjet¹⁷⁸ mečem³³ a hladem a smrtí¹⁷⁹ a skrze zvířata¹⁸⁰ země¹⁸¹.

(9)A když otevřel pátou pečeť, uviděl jsem pod oltářem duše těch, kdo byli pobíti¹⁶⁹ pro Boží slovo a pro svědectví, jehož se drželi¹⁸²; (10)i zvolali¹⁸³ silným hlasem, pravíce: Až dokdy, Panovníče¹⁸⁴, Svatý¹⁸⁵ a pravý¹⁸⁶, nesoudíš a nemstíš naši krev na⁵¹ těch, kdo sídlí na zemi? (11)I bylo jim každému dáno bílé roucho a bylo jim řečeno, aby se ještě na malou chvíli upokojili¹⁸⁷, než budou doplněni¹⁸⁸ i jejich spolunevolníci i jejich bratři, kteří mají být¹⁰⁷ zabijeni jako i oni.

(12)I uviděl jsem, když otevřel šestou pečeť, i nastalo veliké zemětřesení a slunce se stalo černým jako žíněný pytel a měsíc se celý stal takovým jako krev¹⁸⁹ (13)a hvězdy nebe napadaly¹⁹⁰ na zem jako když fíkovník, jsa zmítán velikým větrem¹⁸⁰, shazuje své nezralé ovoce; (14)a nebe bylo odsunuto jako svinovaná¹⁹¹ kniha²³ a každou horou a ostrovem bylo pohnuto z jejich míst. (15)A králové země a velmožové a vojevůdce¹⁹² a boháči a siláci¹⁹³ a každý nevolník i svobodný¹⁹⁴ se skryli do jeskyní a do skal hor (16)a praví těm horám a těm skalám: Padněte na nás a skryjte nás před tváří¹⁹⁵ toho, jenž sedí na trůně, a před hněvem¹⁹⁵ toho Beránka¹⁴⁸, (17)protože přišel ten veliký den jeho hněvu, a kdo může obstát?

7 A po tomto jsem uviděl na čtyřech koncích¹⁹⁶ země stát čtyři anděly, zadržující¹⁹⁷ čtyři větry země, aby žádný vítr nedul na zemi¹⁹⁸ ani na moři ani na

žádný¹⁹⁹ strom; (2) a od východu slunce jsem uviděl vystupovat¹²⁴ dalšího anděla, majícího²⁰⁰ pečet živého Boha, i zavolal silným hlasem na ty čtyři anděly²⁰¹, jimž bylo dáno²⁰² poškozovat²⁰³ zemi a moře, (3) pravě: Nepoškozujte²⁰³ zemi ani moře ani stromy, než nevolníky našeho Boha na jejich čelech označíte²⁰⁴. (4) I uslyšel jsem počet těch, kteří byli pečeti označeni²⁰⁴, sto čtyřiačtyřicet tisíc označených pečeti²⁰⁴, z každého kmene Izraelových synů: (5) z kmene Júdova dvanáct tisíc označených pečeti²⁰⁴, z kmene Rúbénova dvanáct tisíc, z kmene Gadova dvanáct tisíc, (6) z kmene Asérova dvanáct tisíc, z kmene Nefthalímova dvanáct tisíc, z kmene Manasséova dvanáct tisíc, (7) z kmene Simeónova dvanáct tisíc, z kmene Leviho dvanáct tisíc, z kmene Issacharova dvanáct tisíc, (8) z kmene Zabulónova dvanáct tisíc, z kmene Josefova dvanáct tisíc, z kmene Benjamínova dvanáct tisíc označených pečeti²⁰⁴.

(9) Po těchto věcech jsem uviděl, a hle, veliký²⁰⁵ dav, ježž nikdo nemohl spočítat²⁰², z každého národa a kmenů a národností²⁰⁶ a jazyků, i stáli před trůnem a před Beránkem¹⁴⁸ oblečení²⁰⁷ v bílá roucha a v jejich rukou palmové ratolesti²⁰⁸, (10) a volají silným hlasem, pravíce: Záchrana²⁰⁹ našemu Bohu, jenž sedí na trůně, a Beránkovi¹⁴⁸. (11) A všichni andělé stáli okolo¹²⁷ trůnu a těch starších a těch čtyř živých bytostí; i padli před trůnem na své tváře a jali se Bohu klanět²¹⁰, (12) pravíce: AMÉN, velebení²¹¹ a sláva a moudrost a dík a čest a moc a síla našemu Bohu na věky věků. AMÉN.

(13) A jeden z těch starších odvětil, pravě mi: Tito, kteří jsou oblečeni v ta bílá roucha, kdo²¹² jsou a odkud přišli? (14) I řekl jsem mu: Pane, to víš ty. I pověděl mi: To²¹³ jsou ti, kteří přicházejí z té veliké tísně²¹⁴ a vyprali svá roucha a vybilili je v Beránkově¹⁴⁸ krvi. (15) Pro tuto příčinu jsou před Božím trůnem a konají mu dnem i nocí svatou službu²¹⁴ v jeho chrámě, a ten, jenž sedí na trůně, nad nimi²¹⁵ rozestře svůj stan²¹⁶. (16) Nebudou již hladovět, aniž ještě budou žíznit ani na ně nikterak nebude dotírat²¹⁷ slunce ani žádný¹⁹⁹ žár, (17) protože Beránek¹⁴⁸,

jenž je vprostřed trůnu, bude jejich pastýřem²¹⁸ a dovede²¹⁹ je k pramenům vod života, a Bůh z jejich očí vytrže každou slzu.

8 A když otevřel sedmou pečet, nastalo v nebi asi na půl hodiny mlčení. (2) I uviděl jsem sedm andělů, kteří stojí před Bohem, a bylo jim dáno sedm trub. (3) A přišel další anděl a postavil se k oltáři, a maje²²⁰ zlatou kadidelnici, i bylo mu dáno mnoho kouřidel, aby dodal účinnosti²²¹ modlitbám všech svatých u zlatého oltáře²²², jenž byl před trůnem; (4) a dým těch kouřidel vystoupil¹²⁴ před Bohem s²²³ modlitbami svatých z ruky toho anděla. (5) A ten anděl tu kadidelnici vzal a naplnil²²⁴ ji z ohně oltáře a shodil na zem²²⁵, i nastaly hlasy¹³¹ a hromy a blesky a zemětřesení⁹⁷.

(6) A těch sedm andělů, kteří měli těch sedm trub, se připravilo, aby troubili²²⁶.

(7) I zatroubil první a nastalo krupobití a oheň, smíšené s krví²²⁷, a bylo to shozeno na zem²²⁵, i byla spálena třetina země a byla spálena třetina stromů a byla spálena všechna zelená tráva.

(8) A zatroubil druhý anděl a do moře byla shozena jakoby²²⁸ veliká hora, planoucí ohněm, i stala se třetina moře krví (9) a pomřela třetina tvorů, kteří byli v moři, kteří měli žít⁷⁰, a byla zničena²²⁹ třetina lodí.

(10) A zatroubil třetí anděl a z nebe padla veliká hvězda, planoucí jako pochodně²³⁰, a padla na třetinu řek a na prameny vod. (11) A jménu té hvězdy se říká Pelyněk, i stala se třetina vod pelyňkám a mnozí z lidí z těch vod pomřeli, protože zhořkli.

(12) A zatroubil čtvrtý anděl a byla udeřena^{231 232} třetina slunce a třetina měsíce a třetina hvězd, aby třetina jich byla zatemněna²³² a aby se po třetinu své doby²³³ neukázal den a podobně noc.

(13) I uviděl jsem, a zaslechl jsem jednoho orla letícího v středu nebe, pravícího silným hlasem: Běda, běda, běda těm, kdo sídlí na zemi, pro zbývající²³⁴ hlasy^{131 235} trub²³⁶ těch tří andělů, kteří mají troubit¹⁰⁷.

9 A zatroubil pátý anděl, i uviděl jsem hvězdu z nebe padlou na zem²²⁵ a byl jí dán klíč od šachty²³⁷ bezedna.

(2)I otevřela šachtu²³⁷ bezedna a z té šachty²³⁷ vystoupil²⁴ dým jako dým z veliké pece, a od²³⁵ toho dýmu z té šachty²³⁷ bylo zatemněno²³² slunce i vzduch. (3)A z toho dýmu vyšly²³⁸ na zem²²⁵ kobylky a byla jim dána schopnost²³⁹ jako mají schopnost²³⁹ štíří země; (4)a bylo jim řečeno, aby neubližovaly²⁴⁰ travě země ani ničemu²⁴¹ zelenému ani žádnému²⁴¹ stromu, jen²⁴² lidem, kteří²⁴³ nemají na svých čelech Boží pečeť. (5)A bylo jim dáno, aby je nezabíjely, nýbrž aby byli *po*²⁴³ pět měsíců mučení; a jejich muka *byla* jako muka *od* štíra, když²⁴⁴ člověka zraní²⁴⁵. (6)I budou lidé v oněch dnech vyhledávat smrt a nikterak ji nebudou nacházet, a budou toužit umřít – a smrt od nich prchá. (7)A podoby těch kobylek *byly* podobny koním připraveným do války²⁴⁶ a na jejich hlavách²⁴⁷ jakoby věnce¹⁰⁰ podobné zlatu a jejich tváře jako tváře lidí; (8)a měly vlasy jako vlasy žen a jejich zuby byly jako lvů, (9)a měly kyrysy²⁴⁸ jako kyrysy²⁴⁸ železné a zvuk jejich křídel *byl* jako zvuk vozů s mnoha koňmi běžícími²⁴⁹ do války²⁴⁶. (10)A mají ocasy podobné štírům²⁵⁰ a žahadla, a v těch jejich ocasech *byla* jejich schopnost²³⁹ ubližovat²⁵¹ lidem *po*²⁵¹ pět měsíců. (11)Mají nad sebou krále, anděla bezedna; jeho jméno je hebrejsky Abaddón²⁵², a v řečtině má jméno Apollyón²⁵³.

(12)První běda pomínulo²⁵⁴ – hle, po těchto věcech přichází ještě dvojí běda.

(13)A zatroubil šestý anděl, i uslyšel jsem od²⁵⁵ čtyř rohů zlatého oltáře, jenž je před Bohem, jeden hlas, (14)pravící tomu šestému andělu, jenž měl troubu: Uvolni ty čtyři anděly, kteří *jsou* svázáni²⁵⁶ u té veliké řeky Eufratu. (15)I byli uvolněni ti čtyři andělé, kteří *jsou* připraveni k hodině a dni a měsíci a roku, aby zabíjeli třetinu lidí. (16)A počet vojsk na koních²⁵⁷ *byl* dvakrát deset tisíc desetitisíců; ten jejich počet jsem uslyšel.

(17)A tak jsem ve vidění ušel koně a ty, kdo na nich seděli, mající ohnivě a hyacintové²⁵⁸ a sírové kyrysy²⁴⁸; a hlavy těch koní *byly* jako hlavy lvů a z jejich tlam vychází oheň a dým a síra. (18)Těmito třemi pohromami²⁵⁹ byla zabita třetina lidí, od²⁵⁵ ohně a dýmu a síry, jež vy-

chází z jejich tlam. (19)Schopnost²³⁹ těch koní je totiž v jejich tlamě a v jejich ocasech, neboť jejich ocasy jsou podobny hadům a mají hlavy a jimi²⁶⁰ ubližují²⁵¹. (20)A zbývající²³⁴ z lidí, kteří skrze tyto pohromy²⁶⁰ zabiti nebyli, se nedali na pokání z činů²⁶¹ svých rukou, aby se přestali klanět²⁶² démonům a zlatým a stříbrným a mosazným²⁶³ a kamenným a dřevěným modlám, jež nemohou ani hledět ani slyšet ani chodit, (21)a nedali se na pokání ze svých vražd ani ze svých kouzelnictví ani ze svého smilstva ani ze svých krádeží.

10 I uviděl jsem z nebe sestupovat dalšího silného anděla, oblečeného v oblak²⁶⁴ a na jeho hlavě²⁶⁵ duha, a jeho tvář jako slunce a jeho nohy jako ohnivě sloupy²⁶⁶; (2)a ve své ruce měl²⁶⁷ otevřenou knížku. I postavil²⁶⁸ svou pravou nohu na moři a levou na zemi¹⁹⁸ (3)a volal²⁶⁹ mohutným hlasem, právě *tak* jako řve lev. A když zavolal^{269 270}, vydalo²⁷¹ své hlasy sedm hromů. (4)A když těch sedm hromů promluvalo²⁷⁰, chystal jsem se¹⁰⁷ psát; i uslyšel jsem z nebe hlas pravíc: Zapečeť ty věci, jež těch sedm hromů promluvalo, a nezapisuj je.

(5)A ten anděl, jehož jsem uviděl stát na moři a na zemi, pozvedl svou pravou ruku k nebi (6)a přísáhl při tom, jenž žije na věky věků, jenž stvořil nebe i věci, *jež jsou* v něm, a zemi i věci, *jež jsou* na²⁷² ní, a moře i věci, *jež jsou* v něm, že již nebude odkladu²⁷³, (7)nýbrž ve dnech hlasu sedmého anděla, až se bude chystat¹⁰⁷ troubit²⁷⁴, bude²⁷⁵ i dovršeno²⁷⁶ Boží tajemství, jak oznámil blahou zvěst svým nevolníkům, prorokům.

(8)A ten hlas, jež jsem uslyšel z nebe, se mnou opět mluvil a pravil²⁷⁷: Jdi, vezmi tu knížku, jež je otevřená v ruce toho anděla, jenž stojí na moři a na zemi. (9)I odešel jsem k tomu andělu a pravil jsem mu, by mi tu knížku dal. I praví mi: Vezmi a sněz ji, i učiní tvé břicho hořkým²⁷⁸, ale v tvých ústech bude sladká jako med. (10)I vzal jsem tu knížku z ruky toho anděla a snědl jsem ji, i byla v mých ústech jako med, sladká, a když jsem ji dojedl, zhořklo²⁷⁸ mé břicho. (11)I bylo mi řečeno²⁷⁹: Musíš opět prorokovat²⁸⁰

o národnostech²⁰⁶ a národech a jazycích a mnoha králích²⁸¹.

11 A byla mi dána třtina, podobná holi²⁸², se slovy²⁸³: Vstávej a změř Boží chrám a oltář a ty, kdo se v něm klanějí; (2) a nádvoří, jež je vně²⁸⁴ chrámu, vynechej venku²⁸⁵ a neměř je, protože bylo vydáno národům, i budou po svatém městě dvačtyřicet měsíců šlapat²⁸⁶.

(3) I dám *moc* dvěma svým svědkům, a budou tisíc dvě stě šedesát dní prorokovat, jsouce oblečeni v pytle. (4) To²⁸⁷ jsou ty dvě olivy a ty dvě lampy²⁸, jež stojí před Pánem země; (5) a chce-li²⁸⁸ jim kdo ublížit, vychází z jejich úst oheň a stravuje²⁸⁹ jejich nepřátele. A chce-li²⁸⁸ jim kdo ublížit, musí být takto zabit. (6) Ti²⁸⁷ mají pravomoc zamknout²⁹⁰ nebe, aby *po* dni jejich prorokování nepršel déšť, a mají pravomoc nad vodami, obracet je v krev, a zemi udeřit jakoukoli pohromou²⁹¹, kolikrátkoli se jim zachce²⁸⁸. (7) A až své svědectví dokončí²⁷⁶, povede to zvíře, jež vystupuje²⁹² z bezedna, s nimi válku²⁹³ a přemůže je²⁹⁴ a zabije je (8) a jejich mrtvola *bude* na ulici toho velikého města, jež²⁹⁵ se duchovně nazývá Sodoma a Egypt, kde i jejich Pán byl ukřižován, (9) a *lidé* z národností²⁰⁶ a kmenů a jazyků a národů jejich mrtvolu *po* tři a půl dne vídají²⁹⁶ a nedopouštějí jejich mrtvolu²⁹⁷ položit do hrobky; (10) a ti, kdo sídlí na zemi, se nad nimi radují a veselí a budou si navzájem posílat dary, protože tito, ti dva proroci, těm, kdo sídlí na zemi, způsobili muka²⁹⁸. (11) A po těch třech a půl dnech do²⁹⁹ nich vstoupil duch³⁰⁰ života z Boha a postavili se na své nohy; i padla³⁰¹ na ty, kteří na ně patřili³⁰², veliká bázeň. (12) A uslyšel jsem z nebe silný hlas, pravící jim: Vystupte¹²⁴ sem. I vystoupili¹²⁴ v oblaku do nebe a jejich nepřátele je spatřili³⁰². (13) A v oné hodině nastalo veliké zemětřesení a desetina toho města padla, a v tom zemětřesení bylo zabitó sedm tisíc jmen lidí; a zbývající²³⁴ byli naplnění bázni³⁰³ a vzdali³⁰⁴ slávu Bohu nebe.

(14) Druhé běda pomínulo²⁵⁴ – hle, rychle přichází třetí běda. (15) I zatroubil sedmý anděl a v nebi zazněly³⁰⁵ silné hlasy, pravící: Nastalo světové království³⁰⁶ našeho PÁNA a jeho

KRISTA, i bude kralovat na věky věků. (16) A těch čtyřiadvacet starších, kteří sedí³⁰⁷ na svých trůnech^{129 308} před Bohem, padlo na své tváře, i jali se Bohu klanět³⁰⁴, (17) pravíce: Děkujeme ti, PANE, Bože^{16 308}, Všemocný^{13 308}, *jenž jsi Ten*, jež je a jež byl³⁰⁸, že ses chopil své veliké moci a ujal ses kralování. (18) A národy se rozhněvaly, i přišel tvůj hněv a doba mrtvých, by byli souzeni³⁰⁹, a čas dát odměnu tvým nevolníkům, prorokům, a svatým a těm, kteří se bojí tvého jména, malým i velikým, a zničit²²⁹ ty, kdo ničí^{229 310} zemi. (19) A Boží chrám v nebi byl³¹¹ otevřen a ukázala se v jeho chrámě schrána jeho³¹² úmluvy³¹³, i nastaly blesky a hlasy¹³¹ a hromy a zemětřesení⁹⁷ a veliké krupobíťi.

12 A v nebi se ukázalo veliké znamení: žena oblečená v slunce a pod jejíma nohama měsíc a na její hlavě věnec¹⁶⁵ dvanácti hvězd; (2) a jsouc těhotná, křičela, svjíjeíc se³¹⁴ a trpíc muka porodu³¹⁵.

(3) A ukázalo se v nebi další znamení, a hle, veliký ohnivý³¹⁶ drak, mající sedm hlav a deset rohů, a na jeho hlavách³¹⁶ sedm čelenek³¹⁷; (4) a jeho ocas vleče třetinu hvězd nebe, i svrhl je na zem²²⁵. A ten drak stanul před tou ženou, jež se chystala¹⁰⁷ porodit, aby, až porodí, její dítě pohltí¹²⁸⁹. (5) I porodila syna mužského pohlaví, jež má¹⁰⁷ všechny národy pást⁷⁶ železnou holi⁵⁷, a to její dítě bylo uchvácano k Bohu a k jeho trůnu; (6) a ta žena prchla do pustiny, kde má³¹⁸ od Boha připravené místo, aby ji tam tisíc dvě stě šedesát dní živili.

(7) I nastala v nebi válka³¹⁹: Michaél a jeho andělé se jali³¹⁵ válčit³¹⁹ s tím drakem, a drak se jal bojovat^{319 320}, i jeho andělé, (8) a nedosáhl převahy³²¹, aniž se ještě v nebi našlo jejich místo; (9) i byl ten veliký drak, ten starý³²² had, jež se nazývá *Đábel* a *Satan*, jež svádí⁶⁵ celý obydlený svět, svržen³²³, byl svržen³²³ na zem²²⁵, a s ním byli svrženi³²³ jeho andělé.

(10) A v nebi jsem uslyšel silný hlas, pravící: Teď nastalo vysvobození³²⁴ a síla³²⁵ a království našeho Boha a pravomoc³²⁵ jeho KRISTA, protože žalobce našich bratrů, jež je před naším Bohem dnem i nocí

obžalovával³²⁶, byl svržen³²³; (11) a oni nad ním zvítězili³²⁷ pro¹⁴¹ Beránkovu¹⁴⁸ krev a pro¹⁴¹ slovo svědectví, a své žití nemilovali³²⁸ až do smrti. (12) Pro tuto příčinu se veselte, vy nebesa i vy, kteří v nich bydlíte³²⁸. Běda zemi a moři, protože ďábel sestoupil k vám a má veliký vztek, věda, že má málo času³²⁹.

(13) A když ten drak uviděl, že byl svržen³²³ na zem²²⁵, jal se tu ženu, jež²⁹⁵ porodila to dítě mužského pohlaví, pronásledovat. (14) I byla té ženě dána dvě křídla velikého orla, aby mohla letět³³⁰ do pustiny na své místo, kde je³³¹ pryč od³³² toho hada *po* dobu a doby a půl doby živena. (15) A had za tou ženou vypustil ze svých úst vodu jako řeku, aby ji učinil kořistí řeky³³³. (16) A té ženě pomohla země; i otevřela země svá ústa a tu řeku, již drak ze svých úst vypustil, pohltila³³⁴. (17) A drak se na tu ženu³³⁵ rozhněval a odešel vést³³⁶ válku²⁹³ se zbývajícími³³⁷ z jejího semene, kteří jsou bedliví Božích příkazů a drží se³³⁸ Ježíšova svědectví. (18) I postavil jsem se na písek

13 moře (1) a uviděl jsem z moře vystupovat¹²⁴ zvíře mající deset rohů a sedm hlav, a na jeho rozích deset čelének³¹⁷ a na jeho hlavách³³⁹ jména rouhání³⁴⁰. (2) A to zvíře, jež jsem uviděl, bylo podobno levhartici, a jeho nohy jako medvědí³⁴¹ a jeho ústa jako ústa lva; a ten drak mu dal svou sílu³²⁵ a svůj trůn a velikou pravomoc³²⁵. (3) A jedna z jeho hlav *byla* jakoby ubitá³⁴² k smrti; a ta jeho smrtelná rána³⁴³ byla uzdravena a celá země se s obdivem dala³⁴⁴ za tím zvířetem. (4) I jali se klanět drakovi, protože tomu zvířeti dal pravomoc, a jali se klanět tomu zvířeti, říkájce: Kdo *je* tomu zvířeti podoben a kdo s ním může válčit^{336 58?} (5) I byla mu dána ústa mluvící veliké věci a rouhání³⁴⁰; a byla mu dána pravomoc působit^{336 345} *po* dvaatřicet měsíců. (6) I otevřelo svá ústa k rouháním vůči Bohu, by se rouhalo³³⁶ jeho jménu a jeho stanu³⁴⁶ a těm, kteří svůj stan mají³²⁸ v nebi; (7) a bylo mu dáno vést³³⁶ válku²⁹³ se svatými a zvítězit nad nimi³²⁷. A byla mu dána pravomoc nad každým kmenem a lidem a jazykem a národem; (8) a budou se mu klanět všichni, kdo sídlí na zemi,

každý, jehož jméno není od založení světa zapsáno v knize²³ života zabitého³⁴⁷ Beránka³⁴⁷. (9) Má-li kdo ucho, poslyš. (10) [Odvádí]-li kdo do zajetí³⁴⁸, jde do zajetí; bude-li kdo mečem^{349 170} zabíjet, musí být mečem^{349 170} zabit. Zde je trpělivost³⁵⁰ a víra svatých.

(11) A ze země jsem uviděl vystupovat¹²⁴ další zvíře, i mělo dva rohy podobné beránkovi³⁴⁷ a mluvilo jako drak; (12) a vykonává³⁵¹ všechnu pravomoc toho prvního zvířete před ním, a zemi a ty, kdo v ní³⁵² sídlí, má *k tomu*³⁵¹, aby se jali klanět³⁵³ tomu prvnímu zvířeti, jehož smrtelná rána³⁴³ byla³⁵⁴ uzdravena. (13) A koná³⁵¹ veliká znamení, takže působí^{351 355} i sestupování ohně³⁵⁶ z nebe na zem²²⁵ před lidmi, (14) a ty, kdo sídlí na zemi, svádí⁶⁵ pro¹⁴¹ ta znamení, jež mu bylo dáno před tím zvířetem vykonat³⁵¹, a nařizuje³⁵⁷ těm³⁵⁸, kdo sídlí na zemi, zhotovit³⁵¹ tomu zvířeti, jež má ránu *od* meče¹⁷⁰ a ožilo, obraz; (15) a bylo mu dáno dát tomu obrazu zvířete dech³⁵⁹, aby ten obraz zvířete i promluvil³⁶⁰ a způsobil³⁵¹, aby všichni, kteří se³⁶¹ tomu obrazu zvířete nepokloní³⁵³, byli zabiti. (16) A působí³⁵¹, aby všem, malým i velikým a bohatým i chudým a svobodným¹⁹⁴ i nevolníkům³⁵⁸, dali na jejich pravé ruce³⁶² nebo na jejich čela značku³⁶³ (17) a aby nikdo nemohl *nic* koupit nebo prodat³⁶⁰, leč ten, kdo tu značku³⁶³ má, jméno toho zvířete nebo číslo jeho jména. (18) Zde je moudrost: kdo má důvtip³⁶⁴, nechť číslo toho zvířete spočítá; *je to* totiž číslo člověka a jeho číslo *je* šest set šestašedesát.

14 A uviděl jsem, a hle, na hoře Sionu³⁶⁵ stanul³⁶⁶ Beránek³⁴⁷ a s ním³⁶⁷ sto čtyřiačtyřicet tisíc majících na svých čelech napsané jeho jméno a jméno jeho Otce. (2) I uslyšel jsem z nebe hlas jako hlas mnoha vod a jako hlas velikého hromu, a ten hlas, jež jsem uslyšel – jako by harfeníci hráli³⁶⁸ na své harfy; (3) i zpívají před trůnem a před těmi čtyřmi živými bytostmi a těmi staršími novou píseň, a té písní se nikdo nemohl naučit, leč těch sto čtyřiačtyřicet tisíc, kteří *jsou* koupeni ze³⁶⁹ země. (4) To³⁷⁰ jsou ti, kteří se nepotřísnilí³⁷¹ s ženami, neboť jsou panícové; to³⁷⁰ jsou ti, kteří jdou za

Beránkem³⁴⁷, kamkoli se ubírá. Ti³⁷⁰ byli z³⁶⁹ lidí koupeni jako prvotiny Bohu a Beránkoví³⁴⁷ (5) a v jejich ústech⁹⁷ se nenašla lež, [neboť] jsou bezúšonní.

(6)A v středu nebe jsem uviděl letět dalšího anděla, majícího²⁰⁰ věčnou blahou zvěst, by blahou zvěst přinesl těm³⁷², kdo jsou usedlí³⁷³ na zemi, a každému národu a kmeni a jazyku a lidu³⁷², (7)i pravil silným hlasem: Ulekněte se³⁷⁴ Boha a vzdejte mu slávu, neboť přišla hodina jeho soudu, a pokloňte se³⁷⁴ tomu, jenž učinil nebe a zemi a moře a prameny vod.

(8)A za ním se objevil³⁷⁵ další, druhý anděl, pravící: Padl, padl veliký Babylón, jenž všechny národy napojil z vína popuzení svého smilstva.

(9)A za nimi se objevil³⁷⁵ další, třetí anděl, pravící silným hlasem³⁷⁶: Jestliže se kdo klaní tomu zvířeti a jeho obrazu a přijímá na svém čele³⁷⁷ nebo na svou ruku značku^{363,377}, (10)bude i on pít z vína popuzení Božího, jež je bez smíšení³⁷⁸ namícháno³⁷⁹ v kalichu jeho hněvu, a bude před svatými anděly a před Beránkem³⁴⁷ mučen v ohni a síře; (11)a dým jejich muk vystupuje¹²⁴ na věky věků, i nemají ti, kteří se klanějí tomu zvířeti a jeho obrazu, a přijímá-li kdo značku^{363,377} jeho jména, dnem ani nocí oddechu³⁸⁰. (12)Zde je trpělivost³⁵⁰ svatých, kteří jsou bedliví Božích příkazů a víry v Ježíše.

(13)I zaslechl jsem z nebe hlas, pravící: Zapiš: Blažení mrtví, kteří od nynějška umírají v Pánu. Ano, praví Duch, aby si oddechli³⁸¹ od 51 svých lopot, neboť jejich činy²⁶¹ je³⁸² následují.

(14)A uviděl jsem, a hle, bílý oblak, a na tom oblaku³⁸³ kdosi sedící, podobný³⁸⁴ Synu člověka, mající na své hlavě³⁸⁵ zlatý věnec⁵⁰ a ve své ruce ostrý srp; (15)a z chrámu vyšel další anděl a volal silným hlasem³⁷⁶ na toho³⁸⁶, jenž seděl na tom oblaku: Pošli³⁸⁷ svůj srp a žni³⁸⁸, protože přišla hodina žatvy³⁸⁹, protože žeň země vyschla³⁹⁰. (16)A ten, jenž seděl na tom oblaku, přiložil³⁹¹ svůj srp na zem, i byla země požata.

(17)A z chrámu, jenž je v nebi, vyšel další anděl, a i on měl ostrý srp; (18)a z oltáře vyšel další anděl, jenž má pravomoc nad ohněm, a ozval se³⁹² sil-

ným hlasem k tomu, jenž měl ten ostrý srp, pravě: Pošli³⁸⁷ svůj ostrý srp a očesej hrozny³⁹³ vinné révy³⁹⁴ země, neboť její bobule³⁹⁵ plně dozrály. (19)I přiložil³⁹¹ ten anděl svůj srp k zemi³⁹⁶ a očesal vinnou révu³⁹⁴ země a hrozny naházal do velikého lisu Božího popuzení. (20)A ten lis byl šlapán³⁹⁷ vně města, i vyšla z toho lisu krev až po uvidla koní na vzdálenost tisíce šesti set stadií³⁹⁸.

15 A uviděl jsem v nebi další znamení, veliké a podivuhodné: sedm andělů, majících³⁹⁹ sedm pohrom, posledních, neboť v nich je⁴⁰⁰ Boží popuzení dovršeno²⁷⁶.

(2)A uviděl jsem jakoby skleněné moře, smíšené s ohněm, a ty, kdo zvířetili nad tím zvířetem a nad jeho obrazem a nad číslem⁴⁰¹ jeho jména, na tom skleněném moři stojící, mající³⁹⁹ Boží harfy; (3)i zpívají píseň Mojžíše, Božího nevolníka, a píseň Beránkovu¹⁴⁸ říkající: Veliké a podivuhodné jsou tvé činy, PANE, Bože¹⁶, Všemocný¹³, spravedlivé a důvěryhodné⁴⁰² jsou tvé cesty, Králi národů. (4)Kdožpak by se tě⁴⁰³ neulekl⁴⁰⁴, PANE, a neoslavoval³⁹⁷ tvé jméno? Ano⁴⁰⁵, jen ty jsi svatý⁴⁰⁶; ano⁴⁰⁵, všechny národy přijdou a před tebou se pokloní⁴⁰⁷, protože tvé spravedlnosti⁴⁰⁸ vyšly najevo.

(5)A po těchto věcech jsem uviděl, i⁴⁰⁹ byl chrám stanu³⁴⁶ svědectví v nebi⁴¹⁰ otevřen²³² (6)a těch sedm andělů, kteří měli³⁹⁹ těch sedm pohrom, z toho chrámu vyšlo, a byli oděni čistým skvoccím plátnem⁴¹¹ a okolo hrudi opásáni zlatými opasky. (7)A jedna z těch čtyř živých bytostí dala těm sedmi andělům sedm zlatých číší¹⁵³ naplněných^{134,412} popuzením Boha, jenž žije na věky věků; (8)a chrám byl naplněn^{232,134} dýmem od⁴¹³ Boží slávy a od jeho moci, a nikdo do chrámu nemohl vstoupit, než se těch sedm pohrom těch sedmi andělů dokončilo²⁷⁶.

16 I zaslechl jsem z chrámu silný hlas, pravící těm sedmi andělům: Jděte a vylijte těch sedm číší¹⁵³ Božího popuzení k zemi⁴¹⁴. (2)I odešel první a vylil svou číši¹⁵³ na zem^{415,416} i přišla⁴¹⁷ na lidi⁴¹⁵, kteří měli značku³⁶³ toho zvířete a kteří se klaněli jeho obrazu, zlá a bolestivá⁴¹⁸ vědovitosť⁴¹⁹.

(3)A druhý vylil svou číši¹⁵³ do moře, i stalo se krví⁴²⁰ jakoby mrtvého a každá živá duše⁴²¹ v moři umřela.

(4)A třetí vylil svou číši¹⁵³ do řek a [do] pramenů vod, i staly se krví⁴²⁰; (5)i zaslechl jsem anděla vod, jak praví: Spravedlivý jsi ty, jenž jsi a jenž jsi byl, Svatý⁴²², že jsi tyto věci usoudil, (6)protože krev svatých⁴²² a proroků vylévali⁴²³, i dal jsi jim krev pít⁴²³; jsou *toho* hodni. (7)A zaslechl jsem oltář, jak praví: Ano, PANE, Bože¹⁶, Všemocný⁷⁹, důvěryhodný⁴⁰² a spravedlivé *jsou* tvé soudy.

(8)A čtvrtý vylil svou číši¹⁵³ na slunce⁴²⁴, i bylo mu dáno pálit⁴²³ lidi ohněm⁴²⁵; (9)i byli lidé pálení⁴²³ velikým pálením⁴²⁶ a jali se rouhat jménu Boha, jenž měl⁴²⁷ nad těmito pohromami moc⁴²⁸, a nedali se na pokání, by mu vzdali slávu.

(10)A pátý vylil svou číši¹⁵³ na trůn⁴²⁴ toho zvířete, i stalo se jeho království zatmělým; i kousali se bolestí⁴²⁹ do svých jazyků⁴³⁰ (11)a jali se pro své bolesti⁴²⁹ a31 a pro své vředy⁴³¹ rouhat Bohu nebe a nedali se ze svých činů⁴³² na pokání.

(12)A šestý vylil svou číši¹⁵³ na tu velkou řeku Eufrat⁴²⁴, i vyschla její voda, aby byla připravena²³² cesta králů od východu slunce. (13)A uviděl jsem z úst toho draka a z úst toho zvířete a z úst toho nepravého⁴³³ proroka tři nečisté duchy, jako žáby; (14)*to* totiž jsou duchové démonů, konající znamení⁷⁰, kteří se vypravují⁴³⁴ ke králům⁴²⁴ celého obydlého světa, shromáždit je k válce⁴³⁵ [onoho] velikého dne Boha, Všemocného⁷⁹. (15)(Hle, přicházím jako zloděj; blažen, kdo bdí a dbá na své šatstvo, aby nechodil nahý a aby neviděli⁴³⁷ jeho hanbu.) (16)I shromáždil je na místo⁴³⁵, jež se hebrejsky nazývá Armagedón.

(17)A sedmý vylil svou číši¹⁵³ na ovzduš⁴²⁴, i vyšel od chrámu nebe, od trůnu, silný hlas, pravící: Stalo se⁴³⁸. (18)I nastaly⁴³⁸ blesky a hlesy¹³¹ a hromy, a nastalo⁴³⁸ veliké zemětřesení, jaké nenastalo⁴³⁸ od té *doby*, co na zemi povstali⁴³⁸ lidé – takové⁴³⁹ zemětřesení, tak veliké. (19)A to veliké město se rozpadlo⁴³⁸ na tři části a města národů padla⁴⁴⁰; a před Bohem bylo vzpomenuo na veliký Babilón, by mu byl dán kalich vína po-

puzení jeho hněvu. (20)A každý ostrov prchl a hory se nenašly; (21)a z nebe na lidi⁴²⁴ sestupuje veliké krupobití, ztíží asi talentu⁴⁴¹. A lidé se pro pohromu⁴³¹ toho krupobití jali rouhat Bohu, protože ta pohroma *od* něho je nesmírně veliká.

17 I přišel jeden z těch sedmi andělů, kteří měli⁴⁴² těch sedm číši¹⁵³, a promluvil se mnou, pravě: Pojd⁴⁴³, ukáži ti odsouzení⁴⁴⁴ té veliké nevěstky, jež sedí na mnoha vodách, (2)s níž smilnili⁴⁴⁵ králové země; a ti, kdo obývají zemi, byli vinnem⁴³¹ jejího smilstva opiti⁴⁴⁶. (3)I odnesl mě v duchu do pustiny a uviděl jsem ženu sedící na šarlatovém zvířeti⁴⁴⁷, posetém⁴⁴⁸ jmény rouhání⁹⁷, majícím sedm hlav a deset rohů. (4)A ta žena byla oblečená v purpur a šarlat a ošperkovaná⁴⁴⁹ zlatem a drahým kamením⁴⁵⁰ a perlami a ve své ruce měla zlatý pohár, naplněný⁴⁴⁸ ohavnostmi a nečistými věcmi jejího smilstva⁴⁵¹, (5)a na svém čele⁴⁵² napsané jméno: Tajemství, veliký Babilón, matka nevěstek a ohavností země. (6)A tu ženu jsem uviděl opilou krví⁴⁵³ svatých a krví⁴⁵³ svědků Ježíšových; a když jsem ji uviděl, podivil jsem se velikým podivením. (7)A ten anděl mi řekl: Proč ses podivil? Já ti povím tajemství té ženy a toho zvířete, jež ji nese, jež má těch sedm hlav a těch deset rohů. (8)To zvíře, jež jsi uviděl, bylo a není a má¹⁰⁷ vystupovat¹²⁴ z bezedna a odcházet do záhuby; a ti, kdo sídlí na zemi, jejichž jména nejsou od založení světa napsána do knihy⁴⁵⁴ života, se budou divit, vidouce⁴⁵⁵ to zvíře, že bylo a není a bude přítomno⁴⁵⁶. (9)Zde je důvtip³⁶⁴, jenž s sebou nese⁴⁵⁷ moudrost: Těch sedm hlav je sedm hor, na nichž ta žena⁴⁵⁸ sedí. (10)A je⁴⁵⁹ sedm králů; pět jich⁴⁶⁰ padlo, jeden je, další ještě nepřišel, a až přijde, musí zůstat *jen* nakrátko⁴⁶¹; (11)a to zvíře, jež bylo a není, je i sám osmý i je z těch sedmi a odchází do záhuby. (12)A těch deset rohů, jež jsi uviděl, je deset králů, kteří²⁹⁵ ještě království nedostali, ale⁴⁶² pravomoc jako králové dostávají v jednu hodinu s tím zvířetem. (13)Ti mají jedno mínění a dávají svou sílu a pravomoc³²⁵ tomu zvířeti; (14)ti budou válčit⁵⁸ s Beránkem¹⁴⁸ a Beránek¹⁴⁸ je přemůže⁴⁶³, protože je Pán pánů a Král

králů, a ti s ním jsou povoláni a vyvoleni a věrní⁴⁹.

(15)I praví mi: Ty vody, jež jsi uviděl, kde ta nevěstka sedí, jsou národnosti²⁰⁸ a davy a národy a jazyky; (16)a těch deset rohů, jež jsi uviděl, a to zvíře, ti tu nevěstku pojmu v nenávisť⁴⁶⁴ a učiní ji opuštěnou⁴⁶⁵ a nahou, a budou jíst její maso⁴⁶⁶ a budou ji spalovat⁴⁶⁴ v ohni⁴⁶⁷, (17)neboť Bůh dal do jejich srdcí, by vykonali⁴⁶⁸ jeho mínění a zachovali se⁴⁶⁸ jednomyslně⁴⁶⁹ a dali své království tomu zvířeti, než budou Boží slova uskutečněna⁴⁷⁰. (18)A ta žena, již jsi uviděl, je to veliké město, jež má království nad králi země.

18 Po těchto věcech jsem uviděl z nebe sestupovat dalšího anděla, majícího velikou pravomoc, a od⁵¹ jeho slávy byla osvětlena²³² země. (2)I zvolal mocným hlasem⁴⁷¹, pravě: Padl, padl veliký Babylón, a stal se sídlem démonů a skryší⁴⁷² každého nečistého ducha a skryší⁴⁷² každého nečistého a nenáviděného ptáka, (3)protože z vína popuzení jeho smilstva se napily⁴⁷⁴ všechny národy, i smilnili⁴⁴⁵ s ním⁴⁷⁵ králové země a z moci jeho rozmařilosti⁴⁷⁶ obchodníci země zbohatli.

(4)A z nebe jsem uslyšel další hlas, pravíc: Vyjděte z něho, můj lide, abyste se nestali spoluúčastnými jeho hříchů a aby se vám nedostalo z jeho pohrom, (5)protože jeho hřichy byly na sebe napueny⁴⁷⁷ až do nebe a Bůh si vzpomněl na jeho nepravosti⁴⁷⁸. (6)Odplaťte mu tak, jak odplácel⁴⁷⁹ on, a zdvojnásobte [mu] dvojnásobně⁴⁸¹ podle jeho činů⁴⁸²; v kalichu, jež míchal⁴⁷⁹, mu namíchejte dvojnásobek. (7)Nakolik se naoslavoval sám sebe a užil⁴⁸³ rozmařilosti⁴⁷⁶, tolik mu dejte muk a hoře. Protože ve svém srdci praví: Sedím jako královna a vdova ne jsem a hoře nikterak neuvidím – (8)pro tuto příčinu přijdou v jeden den jeho pohromy, smrt a hoře a hlad, i bude spálen v ohni⁴⁶⁷, protože PÁN, Bůh¹⁶, jenž jej soudil⁴⁸⁴, je silný⁴⁸⁵. (9)A králové země, kteří s ním⁴⁷⁵ smilnili⁴⁴⁵ a rozmařilosti užívali⁴⁷⁶ 483 445, se nad ním, až budou hledět na⁴⁸⁶ dým jeho požáru, dají do pláče a nářku⁴⁸⁷, (10)stojíce pro bázeň

z jeho muk zdaleka, a budou říkat: Běda, běda – to veliké město, Babylón, to silné⁴⁸⁵ město, neboť jedné hodiny přišel tvůj soud! (11)I obchodníci země nad ním pláčí a hořekují, protože jejich náklad⁴⁸⁸ již nikdo nekupuje, (12)náklad⁴⁸⁸ zlata a stříbra a drahého kamení⁴⁸⁹ a perel⁴⁹⁰ a kmentu⁴⁹¹ a purpuru a hedvábí⁴⁹¹ a šarlatu, ani žádné⁴⁹² thujové⁴⁹³ dřevo ani žádné⁴⁹² náradí⁴⁹⁴ slonovinové ani žádné⁴⁹² náradí⁴⁹⁴ z nejcenějšího dřeva a mosazi⁴⁹⁵ a železa a mramoru, (13)ani skořici a amómon⁴⁹⁶ a kouřidla a voňavku⁴⁹⁷ a kadidlo a víno a olej a jennou mouku a pšenici a dobytek a ovce, ani z koní a vozů a těl⁴⁹⁸, ani duše lidí. (14)A zralé ovoce, jež bylo tužbou⁴⁹⁹ tvé duše, ti⁵⁰⁰ ušlo, a všechny blahobytné⁵⁰¹ a skvoucí věci se ti⁵⁰⁰ ztratily a již nikdy jich nikdo nenajde⁵⁰². (15)Obchodníci s těmito věcmi⁵⁰³, kteří z⁵⁰⁴ něho⁵⁰⁵ zbohatli, budou pro bázeň z jeho⁵⁰⁵ muk stát zdaleka, plačíc a hořekující, (16)a budou říkat: Běda, běda – to veliké město, oblečené⁵⁰⁶ v kment⁴⁹¹ a purpur a šarlat a ošperkované⁵⁰⁶ 449 zlatem a drahým kamením⁴⁸⁹ a perlami, (17)neboť takovéto bohatství bylo jedné hodiny zpuštěno⁵⁰⁶! A každý kormidelník⁵⁰⁷ a každý, kdo pluje na nějaké místo, i námořníci a kteříkoli jsou zaměstnání⁵⁰⁸ na moři, stanuli zdaleka (18)a křičeli, hledíce na⁴⁸⁶ dým jeho⁵⁰⁵ požáru, a říkali: Které město je podobno tomuto velikému městu? (19)I nasypali na své hlavy zeminu⁵⁰⁹ a křičeli, plačíc a hořekující, a říkali: Běda, běda – to veliké město, v němž všichni, kdo měli na moři lodi, zbohatli z jeho nádhery⁵¹⁰, neboť jedné hodiny bylo zpuštěno⁵⁰⁶!

(20)Vesel se nad ním nebe, i svatí a apoštolové a proroci, protože Bůh na něm rozsoudil váš soud⁵¹¹.

(21)A jeden silný anděl zvedl⁵¹² kámen, jako veliký žernov⁵¹³, a svrhl jej do moře, pravě: Tak bude násilím⁵¹⁴ svržen Babylón, to veliké město, a již vůbec⁵¹⁵ nikdy se nenajde; (22)a již vůbec⁵¹⁵ nikdy se v tobě neuslyší hlas harfeníků a hudebníků a pišťců⁵¹⁶ a trubačů, a již vůbec⁵¹⁵ nikdy se v tobě nenajde žádný⁵¹⁷ řemeslník žádného⁵¹⁷ řemesla⁵¹⁸, a již vůbec

nikdy se v tobě neuslyší zvuk⁵¹⁹ žernovu⁵¹⁵, (23) a již vůbec⁵¹⁵ nikdy v tobě nezasvítí⁵²⁰ světlo lampy, a již vůbec⁵¹⁵ nikdy se v tobě neuslyší hlas ženicha a nevěsty, protože velmožové země byli tvými obchodníky, protože všechny národy byly svedeny⁶⁵ tvým kouzelnictvím⁵²¹. (24) A našla se v něm krev⁵²² proroků a svatých a všech na zemi zabitých⁵²³.

19 Po těchto věcech jsem v nebi uslyšel jakoby silný hlas početného davu, pravícího⁵²⁴: *HALLÉLÚJA!* Záchrana⁵²⁵ a sláva a moc našeho Boha, (2) protože jeho soudy *jsou* důvěryhodné⁵²⁶ a spravedlivé, protože soudil⁵²⁶ tu velikou nevěstku, jež²⁹⁵ svým smilstvem⁵²¹ kazila⁵²⁷ zemi, a z její ruky pomstil krev svých nevolníků. (3) I řekli podruhé: *HALLÉLÚJA!* A její dým vystupuje⁵²⁸ na věky věků. (4) A těch čtyřia dvacet starších padlo, i ty čtyři živé bytosti, a jali se klanět⁵²⁹ Bohu, jenž sedí⁵³⁰ na trůně⁵³⁰, pravíce: Amen, *HALLÉLÚJA!* (5) A z trůnu vyšel hlas, pravící: Chvalte našeho Boha, všichni vy jeho nevolníci [a] vy, kdo se ho bojíte, malí i velicí!

(6) I uslyšel jsem jakoby hlas početného davu a jakoby hlas mnoha vod a jakoby hlas silných stromů, pravících: *HALLÉLÚJA*, protože PÁN, náš Bůh, Všemocný⁷⁹, se ujal kralování! (7) Radujme se a jásáme a vzdejme mu slávu, protože přišla Beránkova⁴⁴⁸ svatba a jeho žena se⁵³¹ připravila; (8) i bylo jí dáno, aby si oblékla kment⁴⁹¹, skvoucí [a] čistý, neboť ten kment⁴⁹¹ jsou spravedlnosti⁵³² svatých. (9) I praví mi: Zapiš: Blažení ti, kteří *jsou* pozváni⁵³³ k večeři⁵³⁴ Beránkovy⁴⁴⁸ svatby. A praví mi: Toto⁵³⁵ jsou pravdivá⁵²⁶ Boží slova. (10) I padl jsem před jeho nohama, bych se mu klaněl⁵²⁹; a praví mi: Hleď *to nečinít*; jsem tvůj spolunevolník, i tvých bratrů, kteří se drží⁵³⁶ Ježíšova svědectví. Klaněj se⁵²⁹ Bohu. Duch prorocství je totiž Ježíšovo svědectví.

(11) I uviděl jsem nebe otevřené, a hle, bílý kůň, a ten, jenž na něm⁵³⁰ sedí⁵³⁰, [zvaný] Věrný⁵³⁷ a Pravý⁵²⁶, i soudí a válčí⁵³⁸ v spravedlnosti⁵³⁹. (12) A jeho oči *jsou* plamen ohně a na jeho hlavě⁵⁴⁰ mnoho čelenek³⁷; a má⁵⁴¹ napsané jméno, jež nezná nikdo než on, (13) a je oblečený v šat⁵⁴²

smočený v krvi a jeho jméno je nazváno Boží Slovo. (14) A vojska, jež *jsou* v nebi, jela na bílých koních⁵⁴³ za ním, a byli oděni v bílý čistý kment⁴⁹¹; (15) a z jeho úst vychází ostrý [dvojsečný] meč³³, aby jím⁵⁴⁴ udeřil *na* národy. A železnou holí⁵⁴⁴ je bude pást⁷⁶ on, a on šlape vinný lis⁵⁴⁵ popuzení hněvu Boha, Všemocného⁷⁹. (16) A na šatu^{542 546} a na stehně^{546 547} svém má⁵⁴³ napsané jméno Král králů a Pán pánů.

(17) I uviděl jsem v slunci stát jednoho anděla, i zvolal silným hlasem, pravě všem ptákům, kteří létají v středu nebe: Pojďte⁴⁴³, shromážděte se k veliké Boží večeři⁵³⁴, (18) abyste se najedli masa⁵⁴⁸ králů a masa⁵⁴⁸ vojevůdců¹⁹² a masa⁵⁴⁸ siláků¹⁹³ a masa⁵⁴⁸ koní a těch, kdo na nich⁵⁴⁶ sedí⁵³⁰, a masa⁵⁴⁸ všech, i svobodných¹⁹⁴ i nevolníků a malých a velikých.

(19) A uviděl jsem to zvíře a krále⁵⁴⁹ země a jejich vojska, shromážděná k vedení války⁵⁵⁰ s tím, jenž seděl⁵³⁰ na tom koni⁵⁴³, a s jeho vojskem. (20) I bylo to zvíře chyceno⁵⁵¹, i ten nepravý⁵⁵² prorok, jenž *byl* s ním, jenž před ním konal^{553 479} znamení, jimiž⁵⁴⁴ sváděl^{479 65} ty, kdo přijali značku³⁶³ toho zvířete, a ty, kdo se klanějí⁵⁵⁴ jeho obrazu; oba byli zaživa uvrženi do jezera ohně, jež hoří sírou⁵⁴⁴. (21) A ostatní byli pobiti mečem^{33 544} toho, jenž seděl⁵³⁰ na tom koni⁵⁴³, *mečem*, jenž vychází z jeho úst, a jejich masem^{548 555} byli všichni ptáci nasyceni⁵⁵⁶.

20 I uviděl jsem z nebe sestupovat anděla, majícího²⁰⁰ klíč *od* bezedna a na své ruce⁵⁴⁶ veliký řetěz; (2) i zmocnil se toho draka, toho starého³²² hada, jenž je ďábel a Satan, a svázal ho *na* tisíc let (3) a uvrhl ho do bezedna a nad ním zamkl a zapečetil, aby již národy nesváděl^{479 65}, než se těch tisíc let ukončí. Po těchto věcech musí být *na* krátký⁵⁵⁷ čas uvolněn.

(4) A uviděl jsem trůny, i usedli na ně⁵⁵⁸ a byl jim dán soud, a duše⁵⁵⁹ státních pro Ježíšovo svědectví a pro Boží slovo, a ti, kteří²⁹⁵ se tomu zvířeti ani jeho obrazu nepoklonili a na čelo a na svou ruku nepřijali značku³⁶³, i ožili a *na* tisíc let se s KRISTEM ujali kralování⁵⁶⁰; (5) ostatní z mrtvých neožili, než se těch tisíc let

ukončilo. Toto je první opětovné vstání; (6) blažený a svatý, kdo v tom prvním opětovném vstání má podíl – nad těmi nemá druhá⁵² smrt pravomoci, nýbrž budou Božími a KRISTOVÝMI kněžními a budou s ním tisíc let kralovat.

(7) A až se těch tisíc let ukončí, bude Satan ze svého vězení uvolněn (8) a vyjde svěst⁶⁵ národy, jež jsou ve čtyřech koutech¹⁹⁶ země, Góga a Magóga, shromáždít je k válce⁴³⁶; a jejich počet⁵⁶¹ je jako písek moře. (9) I vystoupili¹²⁴ na šíři země a obklíčili tábor svatých a to milované⁵⁶² město; a z nebe [od Boha] sestoupil oheň a strávil²⁸⁹ je. (10) A ďábel, jenž je sváděl⁶⁵ 554, byl uvržen do jezera ohně a síry, kde je i to zvíře i ten nepravý⁵⁵² prorok; i budou na věky věků dnem i nocí mučeni.

(11) A uviděl jsem veliký bílý trůn a toho, jenž na něm seděl¹⁴⁴, od jehož tváře prchla země i nebe, a nenašlo se pro ně⁵⁶³ místa; (12) a uviděl jsem před tím trůnem stát mrtvé, veliké a malé, i byly otevřeny knihy²³; a byla otevřena další kniha²³, jež je kniha života, a mrtví byli souzeni⁵⁶⁴ na základě⁵⁶⁵ věcí zapsaných⁵⁶⁶ v těch knihách²³ podle jejich činů⁴⁸². (13) A moře vydalo mrtvé, kteří v něm byli, a smrt a hádés⁵⁶⁷ vydaly mrtvé, kteří byli v nich, i byli souzeni⁵⁶⁴, každý podle svých činů⁴⁸². (14) A smrt a hádés⁵⁶⁷ byly uvrženy do jezera ohně: toto⁵³⁵ je ta druhá⁵² smrt⁵⁶⁸, jezero ohně. (15) A nebylo-li o někom shledáno, že je zapsán⁵⁶⁶ 569 v knize²³ života, byl do toho jezera ohně uvržen.

21 A uviděl jsem nové nebe a novou zemi, neboť první nebe a první země zašly⁵⁷⁰ a moře již není.

(2) A uviděl jsem z nebe od Boha sestupovat svaté město, nový Jerúsálém, připravené jako nevěstu ozdobenou pro svého muže⁵⁶³. (3) A zaslechl jsem z nebe silný hlas, pravící: Hle, Boží stan³⁴⁶ je s⁵⁷¹ lidmi, i usídlí se⁸¹ s⁵⁷¹ nimi a oni budou jeho lidem a Bůh sám bude s⁵⁷¹ nimi, jejich Bůh, (4) a vytrže z jejich očí každou slzu; a smrti již nebude, ani hoře ani křiku ani bolesti⁵⁷² již nebude, protože první věci zašly⁵⁷⁰. (5) A ten, jenž seděl¹⁴⁴ na trůně, řekl: Hle, činím všechny věci novými. A praví [mi]: Piš⁵⁷³, protože tato slova jsou spolehlivá⁵⁷⁴ a pravdivá⁴⁰².

(6) A řekl mi: Stalo se⁵⁷⁵. Já jsem Alfa a Omega¹⁵, počátek a konec; já tomu, kdo žízni, zdarma dám z pramene vody života. (7) Kdo vítězí, zdědí tyto věci, i budu mu Bohem a on mi bude synem, (8) zbabělým⁵⁷⁶ však a nevěřícím⁵⁷⁷ [a hříšníkům] a ohavnostmi poskvřněným⁵⁷⁸ a vrahům a smilníkům a kouzelníkům a modlářům a všem lhářům jejich podíl v jezeře, jež hoří ohněm a sírou; to je ta druhá⁵² smrt.

(9) I přišel jeden z těch sedmi andělů, kteří měli těch sedm číší¹⁵³, naplněných¹³⁴ sedmi posledními pohromami, a promluvil se mnou, pravě: Pojd⁴⁴³, ukáži ti nevěstu, Beránkovu¹⁴⁸ ženu. (10) I odnesl mě v Duchu na velikou a vysokou horu a ukázal mi svaté město Jerúsálém, sestupující z nebe od Boha, mající Boží slávu. (11) Jeho jas⁵⁷⁹ byl podoben nej-cennějšímu kameni, jakoby křišťálovitému⁵⁸⁰ kameni jaspisovému; (12) mělo¹⁶³ velikou a vysokou zeď; mělo¹⁶³ dvanáct bran⁵⁸¹ a na těch branách⁵⁸¹ dvanáct andělů a napsaná jména, jež jsou [jména] dvanácti Isaellových synů. (13) Od východu tři brány⁵⁸¹ a od severu tři brány⁵⁸¹ a od jihu tři brány⁵⁸¹ a od západu tři brány⁵⁸¹; (14) a zeď města měla¹⁶³ dvanáct základů a na nich dvanáct jmen dvanácti Beránkových¹⁴⁸ apoštolů.

(15) A ten, jenž se mnou mluvil, měl jako míru zlatou třtinou, aby změřil to město a jeho brány⁵⁸¹ a jeho zeď; (16) a to město leží jako čtyřúhelník a jeho délka je právě taková jako⁵⁸² šířka. I změřil to město tou třtinou – dvanáct⁵⁸³ tisíc stadií⁵⁸⁴; jeho délka a šířka a výška jsou stejné. (17) A změřil jeho zeď, sto čtyřiačtyřicet loket⁵⁸⁵, míra člověka, to jest anděla.

(18) A stavivem jeho zdi byl jaspis, a město čisté zlato, podobné čistému sklu. (19) Základy zdi města byly ozdobené všemi drahými kameny⁵⁸⁶; první základ jaspis, druhý safír, třetí chalcedon, čtvrtý smaragd, (20) pátý sardonyx, šestý sard⁵⁸⁷, sedmý chrysolit, osmý beryl, devátý topas, desátý chrysopras, jedenáctý hyacint⁵⁸⁷, dvanáctý ametyst. (21) A těch dvanáct bran⁵⁸¹ – dvanáct perel, každá jednotlivá⁵⁸⁸ z těch bran⁵⁸¹ byla z jedné

perly, a ulice⁹⁷ města čisté zlato, jako průzračné sklo. (22)A chrám jsem v něm neviděl, neboť jeho chrámem je PÁN, Bůh¹⁶, Všemocný⁷³, a Beránek¹⁴⁸. (23)A to město nemá zapotřebí slunce ani měsíce, aby mu svítily, neboť je osvětlila Boží sláva a jeho lampou je Beránek¹⁴⁸; (24)a v jeho⁵⁸⁹ světle⁵⁹⁰ budou chodit národy, a králové země do něho nesou svou slávu. (25)A jeho brány⁵⁸¹ se ve dne nikterak nebudou zamykat⁵⁹¹; noci tam ovšem nebude. (26)I zanesou⁵⁹² do něho slávu a čest národů (27)a nikterak do něho nevstoupí nic obecného⁵⁹³ a provozujícího⁵⁹⁴ ohavnost a lež, nýbrž jen⁵⁹⁵ ti, kteří jsou zapsáni v knize²³ Beránkova^{148 596} života.

22 I ukázal mi řeku vody života, jasnou⁵⁹⁷ jako křišťál, vycházející z Božího a Beránkova¹⁴⁸ trůnu; (2)uprostřed jeho⁵⁸⁹ ulice a té řeky, z té i z oné strany⁵⁹⁸, dřevina⁴⁵ života, rodící dvanáctero ovoce, poskytující⁵⁹⁹ své ovoce každého měsíce, a listí té dřeviny⁴⁵ k uzdravování národů, (3)i nebude již žádné¹⁵¹ kletby. A bude v něm Boží a Beránkův¹⁴⁸ trůn a jeho nevolníci mu budou konat svatou službu⁶⁰⁰ (4)a budou vidět jeho tvář a na jejich čelech bude jeho jméno. (5)A nebude již noci a nebude zapotřebí lampy a světla slunce, protože na ně bude svítit⁶⁰¹ PÁN, Bůh¹⁶, a budou na věky věků kralovat.

(6)A řekl mi: Tato slova jsou spolehlivá⁵⁷⁴ a pravdivá⁴⁰² a PÁN, Bůh duchů proroků, vyslal svého anděla, by jeho nevolníkům ukázal věci, jež se vbrzku³ musí stát. (7)A hle, přicházím rychle; blažen, kdo je bedliv slov proroctví⁹⁷ této knihy²³.

(8)A já, Jan, jsem byl ten, jenž tyto věci slyšel a viděl⁶⁰²; a když jsem uslyšel a uviděl⁶⁰², padl jsem, bych se klaněl¹⁵²⁹ před nohama toho anděla, jenž mi tyto věci

ukazoval. (9)I praví mi: Hleď to nečinit; jsem tvůj spolunevolník, i tvých bratrů, proroků, a těch, kteří jsou bedliví slov této knihy²³. Klaněj se⁵²⁹ Bohu.

(10)A praví mi: Slova proroctví⁹⁷ této knihy²³ nezapečetuj; ta doba je blízko. (11)Kdo křivdí^{603 604}, necht' ještě křivdí^{603 605}, a špinavý necht' se ještě zapsíní a spravedlivý necht' ještě spravedlnost provozuje^{594 605} a svatý necht' se ještě posvětit. (12)Hle, přicházím rychle a se mnou má odměna, bych každému odplatil, jaká bude jeho činnost⁶⁰⁶. (13)Já jsem Alfa a Omega¹⁵, první a poslední, počátek a konec.

(14)Blažení, kdo perou svá roucha, aby měli právo⁶⁰⁷ na dřevinu⁴⁵ života a aby branami⁵⁸¹ vstoupili do města. (15)Vně jsou psi a kouzelníci a smilníci a vrahové a modláři a každý, kdo oblibuje⁶⁰⁴ a provozuje^{604 594} lež.

(16)Já, Ježíš, jsem poslal svého anděla, by vám tyto věci ve shromážděních dosvědčil. Já jsem kořen a potomek⁶⁰⁸ Davidův, skvoucí [a] jitrní hvězda. (17)A Duch a nevěsta praví: Přicházej⁶⁰⁹. A kdo slyší, necht' řekne: Přicházej⁶⁰⁹. A kdo žízni, necht' přichází⁶⁰⁹; kdo chce⁶¹⁰, necht' si zdarma nabere vody života.

(18)Každému, kdo slyší slova proroctví⁹⁷ této knihy²³, dosvědčuji já: Přidá-li kdo k těmto věcem, přidá mu⁶¹¹ Bůh pohrom, o nichž je v této knize²³ napsáno⁶¹²; (19)a odejme⁶¹³-li kdo od slov knihy²³ tohoto proroctví, odejme⁶¹³ Bůh jeho podíl od dřeviny⁴⁵ života a ze svatého města, o nichž⁶¹⁴ je v této knize²³ napsáno⁶¹².

(20)Ten, jenž tyto věci dosvědčuje, praví: Ano, přicházím rychle. – AMÉN, přicházej⁶⁰⁹, Pane Ježíši.

(21)Milost Pána Ježíše Krista se všemi svatými.

KNIHA ZJEVENÍ

poznámky překladatele a odkazy

- 1 Vl. „odhalení“.
- 2 N. „jeho“.
- 3 D. „v rychlosti“.
- 4 N. „naznačil je“.
- 5 D. „vyslav skrze“.
- 6 D. „kolik věcí“.
- 7 Viz Skut. 16:6.
- 8 N. „jenž přichází“, D. „ten přicházející“, zde se však nemyslí přímo na příchod Páně jako na právě očekávanou událost, ač ovšem myšlenku na budoucí očekávané uplatnění Boží moci nelze zcela vyloučit; slova „jenž je a jenž byl a jenž má přijít“ se však zajisté týkají trvalé povahy Boží bytosti, takže znění v textu je snad nejlepším vystižením smyslu. Řecký výraz má význam budoucí (Marek 10:30, pozn. 469; Luk. 18:30, pozn. 1266; poněkud i Marek 11:10); výraz „ten, jenž má přijít“ se stal jménem očekávaného Mesiáše (Mat. 11:3; Hebr. 10:37), zde však je nejprve „podstatné Bytí“ („jenž je“) a až potom minulost a budoucnost.
- 9 Zde proti Kol. 1:18 nikoli „zprostřed mrtvých“.
- 10 Viz Luk. 12:58, pozn. 1009.
- 11 Vl. „vykoupal (Jan 13:10) nás... ve své krvi“.
- 12 Viz 1 Kor. 15:24.
- 13 Viz 1 Tim. 6:16, pozn. 228; ve Zjev. 1:8 vl. „Vševládný“, nesouvisí však s „vládcem“ ve v. 5.
- 14 Viz Mat. 2:6, pozn. 29, netýká se ostatních vztažných zájmů na této stránce; 5:5.
- 15 Jména písmen řecké abecedy, prvního a posledního.
- 16 Viz Luk. 1:32.
- 17 Viz 1 Kor. 9:23, pozn. 330.
- 18 Viz Mat. 13:21, pozn. 543.
- 19 N. „vytrvalosti“, viz Jak. 5:11.
- 20 Viz 1 Kor. 11:20, pozn. 398.
- 21 Týká se „trouby“, nikoli „hlasu“.
- 22 N. „na co hlediš“.
- 23 Viz Luk. 4:17.
- 24 Jako ve v. 11.
- 25 Viz Mat. 2:6.
- 26 Podle některých rukopisů „promluvil“, neurčitý čas.
- 27 Jako „uviděl“, ve v. 2, ne však jako „vidíš“ ve v. 11 a „viděl“ ve v. 12.
- 28 Viz Mat. 5:15, pozn. 139; zde značí lampu se stojanem jako jediný předmět.
- 29 „Synu člověka“ je bez členu, jde tedy o charakter známý z Písma pod tímto jménem (Dán. 7:13), nikoli o podobu Toho, jehož Jan znal. Tato kapitola odpovídá Dán. 7, jenže Jan Ho nyní vidí na zemi. „Syn člověka“ je titul, jenž se tím, že ho Pán Ježíš užíval sám o Sobě, stal osobním, u Dánijjela však vyznačuje charakter a tak i zde, ač ovšem jde o touž Osobu.
- 30 Viz Luk. 11:27.
- 31 N. „třpytné“.
- 32 D. „mající“, „vycházející“.
- 33 Viz Luk. 2:35.
- 34 Vl. „ten první („poslední“, „živý“), tj. „ten, jenž je první“ atd.
- 35 Viz Mat. 11:23; 16:27, pozn. 714.
- 36 D. „po těchto“.
- 37 V původním textu 4. pád (vztahuje se k „uzřel“).
- 38 N. „svou pravici ovládá“.
- 39 N. „dilech“, „pracích“ (1 Thess. 1:3) v. 5 obdobně.
- 40 N. „znám tvé činy... a tvou trpělivost“, ve v. 9 obdobně, vědomé poznání, viz 1 Kor. 8:1.
- 41 Souvisí s „lopotě“ ve v. 2.
- 42 D. „přicházím ti“.
- 43 N. „slychej“ (Mat. 5:21).
- 44 Viz Jan 6:31.
- 45 Viz Luk. 23:31.
- 46 D. „z“, snad ve smyslu „zprostřed“.
- 47 D. „deseti“ („desetidenní strast“).
- 48 Vl. „stávej se“ („usiluj se stát“).
- 49 Viz Skut. 10:45.
- 50 N. „korunu“.
- 51 D. „z“.
- 52 Řadová číslovka.
- 53 Tj. snad „víru ve mne“.
- 54 Vl. „u vás“.
- 55 Vl. „trochu“, „málo“.
- 56 Viz Mat. 13:41, pozn. 573.
- 57 D. „v meči“ (v. 16). „v smrti“ (v. 23), „v železně holi“ (v. 29), viz Mat. 3:11.
- 58 N. „bojovat“.
- 59 N. „o němž neví“, vědomé poznání, jako ve v. 19, viz v. 2, pozn. 40.
- 60 N. „přijímá“.
- 61 Viz 2 Kor. 3:7.
- 62 Někteří čtou „své“; to by naznačovalo odpovědné postavení, obdobně Achabovu. A to je vlastně význam „anděla“; je to jakoby symbolický zástupce shromáždění, spatřovaný v těch, kteří jsou odpovědni, a to jsou vlastně všichni.
- 63 N. „trpíš (Mat. 3:15) tu ženu“.
- 64 D. „sama sobě“.
- 65 Viz Mat. 24:4.
- 66 Důrazný tvar zájmena „mé“.
- 67 Vl. „dal“, jako „dám“ ve vv. 23, 26, 28, nesouvisí však s „dala“ a „dát“ níže.
- 68 Tj. „Jezebeliných“.
- 69 Tj. „zcela jistě pobijí“, srov. Luk. 22:15, pozn. 1451.
- 70 Množné číslo.
- 71 N. zbývajícím“, jako v kap. 3:2.
- 72 D. „kolik jich nemá“.
- 73 Viz Mat. 2:6, pozn. 29; netýká se „kteří“ shora.
- 74 4. pád množ. čísla.
- 75 N. „co máte, pevně podržte“, jako „se přidržují“ ve vv. 14n.
- 76 Jako „buď pastýřem“ u Jana 21:16.
- 77 N. „drti“ (Luk. 9:39, pozn. 738).
- 78 N. „holí, jako se rozbíjí“.

- 79 Tj. „pravomoc“, viz v. 26.
 80 Viz kap. 2:7, 17, pozn. 60.
 81 Viz Jan 1:14.
 82 Vl. „bdící“.
 83 Viz Luk. 22:32, pozn. 1478, 1481.
 84 Viz Mat. 16:27, pozn. 714; ve v. 2 vl. „se chystaly“ (nedokonavý minulý čas), to by však znamenalo, že (v rozporu s tímto oddílem) tomu tak již není. Jde o stav, v jakém byly věci shledány tím, jenž je měl upevňovat, a tento stav ovšem nadále trvá.
 85 N. „plné“ (Jan 16:24).
 86 Viz 2:7.
 87 N. „nebudeš-li bdít“, neurčitý čas („nedojde-li k tomu, abys bděl“).
 88 D. „jakou“.
 89 Viz 1 Kor. 8:7; zde D. „jmen, jež... nepotřísnila“.
 90 Viz Jan 20:12.
 91 N. „tento“.
 92 Viz kap. 1:17n., pozn. 34.
 93 Viz Mat. 22:16.
 94 N. „nezavře“, dále obdobně.
 95 Některé rukopisy mají znění „neotvírá“.
 96 Vl. „dal“ (v. 8), „dávám to, aby“ (v. 9), hebraismus.
 97 Jednotné číslo.
 98 D. „jež nikdo nemůže zamknout je“, hebraismus (podobně jako v obecné češtině: „co je nikdo nemůže zamknout“).
 99 Jako „buď bedliv“ ve v. 3, zde neurčitý čas; „zachová“ ve v. 10 je ovšem čas budoucí.
 100 N. „se jali klanět“.
 101 Viz Jan 3:16.
 102 D. „z“, tj. „z nebezpečí“, srov. 2 Kor. 1:10.
 103 D. „přicházet“, jako ve v. 11.
 104 Viz kap. 2:25, zde přítomný čas, významu nedokonavého.
 105 N. „ten, jenž“, tj. „Jerusalém“.
 106 Viz Kol. 1:23.
 107 Viz Mat. 16:27, pozn. 714.
 108 Ve v. 17 vl. „zbohatl jsem“, proti „zbohatl“ ve v. 18 dokonavý minulý čas s dosahem do přítomnosti a s významem zesilujícím; obdobně snad i ve v. 18 („důkladně přepálené“, zdůrazněno ještě následujícím „ohněm“, viz níže pozn. 109 a Luk. 22:15, pozn. 1451).
 109 Jako „rozpálené“ v kap. 1:15, souvisí s „ohněm“ níže.
 110 D. „z ohně“.
 111 Zde proti v. 17, pozn. 108, neurčitý čas.
 112 Vl. „nebyla projevena“, smysl jako v textu.
 113 „Oční mast“ je jedno slovo; nesouvisí s „oči“ níže.
 114 Viz kap. 1:11n.
 115 Viz Ef. 5:11.
 116 Viz 1 Kor. 11:32.
 117 D. „kolikkoli jich“.
 118 Viz Jan 21:15.
 119 Vl. „postavil jsem se ke dveřím“, dokonavý minulý čas.
 120 N. „u něho“, dále obdobně.
 121 D. „u“, tj. snad „v moci všeho, co trůn znamená“, netýká se kap. 4:2, 4.
 122 D. „první“.
 123 Tj. „hlas“.
 124 Tj. směrem vzhůru.
 125 Vl. „ležel“, tj. „byl umístěn“ ve stavovém smyslu.
 126 N. „karneolu“ (drahokam červené barvy).
 127 V tomto oddíle značí „okolo“ postavení kolem něčeho jako středu a „spojení s tím, jako např. loukou kola, „vúkol“ prostě obklopení něčeho. První předložky se užívá častěji a v obojím smyslu, druhé jen ve smyslu poslednějším.
 128 V původním textu 4. pád („uviděl jsem 24 trůnů“ atd.).
 129 D. „na ty trůny“, tj. „usudnuvších“; netýká se v. 2.
 130 N. „koruny“.
 131 N. „zvuky“.
 132 D. „svítilen ohně“, viz Mat. 25:1, zde proti „lampám“ v kap. 1:12 vlastní zdroje světla.
 133 V původním textu 1. pád.
 134 Vl. „napéčované“.
 135 D. „jedna podle jedné z nich“.
 136 D. „nemají oddechu (Mat. 11:29), říkající“, zde ve smyslu jako v textu.
 137 Viz kap. 1:8, pozn. 16, 79, 8; zde je, ve spojení s trůnem, nejprve „byl“ – jde o dění „v čase“.
 138 N. „až“, „kdykoli“.
 139 N. „klást“.
 140 D. „byly“, srov. kap. 3:2, pozn. 84.
 141 V příčinném smyslu.
 142 N. „tvé přání“.
 143 4. pád. jako v kap. 4:4, pozn. 128.
 144 N. „sedí“, jako v kap. 4:9n.; je to vlastně titul „Sedící na trůně“.
 145 D. „v mohutném hlase“.
 146 N. „sejmout“, „odstranit“, vl. „uvolnit“, „rozvázat“.
 147 N. „se nenašel nikdo hodný“.
 148 Zde a v celé knize Zjevení vl. „Jehátko“ (Jan 21:15), ve v. 6 bez členu („nějakého Beránka“, „kohosi jakoby Beránka“).
 149 Viz 1 Jan 3:12, zde také „obětovaného“, (v. 6), „obětován“ (vv. 9, 12).
 150 D. „jež jsou“, týká se ve v. 6 „sedmi oči“, ve v. 8 „zlatých číši“.
 151 D. „veškeré“.
 152 Týká se „starších“.
 153 N. „mísy“.
 154 D. „ve své krvi“ („v moci n. hodnotě své krve“, viz Mat. 3:11).
 155 Podle některých rukopisů „královstvím“, jako v kap. 1:6, je to však vlastně titul n. jméno.
 156 N. „dostat“, jako „vzal“, „vzít“ ve vv. 7–9.
 157 N. „velebení“, jako v kap. 7:12.
 158 Viz 1 Tim. 6:16.
 159 N. „poklonili se“.
 160 N. „přicházej“.
 161 Slova „a pohled“ ve vv. 1, 3, 5 a 7 jsou pochybná; byla asi v některých rukopisech přidána.
 162 D. „na něj“, viz kap. 4:4, pozn. 129; netýká se v. 8.
 163 D. „mající“.
 164 Neznamená, že právě tehdy; měl, co mu bylo dáno.

- 165 N. „koruna“.
- 166 Vl. „jako vítězíci n. vítěz“.
- 167 D. „ohnivý“.
- 168 D. „vzít“.
- 169 Jako „zabil“ v 1 Jan 3:12; netýká se slovesa „zabíjet“ ve vv. 8 a 11. Neurč. čas ve v. 4 lze chápat i v tom smyslu jako ve v. 8, viz tam pozn. 178. Ve v. 9 dokon. min. čas.
- 170 Viz Mat. 26:47.
- 171 Dutá míra, asi 1 litr.
- 172 Viz Mat. 18:28.
- 173 N. „neubližuj“, neurčitý čas.
- 174 Zde podle některých rukopisů „uslyšel jsem hlas čtvrté živé bytosti, pravící“.
- 175 Vl. „bledý“.
- 176 D. „s ním“.
- 177 Viz Mat. 11:23.
- 178 Neurčitý čas ve smyslu Mat. 9:13, pozn. 336.
- 179 D. „v meči a v hladu a v smrti“, viz Mat. 3:11.
- 180 D. „od zvířat“ (v. 8), „od velikého větru“ (v. 13).
- 181 Viz Ezek. 14:21.
- 182 N. „jež nosil“.
- 183 N. „jali se volat“.
- 184 Viz Skut. 4:24.
- 185 Viz kap. 1:18, pozn. 34.
- 186 Viz Jan 17:3.
- 187 N. „si oddechli n. pohověli“ (Mat. 26:45).
- 188 Tj. co do počtu.
- 189 N. „stal jakoby krví“.
- 190 N. „počaly padat“.
- 191 Tj. „jako když se svinuje“, n. snad „svinutá“ ve smyslu stavovém.
- 192 N. „vojenští hodnostáři“, viz Marek 6:21, pozn. 236.
- 193 N. snad „mocní lidé“, „mocipáni“.
- 194 Viz Gal. 4:22.
- 195 D. „od tváře“, „od hněvu“; netýká se kap. 7:9.
- 196 N. „rozích“, „úhlech“, „koutech“.
- 197 N. „ovládající“.
- 198 Ne „na zem“.
- 199 D. „každý“.
- 200 N. „nesoucího“, „držícího“.
- 201 D. „těm čtyřem andělům“.
- 202 D. „dáno jim“ (v. 2), „spočítat je“ (v. 9), viz kap. 3:8, pozn. 98.
- 203 Viz kap. 6:6, pozn. 173.
- 204 D. „zpečetíme“, dále obdobně.
- 205 D. „mnohý“.
- 206 Množné číslo slova „laos“ („lid“, zejména Izrael jako Boží lid, ale i Boží lid nynějšího období); překlad v textu je pokusem o řešení nesnáze plynoucí z toho, že „lid“ v češtině nemá významově odpovídající množné číslo („lidé“ je jiný pojem, ač množné číslo slova „laos“ lze i takto překládat [Luk. 2:31], zde však nikoli). Srov. Skut. 4:25, 27, pozn. 247, kde výraz znamená Izraellovy kmeny.
- 207 V původním textu 4. pád („uviděl jsem... oblečený“).
- 208 D. „palmy“.
- 209 N. „vysvobození“, zde ve smyslu „díků za n. zásluha o záchranu n. vysvobození patří...“
- 210 N. „poklonil se Bohu“.
- 211 N. „žehnáni“, „požehnáni“, vl. „dobrořečení“.
- 212 Vl. „kteří“, ne však jako shora na počátku věty.
- 213 D. „tito“.
- 214 Viz Mat. 24:21; 4:10.
- 215 Vl. „na ně“, jako ve v. 16.
- 216 Viz Jan 1:14, pozn. 22.
- 217 N. „útočit“, vl. „padat“ („je napadat“).
- 218 Viz Jan 21:16.
- 219 Viz Mat. 15:14, pozn. 656.
- 220 Viz kap. 7:2.
- 221 N. „aby je přidal k“.
- 222 N. „na zlatém oltáři“.
- 223 Zde v původním textu není žádná předložka; smysl je „ve spojení s modlitbami, aby jim bylo dodáno účinnosti“ podle v. 3. Snad je to hebraismus.
- 224 Vl. „napěchoval“.
- 225 N. „k zemi“ (Mat. 12:20, pozn. 479; 21:1, pozn. 882).
- 226 Neurčitý čas („se dali do troubení“, „zatroubili“, jako ve vv. 7n., 10, 12; 9:1, 13; 11:15, „odtroubili“, „vykonalí troubení“). Netýká se „troubit“ ve v. 13.
- 227 D. „v krvi“.
- 228 N. „do moře jako by byla shozena“.
- 229 Viz 2 Kor. 4:16, pozn. 174.
- 230 Viz Mat. 25:1, pozn. 1088.
- 231 N. „postřižena“, „zasážena“, „raněna“.
- 232 V dějovém smyslu.
- 233 D. „svou třetinu“.
- 234 N. „ostatní“.
- 235 D. „ze zbývajících hlasů“, jako „z těch vod“ ve v. 11; kap. 9:2 obdobně, předložka jako „z“ ve v. 3.
- 236 D. „troub“ (2. pád jedn. čísla).
- 237 N. „jícnu“, „propasti“, vl. „studny“ (Luk. 14:5); dále obdobně.
- 238 Tj. směrem ven.
- 239 Vl. „volnost v jednání“, „moc“, „pravomoc“, smysl jako v textu.
- 240 Viz kap. 6:6, pozn. 173.
- 241 D. „všemu“, „každému“.
- 242 D. „ne-li“.
- 243 Viz Mat. 2:6, pozn. 29; 4:2, pozn. 90, zde se týká slovesa „byli... mučení“.
- 244 N. „kdykoli“.
- 245 Viz Marek 14:47, pozn. 663.
- 246 N. „boje“, také „k válce n. k boji“.
- 247 D. „hlavy“, 4. pád, srov. kap. 4:4, pozn. 129.
- 248 Viz Ef. 6:14.
- 249 D. „vozů mnoha koní běžících“.
- 250 Zde (proti v. 19) nejspíše ve smyslu „jako ocase štirů“.
- 251 Viz vv. 4 (ve v. 19 přítomný čas); 5, zde se týká slovesa „ubližovat“.
- 252 Tj. „záhuba“ (Jób 26:6; 28:22).
- 253 Tj. „hubitel“.
- 254 D. „odešlo“.
- 255 D. „z“, ve v. 13 také „zprostřed“.
- 256 N. „ve vazbě“ (Marek 15:7).
- 257 D. „vojsk koně“.
- 258 Tj. „barvy hyacintu“, drahokamu (viz kap. 21:20)

- barvy tmavomodré, podle jiných temně purpurové, hnědorůžové n. červenožluté.
- 259** D. „od (ne jako „od“ níže) těchto tří pohrom“.
- 260** D. „v nich (v. 19), „v těchto pohromách“ (v. 20).
- 261** Viz kap. 2:2.
- 262** Vl. „se nejali klanět“, tj. „se jali neklanět“.
- 263** N. „bronzovým“, „měděným“.
- 264** Nesouvisí s „oblečeného“ shora.
- 265** Viz kap. 9:7.
- 266** D. „sloupy ohně“.
- 267** D. „maje“, „mající“.
- 268** Vl. „položil“, viz Mat. 5:15, pozn. 137; nesouvisí se „stát“ a „stojí“ ve vv. 5, 8.
- 269** Neurčitý čas („jal se volat“, „zavolal“ jako níže, „provola“).
- 270** Ve v. 3 ve smyslu „dokončil volání“; ve v. 4 také „domluvil“.
- 271** D. „promluvil“, jako ve v. 4.
- 272** D. „v“, jako shora i níže.
- 273** Vl. „času“.
- 274** N. „když n. až bude troubit“. V textu je doslovný překlad, smysl však asi je „až bude troubit, jak se k tomu chystá“.
- 275** Vl. „bylo“ n. „je“, neurčitý čas, viz Jan 15:8, pozn. 694. Ve Zjevení se často užívá neurčitého času, kde by bylo lze užít i času jiného; takovému zřejmě hebraismy jsou zde hojně.
- 276** N. „uskutečněno“ (Luk. 12:50; Gal. 5:16), „splněno“ (Řím. 2:27); totéž sloveso je v kap. 11:7.
- 277** D. „mluvící a pravící“.
- 278** N. „trpkým“, „palčivým“, viz Kol. 3:19, pozn. 156; ve v. 10 totéž sloveso.
- 279** D. „říkají mi“.
- 280** Neurčitý čas, viz Mat. 9:13, pozn. 336; Luk. 1:55, pozn. 102; netýká se „obracet“ v kap. 11:6.
- 281** Vl. „nad národnostmi... a mnoha králi“, n. „vzhlédem k národnostem“ atd., viz 1 Kor. 1:4.
- 282** N. „prutu“, „tyčí“.
- 283** D. „říkaje“, „pravě“.
- 284** Vl. „zvenci“.
- 285** N. „vyluč n. vypust n. vyjmi ven“.
- 286** N. „budou svaté... pošlapávat“.
- 287** D. „ti n. tito“, jako ve v. 6.
- 288** N. „přeje-li si“, obdobně neurčitý čas ve v. 6.
- 289** Jako „sněž“ v kap. 10:9.
- 290** N. „zavřít“.
- 291** D. „v každé n. veškeré pohromě“.
- 292** Tj. směrem vzhůru; n. „bude vystupovat“, přičestí vyjadřující charakter bez zřetele k času.
- 293** N. „boj“.
- 294** N. „zvítězí nad nimi“.
- 295** Viz Mat. 2:6, pozn. 29.
- 296** N. „na jejich... hledí n. hledívají“.
- 297** 4. pád mn. čísla.
- 298** D. „proroci, ty, kdo... mučili“, neurčitý čas.
- 299** D. „v“.
- 300** N. „dech“.
- 301** Viz Luk. 1:12.
- 302** N. „se na ně (po)dívali“, „je (z)pozorovali“.
- 303** V dějovém smyslu, jako „polekány“ u Luk. 24:5.
- 304** N. „jali se vzdávat“ (v. 13), „poklonili se Bohu“ (v. 16).
- 305** D. „nastaly“, jako níže a ve v. 13.
- 306** D. „království světa“.
- 307** N. „seděl“, viz kap. 5:1, pozn. 144; je to jejich charakter.
- 308** Viz kap. 4:4; 1:8, 4; zde není řečeno „jenž má přijít“, vzhledem k významu tohoto výrazu.
- 309** Viz 1 Petr 4:6, pozn. 226.
- 310** Srov. 1 Kor. 3:17, kde „(z)kazí“ je totéž sloveso, jen bez zesilující předpony, již má zde.
- 311** N. „byl v nebi“.
- 312** N. „jeho schrána“.
- 313** Viz Mat. 26:28.
- 314** Viz Gal. 4:19, pozn. 163.
- 315** D. „jsouc mučena porodit“ (v. 2), „válka Michaél a... jmout se“, tj. „válka taková, že Michaél... se jali“ (v. 7), hebraismy.
- 316** Viz kap. 6:4, pozn. 167; 9:7, netýká se v. 1.
- 317** N. „korun“, odznaků královské hodnosti (řec. „*diadémata*“), nikoli jako „věnec“ ve v. 1 a jinde.
- 318** D. „kde tam má“, hebraismus téhož druhu jako v kap. 3:8, pozn. 98.
- 319** Viz kap. 9:7; 2:16.
- 320** Tj. „neutekl“, „neustoupil“. „Válčit“ shora znamená útok, „bojovat“ zde obranu, ač sloveso je v řečtině totéž.
- 321** N. „*nic* nepořídil n. nedokázal“, „*na nic* se nezmohl“.
- 322** N. „dávny“, „starobylý“, tj. „odedávna působící a jako takový dávno známý“.
- 323** N. „vyhnán(i)“.
- 324** N. „záchrana“.
- 325** Viz Luk. 9:1.
- 326** N. „obžalovává“, vyjadřuje charakter bez zřetele k času.
- 327** N. „ho přemohli“, v kap. 13:7 obdobně.
- 328** Viz Jan 13:1; 1:14, pozn. 22, zde přítomný čas.
- 329** N. „příležitosti“, jako „dobu“ atd. ve v. 14.
- 330** D. „aby letěla“.
- 331** D. „kde tam je“, viz v. 6.
- 332** D. „je od tváře“.
- 333** D. „řekou strhovanou n. unášenou“.
- 334** Viz 1 Kor. 15:54.
- 335** D. „nad tou ženou“, viz Luk. 1:29, pozn. 56.
- 336** Neurčitý čas, viz Mat. 9:13, pozn. 336; také „zahájit“, „podniknout“ (kap. 12:17; 13:7), „dát se do války n. boje“, „ve válce n. boji se utkat“ (kap. 13:4); „se jalo rouhat“ (kap. 13:6); stran kap. 13:5 viz Mat. 4:2, pozn. 90.
- 337** N. „ostatními“.
- 338** Viz kap. 6:9.
- 339** Viz kap. 9:7, netýká se předchozího „na jeho rozích“.
- 340** Ve v. 1 jednotně, ve v. 5 množné číslo.
- 341** D. „medvěda“.
- 342** Viz 1 Jan 3:12, pozn. 73. Zde vl. „jednu... hlav jakoby ubitou“, viz kap. 4:4, pozn. 128.
- 343** D. „rána smrti“.
- 344** D. „se jala divit n. obdivovat“.

- 345** N. „provozovat“ (Řím. 1:28), tj. „své působení“. Srov. Dán. 8:12, 24.
- 346** Viz Skut. 7:43.
- 347** Sloveso jako ve v. 3, pozn. 342 (netýká se slov „zabíjet“ a „zabit“ níže); viz kap. 5:6, stran kap. 13:11 i kap. 7:10, pozn. 148.
- 348** Podle některých rukopisů „shromažduje-li kdo zajeťectvo“.
- 349** D. „v meči“, viz Mat. 3:11.
- 350** Viz kap. 1:9.
- 351** Všechny tyto výrazy jsou překladem téhož řeckého slovesa.
- 352** N. „na ní“, ne však jako „na zemi“ ve v. 14; zde i ve v. 11 snad jde o Zemi příslibu, viz Luk. 21:23.
- 353** N. „poklonili“, jako ve v. 15.
- 354** D. „jehož byla jeho rána smrti“, hebraismus jako v kap. 3:8, pozn. 98.
- 355** D. „aby působilo“, viz Jan 8:56, pozn. 404.
- 356** D. „i oheň sestupovat“.
- 357** Vl. „říká“.
- 358** D. „ty“ (v. 14), „působí všechny, malé... nevolníky, aby jim“ (v. 16), hebraisms (tj. „nařizuje [„působí“], pokud se týče těch [„všech...“], aby...“). Netýká se vv. 15 a 17.
- 359** N. „ducha“.
- 360** N. „promlouval“, „mluvil“ (v. 15), „nemohl kupovat nebo prodávat“ (v. 17), viz Luk. 1:55, pozn. 102.
- 361** D. „aby, kolikkoli se jich“.
- 362** 6. (v řečtině 2.) pád jednotného čísla („aby měli na... ruce“).
- 363** Vl. „vryp“, „zářez“, „vrub“, „vpich“.
- 364** N. „rozum“ (Fil. 4:7), „bystrost“.
- 365** D. „na horu Sión“, viz kap. 4:4, pozn. 129.
- 366** N. „stojí“, D. „stanuvší“, „stojící“.
- 367** N. „u něho“, „při něm“.
- 368** D. „jakoby harfeníků hrajících“, vl. „harfujících“.
- 369** Vl. „od“, ve v. 3 také „ze“, chápeme-li „zemi“ jako Zemi příslibu, viz kap. 13:12, pozn. 352.
- 370** D. „ti“, „tito“, jako níže v tomto verši.
- 371** Viz 1 Kor. 8:7.
- 372** Vl. „vůči těm“, D. „na ty“, dále obdobně.
- 373** D. „na ty, kdo sedí“, ne jako „sídli“ v kap. 3:10 a jinde.
- 374** N. „nabudte bázň“, „jměte se klanět“.
- 375** Vl. „a následoval“ (jako „jdou za“ ve v. 4, neurčitý čas).
- 376** D. „v silném hlasu“, netýká se vv. 7, 18.
- 377** Viz kap. 13:16, pozn. 362, 363.
- 378** D. „nesmíšené“, tj. „neředěné“.
- 379** N. „připraveno“, v textu doslovný překlad, ač v zdánlivém rozporu s předcházejícím (v pův. textu následujícím) příbuzným výrazem.
- 380** Viz Mat. 11:29.
- 381** Jako „dám oddech“ u Mat. 11:28.
- 382** D. „s nimi“.
- 383** Viz kap. 4:4, pozn. 129; netýká se vv. 15n.
- 384** D. „kohoš sedícího, podobného“, viz kap. 4:4, pozn. 128, „mající“ níže však je v 1. pádu.
- 385** Viz kap. 9:7, pozn. 247; týká se jen některých rukopisů.
- 386** D. „k tomu“, jako ve v. 18.
- 387** Hebraismus znamenající zde „nasad“, „přilož“ (ne však jako ve vv. 16, 19), „vztáhni“, tj. „ruku se srpem“; viz Jólé 3:13, kde „přičiňte je vl. „pošlete“, „vyšlete“. Srov. Marek 4:29, kde je v téměř smyslu použito jiného slovesa s podobným významem.
- 388** Neurčitý čas („požni“, „sežni“, „dej se do žeti“, „vykonej žeti“).
- 389** D. „hodina žnout“ ve smyslu poze. 388 shora.
- 390** Tj. „jako zralé obilí“; znamená více než „dozrála“.
- 391** N. „hodil“, „shodil“, jako „naházel“ ve v. 19, sloveso však také znamená „položít“, jako např. v kap. 2:14, „klademe“ u Jak. 3:3.
- 392** N. „zavolal“, ne však jako ve v. 15.
- 393** N. „trsy“, plodenství.
- 394** Jako „vinný kmen“ u Jana 15:1.
- 395** N. „hrozny“ (Mat. 7:16), zde ve smyslu jako v textu („vinná zrna“), jiný výraz než „hrozny“ shora.
- 396** Jako „na zem“ v kap. 8:5, ne však jako zde ve v. 16.
- 397** Neurčitý čas: „nastalo n. bylo vykonáno šlapání“ (kap. 14:20); „nejal se oslavovat“, „neoslavil“ (kap. 15:4).
- 398** Viz Luk. 24:13, zde tedy asi 300 km.
- 399** Viz kap. 7:2.
- 400** N. „bylo“, neurčitý čas, viz Jan 15:8, pozn. 694.
- 401** D. „zvítězili z toho zvířete a z jeho obrazu a z čísla“, n. „od toho zvířete“, hebraismus, jenž znamená „stali n. projeví se silnější než“ („silnější od“).
- 402** Vl. „pravdivé“ (Jan 4:37), „pravé“ (tamže 17:3).
- 403** Vl. „kdo by se tě nikterak n. vskutku“, srov. Luk. 18:30, pozn. 1265.
- 404** Viz kap. 14:7.
- 405** Vl. „protože“, jako níže.
- 406** „Hosios“, viz Hebr. 7:26, pozn. 300; v kap. 16:1 vl. „ten svatý“, srov. kap. 1:17, pozn. 34.
- 407** N. „budou klanět“.
- 408** Viz kap. 19:8.
- 409** N. „že“, viz Mat. 9:10, pozn. 332.
- 410** N. „i byl v nebi chrám stanu svědectví“.
- 411** Vl. „lnem“.
- 412** Ve smyslu stavovém.
- 413** D. „z“.
- 414** Viz kap. 14:19; táž předložka jako „do“ ve v. 3n.
- 415** Jako „na zem“ v kap. 14:16.
- 416** Některé rukopisy mají znění „k zemi“, jako ve v. 1.
- 417** Vl. „nastala“, „dostala se“.
- 418** N. „obtěžná“, vl. „zlá“, ne však jako shora.
- 419** Vl. „vřed“, také „rána“, „neštěstí“, „pohroma“, nikoli však jako v kap. 15:1, 8 a jinde.
- 420** Ve v. 4 D. „stalo se to krví“, na obou místech také „vznikla krev“, smysl však je jako v textu; to, co viděl, nabylo takové povahy.
- 421** D. „duše života“, hebraismus.
- 422** „Hagios“, viz Hebr. 7:26, pozn. 300.
- 423** Neurčitý čas, viz Mat. 7:22, pozn. 267, 269; Jan 4:12, pozn. 150 (v. 6); „podrobit pálení“, „vykonat pálení“ (v. 8, obdobně v. 9).
- 424** Viz v. 2, pozn. 415; táž předložková vazba je ve v. 14 („ke králům“, ne však „k válce“).

- 425 D. „v ohni“, viz Mat. 3:11; netýká se slov „velikým pálením“ ve v. 9.
- 426 N. „žárem“, jako v kap. 7:16; souvisí však s předchozím slovesem „pálit“.
- 427 N. „má“, charakter bez zřetele k času.
- 428 Jinde zpravidla překládáno „pravomoc“.
- 429 N. „trýzní“, „strastí“, „bídou“, v. 11 obdobně.
- 430 D. „kousali z bolesti své jazyky“.
- 431 D. „ze svých bolestí“ („vředů“, kap. 16:11), „z pohromy“ (v. 21), „z vína“ (kap. 17:2).
- 432 Viz v. 2, pozn. 419; kap. 2:2.
- 433 N. „lživého“.
- 434 N. „vycházejí“, ne však jako ve v. 17.
- 435 N. „do války“ (v. 14), „k místu“, „do místa“ (v. 16).
- 436 N. „boji“.
- 437 N. „aby nehleděli na“.
- 438 Ve v. 17 dokonavý minulý čas („už je to“, „je po všem“, „hotovo“); ve vv. 18n. čas neurčitý, sloveso všude totéž.
- 439 N. „tak silně n. veliké“, ne však jako níže.
- 440 Nesouvisí s „rozpadlo“ shora.
- 441 Viz Mat. 18:24; D. „krupobití asi talentové“.
- 442 Viz kap. 7:2.
- 443 Viz Mat. 4:19.
- 444 N. „rozsudek (Luk. 22:47; Júd. 4) týkající se“.
- 445 Neurčitý čas, viz Mat. 7:22, pozn. 267, 269.
- 446 N. „zemi, se vínem... opili“, znění v textu třeba chápat v dějovém smyslu.
- 447 Viz kap. 4:4, pozn. 129.
- 448 Viz kap. 4:8; 5:8.
- 449 D. „ozlacena“.
- 450 D. „kamenem“.
- 451 Podle některých rukopisů „věcmi smilstva země“.
- 452 Viz kap. 9:7, pozn. 247.
- 453 D. „z krve“.
- 454 Viz Luk. 4:17; zde D. „na knihu“.
- 455 N. „hledíce na“.
- 456 N. „a přijde“.
- 457 Viz Hebr. 10:35.
- 458 D. „hor, kde ta žena na nich“, hebraismus, srov. kap. 3:8, pozn. 98.
- 459 N. „sedí; je to i“.
- 460 D. „těch pět“.
- 461 Viz Jak. 4:14.
- 462 N. „nýbrž“.
- 463 N. „nad nimi zvítězí“.
- 464 N. „budou nenávidět“, „spálí ji“, jako v kap. 18:8.
- 465 N. „osamocenu“, „oloupenou“, jako „zpuštěno“ v kap. 18:17, 19.
- 466 D. „masa“.
- 467 N. „ohněm“, viz Mat. 3:11, v textu doslovné znění.
- 468 Jako „učini“ ve v. 16.
- 469 D. „vykonali jedno mínění“.
- 470 Viz Luk. 12:50; jako „dovršeno“ v kap. 15:1.
- 471 D. „v mocném hlasu“.
- 472 Vl. „ochranou“, také „vězením“.
- 473 Zde snad i „klecí“.
- 474 Dokonavý minulý čas v obdobném smyslu jako „promluvil“ u Jana 9:29, viz tam pozn. 423.
- 475 V pův. textu „s ní“, obdobně všechna ostatní zájmena a slovesná přičestí týkající se „Babylóna“, nebot toto jméno je v řečtině ženského rodu. Viz také v. 7.
- 476 N. „přepychu“, „bujnosti“, „svévole“, ve vv. 7, 9 odvozené sloveso.
- 477 Vl. „byly pospojovány“, D. „sklíženy“, „stmeleny“, v dějovém smyslu.
- 478 Viz Skut. 24:20.
- 479 Neurčitý čas, viz Mat. 7:22, pozn. 267, 269.
- 480 D. „mu jako odpácel i“.
- 481 D. „dvojnásobky“.
- 482 Viz kap. 2:2.
- 483 N. „si dovolil“, v. 9 obdobně.
- 484 Viz 1 Petr 4:5.
- 485 Jako „mocným“ ve v. 2.
- 486 N. „vidět“, v. 18 obdobně.
- 487 N. „užívali, budou nad ním... plakat a naříkat“.
- 488 N. „zboží“, ve v. 12 „zboží ze“.
- 489 Viz kap. 17:4.
- 490 Zde (ne ve v. 16) v původním textu jednotné číslo.
- 491 D. „kmentového“, „hedvábného“, tj. „zboží n. šatstva“; v. 16 obdobně.
- 492 D. „i veškeré“.
- 493 Vonné dřevo afrického jehličnatého stromu.
- 494 N. „nádobu“, „zboží“, „předmět“.
- 495 Viz 1 Kor. 13:1.
- 496 Rostlina, z níž se připravovala vonná mast.
- 497 Viz Mat. 26:7.
- 498 Tj. „otroků“.
- 499 D. „ovoce tužby“.
- 500 D. „od tebe“.
- 501 D. „tučné“.
- 502 D. „jich nenajdou“.
- 503 D. „obchodníci těchto věcí“.
- 504 D. „od“.
- 505 Tj. „Babylóna“.
- 506 Ve v. 16 ve smyslu stavovém, ve vv. 17, 19 v dějovém.
- 507 Viz Skut. 27:11.
- 508 D. „kolik jich je zaměstnáno“.
- 509 Viz Marek 6:11.
- 510 Vl. „hodnoty“, „váženosti“, „drahocennosti“.
- 511 Tj. „vykonal nad ním soud a tak rozhodl vaši při“, viz Is. 34:8.
- 512 N. „vzal“, „uchopil“.
- 513 Tj. „mlýnský kámen“ (Mat. 18:6, zde nikoli „osl“), v. 22 obdobně.
- 514 N. „náporem“, „nárazem“, „útokem“, „prudce“.
- 515 N. „a až již“.
- 516 Viz Mat. 9:23.
- 517 D. „každý“, „každého“.
- 518 N. „umělec žádného umění“.
- 519 Jako „hlas“ shora, ve v. 23 a v kap. 19:1, 5n.
- 520 N. „se neobjeví“.
- 521 D. „ve tvém kouzelnictví“ (kap. 18:23), „ve svém smilstvu“ (kap. 19:2).
- 522 D. „našly se v něm krve“, hebraismus.
- 523 Viz 1 Jan 3:12.

- 524 D. „pravících“.
- 525 N. „vysvobození“.
- 526 Viz kap. 15:3; týž výraz je i v kap. 19:9, 11; 8:8.
- 527 N. „ničila“, „hubila“, nedokonavý minulý čas.
- 528 Tj. vzhůru.
- 529 Viz kap. 5:14; neurčitý čas s týmž významem je i na obou označených místech ve v. 10.
- 530 Viz kap. 5:1, pozn. 144; 4:4, pozn. 129, ve v. 4 se týká jen některých rukopisů, jiné mají doslovné znění jako v textu.
- 531 N. „sama sebe“.
- 532 Viz Řím. 5:18, pozn. 285; v hebrejštině se množ. čísla výrazů značících čin vyjadřující nějakou vlastnost užívá k označení té vlastnosti; snad je k tomu tak i zde, viz Žalm 11:7, kde v hebr. znění je „spravedlnosti“. Jde však o spravedlnost praktickou, ne přičtenou.
- 533 N. „povolání“.
- 534 Viz Luk. 14:12.
- 535 D. „tato“.
- 536 Viz kap. 6:9.
- 537 Viz Skut. 10:45.
- 538 N. „bojuje“.
- 539 Zde proti v. 8 jde o charakter.
- 540 Viz kap. 9:7, pozn. 247.
- 541 D. „čelenek mající“.
- 542 Viz Mat. 5:40, pozn. 178.
- 543 Zde doslovně takto, ne jako ve v. 11, resp. 12.
- 544 D. „v něm“, „v železně holi“ (v. 15), „v nichž“, „v síře“ (v. 20), „v meči“ (v. 21).
- 545 D. „lis vína“.
- 546 Viz vv. 4, 11, pozn. 530, v. 12, pozn. 540.
- 547 N. „boku“, kde se nosil meč.
- 548 Viz 17:16.
- 549 Množ. číslo.
- 550 D. „věst válku“, viz kap. 12:17, pozn. 336, 293.
- 551 Viz Jan 7:30, pozn. 341.
- 552 N. „lživý“.
- 553 Sloveso jako „věst“ ve v. 19.
- 554 Zde tvar přítomného času, vyjadřující charakter.
- 555 D. „z jejich mas“.
- 556 Viz Mat. 15:33.
- 557 Vl. „malý“.
- 558 U Dán. 7 se o sedících na trůnech nemluví.
- 559 4. pád „uviděl jsem... duše“).
- 560 N. „po tisíc let... královali“, viz Mat. 4:2, pozn. 90.
- 561 D. „válce, jichž počet jejich“, hebraismus viz kap. 3:8, pozn. 98.
- 562 Viz 1 Thess. 1:4.
- 563 D. „jim“ (kap. 20:11), „svému muži“ (kap. 21:2).
- 564 Viz 1 Petr 4:6.
- 565 Viz Řím. 1:17.
- 566 Ve stavovém smyslu.
- 567 Viz Mat 11:23.
- 568 N. „tato druhá smrt je“.
- 569 D. „nebyl-li někdo shledán zapsaným“.
- 570 D. „odešly“.
- 571 N. „mezi“.
- 572 Viz kap. 16:10.
- 573 Neurčitý čas („dej se do psaní“, „vykonej psaní“, „zapiš to“).
- 574 Viz 1 Tim. 1:15.
- 575 Viz kap. 16:17, některé rukopisy mají znění „stala se“, tj. „tato slova“ („jsou uskutečněna“).
- 576 Viz Mat. 8:26, pozn. 308.
- 577 N. „nevěrným“.
- 578 Vl. „ohavnými se stavším n. učiněným“.
- 579 Viz Fil. 2:15, pozn. 113; zde ve smyslu jako v textu („jako nositel světla bylo podobno“).
- 580 N. „kříšťálové třpytnému“, D. „kříšťálujícímu“.
- 581 Viz Luk. 16:20, pozn. 1166.
- 582 D. „délka kolik i“.
- 583 D. „třtinou na dvanáct“.
- 584 Viz Luk. 24:13, zde tedy asi 2 300 km.
- 585 Viz Mat. 6:27.
- 586 D. „každým n. veškerým n. všelikým drahým kamenem“.
- 587 Viz kap. 4:3; 9:17.
- 588 D. „po jedné každé“.
- 589 Tj. „města“.
- 590 D. „skrze jeho světlo“.
- 591 N. „zavírat“.
- 592 N. „ponesou“.
- 593 Viz Skut. 10:14.
- 594 D. „vše obecné a provozující“ (Řím. 1:28, totéž sloveso je v kap. 22:11).
- 595 D. „lež, ne-li“.
- 596 N. „v Beránkově knize“.
- 597 N. „třpytnou“, jako „skvoucí“ v kap. 19:4.
- 598 D. „odtud i odtamtud“.
- 599 Jako „odvádět“ u Mat. 21:41.
- 600 Viz Mat. 4:10.
- 601 Jako „osvětčila“ v kap. 21:23.
- 602 N. „na ně (po)hleděl“.
- 603 Viz 1 Kor. 6:8.
- 604 Příčestí přítomného času, vyjadřující charakter.
- 605 Neurčitý čas, viz Mat. 9:13, pozn. 336.
- 606 Viz Skut. 13:2.
- 607 D. „aby jejich právo bylo“, viz Gal. 2:4, pozn. 53.
- 608 Vl. „rod“, tj. „z Davidova rodu“.
- 609 N. „pojd“, viz Jan 20:27, pozn. 908.
- 610 N. „si přeje“.
- 611 Vl. „naloží-li kdo na tyto věci, naloží na něho“, sloveso znamená „přidat“ i „naložit“, předložka „na“ i předpona „na-“ je v původním textu táž.
- 612 D. „jež jsou v této knize napsány n. popsány n. vy-psány“, v. 19 obdobně.
- 613 N. „odtrhne“, „urve“.
- 614 N. „věci, o nichž“.

Stručný životopis Miloše Pavlíka

Miloš Pavlík se narodil v Brně v roce 1922 v rodině právníka – otec pracoval na zdejším Nejvyšším soudu. Když mu byly dva roky, rodiče odešli z církve. Cestu k Bohu a víře našel, když mu bylo 20 let.

Jako vynikající student musel čekat na ukončení vysokoškolského studia až do konce války. Hned po otevření univerzity získal během dvou let ve zrychleném studiu červený diplom na Přírodovědecké fakultě MU v Brně.

Převrat v roce 1948 mu znemožnil absolvovat dvouletou stáž v USA. Prozatím zůstal na žádost profesora Vladimíra Úlehly na Masarykově univerzitě. Jeho talent a pracovitost by mu bezpochyby zajistily úspěšnou akademickou kariéru, ale pro svoji neskrývanou víru v Boha mu byla komunisty další práce na univerzitě zapovězena.

Našel si místo v mikrobiologické laboratoři v Šumperku. V té době již byl ženatý a s manželkou Vlastou měli první ze svých čtyř dětí. Ale i zde si ho komunistický režim našel a začal mu kvůli jeho víře působit potíže. Následovalo další stěhování až na východní Slovensko do Šarišských Michalán u Prešova. Za další čtyři roky se ze stejných důvodů znovu s rodinou stěhoval, tentokrát na Oravu do Trstěné. Odtud to byl již jen kousek do Dolního Kubína, kde žil až do roku 2009.

Celých čtyřicet let vlády komunistů byl kvůli své víře považován za člověka nebezpečného pro režim. Byl celou dobu sledován a jeho domov byl pravidelně podrobován rozsáhlým domovním prohlídkám. Ve složkách StB byl Miloš Pavlík nazýván „náboženským fanatikem“ a jeho korespondence s křesťany v zahraničí vyvolávala podezření, že se pokouší rozvrátit republiku...

Kromě mikrobiologie se ve svém čínorodém životě zabýval také na vědecké úrovni matematikou a samozřejmě biblistikou.

Jeho mimořádný talent na jazyky mu umožnil zvládnout nejen biblické jazyky – řečtinu, hebrejštinu a aramejštinu – ale uměl výborně německy, anglicky a španělsky, ovládal obstojně i francouzštinu a další jazyky. Když například v roce 1968 jel na pracovní cestu do Nizozemí, naučil se během několika předchozích týdnů holandsky natolik, že tam s Holanďany hovořil k jejich velkému údivu jejich mateřštinou. Sám z několika jazyků přeložil množství křesťanské literatury. Při překládání písní, poezie a chval použil i svůj básnický talent.

Jeho víra byla celoživotním hledáním Boha, hledáním pravdy v Písmu i v životě. Vyústila v touhu přeložit Bibli jiným způsobem, než to dělaly dosud existující překlady do češtiny nebo slovenštiny. Jeho touhou bylo vytvořit překlad, který by co nej přesněji ukazoval čtenářům, jak biblický text zní a jak se přesně vyjadřuje v originálních jazycích.

Podle nejmladšího syna Miloše Pavlíka přijal poslání věnovat čas svého důchodového věku překladu Bible. Prý již asi tři roky před odchodem do důchodu si na čtveřčkové papíře odškrtával dny zbývající do odchodu do penze a tedy do zahájení svého překladatelského díla.

Ve věku šedesáti let v roce 1982 zahájil svoji 26 let trvající práci. Nejdříve psal překlad na obyčejném psacím stroji. Používal několik kopíráků, aby mohl výsledky

své práce chránit na různých místech před komunistickými prohlídkami. Jednotlivé kopie z bezpečnostních důvodů označoval jmény svých dětí, aby nemohl být nařknut z rozšiřování nepovolených materiálů.

V druhé polovině osmdesátých let dostal darem ze zahraničí první počítač ATARI. Na něm dokončil Nový Zákon v češtině i slovenštině, který v obou jazycích vydal knižně v devadesátých letech minulého století vlastním nákladem za pomoci syna Rostislava. Mezitím již vybaven běžným PC počítačem pokračoval v práci na Starém Zákoně až do jeho dokončení na jaře roku 2009.

Krátce po změně režimu uskutečnil za podpory svých přátel v zahraničí cestu kolem světa, kdy na většině kontinentů přednášel o své víře a překladatelské práci.

V posledním roce života na něm byla vidět obrovská touha dílo dokončit. Když byl ze zdravotních důvodů hospitalizován, vyžádal si při první návštěvě svých blízkých, aby mu přinesli počítač a asi čtyři různé Bible. Po návratu domů mu přestávaly fungovat nohy. Navzdory tomu napůl seděl a napůl ležel u psacího stolu a pracoval dál. Podle syna Rostislava mu bylo dáno shora, aby práci dokončil. Bylo mu 87 let, dokončené dílo svěřil Rostislavovi s prosbou, aby se postaral o jeho knižní vydání. Za necelé dva měsíce po dokončení překladu odešel k Pánu.

BIBLE

PAVLÍKŮV STUDIJNÍ PŘEKLAD

Překlad:
Miloš Pavlík

Obálka a logo: Eva Pavlíková
Sazba písmem Comenia a Comenia Sans: Luboš Kendra
Tisk: C. H. Beck, Německo

Vydala KVARTUS MEDIA k. s. v roce 2014.
SNP 3986/1, 767 01 Kroměříž
E-mail: info@kvartus.cz

První vydání, 2014

Z tohoto překladu Bible je povoleno neomezeně citovat, je povoleno publikovat, rozmnožovat a distribuovat celé dílo i jeho části, pokud nebude text měněn nebo upravován. Vždy je však nutné uvést, že se jedná o Pavlíkův studijní překlad.

www.milos-pavlik.eu

ISBN 978-80-88039-00-6